N VI a
7

JO. JACOBI

MANGETI,

MEDICINÆ DOCTORIS,

BIBLIOTHECA

CHEMICA CURIOSA,

DUOBUS TOMIS COMPREHENSA.

Johannes Jacobus Mangetus Med. Doctor
Serenissimi ac Potentissimi Regis Prussiæ Archiater, Scientificæ Societatis
Rolanensis, Spensieratorum dicta, Socius etc. ANNO ÆTAT. XLIX.

JO. JACOBI

MANGETI,

MEDICINÆ DOCTORIS,

Et Sereniſſ. ac Potentiſſ. Regis Pruſſiæ Archiatri,

BIBLIOTHECA CHEMICA CURIOSA,

SEU

Rerum ad ALCHEMIAM pertinentium

THESAURUS INSTRUCTISSIMUS:

Quo non tantùm

ARTIS AURIFERÆ,

Ac SCRIPTORUM in ea Nobiliorum Hiſtoria traditur; LAPIDIS Veritas Argumentis & Experimentis innumeris, immò & JurisConſultorum Judiciis evincitur; Termini obſcuriores explicantur; Cautiones contra Impoſtores, & Difficultates in TINCTURA UNIVERSALI conficienda occurrentes, declarantur:

Verùm etiam

TRACTATUS OMNES VIRORUM

Celebriorum qui in MAGNO ſudarunt ELIXYRE, quíque ab ipſo HERMETE, ut dicitur, TRISMEGISTO, ad noſtra uſquè Tempora de CHRYSOPOEA ſcripſerunt, cum præcipuis ſuis Commentariis, concinno Ordine diſpoſiti exhibentur.

Ad quorum omnium Illuſtrationem additæ ſunt quamplurimæ Figuræ æneæ.

TOMUS PRIMUS

GENEVÆ,

Sumpt. CHOUET, G. DE TOURNES, CRAMER, PERACHON, RITTER, & S. DE TOURNES.

M. DCC. II.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

PRÆFATIO
AD
LECTOREM

POSTQUAM Encyclopædiam Medicam favente Deô abſolvim eamque variis Voluminibus, *Bibliothecâ* nimirum *Anatomicâ*, *Bibliothecâ Medico-Practicâ*, ac *Bibliothecâ Pharmaceutico Medicâ*, comprehenſam hactenus dedimus; jam pro Auctatiô, ac in Curioſorum gratiam *Bibliothecam Alchemicam* ſubjungimus. Grande ſanè quibuſdam argumentum, & nulli etiam inter eos quos minimè agitat auri ſacra fames ſpernendum: ſiquidem præterquàm quòd jam ab ipſis Mundi cunis dignum viſum eſt quod ab iis qui Sapientum nomine veniebant, non fruſtraneô ac infructuoſô labore tractaretur, ut abundè demonſtrat Borrichius aliique inter Doctos non pauci; inde ad Medicorum Filios multæ, eæque ſanè artificioſę Præparationes inter alias operationes ſpontè ſuâ quaſi enatæ profluxerunt quibus Medicina noſtra non tantùm ornata; ſed etiam hominum ſanitas, tum præſens corroborata, tum abſens tutiori, breviori, & jucundiori quàm prius methodo, revocata eſt. Valeant itaque Miſochemici illi qui magnô conamine, ac tam declamatoriâ voce contra nobilem Artem inſurgunt, ſeu potiùs debacchantur, adeantque Viros undiquaque celebres, magnum ſcilicet Clauderum, Borrichium mox memoratum, Morhofium & alios tum Veteres tum Recentiores, quorum rationibus ſi mentis præjudiciis occœcatę pertinacia evinci non poſſit, nihil prope eſt quod pro magni Elixyris defenſione ulteriùs moliamur.

Fatemur equidem inter eos qui faſtuoſô Adeptorum nomine gloriantur, quique ut alii Midæ, quicquid attingunt ſe in aurum protinùs vertere poſſe jactitant, non paucos reperiri, tum fatuos & deliros, qui melancholica ſua ſomnia, ac vapores ex hypochondriis malè affectis in cerebrum elatos, illudque ſuô contagiô inquinantes, pro revelationibus Cœleſtibus & Divinis inſpirationibus laborum ſuorum fidis directricibus venditant; tum tenebriones ac improbos deceptores, qui omnem lapidem movent ac undecunque curſitant, ut malis ſuis artificiis, magnificiſque promiſſis incautos alliciant & allectos expolient; tum ventoſos (ſi ita loqui licet) homines, qui dum divitiarum aviditate toti turgent, & in aliquem ex Chemicis Autoribus obſcuriùs, ut moris eſt, ſcribentem, illabuntur, illius ſenſum ſibi abſolutè patere confidentiùs opinantur, ac eâ mente magnum Opus aggreſſi, non minùs quàm montes aureos ſibi ſuiſque pollicentur, quamvis inde nihil quàm temporis, facultatumq; in id adhibitarum jacturam, imò ſæpiùs infamiam ſint reportaturi. Fatemur præterea prudentiores Viros, eoſque qui in Chemicis Libris evolvendis, attentiuſque ac piâ cum mente perlegendis impalluerunt, non ſtatim ut plurimùm rectam ingredi viam quâ ad auream itur Hermetis Arcem, defeſſoſque ſæpiùs ex itinere revertere, quod identidem repetunt, fœliciorem tandem eventum ex iteratis tentaminibus ſibi promittentes. Ardua etenim res eſt ac difficultatibus plena materiæ Philoſophicæ acquiſitio & poſſeſſio.

Verùm nihil de nobilitate ac veritate alicujus Scientiæ, aut Artis ex eô decedit quòd variè aberrantes, imò fraudulentos ac cerebri imbecillioris homines in ſinû ſuô alat; Sic enim reprobanda veniret omnis Religio propter immiſtos impios, ſacrilegos, hæreticos & fanaticos. Exulare deberet Medicina & alia quæcunque Ars generis humani bonô enata & exculta, propter multos qui indoctè, imò malignè ipſas profitentur. Refugiendus eſſet omnis cibus & potus, quia ex iis in malè affectis prognati ſunt morbi quandoque non pauci. Præterea reſpectu difficultatis in Lapide adipiſcendo; quis neſcit jam olim pronunciatum, ardua eſſe quæ pulchra, ac in hujus veritatis emblema virtutis domicilium à Poëtis in rupium quàm maximè abruptarum cacumine poſitum fuiſſe? Quid ergo mirum ſi tranſmutationis à Philoſophis decantatæ via operanti cuique protinus non ita explicabilis fiat,

ut primò acceſſu liberum illi ſit ad divitiarum culmen pervenire, maximíque omnium in hàc miſeriarum valle Dei donorum poſſeſſorem ſtatim fieri? Sique hujus Artis amaſiis frequenter accidat ut poſt multos ſudores & ardores pro formoſâ quam expetebant Rachele, in lippam incidant Leam; donec reſumtis laboribus refatigatiſque ſubinde furnis ac vaſis, ſcopum exoptatum, ac magnis precibus, orando ſcilicet & laborando exquiſitum, tandem attingant. Illud etenim in aliis multò minoris momenti negotiis plùs quàm familiare eſt; nec ſanè æquum foret ut quiſquis etiam illotis manibus Magnum Opus adoritur voti compos ſub primò fieret tentamine.

Nec nobis hic oggerant Adverſarii impoſſibilitatem tranſmutationis pro quâ in toto Operis hujus decurſu à Viris doctis pugnatur: Nam etiamſi per nos ipſos aliquid in metallis demonſtrare minimè valeamus, nec propriis oculis eas tranſmutationes uſurpare contigerit quibus aurum & argentum è plumbo, mercurio & aliis inferioribus metallicis materiis magnô autorum ſuorum lucrô conficiuntur; habemus forſan in aliis rebus non minùs ſtupendas, imò dicam multò mirabiliores metamorphoſes: Nam ſi ſpiritus vini defœcatiſſimus & maximè alcoolíſatus, totus quantus & ſervatô eôdem materiæ pondere, in terram; ſi ſalia volatilia acerrima, in aquam inſipidam; ſi arborum frondes & rami, in lapideum ac ferruginoſum quid; imò ſi etiam, ut ad metalla tranſeam, ferrum in cuprum per novam particularum inſinuationem, converti queant, ut tum propriâ, tum alienâ experientiâ plùs quàm probatum credimus: Quis non videt de plumbô aut mercuriô in aurum &c. minorem eſſe diſtantiam, quàm de mox enarratis materiis inter ſe, ac propterea poſſibilitatem tranſmutationis & acceſſionis earum ad invicem deſtruere objectiones omnes quæ contra tranſmutationis metallorum poſſibilitatem in diſtantiâ ab invicem, ac particularum diverſitate fundatas, magnâ cum fiduciâ à Tincturæ oppugnatoribus afferuntur.

At ne ſolis rationibus pro prædictâ poſſibilitate, Lapidiſque veritate pugnare videamur, & in controverſiâ facti hiſtoriis etiam in majorem probationem agamus, præter eas omnes quæ à Clariſſimis Viris Borrichiô, Clauderô, Morhofiô, Sachſiô, Helvetiô, Beccherô aliiſque in primô hujus Bibliothecæ Librô, fusè adducuntur, ſubjungemus jam alias tùm è propriis ſchedis, tum aliunde rurſus petitas. Duas habet Joh. Jacob. Heilmannus Bipontino-Palatinus in Præfatione ad Theatri Chemici Volum. VI. ubi de veritate Lapidis tam acriter diſputat. Erat, *inquit*, circa annum 1603. Civis quidam Argentinenſis nomine Guſtenhover Aurifaber, is ad Imperatorem Rudulphum ſecundum, Myſterii Naturæ Scrutatorem ſolertiſſimum, de verâ Scientiâ Alchemiæ fuit delatus. Imperator igitur Civem iſtum ſibi mitti vult. Magiſtratus civem ne aufugeret, turri cujus cuſtos Bentz vocabatur, mancipat, eique, habitô conſiliô, quòd iter ad Cæſarem faciendum eſſet per tres ſpectatiſſimos Liberæ Reip. Argentinenſis Viros Doctorem Hartlieb Syndicum, Junth Archigrammateum, & Collefel Senatorem, nunciat. Quos in perpetuam rei memoriam Guſtenhover tigillis, follibus, carbonibus & plumbô inſtructos ad ſe invitat. Sequenti igitur die, rebus ad tranſmutationem paratis, & liquefactô in tigillis plumbô, unicuique illorum perexiguam pulveris projectitii portiunculam chartæ involutam in manus tradit, & ſeparatim in tria tigilla injicere jubet. Quô factô poſt exiguum temporis intervallum, cujuſlibet globulus bombardicus plumbeus in puriſſimum aurum erat tranſmutatus. Hanc hiſtoriam Glaſerus quindecim Virorum Scriba & Colleffelii Senatoris in Conjugio ſucceſſor, poſtmodum Regis Sueciæ per Alſatiam Commiſſarius, & tandem Regis Galliæ in tractatione pacis Monaſterienſis interpres, anno 1647. mihi tunc Pariſiis habitanti recenſuit, & globulum in aurum tranſmutatum monſtravit. Cæterùm hunc Guſtenhoverum ex Monachi cujuſdam donô quem in tempeſtate pluvioſâ, nymboſâ, hoſpitiô exceperat Tincturæ aureæ poſſeſſorem quidem non verò factorem artis gnarum fuiſſe conſtans fama fuit.

Præter hanc hiſtoriam, illa quoque notatû eſt digniſſima, quam Dienheimius Medicinæ Doctor & Profeſſor Freiburgenſis in Briſgoviâ, in libellô de Lapidis Philoſophici veritate, de Sidoniô Scotô, itineris ſui ex Italiâ Socio meminit, quem poſt multas in itinere habitas de Lapidis Philoſophici poſſibilitate Diſputationes, ſe præſente in ædibus Doctoris Medici Zvvingeri Baſileæ circa annum 1603. plumbum in aurum tranſmutaſſe, ſeque partem ex illô in rei memoriam donô accepiſſe fideliter refert. Qui Scotus referente Doctore Tolden, poſtea annô 1604. Coloniæ ad Rhenum ſub tutelâ Magiſtratus impavidô animô apertè Tincturam, verificandæ Artis causâ exercuit. *Hactenus Heilmannus*; cujus enarrationi reſpectu poſterioris exempli ſubjungimus quod habet Celeberr. Georgius Wolffgang. Wedelius in ſuâ ad Philalethæ Introitum apertum ad occluſum Regis Palatium Præfatione, quòd ſcilicet portionem illius plumbi in verum aurum à Sidoniô converſi adhucdum aſſervet Theodorus Zvvingerus, aliùs mox memorati nepos, ut ipſe in ſuô Magnetis curioſiſſimô Scrutiniô affirmat.

Promptum eſſet alias rurſus adducere hinc inde petitas hiſtorias, at ne nimium excreſcat hæc Præfatio, ab ulteriori illarum tranſcriptione abſtinebimus, duas à fide digniſſimis Viris oculatiſſimiſq; earundem teſtibus nobis cum omnibus circunſtantiis enarratas, ſubnectere contenti. Primam communicavit Clariſſ. ac Spectatiſſ. Dominus Gros Verbi Divini Miniſter dum viveret, fideliſſimus, & Medicinæ Doctor Practicuſque fœliciſſimus, rei Chemicæ non parum gnarus, & hæc eſt.

Vir quidam *Italus* anonymus annô ni fallor 1650. Genevam noſtram appulit, & in hoſpitium cui

Crucis viridis inſigne appenſum cernitur exceptus eſt. Ibi cùm per diem unum , aut alterum commoratus fuiſſet , ab hoſpitii Magiſtro , nomini *De Luc* (cujus filius etiamnum hodie illic, eandem profeſſionem exercens , inhabitat) expetiit ut ſibi aliquis Linguæ Italicæ gnarus exquireretur, quôcum varias Urbis partes peragrare, curioſioraque in eâdem occurrentia viſere liceret. Mora minimè facta eſt ; cùm etenim Domino *De Luc* Dominus *Gros* 20. tum circiter annos natus, & in hâc noſtrâ Civitate ſtudiorum causâ commorans, ſatis notus eſſet,ab eô ſciſcitatum ivit utrum officium à prædicto Virô *Italo* expetitum ipſi præſtare vellet. Petitioni lubens ille annuit, extraneoque à latere poſitus ipſi per quindecim dies comes fuit aſſiduus. Verùm hôc elapsô temporis intervallô, conqueri cœpit *Italus* quòd ſibi deficerent nummi, ſicque comitem ſuum non parum perturbavit, cùm pertimuerit ne à ſe ipſo, eorum itidem tum ſatis egenô , tali adhibitô exordiô mutuam ſumere vellet pecuniam. At ipſum fefellit ſuus timor ; nam ſubinde ex eô percontatus eſt *Italus* , num aliquem nôſſet aurifabrum cujus follibus aliiſque inſtrumentis uti liceret, quiq; varia pro opificiô quôpiam peragendô neceſſaria ſuppeditare non recuſaret. Indicavit quendam nomine *Bureau* Dominus *Gros* , ad eumque *Italum* continuò deduxit. Ille non invitè & catillos, & ſtannum purum,& mercurium currentem, & alia à Viro *Italo* expetita ſubminiſtravit. Quid fit ? Aurifaber è propriâ cum exiiſſet officinâ ne ſua præſentia extraneo moleſta foret , hicque famulum unicum cum Domino *Gros* ſibi comites paſſus eſſet, in catillorum alterum ſtannum , in alterum verò mercurium currentem immiſit, prioremque cùm igni follibus incitato admoviſſet, metallumque contentum ſic promptè fudiſſet,poſteriorem ad mercurii tantùm excalfactionem remiſſiori ac placidiori dedit vulcano,huncq; ſic diſpoſitum ſtanno fuſo admiſcuit,nec factâ morâ aliquid ceræ cui pulviſculus ruber immiſtus erat in conſociata metalla projecit. Hinc tumultus aliquis, fumuſque multus in catillô exortus ; at longæ non fuerunt diſcordiæ , ſiquidem momentô quaſi tranquillata ſunt omnia, materiaque mox in formas effuſa maſſas ſex ponderoſiores atque verè auricolores præbuit. Hinc advocatus eſt aurifaber officinæ magiſter, ab eôdemque *Italus* exquiſivit ut examini rigido ac ſevero ſubjiceret materiam quam ipſi offerebat , minimam ſcilicet è maſſis illis quas è formis poſt mox memoratam è catillo effuſionem eduxerat. Aurifaber lapide lydiô ac inductâ aquâ ſtygiâ minimè contentus , portiunculas materiæ ſibi traditæ per cupellæ ſeu cineritii tum fortè parati torturas , antimoniique voracitatem, cùm ſine ullâ ponderis diminutione aliquandiu vexâſſet , ductilitatemque eximiam & ponderis perfectionem in metallô vidiſſet, mirabundus exclamavit ſe nunquam tale aurum tractâſſe , cùmque ejus maſſulam in omnium quæ ſuppeditârat pretium multâ cum gratiarum actione ab *Italô* accepiſſet , abiit *hic* cum Domino *Gros* ad Monetarium publicum nomine *Bacuet* cui aurum ſuum obtulit , & pro eô duplionum Hiſpanicorum quantitatem æquiponderatam habuit. Tum viginti dupliones Domino *Gros* pro officio ſibi amicè præſtitô dono dedit, & poſtquam hoſpitii ſui magiſtro pecuniam pro impensâ quam apud ipſum fecerat ad abſolutam ſatisfactionem numerâſſet , quindecim præterea dupliones addidit, ut ex iis per dies aliquot cum Dom.*Gros* & Dom. *Bureau* apud quem operatus fuerat, lautè viveret, ſibique cænam opiparam continuò interim parari juſſit , ut ex ambulatione quadam redux cum prædictis viris comedere liceret. Verùm ſic ille evaſit nec ampliùs viſus eſt, ſui deſiderium imò admirationem relinquens iis qui ipſum nôrant, & præterea pecunias prædictas quibuſcum ad totalem earundem conſumptionem pro donatoris inſtitutô apparatè vixere.

Secundam hiſtoriam annô 1685.mihi expoſuit Vir Reverendiſſ. ac Illuſtriſſ. magnô ſuô meritô jam Epiſcopatum in Anglia occupans ; qui identidem tum mihi exhibuit fruſtillum metalli de quô mox dicendum ponderis unciæ ad minimum dimidiæ. Hiſtoria autem hæc eſt. Vir quidam ignotus & veſte ſordidiori amictus aliquando Illuſtriſſ. Boyleum adivit, atque poſt aliquod de laboribus Chemicis colloquium ab eô exquiſivit ut per famulos (ſcil. prædicti Boylei) antimonium cum aliis quibuſdam materiis metallicis admodum vulgaribus , & in ipsô Nobiliſſ. Boylei laboratoriô tum forte fortuna occurrentibus, in catillum projiceretur , catilluſque in furnum fundendis metallis aptum immitteretur. Quod cùm peractum fuiſſet, contentáque catilli jam fuſa cernerentur, idem Vir ignotus prædictis famulis pulviſculum exhibuit, quem in eundem catillum conjicerent , momentôque abiit jubens ut catillus in furno contineretur ad ignis abſolutam extinctionem , & præterea promittens ſe poſt aliquot horas reverſurum. Verùm cum promiſſi oblitus, nec per totam illam diem , nec per ſubſequentem viſus fuiſſet, ut nec etiam unquam poſtea, Dominus Boyleus tigillum è furno educens in illô conſpexit materiam verè auream, quam examinibus omnibus ſubjiciens pro aurô probô habere coactus eſt, præterquàm quòd ponderis eſſet paulò inferioris : Atque hæc eſt illa ipſa materia cujus portionem non ſine admiratione vidi apud Illuſtriſſimum Virum hiſtoriam mihi benevole ut in hujus enarrationis initiô dixi communicantem.

Adſtructa hucuſque rationibus ac hiſtoriis Artis Auriferæ ſeu tranſmutationis metallicæ poſſibilitate ac veritate, nihil ampliùs in tam litigioſô adderemus argumentô, ni Lectori Curioſô nos gratificaturos arbitraremur ſi hic proceſſus duos adferremus ; primum quidem ex Clariſſ. Caroli Muſitani Mantiſſa ad Minſichti Armamentarium Chymicum adjecta exſcriptum ; Secundum verò à quodam Illuſtriſſ. magnô pretio nuper redemtum ac nobis communicatum, at hactenus experimento proprio minimè probatum.

Primus

Primus Proceſſus hic eſt. Fiat vini ſpiritus rectificatiſſimus, qui per repetitas ſublimationes ita phlegma deponat, ut totus cremabilis, ſulphureus & volatilis, evadat verum alkool, & ita fugax, cujus guttula effuſa terram non attingat, ſed evaneſcat in auras, & hoc erit primum noſtrum menſtruum. Tunc recipe mercurium ex cinnabari redivivum more ſolito per cornutam, & habebis mercurium puriſſimum omni labe, impuritate & ſophiſticatione expertem. Accipe dictum mercurium redivivum, quem adhuc ſale & aceto deſtillato expia, in vaſe vitreo perpetuò diſturba & fortiter concute, ut acetum atra imbuatur larva, quod decanta & recens affunde, & hoc toties reitera donec non ampliùs nigreſcat. Tunc advertes mercurium valdè coruſcum, ut fulgor, quod optimi mercurii erit pro opere noſtro argumentum. Tum recipe hujus mercurii reſuſcitati partes quatuor, mercurii meteoriſati propria manû parati partes octo, in mortario ligneo, & piſtillo ligneo unà miſce, quouſque nullum mercurii vivi granulum ampliùs appareat, quod non ægrè terendo & miſcendo aſſequeris. Poſtmodum hanc miſturam aludeli inde, & igni arenæ committe, & temperatum ſublimationis adhibe ignem, quem ſenſim ſenſimque intende, donec materia tota meteoriſetur, hanc dextrè collige, & iteratò, ut prius operatus fuiſti, quinquies meteoriſa. Tunc ſublimatum ſummoperè nectareum & cryſtallinum poſſidebis. Hoc eſt ſal noſtrum, ſal ſapientum, quod mira operatur. Hoc tere in mortario ligneo, & in pollinem redige, pone in cucurbita vitrea, ſuperfunde ad duorum, vel trium digitorum eminentiam ſpiritum noſtrum igneum ſuprà præparatum, & Hermeticè claude, & in lentiſſimo igne digere per horas 74. aliquoties in die movendo, & agitando. Hoc exacto tempore, deſtilla lento igne, & eructabit vini ſpiritum unà cum ſpiritu mercuriali; hunc in vaſe bene clauſo, ne exhalet, aſſerva. Reſiduo ſali reaffunde ſpiritum noſtrum igneum, ut ſuprà claude, digere, deſtilla & cuſtodi, & toties repete donec ſal noſtrum ſit totaliter ſolutum & per alembicum aſcenderit cum ſpiritu noſtro igneo. Magnum jam opus perfeciſti; jam mercurius noſter partialiter factus eſt volatilis; jam ſenſim aptus erit ad Solis vel Lunæ recipiendam tincturam. Verùm magnum perfeciſti opus; immenſas ergo Deo redde grates, qui huc uſque hoc opus mirabile produxit. Jam vides quòd hoc opus totaliter ſit naturale, & partialiter artificiale. Nec hoc magnum opus tibi cimmeriis obvolutum tenebris deſcripſimus, ſed Sole clariùs, ut noſtri Priſci nobis ſemper parabolis, hyeroglificis, fabulis & ænigmatibus impoſuerunt. His ergo omnibus numeris abſolutis, accipe ſpiritum noſtrum mercurialem, ſpiritum igneum, qui ventre ſuo chalybem noſtrum magicum occultat, & inde retortæ vitreæ, cui recipiens connecte, juncturis optimè clauſis, & lentiſſimo igne ſpiritum vini igneum abſtrahe; & remanebit in vaſis fundo quinta eſſentia mercurialis, ſive anima mercurii, quam fortiori igne propelle per retortam, ut planè volatilis fiat, ut omnes loquuntur Philoſophi:

Si fixum ſolvas facieſque volare ſolutum,
Et volucrum figas faciet te vivere tutum.

Hæc eſt Luna noſtra, fons noſter, in quo ſe lavent Rex & Regina. Serva hanc pretioſam quintam eſſentiam mercurialem jam ſummè volatilem in vaſe bene clauſo ad ulteriorem uſum. Nunc progrediamur ad auri vulgi operationem, quam ſine fuco, verborum ambagibus & invidia communicamus, ut ex auro vulgi aurum noſtrum Philoſophicum habeamus, ſic ut ex vulgi mercurio, Philoſophorum mercurium, mediante philoſophica operatione noſtra paravimus. In nomine ergo Domini recipe aurum vulgi, purifica illud vulgari more per antimonium, & in granula converte, quæ ſale & aceto laventur, & ſatis purum erit. Hujus ergo auri recipe partem unam, cui ſuperfunde eſſentiæ noſtræ quintæ, ſeu mercurii animæ partes tres, ut numerant Philoſophi, à ſeptem nempe ad decem, ita etiam & nos numeramus, eſt itaque numerus noſter Philoſophicus, igitur à tribus & uno exordimur. Maritentur ſimul, ut ſponſus cum ſponſa ad procreandos ſui generis fœtus, & mediante calore noſtro Philoſophico, videbis aurum vulgi ſubmerſum, & planè in deliquium coiviſſe, quoniam eſt ſui generis, & aurum ex hoc fonte originem ducit: propterea matris inſtar eſt ipſi, & ratione hujus mirabilis fontis convertitur aurum vulgi in aurum noſtrum, quod Philoſophorum nullus huc uſque detexit. Jam conſummatum eſt matrimonium; jam de duobus factum eſt unum, ita ſulphur Philoſophicum in promptu eſt, & ut aiunt Philoſophi, *ſulphure ſoluto, lapis in promptu eſt.* Gaude & exulta, quia Attalicum theſaurum poſſides, & interim roga Deum, ut cœpta tua ulteriùs ſecundet, ut huc uſque propitius fuit. Accipe ergo in Dei nomine vas noſtrum Philoſophicum, in quo Rex & Regina, tanquam in thalamo ſe amplectuntur, & colloca in balneo noſtro Philoſophico, & eò uſque relinque, donec aqua terra facta fuerit; tunc facta eſt pax inter aquam & ignem, jam elementa nullam ampliùs contrarietatem habent, quia cùm elementa converſa fuerint in terram non ampliùs contrariantur, quoniam in terra cuncta elementa quieſcunt: Inquiunt enim Philoſophi, *Cùm videris aquam coagulare ſe ipſam, ratus es ſcientiam eſſe veram, & operationes tuas eſſe verè Philoſophicas.* Aurum vulgi jam non eſt ampliùs vulgi at noſtrum, ſeu Philoſophicum, ob operationes noſtras, primò ſummè fixum, deinde ſummè volatile, denique ſummè fixum, & in elementorum converſione tota ſcientia pendet. Primum aurum erat metallum, nunc ſulphur cuncta metalla in ſuum ſulphur convertere potens. Jam tinctura noſtra facta eſt totum ſulphur, quod energiam habet omnes morbos in priſtinam vertendi ſalutem. Hæc eſt noſtra medicina univerſaliſſima contra omnes humani corporis etiam deploratiſſimos morbos. Infinitas ergo omnipotenti Deo redde grates pro omnibus his quæ nobis contulit, & tu, cùm

adeptus

adeptus fueris, amabo, ne inopum obliviſcaris, ne Deus tui obliviſcatur. In hoc noſtro Opere magno duo fermentandi & projiciendi modi deſiderantur, quibus ſuppreſſis non facilè qui hos non callent operis artificium aſſequuntur, ac proinde fermentandi modus talis eſt. Accipe ſulphuris noſtri prædicti partem unam, & projice ſuper tres partes àuri puriſſimi in crucibulo fuſi; & in momento videbis aurum vi ſulphuris converſum in ſulphur auri rubeum inferioris qualitatis ut primum ſulphur; cujus accipe iterum partem unam, & denuò projice ſuper tres partes auri fuſi, & iterum convertetur in ſulphur, ſeu maſſam frangibilem; cujus iterum accipe partem unam ſuper tres auri partes, & habebis metallum malleabile & extenſibile. Si ſic invenies, bonum, aliter adde aliud ſulphur, & iterum abibit in ſulphur. Tunc ſatis fermentatum erit ſulphur, ſive medicina noſtra ad naturam metallicam. Projiciendi modus talis erit. Recipe hujus ſulphuris fermentati partem unam, & projice ſuper decem partes Mercurii vivi in crucibulô calefacti, & habebis metallum perfectum; ſi non ſatis coloratum eſſet, funde iterum & adde aliud ſulphur fermentatum, & ita coloratur. Si frangibile evaderet, adde mercurii vivi ſufficientem portionem, & erit omnibus numeris abſolutum. Jam habes hic, Amice, deſctiptam univerſalem medicinam, tam pro ſalute ad quoſcunque humani corporis morbos profligandos, & ad vitam producendam, quàm ad tranſmutanda in aurum perfectiſſimum cuncta metalla. Redde itaque Omnipotenti Deo infinitas gratias, qui humanarum calamitatum miſertus, tandem hôc noſtrô ævô inexhauſtum theſaurum nobis revelavit, & nos ad commune commodum patefecimus: præ omnibus pro tanti muneris largitate, ne delinquas in conſpectu ejus oramus, aliter ſi feceris, ſine aurô evades Midas auritus.

Secundus Proceſſus hic eſt. Recipe ſalis alkali, ſalis gemmæ, ſal. armon. & tartar. vini albi ana ℥j. diſſolvantur ſeorſim in aquâ pluviâ deſtill. filtrentur & evaporentur in vaſe vitreô ad Salis puri exſiccationem. Hic labor ter repetitus, exhibebit ſalia idonea operi de quo in ſequentibus, ac propterea illa erunt ſeorſim aſſervanda in vitreis vaſis mundis, ac probè obturatis.

Recipe uniuſcujuſque ſalium præmemoratorum ʒvj. terantur in alkool ſuper porphyrite lapide, aut aliô quôcunque durô, quô pictores in coloribus comminuendis utuntur, adde reguli antimonii, ex tartari & antimonii partibus æqualibus cum quarta nitri parte modô ordinariô parati, ℥iij. Mercurii vivi in ſpir. vini & acetô probè loti, ℥iij. Regulus cum ſalibus ſimul conterantur in pollinem ſubtiliſſimum, cui in ligneum mortarium immiſſo, mercurius currens adjiciatur, continueturque detritio ac agitatio materiarum donec dictus mercurius omnino abſorptus videatur. Immitte hanc materiam in vas vitreum circulatorium, in eamque conjice ſpiritus urinæ rectificatiſſimi ℔ß. cum ejuſdem urinæ ſal. volatil. ℥j. & ſal. fixi ℥ß. lutentur juncturæ lutô infrà deſcribendo & per 15. dies integros in digeſtione lentâ reponatur. Poſtque reapertô vaſe adde ſpir. vini rectificatiſſ. ℔ß. obtura ut prius vas pelicanatorium, & repone rurſus per alios octo dies in digeſtione lentâ, quâ materiæ probè uniantur. Reaperiatur vas, & additâ ſpir. ſangu. humani rectificatiſſ. ℔ß reobturetur ut priùs, lentaque continuetur digeſtio per alios quindecim dies. Hiſce peractis contenta omnia vaſis circulatorii in matratium longioris colli immittantur hocque in cinerum balneo reponatur, ut lentô igne deſtillentur; quæ deſtillatio menſtruum operi noſtro neceſſarium tibi exhibebit. Recipe menſtrui per deſtillationem prolecti partem dimidiam, eamque ſuper materias in vaſe circulatoriô reſtitantes, ac non bene ſolutas reaffunde, itaut materiis prædictis tres digitos ſupereminceat, lutô rurſus obturetur vas, inque capſulam cineribus plenam immittatur ad eam profunditatem ut quicquid materiæ eſt in iis bene ſepultum cernatur; adhibe ignem digeſtorium, illumque in eodem tenore per ſeptimanas ſex integras continua. Quibus exactis clarum menſtruum decanta, novumque reſiduis materiis affunde, luto juncturas obtura, ac rurſus per integros duos menſes ut priùs digere: poſteaque decantatô menſtruô, & novô additô, cum exacta materiarum ad fundum uſque vaſis agitatione, & per ſpatulam ligneam commotione, lutum inducatur, vaſque digeſtioni paulò intenſiori, regiſtris ſcilic. furni aliquantulum adapertis, per tres menſes reponatur. Hôc exactô temporis ſpatiô vas è capſulâ ſua eximatur ac aperiatur, menſtruumq; contentum ad ultimam uſque guttulam decantetur; rurſuſque fæcibus ſpiritum roris majalis ad quatuor digitorum eminentiam affunde, obturetur vas ſine lutô & per tres dies calori lento committatur: abſtrahe ſpiritum roris, novumque adde, & digeſtionem rurſus per tres dies repete, eundem laborem toties iterando quoties neceſſarium fuerit pro totali ſalium acrimoniæ ablutione, ac uſque dum materia contenta coloris videatur griſei cineritii. Materiam poſtea ſpiritui roris majalis miſce, probè ablue & in vitreum vas fundi largioris promptè projice, & poſtquam conſederit, quantum fieri poterit, quicquid erit lympidi liquoris decanta, eamque materiam ſuper calore cinerum exſicca, ita ut in pulverem abeat griſeum, quem ſuper lapide porphyrite quàm ſubtiliſſimè conteres. Tunc habebis materiam tuam probè paratam. Recipe igitur hujus materiæ cerâ, aut chartâ ceratâ obvolutæ ʒj. cupri veteris, ad modum inferiùs deſcribendum purgati, ℥iiijß. aut ℥v. immitte in crucibulum aptum, crucibulumque carbone latô coopertum in ignem intenſiorem conjice, ita ut materiæ contentæ per horæ quadrantem quàm maximè bulliant. Poſt prædictam materiam in formas furfure triticeô conſperſas infunde, eaſque linteô madidô obvolutas [illegible]eſcere ſine. Tunc materiam è formis eductam cupellæ cum octo plumbi puri partibus impone: habebis argenti puri ℥iij. & auri ℥ß.

Pro *Luto* conficiendo ac uſurpando ad operandum. Primò ori vaſis pelicanatorii, ſeu circulatorii, adaptetur obturamentum ligneum, ſeu ſubereum non poroſum, quod exquiſitè urgatur albumine ovi probè conquaſſatô. Tum recipe calcis vivæ, minii, lithargyrii, ac cryſtalli Veneti in alkool pulverati partes æquales, albi Hiſpanici partem dimidiam, cum ovorum albuminibus agitando commiſceantur, & poſtquam bene unita fuerint, extende ſuper obturamentum, linteum forte, ſed non nimis craſſum, illudque lutô prædictô liniatur; plures lintei ac luti applicationes iterando, donec vas ſatis obturatum ſit.

Cuprum purgatur ſequenti modô. Recipe Sal. commun. tartari vini, aluminis ana ℥ß. conterantur in pulverem ſubtiliſſimum, ac diſſolvantur in aquæ communis ℔vj. Rubefiat cuprum in igne intenſiori, ac ter in aquâ prædictis ſalibus imprægnatâ extinguatur. Sic erit purgatum.

Sal volatile & *fixum*, ut & *ſpiritus urinæ* ſic parantur. Recipe urinæ puerorum 12. circiter annos natorum & vinum bibentium q.ſ. reponatur in magnis vaſis vitreis, ita ut repleantur ad tres quartas, obturentur exactè, & per ſex ſeptimanas in locô calidô pro putrefactione collocentur: poſt contentum deſtilletur ex balneo arenæ tenuis cribratæ. Poſtquam omnia aſcenderint, non tamen ad deficcationem, ne ſcilicet matracium abrumpatur; (in hac autem deſtillatione duo dies integri ſunt inſumendi) quando, inquam, ea omnia quæ aſcendere debent aſcenderint, recipe ſpiritum deſtillatum, illumque fœcibus reſtitantibus reaffundendo, ſecundò, ac etiam tertiò, cum eôdem labore deſtilla, obſervando tantùm ut tertiâ vice materiæ ad ſiccitatem abſolutam propellantur. Infunde liquorem deſtillatum in vas longiſſimi quàm fieri poterit colli, ſuperque eô adapta capitellum ſuperiùs adapertum, cujus aperturæ item capitellum aliud minus ac cæcum impone, juncturas probè lutando; tum matratium in cinerum balneô colloca, ac per tres horas ignem ita admove, ut primò lenis admodum poſt intenſior paulò fiat, donec quaſi ſudoris guttulæ undique in eô deprehendantur, tunc enim indicium habetur quod ſal volatile ad capitellum cæcum evehitur; cùmque liquor ebullire inceperit, matracium è cineribus ad dimidium extrahatur, remotoque igne frigeſcat capſula, ut eâ frigefactâ, vaſiſque extractis, ſal volatile capitelli parietibus adhærens educi queat. *Sal fixum urinæ* paratur ex fæcibus primæ deſtillationis, ſcilicet illas pluries calcinando, diſſolvendo, filtrando, ac evaporando, donec ſcilicet ſal adeptus ſis fixiſſimum, album, quod tandem in cryſtallos facilè cogitur. *Spiritum* autem *urinæ ardentem* quod attinet. Recipe liquorem poſt extractionem ſalis volatilis modô præmemoratô factam, reſiduum, repone in matraciô longioris colli, ac deſtillando ad tres quartas, habebis ſpiritum urinæ ardentem.

Spiritus Sanguinis Humani ita paratur. Recipe ſanguinis hominis ſani, inter 20. & 30. annum conſtituti q. ſ. contineatur in vaſis vitreis largioribus & apertis per 24. horas, tuncque ſerum effundendo, partem coagulatam in vaſa vitrea immitte illaque probè obturata, in locô calidô per menſem integrum, ſcilicet ad abſolutam putrefactionem, repone. Tuncque ut mox de urinâ dictum eſt deſtilla.

Spiritus vini ita paratur. Recipe vini generoſi q. ſ. deſtilletur ex cineribus modô ordinariô, donec ſcilicet phlegma aſcendere incipiat. Recipe rurſus aliud vinum, illudque eôdem modô deſtilla; laboremque repete donec ſatis tibi ſit ſpiritus vini, quem in matratium longioris colli immittas, hujuſque matratii orificio aptetur linteum quod poſtquam circumligatum fuerit in prædictum collum paulò profundiùs intrudatur, cavum quod ſic efficitur cruſtulis panis albi replendo; operiatur cavitas ſic repleta panno albo laneo, oleô olivarum imbutô, capitellumque vitreum pòſt aptetur, ac lentô igne materiæ deſtillentur: Spiritus purus in vas recipiens abibit, dum phlegma totum cruſtulis panis, ac panno oleô imbuto, adhærebit. Si idem ſecundò repetas, nobiliorem ſpiritum nanciſceris.

Spiritus roris maialis paratur ſequenti modô. Recipe roris aut pluviæ maialis, aut itidem nivis exeunte Martio aut ineunte Aprili collectæ q.ſ. ex iiſque modô ordinariô ſpiritum deſtilla.

Exaratis jam duobus proceſſibus, multis forſan non diſplicituris, quamvis non æque Magni & Nobiles, ac ſuis Authoribus reputati ſunt, nobis videantur, ut nec ſanè alii innumeri per totam Bibliothecam reſperſi, clauderemus Præfationem noſtram aliquid tantùm de compilationis diſpoſitione ac diſtributione ſubjiciendo; verùm priùs diluenda venit illa objectio quâ Chemici impietatis ac prophanationis eò arguuntur quod Sanctiſſimis Scripturæ Divinæ Oraculis, in opere ſuô, magnô artis opprobriô, non parum, ut quibuſdam placet, abutantur. Præterquam quòd etenim Adeptorum doctrina nihil magis quàm pietatem & morum Sanctimoniam ſpirat, quandoquidem undiquaque edocet nullum unquam in laboribus Philoſophicis profecturum qui cor Sæculi impuritatibus vacuum non habuerit, quique ſe integritate morum, charitate in proximum, & aliis in genere virtutibus Chriſtianis Deo Maximo Operis Præſidi ac Directori commendatum non fecerit. Quis non videt Sententias è Sacris Codicibus deſumptas, prophanô ſenſû apud ipſos minimè uſurpari, quandoquidem ſe continuò coram Deô conſiſtere; ac ipſum furnis non aliter quàm dumeto ardenti Moſi in deſertô conſpicuo, inſidere arbitrati, non tantùm cum corde humili, & diſcalceatis, ut ita dicam, pedibus, Magnum Veteris Populi Legiſlatorem imitati, ad Luminum illum Patrem accedunt; ſed etiam omnem navant operam ut ſe verbis & operibus,

Magno

Magno omnis doni perfecti Donatori ac Diſtributori, puros & acceptos præbeant: Nihilque propterea in Sacris Paginis intactum relinquunt quô Numinis gloriam devotô celebrent animô, canticiſque in ejuſdem conſpectû, non ſecùs ac Pius ille Rex David coram Arcâ, Divinæ præſentiæ ſymbolô, ac monumentô, ſeu potiùs, ſi ita loqui licet, Numinis habitaculô, cùm poſt longam abſentiam Hyeroſolymam reportaretur, magnâ vi exultent: atque non aliter excipiunt homines qui inſanire eos, ac in tantâ verborum exultatione prophanare reputant, quàm idem Rex Conjugem ſuam Mical ſibi quoſdam motus aliô forſan omni locô & tempore indecoros, exprobrantem excepit. Quid igitur mirum ſi viri taliter affecti, Deoque continuò & quaſi de facie ad faciem ſe aſſiſtere opinantes, toti in virtutum, ac præcipuè Miſericordiæ Divinæ erga humiles, celebratione occupentur? Abſit interea ut probemus quæ phantaſmatis ſuis forſan quandoque nimiùm abrepti de Trinitate, atque Incarnationis & Paſſionis Chriſti Salvatoris noſtri myſteriis, liberiùs quàm par eſt & verè abuſivè laboribus ſuis quidam quandoque applicant.

Tractatus Collectionem hanc conſtituentes, eorumque diſpoſitionem quod ſpectat; monendus venit Lector nos hic præter Epiſtolas quaſdam Sendivogio adſcriptas, manuſcriptos Codices quàm pauciſſimos inſeruiſſe, quamvis innumeri, tum Româ, tum Baſileâ, tum ex aliis locis, à Viris in hiſce ſtudiis quàm maximè verſatis nobis amicè offerrentur; quia ſcilicet non ita tutum eſt iis uti, poſtquam quicquid ſelectius in totâ Europâ repertum eſt, jam ab aliis in eodem argumento qui variis temporibus compilationes inſtituerunt, conſarcinatum eſt. Itaque ideam à Magno Borrichio in ſuô Chemicôrum Celebriorum Conſpectu propoſitam complere contenti, undecunque conquiſivimus quô illi ſatisfaceremus, imò interſertis etiam ſubinde aliis Studio Chemico apprimè facientibus, & ſecundùm ordinem temporum quibus Autores ſcripſerunt diſpoſitis, perfectiorem etiam traderemus. Verùm quia non ſatis Curioſis omnis ordinis fuiſſet ſi Tractatus præcipuos ſuper Magnô Opere conſcriptos in unum collectos corpus exhiberemus; ni priùs de Alchemiæ Hiſtoriâ, Lapidis veritate, ac Terminis Artis aliquid prælibaſſemus; totum primum Bibliothecæ noſtræ Librum, ex hiſce confectum damus, ut videri poterit in argumentô ipſi præmiſsô. Reſpectu verò Diſpoſitionis Tractatuum, Bibliothecam complentium facillimum erit illam in Indiculô mox ſubſequuturo videre, ac propterea ab eâ ulteriùs explicandâ jam abſtinemus.

INDEX
TRACTATUUM ET CAPITUM
IN
BIBLIOTHECA CHEMICA
CVRIOSA CONTENTORVM.

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CVRIOSÆ
LIB. I. SECT. I. SUBSECTIO I.

De Ortu & Progreſſu Chemiæ Diſſertatio, Autore Olao Borrichio Medico Regio & in Academia Haſnienſi Profeſſore publico. Tom. I. Pag. 1

SUBSECTIO II.

Conſpectus Scriptorum Chemicorum Celebriorum eôdem Autore. Tom.I. p.38

LIB. I. SECT. II. SUBSECTIO I.

Athanaſii Kircheri de *Lapide Philoſophorum* Diſſertatio. 54

Cap. I. Quid ſit Lapis Philoſophorum, & an ejus ope verum & naturale Aurum arte produci poſſit. Ibid

Cap. II. Utrum vera & realis transmutatio unius metalli in aliud detur. 59

Cap. III. De Lapidis Philoſophorum & Tincturæ conficiendæ modô & ratione. 62

Cap. IV. Perfectum Artis Magnæ Magiſterium à Lullô, Azothô, cæteriſque examinatur. 66

Cap. V. Quo Alchymicos Proceſſus antè adductos ſubſiſtere non poſſe docetur. 68

Cap. VI. Omnia Chryſopæias tentamina ex Arnoldo Villanovano &c. demonſtrantur. 70

Cap. VII. Objectiones pro dictis Proceſſibus eorumque Autoribus, confutantur. 75

Cap. VIII. De dolis & deceptionibus, modiſque queis Alchimiſtæ verum aurum ſe conficere poſſe uti olim jactitarunt, ita & hodierno die jactitare adhuc non ceſſant. 79

Cap. IX. Quòd Dæmon ut plurimum ſe Alchimiæ cultoribus immiſceat. 81

De Alchimia Sophiſtica, id eſt de illa Alchymia quæ aurum & argentum Cupro, Plumbo, Stanno, jungens, inde Aurum magnô augmentô conflat.

Cap. I. De variis variorum Sophiſticis operationibus falſis & illicitis. 82

Cap. II. De licitô, vel illicitô Chymicorum Aurificiô, quod per appoſitionem vocant, ſive quô pars ad partem, id eſt Auro metallum quodlibet junctum, illud multiplicet. 85

Cap. III. De Chryſopæia artificiali Chymicorum. 93

An Aurum Chymicum ſit licitum.

Cap. I. Utrum Aurum Chymicum, quâcunque tandem ratione factum, licitè pro verô vendi poſſit. 101

Cap. II. Deciſiones Juridico-Canonicæ de Aurô Chymicô falsô & verô 104

Cap. III. Quidnam propriè apud veteres Alchymiſtas Lapis Philoſophorum fuerit, & quid tandem priſci Philoſophi, eorumque moderni Sectatores, per eum intellexerint, aperitur. Ibid.

Conſectarium antitheticum, quô totum aliud per Magnæ Artis Magiſterium, ab eô quod falſi Alchymiſtæ promittunt, à veris Philoſophis intelligi ex huc uſque dictis ſummatim oſtenditur. 109

SUBSECTIO II.

Interpellatio brevis ad Philoſophos pro *Lapide Philoſophorum* contra Antichimiſticum Mundum Subterraneum Athanaſii Kircheri Jeſuitæ Autore Salomone de Blauvenſtein To.I. 113

SUBSECTIO III.

Tractatus de *Tinctura Univerſali*, ubi in ſpecie contra R. P. Athanaſium Kircherum pro exiſtentiâ Lapidis Philoſophici diſputatur, Autore Gabriele Claudero M.D. Tom. I. 119

Cap. I. Exhibens occaſionem ſcribendi. Ibid.

Cap. II. Tradens quid ſit Tinctura Univerſalis. 121

Cap. III. Quòd detur in rerum naturâ. 126

Cap. IV. Ventilans an conſultum ſit Chriſtiano immediatè in Tincturam Univerſalem inquirere. 141

Cap. V. Declarans è quâ materiâ præparetur Tinctura Univerſalis. 148

Cap. VI. Monſtrans quô modô præparetur Tinctura Univerſalis. 159

SUBSECTIO IV.

De Metallorum Transſmutatione ad Virum Nobiliſſimum Joelem Langelottum, Seren. Princip. Cimbrici Archiatrum, Epiſt. Danielis Georg. Morhofi Profeſſor. Kilonienſis. Tom. I. 168

SUBSECTIO V.

Aurum Chymicum D. Philippi Jacobi Sachs à Levvenheimb. 192

SUBSECTIO VI.

Vitulus aureus quem mundus adorat & orat, in quo tractatur de rariſſimô Naturæ Miraculô Transſmutandi Metalla, nempe quomodo tota Plumbi Subſtantia, vel intra momentum, ex quavis minimâ Lapidis veri Philoſophici particulâ in Aurum obryzum commutata fuerit Hagæ Comitis; Autore Joh. Fridericô Helvetiô. Tom.I. 196

Cap. I. De veritate Lapidis Aurifici. Tom.I. p.197

Cap. II. De eadem veritate varia Scripta 199

Cap. III. Hiſtoria, de quâ præcipuè in hoc tractatu Autor. 201

Cap. IV. Colloquium inter Eliam Artiſtam & Medicum. 205

SUBSECTIO VII

De Iure Artis Alchemiæ, hoc eſt variorum Autorum & præſertim Juriſconſultorum Judicia & Reſponſa ad Quæſtionem, An Alchemia ſit Ars Legitima? Colligente Joh. Chryſippô Fanianô. Tom.I. 210

LIB.

LIB. I. SECT. III. SUBSECTIO I.

Lexicon Chymicum, Autore Gulielmo Johnſoniô Chymicô. Tom. I. 217

SUBSECTIO II.

Petri Joh Fabri Medici Regii Gallici Celeberrimi Manuſcriptum ad Sereniſſ. Holſatiæ Ducem D. Fridericum olim tranſmiſſum, *Res Alchymicorum obſcuras extraordinariâ perſpicuitate explanans.* Tom. I. 291

Cap. I. An Lapis Philoſophorum ſit in rerum naturâ. 292

Cap. II. Lapis Philoſophorum quid ſit in rerum natura. 293

Cap. III. Quale habet corpus Lapis Philoſophorum, & quâ veſte induitur. Ibid.

Cap. IV. Quibus nominibus inſigniatur Lapis Philoſophorum. Ibid.

Cap V. An Lapis Philoſophorum cum Terrâ ſuâ & Spiritu ſufficiat in ſe ipſô ad ultimam perfectionem obtinendam? 294

Cap. VI. An aurum, vel argentum, vel quodvis aliud metallum requiratur ad perfectionem Lapidis noſtri conſequendam? 295

Cap. VII. Quare Lapis noſter ſit trinus & unus? Ib.

Cap. VIII. Qualis ſit Philoſophorum Mercurius, qui in ſe omnia neceſſaria habeat ad Lapidem Philoſophorum conſequendum? Ibid.

Cap. IX. Quale ſit Sulphur Philoſophorum, quod Opus noſtrum cum Mercuriô perficiat. 296

Cap. X. Quale ſit Sal Philoſophorum cujus ope Mercurius & Sulphur perficiantur in Lapidem Philoſophorum? Ibid.

Cap. XI. De ſolutione ſalis noſtri ut per ſublimationem & deſtillationem Mercurium & Sulphur noſtrum habere valeamus. Ibid.

Cap. XII. Quo tempore coctionis Mercurii noſtri metalla perfecta illi ſint addenda. 297

Cap. XIII. An in Mercuriô noſtrô peragendô, ſint variæ & diſtinctæ operationes. Ibid.

Cap. XIV. An in Butyrô & pinguedine noſtrâ ſint Mercurius, Sal & Sulphur inſeparabiliter conjuncta? Ibid.

Cap. XV. Aurum & Argentum vulgi quare mortua dicantur, & quâ viâ à mortuis reſuſcitari dicantur? 298

Cap. XVI. An in Cineribus vel in Balneô Mercurii noſtri putrefactio fieri poſſit, ut inde Butyrum & pinguedo noſtra extrahatur? Ibid.

Cap. XVII. De Fermentô Philoſophorum, quid & quale ſit? Ibid.

Cap. XVIII. Quid ſit & qualis Draco noſter, caudam ſuam devorans? 299

Cap. XIX. Quale & quid ſit Mare noſtrum in quô ſunt duo piſces mirâ pinguedine præditi. Ibid.

Cap. XX. Qualis & quæ ſit Hydra Chymica ſeptem habens capita? Ibid.

Cap. XXI. Qualis ſit illa Conjux & Mulier maritos ſuos omnes enecans & interficiens? 300

Cap. XXII. De Salamandrâ Chymicorum, quæ & qualis ſit? Ibid.

Cap. XXIII. Quid ſit nigram feram in Sylvis eſſe, quæ dum nigredinem deponit, mirâ albedine induitur? Ibid.

Cap. XXIV. Quid ſit apud Chymicos alatus Leo, & ſine alis alter, & ex duobus Leonibus unum fieri debere? 301

Cap. XXV. De Lapide conficiendô. Ibid.

Cap. XXVI. De Purô Naturæ, quid & quale ſit & quotuplex? Ibid.

Cap. XXVII. Purum Minerale & Metallicum quomodo præparandum ſit & habendum? 303

Cap. XXVIII. Quâ viâ ex tribus regnis eliciatur Mercurius Philoſophorum? Ibid

Cap. XXIX. De Liquore Alkaeſt, quid ſit & qualis ſit? 303

Cap. XXX. An ex liquore Alkaheſt ſimplici vel compoſito Lapis Philoſophorum confici poſſit? Ib.

Cap. XXXI. Cur Liquor Alkaheſt reducat omnia in primam materiam ſine ulla diminutâ ſui actione? Ibid.

Cap. XXXII. An liquor Alkaheſt poſtquam metalla perfecta in materiam primam reduxerit, ſit ex metallis diſſolutis ſeparandus, vel cum ipſis relinquendus, ut coquantur ſimul ad perfectionem ultimam? 304

Cap. XXXIII. An Liquor Alkaheſt habeat in ſe Sal, Sulphur & Mercurium Philoſophorum? Ibid.

Sequuntur Epiſtolæ aliquot prædicti D. Fabri 304. & ſeq.

SUBSECTIO III.

Oedipus Chymicus, obſcuriorum Terminorum & Principiorum Chymicorum Myſteria aperiens & reſolvens; Autore Joh. Joachimô Becherô Spirenſi M. D. Tom. I. 306.

Titulus I. De Primâ Materia Chimicorum. Ibid.

Titulus II. De Principiis Subſtantiæ, nempe Sulphure & Sale. 312

Titulus III. De Principiis Qualitatis, nempe Mercuriô, Sulphure & Sale. Tom. I. 315

Titulus IV. De quatuor Elementis Chimicè ſumptis, nempe Igne, Aere, Aquâ & Terrâ. 324

Titulus V. De Generatione, Spermate, Menſtruô, Matrice, Pondere, Calore. 326

Titulus VI. De Chimicorum ſex operationibus realibus, Secretione, Decretione, Solutione, Coagulatione, Deſtructione, & Plusquamperfectione. 328

Titulus VII. De Septem requiſitis Artificis, nempe de Terminis, Inſtrumentis, Materiis, Operationibus, Scriptis Chimicis, Methodô Chimiæ ſtudendi, Methodô chemicè philoſophandi. p. 331

LIB. I. SECT. IV. SUBSECTIO I.

De *Alchimiæ Difficultatibus* Liber, in quo docetur, quid ſcire, quidque vitare debeat veræ Chemiæ ſtudioſus ad perfectionem aſpirans; Autore Theobaldo de Hoghelande Tom. I. 336

Pars I. De Impedimentis artificem remorantibus quò minùs ad pretioſæ hujus ſcientiæ notitiam & finem pervenire poſſit. 340

Pars II. In quâ de difficili librorum intellectu agitur. 346

Pars III. In quâ de difficultate Praxeos agitur. pag. 355.

Pars IV. Quæ Artem Chemicam cuique vitandam concludit. 365

SUBSECTIO II.

Cato Chemicus, Tractatus quô veræ ac genuinæ Philoſophiæ Hermeticæ & fucatæ ac ſophiſticæ Pſeudo-Chemiæ, & utriuſque Magiſtrorum Characteriſmi accuratè delineantur. Tom. I. 368

Cap. I. De Chemiæ Ortu. ibid.

Cap. II. De verâ Chemiâ. 369

Cap. III. De veræ Chemiæ Scriptoribus. 370

Cap. IV. De veræ Chemiæ Subſidiis. ibid.

Cap. V. De falsâ Chemiâ. 371

Cap. VI. De Phreniticæ Diagnoſi. 372

Cap. VII. De Phreniticæ Prognoſi. 375

Cap. VIII. De Phœniticæ fraudulentis Magiſteriis. 374
Cap. IX De Myſteriô Lapidis Philoſophici. p.377

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ.
LIB. II SECT. I. SUBSECT. I.

Hermetis Triſmegiſti Tabula Smaragdina. Cui titulus *Verba Secretorum Hermetis Triſmegiſti* W. Chr. Kriegſmanni & Gerardi Dornei Commentariis illuſtrata. Tom. I. p. 380
Cap. I. Tabulâ Hermetis invitis quibuſdam aſſeritur. 383
Cap. II. Phœnicium Idioma non Græcum Tabulæ nativum eſſe defenditur. 384
Cap. III. Inſcriptiones Tabulæ, duoque inciſa illuſtrantur. ibid.
Cap. IV. Sequentibus quatuor inciſis lux illata. 385.
Cap. V. In Septimi atque Octavi Inciſorum ſenſum inquiritur. ibid.
Cap. VI. De nonô, decimô & undecimô Inciſô diſſeritur. 386
Cap. VII. Reliquorum binorum Inciſorum mens expoſita. 287
Cap. VIII. Conſtituitur Argumentum Tabulæ. ibid.
Cap. IX. Apologia ſtudiorum Chemicorum adverſum Cenſores. 388
Hermetis Triſmegiſti *Tabula Smargdina* cum expoſitionibus Dornei. 389
Argumentum in Tabulam. ibid.
Clarior expoſitio verborum Hermetis. 390
De Practica Operis Spagirici ad Medicinam vitæ longæ parandam. 396

SUBSECTIO II.

Hermetis Triſmegiſti Tractatus Aureus de *Lapidis Phyſici Secretô*, in ſeptem Capitula diviſus, cum Scholiis Anonymi. Tom. I. 400.

LIB. II. SECTIO. II. SUBSECT. I.

Turba Philoſophorum ex antiquô Manuſcriptô Codice excerpta, qualis nulla hactenus viſa fuerat editio. Tom. I. 445
In *Turbam Philoſophorum Sermo unus Anonymi.* 465
Allegoriæ Sapientum ſupra Librum Turbæ Philoſophorum. 457
Turba Philoſophorum aliud exemplar. 480
Allegoriæ ſuper librum turbæ. 494
Ænygma ex viſione Arislei Philoſophi & Allegoriis Sapientum. 495
Exercitationes in turbam Philoſophorum. 497
Exerc. I. Definitio lapidis & quibus initiis conſtet. ibid.
Exerc. II. De Calido naturali. ibid.
Exerc. III. De prima materiâ metallorum, & quomodo ex ſeminali procreatione generentur. ibid.
Exerc. IV. De primô Elementô Lapidis, quod eſt Terra. 498
Exerc. V. De dimiſſione aquæ, vel rotatione ſuper Terram. 499
Exerc. VI. De converſione naturarum & commixtione. ibid.
Exerc. VII. De Conjugio Solis eſt Lunæ. ibid.
Exerc. VIII. Quod Artis fundamentum unum quid ſit eſt lapis unus. ibid.
Exerc. IX. De ſolutione & diviſione Elementorum. 500
Exerc. X. De Solutione corporum in Aquam. De Gumma & diviſione Aquæ. ibid.
Exerc. XI. Rurſus de Aquâ, & diviſione Aquæ in partes. 501
Exerc. XII. De diviſione Aquæ & vaſis apertione. ib.
Exerc. XIII. De ſiccatione Aquæ, coagulatione, & calcinatione ac ignis regimine. ibid.
Exerc. XIV. De Animâ, Spiritû, & corpore. 502
Exerc. XV. De conjunctione corporum & copulâ eorum. ibid.

SUBSECTIO II.

Arthephiæ liber qui *Clavis majoris Sapientiæ* dicitur. Tom. I. 503

SUBSECTIO III.

Liber de *Compoſitione Alchemiæ* quem edidit Morienus Romanus, Calid Regi Ægyptiorum: quem Robertus Caſtrenſis de Arabicô in Latinum tranſtulit. Tom. I. 509

SUBSECTIO V.

Gebri Regis Arabum Philoſophi perſpicaciſſimi, *Summa perfectionis Magiſterii* in ſuâ naturâ; ex Bibliothecæ vaticanæ exemplari undecunque emendatiſſimo edita; cum verâ genuinaque delineatione vaſorum & fornacum, denique Libri *inveſtigationis Magiſteris & Teſtamenti* ejuſdem Gebri, item Commentariorum aliquot additione caſtigatiſſimâ. Tom. I. 519
Lib. I. Cap. I. De impedimentis artificis in opere. 520
Cap. II. De impedimentis ex parte corporis. ibid.
Cap. III. De impedimentis ex parte animæ. ibid.
Cap. IV. De impedimentis ex fortuitô caſu. ibid.
Cap. V. De his quæ artifici conſideranda ſunt. ibid.
Cap. VI. De perſuaſionibus ſophiſtarum. 521
Cap. VII. De principiis naturalibus ſuper quibus actiones ſuas fundat natura. 522
Cap. VIII. De ſolutionibus ad perſuaſiones ſophiſtarum. ibid.
Cap. IX. De rationibus negantium artem à datis. 524
Cap. X. De ſupponentibus in ſpiritibus artem fore. ib.
Cap. XI. De ſupponentibus in corporibus, lapidibus, ſalibus, aluminibus, bauraciis, vel creſcentibus Artem fore. 525
Cap. XII. De Principiis naturalibus Mercurii, ſulphuris & arſenici. 526
Cap. XIII. De Sulphure. 527
Cap. XIV. De Arſenicô. ibid.
Cap. XV. De Mercuriô. ibid.
Cap. XVI. De Corporibus metallicis, quæ ſunt effectus principiorum naturæ. 528
Cap. XVII. De Sole. ibid.
Cap. XVIII. De Lunâ. ibid.
Cap. XIX. De Saturnô. ibid.
Cap. XX. De Jove. 529
Cap. XXI. De Venere. ibid.
Cap. XXII. De Marte. ibid.
Lib. II. Cap. I. De Sublimatione, ad quid inventa ſit. 530
Cap. II. De diverſitate ſublimationis & qualiter debeat ordinarie fieri. ibid.
Cap. III. De Fæcibus & Fornace. 532
Cap. IV. De ſpiſſitudine furni. ibid.
Cap. V. De lignorum proportione. ibid.
Cap. VI. De formâ aludelis. ibid.
Cap. VII. De Sublimatione Mercurii. 533
Cap VIII. Sublimatione Marchaſitæ. ibid.
Cap. IX. De Sublimatione Magneſiæ & Tuthiæ. 534
Cap. X. De Sublimatione diminutorum corporum. Tom. I. 534
Cap. XI. De Deſcenſione. ibid
Cap. XII. De diſtillatione triplici, ſcilicet per alembicum, deſcenſorium & filtrum. 535
Cap. XIII. De Calcinatione. 536

Cap. XIV. De Calcinatione cum ſalibus. 537
Cap. XV. De Solutionibus ibid.
Cap. XVI. De coagulatione Mercurii & rerum ſolutarum. 538
Cap. XVII. De coagulatione Mercurii per præcipitationem. ibid.
Cap. XVIII. De Fixione & modis ejus. 539
Cap. XIX. De Ceratione. ibid.

Lib. III. Cap. I. De Sulphuris & Arſenici eſſentiâ. 540
Cap. II. De Mercurii eſſentiâ. 541
Cap. III. De eſſentiâ Marchaſitæ, Magneſiæ & tuthiæ. ibid.
Cap. IV. De Solis eſſentiâ. ibid.
Cap. V. De eſſentiâ Lunæ. 542
Cap. VI. De Martis eſſentiâ. ibid.
Cap. VII. De Veneris eſſentiâ. 543
Cap. VIII. De Jovis eſſentiâ. 544
Cap. IX. De Saturni eſſentiâ. ibid.
Cap. X. De duplici Medicina cujuslibet corporis imperfecti & argenti vivi ſcilicet albâ & rubeâ. 545
Cap. XI. De Adminiſtratione & mundificatione corporum, diverſificando ſecundùm diverſitatem eſſentiarum ſuarum. 546
Cap. XII. De Præparatione Saturni & Jovis in communi. ibid.
Cap. XIII. De præparatione Saturni in ſpecie. 547
Cap. XIV. De præparatione Jovis in ſpecie. ibid.
Cap. XV. De præparatione Veneris. ibid.
Cap. XVI. De præparatione Martis. 548
Cap. XVII. De mollificatione durorum corporum & induratione mollium. ibid.
Cap. XVIII. De Mercurii lavacrô. ibid.

Lib. IV. Cap. I. De præparatione ſubſtantiæ Argenti in projectione Medicinæ. 549
Cap. II. De triplici ordine Medicinarum. ibid.
Cap. III. De differentiâ omnium Medicinarum. ibid.
Cap. IV. De Medicinis Veneris in primô ordine. 550
Cap. V. De Medicinis Martis in primo ordine. ibid.
Cap. VI. De Medicinis lunæ in primo ordine. ibid.
Cap VII. De Medicinis ſecundi ordinis. 551
Cap. VIII. De adminiſtratione Medicinarum ſecundi ordinis. ibid.
Cap IX. De ſupplemento defectuum poſt adminiſtrationem Medicinarum ſecundi ordinis. ibid.
Cap. X. De Medicinis Argenti vivi & ingreſſu earum. 552
Cap. XI. De Medicinis tertii ordinis. 553
Cap. XII. De adminiſtratione ſolaris & lunaris Medicinæ. ibid.
Cap. XIII. De examinationibus quibus cognoſcitur utrum magiſterium ſit in perfectione. ibid.
Cap. XIV. De Cineritii examine. 554
Cap. XV. De Cementi examine. ibid.
Cap. XVI. De Ignitionis examine. 555
Cap. XVII. De Fuſionis examine. ibid.
Cap. XVIII. De examine expoſitionis corporum ſuper vapores acutos. 556
Cap. XIX. De Extinctionis examine. ibid.
Cap. XX. De examine in mixtione Sulphuris. ibid.
Cap. XXI. De examine Calcinationis & Reductionis corporum. 557
Cap. XXII. De examine in facili & difficili mixtione Argenti vivi. ibid.
Cap. XXIII. Operis totius in unâ ſumma recapitulatio. ibid.
Liber *Inveſtigationis Magiſterii* Gebri Philoſophi perſpicaciſſ. T. I. 558

Teſtamentum Gebri Indiæ Regis. De Salibus Animalium, Piſcium, volatilium, vegetabilium & aliorum. Tom I. 562
Joh. Braceſchi Brixiani *Dialogus veram & genuinam librorum Gebri ſententiam explicans*, cui præmittuntur propoſitiones 126. idem argumentum compendioſa brevitate complectentes. Tom. I. 565
Joh. Gernardi. D. *Exercitationes perbreves in Gebri Arabis ſummi Philoſophi libros duos Summæ perfectionis.* Tom. I. 568
Lib. II. Sectio. III. Svbsect. I. T. I. 613
Rogerii Baronis de *Alchymia* Libellus cui titulus *Speculum Alchemiæ.* ibid.
Cap. I. De Definitionibus Alchemiæ. ibid.
Cap. II. De principiis naturalibus & procreationibus Mineralium. ibid.
Cap. III. Ex quibus propinquius materia elixiris ſit elicienda. 614
Cap. IV. De modo agendi, & Igne moderando & continuando. ibid.
Cap. V. De qualitate Vaſis atque Fornacis. 615
Cap. VI. De coloribus accidentalibus & eſſentialibus in opere apparentibus. ibid.
Cap. VII. De modo projiciendi Medicinam ſuper quodlibet imperfectorum. 616
Rogerii Baconis de *Secretis operibus Artis & Naturæ* & de *nullitate Magiæ* Epiſtola. Tom. I. 616
Cap. I. De & contra apparentias fictas, & de & contra invocationem ſpirituum. 917
Cap. II. De Characteribus, Carminibus & eorum uſu. ibid.
Cap. III. De virtute ſermonis & redargutione magiæ. 618
Cap. IV. De Inſtrumentis artificioſis mirabilibus. 616
Cap. V. De Experientiis perſpectivis artificialibus. ibid.
Cap. VI. De Experimentis mirabilibus. 620
Cap. VII. De retardatione accidentium ſenectutis & de prolongatione vitæ humanæ 621
Cap. VIII. De occultandis ſecretis naturæ & artis. 622
C IX. De modo faciendi ovum Philoſophorum. ibid.
Cap. X. De eodem ovo ſed alio modo. 623
Cap. XI. De eodem, ſed rurſus alio modo. ibid
Adnotata ad Rogerii Baconis Epiſtolam Tom. I. 624

SVBSECTIO II.

Avicennæ Tractatulus de *Alchemiâ*. Tom. I 626
Cap. I. De Mercurio & ejus natura, nec non de ſulphure in eo contento. ibid.
Cap. II. De natura corporum perfectorum id eſt, Solis ac Lunæ & eorum ſulphure. 627
Cap. III. De conjunctione corporis & ſpiritus & lapidis diſſolutione in primam materiam 628
Cap. IV. De extractione aquæ ex Terra 629
Cap. V. De Fundatione, ſeu etiam fuſione aquæ ſuper terram ſuam. ibid.
Cap. VI. De modo ſublimationis terræ. 630
Cap. VII. De Multiplicatione & Fixione lapidis. 632
Cap. VIII. De modo projiciendi Medicinam & tingendi quodlibet metallum in ſolem & lunam. ibid.
Avicenna de *Conglutinatione lapidum.* Tom. I. 636

SVBSECTIO III.

Ariſtotelis de *Perfecto Magiſterio* Tractatus Tom. *I.* 638
Ariſtotelis Tractatulus de *Practica Lapidis Philoſophici.* Tom. I. 659

SUBSECTIO IV.

Arnaldi de Villa novâ Philoſophi & Medici excellentiſſimi liber dictus *Theſaurus Theſaurorum* & *Roſarium Philoſophorum*, omnium Secretorum maximum ſecretum, de veriſſima compoſitione Naturalis Philoſophiæ, qua omne diminutum reducitur ad ſolificum & lunificum. Tom. *I.* 662
Arnaldi de Villanova liber dictus *Novum Lumen.* 676
Arnaldi de Villa nova *Perfectum Magiſterium* & *Gaudium* tranſmiſſum ad inclytum Regem Aragonum, quod quidem eſt *Flos Florum*, *Theſaurus omnium incomparabilis* & *Margarita*, in quo reperitur veri compoſitio Elixyris tam ad album quam ad rubeum, videlicet ad Solem & Lunam ſub compendio declaratum. 679
Arnaldi de Villanova Epiſtola ſuper Alchemia ad Regem Neapolitanum. 683
Arnaldi de Villanova *Speculum Alchemiæ* 687
Arnaldi de Villanova *Carmen.* 698
Arnaldi de Villanova *Quæſtiones* tam *Eſſentiales* quam *accidentales* ad Bonifacium Octavum cum ſuis *Reſponſionibus.* ibid.
Arnaldi de Villanovâ *Semita Semitæ.* 702
Arnaldi de Villanovâ *Teſtamentum.* 704

SUBSECTIO V.

Magiſtri Raymundi Lullii *Teſtamentum*, & primum de *Theorica.* Tom. I. 707
Magiſtri Raymundi Lullii *Teſtament. Pars Practica* ſuper *Philoſophico Lapide.* 763
Joh. Gerhardi *Analyſis Partis Practicæ* Raymundi Lullii in *Teſtamentô.* 778
Raymundi Lullii *Compendium animæ Transmutationis Artis Metallorum*, Ruperto Anglorum Regi tranſmiſſum. 780
Raymundi Lullii Majoricani *Teſtamentum Noviſſimum* Carolo Regi dicatum. 790
Raymundi Lullii *Teſtamenti Noviſſimi* Pars altera. 806
Raymundi Lullii *Elucidatio Teſtamenti.* 823
Raymundi Lullii Liber dictus *Lux Mercuriorum* in quo explicatur quod in aliis Libris occultatum eſt. 824
Raymundi Lullii *Experimenta* in quibus veræ Philoſophiæ Chemicæ Operationes clariſſimè traduntur. 826
Raymundi Lullii Liber *Artis Compendioſæ* quem *Vademecum* nuncupavit. 849
Raymundi Lullii *Compendii Animæ Tranſmutationis Artis Metallorum* aliud Exemplar. 853
Raymundi Lullii Epiſtola de *Accurtatione Lapidis Benedicti* miſſa Ann. 1412. Roberto Anglorum Regi. 863
Raymundi Lullii Liber *Poteſtas Divitiarum* dictus, in quo optima expoſitio Teſtamenti Hermetis continetur. 866
Raymundi Lullii *Clavicula* quę & *Apertorium* dicitur, in qua omnia quę in opere Alchemiæ requiruntur, apertè declarantur. 872
Raymundi Lullii Compendium Artis Alchemiæ & Naturalis Philoſophiæ, ſecundùm naturalem curſum. 875
Raymundi Lullii Tractatus *de Lapide & Oleo Philoſophorum.* 879
Raymundi Lullii *Codicillus*, ſeu *Vademecum* & *Cantilena*, in quo fontes Alchemicæ Artis, ac Philoſophiæ reconditioris uberrimè traduntur. Opus 74. capitibus comprehenſum. Tom. I. 880
Joh. Braceſchi Brixiani *Lignum vitæ*, ſeu Dialogus ex Italicô in Latinum verſus à G. Grataroloro Phyſicô, quo Raymundi Lulli Scripta explicantur. 911
Anonymi Liber Mutus Alchemiæ Myſteria filiis Artis nudis figuris, evidentiſſimè aperiens. ad finem Tom. I.

BIBIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ

LIB. III. SECT. I. SUBSECTIO I.

Petri Boni Lombardi Ferrarienſis Phyſici & Chemici excellentiſſimi *Margarita pretioſa novella* correctiſſima, exhibens introductionem ad Artem Chemicæ integram, ante annos plus minus quadringintos compoſita. Tom. II. Pag. 1
Part. I. Cap. I. Introductio generalis ad partem ſpeculativam Artis Pag. 2
Cap. II. Introductio generalis ad partem practicam Artis. 5
Part. II. Cap. I. Probatur Artem Chemicam non eſſe veram. Pag. 9
Cap. II. Probatur Artem Alchemiæ eſſe veram. 16
Cap. III. Ponitur determinatio generalis & oſtenduntur cauſæ & modi difficultatis iſtius quæſtionis, ut & cauſa & modus proceſſus pro ſolutione quæſtionis iſtius. 21
Cap. IV. Oſtenduntur modi & cauſæ difficultatis iſtius. 24
Cap. V. Oſtenditur quod Ars hæc ſit tantùm unica, non ſolùm quoad materiam, ſed per omnem modum. 27
Cap. VI. Oſtenditur quod hæc Ars ſit naturalis & ſit divina, & quod per ipſam Philoſophi antiqui fuerunt vates de futuris miraculis divinis. 29
Cap. VII. Oſtenditur error omnium deſiderantium rectè operari, qui eſt in fine operis, ſcilicet in compoſitione Elementorum, & quod hęc Ars eſt pro omnibus Sapientibus. Tom. II. 31
Cap. VIII. Oſtenditur quomodo hæc Ars inventa ſit & quibus data ſit, & quibus non, & quare ſic obſcurè ſcripſerunt eam Philoſophi. 33
Cap. IX. Oſtenditur hunc Lapidem ſimilari omnibus rebus mundi, & quot ſint nomina ejus, & quot Philoſophi hujus ſcientiæ tetigerunt eam cum omnibus aliis ſcientiis. Et ſolvuntur opiniones

Antiquorum

Antiquorum ; quis Ariſtoteles in Philoſophiâ reprobat. 34
Cap. X. Improbantur Sophiſtæ, Deceptores & Impoſtores; & oſtenditur Artem de ſe eſſe brevem & levem; item demonſtratur nobilitas & veritas ejus. 36
Cap. XI. De Fermentô & modis, conditionibus & proprietatibus ejus, & converſione quam facit, ſecundùm Philoſophos hujus Artis. 39
Cap. XII. Oſtenditur quid ſint Elementa Lapidis Philoſophorum, quômodô in ipsô conveniant & in Aurô, & in omnibus mixtis, & ſimiliter in Cæleſtibus, ſecundùm Antiquos Philoſophos hujus Artis. 46
Cap. XIII. Oſtenditur quid ſit Tyriaca & venenum in Lapide Philoſophorum, ſecundùm Antiquos Philoſophos. 49
Cap. XIV. Oſtenditur quid ſit Coagulum, & quid Lac in Lapide Philoſophorum, & quis Maſculus & Fœmina ſecundùm Philoſophos. 50
Cap. XV. Probatur hanc Artem eſſe veram tripliciter, 1. Autoribus, 2. rationibus, 3. à ſimili & exemplis. 52
Cap. XVI. Solvuntur rationes contrariæ, cum quæſtionibus intercedentibus notabilibus. 52
Cap. XVII. Roboratur ſolutio dictæ quęſtionis oſtendendo materiam metallorum cum cauſis ſuis & proprietatibus, ac paſſionibus; ex quâ materiâ fit Lapis Philoſophorum. 60
Cap. XVIII. In quo ex dictis probatur quod Sulphur ſit pars materialis cum argentô vivô auri & Lapidis Philoſophorum. 62
Cap. XIX. Probatur quòd Sulphur ſolum ſit materia Lapidis Philoſophorum, & Auri ſecundum antiquos Philoſophos. 63
Cap. XX. Præmittuntur quædam ad ſolutionem ultimæ rationis Philoſophi & aliarum non ſolutarum, prius loquendo de actu & potentia, & de perfectô ac imperfectô in rebus. &c. 66
Cap. XXI. Probatur quòd ex Aere & Ferrô non poteſt fieri Aurum & Argentum per Alchemiam, & ſolvitur. 70
Cap. XXII. Probatur metalla imperfecta non converti in Aurum à naturâ in mineris; & ſolvitur. 71
Cap. XXIII. Tractatur de principiis Metallorum in generali, & eorum generatione, & tranſmutatione ad metalla, ſecundum naturam, oſtendendo quo modo Ars poteſt ſequi Naturam &c. 72
Cap. XXIV. De Principiis metallorum in ſpecie, & metallorum generatione ſecundum intentionem naturæ, & de ſignis generationis; oſtendendo quomodo Ars debet ſimili modô ſequi Naturam, & ſimilibus ſignis & ſimilibus principiis in generatione Lapidis. 74
Cap. XXV. De ſimilitudinibus generationis fœtus ex ſpermate & ſanguine menſtruô, & avis ex ovô, comparando generationem Auri ex Sulphure & argentô vivô, & Lapidis Philoſophorum ad generationem ipſorum. 76
Cap. XXVI. Imponitur finis Tractatui, concluditur & epiſtolatur vera eſſe quæ dicta ſunt. 79

SUBSECTIO II.

Johan. de Rupeſciſsâ Liber *Magiſterii de confectione veri Lapidis Philoſophorum*, clarè & abſque palliatione editus ab eô virô utique à Deô illuſtratô. Quem Libellum compoſuit ad hoc Divinâ præmonitus revelatione. Tom. II. p. 80
Ioh. de Rupeciſsâ *Liber Lucis:* 84

SUBSECTIO III.

Liber *Roſarium Philoſophorum* dictus, compoſitus & in unum compilatus diligentiſſimè Tom. II. p. 87
Roſarii Philoſophorum aliud Exemplar, ex compilatione omnium Philoſophicorum Librorum, per Toletanum Philoſophum maximum. 119
Roſarium abbreviatum Ignoti è Manuſcripto vetuſtiſſimô. 133

SVBSECTIO IV.

Guidonis de Montanor Philoſophi Galli *Scala Philoſophorum.* p. 134

SVBSECTIO V.

Clangor Buccinæ; Tractatus mirabilis ſimul & attentiſſimus ex quâdam vetuſtiſſimâ ſcripturâ excerptus. De *Lapide Philoſophorum* fideliter ſimul & Phyſicaliter, omnibus Philoſophis ediſſerens. 147

SVBSECTIO VI.

Correctio Fatuorum, Tractatus perutilis & authenticus. 165

SUBSECTIO VII.

Marſilii Ficini Florentini Liber de *Arte Chemicâ.* 172

SVBSECTIO VIII.

Calid filii Jaici Liber *Secretorum Artis* ex Hebræo in Arabicum & ex Arabicô in Latinum verſus, incertô Interprete. 183

SVBSECTIO IX.

Kalid Regis Philoſophi acutiſſimi Liber *Trium Verborum* ex Manuſcriptô longè aliis præcellentiore. 189

SVBSECTIO X.

Merlini *Allegoria* profundiſſimum *Lapidis Philoſophiti arcanum* perfectè continens. 191

SVBSECTIO XI.

Anonymi *Theſaurus Philoſophiæ.* 192

SVBSECTIO XII.

Aurelia Occulta cum Senioris Zadith Tractatulô *de Chemiâ.* 198

SVBSECTIO XIII.

Anonymi veteris Philoſophi *Conſilium Conjugii*, ſeu de *Maſſa Solis & Lunæ* Libr. III. verè aurei & incomparabiles ex Arabicô in Latinum ſermonem reducti. 235

LIB. III. SECT. II. SUBSECTIO I.

Richardi Anglici Libellus utiliſſimus περὶ Κημείας, cui titulum fecit *Correctorium.*

SVB:

SVBSECTIO II.

Georgii Riplei Philoſophi doctiſſimi Angli, Ordinis Canonici Regularis Brittlintonenſis Liber *Duodecim Portarum*, nequaquam mutilus, ſed integer. 275

SVBSECTIO III.

Thomæ Northoni Tractatus *Crede mihi*, ſeu *Ordinale* dictus 285

SVBSECTIO IV.

Johan. Dauſtenii Philoſophi expertiſſimi *Roſarium arcanum Philoſophorum Secretiſſimum.* 309

SVBSECTIO V.

Dialogus inter *Naturam* & *filium Philoſophiæ.* 326

SVBSECTIO VI.

Dionyſii Zacharii *Opuſculum Chemicum.* 336

Nicolai Flamelli *Commentarius* in Dionyſii Zacharii *Opuſculum Chemicum.* 350

Nicolai Flamelli, *Tractatus brevis, ſeu Summarium Philoſophicum.* 368

SVBSECTIO VII.

Joh. Anrelii Augurelli P. Ariminenſis *Chryſopaia*, & *Vellus Aureum*, ſeu *Chryſopaia major & minor* ad Leonem X. Pontificem Maximum. 372

Nathanis Albinei Doctoris Medici *Carmen Aureum* ad Janum Cuſinum. To.II.p.387

Nathanis Albinei Ænygma. 388

SVBSECTIO VIII.

Generoſiſſimi Domini Bernardi Comitis Marchiæ Treviſanæ Liber de *Secretiſſimo Philoſophorum Opere Chemico.* 388

Ejuſdem Bernardi Trevirenſis Reſponſio ad Thomam de Bononiâ, Medicum Caroli VIII. Francorum Regis ſuper eôdem *Opere.* 399

SVBSECTIO IX.

Baſilii Valentini Benedictini Ordinis Liber de *Magno Lapide Antiquorum Sapientum.* 409

Baſilii Valentini Liber *Duodecim Clavium*, quibus oſtia ad antiquiſſimum Lapidem Anteceſſorum noſtrorum aperiuntur, & arcaniſſimus Fons omnis Sanitatis recluditur. 413

Baſilius Valentinus, de primâ Materiâ *Lapidis Philoſophici.* 421

Baſilii Valentini Brevis Appendix, & perſpicua repetitio aut iteratio in librum ſuum de *Magno Lapide Antiquiſſimorum.* 422

SUBSECTIO X.

Congeries Paracelſicę Chemiæ de *Tranſmutationibus Metallorum.* 423

SVBSECTIO XI.

Sendivogii Poloni qui vulgo Coſmopolita dicitur *Novum Lumen Chemicum.* 463

Sendivogii Poloni *Dialogus Mercurii, Alchemiſtæ & Naturæ.* 475

Sendivogii Poloni Tractatus de *Sulphure.* 479

Sendivogii Poloni Apographus Epiſtolarum hactenus ineditarum ſuper *Chemiâ.* 493

Orthelii *Commentarius* in *Novum Lumen Chemicum* Michaelis Sendivogii Poloni XII. figuris in Germaniâ repertis illuſtratum. Nunc ex Germanicâ linguâ in Latinam tranſlatum. 516

SVBSECTIO XII.

Hydrolithus Sophicus, ſeu *Aquarium Sapientum*; hoc eſt *Opuſculum Chemicum*, in quo via monſtratur, materia nominatur, & proceſſus deſcribitur quomodo videlicet ad *Univerſalem Tincturam* perveniendum, hactenus nondum viſum. 537

SVBSECTIO. XIII.

Johan. Franc. Pici Mirandulæ Dom. Concordiæque Comitis, *Opus Aureum* de *Auro* tum *æſtimando*, tum *conficiendo*, tum *utendo* ad Conjugem. 558

LIB. III. SECT. III. SUBSECT. I.

Johan. Graſſei, alias Cortalaſſei Jurium Doctoris & Urbis Straledunſenſis Syndici & Philoſophi inſignis noſtri Sæculi *Arca Arcani artificioſiſſimi*, de *Summis Naturæ Myſteriis*, conſtructa ex Ruſticô ejus majore & minore, & Phyſicâ naturali rotundâ, per viſionem Cabaliſticam deſcriptâ. 585

SVBSECTIO II.

Anonymi Diſcipuli Johan. Graſſei dicti Cortalaſſei, *Myſterium* Occultæ Naturæ; De *duobus Floribus Aſtralibus Agricolæ minoris* in ejus Arcâ Arcani Artificioſiſſimi contentis. 619

SVBSECTIO III.

Anonymi, qui tamen Dom. d'Eſpagnet creditur *Enchiridion Phyſicæ* reſtitutæ, in quô verus Naturæ Concentus exponitur, plurimique Antiquæ Philoſophiæ errores per Canones & certas demonſtrationes dilucidè aperiuntur. 626

Ejuſdem Anonymi *Arcanum Hermeticæ Philoſophiæ*. Opus in quô *occultæ Naturæ & Artis* circa *Lapidis Philoſophorum* materiam & operandi modum, canonicè & ordinatè fiunt manifeſta. 649

SUBSECTIO IV.

Anonymi Philalethę vulgò dicti *Introitus apertus ad occluſum Regis* Palatium. 661

Anonymi Philalethæ dicti Tractatus de *Metallorum Metamorphoſi.* 676

Anonymi Philalethæ dicti *Brevis Manuductio ad Rubinum Cæleſtem.* 686

Anonymi Philalethæ dicti *Fons Chemicæ Philoſophiæ.* 693

Johann. Ferdinandi Hertodt à Todtenfeldt Philoſophiæ & Medicinæ Doctoris Inclyt. Stat. Moraviæ Phyſici Provinc. & Academiæ Naturę Curioſor. Orphei ad Collegas Ephemeridum Collectores Epiſtola contra Philalethani. 697

Anonymi ad præcedentem Epiſtolam Reſponſio. 699

SUBSECTIO V.

Anonymi *Liber Praxeos Alchemicæ* cum Additionibus Libavii. 700

SUBSECTIO VI.

Nicolai Bernaudi à Criſta Arnaudi Delphinatis Philoſophi & Medici, in *Ænygmaticum* quoddam *Epitaphium* Bononiæ ante multa Secula Marmoreo Lapidi inſculptum, *Commentariolus.* 713

Extractum è Caroli Cęſaris Malvaſii Tractatû ſuper eôdem Epitaphio conſcripto. 717

SUBSECTIO VII.

Anonymi Pantaleonis dicti, *Bifolium Metallicum*, ſeu *Medicina duplex* pro Metallis & Hominibus infirmis à Proceribus Artis Hermeticę ſub titulo *Lapidis Philoſophici* inventa elaborata & poſteritati tranſmiſſa jam verò denuò recognita cum omnibus circumſtantiis requiſitis & manipulationibus, ſine dolô methodicè tradita, & hujus Divinæ Scientię amatoribus propoſita. 718

Pantaleonis *Tumulus Hermetis apertus*, in quô ad Solem meridianum ſunt videndę antiquiſſimorum Sophorum abſconditę veritates Phyſicæ, recentiorum quorumdam erroneæ opiniones de laudatiſſimô illô liquore Mercuriô Philoſophorum, ita ut jam cuilibet, etiam mediocriter ingenioſo, Regia via pateat ad hoc myſterium perquirendum, inveniendum, & præparandum, in gratiam errantium illuminatus. 728

Pantaleonis *Examen Alchemiſticum*, quo ceu Lydiô lapide Adeptus à Sophiſta, & verus Philoſophus ab Impoſtore dignoſcuntur; inſtitutus in gratiam Magnatum & eorum qui ex defectû multæ lectionis & Vulcanię experientiæ punctum Chemicum plenariè non intelligunt; ne tam turpiter à perditiſſimis iſtis fumivendulis ac impoſtoribus thraſonicis, in opprobrium Artis mere Divinæ, decipiantur. Neceſſarium, ac ſummè proficuum Opuſculum, quale à mundô conditô typis non fuit exaratum. 736

Pantaleonis rurſus, ut ex Stylô apparet *Diſceptatio de Lapide Phyſico*; in quâ *Tumbam Semiramidis* ab Anonymô *Phantaſticè* non *Hermeticè ſigillatam*: jam verò *Recluſam*, ſi Sapiens inſpexerit ipſam, promiſſis Regum Theſauris vacuam inveniet. 744

Tumba Semiramidis Hermeticè ſigillata quam ſi Sapiens aperuerit, non Cyrus, ambitioſus, avarus, Regum ille theſauros divitiarum inexhauſtos, quod ſufficiat inveniat. 759

SUBSECTIO VIII.

Ludovici de Comitibus tractatus de *Liquore Alchaeſt*, *& Lapide Philoſophorum*, eorumque materiâ, operandi ratione, difficultate, viribus ac inter ſe convenientiâ, item de *Sale volatili tartari &c.* 764

Ludovici de Comitibus Maceratenſis Philoſophiæ ac Medicinæ Doctoris, *Metallorum ac Metallicorum naturæ Operum ex Orthophyſicis fundamentis recens Elucidatio.* Quâ eorum omnium principia, cauſę, proprietates, generationes, generationumque modi, apertè ac fideliter enucleantur. Indeque *Artis Chemicæ Theoricæ* ac *Practicæ* veritas & ordo revelatur, methodô breviori, clariori, diligentiori ac firmiori, quàm ab aliô quocunque, ſeu ex veteribus, ſeu ex Recentioribus. Scriptore huc uſque præſtitum fuerit. 781

Lib. I. Cap. I. De modo univerſali quo Metalla & Metallica per naturam in ſuis locis generantur. 784

Cap. II. De causâ efficiente Metallorum. 786

Cap. III. De Materia Metallorum. 788

Cap. IV. De principiis ſecundariis, Sale, Sulfure & Mercuriô. 789

Cap. V. De Sulphure. 789

Cap. VI. De Mercuriô. 791

Cap. VII. De Sale. 792

Cap. VIII. De Materia Metallorum juxta veram Sententiam. 793

Cap. IX. De fine ad quem Metalla creata ſunt & generata. 794

Cap. X. De loco generationis Metallorum. 796

Cap. XI. De Metallorum Vitâ. 797

Cap. XII. De poſſibilitate Tranſmutationis Metallorum per Artem. 799

Cap. XIII. Quod levis ab aurô color, & tinctura nullô artificiô fit ſeparabilis. 801

Lib.II. Cap. I. De Puritate & Impuritate Metallorum. 803
Cap. II. De Congelatione & Liquefactione. 805
Cap. III. De Fixione, Volatilitate & Cremabilitate. 806
Cap. IV. De Coloribus, Odoribus, & Saporibus. 808
Cap. V. De Pondere, ſeu Gravitate & Levitate. 809
Cap. VI. De Ductibilitate, Mollitie & Duritie. 811

Lib. III. Cap. I. De Differentiis Metallorum. 812
Cap. II. De Tranſmutationis Metallorum impoſſibilitate. 814
Cap. III. De Speciebus ſingulis Metallorum. 816
Cap. IV. De Auri naturâ & proprietatibus. 817
Cap. V. De Argenti naturâ & proprietatibus. 818
De Argenti vivi naturâ & proprietatibus. 820
Cap. VI. De Cupri vel Aeris naturâ & proprietatibus. 823
Cap. VII. De Stannô. 824
Cap. VIII. De Plumbi naturâ & proprietatibus. 825
Cap. IX. De Ferri natura & proprietatibus. 827

Lib.IV.Cap.I. De Sulphure vulgari & Sulphureis. 828
Cap. II. De Mercuriô & Mercurialibus, ut Arſenicô, Auripigmentô. 831
Cap. III. De Sale communi. 833
Cap. IV. De Atramentis, Alumine & Nitrô. 834
Cap. V. De Pyrite & Marchaſitâ. 835
Cap. VI. De Stibiô. 835
Cap. VII. De Artificiali Metallorum generatione, multiplicatione, tranſmutatione & nutritione. 836

Appendix *Symbola Crucis* aliqualem explicationem exhibens. 840

SVBSECTIO IX.

Claudii Germain Doctoris Medici Vniverſitatis Pariſienſis, *Icon Philoſophia occulta*, ſive vera Methodus componendi *Magnum Antiquorum Philoſophorum Lapidem.* 485

Chriſtiani Adolphi Balduini S. R. I. Academ. Naturæ Curioſor. Collegæ cognomine Hermetis, *Aurum Superius & Inferius Aura Superioris & Inferioris Hermeticum.* 856

Cap. I. De Auro in genere. 859
Cap. II. De Aurâ effluviis variarum rerum repletâ. Ibid.
Cap. III. De Aurâ in quâ etiam materia Hermetica, ſive Spiritus Mundi volitat. 860
Cap. IV. De Aurô in Aurâ. 863
Cap. V. De Magnete univerſali Aurum ex Aurâ attrahente. 864
Cap. VI. De modô attrahendi Aurum ex Aurâ. 866
Cap. VII. De tempore attrahendi Aurum Auræ. 867
Cap. VIII. De coloribus Auri Auræ. 868
Cap. IX. De Auro Auræ potabili. 869
Cap. X. De Virtutibus Auri Auræ in Regnô Animali. 869
Cap. XI. De Virtutibus Auri Auræ in Regnô Minerali. 872
Cap. XII. De Virtutibus Auri Auræ in Regno vegetabili. 874

Melchioris Friben. M. D. Naturę Curioſor. Cleandri ad Collegas Epiſtola, ſive *brevis enumeratio hactenus à ſe in Chemiâ actorum.* 875

D. I. B. *De Spiritu Mundi* Poſitiones aliquot. Tom.II. p.876

Andreæ Cnöffelii *Reſponſum ad Poſitiones de Spiritu Mundi*, quod in ſe continet *Reſerationem Tumbæ Semiramidis.* 880

Trames facilis & planus ad *Auream Hermetis Arcem* rectà perducens. 887

Dan. Stolcii de Stolcenberg Boemi *Hortulus Hermeticus* è Floſculis Philoſophorum cuprô inciſis conformatus, & breviſſimis verſiculis explicatus; quô Chemię ſtudioſi pro Philothecâ uti, feſſiqueLaboratoriorum miniſtri, re-

BIBL-

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ LIBER PRIMUS

Quo, per varios variorum AUTHORUM TRACTATUS *in Sectiones & Subſectiones melioris ordinis gratiâ diſtributos*,

ALCHEMIÆ, SCRIPTORUMQUE de ea præcipuorum Hiſtoria traditur; Veritas Argumentis pro & contra allatis, Experimentiſque non paucis, & Juriſconſultorum Judiciis adjectis, comprobatur; Termini, tum Res ipſas, tum etiam Operationes ſpectantes, explicantur; Ac tandem Cautiones in Arte contra Impoſtores adhibendæ; & Difficultates in eâdem occurrentes abundè declarantur.

SECTIO PRIMA.

De Alchemiæ ac Primariorum in eâ Scriptorum Hiſtoriâ.

SUBSECTIO PRIMA.

De Ortu & Progreſſu Chemiæ Diſſertatio:

Autore OLAO BORRICHIO Medico Regio, & in Academiâ Hafnienſi Profeſſore Publico.

CHEMIÆ incunabula in antiquiſſima proſpiciunt tempora. Natam ante diluvium ex Tubalcaini (qui aliis Nationibus Vulcanus eſt) hiſtoriâ ſagaciores colligunt, eo inducti, quod ferri, æriſque metalla, illa Tubalcaini Magiſteria inveniri, fingi, formarique nequeant, nî ratio priùs cognoſcatur, minerarum naturas inveſtigandi, coquendi, purgandi, ſegregandi; quæ univerſa reperire non niſi Divini ingenii eſt, reperta autem proſequi, fabri cujuſvis proletarii. Neque enim inficiandum, plus non modò laboris, ſed &, quod præponderat, plus ſubtilis genii ad metalla æris mallei ictibus reddenda obedientia requiri quàm ad illa auri, argentique; quòd etiam rudis & terreſtribus involuta mixturis auri gleba uno, alteróve cum igne conflictu tranſeat in purum, putumque obryzum; & ſi *Pſalmum Davidis* XI. malumus, ſeptem denique excoctionibus in abſolutæ perfectionis ſtatum provehatur argentum; cùm terrea æris gleba, quod *Erkero*, *Agricolæ*, & quotidianis Pyracmonum metallicorum credimus experimentis, non ante duodecimos ignes vel malleo legitimè obtemperet, vel Mercatori ſive juſto colore, ſive ductili tenacitate probetur. Quanquam autem hodie metalurgi etiam in Chemicis parum exerciti, metalla ex mineris permiſtis facilè excoquant, Magiſtro viam præeunte, neceſſe tamen, primum Inventorem, Ma-

giſtrumque Chemicum eſſe; ita hodie pyrium illum pulverem quivis è circulo Carbonarius præparaverit, *Bertholdo Svvartzio* Chemicô, poſt *Rogerium Baconem*, pedum viam oſtendente; quem ante, ſolida quinquaginta, & hoc amplius, ſecula ignoravere. Nec niſi à *Cornelio Drebbelio* Chemico profectus eſt vel vitri calendarii, ſeu thermoſcopii uſus, vel egregii coloris ignei (*Scarlatto* Italis dicti) quo ſuperbiunt panni Belgici, inventum, cùm utrumque nunc pari felicitate plebeii imitentur artifices. Scilicet, primi rerum inventores inter infinita diverſiſſimi generis experimenta ætatem conſumunt, antequam ſolidam artem, & ſtabilem; perpetuoque exſpectationi reſpondentem abſolvant. Quamvis proinde res ipſa loquatur Tubalcainum, hoc eſt, judice *Voſſio*, *Bocharto*, & ipſâ vocis ſimilitudine perſuadente, Vulcanum primum, ſupra illis æris, ferrique magiſteria experiundo proceſſiſſe, juverit tamen in complementum rationum, veraciſſimum Scriptorem *Diodor. Siculum* audire, qui à peregrinatione Ægyptiaticâ redux ita *Antiquit.* Lib. V. Ἥφαιστον δὲ λέγουσιν εὑρετὴν γενέσθαι τῆς περὶ τὸν σίδηρον ἐργασίας ἁπάσης, καὶ τῆς περὶ τὸν χαλκὸν, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐργασίαν ἐπιδέχεται· καὶ τὰς ἄλλας δὲ χρείας τὰς τοῦ πυρὸς ἁπάσας προσεξευρεῖν, καὶ παραδοῦναι τοῖς τε τὰς τέχνας ἐργαζομένοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις i. e. *Vulcanum aiunt inventorem eſſe omnis illius circa ferrum, & æs*, & aurum, & argentum operationis, omniumque cœterorum, quæ ignis actionem recipiunt. *Quin & reliquos omnes ignis uſus adinveniſſe, atque tum artificibus, tum aliis omnibus hominibus communicâſſe.* Conſpirat Homerus *Odyſſ.* o.

Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον, ἀργύρεος δὲ
Ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο ——— ——— — i. e.
Craterem tibi donabo mirâ arte paratum,
Argento ex ſolido, labra undique circuit aurum,
Vulcanus fecit. ——— ——— ———

Aurum enimvero fuiſſe jam ſtatim ab initio, vel terra Hevilath *Gen.* XI. abunde docuerit. Quin & artes Vulcani etam circa aurum, aut quiddam ei ſimile, curioſiùs tractandum occupatas fuiſſe, ſublime illud *Pindari* ingenium jam olim ſubolfecit, Ὀλυμπ. ζ. Βρέχε θεῶν βασιλεὺ ὁ μέγας χρυσαῖς νιφάδεσσι πόλιν Ἀφαίστου τέχναισι i. e. *irrigavit magnus Deorum Rex urbem* (ɔ: Rhodum) *nivibus aureis, Vulcani artibus.* Hîc qui corticem tantùm rerum intuentur, præter fabulæ contemnenda deprehendunt nihil; qui autem oculorum altero venerandam inſpiciunt Antiquitatem, altero Naturam rerum, magnum inde exſculpunt Naturæ myſterium. Enimvero in nivibus illis plebi calcatis oleum latere aurei coloris, quod terris fœcunditatem immulgeat, non difficulter Vulcani ope oſtendet Chemicus ſagax, ſi iſtuc impellat neceſſitas. Nec ab re *Pindarus* iterum Ἰσθμ. ζ. ingeminavit: χρυσῷ νίφοντα τὸν φέρτατον Θεῶν. Quò fabulam Danaës de Jove in pluvium aurum converſo, inque gremium amatum depluente trahant quibus vacat, & cum ingenioſâ *Sappho* χρυσὸν παῖδα Διὸς appellent, dum ego ad Tubalcainum, ſive Vulcanum revertor; qui non utique de nihilo Chryſor dictus eſt *Philoni Byblio* ex *Sanchuniathone* apud *Euſebium*; neque ſine ratione nobiliſſima Chemiæ palæſtra Memphis in templo Vulcani, ex *Zoſimo Panopolite*, *Euſebio*, *Syneſioque* diu effloruit.

Zoſimus autem ille *Panopolites*, antiquiſſimus Scriptorum Chemicorum *Conringio* æſtimatus, Chemiæ exordia, ut diluvio priora, libro Ἰσθμὸθ inſcripto ad Angelos ἐγρηγόρους referre videtur: Verba *Zoſimi*, quæ juxta mecum in Manuſcriptis Biblioth Reg. Pariſinæ exſtantia legit, adeoque in notis ad *Euſebii Chronica* jam ante expreſſit Scaliger ita habent: Φάσκουσιν αἱ ἱεραὶ γραφαὶ, ἤ τοι βίβλοι, ὦ γυνὴ, ὅτι ἐστί τι δαιμόνων γένος, ὃ χρῆται γυναιξίν. Ἐμνημόνευσε καὶ Ἑρμῆς ἐν τοῖς Φυσικοῖς, καὶ σχεδὸν ἅπας λόγος φανερὸς καὶ ἀπόκρυφος τοῦτο ἐμνημόνευσεν. Τοῦτο οὖν ἔφασαν αἱ ἀρχαῖαι καὶ θεῖαι γραφαὶ, ὅτι Ἄγγελοι ἐπεθύμησαν τῶν γυναικῶν, καὶ κατελθόντες ἐδίδαξαν αὐτὰς πάντα τὰ τῆς φύσεως ἔργα, ὧν χάριν προσκρούσαντες ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἔμειναν, ὅτι πάντα τὰ πονηρὰ, καὶ μηδὲν ὠφελοῦντα τὴν ψυχὴν ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους. Ἐξ αὐτῶν φάσκουσιν αἱ αὐταὶ γραφαὶ, καὶ τοὺς Γίγαντας γεγεννῆσθαι· ἔστιν οὖν αὐτῶν ἡ πρώτη παράδοσις χῆμα περὶ τούτων τῶν τεχνῶν· ἐκάλεσαν δὲ ταύτην τὴν βίβλον χημᾶ· ἔνθεν καὶ ἡ τέχνη χημία καλεῖται. i. e. *Dicunt, ô mulier, Sacra Scriptura, ſive libri eſſe geniorum aliquod genus, quod mulieribus utitur. Meminit & rei hujus Hermes in Phyſicis, & ferè omnis doctrina cùm manifeſta, tum apocrypha illud ipſum memorat, Hoc ergo memorant Veteres & Divinæ Scriptura, quòd Angeli cupidine mulierum ineſcati edocuerint illas omnia Naturæ opera. Hinc offensâ contingente, extra cœlum manſere, quòd mala omnia, & animæ nil profutura homines docuiſſent. Ex illis natos Gigantes tradunt eædem Scripturæ. Eſt igitur prima eorum traditio* χῆμα, *de his artibus: appellarunt autem librum illum* χημᾶ: *hinc & ipſa ars* Chemia *vocatur. Chema* Arabibus ex *Bocharto* eſt occultare, quia ſcilicet Chemiæ ars occulta. Non diſſimilia excidere *Clementi Alexandrino*, *ſtrom. quinto*, niſi quòd à voce *Chemia* temperet: Παραθήσομεν, inquit, ὡς οἱ Ἄγγελοι ἐκεῖνοι οἱ τὸν ἄνω κλῆρον εἰληχότες κατολισθήσαντες εἰς ἡδονὰς, ἐξεῖπον τὰ ἀπόρρητα ταῖς γυναιξὶν, ὅσα τε εἰς γνῶσιν αὐτῶν ἀφῖκτο, κρυπτόντων τῶν ἄλλων ἀγγέλων, μᾶλλον δὲ τηρούντων εἰς τὴν τοῦ Κυρίου παρουσίαν· ἐκεῖθεν ἡ τῆς προνοίας διδασκαλία ἐρρύη, καὶ ἡ τῶν μετεώρων ἀποκάλυψις, id eſt, *Adjiciemus quemadmodum Angeli illi, quibus ſuprema ſors obtigerat, ad voluptates delapſi mulieribus aperuerint reticenda illa, quæ ad ipſorum pervenerant cognitionem, aliis interea Angelis occultantibus, ſive potius in adventum Domini conſervantibus: illinc providentiæ doctrina profluxit, & rerum ſublimium manifeſtatio.* Credibile utrumque ex lacunis Apocryphis *Enochici libri* iſthæc hauſiſſe, & tantillum interpolâſſe: eò enim ducunt verba perſonati illius *Enochi ex Syncello* per *Scaligerum* in *Euſebiano opere* confidenter allata: Καὶ ἐδίδαξαν (ſc. Angeli ἐγρήγοροι) ἑαυτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν φαρμακείας καὶ ἐπαοιδίας. Πρῶτος ὁ Ἐξαὴλ ὁ δέκατος τῶν Ἀρχόντων ἐδίδαξε ποιεῖν τὰς μαχαίρας, καὶ θώρακας, καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικὸν, καὶ τὰ μέταλλα τῆς γῆς, καὶ τὸ χρυσίον πῶς ἐργάσονται, καὶ ποιήσουσιν αὐτὰ κόσμια ταῖς γυναιξὶν καὶ τὸν ἄργυρον· ἐδίδαξαν δὲ αὐτοὺς καὶ τὸ στίλβειν, καὶ τὸ καλλωπίζειν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς λίθους. *Et docuerunt ipſos, fœminaſque ipſorum venenorum temperamenta, atque carmina, quæ noxia averruncarent. Primus Hexael, decimus Principum, docuit artem conficiendi gladios & thoraces, & omne inſtrumentum bellicum, metalla etiam terræ, & quomodo aurum tractent, argentúmque, ut pulchra fœminis videantur. Docuerunt ipſos quoque ſplendidum, ſpecioſumque reddere vultum & electos lapides.* Non diſcordat *Tertullianus*, *de cultu fœminarum*, c. X. *Angeli peccatores*, inquit, *illecebras detexerunt, aurum, argentum, & opera eorum tradiderunt, etiam calliblepharum, vellerumque tincturas inter cætera docuerunt, damnati à Deo, ut Enoch. refert.* Verùm enimverò in eo, tum *Clem. Alexandrinum*, tum *Zoſimum*, tum denique

nique *ſpurium Enochum* (genuinum *Enochi* ſcriptum magnæ venerationis in Æthiopiâ exſtare *Duretus* tradidit: ſed quod memorabile, *Eupolemus* apud *Euſebium* docet Aſtrologiam ab Enocho perveniſſe ad Abraamum, à Mathuſalemo ad Enochum, ab Angelis ad Mathuſalemum. De *Enochi* libris varia *Aldrete*) à vero deflexiſſe conſtat, quòd temerarios illos Angelos à filiis Dei, hoc eſt Patriarcharum, diluvio ſuperiorum liberis neſcierint diſcernere: neque enim Angelorum fuerit, in quacunque tandem illos reponas orcheſtrâ, mulierum amoribus irretiri, & Samſonis exemplo pellices in arcanorum ſuorum admittere conſcientiam. Ut adeóque nihil vero ſit propius, quàm Angelos hos, id eſt, Sethi, Tubalcainique Nepotes, proborum Parentum improbos filios, cùm à Patribus reticenda Naturæ myſteria edocti eſſent, Cainitidarum meretricum victos amoribus intempeſtivâ garrulitate Majeſtatem ſecretorum profanâſſe, eóque inter alia iram in ſe accendiſſe Numinis. Verùm largiretur aliquis liberalior *Zoſimo, Clementique* geniis ἐγρηγόροις initia Chemiæ in terras propagatæ accepta eſſe referenda, nihil adeo hoc obeſſet artium Reginæ; cùm noviſſe eam, quam primos Auctores à Deo agnoſcunt didiciſſe, magnis illis mentibus vitio nequaquam vertatur, ſed cognitam ſceleſtâ futilitate divulgâſſe. Neque verò gladios, & aheneos thoraces, & cætera bellandi inſtrumenta paraviſſe crimini cuiquam imputatur; neque gemmas expolire, metalla pretioſa excoquere, calliblepharon temperare, in erubeſcendis hodie numeratur artibus, quæ artificia tamen eorundem miniſterio Angelorum in terras demigraſſe *Enochi* Scriptum aſſeverat. Et quid demum id detraxerit Oratoriæ facultati, quòd ſerpens antiquus eloquentiſſimè olim, & primus omnium rhetoricatus ſit. Quod ſi proſcribenda, quæ ab Angelis quibuſcunque vel per ſomnos monſtrata, magnum hodie pharmacorum ſalutarium amputaremus numerum, quod ut proclive, ita alieni operis, & ſupervacui foret ex nocturnis ægrorum in templis Æſculapii, Serapidis, Iſidis incubationibus, apud *Ariſtophanem, Plautum, Ciceronem, Jamblicum, Philoſtratum, Herodianum, Pauſaniam, Strabonem, Servium, Galenum, Celſum, Aëtium*, alios demonſtrare. Adeo enim non improbari Deo illud mitigandorum metallorum artificium, ut ſacro Numinis ſpiritu gubernante perdiſcatur, atque adoleſcat, facilè confecerint illa *Exod.* XXXI. *Dixit Deus Moſi, vocavi Beſeleel filium Uri, filii Hur, ex tribu Juda, implevique eum ſpiritu Domini, & ſapientiâ ad excogitandum quicquid fabrefieri poteſt ex auro, & argento, & ære, marmore & gemmis & diverſitate lignorum.* Liquet hinc opinor, ipſo Numine Magiſtro artem ingenioſè tractandi metalla velut inſpirari, non plebejo alicui Zebulonitæ, aut Gaditæ, ſed nobili ex ſtirpe Regiâ, ex Judæ tribu cerebro.

A diluvio Artem Chemicam in Chami familiâ aliquamdiu delituiſſe multa perſuadent. Ut prætersteam *Kirckerum in Obel. Pamphyl.* ex Veteribus oſtendentem, Chamum nobiliores artes cataclyſmo ſuperiores laminis metallicis inſcriptas ſecum in fatalem arcam traduxiſſe, *Manethonem* vetuſtiſſimum ad partes vocare alienum non fuerit. Is ergo *Manethon Sebennyta, Heliopolytanus* Flamen ſacer Ægyptius, Ptolemæo Philadelpho (ut ex *Euſebio* patet) opus ſuum immenſi laboris, tribus voluminibus exceptum inſcripſit, quò veterem omnem Chamigenarum Ægyptiorum hiſtoriam, ſcientiámque complexus eſt, non hauſtam illam ex muſteorum librorum turbidis ſæpe lacunis, non ex propagatis per manus vulgi fabulis, ſed ex columnis in Seriadicâ terrâ poſitis, bonâ fide verſis in linguam tritiorem hieroglyphicis, petitam. In hanc rem *Joſephus lib. I. cont. Apion. Manethon itaque Vir Ægyptius genere, ſed Græcâ diſciplinâ eruditus, ſicuti palam eſt, ſcripſit enim ſermone Græco, patriam hiſtoriam, ex ſacris, ut ipſe ait, interpretatus libris, in multis reprehendit Herodotum, tanquam ex ignoratione rerum Ægyptiacarum mentitum.* Paulò poſt: *Hic docet Hycſos, id eſt, Reges Paſtores, ſive captivos Paſtores* (i. e. Iſraëlitas) *obtinuiſſe Ægyptum annis undecim & quingentis*, &c. *Suidas* ita: Μάνεθως Διοσπόλεως τῆς Αἰγύπτου, ἢ Σεβεννύτης Φυσιολογικὰ (ſcil. ſcripſit) ἀποτελεσματικὰ δι' ἐπῶν, καὶ ἄλλα τινὰ ἀστρονούμενα. Ex hoc *Manethone*, cujus lacinias tantùm nobis reliquit temporum iniquitas, ſua hauſit *Julius Africanus*, ex Africano *Euſebius Pamphilus*, ex Euſebio *Georgius Syncellus*, ex Syncello *Ioſ. Scaliger*, ut agnoſcatis quibus gradibus laborioſâ inveſtigatione contendatur ad veritatem. Didicit ergo præeuntibus vetuſtiſſimis his columnis *Manethon*, ut *Euſebiana* docent Scripta, primum *Thoyth* Ægyptium ſcientias, quæ ante diluviales undas viguerant (& quod inde conſequitur, Chemiam) inſcripſiſſe columnis, literis hieroglyphicis, ſed linguâ Sacrâ, ſive Ægyptiacâ, eamque doctrinam omnem à diluvio verſam Græcè & hieroglyphicis iterum notis in libros tranſlatam ab *Agathodæmone*, altero Mercurio, patre *Tat*. Atque hæc utcunque clariſſima luce radiantia ab unguibus duorum Germaniæ luminum (*a*) *Conringii, Urſinique* tuta jam ultimis his temporibus eſſe non potuere, quæ integritatem ſuam tot ſeculis conſervaverant illibatam. Et primò quidem, non memorabimus, quoties Conringius, nobiliſſimus alioqui ſcriptor ſibi in opere illo *de Hermeticâ Medicinâ* exciderit, dum praxeos Chemicæ incurioſior, nunc ad ſolum judicium ſuum, nunc ad Hartmannum, Angelumque Salam Vicentinum, tanquam oracula provocat; ſed ad tribunal Antiquitatis, in quo ſibi foro triumphare videtur, litem noſtram expoſtulabimus. Primum ergo *Conringii* argumentum eſt: *linguam Ægyptiacam diluvio poſteriorem eſſe, adeoque nihil ante diluvium columnis Seriadicis illo idiomate potuiſſe inſcribi.* Acutum telum videtis, ſed quod retundi poſſit. Initio quidem non negaverit, ſat ſcio, *Conringius*, quæ ipſius prudentia eſt, Ægyptum, tam vicinam Meſopotamiæ & Paradiſi pomœriis, tam fœcundam rerum omnium provinciam, frequentatam populis, incultamque ante illa generalium inundationum tempora; utque negaret, ab Urſino ſtatim reprimeretur, docente Caini poſteros in Ægypto regnum condidiſſe, & mox ex *Geneſ.* VI. ante diluvium regnâſſe paſſim in orbe Tyrannos famâ ſuper æthera celebres, adeóque nihil plauſibilius, quàm proximam primæ hominum officinæ Ægyptum ab iis poſſeſſam. Nam

(*a*) Conringius quippe de Hermeticâ Ægyptiorum Medicinâ Tractatum vulgavit, quô non mediocriter carpit Chymicos & veteres & hodiernos, tum in Praxi Magni Secreti, tum in Praxi Medicâ. Verùm ejus rationes, ut & alias itidem ab Urſino allatas, doctè & nervosè admodum exagitat Clariſſ. Autor noſteri, ſicque pro antiquitate & nobilitate Artis pugnat, ut in ſequentibus videbimus.

quod Ægyptum diu mari tectam referant quidam, accumulato demum Nilotico limo increviſſe, & caput extuliſſe undis, id *Conringium*, ſi urgeret, non tegit; tum quòd hoc ad tempora eluviem illam publicam præcurrentia nulla ſimilitudo veri adſtringat; tum quòd oſtendat eruditè *Kircherus* tegmen illud haudquaquam de toto capiendum Ægypto, ſed de modico illo ſpatio, quod Delta & mare interjacet. Neque aliò ſpectant iſta *Strabonis l.* 1. *Geogr. Sed & Ægyptum*, inquit, *conſtat priſcis temporibus mari fuiſſe inundatam uſque ad paludes, quæ ſunt ad Peluſium, Caſiumque montem & Lacum Serbonidem*: iſtæc enim omnia infra Delta oſtenduntur; & ad Delta habitatæ olim planities, ſi non ante, certè Iſraelitarum genti à Joſepho illuc traductæ. Illos ergo diluvio antiquiores Ægyptios locutos utique non negaverit *Conringius*. Obducet, *locutos, ſed non Ægyptiacè, quod linguarum illud crama diluvio poſterius ſit*. Agnoſco non locutos primos illos Ægyptios eâ linguâ, qua poſteriores, ſed ut docet *Manethon*, linguâ Sacrâ, quæ Ægypti incolis tunc fuit Ægyptiaca. Enimverò quid prohibet Sacram hanc, ſive Eberinam linguam, quando Ægyptiis univerſis, hoc eſt, omnibus terram illam, quæ poſt Ægyptus appellata, incolentibus familiaris eſt, Ægyptiacam quoque appellari? ſicut Danica noſtra, quæ Norvegiam quoque pervaſit, ibi quidem opportuniſſimè nuncupatur Norvegica; & Sclavonica Pragæ ſalutatur Bohemica lingua, Varſaviæ Polonica, Moſchuæ Ruſſica, cùm nihilo ſecius eadem lingua ſit, & paucis duntaxat dialectorum minutiis diſtincta. Alterum *Conringii* argumentum, quantumcunque aliis videri poteſt, mihi quidem ægre ſatisfacit. *Nonne literæ hieroglyphicæ*, inquit, *ſigna rerum ſunt, non autem ſonorum? qui potuit itaque per literas hieroglyphicas vel Ægyptiacè aliquid ſcribi, vel Græcè?* Imò verò potuit, *Conringi*, æquè enim hieroglyphica ſonos expreſſerint, ac res: imò per ſonos accommodatiſſimè rem animis repræſentabunt. Verbi gratiâ, ſi in tabellâ exprimam vultum *Jani Bifrontis*, numero XVIII. inſcriptum, ſignificabit figura iſtæc, hieroglyphicâ Danicâ linguâ *Athenienſes*; nulla alia lingua vim figuræ ex ſono aſſequetur. Ita ſi Germanus reddat Imaginem *Urſi* in *campo* ſeſe volutantis, cujus jugulo appictum ſit *Lugdunum Batavorum*, intelliget ſagacior Germanus alius ex ſolo ſono vim hieroglyphici, ſc. *Barnefeldium* jugulo paſſurum: idem *Barnefeldii* fatum exprimeret hieroglyptes Danus *puero pelle* incincto & cum *ſandapilâ* tricante. Quod ſi inter altercantes de religione Theologos ſubitò in pariete more Belzazaris figura dextræ *fornicem* arctè ſtringentis coruſcaret, nemo alius myſterium enodaret, quàm hierophantes Danus, qui evidenter inde colligeret, tenendam firmiter religionem in Saxoniâ per *Lutherum* inſtauratam. Hoc inſtitutum proſecutus honoratiſſimus Collega *D. Mothius*, jam olim Hieroglyphicis Germanicis juventutem in variis Europæ Academiis, hiſtoriam univerſalem, linguam Græcam, aliáſque diſciplinas promptiſſimè edocuit, cùm Pariſini figuras illas inſpectantes, audientéſque in ſtuporem formarentur, rati rhombos eſſe Theſſalicos, aut Magica Canidiæ ad Lunam cœlo deducendam lenocinia. Ita credibile fuerit Hieroglyphica Eberina, ſive Ægyptiaca diluvio vetuſtiora, ut magis ſacra & diviniora ſuccedentibus illis linguarum mixturis, non ſenſûs modò, ſed & verborum pronunciatorum ſonos exprimi voluiſſe. At enim quì potuit *Mercurius* illa columnarum arcana vertere Græcè ſtatim à diluvio, cùm lingua ea nè tum quidem nata eſſet? Cæterùm repetendum hîc ex *Cicerone libro III. de Nat. Deor.* jam olim quinque numeratos *Mercurios*, quorum ultimum ante linguam Græcam natam obiiſſe quis probabit? nam quòd ſecundum vertiſſe ſcribat, illum patrem Tati, in hoc, Mercuriorum numero turbante, hallucinatum Manethonem non diffitebor. Tertiò, inſtat *Conringius*: *vix probabile videri columnas illas, quæ doctrinam ſcriptam comprehenderent, à diluvio ſuperfuiſſe.* At quid mirum, *Conringi*, ſi columnæ æreæ, lapideæque aquarum inundationes contempſerint? quin & palus ligneus in aquis depactus ad ſæcula durat, & non duraret annum unum æs & ſaxum? luculentius profectò eſt *Joſephi Antiq. Jud. Scriptoris* teſtimonium de columnâ illâ, quam in Syria diluvio ſuperſtitem collocat, quàm ut à nuda hodierni ſcriptoris auctoritate elevari, calcarique debeat. Verba *Joſephi Antiqu. Jud. lib. I. cap. III. Seth virtutis ſe ſtudiis totum dedidit, & cum ipſe Vir optimus evaſiſſet, etiam Nepotes ſui ſimiles poſt ſe reliquit: qui quòd eſſent omnes bonâ indole præditi, & terram patriam abſque ſeditione incolerent, in perpetua felicitate vitam exegerunt, & ſideralem ſcientiam ejuſque cultiorem tractationem invenerunt.* (σοφίαν τε τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπενόησαν) *Ne autem inventa illa ex hominum memoriâ dilaberentur, ac perirent priùs, quàm pernoſcerentur, ſcientes Adamum univerſalem rerum interitum prædixiſſe, unum incendio, diluvio alterum, excitatis duabus columnis, utrique ſua inventa inſcripſerunt: ut ſi lateritiam diluvio contingeret deleri, lapidea ſuperſtes hominibus diſcendi copiam faceret, & quæ inſcripta continebat, ſpectanda exhiberet; aiunt lateritiam illam ab ipſis poſitam, quæ & uſque ad hoc tempus durat in terra Syriâ*, μένει δ' ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ τὴν Συριάδα. *Serenus* apud *Caſſianum* tradit Sethum naturalium rerum notitiam paternâ quaſi hæreditate acceptam poſteris commiſiſſe. Eſto tamen, ut ad ſuperiora relabamur, non viderit Syriacam illam columnam Joſephus, ſuffecerit vidiſſe illos, à quibus rem percepit: nec ſaxeam illam *choream Gigantum* (Incolæ & Camdenus Stonehenge appellant) viderunt omnes, illuſtre illud in Angliâ Danicæ quondam potentiæ monimentum, quod in planitie jam pridem Saliſburienſi admirabundi ſpectavimus, & tamen meâ fide ſecuri eſſe poſſunt, qui Angliam viderunt nunquam, tale quiddam in Angliâ exſtare. Oſtenduntur in Bibliothecâ Vaticanâ, ſi *Urſino* fides, octo columnæ quadratæ, in quibus Adami, filiorumque, & Sethi literæ proponuntur. Atque ut ego quidem nec pro antiquitate columnarum *Adamicarum* pugnaverim: nec pro veritate dicti *Anniani illius Beroſi*: *Noham multa naturalia ſecreta mandaſſe literis, quæ ſolis Sacerdotibus Scythæ Armeni commendant*: ita frequenti lectione convincor vetuſtiſſimos quoſque Heroas & Legumlatores columnis memoriam rerum commendaſſe; nam ut Herculis ad Gaditana littora omittam columnas, quid clarius *Diodori Sic.* verbis *lib. I. cap. II. Oſiris*, inquit, *in itinere ſuo per orbem columnas multis in locis ſtatuit expeditionis ſuæ teſtes.* Iterum *Diodorus*: *Hercules cùm genere eſſet Ægyptius, poſtquam virtute ſua magnam orbis partem perambulaſſet, in Lybia poſuit columnam. Strabo Geogr. lib. XVII. Seſoſtris totam permeavit Æthiopiam uſque ad cinnamomigeram progreſſus regionem, oſtenduntùrque adhuc quædam ejus monumenta & columnæ & inſcriptiones*, στῆλαι καὶ ἐπιγραφαί.

Quid

Quid evidentius *Jamblichi* teſtimonio? qui *de Myſter. Ægypt. lib. I.* manifeſtè docet *Pythagoram, Platonemque varia in Ægypto ex columnis Mercurii didiciſſe*; item, *columnas ibi refertas eſſe Mercurii doctrinis*. Quid clarius oraculo *Procli Lycii*? qui *commentar. primo in Timæum* in hunc modum diſſerit: *Ægyptiis jam olim facta*, inquit, *per memoriam ſemper redeunt nova: memoria autem ex hiſtoria eſt; hiſtoria ex columnis, in quibus paradoxa, & quæ digna admiratione tum in actionibus, tum inventionibus deſcripſere*. Quid illuſtrius loco *Platonis in Critia*: *Imperium*, inquit, *in Atlantide, regebatur ſecundum Neptuni mandata, ex præſcripto Legum, literarumque à Majoribus in columnâ quadam orichalceâ, circa medium Inſulæ in templo Neptuni deſcriptarum*. Hæc ſe *Plato* à *Solone* hauſiſſe fatetur; & *Solon* à Saitico Ægypti Sacerdote. *Galen. libro I. contra Jul. cap. I. In Ægypto olim*, inquit, *artium inventum unumquodque à communi eruditorum conſeſſu probatum columnis inſcribebatur quibuſdam in ſacris locis poſitis, haud appoſito auctoris nomine*. Sed quid inſcriptum Sethianis Columnis? ſcientia rerum cœleſtium, ſi audimus *Joſephum*; prognoſticon interitus mundi prioris, ſi *Beroſo Anniano* credimus; curioſarum rerum notitia, & maleficæ quoque Magorum artes, ſi fidimus *Sereno* apud *Caſſianum*; ſeptem artes liberales in VII. æneis & VII. lateritiis expreſſæ columnis, ſi *Petro Comeſtori in hiſtor. Eccleſ. Gen. cap. XXXVII.* debemus aſſenſum. Sed *cur non ibi expreſſa exſpectatiſſima illa humana ſalutis reparatio*, obducit *Urſinus*? quia *Urſine*, illa forſan ceu cabbala pretioſa per manus à parentibus ſine ſcripto devolvebatur ad liberos. Et quid ſi ille Sethianus *Thoyth* non fuerit ita ſollicitus de religione, quàm de propagandis ſuis artificiis? quis coget voluntatem liberam? nam quæ reliqua ſunt *Urſini* momenta contra *Manethonis* columnas, *Exercit. de Zoroaſtr. Hermete* &c. debiliora ſunt ipſis columnis. Quin & vis ea veritatis eſt, ut agnoſcat poſtea *Urſinus*, columnas eas verè extitiſſe. Ingreditur tamen cum celebratiſſimo *Ioan. Ger. Voſſio* controverſiam *Urſinus*, & acerbè inſurgit. Scripſerat *libro de Idolol. Voſſius, exiſtimare ſe Manethonem fide quidem optimâ expreſſiſſe iſta, unde profitebatur. Quod ſi fefelliſſet*, ſubjicit, *redarguiſſent eum Sacerdotes alii, ſi non ob aliud, ſaltem ut ſic gratiam Regis Ptolemæi Philadelphi ſibi conciliarent, nunquam enim defuiſſe, qui ſibi bene eſſe mallent, quàm alteri*. Ad hæc *Urſinus*: *quis ſpondebit*, excipit, *non refutatum fuiſſe Manethonem? quis redarguit Hermappionem? qui obeliſcum poſt in Circo Romano poſitum literis hieroglyphicis inſcriptum interpretatus legitur apud Marcellin. lib. XVII. & quidem ut cenſet Kircherus, falſiſſimè*. Bona verba, *Urſine*! tua providè inverſa tibi regero: quis ſpondebit refutatum *Manethonem*? quis ſpondebit non refutatum *Hermappionem*? cui demum mortalium nota eſſe poſſunt, univerſorum, qui periere librorum argumenta? ut taceam ſuſpectiores eſſe Italis ſagacioribus hodieque *Kircherianas* illas obeliſcorum interpretationes, & Romæ adhuc plus fidei haberi à multis *Hermappioni*, quàm Germano illi *Athanaſio*. Sed ecce decumanum alium *Urſini* fluctum! *Quin & ratio*, inquit, *urgentiſſimâ docuit cæteros Sacerdotes non obluctari Manethoni, ne converſis jam Bibliis per LXX. Interpretes culina Sacerdotum frigeſceret & aræ, cognito fuco*. Frigida hæc ſunt, *Urſine*, & audaciæ propiora. Primò enim unde colligis verſa jam fuiſſe in Græcam linguam ſacra Biblia, offerente ſuum ſcriptum *Manethone*, cùm diu vixerit *Ptolemæus*? Secundò, *Manethonis* dynaſtiæ, ut oſtenderunt jam antea *Scaliger*, *Voſſius*, alii, non adverſantur Sacris literis, ſed inſpiciente rem occulato antiquario, egregiè, paucis exceptis, concordant. Tertiò, ſcierant Reges Ægyptii jam ante intima ſacrorum ſuorum penetralia, & omnia arcana Sacerdotum, cum quibus, ut ex *Diodoro Siculo*, aliiſque evidentiſſimum eſt, familiariter converſabantur, ut proinde Sacra Scriptura Græcè verſa non potuerit frigus inducere Sacerdotum culinis. Et quis pollicebitur crediſiſſe *Ptolemæum*, ſcriptum illud ſacrum Hebraicum Divinæ fuiſſe authoritatis? contrarium vel ex eo ſe manifeſtat, quòd nec Ptolemæus ipſe, nec Succeſſores longâ ſerie pretium poſuerint Judaicæ religioni, aut illi ſeſe adjunxerint. Quinimò uſque adeò poſt verſa etiam Biblia florebat Sacerdotum Ægyptiorum auctoritas, ut ad Porphyrii quoque ævum ſacra duraſſe Serapidis in Ægypto teſtis ſit locuples *Euſebius Pamphilus*. Non quieſcit adhuc *Urſinus*, ſed ita ſpecioſè: *Diodorus*, ait, *CCXXX. annis poſt Manethonem venit in Ægyptum, nec audit ea, quæ ſcripſit Manethos, ſed ea fere, quæ annis CLIX. ante Manethonem ſcripſerat Herodotus, regnaſſe in Ægypto Deos, & Vulcanum* &c. Opportunè hæc, *Urſine*, nam neque *Herodotus*, neque *Diodorus* homines Græci, inviſique, ad arcanos Ægyptiorum libros inſpiciendos admittebantur; templis iſta reſervabantur & Regum tablinis. Græci peregrinatores advenientes plurima hauriebant è fœculentæ plebis lacunis, pauca è Sacerdotibus, & ignobiliora, quod ex *Strabone, Origene, Clemente Alexandrino, Plutarcho* oſtendere proclive foret, ſi eò nos detruderet neceſſitas. Quin nil mirum, ſi *Manethonis* librum non viderit *Diodorus*; multi Scriptores ducentorum annorum intervallo intercidunt, multi aliò aſportantur, multi in Muſæis Principum aſſervantur pauciſſimis inſpecti; multi ut vera ſcripſerint, certis de cauſis in fabularum detorquentur ſimilitudinem: Nec Phyſicæ Manethonis meminit *Herodotus*, fuiſſe tamen conſtat ex *Diog. Laërtio*, qui in proœmio, Manethonis φυσικῶν ἐπιτομῇ uſum ſe oſtendit. Nec *Apoteleſmatum Manethonis* meminit vel *Diodorus*, vel *Herodotus*, ſupereſſe tamen hodieque docuerit Bibliotheca Medicæa, ex qua fragmentum *Manethonis* περὶ Νόσων Florentiæ jam pridem deſcripſit honoratiſſimus Collega *Eraſm. Bartholinus*, cujus initium:

> Νῦν δ' ἄγε μοι κούρη λιβηθελὰς ἔννεπε Μοῦσα,
> Ὅσσα φέρει νούσοις ἀλγήματα δῖα Σελήνη.

Quin & *Manethon* laudatus *Tertulliano*, in *Apologet. Reſeranda*, inquit, *antiquiſſimarum etiam Gentium archiva; Ægyptiorum, Chaldæorum, Phœnicum, per quos notitia ſubminiſtrata eſt, aliqui, Manethon Ægyptius & Beroſus Chaldæus, ſed & Iromus Phœnix Tyri Rex*. Appoſitè *Philo Byblius* apud Euſebium conqueritur Sacerdotes Ægyptios tenebras offundere hiſtoricæ veritati, & quanquam *Sanchuniathonem* ſciant veraciſſimum eſſe Scriptorem, nihilominus eos operâ ejus inſuper habitâ iterum ad fabulas recurriſſe; & iſtud in cauſâ eſſe docet *Byblius*, cur Græci ignorato verborum Ægyptiacorum ſenſu myſtico circa fabularum interpretationem induſtriam ſuam occupaverint, diſpari ſæpè ſucceſſu. Idem ergo *Manethoni & Sanchuniathoni* fatum. Atque utinam tam certos nos redderet de fide hodiernorum plerorumque Hiſtoricorum experientia, quàm reddit de fide Manethonis *Euſebius*,

Euſebius, atque *Ioſephus*; *Euſebius* docet Manethonem alia ex columnis Seriadicis antiquiſſimis deſcripſiſſe; *Joſephus* alia ex Sacris libris, i. e. Sacerdotum Manuſcriptis vetuſtiſſimis in fanis utique aſſervatis; unde ſua depromant Hiſtorici, in unico facto enarrando toties diſcordioſi, ipſi viderint, dum ego ex *Strabonis* Geogr. lib. XVII. *Manethoni* ſuccurro: *Sacerdotes Ægyptii*, inquit, *in libros ſacros referebant* (εἰς τὰ ἱερὰ γράμματα) *& confirmabant, quæ ſubtilioris aliquid habebant cognitionis*. Ecce fontes apertos, unde hauſit *Manethon*! Sed quæ admirabilis fuit *Manethonis* ingenuitas, ipſe tradente *Joſepho lib. I. contra Apion.* confeſſus eſt ſe quædam è fæce hauſiſſe; verba *Ioſephi*: *Ea verò quæ Manethon non ex Ægyptiis literis, ſed ſicut ipſe confeſſus eſt, è fabulis quorundam ſine nomine addidit, particulatim adjiciam.* Sed penè ultrà inſtitutum nos provexit animoſa *Conringii*, *Urſinique* Antiquis contradicendi vehementia; in viam redeamus. Diximus in Chami familiâ jam olim domicilium elegiſſe *Chemiam*, hoc eſt, in Ægypto Chamigenarum patrimonio; Id ut evincatur, initiò obſervandum, Ægyptum ipſam jam olim non tantùm in *Pſalm. Davidis CV. terram Cham* nuncupari, ſed hodieque Coptitis *Chemi*, docente *Bocharto*; quin & jam olim *Plutarcho in Iſide & Oriſide*, *Chemiam*, quaſi *Chamiam*. Neque in obſcuro ratio eſt, enimverò poſtquam Chami filius *Mizraim* Ægyptum poſſeſſor invaſerit ex *Geneſ. XI.* nil mirum, paternarum quoque artium quædam apud ipſum remanſiſſe veſtigia, Ægyptumque ex nomine Patris illius, *Chamiam*, *Chemiamve* appellatam. Hæſiſſe autem in animo *Mizraimi* quiddam ſcientiæ paternæ, inter alia patet ex *libr. IV. Recognit. Clementis Romani*, qui ita diſertè: *Ex liberis Noæ unus Cham*, inquit, *cuidam ex filiis, qui Mizraim appellabatur, à quo Ægyptiorum, Perſarumque genus ducitur, malè compertam tradidit diſciplinam. Hunc gentes quæ tunc erant, Zoroaſtrem appellarunt.* Hæc *Clemens*. Quanquam autem ille ad Magicas artes *Mizraimi* ſive *Zoroaſtris* diſciplinam detorqueat, illuſtris tamen *Naudæus* luculento Opere magna illa ingenia *Zoroaſtrem*, *Hermetem*, *Pythagoram*, *Virgilium*, *Paracelſum*, *Cornelium Agrippam*, *Rogerium Baconem*, *Petrum Aponenſem*, cæteroſque Magiæ infamis ab imperitâ eruditorum plebe poſtulatos, ita maſculè ab intentato vindicavit crimine, ut *Del Rio* cum ſociis aqua hæreat, & hæſura ſit. Accedamus *Chemiæ* incunabula propiùs. Prodeat ergo in ſcenam *Euſebius*, *Pamphilus*, & ex antiquo Scriptore ita peroret: Δημόκριτος Ἀβδηρίτης φυσικὸς φιλόσοφος ἤμαζεν ἐν Αἰγύπτῳ, μυηθεὶς ὑπὸ Ὀσάνου τοῦ Μήδου σταλέντος ἐν Αἰγύπτῳ παρὰ τῶν τηνικαῦτα βασιλέων Περσῶν ἄρχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μέμφεως, σὺν ἄλλοις ἱερεῦσι καὶ φιλοσόφοις ἐν οἷς ἦν καὶ Μαρία τις Ἑβραία σοφὴ καὶ Παμμένης. Συνέγραψε περὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθων καὶ πορφύρας λοξῶς. Ὁμοίως δὲ καὶ Μαρία, ἐπῃνέθησαν παρ' Ὀσάνου, ὡς πολλοῖς καὶ σοφοῖς αἰνίγμασι κρύψαντες τὴν τέχνην. Gemella his tradit *Syneſius*, & quod ſuperat, antiquus ille *Zoſimus Panopolites*, quod pluribus in luculento Auctore expreſſum oſtendit ſe mihi in Regiâ illâ Bibliothecâ Pariſinâ, ut neque pro laciniis *Syncelli*, *Panodorive*, quò inclinant fruſtra *Scaliger* & *Conringius*, haberi queat. *Michael Pſellus* celebrati nominis Scriptor epiſtolâ ad *Xiphilinum* Patriarcham clariſſimè: *Democritus Abderites*, inquit, *poſtquam in Ægyptum perveniſſet, ſacris initiatus eſt à Magno Oſthane in templo Memphitico ſimul cum aliis Ægypti Sacerdotibus*: & poſt pauca: *Scripſit autem Democritus de tincturâ Solis & Lunæ, deque pretioſis lapidibus & purpurâ.* Is ipſe *Democritus* primus in Græciam invexit auream illam ſententiam: Ἡ φύσις τῇ φύσει τέρπεται, ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ, ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ; nam *Democritum* primùm hæc ſcripſiſſe non ſuſtinebo, memor me in *Manuſcripto Iſidis* Lutetiæ Pariſiorum notâſſe, hæc ipſa verba ſed ſacris characteribus interiori ſacrario delubri Memphitici inſcripta quondam radiâſſe. Quòd *Oſthanem* hîc vellicat *Scaliger*, ut *Democrito* haud quaquam σύγχρονον, id aliquid nihil eſſe putamus, quòd plures haud dubiè numeraverit Media *Oſthanes*, ut plures Verona *Scaligeros*. De alio *Euſebius præp. Evang. lib. I. cap. X. Eadem inſuper Oſthanes de Deo tradit in eo, quod Octateuchum inſcripſit volumine.* Certè & primi Oſthanis & ſecundi meminit *Plinius lib. XXX. cap. I.* Vixiſſe autem in Ægypto *Democritum* manifeſtè oſtendit *Diodorus Siculus lib. III. cap. VI. & lib. II. cap. VI.* hæc adjicit: *Exiſtimant Democritum quinque illis annis, quibus in Ægypto vixit, plurimùm in Aſtrologia profeciſſe.* Hîc ne hallucinemur, intuendum, Aſtrologiam jam olim duplicem fuiſſe, ſuperiorem illam ex ſtellarum cœleſtium deportatis in terras radiis petitam; inferiorem autem ex lucentibus illis magnæ matris telluris ſyderibus, hoc eſt, ſplendidis metallorum glebis derivatam; & hoc eſt, quòd modo ex *Pſello* obſervatum nobis, *Democritum* ſcripſiſſe de Tincturâ Solis & Lunæ, id eſt, ut expreſſiori nomenclaturâ reddam, de ſubtili, coloratóque ex auro, argentóque liquore. Sed quando minuti quidam Ariſtarchi, & in meliori antiquitate hoſpites, ut invidiam creent ſaluberrimæ Arti, frequenter obſtrepunt, vocabulis ludere Chemicos, & aſtrorum titulis metalla ſalutare, inuſitato veteribus exemplo, invento *Paracelſico*, utque longiùs proſpiciat, *Lulliano*, agedum ex Antiquis craſſam illam, ignorantemque temeritatem expugnemus. Prodeant ergo in lucem vetuſta Perſarum ſacra, de quibus *Origenes lib. VI. contra Celſum* ita diſertè: *Deinde ut in libro contra nos ſcripto Celſus variam eruditionem ſuam oſtendat, Perſica quædam inſerit Myſteria, ubi dicit: Hæc indicat & Perſarum doctrina & Mithræ ſacrum iis gentile: eſt enim in eo duarum cœli revolutionum ſignificatio, tum ejus, qua ſtellæ fixæ feruntur, tum ejus, quâ planetæ, & animæ per eas tranſitûs tale ſymbolum: ſcala eſt in altum aliis ſuper alias portis ſurrecta uſque ad ſummum octavæ portæ fornicem: prima portarum plumbea eſt, ſecunda ſtannea, tertia ahenea, ferrea quarta, quinta miſti nomiſmatis, ſexta argentea, ſeptima aurea. Primam faciunt Saturni plumbo notantes tarditatem ejus ſyderis; ſecundam Veneris comparantes ei ſtanni ſplendorem & mollitiem, tertiam Iovis æratam & ſolidam, quartam Mercurii, eſt enim laborum patiens & negotiator, æquè ac ferrum celebratus hominibus, quintam Martis propter miſturam inæqualem & variam, ſextam Lunæ argenteam, ſeptimam Solis auream, coloribus ſuis ea ſydera referentes.* In quem *Celſi* locum manifeſtus is error librariorum culpâ deprehenditur irrepſiſſe, quòd portam ſecundam, quæ primò ſtannea appellabatur, mox ab artis ignaro appelletur Veneris, ita enim ex artis præceptis refingendus *Celſi* locus: ſecundam faciunt Jovis, comparantes ei ſtanni ſplendorem & mollitiem; tertiam Veneris æratam & ſolidam; quartam Martis, eſt enim laborum patiens, æquè ac ferrum celebratus hominibus; quintam Mercurii propter miſturam inæqualem & variam, & quia negotiator eſt; ſextam Lunæ argenteam;

argenteam; ſeptimam Solis auream. Sed cur in Mithræ ſacris planetæ illi metallici inducuntur? Mithram nullum alium fuiſſe quàm Mizraimum, corruptâ à Perſis voce non inconvenienter probat *Kirckerus in Obeliſc. Pamphyl.* proinde cùm *Hermes* ſive *Chanaan*, ille *Chemiæ* pater, fratri *Mizraimo* amore junctiſſimus metallorum haud dubiè arcana varia aperuerit, non mirum myſticam ejus rei in ſacris *Mizraimi*, ſeu Mithræ factam mentionem. Quanquam non abnuendum, poſtea, ut alia omnia, ita vocem Mithræ ad aliud quiddam ſignificandum ſeſe accommodaſſe, & pro ſole tandem uſurpatam: hinc antiqua apud *Gruterum* inſcriptio: SOLI MITHRÆ. & mox: OMNIPOTENTI DEO MITHRÆ PISONIANUS PATER PATRATUS. Idem Serapidi ſive Sarapidi contigiſſe certum eſt, quæ nomenclatura initio Regi Ægyptio, poſt Deo Ægyptio, tandem Soli attributa, unde legere eſt apud eundem *Gruterum*: ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩΙ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΣΥΝΝΑΙΟΙΣ ΘΕΟΙΣ. Quin & pro Sole vox auri jam olim publicè ſubſtituta in Inſcriptione Gruteriana: DEO INVICTO AURO SECUNDINIUS DONATUS FRUMENTAR. Unde non mirum in illâ ultro citroque commeantium frequentiâ ad Indos quoque partem illius aſtrologiæ metallicæ penetraſſe, id quod vel ex *Philoſtrato* conficiemus: *Apollonius*, inquit, *cum Iarchâ Brachmane ſecretò philoſophatus muneris loco ab eo tulit annulos ſeptem, totidem planetarum dictos nominibus, quos ſingulos geſtaret per ſubjectos planetis dies*; ſc. *ut annulum aureum geſtaret die Solis, argenteum die Lunæ, ferreum die Martis, hydrargyrinum die Mercurii, die Jovis ſtanneum, æreum die Veneris, & plumbeum die Saturni, quod ſingulis planetis ſingula reſpondeant metalla.* Probè Didymus in Iliad. ε. Ἐπεὶ γὰρ ὁ Ἄρειος ἀστὴρ, ὁ σιδήρεος καλούμενος. ſc. ſtellam Martis ferream appellat. Apparet eodem quoque *Plato* in *Critia* reſpexiſſe: *Muri*, inquit, *urbis Atlanticæ exteriorem ſuperficiem omnem ære tenui veſtierunt, interiorem ſtanno, ejus denique qui arcem circundabat, orichaldo igneo fulgore coruſco: Regia vero contra arcem conſtructa ita: in medio ſacrum & inacceſſum Clitonis Neptunique templum aureo ambitu circumdatum. Exteriora templi Neptuni faſtigia argento omnia exornavere; culmina ipſa & apices auro.* Antea dixerat: *habitabant ſuperiora ejus Milites ſoli prope Minervæ, Vulcanique templum: loca ejus ad Boream verſa colebant.* In quem locum ita jam olim eruditiſſimus *Marſil. Ficinus*: *commemorat*, inquit, *& Plato metalla, ut per ſeptem illa metalla, ſeptem planetarum intelligamus influxus generationem omnium rerum moderantes. Aurum quidem Soli, argentum Lunæ, plumbum Saturno, electrum Jovi, ferrum & æs Marti, Veneri orichalcum, Mercurio ſtannum Platonici tribuunt.* Ne autem hæc *Platonica* aliunde hauſta exiſtimemus quàm ab Ægyptiis, *Plato* ipſe in *Critiâ* antequam deſcriptionem inſulæ Atlantidis moliatur; *ſi ſatis*, inquit *meminerimus, renunciaverimuſque nunc vobis, quæ quondam à Sacerdotibus* [ſc. Ægyptiis] *tradita, à Solone huc fuere advecta, videbimur theatro huic, ut arbitror, ſatis officio noſtro functi.* Et mirum quàm hîc omnia de Vulcani templo, de incolarum ædibus Arcton reſpicientibus cum Herodoto conſpirent. Id unum hîc noto, Solonem per Memphiticas illas occultandi artes eò uſque non potuiſſe penetrare, quò poſt apud Iarcham *Apollonius Thyanæus*, qui convenientiſſimè ſtellas ſuperiores ſtellis inferioribus accommodat, utcunque aliis de cauſis apud *Euſebium, Tortoletumque* & meritò vapulet. In eo enim lapſi cum *Solone Platonici*, quòd Veneri ſolùm adſcribant orichalcum, quòd electrum Jovi, quòd Mercurio ſtannum, cùm ex Ægyptiorum per *Arabas* jam notâ praxi, Veneri æs debeatur, plumbum candidum Jovi, hydrargyron Mercurio, neque enim orichalcum aliò ſpectat quàm æs, cum aliud nihil ſit quàm æs, jam in venâ ſuâ cadmiæ fuliginibus penetratum, quod apud Darienem contingit; jam ab artificibus cadmiâ admiſtâ fulgidius redditum: Electrum autem ſpecies metalli non eſt, ſed mixtura ex quatuor auri, & unicâ argenti portione, ſive per artificium, ſive naturæ ſponte compacta, docente inter alios *Plinio*. Hinc cùm ex *ſtrom. V. Clem. Alexandrini*, Ægyptii hieroglyphico charactere ſolem expreſſuri circulum forment, cùm Lunam redditu- ri, figuram Lunæ cornuum præ ſe ſpeciem ferentem effingant, illi ipſi characteres hodie ad aurum, argentumque notandum etiam vulgò frequentantur. Hinc ex myſtica illâ *cruce Iſiacâ* (quam *Hermeticam* alii vocant, alii, quod idem eſt, *Thauticam*) in omnibus penè Ægyptiacis ſimulacris hodieque ſpectatâ, jam olim alii, & inter eos *Franc. Deé* Londinenſis, & nuper *Kirckerus* in *Oedipo*, *Kriegsmannuſque* opportuniſſimâ enodatione omnes planetarum cœleſtium & terreſtrium figuras elicuere. Quin ex Auguſtéi ſeculi *Manilio* conſtat creditum, partes humani corporis quiddam cum cœleſtibus aſtris habere cognationis; hinc ſingulis dodecatemorii ſignis ſingulas attribuit corporis partes, tauro cervicem, geminis humeros, cancro pectus &c. Imò penè ab omni ævo illa cœli & terræ, planetarum ſuperiorum & inferiorum conjugia ſapientibus videntur fuiſſe perſpecta. Appoſitè *Elluchaſen Arabs libr. de Ritib. Ægypt. Philoſophi Ægyptii*, inquit, *quemadmodum in hiſtoricis eorum inveni ſummo ſtudio inquiſivere catenam illam magnam, quâ mundus ſuperior inferiori colligatur, id eſt, explorare conati ſunt vinculum illud, quô mundus Angelicus mundo jungitur ſydereo, id eſt, duodecim ſignis Zodiacis, & ſeptem planetis, & quomodo hic mundus mundo elementari connectitur, & ex omnibus, quæ ei ſubjecta ſunt, rebus, ex mineralibus, lapidibus, herbis, plantis, animalibus, proprietatibus, & omnibus eorum operationibus cognovere tandem longo uſu & experientiâ, & ratiocinio, omnes formas & ſimilitudines inferiorum jungi formis, & ſimilitudinibus ſuperiorum; & hoc pacto multa, eaque admirabilia in uſu Medico præſtiterunt.* Paucis eadem olim expreſſit *Iamblicus de Myſter. Ægypt. Mundus*, inquit, *unum animal eſt, in quo partes quamvis loco diſtantes, propter naturam tamen unam ad ſe invicem feruntur.* ſc. ut Sol, cor, & aurum ſibi in multis reſpondeant, ita Luna, cerebrum, & argentum &c. Eant nunc atrati *Chemiæ* obtrectatores, & nudius tertius nata tum ejus principia, tum vocabula imperitè vociferentur. Eat *Conringius*, negetque ex ſulphure & Mercurio compoſita fuiſſe metalla ante *Paracelſi*, aut, ut ſpatioſiſſimè, ante *Iſaaci Hollandi, Lulliique* ætatem. Quid adhæc *Heſiodus*? quid *Pindarus*? quid *Diodorus Siculus* reſponderent, ſi hauſta ab Ægyptiis probè aſſequerentur? *Heſiodus* ſanè *in Theogon.* narrat Thejam cœli filiam ex Hyperione Solem & Lunam progenuiſſe. Similia tradit *Diodor. Sic. lib. IV. Antiquit. cap. V.* Expreſſius tamen profundorum ſenſuum architectus *Pindarus*; qui cùm ſtatim initio abrupti operis exclamaſſet: ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ adeoque preſſiùs omnia ſcrutantibus per ὕδωρ ἄριστον hydrargyron inſinuaſſet,

ſinuaſſet, per αἰθόμενον πῦρ ſulphur inardeſcens, tanquam intima auri principia, tandem in Iſthmiis clariùs adhuc rem proſequitur: Μᾶτερ, inquit, ἀλίου πολυώνυμε Θεία, σέο γ' ἕκατι καὶ μεγασθενῆ νόμισαν χρυσὸν ἄνθρωποι περιώσιον ἄλλων, h. e. Mater Solis celeberrima Theja, tui causâ etiam homines exiſtimarunt aurum præpotens præ cæteris metallis. Scilicet per Thejam, qui acutiùs vident, τὸ θεῖον metallorum perſpiciunt, hoc eſt *ſulphur*, per hyperionem verò, *Mercurium*; quid enim citiùs alta ſcandit mercurio, ſi vel modeſtiſſimum ſubjeceris ignem? Enimvero non fabulæ ſunt antiquorum fabulæ, ſed arcanorum naturalium promi condi. In hanc rem *Plutarchus de Phyſicâ Græcorum Theologiâ*: ὅτι μὲν οὖν, inquit, ἡ παλαιὰ Θεολογία καὶ παρ' Ἕλλησι καὶ Βαρβάροις λόγος ἦν φυσικὸς ἐγκεκαλυμμένος μύθοις i. e. Antiqua & Græcorum & Barbarorum Theologia Phyſicus ſermo erat obvelatus fabulis. Mox inſtitutum perſequens per *Latonam* explicat noctem, per *Iunonem* terram, per *Apollinem* Solem, per *Iovem* calorem. Et paucis interjectis: *Ægyptii*, ſubjicit, *Oſiridem Solem eſſe ajunt, Iſidem Lunam, Iovem Spiritum cuncta permeantem, Vulcanum ignem &c. quæ Manethon omnia fuſius proſequitur.* Ita opportunè *Tzezes* Perſei fabulam de Sole & exhalationibus aquæ interpretatur. *Euſebius* quidem ut ſacris intentus negotiis ægrè concoquit fabulas veterum ad naturam rerum explicandam adhiberi, ſed condonandum venerando Patri, quòd oſtendat ſe hic parum obſervâſſe illud *Senecæ*: *In eodem prato à bove inveniri gramina, à cane leporem, à ciconiâ ſerpentem. Quod ſi*, inquit *Euſ. Præp. Ev. lib. III. cap. XIII. Æſculapium Solem eſſe velint, quomodo is, ob turpem quæſtum & infamem Iovis fulmine conflagravit*, ut cecinit Pindarus? Non urgebo plures fuiſſe Æſculapios, quod ex *Cyrillo* & *Clemente Alexandrinis* promptum oſtenſu; Græcum illum Æſculapium cum Dioſcuris expeditioni Argonauticæ interfuiſſe diſcimus ex *Apollonio Rhodio*: Ægyptium autem alium Memphitanum inducit *Clemens Alexandrinus ſtrom. prim*: quem eundem *Admonit. ad Gent.* fulmine ictum ex *Pindaro* docet, in Cynoſuridis jacere. Sed quod ad rem facit, Sacerdotes Ægyptii, docente *contra Celſum Origene lib. I.* populum fabulis paſcebant, *ipſi ſub nominibus Deorum patriorum philoſophabantur.* Neque verò neceſſe eſt fabulas per omnia reſpondere; neque difficile fuerit illam Solis ſive Phaëtontis deflagrationem commodè ad naturæ leges interpretari, ſi huc vocârit neceſſitas. Sed inſtat rurſus *Euſebius lib. II. cap. VIII. Ex quo intelligimus*, inquit, *Romanos novam iſtam Græcorum in fabulis Deorum evolvendis Phyſiologiam probare nuſquam voluiſſe.* Sed quid Romanis, Martiis illis pullis, cum interiori Naturæ ſacrario? Fortia & facere, & pati Romanorum erat; ingenioſa & ſubtilia, Nationum aliarum: hinc ad curioſa omnia, Græcorum ingenio & manibus utebantur.

Hactenus ex *Zoſimo*, *Syneſio*, *Pſello*, aliiſque vindicata *Chemiæ* antiquitas, & Ægypto primi ejus natales adſcripti; juverit tamen expreſſam penè invicto *Conringio* audire confeſſionem: *Omnino tamen*, inquit, *& ipſe exiſtimo Ægyptiorum Hierophantas, omnium mortalium Principes χρυσοποιητικὴν factitaſſe, & ab his Chemiæ profluxiſſe exordia.* Hæc *Conringius*, qui poſt tamen quaſi oblitus ſui, & Ægyptiorum, Chemicorumque odio exæſtuans, omnem Ægyptiorum ſapientiam elevat, obterit, peſſumdat, utcunque in *Moſe* & *Salomone* à Spiritu Dei deprædicatam: *Venere ab Ægyptiis*, inquit, *ad Græcos ea tantùm, quæ ad Religionem, magiam, leges civiles, & Mathematicas pertinent diſciplinas*, item: *omnem in univerſum Ægyptiorum ſapientiam & tenuem fuiſſe, & impiæ ſuperſtitionis plenam, nec cum Græcorum ſtudiis conferendam.* Quò ergo refers, *Conringi*, ea quæ ſequuntur Ægyptiorum inventa? Panopolin, illam λιθουργῶν κατοικίαν παλαιάν ex *Strabone lib. XVII.* Quò refers illud *Epiphanii ad finem Panarii? Erant*, inquit, *ex Ægyptiis qui faciem certis inunctam ſuccis in ahena ferventia citra noxam immergerent.* Quò refers moly & nepenthes *Homericum*, ab Ægypto accerſitum? Quò refers ſex illos libros Medicos Hermetis, *Clementi Alexandrino* collaudatos? Quò refers immigrationem animarum in alia corpora? quam ex *Diodoro Siculo lib. II. cap. IV.* certum eſt *Pythagoram* in Ægypto didiciſſe, cùm Sacerdotum acutiores haud dubiè metempſychoſin illam ad nobiliorum metallorum animas in viliora plumbi, ferrique corpora introducendas iſta docendo tacitè reflexerint. Quò refers artem ex albo illo in Ægypti finibus marmore aurum extrahentem ab antiquis Regibus inventam? de qua operosè *Diodorus Siculus lib. Antiqu. IV. cap. II.* Quò refers illam nitri ad Memphim conficiendi rationem ex *Strab. Geogr. lib. XVII?* Quò refers artem cædendi, conficiendi, erigendi tot pyramides, tot obeliſcos, tot labyrinthos, mauſolea, coloſſos, fana, ſphinges ſaxeas? quæ omnia in Ægypto frequentiſſima, & cœteris nationibus præ deſperatione ſucceſſuum intentata? Cui uſui ex lapide illo nigro ad Memphim tot confecere mortaria ex *Strabonis lib. XVII?* Quò refers artem Medicam, quæ in Ægypto adeo familiaris, ut *Laërtius* ſcripſerit Ægyptios omnes eſſe Medicos? Quò refers Ægyptiam gallinarum pullitiem? de quâ pulchrè *Diodor. Sicul. Antiqu. lib. II. Qui aves*, inquit, *& anſeres nutriunt, præter earum, quæ apud homines alios habentur, procreandi naturam, adeo illis indulgent, ut in numerum avium dictu mirabilem abeant. Non enim ovis incubant aves, ſed ipſi ingenio, & naturali arte ex ovis præter cœterorum conſuetudinem educunt fœtus.* Apparet hîc *Diodorum* non omnia, quæ ad pullitiem illam faciebant, per invidiam gentis penetrâſſe, alioquin vel verbulo furni illius excluſorii meminiſſet. Quò refers mumias Ægyptias, & rationem balſamo condiendi cadavera, Ægyptiis utique ante *Moſis* ætatem conſuetam? Quò refers cœruleum illum colorem delicatiſſimum à Regibus Ægypti inventum auctore *Theophraſto lib. de lapidibus.* Quò refers tot machinas mechanicas, tot horologia, tot lucernas inexſtinguibiles, tot chordas Memnonis in Ægypto celebres? *Eben Rhodam Arabs tractatu de Medic. Ægypt.* narrat. Ægyptios olim minutim feciſſe mumias ſuas, addidiſſe frumentum, vinum, myrobalanos, auri folia, ſimiliaque catholica medicamenta, totaque maſsâ intra vas Chemicum concluſâ inde vel ſalem elicuiſſe, vel liquorem, omnium morborum panaceam. Hæc *Eben Rhodam* ex fide *Kirkeri.* Quò refers illa? Quò refers Anatomen Ægypti Regibus ex *Plinio* familiarem? Quò refers ſtatuariam, ab Ægyptiis ad Græcos derivatam? de qua iterum *Diodorus*: *Conſtat*, inquit, *omnes quantivis pretii ἀγαλματοποιοὺς Ægyptum frequentaſſe, & inter alios Teraclem & Theodorum, qui Samiis illud Apollinis Pythii ſimulacrum perfecere.* Claudamus hanc ſcenam verbis *Diodori Sic. Antiqu. lib. II. Artes quoque*, ait, *apud Ægyptios videmus admodum excultas, & ad*

ſummum

ſummum perductas. Viderat autem *Diodorus* ipſe Ægyptum, Julio, & Octavio Auguſtis, Romanum orbem florentiſſimo rerum, & artium ſtatu temperantibus. Excutiat quæſo hæc & ſimilia magnus *Conringius*, ut aliud aliquid in Ægypto præter Politica, Mathematica, Religioſa & Magica delituiſſe agnoſcat; videatque quantumcunque reluctetur, Ægyptiorum ſapientiam Græcanicâ fuiſſe illuſtriorem. Clariſſimè *Diodorus lib. II. cap. IV. Profectus eſt*, inquit, *in Ægyptum Orpheus, Muſæus, Dædalus, Homerus, Lycurgus, Solon, Plato, Pythagoras, Eudoxus, Democritus Abderites, Hi in Ægypto certè perceperunt omnia, quæ illos apud Græcos fecere admirabiles.* Et tamen hi Græci non niſi lacinias & penè crepundia Ægyptiorum percepere, multo maxima retinentibus ſibi Barbaris, ut ex *Strabone*, aliiſque convincitur. Et quid Græcos adeo extollit *Conringius?* homines laborioſos illos quidem, ſed ab aliorum pendentes nutu, ab aliorum ingeniis mutila etiam carpentes, & patriæ ſuæ obtrudentes tanquam miracula, cùm integra, vera, & ſolida rarò poſſent. Hinc Saïticus ille Ægyptiorum Sacerdos, ut eſt in *Platonis Timæo*; *O Solon, Solon*, inquit, *vos Græci pueri ſemper eſtis, neque ſenex eſt veſtrûm quisquam, neque canum apud vos ullum diſciplinæ genus.* Hinc *Euſeb. Præpar. Evan. lib. X. Vetuſtiſſimos*, inquit, *Græcos ſemotas regiones laboribus maximis oberrando ab emendicatâ doctrinarum, quibus florebant Barbari, ſtipe ſuam illam Theologiam conflâſſe deprehendimus.* Atque hinc eſt, quòd non temerè legamus, vel Pythagoram, vel Solonem, vel Platonem, vel alios Græcorum antiquiſſimos hieroglyphica Ægyptiorum intellexiſſe, utcunque omnium oculis in tot obeliſcis conſpicua. Benè *Diodorus lib. IV. Literas, quas ſacras appellant* (i. e. hieroglyphicas) *Soli Sacerdotes norunt à parentibus ſuis privatim acceptas.* Cœterum obducet animoſior aliquis, parum videri ſimile veri *Chemiam* jam olim in Ægypto floruiſſe, alioquin enim & *Platonem*, & *Solonem*, & *Pythagoram*, & *Diodorum*, & Græcorum penè infinitos Ægyptum quondam ſollicitis itineribus circulantes deprehendiſſe aliquid iſtorum myſteriorum, eorumque in ſcriptis ſuis quædam dubio procul reliquiſſe veſtigia. Excipiet ictum hunc in mei gratiam *Strabo*, & ſpecioſum telum infringet: *Eudoxus*, inquit, *Geogr. lib. XVII. cum Platone in Ægyptum profectus eſt, & ambo cum Sacerdotibus XIII. annos converſati, ut tradidere nonnulli. Iidem Sacerdotes cùm ſcientiâ rerum cœleſtium præſtarent, ſed eam in arcanis, neque cum quoquam dignarentur communicare, tempore tamen, & obſequio victi nonnulla apparuere præcepta, Barbaris interim plurima omnino occultantibus.* Scilicet inter profanum vulgus æſtimati Græci, quos à ſacris ſuis arcet Eleuſis; & tamen ſagaciſſimi hi Græci viſi ſibi ſunt intimæ admiſſionis amici Ægyptiorum. Hinc apud *Clem. Alexand. ſtrom. I. Pythagoras* Diſcipulus traditur Sonchedis Archipropheta Ægyptii, *Plato* Diſcipulus Sechnuphidis Hieropolitani, *Eudoxus* Conuphidis Ægyptii. Proinde non mirum quòd *Strabo Geogr. lib. XVII.* in hanc rem diſſerat, *Heliopoli domos amplas vidimus, in quibus Sacerdotes habitaverant, homines Aſtronomiæ & Philoſophiæ dediti, oſtendebantur & ædes in quibus Eudoxus & Plato egerant.* Platonem tamen non Ægyptios tantùm, ſed & Hebræos agnoviſſe Magiſtros oppidò veriſimile. *Euſebius* enim *Præp. Ev. lib. XI. cap. VIII. Certum*, inquit, *apud Ægyptios tum temporis degiſſe Platonem, cùm Hebræi patriâ ſecundò pulſi Perſis dominantibus in Ægypto verſarentur.* His adjice præclara illa *Origenis lib. I. contra Celſum: Videtur*, inquit, *mihi idem facere, ac ſi aliquis in Ægypto peregrinatus* (*ubi ſapientes Ægyptiorum eruditi literaturâ domeſticâ, multa de Diis patriis philoſophantur; plebeji verò fabulas audientes, quarum ignorant rationem, vehementer nihilominus ſibi placent earundem cognitione*) *putet omnem ſe Ægyptiorum exhauſiſſe ſapientiam ex vulgi colloquiis, cum nemine Sacerdotum converſatus, nec à quoquam Ægyptiorum de talibus myſteriis edoctus. Clem. Alexand. ſtrom. V. Ergo*, inquit, *omnes ut ſemel dicam, qui de rebus Divinis*, [hoc eſt magnis, admiralibus] *egere tam Græci, quàm Barbari, rerum quidem occultavere principia* (τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων ἀπεκρύψαντο) *veritatem autem ænigmatis, ſignis, ſymbolis, allegoriis, metaphoris, tropis tradidere.* Quadrant huc illa *Diodori Siculi: Quæ Sacerdotes* inquit, [ſc. Ægyptii] *cognita in arcanis habent, nolunt, ut veritas ignota ſit, ad multos manare, pœnâ iis etiam adjectâ, qui ea prodant in vulgus.* Ergo peregrinatores Græci prohibebantur ab interiori arcanorum Ægyptiacorum cognitione, ut, linguâ, animo, relligione diffidentes, ut inconſultâ garrulitate infames, quanquam aliquid ſucci inde traxiſſe perſpicaciores, qui vel *Orphei* apud *Clem. Alex.* alioſque *fragmenta*, vel *Pindari Lyrica*, vel *Homeri* beſtias nigras, campumque nigrum inauratum, eruditiſſimè attactum *Blaſio Vigenerio* in *Philoſtratum*, vel *Pythagoræ* femur penitùs intuentur, remoto fabulæ velo, nequeant dubitare. *Plato* equidem, ut nihil attulerit aliud poſt XIII. annorum moleſtias, unam ſecum in Hellada revexit ſententiam in *Sympoſio* ſuo deſcriptam, ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει, ignobilem illam quidem, ſi plebejis inſpiciatur oculis, ſi lynceis autem, admirandam totius ſcientiæ Chemicæ matrem, omniumque ſublimationum, volatiliſationum, fixationum, reverberationum, filtrationum, præcipitationum [venia ſit vocabulis Artis] ſolidum, unicum & ſuffecturum fundamentum, in quo pleniùs aſſequendo ſi Naturæ conſulti plus operæ impenderent, quàm infructuoſis privationum, formarum, nugarumque univerſalium commentis adſtruendis, nudam tandem aliquando ſpectarent Dianam, quam ipſi novis quotidie generalium diſſertationum tenebris reddunt veſtitiſſimam. Neque hoc *Platonis* aliud eſt, quàm arcanior illa ante attacta ſacrarii Memphitici inſcriptio: *Natura naturâ gaudet, natura naturam retinet, natura naturam vincit.* Neque inde abludit illud Divini *Hippocratis lib. de Diætâ: Concors concordi adhæret, diſcordia rebellant.* Quas igitur veluti ſapientiæ Ægyptiæ plumas invenerunt ſcrutantes Græci, magno nihilominus ipſis ſtetere. *Pythagoras*, verba ſunt *Clementis Alex. ſtrom. I. circumcidi ſe paſſus eſt, ut adyta Ægyptiorum ingrediens myſticam diſceret Philoſophiam. Plato non inficiatur ſe ea, quæ in Philoſophiâ ſunt præſtantiſſima, mercatum eſſe à Barbaris.* Similia toleraſſe *Anaxagoram* credibile eſt, antequam eò provectus fuerit ſapientiæ, ut putealem limum contrectans tremores futuros terræ certò prædiceret, notante *Marcellino lib. XX. cap. XLIII.* Sed quid *Moſes* ex Ægypto ſecum retulit? reſpondet Martyrum Anteſignanus *Act. VII. Moſen omnem Ægyptiorum calluiſſe ſapientiam.* Interpretatur rem *Philo Judæus lib. I. de vita Moſis: Didicit*, inquit, *Moſes ab Ægyptiis Arithmeticam, Geometriam, Rhythmicam, Metricam, Harmonicamque theoriam, & omnem Muſicam, tum Symbolicam Philoſophiam, quam*

literis

literis ſacris deſcribunt: reliquas liberales Artes Græci docebant. Ex propinquis autem regionibus evocati Aſſyrii ſuas literas, Chaldæi ſideralem ſcientiam; hanc & ab Ægyptiis didicit, Mathematicæ cum primis deditus. Cœterùm utcunque Ægyptios Muſicam reſpuiſſe tradat *Diod. Sicul.* ut noxiam, effæminatamque diſciplinam, nihil hoc officit verbis *Philonis*, quòd in Aulis Principum quandoque tradantur, diſcanturque etiam mollicula, pathica, & oculos, aureſque morantia, quæ plebeji uſus nec ſunt, nec eſſe merentur. Nam perſonatus ille *Juſtinus Martyr, Auctor quæſt. & reſponſ. ad orthodox.* cum docet Moſen Aſtrologiam, & Geometriam, ut proletarias artes ab Ægyptiis nequaquam hauſiſſe, ſed mathemata duntaxat hieroglyphica, ſolis initiatis in adytis ſecretioribus propinanda, vehementer hallucinatur, tum quòd Aſtrologia, & Geometria neutiquam inter plebejas Ægyptiorum artes numerentur, ſolis Regibus, Sacerdotibuſque penetratæ, ut ex *Diodoro*, *Plinio*, aliis liquet. Probè *Origenes comment. ad cap. III. Rom. Apud Ægyptios,* inquit, *nemo Aſtrologiæ ſecreta rimatur, niſi ſuſcepta circumciſione, Literas hieroglyphicas nemo diſcit niſi recutitus*; tum quòd vana illa quæ Aſtrologiam comitari ſolent ſyrmata, ſciſſe nemini vitio vertatur, ſed exercuiſſe, ut proinde cognitio artium profanarum in *Moſe* vituperari nequeat, cùm uſum earundem nemo ipſi jure exprobaverit. *Clem. Alex. lib. I. ſtrom.* ſcientiam Moſis Ægyptiacam ita pleniùs definit: *Cùm autem jam eſſet ætate grandior, Arithmeticam & Geometriam, Rhythmicam & Harmonicam, & præterea Medicinam ſimul & Muſicam ab iis edoctus eſt, qui inter Ægyptios erant inſigniores; & præterea eam, quæ traditur per ſymbola & ſigna Philoſophia quam in literis oſtendunt hieroglyphicis. Alium autem doctrinæ orbem tanquam puerum Regium Græci eum docuere in Ægypto, ut dicit Philo in vita Moſis. Didicit autem literas Ægyptiorum, & rerum cœleſtium ſcientiam à Chaldæis & ab Ægyptiis. Unde in ejus geſtis dicitur eruditus fuiſſe, in omni Ægyptiorum ſapientiâ. Eupolemus verò in libro de Judææ Regibus dicit, Moſen primum fuiſſe ſapientem, & Grammaticam primùm tradidiſſe Judæis, & Phœnices accepiſſe à Judæis, Græcos autem à Phœnicibus.* Non poſſum hîc ſatis demirari *Ioh. Henr. Urſini* genium, qui, ut, quod intendit, doceat *Moſen* nihil adeo ab Ægyptiis didiciſſe præter gubernandi artes, & ex *Ezechiele Tragico* παιδεύματα βασιλικά, inter alia *libro ſuo de Triſmeg.* &c. *Cùm hunc Philonis locum*, inquit, *recitaſſet Clemens Alexandrinus, virgulam ex Eupolemo addit cenſoriam.* Primò enim non adducit *Clemens* Plilonis verba ſimpliciter, ſed ex aliis addit: Μωσῆς ἔτι δὲ ἰατρικὴν ἅμα καὶ Μουσικὴν παρὰ τοῖς διαπρέπουσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο; quæſo agnoſcat in poſterum *Urſinus* Moſen quoque in Medicis numeratum fuiſſe. Secundò, neutiquam inficiatur *Clemens* Moſen ea didiciſſe omnia, quæ narrat *Philo*, ſed verò encyclopædiam artium à Græcis doctum fuiſſe Moſen, id demum eſt, quod ex *Eupolemo*, & providentiſſimè negat, ſatis gnarus Græcorum literas à Phœnicibus derivatas (*Joſeph. lib. I. contr. Apion. Græci antiquiſſimum literarum uſum habuiſſe creduntur à Phœnicibus & à Cadmo ſe didiciſſe gloriantur*) Phœnicum à Judæis, Judeorum à Moſe, Moſis ab Ægyptiis, Ægyptiorum à Chaldæis & Abraamo [qui judice *apud Euſebium Artapano* primus docuit Ægyptios Aſtrologiam] Abraami à Poſteris Noachi, Sethique: horum ab Adamo, illius à Deo. De Abraamo diſertè *Joſephus Antiqu. lib. I. cap. IX. Rex donato magnâ pecuniâ Abraamo poteſtatem fecit congrediendi cum præſtantiſſimis quibuſque, doctiſſimiſque Ægyptiis: quò factum ut virtutis nomine, in maximam æſtimationem veniret. Nam cùm ea gens in diverſos ritus, opinioneſque ſcinderetur, & per mutuum contemptum atque inſectationem infenſis inter ſe animis ageret, colliſos inter ſe de eorum religione ſermones, & à ſeipſis confutatos vaniſſimos eſſe, nihilque prorſus veritatis habere declaravit: ob has diſſertationes in pretio habitus, ut qui magnam tam intelligendi, quàm eloquendi, docendique facultatem præ ſe ferret. & numerorum ſcientiam & ſyderum benignè illis communicavit; nam ante Abraami ad ſe adventum Ægyptii rudes erant hujuſmodi diſciplinarum, quæ à Chaldæis ad Ægyptios profecta, hinc ad Græcos tandem pervenerunt.* Eupolemus apud *Euſebium præp. Ev lib. IX. cap. XVII. Abraam Camarinæ, quæ Babyloniæ civitas eſt, quamque Urien nonnulli appellant, Græci Chaldæopolin, natus cùm ſapientiâ omnibus anteiret, tum verò Aſtrologiam & Chaldaicam invenit, Solis & Lunæ converſiones & reliqua id genus omnia Phœnices edocuit.* Idem mox: *Cœterùm cùm apud Heliopolin Abraamus Ægyptiorum Sacerdotum conſuetudine plurimum uteretur, multa ipſos, nec non Aſtrologiam, quæque ad eam pertinent omnia, illo docente didiciſſe tradit.* Mox iterum: *Sic tamen illorum inventionem Babyloniis atque Abraamo tribuit Eupolemus, ut principem illorum Auctorum Enochum fuiſſe ſtatuat, quippe qui primus omnium Aſtrologiam invenerit, non autem Ægyptii.* Et mox: *Græci Atlantem Aſtrologiæ inventorem eſſe volunt, ſed nimirum Altas idem eſt, qui Enochus, qui Methuſalem patrem habuit: hic ab Angelis omnia didicit, quæ tandem ad nos, cognitionemque noſtram pervenere.* Hæc Eupolemus. Similia penè de Abraamo tradi ab Artapano fidem facit *Euſeb. præp. Evang. lib. IX. cap. XVIII. Artapanus*, inquit, *in rerum Judaicarum hiſtoriâ ſcribit Abraamum in Ægyptum cum tota ſua familia, veniſſe ad Regem Ægyptiorum Pharetonem* (ut agnoſcamus Pharaonem) *quem cùm Aſtrologiæ præceptis inſtituiſſet, ac XX. continuos annos ibi tranſegiſſet, in Syriam denuo remigrâſſe, pleriſque ſuorum ob regionis ubertatem in Ægypto remanentibus.* Quin & Phœnicibus Aſtrologiæ præcepta ab Abraamo inſtillata eſſe Autores ſuſtinuere *Euſeb. præp. Evang. lib. IX. cap. XVIII. Incerti*, inquit, *Auctores tradunt Abraamum Aſtrologiam optimè callentem primùm in Phœniciam, ubi Phœnices eadem ſcientiâ imbuerit, ac deinde in Ægyptum migrâſſe.* Sed nos ad Moſen poſtliminio regrediemur. Verùm enimvero *Urſine* præter βασιλικὰ illa παιδεύματα [& βασιλικὰ erant Geometria & Aſtrologia] ſcivit & alia Moſes. *Euſeb. præp. Evang. lib. IX.* Μωσῆς δὲ, inquit, καὶ λίθων δυνάμεις εὖ μάλα ἐξεπιστάμενος οὐ παρέργως ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀρχιερέως στολῆς, τῇ τούτων κέχρητο θεωρίᾳ i. e. *Et ſanè Moſes, qui lapidum etiam vires apprimè callebat, non obiter cùm de ſummi Sacerdotis cultu diſſereret; in eorundem conſideratione verſatus eſt.* Et nè in mechanicis auri, argentique hoſpitem fuiſſe arbitremur, non incommodum fuerit expendere Deum, quidem *Exod. XXXI. excitâſſe Beſeleelem ad excogitanda varia in auro, argento, & ære artificia*, eundem tamen Deum optimum maximum abundantiori ſpiritu ad eadem gubernanda implêſſe Moſen. Ut non fruſtra *Philo Judæus lib. II. Alleg. Leg: Vocavit Deus Moſen & Beſeleelem, ſed inventes tabernaculum & vaſa ejus omnia priùs à Moſe, deinde à Beſeleele delineata & parata. Moſes enim eſt exemplarium artifex, cœterum Beſeleel imagines eorum exprimit. Artapanus apud Euſebium*

bium præp. Evang. lib. IX. Moſi, inquit, *& navigiorum, & machinarum, quibus adducti ſurſum lapides inter ſe poſtea conjungantur, & armorum Ægyptiacorum, inſtrumentorum partim hauriendæ vel deducendæ aquæ, partim bello neceſſariorum, ipſiusque adeo Philoſophiæ inventionem acceptam referunt. Quibus ipſe rebus non modò populorum ſibi amorem conciliavit, verùm etiam parem ſuperis honorem à Sacerdotibus qui* Ἑρμῆν *illum ob ſacrarum literarum* ἑρμηνείαν *appellârunt, facile impetravit.* Sed verò quas tum literas ſacras interpretatus eſt Moſes, cùm nullæ eſſent? an hieroglyphicas? non pugnaverim. Id tamen ſatis concoquere neſcio, *Moſen* à Sacerdotibus vocatum *Hermetem*; obſtat enimverò *Moſis* ætas *Hermete* recentior; id quod poſtea, ſpero, clarè elucebit. Ut taceam *Iſidem* Ægyptiis dici Medicinæ inventricem, illam ipſam tamen ab *Hermete* fuiſſe edoctam monente pluribus *Diodoro Siculo*; hæc autem ante Moſis tempora contigiſſe, quòd Medicina Ægyptiorum *Moſe* fuerit antiquior, advocatis ad condiendum balſamo Jacobum Medicis. Verba *Geneſ. L. Præcepit Joſeph Miniſtris ſuis Medicis, ut aromatibus condirent Patrem.* Niſi forſan Sacerdotes *Moſen* vacaverint *Hermetem* alterum, id quod nihilominus odia Ægyptiorum adverſus Iſraelitas internecina vix permiſerint. Credibilius fortaſſis Judæorum Sacerdotes ita appelaſſe *Moſen*, ad imitationem Ægyptii illius *Hermetis*, antè, cùm in Ægypto viverent, auribus ſuis toties occentati. *Plinius lib. XXX. cap. I.* Magnum facit Moſen, ſed hæſitat, dum cum Jamne componit. *Philo Judæus de eo, quòd deterior potiori ſoleat inſidiari*; docet *Moſen* non priùs deſcendiſſe in Ægyptum cum ſophiſtis conflicturum, quàm poſtquam egregiè meditatus eſſet diſſerendi facultatem. Cœterum nè longiùs abeamus, agnoſcunt *Rabbini* in capite primo Moſaicæ Geneſeos plus myſteriorum naturalium, quàm in omni Barbaricâ Philoſophiâ, tantum ſubtilitatis, ut nemini ſuorum ante annum ætatis trigeſimum lectionem ejus judicent temere indulgendam. Sed utrum Chemica quoque ſcierit, tractaveritque *Moſes*, in ſuſpenſo relinquimus, niſi quòd parùm adhuc cum *Conringio* fabulari libeat. Ita ergo ille: *Multo minus eſt*, inquit, *quòd moremur nonnullorum fabulas, quaſi Moſes vitulum aureum comminuens, Chemicum egerit.* Cur autem hæ fabulæ Conringi? ſpondere auſim neminem, niſi nobilem Chemicum id præſtiturum, quod Moſen hîc præſtitiſſe docent verba Spiritus Dei, ſi, ut jacent, interpretanda ſint; Audiamus *Exod. XXXII. Cepit Moſes vitulum illum aureum, quem fecerant, combuſſit igne, & comminuit tenuiter, inſeminavitque aquæ, deditque filiis Iſrael potandum.* Audiamus *Deut. IX. Cepi*, inquit Moſes, *vitulum, cremavi igne, valde diviſi tenuiter, donec inſtar pulveris eſſet, quem projeci in fluvium ex monte profluentem.* Hinc fuere, quos pungit *Conringius*, qui colligerent, *Moſen* Chemicâ arte aurum ita diviſiſſe, ut in pulviſculum in aquis diſſolubilem attenuaretur, neque enim aurum ullo modo vel per ſe in pulverem comburi, vel pulverem ejus ita in aquâ profluente fatiſcere, ut bibi poſſit. *Sennertus de Conſ. & Diſſ* ſubjicit vocem שרף non ſolùm notare *comburere, ſed & fundere, liquare, & quocunque modo in pulverem comminuere.* Demus hoc *Sennerto* [quanquam non tantùm LXX. *Interpr.* tum illud *Exod. XXXI.* diſertè reddant, κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν πυρὶ, tum *Deut. IX.* κατέκαυσα αὐτὸν ἐν πυρὶ, & *Buxtorffius*; aliique explicent; *exurere, incendere,*] adeo tamen id nodum non ſolvit, ut liget arctiùs: neque enim quiſquam fundendo, eliquando, urendo, ſimplici igne, ita intima auri viſcera exenteraverit, ut poculentum evadat, & non ſtatim projectum in fluvium, ſidat in fundum, niſi Chemiâ & quidem arcaniori Duce. Reddatur, ſi vacat pulvis ille auri tenuiſſimus ſive elimando, ſive tundendo, terendòve; uratur vel decies, mox aquæ infundatur, petet è veſtigio fundum & hiatum potantis eludet. Non adducam illud *Nicolai Lyræ* teſtimonium, qui in hunc Exodi locum commentando refert tradere Doctores Hebræos, reos filiorum Iſrael bibentes hanc aquam pulvere vituli infectam in barbis poſtea colorem aureum retinuiſſe, alios non item; hoc enim ſi verum, miraculum ſpirat, non opus Chemiæ. Poſſe autem aurum corrumpi, & à ſuis velut annellis exire, ut reclamaret tota Pyracmonum cohors nihil efficeret, docente ipſo Dei Spiritu 1. Pet. I. v. VII. & v. XVIII. aurum eſſe φθαρτὸν & corruptioni ſubjectum. En verba: Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε. item τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου. Quod ſi quis minùs dictum propriè exiſtimet, ſciat, idem tridui experimento poſſe demonſtrari. Alii ex ſuaveolenti, & odoratiſſimo illo halitu, quem non ita pridem inventum in monte Nebo *Moſis* ſepulcrum exſpiravit, ſi *Hornio in Hiſt. Eccleſ.* fides, Chemicum aliquid laborarent extorquere, quod ſimiles penè odores polliceatur *Chemia*, ſed noſtrum non eſt vel hariolari, vel moroſiùs indulgere conjecturis: ſuffecerit nobis illud *Philonis de mund. opific. Moſes Philoſophiæ aſſecutus faſtigium, & oraculo de præcipuis Naturæ arcanis edoctus.* Ad ſummam, efficiat alius non Chemicus quæ hîc præſtituit *Moſes*, & *Moſen* non fuiſſe Chemicum agnoſcemus; dicturi tum demum clariùs cum *Philone de præm. & pœnis: Hunc ſolum* [Moſen] *memoriæ proditum eſt ſine auro, argentoque, ac reliquis opibus regnum adminiſtrâſſe.* Sed quando aurum ſuſtinemus φθαρτὸν eſſe, & corruptioni obediens, non ab re fuerit utcunque præter inſtitutum, illud *Conringii* de *Herm. Med.* demirari: *Conſtat*, inquit, *à nullo denique animali, lapides, metalla, & metallicos ſuccos corrodi.* Quid adhæc *Jul. Obſequens Obſerv. XLIV. Servilio Cepione*, ait, *& Servilio Gemino Coſſ. aurum in Capitolio corvi roſtris non tantùm devorârunt, ſed commederunt etiam.* Item, *Mures Antii coronam auream arroſerunt.* Idem *Obſerv. XXXIX. Mures in æde Iovis aurum roſerunt.* Idem *Obſerv. LXXIX. P. Africano & Lælio Coſſ. Fruſinone aurum ſacrum mures arroſerunt.* Æſtimaverit hæc inter oſtenta ſuperſtitioſorum credulitas, nos didicimus non temere Deum è machinâ advocandum. In hanc rem *Borellus Hiſt. & Obſ. Med. Cent. III. Obſ. LXXXXV. Dominus la Pierre*, inquit, *nobilis Caſtrenſis dum machinarum bellicarum cuſtos eſſet, & director narrat mures ſupra centum libras globulorum plumbeorum pro tormentis bellicis deſtruxiſſe, & voraſſe.* Fatetur idem *Borellus* vas ſtanneum ſibi à muribus corroſum tempore peſtis. Quòd ferri ſuperficiem ſubigat tandem ventriculus Struthionis, Florentiæ animadverſum. Ita legimus & argenteos clypeos à muribus Lavinii arroſos, & ferrum in officinis ferrariis apud Chalybas. Exiſtimare libet ſingularem illam dulcedinem, quam in plumbo & ſtanno [de cœteris metallis res incomperta ferè] etiam ſine acidorum miſturâ deprehendit ignis Chemicus, murium palato ſapere, cum hominibus, ſi ore copioſiùs aſſumatur, veneni

more

more vitæ minetur periculum. Tacebo non omne aurum dentibus ita malè morigerum eſſe, ut Europæum noſtrum. Appoſitè oculatus teſtis *Flacurtius Hiſt. Inſul. Madagaſcar*: *Ce qui eſt de remarquable*, inquit, *c'eſt qu'il n'y a nul Grand dans toute cette Iſle, qui n'ait de l'or de ſes Anceſtres, & cet or n'eſt en aucune façon ſemblable à l'or que nous avons en Europe, étant plus blaffard, mais preſque auſſi doux à fondre que du plomb.* Et paulò poſt: *Les Orfevres du Païs de Madagaſcar ne ſauroient employer nôtre or, diſans qu'il eſt trop dur à fondre.* Et rurſus: *L'or de Madagaſcar eſt tres-facile à fondre, dont il y en a trois ſortes, ſavoir celuy qu'ils appellent or de Malacaſſe, qui eſt blaffard, & ne vaut pas plus de dix écus l'once: & eſt un or qui eſt fort doux à fondre, & preſque auſſi aiſé que le plomb. Il y a de l'or de la Mecque, qui vaut bien l'or de Sequin, & le troiſiéme eſt celui, qu'ont apporté les Chrêtiens, qui eſt à leur façon de fondre plus dur.* Sed contrahenda jam vela iſtæc.

Verùm quo auctore cœperit primùm in Ægypto *Chemia*, opportunè aliquis percunctabitur. Equidem nil dubitamus *Hermeti* ſive *Mercurio* tum Medicinæ, tum Chemiæ adſcribere originem, quicquid etiam de utroque reluctetur *Conringius*, eò quoque in *Hermetem* provectus odio, ut in medio relinquat, *fueritne aliquando Hermes quidam humani ſanguinis, an verò Dæmon aliquis*, &c. (*a*) Uſque adeò & ſupera & infera movenda, ut color quæratur indignationi. Sed nos provehimur. Repertorem diſciplinarum & artium omnium Ægyptii Sacerdotes agnoſcebant Hermetem *ex Diod. Siculo lib. II. cap. I. & ex Strabon. lib. XVI.* at Medicinam & Chemiam inter artes Ægyptiacas eſſe jam ante oſtenſum; & demonſtravit operosè *Kircherus in OEdip. Ægyptiaco.* Iterum *Diodorus lib. Antiqu. I. cap. II. Mercurium Ægyptii honorant ut repertorem rerum plurimarum, quibus vita hominum conſuleretur. Is imprimis obſervator aſtrorum curſus fuit, & vocum harmonias adinvenit. Palæſtræ etiam, numerorumque, & ad corpora curanda Medicinæ artis inventorem volunt.* Καὶ παλαίστρας εὑρετὴν ὑπάρξαι, καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα πρεπούσης πλάσεως ἐπιμεληθῆναι; nam certè πρέπουσα πλάσις σώματος Medici operis eſt. Idem *Diod. lib. I. cap. II. Aſſerunt & Ægyptii*, inquit, *Iſidem plurium ad morbos medicamentorum fuiſſe inventricem*; at unde hauſit ſcientiam ſuam *Iſis?* reſpondet *Diodorus*: *tradi, exſtare in Nyſâ Arabiæ ſepulchra Iſidis & Oſiridis, eſſe autem utrique dicatam columnam ſacris literis inſcriptam, in columnâ autem Iſidis hæc legi: Ego Iſis ſum Ægypti Regina à Mercurio erudita, &c.* ſcilicet in illa ingenii magnitudine parum ſibi ſubtrahere viſus eſt *Hermes*, ſi Reginæ, ut inclareſceret illa quoque, partem aliquam ſcientiæ ſuæ, quæ ad Medicinam ſpectabat, relinqueret; non ignarus in hoc etiam muſtaceo laureolas quærere ſequiorem ſexum. Secutæ *Iſidem* illo laudis thyrſo percuſſæ, *Cleopatra* in Ægyptô, in Cariâ *Artemiſia*, in Palæſtinâ *Maria* quædam (cujus ſcriptum Pariſiis mihi oſtenſum, quanquam forſan ſuppoſititium) ut taceam recentiores, Italorum *Iſabellam Corteſiam*, Gallorum *Aiguilloniam*, Britannorum *Kentiam*, Danorum *Bertam Friſiam*, *Annam VVecheriam* Germanorum, & alias infinitas maritorum, & familiarium beneficio in re Medicâ inclytas. Sed nos ad *Mercurium*. Diſertè *Jamblichus de myſter. Ægypt. Scriptores*, inquit, *Ægyptii putantes omnia inventa eſſe à Mercurio*, (ergo & Chemica) *libros quoque ſuos Mercurio inſcripſere.* Ad rem *Iulius Matern. Firmicus lib. III. cap. I. de Petoſyri & Nicepſo*: *Mundi*, inquit, *genituram eſſe voluerunt, ſecuti Æſculapium & Anubim, quibus potentiſſimum Mercurii Numen iſtius ſcientiæ ſecreta commiſit.* Hinc diſcimus *Æſculapium*, qui inventor Medicinæ habetur, ſcientiæ Orgiis à *Mercurio* imbutum fuiſſe, (ſive hîc vivam vocem urgeas, ſive ſcripta, diſquirere nunc alienum eſt) adeóque *Mercurii* diſcipulum: nam de *Apolline*, quem itidem primum Medicinæ agnoſcunt Magiſtrum, res certa eſt, clariſſimè enim *Diodorus Siculus*: *Iſis*, inquit, *Horum filium à Titanibus occiſum, inque aqua inventum non reſtituit tantùm vitæ, ſed immortalem reddidit. Quem quidem Horum, Apollinem interpretantur, ac medendi, divinandique artem à Matre Iſide edoctum multum hominibus tum oraculis, tum medelis emolumenti attuliſſe.* *Horus* ergo ſive Apollo (unde ſcriptor hieroglyphicorum *Horapollo*) Medicinam hauſit ab *Iſide*; *Iſis*, ut ante monitum, à Mercurio. Uſque adeò evidens eſt, non duntaxat, quod *Clemens Alexand.* pulchrè demonſtrat, *Moſen* pleriſque Græcorum Diis antiquiorem eſſe, ſed & *Mercurium* aliis Medicinæ inventoribus antiquiorem, eorúmque Magiſtrum ſalutandum. Nam & Api vetuſtiorem Hermetem nemo dubitavit. Docet quidem *Clemens Alexand. ſtrom. prim. Medicinam primùm ab Api quodam Ægyptio inventam, deinde ab Æſculapio auctam eſſe ferunt.* Sed illud explicandum eadem ratione quâ iſta ejuſdem *Clementis*: *Noricos conflandi æris, ferrique purgandi rationem primos tenuiſſe*: nimirum ſalvâ Tubalcaini, & Hermetis, tanquam primorum omnium auctoritate. Ipſe *Clemens Alex. ſtrom. primo* ex *Arcadicis Ariſtippi* docet Apim illum Argorum Regem Memphim ædificaſſe, ut inde quoque Hermetem, ſive Chanaanem, quippe Memphi, & quod conſequitur, Api longè antiquiorem eſſe convincatur. Scripſiſſe & Medica *Hermetem* inter alios tradit *ſtrom. VI. Clem. Alexand.* *Sunt ergo*, inquit, *XLII. libri Mercurii valde neceſſarii, ex quibus XXXVI. quidem qui omnem Ægyptiorum Philoſophiam continent, diſcunt ii, qui ante dicti, reliquos autem ſex* οἱ Παστοφόροι, *ut qui pertineant ad Medicinam, nempe de conſtructione corporis, de morbis, de inſtrumentis, de medicamentis, de oculis & poſtremò de mulieribus.* Chemiam autem Hermeti debere primordia non inde modò conficitur, quòd Ægyptiis ipſis,

(*a*) Quòd verè extiterit Hermes apud Ægyptios, quòdque Vir fuerit magni nominis, ſcientiarumque apud eam Gentem Pater, ſequentibus probat Clariſſ. Autor noſter ſuô de Hermetis, & Ægyptiorum Sapientia Libro contra Conringium rurſus ſcripto. *Qui*, inquit, *Phœnicibus Taautus Ægyptiis jam Thoor, jam Thoth, jam Thoyth, jam Theuth appellatus traditur, ut ex Phylone Byblio, Platone, Tullio, aliiſque conſtat; Voſſio etiam Thouth, lib. de Idolol. Græcis Hermes, Latinis Mercurius, verè fuiſſe hominem, ab Ægyptiis Deum reputatum aſſerit Clemens Alexandrinus lib.* I. *Stromat. Antiquiſſimum item fuiſſe hominem & in omni genere doctrinæ inſtructiſſimum, docet Lactantius lib.* I. *Idem habent Philo Byblius apud Euſeb. Præpar. Evangel. lib.* I. *Plutarchus de Iſide & Oſiride; Diodorus Siculus Bibliothecæ lib.* I. *Cicero lib.* 3. *de Natur. Deor. Plato in Philebo atque in Phædro; Sanchoniathon item apud præcitatum Euſebium; & alii*; de quibus videri poteſt prædictus Autoris Liber, cùm nobis impræſentiarum paucula hæc ex eodem delibaſſe, ſatis ſit, quô ſcilicet aliquatenus conſtet Hermetem noſtrum non ita Chimæricum fuiſſe, qualem ſibi gratis nimiùm fingit Conringius.

ipſis, docente *Kirckero*, ſapientia Hermetica appelletur, ſed & ex inſcriptione illâ Copticis literis ſaxo prope Memphim inſculptâ, quam inde deſcripſit *Michaël Schatta* Coptita Memphitanus, non difficulter colligitur: reddita Latinè verba ita ſe habent: *Cœlum ſurſum, cœlum deorſum: aſtra ſurſum, aſtra deorſum: quod ſurſum, omne id deorſum: hæc cape, & beaberis.* Hæc enim verba *tabulæ Hermetis Smaragdinæ* tam ſimilia ſunt, quàm ovo ovum, adeò ut ex illâ in ſaxum tranſlata videantur. Sed de *tabulâ Smaragdinâ* mox plura. Nos Hermetem in cæterâ ingenii magnitudine auri quoque calluiſſe naturam vel ex *Chronico Alexandrino* conficiemus: *Faunum*, inquit, *à Pico Jove, Italiæ & Occidentis Rege natum affirmant: huic à Planetâ Mercurii nomen fuiſſe inditum; reperiſſe aurum, ejuſque conflandi rationem, convaſatiſque rebus ſuis, & multo auri pondere in Ægyptum fugiſſe, ubi à Miſremo* (i. e. fratre Miſraimo) *Rege Chamigenâ receptus, cùm propter ſapientiam, & artes varias in magno verſaretur honore, defuncto tandem ſucceſſiſſe.* Cæterùm quid dubitamus ex *Homero* Chemiam *Hermeti* vindicare? Hîc nè nugari ſemper exiſtimemus fabulatorem Meleſigenem, initio ex *Diod. Sic. lib. I. cap. II.* monendum, *Homerum ad Ægyptios profectum multa ab eorundem Sacerdotibus percepiſſe.* Percepit enimverò non ſolùm myſticum illum Martis & Veneris in Odyſſ. θ. concubitum; non ſolùm profundas illas de beſtiis nigris, & campo nigro aurato ſubtilitates, à ſolo Chemico ad oculum demonſtrandas, ſed & illo occultiſſimi ſenſûs hymno, quo Mercurio ſupplicat, iſta percepit:

— — Ἑρμῆς πυρὸς δ' ἐπεμαίετο τέχνην.

& mox: Ἑρμῆς τοι πρώτιστα πυρήϊα, πῦρ τ' ἀνέδωκεν.

Dices, quid inde ſequitur? ſequitur, opinor, quod quæritis. Paulò poſt enim, ubi Apollo aëreum Hermetis hujus antrum ingreſſus penetralia tria clave lucente reſeràſſet, ſpectatus in antro

Πολλὸς δὲ χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἔνδον ἔκειτο.

& quæ adduntur reliqua, manifeſtiſſima, niſi cæcutiamus, *Chemiæ* veſtigia. Hîc nè quis inſtet, dubium eſſe, utrum Homero debeant natales aſſuti illi Homerico operi Hymni, mihi quidem hoc loco ſatis erit pro Homericis à pleriſque haberi, & antiquiſſimos eſſe; quænam enim præciſè Homerica ſint, etiam in *Odyſſeâ & Iliade*, neminem hodie mortalium ſcire poſſe, & nè olim quidem in Græciâ fuiſſe ſatis perſpectum; neque hic vacat ex *Laërtio*, aliiſque, pleraque, etiam *Ariſtotelica* ſcripta in ſuſpicionem adduxiſſe, & collocâſſe inter ſpuria. Verùm miſſis Homeri hymnis, ſi vel primum *Odyſſeæ ω*, verſiculum attento lumine intueamur

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων, i. e. *Mercurius procorum maſculorum animas evocat*, nihil χημικώτερον dici potuiſſe deprehendemus. Enimverò ſi præparatis metallorum maſculis ingenioſè jungatur Mercurius, animas eorundem præviâ ſublimatione facilè evocat, ſecúmque attollit. Conſpirat amicè illud vinculum, quod Marti injecere Otus & Ephialtes Aloëi filii *Iliad.* ε. à cujus nexu poſt totos demum tredecim menſes vindicatus eſt, ſed non niſi beneficio Mercurii; *tandem*, inquit Poëta, *Martem furatus eſt Mercurius*, i. e. in altum extulit. Hinc Pythagoræ, teſte *Laërtio* Mercurius appellatur ταμίας τῶν ψυχῶν, idque niſi fallor, convenientiſſimè, & Homero *Odyſſ.* κ. χρυσόῤῥαπις. Propterea illud *Servii in* I. *Georg. Virg. Sciendum ſanè de Planetis quinque duos eſſe noxios, Martem & Saturnum, duos bonos, Jovem & Venerem, Mercurius verò talis eſt, qualis ille, cui jungitur, unde & fingitur Deorum miniſter, quòd eorum obtemperet poteſtati*, nequaquam de ſolis Planetis cœleſtibus capiendum, ſed accommodatiſſimè quoque de terreſtribus. Sed hæc aliàs. Quantus autem fuerit Heros Ægyptius ille *Hermes*, vel ex eo judicare eſt, quòd ipſa quoque Ægyptus Stephano Byzantino in voce Αἴγυπτος appelletur Ἑρμοχύμιος, ſive ut prudenter emendat *Voſſius de Idol.* Ἑρμοχήμιος. Accedit & aliarum gentium de *Hermete* judicium. *Galli*, ex *Jul. VII. Comment. VII. bell. Gallici: Mercurium Deum maximè colunt, hunc omnium inventorem artium ferunt.* Unde hæc Galli? an rarus ex oppreſſi reliquiis Brenni nuncius reverſus Gallias illâ Hermetis imbuit reverentia? an à reliquiis Gallorum è Galatiâ redeuntibus hauſere Druidæ? Et in Græciâ cultus Mercurius. *Strabo lib. VIII.* Ad Olympia crebra ſunt in viis Mercurii donaria, id eſt, Ἑρμαῖα. Hebræi proverbio quoque jactant, ſpargere lapides in Mèrkolis, *hoc eſt*, in honorem Mercurii, de quo *Druſius*. Quò & *Salomonis* illud *Proverb. XXVI. ſicut qui projicit, lapidem in acervum Margemah*, creditur reſpexiſſe. Illam projectionem Indis quoque familiarem eſſe, in honorem *Mercurii* teſtis eſt *Vincentius Bellovacenſis lib. IV. Specul. Hiſtor.* Saxones *Hermeti* columnam erexere Irmenſul, quaſi Hermen-Seul, à Carolo Magno, capto Eresburgo, deſtructam. Gandavenſes *Hermeti* ſtruxere aram, referente *Theodorico Abbate S. Trudonis*; Walachria Zelandiæ dedicavit ei idolum, ut eſt in *Chronico Zelandiæ*. De cauſis conjectorum ad ſtatuas Mercuriales lapidum, utcunque non inconvenienter commentetur tum *Cornutus de natur. Deorum*, tum *Sariſburienſis in Polycratico*, rectiùs tamen haud dubiè ſeſe expediiſſent Chemiæ beneficio. Hîc cum aras, columnas, ſtatuas Mercurio erectas tradant Autores, anſam captavit *Conringius* dubitandi: *homóne fuerit olim, an ex Dæmonum phalange*, quanquam dubium omne diſcutiat *Plutarchus, Diodorus*, alii, hominem videlicet fuiſſe cœleſtiſſimi ingenii, & benefici, Oſiridis notarium ſacrorum, Iſidis Magiſtrum, brachio quidem breviorem, quemadmodum Typhonem rufum, Martem candidiorem, Oſirim nigriorem, &c. Meretur & audiri *Clemens Alexandr. ſtrom. prim. Quin etiam ex iis*, inquit, *qui aliquando fuere homines in Ægypto, opinione autem hominum Dii, fuerunt Hermes Thebanus & Æſculapius Memphitanus, & rurſus Tireſias, & Manto Thebis.* Item *Auguſtinus lib. VIII. de Civit. Dei: Non attendunt, in omnibus literis Paganorum, aut non inveniri, aut vix inveniri Deos, qui non fuerint homines.* Plato in Philebo: *Poſtquam intentatam vocem excogitavit ſive Deus aliquis, ſive homo Divinus, qualis apud Ægyptios Theuth quidam fuiſſe fertur.* Hermes ergo, ſive Mercurius *Clementi* Thebanus, ſcilicet Thebis Ægyptiis natus creditur, *Sanchuniathoni* apud *Euſebium* Phœnix, aliis Græcus; quæ diverſitas pronum ad ſiniſteriora judicia *Conringium* eò denique perpulit, ut ſcriberet confidenter: *nè quidem ſecurè credi poſſe, fuiſſe apud Ægytios aliquem Hermetem Triſmegiſtum, auctorem multæ apud illos ſapientiæ.* Itane *Conringi* optime, vocandum erit in dubium, fueritne in rerum Naturâ *Homerus*, quòd de ejus patriâ diſceptârint Græcæ civitates

Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Itáne exiſtimandum, nullum vixiſſe *Thomam à Kempis*, quòd de Patriâ Scriptoris ejus adhuc pugnetur? Itáne nullum *Petronium Arbitrum*, quòd *Valeſius* nuper Maſſilienſem eum faciat, omnibus hactenus contraria opinantibus? Itáne

nullum Cadmum viderunt ſecula ? cùm Diodorus eum Thebis Ægyptiis ortum memoret, cæteri in Phœniciâ: ſcilicet, quia *Hermes* non ita multò poſt diluvium floruit, quâ tempeſtate rari ubique vel nulli ſcriptores, non mirum de ejus Patriâ à poſteris Ægyptiorum diverſas foveri opiniones. Nos cùm momentis poſt adducendis moti Hermetem arbitremur non fuiſſe alium, quàm Chanaanem, rogamus *Conringium*, ut præcisè nobis Chanaanis natale ſolum definiat, & nos iterum pollicebimur nos *Hermetis* patriam ad amuſſim definituros. Sufficerent jam dicta evertendis *Conringii* rationibus, docendóque tam Medicinam quàm Chemiam Ægyptiam ab Hermete profectam eſſe; mantiſſæ tamen loco pauca adjiciemus: *Tertulliano* Hermes Phyſicorum Magiſter eſt, *lib. de Anim. cap. II. & adverſ. Valentin. cap. XV. Diodoro Siculo cap. XVI.* oleæ inventor. Et quando edocta à Mercurio Iſis pharmaco Ἀθανασίας filium Horum vitæ reſtituit, conſequitur inde manifeſtò, *Mercurium* illius pharmaci primum fuiſſe architectum. Nec immeritò exiſtimari poteſt, ab Hermete profectum initiò, medicamentum illud, quod ſuâ quoque ætate uſurpatum Dioſpolitanis Ægypti mulieribus tradit *Diodorus*, quod & olim Helenæ ex Ægypto tranſmiſſum, νηπενθὲς illud, & ἄχολον *Homero* deſcriptum. Vox *Diodori lib. II. cap. VI. Homerum in Ægypto fuiſſe tum alia multa indicia feruntur, tum maxime potio ab Helena in præteritorum oblivionem Telemacho data. Nam potionem ad abolendum luctum, quam Poëta Helenam compoſuiſſe ſcribit, Thebis Ægyptiis à Polydamnâ Thonis uxore factam conſtat, ubi nunc quoque mulieres hoc medicamine utuntur. Apud ſolos verò Heliopolitanos quoque olim inventa tradunt & iræ & doloris pharmaca.* Nullius hìc ſuperſtitionis indicium. Credibile Dioſpolitanas mulieres ſulphur illud narcoticum opiatorum cicurare rectiùs potuiſſe, quàm hodiernos pharmacopœos. (*a*) Nec eſt, quòd autumet *Conringius: nepenthes illud vi ſupra naturæ poteſtatem aſſurgente egiſſe*; ut enim mittam Poëtarum inſtitutum, omnia in majus extollere, & in præconiis non minùs quàm vituperiis excedere mediocritatem, adeóque ex muſcâ Libycos ſæpè formare elephantes; certè hodiéque narcotica ſunt, quæ tantùm non id omne præſtant, quod à nepenthe ſuo exſpectat Homerus; in quem numerum & Maſlach Turcarum, & Goënſium pellicum Daturam refert experientia. Licet enim opiata nobis quoque haud raro frequententur uſu, Aſiaticis tamen, Turcis, Perſis, Indis & frequentiora ſunt, & tutiora, & efficaciora; ſive autem aëris ibi temperamento, ſive corporum, ſive præparandi modo id adſcribendum, nunc non diſputabimus, contenti revocâſſe nobis in memoriam, vexatam non ita pridem à nobis apud illuſtrem *Bourdelotium* Pariſiis controverſiam: *Cur Turcæ ſumpto opiato per ſomnos mox videantur ſibi vivere in Paradiſo: Chriſtiani in inferno?* Ex Ægypto autem profectum eſſe nepenthes illud *Homericum*, adeóque ex fontibus *Hermetis*, ecce luculentum *Plinii libro XIII. cap. II. teſtimonium! Homerus quidem*, inquit, *primus doctrinarum, & antiquitatis Parens, multus aliàs in admiratione Circes, gloriam herbarum Ægypto tribuit. Herbas certè Ægyptias à Regis uxore traditas ſuæ Helenæ plurimas narrat, ac nobile illud nepenthes, oblivionem triſtitiæ, veniamque afferens, ab Helenâ utique omnibus mortalibus propinandum.* Neque propterea negamus plurima vana, ſuperſtitioſa, magica, ridicula tum Medicinæ, tum reliquis artibus Ægyptiis paulatim ſeſe ingeſſiſſe, ut in pinguiori frumento infelix non raro lolium dominari aſſolet; quò & referimus Ægyptii illius ἀγερσίαν docentis ineptias *Galeno quoque lib. de Marc. cap. II. & IV.* prudenter irriſas.

Poſteaquam ergo liquidum reddiderit tot clarorum ex Antiquitate Scriptorum auctoritas, ſtabile jam olim in Ægypto Chemiæ fuiſſe domicilium, reſtat diſquirere accuratiùs, quam Ægypti provinciam, quam urbem elegerit ſibi palæſtræ loco illuſtre ſtudium. Ubi advertendum Heliopolin, Dioſpolin ſeu Thebas Ægyptias, Ammon-No, & No-Ammon ſacris vocatas ſcriptoribus ex *Bocharto*, habitam Aſtrologiæ exactioris & Aſtronomiæ primariam ſedem, ita enim credimus *Hecateo Mileſio*, & *Diodoro Siculo libro V. cap. L.* & *Straboni lib. XVII.* cæterùm arcanam *Chemiæ* officinam Memphis potiſſimum inclaruiſſe, id quod ex *Panopolite Zoſimo*, & ipſo Ægyptio, ex *Syneſio*, ex *Pſello* jam ante demonſtratum. Sed cur Memphis potiùs, quàm Heliopoli? In *Diodori lib. II. cap. II.* videor mihi rationem ejus quaſi per nebulam conſpicere: *Octavus*, inquit, *Ægyptiorum Rex Chemmis Memphi regnavit annos L. ædificavitque trium pyramidum maximam, inter ſeptem clariſſima opera numeratam.* Scilicet credibile, voluiſſe Chemmin, ut ars nomini ſuo ſimillima, in ſuâ quoque urbe præcipuè excoleretur. Accedamus propiùs ad hunc ignem. Memphis varia radiabant delubra, collocante ibidem *Strabone lib. Geogr. XVII.* non tantùm Veneris templum, ſed & Apidis, Serapeúmque; verùm præcipuè admirationi fuit ibi *templum Vulcani*, magnificum illud, & Dædali quoque ingenio nobilitatum, quod Chemiæ arcanioris ſacrarium fuiſſe ex artibus jam ante expenſis, ratio perſuadet. De quo ita *Herodotus: Memphi exſtructum eſt ſpecioſum Vulcani templum, cujus veſtibula ſpectant Aquilonem.* Veſtibula illa ex *Diod. Sic lib. II. cap. VI.* Dædali opera ſunt. Iterum *Diodorus lib. II. cap. I.* Rex Ægypti Miris ædificavit Memphi Boreale illud propylæum reliquis excellentius. Quod autem ſpectent Boream, non ſuis caret rationibus; ruminandum proinde Vulcaniæ Philoſophiæ candidatis, tum quid Aquilonii venti plus præſtent in Naturæ inveſtigatione Auſtrinis, tum cur *Jobus cap. XXXVII.* ex *Aquilone* ſcribat *aurum adventare*. Ut taceam illud Herodoti, *Ad Septentrionem Europæ pluriman auri vim eſſe conſtat.* De illo cardinum mundi diſcrimine hæc eruditiſſimus *Petrus Poterius: Uncia una*, inquit, *olei ſulphuris per retortam acti, intra menſem, alteram unciam dabit pro ratione tempeſtatis: nam ſi Auſtralis ſit tempeſtas, & humida, plus; ſi Septentrionalis & ſicca, minus.* Normanni Gallorum jam diu obſervavere ſaginandis avibus ineptum Auſtri flatum, convenientiſſimum Aquilonis. Sed hæc aliàs.

Nos

(*a*) Opium ſive gummi illud ex inciſis papaverinis capitibus reſudans per ſe ſanè nobiliſſimum eſt medicamentum, nec multa indiget præparatione ut omnes illos exerat effectus quos de ſuô, ſeu Helenæ, Nepenthe deprædicat Homerus; & quantumvis apud nos non perveniat, niſi rariſſimè, lachryma illa papaveris Thebaici pura, ſuccóque ex ejuſdem capitibus expreſsô, ac cum multis terreſtreitatibus, & quiſquiliis ipſum forſitan non parum corrumpentibus, ad extracti ſolidi naturam condenſatô, purioris opii defectu utamur, miras tamen ejuſdem virtutes ad cœlum uſque non extollere non poſſumus.

Nos revertimur ad templum Vulcani : Iterum *Herodotus : Pſammetichus omni potitus Ægypto Vulcani templo veſtibula fecit alia Auſtrum ſpectantia ; alia orientem* ex *Diodoro*; magis hæc forſan in ſpeciem, quàm ad occultam aliquam Naturæ vim oſtendendam. In hoc ipſo Memphitico Vulcani delubro Seſoſtris ſuas & uxoris ex uno lapide ſolido ſtatuas collocavit, monente *Diodoro Siculo lib. II. cap. I.* Quid quod & *Iſis*, admirabilis illa morborum domitrix, & auctrix pharmaci ἀθανασίας ad Memphim in Luco Vulcani ſepulta jaceat, ſi vera tradit *Diodor. lib. I. cap. II.* Rurſus *Diodorus lib. II. cap. IV. Sacerdotes primùm in civitatem Nili vitulum perducunt, in quâ eum nutriunt XL. diebus, deinde in navim contectam habitaculum aureum habentem introducentes, & Memphim ducentes ut Deum, in Vulcani fano locant.* Adhuc *Diodorus lib. II. cap. VI. Ager eſt Aureæ Veneris prope Memphim.* De Sacerdotibus hujus templi ita *Herodotus : Hæc*, inquit, *à Sacerdotibus Vulcani, qui Memphis ſunt, audivi.* Ab urbe Memphiticâ non procul diſtabant, ut tradit *lib. XVII. Strabo*, duæ nitrariæ fodinæ, eæque feraciſſimæ, commodum Vulcaniæ officinæ ad liquores acidulos efficaciſſimos inſtrumentum. Cæterùm quid impulit Ægyptios ad pulvinaria Vulcano ſternenda ? ediſſerit rem *Diodorus Sic. lib. I. cap. II. Quidam Sacerdotes*, inquit, *affirmant, primum in Ægypto regnaſſe Vulcanum, ignis inventorem, eòque beneficio Ducem ab Ægyptiis conſtitutum.* Hinc Ægyptus olim quoque Ἡφαιςία, dicta *Stephano Byzantino*, & *Euſtathio in Dionyſium.* Et paulò ante *Diodorus*: *Ægyptii*, inquit, *ignem Vulcanum interpretantur, magnum illum Deum exiſtimantes, & multum ad generationem, perfectionémque rerum conferre. Palæphatus*, & cum eo *Chronicon Alexandrinum : tradunt Vulcanum primum fuiſſe Ægypti Regem, atque eſſe inter Deos relatum, quòd precibus ſuis artem fabricandi arma de Cœlo impetraſſet ; poſt eum regnaſſe Vulcani filium Solem.* Scilicet hoc Chemiæ antiquæ, & arcanioris olim inſtitutum, per Vulcanum producere Solem. *Euſeb. de Præp. Evang. lib. II. cap. I.* tradit ex Ore Sacerdotum quorundam Ægyptiorum, Vulcanum ignis inventorem, primum Ægyptiorum Regem numerandum, ei autem in Imperio ſucceſſiſſe Saturnum. Idem *Euſeb. lib. III. cap. XI. Deum Cneph ex ore ovum effudiſſe narrant Ægyptii, ex eóque ſatum alium eſſe Deum, qui ipſis Phtha, Græcis Vulcanus appelletur, ovum autem illud mundum interpretantur.* Sed omníſne ignis Auctor erit Vulcanus? non omnis, purior enim ille & cœleſtis, judicio *Phurnuti*, Jupiter eſt Græcis, à ζέειν ζεὺς dictus; impurior autem ille, ſive inter fulmina nubium coruſcans, ſive in domibus ardens, ſive in montibus ignivomis, ſacrificiis, fabrorum officinis elucens, Vulcanus eſt ; Græcis Ἥφαιςος ab ἧφθαι, hoc eſt, *eſſe accenſum*. Ignis autem focorum præſertim publicorum Veſta appellatus. Interea quis fuerit Vulcanus ille Ægypto adoratus non abs re fuerit, ſollicitiùs diſquirere. *Cicero lib. V. de Nat. Deorum*, quatuor recenſet Vulcanos ; *primum* Cœlo natum, qui ante diluvii undas vivens Tubalcainus videri poſſit ; *ſecundum* Nilo natum, cuſtodem Ægypti ; *tertium* Jove & Junone natum ; *quartum* Mænalio, inſularum Vulcaniarum Dominum, quem non injuriâ à Græcis confictum ad imitationem cæterorum exiſtimaveritis. Duo illi intermedii in unam conſpirant perſonam, Vulcanus enim iſte Jove natus, & tam magnifico ab Ægyptiis cultu delinitus, is ipſe eſt, quem è Nilo procreat *Cicero*, quemque Ægypto admovet cuſtodem. Enimverò pluſquam veriſimile eſt, utrumque eſſe unum illum Mizraimum Chami, hoc eſt, Jovis filium, Ægypti primum à diluvio Monarcham, & artium Vulcaniarum, à parente traditarum in Ægypto, ut ante attactum, propagatorem. De quo apertè *Diogen. Laërtius libro I.* ſcribit : *Vulcanum Nili Ægyptii filium Philoſophiæ aperuiſſe principia.* Scilicet ita, ut frater Hermes omnia rectiùs, ſolidiúſque. Ex ſuperioribus equidem conſtat Ægyptum in ſacris terram Cham appellari, & à *Plutarcho* Chemiam; Chamum autem eundem eſſe, qui gentilibus Jupiter dicitur, oſtendit non tantùm *in Euterpe Herodotus* : Ἀμμοῦν γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. Accedit Jovis Hammonis templum, formatum in arenis Libyæ, quò Chamum ablegatum eſſe evidens eſt, ut ſteriles Aſiæ arenas poſſeſſor incoleret; ſed & vis vocis teſtatur idem; quid enim Ham niſi *fervere* Hebræis, quid ζεὺς à ζέειν Græcis, niſi *bullire* ? ut mittam Jovem Cœli Dominum fingi, quòd Chamo obtigerit Africa Sole verticali peruſta. Ultimò, nil temerè frequentiùs legitur apud *Phurnutum*, Auctoréſque alios, quàm Jovem genitalia patris ſui exſecuiſſe, idem Chamo uſu venit, oculos ſuos, contemplando verenda paterna, conſceleranti; natáque Poëtis fabulandi occaſio ex Hebræâ voce, quæ & nudare ſignificat, & exſcindere. Saturnum autem haud aliud eſſe quàm Noachum, ita ſpecioſis urget argumentis eruditiſſimus *Bochartus in ſuo Phaleg*, ut contra ire penè temerarium judicari poſſit. Oſtenſo jam, Vulcannm illum à diluvio viventem Mizraimum fuiſſe, reliquum nunc eſt, ut oſtendatur, *Mercurium* tot in Ægypto artium inventorem, Vulcani illius fratrem habendum eſſe, hoc eſt, *Chanaanem*. Id verò perſuadent multa : Primò, Jovis uterque filius traditur, uterque enim Chamo ſatus. Secundò, utrique mercatura curæ ; Chanaan Mercatorem ſignat, *Mercurius* Mercatorum agnoſcitur Deus. Tertiò, ad fratrum miniſteria damnatur in ſacris Chanaan, & ad Jovis, Deorúmque miniſteria in profanis Mercurius. Quartò, nota callida Mercurii furacitas Chananæorum ſeu Phœnicum in commerciis exprimit vafritiem. Quintò, *Mercurius* ex *Sanchuniathone*, *Diodoro*, aliiſque primus literas & Aſtronomica invenit ; Cadmus Chananita ſive Phœnicius ex *Plinio* primus in Græciam invexit literas. Hinc aſtrorum periti Phœnices maritimos ſuos curſus, quibus hodiernorum exemplo Batavorum, omnia perſultabant maria, diducente rem in *Phaleg Bocharto*, ad ſtellas dirigebant, à quibus Aſtronomia ad Græcos tandem devoluta eſt, auctore *Strabone lib. Geogr. XVI.* Tandem ſextò, Chanaan in ſacris exiſtimatur Chamo patri aſſiſtens erubeſcendo ſe oblectâſſe ſpectaculo ; nec minus in paganis *Mercurius* Jovi fingitur adſtare laſciviæ miniſter, & amorum proxeneta.

Ex hujus *Mercurii*, ſive *Hermetis* ſcriptis nihil ad noſtras pervenit manus, quod tutò, affirmatéque ab ipſo *Hermete* profectum audemus ſpondere. Fuiſſe olim non dubitamus : Benè *Diodorus Siculus lib. II. cap. IV. Sacerdotes Memphis ſecretiora quædam ſcripta habent.* Hermetis illa fuiſſe ex *Clemente Alexandrino* demonſtratur. Manifeſtè *Plutarchus* Trajani ſeculi ſcriptor, *de Iſide & Oſiride : proditum memoriæ eſt*, inquit, *in libris, qui Mercurii dicuntur.* Neque enim cum imperioſiſſimi ſtyli *Urſino* vel *Hermetem* fabulis accenſendum, vel libros omnes, qui *Hermetis* nomine venditantur, toto corpore ſpurios eſſe arbitramur, doctis cen-

ſuram relinquentes. Eandem ferè, quam *Urſinus*, cantilenam jam ante cecinit *Conringius*. Utrique multum debet literatus orbis, ſed idem recordatur ceſsâſſe nunc Oracula, & licere vel à quovis Ariſtarcho ad novum tribunal provocare. Inſpiciamus ergo acuta illa *Urſini* tela: *Primus omnium*, inquit, *Mercurii librorum, quantum equidem recordor, meminiſſe videtur Manethos ille Sebennita (poſt Mnevin Legiſlatorem, ſi qua Diodoro fides eſt, qui leges ſuas à Mercurio ſibi traditas finxit) poſt Herodotum, cui libri iſti ignorati fuerunt, annis C L I X. ante Chriſtum ferè C C L X X X I I I. Nam quòd Philo Byblius, qui, ut Suidas indicat, poſt Adrianum Imperatorem vixit*, (& diu ante, Urſine) *altero poſt Chriſtum ſeculo, Sanchuniathonem ex libris Mercurii profeciſſe mentitur, ſuo loco diſcutiendum eſt: Et citat ille Philo librum Mercurii Thaauti de Origine Mundi apud Euſeb. l. de Præp. Evang. cap. VII. quem ex iis, quæ ex eo deſcribit, fabuloſiſſimum fuiſſe oportet.* Equidem quis omnium primus meminerit ſcriptorum Hermetis, poſt deplorandum illud Bibliothecæ Ptolemaicæ naufragium, poſt tot bella, incendia, poſt eum tot ſeculis literarum contemptum, nemo prudens ſuſtinuerit definire. Demus tamen, *Manethonem* inter primos habendum; at verò, quod caput rei eſt, Manethon non hauſit ſua ex ſui ævi ſcriptoribus, ſed ex vetuſtiſſimis columnis, (quarum nonnullæ *Hermeti* forſan æquævæ) in terra Seriadicâ collocatis, ut ante oſtenſum. Mneves finxit ſe leges ſuas à Mercurio traditas accepiſſe, monente *Diodoro libro I. cap. X L I V.* Sed niſi & tum recens fuiſſet *Mercurii* memoria, & ſcripſiſſe eum aliquid, conſtitiſſet, imprudenter ſatis Mneves, Rex alioquin ſapiens, ad leges à *Mercurio* ſibi traditas provocâſſet. Neque enim tum aliter Deus æſtimari potuit Ægyptiis *Mercurius*, quàm ex eorum genere, quos nuper homines fuiſſe conſtaret; ut ex *Plutarcho*, & *Clemente Alexandrino* demonſtratum. Et velle eum, quem ex *Diodoro Siculo* à Sacerdotibus Ægyptiis vivâ voce informato, conſtat, primum inveniſſe literas *lib. I. cap. X V I.* negare aliquid ſcripſiſſe, quæ demum inſolentia eſt? ut nihil dicam auſterius. Huc referenda illa *Platonis* in *Philebo*: *Qui literas invenit, eum vel Deum, vel hominem Divinum fuiſſe oportet, qualis apud Ægyptios Theuth fuiſſe perhibetur: qui vocales literas conſideravit, mutas diſtinxit, artem Grammaticam docuit.* Rurſus *Plato* in *Phædro* narrat, *Theuth inventas à ſe artes Arithmeticen, Geometriam, Aſtronomiam, literas &c. exhibuiſſe Thamo, ut inter Ægyptios dividerentur.* Nunc ad *Sanchuniathonem*. De eo ita *Porphyrius libro IV. contra Celſ.* docente *Euſebio*: *In ſcribendâ*, inquit, *hiſtoriâ rerum Judaicarum veritatis amantiſſimus eſt Sanchuniathon ille Berythius, qui univerſam ſuam hiſtoriam cùm ex publicis urbis, tum è ſacris tabulis hauſtam ſummo veritatis ſtudio Phœniciâ linguâ conſcripſit.* Suidas ita: Σαγχωνιάθων τύριος φιλόσοφος, ὃς γέγονε κατὰ τὰ Τρωϊκά. Περὶ Ἑρμοῦ φυσιολογίας: (ſcilicet ſcripſit) ἥτις μετεφράσθη πάτρια Τυρίων τῇ φοινίκων διαλέκτῳ Αἰγυπτιακὴν θεολογίαν καὶ τὰ ἄλλα. De eo ita apud *Euſeb. de Præp. Evang. lib. I. cap. IX. Philo* Byblius: *Sanchuniathon vir multæ & eruditionis, & curioſitatis, cùm operam in rerum plurimarum ſtudio poſuiſſet, cùmque omnium gentium hiſtoriam uſque à primâ univerſi conſtitutione noſſe vehementer cuperet, præcipuam quandam in perveſtigandis Thaauti* (i. e. Mercurii) *ſcriptis diligentiam adhibuit, quòd ſatis intelligeret, omnium, qui ſub ſole ſunt, principem Thaautum literas inveniſſe, & librorum ſcriptionem cœpiſſe.* Quænam autem ſcripta Mercurii evolverit *Sanchuniathon*, oſtenditur apud *Euſeb. de Præp. Evang. lib. I. cap. X. Sanchuniathon ex Phœnicum Theologiâ principium hujus univerſi ponit aërem tenebroſum at ſpirituoſum, chaoſque turbidum & caliginoſum.* Mox: *Ex ſpiritus hujus & corporis conjunctione prodiit Mot, id quod limum nonnulli, alii aquoſæ corruptionis mixturam eſſe volunt, ex quâ ſecuta productionis ſemina, ipſaque adeo rerum generatio exſtitit. Hæc in Thaauti de mundi ortu Commentariis reperta ſunt.* Scripſiſſe & Phyſica Hermetem neceſſe eſt, quod vel iſta *Sanchuniathonis* ibidem citata perſuaſerint. *Thaautus (quem Ægyptii* Θωὼρ *appellant, Alexandrini Thoyth, Græci* Ἑρμῆν*) Draconis, Serpentumque naturæ divinitatem aliquam tribuebat; quam etiam opinionem Phœnices & Ægyptii poſteà comprobârunt; nam hoc genus animalis præ cunctis reptilibus vi & copiâ ſpiritus abundare docet, igneamque ejus eſſe naturam* πνευματικώτατον γὰρ τὸ ζῶον πάντων τῶν ἑρπετῶν, καὶ πυρῶδες. Seponantur nunc ſtudia partium, & patebit vel ex hoc loco Mercurium fuiſſe Chemicum. Enimverò quòd ſerpentis prærogativam ex ſpiritus ignei abundantiâ collegerint præeunte Hermete Ægyptii, illud utique magiſterio Chemico debent, cujus ope ex ſerpentibus ſpirituum cum oleo efficaciſſimo magna vis elicitur: nam ex tactu & inſpectione ſerpentis, omnes beſtiam judicabunt frigidiſſimam, unde & delicatulæ quædam Venetæ vivis ſerpentibus ardente Sirio colla quandoque circumdant, ut frigidulo eorundem fotu injurias æſtus ſolaris ulciſcantur. Poſtea refert *Philo* lecta quoque *Sanchuniathoni* arcana quædam volumina Ammonæorum. Compendio ad hæc reſpondet *Urſinus*: *Mentitur*, inquit, *Philo*. Satis imperiosè: Mitiùs de eo *Suidas*: Φίλων, inquit, Βύβλιος γραμματικός· οὗτος γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων ἐγγὺς Νέρωνος, καὶ ἐκλογῆς βιβλίων βιβλία ιβʹ. περὶ πόλεων καὶ οὓς ἑκάστη αὐτῶν ἐνδόξους ἤνεγκε, βιβλία λʹ. περὶ τῆς βασιλείας Ἀδριανοῦ, ἐφ᾽ οὗ καὶ ἦν ὁ Φίλων. Nullam in Philone notat ſiniſteritatem *Suidas*, ſed ardentior Urſinus: *Mentitur*, inquit, *Philo*: Cur verò? *Ipſum nomen figmentum indicat. Mihi cum ludibrio Chriſtiani nominis dictus videtur, quaſi ſcopulus præparatus aſinæ; hoc enim tria Hebraica vocabula notant, San-chuni-athon.* Sed iſtæc verò violentia eſt, *Urſine*: Vocem Phœniciam eſſe agnoſcit *Porphyrius*, & tradit ſignificare philalethen apud *Theodoret. II. de cur. Græc. affect.* Similia docet eruditiſſimus *Aldrete*. Tu autem, ut anſam invenias exagitandi hominem, ad explicationem Hebraïcam (ſimilem quidem, non eandem) inconceſsâ deſcendis ſolertiâ; Sed eſto, agnoſcatur Hebræum nomen; Iſſacharíſne nomen etiam credendum erit ſpurium, quòd Jacobus ei aſinum inter limites decumbentem aſſignaret? Nullíne ergo Romæ vixere illuſtres Aſinii, nulli Scrofæ, nulli Verres; quòd à beſtiis ignobilibus derivati hi tituli? Excipies *Porphyrium* de *Sanchuniathone* quædam tradere, quæ veritati hiſtoricæ minùs congruant. An id luet *Philo*, ſi peccaverit *Porphyrius* in circumſtantiis? Ergóne nulli fuere in rerum naturâ Judæi, quòd in proſequendâ illorum hiſtoria alia deliquerit *Juſtinus*, alia *Tacitus*? Quod ſi *Sanchuniathonis* ſcripta confinxiſſent *Philo* & *Porphyrius*, omni dubio procul obſervâſſet id vel *Euſebius* vel *Theodoretus*, & merces illas adulterinas meritâ notâſſet cenſurâ. Sed nullam falcem in hanc ſegetem immiſere Patres ætate *Philoni* & *Porphyrio* proximi; è contrario, ſcripta hæc ut genuina

& ſin-

& ſinceriſſimæ monetæ admiſere volentes. Et quis mendacii fructus *Philoni* ? quis *Porphyrio* ? neque enim eo provectus ſtoliditatis credendus Porphyrius, ut putaret allatis illis *Sanchuniathonis* verbis debellare ſe poſſe Chriſtianiſmum. Quid quod & viſum ſibi integrum *Sanchuniatonis* ſcriptum fateatur alicubi Kirckerus. *Sed Herodoto ignoti fuere Manethonis libri* ? Quis fidem ſuam interponet ? viderit forſan, ſed contempſerit. Eſto tamen, non viderit. Ergonè negandi fuiſſe ? Multa oſcitanter tranſeunt viatores, etiam inſignia & rara. Pauci noſtrûm, qui peregrinati ſunt, in Galliis, *Bernhardum Palliſſium*, curioſiſſimum ſcriptorem agnovere; pauci qui in Britanniis *Forteſchuum*; pauci qui in Luſitaniis, *Ludovicum Camoëſium*, pauci qui in Hiſpaniis, *Didacum Alonſum Barbam*, pauci qui in Italiâ, *Ferrantem Imperatum*, & tamen jam diu ſcriptis iſti Auctores omnes inclaruere. *At Mercurii ille Liber Philoni laudatus fabuloſa propinat*. Neque nos *Mercurium*, licet hominem ſapientiſſimum ita eximimus humanæ ſorti, ut eum in ſcriptis ſuis labi non potuiſſe arbitremur. Quid quod forſan luculentæ ejus purpuræ progreſſu temporis panni aliquot aſcitii ab imperitorum manibus aſſuti; neque enim ipſæ ſacræ literæ carent ſuis apochryphis. Obtuſiora ergo ſunt *Urſini* tela, quàm ut vel *Manethonem*, vel *Sanchuniathonem* in numerum ſpuriorum queant referre. Sed ad Hermetem redeundum. *Iamblichus*, inquit *Urſinus*, *trabali, ut ſic dicam, mendacio Mercurium dixit librorum XXXVI. millia & IↃXXIX. ſcripſiſſe*. Quàm in proclivi *Urſino* eſt mendacii reos arguere Antiquos? Urbaniùs illuſtris *Bochartus* tot libros totidem verſus interpretatur; quomodo & de Zoroaſtre *Plinius lib. XXX. cap. I.* niſi malis pro tot libris totidem philyras agnoſcere quòd in Ægypto ſcriberet *Hermes*, librô Niloticâ chartæ vicem ſupplente. Sed quot libros exiguo admodum tempore ſcripſiſſe traditur *Eſdras*? quomodo orbis non caperet ſcribendos de geſtis Salvatoris libros? quomodo totum bibliotheca non capit *Livium?* Explicandi ſunt Auctores, *Urſine*, non ſtatim obelis configendi. Quam ergo trabem in trabali hoc, ceu vocas mendacio quæſiviſti, vide nè in proprio invenias oculo. Quid quòd nihil facilius quàm *Iamblichum* ex *Iamblicho* expedire; apertè enim de *Myſt. Ægypt.* alibi: *Ægyptii*, inquit, *Scriptores, putantes omnia inventa eſſe à Mercurio, libros ſuos Mercurio, inſcribebant.* & alibi: *Qui enim ſub Mercurii titulo circumferuntur libri, opiniones Mercuriales continent, etſi ſæpe Philoſophorum Græcorum ſtylo loquantur: ſunt enim ex linguâ Ægyptiâ in Græcam tranſlati à Viris Philoſophiæ non imperitis.* Scilicet agnoſcit *Iamblichus* non omnes libros, qui *Hermetis* titulo ſuperbiunt, ab *Hermete* ſcriptos, alios enim opinionum, ſententiarum, & ſcriptorum *Hermetis* eſſe commentatores, & interpretes. Qui hodie nomine *Hermetis* ſe orbi commendant libri, pauci ſunt, & multorum telis obnoxii. *Poemandrum Hermetis, Sermonem ſacrum, Clavem, Sermonem ad Aſclepium*, & *Minervam* cum paucis aliis quaſi ex orco revocavit magni ingenii Philoſophus *Franciſcus Patricius*; defendit *Fluſſates Candalla*, aliique qui tamen ſuccumbunt oneri, quòd ex *Voſſio, Caſaubonoque* evidenter oſtendantur ſcripta illa recentioris eſſe officinæ, & quaſi ſemi-Platonica, & ſemi-Chriſtiana. Nos cum *Jamblicho* Hermeticas ibi ſententias contineri exiſtimabimus, quas cum Platonicâ & Chriſtiânâ Philoſophiâ concordare non mirum, utcunque ex *Hermetis* fontibus derivatas. *Plato* inde hauſit Toythi, id eſt *Hermetis* Magiſtri non immemor, in *Phædro* ſuo. Patres Eccleſiæ Chriſtianæ Hermetica ſcripta legerunt, laudaverunt. Meminere eorundem *Euſeb. in Chron. Cyrillus* [qui ſermonem Hermetis ad Aſclepium vocat ad partes] *Nazianzenus*, *Lactantius*, *Clemens Alexandrinus, Tertulliano cap. II. de anim. & adverſus Valentin. cap. XV.* Hermes Phyſicorum Magiſter ſalutatur. Unde & *Zoſimo* laudantur *Phyſica* ſcripta *Hermetis*. Eſto, admiſcuerit aliquid primus, ſecunduſque ſeculi Chriſtiani genius, non propterea ſuppoſitia ſunt univerſa. Sanctius exiſtimandum erit primorum Eccleſiæ candidatorum inſtitutum. *Jacobus Golius* præter *Gebri Scripta Arabica*, ex Oriente ſecum attulit *Hermetem de Venenis & Antidotis*, & *Aſtrologiam Hermetis*, ſcripta Arabibus magnopere æſtimata: In Bibliotheca *Th. Erpenii* libellus Arabs exſtabat titulo *Hermetis de Lapidibus pretioſis*; quo credibile eſt uſum jam olim *Albertum Magnum* erudito, & *Conringio* quoque laudato *de Mineralibus* opere, in quo ad *Hermetis* tribunal frequentiſſimè provocatur. Sed attributa *Hermeti Iatromathematica* ad Ammonem Ægyptium jam olim publico donavit *David Hæſchelius* Anno M D.LXXXXVII. Auguſtæ-Vindelicorum Græco-Latina, quæ tamen Anno M. D. XXXII. jam ante quoque Norībergæ Soſiorum prælo ſubjecta. Verùm quid de ſeptem illis *Hermetis* capitulis judicandum, Theatro Chemico inſertis? illa junioris cujuſdam Hermetis eſſe res loquitur. Quanquam enim modus docendi reconditum quiddam ſpiret, & ſatis Ægyptium, quia tamen priſcorum ille Auctor meminit Philoſophorum, alioſque citat Philoſophos; quia in quatuor elementorum pugnâ multus eſt; quia literas Græcas ad partes vocat (quæ ævo Thaautico fuere nullæ) quia toto opere Chriſtianum redolet, neutiquam genuinus Hermetis vetuſtiſſimi cenſendus fœtus. Quod cœtera ſpectat modò recitata, liberum cuivis eſto judicium, ſpuriáque æſtimanda ſint, an genuina. Genuina eſſe plures dubitant, quanquam ſi dubitâſſet ſufficeret, pauca hodiè *Hippocratis, Homeri, Ariſtotelis ſcripta*, quod vel unus teſtabitur *Laërtius*, inveniremus. Nos in denſis illis Antiquitatis tenebris, ubi hariolari promptum, ſcire difficile, fidem noſtram non interponemus, eò tamen proniores, germana *Hermetis* non eſſe, ſed cum Jamblicho, Hermeticas continere ſententias, hoc eſt, dicta quædam *Hermetis* aliter atque aliter interpolata. Cœterum de *Smaragdinâ Hermetis tabulâ quid cenſendum? Kirkerus in Oedip. Ægypt.* ita rem perſequitur. *De Smaragdinâ*, inquit, *tabulâ altum eſt apud omnes Auctores ſilentium; quiſnam fuerit ille Hermes, quando vixerit, ubi inventa hæc tabula, quo inventore, quâ linguâ conſcripta. Eſtné poſſibile tam celebre Hermetis monimentum curioſiſſimos Græcorum Philoſophos, qui datâ operâ in Ægyptum proficiſcebantur, latuiſſe? Solus Albertus Magnus in libro de ſecretis Chymicis (qui tamen inter ſuppoſititios Alberti libros numeratur) ait Alexandrum Magnum in ſuis itineribus ſepulchrum Hermetis omnium Philoſophorum Parentis inveniſſe plenum omnibus theſauris, non metallicis, ſed aureis ſcriptis in tabulâ Zatadi, quam aliàs Smaragdinam vocant. Sed unde hæc Albertus? quo Auctore? Bernhardus Caneſius Alkimiſta, primus, quod ſciam, eam mundo obtulit, aitque in eâ totum opus, & totius mundi theſaurum contineri. Addo quòd omnia penè, quæ in tabulâ iſtâ habentur, ex Hermetis Pymandro & Aſclepio, Jamblicho & Proclo* hinc

hinc inde extracta ſint, &c. Cæterùm *VVilh. Chriſt. Kriegsmannus* ſingulari Opuſculo alia omnia judicat: *Ut taceam*, inquit, *traditionem de tabula hac, ſæculis aliquot poſt diluvium, in antro prope Hebron à muliere Zarâ manibus cadaveris Hermetis, exemptâ, nullâ ſui parte malè ſe habere, ſi de Abrahami uxore Sara intelligatur: cùm tempora denati Hermetis, id eſt Chanaanis Noachi nepotis atque Saræ congruant; ac locus (urbs Hebron à Chanaanis ſive Hermetis filio Heth exſtructa, ad quam ſedem fixerat Abrahamus) convenientiſſimus rei ſit; mos adhuc Phœnicum, poſterorum Hermetis, corpora demortuorum uncta cavernis ſepultum abſtrudendi, pulchrè concordet.* Sequatur & hìc quam quiſque volet ſententiam; verùm intueatur priùs mecum, ſi vacat, fragilitatem rationum Kirckerianarum. Unde ſecuros nos reddet *Kirckerus* de illo Antiquitatis ſilentio? verſavítne manibus omnes, qui periere, Auctores? forſan unus *Manethon*, unus *Sanchuniathon*, ſi extaret integer, audaciæ nimiæ convinceret Jeſuitam. Neceſſe eſt *Albertum illum Magnum*, utcunque forſan ſuppoſititium ab alio hauſiſſe, quæ tradidit, & quis novit, anne ab antiquo Scriptore? Sed non fugiſſet ejus notitia peregrinatores Græcos. Quidni? non admittebantur peregrini in conſcientiam arcanorum Sacerdotalium, ut jam ante diſputatum. Quis Græcorum illos XLII. *Hermetis* libros inſpexit, Sacerdotibus Ægyptiis familiares? quos fuiſſe tamen in Ægypto teſtis eſt luculentus *Alexandrinus ille Clemens.* Quis Græcorum mumias Ægyptias imitari didicit? quis pullitiem? quis chordas Memnonis? Aut, ſi hodierna placent, quis Danus in Moſchoviâ peregrinator modum temperandi coria Ruſſica incolis extorſit, elicuitve hactenus? Quis advena Gobelinios Pariſienſes ad nobilem illam ſerici, pannique tincturam aperiendam potuit huc uſque permovere? Quin & gratum illum chirothecarum Romanarum odorem ſcrutantibus exteris hodiéque inimitabilem reddidit artificum taciturnitas. Idem *tabulæ Smaragdinæ*, recondito illi Chemicorum oculatorum theſauro accidiſſe non alienum. Et ut preſſiùs intendamus hanc chordam, quotus quiſque veterum *tabulæ Iſiacæ hieroglyphicæ* meminit, admirabilis illius ex ultimâ antiquitate gazæ, quam cùm periiſſe itidem in Italiâ ſcriberet, doleretque nuper *Kirckerus*, ego in Italiâ ſuperiori anno ſpectavi, illam ipſam antiquam, germanam, & Cambyſe vetuſtiorem, in Aulâ Ducis Sabaudiæ, Auguſtæ Taurinorum, officioſè monſtrante magno illo Italiæ lumine *Dn. Marchione de Pianezza*, primo Ducis Sabaudi Status Miniſtro, quam ſi *Hervvartius, Pignoriúſve* rei ſublimitate victi nondum ſatis ad amuſſim excuſſerint, nihil hoc officiet elegantiſſimæ tabulæ antiquitati. Merentur hic locum illa *Kirckeriana ex OEdip. Ægypt.* allata: *Anno M. DC. XXX.* inquit, *in miſerandâ Mantuæ Urbis direptione ita evanuit tabula Iſiaca (ſive Bembina) ut tametſi ſummo ſtudio inſtitutum ſit, ut ſciretur, quid tandem de eâ factum ſit, in hunc uſque diem nemini explorare licuerit. Hanc tabulam, quam evulgavit Hervvartius, irrefragabiliter concluditur ab Ægyptiis, & in Ægypto, ante Cambyſis in Ægyptum factam irruptionem confectam eſſe.* Scilicet, veluti hìc diligentiam quærentis Kirckeri fugit hactenus tabula Iſiaca, ita multo magis fugere potuit Smaragdina Græcos vel non quærentes, vel quærendam ignorantes. Credibilius *tabulam* illam *Smaragdinam*, ſiquidem *Hermetis* eſt, uti non ſine ratione æſtimatur; in bellicis illis Ægypti colliſionibus, jam Phœnicibus, jam Cambyſe Cyri filio, jam Cornelio Gallo Auguſti ſeculo, Ægyptum vexantibus, & Diospolin, atque alia Sacerdotum adyta penetralia evertentibus, raptam, alióque aſportatam fuiſſe, & raptore forſan pereunte, in cœno, aut palude obtritam, quod celebratiſſimo illi *aureo cornu Danico* contigiſſe certum eſt, quantumvis Kirckerus, aliíque in Chemiam obliqui eodem confutandi artificio facilè oſtenderent aureum illud cornu in Cimbria repertum fuiſſe nunquam, quòd in *Danorum hiſtoriis* nullum illius exſtet monimentum evidens. Vidi ego ante biennium Romæ ex ſuggrundario templi Minervæ poſt plurimorum tenebras ſeculorum in lucem ex inſperato produci, eruíque *Obeliſcum* egregium *Ægyptium* hieroglyphicis hinc inde diſtinctum notis; illéne Kirckero æſtimandus ſpurius, quippe nulli vetuſtiſſimorum auctorum ſcriptis attactus? Erectum id loci fanum olim Iſidi fuiſſe non tantùm *Nardinus* jam ante evicerat, ſed & dimidiati vituli ex lapide lydio ſimul ex eodem ſuggrundio effoſſi perſuadebant, Apim bovem ſimulacris referentes. Accedit, vel ex eo non parum fidei adſtrui *Smaragdinæ tabulæ*, quòd jam ante erudierit nos Jamblichus, & Lycius ille *Proclus* varias olim in Ægypto Hermetis extitiſſe ſive *columnas*, ſive *tabulas* inſcriptas Mercurii doctrinis, quarum quid prohibet unam velut ex naufragio ſalvam remanſiſſe? ut non infelicior *Hermes* judicetur *Duillio*, primo illo Pœnorum in undis debellatore, cujus adhuc columna roſtrata, mille aliis pereuntibus, in Capitolio poſt viginti circiter ſeculorum à primâ fabricâ intervallum ſalvâ triumphat. Pergit *Kirckerus*: *in hac tabula univerſalis quædam productio rerum naturalium ad perfectiſſimum ſtatum deſcribitur, poteſtque juxta analogiam quandam non tantùm terreſtribus & metallicis, ſed & vegetabilibus, animalibus, cæleſtibuſque optimè applicari. Senſus igitur tabulæ nihil eſt aliud quàm theoria quædam præſtantiſſimæ eſſentiæ, quam Elixir vitæ, aurum potabile, quintámque eſſentiam vocant.* Verùm in Alkymiâ illâ Ægyptiacâ, quam in *Oedipo* ſuo proſequitur, mirum ſe præſtat Kirckerus Andabatam, quod alibi, ſi res poſceret, pluribus; hìc nullum alium tabulæ ſenſum attribuit, quàm theoriam auri potabilis, & tamen neſcio quâ vertigine circumactus eodem puncto, applicari optimè quoque poſſe vegetabilibus, animalibus & cæleſtibus adjungit. Eſto tamen, poſſit omnibus applicari, dum convenientiſſimè Chemico applicetur Magiſterio, id quod nemo experitur clariùs, quàm qui ſacris Chemicorum ritè initiatus, manus inter verſat, quod Hermes intendit. Sed quid prohibet ſpectare hìc fluctuantem *Kirckerum*? *Theoriam*, inquit, *lapidis Philoſophici habuere Ægyptii non praxin.* Mox: *Ægyptii ex omnibus fere materiis aurum eliciebant, potiſſimum verò ex limo Nilotico, ex ſaxis omnis generis:* Item, *Nili arena ex Æthiopicis montibus impragnata auro devehebant ſecum auriferam arenam. Deinde ad Thebas, Æthiopiam, & Arabiam ſaxifodinæ erant ingentes auro feraces; ex terrâ illâ duriſſimâ igni plurimo coctâ aurum provenit, ut fusè Diodorus Siculus lib. III. cap. II.* Iterum *Kirckerus*: *Non negârim tamen Ægyptios artem calluiſſe, quâ aurum, argentumq; ex hydrargyri reliquis metallis commiſti fixatione conficeretur, ſed de hoc ex profeſſo in Mundo ſubterraneo.* Volo, nolo; nolo, volo: quod dictum eſt, indictum eſt. *Theoriam*, inquit, *habuere, non praxin.* Sed fruſtra eſt, Kirckere, illa in practicis diſciplinis theoria, niſi praxi ſtabiliatur.

ſtabiliatur. Et veram habuiſſe theoriam nemo niſi ex praxi eorum oſtenderit. Si praxin non habuerint, unde infinitæ illæ Regum Ægyptiorum divitiæ, proverbio quoque jactatæ? neque illæ longâ ſæculorum ambage collectæ, ſed paucis à diluvio ſeculis ſtatim magnæ, ſtatim in tot monimentis, pyramidibus, obeliſcis, mauſolæis incredibili ſumptu erectis oſtentatæ. Hinc Ægyptiorum theſauros vel Moſis ævo magnos fuiſſe, ut nihil aliud teſtaretur, certè Apoſtolus Hebr. XI. v. XXVI. liquidum reddit: Μωσῆς μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ. Inſtitutum hîc Apoſtoli evidens eſt; oſtendere enim parat ingentes quidem Ægyptiorum id temporis theſauros Moſi ſpectatos, cognitóſque fuiſſe, majoris tamen apud ſacrum pectus æſtimatum pro nomine Chriſti opprobrium felici tandem exodio terminandum. Nam fodinæ Ægyptiorum, de quibus Diodorus, & raræ, & laborioſæ tractationis, & proventûs modici, nec vel Macedonicis *Philippi*, vel Bebelo in Pyrenæis *Hannibalis*, vel Potoſianis *Hiſpanorum* comparandæ; interea & anhelans Philippi Macedonis inopia *Juſtino* quoque perſtricta; & Hannibalem quandoque ad delectus novos deſtituebant ſubſidia; & Hiſpanorum Regem plus hodiéque ex venditione chartarum ſigillo Regio munitarum conficere nummorum, quàm ex utriſq; Indiis, jam nuper ſagax peregrinator demonſtravit. Regum autem Ægyptiorum opes adeo nec modum capiebant, nec menſuram, ut in ambitioſè profundendo ſemper occuparentur, ſemper locupletes. Hinc pyramides illæ ſumptuoſiſſimæ ob nimiam opum Ægyptiorum oſtentationem *Plinio* quoque vellicatæ, & *Strabo lib. XVII. Juxta Thebas ſeu Dioſpolim in Obeliſcis ſunt inſcriptiones, quæ Regum illorum divitias & potentiam declarant.* Sed de Ægyptiorum opibus immenſis *Kirckerus*, aliiq; conſulendi. Ut ex ungue leonem æſtimemus in unâ pyramidum maximâ erigendâ, quam *Herodoto* & *Diodoro* teſte trecenta ſexaginta hominum millia annorum viginti ſpatio exſtruxerant, in ſolas cæpas & allia, mille ſexcenta auri talenta impenſa; in lapidum verò vecturam, ſtructuramque viginti annorum ſpatio, mille ducentos milliones inſumptos hiſtoriæ Ægyptiorum memorant. Summam autem divitiarum Salomonis non niſi ad DCCCLXXII. milliones aſcendiſſe docet *Kirckerus*. Nec minoris conſtitiſſe labyrinthum Ægyptium *Ammiano* credimus. Sed inſtat: *Aurum eliciebant Ægyptii ex omnibus ferè materiis, potiſſimum verò ex ſaxis omnis generis, & ex limo Nilotico.* Hæc gratis jactantur, *Kirckere*, neque enim vel ex *Diodori lib IV. cap. II.* vel *Agatharchide apud Photium*, qui laborioſas Ægypti fodinas deſcribunt, oſtenderis ex aliâ materiâ apud Ægyptios vulgò elicitum aurum, quàm ex quâ hodie eliciunt Pyracmones Germani, hoc eſt ex ſaxo vel molli, vel duro, ſive, ut ex arte loquar, vel ex ſpatho, vel quartzo fodinarum. Ex limo Nilotico nihil hauſtum, utque Nilus aliquid abraſerit Æthiopicis rupibus, ſecumque ultra Catadupas aſportaverit, modicum illud fuit, nec ex limo expreſſum, ſed inter arenas collectum Niliacas. Sed quod ſubjungit *Kirckerus*; *hydrargyri quandam fixationem Ægyptiis notam fuiſſe*, eo ipſo priorem ſuam deſtruit ſententiam, oſtenditque non theoriam duntaxat Chemiæ apud Ægyptiorum Sacerdotes viguiſſe; ſed & efficacem praxin. Quod & ipſe ſui immemor agnoſcit in *Oedipo Ægypt. Artem*, inquit, *quandam auriferam primævos homines, nemini niſi Regibus, familiarumq; capitibus, eamq; non ſcriptis, ſed oretenus traditam poſſediſſe, ſive ea in auro ex omnibus rebus educendo, ſive in cæteris metallis unum in alterum tranſmutandis conſtiterit, adeo certum eſt, ut de eo nemo, niſi totius hiſtoriæ ignarus dubitare poſſit.* Cùm autem de hoc ſe ex profeſſo traditurum *in Mundo ſubterraneo* ſpem faciat, intuebimur, quo eventu fidem ſuam liberaverit. Evolvatur ergo ille longâ ſpe noſtrâ inferior *Mundus ſubterraneus*, & elucebit nè attactam quidem efficaciter eſſe hanc, ut vocibus artis non abſtineam, fixationem, tantùm abeſt juſto opere explanatam. Ad omnia alia in illo opere, docto ſanè, & laborioſo, ſed nondum ſitim Doctorum reſtinguente devolvitur, etiam plebeja & cuivis fabro argentario, cuivis docimaſtæ cognitiſſima; præcipua autem naturæ interioris arcana ex intimis fundamentis eviſcerata nos nobis indè promittebamus. Unum tamen horribile ſecretum viſus ſibi eſt aperuiſſe, in quo diverſis in locis triumphat; ſed ecce januam Eleuſines ſe ſe pandentem! *In centro ſalis*, inquit, *latet formale quoddam coagulativum, ſpiritus nempe ſalis inviſibilis, qui rebus omnibus conſiſtentiam virtute ſuâ fixativâ confert; hujus virtute metalla, & mineralia ſuam acquirunt corpulentiam. In ſalis intimo throno & centro eſt aliquid immutabile & omnia coagulans. Terra pura nihil aliud eſt, quàm ſal coagulatus, in cujus centro ille ſpiritus deliteſcit, qui virtute ſuâ omnia figit, denſat, animat. Virtutes omnes in hoc terreno globo à ſale dependent, reliqua terra non niſi excrementum eſt.* Iterum alibi: *Latet in ſalis centro ſpirituoſa quadam ſubſtantia: ut enim nitrum aqua congelata, ita & ignis congelatus dici poteſt, utpote qui in ſuo intimo centro & naturæ thalamo totius naturæ theſaurum, atque ignem vitæ clauſum continet, quem ſi quis eâ artis felicitate fixare, eúmque aureâ vel argenteâ tincturâ imbuere poſſit, illum arcanum illud ſummum & ineſtimabile, quod jam à tot ſæculis ab univerſâ Philoſophorum ſcholâ indagatum fuit, poſſeſſurum nil dubito.* Proſequitur rem alio loco: *Ut dicta in compendium reducamus, dico ſalem communem eſſe terræ ſemen, condimentum naturæ, omnium corporum baſin ac ſuſtentaculum, elementum terræ genuinum ac proximum; hic prout à variis mineralibus tingitur, ita quoque in alium ſpecie differentem ſalem, ut nitrum, alumen, vitriolum convertitur, quo non obſtante originis ſuæ incunabula ſemper inviolabili jure tenet, quo dempto colore idem eſt, qui fuit prius.* Rurſus alibi: *Sub ſale uſuali velut ſub involucro latet vis quædam mirifica ſalino-ſulphureo-Mercurialis rerum omnium conſtitutrix, cui ſulphurea vis calidum, Mercurialis humidum radicale, ſal denique ſubſiſtentiam largitur. In hoc eſt ignis vitæ, omnium rerum proximum principium.* Paulò poſt: *Depures ſalem quantumcunque volueris, ſemper in eo veram reperies terram, quæ etſi omni ſale deſtituta videatur, cœlo ſereno & ſoli per aliquot dies expone, & novo ſale gravidam reperies.* Mira de lente! quæ de nitro propinat, Glauberianiſmum veterem ſapiunt, non recentiorem: enimvero *Glauberus* quamdiu ſpiritum communem ducit, tamdiu quotannis Philoſophiam ſuam perpetuus reformator aliter atque aliter immutat, ut nil habeat Proteus, Vertumnúſve ultra hunc diſcipulum, de quô magnopere glorietur. Sed quanto aliter philoſopharetur de ſale *Kirckerus*, ſi vel *Carteſii* acumina, vel Chemicorum antiquorum teſtimonia, vel denique ignium veracium experimenta, contemptis adulantium epiſtolis, conſuluiſſet frequentiùs? Initio, ambigit *Kirckerus*, cuinam ſali immenſa illa præconia admetiri tutius ſit, nunc ſali communi de-

votus, nunc in nitrum propenſior. Neque id juverit dixiſſe: *ſalem communem, prout à mineralibus variè tingitur, nunc in nitrum, nunc alumen, nunc vitriolum converti, & tamen rurſus in ſalem communem redire.* Manus noſtræ oculatæ ſunt, *Kirckere*, credunt quod vident. Nil tale demonſtrant Vulcaniæ officinæ. (*a*) Nitrum flammis tortum in acidum degenerat liquorem; ſi injectis uſtuletur carbonibus vivis, in ſalem lixivum, à natura ſalis communis alieniſſimum; ſi cum ſulphure, clauſo vaſe ſatis percoquatur, intendente tandem virium extrema folle, in ſaxum; in ſalem communem nullo hactenus artificio. Deceptum ex eo hariolor *Kirkerum*, quòd nitri ſpiritus ſali affuſus cryſtallos ſuas denique in ſpeciem redivivi nitri reformet: cœterùm mentitur hic ſal eſculentus nitrum, non eſt. Quod enim nitrum, inde reſultat, non ſali id adſignandum, ſed ſpiritui nitri, hoc eſt particulis nitri attenuatis, ope ſalis ſe iterum conjungentibus, ut formam induant priſtinam. Neque verò vel nitrum, vel alumen, vel vitriolum, dummodo probè purgata, in ſalem eſculentum communem degenerabunt unquam. Sed perdimus verba in re confeſſâ: Largimur tamen hoc *Kirkero*, ſalem communem in nitrum, alumen, vitriolumque abire, ubi ab ignium ſubterraneorum motu particulas ſuas immutaverit, adeoque in minutiores confractus portiunculas ſalſum ante ſaporem, nunc in acidum converterit, ſi admiſceantur tamen ad compoſitionem nitri, ſalis lixivi ramenta; ad aluminis, ramenta plumbi; ad vitrioli hoc eſt chalcanti, ferri, æriſvè tenuia reſegmina. Utcunque autem iſtæc ſe habuerint, latere tamen in ſalis ſive communis, ſive nitri centro aliquid immutabile & omnia coagulans, figenſque, hoc eſt quod verbis conceptiſſimis negamus; tum quòd utrumque hunc ſalem & quidem totum, pauciſſimis fœcibus relictis, non difficulter artifex Chemicus in ſublime agat, inque ſpiritum volatilem reformet; tum quòd utrumque hunc ſalem in terram inſipidam, & viribus præterquam tenuiter ſtipticis, caſſam redigere in proclivi ſit, non tantùm præeunte viam *Blaſio Vigenerio*, curioſo *De igne & ſale* tractatu, ſed & præter experimentum, quod obvium eſt, & facile, mihique ſæpe tentatum, docente id fieri poſſe ſpiritu Dei *Matth.V.* Ἐάν ᾖ τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἁλισθήσεται, εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. *Marc.IX.* καλὸν τὸ ἅλας, ἐὰν ᾖ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Sc. ſal etiam puriſſimus obtundente aculeos ejus igne convenienti, & repetito [nempe ut ſæpe igneſcat, ſæpe volvatur, ſæpe coaguletur] linguam non magis ferit quàm quævis terra figularis, ſed commoritur, ab aliâ terrâ albâ inſipidâ, nè ab ipſo quidem *Kirkero* diſtinguenda. Vidit hoc per tranſennam *Kirkerus*, ſed non ſatis ad ultimam metam proſecutus eſt. *Depures* inquit, *ſalem quantumcunque volueris, ſemper in eo veram reperies terram, quæ etſi omni ſale deſtituta videatur, cœlo ſereno & ſoli per aliquot dies expone, & novo ſale gravidam reperies.* Quod ſi *Kirkerus* illam ſuam purgandi ſalis methodum provexiſſet ad ultimum terminum, notâſſet dubio procul totum ſalis corpus in terram demum inſulſam commutari, & quidem ſi vim adſtringentem demas, penè inefficacem. Debuiſſet autem terram illam, quæ ipſi ſale omni deſtituta videbatur, ulterius peruſſiſſe, inque aquis decoxiſſe, donec non videretur tantùm, ſed & eſſet omni ſalino ſapore exuta, tum demum obſervâſſet illam terram in aëre non plus combibere de novo ſalis, quâm aliud quodvis in calcem redactum corpus. Etenim quando nemini inter experimenta ætatem traducenti dubium eſſe poſſit, aërem, quem bibimus quotidie, ſalinis quoque vaporibus turgeſcere, vel ad oculum oſtendendis, neque mirum cuiquam videri debet ſalis illud cadaver poſt admiſſas in aëre volitantium corpuſculorum impreſſiones, denuo quoque ſalinum quiddam linguæ objectare, cùm omnia penè corpora vim ignis paſſa, adeoque apertiora, manes patiantur eoſdem. Sed contra Kirckerianam illam ſalis prærogativam palmarium id eſt, quòd ſolvens & ſolvendum, figens & figendum eſſe ejuſdem ſpeciei oporteat, id quod in metalla & ſalem communem non cadit. Illud ergo, quod inſtituit forſan *Kirkerus*, Mercurium ſalino hoc corpuſculo in ſtabilem cogere maſſam, quæ ignium violentiam refutet, tum demum continget, cum bibet Germania Tigrim. Alium quendam ſalem coagulantem jactant antiqui Chemiæ Magiſtri, toto cœlo à ſale eſculento diverſum. Sed nos ex diverticulo in viam.

Ex quo longâ ſeculorum ambage inter Sacerdotes Memphitanos, & quidem in templo Vulcani, quod *Zoſimo & Herodoto* debemus, Eleuſis illa Chemica ſecretô inambulâſſet, carpentibus hinc inde lacinias ejus, qui in Ægyptum ſtudiorum gratiâ deſcendebant, peregrinatoribus, tandem *Orpheo, Homero, Democrito*, aliiſque curioſioribus Græcorum obſtetricantibus, in Hellada cœpit immigrare, quanquam initio nebuloſior, & umbræ quàm Junoni ſimilior, arcente Ægypto Græcos homines, tanquam ἀεὶ παῖδας, tanquam vulgus profanum, ab arcanis ſuis, & tenebris fabularum omnia involvente. Hinc illud præeuntibus Ægyptiis *Porphyrii* apud *Euſebium præp. Evang. lib. III. cap. VII.* Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι· & mox *lib. IV. cap. VIII.* ταῦτα μοι ὡς ἀρρήτων ἀρρητότερα κρύπτειν (ſc. decet) οὐδὲ γὰρ οἱ θεοὶ φανερῶς περὶ αὐτῶν ἐθέσπισαν, ἀλλὰ δι' αἰνιγμάτων. Hinc illæ apud Auctores Grajorum frequentatæ querelæ, *Platonis* apud *Strabonem*, *Pythagoræ* apud *Clementem Alexandrinum*, aliorum apud alios. Quin & eò progreſſum Ægyptiorum invidiam conſtat ex *Herodoto & Strabone*, ut ante Pſammetichi imperia nulli Græco homini licuerit Ægyptium calcare ſolum. Igitur nil mirum, ſi Græci, quæ curioſa ægrè Ægyptiorum extorſere manibus, non ſtatim illa ipſa in patriam regreſſi, omnibus promiſcuè obtruderent, contenti per fabuloſa ſententiarum tormenta veritatem aperuiſſe. Pythagoras certè numeris ſuis & metempſychosî aliò reſpexit, quàm vulgo notatum; *hinc Euſeb. Præp. Evang. lib. XI.* Οἱ περὶ Πυθαγόραν ἀπεκρύψαντο πάντα, i. e. Pythagorici omnia occultavêre. Scriptorum Græcanicorum primus *Orpheus* Argonauta cùm velleri aureo, ex Colchide deportando, mixtus Heroibus reliquis, operam ſuam locâſſet, iter illud celebratiſſimum verſibus complecti

(*a*) Equidem ſal commune per varias & repetitas calcinationes, ſolutiones, evaporationes ac coagulationes, in corpus abit ad ignem inſtar ſevi fuſibile, quod ab aliquibus nitrum creditur; cùm tamen ex eo nec pulvis pyrius, nec alia ex nitro verô paranda, conficiantur, ac propterea ex hoc phænomenô ſalis communis in nitrum converſio utique non probetur. Hæc interea præparatio, in metallicis minimè eſt inutilis ac rejectanea quandoquidem cupro dealbando non parum confert.

plecti non dubitavit, alia omnia fabulæ involucro obvelans, quàm fabulam. Id quod fragmenta ſcripti illius *Clementi Alexandrino*, aliiſque attacta & collaudata facilè oſtenderint, nam de *Argonauticis* ejus vulgi manu tritis, Orpheóne debeantur integra, an recentiori cuidam, hîc ſermonem non libet diffundere, contento adjeciſſe illud *Joſephi contra Apion. lib. I. Neque enim*, inquit, *ſcriptum omnino ullum eſt apud Græcos, de cujus fide certò conſtet, Homericâ Poëſi antiquius.* Fuiſſe autem illud vellus aureum aliud quàm *Straboni* his ſacris non initiato viſum, vel ſolus teſtabitur *Svidas* in χρυσόμαλλον δέρας: τοῦτο δὲ οὐχ ὡς ποιητικῶς φέρεται, ἀλλὰ βιβλίον ἦν ἐν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσόν. Eodem tendit *Euſtathius* ad *Dionyſium Afrum*, & *Apollonius Rhodius* in *Argonauticis*, quod primum Phœnici *Mirandulano* obſervatum. Hæc cùm ita evidentia videat *Conringius*, ut torquere aliò totâ ſuâ nequeat facundiâ, invenit tamen quod invidioſè obduceret: *Id utique conſtat*, inquit, *neminem aurei velleris fabulam ad* χημευτικὰ *traxiſſe, niſi demum poſt Magni Conſtantini ævum; omni autem antecesso tempore; qui potuiſſet hoc ignorari, ſi ullo vel in minimo uſu conatus Chemicorum fuiſſent.* Unde verò iſta audacter *Conringi* optime? tibinè inſpecti omnes Alexandrinæ bibliothecæ codices, antequam deflagrarent? Ita ſub præoccupatis judicibus, & cùm litem capere nolint, dictatoriâ voce pronunciantibus luget ſæpe Diva Chemia, nunquam damnata niſi ad alienum tribunal, niſi in foro peregrino. *Qui potuiſſet ignorari*, pergit *Conringius*, *ſi conatus Chemici in uſu fuiſſent?* imbelle telum! Qui potuit tot ſecula ignorari, *Conringi*, ratio conficiendi mumias Ægyptias? ratio pullitiei Memphiticæ? ratio tendendi chordas Memnonis? ratio lucernarum inextinguibilium? percurſantibus licet Ægyptum Græcorum curioſioribus. Qui poteſt hodieque ignorari temperatura corii Ruſſici? machærarum Turcicarum? purpuræ Gobelinicæ? chirothecarum Romulearum? porcellanæ Chiniticæ? laccæ Japonicæ? intrantibus omnia maria & terras Mercatoribus. Sed quàm obtuſa altera illa Conringii lancea! *nullum*, inquit, *artis hujus ſcriptum oſtendi hodie Conſtantini Magni ævum ſuperans, idque magnum novitatis eſſe argumentum.* Initio quidem novitas nulli Artium crimini eſt, quam commendat utilitas; ſed largiatur aliquis ſcriptum Conſtantino Magno antiquius oſtendi hodie nullum, non vides, *Conringi*, ad gloriam artis hoc pertinere, quòd eodem tempore & lux Evangelii in Romano Imperatore accenſa ſit, & lux Chemiæ per publica ſcripta in Romano orbe. Quanquam illa ratio ſit debiliſſimi roboris; *nullum ſcriptum Chemicum exſtare antiquius ævo Conſtantini Magni, ergo Chemiam nudius tertius natam eſſe.* Quid ad hæc *Plinius lib. XXX. cap. I.* certè oſtendit artes quoque ſine ſcriptis perennare, utcunque; difficiliùs: *Ante Oſthanem*, inquit, *nulla Magorum extitiſſe monumenta, mirum, artem tam longo ævo, nec claris, nec continuis ſucceſſionibus cuſtoditam.* Et quidni duraret, cùm totum artificium paucis admodum verbis tradi poſſit, docente *Sendivogio*; adeoque per manus à patre ad filios facilè propagari. Denique *Conringi* eruditiſſime, non ſpectas inſtitutum Chemicorum; non hoc ipſis propoſitum, ut artem ſcripto pellucente comprehendant, quis Paſtophororum Memphiticorum artem deſcripſit? quos tamen ipſe agnoſcis Chemiæ locaviſſe operam. In vulgus ita ſpargebant Ægyptii Sacerdotes: *Aurum & argentum ſterilis ac vitiati ſoli morboſos eſſe colores*, tradente ex Plutharcho *Euſebio de Præp. Evang. lib. III. cap. VIII.* ipſi alia omnia mente intuebantur. Quæ tradidere de Arte, *Homerus*, *Heſiodus*, *Pindarus*, *Apollonius Thyanæus*, alii, nè centeſimo cuique intelliguntur, ita fabulis, tropiſque involuta ſunt, interea oculati Chemici non fugiunt attentionem. De reliquis ſparſim quiddam delibatum; quod *Apollonium* ſpectat, non is ego ſum, qui vel *Philoſtrato* in omnibus accedam, vel *Euſebio*, *Tortoletoque* Thyanæum illum flagellantibus per me quicquam velim detractum; ſed nimirum obſervo viros magnos quandoque ita ſtudio partium duci, ut dum genio obſecundent, etiam virtutes [quas ſapientes tamen in hoſte quoque venerantur] inviſi capitis, quo jure, quaque injuriâ trahant in culpam. Scripſerat infelix *Philoſtratus: Apollonium interrogâſſe Brachmanes, aureanè apud Indos aqua inveniretur.* Hîc verò excipit irridens *Euſebius: O admirabilem! ô plenam ſapientiæ quæſtionem!* ſed in quo tamen ſibi hîc exciderit ſapientia *Thyanæi*, non perinde capio; erant enim, & hodieque ſunt aquæ Gangeticæ apud Indos auriferæ. Quid quod experimenta *Erckeri*, *Agricolæ*, & cæterorum de genere hoc, ad amuſſim oſtendant, quantum in profluentibus rupium vehatur auri, quantum metalli alterius. Niſi forſan ſagacitatem Philoſophi exiſtimare libeat, reſpexiſſe ad ὕδωρ ἄριστον *Pindari*, ſive ὑδράργυρον illud admirabile, cui natales debent metalla univerſa. Quòd ſi puteum illum cærulei coloris, ſtupendarumque virium conſtantiùs intueamur, quem ſpectatum quoque in Indis Apollonio memorat *Philoſtratus*, in eo non difficulter hydrargyri mores recognoſcemus, ut reliqua multa prætereantur. Quid quod ex capite quodam *Proverbiorum Salomonis* cum *Majmonide*, & *Cornuto de Natura Deorum* providenter collato facillimè ab attento homine eruatur ratio interficiendi in pulverem rubicundiſſimum Mercurii, quod in iſtis locis nullus, opinor, mortalium ante me vel quæſivit, vel invenit. Scripſere antea Chemici, & à Chemicis eruditi, ſed quod *Zoſimus* eleganter docet, λοξῶς, & obliquè, nè majeſtatem ſecretioris Naturæ, univerſa clarè tradendo profanarent. Fabulæ antiquorum in receſſu nihil minus oſtendunt quàm inania, quod ſapientiſſimè de Phyſicâ Græcorum Theologiâ declamans, pluribus oſtendit *Plutarchus*. Sed non deſiſtit mordere Suidam *Conringius*, quòd ex antiquo aliquo Scriptore de vellere aureo ſententiam ſuam aperuiſſet Chemiæ æquiorem. Poſtquam enim alibi infelix Suidas ſcripſiſſet: Χημεία ἡ τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευή· ἧς τὰ βιβλία διερευνησάμενος ὁ Διοκλητιανὸς ἔκαυσε, διὰ τὰ νεωτερισθέντα Αἰγυπτίοις Διοκλητιανῷ. τούτοις ἀνημέρως καὶ φονικῶς ἐχρήσατο, ὅτι δὲ καὶ τὰ περὶ χημείας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοῖς παλαιοῖς γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος ἔκαυσε, πρὸς τὸ μηκέτι πλοῦτον Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς τοιαύτης προσγίνεσθαι τέχνης, μηδὲ χρημάτων αὐτοὺς θαῤῥοῦντας περιουσίᾳ τοῦ λοιποῦ Ῥωμαίοις ἀνταίρειν. *Conringius* ut omnia ſuſpicionibus decoloret: *cùm unus* inquit, *id narret Suidas, quis auſit illi uni tutò credere? vixit ille ut eruditi cenſent, demum ante hos quingentos annos, adeoque poſt Diocletianum totis octingentis, quales non ſolent eſſe idonei teſtes.* Iſta verò manifeſta vis eſt, *Conringi*. Vixerit ante quinque demum ſecula *Suidas*, quæ ſcripſit tamen, non ex ſuo velut araneus confinxit, ſed agnoſcit ſe mutuatum ab antiquioribus, *Eudemo Rhetore, Helladio*, qui Theodoſio juniori σύγχρονος, ab *Eugenio Auguſtopolitano*, *Zoſimo Gazæo*, *Cæcilio Siculienſi*,

Sicilienſi, *Longino Caſſio*, *Luperco Berytico*, *Juſtino Julio Sophiſtâ*, *Pacato*, *Pamphilo*, *Polione Alexandrino*, Scriptoribus antiquis, & Diocletiano proximis; ut non poſſit ita elevari *Suidæ* teſtimonium, auctoritatibus vetuſtis innixum. Quiſnam Apollo *Conringium* ſecurum eſſe juſſit, à nemine niſi Suidâ hoc enarratum? cùm ſciat *Conringius* juxta cum ignariſſimis, quid libri, qui vel à Photii ævo periere, complexi ſint. Dixerit tamen unus *Suidas*: pluris cordato judici fuerit unus Neſtor, quàm decem Ajaces. Habet ſanè, habet Diva Chemia, quòd de Tyrannide magnorum literatorum meritò conqueratur, à quibus ut imperioſis quidem, ſed in hac palæſtrâ ſæpe imperitis Cenſoribus injuſtè non rarò vapulavit. Hinc *Salmaſius* nil crepat, niſi pſeudo-Democritos, pſeudo-Oſthanas; *Scaliger* cùm verſum *Manilii*: *Materiamque manu certâ duplicarier arte*, non aſſequitur, ſtatim animos à crimine ſumens, inſertum vociferatur ab homine Alkymiſta; quo nomine *Biturigi*, *Barthio*, imò bracteatoribus maluit debere ludibrium, quàm occaſionem non captare in Chemicos invehendi. Cœterùm ulciſcitur ſatis inconſultos illos Criticos ſua temeritas, & poſterorum attentiùs omnia ſpeculantium maturior cenſura. At inſtat *Conringius*: *cui fiat veriſimile exuſtos hos libros, & non potiùs in Reipublicæ commodum aſſervatos*? Apparet *Conringium* bellis aut rarò interfuiſſe, aut certè non vidiſſe, quid novis molitionibus Civium exacerbatus Princeps, quandoque audeat, jubeat, moliatur. Multa opertis oculis commendant Imperatores accenſi, quorum deferveſcente irâ, ducuntur pœnitudine; multa donant judiciis Aulicorum. Demus, conſultatum in Aulâ Diocletiani, de ſecuriſſimâ pacandi Ægyptios viâ; reſponderint alii, tollendos libros ipſorum Chemicos, & Romam aſportandos illos rebellionis architectos, ut Romanas augerent divitias; exceperint prudentiores, eſſe inter illos libros, plures ſuppoſititios, in devia abducentes, quàm germanos; quòd ſi omnes promiſcuè Romam deportarentur, Martiam gentem ad vanos illos fortaſſe citiùs adhæſuros, quàm ad legitimos, adeoque maſculam illam bellandi virtutem Romanis à ſtirpe inſitam in ciniflonum fumos abituram. Quid veriſimilius quàm ſecutum providi Diocletiani mandatum, exurendam potiùs illam rebellionis materiam, nè militares denique animi ambigua ſcrutando nimiùm effæminarentur? Notum erudito Imperatori, Romanorum non eſſe, ad humiles artium curas deſcendere, ſed Martem & ſanguinolenta ſpirare, & regnandi artibus inclareſcere, ſecundùm illud Anchiſæ apud Virgilium:

Excudent alii ſpirantia molliùs æra,
Credo etiam ducent vivos de marmore vultus:
Orabunt cauſas meliùs, cœlique meatus
Deſcribent radio, & ſurgentia ſydera ducent;
Tu regere imperio populos, Romane, memento,
Hæ tibi erunt artes. —— —— —

Victa Ægyptus multis ante Diocletianum ſeculis; quis tamen Romanorum interea, vel mumias Ægyptias imitari didicit, vel hieroglyphica percepit, vel pyramides & obeliſcos abſolvit, vel infinita alia Ægyptiorum inventa aſſecutus eſt? Benè de Græcis ſub jugum miſſis Poëta:

Nondum tradiderat victas victoribus artes
Græcia facundum, ſed malè forte genus.

Quid multis? vel ex eo in ſubtilioribus artificiis imitandis negligentiam Romanorum agnoſcimus, quòd conqueratur etiam *Plinius* artem fundendi in ſtatuas equeſtres æris ſuâ ætate periiſſe, ante urbe tôta cognitiſſimam. Et nè degeneraſſe, exiſtimemus in hoc genere Romulidas, ante biennium accuratior illa Muſivaria ars Romæ iterum intercidit, cum ingenioſo *Calandrâ* ſepulcro illata. Veriſſimè *Petronius*: *Priſcis temporibus*, inquit *cùm adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ, ſummumque certamen inter homines erat, ne quid profuturum ſeculis diu lateret. Democritus omnium herbarum ſuccos expreſſit, & nè lapidum, virgultorumque vis lateret, ætatem inter experimenta conſumpſit. At nos nè paratas quidem artes audemus cognoſcere, ſed accuſatores Antiquitatis vitia tantum docemus & diſcimus.* Non vacat jam alios Sileni Alcibiadas inſpicere, hoc eſt Grajas plures reconditorum ſenſuum fabulas, poma Heſperidum, [de quibus Chemicè intelligendis *Euſtathius in Iliad.*] debellatam Herculi hydram, Martis & Veneris mixturas animarum, alia, ad partes vocare. Volverunt hoc ſaxum *Majerus*, *Caſtelnovidarienſis Faber*, *Keslerus*, volvantque, dum ego Græcos in duas tribuo claſſes, & cuivis ſua admetior præconia. Primi ergo ſeculorum aliquot Græci, licet in Ægypto frequentiſſimi, libâſſe tantùm videntur artem Chemicam, non hauſiſſe, ſi pauciſſimos excipias; adeoque quæ revexere ſecum in Græciam, utcunque vera, & interiorem Chemiam ſpirantia, oraculis tamen fuere propiora, quæ ipſi, per invidiam Sacerdotum, non probè intellexerint; ſimiles *Platonicis Sibyllis* & ipſis, cùm oeſtro vaticinandi agerentur, veriſſima pronuntiantibus, ſed quæ ſibi reſtitutæ non caperent, non aſſequerentur. Sed quantum in praxi Chemicâ profecerit ſive *Democritus*, ſive *Homerus*, ſive *Pythagoras*, ſive *Pindarus*, ſive denique primus *Orpheus*, hîc non diſputabimus, contenti in ſcriptis eorundem manifeſta Chemiæ ſpectare veſtigia, ipſis forſan, Auctoribus, quæ ab Ægyptiis audierant, non ſatis quandoque intellecta. *Hippocrates* certè *lib. de Diætâ*, noverat quoque principium artis, cum ſcriberet: *Concors concordi adhæret, diſcordia rebellant*, cæterùm quod ſtupenti ſimilis demiror, adeo nec ipſe, nec *Galenus* uſum hujus ſententiæ aſſecuti ſunt, ut nullo ſaltem ſpecioſo argumento evinci poſſit, eis vel ſimplicem, & aniculis noſtris tritiſſimam deſtillationem aquæ roſarum, vel aceti, vel ullius herbæ innotuiſſe. Scierint utcunque alia Chemicorum Magiſteria, & craſſiori Minervâ deſcripſerint, aquas ſtillatitias hodiernas ſciviſſe, nullum indicium eſt. Noverat *Plato* filtrationem Chemicam per lanam inſtitutam, quam & clariſſimè in *Sympoſio ſuo* expreſſit. Calcinationes noverat *Hippocrates libro de hæmorrhoidibus*, & alibi; florem æris toſtum, alumen Ægyptium uſtum, chalcitim toſtam, argenti ſpumam aduſtam commendans. Idem nobili *de Flatibus* opuſculo ad deſtillationum myſteria tam prope acceſſit, ut non niſi à Deo aliquo inde retractus videri poſſit. *Liquefit*, inquit, *quicquid ignea illa vis attigerit, fitque inde ſpiritus, qui cum ad poros corporis irruerit, ſudores fiunt, nam ſpiritus addenſatus in aquam vertitur, & poros penetrans extra prorumpit, eodem planè modo quo à ferventibus aquis vapor elevatus, ſi obſtaculum aliquod inveniat, ad quod impingere oportet, incraſſatur denſaturque, guttæque deſtillant ab his corporibus, quibus vapor ipſe fuit impactus.* Vidit hæc haud dubiè magnus *Cous* in ollarum contingere operculis, palæſtriſque balneatorum, & tamen, quod admirabile, naſum operculo ſuo aptare haud didicit. Niſi forſan exiſtimare libeat, ſciviſſe quidem iſta *Hippocratem*, ſed invidiâ legitimè cauſariâ

publicare

publicare detrectâſſe, juxta illud in *Lege: τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δεικνύται, βεβήλοις δὲ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπιστήμης.* Nam quòd alius vir ſagaciſſimus ſpiritum vini *Hippocrati* perſpectum arbitratur, *libro* ejus *de geniturâ* confirmatus, ubi ita Medicorum Phœnix: *Vinum*, inquit, *in flammas injectum, efficit, ut flamma exiliat, & modico tempore augeatur, poſt ceſſet*, hoc eſt, quod optarem inde poſſe evidenter exſculpi, ſed in ambigua deſinit expoſitio; enimverò quodvis vinum, imò lympha quævis flammæ infuſa id præſtat, quod nemini quàm fabrilibus notius eſt officinis. Quod *Ariſtot. libr. Meteorologic. IV. cap. IX.* ſcribit: *vinum dulce flammam emittere*, (ἀνίησι φλόγα) parum ad rem facit, cùm de muſto ipſum loqui textus convincat; muſtum quippe, dum fermentatio in cellis inſtituitur, ita quandoque inardeſcit, ut Oenopolas ex inſperato igneo ſuo vapore ſuffocet. *Ariſtotelis* autem animo hîc non obverſari ſpiritum vini vel ex eo conficimus, quòd manifeſtè ſubjiciat vinum hoc non inebriare, id quod ſtillatitio vini liquori non convenire vel Ambubajarum collegia vociferabuntur. Magnopere enim excidit ſibi magnus *Sennertus* quod ita: *Familiare*, inquit, *eſt hodie etiam Saxonibus vinum calefactum incendere, ſacchare & aromatibus condire, potumque ita delicatum conficere*; neque enim celebratiſſime *Sennerte*, Saxones tui vinum incenderunt unquam, ſed vini ſpiritum, quòd nec Pannonica veſtra, & Tochavienſia, nec Hiſpanica, imò nè generoſa illa Græcanica quidem vina, ut nimiô adhuc lymphæ frigore obruta inflammari ſe patiantur, niſi deſtillationibus præmiſſis. (a) *Ariſtoteles lib. Meteor. II. capite I. & Galen. VII. de uſu part. capite XIII.* proximè quoque deſtillationis attigere ſecreta, ſed metam attingere non licuit. Deſtillationem tamen per deſcenſum appellatam *Galenus* aſſecutum ſe docet *libro de facile parabilibus.* Noverat *Galenus* ſublimationem *lib. IX. de med. ſimpl. Facult.* edoctus forſan *à Dioſcoride*, qui idem tradit *lib. II. & lib. V. de mater. Medicâ.* Calcinationes noviſſe ſe oſtendit *Dioſcor. lib. I. de mater. Med.* & *Gal. lib. VI. de compoſit. Pharmacor.* Balneum Mariæ ſic ſatis commodè deſcribit *Gal lib. IV. de ſanitâte tuendâ cap. VIII.* niſi quòd aquæ loco ſubſtituat oleum. Nam in *Meſue*, *Æginetâ*, *Albucaſi* evidentiora ſe producunt Chemiæ argumenta. Salia lixiva per tranſennam vidit *Galenus* ſed in formâ ſolidâ vix unquam: De *Simpl. Med. Facult. cap. XLI.* ita rem proſequitur: *Abluto cinere fit lixivium. Cinerem autem uſtorum corporum reliquias Latini nuncupant, ſive naturâ ſint lapideæ, ſive arborum, animaliumve particulæ. Fit ergo lixivium pro ejus quod eluitur, naturâ; ejus quidem quod empyreuma ſive igneam naturam habet acerrimam, ipſum quoque acerrimum eſt; ejus quod tale non eſt, etiam moderatius. Quare & ſepticis vocatis facultatibus commiſcetur, utpote cauſticam caliditatem poſſidens, ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem, citra dolorem adurens.* Ingenium ſalium lixivorum ſic ſatis commodè exprimit hîc *Galenus*, cauſtica eſſe docens, ſed citra dolorem adurentia, in micas tamen, glebulaſque ſalinas redigendi modum non perinde videtur aſſecutus. Ut mirer ipſum hæc neque ab Umbriæ agricolis, cùm Romæ tam diu viveret, didiciſſe; neque evolviſſe *Ariſtotelis Meteor. lib. II. cap. III.* ubi ita *Stagirites: Huic ſimile quiddam fit in Umbriâ: eſt enim ibi locus harundine, & juncis frequens, quos exurunt, cineremque in aquâ decoquunt, donec parum ſuperſit humoris, qui ubi refrixit, in ſalem abit copioſum:* neque denique in *M. Varronis de Re Ruſt. lib. I. cap. VII.* iſtæc notâſſe: *In Galliâ Tranſalpinâ intus ad Rhenum, cùm exercitum ducerem, aliquot regiones acceſſi, ubi nec vitis, nec olea, nec poma naſcerentur, ubi agros ſtercorarent candidâ foſſitiâ cretâ: ubi ſalem nec foſſitium, nec maritimum haberent, ſed ex quibuſdam lignis combuſtis, carbonibus ſalſis pro eo uterentur.* Inuſitatum quiddam, ruſticam Umbriæ gentem, & Rhenanum popellum ultra Galenum experimenta ſua provexiſſe. Sed quid adhæc *Conringius: Non eſt*, inquit, *quòd propter ſalium iſtorum inventum Paracelſicos multum laudes; illa enim cur ægro dederis, cùm ſuppetant longè ſuaviora, viribus iiſdem? illa certè quæ calci ſunt ſimilia, & cauſticam vim referunt, non temerè eſſe ore aſſumenda conſtat.* Nititur hîc contra torrentem *Conringius*; cur enim illa non aſſumenda ore, quæ longo annorum lapſu Umbri, & Rhenani homines ad quotidiana cibi condimenta adhibuere, ſine ullo ſanitatis diſpendio? quæ hodieque Oceani accolæ paſſim ex algâ in cinerem exuſtâ conficiunt, & ſine noxâ uſurpant? quæ ad febrium exacerbationes ſiſtendas feliciter, quotidie propinant Medici? Neque verò ſalia iſtæc calci vivæ cognata ſunt; neque, (b) uti bene docet *Galenus*, cauſtica, niſi ſine dolore; neque quicquam iis potentius in exarmando acore illo viſcerum inimico. Ad ſummam, inſpiciat *Conringius* tentata mille in ſale abſinthii, centaurii, cardui benedicti, geniſtæ, juniperi, aliorum, felicia experimenta, & haud dubiè cenſuram ſuam nunc circumſpectior Judex mitigabit. Utque efficaciùs credat, *Plinii* illud adjicimus *lib. XXXVI. cap. XXVII.* ex *M. Varrone* mutuatum: *Lix*, inquit, *cinis eſt foci: inde enim cinis lixivus potus medetur, ut licet videre gladiatores, cùm deluſerint, hac juvari potione. Dioſcoridem* tamen juſta ſuſpicio eſt, aliquid ſubolfeciſſe *Galeno* non penetratum, tum quod *lib. V. de mat. Med. cap CX.* alembici diſertè meminerit, notiſſimi illius ad deſtillationes inſtrumenti, *Heſychio* quoque attacti; περικαθάπτουσιν ἄμβικα, inquit *Dioſcorides*: περιαλείψαντες πηλῷ, nam particulam *Al*, mantiſſam Arabum eſſe docent aliæ voces; *Almanach*, *Almageſtum*, *Alkymia* ex Arabicis profectæ idiotiſmis; tum denique quod *Dioſcorides*, ſumptuoſiſſimæ fœminarum Cleopatræ comes adhæſerit, quæ in oculis Antonii, ex *Plinio*, unionem illum

(a) Vina noſtra rubra generoſiora poſt calefactionem, more Anglis familiari, ſæpius conflagrare vidimus. Scilicet vina illa de vaſe in vas dum proiiciuntur calida, flammaque propiùs admovetur, particulæ ſpirituoſiores calore ac tranſvaſatione agitatæ in auras dum abeunt, ab illâ accenduntur flammâ. Idem etiam in noſtris viſitur culinis dum piſces aliaque vino incoquuntur, quippe ex reverberante ſuper vas flammâ vinum contentum, ſeu potius ejus ſpiritus inter avolandum accenduntur; illudque, aut aliquid ſimile forſan obſervaverat Hippocrates.

(b) Ipſam etiam aquam calcis, ſalibus ejuſdem quàm maximè prægnantem, ac mercurium in ſpiritibus acidis ſolutum promptiſſimè ac abundantiſſimè vi horumce ſalium alkalicorum præcipitantem, quotidie intus aſſumendam, ſine aliquâ, vel minimâ quidem noxâ, ægris noſtris propinamus, nec ad cauſticam illorum ſalium virtutem cum vulgo, experimentis noſtris meliora edocti, multum exhorreſcimus.

illum famoſum ſubitò in aceti liquore merſando diſſolvit, obſorbuitque, quas in Romano, Grajovè aceto vires hodie non deprehendimus, de veritate hiſtoriæ ſecuri temperatum ingenio Chemici liquorem interpretamur. Nam *Cleopatra Chemica* adhuc extant, utcunque forſan ipſa ingenium tantùm huic diſſolutioni commodaverit, *Dioſcorides* manum; ut ſolent abjectiora magnarum artium miniſteria famulis delegari. *Galenum* autem in deſtillationum arcanis cœcutiiſſe vel iſtæc confecerint, quæ *lib. I. de Simpl. Med. Facult.* gemebundus proponit: *Non multum*, inquit, *abeſt, omnia vellem ſubire pericula, ſi quam machinam, artemvè invenire liceat, ſicut in lacte contrariarum partium, ſic & in aceto ſeparandi.* At ſi deſtillationis percepiſſet machinam, facilè & paucis horis ex aceto, phlegma, ſpiritum, oleum, terram, quatuor diſtincta elementa elicuiſſet.

Ita Ægyptiis artes ſuas avariſſimè retinentibus pauci ſeculorum, Salvatoris tempora præcurrentium, Græci ad intima Chemiæ penetravere cubilia; cæterùm ex quo Cornelio Gallo, Julio Cæſari, Antonio, Auguſto, Romanis aliis pervagatiſſima Ægyptus, in formam redacta eſt provinciæ, Sacerdotumque excuſſa violentiùs penetralia, ſenſim ad Græcos, & Romanorum curioſiores, quanquam & hi pauci, Chemiæ arcana demigravere. Hinc Chemicis Grajorum ſcriptis partim latinè verſis, editiſque, partim adhuc in *Bibliothecâ Vaticanâ, Venetâ, Pariſinâ Regiâ, Eſcuriali, Colonienſi, Monachianâ*, deliteſcentibus toti hodieque plutei referciuntur. Quos inter inſpecti, excuſſique mihi Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἑρμῆς, Δημόκριτος, non illi quidem, ut liquet, antiquiſſimi, ſed multis tamen Germanorum, Gallorum, Anglorumque Philoſophis Chemicis præferendi; ventilati quoque Ζώσιμος ὁ Μέγας, Ἰωάννης ἱερεὺς, Ὀλυμπιόδωρος, Στέφανος ὁ Φιλόσοφος, Σοφὰρ ὁ ἐν Περσίδι, Συνέσιος, Διόσκουρος ὁ ἱερεὺς μεγάλου Σεράπιδους ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ὀστάνης ἀπ' Αἰγύπτου, ἡ Μαρία τῆς Ἑβραίας, Πελάγιος, Πορφύριος, Ἐπιβύχιος, Κλεοπάτρα ἡ γυνὴ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, Ἀγαθοδαίμων, Ἡράκλειος ὁ βασιλεὺς, Θεόφραστος, Ἀρχέλαος, Κλαυδιανὸς, Σέργιος, & cæteri, quorum alios juxta mecum agnovit eruditiſſimus *Leo Allatius*, & ipſe homo Græcus, ſuppoſititios, & Auctorum illuſtrium nomina mentientes, licet artem ex arte ſatis convenienter perſequantur: alios tamen germaniſſimos eſſe, & rerum, quas tradunt, callentiſſimos, adeoq; ipſum ſe in Græcia vidiſſe homines ex *Zoſimi, Olympiodori, Archelai* ſcriptis eò cognitionis provectos, ut in oculis ſuis artis veritatem reapſe demonſtrarent. Quo excitatus ipſe, niſi fata grandævi capitis intercesſerint, publico brevi indulgebit *Phyſicam & Myſtica Democriti, Olympiodorum, Heliodorum*, Theodoſio magno Imperatori dedicatum, *Theophraſtum, Hierotheum, Archelaum*, & nonnullos Anonymos ex Bibliothecâ Vaticana depromptos. Cæterùm omnes hos longo poſt ſe intervallo relinquit illuſtris *Zoſimus Panopolites*, quem ſequitur impari licet gradu *Anepigraphus, Michael Pſellus, Pelagius, Iſis, Blemmidas, Nicephorus*, alii, in Regia Pariſienſi Bibliothecâ verſati *Labbeo* olim, & nuper mihi, magnamque partem deſcripti. Nam Romanos quod attinet, ſerò victis artibus pretium poſuere, hinc & Græcorum manibus, ſi quid formandum in ſtatuis admirabile, in architecturâ nobile, in picturis illuſtre, in Medicinâ ingenioſum, plerumque utebantur, ipſi dominandi artibus intenti. Solus, quantum novimus, Cæſarum primorum Cajus Caligula Chemiæ miniſterio ad opes mox profundendas anhelavit, de quo *Plinius lib. XXXIII. cap. IV. Invitaverat*, inquit, *ſpes Cajum Principem avidiſſimum auri, quamobrem juſſit excoqui magnum auripigmenti pondus: & planè fecit aurum excellens, ſed ita parvi ponderis, ut detrimentum ſentiret.* Hæc *Plinius*. Scilicet, didicerat haud dubiè ex Chemicorum ſcriptis *Caligula*, Arſenicum ad operis Philoſophici complementum requiri, nihil enim eo frequentiùs ingeminant Scriptores Græci: hinc cùm auripigmentum Syriacum matrem ſciret eſſe arſenici, in eo, ſed ſtultè coquendo ſpes avaras inaniter conſumpſit. Certum quidem eſt illud antiquæ Sibyllæ: Ἐννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με, nulli convenientiùs aptari, quàm arſenico, auripigmenti ſoboli, quicquid etiam obturbet ſive *Io. Auratus*, ſive *Kirkerus*; per arſenicum ſive arrhenicum tamen haud aliud Sibyllæ, Græciſque Auctoribus intellectum eſſe, quàm maſculum illud ſulphur, quo cogitur in obedientiam Mercurius, res ipſa demonſtrat. Sed intueamur folium illud Sibyllæ:

Ἐννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με;
Αἱ τρεῖς, αἱ πρῶται, δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπά· καὶ εἰσιν ἄφωνα τὰ πέντε,
Τοῦ παντὸς δ' ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτώ,
Καὶ τρεῖς δεκάδες σὺν χ' ἑπτά· γνοὺς δὲ τίς εἰμι
Οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τῆς παρ' ἐμοὶ σοφίης.

Primus, quòd ſciam, ſuperioris ſeculi *Emarus Ranconetus* Præſes Lutetianus olfecit Sibyllam myſterium hîc Chemiæ inſinuare, & voci Ἀρσενικόν feliciſſimâ dexteritate accommodavit, ut eſt apud *Cardan. lib. de Variet. Rer. cap. X. Joannes Auratus* non Ἀρσενικόν, ſed Σωτὴρ θεὸς intelligi quondam putavit; & nuper in *Mundo Subterraneo Kirkerus: de Salvatore*, inquit, *intelligendum*, nam ὁ ἄνθρωπος θεὸς *reſpondet numero*, In quo mirum quantum ſibi excidat diligentia Kirckeri, cùm nihil reſpondeat omnium; neque enim adſunt novem literæ, quod poſtulat Sibylla, ſed XIII. neque quatuor ſyllabis abſolvitur, ſed ſex; nec numeri quadrant ullo modo, Quod ad *Auratum*, illum quoque Muſis iratis talia commentum docet eruditus *Jac. Gohorius*. Vox ejus. *Incredibile eſt Sibyllam hîc intelligere Salvatorem, tum quòd paulò poſt expreſsè & clariſſimè hoc ipſum nomen pronunciet* Ἰησοῦς Χριστὸς, σωτὴρ, σταυρός; *tum quòd numerus deſit quinarius, quem vult Auratus ſignificare myſterium crucis, quod tamen etiam in* ἀκροστιχίδι *notatum eſt.* Cæterùm illam magni operis materiam, non in arſenico vulgi eſſe quærendam, & ratio, & manus oculatæ perſuadent. Quanquam enim æs perfunctoriè tingat, & nobiliori imbuat colore, invisâ tamen fugacitate, ubi ad flammarum ſupplicia deventum, non exſpectat, quod bene *Geber*, ignis pugnam: ſed proripit ſe ſe, & venenato nidore aëra vicinum infamat. Si ingenioſo aquæ ſimplicis tormento [quod mihi alia omnia penſati memini accidiſſe] ad ignes conſtanter tolerandos longâ aſſuetudine roboretur, metalli corpora poſt adeo non ſubit, ut cinerei more pulviſculi fuſis innatet. Cum auripigmento & ſandarachâ ferè eodem res redit: auripigmentum ſuapte ſponte vi ignis agitur in ſublime? & ſandaracha [Rauſch gelb] non niſi intermiſtis vel harenis, vel cinere aliquo ſive metallico ſive vegetabili.

bili. Quod ex utroque aſcendit, ſiquidem ſpongioſi inſtar pulviſculi ſummo tegmini, ſive alembico adhæreſcat, terribile venenum eſt; quod in medio reſtitat, mitius, æmulatúrque anthraca ſive rubinum, & facilè Lunam ingreditur, tingítque lurido rubore, ſed itidem inconſtanti, & ad vehementes flammarum impetus in auras abituro. Si invento ſubtili ignibus aſſueverit, à Lunâ non ultra ſorberi ſe ſe permittet. Licet proinde cuncti ferè Scriptores Chemici Græci, *Zoſimus, Olympiodorus, Anepigraphus*, alii, in laudibus Arſenici prolixè occupentur, putandum tamen illos ad vim vocis, non ad vulgi uſum reſpexiſſe, adeóque cum ἀρσενικὸν, ſive ἀῤῥενικὸν maſculum quiddam Græco idiomate ſignet, antiquam Sibyllam ſulphur quoddam ignibus omnibus infatigabile per nebulam hîc oſtendiſſe, quando metalla etiam nobiliora ex Sulphure tanquam maſculo, & Mercurio tanquam fœmellâ Chemicorum ſchola componat. Ut vel hinc liqueat quam non improvidè ſcripſerit olim *Hermolaus Barbarus Inſtaurator politioris literaturæ: Arſenicum ſive Arrhenicum Chymiſtis Democriteis quandoque androdamanta appellari, quandoque comarin Scythicam, quandoque hæc ipſa nomina ſulphuri lapidis Philoſophici accommodari.* Sed nos ad aliud Sibyllæ folium properantes, relictis in medio, quæ de vulgatis Sibyllinis carminibus *Schmidius, Blondellus*, aliíque operosè diſputant, in *Cumanæ Sibyllæ* oraculis à *Virgilio* attactis oculos tantillum defigemus. Quanquam autem antrum illud Sibyllæ, quod ad lacum Avernum Cumis proximum, nobis non ita pridem intratum eſt, recentius quiddam oleat, quàm ut inde remugiiſſe fatidicam illam antiquiſſimam exiſtimare libeat, etiam præter fabricæ ingenioſa, recenti *Iul. Cæſaris Capaccii* ſcripto de *Antiq. Puteolorum* alia omnia oſtendente (neque enim contrarium eſt illud *Petronii Traguriani: Nam Sibyllam quidem Cumis ego ipſe oculis meis vidi in ampullâ pendere; & cùm pueri illi dicerent; Sibylla teθilis, reſpondebat illa, apothan in helo;*) fuderit tamen illa oracula ſive Cumis antiquis, ſive in vicinis urbi montibus, ego declamitantem non interpellabo, dum mihi licuerit ex *Virg. Æneid. VI.* has ejuſdem voces expendere, ipſi fortaſſis *Virgilio*, cùm ab alio mutuata caneret, haud ſatis intellectas:

Accipe quæ peragenda priùs. latet *arbore opacâ*
Aureus, & foliis, & lento vimine ramus,
Junoni infernæ dictus ſacer: hunc tegit omnis
Lucus *& obſcuris claudunt convallibus umbræ.*
Sed non ante datur telluris operta ſubire
Auricomos quàm quis decerpſerit arbore fœtus.
Hoc ſibi pulchra ſuum ferri Proſerpina munus
Inſtituit: primo avulſo non deficit alter
Aureus, *& ſimili frondeſcit virga metallo.*
Ergo altè veſtiga oculis, *& ritè repertum*
Carpe manu; *namq; ille* volens, facilíſq; ſequetur,
Si te fata vocant: *aliter non viribus ullis*
Vincere, nec duro poteris convellere ferro.

Hæc de materiâ Chemici magiſterii fudiſſe Cumæam vatem opinio eſt variorum, quos inter *Robertus Vallenſis, Glauberus*, aliíque; nec inficiandum ſub illo fabulæ involucro arcanum ſenſum deliteſcere, forſan *Virgilio* ipſi, qui ex alio hæc mutuatus eſt, incognitum; quem qui *Glauram Augurelli*, & *juvenem Arcadicum Palingenii*, in exquiſitius vocaverit conſilium, ipſo *Marone* rectius forſan interpretabitur. Ad mentionem aurei illius rami, ſuccurrit non tantùm illud eruditi *Ioſ. Acoſtæ hiſt. nat. lib. IV. cap. I. Los metales ſon como plantas encubiertas en las entrannas de la terra, y tienen alguna ſemejanca en el modo de produxir ſe, pues ſe veen tambien ſus ramos, y como tronco de donde ſalen, y en alguna manera parece, que crecen los minerales al modo de plantas*; ſed vel maximè germinatio illa metallica, quam in acidulis liquoribus contingere notamus, ſubeunte atomos metallorum Mercurio, animo obverſatur, quæ ſubito ex ſervo illo fugitivo in aquas legitimè cauſticas immiſſo vepreti Philoſophici eruptio vix ſine admiratione à quoquam ſpectari poteſt, à nemine profectò ſatis adhuc pro merito excuſſa eſt, utcunque *Bartoletus* in *Encyclop. Herm.* & *Petrus Ribola*, & *Kirckerus*, aliique ſic ſatis prolixè modum operandi perſcripſerint, de cauſis tam inopinæ, celeriſque quaſi è nihilo productionis ſenticeti incurioſiores. Quanquam plures in puteo Democriti germinationes metallicæ hactenus deliteſcant; unam ſed elegantiſſimam, & curioſi otio non indignam ſibi inter labores metallicos natam deſcribit plenè *Lazar. Erckerus* in *Op. Metall.* unam ex Lunæ minutiis balſamo ſulphuris ſingulari modo incoctis mihi Pariſiis genitam probè memini; ſed unam præ omnibus admirabilem viſam ſibi *San-Simonius* & ſæpè & ſanctè me audiente, coràm affirmavit, quam quia nec in ullo Auctore Chemico, Hermete, Lullio, Rogerio Bacone, Villanovano, *Aperta Arcâ Arcan. Artef.* aut ullo denique ſcripto expreſſam, hactenus invenire licuit, non gravabor hîc in curioſorum gratiam pleniùs attingere. Ante hos viginti circiter annos, cùm Condæus Princeps Hiſpanorum partibus addictus, per Flandriam, Brabantiámque bello fulminaret, filium ſuum, nunc Ducem de Anguin, Bruxellis ſtudiorum causâ reliquit, magno ſapientum Virorum ſatellitio ſtipatum, quos inter *San-Simonius* hic Heidelbergenſis domo, longâ aſſuetudine Gallus, hodiéque dicto Principi à ſecretis, Vir, ſi quis alius, animo, & fide Germanus; & à nugis alieniſſimus. Adit ergo *San-Simonium* hunc Bruxellis tum viventem, &, ut fit, animi gratiâ, Naturæ ſecreta per otium ſollicitiùs inveſtigantem *Leodienſis* quidam, ignoti vultus, ignoti nominis, in corporis cultu modicus, &, *Audio*, inquit, *Domine, te ad curas quandoque Chemicas deſcendere, & nobili hoc otio genium oblectare, ſed ab ignaris rerum ſecretarum Magiſtris pendere nimium, eoq; nihil hactenus ſpectâſſe admirabile; ecce! ut oculis tamen uſurpes coram, non omnia vana eſſe, quæ Chemicum profitetur ſtudium, pulviſculum hunc minutum quidem, ut vides, & vix granum hordei unum pondere æquantem tuæ fidei committo, eâ lege, ut poſt horas ſex revertenti mihi reddas integrum, interea ut curioſitati tuæ obſequaris, ita procedito: cape ſis ex profluente, vel quâvis aliâ fontanâ aquâ libras tres, quatuorve, quibus vitro exceptis pulviſculum hunc incerne, mox repetito opere vaſculum ſubinde quaſſa, ut aqua ex pulviſculi admixtione tenue quiddam abradat, ſecúmque concorporet. Elapſis horis aliquot ſubſidentem pulviſculum, tranſlato per inclinationem in vas aliud liquore, ſicca, ut mihi bonâ fide reſtituas.* Paret *San-Simonius*, & dicto obedientem ſe oſtendit, ambiguus futuri. Redit ſub veſperam *Leodienſis*, pulviſculum ſuum recipit, & ad *San-Simonium* verſus, *Vires*, inquit, *aquæ tuæ jam me abeunte periclitare, infuſiſque aliquot Mercurii vulgaris unciis, germinationem utilem exſpecta.* Et ſimul paucis ultro citróque dictis recedit. San-Simonius rei bene gerendæ cupidiſſimus, Mercurii mox uncias octo obiter infundit, & aliquandiu, ſi quà argenteus ille ramus in illuſtre germen ſeſe porrigere

rigere moliatur, oculis inconnivens ſpectator vitro frigido aſſiſtit. Dictum, factum. Surgit paulatim ex globo ſuo Mercurius, & mille ramulis argenteis, quaſi totidem filis tenuiſſimis, æqualiſſimiſque per univerſam, quâ patet, aquam glorioſè ſe explicat, ſupra etiam ſupremum aquæ marginem filamentorum extrema protendens. Superficies autem lymphæ, quòd ſtudioſè cuſtodiendum, interea oleoſo quodam liquore, hinc inde reſperſa notabatur; quòd, opinor, craſſum quiddam, heterogeneúmque contineat vulgati uſus Mercurius, cujus interventu à coagulatione prohibetur, quo, per ſubtile artificium, remoto, partes ejus ſe facilè mutuis faciebus amplexantur, hæréntque tenaciter, & conſtantis metalli titulum ſibi vendicant. *San-Simonius* poſtridie aquâ vitro alii infusâ, filamenta hæc omnia colligit, expreſſoque manu humore, ad vicinum mox fabrum argentarium deportat, rogat officioſè, velit per omnia examina ſcrutari metalli hujus ingenium, & conſtantiam ejus in ignibus periclitari. Mirum quiddam, & inauditum deprehenditur, poſt univerſa ignis ſupplicia argentum probatiſſimum, & nihilominus ſine igne ita ſe permiſerat cicurari in feneſtrâ, Octobri menſe, utcunque aër Bruxellenſis ad frigidum id temporis inclinet, ſuppeditante ſatis virium, ad expellendum illud excrementitium oleum, ſale illius pulviſculi, ab aquâ, per intercurſum primi, ſecundíque elementi Carteſiani ad motum incitato. *San-Simonius* audacior ſucceſſu, reſtanti aquæ novum infundit Mercurium, novum videt nemus conſurgere priori gemellum, inque ſinceriſſimam argenti maſſam immutatum; experitur idem tertiò, quartò, quintò, ſextò, felici ſemper eventu, langueſcente tamen paulatim, & noviſſimè fatigatâ aquæ virtute; quò factum, ut plures ad ſpectandum miraculum in domum ſuam invitaret, quos inter Principes aliquot Angli Bruxellis tum fortè commorantes. Aperit ſe hîc ampliſſimus diſſerendi campus, ſed ego inſtituti memor, contentus aures vellicâſſe Pamphilis, manum de tabulâ, ut ad reliqua deveniatur. Mihi interea, ut ad Virgilianos illos auri ramos poſtliminio revertar, ſatis hîc erit obſervâſſe, Antiquos, cùm ſapientiſſimè de rebus naturalibus philoſophari parant, vulgò oſtendere ſe fabulas tantùm propinare, aut ridicula conviviorum acroamata. Quod licèt ex Phæacum illo in *Hom. Odyſſ.* θ. convivio, ubi citharœdus Martis & Veneris congreſſus artificio χημικωτάτῳ, quaſi aliud agens perſequitur, abundè eluceat, extra *Virgilium* tamen jam evagari non eſt conſilium; qui non modò Silenum ex temulento ſopore vix excitatum inducit *Eclog.VI.* ſapientiſſimè de rerum Naturâ perorantem:

Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina terrarúmque, animæque, mariſque fuiſſent,
Et liquidi ſimul ignis: utque his exordia primis
Omnia, & ipſe tener mundi concreverit orbis:
Tum durare ſolum, & diſcludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paulatim ſumere formas &c.

Sed & *Æneid. I.* in Didonis convivio quàm profundè

— — — — citharâ crinitus Jopas
Perſonat auratâ, docuit quæ maximus Atlas,
Hic canit errantem Lunam, Soliſque labores
Unde hominū genus, & pecudes, unde imber & ignes,
Arcturum, pluviáſque Hyadas, geminóſque Triones.
Quid tantùm Oceano properent ſe tingere ſoles
Hyberni: vel quæ tardis mora noctibus obſtet.

Nunc ad tertium Latinorum teſtimonium properemus, non contemnendum Chemiæ monimentum:

AM. PP. D.

ELIA. LELIA. CRISPIS.

Nec Vir, nec Mulier, nec Androgyna.
Nec Puella, nec Juvenis, nec Anus,
Nec caſta, nec meretrix, nec pudica,
ſed omnia:
Sublata nec fame, nec ferro, nec veneno,
ſed omnibus;
Nec cœlo, nec aquis, nec terris,
ſed ubique jacet.
Lucius Agatho Priſcius
Nec Maritus, nec Amator, nec Neceſſarius;
Neque mœrens, neque gaudens, neque flens
Hanc neq; molem, neque pyramidem, neq; ſepulchrum,
ſed omnia,
Scit & neſcit, quid cui poſuerit.
Hoc eſt ſepulchrum intus cadaver non habens:
Hoc eſt cadaver ſepulchrum extra non habens:
Sed cadaver idem eſt, & ſepulchrum ſui.

Vetuſtiſſimum hunc gryphum alii aliter interpretantur, *Marius Michael Angelus* de aquâ pluviâ, *Agathias* de Niobe in lapidem conversâ, *Richardus* de animâ rationali, *Joannes Turrius* de materiâ primâ, *Gevartius* de Amore, *Zaccharias Pontinus* de tribus defunctis ſimul conjunctis, *Nicolaus Barnaudus* de lapide Philoſophico, *Fortunius Licetus* de generatione, amicitiâ & privatione. Prolixè rem proſequitur *Licetus*, ego tamen variis de cauſis vel *Michaeli Angelo*, vel *Barnaudo* accederem, ut ingenioſiora, & quorum magna pars demonſtrari poſſit coràm, afferentibus; quanquam nunc non libeat hiſce immorari.

Indubitatum quoque Chemiæ apud Italos argumentum miniſtrat inextinguibilis illa maximi Olybii lucerna *Appiano*, *Hermolao Barbaro*, *Ludovico Vives* quondam deſcripta, & in agro olim inventa Patavino, duplici urnæ incluſa, in exteriori quidem hæc ſignata:

Plutoni ſacrum munus nè attingite fures,
Ignotum eſt vobis, hoc quod in orbe latet.
Namque elementa gravi clauſit digeſta labore
Vaſe ſub hoc modico maximus Olybius.
Adſit fœcundo cuſtos ibi copia cornu,
Nè tanti pretium depereat laticis.

Interioris urnulæ hæc notabatur inſcriptio:

Abite hinc peſſimi fures
Vos quid voltis veſtris cum oculis emiſſitiis?
Abite hinc veſtro cum Mercurio petaſato, caduceatoq;
Maximus maximo donum Plutoni hoc ſacrum fecit.

Hîc de lucernis illis Antiquorum inextinguibilibus prolixè diſſerere ratio inſtituti non patitur. *Conringius de Cal. Innat.* magnâ veri ſpecie ità denique erumpit: *Proinde vereor*, inquit, *nè fabuloſæ ſint narrationes de lucernis Patrum, avorúmque memoriâ repertis, quas ferunt ſine alimento per complures centum annos in ſepulchris luxiſſe.* *Kirckerus in Mundo Subterraneo* aliâ viâ rem aggreditur, & explicatiùs. *Non fuere*, inquit, *unquam lucernæ perpetuo ardentes, viſa quidem flamma ex putrilaginoſo aëre multorum annorum centuriis clauſo, vel primo introeuntium halitu, vel extrinſecus aëris ſubeuntis acceſſu antiperiſtaticâ quadam virtute derepentè accenſa.*

accenſa. Ita ſæpe in cœmeteriis flammulæ videntur. Bene Auctor Arabs : Fuit in Ægypto, inquit, *campus cujus foſſæ erant plenæ bitumine liquido, hinc Philoſophi conſtituebant canales, ex his locis ad cryptas ſubterraneas, in quibus lucernam ponebant; lucerna habebat filum ex lino quod uri nequit; hoc pacto lucerna ſemel accenſa arſit ſemper ob perpetuum bituminis affluxum.* Profiteor & ego neque me ex *Fortunii Liceti* de *Lucernis Antiquor. Opere*, nec ex Hiſtoriis tum apud Auctores *Herm. Barbarum, Fr. Maturantium, Bern. Scardeonum*, alios, exſtantibus, tum auditu in Galliis, Italiâ, Germaniâ perceptis tantùm profeciſſe, ut verè arſiſſe quicquam in ſepulchris tamdiu hactenus aſſequar ullo ingenii conamine, utcunque lucidum quiddam, ſcintillanſque ibi quandoque apparuiſſe, & mox admiſſo aëre diſparuiſſe *Kirckero* facilis adſtipuler. Putârim ego lucernam Olybii ex genere oleorum ſubtiliſſimorum fuiſſe, eóque ſplendorem reddidiſſe lucernæ, quòd radios luminis in ſe incidentes particularum ſuarum lævium & politiſſimarum incurſu retorſerit in aſtantium oculos. Nam ut prætercam *Manfredum Septalium*, Virum optimum, Mediolani ſanctè mihi affirmaſſe, ſe in vitris lacrymalibus antiquis inveniſſe olei ignoti genus, quod inaurabat lapides illitos; ex ſolo certè nitro diuturnâ patientiâ excocto accepi Pragæ non ita pridem in officinâ Chemici corpus prodiiſſe carbunculi inſtar in tenebris & lucens, & ſplendorem ſuum aliquandiu frigido licet vaſe conſervans. Cujus dicti fidem ut in medio relinquo, ita ſcio ante biennium, cùm Romæ in clivo Scauri domus integra per decem, & eo ampliùs ſæcula infra ſcolymi & herbarum aliarum radices in horto civis cujuſdam ſepulta erueretur, pulcherrimæ illa fabricæ, & operis Corinthii, me inter rudera ſollicitè urnulas ejuſmodi lucernarum antiquarum quæſiviſſe, ſed incaſſum; inveniſſe tamen vaſa lacrymalia plurima vitrei generis, quæ diuturnitate temporum victa in plures, eáſque elegantiſſimè pavonaceis coloribus diſtinctas philyras abierant, ſimiles talco Moſcovitico (ſi colores dempſeris) in folia non difficulter fiſſiles, ſale ſive vitrorum innato, ſive terreo, laminulas, quod æqualiter ubique premeret vicina, procurante; quibus jam ſeparatis ratio dictat ſalem in proximas vitri partes graſſatum eandem exercuiſſe tyrannidem, donec ita ſenſim integra vitri maſſa, craſſa illa initio, & adhuc quibuſdam locis craſſa, in ſquammas exemptiles degeneraret; ut vel hinc colligatur fruſtra eſſe Anatomicos, qui humorem oculi cryſtallinum ex laminis conſtare aſſerunt, eo inducti quòd coctura prævia in philyras ſe patiatur diduci. Idem enim illi, quod vitris lacrymalibus fatum eſt, quippe dum calor, ut qui æqualiter quoque particulas ſuas diffundit, primo ad certam humoris illius cryſtallini profunditatem ſe ſe inſinuat, eam cogit; denſátque potentiùs; poſt ſuccedente calore novo repetito penetratur in cryſtallinum altius, unde nova condenſatio, ſed à priori, ob aliter diſpoſitas particulas, facilè ſeparanda: ſimilia cocto ovi albumini ſæpe contingunt. Sed hæc extra oleas. Ad rem propius illud, aquas cauſticas (fortes vocant) eſſe veluti lucernas perpetuò ardentes, non quòd perpetuò luceant, ſed quòd perpetuò attactum penè quidvis ignis more adurant. Hinc ſi ſpiritum terebinthinæ aquæ ſimili ſuperfuderis, ita paulatim rubicundiſſimo tingetur colore, ac ſi ignibus diu fuiſſet excoctus; quin & quandoque magno ſtrepitu accenditur, quod & mihi accidiſſe recordor. Exploſum quidem jam diu illud *Julii Cæſ. Scaligeri*, quod Chemicis attribuit: *Carbones Juniperi tantâ eſſe vi, ut per annum integrum ignem ſervent incorruptum.* Ad hæc liberaliter *Conringius* : *Id quidem*, inquit, *procul adeo eſt à vero, ut nè quidem diem unum pruna juniperina poſſit ſupereſſe : quod rectè notavit etiam Porta.* Sed in hoc parum ſibi cavit *Conringius*, non advertens illud Juris-Conſultorum: *Levem circumſtantiam ſæpe variare totum caſum*, de quo forſan alibi; ſicut & de ſemine quodam herbaceo agris noſtris familiariſſimo, quod his ipſis diebus, poſtquam ſemel in igne apud me incanduerat, exemptum, & in frigido loco repoſitum ad uſque quinquaginta ſolidas horas candere adhuc, & adurere mihi deprehenſum eſt. Calorem autem perpetuum varii variè moliuntur, alii rotarum jam per aquas, jam aërem, jam pondera circumactu, alii miſtis contrarii generis ſalibus, alii thermarum naturalium elementa ſcrutando, imitandóque, in quo operoſus eſt *Henricus Rochaſius*, in *Phyſic. Demonſtrat.* alii continua illa Ætnæ, Veſuvii, Heclæ, pabula inquirendo; quibus omnibus ingenioſius quiddam excogitavit nobiliſſimus, mihíque amiciſſimus *Abbas Boucaudius*, in cæterâ ingenii magnitudine arcanioris quoque naturæ candidatus excellens. Depangit is in tellure ſpongioſiori haſtam viginti circiter pedum, formatóque jam profundo foramini, & à fortuitorum illapſu ſecuro decem admodum libras Mercurii vivi infundit, qui pondere ſuo, & terræ mollioris ſubjectæ obedientiâ ſenſim depreſſior, eò denique proſerpente menſium aliquot deſcenſu promovetur verſus infima telluris, ut caloris ſubterranei cunabulis denique illabatur; quo facto indefeſſus (ut in thermis) per incumbens foramen exhalat fervor, & vitra, aliáque impoſita moderato fotu recreat; atque ita præter inventi ſubtilis gloriam nullis poſtea ſumptibus calor perpetuatur. Id tamen juxta mecum agnovit, non ubique locorum æquè felicem ſperari poſſe hujus artificii ſucceſſum, tum ob ſubjectæ telluris ſoliditatem, tum ob ſaxa quandoque properantis in Tartara Mercurii iter ſufflaminantia, tum ob aquarum ſcaturigines impetum vivi argenti quodammodo inhibentes. Quicquid horum fuerit, inventi genius vel ex eo lucem fœneratur, quòd non tantùm *Acoſta Hiſt. Ind. lib. III. cap. XIX.* tradat *in Grancavelicâ Peruviæ, unde extrahitur minera Mercurii, fontem perennem eſſe aquæ calidæ*; quòd non tantùm ſolennis querela fit, molitorum catarrhactas, aggeréſque (quibus aqua ad molas circumagendas neceſſaria ſiſtitur, ut operi ſufficiat) à Mercurio per inimicas manus quandoque injecto perforari, cùm aquarum, molarúmque diſpendio, ſed & notum omnibus, provocatúmque hypogæa profundiora, puteóſque hyeme vinctis rigore omnibus aliis, tepidum fumum in aëra eructare, viſceribus telluris interioribus caloris materiam aſſiduè miniſtrantibus. Sed interrogemus quoque vitrum ductile, utrum Chemia antiquis Romanis ante Conſtantinum planiſſimè fuerit ignorata. *Plinius libro XXXV. cap. XXVI. Ferunt*, inquit, *Tiberio Principe excogitatum vitri temperamentum, ut flexibile eſſet, & totam officinam artificis ejus abolitam, nè æris, argenti, auri metallis pretia detraherentur: eáque fama crebrior diu, quam certior fuit.* Idem proſequitur, ſed paulò diductiùs *Petronius Tragurianus* : *Fuit tamen*, inquit, *faber, qui fecit phialam vitream, quæ non frangebatur. Admiſſus ergo Cæſarem*

eſt cum ſuo munere, deinde fecit reporrigere Cæſari & illam in pavimentum projecit. Cæſar non pote validius, quàm expavit: at ille ſuſtulit phialam de terrâ: colliſa erat, tanquam vaſum aneum. Deinde martiolum de ſinu protulit, & phialam otio bellè correxit; hoc pacto putabat ſe cœlum Jovis tenere. Utique poſtquam illi dixit: numquid alius ſcit hanc condituram vitreorum? vide modò. Poſtquam negavit, juſſit illum Cæſar decollari; quia enim ſi ſcitum eſſet, aurum pro luto haberemus. Agnoſcitis ſtuporem Tiberianum & deſpuitis, ſimulque admirabile illorum temporum artificium intuemini. Sed fac Petronium Tragurianum quædam immiſcere ſpuria, certè ſpurius non eſt *Dion Caſſius* qui *libro LVII.* ſcribit eadem; ſpurius non eſt *Joannes Sareſburienſis*, qui *Polycrat. lib. IV. cap. V.* ita disertè: *Apud Petronium Trimalcio refert, fabrum fuiſſe, qui vitrea vaſa faceret tenacitatis tantæ, ut non magis, quàm aurea, vel argentea frangerentur. Cùm ergo phialam hujuſmodi de vitro puriſſimo, & ſolo, ut putabat, dignam Cæſare, fabricâſſet, cum munere ſuo Cæſarem adiens, admiſſus eſt. Laudata eſt ſpecies muneris, commendata manus artificis, acceptata devotio donantis. Faber verò ut admirationem intuentium verteret in ſtuporem, & ſibi pleniùs gratiam conciliaret Imperatoris, petitam de manu Cæſaris phialam recepit, eámque validiùs projecit in pavimentum, tanto impetu, ut nec ſolidiſſima, & conſtantiſſima æris materia maneret illæſa. Cæſar autem adhæc non magis ſtupuit, quàm expavit. At ille de terrâ ſuſtulit phialam, quæ quidem non fracta, ſed colliſa, ac ſi æris ſubſtantia vitri ſpeciem induiſſet. Deinde martiolum de ſinu proferens vitrum correxit aptiſſimè, & tanquam colliſum vas æneum crebris ictibus reparavit. Quo facto ſe cœlum Jovis tenere arbitratus eſt, eò quòd familiaritatem Cæſaris & admirationem omnium ſe promeruiſſe credebat. Sed ſecus accidit. Quæſivit enim Cæſar, an alius ſciret hanc condituram vitrorum. Quod cùm negaret, eum decollari præcepit Imperator, dicens: quia ſi hoc artificium innoteſceret, aurum & argentum vileſcerent, quaſi lutum. An vera ſit relatio & fidelis, incertum eſt, & de facto Cæſaris diverſi diverſa ſentiunt. Ego verò ſapientiorum non præjudicans intellectui, devotionem potentis artificis malè remuneratam arbitror, & inutiliter humano generi proſpectum, cùm ars egregia deleta ſit.* Neque verò hîc ſive *Plinius*, ſive *Petronius* de veritate experimenti oſtendunt ſe ſe ambigere, ſed quòd neuter ſacris Chemicis imbutus capiat rei ſublimitatem, inter aliorum diffidentiam, & ignorantiam ſuam medii, veritatem hiſtoriæ arbitrio intelligentium cenſendam relinquunt. Ut proinde Chemicus tertius rem definierit, qui non modò ex artis ſuæ Scriptoribus *Libavio*, *Goclenio*, *Quatriramio*, *Valenſi*, aliis, convincitur vitrum arte reddi ductile, ſed & cryſtallos in duritiem, ſplendorem, & conſtantiam gemmis nativis æqualem promoveri. Audiatur *Lullius Teſt. ult. Vidiſti*, inquit, *Rex mirabilem illam projectionem, quam feci tecum Londini in camerâ tuâ ſecretâ Sanctæ Catharinæ verſus partem caſtelli, quam feci ſuper cryſtallum ſolutum cum aquâ argenti vivi, & converti eum in maſſam unam adamantis finiſſimi, & virtuoſi pluſquam naturalis, ex quo feciſti columnulas pro tabernaculo Dei.* Atque nè porrò inficiantium pertinacia æſtimetur inexpugnabilis, ductilem illam maſſam Chemicam mecum attentiùs intueantur, *cornu Lunæ* appellatam, quæ cùm aliud nihil ſit, quàm contrariis ſpirituum acidorum particulis inverſa argenti textura, vel ad candelam tamen ſe promptiſſimè fuſilem, ſequacémque oſtendit, & ſi in tenues philyras effundendo abeat, pellucidam, vitri æmulam, malleóque quodammodo obedientem; unde fuere qui phialas ductiles confeciſſe ſe memorent, facili experimento imitandi. Accedit & altera ex officinâ meâ non levis ad rem perſuadendam illecebra, quòd ſal ductilis non difficulter obtineatur; (quid autem commune vitrum præter fortem ſalis & arenæ mixturam) hoc genus ſalis cùm Lugduni Batavorum experiundo reperiſſem, Dn. *Sylvio* illuſtri & Profeſſori, & Chemico, *Stenonio*, *Marcgravio*, aliiſque nobilibus ingeniis oſtendi, nunquam antea, opinor, vel viſu temere, vel lectione animadverſum. Conficitur autem is ſal ductilis, nè quid diſſimulem, ex ſale armoniaco, in amplo vitro ſæpè ſoluto, ſæpè & lentè in ſtirias coacto, unde tandem cryſtalli emergunt longitudine reſpondentes amplitudini vaſis, quarum aliquot notavi ad ſex digitorum tranſverſorum longitudinem porrectas, ſimiles facie externâ ancipitibus gladiorum laminis, quas cùm leniter inflecterem, obſequentiſſimè ductui manus parebant, & reſtituebant ſe ſe poſt plures curvaturas priſtinæ rectitudini ad nutum meum, eandem patientiam toto menſe, quoties libebat, oſtendentes, donec tandem ſubeunte humido aëre in aquam fatiſcerent. Alioquin modica induſtria vitrum etiam frigidum ita reddiderit flexile, ut Plinianæ hiſtoriæ faciat ſatis, non item Petronianæ. Certè in publicis nundinis Lugdunenſibus ante hos quatuor annos, me inſpectante, ingenioſior quidam ex eorum numero, qui ſpiritu vitrum in varios formant habitus, vitream maſſam ad flammam lampadis priùs liquefactam in fila tenuiſſima ducebat, verſatiliſque rotæ netricis orbi vel tricies circumvolvendo facilè induebat, reſtante etiam poſt frigus admiſſum vitri in omnem partem flexurâ malleum ſolum formidante. Neque vero neceſſe eſt, ut ſi vitra plebeii uſus timeant marculum, ideo quoque vitra omnia metallica; quippe tenaciori humido vincta eoſdem ſemper patianter manes. Vitris enim metallicis adeo non demitur unctiuſcula illa ſua tenacitas acerbitate ignis, ut facillimè iterum reſtituantur in priſtini metalli corpus, quod mille experimentis liquidum reddidit vulgatum illud Saturni vitrum; nam de Joviali, ut ſiccioris temperamenti res impeditior. Cæterùm commune illud Saturni vitrum ductile non eſſe, cùm ſenſus evincant, ductile fieri non poſſe ratio nulla perſuadet, admotis ex arte ſalibus (ut in cornu Lunæ) invertentibus. Utrum ex ſtibio, id eſt Saturno ſapientum, cornu flexili ſimile quiddam elaboraverit infelix ille artifex Romanus, in medio relinquo, ad ſpecioſiſſimam illam *Jobi* filiam interrogandam curioſos ablegans, quam ex Divino Scriptore *Kerenhapuch* i. e. cornu ſtibii, ſeu Antimonii appellatam didicimus. Cur autem vitrum vulgati uſus malleum non ſuſtineat eruditè inter alia perſequitur *Anon. de lap. Phyſ. condit: Humiditas*, inquit, *in lapidum ſubſtantiâ terreſtri non eſt ligata per ſiccum, in minimis partibus unius & alterius, ſed in groſſis partibus humidi & ſicci, ita ut partes humidi cum terreſtribus conjaceant ſicut hami catenarum, ut ait Albertus: in metallis verò minimum terrei eſt mixtum cum minimo aquei, & è converſo, & plurimum unius cum plurimo alterius, & unum ab altero non ſeparantur ratione homogeneitatis partium* (ecce quomodo obſervet Chemicus ὅμοιον ὁμοίῳ πελάζειν.) *& unionis elementorum, quod contra eſt in lapidibus.*

lapidibus. Quàm eruditè hæc, & penè Carteſiano more ſubtiliter extulit Chemicus mente ſapiens, utcunque linguâ ſcabroſior? Hinc conficitur, illum, qui ad eam tenuitatem partium homogenearum redegerit vel commune, vel, & opportunius forſan, metallicum vitrum, effecturum quoque ut metallorum mores ſequatur, & ductuli tenacitate ingenium ſequax & flexile oſtendat. *Carteſius Princ. Phil. part. IV. Vitrum eſt valde fragile, inquit, quia ſuperficies, ſecundum quam ejus particulæ ſe invicem tangunt, ſunt admodum exiguæ & parvæ.* Evigilet ergo in eo curioſorum induſtria, ut vitri particulæ in eas redigantur minutias, ut pluribus omnino ſe punctis contingant, & ductile vitrum non erit pòſt factu difficile. Hîc vehementer & eruditè ſe opponit C. M. *in Obſerv. ad Art. Vitrar. Antonii Neri. Add hereunto,* inquit *that the nature of malleability conſiſts in a cloſe and throughout adhæſion of parts, an a capacity to the change of figure in the minuteſt parts. Both which are inconſiſtent with the nature of Glaſs. For the materials of Glaſs, Sand, and Salts, have ſuch figures as ſeem incapable of ſuch adhæſion in every pare one to another. For all ſalts have their determinate figure which they keep too, in their greateſt ſolutions and actions of the fire upon them, as many inſtances might evince, and that figure is various according to the ſalts. Salt-peter, and all alkalizate-ſalts are pointed, and by their pungency, and cauſtickneſs ſeem to be made up of infinite ſharp pointed needles. And as for ſand, the figure therof is various, nay, infinite, as it appears in Microſcopes. Now how can any man imagine that ſuch variety of figures in ſand can ſo comply with the determinate figures of ſalt, as to touch one an other in minimis, which is neceſſary to make it malleable?* &c. i. e. *His adde, quòd natura malleabilitatis* (ut ita expreſſiùs reddam quàm politiùs) *in arctiſſimâ partium cohæſione, & ſequaci ad immutandam in minutiſſimas partes figuram promptitudine conſiſtat; quorum neutrum convenit moribus vitri. Nam materia, unde conficitur vitrum, arena & ſalia, deſtituuntur figuris ita firmiter ſe ſe amplexantibus. Salia univerſa peculiares oſtendunt & determinatas figuras, quas in ſolutionibus maximis, & acerrimis flammarum complexibus retinent pertinaciſſimè, quod pluribus exemplis oſtendere promptum eſſet. Hæ ipſæ figuræ variæ ſunt, ut varium eſt ſalium ipſorum ingenium. Nitrum & ſalia omnia lixiva in acumina deſinunt, & ob illam pungendi, adurendique vim formata videntur ex infinitis acicularum acutiſſimarum cohortibus. Quod ad arenam, ejus figura varia eſt, imò infinitæ varietatis, quod vel microſcopia demonſtraverint. Quis jam ſibi perſuadeat eam figurarum in arenâ varietatem ita cum determinatis ſalium figuris poſſe conjungi, ut partes earundem ſe tangant in minimis, id quod ad malleabilitatem tamen* (hoc eſt ductilem ſub malleo obedientiam) *requiritur.* Quibus cùm vix quicquam ſpecioſiùs dici potuiſſe appareat, vix quicquam minus ſolidum deprehenditur. Largimur non inviti & ſalibus diverſas figuras, & arenis, ſed eaſdem inviolatas manere poſt illam flammarum acerbitatem, hoc eſt quod ab erudito Anglo cupimus demonſtratum. Cùm enim violentus ille ignium genius, præſertim ſi diutius duraverit, pervertat omnia, acuta obtundat, obtuſa acuat, porrigat curva, incurvet porrecta, ad ſummam, miſceat, loco moveat, turbet univerſa, quis ſpondebit vel ſuas arenis relinqui in vitro figuras, vel ſuas ſalibus? Relinquuntur figuræ ſed fortuitæ, ſed quas ultimus ille ignis permiſit impetus, cùm ſingulis, dum calet maſſa, momentis figuræ alioquin varientur, aliter atque aliter in horas inſultante flammâ. Agnoſcimus in vitro vulgatis uſus poros, tum quòd bidui, triduíve flamma non ita omnes arenæ, ſaliſque angulos poſſit obtundere, & ad æqualitatem redigere, ut non alios formet, etiam in ſolido arenæ, ſaliſque corpore anfractus, tum quod exſpirans ultimò ignis non niſi per meatus, utcunque tenuiſſimos in auras evadat, quos propterea patulos quodammodo relinqui apertum eſt. Hinc D. *Hyddens* Amſtelredamenſis, Carteſianæ delicium Philoſophiæ, ante biennium vitra flatu in tenuiſſimos, ſed tamen adhuc integros, ſolidoſque diſtendebat globulos, quos cùm vacuos impleſſet aquâ communi, notavit ſenſim per ipſam vitri ſubſtantiam penetrare aqueas guttulas, & vas ita ſenſim exhauriri, quòd ob tenuitatem vitri rectiores pori tranſitum humoris neſcirent intercludere. Scribit quidem hîc Commentator ſalia in flammarum æſtu non deponere figuras ſuas, de quo ita cenſendum: ſalium alia, ſi ſola affligantur ignibus, conſtantiam figurarũ ſuarum diu tueri, ſin miſta cum materiis aliis, celeriter amittere: ſed & ſi ſola percoquantur diutiùs & mox ſolvantur, coagulentur, iterumque peruerantur, ſolvantur, uranturque crebriùs repetendo, tandem omnes ſuos perdere aculeos, & in terram inſipidam convervi, quod mille experimentis oſtendi poſſet. Sin miſceantur, ut in confectione vitrorum, cum arenis poſt paucorum dierum flammas, ſalium vix tenue in vitrorum ſubſtantiâ deprehendi veſtigium, utcunque corpore ſuo compoſitionem vitri intraſſe evidentiſſimum. Quin memini me non ſemel vitra Veneta in alkohol redegiſſe, mox ſuperfuſâ aquâ deſtillatâ calidâ ſalem inde coctura molitum elicere, ſed non niſi tantillum obtinuiſſe, & id ne centeſimâ quidem parte vitri corpori reſpondens, neque, quod advertendum, angulis cum ſale illo lixivo, qui ante mixturam intraverat, conveniens. Sunt vitra, nec inficior, quæ parum cocta, & multo ſale abundantia pluviâ tempeſtate imminente ſudorem veluti ſalſum exſpirant, ſed illa eadem, ſi percoquantur diutiùs, nec ſudabunt, nec ſalis relinquent indicium, invertente particulas ejus superventu flammarum. Hinc nobiliſſimus *Magalotti* cùm in laboratorio Medicæo Florentiæ varia omnino herbarum ſalia, ex corticibus, radicibus, lignis, ſeminibus vi ignis expreſſa, & miris figurarum varietatibus oculos efficientia mihi non ita pridem humaniſſimè oſtenderet, adjecit ex ſuis & *Dn. Rhedi*, Archiatri Magni Ducis Florentini experimentis, illa omnia, ſi diuturnâ torquerentur ignis carnificinâ, in cubos denique abire; quos ſi ulteriùs adhuc fatigaſſet Vulcani artibus, haud dubiè in albam, inſipidamque terram denique abiiſſent univerſi. Tacebo jam, Commentatorem contra vitrum commune ſe hîc armare, cùm metallicum fuiſſe, ductile illud vero appareat ſimilius. Quin ſpectamus quotidie naturam flexile vitrum moliri; quid enim eſt talcum illud Moſcoviticum [Mariæ glaciem appellant] quàm vitrum naturale tenuiſſimum & flexile? ſunt varia animalium cornua, & ungulæ flexiles, pellucidæ, & malleo quodammodo obtemperantes. Non memorabo diverſa gummata, gelatinas, ichthyocollam, alia; ſalem meum flexilem intueatur Commentator, & ab eo ſolo rationes ſuas

ſuas de figurarum conſtanti diverſitate turbari animadverteret. Ut venerer hîc acumen magni *Carteſii*, qui licet flexilem ſalem non viderit, ſubtili tamen meditatione eò uſque provectus eſt, ut dari poſſe prædixerit *Princip. Phil. part. IV. Nempe particulæ*, inquit, *quarum materia paulò ſolidior eſt, quales ſunt ſalis, meatibus iſtis interceptæ atque contuſæ, ex teretibus & rigidis planæ ac flexiles redduntur: non aliter quàm ferri candentis virga rotunda crebris malleorum ictibus in laminam oblongam poteſt complanari.* Transferantur hæc ad rigidas vitri particulas, & cauſa diſceptata eſt. Verbo; quòd ſi & diu ſubigantur ignibus vitra, ut angulis, hamiſque ſuis exarmata coëant fideliùs, & tenaci quodam Chemici artificii imbuantur glutine, non video rationem ullam, quæ cogat nos ambitioſâ inficiatione tot Antiquorum teſtimoniis petulantiùs obſtrepere. Reſtabant alia, quæ Chemiam olim quoque in Italiam demigraſſe convincerent, niſi circumciſum illud dicendi ſpatium intercederet, juberetque *Julii Materni Firmici*, *Æneæ Gazæi*, *Morieni Romani*, *Cedreni*, *Euſtathii*, *aliorum* teſtimonia ſeponere, & ad Arabas deſcendere, illos Chemiæ poſt Ægyptiorum, Græcorumque tempora maximos helluones; quos inter *Geber* primo poſt Mahumedem, ſeculo inclaruit, ſcriptor luculentus, ſolidus, & prudens, cujus Operum latina verſio proſtat ubique, Arabica in Muſæo viri optimi *Jacobi Golii*, *Lugduni Batavorum*. Græcum fuiſſe *Gebrum* hunc *Leo Africanus* pertendit, ut forſan Græcum natione, ſed Arabicè ſcribentem agnoſcamus. Etenim nè quiſquam præpoſterus exiſtimet Arabas Græcis eruditione priores fuiſſe, delibandum ex *Hottingeri Analect. Hiſt. Arabicorum ſcriptorum annis octingentis*, *Iſlaniſmo verò, & Alcorano nullum neque Theologum, neque Philoſophum, neque Hiſtoricum eſſe antiquiorem. Demum Almanſoris, & Almamonis operâ & impenſis effectum, ut antiqui ferè omnes Chaldæorum, Ægyptiorum, imò & Græcorum, Romanorumque Scriptores in Arabicam linguam traducti ingentes nunc paſſim per Africam, totoque Oriente impleverint Bibliothecas.* Confirmat ferè omnia hæc *Albufarajus Arabs* Hiſtoricus *dynaſtiâ nonâ*. Atque huic Arabum diligentiæ multa hodiéque Antiquorum ſcripta debemus, quæ jam in Europâ perierant, ex illorum verſionibus reſtituta. Varia *Galeni* ex Oriente ſecum attulit *Jacobus Golius*, Arabicè reddita, etiam quæ hodie in Græco Galeni textu Europæo deſiderantur. Secutus id quoque ſtudii genus maximus Arabicæ Scholæ Magiſter *Ibnſina*, ſeu *Avicenna*, ſeculo Chriſtiano undecimo, quem Alkymica ſcripſiſſe teſtis eſt incorruptus *Albertus* ille *Magnus lib. III. de Reb. Metall. cap. IX.* & ſcriptum ejus in ore & oculis noſtris. De *Avenzoare*, & *Avenroë* res ita liquida non eſt, Chemicáne tractaverint, an Galenica duntaxat. Verſantur autem hodiéque in publicâ luce multa Arabum ſcripta Chemica, *Senioris Zadith* filii Hamuelis, *Halidis*, *Abubali*, *Adreſi*, *Alphidii*, *Alchindis*, *Bubachari*, *Zamberti*, *Bulcaſis*, aliorum. Sed & in hodiernum uſque diem Saracenis, Arabibúſque & Africanis ingenioſioribus nulla ars Chemicâ excultior, quod cùm ante hos centum quinquaginta annos *Joannes Leo Afer* à Muhamediſmo ad Chriſtianam converſus fidem de Feſſæ incolis agnoverit, tum & ante triennium idem ſe Tangerii in Africâ notaſſe *Thomas Parry* eruditiſſimus Anglus Oxonii, me præſente confeſſus eſt. His ipſis Africanis, Arabibúſque in Sinarum regionem ad commercia ventitantibus credibile Sinenſem Chemiam debuiſſe incunabula, de quâ *Pantogia*, *Trigautius*, & noviſſimè *Martinius*, *Kirckeruſque*. Nam ab iiſdem in Hiſpaniam, & denique in plures alias Europæ melioris regiones derivatam eſſe nemo ambigit; cui enim dubium, Saracenos Hiſpaniam inundantes unà ſecum artes ſuas tranſtuliſſe? quas ita efficaciter ad maris mediterranei defixas littora fuiſſe conſtat, ut hodiéque Montispeſſuli ex ultima illorum progenie vivant Pharmacopœi. His Auctoribus inflammati, edoctíque *Arnoldus de Villanova* Gallus, *Raymundus Lullius* Majoricanus, *Albertus Magnus* Germanus, *Rogerius Baco* Britannus, *Rupeſciſſa*, aliique ſuperiorum ſeculorum Chemici Europæ occidentalia novis deſtillationum artificiis imbuerunt, ad Medica & metallica commendatis. Nam Græci proprio adhuc ſucco victitaverant, & artem ab Ægyptiis hauſtam nondum apud ſe ſe patiebantur emori, utcunque Muhamedicâ preſſi ſervitute. Cæterùm quando ſeculum illud Chriſtianum duodecimum magnis aliquot luminibus Europam nobilitavit, Italiam quidem *Petro Aponenſi*, & *Thomâ Aquinate*, Galliam *Arnoldo Villanovano*, Hiſpaniam, ſive ſubjectam illi Majoricam *Raymundo Lullio*, Britanniam *Rogerio Bacone*, & *Jo. Duns-Scoto*, Germaniam *Alberto Magno*, Daniam *Saxone Grammatico*, non ab re fuerit, paulò accuratiùs expendendis quibuſdam magnorum eorundem Naturæ geniorum, qui curioſam hanc artem excoluere, tantillum immorari, ut à quorum fontibus Chemia in totam Europam, longè, latéque propagata, adhuc majeſtatem ſuam, fruſtra allatrantibus licet invidis, ignaviſque maſculè tuetur.

Horum natu maximus *Rogerius Baco*, ingenio ſublimis Monachus, circa an. Chr. M.CC.V. floruit, nam in Epiſtolâ illâ luculentâ *de Operibus Secretis Artis & Naturæ, atque Nullitate Magiæ* ad *Guilhelmum Pariſienſem* (quem circa an. Chr. M.CC.XXVI. ex *Petavio* vixiſſe conſtat) præſcriptâ ita: *Tranſactis*, inquit, *annis Arabum ſexcentis & duobus, rogaſti me de quibuſdam ſecretis.* Annus autem Arabum ſive Hegiræ ſexcenteſimus ſecundus incidet in annum Chriſti milleſimum ducenteſimum quintum, ſiquidem obſervetur annum tum Hegiræ primum, eſſe annum Chriſti ſexcenteſimum vigeſimum ſecundum, tum conſtare annum Arabicum diebus trecentis quinquaginta quatuor, & ſingulis annis triceſimis, ex minutiis accedere dies undecim. Hujus *Rogerii Baconis* tria adhuc ſcripta verſant curioſiores, de Chemiâ duo, & de *Secretis Artis & Naturæ Operibus*, atque *Nullitate Magiæ* unum, in quibus, præſertim ultimò oſtendit ſatis reconditam vaſtiſſimi ingenii ſcientiam, oſtendit ſe Mechanicum, Phyſicum, Medicum, Mathematicum, Chemicum ſupra captum temporum illorum admirabilem, cui multa debent recentiores, quæ ſua inventa eſſe jactantiùs vociferantur. Sed audiamus ipſum loquentem: *Per figurationem*, inquit, *ſolius artis inſtrumenta navigandi poſſunt fieri hominibus remigantibus, ut naves maximæ fluviales, vel marinæ ferantur unico homine regente, majori velocitate, quàm ſi plenæ eſſent hominibus navigantibus:* (hoc nuper in Belgio tentatum) *Currus etiam poſſunt fieri, ut ſine animali moveantur cum impetu inæſtimabili* (an reſpexit currus veliferos? quos aliquot ſæculis poſtea Chinenſibus uſurpatos cognovit Europa, expertuſque eſt ad Schevelingam *Arauſionenſis Princeps*) *Poſſunt etiam fieri inſtrumenta volandi, ut homo ſedens in medio inſtrumenti revolvens aliquod ingenium, per quod alæ*

artificialiter

artificialiter compoſita aërem verberent, ad modum avis volantis. Fieri etiam poteſt inſtrumentum parvum in quantitate ad elevandum & deprimendum pondera quaſi infinita, quo nihil utilius in caſu; nam per inſtrumentum altitudinis trium digitorum, & latitudinis eorum, & minoris quantitatis, poſſet homo ſeipſum, & ſocios ab omni periculo carceris eripere, & elevare, & deſcendere. Poteſt etiam de facili fieri inſtrumentum, quo unus homo traheret ad ſe mille homines per violentiam ipſis invitis, & ſic de rebus aliis attrahendis (hæc cognitionem ſtatices produnt, cui innixus fundamento D. *VVilkins* Anglus libro *Mechanical Povver* inſcripto, docet uno oris flatu poſſe vel maximam in ſylvis quercum eradicari) *Poſſunt etiam fieri inſtrumenta ambulandi in mari, & in fluviis ad fundum ſine periculo corporali* (hæc poſtea à Drebbelio attentata ſunt) *& infinita alia poſſunt fieri; ut pontes ultra flumina ſine columnâ, vel aliquo ſuſtentaculo & machina & ingenia inaudita.* (Talem quoque nos in Angliâ pontem ſpectavimus, quem poſt deſcripſere duo eruditi Galli, *Demonconiſius*, & *Sorbierius.*) *Poſſunt figurari perſpicua & ſpecula, ut unum appareat multa, ut unus homo exercitus, & ut plures, & quot volumus Soles & Lunæ appareant. Nam natura ſic aliquando figurat vapores, ut duo Soles, duæ Lunæ, & aliquando tres Soles apparuerint ſimul in aëre, ut Plinius recitat ſecundo Natur. Hiſt. Et quâ ratione plures & infinitæ poſſint res unâ apparere, quia poſtquam excedit ſuam virtutem, nullus eſt ei numerus determinatus, ſicut arguit Ariſtoteles cap. de vacuo, & ſic omni civitati & exercitui contrario poſſunt fieri terrores maximi, ut vel propter multitudinem apparitionum ſtellarum, vel hominum ſuper ipſos congregatorum diſpereant, præcipuè ſi ſequens documentum cum illo primo habeatur; poſſunt enim ſic figurari perſpicua ut longiſſimè poſita appareant propinquiſſima, & è contrario, ita quod ex credibili diſtantiâ legeremus literas minutiſſimas, & numeraremus res quantumcunque parvas,* (in hos uſus alii teleſcopia, alii vitra polyhedra non ita pridem cœperunt elaborare, alii ſpeculorum mirum genus) *Poſſunt & ſic figurari corpora, ut maxima appareant minima, & è contrario, ut alta appareant infima, & è contrario; ut occulta videantur manifeſta; ut quæ in civitatibus & exercitibus contrariis fiunt, poſſint ab inimicis deprehendi.* (Quàm imperitè igitur microſcopia, macroſcopia, cameræ obſcuræ, polemoſcopia, noſtrorum creduntur inventa temporum, quæ Rogerio huic cognita fuiſſe apparet omnia?) *Poſſunt etiam ſic figurari perſpicua, ut homo ingrediens domum videret veraciter aurum & argentum & lapides pretioſos, & quicquid homo vellet, quicunque feſtinaret ad viſionis locum, nihil inveniret.* (Hæc jam cognitiſſima re ipſa oſtendit mihi Lugduni in Gallis *Servierius*, Mediolani humaniſſimus *Septalius*, Romæ *Kirckerus*) *Non igitur oportet nos uti Magicis illuſionibus, cùm poteſtas Philoſophiæ doceat operari quod ſufficit. Sed de ſublimioribus poteſtatibus figurandum eſt, quòd ducantur & congregentur radii per varias fractiones & reflexiones in omni diſtantiâ, quâ volumus, quatenus comburatur quicquid ſit objectum.* (Hoc & *Archimedis*, & *Vilettii* ſpecula cauſtica ſuperat) *Hæc ſufficiant pro exemplo figurationum, quamvis infinita alia miranda proponi poſſent in medium. His verò ſunt quædam annexa ſine figurationibus. Nam in omnem diſtantiam, quam volumus, artificialiter componimus ignem comburentem ex ſale petræ & aliis, item ex oleo petroleo & aliis. Præterea poſſunt fieri lumina perpetua & balnea ardentia ſine fine. Præter hæc verò ſunt alia ſtupenda Naturæ. Nam ſoni velut tonitrus & coruſcationes fieri poſſunt in aëre, imò majore horrore, quàm illa quæ fiunt per naturam; nam modica materia adaptata, ſcilicet ad quantitatem unius pollicis ſonum facit horribilem, & coruſcationem oſtendit vehementem, & hoc fit multis modis, quibus Civitas, aut exercitus deſtruatur, ad modum artificii Gedeonis, qui lagunculis fractis & lampadibus, igne exſiliente cum fragore ineſtimabili infinitum Madianitarum deſtruxit exercitum cum trecentis hominibus.* Hîc apertiſſimè loquitur *Rogerius* de nitrato illo ſclopetorum pulvere, quem, quòd præſcius futuri videatur ſuppreſſiſſe Rogerius, *Bertholdum Schvvartzium* Cimbrum circa ann. Chriſti M.CCC.LXXX. ſuo Marte poſtea inveniſſe conſtat ex *Th. Bartholino*, ſæculi delicio, *lib. de Med. Dan.* idque primum Baconis inventum eſſe ut clariùs pateſcat, ipſe poſtea Rogerius ita myſticè: *Accipe*, inquit, *ſalis petræ Luru. Vopo vir can utriet ſulphuris, & ſic facies tonitrum & coruſcationem, ſi ſcias artificium.* Tacebo quæ de aſtroite ad acetum decurrente, de quadraturâ circuli, de variis experimentis Chemicis commentatur; ex quo perſpicuè conſtat *Rogerium* mente altiùs ingreſſum eſſe ſecretiora Naturæ, quàm ſæculi ſui ineptientibus vulgò perſuaſum, quorum calumniis, cùm Oxonii viveret, ſæpe impetitus tanquam infamis Magiæ candidatus, non ſemel cauſam dicere coactus eſt, ſemper tamen imperiti obtrectatorum gregis triumphator. Enimverò ſolenne illud bruti popelli carmen eſt, Magum eſſe, ſi quis altiùs paulò attollit oculos, & profundiùs Naturæ arcana rimatur. Sed quodnam ferunt laborum maleficorum pretium iſti abominati ſpiritus calumniatores? quod merentur, hoc eſt, nominis ſui perpetuum à poſteritate opprobrium. Itaque non tantùm *Naudæus* Rogerium efficaciſſimè vindicavit, ſed & *Spondanus in Annal.* in hunc modum Philoſophum aſſerit: *Hoc anno* M. C C. L X X V I I I. inquit, *damnata eſt doctrina Rogerii Baconis Angli, propter aliquas novitates ſuſpectas, quippe qui in omni doctrinæ, facultatis & ſcientiæ genere verſatiſſimus, & ad miraculum ſubtilis* (*unde & Doctor mirabilis communiter audiebat*) *dum Mathematicam & Philoſophiam naturalem curioſiùs, quàm par erat,* (ſcilicet quàm par eſſe videbatur) *inquireret, vulgò habitus eſt præſtigiator, & Magus. Pitſæus docet hæc illi ex invidiâ, vel ignorantiâ aliorum adveniſſe, dum ea damnarent, quæ ſuam vel effugiebant induſtriam, vel ſuperabant captum.* Ita fatum hoc commune fuit *Rogerio* cum Epiſcopo Salisburgenſi *Vigilio*, quem, ex *Aventino*, ab officio abſtinere juſſit, & hæreſeos poſtulavit Romana Curia, quòd ex Aſtrorum ſcientiâ confirmatus dari ſtatueret Antipodas. Similia accidiſſe *Copernico*, *Galilæo*, *Carteſio*, nemini ignotum. Cæterùm unde *Rogerio* tam profunda eruditio? præter ingenium quod ſuâ ſponte rapiebatur ad ſublimia, agnoſcit paſſim in ſcriptis ſuis ex lectione non tantùm *Ariſtotelis*, *Plinii*, *Solini*, *Ptolemæi*, *Hippocratis*, *Gellii*, *Ovidii*, *Iſaaci Medici*, *Platonis*, *Joſephi*, aliorúmque ſe profeciſſe, ſed (quod noſtri erat propoſiti demonſtrare) diligenti quoque manu versâſſe *Avicennam*, *Averroëm*, *Albumazarem*, *Gebrum*, *Abuhali*, *Alpharabium*, ſubtiliſſimos Arabum Philoſophos. Extat hodieque Oxonii domus *Rogerii Baconis*, incolis *the hovvſe of Frayer Bacon*, appellata, quam cùm ab alterâ Tameſis urbem lambentis ripâ oſtenderet mihi *Edmundus Dichinſonus*, Medicus inſignis, adjecit, *Rogerium* monachorum quorundam obtrectationibus quotidie

quotidie proſciſſum in ulteriori ripâ fixiſſe ſibi ædes, tum nè in citeriori, adeoque in urbe vivens, juriſdictioni eorundem foret obnoxius, tum ut oſtenderet ſe tamen oculos adverſariorum non defugere, ſed vitæ reliquo de ignorantiâ inviſæ cohortis triumphare.

Arnoldus de Villa Nova, Philoſophus, Medicus, & Chemicus excellens, in Galliæ Narbonenſis oppido *Villeneuſve*, docente *Symphoriano Campegio*, lucem hanc mortalem infans aſpexit, primus Chriſtianorum, Arabum magiſterio ad ſummum artis culmen ultimis his ſeculis [ſi *Rogerium* forte excipias] evectus. De eo *Jo. Andreas* illorum temporum Juris - Conſultus *Addit ad ſpeculat. tit. de crim. falſi. Noſtris* inquit, *diebus habuimus Magiſtrum Arnoldum de Villâ Novâ in Curiâ Romanâ ſummum Medicum, & Theologum, de quo ſcripſi de Obſerv. jejun. conſilium, qui & magnus Alkymiſta virgulas auri quas faciebat, conſentiebat omni probationi ſubmitti.* Oſtendit hic ſatis in *Speculo Alkymiæ*, aliiſque ſcriptis Doctores ſuos, *Gebrum, Daucim, Morienum, Smaragdinam Hermetis tabulam, Avicennam, Eximaum, Turbam Philoſophorum, Algazelem.* Inclaruit paulò ante annum Chriſti M. CCC. Lullii, ut ipſe *Lullius* ſæpe agnoſcit, in Chemicis Magiſter. De eo *Lullius in Teſtam. ult. lib. III. Nec ego, nec Magiſter meus Arnoldus uſus eſt aliô furnô, quàm ſequenti.* A Rege Siciliæ Friderico magnopere honoratus, ab eodemque ad ſanandum miſſus Pontificem, in itinere ex morbo deceſſit Genuæ illatus tumulo. Extant hodiéq; varia ejus ſcripta & Medica, & Chemica nobilem genium ſpirantia. Extant *Quæſtiones* ejus *univerſales* ad *Bonifacium* VIII. Pontificem Romanum, quem ex *Spondano* certum eſt Anno Chriſti M.CCC.III. humanis exemptum. Et quod inuſitatum accedit, uſque adeo in domo Villanovani ſedem ſibi hæreditariam elegiſſe viſa eſt ſcientia Chemica, ut trinepos Arnoldi, Villanovanus *Montpeſatius* inter primos Provinciæ Gallicanæ Barones, ante triennium, in oppido Avenionenſi ad ſpectandum artis ſuæ experimentum honorificè me invitaverit.

In hiſtoriâ *Raymundi Lullii* altius ducenda nobis exordia, turbante nuper conſtantem totius Europæ de ejus ſcientiâ Chemicâ opinionem *Vincentio Mutio* Hiſpano, Libro cui titulus: *Hiſtoria del Reyno de Mallorca.* Prolixa *Mutii* diſſertatio in compendium relata huc ferè redit: Pater *Raymundi Lullii*, Ramon Lull dictus, clariſſimi ſanguinis Barcinonenſis, comes Regis Jaime in occupandâ Majoricâ; Mater nobiliſſimæ domus Comitum de Eril Catalanenſium. His natus Parentibus *Raymundus Lullius* in inſulâ Majorcâ Anno Chriſti M. CC. XXXV. primùm quidem literis ſe devovit, ſed ad arma mox, & amores propenſior tempus in meditandis ad amicam Eleonoram verſibus ſedulus contrivit. In quâ cùm aliquando in templo attentiùs contemplandâ defixus hæreret, illa amatorem puellariter accedens, cùm delicias factura putaretur, recincto celeriter ſtrophio mammas oſtendit, cadaveroſas illas, & putridas, ſubjectumque pectus horribili carcinomate obſeſſum. Unde *Raymundus* quaſi infernâ turbatus imagine obſtipus immutuit, & præ mœrore contabeſcens, diu niſi in tenebris ſolatium invenit nuſquam. Ita conſternato tandem conſpiciendam obtulit ſe ſe forma Salvatoris affixa cruci, eâ efficacia, ut *Raymundus* poſtea tectas vano fulgore mundi delicias contemnere inciperet, nunquam ad volutabra amorum priſtina regreſſus. Ex eo, licet ultra jam trigeſimum ætatis ânnum progreſſus grammatices præcepta ſedulò evolvere, famulo ſuo Magiſtro linguam Arabicam ediſcere, & Anno Chriſti M. CC. LXXV. in deſerta evagari, tempus, precibus, inediæ, ſacrificiis, pœnitentiæ & lacrymis impendere, præcipuè autem ad fidem Chriſtianam inter paganos propagandam indies accendi. In quo dum occupatur, apparet ei iterum Salvator ſpecie ardentis Seraphini, jubetque uti artem communem de omnibus conſcribat ſcientiis. Obſequitur *Lullius*, penſumque abſolvit. Interea Jacobus Arragonum Rex *Lullii* excitatur inſtinctu monaſterium erigit in Inſulâ Majoricâ luculentum, reditibuſque lautis inſtruit, commiſsâ eâ XIII. Fratribus Ordinis Minorum curâ, ut Arabico illic inſtituti ſermone poſt ad profanas gentes convertendas accingantur. Ex eo tempore variis excurſibus orbem latè pervagatus eſt *Lullius*, Artem ſcientiarum docuit Pariſiis, peregrinatus in Palæſtinâ, Cypro, Ægyptô, Romæ, Jeroſolymis, Armeniâ, Bohemiâ, Britanniâ; Genuæ varios conſcripſit libros, quò invitata nobilitas Genuenſis pecunias ipſi obtulit ad iter in terram ſanctam neceſſarias. Approbavit *Lullii* ſcripta Pariſienſium cenſura; *Bzovius* in eum, præter meritum, obliquior. Certum quidem, *Lullio* omnes ſcientiarum fontes apertos fuiſſe, adeoque etiam Chemiam, falsò tamen ipſi attribuitur χρυσοποίησις, cùm & doctrinâ & moribus alienum à Chemicorum vulgarium ineptiis ſe fuiſſe ſatis oſtendat. Ad ſummam, poſtquam decretam iterum in Terram Sanctam impreſſionem inhiberi, ſuſpendique obſervâſſet, Principibus negotium adeo ſanctum ſegniter promoventibus, ipſe in Africam extremâ ſenectâ navigauit, docuit Tuneti, Bugiam ingreſſus, ubi ob prædicatam legem Jeſu Chriſti martyrio coronatus eſt. Deligatus enim ad palum extra urbis pomœria lapidibus obtritus exſpiravit, Anno Chriſti M. CCC XV. Junii XXIX. Opera ejus poſt velitationes diverſas in Concilio Tridentino approbata. Atque hæc quidem de vitâ Lullii, de ſcientiâ verò Chemicâ, quam Lullio detrahit, in hunc modum diſſerit *Mutius* paragrapho, cui titulus: *El venerabile Raymundo Lulio no hizo experiencias Chimicas: Quanquam Gregorius Tholoſanus tradat Raymundum Lullium obtuliſſe Edoardo Sexto Anglorum Regi ſex auri milliones à ſe ſe confectos ad bellum in terram ſanctam promovendum; quanquam oſtendantur hodieque Soberani (genus numiſmatis aurei) Raymundo adſcripti; quanquam Chemica ejus ſcripta circumferantur, intuendum tamen, nec ſcripta illa germana Raymundi eſſe: nec Soberanos ab ejus fabricâ profectos, nec demum quicquam ab eo oblatum Edoardo Sexto, ut qui vix trimus puer luſerit in Aulâ parvulus, obeunte in Africâ Lullio.* Gravis adverſaria profectò, & tantò ſpecioſior, quò apparatiùs ſe tuetur *Mutius* Antiquitate hiſtoricâ. Experiemur tamen, ut ſemel hanc arenam ingreſſi, quâ fide agat *Mutius*, & quo robore argumentorum *Lullium* formidandus athleta impugnet. Principio ergo ita confidenter: *Libri* inquit, *Lullii ſuppoſititii ſunt, quòd multa illis inſpergantur Hebræa, quæ lingua Raymundo incognita fuit.* Sed ficulneum hoc telum; ſi enim poſt annum ætatis triceſimum Grammatices præcepta, & linguam Arabicam didicerit, & ſolidos poſtea annos quinquaginta vixerit ſobrius, ſanctus, peregrinator & convertendis hominibus, quorum longè plurimi Hebræi, addictus, nulla ipſum interea vocabula

Hebræa didiciſſe creditu abſonum eſt. Sed fingamus eum in Hebræis non multum olei conſumpſiſſe, ideóne voces quaſdam Hebraicas operi ſuo potuit inſpergere? præſertim cùm humani ingenii vitio oſtentent etiam plerique familiari ſermone linguæ illius cognitionem, cujus vix prima hauſere rudimenta; nec ſolus in Latinâ Comœdiâ *Plautus* immiſcuit Punicam illam loquendi ſartaginem; nec ſolæ Quiritium puellæ apud *Juvenalem: ζωὴ καὶ ψυχὴ* exclamabant, ad occurſum ſponſi, cùm Græcanici ſermonis hoc unum didiciſſent? nec ſolus *Julius Cæſar* in oſtentationem accuratiùs deſcribit pontes, quos in Galliis cum exercitu tranſmiſit, quàm prælia, quæ ibidem victor ſuſtinuit, utcunque pontium illorum fabricam architectis ſuis debuerit, victoriam præliorum virtuti ſuæ. Verùm accedamus propiùs; oſtendat *Mutius* illa multa in Lullio Hebraica! *Agazoph* nominat, & *Ubidrugal*, & *Recſage*, & *Adulphur*, & *Periminel*, & *Opteſi*, & *Eſchateſi*, & ſimilia, quæ cùm Lullius partim ex Arabico detorſerit, partim ex Latino, Hiſpanicóque in ſenſum ſibi cognitum deflexerit, adeóque ipſe *in Theoricis* vocet linguæ Oritanæ [an legendum Mauritanæ] fœtus *Mutius*, vir bonus, ſed linguarum, præterquam ſuæ Caſtellanæ, imperitior, Hebraica eſſe ſibi perſuaſit, quemadmodum ſuperiorum barbaries ſeculorum viſis Hebraicis, Arabicis, Perſicis, *Græca ſunt*, ingeminabat, *legi non poſſunt*. Ita hodie mediterranei Anglorum agricolæ omnes ſibi obvios mortales alienigenas, Germanos, Italos, Danos, Suecos, Polonos, honorato titulo *Frenchs doggs* appellant, rati ſe tum demum pulchrè rem geſſiſſe, quòd præter Gallos, & Anglos tertium genus hominum in terris vivere haud quaquam arbitrentur. Pergit *Mutius: Lullius*, inquit, *libro de Mercuriis, narrat ſe Mediolani Anno Chriſti* 1333. *chymica quadam experimenta abſolviſſe, cùm obierit totis octodecim annis ante hoc tempus*. Incuſet hîc lapſum typographi *Mutius*, *Lullium* ſanè vindicant Manuſcripta, nec omnes, inſpexit Mutius impreſſos codices. Quid proclivius oſcitanti Soſio, quàm pro numero ſubſtituere numerum? pro unitate ternarium? nihil evidentius, quàm Chemicos Auctores peſſimâ hinc inde fide excuſos eſſe. Quod autem *Lullius* Mediolani & fuerit; & Chemica ibi tractaverit, notiſſimum eſt, oſtenditurque adhuc domus illic nobili iſto habitatore quondam ſuperbiens; in cujus veſtibulo conſpicuæ figuræ, ſtatuæque ingenium, artemque Chemici ſatis demonſtrant; ut illæ *Flammelli* Pariſiis in periſtylio cœmeterii S. Innocentium. Sed nondum deſinit *Mutius: In genuinis ſuis*, inquit, *ſcriptis aliter docet Lullius, nam in Arte Magnâ part. IX. cap. de Elementativâ, ſub principium ita ait: Elementativa habet veras conditiones, ut una ſpecies ſe non tranſmutet in aliam, & in iſto paſſu Alkymiſtæ dolent, & habent occaſionem flendi. Item libr. de Mirabil. Orbis docet aurum Chymicum non eſſe niſi apparenter aurum*. Advertendum hîc Lullium non niſi poſt editos libros quàm plurimos, non niſi ultimis vitæ annis ad Magiſteria Chemicorum intimia penetrâſſe. Et retractavit ſcriptorum ſuorum alia *Auguſtinus*, & damnavit quædam poſtea Lutherus, quæ tanquam vera admiſerat initiò. Dies diem docet, & progreſſu ætatis, matureſcente judicio multa caſtigamus, quæ juventuti noſtræ fuere in deliciis, & ex adverſo: id quod probe animadverſum magno *Zwingero*, qui [ut jam *Lacinii* teſtimonium prætercam] in luculento illo ſuo *Theatro* narrat Raymundum conatum fuiſſe *Arnoldo Villanovano* (qui demum circa annum Chriſti M. CCC. florere cœpit, hoc eſt, extremâ penè Lullii ſenectâ) idque multis rationibus, χρυσοποίησιν in opinione hominum, non in conſtanti Naturæ lege fundatam, *Villanovanum* autem tandem diſputationis pertæſum poſtridie oſtensâ in oculis Raymundi illâ genuinâ metallorum in nobilius metamorphoſi, hominem denique facile in ſuam pertraxiſſe ſententiam. Accedit, quòd multi publicè in Chemiam debacchentur, privatis autem ſtudiis nihil ament teneriùs, quorum & aliquos in itineribus mihi contigit videre. Dandum putant quandoque aliquid moribus, judiciiſque ſeculi, licet ſæpe iniquis; quanquam non ſic merita eſt Diva Chemia, ut ex vulgi ſalivâ dependeat, & inertis popelli judicio ſive abſolvatur, ſive damnetur. Verum his miſſis, ſcripſerit ultimæ ſenectutis periodo *Lullius*; *unam ſpeciem non tranſmutari in aliam*, id ipſum tamen ſano intellectum ſenſu nullus Chemicorum inficiabitur. Explicat rem Magiſter Lullii *Arnoldus Villanovanus libr. de perfect. Magiſter. Species*, inquit, *metallorum tranſmutari non poſſunt; & hoc verum eſt, ut ipſi aſſerunt, niſi ad primam materiam redigantur*. Quæ verba utcunque pauciſſima multum habent in receſſu. *Rogerius Baco ita: Species*, inquit, *non tranſmutantur, ſed ſubjecta ſpecierum optime & propriiſſimè, circa ſingularia enim omnis ſenſibilis operatio*. Similia Chemici alii magno numero. Opportunè *Avicenna lib. II. tract. I. cap. IV. de Operat. Medicin. ſing.* qui vulgò æſtimatur quartus Meteor. Ariſtotelis. *Sciant Artifices Alchemiæ ſpecies ſive formas metallorum vere tranſmutari non poſſe, niſi fortè in primam reducantur materiam & ſic in aliud, quàm priùs, permutentur*. Dixerit *Lullius aurum Chemicum mentiri aurum, non eſſe*; id verum agnoſcimus de adulterinis Pſeudo-Chemicorum fraudibus, de Chemicorum autem verorum artificiis prodigiosè falſum, & pluribus vel hoc anno experimentis artificum coràm refutatum.

Deſcendamus tandem ad capitale *Mutii* argumentum: *Non obtulit*, inquit, *venerabilis Martyr Lullius Edoardo Sexto auri quicquam; etenim natus eſt Lullius Anno Chriſti M. CC. XXXV. regnante apud Anglos Henrico Tertio, cui ſucceſſit Edoardus Quartus: illi circa Annum M. CCC. V. ſubrogatus Edoardus Quintus. Anno verò M. CCC. XXVII. regnare cœpit Edoardus Sextus, obiitque Anno M. CCC. LXVII. quinque annis major ſexagenario, ut proinde natum eſſe oporteat circa annum Chriſti milleſimum trecenteſimum duodecimum. Cæterùm cùm Lullium Anno M. CCC. XV. Bugiæ conſtet lapidatum, quomodo Edoardo illi quicquam obtulerit, ut qui cœperit imperare ſolidis undecim à morte Lullii annis; aut quomodo potuit Lullius de invaſione in Terram Sanctam paciſci cum puero trienni?* Ut diſtinctè agamus, primò quidem natum eſſe *Lullium* Anno Chriſti M. CC. XXXV. *Mutio* non inviti largiemur, quòd hæc ſalvâ veritate ſubſiſtere poſſint & cum *Petavio* docente *floruiſſe Lullium circa annum M. CC. XC.* & cum *Symphor. Campegio, claruiſſe Lullium Anno M. CC. LX.* & cum *Gaſſaro, vixiſſe Lullium regnante Imperatore Henrico VIII. Anno Chriſti M. CCC. XI.* & cum *Spondano, Clementem Pontificem hortatore præcipuè Raymundo Lullio Anno Chriſti M. CCC. XI. ſtatuiſſe, ut ubicunq; Romanam Curiam reſidere contingeret, nec non in Pariſienſi Galliæ, Oxonienſi Angliæ, Bononienſi Italiæ, Salmanticenſi Hiſpaniæ Academiis lingua Hebraica, Arabica & Chal-*

dæa

dæa publicè edocerentur, & earundem linguarum libri in Latinam fideliter traducerentur (ut vel hinc diſcamus familiarius Lullio cum linguâ Hebræâ interceſſiſſe commercium, quàm *Mutio* antè perſuaſum fuerat) Hæc enim probè collata ſibi non adverſantur; de termino duntaxat mortis Lullianæ diverſum quiddam à *Mutio* prodit *VVolf. Juſtus in Chronolog. Med.* nimirum *vixiſſe adhuc Lullium Anno M. CCC. XXI. ſedente ad clavum Imperii Ludovico Bavaro*, ſed exciderit *VVolfgango* ſuus calculus, nil moramur, in Edoardorum ætate Mutium oppidò hallucinatum demonſtraturi. Quod enim ſcribit *Mutius* Edoardum Sextum Anno Chriſti M. CCC. XXVII. regni ſui auſpicatum primordia, id verò ab hiſtoriæ veritate alieniſſimum eſt; Appoſitè Hiſtoricus Anglicanus eorum temporum *Polydorus Virgilius: Henricus Octavus,* inquit, *ex Joannâ Seymer genuit filium Edoardum Sextum, qui nunc regnat admodum adoleſcens, certè natus ad imperium. Natus eſt autem Anno Chriſti M. D. XXXVIII.* Mirum verò temporum adeo ignarum eſſe *Mutium*, & ſimul adeo confidentem. *Camdenus* artificium illud *Lullii*, unde tot aureæ roſæ nobiles prodierunt, in tempora *Edoardi Tertii* exiſtimat incidere; tolerabiliùs id quidem ſi commodè explicetur, alioquin enim ſi perfunctoriè inſpiciatur, nec *Camdenum* defenderit hiſtoria, nec *Seldenum*, qui *Edoardo Quarto* rem adſcribens in *Mar. Clauſ.* ita inſurgit: *Nummus* inquit, *à Regibus noſtris ſæpius cuſus eſt aureus, Nobilis roſatus dictus, qui in alterâ parte navi in mari fluctuante, Regeque, enſe, & ſcuto armato in ipsâ navi, ut in throno ſedente inſignitur, ut ita imperii Anglorum exhiberetur marini ſymbolum, cujus author primus exſtitit Edvvardus Rex tertius, cùm claſſe numeroſiſſimâ navium ſcilicet undecies centum mare ſuum tutaretur. Typus, quem adjecimus, eſt, puto, Edvvardi Quarti. Camdenus* inſcriptionem hujus numiſmatis ſymbolum vocat Chemiſtarum, *Edvvardo Tertio* materiam pecuniæ illius ſubminiſtrantium. Cæterum quando *ex Polyd. Virgilio* conſtat *Edoardum Secundum* ad uſque annum Chriſti M. CCC. XXVII. imperium ſuum extendiſſe, hoc eſt ad XI. à morte Lullii annos; quando huic *Edoardus Tertius* ſucceſſerit, nemini horum à *Lullio* Midæ peculium oblatum eſſe evidentiſſimum eſt. Quid ergo? vacillátne fides hiſtoriæ? minimè gentium, *Edoardus Primus* ille eſt *Lullio* familiaris Princeps, ille eſt aureo imbre irrigatus. Huc omnia conſpirant; convenit *Lullii, Edoardique Primi* ætas [Edoardus hic ex *Spondano* obiit Anno M. CCC. IX. *Lullius* Anno M. CCC. XV.] convenit propoſitum *Edoardi Primi* debellandi Terram Sanctam, de quo ad ſatiem *Polydorus* nominatus; conveniunt tempora cæterorum Principum, *Caroli*, & *Ruperti* Siciliæ Regum, *Edoardo Primo* æqualium, notorumque, quibus ſua etiam ſcripta tranſmiſit *Lullius*. Hinc eſt quòd in operibus Lullianis ſæpe legamus Edoardi nomen, nunquam additamentum vel ſecundi, vel tertii, vel ſexti, quippe primum nemo vocaverit, niſi cui ſucceſſerit ſecundus. Clariſſimè ipſe libr. de Transm. Animæ: *Non vidimus,* inquit, *partem, in quâ iſta conchylia ſupradicta reperias niſi in Cypro prope civitatem Famaguſtæ, & in regione Portugalliæ prope civitatem Lisbonæ, in ripâ maris, & in quâdam Angliæ villâ, quæ dicitur Conilla, & in alio loco, qui dicitur portus Sylvenæ. Vidimus enim omnia iſta, dum ad Angliam tranſivimus propter interceſſionem Domini Regis Edoardi illuſtriſſimi.* Obducet cum *Camdeno Seldenus*, tum demum cuſas nobiles illas roſas navigeras, cùm *Edoardus Tertius* regni gubernaret habenas, ut qui dominium maris mille, & quod ſuperat, navigiis, ſuis Britannis aſſeruerit. Cæterùm quot præciſè navigiis mare inſederit *Edoardus Tertius*, inſtituti hîc noſtri non eſt, ad amuſſim expendere, quanquam *Polydorus Virgilius*, nobilis Anglorum ſcriptor in Gallicâ claſſe Anglis oppoſitâ, pugnante *Edoardo Tertio* numeret naves quadringentas, in Anglicâ verò non niſi ſexaginta ſupra ducentas, victoriam quidem Gallis tum extortam, ſed nequaquam incruentam illam, cadentibus ultra quatuor Anglorum millibus; nobis ſatis fuerit oſtendiſſe Edoardo Primo ſimilem obediiſſe fortunam, ut proinde navis illa Roſarum nobilium priùs *Edoardo Primo* vindicari debeat, quàm *Tertio*. Prodeat iterum *Polydorus: Igitur claſſis Gallica*, inquit in hiſtoriâ Edoardi Primi, *pugnandi ſtudio in Anglos curſum flectit, qui nequaquam certamen retardantes, pugnam acriter capeſſunt. Fuit ab initio anceps certamen, cædeſque multo deterrima, qualem in tam validarum claſſium concurſu eſſe oportuit, eſtque ea dimicatio aliquandiu extracta; demum fuſa, disjectaque eſt Francorum claſſis. Amiſſarum navium numerum neque Annales, neque Scriptores, quos ſequimur, ponunt, omnes tamen ingentem plagam acceptam ſcribunt.* Oſtendit itidem potentiam *Edoardi Primi* navalem *Edvvard Leigh in Elect. Obſerv. Reg. Angl.* Nam in hunc modum vernaculâ ſuâ inſurgit: Edvvard the firſt having prepared a great Fleet of Skips for à journey into Flanders, and being at Winckelſey, vvhere the Skips vvere to meet, it happeneth, &c. id eſt, *Edoardus Primus validâ inſtructûs claſſe, ut in Flandriam bellatum concederet, loco conventui navigiorum deſtinato, contigit ut &c.* Hic Edoardus Primus juvenis, Patre adhuc imperante, cum exercitu res magnas geſſit in Terrâ Sanctâ, morte tandem *Ludovici Sancti* Gallorum Regis, quem itidem Chriſtianas res ſtrenuè propugnantem Africa exſtinxit, ſufflaminatus in mediis conatibus interquievit, in Angliam regreſſus; quem propterea *Lullius* propagandæ fidei Chriſtianæ inter Pagânos ſollicitè intentus, ſex illis auri millionibus, ad reditum in Terram Sanctam feſtinandum animare parabat. Nam Edoardorum Regum præterea nemo vel terram Sanctam invaſit, vel adeo invaſurum ſe ſe oſtendit. Quid autem præſtiterit in Terrâ Sanctâ *Edoardus Primus*: tum ipſe, tum Eleonora uxor, exemplum fæmineæ in maritos devotionis, meretur extra Britannias quoque audiri. Sic ergo *Edvvard Leigh: Edvvard the firſt vvas abſent in the holy Land, vvhen his Father died. At his firſt coming to the holy Land, he reſcued the great city of Acon, from being ſurrendred to the Sultan, after vvhich, out of envy to his valour one Anzazim, a deſperate Saracen, vvho had often been employed to him from their Generall, being one time, upon pretence of ſome ſecret meſſage, admitted alone into his chamber, vvith a poyſonet Knife gave him three vvounds in the boty, tvvo in the arm, and one in the armpit, vvhich had been mortal if out of unſpeakable love, the Lady Elenor his VVife had not ſuckt out the poiſon of his vvounds vvith her month, and licked them vvith her tongue, and thereby effected a cure, vvhich othervviſe hab been incurable. So ſoveraign à medicine*, ſaith Speed, *is a vvomans tongue annointed vvith the vertue of loving affection,* id eſt, Edoardus Primus moriente Patre in Terrâ Sanctâ aberat. Quò ut ventum, urbem validam

Aconium

Aconium jam jam alioquin Sultano ceſſurum aſſeruit. Quo factô Anzazimus quidam deploratæ Saracenus audaciæ, virtuti Edoardi, & fortitudini invidens, cùm ſæpe antea nomine Ducis ſui legatus Edoardum conveniſſet, die quodam ſecreti obtentu negotii in cubiculum Principis admiſſus, tribus ipſius corpus conficit vulneribus, cultro venenato inflictis, duobus pertundit brachium, uno alam humeri, omnibus lethiferis, nî uxor Edoardi Eleonora ore ſuo vulneribus impreſſo venenum omne, amore mariti incredibili inſtigata exſuxiſſet, & linguâ demulſiſſet, eo medicinam afferens malo alioquin immedicabili. Uſque adeo Divini remedii inſtar eſt lingua fæminea, ut Speedius tradit, quam ſincerus amor inunxerit. Neque tamen, quod arbitratur hîc *Leighius*, lethiferum eſt venena exſugere ex vulneribus venenatis, & *Marſos*, *Pſylloſque* vidit Antiquitas, & *Jacobum Viperarium* nuper Florentia, & *Paulum Angelinum* Romæ ego ſimilia ſine noxâ attentantem: ſed de toto hoc negotio eruditè nuper *Franc. Rhedi de Viperâ.* Cæterùm ut ad Roſas illas Raymundinas regrediamur, ex dictis conficitur, ab Edoardo quidem Primo, quippe navigiorum robore pelagus ſibi vendicante in orbem invectas eſſe, ſed ab Edoardo Secundo, & Tertio frequentatas, ut ita *Seldenus* cum *Camdeno*, & uterque cum hiſtoriâ redigatur in concordiam. Obducet aliquis, Edoardum Primum tributis exhauſiſſe non populum modò, ſed & clerum, ut hoc nomine, fulmine Bonifacii Octavi Pontificis deflagrârit pæniſſimè, neque verò iſtuc deſcenſurum fuiſſe optimum Principem, ſi *Lullium* illum egeſtatis debellatorem cognoviſſet familiariùs; ſed in procinctu reſponſio eſt, *Edoardum Primum* totos XXXIV. annos imperâſſe, graviſſimis ſemper bellis implicitum, ſex milliones vel ſexies abſorbentibus, *Lullium* verò in Angliâ neque diu hoſpitatum fuiſſe, neque Regi ad alia quàm convenerat pecuniam effundenti, arte ſuâ diu obſecundâſſe. Sed cur de *Lullio* nihil *Polydorus*? Quia privata Principis deſcribere nec adeo Hiſtorici eſt, nec Polydoro, ut homini Urbinati ſcire privata omnia contigerat. Neque verò *Bogiſlaus* à *Kemnitz* nobilis Suecorum Hiſtoricus, cùm vitam *Guſtavi Adolphi* perſequitur, meminit illius artificis, qui in Pomeraniâ, Rege præſente, χρυσοποιήσεως veritatem oſtendit, licet hodieque ſuperſint ducati ex Chemico illo auro confecti, quorum etiam ſuperiori anno exemplar ſpectatum mihi Argentorati apud Virum humaniſſimum, *Eliam Brachenhofer*, quindecim virum. Nummi illius aurei facies altera inſignia Guſtavi Adolphi præfert, altera ☿ & ♀, Chemicorum inſignia. Neque hiſtoria *Ludovici XIII.* Galliarum Regis *Duboiſii* meminit, utcunque notum hodieque Pariſinis omnibus, illum ipſum in oculis & Regis, & Cardinalis Richelii, militare excubiarum plumbum momento in obryzum convertiſſe, cujus adhuc fruſta poſſidet Dux Aiguillonia conſanguinea Richelii. Plura hîc, & evidentiora adjicere proclive eſſet, niſi diſpliceret verba impendere rei confeſſæ. Ad ſummam, reſtat adhuc (*Mutio* erroris manifeſtè convicto) illud quod ex *Greg. Tholoſano* affert Mutius, inconcuſſum: *Raymundum Lullium Edoardo Regi Angliæ ſex auri milliones à ſe confectos obtuliſſe ad bellum contra infideles in Terrâ Sanctâ promovendum*. Reſtat inconcuſſum illud *Roberti Conſtantini in Nomenclat. Script. Medic: Hunc ego inquirendo*, memorat, *comperio apud Anglos re quidem vera præſtitiſſe, quod ſuis libris profitetur, & in arce Londini juſſu Regis, verum aurum confeciſſe: mihique genus nummi oſtenſum eſt, quod adhuc appellant Nobile Raymundi, auri ſcilicet puri & obryzi, ſummæque indicaturæ.* Reſtat inconcuſſum illud *Lullii in ult. Teſtam: Converti unâ vice in aurum ad L. millia pondo argenti vivi, plumbi & ſtanni Londini*, unde aureas illas Roſas nobiles Anglorum primùm profectas memorat Camdenus. Idem hodieque aſſeverantiſſimè confirmant Anglorum curioſi; additque *Edmundus Dichinſonus* Lullium in cœnobio Weſtmonaſterienſi vixiſſe non ingratum hoſpitem, enimvero pluribus ab ejus diſceſſu annis reſartâ, quam incoluerat, cellulâ, multum adhuc pulveris chryſopœi in ciſtulâ repertum, magno inventoris architecti emolumento.

Sed ultra exſpectationem longiùs progreſſi, irritante *Mutio*, breviores in *Alberti Magni* Hiſtoriâ ducemus lineas. Naſcentem circa Annum M.CC. gremio excepit Lavinga Sueviæ urbs; Epiſcopum creavit Ratiſbona; Theologum, Philoſophum, & Medicum inſignem reddidit acre, & indefeſſum ſtudium. Verſantur hodieque monimenta ingenii ejus in luce publicâ ad invidiam docta, ſubtilia, nervoſa. Vel ſoli ejus de Mineralibus libri ex ungue leonem oſtenderint, laudati quoque Conringio, parco alioquin Mineralium laudatori. Neque præterea cenſendum, ea quæ vel *de ſecretis Mulierum*, vel *de virtutibus herbarum, animalium* inepta, ejus nomine vulgò circumferuntur, genuina eſſe Alberti: ut quæ magnam partem anicularum deliramentis propiora ſint, & tanto Philoſopho indigna. *Gratalorus* ſcriptum *Alberti Magni* Chemicum edidit, jam ante hos centum annos, plenum ſcientiæ & reconditorum ſenſuum, utcunque non paucis ſpurium & illud æſtimetur, quod inter cætera Alberti opera non recenſeatur vulgò, cæterùm quando nil frequentius, quàm certis de cauſis ſcriptorum alia ſeorſum evulgare, unde nec *Fallopii*, nec *Prævotii* ſecretiora, nec *Scaligeri*, nec *Grotii* abſtruſiora cum cæteris eorundem edita operibus, non video cur adeo libellum illum Chemicum ipſi attributum trahant in culpam. Quin nec inter *Avicennæ* opera vulgò invenies quicquam Chemicum, ſi tamen *Sorſano* debemus aſſenſum, & Chemiæ ſtudium deperibat ipſe, & ad poſteros propagabat.

Ex eo tempore in immenſum penè invaluit Chemicum in Europâ ſtudium, adeo ut hodie mole Scriptorum laboret, experimentorum infœcundius. Collegit *Petrus Borellus* ad MMMM Authorum Chemicorum, cùm plurimos interea prætermiſerit, rei victus immenſitate. Quamvis autem in illa Philoſophorum Turbâ, in illis magnifici apparatûs Theatris Chemicis plus fumi deprehendatur, quàm ſcientiæ ſolidæ, plus ſæpe ineptiarum, quàm rationum, devorandum tamen illud tædium, & putandum eſt, ſacra hæc non aliter conſtare, quàm ut ex infinitô ſpinarum numerô paucæ duntaxat roſæ queant decerpi. Nec mare totum piſcibus ſcatet, fruſtra ſæpe jactantur retia; nec ſylvæ omnes abſcondunt ferarum latibula, & tamen moloſſorum venaticorum globis percurſantur omnes. Nulla hodie politior natio eſt, nullum ingenium ſublime, quod ſiſtit facilè curioſitatem ſuam, niſi & Chemica delibaverit. Venerantur Itali ſuos *Marſilios Ficinos*, *Palingenios*, *Fioravantas*, *Locatellos*, *Caneparios*, *Ant. Nerios*, *Carellos*, *Bonos Ferrarienſes*, *Cornachinos*, *Bartholetos*, *Thom. Bovios*, *Angelos Salas*, & tempore quidem poſteriorem,

riorem, ſed inexhauſtâ magni genii capacitate priorem univerſis *Franciſcum Joſephum Burrhum*, Phœnicem Naturæ, & gloriam non tantùm Heſperiæ ſuæ, ſed Europæ. Admirantur ſuos Galli *Flammellos*; ſuos *Beguinos*, *Chryſippos Fannianos*, *Chriſtophoros Pariſienſes*, *Caſtagnios*, *Stephanos Claveos*, *Colleſſonios*, *Spagnetos*, *Fabros Caſtelnovidarienſes*, *Poterios*, *Gohorios*. Jactant ſuos Germani *Treviſanos*, *Alanos*, *Paracelſos*, *Thurneiſſeres*, *Baſilios Valentinos*, *Majeros*, *Crollios*, *Libavios*, *Hartmannos*, *Lamſpringos*, *Burcgravios*, *Cunrados*: Placent Britannis ſui *Rogerii Bacones*, ſui *Nortoni Briſtollienſes*, ſui *Riplæi*, *Macollones*, *Charnochi*, *Daſtini*, *Chauceri*, *Kellæi*, *Robinſonii*, *Govveri*, *Lygdatii*, *Blumfieldii*, *Redmanni*, *Fluddi*, *Mouffetti*: Triumphant Belgæ in ſuis *Iſaacis Hollandis*, ſuis *Drebbeliis*, *Helmontiis*, *Evvaldis Vogeliis*, *Balbianis*, *Hoghelandis*. Nec eſt quod prætereant Scoti ſuos *Butleros*, ſuos *Alexandros Sidonios*, paucos illos, ſed ſcientia illuſtriſſimos: nam quod *Sendivogium* ſpectat, Polonum hominem, certum eſt nequaquam illum auctorem fuiſſe libri illius celebratiſſimi, qui mutato *Divi Leſchi* nomine prodiit, ſed ipſum nobilem *Sidonium* ſeu *Sethonium*, cùm Cracoviæ animam ſe agere intelligeret, & ſcriptum ſuum, & uxorem fidei amici *Sendivogii* commendâſſe, adeoque *Sendivogium* à morte *Sethonii*, uxorem duxiſſe viduam illam, & ſcriptum ſuo nomine evulgâſſe, id quod prudentiſſimus ille Reginæ Polonicæ à ſecretis conſiliis *Denoyæus*, & ipſe in reliquâ ingenii magitudine Chemiæ indefeſſus amator, pluribus nobis non ita pridem Pariſiis oſtendit. Ex Daniâ noſtrâ cùm plures liceret, duos nominâſſe libet, alterum, nobilem illum *Tychonis Brahæi* genium, non in Aſtronomiâ magis cœleſti admirabilem, quàm in ſubterraneâ illâ aſſiduum; alterum, *Petrum Severini Ripenſem*, Civem meum, Profeſſorem olim Hafnienſem, & mox Archiatrum *Friderici Secundi*, Danorum Regis glorioſæ memoriæ, Chemicum ſine controverſiâ excellentem, cujus ingenio multum debet ſplendoris ſui, alioquin inanior futurus Paracelſiſmus; cujus calamum veneratur germania, adorat penè *Daviſſonius*, invidet Bombaſteo gregi *Verulamius Baco*.

Cæterùm obducet moroſior aliquis, mirum videri, quòd tot omnium nationum cœleſtiſſima ingenia in arte tam lubricâ, & vix unquam ſpei reſpondente bonas horas occupent, deſerendum tot patrimoniorum naufragiis infame ſtudium, & ad ſecuriora appellendum navigium. Neque is ego ſum, qui ſtultis, temerariis, profanis auctor eſſe velim, ut ſacra hæc Eleuſinia illotis, quod dicitur, manibus involent, temeritatem alioquin ſuam ſerâ tandem pœnitentiâ expiaturi, cùm providentia in cæteris artibus utilis habeatur, in hac planiſſimè ſit neceſſaria; neque is ſum, qui Crœſi divitias amatoribus Artis vel propoſuerim unquam, vel proponam, certus Divæ Chemiæ, præſertim iatricæ [quæ meæ profeſſionis eſt] aliud inſtitutum eſſe, ſcilicet ut arcana naturæ omnis generis perveſtiget, ut Elementorum intima ſcrutetur, ut plantarum abdita proferat in lucem, ut animalium texturas recognoſcat, ut telluris opaca ſubeat, ut pharmaca gratiora, & ſubtiliora temperet, ut inſpiciat, verſetque omnia, & Creatorem in operibus ſuis admiretur, laudet, extollat. Hæc perpetua Chemiæ noſtræ opera erunt, hæ columnæ noſtræ Herculeæ, quas ultra nec tendere decretum, nec adeo proſpicere. Amet, qui volet, ambigua flecti acroceraunia, non omnium eſt adire Corinthum; viderit hoc anno *Elector* Coloniæ, *Helvetius* Hagæ Comitis, *Blondellus* Aquisgrani, provectos utra illas Charybdes quoſdam Dîs genitos, quod & mihi Amſtelredami olim ſpectatum, oſtendente *Cothofredo* quodam *Gerſtorffio*, nobili Pragenſe, (*a*) cæterùm quia è millibus vix unum excipit indulgens illa fortuna, vetantibus altiora fatis, tenendi erunt nobis portus tuti, nec ventorum ludibriis vela ſine rectore permittenda; ſatis nihilominus arcanorum plenâ manu ſuggerit nunquam effœta hæc ſcientia, ut ad ſolium Jovis non ſit adſpirandum. Imprimis non temere habenda libris Chemicis fides, niſi ad unguem cognitâ Auctorum experientiâ, quòd plurimi poſt inſumptos in quærendis fruſtra immenſis labores, aliis libros malè conſarcinando viam oſtendere parent ſibi ignotiſſimam, hoc inſtituto, ut plures ſecum in culpam pertrahant, nè ſoli videantur inſaniiſſe; non diſſimiles Pœno illi Heliodoro ad Gades tumulato, cujus ſepulchrali marmori hæc inſculpta: HELIODORUS. INSANUS. CARTHAGINIENSIS. AD. EXTREMUM. ORBIS. SARCOPHAGO. TESTAMENTO. ME. HOC. JUSSI. CONDIER. UT. VIDEREM. SI. ME. QUISQUAM. INSANIOR. AD. ME. VISENDUM. USQUE. AD. HÆC. LOCA. PENETRARET. Scilicet dulce quiddam & ἑλκυστικὸν reputatur, alios ſecum videre in communi luctantes naufragio. Ejuſmodi cenſenda vegrandia illa, *Majeri*, *Fabri Caſtelnovidarienſis*, *Fioravantæ*, *Penoti*, *Birelli*, aliorum volumina; talis cenſendus *Fernelii lib. de Abd. rer. cauſ.* proceſſus, quem ab irridente ſe *Mollanſio* theſauri loco obtinuit, ipſe Chemiæ ſecretioris ignarus, uti rem diducit *Blaſius Vigenerius in Philoſtr.* à ſimilibus prudenter abſtinendum Chemiæ metallicæ ſectatoribus, & potius uni *Zoſimo*, uni *Villanovano*, uni *Lullio*, uni *Gebro*, ut indubitatis Magiſtris preſsè, & providè inhæreſcendum; nam Chemiæ Medicæ ſtudioſo nullus adeo liber formidandus, ſi cum judicio evolvatur, cùm non prodierit unquam ſcriptum tam jejunum, ut non aliquâ parte prodeſſe valeat. Neque nihil facit ad penetranda Chemiæ Myſteria ſubtilis illa *Carteſii Philoſophia*, ut de omnibus, vel minimis particulis in conſilium ire jubens, ut cos ingeniorum Chemicorum, & via patens ad ſublimiora. Quanquam non diffitendum, cùm in Mathematicis dominaretur demonſtrationibus

(*a*) Hanc hiſtoriam ſic plenius alibi explicat Clar. Auctor noſter. Vidi, inquit, pulviſculum ante hos decem annos apud Gothofredum Gerſtorffium, qui ex Nobili Pragenſe, in Medentem, præter opinionem, transformatus Amſtelredami conſidebat. Is cùm dono Parentis decrepiti (cujus Parens munus illud à vivô Paracelsô, ut faſſus eſt obtinuerat) lapidis philoſophici fruſtillum poſſideret, multis hinc inde apud Curioſos experimentis veritatem χρυσοποιήσεως oſtendit, & in meô etiam muſæô, vix quadrantis horæ ſpatiô, modicam argenti laminam in puriſſimum aurum ſine ullâ fraude, quod attentiſſimè inſpiciens teſtor, convertit. Cùmque in re eſſet non lautâ, interrogatus cur non ad inſtar Midæ opuleſceret, repoſuit neque Parenti ſuo, neque Avo, neque etiam ſibi artem cognitam, ſperare tamen ſe illam poſt alia atque alia experimenta Dianam, ideoque miſſis aliis in Patria fortunæ invitamentis cum ſpe divite peregrinari. Spem tamen ejus mors inopina deſtituit.

nibus Carteſius, in metallicis victum diverſitate φαινομένων hæſiſſe, & ad experimenta, quibus dirigeretur in ſpeculatione ſubtilis genius, ſeriò anhelâſſe, contra multorum tamen Carteſianorum ingenium quibus nihil hodie familiarius, quàm *ſe à priori omnia videre, neque indigere experimentis.* Modeſtiùs ſanè ſubtilis Magiſter *Princip. Philoſ. part. IV. Atque ſic*, inquit, *tria hic habemus, quæ pro tribus vulgatis Chymicorum principiis, ſale, ſulphure, ac Mercurio ſumi poſſunt, ſumendo ſcilicet ſuccum acrem pro ſale, molliſſimos ramulos oleagineæ materiæ pro ſulphure, ipſumq; argentum vivum pro illorum Mercurio. Crediq; poteſt omnia metalla ideo tantum ad nos pervenire, quod acres ſucci per meatus corporis C. fluentes quaſdam ejus particulas ab aliis disjungant, quæ deinde materiâ oleagineâ involutæ, atq; veſtitæ facilè ab argento vivo calore rarefacto ſurſum rapiuntur, & pro diverſis ſuis magnitudinibus ac figuris diverſa metalla conſtituunt. Quæ fortaſſe ſingula deſcripſiſſem hoc in loco, ſi varia experimenta, quæ ad certam eorum cognitionem requiruntur, facere hactenus licuiſſet.* Recognoſcite hîc, cognitionem mineralium exactiorem germen ephemeron non eſſe, ſed experimentis ſeculorum indigere. *Carteſius* citra pulverem & cœli vorticoſa expedivit, & Cometarum inordinata, & maculoſa Solis, & magnetis admiranda; hîc autem *ſumi poſſunt* timidè ſubjicit, & *credi poteſt.* Prædicandam Viri modeſtiam! neque enim *ſumi debent*, ſuſtinuit ſcribere, nec *credi oportet*, difficultates penè ineluctabiles animo proſpiciens. Ut enim alia taceam, quomodo argentum vivum vulgi admitti meretur, tanquam principium, cùm in plantis, & animalibus deficiat? In hominum quandoque ſanguine inventum non inficiamur, ſed quorum corpus lue Venereâ afflictum vexavit unguentum Mercuriale. Ad graminum radices quandoque in Poloniæ pratis repertum, & in valle Sangii ad Taurinorum Auguſtam concomitatum radicibus doronici agnoſcimus, ſed aliunde illuc tranſlatum, non innatum plantis. *Molliſſimi ramuli oleagineæ ſubſtantiæ* ægrè in auro, argento, adamante demonſtrabuntur. Sulphur fixum iis ineſſe non abnuerim, ſed illud conſtare oleagineis ramulis [uti conſtare putatur ſulphur commune] difficilimè quiſquam oſtenderit. Metalla denique omnia ex inferiori terræ cortice eructari itidem creditu difficile, tum quòd minera ferri, paludoſa dicta, in ipſo ſummo terræ cortice natales ſuos oſtendat, tum quòd paucæ ſub aprico cœlo inveniantur arenæ, quæ non aliquid metalli vehant, tum denique quòd pyritæ globoſi, ſeu marchaſitæ mammoſæ ære prægnantes & ferro, ſub Dio, in agris ingenti ſæpe copiâ inveniantur, ut in Nivernenſibus Galliarum, ſine matrice, ſine fodinis, de quibus ſapienter *Paracelſus*: *Cœlum*, inquit, *illorum fodina eſt.* Quæ verba dum attentiùs trutinor, ſubit memoriam experimentum Illuſtriſſimi Equitis *Kenelmi Digbæi*, Cancellarii Reginæ Britannicæ, quod ipſe mihi Londini humaniſſimè communicavit: *Vivebam*, inquit, *Pariſiis, tempeſtate Cromvvellianâ Patriam flagellante, & fallendæ triſtium memoriæ identidem Chemicis vacabam ſtudiis, cùm curioſior quidam de terræ Arcevilenſis virtutibus metallicis mira ſubinde auribus meis occentaret. Quid multis? rapior impetu denique & Arcevilum* [diſtat unum ab urbe Pariſienſi lapidem] *feror, jubeo libras circiter viginti terræ illius rubicundulæ erui, inque urbem mecum deportari. Poſtridie divido terram hanc in duodecim partes æquales, inq; duodecim vaſculis terreis, iiſq; amplis diſpono, aëriq; libero committo in ſolario ædium mearum, tegmine ligneo, quòd à pluviæ, & ventorum fortuitis defenderet, perfunctoriè ſupra vaſcula ſuſpenſo. Iubeo bis, tervè quotidie materiam aquâ pluviâ tantillum irrorari. Exacto demum menſe, argillam vaſe primo exceptam aquæ pluviæ copioſiori incoquo, vehementiùs intendens ignem; aquam percolatam lentâ evaporatione cogo in ſpiſſamentum, & in fundo veri vitrioli rudimenta, colorem, ſaporem, angulos evidenter deprehendo. Continuo irrigationem vaſculorum cæterorum, & exeunte menſe ſecundo, in ſecundo vaſe laborem præformatum repetens ſulphur germanum reperio. Verbo, menſe tertio plumbum ſe mihi offert, quarto ſtannum, quinto ferrum, ſexto æs, in quo argenti tenuia aliquot ramenta. Reliqua ſex vaſcula ſuperveniens tempeſtas dejecit, & finem experimentorum ſpectare prohibuit.* Pariſios ut poſtea ventum, eadem ſe tentâſſe, eadem reperiſſe teſtabatur *D. de l'Oberie*, Senex venerandus, & *D. Locques* Spagyricus Regius, niſi quòd in ordine extractionis tantillum variarent. Cernitis, opinor, quid aër præſtet, quid cœlorum influxus, ut ad fictos ingenioſè cortices deſcendere non adeo ſit neceſſum. Sed nos ad experimenta, quæ vel ipſo judice *Carteſio* utramque hîc paginam faciunt, ſed illa tamen non à quovis facta, ſed ab exercitatorum ſenſuum ingeniis, quibus nihil temerè perſuadetur; nihil temerè rejicitur. Ad experimenta ergo Naturæ cultoribus provocandum frequentiùs, quàm vulgo fieri ſolet; ſine experimentorum apparatu nihil facile admittendum, quòd ſine iis Phyſica, Medicina, Chemia, aliæque artes mutæ ſint, & ingloriæ; reviviſcant ergo, in Academiis, palæſtriſque ſapientum aliis experimenta, ut generoſa Chemia, ſummum illud Naturæ, & erectiorum mentium delicium, Lycéis noſtris cum fructu omnium, præſertim Medentium refloreſcat, nè artem ſacram à Tubalcaino in Chami domum propagatam, à Chamigenis profectam in Ægyptum, ab Ægypto in Græciam, & deinde in Latium, hinc ad Arabas, Chinenſeſque, tandem in Hiſpaniam, Gallias, totamque adeo Europam regyrantem patiamur in noſtro quoque Aquilone per ignaviam, veternumque ſeculi obtorpeſcere.

SUBSECTIO II.

Conſpectus Scriptorum Chemicorum Celebriorum,

OLAO BORRICHIO Auctore.

I.

ARTEM Chemicam antiquiſſimis temporibus cœpiſſe luculentè emicare in Ægypto, & quidem auctore *Hermete Triſmegiſto*, nemo inficiabitur illorum omnium, qui Veterum monumenta, tam expreſſa hodie typis, quàm *Manu Scripta* ſollicitè conſuluerunt: de quo argumento diſertiùs fidem facient, quæ alibi de antiquâ Hermetis, & Ægyptiorum ſapientiâ commentatus ſum adversùs *Hermannum Conringium*. Hunc autem Hermetem haud alium fuiſſe, quàm Chanaanem varii perſuadere laborant, inque iis illuſtris *Bochartus* & *Kriegsmannus*. Utcunque fuerit, prima Artis magnæ ſemina jam inde ab Adamo in poſteros religioſiores, & magis taciturnos propagata fuiſſe, dubitare nefas; quæ excitarunt alacriùs nonnulli, proprio fortaſſis impetu, in quibus Tubalcainus, ſive Vulcanus, item Chamigenæ, alii etiam, ipſo Deo inſpirante, quod de Bezeleele refert Divinus Moſes *Exod.* XXXI. & XXXV. Quæ ad metamorphoſin autem metallorum faciunt, uberiùs excuſſit *Hermes*, ceu ex Antiquitate liquidum: licet quæ in hoc genere per nebulam inſtituit aperire poſteritati, ſcripto nuſquam legatur conſignâſſe, ſed juſſiſſe inſculpi columnis quibuſdam in abdito Syringarum Ægyptiarum, quod ex *Zoſimo Thebano*, *Olympiodoro*, *Calliſtrato*, *Pauſania*, *Martiano Capellâ*, *Pſello*, non difficulter colligas. Ex columnarum ejuſmodi attentâ ſpeculatione Artis primordia videtur hauſiſſe *Agathodæmon*, (quem & *Hermetem ſecundum* plures appellant) nam à ſolâ *Tabulâ Smaragdinâ*, quæ itidem primi *Hermetis* eſſe traditur, tantum ſuo Marte lumen nequiit exſculpere, ut quæ inter generales quaſdam præceptiones ſe continet, diverſiſſimis operibus, pro ingenii cujuſvis fœcunditate promptè accommodandas; quamvis & id in confeſſo ſit, nulli omnino rei faciliùs, ſequaciùs, ſimpliciorique ingenuitate, quàm arcano Chemicorum magiſterio poſſe applicari.

II.

Sunt autem ex iis, qui ſacris his non ſunt initiati, quos inconſultus ardor illuc rapit, ut innocentiſſimæ *Tabulæ* præter fas, & æquum iraſcantur, moribuſque Veterum non conſideratis, ſuppoſititiam proclament; quos inter agmen ducit *Athanaſius Kircherus*, qui tamen ex ipſo libro, quo in *tabulam ſmaragdinam* invehitur, immemor ſui integritatem ejuſdem non parum confirmat, aſſerens prope Memphim ſaxo hæc verba inſculpta legi: *Cœlum ſurſum, cœlum deorſum: aſtra ſurſum, aſtra deorſum; quod ſurſum, id omne deorſum: hæc cape, & beaberis.* Quæ utique ita ſimilia ſunt tabulæ Hermetis, ut ex illâ in ſaxum hoc tranſlata fuiſſe videantur. Conveniunt itidem mores Antiquorum, quibus ſolenne, rariora legum, geſtorum, artium lapideis tabulis, columnis, obeliſcis committere, teſte *Joſepho*, *Diodoro Siculo*, *Tacito*, aliis. Quid quòd *lex Moſaica* lapideis olim tabulis excepta; Quas non ex proletario, aut ubivis obvio ſaxo fabrefactas fuiſſe docet *Epiphanius*, ſed ex gemmâ ſapphiro, id quod & hodierni Rabbini profitentur. Hîc ne quis obducat, ſmaragdos ejus magnitudinis, quæ tot ſententias caperent, non inveniri, conſulat *Plinium*, apud quem Apion Pliſtonices agnoſcit in labyrintho Ægypti coloſſeum Serapin è ſmaragdo novem cubitorum. Ut taceam, inter artificia magnæ Artis eſſe, ſimiles gemmas producere, neq; enim ignotum illud *Senecæ*, *Democritum inveniſſe, quemadmodum decoctus calculus in ſmaragdum converteretur.* Sed de inventione hujus tabulæ audiendus *VVilh. Chriſtoph. Kriegsmannus*, qui in Tabulâ ſmaragdinâ vindicatâ ita: *Ut taceam*, inquit, *traditionem de tabulâ hâc ſeculis aliquot poſt diluvium, in antro prope Hebron, à muliere Zarâ manibus cadaveris Hermetis exemptâ, nullâ ſui parte malè ſe habere, ſi de Abrahami uxore Sara intelligatur, cum tempora denati Hermetis, id eſt, Chanaanis, Noachi nepotis, atq; Saræ congruant, ac locus (urbs Hebron à Chanaanis, ſive Hermetis filio Heth exſtructa, ad quam ſedem fixerat Abrahamus) convenientiſſimus rei ſit.* Neque inſolens fuerit, ſi *Hermes* in antris Ægyptiis veſtigia Artis reliquerit hieroglyphicis ſignata notis, & præterea, ut nobiliſſimum inventum ſuum ad proprium quoque ſtatuerit ſepulcrum: quippe idem olim Archimedi conſilium fuit, qui non contentus inventa ſua calamo permiſiſſe, juſſit præterea *Sphæram* & *Cylindrum*, tanquam inventi ſui gloriam ſepulchro ſuo ſuperimponi, de quo diſertè *Cicero*. Id interea non diſſimulandum, me hactenus in Scriptoribus Chemicis Græcis *Tabulam Smaragdinam* non inveniſſe, utcunque ab illis ſpectatam eſſe, & ad Latinos derivatam non dubitem: ſed nimirum quis Manu-Scripta Græcorum Chemica excuſſit omnia? niſi malis cum *Gaulmino* ſtatuere Tabulam illam à victoribus Perſis vel in Ægypto, vel viciniâ repertam, in Perſidem jam olim tranſlatam fuiſſe, eoq; nomen ejus diu Græcis ignoratum. Succedentibus autem ſæculis meminit ejuſdem tabulæ *Ariſtoteles junior*: de perfecto Magiſterio, meminit *Senior Zadith*, *Mag. Ortholanus*, *ſive Hortulanus*, *Avicenna*, *Arnoldus ae Villâ novâ*, *Iſaacus Hollandus*, *Albertus Magnus*, *Bernh. Treviſanus*, & an. Ch. 1330. *Petrus Bonus Lombardus*, ut poſteriores ferè infinitos præteream: id quod perpendat *Kircherus*, qui ab *Alkymiſta Caneſio* primum orbi fuiſſe oſtentatam pertendit.

III.

Præter *Tabulam ſmaragdinam* extant quidem varia *Hermetis* (poſterioris, haud dubiè) opuſcula Chemica, ſæpè à Græcis, Latiniſque ad partes vocata, ut ſunt τοῦ Ἑρμοῦ φυσικαὶ βαφαὶ, τοῦ Ἑρμοῦ Ἀρχικὴ βίβλος, item, Ὅσα ἀπὸ Ἑρμοῦ καὶ τῶν φιλοσόφων ἦσαν εἰρημένα, per *Olympiodorum* ſcripta; denique *variæ ſententiæ Hermeticæ* in antiquo *Syneſio*, in *Turba Philoſophorum*, in *Margaritâ pretioſâ Petri Boni Lombardi*, in *libro Secretorum Calid*, in *Seniore Zadith*, *Hortulano*, *Roſario*, *Rupeſciſſâ*, *Iſaaco Hollando*, *Alberto Magno*, *Arn. Villanovano*, *Ariſtotele Chemico*, *Bernh. Treviſano*, *aliiſque* laudatæ; quæ

quæ an ex Germanis *Hermetis ſecundi* ſcriptis hauſtæ ſint, multis ambiguum eſt. Id conſtat, ab omnibus Hermetici ſtudii amatoribus, imò quod ſuperat, ab omnibus in praxi Chemicâ ad complementum operis feliciter provectis germanas æſtimari. Sed quid de *ſeptem Capitulis Hermetis*, quæ publici juris ſunt, pronunciandum? extra omnem dubitationis aleam ea recentiori cuidam Scriptori, ſive *Hermeti tertio* attribuenda ſunt, & quidem pio, atque ad Deum anhelanti Magiſtro, quique poſt varia experimenta, quibus fruſtra inſudavit, ſolius Dei vivi inſpiratione artem, quod fatetur, perdidicit; quæ utique in *ſecundum Hermetem*, ex columnis, tabuliſque *Hermetis primi* inſtitutum cadere nequaquam poſſunt. His adjice, quòd *ultimus* hic *Hermes* filios præteritorum Philoſophorum ſæpe alloquatur, & ad *libros antiquorum*, imò vero, alicubi ad *Avicennam* provocet, quodque quatuor elementorum cognitionem profiteatur, quæ utique ævo *Hermetis ſecundi* neutiquam conveniunt. Quanquam autem *Septem illa capitula Hermetis* juniori cuidam Chemico, & ſi figuratum genus dicendi intueamur, homini Arabi in Artis operibus verſato debeantur, redolent tamen ſecuram, ſed reconditam experientiam, ſiquis ſtipulas à frugibus attentè ſecernere non faſtidierit, & disjecta hinc inde veræ methodi membra reſtituerit legitimo ordini. Unde cùm *Artephius* magnus in hâc diſciplinâ Magiſter, ingenuè profiteatur, ſuam ſe conſecutum eſſe ſcientiam ex lectione veridici *Hermetis*, credi poſſet, eum ex hoc libro ſapere didiciſſe, niſi ætas *Artephii*, ut veriſimile eſt, his ſeptem capitulis vetuſtior à *ſecundi Hermetis* ſcriptis nobilem illum ſuccum traxerit. Phyſica Hermetis Triſmegiſti, & cætera, quæ ejus nomine circumferuntur, *Pœmander*, *Aſclepius*, alia, recentiora ſunt, & ſapientum plerumque judicio à Platonico quodam ſemi-Chriſtiano conſarcinata.

IV.

Proximum *Hermeti primo* locum ſibi vendicat *ſcriptum Iſidis*, filio ipſius Horo dedicatum; atque ideò proximum, quia Iſis Oſiridis Regis uxor ab Hermete, conſiliario ſuo edocta, ſecundum *Diodorum Siculum*. Eſſe autem ſcriptum illud, quod nunc in larariis doctorum cuſtoditur, ſpurium multa ex ipſo textu allata docuerint, licet ſuâ venere, & arte nequaquam deſtituatur. Inſcriptio libelli: Ἶσις προφῆτις τῷ υἱῷ Ὥρῳ. Vox ejus inter cætera: Προεῖπον ὅτι ὁ σῖτος σῖτον γεννᾷ καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπον σπείρῃ, οὕτως καὶ ὁ σπείρων θερίζει, ὅμοιος τὸ ὅμοιον. Quæ vel una ſententia ſi preſſius animo infigatur, plurimos in ſubjectis haud raro abſurdis laborantes in rectiorem viam reduxerit. Nec inconſultum illud: Ἡ γὰρ φύσις τῇ φύσει τέρπεται, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ. Accedit horribile illud ſacramentum, quo obligatur Horus, ne commiſſum ſibi arcanum cuiquam patefaciat, niſi vel taciturno filio ſuo vel amico ſecuriſſimo. Tractavere & antiquiſſimis temporibus Chemica Philoſophi Chinenſium non procul ab ævo Iſidis: atque inter eos *Hoangtius*, MMD. ante natum Chriſtum annis, quemadmodum ex *Martinio* conſtat, an tamen *de Arte* quicquam in literas retulerint, non perinde liquet.

V.

Sophar Perſa, Magiſter Oſtanis Medi, *Pammenes*, *Maria Hebræa*, *Oſtanes Medus*, Democriti Præceptor, *Joannes Archipræſul*, nihil quantum obſervatum nobis, ſcriptum reliquere de hoc magiſterio, ſi exceperis minutias quaſdam, item lacinias nonnullas hinc inde in Turbâ, & alibi inſperſas, ſed Democritus magni Oſtanis, in templo Mempheos doctoris Chemici, diſcipulus varia, ἐν Αἰγύπτῳ enim ὑπὸ Ὀστάνου μυηθεὶς συνέγραψε περὶ χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθων, καὶ πορφύρας λοξῶς, quemadmodum non modò *Euſebius Pamphilus*, ſed & *Syneſius* ad Dioſcorum clariſſimè atteſtantur. Ex cujus tamen ſcriptis nihil adeò in manus noſtras incidit, niſi libellus, qui inſcribitur, Δημοκρίτου βίβλος προσφωνηθεῖσα Λευκίππῳ (an Leucippo?) item, Δημοκρίτου φυσικὰ, καὶ Μυστικὰ, uterque temporum injuriâ, & incuriâ librariorum, oppidò mutilus, & malè ſibi cohærens, neque planè rejiciendus tamen, quod in uno quandoque dicto adhuc ſalvo clavis totius Magiſterii deliteſcat. Sed quâ viâ conciliabitur *Euſebius Zoſimo*? *Euſebius* tradit Democritum de Arte λοξῶς, hoc eſt, obliquè ſcripſiſſe, *Zoſimus* autem docet ipſum ſcripſiſſe perſpicuè. Vox *Zoſimi* libr. myſtico: *Sed & Ægyptii*, inquit, *incuſant Antiquos, præcipuè autem Hermetem, quod Artem nec publicè tradiderint, nec privatim, occultéque imò ne quidem Artem talem dari ſignificaverunt. Solus autem Democritus ſcripto rem oſtendit, aperuitque. Sed illi* (Hermes & reliqui Antiqui) *columnis inſculpſere in locis quibuſdam tenebricoſis* (Syringas intelligit) *& quidem literis ſymbolicis ſpuriis tum ſacras has Artes, tum chorographiam Ægypti, ut ſi quis ingredi auderet, propriâ induſtriâ & labore interpretationem characterum ejuſmodi ſpuriorum vagam, erranteſque explicationes non aſſequeretur.* Meâ quidem ſententiâ ideò culpantur hîc Veteres, quòd ne vulgo quidem clarè ſignificaverint, dari in rerum Naturâ metamorphoſin metallorum, *Democritus* autem laudatur, quòd publicè teſtatus ſit dari, licet de modo ad complementum artis perveniendi obliquè & per mæandros mentem ſuam expoſuerit.

VI.

Ex magnis Artis hujus Antiſtitibus ſequitur Democritum, licet longo admodum intervallo *Zoſimus Panopolites*, de quo legi meretur *Anepigraphus*, vetus Scriptor Græcus, libro de Ratione dealbandæ aquæ Divinæ: *Dicemus & quiddam*, inquit, *de Artis ſacræ coryphæis. Primus eorum eſt Triſmegiſtus, à triplici Artis operatione in Græcis cognominatus: hic omnibus antiquior eſt, tanti myſterii Parens. Hujus veſtigia ſecutus Joannes, ſummus in Urbe ſanctâ Sacerdos. Poſt eum prodiit Democritus, artis hujus Magiſter, Philoſophiæ nomine celebris, & licet Abderitanus origine, omnium tamen hujus Artis Interpretum præſtantiſſimus. Tandem illuxit orbi Zoſimus, qui & ipſe, ut plurimarum rerum peritiſſimus nomen vulgò Magni obtinuit. Et hi ſunt OEcumenici, ſeu univerſales Philoſophi. Horum diſſertationes expoſuere Olympiodorus & Stephanus, qui & ipſi Commentarios de hac Arte reliquerunt.* Hujus *Zoſimi* varia exſtant Scripta in Bibliothecâ Regiâ Pariſinâ, ſed itidem Soſiorum vitio malè multata; in quibus legas, *Zoſimi Opuſculum de compoſitione Aquarum*, *Zoſimi Panopolitæ ſcriptum genuinum de ſacrâ & divinâ Arte*; *Divini Zoſimi librum de Virtute*, & *Interpretatione*; *Zoſimi opus de Inſtrumentis & caminis*; *Zoſimi libellum de Aſbeſto*, tandem & *Zoſimi Thebani libellum myſticum*, item *Zoſimi Scriptum ad Theoſebejam*. In quibus monumentis licet varia, ut fit, aliena, figurata, allegorica ſe ingerant, plura tamen adſunt egregia monita, & ex intimis penetralibus Artis in ſcenam producta, quæ legiſſe, imò ſollicitè expendiſſe, Candidatum ſtudii Chemici nequaquam pœnitebit, dummodò ſimul experimenta, & lectionem aliorum quoque celebrium Scriptorum conjungat.

VII.

Sequitur *Scholion Syneſii Philoſophi in ſcripta Democriti*, dedicatum olim Dioſcoro, magni Serapidis in Urbe Alexandrinâ Sacerdoti; quod equidem vetuſtius eſſe apparet *Zoſimi* ſcriptis, ut in quibus liquidò citatur. Sed præceſſit *Zoſimus* gloriâ, ut œcumenicus magiſter, & ſine controverſiâ abſolutæ perfectionis artifex: nam *Syneſio* nonniſi in ſecundis locus eſt. Docet tamen varia ſic ſatis intelligenter, nodos ligat & diſſolvit: an tamen ad ἀκμὴν pervenerit Magiſterii, non ita liquidum apparet. Et verò contingit id genus ſcriptoribus, idem ferè, quod funambulis, qui niſi rectiſſimâ viâ chordam percurſent, labuntur in præcipitia non ſine periculo; nam quinquaginta annorum magiſter, hîc tyro adhuc cenſendus, niſi metam ſibi propoſitam præcisè attigerit.

Hic mediocribus eſſe Magiſtris
Non Dii, non homines, non conceſſere columnæ.

VIII.

Olympiodorus Alexandrinus, principatu Imperatoris Theodoſii Senioris paulò vetuſtior (quod alibi declaravi) commentarium reliquit de *Scriptis Zoſimi*, de *dictis Hermetis*, & aliorum Philoſophorum, ſic ſatis prolixum: in quo cum curâ equidem applicat ſe interpretandis Philoſophorum veterum dictis, lucemque iis non pœnitendam affundit; an tamen mentem eorundem in articulo principe aſſequatur, definire non auſim, ob ingerentem ſe hinc inde in mediâ explicatione caliginem. Benè quidem ex Mariâ Hebræâ ita commendat; ζεύξατε ἄῤῥενα καὶ θῆλυ, καὶ εὑρήσετε τὸ ζητούμενον, ſed quis ille mas ſit, & quomodo ante conjunctionem præparandus, non perinde adjungit. Bene ex *Zoſimo* obſervat, ὅταν τὰ πάντα σποδὸς γίνονται, τότε νόει, ὅτι καλῶς ἔχει; ſed optarem illum ſimul addidiſſe, anne digitum intenderet in illud *tabulæ Smaragdinæ*: Vis ejus integra eſt, cùm verſa fuerit *in terram*. Bene iterum ex *Mariâ* ita monet: Ἐὰν μὴ τὰ σώματα ἀσωματώσῃς, καὶ τὰ ἀσώματα σωματώσῃς, καὶ ποιήσῃς τὰ δύο ἕν, οὐδὲν τὸ προσδεχόμενόν ἐστιν: ſed quomodo corpora in ſpiritus tranſeant, obliviſcitur. Bene inducit Bibliothecas Alexandrinas adhuc ſalvas (unde de ævo ipſius judicare licet) atque in iis tradit exſtare, quid ſit παρθένος γῆ, quid γῆ σαρκικὴ, quid γῆ αἱματώδης, ſed ipſius erat, opinor, ut interpretis, iſta diductiùs & explicatiùs proſequi.

IX.

Theophraſtus Junior Philoſophus Chriſtianus verſibus jambicis de *Arte ſacrâ & divinâ*, ceu vocat, commentarium ſcripſit, non illum pœnitendæ lectionis, in quo præcipuè inducit draconem 20. diebus in fimo equino ſepultum, donec ſuam ipſe caudam deglutiat; hinc necandum, extrahendum fel ejus, hoc facto corpus ejuſdem inalbeſcere, & ſenſim aucto calore in purpuram terminari. In proceſſu ipſo abſtruse agit, dum nullum draconi retinaculum adjungit, nullum corpus, cui in ſtatum volatilem evehendo deſerviat: nec id ſatis ex diſciplinâ videtur, quod alborem jam naſcentem ſolius tridui labore in perfectam tradat abire flavedinem. Id quod me eò inducit, ut exiſtimem, Theophraſtum hunc theoriæ peritiorem fuiſſe, quàm ſecuræ praxeos.

X.

Hierotheus Philoſophus jambis illigavit diſſertationem ſuam *de Arte ſacrâ & divinâ*, idque piè, & eruditè: Laudandus egregio conatu, cui eventum quoque reſpondiſſe veriſimile eſt. *Materia*, inquit, *una eſt, & ſimplex, omnibus cognita nomine, non uſu, in quâ præparandâ labor brevis, ſed, niſi aſpirante Deo, inutilis. Et quidem materia*, pergit, *triplici formâ ſpectandam ſe offert, licet unam eſſentiam perfectè in ſe contineat. Huic marem adjunge ex viciniâ Romæ oriundum, eumque purpureum, generabunt prolem novam parentibus diſſimilem, ſed venuſtiorem*: & quæ ſunt alia, ad declarandum, forſan & ad occultandum adjecta. Ex hoc autem ſcripto nemo facilè magnum in Arte lumen ſibi pollicebitur, ita frequenter luxat ea, quæ ad rem faciunt, & ſententiam in medio curſu amputat.

XI.

Archelaus, Philoſophus Chriſtianus, mentem ſuam *de Arte Sacrâ* jambis expreſſit, opuſculum, ut apparet, ex intimâ magiſterii cognitione profectum: ſpondet optatum Lectori ſuo exitum laboris, dummodo mundâ conſcientiâ, precibus ardentibus, vitâ ſobriâ, & à turbis inanibus vacuâ ſe operi accingat. Multus autem in eo eſt, ut doceat humidum jungendum ſicco, calidum frigido, ſingulari artificio, ita ſubſtantias ob cognationem ſe invicem penetrare, & ſimul ſtabili ſede locari, nec poſtea unquam à potentiâ ignis divelli. Sed præſtat Auctorem ipſum conſulere, qui, ſi quid judico, ita profundè cubilia reconditæ Artis ingreditur, ut *Zoſimo* palmam dubiam faciat.

XII.

Anepigraphus Philoſophus ſolutâ dictione perſequitur *Modum dealbandæ Aquæ Divinæ*, & ſententiæ ſuæ potiora figuris, paraboliſque involvit, de homine aram ardentem intrante, de aquilâ æneâ in fonte puro ſe quotidie lavante, & quæ ſunt id genus alia, quæ partim Zoſimo debere ſe agnoſcit, partim Oſtani. His adjicit, non nimis irrigandam eſſe animam, nè vi ſuâ privetur, & aufugiat. Ad ſummam, artificem eſſe multa loquuntur, licèt à Latinis Chemicis in hoc diſſideat, quod pertendat, *non primùm fieri dealbationem, & pòſt ſequi flavedinem, ſed peragi utrumque tempore indivulſo*. In eo autem concordat cum Latinis, quòd doceat, magnâ induſtriâ incumbendum eſſe dealbationi (quam vocant) ut flavedo eò floridior, ſolidiorque mox ſuperveniat.

XIII.

Heliodorus Philoſophus Chriſtianus, ad Theodoſium, Regem magnum (ceu appellat Imperatorem Theodoſium) jambos miſit de myſticâ Philoſophorum Arte, in quibus (quicquid etiam de ætate ejus ſentiat *Reineſius*) ita ſubjectum lapidis jubet eloqui: *adſum ego quærentibus in medio ipſorum jacens, qui me inſpiciunt, neſciunt quod ego ipſe præſens ſim, & tamen quærunt me operoſis, & inanibus laboribus: ego interea omnium ſervus, etiam jumentorum; nec neceſſe eſt, ut me in Pontico mari quærant, licet ibi quoque ſim, & nube involutus aſcendam; ſi quis me rectè abluat, mirabili ſplendore coruſco, patremque meum occido, & illo demum evado multò præſtantior. Tu interea lacte me conveniente nutri, ſed parcè, & frugaliter, ſum enim ad copioſum alimentum infirmior, donec robur adultum conſequar. Nigredinem in albedinem commuta, nam hæc eſt dealbatio illa ſecunda, quam filii Sapientum videre deſiderant, & quæ poſtea tranſibit in corallium, & vinum ſanguinis ad inſtar rubicundum. Quo facto laboris præmium lætus percipies, & de paupertate triumphabis.* Et hæc quidem more Chemicorum Latinorum per ænigmata ita declarantur, ut ex aliis ſcriptis & propriis quoque experimentis oporteat OEdipum advocare, ſi quis inde laboret proficere. Extant & alia quædam *Manu-Scripta* Chemica Græca, *Pelagii*, *Coſmæ Hieromonachi*, *Pappi*, *Comarii*, *Stephani Alexandrini*, *Blemmedæ*, *Pſelli*, aliorum, (de quibus eruditè celeberrimus

Morhoffius

Morhofius in Polyhiſt.) quæ eandem ferè, quam jam adducti, tundunt incudem, hoc eſt, indulgent ſibi inuſitato dicendi genere, ænigmata, gryphos, parabolas, inverſa verba amant, atque ubi ſubinde humano more loqui perrexerint aliquantillum, mox Lectoris attentionem circumcidunt, in avia & aliena declinantes, eo inſtituto, ut ſagacibus tantùm, & iis, qui ætatem inter experimenta conſumpſere intelligantur (quibus & non rarò loquuntur apertiſſimè) non initiatos, ut profanum vulgus longè arceant, & fruſtrentur. Quod & ipſum ſcribendi tormentum frequentatum videas Latinis, imò verò pleriſque aliis diverſarum Linguarum Philoſophis, idque ob rationes eaſdem.

XIV.

Non eſt neceſſe hîc multis probare ex *Firmico*, *Suidâ*, *Gazeo*, & aliis, continuâſſe in hoc ſtudio ſapientiæ Græcos, cùm utique conſtet, Franciſcum I. Regem Galliarum, proavorum noſtrorum memoriâ in Græciâ coëmiſſe magnam Librorum *Manu-Scriptorum*, ut alterius, ita quoque Chemici argumenti ſupellectilem, quæ adhuc in Bibliothecâ Regis Chriſtianiſſimi *Manu-Scriptâ* perennat. Ut taceam, *Leonem Allatium*, Bibliothecæ Vaticanæ præfectum, & Græcum gente, mihi in familiari colloquio Romæ confeſſum eſſe, Artem Chemicam à Græcorum curioſioribus in patriâ adhuc impigrè exerceri, ſibique in animo eſſe, Græcos Scriptores Chemicos publicæ luci, cum interpretatione latinâ exponere; id quod doleo, per decrepitum illuſtris Viri ſenium, & ſupervenientem demum obitum impeditum fuiſſe. Interea nemo hodie offendatur ſcriptis Chemicorum Græcorum, ut tranſcriptorum vitio rancidis, & in barbaras ſæpe ſordes exeuntibus; quid enim mirum, puriſſimos etiam infantes ab impuris tot ſeculorum nutricibus ſubinde contaminatos ſordeſcere? Arabes, Mauriique, ſive à Græcis Artem hauſerint, ſive à Chamigenis Africæ rectoribus, nobis hîc perinde fuerit, dum conſtet, varios illius gentis Scriptores Chemicos cum Mauris olim in Hiſpaniam trajeciſſe, & ad propagandam per Europæ regiones Artem, ſuam contuliſſe ſymbolam, à quibus hodièq; ſparſæ per Medicinam, Pharmaceuticen, Chemiam voces plurimæ leguntur. Imò vix quiſquam Chemica etiam nunc in publicum emittit, niſi Arabum notionibus, atque emblematis diſtincta. Et nè credamus ſtudium hoc ibi ceſsâſſe, teſtis eſt luculentus *Joannes Leo* (qui Granatæ quidem oriundus, ſed educatus eſt in Barbariâ) in deſcriptione Africæ, illud ut alibi, ita præſertim Feſſæ adhuc invaleſcere, licet multi eodem abutantur. Quid quòd Angli varii, inque iis doctiſſimus *Th. Parry* Oxonii mihi aſſeveravit, multos Afrorum his myſteriis enodandis incumbere, imò eſſe non paucis mirabile illud *Paracelſi* & *Helmontii* menſtruum, *Alkaheſt* dictum, ſatis ſupérque cognitum, de quo certum reddidere varii, cùm Tangerii in Africâ viveret.

XV.

Supereſt, ut progrediamur ad Latinos, Arabes, Mauroſque vetuſtiores, item ad curioſiores, & recentiores aliarum gentium Europæarum Scriptores Chemicos, licet ætatem plerorumque definire, in manu noſtrâ non ſit, imò fortaſſe in nullius, quòd ex compacto latere vivi voluerint, & notitiam ſeculi ſui evitare. Quod igitur Philoſophos illos Arabes, Mauroſque ſpectat, illi ab anno Chriſti DCCXII. cum Saracenorum copiis paulatim Hiſpaniæ infuſi diſciplinas unà ſuas per Europam variò diſſeminarunt. Ex illorum ſententiis magnam partem conflata eſt, aliis quibuſdam Latinis, Græciſque adjunctis *Turba Philoſophorum*, quæ antiqua dictorum Chemicorum farrago paſſim citatur ab *Alano*, *Alberto Magno*, *Petro Bono Lombardo*, aliiſque ſuperiorum ſeculorum Magiſtris. Quis autem fuerit ille Ariſleus, qui Pythagoricos diſcipulos ita in unum coëgit, nemini hodie compertum. Id ſatis evidens, dictionem ſapere mores Antiquorum Chemicorum, & in Græcis, Arabibuſque ſimilia plura occurrere. *Kircherus* in *Turbam* obliquior eſt, ſed immeritò, ſit plena tautologiis, barbariſmis, gryphis, & quandoq; ineptiis, dummodo ſub his ſpinis non rarò colligantur roſæ. Sæpe intermiſcent hi ſcriptores variis male conſarcinatis collectionibus ſententiolam unam illuſtrem vix auro redimendam. Ita *Bernhardus Treviſanus* in hoc Magiſterio Roſcius, agnoſcit ſe, poſt inanem infinitorum librorum lectionem, ab uno *Parmenide* in *Turbâ*, rectam in viam reductum fuiſſe.

XVI.

Artephius, cujus opus Chemicum in propatulo eſt, inter vetuſtiores quoque non injuriâ numeratur; ſiquidem, ut profitetur ipſe, mille circiter annos vixit, ope Tincturæ univerſalis, antequam jam decrepitus librum hunc ſuum, miſericordiâ in errantes invitatus exararet. Exaravit autem libellum laudatum ante quatuor, minimùm, ſæcula, ut quem *Rogerius Baco*, A. Chriſti MCCV. non dubitavit allegare. Eſt autem hic ſcriptor, ut repetitionibus ejuſdem materiæ, & circuitionibus, alieniſque ſæpe moleſtus, ita de cætero candidus, verax, & abſolutus haud dubiè magni Operis Magiſter, quem legiſſe, & iterum, iterumque legiſſe, ſerium Candidatum Artis non pœnitebit. Ex anteceſſoribus ſuis neminem adeo laudat, præter Magiſtrum Belenum, agnoſcitq; ſe veram magni Arcani cognitionem ex lectione ſcriptorum *veridici Hermetis* conſecutum eſſe.

XVII.

Morienus Romanus, Chriſtianæ religionis affecla, libri *de transfiguratione metallorum* Auctor, in priſcis quoque Chemicis meritò cenſendus. Edoctus ab *Adfar Alexandrino*, deliciis ſæculi generoſè contemptis in agro Hieroſolymitano vitam eremiticam ſponte elegit, poſteaque à tranſeuntibus cognitus, aliorum interventu Regi Ægyptio Calid cœpit innoteſcere; cum eoq; de ſecretis Artis variè diſſeruit, ita tamen, ut more Philoſophico alia maniſeſtè proderet, alia in medio ſermonis curſu prudenter celaret. Neque tamen ita recondidit ſenſus ſuos, ut non pateat filiis Artis aliquanto provectioribus. Et hic *Morienus* de primâ & principe materiæ rudis præparatione ita dilucidè ſe ſe explicuit per intervalla, ut haud ſciam, an ullus hactenus pleniùs mentem ſuam aperuerit, meliuſque meritus ſit de universâ inveſtigantium catervâ. Antiquum eſſe ſcriptorem vel illud docuerit, quòd à *Rogerio Bacone* nonnunquam allegetur, ſed & evidentiùs idem teſtatur editio *Morieni* Hanoviana, ad cujus calcem iſta legas: *Explicit*, inquit, *liber Alchymiæ de Arabico in Latinum translatus anno milleſimo, octuageſimo ſecundo, in menſe Februarii, & in ejus die* II.

XVIII.

Geber Arabs, notiſſimus libris *de ſummâ perfectione Magiſterii*, & *inveſtigatione ejuſdem*, quo præciſè vixerit ſæculo ambiguum eſt: certum tamen, antiquum eſſe, & *Petro Bono*, *Calide ſecretorum ſcriptore*, *Villanovano*, *Avicenna*, *Alberto Magno*, *Hortulano*, *Efferario* (*ſive Fratre Ferrario*,) *Iſaaco Hollando*, *Jodoco Grevero*, *Alano*, *Treviſano*, *Dionyſio Zachario* vetuſtiorem, quod ab his omnibus in teſtimonium veritatis

veritatis advocetur, neminem autem horum teſtem alleget, contentus pronunciâſſe, *hanc eſſe ſententiam Antiquorum Philoſophorum*, & ſe libros Antiquorum redegiſſe in compendium. Eſt autem *Geber*, ſi unum excipias Hermetem, parens veluti Chemicorum, & ſummus in Arte illâ ſtator, eóque *Rogerio Baconi* magiſter magiſtrorum appellatur: quodque ille neſcivit, omnes propemodum ignorant. Senſit tamen & *Geber* ſuos calumniatores, quid mirum? cùm ne Jupiter ipſe placuerit univerſis. Aiunt ſophiſtam eſſe, præſertim in Medicinâ primi & ſecundi ordinis; aiunt ſubdolum eſſe, & cùm ſine ænigmatis ſcribat, clandeſtinum ſibi reſervare ſenſum. Verùm enim verò, ſi quæ variis locis tradit, juſto doctrinæ ordine brevi tabellâ ſiſterentur, jam præmanſum ingeretur ori tyronum; nunc, ut palam ipſe præ ſe fert, ſparſit hæc in capitibus diverſis, ut attenti, ſollicitíque obſervatores omnem, quod dicitur quercum excuterent; nec perſuadet ratio ulla, debere hæc ſtatim obvia eſſe illotis, malignis, ſomniculoſis.

XIX.

Rogerius Baco in *mirabili poteſtate Artis & Naturæ* capaciſſimum declarat genium, & admirandam in rebus novis, inuſitatíſque inveniendis dexteritatem; ſatiſque oſtendit ſibi ea jam olim fuiſſe explorata, quæ poſtera tandem ſæcula vera fuiſſe deprehenderunt. Incuſatus ob id ab inertium Monachorum vulgò, ſolâ innocentiâ ſe tutatus eſt, & imperitiam cavillantium refutavit contemptu, unde & defenſorem ſui tandem invenit illuſtrem *Naudæum*. Nec dubitat nobilis ſcriptor *Jo. Balæus* eum nominare Philoſophum acutiſſimum, & ſæculi ſui miraculum. Scripſit varia *de Lapide Philoſophorum*, *Alkymiæ ſpeculum*, de *radiis ſolaribus*, de *ſpeculis uſtoriis* &c. obiit, referente eodem *Balæo*, Oxonii, anno Chriſti M.CC LXXXIV. apud Franciſcanos ibidem ſepultus. Quæ in Chemicis publicavit, obſcuriora ſunt & variis proceſſuum ineptiis referta, eſt tamen ubi expergiſcitur, & ſagacibus monitis, quantus in ſe lateat artifex, evidenter oſtendit. Quin & quæ *de Arte* tradit ad Raymundum Gaufredum, demorſos ſapiunt ungues. Nec malè ipſe poſt allatam experimentorum variorum inutilem farraginem, Candidatis hanc regulam præſcribit: *Dimittite experimenta, capite rationes, & invenietis.* Id ipſum ſi in *Lullii*, aliorúmque ſcriptis obſervetur, multos cuſtodiet à præcipitiis.

XX.

Ariſtoteles Chemicus (cujus opus circumfertur *de perfecto magiſterio*, item *Practica Philoſophici Lapidis*) non is eſt, qui ſe velit haberi *Stagiritam* Alexandri Magni Præceptorem, ſed qui profitetur ingenuè, ab Arabibus Philoſophis, imò ab ipſo *Avicenna* ſe didiciſſe: ſcriptor doctus, & methodo perſpicuæ inſiſtens. Præcipuum inſtitutum ejus *Tabulam Smaragdinam* enucleare, & indubitata veræ praxeos tradere elementa, in quo negotio nec judicium temere deſiderabis, nec in experiundo felicitatem. Multum habet in receſſu vox ejus: *Fac pacem inter inimicos, aquam & ignem, & habebis magiſterium.* Quòd ſi in quibuſdam ſcriptis ejus mentio injiciatur Alexandri Magni (ut fit in meo quodam *Manu Scripto* quadringentorum annorum) factum id exſcribentium temeritate, & ſuperiorum temporum incuriâ.

XXI.

Frater Ferrarius (quem alii Efferarium appellant) nubilus ſcriptor eſt, in quo licet ſcintillæ quædam veritatis ſubinde emicent, ſuffocantur tamen multitudine ineptiarum, adeo ut, qui ad lectionem ejus lucis nihil adfert, nihil ex eo ſplendoris conſequatur. Is cùm ſæpiùs probet ſententias ſcriptorum *Turbæ*, *Gebri*, *Platonis Chemici*, *Morieni*, nuſquam *Villanovani* meminit, *Lullii* nuſquam, ut vel hinc appareat, eum his vetuſtiorem æſtimandum. Junior *Ferrario* rectè judicatur *Joannes Ticinenſis*, ſcriptor multæ caliginis, & quo ſine inſigni damno poſſet carere hæc diſciplina. Ex evidentioribus ejus apophthegmatis eſt hoc: *Tu qui gliſcis donum Dei contemplare, hujus rei fontem peramabilem, Lunam, ſolem tranſmutare, tibi mando voce clarâ lympham inſtillabilem.* Item, *Lapis candens fit ex tribus, nulli datur niſi quibus Dei fit ſpiramine ex matris ventre quos beavit, & ad artem deſtinavit ſacroq; ſancimine.*

XXII.

Arnaldus de Villanovâ, patriâ Gallus (cujus etiamnum ſtirps, & natorum nati mihi cogniti vivunt in agro Avenionenſi, nè adhuc quidem Chemiæ imperiti) floruit circa annum Chriſti milleſimum trecenteſimum. Ætatem ejus vel ex eo definias, quòd opus ſuum, *Semita Semitæ* inſcriptum Benedicto XI. Pontifici Romano dedicaverit anno circiter MCCCIV. quòd anteceſſori ejus Bonifacio VIII. quæſtionum aliquot Chemicarum enodationem poſcenti ſatisfecerit, quòd Regi Arragonum Friderico (qui poſt, anno ſcilicet MCCCII. Rex Siciliæ conſtitutus) circa finem vitæ adhæſerit, atque ab eo ad ſanandum Pontificem Clementem V. miſſus in itinere maritimo naufragus circa annum Chriſti MCCCX. obierit Genuæ ſepultus, de quo *Joannes Imperialis* in Muſæo Hiſtorico, & alii. Hunc in Aulâ Romanâ ſpecimen χρυσοποιήσεως edidiſſe *Jo. Andreas ICtus* liquidò atteſtatur, & contradixit hactenus nemo. In publico verſantur ſcripta ejus Varia: *Roſarium Arnaldi* (nam aliud eſt *Roſarium Philoſophorum*) *Flos Florum*, *Epiſtola Chemica ad Regem Neapolitanum*, *Novum Lumen*, *Practica Arnaldi* ad Papam quendam, *ſpeculum Alkymiæ*, *Quæſtiones Bonifacii VIII. cum reſponſis Arnaldi*, *ſemita ſemitæ*, &c. De quibus, ut verbo nos expediamus, ita cenſemus; In *Roſario ſuo* occultat ſe ſe, & curſum ſermonis aliena inſerendo ſæpe amputat: In *Flore Florum* Regi Arragonum dicatò procedit diſtinctiùs, quæ tamen ibi de amalgamate Veneris & ſpiritu Vini inculcat, omnia figurato ſenſu intelligenda. In *Epiſtolâ ad Regem Neapolitanum* recto ſubinde tramite incedit, ſed mox iterum prævaricatur. In *Novo Lumine* paulò clariùs ſe explicat per intervalla, agnoſcitque inter alia ingenuè, ſe per alienam doctrinam, cognitionem Elixiris hauſiſſe. Et poſtea: *Nunquam vidi*, inquit, *quenquam, præter Magiſtrum meum, qui opus ſuum in debitâ materiâ applicaret.* In *Practicâ ſuâ* methodum procedendi, regimen caloris, qualitatem carbonum, tempora colorum ſatis apertè deſcribit, notatque putredinem aliquando quadrageſimo die, aliquando nonniſi centeſimo (ſcilicet ob materiam non ritè purgatam, ob calorem ſegniùs adminiſtratum) ſupervenire, imò aliquando nè tum quidem apparere, adeſſe tamen ſub pelle eminentiori materiæ, adeóque elementa ſatis ſecurè conjuncta eſſe. Inter ea primum opus præparationis & hîc prætetit. In *ſpeculo Alkymiæ* de primo opere velut in tranſcurſu quædam attingit, ſed mox ad ſolennes ſe refert tenebras, cùm tamen illo ignorato cætera omnia ignorari neceſſe ſit. In *Reſponſis ad Bonifacium*

Bonifacium VIII. intelligenter progreditur; ſed & de nodo Gordio ſolvendo ibi nihil. Interea *Gebro* contrarius videtur, ſcribens, *Lapidem non poſſe fieri ex ſolâ aquâ vitæ Philoſophicâ*, quanquam enim & hanc viam operoſiorem agnoſcat *Geber*, procedere tamen aſſeverat; forſan, quo calle non inceſſit ipſe, eo neque incedi poſſe autumans. In *Semitâ ſemitæ* Pontifici Romano, Benedicto IX. inſcriptâ admonitiones quaſdam inſpergit non pœnitendas, legique illud opuſculum cum cura meretur.

XXIII.

Raymundus Lullius, ut notior, celebriorque omnibus ferè Chemicis, itâ judiciis doctorum magis fuit expoſitus. De ejuſdem vitâ, morte, geſtis (excipio ſcientiam ipſius arcaniorem, quam vivus diſſimulavit) nemo rectiùs cenſuerit *Vincentio Mutio* (libro II. de Hiſtoriâ Majoricanâ) viro erudito, cordato, & teſtimonii fide digniſſimis inſtructo. Titulus libri: *Hiſtoria del Reyno de Mallorcâ, que eſcrivio Vicente Mut, ſu Coroniſta Ingeniero, y ſu Sargento Mayor por ſu Mageſtad, Anno* 1650 *fol.* Approbavit cenſurâ ſuâ ſcriptum hoc *Fray Miquel Torres*, Letor jubilado, & definidor de la Provincia de Mallorca 1. Octobr. Anno 1650, idque nomine & auctoritate Epiſcopi Majoricani, Thomæ de Rocamora. Scriptus autem hic liber in Regali conventu S. Franciſci civitatis Majoricanæ, quod ideo adducitur, ut de morte *Lullii*, qui ibidem ſepultus recubat, conſtet evidentiùs. Nam quæ de vitâ *Lullii* ſcribit Anno 1605 *Ivan Segvi* (non Segti) nec *Mutio* adverſa ſunt, nec ignota, nec à *Bzovio*, Lullii inimico magni æſtimantur. Secundum ergo hunc *Mutium* natus eſt *Raymundus Lullius* in Inſulâ Majoricâ anno Chriſti 1235. nec diſſentit vel *Segvi*, vel *Lucas VVadingus*: obiit autem anno ætatis octogeſimo, hoc eſt, anno Chriſti 1315, vigeſimo nono Junii, & quidem Bugiæ in Africâ martyrio coronatus. Eundem mortis Lullianæ annum deſignat. *Jſ. Bullart* in Academ. ſcientiarum, eundem *Ludov. Morerius* in grandi Dictionario Hiſtorico, eundem *Ioann. Imperialis* in Hiſtorico Muſæo: eundem *Odoricus* in Annalib. Eccleſiaſticis. Et quid multa? leguntur, ex fide inſpicientis *Mutii*, ſepulchro ejus inſculpti hi verſus in eâdem inſulâ (nam à morte eò tranſportatus fuit à *Stephano Colon*, & *Ludovico de Paſtorgâ*)

Raymundus Lulli, cujus pia dogmata nulli
Sunt odioſa viro, jacet hic in marmore miro,
Hic M & CC. Cum P. cœpit ſine ſenſibus eſſe.

ubi Mccc deſignant annos 1300, & P, ut decima quinta litera alphabeti indicat 15. *VVolff. Iuſti* teſtimonium (quod in Chronolog. Medicâ videtur his adverſari) ut ab imperito aliquo Chronologo excerptum, parum, immò nihil habet ponderis. Multò minus id ſuadet diſſenſum, quòd in ſcripto *Lullii* de Mercuriis narretur *Lullius* Mediolani cum ſociis anno Chriſti 1333. lapidis Philoſophici opus abſolviſſe; neque enim ulli rerum & temporum gnaro ignorari poteſt, quàm fœdè ab imperitis manibus collutulata ſint *Lullii* ſcripta. Et vel unico illo idem clariſſimè oſtenditur, quòd *Lullius* in *Compend. Animæ* inducatur tanquam inſcribens libellum ſuum *Ruperto Anglorum Regi*, & mox ibidem adjiciat; miſſum *Ruperto* librum per *Edoardum Regem Anglorum*: cùm conſtet apertiſſimè, ſeculo Lulliano nullum Rupertum Anglis imperaſſe. Deinde in *Teſtamento Lullii ultimo* hæc leguntur: *Robertus antcceſſor Regis Caroli tyrannus incarceravit Lullium, & theſaurum ejus diſtribuit cum multâ ſanguinis effuſione, ſed malâ morte periit.* Quæ recitâſſe, eſt refutâſſe, cùm hiſtoriæ temporis illius adverſiſſimæ ſint.

XXIV.

His ita in anteceſſum libatis reſtat ſæpe vexata quæſtio, an *Raymundus Lullius* potuerit Edoardo id nominis (poſt *VVilh. Conqueſtorem*) tertio, ita appellato, Anglorum Regi ſex milliones ex auro Chemicâ arte confecto ſubminiſtrâſſe ad bellum contra infideles gerendum, & Edoardum acceptis pecuniis arma mox vertiſſe in Gallos. Id quod licet Anglorum nonnulli, & ab iis invitati alii viri docti ſcribere ſuſtineant, fieri tamen potuiſſe nego, immò pernego. (a) Edoardus enim tertius non niſi triennis erat, obeunte in Africâ *Lullio*, nec gubernaculis Regni Anglici admotus eſt, ante annum Chriſti 1326, hoc eſt, multis à morte *Lullii* annis, de quo teſtantur *Anglorum Hiſtorici* uno ore, & Belgæ, Galli, Germanique ſimiliter. Aut ergo traditionem illam *de ſex auri millionibus* falſam eſſe oportet (licet *Cambdenus*, *Seldenuſque* pertendant veram eſſe) aut Edoardo I. patuit illa Raymundi liberalitas: Nam Edoardus II. infelix Princeps, nec bella geſſit, nec in Palæſtinam cogitavit; ſed *primus* magnas ibi res geſſerat, Parente adhuc vivo; & ſceptro admotus parabat in Syriam certis conditionibus reditum quemadmodum ex *Odorici Raynaldi* Annalibus, ex *Floro Hiſtorico* Weſtmonaſterienſi, aliiſque colligimus. Vox *VVeſtmonaſterienſis*: *Edoardus I. gravi morbo implicitus*, inquit, *prope Burdegalam decubuit, ab eo recreatus crucem induit, atque à Legato Papæ Chriſtianorum exercitûs dux creatus eſt. At poſtea leviſſimâ ex causâ devota DEO arma in Gallos vertit.* Convenit præterea Edoardi I. ætas Carolo, Rupertoque, Siciliæ, ſive mavis, Regni Neapolitani Regibus, Edoardi primi affinibus. Ideoque Edoardus primus ex Syriâ reverſus beneficè exceptus eſt à Carolo primo Siciliæ Rege, fratre Ludovici Sancti. Hujus Caroli filius, Carolus ſecundus dictus, ſuccedit Patri, anno Chriſti MCCLXXXJI, Romæque, à Pontifice coronatur anno MCCLXXXIX, liberatus tandem à carcere Arragonio per Edoardum primum. In hujus Caroli ſecundi, demortui locum ſubrogatur Robertus, anno MCCCIX, ſex annis ante mortem *Lullii*, diſertè teſtantur *Chr. Beſoldus*, *Felinus Sandeus*, *Collenutius*, alii. Ex hac ſtrictâ trium Regum amicitiâ effectum eſt, ut Lullius his omnibus ſcriberet; omnes demereri conaretur. Sed ſi horum ætas cum Edoardo tertio conferatur, jam omnia diſcordabunt. *Cremeri Abbatis* traditio patitur ſuos manes, & non vixiſſe Cremerum ſub Edoardo primo, unde probabitur? Quis etiam credat *Lullium* veniſſe in Angliam primo equidem victum precibus *Cremeri*, & aliquot demum annis poſtea (poſt miſerias

(a) Cùm ſcribunt Raymundum Lullium tot theſauros Edoardo iij. pro Bello Sacro contra Sarracenos conceſſiſſe, computationem ſuam non ineunt illi Auctores à Wilhelm. Conqueſtore; nam ſic Edoardum qui bellum Sarracenis intulit, primum nominare deberent; ſed eam à fundatô regnô ordiuntur. Quô tamen iterum ſenſu, ille non tertius, verùm quartus dicendus foret; ſiquidem præceſſerant Edoardus Alfredi filius, cognomine à capillitio albo, ſenex; Edoardus Edgaris filius, inter ſanctos à quibuſdam numeratus: & rurſus Edoardus Ethelredi filius, primò pacificus vocatus, poſtea Sanctorum albo inſcriptus. Verùm hæc non ita ſunt magni momenti ut iis ulteriùs enucleandis immorari debeamus.

carceris ab Edoardo intentatas) ad ejuſdem Edoardi interceſſionem? Diſertè enim *Lullius* in *Compendio Animæ tranſmut.* *Vidimus*, inquit, *hæc omnia, dum ad Angliam tranſimus propter interceſſionem domini Regis Edoardi illuſtriſſimi.* Quis credat Edoardum, fugiente Lullio, non mancipaturum fuiſſe carcere præſentem adhuc Cremerum, ſocium ejus & arcani quoque deſiderati participem? Colophonis loco annectatur illud *Theodori Mundani*, ſapientiſſimi Philoſophi, in nuperis reſponſis ad *Edmundum Dickinſon*, anno MDCLXXXVI. Oxoniæ impreſſis; *Inculpatæ fidei regiſtris*, inquit, *innoteſcit, quòd patriota veſter Riplæus per multos annos ſucceſſivè centies mille libras Equitibus Rhodienſibus miſit, ad ſuſtentandum bellum adverſus Turcas: & Raymundus Lullius Edvardo primo Angliæ Regi ſex myriadas aureas in ſacro bello terrâ ſanctâ geſto expendendas miniſtravit: quas ipſe in Æde S. Katharinæ prope turrim Londinenſem fecerat.*

XXV.

Verùm ultra inſtitutum progreſſus ad *Lullium* redeo; qui palam agnoſcit, quâ eſt ingenuitate, ſe proprio Marte nihil ſolidum potuiſſe in Chemicis invenire, adeoque ante cognitum *Arnoldum* ſcripſerat (quod imperitiam ejus Chemicam perpetuam malè interpretatur *Mutius*) *Alkymiſtas habere occaſionem flendi.* Verùm ut ipſe explicet fontes ſcientiæ ſuæ in hoc genere in *Codicillo ſuo* ita inſurgit: *Cum ſolâ præſumptione & temeritate ſcientiæ hujus naturam firmiter intelligere credebamus, nec idem ullo modo intellexeramus, donec tempus adfuit, in quo ſpiritus non immediatè, ſed mediatè per Magiſtrum Arnoldum de Villâ Novâ, qui immediatè ſuâ largitate inſpiravit in nobis reficientur.* Item *in Experimentis: Non potuimus*, inquit, *fixare hæc olea, donec ab amico Villanovano edoceremur.* Item in *Teſtamento ultimo: Arnoldus Magiſter meus non uſus eſt alio furno, quàm ſequenti.* Interea nemo negaverit, plurimas ineptias per inſcitiam temporum, librariorum, invidorum, *Lullii* ſcriptis aſſutas fuiſſe, quas à nucleis ſecernere curioſi eſt, & in Magiſterio ignis probè ſubacti. Fortaſſis & quædam ex *Raymundi Lullii de Terragâ*, hominis inepti placitis, & *germano Lullio* poſterioris, ejuſdem ſcriptis, injuriâ temporum ſe ſe immiſcuere; id quod *Majoricano* tamen *Lullio* vitio verti nullo modo debet. Quod ad ſcientiam *Lullii* in Chemiâ ſecretiori attinet, nemo facilè ipſum vicerit hinc ſubtilitate ingenii, & ſententiarum illuſtrium, de intimis Artis myſteriis, copiâ, illinc occultandi ſeſe calliditate, & prævaricandi ſtudio.

XXVI.

Quicunque proceſſus Lullianos, ſequitur, jam vergit in præcipitia; nuſquam enim magis fruſtratur Lectorem, quàm in hoc paſſu: aliquando ſinceriſſimè loqui putabis cùm nihil planè veri ſubſit: echeneidem quæris in alto mari, aciculam in ingenti metâ fœni amiſſam, & tamen, ſi inquiras ſollicitè eſt in illo mari echeneis, eſt acicula, ſed duce fortunâ opus, ut nemore in tanto aureus ille ramus inveniatur. Proinde non tam verbis *Lullii* inhærendum, quàm ſparſis hinc inde profundis ſcientiæ illius monitis, obſervationibus, præceptis. In prolixâ illâ *Lapidis Theoriâ* praxin diverſis locis aperit ſatis intelligenter, ſed in adjunctâ *Praxi*, mera ferè obtrudit putamina. In *Tranſmutatione Animæ* rectè quidem profitetur, materiam eſſe animam metallicam, ſed quæ de ſpiritu vini, & aliis, permiſcet, omnia longè alio ſenſu capienda. In *Codicillo* multa egregiè præcipit, quæ alibi fruſtra quæras, multa etiam aliena ingerit, quæ cum cantu Sirenum, ſurdâ aure prætereunda. In ſuo *Vade mecum* viâ quadam nativâ incedit, ſine multis proceſſuum labyrinthis, ſed præcipuum magiſterii punctum tacitus omittit, In *Experimentorum libro* lubrica ſunt ferè omnia, & pauca ſani coloris. In libro *De Mercuriis*, ſibi ſimilis apparet, hoc eſt, caliginoſus & anceps. In *Elucidatione Teſtamenti* diſtinctiùs, apertiuſque incedit, non ſine fructu Lectoris attenti. Inter alia hîc bene, *Tres lapides*, inquit, *deſcripſimus mineralem, animalem, vegetabilem, cùm unus duntaxat ſit lapis noſtræ artis, iſque mineralis, quia minera eſt, animalis, quia animam habet, vegetabilis, quia creſcit, & multiplicatur.* De cœtero, vulgatum illud ſuum κρύψεως ſtudium nè hîc quidem obliviſcitur. Vox ejus ibidem. *Librorum noſtrorum*, inquit, *compoſitio nihil aliud eſt, quàm ſagacis ingenii ſubtilitas ad Artem noſtram celandam.* Eſt tamen & hîc, ubi ſe aperit, & quaſi furtim ſcintillas veri manifeſtat, ſecundum illud *Poetæ*, [illegible]

Quo minimè credis gurgite, piſcis erit.

Ex *Accurtationibus*, qui plumbum Philoſophorum intelligit, aliquid commodi poteſt exſculpere, alioquin vagabundus errabit. In *Repertorio* illud non perfunctoriè conſiderandum: *Sol non jungitur Mercurio niſi per ſubſtantiam mediam.* Item; *Facit enim terra in decoctione ſuâ multas glanduloſitates, ſive gibboſitates, ad modum ampullarum, in quibus apparent omnes colores mundi.* In *Teſtamento ultimo* de neceſſariâ illâ præparatione primâ quiddam velut in tranſcurſu attingit, cœtera gryphis ſimilia. In *Poteſtate divitiarum* verbis ditior eſt, quàm monitis ſalubribus. In *Claviculâ* illud ſeriò intuendum: *Argentum*, inquit, *vivum vulgare non poteſt eſſe argentum vivum Philoſophorum, quocunque artificio præparetur; quia vulgare non poteſt detineri in igne niſi per aliud argentum vivum corporeum, quod ſit calidum & ſiccum, & magis digeſtum. At noſtrum eſt magis digeſtum, cui ſi jungitur vulgare, nunquam ſeparantur, immò vertuntur ſimul in purum metallum, immò in Medicinam tranſmutantem.* Præter hæc Lulliana, quæ in publico exſtant, varia adhuc *Manu-Scripta* Lulliana circumferuntur, quæ inter lecta mihi *Inveſtigatio ſecretorum Divini Raymundi Lullii, Matrimonium Solis & Lunæ, Clavicula ſecreta, Liber Magiæ Naturalis, Liber de ſecreto ſalis urinæ, Teſtamentum Mineralium, Lapidarium*; ſed plura hinc inde audio deliteſcere in larariis Eruditorum. Quòd ſi tamen ex mihi inſpectis *Manu-Scriptis* judicium de reliquis ferendum, qui ex editis libris Lullianis ſapere in hoc argumento non diſcit, ex *Manu-Scriptis* vix fructum colliget duraturum.

XXVII.

Margarita pretioſa Petri Boni Lombardi, anno Chriſti MCCCXXX. in civitate Iſtriæ *Pole* concinnata, ab ovo, quod dicitur, progreditur, & prolixè, more Ariſtotelico veritatem Artis Chemiæ per rationes non erubeſcendas confirmat, atque tuetur; opuſculum tyronibus utile, incredulis in rectam viam redigendis penè neceſſarium. Id tamen ex lectione hujus ſcripti colligere mihi videor, Artem, quantum quidem ſola theoria polliceri poteſt, cognitam ſatis fuiſſe huic *Lombardo*, verùm, cùm hæc ſcriberet nondum certâ praxi ſtabilitam. Vox ejus pag. mihi DCCCXXXXIII. *Tenemus*, inquit; *quod ſcripſimus, ſicut ſecundum rationem noſtram, & experientiam nondum completam perpendere potuimus.* Neſcio cur *Gabriel Plats* Anglus peculiari ſcripto omnia ferè *Lombardi* enervare, & in fumos vertere ſatagat.

XXVIII.

XXVIII.

Avicenna (aliis Ali-Ibn-Tſina) *Chemicus*, ſive fuerit vetuſtior ille Arabs, ſeculi XI. ſcriptor, ſive, ut credibilius, alius eo recentior (quod *Gebrum* ſubinde alleget) nobis hic haud magno habetur diſcrimine. Id certum, quæ de Arcanis Chemicis commentatus eſt, olere lucernam, & ſatis prodere experrectum in his ſacris ingenium: neque temere invenias alium in toto procedendi curriculo, in materiâ, coloribus, projectione clariùs differentem, & ratiocinantem ſubtiliùs. Epiſtola tamen *Avicennæ de Re rectâ* &c. inter nubes vagatur, & caligine ſuâ magis adeo turbat, quam inſtruit veritatis avidum.

XXIX.

Joannes de Rupeſciſſâ, auctor ſcripti *de confectione veri lapidis*, vidit, ut vero ſimillimum, viam, quâ itur ad palatium Regis; ſed dum in Vitriolo Romano, ejuſque ſpiritu callidè materiam operis magni collocat, alia omnia animo concipiens, Candidatis Artis magis adeo obeſt, quàm prodeſt in vento tamen fornacis Philoſophicæ non incommodè ipſis gratificatur. Vix poſt *Lullium*, quem iterum, iterumq; allegat. Quæ *Alberto Magno* attribuuntur ſcripta Chemica, ejuſne ſint, an recentioris alicujus dubitari ſolet, quòd vulgò *Alberti* libris reliquis non ſocientur. Quam ut nos hîc controverſiam mittamus, id putamus ſatis conſtare, ſcripta hæc ingenii maturi eſſe, nec dedecere acutum Philoſophum: videmus eum in citationibus optimorum ſcriptorum ita verſatum, in tabulæ ſmaragdinæ explicatione ita ſolertem, ut de ſcientiâ ejus Chemicâ non niſi optimè ſperare liceat. Inter alia, vox ejus: *Quod quærebam, tandem inveni, non ex meâ ſcientiâ, ſed ex ſpiritûs ſancti gratiâ.* Id tamen non inficiandum, opuſcula hæc, quæ *Alberto* quoque attribuuntur, *Alkymia*, *Concordantia Philoſophorum compoſitum de compoſitis*, *ſecretorum opus &c.* nondum initiatis ob ſolennes tenebras, parum profutura.

XXX.

Roſarium Philoſophorum, à quocunque tandem compoſitum, veſtigia ſequitur veracium Philoſophorum non impari greſſu, multam tamen etiam arenam ſine calce admiſcet, nec ſecretum Artis niſi parciſſimè delibat. Inter apophthegmata ejus hoc eſt: *Via univerſalis eſt facilis, & rara, particularis difficilis, & laborioſa.* Item, *Conceptio eſt cùm terra in nigrum ſolvitur pulverem, & incipit aliquantulum de Mercurio ſecum retinere.* Auctorem autem, cùm hæc ſcriberet, nondum vidiſſe operis coronidem, argumento ſunt, quæ ſequuntur: *Hæc omnia*, inquit, *vidi in diebus noſtris uſque ad Leonem, depinxi tamen uſque ad complementum, licet non viderim*; laudanda ingenuitas. Quæ de carbonibus juniperi adjicit, non ſuſtinent exſpectationem. Eſſe autem hoc ſcriptum *Roſario Arnaldi* poſterius, ex eo colligas, quòd etiam Arnaldum alleget. *Scala Philoſophorum* Anonymi varia monet ſatis aptè, ſed ubi ad nodum Gordium venitur, conticeſcit. *Opus Mulierum*, & *Ludus puerorum* minoris ſunt momenti, quàm ut cum nobilioribus Artis Magiſtris conferri mereantur.

XXXI.

Correctio fatuorum Anonymi, ſcripta, ut patet, poſt ætatem Villanovani, non inutilis eſt Candidatis Artis libellus, præceptionibus etiam egregiis frequens. Inter quas enim illa: *Sulphur vulgi metallis eſt extraneum, & contrarium, quia ſemper inficit, & denigrat, & corrumpit, quocunque modo præparetur. Si autem calcinatur, in terram abit, ut pulvis mortuus.* Sequitur *Incertus* quiddam de Arte Chemicâ, non imperitus ille quidem, ſed caligine nimiâ circumfuſus, licet dictio ejus probè latina ſit, immò polita, & nitida. *Liber Secretorum Calidis*, filii Jazichi, eſt profundi & reconditi ſenſus, cui tamen ſi nihil luminis afferas, parum inde lucis reportabis. Expendi meretur illud ejuſdem. *Quis eſt ex illis probatoribus, qui valeat duo, vel diverſa conjungere, quorum centra ſunt diverſa, niſi poſt converſionem naturæ eorumdem & mutationem ſubſtantiæ.* *Merlini Allegoria* nihil habet, quod improbetur, ita placitis aliorum Philoſophorum reſpondet.

XXXII.

Clangor Buccinæ non laſſat alienis, ſed inſtruit neceſſariis, varia etiam adjicit, quæ non ita clarè ab aliis definiuntur: dignum ſanè opuſculum, quod Curioſis ſæpe legatur & probetur. Multos emendâſſet, (niſi ſibi ſaperent) illud ejuſdem: *Corpus perfectum in ſuâ craſſitie permanens, minimè virtutem habere poteſt ſeparandi terram ſulphuream à commiſto imperfecto, & convertendi ipſum commiſtum ad ſuam perfectam naturam*, Item, *ſi non ſublimaveris debitè, id eſt, donec nullas materia relinquat fæces, erit aurum & argentum inde veniens obſcurum.* Hîc mirari ſubit Interpretem *Parvi Agricolæ*, qui ex unâ librâ craſſi ſubjecti aſſerit ſe ultra octo uncias puræ & præparatæ materiæ poſſe elicere, *Scriptorem* autem *Clangoris Buccinæ* vix drachmas duas. Verba *Clangoris* hæc ſunt: *Ex integrâ librâ menſtrui vix medium lothonem habebis, qui facit ad tincturam.* Sed nimirum *Interpres Agricolæ* de minerâ ſaturni dictum explicat, *Clangor* autem in liquorem alium nobiliorem digitum intendit.

XXXIII.

Theſaurus Philoſophiæ Anonymi, liber claſſicus eſt, & à fundamentis pandere myſteria artis laborat, quantum quidem religio Chemica indulget. Nec facilè alius præparationis ſecretum aperit diligentiùs; cùmque memor ſacramenti neceſſe habeat quædam abrumpere, mutilare alia, ſubjicit ingenuè: *Sic ea tranſponunt, quæ ſtultis pandere nolunt.* *Cymbalum aureum* Anonymi, non inficetum ſcriptum eſt, ſed nec pleni roboris tamen. Alii per certa intervalla ignem ſolent intendere, hic in eodem ſtatu à principio ad finem perdurat. Audiamus loquentem: *In omnibus* inquit, *gradibus ignis unus & æqualis eſſe debet, talis ſcilicet, ut materia non elevetur, ſed in fundo quieſcat.* Et id novum: *Pendeat*, ait, *vas in ſummitate furni, quò meliùs calor circumeat, non autem teſtæ, aut cineri imponatur,*

XXXIV.

Aurelia occulta Philoſophorum Senioris, opus pium in theoriâ, in praxi ſaniorum dictis congruum, ut ideoque tyrones non injuriâ ad legendum invitet. Parabola ejuſdem ingenioſa, & per nebulam veritatis viam commonſtrans. Unum hic audax *Senioris* promiſſum cernitur: *Ars hæc*, inquit, *XII. horis addiſci, & octidui ſpatio in opus, ac effectum deduci poteſt* Quin immò vel unicâ horâ addiſci poteſt, ſed octidui ſpatio abſolvi operis complementum quis credat? præter unum illum *Helvetii præmonſtratorem*, qui totam operationem incluſit triduo. *Senior Zadith* Arabs non ſine acumine perſequitur argumentum ſuum, verùm & ſæpius Oedipo conjectore indiget, clarior omnibus dictis ejus *figura* illa eſt *novem Aquilarum*, quæ ſi penitus inſpiciatur, diſertiùs myſterium enucleat, quàm ſententiæ *Senioris* univerſæ.

XXXV.

XXXV.

Conſilium Conjugii de maſſâ Solis & Lunæ Anonymi, in tres diſpeſcitur libros, quorum ſecundus præſtantior eſt, ut rationibus, monitisque ſalutaribus refertus; primus & tertius non pœnitendi, ſed ſecundo neutiquam pares. Ex horum lectione niſi proficias, crede vel fata, vel hebes ingenium obſtare. *Lilium inter ſpinas*, verè ſpinoſum opus eſt, &, ut paucis multa, tenebricoſum. *Practica Ortolani*, ſive *Hortulani* itidem ob inductas tenebras intellectu difficilis.

XXXVI.

Dicta Alani nubila ſunt, & provectum requirunt lectorem. *Secretum Jodoci Greveri* ſatis recto tramite circa initia procedit; eſt tamen, cur ſuſpicer eum ad complementum operis non perveniſſe, quid enim perfectionis materiæ jam præparatæ accedet ex multis Antimonii floribus, quos largiter ſuperaddit? Ut taceam, non videri, materiam à *Grevero* ante conjunctionem legitimè purgatam eſſe. *Correctorium Richardi Anglici* prudenter, & ex arte elaboratum eſt, ſed ita ut per intermiſta aliena genus profanũ arceatur. Unicam ejus ſententiam advocare huc non piget, ut meditatione profundâ dignam: *Mercurius crudus*, inquit, *diſſolvit corpora, & reducit ea in primam materiam, ſed Mercurius corporum hoc facere non poteſt; eſt enim propter cruditatem ſui ſulphuris, quod in primâ habuit terrâ albâ, ex quâ cum aquâ clarâ factus eſt initio; quia illud crudum ſemper appetit corrodere, quod ſuæ naturæ vicinius eſt. Sed Mercurius corporum facere id non poteſt, quia per congelationem illud crudum ſulphur, quod antea in illo fuit, eſt alteratum in naturâ, & ideo non corrodit ſicut primum, nec ſeratum aperit, ſed unius vis non manat in alium, licet ſint fluctualiter conjuncta.*

XXXVII.

Georgii Riplæi XII. Portæ publicum jam diu applauſum conſecutæ ſunt, tanquam germanæ magni Operis janitrices, & quidem meritò; nam ſtylo ita temperato apertæ ſunt, ut prædeſtinatum, hoc eſt, attentum, piumque lectorem non difficulter admittant, irruenti autem manibus illotis Centauro opponant modeſtè obicem. Intelligeretur etiam vulgo *Riplæus*, ſi tractu continuo proceſſum ſuum proſequeretur, nunc, more *Gebri* ſpargit variis locis mella ſua, quæ jungere, & in favos ſtipare circumſpecti eſt. Inter prima Artis tentamenta tritinentur Candidati illud *Riplæi: Lapis noſter eſt vapor potentialis metalli: inviſibile profectò eſt hoc menſtruum, quanquàm cum ſecundâ aquâ Philoſophicâ apparere poteſt formâ aquæ claræ.* Floruit *Riplæus* Edoardo IV. regnante, eidemque anno Chriſti MCCCCLXXVII. opus hoc dedicavit; artem didicit non à *Lullio*, licet eum quandoque alleget, non à Cremero, de quo omnia incerta, ſed ut ipſe agnoſcit: *ſecretum in longinquis regionibus didici, & mihi indigno Divinitus concreditum eſt.* Ita tamen Divinitus, opinor, ut interceſſerit, Deo volente, Magiſtri opera; id quod perſuadere videtur dictum ipſius alibi pronunciatum, ubi: *hoc meus Doctor*, inquit, *mihi oſtendit.* Simili ratione in *Codicillo Lullius* profitetur ſe Divinâ inſpiratione artem edoctum; & nihilominus in eodem libro ita ſe explicat, ut non immediatè, ſed mediante *Villanovano* geſtum id eſſe agnoſcat. Cætera ſcripta, quæ *Ripleo* attribuuntur, & in Germaniâ leguntur impreſſa vel *Riplæum* non fatentur Auctorem, vel ab eodem nondum veris myſteriis initiato profecta ſunt.

XXXVIII.

Circa ætatem *Riplæi* prodiit in hoc genere *Thomæ Northoni Ordinale*, quod & in linguam Germanicam tranſiit: item *Samuelis Northoni Conſiderationes in Alkymiâ*, & *Ejuſdem Alkymiæ complementum. Conſiderationes Samuelis* tenebris involutæ ſunt, in *Complemento* pauló clariùs ſe expedit. *Thomæ Ordinale* magis probatur, & quantum conjicere licet, viâ Regiâ procedit. Scripſit principatu Edoardi IV. quem narrat ejus fuiſſe humanitatis, ut *Daultonum* ad ſe productum à *Delviſio*, tanquam magni ſecreti Chemici conſcium, immunem, liberumque à ſe demiſerit; *Delviſium* autem poſtea capite truncatum fuiſſe, de quo conſulatur *Stovv* in Annalibus. Sed de *Thomæ Northoni* ſcripto, ut & reliquis linguâ Aglicâ per *Eliam-Aſhmole* publicatis, nimirum *Gothofrido Chaucer*, *Monacho nigro*, *Carpentario*, *Charnoc*, *Blomfeldio*, *Robinſono*, *Govvero*, accuratiùs judicabunt, qui idiotiſſimorum linguæ ejus, quàm ego, intelligentiores ſunt. *Somnia Daſtini* ab *Aſhmole* Anglicè edita, cùm jam ante in linguam latinam abierint, illa & mihi exprimunt ſententiam, eſſe *Viſionem Darſtenii* (ita interpretor *Daſtin Dreams*) bene conceptam, & ſecundum præcepta Artis legitimè diſpoſitam. *Roſarium* autem *Dauſtonii Angli* eſſe quidem obſcuriori filo contextum, ſed non ſine evidentibus hinc inde magnæ Artis veſtigiis. Imprimis unum *Dauſtenio* excidit dictum, quod multis aliorum ſententiis præferendum eſt.

XXXIX.

Thomæ Aquinati etiam locum inter Chemicos indulgent nonnulli: attribuitur eidem libellus, qui *Secreta Alkymiæ* inſcribitur; item alius, *de Eſſe, & Eſſentia Mineralium.* Quicquid horum ſit, ipſa hæc ſcripta non ſunt magni momenti, immò indigna tam nobili Auctore, & caligine obſepta. Agnoſcit tamen, quisquis eſt ille *Thomas*, ſe regulas Artis ab Alberto traditas ſectatum. Et mox: *Sequere*, inquit, *Divum Albertum Magnum, Magiſtrum meum:* id quod cum ætate utriuſque parum convenit; obiit enim *Thomas Aquinas* anno Chriſti MCCLXXIV, & *Albertus Magnus* demum anno MCCLXXX, ſecundum *Petavii* calculum, quomodo ergo Thomas appellare potuerit Albertum (licet antea Magiſtrum ſuum) *Divum*, non ſatis aſſequor. Opuſculum *Ioannis Mehung* obſcuri nominis eſt, & luce optatâ deſtitutum. Neque aliter cenſendum de *Epiſtolâ Antonii de Abbatiâ*, de *Johanne Belye*, *Joanne de Laſnioro*, de *clave Sapientiæ Alphonſi*, & ſimilibus. *Naturalis Philoſophia magni Lapidis Jo. Saigner* magis adhuc exerrat, ut cujus opus ex ſale communi variè ſoluto, & divexato procedit, id quod à fontibus Antiquorum Philoſophorum alienum eſt.

XL.

Vellus aureum, ita dictum, Rorſarchi anno Chriſti MDXCIX. impreſſum ſcatet nugis, & impoſturis. Quæ ibi *Salamon Triſmoſin* ſive ex propriâ Enchireſi, ſive ex itinerum ſuorum curriculo in unum compegit, omnia, ſi ut jacent, intelligenda, ſpirant ineptias. Nec ferè aliter de *Hieronymi Crinoti* proceſſibus ſentiendum. Nec ſuccedit augmentum *Trithemii* ibidem ſignatum, ut nec *Tinctum Barthol. Korndorfferi. Speculum Vlrici Poyſelii* pedem luto effert, & ſuprâ cœteros aliquid conatur; ſic & *Dialogus Philoſophiæ.* Quæ ex *Rogerio Bacone* eidem Operi annectuntur, non contemnenda ſunt, eorundem tamen non tàm verba, quàm ſenſus ſpectandus.

XLI.

Dionyſius Zacharius Gallus varios errores ſuos recenſet, atque poſt eos, in portum veritatis ſe perveniſſe aſſeverat; dignus, cui in hoc negotio habeatur

habeatur fides, cùm & ſapienter in Opere ſuo, ad morem Antiquorum verſetur, & monitis efficacibus Candidatos à lapſu & errore præmuniat. *Studioſos amatores,* inquit, *rogo & admonitos volo, priusquam operari incipiant, ut omnibus dubiis, quæ circa operationes in compoſitione neceſſarias verſantur, collatis, & quæ ſibi mutuò contradicere videbuntur, ænigmatum æquivocationibus, & id genus aliis, animum adeo reſolutum, atque liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non niſi meras eſſe concordantias, non diverſorum, ſed vario modo prolatorum in unum & eundem ſenſum. Hæc eſt unica via cognoſcendæ veritatis in hâc Arte præſertim.* Fatetur autem *Dionyſius Zacharius* in rectam viam reductum eſſe ex lectione *Teſtamenti Lullii*, & *Codicillo Ejusdem*, collatis cum Epiſtolâ, quam *Lullius* vicinus morti ſcripſit Regi Roberto, &c.

XLII.

De *Nicolai Flamelli* ſcientiâ Chemicâ adverſis certatur ſententiis. Qui Chemici profeſſione ſunt Pariſiis, oſtendunt figuras ad ſepulchrum ejus hieroglyphicas, quibus Artem totam ſuccinctè incluſam volunt; qui ab his diffident, omnia alia de corraſis divitiis ejus congerunt, de quibus pluribus agit celeberrimus *Morhoſius* in *Epiſtolâ* de metallorum tranſmutatione; ego rem in medio relinquo. *I. Aurelio Augurello*, licet non humillimi ſpiritus carmine Artem exponat, parum in his ſacris tribuendum exiſtimo, quia parum ſcientiæ ejus Chemicæ defert *Lilius Gyraldus*, & alii populares ejus, quibus vel facie, vel famâ erat cognitiſſimus. Certum quoque eſt, Leonem *X.* Pontificem Romanum, librum hunc ſibi dedicatum irriſiſſe, & laborem ejus inanem crumenâ vacuâ ad *Augurellum* remiſsâ inſtituiſſe compenſare, addito mordaci dicterio, nihil illi qui hanc Artem calleret deeſſe præter crumenam, cætera de ſuo poſſe ſubminiſtrare.

XLIII.

Iſaacus Hollandus quis fuerit, quando præciſè vixerit obſcurum eſt; *Paracelſi* pleraque ipſi deberi, ſunt qui exiſtiment, ſed incerto itidem rumore: juniorem tamen eſſe *Alano* & *Villanovano*, ex eo conficitur, quòd utrumque in ſcripto ſuo advocat in teſtimonia. *Opera* ejus *mineralia* ſcatent proceſſibus, ſed ambiguis, & ex quibus nihil certi, etiam poſt multos labores colligere licet, ita ex laboribus in labores credulum tyronem invitant. Eſt tamen, quando minimè creditur, ubi veram aliquam, operi magno neceſſariam inſpergit ſententiam, ſed & id adeo raro, ut deprehendi niſi ab eo, qui aliunde lumen accepit, nequeat. *Colloquium Bejeri* cum ſpiritu Mercurii habet, quod abhorreas, ſi quidem veram refert hiſtoriam; habet quod inſtruat, ſi Auctor ſub velo fabulæ veritatem inſtituit patefacere. Quæ ſub nomine *Lamſpringii* circumferuntur, reſpondent quidem Antiquorum ſententiis, ſed ſecretum Artis oblivione ſacrâ ſepeliunt.

XLIV.

Bernhardus Treviſanus, magni nominis Chemicus, & ſine controverſiâ abſolutus diſciplinæ hujus [licet extremo ſenio poſt infinita laborum inania] magiſter floruit circa annum Chriſti MCCCLXXXX, familiaris Th: Bononienſi, Caroli VIII. Gallorum Regis Archiatro; cui etiam de toto arcano epiſtolam ſcripſit, prolixam illam, & ſolidis incumbentem fundamentis, quam hodieque Curioſi *Scripto Treviſani de Arte* longè præferunt, & meritò; nam licet & in *ſcripto ſuo* prudenter & doctè verſetur, articulum tamen illum de ſecreto Artis ita neceſſarium ibidem præterit, & utiliſſimas ad præparationis elementa monitiones ſilentio involvit, de quibus *in Epiſtolâ* hinc inde, licet ſatis parcè commentatur; id agit tamen ut provectiores facilè aſſequantur, quò metam intendat. Tyrones id hîc aſſequuntur, ut à ſpuriis Magiſtris diſcant, Treviſani exemplo, abſtinere, fortunam tamen operandi feliciter, neceſſe eſt, hauriant ab aliis.

XLV.

Baſilius Valentinus, Benedictini ordinis Monachus, notiſſimus ſcriptor hodie, ſed qui diu à morte ſuâ doctis tandem cœpit innoteſcere, aperta, ceu perhibent, per ictum fulminis columnâ Templi Erffurtenſis, in cujus medio diffracto ſcriptum ejus hactenus delituerat: Sed & hæc, utcunque in vulgus etiam typorum miniſterio ſparſa, nullius certâ nituntur auctoritate. Scriptum ipſum omnibus ferè germanum, vereque aureum æſtimatur: verum enim vero neque *duodecim ejus claves*, ut jacent ſecundum literam, cuiquam hactenus (quantum conſtat) ſervierunt ad intrandum Regis palatium; neque illa, quæ ita ſanctè commentatur de Vitriolo, deq; particularibus ceu vocant, quenquam optatæ adſtituerunt metæ, utcunque toties ſacramenti religione fidem ſuam de veritate obſtringat. Ego, quantum ex omnibus colligere licet, verum nihilominus Artificem puto fuiſſe *Baſilium*, ſed vel ab editoribus caſtratum, vel quæ de *balneo pugilum*, quæque de *vitriolo* inculcat, alio longè ſenſu intelligenda, quam prima fronte promittunt. De cætero, nemo dubitat *Baſilium* ætatem inter experimenta conſumpſiſſe; ſed experti itidem notarunt à ſcriptis ejuſdem, qualia hodie doctis exponuntur, parum in magno opere præſidii poſſe exſpectari. Quin & nonnulli mihi familiares viri docti, & enchiriſeos Chemicæ gnari *Vitriolum* ad mentem *Baſilii* exquiſitiſſimâ diligentiâ eviſcerarunt, ſine ullo emolumento.

XLVI.

Tehophraſtus Paracelſus proavorum ætate celebris, famam, quam medicandi dexteritate acquiſivit, mordaci in Medicos dicacitate aut corrupit, aut ſanè imminuit. χρυσοποιήσεως peritum fuiſſe nè quidem inimici ipſius rotundè ſuſtinent negare, & *Oporinus*, domeſticus ejus, aliique oculatos ſe teſtes fuiſſe perhibent, de quo plura *in Opere meo adverſus Conringium*. Et ſanè hoſpitem omnino eſſe oportet in lectione *Paracelſi*, qui inficiari ſuſtinebit, multa ipſum, & variis in locis de hoc Arcano diſſeruiſſe. Agnoſcit quidem ſemel atque iterum *Lapidem* ab aliis deſcriptum ſibi ignotum eſſe, ſed rurſus alibi ſcientiam ſuam in hoc genere prædicat, & procedendi modum *libro de Vexatione Alkymiſtarum*, atque alibi proponit, licet ſatis ſuo more tectè, ut ſunt ejus profeſſionis magiſtri ad ſimulandum, diſſimulandumque in eodem ferè ludo edocti, & ideo in ſcribendo, pollicendoque lubrici, ut ſi, dum adhuc in vivis ſunt premantur à potentiori, ictum ſecuriùs eludant. Nolim interea ſpondere cuiquam, fore, ut ex lectione *Paracelſi* ad exſpectatam perveniat metam, quòd ipſe paſſim teſtetur, nolle ſe præmanſum in os cujuſquam ingerere.

XLVII.

Michael Sendivogius (ſive is Auctor eſt *Novi Luminis Chemici*, ſive *Sethonius Scotus*, quem Germani *Sidonium* vocant non multum refert) inter claſſicos Artis hujus ſcriptores omnium hactenus

judicio ſolet numerari. Auctor ingenuus (quantum permittit religio Philoſophorum) & ſine proceſſuum commentis, ſine inverſis lubricisq; verbis ſententiam ſuam aperiens; in parabolâ etiam liberior, & propior veritati: ſed ne quid diſſimulemus, in illa ingenuitatis imagine callidus, & aliò vertens calamum, aliò mentem; adeo ut qui preſſiùs, ſecundum literam ipſum ſequuntur, facilè abripi poſſint in devia. *Dialogus ejus* inter Mercurium & Alkymiſtam, lepore ſuo & jocis blanditur, ſed in principe nodo non ſe ſatis explicat. Exſtat & *Tractatus Sendivogii de ſulphure Philoſophorum*, non is perfunctoriè ſcriptus, ſed tamen, ut ex certis liquet indiciis, *Sendivogio* nequaquam attribuendus.

XLVIII.

Aquarium Sapientum (Waſſerſtein der Weiſſen) à *Iacobo Bohm* tantopere commendatum, incerto Auctore, experitur doctorum judicia. Ipſe Scriptor Adeptorum [ceu vocant] claſſi ſe adſcribit, multuſque eſt in limo laudando, de quo ita erumpit. Thuſt du den Thon / auch geſang herſtahn / So biſt du warlich ein weiſſer Mann. Item: *etiam ex ſtercore, & limo poteſt aurum conficere.* Quòd ſi tamen limum vulgarem intelligat (id quod vix crediderim) procul vero abeſt. Et agnoſcit haud dubiè celeberr. *Clauderus*, qui in eadem ſententiâ hæſit, proceſsûs ſui imbecillitatem. In proceſſu operis & coloribus ſe conſequentibus ſtudioſè delineandis fideliter occupatur *Aquarium*, & errores in operando per imprudentiam commiſſos ita ſtudet emendare, ut de novo incipere non ſit neceſſum. *Io. Chryſippus Fannianus*, diligens, & eruditus ſcriptor agnoſcit ſe ex purgato plumbo, item ex cinnabari vulgari poſſe ſolem elicere, an cum fructu viderit expertus. Conatur autem perſuadere, metamorphoſin ope ſalis cujuſdam fuſilis procurari; quod ut non de nihilo eſt, ita ſalem illum naturæ metallicæ eſſe oportet, alioquin hebeſcet vis ejus, nec metalla conſtanter ingredietur. Ex Magiſtris autem Artis eſſe hunc *Fannianum*, nullum ex ſcripto ipſo judicium eſt.

XLIX.

Elucidarius Chriſtophori Pariſienſis inter generalia ſe Antiquorum præcepta continet, unde parum lucis accedet tyronibus; Minus adhuc ex *Elucidario Brotofferi*, qui non eſt niſi farrago ex variis ſcriptoribus ſine magno delectu conſarcinata præcipuè ex *fratribus Roſeæ Crucis*, unde promiſſa magnifica exſculpes prætereaque nihil. *Lucas Rodargyrius* ficto nomine ita appellatus, ante hos centum annos de *ſolutione Philoſophicâ* ſcripſit, non inficetè quidem, ſed nec Antiquis Philoſophis per omnia congruenter. Vult enim menſtruum Philoſophicum per vegetabilia reddi fortius; vult circa finem operis, aliâ viâ incedendum, quàm optimus quiſque hactenus inceſſit. De coctione, & ponderibus ſic ſatis examuſſim loquitur. Verſus ejus rotundi ſunt, & ita comptè diſerti, ut ab imperitioribus cenſeri non difficulter poſſint omni ex parte veraces.

L.

Io. Picus Mirandulanus ſcriptum eruditum de Auro reliquit, naturam ejus, & quæ iſtuc ſpectant, ex Auctoribus & proprio ingenio, magno apparatu declarans, legique meretur tyronibus in Artem primum introducendis. Poſt eum legatur *Theobaldus-ab Hoghelande*, qui de difficultatibus Chemiæ, ex ſuâ, aliorumque experientiâ nervoſè differit. Neutrum tamen inter *Adeptos* [quos vocant] communis fama collocat. Laudant docti in hoc genere *Gerh. Dorneum, Penotum, Libavium, Gaſtonem Dulcem, Kelleum Anglum, Edm. Deanum, Dienhejmium, Laurentium Venturam, Barnardum, Lagneum*, aliosque ejus cenſûs plures, ut ſtrenuos inquiſitores, & diuturnos Pſyches noſtræ procos, ſed ut Magiſtros nequaquam. *Dorneus* in ſuo *Vitriolo* infructuosè conſenuit; *Barnardus*, cùm tandem ſciret ſe nihil adeo ſcire, hortatur Philo-Chemicos, *ut quàm primùm lapidem invenerint*, eum Principi Mauritio, & ordinibus General. Belgii offerrent, ſcilicet egregiè memor Philoſophici ſacramenti. *Penotus* etiam noſocomio Helvetico immortuus eſt. *Nicolaus Niger Happelius*, auctor *Cheiragogiæ Helianæ*, item *Diſquiſitionis de Heliâ Artiſtâ* plus ex diligenti librorum lectione viſus eſt ſapuiſſe, quàm ex Vulcani ergaſterio; unde quæ in experimenta adducit de Mercurio ferri, plumbique, omnia irrita ſunt, nec in manu oculati Magiſtri fidem ullam inveniunt.

LI.

Aureum Vellus Guil. Mennens, puro ſpeculatori probari poteſt, blanditurque inexpertis; ſed qui veracium ignium judicia conſulunt, rident omnia alia, facileque intelliguntur ea, quæ in Rore majali, & meteoris deliteſcunt, non eſſe ejus acuminis, vivacitatis, ut metallorum penetralia ingredi, aut in iis cum fructu durare poſſint. Et tamen *Mennens* ex ſacris, ex profanis multa aggerat, & ſpecioſè colorat, ut gratiam opinioni ſuæ conciliet. *Dn. Nuyſement* libro, *de vero ſale Philoſophorum* multa hinc inde diſputat de ſpiritu Mundi univerſali, cujus radicem inveſtigat in aere, ſed nimis ſubtiliter in aere piſcatur, cùm id Natura pedibus quaſi noſtris ſubjecerit, quod ille ex ſublimi inſtituit captare. Mentiuntur talia veritatis ſpeciem, præſertim apud ſimplices contemplatores, ſed ubi ad praxin ventum eſt, ſperantem ludificantur. Licet enim non malè dicantur *radices metallorum volitare in aere, corpora eorum quieſcere in terrâ*, proxima tamen metallorum ſemina è tellure eruenda ſunt, cùm remota non unius Neſtoris ætate in proxima vertantur.

LII.

Henricus Conrad de *Igne Magorum*, déque variis ignium generibus juſto opere commentatur, ſed mirum, quòd verum illum Philoſophorum ignem nè verbo quidem attingat, & nihilominus in aliis cenſendis prolixus eſt. *Andreas Goldmayerus* Harmoniam Chemicam digeſſit, ſed quæ non eſt niſi indigeſta farrago ex variis Chemicorum ſcriptis collecta, quæ cùm plures Lapides Philoſophicos, eorumque parandi modum edocere ſuſtineat, nè unum quidem rectè & ex diſciplinâ proſequitur.

LIII.

Manifeſtatio Majeſtatis Divinæ (Offenbarung Göttlicher Maieſtät) cujus Auctor putatur *Ægidius* Guetmann / verſatur toto opere, eoque ſatis prolixo in explicandis tribus prioribus verſiculis capitis primi Geneſeos, in quo dum ſe ſe exercet, multa hinc inde Chemica inſpergit de metamorphoſi metallorum, nec ea inconvenienter; licet ad ipſam praxeos methodum ſpecialiter non deſcendat. Sed quia in illo *Opere* varia alia ingeruntur, eaque in ſcholis Theologorum non ubique toleranda, nemini Candidatorum uſum ejus diuturnum ſuaſerim. Idem proponendum eſto judicium de *Opere Iac. Bohme*, Philoſophi, ut vocant, Teutonici, quod *Myſterium magnum* inſcribitur,

inſcribitur, ubi de Chemicis varia hinc inde inculcat, ſed opinor, ex nudâ Contemplatione; nam in praxi minus peritum fuiſſe, vel id judicio fuerit, quòd *in Epiſtolâ ad Amicum,* excusâ Amſtelredami apud Betke, reſpondet cuidam diſcipulo ſuo, putare ſe integros ſex requiri annos ad opus ab initio ad finem uſque abſolvendum. Nec adhuc conſtat, quenquam ex lectione ſive *Guetmanni,* ſive *Bohmii* ad intima artis pervaſiſſe.

LIV.

Iohannes Thornburg, Epiſcopus Vigornienſis, in Chemicis librum ſcripſit, titulo: *Nihil, aliquid, omnia*, in quo ita orditur. *Quiſquis in componendo Philoſophorum lapide ad aliquid vult pervenire, à nihilo incipiat, & ad omnia, per aliquid progrediatur.* Scriptum pium eſt, & rationibus Philoſophicis appoſitè diſtinctum, adeo ut Auctorem in viâ Regiâ ambulâſſe non dubitem, licet fortaſſis ad complementum praxeos non licuerit pervenire, Cauſam ipſe eloquatur: *Nemo autem judicet*, inquit, *ex ſcriptis meis, poſſe me Philoſophorum lapidem componere. Nomen non arrogo tantum; ſed ſi placeret ſapientiſſimo potentiſſimoq; Regi noſtro Iacobo* (quo regnante florebat) *gratioſe filiis Philoſophiæ veniam indulgere, non obſtante ſtatuto contra auri multiplicationem edito, tentarent procul dubio boni Viri adhuc ſub ſilentio ſecretiores, an ſcientia eorum reſponderet rei veritati, aut rei veritas ſuperaret ſcientiam.* Unam hîc ſententiam ejus allegare libet, quæ haud ſcio, an omnibus ſe probatura ſit: *Probabile videtur*, inquit, *quòd viſcera terræ poſt maledictionem, pro perfectis imperfecta, & pro ſanis leproſa metalla plerumq; producebant. Neq; enim opinor, quòd filii Adam niſi propter peccatum Patris, unquam eguiſſent vel ſtanno pro candelabro, vel ferro pro calcibus equi, vel cupro pro lebete, vel plumbo pro tecturâ domûs, non magis quàm ante peccatum eguiſſet Adam ficuum foliis.* Præcipuè lectori ſuo ad initia Artis pleniùs imbibenda commendat caput decimum *Samuelis Otreb Britanni*, quod & ipſum videtur ab initiato compoſitum fuiſſe, licet omnia alia vulgaris oculus ibidem inveniat.

LV.

Parvus Agricola (Der klein und groß Bauer) Auctor *Apertæ arcæ arcani artificioſiſſimi*, pleriſq; æſtimatur in Chemiâ ſummus Artifex; ſed quæ mihi de eo dubitandi anſam præbuere hæc ferè ſunt: 1. Si ex minerâ Saturni vulgaris, aut Antimonii, etiam præſtantiſſimâ, (quò videtur inclinare) materiam magni operis elicere ſatagit, non ſequitur veſtigia Antiquorum, adeoque extra oleas, haud dubiè, evagatur, 2. Ex epiſtolâ hujus *Agricolæ* ad Erneſtum, Electorem Coloniæ ſatis evidens eſt, ipſum ne tum quidem, ex propria confeſſione, ultra primam materiæ veræ præparationem. proceſſiſſe Scriptam autem eſſe hanc epiſtolam triennio toto poſt editam *Apertam Arcam*, mihi aſſerevanter concredidit Amſtelredami *Dn. Raſchius*, & ipſe in arenâ Chemicâ vetus & exercitatus gladiator. Immò ut in eodem articulo perſiſtamus, poſſeſſor *Manu-Scriptorum* veriſſimorum hujus *Agricolæ*, natione Livonus, qui jam ab annis triginta (ut ſcribit in *Myſterio occultæ Naturæ*) totum Opus cognitiſſimum habet, agnoſcit ibidem ſe Mercurium univerſalem tantùm adhuc obtinuiſſe, nondum tamen ad optatum finem perductum. Fierine poſſe credibile eſt, ut aliquis de totâ præparatione ſecuriſſimus triginta annis non ultra primas lineas progrediatur? 3. *Iohannes Harprecht*, Profeſſoris Tubingenſis filius, (qui ſub nomine filii Sendivogii latere amat) Secretarius quondam Rigæ Baronis Cronſternii, mihi totâ hyeme anni MDCLVII. adfuit, atque in familiari converſatione faſſus eſt, ſibi eadem *Manu-Scripta* parvi Agricolæ, hoc eſt, *Johannis Graſſéi*, ſive *Chortalaſſéi* ab amico Livono conceſſa, & ſæpe lecta eſſe, immò deſcripta; neque dubitare ſe de proceſſuum veritate; materiam autem Operis Chortolaſſeani haud aliam eſſe, quàm mineram Saturni è Miſniâ aptiùs hauriendam, ſibi autem hactenus nullam fuiſſe occaſionem experiundi (ut erat ſanè id temporis in ergaſterio ignium planè hoſpes) eoque feſtinare in Belgium, ut veritatem *Manu-Scripti* oculatis manibus periclitetur. Quid multis? venit Amſtelredamum, varia ibi ſcripta edit tanquam germaniſſimus Adeptus *de ſale Philoſophorum*, item *Lucernam ſalis Philoſophici*, &c. aſſumpto filii Sendivogii titulo; ubi quidem piè, & ſubinde Antiquis ſapientibus convenienter incedit, verùm an cùm illa ſcripta ederet, verè fuerit Adeptus, dubitare me nō diſſimulo, non modò quia nuper ante docimaſiam metallicam planè ignorabat, ſed præcipuè ob duas cauſas in ſcriptis ipſius adhuc obvias: quarum *una* eſt, quòd tradat *materiam magni Operis initio dulcem eſſe*; (& hoc Saturni mineram indicat) *altera*, quòd ſcribat, *crudum adhuc ſpiritum tingere licet fugaci colore:* quæ duo Antiquorum materiæ non congruunt. *Harprechtum* autem illa hauſiſſe ex ſcriptis *parvi Agricolæ* vel id argumento fuerit, quòd hic in *Apertâ* ſuâ *arcâ: Poſſum*, inquit, *ſpiritu ex metallis* (aut ex minerâ) *corporaliter elicito, momento tingere cuprum in aurum, ſed non conſtanter.* 4. Particulare (ceu vocant) *parvi Agricolæ* etiam ſuos patitur manes; licet enim ex minerâ Saturni, peculiari eliciatur per ſpiritum ſalis armoniaci tinctura viridis, ut reſpondeat Agricolæ interulæ viridi (Den grünen unterzuck) nihil tamen inde extorquetur, quod in cineritio ultimum ignis ſupplicium ſine fugâ exſpectet.

LVI.

Arcanum Hermeticæ Philoſophiæ opus, editum ab eo, qui ſub his verbis, *penes nos unda Tagi*, ſe recondit, crediturque Senator Parlamenti Toloſani, *Donjanus Eſpagnet*, id enim nomen ex ſuperiori ænigmate elicitur, omnium quos hactenus legerim, prudentiſſimè, candidiſſimeque (quantum permittit taciturnitas imperata Philoſophis) in arcano hoc argumento verſatur, nullis diverticulis, nullis ambagibus lectori illudens. Utrum autem *Eſpagnet* ipſe auctor fuerit hujus ſcripti, an editor tantùm, in ambiguo eſt, dubitantque Gallorum curioſi, quibus *Eſpagnet* ſatis ſuperque innotuerat. Id inficiari nefas, filium *Eſpagneti* ſenioris, & ipſum *Eſpagnetum* nomine, jam tum annorum circiter ſexaginta, itidem Senatorem Toloſanum (ut olim pater) mihi anno ſeculi labentis ſexageſimo quarto familiari converſatione notum fuiſſe virum probum, eruditum, Chemicum, & uni *Lullio* addictiſſimum, quo nemo mortalium, opinor, *Lullium* fideliùs excuſſerat, quòd in eo ſolo toto ſcientiam Chemicam delitèſcere aſſeveraret, ideoque nullo alio Chemico ſcriptore ſollicitum ſe oſtendit. Is à me privatim interrogatus, Paterne verè fuiſſet *Adeptus?* an ſcriptum ſuperius publico expoſuiſſet? de ſecundo faſſus eſt, primum autem aſſerere non ſuſtinuit. An pater, memor ſilentii huic ſtudio debiti, filio nihil revelârit, an certi nihil ſcierit in ſuſpenſo relinquo. Quicquid horum ſit, obſtrinxit nihilominus Pater ſibi Curioſos omnes inſigni beneficio, quòd librum hunc aureum publico aſſeruerit.

LVII.

Sequitur alterius Galli ſcriptum, *Les œuvres de David Planiscampy*) in quo Chemica varia, *Tractatus de Auro potabili*, ſeu medicinâ univerſali, item ſcola *Tranſmutatoria* &c. Auctor Gallis pleriſque ſagacioribus non admodum probatur, ut jactor nimius; mihi tamen videtur non nihil ſubolfeciſſe de vero ad Lapidem itinere, ſed in viâ mediâ declinâſſe ad avia, adeoque ſperata Heſperidum poma non decerpſiſſe. Sed & alius Gallus mihi notus, *Ludovicus du Buiſſon*, ſcrutator indefeſſus, vir multæ lectionis, qui cùm initio famæ *de Auro potabili* ſcripſiſſet, neque tamen in medendo ſuperaret alios Medentes, rogatus à me cauſſam reſpondit, ſe *aurum* ſuum *potabile* confeciſſe ex bracteolis auri ſpiritu terræ arvorum nigerrimæ diſſolutis, ex eo autem, obſervatum ſibi eſſe, non adhibitum fuiſſe legitimum menſtruum, & hinc vim ejus medicam hebetiorem deprehendi. Pòſt meliora, ceu ſibi pollicebatur, edoctus à Duce Megapolitano in arcem Stinkenburg, ad experimenta Artis ſuæ edenda benevolè invitatur: ubi, quòd fortaſſis grandia promiſiſſet, nec præſtaret, in carcere demum contabuit.

LVIII.

Tumba paupertatis Philoſophi incogniti, edita Gallicè, ſed mox in linguam Germanicam verſa (das grab der armut nuncupata) Auctorem fatetur *Atremontium*, equitem Gallum, qui cùm Hafniæ, ad dies aliquot, apud me viveret poſt varia in Oriente itinera, ſecretum ſuum, quâ erat humanitate, mihi benignè communicavit, quod & ego hîc publico non invidebo. Nimirum inſtitutum ejus hoc libro eſt, tam diu Mercurium vulgi cum auro ſubigere, toties iterum inde deſtillando evocare, donec tota auri maſſa evadat levis, ſpongioſa, irreducibilis, & ſplendore omni caſſa: cui tum affundit (mihi enim clavem characterum ſuorum aliàs omnibus ignotam aperuit) acetum optimum ſtillatitium, illudq; tamdiu inde abſtrahit, &, ceu vocant, cohobat, donec abeat aurum in ſubſtantiam fuſilem, intrantem, tingentem. Mihi ut hæc methodus laborioſiſſima occurrit, & ab Antiquorum ſcriptis aliena, ita tentaminibus aliorum, quibus magis arridebit, eandem volens relinquo.

LIX.

Anonymi Verbum dimiſſum ſpirat indolem Veterum Philoſophorum, atque multa adducit placitis Adeptorum ſolennia; ſed & multus eſt in alienis, & à ſcopo abducentibus. *Vincentius* Koffsky in ſuâ *Tinctura radice* meras tenebras Ægyptias vendere apparet, ſed quæ tamen ſubinde radiis quibuſdam lucis diſtinguuntur. Qui hunc adit ſine lumine, & ſine lumine recedet. Scriptum traditur opuſculum hoc anno Chriſti MCCCCLXXXVIII. Sed & non ita pridem Hamburgi prodiit ſcriptum: Ein altes Tracktätlein von den gebenedeyeten Stein; in quo *Auctor* nonnunquam præſertim in *rhythmis*, quaſi aliud agens, veritatem patefacit, ſæpius autem latet poſt carecta, & circumfundit ſe tenebris. *Aliud*, editum Argentorati, Eröffnetes Philoſophiſches Vatterhertz nuncupatum, etſi ingenuam magni Operis explicationem promitat: ſcientiam tamen ſuam quaſi in vaginâ recondit, unde nemo evadat ſapientior. *Aliud*, cui titulus: das Pontiſche oder Mercurial-Waſſer der weiſen inter ſpeculationes ſe continet, nec vel ſibi, ut credibile eſt, nec aliis facem accendit.

LX.

Introitus Apertus ad occluſum Regis palatium Philalethæ, claſſicis ſcriptis jam diu à totâ Chemicorum familiâ accenſetur; eſt autem primâ fronte candidus, ingenueque diſertus ſcriptor; verùm ubi nodus ille vulcanius de *Arcano Artis* occurrit, *geminas Dianæ columbas* oſtentat, de quibus hodieq; ad ravim uſque diſſident Candidati, & quibus ignoratis totum ædificium corruere neceſſe eſt. Sed & illa per *columbas Dianæ* via, plena eſt tædio, nec Antiquis, immò nec ipſi *Philalethæ*, opinor, calcata; quod longè propior alia detur, Antiquis, & hodiernis Adeptis familiaris. Ubi autem illa primæ, & abſtruſiſſimæ operationis ſalebras evaſiſti; praxis reliqua *Philalethæ* non difficulter ſuccedet.

LXI.

Johannes Segerus VVeidenfeld de *ſecretis Adeptorum* opus practicum nuper concinnavit, & illud magnæ induſtriæ lectioniſque omnino variæ argumentum. Decretum illi, hoc ſcripto omnes veros Chemicos in ſpeciem diffidentes redigere in concordiam; atque ideo omnium proceſſus, etiam primâ fronte pugnantes approbat, tanquam veros, dummodo in illis aliquid ſpiritûs vini Lulliani vel tacitè, vel explicitè reperiatur; creditque nullum adeo dari proceſſum, in quo is non deliteſcat vel ſub proprio, vel alieno nomine. Sed ut hæc ipſi conceſſeris (quod tamen vix ferent delicatiùs judicantes) nuſquam docet, quid ſit ſpiritus ille vini Lullianus, quo genio incaleſcat, ex quâ progerminet radice, ut proinde, quam diu hoc ignotum eſt, menſtruum quoque verè univerſale ignorari neceſſe ſit. Quin & difficile eſt creditu, ſpiritum illum Vini Lullianum innoxiè permiſceri tot aquis fortibus, Regiis, tot lixiviis, ſalſis, acidis, ut nihil de integritate ſuâ deperdat. Circumſpectiùs, meo judicio Veteres, omnes hîc aquas fortes extermi- narunt, quòd quemadmodum bene *Lullius* in ſuo *Vade mecum*, *non ſit bona* matris filios ſuos interficere.

LXII.

Anonymus ille illuſtris, qui *Pantaleonis* nomen induit, magnæ eruditionis, & experientiæ Roſcius, in *Bifolio* ſuo *metallico* in *Tumulo Hermetis aperto*, & in *Alchymiſtico Examine* prodit clariſſimam in his ſacris lucem, promptum, ſubactumque judicium, & liberrimum in cenſendo acumen. Credibile eſt, *Diſceptationem* de *Lapide Phyſico*, contra *Auctorem Tumbæ Semiramidis* ab eodem calamo profluxiſſe, ita iiſdem principiis, fundamentiſq; innititur is Scriptor, quibus *Pantaleon*. Et ſi ſcapham ſcapham appellare fas eſt, is *Tumbæ Semiramidis Auctor*, in quem invehitur *Diſceptator*, magnis excidit auſis, liquidoque imperitiam ſuam in Hermetico opere declarat; nec potuit fortiùs, generoſiuſque contundi, quàm ab illo *diſceptatore*, hoc eſt, opinor *Pantaleone* præſtitum eſt.

LXIII.

Iohannis Friderici Helvetii Vitulus Aureus non equidem artificium Lapidis aut deſcribit, aut profitetur, ſed, quod tamen ad notitiam Candidatorum pertinet, factam ab Adepto projectionem (ut loquuntur) ejuſque diſcurſum graphicè exponit: in quo illud mirum, quòd artifex iſte tam levi negotio, tam exiguis ſumptibus, tam anguſto temporis intervallo abſolvi negotium aſſeveret. Vox ejus: *præparari lapidem quatriduo, & id ope ſalis cujuſdam cœleſtis, nec ultra novem florenos toti opificio impendi.* Quòd ſi ejus ſtandum auctoritate, major hic magiſter cenſendus *Lullio*, qui in *Accurationibus* profitetur, curâ ſingulari adhibitâ, diebus triginta

triginta totam præparationem expediri. Quòd idem potuiſſe *Chortalaſſeum* tradit hæres ejus Livonus. Sed ſi id veritati conſonum, cur idem librorum ejus hæres totis ex eo triginta annis præſtare nihil potuit? ſunt, qui exiſtiment *Mariam Hebræam* triduo negotium potuiſſe tranſigere, immò tandem & trihorio, juxta illud vulgatum: *Maria lux roris ligam ligat in tribus horis*. Verùm haud dubiè de repetitionibus poſt abſolutum iterum, iterumque lapidem hæc intelligenda, Utut ſit, ſat cito, ſi ſat bene.

LXIV.

Anonymi tres Tractatus de Metallorum transmutatione per Mart. *Birrium* evulgati, abundant rationibus, præceptis & monitis Philoſophicis, nec dubium, quin ſint hinc inde de optimâ notâ. Ex aphoriſmis illis hi expendantur: *Id purum, quod in imperfectis metallis eſt, propter cruditatem ſuam in igne avolat - - - Totus ſol ſemen eſt, ubi diſſolveris - - - In tingendo pars una tincta contiguæ parti eſt inſtar fermenti - - - Ordo colorum determinari nequit, quia is varius eſt, pro varietate menſtrui perfectioris aut imperfectioris. Anonymi Cabala Chymica* Hamburgi anno MDCLXXX publicata, ex arte ſublimioris Chemiæ ſecretum ſuum perſequitur, gratior tamen illa provectioribus in hoc ſtudio, utiliorque quàm iis, qui nondum ſine cortice natare didicerunt.

LXV.

Anonymus in Lucernâ Mercuriali (neu angezündt hellbrennendes Mercurial Liecht) Errores ſuos anteactos ingenuè depingit, ut tyrones à ſimilibus præcipitiis abſterreat, ſed ubi ventum eſt ad cardinem rei, circumcidit præcipua, non invidiâ, ſed amore ſilentii Philoſophici. Nec quisquam etiam facilè divinaverit, quid illa ejuſdem ſibi velint: materiam jam puram tradendam eſſe quatuor ſpiritibus igneis, futuris per biennium ejuſdem cuſtodibus. *Cyrus refrigeratorius Ieruſalemitanus* multa promittit magnificè, ſed quò tendat ampliſſimis illis promiſſis, ignotum non modo aliis legentibus, ſed forſan & illi ipſi. *Radix Chemiæ Anonymi* totus in eo eſt, ut liquorem Alkaheſt vel conficiat, vel commendet: cujus tamen an verus ſit poſſeſſor, ex hoc ſcripto nequaquam conſtat. Et verò fac eſſe ad Lapidem tamen conficiendum is liquor non deſideratur.

LXVI.

Fridericus Geisler in ſuo *Auro potabili* vult genuinum ſolis menſtruum ex rubrâ quadam terrâ, ſive *aretz* præparandum eſſe; per terram autem illam rubram ſive bolum rubentem intelligat, ſive (ut ſuſpicio eſt) vitriolum in calcem rubicundam peruſtum, opportunum ſolis radicibus intimis aperiendis menſtruum non miniſtrabit, qui hæterogeneum nequaquam diſſolverit homogeneum, quippe natura non gaudet niſi ſuâ naturâ. *Anonymi particulare ex univerſali* procedit ex Mercurio per terram aliquam rubram (an colcothar) in ſtatum fixum transformato. Neque negare fas eſt ſimili Mercurio vim ſuam in morbis, ſed in cupellâ procul dubio conſtantia illa evaneſcet. *Vera fundamenta Chemiæ* anno MDCLX edita parum inſtruunt ſitientem veritatis animum, parum tangunt nervum difficultatis, licet aliàs variè nec indoctè de Lapide, atque liquore Alkaheſt philoſophentur.

LXVII.

Anonymus Mercurii caducei (Zweifacher Schlangenſtab) Auctorem orgyis myſteriorum Chemicorum initiatum fuiſſe, non difficulter adducor ut credam: ſaltem ita opportunè de materiâ, de toto opere ſermonem inſtituit, ut in theoriâ probè ſubactum eſſe oporteat; de praxi ejus niſi definiero. Penè omiſeram *Anonymum de principiis naturæ & artis Chemicæ*, Geiſmariæ luci publicæ expoſitum, qui licet diu hæreat in elementis, non deſinit tamen arcem rei ſubinde invadere, & puteum hunc Democriti attentè ſcrutari. *Helmontium*, colloco inter argutos quidem, & nobiles Philoſophos, (ut Mercurio diaphoretico, corallatoque felicem) ſed inter Roſcios magnæ Artis nequaquam, quòd & ipſe ſe agnoſcat in frugiferâ illâ metamorphoſi metallorum Hermeticâ hoſpitem fuiſſe & totus liber ipſius perſuadeat idem, utcunque beneficio liquoris Alkaheſt medicinam, poſt Paracelſum locupletârit. Sunt nihilominus, qui ſuſpicantur *Helmontium* nunquam propriis manibus hunc liquorem præparâſſe, ſed poſſediſſe ab alio præparatum, adeoque graviter alicubi conqueri, lagenam, quâ Alkaheſt continebatur, ſibi furtim ablatam fuiſſe.

LXVIII.

Phœnix Adropicus de morte redux Anonymi, quantum ex caliginoſâ ejus delineatione licet exſpiſcari, ex rubrâ quadam terrâ per validam deſtillationem oleum quoddam γαλακτῶδες exprimit, & poſtea oleum rubicundum (an & hîc colcothar locum habet?) quo imbuit ſcobem ſolis & lunæ, fovetque blando calore, donec conjungantur, immò figantur. Et hæc quidem parum verſatis in hâc palæſtrâ non difficulter perſuadentur, ſed cùm olea ejuſmodi bolis conſtanter expreſſa ſociari auro, ob naturæ utriuſque diſcordiam, nequeant, vereor ut theſaurus ille tranſeat demum in carbones. *Alterius Anonymi Phœnix* Philoſophic. in perveſtigando Artis ſecreto ſpem ſuam videtur in aquâ pluviâ collocare, quo eventu, viderit ipſe. Ego qui ex eadem ſalem cubicum & rubicundiſſimam tincturam oleoſi generis ſæpe extraxi, argentum exteriùs aureo colore imbuentem, ingreſſum tamen ejus in metalla, licet poſt longas decoctiones, nunquam potui obſervare. Quod idem judicium eſto de rore majali, cæteriſque in aëre natantibus liquoribus. *Johannis Riſtii Phœnix Philoſophicus* Hamburgi editus, anno MDCXXXVIII. magis adeo concinnatus videtur propitiando facundiſſimi Poëtæ genio, quàm inveſtigandæ Artis hujus ſinceritati; ita quæ de cucurbitâ ex oſſe balænatio confectâ, & ſucco cancrorum, ſcobe chalybeâ, & ſilicibus imbutâ commentatur, ad captandum ex ſublimi ſpiritum univerſalem, olent ſuavem ad irridendos ſtolidos fabellam.

LXIX.

Joh. Chriſtophorus Steeb. in *Elixire ſolis per dulcem liquorẽ* comparato, recipit (quæ verba ejus ſunt) Magneſiæ ſolis rubicundiſſimæ partem unam, Mercurii Philoſophici partes duas, hæc jungit ad aram Vulcani, &c. Sed quid hîc intellectum velit per *Magneſiam ſolis*, per *Mercurium Philoſophorum*, oppidò ambiguum eſt. Non prætereundum hîc *Vellus aureum Moglini*, in quo potiſſimùm agit de Auro potabili, cujus natales ſint aurum, & terra rubra. Si hariolari liceret, putarem, à *Moglino* intelligi mucilaginem illam, quæ rubicundâ facie, aquis ſtagnantibus, æſtate fervidâ incumbit; ſed cùm neque exercitatiſſimæ dextræ *Kunchelius*, nec alii in Artis operibus probè ſubacti ex illâ maſsâ aliquid potuerint elicere, quod intimam ſolis texturam diſſolveret, vero ſimillimum fuerit, nec fortunam *Moglino* aſpirâſſe faventiorem.

LXX.

Huginus à Barmâ in *Regnis Saturnii* Arcanum Hermeticum ita depingit, ut adyta ejus præcipua videatur penetrâſſe. Inter alia: *Mercurius noſter*, inquit, *mollia indurat, dura mollit, volatilia fixat, & fixiſſima volatilia reddit: viva mortificat, mortua vivificat, ac reſuſcitat, humida ſiccat, ſicca humectat.* Hunc qui ſibi reddiderit obnoxium, haud dubius eſt Hermetis antiqui hæres. Interea *arcanum* ejus *corallinum*, quod ita liberaliter publico communicat, vix multos inveniet imitatores, propter & diuturnum in laborando tædium, & ſuſpicionem imperfectionis, quòd in præparatione deſideretur enucleatio liquoris Alkaheſt, cujus unius miniſterio, ſecundum *Helmontium*, Mercurius debitam hîc conſtantiam addiſcit.

LXXI.

Johannes de Monte-Snyders in ſuâ *Medicinâ univerſali* id potiſſimùm agit, ut metalla per mineralia deſtruantur [hoc eſt, ut impurum eorundem ſulphur, operi noxium removeatur] & poſt deſtructionem ope butyri Reguli Antimonii reviviſcant, in ſtatum, & vitam meliorem. Deſtruit autem eadem pulvere illo ſolenni Paracelſico (quem *verbenas adole* vocant) qui recipit tartari partes duas, nitri quatuor, ſulphuris octo. Proceſſum totum, ex ore *Monte-Snyderi* exceptum graphicè delineat *Kenelmus Digbæus* in *Secretis* ſuis jam in ſcripto poſthumo luci publicæ expoſitis. Et quidem verè inter adeptos cooptandum eſſe *Monte-Snyderum* plures exiſtimant, inque iis celeberrimus Aquisgranenſium Medicus, *Dn. Blondellus*, qui mihi fruſtillum auri ab eodem Aquisgrani confectum unà communicavit, addito oculatorum Aurifabrorum, qui metamorphoſi adfuerant teſtimonio. Ego qui nec quicquam *Monte-Snydero* per me, nec amiciſſimo Blondello detractum velim, putarim Artificem quidem eſſe *Monte-Snyderum*, ſed vix noto illo proceſſu veſtigia Antiquorum in magno Opere ſignata eſſe ſecutum, utcunque particulare quoddam fortaſſis naturæ hoc pacto extorſerit.

LXXII.

Fons fontium Arcani Naturæ aperti, quem *Anonymus* Germanus anno MDCXXVIII publici juris eſſe voluit, ſic ſatis aptè, ex diſciplinâ Veterum, ſe explicat, adeo ut non difficulter credam intima Artis penetralia eidem patuiſſe; id quod & ipſe non obſcurè præ ſe fert. *Johannis Othonis Helbigii* ſcientiæ Chemicæ, *Introitu in veram, & inauditam Phyſicam*, aliiſque ſcriptis Orbi literato oſtentatæ famam, cùm ampla, & magnifica eſſe cœpiſſet, oppidò imminuit *Anonymus*, retexendo Arcanum ſecreti ejuſdem ſymbolum, *Vis aliena teſſa*, in ſententiam hanc Latinam; *Eſſentia Saliva*, quæ Antiquorum unanimi de Lapide opinioni nequaquam reſpondet, licet eorum nonnulli, inque iis *Morienus* videri poſſit iſtuc collineâſſe, cùm aliud prorſus intuens ita ſcriberet: *Materia hæc, ô Rex, in te eſt, immò à te capitur.*

LXXIII.

Theodorus Mundanus epiſtolâ, *de quintâ eſſentiâ Philoſophorum*, ad illuſtrem Archiatrum Britannicum, *Edmundum Dickinſon*, ex multis ibidem ſignatis veſtigiis colligitur verus ſine controverſiâ Magiſterii Philoſophici poſſeſſor; ſed ita per ambages & diverticula incedit, ut circumſpectum eſſe oporteat, qui, ubi ſeriò, ubi ſimulatè loquitur, poſſit internoſcere. Neque enim ut jacent, intelligenda ſunt, quæ prolixe affert pag. CLXXXXVII. ſequ. quæque ad infinitos, immò eos ſupervacuos labores aperiunt feneſtram. Interea vel ex hoc ungue leonem æſtimamus, ſed qui unguem ſuum callidè tegit, quoties propter inſidiatores neceſſe eſt. Vir cæteroquin maturus judicio, pietate gravis, & ab ineptiis ſeculi alieniſſimus.

LXXIV.

VVilhelmus Schroter, Baro, & Socius Societatis Regiæ Anglicanæ in *Inſtructione ſuâ neceſſariâ de Chryſopoeâ*, ſatis declarat ingenium locuples, ſenſus argutos, experientiam omnino variam, ſed in ſinum intimum Naturæ metallicæ ſe admiſſum, quâ eſt ingenuitate, Lugduni in Batavis mihi olim cognitâ, nuſquam ſuſtinuit profiteri. Meditationes quidem ſuas de ſubjecto magni operis hinc inde proponit, ſed quas nemini deſiderat obtrudere. Quæ de Wagnereckii artificio inſpergit, mihi quidem ferè perſuadent, Wagnereckium in progreſſu operis rectam inſtitiſſe viam, ſed principio non ſatis ſollicitè purificâſſe materiam, atque inde ſecutam in projectione infirmitatem.

LXXV.

In Nucleo Alchymiæ, Irenæi Philoponi Philalethæ via illa, quam calcavit in *Introitu aperto* ipſius anteceſſor Philalethes, aperitur, muniturque uberius. Hanc autem initio operis, mille faſtidiis, longoque obſeptam eſſe labore, non potuit diffiteri primus Philalethes. Sed ſi quis ſemel primos in hac viâ progreſſus fecerit ſalutares, in praxi poſtea ſine magno ſudore verſabitur. Interea, varia addidit, hîc *Irenæus* diligentiæ ſingularis argumenta, ut: *uni libræ Mercurii in projectione non decedere niſi ſcrupulum unum*; id quod facilè oſtenderit, non eſſe tantum aquoſæ humiditatis, aut fæcum arſenicalium in Mercurio quantùm Auctores quidam prædicant; *Item pondus Iovis tingendo creſcere, excluſo aëre, qui in poris ejus antea continebatur: Solem affuſâ tincturâ viſum ſibi abiiſſe in vitrum album, quod permiſtum aliis metallis pondus ſolis expediit, non colorem, &c.*

LXXVI.

La vera Dichiaratione di tutte le methaphore, ſimilitudini, & enimmi, degl' Antichi Filoſofi Alchimiſti, &c. per *Evangeliſtam Quattrami* Venetiis A. MDLXXXVII excuſa vix aliud eſt, quàm perpetua in ſpurios ſeculi ipſius Chemiſtas invectiva; pauca enim de verâ metallorum naturâ Philoſophicorum attinguntur, & ea non quidem inutilia, ſed ad conciliandum in magno opere lumen parum profuturâ. *Nuova minera d'Oro* di *Flavio Girolami*, Venetiis A. MDLXXXX. edita, in eo præcipuè verſatur, ut majeſtatem, veritatemque Artis Chemicæ ſtrenuè vindicet, id quod etiam diſertè, eruditeque exſequitur. Scriptor variæ, vaſtæque lectionis, nec à rationibus Philoſopho dignis imparatus; qui tamen operi praxeos vix manum admovit ipſe, contentus dignitatem Artis primariæ pro virili propugnâſſe.

LXXVII.

Lux obnubilata ſuapte naturâ refulgens, de lapide Philoſophico (quem *Anonymus* vetuſtior verſu Italico expreſſit, recentior *Anonymus* illuſtravit commentariis, Venetiis A. MDCLX.) paucis quidem, ſed efficacibus aphoriſmis docet, ſe plenam Artis cognitionem aſſecutum eſſe; quam tamen ex conſuetudine Artificum & celat ſimul, & ſimul revelat. *Breve Teſoro Alchimiſtico Joſephi Marini*, Venetiis A. MDCXLIV, evulgatus, hæret in particularibus, ceu vocant, iiſq; maximam partem incertis, & exſpectationi non reſpondentibus. Nec aliud

ferè

ferè judicium ferendum de *Lapide Lydio Naturæ Aureæ*, quem ſcripſit A. MDCLXIX. *Sertimontius.* Laudatior *Juſtinus Puſtevinec*, qui licet præcipuè ſtylum adverſus Sophiſtas convertat, circa finem tamen opuſculi, de veritate Magiſterii & veſtibulo Operis ſobriè, & ex arte differit.

LXXVIII.

Ludovicus de Comitibus, variis ſcriptis Chemicis inclutus, & Venetiis mihi olim familiaris, multa mecum de ſecreto Hermetico diſputavit, candidè, humaniter, doctéq; omnia, ſed ex quibus tamen exſculpere non licuit, ipsũ ultra theoriam in hoc genere proceſſiſſe. Accedebat jam tum Viro optimo fatale malum, cæcitas, abſque quâ fuiſſet, meditationes ſuas fortaſſis ad optatam provexiſſet metam. Liquorem *Alkaheſt* viſum ſibi aliquando profeſſus eſt, ſed alienâ manu præparatum, adjiciens, enchireſin ejus laborioſiſſimam eſſe, præparari ex Mercurio dulci vel trecentis ſublimationibus fatigato, & poſt in cellâ tandem in liquorem fatiſcente: totam conficiendi legem à ſe communicatem eſſe Dn. *Vaibel*, Ducis Neoburgenſis Archiatro, eumq; in eo eſſe, ut rem experimento permittat.

LXXIX.

Petri Arlenſis de Scudalupis opus præ ſe fert non levem in his ſacris experientiam, ſed ex quâ nihil adeo hodie proficies, ita Parentis experimenta caſtravit filius, ſucceſſor imperitus, de quo diſertiùs ſcribit celeberrimi *Dan. Georg. Morhofii Polyhiſtor. G. Clauderus methodum conficiendæ Tincturæ Univerſalis* non ita pridem ſcripto conſignavit, docto quidem illo, & candido, ſed cùm certam argillæ ſpeciem pro genuino Magiſterii ſubjecto agnoſcat, mentem tabulæ Smaragdinæ non ſatis liquidò aſſecutus eſſe videtur. Niſi forſan credere oporteat, Virum celeberrimum magis adeo ita ſcripſiſſe, ut peritorum experiretur judicia, quàm ut in eam ſe conſtanter ingredi ſententiam teſtaretur. Ad ſummam, quicquid ex iſtiuſmodi argillis (quarum non paucas ad examen vocavi) exprimitur, vel fugax eſt in igne, vel cadaveris inſtar metallis fuſis non permiſcetur, ſed obiter tantùm incumbit, quod contra ingenium veri ſubjecti eſſe quivis animadvertit.

LXXX.

Magni Philoſophorum Arcani Revelator nuper adeo Genevæ in hanc ſcenam prodiit; ſed pauca ita revelat, ut lectori veritatis avido uſui, aut luci eſſe poſſint; quin & habet aliquid rhapſodiæ ſimile, unde lectionem ejus tyroni puto infrugiferam. *Icon Philoſophiæ Claudii Germain* novo inſtituto ad Mercurium Arſenici, tanquam ſacram anchoram confugit, illo in ſubjecto certum Artis magnæ principium latere exiſtimans. Nobis autem iſte arſenici Mercurius (qui non difficulter elicitur) nihilo generoſior eſt vulgari, quicquid etiam de Imp. Caligulæ experimento tradat *Plinius.* Etſi ſeriò ita arbitratur *Cl. Germain*, cur non perſtitit in Opere, etiam à morte Reginæ Poloniæ? [cui manum in operando locaverat] ſed nimirum arſenicum & Sibyllæ, & Antiquorum aliorum, deſignat non fugax illud minerale, ſed ἀρσενικόν τι, hoc eſt, maſculum quiddam, quod Mercurium ſive vulgi, ſive corporum cogat in obſequium.

LXXXI.

In infinitum propemodum excurreret diſſertatio, ſi vel ad omnes, qui ſecreta ejuſmodi pollicentur, ſe ſe diffunderet, vel unà Iatro-Chemicos, *Hartmannum, Crollium, Libavium, Schroderum Bequinum, Glauberum, Minſichtum, Zvvelferum, Rolfincium, Glaſerum, Februarium,* &c. complectetur: quorum induſtriam, ut in ſuâ palæſtrâ laudabilem meritò commendamus, ſed unà putamus, hos omnes plus temporis collocâſſe in extorquendis naturæ per violentiam ſuis dotibus, quàm in genuina ejus virtute modeſtè & ſuavis ter eliciendâ. Unde ſatis appoſitè *Sendivogius: Si hodie,* inquit, *reviviſceret ipſe Philoſophorum Pater Hermes, & ſubtilis ingenii Geber, cum profundiſſimo Raymundo Lullio, non pro Philoſophis, ſed potiùs pro diſcipulis à noſtris Chemiſtis haberentur; neſcirent tot hodie uſitatas deſtillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia Artiſtarum opera, quæ ipſorum ſcriptis hujus ſeculi homines invenerunt, & excogitârunt. Unicum tantùm nobis deeſt, ut id ſciamus, quod ipſi fecerunt, Lapidem ſcilicet Philoſophorum, ſeu Tincturam Phyſicam.*

LXXXII.

Coronidis loco id unum nunc reliquum eſt, ut quibus peculiaris Numinis æterni providentia Dianam hanc nudam ſpectare dedit, peculiari etiam ſanctimoniâ vitæ cæteris mortalibus præluceant, memores dirarum Philoſophicarum, ſi cuiquam indigno Eleuſinia hæc ſacra aperiant. Audiatur *Roſarium Philoſophorum: Qui revelat,* inquit, *ſecretum Artis, maledicetur, & morietur apoplexiâ.* Nec mitior *Lullius* in practicâ: *Sub anathematis pœnâ,* inquit, *prohiberis, ne alicui diſcooperias, nam à Deo maledictus eſt, qui diſcooperit. Et ideo Philoſophi ſic celaverunt, &, Deo dante, celabunt futuris temporibus.* Iterum *Lullius* in *Teſtamento noviſſimo: Nè theſaurum,* inquit, *indignis diſpergas, nè Deus judicium à te depoſcat.* Tandem & *Idem* in *Theoriâ: juro tibi,* inquit, *ſupra animam meam, quòd ſi ea reveles, damnatus es, nam à Deo procedit, & ei debetur.* Eodem modo fulminat *Aquarium Sapientum: Si,* inquit, *cuiquam indigno, aut impio Arcanum revelaveris, æternæ ſalutis facies jacturam.*

Tantum.

SECTIO SECUNDA.

Veritas Alchemiæ, atque Lapidis exiſtentia, ex Argumentis pro & contra allatis, Experimentis variis, immò Juriſconſultorum Judiciis, comprobatur.

SUBSECTIO PRIMA

De Lapide Philoſophorum Diſſertatio, ex ATHANASII KIRCHERI è Societate Ieſu *Mundo Subterraneo* deſcripta.

CAPUT PRIMUM.

Quid ſit Lapis Philoſophorum, *quidnam* Elixir *ſeu Tinctura Philoſophica, & an ejus ope verum & naturale* Aurum *arte produci poſſit.*

VIX nullum in Phyſiologia argumentum tot, tantiſque, tamque acribus Auctorum velitationibus exagitatum, tanta opinionum varietate diſcerptum, (quibus intricato opinionum fune ſeſe nunc in hanc, nunc in illam partem trahere, lite in hanc uſque diem pendente, contendunt) quàm hoc de *Chryſopœia* thema ſanè curioſiſſimum reperi. Ego ſanè ultrò citroque ſingulorum rationes penitius ponderans, quid ſentiam eo quo par eſt candore aperiam. Quod dum facio, non cum Pſeudochymicaſtris rudi & illiterato hominum genere, ſed cum Philoſophis mihi negotium eſſe, *Lector* ſibi perſuadeat.

Quatuor principales circa *auriferam Artem* ſententias reperio. Prima eorum eſt qui Chryſopœias Artem *ἀδύνατον* putant. Secunda eorum qui ex Mineralium metallorumque glebis arte ſeparant, quam *metallurgiam* vocamus, de qua nulla eſt prorſus difficultas, cùm iſtiuſmodi aurum, argentumq; primùm in humanæ negotiationis commercio locum meritò obtineat. Tertiam ſententiam Theologi potiſſimùm tuentur, qui aſſerunt *aurum* quidem poſſe produci quaſi verum, quod tamen pro vero non liceat vendere æquali pretio, quo verum venditur, neque in Medicinis illud adhibere licitum eſſe, quod nos impoſterum *Sophiſticum* appellabimus, fitque, cùm auro & argento aliud quodpiam metallum conveniens adjungitur, unde per artem tertium quid reſultat, & ſub auri nomine venditur, eoque Collybiſtæ ut plurimum utuntur, quam & *legam* vocant. Quarta ſententia propria Alchymiſtarum eſt, qui arte Chymica *aurum* non ſolum verum, & genuinum, ſed & naturali multò nobilius, excellentius, puriuſque produci poſſe exiſtimant. Nos media via incedentes, neque *χρυσοποιίας ἀδυναμίαν*, neque etiam eo modo id fieri, quo Alchymiſtæ illud produci poſſe exiſtimant, aſſerimus. Quod ut oſtendamus, primò de *Lapide Philoſophico*, circa quem totus cardo controverſiarum verſatur, cujus ope metallica corpora imperfecta in aurum, vel argentum pro medicina rubri, vel albi ratione tranſmutari, tingi, & per projectionem in infinitum multiplicari poſſe aſſerunt.

Lapis Philoſophorum.

Lapis Philoſophorum definitur ab Alchymicis, magnum in arte myſterium, & univerſalis medicina, quæ non modò corpus humanum validum in ſuo vigore conſervat, læſumque priſtinæ ſanitati reſtituit, ſed etiam metalla imperfecta depurando, decoquendo, nativum colorem miniſtrando ad ſummum finem, quem natura intendit, brevi temporis ſpatio in purum *aurum*, *argentumque* tranſmutat in infinitum multiplicabile. Alii talem ei definitionem aſſignant: *Lapis Philoſophorum* eſt puriſſima, fixa, ſimpliciſſima ſubſtantia metallica, quæ ſupra metalla projecta infinita quantitate, illa in verum *aurum* aut *argentum* convertit, & humanum corpus in ſuo vigore conſervans: vel, qui metalla à natura ſummè depravata, frequenti ſolutione ad ſecundam generationem perducit. Hoc alii

Elixir

Elixir vocant; alii *Tincturam*, quæ omnia metalla in aurum argentumque ſubſtantialiter tingit, ita ut ſi mare foret Mercurius; illa univerſum ſuperjecta *lapidis benedicti*, ut vocant, medicina, illud fit in aurum, argentumque pro lapidis rubei, aut candidi ratione tranſmutatura, juxta illud Augurelli:

Ipſius ut tenui projecta parte per undas
Æquoris, argentum ſi vivum tunc foret æquor,
Omne vel immenſum verti mare poſſet in aurum.

Ita dicunt *Iſaacus Hollandus*, *Paracelſus*, *Villanovanus*, quibus dici vix poteſt, quantum ſe rectè ſentientium Philoſophorum ludibriis ſanniſque expoſuerint. Quòd verò merum figmentum ſit in *ſequentibus* ampliſſimè dicetur; ut proindè haud incongruè, uti ex definitione patet, lapidem *myſterium* dixerint, cum revera totus, & ſenſu, & re myſticus dici poſſit, vetereſque Philoſophi, prorſus aliud per iſtiuſmodi lapidem, *Elixir*, Tincturam intellexerint, quàm id quod moderni Alchymiſtæ ſibi imaginantur. Mirum & illud eſt, hunc omnium penè rerum ſimilitudine deſcribi: hunc enim vocant *Cœlum, Chryſoſperma, Semen auri, Terram benedictam, Aquam vivam, Aquam vitæ, Sigillum Salomonis, Ignem naturæ, Lac Virginis, Mercurium Philoſophorum, Draconem, Aquilam, Corvum, Laton, Elixir*, omnium morborum medicamentum, de quo qui bibit non moritur, & ſimilia partim ridicula, partim irreligioſa, quæ omnia, ne tot nugis diutius immorer, vide in *Hermetem* fabuloſum, *Treviſanum*, *Iſaacum*, *Morienum* fictitium, *Lullum*, *Paracelſum*, cœteroſque Arabes in turba Philoſophorum. Ut verò adducta Chymicorum de *Lapide Philoſophorum* diſſenſio luculentius intelligatur, primò de materiâ Lapidis verè myſterioſi; deinde *de modo* eum conficiendi, dicamus, ex quibus haud dubiè propoſitæ Diſſertationis veritas elucefcet.

Natura ex quatuor elementis tria generat principia, Salem, Sulphur, & Mercurium, atque ex iis ſimul debita proportione junctis metalla generare, arbores producere, animalia gignere, & ubi ad terminum ſuum pervenerit, tanquam ultimo fine jam adepto, ceſſare. Quæcunque enim ſub Lunæ circulo continentur, in tria diſtribuuntur genera, non plura, nec pauciora, triplici regno diſtributa, Mineralium, Vegetabilinm, Animalium. In hiſce tribus Natura ſuum ſibi imperium vendicat, & iis agit, movetur, operaturque, ut ſiquid aliud extra illa quæras, id verius *in Utopia*, quàm in Naturæ imperio quærere cenſearis. Ad naturæ itaque exemplar veluti prototypon attendere debent Alchymiſtæ, ut finem ſuum conſequantur. Nam uti in *præcedentibus* diximus niſi communem omnibus metallis materiam aſſumpſerint, ad magnæ Artis opus perficiendum, nunquam aſſurgent.

Quæritur itaque, Quænam ſit admirabilis illa Chymicorum *materia*, ex qua tantos venantur auri, argentique theſauros? In hac materia determinanda, uti explicari vix poteſt, quantum inter ſe auctores tum re, tum nomine diſſentiant, ita vel ex hoc ipſo capite Artis incertitudinem ſat ſuperque oſtendunt: vel enim unus veritatem attingit, vel omnes ſimul. Sed ſicuti illud incertum eſt, ita in poſteriori veritas tot contradictionibus involuta, locum habere non poteſt. *Villanovanus* inſectatur *Lullium*; utrumque impugnat *Paracelſus*; hunc *Libavius*, omnium bipedum quadripedumque nequiſſimum impoſtorem intitulat; omnes verò reliqui contra *Libavium* inſurgentes, Sycophantam livore plenum, mordacitate Satyrica efferum vocant, omnes tandem ſingulos fatuos, & ignaros rerum intitulant: & cum de re convenire non poſſint, in ſe invicem innumeris conviciis opprobrioſiſque nominibus, canum inſtar, ſæviunt, ut proinde veritatis indagandæ loco, non niſi convicia, ſcommata, calumnias, & maleferiatæ gentis opprobria audias.

Non minor eſt de *materiæ* denominatione diſſenſus: Nonnulli Scoriam ferri, quidam Salem, aut Alumen, aliqui Magneſiam, Cadmiam, Chalcanthum: non defuerunt, qui Arſenicum benedictam hanc *materiam* eſſe adeò firmiter ſibi perſuaſerint, ut de eo illud *Sibyllæ* indigitatum velint, ſed & recitemus verſus, ſic autem Sibylla dicit.

Ἐννέα γράμματ᾽ ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με,
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται δύο γράμματ᾽ ἔχουσιν ἑκάσαι
Αἱ λοιπαὶ ἡ τὰ λοιπά, καὶ εἰσιν ἄφωνα τὰ πέντε.
Τοῦ παντὸς δ᾽ ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτὼ,
Καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες, σὺν γ᾽ ἑπτά· γνοὺς δέ τις εἰμί;
Οὐκ ἀμύητος, ἔσῃ θείης παρ᾽ ἔμοιγε σοφίης.

Quæ ſic interpretor.

Sunt elementa novem mihi, ſum tetraſyllabos autem,
Percipe me, primæ tres ſyllabæ efficiuntur
Ex binis omnes elementis, cætera reſtant
In reliquis, quorum ſunt non vocalia quinque:
Totius numeri bis ſunt hecatontades octo,
Et ter tres decades cum ſeptem, ſi ſcieris me,
Non te, qua potior, Sapientia Diva latebit.

Hiſce Verſibus *Cardanus*, *Ronconetus*, & *Paracelſus*, primam lapidis materiam divina quadam revelatione per *Sibyllam* indigitatam aſſerunt, aliamque non eſſe, quàm *Arſenicum*: Ratio, quia Arſenicum eſt tetraſyllabum, & novem literis conſtat. Hanc verò frivolam conjecturam eſſe hinc patet; quod *Sibylla* non de materia lapidis, ſed de nomine Dei myſtico, hoc loco, uti ex contextu Prophetiæ patet, locuta ſit. Unde ego penitiùs oraculi ſenſu expenſo, ibidem *Sibyllam* ſub allegorico, & ænigmatico numerorum calculo quem Græci ἰσοψηφίαν vocant, nomen Chriſti indicaſſe reperio: nomen videlicet ὁ Ἄνθρωπος Θεὸς homo Deus, ſive Deus homo. Jam utrum ita ſit, videamus. Primò dicit, *ſunt elementa novem mihi*, & totidem literæ reperiuntur in ὁ ἄνθρωπος; habet & idem hoc nomen *quatuor ſyllabas*: tres ſyllabæ efficiuntur ex binis elementis, ἄν, θρω, πος. *Cætera reſtant in reliquis*, id eſt, Θεός. *Sunt autem horum quinque non vocalia*; videlicet in aſſumpto nomine ἄνθρωπος conſonantes quinque, ν, θ, ρ, π, ς. Numerus verò, qui inde reſultat, *ſunt bis hecatontades octo*, id eſt, 1600. & *ter tres decades*, i. e. 90. cùm 7. adeò ut totus numerus ſit. 1697. Si itaque ὁ ἄνθρωπος Θεὸς in numeros reſolvatur, habebis eundem ferè numerum, de quo *Sibylla* loquitur, ut in margine patet 1674. Ἀρσενικὸν verò reſolutum, nonniſi 506. continet, qui numerus oraculo ἀνισόψηφος, quantum ab oraculi verbis diſſideat, quis non videt? Sed hæc πάρεργον.

α	1
ρ	100
σ	200
ε	9
ν	500
ι	10
κ	20
ο	70
ν	50
	506

ο	70
α	1
ν	50
θ	9
ρ	100
ω	800
π	90
ο	70
ς	200
θ	9
ε	5
ο	70
ς	200
	1674

Sunt alii, qui ad *Lapidis materiam* bufones, capillos, ovorum putamina, & ne quid turpitudinis deſit,

ſit, fluorem menſtruum, aut ſanguinem humanum, mumiarumque condituram aſſumunt. Quidam tandem in terra, aqua, aëre, in ſtabulis, ac latrinis inquirendum eſſe cenſent; & quamvis ſapientiores hæc omnia de ſale ubique reperibili ſub allegoria quadam intelligi debere putent: multi tamen, uti *Bacon*, ſub reali ſenſu, uti ex operationibus ejus patet; hæc accipiunt. Qui tamen propius accedere videntur, ſunt ii, qui *Sulphur & hydrargyron* propriam lapidis materiam aſſerunt. Sed ne ſiquidem inter ſe concordant, dum nonnulli ſulphur, & hydrargyron minerale, quidam illud quod Philoſophorum vocant, intelligunt; & in hoc plerique celebrioris nominis Philoſophi conveniunt. Quid verò ſit Sulphur, & Mercurius Philoſophorum, paulò poſt patebit. Qui verò Sulphure, & Mercurio vulgari lapidem fieri poſſe ſentiunt, ſummoperè hallucinantur. Quamvis enim immediatè naturam imitari conentur; occultos tamen Naturæ motus, proceſſus, ſemitaſque incomprehenſibiles uti ignorant, ita in perpetuis quoque tenebris hærebunt.

Qui denique argentum vivum, & ſulphur, quam primam metallorum materiam audiunt eſſe, decoquunt, meritò oleum & operam perdunt; cùm argentum vivum, & ſulphur, ex quibus aurum & argentum generatur, non ſit ex mente Chymicorum, illud vulgo, cum illa duo ſuam perfectionem graduum conſecuta ſint: argentum ſiquidem vivum, ſi vel minimo igni admoveas, fugiens tenues evaneſcit in auras, atque mixtum quoque ſecernitur, adeò ut nullis clauſtrorum repagulis ſtringi poſſit. Sulphur quoque igni appoſitum in alias, & alias formas convertitur, cum tamen amborum conjunctio ad finem uſque digeſtionis in generatione metallorum ſit neceſſaria.

Falluntur quoque, quotquot in Marcheſitis, Tutia, Antimonio, Arſenico, Auripigmento *lapidem* illum quærunt: cum in iis Sulphur prorſus inſeparabile ſit, quod tamen ultimate reſolvant, ſeparentque, nigil unquam efficient, adeo ut eo à dictis ſpeciebus Mineralium ſeparato, reliquum abire in pulverem neceſſe ſit. Qui verò in vegetabili natura *lapidem* quærunt, hi prorſus à Schola Chymicorum eliminandi ſunt, cùm ſingulæ rerum ſpecies in proprio ſuo naturæ gradu generatione perficiantur: homo hominem, bos bovem, planta plantam ſuæ ſpeciei. Fruſtra itaque laborant, qui ex *vino* uti *Lullus*, lapidem confici poſſe putant; fruſtra qui ex humano ſanguine aut urina, aut ovorum teſtis, uti *Rogerius Baconus*: ſtultè enim in natura quæritur, quod in ea non eſt: *non enim de ſpinis uvæ, nec de tribulis ficus colligi poſſunt.*

Toto itaque cœlo, & contra Naturæ dictamina errant male feriati quidam Alchymiſtæ, qui *Lapidem* extra propoſiti ſui fines in neſcio quibus rebus incongruis, diſſimilibus, heterogeneis quærunt; materia, ex qua Lapis conficitur, lapis mineralis naturę ſit oportet: ſunt autem mineralia alia minora, majora alia. Minora ſunt, quæ ſine argenti vivi additione producuntur: ut ſunt lapides, ſalia, & corpora pure ſulphurea. Majora ſunt, quæ ex argento vivo conſtant, quorum alia malleum, uti aurum, argentum, æs, ferrum, plumbum, ſtannum, ſuſtinent: alia non ſuſtinent, uti Antimonium, Magneſia, Marchaſita, diverſæ pyritum ſpecies, quæ licet Mercurio imbuantur, is adeo tamen male contemperatur dictis corporibus, ut figi nulla ratione poſſit, ac proinde ex conſequenti materia Lapidis eſſe non poſſunt. Neque quicquam ad *Lapidis* fabricam conferunt minora mineralia; uti ſunt ſalia, nitrum, alumen, ſal plumæ, &c. tum quia eorum productio cum argenti vivi generatione in forma, natura, & compoſitione differunt: tum quia unius ſpeciei una eſt natura, & ſeminis proprietas, ex qua producitur; accedit, quòd metallicis corporibus planè contraria quoad naturam reperiantur; ſalina enim corpora metalla corrumpunt, rodunt, & deſtruunt, & prout fixa, aut non fixa, pura, aut impura fuerint, omnia in nihilum redigunt, & quò ſubtiliora ſunt, eò magis metalla à ſua natura aliena reddunt, illorumque humidum innatum, in quo lapidis ſecretum latet, comburunt. Unde quicunque aquis fortibus, & acutis, cæteriſque corroſivis metalla in materiam primam revocare conantur, *Siſyphi* ſaxum merito volvunt, cùm prorſus heterogeneæ naturæ ab iis, ex quibus Chymici Lapidis fabricam moliuntur exiſtant: neque ſulphurea corpora quidquam ad rem faciunt, cùm ſemper inficiant, denigrent, & corrumpant. Cùm itaque metallis ſint contraria, quomodo medicinam metallis ſalubrem præſtare poſſint, non video: & tamen vix ab ullo ferè Auctore proceſſus artis, ut poſtea videbimus, præſcribitur, in quo & ſalia, & imperfecta metalla non ingrediuntur; ſunt enim præcipui, vel ipſo fatente Paracelſo lib. 3. de Natura rerum, *Mortales metallorum hoſtes, omnes aquæ fortes, omnes aquæ regiæ, omnia corroſiva, omnia ſalia, Sulphur crudum, Antimonium, & Mercurius. Salina quippe corpora antipathiam ſuam, vel in hoc oſtendunt, quòd omnia metalla mortificent, calcinent, corrumpant, & in nihilum redigant.* Sulphur *virus ſuum fumo oſtendit, eo nempe Veneri ſuam albedinem ſuffocat, & ex colore flammeo albam reddit, metallis verò albis, ut Lunæ, Saturno, & Marti, ſublato candore rubedinem ſubfuſcam inducit: Aurum quoque ex aureo colore nigrum, & deforme reddit:* Antimoninm *iis, cum quibus miſcetur metallis fumo ſuo naturalem colorem ſurripit alio ſubſtituto:* Mercurius, *ſine quo tamen nihil in magno opere fit, metallis mixtus in amalgama ſolvitur, fumi ſui tyrannide omnia fragilia, & immalleabilia reddit, calcinat, & dealbat: hic potiſſimum perniciosſus hoſtis eſt: Nam mox, ac Mercurius pertica ferrea illitus fuerit, perticam non ſecus, ac Vitrum frangibile reddit. Saturnus, ſeu plumbum aurum diſrumpit, deformat, & invalidum reddit, ſtannum quoque omnia metalla dura, & ad malleum inepta facit.* Quid itaque ad *Lapidis* opus conferre poſſint tot hoſtium ſeſe invicem interimentium ſtrages, quis concipiet? Quòd verò nonnulli *Vitriolo* utantur, in tantum eo utuntur, in quantum æreis corpuſculis refertum eſt, adeò ut Vitriolum nihil aliud eſſe videatur, quam cuprum liquidum & aquoſum: quamvis ex eo ſolo tinctura fieri non poſſit, niſi ei puriſſimi Mercurii ſubſtantia cum ingenito ſuo ſulphure jungatur. Cùm itaque ex hujuſmodi Lapis obtineri non poſſit, ratio ſuadet, ut Alchymiſtæ, ſi Lapidem conficere velint, materiam aliquam accipiant, in qua tria principia ſine omni labe inveniantur: Quæ qualis ſit, & an dari poſſit, examinandum reſtat.

Metallorum geneſis aliunde non procedit, niſi à Sulphureo Mercuriali vapore, qui pro ratione terreni, aut Matricis puræ aut impuræ, Metallum nunc purum, nunc impurum producit; atque hunc vaporem ſemen metallorum dicimus. Eſt autem *Sulphur* duplex, uti & Mercurius: Innatum, & adveniens: *Innatum Sulphur*, quod & vivum dicitur, ac ſimul cum ſemine confunditur: atque hoc ipſum

ipſum eſt, quod metalla promovet, materiam diſpoſitam in aurum, & argentum convertit, niſi ab adveniente aliquo alio obruatur; & , ut diximus, nihil aliud eſt , quàm vapor ille puriſſimus , & igneus, qui vim coagulandi mercurium habet. *Adveniens* verò, ſive externum *ſulphur*, ſive minerale in ſuo Naturæ ſtatu jam conſtitutum, groſſum, fæculentum, aduſtibile, unctuoſumque, tantum abeſt, ut metallorum perfectionem promoveat, ut potiùs aduſtiva ſua qualitate & mole ſua mirum in modum impediat; ſemen verò innatum purum, ſi puræ matrici fuerit concreditum, id eodem in loco purum etiam metallum ſine longo Naturæ labore , miro quodam naturæ magnetiſmo generabit, ſcopum ſuum aſſecutum, dum id facit, ad quod ſemen ordinatum fuerat. At contra, ſi ſemen hoc in matrices impuras variiſque terreſtrium glebarum quiſquiliis contaminatas inciderit , ſecundum majoris, minoriſque impuritatis gradum , metallum, aut minerale quoque nunc perfectius, modò imperfectius producet, ut ſuo loco fusè deduximus. Si vero in geneſi terreſtris , & aduſtibilis fœculentia ſeſe admiſcuerit , pro fœcum copia, *antimonium*, *marcheſitam*, *pyritem*, aliaque non ductibilia mineralia gignet, quæ quia de mercurio participant , liquefieri quidem poſſunt, ad perfectionem autem à Natura promoveri non exiſtimantur. Sin autem ſulphureæ fœces paucæ, & ſubnigræ ſe ſe commiſcuerint, & Mercurius non ſatis coctus fuerit, *argentum vivum vulgi* fiet. Sed ſi fœces malæ, mali ſaporis, & fœtidæ, nec non virtutis debilioris fuerint , illæ Mercurium inficient, illudque fragile, ponderoſum, luteumque reddunt, quod uti non bene coagulatur , ita quoque in *plumbum* degenerat. Si vero ſulphur malum fuerit, non bene cum mercurio miſcibile *ſtannum* generat. Si verò ſulphureæ illæ fœces petroſæ, immundæ & terreæ fuerint , *ferrum* producent ; & ſi ſulphur ejuſmodi rubeum, & aduſtum fuerit , *æs* gignetur.

Atque ex his fuſiùs forſan, quàm par eſt, luculenter patet, quid Alchymiſtis agendum ſit, ut ex dictis intentum illud *ſemen metallicum* extrahant, quod tametſi in iis ineſſe negare nequeamus, eductionis tamen ratio tanto eſt incertior , quanto modus naturæ, quæ illo ſemine in metallorum geneſi utitur, nobis eſt ignotior, imo vix humano ingenio inveſtigabilis ; neque ab artificibus ulla adhuc ratio, quæ intentæ *Lapidis* confectioni ſatisfaciat, inventa fuit. Non ignoro, tale ſulphur ſpermaticum in ſolo auro & argento latere puriſſimum, ſed hoc ab auri incorruptibili & indeſtructibili ſubſtantia ſeparare , hic Rhodus, hic Saltus.

Quidnam autem illa prima materia, ſive *Mercurius Philoſophorum* , ſeu Sulphur ſpermaticum, aut vapor ille metallogeniticus ſit, difficile eſt per experientiam, utpote ab omni ſenſuum miniſterio remotiſſimam, cognoſcere. Dicunt Alchymiſtæ, eſſe tertiam quandam naturam communem, & alteratam ex diverſa commixtione, & digeſtione ſulphuris, & hydrargyri, in qua vis mineralis ad generandum mixtum inexiſtit, quæ duo agunt, & patiuntur inter ſe perpetuò, donec traducantur à forma corporum imperfectorum primò generatorum in formam aliam , & tandem perveniant continuatis digeſtionibus & purificationibus ad ultimam illam, & perfectam formam, quæ eſt *forma auri* , in quâ eſt ultimus motûs terminus ; ubi etiam agens, id eſt, ſulphur omninò à ſua materia ſeparatur. Hoc uti vel ipſi Alchymiſtæ fatentur, multi quidem quærunt, pauciſſimi inveniunt, aut ſi invenerint, præparationes tamen, id eſt, proportionem in *Lapide* conficiendo debitam ignorant ; & tamen omnes fatentur , ex hiſce ſolùm medicinam elici per artem; in quibus habitabit potentialiter per naturam, & in quibus perfectio puræ materiæ, adeoque omnia metalla reperiuntur. Ex quibus apertè colligitur, illos ſupponere illud, quod incertum eſt, & in inacceſſo Naturæ gazophylacio adhuc latet abſconditum ; ſubjectum, inquam, infinitis adhuc difficultatibus, necnon contradictionibus intricatum, perplexumque. Sed ut ad materiam paulò ante deſcriptam revertamur, quæro, quænam ſit illa natura communis ? reſpondent eſſe materiam alteratam ex diverſa complexione, ac digeſtione Sulphuris, & Mercurii reſultantem. Quæro, utrum illa commixtio ſit *Sulphuris*, *& Mercurii vulgaris*, *utrum Philoſophici ? Si prius*, jam ſibi apertè contradicent, cum illa in Lapidis opus aſſumi debere minimè cenſent; *Si poſterius*, Quæro quidnam ſit iſtiuſmodi *Sulphur*, & *Mercurius Philoſophorum* ? Dicunt eſſe primam metallorum originem, atque adeo apertum circulum committunt , notumque per ignotum definiunt. Quæro iterum *quomodo* illa *ſeparentur* ? Reſpondent à forma corporum imperfectorum, quæ jam in ſtatu ſuo conſtituuntur, in formam aliam, quæ eſt auri. Quæro *quomodo* in formam auri tranſmutari poſſit, cum imperfectorum corporum forma aurum non ſit, neque etiam dare poſſit quod non habet: aut ſi per ſemen id fieri dicant, quomodo illud ſemen per tot digeſtiones, igniſque tormenta non penitùs deſtruatur ? Reſpondent , formam hanc educi ex potentia materiæ in aliam formam auri per varias operationes, quibus materia elaboratur. Sed jam examinandum eſt, quomodo, quo ſtudio, quâ laboris pertinacia *materiam* , nec dum tamen adhuc iis cognitam præparare ſtudeant, ut tandem inde mirificus ille fœtus emergat. Sic autem procedunt.

Proceſſus in Lapide conficiendo *uſurpatus à Philoſophis.*

Artifices itaque *primam materiam*, de qua in præcedentibus locuti ſumus, poſtquam invenerunt, ſi tamen invenerunt, primò eam calcinandam cenſent, & ab omnibus ſuis ſordibus purgandam, calorem reſtituendo, humoremque innatum conſervando: nam in calcinatione, uti aiunt, Chymica nulla debet fieri corporis diminutio , imò potius multiplicatio ; deinde calcinatæ materiæ craſſitiem in quandam liquidam ſubſtantiam attenuantes, in ſuam *primam materiam*, (ſi Diis placet) reducunt, quam vocant aquam mineralem, quæ manus non madefacit, tuncque fit unum in genere, in numero non item; cujus Solem appellant patrem, matrem Lunam, & mediatorem Mercurium, juxta *Tabulam Hermetis*; & alteratur corpus ſua propria forma , ſed nova illi inducitur immediatè, cùm nihil in rerum natura omni ſpoliatum forma reperiatur.

Hoc pacto jam ſeparant ex ipſa jam ſoluta ſubſtantia quatuor elementa, illaque dividunt in duas partes; in *aſcendentem* aut ſpiritualem, & *inferiorem*, ſive terrenam: quæ duæ partes ſunt unius tamen naturæ ; nam inferior eſt fermentum ipſam figens, & ſuperior eſt anima totam ipſam vivificans: harum tamen diviſio eſt neceſſaria; ut facilius

lius tranſmutentur tandem inter ſe omnes, & pars terrena tranſeundo in aquam, nigreſcat, & aqua poſtea tranſeundo in aërem dealbetur, & aër in ignem convertatur, pericycloſi perfecta.

Separatione elementorum facta, *conjunctionem* faciunt aquæ, & aëris cum terra, & igne, ut unum quodque elementorum in altero diſpergatur, ſervata proportione; tribuuntque hac ratione mari tres partes aquæ ſuæ, fœminæ verò novem, & tunc ſimile ſuo ſimili applaudit & par pari gaudet, propter concupiſcentiam adhærentiæ materialis maximè & formæ ſulphureæ.

Hæc itaque conjuncta *putrefaciunt*, humido tamen calore, ne igne accenſo Mercurius ſeparetur, vel in altum feratur propter naturam ſuam ſpiritualem, ut hac corruptione alteretur materia, & elementa naturaliter dividantur, & regeneratio ſubſequatur: Nihil enim naſcitur, vel creſcit, ne inanimatum quidem, niſi putrefactione facta.

Poſt putrefactionem ad *coagulationem* accedunt, atque eodem calore temperatiſſimo perpetuo materiam alterante, tam intrinſecus, quàm extrinſecus operantur, donec materia albeſcat, & perlarum referat ſimilitudinem, fitque tum ſpirituum volatilium cum corporibus confixatio, ac vera coagulatio. Album hoc, *ſpinam* vocant, & ſulphur album incombuſtibile, quod nunquam ab igne recedit.

Ad *cibationem* denique ſe conferunt, nempe ad ſubtilis ingroſſationem, & craſſi ſubtiliationem, commiſcendo aquam ſuam cum cinere, & lac ſuum cum terra foliata, moderatè quidem, ut ſic albedo & rubedo, bonitas, quantitas, & virtus ipſius creſcat, & augeatur, atque coquendo, materia nutriatur.

Tunc materiam *ſublimant*, ſublimatione non vulgari, quæ tamen qualis ſit concipi non poteſt, illamque ſic ab immunditiis omnibus expurgant, corpus extollendo ac ipſum ſpirituale, & ſpiritum corporalem, ac fixum reddendo, ſalſedinemque ſulphuream minuendo, ut totum dealbetur, ac citiſſimè liquefieri poſſit.

Abſoluta ſublimatione materiam *fermentant*, ſpiritum cum ſua terra dealbata, & calce tanquam cum ſuo fermento conjungendo, aut animam cum corpore incorporando: Non enim poſſunt oſtendere ſuas virtutes permanentes accidentia ſpiritualia, niſi cum corporibus fixis conjungantur, tanquam cum fermento, quod reducit ſibi appoſitum ad ſui naturam, colorem & ſaporem, per mutuam hanc & communem corporis & ſpiritus impreſſionem, ſine qua opus perfici non poteſt, quemadmodum nec paſta ſine fermento fermentari.

Ad majorem autem nobilitatem materiæ, illam exaltandam cenſent, ſpiritum augendo, terramque ſublimando, & ſubtiliando per naturalem rectificationem, omnium elementorum *circulationem*, & veram graduationem ipſorum, donec ad perfectum amplexum reducantur. Tunc Salamandram ſuam ſolutionibus, & coagulationibus reiteratis in virtute augent, & cum novo fermento in virtute & quantitate, idque in infinitum.

Ultimò faciunt *projectionem* ſuper imperfecta, ponderis unius ſupra plura ſecundùm medicinæ perfectionem: quantò enim magis ſubtiliatur, & tingitur, tantò abundantiùs operatur, & ſic naturam imitando, imperfecta metalla perficiunt, ac in Lunam, & Solem convertunt, ex propriaque ipſius materia purificata arte, & ſubtiliata, deinde decoctione, & digeſtione fixata, donec in album, & tandem in rubrum prodeat colorem, volatilisque rurſus facta, & iterum fixa, donec ingreſſum habeat, & perfectè tingat, ſuam conficiunt medicinam, ſuumque pulverem, quem *Lapidem Philoſophicum* vocant: idque variis operationibus, diverſis rebus, pluribus vaſis, multiſque fornacibus, ut ex prædictis, artis imperiti fortè conjicient: cum tamen vero Philoſopho, in toto hoc magno licet opere, ſit unica operatio, unicaque vita, res una, vas unum, ſolus ignis, ſolaque fornax, ut omnes illi una ore fatentur. Sed relictis verbis rem ipſam accedamus: Ex hiſce enim veluti in aërem projectis verbis nihil adhuc ſpecificari, quis non videt? Utrum verò lumen aliquod ex ipſa Alchymiſtarum in magna illa *Lapidis* fabrica capiamus, jam videndum reſtat: ex iis enim quid ſperandum, quid deſperandum, luce clarius patebit: *Quomodo* itaque *prima materia metallorum educenda* ſit: & præparanda, ex ipſa Alchymiſtarum ἐγχειρήσει oſtendamus.

Paracelſus Materiam primogeniam metallorum hac ἐγχειρήσει præparat.

Sciendum itaque, ait, *reſuſcitationem metallorum duplicem eſſe; unam quæ metalla calcinata per reductionem in ſuum primum metallicum corpus redigat: alteram, quæ metalla in ſuam primam materiam reducat, hoc eſt, in argentum vivum; atque ita quidem in poſteriori proceditur. Calcina metalla per Mercurium vulgi, hanc calcem, & tantundem argenti vivi pone in ſublimatorio, ſtent aliquamdiu, donec ambo in amalgama coagulentur; poſtea eleva Mercurium per ſublimationem à calce, elevatum iterum tere cum calce metallica, & ſublima, ut antea: hoc toties fac, donec calx metallica tandem ſupra candelam, ut cera, vel glacies, liquefiat, tunc probe factum eſt. Hoc metallum ponatur in digeſtione ad ſuum tempus, & mutabitur totum in Mercurium vivum, hoc eſt, in primam ſuam materiam, qui quidem* Mercurius Metallorum & Philoſophorum *appellatur, quem plurimi Alchymiſtæ quæſiverunt, ſed pauci invenerunt. Ita jam paratur Mercurius vivus ex omnibus metallis, nempe Mercurius* ☉ ♀ ♂ ♃ ♄ &c.

Verba clara ſunt, ſed ſi expendantur ritè, non reſpondent praxi: primo enim *calcinat* datum metallum per Mercurium Vulgi, quem omnes artifices reprobant, tanquam operi ineptum: deinde calcem in tantum *ſublimat*, donec in amalgama coaguletur, quod ſine dubio nihil aliud, quàm mixtum ex calce & mercurio eſt; deinde hoc iterum *teri* præcipit, & toties hanc operationem peragit, donec tanquam cera ſuper ignem candelæ liquefiat: deinde digeſtioni ſive *putrefactioni* ſubjicit ad certum tempus puta menſem Philoſophicum: donec totum in *Mercurium* convertatur, quem *Philoſophorum* dicit. Ego verò dico, nullum in hac operatione alium nobis *Mercurium* exhiberi, quam quo primo Metallum calcinavit, & ſi per Sublimationem, putrefactionemque omnibus terreſtribus fœcibus ei commiſtis quàm optimè depurgatum; non tamen hinc ſequi, hunc *Philoſophicum Mercurium* à Mercurio vulgi indeſtructibili diſtingui, cùm nonniſi gradibus puritatis, uti in omnibus ſublimatis videre eſt, differat. Quod verò dicit, *totam hanc calcem in Mercurium converti*, naturalibus repugnat principiis, cùm enim in calce metallica ſulphur ſuam partem habeat, ſulphuream calcis partem in ſpecie differentem Mercurium converti, dici neque poteſt neque debet; cùm nulla in rerum natura vel adeò depurari queat, quæ non poſt ſe nonnihil earum terreſtrium partium, ex

ex quibus conſtat, relinquat. Accedit, quod Mercurius etiam vulgi ex ſe, & ſua natura incorruptibilis, & indeſtructibilis ſit; neque enim igne ita domari poteſt, ut dum tenues evanuit in auras, obvio frigore non ſtatim in naturam priſtinam, id eſt, fluidam revertatur, nulla nē minima quidem parte conſumpta, uti jam ſæpius experimento comprobavimus. Falſum itaque eſt, quod *Paracelſus* hoc loco promittit.

Joannes Azoth aliter conficit & præparat *primam materiam metallorum* in ordine ad Lapidem. *Mercurius*, inquit, eſt prima operis noſtri materia, & poſtea fit menſtruum ſolutivum corporum, lac virginis, & nutrimentum nigræ terræ ſimulque azoth ablutionis. Ex ipſo Mercurio noſtro ſolo elicitur omnis virtus artis. Eſt in Mercurio quidquid quærunt ſapientes. Quomodo verò Mercurius ille præparetur à *Joanne Azotho*, qui ſua pleraque ex *Raymundo Lullo* deſcripſit, accipe.

CAPUT II.

Utrum vera & realis tranſmutatio unius metalli in aliud detur.

EST hoc præcipuum fundamentum eorum, qui *Auriferam Artem* profitentur, quo artem veram, & realem eſſe demonſtrare ſe poſſe exiſtimant; & ego illis libens ſubſcriberem, ſi non quoad praxim, ſaltem quoad theoriam; ſi mihi occultæ naturæ ſemitæ, ſi abditæ Naturæ in operationibus ſuis induſtriæ, quibus in rerum geneſi utitur; ſi præciſa & abſoluta combinandarum rerum proportio haud ignotæ forent.

Verùm cum *Eccleſiaſtici* teſtimonio cunctæ res ſint difficiles, nec eas ſermone quis explicare queat: Hinc exoritur illa animorum in indagandis rebus naturæ perplexitas, mentiſque ſtupor, quo perculſa quantò in intima rerum indagine plus ſe profeciſſe videt, tantò à veritatis limine remotiorem adhuc ſeſe deprehendit; ut proinde ſolis Angelis, dæmonibuſque intimus naturæ Nucleus abditi caloris nidi, rerúmque poſſibilium cum activis coaptatarum modus, ratio & abſolutiſſima proportio cognita ſit.

Quæ admiranda rerum ſcientia, ſi humano intellectui communicaretur, is haud dubiè ad illud tandem, quod jam ab innumeris ferè Philoſophis unicè quæſitum, tanto, tamque pertinaci ſtudio, multorum annorum ſpatio, irrito labore exoptatum fuit, pervenire poſſet. Felix ſanè is, & ter, quaterque beatus, quem aliquando in Naturæ indagine beatus error fortuito caſu ad magni alicujus inventi adyta perduxerit. His tamen difficultatibus non obſtantibus nonnulli artis certitudinem tantâ conſtantiâ tuentur, tantâ pertinaciâ defendunt, ut ad fidem ignaris rerum faciendam, non dicam ſub dubio, ſed vel Geometrica apodixi artis veritatem infallibilem demonſtrare ſe velle expreſsè videantur. Ego ſanè uti artem ἀδιώκτον non facilè aſſeram, ita quoque quoad theoriam, probabilem tantùm eſſe, at vix poſſibilem hominibus confidentiùs aſſero, hoc vel maximè capite motus, quod inter tot Theoricos nullus ſit, qui hujus rei praxin, niſi forſan Diabolo Magiſtro, aut ſolitis impoſitionum fucis, oſtenderit, de quo in ſequentibus fuſius.

Diabolum enim multa poſſe ex vera ſcientia in tranſmutatione rerum naturalium, conſtat, quæ nos ne toto quidem ingenii cônamine concipere poſſumus. Quis enim ex aërea ſubſtantia corpus corpori humano, aut animali cuicunque tandem haud abſimile, humanâ induſtria formet? quis induſtria humana elementa perturbet, tempeſtates excitet, mare inflet? quis inſecta, atque omnis generis imperfecta animalia derepente producat? certè præter Angelum, aut dæmonem, utpotè qua pollet potentia humanâ ſuperiori, neminem alium hoc præſtare poſſe, quis non videt? & tamen cum talia, ac tanta operantur, non ea miraculosè, ſed ex occulta nobis Naturæ potentia, & efficacia præſtant, inter quæ *artem* quoque *auriferam*, quam juxta naturæ exemplar perfectè norunt, adnumerandam cenſeo. His itaque prælibatis, jam quid ſit *Metamorphoſis* illa, ſeu tranſmutatio, quâ Chryſopœi tanta miracula perpetrare ſe poſſe jactitant, examinemus, ex quâ quid fieri, quid non fieri poſſit, luculenter patebit.

Metamorphoſis, ſeu *tranſmutatio metalli* unius in aliud, dupliciter conſiderari poteſt; primò per ſe, propriè & immediatè; ſecundò per accidens, impropriè, & mediante alio. Illa *propriè*, *per ſe*, & immediatè tranſmutantur, quibus immutationis ineſt aptitudo, & capacitas, quæque commune quoddam ſubjectum, quod immutationem recipiat, habent, & quæcumque tandem ſubjecta propriè actionem permutantem recipiunt; atque hoc pacto ſpecies mutari impoſſibile eſt; ſed ſpeciei duntaxat illius individua: atque hæc ſententia eſt *Rogerii Baconis*, qui hiſce nihil aliud intelligit, niſi quod ſpecies rerum in abſtracto permutari non poſſint, ſed in concreto, id eſt, ſpecierum individua. Metamorphoſis verò *impropriè*, ſive per accidens & mediatè ſumpta illa dicitur, cui nulla ineſt permutationis aptitudo, neque commune ſubjectum permutabile, neque ipſius actionis permutantis ſubjectum immediatum: ſed hæc omnia conſequuntur ex aliquo ſubjecto: hoc autem pacto ſpecies, & accidentia tranſmutari poſſunt. Verbi gratia: Argenteitas, quæ eſt Argenti ſpecies in abſtracto ſumpta, tranſmutari non poteſt in ſpeciem auri, quæ eſt aureitas, neque argenteitatem, aureitatem fieri poſſibile eſt; hoc enim ſumpto modo permutari ſpecies non poſſunt, quia non ſubjectæ per ſe accretionibus ſenſibilibus, nec in ſe compoſitionem habent partitam, vel contrariam, quæ ſit cauſa permutationis vel ejus ſubjectum, ſed per accidens quidem, & impropriè, & mediante, verbi gratia, igne transformantur, mutatione particularium, partibiliumque rerum, quæ uti corruptibilia ſunt, & compoſita, ſenſibilibuſque accretionibus objecta, ſive ſubjecta, ita quoque ea per varias depurationes, digeſtiones, ſublimationeſque, quarum ſubjectum eſt metallica materia, in aliud transformantur: unde hoc argentum, vel aurum factum eſt ſubjectum alterius ſpeciei, quam alia complevit purgatio, aut digeſtio.

Ex hac definitione patet, *Baconium* per ejuſmodi definitionem nihil aliud intellexiſſe, quàm metallicam quandam tranſmutationem, qua per varias digeſtiones, putrefactioneſque aurum fit ſubjectum alterius ſpeciei, de quo nemo Philoſophorum hucuſque dubitavit; & experientia apertè docet, in mineralibus, metalliciſque corporibus, quorum ſubjecta unius ſpeciei materia uti naturaliter in alia aliaque differentium ſpecierum mineralia procedit, ita varias quoque tranſmutationes perficit, ut fusè in præcedentibus de

Metal-

Metallorum geneſi oſtendimus, & ex tanta lapidum, gemmarum, cæterorumque mineralium ſpecie differentium varietate patet.

Unde concludo, Aurum, Argentum, æs, plumbum, &c. etſi ſpecie differant, quia tamen unicam ſubjectam materiam habent, quam nos ſuprà *halitum*, ſeu *vaporem ſulphureo-ſalino-mercurialem* diximus, hinc à metallis in ſpecie quidem differunt, non tamen in materia; quia hujuſmodi halitus à Deo Elementis concreatus, aurum, argentum, aut plumbum non eſt, ſed veluti ſemen quoddam, quod intra differentes Terræ matrices effuſum, pro differentia matricum, differentia & mineralia, & metalla varia induſtria, ſolutione, inquam, digeſtione, circulatione, & tandem coagulatione producit, quæ innumeris exemplis in *octavo libro* de lapidifici ſucci mirabili vi, ad quodvis in ſaxum convertendum, oſtendimus.

De admiranda verò vegetabilis naturæ, quâ non ſolum una herba in aliam tranſmutatur, ſed & ex herbarum putreſcente ſucco, animaliumque putredine, differentis ſpeciei animalia producuntur, metamorphoſi, in *ultimo hujus Operis libro*, magno experimentorum apparatu diſſeremus. Quis nutrimenti tum hominum, tum animalium in carnem, ſanguinem, *tranſmutationem* negat? Quid ignis non poteſt? Illius ope omnia tum mineralia, tum vegetabilia, animaliaque in cinerem, & ex cinere in vitrum convertuntur? Ex quibus apertè patet, non Alchymicas ſpecies, ſed ſubjecta ſpecierum tantummodo transformari poſſe. Atque has naturæ per ſe operantis leges immutabiles eſſe, nemini dubium eſſe debet, atque adeo in ſuis operationibus, utpote ab Archetypo Divini intellectus immediatè dependentibus errare non poſſit. An verò artis humanæ induſtria quiſpiam ad ſimilis tranſmutationis apicem pertingere queat, hoc ipſum eſt, quod hic quæritur; hoc enim nobis cum Alchymiſtis faceſſit negotium.

Paracelſus Tranſmutationem nihil aliud eſſe dicit, quàm cum res ſuam formam amittit, atque adeo alteratur ut prorſus priori ſubſtantiæ, & formæ ſuæ non ſit ſimilis, ſed aliam formam aſſumat, aliam eſſentiam, alium colorem, aliam virtutem, aliam naturam & proprietatem, ut ſi metallum fiat vitrum, vel lapis: ſi lignum fiat carbo, argilla lapis & later, pellis gluten, linteum papyrus, hordeum equus, aut caper, frumentum homo; hanc tamen *tranſmutationem* in Chymico negotio ſine *Lapide Philoſophorum* & hunc Lapidem ſine ſeptem Chymiæ gradibus, quos in præcedentibus expoſuimus, factu impoſſibilem judicavit.

Paracelſus itaque, ut verum artis tranſmutatoriæ ſpecimen det, primò variorum metallorum unius in aliud μεταμόρφωσιν, *docet lib. de tranſmutat. metallorum*; putatque ſe demonſtrare poſſe, *metalla* ſpecie non diſtingui, ſed ſecundum majorem tantummodo, & minorem puritatem. Nos autem ex propriis ejus experimentis, quam ille dicit *tranſmutationem*, illam veram non eſſe, ſed impropriam & accidentalem tantùm, ſic ex ejus verbis oſtendimus. *Tranſmutatio*, inquit, *metallorum, magnum ſecretum in Natura eſt, & difficulter fieri poteſt multorum impedimentorum, & adverſitatum cauſa, attamen contra naturam non eſt, neque contra Dei ordinationem, ut multi falsò loquuntur.*

Ut autem minora, & impuriora metalla, ut vocant, Jupiter, Saturnus, Mars, & Mercurius, in majora & puriſſima, perfectiſſimaque metalla, utpote in Solem & Lunam tranſmutentur, abſque tinctura, & Lapide Philoſophorum, fieri non poteſt: in reliquis tamen in ſe invicem tranſmutandis cum difficile non ſit, apponimus.

EXPERIMENTUM I.

Tranſmutatio Martis in Venerem, ſive Ferri in Cuprum.

Tranſmutatio hæc variis modis fieri poteſt. *Primò* ſi limatura ferri in aqua vitrioli coquatur; *Secundò* ſi laminæ ferreæ cum Vitriolo calcinato cæmententur: *Tertiò* ſi candentes laminæ ferreæ oleo Vitrioli extinguantur: Addo ego, ſi laminæ ferreæ tenues aquæ vitriolatæ ſolummodo imponantur. Atque haſce *Paracelſus* veras *tranſmutationes* eſſe dicit, quod nos, uti in præcedentibus fusè docuimus, negamus: cùm hanc mutationem nihil aliud eſſe aſſeramus, quàm corpuſculorum æratorum in Vitriolo latentium, ad *ferrum*, quod naturaliter appetunt, confluxum: Cùm enim ſingularis magnetiſmus ferrum inter & cuprum, uti & vitriolum ſive calcinatum, ſive in aquam reſolutum ſit, hinc fit, ut ſtatim ac ferrum invenerit, illud tenaciſſimo amplexu ſtringat, & acrimoniâ in ſcoriam revolvat, quibus uti vitriolata corpuſcula unita ex miro, quem ad eas habent, conſenſu, commiſcentur; ita quoque facile in puriſſimum æs decoquuntur; cujus rei experimentum quotidie exteris in meo Muſæo oſtenditur. Si enim tranſmutatio vera, & realis foret, tum corpuſcula vitriolata, ſive calcinata, ſive cruda, & fixa, ſive aquæ inſint (ejuſdem enim generis & naturæ ſunt) in totam ferream ſubſtantiam converti deberent, quod experientiæ repugnat: atque adeò *Paracelſus*, hoc loco ſua opinione falſus eſt. Sed videamus alias ab eo allatas *tranſmutationes*. Poteſt quoque, *inquit*, limatura ferri quaſi in plumbum reduci, & tranſmutari, ita ut prorſus molle fiat, ut nativum plumbum, ſed non facile fluit. Fit autem hac ratione.

EXPERIMENTUM II.

Ferri in plumbum tranſmutatio, ſecundùm Paracelſum.

Cape limaturam ferri, & tantundem optimi pulveris liquefactitii, miſceantur, ponantur in tigillo, & in furno ventoſo fiat ignis fortis talis, ne ferrum fluat, ſed quaſi in cœmento ſtet integram horam, poſtea fortifica ignem ſtrenuè, ut candeſcat, & fluat; denique tigillum per ſe frigeſieri ſinito, & invenies regulum plumbi in tigillo, mollem, & ductilem, ut nativum plumbum.

Hanc dicit eſſe tranſmutationem ferri in plumbum, in qua ſibi ipſi contradicit: cùm expreſſe dicat, limaturam ferri quaſi in plumbum, id eſt, in plumbi ſimilitudinem quandam deduci, & tranſmutari poſſe: addit, id non facile fluere, ſed molleſcere tantum. Cauſam ergo iſtius rei meliorem aſſigno, & eſt, quod ferrum uti ex ſulphure aduſto, & exigua humiditate conſtat, ita quoque aduſto ſulphure cum reliqua loppa per ignis efficaciam abſumpta partes ad fluxionem aptiores reddantur. Non itaque hæc tranſmutatio eſt, ſed mera fit *depuratio*, quemadmodum ſæpè in noſtro Collegii Romani Ergaſterio, ex Marte regulum fulgidum, & ſplendentem fieri vidi, ex ſcobe ferri, & antimonio compoſitum, quod vel ipſe *Paracelſus* ſubdolè reticet, dum loco antimonii dubia voce utitur pulveris liquefactitii, qui addi debet,

debet, ut inde regulus non plumbi, ſed Martis emergat. Patet itaque ex hiſce denuo *Paracelſi* in ſuis experimentis fallacia. Sed jam videamus quomodo *æs in plumbum* tranſmutet, & utrum hæc vera tranſmutatio dici poſſit.

EXPERIMENTUM III.

Tranſmutatio Æris, ſive Veneris in plumbum, ſive Saturnum.

Primò, inquit, *omnium, cuprum Mercurio ſublimato, & Arſenico fixo in album redige, candidum ut Luna, poſtea id granulato; hujus & boni pulveris reductitii recipe ana, & primò quidem cœmenta, poſtremò in regulum funde & habebis verum plumbi regulum.* Hanc veram tranſmutationem eſſe non poſſe, hinc patet, quod Mercurius, & Arſenicum ubi avolaverint, cuprum albâ tincturâ præditum relinquant; aduſti ſulphuris parte, cum reliquis ſcoriis conſumptâ; unde per ignem veluti depurgati candidam, & molliorem, magiſque fluidam ſubſtantiam reguli inſtar acquirit. Atque hoc ſequenti appoſito experimento luculentiſſimè comprobari poteſt, quomodo ſine ulla difficultate regulus ille, quem plumbi dicit, in priſtinum ſtatum cupri reduci poſſit, quod non fieret, ſi vera, & realis tranſmutatio foret.

EXPERIMENTUM IV.

Plumbi in Cuprum reductio.

Laminas *plumbi*, ſive etiam regulum, quem paulò ante ex cupro eduxerat, vitriolo calcinato, vel croco Martis ſtratificato, cœmentato, denique liquefacito; & videbis putatitium plumbi regulum in optimum æs ponderoſum, & malleabile reductum. Cauſa eſt, quod ex prima reductione cupri in plumbum putatitium æri deceſſerat, id modo per vitrioli calcinati, & croci Martis additionem in priſtinum ſtatum æris, ſeu cupri rubri reducitur; quam quidem meliori jure *immutationem*, quàm tranſmutationem dixerim, & ex ſequenti experimento patet. Si enim tale cuprum in ſubtiles laminas redactum, tutiâ, aut calaminari pulvere, ut Chymicè loquar, ſtratificetur, cœmentatumque poſtremo fundatur, id in *aurichalcum* tranſire reperies, ſplendore auri haud abſimile. Vide quæ ſuprà de cupro in aurichalcum immutando uberius locutus ſum: neque enim in hoc experimento ulla ſubſtantiæ fit mutatio, ſed cuprum ſolum modo ex rubro in aureum colorem tingitur: Cùm hoc, ut alibi oſtendimus, denuo ex aureo in rubrum reduci poſſit.

EXPERIMENTUM V.

♄ in ♃ tranſmutatio, ſive Plumbi in ſtannum.

Quomodo verò in ſtannum plumbum immutari poſſit, *Paracelſus* hiſce verbis docet. *Plumbum in laminas ſubtiles redactas ſtratifica cum ſale armoniaco, cœmenta, & poſtremo funde, ut ſuprà dictum eſt. Hoc pacto plumbo omnis nigredo & obſcuritas tollitur, & in albedine pulcherrima Anglico ſtanno ſimillimum videbitur.* Cujus quidem rei ratio alia nulla eſt, niſi quod Sal armoniacum, Mercurium ſat copioſum in plumbo latentem in fumum reſolvat, quo ablato unà cum fuligine plumbi in duriorem, ſplendidioremque ſubſtantiam, videlicet *Stannum*, quod & ideò plumbum candidum vocant, degenerare neceſſe eſt; neque hæc tranſmutatio propriè dici poſſit: cùm idem Mercurius in locum ejus, qui avolarat, per Sal Armoniacum, ſtanno denuo junctus, id denuo in plumbum atrum reducere poſſit: uti experientia me docet.

Hiſce tranſmutationibus præmiſſis, *Paracelſus*, ut realem tranſmutationem perſuadeat, addit arcanum in lapidoſa ſubſtantia arcanorum omnium maximum: Verba ejus pono: *Similiter ſciatis de magnete, qui in decuplam potentiam & virtutem tranſmutari poteſt: nempe hoc modo:* Arrigite aures Magneticæ artis Doctores, quam ingens vobis ſecretum pandat Paracelſus. *Recipe Magnetem, & in carbonibus candefac, ita quidem ut caleſcat valdè, ſed tamen non ſit ignitus.* Quomodo autem candefactio magnetis ab ignitione differat, equidem capere non poſſum, *Quem ſtatim in oleo croci Martis, qui ex optimo chalybe ſit factus, extingue, ut imbibat quantum capere poteſt: hoc pacto magnetem adeò efficacem reddit, ut per eum claves ex pariete evellas, & ſimilia mirabilia operari poteris, quæ alius magnes nunquam facere poteſt.* Et in alio loco aſſerit; *Si magnetem in ſale Echeneïdis ſepelias, tantæ virtutis futurum, ut ex ipſo puteo ferrum attrahere poſſit.*

Hæc ſunt arcana *Paracelſi* Sacramenta, utique tanto ineptiora, quanto falſiora ſunt. Si ſolemnis hic Magiſter vel prima Magnetis principia noviſſet, tam ſtolida non effutiſſet. Quis enim neſcit, uti in *Arte mea Magnetica* per frequentia experimenta docui, Magnetem carbonibus tumulatum, ſtatim omni virtute tractica deſtitui, adeoque nihil Magneti adeo contrarium eſſe, quam calorem intenſum, non dicam ignis, ſed vel ipſius Solis, quem ſine detrimento ſui ſuſtinere nequit, experimento frequenti compererim. Quis autem credat huic impudentiſſimo jactatori magnetem in ſale Echeneidis, quam *Remoram* vocant, ſepultum, tantam virtutem acquirere, ut è puteo ferrum collapſum extrahat, aut quomodo hujus rei experimentum à ſe factum cum veritate dicere poteſt? cum de Echeneide ſive *Remora*, utrum unquam in rerum natura extiterit, inter Naturalis hiſtoriæ Scriptores maximè controverſum ſit. Unde autem is tot remoras habuerit, ut ex iis ſalem extrahere potuerit, quis conjicere poterit? Vides itaque, *Lector*, hujus hominis in aſſerendis rebus præceps ingenium, audaciamque prorſus intolerabilem. Patet itaque, *Paracelſum* ejus ingenii fuiſſe, ut ſi quid audiret novum, & admirabile in rerum Natura, ſive verum, ſive falſum, id ipſum ſtatim ad ſuas ineptias transtulerit, ne intima quævis Naturæ myſteria, verius fabulas, neſcire videretur.

Audiverat is, & legerat forſan de *Remora* tanta virtute tractivâ prædita, ut vel ipſas onerarias naves, palmaris magnitudinis piſciculus ſiſteret: Unde ſtatim eam ad magnetem roborandum aſſumpſit, non inquirens, utrum illa verè exiſtat in Natura, & utrum eandem virtutis tractivæ ſpeciem cum magnete obtineat; ſed hujuſmodi impoſturæ uberius in ſequentibus aperientur.

Jam ad Rhombum, uti dici ſolet. Secuti ſunt hanc diſcipuli ejus, neſcio qua δοξομανίᾳ perciti. Cùm enim plerique avidiſſimè in *literalem metallorum tranſmutationem* ferrentur, neque tamen ſpem, aviditatemque ſuam ullo explere modo poſſent, aut

magnificis pollicitationibus, queîs artis magnæ finem ſe conſecutos eſſe gloriabantur, ſatisfacere valerent: quidam audacia pluſquam Thraſonica, dum dolis, fucíſque liberalius indulgerent, temeritatis cum ſumma inſaniæ nota condignas luerunt pœnas. Nonnulli cautiores ne pſeudotechnias crimine notarentur, fucoſo ad tegendam imperitiam induti pallio, *Lullum*, ejuſque ſectatores, *Ulſtadium*, *Rupiciſſam*, cæteroſque Magiſtros *Paracelſi*, mordaci penna ſecuti, indignis probris perpetuo vellicare non deſtiterunt. Cœlum *Lullianum* quintamque eſſentiam, veluti rem ludicram, & nullius in tranſmutatoria momenti irriſerunt deſpexeruntque; imò cùm ab eo omnia deſcripſiſſent, ſub alio tamen ſenſu, ne plagiarii criminis convincerentur, novam quidem, ſed ſubdolam Chryſopœiæ telam texuerunt ex parabolico, magico, & philoſophico *Hermetis*, Turbæ Philoſophorum & *Villanovani* roſario deductam, quam tamen ne inſcitiæ arguerentur, *Ovidii Metamorphoſi*, *Æſopi Apologis*, *Ariete Colchico*, *Cantico Salomonis*, aliiſque, quæ quovis modo ad intentum facere videbantur, allegoricis ratiociniis tegendam cenſuere, eo demum impietatis pervenerunt, ut ſumma *Chriſti Servatoris noſtri* beneficia, Incarnationem, Nativitatem, Paſſionem, Mortem, Reſurrectionemque, cæteraſque cœleſtis doctrinæ partes, & abdita Evangelii Sacramenta, *Lapidi*, impio ſanè auſu, accommodare non ſint verecundati.

Quidam rurſus *Paracelſi* Sectatores audita voce (*Medicina*) metallorum imperfectorum correctrice, eam non ſolùm ad Medicam tranſtulerunt facultatem, ſed & ſimilibus tranſmutationibus pharmaceuticen polluerunt, non conſiderantes otioſam ſupervacaneamque eſſe metabolicam illam metallorum medicinam, ſi unâ generali in Solem converterentur omnia. Hinc rurſum in tranſverſum acti quidam, dum modum perfecta metalla in aurum tranſmutandi neſciunt, ad apparentes quaſdam imperfectorum metallorum in imperfectas commutationes, id eſt, Martis in Venerem, Saturni in Jovem, Stibii in plumbum, tranſformationes converſi, veluti opera in perfectis metallis deſperata, Lapidem *Siſyphi* veriùs, quàm Philoſophorum inſano labore, & ſine fructu, non ſine ſapientum riſu volverunt, revolveruntque.

Quercetanus Paracelſi aſſecla cum innumeras tricas in tranſmutatione occurrentes cognoſceret, ne in inutili opere, & operam, & oleum perderet, ab Alchymia ad Chymiam medicam transfuga, rationem ſui conſilii hiſce verbis dat. *Quid enim tum poſtea, ſi aurum facere poſſis ex argento vivo, & mercurialibus metallis, eaque arte tibi ipſi miſeriam concilies, interim ſalute humanâ, quæ auro, gemmiſque pretioſior eſt, neglectâ.* Rectè utique, ſi quoque eam ſe neſcire addidiſſet. Caſtris itaque *Paracelſi* relictis, *Lullum* ſecutus, alium ſibi lapidem volvendum cenſuit, quem libro edito *de Veterum Philoſophorum vera Medicinæ materia, præparationis modo, ejuſque in morbis ſanandis potentia*, ex quinta vini eſſentia extractum propoſuit. Atque hunc, ait, verum eſſe à priſcis intentum Philoſophorum Lapidem: illudque ex illo fictitii *Morieni* epiphonemate probat. *Lapis noſter eſt aqua extracta & ſeparata à corpore noſtro, quæ dicitur prima materia; aurum enim Philoſophorum*, ait Quercetanus, *ſeu lapis, nihil aliud eſt, quam quædam arte compilata medicina temperata, quæ tanquam forma ſeparata à ſuo corpore ad tantam ſubtilitatem reducta eſt, ut in quodvis objectum, inſtar formæ cœleſtis præparatam à natura ſibi materiam operetur.*

Sed quid, quæſo, lapis vegetabilis cum minerali, aut metallico, convenientiæ, aut proportionis habeat, diſpicere nulla ratione poſſum: Anne ex beſtia herbam, plantamque, aut ex planta metallum educere contraria naturæ via queat, ipſe viderit. Alii, quos pudet tantæ loquendi inconſtantiæ, & perplexitatis, *Lullum Quercetanum*, cæteroſque *Lulli* ſequaces, dum Lapidem ex quinta Auri eſſentia conficiunt, excuſant; omnia videlicet à *Lullo* de cœlo ſuo vegetabili prolata, ſub puro metaphorico ſenſu accipienda eſſe. Sed qui legerit *Lulli* Librum, cui titulus eſt *Cœlum Philoſophorum*, is ex ipſo Magiſterii proceſſu, luce meridiana clariùs perſpiciet, *Lullum* nil ibidem aliud exhibuiſſe, quam Panaceam quandam, omnium infirmitatum humani corporis curationi mirè opportunam; unde abjecta metallorum tranſmutatoria ceu conclamata, ſoli vegetabili huic lapidi tanti ad ſanitatem non ſolùm conſervandam, ſed & prolongandam, momenti incubuit. Qui verò ad inæſtimabiles aureæ naturæ theſauros plus æquo adſpirant, ſi rejecto & vegetabili, & animali lapide, ceu incongruis & heterogeneis, ſoli minerali conficiendo, indefeſſo quidem, at fruſtraneo prorſus labore incubuerunt: & ut ingentia Naturæ ſacramenta ſoli poſſidere viderentur, iis artis proceſſum, ſententiarum monſtris incoluerunt, quæ nec aſſequi poſſis intelligendo, nedum ſcribendo imitari, nedum æmulari excogitando. Et ne iis injuriam facere videar, totius tranſmutatoriæ artis proceſſum ad incudem hîc revocandum duxi; ut *Lector* vel ex ipſa ἐγχειρήσει, & procedendi modô, luculentiſſimè videat, conſiſtere non poſſe quod tot contradictionum nodis intricatum, tot abſonis ſimilitudinum involucris tectum, tot denique rerum coaptandarum difformitate confuſum eſt.

CAPUT III.

De Lapidis, & Tincturæ Philoſophorum conficiendæ modo, & ratione.

NON dicam hoc loco de Pſeudochymiaſtrorum, ſed de primi ordinis Alchymiſtarum in Lapidis ſtructura proceſſu, ut ex eorum modo, & ratione, quid de reliquis ſperandum ſit, eluceſcat: quos inter Principem locum poſt Arabes, *Hermetem* fictitium, *Gebrum*, *Raſin*, *Halid*, *Hamuel*, alioſque innumeros obtinent, *Lullus*, *Villanovanus*, *Joannes Azoth*, auctor fictus, *Rupiciſſa*, *Treviſanus*, *Bernardus*, *Iſaacus Hollandus*, *Paracelſus*, & quotquot in diverſas Sectas diviſi hanc artem excoluerunt. Arabes Lapidis, tincturæque artificium hoc modo propoſuerunt, Auctore *Gebro*, quem ſecuti ſunt.

Sumatur Lapis in Capitulis notus, id eſt, *argentum vivum*, ſeu *Mercurius Philoſophorum*, *quem* Zebach *vocant*, *poſt præparationem*; *ante præparationem verò lapides illi, ex quibus elicitur. Aſſiduò fiat ſuper illo opus ſublimationis primi gradus inſtantia operis donec mundetur ab impuritate corrumpente; ſitque*

ſitque puriſſimus & ultimò volatilis. Qomodo autem hoc fiat per ſublimationem in ſequenti proceſſu manifeſtabitur. Tertiò figatur hic per modos fixionis, donec ignis aſperitate quieſcat: ſic conſiſtit meta ſecundi gradus; id eſt, *elixir jam ſuo gradu fixum habes. Quartò tractetur etiam Lapis tertio gradu, qui in ultimo præparationis complemento conſiſtit, ut jam fixum lapidem per modos ſublimationis volatilem facias, & volatilem fixum: hinc ſolves, iterumque volare facies, & coagules denuo, donec fluat, abſque fumo tamen, & ingrediatur,& tingat, alteretque in complemento Solifico, & Lunifico vero, vel donec projectione ſui aurum, & argentum efficiat completum, quæ res multiplici repetitione ejuſdem laboris indiget: latet hic theſaurus incomparabilis, arcanum pretioſiſſimum, & ſupra omne arcanum ſcientiarum hujus mundi.* Ita *Geber.* Et quoniam hæc omnia gratis dicta ſine ulteriori explicatione videri poſſint: Hinc apponam *Raymundi Lulli*, & *Joannis Azothi* qui quaſi de verbo ad verbum ſua *ex Lullo* deſcripſit proceſſum; qui uti Arabum deſcriptioni conformis eſt, ita quoque *Lullum* ex Arabibus eum deſcripſiſſe, nulli dubium eſſe debet.

Raymundi Lulli & Joannis Azoth *ad magni Lapidis tincturæque complementum proceſſus.*

Dividitur Alchymiſtarum turba circa hunc proceſſum in ſuas ſectas; quorum alii ad Lapidis confectionem requirunt aurum minerale puriſſimum: alii ſine ullo auri additamento negotium confici poſſe putant: & uti illi verum, & genuinum ſemen terræ ſuæ Philoſophicæ, ita hi Lolium inſerunt; ita tamen ut ad deſideratum auri fructum pervenire ſe poſſe putent, quo nihil ſtolidius eſſe poteſt. Sed jam ad proceſſum *Lullianum, Azothicumque.*

PRAGMATIA I.

Sublimatio Mercurii.

Primò quidem in ſua Clavicula docet *Lullus* nonnullas ad *Lapidem* tincturamque Philoſophicam compoſitiones aquarum, ad operis executionem neceſſarias; Et primò quidem *ſublimationem hydrargyri* docet, cui jungi præcipit unam vitrioli Romani libram, & decem ſalis communis uncias. Sed quia operatio fuſior, quàm ut *Lector* eam ferat, eam omittendam duxi. Mercurius itaque hac operatione ad ſummam puritatem deductus, ſervandus eſt. Secundò præparare docet *aquam*, quam *vitæ* vocat, hoc pacto.

PRAGMATIA II.

Aquæ vitæ præparatio, quæ quidem nihil aliud eſt, quàm Aqua fortis.

Cape Vitrioli Romani libras duas, Aluminis calcinati tantundem, halinitri libram unam,contrita mitte in cucurbitam, & alembico roſtrato addito diſtilla *aquam fortem* ſecundum artem; primò igni lento bene clauſis juncturis, deinde fortiori,& tandem fortiſſimo, ut alembicus rubeſiat: tunc ceſſa. Optimum feceris, ſi hujus aquæ libras tres aut quatuor obtineas. Poſtea ut *regiam aquam* habeas, ſic operare: In præparatæ jam *aquæ fortis* libra ſolve ſalis armoniaci trientem, & ex viridi colore abibit in citrinum, & poterit aurum ſolvere cutemque flavo tingere, quam analogicè *Chelydoniæ ſuccum* dicunt. Solvit etiam cinnabarim, ſulphur, argentumque vivum ſublimatum: hanc ſerva in vitro bene obturato, loco tepido.

Hac peracta docet præparare *aquam Mercurialem* eo,qui ſequitur, modo.

PRAGMATIA III.

Aquæ Mercurialis præparatio.

Cape aquæ Regis paulò ante præparatæ libram unam; Mercurii ſupra ſublimati puri, denſi, clari, ponderoſi uncias ſex,quas cucurbitæ forti committes. In eam injicies paulatim Mercurium, deinde orificium obſtrue, ne ſalis armoniaci vis exſpiret, & in cineres temperatè calentes colloca, & ſic aqua Mercurium ſolvet, & ſi poſt ſolutionem aliquid remanſerit, id nova aquæ regiæ ſuperinfuſione ſolvatur, & ſic procedes donec totum ſit diſſolutum. Poſteriores ſolutiones appone priori, lento motu, ne effervefcat,& clauſo vitro aquam in ſuum uſum referunt.

Hujus *aquæ* perfectionis ſignum eſt, ſi injecta cuprea bracteola argenteo colore tingatur. Atque hæc eſt *aqua*, quâ omnia corpora metallica in Mercurium ſeu primam materiam reduci exiſtimant. Quomodo verò hæc aqua ad ſummam puritatem duci queat, ſequenti modo docet.

PRAGMATIA IV.

Aquæ Mercurialis depurgatio, qui Mercurius Philoſophorum *dicitur, & Metallica corpora in primam materiam reducit.*

Aquam Mercurialem paulò ante deſcriptam in cucurbitam longi, & anguſti colli infunde. Pone in fimum equinum bene digeſtum quatuordecim dierum ſpatio in vaſe exactè clauſo; ſine ibi in putrefactione & fœcibus ex aquæ corpore ſeparatis ad vitri fundum ſubſidentibus, relinquetur aqua flava, & citrina, deinde vitrum ex fimo transferatur ad furnum cineris, & per alembicum, juxta artem, aquam diſtilla igne lento, & prodibit aqua clariſſima ponderoſa, quam in hac operatione Lac virginis, acetum acerrimum, aquam perennem dicunt; continuato ignem, donec totum liquorem clarum eduxerit, quo facto igni diminuto furnum refrigeſcere ſine, aquam ſerva.

Signum perfectionis eſt, ſi gutta in Laminam æream candefactam ſuperaffuſa, eam ſtatim penetret, albo relicto veſtigio. Atque hæc aqua ad ſummam puritatem deducta, omnibuſque corroſivis qualitatibus exuta, corpora metallica in primam materiam reducit, unde & *Mercurius Philoſophorum* dicitur. Quomodo verò hujus ope metallica corpora in primam materiam reduci queant, ſequenti praxi docet.

PRAGMATIA V.

Quomodo corpora metallica in Mercurium ſeu primam materiam reſolvantur.

Si *Argentum* in Mercurium tibi ſolvendi ſit animus, ſic operare. Argentum purè fulminatum, & repurgatum redige in ſcobem elimatam, vel tenuiſſima folia per bractearium in papyri formam extenſa; hæc cum ſale præparato in marmore contere, ut pulvis exactus fiat, quem aqua calente ablutum ab omni ſalſedine ſicca, ſiccatum pone in concham, imbibitum oleo tartari

reficca, identidem repetendo. Tandem arefa-ctum tere in calcem, tritum in cucurbitam aut phialam pone: affunde, quam paulò ante præparavimus *Aquam Mercurialem* ad altitudinem duorum digitorum; & hoc peracto pone ſupra ignem lenem in cineribus, & aqua Mercurialis vertet calcem in Mercurium. Si tota non eſt converſa effuſa priori aqua cum Mercurio, affunde novam, & procede ſimiliter; aquam effunde cautè in aliud vitrum, Mercurium verò repone in patinam ſeu calicem vitreum; eum, ut mundus fiat, aqua ſalſa ablue; deinde exſiccata humiditate exprime eum per pannum, vel coriaceam burſam, ſi nihil remanſerit, bene fit; ſi quid verò inſolutum remanſerit, repetitio inſtituenda eſt, donec expreſſus per pannum Cotonæum nil remanſerit.

Signa perfectionis hujus *Mercurii* prima ſunt, tarditas in curſu major, quam argenti vivi vulgaris. Secundum, ſi ſupra laminam ignitam poſitus, exhalatuſque poſt ſe relinquat notam fixitatis. Hunc Mercurium ſi augmentare velis, accipe Mercurii paulò ante præparati uncias quatuor, vel quot voles: Adde limaturæ argenti puriſſimi dimidium, & fiat amalgama. Hoc miſce cum argenti vivi optimè depurgati partibus duodecim: mitte in vitrum quod benè claudes; infer in ignem cinerum blandum, ibique detine menſem ut fiat reſolutio in Mercurium: tunc dicetur ſummè volatilis ſuperare ſummam fixi, & tunc eundem facit volatilem; & hanc operationem pro libitu ad quodvis augmentum repetere poteris. Hoc *Lullus* & *Azothius* dicunt eſſe totum & unicum ſecretum Philoſophorum. Idem verò proceſſus valet, ſi pro argento aurum capies.

Atque hactenus omnia rectè, & ſcitè dicta ſunt, utpote quæ experientiæ non contradicant. Reſtat itaque ut modo doceamus, quomodo, & an ope hujus id, quod tantopere jam à tot ſæculis deſideratum fuit, id eſt, *Lapidem* illum, ſeu tincturam conſequi poſſimus, & quâ viâ, & ratione tinctura Phyſica ab Alchymiſtis beneficio præmiſſi apparatus confici poſſit.

Dicunt itaque tincturam albam, & rubeam, quam *Elixir* vocant, ex ſolo Mercurio Philoſophorum ſupra Mercurium, & omnia corpora metallica imperfecta projectam, in vera, perfecta, naturalibuſque meliora tranſmutari poſſe, ex ſolo, inquam, *Mercurio Sapientum*, qui non eſt Mercurius vulgi, ſed eſt prima metallorum materia; ex qua omnis virtus Alchymica elici dicitur; cui nullam rem extraneam, præter aurum, & argentum in fermentatione Lapidis veluti coadjutores quoſdam, per quos opus verum Chymicum perficitur, addi debere cenſent. Nam ut *Nicolaus Barnaudus* dicit, materia Chryſopœiæ eſt aurum finiſſimnm ex minera tractum, non fabrile, aut miſtum, ſed optimæ notæ. Aurum, *inquit*, obryzum, quale *Geneſis cap. III.* in Hevilah ad Philon Paradiſi fluvium, aut in Ophir provenit; Veruntamen uti utriuſque Regionis locus, ſituſque mirum in modum ab Interpretibus controvertitur, ita quoque ridiculum eſt, Chymicos ad incognitas hujuſmodi aurifodinas Lapidis gratia relegare. Miror ſanè hunc auctorem eoſdem non ad Rhiphæos quoque montes, ad gryphos Hyperboreos præſtantiſſimi auri cuſtodes, ut tandem aurum negotio Chymico congruum conſequantur, remiſiſſe. Sed relinquamus has Alchymiſtarum nugas: Alii aurum ἄπυρον, ſive ignem non expertum ſeligunt ad ſuum intentum.

Quidquid ſit, ſine auro, & argento melioris notæ nihil prorſus conficies, quibus & nos penitus, penituſque ſubſcribimus, quamvis hæc non ſit veterum Philoſophorum intentio. Sed jam operationes, queîs *Lapidis tinctura per ſublimationem*, quâ veluti unica cæteri ſeptem operationum gradus, quæ ſunt diſtillatio, adſcenſio, deſcenſio, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixatio continentur, perfici aſſerunt, videamus, atque examinemus. Sic autem procedunt.

OPERATIO I.

Quæ vocatur *Mercurii corporalis præparatio*, Mercurium Philoſophorum ſuprà præparatum pone in phialam; orificium claude Hermeticè, ne poſſit expirare: pone eum ad ſuffocandum in ſuo lectulo, bene ſtrato temperati caloris per menſem Philoſophorum ſub tenui calore, donec per ſe ſudet, nec amplius aſcendat, aut deſcendat, ſed quieſcat, & coaguletur in nigram terram, quod *Caput Corvi* vocatur, & terra, fæx nigra, æs Philoſophorum, ſulphur nigrum vir & maſculus dicitur, una res diverſis nominibus: atque ex hac prima operatione per coagulationem ex liquido fit ſpiſſum, ex frigido-humido, uti aiunt, calidoſiccum per elementorum ſeparationem.

OPERATIO II.

Quâ *nigra terra dealbatur*, ſic procedit: Capitis Corvi, ſeu nigræ terræ cape partes duas, adde eis aquæ Phyſicæ reſervatæ, id eſt, Mercurialis ſupra præparatæ partem unam, ita terram ſiccam aqua imbibat, donec totam conſumpſerit, ipſaque aqua penitus tranſierit in corpus terræ nigræ. Cùm primùm fuerit commiſta, claude vitrum, & pone in cupellam cinerum; adhibe calorem temperatum, & tanquam in molli ſtrato exſiccetur continuo calore per octiduum; tunc enim incipiet paulatim dealbari. Exime ex vitro, & iterum pota lacte virgineo: poſtquam bibit, repone in ſuum alveolum, ſeu phialam, lectumque caloris temperati, ut iterum exſiccetur, ſicuti ante, & hoc per quatuor vices. Per hanc itaque operationem *terram nigram* ſeu Caput Corvi ob omni fœditate ſufficienter purgatum, ad *albedinem* intentam reduxiſti; quam quidem ſerva diligenter, habes enim, quod deſiderare, ut loquuntur, potes, terram albam foliatam, ſulphur album, Magneſiam albam, qua fieri putant conjunctionem auri, & argenti, & mortuorum corporum vivificationem, qua imbibitione quilibet fructus emergit centuplus, adeo ut ad intentum nil aliud reſtet, niſi fermentatio, qua fœtus, quadantenus animari dicitur; juxta illud in Turba Philoſophorum: *Serite aurum noſtrum in terram albam foliatam, & portabit vobis fructum centuplum*, cujus virtutem tantam eſſe dicunt, ut multiplicetur in infinitum; atque hoc eſſe *Elixir* illud deſideratum album, tingens Mercurium, & omne corpus Metallicum imperfectum in Lunam, ſive Argentum veriſſimum: addunt tamen fermentum corpus mortuum intrare non poſſe, niſi mediante aqua Mercuriali, quæ inſtar Paranymphæ matrimonium compleat.

Habes hic, *Lector*, univerſam pragmatiam ad Lapidis, tincturæque confectionem, & ab omni parabolicarum locutionum obſcuritate vindicatam, quoad literam, quantum fieri potuit, clariſſime expoſitam, evolutamque, ut proinde nemo

Alchymiſtarum conqueri poſſit, aut terminos minùs rectè intellectos, aut multa ſtudio, & ad artem occultandam, omiſſa fuiſſe: quod tamen ſi aſſerunt; Dico, nulli unquam artifici chryſopœo fidem habendam, ſed ad aliquam ſibi famam magna artis ſcientia comparandam quidlibet pro quolibet ſumma & intolerabili impoſtura poſuiſſe: quibus quidem loquendi modis, dici, vix poteſt, quantum Artis poſſibilitati præjudicent. Cùm itaque verba clara ſint & praxis methodicè prolata ab omnibus facilè in praxin reduci poſſit, jam reſtat, ut ad Phyſicam bilancem ſingula ponderemus; & an hujuſmodi intentum *Chryſopœiæ arcanum* obtineri poſſit, oſtendamus: Neque enim ſibi *Lector*, perſuadeat velim, tam me credulum eſſe, ut quicquid Alchymiſtæ mirandarum rerum effutiunt, tanquam Evangelii Sacramentum reverear, & adorem: præſertim cùm plerique nulla abditarum rerum phyſicarum ſcientia polleant, neque combinandarum rerum artem calleant, qua ſola veritas à falſitate, legitimum ab illegitimo, abſonum à conſono ſecernitur; neque me tam imperitum exiſtiment, ut de Arte Chymica æquum judicium ferre non queam: Quæ cùm ita ſint, jam telam cœptam ordiamur.

Si quiſpiam hanc à *Joanne Azotho*, qui à *Lullo* totam accepit, propoſitam Lapidis ἐγχείρησιν penitius ſubierit, & cum aliis ejuſdem farinæ auctoribus comparârit; is primò inveniet, magnam eſſe in modo operandi diverſitatem: Qui in nonnullis quidem conveniunt, in aliis tamen, pluribúſque adeò differunt, ut negotium in duas ſectiones abierit. *Paracelſiſtæ* non ſolùm ſine *auri* aut *argenti* mineralis aſſumptione Lapidem fieri poſſe contendunt, ſed ſolo Mercurio Philoſophorum intentum operis finem ſe conſequi poſſe ſibi imaginantur, dum Spiritum Mercurii vini ope extractum, quem tùm in vena cinnabrii, aut foſſili vena minii, tum in liquore ſublimati nidulari dicunt, eliciunt; ſed quomodo ſine auro, & argento rubrum, aut candidum elixir quidpiam in aurum, in quo nunquam fuit, tingere poſſit, quis crederet? niſi forſan cinnabrium, minium aut antimonium (quod pro liquore ſublimati ponit) nonnihil auri continuerit, ſumpſerit; At hoc pacto rubrum quidem, aut candidum elixir faciet, inde tamen nunquam multiplicativam virtutem tincturæ extrahet, ſed tantum ſolummodo auri extrahet, quantum in cinnabrio, minio, antimonio in minera auri commixtum fuit. Ex quo apertè *Paracelſi* impoſtura patet, qui ex pura minera Mercurii promiſerit id, quod in ipſa per Naturam non eſt. Quæ & ſcitè ſanè docet vel ipſe inter cæteros non minimus Alchymiſta *Baſilius Valentinus cap. de reb. natur.* & *Lullus* huic ſubſcribit hiſce verbis: *Mercurium noſtrum ex auro & argento per aquam Mercurialem factum, jungendum eſſe cum proportionali quantitate argenti vivi.* Quomodo verò ex eo cinnabaris, aut minium foſſile (in quo plerumque ſolus Mercurius nidulatur) ita præparari queat, ut inde fiat lapis aurificus, quis credet? quomodo id dabit, quod non habet? Dicunt forſan, ex ſemine χρυσογόνῳ in intimo ejus centro exiſtente. Sed quis, rogo, ſemen auri in cinnabari, niſi ei à natura accretum fuerit, quærat? nemo ſanè niſi principiorum Naturæ ignarus & conſequenter impoſtor; ſed de hac fucata metamorphoſi in ſequentibus pluribus.

Venio ad eos, qui *aurum obryzum*, nobilioriſque notæ *Argentum* aſſumunt quidem ad Lapidis opus; ſed & hi inter ſe in modo diſcrepant. Quidam aurum, ex quo ſemen Mercuriale extrahitur, in ſuam priſtinam naturam reduci poſſe credunt; Ita *Nicolaus Barnaudus* in Lapidis ſui confectione. Sed videamus modum operandi.

Accipe, inquit, auri obryzi ℥. ij. *Mercurii magno artis ſtudio elaborati decuplum, miſce, & igne languido diſſolve, uſque dum Mercurius exſpiret, aurique impoſiti pondus maneat in atrum pulverem redactum, qui tamen liquatus in priſtinam auri naturam converti poſſit. Ex hoc pulvere elicit ope balnei roris Mercurium, uſquedum pulvis in calcem niveam devergat; quo per ſeptemplicem elutionem purificato, prodibis inde tandem* Azoth, *Spiritus vivens, cujus terra fermentum eſt, aqua mas, calx fœmina, quorum complexu naſcitur infans, id eſt,* Lapis.

Hanc calcem purificatam, ſeu ſolem Philoſophorum obturato vaſe putrefacito, ſeponitoq; ad digerendum 40. *diebus, uſque dum in humorem album, & craſſum liqueſcat, cui juſtis dierum intervallis aquam mercurialem ſenſim affundes relinqueſque, donec vires ſuas recuperet, coibitque iterum, & hoc toties, donec totam ſuam aquam imbiberit, tunc uterus clauſus eſt, ne quid exſpiret, naſciturque deſideratus lapis; quem ſi poſueris ſupra Mercurium in novo tigillo aperto, tunc ad dragmas duas pones* $\frac{1}{12}$ *grani partem: da fortem ignem, poſtea adde boracem, & habebis unam drachmam* auri, *& ſi multiplicationem nôris, lapide non indigebis.* Hæc, *Barnaudus.*

In hac pragmatia multa myſtica verba reperio, ſed utilitatem nullam, nullum tantæ pollicitationis emolumentum. Hoc unicum ex textu colligo, poſt tot menſium labores, poſt tot vigilias & ſudores, ſumptuſque impenſos, qui duas *auri obryzi* uncias pro primo materiali corpore poſuerat, præter hydrargyri poſiti jacturam, nonniſi unam auri drachmam reperiſſe, non quidem ut ipſe putat ex Mercurii in aurum tranſmutatione, ſed illud ipſum aurum, quod primò poſuerat, tametſi vel ad $\frac{1}{12}$ grani partem diminutum; quod ſanè nemo mirari debet, cùm per tot ignis, & aquæ tormenta id partim in excrementitias partes, auri admixtas, partim in fumum, partim denique aquarum corroſione abſumptum fuit. Ne tamen nihil feciſſe videatur, *Lectorem* ad multiplicationem materiæ adhortatur, quam tamen conſultò Alchymiſtarum more, ne tantum ſecretum pateret, reticuit. O miſeros Philoſophos! Si non alias nobis divitias promittitis, quàm tanto diſpendio, tanto laboris magiſterio partas; certè tantùm abeſt, ut inde *Crœſo* ditiores, ut potiùs ad incitas brevi tempore redactos verbis, factis, fumoque nos eluſos, *Iro*, *Codroque* pauperiores reperiamus. Quidquid igitur agant, certè hæc Philoſophicæ ſolutionis nomen non meretur; ſed Metallurgis, & Aurifabris (qui tamen majori & compendio, & facilitate, quin & emolumento intentum obtinent) propria, uti rectè *Libavius* oſtendit, dici debet.

Non deſunt, præterea, qui *aurum* quidem melioris notæ ad operis perfectionem; utpotè ex quo Mercurium Philoſophorum, primam artis materiam extrahere ſolent, adſciſcunt; at hi hoc pacto illud præparari debere præcipiunt, ut nullo modo amplius in priſtinam naturam reſtitui poſſit. Ita *Morienus* in turba Philoſophorum: *In noſtro magiſterio, ſive aurum, ſive argentum, ſive hydrargyron, aut Mercurium aſſumas, ita mutantur omnia,* ut

ut neutiquam reduci queant: Aurum enim noſtrum poſt diſſolutionem ita alteratur, ut nulla alia re, quàm aqua noſtra Mercuriali liquari poſſit, Unde non eſt amplius eſſentialiter aurum, ſed modificatum, quod aurum hoc pacto ſive mortificatum, ſive modificatum, nil quidem aliud eſt, quàm quod ſymbolicè terram nigram, lapidem nigrum, corpus mortuum, caput corvi appellant Artifices; quod poſtquam per aquam Mercurialem, & calorem vivificatum fuerit, tunc iis dealbatur Laton, ſeu Æthiops, id eſt, caput corvi, ſeu terra nigra: Ideò præmoneatur filius doctrinæ, ne nimium urat atrum illum pulverem, ſed relinquat ita diſpoſitum, ut queat iterum aqueſcere, quæ erat antiqua ejus natura, nempe fluida, & liquida. Ita *Turba Philoſophorum.*

Quæ verba ſi ritè expenderis, in iis ingentem contradictionis nodum reperies: Vel enim *aurum* illud per aquam Mercurialem reſolutum in terram, ſeu pulverem nigrum, erit aurum, vel non erit aurum: Verum aurum id non eſſe *Turba* expreſsè dicit: Si non eſt verum aurum, quomodo illud per aquam Mercurialem in tincturam veri auri exaltari poteſt? cum aurum non verum, verum aurum producere impoſſibile ſit, niſi verbis tantùm ludamus. Ecce primam contradictionem. Altera elucet in *argento vivo* in magiſterium aſſumpto, uti ex textu patet, quod tametſi in priſtinam formam reduci non poſſit, in fine tamen apertè dicit, atrum pulverem per Mercurium iterum aqueſcere, quæ ejus erat antiqua natura. Mercurius itaque, juxta *Turbam* reduci, & non reduci in priſtinam ſuam naturam poteſt, quod manifeſtam implicat contradictionem, quo in vera Philoſophia nihil abſurdius eſt.

Sed dicent, per *ſemen auri* aquæ Mercuriali inditum, in novum aurum Mercuriali multò nobilius reſuſcitari. Sed quæro jam, quidnam iſtiuſmodi *ſemen* ſit? Dicent, eſſe ſemen auri per Mercurium in primam materiam extractum, reſolutumque. Urgeo, quomodo probas illud *ſemen* per tot diſſolutiones, calcinationes, cæteraque tum ignis, tum aquarum roſivarum tormenta non eſſe deſtructum? Si enim cujuſcunque tandem herbæ ſemen coxeris, & recoxeris, deinde coctum, recoctumque terræ ad repullulaſcendum commiſeris; Dico tantum abeſſe, ut inde quicquam in novum germen ſuſcitetur, ut potius deſtructâ per tam frequentem decoctionem formâ, & ſeminis vim vegetabilem unà perire neceſſe ſit. Nam uti rectè *Philoſophus*, à privatione formæ ad habitum non datur regreſſus; tantum enim inde conſequeris, quantum ſi ſaxum ad refloreſcendum terræ commiſiſſes. Sed dicent, aliter ſe habere cum ſeminibus vegetabilium, aliter cum ſemine metallicorum corporum, eò quod in aqua Mercuriali ex auro minerali extracto *ſemen* lateat *auri*; quod unà cum aqua Terræ nigræ, Capiti Corvi, Pulveri atro (ſic aurum minerale aſſumptum per calcinationes penitus deſtructum, mortificatumque vocant) ſuperaffuſa, corpus mortuum reſuſcitando, albâ, vel rubeâ tincturâ, pro argenti, aurique ratione in Lunam, vel Solem convertat.

Contra, ſic arguo: Vel enim *ſemen* illud eſt ſuæ ſpeciei multiplicativum, vel non. Si prius dixeris, jam neceſſariò illud vegetabilium numero adſcribere cogeris, adeoque id in ſecundum naturæ gradum exaltabis, & conſequenter mineralibus, metallicisque corporibus vitam tribues, quô in Phyſicâ nihil eſt abſurdius. Si verò non niſi analogicè tantum vegetabile eſſe dixeris, idem dixeris, hominem pictum hominem verum generare poſſe, quod ridiculum, ne dicam ſtolidum eſſet aſſerere. Si verò dixeris, id quadam modificatione eſſe verum ſemen auri, uti *Turba* loquitur, errorem majorem incurres, cùm modificatio, ſive modus, utpote purum putum accidens nil ſubſtantiæ ex communi Philoſophorum ſententia ſuperaddat. Cùm itaque nulla ratio ſuperſit, quâ *Turba* non verum aurum, id eſt, Caput Corvi, in verum aurum per aquam Mercurialem tranſmutare ſe poſſe probare queat; Nihil aliud reſtat dicendum, quàm quod *auri* illius exigua portiuncula, quæ poſt peractum tanti laboris, expenſarumque magiſterium relinquitur, non ex ſemine auri aquæ Mercuriali inexiſtenti, quod jam à prima ſua origine per tot alterationes heterogeneam, & ab auro vero oppidò differentem formam acquiſivit, ſed ab auro minerali primitus aſſumpto natura ſua indeſtructibili, à fœcibus tamen terreſtribus ei accretis ritè depurgato, prodierit. Sed hæc in *ſequentibus* fuſiùs proſequemur, ut quàm turpiter Alchymiſtæ contra prima Philoſophiæ principia peccent, luculenter patefiat.

CAPUT IV.

Perfectum Artis Magnæ Magiſterium à Lullo, Azotho, *cæteriſque examinantur.*

SED jam revertamur ad ἐγχείρησιν quâ *Lapidis* myſterium completur, quod juxta Philoſophicam amuſſim ritè examinatum præter parabolicas locutiones nil certi in tanta methodorum varietate, & differentia, qua Auctores inter ſe contendunt, ad *Lapidis* confectionem conſtituendam facere reperiemus. *Azothus* emendat *Lullum*, *Libavius Azothum*, *Paracelſus* omnes; ita ut vix quiſquam (uti hucuſque partim demonſtratum fuit, partim in ſequentibus comprobabitur) cum altero conſentire videatur. *Lullus* itaque in *Clavicula* ſua, (quam *Joannes Azothus* auctor ſuppoſititius expoſuit) poſt hydrargyri ſublimationem, poſt aquæ vitæ, fortis, regiæ, Mercurialis aquæ præparationem, poſt ejuſdem purgationem, ſolutionemque corporum in Mercurium; poſt tot inquam inexhauſtos labores tandem procedit ad ultimum *Lapidis magni* complementum, quod in *fermentatione* conſiſtit, hoc modo.

Proceſſus continuatio de univerſali *Azothi* fermentatione Lapidiſque complemento.

Si terram albam ad Elixir album volueris fermentare, ut ſtet in complemento tinctura ſuper corpora diminuta, & ſuper Mercurium in omni probatione. Recipe terræ dealbatæ, ſeu foliatæ, id eſt, corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reſervata partes duas, fermenti *partem unam, & dimidiam, fermentum autem album ſit præparatum in calcem albam, fixam, ſubtilem, ſi opus album intendis præparare. Si verò rubeum, tunc ſit calx auri citriniſſimi, & non eſto aliud fermentum, quia fermentum argenti eſt argentum; & auri, aurum; cum in his corporibus inſint radii tingentes cætera corpora rubedine, vel albedine pura, & in his ſecundum naturam puriſſima ſubſtantia, ſubſtantiarum, reperta ſit ad ſpecimen*

lapidis

lapidis pertinens. Fac unamquamque ſpeciem cum ſua ſpecie, quodque genus cum ſuo genere, cum albo eſt albificandum, cum rubro rubificandum: non miſceas opus unius lapidis cum opere alterius, alioquin errabis.

Terra alba ſoliata eſt corpus; fermentum *eſt anima, quæ tribuit corpori vitam, aqua mediante, quæ eſt ſpiritus. Confice ergò has tres partes in unum matrimonialiter, ſuper lapide mundo conterendo, & unum chaos per minima producendo, ut fiant una hyle confuſa, & reducantur in unum corpus demum inſeparabile: poſtea ponas in ſuam phialam aptam, i. e., thorum calidum temperatum, ut coaguletur, & fixetur, fiatque unum corpus album. Hoc facto, rurſus exime lapidem candidum benedictum, ipſumque contere ſubtiliter in lapide mundo, & iterum cum tertia parte aquæ ſuæ imbibito, ut hauſtum bibat. Impone eum in alveolum ſuum clarum, mundum, & loca in lecto ſuo temperatè calido, ut incipiat iterum ſudare, & hauſtum aquæ bibitæ permitte in viſceribus ejus exſiccare. Sic reitera vice multiplici, donec excellentiſſimum* lapidem *album per hos gradus reiterationis præparaveris fixum, & ſtantem in igne, perque omnia corpora imperfectorum metallorum velociſſimè gradientem & ſuſtinentem pugnas ſuper ignem aqua fuſili: qui lapis tingat Mercurium, & omnia imperfecta in argentum verum melius omni naturali. Nota, quod quando hujus complementi ordo reïteratur, ſolvendo, coagulando, conterendo, aſſando, tantò magis hujus medicinæ bonitas multiplicetur, magiſque tingat, itaut ſi in prima ſui ablutione pars una tingat* 100, *in ſecunda vertat* 1000, *in quarta* 100000, *in quinta* 1000000, *in ſexta infinita millia; non ſufficit una contritio & imbibitio.* Hæc *Azothus.*

Sed ne illotis, ut ita dicam, manibus tantum myſterium aggreſſus eſſe videar, aut ne ex non intellectis terminis imperitiæ dicam incurram, *terminos* hujus operationis juxta mentem Alchymiſtarum prius exponam, deinde quid de re ipſa ſtatui poſſit, aperiam.

1. *Terra foliata alba* nihil aliud eſt, quàm caput corvi jam dealbatum, ex qua fit elixir illud Solificum, Lunificumque.

2. *Stare in complemento tinctura* eſt, argento vivo, metalliſque imperfectis, quæ & diminuta dicuntur, per projectionem argenti perfecti, colorem, & naturam perſeveranter & in momento conferre.

3. *Terra alba* dicitur corpus mortuum, reſpiciendo ad ſubſequentem mox animationem; quid itaque hæc animatio ſit, poſtea exponetur.

4. In compoſitione memorantur *Corpus, anima, ſpiritus.* Terram foliatam *Corpus* vocant, fermentum *animam*, quæ corpori vitam tribuit aqua mediante, qui eſt *Spiritus*; hæc tria tamen à diverſis differentibus nominibus appellantur, uti videre eſt apud *Iſaacum Hollandum* de Lapidis Fabrica, ut proinde conſiſtere non poſſit, quod tot tricis involutum eſt; Si ars vera ſit, certè una ad eam via, una operatio, una methodus ut ſit neceſſe eſt, niſi toto cœlo quis aberrare velit. Quantâ verò ad terram foliatam aqua mercuriali animandam induſtriâ opus ſit, dici vix poteſt; dum vix conſtare poſſit, quantum aquæ requiratur mercurialis. Si enim magnam ejus copiam accipias, vix, aut ne vix quidem terram coagules: exiguam, ſiccitas antevertet legitimum humiditatis terminum, itaut coagulationem juſtam nullo modo aſſequi liceat; quemadmodum itaque operis perfectio in individuo quodam conſiſtit, ita quoque ab intellectus noſtri imbecillitate attingi non poteſt.

5. *Reſervata aqua* pro ſpiritu ſumitur, quo matrimonium conſummatur, eſtque diviſa in duas partes ad imbibendum, & coagulandum & iterum in duas partes ad matrimonii copulam.

6. *Fermentum* in hac praxi non eſt aliud, niſi argentum nativum puriſſimū de minera in calcem per mercurium redactum: hoc dicunt tantæ virtutis eſſe, ut non ſecus ac paululum fermenti totam maſſam triticeam in tumorem extollat intimeque penetret; Ita & hoc fermentū Philoſophicum exaltatur adeò, ut inſtar ſeminarii perfectiſſimi acquirat vim, complura ſibi ſimilia ſecundum ſpeciem procreandi, utpote quod totum in aurum verum, & formale vertat; adeò quidem, ut in minutiſſimis portiunculis ſit inſtar totius, poſſitque inde augeri in infinitum, adeòque quod Philoſophi ſpiritualibus ſubſtantiis dant, ut ſint totæ in toto, & totæ in qualibet parte, hoc Alchymiſtæ tincturæ ſuæ perperam & imperitè attribuunt.

7. *Matrimonialis copula* eſt primus ortus lapidis, cætera fuere tantùm præparationes, de quo veriſſimè dicunt ea ignoratâ totam artem neſciri; adeò enim confuſè, & differenter de hoc cum terra foliata matrimoniali conjugio loquuntur, ut ne ipſi quidem, quid dicant, ſciant.

8. *Oleum Mercurii* nihil aliud, quàm Mercurius Philoſophorum.

9. *Chaos* eſt miſtum, vel paſta, in qua omnia ſic corporantur, ut nec quicquam eorum, ex quibus conſtat, appareat; unde & *hyle* ab aliis vocatur, ſeu materia prima, in qua omnia habent rationem potentiæ paſſivæ, ex qua tamen ſpirituum calore externo & calore interno in actum forma deſiderata producitur.

10. Per Solem intelligit vim Sulphuream, per Lunam Mercurialem; unde copula. Atque hæc eſt ſumma perfectionis lapidis *Lullo, Arnoldo, & Ioanne Azotho* ſuppoſitio Auctore, quam de verbo fere ad verbum ex *Lullo* deſcripſit, propoſita. Quod omnes conſequenter Artis magnæ Auctores Chryſotechni tanquam Artis archetypon, tum ob methodum, tum ob claritatem verborum, queîs arcanum deſcribit, reſpexerunt, quem & nos ad proceſſum artis facilius diſcutiendum conſultò ſelegimus; cæteris datâ opera neglectis. Fuit inter alios *Cornelius Drebellius*, qui totam artem ex *Lullo* deſcriptam ſub recondita Phyſiologia, quæ in admirandis elementorum tum in invicem tranſmutatione, tum in effectibus inde reſultantibus conſiſtit; exhibuit. Ego autem eum verius λιθοτεχνίαν Alchymiſtarum ad mirandas Naturæ operationes rerumque tranſmutationes traduxiſſe, quam contra putârim, uti ſuo loco dicetur.

Sequitur *Joannes ab Aſia* Anglus qui ne artem ex *Lullo, Arnoldo, Azotho* diſcripſiſſe dici poſſet, eam fumoſa verborum obſcuritate ita involuit, ut non niſi ex *Azothi* doctrina ſupra tradita intelligi poſſit. Tertius ex Alchymiſtis occurrit *Melchior Cibinenſis*, qui *Ladiſlao* Hungariæ & Bohemiæ Regi artem exhibitam non Philoſophico, nec Sapientibus uſitato more, ſed veſana quadam vecordiâ captus parabolis, allegoriiſque ex *Canticis Canticorum* aſſumptis, ſacroſancta adorandaque Liturgiæ myſteria carbonibus ſuis, atroque fumo obſcurata non minus irreverenter, quam impiè contaminare non erubuit. Legat qui volet Artis ſumma in Theatro Chymico, & non ſine riſu unà indignationi mixto mirabitur, quonam tandèm modo in hominis ingenium cadere queant, tam audacter, & ſine fronte non

non myſteriis, ſed ſceleribus; non ſcientia, ſed impoſtura mundo illudere tam turpiter voluiſſe.

Hunc ſecutus *Georgius Riphæus* Anglus, qui præter ea quæ de *Azothi* traditionibus jam diximus, nil peculiare & diverſum habet, præter verba miro artificio tecta, & cum omnia pluſquam Thraſonicis ratiocinii ampullis promittat, nil tamen adfert, niſi obſcuritatem ſummam pari confuſioni junctam, adeóut ne ſeipſum quidem, quid dixerit intellexiſſe videatur, Hiſce accedit *Sendivogius* Polonus, qui, cum in duodecim tractatulis de Lapide Philoſophorum, promiſſis inauditis Mundum concitaſſet, ac ſpecimen artis ſuæ coram Duce VVirtenbergenſi exhibitum, unâ cum *Mollefelſio* impoſtore, in ſiniſtriorem impoſturæ ab utroque præſtitæ ſuſpicionem traxiſſet Principem; hic quidem veſtibus exutus, turrique incluſus, tandem ſceleris convictus dignas malitiâ, nequitiâque ſuâ pœnas luit: *Sendivogius* verò penè nudus è carcere elapſus, poſtea nunquam comparuit; ut vel hinc appareat quid de hiſce ſperare queas.

Poſt hoſce ſe tandem ſiſtit *Paracelſus*, qui Alchymicæ artis principatum ambiens, dum Aſtronomica Magicis, Cabaliſticiſque, Phyſica Theologicis conjungit, non tam nova placita, quàm monſtra opinionum peperit: quidquid enim in Archidoxis ſuis & de Natura rerum libris, de Magnæ Artis myſteriis tradidit, ea partim ex *Lullo*, partim ex *Iſaaco Hollando*, ſuppreſſo utriuſque nomine decerpta, ſui juris, inventioniſque fecit; in quibus tamen præter peregrinorum monſtruoſorumque nominum farraginem, nihil ab iis cæteroquin diſcrepans & quoad ſubſtantiam alienum reperias.

Primus itaque *Lullus*, dum eſſet Arabicæ Linguæ haud ignarus, Arabum libros de Alchymia ab omni abſtruſitate vindicatos, uti mihi utramque doctrinam comparanti patuit, Latinæ linguæ reddidit, quin & in Libro quem *Claviculam* vocat, poſteritati donatam, artem juxta genuinum ſenſum exhibuit; cui tamen in omnibus *Arnaldus Villanovanus*, uti poſtea videbitur, contradixit.

Hoſce itaque Principes Alchymiæ ſecuti innumeri alii, qui uti auro divitiiſque avidius inhærebant, atque admirandorum effectuum fructus, quos benedicti, ut vocant, verius maledicti lapidis beneficio ſe conſecuturos ſperabant, ita omnem operam, ſtudium, facultates omnes, imò vitam ipſam ſine ullo fructu fœde proſtituerunt. Hinc nullus fere, non dicam Philoſophus, ſed vel ex infima plebe opifex inventus fuit, qui non ad tanti momenti artem animum applicuerit; Philoſophi & Medici verò, ut nonnihil ſupra alios ſe ſcire jactitarent, artem quoque typis evulgarunt: Principes unà cum vulgo, tantiſque pollicitationibus præſertim circa Chryſopoeiam, ſive avaritia, ſive curioſitate tantæ raritatis allecti, neglectis Rerumpubl. negotiis, intra abdida ergaſteria, quæ *Laboratoria* vocant, ſe ſe unà cum Carbonariis cinifloníbus ad artis fructus percipiendos artemque exercendam concluſerunt. Sed quid tandem? Exhauſto, indignante populo, ærario, præter fumum, carbones, cineres, nil aliud dignum retulerunt. Quis enim unquam Principem hujus falſarii operis exercitio quicquam ad artis veritatem conteſtandum, aut lucratum fuiſſe, aut indè ditiorem extitiſſe aſſeverare poterit? Imo multos, quorum famæ data opera conſulo, adeò fatalibus horum nebulonum exercitiis, non dicam dementatos, ſed ita obcæcatos fuiſſe conſtat, ut inde domum cæteroquin opulentam, in ultimam ruinam deduxerint. Sed ne Alchymiſtis injuriam facere videar, jam ad rationum pondera progrediamus, quibus Deo dante, Alchymiam, ejuſque paulò antè adductos proceſſus non tantùm vanos & irritos, ſed & indignos eſſe, qui à Principibus aut admittantur, aut in admiratione habeantur, luculenter demonſtrabimus.

CAPUT V.

Quo Alchymicos *Magnæ Artis* proceſſus, *paulò ante adductos, ſubſiſtere non poſſe docetur.*

QUamvis ingens, (qua continuò agitantur veluti fluxu quodam & refluxu in magni *Lapidis* ſtructura Alchymiſtæ) contradictionum varietas ſufficientiſſimum falſitatis argumentum eſſe poſſit; ne tamen mihi obganniant, veritatem ſub contradictione non niſi ab artis filiis intellectam, occultari; reconditam verò ſub illa jacere à Philoſophaſtrorum capacitate longè remotam, uti *ſchola Hermetica* epigraphe docet: *procul hinc procul eſte prophani*: Contradictionem quidem videri, non tamen eſſe. Sed hæc argumenta, uti neſcio quid ἀλογίας præ ſe ferunt, ac belluinæ Philoſophiæ, quam humanæ ſimiliora ſint, ita ſtultis quoque ſolvenda relinquimus, quibus ſolis nihil facilius eſt, quàm album nigrum, grave leve, aurum non aurum eſſe, perſuaderi poteſt.

Dicunt Alchymiſtæ, *Aurum* quod lapidem conſtituit, *non eſſe aurum*; Mercurium in arte magna non eſſe Mercurium; & tamen Aurum, & Mercurium ad opus magnum aſſumunt, dicuntque, aurum prius, uti & Mercurium in aliam formam meliorem abiiſſe. Quæro, ſi in formam meliorem tranſiit, vel illa forma ſpecificè, ut cum ſcolis loquar, ab auro minerali diſtinguetur, vel accidentibus tantum. Si prius, non niſi mente captus illud aurum ſpecie diſtinctum eſſe aſſeret, cùm in quocunque tandem rerum genere ſpecies unica ſit, & alteri incommunicabilis, Nam ut rectè Philoſophus L. 7. Met. *Species rerum ſicuti numeri ſeſe habent*. Plerique Alchymiſtæ dum aurum Chymicum non verum aurum dicunt, conſequenter ſpecie diſtingui aſſerunt; Alii qui aliquid altius ſapiunt, aurum quidem eſſe contendunt, ſed auro minerali, & natura genito, multò nobilius, & excellentius utpote vivum, & multiplicativum. Quæro *unde* provenerit *tanta illi auro excellentia?* Reſpondent ex depuratione, & ſemine vivificativo auri naturalis. Iterum quæro, quânam ratione iſtud ſemen extrahi potuerit non remanente ſubjecto, in quo ſubſiſtat? Reſpondent ſubjectum, & ſemen eſſe Mercurium ex auro abſtractum. Contrà; vel ille mercurius eſt mineralis, vel non; ſi prius, jam videndum eſt, quomodo ii per tot ignium, roſioniſque aquarum tormenta, caloris impatiens, non evanuerit? Si poſterius, jam erit; Mercurius, & non Mercurius, & conſequenter ex non Mercurio ſine matrice aurum producetur multò nobilius naturali: ſed hæc uti contradictoria ſunt, ita refutari non merentur. Sint itaque hæc omnia puræ putæ chimeræ, & ſtolida deluſæ imaginationis, ac deliræ mentis Phantaſmata: Si enim, quod ex Mercurio illo imaginario producitur verum aurum non eſt, quomodo verum aurum inde prodibit, cum ex non vero, verum facere ἀδύνατον ſit; aut ſi à minerali auro ſpecie differat, quid aliud concludere poſſumus, niſi quod ex iſtius modi auro, aurum à naturali ſpecie diſtinctum producat,

ducat, eſſentiâ, proprietate, viribus, toto cœlo diverſum; quo quid in Philoſophia naturali abſurdius, ſtultiuſque dici poſſit, aut debeat non video.

Sed cùm hujus inſaniæ eos puderet nonnulli veluti ex tripode quadam Apollinis arcanum tot, fabulis, tot barbarorum nominum monſtris obvelant, ut imperitæ quidem plebi *Hermetes* redivivi, veris tamen Philoſophis non niſi aurati, ne dicam auriti aſini videantur. Reſtat itaque niſi in omni bona Philoſophia ſtupidi videri velint, ingenuè fateri, aurum Chymicum ſine auro minerali nulla ratione confici poſſe, quod & ipſum ſuprà ex *Lulli*, *Azothi*, *Arnoldi* verbis ſat, ſupérque oſtendimus. Quod uti veriſſimum eſt, ita quoque totum illud aurum Chymicum, quot tot laboribus excoquunt, illud idem eſſe, quod à principio in artis provectionem aſſumpſerunt, & ſi purgatione, ac depuratione tot diſtillationibus, ſublimationibus, calcinationibuſque facta, non nihil diminutum, & conſequenter nobilius comperiatur. Quod verò mercurium in primam metallorum materiam prius reduci debere aſſerunt, iterum nil dicunt: Vel enim illa materia viſibilis eſt, & ſenſibus obvia, vel non: Si prius, quomodo eam in operationibus ſuis videre queunt: cùm prima, ſive ſecunda rerum materia inſenſibilis ſit? Si poſterius jam non prima materia, ſed compoſitum erit, ſua prima materia & forma conſtans. Reſtat de *Semine auri reſtaurativo*, atque per tincturam in infinitum multiplicativo, uti proceſſus promittit, non nihil, ut veritas pateſiat, dicere.

Jactant ſe ſe maleferiati illi Pyrotechni, non aurum duntaxat verum *lapidis admirandi* beneficio confici poſſe, ſed & tincturam ſive albam, ſive rubeam illius ope tantæ efficaciæ tantæque fœcunditatis eſſe, ut fermentatus lapis poſſit 100 partes mutare imperfectorum metallorum in metallum perfectum; quem ſi ſecundo imbibas, id eſt, ſolvas, & coagules adeò fœcundus reddatur, ut una pars centies plus poſſit, id eſt, mille partes: ſi tertiò, 10000, decem milla, Si quartò, 100000, tingat; & hoc pacto per mille cuplam proportionem tingere dicunt lapidem in infinitum & ultra adeòut quidam ſtultâ jactantiâ non dicere ſit veritus, *Lapidem* Oceanum ſi mercurius foret, eum in aurum tincturam.

Atque adeò tumidos fluctus maris imbuat auro.

Hæ ſunt ſtolidiſſimæ Philoſophaſtrorum jactantiæ, utique tantò intolerabiliores, quantò impudentiſſimis ſuis mendaciis Mundo altiùs, & ſine pudore ullo, imò prorſus inſolentiùs imponunt. Si enim ad libram calculatoriam revocetur ſæpius repetita *Lapidis imbibitio*, ſequetur neceſſariò ex eorum promiſſis ad duodecimam imbibitionem Lapidis, duodecim milliones millionum auri provenire; qui numerus tam exceſſivus eſt, ut vix animo concipi poſſit; imo univerſus Telluris globus auro Chymico ex hujuſmodi projectione reſultante obduci queat. Quænam jam ſtupidi Alchymiſtæ, vaſa, fornaces, materiam, aut quem locum, in quo artem ſuam exerceant, reperient: Univerſa enim telluris moles non ſufficeret, niſi forſan in officina diaboli illud coquant, quod illis libenter permiſerim. Sed ne falſi computus convincar, Tabulam ſubdo.

TABULA

Lapidis multiplicativa Auri.

Projectio	I.	1000
	II.	10000
	III.	100000
	IV.	1000000
	V.	10000000
	VI.	100000000
	VII.	1000000000
	VIII.	10000000000
	IX.	100000000000
	X.	1000000000000
	XI.	10000000000000
	XII.	100000000000000

Centum milliones millionum tingunt.

Hanc tabulam hîc apponendam duxi, ut vel ipſi pueri, mulierculæ, & infimæ plebis peripſemata Alchymiſtarum promiſſa, & machinamenta, verius nugamenta videant, & irrideant.

Felices homines, quibus hæ naſcuntur in ollis,
Divitiæ!

Cùm enim tinctura illa auri multiplicativa, ex Mydæ virgula inventa, præterquàm quòd, uti poſtea ipſo experimento comprobabimus, fabuloſa ſit, quis rogo, ſanæ mentis Philoſopho perſuadebit, ſemen hoc Mercuriale *lapidis Philoſophorum*, quod tamen quid ſit, neſciunt, & apud omnes adhuc Alchymiſtas eſt controverſum, quis inquam tantæ fœcunditatis vim putabit habere, ut in infinitum aurum multiplicare poſſit? unde ſic argumentor. Vel hoc ſemen anima vegetativa erit præditum, vel non: Si prius dixeris, jam omnibus inanimatis, uti ſunt mineralia, & metallica corpora, ſecundum Naturæ gradum, ſcilicet vitalem aſſignare, atque adeò omnia vitam formaliter in ſemet ipſis habere, aſſerere cogeris; quod uti contra omnia Philoſophiæ naturalis Principia eſt, ita confutari non meretur. Si verò non vegetabile dixeris, quomodo ergo vitali motu privatum, ſe ſe in tantam fœcunditatem propagare poterit; Si vitâ prædita id non poſſint, qui vita deſtitutis id concedi poſſe dicent? Si miſeri fumivenduli arcanum Naturæ proceſſum in metallis producendis noſſent, talia, & adeò pudenda effutire non auderent. Quod ne toties repetere cogar, *Lectorem* ad primum hujus operis Caput, relego.

Quidnam verò illud, *quod lapidi tantam tingendi virtutem dederit*, ſcire cuperem. Dicunt ſummam & perfectiſſimam depurationem Mercurii ab omni terreſtri fæce longè remotiſſimam. Sed & ſi quis vinum ſepties cohobatum ad ſummam ſubtilitatem reduceret, indè pariter ſequeretur, illud elixiris vitæ vel unicam guttulam integrum aquæ dolium in vinum nobiliſſimum tranſmutaturum, quod & rationi, & experientiæ repugnat; neque quiſquam hanc inſtantiam evertere poterit, quicquid Alchymiſtæ de ſua cœleſti, & ſupra naturali Elixiris virtute & efficacia, quæ in rerum natura non eſt, effutiant. O ſtupidum genus hominum! dum lapidi ſuo eam operandi virtutem attribuere, idque efficere temerario auſu contendunt, quod unanimi omnium Philoſophorum ſtudio jam à bis mille annis, & amplius quæſitum, diſputatumque de *infinito* fuit, argumentum, inquam, ab altiſſimis ingeniorum phœnicibus tanto tempore agitatum, & in hunc uſque diem lite pendente nec dum deciſum, ipſi lapidis ſolius imaginarii perfectione ſe conficere poſſe glorientur. An non ſciunt iſtiuſmodi naturæ everſores, Nullam in rerum natura ſubſtantiam ignis ope ita in infinitum ſubtiliari poſſe, quin tandem in purum aërem omnibus evaneſcentibus ſpiritibus deſciſcat,

aut

aut evaneſcat; præſertim in mercurialis aquæ ſubtiliſatione, quam ſi in cujuſcunque tandem firmitudinis, & ſoliditatis vaſa Hermetica, vel quacunque luti ſignatura clauſa conjeceris, dico tamen fieri non poſſe, ut ſagaciſſimus ſpiritus ſolitâ ſuâ aſtutiâ, vel per ipſos poros elapſus non exſpiret: quod *Iſaacus Hollandus* celebris Alchymiſtæ in ſuo de lapide Philoſophorum libello fateri non erubeſcit: *Si tinctura*, inquit, *ad quartum exaltationis gradum pervenerit, ad tantam devenit ſubtilitatem, ut nullis amplius repagulis contineri queat*; *imò vitrum cujuſcunque tandem, etiam decem digitorum craſſitiei, ac adamantinæ duritiei continere eam non poſſit.* Si itaque ad quartum gradum ſubtiliata contineri non poſſit; quid dices de tinctura ad decem, centum, mille gradus exaltata? An neſciunt hi, quò plus aurum depuratur, eò plures ab auro portiones decidere? cùm nihil in rerum natura ſit, quòd ita ſublimatione depurgari, queat, quin ſemper aliquid depurgandum remaneat, donec tandem quaſi ad nihilum reducatur, ut experientia docet in cohobationibus per diſtillationem frequentiſſimè repetitis, niſi tamen Alchymiſtæ materiam ſuam ad ſimpliciſſimum corpus reducere ſtudeant, quod uti fieri non poteſt, ita ſupinæ ignorantiæ rerum naturalium merito ſuo convincuntur.

Undè ex his tam luculenter oſtenſis, clarè patet, *lapidem* hunc auri in infinitum multiplicativum, purum putum deſultoriæ imaginationis figmentum eſſe. Quem enim quæſo, Alchymiſtæ aſſignabunt, qui hujus experientiam ſumpſerit? neminem ſanè, niſi mendaciſſimum, ne dicam mendaciſſimum impoſtorem. Adde hiſce, quod fieri non poſſit, ut hujuſmodi tinctura humano ingenio confici poſſit vel ipſo atteſtante *Paracelſo*, Libro de tranſmutatione metallorum; verba ejus ad longum cito. *Per hominem*, inquit, *impoſſibilis eſt elementorum*, *videlicet in arte magna ſeparatio, quæ licet appareat*, *non eſt vera tamen*, *quidquid de* Raymundo Lullo *dicatur*, *& de Anglico ſuo nobili aureo* Roſenobili, *quod falſò fabricaſſe putatur*; *habet enim ipſamet natura in ſemetipſa proprium ſeparatorem*, *qui quod ſeparat*, *iterum conjungit abſque ullo hominis auxilio*, *novitque omnium optimè uniuscujuſque proportionem elementi*, *& non homo*; *quicquid ſcribentes erroneis ſuis*, *frivolis*, *falſiſque proceſſibus*, *receptiſque de volatili ſuo hoc auro* (uti paulò antè oſtenderat) *Lullus*, *Richardus Anglus*, *Rupiciſſa*, *craſſis ſuis erroribus fabulantur.* Cui jam in hac arte credendum eſt? *Paracelſo*, an Alchymiæ primis coryphæis? certe neque hos, neque illum artem penetraſſe, neque quid dicerent, ſciviſſe, ſi dicam, certò & optimo fundamento me affirmaſſe, nemo negaverit.

Sed procedamus ad pondus, numerum, & menſuram, exactiſſimamque *proportionem* ad quam *lapidem* fabricari debere aſſerunt; quam quidem proportionem, uti ſolus Deus Optimus Maximus totius naturæ Architectus, qui quælibet Naturæ mixta quomodo in amici conjugii conſortium copulentur, novit, ita ab omni humani ingenii induſtria quàm remotiſſima eſſe quis non videt? hanc tamen in magni operis fabrica prorſus neceſſariam eſſe, omnes fatentur Alchymiſtæ; quæ in indiviſibili conſiſtit, arte pervenire poſſe, nemini ſapientum perſuaderi poſſe exiſtimo: *Nam* (*ut* Paracelſus *loquitur*) *ſi unius plus quam alterius ex magni lapidis ingredientibus acceperis*, *tunc utique ſemen in agrum projectum ſuffocari neceſſe eſt*, *ita ut non poſſit tamdiu vivere*, *donec à Mercurio Philoſophorum unitum, igne perficiatur*: *Si verò minus acceperis*, *ſolvi non poterit omnino*, *unde fiet*, *ut areſactum nil fructuum adferat.* De quo & *Arnoldus* conqueritur: *Si terræ plus*, *aut minus addideris*, *quàm natura patiatur*, *anima ſine ullo fructu nulla ſubſequente neceſſaria fixatione ſuffocabitur. Idipſum de aqua quoque ſentiendum eſt*, *ſi plus*, *aut minus acceperis. Si enim plus ſumſeris aquæ*, *materia ſupra modum humida redditur*; *ſi minus*, *eam plus æquo ſicciorem reddes*, *durioremque.* Rurſus, ſi plus æris adfuerit (verbis loquor *Paracelſi*), id tincturæ nimium imprimitur; ſi parum, corpus pallidum evadet. Item ſi vehementer ignis exiſtat, aduritur materia; ſi remiſſior, poteſtatem ſiccandi non habet, hæc ſolvendi, nec alia elementa calefaciendi.

Quid facient in hoc deſperato negotio miſeri Alchymiſtæ? Certe *Arnoldus* & *Paracelſus* cùm modum non invenirent Lapidem Siſyphæum ad deſideratum finem evolvendi, totum proceſſum non humanæ adaptationi, ſed ſolius naturæ operationi, committendum cenſuere: Nam ut *Paracelſus* diſcurrit: *Novit natura ſuas operationes*, *& elementorum pondera*, *quorum ſeparationes*, *rectificationes*, *copulationeſque ipſa exequitur abſque adminiculo cujuſvis operationis*, *aut mineralis artificii*, *dummodo contineatur in igne ſecreto materia*, *& in occulto vaſe.* Certè nihil melius dicere poterat. Relinquant itaque *Naturæ*, quod à ſe præſtari non poſſe putant, utpote quæ jam à naſcentis mundi primordiis, artis ſuæ infallibili induſtria in utero ſuo nobile hoc metallum tanta abundantia produxit, ut fucato Chymicorum auro non indigeamus: Novit enim illa, quomodo ſecreti ignis ſubterranei beneficio activa paſſivis conjungendo metalla producat, ignem ſecretum Alchymiſtarum, ceu inidoneum averſatur: Novit illa occulta ſubterreſtrium matricum vaſa, non retortas, alembica, cucurbitas, ſimileſque Pſeudopyrotechnorum monſtruoſos uteros.

CAPUT VI.

Omnia Chryſopœias tentamina fruſtranea eſſe ex ipſis Alchymiſtarum Coryphæis, Arnoldo Villanovano &c. *demonſtratur.*

Paracelſus Monarchiam Alchymicæ Reipublicæ affectans, cùm modum lapidis conficiendi nullo ingenii conatu penetrare ſe poſſe videret, novas fictitii illius Lapidis rationes iniens, *Lapidis* varios, novoſque in ſuo de tranſmutatione metallorum libro, proceſſus condidit, qui etiamſi quoad ſubſtantiam nihil à proceſſibus *Lulli*, *Arnoldi*, *Rupiciſſæ*, *Ricardi*, *Baconii*, ex quibus omnia ſua ſuffuratus eſt, differunt; exotico tamen monſtruoſorum nominum amictu ita alienâ inventa obvelavit, ut corniculæ pennis veſtitus, non monarcham, uti ſe dicit Chymicorum, ſed cuculum inter aves conſtituiſſe videatur. *Ego*, inquit, *meritò poſt longas meas experientias Spagyros corrigam*, *& falſum*, *& erroneum à vero ſeparabo*, *cùm prolixis admodum inveſtigationibus meis repererim*, *quo juſtè ſimilia reprehendere queam*, *& immutare.* Et paulò poſt, recitatis longis veterum laboribus: *breviorem tamen*, inquit, *viam habuiſſent ad rubei leonis theſaurum perveniendi*, *ſi concordantiam Aſtronomiæ meæ cum Alchymia didiciſſent*, *quam in* Hermetis *apocalypſi demonſtravi. Cùm verò dies quilibet*, *ut Chriſtus loquitur*, *in fidelium conſolationem*, *propriam ſuam eſſentiam habeat*, *Spagyris ante mea tempora labor fuit ingens*, *& gravis*,

qui jam auxilio Spiritus Sancti affluentis hoc poſteriori ſeculo mea theorica ſublevabitur. Et paulò pòſt: *Tam prolixo labore, tædioſaque reiteratione Spagyri veteres non indiguiſſent, ſi ex mea Schola didiciſſent opus; longè citius, ac minoribus impenſis votum fuiſſent aſſecuti.* Hæ ſunt jactantiæ *Monarchæ Chymicorum.*

Quid verò Aſtronomia Bombaſtiana mundialiumque corporum analogia ad Lapidem faciat, diſpicere nulla ratione poſſum. Cùm natura rerum ſemper eodem modo agat, quacunque planetarum conſtitutione, ſiderumque aſpectibus; Metallorumque geneſis ſive naturalis, ſive fabuloſa à cœlo, & ſtellis Alchymiſtarum non niſi remotiſſimam, ut in præcedentibus oſtendimus, dependentiam habeat, Sine Aſtrologia itaque, ſiderumque influxibus, in magno artis opere, *Paracelſo* dictatore nil perfeceris. Quid verò Spiritus Sancti aſſiſtentia non ſolum cum vaniſſimo opere, ſed & cum impio homine habeat, non video, quid expetat Traſonicum pectus. Cùm enim humana arte id fieri, conſentientibus aliis quotquot fuerunt Alchymiſtis, nequire videret, artem non niſi à Deo per revelationem concedi voluiſſe ſequentibus verbis oſtendit: *Arcana plura tranſmutationes exhibentia reperiuntur, & ſi paucis, id eſt,* Solis à Deo *illuminatis artis filiis cognita, quæ licet alicui revelentur à Domino Deo, non ideò ſtatim erumpit rumor cum arte; ſed omnipotens cum ipſis dat paritèr intellectum hæc & alia celandi uſque ad adventum* Eliæ Artiſtæ, *quo tempore nil tam occultum, quod non revelabitur.* O ridiculam Philoſophiam! Quænam conventio *Chriſti* ad *Belial?* Quid revelationi Divinæ cum arte improba, & fabuloſiſſima? An hi neſciunt, tantum abeſſe, ut Deus ad artem tot Satanicis illuſionibus expoſitam ſuper naturali auxilio concurrere cenſeatur, ut potius eam expreſſis verbis, veluti remis veliſque vitandam in ſacris litteris innuerit: *Qui divites volunt fieri, id eſt, Alchymiſtæ, incident in multas tentationes, & laqueos Diaboli.* Eſt-ne poſſibile, Deum Optimum Maximum hanc artem tot Sanctis & Spiritu Dei plenis Hominibus, quos ſciebat eâ non abuſuros, revelare omiſiſſe? Solis vero Alchymiſtis, *Paracelſo* & ſimilibus, hominibus ut plurimùm improbis, malis artibus deditis, avaris, & Divinis myſteriis abutentibus, tantum donum inſpiraſſe? Sed hæc in *ſequentibus* fuſiùs proſequemur.

Verſent itaque, volvant, revolvant, involvantque Lapidem illum tantorum mirabilium patratorem, quantumcunque velint, nil tamen ex eo, præter vocum quiſquilias, & excrementa, poſtea quoq; carbones, cineres, favillas evolvent. Verba peregrina, ut ſunt *Azoth, Anathron, Vſiſur, Rebis, Martagon, Sernec, Ribric, Realpas, Saltaberi,* & innumera in Libris Chymicorum, potiſſimum *Paracelſicis* obvia (quæ non raró in converſatione familiari cum iis habita cachinnum mihi moverunt) parum ad rem faciunt, ſi aliunde nulla ſuppetant ad artis veritatem demonſtrandam ſubſidia; neque tantarum rerum pollicitatio, ac quorundam moroſorum ciniflonum jactantia quicquam ad artem comprobandam conferunt, dum ex nimia *Arcani Lapidis* poſſeſſione faſtuosè tumentes, ea ſub variarum rerum ſimilitudinibus pollicentur, quæ animo concipi non poſſunt, ne dicam, ſcientiâ humana comprehendi. Certè ad tantam inſaniam curandam nullo alio medicamento opus foret, quàm Hellebori vomitorio, tanti à *Paracelſo* æſtimato, quo Leones iſtos rubros, Aves *Hermetis*, lacertas virides, ſerpentes, Drachones, Phœnices, caudas pavonum, capita corvi, veſpertiliones, & ſimilia Chimerica Phantaſmata unà cum cœlo, omnibuſque planetis imaginariis evomant, uti non incongruè de iis non nemo in Chymico opere Beguini jocatus eſt; ut tandem purgato cerebro melius ſapere diſcant. Certè hi *Lexiphanem* ſecuti videntur, qui hauſto veratri ſucco ſtatim, *topper, ſtlempus, redantruo, gnarneres, aſcalabotion, carbaſter*, formidanda vocabula eructavit: Sed & idem iis accidit, quod coco illi Plautino, qui repudiatis vulgaribus condimentis, allio, fœniculo, coriandro, ſimilibuſque, ſuum tantummodò crepet, & ſuperciliosè commendet *Cilicendrum, Polindrum, Sanſcapſidem, Caractriam, Hippalopſiden*, quorum odore quotidiè cœnet Juppiter; quotquot autem iis veſcantur, vel ad ducentos annos vitam producant.

Non dubito, quin Alchymiſtæ hic contra mè œſtro furoris perciti inſurgent, meam ſive ignorantiam, ſive indiſcretum zelum ſint accuſaturi; nil moror, neque titivillitio, quidem ut cum *Plauto* loquar, empſitem quaſcunque furor illis ſuggeſſerit calumnias; veritatem loquor, eam experimenta luculentiſſima mihi perſuadent; natura ipſa quid poſſit, quid non poſſit mihi una veritatis ponderatrix, exacta operationis ſtatera dictat. Sed inſurgent iterum, & contra audentiùs urgent. Iniquum videri, *Lullum, Arnoldum, Paracelſum*, unica artis oracula falſitatis in conſtruendo *Lapide* præſumptuoſiùs arguere. Sed ſi vel ipſi citati magnæ artis Coryphæi, & Anteſignani, idem, quod ego, ſentiant, quis me reprehendet? Et ne imperito judicio artem nimium convellere videar, hoc loco fuſiſſimum de irrito Lapidis magiſterio diſcurſum, quem *Arnoldi Villanovani* apud *Paracelſum* lib. *de tranſmutat. metallor. Gerardus Dornius* ejus interpres inſeruit, apponendum duxi, ex quo, quæcunque hactenus de Alchymiſtarum vanis & irritis laboribus dixi, luce meridiana clariùs patebunt.

Diſcurſus Arnoldi Villanovani *apud* Paracelſum, *lib.* de Tranſmutat. metallorum.

Maximam hujus artis difficultatem obſervans *Arnoldus*, ait in ſuo Roſario: Varia huic materiæ lapidis nomina præfinierunt, occultiſſima quædam à ſimilitudinibus potiſſimùm allata; vegetabilem appellarunt, mineralem, & animalem, non juxta literalem ſenſum, ut facilè norunt ſapientes divinorum arcanorum & miraculorum ejus lapidis experti fingere. Hujus exemplum præ ſe fert *Raimundi Lullii* Lunaria, quæ flores mirandarum virtutum edit, Philoſophis tamen familiariſſimos. Non fuit imponentis nomen hoc opinio, ut per id intelligeretur aliqua ſuper metalla projectio, vel præparatio ſimilis ex eis fieret, verùm abſtructa mens Philoſophorum longè aliò ſpectat. Simili nomine materiam appellarunt *Martagon*, cui etiam hinc occultam operationem Chymicam applicaverunt, cùm tamen id prorſus nihil denotet, præter quandam arcanam ſimilitudinē. Error etiam non minus in vegetabilium liquoribus ortus eſt, quibus Mercurium coagulare plurimi conati ſunt, & poſtmodum fixatoriis aquis, in Lunam convertere exiſtimantes, eum, qui hâc viâ metallorum auxilium coagulare poſſet maximum aſſequi magiſterium. At quamvis non nullorum vegetabilium liquores id efficiant, non aliunde fieri, quàm ob reſinam, pinguedinem, aut Sulphur terrenum, quo plurimum abundant, judicabitur: Hoc Mercurii humiditatem attrahit, ejuſque ſubſtantiæ permiſcetur, coagulando præter omnem utilitatem. Nam craſſum, & ex-

& externum ſulphur, nullum in vegetabilibus ad perfectam projectionem in Alchymia aptum eſſe compertum eſt, quodque non ſine maximo diſpendio experti ſunt multi: Et ſi non nulli ſucco Tithymali albo, lacteoque propter calorem intenſum, & acutum in eo exiſtentem coagulaſſe Mercurium exiſtimaret, cum ſolo frigore in occulto potius contrario manifeſto id falſum eſſet; Unde *Lac virginis* appellarunt, falſum tamen fundamentum hoc fuit. Non ſecus de ſucco Chelidoniæ exiſtimandum, licet colore ſuo hominum imponat oculis, ac ſi dotatum eſſet auro. Colligentes inde vanum quid, certo, ac determinato tempore vegetabile hoc eradicarunt, ex quo animam, vel *quintum eſſe* venati ſunt, unde coagulantem, ac permutantem tincturam efficerent: Verùm & hinc nihil præter fatuum errorem ortum eſt. Alii ſuccum hunc ad ſpiſſitudinem, quam *Conſiſtentiam* vocant, excoxeruut, ac Soli ut in duram maſſam coagularetur, expoſuerunt, quæ poſt modum in minutiſſimum pulverem tuſa Mercurium, ut opinabantur, projectione verteret in Solem, quod falſum eſse compererunt. Aliqui admiſcuerunt huic pulveri ſal armoniacum, alii colchotar Vitrioli, opinati ſe hac via tandem ad optatum finem pervenire poſſe. Poſtmodum ſolutionibus in flavam aquam adduxerunt, ut ſal hoc tincturæ præberet ingreſſum in Mercurii ſubſtantiam, nihil tamen indè factum fuit. Nonnulli prædictorum loco ſuccos perſicariæ, bufonariæ, dracunculi, foliorum ſalicum, tithymali, cataputiæ, flammulæ, ac ſimilium, ſimul unà cum ipſo Mercurio per dies aliquot vitreo vaſe concluſos in cineribus tenuerunt; accidit, ut indè Mercurius in cinerem, vel pulverem potiùs verteretur, ſed perperam, & nullo fructu. Decipiebantur enim iſti vani vulgi rumoribus, quibus proſeminatum erat Mercurium abſque Metallis eſſe coagulandum, ut antè meminimus. Multi ex vegetabilibus ſalia, olea, ſulphura, &c. extraxerunt, ſed fruſtra, cùm per hæc nulla Mercurii vera coagulatio, neque perfecta tinctura, vel projectio fieri queat, ſimilitudine ſola Philoſophi, non ſubſtantia materiam ſuam arbori cuipiam aureæ ramorum ſeptem comparant, intelligentes eam in ſuo ſpermate metalla ſeptem concludere, ac in ipſo latere, quapropter vegetabilem eſſe dixerunt; tum etiam quia non aliter, quàm naturales arbores ſuo tempore varios flores proferunt, materia *lapidis* colores pulcherrimos palam facit in florum ſuorum productione.

Item quia ex terra Philoſophica materia quædam exurgit, ceu virgultum *Spongiam terræ* ſimilitudine dixerunt arboris ſuæ fructum ad cœlum tendere. Ideo protulerunt in vegetabilibus Naturæ totius artis cardinem verti, & non in vegetabilibus materiæ: tum etiam, quia ſuus *lapis* animam, corpus, & ſpiritum in ſe continet, ut vegetabilia. Non diverſa multum ſimilitudine materiam hanc *Lac Virginis* eſſe dixerunt, & roſei coloris benedictum ſanguinem, qui tamen ſolis prophetis, & filiis Dei convenit. Indè Sophiſtæ collegerunt materiam Philoſophicam in animalium, vel hominum ſanguine conſiſtere; Occaſione ſumptâ, quod ex Vegetabilibus nutriantur. Alii quidem in *Capillis*, in ſale urinæ, in renibus: alii in ovis gallinarum, in calce, in lacte & ſimilibus quæſiverunt, quibus omnibus Mercurium figere poſſe putarunt. Extraxerunt aliqui Sal ex fœtido *lotio*, nec defuerunt, qui lapillos in renibus inventos materiam eſſe crederent: Alii membranas *ovorum* aſperrimo lixivio macerarunt, quibus etiam ovorum cortices admiſcuerunt, his attribuentes arcanum fixationis ad Mercurium perficiendum. Alii *ovorum* albumen argento comparantes, & auro vitellum in ſuam materiam elegerunt admixtis ſale communi, armoniaco, tartaroque uſto, ſimul iſta vitro concludentes balneo maris putrefecerunt, idque dum albus color in rubicundiſſimum ſanguinis inſtar abiret; hoc ipſum in fœtidiſſimum diſtillarunt liquorem, ad opus, quod quærebant prorſus, inutilem. Alii putrefecerunt albumen, & vitellum ovorum, & indè baſiliſcus generatus eſt, quem in rubicundiſſimum pulverem exuſſerunt: eoque tingere putabant. Hujus rei fuit Auctor *Gilbertus* Cardinalis in ſuo *Tract. de Alchymia*. Pleriſque *fel* boum & aliorum animalium ſale communi permiſto, macerata deſtillarunt in liquorem, quo cæmentationum pulveres imbutos exiſtimarunt metalla ſua tingere poſſe myſterio quodam, quod *partem cum parte* vocant, & indè nihil actum eſt. Aliqui *Tutiam* eligentes additionibus aliquot, ut ſanguine draconis, & aliis ejuſmodi frivolis nugis ſeducti cuprum, aut electrum in aurum permutare conati ſunt. Alii juxta Venetorum artem, ut aiebant, viginti plus, minuſque *ſtelliones* ollâ concludebant, fameque redigebant ad inſaniam, ut unam alia famelicá devoraret unica ſuperſtite, quam cupri, vel electri limaturis paſcebant, exiſtimantes genus hoc animalium in ventriculo ſuo digeſtione ſola permutationem optatam efficere. Poſtremò hoc animal exuſſerunt in rubicundiſſimum pulverem quem cum crederent aurum eſſe, miſerè decepti ſunt. Nonnullis tandem in piſcibus *Truttis* nomine, per liquationem concrematis aurum invenerunt, non alia de cauſa, niſi quia genus hoc piſcium in fluminibus ſquamulas, aureaſque ſcintillas à torrentibus eò delatas, & nonnunquam ex monte defluentes colligere, ac devorare ſolitum ſit, à natura doctum; raro tamen id ipſum contingit. Tales impoſtores potiſſimùm inveniuntur in aulis Principum.

Non eſt ſanè materia Chymicorum Philoſophorum in animalibus quærenda; hoc omnes admonitos ſemel velim. Eſt tamen quod ſciatur, Philoſophos *lapidem* ſuum *animalem* appellaſſe, quia in poſtremis ſuis operationibus virtute hujus ignei nobiliſſimi myſterii, liquor obſcurus, ac rubeus inſtar ſanguinis ex ſua materia, ſuoque vaſe guttatim exſudat; indè præſagium protulerunt poſtremis temporibus hominem puriſſimum in terras venturum, per quem liberatio Mundi fieret, hunc ipſum guttas roſei, rubeive coloris, & ſanguinis emiſſurum, quo Mundus à labe redimeretur. Pariformiter & ſanguis ſui lapidis in ſuo genere, leproſa metalla, necnon homines liberabat à ſuis infirmitatibus contagioſis. Quare non immerito dixerunt ſuum lapidem *animalem* eſſe: de quo *Mercurius* ad Regem *Chalid* loquitur ad hunc modum: Myſterium, *inquit*, hoc ſolis Dei Prophetis permiſſum eſt cognoſcere, quo fit, ut lapis animalis vocetur. Nam in ſanguine lapidis hujus latet anima ſua: componitur etiam ex corpore, Spiritu, & anima; ſimili ratione vocarunt ſuum *Microcoſmum*, quod rerum omnium totius mundi ſimilitudinem habeat, & indè rurſus animalem eſſe dicunt; veluti *Plato* Magnum mundum animal vocat. Acceſſerunt ignari credentes lapidem eſſe triplicem, atque triplici genere ſecretum, ut pote, vegetabili, animali, & minerali, quo factum, ut etiam in mineralibus quæſierint. Hæc verò ſententia longè diſtat à Philoſophorum opinione: aſſerunt enim ſuum *lapidem* uniformiter vegetabilem, animalem, & mineralem.

Notandum

Notandum ad hæc, Naturam minerale ſperma ſuum in varia genera diſtribuiſſe, videlicet, in ſulphura, ſalia, boracia, nitra armoniaca, alumina, arſenica, atramenta, vitriola, tutias, hæmatiten, auripigmenta, realgaria, magneſias, cinnabarim, antimonium, talcum, cachimias, marcaſitas, &c. in quibus omnibus mundum adimplevit materia noſtra. Quamquam in aliquibus dictarum ſpecierum ſeſe miro nonnunquam patefacit aſpectu, quod ad imperfectorum metallorum tranſmutationem attinet. Longa ſiquidem experientia ignis, per exercitium multifariam tranſmutationem oſtendunt in materia mineralium, non ſolum ex coloribus aliis in alios colores, verùm etiam ex una eſſentia in aliam, & ex imperfectiore in perfectiorem. At licet ipſa natura quandoque his mineralibus mediis ejuſmodi demonſtrationes faciat, multis præparationibus intervenientibus non propterea volunt Philoſophi ſuam *Lapidis materiam* potiſſimum ex ullo mediorum mineralium progredi, tametſi Lapidem ſuum mineralem vocant; unde Sophiſtæ ab hac appellatione ſumentes occaſionem, ipſum Mercurium variis torturis perſecuti ſunt; aliqui ſublimationibus, coagulationibus, præcipitationibus, mercurialibus aquis fortibus, *&c.* quæ omnes erroneæ viæ vitandæ ſunt, cum cæteris Sophiſtarum præparationibus mineralium, purgationibus, & fixationibus ſpirituum, atque metallorum. Proinde Lapidis plurimæ præparationes, quin imò omnes, quæ de mineralibus deſcribuntur ad hunc modum, uti *Geberi, Alberti* cognomento *Magni*, ac ſimilium ſunt Sophiſticæ purgationes tantùm, cæmentationes, ſublimationes, diſtillationes, rectificationes, circulationes, putrefactiones, conjunctiones, ſolutiones, aſcenſiones, coagulationes, calcinationes, & incerationes prorſus inutiles, cùm in tripode, furno reverberatorio, athanore, liquefactorio, acedioſo, fimo, cinere, arena, ſimilibúſq; tum in cucurbita, pelicano, retorta, phiala, fixatoria, & id genus aliis, id ipſum de ſublimationibus Mercurii per minerales ſpiritus ad album, & rubeum, ut per vitriolum, ſalpetræ, vel aliud alumen, aut per crocum Martis, &c. judicandum eſt, de quibus falsò fabulatur *Joannes de Rupeciſſa* Tractatu ſuo de Lapide Philoſophorum albo, & rubeo, quæ ſimul ementita cum aliis ſomnia ſunt omnia, bonos, ac ſimplices Viros miſerè ſeducentia; fugienda ſunt etiam illa particularia ſophiſtica *Geberi*, ut ſunt ſeptenæ ſublimationes, aut mortificationes, item revificationes Mercurii ſuis cum præparationibus per ſal urinæ, vel per ſepulchrum factis, quæ ſingula ſunt ad Lapidem falſiſſima.

Quidam alii mineralium, ac metallorum *ſulphuribus* Mercurium fixare conati ſummè decepti fuerunt. Vidi nihilominus hac arte Mercurium in corpus metallicum per ejuſmodi fixationes adductum, ſimilitudine quidem in omnibus, & per omnia bonũ argentum fingentem, ac repræſentantem, verùm in examine teſtæ, vel cupellæ, falſum, ut extitit, etiam apparuit. Sophiſtarum nonnulli tentarunt ex iſto Mercurio ſepties ſublimato, ac toties diſſoluto fixum oleum emungere, medio quidem aquarum fortium, quo metalla quævis ad perfectionem adducerent: at fruſtraneum illud opus relinquere coacti ſunt. Aliqui *Vitriolum* ſepties purgarunt, ſolutione, calcinatione, coagulatione, & duarum partium armoniaci ſalis additione, ſublimationeque, ut in aquam albam ſolveretur, cui tertiam partem addidere Mercurii vivi, ut ea coagularetur aqua, totieſq; poſtea Mercurium à dicto Vitriolo, & armoniaco Sale ſublimarunt, ut in lapidem purum abierit; hoc affirmarunt ex vitriolo conceptum rubeum ſulphur eſſe Philoſophorum, cujus quidem ſolutionibus, & coagulationibus progreſſi ſunt, in projectione autem factum eſt nihil. Alii Mercurium coagularunt per *aquam aluminis*, & in maſſam duram alumini ſimilem, quam aquis acutiſſimis fixarunt inutiliter.

Sophiſtæ plurimas rationes fixandi Mercurium ſibi præſumunt, fruſtra tamen, quod in eo perfecti, conſtantiſve nihil habeatur. In vanum igitur addunt ei mineralia per ſophiſticos proceſſus, quibus omnibus ad majorem excitatur malitiam, vivus quoque magis ac magis efficitur, impurúſque potius, quàm perfectus. Non eſt igitur ab eo Philoſophorum petenda materia, cùm ſit imperfectum quid, quod ſi ad perfectionem etiam adduci queat, Sophiſtarum progreſſibus valdè difficile fuerit, imò impoſſibile; cùm in eo nihil habeatur, quod in perfectionem excitari, cogíque queat. Nonnulli ſumpſerunt *arſenicum* aliquoties ſublimatum, ac multoties oleo tartari diſſolutum, coagulatum, idque fixare prætenderunt, quo cuprum in argentum verterent, id ipſum & nihil præter Sophiſticam dealbationem quandam attulit. Etenim hoc minimè figi poteſt, niſi tingens in eo ſpiritus probè cognitus fuerit, in quo quidem omnes ferè dormitarunt Philoſophi, fruſtrà conantes ex arſenico boni quidpiam efficere. Quicunque igitur ſpiritum hunc ignorarint, ſpem ipſum figendi nullam etiam habeant, aut virtutem ullam ei tribuendi per aliud, quô tranſmutationis perfectionem acquirat.

Quamobrem notum facio cunctis in eo ſuam operam impendentibus, *dealbationem*, de qua mentio facta eſt, ex falſo fundamento depromptam, eaque falso cuprum dealbari ſolùm, & non aliter immutari. Sophiſtæ *Venerem* etiam ad hunc modum larvatam, atque fucatam, duplo ſui admiſcuerunt Lunæ, mixturam vendiderunt aurifabris, atque monetariis. Poſtremò verò ſeſe in falſos monetarios tranſmutarunt, nedum ipſi qui vendiderant, verum etiam qui emerant. Aliqui ex Sophiſtis albi loco rubeum *arſenicum* ſumpſerunt, & hoc ipſum, ut prius, in falſam artem abiit: quoniam quocunque modo præparetur, nihil præter albedinem exhibet. Nonnulli progreſſi ſunt ulterius ad *ſulphur commune*, quod flavum, ut erat, coxerunt aceto, lixivio, vel urinis acerrimis per diem, & noctem, uſquedum album emerſerit; poſtmodum elevarunt à calce communi, & calce ovorum, coxerunt, ac ſublimarunt, idque multoties: combuſtibile ſemper nihilominus extitit, licet album: eo tamen crudum fixare Mercurium in aurum conati ſunt fruſtra: cinnabaris tamen inde pulcherrima, & omnium optima, quam viderim unquam, reſultavit; hanc fixare putantes oleo ſulphuris per cœmentationem, & fixationem, apparentiæ nonnihil habuit: verùm ſecus, atque res ipſa deſiderabatur, evenit. Alii *ſulphur commune* redegerunt in formam hepatis, olei lini, laterini, vel olivarum admixtione coquentes in aceto, poſtmodum ſuper marmoreum lapidem effundentes: Hoc ipſum diſtillarunt in oleum citrinum igne lento primùm, ſed ſuo damno ſunt experti ejus ſe nihil, quod optabant, ſcilicet Lunam in aurum, minime vertiſſe.

Ut igitur mineralium infinitus eſt numerus, ita præparationis etiam eorum eſt multa varietas, quarum hoc loco facere mentionem diſtuli, quod peculiarem tractatum requirant.

Cavendum etiam à *Sophiſticis oleis* Vitrioli, & Antimonii, item ab oleis metallorum perfe-

ctorum & imperfectorum, etiam auri & argenti: quoniam etſi horum operatio potentiſſima ſit in rerum natura, tamen verus eorum proceſſus in hunc uſque diem eſt pauciſſimis cognitus. Abſtinendum etiam à Sophiſticis *præparationibus Mercurii* vulgi, arſenici, ſulphuris, & aliorum ſimilium per ſublimationem, deſcenſum, fixationem, cum aceto, ſalepetræ, tartaro, vitriolo, ſale armoniaco, ea tamen via, rationeve; quam docent Libri Sophiſtarum. Item fugite *Sophiſticas tincturas* à Marchaſitis, & Croco Martis deſumptas, & ab ea Sophiſticatione quæ pars cum parte dicitur, Lunæ fixæ, ſimiliúmque nugarum. Nam etſi aliquam ſuperficialem veritatis apparentiam exhibeant, quæ quidem Lunæ fixatio parvi laboris eſt, atque induſtriæ, tamen ejuſmodi progreſſus præparationis eſt nullus ac invalidus.

Ex hoc ampliſſimo *Arnoldi* & *Paracelſi* ratiocinio luculenter patet; nullam methodum in hunc uſque diem à prima *Lapidis Philoſophorum* in Europa publicatione, præſcriptam fuiſſe, quam *Paracelſus* hoc in diſcurſu, ceu vanam, irritam, & inutilem non repudiaverit; in quo vel maximè irridet & *Gebri*, & *Lulli* methodum, aurúmque quod *Ricardo* Angliæ Regi à ſe Arte Chymica confectum, ſub forma roſæ nobilis obtulerat, falſum, & ſophiſticum fuiſſe apertis verbis docet. *Rupeciſſa* quoque operam nihili ducit, adeò ut combinatis omnibus modis nulla relinquatur, quæ quovis modo illi ſatisfaciat. Quid tandem agat magnus hic Chymicorum Monarcha? *Lapidis* opus tam admirabile deſtruere, non erat aliud, quam tantoperè ambitam à ſe Rei Chymicæ Monarchiam deſtruere. Ut itaque præ omnibus aliis quidpiam altius, ſublimiuſque ſapere videretur, atque inter Alchymiſtas, veluti inter viburna cupreſſus appareret, alium Lapidis conficiendi modum à ſe divinitus illuſtrato inventum præſcribit. Sed quodnam illud tam ingens arcanum eſſe poteſt, quod nulli hucuſque, ſoli verò *Paracelſo*, neſcio cujus numinis afflatu inſpiratum, in mentem venerit? rem curioſitate plenam, & haud indignam conſideratione pandamus: quod ut ſcitiùs fiat, verba magni proceſſus, quibus eum deſcripſit, præmittamus.

Tanto, inquit, *labore non indiguiſſent veteres illi Spagyri, ſi ex mea Schola didiciſſent opus. Proinde dico vobis ego* Paracelſus (nos poma natamus) *roſei coloris à leone ſanguinem accipite, & ex aquila gluten, quæ poſtquam ſimul conjunxeritis, juxta veterem coagulate proceſſum.* Tincturam *habebitis* Philoſophorum, *quam infiniti quæſiverunt, invenerunt pauciſſimi. Quædam itaque ſimplicia componit Alchymiſta, quæ corrumpit, ut eſt artis, indeque præparat aliud, ac tantiſper, donec unum fiat: hoc plus efficit, quàm ipſa natura per ſe poſſit. Rectè, probeq; ut me intelligas, Leonem tuum in Oriente quæras, & Aquilam ad Meridiem in aſſumptum hoc opus noſtrum. Inſtrumenta meliora nam reperies, quàm Hungaria, & Iſtria producunt: at ſi cupias id ex unitate per dualitatem in trinitate cum æquali permutatione deducere, tum iter ad Meridiem dirigas oportet, ſic in Cypro votum conſequeris.*

Hiſce verbis ſummum, & in hunc uſque diem incognitum arcanum, veriùs ridicula ſimilitudine obvelatum exponit. Sed *OEdipum* fucus non latet. Quid enim aliud per *roſei coloris ſanguinem à Leone extracti* innuit, niſi ſulphuream Arſenici tincturam ruberrimam? quid per *Aquilæ gluten*, niſi Hydrargyrum ſublimatum? quæ ſimul juncta, & coagulata dant deſideratam Philoſophorum, ut ipſe putat, tincturam.

Hanc autem interpretationem veriſſimam eſſe, vel ipſe ex Sibyllino oraculo, ſi Dîs placet, monitus fatetur. Sic enim *Sibylla* dicit:

Sunt elementa novem mihi, ſum tetraſyllabus autem:
Percipe me, prima tres ſyllabæ efficiuntur
Ex binis omnes elementis, cætera reſtant
In reliquis, quorum non ſunt vocalia quinque &c.

Hoc oraculo, dicit *Paracelſus Sibyllam* nil aliud innuiſſe, quam magni operis materiam, quod eſt ARSENICUM, (id ipſum videlicet, quod in priori diſcurſu tanquam inutile ad artem reprobarat) eò quod juxta Ænigma *Sibyllæ* illud novem literis conſtet, ſit tetraſyllabum, cujus tres ſyllabæ primæ ex binis elementis conſtituuntur ſic AR, SE, NI, cætera reſtant in reliquis, & tota vox quinque conſonantibus componitur, & ſunt R, S, N, C, M. Atque hæc rectè quidem congruunt, ſi ſequentia quoad numerum, qui in literis latere dicitur, correſponderent. Veruntamen *Sibyllam* multò differentem ſignificationem per hoc indigitaſſe, cùm ſupra eam expoſuerimus, non reïterandam duxi. Dato tamen, non conceſſo, *Sibyllam* vocis ſuæ ſuſurro magni Prophetæ mentem concitaſſe: Arſenicum mirandi Lapidis materiam dicto ænigmate indicaſſe: at quid tum? anne ideo veluti unum ex fidei articulis, quos tamen huic poſtponit, tenendum cenſet? Apage cum hiſce veratro purgandis infatuatorum Prophetaſtrûm deliramentis. Nos ſcimus, quid *arſenicum* ſit, quibus polleat viribus: Nonnihil quoque auri in ſe continere ex *Caii Caligulæ* pyrothecnia Plinii teſtimonio didicimus, ſed hoc unicum magni operis materiam eſſe, nec ipſe uti ex *præcedenti diſcurſu* patuit, neque Chymicorum alius ullus ſenſit, ne dicam docuit; quod cum ne eum quidem lateret; aliquid *arſenici* tincturæ in ſuo proceſſu jungendum cenſuit, videlicet *gluten aquilæ*, hoc eſt, ſublimato Mercurio Leonis ſanguinem ſaturandum duxit. Præterea in proceſſu *Leonem* hunc, id eſt, arſenicum, in *Oriente* quærendum aſſerit, Plinii motus authoritate, qui *Caium* Principem Arſenicum ex Syria quæ eo abundat, Romam ad aurum inde extrahendum, ex Oriente aſportari juſſiſſe dicit; *Mercurium* verò in Hiſtria, quæ fœcundiſſimis ſcatet Hydrargyri fodinis, loco, qui hydria dicitur (de qua in præcedentibus affatim egimus) quærendum cenſet. Si verò hæc omnia ſub proportione 1. ad 2. legitima permutatione conjunxeris, id efficere non poteris, niſi itinere ex Hydria *in Meridiem directo* tuum *in Cypro votum* conſequaris; quo nihil aliud innuit, niſi materiam in Cypro Inſula, Hiſtriæ Meridionali, quæ eâ abundat, quærendam eſſe. Atque hoc eſt admirandum illud ſecretum Lapidis, quod *Paracelſus* à *Sibylla* illuſtratus Mundo ſe prodidiſſe vaniſſimo conatu fingit: Quodnam autem id ſecretum ſit, audite & ridete: nil id aliud, quàm *Vitriolum* eſt, Cypro familiare, quin & nomen, ut Arſenicum ἐννεαγράμματον, cujus arcanum ſub acroſtichi indigitat, ex ejuſdem propriis verbis demonſtro. Arcanum enim tecturus Cyprum inſulam, in qua ſub acroſtichide materiam indigitat; *Viſitabis interiora Terræ*, id eſt, Cypri, *Rectificando invenies occultum Lapidem, veram Medicinam.*

Si enim initiales horum verborum literas in unum colligas, habebis nomen *Vitriolum*, uti ſequitur.

Viſitabis Interiora Terræ, Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

O quàm grande myſterium nobis aperuit hic magiſter,

Magiſter, ſolis pueris forſan incognitum! Quis neſcit, *Vitriolum* in omnibus hucuſque proceſſibus principalem locum tenere? Anne igitur hoc tam peregrinum fuit *Paracelſo*, ut ſolus ipſe hoc arcanum cœlitus ſibi inſpiratum cenſuerit? An non apertiſſimæ impoſturæ criminis convincatur, vel hoc ipſo, dum quod in præcedenti ſuo diſcurſu tanquam materiam inutilem rejecerat, jam ceu arcanum incomparabile in ſuum magiſterium recipiat? Certè ſi *Paracelſus* apud Philoſophorum plebem magni nominis exiſtimationem acquirere ſtudebat, illud, quod impoſtorum, & Sycophantarum proprium eſt, meliori modo exequi non poterat, quàm ſi nugamenta ſua ſub affectato & altiſſimo verborum, rerumque abſtruſiſſimarum ratiocinio, ut nonnihil eſſe viderentur, obvelaret, & Simiam quam agebat rutilo veſtiret amictu. Si hoc Philoſophorum eſt, certè jam pueros, deliras mulierculas, ſutores, barbitonſores hac arte mox in ſummos Philoſophos evadere poſſe, nil ambigo. Plura in *Paracelſi* monumentis detego huic haud abſimilia, quæ ſi cuncta confutare vellem, non jam exiguis foliis, ſed integro libro opus foret: ut proinde mirari ſatis non poſſim, quomodo viri cæteroquin Philoſophiæ, & Chymicæ periti, *Paracelſo* aurem adhibere audeant, cùm tamen exceptis paucis, quæ Phyſicam ſapiunt, cætera omnia partim Cabalicis, partim Aſtrologicis, Magiciſque placitis involuta, pleraque etiam ambitioſa nominum, verborumque barbarico modo confictorum famulitio ſociata, hominem nonniſi ambitione plenum demonſtrant, qui ſibi per fas, & nefas, literaturæ Iatrochymias principatum contumaciùs præſcribere non ſit verecundatus; certè ſi quæ ſcripſit, in quintam eſſentiam diſtillaveris, vix quinque uncias bonarum rerum, quæ ejus propriæ ſunt, extraxeris. Sed jam ad alia.

CAPUT VII.

Objectiones contra dictos Proceſſus, eorúmque Auctores, confutantur.

OBjiciunt mihi *primò* Alchymiſtæ, iniquum videri Artem jam tot millibus annorum, uti perperam ſibi perſuadent, communi Sapientum calculo acceptam repudiare velle. *Secundò*, aurum quoque tum veterum, tum modernorum induſtria, Arte Chymica confectum ex teſtimoniis fide digniſſimis conſtare. *Tertiò* Viros Alchymiſtas, veræ artis Profeſſores, homines Deo devotos, & religione ſacra obſtrictos, qui complura divino lumine illuſtrati exercuerunt, cenſoriâ virgâ tanto rigore verberare, apertæ impoſturæ criminis convincere, minimè tolerari poſſe.

Hæc ſunt præcipua puncta, quæ Alchymiſtæ ad artis ſuæ veritatem demonſtrandam Antagoniſtis objicere ſolent. Ad quorum ſingula jam tempus eſt, ut reſpondeamus.

Quod itaque iniquum videatur Alchymiſtis, artem jam à tot millibus annorum in veritatis ſuæ profeſſione durantem à me reprobari; id non iniquo, ſed æquiſſimo jure me aſſerere ſibi perſuadeant velim. De *antiquitate Artis* quidquid ſit, jam ſuprà à temporibus Romanorum Imperatorum nil de ea cognitum fuiſſe ſatis oſtendi; qui verò eam vel ab ipſo *Adamo*, uti *Paracelſus*, ejuſque ſequaces derivant, uti incertæ, inutiles, frivolæ conjecturæ ſunt & nullo prorſus fundamento nixæ, ita quoque tempus perdam, ſi ea confutare velim; cùm Alchymiſtarum proprium ſit, ut vel ad primam aliquam auri mentionem in ſacris libris occurrentem, ſtatim Spiritum Sanctum hoc ipſo nil aliud, quàm admirandum hujus lapidis arcanum indigitaſſe, majori forſan fide, quam vel ipſa ſacroſancta fidei myſteria credant.

Sed relictis hiſce vanitatibus, ad ea nos convertamus, quæ majus ad vanitatem Alchymiæ comprobandum pondus habere videntur; & eſt de *Auro Chymico* à ſapientibus Viris nullo non tempore facto. Quibus, ne amplioribus verborum ratiociniis tempus teram, Reſpondeo, aurum eos confeciſſe, haud ægrè fateor: non tamen illud, quod illi virtute Lapidis ſui per tincturam auri in infinitum multiplicativam conficere ſe poſſe, ſomniarunt: quomodo autem, & qua arte aurum confecerint; paulò pòſt pluribus modis oſtendemus. Aurum verò illud centuplo auro naturali nobilius, excellentius, illuſtrius, exquiſitioribuſque dotibus præditum, per dictam Lapidis tincturam in infinitum multiplicativam unquam perfeciſſe, nego, atque iterum iterumque nego.

Sed urgent, quod aliquando factum eſt, id & in hunc uſque diem fieri poſſe, nemo facile negârit, ſed aurum tale factum fuiſſe, teſtimonia Chymicorum innumeris hiſtoriis demonſtrant, Ergò. Minorem probant inductione: *Raymundi Lulli, Arnoldi Villanovani, Rupiciſſæ, Bernaudi, Treviſani*, & quorum non tandem? *Raimundum* enim *Lullum* in præſentia *Ricardi* Regis Angliæ aurum puriſſimum Arte Chymica confeciſſe; *Arnoldum* quoque in præſentia *Roberti* Regis Neapolitani præſtitiſſe. Sed omnia hæc uti ex ejus ſuprapoſito diſcurſu patuit, *Paracelſus* Chymicorum Monarcha falſa aſſerit: monetam quoque auream, quam *roſam nobilem* dicit vulgus, quamque ex auro à ſe confecto cudiſſe dicitur, Sophiſticam prorſus, & nullius momenti fuiſſe aſſerit, cui plurimi ex Angliæ Medicis ſubſcribunt. *Rupiciſſa* quoque tantùm abeſt, ut aurum confeciſſe dicatur, ut potius de ſe contrarium aſſerere videatur *lib. primo de quinta eſſentia art.* 1. *c.* 22. ubi primò ſe tranſmutationem metallorum non docere, eò quod Ordinis *Sancti Franciſci*, cui ſe conſecraverat, legibus prohiberetur: falſam autem eſſe Chryſopœiam, & periculoſam, nec niſi relevatione Divinâ doceri, hiſce verbis oſtendit: *Conteſtor,* inquit, *omnibus Evangelicis Viris, Deo invocato, in teſtem, quòd ſi Diabolo inſtigante in operationes Alchymicas illabantur, facile in reprobum ſenſum dentur. Et ſcio, quia eſt via perditionis, & mali: adeò, quod nullus Philoſophorum ſcripſit veritatem in libris, niſi fictè & ſub parabolis, quæ non valent intelligi, nec comprehendi ingenio humano. Et nota etiam, quod nullus valeat ad ſublimia hujus artis pervenire, niſi fuerit per altiſſimam contemplationem, & ſanctiſſimam vitam deificata prius mens ejus, itaut non ſolùm cognoſcat omnia interiora Naturæ; ſed etiam cognoſcat tranſmutabilem tranſmutare naturam, & hoc pauciſſimis eſt conceſſum. Et communiter hi fictionum, & ſophiſticationum ſectatores ſunt, & efficiuntur falſificatores monetæ, & ſigillorum Prælatorum, & Principum, vagabundi deceptores, & damnabilis vitæ, de quibus verificatur ad literam iſtud* Pauli 2. ad Corint. 3. *dicentis:* ſemper diſcentes, & nunquam ad ſcientiam pervenientes; *quia quando non poſſunt ad ſcientiam perfectam pervenire, ad ſophiſticationes inutiles ſe convertunt, & communiter malo fine clauduntur.*

Hæc rectè quidem omnia dicta ſunt à *Rupiciſſa* celeberrimo ſui temporis Alchymiſta; qui utinam

utinam, ſicut falſum, inane, imò diabolicis illuſionibus expoſitum Alchymiæ ſtudium deteſtatus eſt, ita quoque illud ſe neſcire dixiſſet, eo ſanè egregium genuitatis teſtimonium de ſe præbuiſſet: Verùm cùm non humano ſtudio, ſed *revelatione Divinâ id accepiſſe* ſe aſſerat, eundem aliorum impoſtorum numero non poſſum non adſcribere; ait enim utramque Chymiam divinitus ſibi inſpiratam, Medicamenta, inquam, quæ miraculi inſtar ab omnibus morbis ſanant, quin vel ipſa metalla imperfecta in aurum, & argentum valent momenti ſpatio commutare, in carcere, per Divinas revelationes ſe accepiſſe, dicit: quomodo verò carceri incluſus non illuſus à Satanâ veritatem aſſertionis à ſe factæ explorare valuerit, quis capiet? Panaceam verò illam omnium morborum medicatricem cœlitus ſibi inſpiratam quis credet, cùm eandem quaſi de verbo ad verbum, uti unum cum altero comparanti patebit, ex *Lullo* deſcripſerit. Certè virum vanitatibus iis qui & κενοδοξίαν ambiunt propriis, uti & vaticiniis deditum fuiſſe Franciſcus Picus teſtatur his verbis: *Joannem de Rupiciſſà doctum alioquin Theologum, eò legimus inſania deveniſſe, ut quæpiam de futuris à ſemet affirmata, nec minis, nec carcere, quo à ſui ordinis Miniſtro detinebatur, recantare voluerit, quin & impenſiùs ea ſemper aſſeveravit. Tandem ſpiritus mendax in ore ejus inventus eſt, & jam centum, & eò ampliùs anni fluxere, quo mendax apparuit.* Quæ eadem apud Philippum Bergomenſem leguntur.

Hac mentis inſaniâ omnes ad unum laborarunt Alchymiſtæ; & quamvis *Lullus* poſt converſionem ſuam ſanctam vitam duxerit martyrio conſectatam, & rejectâ vanitate veritatem amplexus, omnes de Alchymiâ Libros *Vulcano* dare decreverit, niſi diſcipulorum induſtria clam ſubducti fuiſſent; ante converſionem tamen eundem liberam vitam duxiſſe, & vanitatibus plurimum deditum fuiſſe, ex vita ipſius colligitur. Artem quippe ſuam Divinitùs ſibi collatam in præfatione ad artem operativam his verbis oſtendit: *Quadam nocte*, inquit, *ſemel à ſomno ſurgenti mihi viliſſimo, & indigno peccatori, hæc ſequentia fuerunt revelata, quæ quidem ſecreta fuerunt prius revelata* B. Ægidio *in Eremo degenti.*

Si itaque *Lullus* Artem magnam Lapidis calluit, aurumque (uti de eo teſtatur *Robertus* idem Alchymiſta) in Anglia revelatione Divina, quâ gloriatur, confecit; certè id humanâ arte fieri non poſſe, hoc ipſo docuit. Utrùm verò Aurum illud Lapidis ope, modo Alchymiſtis falſariis ſolito confecerit, poſtea examinabitur. Certè quidam hiſtoriam controvertunt; alii eam ſtrenuè negarunt, vanamque *Paracelſus*, & *Bernardus Treviſanus* oſtenderunt, quorum hic *Chymicos*, inquit, *libros à* Lullo *conſcriptos negare non poſſumus, qui tamen potiùs à via recta ſeducunt, quàm ad ſcopum dirigant.*

Ex quibus omnibus allatis Alchymiſtarum ad fallacias fictum factumque ingenium luculenter patet; ut proinde nulla Arti Auriferæ fides habenda ſit; unde vel ipſi cum Ixionis rotam in Alchymicis culinis diu, multumque verſantes cum irrito conatu, ſumptibus maximis, inutili labore expenſis, nil in magnæ artis opere proficerent, veluti deſperatione in tranſverſum acti caſtris Hermeticis deſertis, ſeſe ad Chymiam illam multò nobiliorem, vilioremque; quæ in humani corporis cura, morborumque omnium medicatione conſiſtit, uti libri eorum docent, ſe contulerunt.

Sed progredior ad *tertiam objectionem*, qua Alchymiſtas dicitur homines Deo devotos, miſericordes, & erga pauperes beneficos eſſe, & conſequenter à Deo præ cæteris in Artis magnæ opere illuminatos fuiſſe. Jam *ſanctitatem* horum hominum pauliſper expendamus. Qualis *Lullus* ante ſuam converſionem fuerit, ſuprà declaratum fuit, & ſi divina luce poſtmodum illuſtratus errores, & vanitates ſuas cognoverit, unde in pœnitentiæ operibus eremiticam vitam, vaniſſimo ſtudiorum priſtinorum exercitio repudiato aliquantiſper ſectatus eſt, deinde etiam charitatis erga proximum operibus totum ſe impendens, tandem in Africa, dum fidem Chriſtianam propagaret, lapidibus obrutus vitam felici Martyrii fine concluſiſſe fertur. Vide vitam ejus non minus piè, quàm eleganter à *P. Cauſino* deſcriptam. *Arnoldum* verò aurum apud *Robertum* Regem Neapolitanum, ſophiſticum feciſſe; *Paracelſus* oſtendit ſatis; quàm autem Magicis Artibus deditus fuerit, *Franciſcus Picus* teſtatur, eum magicas ligaturas naturæ viribus attribuiſſe, & præterquam quod rerum naturalium non adeò gnarus fuerit, multa quoque ſuperſtitione infectum fuiſſe, in libello *de parte operatrice* oſtendit, Prophetiæ quoque donum affectaſſe citatus *Picus* refert: *Arnoldus*, inquit, *Hiſpanus, præter ea, quæ de futuro Anti-Chriſti adventu conjectatus fuerat, revelationem quandam multarum, atque magnarum rerum factam adducit in libro de myſteriis Cymbalorum & adventu Antichriſti ad Monachos Scalæ Dei, quæ centum annos præfixit eventibus: prætertiere ducenti anni jam elapſi, & necdum impletam eſſe prænunciationem conſtat.*

Hunc præterea eò dementiæ veniſſe conſtat, ut ſe *hominem perfectum* Chymica Arte perfeciſſe jactaret, & cùm jam, inquit, in Vitro Chymico embryonem omnibus organis, membriſque præditum comperiſſet, ab opere deſtitiſſe, ne Deum ad animam ei rationalem infundendam cogere videretur. O impia dogmata! ô Satanicas hominum machinationes! habes hîc Archichymiſtæ *Arnoldi* diabolicæ ἀνθρωποτεχνίας auctorem, flammis, quàm laude ingenii digniorem, & tales tamen nebulones Deo devotos Chymicaſtri putant? Sequitur *Paracelſus*, quem cùm omnium ſcelerum colluvie contaminatum fuiſſe ferant, quis eum aliquid ſive in Medicina, ſive in magnæ Artis opere, præſtitiſſe ſibi perſuadebit?

Sed ne ei injuriam feciſſe videar, Auctores hîc adnectam fide digniſſimos, qui quid de virtutibus *Paracelſi* primò Amanuenſis & famulus ejus *Oporinus*, quid *Henricus Bullingerus*, *Eraſtus*, *Geſnerus* compopulares ejus ſcripſerint, audite, & horrete; *Bullingerus*, ut quam religionem coleret, experiretur: *Contuli*, inquit, *cum eo ſemel atque iterum de rebus variis, etiam Theologicis, & Religionis, ſed ex omnibus ejus ſermonibus pietatis nihil intelligere licuit, Magiæ verò quam ille neſcio quam fingebat, ut plurimùm, Aurigarum individuus, quorum converſatione delectabatur, ſocius & compotator.* Et paulò poſt, *Oporino*, & *Eraſto* ſubſcribentibus. *Breviter*, inquit, *ſordidus erat per omnia, & homo ſpurcus, rarò aut nunquam ingrediebatur cœtus ſacros, & viſus eſt Deum & res divinas leviter curare.* Ecce egregiam viri ſanctitatem. Utebatur in morbis profligandis plerumque exorciſmis magicis, quam rem cùm ægrè

ferrent

ferrent Viri docti, in ea ſemper verba prorupiſſe fertur Germanica:

Si Deus juvare nolit, juvet Diabolus. *Oporinus* de vita & moribus Magiſtri ſui *Paracelſi* in quadam ad *Joannem Veterum* epiſtola inter alia ſic ſcribit: *Adeò erat totis diebus & noctibus (dum ego familiariter ipſi per biennium convixi) ebrietati, & crapulæ deditus, ut vix unam, alteramque horam ſobrium eum reperire licuerit, atque dum maximè ebrius eſſet, domum reverſus dictare mihi aliquid ſuæ Philoſophiæ ſolebat. Noctu, toto quo ipſi convixi, tempore, nunquam ſe exuit, plerumque nonniſi ebrius ad extremam noctem ibat cubitum, atque ita ut erat indutus, adjuncto ſibi gladio, quem carnificis cujuſdam fuiſſe jactabat, in ſtratum ſe conjiciebat, ac ſæpe media nocte ſurgens per cubiculum nudo gladio ita inſæviebat, ita crebris ictibus in pavimentum, & parietes impetebat, ut ego non ſemel caput mihi amputatum iri metuerem: Interea ſe vaticinari quædam ſimulabat, arcanorumq; quorundam cognitionem præ ſe ferebat, orare autem nunquam vidi, neque audivi.* Teſtatur & hæc *Geſnerus* Medicus & Philoſophus, nec non Rerum Chymicarum periti ſſimus. *Noſtro*, inquit, *tempore vixit* Paracelſus, *Medicinam per diverſas Helvetiæ, Germaniæ, & Poloniæ Regiones vagabundus exercuit, dum pecuniâ careret, quâ modicâ acquiſitâ, vino & ludis deditus, uti conſtans fama eſt, nemini medebatur; dæmone utebatur familiari, uti ex ejus diſcipulo audivi, natura, & eloquentia, quam litteris, & ſtudio doctior: prorſus inconſtans, nunc Theologus, jam Medicus, modo Magus, ſæpè compotator, & aleator inter ruſticos.* Imò ſemet fatetur percuſſorem fuiſſe, teſte *Eraſto*, & aliquoties ob id, vel etiam ob alia in carcerem conjectum.

Atque hæ ſunt virtutes *Paracelſo* Propheta dignæ. Quàm verò contumelioſus in omnes præteritorum ſæculorum Medicos, *Galenum*, *Hippocratem*, & quotquot eos ſecuti ſunt, fuerit, quàm inauditâ animi contumaciâ, tum in repudiandis meliorum auctorum ſcriptis, tum in propriis exaltandis fuerit: legat, cui otium eſt, librum, quem *Paramirum* inſcripſit, & ſtupebit immoderati animi inſolentiam prorſus intolerabilem. Et hoc eſt, eſſe Deo devotum virum: Si enim præter cerebrum temulentiâ vini perpetuò fumans, & ventrem, alium Deum non cognoſcebat; Si Dæmoniacæ magiæ, & cabalæ, pravarumque artium cultor; quis tantam ejus, quâ gloriatur, ſcientiam, Divinæ revelationi acceptam feret? quomodo in tot, tantiſque vitiis, ac peccatis ſubjectam animam, ſapientiam Dei, aut paucis conceſſum Prophetiæ donum introire poſſe putabis? Certè talia minimè Deum habent Magiſtrum: quis in animum inducet ſuum, hominem illum, cùm vel maximè fureret, maximè ſapuiſſe? quis ſanæ mentis homines à furibundo, & inſipiente nebulone in ſapientiæ ſtudio ſuperatos eſſe cenſebit?

Hippocrate neminem doctiorem omnes fatentur, de Medicinâ ſimplici neminem, qui plura ſciverit, ſcripſerit potiora, tanta fide, nihil ut ſcripſerit, quod nos neſcire voluerit, tanta ſolertia, ut pauci poſt illum ſciverint, quod ille ignoraret; πλειωτάτην πραγματείαν ejus *Galenus* miratur, agnoſcit gratis hujus immenſum ſtudium, quo Græciam & Latium uno concluſerit volumine, vetuſtis dederit novitatem, novis auctoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lumen, faſtidioſis gratiam, dubiis fidem; hunc tamen unà cum *Galeno* & *Avicenna* nauci ducit, de quibus ebrioſus helluo præfatione in Paragranum, *Se*, inquit, *litteras à* Galeno *ex inferno accepiſſe: ſe cum* Avicenna *in veſtibulo inferni de ſuo auro potabili, tinctura Phyſicorum, quinta eſſentia, Lapide Philoſophorum, Mithridatio, & Theriaca diſputaſſe.* Quæ omnia, uti à ſapientis animo longè remota ſunt, ita quoque non niſi ebriæ nec non temulentæ mentis dictamina eſſe cenſeas; quod & in ſequentibus, intolerabili prorſus jactantia, & ſine exemplo talibus verbis indicat: *Hoc*, inquit, *ſit vobis dictum, ô Medici, ſtultiſſimus pileus occipitii mei plus ſcit, quàm vos, & omnes veſtri Scriptores, & calceorum annuli ſunt doctiores, quàm veſter* Galenus *&* Avicenna; *& barba mea plus experta eſt quàm omnes veſtræ Academiæ: quin & horam ipſam ſentiam, quando ſues nos in lutum trahent; vos me ſequi oportebit, non ego vos; me ſequemini omnes Arabes, Græci, Latini, Galli, Itali, Germani, Sarmatæ, omnes, inquam, me ſequemini, non ego Vos; nullus Veſtrum vel in abditiſſimo angulo, ubi omnes mingunt, manebit. Ego Monarcha ero, mea erit Monarchia, ego geram Monarchiam meam & cingam lumbos veſtros.* Hæc ſunt verba *Paracelſi*, quorum farraginem ingentem in Libro, quem *Paragranum* vocat, reperias, ubi tot verbis obſcœnis, inhoneſtis, & quæ caſtas aures mirum in modum flagellent, in totius ſapientiæ conſultiſſimos viros ſævit, nil ut ſtultius, ſuperſtitioſius, nihil obſcœnius, immodeſtiuſque ab homine rationis compote proferri queat, adeoque non tam à Deo illuminatus, quàm à Dæmone obſeſſus videri poſſit. Quid enim à ratione magis alienũ eſt, quàm omnium Græcanicæ Scholæ ſapientum, glorioſa monumenta, excrementa, ſordes, peripſemata dicere? non illos plus ſcire, uti in *ſuo Paragrano* dicit, quàm intelligat Vacca Helvetica. O quàm melius fuiſſet, ſi *Paracelſus* in *Paragrano* ſuo paraſſet granum ſalis, unâ librâ Hellebori commixtâ, quo purgato cerebro melius ſapuiſſet, & quo impudentiſſimus nebulo, Scurra trivialis, & Thraſo inſolentiſſimus, furiis infernalibus agitatus à tanta mentis amentia liberari potuiſſet.

Ego ſanè ſummâ diligentiâ omnes ejus libros me ſagaci mentis oculo evolviſſe teſtari poſſum, tum curioſitate, tum veritatis amore impulſus, ut quidnam in iis lateret, quod nonnulli tantoperè admirarentur, cognoſcerem: ſed poſtquam ritè omnia annotaſſem, præter paucula, quæ tamen ſua non erant, nil niſi nugas, affectatas verborum formulas, conjecturas in aëre fundatas, experimenta falſiſſima, non tantùm circa naturalium rerum proprietates, ſed etiam circa mineralium, lapidum, gemmarum, metallorumque virtutes, eorumque cauſas, ut plurimum à foſſoribus, & pharmaceutriis mulierculis acceptas: quæ omnia hoc loco contrariis experimentis comprobare poſſem, ſi & tempus & operis argumentum id permitterent, comperi. Sunt ferè omnia partim ex *Lullo* & *Arnoldo*, partim ex *Iſaaco Hollando*, & *Baſilio Valentino* ſuffurata, quos tamen nè plagiarii criminis reus conſtitueretur, præterquàm quòd eos, à quibus ſuam doctrinam ſurripuerat, de inutili eorum labore, opprobrioſè reprehendit, ea quoque tanta ſimilitudinum caligine involvit, ut in limpidiſſimis aquis aterrimi coloris profuſione ſepiam verius, quàm polypum egiſſe videatur. Vidi præterea, quæcunque de Cabala ſcripſit, omnia ad unum ex ſuperſtitioſis Hebræorum, Saracenorumq; officinis deſumpſiſſe, uti in *OEdipo Tom.* 2. *de Cabala Hebræorum, Saracenorumq;* fuiſſe demonſtravi. Utriq; Cabalæ Hebraicæ, & Saracenicæ tantam fidem impius homo habuit tum in ſuo Paragrano, & Paramiro, tum in Archidoxis, quin & in libris de origine morbo-

morborũ inviſ. in Manuali de Lapide Philoſophorũ, Libro de vexationibus Alchymiſtarum, ut omnes Vet. Teſtam. Prophetas, nonniſi Cabalæ ope Vaticinia ſua peregiſſe, non minùs ſtolidè, quàm impiè aſſerat: quarum tamen neutram non dicam intellexit, ſed ne legere quidem, linguarum inſcitiâ præpeditus, potuit: Sola enim Judæorum, & Turcarum quorundam familiaritate uſus, ex Satanicis illis officinis nonnulla, utique quanto magis impia; & diabolica, tanto cariora ſuis hinc inde ſchediaſmatis inſeruit, magnum utique ſub ipſis quid latere ratus, quod à Satana doctore, & magiſtro ſuo prodiiſſet. Quidquid enim Cabaliſtæ de Euſalmis, exorciſmis, ſuperſtitioſis amuletis, periaptis, phylacteriis docent, eos in ſuum penum veluti ſacroſancta myſteria adſcivit: Ex hoc in orbem promanavit impium illud, & Satanicum figmentum, quod *Philoſophiam Moſaïcam* impiè more ſolito vocant, & *unguentum armarium* multiplici modo, conficiendum docent; in quo nihil ferè ingredi reperias, quod non è manu Carnificis extortum fuerit, quemadmodum gladius neſcio cujus famoſi Carnificis, *Paracelſi* individuus comes ſuprà allatus ſatis demonſtrat. Ex hoc fonte *transſplantatio morborum*, innumeris ſuperſtitionibus & deliramentis referta prodiit; quæ uti indigna ſunt, quæ referantur, ita quoque, cum ea in *Arte noſtra Magnetica* aliiſque operibus confutaverimus, de iis modò ſileo.

Quàm verò Magiæ deditus fuerit *Paracelſus*, ipſe de ſe teſtatur libro de *Compoſitione Metallorum*, ubi de *Electro*, atque inauditis omnibus ſæculis ſub eô latentibus virtutibus cùm diù diſcurriſſet, tandem infert; *Non poſſum tamen non commemorare quale quantumque miraculum in Hiſpania viderim, cùm apud quendam Necromantam eſſem, qui habebat campanam duarum fortè librarum ponderis, hujus ille magico pulſu, multa, & varia ſpectra, & ſpirituum viſiones accerſebat & adducebat. Nam cùm in campanæ parte interiori verba quædam, & Characteres aliquos inſcripſiſſet, ſimul ac ſonus, & tinnitus ejus ſentiebatur, apparebat ſpiritus ejus formæ, quâ volebat. Præterea Campana pulſus ejus fuit potentiæ, ut multas alias viſiones ſpirituum, hominum etiam, & pecudum, quas vellet, produceret in medium, & abigeret: hujus generis multa apud eum vidi: hoc tamen obſervabam, quod, ſi quid novi operaturus erat, characteres, & nomina renovaret, & mutaret. Non autem eò perveni, ut homo arcanum, & myſterium Verborum, atque Characterum mihi communicaret. Cœpi tandem ipſe hac de re penitiùs ſpeculari, ita ut in mentem mihi venirent, quæ hoc loco tacebimus. Sciatis autem plus in campana illa, quàm verbis momenti fuiſſe. Volo autem vos mihi vehementer credere, materiam campanæ illius, noſtrum electrum fuiſſe.* Hæc *Paracelſus*. Verùm cùm ante decem annos circiter, hujuſmodi *campanæ ectypon* in formam pelvis, & innumeris Magicis Characteribus inſignitum (quod *Marchionis de Villena* celeberrimi Magi fuiſſe, Hiſpani dicunt) ex Hiſpania ad me per eruditiſſimum Patrem *Thomam de Lyon*, ſummum Theologum & Virum πολύγλωσσον ad me tranſmiſſum fuiſſet, ea intentione, ut quid ſibi tot, tantique Characteres, & figurarum exoticarum exhibitio vellet, exponerem; quod juſſum fuerat, præſtiti, in qua quidquid Necromantiæ artes reconditum habent; veluti in epitome quadam compilatum inveni. Explicationem hujus vide in *OEdipi tom. 2. parte 2. Syntag. de Magia Ægypt.* ubi, quæ *Paracelſus* tantopere noſſe appetebat, omnibus Dei timore imbutis, remis veliſque, veluti Satanæ retia vitanda admonui.

Unum præterire non poſſum, & eſt, quod *Paracelſus* Philoſophiæ naturalis paulatim limites tranſgreſſus, ſupracitatum *Arnoldum* non degeneris ingenii hominem ſecutus, arte ſua Chymica verum hominem generare ſe poſſe jactet.

Verum ut quanta impii Alchymiſtæ contra omnia divina humanaque Naturæ jura. Satanicâ Machinatione audeant, proceſſum ſubdo. Sic itaque ait Libro I. *de Natura Rerum*. *Quæſtio*, inquit, *fuit, inter nonnullos ex antiquis Philoſophis, (quorum tamen præter* Arnoldum, *alium novi neminem) an arte, & natura fieri poſſit, hominem gigni extra muliebrem uterum, & matricem naturalem? Ad hoc reſpondeo, quod id Arti Spagyricæ, & Naturæ nullô modô repugnet, imò bene poſſibile ſit; ut autem id fiat; hôc modô procedendum eſt: Sperma Viri per ſe in cucurbitâ ſigillatâ putrefiat putrefactione ventris equini, (eſt hoc Vas Chymicis uſitatum) per quadraginta dies, aut tamdiu, donec incipiat vivere, & moveri, & agitari, quod facilè videri poteſt: poſt hoc tempus aliquo modo homini ſimile erit, attamen pellucidum, & ſine corpore; ſi jam poſthac quotidie arcano ſanguinis humani cautè, & prudenter nutriatur, & paſcatur, & per quadraginta ſeptimanas in perpetuo, & æquabili calore ventris equini conſervetur; fit ut verus, & vivus infans, habens omnia membra infantis, qui ex muliere natus eſt, ſed longè minor. Hunc nos homunculum vocamus, & hic poſteà, eo modo, quo alius infans ſumma diligentia, & ſtudio educandus eſt, donec adoleſcat, & ſapere, atque intelligere incipiat. Hoc jam unum ex maximis ſecretis, quod Deus mortali, & peccatis obnoxio homini patefecit; eſt enim miraculum, & magnale Dei, & arcanum ſupra omnia arcana, & meritò in ſecretis ſervari debet uſque ad extrema tempora, quando nihil erit reconditum, ſed omnia manifeſtabuntur.*

Dicit deinde tales olim fuiſſe, & etiamnum ſupereſſe ex hujuſmodi Chymiurgia Satyros, Nymphas, Eveſtros, Montanos Dæmunculos, Pygmæos, & gigantes exortos; hi enim homines arte producti, cùm ad ætatem virilem pervenerint, in homines evadunt miraculoſos, & inſtrumenta fiunt magnarum rerum, victoriis ingentibus inclyti, & illuſtres; præterea omnes hi, uti arte obtinent vitam ſuam, ita omnia quoque Naturæ ſecreta, & abſcondita acquirunt. Valde dubito, ne vel ipſe *Paracelſus* ex hiſce tam admirandis partubus unus ſit, cùm enim neminem plura ſe ſciviſſe, in ſuo *Paramiro* glorietur; præterea αὐτοδίδακτον à nemine alio ſuam de abditis Naturæ myſteriis ſcientiam didiciſſe pluribus in locis teſtetur: Dicerem profectò, eum ſi non ex utero matris, certè vel ex Ephialte quodam aut Incubo, vel alio horrendo quodam, dæmone, veluti ex putrido, & virulento fungo conceptum natumque ſpurium hoc monſtrum prodiiſſe, Faunorum Nympharumque filium, Dæmoni, quàm homini ſimiliorem.

Ex hâc ſtultâ Chymiurgia patet, quâm hujus hominis in rebus aſſerendis, & inconſulta quadam præcipitantia quælibet effutiendi audacia ſit, & temeritas in iis rebus, inquam, à quibus, non dicam, Deus, & Natura, ſed vel ipſa ratio abhorreat. Quis Medicorum, Anatomicorumque neſcit, extra vas muliebre hominem generare tam impoſſibile eſſe, quàm impoſſibile eſt ſemen bruti terræ injectum, inde ſimilis ſpeciei brutum educere? quis in vitrea cucurbita *calorem*

materno calori prorſus heterogeneum, & naturæ ipſi contrarium aſſignabit? quis *nutrimentum* per vaſa & venas umbilicares proportionatum, quin & *materni ſeminis* ad formandum fœtum neceſſariam portionem, per ſanguinem humanum, uti ipſe præſcribit, jam extra venas mortuum & prorſus inefficacem aſſignabit? certè id neque Angelo, neque Dæmoni conceſſum eſſe, quis non videt? Quis verò Embryoni jam organizato animam rationalem infundet? Anne forſan Deum Opt. Max. ab hujuſmodi Satanicis miniſtris ad horrendæ geneſis concurſum ſollicitari poſſe putabis? Sed hoc vel ſentire impium, blaſphemum, & atheum eſſe, quis neſcit? Dato verò per impoſſibile, *animam* huic diabolico Embryoni infundi, an non ſequeretur indè hujuſmodi monſtrum humanum, uti à communibus humanæ generationis legibus exemptum eſt, ita quoque *à Peccato originali*, & cæteris humanæ conditionis miſeriis peccato ſubditis immune futurum? quo quid magis impium, & blaſphemum dici poſſit, non video. O Divinæ clementiæ patientiam & longanimitatem, quæ tam monſtruoſorum hominum portenta non, *Core & Abironis* exemplo, ſubvertat! Sed hæc ſufficiant ad enormes, & planè prodigioſos Bombaſtici partus ob oculos veritatis amantis Lectoris ponendos. Huic ſimiles ſunt illi fratres qui à Roſea cruce nomen habent, impium genus hominum & diabolico commercio tumidum: cujuſmodi fuerunt *Cornelius Agrippa*, omni diabolicarum artium eruditione clarus, quem & à Dæmone tandem ſuffocatum dignas ſceleribus pœnas luiſſe ex vita illius ſat ſuperque conſtat. Talis *Sendivogius*, talis *Robertus de Fluctibus*, talis *Marchio de Villena*, & innumeri alii, quorum piget meminiſſe, omnes Magi, & Alchymiſtæ, quorum dogma fuit, licitum eſſe, à Diabolo diſcere non nihil, dummodò naturalium rerum ſcientiam concernat; & hi quidem ab humani generis hoſte inſtructi, *aurum* feciſſe dicuntur, & omnia *morborum* genera curaſſe, ſed hoc pacto, ut unum ſemper ex decem occiderent; horum inſana dogmata talia ſunt, ut æterno ſilentio, & tenebris, quam luce digniora ſint. Unde eruditus *Conringius* in ſuo de *Hermetica Medicina* inſigni ſanè Libro, rectè refert. *Paracelſus quantumcunque acuti fuerit ingenii, tamen non fuit moribus temperatis; quales exigit veritatis palæſtra, certè ipſi mores magnum patiuntur Paracelſina doctrina præjudicium. Ecquid enim ab homine mago, vera, & ſolida doctrina exſpectare liceat? Equidem haud negarim, Dæmonem homini non nihil etiam vera ſcientia inſpirare poſſe; ſed hactenus compertum non eſt Dæmonis auxilio quemquam ita ſapuiſſe, ut non ſimul in quam plurimos errores ſit deductus, patre mendaciorum unam veritatem proditam, mille mendaciis compenſante.* Cùm itaque talis fuerit Paracelſus, quis tantum mendaciorum fabrum unquam aurum confeciſſe, ne dicam artem noviſſe ſibi perſuadere poterit? Non neſcio, complures illum habuiſse aſſeclas, & innumeros tractatus de *Aurificio* prodiiſſe, & quotidie prodire; qui tamen omnes, uti debili, & infirmo eorum, quos allegavimus, doctorum fundamento nituntur; ita quoque quidquid dicant, ſcribant, jactitent, jurent, perjurent de benedicti, verius, maledicti *Lapidis* ſtructura, nil ſanè adducent, quod fidem mereatur. Sed ne cæcus de colore, ſurduſve de ſono, injuſtè judicare videar, jam tandem, quibus modis tum principes, tum plebeios homines, quibus artibus, qua dexteritate deceperint, & etiamnum decipere non deſinant, ut veritas tandem elucefcat, aperiamus.

CAPUT VIII.

PSEUDOCHYMICUM.

De dolis, & deceptionibus, modiſque, queis Alchymiſtæ verum aurum ſe conficere poſſe uti olim jactitarunt, ita & hodierno die adhuc jactitare non ceſſant.

Fuſiùs forſan quàm par erat, in præcedentibus de ſolitis in *Arte magna* proceſſibus egimus, & ni fallor ex modo operandi oſtendimus fieri non poſſe ab iis, quod tanta verborum debuccinatione Alchymiſtæ, ceu infallibile opus, artemque nonniſi Angelis forſan, tanquam rerum naturalium præſidibus cognitam deprædicant. Quàm enim principiis Naturæ contrarium ſit, res inanimatas de ſpecie in ſpecies toto cœlo differentes tranſmutare, vitam dare corporibus mortuis, multiplicare in infinitum, id quod nec ex parte agentis, nec patientis ullam in ſe vitam vegetativam habet quis non videt? Diximus quoque fieri non poſſe, ut ad naturæ exemplar operantes intentum finem acquirant, ſiquidem per tot calcinationes, ſublimationes, diſſolutiones, putrefactiones, fermentationeſque, tantum abeſt, ut unica illa, & tantoperè deſiderata *auri forma* exeat, ut potius per tot ignis, aquarumq; acutiſſimarum tormenta, in mille alias formas traducta, tandem tota illa intenta forma pereat, & deſtruatur. Accedit, quòd *graduum* calor incognitus, & rerum adaptandarum combinatio in indiviſibili conſiſtat, ad quod attingere humano ingenio denegatum eſt. Adduximus quoque vel primorum *Alchymiſtarum contradictiones* ubique paſſim obvias, quæ luculento ſane teſtimonio indicant, conſiſtere non poſſe, quod tot difficultatibus, litibus, diſſidiis, jurgiis, expoſitum eſt, cùm veritas una & ſimplex ſit, quæ ſemel revelata, nunquam ſua deſtituitur certitudine. Verùm cum circa aureum argumentum totius negotii cardo verſetur, homineſque naturæ quodam pondere veluti in id, quod ipſos fœlices efficere, omniumque bonorum poſſeſſione beare poteſt, feruntur, certè mirum non eſt, artem ex ſe & natura ſua appetibilem tanto ſtudio, tantis laboribus, tam acri conamine quæri, tam anxiè deſiderari, tam facile vulgò credi, eam tandem adhibito ſtudio acquiri poſſe; *Sed amantes ſibi ſomnia fingunt.*

Atque hanc unicam cauſam eſſe puto; cur, uti hodierna die, ita præteritis ſæculis nulla ars hac auriferâ fuerit ſollicitiùs quæſita, nulla ardentiùs deſiderata, nulla tot fallaciis, & impoſturis expoſita. Diabolo humani generis hoſte ut plurimùm hujuſmodi mortalium moliminibus, dum ſpe artis diteſcere volunt, ſeſe immiſcente. Unde in Mundum irrepſerunt ſuperſtitionum portenta, diabolicæ illuſiones, Rerumpub. damna irreparabilia, Regum, & Principum ruinæ. Unde ut falſitas & impoſturæ ſolennes hujuſmodi homuncionum detegantur, ad Divini Numinis gloriam, & totius reipublicæ literariæ bonum, hoc loco *fraudes*, & *deceptiones*, quibus non ſolùm principes, ſed & doctos ipſos unà cum plebeiis dementare ſolent, apponendas exiſtimavi.

Quis non miratur, & attonitus hæret ad ſtupenda opera quibus lucri cauſa *Agyrtæ*, circumforanei, circulatores, funambulones, cæterique hujus farinæ homines dexteritate manuum, corporiſ-

que agilitate plebem imperitam circumveniunt; quæ etiamſi vana, futilia, falſa, & deceptoria ſint; tantam tamen apud circumfuſam hominum multitudinem fidem merentur, ut ſi non dæmonum præſtigiæ, ſaltem Naturæ miracula videri queant. Aureos montes promittunt, imo arte Chymica ſe mare in aurum, in argentum arenam maris fucato illo ſuo Mercurio converſuros promittunt; & ne fide vacillare videantur, non nulli tali *Sophiſmate* fidem ſuam liberant: accipiunt certum quendam *pulverem*, quo tantoperè gloriantur, rubrum, vel album, poſtea ſimulant certâ ſummâ pecuniariâ ſe ad artis complementum indigere, quâ datâ unà cum pulveribus in catinum metallo, quod convertere ſe dicunt ad ignem virgâ colurnâ perfectè miſcent, & tandem Mercurio ſuperaffuſo, totam maſſam in *aurum* ſe convertiſſe aiunt. Maſſam examini ſiſtunt, quam ubi aureo radiare, vel argenteo colore nitere vident circumſtantes, veluti ſtupidi, & attoniti ad inuſitatum rei miraculum hærent; beatos ſe prædicant, ſi tanto ſecreto per breve diteſcendi compendium participes eſſe poſſent; unde nihil non promittunt, ut ſecreti potiri queant: potiti ſpurium auri partum producunt, quod Collybiſtis oſtenſum, nil niſi metallum illud ordinarium tinctura inutili imbutum reperiunt, tantumque auri, quantum pulveris injecti pretium fuerat extrahunt.

Quidam *pulverem auri*, *vel argenti*, modo quem poſtea docebimus, indunt baculis fiſtuloſis ligneis, adjuncta pice græca, aut reſina Colophonia, ut ad ignis odorem facile ceræ ad inſtar, in fluorem reſolvatur: Hoc peracto, crucibulo igni appoſito, quovis metallo referto aureum pulverem in fundunt, materiam circumagunt, & pulvis fiſtuloſo inditus baculo in fundum abit naturæ priſtinæ reſtituitur, Mercurius verò in fumum ignis æſtu reſolutus, reliquis metallis ſeparatis *aurum* in fundo reperiunt, magna ſtupidorum admiratione.

Nonnulli fraudem adornant, *pulveribus aureis* carboni grandiori excavato aut etiam follium canali inditis, quibus dum metalli ſpumam ſe difflare ſimulant, pulverem aureum mira dexteritate in cucurbitam, in qua liquatur, unà efflant; & hac fallacia finito jam magiſterio, auroque extracto, præſentibus infallibilem artis certitudinem perſuadent.

Refert *Ieremias Maderus* in Acromaticis hujus fraudis & deſultoriæ artis feſtivum ſanè exemplum: Duos ait Chymicos ſocietatem initam pacto firmaſſe, ut alter Chryſopoeiæ certiſſimam artem ſe tenere profiteretur: alter verò Rhizo tomum ageret, ſeu Agyrtam empiricũ, & inter cœtera ſcobem auri atro infectam colore, pro Lunario pulvere venderet. *Erneſtus* Marchio Badenſis mirè huic pyrotechniæ deditus erat: hunc ergò ille prior adit, aureos montes pollicitus, atque *divitis atria Crœſi.* Quæruntur omnia, & jam pulchra fraude conſtitutis omnibus, unam tantum ſpeciem ex iis, quæ intentum effectum præſtarent, cui nomen *Reſch*, id eſt, *caput rei*, ſupereſſe, hujus autem pulveres facilè apud quemvis Pharmacopœum ait inveniri, potiſſimum apud *Rhizotomum*; ad quem Marchio puerum pulveris emendi cauſa mittit; alter interim commodo in palatii aditu loco merces ſuas expoſuerat, & ut ſolet hoc genus hominum, nil ſibi deeſſe ſtentorea voce prædicabat, adit eum Principis puer, utrum ſibi radix *Reſch* dicta, eſſet, interrogat, ille protinus *Reſch* de fumoſa pyxide depromptam pro 1. ſolido appendit; puer domino coëmptam *Reſch* refert radicem in *pulverem* contritam. Impoſtor eum pulverem mox inſpergit hydrargyro, aurumque producit, liquatumque aurum deprehenditur. Marchioni res mirè grata, & ipſe in Magiſtrum beneficus, ac gratus non ſpernenda pecuniæ ſumma donatum dimittit. Chriſopœiam pergit urgere, & quidem durante *Reſch* feliciſſimo ſucceſſu, conſumpto pulvere undique conquiri juſſit aurificam materiam: negabant omnes, quicquam ſe ſive de nomine *Reſch*, ſive de ejus virtute audiviſſe, nedum legiſſe, aut in ullo alio pharmacopolio compeiiſſe. Marchio itaque fraude cognita impoſtores inquiri juſſit, ſed fruſtrà: abierant, fugerant, evaſerant, unde damno ſuo doctior didicit, non credendum eſſe iis, quos non noſſet, in arte mille impoſturis expoſita.

Sunt porrò alii, qui *pulverem aureum* ſolvunt in aqua uſque dum ſub colore olei ſubſiſtat: poſtea dicunt ſe cum pulvere hoc ligare metallum in aurum convertendum. Alii fingunt extrahere animam ex auro & argento, ope cinnabrii, à quo ſeparatus Mercurius, illud reſtat fixum, cui deindè ſubdolè miſcent aurum, vel argentum, deindè unà ſimul per Chymicam ſublimationem cinnabrium extrahunt, quod in aurum virtute animæ converſum aſſerunt. Alii dexteritate manuum, quibus abſcondunt aureum pulverem, & poſtea jubent adſtantem ſibi porrigi neſcio quod inſtrumentum, & interim projiciunt intra crucibulum *mentitum aurum*; quo indè extracto adſtantem dementare ſolent. Sunt etiam qui certa ſcriniola diverſis *pulveribus* unà cum pulvere auri, & argenti mixtis implent, quibus & ad fraudem tegendam exotica herbarum, mineraliumque nomina imponunt: poſtea adeunt unum ex iis, quem norunt Chymicis deditum, eidem ingens magnæ Artis ſecretum paucis nummis emendum exponunt, experimento artis aurificæ ſe veritatem docturos pollicentur, dummodo expenſæ in auro conficiendo rependantur; & ſi veritatem rei non deprehenderit, omnia ſua confiſcationi ſe ſubjecturum promittunt. Jubent itaque emere *pulverem auri*, jam per aquam regiam in ſubſtantiam morbidam, & friabilem reſolutum: opus auſpicantur, & cum admiratione adſtantis educunt aurum puriſſimum. Unde ſpectator tanti boni acquiſitione audacior factus, plus æquo credulus, & ſimplicioris animi homo, pro arte, quantum velit & libuerit rogat; impoſtor ait tantum & tantum, acceptaque pecunia ſe protinus ſubducit; alter deſiderio nimio communicatæ artis percitus, dum pulverem illum exotico quodam, & monſtruoſo nomine baptizatum, ardentius quærit, nec apud Pharmacopœos, aut Herbarios materiam reperit, tandem ſe eluſum crumenta, & nummis vacuum reperit. Alii *vaſa aurea*, *& argentea* ſuſcipiunt, & colore cupri, aut ferri tingunt: impoſitoque iis Mercurio, aurum, & argentum ſeparant, & hoc pacto extrahunt id, quod corroſione Mercurii ex auro abraſum fuit, pro auro, & argento vendunt, ex cupro vel ferro eductum. Nonnulli fingunt Mercurii ex plumbo extractionem, & hunc in argentum ſe fixaturos promittunt; quod uti innumeris modis fictitiis ſuppoſitiiſque præſtant, ita quoque graviſſimum iis, qui talibus nebulonibus fidem adhibent, damnum inferunt.

Didici & egomet non ſemel hujuſmodi tenebrionum inſolentiorum audaciam, qui datâ operâ me, quem Naturæ arcanis deditum norant altiſſima, magnæ, verius perditæ artis ſecreta communicaturi conveniebant, hoc tamen pacto, ut ego ſumptus

in artis

in artis ſpecimine faciendo præberem: promiſi me facturum, ſi prius modum, & *rationem* oſtenderent, quod quamvis inviti, coacti tamen modum mihi revelare cœperunt: ego ſtatim fraudem ſubolfaciens, poſtquam eos apertæ impoſturæ conviciſſem tandem ut iis audaciam cōdonarem, deprecati, paupertate ſe preſſos, ſimilibus vitam ſuſtentare faſſi ſunt: ego primò egregiè increpitos deinde quoque aliqua eleemoſina donatos dimiſi; monitos tamen, ut meliori arte vitam tolerent, ne ſuo tempore hanc temeritatem *aurea reſte* ſuſpenſi luerent.

Miſſus mihi fuit non ita pridem, libellus Hebraicâ linguâ conſcriptus, arcanorum Naturæ, verius mendaciorum, refertiſſimus, in quo inter alia herba deſcribebatur, *Boriza* nomine, quâ metallum quodlibet in aurum converti poſſe, inſulſus ille Rabbinus aſſerebat. Quoniam verò res digna eſt, operationem ridiculam jungo, ex qua apparebit, quàm incongruis rebus, hominibus imponere ſoleant hujus farinæ Sycophantæ. Sic autem dicit: בוריצא והיא עשב שמה לונאריא *Boriza & eſt herba, cui nomen lunaria.* Sed omiſſis verbis Hebraïcis utpote longioribus, ipſam ponamus interpretationem: Audi itaque & ride *Lector*, ſtulta promiſſa. *Hujus herbæ ſuccum mitte in argentum vivum, & fac bullire in hoc ſucco, & fiet brodium rubrum, ex hoc fac pulverem, qui projectus ſupra cuprum, id in aurum mutabit, & una uncia hujus pulveris ſufficiens eſt ad centum uncias cupri in aurum convertendas. Naſcitur hæc herba ad fontes, & flumina, & in montibus altis*, (ut ego reor verius in Utopia.) *Caulem habet rubrum & violaceum, & lac habet inſtar croci* (Chelidoniam ego interpretor.) *Accipe ſuccum de hac herba & pone ſuper argentum, & fiet cuprum.* (O grande emolumentum!) *Et ſi de hac ponas ſupra plumbum, proveniet aurum: Succus hujus herbæ poſitus ſupra ferrum, fiet argentum, & pulvis hujus herbæ poſitus ſupra argentum, faciet aurum, & ſi poſueris eum in urina cum ſpica nardo, & biberis quotidie unam unciam, ſenes in juvenes transſmutabit.* Sed ſtulta hæc machinamenta Cabaliſtarum, non Philoſophis, ſed deliris mulierculis confutanda relinquamus.

Innumera hoc loco ex Arabum ſolennibus fraudibus adducere poſſem, quæ paſſim in eorum libris de mineralibus Naturæ reperiuntur, & de aurificio inſeruntur. Verùm cum indigna ſint, quæ referantur, ſilentio ſupprimenda duxi.

CAPUT IX.

Quod Dæmon ut plurimum ſe Alchymiæ cultoribus immiſceat.

VEriſſimè dixit S. Paulus Epiſtolâ ad Timoth. c. 6. v. 9. *Qui divites volunt fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem: radix enim omnium malorum cupiditas eſt, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Ita eſt. Eſt *divitiarum* immoderata *cupiditas*, rete cacodæmonis, quo magnam humani generis partem, uti olim, ita ſemper in hunc uſque diem in ultimam animarum ruinam, trahere non deſinit. Cùm nihil in humanis rebus ſit, quod majori cum deſiderio quæratur, cui majori anxietate incumbatur, quàm theſaurorum divitiarumque accumulationi; harum enim poſſeſſione, & injuſta uſurpatione ad omne vitiorum, ſcelerumque genus portam apertam fuiſſe, innumera exempla nos docent dum divitiis pollentes, quicquid volunt ſive potentiam ſive ambitioſam honorum, dignitatumque acquiſitionem, ſive vitam mundanam ſuperbiâ tumentem, cæteriſque carnis oblectamentis refertam ſpectes, obtinere poſſunt. Unde mirum non eſt, *Alchymiam* unicam tantarum divitiarum fallaciſſimam pollicitatricem, tanti æſtimari, tantoperè, tamque anxio ſtudio ab omnibus, cujuſcunque tandem conditionis hominibus ambiri. Non ignorat humani generis hoſtis ardentem hanc auri ſitim, unde incautos mortales tantò periculoſioribus artibus, quantò illæ occultiores ſunt, adoritur: Accidit itaque, ut dum nimio deſiderio auro inhiant, inſuperabilibuſque ut plurimum difficultatibus, quæ in arte magna occurrunt, præpediuntur, omni ſpe ad artem perveniendi ſublatâ; cum nihilominus inter ſpem metumque anxii tantopere exoptatæ divitiarum poſſeſſioni ſollicitius incumbunt, tandem deſperatione in tranſverſum acti, vel theſaurorum inventionibus ſe dedant, vel cacodæmonis magicis artibus advocati in artis perficiendæ opem implorent, & ſic tandem pacto obſtricti Satanico, in omne impietatis barathrum prolapſi, ſine fructu ullo, vitam miſerando fine concludant. Multos ego novi hujuſmodi illuſionibus deceptos, præſertim curioſioris doctrinæ ſtudioſos, qui ſine prævio examine, ſine luce, inconſulto, auſuque prorſus temerario Alchymiæ vanitatem amplexi, juſto Dei judicio, à diabolo decepti, in mille errorum præcipitia illiſi perierunt; quàm enim Dæmoni cordi ſit homines ſimilibus artibus deditos adoriri, ampliſſime in *Oedipi parte* I. *de Idololatria* demonſtravimus. Non enim ſolummodo Demones ſe illis magicarum artium ludibriis, ſed & omnibus vanis, & inſaniis falſis, uti Aſtrologiæ, quæ ex hiſce originem ſuam nanciſcuntur, divinatoriis & cabaliſticis, omnibus illis ſpeciebus, quæ à Μαντείᾳ nomen habent, occultè ſe miſcent, queîs curioſos credulitate nimia circumveniunt, adeò ut qui adverſus eorum inſidias vigilare negligunt, evaneſcant in cogitationibus ſuis, & cum ſapientes, & mirabilium operum patratores ſe credunt, ſtulti fiant, donec tandem eum, quo proficiunt, magiſtrum, ſocium habeant tum impietatis, tum æterni exitii; præſertim Alchymiæ deditos miris modis adoritur, quibus oculorum aciem ita quandoque perſtringit humani generis hoſtis, ut pyrotechniam exercentes, aurum, argentumque verum per tranſmutationem ſe confeciſſe jurarint: licèt poſtea cùm ſæpius etiam magna curâ adhibita idem opus tentaſſent, nunquam tamen ſucceſſum ullum ſe reperire potuiſſe, teſtati ſunt. Innumera hujus rei paſſim leguntur apud Auctores: *Delrium, Pererium, Quibertum, Hogelandum,* quos *Lector* adeat.

Ego hôc loco tantum narrabo, quid oretenus mihi à viro Chymicæ artis peritiſſimo, cujus nomen conſultò reticeo, ſimili illuſione à Dæmone decepto, relatum fuit. Audierat is de meis circa hoc ſtudium experimentis; unde me convenit, rogans, *quid de magnæ artis myſteriis ſentirem*: egò ultra citroque argumentum diſcutiens tandem concluſi, *magnæ artis myſterium, uti & lapidis, meras ſpeculationes metaphyſicas eſſe, & allegoricos illos ſenſus, quos tum Arabes Alchymiſtæ, tum Latini hujus artis primipili, ſub tantis rerum ſimilitudinibus, & Ænigmatis occultarent, tales eſſe, ut cuilibet rei facilè accommodari queant, uti in* Hieroglyphica Ægyptiorum Alchymia fusè deduxeram.

Reſpondit: *benè dixiſti* Pater. *Audi quid mihi*

accciderit:

acciderit: Ego à puero in hoc ſtudii genus pronus, complures annos cùm in eo, ſine ullo profectu conſumpſiſſem, & quodam die intento ab Alchymiſtis ſcopo, id eſt, Lapidi conficiendo totus incumberem, & arcanum me penetraſſe planè mihi perſuaderem, convenit me vir quidam antehac ignotus, humaniſſimis verbis ſalute imprecata rogavit, quidnam agerem, & cui rei tanta ſollicitudine incumberem? primò quidem eum reſpondere morarer, ait; video ex Chymicis tuis vaſis, & materiarum congerie te magnum quid in arte Chymica moliri; ſed quod intendis, minimè te conſecuturum crede. Ego reſpondi, ſi tu aliquid meliùs nôris, id me doceas velim: dixit obſequar voluntati tuæ perlibenter; ſede itaque, & ſcribe veram procedendi methodum. Ego ſtatim arrepto calamo dictantis verba in duodecim puncta diviſa, excepi, exceptâ methodo ait, jam ea in praxim te operante, eo prorſus ordine, & juxta præceptorum præſcriptionem, redigamus. Quo peracto, jubente magiſtro exemi ex vaſe Chymico materiam inſtar olei relucentem, & ſuperaffuſo liquore mox congelatam maſſam reperi, quæ in pulverem redacta, & ſupra 300. libras hydrargyri projecta, illud in obryzum & nobiliſſimum aurum, multò naturali excellentius, nobiliusque convertit, quod apud Aurifices optimi, & perfectiſſimi auri examen ſubiret; Ego ad inuſitatum rei eventum attonitus, vix me ipſum præ gaudio capiebam: Iam in redivivum Cræſum *me evaſiſſe, & totius mundi divitias me obtinuiſſe, credebam; quas autem gratiarum actiones tam liberali magiſtro rependerim; tu mi Pater meliùs concipere poteris, quàm ego multis verbis explicare, & cùm rogarem, undenam eſſet, & ubinam tam divinum ſecretum didiciſſet? Reſpondit ſe* Mundum peragrare, *nullius aut ope, aut opibus indigere, amicis ſuis in deſperato artis magnæ exercitio, inutili labore ſe fatigantibus ſubinde ad proſequendum ſtudium, de arte ſua nonnihil liberali manu communicare, & hiſce dictis hoſpitio, quod humaniter obtuleram, recuſato, ad publicum divertit: poſtero die ſummo manè, noctem enim in perpetuis vigiliis præ nimio adeptæ artis gaudio tranſegeram, munifico benefactori iteratas gratias acturus, ad hoſpitium me confero; quæro hoſpitem, ſed nullum ea nocte hoſpitem ſe habuiſſe dicit Hoſpitii præſes: omnia hoſpitia urbis accedo, qui de eo, qui quærebatur, nil ſe audiiſſe dicunt: omnes domus celebriores, in quibus eum pernoctaſſe ſuſpicari poteram, examino, ſed fruſtra: evanuerat, abierat, evaſerat, ſummo meo dolore: Sperabam enim multò plura ab eo me accepturum hujus artis arcana. Domum ita reverſus, ſine mora ad novæ adeptæ artis ſpecimen juxta præciſum præceptorum, quæ dictaverat tenorem edendum me accingo, & operatione peracta, nullum rei ſucceſſum reperio, & quia credebam, hunc errorem contigiſſe vel ex inadvertantia mea, vel ex omiſſione aliqua rerum ingredientium, repetii operationem eâ diligentiâ, quâ major fieri non poterat; ſed rurſus ſpe mea fraudatus, iterum, iterumque operationem inchoabam tot, tantiſque expenſis, ut omne illud aurum in prima projectione acquiſitum expenderim: & uti ſpes auri, mirum in modum reddebat inquietum, ita quoque opus reiterando tot expenſas faciebam, ut res penè me in deſperationem redigeret. Et cùm animi mei afflictionem Religioſo cuidam & docto, & pio viro aperuiſſem, ille ſtatim ſubjunxit: non vides Domine, hanc apertiſſimam eſſe diaboli, qui tibi ſub ſpecie hominis apparuerit, illuſionem? & ut te ad proſecutionem operis excitaret, primo auro aliunde accepto, ſolita ſua fraude tibi illuſit, ut deinde te opus inutili labore proſecuturum tandem vel ad pacti alicujus conſenſum alliceret, aut etiam tandem omnibus bonis conſumptis, te ad deſperationem adduceret, atque indè animâ corporiſque tui prædâ potiretur. Ego ſanè ad hæc exhorrui, atque ex iis, quæ hoſpes ille peregrinus coram, mihi retulerat verbis, hunc alium eſſe non potuiſſe, quàm Satanam cognovi. Unde ſtatim pœnitentiâ præteritæ vitæ ductus, domum reverſus, omnes diſcuſſi fornaculas, vaſa iniquitatis Chymicæ confregi, libros quoque ea de re conſcriptos, quos poſſidebam, vulcano tradidi, totumque ab ea die me magis proficuis, utilioribuſque ſtudiis addixi. Sit DEUS in æternum benedictus, qui à tantis periculis me pro ſua infinita miſericordia liberavit.* Hanc Hiſtoriam veridicam hîc apponere volui, ut ex illa pateat, quantoperè Dæmon hominibus auri cupidis ſtudeat illudere, quot, quantiſque modis in ſuas caſſes, tum præſtigiis, tum mille artium technis attrahere ſatagat. Qui plura hujuſmodi deſiderat, legat *Hogelandi* ſimilia experti de vanitate Alchymiæ commentarios, alioſque auctores, quos ſupra allegavi.

De ALCHYMIA SOPHISTICA, *id eſt, de illa Alchymia, quæ Aurum & Argentum, Cupro, Plumbo, Stanno jungens, inde Aurum magno augmento conflat*, eodem KIRKERO Autore.

CAPUT PRIMUM.

De variis variorum Sophiſticis Operationibus falſis & illicitis.

TANTA nonnulli mortalium aſtutiâ, & calliditate, tanta ad aſtus tegendos loquacitate, & facundiâ à natura præditi ſunt, ut tantum non quilibet pro quolibet, non dicam, imperitiori plebi, ſed & vel ipſis Principibus vendant, dum experimenta tam abdito dolo adornata exhibent, ut vix in eorum præſentia quiſpiam ſive Philoſophus, ſive Theologus hiſcere audeat: adſtantes verò rerum mirabilium exhibitione adeò conſternuntur, tam altam de rerum peractarum veritate fidem concipiunt, ánimoque imprimunt, ut nullo argumentorum pondere nulla rationum firmitudine ab ea avelli poſſe videantur. Si quis fortè nonnullius fallaciæ ſub experimento latentis impoſtorem inſimulare velit, ſtatim ſe opponunt, his, & ſimilibus verbis: Quicquid dicant Philoſophi, iis ſanè contra ſenſatam *experientiam* Subſcribere non poſſum, nec volo: Oculis meis vidi, manibus contrectavi, rem omni exceptione majorem: fruſtra cerebrum fatigatis in iis rebus refutandis, quas non poſſumus non credere. Hi ſanè neſciunt, idem iis contingere, quod Cani *Æſopico*, qui fruſtum carnis dum juxta flumen comederet, videns in aqua relucentem

lucentem canis figuram, qui majus carnis fruſtrum rictui inſertum habere videbatur, dimiſſo minori, majus ſectabatur in aqua, & ſic utrumque perdidit.

Magna ſanè res, & valde ſagacis ingenii, res ſimiles, falſaſque à veris diſcernere, ut proindè non valeat illud *oculis propriis vidi*, cùm dici vix poſſit, quot modis homo decipi queat, quàm facile phantaſia decepta aliud ſe videre, aut ſentire, quàm re vera ſit, ſibi perſuadeat.

Unde mirum non eſt, reperiri nonnullos Pſeudochymicos, homines ad omne fraudis genus fictos, factoſque, qui exigua fictitii *pulveris* portione ad ignem, exiguo temporis ſpatio, plumbum, ſtannum, cuprum, ferrum, Mercurium in puriſſimum *aurum argentum*que præſumptuoſius convertere ſe poſſe pollicentur, præſentibus ad tantum arcanum veluti ſtupefactis, & attonitis; quod tamen ſapientibus, natura dictante, prorſus ἄλογον, & omni ratione carens videtur: & quamvis nil notius ſit, quàm quod ad ignem cupellæ, ut vocant omnia reliqua metalla ab auro, & argento ſeparentur: neſciunt tamen hoc fieri poſſe ab illo pulvere, quàm *animam auri* perperam dicunt: aiunt enim arte Chymica unam auri unciam ſe reducere ad duodecim granorum quantitatem, unum verò ex iis granis ſupra unciam cujuſcunque tandem metalli projectum, iis corpus dare, & proinde in aurum convertere: cum, uti nugantur hoc granum nil aliud, quàm ipſam auri animam dicant.

Quis jam hìc Philoſophiæ naturalis adeò expers eſt, qui neſcit, *materiam formam quamcunque recipere non poſſe*, niſi apta ſit & convenientem habeat diſpoſitionem ad talem formam recipiendam. Si enim natura non habebat virtutem ſufficientem, dum generabat cuprum, ferrum, plumbum & Mercurium ad auri formam ei introducendam, quomodo forma ſeu anima auri (quæ tamen forma à corpore ſeparata dici non poteſt, niſi pueriliter in Philoſophia nugari velimus,) pulvis, inquam, ille, quam *animam* dicunt *auri*, animam, inquam, oppidò corpulentam, quomodo in metalla deſerto ſubjecto proprio, in plumbum, ſtannum, ferrum, cuprum, quorum jam unum quodque ſua propria forma conſtitutum eſt, introduci queat, quis talem Philoſophiam concipiat? an non jam duæ formæ erunt in uno & eodem ſubjecto? quod abſurdum ſi negent, dicant quæſo, quidnam de animâ plumbi factum ſit? forſan annihilatam eſſe dices; ſed ne ſupinam ignorantiam reveles, vide quid dicas. Si autem forma in pulvere ſubjectata ſeparata fuit, anne ſubjectum ſine forma ſubſiſtere poſſe exiſtimabis? Sed & hoc æquale priori abſurdum eſt. Vides igitur, quam ſtolidè philoſophentur ii, qui talia ex aſinina quadam ignorantia fieri poſſe imperitis perſuadere contendunt.

Hic itaque *pulvis* quem illi *animam* dicunt, cujuſcunque tandem metalli in aurum tranſmutatricem, anima *auri* nequaquam dici poteſt, ſed eſt *aurum verum*, & naturale, virtute aquarum fortium, aut Mercurii roſiva virtute in pulverem verſum, compoſitum perfectum, materia & forma conſtans. Si enim pulvis talis in metallum quodpiam projectus, illud in aurum converteret vi animæ, certè non eſt ratio, cur pulvis ex abſinthio verbi gratia confectus, & ſupra aridum, mortuumque abſinthii caulem projectus, non pari ratione id in herbam reſuſcitet, quod idem de pulvere ex animali combuſto facto, & in cadaver ejuſdem, aut alterius animalis conjecto, dicendum eſt, indè enim animal reſurgere, non eſſet niſi hominis oppidò ſtolidi credere. Cùm itaque *motus*, Philoſopho teſte, ſit *vita cunctis exiſtentibus per naturam*; qui fieri poteſt, ut quod animam non habet, uti ſunt metalla, vitam tamen dare poſſit? ô ſummam mortalium cæcitatem! ut aſtuto aliquo *Agyrtæ*, & *Ardelioni*, qui uti præter garrulam loquacitatem nullâ rerum ſcientiâ pollet, ita fucos doloſque alto corde evomit, & talibus tamen, non dicam à plebe, ſed vel ab ipſis Principibus fides habeatur, itaut apud eos veluti quoddam Apollinis oraculum non ſolùm æſtimentur, ſed & tantum non adorentur. Sed progrediamur ad alia Sophiſmata.

Sunt quidam, qui ſe jactitant, augmentum ad aurum poſſidere, quod viginti quinque, aut etiam quinquaginta pro centum præbet. Dico, id quod promittunt, aurum verum non eſſe, cùm illud ignis ope per cæmentationem ſeparetur ab iis, quibus junctum fuerat: quod de auro vero dici non poteſt. Eſt itaque *tinctura* ſolummodo quædam, quæ ad apparentiam externam aureo ſplendore ita perſtringit oculos, ut etiam Monetarii illo colore decipiantur: cujuſmodi quoque nonnulli faciunt cum certis menſtruis aquæ vitæ, tutia, ſublimato, quæ ſoluta auro & ære uſto, in aquis fortibus, aurum augmentare videntur; ajuntque illud pro puro auro abſque ſcrupulo conſcientiæ ſe divendere poſſe, eò quòd à Principe jam ceu verum aurum approbatum ſit, in quo tamen valde hallucinantur, uti in ſequentibus oſtendemus. Faciunt enim tales idem, quod in Apologo Lupus, cui ſub conſcientia impoſitum fuerat, ne plus animalium pro quotidiano ſuo victu occideret, quàm ſex libras carnes eorum penderent; ille verò vaccam cum vitulo obvio videns, utrumque invaſit occiditque, in conſcientia judicans, vaccam nonniſi quatuor, vitulum verò non niſi duas libras carnium pendere, quæ ſex libras conficiunt ei pro victu conſtitutas.

Patet itaque, inſigni errore involui qui putant, augmentari aurum poſſe cum illo, quod aurum non eſt, & quamvis dicant, illud *à Monetariis* & Collybiſtis approbari; Dico, id evenire ex Monetariorum ſive negligentia, ſive ignorantia. Negligentia arguitur ex eo, quòd aurum hoc ſophiſticum laboris vitandi gratia, nulla adhibita ſolita cæmentatione, vel ut vocant, cupellatione; per res obvias tantum, & vulgò notas exiguique laboris, ſuperficietenus examinare ſolent. Ignorantiam verò monſtrant, quod uti officium illud certa pecuniæ ſumma coëmerunt, aut etiam favore Principum ad iſtiuſmodi tanti momenti officium promoti ſunt, ita quoque, cùm ne prima quidem Metallurgiæ artis Principia teneant, modum & rationem probandi, examinandi, & judicium ſolidum de auri, & argenti bonitate ferre neſciunt; unde innumera in Rempubl. detrimenta emergunt, pluribuſque ad ſimiles fraudes, doloſque, porta ad omnem licentiam aperitur.

Sunt alii, qui *duo* diverſi generis *ſecreta* ſe poſſidere jactant, quæ, dicunt, totus mundus pro veris auri & argenti tranſmutativis non poteſt non acceptare. Quorum *primum* eſt: Accipiunt aurum & argentum æquali portione ad cupellam probè prius experta, deinde de tutia, croco Martis, croco Veneris, de ſingulis quatuor accipiunt uncias 7. quibus intra veſicam poſitis paulatim dicta ſpecierum miſtura incorporatur. Hoc peracto, relinquitur veſica in fimo equino per quindecim dies, & digeſtione peracta, eximitur tota miſtura, & in cineribus calidis exſiccatur in pulverem, cujus quarta

pars

pars ſupra unam argenti projecta, mutat id in aurum 24. uti vocant carattarum; *Alterum* ita ſe ſe habet. Accipiunt aurum, & argentum, in ſcobem prius limata, & dum funduntur, iis tantum ex tutia, & ſublimato jungunt, quantum aurum & argentum, unà cum ingredientibus ponderant; deinde contrita, & quam optimè molita ponunt in vaſe ſublimatorio, & ſublimatione paracta reſtat in fundo maſſa, quæ cupellæ commiſſa, aurum ſeparat octodecim caratt. Hoc eſt arcanum, quod multi magni æſtimant. Ego tamen ritè omnia examinando, quid crocus vegetabilis, improportionatus, ad tincturam eſſentialem, faciat neſcio: cùm tutia, crocus Martis, & Veneris ad tincturam ſufficiant: Si verò in hoc magiſterium Sol, & Luna ingrediuntur, non video, quomodo tutia, ferrum, cuprum, auro aliquid præter tincturam addere queant: etſi enim in unam auream maſſam coaleſcant, tota tamen aurum purum non eſt, ſed apparens; cùm beneficio cupellæ omnia appoſita metalla ab auro ſeparari queant, nil itaque utilitatis in hujuſmodi ſecretis latet, niſi quod aurum, & argentum quod poſuerunt, id ipſum recipiant; & ad minimum, uti malleo facilè cedit, ita quoque uſum aliquem in ſupellectile concinnanda habere poteſt.

Sunt præterea, qui dicunt: Novi ego concinnare tincturam pro argento, quo augere poſſum aurum ad triplum beneficio *pulveris* confecti de cupro folioſo, Mercurio, & cinnabari, quæ calcinata per aquam ex Vitriolo, & Sale nitro anaticè compoſitam, ad primam circulationem, & deinde per ignem fuſionis, addendo hiſce duas partes auri & argenti cupellati: poſſum & facere cinnabrium ita fixum, ut argentum in aurum tingat optimum, ſic autem procedo: *Cinnabrium aquis fortibus impoſitum macero 24. horis, deinde aquam exiccatam aqua ſalſa ſubmergo, deinde aqua dulci detraho ſalſuginoſum in dulcedinem, & cum pulvere remanenti facio ſtratum ſupra ſtratum, & cæmentatum tandem in aurum optimum, & puriſſimum fundo.* Ego verò examinando hunc proceſſum, non invenio, quomodo ex cinnabrio fixo aurum tantæ puritatis emanare queat, cum illud dare non poſſit, quod non habet. Si verò dicas, illud à natura accretum tenere aurum: & ita res ſeſe habet, dico pulverem aureum admixtum unà cum accreto cinnabrii auro, tantùm, quantum primò poſitum fuerat, prodere, etſi paulò purius: nec in hac operatione quicquam utilitatis video, niſi labores, & expenſas inutiles. Scio quidem cinnabrium argento vivo turgere, ſed id in aurum quacunque præparatione converti poſſe, nunquam nec vidi, nec audivi, niſi forſan hydrargyron cinnabari veluti materiei minerabili exiſtens in aurum tingatur, quæ mera vanitas eſt.

Alius quidem ſic ait. Poſſum & ego facere aurum reale, cujus ſignum eſt, quòd in aqua forti reſtat quartatum cum argento, & aliud non requirunt Monetarii, & Collybiſtæ. Sic autem procedo: *Accipio quantum ſatis eſt, æris aut cupri folioſi, & tantundem argenti cupellati, quæ miſta ſimul funduntur, in virgas tenues diducuntur; poſtea ſumo ſulphur fuſum, intra quod virgas prius ſulphure imbutas pono, carbonibuſque accenſis urgeo, uſque dum totum ſulphur combuſtum ſit, & hoc toties facio, donec virgæ tota in ſquamas abeant; deinde ſquamatam maſſam cupellæ committo, & remanebit aliquantulum minus, quam prius fuerit argentum; deinde ex argento hoc fiunt unciales virgæ, & imponuntur lateribus crudis, & adhuc lutoſis, ita tamen, ut infra & ſupra habeant ſtratum ex ſale præparatô; & hoc peracto ponuntur intra fornacem, & ubi cocti fuerint, & virgæ videbuntur eſſe Leonini coloris: eas in aquis fortibus pones, & habebis pro omni uncia unam drachmam auri puriſſimi 24. caratt.* Experientia quidem ſibi conſtat. Sed ego dico, hanc auri drachmam non ex tranſmutatione cupri, aut argenti in aurum, ſed drachmam auri tum ex argento, quod aliquâ auri portiunculâ nunquam caret, aut etiam forſan ex cupro extractam, & potenti igne ſeparatam fuiſſe.

Alius nonnemo jactitando ſe dicit: Ego novi modum argentum faciendi abſque tanto labore. Si quæres, quomodo? Dicit, Accipio *Arſenicum* involutum linteo, quas *pezzas* vocant, & communi oleo coquo, coctum ſæpius ſublimo, & fiet ceræ ad inſtar fuſibile, cujus quintam partem projicio ſupra cuprum illudque in candidum tinget ſex legarum, ſi verò pono unam partem argenti cupellati, id ſuſtinebit examen argenti, ſex, ut vocant, legarum. Quod idem habebo, ſi accipiam duas partes argenti, unam cupri, & unam antimonii hæc fuſa dabunt argento vero haud abſimilem maſſam. Ego ſanè novi idem fieri, ſi accipias ferrum, illudque ex ſulphure molle reddideris, hoc ſi cupro ſeu veneri miſcueris, dum igne fluunt, ſe invicem ex naturali quadam ſympathia, qua Mars Venerem deperit, protinus amplexabuntur. Hæc verò ſi argento miſcueris, ac cupellæ commiſeris, cuprum ſuperabitur, & reſtabit argenteo-ferrea maſſa. Sed quis hoc argentum verum eſſe dicet; cùm aqua forti à ferro ſeparatum, argentum ſolum id quod poſitum fuerat, remaneat.

Porrò non deſunt, qui impudenter ſe jactitent, ſicuti mecum ſimilibus diſcurrentem audiſſe memini, Ego modum novi, faciendi *mineram argenti*, & alteram *auri*, ex quibus tantum capio, quantum ad multos ſuſtentandos ſufficit. Sic autem procedunt tales: Accipiunt quatuor uncias Mercurii Lunaris & 32. argenti Cupellati, ex quibus extrahere ſe dicunt pro ſingulis unciis, drachmam unam; hôc peractô, accipiunt argentum cupellatum in ſcobem limâ prius reductum, cui addunt unam unciam ſalis communis, quibus ſublimatis, ac probè omnibus in pulverem redactis, ponunt in crucibulo ſupra carbones ſuccenſos, & ſtatim fluet, & intra exiguum tempus intra crucibulum videbitur circulus, & in fundo maſſa ex Mercurio, quæ eximitur, & reliquum eſt argentum cum ſale ammoniaco & ſublimato. Mercurium quem exemiſti ſerva, eſt enim magni pretii ad multiplicationem. Sic autem age:

Accipe ex hoc Mercuriô 4. uncias, & unam de argento limato, quæ veſicæ indita vitreæ per duos menſes fornaculæ imponantur urgeanturque, uno ſingulis ſeptimanis ignis aucto gradu; deinde miſtura projecta, ſeu præcipitata in colorē Leoninum tranſmutabitur, & eſt illa tantopere deſiderata medicina ad multiplicandam mineram. Sic porro multiplicationem inſtitues: Dictæ medicinæ ſingulis quatuor unciis appone unam unciam argenti cupellati, & quinque uncias Mercurii vulgaris, & in ſimili vaſe vitreo poſita committantur igni menſtruo ſpatio & reperies talis medicinæ unam partem converſam in argentum, vel aurum, ſi unciam medicinæ addideris. Atque hoc eſt *Secretum*, quod aliqui dicunt, ſe obtinuiſſe, neſcio à quo Medico, ſeu Secretario Magni Turcarum Imperatoris, aut etiam Soldani Perſarum in Utopia forſan nato, dum iis in partibus dura ſervitute premerentur. Sed qui *Sophiſticum* hoc machinamentum cupellæ commiſerit, is ſtatim Mercurium in

in fumum abiiſſe, ſcorias verò minerales in fundo ſeparatas, & argenti tantum, quantum impoſuerant, reperies, quamvis prius unà cum ſcoriis miſtum, integram argenti maſſam exprimeret.

Alius mihi tranſmutationem metallorum neganti veritatem rei hoc *magiſterio* perſuadere conatus eſt; Ego accipio pulverem, videlicet medicinam, quæ ſuper 22. Mercurii partes projecta, eum in aurum vel argentum convertit ſecundum quod medicina ex auro aut argento præparatur. Sic autem procedo: Duplicem aquam præparo, unam ex duabus partibus ſublimati, alteram ex antimonio, deinde extraho oleum ex duabus partibus antimonii, & ex una ſublimati, præparati tamen ſine alumine, & ſine ullo arſenico, tantummodo cum ſale & vitriolo. in pulverem redigo. Hæc pono intra retortam bene lutatam, clauſamque emplaſtro ex calce & albugine ovi confecto, deinde diſtillantur, quæ ex craſſa & nigra materia poſt ſæpius iteratam cohobationem, tandem in ſubtiliſſimum clariſſimumque liquorem abibunt; rurſum aqua mercurialis ſepties rectificetur, & toties, quoties rectificatio fit, ſextam olei Antimonii partem ſuperaffunde, deinde divido totum mixtum in duas partes, in una argento, in altera auro poſito foliato, quæ clauſo vaſe intra breve tempus in fluorem abibunt, ad inſtar pinguedinis liquefactæ. Hæc duo vaſa intra certum quoddam receptaculum undique clauſum, lampadis bimeſtri calore, lychno ſemper aucto, & intra prius vaſculum medicinam atram, in altero albam reperies. Atque hæc eſt medicina, quæ projecta ſupra Mercurium, in aurum vel argentum eum convertit, (utique haud aliud, quàm quod priùs impoſitum erat.)

Dic rogo bone Vir, quid faciunt in hoc *Magiſterio* Sublimatum, oleum Antimonii, Sal, Vitriolum? cum pulvis aureus & argenteus, & ultra alia quantitas auri & argenti, oleo & aquæ mercuriali impoſita, totum illud aurum & argentum tibi reſtituant, quod poſueras? Quid rogo in dictis ſalibus concipi poteſt, quod ullum auri effectum præſtare poſſit? Novi enim hoſce ſales ad nihil aliud prodeſſe, niſi ad diſſolutionem, depurationemque auri, & argenti. Inde verò medicinam parari poſſe multiplicativam auri & argenti per projectionem factam, prorſus nego; eſtque mera & vaniſſima perſuaſio eorum, qui nonniſi aurum ſitiunt & ſomniant; certè hujuſmodi medicinam, quam & tincturam vocant, tantum in ſua ſupra materiam projectione facta, poſſe exiſtimo; quantum ſi una gutta aquæ projiceretur ſupra unam vini menſuram: quo facto, quid aliud ex hac projectione, niſi idem vinum ſine ulla vini in aquam tranſmutatione emergeret?

Sed ad hæc ſumma pertinacia reſpondit; Tu mi *Pater*, negas veram & realem tranſmutationem jam tibi demonſtratam; ſed ut clarius eam tibi demonſtrem, accipe ſequens *experimentum*. Cape cinnabrium pulverizatum, & fiat ſtratum de dictis orbiculis cinnabrii, & unum de metallis, alternatim ſtratificando unum ſuper alterum, ponantur in cœmento 24. horis, igne non fuſibili, deinde exime materiam, quam vaſi cœmentatorio impones, & cinnabrium in illud metallum, quod ſtratificatum fuerat, cum cinnabrio converſum reperies.

O pulchrum experimentum! Quod ſi verum eſſet, quàm exiguo tempore, & tanta facilitate plures divites fierent, potiſſimum ſi ſtratificatio ſuper aurum, vel argentum fieret. Sed *experimento* mihi conſtitit, alium quempiam Pſeudochymicum tali ſecreto argentum confeciſſe, at poſtquam ritè examinatum fuit tanquam falſarium accuſatum, pecuniam, qua dictum argentum vendiderat, non ſine carceris, & capitis periculo reſtituere coactum fuiſſe. An neſciunt hujus farinæ Chymici, unumquodque differentium ſpecie metallorum habere ſuam propriam formam ſubſtantialem, & unam ſolam formam accidentalem, quæ dat tincturam talis, vel talis coloris, quæ etſi incorporata humido radicali talis, & talis metalli, in hunc, vel illum colorem mutent, aureum, argenteum, cupreum, ſtanneum; illa tamen non adeò intimè metallorum penetrant ſubſtantiam, quin ſeparari queant.

Poſt hunc alius ſe ſe obtulit, qui tranſmutationem veram demonſtrari poſſe aiebat ex eo, quod ferrum in cuprum perfectum mutaretur hoc experimento. Laminæ ferreæ, ſubtiles, & tenues imponantur aquæ vitriolatæ, & ſtatim reperies quod ex naturali ſympathia cuprea materia adhærens ferro, poſt ſe cuprum relinquet. Verùm cùm illi contrarium ipſo experimento ſumpto oſtendiſſem, & hanc *veram tranſmutationem* minime dici poſſe & debere monſtraſſem, ſed & reſolutionem ſolummodò ferri in ſcoriam, & corpuſculorum cupreorum in aqua vitriolata ſparſim prius exiſtentium, jam ferri attractu congregatorum unionem quæ deinde fuſa cuprum reddant. Hæc inquam cùm demonſtraſſem, obmutuit ſive pudore, ſive ſuamet ignorantia convictus.

Simile experimentum admiratione digniſſimum appono. Si *capilli*, ſive raſura capillorum, in ferreo vaſe coquantur, uſque dum ſub forma glutinis compareant, deinde vas fortiori igne urgeatur, fiet, ut ſi alios capillos huic brodio glutinoſo immiſeris, illi cupreis ſpiritibus in vaſe latentibus adeò imbuantur, ut *fila* puriſſimi *cupri* videantur, neque quiſpiam ſibi perſuadere poſſit, capillos eſſe, quæ tanto ſplendore radiant. Idem fiet, ſi *ferrum* ſulphure cœmentatum, & friabilitatem quandam nactum combuſti vitri pulvere inſpergatur, hoc enim cùm purum ferrum ſit, *cuprum* tamen apparebit.

Quomodo verò experiri poſſis, quantum *cupri*, *vitriolo* aut vitriolatæ aquæ *inſit*, ita age. Vitriolum coquatur aqua uſque dum totum ſolvatur in liquorem; liquor hic projiciatur ſupra Mercurium, & ubi reliqueris aliquantiſper ita permanere, poſteà poſito liquore intra retortam igne dato diſtilla, & evaneſcente mercurio, cuprum remanebit in fundo, quod ponderatum, in aqua quid cupri fuerit, cognoſces; & hoc pacto poteris facilè reperire, qualecunque tandem *metallum* fuerit, *quantum auri*, & *argenti* in ſe *contineat*. Quæ experientiæ non monſtrant tranſmutationem, ſed ſolummodò *immutationem*, ſive unius ab altero ſeparationem, uti in præcedentibus variis exemplis oſtendimus.

CAPUT II.

De licito, vel illicito Chymicorum Aurificio, quod per appoſitionem *vocant, ſive quo pars ad partem, id eſt, auro metallum quodlibet junctum, illud multiplicet.*

Notandum primò, *Aurum* purum, obryzum, & naturale, communi Chryſurgorum ſententia, gradum

gradum illum bonitatis obtinere, quam periti artis vocant 24. carattarum. Eſt autem *Caratta* ponderis genus tribus granis, & conſequenter 24. carattæ, 72. granis conſtans. *Granum* Græcis σιτάριον, minimum ponderum eſt, quorum ſexaginta unam drachmam conſtituunt. *Obolus* pendet grana decem, ſeu ſcrupuli dimidium. *Scrupulus* pendet obolos duos, ſeu grana 20. *Drachma* pendet grana 60. ſeu ſcrupulos tres, & eſt $\frac{1}{8}$ unciæ. *Uncia* duodecimam partem libræ conſtituit, & conſtat octo drachmis. *Libra* ſeu λίτρα duplex eſt, Civilis & Medicinalis, hæc 12. illa 16. uncias pendet. *Marca* continet uncias octo, ſeu ſedecim lotones, & his utuntur Aurifices. Hiſce præmiſſis jam opus aggrediamur.

Dicimus itaque, Artem Alchymiſtarum ſubinde licitam eſſe, dummodo aurum quod producit 22. carattis non inferius ſit. Eſtque duplex; Monetaria, quam & Collybiſticam & vulgò *Legam* vocant; altera Alchymica dicitur, quæ per additionem, ut vocant alterius metalli ad aurum vel argentum factam, aurum multiplicat. Utraque licita eſt, ſi intra terminos ſuos conſtiterit. Monetaria, pro monetarum cuſione ut plurimum auro, vel argento addit aliud metalli genus, uti æs, ſive cuprum, quam *legam* vocant; quæ tamen uti diximus 22. carattis non inferior ſit, ſicuti ex altera Alchymica, quamvis hæc in uſum monetarium non facilè aſſumi poſſit, ſed in utenſilia ſolummodo, & aureæ, argenteæque ſupellectilis apparatum, Monetaria tamen pro libitu Principis quacunque lega pecuniam cuſam parvam in proprio quidem principatu, non tamen extra eum diſtrahere poteſt. Sed cùm hæc vulgò nota ſint, iis non immorabimur, ſed hoc loco ſolummodo examinabimus *Alchymicam artem, utrùm additione* aliorum metallorum mineraliumque *verum* & purum *aurum, utrùm miſtum* tantùm *produci poſſit?* Quod ut majori cum methodo fiat, primò nonnulla ſupponenda ſunt.

Supponitur primò, *non eſſe ullum metallum*, aut minerale, *cui non aliquid auri, argentive admixtum* ſit, in uno quidem plus, in alio minus: quod tum primum infallibile ſmicroſcopii experimentum docuit. In mineralibus enim, metalliſque ſive perfectis, ſive imperfectis in pollinem contritis, mox ubi ſmicroſcopio applicato diſpeximus, ſemper nonnulla auri, argentique grana deprehendimus; quemadmodum nos in auro, argentóque nonnulla ex aliis metallis imperfectis commixta invenimus; ut proinde inde cognôrim, *nullum tam eſſe perfectum metallum, quod non cæterorum quoque miſcellam* quandam *adjunctam habeat*, quæ quidem miſcella inde originem ſuam traxiſſe videtur, quòd in mineris auro, vel argento refertis, ſemper heterogeneas, ſive mineralium, ſive imperfectorum metallorum glebas adjunctas reperias, quemadmodum ſupra in *Sectione de Metallurgia* fusè oſtendimus; unde fit, ut alterutra diverſarum glebarum, quamvis vix niſi oculis armatis perceptibili commixtione metalla coaleſcant.

Secundò. Idem in diverſis ſalium, ſive ſuccorum ſpeciebus, præſertim *Vitriolo* concreto, ſive in liquorem ſoluto reperimus: cùm enim aqua vitrioli ex pyritis minera, quam tranſit, continuo minima quædam tum pyritis, tum ei commixti auri corpuſcula abradat, hinc accidit, quod eam, dum confusè, & ſparſim per aquam ſine unione diſſipantur, mox alio metallo, ei juncto, præſertim ſympathico, id conſluxu quodam magnetico appetant, & ab eo attracta uniantur, quæ tum primùm manifeſta fiunt, ubi ſive cupellæ ſive cœmento commiſſa fuerint.

Tertiò. Hoc idem in Antimonio, Marchaſitis, Magneſia, Tutiis, Cadmiis, Arſenico, Auripigmento, Ochra, ſimilibuſque videre eſt, quæ ſemper nonnihil *auri*, ſive *argenti* admixtum habere, is ſolus negaverit, qui ejus rei Smicroſcopii uſu experimentum non ſumpſerit; unde mirum non eſt, vehementer Alchymiſtas decipi, dum in aurum id ſe tranſmutaſſe putant, quod primò iis inextiterat, quæ in *ſequentibus* amplius deducemus.

Sed experimentis jam noſtram doctrinam confirmemus. Accidit in noſtro Collegii Romani Pharmacopolio, ut dum in crucibulo tartarum igne reverberii calcinaremus, ea calcinatione peracta *in fundo crucibuli aureum globulum*, piſi magnitudine reperiremus: de quo mox variæ præſentium natæ controverſiæ, nonnullis ex tartaro id extractum opinantibus; quibuſdam ex aliis tartaro admiſtis rebus defluxiſſe ſentientibus. Ego quod erat, ſuſpicatus, aurum ex crucibuli materia, vehementiâ ignis colliquatum fuiſſe aſſerebam: Annuit meæ opinioni Excellentiſſimus *Jordanus*, Dux Braccianenſis, Chymiæ peritiſſimus tum forte præſens, qui & aſſeveravit, hujuſmodi *crucibulum* fieri ſolere Baſſanellæ ex terra quadam aureis ramentis perfœcunda, quæ crucibulis inſenſibiliter miſta, deinde vehementiori igne ſollicitata, liquefactaque in forma globulorum mercurii in crucibuli fundo collecta reperiatur; idemque contigiſſe aliis tum aurifabris, tum pharmacopœis. Tartaro verò, eo quod ex vegetabili natura originem ſuam trahat, aurum, ſive quodcunque aliud metallum ineſſe non poſſe: Globulus deinde trium ferè unciarum cupellæ commiſſus, dedit unam auri unciam, duas verò argenti, quod unà aureis iſtis ramentis commiſſum erat.

Ex quo luculenter patet, quàm facilè hallucinentur Alchymiſtæ, ſi ſubinde poſt variam ingredientium in aliquam compoſitionem miſcellam, auri quidpiam, aut argenti repererint; undenam enim id profluxit, ex demonſtrato experimento patet. Pari modo decipiuntur ii, qui ſubinde, dum *herbas* nonnullas in cineres ad ſalem extrahendum redigunt, aurum reperiunt; & audivi id ſæpius in Hungaria juxta aurifodinas accidere; Rationem hujus hanc damus, quòd ſpiritus auriferi in radices, ac reliquam herbarum ſubſtantiam delati, ibidem ambientis aëris frigiditate, & humiditate plantarum coagulentur, & ſpiritibus identidem affluentibus, tandem in corpus quoddam exurgant, quod deinde in vaſis igne candefacti fundo liquefactum reperiatur. Quo experimento imperiti rerum naturalium ſibi prorſus perſuaſerunt, nonnullas plantas vim habere mirificam, metalla in aurum perfectum tranſmutandi. Sed quoniam hæc in *præcedentibus* confutata ſunt, iis non immorabimur.

Reſtat itaque, ut jam varios *Chryſopœiæ* modos, operationes, & magiſteria proponamus, queîs nonnulli Alchymici per *additionem* quorumcumque tandem mineralium, impoſito priùs auro, & argento, augmentum ſe darè poſſe dicunt. Eſtque hic modus verus, & licitus quoque, dummodo à Magiſtratu per peritos Aurifabros & Chryſurgos

ſuum

ſuum & pondus, & qualitates obtinere oſtendantur. Ego ſanè *Lullum*, *Arnoldum*, *Rupeciſſam* alioſque ſuprà enarratos Chryſopœias Auctores, non alio, quàm ſequentibus modis aurum ſuum, ſi tamen quandoque verum aurum eos feciſſe comprobari poſſit, confeciſſe mihi perſuadeo. Qui verò putant non hoc eos modo, ſed per Lapidem Philoſophorum confeciſſe, audacius aſſerunt; ut lis decidatur, qua arte illi aurum obryzum purum, & naturale fecerint, quo fuco tincturam auri in infinitum multiplicativam præparaverint, aperiam.

ARCANUM I. CHYMICUM.

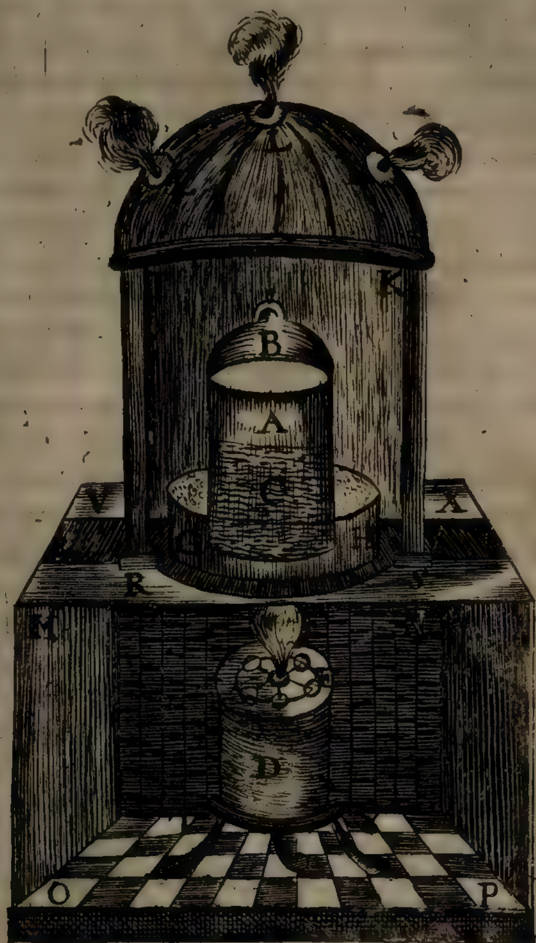
Quo ex una Argenti puriſſimi uncia, Auri drachma educi poteſt.

Communicatum mihi fuit hoc ſecretum à *Jacobo de Nigroponte* inſigni Iatrochymico, ſeque ſæpe ſæpius rei veritatem experimento comperiſſe atteſtatus eſt. Sic autem proceditur: *Accipe Lunæ cupellatæ unciam unam, deinde plumbi purificati uncias quinque, quæ fuſa ſimul in aquam communem granulatim projiciantur: hoc peracto, accipe Cinnabrii mineralis unciam unam, ſive antimonii unciam unam, quæ contrita in pulverem, unaque commixta, fac ſtratum ſupra ſtratum in crucibulo cum dictis granis, & pulvere: ita ut primum, & ultimum locum in ſtratificatione pulveres obtineant: deinde quàm exactiſſimè crucibulum luto ſapientiæ ſigillatum ponatur ſeorſim, uſque dum exiccetur, exiccatum ad ignem per quinque circiter horas; primò quidem igni lento, & poſtea forti ſollicitandum ponatur. Tandem ab igne remotum, ubi refrigeratum fuerit, in aperti crucibuli fundo materiam reperies panis inſtar, quæ cupellæ commiſſa dabit aurum purum putum, quæſitum.* Hoc eſt experimentum factum à *Jacobo Nigropontano*; qui tamen expreſsè dicit, nullum inde emolumentum percipi poſſe; ſed id ſolùm mihi ſe communicare ſecretum experimentum, quo quid Natura poſſit, quid non poſſit, oſtenderetur. Certè qui ſuppoſitiones noſtras paulò ante propoſitas bene intellexerit, is ingenuè fateri cogetur, iſtiuſmodi aurum non per tranſmutationem quandam, ſed vel per ſeparationem auri ab argento, vel cinnabrio, aut antimonio, vel ab omnibus ſimul, quibus primò inexiſtebat, factam, prodiiſſe.

ARCANUM II. CHYMICUM.

Quo hydrargyrum in optimum Argentum converti dicitur.

Fuit hoc arcanum à magno quodam Principe cujus nomen conſulto reticeo, mihi communicatum, qui & ſummo ſuo emolumento arcani veritatem ſe comperiſſe faſſus eſt. Sic autem proceditur: Quatuor ad hujus arcani complementum neceſſaria ſunt. Primò *Vas Chymicum* cum luto ſapientiæ; Secundò *Tigillum cupreum*; Tertiò *Locus* unà cum lampade asbeſtino ellychnio inſtructa; Quartò *ingredientia*, quæ ſunt argentum, aqua fortis, mercurius, & oleum Vitrioli. Accipe itaque primò pro Vaſe Chymico Vas vitreum, inſtar Cylindri tantæ latitudinis, ut manu id facile penetrare queas, ejus capacitatis, quæ mediam aquæ, aut vini menſuram facilè admittat; *Figuram* ejus expreſſam vide in ſchemate. A. Secundò, intra hoc Vas immittes optimæ *aquæ fortis* uncias octo, & optimi prius cupellati *argenti*, minutimque limati *uncias tres*, quæ ſimul commixta intra horæ quadrantem in aquam reſolventur. Hoc peracto, aquæ huic appones *argenti vivi*, probè priùs à fœcibus purgati libram unam; modus purgandi Mercurii eſt per coriaceam burſam expreſſio; hoc etiam peracto vas vitreum luto ſapientiæ probe claudes:

EXPLICATIO FABRICÆ.

A. *Vas vitreum materia* C. *refertum.*
B. *Operculum Vaſi* A. *collutatum.*
G. H. *Tigillum arena refertum.*
D. *Lampas oleo olivarum referta.*
E. *Ellychnium ſubereis alis inſtructum.*
F. *Flamma lampadis.*
L L L *Spiracula ſubſequentis loculamenti.*
V X I K *Loculamentum intra quod vas* A. *vitreum collocatur.*
V X M N O P. *Abacus cui loculamentum ſuperponitur; in medio* R S *pertuſum, ut flamma fundum vaſis* G H *prope attingere queat.*
T Y *Tripes ſupra quem lampas ponatur.*
Tota fabrica deinde claudatur.

fit autem *lutum ſapientiæ* ex farina tritici, calce viva, & argilla anaticè commixta, & albugine ovi ſubacta. Poſtea accipe tigillum cupreum ſub forma pelvis latitudinis ſpithamæ, altitudinis tranſverſæ palmæ manus: quod arenâ candidâ munitum ad dimidium uſque altitudinis vaſis adimplebis. Hujus pelvis arenæ vas vitreum jam oblutatum impones eâ induſtriâ, ut tranſverſi digiti diſtantia à fundo vaſis intra arenam elongetur, minimè verò fundat. Hoc quoquè peracto, accipe lampadem, vel quodlibet aliud vas ex quacunque materia operi exequendo opportunum oleo olivarum refertum, intra quod ellychnium asbeſtinum innatet ſubereis alis ſuffultum;

ſuffultum; quod accenſum tantum det luminis, quantum candela ex cera domeſtica, & mediocris craſſitiei dare ſolet. Hanc lampadem impones intra aliud quoddam receptaculum undique clauſum, ſuprà tamen, & è lateribus quædam foramina habeat, ut per ea fumus, & fuligo exire poſſit, atque ignis aëre neceſſario frui; & hujuſmodi complexum ponatur intra cameram, quam ſtufam ſiccam vocant, ſive in loco tepido calore imbuto. Deinde pones tigillum unà cum ſuo vaſe vitreo oblutato ſupra lampadem, ea induſtria, ut flamma fundum tigilli non immediatè feriat, ſed ab eo tranſverſi digiti ſpatio remota ſit; atque hoc pacto relinquas 14. dierum ſpatio in ſua digeſtione: quibus elapſis vas aperies, eique octo uncias *olei* ex *vitriolo* confecti & denuò clauſo per lutum vaſe, lampadi, uti prius, ſuper impone; & præteritis aliis 14. diebus vas denuò aperies, & in fundo vaſis reperies unam *libram argenti* in uſum aurifabrorum, quod tamen cupellam adhuc deſiderat. Tres libræ partes in tuum uſum, lucrumque exemptas ſepone, at quartam libræ partem denuò vaſi Chymico reſtitues: Cui tantum Mercurii ſuperaddes, quantum una quarta argenti pars pendet; atque unà duas uncias aquæ fortis optimæ, & totidem uncias olei vitriolici, ita ut argento vivo impoſitæ res ſuperemineant ad mediam vaſis partem; tantum enim ex tota materia illud impleri debet, non ultra; deinde denuò vas oblutatum lampadi committatur ad 14. uſque dies, quibus elapſis aperto vaſe invenies, uti prius unam *argenti libram*; à qua tribus partibus in tuum lucrum ſeparatis, quartam intra vas relinque, tantumque iterum argenti vivi ſuperaffundes, quantum $\frac{1}{4}$ libræ pendet, unà junctis duabus unciis aquæ fortis, & duabus olei vitriolici, uti ſupra, clauſumque vas, oblutatumque denuo lampadi committas, & elapſis 14. diebus idem reperies, id eſt, unam *libram argenti*, à qua $\frac{3}{4}$ abſtractis in tuum uſum, unam relinque vaſi, cui denuo tantum argenti vivi unà cum duabus aquæ fortis, & olei vitriolici unciis adjunctis, vas clauſum denuo lampadi ſuperimpones; & hoc pacto eodem ſemper in multos annos continuato proceſſu, argentum mirum in modum, uti putant, augmentare poteris. Obſerva tamen, ſingulis diebus lampadem repleri debere oleo, ne oleo conſumpto flamma æquo remotiùs à fundo tigilli recedat, ellychnium emunctione non indiget, cùm inconſumptibilis asbeſti filis contortum ſit: neque intereſt, ſi ultra 14. dies vas in ſua digeſtione relinquas, cùm quò in ea moratur longiùs, eò materia perfectiùs digeratur, argentumq; purius evadat. Qui verò plura hujuſmodi Chymica vaſa in operis executionem aſſumpſerint, iis quoque major argenti vis in lucrum cedet: majori verò vaſi, & materiæ, major quantitas, & ellychnia plura correſpondere debent: Atque hoc eſt Chymicum artificium, quo quempiam toto vitæ tempore commodè vivere poſſe ait is, qui id mihi communicavit. Jam verò, *an iſtiuſmodi argentum verè & propriè argentum* ſit, & qua de cauſa tantum incrementum capiat, examinandum, reſtat.

In hoc itaque *tres unciæ argenti* puri ingregiuntur; octo unciæ aquæ fortis; argenti vivi libra una, olei vitrioli unciæ octo, quæ juncta ſimul, dant 21. uncias, id eſt, duas libras exceptis 3. unciis, à quibus ſubtractæ 3. unciæ argenti puri, remanent octo unciæ, aperto autem vaſe extrahis inde unam libram argenti. *Quæritur*, unde & quomodo 7. unciæ argenti ipſi accreverint? Reſpondeo, cùm argento vivo puro puto, uti & aquis fortibus, aut Vitriolo argentum actu non inexiſtat, niſi minimæ illæ particulæ, ſive corpuſcula argenti ſingulis priùs à Natura commixta fuerint, uti ex ſecunda ſuppoſitione patet: quæ ſemimenſtruo ſpatio igne macerata, & circulata tandem exiguo illi trium unciarum argenteæ portiunculæ ſymphatico confluxu cohæreſcunt, atque adeò unam argenti maſſam 12. unciarum conficiunt: quia tamen ſola illa corpuſcula pauciora, quàm ut ſeptem unciarum corpus argenteum conſtituant, videri poſſint, neceſſe eſt, ſalina quoque corpuſcula, quæ tum in Mercurio, tum aquis fortibus, & vitriolo ſparſim continebantur, argenteæ maſſæ una counita in 12. unciarum argenti maſſam excreverint. Quod niſi dicamus, fruſtrà totum Mercurium, aquam fortem, & vitriolum in argentum tranſmutatum fuiſſe dicemus. Cùm fieri non poſſit, ut id, quod ex ſe, & ſua natura actu, & eſſentialiter non habet, hoc tamen dare poſſit. Reſtat itaque, totam *ſeptem* unciarum argenteam maſſam ex ſolis iis argenteis corpuſculis, dictis ingredientibus commixtis, unà cum ſalinis corpuſculis iis inexiſtentibus conſtitutam fuiſſe; & clarè patet ex undecim unciis liquoris, aut ſcoriæ poſt operationem peractam ſuperfluæ; quæ minimè reſtitiſſent, ſi per tranſmutationem coaluiſſent: cum per hanc totum in totum converti, ut vera tranſmutatio dici poſſit, debeat. Quæritur itaque, *utrum argentum* hoc pacto comparatum, *verum* argentum dici poſſit? Reſpondeo, quod ita, etſi id cupellæ commiſſum multò minori copia ob heterogenearum partium commixtarum ſeparationem, prodeat. Unde quoque patet, negotium minimè ſuccedere, ſi dictis ingredientibus nulla corpuſcula argentea inexiſterint, vel pro majori minorive eorum commixtione plus, minuſve argenti emergat. Addo, vix ex hac pragmatia tantum argenti prodere, ut ſumptus impenſos reſtituat.

ARCANUM III.

Quo pars cum parte juncta aurum prodit.

Accipe unam unciam argenti puri, quod albo ſulphure prius purgatum ſit, & duas uncias *auri* laminati, ſimul liquefiant: deinde accipe $2\frac{1}{2}$ uncias, ſtratificentur ſimul in terreo, vel ferreo vaſe, & calcinentur in ardenti arena, quod calcinatum eſt, in pulverem redigatur, cui æqualis ponderis mercurium ſublimatum junges, ſuperaffuſo quinque unciarum pulvere, omnia ſimul per retortam uſque in oleaceum liquorem tribus vicibus diſtilla, atque intus præcipitatum manebit, quod minutim conteres, cui adjunge ſequentis fluoris uncias quatuor; Sic autem fit hujuſmodi fluor: Accipe albi Tartari unciam unam, ſalis nitri 3. Boracis 2. Salis Armoniaci $\frac{1}{2}$ vitri venetici $\frac{1}{5}$ omnia ſimul conterito minutim; de hoc inquam quatuor uncias præcedenti præcipitato junges, poſitaque in mundo tigillo, coopertoque igni expones ad unam horam, & habebis regulum, quem minutim contritum cœmenta, quod fit eo qui ſequitur modo: Accipe è Scobe Chalybis q. ſ. duas uncias ſulphuris prius calcinati, antimonii

antimonii uncias quatuor, igne forti fuſioni committantur, unâ circiter horâ; deinde accipe ex hoc contrito duas uncias, unam unciam æris viridis ſive æruginis, unam unciam cinnabaris, unam unciam ſalis armoniaci, calaminæ 4. uncias: quæ tamen prius communi ſale æqui ponderis calcinata denuo ſolvas, & tribus vicibus aceto forti incocta relinquas ad exiccandum, hoc pulvere regulum ſuprà relictum cœmentabis, quo peracto habebis, quod propoſitum fuit *aurum*, omne examen ſuſtinens, utique paulò plus auri, quàm quod, dictas ob cauſas, impoſueras.

Sequuntur Arcana, quam Confirmationem *vocant, & eſt ſulphur fixum Lunam in Solem tingens.*

Supponam hoc loco nonnulla Arcana Chymica, quæ ex abditis & variis figurarum emblematumque involucris, ex myſtica tum Arabum, tum ſequacium *Lulli* officina deprompta erui, ex quibus *Lapidem* Veterum *Philoſophorum* nil aliud, quàm quod hîc ponimus, fuiſſe patebit: Dici enim vix poteſt, quantum fallaces ad affectatam Lapidis ſtructuram convincendam faciant figuræ emblematicæ; quantum allegorica verborum, nominumque intricatio, dum plerique non plebeii tantùm, ſed & ſapientes protinus ad id, quod vel ipſis admirandum, vel ad ſummam beatitudinem conſequendam proficuum eſſe poteſt, pleno quaſi impetu ruant, nulla rerum habita conſideratione, ſine ulla adhibita rationis ſtatera in illud veluti vertigine agitati & anxia auri fame rabidi prolabantur; Quod vel inde patet, quòd nonnulli ex *Paracelſi* aſſeclis, uti myſterium illud ſub acroſtichide contentum, de quo ſupra mentionem fecimus, non tantummodò venerati ſint, ſed & variis figuris emblematicis, & ſymbolicis adornaverint, ut opus magnum quod conficere ignorant, arcanis ſaltem ſymbolis & fucata nominum diſpoſitione, id ſummum quippiam & inauditum ſe proferre oſtentarent. Sed quia res ad vanitatem Alchymiſtarum demonſtrandam, digna eſt, hîc Emblemata ſupponam.

Ex Chymicis Manuſcriptis fraus extracta.

Fiet Inde Xenophontis Verum Mandatum.

Hæc ſunt mira illa arcana, quæ ſub ridiculis figuris & emblematicis fatui ciniflones mundo exhibent, quarum interpretationem jam apponemus, ne *OEdipum* eorum dolus, & fallacia ſubterfugiſſe videatur; magno enim ſemper conatu in iſtiuſmodi eruendis incubuimus. In *prima Figura* circulus ambit trigonum cruce inſignitum cui ☉ & ☽ figuræ includuntur: in circulo habentur hæc verba: *Sala Vera Laudat Philoſophia Habentes Voluntatem Rectam; Fiat Inde Xenophontis Uberatio Mira:* Si ex hiſce nominibus initiales vocum litteras in unum coëgeris, prodibit SULPHUR FIXUM, quod & trigonum unà cum annexa cruce, nota 🜍 ſulphuris apud Chymicos uſitata ſignificat; ubi apertè patet, Alchymiſtam dum *ſala* pro *ſola* ponit, Linguam Latinam ne quidem intellexiſſe.

Secunda Figura habet tres circulos cum trigono cruciato & inſcripto, in primis duobus circulis eadem verba, quæ in prima Figura, ne myſterium latens, & legentibus, arcanumque admirantibus ſtatim pateret: Initiales enim vocum literæ id, quod prius notant SULPHUR FIXUM, quod nota quoque Chymica 🜍 demonſtrat. Verba verò in tertio circulo poſita eadem ſunt, quæ in prima Figura circa trigonum deſcripta ſcilicet, *Lege omnes Sophos ergo ſic tuos;* queîs verbis ſtupide conſtructis indicant, omnes Sophos, ſeu Philoſophos per Sulphur fixum primam Lapidis materiam intellexiſſe.

Tertia Figura ſtupidi cujuſdam Alchymiſtæ fuit, qui verba myſterioſa ex *Paracelſo* extracta in hanc figuram tranſtulit, circulo ambiente trigonum. In circulo habentur hæc verba: *Viſitetis Inferiora Terræ Rectificando Invenietis*, & in altero ſemicirculo: *Occultum Lapidem, Veram Medicinam*, quorum vocum initiales literæ VITRIOLUM indicant, & ſub Figura hæc verba ponuntur

Fiet Inde Xenophontis Verum Mandatum.

Quorum initiales literæ dant FIXUM. Sub hac itaque figura Lapidis materiam indicant *Vitriolum fixum.*

Habebitis hîc, quotquot Alchymiæ dediti eſtis Sulphur fixum, & Vitriolum fixum, verum utique Lapidem, non Philoſophorum, ſed foſſorum proprium, quem ubique facile reperiatis; & quid tandem? hoc enim jam cognito, tantum ſcio, quantum prius: noſſe enim cuperem, quis uſus tam myſterioſi Lapidis; quid, rogo, cum tali Lapide, Sulphure, & Vitriolo fixo faciemus? anne aurum inde educemus? tantum ſanè puto extrahi poſſe, quantum ex Carbonariis culinæ quiſquiliis. Annon hoc eſt contradicere omnibus priſcis Philoſophis, qui primam Lapidis materiam non Sulphur, non Vitriolum, aut Arſenicum, ſed Mercurium unanimi conſenſu poſuerunt. Imò expreſſe omne ſive minerale, ſive metallum ab operatione lapidis proſcripſerunt, his verbis: *Metallum, quod opus noſtrum ingreditur, non eſt aurum, & argentum vulgi, non aliud imperfectum metallum aut minerale quodcunque, ſed proprium Philoſophis.*

Hoc pacto *Paracelſus* arcanum Lapidis extra omnes mineralium limites collocat; cùm tamen in proceſſu nulla alia re niſi metallicis, mineralibuſque utatur. Ego verò intentionem eorum penitius concipiens cauſam video, quare ſecretum hiſce ſchematis obvelandum cenſuerint: Legerant ii proceſſum ad aurum graduandum, quem dum non intelligerent, ſaltem ne quidpiam neſcire viderentur, illum inſulſis hujuſmodi emblematis abdidere. Sed ne nihil hîc intactum reliquiſſe videar, apponam totius rei proceſſum juxta intentionem veterum, cum emolumento quodam, non tanto tamen, quantum Alchymiſtæ ſibi imaginantur; unde non tam lucri cauſa, quam experimenti, quod ſanè pulchrum eſt, clarè exponendum duxi.

Nota primò, per *confirmationem* hoc loco à Chymicis nihil aliud intelligi, quàm tincturam quandam, quod idem ac ſulphur fixum, quæ tinctura totius operis complementum merito, ut ipſi ſentiunt, dicitur; nam inſtar fulminis omnia metalla penetrat, iiſque convenientem colorem dat; & quemadmodum totum magiſterium conſiſtit in tribus hiſce: pondere, fixatione, & colore, quæ per triangulum circulo inditum ſignificantur: ita

ita illa intra materiam introduci debent, ut Luna Soli mixta in aurum immutetur, etiamſi verò pondus, & fixationem obtineas, illa tamen cupellæ commiſſa ſubſiſtere non poterunt ſine confirmatione, ſive tinctura, quod *Sulphur fixum* vocant: quomodo verò illa tinctura, ſeu ſulphur fixum conficiatur, appono.

PROCESSUS I.

Confirmationis, ſeu tincturæ ☾. in ☉. convertentis.

Accipe unam ſemiunciam ſulphuris optimi, & tres ſemiuncias crudi antimonii, quæ fuſioni commiſſa dabunt regulum colophonia reſina fuſum. Ex hoc accipe duas ſemiuncias, ſive unam unciam cum dimidia, atque unà ex ☉ & ♃, ex ſingulis unam ſemiunciam, quæ tigillo commiſſa ſimul fundantur, & deinde quatriduum noctu, diuque in olla optimè oblutata intra calidam arenam ad digeſtionem exponantur, & hoc pacto tres memoratæ res non amplius ab invicem ſeparabuntur, & volatilia fiunt juxta naturam, & albedinem antimonii: atque hæc eſt *aqua penetrativa*, & vocatur aqua, quæ tingit ad 18. gradus. Hanc aquam reſerva ad uſum poſt exponendum, & à peritis vocatur aqua ad 18. graduativa.

PROCESSUS II.

Solutionis Sulphuris fixi ad volatilitatem.

Jam proceſſum, quem Philoſophi ſubticuerunt aut neſciêrunt, nos in apertam lucem ſincerè educemus. Hac verò ratione ſulphuris fixi ſolutio ad volatilitatem præparetur.

Accipe *auri* ſemiunciam, ſive unum lotonem, quod in pulverem limatum igni leni 8. horis imponatur; deinde accipe tres ſemiuncias, ſeu 4. drachmas tartari ad albedinem calcinati, ſemiunciam ſalis, & 4. lotones ſalis armoniaci, ſimul omnia miſce, ex hoc mixto cape ad unam ſemiunciam, tres quintas unius unciæ auri, (*Nota benè*, nos per quintas partes, drachmas intelligere, & per lotones ſemiuncias) contere ſimul unà cum ſupradicta materia impoſita humili alembico, cui ſuperaffundes aquam fortiſſimam, & alembico poſito in balneo *Mariæ* diſtilla ſexies, & tribus vicibus ultimis cum nova aquæ regiæ appoſitione; hoc enim pacto aſcenſione materiæ peracta, eam leni calore expoſitam relinques ſpatio 24. horarum, ſepara deinde à calce aquam fortiſſimam, ad dulcedinem uſque, tandem exicca, & fige arte nota, & habebis propoſitum, cujus uſus ſequitur.

Accipe ex ſupra dicto Proceſſu primo expoſitâ aquâ argenteâ ad 18. graduativâ unum lotonem, ſeu dimidium unciæ, & tantumdem auri præparati, & tantundem ſtanni, antimonii verò 4. drachmas, quæ ſimul juncta, & evaporata relinquunt corpus, ex quo ſumes 2. ſemiuncias, & $3\frac{1}{2}$ unc. antimonii crudi, quæ fuſioni committantur, quo facto aurum in ſe trahit tincturam ad 18. grad. Luna conſiſtente, obtinebitque ſulphurei coloris ſupremum gradum, optimo *auro* parem. Hanc pragmatiam quoque apud *Lullum* in ſua clavicula, & *Iſaacum Hollandum* reperio, quamvis aliis verbis, ſymbolicoque verborum involucro tectam; eſtque ad mentem veterum ſapientum; hoc tantum excepto, quod ingredientia in opus hoc, additionem auri, & argenti vulgi, reliquorumque mineralium admittant, quam tamen ſubdolè negant Veteres, ne aut ſecretum, ſi quod eſt, pateat; aut ne fraudis convincerentur.

Alter per 2. confirmationis Proceſſum.

Sume $\frac{1}{2}$ unciæ, ſive lotonem Lunæ in 18. gradus exaltatæ, uti in primo proceſſu præſcripſimus, aurique præparati in ſecundo proceſſu, lotonem cum dimidio unà cum lotone $1\frac{1}{2}$ ſtanni, ponantur omnia ſimul in tigillo terreo, & regulum inde reſultantem evaporare ſinas: adde deinde inſuper unam unciam ſtanni, & habebis materiam per regulum unitam: deinde ex auro in ſecundo proceſſu præparato, & ex antimonio crudo accipe $1\frac{1}{2}$ unc. ponantur in veſica deſcenſoria, diſtillatione urgeas uſque ad reguli ſublimationem; hunc deinde, pulvere ex veteribus calceorum ſoleis aduſto ſtratificabis, & deinde quartabis ad ſummum, ut termino Chymico utar; & habebis deſideratum aurum ad 18. grad. tinctum. Hoc iterum breviùs perages. Sume uti ſuprà ex præparatâ Lunâ 18. grad. exaltata, & ex auro præparato, quibus junges regulum ♃. tanto pondere, quantum ☽ poſita pendet; veſicæ ſimul omnia committantur, quo facto, huic maſſæ commiſcebis bis tantum antimonii crudi, quantum maſſa pendet, quam deinde igne evaporare ſinas, quod reliquum eſt, per ♄ abſtrahe, & habebis aurum ad 18. grad. uti dicunt, exaltatum; quod tamen aliud *aurum* non eſt quam illud auri & argenti quod impoſueras; ad ſummum depuratione *exaltatum*, cujus tincturâ & reliqua mineralia commixta, participent.

PROCESSUS III.

Quomodo veteres vi lapidis, ſive ſulphuris fixi, exaltarint aurum ſuper omnes gradus auri mineralis obryzi.

Hic proceſſus fit per Regulum graduatum, in quo latet ſulphur fixum unà cum ſua additione; eſtque tinctura qua Luna in 26. grad. aurum convertitur, & omnia examina ſuſtinet, & ſic proceditur: Sume duas uncias antimonii crudi, & $1\frac{1}{2}$ unc. auri. Unam unciam cupri, ex recremento chalybis, ſive ex limaturæ ferri ſcobe $\frac{1}{4}$ unc. ex quibus fuſis regulus exibit, deinde ſume Biſmuthum, ſive plumbum cinereum, & antimonium crudum; ex utroque tres uncias, & inſuper 3. uncias plumbi communis; ex quo fuſo exibit alius regulus. Hoc peracto, accipe ex ſupra adducto Proceſſu primò præparatæ & in 18. grad. exaltatæ Lunæ, $\frac{1}{2}$ unciam, quam tigillo committe, cui junges ex regulo graduato paulò ante præparato $\frac{1}{5}$ unciæ partem; atque ex regulo, cinerei plumbi, ſeu Biſmuticho $\frac{1}{2}$ unc. ſepties in retorta abſtrahe, & habebis additionem *auri* ex regulo cum ☽ ad 26. grad. *exaltati*, aurum omne examen ſuſtinens, optimum, & uti dicunt, auro obryzo excellentius quod de ſumma depuratione dictum velim.

PROCESSUS IV.

Quo ſulphur fixum per commune ſulphur obvium Lunam obiter purgatam in Solem *tingit.*

Sume $\frac{1}{2}$ unc. auri puri communi ſulphure ſulphurizati uſque dum fragile reddatur, & ſulphur conſumptum ſit; Recipe hoc aurum præparatum, & denuo recenti ſulphure ſtratificetur ad ſulphuris combu-

combuſtionem, & hoc pacto ſepties procede. Deinde ſume aurum ſulphurizatum, contere illud ſupra marmor in pollinem, & impoſito ei in alembicum ſuperaffunde aquam regiam, qua abſtracta uſque ad oleitatem reaffunde illud ſupra aurum, addita recenti aqua fortiſſima, ſeu regia, & hoc tertiò facies; quo peracto, ſuperaffuſo illi fortiſſimo ſpiritu vini, exponatur leni calori, & hoc peracto ſpiritus vini ad ſe attrahet omnes alios ſpiritus, qui leniter ſpiritu vini abſtrahantur, & in fundo materiam liquidam reperies, quam bifariam divides, primam partem in corpus coagulabis arte notâ, vocant præcipitatum, quem in pollinem redactum vitreo vaſi repones, & alteram dimidiam materiæ liquidæ partem ei affundes, & iterum in unum corpus coagulari ſinas, & habebis opus conſummatum. Hujus pulveris ope Lunam purgatam cæmentabis, & habebis aurum quæſitum, itaut una pars hujus pulveris ad decem partes Lunam purgatam in fuſione, illas in *aurum* tingant; quamvis ſemper in cupellæ examine minus reperias; & nonnihil ſophiſticum oleat.

PROCESSUS V.

Confirmationis tincturæ, ſeu ſulphuris fixi per cæmentum nobile perficiendum.

Sume 2 uncias auri puri, & 1 ½ unc. communis cupri, quæ ſimul fuſioni committantur, in corpus; dum fluit materia accipe ½ unc. ſulphuris circiter, quam paulatim intra fuſionem projicies; hoc facto exceptam materiam contere cum ½ unciæ cinnabaris mineralis minutim, deinde contritum impone vaſi, eique ſequens oleum ſuperaffunde benè commixtum. Oleum ſic fit: Accipe vitri antimonii 2. uncias; unam unciam ſalis nitri probè purgati; hæc contrita in pollinem humili vaſe, in cinere calidô exponantur, vaſe charta obſtructo, in fuſione relinquantur non nimis longo tempore, quo peracto frigefactæ materiæ ſuperaffunde fortiſſimum ex vino acetum, uſque dum materiam cooperiat, & deinde per alembicum acetum abſtrahe, & hoc quatuor vicibus repetes, & quinta vice fortius, uſque dum nihil amplius ex aceto ſuperſit; quod ſequitur oleum ſanguinis inſtar ruberrimum eſt; à quo phlegma aceti abſtractum dabit oleum requiſitum: hoc oleum ſuperaffunde ſupra dicto pulveri in vaſe recondito, cum dicto pulvere bene commiſce, uſque dum paulatim coaguletur; deinde iterum dicto affuſo oleo, ut prius coaguletur, atque hanc operationem tertiò repetes, & habebis cæmentum præparatum ad Lunam in aurum convertendum. Hæc ferè eadem invenies apud *Paracelſum lib. de gradationibus*, quamvis tot, tantiſque obſcuritatibus involvit, ut vel ipſe neſciat, quod aſſerit aut ſaltem ſi ſcivit invidia tactus reticuiſſe videatur, atque hujuſmodi tincturam vocat *tincturam Philoſophorum*; ego verò eam non niſi *Sophiſticam* & metallurgicam aſſero. Atque ex hiſce meis interpretationibus luculenter mihi innotuit fallax Alchymiſtarum ingenium, qui ne artem magnam neſciviſſe viderentur, miris eam figuris obtexerunt, aut ſi ingenium iis ad emblemata excogitanda aptum defecerit; ſaltem ſteganographico artificio rem cooperire non deſiſtunt. Cùm ante plures annos Vaticanam Bibliothecam luſtrarem; fuit mihi à cuſtodibus exhibitum ingens arcanum, quod veram lapidis conficiendi rationem continere arbitrabantur, cùm tamen exoticorum characterum, quibus id deſcriptum erat, monſtra, omnem de eo penetrando ſpem ademiſſent, ad me tum temporis hieroglyphicis interpretandis deditum, recurrerunt; ut ſi fieri poſſet, ſigilli apertionem tentarem: promiſi me tentaturum. Et domum reverſus, Characteres protinus arte mihi conſueta in alphabetum digeſſi; arcanum detectum poſtero die cuſtodibus Bibliothecæ monſtravi; qui ſanè magis ſubitaneam Characterum enodationem, quàm ipſam artem mirari videbantur. Arcanum tale erat.

Arcanum Philoſophorum, ut ex Saturno facias Aurum *perfectum.*

Recipe libram ſemis Mercurii, & uncias duas ſulphuris: amalgama utroſque ſimul, itaut de alterutro nil appareat, ſed remaneat pulvis niger ex his duobus, quem recipe, & pone in phiala ſtricti oris, & pone ſuper fornaculam, ſeu furnellum olla mediante cum cineribus cribratis, ut ſcis, & fac, quod cineres non aſcendant ad materiam, & da in principio ignem levem per octo dies, ad hoc ut ſpiritus, non aſcendant, & ſi quid aſcenderit in illis octo diebus, reduc cum illo, quod in fundo vaſis remanebit, frangendo vas ſingulis octo diebus, poſt primam materiam factam, quæ erit nigra, & ſic frangendo vitrum, tere materiam tuam, & repone in alio vitreo vaſe, & ſic facias omni octavo die, donec videas materiam tuam in colore cineris; tunc diminue cineres per unum digitum, ita quod non remaneat de cineribus niſi per duos digitos & ſuperpone igni, & tamdiu permitte donec materia ſit rubea; & quando videris eam rubeam, diminue iterum de cineribus per digitum, & ſic per conſequens, quouſque ſit albiſſima ut nix, & quod poſtea revertatur in colorem rubeum, de qua medicina recipe unam unciam, & projice ſuper octo Saturni præparati, & fiet Saturnus niger, & durus ut ferrum; de quo ita duro & nigro projice unciam unam ſuper uncias octo Saturni, & fit rubeus, de quo rubeo projice unciam unam ſuper octo libras Saturni præparati, & habebis *aurum* perfectum. Laus Deo. Ita Magiſter *Odomarus.* Non ut ego puto tota ſubſtantia, ſed tinctura, quæ commixta ſimul cætera mineralia in unam ſubſtantiam imbuit.

Hoc eſt arcanum, tot characterum diverſitate tectum, in quo tamen nihil eſt, quod tibi quæſitum emolumentum polliceatur; cùm plumbum in aurum ſine Mercurio Philoſophorum ex auro, vel argento extracto, communi omnium Philoſophorum conſenſu tranſmutari nequeat. Sed Mercurius tali ratione præparatus, & ſuper quodvis metallum projectus, illud in id, quod eſt, tranſmutare perhibetur: unde & hoc arcanum prorſus ſophiſticum eſt, ut proinde nulli in ejus ἐγχειρήσει oleum, & operam perdere conſulam: vides ex hoc fuco, quàm parum ſincera ſint omnia illa arcana, ſeu potius receptæ, uti vocare ſolent, tot figurarum ſymbolis adornatæ: tot occultis literarum notis tectæ. Ego ſanè hoc teſtari poſſum, me nullum lapidis arcanum ſub hujuſmodi Zyphris occultatum reperiſſe (quorum tamen ingentem copiam à ſua obſcuritate vindicatum, & arte mihi propria ſolutam, apud me reperio) quod non vel ad fucum faciendum, vel ad vexationem ingeniorum adornatum fuerit. Cujus apertum ſignum eſſe poteſt, quod hujuſmodi receptas, ſeu arcana poſtea, vel in *Lulli* Clavicula, vel *Paracelſi* archidoxis, vel etiam apud triviales ſcriptores, *Portam*, *Veckerum*, *Alexium*, alioſque claris verbis exhibita invenerim. Sic luditur Orbi

Orbi à clancularriis hiſce ciniflonibus. Sed jam ad Tertiæ figuræ quam *Paracelſi* eſſe diximus, interpretationem, calamum convertamus. *Paracelſus* ſanè, uti jam ſæpe diximus: unus inter cæteros, hujuſmodi impoſtoribus, merito ſuo adnumerari poteſt: cum dici vix poſſit, quàm illa arcana, quæ prius vel ex *Lulli*, *Arnoldi*, vel *Iſaaci Hollandi*, aut *Valentini Baſilii*, aliorumque manuſcriptis deſumpſerat, quàm inquam, mirè affectata verborum obſcuritate, aut ænigmaticis involucris, ne plagiarii criminis convinceretur, texerit: & cùm omnia dicere videatur, nihil tamen adferat, quod mentem *Lectorum* non dubiam, ſtupidam, & quidnam de arcano obvelato ſentire aut credere liceat, ignaram prorſus ancipitemque relinquat: eos verò ipſos, ex quibus deſumpſerat, inſuper ignaros rerum, & falſarios dicere non verecundetur.

Sed adducamus verba intolerabili jactantia plena, quæ in præfatione libelli de tinctura Phyſicorum de ſe profert. *Hoc*, inquit, *Seculo Monarchia cunctarum artium* Theophraſto Paracelſo *Philoſophiæ*, & *Medicinæ principi mihi contigit: Ad hoc enim à Deo* (verius à Satana) *ſum electus, ut Phantaſias omnes excogitatorum, & falſorum operum putatitiorum, & præſumptuoſorum verborum per ipſum extinguerem, ſive ſint* Ariſtotelis, Galeni, Avicennæ, Meſue, *vel cujuſcunque fuerint, etiam eis adhærentium.* Non ſufficit ei præſumptioni audaciam conjunxiſſe, ſed & prophetam quoque de ſua Monarchia vaticinando egiſſe reſtabat, quod hiſce verbis innuit: *Theorica*, inquit, *namq; mea procedens ex luce Naturæ nunquam labefactari poteſt ob ſui conſtantiam, nec immutari, quinquageſimo poſt ſeſquimilleſimum octavo vivere primum incipiet anno.* Certè cum jam centum & quinq; anni à vaticinii termino elapſi ſint, tantum abeſt, ut hucuſque quicquam tantâ ſcientiâ dignum prodierit, ut potius pſeudopropheta & impudendiſſimus impoſtor ab omnibus paſſim habitus, & apologeticis ſcriptis demonſtratus ſit, itaut ejus ſcripta quoque à Sacro-Sancta Romana Eccleſia, tanquam impia, Chriſti fidelibus pernicioſa ex Catalogo Librorum Orthodoxorum expuncta & prohibita ſint; de quo conqueri videtur ſequentibus verbis; *Practica*, inquit, *ſequens tandem admirandis, incredibilibuſque ſignis comprobabitur, itaut mechanicis, & plebi communi palam ſit futurum, & ipſi penitus intelligent, quam contra Sophiſtarum nugamenta, conſtans, immotaque ſtabit ars illa* Paracelſica, *licet illa Sophiſtica Papiſticis, & Imperialibus privilegiis in ſuis ineptiis confirmetur, & tueatur*, Concludit tandem. *Hoc arcano*, inquit, *poſtremum ſeculum, ut gratiæ dono, verique ſpiritus illuſtrabitur manifeſtè, compenſabiturque, ſic ut ab exordio mundi ſimile germen intellectus, & ſapientiæ haud amplius auditum ſit.* Qui paulò antè vaticinii eventum ſuum ſortiri 1558. aſſerebat jam illum ad ultimum ſeculum Antichriſti, vel ut alibi loquitur, ad adventum *Eliæ Artiſtæ* prænunciat.

Quis rogo tale unquam jactantiæ monſtrum vidit, aut de ſimili arrogantiæ Bombilione audivit? Sed ne tantarum ineptiarum cauſam decidamus, jam quid præſtiterit in hac arte dignum, videamus. Sic autem in Libro intitulato *Aurora Philoſophorum* dicit. Accepit hic vitriolum fixum pro materia prima Philoſophorum, quod & in tertia figura demonſtravit hiſce verbis: *viſitabis interiora terræ rectificando invenies occultū lapidem veram medicinam. Fiet indè Xenophontis verum mandatum*, cujus initiales, uti ſupra oſtendimus, literæ vitriolum fixum exhibent: & per terram quidem intellexit ipſum vitriolum, per interiora terræ dulcedinem ejus, ac rubedinem: *in occulto enim*, inquit, *vitrioli ſubtilis, nobilis, & purgatiſſimus ſuccus, ac purum oleum latet, cujus projectionis modus calcinatione, vel diſtillatione non eſt aggrediendus, quia viriditate ſua minimè privari debet, qua ſi tamen privetur, unà id & viribus & arcano carere neceſſe eſt.* Habemus arcanum, faciat jam cui lubuerit, ex eo aurum quantumcunque libuerit: Ego ſanè hæc non artis magnæ ſpecimina, ſed mera malè feriatorum hominum nugamenta judico: Et ne *Paracelſo* injuriam facere videar, hîc Magiſterium, quo lapidem fieri poſſe ad aurum tingendum exiſtimat, adducam, ut ex ipſo quid ſperandum ſit, colligi poſſit. Sic autem procedit in 13. *lib. Auroræ Philoſophorum.*

Primò *Vitriolum minerale*, quod multis jam locis tanquam ad artem ineptum rejecerat, jam tamen veluti pœnitentiâ ductus, id magiſterium ſuum aſſumit, & uti id multis viſcoſis, lutoſiſque imperfectionibus obnoxium eſt, ita quoque à ſuis impuritatibus per ſæpè iteratam rectificationem liberari debere, præſcribit, uſque dum viriditas ejus manifeſta fiat, & nè viror hic in pallorem vertatur, non ſoli exponendum, ſed valido hypocauſto conſervandum præcipit probè contra pulverum injurias munitum.

Secundò. Aliquot menſium ſpatio, vitro poſtmodum clauſo *digeſtioni* committat, uſque dum variis coloribus intercurrentibus tandem ſuprema rubedo appareat, quod commune omnium Philoſophorum præceptum eſt; quæ tamen uti nullam adhuc fixitatem pollicetur, ita quoque amplius ab inquinamentis purgandum dicit aceto, donec ſemotis fæcibus ab omnibus impuritatibus prorſus liberum fuerit, & abſolutum: atque hanc dicit tincturæ veram & optimam rectificationem, de qua *oleum*, quod vocat, *benedictum* elici debet hâc pragmatiâ.

Tertiò. Ab hac tinctura vitro indita, alembicoque ſuperpoſito, ne ſpiritus exhalet, optimæ notæ luto oblitis commiſſuris, ſpiritus igne ſuavi, lentoque, puto cinerum vel arenarum, pelliciendus eſt, *oleum* obtinebis, omni balſamo dulcius, omni acrimonia carens, & in fundo cucurbitæ terra ſubſidet candidiſſima, nitens, & nivis adinſtar refulgens, quam ſerva à ſua rubedine jam ſeparatam. Jam tandem ſequitur illud cœleſtis matrimonii arcanum, quo anima & corpus id eſt *tinctura*, ſive *oleum benedictum* terræ candidæ jam purificatæ ſuperaffuſum, adeò ſe ſtringunt, ut impoſterum ab invicem ſeparari nequeant. Atque hæc eſt *terra* illa *foliata*, quam Phialæ vitreæ inditam repones, eidemque ſenſim oleum ſuum affundes, & corpus animam ſuam in momento recipiet amplecteturque. Matrimonio itaque completo, reſtat jam, qui id *fœcundum* fieri poſſit, explicandum.

Quartò. Hanc itaque terram foliatam, oleo ſaturatam benedicto, intra furnum arcanorum, videlicet Athanor, quadraginta dierum ſpatio circulandam expones, oleumque habebis abſolutiſſimum mirandæ perfectionis: quo Mercurius, & reliqua metalla imperfecta vertuntur in aurum, in infinitum multiplicabile. Hac praxi: *Recipe mercurium corporalem, id eſt vulgi, portione duarum partium, quem tribus ejuſmodi ponderis partibus olei dicti ſuperaffundes, maneantque ſimul* 40. *diebus; atque proportionem obtinebis ponderis & ordinis, quæ multiplicatio ſit in infinitum.* Atque hoc eſt arcanum arcanorum omnium maximum, quod *Paracelſus* non Philoſophis, rerumque naturalium peritis, ſed plebi imperitæ,

peritæ,

peritæ, & oppidò credulæ perſuadeat: hoc enim purum putum mendacium eſſe jam demonſtrare aggredior.

Primò omnium Philoſophorum Chymicorum conſenſu prima magni magiſterii materia eſt Mercurius non vulgi, non vitriolum, aut ſi quod aliud eſt minerale, ſed *Mercurius Philoſophicus* eſt; ut vel ipſemet fatetur in *citato libro c.* 10. ubi refellit omnes iſtos, qui lapidem quæſierunt in mineralibus, & tanquam ſtolido labore deditos arguit, cum tamen ipſe primus ſit, qui opus per *vitriolum minerale* attentaverit.

Secundò Mercurius hic Philoſophorum non ex vitriolo, aut alio quopiam ſive metallo imperfecto, ſive minerali concreto ſucco, ſed ex auro, & argento perfectis metallis extrahendus eſt, ut lapis inde fabricari poſſit: In hoc vero magiſterio nulla neque Mercurii Philoſophici, neque auri, aut argenti additi fit mentio, ſed ſolius Vitrioli: nil itaque facit; cùm Vitriolum dare non poſſit, quod non habet, etſi innumeris purificationibus, digeſtionibus, calcinationibuſque vexatum: tantùm itaque præſtat hîc *Paracelſus*, quod quivis pharmacopœus, dum ex Vitriolo prius purificato, rectificatoque Spiritum, & oleum ruberrimum omnis acrimoniæ expers extrahit, uti frequens experientia in noſtro pharmacopœio nos docet. Concedo etiam ſedimentum in cucurbita remanere candidiſſimum; ſed quod *oleum Vitrioli* paulò ante extractum huic terræ affuſum, & 40. diebus circulatum, & tandem ſupra mercurium vulgi projectũ, illum in aurum convertat, hoc nunquam nec vidi, nec audivi. Quid enim quæſo in vitriolo eſt, quod auro pondus dare poſſit? quid rogo ei naturales virtutes? quid colorem tribuet? cùm in Vitriolo nil horum ineſſe comperiatur: in oleum quidem roſei coloris diuturna coctione vertitur vitriolum, ſed non in talem, qualem aurum natura ſua appetit, fulvo colore ſpendentem; quem ſolum Vitriolum ſine alia rerum additione dare non poteſt; niſi dicas, id ex corpuſculis cupreis, aureiſque liquori intermiſtis tincturam auro dare, quod jam Sophiſticum eſt; certe *Lullus*, *Arnoldus*, cæterive Alchymiæ primipili, in omnibus magiſteriis, uti ex *Clavicula*, & *Roſario* patet, nonnihil auri, & argenti materiæ loco fermenti commiſcent, ut proinde omnes in Turba Philoſophorum, ſine Sole, & Luna nihil in opere hoc fieri clament: quos omnes hic adducere poſſem, ſi res mereretur.

Sed dicent *Paracelſiſtæ*, hoc Magiſterium non ad literam, ſed ſublimiori parabolico ſenſu intelligendum eſſe. Reſpondeo, hoc proprium impoſtorum eſſe: aliud ore & penna, aliud animo ſignificari. Certe ex hujuſmodi *magiſterio parabolico* quid aliud ſperare poſſumus, niſi aurum parabolicum, quod non arte, aut natura, ſed ex ſtulta hominum imaginatione natum eſt. Similia magni magiſterii ſpecimina edidit in citato *Libro cap.* 11. ubi arcanum verum, & perfectum ex arſenico producit ad album tincturam, ubi in *Gebrum*, *Albertum*, *Rhaſin*, & *Polydorum* tanquam falſarios invehitur, idque in iis carpit, in quo ipſe peccat; imo totus eſt in exaltando arcano tingentis ſpiritus, qui ex eo trahitur: cujus enim pars una ſuper ſedecim partes imperfecti metalli projecta eas in Lunam excellentiſſimam tingit, tinctura utique nulla alia, niſi ea, qua experientiâ trita cuprum rubrum in album commutare ſolemus, de qua in *experimentis ſequentis Libri* Quæ porrò *Paracelſus* de electri virtutibus dicit, *lib. de Compoſ.* illud uti ex argento, & cupro originem ſuam habet, ita quoque cum variis rebus coctum, in maſſam auri ſophiſticam tandem degenerare neceſſe eſt.

CAPUT III.

DISQUISITIO I.

De Chryſopœia artificiali Chymicorum.

Est in rerum natura quidem intrinſecus principiorum cujuſvis corporis *motus*, quem non incongruè *fermentationem* appellare poſſumus, cum tendentia ad perfectionem ejuſmodi corporis, vel ob mutationem ad aliud: quod vel maximè in elementarium motionum varietate eluceſcit, quæ uti ex corpuſculis minimis conſtant, ita quoque vel proprio Naturæ impetu, aut occaſionaliter in motum concitatæ, ſe mirum in modum exagitant, & exagitantur, ſe invicem diducunt, & involvunt: quæ Naturæ benignitate ſubtilitatem conſecutæ, mox avolare nituntur, ſed à craſſioribus reticulis, ne prorſus avolare queant detinentur: interim craſſiores à ſubtilibus mira lucta in tantum inciduntur, attenuanturque: donec unà cum ſubtilioribus exaltatæ, evectæque, aut debitam perfectionem acquirant, aut alterationes à Natura deſignatas compleant, quæ eſt totius *Meteorologiæ ſumma*: hinc enim Raritas & Denſitas, opacitas & perſpicuitas, flacciditas, liquiditas, fixitas; hinc per humidum, & ſiccum mollities, aſperitas, flexibilitas, ductilitaſque rerum omnium originem habet. Sed jam ad argumenti propoſiti ſcopum revertamur.

Nemo Philoſophorum hucuſque negavit, *totum ex partibus vel ſimilaribus, vel diſſimilaribus cōſtitui*: Undè quoque cuncta metalla tam perfecta, quàm imperfecta, foſſiliumque quorumcunque tandem mixta ex corpuſculis, quorum ſingula naturam totius ſapiunt, conſtare non Democritorum atomis, ſed veris, & realibus, imò armato oculo ſubinde ſenſibus haud inviis; quæ in concretis corporibus ſimul unita unum quidpiam conſtituunt; at igne aut alio quovis calore, aut igni, calorique analogis nonnullis rebus, uti aquis fortibus, ſucciſque acidis per continui diſſolutionem ſeparata, mox veluti aſſumptis alis, mira agitatione in ſpiritus reſoluta, tumultuantur. Horum aliqua in fundo vaſis pertinaciter manent, & *fixa* dicuntur; quædam in altum evolant, mox frigore obvio reditura; nonnulla prorſus in fumum evaneſcunt; ſunt quæ evolantia veluti pœnitudine ducta ad fixum à quo evolaverant, ſuapte ſponte poſtliminio revertantur. Et quoniam nullum in rerum natura corpus ita expurgatum eſt, ut non in eo nonnulla *heterogeneæ materiæ miſcella* reſideat, quæ uti calore, ita quoque plerumque naturâ pro diſſimilaris naturæ conditione differunt. Hinc accidit ut quæ ſimilitudine naturæ gaudent, ad ſimilia neſcio quo potenti *magnetiſmo* confluant, aurea ad aurea, argentea ad ea quæ argentum appetunt, ferrea ad ferrum, ad plumbum plumbea, ſalina ad ſalem, ea potiſſimum, quæ in concretis ſuccis, liquoribuſque aluminoſis, nitroſis, vitriolatiſque nidulantur, Sulphurea, Arſenicalia, Marchaſitica, Orichalcica, quæ aureo colore fulgent, aureis ſe corpuſculis jungunt: plumbea, & ſtannea, & quæ ex Antimonio, Magneſia, Cadmia, Biſmutho, ſimilibuſque conſtant, ad argentum, vel ad ſtannum, vel ad plumbum naturæ quadam cognatione concurrunt.

Ex quorum variè combinatornm concurſu naſcitur

citur ingens illâ colorum varietas; quam in Chymica pavonis caudâ ſatis mirari non poſſumus. Quæres quomodo illud fiat? Dico id ex diverſa mineralium vario colore tinctorum commixtione mox ac reſoluta fuerint, fieri; quorum aliquo ſimili & colore, & proprietate dotata ſunt; alia in hanc partem, alia in aliam, quædam hinc, quædam illinc confluant, atque hoc differenti, & disjuncto corpuſculorem ſimilium confluxu, eam, quam diximus *colorum varietatem* exhibeant; ſi verò ulterioribus ignis tormentis materiam ſollicites, contingit, ut ſingulis à tanta corpuſculorum confuſione vindicatis, unicuique ſeparatus locus aſſignetur, quibuſdam in aquas, aliquibus in ſpiritus reſolutis: nonnullis in ſcorias, aut vitream materiam coaguleſcentibus, aliis in fundo reſidentibus. Separata itaque materia, ſola illa quæ perfectorum metallorum amicitia tripudiant, à cœteris, quæ inferioris conditionis ſunt, ſeparatis, auro junguntur, & ab eo tincturam acquirunt, & inſuper tinctæ reciproco beneficio, auro quoque molem addunt.

Quoniam verò omnia in triplici Naturæ regno mixta conſiſtentiam, & fixitatem à ſale Chymico terræ elemento obtinent, atque omnia metallica, & quæcunque tandem mineralia ex corpuſculis ſalinis quoad molis conſiſtentiam conſtituantur; inde fit, ut illæ diſſoluto mixto in fuſione metallica *auro* prægnante, ejuſdem tinctura imbuantur, & inſuper eidem confluxu ſuo quantitatem molis majorem, quam prius habebat, tribuant. Sectantur itaque tincturam auream omnium potentiſſimam, ejuſque ſplendore amiciri ambiunt cunctæ reliquorum mineralium particulæ; uti quemadmodum ex Chymicis operationibus paulo pòſt adducendis meridiana luce clarius apparebit. Cum *Chymia* vel ex hoc capite omni laude digniſſima ſit, quod ex *reſolutione mixtorum* in ſpiritus, ſive in Mercurium, ſulphur, ſal, aquam, terram factâ corpuſcula ex quibus componuntur manifeſta, & ſenſibus obvia per experimentum exhibeat, & luculenter demonſtrant elementaria corpora, quæ non in ἁπλᾶ καὶ ἀσυνθετα, ſeu *ſimplicia* & *incompoſita*, ſed in eas ſubſtantias, in quas partes ultimò ſenſibiles fiunt, res phyſicæ reſolvuntur.

Experimenta per Præcipitationem.

1. Si ſolveris *plumbum* aut lithargyrium cum aceto diſtillato, extrahetur aqua quædam limpidiſſima aquæ fontanæ, aut aceto diſtillato adeò ſimilis ut unam ab altera diſcernere vix queas: hanc vitro impones, acetumque diſtillatum ſimillimi coloris ei ſuperaffundes, & ſtatim aqua lithargyrii in candidiſſimum colorem lactis inſtar vertetur.

2. Si *Antimonium* cum nitro calcinatum aquæ fontanæ incoxeris, habebis colaturam limpidiſſimam, & ferè inodoram, ſi tamen huic quemvis acidum liquorem ſuperaffuderis, indè aqua croceo colore tincta, & peſſimi odoris prodibit.

3. Si *ſtannum* calcinaveris, eique ſalem tartari liquefactum commiſcueris, habebis aquam cœleſti colore tinctam, id eſt, cœruleam.

4. Si ſolutioni *gallarum* limpidæ, ſolutionem Vitrioli commiſcueris, prior mox in nigerrimum colorem mutabitur, quod atramentum dicunt. Sed ſi huic ſpiritum Vitrioli aut aquam ſtygiam affuderis, atramentoſus color denuo in limpidiſſimam aquam revertetur, quam ſi denuo in nigrum colorem reducere velis, id oleum tartari ſuperaffuſum præſtabit.

5. Si in charta cum infuſione limpida *vitrioli* quidpiam ſcripſeris, ea utique ſcriptura legi minimè poterit, utpotè aquâ limpidâ exarata, at ſi aquâ gallarum Chartam imbueris, mox ea nigro colore conſpicua nulla difficultate legetur. Verùm mirum dictu, ſi ſpiritu vitrioli eam dilueris, uti prius, diſparebunt, quam tamen iterum tartari liquore affuſo nigredini ſuæ reſtitues.

6. Si *violarum* cœruleæ tincturæ oleum vitrioli affuderis, mox purpuraſſent: cui ſi guttas aliquas ſpiritus cornu cervini junxeris, colorem purpureum in viridem vertes. Iterum lignum acantichum, quod & nephriticum dicitur, è Braſilia allatum, aqua communi dilutum, tincturam gratè rubicundam vino rubello non diſſimilem deponit; huic ſi parum aceti diſtillati infundas, liquor inſtar vini albi limpidus comparebit; at guttæ quædam olei tartari eum denuo in purpureum educent; huic ſi iterum ſpiritus vitrioli infunditur, inſtar vini Hiſpanici pallide flaveſcet.

Si *Gummi Lacca* unà cum alumine addito aquæ limpidæ in veſica coxeris, pulcherrimus inde color rubini ad inſtar extrahetur. Inſigne dentifricium.

7. Si *Syrupum* ex confectione coralliorum ſpiritui vini affuderis, habebis *lac virginis*: id eſt, candidum inſtar lactis liquorem, non minus jucundum viſu: quam guſtu ſuavem; Quæ quidem experimenta in noſtro pharmacopœio facta ſunt. Innumera alia hoc loco adducere poſſem hujus generis experimenta. Verùm cùm illa partim in *præcedentibus* monſtrata ſint, partim in *ſequentibus* ſimus exhibituri, illis diutius immorari ſupervacaneum duximus. Quare nil reſtat, niſi ut dictorum experimentorum cauſas inquiramus.

DISQUISITIO II.

Hujuſmodi itaque phænomenorum ratio aliunde petenda non eſt, niſi à corpuſculis intra cujuſlibet liquoris poros contortis: quæ quoad ſitum, & poſitionem ab aliquo alio liquore infuſæ diverſimode alteratæ lucis ſuæ radios tranſmittunt, multifariam refringunt, reflectuntque: atque hinc ſupradictas *colorum* vices emanare neceſſe eſt, dum unus alterum interimit, atq; alius alterum interemptum denuò reſuſcitat: Nam ut paulò antè diximus cùm ſubjecta colorum aliam, & aliam ex corpuſculis, particuliſque compoſitionem habeant; nonnullæ ſiquidem diaphani corporis particulæ, quemadmodum luci ſimillimæ ſunt, ita limpidiſſimæ quoque, & inſtar cryſtalli tranſlucentes comparent, è quibus limpiditas illa liquorum originem ſuam ſortitur; quædam verò opacorum corporum particulæ cum aliæ compoſitionem habeant, colore, & natura differentem, illæ ſuperaffuſæ limpidis, eas pro coloris diverſitate nunc in flavum, modò in purpureum, jam in cœruleum, & tandem in nigrum tingentes, opacitatem inducent: Nam prout particulæ in liquore contentæ ab alio infuſo modò propiùs adactæ ſe invicem complicant, & modò ad has, vel illas poſitionum ſeries ordinantur, inde coloris diverſitatem conſequi neceſſe eſt: Etenim liquor hujuſmodi corpuſculis minutiſſimè confractis impugnatus, quaſi militum ſtatis ordinibus diſpoſitorum aciem exprimit, qui modò ſe contrahunt, modò dilatant, nunc hanc, jam aliam figuram exprimunt.

Cùm itaque duo liquores diaphani commiſſi *atramentum* conficiunt; ratio eſt, quod particulæ in utriſque

utriſque contentæ, limpidæ videlicet, & illæ, quæ opacioris naturæ indolem ſapiunt, ſibi invicem approprient, & veluti clauſis ordinibus collocatæ, luci radiorum aditum intercludant: cur verò à vitriolo, aut alio aliquo liquore infuſo atramento expulſo priſtinam *claritatem* acquirant, ratio eſt, quòd vitriolum ſubtiliſſimis, & acerrimis ſpiritibus conſtet, hinc fit ut corpuſcula ſpirituoſa dum pro ſumma ſua edacitate atramentoſa illa gallæ corpuſcula mox ac invadunt, diaphana ſcilicet opaca conficiant, diſcindant, prorſuſque ſegregent; Imo corpuſculis diaphanis vitriolicis ſimilium corporum infuſione, magnum ex cognatione naturæ incrementum præbent; unde priſtina claritas exoritur. Quoniam verò oleum tartari pinguibus, glutinoſis, opaciſque corpuſculis, totum conſtat, hinc fit, ut illius jam reſtitutæ aquæ claritas, novo ſuperaffuſo liquore, corpuſcula vitriolica denuò congregata, obfuſcata, & viſcoſitate quadam veluti agglutinata, liquorem limpidum denique in priſtinam *nigredinem* tingant. Quamvis enim in liquore utroque claritas primo emineat nec ulla coloris differentia ſenſu advertatur, commixti tamen liquores mox veluti pugna quadam exorta, dum acerrimè luctantur, alter tandem alteri pro virium ratione ſubjacere cogitur. Quod verò violarum tinctura oleo vitrioli ſuperaffuſo *purpuraſcat*, ratio eſt, quòd illa vitrioli tinctura cœrulea tincturæ violæ addita illam in tertium quid, id eſt, purpureum cœruleo vicinum commutet: eum enim, in quocunque tandem liquorum commixtorum genere, colorem acquirunt, quem ſalina corpora diverſimode tincta, & commixta exhibent.

Quomodo verò lithargyrii aqua limpida ſuperaffuſo aceto diſtillato pariter limpido in *lacteum colorem* vertatur, ſi quæras? Dico id fieri ex corpuſculis plumbeis in ceruſſam aceto reſolutis: unde ex aceto ſuperaffuſo ceruſſaceæ particulæ aquæ lithargyrii inexiſtentes ſtatim ex ſimilitudine naturæ confluentes, aceto fundum petente, condenſantur, conſtipanturque, unde colorem, quem naturaliter inſitum habent, eundem jam conſtipata exhibent.

Vidimus jam ni fallor luculenter, unde diverſitas illa colorum, ex unius liquoris in alium præcipitatione exurgat; jam examinandum pariter eſt *quomodo*, ut ad inſtitutum revertamur noſtrum, *varia illa colorum differentia in Chymicis operationibus naſcantur, & quidnam illi ſint ſpiritus nunc volatiles, jam figentes, modò unum ab aliquo ſeparantes, & quomodo corpuſcula illa ſalina omnibus mineralibus inexiſtentia, tandem in unum pro ſimilitudine naturæ cogantur,* experimentis Chymicis oſtendamus.

Experimenta Tincturarum.

1. *Experimentum.* Si *aurum graduatum* facere velis, ſic procedito. Primò aurum coloris debilis, & pallidi adjecto tartaro per antimonium fundatur, cujus vehementia tum ſordes, & peregrinæ miſturæ comburantur, & tunc color exaltatus fit rubicundior; quòd ſi non ſatis eſt una opera, adiiciatur ſecunda, & tertia; Regulus conflatus indè rectificetur cum plumbo in catino cinereo, ſeu cupella, vel teſta, ut vocant, & habebis *aurum graduatum*, quod quæſieris; fit autem hoc commodè, cùm auro ſuperfluitates Mercuriales, ſulphureæ, & ſimiles inexiſtant, cùmque variis miſturis fugacibus, & imperfectis metallis vitiatum eſt. Si cauſam hujus graduationis quæras, Dico aliam non eſſe, quam auream tincturam, quæ partim in antimonio, partim plumbo latet, in quibus ignis efficacia particulæ aureæ ſolutæ mox ad aurum amicè confluentes, illique jam à ſordibus expurgato, non tincturam tantum dant nobiliorem; ſed & augmentum præſtant, quamvis ſemper Sophiſticum.

2. *Experimentum.* Si æri *colorem argenteum* conciliare velis, id talco calcinato ſtannoque aſſequeris, aut argento per colliquationem, aut etiam projectione pulveris, qui fit ex alba calce Mercurii, nutrita oleo tartari, & habebis quæſitum. Nonnulli parum periti putant illud æs dealbatum per plumbum reductum, & ſublimatum in cupella, argentum futurum: Sed cùm hujuſmodi æs cupellæ commiſſum in ſua, ex quibus coaluit, reducatur, certè irrito conatu intentum proſequuntur, poterit tamen hoc putatitium argentum ſervire ad varia utenſilia. Nos aliquando luſimus factâ aquâ ex argento vivo ſublimato cum ſale ammoniaco per deliquium, in qua æs, ferrumque reſtinctum argenteo colore imbutum comperimus.

3. *Experimentum.* Plumbo nigro *candidum colorem*, & aureum conciliare. Fiat ex arſenico albo, calce tartari, ſale gemmæ & ammoniaco pulvis, quem aceto perfuſum macera 7. diebus, maceratum poſtea id ad ſiccum excoquito; pollinem hujus ſuper eliquatum plumbum nigrum proiiciunt, & candidum reddunt, argenteo colori haud abſimile, ad varia utenſilia paranda valde opportunum; pulchrum quidem experimentum, at exiguæ utilitatis, cùm expenſæ in eo faciendæ pluris ſint, quàm quæ in ſtanno vero emendo inſumerentur; Aureum eidem plumbo *colorem* ita concilia. Fiat medicina ex ærugine, galamina citrina, ſulphure, cinnabari, auripigmento, & ſale ammoniaco, quæ in pulverem redacta impaſtentur felle taurino, aut oleo è vitellis ovorum, poſtea reficcetur, & ſuper prunis in patinis verſetur citra aduſtionem, ac tandem hoc peracto in plumbum fuſum proiiciatur, & obtinebis plumbum aureo colore fulgens. *Ratio* hujus dependet ex iis ingredientibus, quæ omnia uti aureo colore imbuta ſunt, & inſitam aurei fulgoris tincturam habent, ita facilè confluunt ad id, quod naturaliter appetunt, illique adhærent. Hæc noſtra ſunt, qui plura deſiderat, legat *Birellum* l. 6. c. 2. l. 12. c. 41. In hujuſmodi itaque experimentis multi putant, moventem cauſam eſſe qualitatem ἐνεργητικήν, ex potentia materiæ, ſeu ut nonnulli loquuntur, quæ ex profundo, latibuliſque in corticem, & aſpectum producat colorem, in quo eſt aliqua perfectionis nota: Sed nos hunc effici dicimus ex *prædominantibus* corporum reſolutorum *particulis* metallum aliquod reſpicientibus: quæque non potentia, ſed actu materiis inexiſtant. Hæ enim confuſa ſtipantium elementorum turba uti minimæ latent, ita vel ſublimatis elementis, vel ipſis è profundo evolutis, conſtipatæ tandem ſenſibus apparent, idque ſequenti experimento comprobamus.

4. *Experimentum.* Sume plumbum Indicum, quod Caloëmum dicitur, hoc confunde cum plumbo cinereo (quod alii marchaſitam, vel biſmutum excoctum, quidam albæ magneſiæ regulum dicunt) in cochleari ferreo pruniſque admoto, mox quod prius argentei erat coloris, in *varios colores*, aureum, argenteum, nigrum, cœruleum, viridem, purpureum, ad miraculum uſque tranſmutatum videbis; cujus quidem rei ratio alia non eſt, niſi quod Biſmutho, communi Chymicorum opinione, mercurio feraciſſimo omnes colores inſint, quæ tum vel maximè ſe conſpiciendos præbent,

præbent, cum ignis efficacia; & frequenti coctione materiæ ex differentibus mixtorum particulis compoſitæ ad ſuperficiem extractæ fuerint; biſmuthum enim uti variâ miſcellâ ſcatet, ita & corpuſculis, quæ igne diſſoluta, ſympathico amicorum ad amica confluxu deteguntur, unde mira illa varietas. Sed de hiſce affatim in *ultimo hujus operis libro, de Arte Metallica.*

Nihil in Alchymicis operationibus celebrius eſt, quam *opus fixationis*, qua ſola metalla in aurum, argentumque verè;& realiter tranſmutari Alchymiſtæ ſibi imaginantur: quod num ita ſit, exponamus: præſtant autem id triplici magiſterio, ſalium, oleorum, liquorum.Eſt autem *fixatio* nihil aliud ex mente alchymiſtarum, quàm cùm corpus recipit ſpiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, quod per frequentem reiterationem fit, donec fiat corpus perpetuæ durationis, totumque in igne maneat, juxta illud commune Alchymiſtarum:*fac volatile fixum, & fixum volatile*, donec inferius fiat ſuperius, & contra; id eſt, donec partes ad homogeneam naturam perveniant uniformem, & ſimilarem ad exemplar auri puri.

Hinc tantum in metallis, mineralibusque fixandis ſtudium, & contentio: Alii quidem id per aquas fixatorias, & per ſales cum cæmentis mirabilibus: quidam ſublimationibus,reverberationibuſque diuturnis idem quæſiverunt, cujuſmodi ſunt illi, qui argentum vivum ferreis canalibus incluſum, ignibus cogere ſunt conati: Nonnulli ad medicinas figentes ſtyptica, & adſtringentia elegerunt, cujuſmodi ſunt vitriolum, alumen, ærugo, crocus martis. Non defuere, qui per ea, quæ ignem ſuſtinent, volatilia ligari, figique poſſe ſibi imaginati ſunt; quo cum ſucceſſu, videamus.

5. *Experimentum.* Fixatio per cinnabarim.*Cinnabaris artificioſæ vulgaris trientem contere in marmore duro addita aqua forti, deinde hoc cucurbitæ inditum, ſequenti oleo imbue: Extrahe per acetum forte lithargyri eſſentiam & dempto aceto lithargyri pulverem in vitro perfunde vini ſpiritu fortiſſimo, & denuo illum extrahe per modum tincturarum. Extractiones coque ad olei conſiſtentiam, quod oleum cinnabari paulò ante paratum affundes; coquatur mixtum ad ſiccitatem uſque, & novo reaffuſo oleo, idque tertiò, donec materia prunis ferventibus injecta, fumum non edat, habebiſque paratum ad fixandum metallum in argentum.* Hæc eſt *fixatio Cinnabaris*, in qua multi opera, & oleo perdito, dum deſperarent de effectu, ad plumbi coctiones converſi, ætatem quoque irrito labore in iis conſumpſerunt. An non vident, nullam hic ſolidam fixationem ſperari poſſe? cum ea tandem cupellæ, aut cinericio commiſſa, totque coctionibus, diſtillationibuſque ſoluta, tandem in id reſolvantur, ex quibus coaluerant. Quid autem ex cinnabari, quod mercurio turget; quid ex lithargyro, quod plumbum calcinatum meritò dicere potes, ſperes? non video; maſſam quidem obtinebis, ſed heterogeneis materiis conflatam: quæ uti nullo amicitiæ vinculo junguntur, ita facile ſeparari queunt: vel enim hydrargyron figetur, aut non? prius ſane dici non poteſt,cum nil magis controverſum ſit quàm *hydrargyri fixatio.* Si poſterius, oleum, & operam perdidiſti. Quidnam verò rogo eſt illud, quod metallum in aurum aut argentum figat? Certè nil prorſus reperies ad hunc effectum producendum, niſi in cinnabari Mercurium, & in lithargyrio plumbum: verùm cùm illa heterogeneæ ſpecies ſint,illæ ut in aurum convertantur,fieri non poteſt. Patet itaque ex hoc inſcitia Alchymiſtarum.

Non ignoro quoſdam conari figere cinnabarin vitriolo per octiduum ſub calente arena detento, donec ut plumbum in igne fluat: ſed hæc non niſi *impropriè fixatio* dici poteſt. Quidam ſic quoque cum argento. Si enim cinnabaris duodecim libras cum una argenti marca confuderint, argenti ſedecim beſſes, ſeu drachmas ſibi promittunt, quorum dimidia pars ſit aurum, à quo Mercurium ſublimatum ſe fabricare jactant, qui ſæpe in ſublime actus, in albam figatur medicinam. Sed hæ otioſæ Alchymiſtarum oſtentationes ſunt, quæ præter cineres, & fumum nil aliud poſt ſe relinquunt.

Videamus modò, quomodo *Paracelſus* fixationem inſtituat per aquas fortes gradatorias, olea, liquores, quæ ſunt veluti menſtrua quædam, quorum ope metalla figi dicuntur. Sic autem procedit *Libro* de gradationibus *Recipe cinnabaris, arſenici, antimonii ana l.* 1. *Salis petræ l.* 2. *ſulphuris totidem conterantur, miſceantur, & diſtillentur in aquam fortem igne violentiſſimo, poſtmodum accipe hujus aquæ partes duas: aluminis communis, aluminis plumoſi partem* 1. *vitrioli, viridis æris, croci martis, ſimiliter partem* 1. *hæc omnia ſimul diſtillentur in aquam fortem igne violentiſſimo. Tandem ad hanc integram aquam ſume capitis mortui* 2. *partes, antimonii, viridis æris, cinnabaris, ſulphuris partem unam. Hæc à ſuis deſtilla fæcibus fortiter impellendo in vas recipiens. Deinde in hac aqua clarificata ſolve partem* 1. *cum* 1. *partibus florum æris & croci martis, & in ea digerantur: & tandem in fundo plus auri, quàm arti credibile ſit. Ita Paracelſus.*

Quæres itaque undenam hoc *aurum* in fundo reſiduum affluxerit. *Paracelſus* id tranſmutationi adſcribit; Ego verò dico, *aurum* illud, ſi aurea illa corpuſcula, quæ arſenico, antimonio, ſulphuri, croco Martis,cinnabari,æruginı prius inextiterant, frequenti diſtillatione à corporibus ſuis reſoluta, & iis innata virtute in fundum à cæteris ſeparata confluxiſſe. Si vero aurum iſtiuſmodi nobilis quantitatis fuerit. Dico, ex ſalinis corpuſculis aluminis, vitrioli, ſalis petræ poſt evaporatam humiditatem auro juncta, & ab eo, tincta in unam maſſam coaluiſſe; cujus experimentum facies in cupella probatoria in qua illa denuo ſeparata ab auro, ſolum illud aurum, quod dictis mineralibus inerat, relinquunt. Sed examinemus alterum experimentum, quo per oleum tincturam expedit.

6. *Experimentum.* Quo per oleum Antimonii Luna in ſolem verti dicitur. Sic autem operatur *Paracelſus. Recipe Antimonii lib.* 2. *Mercurii ſublimati lib.* ß. *deſtillentur ambo ſimul igne violento per alembicum, & aſcendet rubedo quædam inſtar ſanguinis ſpiſſa, quæ tingit & graduat unamquamque Lunam in ſolem, hunc pallidum ad ſupremum gradum coloris permanentis adducit.* O beatos Pharmacopœos: qui ex oleo antimonii tam facilè argentum in aurum convertere poſſint! Nos ſanè ſæpiſſimè in noſtro pharmacopœio oleum hujuſmodi ex ſtibio, & Mercurio ſublimato rubicundum educere ſolemus, iſtiuſque phialas habemus: Sed hujuſmodi effectum nunquam comperire licuit, cùm id fuſum argentum tingat quidem non nihil, ſed quod cupellæ commiſſum mox priſtinæ albedinis evaneſcente tincturâ, unà cum priori mole reſtituitur. Sed dicent forſan aliqui; hoc *Magiſterium* non ad ſenſum literalem, ſed *myſticum* intelligendum eſſe. Quod ſi ita: Ego ſanè id veriùs in myſtico Lunæ, id eſt, vertiginoſi cerebri, quam in materiali

materiali fuſorii vaſis concavo concreviſſe, dixero.

7. *Experimentum*. Quo per oleum ſeu liquorem Luna in Solem converti dicitur. *Fiat oleum ex Mercurio ſublimato, & aqua forti multoties diſtillato, donec in oleum fuerit converſus, in hoc oleum impelle ſpiritum aquæ fortis igne violentiſſimo, deinde impone Lunam, & convertetur in Solem granatim; tandem cæmento regali cæmentetur, & optimum aurum obtinebitur.* Hæc quidem facile dicuntur, ſed non ita ſeſe ea habere comperiuntur. Nihil itaque in hoc aliud nobis exhibet; quam *accidentalem* quandam *tincturam*, & extrinſecam; quæ in cinericio probata, mox argentum priſtino colore imbutum relinquit, evaneſcente tinctura.

Sequuntur modo *tranſmutationes metallorum* unius in aliud; de quibus uti in præcedentibus oſtendimus, tot concertationes ſunt, quot Auctorum phantaſiæ, qui ſi noſſent, in quo vera, realis & naturalis rerum tranſmutatio conſiſteret, certè aliud de tranſmutatoria Chymicorum arte ſentirent. Ego ſanè præter naturam ipſam non puto, artem ad tranſmutationem naturalem pertingere poſſe, quicquid dicant Alchymiſtæ; quod ut intelligatur; Notandum eſt, *triplicem* hoc loco *tranſmutationem* conſiderari; *Naturalem*, quam ſola natura novit, & abſtractæ à materia intelligentiæ. Altera eſt quæ *propriè alteratio* dicitur, & nihil aliud eſt, quàm metallicarum, mineraliumque particularum toto per ignem diſſoluto, exagitatio, & ex hac ſeparatio, quâ libertate donatâ unum quodque ad corpus illi magis ſyngeneum, & cognatione naturæ vicinum confluit; quod tamen per tranſmutationem veram unius in alterum fieri dici non poteſt; ne penetrationem corporum admittere cogamur; cum illa Solis, & Lunæ, fixorumque ſalium corpuſcula incorrupta ſemper in corpore permaneant; atque juxta hanc tranſmutationis imperfectæ ſpeciem, omnia huc uſque tradita fieri cenſenda ſunt. Tertia tranſmutationis ſpecies nihil aliud eſt, quàm *mixtio* quædam *unius cum alio*, quæ uti nulla difficultate ſolvi poſſunt, ita quoque nil in arte magna præſtare, notum eſt.

Sunt præterea nonnulli, qui heterogeneas ſpecies in opere magno in unum homogeneum tranſmutari poſſe ſomniant. Verùm uti ſecundum bonæ Philoſophiæ leges *penetratio corporum non datur*, (quod tamen fieret, ſi æqualis pondere maſſa iis quæ impoſuerant, componeretur,) ita quoque tranſmutatio illa gratis efficta eſt. Quandocunque ergo ex diverſis mineralibus aurum, vel argentum educatur, appareatque corpus unum; nil tamen id aliud cenſeri debet, quàm *miſcella* quædam ex variis terreſtribus, & aqueis materiis commixta, atque adeò arctè coünita, ut difficulter corpuſcula heterogeneæ naturæ ab invicem ſeparari valeant; non tamen corpus hoc, aut pure aurum, aut argentum dicendum eſt; cùm vehementioris ignis repetitione, tandem corpuſcula heterogenea ſeparata, ſolum illud aurum, quod natura produxerat, relinquant; cujus rei damus hoc experimentum.

8. *Experimentum*. Accipe tres uncias Argenti, 9. unc. Cupri, 9. Mercurii, commixta exponantur igni carbonum per horas 24. Si deinde illud complexum prius aqua probe lotum, & exſiccatum per 7. aut 8. horas igne forti ſublimetur, ſingulis operationibus fundum vaſis bene lavando, & quod exemptum eſt, cum ſublimato ſtratifices, hac operatione peracta totum in duram maſſam coaleſcet; ex qua cupellæ commiſsâ ad minimum quinque, aut *ſex uncias argenti* obtinebis.

Quæritur hîc; unde argenti tres unciæ ultra eas uncias, quas impoſueras, acceſſerint? Reſpondeo, non ex tranſmutatione, quam ſibi falsò perſuadent Alchymiſtæ, ſed ex argenteorum corpuſculorum cupro commixtorum in *reſolutione* corporum ad ſui ſimilia, videlicet argentea confluxu, quod non fieret, ſi cupro argentum prius, & quidem copioſum non inextitiſſet; ut proinde nemo putet; cuprum, aut mercurium in argentum converſum eſſe, ſed corpuſcula cuprea, & mercurii adeò arctè, & tenaciter argento impoſito mixta coüniuntur, ut nonniſi extremis ignis tormentis ſeparari valeant, & hoc idem patet ex alio *Experimento*: Accipe unam unciam plumbi, unam ex marchaſita ſtanni, & 2. unc. ex mercurio, quæ ſimul mixta veluti in mercurium fluentem vulgi ſolventur, ita ut plumbum, & marchaſitam in mercurium vera tranſmutatione converſa quiſpiam putare poſſit.

Sed ſi eum examini ſtiteris, prorſus ſophiſticum reperies, non verùm mercurium: Mercurius enim mineralis cucurbitæ inditus igne appoſito ſtatim avolat, quod in hac miſtura non fit, nam unam plumbi unciam, & unam pariter marchaſitæ unciam cum duabus mercurii, quibus mixtum conſtabat, recuperabis; mercurium quidem elapſum in recipiente, plumbo verò, & marchaſita in fundo cucurbitæ remanentibus. Si verò quidpiam ex tali maſſa cupellæ commiſſa nonnihil auri, vel argenti ſuperfuerit, id neutiquam tranſmutationi, uti Alchymiſtæ jactant, tranſcribendum eſt, ſed particulis argenteis, quæ plumbo prius inextiterant.

Non dicam hîc de tranſmutatione metallorum imperfectorum in imperfecta, cùm jam quomodo id fieri poſſit, alibi dixerimus; ſed de *tranſmutatione imperfectorum metallorum in perfecta*. Inter cætera ſanè maximè laborarunt Alchymiſtæ, ut argentum vivum in argentum, aurumque converterent: ſed utrum id præſtiterint, lis adhuc pendet, neque dici poteſt, quemquam id præſtitiſſe, niſi aut abdita quadam impoſturâ, aut altioris humano intellectûs magiſtro. Sed jam audio mihi oggannientes Alchymiſtas: A compluribus id præſtitum fuiſſe; quod ut monſtrent, varias hiſtorias adducunt de iis, qui in conſpectu multorum aurum puriſſimum feciſſe dicuntur; quare nonnullas hîc ſubjungemus.

Erat, inquiunt, *Rotoburgi* ad Tubarim *Monachus* quidam, cujus tamen nomen conſulto non addunt, ne mendacii convincantur; hunc ſuper hydrargiri unciam in crucibulo calefactam, pulverem quendam projeciſſe ferunt, quo facto ſtrepitus ſit exortus, ſtatimque argentum vivum in rubedinem verſum fuiſſe, quod ulterius forti igne ſollicitatum, eliquatumque tandem confluxerit acceptâ metallicâ ſoliditate, quod & ab aurifabro examinatum, aurum optimum reputatum fuerit. Sed quomodo id factum ſit poſtea oſtendemus.

Penotus Alchymiſta in Epiſtola ad *Guibertum* dicit; *Scoto-Britannum* quendam uncias 4. & $\frac{1}{2}$ plumbi beneficio pulveris rubei minimæ quantitatis in verum, & purum aurum convertiſſe.

Alius adducit *Hogolandæum* teſtem, qui Germanum quendam (Individuum vagum ego veriùs interpretor) in Urbe quadam Venetæ ditionis argentum vivum in verum aurum mutaſſe refert. Audio *Libavium* mihi objicientem, *Scotum* quendam Coloniæ ex plumbo, ex ferro, &

plumbo Roterodami, Amſtelodami, Francofurti, Argentinæ, Baſileæ aurum feciſſe, pollicitum quoque eſſe, in ſexaginta mille aureis experimentum, ſi jubeatur, ſe facturum. Promittere magna, & alta facile quiſque poteſt, ſed illa effectu ipſo præſtare, merito quiſpiam dubitare poſſet. Quiſquis tamen ille Scotus, ſive ut nominis etymon docet, tenebrio fuerit, neſcitur: unde ego eum veriùs unum ex Agyrtarum numero fuiſſe (quorum proprium eſt, non uno loco ſtabiles, ne criminis falſi accuſentur, ſed vagabundos per orbem ad emungendas ſtultæ plebis crumenas circumcurſare) ex tot locis, urbibuſque peragratis, non incongruè conjicio.

Penotus ut ſua circa tranſmutationem experimenta facta creditu digna probet, *Kellæum* exaltat, quem ait Pragæ integram argenti vivi libram in puriſſimum aurum unica rubicundiſſimi liquoris guttula, ſe præſente tranſmutaſſe; Ita mulus mulum fricat. Quod idem præſtitiſſe *Nicolaum Bernaudum Hogolandæus* teſtatur, qui tamen poſtea multa dæmonis ope contingere ſuo periculo ſe didiciſſe aſſerit. Certè *Bernaudum* in Libro de Interitu Alchymiæ *Guibertus* peſſimum hominem, & Atheiſmo addictum, & deteſtabilis illius *de tribus Impoſtoribus* Libelli Auctorem extitiſſe, non incongruis teſtimoniis comprobat. Vide itaque *Lector*, quænam fides hujuſmodi nebulonibus habenda.

Neander in epiſtola quadam *Paracelſum* hydrargyron in aurum convertiſſe ſe præſente teſtatur. Etenim quod tot verbis commendat dictus *Neander*, totidem *Libavius* evertit. *Paracelſiſtis*, inquit, *Chryſopœia ad nihil ferè aliud, quàm ad ſuſpendium proficientibus confert, quemadmodum ipſe* Paracelſus *de ſuis diſcipulis ſcribit, quod carnifex* 21. *ſibi abſtraxerit, quale fatum, & cœteri ſuâ impoſturâ merentur.* Sunt qui *pulvere* quodam nunc nigro, modò viridi, aut rubro, fuſa metalla ſpargentes, in aurum convertere videntur. Et ut divitias ſuas mundo luculentius perſuadeant, pulverem illum ſumma jactantia jam in flumina, modò in lutum temerè projiciunt ſparguntque, ut pulverem iſtiuſmodi aurifabrum, cujus copia illis nunquam deſit, veluti flocci facere videantur. Ego ſanè pulverem hujuſmodi veriùs ex Muſcerda, quàm ex auro confectum æſtimem. Si enim quæras, unde tantum ſecretum habeant, te Bruxellas in Brabantiam ad neſcio cujus cœnobii confeſſionariam ſedem relegant, in qua tali, & tali loco ſecretum reconditum reperias. Si ultrà quæras, cur parentes tanto theſauro non ditent; reſpondebunt, ſe dum vivunt, ſecretum prodere nolle, poſt mortem ſecretum tot, tamque horrendis characteribus deſcriptum reperiunt, ut nemo tantus *OEdipus* eſſe queat, qui id omni humana induſtria adhibita evolvat.

Hujus farinæ hominem Florentiæ fuiſſe audio, quem vulgò *Prete Nero* vocabant, de quo mira narrant: ego verius hujuſmodi homines, ſi non ſolenni quodam dolo, & aſtutia pleno, ſeu fucoſo pulvere aurum exhibuerint, ſaltem ab eo, qui omnis iniquitatis auctor eſt, Magiſtro didiciſſe cenſeo. *Tarviſinum* aurum coram Magiſtratu Veneto feciſſe Alchymiſtæ narrant: *Fallopius* verò tum Medicinæ, tum Chymiæ eximius Doctor, de eo in tractatu de foſſilibus ita deſcribit: *Tarviſinus*, inquit, *ille Pharmacopola aurum præſente Senatu Veneto feciſſe dicitur; ego autem dico, quod quemadmodum luſit Senatores illos, ita quoque punitus eſt, & ſua Brachia illud ſciunt, & profectò fecit tantum auri, ut fame ferè moriatur, & in ſua officina vix ſunt vaſa pharmacalia; unde ſciatis, quòd ſunt mera nœniæ, quod ars facit aurum, & non habetur, niſi effodiatur.* Non dicam hoc loco de auro *Raymundi Lulli*, *Arnoldi*, aut *Rupiciſſæ*, vel ab ipſo *Paracelſo* tanquam fictitio reprobato, de hoc enim in *præcedentibus* fusè egimus.

Si itaque hujuſmodi hiſtorias quiſpiam ſecundùm omnes circumſtantias curioſiùs, & ἀκριβεστέρως examinârit, is tandem nil aliud, quàm otioſæ plebis figmenta ab Alchymiſtis data opera ad arti nonnullam auctoritatem conciliandam excogitata reperiet; adeò ut hujus farinæ homines idem facere videantur, quod Aſtrologi, qui ad artis ſuæ certitudinem ſtabiliendam miros prædictionum eventus narrant. Librum integrum hic attexere poſſem de paradoxis Aſtrologorum, verius pſeudologorum vaticiniis, quæ tamen ſi ad Aſtrologicæ diſciplinæ trutinam rectè ponderentur, nonniſi anilia deliramenta cenſeas, nullo aſtrologico fundamento nixa, nullo aphoriſmo contenta, & explicata: cùm itaque *Aſtrologia*, & *Alchymia* genuinæ ſorores ſint, quarum prior, uti futuræ vitæ ſtatum, conditionemque prænunciat, ita altera ad beatitudinem ingentibus divitiarum theſauris accumulatam anxiè aſpirat, mirum non eſt, iis humani generis hoſtem plerumque ad mortalium animos tum futurorum notitiâ ſollicitos, tum ſpe divitiarum avidos ineſcandos occulto commercio ſeſe immiſcere. Sed ut jam ad inſtitutum revertamur.

Dico itaque, ſi quandoque ex hiſtoriis conſtet, ex *pulvere* quodam (hoc enim individui vagi termino mendaciorum fabri plerunque utuntur) tum *hydrargyro*, tum aliis metallis ſuperinjecto, verum, & purum *aurum* productum fuiſſe, ego quidem haud difficulter his ſubſcripſerim, at illud aurum ex Mercurio, aliiſque metallis imperfectis per tranſmutationem veram, & realem, naturalemque emerſiſſe pernego. Si ergo quæras, *qua via* & *ratione* id exhibitum fuerit: Dico duplici methodo id perfici potuiſſe; primam primò, ſecundam poſtea demonſtrabimus.

Qui ex *pulvere hydrargyro ſuperinjecto* in aurum illud ſe tranſmutare oſtentant, id verum quidem aurum aſſero, at fallaciſſima aſtutia productum; quod ut conſtet, proceſſum addo; ita autem operantur: Notabilem auri copiam in lamellas aureas minutim conſciſſam catino imponunt, huic vel hydrargyrum, vel aquam regiam ſuperaffundunt, & intra certum temporis ſpatium in liquidam ſubſtantiam exeſam, diſſolutamque reperiunt. Hoc deinde crucibulo impoſitum igni committunt, cujus efficacia hydrargyron ex ſe, & ſua natura fugaciſſimum, uti & plumbum, vanas evaneſcit in auras, relicta in fundo nigra ſubſtantia, quam probè exſiccatam *in pulverem nigrum* convertunt, quem ad uſum reſervant. Si vero *viridem* pulverem deſiderant, eum ærugini incoquunt, ſi *rubrum*, oleo antimonii ruberrimo tingunt: habent itaque hoc pacto pulverem unum, & eundem, nigro, viridi, & rubro colore imbutum, quem in ſeparatis vaſis reſervant.

Cùm itaque artis ſpecimen exhibere volunt; Primò quidem mira quadam *aſtutia* pulverem tanti ponderis, quantum auro producendo ſufficit, in fundo vaſis Chymici quod crucibulum vocant, ad tegendum pulverem, hydrargyro, aut alio quovis metallo, ſuperaffundunt; deinde igne ſuppoſito metallum unà mixtum hydrargyro, follium flatu in fuſionem deducunt: quo peracto, dicti pulveris

minimam quantitatem, vel per ſe, vel per alios, ne decipere videantur, injiciunt: hoc pacto pulvis hydrargyro evaneſcente in fundum abiens reliquo pulveri aſſociabitur jam liquefacto, deinde reliquo metallo ſupernatante ſeparato, in fundo inſtar melleæ conſiſtentiæ liquamen reperiunt; quod aqua ablutum, tandem pulcherrimum, & ſplendidiſſimum, puriſſimumque aurum, omnium fuci ignarorum admiratione pro admixti pulveris pondere reperiunt.

Hiſce addo hiſtoriam, quam paſſim ad artis veritatem comprobandam plerique Alchymiſtæ allegant, quam ex Arabum Alchymiſtarum Schola deprompram, veriùs in Utopia, quam in Galbania Urbe Ægypti (in qua ne veſtigium quidem hujus Urbis tum à priſcis, tum à modernis temporibus in Geographia Ægypti memoria apparet) contigiſſe cenſeo. Veniſſe aiunt hominem quendam ad aurifabrum quendam (hoc enim individui vagi termino Alchymiſtæ, dum miros Artis effectus deprædicare volunt, cumprimis utuntur) portantem duos ſcyphos argenteos, quos ſibi fundi ac liqueſieri jubebat; queis eliquatis, alter premens *pulverem* quendam *viridem*, dum adhuc in crucibulo flueret, argento ſuperinjecit; & poſt ingentem tum fumum, tum ſtrepitum excitatum, paulò poſt argentum in puriſſimum aurum converſum reperit. Aurifaber ad tantum ſpectaculum attonitus, & pulveris faciendi deſiderio percitus, hoſpitem ea, qua fieri poterat ſubmiſſione rogabat; ut arcanum ſibi tam admirandum revelaret, quod haud ægrè præſtitit. Hæc Hiſtoria narratur in Arabico libro de *Solis & Lunæ Congreſſu*, ſecretumque ſequenti proceſſu à me ex Arabico in Latinum converſo, docet, uti ſequitur.

EXPERIMENTUM.

Accipe dicti pulveris ex auro confecti unam partem, ex croco martis, ære aduſto, & ſale ammoniaco è ſingulis unam partem: diſſolvatur ſal ammoniacum, & probè tribus antedictis ingredientibus id commiſce, deinde commixta ponito intra cucurbitam, & igne lento vel ad ſolem, vel ad ignem cinerum digere in tantum, donec omnia bene contemperata, & incorporata ſint, & cum materia humido conſumpto congelata fuerit, inde dictum pulverem facies, quem reſervabis ad uſum. Hoc peracto, accipe vas ventricoſum cum collo ſtricto, intra quod plumbum, & intra collum unam laminam auream ſubtilem, ſive ſupra orificium aureum denarium pones, ita ut ſoluti plumbi vaporem hauriat. Deinde accipe ſupra dictam laminam verſando, & reverſando ſupra dictum vaporem, & hoc pacto lamina ita fragilis fiet, ut digitis in pulverem conteri poſſit. Atque hic eſt *pulvis* argentum in aurum commutans. Æs uſtum, quod arcanum ingreditur, ita præparari debet: *Æs ſimili modo pulverizatum, aqua ſimplici vel muria toties lava, donec prorſus ſiccum fuerit, & ex hoc fac pulverem.* Ecce ſecretum Arabum tibi paucis manifeſtatum. Quod quidem experimentum certum eſt, ſed tamen ſimile illi, quod per additionem conficiunt; aurum enim in ſat competenti quantitate ſumptum, atque ex dictis ſpeciebus, croci Martis, & æris uſti præparatum, ſale quoque ammoniaco rite expurgatum, ac tandem ſupra argentum fuſum, illud tinctura ſua, quæ dictis ſpeciebus copioſa inexiſtit, non ſolum argentum in aurum tingit, ſed etiam molem, & augmentum non exiguum illi commixtum confert; uti tamen illa longa Cupellæ, aut Cinericii tormenta ſuſtinere nequeunt, quin tandem in id, quod erant, ſeparentur, ita quoque hîc nullam veram, & realem transformationem admittere poſſumus. Hoc ipſum ſecretum poſtea etiam reperi paucis imminutis apud *Paracelſum*: qui tamen id tanquam ingens arcanum ne patefiat, ænigmatis etiam, more impoſtoribus ſolitô, involvit.

Novi & ego Principem, cujus famæ conſultò parco, qui commercio, cum uno ex iis cinifionibus, qui hujus farinæ magiſteria promittunt, inito; magnam ei, ſi artis ſuæ experimentum verum, & reale coram ſe ſumeret, remunerationem pollicitus erat. Hic aureos montes jactitans, mare in aurum tranſmutare geſtiebat. Ad opus itaque fit progreſſus. Crucibulo imponitur certa Mercurii duarum videlicet unciarum quantitas, cui additur non niſi granum quoddam *pulveris rubri* adinſtar præcipitati, quod elixir rubrum vocabat, tranſmutativa vi, qua pollebat, mirum in modum commendatum; hiſce inſuper affundebat certam quantitatem liquoris aurei coloris, quem in phiala quadam vitrea tenebat; & dum eum ſupra Mercurium funderet, Principi dicebat: Sciat veſtra Celſitudo, hunc eſſe magnæ artis ingreſſum, quo pulvis cum Mercurio perfectè penetratur; Siquidem ſine hoc pulvis, & Mercurius ſibi invicem commiſceri non poſſent: & deinde cooperto crucibulo cum certa quadam cera rubra atque igne ſub crucibulo poſito, & follibus agitato igne, ſtatim cera mercurio miſta in fumum abiit & projecta deinde intra canalem materiâ, aurum nobiliſſimum, ſtupente, & attonito Principe eduxit.

Miratus autem ſum, fraudem non advertiſſe Principem, uti poſtea ipſe experientia doctus advertit: Quid enim facilius eſt, quàm aurum in aquam reſolvere, uti Spagyriſtis notum eſt, qui *aquis fortibus* & aurum, & argentum in aquam reſolvunt, auro, quoad colorem ſimilem; & talis fuit aqua impoſtoris, cui ad fucum tegendum granum forſan ex arena, aut latere ſumptum, cærimoniæ ergo, ut magnum quidpiam præſtitiſſe crederetur, appoſuit: aqua verò aurea hiſce ſuperaffuſa, & liquefacta, mercurio exſpirante aurum id, quod ſub aquæ forma infuderat, reddidit. Atque hæc ſunt Alchymiſtarum miracula, digna non catena aurea, qualem à Principe præmii loco acceperat, ſed quam carnifices ſimilibus dare ſolent, fune aureo. Tanta eſt hujuſmodi nebulonum audacia, ut etiam ſuis nugis, & fraudulentis artibus mentes Principum dementare non erubeſcant.

Tales ſunt, qui jactitant, ex Mercurio Lunam fixam, quam poſtea rebus quibuſdam tingunt, qui multiplici examini cupellæ reſiſtunt, uti ſunt nonnullæ tincturæ, quæ quantalibet fuſione repetita, vix tamen ſeparari poſſint, adeoque argentum ad 18. carattas graduant, ob ſpirituum mineralium, qui in aquis fortibus nidulantur, vehementiam; adeò enim metallis perfectis ſibi ſympathicis adhæreſcunt, tam pertinaciter agglutinantur, ut non niſi ingentibus ignium tormentis repetitis vicibus ſeparentur. Audivi nonnullos, qui certò certiùs artem ſe tenere jactitabant, & ſæpius ſeſe experimento artis veritatem comperiſſe; quo minus tamen votis ſuis potiti ſint, ſuam vel inadvertentiam, vel omiſſionem alicujus circunſtantiæ, aut ſimilis rei neceſſariæ prætendunt; conſultiùs ſanè pro inadvertentia ignorantiam, pro omiſſione falſam damnatæ artis promiſſionem fateri poterant, & debebant.

Quam verò periculoſum ſit fidem habere iis qui tanti momenti negotium cujuſmodi *Artem*

tem Chryſopoëticam dicimus, inconſulta veritate rei temerario auſu per Pſeudochymicos, attentare aggrediuntur. Addam hic hiſtoriam meo tempore tranſactam, ex qua, quid de Arte magna ſentire poſſis, patebit. Complura jam labuntur luſtra, queis ingens fama rumorque orbem pervaſit, Auguſtiſſimum *Ferdinandum III. Cæſarem*, jam tandem à tot ſæculis attentatum, neque hucuſque obtentum Magnæ Artis Auriferæ arcanum felici ſucceſſu adeptum eſſe, per ſapientes artis filios (verius dicam Pſeudochymiaſtros) qui & ad conteſtandam veritatem, complura variis inſignita hieroglyphicis ſymbolis *aurea numiſmata* Cæſari inſcripta ad perennem repertæ artis memoriam publicæ luci plauſu incredibili, verius non credibili, tradiderunt. Ego ſanè tunc temporis Chymiæ ſtudio intentus de ſparſo rumore ſtupefactus, mirabar, illud arcanum, quod paulò ante, ſi non prorſus ἀδυώατον, ſaltem admodum difficile, perplexum & humano ingenio impervium eſſe demonſtrâram, jam primo detectum fuiſſe, Cæſarique communicatum: Verùm dubius & anceps ad veritatem rei propiùs perdiſcendam ab ipſo Auguſtiſſimo Cæſare, confidenter, tanquam munificentiſſimo ſtudiorum meorum Mecænate veridicam relationis atteſtationem, quærendam cenſui; datis itaque abſque mora litteris ad *R. P. Gans*, pro tempore Cæſari à Confeſſionibus, inſtantibus precibus ab eo contendens, ut ab Imperatore meo nomine quàm humillimè, & quàm ſuppliciter, tranſactæ rei veritatem, per duas ſolummodo particulas (*ita* vel *non*) exquirere ne dedignaretur: dictus Pater, poſtulationis meæ curioſitatem ſine mora & tempore opportuno exhibuit Cæſari; queis lectis Cæſar profusè ridere cœpit, & deinde Patri paucis ſe verbis *P. Kirkeri* poſtulationi ſatisfacturum, dixit, hoc ſequenti Verborum tenore. Verba ſunt Imperatoris: *Experimentum quod in noſtra præſentia de artis magnæ arcano fieri juſſimus, curioſum quidem fuiſſe; ſed quod Imperatoriam Majeſtatem locupletare poſſet, minimè invenimus; imò, ne tertiam quidem expenſarum partem, quibus experimentum factum fuerat, recuperare non valuiſſe hiſce conſtare volumus.*

Ecce dignam ab Auguſto ore Cæſaris atteſtationem: ex qua patet quàm luculentiſſimè dictam magnæ Artis *Chryſopragmatiam*, tantum abeſt, veram, ſinceram & legitimam fuiſſe, ut potius vel ex hoc capite eam ſophiſticam, ſpuriam, & nullius utilitatis, & emolumenti, imò valdè damnoſam cenſere debeamus, quæ hic apponenda cenſui, ut ſtulta Chymicaſtrorum promiſſio, cunctis approbatione Cæſarea manifeſta fiat. Sed jam ad rem.

Atque hic eſt impoſtorum modus, quo ſimplices mortalium animos faſcinare ſolent. Ex quo colligitur. Si quis ditioris fortunæ impoſtor ad 100. aut 200. aut etiam 1000. libras auri in pulverem reduceret (quod nonnulli ad nomen ex hac arte fictitia immortale ſibi comparandum, feciſſe leguntur) illi haud dubiè ubique locorum hujuſmodi falſa artis miracula omnium ſtupore, & admiratione, exiguo temporis ſpatio ſine tot, tantiſque concoctionibus, ſublimationibuſque, multorumque menſium fermentationibus, patrare poſſent: Quod utinam non feciſſent hi, quos jam recenſuimus, cum cæteris majorum gentium Diis, in *præcedentibus* paſſim indigitatis. Rurſum fuerunt nonnulli, qui invento in agro theſauro derepente divites facti, & ne fiſco à legibus conſtituto portionem cedere cogerentur, hanc artem profeſſi dicuntur, qua exiguâ pulveris portione hydrargyro, cæteriſque metallis adjectâ, metalla in aurum convertere ſe poſſe, ad auri divitias aliunde acquiſitas hac aſtutia obvelandas oſtentarint. Plenum ſanè aleæ exercitium, quod multi aureis & patibulis, & laqueis luerunt; uti *de Bragadino, Scoto*, ſimilibuſque ſuprà adductis legitur. Quàm autem facile ſit, hac fraudulentia imperitis, & auri cupidis hominibus imponere, quis non videt? dum concipere non poſſunt, quomodo exigua *nigri pulveris* portione intra exiguum temporis ſpatium metallicis corporibus ſuperinjectâ, ſtatim aurum prodeat; Unde ſtupore & extaſi invaſi, dum de occulta fraudis induſtria ne quidem ſuſpicari licet, ſolum quod factum eſt, mirantur; unde fama vulgata, cum à peritioribus interrogantibus, ea proponuntur dubia, quæ nonnullam impoſturam olere poſſunt, ea ſtatim non ſine indignatione rejiciunt, nil de rationibus audire volunt, imò decies, & centies illud contraponunt, Ego oculis meis vidi; ego in præſentia talium, & talium, tali modo, tali officina factum obſervavi, pulverem manibus meis propriis ſic jubente artifice, injeci; aurum productum aurifabris examinandum dedimus, & omnibus examinibus adhibitis, illud probum, purum, vulgari multo excellentius reperimus. Alii verò de tam memorabili eventu certiores facti identidem clamant; Ego audivi ab iis, qui præſentes fuerunt, manibuſque tractaverunt, & in hunc uſque diem apud talem, & talem dicti pulveris portio ad perpetuam rei memoriam conſervatur, ut ſi quid velint, haberent, quo veritatem experirentur, & jam ipſo facto nonnulli ejus rei periculum cum deſiderato eventu fecerunt; ut proinde de artis veritate dubitare nemo debeat: & qui de arte veriſſima nullam fidem habent, è numero ſapientum exterminentur.

Atque hoc pacto mendacia mendaciis concatenantur, quæ non ſolum in publicam famam diſperguntur, ſed & libris ſummo Reipublicæ damno, & aliorum animos hac lucroſa novitate pelliciendos, committuntur, vel μετὰ τῆς ὑπερβολῆς, ultra id quod poſſint, augentur; ut proinde ridiculam illam *tincturam auri* in infinitum multiplicativam, originem ſuam non aliunde, quàm ex hiſce traxiſſe cenſeam; iſque ſolus neſcire poterit, qui experientiâ doctus quid natura poſſit, quid non poſſit, novit, multipliceſque hujuſmodi ad fraudes, & dolos proclivium nebulonum induſtrias perſpectas habet. Nemo itaque impoſterum dicat; Ego vidi, ego audivi, ego manibus artis veritatem contrectavi, cùm idem iis, quod agyrtis, circulatoribus contingere ſolet, accidat; qui dum ventrem ſe perfodere, ſerpentes, & bufones devorare, nummos plumbeos, cupreos, ferreoſque annulos repentina tranſmutatione in aurum convertere ſimulant, tanto circumfuſam plebem ſtupore replent, ut negare minime poſſe videantur, quod tanta evidentia demonſtratum fuerat. Res lubricæ ſenſus ſunt, ac dici vix poteſt, quàm facilè ii non dicam plebem imperitam, ſed & doctos ac ſapientes faſcinent, ut id, quod non eſt, ex corrupta tamen phantaſia, id verè eſſe ſibi perſuadeant, præſertim ſi à peritis, ſtudioſiſque fraudum architectis ſimili doloſæ artis induſtria demonſtrentur. Sed hæc de primo puncto dicta ſufficiant.

Progrediamur itaque ad *ſecundum* ſupra propoſitum

tum *auri conficiendi modum.* Alchymiſtæ verò, qui ſine fraude in tranſmutandis in Solem, & Lunam metallis incumbunt, ſi ſincerè procedunt, *aurum* quidem, ſed non purum, & obryzum; ſed mixtum, & *ſophiſticum* producunt. Apponamus nonnulla experimenta.

9. *Experimentum.* Non agam hîc de Auro per Lapidem conficiendo, quod Philoſophicum vocant: iſtiuſmodi enim verum abſtracti intellectus figmentum, ob rationes in *præcedentibus* poſitas eſſe dicimus; ſed de auri augmento, quod per additionem, vel partem cum parte, exſurgit.

Hoc itaque pacto, ope *cinnabaris*, & hydrargyri Solem, & Lunam faciunt. Accipe optimi auri partem prius per Mercurium crudum in calcem reductam; hac alembico impoſitâ, ſequentem paulò poſt *aquam* ſuperaffunde, deinde octona cohobatione abſtrahe; hoc peracto, aurum ſolutum in alembicum aſcendens phlegma ſuum abſtrahit uſque ad denſitatem; qui quidem infuſus ſpiritus ab auro ſolvi nequit, niſi per oleum ejus, quod ſupra præparatam Cinnabarim affundatur, ita ut parum ſuprà emineat; deinde coagulare ſinas boracis beneficio reductam, & habebis *aurum* quæſitum.

Aqua calcinato per Mercurium auro *ſuperaffundenda* ſic præparatur. Sume ſalis nitri 1½ lib. Arſenici 3. lib. æris viridis 8. lotones, ſeu ſemiuncias, ramentorum ferri, ſeu chalybis unam lib. totum complexum retortæ inditum diſtilletur in aquam: ex hac aqua affunde Mercurio ſublimato octo lotones, abſtrahe bis, & totum in aquam ſolvetur Lunæ fixandæ opportunam. Sume iterum ex vitriolo ſublimatum ſulphur, & fiat ſtratificatio, ut Chymicè loquamur, ſupra 4. lotones, vel quod idem eſt, ſemiuncias, Lunæ fixæ & 2. lotones ſulphuris, deinde ſenſim evaporare permittas, ſulphure rectificato junge quater tantum vitri Saturni, & dum in fuſione eſt, ei calcinatam Lunam infundas, biſque fulminatum impone per 20. dies, in aquam jam præparatam, & habebis *argentum* fixum cum mediocri auro non puro quidem, ſed Sophiſtico.

10. *Experimentum.* Mercurium fixare. Sume 1½ lotonem æris viridis, ſive æruginis; unum lotonem mercurii crudi, quod viridi æri impaſtatum ſublimetur in cucurbita terrea vitriata tam diu, donec æs viride cum mercurio uniatur, & habebis fixum. Rurſum accipe totum complexum, quod in marmore prius minutiſſimè tritum impones retortæ per ignem fortem diſtillandum, & quod nondum fixum eſt, ab ære viridi recedit; hoc accipe, & reduc per ſequentem *fluorem* in puram Venerem, quod ſequenti plumbo in tigillum poſitum abſtrahatur, & manebunt ex una drachma Mercurii tres drachmæ argenti auro gravidi.

Fluor ita fit. Sume urinam, quam in lapidem concoques, & ſpiritum avolare permittes, ex qua ter tantum unà cum tartaro accipies, & operaberis uti paulò ante dictum fuit.

11. *Experimentum.* Ex Mercurio vulgi Lunam factam in aurum convertere. Primò fiat aqua regia ex vitriolo, ſale nitro, ana unâ lib. deinde æris viridis, & ſalis armoniaci ana 4. lotones; ramentorum ferri ½ lib. quæ omnia commixta, & minutim contrita igne forti reſolve in aquam: & hanc aquam alembico impoſitam calore balnei leniter abſtrahe uſque in olei conſiſtentiam; deinde ex antimonio crudo quantum volueris, & illi ex oleo paulò ante præparatò affunde ad eminentiam digiti, deinde hoc cucurbitæ humili impoſitum abſtrahe toties, donec oleum antimonio perfectè uniatur; & habebis *pulverem*, quem *rubrum* leonem vocant. Accipe itaque ex Mercurio fixam Lunam; in Lamellas tenues tunde, ſi haſce in tigillo ſtratificaveris, ac in cœmento per 24. horas reliqueris, tunc habebis *argentum* in aurum puriſſimmum, non tamen niſi colore exaltatum.

12. *Experimentum.* Aurum debilis coloris exaltare. Accipe Mercurii ſublimati, & cinnabaris ana 2. lotones, Antimonii unum lotonem; & bis tantum aceti, cui æruginis tantillum quantum duobus digitis capere potes, commiſceas; paulatim indantur ollæ ſeparatoriæ, ſive retortæ, & exibit liquor viſu pulcher; deinde accipe ½ cinnabaris partem, quam imbibas liquore paulò ante elicito, liquoremque denuo retortæ vitreæ commiſſum à cinnabari abſtrahe; poſtea alembico Hermetis ſigillo munito inditum per 12. dies in arena coagulari ſinas, & habebis *pulverem.* Quo peracto accipis aurum pallidum, & imperfecti coloris, vel Lunæ fixæ 8. lotones, ſive 4. uncias, ſupra quas ex pulvere præparato 6. drachmas fuſioni expones, habebiſque exaltatum ad eum gradum, quo major deſiderari non poteſt. Quod idem fiet abſque pulvere hoc pacto. Extenſas in lamellas tenues argentum, vel aurum, pone in oleo, ſeu liquorem ſupradictum antequam coaguletur, & tenui calori, ut ſupra 24. horis expone, uſque dum videas oleum parum ebullitione commoveri, & habes quæſitum.

Supereſt jam ut videamus an Aurum Chymicum *ſit licitum.*

CAPUT I.

Vtrum Aurum Chymicum, quacumque tandem ratione factum licitè pro vero vendi poſſit?

PRopono hoc loco Quæſtionem, quam majori jure Juriſconſulti ſibi vendicant; ne tamen quicquam omiſiſſe videamur, eam non omittendam duxi.

Hanc Quæſtionem de *auro Chymico* antequam ordiamur: Notandum primò, quadruplicem artem hoc loco conſiderari poſſe. Prima eſt *Ars Metallurgica*, quæ ex minera auri, & argenti ſingulari artificio purum ab impuro, heterogenea ab homogeneis, ſeparat: reliquum ignis ope in purum aurum, & argentum decoquit, de quo artificio in Metallurgia, ſeu arte metallica ampliſſimè actum eſt; & uti hæc ars tantoperè humano generi neceſſaria eſt, ut ſine ea ob ſummum metallorum uſum nulla Imperiorum, Regnorum, & humanæ negotiationis adminiſtratio conſiſtere poſſit, ita quoque tantum abeſt, ut à legibus illicita cenſeatur, ut potius eam omni laude dignam veluti humani commercii ſtabilimentum, cenſeant Juriſconſulti.

Altera *Chryſopœia* dicitur, qua Alchymiſtæ per tranſmutationem veram, & realem unius metalli in aliud, non ſolum in aurum naturale, ſed & eo excellentius ſe convertere poſſe gloriantur: Quod ſi verum eſſet, certè illud aurum vendere, & diſtrahere ſine ullo ſcrupulo poſſent.

Tertia, *Ars Spagyrica* dicitur qua nonnulli Chymici aurum verum, & naturale variis metallis, uti argento, cupro, ferro, plumbo, arſenico, marchaſitis, ſimilibuſque commixtum, ſingulari arte ſeparant, ex arenis fluminum riparumque per frequentia ignis tormenta ſecernunt, & in lamellas fundunt; atque tale, purum nempe, & naturale aurum nulla lex prohibet.

Quarto eſt aurificium illud, quo Alchymiſtæ per additionem, ſive *partem cum parte*, uti vocant, aurum augmentare, eique debitam tincturam dare norunt; atque duplicis generis eſt, una dicitur *Collybiſtica*, altera *Sophiſtica*: de qua variæ ſunt agitationes inter Juriſconſultos.

Nos ſingularum propoſitarum partium dubia per Canones, tum Civiles, tum Canonicos tunc expediemus, ubi prius de Extravagante edita à Joanne XXII. Pont. Max. nonnulla præmiſerimus.

Joannes XXII. Gallus, patria Cadurcenſis ex Provincia Aquitaniæ anno 1316. ad Pontificatum evectus, præter Conſtitutiones *Clementis V.* prædeceſſoris, multas quoque & ipſe publicavit, quas *Extravagantes* vocat, in quas *Zenſilinus de Caſſaneis* uberes Commentarios edidit. Inter alias Extravagantes una quoque habetur, quæ intitulatur *de Crimine falſi*: In qua condemnat omnes illos, qui auro conficiendo operam dant: Artem miris modis exagitat. Sed ut multa paucis amplectar, ſubjungam hic dictam *Extravagantem*, in qua quicquid nos hucuſque de Alchymiæ falſitate adduximus, Apoſtolica authoritate confirmatum reperies.

EXTRAVAGANS

De Crimine falſi.

JOANNES XXII. PONT. MAX.

Præfatio in Extravagantem.

Alchymiæ hic prohibentur, & puniuntur Aurum facientes, & fieri procurantes, quoniam tantum de vero auro, & argento debent inferre in publicum, ut pauperibus erogetur, quantum de falſo, & adulterino poſuerunt. Etſi eorum facultates non ſufficiant, pœna per judicis diſcretionem in aliam commutabitur, & infames fiunt. Et ſi ſint Clerici, beneficiis habitis privantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide Extravagantem ejuſdem *Joann.* quæ incipit: *Prodiens*, & eſt ſub *eod. tit.* collocata.

EXTRAVAGANTIS TENOR.

Spondent quas non exhibent divitias pauperes Alchymiſtæ, pariter, qui ſe ſapientes exiſtimant, in foveam incidunt, quam fecerunt: Nam haud dubiè hujus artis Alchymiæ *alterutrum ſe profeſſores ludificant, cum ſuæ ignorantiæ conſcii, eos qui ſupra ipſos aliquid hujuſmodi dixerint, admirantur; quibus cùm veritas quæſita non ſuppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt, iidemque verbis diſſimulant falſitatem, ut tandem quod non eſt in rerum natura, eſſe verum aurum, vel argentum Sophiſtica tranſmutatione confingant: eoque interdum eorum temeritas damnata & damnanda progreditur, ut fidis metallis cudant publicæ monetæ Characteres fidis oculis, & non alias Alchymitum fornacis ignem vulgum ignorantem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hac edictali conſtitutione ſancimus, ut quicunque hujuſmodi* aurum *vel* argentum *fecerint, vel fieri ſecuto facto mandaverint, vel ad hoc ſcienter dum id fieret, facientibus miniſtraverint, aut ſcienter vel auro, vel argento uſi fuerint vendendo, vel dando in ſolutum, verum tanti ponderis aurum, vel argentum pœnæ nomine inferre cogantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Alchymitum exiſtat, circa quod eos aliquo prædictorum modorum legitimè conſtiterit deliquiſſe, facientibus nihilominus aurum, vel argentum Alchymitum, aut ipſo, ut præmittitur, ſcienter utentibus, perpetuæ infamiæ nota reſperſis. Quod ſi ad præfatam pœnam pecuniariam exſolvendam delinquentium ipſorum facultates non ſufficiant, poterit diſcreti moderatio judicis pœnam hanc in aliam, puta carceris, vel aliam, juxta qualitatem negotii, perſonarum differentiam, alioſque attendendo circumſtantias commutare. Illos verò qui in tantæ ignorantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos vendant, ſed naturalia juris præcepta contemnant, artis excedant metas, legumque violent interdicta, ſcienter videlicet adulterinam ex auro, & argento Alchymico cudendo, vel fundendo, cudi, ſeu fundi faciendo monetam, hac animadverſione percelli jubemus, ut ipſorum bona deferantur carceri, ipſique perpetuò ſint infames: Et ſi Clerici fuerint delinquentes, ipſi ultra prædictas pœnas priventur beneficiis habitis, & prorſus reddantur inhabiles ad habenda.*

Hæc eſt conſtitutio *Joannis XXII.* P. M. de qua mira ſparguntur. Alchymiſtæ fingunt, Pontificem Alchymiæ ſtudioſiſſimum cùm ad Artis magnæ opus pertingere non poſſet, ex deſperatione hanc tam rigidam conſtitutionem condidiſſe. Certè *Platina* in ejus vita poſt mortem ingentem auri copiam apud eum inventam refert, quod ſi verum eſt, iſtiuſmodi tamen auri theſaurum minime Chymicæ artis beneficio comparatum fuiſſe credendum eſt, quod tamen Alchymiſtæ per fas, & nefas convincere volunt, Pontificemque hanc conſtitutionem ea de cauſa, ne quiſquam præter eùm ad artis arcanum pertingeret, ex invidia condidiſſe.

Quidquid ſit, ego de Vicario *Chriſti* talia ſuſpicari nolim: Unde ſi *Platinæ* credendum eſt, ego hunc auri Theſaurum, uti paulò ante diximus, Artis magnæ beneficio minimè comparatum fuiſſe, puto; cùm vel ipſemet eam in ſua *Extravagante* apertis verbis damnet: Sed ex variis collectaneis, ſive reditibus, ſive ex auro propria induſtria, aut etiam dono, in peculium acquiſito, theſaurum ſupradictum excreviſſe veriſimilius eſſe judico; cùm Pontificibus media nunquam ad ſimilia procuranda deſint.

Incidi non ita pridem in Librum Gallica Lingua conſcriptum, cui Titulus eſt; L'ART TRANSMUTATOIRE DU PAPE JEAN XXII. DE CE NOM. In quo agitur de modo, & ratione, qua magnæ artis beneficio, aurum verum & naturale dictus Pontifex in ſuo Palatio Avenionenſi fieri curaverit. Sic autem incipit: *Or commence le livre d'Alchymie que le Pape Jean fit ouvrer en Avignon, duquel ouvrage il en avoit 200. roolez d'un chacun peſant un quintal.* Deinde totius Magiſterii proceſſum fusè deſcribit. Ego ſanè cùm modum in eo operandi penitius examinaſſem, nil ſanè in eo ſingulare, quod aut veterum Alchymiſtarum ingenium, aut primorum in Arte Magiſtrorum præcepta, ſtylumque ſuperet, præter vulgares quaſdam receptas, & aliunde deſcriptas, me repeiſſe ingenuè fateor. Unde & conſequenter hunc nonniſi ſuppoſititium partum eſſe, non ſine manifeſtis argumentis conjecturans, quem ex Alchymicis deſperatis nonnemo, tum ad artis veritatem confirmandam, tum ad nonnullam exiſti-

mationem

mationem ei ſub nomine, & auctoritate Pontificis conciliandum, in lucem publicam protruſerit. Sed ne cuiquam injuriam facere videar, id ex ipſo proceſſu ante peritorum oculos exhibito me evicturum confido.

PROCESSUS

Alchymicus Ioanni 22. Pontifici perperam adſcriptus. Quem ex Gallica lingua in Latinam à me tranſlatum, de verbo ad verbum ſic interpretor.

Accipe acetum fortiſſimum, 4. lib. calcis albæ: ſinas ſtare hoc pacto per 4. dies; quinto verò die, mitte materiam in alembicum vitreum, eamque diſtilla, diſtillatam bene reſerva. Hoc facto, accipe ſalem, & urinam cum Indico Alexandrino lib. 1. ſalis ammoniaci lib. 6. ſemilibram ſalis communis præparati & aceti pariter ſimilibram: Dictatum rerum 3. libras, priùs aceto calefactas diſtilla, & poſtea mittes ſalia, quæ ubi fuſa fuerint, ea ſimul mittes in Alembicum diſtillanda; ubi diſtillatum fuerit, ſi in fundo quid remanſerit miſtum, & ſordibus necdum exutum, diſtillationem repetes, aquâ, quæ egreditur, denuo ſuperaffusâ; & hoc toties repetes, donec tota aqua ex materia fuerit egreſſa; quo peracto, in fundo vaſis maſſam reperies congelatam inſtar glaciei aut cryſtalli, quam diligenter ſerva ſeorſim. Iterum accipe ſulphur vivum lixivio forti maceratum, quod ſublimabis jungendo 43. Mercurii ſublimati. 43. uncias calcis, & Lunæ 4. uncias; quæ omnia ponantur in aqua juxta præceptum inferiùs ponendum. Diſſolutas itaque dictas res in Alembicum pone, & poſtquam forti igne diſtillaris, in fundo maſſa remanebit, quam extractam ſupra laminam vitream in cella, aut altero quopiam loco humido repones, donec in liquorem reſoluta fuerit, quem iterum ſerva. Deinde accipe maſſam ſupra nominatam prima operatione extractam, eamque laminæ vitreæ loco humido, uti priùs, expone ad diſſolutionem: qua peracta, haſce duas aquas primâ, & ſecundâ operatione productas ſimul commiſce, & in unam maſſam congelari ſinas, quâ congelatâ habebis medicinam perfectam; ex qua exiguam partem ſupra 18. Mercurii partes projectam, ſi fuſioni commiſeris, totum intra exiguum tempus *in Lunam optimam*, omni examine adhibito probam, converſam obtinebis.

Atque hic eſt primus proceſſus, in quo, vel ſumma ſcriptoris negligentia patet; ponit is 43. calcis argenteæ uncias, unà cum totidem unciis Mercurii ſublimati, in quo manifeſtus error eſt: cum enim argentum in calcem redactum, in priſtinam naturam reducitur: neceſſario argentum calcinatum pluris conſtitit, quàm lucrum ex tranſmutatione Mercurii non importet; quemadmodum unicuique patet ex proportione 43. unciarum argenti ad 18. partes Mercurii, quas in argentum tranſmutari proceſſus dicit; quare nos errorem correximus, addendo 4. Lunæ calcinatæ partes. Quicquid autem hic author dicat certè ex hoc proceſſu nihil aliud ſperandum eſt, niſi maſſa quædam argentea ex congelatione Mercurii, & calce conflata: proinde proceſſus hic, totus quantus ſophiſticus eſt, & indignus, cujus quis inutili & irrito labore experimentum ſumat. Sed jam ejuſdem auctoris de *auro* puriſſimo conficiendo proceſſum examinemus. Sic itaque ait.

PROCESSUS II.

Pour faire Soleil bon & fin, id eſt, *Aurum optimum, & purum efficere.*

Accipe æs uſtum, ſulphur vitrioli, ex unoquoque 2. libras. Quorum unumquodque ſeparatim, minutim ſupra marmor teras, & deinde probè commixta Alembico committe, luto ſapientiæ, ne quidpiam ſpirituum exhalet, probè munito; quod intra cineres furnelli poſitum calore tenui materiam diſtilles, aquamque eductam in ampulla vitrea reſerves. Poſtea accipe duas drachmas auri puri, & 4. drachmas argenti vivi, quæ ſimul aurificum more amalgames. Hoc peracto, amalgamatum cum aqua ſuprà in ampulla vitrea reſervatâ, quàm optimè per triduum ſequens ſubigas, ſive pictorum more teras; hoc etiam peracto, materiam dicta ratione ſubactam igni levi commiſſam per 12. horas concoque; hoc exacto, denuo cum dicta aqua tere, & probe quod molitum eſt, recoque, idem ſemper repetendo 18. vicibus, donec colorem vermilii obſervaveris; deinde accipe hujus materiæ pondus: explora, & projice unum pondus ſupra 18. plumbi, & habebis aurum purum per omnia examina probatiſſimum: *Plumbum* verò, ſupra quod projici debet medicina, longo labore præparatur, hoc modo.

Accipe plumbi lamellas tenues, quas ſale in pulverem minutim contrito intra vas terreum ſtratificabis, ſtratum ſupra ſtratum continuando tamdiu donec totum vas plenum ſit, deinde juncturas vaſis arctè claude, remanente tamen ſupra foramine ad fumum eiiciendum apto: deinde hoc vas igni congruo per 6. horas committes, & poſtmodum aperto vaſe lamellas plumbi corroſas, candidiſſimas reperies, quas lixivio forti, & calido impones, & ſal deſcendet unà cum lixivio, laminis puris, & candidis pariter in fundo remanentibus, quas deinde exemptas ſupra affuſa teres uſque dum aquam claram comperies: hoc peracto repete tritionem cum pulvere remanentis aquæ, addita aqua aluminis, & ſalis communis, & tartari, ſicceturque ad ignem, & hoc toties facies, donec tota materia candidiſſima compareat, hoc pacto totum in olla fuſioni committas; & habebis plumbum, *quod in aurum converti debet, præparatum.*

Atque hic eſt proceſſus, qui quantus eſt, partim ex Clavicula *Lulli* extractus eſt, ut proinde vel ex hoc ipſo ſuppoſititius partus innoteſcat, cùm *Lullus* multo poſt Joannem 22. Pontificem mundo claruerit: neque veriſimile eſt, *Lullum* hunc proceſſum à *Ioanne* 22. mutuaſſe. Judicet jam *Lector*, quid de hoc deſperati operis proceſſu ſperandum ſit.

Plurimos alios ſuppoſititius ille Auctor adducit proceſſus de tranſmutatione hydrargyri in argentum, & aurum: verùm cum illos ex aliis deſcripſerit, & ejuſdem prorſus farinæ ſint, qui apud *Ripleum*, *Birellum*, *Iſaacum*, *Lullum*, *Arnoldum*, cæteroſque reperiuntur, in iis deſcribendis majorem temporis, quàm Sophiſticorum hujuſmodi ſecretorum rationem habendam cenſui. Nihil porrò reſtat, quàm ut *Aphoriſmos juridicos de Chymico auro* à diverſis Juriſconſultis poſitos hic apponamus.

CAPUT II.

Deciſiones Juridico-Canonicæ.

De Auro Chymico falſo, & vero.

1. Quæritur, an Alchymia ſit Ars licita? Reſp. Illa licita eſt, quæ verum, genuinum, & naturale aurum producit. Ita *Oldradus Conſil.* 74. *& Ioannes Andradus, in titulo de crimine falſi additione ad ſpeculum.* Si verò aurum Sophiſticum producit, illicita eſt; ita plerique & Juris tum Civilis tum Canonici Doctores. Ita Joannes *de Plat. in L.* 1. *c. de arg. prat. Ioannes de Clavaſio in ſumma*, verbo, Alchymia.

2. Quæritur. An verum & reale aurum ab Alchymiſtis per tranſmutationem confici poſſit? Reſp. quod non. Ita *Avicenna* apud *Albertum*, de quo in præcedentibus fuſe, quia tale aurum Alchymicum non niſi externam auri ſpeciem habet, verum tamen aurum non eſt, ita *D. Thom.* 2. 2. *q.* 77. *art.* 2. *Card. Alex. in c.* 1. *quæ ſunt reg. in uſibus feudorum.*

Si tamen vera tranſmutatione id efficeret quiſpiam, tum verum quoque aurum futurum, nulli dubium eſſe debet. Sed audiamus verba *D. Thomæ*: quem multi aurum Alchymicum non ſolum approbaſſe, ſed & effeciſſe, ad veritatem artis tanti viri teſtimonio ſtabiliendam perperam dicunt; ſed qui vel ex ipſis ejus verbis facilè confutari poſſunt. *Alchymia*, inquit, *quamvis ſit difficilis, non tamen eſt impoſſibilis, quod & nos dicimus, ſaltem angelis aut dæmonibus notam, qui ſoli norunt occultas naturæ ſemitas, juxta quas perfectè operari poſſunt.* Si itaque aurum, quod fit per Alchymiſtas non eſt verum, & tale quale fit à natura, ejus venditionem pro vero fraudulentam & injuſtam eſſe; ſi autem verum eſt, pro vero auro vendi poteſt: (uti eſt illud, quod ex variis metallis, quibus commixtum eſt, extrahitur:) de auro vero Alchymico ſic dicit, 2. ſent. diſt. 7. q. 3. ar. 1. *poteſt quidem ars virtute naturalium agentium aliquas formas ſubſtantiales inducere in materiam; ſunt tamen quædam formæ, quas nullo modo ars poteſt efficere, quod propria activa, & paſſiva principia earum non poteſt invenire, & adhibere, ſed benè aliquid ſimile illis efficere, ſicuti Alchymiſtæ faciunt aliquid ſimile auro, quantum ad accidentia exteriora, ſed tamen non faciunt verum aurum, quia forma ſubſtantialis auri non eſt per calorem ignis, quo utuntur Alchymiſtæ, ſed per calorem ſolis in loco determinato, ubi viget virtus mineralis.* Ex quibus verbis luculenter patet, *Divum Thomam* longe aliud de Alchymia ſenſiſſe, quàm quod iis ipſi affingunt per ſuppoſititios partus.

3. Quæritur. An aurum Alchymicum vendere, & ſolvere liceat pro vero, & naturali, & an per hoc venditio aut ſolutio reddatur juſta? Reſp. ſi aurum alchymicum à naturali in nullo differat, id vendi, & ſolvi poſſe: ſecus, minime licere. Ita *D. Thom.* & *Albertus* ſuprà adducti, *Andreas de Iſernia, Baldus & Card. Alex. in diſt. c.* 1 *Quæ ſint regalia.* Qui enim per alba albificant, & per citrina citrinant manente ſpecie metalli prioris in materia, hi procul dubio deceptores ſunt; & hoc modo fere omnes in toto, vel in parte procedunt, & ipſo *Alberto* teſte, multis ſubſtant deceptionibus. Et puniuntur tales, juxta conſtitutas leges, ita *Ioannes Andr. in add. ſpec. titulo de Crimine falſi.*

Nam præter intereſſe *inquit*, majoris valoris aurum, & argentum habet quoque quaſdam virtutes, quæ non inſunt aliis metallis, neque in auro & argento per Alchymiam Sophiſtico, veluti contra melancholiam, aliaſque animi ægritudines à peritis medicis obſervatas. Et ſubſcribit hiſce *Frat. Bartol. de Sancta concordia in ſumma*, Verbo *Empti.* §. 4. *fab. de Monte de empt. & vend p.* 8.

4. Quæritur. An aurum, quod quis diabolo Magiſtro, vel arte magica didicit, vendere poſſit? Reſp. quod quemadmodum non eſt licitum, aliquid à Diabolo diſcere, ita quoque tale aurum, mala arte acquiſitum, vendere non licet, cùm ſemper ſuſpicio alicujus deceptionis à Satana, veritatis oſore ſanctæ, ſubeſſe poſſit. Et hoc pacto prohibitam eſſe & artem, & aurum ex ea productum, uti habetur *C. de auro pub. per ſe* 10.

CAPUT ULTIMUM ET ἈΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΌΝ.

In quo breviter quidnam propriè decantatiſſimus apud veteres Alchymiſtas Lapis Philoſophorum *fuerit, & quid tandem priſci Philoſophi, eorumque moderni Sectatores per eum intellexerint, aperitur.*

Vidimus hactenus admiranda Naturæ opera, quæ tum in metallurgia, tum in auri conficiendi modo, & ratione occurrunt; Diſcuſſa quoque omnia ea, quæ de admirandis *Lapidis Philoſophici* myſteriis priſci tradiderunt; multis quoque, & magni ponderis rationibus oſtendimus, neminem hucuſque fuiſſe, qui per tranſmutationem veram, & realem Mercurium, aut cætera metalla imperfecta in verum, & naturale *aurum* traduxerit; Sed omnem illam Alchymiſtarum operationem fuiſſe falſam, & Sophiſticam, quin & aurum argentumve inde productum, aliud non fuiſſe, quam aurum cæteris adjunctis rebus aut commixtum, aut fuco introductum, ut proindè ex dictis rectè, & jure merito inferre queamus:

Omne *aurum, argentumve*, quod hucuſque à diverſis *Alchymiſtis* confectum traditur, vel calliditate quadam, & doloſa impoſtoriæ artis aſtutia, vel arte magica ex pacto cum Satana facto, vel denique ex minerali auro in pulverem reducto confectum fuiſſe; quod tamen, ſi cupellæ, & cinericii, aut cæmenti trutinæ commiſeris, non ſubſiſtat, ſed in ea ex quibus coaluerat, reſolvatur; quod tum primum mihi innotuit, cùm non ita pridem cum peritiſſimis auri ſeparatoribus hîc Romæ ea de re longo ratiocinio diſcurriſſem, qui ſanctè affirmarunt, ſe à diverſis Alchymiſtis diverſos tum auri argentique partus examini oblatos accepiſſe; & nonnullos quidem cupellæ, ad ſeptem depurationum repetitiones ob pertinaciſſimam ſpuriæ miſcellæ adhæſionem reſtitiſſe, tandem verum aurum præſtitiſſe, non intentâ ab Alchymiſtis tranſmutatione conflatum, ſed uti poſtea ex confeſſione eorum percepit, ex marchaſita auro prægnante, metallurgica arte decocto, cum lucro $\frac{2}{3}$ auri ex una libra marchaſitæ extractum. Et quamvis innumera hujuſmodi artis miracula ipſis exhibita fuerint, nil tamen à quo tempore artem ſpagyricam profeſſi fuerant, ſe comperiſſe aiebant quod non fucum ſaperet, aut quod ex falſis miſcellis ſophiſtica compoſitione non coaluiſſet,

coaluiſſet. Quod & Albertus lib. 3. de metallicis confirmat; *Aurum enim Chymica arte ad ſe deveniſſe*, ait, *quod ubi ſex, aut ſeptem ignes ſuſtinuiſſet, tandem conſumtum in fœces reſolutum fuerit. Dum itaque Alchymiſtæ dicunt, aurum ſe facere ex Mercurio, cæteriſque metallis, quod cupellæ quovis modo reſiſtat, ne credas eis, cum longioribus ignis tormentis tandem heterogeneis partibus ſeparatis, auri ſuperſit, quantum impoſuiſti.* Non opus hiſce fuiſſet, tot repetitis examinibus veritatem reperiri, cùm id magna plumbi copia cupellæ commiſſa facile vel unico examine ſine errore, arte paucis nota, comperire potuiſſent.

Concludo itaque; quicquid quondam Arabes, quicquid *Lullus, Arnoldus, Rupeciſſa*: quicquid *Iſaacus, Baſilius, Ripleus, Sendivogius, Paracelſus*, ejuſque ſequaces de auro à ſe confecto tradiderunt, non verum, & naturale, ſed Sophiſticum fuiſſe, iis artibus quas recenſuimus, conflatum. Unde quicquid innumeris hucuſque de Arte magna *Lapidis* evulgatis libris editum fuit, id nil aliud, quam quod diximus continere, adeò certum eſt, quam certum eſt, mortuum naturaliter reviviſcere non poſſe; quod tamen de ſuo lapide mortui corporis reſuſcitatore paſſim jactant. Unde fruſtra laborant, qui ex Theatro Chymico, Turba Philoſophorum, ex operibus *Iſaaci Hollandi, Comitis de Treves, Baſilii Valentini, Trevisani, Bernaudi, Boni, Joannis Petri Fabri, Libavii, Mylii, Rhenani, Portæ, VVeckeri, Alexii*, vel ex innumerorum Manuſcriptorum codicibus, eorumque receptis ad tranſmutatoriæ artis arcanum pertingere ſe poſſe ſibi imaginantur.

Quod adeò certum eſt, ut vel ipſi primi artis Magiſtri id fateri coacti ſint; quos *Paracelſus* Alchymiſtarum Monarcha *lib. de tranſmutatione metallica*, & in libro intitulato *Aurora Philoſophorum*, citat. Verùm cùm ejus circa Alchymiſtarum vanos labores fuſiſſimum diſcurſum ſupra *Sect. 2. cap. 6.* verbo tenus allegaverimus, eò *Lectorem* remittimus. Quo tametſi omnium hucuſque Alchymiſtarum conatus tanto rigore reprobet, ipſe tamen in eo, quod in aliis carpit, peccaſſe reprehenditur: dum in tribus, nempe Arſenico, Vitriolo, Antimonio, totius Magiſterii arcanum conſiſtere dicit, uti in *præcedentibus* docuimus.

Quicquid igitur hucuſque aut ſcriptum de *Arte Magna*, aut in ea traditum fuit, id totum, uti diximus, vel Metallurgica, vel Sophiſtica arte præſtitum fuit, adeò ut nullum inde aliud emolumentum reſultare queat, quàm quod *vera Chymia* nunquam ſatis laudanda docet. *Primò* enim aurum, argentumque ex mineris metallicis extrahendi, excoquendi, depurandique modum tradit. *Secundo* ex varia auri, argentique reliquis metallis, mineralibuſque commixti nonnulla tinctura cum adjuncta mole reperire monſtrat; quod licet auro, argentoque ipſis commixto ſemper imperfectius ſit, ad Eccleſiaſticam tamen ſupellectilem, menſales apparatus, cæteraque utenſilia licitè ſervire poteſt. *Tertio* magno Regum, & Principum emolumento modum docet, auro, & argento colligandi cuprum, ſtannum, ſimiliaque metalla, quam collibiſticam, vulgo *legam* vocant, quam quiſque Principum jure ſuo in ſtatibus ſuis uſurpare pro libitu poteſt. *Quartò*, Loco auri irrito labore quæſiti, multa præclara, & humano generi proficua, tam in vegetabilibus, quàm animalibus arcana in medicamentorum uſum, quæ potiſſimum in extractis, magiſteriis, quintis eſſentiis conſiſtunt, auri pretio haud imparia detexit.

Cùm itaque nulla *auri* tantoperè à cunctis deſiderati, per Alchymiam conficiendi ſpes ſit, meritò quiſpiam mihi objicere: imò me temeritatis arguere poſſet, dum eam artem præſumptuoſiùs confutare allaboro, quam veneranda antiquitas tanquam veriſſimam, certiſſimamque ſemper ſuppoſuit, quamque tot, tantiſque Philoſophorum ſcriptis comprobatam videmus: quos quidem omnes impoſturæ arguere, non ſapientis, ſed imprudentis calumniatoris, vexationem eſſe plerique mihi opponere poſſent. Quarè ne injuriam iis facere videar, ac meipſum à cavillationis dicâ eximam: Quid veteres Philoſophi per *Lapidem Philoſophorum*, quid per *Artem magnam* intellexerint, ea, qua fieri poteſt perſpicuitate & claritate tandem aperiam.

Mercurius Triſmegiſtus totius reconditæ doctrinæ auctor, cum Abdita quævis in Naturæ majeſtate elucescentia ſumma ingenii ſubtilitate penetraſſet: ne tanta in mundanis receſſibus ſacramenta cuivis obvia fierent, ingenioſam illam hieroglyphicorum architecturam adortus eſt quâ ſingula magni momenti myſteria ſub Symbolis quibuſdam ad pantamorphæ Naturæ ſimilitudinem excogitatis, ita recondidit, ut tamen iis, quos dignos judicaret, & ſibi ingenii perſpicacitate ſimilibus haud impervia relinquerentur. Unde electis in hunc finem Sacerdotibus, & Philoſophis, quibus unica ad Regni ſolium ſpes erat, mentis ſuæ arcana per dicta ſymbola expreſſa, ne unà ſecum tanta inventarum rerum emolumenta interirent, communicavit, ſaxiſque contra omnem temporum injuriam incidi curavit. Quoniam verò tantarum rerum ſcientia paucis verbis exprimi non poterat, ſymbola quædam idealia, quæ analogiam quandam multa complectentem tenerent cujuſmodi Hieroglyphica ſunt, ſubtili ſanè indagine excogitavit, quibus omnia ea, quæ ſine multis diſcurſibus deſcribi non poterant, & ſolo, & myſtico unius ſymboli conceptu, patefierint, de quibus vide noſtrum *Oedipum*.

Cùm itaque omnia in omnibus ſub certa quadam analogia latere conſpiceret, imò ſuperiora in inferioribus, hæc in ſuperioribus, mediiſque, mira quadam ratione contineri intueretur, quadruplicem Mundum diſtinxit: Archetypum, Genialem, Sidereum, & Elementarem, uti ſupra in *Oedipo* de *Alchymia Hieroglyphica Ægyptiorum* & *in Obeliſco Pamphilio* amplè demonſtratum fuit; in quibus ordines rerum, & entium gradus eo ingenio poſuit, ut nullum infernum Mundi ens exiſteret, quod non ſuum, tum in Sidereo, tum Geniali Mundo, ſecundum intentam analogiam, ens haberet, conſonum & proportionatum: quæ quidem in Archetypo Mundi, ideali quadam analogia, ſecundum noſtrum concipiendi modum diſparata, revera tamen ſub unius ſimplicis eſſentiæ divinę ratione conſiderantur. Atque hinc catenæ illæ, σείρας vocant Ægyptii, de quibus in citato *Oedipo* paſſim egimus, originem invenerunt. Habet ſuperior mundus ſuum, Solem, Lunam, cæteroſque Planetas, quibus è ſuperiori Mundo Intelligentiarum totidem Præſides Genii conſignantur: habet & ea inferior Mundus.

Cum itaque in Sidereo Mundo Sole nil excellentius, nil præſtantius, diviniuſque reperiſſet, & in inferioris elementaris Mundi miſcella nihil *auro* pulchrius, efficacius, excellentiuſque cognoviſſet illud ob Soli analogas virtutes, inferioris Mundi *Solem* nuncupavit: hoc pacto videns Lunam eſſe Soli

Soli præſtantiâ proximam, *Lunam* inferioris Mundi *Argentum* eſſe voluit, & ſic de cæteris, planetis, ſingulos ſingulis inferioris Mundi correſpondentibus metallis ἀναλόγως connectendo.

Hinc factum eſt, ut per Symbolum, v. g. Solis, quadruplicem ſenſum exhiberet, ſeu ut ſolis Archetypi, Generalis, Siderei metallici, ſeu Elementaris arcana ſub quadruplici analogia, veluti unum quippiam conſideraret: itaut quæcunque de divinitate ſupremi Numinis myſteria traderet, eadem ſuo modo de myſteriis Genialis Mundi, Siderei, & Elementaris intelligi poſſint. Cùm verò nihil in univerſa Natura metallicis operationibus mirabilius cognoſceret, modum, quo in iis generandis Naturá procederet, ſub iiſdem myſteriis, quibus Supremi Numinis cæterorumque Mundorum ſacramenta exhibuit; quem poſtea Græci in omnibus ſecuti, naturam rerum haud abſimilibus ænigmatis abſconderunt; de quibus *Lector* conſulat *Oedipi ſecundam ſecundi Tomi partem*, ubi fusè Hiſtorias Deorum, ſeu fabuloſam narrationem *de Oſiride, & Iſide, Horo, Typhone*, huc reſpexiſſe oſtendimus, unà cum Græcorum Mythologia, quâ naturam rerum in Elementari Mundo mira operantem indigitatam fuiſſe ſignificavimus. Non reſtitit hic *Hermes*, ſed ex mineralium Mundo ad vegetativum & animalium Mundum progreſſus, Solem, Lunam, Planetas in omnibus ſecundum intentam analogiam invenit: ita ut nihil eſſet in rerum natura, quod non ſub monſtruoſa, animalium cæterarumque rerum ſimilitudine exprimeret. Hinc *Solem*, ſeu *Oſirin* μύδρον, id eſt *petram ignitam*, omnia virtute ſua pervadentem. *Typhonem* verò, ſeu *Vulcani* Subterraneum ignem, omnia corrumpentem reſtaurantemque vocavit.

Ibidem & *Tabulæ Hermeticæ*, ſive *Smaragdina*, quæ non immeritò Alchymiſtarum oraculum dici poteſt, interpretationem reperies; quæ tantum abeſt, ut Lapidis fabricam doceat, ut potius non aliud, quàm univerſæ Naturæ proceſſum in generatione, & corruptione rerum eluceſcentem exponat. Addo, hujus Tabulæ à nullo Scriptorum ante tempora *Lulli*, mentionem factam fuiſſe, neque Arabum monumentis inſertam reperio. Unde nemini dubium eſſe debet, quin tota ſuppoſititia ſit. Si enim ab *Hermete Abrahamo* ſynchrono compoſita fuit, cur tantum ac tam celebre monumentum, *Plinium*, *Solinum*, *Ælianum*, cæteroſque rerum naturalium curioſiſſimos Scriptores, cur cæteros Hiſtoricos tum priſcos, tum neotericos latuit? Et ſi unquam illa viſa fuit, quæro ubinam? quo loco? qua urbe? Si ſcripta fuit: quæro qua lingua? quo idiomate? quo charactere? cum ex pervetuſto hoc monumento primævos poſt diluvium characteres, literaſque de quibus tanta inter Auctores eſt controverſia, noſſe multum interſit. Unde cæcus eſt, & inſenſatæ mentis homo, qui ea non dicam credere, ſed ne in animum, quidem, ut ea vera eſſe ſibi perſuadeat, & induci poſſit. Sed de hiſce amplius, & ex profeſſo actum vide in *Alchymia Ægyptiorum hieroglyphica*, ubi Auctorem nugacem, & fumivendulum aperta demonſtratione detectum videbis,

Arabes poſteri non prævidentes, nec verba priſcorum Philoſophorum intelligentes, queîs, quod hi rerum omnium vim motricem, quam Solarem ſive Solem intellexerunt. Verba Arabica quæ in operis, quod apud me eſt, de Alchymia Arabicè conſcripti principio continentur, latinè ſic ſonant.

Dicunt nonnulli, quòd ſcientia univerſalis Alchymiæ, *nihil aliud eſt, quàm exigens & exactum, concupiſcens & concupitum, quærens & quaſitum*. Ita *Oman*.

Dicit Hermes quod dicta Margarita *in omni exiſtit & eſt aqua viva, perpetua, primordialis invenitur que in omni re & in omni domo. Beatus cui contigit intelligere ſecretum ejus, & convenienter eò uti. Dixit autem, quod ſecretum ejus eſt* aqua, *& aqua accipit nutrimentum ab hominibus. Dixit autem Mercurius omnia quæ in mundo ſunt pluris venduntur dicta illa aqua, eſt enim apud unumquemque, & unuſquiſque, indiget ea. Eſt apud eum, nec deſerit illum, neque egreditur ſpiritus ejus. Dixit Alba Amil de dicta aqua differens, quòd hæc invenitur in omni loco, in campis, vallibus, montibus, & apud pauperem & divitem, robuſtum, & debilem, eſtque hæc parabola, quam omnes ſapientes reſpiciunt; & eſt ſpiritus humidi.*

Atque totus ille univerſi conceptus Hieroglyphicus nil aliud notat, quàm vim quandam Naturæ rerum omnium motricem, quam *Ariſtoteles* non incongruè ἐντελέχειαν, alii calorem ſeu ignem quendam univerſis Mundi membris exiſtentem, quâ omnia moventur, corrumpuntur, alterantur diſſolvuntur, digeruntur, fermentantur & fixantur. Atque hic eſt *Ignis* ille *cœleſtis*, *Sol* inquam, qui in fluxu ſuo in elementarem Mundum, ignem ſibi haud diſſimilem in intimis terræ receſſibus latitantem accendit, & fovet? hic verò, quem & Vulcanum, ſeu Archæum Chymici vocant, omnia, quæ in utero ſuo tellus, veluti in fornace quadam continet, generat, fovet, conſervat; hic ſulphureo-ſalino-mercuriales vapores per intimas terræ fibras undiquaque diffuſos, ubicunque matrices (quarum innumerabilis copia à Mundi Architecto in ſubterranei Mundi ergaſterio, veluti Chymica quædam vaſa, conſtituta ſunt) proportionatas inciderit, ibi vel *aurum, argentum*, aut aliud quoddam metallum; aut minerale pro terreſtris matricis conditione producit. Extra verò Telluris corpus idem Ignis, ſeu Solaris vis omnia, quæ in vegetabili, ſeu animali Mundo continentur, vivificat, fovet, alterat, corrumpit, reſolvit, concoquit, ſublimat, quod ſublimatum reducit, fermentat, digerit, fixat, omnis generationis, & corruptionis naturalium corporum cauſa. Atque hanc admirabilem Naturæ vim, quæ in igne, ſeu calore ſive cœleſti, ſive elementari conſiſtit, nullo non tempore vetuſtiſſimi omnium Ægyptii conſiderantes, radios quidem Solares vivificos, digitos *Oſiridis* omnium diſpoſitores dixerunt; Naturæ verò tanta patrantis artem *Iſidem*, id eſt, *prudentis Naturæ progreſſum*, ut *Plutarcho* placet, quâ omnia, quæ videntur, efficiuntur, appellarunt. Et hanc quidem *Iſidem* in cœleſti Mundo *Lunam*, in Elementari *Rheam*, ſive Lunam ſubterraneam dixerunt. Ut proinde hiſce Ægyptii minimè Alchymiam, quâ per tranſmutationem Mercurium, aut quodlibet aliud metallum in aurum converti poſſe indigitaverint, ſed prudentem, & *admirabilem Naturæ* ſolummodo *progreſſum* in auro, argento, cæteriſque metallis, tum in intimo *Typhonis* regno, id eſt, Subterraneo Mundo, tum extra eum in vegetabilium, animaliumque Oeconomia producendis, & conſequenter μεταλλουργίαν βοτανοϊατρείαν tantoperè ad humani generis uſum neceſſariam intellexerint, quos & Græci, aliique ſapientiores Philoſophi, & Alchymiſtæ ſecuti, nullo non tempore ingentibus ænigmatum, parabolarumque nodis abſconderunt.

Uti

Uti in *Alchymia noſtra Hieroglyphica* citato *Oedipi* loco uberrime docuimus.

Verùm ne quicquam ad invidiam arti conciliandam aſſeruiſſe videar; hîc ordine veterum ſapientum dicta adducam, ex quibus apertiſſimè elucebit, veteres Alchymiſtas nil aliud per *artem transmutatoriam*, quàm *ignem naturæ*, ſive vim illam igneam Solarem, aut Vulcaniam, & per analogiam quandam *Salem Naturæ*, quorum utrumque per intimos Univerſi ſinus diffunditur, intellexiſſe. Hic enim, uti ſupra diximus, ſolus, & unicus omnia illa præſtat, quæ Alchymiſtæ falſi ſapientum interpretes per ignem illum Vulcani, & culinarem fieri poſſe exiſtimarunt: Nam ut rectè Philoſophus l. 2. de Cœlo, *Cælum lumine & motu largitur propriam caliditatem unicuique rei.* Fieri autem non poteſt, ut humanâ induſtriâ calor ita attemperetur, ut quem Natura in auro producendo, adhibet, illum Alchymiſtæ adæquent, cùm Natura in omnibus rebus ſuis producendis, æquabili calore, & quaſi indiviſibili conſiſtente utatur. Falluntur itaque in operationibus ſuis, cùm vel ipſa *minera*, & matrix nil aliud, quam tenuiſſimus ignis ſit, ſive Sal Naturæ ſulphureo-mercurialis, qui ex potentia in actum deductus tandem aurum generat, mixturam nempe ex aqua, aëre, terra, conflatam, quæ per ſulphureo-ſalino-mercurialem vaporem, humidi reſolutione purificata in cinerem ignitum per ſalem ei inexiſtentem convertitur.

Atque hoc eſt *Elixir* illud *album* in rubedinem verſum, id eſt, per ignem ampliorem continuò ſuccedentem, quod *aurum Philoſophorum*, & aquam permanentem, ignis tormentum, nutrimentumque vocant: id eſt, illud humidum radicale cineris, ſive aqua permanens, in illo calore ignis, qui ei loco animæ, & ſpiritus vivi ſervit, à Mercuriali humido, differt tanquam ſtabile ab inſtabili, fixum à non fixo, utpote quod in fundo vaſis non perſiſtat, ſed in fumum reſolvitur, fugitivumque lavat combuſtibilis materiæ nigredinem, & fœtorem, quem inſitum habent partes ſulphureæ, & pingues cineri inexiſtentes, dum in fuliginem nigram abeunt, quam Alchymiſtæ *terram damnatam*, volatilem, fœtidam, putridam, ſurphurque comburens dicunt. Contrà verò cinerem calcinatum ob ſalis fixi copiam, *ſulphur* dicunt *incumbuſtibile*, ſiquidem igni appoſitum, purificatumque, tandem in vitrum conflatur; atque hujuſmodi cinerem ſapientes *Salamandram*, utpote quæ vivat, & nutriatur in illo, appellandam cenſuerunt: alii quoque *Phœnicem* dixerunt, eò quod cineres accenſi nil aliud ſint, quàm corpus illius Phœnicis, quod proprio cinere ſeipsâ reſuſcitetur, & renovata vivat. Atque hujuſmodi ignis à ſapientibus denotatur per *draconem* illum terribilem, qui omnia devorat, & in ſe convertit, uti & per *Baſiliſcum* omnia interimentem: eo enim ipſo, quod cinis ſit ignitus, hoc ipſo in eo exiſtit calx viva, ſal, ſulphur, & argentum vivum. Atque hoc eſt juxta mentem ſapientum, *ſuſcitare mortuum*, & occidere vivum, id eſt, talem cinerem privare vitâ, quæ eſt conjunctio Orientis cum Occidente, cœli, & terræ, ſpiritualis, & corporalis, conjunctio Solis, & Lunæ; cùm flamma clara ſit ipſe cinis, & aqua volatilis, quæ in ſe gerit fumum rubeum, & hic tandem decoctus in fundo vaſis Chymici fixatur. Atque hæc eſt aqua, quæ dealbat, quæ denigrat, quæ rubefacit, vivificat, occidit, ſublimat aquam, calx diſſolvens, & coagulans, putrefaciens, & corrumpens, & in germina diverſa à ligno degenerat; & teſte Philoſopho, *appoſito igni combuſtibile creſcit in infinitum.* Atque hic eſt primus naturæ proceſſus, ignis videlicet, & Naturæ, quem ſub varia ſymbolorum adumbratione deſcripſerunt ſapientes.

Aros in Turba Philoſophorum, dicit, *hunc omnis homo cognoſcit & qui eum non cognoſcit, nihil cognoſcit.* Sed hic ignis vix ab ullo Alchymiſtarum cognitus eſt. Ergo ignis Philoſophorum non eſt ille, quo opus perficiunt Alchymiſtæ.

Morienus ait, *illa res, quæ multum valet, non intrat in Magiſterium; apud Alchymiſtas tantum valet, ut omnem ſubſtantiam in eo procurando perdere videantur, ut eum acquirant.*

Pythagoras in Turba clamat cum aliis, *noſtrum opus eſt opus mulierum, & ludus puerorum.* Opus autem Alchymiſtarum eſt inventu adeò difficile, ut in quo id conſiſtat, lis adhuc pendeat.

Dicunt omnes ſapientes in Turba: *Cum opere noſtro nemo ſtare poteſt, neque id tangi poteſt ſine damno, tangit omnia, omnia corrumpit*; aurum vulgi vulgare adeò familiare, & domeſticum eſt Alchymiſtis, ut id ſemper manibus verſent ſine damno.

Arnoldus dicit: *Aurum potabile, & Elixir rubrum, quod eſt aurum Philoſophorum, eſt aurum potentiale & inviſibile:* Aurum Alchymiſtarum contrà eſt actuale, reale & viſibile omnibus ſenſibus obvium.

Alfidius dicit in Turba: *Aurum Philoſophorum ubique optime præparatum, & purificatum reperitur, vili pretio venditur, utpote quod unicuique proſtet, tam pauperi, quàm diviti.* Aurum Alchymiſtarum pauci habent, utpote quod vix ulli unquam niſi Sophiſticum viderunt, aut tetigerunt. Iterum alio loco dicit Alfidius: *In auro hoc Philoſophorum producendo, omnes operationes uno, & eodem tempore fiunt*; Aurum Alchymiſtarum diverſas operationes requirit, præter ingens temporis diſpendium.

Raymundus Lullus dicit: *Sine hoc auro, quod nos ignem Naturæ dicimus, neminem vitam ſuam ſuſtentare poſſe*; Unde ſequitur, omnes, qui auro Alchymico carent, jam dudum eſſe mortuos. Præterea dicit, aurum hoc facere vitrum malleabile; quod patefit, dum vitrum fornace decoctum pro libitu artificis in quamcunque formam tendi, tundique poteſt, & liquefactum aquæ frigidæ immerſum adeò fragile fit; ut manibus haud ſecus ac ceram tractare liceat: quod de auro Alchymiſtarum dici non poteſt; liquefactum enim nec tendi, nec tundi poteſt, neque in aqua naturali frangibile fit.

Dicit Valgus in Turba: *Sol noſter conſervat calidum, & humidum radicale in juvene, in ſene illud reſtaurat: Ignis noſter coquit omnes cibos, qui ſerviunt, nutrimento, calefacit ſenes frigidos, & ſiccos.* Quod aurum Alchymiſtarum non facit, cùm neque digerat, neque digeratur, uti calor ignis.

Dicitur in Turba: *Aurum noſtrum Sol eſt, ſol luminoſus, qui calefacit, alterat, corrumpit, putrefacit, digerit, generat, rarefacit, ſolvit, illuminat cæteras ſtellas*: Quod de auro Alchymiſtarum dici nulla ratione poteſt, cùm nec ex ſe luceat, neque in tenebris ſplendeat, ut cœleſtis & elementaris ignis.

Clamat Turba: *Aurum noſtrum in infinitum multiplicari poteſt*, quod non niſi de igne Naturæ dici poteſt, minimè de auro Alchymiſtarum. *Aurum noſtrum*, aiunt, *ſemper igni ſine ulla ſui corruptione reſiſtit*, hoc autem de auro Sophiſtico dici non poteſt, quod aquis corroſivis calcinatur, corrumpitur & in aliam formam reducitur.

Dicunt: *Elixir noſtrum eſt venenum omnium potentiſſimum, quod omnia interimit*: quis neſcit, ignem hoc præſtare, non aurum Alchymiſtarum?

Hortulanus

Hortulanus in Turba dicit: *Lapis in noſtro opere vocatur omne id, per quod quatuor elementa ab invicem ſeparari poſſunt, ex qua ſeparatione naſcitur ſubſtantia quædam cryſtallina, ſicut lapis natus ex quatuor elementis, & cœlum dicitur à Philoſophis, & quinta eſſentia: quæ quidem ſenſibus impervia eſt, niſi quando accipit corpus per coagulationem*, quæ omnia uti cineri in vitrum decocto reſpondent, ita lapidi Alchymiſtarum non congruunt.

Hermes, qualiſcunque ille ſit, ait in ſuis allegoriis: *Lapis, & medicina noſtra ignea eſt; quod enim igni ſimile, igneum eſt, & non ignis; quod eſt aëri ſimile aëreum, & ſic in aliis, eſt ignea, ſed non ignis medicina noſtra, ſed ex igne; quæ extrinſecè propalam ſine noſtro periculo bibi non poteſt, intrinſecè tamen clam bibi debet, & vivificat omnia, & exhilarat.* Quæ de auro Sophiſtico dici non poſſunt.

Lucas in Turba: *Pluribus*, ait, *rebus non indiget Ars noſtra, niſi una, & illa una res in unoquoque gradu operum noſtrorum in aliam vertitur naturam; hujuſmodi autem gradus ſunt ſecundum diverſas proportiones miſcibilium elementorum, quæ in ejus operatione eveniunt, & quamlibet operationem in gradu ſuo ſecundum ordinem, quem natura tenet in via, & proſecutione generationis ſuæ nomine alicujus metalli notaverunt: Nam primum gradum vocaverunt ferrum, ſeu Martem, ſecundum æs, ſeu Venerem, tertium plumbum, ſeu Saturnum, quartum ſtannum, ſeu Iovem, quintum argentum, ſeu Lunam, ſextum Solem, ſeu Aurum, & infinitis aliis nominibus illa ſua metalla metaphoricè nominarunt, & totum hoc ad occultandam Naturæ artem, & ſcientiam.* Quæ verba falſi interpretes poſtea ad artis operationes applicaverunt. Certe uti ſub hiſce, non ſolum in mineralium regno, ſed & in vegetabili & ſenſitivo animalis naturæ regno mirus, & naturæ proceſſus in ſingulis juxta ſuum gradum diſponendis intelligitur, ita quoque proceſſus artificialis in *magni lapidis* ſtructura non niſi analogice & improprie convenire poteſt. Nam ut recte Efferarius Monachus docet; *Cauſa cur materia Lapidis tot diverſis nominibus appelletur, alia non fuit, niſi illa, quæ ſequitur. Veteres enim videntes* Naturæ proceſſum *in corporibus producendis, obſervabant primò materiam metallicam fumos ſubtiles continuò generare, qui dum per vaſa naturæ elati undequaque diffunduntur, hanc* ſublimationem *vocarunt; obſervantes poſtea ad naturæ exemplar materiam ſublimatam denuo deſcendere in fundum, quam* diſtillationem *dixerunt. Cum verò materiam paulatim denigrari, & fœtere comperirent, illam* putrefactionem *appellarunt. Iterum cùm materiam ex nigredine ſua evolutam paulatim in cinereum colorem deſciſcere notarent, illam* incinerationem, *& albificationem dixerunt. Poſtquam verò terram aqua ſua miſceri, & coctione minui viderent, illam* cerationem *dixerunt; & deinde in ſolidam ſubſtantiam degenerantem*, coagulationem; *& tandem materiam omni humore exutam*, fixationem *denominarunt.* Ex quibus clarè patet, veteres hiſce verbis unicè Naturæ operationes in producendis mineralibus indigitaſſe, & deinde eandem imitatos Stalactica arte plurima reperiſſe naturæ humanæ apprimè neceſſaria, *Lapidem* verò fictitium Alchymiſtarum ne quidem iis in mentem veniſſe.

Geber in Capitulo de Medicina, ait: *Niſi Medicina ſit talis, quod corpus liquefactum in momento denudat à forma prima quæ ſub aqua erat, & removeat omnes imperfectiones, & ſimiliter reducat ad ultimam ſimplicitatem materiæ primæ, & in eodem momento inducat aliam novam formam ſcilicet ſolis, nondum eſt perfecta ars, & natura* Queîs quidem verbis nil aliud niſi Naturæ infallibilem in auro producendo effectum deſcribit, quem vix aut ne vix quidem imitari poteſt Alchymiſta.

Saturnus Triſmegiſtus in Turba ait: *Cæcus eſt, qui de re aduſtibili putat facere artem, cum operatio divina ſit ex pura ſubſtantia, quæ in igne perdurat ſine aliqua combuſtione (uti nos de cinere ignito diximus); omnes enim aliæ res per combuſtionem ignis deſtruuntur, & conſumuntur.* Quæ omnia de Naturæ igne, ſive Sole, non de igne ſpuriæ Alchymiæ intelligenda ſunt.

Iterum Triſmegiſtus: *Philoſophi non ſcripſerunt libros ſuos niſi filiis eorum, filios verò eorum intelligo, qui intelligunt dicta eorum, & non ſecundum literam: Nam operatio ſecundum intentionem literæ, eſt diſſipatio divitiarum, & temporis perditio. Multi habent* lapidem *noſtrum, ſed neſciunt virtutem ejus; & ſi ſcirent virtutem ejus, nihil valeret, niſi etiam ſcirent operationem ejus. Operatio autem fieri non poteſt niſi per maximum donum* Dei, *vel per peritiſſimi magiſtri doctrinam, & totum id à voluntate Dei dependet.* Quæ verba adeò clara ſunt de falſa Alchymiæ doctrina, ut ab Idiotis facile intelligantur. Huic ſubſcribit vel ipſe Alchymiſtarum Monarcha in libro de tranſmut. metall. *Quicquid ardet ſulphur eſt, & nil flammam concipit, niſi ſulphur; quicquid in fumum tranſit, Mercurius eſt, & nil ſe ſublimat, ſive aſcendit, niſi Mercurius; quicquid in cinerem redigitur ſal eſt, nihilque præter ſal cinis fieri poteſt.* Quo quidem apertè ſignificat, tria proxima Naturæ principia; ex quibus omnia conſtant, uti jam ſæpius dictum fuit. Hæc igne, ſeu Solari vi, ſeu ſpiritu cœleſti exaltata non mineralium tantùm, ſed & vegetabilium, & animalium Oeconomiam dum pervadunt, omnibus, & ſingulis vitam, animam, ſpiritum, largiuntur; dum diſſimilia ſeparant, ſimilia calore ignis diſſipata congregant, & ad intentum à natura finem diſponunt. Hoc pacto in hoc Mundo Sol à Deo creatus eſt, ut quieſcentem ignem in omnibus ſuſcitet, igne ſuo reliquos planetas circumſitos, in cœleſti Mundo accenſos, illuminatoſque ad fœcundos influxus ſollicitet; in Vulcani verò regno ſubterraneo per Archæum in minerales materias agendo tandem analogos iis planetas producat. Unde apertè patet, *Solem Philoſophorum* nihil aliud fuiſſe, quàm ignem illum Naturæ omnia animantem.

CONSECTARIUM.

Ex hucuſque dictis conſtat, Sapientes per *aurum*, & *argentum Philoſophorum*, cæteroſque planetas valde differentem à vulgaribus metallis ſignificationem dediſſe; unde cæcus eſt, qui hæc nimia auri ſiti dementatus non videt, aut ſi videt, pertinaciter negat. Aurum per ſubſtantialem tranſmutationem argenti vivi, cæterorumque metallorum à nullo unquam mortalium, niſi forſan aut inſigni fuco, aut arte magica confectum fuiſſe in *præcedentibus* multis, variiſque modis oſtendimus. Qui verò auctoritatem *Alberti*, & *D. Thomæ*, arti ſuffragatos fuiſſe putant, valde hallucinantur, cùm prorſus contrarium dixerint. Sed audiamus verba *D. Thomæ l. ſent. diſt. 7. q. 3. art.* 1. ubi expreſſis verbis ſupra allegatis ſubſcribit: Aurum Alchymiſtarum verum aurum non eſſe, ſed auro vero ſimile; ſi tamen alibi dixit, verum aurum illos facere, hoc intelligendum eſt, quod ex variis mineralibus & metallicis corporibus aurum verum, & genuinum

genuinum educere queant; quo apud metallurgos nil tritius eſt; hoc tamen *D. Thomas* non per tranſmutationem, ſed per ſeparationem tantùm arte educi poſſe dicit, uti ex ſupracitatis verbis patet: cui Avicenna in comment. ſupra meteor. adſtipulatur his verbis: *Sciant Artifices Alchymiæ, ſpecies metallorum tranſmutari non poſſe, quamvis ſimilia illis fieri poſſint; etſi enim tingere queant ipſum æs colore, quo volunt, donec ſit multum ſimile auro, & abſtergere immunditias plumbi, ita ut videatur argentum; ſemper tamen ſecundum ſubſtantiam manebunt æs, & plumbum.* Albertus conſentit l. 3. de mineralibus c. 9. dum dicit: *Qui per alba albificant, & per citrina citrinant, remanente ſpecie prioris metalli in materia, procul dubio deceptores ſunt, & verum aurum, & argentum non faciunt, & hoc modo ferè omnes, vel in toto, vel in parte procedunt; proptereaque ego experiri feci aurum Alchymicum, quod ad me delatum eſt, & poſtquam ſexies, aut ſepties ignes ſuſtinuit, tandem amplius ignitum conſumitur, & perditur, & quaſi ad fœcem revertitur.*

Picus Mirandulanus Alchymiæ haud imperitus, de everſione ſingularis certaminis *l. 29. ſect. 7.* etſi artem haud impoſſibilem dicat, tantas tamen adnexas habere difficultates, quas vix ſuperare liceat; unde concludit: *Non*, inquit, *danda eſt opera illi arti, non quia impoſſibilis eſt; ſed quia tantæ eſt difficultatis, ut utilius ſit eam omittere, quàm exercere, & multi quidem ditiſſimi ad magnam inopiam redacti ſunt, eò quòd maximis ſumptibus impenſis vel nunquam aſſecuti ſunt, quod hæc ars pollicetur, vel certè rarò, & parum, ita ut ſumptus multò lucro ſit major. Quare ſatius eſt, aliis artibus utilioribus operam dare, quæ majori ex parte finem ſuum præſtant, quàm huic, quæ rariſſimè propter res naturæ abſconditas, finem ſuum aſſequitur.* Hæc *Mirandulanus.*

Videamus jam, quid *Arnaldus*, quem veluti oraculum ſuſcipiunt, & venerantur Alchymiſtæ. *Sunt*, inquit, *aliqui fatui, & cæci, qui dicunt, ſe ſcire facere aurum potabile de auro vulgari, vel credunt, quod eſt optimum ad ſanandum omnes ægritudines; & ſunt aliqui Medici qui faciunt bullire ducatos in aqua, dicendo hoc eſſe optimum ad ſanandum, quod eſt totum oppoſitum, (ſalva ſemper eorum reverentia) quod ſit illud aurum potabile; neque quod illa aqua ſit bona ad bibendum pro ſanando, ſed bene dico, quod Ducati ſint optimi pro eruendo confectiones, & pro Medicis ſolvendis; & etiam verum eſt, quod bonum eſſet, habere vas plenum Ducatorum, & oſtendere infirmo; quia ei multum conferret videre aurum. Qui ergo hanc Medicinam intelligunt de auro vulgari, ſunt cæci, & plus quàm cæci, & deceptores.*

Non ignoro, pleroſque in conſortium artis ad auctoritatem quandam ei conciliandam adſciviſſe *Trithemium*, at qui opera ejus evolverit, totum contrarium eum ſenſiſſe reperiet. Verùm ut mens ejus plenius, pleniuſque patefiat, hîc ejuſdem verba apponam, quibus vanitatem Alchymiſtarum graphicè ſanè depingit; ita autem loquitur *Polygraphiæ* libro, *folio* 598. veteris editionis. *Multas*, inquit, *habet Alchymia domeſticas familiares, quæ dominam ſuam perpetua vigilantia cuſtodiunt, ſeque ejus nomine ſupponunt, ut eam conſervent à commercio importunè amantium tempore ſempiterno intactam: vanitas, fraus, doloſitas, deceptio, ſophiſticatio, cupiditas, falſitas, confidentia mendax, ſtultitia, inopia, paupertas, deſperatio, fuga, proſcriptio, & mendicitas pediſſequæ ſuæ Alchymiæ, quæ dominam ſimulantes, amatam eam inviolatam cuſtodiant, & ſemetipſas illius quæſitoribus pecunioſis, avaris, ſtupidis, & fatuellis libenter proſtituunt.* Hæc *Trithemius*, quæ meritò epitomes inſtar eſſe poſſunt eorum, quæ huc uſque dicta ſunt: cùm tamen plerique, uti *Paracelſi* Magiſtrum, ita arcanorum artis magnæ conſcium fuiſſe, aſſerere non verecundantur.

Ex quibus clariſſime patet, vel ipſorum Alchymiſtarum teſtimonio artis hujus vanitas, & nullitas. Sed dicent forſan hoc loco illa omnia de Pſeudo-Alchymiſtis dicta eſſe, non de veris Philoſophis. Veruntamen cùm nec ullus ex primis illis Philoſophis inventus ſit, qui verum, purum, & genuinum aurum per *tranſmutatoriam artem* confeciſſe, uti in præcedentibus fusè docuimus, demonſtrari poſſit. Certè vel hoc ipſo omnis cadit, Adverſariorum oppoſitio. Primipilos illos artem τὸ τὴν θεωρίαν noviſſe, imò poſſibilem eſſe non contradicam; ſed eos in praxin eam reduxiſſe; id eſt, quod quærimus; de quo ſola noſtra lis pendet, quam quidem meliùs expedire non poſſe judicavimus, quàm per ipſas contradictiones, quibus Alchymiſtæ ſeipſos conficiunt, ſeſe lancinant, impetuntque; Ex quibus patebit, conſiſtere non poſſe, quod tam putridis fundamentum nititur. Et quantum quidem ad jactantiam artis attinet, planè gigantes; ſi verborum vim, & efficaciam, non niſi nanos plumbeis pugionibus decertantes reperias. Sed ut contradictiones apertiùs videas, hîc *Conſectarium Antitheticum* apponendum duxi.

Conſectarium Antitheticum, ſive Contradictorium.

Quo totùm aliud per *Magnæ Artis Magiſterium*, ab eo, quod falſi Alchymiſtæ promittunt, à veris Philoſophis intelligi ex huc uſque dictis ſummatim oſtenditur.

Falſi Alchymiſtæ;	*Veri Alchymiſtæ & Philoſophi,*
1. Ad Lapidis confectionem requirunt diſtillationes, ſublimationes, conjunctiones, ſeparationes, congelationes, diſſolutiones, contritiones, dealbationes, rubificationes, ſine quibus ut ad finem pertingant, fieri non poteſt, ita *Hugortius Lilius.*	1. Aiunt, nil horum ad lapidis ſtructuram conferre: alias enim, quibus Natura utitur, eſſe diſtillationes, ſublimationes, conjunctiones, ſeparationes, congelationes, contritiones, dealbationes, rubificationes. Ita *Hugortius Lilius* de *Lapide Philoſophorum.*

2. Pſeudo-Alchymiſtæ ad opus ſuum requirunt aurum, argentum, ferrum, ſtannum, plumbum, mercurium.

2. Veri Alchymiſtæ aiunt, nullum ex vulgaribus metallis ingredi arcanam lapidis confectionem, non aurum, argentum, non ferrum, non cuprum, ſtannum, plumbum, aut mercurium vulgi.

---

3. Pſeudo-Chymici requirunt aquam, acetum, ſalia diverſi generis, ſulphur, antimonium, arſenicum, auripigmentum, realgar, & ſimilia.

3. Veri Alchymiſtæ dicunt, aqua noſtra non eſt aqua, quali utuntur falſi Alchymiſtæ; acetum noſtrum non eſt acetum vulgi; neque ſalia ſimilia ſalibus mineralium, nec ſulphuri ſulphur eſt, non arſenicum, auripigmentum, realgar & his ſimilia.

---

4. Lapis Pſeudo-Chymicorum fit mineralibus combuſtibilibus, & impuris, variis operationibus.

4. Noſter lapis fit mineralibus incombuſtibilibus, & puriſſimis, mediante igne naturali.

---

5. Pſeudo-Chymici differentes gradus ponunt in ſuo magiſterio, quæ ſunt ſeptem operationes in *præcedentibus* allegatæ, & occupantur circa metalla & mineralia naturalia.

5. *Hermes* in ſuis allegoriis dicit, regimen circa *Saturnum* nil aliud eſſe, quàm putrefactionem; circa *Jovem* operatio eſt lotio; circa *Martem* ſeparatio. Eam circa *Solem* operationem nihil aliud eſſe, quàm ipſum lavare à nigredine Martis; circa *Venerem* operatio nil aliud eſt, quàm conjunctio, id eſt, humidi cum ſicco, & calidi cum frigido, & vocatur cuprum allegoricum. Operatio circa *Mercurium* nil aliud eſt, quàm combuſtio; & circa *Lunam* nil aliud eſt, quam calefactio, aſſatio.

---

6. Dicunt Pſeudo-Chymici omnes operationes Chymicas eſſe differentes, diverſos fumos, vaſa, ignes ad opus requirunt diverſos.

6. Dicunt veri Alchymiſtæ, eſſe ſolummodò unam operationem; & omnes operationes non eſſe niſi unam rem; non diverſos requiri furnos, vaſa, ignes; ſed unum furnum, unum vas, unum ignem, æquabili calore vigentem, qui calor eſt.

---

7. In Pſeudo-Chymicorum magiſterium intrant metalla, terræ, lapides, ſucci concreti.

7. In Philoſophicum magiſterium non intrant metalla, terræ, lapides, ſucci concreti.

---

8. Pſeudo-Chymici dicunt, in tinctura Philoſophorum dari penetrationem corporum, dum per eam corpora tranſmutant.

8. Veri Chymici Philoſophi id negant, ceu falſum contra naturam principium. Sed tincturam ſolo Naturæ beneficio perfici volunt.

---

9. Pſeudo-Chymici aiunt, beneficio animæ ab hydrargyro extractæ quodlibet aliud metallum in aurum, vel argentum tranſmutari poſſe.

9. Veri Chymici negant, unam, & ejuſdem ſpeciei formam, poſſe informare aliud quodlibet metallum ſpecie differens; quemadmodum anima quercus non poteſt informare pinum aut juniperum; ſic nec plumbum, aut æs, aurum vel argentum.

---

10. Pſeudo-Chymici dicunt, ex minera naturali extrahi debere materiam Lapidis Philoſophici.

10. *Geber* & cæteri veri Philoſophi dicunt, materiam in rebus omnibus reperiri, in omni loco, & tempore, in homine, in animalibus; *Seniore* teſte, in *Turba Philoſophorum*; omnis homo cognoſcit lapidem, & qui eum non cognoſcit, nil cognoſcit.

---

11. Materia Lapidis Pſeudo-Chymicis eſt Mercurius humidus, & frigidus.

11. Materia Lapidis Philoſophorum eſt Mercurius calidus, & ſiccus.

---

12. Pſeudo-Alchymiſtæ aurum corruptum in aliam formam abire aiunt.

12. Veri id fieri negant, aurumque uti perfectâ miſturâ conſtat, ita quoque corrumpi non poſſe.

---

13. Falſi Alchymiſtæ aurum, quod faciunt verum aurum dicunt.

13. Veri Alchymiſtæ id non verum aurum eſſe, dicunt ſed ſimile, & analogum auro vero.

---

14. Falſi Alchymiſtæ de auro Alchymico loquuntur materialiter.

14. Veri de eo loquuntur myſticè, & allegoricè, neque quicquam aliud eſſe dicunt, quàm *vim* quandam *igneam*, ſive ignem Naturæ per univerſi Mundi ſemitas diffuſum.

Ex his luculenter patet. Quid de *Alchymia Tranſmutatoria* tot contradictionibus involuta ſperandum ſit, præſertim, ſi hiſce horrenda nominum, vocumque confuſio, terminorumque, quibus in arte exponenda utuntur, differentium abuſus, ſenſuumque diſparitas accedat, qui ſanè tot, quot capita ſunt; ut interim ſileam acerrimas, quibus ſe invicem impetunt, impugnationes: ut nullus aut quid ſentiat, quid intelligat, quid capiat, diſpicere poſſe videatur. Ut proinde nemini bonas horas in arte tam confuſa, atque adeò, ſine ullo ordine, & methodo digeſta, tot fabulis, & nugis conſarcinata, tanta pecuniarum, expenſarumque jactura, ut conſumat conſulam.

Neſcio

Neſcio tamen, quo fato acciderit, ut pleroſque, & quod mireris, etiam viros cæteroquin ſapientes *aureæ* hujus Nymphæ φιλομανίᾳ ita dementaverit, ut magico quodam filtro ab ea intoxicati videantur. Et quanto quidem hujuſmodi impoſtorum audacia major eſt, tantò plerumque major adhibetur fides ab iis, qui χρυσομανίᾳ hujuſmodi infatuati illos audiunt. Quorum quidem nonnulli tantæ temeritatis ne dicam impudentiæ ſunt, ut coram Regibus, & Principibus de artis ſuæ certitudine interrogati, plus quàm Bombiliana arrogantia, reſpondeant his verbis, & ſimilibus: Ego locum non habeo, neque facultatem divitiaſque ad artem meam exercendam poſſideo: Sed ſi veſtra Celſitudo, vel veſtra Majeſtas mihi neceſſarios ſumptus ſuppeditare dignata fuerit, ego tantum ipſi *auri* conficiam, ut ejus ope, uſuque ſe facilè Mundi Dominum conſtituat: De quibus tamen meritò id pronunciare poſſis: *Artem habent ſine arte, partem ſine parte, quorum medium eſt, mentiri, vita eorum, mendicatum ire.*

Alii verò contrario modo procedere videntur, qui nullius mortalium beneficio ſe indigere jactitant; Regum, Principumque favorem deſpiciunt, eorumque divitias, theſauroſque præ ſuis contemnunt, nulli ſervire dignantur. Virgulam *Midæ* ad omnia in aurum commutanda ſemper paratam, præſentemque ſe habere gloriantur, nulla re egere contendunt; cùm interim per orbem vagabundi nullibi ſtabiles, ad vitam ſuſtentandam deficiente pecunia ad dolos, fraudeſque converſi, ſimplicioris plebis marſupia mira dexteritate emungant; pro auro pulveres, pro unguentis axungias, pro zybetho muſcerdas vendant, donec tandem in flagranti crimine deprehenſi, impoſturas patibulari exaltatione, aut ſi mitius agatur, remorum in triremibus dominio luant.

Quis unquam Regem aut Principem Alchymica Arte potentem vidit? quis ejus ope Mundi Dominum conſtitutum audivit? & tamen jam centeni, & milleni anni tranſeunt, queîs ſemper ſtulta hæc Alchymiſtarum pollicitatio, durat; tantum tamen abeſt, ut inde deſideratus effectus conſecutus ſit, ut potius contrarium eveniſſe ſciamus. Quot enim hujus artis maleficio bonis omnibus jacturâ ad incitas redactos legimus? quot obſervavimus deſperatione in tranſverſum actos illicitis artibus, dæmonumque commercio implicatos, dum ad id, quod ſperant, adſpirant, miſeranda tandem morte vitam concluſiſſe. Sileo hîc ingentia damna, quæ hujuſmodi Reipublicæ inferunt; dum, ut cum *Alberto* loquar, alba albificant, citrina citrinant, falſas cudunt monetas, donec tandem deprehenſi, *Vulcani*, cujus beneficio malè uſi fuerant, pœnas luant.

Sunt & alii, qui dum nil niſi arcana ſpirant, nil jam, quod manifeſtum ſit publico, arcanum eſſe putent: Sentiunt perire ſibi, quod aliis communicatur: fiduciam, ſeu ut vocant, fidem populi, occultarumque virtutum exiſtimationem vendicant: etiam dum per magica tentamenta, ſigilla, pentacula, verba, characteres, attactus, conſtellationes, ſpecula, homunculos à ſe arte factos, Unguenta ſympathetica, Braſidillas, Magurreones, Theſaurinellas, Eueſtros, ſimiliaque diabolicæ officinæ monſtra, per Magico-Cabaliſtica, Micro-&-Macro-Coſmica triuna myſteria comminiſcuntur.

Quæ cùm ita ſint; Regum, Principum, Magiſtratuum, Academiarum eſt, tam improbam, & fraudulentam Pſeudochymicorum audaciam coërcere, proſcribere, & prorſus exterminare; ne paulatim numero impoſtorum aucto ad omnem licentiam, & improbarum, illicitarumque artium cultum feneſtra ad omnem impietatem aperiatur: formam ſanæ cenſuræ omnibus meritò imitandam olim dedit Athenæum Pariſinum de Chymicis Scriptis *Petri Palmarii*, quod ex *Libavio* extractum hîc appono.

Cenſura Pariſienſis in Librum Alchymicum Petri Palmarii.

Auditâ renunciatione Cenſorum, quibus demandata eſt provincia examinandi Libellum à M. Petro Palmario *editum, cui titulus eſt*, Lapis Philoſophicus dogmaticus, *auditis etiam reſponſionibus ejuſdem* Palmarii *in eum finem articulo ſpeciali citati; Collegium Medicorum in Academia Pariſienſi legitimè congregatum, unanimi conſenſu libellum illum erroribus, fraudibus, impoſturis, & mendaciis plenum damnat, & indignum luce judicat. Statuit, ut* Palmarius *intra ſex menſes ejuſmodi errores, fraudes, impoſturas, & mendacia ſcripto publico agnoſcat, & abjuret, profiteatur ſe in* Hippocratis, Galenique *doctrina & Scholæ Pariſienſis diſciplina conſtanter permanſurum; Interea privetur omnibus Scholæ emolumentis erogandis Noſocomii pauperibus. Huic decreto ſi intra ſemeſtre non ritè ſatisfaciat, è doctorum regentium Catalogo expungatur, omnibuſque Scholæ emolumentis, Academiæq; privilegiis ſpolietur, &c. Datum Pariſiis* 28. *Jan.* 1609.

Talis fuit, quam ſuprà exhibuimus *Joannis* 22. contra Alchymiſtas Conſtitutio, quæ hujuſmodi *Chryſopœos* non ſolùm profligandos, ſed & ſummo rigore juſtitiæ quibuſcunque pœnis, ceu de crimine falſi reos puniendos, eorumque libros flammis conſecrandos decidit. Quod ſi hodierna quoque die fieret, non tot ſcandalis, tot impoſturis, tot portentoſis ingeniorum partubus in commune tum politicæ tum literariæ Reipublicæ detrimentum Pſeudo-Chymici quà ſcriptis quà factis ſævirent. Sed idem, quod *Tacitus* olim de Aſtrologis contigiſſe dixit, id in hunc uſque diem de Aſtrologis & Alchymiſtis verificari videmus. *Tale*, inquit, *genus hominum ſemper proſcribetur, & ſemper tamen retinebitur.*

Non neſcio futuros ex Chymicaſtris veritatis oſoribus, qui petulanti lingua contra me ſint inſurrecturi, meamque mihi inſcitiam ſint objecturi. Sed nil moror, non mihi cum tonſoribus, ac imperita Alchymiſtarum plebe negotium eſt, ſed cum Philoſophis, rerum uſu, & experientia doctis ἀληθειοφίλοις, qui ſi ritè meam de Alchymia Cenſuram æquâ rationis trutinâ expenderint, illud, quod dixi, non facilè negârint. Germanus ſum, germano pectore veritatem profiteor. Poteram & ego innumera ſub ſpecie veri, *tranſmutatoriæ artis* arcana adducere, ſed abſit ab humano pectore tale ſcelus. Novi quid Natura poſſit, quid non poſſit: Novi Naturam ab Arte ſuperari nunquam poſſe, niſi forſan hi θεογιγαντομάχοι quidpiam excellentius, quod fatentur paſſim, arte humana, quam Deus per naturam, quam *Plato* artem Dei appellat, efficere irreligioſiùs attentent, ipſi quid dicant, viderint.

Sed forſan hoc loco mihi obſtrepent: Mirari ſe, carbones, cineres, & furnellos nunquam expertum me, arcanorum præterea Chymicorum imperitum, nihilominus in artem à me non exercitam

citam temerario auſu inſurgere non eſſe veritum. Non eſt, quod ipſis reponam; num expertus, num imperitus ἄπειρακτος καὶ ἀνεγχειρητικὸς ſim, meum non eſt determinare: meam in *Empirica Philoſophia* exiſtimationem Orbi Literario ex operibus qualiacunque tandem ex ingenii mei imbecillitate hucuſque prodierunt, decidendam committo: æqua ac iniqua judicia æquo animo laturus. Verum tamen eſt, manus carbonibus, lutoque non me commaculaſſe, faciem barbamque favillis non oppleſſe, noxios, ac virulentos mineralium halitus tanquam malorum omnium lernam ea de cauſa ſemper deflexiſſe, ne eorum ſocietati jungerer, qui ambuſto fumis, fuliginibuſque cerebro quam graviter laborarunt ſemper, tam turpiter philoſophati ſunt. Ego *experimenta rerum* unicè ſemper me ambiſſe fateor, ea tamen, quæ fumos, lutum, carbones, quæque culinam, tonſtrinamque non olerent, verùm quæ honeſto labori non adverſarentur, illas tamen viliſſimi laboris ἐγχειρήσεις nequaquam repudiandas duxi, ſed eas non ſine exiguis expenſis à Manipulatoribus, ut vocant, me præſente in Collegii Romani Ergaſterio, rebus omnibus ad Chymica experimenta perficienda neceſſariis inſtructiſſimo, conductis in hunc finem, uti paulò ante dixi, Manipulatoribus Germanis, Polonis, Gallis, Italis, fieri curavi, adeóque certò tibi perſuadeas velim, nil in hoc opere experimentorum adferri, quod partim per memet, partim per dictos laborum peritos Chymicos in mea præſentia, non comprobatum ſit. Meum erat jubere, modum præſcribere; illorum, juſſa præſcriptaque executioni mandare, quemadmodum Medicos dedecet compoſitiones medicamentorum facere, venam aperire, clyſteres inferre; ſed id partim Pharmacopœis, partim Chirurgis, quorum id proprium eſt, commendare aſſolent. Architectus calcem, & cœmentum non præparat, ſaxa non expolit, ſed in ſua præſcriptione latomis, & murariis juxta prototypon coagmentanda committit. Sed ut tandem huic libro coronidem imponamus.

Lectorem noſſe velim, mihi hoc loco tantum cum Alchymiſtis iis, qui lapidem illum inutili labore haud ſecus, ac *Diogenes* dolium illud ſuum, nunc volvunt, revolvunt, devolvunt, circumvolvunt, cæteriſque Pſeudo-Chymiſtis negotium eſſe; ne proinde me aut *Chymiæ* contrarium eſſe exiſtiment; novi enim ejus ſummam dignitatem, & excellentiam, eamque ſemper veluti unicam Philoſophiæ naturalis, ac Medicinæ ſecretioris portam qua ad intima quævis Naturæ Myſteria aditus nobis concedatur, ſatis deprædicare non deſino, neque μισοχυμικὸς apud Medicos, Chymicoſque uſu rerum, & longa experientia ſingulares, dum forſan ſeveriùs in Alchymiſtas invehor, intelligi velim; neque Principes, qui non divitiarum cauſa, ſed laudabili curioſitate ducti, hujuſmodi experimentis ad mentis relaxationem conciliandam poſt graviora negotia oblectantur; neque hos tactos velim, qui non auri amore, ſed veritatis inquirendæ gratia hujuſmodi exercitiis ſubinde vacant.

CONCLUSIO.

Atque ex dictis *Lector* haud dubiè luculenter intelliget, quantum nullo non tempore ſacra *auri ſitis* humanas mentes oppleverit, quanta cura, & ſollicitudine ejuſdem poſſeſſionem ambierint, quibus laboribus ac periculis ad illud acquirendum ſeſe expoſuerint, vel ipſa monſtrante Natura, aurum inventione laborioſum, cuſtodiâ difficile, quæſtu anxium eſſe, uſu inter voluptatem & dolorem conſtitutum, ut proinde nemo veræ ſapientiæ deditus illud multum quærere aut deſiderare debeat. Beatus proinde, qui deſpectis repudiatiſque hujuſmodi vilis terræ lenociniis, iiſque non niſi neceſſariis contentus, tranquillam & ab omnibus animi Pathematis depurgatam vitam ita componit, ut illud *Sapientis* verè & ex animo exequatur conſilium: *Paupertatem & divitias ne dederis mihi, ſed victum tantum tribue neceſſarium.*

Deſinamus itaque in hoc perpetuo caducarum rerum æſtu firmitatem quærere, glandes porcis committamus, bobus fœnum, ranis, corviſque ſenſibile tempeſtatum præſagium, ſordidam auri voraginem avaris. Nos altioribus nixi principiis, quæ ſtabilia, non quæ fluxa, in hac ſublunaris Mundi œconomia, non quæ volubili ſubjiciuntur tempori bonis, ſed quæ ſempiternis ſupra cœlum theſauris ab omni ærugine, bruchorumque detrimentis longe ſemotiſſimis comprehenduntur, omni ſtudio mentiſque contentione invigilemus.

FINIS.

SUBSECTIO

SUBSECTIO SECUNDA.

Interpellatio brevis ad Philoſophos pro LAPIDE PHILOSOPHORUM, *contra Antichymiſticum Mundum Subterraneum Patris* Athanaſii Kircheri *Jeſuitæ*, *Authore* SALOMONE DE BLAVVENSTEIN.

Sophi, Philoſophi, Phyſici, Metaphyſici, Chymici, Alchymici.

PATREM Athanaſium Kircher Jeſuitam nuper ex hypogeis, ichthyotrophyſque ſuis ſubterraneis, neſcio quâ adhuc nyctalopiâ oculorum intellectualium laborando, badizantem reducem, ad lapidem veſtrum Philoſophicum tam durum impegiſſe, ſtomachabundique inſtar illum præ nimiâ irâ mordentem in Vos Projectores à Deo benedictos atræ bilis vitiô ex mundi ſui ſubterranei venenoſis fuliginibus infeſtum ſtomachum moviſſe, ut in omnium odium contemptumque vos indiſcriminatim abduceret, planius eſt, quàm ut debeat explanari.

Quapropter ne maledicta quibus in vos liberiùs, quàm doctiùs modeſtiùſque debacchatur feratis, & ſermones ejus malè feriatos, quibus in Vos membratim graſſatur, patiamini, vulguſque ideo impoſturarum, quarum Vos ibidem identidem in arte totus ruralis poſtulat, ſi ſilentio has prætereatis, reos eſſe ſuſpicetur, veſtram fidem, veſtrum candorem, veſtram experientiam, expertus quoque duxi interpellandam.

Nullus ambigens quin mihi Alumno veſtro pro virili ſitis gratificaturi, & pro poſſibili effrænatum hujus Antichymiſtæ calamum ſitis correcturi, ubi illius frivolas, quas contra Lapidem invulgare aggreditur rationes, breviter & perſpicuè facili buccâ exſufflavero, rimaſque per quas lippis oculis in laboratoria noſtra introſpicere attentat, Philoſophorum ſapientiæ lutò obſtruxero. Non tamen eſt animus illum quem verbis tumidis & lapſantibus araneoſum texit contextum ex integro allegare, quo tanquam Architæ crepitaculum in libri undecimi mundi ſubterranei ſectione ſecunda nihil non blaterat, quæ tamen jam olim ſcopis ſapientiæ everſa, facta ſunt verorum Philoſophorum peripſemata; Sed brevitati ſtudens Aliiſque plenius Eum refutandi provinciam deferens ad ratiocinii limam P. Kircheri argumentorum ſcrupulos revocare, quibus cum ſuis Gigantibus Philoſophorum geſticulatur oppugnare Cœlum, ut non ex ungue Leonem; ſed ex ungula quilibet pergam facile, qualis hac in arte exiſtat, poſſit dijudicare.

Licet enim P. Kirchero in Aſtronomia, Aſtrologia, Statica, Optica & aliis diſciplinis, inter Literatorum hujus temporis conſeſſus, inſignes lubens aſſignavero gradus; In Chymia autem, Alchymia, aliiſque huc ſpectantibus abſconditæ naturæ myrotheciis Illum excuſsô emunctôque eſſe judicio æſtimare, ſcripta illius, quæ hoc in paſſu publicæ orbis ſcenæ audax magis, quam verſatus propinat, delibata ſeipſis obluctantur.

Qui enim in dijudicandis litibus & arbitriis inter diſſentientes æquus erit æſtimator: adducendis P. Kircheri rationibus quibus Alchymiam ſubvertere irritô conatu nititur, albâ amuſſi ponderatis, Ille pronunciatum Hannibalis adversùs Phormionem ſemper togâ indutum, nunquam Bellonæ diſcipulum, multa nihilominus de ſago ſeu Imperatoris officio facundè magis, quam expertè diſſerentem: *Multos deliros ſenes vidi; ſed qui magis, quàm Phormio deliraret, vidi neminem &c.* imperterritè contra P. Kircherum quoque perſonabit.

Sibi quoque P. Kircherus imputare debebit, ſi poſteaquam adeo libuit doctrinâ, ingeniô & calamô abuti, ut præſtantiſſimorum virorum famæ parcere neſciverit, omnibúſque impoſtorum Theta inuſſerit, impicaverit, ſordidaverit: etiam quæ minus arriſerint, vim vi repellentibus ſimilibus armis, hoc in brevi ſcripto percipere cogatur, & ultra crepidam proſiliens ſutor in ordinem redigatur.

Nam qui importunâ nimis & impudenti temeritate fretus, in chartas projicit & venalia orbi literario exponit quæ libent, hic quoque quæ non lubent, ſæpius audire neutiquam debet gravari. Ad Rhombum. Ordine ſecundum novenarium, quem invitâ minervâ & aletheâ aggregat de Lapide Philoſophorum capitum numerum, ſingula erudero, & propono argumenta.

Capite Primo

COntra Lapidem Philoſophorum hæc in ſubſtantia adducit: cætera verba Therſitis ſunt, quibus inexpertè cornicatur.

Alchymici 1. *non conveniunt in definiendo Lapide Philoſophorum.*

2. *Varia nomina illi imponunt.*

3. *Inter ſe non ſunt unanimes.*

4. *Magna eſt difficultas in conficiendo Lapide.*

5. *Circulus in determinatione Materiæ.*

6. *Nullum lumen in Proceſſu de Lapide Philoſophorum capimus.*

7. *Verba Theophraſti & Azoti non concordant praxi.*

Ex ſingulis concludendum eſt ſecundum P. Kircherum: *ergo non datur Lapis Philoſophorum.*

O miſera Concluſio; Actum eſt de Philoſophis, eheu. Ridete. Brevius totum hunc apparatum contraho. *Obſcura ſunt quæ de Lapide Philoſophorum ſcribuntur ab aliquibus.* Et ſic hunc formo ſyllogiſmum: *Quandocunque obſcura ſunt, quæ de aliquo ente ab aliquibus Autoribus ſcribuntur, tunc illud ens non datur,* atqui *obſcura ſunt quæ de Lapide Philoſophorum ab aliquibus Authoribus ſcribuntur,* ergo *Lapis Philoſophorum non datur.* Quis Trivialium, quis vel mediocriter verſatus hanc majorem conceſſerit, niſi omnia myſteria fidei, omnia abdita Sacramenta impiè caſſaverit? Eu tu mi Pater Kirchere (abſtrahendo à Lapidis veritate vel falſitate) ſi Lapidem conficere noſſes, teque id ſcire divulgare velles, ne hæc ars ignavia hominum intercideret, aliter ſcriberes?

non faceres, niſi totus delirares. Quanta enim inde inordinatio exordiretur, ſi omnibus liceret eſſe divitibus auroque abundantibus, quis Tonſor non videat? Nec fruſtra ait Salomon in ſuis Proverbiis cap. 10. *Sapientes abſcondunt ſcientiam: os autem ſtulti, confuſioni proximum eſt.* Et ſi primi in hac ſcientia Patres, Kirchero teſte, hic *Sect.* 4. *cap. ultimo.* elegerint Sacerdotes & Philoſophos quibus unica ad Regni ſolium ſpes erat; ut mentis ſuæ arcana per Hieroglyphica illis exponerent, quando dumtaxat docebant exponebantque, quomodo natura produceret metalla, variæque deprehenderentur Mixtorum Symphatiæ: Qui ſuccenſet Philoſophis, dum obſcurè de lapide ſuo ſcribunt, cum & ferè omnes in propriis ſcriptis de ſe non ſolum idipſum confiteantur, imò quod ſtudiosè & libenter ſibimet contradicant, in ipſorum monumentis nihil reperiatur frequentiùs, ut naturæ graves indagatores in illis inveniant quæ ſe exercendo contemplentur, ignavum vulgus nihil non offendat, quô ab hac arte abſterreatur, omnes tamen ad unum veros Philoſophos qui verè talem theſaurum poſſident eſſe unanimes in materia Lapidis, vel ipſa natura dictat, cœteros verò ex Philoſophorum albo eliminandos eſſe, quiſque facilè præbebit conſenſum. Quod autem variis terminis uſi, varias ipſis impoſuerint ſignificationes quas ad lapidem vel ex parte vel ex toto retulerunt quid refert? ſi enim Aſtronomis non vertitur vitio, ubi pro imaginatione varia, variis imaginibus cœlum ſidereum imaginativè depingant, iiſque varia variorum animalium nomina affricent: cur non licebit Philoſophis Alchymicis pro variis mutationibus, quas in lapidis præparatione venantur, variis quoque vocibus illas verè ſimilitudinariè exprimentibus, Lapidem ſuum exornare; denique non omnes Lapidis divitiis nobilitatos fuiſſe contendere volo, qui de Lapide ſcripſerunt, ut commune quoque hic exulet adagium: *Scribimus indocti, doctiq; poëmata paſſim.* Sed pro comperto habetur multos animò prurientes ſimilia exaraſſe: vel ut vitam tolerarent, vel aliquod nomen apud indoctos ſibi conciliarent, ſicut & in patulo eſt, veros Philoſopos quoſdam vel invidiâ adactos, vel aliquâ alia ratione preſſos contrariô colore veritatem deſuraſſe. Ex quo facilè conſectarium elicitur: Quæ de Paracelſo, quæ de Azotho, quæ de aliis oriuntur, fuerint ut fuerint, veros Philoſophos non tangere,

Quod autem P. Kircher ait de difficultate in lapide conficiendo, ex ipſius inſcitia oritur, dum divinat lapidem confici debere ut metalla in mineris ſuis ſubterraneis plaſmantur. Notum enim eſt, ſi Philoſophi in ſuo opere cogerentur temperare calorem ut natura, ſulphureo mercurialem vaporem adhibere ut natura, matricem excogitare ut natura, priùs Artifici deficerent etiam neſtorei anni, quàm omnia ad fabricandum lapidem in paratis haberentur: verùm hæc ulteriorem refutationem non merentur, ad caput ſecundum.

Capite Secundo

IN quo quærit de poſſibilitate tranſmutationis, ne unicam rationem profert, quâ impoſſibilitatem tranſmutationis aſtruat, poſſibilitatem tollat. Initio ſolùm crambem coctam recoquit & naturæ laborem in metallis generandis plangit; quem laborem nos quoque naturæ in prima metallogeneſi cedimus. *Sed nihil ad nos.* Deinde aſſerit ſpeciem non poſſe mutari in ſpeciem. *Et ego aſſero, quia nulla datur à parte rei ſpecies abſtracta ab individuis.* Hic concedit Bachonio ſubjectum unius ſpeciei, nempe materiam primam, poſſe fieri ſubjectum etiam alterius ſpeciei. *Et ego concedo, quia materia appetit omnes formas.* Denique cum Paracelſo tricas quærit & quinque experimenta, quibus tranſmutationem aſtruit, evertere conatur. Quamvis ad propoſitum nihil nobis cum Paracelſo, quia ut ſupra dictum, ab omnibus Authoribus, authoritatibuſque in particulari abſtrahimus, nec ſub incudem vocare volo, quidnam in arte tenuerint, quidque ignoraverint. Unicum tamen contra P. Kircherum dum ſcilicet Tranſmutationem ferri in cuprum per aquas vitriolatas difficulter eludi per corpuſcula venerea, quæ vi magnetica attraheret Mars. Nimis enim clarum eſt totum ferrum in Venerem mutari ut ipſe Agricola Chymicis aliàs inviſus teſtatur *lib.* 1. *de natura Foſſil. cap.* 2. *& lib.* 11. *de re metallica.* Qui etiam *lib.* 11. cum Lazaro Ercker, Faxio & ipſa experientia conſonat æs ad regulum excoqui non poſſe, quamdiu aliquid ferri in ære lateat. Hoc autem æs ex ferro factum optimô modô ſic excoqui poſſe, vel ipſi hebetes Ruſtici in Goſlarienſi vicinia ſciunt. Et certè ſi tot corpuſcula ærea ab hac aqua advehantur, cur ſine ferro minore labore non ſeparantur? Denique fictitia eſſe hæc corpuſcula ſi labores ſpagiricos in evaporatoriis hæc aqua ſubeat, quiſque oculis cernet quæ tam liberè cum muco emungit P. Kircher. Verùm hæc non moror, remitto, P. Kircherum ad rudes fuſores & Carabarios, qui cum cachinno hæc corpuſcula ex ſuis officinis, ne hircquos gravent, viſuique noceant exſufflabunt. Quid multis? poſſem & ego dare aliud Epicherema P. Kirchero ſi mihi per 3. horas duntaxat adeſſet, & incredulo palpandum præbere, quomodo ex puro puto argento, toto quanto, fiat putum aurum additione ſimplicis ſalis præparati ſine aliquo vel minimo addito. Nec tali maniâ laborare exiſtimem P. Kircherum quod etiam in Sale communi creet corpuſcula aurea. Quouſque homines inexpertos ducit cœca ignorantia: Tranſmutationem negat ita liberè, ut ſibi imaginatur illam non dari: nec unicam rationem affert quæ ſolum illam impugnare auſit? Verùm totus in hac arte rudis mutos Philoſophorum aliquorum libros hic rodit, qui tamen ad rei veritatem nihil faciunt. Non enim ſequelam hanc approbabit ratio *Quia tres vel quatuor Philoſophi ſive veri, ſive ſuppoſititii de lapide Philoſophorum hoc vel illo modô malè vel benè ſcripſerunt: ideo datur vel non datur lapis Philoſophorum.* Et certè quid facilius in praxi, quid in intellectu clarius, dari tranſmutationem metallorum, ubi ſemel ſibi quis perſuadere, quod vetat, poterit Metalla non ſpecie, ſed ſolummodo per majorem, vel minorem digeſtionem (quæ fit per ſulphuris ſui maturationem mediante decoctione) diſtingui? Jam enim ab immemorabili tempore ſcamna in ſcolis noſtris triverunt deſcriptiones Metallorum: quod nempe *Aurum* ſit metallum è ſulphure rubeo ſubtiliſſimo puriſſimoque factum. *Argentum*, metallum ex puro albo mercurio & ſulphure ſimiliter claro & albicante genitum. *Æs*, metallum è ſulphure craſſo rubeo & mercurio paululum impuriore. *Ferrum*, metallum è mercurio immodico & ſulphure ſpiſſiore utroque impuro & adurente. *Plumbum*, metallum impurius è mercurio admodum impuro, craſſo & fœculento, & ſulphure quoque impuro. *Stannum*, denique ſit metallum ex mercurio albo in ſuperficie & rubeo intrinſecus & ſulphure non

non bene commixto natum. Hæ deſcriptiones ita communes ſunt ut vix præ nauſea, illas adhuc ſemel hic potuerit calamus eructare. Depura igitur quæ impura ſunt, matura quæ minus cocta, frixa quæ nimis elixa & ſemper tranſmutationem non ſubſtantialem, quia falſum eſt ſubſtantialiter, ut jam dictum metalla inter ſe differre; ſed accidentalem perages. Et certè ad pontem Aſinorum relegandi, qui talem ſpecificam diſtinctionem aliqua ſolum δοξομανίᾳ furioſi aſtruunt cùm ignorent, quid ſit diſtinctio ſpecifica. Oſtendant mihi hic aliquas proprietates ſequentes ex aliquibus differentiis, quæ aliquam genericam contrahant naturam, ut eſſentiam conſtituant ſpecie ab alia diſtinctam. In metallis non reperient niſi colores & majorem minoremve ductibilitatem, fixitatem & puritatem. Quis jam, vel mediocriter quamcumque Philoſophiam veram doctus, dicet colores, vel majus & minus facere diſtinctiones ſpecificas, niſi ipſe à Philoſophis aliis ſpecie diſtingui velit. Adeoque P. Kirchero ſufficit aſſerere ἀδύνατον eſſe tranſmutationem metallorum, non audet diſſerere, quaſi illius oraculis ex tripode ignorantiæ dictis cogeremur aſſentiri, vel potius vellemus aſſentiri. Plus ultrà.

Capite Tertio

OPeroſè lapidem Philoſophorum conficiendi modum & rationem narrans narrat. *Quorum Philoſophorum?* Aliquorum Arabum, Raymundi Lulli, Joannis Azoth, Bernaudi. *Quid inde?* ait inter ſe diſcrepare: aliquos aurum requirere, aliquos non. *Quid plura?* Artifici Chryſopœjo nulli fidem ullam habendam. *Quare?* quia ad aliquam ſibi famam acquirendam quidlibet pro quolibet poſuerint, & cùm verba clara ſint, praxis non correſpondet. *Quid tum?* ergo non datur lapis Philoſophorum. O præclara conſequentia! Inſerite illam veſtris annotatis Philoſophi, vel certe ſculpatur in ſilice, ne pereat. Quantum audio, quantum capio. P. Kircherus vult tradi ſibi hanc artem claris, rudibus, planis, apertis, perſpicuis, pinguibus & craſſis terminis, & hoc in libris totô orbe divulgatis. O ruditas, ô craſſities, ô pinguedo animi, qui ignes, abyſſos, dracones, homines, monſtraque ſubterranea quærit, hanc artem nobiliſſimam in officinis Typographorum inveſtigat & venalem venatur! Intelligitne Kircherus quid ſit aurum Philoſophorum, quandonam aurum vulgi, & quomodo requiratur ad lapidem, quomodo Philoſophi inter ſe reconciliari poſſent? *Quomodo intelliget niſi aliquis ipſi explicet?* mittatur ergo ad illum Oedipus, vel Philippus, qui ignorantem quid legit doceat. Sed quia nullus nullo comitante ſpiritu compareat, iterum invehitur in Philoſophos & dentatô calamô totus ſpirans paſſionem illos laceſſere aggreditur. Quo defatigato & nihil proficiente iterum anilem incipit litem & ad rationis entitatem convertitur bombum bombilans & hoc de ſemine auri argumentum torquens. Vel enim ſemen auri illud eſt ſuæ ſpeciei multiplicativum, vel non, ſi prius erit vegetabile & conſequenter metallis eſt attribuenda vita; ſi verò ſemen non ſit niſi analogicè vegetabile, idem dixeris hominem pictum hominem verum generare poſſe. Si verò dixeris id quadam modificatione eſſe ſemen auri, uti turba dicit: errorem majorem incurres cum modificatio ſive modus, utpote purum putum accidens nil ſubſtantiæ ſuperaddat. *Eſt-ne hic finis homiliæ ſuper verbum ſemen?* Accipe Gloſſam. Quis unquam verus Philoſophus aſſeruit Lapidem Philoſophorum cum ſemine convenire niſi ſimilitudinariè, hôc modô: ſicut ſemen projicitur in terram ut inibi mortuum fructum centuplum afferat, ita lapis Philoſophorum projectus ſuper metalla imperfecta illa in aurum vel argentum tingens fructum centuplum affert. Vides ſimilitudinem cadere ſuper projectionem & non ſuper ſemen, alias lapis Philoſophorum deberet aliquamdiu in metallis recondi, ibidem germinare, floreſcere, nihil mutando de terra ſua metallica ut ſemen facit, quæ ſunt falſa. Et certè ſi Argumentum Kircheri valeret, homo comparatus aſino vel appellatus aſinus, aſinus eſſe per fas & nefas eſſentialiter cogeretur, ut cuilibet applicanti textum textui patebit. Sed ludicra ludicris. Non tam pinguibus manibus ſacra Philoſophorum tractentur. Proſequitur,

Capite Quarto

ET perfectum Artis Magnæ Magiſterium à Lullo, Azotho cœteriſque examinat. Huc itaque ſemper tamquam ad arcem & caput, ut putat examinis albis quadrigis properat Kircherus; cùm tamen ſemper buccinis canam ſurdo allegationes ſcriptorum ob diverſos ad quos collimarunt fines hujus artis veritati nec derogare, nec illam ſtatuere, & niſi rationes adducantur ſimilia reſponſione indigna judico. Quid veris Philoſophis qui hunc theſaurum poſſident cum Theophraſto, Azotho, Trebellico, ab Africa? quid cum Cibinenſi, Riplæo, (quem ex ignorantia vocat ubique Riphæum) Sendivogio, Lullo & centum aliis de quorum ἐγχειρήσει vel nihil vel parum P. Kirchero conſtat. Modeſtiâ tamen ſuâ me judice P. Kircherus majorem ſibi hominum benevolentiam adglutinaſſet, ſi non omnes eodem pectine depilaſſet, aliquorumque famæ magis Chriſtianè noviſſet parcere, maximè Michaelis Sendivogii Equitis Poloni, cujus adhuc clara poſteritas longâ majorum ſerie decoratur, ſuſpicitur, honoratur, quem tamen in hoc capite ut impoſtorem ore duriſſimo & inverecundo calamo tamquam Duci Würtembergenſi imponere voluiſſet ex rei geſtæ craſſa, ſi non affectata & ſupina ignorantia non puduit traducere. Rem geſtam itaque veris recito ex meliori fundamento periodis. Müllenfelſius, neſcio à quo tincturam aliquam ſuffuratus, aliquoties factâ projectione palam Duce & pluribus ſæpius tinxerat, artemque hunc conficiendi lapidem ſe callere aſſeveraverat, inque hunc finem pecuniam à Duce extorſerat. Sendivogius hujus artis quoque gnarus famâ Müllenfelſii percitus illum in Calegiæ Metropoli: vel ut veritatem rei perſcrutaretur: vel ut Müllenfelſii aures vellicaret, convenit. Conventum impoſitorem offendit. Offenſum Duci, coram quo quoque projectionem Sendivogius peregerat, denuntiat. Müllenfelſius ſubolfaciens quod rei erat, ſe tenebroſum in conſpectu hujus Lucis ſubſiſtere tandem non poſſe, Sendivogium extra civitatem invitatum ſuppoſititiô Principis decretô quod falſificatô ſigillo ſubſignaverat officialibus exhibito, extraneum hunc hoſpitem cuſtodiæ ut mandarent, aſtu vulpinô procuravit, Veſteſque quibus innocuum ſpoliare juſſerat, tincturæ inveniundæ & ſubripiendæ gratia perſcrutatus de Principis, ut ajebat, commiſſione Sendivogium nequiter cuſtodiæ reliquit. Sendivogius ita deluſus cum cuſtodia arcta non eſſet, Hamburgum evaſit. Quò totam rei geſtæ ſeriem Duci

Duci literis conqueſtus, effecit ut poſt examen Müllenfelſius impoſtor arctiori Carceri traderetur, examinaretur, & poſt culpæ confeſſionem ſuſpendio conſumptus fieret infamis ligni appendix ſimiliſque farinæ furunculis, quæ horrerent, veſtigia teſtaretur. En veriſſimam, genuinam, ad amuſſim examinatam & ſinceram commemorationem. Eat nunc P. Kircher contra Chriſti Evangelium & evaginatâ linguâ Sendivogium impoſtorum nigro inſcribat. Eat & incautus mundo ſuadeat illum non comparuiſſe. Næ famæ hujus clariſſimi Viri quam furatus eſt ex conſciente ratione manet obnoxius. Coronidis hic loco cavillat cenſuratque P. Kircherus aliquos Principes, qui dum huic Philoſophiæ nimis operoſam impendunt operam, res publicas ſibi concreditas negligunt. Si qui ſint, ipſi viderint, ipſiſque concionetur Kircherus ſeverus nimis forſan cenſor. Mallem rationes contra lapidem quas hic videtur velle adferre, ubi caput his verbis concludit; *Jam ad rationum pondera* (bullas) *progrediamur, quibus Deo dante* (philautiâ inſtigante) *Alchymiam, ejuſque paulo ante adductos proceſſus* (nihil ad nos) *non tantum vanos & irritos; Sed & indignos eſſe qui à Principibus aut admittantur, aut in admiratione habeantur, luculenter demonſtrabimus.* Arrigite aures ventilentur pondera, ſequenti igitur

Capite Quinto

PRoceſſus jam relatos & examinatos iterum refert ad nauſeam & examinat, perpetuas agendo nugas. Verùm quia ſupra buccinis crepitavimus, addamus & tympana: Proceſſus nempe aliquos obſcurè ab aliquibus in chartam projectos non urgere, ſed permittamus hoc iracundiæ Pater Kircher: probet dumtaxat nobis primam ſuperius aſſumptam aſſumpti partem ſcilicet: *Et Alchymiam & Proceſſus iſtos &c.* indignos eſſe. Proceſſus Kircher non intelligit. Alchymiam indignam, vanam, & irritam eſſe ipſi incumbit demonſtrandum. Videamus igitur quid contra eam hoc capite afferat.

Primò *Contradictio ſufficientiſſima in Philoſophorum ſcriptis reperta id demonſtrat.* Tranſeat reperiri contradictiones. Quid inde? nego illas quidquam demonſtrare, quidquamve arguere: jam dudùm enim conceſſimus non omnes hanc adiiſſe Corinthum, quos ſcribendi Cacoëthes inſtimulavit, nec ſcripta veritati lapidis derogare, nec falſitatem, ſi aliàs lapis, & nihil aſſerere, P. Kirchero detur, demonſtrare. Sic placet diſſerere, ſed audiamus qualeſnam contradictiones in Philoſophorum ſcriptis offenderit: Dicunt Alchymiſtæ, ait, aurum quod lapidem conſtituit non eſſe aurum; mercurium in arte magna non eſſe mercurium; ſed aurum & mercurium in aliam formam meliorem abiiſſe. *Qualis hic contradictio mi Pater?* Aurum & mercurius non ſunt aurum & mercurius ut ante; ſed aliam formam induerunt. Certè Logicæ præcepta non benè calles. Inſtas: *Illa forma melior eſt vel ſubſtantialis vel accidentalis. Concedo non ſubſtantialis tranſeat, nec etiam accidentalis, nego.* Ubi eſt tua probatio P. Kircher? proſequere argumentum. Sed ſiles, taces, obmuteſcis. Quare enim auri accidentalis forma qualitatis prædicamento ſepta, & habens latitudinem ſcilicet gradus & gradus, non poſſet majorem & majorem adipiſci perfectionem? & conſequenter, cur aurum non poſſet dici non aurum quod prius erat & aliud adjectivè, modo non dicatur aliud ſubſtantivè? Quare idem de mercurio dici non poſſet. Interroga triviales Logicos. Ubi eſt ergo Contradictio quam toties triumphalis, Quirinali inferre promittis. *Quæris ergo, unde provenit auro tanta excellentia?* Reſpondeo, ex ſuo principio excellenti, excellentius ipſi addito quod Philoſophi intelligunt per ſuum ſemen auri vivificativum, per ſuum mercurium, per ſuum Azoth, per alios terminos quoſcumque. *Anxiaris ut nos angaries & replicas, quid eſt iſtud Principium auri excellens, excellentius aurô additum?* Reſpondeo, Procul hinc, procul eſte profani. Plura unus ſtultus hic quæret, quam decem ſapientes ſint illi reſponſuri. Hic Rhodus, hic ſaltus, Libenter ut audio rem ſcires, libentius occultabimus. Oedipos alios require, vel naturam mitius diſce perſcrutandam. *Rides & exclamas: ô belluina Philoſophia!* Deridemus & reciprocamus ô Belluinum Philoſophum, qui hanc artem tam pinguiter mundo vult propalari. *Concludis: ergo nulla eſt hac Philoſophia.* Quare, quia illam neſcis? negamus, repugnamus, reluctamur. Proſequitur &

Secundo objicit ſtultam eſſe Alchymiſtarum pollicitationem, & ſtolidiſſimas jactantias. *Quare?* quia dicunt Lapidem ita fœcundum ut in infinitum poſſit multiplicari in virtute, ut ſi mare eſſet mercurius, poſſet totum tingi in aurum. Qualis in hac Theoria difficultas (in praxi enim ad ſummum quater à nobis poſſe repeti laborem qui ut inſipienter Antichymiſta blaterat, non fit per projectiones; conſtat ob vim Lapidis fulminatricem) major quàm in hac? ſi tota terræ machina eſſet pulvis pyrius, ipſique ſcintilla ignea admoveretur, tota conciperet ignem. Vel ſi Atlas quidam ſuccollans præ magnitudine cœlo ſepem ſerpentem calcaret, vel à ceraſte imperceptibili ferè puncturâ læderetur, totô vaſtô corpore, venenô palante, brevi temporis intervallo inficeretur. Quare ad tantam perfectionem aliqua tinctura reduci non poſſet, ut ſemper & ſemper magis & magis tingeret ſi ſemper additione ſui principii intenſivè intenderetur. Et cur quam ſuperabundanter habet tincturam, metallis, quæ ex hoc principio in gradu remiſſiore ſunt plaſmata, communicare nequiret, modò metalla ad illam recipiendam eſſent diſpoſita? Et ſi experientiâ teſte, Kircheroque referente in tantam aurum redigatur raritatem ab ipſa natura ut in exhalationem & ſpiritum quaſi abiens filamentorum in modum, lignorum medullis vel aliorum corporum meditullio ſe inſinuans ibidemque vi aſtrorum condenſatum verum puriſſimumque ſodalitate præditum auri ramentum ſe manifeſtat. Quale anno 1663. apud illuſtriſſimum quemdam Hungariæ Magnatem mihi familiarem Ratisbonæ in comitiis ſarmento innatum & exuberans vidi. Sicuti quoque multoties acinos aureos in uvis prope Tockaium repertos, in manibus habui. Quid mirum, ſi lapis Philoſophorum in perfectione tingendi abſolutus in minima quantitate in igne ſuper aliud metallum purificatum projectus, ſe tanquam ſpiritus extendat, & certam metalli quantitatem pervadendo, quaſi fulminando, in majorem fixitatem & citrinum colorem perducat? Hic tamen non volo diſputare utrum in infinitum ſyncategorematicè hæc virtus intendi poſſet, cùm hoc pendeat à quæſtione Phyſica infinita: *num in qualitatibus latis v. g. calore, detur ſtatus?* ad quam eos quibus hæc quæſtio placet, ablegamus. Si hæc Kircher capere necdum poſſit, ſuæ ruditati & hebetudini in hac arte adſcribat.

Nec

Nec eſt paritas in ſpiritu vini qui cohobativè purificatus unicâ ſuæ ſubſtantiæ guttâ hoc modo ſecundum P. Kircher, integrum dolium in vinum nobiliſſimum tranſmutare poſſet. Quæ enim proportio Metallis cum vino, ut quidquid fiat in metallis etiam locum debeat habere in vino & e contra. Deinde ſpiritus Vini depuratur ſemper ſuæ impuritatis aliquid amittendo; lapis Philoſophorum non depuratur; ſed intenditur ſemper ſui perfectivi aliquid accipiendo. Denique ſpiritus vini fit ex vino, imò ex fece vini, quia nihil aliud eſt niſi ſal volatile vini, lapis autem Philoſophorum non fit ex auro aut aliis metallis; ſed ex Principio auri ſeu aliorum metallorum. Et ſi ſtolidè forſan quærat, quare quoque non detur tinctura vini, ut aliorum metallorum? *Reſpondeo* 1. quare vinum non habet tale ut cœtera metalla principium? *Reſpondeo* 2. ſicut ad hanc quæſtionem reſponderi ſolet, cur homo eſt homo, & cur aſinus eſt aſinus? quia hoc eſt hoc & illud eſt illud. Quia vegetabilia ſunt vegetabilia & habent talem naturam, metalla ſunt metalla & hàbent aliam. Et quia ſemper in falſa ſua ſuppoſitione cornicatur Kircherus, quaſi lapis Philoſophorum eſſet aurum depuratum, per ſuarum portionum deciſionem. Conſectariè falſas ſemper fabricat concluſiones & ſuam ignorantiam in hoc myſterio confitetur. Perſequitur Alchymiſtas &

Tertio objicit Quem, quæſo, Alchymiſtæ demonſtrabunt qui lapidis Philoſophorum experientiam in tingendo ſumpſerit; neminem ſanè, niſi mendaciſſimum, ne dicam mendiciſſimum impoſtorem. Licet hoc impudens objectum nullam meretur reſponſionem; ſed tali mulctâ eſſet expiandum, quæ apud Germanos talibus objectionibus tanquam dignum patellæ operculum infligi; tamen reſpondeo: Et Principes & Magnates & Illuſtres, & Imperatorem Ferdinandum III. Fœl. record. Ipſum, hujus tincturæ experientiam ſumpſiſſe dum unicô granô hujus tincturæ integram argenti vivi Marcam in veriſſimum aurum convertit. Et illa Perſona honeſtiſſima quæ Imperatori Pragæ hanc tincturam dederat, etiam duobus abhinc luſtris alibi in præſentia cujuſdam Eminentiſſimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum tinxit uno grano 60000. mercurii in verum aurum, ſicut Clariſſ. Medicus Johannes Joachimus Becherus (ut, quos ſcio alios non referam indigno Antichymiſtæ) in ſuo Oedipo Chymico teſtatur. Inveſtiget P. Kircher, antequam talia ſcommata evomat, quæ fuerit illa perſona & reperiet illam nec mendaciſſimam nec mendiciſſimam fuiſſe. Scio alios licet raros & ſingulis horis forſan poſſem ipſe alicui dare experimentum veritatis ut confunderem ſpiritum mendacii in ore P. Kircheri, ſi expediret. Et parum intereſt ſi à mendaci mendacibus forte quoque adſcribar. Fingat P. Kircherus ita eſſe, & maneat ſimilis figulus, donec ſemel confundatur, & ad retractationes ſcribendas ſe accingat. Quæ ulterius in hoc capite referuntur, nugæ ſunt ad nauſeam jam refutatæ & P. Kircheri pueraſcentis quiſquiliæ, quibus ne una quidem, præter bilioſi ſtomachi ſignum, ſalis mica ineſt: Accedamus igitur ad

Caput Sextum

IN quo omnia Chryſopœiæ tentamina fruſtranea eſſe ex ipſis Alchymiſtarum Coryphæis Arnoldo, Theophraſto, Villanovano demonſtraturum ſe promittit. Sed En tibi lector qualis imperitia ex Arnoldo & Villanovano ex nomine & cognomine duas facit perſonas, certè putaverim vix ullum chymicum à Kirchero lectum. Quouſque imperitia hujus hominis aduncô naſô orbem literarium ſuſpendet? hic iterum cuculum ſequitur & eodem ſemper cantu verberat aërem, videturque ex hoc capite Philoſophorum lapidem deſtruere velle quia male ſeu non ſatis manifeſtè Paracelſus & alii ſuis ſcriptis ejuſdem compoſitionem inſeruerunt. Inſuper patitur ſcandalum non puſillorum; ſed verè phariſaicum, quod ſibi inſpiratum lapidem aliqui aſſerant. Si lapidem habuerint (à quo ſemper aſtraho, quia ſatius judico de mortuis jam, & hoc ſæculo defunctis, vel bene ſcribere, vel ſilentio defectus illorum præterire) quare dicere non poſſent ſe à Deo inſpiratum, & largo modo revelatum obtinuiſſe lapidem cùm omne donum de ſurſum ſit, & nihil ſine DEO in quo vivimus, movemur & ſumus, in hac peregrinatione & Lachrymarum valle peragere valeamus. Sed videamus quomodo ex Villanovano fruſtra probet Chryſopœjæ tentamina fruſtranea eſſe. *Trahit diſcurſum Villanovani, in quo ex Philoſophorum lapide integrantibus partibus eliminat omnia vegetabilia, omnia mineralia friabilia & ſophiſticas mercurii & metallorum præparationes?* Ergone ut in titulo vanè glorioſus gloriatur Villanovanus, Theophraſtus & alii lapidem Philoſophorum negant, dum ex jam dictis non fabricari aſſeverant, ut pluribus, ne inanes expendant ſumptus Chriſtianâ charitate caveant? *O gerra germana & ædepol lira lira*, Plautus inclamitaret, ſi hæc audiret. Atqui hæ nugæ temni poſſent, modò illarum inſcitia magno Philoſophorum incommodo non eſſet nec Kirchero patrocinaretur. Concludit hoc caput, rejiciendo Arſenicum & vitriolum, cum revera neſciat quid per arſenicum & vitriolum Philoſophi intelligant; quaſi, ut ſupra inculcatum, Philoſophis licitum haud eſſet pro libito ſuæ materiæ imponere nomina, & quaſi cochlearibus ori omnium ingerere deberent; quod ſingulari Dei gratia obtinuerunt, & cujus revelatio toti mundo obeſſet.

Cùm jam ſatis ſit debacchatus infrunito ore ſine ulla ratione Kircherus contra Lapidem, rationes Philoſophorum pro lapide quas ſibi faciliores ut facilius ſolvat licet ſolvere non poſſit, coacervavit: aggreditur itaque

Caput Septimum

OBjiciunt inquit mihi *primò* Alchymiſtæ antiquitatem artis; *ſecundò* Aurum confectum hac arte tum à Veteribus, tum à modernis ex teſtimoniis fide digniſſimis conſtare; *tertiò* viros Alchymiſtas veræ artis Profeſſores, homines Deo devotos & religione ſacrâ obſtrictos fuiſſe. Hæc ſunt argumenta ſecundum Kircherum Alchymiſtarum, quaſi verò alia argumenta ipſis non ſuppeterent, quêis artem ſuam ſtabilirent? quæ tamen Kircherus cautè evitavit, licet nec has objectiones, ut jam viſuri, ſolvere potuerit.

Ad primum igitur reponit artem à temporibus Romanorum Imperatorum non fuiſſe cognitam. *Unde hoc probat?* Ex ſua libera quælibet falſa pro veris, incerta pro certis, & econtra effutiendi libidine. Certè omnes Libri Alchymici contrarium clamant, quibus omnibus faciliùs fidem Hiſtoricam adhibuero, quàm Kirchero ſuam vanitatem conceſſero; & ſi

& ſi eſſentiæ, veritateſque rerum ab æterno exiſtimentur apud Metaphyſicos fuiſſe,Hanc artem,quam veram veneror & ſcio, hâc quoque venerandâ canitie decoratam ſuſpicio. Quis autem primò eam in praxim redegerit, ut id à multis aliis artibus deploratur, ita quoque hic obſoletum eſſe curioſi rerum indagatores graviter conqueruntur. Quod autem aliqui Adamum, Chamum alioſque inventores hujus artis eſſe ſcribunt, ad cabalam pertinere autumo, Adam enim terram rubram ſeu rufam, Chamum calorem ſeu calidum Alchymici interpretantur, quod imperitus Kircherus ne quidem in ſuo œdipo, ſphynge potiùs potuit animadvertere. Quidquid ſit diu ante tempora Chriſti hanc artem floruiſſe conſtanter plura monumenta etiam manuſcripta, de quibus Kircherus numquam adhuc eſt informatus & apud quoſdam ſervantur, teſtantur. *Quod autem majores per ſua Hieroglyphica, quibus hanc artem myſticè tradiderunt, ne interiret ut aliæ artes, & occultarunt, ne in multorum perniciem omnibus innoteſceret, ſolum intenderent docere quomodo metalla producantur, variaq; ſympathiæ deprehendantur* ut vult Kircherus: merum otioſum ipſius Kircheri figmentum eſt, ita ut qui libros eorum evolvit, plenâ meridie P. Kirchero candelam accendet, ut ſine conſpicillis conſpicillo fiat & cernat.

Ad ſecundum reſpondet omnia illa experimenta eſſe falſa & impoſturæ obnoxia. *Quare?* quia Kircherus non judicatus dignus, ut illi facta fuerit demonſtratio, & quia ipſe non vidit. Quid facilius quàm omnia negare, nihil probare, contra quos fuſtibus agendum eſſe jam olim Ariſtoteles Cenſor fuit. Ut autem liberius neget aurum ex quo poſtea cuſa eſt moneta, quam Roſam nobilem vocant à Lullo non confectum eſſe teſtem hic Paracelſum invocat, quem tamen ubique fere falſarium mordicus laceſſit & inſectatur. Item ex Rupeſciſſa textum (in quo ne verbulum tamen de experimentis artis falſis facit, ſolum difficultatem illius aſſeverat) inconcinnè inſerit quem tamen hominem Religioſum, & ſancto ordini ante mortem devinctum jam mundo defunctum, conviciatrice lingua confodit & omnem fraternam charitatem exutus, Illum Impoſtorum numero adſcribit, utque ſe bene feciſſe oſtendat, aliquos viri defectus, quos palliare debuiſſet potius, iterum rememorando, ſceleton ipſius corrodere ſatagit. Sic liberum eſt feſtucas in aliorum oculis cernere, trabes autem quæ proprium impediunt obtutum, non curare. Sic depuduiſſe licitum eſt ut omnium ſcripta negentur. Ex quo tamen ſequitur *baculus in angulo* in propoſito: Imaginemur enim illos quos recenſet artem haud calluiſſe & in aurum alia metalla non tinxiſſe, ergone propterea experimenta in arte neganda, ô inſania.

Ad tertium quaſi Paracelſus omnes conſtitueret Alchymiſtas, depoſtfœtantes Paracelſi ipſius defectus colligit & ſe vitiorum ſtercore conſpurcat Kircherus, fuerit ut fuerit Paracelſus jam à ſupremo judice judicatus eſt, Chriſtiane obiit, & Saliſburgi in noſocomio apud S. Sebaſtianum ipſius reconditur cinis, & legitur in Epitaphio quod Lepram, Podagram, Hydropen &c. arte ſuâ ſuſtulerit. Et ſi unus famulus de Paracelſo malè, alii attamen benè de illo locuti ſunt; inter quos eſt Franciſcus Miſnicus, qui poſt obitum Paracelſi, honorificentiſſimam de illius arte & vita ſcripſit Epiſtolam. Sed requieſcat Paracelſus. Requieſcat ſimiliter Arnoldus, quem pro more ſuo quoque inſequitur Kircherus, eò quòd Theoricè homunculum in vitro produci poſſe adhibito calore debito ſpeculatur. Et inter alia Kircherus ut magnus Theologus, *ſcilicet*, homunculum illum non fore obnoxium peccati originalis, quaſi verò iſte homunculus ſi talis produci poſſet, à quo abſtraho, non tam benè per ſperma à parentibus deciſum generaretur, ac ille qui generatur in utero matris. Kircherus ſemper rudis. Requieſcant etiam Fratres Roſeæ Crucis, quos magos detonat & inter quos etiam innocentiſſimum Sendivogium, qui in die extremi judicii ſuam procul dubio famam repetet, recenſet. Requieſcant plures alii, ſi malè vixerint. Judicati ſunt, malefactorum mercedem receperunt: Ex hoc tamen non ſequitur quod caput rei erat: *Ergo nullus Alchymiſta vir Deo devotus. Ergo omnes Alchymiſtæ malè vivunt.* Judicent Tonſores. Sequitur

Caput Octavum

IN quo agit de Dolis modiſque Alchymiſtarum; ſed abeant in malam crucem omnes impoſtores, deceptores, & doloſi. Quid viris cordatis, cum hac hominum ſpuma & farragine? Et ſicut non admittet hanc Kircherus ſequelam: *Aliqui Ieſuitæ ſunt, fueruntque doloſi, & Athei ut P. Valerianus ex aliquorum factis demonſtrare conatur,* ergo omnes Jeſuitæ ſunt tales; ita nec admittitur quòd ob hunc vel illum, hos vel illos malè feriatos, qui Alchymiſtæ non ſunt, ſed furciferi, omnes Alchymiſtæ ſint tales. Quia autem nihil aliud habet hoc capite, niſi quod certet cum quorundam & maculetur impoſituris accingor ad

Caput ultimum & Nonum

IN quo larvam aſſumens ſanctitatis, Philoſophos Dæmonibus terrefacere geſticulatur, aſſerens Dæmones ut plurimum ſe Alchymiæ operationibus immiſcêre, & in confirmationem neſcio quam fabulam fabulatur. Certè inficias non eo qui nullum alium in hac arte inveſtiganda præfigunt ſibi terminum, niſi divitias, non bene intendere, uti & hoc communiter aſſeri debet de foſſoribus, mercatoribus & aliis, ſed laborare ut inveniantur medicamina morborum, ut modus reperiatur quo ſine ullius damno innocentiſſimam quis vivat vitam, ut inventis aſſiſtatur proximus, honor Dei propagetur, & multa bona opera exerceantur: nonnè hoc ſanctum & beneplacens intentum? nonne hic ſimplex oculus qui totum corpus radiis ſanctitatis reddat lucidum? Et ſi P. Kircher ad propoſitum loqueretur, aliquidve dicere videretur, nullis hominibus pro ſuſtentanda vita, liceret eſſe ſollicitis.

Hic eſt Mus

Sophi, Philoſophi, Phyſici, Metaphyſici, Chymici, Alchymici:

quem operoſè obſtetricante ſibi invidiâ parturivit Kircherus. Tantæ molis erat lapidem reprobare, qui fit in caput Anguli. Ex his omnibus perſpicitis ne unicam Patrem Kircherum rationem in arenam protuliſſe, quâ vel fundamentum hujus artis tangeret, multò minùs dejiceret; ſed illum nihil penſi moderatique habuiſſe, ut ſuis dictis talem habitum affingeret, qualem vanæ glorioIæ & alicujus Traſonicæ æſtimationis acquirendæ putavit conducere. Quidquid enim profert vel eſt rapſodia aliquorum circunforaneorum falſorum proceſſuum, vel aliquorum authorum ſcripta obſcura tangit, vel calumniæ ſunt intolerabiles, vel

fabulæ

fabulæ ex Patre Delrio & aliis tamen Kirchero modeſtioribus tranſumptæ, ut æquus lector, qui Narciſſum exuerit, æquus erit æſtimator. Ex quibus attamen tantum abeſt ut deducatur impoſſibilitas lapidis; verum ſolidiùs ſapientum fabricæ ſapientiæ cœmento inſeratur. Si Kircherus abuſus ſpuriorum Alchymiſtarum inſectatus fuiſſet: non ſolum tolerandus ſed laudandus foret; ubi verò uſum Alchymiæ tollere, hancque nobiliſſimam ſcientiam, quæ verè donum Dei eſt exulem mundo voluit non ſolum culpandus, verum etiam ad palinodiam cogendus. Et quia multorum famæ detraxit, ut pœnam taſionis ſubeat abſtringendus, niſi putaverit in hoc tentamine perſonam ſibi comicam impoſitam eſſe quæ Lectores ſuos ludat & nebulam pictam in pariete oculis venari jubeat. Jactat ſe Germanum germanâ veritate uti; Germanum conceſſerim; ſed ignorantem Artis, ſed Italianizatum. Veritas autem hoc Opere illius extorris eſt. Rationi quoque magis conſentaneum judicaſſem, ſi diſciplinæ ſuæ limites non prætergreſſus, illi diligentem operam navaſſet & illotis manibus falcem in alienam meſſem non miſiſſet. Intolerabilia enim aliqua in hoc Mundo ſubterraneo & impertinentia invenietis utpotè Tom. 2. *lib. 9. ſect. 1. de venenis. pag. 123.* Mercurium nedum calidæ, ſed calidiſſimæ, eſſe naturæ, additâ hâc ridiculâ ratione, quia tenuem in ſubſtantiam abit, dum calore percutitur. Quâ eâdem ratione aquam calididiſſimæ naturæ eſſe dixeris quia abit in vapores. Terram calidiſſimæ naturæ eſſe, quia abit in exhalationes &c. quæ mediocres Philoſophi ſcholis exturbabunt. Rationem Philoſophi quam dat, non intelligit: dicit enim Philoſophus attenuationem rerum à calore, condenſationem provenire à frigore. Intelligendus vero eſt Philoſophus: quando nempe corpora relinquuntur ſuæ naturæ & non alterantur. Adeoque Mercurius non alteratus eſt denſiſſimus. Deinde Tom. 2. *lib.* 8. *ſect.* 4. *fol.* 95. hiſtoricè refert hominem in Helvetia cum Draconibus ſubterraneis ſub terra nutritum ſale Petræ; cum tamen *Tom. 2. lib. 9. ſect. 5. fol. 3.* & alibi dicat hominem non poſſe nutriri niſi cibis animâ aliquando informatis. Denique multa habet de Pyrophylaciis, de Hydrophilaciis, de Panſpermia, de Medicis & aliis quæ manifeſtam involvunt falſitatem, quæque particulari volumine ubi vacaverit, ſtudebo confutare non ut agam P. Kircheri Inſtructorem, quia ut ait Diogenes: νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νουθετεῖν ταὐτόν ἐστι. Mortuum curare & ſenem erudire idem eſt; ſed ut orbi literario innoteſcat P. Kircherum potius egiſſe Rapſodum, quam æquum rerum naturalium ponderatorem. Philoſophi favete, valete.

Omnia Deo Devotorum & veræ Artis Alchymiæ cultorum cenſuræ, quæ hic ſcripſi, ſubjecta ſunto.

FINIS.

SUBSECTIO TERTIA.

Tractatus de Tinctura Vniverſali, *ubi in ſpecie contra* R. P. Athanaſ. Kircker. *pro exiſtentia* Lapidis Philoſophici *diſputatur,* Authore GABRIELE CLAUDERO M. D.

CAPUT PRIMUM.

Exhibens Occaſionem ſcribendi.

ALIQUOT Annorum tranſiit ſeries, cùm, quod jam facio, facere conſtitueram, id eſt, Literato, curioſo atque in Dei honorem, Proximique commodum inhianti Proximo meo publicè communicare pro Ingenii modiô, ac ſimplici mentis ſinceritate, quæ de *Univerſali materiâ* Regum opes ſuô pretiô non æquante, ſed ſuperante, Ejuſque præparatione à Viris variis occultiora Naturæ arcana feriô ſcrutantibus & audiveram, & videram. Verùm enimverò, cùm inter agens & patiens proportio debeat eſſe decens, meritò me deterruit.

I. Rara Rei hujus arduæ, Humanamque Sapientiam tantum non tranſcendentis gravitas. Cùm mecum habitans nôrim, quàm curta ſit Ingenii mei ſuppellex; & quàm plures illuſtrioribus dotati ſapientiæ donis, non ſuffecerint huic oneri ferendo, nec Lectori ſatisfacere valuerint; Præcipuè cùm nunquam ferè ipſe Operi huic magno manum admoverim.

Si enim curioſo Naturalium Scrutatori tot ac tot tædioſæ & laborioſæ obviam eunt difficultates in indagandis aliis rebus Medicis; v.g. Quàm multa fert, facitq; quàm ſudat & alget *Botanicus*, antequam floſculos ſuos & herbas decenter excolat, debitò eas tempore colligat, ac uſui reſervet; quam ſedulus & indefeſſus eſt, ut experiatur harum virtutes? Exempli loco produco ſaltem Purgantia: Quam multi enim exſiccârunt & conſumſerunt Cerebella ſua, in indagatione, an hoc Bilem, illud Melancholiam, iſtud Pituitam; an verò in genere ſaltem cruditates omnes Maſſæ Sanguineæ, & Viſcerum Coctionis expurgent. Per quot ſecula tracta fuit controverſiarum ſerra, an hæc operationem ſuam exſerant humores attrahendo, vel fugando, vel ſtimulando? an occulta item, vel manifeſta qualitate agant? An purgantia ſint venenata, &c.

Theatrum Anatomicum ſi ingredimur, ingredimur ſanè Augiæ ſtabulum! Inter mille enim alios Hercules ibi ſudantes ac purificantes ſolus nunc prodeat *Harvæus*: Quantum temporis, quantum ſudoris, quantum laboris faſtidioſi impendit ille, in diluci-

dando Generationis Animalium negotiô? Quot perdidit Menſes, imò Annos, antequam de inventâ Sanguinis circulatione triumphare valuerit. Quid dicam de Farragine Controverſiarum theoreticarum? Quid de Principiis *Chymicorum, Galenicorum, Helmontianorum, Carteſianorum, Sylvianorum, Charletonianorum*, &c. Quomodo Ingenia humana harum varietate agitantur, macerantur, cruciantur, turbantur? ut proinde de hiſce loquendi nec principium, nec finis ferè ſit inveniendus?

Si tandem, ceu Practici, ante ægrogantium Nos ſiſtimus Lectos, quas, quales, quantas ibidem videre eſt difficultates; quot, quantaq; dubia torquent Noſtros animos antequam genuinâ morbi cognitione, utpote verô ſanationis fundamentô, potiamur;

Quot, quantaque dubia mordent animos noſtros, antequam morbô cognitô neceſſariam adferre valemus medelam? Solum jam adduco inter mille alios vertumnum illum, *Scorbutum*, vix perſcrutabili Symptomatum variorum diverſitate ſtipatum? Quàm variè eludit iſte medicamenta probatæ aliàs efficaciæ? Quantos clavarum Herculearum inflictûs reddit irritos?

Si inquam, (repeto) curioſo Scrutatori naturalium tot ac tot tædioſæ ac laborioſæ obviam eunt difficultates in indagandis rebus aliis Medicis, quantum laboris, quæſo, Atlanteum & Herculeum hocce de *Tinctura Univerſali* arcanum requiret? Ubi ſuum inveniet *Alexandrum Magnum* nodus hicce Gordius? Cùm hæc multis Paraſangis antecedat reliqua omnia interquè ea emineat,

Quantum lenta ſolent inter viburna Cupreſſi.

Quis valet ſuperare has Syrtes, hanc Scyllam, hanc Charybdin? Quis *Iaſon* poteſt enecare hunc Draconem, pro obtinendô *Aureo Vellere?* Cui contingit adire hanc *Corinthum*, ubi viri literatiſſimi, viri acutiſſimi toties ſpe ſuâ exciderint?

II. Me deterruit ſterilis ſcripturiendi pruritus, plures hodiè infeſtans; dum nonnulli aut gloriolæ oſtentandæ, aut vilis lucelli aucupandi gratiâ ex aliorum libris convaſant nonnulla, ex iiſquè ſua clancularie ſuffurantur, ac veluti Æſopica Cornicula alienis plumis ſeſe veſtiunt, nihilque dicunt, quod jamdum non ſit dictum & ſcriptum; ac veluti Pediculi aliorum ſanguine ſeſe conſervant ac nutriuntur; aut exſucca tandem & ſterilia proponunt. Præprimis verò non ſine rei literariæ ac imprimis *Medicæ* opprobriò vagantur & oberrant ſcripta innumera *Alchymica* Enthuſiaſticis, ridiculis, inutilibus, Thraſonicisquè nugis ac vanitatibus plena, adeò ut plures ingenui, ſi atheum, ſcurram, ſceleſtum, fraudulentumquè aliquem nominare voluerint, unicâ *Alchymiſtæ* voce id perficiant. Ut proinde ingenuus & curioſus lector non immeritò faſtidiat, tale ſcriptum recens editum, ſi oculis offeratur.

III. Me deterruit ulceroſa ſæculi noſtri conſuetudo, ac deteſtabile Sciolorum & Philautorum alios rodendi cavillandique ſtudium. Cùm enim aliquis pro Talenti ſibi concrediti pondere in *Dei* Honorem, Proximiq; commodum, publicæ ſcriptum aliquod committit Luci, Lector curioſus & ingenuus obſtringitur à Conſcientiæ ſuæ legibus, ut lecta ventilet, & ſi nonnulla ſcriptis rectiora noverit, candidè & amicè impertiat, ac placidè ſine ſcopticis dicteriis ac barbaris rixis diſſenſum ſuum ſolidis rationibus & experientiâ ſtabilitum aut publicè, aut privatim communicet, atquè ita inde, tanquam è ſilice ignis, veritas Mundo utilis eliciatur. Quemadmodũ poſt alios non ita pridem fecere clariſſimi Angli, Dn. VVilliſius Nathanaeli Highmoro, & Dn. Lucas Schrœckius, Collega honorandus, Dn. Friderico *Hofmanno* in ſuâ Pharmacop. ab illô placidè diſſentiens. Utinam autem contrarium quotidiè experiri non cogeremur! Vix enim Tractatu aliquo publicè edito, non pauci in illud, veluti rapaces Harpyæ invidô ac malevolô oculô & animo involant, Linguæ viperinæ aculeis pungunt, atq; è bonis hujus & illius ingenii floribus non, veluti Apes mel; ſed veluti araneæ, venenum, juxta commune dicterium exſugunt & conficiunt. Ut ita Veterum illud ſuſpirium; Homo Homini Diabolus, proh dolor! ſuo adhuc gaudeat fomento. Atque inde fit, ut plura ſummè utilia inter privatos Cancellos deliteſcant, publicoque ſubtrahantur, futura Blattarum ludibrio & nutrimento.

Dolendum quoque eſt in ſpecie, quod ob diverſitatem *Religionis* ac *Regionis*, & cum Natio altera alteri politicè adeò ingenuè non faveat, ab Incolis Medicis ad talia ſcripta odium etiam transferatur; infernaliſque Invidiæ & rixæ Promus condus ideò quoque laboret ac obtineat, ut plura utiliter cogitata ſupprimantur. Exempla, utpote ſatis obvia, in re tædioſâ adducere ſuperſedeo; Unicum ſaltem addens, inutilem adhuc fervere litem inter varios Reipubl. Medicæ Antiſtites, Germanos, Italos, Gallos, Anglos, cuinam ſit imponenda Corona triumphalis pro *Chirurgiâ infuſoriâ* & *transfuſoriâ* primùm detectâ. Cùm tamen facilè accidere poſſit, ut nonnulli ſimul unum & idem meditentur ac inveniant, licèt diverſis in locis degant, nec literariô utantur Colloquiô; quod itidem hîc fortè factum credo, nec ulli aliquid Honoris ſum derogaturus, cùm de hac primùm-ſcribentes omnes ſuâ curioſâ & laborioſâ naturalium indagatione *Orbi* Medico, imò literato ſint notiſſimi. Idem poſſum propriô teſtari exemplô: Meditabar, egregium præſtare uſum variis adfectibus Eſſentiam *Caſtorei* & Spiritum *Salis armoniani*, cenſebamque nobilius adhuc medicamentum parari poſſe, ſi legitimâ doſi, digeſtione & circulatione hæc duo jungerentur, & unirentur; Propterea anaticâ quantitate, hæc duo miſcui, infundendo in duplum Spiritûs Meliſſæ vel cochleariæ, pro aliquali dilutione & ſaporis correctione; (ſi cui lubet, poterit *caſtoreum* ſtatim extrahi dictis Spiritibus, & poſtea miſceri Spirit⁹ Salis armoniaci;) vidi tunc ſæpiûs raram efficaciam in ſymptomatibus plurimis Nervorum, *Apoplexiâ, Epilepſiâ, Scorbutico-Hypochondriacis, Torminibus Ventris, affectu hyſterico*, quem vocant, &c. Mentionem hujus faciebam coram amico; Ille mihi mittebat illud idem non ita pridem à ſe primùm paratum; quaſi unius cogitationes alteri fuiſſent cognitæ.

Ad hæc illa ipſa *Chirurgia infuſoria* ſeptuaginta jamdum abhinc annis fuit deſcripta à Germanô celeberrimô, Andr. *Libaviô*, qui in defenſione Syntagmatis Arcanor. contra Henningum *Scheunemannum*, cap. 4. p. 7. 8, edit. Francofurt. 1615. in hæc erumpit verba: *Adſit Iuvenis robuſtus, ſanus, ſanguine ſpirituoſô plenus, & macilentus, vix animam trahens. Magiſter artis habeat Tubulos argenteos, inter ſe congruentes. Aperiat Arteriam robuſti, & Tubulum inſerat, muniatquè, ægroti arteriam findat & Tubulum fœmineum infigat. Iam duos Tubulos ſibi mutuò applicet, & ex ſano ſanguis arterialis calens & ſpiritualis ſaliet in ægrotum, unaquè vitæ fontem afferet, omnemque Languorem pellet. Sed quomodò ille robuſtus non langueſcit? Danda ei ſunt confortantia, & cibi* &c. Huc uſque *Libavius.*

Ita imperſcrutabile *Dei* judicium, per tempus

aliquando

aliquando hoc vel illud occultat, aut ob noſtram indignitatem & fermentatorium peccatum, aut ut eò adcuratiùs Nos Poſteri ſcrutemur naturam. Sic quoque à pluribus anxiè hactenus quæſita Veneris dealbatio, & ſine fracturâ malleabilitas; cùm itidem tamen à veteri quodam Chymico plures ante annos Typis exſcripta doceatur. Quoniam autem nonnulli in re monetaria, aliiſque jam eâdem nefariè abutantur, plura non licet de hac addere. Sic Ludovicus *Locatellus*, in Theatro ſuo arcanorum Italicè edito tectè deſcribit *Terram foliatam Tartari*, quod poſt paucos annos itidem facit ſub *Salis eſſentialis Tartari* nomine curioſiſſ. & laborioſiſſ. *Zwölferus*; unde poſtea addito *Vitriolo Martis* paratur *Tinctura* rariſſimæ efficaciæ; cùm tamen Philippus *Müllerus*, in Tractatu ſuo Miracula Chymica inſignito, & Dan *Sennertus* Inſtitutionum Medicar. Libri 5. Part. 3. Sect. 3. cap. 15. p. m. 1427. longis abhinc annis eam deſcripſerint.

Religionem quod concernit, notum non minus eſt, diſſidia iſta Theologica à *Cacodæmone* ſæpius etiam ad Medica ſcripta extendi, atque ideò plane extra rhombum unum ab altero tranſverſis oculis adſpici, ac invidioſæ linguæ aculeis lædi; Cùm potiùs deceat Chriſtianos, utpote ſub eodem Chriſti vexillo militantes contra Atheos, Gentiles, Turcas, &c. Chriſtianis amore, auxilio, adplauſu obviam ire, præcipue in rebus, ubi Publici emergit utilitas; ſejunctis talibus ſcandaloſis, extraneis, ad rem Medicam non facientibus.

Dictis tamen hiſce obſtaculis non obſtantibus, ab Amicis incitatus, Legibuſque Academiæ Noſtræ curioſæ, quibus elaborare Scriptum de re aliquâ medicâ jubemur, ſatisfacturus, crenam operi admovi; adcurata animi expendens lance, magnum illum *Patrem familias*, Matth. 25. rigoroſam de Talento concredito expetiturum olim eſſe rationem; Præcipue cùm viderim, noſtro hoc ſæculo in vinea Medica inſtare fortaſſis horam 9. aut 11. diei, quia plus ibi hactenus eſt laboratum, & ſummopere adhuc labores fervere, ac in antecedentium Sæculorum ullo factum eſt.

Quot enim, quæſo, hucuſque noviter ſunt inventa? Prodeant ſaltem pauca, loco plurium; e. g. Sanguinis Circulatio, Venæ lacteæ, ductus & lacteæ Thoracicæ, Vaſa Lymphatica, ductus ſalivales, lacrymales, legitimus viſceris *Pancreatis* cum ſuo ductu, ſuccoque Uſus olim incognitus &c. Quid dicam de utiliſſimo incremento Doctrinæ de Fermentatione, de Generatione Animalium; Ut taceam mille alia curioſa, & ſumme utilia in aliis Theoreticis & Practicis rebus Medicis; Quantum acceſſit Lucis Rei *Botanicæ*? Quantis Enchiriſibus aucta *Chymia*? Cùm igitur non minùs hactenus *Materiam Univerſalem* frequentiùs & adcuratiùs ſint aggreſſi nonnulli, ac confidam Ego, me mea (tenui licet) notitia hac in re aliquid lucis poſſe adferre, partim, ut miraculoſam Operum Divinorum Magnificentiam & Amplitudinem ab injuriis per *Tincturæ* exiſtentiam negantes Ei illatis vindicem; partim, ut juvem rectâ via ingredientes, (Si cuidam ingenuo magnum hunc laborem tentare, forſean libuerit,) partim, ut dehorter plures aut ex inſcitia, & ſtupiditate, aut ex malitiâ à verâ ſemitâ deviantes, atque ita Magnates fruſtrà Auro emungentes, ac Ipſos cum ſeipſis decipientes.

Sanctiſſimè tamen proteſtor, meamque appello ad Conſcientiam, nullô plane aliô fine hæc à me inſtitui, quam ut imperſcrutabilis *Operum Divinorum* Gloria amplificetur, Proximique commodum promoveatur, ac ut de Publico bene merear; (cùm non Nobis ſolis ſimus nati; verùm ad Dei Imaginem conditi Homines, Homines-Chriſtiani, ne ſaltem veluti Bruta, edamus, bibamus, dormiamus, & poſtea ſtupidi obmuteſcamus; Sed ut Noſtrâ Divinæ Auræ Particulâ prudenter operemur, atque per hanc ab iiſdem Nos diſtinguamus;) Et hæc omnia quidem pro Talenti mei Pondere, ſine invidioſis in alios ſtimulis, ac oſtentationibus faſtuoſis omnibus, nec non reverenter ſemper habitô meliori aliorum Judicio, atque ut ſuo quemlibet abundare Genio permittam.

CAPUT II.

Tradens, Quid ſit?

De *Tinctura Univerſali* diſſerere nonnulla conſtitui: De re tali, quam anxiè deſiderarunt, ac deſiderant Mortalium innumeri; & quidem non immeritò, quoniam res Mundanas omnes, quales quales etiam ſint, ipſa Invidia quoque teſte, pretioſitate ſuâ non æſtimanda mirum-quantum ſuperat; De re tali, quâ majorem & cariorem *Divina* Miſericordia, inter tot millena millia donorum medicamentoſorum, aliorumque poſt Lapſum Adamiticum Generi Humano non exhibuit. De re tali, quæ meritò non eſt adnumerata ſeptem illis Mundi miraculis à veneranda antiquitate aliàs abunde & ubique decantatis, cum hiſce omnibus illa ſola incomparabiliter ardua utilitatis ſuæ gravitate antecellat.

Quamvis autem neutiquam mea ſit mens, magnum opus conſcribere, aut largis ambagibus multa de *Nomine*, *definitione nominali & reali*, *ſignis*, *fine & uſu* Ejuſdem proponere, qualia pluribus inſcriptis ad nauſeam toties repetita & tranſcripta reperire licet. Nec mihi res ſit cum Chymiatriæ Tyronibus, novitatum avidis, ac in vitium erroreſque flecti cereis; multò minùs cum nefariis iſtis *Pſeudo-Chryſopœis*, Ardelionibus, in veræ Artis ignominiam natis, atque fraudulentis Ciniflonibus; Sed cum ingenuis, expertis, Arcana Naturæ pia curioſitate tractantibus, quorum conatus, meditationes, ac labores, *Tincturam* ſeu immediatè, ſeu mediatè concernentes Talento meo concredito adjutum iri; Alios item tam pro Animarum, quàm pro Corporum ſuorum ſalute, ut in arduo hoc negotio cautiùs mercentur, aut illud, *Noli me tangere*, Capite quarto ampliùs deſcribendum obſervent, fore edoctos, ſpero, confido,

Nihilominùs tamen, ut Curioſus Lector eò faciliùs intelligat & aſſequatur Animi mei Senſa, nonnulla de jam dictis, nimirum (1.) *Nomine*, (2.) *Definitione*, (3.) *Signis*, (4.) *Fine* & *Uſu*, præmittere, conſultum judicavi.

I. *Nomen* igitur quod concernit, notum eſt, *Tincturam Univerſalem* tot *Nominibus* quaſi eſſe inſignitam,

Quot Thebis portæ; quot divitis Oſtia Nili;

inter quæ non pauca ſunt abſurda & ludicra; Cùm enim Veterum Chymicorum nonnullis, peculiare & inſolitum illi Nomen imponendo, Emphaticum quoddam, & occultum tacitè & allegoricè indigitare placuerit, ſucceſſivè factum eſt, ut Chymicaſtri, Naſutuli, ac Thraſonici Aurifices, quò aliquid feciſſe & cognoviſſe videantur, ac facile credulis raram de ſe ſpem excitent, oſtentatorias denominationes *Eidem* impoſuerint, cum phantaſticis Emblematibus, ſtolidiſque Signaturis;

non ſine veræ *Artis* opprobrio, ac ſcopticâ Miſochymicorum irriſione; propterea hîc nominare talia nomina, meritò abhorreo. Placuit autem Eandem vocare *Tincturam Univerſalem*; Tincturam quidem partim, quod à diverſis *Lapis Philoſophorum* κατ' ἐξοχὴν dicatur *Tinctura*, partim quòd vox Tincturæ ſit egregia denominatio Chymica. Non quidem intellectum hîc volo per *Tincturam* quendam liquorem aut liquidum, qualis eſt *Tinctura bezoardica*, *Martis*, *Tartari*, *fl. papaveris err.* &c. cùm me non lateat, quòd à plurimis, dictum *Lapidem* in forma Pulveris vel Salis ſeſe oſtendere, doceatur, uti inferius patebit. *Univerſalem* verò nominavi, ad differentiam remediorum particularium, ubi v. g. unum valet contra Febres malignas, alterum medetur Hydropi, hoc ſanat Phthiſin, illud ſedat dyſenteriam, illhoc pellit menſtrua intempeſtive ceſſantia, aliud verò ſopit nimium horum fluxum; Vel, ut Nonnulli Neoterici loqui amant, hoc corrigit & præcipitat præternaturale Sanguinis acidum, illud depurat vitioſum maſſæ ſanguineæ alcali. Noſtra verò *Tinctura*, modo extraordinario operans, ſanat morbos omnes, quales-quales ii ſint, à quacunque etiam cauſa, ſive ab alcali, ſive ab acido præter naturaliter ſeſe habente ortos; (quantum quidem *Cœleſtis* Medicorum Primas talium morborum ſanationem huic vel illi individuo utilem judicat;) Nec minus Metalla ignobiliora & imperfecta in nobiliora & perfectiora transmutat.

II. *Definitionem* pono talem: *Tinctura Univerſalis eſt ſupremum & perfectiſſimum Artis Medico-Chymicæ Myſterium, è primis Naturæ principiis unitis paratum, quô Corpus Humanum vegetum in ſtatu naturali conſervatur, ac à morbis defenditur, morboſumque vigori priſtino reſtituitur; Metalla inſuper imperfecta ſingularibus ſolutionibus & depurationibus in verum Aurum vel Argentum exaltantur & transſmutantur.* Dixi

I. *Supremum & perfectiſſimum Artis Medico-Chymicæ Myſterium.* Si enim adcurato ſtudio ac indefeſſo labore contra hunc vel illum morbum ſpecialem curioſè paratum, feliciqúe ſucceſſu exhibitum Medicamentum aliquod, v. gr. *Tinctura bezoardica*, *antimonii genuina*, *antihecticum Poterii*, &c. dicitur, (& quidem non immeritò) Artis arcanum aut Myſterium; Si item in re Metallicâ quoddam curioſè inventum, v.g. Præparatio *Orichalci*, meretur nomen arcani, quid vetat, ut *Tincturam* noſtram, utpote incomparabile & generale remedium, vocitemus perfectiſſimum Myſterium?

II. Dixi, *è Primis Naturæ Principiis unitis paratum*; Cum è rebus macrocoſmicis primariis & generalibus, ad naturam Elementorum propius accedentibus, ſecretâ Artis dexteritate tractatis & combinatis, v. g. *è Spiritu Mundi & Sale Terræ*, (uti inferius dicetur,) non verò è rebus magis compoſitis & ſecundariis, v. g. Lapidibus, Metallis, Herbis, ſimilibuſque perfectis, veluti reliqua Medicamenta, componatur.

III. Dixi, *quô Corpus Humanum vegetum in ſtatu naturali conſervatur, & à morbis defenditur, morboſumque vigori priſtino reſtituitur.* Cùm enim Hæc paretur è talibus, è quorum diſpoſitione Vita & Mors noſtra dependet, nimirum rebus primis & principiis univerſalibus, quibus mediantibus bene & naturaliter conſtitutis mundana cuncta, & ſic etiam præcipue Corpus Humanum, vivunt, creſcunt, nutriuntur, conſervantur; Ex illis contra per atomos impuras & putridas corruptis ſuccedunt morbi maligni ac peſtilentes in Hominibus & Brutis, Vegetabilium item corruptio & Putredo, &c. Ideò etiam neceſſariò ſequitur, Medicamentum ex hac *Materia* curioſè per genuinas Artis Enchiriſes depuratum, longoque labore ac diuturna Patientia ad ſummam perfectionem perductum, modo extraordinario & univerſali corpora noſtra conſervare, Vitam, quoad fieri ob alias circumſtantias poteſt vegetam ſuſtinere, morbis omnibus ſeſe opponere, iiſdemque ſufficientem præbere medelam. Hoc quidem non perficitur more in aliis morbis ſolito, dum contraria contrariis tolluntur, v.g. Dum nimii fluxus ſanguinis, aut ventris adſtringentibus, econtrà alvi aut menſtrui obſtructio aperientibus & pellentibus ſanantur; Sed roborando *Calidum innatum*, & Vitæ Balſamum, ſpiritibuſque Cordis ac Cerebri ob neceſſarium partibus Corporis alimentum ſubminiſtratum debilitatis balſamicas Vires novas addendo; his enim florentibus & puris exiſtentibus, Sanguis circulô legitimô circumvolutus decenter expellit viis ſolitis impuritates & excrementa, ſartatecta ſervantur Viſcera Sanguinis depurationi & coctioni deſtinata, ſuoque ſatisfaciunt officio; Corpus nutritur; & ita viret, viget, floret Oeconomia Microcoſmi. Et hoc tam diu, uſque dum *Divina Majeſtas* Nos, Exemplô Patriarcharum, Joſephi, Moyſis, Davidis, Hiskiæ, &c. Morte naturali (conſumtô nimirum vitæ Pabulo,) mori jubeat; aut unum alterumque morbis inſanabilibus percutiat, veluti Antiochum, libro 2. Maccab. capite 9. & Ægyptios ulceribus, Exod. 9. verſ. 9. Si verò adfectus aliquis turbaverit dictam Rempublicam, refocillato per hanc Ambroſiam & Nectar Cœleſte *Archæo* Noſtro, ille denuò contrà audacior ire, acceptiſque novis viribus Hoſtem quemcunque (remediis aliis, probatæ alias experientiæ, etiam non obedientem) aggredi, atque ita maſſæ ſanguineæ cruditatibus incraſſatæ, & inquinatæ, & quæ inde dependet, Viſcerum, totiuſque Corporis diſpoſitioni naturalem vigorem reddere valet. Cui lubet, conſulat hâc de re, præter alios, Davidis Lagnei Harmoniam Chymicam, qui curioſè & utiliter varia è variis collegit, item laborioſum rerum naturalium indagatorem, Joanne Joach. *Becherum*, Phyſicæ Subterran. Supplemento, pag. 100. Dixi

IV. Tandem, *quô imperfecta Metalla ſingularibus ſolutionibus & depurationibus in verum Aurum & Argentum exaltantur & transſmutantur.* Dum nimirum eorum Principia è quibus cuncta conſtant, mediante aſtrali hujus *Tincturæ* Virtute decenti proportione uniuntur, ac perfectis Solis & Lunæ Elementaribus radiis illuſtrantur; atque ita à ſcabioſis ſuis excrementis depurata qualitates internas & externas Auri perfectiſſimi æquant aut ſuperant, ſinguliſque Probationum Examinibus abundè ſatisfaciunt. Cùm juxta plures Chymico-Philoſophos metalla non tam ſpecificè quàm gradualiter differre, amplè ventilatum & perſpicuè demonſtratum ſit.

Me quidem non latet, dari plures, Metallorum tranſmutationem & exaltationem planè negantes; cùm autem illorum rationibus jam dum ſatisfactum ſit à variis veris per ignem Philoſophis, neque mea ſit intentio, alibi dicta hîc repetere, aut diffuſe diſputare, hoc unicum ſaltem addo; Rationes

Eorum eò certiùs fieri irritas ratione *Tincturæ Univerſalis*, cùm multæ ac diverſæ dentur *Viæ particulares*, quas dicunt, neutiquam concurrente Menſtruo aut *Viâ* noſtrâ *Univerſali*, magis magiſque hoc Sæculo innoteſcentes, per quas in re medica nihil plane perficitur, ſed ſaltem Metalla imperfecta & impura, item aliquando Mineralia, & his affinia, in nobiliora Metalla & puriora transmutantur, dum nimirum dictis Metallis ignobilioribus, item antimonio, Marcaſitæ, vel Biſmutho, &c. mediantibus Salibus, aliiſque, v. g. Sale armoniaco, Sale Tartari, borrace, nitro, arſenico, Mercurio ſublimato, lapide calaminari, &c. ope ignis fortioris fuſoria per decentem ingredientium mixtionem malleabilitas, ponderoſitas, color deſideratus, fixitas, & perſeverantia in igne & ſuper cupellam, &c. ingenioſè & laborioſè communicantur.

In ſpecie Veneris in Lunam exaltatio ſatis curioſa, *Venerem albam* quam vocant, in multorum jam eſt manibus & oculis. Quamvis autem dictæ tranſmutationes per vias particulares ut plurimùm fiant ſine fœnore inſigni, dum ſæpius factæ impenſæ vix, & ne vix quidem, redeunt; nihilominus tamen hujus poſſibilitas & veritas conſiſtit firma & irrefragabilis.

Si igitur tranſmutatio per *Vias particulares*, quas dicunt, eſt vera & poſſibilis, teſte experientia frequenti, quis, quæſo, Eandem denegare audebit magis perfectæ, imò perfectiſſimæ *Tincturæ Univerſali?* Ex ſuperabundanti, num ſit viri prudentis & Philoſophi contra Autopſiam diſputare, judicent alii.

III. *Signa* quod attinet, quemadmodum res cunctæ Forma ſua externa cognoſcuntur, v. g. hoc eſt Homo, hoc eſt Equus, hoc eſt Roſa, Rubinus, &c. vel inter medicamenta, hoc eſt Elixir Proprietatis, Balſamus Sulphuris, Crocus Martis, Cryſtalli Tartari, &c. ita etiam *Tinctura* Noſtrâ, tanquam Ens reale, Phyſicum ſeſe quâdam debet oſtendere figurâ. Cùm autem hæc ſit

Rara Avis in Terra, nigròque ſimillima Cygno,

atque uti Mors dicitur horribilium horribiliſſimum; ita Noſtra *Tinctura* non minori Jure dicitur rariorum rariſſimum. Unde *Ejus* ob raritatem evenit, ut de externa illius Facie adeò plura producere Teſtimonia non liceat, partim, quod Chymici *Eandem* aliquando vocitent *Tincturam* vel *Elixir album* (quod ſufficit pro magnis uſibus quidem in Medicina, metallorumque tranſmutatione in Lunam) aliquando vero *Tincturam* vel *Elixir rubrum*, (quod ad ultimam & plenariam rei perfectionem eſt perductum,) partim & præcipuè, cum ulceroſo noſtro ſæculo, proh dolor! res ſit eò delapſa, ut, ſi quidam Medici Novatores & naſutuli vel præparârint laude quidem dignum aliquod medicamentum, vel etiam tale clanculum cuidam ſubduxerint, aliterque tinxerint atque miſcuerint, ſtatim inde projiciant ampullas & ſeſquipedalia verba, ac modò *Panaceam*, nunc *Medicinam Univerſalem*, jam *Sulphur Philoſophicum*, mox *pulverem Horizontalem*, ſive *Aurum potabile* verum, & centum aliis pompoſis nominibus in ora omnium diſſeminent, atque ita confundant ac turbent curioſos atque Philochymicos. Si etiam unus & alter res metallicas ſuperficialiter ſaltem tractaverit, vel ad ſummum *Venerem albam* parare didicerit, aut tandem poſſibilitatem tranſmutationis metallorum in *Viis particularibus*, licèt ſine fructu, viderit, ſtatim ſeſe pro vero *Tincturæ Univerſalis* Poſſeſſore venditare non erubeſcit.

Propterea cenſeo, vitio non adeo quaſi eſſe vertendum Medicis nonnullis, Chymiam Medico-metallicam per plures annos adcurata methodo & laborioſè tractantibus, *Deo* autem ſic volente, primarium laboris finem, *Tincturæ* nimirum acquiſitionem, non obtinentibus; econtrà talium vaniloquorum atque fumivendulorum fallaces nugas ad nauſeam viſu & auditu continuè percipientibus, ſi, quaſi è juſta indignatione, *Tincturam Univerſalem* planè Non-Ens judicaverint.

Sed ad rem: Me non ſtatuere, quod *Lapis Philoſophorum* ſit talis liquor, qui communiter *Tinctura* vocatur, ſuperius de Nomine monui; Sed rectius cùm illis, qui eandem vel viderunt, vel è qualitatibus ſuis internis judicant, judicamus, *Tincturam Univerſalem*, quoad Figuram externam, conſiſtere in Pulvere ſalino, vel ſali potius analogo, rubicundo, ſublucido, inſipido, valde ponderoſo, in Solis aut candelæ calore, uti cera, fluente, in aëre non fluido, in violentiſſimo etiam Ignis examine manente fixo, & incremabili.

Sal enim eſt vere perfecta & balſamica ſubſtantia, ubi volatilior *Tincturæ* pars cum parte fixiore in Macrocoſmi Laboratorio per Artem optime potuit uniri & concentrari. Rubedo & ſplendor indicat Operis perfectionem & igneam penetrantiam, (Rubeus enim & albus color in Natura pro magis perfectis & durabilibus non immerito habentur,) Ille pulvis, quem *Helmontius* viderat flavi fuit coloris; quod rei ipſi nil derogat.

Nam dubium hocce nonnullis fortè oriens bene prævidit & ſopivit Heinricus *Kunraht* Amphitheatr. p. m. 202. In Pulvere, inquit, *eſt croceus; In maſſa v. integra inſtar rubini rubens*, & Franc. Oſvv. *Grembs*, Arbor integr. & ruinoſ. Hominis, Libro 3. Cap. 3. p. m. 500. Tincturæ *Pulvis*, inquit, *eſt inſtar Croci; Sed toto corpore, inſtar Rubini*; id eſt, *Tinctura Univerſalis* ſi pulveriſatur, acquirit colorem Croceum; Tota vero Ejus ſubſtantia poſt fuſionem Crucibulo exemta, colore rubro eſt rubiniformis. *Tincturam* infra capite ſequente ex *Helvetio* adductam quod attinet, illa fortè nondum ad ultimam & ſummam perfectionem aut maturitatem fuit traducta.

Reliquæ dictæ qualitates indicant adcuratam & abſolutam particularum volatilium & fixarum unionem, perfectamque corporis incraſſati fixitatem, in quâ cardo totius operationis conſiſtit. Mihi licuit ſemel eſſe tam felici, ut viderim apud Virum magnum hoc Regale donum Dei nondum plane perfectum, in formâ pulveris ſalini ex albo rubentis & quaſi ſplendentis, eò fere colore, quem exhibet Talcum, vel aliquando ſal volatile in deſtillatione Roris majalis Recipienti adhærens; fatebaturque, ſeſe tandem in hoc arduo labore poſt varios caſus, poſt tot diſcrimina rerum, eò deveniſſe, ut *materiam Univerſalem* Methodo inferius detegendâ caute tractaverit, ac eò perduxerit, quod ſe jam in cauda Pavonis, quod vocant Chymici, oculis omnium exponat. Alius Amicus mihi dedit Sal cryſtallinum, vel potius pulverem Sali analogum inſipidum, leni Solis aut Fornacis calore, uti cera fluidum. Hi cryſtalli dulces per triennalem laborem, juxta modum infra Cap 6. deſcribendum, ad talem fuere deducti vel coacti figuram. Ego tam Donatoris, quam propria Experientia, teſtari poſſum, dictum pulverem Salinum methodo

methodo univerſali quodammodò paratum, non tamen planè abſolutum, in Morbis variis alia, alias efficacis operationis remedia eludentibus, v. g. Hydrope, Phthiſi, Hæmoptyſi, &c. laudabile Ægrotis indigis attuliſſe Solamen, ac valetudinem deſideratam ſæpius reddidiſſe.

Statuo igitur per jam dicta, *Tincturam* ut plurimùm Pulveris ſalini veſtem induere; Quod cum aliis adcuratè quoque evincit Petr. Johan. Faber, In manuſcripto huic diſſertat. adnexo, cap. 3. Nulli tamen volo contradicere, qui *Eandem* ſic perfectam poſtea in Oleum, vel aliis modis, vel mediante quinta Eſſentia vini in liquorem aliquando reſolvi, doceat; quemadmodum ipſe *Paracelſus* plus vice ſimplici unam vel alteram guttam hujus *Olei univerſalis* ægrotantibus propinavit, uti fusè tradit cum aliis Andr. *Libavius*, Alchymiæ lib. 2. Tract. 2. cap. 9.

Signa è Qualitatibus internis quodammodo ſuperius in Definitione tetigimus in Puncto ſanitatis conſervandæ aut reddendæ, ut & metallicæ tranſmutationis, dum nimirum, unius grani portiuncula tam morbis (per alia remedia etiam inſanabilibus,) medendo, quam imperfecta metalla exaltando extraordinariam, & quaſi miraculoſam Humano Generi opem exhibet; atque ita de ſe ipſo teſtatur. Proinde cùm talia è pluribus ſcriptis ac Artis Filiis, cum quibus mihi res eſt, jam dum cognita, cramben ab aliis toties coctam heic proponere, ſupervacaneum puto.

IV. *Finis & uſus.* Cùm Natura & Natura Naturans, *Deus*, nihil faciant fruſtra, ſed cuncta fiant propter certum aliquem finem, dubito ſanè, an quidam ſanæ mentis de uſu *Tincturæ Univerſalis* dubitet, aut fruſtrà *Eam* fieri credat. Cui autem Fini Illa è generali *Divinæ* Majeſtatis Cornu copiæ ſit deſtinata & creata, quæ in Definitionis explicatione ac de ſignis hactenus dicta, docent; nimirum ut ſanitatem vegetam Hominibus conſervet, ac deperditam reſtituat; Metallaque imperfecta & ignobiliora in nobiliora & perfecta tranſmutet. Hâc enim morbi omnes, quales-quales, quanti-quanti ſint, efficacem alias aliorum remediorum Virtutem eludentes ac inſanabiles habiti, *Deo* jubente, ſanantur, adeò etiam ut in Lepra, ac ſimilibus adfectibus deſperatis, quos dicunt, ſummè mirabiles ediderit ſæpius operationes.

Operationi autem perficiendæ, Adeptorum nonnullorum Elogiô, ſufficit granuli unius portiuncula; ad præſervationem quidem *Tincturæ alba* aliquoties ſaltem in anno; Elixir vel *Tinctura* verò *rubra* adhuc paucioribus vicibus quotannis exhibenda. Quâ ſic ſumpta, Homo eſt bene diſpoſitus, vegetus, rubicundus. Ad ſanandum vero propinata, morbum aliis per menſem vix ſanabilem tollit unico, vel altero die; adfectum aliàs annuô ſpatio vix eradicabilem ſanat 12. dierum tempore, Symptomata vero ſumme inveterata & contumaciâ per unum menſem.

In Regno minerali non minori energia, ac in maſſa ſanguinea vel Regno animali, ſeparando impuritates, unicum itidem granum *Tincturæ* vertit plures uncias Metallorum imperfectorum in Aurum vel Argentum, illis in fuſione ſtantibus injectum. Ab hiſce duobus præcipuis, & ſuperioribus laboribus dependent varia alia, v. g. Lapides ignobiliores facit immutari in pretioſos & Gemmas, uti Cryſtallum in Rubinum, Topaſium. Non minùs è rebus medicamentoſis, v. g. Auro & Argento communi fixo, è Perlis, coralliis, antimonio, &c. Veram valet extrahere *Tincturam*, quod alia menſtrua, qualia ſint, tam perfectè præſtare nequeunt.

In Regno vegetabili contra Naturæ curſum & modum maturat & fœcundat arbores, plantaſque omnes. Sic granulum *Tincturæ* Aquâ ſolutum Veris tempore affuſum Viti, aut alii arbori, Menſe Maio producet poſt flores, ramos vel racemos, & fructûs. Eodem modô vina vappeſcentia renovantur & reſipiſcunt.

Qui curioſus Philoſophiæ Noſtræ naturalis Scrutator plura & ampliora deſiderat Experimenta, evolvat inter plures alios Theatrum Chymicum, ibi multos in unum collectos reperiet Tractatus ſuis ſatisfacientes meditationibus. In ſpecie verò in hujus volumine quarto Harmoniam Chymicam Davidis *Lagnei.*

De modo autem operandi poſt ſuperiùs dicta addo breviter: Cùm *Tinctura Noſtra* ſpecialiſſimâ prærogativâ medeatur morbis omnibus; non verò, uti alia inter medicamenta hoc Phthiſi, illud Hydropi, aliud Febribus, aut Arthritidi adhibeatur, ideò etiam peculiari ratione ſuam abſolvat operationem; dum nimirum roborat Calorem nativum, à cruditatibus maſſæ ſanguineæ, & à materiâ morboſâ debilitatum, Spiritus exſuccos & efficaci Virtute depauperatos refocillat, Sanguiniſque maſſæ ſuum renovat Balſamum, & quæ præternaturaliter ſe ſe habent, in ordinarium revocat circulum; Anima enim noſtra pro Oeconomiâ Microcoſmicâ ſartâ tectâ ſervandâ ſolius Calidi innati & ſpirituum utitur Miniſteriô, quibus decenter ſeſe habentibus, & vegetis exiſtentibus, & conſervatô ita in Cordis lampade Balſamicô Vitæ oleô, quælibet Viſcerâ, & Partes corporis amicâ & æquali Temperie confœderatæ legitimè ſuis funguntur officiis.

Non aliter, ac ſi Natura in Macrocoſmo per atomos aëreas, per radios Solares, Rorem, Pluviam, &c. unamquamque Creaturam in vigore ſibi conſueto conſervat, fœcundat, nutrit. Aut veluti Lampas uno eodemque modo radios lucidos ſatis diu de ſe ſpargit, ſi ipſi decenti quantitate, & ſucceſſive oleum novum, pabuli loco infunditur. Vel uti aqua paludoſa & ſtagnans purificatur, & ab ulteriori corruptione defenditur, ſi aqua fluvialis limpida in eam derivatur. Vel, ut rude ab Opificibus depromam exemplum: Sartor modò uno eodemque mediante acu facit veſtes ſericeas, laneas, coriaceas; Sutor è diverſo corio facit itidem calceos æqualiter. Fabri ordinum omnium ex Auro, Argento, Cupro, Ferro, &c. mediante malleo extendunt ſuas laminas, variaſque inde formas & figuras & vaſa fingunt. Non aliter *Archæus* Noſter Noſtrâ utitur *Panaceâ.* Plura ad hanc rem facientia videantur capite ſequenti poſt Reſponſa ad objectiones Kircherianas.

Laudabilem autem hujus operationis modum non adeò extendendum volumus, uti Zoilorum Familia cavillatur, ac ſi Eadem Vita Humana, *Deo* etiam quaſi invito, poſſit prolongari, Juventus reddi, Senectus prohiberi. Sed *Tinctura* Noſtra morbos præſentes exturbat, & ab abſentibus præſervat Corpora Noſtra, quantum *Cæleſtis* Medicorum Primas, qui percutit, & ſanat, qui eſt Arbiter vitæ & mortis, ſanationem Noſtram *Divino* ſuo Honori, ac Hominis cujuſlibet ſaluti, quâ mundanæ, quâ æternæ, proficuam reperit.

reperit. Niſi enim ille adfuerit, vireſque infuderit, nil & vilis dictamnus, & glorioſa *Panacea* juvat, juxta communem verſum. Ea enim omninò ſubjecta eſt cum omnibus creatis potentiſſimò & inevitabili *Pancratoris majeſtatici* FIAT. Medicamentis autem uti omnibus, ita etiam hâc *Tincturâ Univerſali* utimur, non ut mortem evitemus, ſed ut eam tolerabili in ſtatu, ac vegetâ ſanitate expectemus. Minime tamen *Tinctura* Noſtræ efficaciam ſubjicimus craſſæ nonnullorum explicationi dicti illius è *Jobo*, cap. 14. v. 5. *Poſitus eſt Hominis Vitæ Terminus, quem non poteſt tranſgredi*; quaſi ex abſolutô *Dei* decretô inevitabiliter cuilibet Hominum Vitæ Terminus adeò immobilis eſſet prædeſtinatus, ut abſolutâ neceſſitate, nullô habitô reſpectu ad cauſas ſecundas, & contingentia, ut certâ Horâ, & definito Genere Mortis mori cogamur, eumque anticipare aut prolongare ſit ſimpliciter impoſſibile.

Hoc enim modô intellecta & declarata *Jobi* verba exiguum uſum relinquunt Theologiæ, pauciorem Medicinæ; periclitatur ambarum dignitas, hæc Corporum, illa Animarum noſtrarum ſaluti præfixa; & quaſi fruſtra à *Deo* eſſent procreatæ tot reum Medicamentoſarum Myriades miraculosè operantes.

Poſuit quidem *Deus* Opt. Max. cuilibet Homini Terminum Vitæ, ut tamdiu vivat, quamdiu per ſuam complexionem ac Temperamenti ſui diſpoſitionem poteſt; Verum enim verò Idem *Dominus* Hominibus ad ſui Imaginem conditis, & in quibus τὸ τῶν ἄςρων ςοιχείῳ ἀνάλογον, aut aliquid *Divini* habitat, (de quo eleganter Melch. *Sebizius*, & Hier. *Jordanus* in peculiaribus Tractatibus,) dedit Rationem, & liberum reliquit arbitrium, quibus decenter utantur, ac Vitæ ſuæ normam inde emetiantur.

Si igitur aliquis hiſce abutatur, ac compotationibus, ingluviei, libidini, incandeſcentiæ, mœrori, aliiſque diætæ erroribus (quorum dantur innumeri,) indulgeat; Si item temerarius huic vel illi perículoſo caſui fortuito, ſine vocatione legitima, ſeſe exponat, neque etiam medicamenta à *Deo* ideo ordinata ægrotans uſurpet, ille ſanè Vitæ filum ſibi abrumpit, tam ob rationes Phyſicas, quia Coctiones Viſcerum neceſſarias turbat, ſanguinem impurum reddit, Calidum innatum ſpirituſque vitales abſumit, ac ita Naturæ vim infert; cauſa enim Senectutis, & hanc ſecuturæ Mortis naturalis eſt corruptio & putredo ſanguinis ſpiritibus ſuis neceſſariis depauperati; quam ob rationes Theologicas, quia ſua propter Peccata gratioſum Patrem cœleſtem vertit in ſeverum Scelerum Vindicem. Ille enim pro ſua Clementiâ iſtam aliquando extendit ad plures annos, aliquando vero abbreviat, vel propria Hominum quoque culpa anticipare permittit. Ut pauca ſaltem adducam Sacræ Scripturæ Teſtimonia (1.) pro prolonganda Piorum Vita militat Eſaias, cap. 38. v. 5. de Hiskia, Rege: *Audivi Preces Tuas, & vidi lacrymas Tuas, & adjiciam ad dies Tuos quindecim Annos.* Proverb. 3. v. 1. 2. *Fili mi, ne obliviſcaris Legis meæ, & Præcepta mea Cor Tuum cuſtodiant; longitudinem enim dierum, & Annos Vitæ, & Pacem apponent Tibi.* Et capite 4. verſ. 6. & 10. *Audi, mi Fili, ſuſcipe verba mea, ut tibi multiplicentur Anni Vitæ.* Et capite 10. verſ. 27. *Timor Domini apponet dies, & Anni Impiorum abbreviabuntur.* Exodi 20. verſ. 12. *Honora Patrem & Matrem Tuam, ut ſis longævus ſuper Terram.* Et capite 23. verſ. 25. 26. *Si ſervietis Domino veſtro, DEO, implebo numerum dierum Veſtrorum* 1. Reg. 3. verſ. 14. *Si ambulaveris in viis meis, & cuſtodieris Præcepta mea, & mandata mea, ſicut ambulavit Pater tuus, longos faciam dies tuos.* *Deus* omniſcius aliquando Piis Vitam decurtat, ne torqueantur diutiùs miſeriis Humanis, ac eripiantur futuris ærumnis. Sic Sap. 4. v. 14. *Placuit Deo, & erat grata Anima illius, propter hoc properavit educere illum è mediis iniquitatum.* Sic *Deus* ob Pietatem *Enochum* & *Eliam* vivos ad ſe rapuit, nec naturalem Vitæ Terminum eoſdem experiri permiſit.

Impiis autem Pœnâ *Divinâ* dies abbreviatur, juxta Pſalm. 55. verſ. 4. *Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos.* Et 73. v. 19. *Quàm ſubitò deficiunt iniqui? Pereunt, & eorum finis eſt horribilis.* Eccleſiaſtic. 7. v. 18. *Ne impia agas multa, & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in Tempore non Tuô.* Geneſ. 38. verſ. 7. *Sed Ger, Primogenitus Judæ, erat impius coram Deo, hinc ipſum faciebat mori.* Ibidem v. 10. *Hoc factum Onani diſplicuit Deo, hinc Eum etiam ſinebat mori.*

Omnipotens hic Polarcha ad juſtam iram commotus horribiliter peſſundedit impios, v. g. Exodi 12. verſ. 29. Primogeniti Ægyptiorum omnes unâ nocte necabantur. Exodi 14. v. 28. Exercitus *Pharaonis* totus in Mari rubro ſuffocabatur Gen. 17. Antediluvianorum numerus innumerus, exceptâ *Noæ* pii Familiâ, Aqua ſubmergebatur. Geneſ 19. v. 14. *Sodomitæ* & *Gomorrhæi* igne ſubvertebantur. 2. Reg 19. v. 35. In caſtris *Aſſyriorum* unicâ nocte occiſi 185000. milites, &c. *Achabus* Rex, 1. Reg. 22. Prophetæ *Michæ* diſſuaſiones negligens, & perículoſum intrans prelium periit. Econtra *Ninivitæ* Pœnitentiam agentes ſeveram certè & proximè inſtantem averterunt ruinam.

Ex quibus inconcuſſum ſtare conſequens judico, Terminum Vitæ à *Deo* eſſe Nobis poſitum neceſſitate conditionatâ, ab Hominum Pietate vel Impietate, Diætâ, aliiſque cauſis ſecundis & contingentibus, pendente.

Aliàs enim ſequeretur, ob commiſſa piacula rotâ plexos, ſuſpenſos, &c. cauſam Mortis poſſe adſcribere *Deo*, Terminum Vitæ illorum ita diſponente, quod certè magna in Miſericordiam *Divinam* injuria. Accedit quod illi tam rigorosè in Theoriâ controvertentes, in Praxi ſe ipſos refutare extra omne dubium ſoleant, vel potiùs cogantur, niſi Autochiriæ crimen deteſtabile committere velint. Quis enim horum erit tam abſurdus, ſi ipſe, vel ſuæ Familiæ membrum improvisò vulneratum copiosè ſanguinem profundat, ut non ſtatim Chirurgum accerſat pro ſanguine ſiſtendo; aliàs enim infallibiliter cum cruore ſimul Animam effundet.

Quis Catharrô Apoplecticô correptum aliquem non ſtatim juvat refocillantibus, penetrantibus? quis à Terrore Lipothymiam patienti cordialibus volatilibus non approperat? Quem latet, agonizantes, & Mortis candidatos, pedem in Cymbâ Charontis jamdum habentes, ſi non aliquot ſeptimanas, tamen totidem dies per remedia confortantia ſæpiùs ſuſtentari? quod ſupervacaneum ſanè foret, ſi Terminus Vitæ à *Deo* prævisus eſſet planè immobilis.

Non tamen uberiùs litigabo cum illis, qui ſtatuunt, Terminum Vitæ à *Deo* poſitum non quidem poſſe tranſcendi aut extendi, niſi extraordinario Dei juſſu ac permiſſu; ècontra verò ob Vitæ mores impios, errores diæteticos, temerariam vitam,

vitam, aliaque contingentia innumera innumeris modis abbreviari poſſe, & quidem adeò, ut inter aliquot centum, imò millia Hominum vix unus vel alter Terminum à *Deo* ſibi definitum attingat; atque ita ante diem ſuum moriantur plerique, præcipuè Sæculò hoc noſtrô ferreo-terreô.

Sufficit mihi, ſi obtinuero, medicamenta tam omnia, quàm in ſpecie *Tincturam* Noſtram, non ludicrè, fruſtra & inutiliter exhiberi ægrotantibus.

Verùm, ne in hoc præter mentem ſim prolixus; id inſuper magis ad Cathedram Theologicam, quàm Medicam pertineat, Benevolum Lectorem remitto ad Hutterum, Hunnium, Gerhardos, Heinrici, Hulſemannum, Calovium, Muſæum, alioſque plures.

Proinde non ceſſemus, *Deum* orare, ut ſit mens ſana in corpore ſanô, ac commendare Ipſi vias Noſtras, qui faciet; Et, Si ob peccata commiſſa Nos ægrotare, atque in Medici manus incidere ſinat, juxta Syracidem cap. 38. v. 15. honoremus Medicum, propter neceſſitatem, ibidem v. 1. *Deus* enim Medicum & medicamenta produxit è Terra, & Vir ſapiens ea non ſpernit, ibidem v. 4.

§. Stante igitur hoc, ut ad Propoſitum redeam, quòd medicamentis omnibus uti jubeamur à ſacrô Codice, & quòd non tam abſolutè ſimus prædeſtinati huic vel illi vitæ Termino, quis, quæſo, *Tincturæ* Noſtræ *Univerſali* debitum honorem, & præ aliis præcellentem energiam infringere audebit? aut ſi auderet, valebit?

CAPUT III.

Quod detur in Rerum Natura.

DE Exiſtentia *Tincturæ Univerſalis* non tam multis Annis & Luſtris, quàm Sæculis acerrimè fuit dimicatum & controverſum; Verbis quidem ſæpiùs tam mordacibus, & dicteriis tam acerbis, ut tantum non crediderim, in Præliis, ubi plurimi tamen occiduntur, animos aliquando non tanto fervore ebullire contra Adverſarios, quam inter literarios hoſce Hoſtes contingere ſolitum fuit. Multi ſunt affirmantium, negantium plures. Inter utriuſque autem factionis aſſeclas varios reperire eſt, non Cucurbitam pro Cerebro habentes; ſed ſubtili pollentes ingenio: ut proinde τὸ ἐπέχειν non immeritò ſecurius, quiſquis ſit Philochymicorum, eligeret, quam ut tantis viris controvertentibus ſe immiſceat. Nihilominus, cùm Amicus quidem Plato, amicus Ariſtoteles, magis tamen amica veritas, & cum in nullius verba jurare jubeamur, pro hâc melius elicienda, & divulgandis miraculoſi Creatoris Myſteriis, placet pro tenui meô virili nonnulla proponere, & quidem ſtando à parte affirmante.

Affirmativam autem defenſuri, ante omnia laboremus, neceſſe eſt, ut negantium objectionibus & contradictionibus ſatisfaciamus. Pro meliori dilucidatione eos diſtinguimus in ſolidè negantes, & ſtolidè negantes: Per ſolidè negantes intellectos volo illos, qui ſolidâ eruditione, ſpecioſiſque ratiociniis muniti, ſuum propoſitum defendunt; Et hi vel ſunt Medici, vel Chymiatri, vel Philoſophi ſpecialiter ſic dicti, id eſt, ſpeculativi. Per ſtolidè negantes vero indigito illos, qui ſine realium fundamentorum ac argumentorum pondere, ex ſola aliorum relatione, vel ex invidia, aut in Artem veram, ex hujus abuſu concepto odio veritati ſeſe opponunt; & hi itidem aut ſunt Medici aut Sophiſtæ, aut Chymicaſtri, & his Analogi.

I. Chymicaſtros quod attinet, ii non tam operoſæ indigent refutationis, illorum conatu firmis non innitente fulcris. Dum enim tales Fumi- & Nugi-venduli Principiis Medico-Chymicæ Artis non legitimè ſunt initiati; ſed vel è Lectione nonnullorum Scriptorum Chymicorum, vel è diſcurſibus cum Artis Filiis habitis audaciores facti, vel quaſi per tranſennam videntes aliquoties particulam unam vel alteram Particularis cujuſdam, uti dicitur, Laboris (ſæpius Enchiriſibus præcipuis non ingenuè detectis,) vel ſaltem metallicarum fuſionum & purificationum gnari, rei tam pretioſæ tractationem aggrediuntur illotis, quod dicitur, manibus, id eſt, ſine Precibus, ſine intentione Chriſtianum decente; ſed ſaltem ob ſacram Auri famem & nummos aucupandos. Tale ludicrum Fundamentum & Principium neceſſariò inſequitur effectus falſus & inſperatus; hinc dum Oleum atque operam perdiderunt, ac Bona dilapidârunt omnia pro *Lapide*, (uti nervosè loquitur *Ovvenus*,) omnibus volunt perſuadere, planè non dari *Tincturam Univerſalem*.

Deinde inter ſtolidè negantes ſeſe offerunt nonnulli è Medicis Galenicis, (nonnulli dico, neutiquam loquor de omnibus, nulloque modo in Eorum opprobrium hæc prolata ſunto, cùm magnifaciam Eorum Methodum & Medicamenta, eademque tantùm-non quotidie ægrotis præſcribam, atque Galenicos inter ipſos dentur plures Viri ſummè literati, ſummè curioſi, occulta Naturæ ſeriò & decenter ſcrutantes; multò minus loquor de Medicis Dogmaticis, qualem meipſum profiteor, qui Doctrinam Galenicam & Chymicam prudenti dexteritate combinant, & fraternè uniunt) qui quidem fundamentis in ſtudiô medicô legitimè poſitis, Arti ſervandorum Hominum aut theoreticè aut practicè ſuam navant operam; econtrà nimis rigoroſè inhærent opinionibus ſuorum Præceptorum, & quæ in Galeni ac Averrhois (Medicorum quidem honorabili memoriâ digniſſimorum,) Scriptis verbotenus non continentur, negligunt.

Pro eô igitur quod dotibus ingenii, ſæpius apprimè raris & egregiis, rectè uti, ac præter ordinaria negotia aut theoretica aut practica curioſitate indefeſſa ſcrutari naturalium rerum qualitates, ac aliorum inventis ſua addere deberent, quemadmodum quidem laudabiliter id præſtiterunt omnium Nationum Medici veteres, Arabes, Ægyptii, Græci, Latini, &c. (aliàs enim Hygiéa Noſtra tantum Honoris faſtigium minimè attigiſſet) iſti eadem, quæ in Profeſſionis principio Schedulis conceperunt, ſucceſſivè iterum proponunt & propinant; vel iis Formulis Receptarum, quas Praxin medicam inchoando, memoriæ mandârunt, continuè utuntur, chordâ ſemper eâdem oberrantes, crambemque toties coctam apponentes. Reſiduum temporis Vacunæ pro ſacrificiô offerunt, ab Amico ad Amicum per Urbem repunt, cyathoſque ſorbillando diem producunt, ut Terentii utar verbis; atque ita maximam Talenti ſui partem ſepeliunt: Et cùm ab aliis audiverint, non dari *Tincturam Univerſalem*, nec videant *Eam* publice venum exponi, veluti Pilulas ſine quibus, Trochiſcos alhandal, rhabarbarum &c. Jovem jurant lapidem, & mordicùs ſimul hoc defendunt; licèt in rei veritatem nec ratione nec experimentis inquiſiverint. Abſurdiſſima enim omninò eſt concluſio: Hoc

medicamentum

medicamentum latet Medicorum plurimos, ergo non datur. Nec valere argumentationem à rei ignorantiâ ad rei negationem, nôrunt peritiores.

Hôc modô, autem, quod non minùs dolendum, tales non ſolùm ſuffurantur aureum Tempus Proximi & Succeſſorum utilitati deſtinatum; ſed etiam deteſtandum hanc pigritiam & ingenii torporem tranſplantant in Studioſam Juventutem [veluti canis Æſopicus, fœnum non devorans, pecora autem huic inhiantia, abigens;] dum cereis hujus Ingeniis talia dogmata imprimunt, quem noxium odorem Teſtæ illæ, eô recenter imbutæ, poſteà ſervant continuum, de rerum naturalium ſcrutatione neutiquam ſolliciti.

Quemadmodum autem inter Medicos dictô modô tam pigri dantur ſocii, ita non diſſimilis inter Philoſophos alitur ſecta, dum nimirum iſti acumen ingenii pro adcuratiore Artium & Rerum naturalium veritate magis magiſque indagandâ à *Deo* ipſis conceſſum torpeſcere ſinunt, illis ſaltem inhærentes opinionibus, quas in Juventute cerebellorum ſuorum receptaculis impoſuerunt; nec quomodo ſcientiis augmentum ac decus accedat, invigilant, aliorum curioſas & ſerias meditationes ventilando, credentes ſaltem, quòd Philoſophi antiqui credunt; (minimè omnium tamen mea mens eſt, quaſi venerandæ Antiquitatis ſtatuta & inventa hîc velim ſperni, aut abrogari, vel etiam ludicras novationes approbare; ſed ſaltem reverenter iis habitis excogitata Seculi Noſtri lauro digna cum iiſdem combinari; multò minùs loquor in genere de veris Philoſophis, quòd DEO & Proximo nati ſint, decenter obſervantibus,) atque ita è præſuppoſitis aliorum hoc negantium, negant dari *Tincturam Univerſalem*; quamvis ipſi ferè neſciant, quid propriè hæc ſit; ſed ſaltem ex invidô fervore & abuſu Artis, & à Pſeudo-chymicorum fraudibus conceptô; Cùm facilè mihi perſuaderi patiar, plures talium Philoſophunculorum nullam Fornacem Chymicam vidiſſe, imò ne Mercurium quidem Vulgi cognoviſſe. Et hi tam facili ſuccumbunt refutatione, quàm nuper memorati Medici, cùm, juxta ipſum Axioma Philoſophicum, contra principia negantem, vel non intelligentem, minimè ſit diſputandum.

Deſides iſti Sophiſtæ aliorum relationibus temerariè ſtatim fidentes, nec manûs oculatas habentes, non abſurdè ſunt æquiparandi illi Sutori in celebri quâdam Civitate Germaniæ: Notum enim eſt, ibidem certô quotannis die, Libertate Democraticâ permiſſum eſſe, & cuilibet è Vulgô licere, de Senatoribus, aliiſque Perſonis publicis pro lubitu liberè loqui, ac Eorum Vitam & actiones impunè taxare. Unde accidit quâdam vice, [referente mihi virô fide digniſſimô] ut Sutor quidam, percipiens, Hos laudari ab his, illos culpari ab illis, quò etiam aliquid feciſſe videretur, ac de damno Joſephi ſeſe ſollicitum eſſe, oſtenderet, ultra crepidam ſapiens in hæc eruperit verba: Rector noſtri Gymnaſii debet docere Logicam Philippi, & ille docet Logicam Rami. Dignum ſanè tantô Oraculô è tantô Tripode dicterium! Solidè negantes quod concernit, illi ſunt aut nonnulli è Chymiatris, aut è Medicis Gelenicis, aut è Philoſophis ſpeculativis; qui variis contra *Tincturæ* realem exiſtentiam & veritatem inſurgunt argumentis. Inter quæ locum ſibi vendicet primum:

I. Quòd plures ſolidioris Eruditionis Viri indefeſsò in Naturæ penetralia penetrandi ſtudiô ac ardore in hanc quidem inquiſiverint, tam legendo, & adcuratè ventilando aliorum Scripta, quàm manum ipſam Operi admovendo, materiam cautâ ac laborioſâ methodô per operationes Chymicas tractando, fruſtra tamen omninò laboraverint; Ut nihil dicam de hôc, quòd plures Thraſonici indoctique Ciniflones & fraudulenti Nummiſugæ locô Auri ſeriò quæſiti & aucupandi aureum Tempus perdiderint, ac Aurum ſuum à Parentibus magnô ſudore partum & collectum in fumos reſolverint, inutiliter decoxerint & colliquefecerint, dum Operi huic inſudaverint.

II. Quod nullus ſeſe Orbi literato & curioſo manifeſte & realiter oſtendere valuerit, tanquam Triumphator Capitolium hoc chymicum intrans, ac reverà deſideratô laborum fine potius; cùm tamen id non centum aut mille; ſed tantum non innumeri præcipue noſtrô hôc Seculô, infeliciter & fruſtra tentaverint.

III. Cùm morbi diverſi à diverſis oriantur cauſis, neceſſario illis diverſa quoque opponenda eſſe remedia, v. g. Hic morbus requirit purgantia, alius adſtringentia, ille humectantia, iſte exſiccantia, & ſic porrò. Unde ſequitur, unum idemque remedium neutiquam poſſe contrariis operationibus perficiendis ſufficere, aut duobus Dominis ritè ſervire; Ad hæc multos morbos pro ſanatione non tam requirere robur Naturæ aut Calidi innati, quàm auxilium manualis operationis, v. g. in Luxationibus, Fracturis.

IV. Si unicô medicamentô poſſent ſanari morbi omnes, fruſtrà à *Deo* eſſent creatæ innumeræ rerum medicamentoſarum myriades, quòd abſurdum; dùm earum contemptum expreſſis verbis prohibuerit ſeverum mandatum *Divinum*, juxta Syracidis cap. 38.

Ad Primam objectionem reſpondeo, quod non pauci ſolidioris literaturæ in Re medico-chymica Viri, factis omnibus faciendis, propoſitum non attigerent ſcopum, cauſa eſt Eorum plurimos, (ſi non omnes) aut labores ſuos non inſtituiſſe in genuina & primâ *Tincturæ* materiâ; ſed eſſe ſeductos per ſcripta chymica allegoricè & ſub nominibus falſis materiam deſcribentia; cùm ferè nullus in Tractatu publicô ſcapham nominaverit ſcapham; ſed ſub mutuato *ſalis armoniaci*, *nitri*, *chalybis*, *lunariæ*, &c. &c. nomine Eandem ſaltem propoſuerit. Aut ſi illi materiam quidem veram quodammodo ſubolfecerint, eam non integram Labori deſtinarunt, ſed opus ſunt aggreſſi in una ſaltem materiæ parte, nimirum vel aëreâ & volatili, vel terreſtri & fixa. Aut rem tentarunt non in materia proxima ſeu propinqua, ad *Tincturam* commoda, ſed in aliqua nimis remota, & in corpore fixiore, tractationi huic non adeò apta & obediente. Aut omiſerunt unam vel alteram Enchiriſin, cùm arduum hoc Opus poſcat cautiſſimum ingenium, cautiſſimam manum. Aut ſi indefeſſæ illorum curioſitati ac labori nihil erroris potuerit imputari, aliquando imperſcrutabili Dei voluntate accidit, ut concepta ſpe excidant, nec obtineant, quod velint laborantes. Talia autem eveniſſe Viris in re medico-chymica alia ſupra laudem poſitis, confitentur partim publica horum ſcripta, partim querelæ & diſcurſus Amicis concrediti.

Ad 2. repono argumentum; hoc non adeò evictæ eſſe veritatis; de genuinis enim *Tincturæ Univerſalis* Poſſeſſoribus, licet rariſſimis, gloriari poſſe Orbem, & in ſpecie ſeculum Noſtrum, paulò

paulò inferiùs uno-plura convincent Exempla. Quamvis enim ii, quibus licet eſſe tam felicibus, non buccinis & tympanis ſoleant divulgare, qui ſint; cùm olcat faſtuoſam oſtentationem, contrarieturque piis veri Adepti moribus; nulla tamen inde eſt conſequentia, Ergò nullus eam obtinet. Injuriam inſuper mirum-quantum magnam inferimus Creaturæ Creatori, Argilla Figulo per hanc dubitationem, aut negationem, ac imminuimus Honorem è mirabilibus ipſius Operibus emergentem. A rei enim ignorantiâ ad rei negationem ſi aliquis argumentatur, craſſiſſimam extorquet concluſionem. Sed hâc de Controverſiâ circa finem capitis 4. videantur plura & prolixiora.

Audio hic ogganientem Sophiſtam quendam: Si *Tinctura Univerſalis* non tam apertè eſt tractanda, & communicanda, quomodo, quæsò, poterit cedere in Proximi emolumentum? quomodo ſanitatem huic vel illi ſervabit integram? quomodo læſam reſtituet? Hôc modô omninò erit comparanda Theſauro abſcondito, inutili. Verùm licet poſſeſſor non oſtentatorio Agyrtarum ritu publicè proponat ac propinet ſuam *Tincturam*, nihilominus humili & taciturnâ dexteritate plus poterit prodeſſe *Divino* Honori, ac commodo Proximi, quam centum fraudulenti Blaterones verbis ſeſquipedalibus, exſuccis tamen; vel etiam alii medicamentis ad minora à *Deo* conditis.

Ad hæc ſi Noſtra Ars primiceria, uti aliæ frequenter & apertè exerceri à *Deo* permitteretur, & cuilibet indignè inhianti concrederetur, atque innoteſceret, Hominum ſanè plurimi huic incumberent, jucundo fine, inter alia nimirum nummorum aucupio, capti & allecti; (Cum notum ſit, quid non mortalia pectora cogat Auri ſacra Fames,) Unde tamen varia in Animarum & Corporum Humanorum, perniciem certò forent metuenda abſurda, incommoda, ſcandala.

Accedit, quod intempeſtiva hâc manifeſtatione temerè ſeſe exponerent Vitæ periculo; Qualem mihi retulit Venetiis celeberrimus Otto Tackenius, de aliquo non ignoti nominis: Ille enim adhuc Monachus, videt quendam è ſuis Confratribus plurimum Temporis impendere in labores chymicos ſecretos; hinc Ejuſdem ſibi familiaritatem magis magiſque concilians, non deſinit Eum fatigare querelis, quæſtionibus, precibus, uſque dum ipſi concrediderit, quod Theſaurum huncce incomparabilem poſſideat; ac tranſmutet Mercurium in copioſum verum aurum, ſanetque pauciſſima *Pulveris* portiuncula morbos ab aliis deſperatè relictos. Per temporis ſpatiolum fraternam vel ingenuam colunt Amicitiam; poſtea vero infidus iſte Frater Fratrem ſummè fidum extra Cœnobium occidit, ſurripiens ipſi ſecretiſſimum hocce ſecretum, deteſtabilis lucelli gratia. Sceleratus iſte, abjecto Monachi Cucullo, Venetias petit, ibidem aſſumto Comitis Nomine pompoſè vivit; minimè occultans, ſed glorioſè jactans, ſeſe regiam hancce arrham obtinere.

Quid fit? Peregrinus quidam aliquot ſeptimanis huic ſeſe aſſociat, ſtabilito per Potum Fraterno Amicitiæ Fœdere; poſt navicula, Gondolas ibi vocant, hic, ſtipatus aliquot miniſtris clanculùm armatis ſpaciatum educit illum ſolum in domum à Populi frequentiâ remotam, ibi in hæc erumpens verba: Mi Fratercule, ſcias, me eſſe Comitem celeberrimæ (quam nominabat) Familiæ, Belli injuriis ad incitas ita redactum. Cùm autem Sanguis generoſus apud me hæreditaria quadam benignitate ebulliens, ſub ſordido & abjecto paupertatis pallio latitare amplius non valeat, per Fraterni Noſtri Amoris Leges Te oro & obteſtor, velis tantô pecuniæ numerô mihi ſuccurrere, quantus ſufficiet pro cogenda & colligenda Legione militari. Sine tuo autem incommodo poteris mihi gratificari, cùm juxta propria verba, *Tincturâ Univerſali* ſis dotatus. Redhoſtimenti locô Tibi offero denuò officia mea uſque ad ſanguinis, imò Vitæ profuſionem paratiſſima. Summè hinc perterritus iſte Oſtentator, & ponderans, quod tantis alterius gratiâ expenſis faciendis propediem poſſit demonſtrari Vacuum in ſuâ Crumenâ, præcipuè, cùm jamdum bona *Tincturæ* pars ſit conſumta, ſine ſpe novæ parandæ, atque tales Fratres egeni facilè plures ſint ſucceſſuri, aureô ex hoc fonte Aquam vitæ gratis potaturi. Proinde omnes, quas invenire poteſt rationes profert, imprimis verò, quod modicum *Pulveris* tingentis ſibi ſit reſiduum, nec tam ſubitò recens parari poſſit. Ille verò, ubi res ipſa deſideratur, verbis minimè contentus, monſtrat occultata Famulorum arma, mortem minans Homini in Leges Amicitiæ tam perfidè peccanti, niſi citò ſuæ ſit ſatisfacturus petitioni. Hic Vitâ ſeſe periclitari videns, promittit, quamprimùm ſeſe paraturum, quòd ille petierat, alibi autem id fieri non poſſe, niſi propriâ in domo. Conſentit ille, adjunctis tamen putatitio Chyſopœo cuſtodibus ſemper lateralibus. Tingendi autem planè neſcius hic Lucifuga ſub tenebris nocturnis aliquando commodam arripiens occaſionem, per ſupremam domûs contignationem irrumpens in domum adjacentem, fugâ Vitæ ſuæ conſulit. Paulò aliis circumſtantiis hanc deſcribit Hiſtoriam Theobaldus ab *Hohelande*, Tract. de Alchymiæ difficultatibus, pag. 168. Aliudque huic non diſſimile addit Exemplum, quod ibi legere, ſi libet, licet.

Ad 3. Argumentum regero, cùm è medicis Inſtitutionibus infallibiliter conſtet, morbos à diverſis oriri cauſis; ideò omninò illis diverſa etiam opponenda eſſe remedia; nimirum, quando agitur de medicamentis particularibus, v. g. aut purgandi, aut adſtringendi, humectandi aut ſiccandi qualitate præditis. Tales autem qualitates non quadrant, nec ſunt extendendæ ad *Tincturam Univerſalem*; Hæc enim paratur è rebus primis & univerſalibus, ideoque ſingulari gaudet Harmoniâ & analogiâ cum Vitæ noſtræ ſpiritibus ac Calidô innatô; Quod ab hâc Balſamicâ recenter imbutum Virtute, [uti præcedente capite jamdum dictum] modô Archæali & imperatorio corrigit, depurat, atque ejicit è maſsâ ſanguineâ omne id, quod circulatoriam ejuſdem quomodo-cunque turbat officinam; quemadmodum aqua paludoſa in ſtagnô purificatur, & ab ulteriore corruptione præſervatur, ſi aqua fluvialis limpida in eam derivatur.

Nec Me ferit objectio, quod pro hôc vel illô morbô tollendô requirantur purgantia, vomitoria, ſudorifera, diuretica, calculos vel Menſtruum pellentia, &c. qualis virtus, utpote in multis contraria, non poteſt ſubſiſtere in unô ſubjectô. *Archæus* enim noſter non ſemper obtemperat in operatione medicamentis propinatis, licet talia juxta Methodi medendi Leges cautâ Medici experti Mente manuque offerantur. Notum enim eſt Practicis, nec Antagoniſtæ poterunt negare, poſt remedium ſaltem ſanguinem purificans, & acidum

Menſenterii

Meſenterii aut ſanguinis præcipitans & edulcorans, (nonnulli Veterum vocitant Hepaticum, ſtomachicum, &c.) aliquando inſequi vomitus, aliquando alvi fluxus, aliquando ſudores, aliquando largam Urinæ excretionem. Nec rarò poſt ſumtum purgans, v. g. rhabarbarum, folia ſenæ, jalapium, &c. Cui Vis vomitoria à nullô Autorum eſt adſcripta, inſequi vomitûs; & vice verſâ, ſumtô vomitoriô ſuccedere alvi fluorem; Nonnunquam etiam purgantia magis per vias urinarias, quàm per Guttur inferius expellenda expellunt. Et hoc fit ideò, quòd Natura Noſtra noxium & moleſtum per vias ſibi commodiores & proximiores expellere optimè ipſa noverit, quòd ſagacitas Medici, qui Naturæ ſaltem eſt Miniſter minimè verò Dominus imperans, non ſemper penetrare valet.

Nihil heic dicam de illo, quòd hæc ſarcinæ impuritatum in maſſâ ſanguinea ulterius ferendæ impatiens, ſæpius criticas inſtituat ſua ſponte evacuationes, ſine medicamentorum ope; ſed propria in conſervandam Microcoſmi Rempublicam Providentiâ, ſudores, vomitiones, diarrhœas, &c. non ſine laudabili & manifeſta euphoria, (Quamvis nonnulla Criſis fiat imperfecta, dum Natura cruditatibus nimium preſſa conatur quidem expulſionem, ſed debilitata oneri dejiciendo non ſufficit.)

In ſpecie verò reſpondeo, Non latere Chymiatros, imò nec invidos, eò deventum eſſe, & magis magiſque eò pertingi adcurata Pyrotechniæ induſtria ac indefeſſo labore, ut ex *Antimonio, Mercurio*, aliiſque rebus medicamentoſis tam raræ efficaciæ parentur remedia, quorum virtus & modus operandi ad ſolum aliquod excretorium ſeſe reſtringi neutiquam patiatur; ſed operetur ſaltem vel roborando Balſamum vitalem; vel moderatè & lentè per inſenſilem tranſpirationem vel per diureſin, vel per ſudorem, vel per vomitum, vel per Hæmorrhagias Narium, Uteri, Hæmorrhoidum, &c. materiam peccantem & ſuperfluam exturbent, prout *Archæus* laudabili medicamenti energia adjutus eandem pro faciliore exturbatione reperit diſpoſitam. Si itaque tales effectus producit calor innatus, vel ſuâ ſponte, vel remediorum particularium ope quomodo, ſis, eandem Virtutem denegare quis audebit, vel jure valebit *Tincturæ Univerſali*, utpote cujus penetrabilis excellentia & extraordinarius juvandi modus reliqua omnia multis paraſangis ſuperat?

Sanatio adfectuum externorum, v. g. Luxationum, Fracturarum, &c. propriè & immediatè à nullô medicamentorum internorum peti poteſt; Cum talia ab externis, v. g. faſciis, ligamentis, Emplaſtris, &c. ſuam topicam expectent atque accipiant medelam; nihilominus mediatè conſolidationem & reſtitutionem omnino maturat *Tinctura* Noſtra, dum Spiritus Terrore, Hæmorrhagiis, dolore, vigiliis, aliiſque accidentibus diſſipatos renovat, atque ita ſimul inflammationes, gangrænam, &c. arcet, ac ab his corpus præſervat.

IV. Argumenti quarti, quaſi *Tinctura Univerſalis* fruſtraneam redderet creationem, & operationes aliarum rerum medicamentoſarum, nulla planè eſt conſequentia.

Cùm enim imperſcrutabile & ſapientiſſimum Conſilium *Divinum* per tot ac tot Secula è millenis Hominum millibus oppido-pauciſſimos illius beaverit cognitione, propter plerorumque indignitatem, aut propter abuſum præcavendum, aut, ut *Deus* per plures Creaturarum ac remediorum è triplici Regno, animali, minerali, vegetabili ortorum diverſiſſimorum diverſitates Nos [itidem mirabile Suarum Manuum opus] in majorem rapiat admirationem, ac Pietatis addat ſtimulum, aliaſque ob cauſas Nobis incognitas, nihil planè aut parum decedet Honori reliquarum rerum medicamentoſarum. Potuiſſet quidem omnipotens Vitæ & Sanitatis Autor, (qui eſt miraculoſus in operibus ſuis,) vel morbos plane à Nobis arcere, vel unicô ſaltem Majeſtatico FIAT morboſum omne tollere; Potuiſſet, dico; ſed ita Ipſi non placuit; ut cum devoto Eccleſiæ Patre loquar.

Sic ſacrarum Literarum manuductione novimus, mirandum *Orbis Conditorem* pro ineffabilis miſericordiæ beneplacitô Populo ſuo Iſraëlitico non uno, ſed diverſis modis tam in re medica, quam militari, aliiſque auxilium præſtitiſſe. Medicorum Primas, *Chriſtus* ipſe ſanavit diverſis modis, aliquando unico verbo, & quidem ægrum inviſens, uti Matth. 8. v. 31. Marc. 2. v. 12. Joh. 5. v. 28. vel non inviſens, uti Matth. 8. v. 13. & 16. & cap. 15. v. 28. Aliquando tangens, v. g. Matth. 8. v. 3. & 14. vel ſine tactu, Matth. 9. v. 6. Luc. 17. v. 17. Viſum cœcis reſtituit nunc ſine remediis v. g. Matth. 9. v. 30. nunc mediantibus remediis, Marc. 18. v. 25. vel Johann. 19. v. 12. Regis *Hiskiæ* Carbunculo juſſit imponi Ficus pro maturatione, per *Eſaiam*, cap. 38. v. 21. *Naëmannum*, Imperatorem exercitus Syriaci, leproſum ſepties juſſit lavari in Jordano *Eliſæus*, 2. Reg. 5. 14. *Moyſes* corrigebat amaritiem Aquarum in Deſerto injectione Ligni à *Deô* edoctus, Exodi, 15. v. 25. *Petrus* & *Johannes* uno verbo mandarunt claudo nato, ut ambularet, Pedibus officium ſuum ſubitò & perfectè facientibus, Actor. 3. v. 6. Econtra permiſit *Deus* Noſter imperſcrutabilis, ut cuncta ſcripta auro contra cara de rebus naturalibus & medicamentorum facultatibus [quæ ſingulari è revelatione conſignaverat Regum Sapientiſſimus *Salomon*,] jamdum perierint, maximo Poſterorum cordolio & detrimento, quorum arcanam & ampliſſimam cognitionem à Cedro Libani uſque ad Hyſſopum parietis Huic ſoli (poſt Ipſum verò nulli,) detexerat. Idem, qui variis modis ſanavit, & per miniſtros ſanare ſuos juſſit, diverſimodè etiam percuſſit Populi ſui Hoſtes; ſic in Caſtris Aſſyriorum unica nocte unicus Angelus necuit centum octoginta quinque millia Militum. Non diſſimilis ſtrages facta in Primogenitis Ægypti, Exodi, Cap. 13. v. 15. Ut *Joſua* cladem inferret magis cruentam, Sol & Luna ſupernaturaliter ſubſiſtere jubebantur, *Joſuæ* cap. 10. v. 12. Per ſolum *Davidem* mediante *Goliatho* cæſo, fugabantur *Philiſtæi*. 1. Sam. 17. v. 49. Mediante calliditate *Judithæ* & per mortem *Holofernis* Exercitus totus Aſſyriorum, Libr. Judith. cap. 13. Sæpius obviam ire Hoſtibus, & pugnare juſſit omnem Exercitum Iſraëliticum; ali quando verò ſelegit ſaltem aliquot centum, uti videre eſt libr. Judic. cap. 17. v. 7. Non minus variis ſane modis diſtribuit ſua dona Idem Deus ſuis Miniſtris; Tam facile enim potuiſſet *Moyſi* Linguæ balbutientis difficultatem prætendenti; Exodi, cap. 4. v. 10. hoc vitium corrigere, atque Apoſtolos docuit Linguis incognitis & peregrinis loqui; uti pateſcit ex Actor. 2. v. 6.

Ex dictis abunde clareſcere judico, infinitam Potentiam *Divinam* non debere adeò reſtringi, quaſi unico ſaltem remedio Nobis opitulari velit,

aut

aut poſſit; ſed potius eandem modis innumeris ſanitati ac Saluti Humanæ invigilare pro gratioſo ſuo Beneplacito.

Superſunt adhuc variæ rationes, præcipue Galenicorum & Philoſophorum, non exſuccæ quidem, nec omninò enerves; Cùm autem illi viri clariſſimi in Chymiâ practicâ non ſint verſati; Sed dicta ratiocinia fundârint ſuper falsâ Hypotheſi, nimirum veram & genuinam *Tincturæ* Noſtræ materiam ignorantes, datô hôc unô abſurdô, ſucceſſivè ſequuntur plura, ut proinde contra Principia negantes, nec intelligentes non ſit diſputandum; Cùm Labores chymicos ulnâ Philoſophicâ ſpeculativâ & theoreticâ emetiri, non ſimul conſideratâ ipſâ Chymicorum Praxi, ſit abſurdum. Medicina enim, & Ejuſdem Filia Chymia duobus incedit cruribus, Ratione & Experientiâ; adeoque dicta ratiocinia Brevitatis ſtudiô heic lubens prætereo.

Progrederer nunc, remotis contradicentium argumentis ad ulteriorem Scopi mei dilucidationem, & *Tincturæ Univerſalis* exiſtentiæ demonſtrationem. Verùm acerrimus ſeſe adhuc offert Alchymico-Maſtix Antagoniſta, ſpecioſarum objectionum armaturâ formidabilis; hactenus omnibus ipſi contrarium ſentientibus ſolô ferè nomine horribilis; *Kircherus* ille eſt; Athanaſius, dico, Kircherus, qui Nomen, quô in ſacrô Baptiſmate fuit inſignitus, ab immortalitate, fruſtrà ſibi eſſe impoſitum, neutiquam paſſus eſt.

Quantum enim Lucis laborioſa ſuâ dexteritate, & rarô ingenii acumine accenderit pluribus Scientiis currente hôc Seculô, novit non tam Noſtra Europa, quàm integer Orbis. Ille uti plurima alia, ita etiam Rem Phyſicam concernentia adcuratè ruminavit, & ſubtili Philoſophiâ ventilavit, uti pateſcit tum è variis ejuſdem ſcriptis, tum præcipuè è Mundô Subterraneô. Ibi, Tomô ſecundô, in Fodinas metallicas deſcendens, poſtea quoque ingreditur Chymicorum Laboratoria; aggrediturque multifariè Chymiam practicam; in ſpecie verò Libri 2. Sectione 1. 2. 3. 4. &c. In Alchymiam vehementer invehitur, ac *Lapidis Philoſophici* realem exiſtentiam ſimpliciſſimè negat, Metallorumque tranſmutationem πὺξ ϰ λάξ impugnat. Quamvis enim primò placidum ſeſe rerum Alchymicarum Ventilatorem promittat, dum Sect. 2. cap. 1. p. m. 250. ita diſſerit: *Ego quid ſentiam, eô quô par eſt candore, aperiam. Quod dum facio; non cum Pſeudochymicaſtris, rudi & illiteratô Hominum Genere, ſed cum Philoſophis mihi negotium eſſe, ſibi Lector perſuadeat.* Et ibidem, paulo inferiùs: *Nos media incedentes viâ, neque Chryſopœiæ impoſſibilitatem, neque etiam eô modô, id fieri, quo Alchymiſtæ illud produci poſſe exiſtimant, aſſerimus.* Attamen in ſequentibus Capitibus, priorum dictorum quaſi oblitus, Bile ſibi commotâ, non contra ſolos Pſeudochymicaſtros inſurgit; ſed in genere pro plenariè annihilandâ Alchymiæ poſſibilitate, ſemper & ubique omnes movet lapides, Ejuſdemque Cultores vocitat Impoſtores, Agyrtas, ſceleſtos, maleferiatos; (& ut paucis omnia,) Impietatis & Improbatis Eos accuſat.

Proinde non immeritò irritatus quidam ingenuus Artis Filius, Salomonem *de Blavvenſtein* ſeſe nominat in Interpellatione pro *Lapide Philoſophorum*; ut & Johannes *Zvvölferus* in Mantiſſâ Spagyricâ Pharmacopœ Regiæ adnexâ part. 1. capit. 1. pag. m. 324. ſequ. cum aliis, emiſſa negationum Spicula in ſinum ipſi retorſerunt. Et quamvis hactenus neque *Kircherus* ipſe, neque alius, quantum mihi quidem conſtat, horum reſponſionibus ulteriori contradictione ſeſe opponere fuerit auſus; Nihilominùs placet hiſce nonnulla addere; neutiquam quidem litigandi, multò minùs Virum Summum calumniandi animô; Tanta enim illius ſunt merita in rem Literariam, & in ſpecie quoque in illam Philoſophiæ partem, quæ ad Phyſicam, & Medicinæ Fundamenta ſpectat, ut, quam diu Orbis erit, ille jure meritò Athanaſius fuerit nominandus; ſed ſaltem pro veritate magis magiſque eliciendâ, difficilibus, materiæ hujus intricatæ nodis ſolvendis, & pro ſalvandô antiquô Chymiæ Honore. Cùm *Kircherus* inter Antagoniſtas potior ſit, quàm decies mille aliorum, ut Iſraëlitici Populi verba de *Davide* mutuer; & Ipſe è pluribus ſerio collegerit, clariùs diduxerit, atque amplificaverit argumenta contraria.

Primo itaque dico: Orbi literato eſt notiſſimum, Ex hujus Viri incomparabilis Cerebro prodiiſſe plura ſcripta Philoſophico-theoretica Lucernam olentia, quam ex Equo Trojano Viros callidos armatoſque; tanta enim hæc ſunt numerô, tanta ſunt pondere, ut unius Hominis ingenium fere non ſufficiat huic oneri ferendo. (Nihil dicam de pluribus gravioribus, quæ procul dubio ſeveræ Ordinis ſui Leges in rebus Theologicis Ipſum præſtare juſſerint; & quantum temporis ſibi ſumſerint ſacra officia.

Stante hôc, ſequitur, huic operationibus Chymicis manum decenter admovere non licuiſſe, neque in Chymia practica adeò verſatum eſſe potuiſſe, neque neceſſariam Autorum talium Lectionem ipſi fuiſſe familiarem. Veluti quidem Scripta Ejuſdem ſuperius adducta de Alchymia abunde illud demonſtrant, & ipſa hoc dubium ſolvunt. v. g. dum ex Arnoldo *Villanovano*, item è Bernhardo *Treviſano* duas facit Perſonas, Nominibus & Cognominibus Eorum aliquoties interponendo alios Authores; Cùm tamen Chymia unum ſaltem Arnoldum Villanovanum, & unum Bernhardum Treviſanum noverit. Propterea quamvis ille vir ſummus in Diſciplinis thoreticis & ſpeculativis, Invidia ipſa etiam teſte ſupremum fere aſcenderit Scientiæ culmen, neutiquam tamen inde ſequitur, Eundem quoque in Practicis, præcipue in hac re extraordinarie ardua deciſivam poſſe ferre ſententiam; Cùm hæc toto Cœlo, ac tota Terra differant, & curioſa Laboratoriorum Chymicorum inventa non obediant menſuræ ad ulnam Philoſophicam; Ut nihil dicam de immiſſione falcis in alienam Meſſem, vel quòd ne Sutor ultra Crepidam.

II. Inter *Kircheriana* argumenta hoc videtur præ reliquis plus roboris præ ſe ferre: E fundamentis, inquit ille, Philoſophicis firmiſſimo innititur fulcro, nullam ſpeciem poſſe mutari in aliam; v. g. Homo non poteſt degenerare in Bovem, Bos in Caprum, Gallus in Turdum, Carpio in Lucium, &c. Ergo nec Cuprum, nec Mercurius, nec aliæ Metallorum ſpecies, utpote jamdum perfectæ poterunt mutari in Aurum & Argentum.

Sed reſpondeo, concedendo quidem, Species Animalium, & ſimilium ſummè perfectorum neutiquam poſſe converti in aliam; Hæc tamen ad alia omnia ſeſe minimè extendi patiuntur; Tranſmutationem enim in animali & vegetabili Regnis eſſe poſſibilem, plurima apud varios Autores evincunt Exempla; ſufficiat mihi verò ſolus *Kircherus* ipſe, qui Tomo 2. dicti Mundi Subterranei Libr. 12. *de Panſpermia rerum*, in ſectionis primæ & ſecundæ

ſecundæ capitibus hinc inde amplè differit, quomodo è Semine Univerſali & mirifica plaſticæ Virtutis efficacia, naſcantur & mutentur alia in alia, v. g. Bombyx, aliæque Erucæ in Papiliones, &c. imò, quod majus quomodo Regnorum etiam diverſitas hanc inverſionem admittat, v. g. quod Inſecta tranſeant in Herbas, & hæ in Inſecta, & hæc quidem vel per opus Naturæ vel per Opus Artis. In ſpecie vero Sectionis 3. cap. 4. de Emphyteutica vel inſititia Arte, (Pfropfen/) p. m. 385. in hac erumpit verba: *Sunt res nonnullæ adeò è Naturæ quadam ſimilitudine ſibi amicæ, ita conſonæ, ut mox una alteri applicita in mutuum conſortium ruant, & ſeſe miris amicitiæ Legibus amplexentur.* Huc uſque *Kircherus.*

Norunt enim Dendrophili, Arborum fere omnium, imò etiam Sylveſtrium naturam obedire Artis expellentis Furcæ, nec uſpiam recurrere; (contra dicterii *Horatiani* probatam in aliis veritatem,) ſed aſſumere ſurculi inſiti qualitates; Etiamſi non unius [v. g. Pyri in Pyrum,] ſed diverſæ ſint ſpeciei, v. g. Mali ſurculus commodè & curiosè inſeritur in cydonium, Pyrus in morum, &c. *Idem* in opere allegato, Libr. 8. ſect. 2. itidem uti latè, ita adcuratè deſcribit Homines, Bruta, Arbores, Plantas aliaque innumera, mediante ſucco lapidifico vel facultate petrifica in Lapides eſſe converſos, vel putrefactos, quorum Exempla ubivis jam ſunt obvia. Ibid Libri 10. ſect. 4. cap. 6. inquit: *Conſentiunt Metalla cum variis Lapidibus.* Et paulò poſt: *Cuncta Metalla Argentum vivum in Amicitiam receperunt, quia lubentiſſime omnibus copulatur.* Et ulterius: *Imò inter ipſa Metalla Sympathia & Antipathia obſervatur.*

Si igitur jam prolata *Kircheriana* veritati ſunt conſona, uti ſanè ſunt, quotidianæ Experientiæ & Autopſiæ Teſtimonio; nimirum, ſi Inſecta jamdum perfecta mutantur in volatilia; Si Inſecta degenerant in Herbas & vice verſa; Si Surculus inſitus Arbori perfectæ ſuas innatas ſuffuratur conſtanter qualitates Si res perfectæ quælibet è triplici Regno ad petrificationem ſunt aptæ; Si inter metalla obſervatur Sympathia, &c. ſane non video, quomodo rebus metallicis deneganda ſit tranſmutationis poſſibilitas. Cum metalla homogeneis conſtent principiis, ac inter ſeſe differant ſaltem gradu, vel ſecundum majus & minus: proinde jure hæreditariæ analogiæ unum alteri, præcipuè ab Arte adjutum, radios ſuos illuſtriores poterit communicare, ut ita dicta metallorum imperfectorum tranſmutatio non tam proprie ſit vocanda vera tranſmutatio, ſed potius muturatio & exaltatio.

Quamvis enim Anima & Vita metallis & mineralibus propriè non competat, veluti Regno Animali & vegetabili; tamen uti nec viva, ita quoque nec mortua appellari poterunt, ceu loquitur aquilizans *Sperlingius*, Synops. Phyſicæ Libr. 6. cap. 4. Sed analogum, & inter hæc quaſi medium poſſident; cum creſcant, augeantur, &c.

Sed mei non eſt ſcopi alibi dicta heic repetere, uti aliquoties monui; Cum igitur jamdum huic Controverſiæ à variis ſit ſatisfactum, adeoque ad Eoſdem Lectorem remitto. In ſpecie verò Eundem deſcendere jubeo ad Joh. *Tackii* Chryſogoniam animalem & mineralem, Petr. Johan. *Fabrum*, Panchymici Libr. 3 cap. 5. p. m. 369. & cap. 6. p. m. 370. II. *Becheri* Phyſicam Subterraneam, Ejuſque Supplementum.

Verùm quid moleſtus ſum benevolo Lectori rationibus adducendis, vel has apud alios quærendis, cùm pro me militet pluribus jam nota Autopſia, & rerum omnium Magiſtra, Experientia? Unicum enim ſolidum Experimentum practicum plus habet ponderis, quàm centum rationes Philoſophicæ ſpeculativæ, licet acutiſſimæ; propterea etiam Chymiatri non inconcinnè audiunt Philoſophi per ignem.

III. Ut impiam, mendacem, & abſurdam oſtendat Alchymiam *Kircherus*, Lib. 11. Sectio 2. cap. 5. ulteriùs ita contra Tincturæ augmentationem inſurgit: [ut ampla Ejus verba contraham,] *Iuxta Alchymiſtarum aſſertiones pars una Lapidis primâ vice tingere, vel imperfecti metalli mutare poteſt centum partes; Si denuò ſolvas vel imbibas, convertit mille partes; tertia vice tranſit in decies mille; quartùm verò in centies mille partes; & ſic porrò, ſi adſcenderis, in duodecimâ projectione poteris convertere centum milliones millionum; aut ſi Oceanus conſiſteret locô Aquæ è Mercuriô; poſſet exaltari in Aurum & Argentum; vel totus etiam Mundus Aurô poſſet obducit.* Ex inde concludit, *ipſos Pueros, mulierculas, & infimam Plebem ſtulta maleferiatorum Alchymiſtarum machinamenta, promiſſa & nugamenta videre, & irridere poſſe.*

Verum enim verò, Fateor quidem, me Teſtem Autopten non eſſe hujuſcemodi multiplicationis, nec ex ore aliorum de hâc mihi ſingularia multa conſtare; Tamen cum poſſibilitatem & exiſtentiam *Tincturæ* credere cogamur Viris variis probatæ Pietatis; probatæ Eruditionis, veluti mox ſecutura evincent, in medio relinquo, aliorumque arbitrio trado, an dicta multiplicatio pro verâ ſit habenda, nec ne; Tres tamen è Neotericis (de Veteribus pluribus taceo,) adduco Teſtes, in qualis Trigæ ore veritatem conſiſtere, aliàs ab omnibus conceditur, nimirum Heinric. *Kunrath*, in Amphitheat. p. m. 206. Autorem *Tumbæ Semiramidis*, cap. 9. p. m. 94. & Joh. Frid. *Helvetium*, qui Tract. Vitulus aureus inſignitô circa finem Hiſtoriæ refert, ſeſe poſt novam additionem Lunæ ad Aurum nuper mutatum infuſione aliquoties expertum eſſe hancce multiplicationem.

Quibus hoc ſaltem addo, *Kircherum* hôc in locô concludere magis Philoſophicè, quàm Chriſtianè, Bile procul dubiô ſpiritibus Capitis præter ſolitum imperante.

Omniſcius enim Cardiognoſtes nulli hoc Magnale concredit, qui avaritiam, arrogantiam, ſimileſque nefarios abuſûs pro fine Laborum ſuorum habet, aut qui Mundum vult inaurare, aureosque Montes in debili ſuô Cerebellô exſtruit; ſed ſaltem iis, qui tacitâ Animi tranquillitate, & piâ devotione hoc Secretum *Divino* Honori, Animæ propriæ ſaluti, & Proximi emolumento deſtinant. Aut ſi eô ipſô quâcunque ratione fuerit potitus improbus quiſpiam, non tamen diu eum id poſſidere patitur *Divina Majeſtas*; veluti paulò inferiùs ampliùs dilucidabitur. Proinde abſurdam hujus argumenti vanitatem Antagoniſtis Noſtris in ſinum refundimus; cùm illud ideò ſuâ ſponte corruat & evaneſcat; & ut intentiones ab impietate & improbitate oriundas priùs removeant, antequam Mentem, crenam, aut manum admoveant operibus Chymicis *Tincturæ* Noſtræ, amicè & Chriſtianè rogitamus.

IV. Cœterùm, quæ producit multiplicia & varia variè congeſta ratiocinia, nimirum, quòd materiam & operationes occultent & deſcribant variis nominibus alienis, & difficilibus allegoriis, hoc

hoc vitiô adeò illis, quibuſcunque ita libuerit, non erit vertendum; Si enim Hieroglyphicis, & variis Metaphoricis locutionibus uti licet in aliis Scientiis, quomodo in hâc ſummi momenti arte poterit eſſe adeò abſurdum, & Sarcaſmô dignum? Quòd item diſſentiant plurimùm Alchymici, ratione Nominis, ratione materiæ elaborandæ, ratione modi præparandi, hæc poſſibilitatem tamen non infringunt, ſed difficultatem Laborum ſaltem arguunt, quam ambabus manibus concedo.

Ne una quidem facilè poterit mihi nominari Diſciplina, quæ non ſcateat variè contrariantium & diſceptantium diſſidiis. Do inſtantiam: In Religione Chriſtianâ maximus eſt inter Theologos de variis diſſenſus, minimè tamen inde concludere licet, ergo non datur Chriſtianiſmus? vel, ut ſpecialiùs loquar de Theologiâ Romano-Catholicorum; *Kircherus* vix, & ne vix quidem mihi concedet hoc Argumentum: Inter *Franciſcanorum* & *Dominicanorum* Ordines irreconciliabile diu vixit diſſidium, plures item alii Ordines non adeò conſentiunt *Societati Ieſu*, neque hæc illis; *Sorbona* item *Pariſienſis* ſæpiùs contradicit Decretis *Papalibus*; Ergò non datur *Eccleſia* Romano-Catholica!

V. Nec vehementius Nos feriunt Exempla adducta, quòd nonnulli pro genuinis *Tincturæ* Poſſeſſoribus olim habiti, fuerint Homines impii, ſcelerati, impoſtores. Præter illud enim, quod producta teſtimonia pleraque quaſi invitè & coactè ſuum deponant Symbolum, aut ſint ab invidis propoſita, aut inſufficientia; Etiam in contrarium plures & firmiores poſſunt prodire Teſtes, non ſolum è Veteribus; ſed & præcipue è Noſtro Seculo probatæ fidei Viri. Adeoque demirari ſatis nequeo, quomodo vir hic vere religioſus (uti Ejuſdem Converſatio & Scripta teſtatum eunt,) & Philoſophus conſummatæ Eruditionis paſſus fuerit, ut in hac re tantus Bilis fervor ipſi in ſanguinem adſcenderet, & dum in ſpecie de abuſu voluerit-debuerit loqui, in genere ſummè venenata injuriarum ſpicula emiſerit contra hoc ſtudium, quod excoluerunt, ſuoſque Medicos & Chymicos excolere juſſerunt, & adhuc jubent plurimi Imperatores, Reges, Principes, & alii tam verè pii ac probi, quam verè literati.

Dolemus ipſi, & mirum-quantum dolemus infelicem Divinæ Artis ſortem, quod tantus numerus muſcarum & papilionum vagantium ſplendorem Solaris hujus Luminis radiantem turbaverit, & adhuc turbet! Sed veluti proprias comburunt ipſi alas, & poſtea ipſis ridiculum murem enixis de Partu ſuo dolendum eſt; ita ſtolidi horum conatûs & abominanda fraudulentia neutiquam poterit converti in Viros bonos omnes, pro Candore ſuo ac Talenti concrediti pondere Naturalia rimantes-mirantes.

A particulari enim ad univerſale inſtitutam argumentationem nullo valore gaudere, novit optimè Vir acutiſſimus. Idem enim vix ſubſcribet huic concluſioni: Jeſuitæ Anno 1594. ob malos mores *Galliâ*, & Anno 1606. Dominio *Reipublicæ Venetæ* ſunt expulſi omnes. Ergo Jeſuitæ quilibet ſunt impii, ſceleſti, fraudulenti. Petrus *Iarrichius*, Jeſuitici Ordinis olim miles veteranus peculiari Tractatu, Anno 1665. & 1676. impreſſo in 12. deſcribit ſpecialibus exemplis, & additis Nominibus majora inter Homines cognita fere omnia Scelera eſſe perpetrata in Provincia Guienna Galliæ in tribus Societatis Jeſu Collegiis ibi nominatis. An igitur Jeſuitæ omnes ſint impii, ſceleſti, fraudulenti? Ventilatis nunc diſſentientium opinionibus & rationibus, progredior ad demonſtrandam *Tincturæ* poſſibilitatem. Cùm autem antea dixerim, Medicinam & ejus Filiam, Pyrotechniam, duobus inniti fulcris, Ratione nimirum, & Experientia, propterea curioſo eadem oſtendere Lectori, ante omnia erit commodum & conſultum.

Rationem primò quod attinet, cum *Tinctura Univerſalis* præparetur è rebus primis & univerſalibus, ac principiis rerum omnium Macrocoſmicis generalibus, Cœli atque Aſtrorum influentia imprægnatis, è quarum diſpoſitione vegetatio & interitus, Vita & mors Macrocoſmi, ac omnium Sublimatum dependet, ſequitur omnino, Eandem per genuinas Artis Enchiriſes curioſe tractatam, ac ſecreta Chymiatri dexteritate, diuturna Patientia ac ſudore reſolutam, circulatam, atque ad perfectionem deductam modô etiam univerſali, aliiſque remediis majore integram Corporum Noſtrorum ſanitatem conſervare, morbis ſeſe opponere, iiſque ſufficientem ſuppeditare medelam; nec minus Metallorum imperfectorum exaltationem & maturationem præſtare poſſe, idque ob ſingularem Harmoniam atque ſympathicam analogiam, quam Spiritus vitales Noſtri cum *Tincturâ Univerſali* & Ejuſdem Materiâ ex quâ mutuò inter ſe habent.

Quamdiu enim ſtabit, (veluti à prima Creatione firma ſtetit) nec infringi poterit analogia & conſenſus Cœleſtium & Sublunarium; quamdiu *Superius* erit ſicut *Inferius*, & *Inferius* ſicuti *Superius*; Quamdiu Harmonia Macro- & Microcoſmi durabit inconcuſſa, tamdiu etiam, invita Invidia, utiliſſimis Veritatis ſuæ radiis coruſcabit *Tinctura* Noſtra, ac negantium, dubitantiumque nubeculas diſſipabit. Cum multi, Viri quoque ſumme ſagaces, tam difficulter ſibi perſuaderi patiantur, quod ægritudines omnes unico remedio ſint ſanabiles, ii fortaſſis animum eò facilius mutabunt, ſi certo reſpectu præſupponam *Tinctura Univerſali* morbum univerſalem, nimirum Spirituum Sanguinis impuritatem. Pro horum enim laudabili vel vitioſa diſpoſitione Maſſa Sanguinea aut decenter aut illegitime abſolvit & perficit ſuum circulum, Partibuſque Corporis ſingularis neceſſaria advehit, à quô dependet Nobis Sanitas aut Morbus, Vita aut mors. Quemadmodum enim è *Cornu Cervi* paro remedium ſudoriferum, è *Colocynthide* purgans, è *Manna* laxans, ex *Abſinthio* ſtomachicum, è *Caſtoreo* nervinum, &c. juxta qualitates unicuique rei medicamentoſæ à *Protoplaſta* miracoloſe impreſſas: Ita quoque è *Tincturæ* materia legitime incomparabile affunditur Oleum Lampadi ignis Vitalis, quô Spiritûs Cordis ſuppreſſi in actum ducuntur, recenter illuſtrantur & recreantur; Illuſtrati verò & recreati Virtute balſamicâ Maſſam ſanguineam imbuunt ac renovant; hinc acceptô neceſſariô pabulô quodlibet membrum ritè ſuô fungitur Officio pro conſervandâ Microſcomi œconomiâ, internæ Partium diſſenſiones præcaventur, aut præſentes abrogantur.

Quemadmodum *vinum*, unum idemque, uno eôdemque modô, tempore ac doſi exceſſivè & largiùs hauſtum pro uniuscujuſque Potatoris Complexione, & *Archæi* diſpoſitione Spiritûs magis movet, & exaltat ita, ut *Sempronius* reddatur iracundus, imò furibundus, ut vel ipſi *Turcarum Imperatori* Mortem minetur; *Cajus* verò fiat timidus, & ove placidior; *Mevius* imbibat ſomnolentiam

nolentiam ac ſtupiditatem; *Titius* in Venerem ruens ſit Taurus; *Sejus* canat ac ſaltet lætitiâ turgidus; *Sulpitius* verò triſtis lacrymetur, &c.

Ac veluti Idem *Vinum* in doliô per legitimam culturam, & decentem additionem modicæ *Vini* particulæ, utpote, ſibi analogæ pluribus Annis in ſtatu ſuô naturali, imò melioreſcente, poteſt ſuſtentari; & ſi in vappam ex incuriâ, aliiſque circumſtantiis vult degenerare, per eandem Oenoſophi periti manum induſtriam priſtinus illi redditur vigor ut deſideratum ſuum C. O. S. cuilibet oſtendere valeat. Plura huc pertinentia videantur circa finem Capitis præcedentis.

Eôdem modô *Tinctura Univerſalis* in Regnô vegetabili & minerali ſuas exſerit, & communicat vires creatis omnibus, nutrimentum, depurationem & vigorem ipſis ſubminiſtrans.

Verùm, cur aucupo Lectoris Aſſenſum auxiliô Rationum, cùm pro me militet rerum omnium Magiſtra, Experientia? Cur Oculorum aciem fatigo in inquirendis Nodi hujus Gordii extremitatibus, cùm pro hoc ſolvendô & extricandô in promptu ſit gladius *Alexandri Magni*; cùm publicè atteſtetur ipſiſſima, cui nemo ſanorum refragatur, Autopſia? Unicum enim ſaltem Experimentum è practicâ Laboratoriorum Chymicorum Philoſophiâ depromtum vel centum rationibus Philoſophiæ ſpeculativæ rubore ſuffundendis & enervandis, *Helmontii* elogiô, ſufficit. Ne autem curioſo Lectori tenuem meam opinionem obtrudere arguar, prodeant è pluribus nonnulli probatæ autoritatis Viri pro me locuturi; Quorum Verbis fide Noſtrâ digniſſimis pro firmiore declaratione ſubjungam poſtea variorum quoque Hiſtorias. Et cum Antiquorum aliàs ſemper reverenter habitorum Teſtimonia quibuſdam videantur ſuſpecta, (quaſi cariem aut ſitum contraheret immutabilis & firmiſſima Veritas) de his jam non controvertam, cùm copia horum larga & varietas mihi ſuppetat; ſed ſepoſitis illis ſubſtituam Seculi noſtri Autores, quorum glorioſa Fama indelebilis, atteſtatumque irreprehenſibile in recenti Nobis memoria adhuc hæret; Et quidem non modò Chymicos; Sed & Philoſophos ſpeculativos, Medicos Galenicos; imò Theologos, & Politicos. Ubi priùs moneo, unius vel alterius quidem verba ſaltem loqui de *Metallorum Tranſmutatione*; ſenſum verò contextûs indigitare *Viam Univerſalem*; cùm inſuper è Viâ aliquâ Particulari, quàm vocant, tam arduus & dives effectus minimè ſit ſperandus; nec non, quod jucundior ſit ſermo inſtitutus de confectione Auri, quàm de aliquâ re medicamentoſâ; Poterunt autem conſuli poſt varios alios, prolixè de operationibus medicinalibus differentes *Helmontius*, Johan. *Tackius*, &c. Inter Teſtes

I. Primus eſto *Sperlingius*, ipſius Philoſophiæ ſpeculativæ Lumen, qui inſtitutionum Phyſicar. Libri 6. cap. 7. Quæſt. 1. p. m. 1096. ita hâc de re effatur: *Reclamare Experientiæ, & imperitorum confidere ratiunculis, nefas eſt; Nulla autoritas valet ſcribentibus adverſus Experimenta; Experimenta autem talia paſſim reperire eſt. Et quamvis ſit res plena difficultatum & periculorum, tamen difficilia pulchra. Si qua Fraudes etiam hîc occurrant, non Arti; ſed Impoſtoribus adſcribantur.* Idem ſequenti Quæſt. 2. p. m. 1100. *Senſum dimittere in iis, quæ ſenſibus manifeſta ſunt, & rationem quærere, infirmitatem intellectus eſſe*, meritò ſtatuit cum *Ariſtotele*, Libr. 8. *Phyſicor.*

II. Coruſcans Climatis Septentrionalis Phoſphorus, Caſpar *Bartholinus*, Phyſic. ſpecial. part. 4. c. 2. p. m. 356, *Metalla varia* inquit, *in Aurum mutari poſſe, miror peritiores negare; Cùm oculatus ipſe Teſtis eſſe poſſim, & plures Experientiæ apud varios occurrant. Cùm ridiculæ ſint objectiones dubitantium contra Senſus & Experientiam.*

III. Martinus *Delrio*, (celeberrimus Societatis *Kircherianæ* Socius,) Diſquiſ. Magicar. Libr: 1. cap. 5. Quæſtion. 1. ſection 4. p. m. 71. ſic loquitur: *Quia tot hac de re ſunt narrationes diverſorum, videtur procacis Animi & perfrictæ frontis, nulli credere.* Et pag. ſeq. *multos Ego commemoravi, qui non Chymici tantùm; ſed & Medici & Iuris Conſulti graviſſimi, teſtantur; rem ipſam factam exhibuiſſe. Et hodiè nominare poſſem quos novi, Viros graves, in dignitate poſitos & Deum timentes, qui de ſe ipſis idem confitentur. Quos mentiri, vel impoſturis, aut præſtigiis, aut dæmoniacis artibus uti, nunquam in animum meum poſſim inducere, & ſint injurioſi Viris honeſtiſſimis, qui queant, id ſuſpicari.* Quid adhæc ConFratris Tui doctiſſimi & celeberrimi verba reponis clariſſime *Kirchere*?

IV. Robertus *Fluddius*, Tract. de Summô Bonô, p. m. 28. ita loqui amat: *Quæ major eſt deliratio & vecordia, quam eam declinare, & pro nihilo habere ſcientiam, in qua nil olfecerint, nec Naturam, nec Naturæ Majeſtatem, nec proprietates agnoverint. An omnes fuere ſtulti, Viri eruditiſſimi, non ſolum plures Ethnici; ſed & Thomas Aquinas, Picus Mirandulanus, Rogerius Baco, Raim. Lullius, Arnoldus Villanovanus, Jodocus Greverus, Baſilius Valentinus, Georgius Ripleus, Morienus, Bernh. Treviſanus, Richardus Anglicus, Nortanus? &c.*

V. Heinr. *Salmuth*, in Notis ad Guid. *Pancirolli* Nova Reperta, Libri. 2. Titul. 7. de Alchym. p. 147. *Adeo clara Veritatis hujus lux eſt, ut & ex ipſis Adverſariis aliqui eam non diffiteantur.*

Et paulò poſt: *Cur tot præſtantes Viri diverſarum Gentium, tot tamque præclara de hac Arte edidiſſent Volumina? An in nugis ſuæ Famæ & Gloriæ præſidium quærebant? Sunt Ægyptii, ſunt Arabes, ſunt Chaldei, Germani, Hiſpani, Angli, &c. quos quis enumeret? Agricola Eorum, & numerum & Studium admiratur, quamvis tranſmutationis Adverſarius.* Et pag. 148. *Laurentius Ventura, Libr. de Arte Chymica, gloriatur ſe 250. Volumina Chymica in nobilem Bibliothecam (Heidelbergenſem,) Illuſtriſſimi Comitis Palatini intuliſſe, & præter illa adhuc quinquaginta alia habere. In Judiciis, ubi de Cenſu, de Capite, de Fama agitur, duobus aut tribus Teſtibus credendum eſt: Et ita difficiles ſumus erga Viros tot doctiſſimos, tot integerrimos, quorum Scripta proſtant propter paucorum ratiunculas, quibus toties reſponſum eſt. Plura & ampliora videantur apud ipſum Autorem.*

VI. Cornelius *Martini* Philoſophiæ Profeſſ. in Acad. Julia, In Analyſi Logic. cap. 8. inquit: *Ego de hujus Artis veritate aut falſitate nihil apud Vos commentabor, neque eam aſſerere volo neque tamen tot tamque præſtantibus Viris, (inter quos ſunt doctiſſimi Philoſophi, Iuris-Conſulti, Medici, etiam Theologi, nec-non Viri Principes, qui Libris editis ſanctè affirmant, ſe oculis ſuis vidiſſe, & manibus non tantùm palpâſſe; ſed & confeciſſe tranſmutationem unius Metalli in aliud,) Ego fidem derogare debeo; hoc enim mihi videtur eſſe imprudentis; non Philoſophiæ Studioſi.*

VII. Franc. Oſvv. *Grems*, Arbor. integr. & ruin. Hominis Libr. 3. cap. 3. p. m. 491. *Nihil intereſt*, inquit:

inquit: *licet nonnulli ſint qui dicant, ſe nullos vidiſſe, qui Aurum è Plumbo, & Medicinam univerſalem confecerint; Nam ii ipſi, dum optant videre ſine labore, ſine merito, Arcanorum Scientia intuitiva digni non ſunt; Unde Deo & Artifici nihil derogant quamvis non credant. Uti enim veriſſimum eſt, quod ipſe Helmontius fatetur, inter centum vel mille artifices vix unum eſſe, qui arcanis potiatur, ita nec mirum eſt, quod rariſſima hæc Avis ob oculos Noctuarum haud circumvolitet. Sed permittente Deo condignæ ſunt Arcanorum revelationes ſtudentibus, laborantibus, & Deum timentibus; Dii enim laboribus vendunt omnia.*

VIII. Joh. *Schröderus* vel ob ſolam elaborationem Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ æterna Fama, & Vita æterna digniſſimus, in diverſis dicti operis locis adcuratè de *Tinctura Univerſalis* Materia & præparatione diſſerit; adducam unicum Teſtimonium è Libri 3. cap. 19. p.m. 361. ubi de vero & genuino *Auro potabili* (cujus præparationem capite ſexto proponam,) ita ſentit: *Illam Metallorum ſeparationem contra multorum Experientias hinc inde adnotatas impoſſibilem ſtatuere pertinacium potius eſt, quam Virorum cordatorum; quinimo non modo cuidam ex amicis meis; ſed & mihi Sors favit, ut oleum rubicundiſſimum aquæ ſupernatans ex auro elicuerimus.* Et pag. 366. jam prolata verba denuo recitat, addens: *Id quod repeto, ne de certitudine dubites.*

IX. Quamvis Viri hujus ingenui autoritas apud omnes, quibus Ejuſdem Vita & Scripta ſunt cognita, invidorum & contradicentium negativam facile elidat & eludat, nihilominus ex ſuperfluo addo, Sereniſſimum quendam *Haſſiæ Landgravium è Domo Homburgica* Mihi aſſeveraſſe, quod dictum *Auri Oleum Schröderianum* ipſe præparari curaverit; & bonô effectu uſus eôdem fuerit; Hoc ſimul addens, præparationem dicti olei requirere manum Pyrotechni adcuratam, & indefeſſam, & parciſſimam ſaltem portiunculam longo labore obtineri potuiſſe.

X. Modo dictis conſona affert Petrus *Borellus*, Obſervat. Medico-Phyſic. Cent. 1. Obſervat. 6. *Multis* inquiens, *exantlatis laboribus & vigiliis in arcanis Naturæ perquirendis ſecretum pro Auro ſolvendo tandem nactus ſum; id eſt, Menſtruum benignum amicè Aurum intra paucas horas ſolvens, & ſine fumo, imò ſine igne quoque diſſolutum poteſt ad naturam Salis & Olei reduci: Hujus effectus miraculoſi vires in morbis pertinacibus mirati ſumus, &c.* Quamvis quidem *Tinctura Univerſalis* & Aurum in verum Oleum modo inferiùs dicendo reſolutum, non ſint plane unum & idem; tamen Veritatis ſalvandæ gratia horum Teſtimonia hîc conjungo, quod ambo prodeant è *Via Univerſali*, ambo item in re medicamentoſâ incomparabilis ſint Virtutis & ambo æqualiter à non-expertis & invidis exiſtere negentur.

XI. Heinr. *Kunrath*, in Amphitheatrô introduct. in Figur. 3. Theſ. 1. p. m. 291. ita teſtatur: *Lapidem Philoſophorum Experientia, rerum omnium etiam ſola ſufficiens Magiſtra infallibiliter atteſtatur; cui refragari nonne eſſet pluſquam ſtultum? Hunc ab aliis tamen præparatum virtuosè efficacem vidit Pontifex Romanus, Cæſarea Majeſtas, viderunt & Reges Orbis Terrarum non pauci, viderunt Romani Imperii Electores nonnulli, viderunt Principes, Comites, Barones, Nobiles, Doctores &c. Sciens loquor; Hos omnes cito Teſtes; Tu Phyſico-chymico-Maſtix Eos interroga in ſubſidium Veritatis, Veritatis amantes; rem ita ſeſe habere teſtabuntur libentes.*

Quoniam itaque ob modò allegatam tantorum Teſtium Autoritatem quaſi auribus percipio, aſſenſum Virorum ingenuorum, & video Invidorum ruborem, pergo nunc ad ipſas aliquot Neotericorum relationes Hiſtoricas.

I. Agmen ducat Philoſophus per Ignem, id eſt, neque ſolis rationibus ſpeculativis, neque ſolis operationibus experimentalibus fidens, ſed ea prudenter uniens *Helmontius*; hic tractatum in Operibus ſuis, Arbor vitæ inſignitum, ita exorditur: *Cogor credere, Lapidem aurificum & argentificum eſſe; quin diſtinctis vicibus manu meâ unius grani pulveris ſuper aliquot mille grana Argenti vivi ferventis projectionem feci, adſtante multorum coronâ, noſtri omnium cum titillante admiratione. Negotium in Igne ſucceſſit, prout Libri promittunt.*

Et paulò pòſt: *Dabat mihi fortè ſemigranum illius pulveris & inde unciæ novem & tres quadrantes Argenti vivi ſunt tranſmutatæ. Illud Aurum autem mihi dedit Vir peregrinus, unius Veſperi Amicus. Utcunque ergò Lapis Philoſophorum ſit reverâ in Rerum Naturâ, &c.* Idem in diſſert. Vita Æterna inſcriptâ eadem confirmat: *Lapidem Chryſopœiæ vidi aliquoties, meiſq; contrectavi manibus: Erat enim coloris, qualis croco in ſuô pulvere, ponderoſus tamen, & micans, inſtar vitri pulverati. Datus mihi fuit ſemel quadrans unius grani; Granum autem voco ſexageſimam partem unius drachmæ.*

Hunc ergò quadrantem unius grani, chartæ involutum, projeci ſuper uncias octo Argenti vivi fervidi in crucibulô; & confeſtim totum Hydrargyrum cum aliquantô rumore ſtetit à fluxu congelatumq; reſedit, inſtar offæ flavæ. Poſt fuſionem autem ejus ſtante folle repertæ fuere unciæ octo Auri puriſſimi, granis undecim minus. Itaq; unicum granum illius pulveris tranſmutaſſet in Aurum optimum Argenti vivi partes 19186. Inter Terrena ergò reperitur præfatus pulvis, quodammodo ſimilis, qui ferè infinitum Metallum impurum tranſmutat in Aurum optimum, Sibiq; uniendo, ab ærugine, rubigine, carie, & morte defendit, ac velut immortale facit, &c. Similia ferè repetit & inculcat Tractatu, quem inſcribit, demonſtratur Theſis, p.m. 534. theſi 58. Et Tractatu, Poteſtas Medicaminum, Theſi 65. circa Finem.

II. *Helmontium* inſequitur Joh. *Zwölferus*, Vir de Re Medico-Chymico-Pharmaceutica egregiè meritus; Hic in Mantiſſa Spagyrica Pharmacopœiæ ſuæ Regiæ adnexa, Part. 1. cap. 1. p. m. 328. ſequu. acutiſſimi aliàs *Kircheri* de *Tinctura Univerſali* incredulitatem nervoſe impugnans, vel potius expugnans addit: *Si tanti Viri reverentia apud Rever. P. Kircherum pondus non habeat, incredulus ſim, ſi plures adducam, quos poſſem & vellem. Tamen priuſquam finem faciam, adjiciam è Penu Auſtriaca, aut potius glorioſo Ærario magnum & auguſtum Chryſopœiæ Tributum, quod olim ter felix Cæſarum, Ferdinandus III. Sanctiſſimæ memoriæ Princeps, perenni Gloria & Fama, ad aram Appollinis ſuſpendit Trophæum; & eſt Numiſma conflatum Auro puriſſimo, minime ſophiſtico; cujus adcuratam delineationem æri inciſam ibi proponit.* Uni illius Faciei fuit impreſſa Efficies Hominis, Capite Soli radios ſpargenti ſimilis, manu dextra cytharam Apollinis, & ſiniſtra Virgam ſerpentiferam Mercurii tenens; pedibus vero adnexas Mercuriales alas gerens, cum inſcriptione:

DIVINA METAMORPHOSIS, EXHIBITA PRAGÆ XV. JANUAR. ANNO MDC. XLVIII. IN PRÆSENTIA SAC. CÆS. MAJESTAT. FERDINANDI III.

Altera varò Facies oſtendebat verba ſequentia,

RARIS HÆC UT HOMINIBUS NOTA EST ARS,

ARS, ITA RARO IN LUCEM PRODIT. LAUDETUR DEUS IN ÆTERNUM, QUI PARTEM INFINITÆ SUÆ SCIENTIÆ ABJECTISSIMIS SUIS CREATURIS COMMUNICAT. *Dictum Numiſma conſtat ex Auro, quod è Vulgari Mercurio vivo tinctum fuit, cujus Libras tres integras ipſe* FERDINANDUS III. *Imperator glorioſæ memoriæ manu propria in libras duas & dimidiam Auri puri, beneficio unius grani Tincturæ Philoſophorum tranſmutavit. Fuiſſent quidem integræ tres libræ Mercurii tranſmutatæ, niſi tingenda Mercurii maſſa ſemilibra illa proportionem Tincturæ ſuperâſſet.*

Neque hic locum habent infidæ multorum retorſiones, fuiſſe magnum hunc Monarcham, ab Imperatore quopiam illicio quodam ineſcatum, ſuppoſito quopiam Auro ad majora aucupanda.

Exulent procul indignæ ejuſmodi næniæ Viro probroſæ, Cadere hoc in Principem tam circumſpectum, & Seculi noſtri Salomonem non potuit; utpote qui technas, & mille gyros & anfractus ejusmodi Tenebrionum & Pſeudo-alchymicorum ex aſſe perſpectos habuit, quibus obviavit, ut veritatem & abdita Naturæ erueret.

Quare huic veritati propugnandæ non immoror; Sed L. B. perpendere volo, ac ſubducere calculum, facta Hypotheſi, quod ſi unum granum Libras duas cum dimidia tingat, hæ autem duæ libræ cum dimidia contineant grana 16470. *quod tum quoque una pars Tincturæ totidem, hoc eſt,* 16470. *Mercurii tingendo tranmutet,*

Addo confirmationis loco, quod hæc metamorphoſis & Metallorum Tranſmutatio jam Temporibus Magni Rudolphi ſæpius fuit celebrata; quod in Germania notiſſimum. Unde FERDINANDUS III. *hoc Numiſma in tantum redamavit, ut illud conſueto Aulæ Theſauro magnifico adjungi paſſus non fuerit; ſed ſecretiſſimo & Conclavis ſui Scriniolo incluſerit, nullo aut paucis arbitris. Unde accidit, quod, cum recentiſſime Ego apud Sacratiſſimam Majeſtatem* LEOPOLDUM I. *per Aulicum Theſaurarium, Nobiliſſ. Dn. Ioh. Ladner, hujus rariſſimi Numiſmatis, ac verè Theſauri mentionem feciſſem, neque Sacratiſſimus Cæſar, neque Theſaurarius hujus notitiam, ac copiam habere perhibuerint uſque dum, me humillime inſtante, Clementiſſimus Imperator in ſecretiſſima arcula reperit, mihique ad* 14. *dierum ſpatium ut domi meæ æri incidendum cuſtodirem, clementiſſime conceſſit.*

Exhibuit autem hoc granum Tincturæ FERDINANDO III. *Vir quidam Nobilis, cognomentô Richthauſen, quem deinde ad Baronis faſtigium erexit propriô motu Sacra Majeſtas, & Domini de Chaos Titulô inſignivit. Per hunc utpote Amicum olim ſingulariſſimum & mihi unius & alterius unciæ obrizi, & ex Mercurio tincti Auri copia obtigit; uti de facto tanquam pretioſum Theſaurum Mihi ſervo & recondo.* Dictum Dominum de Chaos Tincturam non ipſum elaboraſſe; ſed aliunde accepiſſe conſtat.

III. Joh. *Tackius*, Archiater Haſſo-Darmſtadinus, & Profeſſor Primarius in Academia Gieſſena, in Chryſogon. Animali & Minerali. p. 2. inter alia hæc profert: *Multi Chryſogoniæ Scientiam tanquam impoſſibilem, indigne & præter meritum calumniantur, contra virorum in Naturæ myſteriis enutritorum Autopſiam, & manualem operationem abſque omni fraude & impoſtura.* Et pag. 3. *Nam Divina Metamorphoſis Divo Imperat.* FERDINANDO III. *Pragæ* 15. *Ianuar.* 1648. *exhibita, hodieque Eminentiſſimi Electoris Moguntini Autopſia omnium fictas contra Veritatem rationes plane convincunt & deſtruunt.* Ibid. & pag. 4. poſt varia Exempla recentia adducta addit: *Sufficiat memori illa recolere mente, quod Sereniſſimus Princeps ac Dominus meus ex liberali donatione Eminentiſſ. Electoris, & Archi-Epiſcopi Moguntini adhuc in delitiis habeat Fruſtrum Auri, coram oculis Dn. Electoris factum. Qui enim tantorum Virorum, & tot diverſarum Gentium conſenſui non credit, ille neque rationibus credet, neque vel ipſa Experientia ſe victum fatebitur, dum ille ſibi ſoli complacens, nil, niſi quod ipſe ſcit & facit, rectum, juſtumque & Veritati Conſonum profitebitur.*

Et Johann-Joachimus *Becherus* in Oedipo Chymico Tit. 7. p. 185. teſtatur idem: *Tot extant, inquit, de Artis certitudine præclara argumenta, ut prorſus cæcum & inſipidum eſſe oporteat, qui ejus veritatem neget; Taceo reliquorum Seculorum Hiſtorias, quorum nullum eſt, quod non argumentis veritatem hujus Artis concernentibus plenum ſit; placuit unam è multis hujus Noſtri Seculi demonſtrationem Pragæ in præſentia P. D.* FERDINANDI III. *Imperatoris exhibitam, ærique inciſam hic apponere; Luſtro abhinc eadem Perſona, quæ Pragæ, etiam hic Moguntiæ, in præſentia Eminentiſſimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in ſat magna quantitate præſtitit, cujus Aurum etiamnum reſervatum, & hujus loci Monetæ Præfectus, qui è tali Auro ducatos excudit, teſtis eſſe poteſt.* Idem aliis exemplis hoc confirmat Supplem. in Phyſic. Subterran. c. 5. p. 84. 85.

IV. Johan. Frider. *Helvetius*, Sereniſſ. Principis Auraici Archiater, & indefeſſus Naturalium ſcrutator, (qui in Amphitheatrô Phyſiognomiæ Medicô ſuô, ut & in Diribitorio Medicô dedicatione finitâ curioſè Se ipſum ſubſcribit & vocat Philoſophiæ & Medicinæ ſemper Studioſum) Hiſtoriam memoriâ dignam deſcribit in Tractatu, Vitulus Aureus, inſcriptô; Relata Ejuſdem proponam, cùm liber in paucorum ſit manibus, contractiùs tamen: *Anno* 1666. *die* 27. *Decembr. in ædibus meis me inviſebat Vir plane incognitus, Perſona honeſta pariter gravitate, atque ſeria comitatus autoritate, plebejo amictus habitu, ratione ſermonis, geſtuum & Staturæ Batavo-ſeptentrionalis,* (Nord-Holländer:) *ratione verò Ætatis quadragenario ſimilis. Finita ſalutationis comitate, referebat, ſeſe amore in Artem Chymiatricam jamdiu Amicitiam meam deſideraſſe, præcipuè, cum legerit nonnullos meos Tractatus, ibique dubitantem de Arcani Philoſophici Veritate meam mentem perceperit. Hâc occaſione ex me quærebat, annon credere poſſim, in rerum Natura adhuc in quodam loco dari tale magnum Myſterium, cujus beneficio Medicus morbos omnes valeat univerſaliter curare, niſi æger jam laboret defectu vel Pulmonis, vel Hepatis, vel ſimilis nobilis Membri principalis? Mihi reſpondenti, me nunquam talem Adeptum offendere potuiſſe, licet plura de Rei & Artis Veritate legerim; & ſimul quærenti, num ipſe ſit Medicus? regerebat negando, ſed ſeſe Fuſorem Orichalci profitebatur, atque jam inde ab ineunte Vitæ ſuæ Ætate teneriore ex Amico ſuo multa viſu rara cognoviſſe, & cumprimis rationem eliciendi per ignis torturam Arcana Medica è Metallis; Et hujus cauſa ſe etiamnum eſſe amatorem ſcientiæ prænobilis medicinalis. Poſt varios ſermones deprompſit è marſupio pyxidem eburneam, in qua cōtinebat tria ponderoſa fragmenta grandiuſcula, parvam juglandem fere æquantia, quæ coloris erant vitrei, ſubpallidi, ſulphurei, quibus adhærebant interiores ſquamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobiliſſima ſubſtantia, quippe cujus*

æſtimatio fortaſſe ad vinginti Auri Tonnas foret excretura. Poſt hauſtos varios ex hoc Ore Philoſophico diſcurſus notabiles, de miraculoſa operatione Lapidis tam quoad Corpus humanum, quàm quoad Metalla, quærebam, cur præſens hic Lapis Philoſophicus colore ſit imbutus ſulphureo, cum alias legiſſem, Lapides Philoſophorum eſſe condecoratos colore rubinato, purpureo? Ad quod breviter: Mi Domine hoc nihil facit ad rem; hæc enim materia eſt ſatis matura. Porro me ipſum deprecante, ut pro præmio, memoriaque ſempiterna mihi donare vellet fruſtulum pyxidi incluſæ Materiæ in forma ſeminis Coriandri; abnuebat, reſpondens: O, minimè; hoc enim mihi non eſt licitum, etiamſi tot ducatorum aureorum velles refundere mihi, quot capere poſſet tota hæc Tua Camera, idque non propter Materiæ pretium; ſed propter aliam quandam conſequentiam. Hinc à me ſtatim petebat fruſtulum optimæ Monetæ aureæ, atque interim pallium ſuum, & Tunicam paſtoritiam deponebat, nec non Thoracem aperiebat, ſub cujus induſio inſerico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas, complentes magnitudinem interioris ſpatii Orbis ſtannei; ubi inter conferendum reſpectu coloris & flexibilitatis inter ipſius Aurum & meum maxima elucebat differentia. Iſtis autem Laminis ille ſtylo ferreo, ſequentia inſcripſerat: Priori: Amen! Sanctus, Sanctus, Sanctus eſt Dominus Deus Noſter; omnia plena ſunt ipſius gloria! Leo. Libra. Alteri: Iehovæ mirabilis Sapientia mirifica! Facta Ego ſum die 26. Auguſti. Anno 1666. Tertiæ: ☉. ☿. ☽. Mirabilis Deus, Natura, Arsque Spagyrica nil faciunt fruſtra. Quartæ: Sacerſancte Spiritus! Halleluja! Phy Diabolo! Ne loquere de Deo abſque Lumine. Amen. Quintæ: Æterno, Inviſibili, Trinuni, ſolùm-ſapienti, omnium optimo & omnipotenti Deorum Deo, Sancto, Sancto, Sancto Gubernatori meritò laudando.

Mihi porrò inſtanti, undenam obtinuiſſet omnium maximam hanc Mundi Sapientiam, regerebat: Accepi hæc myſteria ab Amicô extraneô, qui aliquot diebus in domô meâ pernoctans, ſe ideò huc veniſſe aſſeverabat, ut mihi Phylochymico varia artificia detegeret, v.g. Quomodo è Saxis & Cryſtallis pulcherrimi conficiantur Lapides, multò pulchriores Rubinis, Sapphiris, & id genus aliis, quomodo Martis crocus unicô Horæ quadrante parandus, ut ſubitô ſedet Dyſenteriam peſtilentialem. Item in vitrum aquâ pluviali plenum immiſcuit perpuſillam pulveris albiſſimi quantitatem, quod Potionis ſapiebat ſaporem Lactis dulcis; hujus hauſtuli dimidium mihi propinabat, unde videbar evaſiſſe valde hilaris. Iubebat idem, ut ciſtam plumbeam pluvialem è pariete depromerem, & in olla nova liquarem, hinc Artifex plumbo fluenti injiciebat modicum pulveris flavi, & aucto aliquantiſper igne effudit ex olla in culina ſuper lapides Aurum optimum. Hujus fruſtri Aurei cape, inquiebat, decimam ſextam partem, & tibi reſerva pro memoria; reliquas quindecim partes autem cura diſtribui Pauperibus. Tandem etiam me docuit hanc ipſam Artem Divinam.

Meus his Hoſpes, pergit Helvetius, aliquot petitionibus non ſubſcribens, abiit, promittens reditum elapſis tribus ſeptimanis; hac tamen proteſtationis Lege, ſi ipſi tunc licitum foret, nec interdictum. Finito dicto tempore gratus hic Hoſpes promiſſis ſtetit; & poſt longam diſſertationem magis Theologicam quam Medicochymicam aſſeverabat, quod hoc Myſterium ſpectaret non niſi ad magnificandam ſolum Dei glorioriſſimi Famam dulciſſimam, & quod Hominum pauciſſimi cogitarent, quomodo ſeſe per ſua opera tanto Deo condigne ſacrificarent, ac ſi fuiſſet Paſtor Eccleſiæ.

Poſt longas & largas Preces meas dabat mihi fruſtulum æquans magnitudinem ſeminis raparum dicens: Accipe de maximo Mundi Theſauro, quem pauciſſimi Regum magnorumque Principum videre potuerunt. Cum poſtea petierim majuſculam portionem, cum tantillum minimi fruſtuli non ſufficeret forte pro tingendis plumbi aliquot granis. Tunc datam mihi antea particulam Pollicis ſui ungue diſſectam dimidiam Igni injiciebat, alteram mihi reddebat, eandem ſufficere dicens, atque illâ pluſquam unciam ſemis plumbi poſſe tranſmutari in Aurum. Simulque craſtino die rediturum, ac projectionem præſtiturum promittebat, ſi ipſe non prohiberetur. Verum, poſtquam ipſum uno & altero die fruſtra expectaveram, drachmas ſex plumbi in crucibulo fluere curavi: ſimulatque plumbum liquefactum fuerit, injectus globulus cereus pulverem tingentem continens, qui globulus cum ſibilo & flatuoſitate in crucibulo bene obturato ita perficit operationem, ut intra Horæ quadrantem tota plumbi maſſa fuerit tranſmutata in Aurum. Hoc Plumbum Lapidi Philoſophorum mixtum & in Igne liquefactum pulcherrimum monſtravit colorem viridiſſimum; ſimulatque in poculum fuſorium effuderim, colorem acceperat ad inſtar ſanguinis; ſed poſtquam refrixerit, optimi Auri colore ſplendeſcebat. Cum adſtantibus ſumme conſternatus, currebam ad Aurifabrum, qui decenter, & rigoroſè id examinans pro Aurô obryzô proclamabat, & ſeſe mihi pro quâlibet hujus unciâ quinquaginta Florenos ſoluturum promittebat.

Fama rariſſimum hoc præſtigium ſubitò per Urbem portante, die ſequente curioſitas plures Viros nobiliſſimos ad ædes meas compellebat, qui viſô illô, quod plures Reges non viderunt, petebant, ut denuò examini apud Aurifabrum ſubjicerem; quô aliquoties factô, ſemper eandem reperiebamus Veritatem; & cùm particulam argenti addi curaſſem, nunquam-non aliqualis Auri multiplicatio, vel additi argenti in Aurum tranſmutatio ſucceſſit. Modò dictum Aurum Ego adhuc poſſideo; quiſnam autem fuerit ille Elias Artiſta, aut ubi jam degat, nôrit DEUS. Ampliora videſis, apud Authorem ipſum, Helvetium, qui ſimiles tranſmutationes paulò ante à Küfflerô, & Grillô factas aliaque varia curioſa ad Arcani hujus dilucidationem facientia proponit.

V. Johannes Riſt, Theologus Holſatus, ob Hymnos Angelicos, variaque alia Scripta curioſa Literato Orbi non incognitus, in opuſculô, quod omnium nobiliſſimam Mundi ſtultitiam inſcribit, duas producit Hiſtorias Tincturæ Univerſali realiter demonſtrandæ multum Lucis accendentes; Cùm autem ſatis amplè eaſdem deſcribat, contraham paulò relationem: Retulit mihi, inquit. pag. 243. Mag. Anthonius Buſcherus, concionator Aulicus Oldenburgicus, Vir ob Vitæ Pietatem, Doctrinæ puritatem, Arcanorumque naturalium ſcrutationem memoriâ digniſſimus, Virum-Theologum eximium, adfinitate ſibi junctum devotas ad DEUM O. M. & ſerias ablegâſſe Preces, ut ipſi detegeret, è qua materia pretioſiſſimus ille Theſaurus Philoſophorum conficeretur. Satisfecit gratioſus Polarcha devotæ hujus petitioni; hinc erogatis ab uno & altero Principum ſumptibus ſub Favonio Divino laborem eſt aggreſſus, & Mentis vigilantis, manuſque indefeſſæ dexteritate eum eò perduxit; ut ultima manus operi propediem fuerit imponenda, pluresque confluxerint aliunde curioſi, miraculoſas operis figuras, colores, &c. admirantes, ſtupentes. Sed Liberi hujus Viri ingenui expendentes, quantum Honoris faſtigium ſint aſcenſuri, quantum-quantum Divitiarum

ipſis

ipſis ſit acceſſurum, per hoc brevi ad colophonem deductum. Parentis opus, Triumphum ante Victoriam canebant; aliis enim ſpretis intempeſtivè nimis & faſtuosè gloriabantur, quomodo pompoſam & delicatam velint vivere Vitam, vix aliter ac opulentus iſte, quem depingit ſanctus Lucas, cap. 16.

Verum enim verò, juſtiſsimus rerum omnium Iudex non permiſit, ut regale hoc donum ad abuſum dejiceretur, hinc Parentem ſubitaneo & perículoſo percuſſit morbo, qui deplorans pravos Familiæ ſuæ mores, & quod Cœleſti hoc munere ſeipſam redderet indignam miſerabiliter dolens, ad plures abiit. Hoc ſepulto, ſepulti ſimul quaſi erant ad tempus hujus arcani labores. Poſtea verò illi, qui impenſas ſuppeditarunt Laboratori, conſultum judicabant, arduum hoc opus concredere Viro in operationibus Chymicis ingenuè exercitato; ſed res è voto non ita ſuccedebat; Nemo enim audebat admovere manum tantæ rei, de cujus præcedente laborandi aut tractandi methodo ſibi nil conſtabat ſpecialius. Proinde Pulverem huncce rubicundum aut potius auricolorem, ut & Oleum & liquorem rubiniſormem partim commiſerunt fidelitati docti & conſcientioſi cujuſdam Chymiatri, qui in ſanandis morbis aliàs deſperatis & inſanabilibus miraculoſa edidit ſæpius ſpecimina; hæc tamen ut plurimum tacitè, inſcia Famæ divulgantis buccina. Bona autem Theſauri hujus pretioſi pars ab Hæredibus ludicris ludicrè fuit pro vili pretio divendita pluribus, & quidem illis, qui quid poſſident, non intellexerunt. Magnus tamen quidam Conſiliarius Ducalis arrepta Pulveris portiuncula, laborem denuo ſuſcipi curavit, & inde Venere, Iove & Saturno in verum Aurum tranſmutatis, incredibiles ſibi comparavit, ſuiſque moriens reliquit Hæredibus Divitias.

VI. Laudatus *Riſtius* lib. cit. pag. 255. modo dictæ aliam ſubjungit Hiſtoriam non minùs memorabilem: *Familiaritate*, inquit, *uſus ſum Viri cujuſdam præcipui, leges, quibus Chriſtiani ſumus, accuratiſſime obſervantis; Hic mihi ſæpius retulit, ſeſe diuturno tempore Deum ſeriis Precibus fatigaſſe, Ut ad cognitionem materiæ Lapidis Philoſophici pertingere valeret. Subſcribit tandem Cœlum Voto Ipſius, hoc detegit Amico ſuo intimo; & quomodo res ſit tractanda, deliberant; Concludunt tandem laborem ſecurius inſtitui extra Urbem pro evitanda ſiniſtra Zoilorum, & Sciolorum Cenſura; hinc in Sylva exſtruunt vile tuguriolum, & operario Chymico perito rem committunt, ſub alternante tamen directione dictorum Amicorum.*

Opere ſub manibus feliciter ſuccedente, ſæpius non ſine ſtupore, & ſumma miraculoſi Creatoris admiratione adſpexerunt colores pulcherrimos ab aliis ample depictos, quos in Vitro tranſcurrit Materia, ſub cauto moderati Ignis regimine, & patienti Manus dexteritate. Cognoſcentes tandem, Tincturæ abſolutionem, aut perfectionem inſtare; cucurbitam cautè aperiunt & quaſi attoniti, nec ſine decenti gratiarum actione adcuratius adſpiciunt, quod hactenus per tranſennam viderunt, Opus mirabile, quod tantus-tantus Artiſtarum numerus conſpicere fruſtra optavit, & adhuc optat; & concludunt, dictam materiam perfectam, poſt quatuor dies pro uſibus deſideratiſſimis medicamentoſo-metallicis ſeſe excmpturos.

Inter mille hæc gaudia, inter mille hos Triumphos paululum diſcedunt à Laboratorio, Vitro primùm legitimè munito & clauſo, de arcaniſſimo hoc Arcano deliberaturi, ac Deo gratioſo gratias acturi relicto ibidem ſolo Laboratoris Famulo. Hic lætis Sermonibus Suorum Dominorum de inſtante tam pingui præda non minùs turgidus factus, ſuo in Cerebello quoque ſibi aureos montes fabricatur, iiſque abſentibus pro augenda animi recreatione Cucurbitam aperit; denuò Theſaurum captivum diu adſpicit; Oculos paſcit, atque ob inde Sibi Suiſque ſecuturam felicitatem ſui oblitus, obliviſcitur plane Vitrum claudere; hinc Aer frigidus violenter & copioſe intrans; illud vel in mille particulas divellit, & quidem tanto ſonitu & fragore, ut modo abeuntes Directores crederent quaſi dimidia Sylva horribili Tonitru ac Fulmine peſſundaretur.

Hinc Terrore maximo alas pedibus adnectente advolant, reperiunt Famùlum extra portam tugurioli jacentem quaſi mortuum, domum vero (illo prius refocillato,) ingreſſi, tam magnus & intolerabilis ſplendor occurrit oculis, ut quaſi obcœcati per tempus fuerint; apparuitque tota Domus interioris Facies, quaſi Auro puriſſimo craſſe fuiſſet obducta. Relata autem reverà ita contigiſſe, ſanctiſſimè mihi aliquoties adfirmavit; Rarum inſuper hoc ſpectaculum diebus ſequentibus à plurimis aliis adductis & adcurrentibus ita fuit viſum. Reliquias hujus præter omnem expectationem erepti ſpolii parciſſime cotraſerunt, è parietibus, tecto, area domicilii, mundârunt uſuique caute reſervarunt. Teſtatur laudatus Riſtius, hac Tinctura mirabiles, & tantum non incredibiles operationes eſſe exhibitas, tum in proprio ſuo Corpore enervato, tum variis aliis ægrotis pedem unum jamdum in Charontis cymba habentibus per dictum Amicum illius poſſeſſorem; ſpeciales Hiſtorias videſis, apud Authorem.

VII. Johan. *Kunkelius*, Chymicus ſecretus Sereniſſ. Electoris Saxoniæ, in obſervationibus de ſalibus fixis & volatilibus, Aurô potabili, &c. c. 7. inquit: *Cæterùm facilè credo, dari tale Medicamentum, quod Corpus Humanum ſanet; an autem idem debeat eſſe*, [nimirum quòd Metalla tranſmutet,] *neſcio. Neque jam aliquid dicam de Theophraſto qui plures Homines ſanâſſe dicitur; ut & Metalla; hic enim, præter Lapidem ſuum aliis etiam uſus eſt remediis. Sed jam adducam ſaltem* 1. *Exemplum Sereniſſimi Electoris Saxoniæ, Auguſti, beatiſſ. memoriæ, & Sereniſſimæ Ejuſdem Uxoris, qui Lapidem quadruplici modô per quinque Annos obtinuerunt, exceptis particularibus, quorum minimum tinxit* 1604. *partes.* 2. *Exemplum Sereniſſimi Filii Ejuſdem, Chriſtiani I. beatiſſimæ memoriæ, qui itidem per quinquennium poſt obitum Parentis nobile hoc Domum Dei poſſedit.*

VIII. Inveteratâ eſt apud plures opinio, Sereniſſimam *Rempublicam Venetam* callere & poſſidere Chryſopœiam. Proinde inter varios diſcurſus quæſivi è Medicô celeberrimô, Ottone *Tackenio*, ibidem vivens ut certiorem me redderet, de hujus rei Veritate; Hic ſubridens reſpondebat: Quamvis arcana ſtatûs Noſtri mihi peregrino non omnia poſſint eſſe cognita & detecta; nihilominùs de hâc re valdè dubito; potiùs credens, illius Chryſopœiam conſiſtere in prudenti Reipublicæ totiusque Statûs Gubernatione; cùm nemo ſine inſigni admiratione conſiderare & intueri valeat, quàm extraordinariâ Sapientiâ, & ſagaci dexteritate ad Clavum Regiminis ſedeat Magiſtratus. Aliàs etiam minimè fuiſſent ſufficientes [ſi quidem *Divinam* Omnipotentiam & directionem exceperimus:] tolerandæ diuturnæ virulenti Belli Turcici truculentiæ, ſumtibuſque contra hoc erogandis. Non tamen nego, nonnullos ex ipſis quoque Venetis dictam opinionem de *Tincturæ* poſſeſſione præteritô tempore foviſſe, cui feneſtram aperuit fortaſſe caſus quidam Traſonicus; & narrabat mihi ſequentem Hiſtoriam: unde & *Tincturæ* Noſtræ Veritas & Exhibitoris ſumma audacia ſimul pateſcit: *Paucis ab hinc annis, inquiebat,*

comparere jubebar in plenô conſeſſu Noſtri Ducis; totiuſque Senatûs magni. Cùm autem optimè norim, ſimile mandatum nemini fieri ſine prægnante cauſa; ideò de hac mirari & rimari ſatis non poteram. Ex Me debitò tempore comparente publicè ita quærebatur: An Tu intelligis Aurum conficere? Ad quæ ſubridens Ego reponebam: Sereniſſime Dux, Patres Patriæ Sereniſſimi, de poſſeſſione ſpecialiſſimi hujus Doni Divini minime gloriari poſſum; nihilominus non nego, me eſſe inſignem Philochymicum, cum è Chymiæ cultura & cognitione maximus accreſcat Arti Medicæ, quam profiteor, ſplendor.

Porro quærebar, an poſſem cognoſcere, num pulvis pro aurifico habitus, ſit genuinus, an verò falſus? Ad quæ Ego; me non latere ſigna, quæ à pluribus Autoribus pro Tincturæ notitia prodantur; proinde nullum fore dubium, quin facilè ſit cognoſcibilis. Ad hæc porrigebatur Mihi portio Pulveris cineritium colorem præ ſe ferentis, adnexis his verbis: Superioribus Annis vixit in Noſtra hac Urbe Comes quidam extraneus ſatis ſplendidè; Ut autem eò honeſtiorem viveret Vitam, conciliavit ſibi nonnullorum è Noſtratibus Nobilibus, imo Senatoribus Amicitiam, Quibus non ſolum faſſus eſt apertè, quod calleat Chryſopœiam; ſed & in nonnullorum præſentia ignobiliora Metalla in Aurum verum mutavit. Pro majore ſibi fama & gloria comparanda Sereniſſ. Senatui donò dedit hunc, quem vides, Pulverem, quò eodem maximam auri quantitatem poſſint conficere pro lubitu. Ut autem, illa conſumpta commodo Publico porrò conſulere valerent, dedit ſimul modum, præparandi dictum Pulverem adjecta in Scheda ſcriptum.

Anteceſſores Noſtri tunc Temporis largè utentes incomparabili Pacis Auro, ac inde Republica ſummè florente, de alio Auro conficiendo jure merito non erant ſolliciti: Iam vero truculento iſto Turcico Bello Theſauros publicos exhauriente, ac aurea Pace orbati alium in Terra Aurum quærere cogimur. Ego adcurata Oculorum trutina ponderans Pulverem exhibitum, reſpondi: Vereor, Sereniſſima Patrum conſcriptorum Corona, ut deſideratum præſtet effectum Pulvis præſens; Cùm facies Ejuſdem externa ſigna ab aliis definita non oſtendat; Hinc curo per Miniſtrum citò afferri aliquot carbones ignitos, quibus ſuper vitri portiuncula impoſui dicti Pulveris modicum; ſed hoc incaleſcens, uti debebat, non fluebat; propterea Pulverem hunc eſſe Opus Mentis & manus fraudulentæ, publice indigitavi. Iubeor poſthæc inſpicere & ventilare deſcriptionem Proceſſus; Verum primo quaſi intuitu video, huncce Proceſſum eſſe Ariſtotelis, Chymici, qui deſcribitur in Theatri Chymici volum 3. p. 100. His perceptis, mirari ſatis non poterant omnes mecum Hominis audaciſſimam temeritatem.

Aperuit mihi ſimul laudatus *Tackenius*, maleferiatum iſtum Oſtentatorem fuiſſe *Bragadinum*, qui alteri quidam Poſſeſſori veram *Tincturam* ſurripuerat. Cùm autem non didicerit poſtea cautius mercari; ſed porro alis Icaricis alibi juſto altiora petierit; paulo pòſt conſumpto Pulvere verè tingente, corniculæ hujus Æſopicæ fraus detecta; hinc non immeritò Bavariæ Elector ipſum juſſit exaltari, atque evadere in Literam longam.

IX. Dum olim exteras aliquot regiones viſitare conſtitueram, pro ſcopo meo primario (nimirum, ut uterer erudita converſatione Medicorum & Chymicorum hinc illinc celebrium,) eò felicius & facilius obtinendo Patronus meus inæſtimabilis, celeberrimus ille Profeſſor & Practicus Lipſienſium, D. Jo. *Michaelis* intentionem meam egregie juvabat Literis ad varios commendatitiis. Horum in numero continebatur quidam Chymiater primicerius & incomparabilis, νῦν ἐν ἁγίοις, [Nomen hujus, & cuinam fuerit à Conſiliis Medicis, ob diverſas rationes prægnantes hic reticeo,] Poſt varias ſermocinationes verè doctas in hæc erumpebat verba: Ego Me nunc non immerito Seniorem Chymiatrorum jactare poſſum, cum per quinquaginta, & quod excurrit, Annos eandem excoluerim Artem. Poſtquam enim Annis aliquot ſedulam Medicinæ & Chymiæ in Academiis & Praxi Medica navaveram operam, fui conſtitutus Archiater Magnæ hujus Domus, (quæ eſt una è præcipuis Europæ; clarius eam nominare non licet,) ſimulque conſtitutus Director Laborum Chymicorum ſecretorum, quorum proceſſus à majoribus hæreditariè acceperat.

Commodiſſima potitus hac occaſione, adcuratè & gnaviter in Naturæ penetralia penetravi (Sumtus enim & Amanuenſes pro lubitu mihi ſemper ſuppeditabantur;) & ita non ſolùm varia rara inveni medicamenta, ac Mineralium qualitates egregie ſum ſcrutatus; ſed etiam,

Poſt varios caſus, poſt tot diſcrimina rerum,
ac poſt plurimum Annorum meditationes atque Labores vix tolerabiles, licuit mihi eſſe tam *beato*, ut aquiſiverim veram *Philoſophorum Tincturam*, in puncto qua medico, qua tranſmutatorio, Veterum requiſitis reſpondente. Dum ultimam imponebam manum Labori huic deſideratiſſimo eumque poſt unius & alterius ſaltem diei digeſtionem abſolvere decreveram, me accedit Chymicus quidam, tenui veſtitus habitu, ac pauperculo Cinifloni ſimilis: honeſtæ tamen Faciei, [Lingua & mores eum Germanum eſſe prodebant,] qui ſeſe nominis mei in re Chymica famoſitate irritatum, pro nonnullis colloquiis Chymicis inſtituendis, huc acceſſiſſe, referebat. Diſcurſus ſucceſſivè inſtituti evincebant, hunc in arcanis veræ & purioris Chymiæ plurimum profeciſſe, ut ſic non parum mirarer, ſub ſordido hoc pallio, vel Veſte latitare tam raram Sapientiam; donec ad eam tandem deveniremus familiaritatem, quò mihi fateretur, ſeſe *Lapidem Philoſophicum* poſſidere; extrahebatque è ſacculo ſcattulam, hujus 2. ferè drachmas continentem, monſtrabatque Ejus qualitates in ægris periculoſe decumbentibus, & in Metallis impurioribus mirum-quantum efficaces. Et hic *Pulvis* meo erat tam ſimilis, quaſi in uno Laboratorio, imò in uno vitro ſimul fuiſſent præparati.

Cæterum Vitam Vir dictus vivebat ſumme devotam & humilem, ſermonibusque ſuis ut plurimum immiſcebat, actiones noſtras omnes, ac præcipue tales labores arduos eſſe inſtituendos in promovendam Nominis Divini gloriam, ac pauperum ſolatium, abuſuſque horum ſumme vitandos.

Una vice ipſi memorabam, Dominum meum valdè mihi indignaturum eſſe, niſi Hoſpitis hujus, uti rariſſimi, ita gratiſſimi præſentiam Ipſi patefacerem, cùm ſit ſumme curioſus. Quamvis autem meus hic Hoſpes me dehortaretur, quippe qui Vitam in ſilentio & ſpe piè & quaſi ſolitariè, Deo & Proximo inſerviendo deberet conſumere; non verò in Aulæ ſplendore, ac apud Magnates, Mundique Proceres tumultuoſe vivere; nihilominus ipſo invito acceſſi Dominum meum, &

Quis novus hic noſtris ſucceſſerit ædibus Hoſpes
detexi. Dominus meus, ut ſibi ipſum adducam, jubet lætitia turgidus.

Dum redeo, ille interea abiit ſine valedictione

mihi

mihi meiſque facta, ut hucuſque Ego neſciam, unde venerit, aut quorſum tenderit, aut quis fuerit. Inopinus hic abitus & Superiori meo, & Mihi non modicum quidem mœroris afferebat; Nihilominus eramus contenti, quod nunc eò certius noſſemus, genuinum *Tincturæ* maximæ jamdum abſolutæ præparandi modum, & quod *Deus* Opt. Max. Nobis quaſi per Angelum indicaſſet, ſumptus & labores noſtros non fuiſſe fruſtraneos; ſed veram metam Nos collimaſſe & perveniſſe. Ex unâ enim & eadem Materia, uno eodemque modo & Nos & Ille *Eandem* compoſueramus, uti cap.5. dicetur.

Quid fit autem? Paulò poſt Dominus meus ablegat me, onuſtum Theſauro hoc inæſtimabili aliorſum ad Virum quendam magnum, partim, ut Nobiſcum ille triumpharet de arrepta aurei Velleris præda, partim ut rubore ſuffunderetur, cum ſæpius hunc laborem diſſuaſiſſet ſerio, ac fruſtra aureo Hamo nos piſcaturos, diu fuiſſet ominatus. Stipatus autem eram militum cohorte, Bellona tunc in Patriâ & viciniâ dominante. Verùm in itinere Nos invadebant copiæ militares hoſtiles, quæ infelices meos defenſores partim occidebant, partim vulnerabant, partim in fugam vertebant; Me autem honeſtè veſtitum cum aliis nonnullis captis privabant veſtibus, meiſque omnibus, quæ mecum portabam.

Precibus omnibus fruſtra adhibitis, petii tandem ſaltem, ut redderent hunc Pulverem chartæ & ſcatulæ argenteæ incluſum, cum Mihi valetudinario cederet in quotidianum Medicamentum, (Ipſis enim detegere, qualis revera eſſet Pulvis, conſultum non judicabam; mihi enim certè non reddidiſſent,) Sed placuit imperſcrutabili *Divinæ* Voluntati, ut indigna iſta Manus Mavortia rabidâ & invidâ furens truculentiâ, Theſaurum huncce regias opes æquantem in auras diſpergeret, reſervata ſibi argentea ſcatula Pulverem tenente. Qua incredibili Mentis conſternatione & confuſione domum redierim, judicet quilibet.

Proinde denuo relictis aliis negotiis totus-totus eram in nova præparatione maximæ hujus *Tincturæ*; ſeveriſſime quidem ad hoc itidem Me ſtimulante Domino meo. Quamvis autem maxima ſedulitate, noctéque diéque quaſi incumberem huic Labori, omnes item enchiriſes mihi fuerint optime cognitæ, ac in recenti memoria; nihilominùs nunquam denuò ad optatum finem perducere proceſſum huncce, vel ſolo nomine quoſlibet ad ſui deſiderium cogentem valui, licet aliquoties à principio cautè & curioſè fuerit tractatus. Deo enim proculdubiò ſic volente, aut rumpebatur aliquando vitrum, aut omittebatur aliqua enchiriſis, &c. Donec tandem, accedente torpore ſenili, torpeſcere quoque hunc laborem ſiverim. Propterea de *Tincturâ* hujus *Univerſalis* Veritate autoptes poſſum eſſe Teſtis; & quidem dupliciter de meâ nimirum & alterius; Lucrum autem inde ſperatum & emergens aliis dignioribus relinquens. Hucuſque Vir ille magnus.

X. Prodiit duobus abhinc luſtris in lucem Amſtelodami Tractatus ſub hoc Titulo: *Introitus apertus ad occluſum Regis Palatium*, *Autore Anonymo Philaletha.* Incognitus hic Autor veluti varia ad rem hanc facientia per integrum Opuſculum partim perſpicue, partim obſcure proponit, ita in ſpecie de ſtabiliendâ poſſibilitatis veritate, Cap.1.p.2. inquit: *Poſſem omnes hac de re citare Philoſophos; at Teſtibus non egeo, quia ipſemet Adeptus, & lucidiùs ſcribo, quam antehac ullus.* Et cap. 13. p. m. 25. de Virtute medicamentoſâ incomparabili ſic loquitur: *Hoc nuper ſum expertus in Locis quibuſdam peregrinis, ubi Medicinam moribundis quibuſdam deſertis, atque afflictis corporis miſeriis exhibui; & ad miraculum ſanitatem recuperârunt. Murmur ſtatim factum eſt de Elixire Sophorum, ita, quod non ſemel, ſummis cum moleſtiis, mutatis veſtibus, raſo Capite, crinibuſque aliis indutus, alterato nomine, noctu fugam facerem; aliter in Manus Hominum nequiſſimorum mihi inſidiantium (ob ſolam ſuſpicionem unà cum Auri ſiti ſacerrima conjunctam) incidiſſem.* Et pag. m. 28. de Tranſmutatione metallica hæc proponit verba: *Novimus Nos, quod, dum quondam vendere Argenti puriſſimi tantum, quantum 600. Libræ, tentaremus extra Patriam noſtram mercatori ſimiles induti, Metallici, quibus obtulimus, ſtatim Nobis dixerint, arte factum eſſe argentum. Cauſam, cur id affirmarent, rogantibus nobis nil aliud reſpondebant, quam argentum, quod ex Anglia, Hiſpania, &c. affertur, diſcernere non jam diſcituri ſumus; at hoc eſt ex nullorum genere. Quod nos audientes, clam nos ſubduximus, & reliquimus tam Argentum, quam pretium nunquam repetendum.* Fugâ autem ita ſibi conſulit Autor ob imminentes à nebulonibus inſidias, cùm, uti paulò antea dicitur, à nullo alio loco Argentum adeò finum affertur, ac Arte Noſtra productum eſt.

XI. Clariſſ. Chriſt. Adolphus *Balduinus*, Collega honorandus, in Phoſphoro Hermetico, Auro Auræ adnexô, pag. ultimâ è Friderico *Gallô* refert, *hunc vidiſſe imprimis mirificam rem! nimirum illi oſtendiſſe ſecretò monachum, è nobili Trautmannsdorffiorum Genere oriundum, (quem à reliquo Viventium cœtu Religio ſua abduxit,) Tincturam; Magnitudinem ſi ſpectes, non multum fabam excedentem, eamque majuſculam; Colorem autem eum fuiſſe, qui & Granati lapidis eſſe ſolet, quales è Bohemia adferuntur non pauci. Præcipua ipſi dos ſplendor; lampadem credidiſſet in vitro ardentem.* Idem rarum tranſmutationis Metallicæ & perſpicuum adducit Exemplum dicto in Tractatu Aurum Auræ inſcripto, cap. 11. p. m. 148.

XII. Dum hæc ſcribo, nimirum Anno 1677. menſe Jun. ſanctè Mihi affirmat Amicus fide digniſſimus, *Vienna* redux, ibidem Virum quendam peregrinum oculos, aures, & linguas omnium in ſe vertiſſe, & quaſi fatigâſſe, dum Luem Veneream, alioſque morbos duriſſimam Herculis clavam poſcentes pauciſſimis doſibus medicamenri ſui unici & univerſalis eradicaverat; nec minus Metalla ignobiliora ſæpius in Aurum verum converterat. Monetam argenteam, dictus amicus ſe ipſum, ait, vidiſſe, dimidia parte ita tinctam, & in aurum converſam; altera verò parte nativam adhuc ſpeciem ſervante. Bonam portionem dictæ *Tincturæ* Auguſtiſſimo *Cæſari*, *Leopoldo* exhibuit, ut ingens ignobilioris Metalli copia tingi, & multa Aureorum millia inde cudi poſſint; atque ut ipſe quoque ſub potentibus Cæſareis Alis eò ſecurius viveret, cùm variæ ipſi à variis jamdudum ſint ſtructæ inſidiæ. Poſſeſſor autem dictus *Tinctura* hujus fatetur, ſe ipſum illius conficiendæ, imò totius Artis Chymicæ prorſus ignarum eſſe; ſed *Eandem* aliunde ad ſuas pertigiſſe manus. De quo dies forte plura edocebit.

XIII. Artem noſtram *Europæ* Confinia tranſvolitaſſe, & ipſam *Sinam* quoque intraſſe teſtatur Johan. *Nihofius*, in deſcriptione *Sinæ* pag. 295. & Eraſmus *Franciſci*, in Exterorum Artis & Morum ſpeculo, Libr. 1. Hiſtor. 16. p. m. 98. ſeq. & quidem

ex *Trigautio*, & Martino *Martinio*. Quamvis autem dicti *Sinenſes* hâc inſanum-quantum abutantur, ut propterea etiam vix, & ne vix quidem, deſiderato potiantur fine, tam in Re medicamentoſa, quàm in Re metallica; illâ enim Reges nonnulli immortalitatem adipiſci poſſe falsò ſibi perſuadebant; hâc verò ob inſatiabilem & damnabilem Auri & Argenti famem; nihilominùs adducam duo Exempla, ſtolidam hâc in parte Sinenſium vanitatem, ſimul tamen Artis veritatem demonſtrantia:

1. Sinenſium vanitatem abſurdam haurias è dictô *Franciſci*, loco cit. p. 99. Imperator *Hiaonus* à Chymico ſibi perſuaderi paſſus eſt, ut menti ſuæ fixum immotumque ſederet, ſi certum aliquod medicamentum ab eô paratum aſſumeret, Eum mortalitati non fore obnoxium. Fidus Ejuſdem Amicus (potiùs Conſiliarius aut Miniſter) fruſtra ſæpius tentaverat has impreſſiones Animo Ejuſdem exturbare. Aliquando tandem memorabili dolô ad frugem perduxit, dum potum præſentem, cui mixtum erat medicamentum dictum, Cæſare talia neutiquam cogitante, ebibit ſubitò. Cæſar valde irâ percitus, ſtricto gladio illum aggreditur, mortem minans. Sed ille ſubridens dixit: *Quomodo Tu me poteris occidere, cùm hauſerim potum Immortalitatem Nobis, uti credis, conciliantem?* Quibus verbis ponderatis ad ſaniorem rediit mentem, erroremque riſu dignum faſſus eſt Cæſar, Sapientiamque Amici decenter laudavit. *Olearius*, in Itinerariô Perſicô paulò aliter deſcribit Hiſtoriam allegatam; nimirum Poculum, è quo bibere conſueverat dictus Imperator Sinenſium, fuiſſe præparatum ex efficaci tali Auro Chymico.

2. Aliud Exemplum Sinenſe pro Artis Veritate militans eſt tale: Idem Cæſar *Hiaonus*, cujus modo mentio facta; è creſcente debilitate ſenili judicat, Mortem eſſe in propinquo, propterea pro continuandâ eâ, quâ Regimini publico ſemper laudabiliter præfuit dexteritate, convocat Conſiliarios ſecretioris Conſilii, & poſt varia alia jubet, ut apertè, & juxta Conſcientiam proponant, ſi quædam pro Subditorum & Reipublicæ commodo forent melioranda, abroganda, mutanda, &c. Ad quæ quidam Conſiliariorum: Nimis vacivas, gratioſiſſime Cæſar, dediſti aures illis, qui Artem Vitæ prolongandæ, & Immortalitatis acquirendæ docent; maximoſque in eoſdem ſumptus impendiſti; quonam effectu id factum, ipſe jam experiris, Viribus Tuis à Senectutis carie conſumtis; proinde humillime petimus, velis Animum mutare, ac Artem hanc multa dicentem & pauca probantem deſerere. Quibus Cæſar reſpondet: Vera profers; Hactenus enim Me ſeduxerunt iſti fraudulenti; hoc tamen propria mea culpa factum; cùm nimium fuerim credulus; jam verò certè patet, ipſorum verba non eſſe Veritatis radiis illuſtrata. Finis enim meæ Vitæ certò eſt in propinquo, quàm mihi prolongare, Mortemque plane evitare, ſperaveram. Multa abſurda hac Arte inſtitui, magnas impenſas feci, & per hanc hoc unicum obtinui, ut canitiem hance meam obtinuerim ſine morborum inſultibus, & ab ægritudine præſervatus, Artem enim Alchymicam in hoc multum præſtare poſſe, nullus dubito. Immortalitatem autem conciliare, cuidam neutiquam valet.

XIII. Coronidis loco produco quendam, qui veluti Sorex ſe prodit; ille eſt aliquoties hactenus citatus celeberrimus *Kircherus*; Hic Mundi Subterranei Lib. 11. ſect. 2. cap. 9. p. m. 283. pro Alchymia ſummis opprobriis afficienda corraſis variis apud Superos & Superiores rationibus, tandem plane ad Acherontem deſcendit; ſtatuens, Dæmonem utplurimum ſeſe Alchymiæ Cultoribus immiſcere. Quamvis autem hoc fieri poſſe in genere concedam, præcipuè apud iſtos, qui ſine legitima vocatione, ac malo è propoſito Laborem hunc magnum ſunt aggreſſi, ac proinde operato fine potiri non valuerunt; hinc formidine inſtantis ignominiæ & Paupertatis, deſperati quaſi redduntur, ac illuſionibus fraudibuſque Diabolicis periculoſis ſeſe ſua ſponte exponunt; Cùm inſuper tenebricoſus iſte mille artifex pro capiendis atque decipiendis reproborum & ſecuriorum Animabus, Facultatum aliarum quoque Cultoribus, Chymia neutiquam concurrente, ſeſe aliquando immiſceat, teſtantibus plurimis Exemplis; pro acquirenda Sapientia, Honore, Divitiis, Generoſitate, Impenetrabilitate, &c. tandem denuo argumentatur à particulari ad univerſale, modo in Philoſophia irrito Vir hic magnus.

Ne autem iterum ipſe tenuia mea opponam Verba diſſentientia, loquatur pro me cum aliis curioſiſſimus Eraſmus *Franciſci*, qui in extraneo Artium & Morum Speculo, lib. 4. cap. 1. p. 1214. inquit; *Proinde Alchymiæ Hoſtes nihil evincunt larva Diabolica; reſtat enim ipſis, ut probent, Diabolum parare Tincturam Univerſalem, vel Aurum purum immittere Crucibulo, ſubducto viliore Metallo. Quamvis enim Exempla nonnulla poſſent dari, quod aliquot avaros ſeduxerit ac deceperit, vel alios juverit, inde tamen univerſalem concluſionem ſubnectere non licet. Corruit potius Antagoniſtarum Suſpicio, Diabolum, hoſtem Hominum infenſiſſimum, citius conficere Venenum, quam Tincturam Univerſalem, utpote medicamentum incomparabile.* Et paulò poſt: *Verum, uti dictum, hoc realiter fieri in hoc vel illo caſu, & quidem ſemper, clara indiget probatione, qua deficit contradicentibus. Nihil ergo adſcribendum eſt Fonti Stygio, quod manifeſtis ratiocinius è Fonte Naturæ oriundis eſt demonſtrabile.* Hucuſque laudatus Eraſm. Franciſci.

Minimè autem Nos ferit Hiſtoria producta *Kircheriana*, quam verbis inde magis contractis addam: *Vir Chymicæ Artis peritiſſimus mihi retulit ſequentia; Cùm Ego plures Annos in Alchymia ſine ullo profectu conſumſiſſem, & quodam die intento ab Alchymiſtis ſcopo, id eſt, Lapidi conficiendo totus incumberem, & arcanum me penetraſſe, plane mihi perſuaderem, convenit me Vir quidam antea ignotus, ac humaniſſimis verbis ſalute imprecata rogavit, quid agerem, & cui rei tanta ſollicitudine incumberem? Video,* inquit, *ex Chymicis Tuis vaſis & materierum congerie, Te magnum quid in Arte Chymica moliri; ſed quod intendis, minime Te conſecuturum, crede. Ego reſpondi: Si Tu aliquid melius noris, id me doceas velim; dixit, obſequar Voluntati Tuæ, & mihi in calamum dictabat veram procedendi methodum. Hac juxta præſcriptam methodum operando in Praxin redegi. Labore peracto exemi materiam in vaſe relucentem inſtar olei, & ſuperfuſo liquore mox congelatam maſſam reperi, quæ in Pulverem redacta, & ſupra 300. libras hydrargyri projecta, illud in Aurum obrizum naturali nobilius, apud Aurifices omne examen ſubiens, convertit.*

Ego ad rei inuſitatæ eventum attonitus præ gaudio vix me capiebam; jam in redivivum Crœſum me evaſiſſe cenſebam. Poſt maximas gratiarum actiones quærebam, undenam eſſet. Reſpondit: ſe Mundum peragrare, nullius ope aut opibus indigere, Amicis in

deſperate

deſperato Artis magnæ exercitio inutili Labore ſe fatigantibus ad proſequendum ſtudium, nonnihil de Arte ſua communicare. Hiſce dictis hoſpitio, quod humaniter obtuleram, recuſato, ad publicum divertit. Poſtero die ſummo mane Benefactori iteratas gratias acturus ad diverſorium me confero. Sed Tabernarius dicit, ſe nullum ea nocte habuiſſe Hoſpitem; accedo omnia Urbis diverſoria; ſed omnes dicunt, ſe nihil de eo audiviſſe. Domum reverſus ſtatim ad novum Artis ſpecimen me accingo juxta tenorem præſcriptorum Præceptorum; ſed operatione peracta nullum rei ſucceſſum reperio, & quia credebam, hunc errorem contigiſſe ex incuria, aut unius vel alterius intermiſſione, maxima diligentia repetii operationem; ſed rurſus ſpe mea fraudatus, iterum iterumque operationem inchoabam tantis expenſis, ut omne Aurum ex prima projectione acquiſitum expenderim.

E dictis *Kircherus* cum amico ſuo concludit hoc opus fuiſſe illuſionem Diaboli ſub ſpecie Hominis apparentis. Verùm ut nihil de hoc dicam, quod Amicus non ingenue, ſed juxta Animi paſſiones rem narraverit; quis enim crederet, quendam in Chymia peritum ad *Tincturæ* elaborationem, licet aliquoties inchoatam in præſcripti unici proceſſus labore conſumere poſſe 300. libras Auri naturali nobilioris? Nec capere poſſum, quomodo extemporaneô modò potuerit conficere *Tincturam*, præſente Hoſpite, cùm tamen poſtea 300. Libras Auri priùs confecti in illius præparatione fruſtra impenderit.

Hoc ſaltem dico, Illum pro ſcopo Laboris habuiſſe Auri famem & divitias acquirendas, uti ſenſus Hiſtoriæ manifeſtè docet, hinc ipſe fruſtra laboravit, poſtea Adeptus hoc facile ſubolfaciens, aut veram laboris methodum ipſi perfectè, non communicavit, aut *Deus* Cordium Scrutator, Labori non benedixit, (qua de re capite ſequ. plura proponentur,) Unde & factum, ut ille Adeptus clanculariè & tacitè abierit. Tales enim Adepti volunt eſſe occulti, nec Mundo ſimiles, veluti teſtantur Hiſtoriæ Theſi 8. & 9. allegatæ.

Plane ſimilem quoque refert celeberrimus Jeſuita *Del Rio*, diſquiſit. Magicar. Libr. 5. capite 5. quæſt. 2. ſect. 4. p. m. 72. *Antonius Tarviſinus*, inquit, *Pharmacopola coram Andr. Gritto, Duce & præcipuis Patritiis Venetis Argentum vivum in Aurum commutavit. Narrabat ille à Gallo quodam, domi ſuæ per aliquot menſes hoſpitaliter excepto eum ſe Pulverem honorarii loco accepiſſe; ſed ut eô, tanquam arcano uteretur. Se vero non tam privati commodi, quàm publicæ Fidei ſtudio erga Rempublicam Venetam, Hoſpite inſciò, Venetias navigaſſe, rem Patriæ Patribus indicaſſe, ſpecimen Artis exhibuiſſe; privatim quoque in Corneliorum ædibus non ſemel. Interea verò Gallum illum inſalutatis omnibus diſceſſiſſe, neque ſe quicquam amplius de ipſo reſcire potuiſſe.*

Uu autem ad Hiſtoriam Amici *Kircheriani* regrediar, Rationi ſanæ non videtur congruum, hic confugere ad illuſionem aut communicationem Diabolicam. Quam, quæſo, clauda hæc eſt conſequentia: Vir ille peregrinus volebat pernoctare in diverſorio quodam publico; ſed talem in nullo reperire potui. Ergo, ille fuit Diabolus ſpecie Hominis apparens? An non poterit ille divertiſſe in domo privata, obſcura, vel iter ſuum in alium locum inſtituiſſe? cùm tales velint latere, & apud indignos eſſe incogniti, ceu modò dictum, & in ſequenti dicetur. Æquus Lector conferat dictam Hiſtoriam cùm antea allegatis, & nullam intervenire diſcrepantiam fatebitur.

Supereſſent varia adhuc perſpicua Teſtimonia, v. g. Glorioſiſſimi Imperatoris *Rudolphi*, certi hujus Myſterii Poſſeſſoris, variorum item aliorum, è quorum ore hauſi veritatem rei; Cùm autem ſatis jam fuerim prolixus, & cavendum mihi ſit, ne moleſtus ſim æquo Lectori; à reliquis verò, quorum Cerebella tanta pertinacia obſedit & ſtupefecit incredulitas, ut modo adductam tamque claram Virorum magnorum Fidem ſpernant, dubiamque reddant, nullum aſſenſum obtineri poſſe crediderim, licet vel Sapientiſſimus *Salomon*, vel ipſe Sanctiſſimus *Moyſes* cum ingenioſiſſimo ſuo *Bezaleele*, ad artificioſas Metallicas operationes Divinitus electo redirent, ac de rei certitudine teſtarentur. Propterea hæc dicta ſufficiant.

Coronidis loco, & obiter quaſi, hic addo, ex allatis Hiſtoriis pateſcere; dari etiam in Rerum Naturâ divites Chymicos, neque de eſſentia Eorum eſſe, ut ſint pauperes; veluti in Artis Chymicæ opprobrium circumvolitat Invidiæ ſcomma; Hoc enim ſaltem ferit infelices & indignos Artis Diſcipulos, qui vel plane veram Materiam & enchiriſes ignorant, vel malo propoſito rem aggrediuntur, ut proinde à vero ſcopo aberrent, ac ſpe ſua excidant, temeritatiſq; ſuæ dignas luant pœnas.

CAPUT IV.

Ventilans, an conſultum ſit Chriſtiano, immediatè in Tincturam Univerſalem inquirere?

MUltis ſanè ſuperflua, imò abſurda & inſipida videbitur hæc Quæſtio; Cum tam prolixus fuerim in demonſtranda hujus poſſibilitate; Quia etiam tam incomparabilis utilitatis, & miraculoſæ ſit efficaciæ hæc *Tinctura*, uti ſuperius de Ejuſdem Uſu ampliſſimè deprædicatum & diductum, tantùm abeſt, ut dubitandum eſſe videatur de elaborandi ſtudiô, ut potiùs curioſi ac Philochymici omnes ad tam utile, imò Divinum opus exercendum ſtimulentur, & impellantur; Cùm irrefragabili piarum atque ſanarum Mentium Teſtimoniô neutiquam tempus commodius impendi poſſit, quàm in Labore aliquô Dei O. M. Gloriam, ac Proximi commodum, modis extraordinariis præcipuè, promovente.

Verumenimverò quamvis negari minimè poſſit, ſi Artem hanc ipſam per ſe conſideremus, omninò conſultum videri, eidem quembibet incumbere, aut Ejuſdem exercitiô animum applicare; Tamen ſi perpendamus ponderoſiſſimas nonnullas circumſtantias, ſummeque dubios heic intervenientes eventus, & plurimùm variantia accidentia, neminem jure mihi hujus Quæſtionis ventilationem vitio vertere poſſe, certè credo, ſi ſequentia æquâ animi lance perpenderit.

Pro hâc Controverſia eò feliciùs & faciliùs dilucidandâ & ſopiendâ præmitto hanc Theſin. *Deus O. M.* (cujus opera ſunt magnifica, & cogitationes Ejuſdem nimis profundæ, quas Vir inſipiens non cognoſcit, nec ſtultus intelligit, juxta Pſalmum 92. v. 7. 8.) *Regale hoc donum revelat ac concredit ſaltem pauciſſimis*, & quidem illis, quos extraordinariâ vitæ ſimplicis integritate, ac inculpatô puræ Fidei, Pietatiſque ſtudio pro *Divinæ* Gloriæ augmentô, Ægrorumque, ac Pauperum ſolatiô illud adhibituros, nec æternô propriæ ſalutis diſpendiô eôdem eſſe abuſuros cognoverit. Per dictam revelationem

revelationem tamen minimè intellectam volo fictam aliquam inſpirationem Enthuſiaſtico-Quackerianam; ſed quòd Labor hic inſtitutus methodo naturali minimè è votô ſuccedat ſine ſpeciali directione & permiſſione *Divinâ*.

Audio hîc ſtatim nonnullos appellare ad Experientiam contradicentem, & contraria producere Exempla, v. g. *Paracelſi*, & aliorum, qui Actionibus Suis impiis, ac Vitæ Chriſtianô indignæ impuritate propoſitum Axioma facilè ac manifeſtè deſtruant. Theophraſtum *Paracelſum* quod attinet, controverſiam quidem hanc non facio propriè meam, cùm mei non ſit propoſiti, hîc Ejuſdem Mores & Vitam examinare, aut ventilare. Nihilominùs breviter dico, Illum laudari ab his, veluti culpatur ab *Oporinô*, aliiſque. Omninò tamen multa Theologica in ejuſdem Scriptis planè Atheiſmum olent, ac duriuſculè ſonant in Auribus verè Chriſtiani; Econtra verò è pluribus ibidem legitimus Ejus erga *Divinam Majeſtatem* cultus quodammodo poterit demonſtrari, ut proinde pateſcat, Illum fuiſſe Hominem Ingenii vagabundi & inconſtantis. Rei verò Medico-Chymicæ Eundem plurimum utilitatis exhibuiſſe, nec Invidi negare poſſunt; Ut enim taceam reliqua omnia, immortale meretur Nomen vel ob ſolam inventionem *Elixiris Proprietatis*, atque Mixturæ ſimplicis, (quam arcanum Caduci Ipſe adpellitat,) è qua alii poſtea *Tincturam Bezoardicam* compoſuere. Sed, qui plura de *Paracelſica* Vita deſiderat, præter alios conſulat radiantem Phoſphorum Septentrionalem, Olaum *Borrichium*, in Tractatu Hermetis, Ægyptiorum & Chymicorum Sapientia vindicata inſcriptô.

Ut Ego ad objectum ſuperius dubium redeam, eique ſatisfaciam, regero: Poſito, *Paracelſum* (aut alios Poſſeſſores *Tincturæ*) Atheiſmi poſſe convinci, ac Ejus Mentem Levitate, imò Impietate execrabili fuiſſe imbutam; hôc tamen mea Theſis non infringitur; Nam *Deus* cognoſcens hunc abuſum eſſe hoc regali dono, illud illi, tanquam indigno iterum abſtulit, dum ille, qui varios pedem jamdum in Cymba Charontis habentes ope ſua Medica retraxerat, Ipſe morte immatura ad plures abire fuit juſſus. *Paracelſum* enim Anno Ætatis ſuæ 43. vel juxta alios 48. mortuum eſſe, teſtantur Hiſtoriæ. Quod quidem Mortis tempus *Tincturæ* poſſeſſori non immeritò præcox & immaturum nominandum. (Ut taceam inſuper una hirundine non probari Veris præſentiam.)

Poteſt enim juſtus *Polarcha*, & ſolet pro meritis Noſtris & dare, & auferre; Quemadmodum Regem *Saulum*, quem antea è toto Populo elegerat, ob malos mores poſtea iterum deſerebat. Non minus Benedictio Domini divitem faciebat ſine labore Regum Sapientiſſimum *Salomonem*, quamdiu omnipotenti huic Rerum Directori commendabat vias Suas, adeo, ut non ſine ſtupore legi poſſit, 1. Reg. 10. quantam Auri farraginem cumulaverit; Argenti autem tantam-tantam fecerit copiam, ut nihil vel vili æſtimatum, vel lapidibus æquiparatum illud fuerit. Poſtquam verò Polygamiam & Idololatriam cum Ethnicis inſectabatur Ille, ſevera, eaque juſta percitus incandeſcentia *Deus O. M.* Regnum non modo maximam partem detrahebat Filio; ſed etiam cornu copiæ ſuum largiſſimo antea alveo Benedictionem effundens ita conſtipabat, ut Redituum Director Argentum paulo antea lapidibus non carius habitum à Subditis extorſurus lapidibus obrutus ad plures fuerit miſſus.

Ac veluti idem miraculoſus *Deus* è ſexcentis millibus, & ultra Judæorum Ægypto ideo miraculosè eductorum, utpote benedictæ ſuæ Gentis, duos ſaltem, *Joſuam* nimirum, *Calebum*, promiſſam Terram intrare permiſit, reliquis omnibus propter varia crimina perpetrata rejectis, & in deſerto mortuis; Nec pepercit ob commiſſum diffidentiæ erratum maximo *Moyſi*, cum quo ſæpius facietenus quaſi collocutus, ac familiariter, ut ſic dicam, eô uſus fuerat antea. Sic *Judas Iſchariotes* Collegii Apoſtolici erat Membrum, ut proinde olim potuiſſet inter primarios Eccleſiæ Doctores lucere veluti Splendor Cœli, ac Stellæ; Quam malè autem avaritia ſeductus rerum ſuarum, ac imprimis Animæ curam geſſerit, *Divinæ* clementiæ paſſus jacturam, etiam Pueri Noſtri è Sacris norunt.

Quam brevem perſenſerit fructum à liberatione Sodomæ imbre Sulphureo-igneo ſubverſæ & ſubmerſæ *Uxor Lothi*, *Divino* Mandato inobediens, docet Liber Geneſios, cap. 19. v. 27.

Sic Omnipotens, Cujus Manuum opera ſunt Cœli, & Pedum ſcabellum eſt Terra, è tot Mundi Regnis, è tot Provinciis, è tot Urbibus conſtituerat *Hieroſolymorum* Urbem quaſi ſedem exercitii Pietatis, Ejuſque Templum habitaculum cultus ſui *Divini*, ibidemque habebat Ignem & Focum ſuum juxta Populum ſanctum è cunctis aliis electum in glorioſiſſimi Nominis ſui ſanctiſſimi memoriam. Quomodo autem ingratum & impium hunc Populum ſeſe deſerentem deſeruerit, loquitur in omnium ore dictę Urbis Excidium Excidiorum omnium horribilium horribiliſſimum.

Eidem Fato ac Pœnæ, ceu jam de *Paracelſo*, Atheiſmi incuſato dictum obnoxii ſunt alii indigni, ſi qui dantur, Myſterii hujus Poſſeſſores. Cuicunque enim Hominum licuerit eſſe tam beato, ut hoc fuerit adeptus, idque poſtea ad uſus illicitos & impios adhibuerit, illi certe in propinquo eſt vindicta *Divina* interitum minans. Juxta enim Hiſtorias capite præcedente allegatas, ut & aliorum Experientiam, *Deus* tunc vel permittit, ut ante diem ſuum moriatur dictus Poſſeſſor; vel ut ab aliis ipſi eripiatur Theſaurus, & hoc quidem aut clanculum aut manifeſte, ſæpe non ſine Vitæ ſuæ diſpendio; vel ut aliis modis hic improviſo peſſumeat. Similiter alii aliis hoc ſuffurantes, aut per fas & nefas comparantes brevi ſaltem Temporis ſpatio, ac ſibi infauſto eventu de hujus poſſeſſione poſſunt gloriari; cum illegitima & prava intentione (ut plurimum Auri fame impulſi,) id obtinuerint, ſecundum commune dicterium: Væ Tibi, qui ſpolias; nam mox ſpoliaberis ipſe. Objectionem illam ſcopticam, quod Paracelſus, aliique *Tincturæ* Poſſeſſores non fuerint longævi, nonnulli quoque ſolvunt per rationes Phyſicas; Vitæ nimirum abbreviationem fortaſſe talibus accidere poſſe ob *Tincturam* frequentiore ac largiore doſi ſumptam, dum à ſumme efficaci & penetrabili hujus Virtute Calor innatus quaſi ſuffocatur. Videmus quidem communiter multos mori ob Spirituum reſolutionem & defectum; non paucos tamen etiam ob Spirituum ſuffocationem, Sanguine plethorice & flatuoſe nimis ebulliente, & p. n. fermentante, v. g. in febribus ardentibus, in copioſe hauſto vino generoſo, ejuſque Spiritu, &c. Aut veluti videmus Ellychnii flammam diu in ſtatu ſuo ſuſtentari vegetam, ſi debita olei portio ipſi affundatur; cito autem ſuffocari & extingui, ſi largiore olei affuſione obruatur.

Sopitâ hâc *Paracelſicâ* controverſiâ, regredior ad dilucidandum propoſitum meum axioma, (nimirum,

(nimirum quod Deus O. M. Arcanum hocce ſaltem concedat & concredat pauciſſimis verè piis.) Proinde rebus ſuis optimè conſulit ille, qui antequam mentem manumque maximo huic labori eſt appliciturus, priùs ſecum habitet, ac per ſubtile cerebelli ſui cribrum transjiciat & tranſcolet cogitationes ſuas, & ſe ipſo adcuratè quærat, quiſnam ſit, hoc eſt, ad quæ negotia pertractanda Deus, maximus ille Paterfamilias Talentum ſuum deſtinaverit? Illi igitur, qui vocationem legitimam ſibi promittere poterunt, eam obtinent vel *mediatè* vel *immediatè*. 1. *Immediatè* quidem hæc præcipuè competit Medicis. Horum enim Studia & meditationes niſi Conſcientiis ſuis ſtigmata velint inurere, ſunt inſtituendæ, non ſolùm, ut Medicamentis diuturna Anteceſſorum Experientia comprobatis Corpora humana, à morbis præſervent, & per illa iiſdem hos exturbent; Sed etiam ut Regnorum animalis, vegetabilis, & mineralis res naturales magis, magiſq; ruminent, in harum qualitates tam Philoſophia ſpeculativa, quam præ primis pyrotechnica laborioſè & adcuratè inquirant, nec ſaltem credant, quod Veteres crediderint; ſed aliorum Inventis pio & licito faſtu & æmulatione ſua addant, adeo, ut, quò plus ſint potæ, plus ſitiantur aquæ. 2. *Mediatè* verò, decenter & legitimè ſeſe vocatos credere poterunt Proceres & Magnates *Mundi*; In ſpecie illi, quorum ditiones *Cœleſtis* Diribitor & Gubernator ditavit Metallifodinis, ac ſimilibus ad has pertinentibus, variaſque ita naturalia ſcrutandi occaſiones præbuit.

Quemadmodum enim Rex aut Dux aliquis in Territorio ſuo ſummus eſt Epiſcopus, atque Animæ ſuæ Saluti conſulturus, Rerum Theologicarum, curam debet gerere, & de ſubditorum Animabus omniſcio Rationum Examinatori ſtrictam olim reddere cogetur rationem; Ac veluti Idem ſupremus eſt Legiſlator Juſtitiæque Adminiſtrator, Virtutes ſtabilire, Vitiaque exturbare tenetur. Ita non minùs, ſi Talentorum ſibi concreditorum debitam vult exercere diſpenſationem, Metallorum, Mineralium, imò analogorum omnium, rem Phyſicam concernentium, quibus ſubjecta Terra dotata eſt, per Viros Rerum Medico-phyſico-metallicarum apprimè gnaros rigoroſam meritò inſtituat inquiſitionem, num inde aliquid emergere poſſit, quô Dei Gloria, commodior ſubditorum ſuſtentatio, ac Proximi utilitas magis magiſque promoveri; Sanitas item præſens conſervari; ac amiſſa reſtitui valeat.

3. Hiſce *mediatè* vocatis ſubjungimus & adnectimus alios Viros magnos & divites, qui Chriſtianâ & laudabili curioſitate ad rerum metallicarum, aliarumque Phyſicarum indagandarum culturam rapiuntur, ac opes ſuas piô ac devotô fervore, aut hæreditariô ſæpe ſtimulô huic impendunt. Si quando igitur unus & alter modò dictorum dictô modô, id eſt, piâ devotione ac verè Chriſtianô propoſitô incitatus, atque Animum curis publicis, meditationibuſque aliis utilibus fatigatum recreaturus, dum miraculoſas Naturalium operationes ſcrutatur, aut doctos miniſtros ſuos ſcrutari jubet, ſimul audeat aggredi elaborationem *Tincturæ Univerſalis*, rem fortè faciet *Numini Divino* non inviſam; caveat modò ne limites curioſitatis tranſcendat, aut per hæc obliviſcatur Muneris ſui ordinariè obeundi, aut invitô marſupiô ſuô tam ardua tentet. Si verò fortaſſe eveniat, ut locô deſideratæ Pyxidis aureæ accipiat ſaltem Argentô aut Plumbo repletam, (præſuppono tamen, in methodo elaborandi non fuiſſe peccatum; aliàs habet, quod ſibi ipſi adſcribat errorem, & inde ſecutum irritum effectum,) ægrè minimè ferat; ſed contentus ſuo Groſſo accepto, juxta Matthæum cap. 20. v. 9. certiſſimè ſibi perſuadeat, Illum, qui Animarum Noſtrarum Saluti invigilat, optimè noviſſe, talem eventum ipſi fuiſſe magis conducibilem. Per adeptionem verò pyxidis argenteæ vel plumbeæ indigito; licet ſpe ſuâ nimirum *Tincturæ* adeptione, primariò exciderit Operator, nihilominùs rarò omnem ille ſit perditurus Operam; cùm hoc modô, ut plurimum inveniantur tam in re Medicâ Medicamenta egregia, quàm in re metallicâ, &c. enchiriſes raræ pro Valetudinis & crumenarum commodo. Ut enim nihil dicam, quàm egregia Menſtrua pro ſolvendo Auro, Argento, Coralliis, &c. & varia utilia alia inveniantur, dum meditationes & labores impenduntur *Tincturæ Univerſali* à legitimè vocatis; unici Exempli loco adduco ſaltem Spiritum Mundi, & huic analoga Medicamenta ſpecialia, laudabilibus effectibus ſeſe pluribus in morbis manifeſtantia; de quo videatur Nietnerus, peculiari de hoc Tractatu, Frid. Hoffmannus, Clavis Pharmaceutic. Schröder. Lib. 3. cap. 3. pag. 140. 141. & lib. 3. cap. 9. p 211. item alii plures. Optandum eſſet, ut nonnulli è Mundi Primatibus potius reditus ſuperfluos impenderent in adcuratiorem rerum naturalium perſcrutationem, unde *Dei* Gloria, ac Subditorum (quorum quomodo curam geſſerint, rigoroſum & horribile ipſis olim imminet Examen,) Salus, Sanitas, & Suſtentatio commodior emergeret; quam, ut ex Ambitione, Avaritiâ, &c. delicias quærant in Bello ſæpe ipſis inutili, imò ſumme noxio, ſimilibuſque rebus Ruſticorum Cruore, Lacrymis & Sudore anxio perfuſis. Negari enim neutiquam poteſt, beneficentiſſimum *Creatorem* ditaſſe varia Loca Theſauris inæſtimabilibus, in Terræ non ſolum profunditate latitantibus; ſed etiam ſæpe ſuperficietenus, ſub vili quidem & ſpreta utplurimum facie, Noſtro viſui expoſitis, vel ipſam illam Poſſeſſoris ditionem, ſi venderetur, pretio ſuperantibus. Si modò Territoriorum nonnulli Domini, (nonnulli dico, quum alii deſideratum laudabiliter præſtent; aliis vero præſtandi occaſio deficiat,) Oculos aperirent; & qui Horum ſunt Manus & Oculi, (Conſiliarios & Redituum Directores intelligo,) in hos inquirerent, vel Eruditos inquirere juberent; Quod deſiderium quidem præprimis florente aurea Pace intellectum velim; Cùm enim inter Bella ſileant Leges; tantum abeſt, ut Bellona ſimilia curioſa tractari ſit admiſſura; ut potius Sanguinem plebis, (metamorphoſi Philoſophis & Chymicis etiam acutiſſimis incredibili,) per nimias taxationes, & extorſiones ferè crudeles in Aurum & Argentum ſit tranſmutatura; Qua verò Conſcientia id fiat, meum non eſt, hic inquirere, aut decidere. Proinde Poſſeſſoris deſidiæ & indignitati eſt adſcribendum, quod ſimilia occultè ſepulta lateant arcana.

Quibuſcunque verò aſſignatum eſt Vitæ Genus aliquod à Medico-chymicâ rerum Phyſicarum perluſtratione, ſeu *mediatè* ſeu *immediatè* inſtituendâ, uti jam dictum, alienum, illi certè credant, ſeſe carere legitimâ ad hoc opus vocatione; hâc verò utpote ſummè neceſſariâ deficiente, ii ſibi porrò perſuadeant, ſeſe ſuâ ſpe ac fine infallibiliter excidere; aut ſi fortè *Tincturam* improvisò obtinerent, poſſeſſionem hanc futuram ipſis eſſe brevem, irritam, imò periculoſam. Si enim *Cardiognoſtæ Cœleſti*, Corda & Cogitationes noſtras obſervanti in

magno

magno illo Rationum die cogemur rationem reddere de quolibet inutili Verbo, teſte *Scriptura Sacra*, quam rigoroſa, quæſo, expectanda erit inquiſitio, de Talento concredito, non tam ſermones, quàm labores Noſtros ipſos concernente, an illud decenter & legitimo modo fuerit expenſum. Minimè enim ſupervacaneè aut ludicrè dictum judices dicterium *Syracidis*, c.3 v.23. 24. 25. *Non Tibi conducit, ut proſequaris illa, quæ non habes in mandatis; Et Tui quod non eſt muneris, frivole ne aggrediaris, jam dum enim plus Tibi eſt commiſſum, quàm poteris exequi. Qui verò periculum amat, in illô perıbit.*

Tales autem ſine debitâ vocatione laborantes optato ſcopo non eſſe potituros; Sed Bona ſua pro *Lapide* acquirendo dilapidaturos eſſe, vel inde conſtat, quòd ob finem vero Chriſtiano indignum, nimirum Avaritiæ, Arrogantiæ, aliiſque illicitis & impiis ſtimulis incitati Laborem tentent & inſtituant.

Nec habent, cur majorem ſibi ſpem hoc de Trophæo concipiant omnes illi Naſutuli *Philiatri*, utpote levioris armaturæ milites, qui vix veſtibulum Theatri medico-chymici ingreſſi, ac primis ſaltem labris guſtantes Nectar & Ambroſiam Phyſicam, ſine jactis Fundamentis decentibus in hac Arte ſummè difficili, nec prius ſucceſſive cognitis ſcitu neceſſariis, cum *Icaro* altioribus nimis præcipitanter inhiant, nihil, quam arcana crepant, & meſſem quaſi inſtituunt, antequam ſerant.

Similes, imò adhuc inferiores ſunt hiſce omnes illi indocti Ciniflones ac vagabundi Laboratorculi, qui auſu temerario, illotiſque, quod dicitur, manibus in arduum hoc Studium irruunt, ac pro accipiendo hoc Eridos Pomo manum indignam præcocius extendunt; falſo credentes, incumbere elaborationi *Tincturæ Univerſalis* unum eſſe idemque cum præparatione *Vitri Antimonii*, *Salis Tartari*, *Spiritus Nitri*, &c. aut cum communi Metallorum fuſione, ac ſeparatione, &c.

Quamvis autem præcipuum meum ſit propoſitum, hîc tractare de *Tinctura Univerſali*, & quæ ad hanc *Viam* pertinent, nihilominus obiter quaſi, & propter analogiam mentio itidem facienda illarum Tranſmutationum, quæ *Via Particulari*, quam dicunt, inſtituuntur, dum nimirum Metalla ignobiliora, item alia varia Mineralia & Metallica mediantibus Salibus, aliiſque modis, in Aurum & Argentum exaltantur. Quicunque igitur meditationes, labores & nummos ſuos talibus Particularibus impendunt; illi non minus de legitimâ Vocatione ſibi proſpiciant, aliàs, ſi ſua ſpe fruſtrentur, & non obtineant, quod volunt, non habent, de quo mirentur; ſed expendant antiquum illud: *Quilibet ſuæ Fortunæ Faber.*

Hi ipſi hactenus recenſiti currentes, licet à *Deo* non mittantur, ſunt præcipui è Profanatoribus *Tincturæ* noſtræ; dum enim cœcutientes, aut cœco cœcum ducente, uti modo dictum, tantum Opus tentant, ſine vero ſcopo, à ſcopo meritò aberrant; & cùm in florente vegetæ Ætatis Æſtate cum Formica rebus ſuis domeſticis non adeò cautè & prudenter proſpexerint, accedente famelica Ætatis ſenilis Hyeme, facta irreparabili & Famæ, & temporis, & nummorum divinitus concreditorum jactura, nimis tardè dolent per intempeſtivam Auri novi perquiſitionem proprio Auro ſeſe ſpoliatos, ſero cum Phrygibus ſapientes, nec alienis periculis cauti facti. Propterea non immerito omnium ſubſannationibus & ludibrio ſeſe exponunt; Inde autem fit, ut alii circumſtantiarum ſimilium ignari, ac rem ſuperficiariè expendentes, illud, quod abuſui Artis deberent imputare, Arti ipſi adſcribunt; atque ita inveterato illi plurimorum in hanc odio perpetuum additur fomentum, maledicuſque Linguæ invidæ acuitur ſemper aculeus.

Hoc fit eodem quaſi Fato, quod jam ex ſuo abuſu experitur nobiliſſima *Poëſis*; dum nimirum rudis & illiterata iſta verſificum mendicantium Secta, ut illa hodie à pluribus vili æſtimetur, feneſtram aperit. Cùm tamen Viri illius juxta Cor Dei, Davidis, Pſalmi, ut & innumerorum aliorum cantilenæ ferrea impiorum Corda emollientes nihil aliud ſint, quàm Poëmata Sacra. Ut nihil dicam de vaſta illa & immenſa Gnomarum au Dicteriorum aureorum farragine, quam Poëtæ quà antiqui, quà Neoterici, quà Ethnici, quà Chriſtiani Oculis & Auribus omnium, incomparabili Proximi emolumento, expoſuere, & adhuc exponunt.

Cùm igitur pauciſſimi, uti dictum, hoc myſterium adipiſcantur, ſecuriorem eligunt viam omnes illi, qui Sibi ipſis diffidentes, verentur, ut fragilitate Humana victi, imperſcrutabili *Divinæ* Voluntatis mandato omnia dirigente, ac ſua Sorte (acquirendo fortè pyxidem plumbeam,) ſint contenti, ſi integram & plenariam *Tincturæ* elaborationem non adoriantur, aut tentent; ſed ſecundum vulgarem illam Chriſtianorum normam, *Ora & labora*, in Vinea Domini fodiant, id eſt, munere ſuo fungantur, curioſitatibuſque naturalibus non adeò ſublimibus perſcrutantis immediatè & ſeriò incumbant. Spe freti certiſſimâ, Deum, providum Noſtrum Tutorem & Benefactorem ſuis fidelibus dormientibus dona diſtribuentem, & hoc regale non minùs improvisò illis eſſe exhibiturum, ſi æternæ Animarum Saluti conduceret. Veluti *Divina Majeſtas* olim ad majora opera ſua obeunda ſæpiùs elegerat ſpretos & abjectos, v. g. *Moyſen*, fugitivum, gratioſum Regiæ Filiæ favorem adſpernentem, *Davidem* Opilionem, *Saulum* Agaſonem, Deiparam *Mariam* humilem, Apoſtolos piſcatores, &c. Siquidem fateri cogentur plures Rerum Phyſicarum Indagatores, ſeſe ſæpius, dum intenſo fervore invigilant aut inſidiantur enchiriſeos cujuſdam, aut alterius rei adeptioni, ſua ſpe excidere; alio verò tempore ſuperficiariè quaſi hoc vel illud tractantes, reticula ſua maximam Piſcium copiam conſtringere, illudque ex inſperato, quod antea ad faſtidium & laſſitudinem uſque fruſtra quæſiverant, cœlitus accipere; quod Ego multorum, propriaq; Experientia ſtabilire poſſem.

E contrario, quemadmodum *Deus O. M.* dignis ſuis, quos ad hoc opus elegit, inter dormiendum quaſi exhibet id donum, ita illi omnes, qui *Deô* quaſi abnuente huic inhiant, veluti cœcutientes, aut cœcos cœci ducentes, à Scopo aberrant, quamvis inſigni polleant ingenii acumine, ac oculatiſſima circumſpectione rem tractent; vel, ſi etiam talium nonnullis licuerit eſſe tam felicibus, ut Opus hoc maxima ſui parte, vel quoque plenariè abſolverint, tamen deſideratiſſimus illius uſus aut planè non, aut breviſſimo ſaltem temporis ſpatio à *Deo* illis conceditur. Cujus rei plura mihi certiſſimè conſtant exempla; ut unius ſaltem & alterius meminerim, addo ſequentia: Primo rogatum volo amicum Lectorem, ut regrediatur in Caput antecedens, ubi nonnulla adductorum Exemplorum *Tincturæ* exiſtentiam firmiſſima veritate demonſtrantium pro hac mea ſententia apertè militabunt & teſtabuntur.

II. Retulit mihi Chymiater Lipſienſium maximè

maximè famigerabilis, D. Johannes *Michaëlis*, ſeſe aliquoties non ſine maximâ Animi delectatione Oculis uſurpâſſe Materiam è *Materiâ Univerſali* præparatam vitro incluſam, in locis tenebricoſis, & noctu radios ſcintillantes, inſtar candelæ, diffundentem, apud celeberrimum Sereniſſimi *Saxoniæ Electoris* Campi - Mareſchallum, Joh. Georgium ab *Arnheimb*, cujus rerum bellicarum heroice geſtarum non obliviſcetur *Europa* Noſtra, Hic negotiis militaribus fatigatus inter alias utiles curioſitates Chymicis operationibus ſpiritus ſuos refocillavit, & quod ſibi ipſi adeo commode non licebat, per alios fieri curavit. Flamivomi autem hujus arcani Hiſtoriam mihi clarius detexit Nobiliſſimus Aulæ Noſtræ Præfectus, & Conſiliarus bellicus, Johann - Chriſtophorus *Pflug*, qui tunc apud dictum Arnheimium inter nobiles erat Ephebos; Hic enim præcipue, cum Famulo cubiculario aliiſque, alternis vicibus per duos fere annos nocte dieque in itineribus, Caſtris, &c. Vitrum oblongum, ſigillatum, Pulverem obſcure viridem continens, in manu geſtare, ac perpetuo movere & agitare in mandatis habebat. Ad motum, per tempus magis continuum apparuerunt multa grana piſorum & lentium magnitudine quaſi ignis ſcintillantia. Ceſſante verò per temporis aliquot ſpatium motu fortiore, evanuit etiam radians & igneus Pulveris ſplendor. Unde acceperit Vir generoſus dictum vitrum cum pulvere, non adeo certe conſtitit Nobiliſſimo *Pflugio*, niſi quod noverit, Ipſum cum Anglo quodam Hamburgi degente ob varia curioſa & arcana ſecretum ſæpius exercuiſſe colloquium literarium. Ipſe vero Dn. Campi-Mareſchallus aperuit Dn. D. *Michaëlis*, huncce Pulverem eſſe *Tincturam Univerſalem*, maxima parte abſolutam & perfectam, ſibi à magno Artis Filio, Theſauri loco concreditam & donatam: Sed audi eventum: Cum Fatis urgentibus generoſiſſimus ille Archiſtrategus in hoſtiles inciderit manus, ſimul hoc Vitrum ab iiſdem indignis direptum manibus abiit, exceſſit, erupit; & procul dubio confractum à milite ac Poſſeſſore quodam imperito, pulverem pyrium huic pulveri anteponente.

III. Chymiatro conſummatæ Eruditionis & Experientiæ concreditur à quodam *Europæo Principe* proceſſus, vel deſcriptio *Laboris Univerſalis*, de quô certiſſime conſtat, eundem ab Anteceſſoribus modo præſcripto fuiſſe elaboratum, ut denuo hoc opus tentaret, & felici auſpicio abſolveret. Hic ſecundum Conſcientiam & Scientiam facit facienda; ſed infauſto aliquoties effectu; Vel enim Vitra rumpebantur, vel quædam enchiriſis, ipſo minime talia cogitante, aut ſuſpicante, erat omiſſa. Hinc expendens, vim unitam eſſe fortiorem, & quod plus videant Oculi, quàm Oculus; & plura perficiantur manibus, quam manu, concedente ſuo *Superiore*, pro re denuo caute aggredienda, & dextrè finienda duos ſibi adſciſcit ſocios, veteranos in Caſtris Chymicis Milites. Triga hæc Medicorum in Laboribus pyrotechnicis, rerumque naturalium perluſtratione exercitatiſſima, ut tandem tandemque poſt tantas meditationes, tantos ſudores, tantaſque exhibitas impenſas reportent hucuſque denegatum ipſis dignum Trophæum, nimirùm *Tincturæ Univerſalis* acquiſitionem, concludunt, ſeſe velle *materiam catholicam*, adcuratè priùs ponderatis, & ſanctâ Fide invicem communicatis omnibus circumſtantiis, unâ eâdemque methodô, tractare; fervente autem inter manûs Opere ſeſe invicem frequenti literarum commerciô, ingenuiſque conſiliis, cum diverſis in locis hæc fierint, adjuvare.

Aliquot menſibus è votô ſuccedebat negotium, & eò feliciorem hujus eventum ſibi promittebant, cùm id ſagaciori ingeniorum dexteritati, ac concordi conſultationum in Principiis Phyſicis ſolidè fundatarum fundamento eſſet ſuperſtructum, atque indefeſſâ Labor agilitate & induſtriâ continuaretur. Verum enim verò hiſce omnibus nihil obſtantibus, DEO non placuit, ut ſibi propoſitum attingerint ſcopum; Horum enim unus moriebatur, alter ob inopinatò intervenientes curas domeſticas non adeò decenter obſervabat neceſſarias enchiriſes, hinc à rectâ aberrabat ſæpiùs ſemitâ. Tertius indefeſsô quidem fervore invigilabat Operi; ſed irritô itidem effectu; vitrum enim debitè excultum, & quidem jamdum aliquot menſibus exactis, expectationem præter omnem, rumpebatur; Hinc opus ab ovô, quod dicitur, denuò ordiebatur, non minore, ac prius perſpicaciâ. Factis ita per tempus omnibus faciendis, res adeò è votô ſuccedebat, ut aurei montis Partum ſibi certè pollicererur; ſed vitrum tam molliter tractatum, tam modeſtô Ignis moderamine fotum, non ſine ſtupore omnium, in multa diſſiliebat fruſta. Unde ſubolfaciens Director, *Pollicem Domini* hîc latitare, ſuos digitos Operi ampliùs admovere, & quidem non immeritò, religioni ſibi duxit.

Niſi prolixitatem nauſearem, ſuppeterent adhuc varia Exempla, Labores tales arcanos indefeſsâ quidem ſedulitate, & curioſâ dexteritate, infelici tamen & irritô eventu in variis Magnatum Laboratoriis fuiſſe tractatos; dum nimirùm aut improvisò mortuus Laborum Director, enchiriſium præcipuarum ſolùm gnarus, aut rupta vitra expectationem præter omnem, aut alias ob cauſas ſpe ſuâ firmiſſimè ſibi conceptâ ita excidebat Poſſeſſor.

IV. Nec DEUS ſemper prima ſtatim vice annuit Labori in Viâ hâc catholicâ inſtituto, uti quidem plerumque fieri & facilius ſolet in aliorum Proceſſuum tractatione. Sic novi Medicum, qui Tempus ampliſſimæ ſuæ Praxeos exercitio ſubtractum perluſtrandæ *Materiæ Univerſali* deſtinabat, & hoc quidem per integros viginti annos, [quantum Patientiæ hoc requiſiverit, facile quilibet judicare poterit,] Per illud temporis ſpatium ſorte ſua contentus invenit ſucceſſive diverſa remedia raræ efficaciæ; Tandem juſtus *Deus* ſic benedicit hujus induſtriæ, ut inventa ſua medicamenta, ita exaltare & depurare didicerit, quo adeptus ſit medicamentum, non quidem *Univerſale*, tamen huic analogum; cum morbos varios ab aliis relictos, medicamentiſque aliàs probatiſſimis infeliciter propinatis, ſæpius ſanaret.

V. Adnectam his aliud Exemplum, quod quamvis non ſit Panacéa, nihilominus, cum præcipuum ferè inter Medicamenta particularia mereatur locum, non adeo inconcinnè hic ſubjungitur; cum *Deus* O. M. propter noſtram indignitatem, abuſum, aliaſque cauſas, ſimilia magna Arcana ſæpè Nobis ſubtrahi permittat. Supra laudatus D. *Michaëlis* volebat præparare Mercurium cum Auro verè fixatum & præcipitatum utpote remedium, in defectu *Tincturæ Univerſalis* ac inter medicamenta particularia nulli alii facile cedens; ſed plures Morbos alia Medicamenta eludentes, edomans. Proinde *Mercurium Antimonii* cum *Croco Auri* juxta *Baſilium Valentinum* compoſito ſumendo mercurii partes tres, & calcis

calcis Auri partem unam, diuturna trituratione mixtum includebat ovo Philoſophico, quod dicunt Chymici; Hoc quotidie debebat inverti pro faciliore mixtura, & feliciore contentorum circulatione, immittebaturque leni arenæ calori.

Laborem autem huncce concredebat manui laborioſæ ingenioſi Dn. Matthiæ *Zittemanni*. Hic per integros octodecim Menſes vel ſequiannum laudabili vigilantia uno eodemque in teporis gradu continue regebat dictum Vitrum. Poſt labores tam longos, tamque moleſtos, cum jam ultima ipſi foret imponenda manus, atque ad uſum Pulvis extrahendus, quadam nocte audit inſignem fragorem dictus Dn. *Zittemannus* in laboratorii confinio dormiens; hinc conſternatus è Lecto proſilit ac mala ominans, Vitro ſuo adproperat; ſed reperit ſaltem in arenâ pauciſſima pretioſiſſimi hujus pulveris granula, cum minutis Vitri fracti fragmentis, reliquo, & continente & contento omni in mille particulas diſrupto, ac per totum Laboratorium diſperſo.

Pro meliori dictorum dilucidatione, &, quod non liceat cuilibet pro lubitu indignis manibus in Arcanum hoc arcaniſſimum involare atque è Cœleſti Cornu copiæ illud quaſi eripere, in inexpertorum, & avaritia, ambitione, &c. obcæcatorum gratiam, ingenue-Chriſtiana impulſus Charitate ex aliorum Experientia ſequentes ſubjungam perſuaſiones.

I. Rogo omnes intempeſtive & nimium ad hoc Opus avidos; ut evolvant Regum Sapientiſſimi *Salomonis*; Proverbia; ibi cap. 30. v. 7. 8. 9. aurea memoriæ æternæ inſculpta eſt Gnoma, quam merito teneræ Noſtrorum Liberorum Ætati inculcamus: *Duo à Te rogo, Domine, quæ mihi ne deneges, antequam moriar; Vanitatem & Mendacia fac à me longe aliena: Paupertatem & Divitias ne mihi des; ſed ſaltem Victui meo neceſſaria. Ne forte ſatiatus alliciar ad negandum, & dicam, quis eſt Dominus; aut egeſtate compulſus, furer, & perjurem Nomen Domini mei.* Ventila, ſis, mi Chriſtiane, ventila, ſis, accurate dictum dicterium Corda feriens; oſſium medullas penetrans; Petitur enim in hoc, ut amoveantur Divitiæ, (quibus anxie inhiant Chriſtianorum plerique,) addita ſimul ratione, Herculea cujuſcunque etiam Philoſophiæ ſpicula contraria retundente, nimirum, cum ita facile à Mille Artifice Diabolo, mediantibus luxurioſis varie inſidiantibus Mundi illecebris ſeductus, dictis Opibus poſſem abuti, atque ideo perjurium commitere in *Deum* meum, illumque deſerere in æternam Animæ meæ ruinam & interitum.

Stante itaque hoc, veluti perpetuo inconcuſſum ſtabit, quod Divitiarum amotio legitime petatur hoc in dicto, quâ conſcientia, quæſo mi Chriſtiane, qui ad prolatæ Sententiæ Authorem, de genuino Nummorum uſu ſibi ipſi diffidentem, Tyrunculus es in exercitio Pietatis, poteris quaſi importune ac Deo invito aggredi, & tentare laborem talem, qui ſi abſolveretur, & à Te obtineretur, quod deſideras, comitem haberet periculoſam, & Tibi forte exitioſam opulentiam? Cœterum confidas, velim, ſi Tibi conducibile foret, facillimum eſſe *Deo O. M.* permittere, ut in Vinea ſua fodiens, id eſt, deſignato munere rite fungens & naturalia ſcrutans, Theſaurum huncce inæſtimabilem reperias.

2. Ex Hiſtoriis poſſibilitatem *Tincturæ* demonſtrantibus Capite præcedente adductis pateſcit, quam vaſtum Auri cumulum Poſſeſſores vel præſentem & confectum obtinuerint, vel mediante *Lapide* tingente extemporanea metamorphoſi pro lubitu perficere valuerint; & in ſpecie *Helmontius*, in citato Tractatu, Arbor vitæ dicto. p. m. 630 hæc profert verba: *Ille, qui Mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat ſaltem & ad minimum Ejus tantundem, quantum, ad ducenta millena Librarum Auri commutanda ſat forent.* Item quarta ab *Helvetio* adducta Hiſtoria docet, Adeptum illum totidem Pulveris tingentis ſecum habuiſſe in promptu, ut viginti Auri Tonnas ſubito parare, ſi ipſi libuerit, licuerit. Nihilominus hic, & alii vilibus induti Veſtibus, Vitam vivebant humilem, devotam ac à pompa & luxuria Mundana omni alienam.

Hic Te denuo rogatum volo, mi Chriſtiane, velis interiora Cordis Tui ruminare, ac Animi ſenſa penitius trutinare, Si *Divinæ* placeret Voluntati, ut vel centeſima, imo milleſima talis Portio ad liberas tuas pertingeret manus, num in ſilentio & ſpe Vitam piam, probam & tranquillam ſis tranſacturus; an non potius Adamiticum peccandi deſiderium tantas ſit excitaturum illicitas Cupiditatum mundanarum fermentationes, ut Fidei tuæ ſcintillula neutiquam impedire poſſit, quin iiſdem Divitiis ſis abuſurus ad varia æternam damnationem Animæ tuæ parientia?

3. Ne autem infirmâ Verbulorum meorum tenuitate Tibi perſuadere velle videar, Amice Lector, Teſtes producam non ſaltem Philochymicos, multò minùs Miſochymicos, ſed, audi, è pluribus aliis loquentes magnos Alchymiæ Patronos, ſuperiùs citatos, *Helmontium*, *Zwölferum*, *Helvetium*. *Helmontius*, in differt quam Arbor Vitæ inſcribit p. m. 634. memoratu digna hæc profert verba: *Quantum attinet meam Perſonam temeritatis ſcribendi inſuetam. Novit Deus, quòd ſcribam, quæ ſcio vera. Ago illi gratias, quòd cùm contuliſset in me Talenta quinque, feciſſemque me indignum, & hactenus repudium coram eô factus eſſem, placuit Divina Bonitati auferre à me tria & relinquere adhuc bina; Vt me ſic ad meliorem frugem expectaret. Maluit, inquam, me depauperare & tolerare, ut non eſſem utilis plurimis, modò me ſalvaret ob hujus Mundi periculis. Sit ipſi æterna Sanctificatio.* Idem ibid. pag. ſequ. *Nemo vere Philoſophus Aulædus eſt, nec Principes ſequitur, iiſque adulatur; quippe quia nulla re indigus; ſpernit quæcunque Princeps dare poteſt.* Idem in Tractatu Medicaminum Poteſtas notato, inquit circa finem: *Tandem ac tandem Chymia pro ſui apice Univerſale ſolvens parat, quo cuncta remeant in primum Ens, præbetque dotes nativas, abſterguntur labes originales corporum, &c.* Sermonem ita concludit: *Ah! utinam mihi Lagena ſemel poſſeſſa non ablata! Sed novit Deus, cur Capra caudam tam brevem dederit; Sit Nomen Ejus in Secula exaltatum; fiatque ejus ſolius ſola ſanctificans voluntas.* Idem modo citatâ Differt. Arbor. Vitæ. p. 633. *Sed inutilis huic vitâ ſepeliar. Quia Spiritus Ianitor Lagenam abſtulit mandato ejus, coram quo totus Mundus Fungus eſt. Sit ipſi laus, qui dedit, quique abſtulit, quod ſuum erat.*

Zwölferus, Mantiſſæ Spagyricæ part. I. cap. I. p. m. 330. ſequentia profert: *Hac de Tincturâ Philoſophorum, quam Rever. Pater, Athan. Kircherus categorice negavit, adſtruendâ ſufficiant. Quam licet perpauci obtineant; è Rerum tamen naturâ proſcribere minime decet. Habet enim & illa, quemad-*

quemadmodum Arbor Scientiæ Boni & Mali Proto-Parentum Noſtrorum, ſuum de Cœlo genium, qui romphaa bis acuta eam protegat, & curioſos ac indignos arceat; cùm pauci ſint, qui Virtutem & divitias affluentes jungere noverunt. Unde accidit juſto Dei judicio, ut ii, qui ejus vel jam compotes facti, aut eminus eam proſpiciunt, confuſionem patiantur, eam ex accidenti deperdant, remoram ac obicem Deo opponente; NB. *Ne Aurum & Argentum nundinantes Animæ propria patiantur detrimentum.*

Helvetius, in ſuperius allegato ſuo Tractatu, *Vitulus Aureus* nominato, quamvis jucunde, ample & diſerte de *Tinctura* differat, ac ejus realem exiſtentiam autopſia comprobet, nihilominus hujus elaborationem diſſuadet, pag. 10. ſic loquens: *Nolim, ut quis credat, meum eſſe ſcopum primarium, tanquam ſi Filiis hujus ſæculi dignis & indignis perſuadere velim, ut in hoc opere laborent. Minime gentium; ſed potius dehortabor curioſos Artis hujus indagatores omnes & ſingulos; ut ſanctè abſtineant ab iſtiuſmodi periculoſiſſimo Arcano, tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum.* (Veluti inter plures Sacerdotes & Levitas unico ſaltem, nimirum ſummo Sacerdoti permiſſum erat intrare hoc Sanctum Sanctorum, reliquis omnibus ad varia alia negotia deſtinatis.)

Adhæc Capite præcedente demonſtratum eſt, Sinenſes multum quoque Temporis largiſſimoſque ſumptus impendere pro acquirendo *Philoſophico Lapide*. Quam infauſtis autem eventibus hoc volvant Saxum, Aurumque ſuum fruſtra dilapident Viri illi acutiſſimis alias Ingeniis & eruditione pollentes, ampliſſime clariſſiméque colligi poterit è Lectione Autorum ibidem citatorum, adeò ut Alchymici ab Incolis communi ſymbolo pronuntientur Impoſtores. Cùm Aurum, quod capiendum illis erat, minime capiant; quod verò poſſideant, amittant, neque eas exhibeant, quas ſpondent, divitias; Eorumque marſupia, quaſi ſint confecta è pelle Chamæleontis, quæ non alia re quàm Vento & Aëre impletur; ut elegantibus utar Verbis Thomaſi *Garzoni*, nella Piazza univerſale, Diſcorſo 13. de gli Alchymiſti, p. 140. Vel ut nervosè jocatur Clariſſ. D. Jo. Dan. *Maior*, Collega honorandus, in Navigatione in novum Orbem ſine nave & velis, Theſi 36. qui è Charactere Dei ſui putatitii, Auri nimirum, Centrum perfectionis (⊙) amittunt, relicto ſaltem nullitatem indicante circulo vacuo, (O)

Quamvis autem dicti *Sinenſes* ſummè ſint ingenioſi, maximóque polleant in Re literaria acumine, nihilominus apud nullum Hiſtoriæ Sinicæ Scriptorem invenire mihi licuit aliquem, qui de accepto hoc aureo vellere triumphare potuerit, præter ſolum Regem *Hiaoum* ſuperius adductum, qui tamen in hoc ſaltem aliis felicior, quod gloriari potuerit, ſeſe ſuam canitiem obtinuiſſe ſine Morborum inſultibus, & ab Ægritudinibus eſſe præſervatum, mediante Chymico hoc Remedio. Proinde cenſeo, tam circumſpectos plurimorum Labores non forte fortuna ita accidiſſe infauſtos & fruſtraneos; ſed *Deum O. M.* Operatores hoſce coram Mundo oculatiſſimos, & Sapientia turgidos tanti Myſterii revelatione indignos judicaſſe, dum iſti, utpote Ethnici, non *Honorem Divinum*, Proximique commodum Laboribus ſuis ſcopum præfixerint, ſed Auri fame, aliiſque ſtimulis impiis impulſi fecerint, quod fecerint.

4. Dum ita ingenuæ diſuaſioni ſum intentus, audio nonnullos talia obloquentes: Si verum eſt, dari in Rerum natura *Tincturam Univerſalem*, mirandum ſanè eſt, cur ſummè benignus Bonorum omnium Autor non largiùs, & pro aliàs ſolita ſua in Genus Humanum efflictim amatum Munificentia hancce diſtribuerit; ſed reliquerit lucidiſſimum hunc Solem obſcuris ignorantiæ tenebris & nubibus oppreſſum, reliquerit eam paratu non difficilem, ſed difficillimam, tractatu non periculoſam, ſed periculoſiſſimam. Cur non ad minimum (Si propter indignorum abuſum, vulgo innoteſcere *Eandem* non conſultum duxerit,) pluribus vera Pietate & Probitate Orbi Chriſtiano ſeſe commendantibus concrediderit, cum uberiore hac manifeſtatione incredibilis tam ad conſervandam & recuperandam Valetudinem Ægrotantibus, quam ad ſuſtentandam vitam Pauperibus emergere potuiſſet utilitas & levamen?

Huic objectioni reſpondeo, De *Tinctura* exiſtentia Me hic ſupervacaneum judicare, cramben toties coctam proponere; ſed remitto dubitantes ad Caput antecedens, ubi oculares plurium demonſtrationes reſponſi loco ſatisfacient. Hiſce ſpem præter omnem non contentus pro reſponſo habeat axioma illud Philoſophicum, quod contra Autopſiam diſputare, ſit inſipidi.

Si itaque revera hæc exiſtit, inexcuſabilem fere facit injuriam *Divinæ Majeſtati* omnis de hac dubitans. Niſi enim fœdum ingratitudinis ſcelus incurrere velit Chriſtianus, obſtrictus eſt, cogitationes ſuas applicare, ad amplificandam & extollendam nunquam ſatis laudatam, nec laudandam miraculoſorum Operum *Divinorum* Magnificentiam.

Ad Quæſtionem verò ipſam dico, eandem eſſe nimis curioſam, imò quaſi ineptam, & frivolam. Quis enim, mi Homo, ingreſſus eſt Senaculum cœleſte, & quis *Sacro-Sanctæ Mono-Triados* Conſiliis interfuit? Quomodo poteris, argilla ex figulo quærere, quid facis? Si liceret, de talibus hæſitare, & controvertere, vellem te etiam interrogare nonnulla, v. g. Da mihi, ſi potes, ex Tua hac mota Hypotheſi, rationem, cur permiſit *Deus* ut Regum Sapientiſſimi, Salomonis Scripta de Rerum naturalium Qualitatibus abſolutiſſima, à Cedro Libani ad Hyſſopum parietis tranſeuntia perierint; cùm tamen ex iiſdem ampliſſima potuiſſent ægrotantibus emergere emolumenta & levamina? cur idem *Deus O. M.* non citius ex Indiis, &c. tranſmiſit Nobis Europæis ſub *Chriſti* Vexillo militantibus tantum pretioſiſſimorum Aromatum aliarumque rerum medicamentoſarum cumulum, tantam item Auri & Argenti copiam, quæ potuiſſent cedere jamdudum, uti jam cedunt, in ſolatium ægrotorum, in auxilium Pauperum? Vel cur idem *Deus* Nos, Populum ſuum, non à Morbis præſervat, ut ita plane ſuperſedere poſſemus remediorum uſu? Vel, cur Angelus non frequentiùs deſcendebat in piſcinam Betheſdam pro ſanando primùm ingrediente? Joan. 5. Aut cur idem ſingulis vicibus non plures ſimul ſanabat, ut miſellus ille claudus reconvaleſcentiam per totos triginta octo annos non debuiſſet fruſtra expectare ab Aquæ commotione? Ut taceam mille alia;

Poſſem item opponere, quæ acutiſſimi Philoſophi Sinenſes contra infinitam Miſericordiam & Omniſcientiam clementiſſimi Noſtri *Protectoris & Nutritoris* objiciebant, Jeſuitæ *Xaverio*, pro propaganda Chriſtiana Religione, & convertendis argutis hiſce Ethnicis lapidem moventi omnem; nec Vitæ propriæ parcenti, veluti videre eſt

eſt apud Eraſmum *Franciſci* in Exterorum Artis & Morum Speculo, Hiſtor. 11. p. m. 55.

Ne autem in leges Pietatis peccem, nec falcem in Meſſem Theologicam immittere videar; crenam revoco; ſecurius ad τὸ ἐπέχειν confugiens, cùm in tam arduis non conſultum ſit, nimium philoſophari. Supra laudatus Schröderus mihi faſſus eſt, quod oleum ſuum Auri bis ſaltem præparaverit. Hinc non immeritò mirari & quærere poſſet aliquis, cur tantum myſterium non ſæpius compoſuerit? verùm reſpondeo: Deus imperſcrutabilis talia Regalia non vult divulgata & tanquam uſualia haberi Medicamenta. Propterea potius exclamamus: Quam miraculoſa ſunt Opera Tua Domine! atque ſuſpirare cogimur cum Heinſio: Quantum eſt, quod ignoramus! Quantillum eſt, quod ſcimus! Et maxima pars eorum, quæ ſcimus, eſt minima pars eorum, quæ neſcimus. Notatu digna ſunt verba Heinrici Kunrath, Amphitr. Iſagog. in Figuram tertiam, p. m. 200. *Si quæris, cur unus tantum ſit Mundus, & cur unus tantum Philoſophorum Catholicus Lapis? reſpondeo, quia plures Deus noluit, Ratio eſt, quæcunque voluit, fecit.* Pſalm. 115. v. 3. *Cur vero noluerit, Tu quære ab Eo; Ipſe ſolus novit.*

Adcuratè enim minime valet indagare innata Humani Ingenii imbecillitas, cur *Polarcha* omniſcio non libuerit Anteceſſoribus Noſtris ac nobis quælibet Naturæ arcana revelare; ſed etiam *Poſterorum* ſedulitati nonnulla occulta & inexperta ſervare indaganda & detegenda. Multa ſiquidem ſuperioribus ſeculis fuiſſe cognita, quorum cognitio jam iterum evanuerit; econtrà verò plura latuiſſe, & adhuc partim latitare noſtro tempore in Anatomicis, Botanicis, Chymicis, aliiſque rebus tam Medico-Phyſicis, quam aliis variis Scientiis, fateri coguntur omnes illi, qui manifeſtiſſimis Experientiæ teſtimoniis inconſideratè reluctari non audent. Præter meam opinionem fortè hæſitantes ablegatos volo ad *Pancirolli*, ſuique Commentatoris, *Salmuthii* deperdita, & nova reperta; Ibi enim invenient, niſi ſtupor Animos obſederit, quam miraculoſè & variè

Ludat in Humanis Divina Potentia rebus!

Hiſce unum ſaltem addo: miratus ſum ſæpius, (cùm notum ſit, quid non mortalia Pectora coëgerit, & cogat Auri ſacra Fames,) quòd impiger extremos currens Mercator ad Indos (& qui negotiis mercatoriis præſunt, Proceres *Orbis*) paſſi fuerint hucuſque, ut *Terra Auſtralis incognita*, quam dicunt, illud Nomen ſuum incognitum non mutaverit; Hoc eſt cur nullus exortus ſit novus *Columbus*, novus *Magellanus*, novus *Dracus*, &c. qui tot Myriadibus ignorantium ſuperſtitem huncce *Mundi* angulum indefeſſa inquiſitione detegere & propalare fuerit auſus; cum dubio procul omni *Divina* munificentia, uti ubique, ita & ibidem tam ſanitati, quàm œconomicis noſtris rationibus plura magno incremento & emolumento futura recondiderit?

Poſtquam multi hac de re varias mihi communicaverant rationes inſufficientes, tandem quidam, qui integro decennio *Novam Bataviam* in *India Orientali* incoluerat, rerum nauticarum & mercatoriarum apprimè gnarus ſolidam & fide dignam mihi aperuit rationem: Tentata quidem eſt, inquiebat, plus vice ſimplici Transfretatio verſus terram Auſtralem incognitam; ſed vano & infelici ſemper effectu, & hoc ideò, quod *Acus Magnetica* (Nautarum utpote Hodegus,) more alias ubivis ſolito hic operari deſinat, nec ſuum quærat *Septentrionem*; ſed vagabunde circumgyretur; ut proinde neſciat Nauclerus, quo ſuum dirigat curſum. Exinde omnibus pateſcere credo, *Divinam* Sapientiam hoc *Orbis* reſiduum Poſteris Noſtris, ſi qui futuri ſunt, indagandum & Magnalia ſua ibi forte latentia propalanda reſervaſſe.

Stante igitur hoc, quod varia Mundo utilia & proficua, aut adhuc deliteſcant occulta & ſepulta, aut iterum evanuerint, ex imperſcrutabili *Dei* conſilio, ſuperflua ſanè erit controverſia, cur *Deus O. M. Tincturam* noſtram, aut ſimilia regalia dona non in ora & manus omnium, aut plurium ſaltem diſſeminari conceſſerit.

Cùm verò per ultima hæc octo vel decem Luſtra in *Domini* illius *Magni* Vinea, juxta *Matthæum* cap. 20. plus ſit foſſum & laboratum in rebus Phyſicis, hoc eſt, plura Arcana Chymico-Anatomico-Botanico-Phyſico-Pharmaceutica ſint manifeſtata, ac in antecedentibus totidem Sæculis, videtur inſtare nona vel undecima Hora diei; Ut ita fortaſſe gratioſiſſimus Bonorum omnium Autor ante inſtantem *Orbis* ruinam extraordinariè non modiô aut trimodiô; ſed totô horreô, ſit admenſurus dona ſua hactenus nondum divulgata.

CAPUT V.

Declarans, è quâ Materiâ præparetur Tinctura Univerſalis.

Tandem, tandemque hic claris Literis, Verbis perſpicuis, proponitur Materia illa, quam innumeri tamdiu verè & apertè nominari fruſtrà deſiderârunt atque expectaverunt anxiè; quamplurimi quidem tot Sæculis antea nominârunt, & deſcripſerunt ſermonibus ſummè obſcuris, hieroglyphicis, ac Emblematibus tenebricoſô obſcuritatis velamentô obductis; non pauci item ſermocinationibus planè ridiculis, quaſi fanaticis, ac ſtolidis, figuriſque Enthuſiaſticis venum expoſuere; ut crediderim, Eoſdem ipſos neſciviſſe, quid dixerint, quid ſcripſerint; optandumque fuiſſet, ut planè tacuiſſent; cùm ita incredibilem confuſionem & turbationem excitaverint in Animis res Phyſicas ſcrutantibus; Et tantùm abeſt, ut iſtis ſuis narrationibus rei huic abſtruſæ & intricatæ dilucidandæ facem accenderint aliquam, ut potiùs novâ, eâque denſiſſimâ caligine illam obduxerint.

Propterea arrige nunc Aures Avare; Arrige Aures Ambitioſe; Arrige Aures pauper Alchymiſta, miſer Laboratorcule, qui hactenus veſtiviſti cutem Tuam fumô, ſudore, ſanguinemque exſugente miſeriâ, qui corpus nutriviſti ſpe exſuccâ, promiſſis, vanitate; Arrigite Aures ſinguli & omnes, qui curioſitatis ſtimulô acti, aut alium quemcunque ſcopum intendentes, hactenùs inhiaſtis conſecutioni *Tincturæ Univerſalis*. Sic enim ſedatâ Fame Auri, extinctâ ſiti Argenti, Divitiarum ſaturi poteritis indulgere veſtris Geniis, ac Vobis vivere; poteritis impoſterùm, neglectis laborioſis ſervitiis, vel officiis, curarumque domeſticarum moleſtiis, ſine ſudore facierum Veſtrarum in aurea libertate toti eſſe Veſtri. Arrige autem Aures Philiater; Hac enim cognita ſuperſedere poteris (niſi ſola curioſitate Tibi talia pertractare arrideant) fœtidis ſectionibus Anatomicis, laborioſis collectionibus Botanicis, ingrata carbonum in operationibus Chymicis tractatione, tædioſis lucubrationibus, diuturnis

diuturnis tot ac tot Annos expoſcentibus Laboribus ac Cerebrum frangentibus meditationibus Philoſophico - Phyſico-Theoretico-Anatomico-Botanico - Chymico - Practico-Pharmaceutico-Chirurgicis ; Sic poteris una fidelia parietes dealbare omnes, remediô unicô morbos ſanare omnes, & quidem non tam cito, tuto, jucunde, quod ſemper deſiderarunt Medici quilibet; quam penitus citiſſimè, tutiſſimè, jucundiſſimè.

Verum enim verò fige paulisper cogitationes tuas, jube parum ſubſiſtere pedem tuum, quiſquis es horum modo adductorum, antequam ulterius progrediaris. Si enim forte compulſus aviditate rei deſideratiſſimæ, oculis tuis properaveris ad lectionem Capitis hujus motu præpoſtero vel ſuperficietenus ſaltem inſpexeris Caput antecedens, ſupervacaneam cenſendo ventilationem, an conſultum ſit in *Tincturam* inquirere; cogor autem Tibi vellicare, ac ſeriò denuo commonefacere, ut prius ritè frangas Nucem; antequam è Nuce Nucleum eſſe velis, ceu Terentiana jamdudum monuit Gnoma; Hoc eſt, ut præcedentia, & circumſtantias prius ponderes, antequam ad ipſum accedas Opus.

Proinde regredere, ſis, in dictum Caput antecedens; vel ſi grave & moleſtum foret forte, integrum illud ruminare, conſule ſolùm ultimas aliquot illius paginas, & fideliter ibidem doceberis, ſi modo doceri geſtis, quam ſubtilibus meditationibus ventilari, teneris Manibus tangi, modeſtis Oculis adſpici velit Myſterium hocce; Myſterium quod non abſurde æquiparatur Herbæ illi, quam *ſenſitivam*, aut *Noli me tangere* vocitant Botanici.

Huc non inconcinne inſero vetus & argutum cujuſdam de delicato Alchymiæ Studio ſingulos monentis dicterium: Curioſus inſcripſerat Operibus *Theophraſti Paracelſi: Alchymia eſt Ars ſine Arte; Subjectum ejus eſt Pars cum Parte; Proprium mentiri, & ultimò mendicatum ire.* Sed alius ſubſcripſerat: *Falleris, Amice; ignoras enim, quid ſit Alchymia; Alchymia enim eſt caſta Meretrix, quæ multos invitat, paucos admittit amaſios.*

Si dixerint fortè ſive curioſi quidam ingenui ſive Momi: Quam abſurdus eſt hic Autor, quod audeat Scriptô publicô Materiam Univerſalem non modô perſpicuè depingere & manifeſtare; ſed etiam, quomodo tot ac tot Seculis deſiderata, ac maximoperè ab omnibus occultata *Tinctura* inde ſit elaboranda, detegere. Si enim vera non ſint, quæ ſcribit, omnium omninò exploſione foret dignus, quòd toti Orbi literato manifeſtum obtrudere conetur mendacium. Si verò Veritati fuerint conſentanea, ac Propoſitum Methodô promiſsâ ſuccedat, reſpondeatque eventus, mirandum ſanè eſſe maximè, quòd ille non ſibi ipſi, ſuæ Familiæ, ac Amicis, (ad minimum antequam artificium propalaret, ac in Vulgus diſſeminaret,) bonam hujus Arcani partem conficeret; ut ita à curis, negotiiſque Practicis liber, ſuus prorſus eſſet, & non alterius; ac cum illo Villico potius ob divitem Meſſem turgido facto, juxta Lucam, cap. 12. v. 10. Se ipſum bono ac hilari Animo eſſe, Horreumque amplificare juberet? Illi, ne neſciant, velim, me ingenuè & apertè fateri, quod abſolutis Studiis Academicis, & peregrinationibus in Patriam redux, poſt devotas & repetitas Preces inter Meditationes meæ vocationis Medicas alias, alioſque labores Chymicos quidem conſtituerim, aggredi arduum hoc Opus; ſed poſtea animum mutaverim, Manumque retraxerim quaſi nolens-volens, partim quod certiſſimè Mihi conſtaret, imperſcrutabili Dei Conſilio placuiſſe, nonnullos ſummo ingeniorum acumine, plenariaque Artis Medico-Chymicæ Experientia dotatos, nullis ſimul (aliquando pluſquam Regiis,) ſumptibus parcentes, remque ipſam cautâ & indefeſsâ dexteritate & juxta Artis leges omnes methodicè tractantes, (veluti è duobus præcedentibus patet Capitibus,) locô *Philoſophici Lapidis* acquirendi lapidem laviſſe, ac Aurum quærentes inconfectum, confectum dilapidâſſe, (juxta analogiam Fabulæ de cane Æſopico pontem cum fruſto Carnis tranſeunte,) aureumque inſimul Tempus perdidiſſe.

Proinde Ego tam fragilitatis Humanæ ob fermentum Peccati Adamitici hæreditarium, quam Tenuitatis meæ in Re Medico-literaria Mihi conſcius, non immeritò obſtupui & abſtinui. Partim verò, in quo præcipuus hujus Rei cardo eſt, eo minus Icarium quaſi huncce volatum inſtitui, quod perſenſerim, ſupremum *Medicinæ Autorem* & Directorem Me ab hoc opere avocaſſe, Talentumque meum aliis negotiis, nimirum quaſi verè & merè practicis deſtinaſſe. Sæpiùs enim ob labores Medico-Practicos in Aulis alibique concatenatos, ob frequentia itinera, & ſimilia, tantùm abfuit, ut negotio huic incomparabiliter ſerio, totum fere hominem, ac integrum operatoris Cerebrum requirenti decenter invigilare potuiſſem, ut potius per unam atque alteram Septimanam mihi ſæpius non licuerit eſſe tam otioſo, quò curioſæ cuidam meditationi, aut Librorum lectioni incumbere, uti debuiſſem & voluiſſem, valuiſſem. Nihilominus cùm *Divinæ* placuerit *Majeſtati*, nonnulla de ſummo hoc arcano Mihi indigno concredere; Quædam enim ex Ore & Laboribus Chymicis ſecretioribus, Evergetæ mei incomparabilis, Chymiatri Lipſienſium per Europam notiſſimi Dn. Dn. Joannis *Michaëlis* didici; Didici quædam è Literis correſpondentialibus, quas vocant, aliunde ad Eum perſcriptis, ab Ipſo conciſis ac Igni deſtinatis, pio autem furto à Me ſurreptis, denuo compoſitis, ac clancularie deſcriptis, collectiſque; Didici quædam, dum contenta epiſtolarum talium arcanarum reſponſoriarum aliorſum ab Eodem mittendarum, (à latere in menſa illi quotidie aſſidens,) obliquis oculis exhauriebam, unguibuſque meis, aliud quaſi agendo, cum aliter & manifeſtè mihi non liceret, pro juvanda memoria interim inſcribebam; Cùm plura Diſcipulis, aliiſve ob datam ſilentii fidem detegere illi non erat conceſſum.

Didici item quædam, & potiora quidem, dum laudatiſſimus modo dictus Præceptor in meo per exteras Regiones Itinere Chymiatris magnis me hinc inde fideliter & ſecrete commendaverat; qui percipientes aliqualem meam hoc in ſtudio cognitionem, cognitionis ſuæ non minus me ingenuè faciebant participem.

Quia etiam Regum arcana ſunt occultanda; *Dei* autem Magnalia divulganda, *Raphaëlis* Angeli Elogio, Libr. *Tobiæ*, capite 10. Atque uti Sanctiſſimus *Paulus* loquitur I. ad Corinthios 3. v. 6. *Ego plantavi, Apollo humectavit*; Et quemadmodum in re militari Conſiliarii Bellici diſponunt, quomodo negotia pro Patria ſarta tecta ſervanda, vel amplificanda ſint tractanda, Hoſtiſque ad incitas redigendus; Manum autem ipſam operi non omnes admovent; Alii verò, nimirum Milites, Conſilia exequuntur & perficiunt. Ita Ego aliis quos *Deus* ad talia regalia & extraordinaria

Dona magis ſelegit, ea hac de re mihi indigno cognita ſincerô Corde, & ingenua Fronte exhibeo.

Ipſe verò egomet ſorte mea contentus, ingentes repono gratias clementiſſimo *Pantocratori*, quod largam ſuam Benedictionem in me talia non merentem effuderit; Dum nimirum pro comparanda Artium bonarum & imprimis Medicæ Supellectile, conſumpto plane Patrimonio, in Patriam rediens, cum *Biante* ferè omnia mea mecum portabam, & Patriarchæ *Jacobo*, *Jordanem* tranſeunti ſimilis eram, è Geneſ. cap. 32. v. 10. Nunc vero cum *Davide* meritò exclamo, 1. Chronicor. 18. v. 16. Quis ſum Ego, & quæ eſt Domus Parentis mei?

Non minùs gratias eidem ago quòd Philoſophiæ meæ Pyrotechnicæ adeò benedixerit, ut præter alia mihi detexerit raras nonnullas enchiriſes in laboribus Chymicis apprimè utiles; peculiare item pro variarum rerum ſolutione commodum Menſtruum. Qualia autem hæc ſint, cùm huc non pertineant, reſervo Obſervationibus meis Medico-curioſis, Deo vitam concedente, propediem edendis. Ubi mirari ſatis nequeo, quomodo hæc, utpote manifeſtiſſimæ & facillimæ operationis, hucuſque latere & fallere potuerint, non quidem tam debile meum Cerebellum, quàm tantum numerum Chymicorum oculatiſſimorum & ſapienti Experientiâ exercitatiſſimorum.

Quia inſuper non ita pridem hæc repererim quaſi improvisò ac aliis intentus inſudanſque; in illa autem & ſimilia per aliquod Annos plus vice ſimplici inquiſiverim rigoroſo quidem fervore, at fruſtraneô eventu; Exinde quoque robur accedit Sententiæ meæ in antecedentibus propoſitæ; nimirum, quòd nemo valeat Deo Opt. Max. quaſi invito extorquere pro intempeſtivi deſiderii ſui ſatisfactione & expletione tam (& præcipuè quidem) Myſterium *Tincturæ Univerſalis*, quam aliorum quoque arcanorum communicationem, & inventionem.

Propterea denuò rogatos & monitos volo importunos tales Operarios, qui acceptô ſuô groſsô non ſunt contenti, juxta Matthæum capite XX. ne impetuosè & illotis manibus irrumpant in occultum hocce Gazophylacium, & Sanctum Sanctorum; ſed ſecundùm generalem & adcuratam Chriſtianorum Cynoſuram, ORA ET LABORA, legitimæ ſuæ Vocationis, ac antiqui illius, DIC, CUR HIC, curam gerant, in ſudore Faciei veſcantur ſuo Pane, ac in ſilentio & ſpe expectent, quantum Majeſtas Divina pro ſuâ Clementiâ è gratioſo ſuo Cornu Copiæ ipſis in Corporum & Animarum commodum ſit admenſura. Mihi locô *Tincturæ Univerſalis*, locoque magnarum Divitiarum ſufficit cum Divo *Paulo* Gratia Divina, juxta 2. ad Corinth. 12. v. 9. & quod *Amor meus* crucifixus ſit.

Antequam nunc ipſam aggredior materiæ tractationem, priùs monendum judicò, me minime latere, quod *Materiæ* hujus *Univerſalis*, Ejuſdemque Præparationis manifeſtationem diſſuadeant plurimi; Partim quidem hoc faciunt Viri ingenui & prudentes, ideo, ne Perlæ projiciantur Suibus, aut Regalia & occulta Artis noſtræ in indignos diſſeminentur; atque ita iſti indigni hac occaſione potentes fiant ad Peccata perpetranda per Divitiarum abuſum. Partim verò hoc conantur naſutuli, arrogantes, impii, hoc ſummum læſæ *Majeſtatis Divinæ* crimen cenſentes, taliqúe Proditori, quem vocant, Apoplexiam, malaque alia omnia imprecantes: Hi enim malitioſæ invidiæ ſtimulo, & cùm velint videri coram omnibus, quaſi plenaria hujus rei notitia ipſis competeret; quamvis juxta veterem hiſtoriam, cum Mercatoris illius luſcinia vox ſaltem ſint, prætereaque nihil, atque multa dicant, pauca verò probent, vel potius probare & demonſtrare valeant, ac publice erubeſcere cogerentur, niſi dictæ occultationis clypeô ſeſe à claris probationis radiis defenderent.

Verum enim verò, quemlibet Ego ſuo abundare ſenſu permitto; Ipſe verò potiùs aſſentior hiſce diſſentienti meo *Sennerto*, communi illi Præceptori, ac Germano Hippocrati, qui Libro de Chymicorum cum Galenicis conſenſu & diſſenſu, capite 18. p 315. inter alia ſic loquitur: *Si quidam ſunt, qui Medicamenti Univerſalis notitiam habent, Illud verò planè occultant, næ! illi valde iniqui ſunt, & in Genus Humanum injurii, charitatiſque Chriſtianæ obliti, qui tantum Theſaurum cum Servo illo nequam occultant, eoque nulli proſunt, &c.* Hucuſque *Sennertus*. Proinde Egomet illud, quod de hôc arcanô mihi conſtat, Mundo ingenuè & apertè ſum declaraturus; *Divinæ* relinquens Directioni ac arbitrio, cuinam hocce detegere penitùs ac concredere voluerit; alibi enim jamdudum monui indignos & malè hoc collocantes, licèt ipsô Argô fuerint oculatiores, hîc cœcutire; & licèt Salomone Sapientiores, Spirituum Vertiginem experiri.

Hac occaſione non poſſum non, quin quodammodo repetam, quæ primo Tractatus Capite monui; nimirum, me ad Conſcientiam meam appellare, quod nullo alio plane fine crenam Operi huic arduo admoverim, quam ut Majeſtatico illi præcepto, Homines omnes ferienti, Matth. 22. verſ. 37. (quo jubemur, ut diligamus *Deum* toto Corde, & Proximum veluti Nos ipſos,) pro virili obediam; atque Talentum mihi cœlitus concreditum non in Terra defodiam. Quilibet enim Medicus conſcientioſus hunc ſuis actionibus ponat ſcopum, ne chorda ſemper oberret eadem, aut ſaltem ſtupida ſimplicitate credat, quod Anteceſſores crediderunt; ſed ſtudeat, Naturalium Rerum cauſas reddere certiores & evidentiores; ne in eodem ſtatu per ignaviam Noſtram quaſi torpeſcat Medicina; ſed amplior, ac illuſtrior tradatur Poſteritati; Eique ſic ſimul ſtimulus addatur, hancce ad majus majuſque ſemper gloriæ ac honoris faſtigium evehendi. Cùm enim viderim; partim plures variarum in re literaria Facultatum Aſſeclas, viros eleganti & ſolida doctrina conſpicuos è falſis Hypotheſibus, diverſiſque rationibus ſuperiùs adductis, partim verò non paucos alios, ſerò cum Phrygibus ſapientes ex Animi levitate, atque indignatione, quod Tempus inutiliter perdiderint in conficiendo Auro, &c. planè negaſſe exiſtentiam hujus *Tincturæ*, atque ita maximam *Divino* Honori (cujus tamen promovendi ſtudium Chriſtianis omnibus incumbit,) intuliſſe injuriam, dum abrogare ita volunt unam è Creaturis ſummè miraculoſam, ac quaſi primiceriam. Propterea in Capite tertio non ſolum hancce præparandi poſſibilitatem ſat prolixis circumſtantiis, firmiſque uti ſpero rationibus demonſtravi; ſed etiam nunc Materiam ipſam, quam ex aliis didici, modumque hanc ex ea conficiendi, ad contradicentes eò feliciùs & faciliùs convincendos ſubjungam. Facile quidem mihi perſuadeo, Propoſitum hocce meum non quorumlibet Genio eſſe

ſatisfacturum; cum ommibus placere ſit impoſſibile, ac veluti Divo *Paulo*, Romam abituro prædicebat Propheta, Act. Apoſtolor. cap. 21. v. 11. Ipſum ibidem expectare vincula & catenas; ita ſcripto huic meo obviam ituras prævideo irriſiones, convitia, contradictiones, Naſos aduncos. Infernalis enim Diſcordiæ promus-condus lapidem movet omnem; ne peſſumeat illud Dicterium, quod Homini Homo *Diabolus*, & quod Figulum Figulus odio proſequi non ceſſet. Confido tamen, apud Viros ſaniores, ac purioris Literaturæ Me veniam eſſe impetraturum, Eoſque excuſatum me vel inde eò facilius habituros, quod inſudaverim Materiæ ſumme abſtruſæ, & non tam multis Annis vel Luſtris, quam pluribus Seculis præ omnibus aliis controverſæ & ventilatæ, ceu fatebuntur Medici atque eruditi omnes. Quod ſi igitur uni vel alteri penitior & clarior ſuppetiverit hujus rei ſcientia, & ſi noverit hiſce à me propoſitis quiddam rectius, rogo, ut candidus impertiat, ac placide exponat Mundo literato; atque ita faciet rem non modo Academiæ Noſtræ Naturæ Curioſorum; ſed etiam Chriſtianiſſimi legibus digniſſimam. Illos vero qui cavillandi ſtudio ſe proſequentur, ac ſcommatibus adorientur, è fundamentis Ethicæ Chriſtianæ nihili æſtimabo, *Davidem Simei* convitianti non obloquentem ſecutus, nec aſininæ illi calcitrationi me opponam, quemadmodum integro hoc Tractatu Egomet ſane nunquam vel minimo etiam verbo lædere quempiam, animum induxi. Miſereor potius illorum, quod Chriſtianæ Proximo debitæ Charitatis ſint obliti; *Deumque* gratioſum oro & obteſtator, quò majus impoſterum illis erga Proximum innocentem excitet Amoris fermentum, ut ita meliorem propriarum Animarum curam gerere diſcant.

Materiam ipſam mihi nunc deſcripturo tam amplus ſeſe offert, diverſarum opinionum hanc ſummè confuſe aut occulte tractantium ac depingentium campus, ut, utrum eloquar, an ſileam, ferè neſciam; integrum ſane efficerem Tractatum, ſi eaſdem proponere conarer. Librorum enim publice de hoc vagantium tantus eſt numerus, ut facile ſufficeret pro onerandis aliquot curribus, imò navibus. Et quod admiratione dignum majore, inter illos numero, uti dictum, plurimos plures diverſam, & ſinguli fere ſingulares fovent ſententias, ut omnes tantum-non invicem ad minimum in nonnullis principalioribus Hypotheſibus, & neceſſariis circumſtantiis diſſentiant, vel ſaltem diſſentire videantur, & quamvis me minimè lateat, quòd in horum unô vel alterô ingenui & prudentes nonnulli Artis Filii veram & genuinam Materiam vel quodammodo tangant, vel etiam ſatis perſpicuè proponant publico, Lectores tamen tantorum Naturæ Arcanorum planè aut ſaltem quarundam enchiriſium ignari, nec manûs ipſas operi antea admoventes, per inſpecta ſcripta alia Chymica ſpuria Materiam aliquam remotam, & erroneam commendantia turbantur, quomodo verum à falſo diſcernant, & quo ſe vertant, neſcientes; adeò quidem, ut lucidorum veræ Materiæ radiorum claritas non ſufficiat pro diſſipandis obſcurorum iſtorum Tenebrionum & veſpertilionum tenebris, pro refellendis lucridis Simiarum talium operibus.

Sane, dum in memoriam mihi revoco notatam diverſarum Sententiarum farraginem, vel Mixturas ſimplices, patum abeſt, quin ſimul in indignationem, commiſerationem & riſum rapiar. In indignationem quidem, expendens, quod multi è faſtuoſa arrogantia hac de Materia projiciant ampullas, & ſeſquipedalia Verba, (poſtquam è malè intellecto ſcriptô Chymicô nonnulla exſuxerint,) ac tantis ænigmatibus, tantiſque obſcuritatibus obvelent, tamque occulte Orbi curioſo ſua obtrudant, ut Nodos hoſce Gordios ſolvere ſit omnium difficillimum, ſi non impoſſibile, & neque Davus, neque Oedipus aliquis Mentem & Senſus Autorum iſtorum penetrare valeat; ut crediderim, illos ipſos partim neſcire, quid intenderint, quid ſcripſerint; ac proinde optime in eos quadret illud Dicterium, quod quidam obſcuriſſimo Poëtæ Perſio opponebat: Si non vis intelligi, cur ſcripſiſti?

In commiſerationem verò, dum non pauci miſelli, talium blateronum, & vaniloquorum promiſſis ſpe Auri olim arripiendi turgidis patiuntur Sibi imponi, ſuaque capita turbari ac repleri, inauratis vaporibus; atque ita videntes, multos alios occupari circa magnum hoc negotium, ne *Diabolus* ipſos inveniat otioſos, illud idem aggrediuntur, tamen quaſi ſemiebrii, ſine methodo, ſine decentibus Artis fundamentis, illiterata & ſtupida in ſimplicitate; Atque ita fruſtraneis his *Tantali* Dapibus avide inhiant, *Siſyphi* Saxum hocce volvunt indefeſſo & laborioſo fervore, Manibus tamen ſuaviſſimo dulciſſimæ Spei melle vel balſamo illitis, atque ſub ſpe exſucca ſeneſcunt; non aliter, ac illi, qui cellam cereviſia recenti aut Muſto fervente plenam ingrediuntur, quaſi ebrii redduntur, ſine vera grati ipſius liquoris perceptione ac uſu.

In Riſum verò, dum horum Nugi-fumi-ventivendulorum aliqui, videntes, quod veris per Ignem Philoſophis nonnullis per allegorias, ſecretas deſcriptiones, variaque à rebus uſualibus & cognitis deprompta, aliter verò penitus intelligenda Nomina (ne hoc magnale dignis & indignis ſimul communicetur, nec Perlæ projiciantur Suibus; uti loqui amant; aliasve ob cauſas,) id deſcribere placuerit, itidem, ut etiam aliquid coram *Mundo* eſſe videantur, publice exponunt falſa & ficta ſua Arcana per ridicula Emblemata, & ſtolida Hieroglyphica, vel ipſi Heraclito cachinnum extorſura, per hyperbolicas item paraphraſes & excurſiones; adeô, ut nullus unquam Philoſophus tam abſurdas Chymæras, aliaque Rationis Entia Animo concipere fuerit auſus. Atque ita Geniis ſuis blandiuntur, crumenaſque ob frequentem titillationem & purgationem ad atrophiam vel maraſmum proclives ſolantur, dum quod fieri (& quidem fruſtra) ſperant, gaudio intempeſtivo, & quaſi ecſtatico-entuſiaſtico ex ſe rapti jamdum factum credant, Triumphum ante Victoriam canentes.

Proinde ſeducti nonnulli, etiam non mediocris Eruditionis Medici & Chymici, locutionibus dictis tam variè diſſentientium, tam variè ſibi contradicentium metaphoricis & occultis, pro laborum ſuorum ſcopô tanquam genuinam Materiam ſelegerunt ſummè diverſa, ferè innumera. Multi quidem confiſi ſunt in *Aurô* ipſo, utpote Metallorum Rege, Sole & Phoſphoro; In hoc enim latitare incomparabilem vim balſamicam, & reſtaurativum *Archæi* Noſtri debilitati, non habemus, cur dubitemus, nec ullus negare audebit. Quàm anxiè hinc per operationes Pyrotechnicas omnes illi *Aurum* notatum, & cum hôc ſeipſos laceverint, cruciaverint, torſerint, quaſi inviti teſtatum eunt libri plurimi. Et cùm *Aurum* inter remedia particularia principem facilè obtineat locum, judicârunt, inde

inde eò feliciùs adſcendi poſſe præ aliis omnibus ad Univerſale; Cùm etiam inter res metallico-minerales, nec Invidiâ contradicente, ſit perfectiſſimum, eò citiùs & commodiùs inde ſperandum eſſe exaltationem ad *Tincturam Univerſalem*.

Non minùs multi alii toties-totiesque fruſtrà inſudavere reliquis Metallis omnibus hic huic, ille illi, iſte iſti; præcipuè quidem *Mercurio, Veneri, Saturno, &c.* Plures denique Nomen huic vel illi corpori mixto Chymico aliàs dari ſolitum, à veteribus autem Pyrotechnis Arcano cuidam impoſitum atque hic diversô ſenſu accipiendûm, juxta verbalem tenorem intellexerunt, & ſic cum aliis Seipſos deceperunt, dum nimirum Mentes Manuſque fatigârunt in Chymicè tractandis variis Rebus naturalibus, præprimis quidem è Regno minerali, *Antimoniô, Vitriolô, Nitrô, Sulphure, Sale communi, Sale armoniacô, Sale gemmæ, Alumine, Arſenicô, Magnete, Mercuriô ſublimatô, Borrace, Lapide calaminari*, &c. ut & è Regno Animali *ſanguine, mumiâ, ſpermate, ſecundinâ, urinâ, Ovis*; nec non è Regnô vegetabili, *Vino, Sale Tartari, Fuligine, Lunaria, Sanguine Draconum, Rore Solis dicta Herba*, &c. Quo vero eventu & ſucceſſu id factum, loqui jubeo talium infelicium Alchymiſtarum, & Pſeudo - Adeptorum vel querelas publicas, vel Amicis concreditos amicorum ſuorum morſus, vel pudorem tacitum, ob marſupium corrugatum, & loco ſperati Hydropis Hectica correptum & conſumtum.

Minime quidem negamus, dicta Corpora Phyſica, & ſimilia conſtare è genuina *Materia Univerſali*; cum res omnes Mumia hac Balſamica ætherea ſint impprægnatæ, ea creſcant, nutriantur, conſerventur. Verum talia Corpora ob ſuam maturitatem ſunt Materia ſaltem remota, imo partim remotiſſima; minime vero propinqua vel proxima; dum in hiſce dictus Balſamus nimium eſt fixatus & coagulatus, copioſisque cruditatibus heterogeneis conſpurcatus, ut proinde ad primævam ſuam operi huic incomparabili ſumme neceſſariam minime reduci queat puritatem & homogeneitatem; Cùm nihil plane alieni aut extranei *Tincturæ* Noſtræ compoſitionem ingredi poſſit, ac debeat; Materia enim ejus abundanter in ſe habet, quod ad ſuam perfectionem habere debet; veluti in manuſcripto ſecreto loquitur *Petrus Iohannes Faber*, cap 5.

Aliis tandem licuit quidem eſſe tam felicibus ut propinquam & veram *Materiam* arripuerint, & tetigerint; cito tamen à regia hac via iterum aberrarunt, dum non unitam & integram Labori deſtinarunt; ſed huncce ſaltem ſunt aggreſſi in dimidia *Materiæ* Parte; hoc eſt, vel nimis alta & ſuperiora petiverunt, eligentes partem ſolummodo aëream & volatilem; vel adhæſerunt nimium inferioribus; quærentes, quod deſiderant, in ſola parte fixiore vel terreſtri. Alii denique omiſerunt enchiriſeum neceſſariarum unam aut alteram; cum opus hocce ſuperficiarie ſeſe tractari neutiquam patiatur.

Non defuere etiam multi qui *Materiæ* veræ admiſcuerunt aliena, heterogenea, & jamdum compoſita & fixa corpora. Ut proinde propria ſua Culpa potiri optato fine minime valuerint.

Præmonitis hiſce, Veram *Materiam Univerſalem* declaraturus, breviùs, & adcuratiùs ſimul, illud præſtare nequeo, quàm per duo verba ſequentia, depromta è ſecretô Manuſcriptô, quod Sereniſſimo *Holſatiæ* Duci, ac Norvvegiæ Hæredi, Dn. *Friderico*, beatiſſ. Memoriæ, tam in genere rei literariæ, quàm in ſpecie Medico-chymicæ Mæcenati incomparabili communicavit magnus Naturæ Myſta *Petrus-Iohannes Faber*; *dum cap. 25.* ſtatuit, *Tincturam Univerſalem* præparari è *Purô Naturæ*; vel, uti *Clariſſ. Chriſtian-Adolphus Balduinus, Tractatu de Aurô Auræ, cap. 3. p. m. 37.* unicô verbo Eandem appellitat, *Uranogæam*, hoc eſt, Cœlum Terrificatum.

Ne autem obſcurum per æque obſcurum curioſis obtrudam; ſed ſcapham ſcapham nominem, pro horum verbulorum dilucidatione ſubjungo ſequentia: E ſuperioribus pateſcit capitibus *Tincturam Univerſalem* perficere ſuam operationem non veluti alia Medicamenta particularia, dum innata è qualitate unumquodque agit in ſibi contrarium, v. g. dum remedia alia extirpant Morbos ab acido præternaturali & nimio oriundos; vel, dum hoc medetur Epilepſiæ, illud ſanat Phthiſin, iſtud eradicat Febres, aliud ſe opponit Arthritidi; quoddam Menſtrua tarda pellit, iſthoc nimia ſufflaminat; Unum eſt ſudoriferum, alterum purgans, tertium vomitorium, quartum vero adſtringens; & ſic porro. Sed illa efficaciam ſuam exſerit roborando *Calidum innatum*; veluti in Antecedentibus latius dictum.

Anima enim Noſtra unice hujus & Spirituum utitur miniſterio pro integra conſervanda Oeconomia Microcoſmica. Hac enim *Tinctura* incomparabile affunditur oleum lampidi ignis vitalis, quo Spiritus cordis ſuppreſſi recreantur, recenter illuſtrantur, & in actum denuo ducuntur; recreati hi, & illuſtrati Balſamica ſua virtute maſſam ſanguineam imbuunt, & renovant; hinc accepto neceſſario pabulo ac nutrimento, quodlibet Membrum, rite ſuo, ad quod deſtinatum eſt, fungitur officio; Internæ partium diſſentiones præcaventur, aut præſentes tolluntur; & quæ circulatoriam Sanguinis Officinam turbant, ſedantur, expelluntur; breviter multa: præſens ſanitas conſervatur, & amiſſa reſtituitur.

Non minus *Tinctura* laudata in Metallorum imperfectorum exaltatione aut tranſmutatione energia quaſi imperatoria deſideratum abſolvit Opus.

Stantibus & præſuppoſitis hiſce modò dictis, (nimirum, quod *Tinctura Univerſalis* minime operetur eâ methodo, qua alia Medicamenta, qualia-qualia ſint, ſpecialiter hoc contra hunc, illud contra illum morbum, aut ab alcali, aut ab acido vitioſo vel nimio ortum; Sed hæc ſola contra adfectus omnes à quacunque etiam cauſa morbifica progenitos modo Archæali agat, ac pugnet;) ſequitur, Ejuſdem Materiam ex qua neutiquam poſſe quæri in corporibus mixtis fixis perfectis, unde ſuam haurit originem reliquorum Medicamentorum cohors; ſed altioribus rebus natales debere, atque ex occultioribus Naturæ arcanis ortum ſumere. Proinde ex effectu, vel à poſteriori, (veluti in rebus Phyſico-Medicis non infrequens eſt,) argumentantes, dicimus, effectum Univerſalem præſupponere ſimilem, id eſt Univerſalem cauſam, ut ſic neceſſario ſit quærenda, & expectanda ejuſdem præparatio in Rebus primis & univerſalibus, Principiisque generalibus rerum omnium Macrocoſmicis, Cœli, Aſtrorumque influentia impprægnatis, è quorum diſpoſitione vegetatio & interitus, Vita & Mors Macro- & Microcoſmi dependet. Hæc ſunt illud *Purum Naturæ* ſuperius allegatum Petri-Johannis *Fabri*; Hoc ille in citati Manuſcripti Capite 26. definit, *quod ſit nihil aliud, quam quinta Eſſentia Cœli & Elementorum omnium, quod in Centro terræ excoquitur, & hinc per poros terræ amandatum, producibilia*

producibila omnia producit, præſervat, alit.

Quamvis de hujus Univerſalis principii definitione, ac eſſentia dilucidanda è diverſis Naturæ Proceribus varia lucernam olentia producere poſſem, (Siquidem curioſum Lectorem remitto tam ad Theatrum Chymicum, & Muſæum Hermeticum, quam inter plurimos, & præcipue Neotericos ad Petr. Joh. *Fabrum*, in Panchymico, &c. ad Johannem *Tackium*, in triplice Phaſi Sophico, ad D. *Nuyſement*, de ſale & ſpiritu Mundi; ad Joh. Joachimum *Becherum*, in Phyſica ſubterr.& ejuſdem ſupplemento; ad Heinr. *Kunradum*, in Amphitheatro; ad poſitiones de ſpiritu Mundi *Anonymi*, annexaſque huic Notas aureas Andr. *Knöphelii*, Anno 5. Miſcellaneor. Curioſor. German. adjunctas.) Placet tamen pro firmiore veritatis eruendæ & propalandæ fundamento ac ſolatio inſtar plurium ſola allegare verba Athanaſii *Kircheri*, utpote Viri ob rariſſimas Ingenii dotes in puriore literatura, ac ſpecialiter in Phyſicis Theorematibus, ſimilibus, exceptâ Chymiâ Practicâ, incomparabilis.

Quamvis enim hic manifeſtus ſit Hoſtis, ac acerrimus Antagoniſta *Tincturæ Noſtræ*, nihilominùs tamen tam in aliis Scriptis, quam imprimis in Tomo ſecundò Mundi ſui ſubterranei adcuratè & nervoſe deſcribit *Materiæ* noſtræ Materiam; horum tamen inſcius planè, alienôque ſcopo propoſita proponens. Ex quibus denuo clareſcit, quam miraculoſa ſuis operibus & creaturis, uti ubique, ita etiam præ aliis in hoc noſtro *Divina Majeſtas*, dum magnus hic vir neſcit, quantum ſciat in rebus Chymicis, & quam immerito & injuſte tantus ſit Chymico-Maſtix; Cùm econtra tot ac tot Naſutuli, Philauti, Chymicaſtri crepent in ſimilibus ſeſe multa ſcire; cum tamen omnia, vel ad minimum plurima & potiora arcaniſſimi hujus Myſterii neſciant.

Modò dictus immortalis *Kircherus*, Mundi Subterranei Tomô II. Libr. 12. Sect. 1. cap. 1. p. m. 327. inter alia, in hæc erumpit verba, de Rerum Panſpermiâ, ſeu de Virtute ſeminali catholicâ loquens: *E ſacris Moſaicis Oraculis, quæ meritò omni humanæ cognitionis certitudini multis paraſangis anteferre debemus, conſtat, Conditorem omnium, Deum in Principiò Rerum Materiam quandam, quam Nos non incongruè Chaoticam appellamus, è nihilo creâſſe. Gloriosus enim Deus creavit omnia ſimul, intra quam, quicquid in Naturâ rerum mixtarum, ſubſtantiarumque materialium poſtea producendum erat, veluti ſub Panſpermiâ quadam, confuſum latebat.* Et paulò poſt inquit: *Quæ cum ita ſint, meritò hôc locô quæri poteſt, quænam fuerit illa Panſpermia, vis ſeminalis Rerum omnium productrix? Dico, fuiſſe Spiritum quendam materialem, ſeu ex ſubtiliori Cœleſtis Auræ, ſive ex Elementorum Portione compoſitum, fuiſſeque vaporem quendam Mercurio-Salino-Mercurialem*, (facile hîc quilibet ſubolfacit vitium typographicum; dum pro Mercurio-Sulphureo-Mercurialem legendum Salino-Sulphureo-Mercurialem, Autoriſque Mentem ſequens ſtatim pagina explicat.) *Semen Univerſale Rerum, Elementis à DEO concreatum, originem omnium eorum, quæ in Mundô condita ſunt, Entium corporeorum. Hic enim pro naturâ Matricum, quibus inditus? in Matricibus quidem inanimatis Mineralia & Metallica Corpora, in Vegetabilibus Plantas omnis generis, in ſenſitivâ naturâ Animalia juxta côgruam unicuique naturam inſitione mirifica producit, & in tot corpora mixta, quot ſpecies Rerū ſunt, combinatione ineffabili, ſoli Deo nota, individuatur.*

Et in diſquiſitione, pag. ſequ. *Unde non immeritò hoc, tanquam ſemen Univerſale Naturæ, Spiritum Salino-ſulphureo-Mercurialem, unam Subſtantiam triplici virtute diſtinctam nuncupandam cenſuimus; Proximum rerum omnium principium, elementis, quæ hujus vehiculum quoddam ſunt, & Materiam remotam, ab initio rerum inditum, & ad rerum omnium conſtitutionem compoſitionemque à Deo deſtinatum; Cum nihil ſit in rerum Natura, quod ex hac triplici virtute, in uno ſale Naturæ contentâ non conſtituantur.* Plura, ſis, vide apud Authorem, in hoc, aliiſque locis pluribus.

Quemadmodum igitur *Spiritus* hic *Mundi Univerſalis*, Anima hæc Univerſi, Sal hoc Naturæ Aſtrale, Unum hoc à quô omnia, Balſamum hoc catholicum, Mumia hæc generalis, genuinum hoc Aurum Philoſophicum, deſideratiſſimus hic Philoſophorum Mercurius, puriſſima hæc Cæli ac Elementorum omnium Quinta eſſentia, Superiora & Inferiora omnia fovet, nutrit, conſervat, ſine cujus influxu perpetuo nihil dictorum cunctorum vivere, vel ſubſiſtere poteſt, ita quoque ex hôc Subjectô jure-meritò quærimus *Tincturæ* Noſtræ *Univerſalis*, nomini ejus convenientem Univerſalem Materiam.

Cùm verò Spiritus hic igneus, Sal hoc cœleſte ſummè ſit volatile, inviſibile, ac quaſi inſenſile, ideò infallibiliter indiget cujuſdam Corporis vel Materiati, per quod, ac in quod agat, vel quô mediante operationes ſuas in actum deducere valeat. Sed quônam modô ac mediô ſit concentrandum ac incraſſandum verum hoc Jovis Nectar, Solare Sulphur hoc Philoſophorum, quomodo capienda ſit hæc Hermetis Avicula, variè ſeſe exercuerunt, ſuaque cerebella exſiccarunt, atque in hujus captutâ non leviùs ſanè, quàm in ipſâ materiâ inveniendâ, & cognoſcendâ hallucinati ſunt Chymiatrorum plures; partim non infimi quoque ſubſellii. Proinde etiam, non minùs ac ipſam Materiam, magni Artiſtæ occultarunt, vel obſcuriſſimè publicô expoſuerunt Chymicum hoc ſuum Rete, ſuum Magnetem, ſuum Chalybem, quem vocant; adeò quidem, ut non pauci verorum Chymicorum Philoſophicum Mercurium, vel Spiritum illum aëreum ſatis manifeſtè detexerint; quomodò autem hic ſit figendus, cum ſale fixô conjungendus, fermentandus, &c. hîc aut Aqua iis ipſis hæret, aut illi hæſitant, idque occultant, ut Aqua aliis hæreat.

Quoniam igitur ex hactenus dictis clareſcit, quòd è Chaoticô illô Ente primô res omnes generentur; quod ex hoc unô fiant omnia, Deô in generali creatione ſic volente & ordinante; Dum nimirum illud ſemen catholicum influit in cuncta corpora materiata, ibique ſubſiſtit in horum Matrice; tunc Virtute per Protoplaſten inditâ ab irradiante ſeminis Aſtralis influxu excitatur aliqualis mixtio, vel unio; (Neoterici magis nervoſè vocitant fermentationem;) tunc è dictô ſubjectô pro hâc vel illâ Creaturâ efficiendâ diſpoſitô oritur hæc Arbor, hæc Planta, hoc Minerale, hoc Metallum; Et ita porro procedit rerum omnium generatio, nutritio, auctio, conſervatio. Sic ipſe homo certe traducitur & generatur è ſemine Parentis.

Generatio autem hæc minime perfici alibi poteſt, quam in Utero Materno; ubi hujus ſit Miſtio & Fermentatio cum illis, quæ Mater operi confert. (Loquor de modo generationis ordinario; luſus & errores Naturæ, Exemplaque extraordinaria me non feriunt;) Sic quoque Semen

Brutorum

Brutorum non generat, niſi in Matrice apta. Idem eſto judicium de Regno minerali & vegetabili. Quamvis enim v. g. Semen braſſicæ, raporum, cochleariæ, &c. &c. ſæpe-ſæpius, vel etiam diu exponas aëri, radiis Solis vel Lunæ, Rori, Pluviæ, extra dubium dicto hoc Spiritu architectonico imprægnatis, neutiquam tamen perfecte, & ſolito more producet ſibi ſimile, niſi communicetur terræ, mediante ſale fixo ad Generationem & Fermentationem diſpoſitæ.

Proinde Materiam *Tincturæ Univerſalis* perfectam & genuinam nullo plane alio modo exiſtere poſſe, ac jam dictum, ſtatuo. Hinc eandem lectori propono ſub tali deſcriptione, aut definitione: *Materia Tincturæ Univerſalis eſt Subſtantia, è primis catholicis, & purioribus rerum omnium principiis orta, mediante Aere, ſub forma Salis volatilis, inviſibilis, ac ſumme penetrabilis, legitimis & balſamicis Anni temporibus cum ſale Terræ centrali fixo, quod ejuſdem cum Sale volatili eſt Originis, unita ac fermentata.*

Dixi, 1. *Subſtantiam è primis, catholicis & purioribus principiis rerum ortam.* Quid per hæc Principia indigitetur, modo adducta è *Kirchero*, aliaque docent, ut ample eadem hic repetere, ſupervacaneum judicem; duobus ſaltem verbis addens, quod hæc ſint pars ſubtilior, purior, & magis perfecta, ac quaſi quinta eſſentia vel extractum Cœli & Elementorum; per quorum influxus Aſtrales & æthereos non modo generantur, ſed etiam conſervantur, ac nutriuntur, res omnes, & hoc per peculiarem à *Deô* implantatam ſuperiorum ac inferiorum familiaritatem ac harmoniam.

Dixi 2. *mediante Aëre.* Quamvis enim dictum *Ens Univerſale* in omnibus contineatur Elementis, illudque de horum Eſſentiæ puritate participet; nihilominùs Aër ob ſuam tenuitatem ac penetrabilitatem magis commodus eſt, locô vehiculi occultum hoc Principium tam generativum, quàm conſervativum quibuslibet ſublunaribus communicandi. Conſtat enim Phyſicâ experientiâ, huncce loca omnia, etiam abſtruſiſſimos Mundi angulos permeare, veluti perpetuum quoddam Mobile, aut nunquam otioſum Macro-& Micro-coſmi Oeconomum inibi contentis pro naturali uniuscujuſque deſideriô advehere novam Generationi, Nutritioni ac Suſtentationi aptam materiam.

Adponam adcurata Verba Joh. Joach. *Becheri*, ſupplem. in Phyſic. Subterran. Cap. 5. p. 70. 71. prolata: *Hic eſt ille Spiritus, qui in Aëre habitans, omnia, etiam inſecta Terra, vivificat, Fluminum Aquas fermentat; in venis Sanguinem movet, & tingit; in mineris Metalla producit; in vegetabilibus in flores & fructûs excreſcit; omnibus omnia in omnibus; in Nubibus pluit, tonat, ningit; in Terris creſcit, floret, germinat, in Animalibus vivificat, alternat, digerit; in Mineris fumat, penetrat, figit; arte applicitus Vitam conſervat, Morbos curat, Metalla tranſmutat; in Volatilibus volatilis, in fixis fixus, in Animalibus animalis, in Vegetabilibus vegetabilis, in Mineralibus mineralis, Philoſophicus Chamaleon; in omnibus autem natura perfectiſſima, proprietatis penetrantiſſima, ſubſtantia tenuiſſima &c.* Huc uſque *Becherus.*

Propterea inconcuſsô innititur fundamentô antiquum illud Chymiæ dicterium, quòd occultus in hôc lateat cibus. Tantum enim contribuit conſervationi ac Vitæ omnium *Aër*, ut citiùs Cibô ac Potu, quàm hôc ipsô carere poſſimus; adeò, ut firmâ ſtet connexione hic Circulus: *Quamdiu vivimus, tamdiu reſpiramus; Quamdiu reſpiramus, tamdiu Aërem attrahimus; Quamdiu Aërem attrahimus, tamdiu vivimus.* Siquidem continuâ conſtat experientiâ Aërem clarum & laudabiliter diſpoſitum communicare creaturis omnibus ſanitatem, ſtatumque vegetum; Si vero atomi impuræ à Globo terraqueo elevatæ illum conſpurcant & turbant, communi miſeria inſequuntur Hominum non modo & Brutorum calamitates morboſæ, ſed aliarum quoque rerum corruptiones ac interitus. In animalibus enim Sanguinis circulum in ſtatu naturali fovet, ſanguinem volatiliſat, ejuſque cruditates præcipitat, & diſſipat. Sic nôrunt Philoſophi per ignem plures, *caput mortuum ſpiritus vitrioli* libero expoſitum aëri per temporis ſpatium, (ita tamen ne manifeſtis radiis ſolaribus, aut pluvia alteretur,) ab aëreis atomis nova virtute olim ſibi indita imprægnari, & quaſi reviviſcere; ut ſpiritum priore puriorem ac ſubtiliorem deſtillatione emittat. Quam encheriſin itidem *Sale Tartari*, ac aliis alcalibus, item in coctione *Nitri*, *Vitrioli*, *Aluminis*, variiſque rebus procedere, jam diſcunt Pyrotechni curioſi, id eſt, qui non ſolum credunt, quod Anteceſſores noſtri (ſummo quidem honore digni) crediderint, & cognoverint; ſed qui arcana naturæ ſcrutantes in ſudore faciei veſcuntur ſuo pane.

Sic propria teſtor Experientia, Me *Venetiis*, *Patavii*, ac alibi in *Italia* obſervaſſe apud uno-plures Pharmacopæos rariorum ac novitatum avidis nonnulla publice exponentes, quod viperæ aliquot ſaltem dies natæ, vitro capaci, ligatura bene munito incluſæ, Vitam non modo ſuſtentaverint; ſed & ſolitum corporis augmentum acceperint; & hoc, neceſſitate ſic urgente, ſine ſolidioris alimenti uſu, ex ſolo illo dicto occulto *Aeris* omnia penetrantis cibô.

Non minus elapſi Anni Menſe Septembri Araneam magnam (die Creutz-Spinnen) incluſi vitro capaci, illudque ligatura bene munivi, experturus, quamdiu ſine craſſiore cibo ipſi ſolito, veſpis, muſcis, &c. viva ſupereſſe valeat. Hæc ad quinque Septimanas vegeta ſatis in vitro degebat, tranſcurrebat, aliquando fila texebat. Tunc vitro ſubito aperto indebam ſimilem araneam recens-captam, has ambas aliquoties inveni acriter dimicantes & pugnantes, donec poſt 12. dies poſterius immiſſa à priore morſu fuerit læſa in corporis denſa & gibboſa parte materiam ſubflavam pinguem effundente, hinc mortua; Prius vero incluſa, finita decima ſeptimana, quietiorem ſeſe ſucceſſive gerebat, atque ob nutrimentum ſolidum, ſolitumque tam diu denegatum debilitata, tandem moriebatur. Jam non attingo exempla hominum longa & inſolita abſtinentia ſeſe ſuſtentantium, ubi ſua itidem, omne extra dubium contulit, aër; De quibus conſulantur *Fortunius Licetus*, *Sennertus*, alii.

Dixi 3. *Sub forma Salis volatilis, inviſibilis ac ſumme penetrabilis.* Spiritum hunc æthereo-aëreum, verum illum & proximum *Dei* O. M. pro conſervandis ſuis Creaturis omnibus amanuenſem, non immerito Salis nomine deſcribunt Chymicorum plures; cum ipſi propriæ qualitates ſalinæ apprime conveniant. Sal enim generaliter ſumpta ejus voce indicat Subſtantiam ſumme perfectam & balſamicam; adeò ut centrum cujuſvis fere rei in ſale lateat. Sic videmus in reſiduis plantarum, &c. combuſtarum, aut calcinatarum cineribus ſal eſſe præſens, efficaciam ſuam cuilibet, excoquenti vel elixivianti manifeſte demonſtrans.

Dixi autem hoc *Sal volatile*, *inviſibile*, *ac penetrabile*,

trabile, cum ob ſupremam eſſentiæ ſuæ puritatem ac tenuitatem viſum & tactum noſtrum effugiat, ac ob incomparabilem ſuam penetrabilitatem ubique reperiatur. (Artificioſæ illæ, & natura quaſi invita factæ vacui demonſtrationes Valeriani Magni, Dn. de Guerike, &c. valde curioſæ me non tangunt, cum hic agatur de motu aëris ſpontaneo & naturali.) Quomodo autem aër cum ſuis contentis alia loca occultiores etiam abyſſos penetret, cum à multis, uti prolixe ita perſpicue jamdum ſit Publico communicatum, hic repetere, extra meum eſt propoſitum; propterea Lectorem ad illos remitto.

Dixi 4. *Cum ſale terra Centrali fixo.* Ex hactenus dictis manifeſte pateſcere nullus dubito, Materiam Materiæ Noſtræ Univerſalis quidem conſtare è ſale hoc catholice principiante, è concentrata hac Cœli, Elementorumque eſſentia. Cum autem hoc ſit ſumme volatile ac fugitivum, ideò etiam, ceu de rebus aliis omnibus monitum ac probatum, retinaculi, corporeitatis, aut materiati cujuſdam indiget, in quo operationes ſuas perficere, atque in actum deducere valeat. Et quemadmodum Aër huic Materiæ inſervit, ut mediante ejuſdem vehiculo, volatilitate ſumme penetrabili loca omnia tranſeat, ita è contra *Creator* dignatus eſt Terram, ut ſit ejuſdem Receptaculum, vel potius Macrocoſmi laboratorium.

Verum enim vero, cum non quodlibet fiat è quolibet, juxta commune Phyſicorum effatum, neque è quolibet ligno fiat Mercurius, juxta vulgare adagium, ſic non eſt, ut quiſquam ſibi perſuadeat, quamlibet terram, quodvis minerale aut Metallum æque apta & diſpoſita eſſe, tanquam Materiam proximam, pro legitime recipiendo æthereô hoc hoſpite, pro capienda & debite retinenda hac Hermetis avicula, quam dicunt Artis filii. Sed primus & primarius *Orbis Architectus* omniſcia ſua providentia pro fœtu hoc miraculoſo concipiendo, fovendo, nutriendo, pariendo non elegit aurum, argentum, adamantes, ambram, perlas, aut ſimilia pretioſa ſubjecta; ſed in viliſſima & nauci æſtimata quadam terra (quam itidem dignatus eſt olim, ut Materiam præbuerit *Adamo* ad *Sui* Imaginem condito,) per hoc ſal centrale fixum fœcundam & fertilem condidit Matricem.

Præ aliis igitur ad opus noſtrum eligenda terra pinguis, ſubnigra, vel è nigredine rubeſcens, & nitroſa, ſalinis nitri atomis turgida, qualis pro nitri excoctione adhibetur, item fertilis illa, quæ pro agris fœcundandis in uſu eſt, & Marga (Märgel) audit; limoſa item, mixta aliquâ arenoſâ parte.

Minime autem conducit terra nimium viſcoſa aut tenax, cum in tali corpore nimis glutinoſo non adeo large & copioſe inhærere, ac ſeſe inſinuare valeat ſal aëris volatile. Multo minus ſit nimium ſicca & arenoſa, cum Spiritus Mundi aut minus ſufficienter ſeſe agglutinet, aut tranſeundo ob laxitatem Corporis magis profunde terram penetret, & interiora petat; ſed ſit moderatè pinguis, & ſimul quodammodo arenoſa, ut ſic ab admixtis arenæ corpuſculis, & ſtriis pinguiuſculum Terræ corpus poroſum, dilatatum, & quaſi retiforme reddatur; quo gratiſſimus hic Hoſpes eò commodius hîc habitare valeat.

Hæc eſt vera Minera, verum Metallum, verum Nitrum Philoſophicum, hæc eſt vera Terra virginea & pura, qualem deſiderant, qualemque innumeris ferè occultis nominibus deſcribunt Artiſtæ. Debet quidem omnino pro recipiendo lubrico hoc aëris Mercurio corpus eſſe glutinoſum, terreſtre, minime tamen nimis fixum, qualia ſunt Metalla, Nitrum & Mineralia, aliaque ſimilia corpora perfecta, utpote quæ multis heterogeneis, difficillime ſeparabilibus conſpurcata impuritatibus; ſed naturæ ſit inter hæc mediæ. In tali enim terra uberrime reperitur ſal centrale fixum, inibique faciliùs & copioſius poteſt obtineri, inque Fermentationem commoveri, quàm ex aliis ſubjectis.

Dicitur autem centrale, quod ſal aëris aſtrale & volatile huic, quaſi terræ centro inhiet, utpote legitime diſpoſitæ matrici. Minime autem in proprio centro terræ hæc combinatio eſt quærenda, & expectanda; ſed potius in Philoſophico hoc centro; cum quælibet minera, & quælibet Terræ particula ſuum habeat centrum è Phyſicæ chymicæ fundamentis.

Terram dictam, ceu genuinum *Spiritus Mundi* diverſorium, ac materiam proximam aperuit mihi unus & alter chymiatrorum ſaniorum, ex illis quorum in ſuperioribus capitibus mentionem feceram, quod hac ipſa fuerit uſus ad *Tincturæ Univerſalis* laborem, eidemque optato eventu, ac feliciter ita ultimam impoſuerit manum. Alii itidem fatebantur, licet opus hoc non planè licuerit abſolvere, cum certo certius illis conſtiterit, omnipotentem Deì digitum hoc impediviſſe, & clauſulam ab ipſis deſideratam inhibuiſſe; nihilominus rem juxta puriorum chymicorum methodum, mentem & monita ſucceſſiſſe per tempus ex voto, talibuſque circumſtantiis; quales ab hoc opere feliciter ad finem tendente ſunt ſperandæ.

Sicco pede hic tranſgredi non poſſum nonnullos pro materia propinqua (& quidem non adeo inconcinne & abſurde, ſi ſecundum methodum Philoſophicam & legitime tractetur,) venditare ſequentem: Reperitur pluribus *Germaniæ* in locis v. g. prope *Caſſellas* Haſſiæ, prope *Numburgum* Thuringiæ, &c. in terra pingui, & limoſa lapis rotundus vel oblongus, nucum juglandum vel ovorum magnitudine, coloris ſubnigri vel cineritii, nullius ſaporis. Hic confractus in fruſtula, paucíſque ſeptimanis aëri, à pluvia & radiis Solis actualibus munito expoſitus, à Spiritu Mundi attracto redditur ponderoſior, dilabitur in pulverem vitriolico, id eſt, ſubdulci ſapore imbutum, qui aliquando manifeſto vitriolo viridi imprægnatur; aliquando vero & ſæpius per coctionem vel elixivationem elegans tale vitriolum inde extorquetur. Hoc ſuperficiaria ſaltem manu tractatum exhibet egregiam *Tincturam* purificantem, aperitivam, antiſcorbuticam. Mente verò Chymica ſagaciore reſolutum, inde paratur *Oleum vitrioli dulce* veterum aliquot Philoſophorum. Imò juxta alios majora habet in receſſu. De hiſce conſulatur Joh. Rud. *Glauberus*, Furnor. Philoſophicor. Part. 2. cap. 10. 11. 12. p. m. 59. 60 61. ſequent. & alii.

Hiſce ſubnecto, Magnum Patronum Mihi deteximiſſe, Terram, de quâ ſuprà egimus, pinguem & fœcundam pro Materiâ propinquâ, imò proximâ omninò poſſe haberi; dari tamen adhuc magis proximam ſi obtineri poterit, nimirum Terram illam flavam, quæ circa & ſupra Auri Mineram in *Hungariâ*, *Tranſilvaniâ*, aut alibi reperitur. Hæc enim præter id, quod Rete præbeat ſatis commodum capiendæ aëreæ Hermetis Aviculæ, participat de Sulphure Auri latentis volatili, quô mediante eò citiùs & meliùs ſe commoveri, exaltari ac in actum deduci patiantur Entia Noſtra Univerſalia; & hoc ob analogiam Sympathecicam quam

Aurum,

Aurum Metallornm nobiliſſimum cum ſuperioribus habeat; quamvis minime ſtatuamus, quaſi Auri magis perfectæ & fixiores particulæ hîc requirerentur.

Pro cujus Rei dilucidatione addo, celeberrimum illum, Mihi nunquam ſine magnô Honoris titulô nominandum Dn. D. *Michaelis* è dictâ terrâ Solari Hungaricâ juſſiſſe præparari, & extrahi per Amanuenſes ſpiritu aliquô appropriatô Tincturam; Poſtquam igitur aliquot diebus ſuper notata terrâ in Cucurbitâ vitreâ ſteterat menſtruum pro ſolitâ digeſtione abſolvendâ; ecce! omnes eæ partes cucurbitæ, menſtruô terræ Solaris quæ tangebantur, firmiter Aurô obductæ conſpiciebantur, adeò, ut difficillime poſtea hoc Aurum à vitri lateribus abradere licuerit; Hæc autem extractio vel Tinctura egregium & raræ virtutis præbebat confortans & ſanguinem purificans.

Fateor tamen eundem virum magnum ſequenti Anno itidem inſtituiſſe ſimilem Extractionem; at quamvis laudabilis efficaciæ obtinuerit remedium, cucurbitæ tamen inauratio neutiquam ſuccedebat; eam procul dubiô ob cauſam, quòd una terra atomis aureis & aëreis ſit magis imprægnata ac dotata, ac pro ſpiritu *mundi* recipiendô aptior, quàm altera; vel quod fortaſſis eadem non bonis conſtellationibus & debito tempore fuerit collecta. Hæc de terra ſolari dicta in medio relinquo; poſſetque eadem adhiberi eô modô, quo pro maturanda *Tincturæ Univerſalis* perfectione nonnulli Aurum debito tempore addunt labori; veluti caput ſequens docebit. Sufficit, quod ſuperius adducta terra pinguis & nitroſa à ſagaciſſimis chymiatris mihi cognitis pro verè proximo, univerſali & catholico ſubjecto labori fuerit deſtinata, eventu optato, nec auro perfecti auxilio per ſe indigeat.

Ex hoc ita præſuppoſito commodiorem & efficaciorem præberet *Materiæ noſtræ* Materiam terra circa fluvios auriferos in India occidentali reperta, cùm ſulphure Auri volatili vel Auro immaturô largiſſimè ſit imprægnata. Querebatur enim mihi in *Batavia* præcipuum quoddam dictæ Societatis *Indicæ Occidentalis* Membrum, quod arenæ aureæ, uti notum, ibidem collectæ, dum ea fuſione vel liquatione in corpus cogitur, ob nimiam, & reliquo Auro inſolitam volatilitatem, multum ponderis decedat, vel in auram avolet, ejuſdemque fixatio à pluribus rerum chymicarum & metallicarum apprimè gnaris fruſtra hucuſque fuerit tentata.

Cœterum, me neutiquam latet, aliquos peritorum è Neotericis Chymicorum materiam aliquam magis aptam judicare *Operi Univerſali* medicamentoſo, aliam verò ad Metallorum tranſmutationem catholicam. Quod egomet omnino in ſuô honore relinquo; ſaltem addens, quod talia oleant particularitatem, vel ſint analoga remediis ac modis particularibus; neutiquam vero ſint, nec vocari poſſint vera *Tinctura Univerſalis* vel Veterum ille *Lapis Philoſophorum*, proprie ſic dictus, cum communi teſtimoniô vel aſſertione hic utrumque perficere valeat.

Dixi 5. in definitione, quod, ſal terræ fixum ejuſdem ſit originis cum ſale volatili Æthereo; id eſt, licet hoc quodammodo diverſæ videatur Eſſentiæ cum ſale volatili aſtrali influente, cum hoc ſit naturæ volatilis, illud vero fixæ; nihilominus poſtea mediante fermentatione amicè congruunt & uniuntur. Ut ita ſal hoc terræ fixum, veluti omnia, natales debeat quidem ſuos ſpiritui Elementari, tamen poſtea amandatum ſit à Creatore, ac concentratum in fixam ſubſtantiam ad terram fertilitate imbuendam, ut & hujus matricem ad arduum opus noſtrum diſponendam. Hoc enim ſale fixo abſente minime fœcunda foret matrix *Terræ*, imo planè inepta pro recipiendo, legitimè fovendo, conſervandoque ſale volatili aëreo.

Dixi 6. Quod ſint unita & fermentata. Ex his duobus enim, quæ antea etiam fuere quaſi unum, hoc eſt, quæ iiſdem Principiis ſunt orta, ejuſdemque ſunt naturæ, neceſſariò denuò debet fieri unum; volatile enim redditur fixum, & fixum volatile; vel volatile figitur à fixo & fixum volatiliſatur à volatili, poſt aliquam eorum contranitentiam & pugnam; ut ita *Superius* fiat ſicuti *Inferius*, & *Inferius* ſicut *Superius* per univerſalem illum magnetiſmum, vel Sympatheticum conſenſum Superiorum ac Inferiorum ab *Archæo catholicô* in agente & patiente inſtitutum. Unionem autem dictam decenter & perfecte fieri non poſſe, niſi mediante aliqua fermentatione, teſtatum eunt adcuratiores Pyrotechni, dum nimirum per humidum terræ pingue & unctuoſum retinetur ſal volatile, atque ita in illa, tanquam Macrocoſmico laboratorio, per virtutem Matrici terreſtri innatam principiorum horum principiantium atomi heterogenea hactenus contentæ ſub ſubſtantia poſt amicam & lenem effervefcentiæ pugnam denuo conjunguntur, ac in deſideratiſſimam hanc tranſplantantur Materiam.

Verum quia generalis hæc unionis & fermentationis actio ac modus à variis Naturæ Miſtis uti ample, ita adcurate fuerit jamdudum tractata; meus autem ſcopus non ſit, alibi ventilata & propoſita hic ventilare ac proponere, ideo curioſum Lectorem ad ſuperius citatos Chymiæ Proceres, aliosque ablegatum volo; In ſpecie ſaltem addens, magnum Kircherum, ut Antagoniſtam *Tincturæ Noſtræ* ſumme fervidum, magnam lucem itidem accendere huic actioni & operationi, licet plane hujus inſcium, aliiſque intentum; Dum nimirum generationem Metallorum, Mineralium, Lapidum, vegetabilium, aliarumque rerum omnium more ſuo, id eſt, adcurate & ſolide depingit & enucleat. Cum autem ampliſſime eam rem tractet, neque omnia ab eo ibi allata huc referre operæ ſit pretium, ideò ille ipſe conſulatur tum in Mundi ſubterranei Tomo II. Libr. 8. Sect. 1. cap. 3. & 4. p. m. 6. 7. ſequ. Libr. 10. Sect. 1. c. 3. & 4. p. m. 167. 168. & Libr. 12. Sect. 1. cap. 1. & 2. p. m. 327. 328. 329. tam variis aliis in locis.

Dixi 7. Quòd fiat legitimis Anni Temporibus; hoc eſt, Neceſſarium etiam, inter tam varia alia quoque eſſe requiſitum, neceſſariamque enchiriſin, ad genuinam & proximam Materiam eò perfectiùs obtinendam, uniendam & diſponendam conſiſtere in hôc, ut ipſa colligatur, vel præparetur tempore fœcundô & balſamicô. Quamvis enim firmiſſimâ conſtet experientia, *Mercurium* huncce *Philoſophicum* nunquam feriari, aut eſſe otioſum; ſed ſemper & continuò circulô influere tempore diurnô, nocturnô, vernali, æſtivô; autumnali, hyemali; ac imprægnare quodlibet materiatum ſublunare virtutis balſamicæ tantô quantô pro ſui generatione, nutritione, conſervatione indiget. Nihilominùs Auram unô tempore magis eſſe maturam, magiſque gravidam virtute balſamicâ, Æthereâ, ac alterô; ac modò largiùs, modò parciùs Mundi animâ eſſe imprægnatam, radioſque,

ſolares

ſolares, motûſque lunares diverſimodè & manifeſtâ alteratione operari, & mulieres, & ruſtici noſtri nôrunt.

Ante omnia enim eligendus eſt aër purus, præprimis ſiccus, ſine vento violento & inclemente atomos ſpiritûs Mundi diſplodente. Cùm autem Archæus Aſtralis circa Æquinoctia & Solſtitia ſit magis fœcundus, & occupatus in operationibus & influxibus ſuis, vel etiam tunc purior, ideò præprimis obſervetur, ac in honore habeatur tempus circa Æquinoctium vernale, menſe item Aprili & Majo, cùm tunc aër turgeat largiſſimè effluviis generantibus, vegetantibus, nutrientibus; nec minùs circa Solſtitium Æſtivum, Sole exiſtente in Leone; ut & in Æquinoctio Autumnali; Reverenter tamen inſimul ſemper habeantur aliæ conſtellationes, prout aëris puritas & claritas prædominetur. Melior item effectus eſt ſperandus Lunâ creſcente. Tales enim leves quaſi enchiriſes vel ſolæ ſufficiunt, ut Te ipſum decipias, ſperatoque operationis eventu excidas. De quibus uberius capite ſequente, ubi de quomodo agetur.

Hæc eſt ingenua & genuina bono animo inſtituta manifeſtatio Materiæ *TincturæUniverſalis*, materiæ illius, quæ inauditis & quaſi incredibilibus Nominibus metaphoricis, locutionibus parabolicis, ac Ænigmatibus hieroglyphicis deſcripta, depicta, publico communicata; rectiùs forte dixerim, per hæc magis occultata, magis obſcuritatum tenebris involuta, avidas curioſorum intentiones magis confundens, magis turbans; Hæc fuit hucuſque innumerorum deſideratiſſimè deſiderantium deſideratiſſimum deſiderium.

Lectorum cuique liberum eſto, utrum dictis fidem adhibere, an derogare placuerit; mihi perinde erit: Denuo tamen affirmo me propoſita partim oculis, partim auribus hauſiſſe ex Ore magnorum Chymiatrorum, fide publica ſumme dignorum, hæc propria experientia ſanctè atteſtantium.

Rogatos quoque volo veros & peritos artis Filios, (cum ſpuriis illis, & Pſeudo-chymicis, nummiſugiſque ciniflonibus, nulla mihi res eſt, ceu aliquoties monitum,) ut modò prolata de hac materia conferant tam cum genuinis ſcriptis chymicis, quam in ſpecie cum Tabula Smaragdina Hermetis Triſmegiſti, de cujus extraordinaria eruditione præter alios conſulatur Nobiliſſ. Olaus Borrichius, in libris de Hermetis, ac Chymicor-Sapientia vindicata, ac de ortu & progreſſu Chymiæ) utpote communi fere operum chymicorum cynoſura & lapide lydio; & examinent, num verba perſpicuè hic adducta bene ſolvant Tabulæ illius metaphoras, ac invicem congruant; Hæc ipſa autem ita ſonant: *Verum ſine mendacio, certum & veriſſimum; Quod eſt inferius, eſt ſicut id, quod eſt ſuperius, & quod eſt ſuperius, eſt ſicut id, quod eſt inferius, ad perpetrandum miracula unius rei. Et ſicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius; Sic omnes res natæ ab hac readaptatione. Pater ejus eſt Sol, mater ejus Luna; portavit illum Ventus in ventre ſuo. Nutrix ejus Terra. Pater omnis Teleſmi totius Mundi eſt hic. Virtus ejus integra eſt, verſa fuerit in terram. Separabis Terram ab Igne, ſubtile à ſpiſſo, ſuaviter cum magno ingenio. Adſcendit à terra in Cœlum, iterumque deſcendit in terram, & recipit vim Superiorum ac Inferiorum; Sic habebis gloriam totius Mundi; Ideò fugit à te omnis obſcuritas. Hæc eſt totius fortitudinis fortitudo fortis; quia vincet omnem rem ſubtilem, omniaque ſolida penetrabit. Sic Mundus creatus eſt. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus hic eſt. Itaque ſum Hermes Triſmegiſtus; habens tres partes Philoſophiæ totius Mundi. Completum eſt, quod dixi de opere Solis* Hucuſque Tabulæ verba.

Cùm igitur hactenus ſit demonſtratum, Materiam *Tincturæ Univerſalis* debere neceſſariò componi, tanquam Principiis ſuis eſſentiis, è Sale volatili æthereô, & ſale fixô terræ per amicam fermentationem unitis, clareſcit, illos omnes, qui duas haſce partes non conjunxerint legitimè; ſed vel in parte volatiliori, vel fixiori ſolâ miditationes ac labores ſuos impenderint, propriâ ſuâ culpâ ſcopum verum non attigiſſe. Quiſquis etiam fuerit ille ſpiritum Aſtralem capiendi modus.

Quamvis enim hæc operatio fuerit inſtituta per calcinatos ſilices, marmor, magnetem, calcem vivam, ſal tartari, capita mortua, & plura ſimilia attractioni deſtinata, nemo tamen plenam & perfectam ſibi inde promittat ſpem ad arduum hoc opus obtinendum; & quidem ideô, quod talia materiata ob abſentiam humiditatis unctuoſæ vel pinguis, & ſalis fixi non ſint diſpoſita ad decenter perficiendam Fermentationem & unionem; vel ſi ſale fixô partim non careant, tamen illud non eſt purum; ſed heterogeneum quiddam. Secundum Artiſtas enim noſtros nihil alieni aut extranei debet accedere maximæ huic præparationi; Cùm puriſſima Noſtra Materia in ſe contineat uberrimè quibus indiget.

Minimè tamen hæc intellecta velim, quaſi debitum Honorem detraham Spiritui Mundi; nam hic non modò continuè adducit ex Pandorâ ſuâ pro Macrocoſmi & Microcoſmi vegetatione Sal Aſtrale, & Ignem Æthereum; ſed etiam egregia inde parari poterunt medicamenta, de quibus videantur, præter ſuperiùs allegatos Naturæ Myſtas, Nittnerus, Tract. de ſpiritu Mundi, & Frid. Hofmannus, Clav. Pharmaceut. Schröder. libri 3. cap. 3. p. 141. aliique plures.

Paulò mitius experiuntur fatum Ros, præprimis majalis, Aqua pluvialis, præcipuè martialis aut tonitrualis, & Nix; Non obſtante enim hôc, quod imprægnata quidem ſint ſale Elementari volatili, eique vehiculum præbeant ad Inferiora; aliter tamen conſiderari minime poterunt, quam Materia remota partim ob jamdum admixtas impuritates heterogeneas nonnullas; partim, quod neceſſarium ſal terreſtre fixum ipſis maximam partem deficiat. Ut proinde non pauca, eaque difficilia obſtacula occurrant illis, qui per hæc magnum hocce opus ſint aggreſſuri; perfectam & plenariam *Tincturæ* acquiſitionem ſibi hoc modo promittentes, quemadmodum nonnulli de tali inſperato ſucceſſu, ipſis accidenti, teſtari poſſent, ſi vellent.

Quæ de ſpiritu Mundi dixeram, hic quoque repeto, nimirum, me ambabus manibus concedere, imo ipſum pro virili deprædicare incomparabiles horum virtutes, quas in ſublunarium quorumcunque commodum largiſſimè advehunt; de quibus cùm fuſiùs loquatur maximus liber, *Scriptura ſacra* ipſa, multis ſane in locis, ut & libri plures Medici, ego taceo; hoc ſaltem adjiciens, quod inſigem quoque uſum medicamentoſum exhibebeant humano generi, adeò, ut Petrus *Borellius*, Hiſtor. Medic. cent. 1. Obſerv. 6. laborioſa & curioſa operatione è rore majali rariſſimam paraverit Auri ſolutionem; quod quoque teſtatur *Nollius*, cum aliis. De pluribus aliis medicamentis, partim

laudabilis efficaciæ jamdum propoſuerunt varia alii Autores, hinc illa repetere ſupervacaneum cenſeo; Lectorem potius ad eoſdem remittens; In ſpecie tamen allego clariſſ. Dn. *Morhöfium*, qui Epiſt. ad Dn. Dn. *Langelottum* de Metallorum transmutatione p. 35. ſequ. varia curioſa de rore majali proponit.

Ex antecedentibus innotuit benevolo Lectori, meum ſcopum eſſe, tractare de *Tinctura Univerſali*, id eſt, Myſterio non modo morbis omnibus ſeſe opponente; ſed etiam Metalla imperfecta in perfectiora & puriora exaltante; Non poſſum tamen non, quin adnectam, quòd unus & alter in Pyrotechnia aliàs quidem bene verſatus & excitatus ſtatuat, dictam *Tincturam* quoad uſum Catholicum Medicum præparatu plane impoſſibilem eſſe; metallicam verò tranſmutationem perfici poſſe per ſalia ſimpliciter conſiderata; minime concurrente influxu vel operatione Aſtrorum Æthereo, veluti hoc in Tractatu partim rationibus Phyſicis, partim variorum experientia & teſtimoniis demonſtravimus; Spiritum autem Mundi & ſal terræ centrale, ut & horum analoga, rorem majalem, aquam pluvialem, Nivem, &c. nihil plane conferre imò ſupervacanea, fruſtranea, inepta eſſe.

Fateor quidem, me neutiquam hic pluribus litigando aut controvertendo extravagari velle; ſed patiar unumquemque abundare ſuo ſenſu; potius inſuper opto, chriſtiana monitus, motuſque charitate, ut quilibet mortalis experimenta ſua Proximo ac Poſteritati utilia profutura communicet, & immortalia relinquat; tamen pro veritate in naturalium ſcrutatione melius eruenda, ſine bile omni dico, me minime latere, quam adcuratè hactenus, non quidem tam prioribus atque noſtro ſeculis, quam aliquot ſaltem luſtris Philoſophi per ignem inquiſiverint in doctrinam ſalium alcalium & acidorum; ut proinde gratuler nobis, quod Divina clementia mirabiles horum operationes, incomparabilemque energiam in rebus medicamentoſis, & Metallariorum, & quæ his affines, magis magiſque patefieri concesſerit.

Gratulor quoque potius Chymiæ in ſpecie quod in tantum honoris faſtigium fuerit elevata, ut contra tot, tantorumque negantium, virorum partim in re literaria & chymiatrica ſanè magnorum autoritatem, mediante efficaci ſalium, & quæ his affinia ſunt, caute mixtorum virtute, poſſibilitatem tranſmutationis metallicæ cuilibet incredulo hodie ad oculum demonſtrare valeat, veluti & ipſe oculos & manus meas ejus rei poſſum appellare teſtes. Concedo inſuper, opus hocce ſic extendi & exaltari poſſe, ut præter dictam poſſibilitatem in ſimilibus mixturis metallicis neutiquam fruſtra ſemper inſtituatur labor; ſed aliquando non ſine lucello ac fœnore operetur operator.

Verum enim vero, quod mediantibus ſolis ſalibus, v. g. borrace, ſale tartari, cineribus clavellatis, Arſenico, mercuriô ſublimato, nitro, alumine, lapide calaminari, & ſimilibus, (ſolis dico, quatenus propria horum qualitas, juxta hoſce Autores, opponitur *Tincturæ Univerſali* tranſmutanti, vel influxu æthereo opem conferenti,) dicta corpora impuriora metallica, mineralia; & his confinia, ut ut variè & verè Phyſicè mixtis ita perfici, horum firmiſſima repagula reſolvi, ac divelli poſſint in tantum auri vel argenti augmentum, quale capite tertio nominatum, & certa diverſorum experientia munitum eſt, ut videlicet unicum *Tinctura* granum aliquot centum, imo millia granorum tingere valeat, hoc ſanè nondum credent plures Pyrotechniæ medicæ cultores, uſque dum rationes firmiores, clarioraque in lucem producantur experimenta. Effectus enim univerſalis aliam, quam univerſalem præſupponere non poteſt cauſam.

Nam in omni actione proportio requiritur neceſſaria inter effectum & cauſam; Dum igitur ſalia, per ſe intellecta, fundunt corpora impuriora metallica aut mineralia, perfectioris & purioris ſubſtantiæ pars major extorqueri inde minime poterit, aut expectanda erit, quam vel illud corpus metallicum ratione eſſentiæ in ſe continet, vel ſalia addita, ratione innatæ qualitatis, communicare poterunt.

Hinc talia ſalia è Philoſophiæ Pyrotechnicæ fundamentis nervosè & decenter mixta pro ſua virili, hoc eſt, quantum pro naturæ ſuæ viribus valent, in ſubjectum corpus agunt ſubtili penetrativitate, ibique contentas & reperiendas diſperſas valde & fixas atomos auri vel argenti cribrant, vel percolant quaſi, & ſeparant à cruditatibus impuris. Ipſa autem ſalia multo ſunt pauperiora, quam, ut ope innatæ qualitatis tali corpori aliquam portionem puriorem auream contribuant, vel ut illud ditent, ac imprægnent virtute aurifera; ultra enim poſſe ſuum nemo obligatur; nec ullus plus poterit dare, quam habet in receſſu.

Hoc modo per ſalium penetrabilitatem paratur *Venus alba*, item è Zinko; Cuprô, &c. varia Auro & Argento quoad figuram externam analoga; Examen autem igneum Cupellæ, vel etiam crucibuli evincit, & demonſtrat differentiam talium à genuino auro & argento manifeſtam.

Propterea plenaria & tam larga metallica tranſmutatio è conjunctione & auxilio ſalium propriè conſideratorum minimè erit ſperanda; ſed opus hoc omnino ſub favonio Divino diriget influxus Aſtrorum; cùm ſal æthereum inſignem habeat familiaritatem & analogiam cum corporibus ſalinis communibus; & hæc illius ſint quaſi ſpongia, matrix, vel receptaculum attractivum, & ita ſeſe facilè & libenter uniunt invicem, ſubjectaque hæc terreſtria virtutibus cœleſtibus irradiantur continuò, & fœcunda redduntur. Aſtra enim regunt Homines, (& ſublunaria) ceu regit aſtra Deus.

Sic Fridericus *Hofmannus*, in Clave ad Pharmacop. *Schröder*. Libr. 3. cap. 9. p. 195. cum *Morhofio*, ex Epiſt. de Metallor. tranſmutat. ad *Langelottum* p. 29. 30. nervosè inquit: *Magna Naturæ architectonicæ ſunt inſtrumenta ignis & ſalia; ſed varia, ut varia ſunt corpora, corporumque miſtiones, quorum miniſterio, pro ſubjectorum ingenio in compoſitione & diſſolutione eorum utitur. Ea tamen eſſentiam illorum non ingrediuntur. Miras in corporibus tum aliis, tum metallicis beneficio ſalium Natura facit viciſſitudines*, &c. &c. Non minus adcuratè philoſophatur Johannes Joachimus *Becherus* in Supplem. in Phyſicam ſubterran. cap. 5. p. 78. qui cum acutiſſimo Ken. *Digbæo* dè plantarum vegetatione, dum granum unum hordei artificialiter nutritum & præparatum 249. caules, & 18000. grana produxerat; ſic loquitur: *An exiſtimas, tantummodo eſſe ſal nitrum, quod attractum in ſemen aut radicem hanc fertilitatem adferi? minime gentium; Illud extemplò exhaurietur, nec tam immenſæ progeniei materiam ſubminiſtrare poſſet. Sal nitrum eſt ibi inſtar Magnetis, quod attrahit ſimilem*

ſimilem ſalem, quo aër redditur fœcundus. Hinc Coſmopolita anſam arripiebat, ut diceret, quod in aëre occultum ſit vitæ alimentum, &c. &c.

Salium (ſecundum ſuam naturam intellectorum) ad arduum hoc opus, perpetrandum inſufficientiam demonſtrant quoque à Protoplaſta ſic ordinatæ, perpetuo circulo continuantes in Sublunaria omnia influentiæ cœleſtes, teſte quotidiana experientia in ſingula tria Regna æquè Imperium ſuum exercentes. Quamdiu igitur dictus Aſtrorum influxus in Sublunaria non poterit negari, quamdiu harmonia Superiorum & Inferiorum firmo ſtabit talo, ceu ſtetit à primo rerum creationis principio, & quamdiu contra autopſiam non audebit diſputare vir prudens, tam diu etiam magna hæc metallorum tranſmutatio non aliter quàm univerſali hac ætheris irradiatione erit poſſibilis. Artem etiam æmulam & miniſtram, vel ad ſummum aliquando adjutricem eſſe Naturæ, non verò magiſtram, Sole, cùm ſudum eſt, clarius apparet.

Pro regno quolibet vel unicum ſubnectam exemplum; & ut jam à minerali incipiam, dico, caput mortuum vitrioli poſt deſtillationem planè exſuccum aëri per tempus expoſitum primævam & innatam ſuam qualitatem recipit; quod adhuc largius & felicius experitur terra mortua è coctione nitri & aluminis reſidua, ut poſtea majori fœnore prioribus uſibus coctionis poſſit deſtinari. Illud idem in pluribus aliis ſic etiam procedere, norunt ſagaces Chymici. Nobiliſſ. *Langelottus*, in Præfatione in *Tilemanni* experimenta, ut & in epiſtola ad Naturæ curioſos, p. 19. inquit, *veram auri ſolutionem fieri non poſſe, niſi per ſal aëris, unicum ſolvens catholicum.* Si itaque ſalia communia, ſine auxilio ſalis aërei, tantum non poſſunt, ut reſerent aurum, quomodo vilioribus corporibus planè poterunt communicare nobiliſſimam hanc & fixiſſimam auri eſſentiam?

In Regno animali, Homo per aliquot menſes, vel ſeptimanas hypocauſtum non deſerens, vel carceri incluſus redditur cachecticus, præcipuè ideo, quod ſanguinis maſſa non decenter circulata, nec à ſale aëris influente debitè volatiliſata, nec ſpiritus noſtri novo robore balſamico aërearum atomorum, more ſolito, ſint recreati & fœcundati.

Sic Auram unius Provinciæ, imò Urbis eſſe ſalubriorem altera; Homines item uno in loco eſſe vivaciores, ac in altero, quis eſt in œconomia Phyſica tam rudis, ut negare audeat? ſic v. g. in Italia, ob radios Solis magis exaltatos, aëriſque tenuitatem conſpectui noſtro ſeſe offerunt plures ætatem ſenilem ingreſſi, quam in Batavia inter maximam etiam Hominum frequentiam, cujus cauſam non immeritò adſcribimus evaporationibus putridis è locis pluribus uliginoſis, aquiſque ſtagnantibus, hic copioſè in auram adſcendentibus, illamque corrumpentibus. Imò in una atque altera urbe pro puriore vel impuriore aëris diſpoſitione tam Homines, & quidem præcipuè, quam etiam Bruta & vegetabilia vitam ſuam vivunt modò vel vegetam vel morboſam; dubitans in memoriam ſibi revocet adfectus contagioſos, peſtilentiales, item catarrhales, quos dicunt.

Regnum vegetabile quod attinet, frutices, Herbæ, & ſimilia Vegetabilia contra Hyemis injurias in cellam repoſitæ vivunt quidem, aliquando etiam protrudunt folia, flores, quod quoque dicto tempore præſtat ramus ceraſorum, &c. Hypocauſto calefacto immiſſus. An autem hæc colore & odore ac vigore ſint æquiparanda illis in horto creſcentibus, roris, vel aquæ pluvialis, ſimiliumque aëriferorum balſamo quotidie refocillatis; an item ceraſi ramus in hypocauſto fructus producat, teſtem appello experientiam, rerum omnium magiſtram. Sic poterit curioſus, contrarium ſentiens vegetabilia tempore æſtivo frequenter humectare aqua fontana ſale volatili, aëris non adeò volatiliſata & fœcundata, & experietur debiliorem vegetationem, vel plenarium interitum herbæ. Quantum fertilitatis ſæpius vel unica pluvia regno vegetabili adferat, notum eſt non modo lippis & tonſoribus; ſed & Ruſticorum puſionibus, & aniculis.

Sic Aromata, aliaque innumera ſub noſtro Climate non creſcere ob radios Solares magis opacos & ſteriles, norunt omnes. Crocus autem, Rhabarbarum, Tabacum, aliaque tranſplantata, analoga ſaltem, non vero æquali virtute operantur. Notum eſt nonnullis Botanicis, florem mirabilem noſtrum Peruvianum, ceu vocatur, eſſe galapium Indorum; ſed ſumme debilem edere purgandi effectum, & extero galapio minime comparandum. Hinc non inconcinne ſtatuit Clariſſimus *Balduinus* Tractat. de Auro Auræ. cap. 3. p. 40. rorem in Germania minus ſalis Mundi eſſe feracem, ac in cæteris calidioribus regionibus, præſertim Ægypto.

CAPUT VI.

Monſtrans quomodo præparetur Tinctura Univerſalis.

Capite præcedenti ingenuè propoſui, cuinam materiæ natales debeat *Tinctura Univerſalis*, quantum quidem de ardui & incomparabilis hujus myſterii notitia detegere tenuitati meæ per veteranos nonnullos in veræ Chymiæ caſtris milites placuit Divinæ Sapientiæ. Nunc operæ erit pretium, ut ſubjungam eodem candore, eaque ingenuitate proximo exponam, quanam methodo legitima illius præparatio ſit obtinenda & inſtituenda. Poſt materiam enim cognitam hujus ignorantia ſimilis omnino eſt fugitivis illis, famem, ſitimque augentibus *Tantali* dapibus; vel *Adamanti* radios lucidos non ſpargenti, niſi remota corticis exterioris impuritate & craſſitie; vel carni crudæ per coctionem eſurienti ſtomacho non accommodatæ; vel panno pro frigore arcendo in veſtem non conſuto.

Antequam vero ipſam aggredior tractationem, denuo, & quaſi ex ſuperabundanti moneo, quod quidem cuilibet liceat legere & mirari miraculoſa *Majeſtatici Dei* opera; illos verò, quos in ſuperioribus indignos nominavimus, benevolè iterum iterumque rogatos volo, ne obliviſcantur cautelarum ibidem propoſitarum. Si verò mentem aut frivolam manum intempeſtivo ac impio ſcopo huic operi admoverint, accidatque eventus fruſtraneus, inſpiratus, triſtis, jacturam temporis aurei, aureorum nummorum, ac Famæ pluſquam aureæ non ſine mundanæ & æternæ Salutis periculo perpeſſam ſolummodo propriæ pravæ concupiſcentiæ adſcribant.

Quamvis enim quilibet in ſuo officio aut profeſſione Talentum concreditum legitimè ut obſervet, Conſcientiæ ſtimulo adſtringitur; tamen, qui manum

manum adplicat operibus medicis, unum de rebus inter mundana magis arduis aggreditur, licet à multis leviter ſaltem judicetur & tractetur. Nam non hic luditur de corio Brutorum, ſed Hominum; non agitur de auro, de gemmis, de Chocolada, ſed de Homine ad *Dei* imaginem condito, in quo aliquid Divini habitat, quemque Chriſtus pretioſiſſima Sanguinis ſui purpura redemit; Agitur item de ipſius Medici animæ ſalute; Dum hic aliquid neglexerit de illius ægroti ſanguine in magno illo rationum die rationem ſibi reddendam, certè imprimat memoriæ. Si itaque in ſtatu communi medico & medicamentoſo tam ſeveras definit leges Conſcientia, facile concludendum eſt, non cuilibet liberum eſſe frivola mente, ludicraque manu tractare *Tincturam Univerſalem*, utpote, quæ eſt τὸ πάνυ rerum medicarum.

Quemadmodum igitur debita veræ materiæ cognitio maximus innumeris operatoribus fuit lapis offenſionis, ita non minus ingenua hujus jam cognitæ elaborandi via tot ac tot ſibi ipſis impoſuere, tot ac tot in acquirendo aureo hoc Vellere variarum opinionum ac diverſarum deſcriptionum procellis agitati naufragium ſunt paſſi; tot ac tot in turris hujus Babylonicæ exſtructione diverſitates linguarum ſenſuumque exortæ ſunt innumeræ.

Cùm enim cuidam operatori licuerit eſſe tam felici, ut genuinam arripuerit materiam, & neutiquam erraverit, pro laboris materia fortaſſis eligendo aurum, plumbum, mercurium, vitriolum nitrum, ſimiliaque corpora nimis fixa; neque etiam ſaltem in partem materiæ cœleſtem & volatilem, aut fixam & terreſtrem inquirendo; vel materiæ veræ heterogenea admiſcendo, aut materias remotas tractando; tamen quia totum hoc arduum negotium conſiſtit in ſolis his duobus, vera nimirum materiæ cognitione, ejuſque debita præparatione; quilibet credat, velim, ſi inter centum alia in hac methodo pyrotechnica conſideratu neceſſaria, vel unica enchiriſis omittatur, ſola ſufficit ad oleum operamque plenariè perdendam. Vel, ſi oleum & opera non plenariè perdatur, tunc ad ſummum acquiritur, in re medica quidem remedium laudabilis efficaciæ, minimè tamen univerſale; in re metallica vero levidenſe ſolum lucellum obtinetur; veluti in antecedentibus capitibus ampliſſime demonſtratum.

In ſpecie multi ideo ſpiritum vertiginis ſunt paſſi, vel Fortunatas Inſulas ſua nave non attigere, in Portu Bonæ at fruſtraneæ Spei infauſto ſidere hæſitantes; quod nimis ſuperficiarie, & manu feſtinante hancce operationem, operationibus omnibus operoſiorem, & magis ſeriam inſtituerint; ſibi falſo perſuadentes, eandem ſpatio paucorum dierum vel ſeptimanarum, aut ad ſummum aliquot menſium integrè abſolvi poſſe; atque hoc modo præcipiti diverſa & minime omittenda infallibiliter omittentes. Negari quidem non poteſt in variis Alchymicorum libris hoc ita definiri, ab iiſdemque nominari opus mulierum aut puerorum. Quod ita factum judico, vel, ut imperitos indignoſque Artis ſcrutatores ſeducant & confundant more ipſis ſolito; vel intellecta volunt ſua verba de labore *Tincturæ* poſteriore, qui potiſſimum conſiſtit in hoc, ut materia beneficio longæ digeſtionis vel circulationis per æqualem lenioris ignis gradum ad deſideratam ac perfectam deducatur maturitatem; poſtquam prior & antecedens laborioſis depurationibus, tædioſis deſtillationibus, diuturnis fixationibus & volatiliſationibus poſt varios caſus, poſt tot diſcrimina rerum fuit conſummatus.

Unicum hac de re adducam è Neotericis exemplum: Refert clariſſimus *Helvetius* in Tractatu *Vitulus Aureus* inſignito, *Adeptum* illum, cujus Hiſtoriam cap. 4. propoſuimus, ipſi aperuiſſe, quod hicce labor quatridui tempuſculo perfici poſſit; quod ſane, tenui quidem meo judicio, pro hujus *Adepti* mendacio officioſo reputo. Dum nimirum laudatus *Helvetius* nimium ſuum fervorem intenſumque pro cognoſcendo hoc arcano deſiderium propalavit, & quidem ita, ut Uxor more plurium Mulierum Batavicarum ultra Sexus ſequioris leges curioſa, ut & reliqua ejuſdem Familia, linguis, oculis, auribus, manibuſque huic operi interfuerint. Proinde hoſpes hic rariſſimus Virum de Re Medica alias optime meritum procul dubio pro genuino *Adepto*, quos vocant, non habuit, ſed materiam cum elaborandi methodo occultavit, ipſumque, ne manum admoveat operi, ſeriò monuit.

Dictis hiſce tamen ego nullius experientiæ aliquid derogare, aut præjudicare audebo, quia ille, qui Mundum integrum creavit, modo ſubitaneo, & extraordinario, methodoque peculiari atque ſupranaturali facile poſſet cuidam quoque *Tincturæ* præparationem detegere, & donare. Verùm, cùm Deus O. M. ſua Bona vendiderit & adhuc vendat labore, quis, quæſo, tam facile credat, ut ille Bonum hoc optimum, Bonum hoc ſummum otioſis & indignis, tanquam aſſam columbam advolare concedat?

Propterea ad ipſam progredior elaborationem; de qua magnus Chymiater, (qui paucis abhinc annis debita Naturæ ſolvit,) mihi devoto animi fervore literas Michaëlitanas ipſi in itinere meo offerenti poſt varios diſcurſus fideliter ſequentia verba detegebat: Quam certè ego credo, Chriſtum eſſe Dei Filium, tam certè ſcio, hanc materiam eſſe veram & proximam, & hanc præparandi methodum genuinam.

Philoſophus quidam Pyrotechnicus per catenam vel circulum elementarem hoc opus nervoſè ſic deſcribit: *Fac ex igne aërem, ex aëre aquam, ex aqua terram, è terra ignem.* Sed cum hocce dicterium plures forte legant, quam intelligant, addo per ignem intelligi debere tenuiſſimam & puriſſimam Superiorum partem, quæ in aëre quodammodo incipit incraſſari, poſtea hoc mediante in aquoſam humiditatem, ac tandem in terram, vel potius in ſal terreſtre fixum, amicæ fermentationis adminiculo convertitur. Per idem verò fermentum ſal fixum hoc terræ volatiliſatur, & quaſi igneum redditur, depoſitis terreſtribus ſuis ſcoriis, atque quiſquiliis; vel ut brevius explicem: *Materiæ partem volatilem fige, & fixam volatiliſa.* Ego autem ſcapham voco ſcapham ita: Dixi ſuperius, laborem noſtrum commodè diſtingui in partem ejus priorem & poſteriorem. Prior conſiſtit in hoc: Menſe Septembri, circa Æquinoctium autumnale Sole Libram ingrediente, paretur fovea aliquot ulnas pro tuo lubitu longa & lata, duas autem ulnas, vel ad ſummum tres, profunda, ſub dio, aut in loco aëri libero expoſito, versùs Orientem vergens; ſi verſus Occidentem huic collis eſſet oppoſitus, eò foret commodius. Dicta fovea eodem tempore impleatur terra limoſa, pingui, è nigredine rubeſcente, fœcunda, nitroſa qualem capite antecedente deſcripſimus. Æqualiter tamen ſaltem ſit repleta, ne terra ſuper foveam protuberet;

protuberet; aqua enim pluvialis affluens & elabens ſimul terram ſale volatili aëris impraegnatam ſuâ efficaciâ privaret.

Hæc autem non profundius effodiatur, ac ulnæ longitudo penetrat; ac prius ſeparatis ſuperius gramine, ſimilibuſque ſcoriis ſuperfluis. Locus autem liber ſit à brutorum aditu, muniaturque ab aliis impuritatibus, ut ita eo felicius & facilius influxu Aſtrorum, ut & ſucceſſivè modo per rorem, modo per pluviam, & nivem, toto ſemeſtri hyemali fertilis reddatur, ac ſale volatili aëris largius impraegnetur.

Poſtea circa inſequens æquinoctium vernale, Menſe Martio, vel etiam Menſe Aprili, aut Maio, prout nimirum temperies aëris eſt fœcunda & ſerena, aliæque conſtellationes coincidunt laudabiles, (tales enim circumſtantias plurimum conferre, ac neceſſarias eſſe operi, fatetur experientia verorum Chymiatrorum) Terra deſcripta eruatur è fovea in patinis largis, & vaſculis latis, non adeò profundis, tempore nocturno exponatur aëri libero; radiiſque lunaribus; muniatur tamen tecto à Pluvia, (quamvis enim hæc ipſa aliàs ſit aliquale vehiculum *Spiritus Mundi*, hîc tamen tenuitate ſua aquoſa diluit, & diſſolvit illum extraordinariè & largius in ſubjectum hoc optimè capax influentem) interdiu verò ac Cœlo tempeſtuoſo, ac flantibus ventis violentioribus ſal illud ſummè tenerum & ſenſibile diſſipantibus removeatur.

Expoſitio autem hæc continuetur ita ad minimum ſex ſeptimanis, vel aliquot Menſibus, præcipuè uſque dum prætererit Solſtitium æſtivum, atque Sol Leonem fuerit ingreſſus. Ubi monitum volo; quicunque Pyrotechnorum operationem hancce audet maturare, eandem incipiat Menſe Martio, ſtatim è Terra eruta materia, licet per hyemem non digeſta, præparata, ac impraegnata fuerit. Quamvis digeſtio notata hyemalis longe præferenda magiſque commendanda. Adhæc, ſi poſſibile eſt, dicta terra ante effoſſionem per tres ſeptimanas pluvia non tangatur, cùm eadem glutinoſum terræ corpus liquidius reddat, ne tam copiosè huic inhærere poſſit æthereus ille hoſpes ad opus ſummè arduum, præcipuè temporibus illis Anni balſamicis & quod cardo rei eſt, Cœlo exiſtente pluvioſo *Spiritus mundi* non poterit communicari purus, ſed vaporibus craſſis terreſtribus elevatis eſt coinquinatus.

Tunc recipe terræ hujus ita ſale aſtrali volatili, & centrali terræ fixo, uberrime fœcundæ redditæ aliquam partem, (poteris laborem in aliquot vaſis ſimul inſtituere pro majori copia acquirenda,) deſtilla per retortam vitream optime lutatam (terream enim præprimis non lutatam pars volatilior potior penetrat, ac avolat,) igne primum leniori, nec ultimò etiam Fortius aucto Spiritum vel partem volatilem materiæ noſtræ. Deſtillatum iterum affunde reſiduo; ſtet ita in vitro bene munito pro circulatione, fermentatione, reſolutione, melioreque unione promovenda, in leni digeſtione per ſex & plures ſeptimanas;tunc denuò deſtilletur ſpiritus modo jam dicto, denuo affundatur reſiduo, ſtetque ita per tempus; & hoc aliquoties repetatur, ut ſal volatile ſalis fixi partem volatiliſet.

Poſtea Spiritus ſeptem vicibus in balneo maris per alembicum rectificetur, ut per repetitas haſce cohobationes liberetur ab omni heterogenea ac inutili aquoſitate, inſimulque ſecum ſuper alembicum ducat partem ſalis fixi volatiliſati, per repetitas circulationes cum parte volatili amicè conjuncti. In reſiduo capite mortuo cùm lateat adhuc bona portio ſalis fixi, hoc elixivietur phlegmate proprio in ſpiritûs deſtillatione & rectificatione ſeparato,(nihil enim heterogenei miſceri debet materiæ noſtræ, cùm jamdum in ſe contineat omnia ſibi neceſſaria,) ſal inde evaporatione præparetur, quod per ſæpius repetitam ſolutionem & coagulationem dicto phlegmate proprio factam ac in ſummam puritatem, & albedinem cryſtalliſetur. Et hoc plerumque demum poſt vigeſimam operationem ſolutionis perficietur. Tunc ſpiritus rectificatus & ſal cryſtallinum denuo uniantur pondere vel proportione philoſophica, quæ conſiſtit in hoc, quod fixum recipiat de volatili quantum deſiderat, vel neceſſe habet, quod in ſuperfuſione lenior ſtrepitus ortus docet; Ut plurimum tamen requiruntur ſpiritus volatilis partes decem ad ſalis fixi partem unam. Hac igitur proportione miſceantur ſpiritus & ſal; indantur retortæ vitreæ optime lutatæ, (terream enim, ceu dictum antea, præprimis non lutatam pars potior volatilior penetrat, ac avolat,) deſtilla obſervatis bene ignis gradibus; niſi enim antiquum illud *feſtina lente* obſervaveris, experieris, quam fragile ſit vitrum, quam fallax tua expectatio, quam irritus tuus labor; ultimò tamen ſemper ignis fortiùs eſt augendus juxta leges quarti gradus. Deſtillatum iterum ſuperfundatur reſiduo; poſtquam aliquamdiu ſteterit, denuò in nova retorta vitrea bene lututa deſtilletur; & hoc toties repetatur, uſque dum prodierit liquor lacteus pinguis, in frigido coagulabilis, in calido liquabilis, veluti butyrum, quod plurimum ſextâ vel ſeptima accidit deſtillatione. Dictus hic liquor adhuc aliquoties itidem eſt rectificandus pro meliori volatilis & fixi unione. Atque hæc dum abſolviſti, abſolviſti anteriorem, eamque laborioſiorem operis noſtri partem; obtineſque verum *Aurum Philoſophicum*, adhuc tamen immaturum.

Priori huic parti tandem ſuccedit Pars poſterior; Pars poſterior dico, quæ eò magis grata, cùm laboris tam tædioſi, tam deſideratiſſimi finem afferat; eò magis quoque grata, cum in hoc ceſſent graves, moleſtæque operationes, eidemque leni modò digeſtione, longiori otio, patientia ultima imponatur manus. Poſtquam igitur dicto modo per crebrius repetitas digeſtiones, ſolutiones, rectificationes ſcoriæ ac impuritates è materia remotæ, poſtquam Principia decenter depurata, conjuncta, pars volatilis, fixata, & fixa volatiliſata, reſtat nunc ut blanda circulatione in catholicam illam Tincturam traducantur, & in veram quintam eſſentiam concentrentur.

Propterea dicti liquoris portio indatur phialæ vel cucurbitæ parvæ, ut tertia ſaltem ejus pars repleatur, vitrum Hermeticè & cautè ſigillatum imponatur cineribus, vel arenæ, (alius præponit Balneum vaporis, vel etiam maris; de quibus plura paulò inferiùs, ubi de ignis agitur regimine:) digeratur ita leniore ignis gradu, & videbis Materiam incluſam miris gyris aſcendere, deſcendere, elevari, deprimi; & ex circumgyratione penitiorem atomorum volatilium & fixarum unionem & combinationem concludes; donec pedetentim & ſucceſſive materia colore nigro imbuatur, quod *Caput corvi* vocitant Chymici. Mirandum ſanè eſt, quomodo materia tamdiu, tam curioſè & laborioſe, tam diverſis modis depurata nigreſcat, & videtur excrementitiis adhuc ſcatere impuritatibus, aut tales fœces deponere? Quod ideo

ideo hîc monitum volui, ne quidam per hoc ſibi imponi patiantur; ſed ſciant, colorem hunccе eſſe vere Philoſophicum. Cùm ad *nigredinem* ita in labore tuo pertigeris; expectanda erit poſtea *albedo*, & ultimò *rubedo* pellucida, licet colores alii quaſi intercalares interveniant illas, v. g. Poſt nigredinem apparent figuræ variegatæ, quam *caudam pavonis*, vel *iridem* vocitant; poſt *albedinem* vero flavedo. Apparente ita per tempus, veluti dictum, reali & perfecta *nigredine*, modicè augeas ignem tuum hucuſque valde modeſtum; & oculos tuos exhilarabit lentè oriens pulcherrima illa *Iris* vel *Pavonis cauda* paulatim degenerans in *Terram albiſſimam* quaſi foliatam, ſcintillis argenteis per vitrum radiantem.

Conſpectus hicce *Cygneus color* oſtendit & offert tibi perfectam *Tincturam*, vel *Elixir album*, quod quamvis non ſit plenaria *Tinctura Univerſalis*, tamen unum vel alterum hujus granum virtute quodammodo generali morbis omnibus medetur, ac impuriora metalla in veram Lunam convertit.

Poſtquam tibi licuerit eſſe tam felici, hæc ita abſolvere, tunc iterum paululum exalta ignis gradum, cautiſſima tamen, & parca ſemper manu; & ſucceſſivè gratiſſima illa *albedo* per varios colores, præprimis *flavedinem*, in fine *crocatam*, vel è flavo rubeſcentem, ultimo adipiſcetur perfectionis ſuæ gradum nimirum *rubedinem*, dum pedetentim, & lento modô ſeſe materia transformat in granum, vel corpuſculum globoſum rubiniforme pellucidum.

Hoc eſt illud conſummatum rerum Phyſicarum omnium myſterium, veriſſimum rerum quarumlibet medicamentoſarum centrum. Cujus incomparabilis efficacia tam in ſanitate præſente conſervanda, ac amiſſa reſtituenda, quàm in metallis ignobilioribus magis nobilitandis, ac in Aurum conſtanter tranſmutandis partim è ſuperiori cap. 3. patet; partim ejuſdem cognitio, & operandi modus non latet Chymicos prudentes, cum quibus mihi res eſt, ut ita eadem prolixius hic deprædicare ſuperfluum plane judicem.

Quantum temporis requiratur, antequam Fortunatarum harum Inſularum portum tangere liceat, tam adcuratè definiri non poteſt, cum antecedens, eaque laborioſior operis pars citius ab unô, quam ab alterô abſolvatur. Varietas enim enchiriſium in depuratione, digeſtione, cryſtalliſatione, &c. laborem aut prolongare, aut abbreviare valet. In poſterioris verò partis negotio, moderata nimirum digeſtione, itidem operator alter alterô eſt peritior, imo felicior mediante ignis regimine, in quo cardo rei conſiſtit. Cautus tamen & expertus, & ita ſimul patiens Pyrotechnus non adeo facile errare poterit, ſi modo certam & orthodoxam ſibi præfigat regulam, mutationem colorum depictam in materia incluſa conſpectui ſeſe offerentium. Quamdiu enim vel plane non, vel nondum perfecta adeſt *nigredo*, tamdiu requiritur ignis ſumme lenis. Colore autem dicto apparente, augendus eſt paululum ignis, donec *albedo* acceſſerit, & diſceſſerit. Tunc iterum modicè ignis eſt augendus; (cavebis tamen, ne quid nimis,) uſque dum illuxerit deſideratiſſima illa *rubedo*, & tunc continuandus eſt per temporis ſpatium calor; Quo diutius enim digeritur vel circulatur materia, eò maturior, eò perfectior certiſſime Tibi erit exſpectanda *Tinctura*. Quandocunque enim admodum lenis adhibetur ſaltem tepor, neceſſaria partium volatilium & fixarum mixtura tardiore quoque motu ad ſuam perfectionem, ad ſuum finem tendit; Si vero juſtô celerius ignem augeas, materia contenta molliori ac delicatiori inhians tractationi vitrum rumpit, atque ita laboris præcocem & infauſtam facit periodum.

Faſſus ſiquidem mihi eſt Chymiater celeberrimus ſanctâ fide, quod magni Princicis juſſu ac ſumtibus aliquot annorum ſpatio Philoſophiæ Pyrotechnicæ incubuerit, ac tandem primicerium hoc opus chymicum fuerit aggreſſus, alacri mente, & manu indefeſſa. Poſtquam autem ad duos annos, & quod excurrit, huic methodicè inſudaverit, ac jamdum ex *albedine* tantum non perfecta per vitrum radios lunares ſpargente maximam optati eventus ſpem conceperit, una vice improviſo, fortaſſe ob ignem paulo fortius actum, vitrum penitus diſruptum in cauſa fuiſſe, quòd loco præmii, præter olei operæque perditionem, nihil reportaverit. Quid in Laboratorio *Michaëlitano* acciderit laborioſo ac provido Dn. *Zittemanno*, dum Mercurius cum Auro præcipitatus per octodecim menſes cautiſſimo igne tractatus, paulo nimirum ſaltem tepefactus vitrum ruperit, ac evolverit; capite 4. meminimus.

Proinde illa loquendi formula, dum poſteriorem operis hujus partem vocitant opus mulierum & ludum puerorum, cum grano ſalis debet intelligi; nimirum, hîc non requiri adeò difficiles enchiriſes ac tædioſas diverſitates, veluti in antecedentibus; ſed ſolummodo neceſſe eſſe, ut longinqua mora, otio, ac lenta patientia moderati caloris beneficio abſolvatur; præcipuè cum modo præmiſſa doceant, non minus & hic adcuratè tractandum eſſe ignem. Sic ex ore magni Chymici, *Tincturæ* elaborationi incumbentis, percepi, ipſum carbones fornaci injiciendos partim humectare, ne præcipiti flamma incenſi inopinatum & triſtem cauſentur effectum, domicilio vitreo raræ illius avis impatientis diſſiliente.

Petrus Johannes *Faber*, in Manuſcripto aliquoties citato præfert digeſtionem humidam ſiccæ id eſt, mavult, ut circulatio perficiatur in balneo humido Mariæ, quàm in arena aut cineribus. In magni cujuſdam Principis Laboratorio ſic procedebatur: Phiala vel cucurbita parvâ ad quartæ ſuæ partis repletionem onerata *Tincturæ* materia continuandæ poſteriori laboris parti deſtinata & mixta indatur pyxidi ligneæ, pro phialæ figura tornatæ; hæc imponantur ita tripodi ferreo, qui reponatur in balneum mariæ cupreum duas ulnas altum; Huic infundatur aqua, duos tamen digitos tranſverſos profundius, quàm ut pyxidem ligneam tangat. Tepefiat hæc aqua, tam leni tamen ignis ſervato gradu, ut ſit analogus ovo cui gallina incubat.

Quidam in hiſce Naturæ ſummis arcanis optime exercitatus mihi aperiebat loco magni ſecreti, ſeſe ſolum uti igne ellychnii, vel lampadis, modeſta olei affuſione nutrito; cum verebatur, ne materiæ in vitro contentæ ab atomis carbonum ignitorum penetrantibus aliquid heterogenei, cujus plane eſt impatiens, accedat.

Chymici etiam genuini pro ſimilibus arduis proceſſibus ritè tractandis abhorrent utplurimum ignis actualis violentiam; ſed ſæpius & ſecurius adhibent ignem, quem dicunt frigidum & humidum, dum ita per excitatam curioſam mixtionem & modeſtam fermentationem res deſtillandæ, circulandæ, figendæ, &c. in ſe ipſas quaſi agunt, &

quod

quod ab igne communi periculoſâ vehementia expectandum, ſic caute, ſecure & lente perficiunt, Quæ de arcano igne ad *Tincturæ* operationes adhibendo proponit Joh. Joach. *Becherus* in Phyſic. ſubterran. Lib. 1. Sect. 5. cap. 3. p. m. 494. ſequ. ibidem poterunt videri.

Dixi aliquoties in hoc & præcedente capite, materiam *Tincturæ* noſtræ continere in ſe omnia pro acquirenda ſua perfectione neceſſaria; neutiquam vero alieni quiddam eidem miſceri debere; prout hactenus propoſita & declarata erudient Divino Fato electos, dignoſque ad hoc judicatos. Non poſſum tamen hic ſilentio præterire, haud abſurdè, vel contra Artis fundamenta Aurum aut Argentum vulgare & perfectum addi aliquando ſolere & poſſe. Cum per hæc nobiliora metalla, ob ſyncretiſmum, & Analogiam, quam habent cum Superioribus, labor citius ad finem perducatur deſideratum. Cuicunque igitur non libuerit dicta methodo hunc juxta ſua principia ſola & pura tractare per circulum philoſophicum, uti loquuntur ille non adeo aberrabit à vera ſemita, ſi juſto tempore ac modô addiderit Aurum vel Argentum vulgare, vel perfectum. Cum hac additione autem ita eſt procedendum: Poſtquam abſoluta priore operis parte aggreſſurus es poſteriorem, longinqua illa, tarda & patienti digeſtione perficiendam; tunc partibus decem materiæ dictæ univerſalis admiſce partes duas argenti, ſi ſaltem *Tincturam albam*; totidem verô auri, ſi *Tincturam rubram*, vel opus abſolutiſſimum deſideras, (debent autem ſumi Sol vel Luna puriſſima, vel in pulverem aut crocum redacta; quò melius enim antea eadem ſunt reſoluta, eò citius materiæ ſeſe uniunt eventu optato. Commodior Auri crocus habetur, dum hoc cum antimonio purificatum amalgametur cum Mercurio, hinc ſuperfundatur Spiritus vini ſummè rectificatus, qui evaporetur, vel deſtilletur aliquoties, & fiet pulvis optimè levis, tenuis, & poroſus)

Ego quidem eligerem, vel huic præferrem *arenam* illam *auream Indiæ Occidentalis* nativam ſuperius memoratam, ob ſuam volatilitatem ſulphuris innati citius communicabilem.

Facta hac materiæ & Auri miſtione progredere in proceſſu tuo, lentè feſtinando, laboremque per rotam aut circulum philoſophicum, veluti hactenus clare deſcriptum, continua. Si forte Aurum vel Argentum prima vice non fuerit integre mixtum materiæ univerſali, tunc adde denuò materiæ, hujus portionem Auro; ac veluti hucuſque, ita adhuc aliquot ſeptimanis vel menſibus illa tractes, & unientur ſucceſſivè, juxta tuum deſiderium.

In Capite diſſertationis hujus ſecundo propoſui ex nonnullorum Neotericorum (cum Veterum fides hic, non adeò rectè quidem quaſi dubia reddatur,) autoritate & experimentis poſſibilem *Tincturæ* augmentationem. Quamvis autem de hujus veritate ipſe ego teſtari non valeam; ſed peritiorum Chymicorum judiciis, ac cenſuræ hoc relinquam; nihilominus de hujus praxi inſtituenda heic curioſis ſubjungam, quæ unus illorum integrum hoc negotium arcanum, ceu ſuperius monui, fideliter mihi detegentium ſignificavit, ita autem procedi debere affirmabat: capias *Tincturæ* tuæ rubiniformis pellucidæ partem unam, huic adde denuò liquoris illius lactei butyroſi in finita prima operis parte confecti partes decem; ſigillentur Hermeticè, digeranturque per unam vel alteram ſeptimanam ſolitis illis lenioribus ignis, gradibus augendo tamen ſucceſſivè calorem, & quidem ultimò fortiſſimè; atque ita maximè eſt fixatum, ac multiplicationi aptum. Hic labor ita aliquoties reperiatur novi liquoris affuſione; & pervenies ad illum multis incredibilem perfectionis gradum. Hujus pars una ſi injicitur decem partibus Auri fluentis, hoc omne ſimile reddetur *Tincturæ* injectæ pro exhibendis illis miraculoſis in medicamentoſa & metallica operationibus.

Atque ita, ceu promiſeram, poſſibili perſpicuitate, neceſſariiſque circumſtantiis ingenuè Orbi literato communicavi, poſt deſciptam *Tincturæ Univerſalis* Materiam, hujus quoque præparandi modum, utpote quibus duobus tota res innititur. Faxit Majeſtaticus Superiorum & Inferiorum hoc eſt, Cœli & Terræ Architectus; ut inde, juxta ſcopum ac intentionem meam glorioſus Nominis ſui Honor augeatur, incomprehenſibilis Myſteriorum Divinorum varietas amplificetur, Proximi commodum promoveatur, Animæque propriæ ſalus juvetur!

Abſolutis nunc iis, quæ ad propriam *Tincturæ Univerſalis* tractationem pertinent, lubet curioſis arcanorum naturalium Scrutatoribus annectere nonnullos labores, quos magni non minùs Medicinæ Chymicæ Antiſtites in eâdem hâc *Via Univerſali* inſtituerunt, licèt ſupremum Chymicæ culmen per *Tincturæ* acquiſitionem non attigerint, vel etiam eorum pars illud attingere, animum nunquam induxerint; Cùm Materiæ catholicæ aut ſaltem partem unam vel volatilem vel fixam, aut materiam aliquam remotam, aut mixtis heterogeneis Operi ſuo deſtinaverint.

Proponam tamen hæc quodammodo brevius, ne quaſi extra oleam vagari videar, cum propoſitum meum fuerit agere in ſpecie de *Tinctura Univerſali*. Ex deſcripto autem hactenùs labore poterunt facile ad ſuum ſcopum applicare neceſſaria cordati & prudentes Chymici. Si vero una vel altera enchiriſis deficeret, vel non ſuccurreret nonnullis illis ſpondeo meam ſerviendi promptitudinem, veluti manifeſto candore publice in præcedentibus me Orbi literato oſtendi.

Propterea prodeat I. labor ex *Spiritu* vel ex *Aquâ Aëris*. Multi, quibus Deus non detexit integram materiam *Tincturæ Univerſalis*, (partem volatilem & fixam intelligo,) argutè ratiocinantes, quanta-quanta ſit Aëris neceſſitas pro ſui vegetatione, nutritione & conſervatione Sublunaribus omnibus; & quod Aëre puro ſimus ſani, vegeti; Aëre vero impuro exiſtente, ægrotantes; miſere ſeſe macerarunt, quomodo occultum huncce cibum, Nectar hoc Jovis nimium tenue ac volatile capiant, incraſſent, & in conſtantem liquorem potabilem reducant; veri chalybis Sendivogiani, vel Terræ ſale centrali fixi impræegnatæ ignari. Modos aquam Aëris capiendi plurimos poſſem producere; ſed ex hiſcè ſufficiant rariores, & miraberis laborioſam, eamque laudabilem horum naturalia ſcrutantium curioſitatem. Anglus quidam, & alii ſic procedebant: Menſe Martio, Sole Arietem ingrediente, vel etiam Menſe Aprili vel Majo, poſtquam per unam vel alteram ſeptimanam Pluvia Terram non humectaverat; ſed ros ſaltem largè per 6. 8. 10. dies deſcenderat, præterita noctis meridie, inſtante aurora, & dum apparere incipiunt radii Solares, terram pinguem & fœcundam (qualem capite præcedenti deſcripſimus) defende aſſere vel ligno, ulnam unam cum dimidia,

dia longô à radiis Solaribus. In aſſeris hujus medio ſit foramen rotundum, cui adcuratè intrudatur cucurbita vitrea ſatis capax, cujus orificium optime ſit munitum, & circumligatum linteo, glutine piſcium (Hauß-Blaſen /) viſcoſum & tenax reddito; linteum foraminulis miliiformibus ſit pervium, vitrum duorum digitorum latitudine per aſſerem tranſeat, ne Terra eôdem tangatur. Tunc ſpeculum cauſticum in aſſerem vel lignum ſimilis latitudinis in medio ſtrictè infigatur; ponatur è regione cucurbitæ ad diſtantiam unius palmæ. Speculum dictum radiis Solaribus ita appone, ut hi per hoc penetrent ad cucurbitam. Hoc ita continuetur tribus horis, & cucurbita incaleſcet, ſpiritusque Mundi è terra per lintei foraminula tranſibit in vitrum, aquoſitate exterius circa linteum hæſitante, (nàm hujus gluten non permittit, ut pars aquoſa ſimul tranſeat.)

His peractis, cucurbitæ remotæ orificium optime claude linteo, uti nuperum, glutinoſum, tamen non perforatum, ne evolet fugitivus hic hoſpes. Hôc modô ſpiritus Mundi ſingulis matutinis poterit capi donec neceſſaria tibi ſuppetierit quantitas; aliô tamen ſemper in locô; extrahitur enim eô circuitu ſal aëris volatile è Terra, quem aſſeris ambitus à ſplendore Solis defendit. Spiritus & ſal volatile circumſpecta dexteritate & cauto ignis regimine rectificentur, miſceanturque ſpiritui è ſale fixo terræ ſeorſim igne aperto, & forti deſtillato; circulentur per tempus; paratum inde eſt medicamentum rariſſimæ in morbis etiam periculoſiſſimis efficaciæ. Ad *Tinctura* tamen *Univerſalis* faſtigium penitus adſcendere hæc mixtura non valuit, cum principia debitam per mixtionem antea non fuerint unita.

II. Quæ acutiſſimus Kenelmus *Digbæus* Tract. de immortalitate Animæ refert, amicum ſinceriſſimæ fidei ope vaſorum vitreorum collegiſſe radios Solis in pulverem fuſci vel purpurei coloris præcipitatos, illud fere convenit cum præcedentibus; adhuc magis verò frequenti experimento, quod Philoſophus Pyrotechnicus pro rariſſimo habeat arcano: Speculum rotundum cauſticum optimè politum, ubi radii in centrum concurrunt, exponatur in libero aëre Soli, maximo æſtu fervente; continuetur ita aliquot diebus, illud ſemper removendo, & circa centrum ſpeculi adhærebit ſal niveæ albedinis, quod cultro abradatur in vitrum; per dies aliquot ita ſalis hujus mirabilis una vel altera uncia poterit colligi.

III. Frid. *Hofmannus*, Clavis Pharmaceut. *Schröderiana* lib. 3. cap. 3. p. 140. refert, famoſum illum *Burrhum*, & Vice-Colonellum *Kranach* magnam aquæ Aëris copiam ſibi comparaſſe beneficio capaciſſimi cujuſdam filtri vitrei, cujus orificium inferius clauſum glacie, vel aqua frigidiſſima, nitro vel ſale ammoniaco imbibita repleti, & radiis Solaribus expoſiti, dum ad hujus exteriorem ſuperficiem in Aëre catervatim natantes vapores delati in vitrum ſuppoſitum à Solis fervore immune deſtillarunt.

IV. Alium pro Aëris captura & incraſſatione modum deſcribit Medicus Italus clariſſimus, Fabritius *Bartholettus*, in methodo ſua ad Dyſpnoeam, dum per inſtrumentum vitreum ibi depictum, tubæ non adeo diſſimile, aëreum humorem attrahit, ac colligit, quem poſtea coagulat in Cryſtallos adfectibus thoracicis, aliiſque apprimè utiles.

V. Alius ita inſidiabitur Aviculæ Hermetis: Sub tecto domus, vel in ſuprema contignatione ponatur fornax chymica communis cum capella cineribus plena, hiſce imponatur phiala magna, hujus collo intrudatur alius canalis vitreus, qui in inferiore ſui parte habeat appendieem, veluti roſtrum decurtatum alembici deſtillatorii. Canali dicto vitreo agglutina filtrum vitreum, cujus immiſſum foraminulum vix æquet magnitudine granum ſinapi. Poſt mediam noctem ignis lenior indatur fornaci, canalis cum ſuo filtro extendatur verſus Orientem per feneſtram, cœtera optime clauſam ſtet ita, uſque dum Sol fuerit ortus, & vaſculum appendici illius canalis annexum ſuſcepit bonam liquoris aërei partem, quæ effundatur aliquoties, novuſque capiatur ſervetur in vitro optime munito.

6. Alii cum Mich. *Sendivogio* & Johan. *Staricio* hoc utuntur inſtrumentô: Fiat vas cupreum, retortæ deſtillatoriæ ſimile, poterit hoc conjungi è 2. 3. & 4. partibus, orificium hujus ſit ſumme ſtrictum, ut vix aciculæ oculeo tranſitus pateat; (juxta mentem Sendivogii,) in parte inferiore adaptetur canalis cum ſuppoſito vaſculo recipiente; unius palmæ latitudine ab hoc ſit canaliculus vel ſipho. In medio hujus inſtrumenti fiat margo vel retinaculum, (ein abſatz) cui imponitur ſpongia magna, & ſuper hanc marmor vel ſilices in fornace figulina calcinati diſpergantur. Deſcriptæ hujus machinæ orificium emittatur per feneſtram; per canaliculum inferius accommodatum attrahe ore tuo aërem, hic enim ſeſe inſinuabit marmori calcinato; hoc communicabit illum ſpongiæ ſubjacenti, & ſic deſtillabit per canalem liquor aëreus in vas ſuppoſitum. Hypocauſtum requiritur huic operi calefactum, & quo major in hoc calor; frigus vero quo exteriùs intenſius, antiperiſtaſi eò magis deſideratus tibi eſt ſperandus effectus. Operatio quoque largior ſuccedit tempore nocturno, quam diurno, cum aër tunc denſior magiſque coagulatus.

7. Pater *Caballus*, celebris in ſcientia chymica Italus, inter varia alia memoratu digna & utilia diverſos quoque conſignavit modos capiendi Spiritum aëris; quod non minus quoque fecerunt alii; cum autem partim congruant quodammodo cum hactenus adductis, aut his ſint cognati, partim ne in his ſim prolixior, eos jam non tango.

An vero dictis modis omnibus acquiſitus liquor aëreus adeô ſufficienter & debitè ſit impregnatus genuino & puro *Mundi Spiritu*, judicent alii. Proinde etiam deſiderato neutiquam potiuntur ſine operatores, *Tinctura* nimirum *Univerſalis* acquiſitione præcipuè, quoniam ipſis ſimul deficiat dimidia operis pars, ſal Terræ fixum, chalybs Sendivogii vel magnes Philoſophicus. His tamen non obſtantibus, ex hac aqua præprimis ſi temporibus balſamicis & juxta alias circumſtantias in capite præcedente tractatas, parantur laudabilis efficaciæ remedia, qua de re recte, vel ſine modo elaborandi agunt Petrus Joh. *Faber*, *Nietnerus*, Frid. *Hofmannus*, & plures alii. Sic quidam optimam famam ſibi comparabat ex hac aqua compoſito medicamento ſequenti: Captam aquam per tempus collocabat in cellam pro putrefactione; hinc deſtillabat cautè per cucurbitam vitream; deſtillatum ſuper reſiduum digerebat, pòſt rectificabat; prodeuntem liquorem denuo affundebat capiti mortuo, ponebat in cellam, & ſuccedebat egregia cryſtalliſatio; cryſtallos exemtos diluebat aqua pluviali, quod variis morbis,

bis, etiam contumaciſſimis feliciter exhibebat.

II. Labor ex *aqua pluviali*, qui eſt talis: Menſe Martio, circa Æquinoctium, vel etiam Aprili aut Majo, colligatur aquæ pluvialis, vel etiam tonitrualis magna quantitas, evaporet coctione continua, tamen non adeò forti, donec incipiat craſſeſcere; tunc deſtilla in cucurbita vitrea, uſque ad liquidiuſculi extracti conſiſtentiam. Tunc terram aliquam pinguem & fœcundam, vel Solarem, cujus ſuperius aliquoties mentio facta, humecta dicto extracto vel ſale copioſa aqua pluviali diſſolutô, ut fiat maſſa craſſa. Expone ita eam duas ſeptimanas aëri; poſtea dicto modo iterum humecta; ſtet iterum per 2. ſeptimas, & hoc tertia, & quarta vice. Poſtea deſtilla è cucurbita leni igne; & prodibit ſpiritus quaſi pinguis cum ſale volatili. Spiritum aliquoties caute & lente rectifica, cui à phlegmate libero miſceatur ſal ſuum volatile. E capite mortuo elixivia ſal fixum aqua pluviali, hoc repetita depuratione & coagulatione cryſtalliſetur. Hujus pars una miſceatur cum partibus decem ſpiritus ſale volatili impraegnati; adde croci auri partem I. vel II. digere leni igne, & circula, tali cautela ignem regendo, veluti paulo antea de *Via Univerſali* monitum. Quò diutius ſteterit, & quo diligentius colitur, eò perfectius & generoſius obtinetur arcanum, *Tincturæ Univerſali* analogum tam medicamentum, quam metallico-tranſmutatorium.

III. Labor è *Nive*: Eâdem methodo, quâ quidam meditationes & labores adplicuit quæ pluviali, alius inſudavit, *Nivi*, & inde parato ſali Quamvis autem tam copioſo ſale non turgeat volatili, veluti aqua pluvialis, eandem tamen fere de hoc ſibi promittere potuit ſpem, cum ex eodem, Aſtralibus influxibus non privato oriatur principio.

IV. Labor è *Rore*: Multum temporis non minùs impenderunt nonnulli ingenioſi Pyrotechni in ventilationem phyſicam ſudoris illius Cœleſtis, *Roris*, & imprimis majalis; atque hoc quidem non immerito, aut ſine artis fundamento; cum nec vulgus neget huncce eſſe quaſi quotidianum & ordinarium vehiculum Virtutis illius balſamicæ Æthereæ, omnia vegetantis, nutrientis, & conſervantis; qua de re *Sacra Pagina*, & multi multorum autorum libri prolixè ſolida afferunt teſtimonia.

Quamvis autem eſſentia Roris maximam partem conſiſtat in ſale volatili aëreo, nihilominus novi induſtrium Medicinæ Myſtam, qui inde extrahebat remedium, mirabilem exhibens varios contra morbos opem, aliis fruſtra & infeliciter exhibitis, ſequenti modo: Menſe Majo mane ante Solis ortum in agris triticiferis aut pratis colligi curabat *Rorem*, non more ſolito per lintea, (cum hæc tenui poroſitate abſorbeant potiorem partem balſami unctuoſi ſalini aërei,) ſed per patinas terreas. Imponatur cellæ in vaſis vitreis per unam vel alteram ſeptimanam, ut fæces quodammodo deponat; tunc deſtilla in maris balneo cautiſſimo ignis regimine, aliàs certe rumpunt vitrum ſpiritus, ſale volatili copioſè gravidi, ad exitum ſtimulati. Hi cum ſuô ſale volatili repetita eaque leniſſima rectificatione ſeparentur, à ſuo phlegmate, ac in vitro optimè muniantur, aliàs evolant inde, unde venerant primô, id eſt, in Auras. Fæces à deſtillatione reſiduas calcina, & propriô phlegmate inde elice ſal fixum. Spiritum dictum ſale volatili gravidum ſali fixo per ſolutionem purificato ſuperfunde, & ita in phialâ per aliquod tempus moderato calore circulando, in ſuam perfectionem exalta.

V. Labor è *Sale Terræ centrali fixô*. Quemadmodum ita multi inſudarunt ſudori huic aëreo, utpote parti volatili, *Rori*, ita quoque non pauciores inhæſerunt ſaltem ſali Terræ, ſeu parti fixiori; itidem non infelici, aut irrito plane eventu. Et cum inſtitutum fuerit opus per deſtillationes, extractiones, digeſtiones, ſaliſicationes fere eaſdem, uti in Antecedentibus dictum, prolixior hic non ero tædioſa repetitione frequentiori; nihil enim ab iis differt, niſi quod huic non univerint neceſſariam partem volatilem.

VI. Chymiater non infimi ſubſellii liquorem ſequ. è perfectis triûm regnorum corporibus concentratum in ſecretis habebat: ſumantur ſalis Mundi vel aëris unciæ duæ; ſalis terræ uncia una; ſalis Microcoſmi uncia dimidia; ſalis tartari drachmæ duæ. Diſſolvantur ſpiritu vini optime rectificato, circulentur in cucurbita munita; poſtea deſtillentur & deſcendet tandem liquor rubeus, eaſdem cum Auro potabili obtinens vires. Doſis ſunt grana decem ad viginti. Sal Mundi vel aëris ſic paratur: Terræ Lemniæ quamtum vis, in loco alto expone aëri libero per aliquot ſeptimanas; poſtea aqua pluviali ſal extrahatur. Sal terræ ſecundum artem paratur è turffis, bituminoſa Batavorum terra. Poterit tamen loco hujus & Terra Lemnia alia ſumi.

VII. *Oleum Auri Schröderi* aquæ innatans, cujus ſuperius cap. 3. mentionem fecimus, ita elicitur: elixivietur è terra pingui (v. g. marga,) ſaporem ſalſum præ ſe ferente, ſuper quam creſcit trifolium, & ſimiles herbæ pingues, non profunde in terra exiſtente (ut ſic *Spiritu Mundi* eò meliùs ſit impraegnata,) ſal aqua pluviali martiali evaporatione inſpiſſetur, & purificetur, aliquoties ſolvendo: Ex hoc ſale formentur globuli cum terra pingui, deſtilleturque ſpititus per retortam. Spiritus egreſſus rectificetur. Hinc elixivietur ſal è capite mortuo, ejuſque pars addatur ſpiritui rectificato. Sic habes menſtruum, quod ſolvit Aurum foliatum. Spiritum dictum ſuperfunde Auro foliato; ſtet ita aliquandiu, ut ſolutio penitius peragatur, attrahaturque ſal ex aëre; (quo diutius ſtat, eò melius eſt,) Tandem abſtrahe aliquoties ſpiritum vini rectificatum acuatum modico ſalis urinæ volatilis, vel ſpiritus ſalis armoniaci; ſtet ita aliquandiu, & menſtruum colorabitur, & ſupernatabit oleum rubicundum, quod per balneum Maris abſtrahatur & ſeparetur à menſtruo. Si hæc operatio inſtituitur Menſe Martio, ubi Spiritus Mundi in Macrocoſmo maximè viget & vegetat, erit eò efficacior. Doſis ſunt pauculæ guttulæ; poteritque quilibet ſibi imaginari efficaciam rariſſimam, cum oleum & ejus rubor nullô modô à menſtruo; ſed à radicaliter ſolutô Auro dependeat. Huc uſque Schröderus.

Quibus addo, virum huncce magnum quidem duriſſimi Auri repagula modô pluribus incredibili ita reſolviſſe, ut remedio incomparabili ſit potitus, tamen plenariè ad *Tincturam Univerſalem* non adſcendit, cùm non omnes enchiriſes ſuperius notatæ de Via Univerſali fuerint obſervatæ, præprimis plenaria unio & influxus ſalis volatilis cum ſale fixo terræ.

VIII. Dantur adhuc variæ *Auri Tinctura*, ſolutiones, vel extractiones, quæ quamvis firmiſſima illa Auri clauſtra penitus non penetraverint, tamen non plane ſunt rejiciendæ, præcipuè ſi participent de Sale Terræ fixô, vel de ſale Aëris volatili, & ſic vero *Auro Potabili* ſunt affinia, aut analoga, qualem

qualem deſcribit Clariſſ. Dn. *Langelottus* in Epiſt. ad Naturæ curioſos, & alibi; aut quali elaboratione meam dignata eſt tenuitatem Divina Sapientia.

Varia alia menſtrua ſecundum magis & minus in Aurum ſolvendum agere valentia excogitârunt varii Dædali chymici. Sic non contemnendæ virtutis eſt *Tinctura* ex *croco Auri* ad mentem *Baſilii Valentini* parato oleo cinamomi extracta. Beatiſſimus D. *Michaëlis* modo notatum crocum Auri extrahebat ſpiritu è minera Saturni exhibebatque ſæpiſſimè verè refocillante Archæi debilis ſolatio. Illuſtris quidam Chymicus magni æſtimat Spiritum è pane optimè fermentato, aliquoties cautè rectificatum, poſtea ſpiritu vini alcoholiſato mixtum & circulatum. Efficacior foret ſpiritus panis rore majali aut aqua pluviali deſtillatus, & ſumme rectificatus, tunc radiis Solaribus ac aëri expoſitus, in vitro; ubi poſt paucas horas limpidiſſimus ille ſpiritus rubini colorem aſſumit; de qua re conſulendi Anglus celeberrimus *Robertus Flud*, & Joh. *Tackius*, in Chryſogon. animali & minerali pag. 76.

Alius faciebat ſtratum ſuper ſtratum è foliis Auri & lapide pumicis; dum in tigillo fluunt igne forti, pumex ſpongioſus attrahit partim Auri reſoluti *Tincturam*, quæ inde facile poterit elevari ſpiritu vini per ſpiritum ſalis armoniaci exaltato, &c. *Hartmannus* magni æſtimabat crocum & Tincturam Auri, dum Aurum limatum raſurâ cornu cervi in furno figulino reverberabat, Auro inde colorem incarnatum acquirente. Quidam ſucceſſive miſcebat ſpiritum aliquem alcalicum & acidum, qui qualitatibus ſuis contrariis ſe ipſos ita corrodunt & fatigant, ut penitus dulceſcant, & ex liquore hoc dulcificato egregium ſperabat Auro ſolvendo menſtruum. Alii utuntur adminiculo cryſtallorum ſalis dulcium; ſpiritus ſalis tartari volatilis; ſpiritus ſalis armoniani; ſpiritus & ſalis ſanguinis Humani; cornu cervi; urinæ; olei, ſpiritus & ſalis fuliginis, ſuccini, &c.

IX. Quidam in ſingulis tribus Regnis ſpecialiter quærunt *Lapidem* vel *Tincturam Univerſalem*. Exempli loco hic ſaltem ponam *Lapidem Animalem*, quem laborem non eſſe plane de nihilo, facile ſubolfacient illi, quorum præcordia de meliore luto; modus elaborandi autem eſt talis: Collige urinam puerorum Venerem non expertorum, 12. ad 15. annorum octoginta vel centum libras, Sole exiſtente in Ariete; putrefac in cella per duos Menſes; poſtea indatur cucurbitæ vitreæ, ad tertiæ partis repletionem; deſtilla ſpiritum leni igne, uſque dum ſtriæ deſinant; remove hunc, & optime muni; appoſito alio recipiente continua deſtillationem phlegmatis, igne per unum gradum aucto; quod itidem ſeorſim ſerva. Liquorem ſic reſiduum effunde, inde retortæ terreæ, appone recipiens, deſtilla per gradus, uſque dum rubræ decidant guttæ; auge ignem, & prodibit oleum; magis exalta ignem, ut igniantur ultimo, pro capitis mortui calcinatione.

Hoc modo procede collecta integra urinæ quantitate. Tunc rectifica ſpiritus tuos per arenam in cucurbita leni igne; ſpiritus & ſalia volatilia elicita conjungantur ſemper, & rectificatio hæc repetatur ſepties vel tamdiu, donec fæces non remaneant; ſed omne in ſpiritum & ſal volatile degeneraverit. Tunc phlegmata reſervata etiam ſepties rectifica; ſemper removendo fæces reſiduas. Poſtea è capite mortuo optimè calcinato extrahe Phlegmate ſal fixum; hoc rectifica, ut fiat cryſtallinum, & in leni calore fluat, ac ita volatile fit redditum; muniatur optime ab aëre.

Tandem remanentiæ, è quibus ſal extractum, calcinentur, edulcorenturque adeò, ut fiat terra plane mortua, & ſicciſſima. Huic affunde oleum tuum; (à quo quantum poſſibile ſeparetur phlegma reſiduum,) mixta optimè deſtilla ex retorta per gradus, igne forti. Oleum deſtillatum ſuperfunde terræ cuidam bolari optimè calcinatæ, edulcoratæ, & exſiccatæ; procede deſtillando, uti jam factum, & quidem ſepties repetendo; ſemper adhibendo novam terram; & ita oleum verè depuratur, ac perdit fœtorem. Terras hac conjunge, calcina per ſemihoram, ſuperfunde aquam puram, & hæc redditur cœrulea, hæc evaporet, & acquires ſal viride, quod *Veneri* aufert innatum ruborem, redditque Lunæ analogam figura externa.

Sequitur nunc conjunctio & fixatio: Sumantur ſalis fixi partes tres, indantur cucurbitæ optimè operculo munitæ, impone arenæ in capella; ſubmitte ignem lentum, & ſal reddetur fluidum veluti cera, tunc ſerva lenem hunc ignis gradum. Poſtea cape olei tui partem unam, remoto cucurbitæ operculo; infunde guttam unam hujus, ſubitò clauſa cucurbita, donec materia tumultuans pacata, & ſal fixum abſorpſerit Oleum infuſum; hoc ita continuetur, ad plenariam olei conjunctionem vel conſumtionem.

Dein accipe ſpiritus ſuperius dicti partes duas, inſtilla ſucceſſive, & guttatim quaſi ſali fixo, uti jam de oleo notatum. Spiritibus omnibus infuſis, ac in unam ſubſtantiam redactis, ſigilletur vitrum Hermeticè; impone balneo æquali ignis in gradu, donec incipiat rubeſcere; balneo hinc exemtum imponatur cineribus; (cineres cum materia in vitro eandem habeant altitudinem;) digeratur ita eôdem calore, uſque dum appareat pulcherrima *rubedo*; hinc impone arenæ, ut hæc cucurbitæ corpus rotundum cooperiat;) ſingulis tribus horis uno gradu ignis exaltetur; in quarto verò gradu ſervetur per 24. horas.

Atque ita fixus & perfectus eſt Lapis, cujus tres guttæ medentur omnibus morbis. Guttula una libram integram vini vel aquæ ruberrimæ tingit. Si huic *Lapidi* additur quarta pars olei Auri, antequam vas ſigilletur, ac per 48 horas ſummo ignis gradu foveatur, evadit in ſal vel *Lapidem rubiniformem*, quod metalla omnia impura depurat. *Elixir album* ita poteris obtinere: miſceantur ſpiritus dicti uncia ſemis, ſalis fixi uncia una, olei lunæ uncia una cum dimidia; procedatur, ceu jam de *rubeo Elixire* dictum; & ſic acquiris non modo egregiam *Tincturam* pro ægrotorum ſolatio; ſed & *Saturnum*, *Venerem*, *Iovem ac Mercurium in Lunam* tranſmutantem.

Hâc pro vice propoſita addimenta ſufficiant, ne in peculiare Tractatûs corpus excreſcant, amicè rogitans, ut æquus lector eâdem mentis ingenuitate, qua ſcripta ſunt, accipiat.

Denuò confiteor; hæc dicta quidem me ipſo maximam partem non eſſe elaborata; nihilominus ſancta fide teſtor, quod ea cuncta à Chymicorum ſeculi noſtri Primatibus fuerint inventa aut elaborata, è quorum non tam manuſcriptis, quam ore & actuali converſatione egomet plurima hauſi. Quemadmodum illa rationalium Pyrotechnorum cum quibus mihi præcipuè res eſt, æquæ ſubjicio cenſuræ; ſperans fore, ut illi, pro veritate magis magiſque eruenda & amplificanda ſua quoque amicè, ſint collaturi ſymbola; atque ita laudabilibus

bus Anteceſſorum noſtrorum inventis alia, aliaque ſimilia, aut majora cum *Deo* & die addituri.

Cœterum, quæ Petrus *Borellius*, in Bibliotheca ſua chymica, Anno 1654. Pariſiis, & Anno 1656. Heidelbergæ edita meminit, Mariam *Ränte*, Anglam, ſtatuiſſe ac prædixiſſe, *Lapidem Philoſophorum* Anno milleſimo, ſexcenteſimo, ſexageſimo primo in Vulgus fore notiſſimum, ſagaciorum judicio ac deliberationi relinquo.

Coronidis loco adhuc unicô Te volo, mi Lector: Bona tua pars mihi fortaſſe indignabitur, quòd è lectione hujus Diſſertationis optatum ſcopum non attigerit, dum nimirum crediderit, ſeſe ſubito reperturum quod pueri in faba; ac ita per *Tincturæ* acquiſitionem certè ſibi promiſerit acquiſitionem divitiarum, Famæglorioſæ, ac honoris, à ſanatis morbis deſperatis, metalliſque ignobilioribus melioratis. Quod gaudium conceptum, quam ſpem promiſſam dubiam ego ac difficilem reddiderim, atque turbaverim per varias circumſtantias, imò dehortationes plurium, cap. 4. adductas. At, fruſtra quereris, amice Lector, fruſtrà me accuſas; propria tua, minime vero mea illud accidiſſe culpa, tibi perſuadeas. Cur enim falcem audes mittere in alienam meſſem aggrediendo extrà tuæ vocationis terminos mirum-quantum ſeria? Cur ſutor ultra crepidam intempeſtivo & illicito deſiderio tam arduis inhias? Doleo ſane vicem tuam, quòd cum pluribus ad talia *Fato Divino* non fueris electus; ac ingenuè rogito, velis impoſterum manere in ſtatione, quâ fueris poſitus, ac diligenter ruminare magnum illud tuum in hoc Mundo DIC, CUR HIC; de quibus caput antecedens quartum ad nauſeam tuam uſque te erudiet. Præter varias enim rationes ibi adductas, nimirum quod extra vocationis limites vagari non liceat, addo ex ſuperabundanti hic adhuc unicum: Libro 1. *Maccab.* cap. 5. v. 55. ſequ. legitur, *Iudam Maccabeum* cum Fratre ſuo *Jonathane*, pro perſequendis ac ad incitas redigendis Fidei & Patriæ hoſtibus exiiſſe; *Ioſephum* autem, & Aſariam, præfectos militares domi reliquiſſe, ut defendant Territorium, & quietè ſaltem ſeſe gerant. Hi percipientes dictum *Judam Maccabeum* & Fratrem, quocunque ſeſe verterent, victoriis victorias addere, generoſa æmulatione incitati pro aucupandâ non minus glorioſa fama, ac pro Lege & grege militaturi irritabant hoſtiles *Gorgiæ* crabrones contra manifeſtum Gubernatoris *Iudæ* mandatum. Quibus autem Triumphis redierint, niſi memoriæ tuæ è *Bibliorum* lectione ſuccurreret, loco citato poteris videre.

Ut autem Bilis tibi commota quodammodo reddatur tranquilla, ut ſpiritus tui mœrore depauperati, terrore turbati refocillentur; conſtitueram pro redimenda vexa proponere ac propinare tibi nonnulla alia ſolatia lectu non modò jucunda; ſed etiam proficua. Verum, quia Amicis aliquot de edenda hâc Diſſertatione aurem vellicitantibus certa promiſerim fide, quod hæc inſtantibus Nundinis Lipſienſium Paſchalibus in publicam ſit proditura lucem; dictæ Nundinæ autem jamjam inſtent, cogor hac vice filum abrumpere, eademque reſervare alii occaſioni, vel uſque dum auctior, Deo vitam concedente, edatur hæc Diſſertatio; Ideoque, ut benevolè mihi ignoſcere velis, decenter rogito.

Non poſſum tamen non, quin *valetudinis* ſolatium ſaltem heic adnectam. Hoc in ſpecie vos concernit, dilectiſſimi Philiatri, pro juvando ægrotante Proximo, qui fortaſſe partim noxio & præpoſtero fervore ad tam ſeria properare, animum applicuiſtis. Diſcite impoſterum cautius mercari, ne pœnitere magno pretio emere cogamini, ac poſitis debitè Artis Medicæ fundamentis ſecurius per gradus ad tam alta adſcendite; Cum Chymia rationalis & Chriſtiana, ut ſic loquar, velit expectari. Scrutamini potius magis demiſſa, ac prius aliis medicamentis laude dignis obtinendis per ſolitum *Ora & labora* invigilate. Quale veſtro pro ſtimulo jam ſubjungo: Per unum & alterum Decennium multorum fruitur applauſu remedium titulo *Tincturæ Nephriticæ* vel *Solaris* decoratum ac venditum; & quidem non adeò immeritò; cum in morbis ſcorbuticis, &, qui his affines, à Tartaro ſanguinis, meſenterii, & renum acido ortis laudabilem opem, operamque contulerit, & adhuc conferat, Ego quidem non dico, quaſi illius ingredientia, modumque præparandi hic deſcriberem, cum me non lateat, Poſſeſſores eandem velle occultatam; ego verò proximo nulli nocere audeam. Hinc appono ſaltem pro Ægrotorum commodo illius apprime ſimilem, quæ eſt talis: Sumatur Tartari albi, Nitri optime purificati, mineræ Antimonii, ſilicum ſulphure aliquo ſolari volatili præditorum (quo quidem plures ſilices ſunt imbuti,) partes æquales; pulveriſata & optime miſta humectentur aqua roris majalis vel pluviali; non tamen nimis largè; aliàs obtines quidem Tincturam copioſiorem; ſed ob virtutem magis dilutam non adeo efficacem; veluti eandem parant avari nummiſugæ. Serventur ita in loco temperato per aliquot ſeptimanas, aut potius menſes; (quo diutius ita ſubſiſtunt, eò melior expectanda erit operatio, cum Nitrum magis, magiſque reſolvat, penetret, ac uniat reliqua,) Hinc deſtilla per retortam tubulatam, quam vocant. *Lipſiæ* in laboratorio celeberrimo *Michaëlitano*, cujus nunc eſt Poſſeſſor Dn. *Zittemannus*, huic operi commodiſſima conſpicitur fornax, dum huic loco capellæ adaptatum eſt vas ollæ ferè ſimile, in lateribus 2. 3. vel 4. canalibus præditum, quibus apponuntur vaſa recipientia. Huic dicto modo ſucceſſive per cochlearia injice materiam mixtam, uti ſolet in retortam tubulatam, & ſubito prodibit *Tinctura* egregiè rubens, cujus doſis 30. 40. 50. guttæ.

Exhibetur ad præſervationem 2. 3. 4. vicibus in ſeptimana, præmiſſis tamen univerſalibus. In ſanando verò aliquo morbo ſcorbutico, hypochondriaco, nephritico, &c. bis vel ter ſingulis diebus. Præter virtuoſam hancce efficaciam oculos Tuos paſcere poteris in manifeſtâ ac perſeverante illa *Tincturæ Rubedine* per canalem ſimul prodeunte, qualem conſpectum in hoc vel illo medicamento fruſtra deſiderarunt ac quæſiverunt tot ac tot Chymici magnæ & probatæ in aliis experientiæ.

Eandem veniam, quam pagina præcedente petii, heic denuò exorare cogor. Nimirum, promiſeram in ſuperioribus, me meæ huic diſſertationi adnexurum eſſe celeberr. Petri Joh. *Fabri* ad Sereniſſ. Holſatiæ Ducem, Dn. *FRIDERICUM* tranſmiſſum Manuſcriptum raritate, curioſitate, ac inſolita in vocabulis ac terminis chymicis explicandis perſpicuitate commendabile. Ob modo dictam enim de jamjam inſtantibus Nundinis Lipſienſibus rationem, atque ideò datam nonnullis amicis fidem, ejuſdem publicationem nolensvolens itidem differre, aliique reſervare occaſioni, cogor.

Te nondum dimitto, curioſe Lector; ſed unicum ſaltem

ſaltem adhuc addo. Memoriæ tuæ procul dubio adhuc inhærent, quæ capite tertio pro adſtruendâ & demonſtrandâ *Tincturæ Univerſalis* poſſibilitate partim per rationes, partim per variorum experimenta propoſui. Cùm autem tunc meam mentem, crenamque fefellerit exemplum aliquod notatu digniſſimum, non poſſum non, quin illud hic, rariſſimi Corollarii ac ſuperpondii in vicem adponam: Dum Anno meſſiano 1656 Mundo noſtro ultimum dicebat vale Dux quidam è Germaniæ Primatibus Sereniſſimus, alterius cujuſdam magni Principis, conſanguineitate, & ingenuæ amicitiæ ac familiaritatis fœdere illi juncti, (qui Anno 1669. quoque ivit eò, quo Nos tendimus omnes,) Lingua gravitate ac autoritate inſigni ſemper pollens in ſtupentes diverſorum Miniſtrorum præſentium aures ſequentia reponebat verba: certiſſime mihi conſtat, beatiſſimum huncce ſemper ſecum portaſſe particulam *Lapidis Philoſophici*, magnitudine ſua fabam æquantem, collo appenſam in ſerico rubro, ſecretiſſimi ac inæſtimabilis theſauri loco diu ſibi reſervatam, quam meis hiſce Egomet oculis vidi, manibus hiſce meis tetigi. Cùm autem rei hujus vix aliquis habebit notitiam, vereor, ne Amanuenſes, aliique, utpote myſterii hujus planè ignari, illud ſint adjecturi, cùm quid videant, quid poſſideant, penitus ignorent. Equidem his verbis *Tincturæ* quidem ſtabilio poſſibilitatem; ſimul tamen denuo pateſcit, omniſciam Dei Providentiam ob cauſas nobis occultas ſupremum hocce arcanum neutiquam velle divulgatum.

Cùm enim certiſſimè mihi conſtaret, prolata hæc verba ex ore tam religioſo, tam reverenter à quibuſvis meritò habito & habendo veritati eſſe maximè conſentanea, miratus poſtea ſum ſæpiùs, qui factum ſit, ut laudatiſſimus ille Dux theſaurum huncce incomparabilem tamdiu otioſum latitare, ac feriari conceſſerit; nec illum adhibuerit pro ſolatio ægrotantium, pro ſolatio pauperum; præcipuè, cùm in infauſto illo Bello inteſtino Germanico plus vice ſimplici indiguerit ſimilium aureorum adminiculorum; acerrimum enim ſeſe exhibebat Patriæ preſſæ, & ſæpius tantum-non oppreſſæ Propugnatorem. Potuiſſet ſane dicta illa parva fabæ quantitas excreſcere & fermentare in vaſtam molem auream; præprimis ſi ſagax quidam adfuerit Pyrotechnus, qui *Tincturæ* multiplicationem decenter calluerit. Verumenimverò, quod aliquoties dixi; heic repeto, nimirum ſub rebus tam arduis latitare Nobis imperſcrutabile τὸ θεῖον.

FINIS.

SUBSECTIO QUARTA.

De METALLORUM TRANSMUTATIONE *ad Virum Nobiliſſimum & Ampliſſimum* IOELEM LANGELOTTUM, *Sereniſſimi Principis Cimbrici Archiatrum Celeberrimum* Epiſtola DANIELIS GEORG. MORHOFI *Profeſſoris Kilonienſis.*

QUoties Slesvvigam excurrens Te inviſo, Vir Clariſſime, plerumque doctior, quam acceſſeram, recedo. Præterquam enim quod eruditiſſimis tuis ſermonibus aures animoſque ſæpe tenes, ſubinde nova quædam, cùm ex omni politioris literaturæ genere, tùm è naturalis potiſſimum ſcientiæ penetralibus, quæ ad Te vel Amici perſcribunt, vel ipſe ingenioſè inventa moliris, mecum, quæ tua humanitas eſt, communicare non gravaris. Cujus honeſtiſſimæ ſuaviſſimæque converſationis fructus cum non exiguos ſæpe perſentiſcam, fructum non ſolùm, ſed & voluptatem cepi maximam è ſermonibus, qui inter nos de ingenioſiſſimæ tuæ Epiſtolæ, non ita pridem publicatæ, argumento ſerebantur, cum ante menſes aliquot Tibi adeſſem. Præclara illâ ſunt omnia ac ſubtiliter excogitata, quæ de digeſtionis, fermentationis ac tritus uſu in Chemicis laboribus monuiſti. Mirabilis eſt illa auri per molam, quam vocas, Philoſophicam comminutio, quam illic doces. Curioſiſſima ſunt, quæ de fermentatione Tartari, ejuſque ſalis volatilis ſpiritu, Opii Eſſentiâ, Mercurii eductione ex Antimonio, Corallorum in rubicundam mucilaginem analyſi, jucundè non minus quam utiliter diſſeris: ut profectò iſthoc nomine multum tibi literatus orbis debeat ac Chemici præcipuè, quibus non pauca arcana, quorum dubia hactenus fides fuit, Te demonſtratore patuerunt. Magnam certè apud illuſtres Collegii Regii Londinenſis ſocios ſcripto hoc publicato gratiam iniviſti: nam & ſummis extulerunt laudibus, & hâc quaſi promulſide illecti, quæ promiſiſti, Acta Laboratorii Gottorpienſis, uberrimam ex iſtis præmetiis meſſem ſibi polliciti, impatienti deſiderio efflagitarunt. Teſtantur id humaniſſimæ literæ, quas non ita pridem nobiliſſimus Dn. Oldenburgius ad me ſcripſit: quarum vel ideo mentionem hîc facere volui, ut exſtaret hæc quaſi publica commonitio, quæ oblivionem, inter continua illa negocia facilè obrepentem tibi excutere ac aurem vellicare nonnunquam poſſit. Nec minus ſe Tibi obſtrictam agnoſcet Celeberrima Naturæ curioſorum in Germaniâ noſtrâ Societas, cui epiſtolam tuam inſcribis: non parum enim ſibi de novo, quo exteris ſe oſtentet, documento gratulabitur. Atque illi quidem illuſtres & in rerum naturalium ludo principes hoc ſeculo Viri, quia in his cauſis ſedere judices poſſunt, penitiuſque omnia rimantur, majorem inventis tuis authoritatem laudibus ſuis conciliabunt, quam ego meique ſimiles: qui admirari hæc, aut commemorare aliis tantum, ſed judicare parum aptè poſſumus, nec debemus, ne, quod

Græci

Græci proverbio dicunt ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τίθεσθαι videamur. Factum tamen eſt, neſcio quomodo: ut, cum nuper à manu tua gratiſſimum acciperem munus, doctiſſimam nempe epiſtolam tuam, occaſione auri per molam Philoſophicam ſoluti, in ſermones de metallorum tranſmutatione abriperemur; Tibique quæ hujus argumenti in medium tum proferebam non diſplicerent: adeò quidem ut vel publicâ luce non indigna judicares. Erant verò illa pro adſtruenda tranſmutationis veritate, partim è naturalis ſapientiæ adytis; partim ex Hiſtoriâ cum veteri tum recentiori petita, ut illa memoria diſſertanti ſuggerebat; non præclara illa quidem ſatiſque culta: tibi tamen quod affectui tuo imputo, non ingrata. Ego quidem ſtatim tum monebam, ne me noctuas Athenas ferre, id eſt, de re tot hominum calamis trita, ac penè protritâ, addo etiam invidioſâ, ſcribere juberes, præſertim cum præclariſſimi Viri, Conringius & Borrichius jam pridem omnem hujus rei fundum occuparint: cæterorum verò ſcriptorculorum tanta turba ſit, ut noſtra vel ingloria, vel inutilis hîc opera ſapientioribus videri poſſit. Tu verò diverſum quid à me ſentiens urgere non deſtitiſti, ut hoc, quicquid eſt, opellæ, in me ſuſciperem. Quâ in re tandem, quoniam ita voluiſti, refragari Tibi diutius nec debui, nec volui, modò tu videris, ne vel te fallas ipſe, vel alii, quibus amplior fortè ſpes oſtenditur, per te fallantur. Nos verò ita rem aggrediemur, ut primò de tranſmutationis poſſibilitate pauca quædam attingamus: deinde de autoribus, qui artis hujus arcana vel tradiderunt vel propagarunt; denique de ipſis artis hujus experimentis non planè in triviis decantata, aut in vulgus cognita in medium producamus

I.

Primùm, cùm de Metallis quæritur; an commutari illa poſſint: commutatio verò corruptionem unius & generationem alterius metalli neceſſariò ſupponat; diſpiciendum in limine hujus Diſſertationis eſſet: quomodo natura in terræ viſceribus illa componat. Sed quis ignorantiam hic ſuam non profiteatur? Nam cum profundis adeò tenebris res ipſa immerſa ſit, quis doctrinam hanc in aprico ponet? Nullius à tot ſæculis, in hunc uſque diem comparuit, cùm tamen tam acutum nunc res naturales cernimus ad ipſas uſque particularum particulas, qui exerto digito metallorum cauſas monſtrare ac ponere ob oculos poſſit. Hinc meræ ubique conjecturæ & palpitationes, nihil certi: cum quæ de naturâ eorum cognoſcimus, è ſuperficiariâ tantum contemplatione proficiſcantur. Altius fortaſſis Natura eorum principia recondit, quam ut pervenire eò humana molimina poſſint. Operationes, quibus illa utitur, lentæ, ac integris ſæculis nonnunquam ducuntur, & per cuniculos: ut omnem obſervatoris, quanquam ſolertiſſimi, induſtriam facilè effugiant. Metallurgi indocti ſunt, ac cauſarum naturalium ignari. Qui ingenio profundiori illas rimari poſſunt Philoſophi non facile periculis, quæ rem illam comitantur, ſe exponunt. Hinc deſertam habemus nobiliſſimam ſcientiæ naturalis partem, quâ non ſatis perſpectâ etiam in reliquis hallucinabimur. Ab interiore enim globi hujus terreni compoſitione, partiumque ejus præcipuarum, inter quas ſucci cujuſdam & medullæ inſtar principem ſibi locum ſalia & metalla vendicant, & horum exhalationibus omnis ille aër, qui globo huic circumponitur, variè afficitur multaque hujus athmoſphæræ phænomena dependent. Scriptores Metallicos ſi excuſſeris, parum invenies quod ſaturare pectus poſſit. Quicquid tamen eâ in re præſtitum eſt, Germanis debetur, quorum veſtigia legunt exteri, ſi qui ſunt, qui hoc argumentum tractârunt. Pauca ſunt apud vetuſtos Scriptores, *Platonem*, *Ariſtotelem*, *Plinium*, hiſtoriæ Metallicæ monumenta. E recentioribus, poſt *Alberti M. Libros de Mineralibus*, *Andreæ de Solea* Liber de Incremento & Decremento Metallorum, qui Baſilio Valentino vulgo adſcribitur, ac cum ejus XII. clavibus edi ſolet, quanquam integro ſeculo hunc ille ſuperet, præclarè ſcriptus eſt ac multa habet recondita: ſed obſcura pleraque ſunt, nec apertè ſatis ſcripta. Diligentiſſimus ac eruditiſſimus Scriptor *Georgius Agricola* eſt, qui & hiſtoriam & operationes metallicas pro virili ſuâ executus eſt. Quibus addi poſſunt, quæ Germanicâ Linguâ ſcripta ſunt *Lazari Erkeri* in arte docimaſticâ principis, *Fachſii*, *Matheſii*, *Albini*, *Zachariæ Theobaldi*, quique pleraque ſua è cæteris collegit, *Lohneiſenii* opera. Sed nec *Andreas Caſalpinus* contemnendus. *Bernardus Cæſius* in alia omnia dilabitur: nam locos potius communes de rebus metallicis congeſſit, qui ad naturam metallorum pernoſcendam parum faciunt. Neq; prætereundi ſunt foſſilium, quæ in variis terræ partibus inveniuntur, Nomenclatores; *Kentmannus*, *Schvvenckfeldius*, *Cretſchmarus*, *Merrettus*, *Aldrovandus* in Muſæo Metallico, *VVormius*, *Athanaſius Kircherus* quanto hiatu magnifica multa promiſit de mundo ſuo, quem ita vocat, ſubterraneo! Sed vehementer ille corvos deludit hiantes. Quanquam enim vaſtus liber ſit, adeò tamen rerum inops eſt, ut & illa, quæ neceſſariò ſunt, nonnunquam omittat; ſuperflua multa conſcribat; cramben toties coctam toties recoquat; multa ex aliis deſcribat; in multis impingat; nova parcâ manu ferat. Longè illo ingenioſior eſt Phyſicæ ſubterraneæ ſcriptor *Beccherus*, qui eo Libro, & ejus ſupplemento non pauca affert, quæ magnam rei metallicæ lucem inferre poſſunt. Nec laude ſuâ privandi *Honoratus Fabri* & *Hamelius*, Philoſophi præſtantiſſimi, quorum ille in Libris Phyſicis; hic tractatu de Meteoris & Foſſilibus hanc Philoſophiæ naturalis partem non leviter illuſtrarunt. Superiore anno *VVebſterus* Autor Anglus patria linguâ Metallographiam edidit, ſed è Germanis Scriptoribus, & quibuſdam ex eis, quos modo enarravimus, præcipuè congeſtam, cum paucis quibuſdam ſuis obſervatiunculis. Sed nec autores omnes ipſe novit, nec delectum ſatis accuratum inſtituit. Quanquam laudari tamen Viri iſtius debeat diligentia, quâ collecta ſub certis capitibus habemus, quæ in autoribus ipſis non ſine tædio aliquo conquiruntur. Quæ Vir illuſtris *Robertus Boilius* de Origine Metallorum & Mineralium commentatus eſt, procul dubio, ut omnia Viri illius, eximia erunt & elaboratiſſima, quantum è libello, ipſis, de quibus agit, gemmis pretioſiore, non ita pridem publicato augurari licet. Sed ea hactenus ad manus noſtras non venerunt. Interim è tantâ Scriptorum Metallicorum ſegete parum admodum excuſſeris, quod intimam Metallorum naturam in conſpectum tibi producat.

II.

Qui aquam omnium corporum faciunt elementum, idem quoque metallis ſubſternunt. Quam veterum quorundam Philoſophorum ſententiam reſuſcitarunt è recentioribus *Helmontius*, *Bernhardus*

Bernhardus Paliſſy, *Henricus de Rochaz* : ac confirmat, quæ viget apud nonnullos de liquore ſolvente Catholico, quem Alcaheſt ipſi vocant, opinio, cujus beneficio in liquorem inſipidum corpora naturalia, ac ipſa adeò metalla abire creduntur. Quæ hypotheſis multorum animos ſollicitos habuit, multas Chemicorum fornaculas calefecit : ſed labore planè irrito. Nam nunquam fuit, qui vidiſſe ſe talem liquorem aſſeverare potuerit : cum ſint tamen non pauci, ut ex hiſtoriis notum eſt, qui ipſum magnum Philoſophorum Lapidem non ſemel viderint. Quin adverſatur ſibi ipſe Helmontius, qui alio in loco reſolvi in puram & limpidam aquam corpora hoc liquore vult; alio fœces remanere dicit. Ante tempora certè Paracelſi & Helmontii iſta in Chemicorum Scholis inaudita fuerunt: alia enim omnia, *Villanovani*, *Lullii*, *Baconi* ſimiliumque Philoſophorum ſcripta loquuntur. Et ſi rem ipſam conſideres, naturæ rerum repugnare videtur. Diſtinctæ enim ſunt liquidarum & conſiſtentium rerum naturæ : ac licet hæ nonnunquam per illas vinculis, quibus cohærent, exſolvantur, ut diſſipatæ oculorum aciem effugiant, nunquam tamen inter ſe commutantur, nec ab illis principium ac originem trahunt. *Bernhardus Paliſſy* Gallus, homo quidem plebeius, ſed tamen ingenioſus, libris patriâ linguâ de naturâ fontium, metallis, gemmis, conſcriptis, ex aquis omnia, metalla quoque & lapides duriſſimos produci vult: aquas tamen duas ſtatuit; alteram materialem; alteram congelantem. Quæ ſi rectè perpendas, diverſitatem principiorum perſpicies, ut nihil novi hîc præter nomina deprehendas. *Henricus de Rochaz* popularis ejus, qui de aquis metallicis ac ſecretis fodinarum metallicarum quædam edidit, Phyſicam itidem reformatam ſcripſit, aquam quidem materiale rerum principium facit, ſed ſalem illi adjungit, principium corpora conſolidans. Propiora tamen etiam in compoſitione corporum admittit. In eandem ſententiam propendet Vir illuſtris *Robertus Boilius*, libello nuper de Gemmis edito, quarum primam originem ſubſtantiam fuiſſe liquidam ſtatuit, quæ ſi tincturis quibuſdam mineralibus, dum fluidæ vel molles ſunt, imbuantur, colores pro ratione mineralis obvii acquirant. In Opacis quales Hæmatitæ, Jaſpides ſimileſque lapilli ſunt, terram metallicis ſuccis impregnatam, acceſſione liquoris petreſcentis, ſeu ſpiritus petrifici in lapidis formam coagulari putat. Multa ſunt in illo libro præclara, quæ ad hanc doctrinam illuſtrandam faciunt. Meminit hîc cujuſdam liquoris caſu oblati, qui gemmas ſolvere potuerit. Terram plenam eſſe menſtruis aliiſque liquoribus variorum generum exiſtimat, è fodinis, per quas vagantur, variè impregnatis, qui quibuſdam caſibus vice menſtrui fungi, alio vero modo concurrere ad productionem corporum mineralium poſſint. Quin ipſam aquam communem variis mineralium effluviis infectam, ut eſt plerumque (quod *Thurnheuſſerus* Libro de Aquis mineralibus docet) id præſtare poſſe credit. Quod argumentum plenius ſe Libro de Subterraneis menſtruis executum eſſe teſtatur. Hæc cùm recito, in memoriam mihi revoco, quæ *Abrahamus è Porta Leonis*, Medicus Hebræus Libro de Auro, in quo de Auri in Re Medica facultate diſputat, de Aquis Fabarienſibus prope Rhenum, commemorat: quod ſuccum aureum à naturâ nondum concretum obtineat, unde mirabiles illæ virtutes in ægris curandis oriantur; nulla enim in illis auri ramenta cerni ait, quæ tamen in propinquis Rheni fluviis appareant, illa medendi facultate deſtitutis. Sed in his ſuccum illum concreſcere in aurum corporeum putat: unde rejicit uſum vini, in quo aurea lamina extincta, quod illud nullas è corporei auri ramentis vires nanciſci poſſit. Quæ omnia, an ex vero dicantur, eſto aliorum judicium. In rebus obſcuris & à ſenſu remotis conjecturis tantum locus eſt. Quod ſi menſtrua illa ſubterranea admittimus, non omnino de nihilo eſſe quis crediderit. Eandem telam nuper quoque texuit *Thomas Sherley* Regis Angliæ Medicus in Diſſertatione, quam de cauſis lapidum publicavit. Quâ occaſione ſimul in originem omnium corporum inquirit, quæ ex Aquâ & Seminibus ſuis produci vult. Eam præmiſit, ut viam ſterneret Tractatui Medico, quem de cauſis calculorum in corpore humano ſcripturus eſt. Non pauca hîc erudita & curioſa, quæ ad hoc argumentum & naturam petrificationis ſpectant, afferuntur, quibus hîc ut immoremur, inſtituti noſtri ratio non permittit. Summâ denique curâ & induſtriâ rem illam demonſtrandam ſuſcipiet ingenioſiſſimus *Steno*, in Diſſertatione de Solido intra ſolidum naturaliter contento, cujus prodromum ſuperiore, ut puto, anno publicavit. E quo totum opus, velut ex ungue Leonem, judicare facilè eſt. Corpus naturale vel ſolidum eſt, vel fluidum: Illud, ſi ſecundum naturæ leges productum eſt, à fluido productum eſſe ait : Creſcere illud, dum particulis ejus novæ apponuntur particulæ, ab externo fluido ſecretæ : fieri autem appoſitionem hanc vel à fluido externo immediatè, vel mediante fluido interno uno vel pluribus. Quæ omnia eleganter illuſtrat comparatione corporis humani cum productis terræ inſtitutâ. In omnibus locum productionis accuratè inſpiciendum docet: id eſt corpora vicina, quæ ad incluſorum productorum figuras componenda. Sic in ſaxorum examine multa detegi poſſe judicat, quæ in mineralium ipſorum examine fruſtra tentantur, quandoquidem perquam probabile ſit, omnia illa mineralia, quæ ſaxorum ſpatia vel fiſſa vel dilatata implent, pro materiâ habuiſſe ex ipſis ſaxis expulſum vaporem : Quod an perpetuæ & indubitatæ fidei ſit, ego in medio relinquo, nam aliunde etiam impleri fiſſuræ poſſunt, quàm vaporibus è ſaxis ipſis expulſis. De Cryſtalli productione multa ſubtiliter diſquirit: an inter fluidum & fluidum, vel inter fluidum & ſolidum; an verò in ipſo fluido producatur : nam è fluido productam eſſe dubium illi nullum eſt; frigore tamen concretam, aut è cineribus ignis vi in vitrum exuſtam negat. Neque enim vi ignis tantum vitri fieri productionem, ſed & abſque ignis violentiâ fieri poſſe & humano artificio putat : modo quis inſtituat accuratam analyſin ſaxorum, in quorum cavitatibus optimæ cryſtalli formantur : Certum enim eſſe, ut ex fluido concrevit cryſtallus, ſic in fluidum eandem poſſe reſolvi, modò quis verum Naturæ menſtruum imitari norit : Nec obſtare : quod corpora, à quibus menſtruum totum vi ignis ablatum eſt, non amplius reſolvi poſſint: cùm alia ſit ratio eorum corporum coagulatorum, quæ in medio fluido ſeu menſtruo concreſcunt, cujus partes inter coagulati corporis particulas relinquuntur. Fluidum enim, in quo cryſtallus creſcit, eodem modo ſe habere ad cryſtallum, quomodo aqua communis ſe habet ad ſalia. Cum vitro per ignis violentiam parato aliter res ſe habet, nam humor ejus penè omnis expellitur. Memini tamen ego etiam in-

in vitro vulgari tantum obtinere poſſe ſingularem quendam liquorem, ut ad tempus ſaltem flexibile illud reddat, ſi non ſolvit: quò imagines ex eo fingi poſſint, aut characteres illi imprimi, cujus mentionem feci in Epiſtola ad Clar. Dn. D. Majorem, *de Scypho vitreo per ſonum fracto* ſcripta. Addo, cùm è diverſis corporibus jam tum concretis, quæ nonniſi propriis ſingula menſtruis reſolvi poſſunt, componatur vitri corpus: vero eſt ſimile, nullum dari poſſe menſtruum, quod in corpora ſic juncta operetur. Ad hujus doctrinæ illuſtrationem mirificè facit hiſtoria artificialium gemmarum per aquam & pulverem coagulantem confectarum, à me in dictâ epiſtolâ commemorata: quam recenſere hîc nolo: cùm in tuis non tantùm, ſed & in omnium manibus ſit Diſſertatio typis ante annum divulgata. Lucem etiam addere poterit experimentum, quod vidi, cum Amſterodami commorarer, apud *Birrium* Medicum, editis quibuſdam in Chemiâ libris non ignotum. Is mihi lapillos monſtravit ſatis pellucidos ac elegantes, & ad modum gemmarum politos, quos è liquore quodam, quem præmonſtrabat, ſe paraſſe aiebat. Ponderoſus ille erat longe ultra vulgaris aquæ indolem, claritate tamen & perſpicuitate eam æquabat. Sapiebat tamen neſcio quid leviter ſtypticum & ſalſum. Hunc ille non ſolum pro inſigni medicamento habebat, ſed & mira ſe in ſolutione corporum eo efficere poſſe memorabat. Vino Rhenano cum guttulas aliquot infunderet, ſenſim è flavo in ſaturum rubrum colorem, ſed temporis aliquo intervallo, concedebat: & ſi rectè memini, etiam cryſtalli in fundo ſubſidebant. Ego non dubitavi è Tartari ſale confectum eſſe, nam ſimilem ſaporem deprehendi: quanquam ille celaret hæc arcana. Ex iſto liquore cùm præcipitaſſet pulverem, eum igni vitrificatorio expoſuit, uſque dum in ſubſtantiam cryſtallis ſimilem concreſceret: è qua gemmas illas formari ſibi fecerat. De duritie illarum nihil mihi conſtat, cùm nec tactu, nec viſu ea deprehendi poſſit. Si non ſuperarunt, ſaltem exæquarunt vitri duritiem, cum polituram ſuſtinere potuerint. E corporibus, quæ ad metallorum naturam propius accedunt, præcipuè corpora lamellata in fluido & ex fluido concreviſſe *Steno* cenſet. Quo in genere Talcum eſt, cujus ſolidum corpus in fluidum reſolvi poſſe ait, cum ex fluido illud concreviſſe extra controverſiam ſit. Illos autem à vero longiſſimè aberrare, qui ignis torturâ hanc ab illo gratiam extorquere nituntur: *mitius enim* (ait) *à naturâ haberi ſolitum Talcum, tantam in venuſtatis amatoribus ſævitiam indignatur, & vindictæ loco Vulcano cedit illam ſui reſolventis partem, quam ſibi incluſam conſervat.* Denique & ipſa metalla perfectiora è liquore certo originem ſuam habere videri poſſent, ſi vera eſſent, quæ *Franciſcus Lana* in Prodromo all' arte Maëſtra *c.* 20. ſuo edoctus, ut perhibet, experimento nobis prodidit: Cujus ipſa verba, ut plenior rei fides ſit, hîc adducam: *Non direi queſto,* inquit, *ſe io medeſimo non haveſſi havuto fortuna di havere aliquanta di una ſimile miniera, dalla quale con non molto artificio fu cavata una poca quantità di certo liquore aureo, che era la vera ſemenza di oro, ma per non eſſer conoſciuto, tutto fu conſumato con gettarlo ſopra una quantità di argento vivo bollente, il quale tutto ſubito congeloſſi, & accreſciuto il fuoco reſtarono cinque parti di eſſo perfettamente fiſſo, cioè, à dire una mezz' oncia di quel liquore fiſſo, due oncie e mezza di argento vivo; che ſe foſſe ſtato maggiormente depurato, e poi congionto come anima al ſuo corpo proportionato, ſarebbeſi con eſſo potuta formare la vera pietra, ma ſin hora non ho mai potuto ritrovare altra miniera ſimile a quella*, id eſt: *Non dicerem illud, niſi mihi ipſi bona fortuna talem mineram* (de minera auri loquitur) *ſuppeditaſſet, è qua non magno artificio expreſſa fuit exigua aliqua quantitas certi liquoris aurei, verum auri ſemen: ſed quia pretium ejus non intelligebam, totus ille liquor conſumptus fuit projectione ſupra argentum vivum, quod ſtatim congelavit, ac igne aucto ſuperfuerunt quinque partes ejus perfectè fixa: videlicet dimidia uncia iſtius liquoris fixi, duæ & dimidia argenti vivi. Quæ ſi magis depuratæ fuiſſent, ac poſtea conjunctæ quemadmodum anima cum corpore ſibi adæquato, potuiſſet eo verus lapis confici: Verum ad hunc uſque diem non potui illi ſimilem invenire mineram.* Hæc Autor ille magnâ quâdam fiduciâ ſcribit; quorum tamen fides penes ipſum eſto. Quin extraxerit ille è minerâ talem liquorem, qui figere potuerit argentum vivum; an vincet, inde ſemen auri ſe habuiſſe, aut è commiſtione corporum illorum lapidem, quem vocant, Philoſophorum potuiſſe produci? Nos, ut tandem noſtram quoque de his opinionibus ſententiam in medium proferamus, ita arbitramur: nec gemmas, nec metalla è ſolâ aquâ ſimplici poſſe produci. Metalla, quia corpora habeo ſecundùm miſta, quæ decompoſita alii vocant, in partibus ſuis conſtituentibus primò miſtis, agnoſcunt fortaſſis liquorem primogenium, ſed qui in ipſa metallorum productione non apparet, ac inutilis eſt in metallo per artem producendo. Sed de his inferiùs plura. Quod ad gemmarum, & cryſtallorum ex aquâ concretionem ſpectat, ea nondum ſatis expedita mihi quidem videtur. Quanquam enim, quia texturæ ſimplicioris eſſe videntur, ob pelluciditatem, ad aquæ naturam propius accedere videantur; dubia tamen non pauca rem illam urgent, quæ alio ſe modo eam habere poſſe perſuadeant. Eſto, pellucidas eſſe: ſed tamen & duræ ſunt, & fragiles: quod indicio eſſe poſſit, minus ineſſe iis humoris, quam ipſis metallis, quorum lentor inſpiſſatum liquorem non obſcurè oſtendit. *Bernhardus Paliſſy*, qui ex aquâ productas vult, non è ſimplici ſed è gemmis componi putat, quarum altera, quam coagulantem vocat, nihil aliud quam Sal eſt, ut explicat *Sorellus*, aut alia quædam ſubſtantia lapidifica, quæ ab aquæ naturâ diverſa eſt: ut itaque ex ipſis ejus principiis pateat, cryſtallum non eſſe corpus ὁμοιομερές. Craſſam ſatis communium lapidum miſturam arguit obſervatio illa *Peireskii*, à *Gaſſendo* in vitâ ejus relatâ: qui ex aquâ limum viſcoſum eruit, ad contactum aëris in lapidem abeuntem. Quid vetat, etiam in cryſtallis & gemmis diverſos ſuccos vel terras, ſed naturæ purioris miſceri? Sed Aquarum in cryſtallorum incunabulis veſtigia invenit ſolertiſſimus *Steno*, unde eas concretas judicat. At fortaſſis illæ vehiculorum vice fungebantur, quæ naturas gemmarum conſtitutivas ad loca illa deferrent, extra autem corpus ipſum conſiſtebant. Nec crederem ego idoneum hinc argumentum peti: quod cum cryſtalli, gemmæ hoc vel illo liquore ſolvantur, è liquoribus quoque illæ ſint compoſitæ. Multos ego dari vel per artem parari liquores poſſe credo, quorum particulæ ita ſint comparatæ, ut ſpatia miſtorum nonnullorum pervadant illaque compage ſuâ ſolvant, quæ ad conſtitutionem tamen eorum nihil conferunt. Inventus caſu quodam in Angliâ fuit liquor blandiſſimus vegetabilis, qui marmor duriſſimum pervadens coloribus admiſtis in interioribus ſubſtantiæ particulis tingeret.

tingeret. *Berigardus*, ut refert in Circulo ſuo Piſano *p.* 534. phlegmate illo debili, quod primo ſtillicidio ex aceto acerrimo defluxit, facile uniones & alia multa diſſolvit, poſtremo verò illo, quod vi ſummâ ignis extrahitur longè acriùs & coloratius, nihil effecit. Iis tamen liquoribus nec marmor, nec uniones, natales ſuos debuerunt. Quin habeamus illum liquorem, è quo vel concrevit, vel præcipitata fuit ſubſtantia cryſtallum componens, non tamen crediderim, quod putat ſubtiliſſimus *Steno*, eodem reſolvi in liquidam naturam poſſe. Denique & hoc veroſimile alicui videri poſſit: gemmas, ſi non omnes, ſaltem aliquas è diverſis corporibus, per ignem vehementiorem, eodem modo, quo à nobis vitrum conficitur, compingi poſſe. Certè qui artem χρυσοποιητικὴν profitentur, etiam gemmas, ſi rectè memini, per ignem fabricare docent; & earum quaſi typum quendam ob oculos ponunt, adulterinæ illæ, quarum *Antonius Nerus* præparationem tradit.

III.

Alii iterum ſunt, qui metallorum originem à Sale petunt. Qui verò ſic ſentiunt, non idem omnes ſentiunt. Quidam enim univerſale aliquod Sal comminiſcuntur, quô neſcio quæ miracula in univerſa Natura, atque adeò in regno minerali ſe effecturos ſperant. Quæ opinio à Paracelſi tempore primum invaluit, ac à nonnullis ejus aſſeclis, & Fratribus Roſeæ crucis, ad hæc uſque tempora propagata eſt. Extat quoque ſpecioſus de vero Sale Philoſophorum liber à Gallo *Nuiſement* ſcriptus & in Latinam Linguam à *Combachio* converſus, ubi ſententia illa & proponitur & propugnatur. Sal illud cœleſte, æthereum, aëreum, univerſi nominant, quod vel ex rore, vel aëre, vel nitro, vel excrementis etiam animalium extrahunt. Tale aliquod an detur, ego quidem definire non auſim: vetuſtiorum certè Chemicorum ſchola ignoravit. Ex aëre extrahi poſſe ſal, non negaverim, ſed univerſale illud eſſe vix crediderim. Vagantur in aëre particulæ ſalinæ variorum generum, quæ ignibus ſubterraneis & Solis calore ſubtiliatæ in athmoſphæram provehuntur, prout ſoli ſubjacentis indoles illas ſubminiſtrat, nitroſæ, vitriolicæ, aut alterius cujuſdam naturæ, vel ſic ſeorſim, vel inter ſe miſtæ. Quibus ego vires catholicas tamen non adſcriberem. Commodè hîc mihi hujus Diſſertationis occaſione incidit, quod Amſterodami apud Virum ſolertiſſimum *Theodorum Kerckringium* vidi. Is veri ac genuini vitrioli ſed impuri quantitatem non exiguam monſtravit, quam ex äere Amſtelodamenſi multis aquarum ſalſarum & ſoli paludoſi effluviis imprægnato machinæ cujuſdam beneficio extraxerat. Magna ſcilicet Naturæ Architectonicæ inſtrumenta ſunt Ignis & Salia: ſed varia, ut varia ſunt corpora corporumque miſtiones, quorum miniſterio, pro ſubjectorum ingenio, in compoſitione & diſſolutione eorum utitur. Ea tamen eſſentiam illorum non ingrediuntur. Miras in corporibus tum metallicis, tum aliis, natura facit viciſſitudines beneficio Salium, quæ ſubterranea æſtuaria per omnem telluris compagem omneſque venas & fodinas metallorum ordine tumultuario diſpergunt. Unde plerumque varia inter ſe ſalium & ſulphurum corpuſcula in mineris deprehenduntur: quæ tamen ad metallorum conſtitutionem pertinere quis temerè non dixerit. Vidi in Angliâ Brabantum aliquem, qui ſolo moderamine ignis, ſine ullâ alius rei additione, è Saturni minerâ verum vitriolum, verum ſulphur, ſal commune, nitrum, producere; acetum, tincturam ac plura alia parare poterat. Quod ille artificium ut rem ſecretiſſimam tegens nonniſi C C. aureorum pretio vendere cogitabat. Acceperat à Doctore quodam Pariſienſi illud, non quidem contemnendum, ſed quod ad ſummam rei metallicæ nil faceret. Neque enim ex illis componebatur corpus metallicum, quæ fortuitò tantùm ad mineræ locum confluxerant. Nam ex aliis alia fortè produxiſſet: quanquam ille in Minerâ plumbi & Antimonii tantum experimentum fecerat. Auri & Argenti mineras, puto, hoc artificio ſuo non expugnaſſet. Quin eſt in quâlibet terrâ peculiaris quædam ſubſtantia ſalina vel ſingularis vel aliis miſta, quam differentiam cœcum quendam nautam guſtu deprehendere potuiſſe mihi narravit Vir fide digniſſimus. Nam cum mari terræ vicino bolis immitteretur, terrâ, quæ bolidi adhæſit, guſtatâ, nominare citra errorem potuit locum, in quô verſarentur. Hamelius *lib.* 2. *de Foſſilibus cap.* 9. huic quodammodo ſententiæ favere videtur: primum enim metalli rudimentum facit ſubſtantiam quandam ſalſam in aquam reſolubilem, quæ paulatim excoquatur, neque aëris amplius vel aquæ injurias reformidet. Sed hæc merâ conjecturâ dicuntur, & citra ullam veri ſpeciem. Nam quæ illa foret ſubſtantia ſalſa? nec nominare illam poteſt ipſe, nec inter cognitas ulla eſt, quæ id præſtare officium poſſit.

IV.

Sunt porrò, qui ſale illo univerſali relicto, quod ubique venantur & nuſquam inveniunt, ad nota ac vulgaria illa deſcendunt. Cùm enim, nitri, vitrioli, ſalis communis vires in divellendis corporibus metallicis videant, alia quædam ſub illis latere arcana ſuſpicantur. Animos addunt tot paſſim hiſtoriolæ, quas vel fando acceperunt, vel literis conſignatas legerunt. Quales ſunt de argento ſpiritus ſalis beneficio è plumbo extracto apud *Johannem Frid. Helvetium in Vitulo aureo*; de bonâ auri quantitate è vitriolo quodam Hungarico educta apud *Beccherum in Phyſicâ ſubterraneâ.* Quæ per ſeparationem potius argenti & auri latentis, quam per ſingularem aliquam ingenerationem contigerunt: nolo enim hominum, qui illa memoriæ prodiderunt, fidem in dubium revocare. Ac fateor non temerè me credere, quæ *Salomon de Blauenſtein*, ut ficto proculdubio ſe nomine appellat, quique artis χρυσοποιητικῆς ſe verum alumnum ipſe profitetur, in Interpellatione ad Philoſophos pro Lapide Philoſophorum contra Mundum ſubterraneum Kircheri cap. 2. ſcripſit. Ita verò ille: *Quid multis? poſſem & ego dare aliud Epicharema P. Kirchero, ſi mihi per tres horas duntaxat adeſſet, & incredulo palpandum prabere: quomodo ex puro puto argento, toto quanto, fiat purum putum aurum additione ſimplicis ſalis præparati, ſine aliquo vel minimo addito.* Quid ille ſale ſuo ſimplici præparato intelligat; equidem ignoro: ſi commune, fateor, nihil poſſe mirabilius fingi, quod adeò veterum Chemicorum principiis repugnet. Præ cæteris in vitriolo & nitro ad inſaniam uſque laborârunt nonnulli: Aliqui integris voluminibus iſta executi ſunt: cumque ipſi cœci eſſent; aliis tamen viam commonſtrare voluerunt, rapientes in ſenſum ſuum Chemicorum dicta, quæ ipſi, nominum varietate decepti non ſatis intellexerunt, nec è conſenſu autorum interpretari rectè potuerunt: quibus Vitrioli, & Nitri nomina aliud quid ſignificant, ac illi putant. Quot non proceſſus, ut vocant, ab

Impoſto-

Impoſtoribus, è vitriolo circumferuntur? Extat & è Vitriolo Proceſſus cujuſdam *Jodoci v. R.* qui addi ſolet operibus *Fr. Baſilii Valentini*, ad ſummam hominum & metallorum medicinam, magno apparatu deſcriptus, ac operoſus, quem Amicus, qui ad præſcriptum ejus operatus eſt, nullo, niſi effectu ipſo mendacem invenit. Cætera in illo ſat bene ſe habent. Quos non *Glauberus* ſtrepitus cum nitro ſuo fecit, è quo tot libris ſcriptis miracula magno hiatu promiſit. Non pauca eximia ſunt & præclara: plurima ex ingenii potius, quam fornacum calore nata. Cæterùm aureos montes non vidimus. In multis tamen ejus fidem ſequitur Libro de Foſſilibus Hamelius, quam exploratam prius habere oportebat. Non negaverim equidem ſtupenda in rerum naturâ horum ſalium ac nitri imprimis effici beneficio poſſe, ſed metallum ipſum producere poſſe dubito. Planè enim ad aliam Mineralium familiam pertinet, nec ad lentum illum & viſcoſum humorem metallicum conſtituendum aptum natum eſt. Interim ſi ſub acrioris ſpiritus forma comparent, tyrannicum in corpora illa exercent imperium; ſi in ſubtiliorem & blandiorem naturam clementiori igne redigantur, vel ab auro ipſo tincturam elicere, ac ſecum per alembicum, auferre videntur. Quæ fortaſſis alicujus in medicinâ uſus, in metallis verò emendandis, cum corporeæ tantùm naturæ ſit, inefficax eſt. De Salis nitroſi ſubtilis ſpiritu è rore Majali extracto mira paſſim prædicant nonnulli. Nollius hujus ſalis ſpiritu & oleo, quod è rore Majali conficitur, in agone conſtitutos revocari, tincturam ex auro evocari poſſe ſcribit. Mirum quam triumphat hoc arcano Borellus *Cent.* 1. *obſ. 6.* qui amplius aliquid indagavit: *Multis*, inquit, *exantlatis laboribus & vigiliis, in arcanis naturæ perquirendis ſecretum auri ſolvendi tandem nactus ſum, id eſt menſtruum benignum, amicè aurum intra paucas horas ſolvens, & ſine fumo, imò ſine igni quoque diſſolutum poteſt ad ſalis naturam & olei reduci, cujus grana 3. 4. vel 6. juxta ætates varias propinata intra quatuor horas circiter, ſudoribus copioſis febres malignas purpuratas, epidemicas & pertinaces curarunt. Sciant verò Lectores, à ſpiritu roris illud factum fuiſſe juxta Sendivogii doctrinam. At dicent multi: cur non ejus copiam mihi comparo? Sed ſciant expenſas lucrum ſuperare. Notandum eſt* (addit porro) *collectores auri Fluvii Gard juxta Urbem Vigam aſſerere, roris guttas unicuique auri paleæ adhærere mane in arenâ, eôque nutriri. Rorem illum coctione longâ abhinc nigrum, albiſſimum & citrinum reddidi, ſed ſine projectione fuit.* Adjecit deinde quædam de modo præparandi, quæ illic legere poteris. Quin obſervatum eſt, auri folia, ſi rori ipſi, non ſpiritui injiciantur, ac cum illo per aliquod tempus lento igne digerantur, tandem diſparere: cum verò poſtea per filtrum ros percolatur, in fundo ejus ſubſtantiam velleri vel nivi ſimilem, cujus feliciſſimus in cordis affectibus uſus ſit, remanere. Quod rori vel ſpiritui roris tribuitur hîc; alii ſpiritui vel eſſentiæ mellis, quod & ipſum rore conſtat, tribuunt. Aurum enim ſolvere dicitur, ejuſque tincturam per alembicum rapere, quæ auri potabilis inſtar eſſe poſſit, & mira in tranſmutatione metallorum præſtare. Ac vidi ipſe auri aliquam tincturam hoc modo paratam ab homine, qui neſcio quos theſauros inde ſperans magno pretio Principi alicui hoc ſecretum vendiderat. Quod ſi quis gratis ſcire cupiat, adeat Johannem Nardium Florentinum *Diſq. Phyſicâ de Rore cap.* 23. ubi modum præparandi docet. Matheſius *Sarept. Conc.* 3. aureum nummum rore vel pluviâ Majali aliquoties aſperſum atque à Sole ſiccatum vel terrâ abſconditum ponderoſiorem fieri notavit. Hæc quanquam ſpecioſè ſatis omnia dicantur, nondum tamen me movent, ut in auro conficiendo vel radicitus ſolvendo aliquas vel nitro vel ſpiritui roris aut mellis partes tribuam. Agunt illi liquores vel potiùs ſalia liquoribus permiſta, non aliter, quam modo vulgari, ut quævis aquæ corrodentes: ſed quia attenuata & ſubtiliora, ſubtiliores etiam particulas avellunt, quas citra moleſtiam aliquam ignis propellere per alembicum poſſit, ſuis tamen naturis nondum disjunctas. Hæc mea de nitri vel ſalis nitroſi in rore contenti circa metallica operationibus ſententia eſt: cujus tamen magnas vires in Vegetabilium ac animalium generatione non ignoro. Ejus illuſtre Exemplum proferam, niſi diſplicet, Vir Ampliſſime, hic ultra argumenti noſtri carceres excurſus. Anguillas arte produci poſſe, nec fando audiveram olim, nec in aliquo rerum naturalium Scriptore legeram, quod in Belgio roris beneficio facere agricolas nupero itinere medio didici. Primùm ego fidem habere narrationi huic nolui: ſed incidi poſtea in *Abrahami Mylii* ſcriptum de origine animalium & migratione populorum, ac idem apud illum artificium legi pag. libri 10. cujus verba referam: *Menſe Maio*, inquit, *cum largiter rorabit, ſeca & diſcinde ligone ex campo graminoſo ante ortum Solis duos æquales ceſpites, eoſq; impoſitos, alterum alteri, ubi graminoſi ſunt, repone in margine alicujus piſcinæ à parte aquilonari, ubi Sol radios ſuos maxime emittit. Videbis inde propullulare quaſi examen pullorum anguillarium ante horas paucas elapſas. Sic quidam cum non pœnitendo fructu piſcinis ſuis anguillarum numeroſam copiam ingenerant.* Et veroſimile hoc experimentum facit, quod nullum reperiatur in anguillis ſemen, nulla organa generationis, ut multa fuerit de earum origine Scriptoribus Hiſtoriæ naturalis diſputatio. Si Piſcatores interroges, è vermiculis quibuſdam, qui certo anni tempore in omnis generis piſcium carne naſcuntur, produci docent. Quos & ipſe non ſemel deprehendi. Leges etiam inter acta Philoſophica Anglica *p.* 35. quæ obſervavit *Thomas Henſchavv* Nobilis Anglus, de vermiùm è rore putrefacto generatione. Ac memini ego apum ex Hydromelle putrefacto generationem notatam à quopiam fuiſſe. Rori denique ſoli in acceptis ferenda eſt illa Plantarum è cineribus reſuſcitatio, de quâ *Caramuel*, *Harſdofferus* in libris ſuis; *Voigtius* ſingulari Diſſertatione egit: quamque integri libri materiem facturum ſe promiſit *Kircherus*. Magna itaque hujus Salis vis eſt in vegetabilium ac animalium productione: metalla quanquam vexari ac affici variè ab illo poſſint, emendari tamen, mutari, augeri, fœcundari, ut in vegetabilibus fit, minimè poſſunt.

V.

A Salium familiâ rectà ad metalla itur. Inter quæ primum omnium compellari ſolet argentum vivum, mirabilis profectò ſubſtantia, quæ mille ſe in formas fingit atque refingit, quâcunque etiam arte tractetur. Plinius vomicam liquoris æterni vocat: Liquida enim & fluida eſt. Cumque miro amore aurum amplectatur, eique per intima ſe uniat, & præ reliquis metallis humor tantùm aliquis & rudimentum metalli videatur: plurimi ſanè primum metallorum ens, ut ita loquar, in illa deprehendere ſibi viſi ſunt: Nec deſunt hodie qui idem ſtatuunt, tot in illo mari aliorum naufragiis nondum cautiores facti. Accedit venerabile

illud Mercurii nomen, quod in Chemicorum ſcriptis adeò frequens eſt: conſpirant tot deſcriptiones, tot requiſita, ut vel cautiſſimus iis omnibus fallatur. Aliqui Virginem Mercurium volunt, quem natura produxit à flammis voracibus nondum tentatum: aliqui è metallis cæteris per artem extractum. Quod an fieri poſſit, dubitatum hactenus fuit; ſed veritatem ejus artificii, tua, Vir Clariſſime, Epiſtola commonſtravit. Sed hunc ego nihil à vulgari illo differre ſtatuo; quicquid etiam aliis videatur. Nam cùm mirabilis ſit illa & imperceptibilis penè Mercurii in minima diſſipatio, quæ fit in mineris per ignes ſubterraneos, facilè ſe metallis inſinuat ac commiſcet; ſed non radicitus. Quædam ejus particulæ primâ metalli fuſione evaneſcunt in auras: quæ tenaciùs hærent, remanent, ac tandem ſalium ope eruuntur, & à reliquis particulis ſeparantur. Facilius autem id efficitur in mineris, in quas pronior illi ingreſſus eſt, ac promtius iterum expellitur. Quando per fuſionem particulæ metallicæ propius junctæ ſunt, difficilius ſuccedunt omnia. Ex Antimonio & plumbo extrahi non difficulter poteſt, facilius ex ejus mineris. Tere mineram plumbi in minutum pulverem, ac ſtylum in illo aureum moveto parumper, & adhærebunt ſtatim auro particulæ quædam Mercuriales. Nec metallis tantùm, ſed & ligno ſe miſcet. Habui ego ab amico fruſtum ligni, quod ex arbore è terrâ metalliferâ prognatâ reciſum fuerat, in quo per omnes ejus fibrillas & venulas diſſeminatæ erant argenti vivi particulæ, ut valido motu etiam excuti poſſent, quod fieri facilè poterat: quia, laxiores ſunt in ligno quam in metallo viæ. Oſtendebam, cùm Londini commorarer, Illuſtri Dn. *Boilio*, qui & arte tale lignum parari poſſe credebat. Sed eſto. Eodem tamen modo, ſcilicet per ſublimationem, tam à natura, quàm ab arte fit. Memorat Autor Libri, cui titulus *l'Europe vivante tom.*1.*part.*2. è relatione cujuſdam Nob. Angli de Operario, qui diu in fodinis Mercurii laboraverat, cui particulæ ejus minimæ totum corpus adeò pervaſerant, ut fruſtum cupri oris ejus halitu ac digiti affrictu ita inalbeſceret, ac ſi ipſius Mercurii corpus quis affricuiſſet. Falli itaque omninò credo, qui, quod à metallis Mercurium educi poſſe vident, ex eo illa intrinſecus componi ſtatim exiſtimant. Quanquam, fateor, adeò ſpecioſæ hæ ſunt rationes, quas ſupra adduximus, ut facile in iſtam ſententiam aliquem adducent. Sed tot experimentis hactenus nil actum eſt, ac uno omnes Chemici cordatiores ore clamant: nihil ſibi eſſe rei cum Mercurio vulgi, nolle ſe argentum vivum currens, quod ovum ſubventaneum alicubi vocat *Lullius*, ſed aliam quandam ſubſtantiam metallicam, immaturam, non tamen in radice ſuâ impuram, quam illi Mercurium ſuum vocant; argenti vivi, abſque illo, nullum eſſe in metallorum tranſmutatione uſum. Quod ſexcentis illorum effatis firmare poſſem, niſi ſcirem, hæc tibi eſſe cognitiſſima. Novi tamen aliquos, qui viâ, ut vocant, particulari, nobilius ex argento vivo metallum ſe confeciſſe, quanquam ſine lucro, glorientur, de quo in ſequentibus dicam. Quanti porro in Antimonium inſumpti fuere labores, è quo ſperarunt non pauci maximum illud naturæ arcanum. Sed non eſt in illo genuinus Mercurius metallicus, qualis ad corpora perfectiſſima metallica componenda requiritur: ut patet è fragili hujus textura. Sulphuris fortaſſis purioris aliquid reconditum eſt, unde particularis quædam tranſmutatio concedi poſſit. Quod & innuere videtur *Baſilius Valentinus* in Curru triumphali Antimonii, ac commentator ejus *Theodorus Kerekringius*. Nam ad magnum opus, ipſis fatentibus, nihil rei confert. Utiliſſima tamen latent in illo remedia, præcipuè in morbis ab infectione ſanguinis oriundis, quos ad miraculum edomare valet: Ea ad cœlum uſque laudibus extollit *Baſilius Valentinus*, ac experimentis ſuis firmat *Kerkringius*. Non deſunt qui vel ex uno metallo immaturo, vel duorum, perfecti & imperfecti, conjugio, ſolâ diuturnâ coctione, quæ naturæ operationes ſubterraneas imitetur, perfectius aliquod metallum ſe facturos putant, cum in naturâ plumbi mineras, ſucceſſu temporis in argentum commutatas deprehendant metallurgi. Fuit in eâ ſententiâ ſagaciſſimus rerum naturalium ſcrutator *Baco Verulamius*, qui in *Hiſtoria Naturali Cent.* 4. methodum præſcripſit, quâ poſſibile ſibi videbatur, ignobilius metallum in nobilius commutare. Poſtquam requiſita ejus operis recenſuit, tandem *num.* 327. ita rem inſtituere jubet: *Anguſta paretur fornax, temperatuſque excitetur calor, & quidem talis, ut metallum perpetuò liquefactum conſervet, non vehementior; quod ad rem maximè facit. Materia ſit argentum, metallum maximè cum auro ſymbolizans, cum eo quoque decima Mercurii vivi pars imponatur, duodecima nitri juſto pondere, quæ vegetando corpusq; metalli aperiendo ſerviunt. Operatio per ſex menſes ad minimum continuetur. Velim & oleoſas quandoque injici ſubſtantias, quales adhibentur recuperando auro, tormentis ſeparationum exaſperato; in eum finem, ut partes arctius laviuſque diſponantur; magnum inſtituti momentum. Aurum enim, ut conſtat, compactiſſimum, omniumque metallorum ponderoſiſſimum eſt, maximeq; flexibile & extenſibile.* Hæc *Baco Verulamius*; quem verè ſic ſtatuiſſe confirmavit mihi Amicus Londinenſis. Nam quanquam paſſim in ſcriptis tenuiter de ſtudio Chemiæ metallicæ ſentiat, privatis tamen ſtudiis diligentiſſime rem illam, nec ſine magnis ſumptibus, eâque, quam hic ſibi præſcripſit, methodo tractavit. Sed nihil omninò effecit, nec efficere iſtâ viâ potuit, ut facilè, qui harum rerum intelligens eſt, animadvertit. Sic & *Fr. Lana* loco, quem ſupra laudavimus, Aurum cum Mercurio amalgamatum, ſi longo igne maceretur, tandem in Elixir Philoſophicum mutari putat. Illud verò non contemnendum eſt, quod ignis accuratam haberi rationem voluerit *Baco*: quo ſolo interdum plus efficitur, quam ſexcentis aliis ſubſidiis. Quare nihil magis ipſi veteres etiam Chemici inculcant, ac ſcio ipſe ejus experimenta bene multa. Quis neſcit Talci calcinationem rem haberi difficillimam? Torreas ſummo igne pro lubitu, ad diuturnum etiam tempus, & vim omnem flammarum pertinaciter eludet. Vidi tamen vel intra dimidiæ horæ ſpatium, pauciſſimo igne, rudi ad ſpeciem artificio, totam ejus ſubſtantiam ita calcinatam, ut colore flavo ablato, ſpongioſa facta ſub digitis in minutiſſimum pollinem comminueretur. Quare patet, non adeò indomabile igni eſſe Talcum, ut quidam crediderunt, qui aliquod auro ſimile ſibi in eo, præcipue flavo, viſi ſunt deprehendere. Quâ in opinione non omninò falſi fuerunt: nam & hodie metallurgi ſeparare ex eo aurum norunt, ac latet in eo ſulphur aliquod purius, quam credas fortaſſis. Dixitque mihi aliquando Amicus, noviſſe ſe Medicum, qui ſulphure per ſingulare artificium ex hoc corpore extracto, curare immedicabiles morbos potuerit, in alterum illi à maximo Elixire locum poſuerit. Teſtatur & Martin. Martini in *Atlante Sinico p.*79.

Talcum in calcem redactum vinoque mixtum ac epotum Sinicis Medicis ut ſingulare Medicamentum ad vitam longam commendari. Videri ergo hoc experimento poteſt, quam etiam in Vulcani regno ſæpe

—— *Peragat tranquilla poteſtas,*
Quod violenta nequit;

quam cedant mitioribus flammis interdum corpora duriora, fortioribus reſiſtant. Cui Diſſertationi, quoniam jam in eâ ſum, amplius inſiſtam, & niſi loquacitas Tibi mea moleſta eſt, lectiſſimis ſpeciminibus confirmatum ibo; quanquam non è proximo omnia; aliqua è longinquo tantum rem noſtram illuſtrent. Cum Amſterodami viverem, confeſſus mihi eſt *Theodorus Kerckringius*, ſe ex argento vivo argentum & aurum verum feciſſe: monſtrabat enim quatuor fruſta metallica annularis digiti craſſitiem æquantia; quorum primum ſtanno ſimile; alterum argento; tertium ſubflavum erat; quartum colore reſpondebat auro. Hæc ſolo regimine ignis, ex argento vivo, addito exiguo quodam pulviſculo (quem ex Antimonio confectum ego ſuſpicabar, nec ipſe viſus eſt diffiteri) ſe feciſſe aſſeverabat. Ac videtur ipſe nonnullis in locis Commentarii ſuper *Baſilii Valentini* currum triumphalem id innuere. Vidi & apud eundem inſigne artificium, ſolo ignis miniſterio, nec ullâ re aliâ additâ, ſolvendi ſuccinum. Nam oſtendit mihi cadavera infantum ſuccino obducta, ut omnia membra tranſparerent. Monſtravit etiam phialem vitream tali ſuccino ſoluto, iterumque congelato impletam. Quam ſplendidè jam magnatum cadavera condi ac à putredine conſervari poſſent: nam citra ullam corporum eviſcerationem, contra omnem injuriam aëris & humorum, novâ hâc è ſuccino tunica quaſi cataphracti jacerent. Quid non lucri ex hoc invento naſceretur, cum ſuccini fragmenta, quo majora eò pretioſiora ſint, ac in Oriente ultra aurum æſtimentur: illa verò hîc quantitate, quâ quis velit, exhiberi poſſint. Ergo quod tot modis à ſolertiſſimis Chemicis tentatum eſt, unico nunc ignis regimini debetur. Diu multumque, fateor, animum in ſuccini naturâ cognoſcendâ exercui: & facit profectò inventi iſtius novitas, ut ne nunc quidem, quamquam loco alieno mihi temperem. De Succini natalibus res dubia. Aliqui maris ſobolem habent; aliqui ex terrâ prodire ſtatuunt, quæ mihi ſententia veroſimilior videtur: teſtanturque animalcula & inſecta terreſtria paſſim in ſuccino reperta: quod fuſius aliquando deducet Clariſſimus Collega noſter *D. Major* in libro de Succini natalibus non maritimis. Naſcitur verò frequenter in locis, ubi Pinus & Terebinthi creſcunt, quod argumento eſſe poſſet, à ſimili quâdam viſcoſa ſubſtantiâ, qualis in arboribus illis reperitur, per terram diſperſâ naſci, & à particulis ſalinis maris proximi vel aliundè coagulari. Nam pene conſimilem naturam arguunt multa, ſimilis inflammabilitas, ac odor, qui à Terebinthinæ Cypriæ incenſæ odore vix differt; quodque è ſuccis illarum arborum per artem confieri poſſit, hodieque conficiant Chinenſes, teſte Martino in *Atlante Sinico p. 65. Putant quidam*, inquit ille, *ex defæcatis illud oriri pinorum medullis, temporis longinquitate induratis ac pellucentibus. Et vidi ego ſanè ex pice pinea ſeu reſina per decoctionem illud arte fieri divendique à Sinis ita egregiè effictum, ut vero invidiam facere poſſit.* Ego quidem perſimilis naturæ oleoſum humorem diſſolvi poſſe exiſtimo. Poteſt & impurum ſuccinum arte corrigi, & ſubtiliari, docente *Glaubero* lib. de Furnis Philoſophicis, per Spiritum Salis rectificatum: ſed tum duritiem illam deponit, nec durat, niſi in loco frigido vel temperatè calido. Si calor plus juſto intenſior, diffluit. Novi qui tentarint experimentum bono eventu; ſi quis ſolidare iterum ſuccinum alio artificio noſſet, jam naturæ artibus ſuperior eſſet. Exhibet tamen & illa nonnunquam inelaboratum, quale fuit illud, quod alterâ ſui parte molle; alterâ durum, & cui ſigillum imprimere potuit Nobiliſſimus *Dn. Oldenburgius*, de quo memorat ipſe in *Actis Philoſophicis p. 2061.* Pingere etiam Natura illud ſolet variis characteribus, quale fruſtum nuper ad me miſit Nobiliſſimus *Dn. Johannes Tinctorius*, Sereniſſimo Electori Brandenburgenſi à Conſiliis, in quo litera D. perſpicuo naturæ ductu delineata, etiam cæteras, ut eſt humaniſſimus, Alphabeti literas, ſic in ſuccino depictas, ſubmiſſurus. Cum itaque hanc de ſuccini origine ſententiam vero ſimillimam judicem, falli puto autorem libri qui *l'Europe Vivante* inſcribitur, *qui tom. 1. part. 2.* oriri illud putat à melle, quod in littore Maris Indici in petris ab apibus congeſtum, poſt Solis coctionem in mare prolapſum, ſale marino induretur, & ad aliarum regionum littora à mari ejiciatur. Allegat neſcio cujus Chemici autoritatem, qui in fracto ſuccino ſubſtantiam mollem melli ſapore ſimilem invenerit, quodque eadem poſt ſolutionem ejus per ſpiritum Vini Tartariſatum remaneat. Quæ omnia abſurda eſſe quivis facilè videt, ut non ſit opus iis immorari. Sed nos de Succino, occaſione ſolutionis ejus, quæ per ſolum ignem fit, ſatis diximus. Redeamus nunc ex iſto diverticulo in viam, ad uſum ſcilicet Ignis in Chemicis laboribus, ſi rectè adminiſtretur. Cujus aliud exemplum è ſuperioribus repeti hic velim de homine Brabanto, qui in uno ignis artificio viginti penè numero diverſiſſimas ex unicâ Saturni minerâ educere potuit. Quomodo verò abſque igne, ſpiritus quicunque, ex animalibus, plantis, lignis, lapidibus aliiſque corporibus eorumque partibus eliciendi, quod artificium proponit *Magnus Pegelius* in Theſauro rerum ſelectarum *p. 109.* id inter cætera ejus arcana ſepultum remaneat. Nam (ut hoc in tranſcurſu commemorem) publicavit ille Autor, qui Medicus & Philoſophus in Academia Roſtochienſi fuit, Anno 1604. lemmata quædam ſingularium inventionum, tam Phyſicarum quam Mathematicarum, inter quæ non pauca ſunt ab illo vel cogitata vel indicata, quæ hoc noſtro tempore ab aliis inventa & in lucem producta ſunt.

VI.

Porrò qui metallorum cauſas in terra non inveniunt, è cœlo eas, vel principem ſaltem eorum partem conſtituentem deducere moliuntur. Hinc certos quoſdam Planetas ad certa Metalla damnant, quibus illa originem ſuam debere creduntur, imo iiſdem nominibus ſalutantur, ut hæc nova quaſi aſtra ſubterranea habeamus. Quæ ſententia quanquam ideò exagitatur à nonnullis, quod evidens hujus rei ratio dari nequeat, contemnenda tamen omnino non eſt, cum non χθὲς ἢ πρώην nata, ſed antiquitate ſuâ ſe tueatur, ut doctiſſimus in præclaro opere de ortu & progreſſu Chemiæ docet *Borrichius*, cujus ego ſcrinia non compilabo. Globorum magni hujus Orbis, præcipuè Planetarii, tùm quâ totum ſyſtema, tùm quâ partes nobiliores, inter quas in terreſtri globo omninò

omninò referendi ſunt ſpiritus metallici, per vaſtiſſimum hoc corpus diſperſi, nullam eſſe conſpirationem, aut mutuam efficacitatem, nemo mihi temerè perſuaſerit. Sed cum obſervandi facultas ultra humanum ingenium fit, nihil accurati definire poſſumus, explodere tamen & exagitare non debemus, ſi quæ ab aliis, antiquioribus præcipuè, de eo tradita invenimus. Solis & Lunæ vires in hæc inferiora facilè ſentimus. Illi cum auro; huic cum argento ſingulare commercium vulgò tribuitur ne quid de cæteris metallis nunc dicam. Solis & auri ſimilitudinem oſtendunt ſplendor, calor, qui à ſulphure optimè digeſto, quod à Sole huic metallo ingenerari creditur, provenit. Quod ſi *Honorati Fabri* ſententiam, quam tamen ex Hypotheſi pronunciat, audire volumus: Solis ipſius ſubſtantia ex auro liquefacto conſtat. Mirum ergò, ſi non hæc ſemina etiam per terram ſpargeret, ac in eâ ſubſtantiam ſibi ſimilem produceret. Refert *Digbæus*; ſed ex fide amici, radios Solis per vaſa vitrea & concava certo quodam modo diſpoſita in purpureum & minutiſſimum pulverem præcipitari. Quis non è credulis illis, cum hæc legit, de ſulphure naturæ exclamet? Sed, qui hæc Digbæo narravit, ſibi ipſi blandè impoſuit. Volitant enim in aëre ſemper particulæ vel ſalinæ, vel alterius generis, quæ igne hoc ſpeculari collectæ ac ad ruborem exuſtæ vel calcinatæ. Scripſit jam antea Paracelſus de Solari pulvere è ſpeculis per radios Solis collecto, quo ritè præparato excitare in nobis igneam naturam poſſimus, & cum dæmonibus igneis aliquod inire commercium. Sed hæ impoſturæ. De Sole vulgaris opinio eſt, quod plumbo ac cupro, quo templa & ædes tegi ſolent, aurum ingeneret. Quam licet anilem fabulam vocet *Honoratus Fabri*, novi tamen qui è plumbo ac ſtanno veteri per repetitas calcinationes & reductiones non contemnendo lucro aliquid auri & argenti expreſſerint; ſive id à cauſis quibuſdam latentibus productum, ſive ſeparatum fuerit. Nam, quod plumbum ac cuprum in tectis repoſitum attinet, continuis pluviis, in quibus ſubtiliſſimæ particulæ ſalinæ reconditæ, & calore ſolis, in iis metallis, ut nullum metallum ſolitarium eſt, maturari aliquid purioris metalli potuit. Albinus *in Chronico ſuo metallico p. 29.* obſervat: ſemper in fodinis Schnebergenſibus argentum copioſum, ſub Saturni in ſignum Cancri ingreſſum, accedente Lunâ, repertum fuiſſe. De Unionibus Garcias ab Horto prodidit: eos poſt plenilunium captos cum tempore minui & decreſcere: qui verò ante plenilunium capiuntur, huic vitio non eſſe obnoxios. Annon notum eſt de Gemmis, cujus maculæ æquales ſubeunt cum Lunâ mutationes? Deprehendimus in animalium corporibus, in vegetabilibus, Lunæ vires. Quas multis rationibus in libro de Motu marium impugnatum it *Iſaacus Voſſius*, cum aliud doceat Experientia.

VII.

Intrabimus nunc Chemicorum ludum; & eorum oracula audiemus. Illi nobis Mercurium ſuum & ſulphur inculcant. Si excutias, quid rei ſub illis nominibus lateat (nam vulgari illa accipi ſignificatione nolunt) ſexcenta tibi vocabula obtrudent, deſcriptiones obſcuras & ænigmaticas, in quibus venari aliquos ſenſus oportet, eoſque ut lacera Hypoliti membra hinc illinc colligere. Quos ubi aſſecutus fueris, conſenſum tamen in illis reperies: niſi quod noviſſima Chemicorum ſecta, poſt Paracelſi tempora tertium, duobus illis, Mercurio & Sulphuri, principium, Sal ſcilicet, addidit. Nolo hìc prolixiùs diſquirere de iſto principiorum numero; & an illa omni corpori conveniant, ac quantum à communibus diſcrepent; id enim doctiſſimè copioséque diſputatum eſt ab illuſtri Viro *Roberto Boilio* in Chemiſtâ Sceptico & *Hamelio*, libro de conſenſu veteris & novæ Philoſophiæ *lib. 2. c. 4.* Veteres verò illi ante Paracelſum, duo hæc, Mercurium & Sulphur non communia, quæ hodierni noſtri volunt, ſed metallica tantum ſtatuerunt principia. Quâ in re audiendos illos præ cæteris puto cum metallorum naturam uſu ipſo rectiùs didicerint, quàm ii, qui rationes tantum & opiniones ſuas ſequuntur. Remota illa corporum principia, elementa ſcilicet, & atomos ad ſe pertinere non cenſebant: è quibus metalla immediatè non componuntur, unde non niſi ſoli naturæ aliquid producere datum eſt. Propiora principia etiam manibus hominum tractari ac in opus aliquod deduci poſſunt. Si cum curâ illorum libros legas, ac inter ſe ſententias illorum conferas, non abſurda illos docere videbis, & quæ conciliare quam optimè cum veterum Philoſophorum, *Platonis* ac *Ariſtotelis*, ſcholis poſſis, ut conciliavit Hamelius *de Foſſilibus lib. 2. c. 9.* qui & eo in loco varias diverſorum Philoſophorum circa generationem metallorum ſententias congeſſit, ac dijudicavit: ut nos iſto labore ſuperſedere poſſimus. Per Mercurium & Sulphur non intelligunt illi, quæ vulgò ſic vocamus, nam illa potius recrementa metallica illis ſunt, quam vera principia. Mercurius, vel potius argentum vivum quantum è ſcriptis illorum colligere poſſumus, illis eſt ſubſtantia metallica, è perfectorum metallorum familiâ, immatura, ad levem calorem fluidiſſima, ponderoſa, volatilis, ſummè ductilis, non currens; ut vulgaris Mercu-
„ rius, unicum & ſummum naturæ metallicæ agens,
„ quod illi ſexcentis nominibus deſcribunt, nul-
„ lo tamen appellant aut demonſtrant. Hoc ita
„ crudum in naturâ inveniri ajunt, undè ſummâ arte eliciunt ſubſtantiam puriſſimam, viſcoſam; quæ propior materia eſt metalli conſtituendi. Hoc quidem etiam reliquis metallis commune eſt principium, ſed prout ſulphur vel purius vel impurius illud temperat, aliam vel aliam miſtionem ſortitur: unde vulgo diverſæ illæ metallorum ſpecies conſtituuntur. Quæ an ita vocandæ ſint, inutiliter diſputatur, nec Alchemiſtarum rem magnopere vel juvat vel affligit. Hanc materiam in perfectorum metallorum incunabulis inquirere, cumque inter perfecta metalla ab auro compacto ſperari nihil poſſit, ab argento, vel aliquo, quod illi cognatum eſt, petere jubent. Quod innumera autorum loca innuunt, quibus integrum implere volumen quis poſſet: E quibus illa quaſi per lancem ſaturam dabo. In capitulis, quæ Hermeti adſcribuntur, ita Lapis ipſe loqui fingitur: *Luna mihi propria eſt, & lumen meum omne lumen ſuperat.* Arnoldus in Semitâ ſemitæ illa Hermetis: *Pater ejus eſt Sol, Mater Luna*, ita explicat: *Per Solem intelligimus aurum, per Lunam argentum.* & ſubjicit: *Jam igitur ſufficienter tibi demonſtravi &c.* Roſarium majus: *Magneſia noſtra eſt Luna plena, Mercurius Philoſophorum, id eſt: materia, in qua continetur Mercurius Philoſophorum. Et eſt ille quem natura paululum operata eſt, & in metallicam formam formavit: tamen imperfectum reliquit.* Autor Anonymus: *Oportet quod Sol habeat ſui ſpermatis & ſuæ tincturæ receptaculum & idoneum & ſibi conſonum, & illud*

illud eſt Luna, id eſt argentum. Sendivogius, vel potius Setonius, tractat. XI. vocat *menſtruum ex Sphærâ Lunæ, quod poſſit calcinare Solem.* Scala Philoſophorum: *Adjuva ergo ſolutionem per Lunam & coagulationem per Solem.* Turba aliquoties vocat *ſputum Lunæ.* Sed quis omnia enumeret? Videmus hinc, quorſum illi digitum intendant. Hanc illi materiam ignem, aquam, acetum vocant, quod in metalla perfecta ita operetur, quemadmodum ignis in corpora inflammabilia, aqua in ſalia & glaciem, acetum in corpora, quæ ab illo ſolvi poſſunt. Inquirendæ ego fodinæ eſſent, an tale quid inveniri in illis poſſit: nam è metallorum ſcriptoribus ſapere hic non licet. Deſcribunt illi non paucas argenti immaturi, aut informis ſpecies; ſed quis eas vel vidit unquam vel exploravit? Exhibet interdum illud ſpecie lenti humoris, qui poſtea in optimum argentum coagulatur, cujus memorabilem hiſtoriam refert Albinus, Berg-Chronic. *pag.* 110. quam hic apponere ipſis Autoris verbis fortaſſis non erit injucundum: In des Grafen zu Hohenſtein Bergwercken am Hartz/ fürnehmlich auffm Enders-Berg / auf dem beruffenſtem Zechen/ der Samſon genant / hat ſich dieſes gedenckwürdiges und unerhörtes zugetragen / daß man alda ein weiß flieſſend gediegen Silber angetroffen / einem Queckſilber gleich / welches aus dem Gang und drauſſen gefloſſen / daß mans mit Händen zuſammen gerafft / und ſo bald es ins Fewer kommen / von ſtund an fein worden / deſſen ich von glaubwürdigen Leuten berichtet bin. Wie etliche reden / iſt das Ertz gleich wie eine Buttermilch geweſen / ſo bald es aber eine weile in der Lufft gehalten worden / oder auch in Gefäſſen verwahret / darinnen mans weich zubehalten vermeinet / iſt es hart worden / gleich einem Sand oder Grieß / und iſt die weiſſe Farbe auch in braun oder rüſtig verändert worden. Hæc ille de mirabili hâc materiâ, penè iis reſpondentia, quæ de ſuo *Gur* memorat Matheſius, quod tamen ad argenti puri naturam nondum acceſſit. Idem Albinus *pag.* 127. ejuſdem libri, de mineris argenti diverſis notabilia adducit, quæ illic legi malim, ne chartas ſpiſſioribus teſtimoniis impleamus. Fortaſſis & illa contemplatione digna ſunt, quæ *Nierenbergius Hiſt. nat. lib.* 16. *cap.* 19. de ſingulari quodam metallo ad argenti ſolutionem adhibito refert: *Argentum vivum*, inquit, *notum tantum fuit barbaris, ſed nullius uſus: namque loco illius ad argenti beneficium alind metallum ſufficiebatur, inventum in alio colle humiliori, qui juxta Potoſi tumulum jacet. Vocant Indi huayna Potochi, id eſt: Potochi adoleſcentem. Hîc inventum quoddam vilius metallum, & pene plumbum, admixtum argento pro hydrargyro fuit. Illud Zuruchec dixere, quod ſignificat* faciens dilabi, *quoniam ejus inflatione argentum liqueſieret, nec adureretur.* Hæc ſunt, quæ de primo Metallorum principio Mercurio, in Chemicorum ſcriptis veſtigia deprehendimus, quæ tamen adeò illi tegunt, ne quis altius ad eorum arcana penetret. Nil enim ſtudioſius, quàm rem iſtam celant, unde omne alchemiæ negotium dependet. Alterum illis principium, Sulphur eſt, ſpirituoſum, penetrans, coagulans materiam metallicam, cujus illi fontes non diſſimulant. Ab auro, ſed per materiale illud elici volunt: reliquorum enim metallorum ſulphura, ut impura contemnunt. Primos ejus natales aliqui à Sole & ſideribus deducunt, ſed ea omnia incerta: aliqui ab ignibus ſubterraneis: quô quidem non adeò abſurdi ſunt. Cum enim terra compages ſit omnium naturarum primarum, quæ ad miſtorum generationem ſunt neceſſariæ, concludi illic neceſſe eſt magnam ignis vim, ſine quo generari nihil aut miſceri poteſt. Eum familiares ſibi habere naturas oleas oportet, variorum generum, quibus primo miſcetur, unde ad exteriores partes halitus oleaginoſi jam puriores propelluntur, vel magis vel minus excocti. Qui vel aquis vel terræ commiſti alias aliaſque ſpecies producere videntur. Non ſunt inter illa tantum nobis vulgò cognita, ſulphur, bitumen & ſimilia, ſed longè plura nobis incognita, quibus ignis maximè familiaris eſt, & ad mutuam permiſtionem ſponte contendit, adeò ut ſeparari nequeant. Combuſtio enim rerum oleaginoſarum, nihil aliud eſſe videtur, quam ſeparatio ignis ab iſtis materiis, in quibus habitat. Quare cum Sulphur illud Chemicorum reverâ ſit oleaginoſa ſubſtantia, ſed incombuſtibilis, & tamen ignis, ut illi loquuntur, corporatus, aut naturæ ignis, è tali primâ miſtione illud deſcendere per eſt veroſimile. Sulphur illud nec ab aſtris, nec ab igne centrali deducendum putat Hamelius *de Foſſilibus lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 246. cui ejuſdem cum vulgari ſulphure naturæ videtur, niſi quod longâ alteratione in fixum, purum & incorruptibile evaſit. Cujus ſententia non omnino ſpernenda videtur. Memini enim in Chemicorum ſcriptis, & niſi fallor, *in Richardi Anglici Correctorio* legiſſe; quod in interiori vulgaris ſulphuris natura reconditum lateat incombuſtibile ſulphur illud, ac poſſe auro, cui ſulphur ſuum extractum eſt, ex ejus quaſi viſceribus reſtitui. Quod mihi in mentem revocat hiſtoriolam, quam legi in libro quodam Manuſcripto verbis germanicis conſignatam, de auro beneficio ſulphuris vulgaris è cupro extracto, vel potius in cupro ad maturitatem redacto; quam integram hîc apponam: D. Gregorius Euſeb. von Madrit hat mir erzehlet / daß ein Chimicus zum Montano kommen und um eine kleine Gelegenheit zu laboriren gebeten / die ihm denn geworden: da hat der Laborant Kupfer genommen ein Zentner / und daſſelbe immer im fluſſe gehalten / und immer Schwefel nachgetragen / und damit das Kupfer zur reiffe bringen wollen: Endlich haben ſich die Nachbaren des Geſtancks halber beklaget / da hat ihn Montanus gehen laſſen: Er aber hat ſehr beklaget / daß ers nicht abſolviren können. Nach etlicher Zeit reiſt Montanus die Eſſe ein / worinnen er laboriret / und findet einen Zee von 10. Untzen Goldes im Ofen ſtecken / welches hineingelauffen war durch einen Riß. Montanus hat ihm vergebens nachgeſchrieben / es welcher dem Fürſten von Anhalt ſelbſt erzehlet. Hujus ego rei fidem in medio relinquo: neque enim alicui autor ſim, ut ſumptus in rem incertam faciat; omittere tamen nolui cum rem noſtram illuſtraret. Cæterum de partibus metallorum, quas Chemici ita diſtinxere, dubium nullum ſupereſſe videtur. Nam quod quidam putarunt conſtare ſubſtantiam Auri partibus ſimilibus, falſum eſt, cum Sulphur ſeu tinctura ab eo poſſit ſeparari. In ignobilioribus, Cupro præſertim, fieri illud poſſe experimentis plurimis conſtat. De gemmis idem teſtatur Hamelius de Foſſilibus lib. 2. cap. 7. *Sunt qui alias minoris*

notæ

notæ gemmas, ut Amethiſtum, Saphirum, Chryſolithum, laminulæ ferreæ impoſitas calce vivâ, vel chalybeâ ſcobe condant & vivis carbonibus operiant, ut igne ſenſim aucto nativis coloribus exuantur, atque adamantis ſpeciem præ ſe ferant: nam ſi durities lapidi adſit & perſpicuitas, vix quidquam ab Adamante differt. Quæ res ſi ſuccederet, magnum haberemus ex ignobilioribus gemmis nobiliores conficiendi arcanum. Arte factarum colores corrodentes liquores interdum eluunt. In Vegetabilium ordine idem fieri poteſt. Quid magis tingit quam crocus; Et tamen ab eo ita colorem omnem ſeparari poſſe, â Nobiliſſimo quodam Viro edoctus, ſcio, ut omnem Croci odorem & ſaporem ſub cryſtallinæ perſpicuitatis liquore repræſentare poſſim, nihilque croco ſimile quis videat, merum tamen crocum aut ſubtiliſſimam ejus eſſentiam guſtet. Quod non leviter mirati ſunt, quibus illum liquorem oſtendi, qui magno etiam cum fructu in medicina adhibetur. Ex auro, quamvis tenacius illic hæreat, ſulphur ſeu tincturam, quam etiam animam auri vocant, ſeparari poſſe teſtantur Chemici tam veteres quam recentiores, quod firmat etiam *Franciſcus Luna*, loco ejus libri, quem ſupra laudavimus. Fitque hoc modo, ut quantum ponderis habuit aurum, è quo tinctura educta eſt, tantum argenti ipſa tinctura, ſi illi ſuperjiciatur, colore ſuo tingat inque aurum ipſum convertat. Quòd cum fit, candida ex auro maſſa remaneat, æquè ut prius ponderoſa cui per cæmenta hinc color reddi ſuus poteſt. Simile quid de tali auri tincturâ ſuper argentum vivum, publicè Venetiis projectâ refert doctiſſimus Vir, *Alexander Taſſonus*, Italus, libro gentis ſuæ linguâ ſcripto, cui titulum fecit; *Penſieri diverſi*, *libr.* 10. *cap.* 26. Cujus verba ipſa apponam: *Fra le doti curioſiſſime dell' Alchimia niuna s'agguaglia a quella dell' eſaminazione dell' oro, che di maſſe grandi il reduce in pochiſſima pulvere di color purpurino, chiamata da alcuni lapis Philoſophorum, che poi gittandoſi in quantità di Mercurio fatto bollire a lento fuoco, il convertiſſe in oro, ſe con la prima quantità ſi conforma: ma ſi il Mercurio eccede la quantità del primo oro, l'affiſa in argento. E la prova fu publicamente moſtrata in Venetia, pocchi anni ſono.* Id eſt: *Inter curioſiſſimas Alchimiæ dotes, nulla eſt, quæ comparari poſſit cum illo auri examine, quo maſſam ejus grandem reducunt in exiguum pulverem purpureum, qui vocatur quibuſdam lapis Philoſophorum. Ille argento vivo, ſuper ignem lentum calefacto, injectus, ex eo tantum in aurum convertit, quantum reſpondet primo ponderi (maſſæ ſcilicet aureæ, unde extractus eſt pulvis.) Quantum Mercurii illud excedit, figit in argentum. Cujus experimentum paucis ab hinc annis publicè Venetiis factum eſt.* Hæc Autor ille de hâc Auri tincturâ, quam, ſuo ex judicio, lapidem philoſophorum vocat. Quæ duo toto inter ſe cœlo differunt. Venetiis tamen publicè rem geſtam teſtatur. Ac ipſam Rempublicam Venetam tale habere arcanum multi credunt, quod communicaſſe cum Senatu ejus *Joh. Auguſtum Pantheum*, Sacerdotem Venetum dicunt, qui & ipſe librum quendam obſcuriſſimum ſcripſit de arte, quam barbaro nomine vocat *Voarchadumiam*, aliam planè ab Alchymia, eumque Venetorum Principi dedicavit. Reperitur in Theatri Chemici volumine ſecundo. Conjecerunt & ſagaciores ex eo, quod nulla moneta aurea vel argentea peregrina publicum illic valorem habeat; ſed in aliam monetam commutetur: Cumque ipſi fodinas auri non habeant, *Secinos* tamen auream monetam cudant, quæ ratione coloris gradu aliquo ſuperet omne nativum aurum, licet optimum. Forſan & huc referat aliquis; quod Matheſius *in Sarepta conc.* 11. de Venetis commemorat: multum illos rubri Sulphuris è Carinthiâ annuatim petere, quo ad tingendum utantur. Sed de eo pronunciari nil certi poteſt, omnia enim plena ſunt conjecturis. Præ cæteris memorabilis hiſtoria eſt de ſulphure aureo extracto, quam unà cum judicio *Roberti Boilii* ex ejus *Tentaminibus Phyſiologicis, tentamine* 2. *de Experimentis, quæ non ſuccedunt*, adducam: *Rem hic commemorabo*, inquit, *mihi ſeriò à D. D. K. Viro, ſi quis alius, à falſiloquii conſuetudine alieniſſimo, narratam; Is mihi affirmavit, quod cum laboratorium ſuum in Batavia amico cuidam peregrè proficiſcens utendum conceſſiſſet, ibique aliquot Aquarum Fortium ſpecies ad Tincturam ſuam eſcarlatinam comparatas reliquiſſet, amicus iſte paulò poſt ipſius diſceſſum ipſi per literas ſignificavit, ſe Aurum in quâdam Aquâ forti digerendo, Tincturam ſive flavum ſulphur ab illo prolicuiſſe, eandem volatilem reddidiſſe reſiduâ metalli ſubſtantiâ ad ſalſedinem vergente, & cum hâc tincturâ aureâ argentum non ſine lucro in perfectiſſimum aurum tranſmutaſſe. Hoc audito, D.D.K. ad laboratorium ſuum ſubitò reverſus, ipſe cum eadem aquâ forti aliquoties volatilem auri tincturam impetravit, quæ ſimiliter argentum in verum aurum convertit, & cum percontarer utrum tinctura iſta argentum auro, è quo ipſa eliciebatur, pondere æquale tranſmutare valeret, ſe ex uni. â auri unciâ tantum ſulphuris ſive tincturæ obtinuiſſe profitebatur, quod ſeſquiunciæ argenti in nobiliſſimum metallum vertendæ ſufficeret. Et hoc* (addit Boilius) *pronius credo, tum quoniam ſubſtantiam flavam ſive tincturam ſeparari ab auro poſſe, experimentis nonnullis mihi certius conſtat, quam ut dubitare de eo liceat: tum etiam, quoniam argento ſulphur quoddam ineſſe, quod maturatione aurum evadat, inde mihi fit probabile, quod nonnulli in re metallicâ exercitatiſſimi & obſervationum ſuarum fide teſtati ſunt, aliquando ope liquorum ſolventium (quod etiam D. Franciſcus Baconus alicubi notavit) aliquando verò communis ſulphuris (probè excocti & ſalibus idoneis conjuncti beneficio aliquot puriſſimi auri grana ex argento fuiſſe extracta. Cæterum Doctorem noſtrum concepta ex hoc experimento divitiarum ſpes prorſus fefellere: nam paulò poſt tempore iterum ſuſceptam ipſius operam eluſit: culpam autem in aquam fortem rejicit, ideoque operationem denuò aggreſſurus eſt. Verum quandoquidem omnes illius conatus hactenus in irritum ceciderint, probabile videtur, errorem ab aliquâ latente cauſâ fuiſſe profectum: nam iſtiuſmodi caſus quibuſdam citra omnimodum remedium obtigiſſe novimus.* Ex iis itaque, quæ prolixè adduximus, facile perſpiciemus, ſulphur eſſe, ut in omnibus metallis, ita in auro diſtinctum ac ſeparabile, unde color ejus dependet. Atque hinc pulchrè ratio explicari poteſt, unde flavus in auro color oriatur. Nam cum ſulphur purpureum plerumque ſit, cætera auri maſſa candida; è purpurearum ac candidarum particularum accurata miſtione flavum oriri colorem neceſſe eſt, non ſecus, ac cum è cupro & zinco inter ſe juſta proportione commiſtis, ſubſtantia oritur, quæ flavo colore & externâ facie auro optimo componi poſſit. Quod ſi itaque ſulphur abeſt, vel extrahitur, candidum fit aurum, quod lunam fixam appellant vulgò, cum pondus auri habeat, & in aqua forti perſiſtat. Huic aureus ille color ſi reddi poſſit, ut reddi poſſe docent, multum inde lucri poſſet acquiri. Quanquam & *Boilius*, loco

ſuprà

ſuprà memorato, inter incerta experimenta refe-rat. Præterea diverſam ſulphuris ſeu coloris in auro naturam oſtendit, quod intendi ac augeri per cæmenta ſulphureæ naturæ, quamvis impuræ poſſit. Poteſt aurum cum certis quibuſdam ſubſtantiis ita miſceri ac igne torreri, ut cum in Regulos, ut vocant, funditur, primus penè rubeat, ſecundus citrini ſit coloris, tertius ſit longe colore debilior, ut vix aurum credas. Quo apparet, optimas ſulphuris particulas primâ effuſione præcipitari, ut primo ſtillicidio optima quæque decidere ſolent, ac jungi arctiùs, & disjungi poſſe. Non ſemel mihi narratum eſt à Viris hujus rei peritis, poſſe aurum Rhenanum cujus color pallidior eſt, & vilioris eam ob cauſam pretii, per cæmenta ita tractari, ut colore ſuo ipſum Hungaricum provocet. Idem confirmavit mihi, cum in Angliâ eſſem, Nobilis quidam Bohemus de Veneto quodam, qui iſta arte tantas acquiſiverat divitias, ut Senatus in ſe inquiſitionem concitaverit. Unde factum eſt, ut detectis opum ſuarum cauſis, lucrum etiam ex eo tempore ceſſaret. Illud jam olim factitatum quoque fuiſſe in Galliâ, ſuſpicio non levis eſt; quam injecit mihi Thomas Freigius *Phyſicor. lib.26. p.708.* qui quidem aureos Rhenanos nobiliori auro commiſtos illic fuiſſe exiſtimat: Nam Galli Rhenanum aurum exportare prohibuerunt: tot milia aureorum quotannis in Galliam à mercatoribus miſſa, quæ illic tamen raró comparuerunt. Recuſi itaque procul dubio ſunt, ſive nobiliori auro miſtum fuerit Rhenanum, ſive aliis ſubſidiis in ſplendidiorem colorem excoctum. Mirum certè eſt, quod cum tanto numero olim cuderentur aurei iſti, ut illic computat *Freigius*, adeò tamen rari fuerint.

VIII.

Atque hæc hactenus de metallorum productione ex ſententiâ Chemicorum dixiſſe ſufficiat. Quibus experimenta noſtra jungenda, explorandi metallurgi, inſpiciendæ, ſi fieri poteſt, fodinæ, eæ præcipuè, quæ perfectiora metalla generant, conſulendi libri, quibus tamen ego oculatam fidem præfero, ſic de metallorum inter ſe commutatione rectiùs judicabimus. Ut itaque de tranſmutatione metallorum, utrum illa fieri humana operâ poſſit, vel minus, quicquam tandem ſtatuamus, & fieri eam poſſe, & factam fuiſſe credimus. Quæ ab aliis hîc toties appoſita crambe eſt, totieſque recocta, eam iterum non recoquimus. Quot non diſſertationes, ac integra de hoc negotio volumina ſcripta, quibus argumenta in utramque partem & afferuntur & diſcutiuntur. Sed his ego recenſendis, nec otio meo, nec tuâ, Vir Ampliſſime, patientiâ abutar. Præcido primum omnes illas quæſtiunculas: *An Metalla vivant? An animam habeant vegetativam & certum ſemen? An ſpecie illa ſint diſtincta, an accidentibus? an mutua poſſit eſſe ſpecierum commutatio?* quæ omnia plurimam partem à ſolis ingenii contemplationibus dependent. Vivere Metalla Berigardus *Circulo Piſano* 8. ſpecioſâ diſſertatione evicit, & Jordanus Brunus *libro* 5. *de Univerſo & Innumerabilibus c.* 12. totam tellurem ac omnes ejus partes vivere ſtatuit, argumento è lapidibus ducto. Ac ille quidem eodem modo, ut dentes & oſſa in corpore humano, nutriri putat. Alii rurſus negant, illi præprimis, qui Peripateticos ſequuntur, Scaliger, Cæſalpinus, Jacobus Aubertus, *libro de ortu Metallorum*, Fallopius. Semen illi metallis tribuunt; hi negant. Similiter de ſpecificâ vel accidentali metallorum differentiâ multæ ſunt diſputationes quibus chartas hîc implere nec inſtituti ratio admittit, nec noſtra valde refert. Cæterum vegetationem metallorum demonſtrare alicui ac ob oculos ponere poſſunt, ſi quis pertinaciter negaverit, Arbores illæ Philoſophicæ ex argento vivo productæ, & mirabilis illa arboris argenteæ, in aquis ex eodem metallo germinatio, quæ à *San-Simonio* Bruxellis, injecto pulvere, quem homo Leodienſis ignotus illi dederat, peracta eſt, teſte Cl. Borrichio *lib. de Ortu & pogr. Chem. p.* 103. Quo colligas, ſemen argentificum, aut aliquid ſemini analogum, iſto in pulvere delituiſſe.

De tranſmutationibus metallorum in univerſum plenè hîc quidem agere animus non eſt: ſunt enim in imperfectioribus illis variæ mutationes, quales ferri in cuprum, plumbi in ſtannum & ſimiles, quas pauci in dubium vocant; in ipſis denique metallis variæ ſunt puriorum ab impuris ſeparationes, quæ magno interdum cum lucro inſtituuntur, ſed eæ cum arte χρυσοποιητικῇ nihil commune habent, oſtendere tamen aliquam veroſimilitudinem poſſunt. Ferri in cuprum mutationem multi negant. Sed obſtat *Erkeri*, viri in iſtâ re ſcientiſſimi, autoritas, pluraque alia exempla, ut in dubium vocari non poſſit. Ferri in chalybem, plumbi in ſtannum mutatio fit per ſeparationem partium puriorum ab impuris. In minerarum purgationibus multa adhuc latent arcana, quæ ſi quis rectè explorare noverit, lucri ſatis inde reportaturus eſſet. Novi Virum Nobiliſſimum, qui è mineris nonnullis argentiferis Hungariæ, ſulphure multo & arſenico abundantibus, quæ, cum igne fuſorio tractantur, maximâ ſui parte cum ſulphureis illis halitibus in fumum abeunt, argenti vim decuplo majorem per liquorem extrahere poteſt. Liquor enim ita comparatus eſt, ut omnes ſulphureas ſubſtantias è minerâ contusâ extrahat: dumque illi liquori ſupernatant, vel miſcentur, argenti puriſſimi partes ſubſidunt Quales mineræ cum admodum frequentes ſint, ac in Norvvegiâ etiam, ut audivi, reperiantur, quas ob exiguum commodum abjicere ſolent metallurgi; quanta hinc ſe & alios ditandi occaſio obvenire poſſet, ſi quis rem iſtam ſeriò & cum cura ageret? E luto per oleum lini ferrum ſe produxiſſe, ſingulari libro, *Supplemento Phyſicæ ſubterraneæ*, ſcribit *Beccherus*, qui quidem reverâ generatum illic ferrum putat. Quod mihi, ut fatear, perſuadere hactenus non potuit. Quid enim oleum lini ad metallicam naturam conferre valeat, quàm ſeparare fortaſſis partes heterogeneas, novum verò aliquid à naturâ ſuâ diverſum producere non potuit? Latitarunt ſine dubio in luto iſto particulæ ferreæ quæ per omnes adeò lapides omnemque terram diſperſæ, lutum præcipuè, quod vel ipſo ſuo colore aliquid, quod ferream naturam ſapit, prodit, quæ operatione iſta evocatæ fuerunt. Et ſanè *Gilbertus lib.* 1. *de magnete cap* 8. nullam terram dari quæ ferreâ non imbuta ſit materiâ, teſtatur: præcipuè verò omnem argillam & terram argillaceam. Belgæ è ceſpitibus ſulphureis bituminoſis cuprum & ferrum nonnunquam eruunt. Quod mihi minus mirum videtur: cum & ipſum aërem, ipſaſque plantas & arbores ſubtiles quidam halitus metallici pervadant. Quibus non abſurdè, meâ quidam ſententiâ, vegetabilium quorundam & productorum in fundo maris naturas adſcribit *Alexander Achilles*, homo ordinis militaris, libro Germanico *de cauſis terræ motûs & mineralium.* E quibus illud memorabile eſt, quod corallorum productionem

exhalatio-

exhalationibus auri; unionum verò argenti vaporibus, qui è terris ſubjectis iſtarum minerarum feracibus evehuntur, adſcribat. In cujus rei fidem affert experimentum de virgulâ venarum argentiferarum indice, quæ ad uniones vel oſtrea æquè ut argentum ſe inclinaverit. Quæ de alternis venarum metalli & carbonum foſſilium proceſſibus ſimilibuſque habet idem Autor, ea metallurgis judicanda relinquo. Ad hanc Experimentorum claſſem, ſcilicet ad modos, quibus puriora metalla ab impuris ſeparantur, referendum etiam puto, quod *Stocmannus* in Oratione Inaugurali Roſtochii in Academiæ jubilæo A. 1619. habitâ, de argento in aurum per cæmentum mutato narrat. *Propriam*, inquit, *fidem teſtor, quod aliquando hiſce oculis viderim, laminas & bene magni ponderis argenti fruſtra per ſubviride cœmentum ita perfici, ut auri naturam induerint optima nota, idque ſpatio paucarum horarum, & igne non magno.* Mira hæc, fateor, operatio per cæmenta eſt; ac vellem accuratiùs narraſſet rem omnem: nam magna mihi ſuſpicio eſt, ſophiſmate aliquo impoſuiſſe viro illi, qui hæc exhibuit. Talibus enim operandi modis plerumque dignoſcendi Pſeudo-Chemici, qui adeò ſpecioſè fraudes ſuas tegere poſſunt, ut vel oculatiſſimos nonnunquam fallant: per inſidias enim auri pulverem vel carbonibus, vel inſtrumentis quibus operantur, recondunt, ut arte factum quis putet; quod verum eſt & nativum. Quorum quinquaginta & ampliùs fraudes ſanè ingenioſiſſimas recenſet *Michael Mejerus in Examine Fucorum Pſeudo-Chemicorum detectorum*: quem vel ideò librum legendum ſuaſerim, ne fallamur ab agyrtis & impoſtoribus, quorum unicus labor eſt, ſpe lucri aliis oſtensâ ſibi lucrum quærere: quo fit, ut innoxia Alchemiæ ſtudia in invidiam adducantur, honeſtique homines vel ut res inanes ludibrio habeant, vel ut fraudulentas deteſtentur. Quot non obtruduntur paſſim, tàm libris editis, quam ſchedis, quæ circumferuntur, operationum metallicarum formulæ? ſed nequam omnes & doloſæ: à quibus caveat ſibi, qui nec opum ſuarum, nec temporis vult diſpendium facere. Et vereor ſanè, ne & illæ, quæ apud Franciſcum Lanam occurrunt de ſtanni & argenti vivi in verum argentum mutatione, ad eorum claſſem ſint referendæ. Leguntur & apud *Iohannem Franciſcum Mirandulanum, libro de Auro*, tranſmutationum metallicarum quædam hiſtoriæ, qualis eſt illa *lib. 3. c. 6.* de argento vivo per neſcio quos ſuccos & folia herbarum in aurum commutato, & quædam ſimiles, quibus fortaſſe doctiſſimo Principi impoſuerunt, qui hæc narrarunt: iſta enim adeò ſunt à ratione aliena, ut fidem apud illum inveniſſe mirer. Quæ de auro per ſeparationes ac plurimorum metallorum commiſtiones producto refert, fortaſſis vera ſunt, non tamen cum magno lucro conjuncta. Quid non talium rerum tentavit & publicis etiam ſcriptis jactavit Glauberus? Quæ ſi vera eſſent omnia, jam ab Indis & Americanis aurum & argentum tam ſumptuoſis petere navigationibus neceſſe non haberemus. Quod eſt eorum, qui Ephemerides Eruditorum Gallicas ſcripſere, judicium.

IX.

Sed nos miſſis illis omnibus ad veram illam veterum Alchemiam, quâ ignobiliora metalla in aurum converterunt, nos convertimus. Quam cum plurimi impugnarint, nemo tamen acerbius ac immodeſtius, &, ut verum fatear, indoctius eam ejuſque aſſertores tractavit, quàm *Kircherus in Mundo ſubterraneo*: totam enim ut impoſtoriam rejecit. Hiſtorias tranſmutationum ſine diſcrimine pro fabulis habet. Ubi ſolida argumenta exſpectes, perpetuæ leguntur ejus in Impoſtores Chemicos declamatiunculæ. Quos ut tales demonſtret, farraginem præparationum ſophiſticarum, quales paſſim ab agyrtis circumferuntur, in medium producit. Cum his larvis penè ubique pugnat. Quæ de Chelidoniâ, ſucco lunariæ ad metalla commutanda adhibendo & ſimibus Chemici ænigmatica memorant, ille ſuo ſenſu accipit; cum tamen illi per ſuccum Lunariæ longè aliud quid intelligant, illud ſcilicet, quod è ſphærâ Lunæ principium petunt, cujus ſupra mentionem fecimus. Quo oſtendit, ne quidem legiſſe ſe Chemicos, contra quos tamen pugnat. Refutavit eum *Bövicinius* ſingulari libro, quem *Lancem Peripateticam* inſcribit; qui tamen hactenus ad manus meas non pervenit, & quidam *Salomon de Blauenſtein.* Sunt & nonnulli, qui, cum artem per ſe impoſſibilem dicere vereantur; ab homine tamen, ob cauſas occultiores, niſi fortè ab Angelo aut Dæmone, in effectum deduci poſſe negant. Quâ in ſententiâ *Honoratus Fabri* eſt. Sed malignos quidem ſpiritus ab his ſacris, ne abutâtur, arcebit Deus: boni aliud habebunt, quod agent. Quid verò impedit, homines in metallicis, datis ſcilicet cauſis proximis, eadem agere, quæ in vegetabilibus agunt quotidie hortulani? Neque enim è primis elementis illi ſemina colligunt, ſed jam à naturâ parata excolunt, ornant, augent, quod ruſtici omnes faciunt & agricolæ. Inepti ſunt & in ſocietatem humanam injurii, qui arti amplius aliquid, quàm naturæ licere negant: ac miſerè profectò nobiſcum ageretur, niſi ſemper ars naturam juvaret. Quam tamen ipſam aliquid auro producere interdum perfectius, oſtendit hiſtoria apud Beccherum *Phyſ. ſubterran. lib. 1. ſect. 3. c. 3.* de minerali rubro, pro realgar habito, ac cum argenti quinque partibus commiſto, quæ in purum putum aurum converſæ fuerunt. Alii, cum experientiam negare nec velint nec poſſint, caſu illud factum arbitrantur: inter quos eſt *Jac. Rohault in Phyſicâ ſuâ* Gallicâ linguâ non ita pridem editâ *part. 3. c. 6.* cujus iſta planè inepta eſt ratiocinatio: *Cum ignoretur*, inquit, *quæ ſit figura & magnitudo particularum metalla componentium, & earum, quæ inſervire tranſmutationi poſſunt, nec modus repertus ſit, quo illa conſtringi poſſint, exiſtimandum eſt, ſi verum eſt, aliquando à Chemicis plumbum converſum fuiſſe in aurum, pari caſu id eveniſſe, ac ſi, cum ex altiori loco arenam in tabulam quis projecerit, granula ita diſponerentur, ut legere quis integram è Virgilii Æneide paginam poſſet.* Fruſtra itaque omnes eſſe putat, qui de tali arte ſolliciti ſint. Vide quæſo quantum hominis acumen ſit! Quid ad artificem particularum conſtitutio, è quibus corpus vel corporis partes primo componuntur? Ergo, qui aliquid rerum naturalium arte producturus eſt, primum è particulis rerum cauſas colligit? Naturæ illud opus eſto. Artifex ea, quæ jam in promptu ſunt conjungit, ac naturæ ſuæ adjumento perficienda relinquit. Aurum aliqui arte nullâ corrumpi, reſolvi aut in meliorem redigi naturam poſſe objiciunt, cum ſit jam perfectiſſimum. Quod quidem verum eſt, quam diu naturæ iſti non conjungis aliam, quæ deſtruere aut reſolvere illud poteſt: qualem ſe ſcire Chemicorum ſchola fatetur, extra quam unicam nulla in hoc univerſo eſt, quæ præſtare illud poſſit.

Nam

Nam quod *Honoratus Fabri Phyſ. tract. 7. prop. 34. & 35.* corruptibile eſſe aurum ex eo judicat: quod ſalibus ſolvatur, qui humorem ejus, ut loquitur, exugant, faciantque ut ab igne conſumatur: quod vel à vapore in patinarum operculis atteri & attenuari poſſit, planè non admittendum videtur. Aurum, ut rectè idem ſtatuit duplici particularum plexu conſtat, interiori ſcilicet & exteriori. Interior eſt, quo miſcibilia & ipſa corpora primogenia ſibi implicãtur; Exterior quo partes miſtæ ipſius ſcilicet auri continentur. Exteriorem plexum diſturbare multa poſſunt, tritus, pulſus, ſales, ita ut in inſenſibiles particulas abeat, quarum tamen quævis auri formam retinet: nec corrumpi ideò dici poteſt aurum, ut vult Honoratus Fabri, quod inſenſibiles particulæ in palpabile aurum reduci nequeant. Interiorem plexum nihil, niſi quod ex ipsâ auri natura primogeniâ eſt, à vinculis ſuis ſolvit. Quem itaque Canonem Honoratus Fabri ſic format: *Si aurum nullo modo corrumpi ſeu deſtrui poſſet, Chemicorum ſors adeò mala non eſſet:* rectiùs ita pronunciabo: *Si aurum corrumpere & deſtruere poſſent Chemici, optimè cum illis ageretur.* Species hinc & formas ſplendida iſta nomina, alii crepant; converti illas non poſſe audacter afferunt: qui tamen non animadvertunt, quotidianum hoc eſſe naturæ negotium, ut ſubinde in alias aliaſque formas Protei inſtar ſe vertat. Inepta igitur eſt, quæ hoc fundamento innititur *Kircheri* objectio: Quod ſi μεταμόρφωσις iſta in metallis fieri poſſit, fieri etiam in animalium ac vegetabilium genere poſſe. e. g. Si pulvis ex abſynthio confectus ſupra aridum mortuumque abſynthii caulem projiceretur, pari ratione id in herbam reſuſcitaturum: idem & de pulvere ex animali combuſto facto, & in cadaver ejuſdem vel alterius animalis conjecto dicendum eſſe: item ſi vini ſepties & amplius diſtillati gutta dolio aquæ infunderetur, aquam in vinum abituram. Non enim ratio ſubjectorum eſt eadem, nec eodem modo in omnibus natura operatur. Materia metallorum proxima communis eſt, non item vegetabilium & animalium. Metalla è paucis partibus miſcentur, ac ſimpliciorem texturam habent: Vegetabilia & animalia tot diſſimilibus partibus conſtant, ac alio planè modò producuntur. Quid vero pulvis alicujus herbæ in aridos caules operetur? Quanquam tamen & hoc ſatis mirabile ſit, quod è pulvere ejus certo modò præparato herba quaſi reſuſcitari poſſit: An in pulvere combuſti alicujus animalis tota ejus vis lateat? Memini tamen, è pulvere combuſti cancri, ſi ſuper rivulos ſpargatur, aliquibus cancros produci. Sic & in ſpiritu vini ſubtiliſſimo volatili non tota eſſentia vini latet, quæ aquam in ſui naturam convertere poſſit. Neque talis aliqua ſpirituum ſubtilitas, quæ vaſe nullo teneri poſſit, ut ineptè putat in metallorum converſione requiritur. Niſi enim ad fixam naturam ſpiritus fugitivi reducantur, nullius ſunt uſûs. Quod verò de aquæ in vinum converſione attulit, non adeò abſurdum eſt, ut ille forſan exiſtimat. Narravit mihi Clariſſimus Collega meus *Caſpar Marchius*, Vir in Vulcani palæſtrâ exercitatiſſimus, de *Laurentii Eichſtadio*, Mathematico celeberrimo, cujus tum ille domeſticâ informatione utebatur, potuiſſe illum certo quodam pulvere in aquam juſtâ proportione injecto, perfecti vini ſapore eam imbuere, idque in conviviis animi gratiâ non ſine admiratione convivatum factitaſſe. Ac latent fortaſſis non pauca, etiam in vegetabilium ac animalium genere, talia arcana humano ingenio nondum inveſtigata. Fruſtra itaque eſt cum ſuis objectionibus *Kircherus*. Quandoquidem verò tranſmutationis nomen adeò Miſochemicis odioſum eſt, ac ſenſus illorum repugnat: nam formam in viliori metallo, quod ſpecie ab altero diverſum habent, deſtrui; novam ſub exigui grani ſpecie, penè infinitâ vi multiplicativâ prædíti, quæ figat & ſe ipſi ponderoſius corpus reddat introduci inſolens illi videtur & ἀδύνατον; videamus, quomodo fieri tale quid poſſit. Velim itaque primum, auferant nobis invidioſum illud tranſmutationis nomen: ſolâ enim miſtione res tota poteſt expediri. Communis, ut vidimus, metallorum materia eſt, Mercurius, ſubſtantia ponderoſa, ductilis, liquabilis: illis enim notis à reliquo foſſilium genere metallicum diſtinguitur: adeò, ut quò minus ductilitatis corpus aliquod habet, eò minùs metallicæ naturæ habet. Subſtantia illa, & altera quæ ſulphur vocatur, ſive rubræ ſit naturæ, ſive candidæ, quo puriores ſunt & impuriores, diſtinctionem ſuam metalla recipiunt. Inter perfectius miſta, aurum eſt, & quod ſecundum ab illo gradum habet argentum; illud è puri ſulphuris rubri; hoc è puri ſulphuris candidi familia arctiori tamen & propiori, ob æqualem puriorum partium miſtionem, cognatione juncta, quam cætera illa plumbum & ferrum, ſtannum & cuprum, quæ in ſe mutuò, immediatè ſaltem, non convertuntur, ut cuprum & ferrum, plumbum & ſtannum; præ cæteris vero illa, quæ ſulphur in ſe candidum habent, Hydrargyrus, plumbum, ſtannum, argentum, facilius aurei ſulphuris operationibus obſequuntur, quàm illa, quæ à rubro ſulphure ortum trahunt: habet enim eorum, ut cupri & ferri, ſulphur majorem impuritatem cum quâdam pervicaciâ conjunctam, quam cæterorum, quorum Mercurius copioſior eſt, & ſulphur immaturum facilius excoqui in rubrum perfectius à perfecto ſulphure poteſt: nam in imperfectum rubrum vulgaribus etiam operationibus convertitur. Hinc Chemici lubentius vel plumbo vel hydrargyro in auri confectione utuntur, quam ferro aut cupro. Quando itaque Elixir ſuum componunt Chemici, materiam metallicam tot operationibus depuratam cum puriſſimo ſulphure auri conjungunt, & in ſubtiliſſimam, fixam tamen naturam, convertunt, omni auro longè perfectiorem, quæ iteratis reſolutionibus & coagulationibus majores ſemper perfectionis ſuæ gradus acquirit. Incredibile hic Miſochemicis videtur, pulviſculo grani quantitatem æquante mille & amplius, grana vulgaris metalli in aurum tingi poſſe: & vident tamen illi quotidie, exiguam croci partem ſufficere, ut mille vel amplius partes aquæ cum illâ miſceantur, ac flavo ſe colore tingant. Jam cogitent mihi illi admirabilem auri etiam vulgaris naturam, quàm illud dilatari & extendi vel per rudem mallei operationem poſſit. Quis credat, ex nummo aureo tot bracteolas cudi, & tres quatuorve bracteolas, quibus argenteus Cylindrus inauratur, dum ille in filum tenuiſſimum & longiſſimum ducitur, illas ſimul produci, ut ſemper ſuperficiei adhæreant, ac ipſum filum tot ulnas longum inauratum habeamus. Quid ergo non faciet aurum in naturam centies vel millies ſubtiliorem redactum? Illud itaque Elixir viliori metallo, plumbo e. g. ſed priùs à ſcoriis & ſordibus ſuis per certos pulveres purgato, dumque funditur, injectum ſtatim cum Mercurio plumbi, tanquam ſibi congenere, ejuſque partibus

purioribus miſcetur unà cum ſulphure quàm arctiſſime ſecum juncto, dum partes heterogeneæ vel ſeparantur vel fumo avolant. Falluntur enim, qui totam illam plumbi maſſam in aurum converti putant. Mercurius per mutuum illum partium conſenſum ſtatim ſe ſociat Mercurio ſubtiliori, ejuſque ſulphur adjunctum etiam in interiorem ſui naturam recipit, excluſo illo, qui ſibi adhæret, impuriori. Nec eſt quod quis celebrem illum particularum motum & complexum miretur, cum & vulgaribus operationibus hoc fieri videamus. Inſere liquori perſpicuo, in quo argentum ſolutum eſt, alterius naturæ metallum, ſtatim ut farina diſperſa è latebris ſuis prodiens argentum fundum petet, cum ſales ſe alteri metallo applicant. Infunde argentum vivum laminis auri ignitis, & uno momento in ſubſtantiam butyro ſimilem, quam amalgama vocant, per mutuum complexum commutantur. Eſt ſcilicet mutuus quidam naturarum conſenſus nobis incomprehenſibilis, per quem inuſitata ſæpe in naturâ phænomema ſe oſtendunt: qualia non per generationes, vel tranſmutationes, ut vulgò loquimur, fiunt: ſed per alteratas partium interiorum miſtiones, vel fermentationes. Fermentatio enim, cujus Tu, Vir Ampliſſime, vires mirabiles etiam in epiſtolâ tuâ deprædicas, eſt, quæ omnia naturæ miſta, ipſa etiam metalla, vinculis ſuis ſolvit & in ſubtiliores naturas mirâ vi ἐνεργετικῇ præditas extollit. Hujus ego exempla aliquot è natura vegetabili proferam, unde lux metallicis etiam mutationibus inferri poteſt. Novi Virum Nobilem, qui ſingulare aliquod fermentum excogitavit; quo dolia lignea imbuit: quibus infuſa aqua in acerrimum acetum, quale unquam è vino parari poteſt commutatur. Quæ vis in vaſis illis non perdurat tantùm, ſed & continuo uſu in infinitum augetur. Quod ille arcanum ſibi ſervat, nec facilè cum lucroſum eſſe poſſit, in publicum proferet. Memini quidem, Andream Matthiolum, de aquâ, per panis toſti aliquoties aceto vini imbuti & exſiccati injectionem, in acetum commutandâ, quædam alicubi memorare, ſed hoc cum artificio comparari nullo modo poteſt. Memorabile itidem eſt, quod refert Thaddæus Hagecius *opuſc. de cereviſ. c.12.* roſarum odore afflato aceſcere cereviſiam è tritico paratam. *Illud*, inquit, *mirabile videtur & non niſi fortè ad* ἀντιπάθειαν *quandam referendum, quod roſarum fragrantium odorem averſetur triticea cereviſia. Hæ enim in Cellarium repoſita, aut ſi ſaltem pincerna coronato ſerto roſaceo illud fuerit ingreſſus, illico pervertetur & aceſcet.* Quod certè non niſi per momentaneam quandam fermentationem à roſarum fragantium particulis ortam fieri potuit. Sic, ſi quis poculo, in quo panis fermentatus eſt, per ſiphonem è dolio cereviſiam infundat, cereviſa omnis aceſcet derivatâ in cereviſiam, quæ in dolio exiſtit fermentatione. Ex adverſo liquor aliquis dari poteſt, qui cereviſiam & vinum corruptiſſimum guttis aliquibus inſtillatis ex tempore in priorem ſtatum vel meliorem etiam reſtituit. Illud vidiſſe ſe & guſtu ſuo examinaſſe mihi aſſeveravit Mercator Anglus *Carolus de Corſellis*, Vir honeſtus & fide digniſſimus. Liquor rubri coloris fuit, ſed noluit homo ille artificium prodere, quod ex Oriente reportaverat. Fermentationis beneficio, ſi *Vreeswvikio*, qui id in nupero ſuo tractatu Belgicè ſcripto *de Sale Philoſophorum* aſſeruit, credimus, è quolibet pene vegetabili, avenâ, piſis, braſſicæ etiam foliis & ſimilibus ſpiritus ardens vinoſus produci poteſt. Quod ſi itaque tam miranda in vegetabilibus, nonnunquam uno momento per fermentationem, quæ quaſi tritus quidam naturæ eſt, fieri poſſunt: cur in metallis fieri talia poſſe negamus? In quibus carere poſſumus generationis & tranſmutationis nominibus, cum ſola miſtio auri tincturam alteri metallo inferat, & arctiori partes interiores plexu jungat; unde auctum pondus eſt, quod in lateribus coctis vel ſolus ignis præſtare poteſt.

X.

Venio nunc ad alteram diſſertationis meæ partem, de Antiquitate hujus Artis & Autoribus, per quos illa tradita eſt & propagata. Quo in argumento cum dudum ſummo ingenio ac induſtriâ verſati fuerint viri præclariſſimi: *Conringius libro de Medicinâ Hermeticâ: Reineſius in defenſione Chymiatriæ: Borrichius libro de ortu & progreſſu Chemiæ*: quid opus eſt cramben illam à nobis recoqui? Suſpenſo ergo pede hanc viam ingredior, ita tamen, ut nonnuulla interdum tollam, quæ illi reliquerunt. Negari vero non poteſt: ea, quæ vulgo hic afferuntur antiquitatis argumenta, omnia eſſe conjecturæ plena & incerta: quanquam tamen Borrichius in rerum iſtarum tenebris ita verſatus fuit, ut non exiguam etiam antiquitati Chemiæ lucem intulerit. Natales certè ejus altius ſpectare, quam crediderunt aliqui, ſi non omninò evicit, id tamen effecit, ut perquam probabilis res illa videatur. Mitto, quæ è fabuloſis Enochi ſcriptis petuntur documenta, aut quæ Bochartus de Chamo ejus autore conjicit. Hermetem aliquem fuiſſe, hujuſque ſcientiæ quædam tradidiſſe non negamus: quanquam non omnia, quæ ſub nomine ejus circumferuntur, ab illo fortaſſis ſunt profecta. Tabulæ Smaragdinæ, quæ illi adſcribitur, origo eſt incerta: mentitur tamen Kircherus, qui ante Lullii tempora extitiſſe negat: cum Johannis de Garlandia, qui Hortulanus aliàs dicitur, ac ſeculo Decimo, teſte *Balæo*, vixit, jam tum in eam commentarium ſcripſerit. *Kriegsmannus* illam linguâ Phœniciâ publicavit, ſed unde illam habeat, ſi rectè memini, non indicavit. Hactenus ergo rei veritas in ſuſpensô eſt. Apud Ægyptios hanc artem inter arcana habitam multa argumento ſunt. Nam, quanquam nil diſertè proditum literis ſit: hieroglyphica tamen illa quædam hujus condidiſſe videntur. Neque enim credibile eſt, homines illos non profectò ſtupidos ac inertes, fallendi temporis gratiâ has quaſi cucurbitas pingere voluiſſe, aut morales quoſdam, aut alios vulgares ſenſus ſub iis occultaſſe, cum occultandi nulla cauſa eſſet. Servare his monumentis ſapientioribus majora quædam naturæ arcana voluerunt. Quid in in menſæ Iſiacæ figuris ſibi volunt *Leones Lunatil* facilè interpretabitur qui in Chemicorum veterum ænigmatibus non planè hoſpes eſt. Quid ſignificent *Serpentes cum capite accipitrino* aliud quàm naturam fixam volatilem? Cui reſpondet iſtud Chemicorum effatum: *Bufo gradiens ſuper terram, & Aquila volans eſt myſterium noſtrum.* Sed omnia alia comminiſcuntur, qui hæc interpretantur; præcipuè Hervvartus, qui menſæ Iſiacæ imagines, ridiculis planè argumentis ductus de magnete & pixide nautica explicat. Hinc plurimas Græcorum fabulas natas fuiſſe veroſimile eſt, quas ingenioſè ſatis ad Chemicos ſenſus explicat *Michael Mejerus*, Vir doctus, *in arcanis ſuis arcaniſſimis*, ſive *Hieroglyphicis Ægyptio-Græcis vulgo nondum cognitis*, qui tamen ob amorem artis fortaſis nimium ingenuo ſuo indulget. Quem ſequuntur in hoc

inſtituto

inſtituto *Vigenerius*, *Commentario in Philoſtrati tabulas*, *& Pet. Ioh. Faber*, *in Pan-Chymico ſuo*. Negare certè ipſe Conringius non poteſt, docendi ac ſcribendi rationem apud Ægyptios, Chemicorum ordini ſemper familiarem, & ad hos ab illis derivatam videri poſſe. Kircherus verò noſter quaſi è tripode pronunciat (*Oedip. Ægyptiac. tom.2.claſſe 10. de Alchymiâ Ægyptiacâ*) Ægyptios praxin Lapidis Philoſophorum haud intendiſſe, ſed rem quandam in inferiori mundo Soli analogam & quintam quandam eſſentiam pro morbis omnibus curandis & vitâ in omni felicitate traducendâ. Hanc ob ſummam ſubtilitatem & perfectionem cœlum appelaſſe: *Hoc Elixir*, inquit, *ſive quinta eſſentia tam eminentis virtutis erat, ut cuicunque diſtillatæ ex quibusvis herbis aquæ affunderetur, virtutem ejuſdem, quæ certum aliquod corporis membrum reſpiciebat, in decuplum augmentaret. Verbi gratiâ, ſi aqua ex hepaticâ extractæ apponeretur, illa aqua decuplo validiorem in hepatis curâ effectum præſtaret; eratque hæc aqua ad eam temperiem per continuas circulationes reducta, ut frigidis appoſita decuplo ea frigidiora; calidis addita decuplo calidiora, ſiccis juncta decuplo ſicciora, humidis denique admixta decuplo ea humidiora efficeret. Quæ omnia fusè ex mente Ægyptiorum proſequitur Balſan Arabs in libro de Elixiris vitæ compoſitione. Hanc aquam*, (porro addit) *& lapidem dicebant eò quod ex lapidibus pretioſiſſimis fuiſſet extracta, aquam vitæ, vegetabile naturæ Semen, animam ſolarem ſimilibusque lapidi Hermetici impoſitis denominationibus nuncupabant.* Gemina illis Lullius in ſuo de quinta eſſentia libro ſcribit, quam & ipſe cœlum vocat, in quam falsò Kircherus in mundo ſubterraneo dicit cogitationes ſuas convertiſſe Lullium, poſtquam lapidis Philoſophici ſpem abjecerat. Non pauca enim in iſto libro ſunt mendacia. Quod ſi vera ſunt quæ de Ægyptiorum Elixire adducit, ſuo profectò gladio ſe jugulat: nam quod iſta præſtare potuit, facilè etiam in metalla vires ſuas exſeret. Ante Chriſtum natum Chemiam ignotam fuiſſe, & omne opus χημευτικόν putat *Cl. Conringius*, cum tamen jam tùm Herodotus vitreorum operum mentionem fecerit, quæ inter χημευτικά omnino referenda ſunt. Kircherus quoque magnâ ut ſolet, audaciâ: *Nos*, inquit, *quantum fieri potuit, antiquitati hujus perditæ artis incumbentes nullam ante Chriſtum à quopiam ſcriptore hujus artis mentionem fieri deprehendimus.* Ibidem Arabes facit primos hujus lapidis autores, ſed qui tamen ſucceſſerint Græcis illis autoribus qui circa tempora Conſtantini Magni περὶ χρυσοποιίας ſcripſerunt. Quæ an cum ſanâ mente conſiſtere poſſint, dubito: qui enim primi ſunt, aliis quomodo ſucceſsêre? Id vero vehementer miror adeò obliviosum aut cœcum fuiſſe, ut cum aliàs ſæpè exſcriberet, eum in *Martinii Atlante Sinico* locum vel prætervideril, vel in memoriam ſibi non revocarit, quo de antiquitate artis Chemiæ apud Chinenſes agit. Ita vero ille p. 71. *Scribunt de Yotan parvo lacu* (forte legendum *loco*) *ad Pukiang, quod in eo Hiangtius arti Chemicæ, vulgo Alchymiam vocant, operam dederit, idque BIS MILLE QVINGENTIS EOQVE AMPLIUS ANNIS ANTE CHRISTI NATIVITATEM.* Addit ulterius Autor ille: *Quare habent etiam hic unde antiquiſſimos natales ſuæ ſcientiæ atque artis accreſcerint Chemicorum filii, potiùs quàm à fabuloſo ſuo Moſe, aut Maria ejus Sorore, ac Pythagoreis, uti à ſuppoſititiis illis Graculis decoctoribus factum vidimus.* Hæc Vir ille, nec ipſo Kirchero negaturo, fide dignus, quem Chemicæ arti aliàs faviſſe non conſtat in monumentis Chinenſium legit: quæ eâ fide ac diligentiâ ſcripta eſſe ſcimus, ut parem nulla gens hiſtoriis ſuis adhibuerit: Quam ob cauſam teſtimonii hujus autoritatem ipſe etiam autor commendat. Hæc ſi legiſſet Vir Clariſſimus, Conringius, non opinor, ſcripſiſſet *Medic. Hermet. lib. 2. c. 14.* quod ab Arabibus ad Chinenſes χρυσοποιίας ſtudium pervenerit. Errat & Fallopius, qui artem ante Muhamedanam ſectam exortam negans, à quodam Mahometis nepote primùm excogitatam putat. Occurrunt plura apud eundem Martinium loca, ut in Provinc. 8. 1. Urbe Nanchang. p. 86. *Hoc in loco, qui extra mœnia eſt, fabulantur, olim fuiſſe virum quendam, qui egenorum complurium neceſſitatibus ſuccurrerit, multaque populo liberaliſſimè erogavit; quippe in Chemicâ arte non fictitium, ſed verum argentum elaboravit.* Provinc. 9. urb. 2. p. 110. *Prope Xeu civitatem mons eſt Zukin, in quo ingens auri fruſtum repertum contra plures morbos fuit adhibitum, unde illud Chemicâ arte factum vulgò autumant.* Provinc. Huguang. p. 75. *Nullus fere memoratu dignus mons occurrit præter eum, quem Kieuchin vocant, hoc eſt, novem virginum. Namque in eo ſorores novem Virginitatem perpetuam ſervaſſe & Alchemiæ deditas fuiſſe ſcribunt.* Quæ cum extare in hiſtoriis ſuis omni exceptione majoribus documenta viderent Sinenſes, factum eſt, ut inſanâ auri & præcipuè argenti ex hydrargyro conficiendi cupidine, & olim flagarent, & nunc quoque ducantur, teſtibus ſcriptoribus noviſſimis.

XI.

E Græcis ſcriptoribus libros Democriti, Zoſimi, Syneſii, Pſelli, Heliodori, qui præter Æthiopica, quæ & Chemici argumenti videntur; eo præſertim loco, ubi de Phœnice, ad Chemicos ſenſus confictâ fabulâ, agit, librum περὶ χρυσοποιίας ſcripſit, abundè examinarunt *Reineſius*, *Conringius Borrichius*, *Salmaſius*, ut illis quod addam nihil amplius habeam. Vitri flexilis hiſtoria, quæ inter fabulas tamen referenda non videtur, etiam proximè poſt Chriſti nati tempora in uſu fuiſſe opera χημευτικά pluſquam vulgaria oſtendit. Lucernas veterum perpetuas in tumulis repertas Hermolaus Barbarus ex auro, Chemico modo paratas putat, & pluribus argumentis vincere laborat, *Claud. Guichard. libro de Funeribus Græcorum & Romanorum*, ante Kirchmannum Gallicâ linguâ ſcripto *l. 1. c. 8. n p. 83. ad p. 86.* Cujus in rei fidem affertur à Borrichio Inſcripto illa lucernæ in tumulo Maximi Olibii inventæ; de quâ judicium meum ſuſpendo, cum Virum in Inſcriptionibus dijudicandis peritiſſimum pro non genuinâ habere ſciam. Cognatum tamen hoc lucernæ enexſtinguibilis artificium cum magno Chemicorum opere oſtendit hiſtoria, quam mihi narravit Vir honeſtus, & fide digniſſimus. Is cum Lovanii literis operam daret in notitiam Burgundi alicujus pervenit, à quo in muſæum ſuum, ſingularis artificii videndi gratiâ, invitatus fuit. Obductis itaque feneſtris, ne externum lumen impediret, vitrum aliquod anguſtioris oris, liquore puriſſimo plenum, cui inſertum erat filum aureum, produxit Burgundus, & lucernâ filo admotâ, tantum repente lumen exortum fuit, ac ſi in medio ſole verſarentur: incredibilis vero ſuavitatis odor totum muſæum complevit. Suppreſsâ poſtea flammâ hoſpitem, ſed ſub juratâ ſilentii fide, dimiſit. Increbuit hinc poſt diſceſſum Burgundi quidam de χρυσοποιΐα ejus rumor, & Amſterodami magnam ab eôdem pecuniæ vim in homines miſeros erogatam comperit, qui hæc mihi

mihi narravit. Non fuit tamen in ullâ gente fortaſſis frequentius Chemiæ tam Medicæ, quàm metallicæ ſtudium, quàm apud Arabes, ſive à Græcis, ſive aliunde habuerint. Ab illis primum liquores confectos ſub Eſſentiarum nomine è Vegetabilibus, quibus mirandas virtutes adſcribunt, & de quibus Lullius, Rupeſciſſa, Drebelius ac plurimi alii ſcripſere, ſatis conſtat. Nec deſunt hodie, qui iſtis vigorem juvenilem, cujus ſigna pili & ungues mutati, reduci poſſe vel credunt, vel experimenta ejus vidiſſe ſe aſſeverent. Videri poſſunt, quæ è relatione cujusdam Regis Galliæ Chemiatri ſcribit illuſtris Boilius *part.2. libri* cui titulus: *of the uſefulneſſe of natural philoſophy p. 182. & ſeqq.* De Guilielmo Poſtello etiam nonnulli, ac, ni fallor, ipſe alicubi ſcribit, tali remedio canos ſuos in nigerrimi coloris pilos ſibi commutaſſe: quanquam alii tinxiſſe illos artificio quodam velint. Videatur *Scævola Samarthanus Elog. lib. 3. & Verdierius in Bibliothecâ Gallicâ.* Chinenſes quoque, teſte Martino in *Atlante Sinico p.77.* ſimplicem aliquam herbam, jactant, quam *mille annorum* vocant, ac immortalem eſſe ſcribunt: quâ in aquâ maceratâ ac epotâ albi crines in nigros commutentur, atque vita producatur. Spiritus Vini, quo in Eſſentiis conficiendis uſi fuerunt Arabes, ab illis certè primum ad Europæos devenit, docente ejus uſum primùm Arnoldo Villanovano. Diu is in officinis ad medicinam tantùm ſervatus fuit, antequam gulæ in delicias cederet, cujus occaſionem notat Alexander Taſſonus, libro, cui titulus: *Penſieri diverſi lib.10. c.26.* quam ipſius verbis ex Italico converſis referam: *Aquæ vitæ uſus innotuit primum è libris quorundam Medicorum Arabum, qui illam in Medicinæ gratiam confecerunt: qui ejus uſus perduravit uſque dum Mutinenſes magnâ copiâ per provincias Septentrionales eam vulgarunt, idque effecerunt, ut in potus ordinarii genere haberetur, quod ita factum eſt. Conficiebatur primum aqua vitæ tantum è vinis corruptis exiguâ quantitate, ut ultra guttam bibi vix poſſet. Erat autem aliquando per totam Italiam copioſiſſimus vini proventus, ut Mutinenſium vinorum quæ Venetiis vendi ſolebant, cum debiliora cæteris eſſent, ac emptores non invenirent, bona pars corrumperetur. Mutinenſes aquam vitæ ex iis deſtillabant, quibus vina nondum corrupta, ſed quæ vendi non poterant, miſcuerant, atque ut majori copiâ conficerent, bis ſtillatam Venetiis non ſine lucro vendiderunt. Veneti cum intelligerent, Metallorum foſſores in Germaniâ potu tali indigere, qui vigorem & calorem corporis conſervaret, venalem illis potum mittentes magnum inde quæſtum confecerunt. Mutinenſes poſtea majori copiâ, cum vino abundarent, aquam vitæ ſtillarunt: cum bonorum vinorum pretium creſcere ex eo viderent. Et vidi ego centum dolia unâ vice Venetias miſſa.* Hæc occaſione Spiritus vini ab Arabibus primùm confecti, loco minimè alieno adducere viſum fuit. Iidem etiam metallicis operationibus diligentiſſimè vacarunt: ac ab iis primum uſus aquarum fortium ad Europæos pervenit. Fortaſis & Turcæ ipſi ab iis quædam didicere. Nam meminit Paulus Rycotius, qui non ita pridem omnium accuratiſſimè Imperii Turcici ſtatum Anglicâ linguâ deſcripſit, *lib. 2. c. 20.* cujuſdam *Hirek* (qui vixit circa annum Chriſti 716.) quod χρυσοποιΐας gnarus aurum multum inter ſectatores ſuos diſtribuerit, ac Xenodochia multa erexerit. Sed Arabum Chemicorum hiſtoria obſcura eſt & incognita: non pauca tamen extare creduntur in *Leonis Africani libro de vitis Philoſophorum Arabum* manuſcripto hactenus, quem ſervat in Bibliothecâ ſuâ *Iſaacus Voſſius.* Magnam in eâ copiam Manuſcriptorum Chemicorum vidi ab Autoribus tàm cognitis, quàm incognitis. Plurima enim illic ſunt nomina, quorum nulla in Chemicornm ſcriptorum Nomenclatoribus mentio eſt. Quanquam & multa illic, ut fieri ſolet, miſcentur inepta & futilia. Poſſem Tibi integrum hîc eorum catalogum ſiſtere (nam habeo ab amico) niſi tædioſum foret, & diſſertatio noſtra, quæ jam dudum epiſtolæ limites egreſſa eſt, brevem me eſſe juberet. Scriptorum Chemicorum hiſtoriam accuratam, ut in aliis quibuſdam diſciplinis, hactenus non habemus, nec fortaſſis habituri ſumus: quod ars ipſa unà cum Doctoribus ejus tot tenebris ſit involuta, ipſique ſummo ſtudio ſe celaverint. Poteſt tamen longè accuratior haberi, quàm eſt iſta, quæ à *Borello* edita eſt. Scripſit is *Bibliothecam Chemicam*, in quâ MMMM Autores, ut titulus habet, recenſet. Sed adeò is confuſus eſt, ut ſibi nunquam viſis authoribus, quos è *Joh. Baptiſt. Nazari* libro Italicè de *tranſmutatione metallicâ* ſcripto, qui ſyllabum illic Chemicorum quorundam congerit, excerpſit: nonnunquam fictis & mentitis è turba Philoſophorum depromptis, chartas cumulet, adeoque indiligenter libros conſignet, ut ſomnianti excidiſſe potius, quàm ſtudio aliquo ſcriptus liber videatur. Promiſit idem Autor in catalogo operum ſuorum, quem dedit in frontiſpicio Dictionarii Gallici ſui, cui titulus: *Treſor des Recherches & antiquitez Gauloiſes & Françoiſes*, multos ejus argumenti libros: *Cribrum Philoſophorum Chemicorum: Topographiam Chemicam: Vitas Chemicorum quorundam: Bibliothecam Chemicam chronologicè concinnatam, cum ſecundâ parte & vitis Autorum compendioſis: Librum de projectionum Chimicarum hiſtoriis: Theatrum Chimicum gallicum; Diſſertationem de eo, quod lapis Philoſophorum debeat propalari, at de materiâ ejus revelatione. Volumina ſeptem in folio de materiâ ac proprietatibus mineralium &c.* Sed hactenus præter titulos nihil vidimus. Ac erit fortaſſis, ut, quod ille promiſit, alius accuratius exſequatur. Novi enim Virum Nobilem, qui ut multorum arcanorum chemicorum ſupra vulgarem doctrinam peritiſſimus eſt, ita incredibili planè labore & inuſitatâ multorum annorum diligentiâ, omnes quos indagare ullâ in gente potuit, ſcriptores Chemicos, veteres, recentiores pervolvit, inter ſe contulit, omnemque eorum hiſtoriam, quoad fieri potuit, è tenebris eruit, ut vivere ego non credam, qui ſimilem laborem ſuſceperit; aut futurum unquam, qui ſuſcepturus ſit. Fortaſſis & *Ioh. Gerhard. Voſſius* rariora quædam nos docuiſſet, in *opere ſuo artium, ac conſtitutione omnium artium & ſcientiarum*, ubi de Chryſopœia ſe acturum promiſerat *Theol. gentil. lib. 6. c. 5.* Sed vel ineditum adhuc vel inelaboratum illud relictum ab Autore fuit cujus fortè ἀνασυνάρτησις μάτιον eſt liber de Scientiis Mathematicis & Philologiâ.

XII.

Cum vero tam ampla ſit ſcriptorum Chemicorum ſeges, major impoſtorum, quorum diſcrimen noſſe ingenii eſt in lectione horum autorum jam tum ſubacti: è vaſto illorum numero nobiliores excerpemus. *Geber* Arabs, quem Regulum aliqui fuiſſe volunt, inter antiquiores à Chriſto nato referendus eſt. Ejus ſcripta aliqua habemus multis circumductionibus & ambagibus plena. De eo ita ſentiunt ſagaciores: illum & ſummum Philoſophum, & ſummum Sophiſtam fuiſſe, ſub præparationibus enim & vocabulis notiſſimis omnia alia intelligit. Ejus ſcripta vehementer variant, ac

nuper

nuper *Georgius Hornius* in Belgio quædam edidit à prius editis diverſa. Ex Oriente codicem ſcriptorum *Gebri* altero tantò locupletiorem exportavit *Chriſtianus Ravius*, ut ex *ſpolio Orientis*, quod hîc Kilonii publicavit, videri poteſt. Ejus antiquus quidam commentator eſt *Paganus*, de cujus ſcriptis nihil hactenus editum eſt: nam inter ſcrinia Philo-Chemicorum hactenus delituerunt. Perſpicuo utitur ſcribendi genere, quali nemo pene è cæteris. Gallus ille fuit, quantum perſpicere licet: ac errant, qui illum cum *Gebro* ipſo confundunt: putant enim id nomen illi inditum à *Lullio*, quia Mahumedanus fuit. At revera alius eſt, & fuerunt ejus nominis complures, hodieque ſunt in Galliâ. Ac fuit fortaſſis ex ejus familiâ *Iacobus Paganus*, cujus *Guibertus* in libro *de Alchemiæ interitu* meminit, qui ad finem magnum opus perduxerat, quod illi neſcio quo caſu turbatum fuit, unde *Guibertus* pro Dæmonis illuſione habet, irriſus propterea à *Libavio Defenſ.* 2. *Alchemiæ tranſmutator not.* 8 Qui an idem *Jacobus Paganus* ſit, de quo memorat. *Joh. Pier. Valerianus lib.* 1. *de Literator. infelicitate*, equidem ignoro. Laudat & ipſe Lullius *Pagani ſummam Hebraicam*, quo mendum eſſe puto, ac legendum *Gebraicam*. Reperitur & in *Bibliothecâ Borelli p.* 147. liber manuſcriptus gallicus, cui hîc titulus: *Oeuvre parfaite & pratique ſelon Lulle, qu' il avoit eue de Paganus*, id eſt, *Opus perfectum & conſummatum ſecundum Lullium, quod habuit ille à Pagano.* Quod hanc mihi ſuſpicionem primùm injecit intelligi illic fortè per *Paganum, Villanovanum*, ob ſimilem nominis rationem: nam ab illo artem *Lullius* didiciſſe perhibetur. Sed quoniam *Lullius* aliquoties *Pagani* mentionem facit, & *Pagani* gentis; *Villanovani* Patriæ nomen eſt, verius illa diſtinguuntur. Ab hoc ad *Arnoldum Villanovanum & Raimundum Lullium* me confero, quos *Gabriel Naudæus in defenſione hominum Magiæ inſimulatorum* gallicè ſcripta, Chemicorum Deos tutelares per contemptum vocat. Ille Magiſter Lullii in hâc arte, ut conſtat è teſtimoniis ab aliis adductis. *Raimundus Lullius*, Vir ex antiquâ & nobili Lulliorum Barcinonenſium familiâ oriundus, & pro genio illorum temporum ingenioſiſſimus fuit: Injuriam enim illi facit Naudæus, qui ut indoctum Monachum longè Arnoldo minorem habet. Magnam vim librorum, tum in omni doctrinâ, tum in Chemiâ conſcripſit, quorum quingentos aliqui; aliqui vel mille numerant. Chemicorum, qui quidem editi, per quàm multi ſunt: ineditorum longe plures. Eorum, ſi rectè memini, penè ſexaginta ſunt in Bibliothecâ Viennenſi, quorum catalogum mihi oſtendit Nobiliſſimus Dn. *Oldenburgius*: exſtantque etiam in Bibliothecâ Voſſianâ non pauci. Invehitur in illum *Bzovius ad A. C.* 1372. tribuens illi hæreſes ac errores: aliqui etiam magiæ inſimulant. Sed confuderunt duos ejus nominis. Alter enim è Judæo converſus ad fidem Chriſtianam 60. Majoricano illo poſterior fuit, qui magicos libros de invocatione Dæmonum ſcripſit. Videri ea de re poteſt *Franciſcus Penna in notis ad Directorium Eimerici part.* 2. *ad quæſt.* 20. *&* 27. *Raimundus in Erotematibus de malis ac bonis libris part.* 1. *erotem. n.* 246. Pluſcula etiam in *Odorici Rainaldi continuatione Annalium Baronii* de iis, quæ ad *Lullium* & *Villanovanum* ſpectant, legere me memini. Sed jam liber non eſt ad manus. Id quoque in more poſitum eſſe video Scriptoribus Pontificiis, ut hominum ſuorum ſcripta Chemica vel diſſimulent, vel pro ſuppoſitis habeant, cum tamen ſcripta ab illis fuiſſe longè ſit certiſſimum. Id & in *Villanovani*, & in *Lullii* operibus recenſendis factum ab illis eſt; ac *Villanovani* opera omnia, quæ uno volumine edita ſunt, diſertis verbis Chemica, ceu ficta & ſpuria excludunt. Idem in nonnullis Scriptoribus Anglis fecit *Centuriarum Balei* compilator *Pitſæus.* Ubi enim ille vel è *Lelandi* monumentis, vel antiquâ traditione Operum Chemicorum à Viris illuſtribus conſcriptorum mentionem facit, pertinaci ſilentio plagiarius *Pitſæus* omnia abſcondit, ne ulla ejus rei memoria relinquatur. Quod fortè ob contemptum artis χρυσοποιητικῆς factum eſt; ne ſcilicet in re, Pontificum decretis improbatâ, vel ſe indignâ, operam poſuiſſe viderentur. Conſtanti fâmâ traditur, & ut *Cambdenus* in Reliquiis ſuis (*Remaines*) *p.*172. ait veritate non ſcriptâ, *by an unwritten verity* (niſi quod Lullius paſſim illud ipſe fateatur, ac Cremerus Abbas Weſtmonaſterienſis in Teſtamento ſuo teſtetur) confactum fuiſſe à Lullio in Angliâ in arce Londinenſi aurum pro Rege Edoardo III. ut eo in bello adverſus infideles uteretur: undè poſtea moneta illa cuſa, quæ *Roſa nobilis* vel *Nobile Raimundi* vocata fuit; cujus effigiem Seldenus *Maris clauſi lib.*2. *c.*25. exhibuit, alterâ parte roſâ inſignitæ: alterâ navi, cum inſcriptione ſymboli Chemicorum: *JESUS autem tranſibat per medium eorum.* Ejus rei veritatem Robertus Conſtantinus ſe inquirendo comperiſſe teſtatur in *Nomenclat. Script. Medic.* ut calumnia itaque ſit *Alexandri à Suchten*, qui Nobile Raimundi à Rege Raimundo, qui nullus in Angliâ fuit, non à Raimundo Lullio originem habuiſſe perſuadere nobis contendit. Et auget ejus fidem, quod ipſe etiam Cambdenus loco memorato obſervat, nullam fuiſſe in Angliâ auream monetam cuſam ante Edoardi III. tempora. Fortaſſis iſta χρυσοποιία occaſionem Edoardo dedit, ut legem diceret de non exportando auro & argento, nec eo multiplicando. Quod Vir quidam doctus, quidam etiam è gente Anglicâ, ita acceperunt, ac ſi omnis Alchemia ſub multiplicatione auri & argenti interdicta fuerit. Sed is error eſt. Is enim hujus legis (quæ Anglicâ linguâ ſcripta in libro ſtatutorum *Poultoni* invenitur) ſenſus eſt: non eſſe miſcenda cum auro & argento alia metalla: id enim per multiplicationem hîc intelligitur, quod ipſa legis verba innuunt. Ac ſtulta omninò fuiſſet multiplicationis Chemiæ prohibitio. Id quoque referri hîc meretur, iſtâ hiſtoriâ præcipuè motum Henricum IV. Regem Angliæ, quatuor edicta publicaſſe ad omnes Nobiles, Milites, Doctores, Profeſſores, Sacerdotes, quibus eos adhortatur, ut Lapidis Philoſophici præparationem inveniant, aut ſi quis ſciat arcanum illud, revelet ſibi: quo æris alieni onere liberari Reſpublica poſſit. Speciatim verò ad Sacerdotes lepida hâc ratione uſus eſt: quod, cum ſint adeò felices in pane & vino in corpus & ſanguinem Chriſti tranſubſtantiandis, facilè etiam ignobilius metallum in nobilius convertere poſſint. Sed fruſtra res omnis fuit, ac nemo comparuit. Mentionem horum edictorum facit *Joh. Pettus* libro Anglicâ linguâ ſcripto, cui titulus: *Fodinæ Regales, or the hiſtory, Lavvs and places of the chief mines and mineral vvorks in Engeland &c. part.* 1. *c.* 27. & ipſe Londini apud cuſtodem Regiorum diplomatum inquiſivi, qui autographa hodieque ſupereſſe in Archivo teſtabatur. Non defuerunt tamen, qui tot exiſtentibus documentis, hiſtoriæ de Lullio ejuſque aurificio veritatem in dubium vocare auſi ſunt, moti præcipuè temporum incertitudine. Nam, ut notiora

tranſeam, *Vincentius Mutius* Hiſpanus libro, cui titulus: *Hiſtoria del reyno de Malorca, non paucis argumentis productis omnem* χρυσοποιΐας Lullianæ famam elevare laborat, quorum præcipuum eſt: fato jam functum fuiſſe in Africâ Lullium *Anno* 1315. cum puer triennis eſſet Edoardus III. quem Conringius etiam ſcrupulum injecit. Quia tantum apud Borrichium pondus habuit, ut hiſtoriam hujus rei contra communem ipſorum Anglorum ſententiam, in tempora Edoardi I. rejiceret. Verùm cùm Vincentius Mutius, ut Borrichius jam tum probavit, in Anglicâ hiſtoriâ hoſpes fuerit, vero eſt ſimile, in Lullianâ etiam impingere. Natus fuit Lullius, ſi Mutio credimus, A. C. 1235. Edoardus III. *Anno à nato Chriſtô* 1327. ætatis quarto & decimo regnare cœpit, undecimo ſcilicet à morte Lullii creditâ: cujus primi anni illuſtre ſpecimen dedit, in defendendâ ab injuriis oppidanorum Cantabrigienſi Academiâ, teſte *Cajo lib. 1. Hiſt. Acad. Cantabr. p.* 67. Admittamus nativitatis tempus: mortis tempus falsò aſſignari certus ſum. Nam præterquam, quod *VVolff. Juſtus in Chronol. Med.* vixiſſe adhuc Lullium Anno 1321. ſedente ad clavum imperii Ludovico Bavaro, ſcribit, ipſe de ſe Lullius, teſtis inter omnes fide digniſſimus, *libro de Mercuriis cap.* 40. narrat, ſe Mediolani A.C. 1333. cum ſociis quibuſdam ſuis Lapidis Philoſophici opus abſolviſſe. Quo in loco, quanquam typographi erratum cauſatur Borrichius, ex aliis tamen Lullii locis idem probatur, ubi diſertis verbis, non ciphris, ſcripta hæc habentur. Sic enim circa finem Teſtamenti noviſſimi ſui Lullius: *Factum habemus teſtamentum per virtutem Dei in inſulâ Angliæ terræ, in Eccleſiâ Sanctæ Catharinæ apud Londinenſes, verſus partem Caſtelli, ante Cameram, regnante Edoardo per Dei gratiam, in cujus manibus ponimus in cuſtodiâ per voluntatem DEI præſens teſtamentum, anno poſt incarnationem milleſimo trecenteſimo trigeſimo ſecundo, cum omnibus ſuis voluminibus.* Verùm hîc alius ex alio ſcrupulus oritur. Vixit Lullius *anno* 1332. Londini, ac ibi libros in arte Chemicâ ſcripſit, fortaſſis & aurum tum confecit: & *librô de Mercuriis* tamen anno ſequenti in Italia ſe opus ſuum abſolviſſe ſcribit. Aut itaque bis Angliam adiit, quod placuit quidem *Eliæ Aſhmol*, Nobili Anglo, *notis in Theatrum Chemicum Britannicum à ſe editum p.* 443. ſed probabile non videtur, libros Chemicos Lullium ſcripſiſſe, antequam plenam artis ſuæ notitiam adeptus fuerat: aut error aliquis in annorum numeris latet, quod vero eſſe ſimile probari è *Lullii Teſtamento Noviſſimo cap.* 14. poteſt: ubi Anno 1330. opus ſuum ſe Mediolani abſolviſſe memorat. Potuit itaque ex eo tempore adiiſſe Angliam, invitatus à *Cremero Abbate VVeſtmonaſterienſi*, quem & ipſum Edoardi III. tempore vixiſſe conſtat. Is enim cum per Italiam peregrinaretur, ad notitiam Raimundi artisque communionem admiſſus ſecum illum duxit. Juvat ipſum audire in *Teſtamento* ſuo hæc narrantem: *Quanto magis legi, tanto magis erravi uſque dum in Italiam divinâ providentiâ me contulerim, ubi Deo optimo maximo viſum fuerat, me in ſodalitium unius viri non minus dignitate, quàm omni genere eruditionis præditi, Raimundi nomine, deſtinare, in cujus ſodalitate diu remoratus ſum, ſicque favorem in conſpectu boni hujus Viri nactus ſim, quod ille aliquam partem hujus tanti myſterii aperuerit, propterea illum multis precibus ita tractavi, quod mecum in hanc Inſulam veniret, mecumque duos annos manſerit. In cujus temporis tractu ſum abſolutivè tantum opus conſecutus. Poſteaque hunc Virum egregium in conſpectu inclytiſſimi Regis Edoardi deduxi, à quo meritâ dignitate recipitur, & omni humanitate tractatur, ibique multis promiſſis, pactis conditionibuſque à Rege inductus, erat contentus, Regem permiſſione divinâ ſuâ arte divitem facere. Hâc ſolummodo conditione, ut Rex in propriâ perſonâ adverſus Turcas, inimicos Dei, bellum gereret, impenderetque ſuper Domum Domini. Sed proh dolor hoc promiſſum erat irritum à Rege violatumque, tum ille vir pius in ſpiritibus penetralibuſq; cordis ſui afflictus hinc trans mare lamentabili miſerabilique more aufugit, quod cor meum urit non mediocriter.* Ex iis itaque, quæ hîc jecimus, argumentis, ſatis, ut puto, patet, non mutandos eſſe Edoardos, quod vult Vir Clariſſimus, ſed hiſtoriam omnem ad Tertium ejus nominis referendam: cætera enim, quæ illic in contrarium adducit, non tanti mihi videntur, ut aliam ſententiam perſuadeant. Fuerit itaque Lullius, cum in Angliâ teſtamentum ſuum noviſſimum ſcriberet, ſi annum nativitatis, quem nominavit Mutius, ſupponimus, nonaginta & ſeptem annos natus: quod à vero alienum cenſeri non debet cum extremâ demum ſenectâ ſecreti tanti participem factum fuiſſe conſtet, ac in *Petri Pacifici Legatione Perſicâ* ad annum centeſimum & quadrageſimum quintum vitam beneficio auri ſui potabilis produxiſſe legamus: cujus tamen an aliud exſtet fide dignum teſtimonium, dubito. Vitam ejus ſcripſerunt *Symphorianus Campegius & Carolus Bovillus*, ac alii nonnulli. Scripſit & popularis ejus Vitæ Lullianæ hiſtoriam, ſed quam videre nunquam contigit, niſi titulo tantùm in Catalogo ſelectiſſimæ bibliothecæ *Raphaelis Trichèti du Freſne*, hoc modo notatam: *Vida del admirable Dottor Ramon Lull compueſta por Juan Segti en Malorcq* 1605. 8. Quæ ſi ad manus fuiſſet, paratiora hinc fortè ad diſſertationem noſtram illuſtrandam habuiſſemus ſubſidia: in quâ diutius hæſimus, cum nullum exſtet illuſtrius ad omnem poſteritatem exemplum. Lullio σύγχρονος fuit *Petrus Bonus*, qui *Margaritam*, uti vocat, *pretioſam* ſcripſit unà cum *introductione ad Alchemiam*, quâ barbaro quidem ſtilo, ſed more tunc temporis Scholaſticis uſitato, Principiis peripateticis doctrinam Chemicorum ſtabilivit. Scriptus liber eſt A. 1330. in civitate *Polæ*, provinciâ Iſtriæ. Primùm edidit *Toxites* Medicus Argentoratenſis Baſileæ *A.C.* 1572. quæ editio melior eſt eâ, quæ in *Theatro* habetur. Scripſit idem, ut in fine libri hujus fatetur, alium de eâdem materiâ, quem ipſe potius abolere, quam in lucem mittere voluit. In epitomen ejus aliorumque nonnullorum ſcripta redegit *Janus Lacinius*, Monachus Calaber in *Collectaneis*, ut vocat, *Chemicis*, Norибergæ apud Petreum impreſſis, & in *pretioſâ Margaritâ* Venetiis apud Aldum eleganti typo, cum iconibus etiam vaſorum ad Alchemiam neceſſariorum, editâ. *Rogeri Baconis* Angli ſcripta in ſummo etiam Philo-Chemicis pretio, & meritò quidem habentur. Ejus pauca habentur in *Theatro Chemico*; aliqua opuſcula ſeorſim edita Francofurti. Plurima ejus manuſcripta latent in Bibliothecis Anglicis; ac magno ære redimitur, quicquid ejus viri haberi poteſt. Fuit ultra ſeculi ſui genium ad ſtuporem in omni eruditionis genere doctiſſimus. Qui epiſtolam ejus *de ſecretis artis & naturæ* leget, tot in rebus naturalibus & mathematicis, jam tum illi inventa videbit, quibus noſtra nunc ſecula triumphant. Pulveris certè pyrii prima excogitatio huic tribuenda eſt, non *Bartholdo* illi *Svvartzio* Cimbro. Iniquior enim popularis ſuo eſt *Cambdenus*, qui in *Reliquiis* ſuis *Baconi* abjudicatam *SvvartZio* tribuit:

tribuit:

tribuit: cùm ille duobus, ni fallor, ſæculis prior jam tum pulveris iſtius indicium faciat. Habuit certè è Baconum familiâ feliciſſima ſemper ingenia Gens Anglica, & nuper *Franciſcum*, immortale abſtruſioris doctrinæ decus, & magnum ſæculi noſtri ornamentum. Famoſus ille Anglorum Propheta *Merlinus* à *Balæo* inter Poſſeſſores magni arcani refertur, totamque ejus Prophetiam, in quam *Alanus ab Inſulis* commentatus eſt, Chemici argumenti eſſe multi contendunt: ac extat de illo in *Arte Auriferâ* aliquod ſcripti Alchemici fragmentum. De Fratre *Valentino Baſilio* omnia incerta ſunt, quæ memorantur, quanquam diligentiſſime in ejus hiſtoriam inquiſitum fuerit ab Imperatoribus Germanicis. Ejus ſcripta in multis apparent mutilata. Nam monſtravit mihi *Ericus Mauritius*, Collega quondam meus conjunctiſſimus, nunc illuſtris Cameræ Spirenſis Aſſeſſor, magnum non Juriſprudentiæ tantùm, ſed & omnis elegantioris doctrinæ decus, quas è Manuſcripto Codice Bibliothecæ Viennenſis inſignes lacinias enotaverat, quæ in impreſſis exemplaribus non comparent. Non paucos etiam in Chemicorum ordine Poëtas habemus, qui & ipſi ποιηταὶ à Scriptoribus Græcis Chemicis dicti ſunt, inter quos eſt *Johannes de Meung Clopinell*, Autor Gallus, Doctor etiam Theologiæ, ſed lepidi ingenii homo, è quibus falsò duos facit *Naudæus* in notâ illâ, quam citat *Hornius in Præfatione Gebri ſui*: dicit enim autores fabulæ de Roſa fuiſſe Johannem de Meung & Clopinellum: cùm tamen alterum verum nomen ſit, alterum à patriâ deſumptum. Scripſit is fabulam Comicam de Roſâ (*le Roman de la Roſe*) inchoatam à *Guilielmo de Lorris*, cujus vetuſtum exemplar ad manus meas pervenit. Multa hic admiſcet Chemica, quæ indicio ſunt, altius quid illum ſapuiſſe. Et mihi quidem dubium non eſt, permultos tales libros amatorios fabuloſos ab omni ævo fuiſſe ſcriptos, qui tegerent hæc ſub involucris iſtis arcana. In Heliodori Æthiopicis, quem Chemico ſtudio fuiſſe addictum conſtat, ejus rei veſtigia clara deprehenduntur: cumque ab Ægyptiis & Arabibus primum id genus librorum frequentatum fuerit, ut docuit nos in pulcherrimâ ſuâ Diſſertatione *de l'Origine des Romans*, *Daniel Huetus*, per eſt veroſimile, multos è libris iſtis ad Artem Alchemicam, quam illi profitebantur, tegendam fuiſſe ſcriptos. Plura de Clopinello hoc lepida commemorant *Fauchet de antiquis Gallorum Poëtis lib.* 2. 126. & qui ex eo plurima capit in Bibliothecâ Gallicâ *Verdierius*. Scripſit & alios quoſdam de erroribus Alchemiſtarum verſus, in quos commentatus eſt *Nicolaus Flamellus*, Scriba Pariſienſis, quem & ipſum poſſeſſorem Arcani Chemici habent; maximas enim impenſas in templa & magnificas ſtructuras fecit: quanquam *Georgius Hornius* in Præfatione Gebri è Naudæo referat, Flamellum non operationibus Chemicis, ſed aliis quibuſdam artibus, è Judæorum relegatorum bonis, tantas paraſſe opes, quas Lapidis Philoſophici figmento occultarit. Idem refert *Croix du Maine* in Bibliothecâ ſuâ *p*. 343. Pluribus verò argumentis non contemnendis imputatas illi fraudes confutat, Chemicæque ejus ſcientiæ veritatem demonſtrat *P. Borellus in Dictionario antiquarum vocum Gallicarum p.* 158. *& ſeqq.* Nam quod de Judæis è Galliâ pulſis, unde opes ſuas acquiſiverit, objicitur, centum & amplius poſt Flamelli tempora factum id fuiſſe dicit, qui opus magnum Anno 1382. confecit: Calumniæ verò occaſionem hinc datam, quod cum Judæis converſatus fuerit, quibus opus habuit ad interpretationem Libri Hebraici ab Abrahamo Judæo quodam ſcripti, unde lapidis confectionem didicit. Qui liber tandem in manus Cardinalis Richelii paulò ante mortem ejus pervenit, ut narravit Borello *Dominus de Cabrieres*, Nobilis Gallicus, qui ipſum illud αὐτόγραφον vidit. Immenſæ fuerunt Flamelli divitiæ, quas liberaliſſimâ manu in miſeros homines, Templa & Xenodochia impendit, ut Pariſiis penè nullum ſit Xenodochium aut Ædes Sacra, in quâ ejus effigies & figuræ quædam hieroglyphicæ Chemicæ non compareant. Quæ cùm innoteſcerent Regi, in mandatis Magiſtro libellorum ſupplicum tunc temporis *Cramoiſio* dedit, ut de iis inquireret. Flamellus verò, ut hanc à ſe amoveret moleſtiam, pyxidem pulvere aurifico plenam *Cramoiſio* obtulit, quam diu in iſtâ familiâ aſſervatam fama eſt. Ejus teſtamenti tabulas, Codicillum, cum quadraginta aliis ſchedis, inſpexit Borellus, copiam eorum faciente *Domino de Sauvale*, è quibus id comperit: Uxoris ejus Petronellæ ſororem, *Perierio* cuidam nuptam, unum è filiis Nicolaum habuiſſe, quem Borellus arcani Chemici hæredem à Flamello inſtitutum ex eo conjicit. Fuit *Perierius* aliquis Medicus, hujus pulveris poſſeſſor, quem cognatus ejus *Boiſius* poſt mortem ejus inter ſchedas inventum abſtulit, ſed ſuo exitio. Nam cùm imprudenter paſſim experimenta faceret, ſeque autorem gereret, artem vero ipſam, quod ab eo poſcebatur, docere non poſſet, ſuſpendio affectus eſt, dicente ſententiam Richelio. De auro per pulverem *Boiſii* confecto memorabile eſt, quod narrat idem *Borellus p*. 488. quod cum plumbo in cupella poſitum, bonam plumbi partem in ſui naturam converterit. Quod ideo factum, quia ipſe veram pulveris ad metallum tingendum proportionem ignoravit. Circumferuntur quidem aliqui proceſſus de Lapide Philoſophico ſub *Boiſii* nomine: nam vidi ipſe aliquem inter ſchedas Anglicas manu Digbei ſcriptas, quas poſſidet *Caſpar Marchius* Collega meus honoratiſſimus: ſed falſi procul dubio ſunt, & ab impoſtoribus confìcti. Plura legi apud ipſum Borellum poſſunt. Inter Latinos Scriptores non ineleganti carmine Libris tribus χρυσοποιΐαν *Johannes Aurelius Augurellus* deſcripſit, ut alios incultiores prætereàm. Anglorum de iſtâ arte Poëtas & eorum fragmenta collegit *Elias Ashmol* in primâ parte *Theatri Chimici Britannici*, & notas adjecit, quibus non pauca continentur ad hiſtoriam Chemicorum Anglorum facientia. Cæteræ ejus partes fruſtra exſpectantur. Magna de *Paracelſo* ſuperiore ſæculo fama fuit, quo de homine varia ſunt doctorum judicia. Laudatur ab his, culpatur ab illis. Præcipua ſuæ doctrinæ *Iſaaci Hollandi* ſcriptis editis, unde multa deſcripſiſſe quidam volunt, & Doctoris cujuſdam Chemici informationi debet. Ingenioſum fuiſſe ac magnorum arcanorum poſſeſſorem nemo tamen negaverit. Id magnam homini invidiam conciliavit, quod ubique in Medicos debacchetur & profundam naturæ ignorantiam objiciat, quanquam fervore tum opus erat, ſi aliquam novæ ſuæ autoritatem conciliare vellet. Id quoque in eo deſiderari poteſt, quod Philoſophorum veterum ſcholis non ſatis imbutus miras & monſtroſas ſibi opiniones, ac neſcio quæ Aſtra ac Entia multorum effectuum principia finxerit, forte Lucretianum illud animo volvens:

Omnia enim ſtolidi magis admirantur amantque
Inverſis quæ ſub verbis latitantia cernunt.

Denique & magiæ illum accuſant, à quâ tamen, vel ſaltem

ſaltem praxi ejus, illum defendit Naudæus in *Apologiâ hominum pro Magis habitorum part. 1. c. 14.* & æquius fortaſſis judicabunt, qui non ab ipſo ſed ab aliis Scripta ejus edita perpendent. Multos habuit adverſarios, & quidem inter ipſos Chemiæ veteris Profeſſores, qui eum ut Sophiſtam & Impoſtorem paſſim depingunt, inter quos Libavius aliique fuerunt. Conringius quoque accuratè in ejus vitam & ſcripta inquiſivit, libro de Medicinâ Hermeticâ. Sed tamen non paucos defenſores ac in doctrinâ ſuâ ſectatores habuit. De diſſenſu ejus à veterum Chemicorum ſcriptis jam ſuperiùs dixi. Quanquam veroſimile ſit longo ex uſu ſemper doctiorem Paracelſum in multis ſub finem vitæ aliter quàm olim ſenſiſſe. Extant quædam χρυσοποιΐας ejus teſtimonia, quibus tamen alii habent, quæ opponant. Si manus à Theologiâ abſtinuiſſet; minus opinor in ſe invidiæ derivaſſet. Nam & hujus dogmata ad principia Chemica refingere voluit: ac vidi tria, ſi rectè memini, manuſcripta Paracelſi volumina in Bibliothecâ Voſſianâ, quibus in Libros Novi Fœderis commentatur. Hinc orta illa *Fratrum Roſeæ Crucis* ſocietas, ſimilia Theologo-Magico-Chemica dogmata jactans, cujus doctrinam inanem & ſophiſticam detexit *Libavius* & *Naudæus peculiari ad Gaſſendum epiſtolâ*. Non paucis tamen, etiam viris doctis illi homines impoſuere; *Michaëli* quoque *Mejero*, qui aliquot libris eorum cauſam egit. Mirum quanta inde ſequentibus annis ſeges Chemico-Enthuſiaſtarum orta fuerit; quanta librorum ſophiſticorum turba, planè alia à veteribus illis docentium. Nam plurimi illorum maluerunt ἀεροβατεῖν, & vel à ſpiritu mundi, vel ſale univerſali, aut aliâ re incomprehenſibili, Chemica principia deducere; quàm cum veteribus in incunabulis ſuis, terræ ſcilicet viſceribus, illa quærere. Novit ex hujus farinæ ſcriptoribus multos, atque inter illos *VVeigelii Librum de Igne & Azot*, manuſcriptos omnes, magno pretio Amſterodami venditos. Sed non eſt ut illis immoremur. *Theobaldi ab Hogheland*, qui ſe ficto nomine appellat *Evvaldum Vogelium*, tractatus Chemici à peritis ejus artis præ cæteris æſtimari ſolent. Scripſit Librum de *Difficultatibus Alchemiæ*, aliumque de *Lapidis Phyſici conditionibus*. Nec memini unquam ab eo de *vanitate Alchemiæ* quicquam ſcriptum, ut vult Kircherus. Habemus & alium ab eo librum, quo hiſtorias tranſmutationum metallicarum conſignavit. Perſpicuâ dictione uſus eſt, & cæteris luculentius ſcribit. Multis arcani poſſeſſor creditur; initium operis ſe habuiſſe ipſe non diffitetur. Filius ejus *Cornelius ab Hogheland*, qui de *Dei exiſtentiâ* ſcripſit & de *Oeconomia animalis*, nihil quidem ipſe habuit arcani, ſed ſcripta Theobaldi quædam ſecutus, multa cum Carteſio operatus eſt, ut narravit mihi amicus, nullo tamen ſucceſſu. *Petrus Johannes Faber*, qui fortaſſis hodie etiam vivit, *à Comite de Fliſco Decad. de Fato p.* 132. pro vero poſſeſſore habetur. *Noſtris, inquit, temporibus Petrus Joh. Faber Lapidem Philoſophicum compoſuit.* Multis certè ſcriptis id ipſe orbi perſuadere voluit. Verùm apud me, niſi idoneis documentis fulciantur, talia non facilè fidem inveniunt. *Arcanum Hermeticæ Philoſophiæ*, opus quod *Enchiridio Phyſicæ reſtitutæ Spagneti* additur, eleganter ſcriptum eſt, & genuinum ſe facilè ipſo habitu oſtendit: nec leve argumentum eſt, quod ab *Anonymo Philalethâ*, quem verum hodie vivere poſſeſſorem, è relatione illuſtris Viri ſcio, aliquoties ejus mentio fiat, qui interdum, ubi non nominat, integras ex eo periodos exſcribit. In utroque verò ita ſibi reſpondet dictio non inculta, ut ab uno autore omnia profecta quis exiſtimare poſſit. Nam *Spagnetum* non eſſe Autorem Arcani Hermetici, ſed editorem tantùm, *Borellus in Bibliothecâ* ſuâ prodidit: Anonymus verò Nobilis Galli, non *Spagneti* nomine eum citat. Eſt verò is, qui ſe *Philalethen* vocat, gente Anglus, de quo hæc mihi Londini narravit Vir Illuſtris & fide digniſſimus, qui & ipſe Virum hunc benè novit. Appulit is aliquando locum aliquem Indiæ Orientalis, cujus nomen mihi excidit, hoſpitio *Georgii Starkey* Pharmacopolæ, popularis ſui, exceptus. Cum hujus filio familiariter converſatus nomen illi ſuum ſub jurisjurandi fide revelavit, ac tincturæ particulam dedit, unà cum libro quodam edendo, cujus pars aliqua ſub titulo: *Introitus apertus ad occluſum Regis palatium*, ante aliquot annos, curante *Johanne Langio*, Amſtelodami edita: altera pars alio titulo à *Birrio* Medico Amſtelodamenſi, ſed cui Philalethæ nomen incognitum, prodiit. Diu ineditus liber per manus Philo-Chemicorum vagatus eſt, & mentionem ejus facit *Georgius Hornius in Præfatione Gebri* à ſe editi: ſed injurius in bonum hunc Autorem eſt, quo nemo, ut apparet, candidius & majori perſpicuitate in hoc argumento verſatus eſt, eum vocando Sophiſtam, quod ad ejus præſcriptum operatus nihil profecerit. Latinâ Linguâ Librum ſcriptum eſſe arguunt omnia: non potuit enim mihi ſententiam ſuam probare, qui Anglicâ linguâ Αὐτόγραφον, à Langianâ editione in quibuſdam diſcrepans, nuper publicavit. Dictio ipſa Latina, verſiculi παροιμιώδεις nonnunquam è Poëtis citati facilè id evincunt. Quæ in Anglicâ editione nonnunquam interſeruntur laciniæ, ab aliena manu eſſe videntur, & loco alieno aſſutæ. Bina ego aliquando habui exemplaria manuſcripta latina, quorum alterum à communicatione ipſius *Starkey*, cujus nomen in frontiſpicio, & India patria poſita erat, profectum: unde hiſtoriæ, quam ſupra narravi, fides firmatur; alterum ab alio amico habui. Quæ tam à Birrio, quàm à Langio edita ſunt, in illis conjunguntur. Sed deeſt in editis *à Birrio tract.* 2. parti, cui titulus: *Fons Chemicæ Philoſophiæ*, integrum caput præliminare de *calcinatione Philoſophicâ*, quod in ſcriptis habetur: ubi alia quoque eſt librorum partitio, ac integri nonnunquam verſus & periodi habentur, quæ in editis non comparent. Ille verò *Starkey*, qui ab Autore hunc Librum habuit, Angliam poſtea redux aliquoties pulveris ſui experimenta Londini fecit: cumque ipſe ad operis confectionem accedere vellet (præcepta enim aliqua à Doctore ſuo acceperat) fruſtra laboravit. Audio tamen in librorum ſuorum aliquo, cui titulus: *Marrovv of Alchimy* i. e. *medulla Alchemiæ*, mentionem quandam de his rebus facere: ſed adipiſci librum in Angliâ non potui, quâcunque etiam diligentiâ quæſitum. Cæteri ejus libri de *pyrotechniâ*, & quos in *defenſionem Helmontii* ſcripſit, non adeò rari ſunt. Intempeſtivum hîc eſſet, & Tibi, Vir Ampliſſime, tædioſum, cæteris quibuſdam minutioribus recenſendis tempus inutiliter terere: nam & ipſe longè eos rectiùs noſti, quàm ego, qui hæc Tibi ſcribo, & præcipui eorum junctim quibuſdam voluminibus: *Arte Auriferâ*: *Theatro Chemico*: *Muſæo Hermetico* (è quo multa ſe arcana didiciſſe fatetur *Petrus Ioh. Faber*, quod penè in cœlum laudibus extollit) *Theatro Chemico Britannico* ab *Elia Aſhmol* edito, in lucem prodierunt. Multa quæ ad artem ipſam & Autorum hiſtoriam pertinent, *Michael Mejerus in Symbolis*

aurea

aureæ menſæ: *ſeptimanâ Philoſophicâ*, & *Libavius* in ſcriptis ſuis eruditè nec indiligenter tractarunt. Atque hæc de Autoribus hujus doctrinæ dicta ſunto: quos ſcio multos ſpernere ob horridam dictionem, rerum obſcuritatem, & morem philoſophandi hoc ſæculo inſolitum. Sed iniqui ſunt cenſores, qui talia vitio hominibus illis vertunt. Fruſtra enim ab illo ſæculo quis exſpectaverit elegantias: res ipſa, ne planè indignis illa pateret, non niſi ænigmaticâ ſcribendi formâ proponi volebat. Nec ſordere modus philoſophandi tum publicus in Philoſophiâ naturali debet. Modo rem videat, verba & notiones æquus arbiter facilè condonabit. Latuerunt nonnunquam intra Cœnobiorum parietes præclara ingenia, quæ, cum otio abundarent, ſibi relicta, nec rerum domeſticarum curis angerentur, in multa arcana meditatione ac experimentis aſſiduis penetrare potuerunt, à quibus aliis negotiis diſtenti ſubmoventur. Hinc apud Monachos plura artis Chemicæ documenta, quàm alibi invenimus. Qui fructum aliquem è ſcriptis illis reportare cupit, ſingulari arte ἑρμηνευτικῇ opus habet: nam terminos primùm noſſe debet, occultiores illos, quorum integrum Lexicon facilè quis conficiat. Vulgarium enim Lexica complura ſcripta: ſenſus è locis ſimilibus per collationes mutuas inveſtigandi: cujus aliquod ſpecimen *Lagnæus in Harmoniâ ſuâ Chemica* dedit. Nec alio conſilio, quanquam tumultuariâ operâ, congeſta eſt *Turba Philoſophorum in Arte auriferâ*, à qua tamen multum diſcrepat illa, quæ reperitur in *Theatro Chemico*. Aliam Gallicâ linguâ *Bernhardus Comes Treviſanus* concinnavit.

XIII.

Reſtat nunc, ut de artis hujus experimentis, quæ ad notitiam hominum pervenêre, quædam hactenus ignota in medium producam: neque enim animus eſt recoquere, quæ à *Theobaldo Hogheland* aliiſque collecta ſunt χρυσοποιΐας exempla: & multa ipſi jam in ſuperioribus recenſuimus. Primo loco hîc nominabo tot experimentis celebrem nobilem Scotum *Alexandrum Setonium vel Sidonium*, qui magnam libri Hoghelandæi partem conficit. Sed ad Hoghelandi notitiam omnia non pervenerunt. Oſtenſa mihi fuit Amſtelodami lamina quædam aurea, *à Iohannis Antonida van der Linden*, Medici Profeſſoris Clariſſimi filio Medico, quæ particula erat Auri, quod Scotus ille Enchuſæ, ubi medicinam faciebat Pater *Iohannis Antonidæ*, Amſtelodamenſis Medici Avus, in ædibus nautæ *Iacobi Hauſſen*, è plumbo confecerat, à quo habuit particulam illam Medicus Enchuſanus. Tempus verò ille manu ſuâ accuratè ſignaverat: Annum 1602. diem 13. Martii, horam quartam pomeridianam. Occaſio notitiæ, quæ Scoto cum nautâ fuit, è naufragio orta eſt. Nauta enim ad littus Scoticum eô tractu, quo prædia ille habebat, ejectus, humaniter ab illo habitus, hoſpitio Enchuſam venientem exceperat. Is poſtea in Germaniâ plura artis ſuæ ſpecimina oſtendit, ut pene exitium ſibi ipſi ſtruxerit, à quo per Sendivogium, Polonum, vel Moravum, ut alii volunt, liberatus præmii loco pyxidem pulvere aurifico plenam illi obtulit. Diem interea Setonius obiit. Sendivogius viduâ ejus in uxorem ducta, quam artis habere notitiam putabat, magna ſpe excidit: nec præter donatum pulverem quicquam habuit. Quem cum ille partim multiplicatione inutiliter tentata, partim projectionibus frequentibus coram Magnatibus exhauſiſſet, in magna vitæ pericula & in paupertatem ipſam à tantis divitiis incidit. Quæ omnia ſummâ diligentiâ deſcripſit *Dominus des Noyers*, Reginæ Poloniæ à Secretis, cujus epiſtolam *Dictionario ſuo Borellus p.* 479. inſeruit. Nam altera illa, quam & ibidem habet, relatio *Budowskii* Oeconomi Sendivogiani fidem non meretur. Nihil quicquam quod ad ſummam rei faceret, Sendivogius ſcivit. Librum tamen Setoni, qui ſe Coſmopolitam vocavit, duodecim ſcilicet Tractatus imprimi curavit. Alter Tractatus de Sulphure ſpurius *Domino de Noyers* habetur, cujus ibi multa affert argumenta. Illud mirabile de Imperiali, cujus dimidiam partem in aurum tinxerat Sendivogius, alterâ parte manente argenteâ. Pars verò aurea tota poroſa fuit, quo patet pulveris aurifici vis in metalli particulas. Hunc nummum ſæpe oſtendit Pariſiis *Dn. de Noyers*, qui ejus poſſeſſor fuit. Novi ipſe amicum, qui ſimilem ab illo nummum vidit alternis ſtriis aureis & argenteis interſtinctum. Quem hoc modo tinxerat Sendivogius. Penicillo aquâ imbuto lineas in nummo duxit: his lineis pulverem inſperſit, ac ſuper ignem, uſquedum candeſceret, poſuit. Quâ itaque parte lineæ ductæ mutatio in aurum facta eſt, cæteris manentibus argenteis. Sed illud non potuit abſque notabili pulveris jacturâ fieri, cujus major quantitas in ignitum, quàm fuſum metallum impendenda eſt. Quâ ratione etiam clavi ferrei tingi poſſunt, copia tincturæ ſupplente quod deeſt habilitati materiæ, quæ tingitur: quemadmodum ſpiritus petrifici ligna ſimileſque materias in lapidem convertunt, quoniam illorum tanta copia eſt, ut omnes occupare poros & meatus poſſint. De Setonio quædam χρυσοποιΐας ſpecimina Hamburgi data *Lavaterus* in Libro *de Cenſu* recenſet. De *Eduardo Kellæo* Anglo, res eſt notiſſima, eum coram Imperatore Rudolpho ac Pragæ in ædibus *Thaddæi Hagecii* tinxiſſe, referente id etiam *Gaſſendo, libro de Metallis cap.* 7. Habitus erat vulgo pro vero poſſeſſore; ſed tincturam aliunde habuit. Cùm verò integra ejus hiſtoria vulgo non ſit cognita, adſcribam, ut ex ore illuſtris viri, qui à famulo Kellæi illam habet, mihi eſt narrata: Notatu enim digna eſt, ac multa habet memorabilia. Fuit Kellæus non Nobilis Anglus, ut quidam putarunt, ſed homo plebejus, Notarius & Advocatus Londinenſis. Is quia Linguæ veteris Anglicanæ peritiſſimus fuit, in aliquorum gratiam vetera quædam inſtrumenta auſus eſt corrumpere: cujus criminis cùm convinceretur, auribus abſciſſis Londino relegatus eſt, teſte *VVeavero in monumentis funeralibus.* Profectus itaque Kellæus verſus Walliam, Angliæ Provinciam, ac in oppido aliquo, cujus nomen mihi nunc excidit, apud Cauponem ejus loci divertit. Hîc ante feneſtram poſitum invenit librum antiquiſſimâ linguâ Wallicâ (cujus ille erat peritiſſimus) de arcano Lapidis Philoſophici ſcriptum, è cujus lectione occulta quædam tegi ſuſpicatus eſt. Cùm itaque quæreret è Caupone, unde hunc librum haberet: reſpondit ille: repertum fuiſſe in ſepulchro cujuſdam Epiſcopi, quod eſſet in vicino templo. Res autem ita acta erat. Cum fureret plebs in ſacras imagines ac cruces eo in loco, fama magnarum opum in ſepulchro Epiſcopi reconditarum commota illud aperuit, atque nihil aliud, quàm librum iſtum & duos globos eburneos invenit. Cùm ergo ob ſpem illuſam indignarentur, globum alterum eburneum fregerunt, in quo rubicundiſſimus ac ponderoſiſſimus pulvis inventus: cujus magna pars, cum guſtu ac odore deſtitueretur, rejecta ac pedibus conculcata fuit. Caupo verò iſte, ut antiquitatis

tatis aliquod documentum ſecum tulerat, & librum, & alterum globum integrum (in quo tinctura alba) cum parte pulveris rubicundi ſuperſtite. Rogante itaque Kellæo, ut pulverem ſibi oſtenderet, alterumque globum eburneum, quo ad luſus ſuos jam uſi fuerant pueri, protulit omnia, ac denique libram Sterlingiam offerenti Kellæo vendidit, ut res uſui ſibi non futuras. Kellæus verò cum multa magnifica ac ſplendida in iſto libro legeret, ac diras in eos, qui eſſent abuſuri hoc theſauro, Londinum reverſus eſt, ac in ſuburbio ſubſiſtens, nuncium ad *Johannem Dee, Doctorem Theologiæ*, vicinum quondam ſuum, inſignem mathematicum, & rerum Chemicarum æſtimatorem miſit, quò is quàm citiſſimè ad ſe veniret, magnum aliquod ac memorabile viſurus. Advolavit ille à Kellæo ſtatim compellatus: Tu verò dic mihi, quid eſt projectio? ſubridens *Iohannes Dee*: Tu verò, ait, rem illam mihi trade, quâ projectio inſtitui debet, & ſtatim te docebo. Tum ille re omni narratâ ac pulvere prolato ad aurifabrum cum *Iohanne Dee* abiit, facturus ejus rei experimentum. Ac revera tunc plumbum in aurum mutatum hâc tincturâ viderunt. In ſpem itaque addiſcendi hujus arcani *Ioh. Dee* arrectus unà cum *Kellæo*, ac totâ familia in Germaniam prius, hinc Pragam in Bohemia commigravit, forte ut fodinis Metallicis propiores, tentare quædam ad libri præſcriptum poſſent, aut ſecuriores illîc, quàm in Patriâ viverent. At Kellæus ſplendidâ iſtâ fortunâ elatus, ac parum circumſpectus in projectionibus publicè coram Imperatoribus & Magnatibus faciendis, magnam primò exiſtimationem ſibi acquiſivit, magnis ac plus quàm regiis largitionibus, quas recenſet *Elias Ashmol in Theatro Chymico Anglico, notis ad Librum Eduardi Kellai*, quem edidit fortè ut à Caupone habuit; aut ut ipſe interpolavit. Nam Principibus non ſolùm & legatis multa donavit, ſed & ancillæ ſuæ quatuor millia librarum (credo Sterlingiarum) in dotem dedit. Qui aliunde illum habuiſſe tincturam ignorarunt, crediderunt, tantum ignobilioris metalli illum in aurum mutare potuiſſe, quantum auri pondus fuerat, à quo pulverem vel liquorem fortè extraxerat. Quare autores fuerunt Imperatori, ut non uncias, ſed libras conficere juberet: quod ille quidem facturum ſe promiſit; at non præſtitit. Sed non habuit fortaſſis tantùm, quantum libris tingendis ſufficeret. Cùm itaque jam ſera eſſet in fundo parſimonia, & Imperator, cui artis, quam ipſe neſciebat, manifeſtationem Kellæus promiſerat, illum urgeret, carcereſque minaretur, ad artes magicas confugit, ac ſpiritus conjurans rationem tincturæ parandæ ab illis diſcere voluit. Quotidie ferè inſtituta cum ſpiritibus colloquia, quæ quàm diligentiſſimè notavit omnia *Iohan. Dee ſingulari Diario*, quod poſt mortem in manus *Merici Caſauboni, Iſaaci Filii*, incidit, qui illud edidit, ut convinceret homines atheos de Spirituum exiſtentiâ. Liber ſpiſſus eſt in folio, miris nugis, precibus, conjurationibus, ſomniis refertus; ſed è quô perfectè omnem hiſtoriam horum hominum ediſcas. Pervenit ejus rei fama ad Eliſabetham Angliæ Reginam, quæ cum Kellæum fruſtra hactenus invitaſſet, *Ioh. Dee* tandem precibus ſuis in Angliam revocatum lautæ conditioni præfecit; Is verò ſpes ejus implere non poterat, ac mortuus demum eſt in Angliâ, cum Kellæus antea è crure fracto, dum funiculis ſe è carcere demittere voluit, diem ſuum obierat. Ejuſdem mihi hiſtoriæ veritas *à Ioachimo Polemanno* confirmabatur, qui eam ſæpe ex ore *Digbæi* audiverat. *Elias* verò *Ashmol* hujus planè ignarus pro vero Poſſeſſore illum in notis ad Theatrum ſuum habuit: qui & ipſe aliud Diarium manu *Iohannis Dee* ſcriptum, ut mihi narravit, poſſidet, è quo plurima ad Kellæi hiſtoriam facientia excerpſit. Sed recentius procul dubio eſt diarium, quod Caſaubonus edidit: nam in *Ashmoli* illo paſſim notatum eſt: quot uncias auri hoc vel illo die confecerit. Memorabile eſt hoc, quod fragmentum Vaſis cujuſdam culinaris in argentum mutaverit, ita ut extrema fragmenti Vaſi accuratè adaptari potuerint, quod ad Reginam Eliſabetham unà cum ipſo vaſe tranſmiſſum eſt. De *Butlero*, de cujus lapillo mirabiles curationes recenſet Helmontius, cum ejus hiſtoria nemini, quod ſciam, prodita ſit, ut ex ore ejuſdem Viri illuſtris habeo, recitabo. Fuit *Butlerus* Nobilis Hibernus, cumque Juvenis in Africam navigaturus eſſet, à Piratis captus Regulo cuidam Arabi pro mancipio venditus eſt. Is poſſeſſor magni arcani fuit, ut ſunt in Arabiâ multi, & hujus ſervi ſui miniſterio ad opera quædam vulgaria Chemica uſus eſt. Qui cùm eſſet ſagaciſſimus, ſubolfecit ſecretiores Domini ſui labores, ac in pyxidem aliquam incidit, quâ recondebatur magnus ille naturæ theſaurus. Cujus rei cùm jam certus eſſet, cum mercatore Anglico illic vivente pactus eſt, ut ſe ab hero ſuo redimeret. Redemit ille: *Butlerus* verò pyxidem illam tanti arcani cuſtodem furto ſubripuit, atque in Angliam navigavit, ubi privatim coram aliquibus projectionem fecit. Ea fama pervenerat ad Medicum quendam Hibernum, popularem ejus, quem permovit, ut relictâ familiâ ſuâ ac praxi medicâ, ipſe Butlero, ſpe arcani potiundi, famularetur. Multum temporis interceſſerat, cùm nihil deprehendere potuit Medicus, & omnia clanculum ageret Butlerus. Tranſegit itaque cùm hoſpite pretio dato, ut locum aliquem obſcurum poſt Butleri conclave ſibi concederet, quo per rimas aut foramina quædam obſervare illum poſſet. Accidit itaque, cum aliquando plumbi & hydrargyri quantitatem emere juſſiſſet Butlerus, ac ſtatim in vicinam urbem negotii cauſa ablegaſſet, ut ille tempus jam idoneum ſuſpicatus ſimulato abitu domi remanſerit. Quare poſt conclave in ſellis duabus vel tribus ſibi ſuperimpoſitis conſtitit, ut per foramina priùs à ſe facta deſpicere in conclave Butleri poſſet. Vidit itaque furnum parare Butlerum, plumbum ac hydrargyrum igni apponere. Vidit de pavimento, effracto lapide, producentem pyxidem aliquam rubicundo pulvere plenam. Cumque quantum ſatis erat, è pyxide ceperat Butlerus, ac jam jam liquefacto plumbo ac hydrargyro calido immiſſurus erat: Medicus nimio videndi deſiderio incenſus propius ſe foramini admovit; cum corporis ſui pondere ſella ſuprema inclinata præcipitem illum dedit. Quo ſtrepitu attonitus Butlerus obſervatorem ſuum penè transfixiſſet, niſi interceſſiſſet hoſpes; Medicus verò ille ſtatim herum ſuum coram Magiſtratu Londinenſi, ut Monetæ falſarium, accuſavit. Quo in carcerem conjecto, ac ſuppellectile ejus perluſtratâ nihil quidem inſtrumentorum monetariorum, ſed quadraginta auri libræ inventæ ſunt. Quod cùm falſum primò ſuſpicarentur judices, genuinum omni examine deprehenderunt. Quoniam itaque documenta non eſſent, quibus convinci poſſet Butlerus, è carcere iterum dimiſſus eſt. Idem Butlerus ducem de Buckingam, cùm iter ſuum in peregrinas regiones inſtituturus eſſet, (*narrabo, quæ ex ipſius Ducis Oeconomi ore accepit qui hæc mihi narravit*) adiit,

ac

ac aliquam Cambii ſchedulam ad Mercatorem Batavum ultro obtulit, ſi fortè apud peregrinos pecunia illum aliquando deficeret. Riſit Dux; ſed ne inofficioſus videretur, ſchedulam accepit, eam ut nullo ſibi uſui futuram negligens. Accidit itaque, ut Ducem Amſtelodami viventem Mercator aliquis Butleri nomine ſalutaret, ac ducenties millia aureorum ejus nomine offerret, ſi pecunia egeret. Obſtupuit ſummâ iſtâ oblatâ Dux; ſed accipere detrectavit. Cùm verò poſtea per Angliam innoteſceret de Butleri divitiis, per artem Chemicam paratis, ac ſaluti ſuæ diffideret, in Hiſpaniam navigans unà cum tincturâ aquis ſubmerſus eſt. Medicus verò ille laqueo poſtea multatus eſt, quod populares ſuos rebelles pulveris pyrii conficiendi rationem docuerit. Atque ita Butlerus furti, Medicus proditionis pœnam dedit. Hanc hiſtoriam è relatione ipſius Medici Hiberni Vir ille illuſtris habuit. *Jacobus Cor* Regi Galliæ Carolo VII à Conſiliis, Vir illuſtris & magnorum munerum, à Borello inter Poſſeſſores tanti quoque arcani habetur, &c. ſi rectè memini, *Claudius Seiſſelius in Hiſtoriâ Ludovici XI.* tradit, adjutum fuiſſe Regem Carolum, auro ejus Chemico in bello contra Anglos. Borellus in *Dictionar. à p. 272. ad 279.* varia ejus χρυσοποιΐας probandæ argumenta affert. Inter quæ & illud refert: quod vitrum malleabile confecerit, clariſſimum quidem & perſpicuum, ſed quod Solis tantum corpus videndum exhiberet; radios verò non tranſmitteret. In eo tamen miſerè labitur, quod à Lullio artem didiciſſe putet, qui penè integro à Lullio ſeculo diſtat. Non contemnendum & illud aurificii ſpecimen eſt, quod ipſe tentavit *Berigardus circ. Piſan. 25. Referam*, inquit, *tibi fideliter, quod olim mihi contigit, cum vehementer ambigerem, an aurum ex hydrargyro fieri poſſet: accepi à Viro induſtrio, qui hunc mihi ſcrupulum auferre voluit, drachmam pulveris, colore non abſimilis flori papaveris ſylveſtris, odore vero ſal marinum aduſtum referentis, atque ut abeſſet omnis ſuſpicio jocoſæ fraudis, vaſculum è multis venalibus unum accepi, carbonem & hydrargyrum, quibus nihil auri occultè, ut fit à circulatoribus, ſubjectum eſſet. Decem iſtius drachmis pulverem injeci ſubjecto igne ſatis valido, ſtatimque omnia exiguo intertrimento in decem fere drachmas auri optimæ naturæ coaluerunt, quippe quod aurificum judicio nullam non ſubiit tentationem. Hoc niſi in ſolo loco & remoto ab arbitris comprobaſſem, ſuſpicarer aliquid ſubeſſe fraudis: nam fidenter teſtari poſſum, rem ita eſſe.* Hæc ille, Vir elegantis doctrinæ & minimè vanus. Quibus ſubjicio quæ Hamelius refert libro *de Foſſilibus lib. 2. c. 10. p. 252. Paucis*, inquit, *abhinc annis* (editus vero eſt liber anno 1660.) *aurifaber Pariſienſis, quem, ſi neceſſe foret, nomine deſignarem, aliquot granula pulveris aurifici à Polono in Patriam remeante accepit, cujus ope plumbum fuſum in aurum puriſſimum commutavit.* Addit porro ad collocutorem (nam Dialogus eſt) ſe convertens: *Eſt homo naſutiſſimus, ac tibi forte, mi Theophile, à nomine & facie notus. Thuillius* quoque Commentario in Emblema *Alciati* 189. auri factitii talis meminit: *Quid quod ego ipſe hiſce oculis vidi, hiſce manibus contrectavi maſſam auri à quodam mihi ſatis noto & familiari confectam, & in Archiducali Academiâ Frieburgi Briſgoiæ publicæ Diſputationi, quæ fieri id poſſe negabat, illatam.* De Libero Barone *de Chaos*, qui antea Richtheuſer/ dictus fuit, ſatis nota ſunt ſpecimina, quæ coram Imperatore Ferdinando III. fecit: quorum teſtis exhibetur nummus, cujus effigies in *Zvvelfferi Mantiſsâ Spagyricâ* & apud alios viſitur. Unde verò is pulverem habuerit, è relatione cujuſdam Amici ſcio. Sed illa privatis aliquando colloquiis reſervo. Habuit idem Rubinum uniformem, arte ab alio quodam confectum, quem ad manus Reginæ Chriſtinæ ex occupatione Pragenſi perveniſſe Amicus mihi narravit. In hiſtoriam tranſmutationis in *Cornelii Martini*, Profeſſoris Helmſtadienſis ædibus à Nobili quodam factæ, quam narrat *Zvvelfferus Mantiſſ. Spagyr. p. 329.* inquiſivi diligentius: ſed non potuerunt eam mihi confirmare Amici Helmſtadienſes: niſi quod *Cornelium Martini* multam laboribus Chemicis impendiſſe operam teſtentur. Ac ipſe in *Analyſi Logica c. 8.* ſuo teſtimonio veritatem artis comprobat. Narrationem de pulvere aurifico Imperatori à ſene quodam incognito oblato, ac rei experimento, habet *Monconiſius Itinerario ſuo part. 2. p. 371.* qui & *p. 378. & 379.* hiſtoriam tranſmutationis per Baronem de Chaos factæ recenſet & *pag. 372.* aliam de projectione coram Electore Moguntino factam, & *p. 381.* iterum aliam de auro Chemico Guſtavo Adolpho à quodam Mercatore Lubecenſi oblato. Similiter & *in Miſcellaneis Medico-Phyſicis Naturæ Curioſorum de Ann. 1670.* de Rudolpho II. hujus artis gnaro, quam cubiculario ſuo manifeſtavit: de milite quodam, qui plumbum in argentum convertit, cui pyxis argentifico pulvere plena furto ſubrepta, hiſtoriæ antehac ignotæ referuntur. Sed quis omnium illorum teſtimoniorum numerum iniret? Non pauca his jam à me allatis addere poſſem, ab amicis, quorum certa fides eſt, mihi narrata. Sed iſta mihi ac aliis amicis privatim ſcio, nec in publicum ea proferre licet. Sufficere, ut arbitror, ea, quæ adduximus, poſſunt ad expugnandam eorum pervicaciam, qui nullis argumentis & vix ſuis convinci ſenſibus poſſunt. Quorum ſanè hominum plurimi ſunt. Cùm enim maxima eorum pars rerum naturalium viciſſitudines & abſconditam poteſtatem ignoret, aut ingenii ſui normâ metiatur, fieri plerumque ſolet, ut quod novum illis aut inſolitum videtur, primum in dubium vocent; hinc, cum ingenio conſequi non valent, ut rem inanem & fictam contemnant: cæteroſque cupidine inquirendi ductos rideant aut inſectentur. Illorum quanquam reprehendenda arrogantia & malitia eſt, horum tamen laudanda quidem eſt, ſed non ſuadenda inconſulta induſtria. Cùm enim tot tantiſque difficultatibus obſepta ſint hæc ſtudia, imprudenter profectò facit, qui in rem omnium incertiſſimam & ſumptus & bonas horas impendit. Niſi enim θεὸς ἀπὸ μηχανῆς intervenerit, aut Doctor aliquis, fruſtra omnem pro lapide conſequendo lapidem movebimus. Accedit fatalis, qui comitatur illa ſtudia, contemptus, homini honeſto gravis: detrahit enim de judicii opinione apud Viros prudentes malè inſtituta utilium proviſio, cùm molimur rem inanem, tot impoſturis infamem, tot aliorum damnis & periculis nobilitatam. Quam ob cauſam inter perdita ingenia referebat Cardinalis Perronius (ut ex ſchedis illis, quæ à F F. Puteanis conſignatæ ſunt, conſtat) quæ in ſtudiis illis, vel multiplicatione cubi, vel perpetuo mobili, vel Aſtrologiâ judiciariâ tempus ſuum ponunt. Rectiùs itaque agunt, qui præcipitio hoc relicto ad plana ſe conferunt & in vicina naturæ opera contemplationes minore cum damno & periculo conjunctas deſigunt. Unde & ſapientiæ naturali & Medicinæ nova ſemper lux inferri poſſit. Quod facere Te, Vir Ampliſſime, cum magno Virorum celeberrimorum applauſu videmus, qui nova ſubinde ex

ex officinâ tuâ Chemicâ arcana exſpectant. Ego verò quem aliena planè ſtudia ſibi mancipatum habent (neque enim vel legibus Romanis, vel humanioribus ſtudiis, quibus hactenus vaco, quicquam cum Re Chemicâ commercii eſt) per tranſennam iſta inſpiciens vobis intra Cancellos veſtros dijudicanda relinquo. De Epiſtolâ hâc, jam in librum moleſtâ & tædioſâ tibi Diſſertatione abeunte, quod libitum eſt, ſtatues: quæ ſi lucem ferre apta nata non eſt, tuâ ſententiâ in ignem eat, victima Vulcani aris immolanda. Vale. Dab. Kiloni a. d. XXVI. Febr. Anno cIↄ Iↄc LXXIII.

F I N I S.

SUBSECTIO QUINTA.

Aurum Chymicum D. PHILIPPI IACOBI SACHS à Levvenheimb. *Chryſophili certant, an adhuc ſub Iudice lis ſit.*

NUM aliud Aurum præter id, quod Natura in intimis terræ viſceribus excoquit, per novercantem artem produci poſſit Naturali prorsùs analogum, aut quod Philoſophi per Ignem & adepti volunt, multò excellentius? Sunt plurimi, qui id *abſolutè negant*, & variis rationibus ducti, & exemplis tot Impoſtorum territi. Sic etenim *Marcus Bragadinus Mamugna* dictus ex Creta oriundus, olim Capucinus, poſt vitæ oſtentatiõne multiplicandi Auri artem callere creditus, Venetiis in Ædibus Jacobi Contareni Patritii fucum faciens, aliquali tranſmutatione ficta Anno 1590. Monachii Ducis Bavariæ juſsû ſecuri percuſſus eſt. *V. Thuan. T. iii. hiſt. Lib. 99. c. fin.* Sic *Joh. Henricus Mullenfelſius* Barbitonſor, (qui innocenti Sendivogio inſidias ſtruxerat) ob detectam fraudem infamis Ligni appendix factus eſt, & contubernalis furum in crucibus. *V. Blaueſtein contr. Kircher. de Lap. Philoſoph. c. 4.* Eandem Fabulæ Cataſtrophen ſortiti fuerunt alii tres Aurifices Anno 1591. notante *Mart. Zeilero Cent. 1. Epiſt. 9. p. 42.* Nota hiſtoria & ſingulari tractatû confirmata eſt, de quodam deſtinato Crucis Candidato, qui Magnum Ducem Hetruriæ pulveriſato Auro & Crucibulo injecto, ſub nomine pulveris *Uſufur*, circumvenit, non minùs quàm alius Sycophanta, qui Erneſtum Marchionem Badenſem, Auro itidem pulveriſato & à Rizotomo ſub nomine *pulv. Radicis Reſch* emendo circumvenit, quam poſtremam hiſtoriam deſcribit *Kircher. in Mundo Subterr. L. XI. ſect. 2. f. 281.*

Adducunt varias talium Impoſtorum ſtrophas & fallacias, dum 1. *alii* baculos Ligneos quibus Metalla circumagitant prius in ſolutiones auri & ☽. intingunt, & iis imprægnant. 2. *alii* Carbones pulveriſatos ſolut. ☉ & ☽. cum metallis miſcent. 3. *alii* atramentum ex ☉ & ☽. temperant, cum quo inſcribunt Chartæ materiam reducendam. 4. *alii* in Charta ſcriptas literas loco arenæ cum Calce ☉ & ☽. aſpergunt. 5. *alii* tigillos adhibent cum duplici interſtitio quorum inferius ☉ vel ☽. repletum, illudque in operatione diſrumpunt. 6. *alii* baculos adhibent internè excavatos & ☉ vel ☽. repletos 7. *alii* Carbones implent ☉ iiſque tigilla cooperiunt. 8. *alii* clam ſummâ celeritate manibus ☉ vel ☽ injiciunt. 9. *alii* loco ☿ comm. ſumunt amalgama ☉ & plures alii modi, quos Ingenium nequiſſimorum excogitat, & recenſentur à *Crügnero in Informator. Chymico p. 53. Kircher. in Mund. Subter. L. XI. ſect. 2. f. 281. & Michaël. Meiero, qui in Examine Fucorum Pſeudochymicor. ultra 29.* alias deſcribit technas *à p. 32.* uſque 37.

Adducunt *negantes* quoque tantam Chymicorum diſcrepantiam, quòd magnâ animi contentione ſerram trahant invicem reciprocam in conquirenda materia, dum alii Sulphur, alii Vitriolum, alii ☿ in maſſam aluminis congelatum, alii Arſenicum, alii ☿ non communem, ſed qualem Sol radians menſe Martio ubique diffundit, & menſe Octobri maturus colligendus ſit (verba ſunt ex *Fonte Chymico, Philoſph. p. 90.*) quidam etiam materiam viliſſimam quærunt vix aliquot obolis conſtantem. *Inde Kircher. in Mund. Subt. L. XI. ſ. 2. c. 1. f. 250.* mediâ vult viâ incedere, & neque Chryſopœiæ ἀδυναμίαν: neque etiam eo modo fieri quo Alchymiſtæ illud produci exiſtimant, ut ſit genuinum & naturali multò nobilius puriuſque aſſerere, rejicitque Lapidis operationem, quæ conſiſtit in Calcinatione Rerum, in 4. Elementorum ſeparatione, in Conjunctione, Putrefactione, Coagulatione, Cibatione, Sublimatione, Fermentatione, Circulatione, & tandem projectione, ſed contra hanc Kircheri ſententiam acerrima arma ſumit *Salomon de Blavvenſtein in Interpellatione brevi ad Philoſophos contra Alchymiſticum Mund. Subterran. apud Bernates 1667. edita*; nec non *Valerianus Bonvicinus in Lance peripatetica, qua vetus Arcani Phyſici veritas appenditur, & Authoris Mundi Subterranei nova objecta revocantur ad pondus.* Mitius eundem Kircherum oppugnat *Zvvölffer. in Mantiſſ. Spagyr. part. 1. c. 1. f. 324. Innumeri contra Tranſmutationem aſſerunt*, & quis enumerare poſſit *Turbam* iſtam *Philoſophorum*, quæ pro certitudine Lapidis depugnat, & præparationem docere conatur; Catalogum eorum exhibet ex Arabibus, Græcis, Hiſpanis, Gallis, Italis, Anglis, Germanis *Joh. Dan. Mylius in Tractat. III. Baſil. Chym. præf. L. 1.* eorumque Scripta enumerat *P. Borellus in Biblitheca Chymic. Pariſ. 1654. in 12. edit.*

Noſtri inſtituti non eſt tantorum Virorum tantas componere lites, nec adducimus elapſorum ſeculorum teſtimonia, & *Raimundi Lullii, Arnoldi Villanovani, Paracelſi, Michaëlis Sendivogii, Anton. Bragadini Veneti, Treviſani, Turnheiſeri* aliorumque, quos fama refert *Aurum Chymicum* confeciſſe Exempla; Cum curioſa *noſtra ætate* aliquot *Experimenta* facta fuerint certiſſima, rationum in negantem partem adductarum pondus deprimentia, illa Curioſo Lectori exhibere, præſente obſervatione

obſervatione non ingratum fore confido, hiſtorias tales à fide dignis acceptas adducendo & enarrando, quamvis paucis conceſſum ſit Colchos navigare & modum inveſtigare, quomodo Aureum vellus ſurripiendum ſit, nam ut Poëta canit:

Quàm paucos tanto dignantur munere Divi!

Nec optandum etiam eſſet, ut iſta Ars nimis fieret familiaris & frequens, ſi quidem quod ingenioſiſſimus *Thom. Campanella in de Monarch. Hiſpanic. c. 16. p. 113.* judicat melius fuiſſe divitias Mundi novi, non fuiſſe inventas; Mundum enim novum perdidiſſe veterem, mentibus hominum avaritiam inſerendo, & mutuum amorem inter homines extinguendo, propter Auri amorem, quod produxerit magnam inæqualitatem inter homines, reddens alios nimis divites, unde inſolentia, vel alios pauperes, unde avaritia & Latrocinia: id de Chryſopœia quoque affirmare poſſemus, quod Auri Copiâ penitus homines corrumperentur.

Sit ergo Hiſtoriarum Tranſmutationis.

I.

Metalla reliqua in Aurum reduci poſſe inquit *Dan. Sennertus in L.V. Nat. Scientiæ c.1.* noſtro ſeculo ſæpius probatum eſt. Quid *Alexander Sedonius Scotus* Coloniæ, Baſiliæ, & aliis locis præſtiterit, notiſſimum eſt, quâ de re videantur Hiſtoriæ tranſmutationis metallicæ ab *Evvaldo de Hogelande* deſcriptæ, & ſcripta *Andr. Libavii*, quæ pro *defenſione artis illius tranſmutatoriæ* edidit.

II.

Tot tamque præſtantium virorum teſtimoniis, exclamat *Cornelius Martinus Antvverpienſis in Analyſi Logic. c. 8.* inter quos ſunt Doctiſſimi Philoſophi Jure-Conſulti, Medici, etiam Theologi, necnon Viri Principes, qui libris editis ſanctè affirmant, ſe oculis ſuis vidiſſe & manibus non tantùm palpaſſe, ſed & confeciſſe tranſmutationem unius metalli in aliud, ego fidem derogare nequeo, hoc enim imprudentis eſſe videretur, non Philoſophiæ ſtudioſi. Hic *Cornelius Martinus* cùm diſputaret in Academia Julia contra Lapidem, & negaret Eundem plurimis argumentis, è corona Nobilis quidam adſtans Carbones ac ♄ ſibi afferri juſſit, & in præſentia Cornelii, aliorumque Tincturam quandam liquato metallo injiciens, ejus virtute liquatum ♄ in ☉ tranſtulit, & exclamavit, ☉ adhuc calidum porrigens Cornelio: *ſolve mibi hunc ſyllogiſmum.* Unde & Cornelius priorem mutavit Sententiam. *Zvvolff. Mantiſſ. ſpagyr. fol. 328. col. 2.*

III.

Joh. Baptiſta Helmontius nobiliſſimus Philoſophus de ſe ipſo *in tractat. Arbor. Vit. Oper. p. 793.* Cogor credere Lapidem Aurificum & argentificum eſſe, quia diſtinctis Vicibus manû meâ unius grani puta ſupra aliquot mille grana ☿ Vivi ferventis projectionem feci, adſtanteque multorum cœtu omnium cum titillãte admiratione negotium in Igne ſucceſſit, prout libri promittunt. Ille vir peregrinus unius veſperi amicus, qui mihi ☉ dedit (dabat autem forte ſemigranum, cum quo Uncias IX. atque $\frac{3}{4}$ ☿ tranſmutavi) habebat ſaltem & ad minimum ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum ☉ commutanda ſat forent. Eadem *Idem confirmat in de Vit. ætern. circ. f. p. 743. & fuſius in tractat. Demonſtr. theſis §. 58. & ſeq. p. m. 672. Edit. Amſtel.*

IV.

Anno 1648. S. Cæſ. Majeſt. FERDINANDO III. Pragam granum unum fuit tranſmiſſum L. P. cum quo Lib. iij. ☿ in ☉ fuerunt converſæ *Harsdorffer in ſpeculo Hiſtoric. hiſt. 80.* Ab aliis accuratiùs hiſtoria ita deſcribitur; Qui in præſentia S. Cæſ. Majeſt. pulveris grano unico ☿ in ☉ reduxit Nobilis fuit cognomine *Richthauſen*, quem S. Cæſ. Maj. ad Baronis faſtigium evexit, & Dn. de Caos titulo inſignivit. Ex iſto tranſmutato ☉ S. Cæſ. Maj. Numiſma aureum excudere juſſit in cujus binis faciebus ſingulares inſcriptiones. In una parte facies Juvenis nudi, Loco capitis Solem radiatum habens in dextra manu elevata Lyram Apollinis tenens in ſiniſtra depreſſa Caduceum ☿, cum aſcriptione: *Divina Metamorphoſis Exhibita Pragæ XV. Jan. 1648. in Præſ. S. Cæſ. Maj. Ferdin. III.* In altera nummi facie: *Raris hæc ut Hominibus nota eſt Ars, ita raro in Lucem prodit. Laudetur Deus in æternum, qui partem infinitæ ſuæ ſcientiæ abjectiſſimis ſuis creaturis communicat.* Illud Numiſma cum in Secretiſſima Imperatoris arcula reſervatum inventum fuiſſet, à S. Cæs. Majeſtate Leopoldo, clementiſſimè *Zvvölffero* ad excuſionem & in æs inciſionem conceſſum fuit, uti ipſe *Zvvölff.* atteſtatur *in Mantiſſ. Pharm. ſpagyr. f. 329.* ibique depictum cernere licet, & inſeruit ejuſdem nummi effigiem in Oëdipum ſuum Chymicum *Joh. Joach. Becherus p. 185.* Quomodo verò ille Dn. de Caos pulverem iſtum & unde acceperit; deſcribit Hiſtoriam *Dn. de Monconys* Gallus (prout Eminentiſſimus Archiep. Moguntinus, dum cum Duce de Chevreuſe in Comitiis 1664. Ratisbonæ degeret prædicto Gallo in familiari & convivali colloquio retulit) *in Itinerar. II. p. 378.* cujus verba ex Gallico tranſlata ita ſonant: Vixit quidam nomine *La Buſardiere* in ædibus Magnatis cujuſdam (quem Generos. Comitem de Schlick fuiſſe, pronuper Generoſus quidam Comes affirmare auſus eſt) Pragæ. Is morbo oppreſſus, mortique vicinus ad familiarem ſuum nomine *Caos* ſcribit, rogatque, ut quamprimùm Pragam veniat: ſed æger exſpirat aliquot horis ante Dn. de Caos adventum, qui dum venit, interrogat, num æger aliquid reliquiſſet! Præfectus ædium ipſi monſtrat aliquem pulverem, quem Dominus ſuæ Curæ commendaſſet arctiori, quanquam neſciret, quem uſum habeat. Hic pulvis à Dn. de Caos clam fuit ablatus ſumma cum dexteritate. Rediens Dominus Hoſpitii à ſuo Præfecto inquirit, quorſum pulvis devenerit, minaturque ſuſpendium niſi procuret ut pulvis reſtituatur; Præfectus cum duobus ſclopetis minoribus armatus, adit Dn. Caos, & niſi pulverem reddat, mortem certiſſimam proponit, quia nemo præter ipſum hunc abſtuliſſet, quem ille quidem reddidit, ſervata tamen meliore parte, aut forte ſuppoſito alio, quod tandem innotuit. Nam cum Königsmarckius Pragam occupaſſet, & ſimul hujus Domini ædes diripuiſſet, unà ſurreptus fuit hic pulvis, quem cùm Dominus repeteret à Königsmarckio per literas, ſignificans nihil aliud eſſe, quàm pulverem contra calculum, reſpondit Königsmar. pulverem non fuiſſe inventum, ſi tamen contigiſſet ipſum inveniri, quod voluerit ipſum propriis dicare uſibus. Cum hoc pulvere plurimas fecit projectiones Dn. Caos, quarum prima in præſentia defuncti Imperatoris, qui ex iſto ☉ nummum curavit fieri, in cujus una facie ☿ 19. in altera inſcriptio diei & anni, quando excuſus. Hactenus *Dn. Monconys, qui in nummi à ſe non viſi* delineatio-

delineatione differt à Zvvölffero oculato, & inde fide dignıore Teſte.

V.

Præter hoc exemplum retulit Dn. *de Monconys* ibidem Ratisbonæ Generos. *Comes de PAR*, Camerarius defuncti Imper. & rerum Naturalium Curioſiſſimus, quòd incognitus Homo Imperatori obtuliſſet parum de pulvere reſtante in fundo parvæ Pyxidis, qui unà cum pyxide impoſitus maſſæ fuſæ ex ☿ & ☽ partibus æqualibus, pyxide permanente illæſa à conflagratione, Tincturam exhibuiſſet tam fortem, ut poſtquam maſſa iſta extraordinariæ rubedinis fracta & diſſecta fuerit, interius plurimas venas rubras inſtar ſanguinis exhibuerit, indicium exhibentes pulverem adhuc fuiſſe nimis fortem. Poſtquam refuſa iſta maſſa, cum additione novæ materiæ iſtius ponderis, ut prima vice, omne in ☉ converſum fuit pluſquam 24. carattorum, ratione coloris. Ille homo acceperat pulverem ab alio, myſterium itaque parandi ignorabat. *Moncon. Itinerar. T.* II.*p*. 371.

VI.

Item Generos. *Comes de PAR* retulit, alia vice quendam ſenem adiiſſe Imperatorem, & aliquid de pulvere quodam attuliſſe, & rogaſſe, ut probaretur pulvis, quia crederet, eundem fortè aliquem uſum præbiturum: Imperator mandat, ut intra triduum rediret, interim Pharmacopolam accerſiri jubet (& eundem quidem, apud quem Ratisbonæ Dn: Comes de Par 1664. menſe Martio hoſpitabatur,) ut probaret pulverem ſibi ab incognito datum, & convertit uncias viii. ☿ in perfectum ☉: quo viſo Imperator quærere curavit hominem iſtum in hoſpitio, quod nominaverat, ſed eundem jam abiiſſe nunciatum fuit, nec unquam plus comparuit. *Moncon. Jtiner. T.* II. *p*. 371.

VII.

Pharmacopæus Ratisbonenſis *Strobelberger* narravit *Dn. de Monconys*, quomodo Mercator quidam Lubecenſis, (qui aliàs parùm negotia mercaturæ tractaſſet, ſed caluiſſet artem figere ♄ & convertere in ☉) Regi Sueciæ Guſtavo Adolpho dediſſet maſſam ☉ centum Librarum, quando Lubecam tranſiverit, ex quâ Rex cudere juſſerit ducatos & ut innoteſceret, quod iſtorum ducatorum Aurum, agnoſceret natales ♄ una parte impreſſa fuit Effigies regia, ab altera verò inſignia Regia adjunctis ſignis Chymicis Sulphur & Mercurius ab utroque Latere. A dicto Pharmacopæo talem accepit aureum Dn. Monconys, ut veritatem videret comprobatam. Poſt mortem Mercatoris, licet à plurimis annis Mercaturâ abſtinuiſſet, nec unquam ea negotia ipſi proſperè ceſſiſſent, hæreditatem reliquit 1700. Millium Coronatorum Monconys *Itiner. T.* II. *p*. 381. Horum ducatorum mentionem quoque fecit ante aliquot annos, cum Conjugis ipſius Sanitatis curam gererem admodum Strenuus & Nob: *Dn. Ludovicus de Schonleben* Hæreditarius in Gure & Vice-Colonellus, Rerum Chymicarum ſtudioſiſſimus, nec ſolùm talem monſtravit, ſed & ex liberalitate eundem Muſœo meo dono conceſſit, ſigno Sulphure & ☿ notatum. *Dominus de Morey* Eques Anglus & Nobiliſſimum Regiæ Societatis membrum in Epiſt. ad Dn. de Monconys ſcripta (*in Itinerar. Anglic. Dn. de Monconys T.* II.*p*.70.) cum dubitet, an talis Ducatus iſtic locorum in Anglia reperiri poſſit, rogat *eund. Dn. de Monconys*, ut talem ipſi Londinum tranſmittere curâret Societati Regiæ in ejus memoriam offerendum.

VIII.

Moderni Electoris Moguntini Anteceſſor *GEORGIUS Fridericus de Greiffenclau* medius inter *Ioh. Sviccardum de Cromberg & Anſelmum Caſimirum VVarnboldum* Archiepiſcopos Moguntinos, aureos ex ☿ in ☉ converſo cudere juſſit, cujus Ingenio & arte, non adeò cognitum eſt, notati illi ducati Signo ☿ uti ipſemet manibus meis tractavi, talemque in Muſæo raritatis ergò ſervo.

IX.

Ante laudatus *Dn. de Caos* præter factam *Projectionem* in præſentia Imperatoris, aliam fecit coram Vicario ſummo Moguntino, & coram ipſo quoque Eminentiſſimo Archiepiſcopo. Hanc ut ipſe Elector *Dn. Monconys* retulit, effecit cum omnibus cautelis, quas alias Philoſophi in tali operatione ſolent adhibere: Sumſit parvam pilulam inſtar lenticulæ ex pulvere illo cum gummi tragacanth. paratam, ut unita invicem meliùs cohærerent. Hanc Pilulam involuit cera ex candela cerea forte ibi ardente, deſumta: hanc Ceram intruſit fundo Crucibuli ſuperimpoſuit uncias IV. ☿ & igni immiſit, ſupra infraque & circumcirca cum carbonibus nigris crucibulum contingendo. Ubi ignis maximè inflatus fuit, ſpatio dimidiæ horæ viderunt rejectis carbonibus ☉ fuſum, cum radiis tamen maximè rubris, qui alias ordinariè ſunt virides. Putauit ergò Aurum adhuc nimis reſtare generoſum, neceſſarium itaque ut imminuatur adjectione ☽. Elector ipſemet injicit aliquot fruſta Argentea, & poſt perfectam fuſionem ubi in fuſorium effuſum fuit, facta maſſa aurea pulcherrima, ſed paulo acrior inventa, cujus cauſam retulit *Caos* provenire ex odore orichalci, qui fortè inventus fuiſſet in fuſorio, optimum itaque eſſe, ſi adhuc in officinam monetariam mitteretur pro fuſione, quod ubi factum, reportatum fuit inde pulcherrimum & dulciſſimum. Præfectus monetæ affirmavit, ſe nunquam pulchrius vidiſſe, quod ſuperaret 24. carattos, & quod maximè admirandum, quomodo aciditas iſta unica fuſione mutata fuiſſet in tantam dulcedinem. De hoc auro particulam promiſit Emin. Dn. Elector. *Dn. Monconys. Vidı Monconys Itiner*: *T*.II.*p*. 378. Hoc ipſum quoque confirmat *Joh. Iacob. Becherus in Oedipo Chym. titul.* 7. §. 6. *p*. 186. Idem, *inquit*, qui Imp. Ferdin. Tincturam dedit ille binis abhinc luſtris Moguntiæ in præſentia Eminentiſſ. Princip. Electoris aliorumque Magnatum in ſat magna quantitate præſtitit, cujus ☉ etiamnum iſtius Loci monetæ Præfectus, qui ex tali ☉ ducatos excudit, teſtis eſſe poteſt.

X.

Idem *Elector Moguntinus* affirmavit, ſe vidiſſe cum pondere unius grani pulveris, tres marcas ☉ ex ℔ ij. ☿ factas, & cum Crucibulo extractæ viderentur nimis rubræ, quòd adjectione dragm. iij. vel 14. ☽ omnia in ☉ fuerint converſa *Dn. de Moncon. T.* II. *p*. 372. *dicti Itiner.*

XI.

Quomodo ignotus, plebeio amictus habitu, præ ſe ferens hominem ex Hollandia ſeptentrionali oriundum, 27. Decembr. 1666. Hagæ Comitis in Ædes *D. Joh. Friderici Helvetii* venerit, ipſique fruſtum pulveris dederit, æquans magnitudinem ſeminis raparum, cum quo

cerá

cerâ involuto & in dragm. VI. liquati ♄ injecto, eæ tranſmutatæ fuerint in ☉, narrat *Idem Helvetius in tractat. ſingul. edito ſub nomine Vituli Aurei c. 3. p. 26. ſeq.* Hoc ☉ ubi Examinatori Generali Monetarum Hollandiæ Borelio oblatum, per probandi formam, ut vocant, quartam examinatum adeò inſigne repertum fuit, ùt adhuc de ☽ in proba adjecta aliqualem partem in ☉ tranſmutaverit: Idem ignotus homo in pectore geſtavit quinque taleolas magnitudine interioris ſpatii Orbis ſtannei cum inſcriptionibus ſingularibus ibi adductis, beneficio hujus Tincturæ ex ♄ paratas. Ibid. *p.* 31.

Hiſce rarioribus Exemplis adhuc aliquot ſubjungere placet, pro majore confirmatione quæ inter alia eruditiſſima Colloquia mihi enarravit hujus Septuages. Anni vere, dum *Vratiſlaviæ* decumberet, Generoſ. Comes *HERMANNUS in Gleichen & Hazveld, Baro in VVildenberg & Trachenberg. &c.*

XII.

Toto Orbe decantatiſſimum tempore RUDOLPHI II. Chymiam præprimis floruiſſe ipſumque Imperatorem denique poſt tot labores & ſumtus Artem Tranſmutandi addidiciſſe. Hanc dicitur uni è cubiculariis famulis revelaſſe; eâ tamen lege, ut nulli revelaret, niſi ſub articulum mortis filio, aut hujus in defectû filiæ: fuit quoque inter alia ſimulachra in Palatio Cæſareo Pragæ Fœminæ nudæ, quæ porrecto digito versùs terram monſtraret, nemo tamen divinare potuit, quid hoc ſignificaret. Tandem tempore Sereniſs. Archiducis *LEOPOLDI VVILHELMI* factum, ut ultima filia ex iſta Cubicularii proſapia morti vicina locum Archiduci revelaret, ubi ſecretum eſſet abſconditum, ſcilicet eo in loco, quem iſta ſtatua digito indicaret. Inquiſitio hinc accurata facta eſt, inventi plurimi lapides ſibi ſuper impoſiti, tandem cùm foſſores devenirent ad cameram quandam fornicatam ſubterraneam, factâ aperturâ tam gravis ſtrepitus proſiliit, ac ſi aliquot maxima tormenta diſploderentur. Omnibus attonitis ceſſante ſtrepitu nihil invenerunt inibi aut viderunt, quàm omnia intus nigro ſquallore & pulvere obducta fuiſſe. Eundem igitur locum *ipſe Sereniſſ. Archidux Pragæ monſtravit Generali & Comiti Melchiori Hazveldio.*

XIII.

Fuit aliquot abhinc annis Cranichfeldi in Thuringiæ oppido (cujus unam partem Generoſ. Comes *Hermannus Hazveldius* poſſidet) vidua quædam Duciſſa Saxoniæ quæ literas ſcripſit ad *Franciſcum Hazveldium, Epiſcopum Herbipolitanum*, in bello Germanico militem quendam ſauciatum, ex commiſeratione, ibi locorum ſumtibus Duciſſæ curatum fuiſſe. Poſtquàm ille ſanitati reſtitutus, doluit ſe nihil habere, quo poſſet gratam demonſtrare mentem, petiit tamen; ut ipſi ♄, cum Crucibulo & Carbonibus daretur, extrahit binos calamos pulvere quodam repletos, quem ♄ aſperſit, & in ☽. ſtatim convertit. Quæſitus unde hæc accepiſſet, teſtabatur, ſe tres tales calamos Wurzburgi in cœnobio Franciſcanorum, in quadam cellula inveniſſe tempore direptionis occultatos. Quo audito Epiſcopus prædictus Herbipolitanus ſeriò inveſtigavit, quinam Monachi circa iſta tempora Cœnobium inhabitaſſent, nihil tamen expiſcari ulterius potuit.

XIV.

Vixit Hanoviæ in Aula Tutoris Comitum Juniorum tum temporis Hanovienſium, Exul quidam Nobilis Bohemus, qui à Patre cum reliquis Fratribus aliquot pyxides accepit Tincturæ ad tingendas aliquot centurias marcarum ☉. Is cùm falsò in ſuſpicionem veniſſet de ſurreptis eo, tempore per furtum gemmis accuſatuſque petiit, ut ſibi liceret ad Fratres proficiſci, quo ſumtus acciperet, quo poſſit licet innocens iſtarum gemmarum pretium exſolvere. Interim Pyxidem remotis aliquot tegulis in parietem abſcondit, addito cultro & foramen rursus optimè claudit, & calce rurſus dealbat, ne ulla aliqua ſuſpicio ſit, ibi aliquid eſſe reconditum. Reverſus Hanoviam audit detecto furto innocentiam ſuam ſatis declaratam eſſe, unde priſtinæ dignitati reſtitutus conſuetum petit cubiculum, ſed dum Tincturam quærit, pyxidem quidem videt adeſſe, pulverem verò unà cum cultro ablatum. Quare licet maximè perterritus fuerit, tamen ut Comiti Tutori pretium ſuæ jacturæ demonſtraret, petit, ut ipſi Cera & ♄ daretur, hæc pyxidi vacuæ indit, optimè movendo ut pauca granula adhuc in pyxide reſtanti adhærerent. Tandem hæc invicem mixta unà cum pyxide injicit adſtanti matulæ cum urina, & ſubitò per corpus matulæ ſummo cum ſtrepitu tranſit materia aurata, optimum exhibens ☉, quod Aurum factitium unà cum pyxide hinc inde inaurata adhuc Hanoviæ aſſervari prædictus *Dn. Tutor confirmavit Generoſ. Dn. Comiti Hermanno Hazveldio &c.*

XV.

Dn. de Morey & nobilitate generis & Eruditionis clariſſimus Anglus in Epiſt. 17. Aug. 1664. ex arce Whitehall Londini ad Dn. de Monconys ſcripta (Itiner. Anglic. T. II. p. 70.) teſtatur pariter Principem Palatinum Rupertum ex ore moderni Emin. Electoris Moguntini audiviſſe factam in ipſius præſentia feliciter projectionem Auri; & quod ille ipſe Princeps Rupertus an. 1662. Regi Britanniarum dedit inſigne Auri fruſtum Oeniponte facti ab illo eodemque homine qui pulv. exhibuerit Electori Moguntino, quam Hiſtoriam Dn. de Morey narraverit præſenti Dn. Monconys & ſimul probam quam cum illo fecerit juſsû Regio &c.

FINIS.

SUBSECTIO SEXTA.

VITULUS AUREUS, quem Mundus adorat & orat, *in quo tractatur de rariſſimo Naturæ Miraculo* Tranſmutandi Metalla, *nempe quomodo* Tota Plumbi Subſtantia, *vel intra momentum ex quavis minima Lapidis veri Philoſophici particula* in Aurum obryzum *commutata fuerit*, *Hagæ Comitis* Autore IOANNE FRIDERICO HELVETIO.

JOB. XXXVII. ℣. 5. *Deus mirabilia facit, ſed nos ipſa intelligere non poſſumus.*

SENECA Epiſt. 77. *Æquo animo audienda ſunt imperitorum convitia & ad honeſta vadenti contemnendus eſt ipſe contemptus.*

VIRO Ampliſſimo, Præcellentiſſimoque Dn. THEODORO KETJES, *Archiatro multis peregrinationibus celebratiſſimo, vel inter ipſos Turcas, Practicoque apud Amſtelodamenſes feliciſſimo, Amicorum meorum intimo.*

Nec-non *VIRIS Nobiliſſimis, Excellentiſſimis, Experientiſſimiſque, pariter atque accuratiſſimis in Vulcania Anatomia Perſcrutatoribus* Dn. JOH. CASPARI FAUSIO, *Sereniſſ. Elect. Palatin. Heidelberg. Conſiliario & Archiatro aulico,*

Juxta ac Dn. CHRISTIANO MENTZELIO, *Seren. Elect. Brandenb. Conſiliario ac Archiatro Aulico*

Dnn. Patronis meis ætatem colendis atque Amicis integerrimis.

Nobiliſſimi, Excellentiſſimi Expertiſſimi, nec-non in Vulcania Anatomia accuratiſſimi Dnn. Perſcrutatores, atque Amici integerrimi.

NEC volui, nec potui Amicis meis deeſſe honoratiſſimis, quominus in lucem ederem atque pervulgarem Veritatem Artis Spagyricæ antiquam per unum pretioſiſſimum Arcanum miraculoſum, quod non tantum hiſce oculis egomet vidi, ſed ipſe etiam Plumbi in igne volatilis maſſam impuram adhibito pulveris tranſmutatorii pauxillo vel intra momentum in Aurum transformavi fixum atque quodvis Ignis examen perſeveranter ſuſtinens: uſque adeò ut nullatenus cuiquam amplius dubitandum ſit ſimiliter illis, qui hactenus, Arcanum hoc nuſquam gentium dari, ſibi pariter atque aliis perſuaſerunt; ſed è contrario perſuaſiſſimum habeamus, quod in rerum Natura Mercurius ille Philoſophorum Primo materialis exſtet, qui eſt inſtar Fontis exundantis effectibus admirandis, iiſque omne rationis humanæ reprehenſibilis acumen ac lumen effugientibus, prout elucebit ex hoc meo Opuſculo, quod Vobis Patronis meis primariis, tanquam Defenſoribus Dominiſque ſapientiſſimis nuncupare ac conſecrare volui. Interea loci tamen conſciatis obſecro, me non in eum conſcripſiſſe finem, ut quenquam docerem Artem mihi ipſimet incognitam, ſed ut tantummodo verum Arcani hujus Proceſſum recenſerem. Ecquid enim Veritati magis velificatur ac patrocinatur quam ipſa Veritatis Lux vera? Brutorum quippe animantium eſt, Vitam ſilentio tranſire, idque nominatim in iis quæ potiſſimum ſpectant ac requiruntur ad propagandam ſapientiſſimi pariter atque potentiſſimi Dei Creatoris gloriam. Quare quum indignum atque ingratum ſit Divinæ Majeſtati, hominem quem oportet eſſe Divinæ Naturæ conſortem, cum brutis obbruteſcere, ego vobis Amicis meis fideliſſimis, Scientiæque hujus Patronis, quantum pro tempore vires animi conceſſerunt, hiſtoriam hanc rariſſimam offerre, bonaq; fide omnia commemorare, in animum meum induxi. Miſſis igitur quibuſvis verborum phaleratorum lenociniis atque lemniſcis, è veſtigio ad ea, quæcunque de hoc Elia Artiſta *& vidi & audivi, enarranda me accingam. Enimverò ego quidem non fui in tam intima Ipſius familiaritate verſatus, ut me inſtrueret in Modo præparandi Medicinam Univerſalem Chymiæ Phyſico-artificialis Methodo; tales tamen mihi in Medendi Methodo ſuppeditavit rationes, ut ipſum ſuis laudibus condignis nunquam ſatis evehere valeam. Æquis igitur animis, Curioſiſſimi Dnn. Fautores atque Artis Chymicæ veræ Amatores, hoc levidenſe munuſculum accipite, aut, ſi mavultis, animi duntaxat recreandi gratiâ illud perlegite, utpote in quo enarraturus ſum omnia, quæ diverſis inter nos vicibus & quidem ad formam colloquii peracta ſunt; humillimè apprecando, ut eadem, quâ alios Tractatulorum meorum accepiſtis benevolentiâ, & hunc novellum accipiatis, quippe quem Vobis admirationis movendæ augendaque causâ demiſſè dedico atque officiosè dono. Bene valete, avete, favete.*

N. E. E. D. V.

Humillimus JOH. FRIDERICUS HELVETIUS.

CAPUT I.

Excellentiſſimi, Experientiſſimique DOMINI,

Antequam ego de Philoſophico PYGMÆO *vincente ac vinciente* GIGANTES *in hoc Secretorum* THEATRO *ſcribere aggrediar, annuite quæſo, ut pace veſtra verbis* Helmontii *excerptis ex Libro de Arbore Vitæ fol.* 630. *utar huc tranſcripturus.*

„ *Cogor credere Lapidem Aurificum & Argentificum eſſe*; ſed Amici Artis Spagyricæ, non ſum neſcius, quod multi inter prudentiſſimos, etiam ut ipſimet exquiſitiſſimos inter Chymicos inveniantur, qui non ſolùm ſua bona, ſed & aliorum inſimul hoc magno Secreto Vulcanico conſumpſerunt, quod Experientia in hodiernum uſque diem ſatis ſuperque probat. Videmus enim proh dolor! quotidie, quomodo iſti incauti Chymiſtæ imò digniores qui dicantur ALGEMISTÆ, & ſimpliciter *Laborantes*, à Diabolicis ejuſmodi Muſcis Aurificis Argentificiſque aſtu deludantur. Scio etiam, quod multi hominum ſtupidorum inſurrecturi, & veræ meæ Experientiæ Veritati (de Vero Lapide Philoſophico) contradicturi ſint. Scilicet, hic vult, Opus eſſe Diaboli; alter verò, eſſe OKOSBOKOS; ille vult eſſe modò Auri Animam, ſcilicet quod cum unius uncia Auri poſſit iterum tingi uncia una Plumbi, & non plus, ſed hoc repugnat atteſtationi Kiffleri, prout breviter memorabo: alter quidem ibidem credit Veritatem & poſſibilitatem, ſed tanti eſſe pretii ait, ut labore neutiquam dignum ſit, & ejuſmodi complura. Tamen non admiror. Nam ſecundum hoc tritum;

Quorum rationem non intelligimus, miramur,
Quæ verò pernoſcere volupe eſt, rimamur.

Sed in Naturalibus quid vult homo delapſus à fonte Lucis in Tenebrarum ABYSSUM, præſertim verò, cujus ſapientia in hoc ſtudio Philoſophico naturali ſterilis, & ſophiſtica eſt, & his pleriſque ſtultis & ineptis hominibus hoc proprium eſt, rem intellectam ſtatim contemnere; ſed hi neſciunt, quod plura forſan quærenda adhuc ſunt quàm poſſeſſa. Ergo rectè dixit Seneca in Libro de Moribus: *Nondum felix es, ſi non te Turba deriſerit.* Sed mea non refert, ſive credant, ſive contradicant, quæcunque ego de Tranſmutatione Metallorum ſcribo. Interea loci ego vel hoc uno ſatis contentus acquieſco, quod his meis vidi oculis & feci manibus. Enimverò, quod de ſe prædicant Philoſophi, ego quoque hanc Sapientiæ æternæ ſcintillam, ſive Lapidis Philoſophorum Magneſiam Saturninam Catholicam, nec-non Ignem ſaxa perforantem manibus meis contrectavi, imò theſaurum tantæ æſtimationis, ut ille vel pretium viginti tonnarum auri æquaret. Quid quæris? Credo, quod vidi cum Thomæ oculis in digitis, videlicet in rerum natura inter Adeptos etiamnum hac noſtra decrepiti mundi ætate illum Saturnum Secretiſſimum Hyperphyſico-magicum haberi, atq; non niſi ſoli cuipiam Chriſtiano-Cabaliſtico cognitum eſſe. Atque beatiſſimum Medicorum cenſemus illum, cui innoteſcit hæc alma noſtri Mercurii Potio Medica, ſive Filii noſtri Æſculapii Medicina contra vim Mortis, contra quam alias nulla naſcitur Panacea in hortis. Cæterum Deus Opt. Max. non promiſcuè omnibus revelat mortalibus ſua Salomonis dona. Mira quippe ipſis apparent, ſi quando creaturam inſita ſibi potentia magnetica occulta conſpiciunt per ſui ſimile deduci in actum, exempli gratiâ, vis magnetica ingenita potentialis in ferro à magnete, vis magnetica in Auro à Mercurio, vis magnetica in Argento à Venere ſeu cupro, atque ita conſequenter in omnibus Metallis, Mineralibus, lapidibus, herbis & plantis, &c.

Præterea non immeritò quæram, quotuſquiſque Philoſophorum ſapientiſſimorum eſt adeò ſagax, ut vel dexterrimi ingenii ſui acumine capiat, quali obumbraculo facultas fœminæ cujuſdam prægnantis imaginativa tingens venenoſa ſive monſtroſa vel intra momentum perficiat opus ſuum, dummodo ab externo aliquo Objecto in actum deducatur.

Credo equidem, permultos fore deblateraturos, quod ſit opus Diaboli mortomagicum; ſed ſtulti congerrones ſibi metuunt ab exſplendeſcente vera Veritatis luce, qua efflictim feriuntur atque anguntur noctuarum oculi.

Quinetiam Sydera ſunt cauſa tactæ rei non contemnenda, etiam Ego vel Tu cœleſtes ipſorum influxus mente complecti neſciamus. Neque etiam Plantæ, quas terra nobis ſuppeditat, abjiciendæ ſunt, etiamſi Ego vel Tu ex ſignatura ipſarum externa neſciamus rectè dijudicare de effectu virium ipſis ingeneratarum, quas pro ſua potentia inſigniter exerunt ad ſananda ac conſervanda corpora humana. Num idcirco cæteri quoque ad unum omnes ſunt Lumine interno læſi ac rudes omnium rerum abſtruſarum, quod Ego vel Tu caremus ſcientia, quomodo vires ad eundem finem creatæ in actum deducendæ ſint, & id genus millena alia. Tametſi tu ignoras ſplendorem in Angelis, candorem in cœlis, perſpicuitatem in aëre limpitudinem in aquis, colorum varietatem in floribus, duritiem in lapidibus ac Metallis, proportionem in Animalibus, Imaginem Dei in hominibus regeneratis, Fidem in credentibus, Rationem in Anima, attamen in ipſis ineſt pulchritudo, qualis perpaucis mortalium eſt penitus perſpecta planeque cognita, &c.

Quidni verò poſſit ineſſe tam mira Virtus in Lapide Philoſophorum, quam quidem ego vidi, veruntamen propterea nolim, ut quis credat, iſtius ergo hunc meum eſſe ſcopum primarium, tanquam ſi filiis hujus ſeculi condignis æque atque indignis perſuadere velim, ut in hoc elaborent opere; Minimè gentium; ſed potius dehortabor curioſos Artis hujus indagatores omnes atque ſingulos, ut ſe ſanctè abſtineant ab iſtiuſmodi periculoſiſſimo Arcano tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum, imò & accuratè ſibi caveat Arcani ſtudioſus à Pſeudo-Philoſophorum lectione atque conſortio. At enim ſpero, me curioſis Naturaliſtis ſeu Phyſicorum Arcanorum inveſtigatoribus ſatisfeciſſe, ſi modò impræſentiarum deſcriptum communico atque publico, quæcunque inter ELIAM ARTISTAM & ME peracta fuerunt de Lapidis Philoſophorum Natura: quippe quod eſt Ens effulgentius Aurorâ, aut Carbunculo, ſplendidius Sole aut Auro, pulchrius Luna aut Argento, uſque adeò ut hoc conſpectum à Me Lumen ac Numen recreabile ac amabile nunquam ex Animi mei mente ſit ulla oblivione exſtinguendum atque delendum, etiamſi vel à nullis litera-

literatorum fatuorum ac illiteratorum aſinorum ignorantium & non niſi ſola Eloquentiæ faſtuoſæ coronâ ampullantium credatur. Nam ſub hanc exulceratiſſimam Mundi maligni ſenectam nihil eſt à calumniis empæctarum adeò tutum ſecutumque, quin ab Ignorantia debacchantium Cacozelotarum idiotica indignum in modum accipiatur ac traducatur. Tam longè autem iſtiuſmodi tenebriones omnes à recto Veritatis calle aberrant, ut progreſſu temporis in ſuis ipſorum illaqueati erroribus miſerè contabeſcant ac evaneſcant: Veruntamen aſſertio noſtra æterno Veritatis triumphatricis fundamento ſuperſtructa perſtat atque perſtabit ad conſummationem ſeculorum omnium uſque, etſi hæc Ars mortalibus nondum eſt cognita omnibus. Adepti namque Viri pro antiqua Experientiæ ſuæ fide aſſeverant, quod hoc naturale Myſterium (quod anxii multi ſiniſtrè quæſiverunt ac requiſiverunt) ſolum inveniendum ſit apud JEHOVAM Saturninè collocatum in Centro Mundi. Felices interim prædicamus illos, qui Artis adminiculo curant, qualiter lavare poſſint Philoſophicam hanc Reginam, ſive quomodo Terram Virgineam Catholicam in cryſtallino artificio Phyſico magico circulare debeant, imò ut KHUNRADUS, illi ſoli & nulli præter ipſos alii videbunt coronatum Regem Philoſophorum, & Internè igneum prodire ex ſui ſepulchri vitrei Thalamo, in corpore ſuo glorificato igneo externo pluſquam perfecto cum omnibus Mundi coloribus, tanquam carbunculum lucentem, ſive cryſtallum diaphanum compactum & ponderoſum, Salamandram aquas exſpuentem atque ipſius beneficio in Igne Metalla leproſa (ut ipſemet ego ſpectavi) abluentem. Quid? quod illi videbunt Artis ſpagyricæ ABYSSUM, ubi adeò diu in Minerali Regno Regia hujuſmodi Ars velut in gremio omnium tutiſſimo jam inde ab aliquam multis annis jacuit ac latuit. Taceo, quod illi quoque laudati Artis hujus filii genuini colluſtrabunt non tantum tale Numicii flumen, in quali olim Veneris juſſu ÆNEAS à Mortalitate ſua ablutus ac abſolutus, illico in immortalem Deum transformabatur: Verum etiam fluvium *Pactoli* Lydium totum in Aurum tranſmutatum, ſimulatque in eodem ſe Midas Mygdonius laverat. Quinetiam illi Artis hujus rivales candidi ibidem ordine longo conſpicient partium DIANÆ nudæ Balneum & NARCISSI fontem atque Scyllam in mari ambulantem ſine veſtibus propter radios ſolis ferventiſſimos; partim etiam collectum à ſe Pyrami Thisbeſque ſanguinem, cujus ope mora candida tinguntur in rubra; partim quoque ADONIDIS ſanguinem ab deſcendente Veneris Dea transformatum in Anemonæ roſam; partim etiam AIACIS ſanguinem, ex quo pulcherrimus Hyacinthi flos enaſcebatur; partim quoque ſanguinem *Gigantum* à Jovis fulmine ictorum; partim etiam affuſas ALTHEÆ lachrymas, quando ſuas ipſa ſibi veſtes aureas exutas deponebat; partim quoque guttulas ab decocta aqua MEDEÆ, ex quibus ſtatim gramina ex terra procreſcebant; partim etiam Potionem MEDEÆ coctam ex variis herbis perpetuo triduo in plenilunio collectis ad ſanationem patris ſenis Jaſonis; partim quoque Medicinam ÆSCULAPII; partim etiam Folia cujus ſapore tota GLAUCI natura mutatur in Neptunum; partim quoque ſuccum JASONIS expreſſum, cujus beneficio ipſe in terra Colchorum accipiebat VELLUS AUREUM, poſteaquam propter illud generoſè in Campo Martis non ſine vitæ periculo armatus depugnaverat; partim etiam *Heſperidum* hortum, ubi ex arboribus *Mala* decerpi *aurea* poſſunt; partim etiam HIPPOMENEM cum ATALANTA pro palma certatim decurrentem eademque Tribus Malis aureis à *Venere* donatis retardantem pariter atque ſuperantem; partim quoque *Cephali* Auroram; partim etiam *Romulum* à Jove transformatum in Deum; partim quoque Animam *Julii Cæſaris* à Dea Veneris in Cometam transfiguratam atque inter ſidera collocatam; partim etiam ſerpentem Junonis *Pythonem* poſt Deucalionis diluvium ex terra putri à ſolis radiis calefacta enatum; partim IGNEM à quo MEDEA ſeptem candelas accendebat; partim quoque LUNAM à Phaëtontis incendio inflammatam; partim etiam arefactum OLIVÆ ſurculum denuò vireſcentem Baccis; imò novellam ac tenellam OLIVÆ arborem; partim quoque *Arcadiam*, in qua Jupiter ambulare aſſolebat; partim etiam PLUTONIS habitaculum, ad cujus veſtibulum Cerberus triceps excubabat; partim quoque illum MONTEM, ubi HERCULES membra ſua omnia à matre accepta ſuper lignum exurebat, & Patris verò partes permanebant fixæ atque in igne incombuſtibiles, & nil de ipſius vita diſperdebatur, ſed ipſe tandem in Deum tranſmutabatur. Adde quod illi germani Philoſophorum verorum filii ad extremum introibunt in TEMPLUM Domus ruſticæ transformatæ, cujus Tegmen ex Auro fuerat fabrefactum puro. Certè facere non poſſum quin adhuc ſemel voce exclamante dicam cum Adeptis: O felix terque felix ille Artifex, qui conſequitur à clementiſſima ſummi JEHOVÆ benedictione Artem conficiendi præparandique SAL iſtud quaſi divinum cujus efficaci operatione Corpus Metallicum ſive Minerale corrumpitur, deſtruitur, demoritur: Anima tamen ipſius interim revivificatur ad glorioſam Corporis Philoſophici Reſurrectionem. Quinimo feliciſſimus hominis illius filius, qui Artem Artium iſthanc ad Dei gloriam ſuis exorat ac impetrat precibus. Enimverò certum eſt, quod nullo hoc Myſterium modo alio ſciatur, niſi è fonte fontium Deo hauriatur ac imbibatur. Quocirca quilibet ſerius Artis hujus ineſtimabilis Amator hoc ſibi ſolum negotium præcipui dari credat, ut perennibus fidei vivæ votis precibuſque in omni opere ſuo imploret ſolicitetque almam Spiritus Sancti gratiam. Dei namque ſolius eſt mos ſolemnis, ut candidè liberaliterque nemini Dona ac Bona ſua niſi ſolis candidis, liberalibuſque ingeniis ſive Mediate ſiva Immediate communicet: Hac namque Pietatis Practicæ viâ ſanctâ omnes Artium arduarum inquiſitores inveniunt, ſi quando in opere ſuo ſe Theoſophicè per Colloquia cum JEHOVA ſolitaria corde & ore puro religioſe exercent. Cœleſtis namque SOPHIA amicitiam quidem noſtram ambit, monſtrando & offerendo nobis ſuos pleniſſimos gratioſæ bonitatis ac benevolentiæ rivulos eoſque nunquam exhauriendos. Atqui felix ille, cui ab uno aliquo hujus Arcani Adepto monſtrabitur Via Regia, qua eundum ſit. Præſcire ſanè videor, me hac Præfatiuncula non omnibus ex æquo Lectoribus ſatisfeciſſe, perinde tanquam ſi ego preſumam ipſos docere Artem mihi ipſimet incognitam, de quorum tamen parte bona meliora ſpero. Inſtituti namque fuit mei, Vobis non niſi quandam enarrare Hiſtoriam. Itaque bibite Amici mei, ex ſequente Dialogo ſeu ſcaturiente Colloquio vobis à me benevole propinato, quoaduſque omnem mentium veſtrarum ſiticuloſarum ſitim reſtinxeritis atque expleveritis.

Nullus

Nullus enim dubitarim, quin hoc Sapientiæ divinæ ſtudium vobis fuerit quovis Nectare atque Ambroſiâ dulcius. Nihil aliud communicabo, nihil commune habeo, niſi illud Jul. Cæſ. Scaligeri, *Sapientum finem eſſe Sapientiæ Communicationem*, juxta illud Gregorii Nyſſeni: *Qui natura bonus eſt, idem & omnino cum aliis ſua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum eſt, aliis prodeſſe.*

CAPUT II.

De hujus Arcani Magni Veritate legitur in diverſis illuſtrium Virorum Scriptis, inter quos præter cæteros ſunt ſubſequentes.

PARACELSUS

De Signatura Rerum Naturalium lib. 9. folio 356. ſic ſcribens:

PHyſicorum Tincturæ verum eſt ſignum, quod per ipſius vim tranſmutativam, omnia mutentur imperfecta Metalla, ſcilicet Alba in Argentum & Rubra in Aurum optimum, ſi minima modò pars hujus Medicinæ bene præparatæ in Crucibulum injiciatur ſuper Metallum liquefactum, &c.

Ibidem.

Nam invincibile Aſtrum Metallorum vincit omnia: mutat in Naturam ſibi ſimilem, &c. Hoc Aurum Argentumque nobilius & melius eſt iſto, quod è fodinis petitur Metallicis, ut præparentur ex ipſo Arcana Medicinalia.

Ibidem.

Ergò dico, quod quilibet Alchimiſta, qui Auri habet Aſtrum, omnia tingere poſſit Metalla rubra in Aurum, &c.

Ibidem.

Noſtra verò Tinctura Auri, Aſtra in ſe habet, eſt fixiſſima ſubſtantia, & in multiplicatione immutabilis. Eſt pulvis habens colorem ruberrimum, ferè croceum, tota tamen corporalis ſubſtantia, eſt liquida ut Reſina, perſpicua ut cryſtallus, frangibilis ut vitrum, eſt coloris Rubinati & maximi ponderis, &c.

Item legite in PARACELSI *Cœlo Philoſophorum.*

Item Paracelſus lib. 7. de naturalium rerum tranſmutatione.

Tranſmutatio eſt Myſterium Magnum naturale, Metallica, & non contra Naturæ curſum, neque Dei ordinem, ut tamen multi hominum de ea falſiſſimè judicant. Nam Imperfecta Metalla ſine hoc Philoſophorum Lapide neque in Aurum, neque in Argentum mutantur.

Paracelſus in Manuali de Lapide Philoſophorum Medicinali.

Lapis noſter eſt cœleſtis Medicina & plus quam perfecta, quia illa omnes abſtergit Metallorum ſordes, &c.

HEINRICUS KHUNRADUS

in ſuo Amphitheatro Sapientiæ æternæ fol. 147.

Sum diu peregrinatus, inviſi alios, quos Experientia aliquid ſcire, ac judicio valere confirmato autumabam, nec ſemper fruſtra, &c. (inter quæ, Deum teſtor, ordinatione mirabili, ab Uno habui LEONEM viridem catholicon, & SANGUINEM LEONIS, hoc eſt, Aurum non vulgi, PHILOSOPHORUM, oculi vidi meis, manibus tetigi, lingua guſtavi, naribus olfeci. O quam mirabilis Deus in operibus ſuis!) præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum in caſibus deſperatiſſimis, fructuoſiſſimè ſum uſus, & modos præparandi (JEHOVÆ inſtinctu miſericordiæ) ſincere revelarunt, &c.

Ibidem.

Hæc Methodus mirabilis, quam dedit mihi Deus mirabilis; hæc via, qua ambulavi, ſolus, inquam, Deus, immediatè & mediatè, ſubdelegatè tamen Natura, Ignis, Ars, Magiſtri tam Vivi, quam muti, Corporales & Spirituales boni, vigilando ac dormiendo dedit mihi, &c.

Item lege fol. 202.

Non ſcribo fabulas, manibus tractabis, oculiſque videbis tuis AZOTH, ſcilicet Mercurium Philoſophorum Catholicon; qui cum Igne Interno & Externo, harmonia tamen ſympathetica, cum Igne Olympico ob neceſſitatem inevitabilem, Phyſico magicè unito, ad Lapidem noſtrum conſequendum, ſolus Tibi ſufficit, &c.

Ibidem.

Videbis LAPIDEM PHILOSOPHORUM, Regem noſtrum & Dominum Dominantium prodire ex ſepulchri vitrei ſui THALAMO à THRONO, in ſcenam mundanam hanc, in corpore ſuo glorificato, hoc eſt, regeneratum & pluſquam perfectum! Videlicet Carbunculum lucentem, ſplendorem temperatiſſimum, & cujus partes ſubtiliſſimæ ac depuratiſſimæ concordi miſtionis pace, in Unum inſeparabiliter ſunt ligatæ, ſummeque æqualem, diaphanon ut cryſtallus, compactum & ponderoſiſſimum, facillimæ fuſionis in igne, ut Reſina, & ante Hydrargyri fugam, ſicuti cera, attamen abſque fumo fluentem, Corpora ſolida & clauſa ingredientem ac penetrantem, ſicuti Oleum papyrum, in liquore quovis diſſolubilem, liqueſcentem eique commiſcibilem, friabilem ut VITRUM: in pulvere croceum, in Maſſa verò integra, inſtar Rubini rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixionis & fixæ perfectionis eſt, Signatura) permanenter colorantem, aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumvis, etiam Sulphureis aduſtivi, & aquarum comedentium tentationibus, ignisque perſecutione vehementiſſimâ, fixum, ſemper durantem & incremabilem, ac Salamandræ inſtar permanentem, &c.

Ibidem.

Lapis Philoſophorum Mundo majore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti transformat ſe, in quodcunque voluerit, &c. Hinc filii doctrinæ, aliquantulum noſſe poteris, cur Philoſophi AZOTH ſuo nomen impoſuere Mercurii, qui corporibus adhæret, &c. *Ibidemque.* Fermentatur cum Metallis, videlicet, Lapis in albedine exiſtens ſumma cum argento puro ad album: LAPIS verò ſanguineus cum auro obryzo ad rubrum; eſtque Opus hoc trium dierum, &c.

HELMONTIUS *de Vita æterna f. 590.*

Enimverò vidi illum aliquoties, meiſque contrectavi manibus &c. *Vide ibidem.* Hunc ergo quadrantem unius grani Chartæ involutum projeci ſuper uncias octo argenti vivi fervidi in crucibulo, & confeſtim totus Hydrargyrus, cum aliquanto rumore ſtetit à fluxu, congelatumque reſedit inſtar

flavæ ceræ, poſt fuſionem cum ejus, ſtante folle, repertæ fuerunt octo unciæ Auri puriſſimi, granis undecim minus; itaque unum granum iſtius pulveris tranſmutarat in aurum optimum partes argenti vivi ſibi æquales 19186. inter terranea ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo ſimilis, qui ferè infinitum Metallum impurum tranſmutat in aurum optimum ſibi uniendo ab Ærugine, rubigine, carie & Morte defendit, ac velut immortale facit, contra omnis Ignis & Artis torturam, transfertque in virgineam puritatem Auri, requirit ſaltem fervorem, &c.

Idem Helmontius de Arbore Vitæ fol. 630.

Cogor credere, Lapidem Aurificum & Argentificum eſſe, quia diſtinctis vicibus, manu mea unius grani pulveris, ſuper aliquot mille grana argenti vivi ferventis projectionem feci, adſtanteque multorum coronâ noſtri omnium, cum titillante admiratione negotium in igne ſucceſſit, prout tibi promittunt libri, &c.

Ibidem.

Qui mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat ſaltem ad minimum, ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum Auri commutanda ſat foret, &c.

Ibidem.

Dabat enim mihi fortè ſemigranum illius pulveris, & inde Unciæ novem, atque $\frac{1}{4}$ Argenti vivi tranſmutatæ ſunt. Iſtud autem Aurum dedit mihi peregrinus unius veſperi Amicus, &c.

Præterea.

Nobiliſſimus, Excellentiſſimus, Virque in Arte Vulcanica Expertiſſimus Dn. Theodorus Ketjes, Doctor atque Practicus Medicinæ feliciſſimus Amsteldami hujus dedit mihi Monetæ Momentaneæ Figuram, uti legitur

In alteri nummi facie, ſe-quentia eo quo poſita ſunt ordine legebantur.

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS: ITA RARO IN LUCEM PRODIT. LAUDETUR DEUS IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ
NOBIS SUIS ABIECTISSIMIS CREATURIS
COMMUNICAT

Item.

Sic etiam legitur, quod annis LX. Alexander Scotus ejuſmodi projectionem fecit, in Civitate celeberrima Coloniæ & Hanoviæ, &c.

Præterire non poſſum exempla notatu digna de poſſibilitate Tranſmutationis.

Lege Extractum ex Epiſtola ſcripta Dn. Doct. Kuffleri verum.

Kufflerus: Pro primis in meo inveniebam Laboratorio Aquam Fortem. Pro ſecundo iterum aliam in Laboratorio *Caroli de Roy*, iſtam Aquam Fortem ſuperfundebam ſuper Solis calcem ſcilicet Auri vulgari modo præparatam, & poſt tertiam cohobationem, ſublimavit ſecum Auri Tincturam in Retortæ collo, quam cum Argento, vulgari modo, præcipitato miſcebam, & vidi, quod unius unciæ Auri ſublimatæ Tincturæ, in Crucibulo cum ordinario fluxu, tranſmutavit, ab duabus unciis argenti præcipitati, unciam unam & ſemis in aurum optimum, tertia verè pars argenti adhuc reſtantis, Aurum erat album & fixum, cæteræ verò partes duæ erant argentum optimum in omni ignis examine fixum. Hæc meá eſt Experientia, poſthac verò nunquam talem reperire potuimus Aquam Fortem: & Ego Helvetius hoc vidi Aurum abſque tinctura, Album.

Item.

Adhuc aliud Exemplum rarum Anno 1664. Hagæ Comitis factum ab Argenti-fabro quodam, cui nomen eſt Gril, quemadmodum ille per Spiritum Salis non vulgari modo præparatum maturavit Plumbum, ut ex libra una tres acceperit partes Argenti optimi, unciaſque duas Auri fixiſſimi.

Hagæ-Comitis quidam Argentifaber & Alchymiæ diſcipulus multum exercitatus, ſecundum naturam Alchymiæ verò homo pauperrimus, abhinc aliquot annis ab amico aliquo mihi optimo, ſcilicet panni tinctore *Johanne Caſparo Knöttnero* petebat Spiritum Salis non vulgari modo præparatum. Cui Knöttnero danti ac ſciſcitanti, *Utrum eſſet iſto Spiritu Salis accepto uſurus ad Metalla, nec ne*, Grillus, *ad Metalla*, reſpondebat, & poſtmodum ſuperfundebat hunc Spiritum Salis ſuper plumbum, quod ponebat in vitream patinam uſualem ad condituras ſeu confectiones. Elapſo verò duarum ſeptimanarum tempore apparebat ipſi ſupernatans curioſiſſima, ſplendidiſſima Stella argentea, quaſi ab ingenioſiſſimo artifice cum Circulo parata: Unde Grillus ille gaudio ingenti perfuſus, nobis ſignificavit, ſe jam vidiſſe Stellam ſignatam Philoſophorum, de qua fortaſſe in Baſilio legerat. Ego aliique Viri multi honeſti adſpiciebamus maxima cum admiratione hanc ſtellam Spiritui Salis ſupernatantem, in fundo interim remanente plumbo coloris cineritii & ad inſtar ſpongiæ tumefacto: atqui interjectis ſeptem vel novem diebus, menſe Julio à maximo aëris calore humiditas illa Salis Spiritus abſumpta evaneſcebat, ſtella verò fundum petebat, atque ſe iterum ſuper plumbum iſtud ſpongioſum terreum ponebat. Id quod admiratione dignum, & à non paucis ſpectatoribus conſpectum fuit. Grillus denique ille ſumptam iſtius cinerei plumbi partem cum adhærente ſtella, ſub Teſta cupellavit, & inveniebat ex libra plumbi hujus una uncias duodecim Lunæ cupellatæ, & ex his XII. unciis adhuc uncias Auri optimi duas. Atque ego Helvetius etiamnum commonſtrare poſſum nonnihil hujus plumbi ſpongioſi cum ſtella adhuc adhæreſcente, & præter ſtellæ folia quoque Argentum Aurumque ex ipſo factum. Quod quum ſubdolus

dolus pariter atque ſtolidus ille Grillus iſti *Knöttnero*, an ſuo uſus Spiritu Salis eſſet indicare noluerit, ſed identidem attentaverit, num addiſcere ex ipſo artem conficiendi poſſet; *Knöttnerus* laudatus interjecto aliquammulto tempore, qualem Salis Spiritum (inſtructus quippe variis ejuſdem erat generibus) ei communicaſſet, oblitus fuit, neſciens eundem tam citò reperire; interim ipſe tandem cum tota ſua familia eſt peſte correptus & exſtinctus, alter vero in aquis ſubmerſus vitam cum morte commutavit; ſed nemo indagatorum poſt utriuſque obitum artem conficiendi ſimiliter illis ambobus adinvenire potuit. Certè movet admirationem, quod Interna Plumbi Natura à ſimplici Spiritus Salis maturatione tam nobili forma externa appareat; neque minore etiam admiratione animos mulcet, quod Lapis Philoſophorum mirificus ocyſſimè Metalla tranſmutare poſſit, utpote cujus virtus potentialiter inſita perinde ut ferro à magnetis contractu, in actum deducatur. Sed de his ſatis pro Artis filiis.

CAPUT III.

Quum promiſſa, quantò citius implentur, tantò gratiora habeantur, ego procul ulla dilatione è veſtigio ad deſtinatum mihi pollicitanti ſcopum meæ Hiſtoriæ referendæ revertar, de qua ſic habetote:

HAgæ Comitis in ædes meas horâ aliquâ pomeridianâ VI. Calend. Januar. ſeu XXVII. Decembris ann. à ſalutifera Chriſti nativitate CIↃ IↃ C LXVI. advenit vir quidam mihi quidem planè ignotus, ſed honeſta gravitate pariter atque ſeria autoritate comitatus plebejo amictus habitu ſimiliter Memnonitæ cuipiam, ſtaturâ præditus mediocri, facile longiuſcula eaque nonnullis morbillorum puncturis reſperſâ, crinibus quidem nigerrimus, minime tamen criſpis, mento imberbis, ætatiſque ſuæ agens annum præterpropter tertium quartumve ſupra quadrageſimum, oriundus, quantum conjectura aſſequi poſſum, ex Batavia Septentrionali, vulgo dicta *Nord-Hollandia*.

Finita ſalutationis comitate, novus hic hoſpes maxima cum reverentia à me petebat, ut ſibi darem liberum ad me aditum, quippe qui Artis Pyrotechnicæ causâ meum noluiſſet neu potuiſſet præterire domicilium, adjicens, ſe non tantum jamdudum tentâſſe ad me forſitan vel per officioſam amici cujuſdam operam proviſere, verum etiam aliquos Tractatulorum meorum perlegiſſe, nominatim verò illum, quem contra Dn. DIGBÆI Pulverem Sympatheticum edidiſſem atque in eo meam de Vero Myſterio Philoſophico dubitationem prodidiſſem. Hac itaque capillata occaſione arreptâ, ille ex me quærebat, annon credere poſſim, in Rerum Natura adhuc loci dari tale Myſterium Magnum, qualis beneficio Medicus morbos valeat univerſaliter curare omnes, niſi æger jam laboraret defectu vel pulmonis, vel jecoris, vel conſimilis nobilis alicujus membri principalis. Ad quod ego reſpondi: Tale remedium eſt Medico omni apprime neceſſarium, ſed nemo hominum quiſquam ſcit, qualia & quanta ſint Secreta adhuc recondita in Natura, neque per totam vitam meam ego unquam talem vidi Adeptum, tametſi multa legi ac relegi in Philoſophorum ſcriptis de rei vel Artis veritate. Quin etiam perquirebam ex ipſo, Annon ipſe ceu colloqnens de Medicina Univerſali, Medicus eſſet: ſed ille reſpondens per inficiationem, profitebatur, ſe non eſſe niſi fuſorem orichalci, atque jam inde ab ineunte vitæ ſuæ ætate teneriore ex Amico ſuo multa viſu rara cognoviſſe & cumprimis rationem eliciendi per Ignis torturam ex Metallis Arcana Medica, atque illius cauſa ſe etiamnum eſſe amatorem prænobilis illius Scientiæ Medicinalis. Cæterum longe poſt alios Diſcurſus de Experimentis Igneis in Metallis ſic ille ELIAS ARTISTA me interpellavit: Nonne Tu (ſi quando alicubi iſthoc Summum conſpiceres Secretum, ſcilicet *Lapidem Philoſophorum*) ipſum cognoſceres, utpote qui volutatus es in ſcriptis variorum Chemicorum præcellentiſſimorum de Ejuſdem ſubſtantia, colore, effectuque miro? Cui reſpondi: Neutiquam. Licet enim de eo legerim in Paracelſo, Helmontio, Baſilio, Sendivogio conſimilibuſque Adeptorum exſtantibus literarum monumentis, nullus tamen putarim, à me Philoſophicam Materiam etiamſi eam coram præſens præſentem viderim agnoſci poſſe, utrum ipſa eſſet vera, necne. Interea loci expromſit ille è ſuo marſupio pyxidem eburneam artificioſiſſimè fabrefactam, in qua poſſidebat tria ponderoſa fragmenta grandiuſcula fere parvam juglandem æquantia, qualia coloris erant vitrei, ſubpallidi Sulphuris, quibus interiores adhærebant ſquamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobiliſſima ſubſtantia, quippe quanta æſtimatio fortaſſe ad XX. tonnas Auri excretura. Poſteaquam autem fideicommiſſarium illud Lapidis iſtius κειμήλιον per horæ fere quadrantem his manibus meis tenueram, atque ex ore proprietarii philoſophico multa ſcitu digna de miro ejuſdem effectu ad Corpora humana atque metallica combiberam, animo ſane triſtiſſimo afflictimque afflicto hunc Theſaurum Theſaurorum ego illi domino poſſeſſori, qui eundum mihi pro temporis tantillo utendum dederat, reddidi, idque tamen more vincentium ſemetipſos non ſine tanta, quantâ per erat, actione gratiarum maximâ. Sub hæc roganti hominem, Qui fieret, ut hic Lapis ipſius Philoſophicus (quùm alias legiſſem, Lapides Philoſophorum eſſe condecoratos colore rubinato ſive purpureo) eſſet colore imbutus ſulphureo? ipſe mihi reſpondebat: O Domine, hoc nihil facit ad rem. Materia quippe eſt ſatis matura. Porrò deprecante me ipſum, ut pro præmio memoriaque ſempiterna mihi donare vellet fruſtulum Medicinæ pyxidi incluſæ in forma ſeminis coriandri abnuebat reſpondens: O minime! Hoc namque mihi licitum non eſt, etiamſi tot Ducatorum aureorum mihi refundere velles quot capere poſſet tota hæc tua camera plena, idque non propter Materiæ precium, ſed ob aliam quandam conſequentiam; Imò certè, ſi poſſibile eſſet, ut Ignis ab Igne comburi poſſet, ego protinus totam hanc ſubſtantiam exhibitam coram oculis tuis in edaces Vulcani flammas conjicerem. Paulo poſt vero eundem interrogantem, an ego non aliam etiamnum inſuper haberem Cameram, cujus feneſtrarum proſpectus ac ſitus à platea eſſet publica averſus; illico introducebam hunc Phœnicem ſeu Avem in his terris ſpectatu rariſſimam in Cameram meam optimè exornatam, qui tamen ante intrandum ſuos (prout in patriis eſt Hollandorum moribus) non excutiebat calceos quantumvis multum nive madentes. Cogitabam quidem ego inibi tunc temporis: Forſitan ille jam pro me Theſaurum quendam habebit

habebit paratum; ſed ſpes mea decollavit. Enimverò ille à me ſtatim petebat fruſtulum optimæ monetæ aureæ, atque interim Pallium ſuum atque Tunicam paſtoritiam deponebat, nec-non Thoracem aperiebat, ſub cujus induſio in ſerico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas complentes magnitudinem interioris ſpatii orbis ſtannei, ubi inter conferendum reſpectu coloris atque flexilitatis inter ipſius Aurum atque meum maxima elucebat differentia. Iſtis autem ille ſtylo ferreo verba ſequentia, quæ ad preces meas mihi elargiebatur deſcribenda, inſcripſerat:

1.
AMEN
Heylig, Heylig, Heylig
is de Heer onſen God,
VVant alle dingen ſiin
ſiiner Eeren vol.

Leo : Libra :

2.
JEHOVÆ
mirabilis Sapientia
mirifica, in Naturæ libro Catholico.

Ick ben gemaeck:
den 26. Auguſti
Anno 1666.

☉. ☿. ☽.
Deus mirabilis,
Natura Arſque
Spagyrica
Ni-hilum
fruſtra faciunt.

Sacer, Sancte, Spiritus
Hallelujha, Hallelujha
Phy Diabolo!
Ne loquaris de
Deo abſque lumine,
Amen.

Æterno, inviſibili,
Unitriuno, Soli Sapienti,
Omnium Optimo, &
omnipotenti Deorum
Deo, Sancto, Sancto,
Sancto, Gubernatori, Conſervatori
merito laudando.

Præterea quum ego admiratione affectus ex ipſo ſciſcitarer: Mi Domine, dic mihi quæſo, unde hæc eſt tibi maxima totius Mundi ſcientia? Ipſe reſpondit; Se ex Amici cujuſdam communicatione extranei talia magnalia accepiſſe, qui per aliquot dies hoſpitatus in ipſius ædibus fuiſſet, profitendo, ſe eſſe Artis amatorem, atque veniſſe ad condocendum ipſum Artes varias, ſcilicet, quomodo præter alia, ex ſaxis atque cryſtallis pulcherrimi conficiantur lapides multo pulchriores Rubinis, Chryſolitis, Sapphiris & id genus aliis. Item quomodo intra quadrantem horæ crocum Martis præparare poſſit, cujus unica doſis infallibiliter dyſenteriæ peſtilentiali medeatur; præterea quoque Liquorem Metallicum, cujus ope intra quatriduum omnem Hydropis ſpeciem certiſſimè curare polleat: nec non limpidam quandam Aquam melle dulciorem, cujus adminiculo Tincturam Granatorum, Corallorum vitrorumque omnium ab artificibus conflatorum intra duarum horarum ſpatium in arena duntaxat calida extrahere poſſit, & conſimilia plura, quæ ego non obſervavi neu memoriæ mandavi, eò quod Intentio mea ferebatur plus ultra, nimirum ad Artem exprimendi tam nobilem ſuccum ex Metallis ad Metalla, ſed umbra in lymphis præripiebat cani bolum carnis. Inſuper quoque mihi narrabat Artista, ſuum Artis Magiſtrum ab ipſo petiiſſe, ut ipſe adferret Vitrum aqua pluviali plenum, in quam ipſe perpuſillam pulveris albiſſimi quantitatem immiſcuit, jubendo, ut ego (pergit commemorare hic magiſtri illius diſcipulus) ab Argentifabro peterem Unciam unam Argenti cupellati laminatam, quod intra horæ quadrantem fuit ſimiliter glaciei in aqua calida liquefactum. Tum confeſtim ille mihi hujus ſui à ſe accelerati hauſtuli dimidium propinabat, quod potionis genus tantum non ſapiebat ſaporem lactis dulcis, unde mihi videbar evaſiſſe valde hilaris.

Quibus enarratis, continuò ab ipſo requirebam, in quem alter ille hoc egiſſet finem? Numnam Potio fuiſſet Philoſophica? Ad quod mihi ipſe reſpondebat: Te adeo curioſum eſſe non oportet.

Deinceps ab eodem mihi referebatur, quomodo ipſe juſſu laudati Artiſtæ à pariete deſumſiſſet plumbeam ciſtam pluvialem, & quando plumbum in olla liquefactum nova fuerat, Artiſta ille ex ſuo ſacculo deprompſiſſet capſulam pulveris ſulphurei plenam, cujus aliquantillum ſaltem ſimul atque idem cum cultri mucrone, in iſtud plumbum liquefactum injecerat, ac ſtatim juſſerat, ut follibus duobus Ignis fortiter à nobis inflaretur ad excitandum flammam ſtrenuam; ipſe paulò poſt ex olla Aurum effudit optimum ſuper lapides rubros, qui in culina erant.

Commodùm ego (addebat narrator hic mihi jucundiſſimus) iſthanc Veritatem Tranſmutationis Metallorum conſpexeram, quum tremore admirationis ita obſtupefactus fui, ut ferè verbum proloqui neſcirem. Sed magiſter ille mihi rurſus animando dixit: Confidens modo eſto contentus; decimamque ſextam hujus Maſſæ partem, quam pro memoria conſervabis, tibi abſcinde, reliquas autem quindecim partes elargire diſtribuendas inter pauperas, & feci audiens dicto.

Quippe ipſe (ni fallor memoria) iſtiuſmodi Eleemoſynam magnam in Sparrendamenſem erogavit Eccleſiam; Utrum autem diſtinctis dederit vicibus, nec ne; vel numeraveritne in Auri ſubſtantia, an Argenti, ex ipſo non perquiſivi.

Ad poſtremum autem ille (ut ipſe de ſuo mecum colloqui pergebat magiſtro) me perdocuit hanc Artem divinam magnam.

Conſummata igitur omnium jam in medium allatorum narratione, humillime ipſum deprecatus ſum, ut Tranſmutationis effectum ſuper impura Metalla mihi monſtraret ad reddendum me certiorem de iſtis ab ipſo mihi narratis & ad confirmandam mihi fidem ſecurè credendi veram Veritatem rei. Sed ipſe tali cum diſcretione me, ut repulſam ferrem, dimiſit, adpromittendo tamen, ſe fore poſt tres rediturum ſeptimanas, ac mihi quaſdam in Igne monſtraturum Artes curioſas pariter atque Modum projiciendi, hac tamen proteſtationis lege, ſi ſibi licitum tunc foret. Elapſis tribus hebdomadibus ille, prout condixerat, reverſus me domi meæ invitavit ad prodeambulandum ſecum per horam unam alteramve, ut & ambo fecimus, habentes inter exſpatiandum quoſdam Diſcurſus de Naturæ Secretis in Igne, ſed interim ille facundus comes in via erat verborum de Secreto Magno cædendorum præparcus, aſſeverando, quod hoc ſingulare Myſterium ſpectaret non niſi ad magnificandam ſolam glorioſiſſimi Dei famam dulciſſimam, & quod hominum pauciſſimi cogitarent, quomodo ſeſe ipſi per ſua Opera tanto Deo condigne ſacrificarent, haud ſecus ac ſi fuiſſet Paſtor Eccleſiæ. Ego

verò

verò interea loci identidem ipſius aures ſollicitavi, ut mihi Metallicam monſtraret Tranſmutationem. Quid quod obſecrabam reſecrabámque ipſum, ut dignaretur mecum cibum capere, atque in ædibus meis ſatis amplis pernoctare, uſquadeo ut vix ullus rivalis ſeu amator perſuadentioribus uti potuiſſet verbis ad adducendum quandam Amaſiam in voluntatem gratificandi ſibi præ aliis; ſed ille tantæ conſtantiæ ſpiritu agitabatur, ut omnia mea molimina evaderent fruſtranea. Intermittere tamen non potui quin ipſum denuo alloquerer ſic: Mi Domine, tu vidiſti Laboratorium meum ſatis expeditum, ut mihi Tranſmutationem Metallicam commonſtrares. Quicunque enim eſt ſtipulanti adſtipulatus, eidem ſe obligavit. Immò verò reſpondebat ipſe, cum hac exceptione ſum ego tibi nonnulla poſt reditum meum participanda pollicitus, ſi mihi non foret interdictum, ſed licitum.

Sub quæ omnia atque ſingula gratis tentata, ipſi inſtanter obnixéque ſupplicabam, ut (ſi nollet neu ratione cœleſtis interdicti poſſet mihi monſtrare expetita) mihi ſaltem tantillum ſui Theſauri donaret, quantillum ſufficeret ad tranſmutandum quatuor grana Plumbi in Aurum. Ad quas preces ipſe paulò poſt effundens flumen Miſericordiæ Philoſophicæ, mihi fruſtulum dedit æquans magnitudinem ſeminis raparum, dicendo: Accipe de maximo Mundi Theſauro, quem pauciſſimi Regum Principumve magnorum nunquam videre potuerunt. Atqui dicenti mihi: Mi Domine, hoc tantillum fruſtuli minimi fortaſſe non foret ſufficiens tingendis quatuor Plumbi granis; reſpondebat ipſe: Redde illud mihi. Sed ſimul atque illud ipſi ſpe reddideram maxima recipiendi particulam aliquanto majorem, ipſe iſtud ſui pollicis ungue diſſectum, in ignem conjecit fruſtillum ejus unum, alterum verò chartæ cæruleæ involutum reddidit mihi dicens: Adhuc ſufficit tibi. Ad quod ſane triſtiſſimo vultu perplexoque animo reſpondebam: Ah Domine! quid hoc ſibi vult? Antea dubitavi, & jam credere non poſſum, quod tam minima iſtius Medicinæ quantitas ſit ſuffectura ad tranſmutanda quatuor plumbi grana. O ſi Tu, reſpondebat ipſe, non rectè in tigillo potes tractare plumbum propter nimiam quantitatem, tunc ſume drachmas duas, vel unciam ſemis, vel paulò plus plumbi; Tingi namque plus non debet quam poteſt. Cui dicebam; Me hoc ægrè poſſe credere, quod tam parum Tincturæ foret tantam plumbi ſubſtantiam tranſmutaturum in Aurum. At ipſe reſpondebat: Verum eſt quod dico. Interim ego maxima cum gratiarum actione Theſaurum meum diminutum atque in ſuperlativo gradu concentratum in capſulam meam incluſi, dicendo; Me hoc fore poſtero die periclitaturum, ejuſdemque indicium nemini hominum cuiquam unquam facturum. Non ſic, non ſic, reſpondebat ille, ſed omnia, quæ ad Dei omnipotentis gloriam tendunt, ſingulariter Filiis Artis indicare debemus, ut Theoſophicè vivant & Sophiſticè neutiquam moriantur.

Poſtmodum ſum ego ipſi confeſſus; Me, quum maſſam Medicinæ ipſius in manu mea habuiſſem, eo temporis articulo, an inde nonnihil mihi poſſem digiti ungue deradere, tentaſſe, ſed fortaſſe non niſi Atomum quandam inviſibilem arripuiſſe; & verò (quum unguem expurgaſſem, & collectam in chartæ involucro materiam in plumbum liquefactum injeciſſem) nullam vidiſſe Auri tranſmutationem, ſed totam ferè plumbi maſſam ex crucibulo in auras avolâſſe, ſubſtantiam autem relictam in terram fuiſſe vitream tranſmutatam. Ad quæ inaudita ipſe ridens dixit: Tu dexterius potuiſti furtum patrare quam Tincturam applicare. Demiror, quod tu adeò expertus in Igne non melius intelligas Plumbi fumi naturam. Quippe ſi prædam tuam ſaltem involviſſes in ceram flavam, ut conſervata à plumbi fumo fuiſſet, tunc ita potuiſſet ſe penetrare in Plumbi fundum, ut hoc tranſmutaſſet in Aurum. Sed jam in fumo peracta Operatio Sympathetica fuit, atque Medicina ita cum fumo permixta avolavit. Enimverò omne Aurum, Argentum, Stannum, Mercurius, conſimiliaque metalla à vaporibus corrumpuntur plumbeis, & redduntur ſimiliter vitro fragili. Interea loci meum exhibui ipſi crucibulum, qui inter perſpiciendum relictam ſubſtantiam, deprehendit adhærentem crucibuli parietibus croceam Tincturam pulcherrimam, dicens: In craſtinum hora nona ad te rediturus, monſtrabo, quod Medicina tua plumbum debeat tranſmutare in Aurum. In qua ipſius pollicitatione ſecurus acquievi. Interim tamen vehementer etiam atque etiam petebam, ab ipſo Informationem, An hoc Opus Philoſophicum paretur amplis nummorum expenſis ac longa temporis morâ. O amice, reſpondebat ille, tu perquam accuratè affectas ſcire omnia; hoc tamen tibi aperiam, nullum poſſe obeſſe ſumptum, neque ullum tempus longum. Quod verò ad Materiam, ex qua noſtrum perficitur Arcanum, attinet, reſciſcas velim, duo duntaxat Metalla ac Mineralia dari; ex quibus præparetur, ſed quia multò abundantius in iſtis Mineralibus Philoſophorum Sulphur ſuppetit; Ergo ex Mineralibus conficitur. Viciſſim autem ex ipſo quæſivi; Quale eſſet Menſtruum, & utrum in vitris, an vero in crucibulis fieret operatio, reſpondebat; Menſtruum eſſe Sal quoddam cæleſte, ſive cæleſtis virtutis, cujus beneficio Philoſophi terrenum Corpus Metallicum duntaxat ſolvunt, ſolvendoque mox educitur Nobile Elixirium Philoſophorum. In crucibulo autem à principio ad finem uſque in Igne aperto perficitur operatio: Opus verò totum non diutius niſi quatriduo & inchoatur & planè conſummatur, in quod Opus totum non impenduntur impenſæ plures tribus florenis. Addebatque, quod neque Minerale ex Quo, neque Sal per Quod, magni ſit pretii. Regerenti autem mihi: Mi Domine, hoc eſt mirum, quippe quod repugnat variorum Scriptis Philoſophorum, conſcribentium, ad minimum eſſe huic Operi elaborando ſeptem aut novem menſes, reſpondebat ſolummodo ab Adeptis veris ſubintelliguntur Philoſophorum ſcripta vera. Ergo de Tempore nil certi tamen ſcribere voluerunt, imò nemo Artis amatorum ſine communicatione alicujus Adepti veri in æternum non inveniet Artem præparandi hoc Myſterium; cujus reſpectu ac ratione etiam ego à Te, Amice, peto, ut (quia Operis veri vidiſti Materiam) ne Te obliviſcaris & tua in Igne bona ne amittas inhians hujus Artis perſcrutationi; nunquam enim eam invenies. Cui dicebam: Mi Domine, quia quanquam ita ille Tibi, ut Tu mihi incognitus es, ignotus fuit, nihilominus tamen Tibi monſtravit viam inveniendi Operationem hujus Arcani, forſitan etiam Tu mihi aliquantillum de Secreto iſthoc, ſi velles notificare poſſes, ut ſuperatis rudimentis omnium difficillimis, inventis (quod dici ſolet) fortaſſis poſſem addere; unius quippe inventi occaſione aliud invenire non æque difficile eſt. Sed reſpondebat Artiſta: In hoc verò Opere res ſeſe ita habet. Niſi enim rem à capite

operis

operis ad calcem uſque ſciveris, nihil ejus ſcis. Sat quidem tibi dixi, tamen ignoras, quomodo Philoſophorum conficiatur atque iterum fragatur Sigillum Hermetis vitreum, in quo Sol, Metallicis ſuis radiis mirè coloratis ſplendorem emittat, & in quo ſpeculo ſeſe Narciſſi oculis Metalla adſpiciant tranſmutabilia, atque ex qualibus radiis Adepti ſuum colligant Ignem, cujus ope Metalla volatilia figantur in fixiſſima, ſive Aurum, ſive Argentum. Sed hac vice ſat eſt: quia (Deo volente) in craſtinum adhuc ſemel dabitur occaſio conveniendi, ut colloquamur de hac Materia Philoſophica, & prout dixi hora nonâ tuam adveniam domum, monſtraturus tibi projiciendi Modum: ſed valedictione pro nocte fauſta me ille Elias Artista ad lucem uſque hodiernam reliquit exſpectantem triſtiſſimum; imò Mercurius Philoſophorum cum ipſo in auras avolavit, quia de ipſo denuò ne verbum quidem fando inaudivi: tamen ille (quippe qui promiſerat, ſe ſequenti mane ſeu diluculo ad me reventurum fore) alium quendam hora ſemidecima ad me miſit virum incognitum, mihi ſignificantem, quod ille amicus, qui pridiana veſpera mihi pollicitus erat, ſe me fore reviſurum, propter negotia alia avocantia venire non potuiſſet, hora tamen tertia pomeridiana me fore ab ipſo reviſendum. Cæterum poſteaquam deſiderio vehementiſſimo ad horam ſemioctavam uſque nequicquam exſpectaram, incepi dubitare in rei veritate. Inſuper quoque uxor mea ad me venit in laudati viri arte valde curioſa indagatrix, vexans me ratione Artis Philoſophicæ in memorato viro ſevero ac probo ſitæ, dicendo: Agedum, attentemus, quæſo te, Operis veritatem ſecundum ea quæ dixit vir ille. Certè namque alioquin hanc ego noctem imminentem totam traducerem inſomnem. Cui autem reſpondebam: Præſtolemur quæſo uſque in craſtinum, num forſitan adhuc ſit tunc reverſurus. Interim verò, ut filius meus accenderet ignem, juſſi, cogitans: Ille ſanè vir alias in diſcurſibus ſuis tam divinus deprehenditur jam prima vice mendacii reus. Secunda verò vice dum experimentum capere volui ex materia furtiva ſub pollicis ungue retruſa, ſed fruſtra, quippe quoniam plumbum in Aurum non fuit tranſmutatum; tertia denique vice ille tam parvum materiæ fruſtulum dedit ad tingendam plumbi maſſam adeò magnam; ſane quam ille me in tranſennam induxit. Interea vero loci juſſi ceram afferri flavam, cui poſſem involvere materiam, quæſivi plumbum, abſciſſurus inde ℥ß ſeu drachmas 6. uxor mea involvit Lapidis materiam in ceram, & ſimul atque plumbum liquefactum fuerat, ipſa globulum injecit, qui globulus cum ſibilatione & flatuoſitate in crucibulo bene obturato ita perfecit operationem, ut intra horæ quadrantem tota plumbi maſſa in Aurum optimum fuerit tranſmutata. Certè ego tametſi vel Ovidii vixiſſem ſeculo rariorem non crediciſſem Artis Chymiæ Metamorphosin, quinimò ſi centum inſpectaſſem oculis Argi, vix admirabilius vidiſſem ullum Naturæ Opus. Nam hoc plumbum Lapide Sophorum mixtum atque in Igne liquefactum certè pulcherrimum nobis monſtravit colorem imo viridiſſimum; ac ſimulatque in poculum effuderā fuſorium, colorem acceperat ad inſtar ſanguinis, ſed poſteaquam refrixerat, optimi Auri colore ſplendeſcebat. Certe ego cum omnibus mihi adſtantibus efflictim conſternati, è veſtigio cum plumbo aurificato adhuc calente deproperando commeavimus ad Aurifabrum, qui illud poſt prævium examen dijudicavit eſſe Aurum omnium præſtabiliſſimum, quo melius in toto reperiri nequeat mundo, adpromittens, ſe vel pro ſingulis ejus unciis eſſe quinquaginta florenos perſoluturum.

Poſtridie ejus diei per Hagam noſtram univerſam fuit rumor de mira hac Tranſmutatione Metallica dilatus atque diſſipatus; unde & multi viri illuſtres Artiſque amatores ad me proviſerunt, nominatimque ex illis nominibus magnis ad me acceſſit Examinator Generalis Monetarum hujus Provinciæ Hollandiæ Dn. Porelius cum aliquot illuſtriſſimis viris aliis, obnixè rogantibus, ut ſibi communicarem ſaltem minutum Auri mei artificioſi fruſtulum ad explorandum illud per examina legitima, quibus propriæ curioſitatis gratia libentius gratificatus ſum atque unâ nos contulimus in ædes cujusdam Argentifabri admodum curioſi, cui nomen eſt Brechtelio; in cujus laboratorio illud fuit exploratum per illam probandi formam, quam Artifices periti *Quartam* nuncupant, quando ſcilicet tres aut quatuor partes Argenti liquefiunt in crucibulo cum una parte Auri, atque deinceps iſta mixtura frequentibus mallei ictibus redigitur in lamellas, quibus ſuperfunditur ſufficiens Aquæ Fortis quantitas, abs qua Aqua Forti diſſolvitur Argentum, Aurum verò inſtar nigri pulveris petit fundum; & poſtea depleatur Aqua Fortis, pulvis verò aureus in crucibulo viciſſim in Aurum conflatur.

Hoc autem opere peracto, cogitavimus ſub initium, dimidiam Auri partem avolaſſe, ſed reapſe contrà erat ac putavimus, quippe qui comperiebamus, quod aurum adhuc aliquantam Argenti partem inſuper in Aurum tranſmutaverat, videlicet drachmæ Auri duæ tranſmutaverant duos Argenti ſcrupulos præ Tincturæ abundantiâ in Aurum ſibi homogeneum ſeu ſimilare.

Quod quoniam addubitavimus, num forſitan Argentum fuiſſet minus probè ab Auro ſeparatum, continuò cum ſeptuplo Antimonii confecimus Mixturam, atque poſt Examen hoc in Antimonio amiſimus octo grana Auri; ſed quando iterum evaporare feci Antimonium, novem iterum grana Auri inveniebam, tamen coloris parum pallidi, ita ut in Proba Ignis optima nihilum hujus Auri amiſerimus: atque hoc probandi genus infallibile ter perfeci, atque inſpectantibus viris Nobiliſſimis Illuſtriſſimiſque comperi, quod quælibet Auri drachma ſibi pro augmento acquiſierat ſcrupulum Auri, Argentum verò eſt optimum & valdè flexibile: atque ita drachmæ quinque Auri adhuc ex Argento ſibi attraxerant ſcrupulos quinque, & (ut ſimul ac ſemel omnia reſidua complectar) totum pondus quantitatis laudati pulveris minimi tranſmutavit drachmas ſex & ſcrupulos duos Metalli vilioris in Aurum adeo fixum, ut vel intenſiſſimam quamque ignis torturam perſeveranter ſuſtinere valeat. Ecce! ita vobis hactenus Hiſtoriam commemoravi omnem ab ovis (quod dicitur) ad mala uſque. Aurum quidem ego habeo, Eliam verò Artistam, ubinam terrarum aut gentium ipſe impræſentiarum hoſpitetur, prorſus neſcio, utpote qui præter cætera mihi dixit, ſe fore hac æſtate ſolum natale verſurum, in Aſiam tranſmigraturum atque Terram Sanctam inviſurum. Rex cœli Optimus Maximuſque (ſub cujus divinarum alarum umbra ille hactenus delituit) comitantibus Angelis ſuis adminiſtratoriis prædeſtinatum ipſius iter ita fortunet, ut longævam vitam vivens, toti Chriſtianæ Reip. Talento ſuo ineſtimabili ſummopere ſuccurrat

& poſt

& poſt hanc vitam hæreditatem vitæ æternæ herciſcundam, glorioſe cernat, *Amen*.

CAPUT IV.

Vt igitur jam munus promiſſi conficiam, ex tempore ad Dialogum ſeu Colloquium inter Eliam Artistam *&* Medicum *me recipiam.*

ELIAS ARTISTA.

SAlve Domine Helveti! Me, niſi umbra tibi fuero moleſta, inceſſit libentia confabulandi aliquantiſper tecum, quippe qui inaudivi, te eſſe curioſum rerum naturalium indagatorem. Enimverò libellos tuos perlegi, & præter cæteros cumprimis totum Tractatulum agentem contra Dn. *Digbæi* Pulveris Sympathetici effectum, ubi gloriatur, ſe omnia indiſtanter ſanare velle vulnera. Certè ego illis, quæ in hoc Speculo Creaturis naturaliter implantato ſive ſympathetico, ſive antipathetico conſpiciuntur, incredibiliter delector. Quippe inexhauſtos divini Luminis ac Numinis Theſauros non minus abundanter quàm liberaliter nobis conceſſos optimè noſſe poſſumus ex Creaturis omnibus quæ vel ſub Cœlo æthereo naſcuntur, vel in Terræ ventre, vel in Maris utero ad finem eundem producuntur, ut ſuis ipſorum beneficiis potentialiter inſitis ſalutem corpori hominum mortali reſtituant.

MEDICUS.

O Domine! Talis inviſentis novi hoſpitis præſentia mihi nunquam moleſta erit umbra, ſed potius amicorum gratiſſimus. Nam Philoſophica de Naturæ Secretis confabulatio eſt unica animi mei recreatio, necnon tale conveniens nutrimentum ſalutiferum, quale nemo hominum prius unquam guſtare dignè poteſt, quàm ad illud convivii ritè diſpoſitus fuerit. Intra quæſo, amice, in cameram.

ARTISTA ELIAS.

Itane, Domine! Hîc totam, ut mihi videtur, habes Vulcaniam officinam, & fortaſſis hæc omnia Spagyricè atque exactè per Ignis torturam ex Minerali Regno prolicita ſunt: ſed in quem quæſo finem tot Medicamenta? Ego credo, quod Deus in Rerum natura naturaliter talia dat medicamina, qualium pauciſſimis multò citius tutiuſque redintegrare labefactatam proſtratamq; hominis ſanitatem poſſimus, niſi vel morbus ſit lethalis ex Naturę defectu, vel læſæ alicujus internæ partis nobilis detur putrefactio, vel tota humidi radicalis abſumptio, utpote in qualibus caſibus deſperatis nulla Galenica cura, aut Paracelſica tinctura medicari poteſt. At enim in morbis ordinariis non item, ubi tamen non rarò hominum pleriq; ante fatalem vitæ terminum (abſit Nemeſis dicto) ex almo prædulcis hujus Lucis Regno in terram mortuorum umbroſam tranſmigrare neceſſe habent, dum vel ſalutem corporis ſui negligunt, vel eandem fidei Medicorum remedii præſentiſſimi imperitorum committunt.

MEDICUS.

Quantum ex Dominationis Veſtræ Diſcurſu intelligo, ipſe, ni augurando fallor, vel eſt Medicus, vel Chymiæ peritus. Certè equidem, prout Dominus dixit, credo ego, in Rerum Natura dari alia medicamenta præſtabiliora, quemadmodum & aliorum Philoſophorum aſſeverant complures, dari aliquod, quamvis paucis cognitum, *Medicamentum Univerſale*, cujus beneficio poſſimus vitam ad metam fatalem uſque prolongare, morbos omnes alioquin incurabiles curare atque alia hujuſcemodi plura. Sed quotuſquiſque ſapientiſſimorum hujus Mundi omnium poteſt nobis monſtrare viam perveniendi ad tam nobilem fontem, unde tam mirificus ſuccus hauriatur medicamentoſus Medicum nobilitans? Nemo forſitan hominum.

ARTISTA ELIAS.

Medicus quidem ego non ſum, ſed ſaltem Orichalci fuſor, & à teneris ferè unguiculis meum in Pyrotechnia ingenium excolui atque ita internam Metallorum Naturam perveſtigavi. Quod quum jam meum ſit ſuperſedere quidem aſſiduitate elaborandi quicquam accurati per Vulcani artem, animus tamen meus ſe adhuc iſtiuſmodi oblectat laboribus atque curioſiſſimæ Artis Spagyricæ amatoribus, utpote qui pro certo credam ac habeam, quod Deus Opt. Max. noſtra ætate Filiis ſuis Spagyricis, Orando atque Phyſico-Chymicè Laborando gratis ſeu pro nihilo Myſteria Naturæ Metallica divendat.

MEDICUS.

Mi Amice, libens hoc conceſſerim, quod pro nihilo Deus Bonum laudatum perinde ut cætera Dona omnia ſuis divendat filiis; perrarò tamen inaudias, Ipſum Filiis ſuis pro nihilo vendidiſſe vel vendere hoc Nectaris vinum medicamentoſum. Quippe certo compertum habemus tantam Chymicorum turbam ſuperioribus vixiſſe ſeculis omnibus, qui, prout jactatur adagio, aquam cribro haurire contenderunt, dum hunc Lapidem Philoſophorum Univerſalem præparare præſumpſerunt. Taceo quod ex libris illorum, qui Adeptorum gloriâ triumphant, nemo unus poſſit addiſcere Modum præparandi, neque conſcire Primam eorundem Materiam, uſqueadeò ut inibi perſcrutans omnes ad imas montium radices, nunquam in ſumma eorundem juga conſcendat, ubi Ambroſia & Nectare Macroſophorum veſcatur.

Interea loci eſt boni Medici, ut ipſe, ſi quando iſtiuſmodi Elixirio Univerſali deficitur, non ſine perpetuo conſervandæ Conſcientiæ puræ ſeu ſalvæ ſtudio, morbis ægrorum fidei ſua commiſſorum adhibeat iſtiuſmodi curationes ſeu talia reſtaurandæ ſanitatis remedia, qualibus ratione effectus ineſſe certò comperit virtutem ſanandi.

Quocirca in deſperatiſſimis quibuſque morbis ego juxta cum pleriſque Practicis ſemper ſum talibus Medicamentis ſimpliciſſimis uſus, ut inde male habentes citò convaleſcant, ſeu in ſtatum ſanitatis priſtinum priſtinove meliorem reſtitui queant.

Enimverò varia atque diverſa Salium genera in glandulis & vaſis lymphaticis poſt putrefactionem hujus vel illius nutrimenti aſſumpti gignuntur, quæ poſtmodum in variis etiam effloreſcunt humoribus ad diverſos morbos ſive internos ſive externos. Experientia namque condocente, quot conſtitutiones ſeu complexiones corporum humanorum habentur, tot quoque morborum diverſitatibus eadem ſunt obnoxia, etſi ſit uniuſmodi atque idem morbus, prout nobis converſatio quotidiana comprobat in combibentibus Vinum, unde ſane quam diverſæ operationes manifeſtò ſe produnt.

Quippe Petrus, ſimul atque Vinum bibit, laborare infit animo iracundo, ne dicam, furibundo.

E contrario Paulus vinum combibens, imbibiſſe videtur animo timiditatem propemodum agninam.

Matthias verò cantat, & Lucas illachrymat.

Item

De Contagio Veneno Scorbutico, nempe Petri ſuccus radicalis in vaſis lymphaticis & in glandulis convertitur in Acidum oppilans corporis totius meatus & organa omnia: unde ſub cute enaſcuntur maculæ brachiorum pedumque cæruleæ diſcoloreſque; tempore peſtis vero extuberantia quaſi piperis grana.

Earundem autem

Pauli partium ſuccus mutatur in Amarum aperitivum: unde ſub cute ſuboriuntur maculæ brachiorum pedumque rubræ, punɕturis pulicum æmulæ, in peſte verò Anthraces.

Earundem verò

Matthiæ partium ſuccus convertitur in Subdulce facileque putrefaɕtu: unde ſub cute pullulaſcunt Tumores brachiorum pedumque aquoſi, prout ferè conſpicias in Hydropicis; in Peſtilentia verò peſtilentes Tumores.

Earundem autem

Lucæ partium ſuccus mutatur in Acre Salinum atque exſiccans; unde ſub cute proveniunt brachiorum pedumque præcipitationes fermenti ordinarii carnis, atque exſiccationes, ſicuti plerumque uſu venit in Atrophia, imò ſæpiſſimè in Atrophia vera: in peſte verò Bubones ardentiſſimi cum inſania ad mortem uſque proveniunt.

Ecce, Amice, nemo Medicorum quiſquam per unicum Univerſale Medicamentum medicari hujus Scorbutici ſive Peſtilentialis ſive Febrilis Veneni malum poteſt, ſed mediante quidem Particulari quodam à Deo nobis in Natura condonato remedio vegetabili aut minerali. Enimverò unicâ herba Scorbuticâ ſeu Cochleariâ vel Acetoſâ, aut Fumaria aut Beccabungia, imò etiam multò minus remedio quodam ex his ſpeciebus diverſis in unum conflato poſſum ſuccurrens allevare aut traɕtare Scorbuticos omnes; quippe quoniam inter Cochleariam & Acetoſam herbas datur Antipathia, ſicut inter Ignem & Aquam: atque ita eadem emicat Antipathia inter herbam Fumariæ & Beccabungiæ. Ergo

Petri Correɕtorium Scorbutici veneni tingentis Salini acidi fit cum herbæ Cochleariæ Sale volatili Amaro.

Pauli verò Correɕtorium Scorbutici veneni tingentis Salini amari, fit cum herbæ Acetoſæ fixo Sale acido.

Matthiæ autem Correɕtorium Scorbutici veneni ſalini tingentis ſubdulcis ac humeɕtantis fit adminiculante herbæ Fumariæ fixo ſulphure amaro exſiccante.

Lucæ verò ſcorbutici veneni tingentis Salini acris ac exſiccantis fit ſuccenturiante herbæ Beccabungiæ ſive rubræ braſſicæ Mercurio dulci humeɕtante, prout etiam ex harum herbarum ſignatura externa dijudicatu facile eſt de Interno remedio ſpecifico contra hos ſcorbuticos morbos diverſos. Certè, mi Amice, ſi hoc à prudente Medico obſervatum fuit, ille dubitat de Medicamine Univerſali.

ARTISTA ELIAS.

Omnia, quæ ſermocinatus es, facilè conceſſerim; Medicorum tamen pauciſſimi hac medendi Methodo utuntur: ſed interim impoſſibile non eſt, quo minus in Regno etiam Minerali ſummo detur Medicamentum Univerſale, cujus unius beneficio poſſimus patrare atque adminiſtrare omnia, quæ mihi à te de multijugibus enarrantur remediis ex Regno Vegetabilium infimo. Atqui Deus Opt. Max. ob rationes nonnullas momentoſas hoc magnificentiſſimum ſcientiæ ſupereminentis Chariſma Philoſophis promiſcuè omnibus non condonavit, ſed perpaucis duntaxat revelavit, uſqueadeò ut Adepti ad unum omnes uno ore confiteantur, Scientiam eſſe veram atque de illius veritate nullatenus dubitandum.

MEDICUS.

Domine, præter commemoratas in medium proferuntur etiamnum aliæ obſervationes adverſus Medicinæ Univerſalis operationem enixè pugnantes, partim ratione ætatis, ac virium hominis, partim ratione ſexus aliarumque circumſtantiarum, dum diſcernitur vel inter tenerum & robuſtum, ſive à natura ſive ab educatione, vel inter marem & fœminam, vel inter juvenem & virginem, vel inter principium, medium aut finem morborum; vel internoſcitur, utrum morbus ſit inveteratus, an verò nuperrimè ægrum invaſerit; vel deniq; utrum Fermentum in hoc morbo promoveatur, an verò in alio præcipitetur. Efferveſcentia fit vel in ſtomacho vel in inteſtinis. Profeɕtò de miro Medicinæ Univerſalis effeɕtu datur Turba Contradiɕtionum Magna. In ſuis quippe digitis plerique rationalium Medicorum carent perſpicillo Dn. Thomæ à Didymis.

ARTISTA ELIAS.

Sanè quam philoſophatus, Domine, es reɕte ac bene, imò Orthodoxè contra *Univerſale Medicamentum*, juxta illud notorium ac pervagatum: *Quot capita, tot ſenſus.* Quippe quemadmodum Muſica ſuaviſona non cujuſvis Midæ mulcet aures, neque eadem narrata Hiſtoria Hiſtoricis obleɕtamento eſt omnibus, neque linguis omnibus idem ex eodem cibi vinique guſtu ſapor gratus ſapitur ac capitur: Ita etiam mirè variant Imperitorum judicia de miro *Medicinæ* hujus *Univerſalis* effeɕtu in Corpora humana ac Metallica. Nam hujus Univerſalis Medicinæ, operandi Modus impenſe differt à Particulari Medicina, quæ nihilominus tamen quadantenus dici poteſt Univerſalis, velut herba *Cochlearia*, omnem curans ſcorbutum maculis inſignitum cæruleis; vel *Acetoſa*, omnem medicans ſcorbutum maculis notatum rubentibus; vel *Becabungia* ſanans ejuſmodi Atrophiam, vel *Fumaria* medens iſtiuſmodi Tumoribus, &c. idque cumprimis apud tales Medicos, apud quales iſta mihi antea narrata obſervatio eſt quantivis pretii. Præterea differentia exſtat maxima inter Univerſale Philoſophorum Medicamentum, utpote quo Spiritus recreentur vitales, & inter Particulare proletariæ curationis Medicamentum, quo corrigitur humorum venenum, quale contra naturam ebullit in hoc homine acidum, in illo amarum regnans; in uno prædominatur ſalſum, in altero verò acre. Atque niſi procul ulla procraſtinatione humores iſti corrupti ſtatim ex corpore expellantur per ordinaria Naturæ emunɕtoria ſive per alvum, ſive per veſicæ lotium, ſive per poros ſudaſcentes, ſive per oris ſputum, ſive per nares, certè corruptio unius evadet generatio alterius, puta morbi. Ex quavis namque ſcintilla, niſi in tempore eam exſtinxeris, incendium orietur maximum. Quinetiam ſi defeɕtus motus Spirituum vitalium datur, impoſſibile eſt, hoc fieri poſſe. Ergo Medico conſcientioſo id unicè curandum eſt, quomodo poſſit promovere Spirituum vitalium motum ad calorem naturalem digeſtibilem; idque cumprimis optimè ſecuriſſimeque præſtatur per operationem noſtri Medicamenti Univerſalis, à quo notabiliter recreari deprehenduntur. Nam ſimul atque hæc Medicina plus quam perfeɕta

modo

modo laudato ex ſede occupata malum morbificum exturbaverit, illico ſanitatem amiſſam viciſſim infundit, idque ſolum ex ipſa harmonia ſive ſympathia, quam Spiritus Vitales & hæc Medicina inter ſe mutuo habent. Quocirca ab Adeptis nominatur Naturæ Myſterium, & ſenectutis defenſivum adverſus morbos omnes. Quid? quod vel tempeſtate peſtilentiſſima graſſantibuſque paſſim morbis contagioſis pleniſſima ex homine faciat Salamandram citra ullam ſui læſionem ignitas iſtiuſmodi plagas cœli irati epidemicas perferentem ad ſupremum Vitæ exhalandæ Terminum uſque.

MEDICUS.

Quantum igitur ego, perdilecte Amice, intelligere valeo, iſthæc Medicina non facit ad humorum depravatorum emendationem, ſed potiſſimum conducit ad Spirituum vitalium recreationem. Cæteroquin apud Chymicos Practicos hoc traditur Secretum, quod per Artem Spagyricam poſſit commonſtrari, quomodo purum ſeparetur ab impuro, & quomodo per eandem immatura reddantur matura, & amara corrigantur in ſubacida, & ſubacida in dulcia, & acria in mitia, & mitia in acria, & acida in dulcia, & dulcia in acida. Quinetiam iſta laudatiſſima Philoſophorũ Medicina juxta captus mei rationem non poteſt prolongare vitam ultra Metam cœlitus præfixam, ſed duntaxat præſervare ab omnium venenorum effectu morborum alias mortiferorum, uſqueadeò ut verum ſit, quod, prout vulgo creditur, vitæ humanæ prolongatio dependeat tantummodo à ſolo Dei omnipotentis nutu ac manu. Miſſis autem iſtis, hæc mea etiamnum manet Quæſtio, Num quidnam ex hujus Medicinæ Univerſalis uſu convertatur natura hominis priſtina in novam, ita ut homo piger degeneret in hominem alacrem, & homo qui antea à natura melancholicus & triſtis fuerat, poſtea Jovialis, hilaris, gaudioque plenus evadat, conſimileſque alterationes, reformationes, permutationes ſeu viciſſitudines in natura hominis contingant.

ARTISTA.

Minime gentium, Domine. Poteſtas quippe tanta nulli unquam condonata Medicamento eſt, ut hominis naturam mutare valeat. Enimverò Vinum inebrians à diverſis ſumptum Individuis in ebrioſo naturam hominis non mutavit, ſed tantummodo provocavit, quod in ipſo naturaliter potentialiterque ineſt, atque in actum deduxit, quod quaſi mortuum in ipſo fuerat. Eodem ſe modo habet operatio Medicinæ Univerſalis, quippe quæ per Spirituum vitalium recreationem provocat ſanitatem ad tempus duntaxat in homine ſuppreſſam, utpote in quo antea naturaliter fuerat, perinde atq; Solis calor herbas aut flores non immutat, ſed eoſdem ſaltem provocat, atque ex propria ipſorum natura potentiali in actum ſaltem revocat. Melancholicæ namque temperaturæ homo in ſuas denſiores melancholicas reſuſcitatur, & verò homo Jovialis hilariſque in ſuis actionibus lætis recreatur, atque ita conſequenter: Præſervativumque in deſperatis morbis omnibus eſt præſentaneum ſeu optimum. Hinc præſagiens obventurum ſibi fore quippiam adverſi, mavult prævenire quàm præveniri. Quinimò ſi ulla daretur Vitæ prolongatio per Medicamentum quoddam Philoſophicum contra talem Dei Omnipotentis prædeſtinationem, certè profectò non Mercurius Trismegistus, neque Paracelsus, neque Raymundus Lullius, neque Comes Bernhardus, neque conſimiles illuſtres hujus Myſterii Magni poſſeſſores complures mortem mortalium reliquorum communem oppetiiſſent, ſed forſitan ſuam in hodiernum diem uſque vitam protraxiſſent. Ergo fanatici ac lymphatici foret hoc perſcribere, imo ſtolidiſſimi, idem credere ac ſentire de uno aliquo Medicamentorum in tota rerum natura.

MEDICUS.

Quæcunque, mi Amice, de Univerſalis Medicinæ operatione non minus regaliter quàm fundamentaliter dixiſti, lætus lubenſque conceſſerim quidem ego, ſed quandiu laboro ignorantiâ præparandi rectè illam, nihil ago niſi idem quod cymbam exiguo ludere cupiens lacu in Oceanum vaſtum, quippe qui certè ad illam inde ſine ullo fructu reddendam littôri compelletur. Et quàmvis enim de laudata illa Præparatione plerique Virorum illuſtrium nonnihil conſcripſerint, illud tamen tali quaſi cautionis umbroſæ carbaſo involverunt, ut Lectorum aſſiduorum pauciſſimis innotuerint veſtigia ipſorum latenter demonſtrata, quæ ſequenda tantiſper forent, dum pervenirent, quo pervellent. Quotuſquiſque etiam tot inſtructus eſt ſumptibus, quot poſſit ſibi coëmere codices illos omnes, in quibus ſparſim de iſtiuſmodi Hypotheſi ita tractatur, ut illis perlegendis maximam vitæ brevis partem inſumas, antequam inde ſufficientem tibi cognitionem manualemque operationem colligas. Maneamus igitur in noſtro Laboratorio, à Deo etiam benedicto, juxta illud: *Ora ac Labora; & Deus dat omni hora.*

ARTISTA ELIAS.

Satis rectè argumentaris, Domine; ex Philoſophorum namque ſcriptis rariſſimè addiſcitur hæc Ars Artium, ſed perbenè ac clarè ex manuductione alicujus Adepti intelligitur ſenſus ipſorum. Tranſeamus autem hinc ad Metallicum hujus nobiliſſimæ Tincturæ Effectum Tranſmutativum, de quo Participes ſeu Adepti conſcripſerunt libros multi multos, atque plerique ipſorum diſcipuli genuini in Igne multum laborantes ad finem Arcani ipſorum præoptatum albis, quod dicitur, avibus pervenerunt.

MEDICUS.

Animadverto, Dominationem Veſtram trahi voluptate tranſeundi à Medicinæ Uſu ad Tranſmutationem Metallorum infinitam. Cæterùm quamvis ego facilè credere poſſim Poſſibilitatem Artis, dari nimirum inter Adeptos Experimentum iſtiuſmodi Chymicum, prout etiam in ſuperioribus mentionem feci de illo Experimento, quando Dn. Doctor Kiflerus obſtetricante unius unciæ Auri Tincturâ in Aurum optimum tranſmutavit unciam unam ſemis Argenti; ut nihil inſuper dicam de Experimento Helmontii, neque Scoti in celeberrimis Civitatibus Coloniæ & Hanoviæ, neque de illuſtri ac pervagato illo Exemplo maximo, quod Pragæ coram Cæſare Ferdinando III. mediante unico Tincturæ grano libræ Mercurii tres ſunt in Aurum nobiliſſimum tranſmutatæ, uſque adeò ut ego non minus in neceſſitatem quàm in voluntatem credendi adducar, Artem eſſe Veram poſſe, etiamſi pleno nondum ſuffragio ſufficienter concipere queam, utpote qui poſſeſſorem ejus verum nunquam per vitam meam omnem his meis oculis vidi.

ARTISTA.

Mi Domine, Verum dixiſti, Artem tamen fore Artem, etiamſi tu credere abnueres; haud ſecus atque in Magnete videre eſt, quemadmodum ille per ſuam ſibi inſitam vim ſulphuream ex ferro

per contractum ſtatim magnetem facit, etiamſi credere tu nolis, latenter in ipſo tam miras ineſſe operationes, tamen veræ permanebunt: Ita etiam de Lapide Philoſophorum habeto, cui Intus ineſt, quicquid quærunt Sapientes; & quoniam caliginoſa ipſorum ſcripta à pauciſſimis inveſtigatorum intelligi & explanari poſſunt, votis erat omnibus optandum, manibuſque conandum, unam aliquam totius Artis Epitomen Laconicam ita confiteri, ut inde exiguo temporis ſpatio ac labore pauculo omnia combibi neceſſaria poſſint, quorum adminiculo tranſitus ad Autores reales detur facillimus. Quod quum jam in medium exempla protuleris nonnulla, ex quibus connitebaris petere confirmandam rei aſſeverare poſſibilitatem, jam ipſemet tibi ego commonſtrabo veram Secretorum Philoſophorum Materiam. Ellam! Proba.

MEDICUS.

Hæccine, mi Domine, imò hæc ipſa ſubſtantia ſulphureaque flavaque vitreaque eſt Materia Philoſophica? Numnam tutè es ipſemet ſcientiæ hujus poſſeſſor? Credo ſane quod me ludificaris. Quæſo Domine, dic mihi veritatem, Utrum res ſeſe ita habeat, necne?

ARTISTA ELIAS.

Imò, Dn. Doctor, Precioſiſſimum Mundi Theſaurum, jam in tuis habes manibus. Quia hic eſt Verus Lapis Philoſophorum, quo nemo alter habuit unquam meliorem, neque habebit alium: atque egomet elaboravi ipſe Compoſitionem ab initio ad finem uſque. Quod ſi tibi conclave adhuc eſt aliud, oſtendam tibi Metallum ab iſthoc Lapidis genere tranſmutatum in Aurum. Quorſum introductus, *Adſpice*, inquit, *has quinque Taleolas utpote beneficio ipſius Tincturæ Philoſophicæ ex Saturno ſeu Plumbo paratas, quas in perpetuam Magiſtri mei memoriam geſto.* Tibi verò, qui multa perlegiſti Adeptorum ſcripta, ex viſa hujus Lapidis ſubſtantia & natura ſat benè conſtare poterit notitia de Materia vera.

MEDICUS.

Quantum ex te inaudio, Magiſtrum habuiſti, à quo Artem potius condidiciſti quam proprio labore atque inventione acquiſiviſti. Verum enimverò tametſi ego jam iſtam ſubſtantiam, quam eſſe Tincturam Philoſophicam veram prædicas, conſpexerim juxta cum Taleolis his quinque aureis; relinquor tamen etiamnum ignarus ac dubius, utrum verum ſit nec ne. Quocirca maximopere à Te etiam atque etiam peto, ut mihi condonare velis tantillum illius Materiæ fruſtulum, quantillum ſufficiat ad tranſmutandum quatuor ſaltem grana Plumbi in Aurum, ut hoc pacto mihi ſcrupulum dubitationis omnem eximas atque me tantò certiorem de rei veritate reddas. Ecce! capeſſis fruſtulum complens magnitudinem unius ſaltem grani ſeu ſeminis cannabini, ut inde ſive in morbo aliquo deſperato, ſive in Metallica Tranſmutatione ſpecimen ſeu Proba exhiberi poſſit.

ARTISTA ELIAS.

Fateor quendam bonæ conditionis virum atque mihi prorſus incognitum monſtrando me perdocuiſſe 1. Poſſibilitatem Tranſmutationis 2. Præparandi quoque Modum: atque hæc eſt Ars iſta infallibilis, de qua tibi nullatenus eſt dubitandum. Ut autem tantillum fruſtuli, quantillum petis, tibi condonem, nullis mihi modis licitum eſt, etiamſi vel tot ducatos mihi redonare velles, quot tota hæc camera capere poſſet ab imo ad ſummum uſque, idque non propter æſtimationem materiæ, quippe quæ nullius eſt precii, ſed propter aliam quandam rationem momentoſam, cujus reſpectu ſi fieri poſſet, ut ignis igne exuri valeret, ego jam cum dicto totam hanc maſſam præ tuis oculis in flammas ejus edaces conjicerem. Quare interim à te peto, ut adeò avarus ſcientiæ tantæ captandæ eſſe nolis. Quia hic plus penes me tu vidiſti hodie, quàm multi Regum Principumque alibi ſpectare voluerunt, ſed nunquam conſpicere potuernnt. Cæterum meditor mecum de reditu ad te, interjecto trium ſeptimanarum curriculo, ubi tibi in arte Chymica Artes quaſdam pulcherrimas juxta atque Manuductiones monſtrabo. Quinetiam ſi tunc temporis conceſſum mihi fuerit ut tibi Tranſmutationem oſtendam, Curioſitati tuæ affatim ſatisfaciam. Interim valere ac ſalvere te jubens peto, ut tibi à tali labore magno arduoque caveas, ne famam pariter atque ſubſtantiam tuam in cineribus miſerè diſperdas ſimiliter aliquammultis avaris ejuſdem Artis ſummæ Inquiſitoribus.

MEDICUS.

Nunc quid faciam, mi Domine? Si fortaſſe Tibi ex Philoſophico tuo Juramento confirmato iſta potiuncula argenti in aqua pluvia diſſoluti licitum non ſit, ut dones mihi iſtud fruſtulum Tincturæ miræ, certè reſciſcas, quod, prout tu ſuſpicaris, ego ſum animo anxius enixèque avidus Scientiæ hujus prænobilis combibendæ, & credo, quod vel ipſe primus Mundi Patriarcha Adam olim ob comeſtum utriuſque Sophiæ malum ex Paradiſo exterminatus (ſi adhuc in vivis hac noſtra eſſet ætate) nullus intermiſſurus foret, quin denuò de hoc malo aureo ex Atlantis horto comedere pervellet.

Veſtra Dominatio inquit, *Hoc multos Principum non potuiſſe videre, quod ego vidi.* Vidi equidem ego Materiam, de qua tu tam rara prædicas, interim verò non conſpexi Effectum Tranſmutativum, niſi quod tuis fidem adhibeam verbis. Quod quum Dominatio veſtra me ſoletur, ſe quidem jam hinc profecturum, ſed interlapſo trium hebdomadum ſpatio ad me rediturum, ut mihi Artes Chymicas perpulchras juxta atque projectionem, ſi licitum fuerit, commonſtret; hujus bonæ ſpei fruitione ego hac vice acquieſcens, gratias interim tibi ago ampliſſimas pro tua mihi exhibita Amicitia maxima, ſingularique fidei præmonentis cura, ut in Labores Chymicos Famam fortunaſque meas omnes ne profundam atque dilapidem amiſſurus. Certè ego tantorum Arduorum nondum ullum feci unquam periculum, neque attentaturus ſum, niſi prius Dominatio Veſtra mihi gratis atque ex pura Amicitiæ benevolentia demonſtrare voluerit præparandi modum ac viam. Interim verò Veritatem Artis admiror, atque etiam ſpectatæ tuæ in me Amicitiæ ratione mihi gratulor, utpote qui hoc mihi detexiſti, Te Adeptum eſſe.

Quòd ſi vel Rex vel Princeps vel cæterorum Magnatum quiſquam conſcirent aut reſciſcerent, Te Artis hujus poſſeſſorem eſſe, atque proinde te (quod Deus prohibeat) raperent ad quæſtionem, & cruciarent te ſuis Tortoribus, numnam Artem eſſes aperturus?

ARTISTA.

Nemini unquam aliàs præterquam uni alicui ſeni probo ac juſto viro juxta ac tibi Lapidem Philoſophorum monſtravi, atque inſimul revelavi, me poſſeſſorem eſſe; ſed nemo hominum unquam imposterum tale quid videre atque audire debet. Quinimò etiamſi quis Regum vel Principum me (quod ſanè

ſanè Deum meum non facilè permiſſurum fore ſpero) eſſet in vincula conjecturus, ego tamen nequaquam, more circumforaneorum Medicorum ſeplaſiariorum, vagabundorum impoſtorum ſeu paupertinorum Alchimiſtarum, ipſis Artem prodere vel directe vel obliquè vellem, ſed quavis truculentiſſima fidicularum prunarumque vivarum torturâ excarnifari, excruciari atque enecari mallem.

MEDICUS.

Amice bone, danturne Autores, qui de hujus Artis veritate ſcribunt explanatius illis multis omnibus, qui tam obſcura de illa eructant verba, ut eadem vel ipſemet fortaſſe non intelligant, niſi commentarios annotationeſque evidentiorem adhibeant Paraphraſtarum; quemadmodum tu forſitan à poſteriore perlegiſti, atque proinde omnium optime calles, quales veri ſint Adepti.

ARTISTA.

Domine Doctor, libros quidem ego non lego, neque perlegi multos; multos tamen inter alios Autores non offendi curioſiorem Sendivogio, nominatim autem in libro qui inſcribitur *Coſmopolita*, Belgicè Borgerder Werelt. Nec non fratrem Basilium in ſuis XII. Clavibus. Quantum ad Sendivogium attinet, hunc Autorem utendum habebis, ſimul atque rediero, prout dixi: utpote in cujus verbis obſcuris deliteſcit veritas, perinde tanquam in Mineralibus Metalliciſque Corporibus externis, etiam noſtra Philoſophorum Tinctura eſt incluſa atque retruſa.

MEDICUS.

Gratiam tibi, Domine, habeo pro tanta amicitia maximam. Interea loci vel exſpectabo, quæcunque pollicitus es; & quod Dominatio veſtra de Tincturæ objectis ediſſeruit, facilè aſſentior, ac largior, utpote qui credo, quod miræ efficaceſque Metallorum Eſſentiæ occultantur ſub externis Corporum corticibus folliculiſque, quanquam perpaucos in Igne adeò exercitatos expertoſque comperio, ut ſecundum Artis dictamen enucleare nucem ſciant. Enimvero omne Externum robuſtumque cujuſpiam Animalis, Vegetabilis aut Mineralis Corpus eſt inſtar talis terreſtris Provinciæ, in qualem, prout *Iſaacus Hollandus* perſcripſit, Eſſentiæ præclaræ ſpiritualiter immigrent. Quocirca opus eſt, ut Artis filii ſciant qualiter Fermentum ſalinum quoddam idoneum Metallicæque naturæ gratum edomare, diſſolvere, ſeparare & concentrare poſſint non magneticam modo Virtutem tingendi Metallicam, ſed qualiter etiam more Philoſophico in ſuo homogeneo Aureo vel Argento eandem multiplicare valeant. Et videmus enim, quod Creaturarum Corpora omnium facile non ſolum deſtruuntur, ſed protinus etiam, ſimulatque Interea vivere deſinunt, in Orcum tenebraſque antiquas rapiuntur, in quibus latitabant: antequam in lucem per Dei Creatoris creationem producebantur. Quotuſquiſque autem hominum eſt nobis hanc in Regno Metallico Artem commonſtraturus?

ARTISTA

Recte dixiſti, & optime judicaviſti de naturali rerum deſtructione; atque ſi Deo miſericordiſſimo viſum placitumque fuerit, ipſe ad Te, perinde atque mihi gratioſe facere dignatus eſt, vel tua ſperantis opinione citius non neminem Adeptorum ablegare poterit, qui Tibi monſtret Philoſophicum Modum deſtruendi Metalla atque colligendi Animas ipſorum Internas. Interim vero invoca Deum Opt. Max. cujus pervigilis oculis te commendo, identidem apertis ſuper filios ſuos ſibi per Chriſtum Jeſum regeneratos. Iterum vale, atque ſic habe, me tibi fore Amicum permanſurum. Me namque oportet rurſus proficiſci hinc, ſed ſpero, me te eſſe brevi in florente ſanitatis ſtatu reviſurum.

Ita novus ille mihi valedixit atque abiit Amicus, Amicum ſuum relinquens me triſtiſſimum per tempus trium ſeptimanarum, quibus exſpirantibus ille, prout condixerat, rediit atque Tincturam mihi dedit quemadmodum ex tota Hiſtoria jam ſupra vobis ad perlegendum enarrata ac præſcripta cognoſcere potuiſtis. Poſteaquam ille Homo Dei Philoſophicus viciſſim à me abierat, ego eundem nunquam amplius revidi & ne verbum quidem de eo ullum ex aliquo vel pegaſariorum vel tabellariorum vel intimorum audire potui.

Verum enimvero ipſe apud me pro ſtimulis reliquit acrem ſui memoriam alta mente repoſitam pariter atque opinionem Paracelsi aſſeverantis, quod per Metalla ex Metallis atque cum Metallis emundatis, Spiritualibus & ab ipſamet fæce antea depuratis fiant Metalla ac Aurum Argentumque Philoſophorum vivum, tam ad Corpora humana quàm Metalla. Quocirca ſi hoſpes ille paucæ converſationis amicus mihi exactè monſtraſſet Modum præparandi hoc cœleſte Sal Spirituale, per quod & cum quo ex corporeis terreſtribuſque ſubſtantiis poſſim quaſi in eorum Matrice colligere Spirituales Solis aut Lunæ radios, certè ille de ſuo mihi lumine lumen tantum accendiſſet, ut videre & callere potuiſſem, quomodo Magneticè in aliis Metallis corporeis Animam eorum Internam ita per Sympathiam tranſmutare debuiſſem, ut ipſiuſmet ope corpus ejuſdem ſibi ſimile clarificâſſent ſeu transformâſſent vel in Aurum vel Argentum, ſecundum ſeminis rubri indolem in Corpus rubrum, aut ſeminis albi naturam in Corpus album. Nam dixit mihi Elias Artista, quod Sendivogii Chalybs ſit illa vera Mercurialis humiditas Metallica, qua adminiculante ſine omni corroſivo in Igno aperto crucibuloque Artifex auri poſſit fixos Solis aut Lunæ radios à ſuo Corpore ſeparare, atque deinceps volatiles Mercuriales reddere pro Tinctura Philoſophica ſicca, quemadmodum ipſe mihi monſtravit, atque nonnihil communicavit ad tranſmutandum Metalla. Enimverò hoc mecum omnes dictâ Chymiæ experientiâ imbuti aſſeverare atque confirmare neceſſe habent, quod Pirotechnia eſt matrix ac nutrix variarum nobilium ſcientiarum artiumque. Illi quippe ex coloribus de Metallorum Chao in Igne facilè dijudicant, quale ipſi inſit Corpus Metallicum. Ita enim in ſingulos dies adhuc in terræ gremio procreantur Metalla, lapideſque pellucidi ex proprio nobili ſemine vaporoſo, ſemine Spirituali tingente Sulphureo, in ſuis diverſis matricibus ſalinis. Nam Sulphur commune ſive Metalli alicujus puri vel impuri, adhuc cum ſuo corpore conjunctum, cum ſale petræ duntaxat mixtum inter ardentem ignis fervorem facile in duriſſimam fixiſſimamque mutatur terram. Terra verò hæc deinceps viciſſim ex aëre facile in aquam limpidiſſimam mutatur, & hæc Aqua poſtmodum fortiore igne ſecūdum admiſti Sulphuris Metallici puri aut impuri naturam, convertitur in vitrum, coloribus variis perbellè tinctum. Ad eundum ferè modum ex ovi albumine progignitur pullus per calorem naturalem. Ita etiam ex vinculo vitæ ſeminali alicujus Metalli conſit novum idemque nobilius Metallum, per calorem ignis Salini naturæ convenientem; tametſi pauci Chymicorum rectè ac perfectè ſciant, quomodo Internæ

Metallorum vires ſemper moventes magneticæ ſecundum ſuam ipſorum vel harmoniam vel diſcrepantiam dicantur; quare hoc Metallum cum Metallo altero Sympathiam vel Antipathiam habeat adeò ſingularem, veluti videamus in Magnete cum Ferro, in Mercurio cum Auro, in Argento cum Cupro Sympathiam impenſe ſingularem; contra verò notabilis offendatur Antipathia in plumbo contra ſtannum, in ferro contra aurum; in Antimonio contra Argentum, in plumbo contra Mercurium, & conſimiles aliæ occurrunt in Regno Animali ac Vegetabili Annotationes ſexcentæ Sympatheticæ & Antipatheticæ, prout legas ac relegas in variis Autoribus, qui perſcripſerunt de iſtiuſmodi Curioſitatibus, ex quarum accurata abſolutaque cognitione creantur atque æſtimantur veri Philoſophi atque Naturæ Magiſtri.

Hucuſq; quod egomet ipſe vidi & feci, id deſcripſi, excudendum curavi atque vobis, Candidi Lectores, ex mera liberalitate gratis communicavi juxta illud Senecæ: *In hoc ſcire aliquid deſidero, ut alios doceam. Si cum hac Exceptione detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, abjiciam.* Quicunque verò de vera Veritate rei dubitat, tantummodo in Jeſum ſuum crucifixum Fide viva credat, nova in Ipſo creatura per viam Regenerationis ſtrictam fiat, in Eodem anchoram Spei ſuæ omnem figat & φιλανθρωπίαν in quoſvis proximos pariter atque potiſſimum opera miſericordiæ philadelphicæ pia in egena Chriſtianæ Religionis membra ritè exerceat, uſquedum poſt curriculum vitæ omne juſte ſanctéque conſummatum hora ſua fatali ac emortuali hinc per undabundum Mundi hujus tempeſtuoſi ac ſcopuloſi Oceanum in tutum tranquillumque æterni Sabbatiſmi beatiſſimi portum ſalvus enaviget atque novum cum Philoſophis cœleſtis Hieroſolymæ triumphantibus Canticum cantet. Participatum ab eo qui

Veſtrum ſum Omnium

Fideliſſimus addictiſſimuſque

JOHANNES FRIDERICUS HELVETIUS, Medicinæ Doctor & Practicus Hagæ Comitis.

FINIS.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De IURE ARTIS ALCHEMIÆ, *hoc eſt, Variorum* AUTHORUM *& præſertim Iuriſconſultorum Iudicia & Reſponſa ad Quæſtionem*, An Alchemia ſit Ars legitima? *colligente* IOH. CHRYSIPPO FANIANO.

Ex Sybilla.

Ἐννέα γράμματ' ἔχω τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται: δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπά. ϗ εἰσιν ἄφωνα τὰ πέντε,
Τοῦ παντὸς δ' ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς, ὀκτὼ
Καὶ τρὶς τρεῖς δεκάδες σὺν τ' ἑπτὰ γνοὺς δὲ τίς εἰμι;
Οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τῆς παρ' ἐμοὶ σοφίης.

Interpretatio ex Cardani LIB. *de varietate rerum.* X. CAP. LII.

CUM in hos ſermones incidiſſem probari hanc artem illuſtris Emarus Ranconettus præſes Lutetianus demonſtravit carmine Sibillino: adeoque ad amuſſim, ut cum ambigua ſoleant eſſe talium reſponſa, hac in cauſa clariora ſolis luce ænigmatis verba fuiſſe videantur. Itaque quæ ille doctus vir miro expreſſit artificio, prout ab illo accepi, dum Lutetiæ eſſem, ſubjungam. Ea autem ſunt ἐννέα γραμματ' ἔχω, &c. ut ſupr. Dicit igitur eſſe nomen novem conſtans literis, quod quatuor continet ſyllabas, quarum tres primæ duas tantum continent literas, reliquæ reliquas, ſcil tres. In hoc nomine ἀρσενικόν, videntur omnia pulchre congruere: nam quatuor conſtat ſyllabis ἀρ, σε, νι, κὸν: quarum primæ tres, duas ſingulæ continent literas: quarta & ultima, tres: ita ut ſint in univerſum novem elementa. Atque hæc omnino clariſſima ſunt experientia, quæ manifeſtè Græce produntur. Subjiciit deinde, quod ex his quinque ſunt mutæ, ut intelligamus quatuor tantum eſſe vocales α ε ι ο: reliquas quinque appellavit mutas, id eſt, non vocales, quæ ſunt ρ σ ν κ ν. Inde addit, quod numerus, qui literis his ſignificatur mutis eſt ἑκατοντάδες δὶς ὀκτὼ καὶ τρεῖς δεκάδες, id eſt, bis centum & octies atque ter tribus decadibus continetur: quod eſt novies atque octies decem, hoc eſt centum ſeptuaginta, ut totus numerus ſit CCCLXX. is autem ſignificatur quinque literis mutis, ſi eam quæ replicatur, id eſt, ν ſemel tantum ſumpſeris. Nam aſſumptis ρ σ ν κ, tantundem conficitur; apud Græcos ρ, ſignificat C. σ, CC. ν, L. κ, XX. collecta faciunt CCCLXX. Inde ſubjungit σὺν τ' ἑπτὰ, quod eſt, τ, CCC ſignificans, & ἑπτὰ ſeptem, ſcilicet decades, nam refertur ad ſuperiora. Solum videtur elocutionis congrua ratio tribus modis repugnare δὶς ἑκατοντάδες, & ἑπτὰ δεκάδες & σὺν pro cum. Abjicit autem, ν alterum: cum hoc Sibylla haud dicat, & pro χ ſeu γ. legit, τ. Nam codex habet σὺν χ' ἑπτὰ, quod eſt, cum ſeptem ſcilicet additis: dixit: quod facile verum eſſe poteſt inter χ & τ parum intereſſe, quoad formam. Tandem concludit qui hoc noverit, non erit ſuæ ſapientiæ expers. In quo & illud mirum videri poſſet, quod tam procul vates abſcedat à propoſito. Sed hæc & majora longe ſunt vatum privilegia, & maxime lymphaticarum & fanaticarum. Accedit illud quod res ipſa verbis, & nominis expoſitioni congruit

congruit, ut alias docuimus: nam & arſenico æs in argenti ſimilitudinem tranſit, & in auripigmento aurum continetur. Si non hoc, aliud quippiam Sibylla indicare poterit valde utile. Utcunque ſit omnino vel admirabilis eſt interpretatio vel inventio: Saltem ut non indigna eſſet libris de ſubtilitate ſi illi jam non perfecti eſſent. Sic igitur in arſenico fundamentum alicujus præſentis utilitatis atque initium operis, ſicut in calchanto initium tranſmutationis ferri in æs, nam & confeſtim color immutatur.

Ex Thoma Aquinate in lib. Ariſtot. meteor 3. ad finem.

Metallorum propinqua materia ſunt ſulphur & argẽtum vivum ſicut Alchemiſtæ dicunt: ita quod in locis lapidoſis terræ, per virtutem mineralem generantur diverſa metalla, ſecundum diverſam commixtionem eorum: unde etiam ipſi Alchemiſtæ per veram arte m Alchemiæ, ſed tamen difficilem propter occultas operationes virtutis cœleſtis, quæ mineralis dicitur, quæ ex eo quod ſunt occultæ, à nobis imitari poſſunt per prædicta principia, vel per principiata ab ipſis, faciunt aliquando veram generationem metallorum.

Ex eodem in 2. 2. q. 77. art. 2.

Si autem per Alchemiam fieret aurum, non eſſet illicitum pro vero vendere, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus cauſis, ad producendum veros & naturales effectus: ſicut Auguſt. dicit in lib. 3. de Trinit. cap. 8. de his quæ arte dæmonum fiunt.

Ex eodem in 2. 2. q. 96. art. 2.

Quod ſimpliciter adhibeantur res naturales ad aliquos effectus producendos, ad quos putantur naturalem habere virtutem, non eſt ſuperſtitioſum vel illicitum iis rebus vel effectis uti.

Ex Suida, in dictione χημεία.

Chemia eſt auri & argenti confectio; cujus libros Diocletianus conquiſitos cremavit, propterea quod Ægyptii res novas adverſus illum moliti fuerant, quos duriter atque hoſtiliter tractavit: eodemque tempore libros de Chemia auri & argenti ab antiquis ſcriptos conquiſivit, atque incendit: ne deinceps Ægyptii arte illa divitias compararent, neu pecuniarum abundantia confiſi deinceps adverſus Romanos rebellarent.

Ex eodem in dictione δέρας.

Vellus aureum quod Jaſon per mare Ponticum cum Argonautis in Colchidem trajiciens accepit, & Medeam Æetæ regis filiam. Hoc autem non ut poetice dicitur, ſed liber erat in pellibus conſcriptus, continens, quomodo per Chemiam aurum conficeretur. Veriſimile eſt igitur illos per id tempus vellus aureum nominaſſe propter fruſtum & emolumentum, quod ex eo libro percipi poterat.

Ex Plinio lib. 34. cap. 4.

Aurum faciendi eſt etiam una ratio ex auripigmento: invitaveratque ſpes Cajum Principem aviddiſſimum auri: quamobrem juſſit excoqui magnum pondus: & planè fecit aurum excellens: ſed ita parvi ponderis, ut detrimentum ſentiret, illud propter avaritiam expertus; quamquam auripigmenti libræ XIIII. permutarentur: nec poſtea tentatum ab ullo eſt.

Ex Cardano lib. ſubtil. 6.

Quod tamen permutari metalla poſſint, multis viſum eſt, ob experimentum æris jam ſuperius adductum. Videntur etiam permutare colorem, & pondus ad ignem, quare & ſubſtantiam veriſimile eſt poſſe permutare. Creditum eſt etiam quoſdam id feciſſe, ut apud illuſtriſſimum Venetorum Principem paucis ante annis aſſiſtentibus ſapientibus civitatis à quodam Tarviſano pharmacopola, cujus rei adhuc manent veſtigia. Cumq; herbarum ſpecies quædam invicem viciſſim permutentur, haud mirum videri debet metalla permutari poſſe. Verum hon ita ſe res habet, nam aut nulla aut omnia poſſunt invicem permutari. Ferrum enim & æs, cum ambo pondere & tenuitate ſimilia exiſtant, nullumque eorum ignibus reſiſtat, ſi colorem mutent & duritiem ex altero in alterum poſſunt traduci, aut verè aut ſaltem abſque manifeſto diſcrimine: reliquorum metallorum nullum in aurum & argentum mutari poteſt, ſolum illud dubium eſt, an argentum in aurum poſſit mutari? quod fieri poſſe exiſtimo: nam argento ut aurum fiat deſunt denſitas, ob quam ponderoſius fieri oportet, & color: ut hæc metallo addi poſſunt, ſi denſius reddatur argentum pinguedo abolebitur, & ignibus melius reſiſtet, atque, ut dixi pondus acquiret.

Et paulo poſt.

Quod videtur aſſecutus pharmacopola ille Tarviſinus, qui coram Principe & ſapientibus Reip. Venetæ, argentum vivum in aurum commutavit.

IURISCONSULTORUM ET SUMMORUM *in V.I.D. Reſponſa & Conſilia, ad quæſtionem*

An Alchemia ſit ars legitima?

Ex Oldrado conſil. 74. de ſortileg. num. 1.

AN Alchemiſta peccet, vel ſit ars prohibita? Et videtur quod ſic. Et quod ars Alchemia ſit prohibita, quia dicit text. *26. q. 1. c. epiſc.* & quod quiſquis credit poſſe fieri aliquam creaturam aut in melius mutari aut transferri in aliam ſpeciem, aut in aliam ſimilitudinem, niſi ab ipſo creatore, infidelis eſt & pagano deterior. Præterea iſti Alchemiſtæ ſunt multa diſcentes, & ad veritatem ſcientiæ nunquam pervenientes 25 *q. 5. nec mirum.* Et ſic dant occaſionem multis deceptionibus. Nec eſt ſcientia quæ ducat ad pietatem, ut conſuevit dici in aſtrologia *ar. 27. diſt. ſi quis.* & no. Inn. *Ex. de Sorti. c. qui.* Non enim poſſet fieri ſine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita *C. de Auri pub. perſe. l. 1. lib. x.* In contrarium videtur, quod iſti qui è ſtanno vel plumbo vel alio vili metallo producunt aurum vel argentum dum tamen hoc non faciant per artem magicam vel aliam legibus odioſam: ut dicit lex *C. de theſaur. l. 1. lib. x.* non ſunt reprehendendi, ſed potius laudandi. Iſti ſunt metallarii, qui labore proprio ſibi & Reipub. commoda comparant. *C. de metall. l. 1. lib. x1.* & jura propter publicam utilitatem, quæ ex eorum officio videtur reſultare, favent eis. Nam poſſunt invito Domino ingredi fundum alienum ad metallum inquirendum. *C. de metall. l. 2 & l. quoſdam.* Et ibi no. quod alias non liceret, *de acquir. rer. dom.* nec ipſi dicunt unam ſpeciem mutari in alteram (ut eis imponitur) quia hoc non eſt poſſibile. Sed dicunt quod ex una ſpecie metalli (ſcilicet ſtanno) poteſt alia ſpecies metalli (ſcilicet aurum) produci. Nec hoc eſt inconveniens. Nam & videmus quod quandoque ex re mortua producitur viva: ut videmus in vermibus ex quibus producitur ſericum, & aliis pluribus. Et ex herba producitur vitrum: Multo magis ex metallis, in quibus eſt major convenientia & ſimilitudo. Nam (ut ipſi tradunt. & habetur in libro de pro-

de proprietatibus rerum in *C. de Alchemia*) omnia metalla procedunt ex eodem principio ſcil. ex ſulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, in una minera fit ſtannum, in alia aurum, & ſic de aliis. Cum ergo ars imitetur naturam ut *ff. de adopt. l. ſi adoptio*, non videntur iſti Alchimiſtæ peccare, ſi per virtutem iſtam, quæ eſt in herbis, vel lapidibus, vel elementis volunt de ſtanno facere argentum. Nam cum ſint quaſi ex eodem principio & ſimilia, in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus *Inſt. quib. mod. toll. oblig.* §. 1. Multæ enim ſunt virtutes inſitæ herbis & lapidibus 16. *q. ſi. c. ſi.* Inſunt enim (ut dicit B. Auguſtinus) rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ ſeminariæ rationes, quibus cum data fuerit oportunitas temporalis & cauſalis prorumpunt in ſpecies debitas, ſuis modis & finibus 26. *q.* 5. *nec mirum. circa fin.* Si ergo ipſi hoc attribuunt Deo non videntur peccare. Præterea video, quod non eſt magna pœna in eo qui dat, ſive obligat æs pro auro, etiam ſcienter. *ff. de pig. act. l.* 1. *& de crim. ſtellion. l.* 3.

Ex Panormit. ſuper c. ex tuarum de ſortileg. extr.

Sed juxta prædicta poteſt quæri de alia quæſtione, quam facit & ponit Oldrad. *conſ.* 69. numquid Alchemia ſit prohibita & numquid eam exercentes peccent? Et videbitur quod ſic. Quia una ſpecies convertitur ſeu tranſmutatur in aliam, cum plumbum efficiatur argentum, vel æs aurum, &c. Sed citra Deum nemo poteſt unam ſpeciem in aliam tranſmutare: *ut* 26. *q.* 5. *in* §. *quiſquis ergo.* Oldrad. tamen concludit oppoſitum: quin imò una ſpecies non mutatur in aliam diverſam, cum omnia metalla procedant ex eodem fonte, videlicet ex ſulphure & argento vivo. Sed ubi eſt melior influentia aſtrorum, & cum herbis & lapidibus (quibus inſunt multæ virtutes) poteſt naturaliter una ſpecies metalli converti in aliam ſpeciem magis pretioſam: quod eſt notandum.

Ex Johan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de crim. falſi.

De Alchemiſtis dubitari ſolet, an incidant in pœnam falſi: quidam eis adaptant verba Pauli 1. *Tim.* 4. *in prin. qua vide* 26. *q.* 5. nec mirum, ibi, & juxta Pauli ſententiam &c. ſimiliter multis deceptionibus dant cauſam: nec eſt ſcientia pietatis 37. *diſt. ſi quis.* dicitur etiam illam artem, ubi ad aurum tenditur, non fieri ſine auri decoctione, quod eſt lege prohibitum: *C. de aur. pub. perfec. l.* 1. *lib.* 11. In contrarium qui ex magiſterio artis, ſine arte magica, vel alia legibus prohibitis *C. de theſaur. l. unica. lib.* 10. de vili metallo facit pretioſum, commendandus eſt, quia in hoc auget rempub. *C. de metal. l.* 1. *lib.* 11. & iſti metallarii privilegiati ſunt, contra prælleg. *l. un. de theſ. & ff. de acq. rer. dom. l.* 3. ut ingredi poſſint alienum fundum eo invito, & *eod. tit. de metal. l.* 3. nec mutant unam ſpeciem in aliam diverſam, ſed unam metalli ſpeciem faciunt meliorem, ut de ſtanno vel ære argentum vel aurum: nec mirum cum videamus ex vermibus produci ſericum, ex herba vitrum, ut habetur in *lib. de prop. rerum* ubi de Alchemiſta: quia omnia metalla proceduut ex ſulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum major eſt influentia in uno loco quam in alio, ex quo evenit, quod uno loco vel minera, fit ſtannum, alio argentum, alio aurum. Cum igitur ars imitetur naturam *ff. de adopt. l. adopt.* non videntur Alchem peccare, ſi per virtutem herbarum, lapidum, vel aliorum elementorum meliorant metallum in metallum pretioſius, cum ambo ejuſdem ſpeciei & principii fuerint. Facit *Inſtit. quib. mo. tol. obl. poſt. princ.* conſentaneum eſt verbis tolli quod verbis inductum eſt. Aug. dicit *in lib. de civit. Dei*, quod ſunt in rebus corporeis per omnia elementa quædam ſeminariæ rationes occultæ, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & cauſalis prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus. Habetur hoc ad litteram 26. *q. nec nec mirum, ante medium cap.* Item videmus quod non eſt grandis pœna illius qui etiam ſcienter dat æs pro auro, tenetur enim crimine ſtellionatus, cujus pœna eſt extraordinaria *ff. de pig. act. l.* 1. *in fin. ff. de crim. ſtellion. l.* 2. Plus noſtris diebus habuimus magiſtrum Arnaldum de Villanova in curia Rom. ſummum Medicum & Theologum, de quo ſcripſi de obſerv. jeju. conſilium, qui & magnus Alchemiſta virgulas auri quas faciebat, conſentiebat omni probationi ſubmitti.

Ex Andr. Iſernino, in Tit feud. Quæ ſunt regalia.

Quid de Alchemia & Alchemiſtis? dic quod ſi faciunt aurum ſophiſticatum non debere vendere pro puro, quia eſt falſitas. Nec liberatur ſophiſticatum ſolvendo *ff. de pig. act. l, eleganter* §. *qui reprobos. electum non eſt aurum. ff. de leg.* 1. *l.* 4. Si verò faceret verum aurum, non quod cuderet pecuniam Principis inde ſine juſſu Principis, hoc aurum eſſet facientis. Quia non eſt illicitum verum aurum pro vero vendere. Nil enim prohibet artem uti aliquib. naturalibus cauſis ad producendum veros & naturales effectus, ſicut dicit B. Aug. *de Trinit.* de his quæ arte dæmonum fiunt. h. d. Thomas 2. 2. *q.* 79. de his quæ fiunt circa voluntariam permutationem *q.* 2. *quid de Alchemia adde.* utrum liceat facere Alchemiam? dic ſec. Oldra. *in conſil. ſuis*: quod ſic, dummodo non fiat per artem magicam, vel per aliam artem legib odioſam. Vide in *ſumma Angel. in verbo, Alchemia Bart. abhor.*

Ex Baldo Peruſino, in eundem Tit. feud. num 5.

Item monetæ: id eſt, auctoritas faciendi monetas publicas. And. de Iſer. quærit hic, de his qui faciunt Alchemiam: & dicit, quod ſi impenditur tantum pro tanto, & tale pro tali, ſine aliqua falſificatione formæ vel materiæ, non punitur Alchemiſta: quia eſt ars perſpicaci ingenio inventa, & tanquam à philoſopho. Super hoc etiam conſuluit D. Oldrad. *in conſil. ſuis*, & loquitur Jo. And. *in addit. ad Specul. in rubric. de crimine falſ.*

Ex D. Fabiano de Monte S. Sever. in Tract. de empt. & vend. quæſt. 5. *num.* 8.

Sed hic quæritur incidenter, an Alchemiſta, vel faciens Alchemiam, puniatur de falſo? Dicas quod non; quia eſt ars perſpicaci ingenio inventa, ubi expenditur tantum pro tanto, & tale pro tali ſine aliqua falſificatione formæ vel materiæ, ſecund. Andr. de Iſern. & Oldrad. *in conſiliis ſuis*, ut refert Bald. *in d. c. quæ ſint regal.* Idem etiam tenet Jo. Andr. *in addit.* Spec. *in tit. de crimin. falſ. in rub.* hoc inſuper firmavit Abb. Sicul. *in c.* 2. *de ſortileg.* ubi allegat. Oldrad. *in conſil.* 69. quod licet non poſſet una ſpecies in aliam commutari, niſi à Deo 26. *q.* 5. *c. epiſcopi*, tamen hic una non tranſmutatur in aliam cum omnia metalla procedunt ex eodem fontu & origine, ſcilicet ex ſulphure & argento vivo, ſed ubi eſt melior influentia aſtrorum, ibi producitur metallum pretioſius, unde per influentiam aſtrorum, & cum herbis & lapidibus pretioſis quibus inſunt multæ virtutes, poteſt una ſpecies metalli in aliam tranſmutari magis pretioſam, ſecundum eum. Sed adverte quia S. Thomas *ſecunda*

ſecunda

ſecunda q. 77. dicit. hoc verum quando ſciretur ars vera, & fieret verum aurum, quia nihil prohibet uti arte naturali: alias dicit hoc non eſſe tutum, ſi daretur aurum alchemicum pro vero, cum multæ proprietates inſint in vero quæ non ſunt in alchemico, ut lætificandi & multas infirmitates depellendi.

Ex Alberico de Roſate in Diction. in verbo Alchemia.

Alchemia an ſit licita? vid. infr. *Alchemia.* & vide infr. *emptio. §. 5. verſ. ex hoc patet.* An Alchemia ſit ars reprobata, & an Alchemiſta peccet? videtur quod ſic: quia ſi quis credit poſſe fieri aliquam creaturam, aut in melius transferri in aliam ſpeciem niſi ab ipſo Creatore, infidelis eſt & pagano deterior 26. *q.* 3. *cap. epiſcopi circa fin.* Item Alchemiſtæ multa diſcunt,&ad veritatem ſcientiæ nunquam perveniunt *ec.* 7. quia nec mirum circa medium, ex quo dant cauſam multis deceptionibus, nec eſt ſcientia quæ ducit ad impietatem, ut conſuevit dici de Aſtrologia *ar.* 37. *diſt. c. ſi quis* & no. per *Innoc. ext. de ſortileg. c.* 2. Alchemia enim non poteſt fieri ſine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita *C. de auri pub. perſecut. l.* 1. *lib.* 10. In contrarium quod qui è ſtanno vel plumbo, vel alio vili metallo producit aurum vel argent. dum tamen hoc non faciat per artem magicam, vel aliam legibus odioſam: ut dicit *l.* 1. *lib.* 10. *de theſaur.* non eſt reprehendendus: tales enim ſunt metallarii, qui labore proprio ſibi & Reip. commoda comparant. *C. de metal. l.* 1. *lib.* 11. & jura propter publicam utilitatem quæ ex eorum officio videtur reſultare, eis favent. Nam poſſunt invito domino ingredi fundum ad acquirendum metallum *l.* 2. *& l. quoſdam* & ibi no. quod alias non liceret; ut *ff. de acq. re dom. l.* 2. *& d. l.* 1. *de theſaur. lib.* 10. nec ipſi dicunt unam ſpeciem immutari in aliam, ut eis imputatur: quia hoc non eſt poſſibile, ſed dicunt quod ex una ſpecie metalli, poteſt alia ſpecies transferri, ut aurum vel argentum. Nec hoc eſt inconveniens, nam videmus aliquando ex re viva produci mortuam, ut in vermibus producentibus ſericum & ex herba producitur vitrum multò magis in metallis in quibus major eſt convenientia. Nam ipſi dicunt & notant in libro de proprietate rerum de Alchemia, omnia metalla procedunt ex eodem principio ſc. ex ſulphure & argento vivo, ſed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit ſtannum, in alia argentum, & in alia aurum: & ſic de aliis. Cum ergò ars imitetur naturam, ut *ff. de adopt. l. adoptio.* non videntur Alchimiſtæ peccare, ſi per virtutem herbarum, lapidum vel elementorum faciunt de ſtanno argentum: nam, cum ſint quaſi ex eodem principio & ſimilia in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus. *Inſt. quib. mod. toll. obl.* §. 7. multæ enim ſunt virtutes inſitæ herbis & lapidibus 16. *q. ult. c. fin.* Inſunt enim ut dicit Auguſtinus rebus corporeis per omnia elementa, quædam occultæ ſeminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis&cauſalis, prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus, *& vigeſima ſexta q.* 3. *nec mirum circa finem, & decima ſexta q. vult. circa fin.* ſi ego ipſi attribuunt Deo non videntur peccare. Et non eſt magna pœna ſi oppignoraſti æs pro auro etiam ſcienter, ut *ff. de pig. act. l.* 1. *& de crim. ſtell. l.* 2.

Idem Alber. in Dictio. in verb. emptio.

An venditio reddatur illicita & invalida propter defectum rei venditæ vel propter ejus bonitatem latentem dicit *Tho. in* 2. 2. *q.* 77. *art.* 2. circa rem quæ venditur triplex defectus conſiderari poteſt, unus ſecundum ſpeciem rei, ut ſi vendatur aurichalcum pro argento, aut vinum aqua mixtum ſicut purum: alius defectus eſt ſecundum quantitatem ponderis vel menſuræ, ut ſi quis ſcienter utatur pondere defectivo, vel menſura injuſta: tertius defectus eſt ex parte qualitatis, puta ſi animal infirmum vendatur quaſi ſanum. In his tribus caſibus ſi venditor ſcienter offenderit, fraudem committit & venditio eſt illicita, & tenetur ad reſtitutionem. Si verò ignoranter, non peccat, tamen cum ad ejus notitiam pervenit, tenetur compenſare damnum emptori. Et ex eo patet quod illicitum eſt vendere aurum vel argentum alchemicum pro vero, quia non eſt purum, ſicut eſt verum aurum, nec habet omninò eaſdem proprietates: ſicut eſt lætificandi: nec valet etiam contra certas infirmitates ſicut verum aurum. Si verò per Alchemiam fieret verum aurum, non eſſet illicitum vendere pro vero, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus cauſis ad producendos veros & naturales effectus, ſicut dicit Aug. *in lib. de Trinit.* De his quæ arte Dæmonum fiunt.

Ex Alberto Bruno in tractatu augmenti & diminut. monet. in 1. *præſuppoſitione num.* 13. *&* 14.

Juxta prædicta habemus advertere, quod in moneta ut ſit proba, tria principaliter conſiderantur, ſcil. materia, forma & æſtimatio ſeu valor, juxta *l.* 1. *conjuncta l fin. cum ibi notatis C. de ver. num. lib.* 11. Et not. per Baldum *in cap. quanto, de jurejurand.* Debet enim primò materia eſſe proba *d. l.* 1. *& l.* 1. §. 1. *ff. de contr. empt. & d. c. quanto.* Unde non liceret de Alchemia cudere monetam, quod eſt intelligendum de Sophiſtica, non de ea quæ reperitur eſſe verum aurum vel arg. quod eſſe poteſt juxta notat. per Joan. And. *in addit.* Specul. *in Rubr. de crimine falſi,* qui refert tacito auctore verba Oldra. cujus ſolet eſſe ſur. *in conſil.* 74. incipiente, *an Alchemiſta* Et latius Joan. Aud. *in c.* 2. *de ſortil.* Et Bald. & And. de Iſen. *in c.* 1. *in tit. quæ ſint. regal. in uſib. feud.* Et per S. Thomam *ſecund.* 2. *quæſt.* 92. unde concludunt Alchemiam eſſe veram ſcientiam & permiſſam. De quo aliquid per Albertum de Roſate *in Diction. in verbo de Alchemia.* Et dicit Joan. Andr. *ubi ſupra,* quod ſuo tempore fuit magiſter Arnaldus de Villanova, ſummus Medicus & Theologus, & magnus Alchemiſta, qui per illam artem faciebat virgulas aureas, quas conſentiebat omni probationi ſubmitti. Et fecit in illa ſcientia librum unum, qui mille homines depauperavit, aut quia non verum, aut quia non intelligitur. Et cum haberem quendam ſocium in legibus, multum inſudantem in illa arte volui videre unum mirabile experimentum ad effectum, ut plura ſcirem. Nam habuimus nobiſcum unum antiquum Alchemiſtam pauperrimum tamen. Et me preſente ille meus collega reduci fecit unam unciam argenti pretioſiſſimi ad inſtar auri in pondere, fuſione, cum malleatione ſalvo colore; quia non erat croceus, ſed mutatus, ad inſtar plumbei coloris. Et ille collega meus habebat modum dandi colorem ei croceum. Et illa materia patiebatur & ſuſtinebat aliqua experimenta, ſed non extremum experimentum, & admixta tantundem auri pretioſi videbatur aurum viginti characterum, & plus & minus: ſecundum quod illa materia erat melius diſpoſita. Et quidam magnus Prælatus, ac multi antiqui Alchemiæ mirati fuerunt de illo experimento. Et unus antiquus Alchemiſta, putans ſe divitem, putabat reducere illam materiam ad

veram ſpeciem auri: & non potuit: putavitque ipſam artem illuſoriam, maximè ex quo tot viri in quadraginta aut quinquaginta annis non viderant tam notabile experimentum, quod nihilominus erat ſophiſticum, ita ut aliud experimentum videre noluerim. Nec liceret inconſulto Principe materiam æream immiſcere in auro vel argento cudendo: *per l. quicunque nummos, ff. de falſ.* & notatur *in l. 2. C. quæ fal. monet.*

Ex Guidone Papa in ſingular. 388. §. *de his.*

De his qui faciunt Alchymiam utrum debeant puniri? Dic quod non. Dum tamen faciunt ſine aliqua falſitate materiæ vel formæ: quia eſt ars pro ingenio adinventa, tanquam à Philoſopho. Ita dicunt Andr. Iſern. & Bald. *in c.* 1. *quæ ſunt regal.* & refert Baldus Oldradum ſic conſuluiſſe in ſuis conſiliis.

Joh. de Platea in l. 1. *ca. ad R. C. de argent. pret. quod theſaur. infert. lib.* 10.

Quæro incidenter, dictum eſt ſupra de perſecutoribus & excoctoribus auri naturalis, quid de perſecutoribus auri artificialis, an Alchemiſtæ tale aurum licite perſequantur & ſolvi poſſit, an verò committant falſum, Jo. Andr. *in add. ſpec. in tit. de falſ.* commendat Alchemiſtas, qui ex magiſterio artis, ſine re magica vel alia lege prohibita. *l. unic. C. de Theſaur.* de vili metallo faciunt pretioſum, nec mutant unam ſpeciem in aliam diverſam, ſed unam metalli ſpeciem faciunt meliorem ut de ſtanno vel ære argentum vel aurum: procedunt enim omnia metalla ex ſulphure & argento vivo, ſed ex virtute Elementorum in uno loco fit ſtannum, in alio aurum, in alio argentum, & ſic de ſingulis. Cum igitur ars imitetur naturam. *l. adoptio ff. de adopt.* non peccant Alchemiſtæ, ſi per virtutem herbarum, lapidum, vel aliorum Elementorum, unum vile metallum in pretioſius reducunt, cum ambo fuerint ejuſdem ſpeciei & principii. Inſunt enim rebus corporeis per omnia elementa quædam ſeminariæ rationes occultæ, quibus cum data fuerit opportunitas temporis atque cauſalis prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus; dicit *lex.* 26. *q.* 5. *nec mirum.* Et de iſto Alchemiſta vide Andr. de Iſern. & Bald. *in tit. quæ ſint regal. col.* 10. Quia tamen talis operatio multis ſubjacet deceptionibus, ut *d. c. nec. mirum,* nec eſt ſcientia pietatis 37. *diſt. ſi quis Grammaticam*, conſulo ab ejus exercitio abſtinendum, quamvis magiſter Arnaldus de Villanova ſummus Medicus & Theologus, & magnus Alchemiſta faceret in curia Romana virgas aureas quas conſentiebat omni probationi ſubmitti. Hæc quidem operatio ſi in piam cauſam convertendam peragatur, Dei omnipotentis permiſſione perficitur, &c. nec mirum χθ. nec ideo quiſquam. & 37. *diſt.* legamus.

Sequitur contraria diſputatio Angeli in ſumma in verbo Alchemia.

Utrum liceat facere Alchemiam? Reſpondeo: Oldrad. in conſiliis ſuis tenet quod ſic, dummodo non faciant per artem magicam, vel per aliam legibus odioſam, ut dicit *l. unica. C. de Theſaur.* quia tales metallarii ſunt, qui labore proprio & ſibi & Reipublicæ commodo comparant. *C. de metall. l.* 1. & jura propter publicam utilitatem, quæ ex eorum officio videtur reſultare, favent eis. Nam poſſunt invito domino ingredi fundum ad metallum inquirendum *l.* 3. *& l. quoſdam* & ibi *not. C. de metall.* quod alias non licet *d. l. un. & ff. de acq. rer. domin. l.* 3. Ratio eſt, quia (ut dicitur in *lib. de proprietate rerum in v. de Alchem.*) omnia metalla procedunt ex eodem principio: ſcil. ex ſulphure & argento vivo, ſed ex virtute elementorum quæ habent majorem influentiam in uno loco, quàm in alio, in una minera fit ſtannum, in alia argentum. Cum ergò ars imitetur naturam: *ff. de adopt. l. adoptio.* non igitur eſt peccatum, ſi per virtutem quæ eſt in elementis aut herbis, Alchemiſtæ de ſtanno volunt facere argentum. Quia cum ſit in eodem principio, & in habentibus ſymbolum facilior ſit tranſitus. *Inſt. quib. mod. toll. obl.* §. 1. Cum multæ virtutes ſint inſitæ herbis & lapidibus 26. *q.* 5. *nec mirum. circa medium.* Sed his non obſtantibus, credo quod ſit illicita, ex multis reſpectibus, tum primo, quia nullus invenitur, qui habeat veram hujuſmodi artem, licet dicatur de multis: Sed falſum ex experientia, tum quia videmus, quod communiter ipſam facientes multa conſumunt, & à communiter accidentibus eſt ſtandum. Unde de ipſis dicitur 2. *ad Timoth.* 3. ſemper addiſcentes, & nunquam ad veritatis ſcientiam pervenientes: experientias multas faciunt, & nunquam ad perfectum attingitur, tempus vitamque conſumunt: nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, ſed ſolum apparentiam. Ideo ſimpliciter ſunt condemnandi Alchemiſtæ. Et hoc evidenter probatur, quia nemo in publico eam vult facere ut appareat quod malè agant, quia oderunt lucem. Et ſi aliquando aliquid veri faciunt, aut fit cum damno computatis expenſis, vel ex aliqua deceptione imponendo aurum verum, vel aliqua fallacia diabolica, quæ ut eos attendere faciat hujuſmodi, facit eis verum aurum ex appoſitione auri veri occultè aliquando. Cum ergo ſit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex conſumptione rerum, & quia (ut communiter) faciunt ex his monetam falſam. Ideò ſimpliciter ſunt condemnandi eam facientes.

Concluſio ex Hieronymo de Zanetinis, qua diſputationi & argumentis Angeli reſpondetur in c. 1. *Ex. de accuſat.*

An Alchemia ſit peccatum, & ars reprobata? Alber *in Dict. juris civ. in ver. Alchemia arguit* & Jo. And. *in addit. ſpec. in tit. de crim. falſi.* Jo. de Ana. *in cap.* 2. *de ſortileg.* & per de Anchar. *in c.* 1. *eod. tit.* Baldus *in c.* 1. *quæ ſunt regal.* & Tho. *Secunda ſecundæ q.* 77. *ar.* 2. & finaliter videntur tenere, quod non videntur peccare, ſi attribuunt Deo: quia non mutant unam ſpeciem in aliam (ut eis imponitur) quia hoc eſt impoſſibile: Sed dicunt quod ex una ſpecie metalli (ſcilicet ſtanno) poteſt alia ſpecies metalli ſcilicet aurum vel argentum produci. Nec hoc eſt inconveniens. Et videmus quandoque quod ex re mortua producitur viva in vermibus, ex quibus producitur ſericum. Nam omnia metalla procedunt ex eodem principio ſcil. ex ſulphure & argento vivo: ſed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit in ſtannum, in alia argentum, in alia aurum, & ideo eſt licita: dummodo non fiat per artem magicam vel aliam legibus odioſam *l.* 1. *C. de theſaur. lib.* 10. Sunt enim laudandi. Adde tamen ſummam Angelicam, *in ver. Alchemia.* quæ tenet, quod ars iſta ſit illicita ex multis reſpectibus: tum primo quia nullus invenitur qui habeat hujuſmodi veram artem, licet dicatur de multis, ſed falſum ex experientia: tum quia videmus, quod communiter ipſam facientes multa conſumunt, & à communiter accidentibus eſt ſtandum. Unde de ipſis dicitur illud ad *Tim. cap.* 3. *& d. c. nec mirum* 26. *q.* 5. ſemper addiſcentes & nunquam ad ſcien-

ad ſcientiam veritatis pervenientes. Experientias multas faciunt & nunquam ad perfectum attingunt, tempus vitamque conſumunt. Nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, ſed ſolum apparentiam. Et ideo ſimpliciter ſunt condemnandi Alchemiſtæ. Et hoc evidenter probatur: quia nemo eam in publico vult facere, ut appareat quod male agant: quia oderunt lucem & ſi aliquando verum faciant, aut fit cum damno computatis expenſis, vel aliqua deceptione, imponendo aurum verum, vel aliqua diabolica fallacia: quæ ut eos attendere faciat hujuſmodi, facit eis verum aurum, ex appoſitione veri auri occulte aliquando. Cum ego ſit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex conſumptione rerum, & quia ut communiter faciunt ex his monetam falſam, ideo ſimpliciter ſunt condemnandi eam facientes. Ego vero teneo communem opinionem: Artem iſtam eſſe licitam, quia rationes Summæ Angelicæ non concludunt artem ipſam eſſe illicitam, eo quia nullus habeat artem veram: quia hoc non eſt ex defectu artis, nec etiam aliæ rationes concludunt: ut de ſe patet. Et idem tenent Thom. & Alber. An autem lucrum ex Alchemia ſit licitum, & venditio reddatur injuſta, dicit Tho. *ubi ſup.* quod ſi per Alchemiam fit verum aurum, non eſt illicitum ipſum pro vero vendere: quia nil prohibet uti arte & aliquibus naturalibus ad producendos naturales effectus: aut non habet veram ſpeciem auri, & eſt injuſta venditio, poſtquam eſt aurum ſophiſticarum.

Thom. Arfoncini I. V. Doctoris de Iure Alchemiæ reſponſum.

Ad propoſitam quæſtionem breviter reſpondeo: ſi communis Doctorum opinio facit jus (ut inter omnes peritos conſtat) ſequitur ut Alchemia ſit licita. Verum eſt autem antecedens: quia Oldr. Bald. Jo. Andr. Pan. And. Iſern. Alber. de Roſat. Alb. Brun. Guid. Pap. & alii complures, tam civiliſtæ quam canoniſtæ illam comprobarunt. Unus ſolus contradicit Angelus, *in ſua ſumma angelica.* Sed præterquam quod unius Doctoris contra communem nulla eſt auctoritas, ut omnes ſciunt, certe fuit unus magnus canoniſta Hieron. de Zavetin. qui in *c. 1. de accuſat.* omnibus & ſingulis ſuis argumentis exactiſſime reſpondit. Hoc eſt fundamentum adamantinum ex auctoritate magnorum & clarorum Doctorum & Juriſconſultorum: ut omittam auctoritatem Thomæ de Aquino, qui duobus aut tribus locis Alchemiam apertiſſime comprobavit. Plinius *quoque lib.* 34. *c.* 4. ſcribit Caii Imp. temporibus fuiſſe Alchemiſtas. Neque ad rem pertinet quod dicit, illorum artificium non fuiſſe quæſtuoſum. Primum quia in quæſtione, an Alchemia ſit ars licita? non quæritur an ſit lucroſa aut fruſtuoſa, ſed tantum an jure divino vel humano prohibeatur. Deinde quia fieri poteſt ut illi artifices, de quibus loquitur, non ſatis periti fuerint cum alii peritiores eſſe potuerint, ut vulgo dicimus, inter artifices latam eſſe differentiam *l. inter artif. ff. de ſolut.* Mira ſunt præterea quæ Suidas de Alchemia & artificioſa auri confectione narrat: quod Ægyptii potuerunt alere bellum diuturnum contra tyrannum Diocletianum, freti arte ſua, id eſt, artificio.

Sed videamus alia quædam argumenta. Scribit enim Ariſt. *lib. Metaphyſ.* 2. *&* 4. quod ars naturam in quibuſdam imitatur, & quod multa naturalia confici & perfici arte poſſunt: & colchotar & calchantum exempli cauſa nominat dicens quod illa duo attramenta, non tantum naſcuntur in mineralibus, ſed etiam confici arte poſſunt. Tertium exemplum ponatur de ſale. Nam (ut ait Plinius *lib.* 31.) ſal aut fit aut gignitur. In Polonia eſt ſal minerale, in Gallia eſt factitium, & hujus eadem eſt proprietas natura, & efficacitas, quæ illius. Quartum eſt electrum, quod Plin. *lib.* 33. *c.* 4. *& multi alii* ſcribunt eſſe non tantum naturale, ſed etiam factitium. De quo factitio & artificiali textus loquuntur *in l.* 4. *ff. de legat. l.* 1. 7. §. *voluntas ff. de acq. rerum dom.* §. *duorum Inſtit. de rer. diviſ.* Quintum eſt argentum vivum, quod prædictus *Plinius lib.* 33. *c.* 1. dicit eſſe aliud nativum aliud factitium: & hoc ad alterius differentiam nominat hydrargyrum. Guilielmus Philander *in commentariis Vitruvii*, quatuor ejus genera numerat: duo nativa & duo fictitia: atque ibidem oſtendit & chalybem & ſandaracham & æruginem & calchantum & cinnabrium, alia naturalia gigni, alia hominum arte confici. Quæ cum ita ſint, non abſurde concludere poſſumus: Sicut ars in tam multis aliis naturam imitari poteſt, non eſſe inconveniens dicere, illam in auri & argenti operatione naturam imitari poſſe. Certe Cardanus *libro de ſubtilit.* 16. ſcribit, & multi dicunt ſibi hoc eſſe cognitum quod ex ferro poteſt fieri cuprum chalchanto adhibito, & Cardanus *eodem libro* teſtatur pharmacarium quendam Treviſanum, coram Illuſtriſſimo Principe Venetorum & ſapientibus Senatoribus argentum vivum in aurum convertiſſe. Verum eſt quod Julius Scaliger negat ſe id credere, ſed nititur argumento infirmo, videlicet quod ſi Veneti hoc vidiſſent, quia tanta ſunt avaritia (ut ipſe ſcribit) ut etiam cum Turca hoſte Chriſtiani nominis fœdus faciant, nunquam illum pharmacarium dimiſiſſent, ſed tormentis eum coegiſſent artem ſuam revelare, & forte eum in gabalo ſuſpendiſſent. Sed veriſimile eſt pharmacarium illum fide publica, fortaſſe etiam obſide, aut alia ſecuritate ſibi caviſſe & providiſſe. Nec certe de omnibus omnia ſuſpicari honeſtum eſt. Illud conſtat, innumeros, & ſuperioribus ſeculis fuiſſe, & nunc eſſe graves viros qui eam artem factitarunt, & ſibi quæſtuoſam fuiſſe prædicarunt. In quibus fuerunt Albertus Magnus, Comes Treviſanus, Augurellus, Avicenna, Geber, Lullius, Bonus Ferrarienſis, Morienus ac Tolod. & præſertim Arnal. de Villanova, ſummus medicus. Videmus etiam noſtris temporibus Joh. Fernelium in arte medica Principem exiſtimatum, *in ſuo libro de abdit. rer. cauſ.* eandem artem ad unguem tenuiſſe: & in ea exercitatum fuiſſe, quamvis circa finem jQculariter ex tribus Augurelli verſibus incautum lectorem eludat. Unius autem illius Fernelii authoritas aliorum multorum Medicorum contradicentium authoritati (ut quidam dicunt) præponderat.

Sed principaliter & ante omnia in quæſtione; An ars aliqua ſit licita? conſiderandum eſt, An divino aut humano aliquo jure ſit prohibita. Nam licita aut illicita ita diſcernuntur *l. 1. ff. de concubin. l cum ſenatus ff. de rebus dub. l.* 1. *& per tot. tit. ff. de colle & corporibus.* Quantum ad divinum, certe nullum textum reperio, ubi Alchemia & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legiſlator divinus Moſes in Levitico, & Deuteronomio perſequatur. Neque puto illum magis prohibuiſſe deſtillationem & alembicationes, & auri argentive confectionem, quam jocalium & annulorum & cæterorum ejuſmodi ornamentorum conflaturam: quibus Salomon & alii Reges ornabantur. Quantus etiam laminarum & bractearum auri uſus apud populum Dei fuerit præſertim in templo Hieruſalem, nemini ignotum eſt. Quantum autem ad jus civile, certe nulla litera in *Digeſtis, Codice, Inſt.*

Inſt. vel Novell. oſtendi poſſet, quæ ad prohibitionem Alchemiæ pertineat, quin potius Fuſorum ars comprobatur & laudatur & præmiis decoratur *l.* 1. *C. de excuſat. artific.* Sic Vaſcularii fuſores frequenter nominantur, quaſi artem (ſine controverſia) legitimam exercentes. *in l. apud Labeonem* §. *ult. ff. de præſcript. ver. l. vult. ff. de oblig. & action. l. penult. ff. de aur. & argen. lega.* Et de Metallariis quod legitimam artem exerceant dubitari non poteſt ex *tit. Cod. de Metallariis lib. xi.* Quantum ad Jus canonicum, opponi ſolent duo textus: ſed facile eſt utrique reſpondere. Primus eſt in *c. ſpondent. Extravag. de crimine falſ.* Ubi Papa Johannes XXII. Alchemiſtas reprobat, non tamen eos morte damnat, ſed tantum infamia perpetua. Sed textus ille non eſt infinite & generaliter ſcriptus de omnibus Alchemiſtis. Verum ſpecialiter & proprie de iis tantum, qui (ut textus verba proferam) aurum vel argentum ſophiſtica tranſmutatione confingunt. Quare ad eos qui non reprobum, & adulterinum, ſed probum & verum aurum conficiunt, textus ille non pertinet. Sicut Joh. Andr. *in addit. ad Specul.* teſtatur, Arnaldum de Villa nova ſuo tempore facere ſolitum virgas auri quas omni probationi ſubmittebat. Itaque omnes Doctores tam civiliſtæ quam canoniſtæ, non curarunt illam extravagantem Papæ. ut ſuperius diximus. Quin etiam Jo. Augurel. Magnus Poeta, opuſculum ſuum de Alchemia libere dedicavit & præſentavit Papæ Leoni X. cui gratiſſimum illud munus fuiſſe conſtat. Hæc igitur ad illum textum reſponſio ſufficiat: ut illud omittam, quod multi hodie non recipiunt auctoritatem illius legiſlatoris, qui fuit Papa: & dicunt quod ſi in uno capite auctoritas illius approbatur, etiam in altero capite proximo, ubi de Franciſcanis & aliis Monachis quædam pro ſuo libitu conſtituit, & approbanda eſſet *l. qui non cogitur ff. de judic.* Alter *textus* qui opponitur, eſt *in c. epiſcopi 26. q. 5.* qui ſumtus dicitur ex concilio Auquirenſi & ſic ſcriptum eſt: Quiſquis credit poſſe fieri aliam creaturam, aut in melius aut in deterius transformari in aliam ſpeciem, vel aliam ſimilitudinem niſi ab ipſo Creatore, qui omnia fecit, infidelis eſt. Primum ridiculoſa eſt allegatio ex conſilio Auquirenſi quod nunquam fuit aut eſſe potuit. Corrigendum eſt Aquileiensi. Sed magis deridicula eſt allegatio illius textus ubi damnantur, qui credunt transformationem fieri in aliam ſpeciem, Certe nihilo magis hoc pertinet ad noſtram quæſtionem quam quod Imperator ſcribit, poſſibile eſſe res omnes in pecuniam converti *l.* 2. *C. de conſtit. pecun.* Nam textus ille non loquitur de ſpeciebus metallorum aut ſimilium rerum, ſed de ſpeciebus perſonarum: hoc eſt de mulieribus ſortilegis, quæ dicebam quod noctu transformabantur in varias ſpecies animalium, & per ſylvas ac nemora cum Diana vagabantur. Itaque *in* §. ſiquidem ſatanas (inquit textus) transformat ſe in diverſarum ſpecies perſonarum. Quare deridiculum eſt textum, qui de diabolica transformatione perſonarum loquitur, contorquere ad transformationes metallorum, quæ induſtria & ſolertia quorundam artificum fieri poſſunt, ſine ullo diabolico vel magico artificio: ut Thom. de Aquino in prædictis locis oſtendit. Quin etiam textus eſt ſub eadem *quæſt. in C. nec mirum*, ubi ſic ſcriptum eſt: Inſunt rebus corporeis per omnia elementa, quædam occultæ ſeminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis aut cauſalis, prorumpunt in ſpecies debitas. Addam etiam illud quod legibus noſtris comprobatur medicamentum factum ex venenis, aut rebus venenatis, quaſi ea quæ natura veneroſa ſunt, arte & ſolertia emendari, & commutari ad ſalubritatem poſſint, ut de Mithritido innuit *textus in l. quod ſæpe*, §. *venena. ff. de contr. empt.*

Reſtat illud argumentum, quod multi alchemiſtæ faciunt falſam monetam: multi etiam fuerunt ſortilegi, impii, athei, necromantici. Dicitur etiam quod Raimundus Lullus & Paracelſus fuerunt magicis artibus inquinati. Horum diſputatorum laudanda eſt pietas & probitas: ſed tamen rogandi ſunt ut cogitent, artificum vitia nequaquam arti imputanda eſſe. Quoniam aliud eſt ars, aliud artifex: Aliud eſt uſus artis aliud abuſus *l. quicunque & l. ſeq. ff. ad leg. Corn. de falſ.* ubi ars monetaria probatur: ſed tamen damnantur qui nummos aureos aut argenteos tinxerint aut finxerint. Sic in *l.* 1. *ff. de extraord. cognit.* artis medicæ profeſſores laudantur, inter quos tamen dicuntur eſſe impoſtores, qui incantationibus & imprecationibus & exorciſmis utuntur. Sic Mathematica ſimpliciter damnatur *l.* 2. *C. de malefic.* cum tamen non omnes Mathematici damnandi ſint, ſed impoſtores ſoli. Sic venenarii capite puniuntur *in l. capitalium.* §. *venenarii ff. de pœn.* cum tamen ne venena quidem ipſa damnentur ut modo dictum eſt *ex l. quod ſæpe ff. de cont. empt.* quod ſi artes propter artificum abuſum damnandæ eſſent, quænam hodie probaretur, An Jurisprudentia? in qua ſunt tot rabulæ? an Medicina, in qua tot ſunt venefici? an Theologia, in qua tot ſunt ſophiſtæ? Judicium igitur & delectus adhibeatur: ſeparentur paleæ à granis in area: mali piſces à bonis in ſagina: adulterini nummi à probis in Repub. Sophiſticantes aurum vel argentum à peritis artificibus, acerrimæ contra falſarios & monetæ corruptores animadverſiones, inquiſitiones, informaiones conſtituantur. Sed (ut ait Juriſconſul.) alieni admiſſi pœna ab iis quos nulla culpa contingit, removeatur. *l. ult. D. de bon. damnat.*

FINIS.

LIBRI

LIBRI I. SECTIO III.

Termini Artem ſpectantes explicantur.

SUBSECTIO PRIMA.

LEXICON CHYMICUM, *Authore* GULIELMO IOHNSONIO *Chymico.*

PRÆFATIO AD LECTOREM.

NON poſſum non admirari, quòd Adverſarii Paracelſi, cùm nihil calumniarum juſtè habeant, quod illi obtrudant, illum obſcurè ſcribere, & verbis excogitatis ſua de ſtudio arcana contegere ſolummodo accuſant, uti Adverſarii de Johanne Baptiſta Vanhelmont, illum continuè agitando & irritando, ſua, multo ſudore & ſumptu, acquiſita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam ſine gratitudine volens nolens palam patefacere ſtimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torſerunt Virum, in ſeipſos meritò retorqueantur. Nec poſſum non incuſare Wierum Medicum intuentem Paracelſum, ægros ſuos penè uſque ad miracula curaſſe, quos ipſe nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophraſti Paracelſi amanuenſi emendicaſſe Epiſtolam, quam poſtea in lucem produxit, ut conſulto & de induſtria, verba iſtius Epiſtolæ invidioſè torquendo, & ſiniſtrè interpretando incomparabilis illius Viri honorem conſpurcaret, quanquam plura ſunt in ea Epiſtola, quæ ad laudem Theophraſti, quàm quæ vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda ſunt, quàm vel Oporinus, vel alii interpretati ſunt; quæ Oporinus ipſe, ambulans in prato ad Rhenum cum Michaele Toxite Medico, cùm Baſilea Argentoratum unà navigarent, cum pœnitentia agnovit, uti ipſe Toxites teſtatur; quem etiam prodigioſæ memoriæ Fullerus noſter ſui oblitus, eodem tramite inveſtigavit, & ſine indagine traduxit, qui ſi cum Scriptoribus de Paracelſo, vel cum ejus libris conſuluiſſet, acceſſus mutuos inter Eraſmum Roterodamum, ſui (ſi non fallor) imparem, & multos alios ejuſdem temporis non vulgares Medicos, & Paracelſum, levi intuitu circumſpexiſſet. Sed Epitaphium Paracelſi, in muro prope S. Sebaſtianum in Noſocomio ſpectemus, ab Antiſtite Salisburgenſe erectum. Habet hæc verba: Conditur hic Philippus Aureolus Paracelſus, Inſignis Medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliáque inſanabilia, corporis contagia, mirifica arte ſuſtulit, & bona ſua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit. Anno Domini 1541. die Septembris 24. vitam cum morte mutavit. Sed hæc de Paracelſo hoc tempore ſufficiant. Si obſcurior eſt Paracelſus, & ejus Scripta magis intricata ſunt, quàm exili valeant aſſequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum inſcitiæ tribuendum eſt, alioqui ea non dicerent obſcura, & non intelligibilia. Et reprehenſio de rebus non intellectis, cæcitas & ſtoliditas dici poſſit. Nec eſt Doctrina Paracelſi repudianda, quia Græcorum & infidelium Scholis non arridet. Non enim magis aſſentiendum eſt Græcorum figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui ſoli Chriſtiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei ſuffultam, quàm Græcorum tenebras ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed recta non quæritant via.

Quicquid præclarum eſt vendit Deus omne labore.

Si Paracelſum vincere contendent ejus Adverſarii, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur. Nec Paracelſo aſſentimur, uti viro doctiſſimo: Amicus Plato, amicus Socrates, ſed magis amica Veritas. Nec temerè legendus eſt Paracelſus, nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic Paracelſi abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſſio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſeriè & ſedulò legat, & animadvertat, aditum ad Apollinis Templum ei præbeant. Hermeticorum involucra ſunt, quibus involuta & implicata eſt rei veritas ſignatæ, ut falernum in uva, & aurum in ſcoria. Mea propria non eſſe fateor, modò per me in faſciculum reducta, & digeſta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei ſtimulentur. Oportet diſcentem docenti credere; habetis Doctores ipſos inſtruentes, me ſolummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro veſtro commodo ſuſcepi, mihi non vertatur in vitium, ſed in gratiam, in cujus ſpe

Veſtrûm ſtudioſus acquieſco

G. J.

LEXICON CHYMICVM.

A

ALCES, ab ἀλκὴ, fortitudine, magna Beſtia: animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidum, morbo comitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter Feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre.* Bacc. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi à ſcrupul. ß. ad ſcrupul. i. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilepſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externè includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt, ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato, eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus, ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, ſecundùm præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immeritò valde decantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtq; Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quæ lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna, cultello, ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis, ferreis, ligneis.

Abric, Kibrit, Chybur, eſt Sulphur.

Abeſſi, Idem quod *Rebis*. Nempe ultima ciborum materia.

Achachi, eſt aqua aluminis.

Acalai, eſt Sal.

Acartum, eſt Minium.

Acaid, eſt acetum, vel acetoſum.

Achamech, eſt ſuperfluitas argenti.

Acacia ferrea, eſt Cochlear ferreum.

Acazdir, Alcani, Alomba, eſt Stannum.

Accatum, eſt Aurichalcum.

Achates, primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejuſdem nominis, deinde in aliis locis. Proſunt contra Araneorum ictus: Et Aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & ſedant ſitim, & confortant viſum.

In *Achate* apparent variæ impreſſiones: Nemora, Flumina, Jumenta, veſtigia Lupi vel Leonis, ita expreſſè à natura inſculpta, ac ſi Gemmarius data opera feciſſet. *Plin.*

Adamas, naſcitur & extra aurum, & in auro nobiliſſimo.

1. Extra aurum duplex Indicus cognatus colore Criſtallo tranſlucido, & laterum ſexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum naſcens, eſt præcedenti minor.

In auro nobiliſſimo.

1. Milii grani magni magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus* in *Philippico* auro par ſeminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei ſplendoris, pondere reliquos antecellens, ſed his natura diſſimilis: hic frangitur ictibus, ab alio *Adamante* perforari poteſt.

Hi duo poſtremi ſunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam reſpuunt ictum, ut ferrum utrinque diſſultet, incudeſque ipſi diſſiliant; quippe duritia eſt inenarrabilis, contemtor & victor ignis, nunquam igne caleſcens.

Rumpitur hic lapis, ſanguine calido recenti hircino, præcipuè cùm hircus prius vinum bibit, vel comedit petroſelinum, & montanum ſiſeleos.

Adamantes, expetuntur à ſculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum ſolo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipſi ſolvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat, nam juxta ferrum poſitus, non patiatur abſtrahi; aut ſi admotus Magnes, ferrum apprehenderit; ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, ſuccubos: reddit animatos fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixas & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes, in *Bohemia* adeo excellentes viſuntur, ut elegantia, & ſplendore Orientalibus præſtent, Aſtrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, eſt auripigmentum.

Adarces, Res eſt in maritimis locis naſcens, præcipuè in *Cappadocia*, ſeu *Galatia*: tanquam concreta ſalſilago, humidis & paluſtribus locis emergens, ſiccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ ſponte naſcitur; vel ut ſal Indum in Canna.

Adarces, Eſt ſimilis in colore flori lapidis *Aſii*,

Aſii, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut poſſit videri lacuſtre quaſi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie niſi fallor, balla marinum vocant.

Dioſcor. & *Plin.* *Adarcem*, naſci ait circa arundines tenues è ſpuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi ſe miſcent, & habere vim cauſticam.

Adarris, Eſt flos Aquæ Maris.

Adec, Eſt lac acetoſum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, eſt lac recens ſine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adebem, & *Albohonec*, Eſt Lamina.

Adarige, eſt Armoniacum.

Adabiſi, vel *Adebezi*, eſt teſtudo.

Adibat, eſt Mercurius.

Ados, eſt aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, eſt pondus quatuor librarum.

Adram, eſt ſal gemmæ.

Adrar agi, eſt Crocus hortulanus.

Adſamar, eſt Lotium.

Aër, eſt Aura, halitus, ſpiritus, ventus.

Acetum amineum, eſt album.

Acetum de fæcibus *aceti* diſtillatum, eſt acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac ſimilia, quaſi aqua fortis conſumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Criſtallis fæcum aceti diſtillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, diſtilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo ſæpius, & digere in fimo, tandem diſtilla & primo quod erit ſeorſim cape, quod poſterius igne fortiſſimo prolicitum prodit, eſt Acetum radicatum.

Acordina, eſt Tuthia *Inda*.

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam aliàs lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent, hydor ſophorum.

Acetum, radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma.

Æs, ſeu *Cuprum*, à Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cöiens cum generoſa matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur, ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoque aurum vel argentum à natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim ut modò ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natum in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed raro, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis, & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* Regno, eo monte qui nomen hoc ipſum habet, item in Regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philoſophos, Phyſicos, atque Medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Caius Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit. O veſana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores ſuſtinuiſſe, ut nihil ſcirent, præter ea quæ damnoſam mortem inferunt, exiſtimantes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quæ tamen non ignorabunt eſſe tranſitoria! Mulierculæ quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modum prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquam extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinum ſtatum redit. Non ſecus de æthneo judicandum, qui ſuam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continetur. Verùm non caret ſuis ſpiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò ſuis careat ſpiraminibus, haud aliter quam de ollari mulierum igne fiat neceſſum eſt. Videte quæſo quàm aniles cauſæ Philoſophos infideles moverunt, atque torſerunt in mortem uſque, Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de myſterio magno increato Paracelſum interpretatus ſuo libro, qui de luce naturæ inſcribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum ſit, quantum loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur ſpiritus ignei, vel ſpirituales homines igne fragrantes, qui variis modis, & formis apparent; ut igneæ flammæ, titiones, globi, ſphericæque prunæ, idque in ſulphureis montibus.

Alcali dicitur ſal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujuſque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & ſolidæ.

Æs, dum ita. 1. Eſt in ſua vena in fodinis ſcil. ubi plurimum eſt pyrites, id eſt marchaſita, nativas illas cauſat ſpecies Vitrioli, Colchitis, Miſii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum

ejus ſpeciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs uſtum. 4. Extinguitur & fit ſquama æris. 5. Excuditur & fit ſquama æris. 6. Jam inexcocti ſuperficie, fit ærugo raſilis.

Æs uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cyriacum à *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, conſumit ea quæ ſunt impedimento in ulceribus.

Æs uſtum, eſt Crocus Veneris. *Par. l.* 5. de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, eſt corpus imperfectum nondum præparatum, ſicut eſt initio: Eſt Mercurius, pulvis ſolis, caput corvi, æs noſtrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbum noſtrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arſenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, ſanguis, &c.

Æris, vel Cupri ſpecies 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. ſi plura ſcire cupis, & diſtinguit æruginem æris in 65. ſpecies à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, eſt
- 1. Raſile eſt.
  - 1. Nativum in Metallis Cypriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorefcit: hæc pauca ſed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in ſuperficie æris, & eſt triplex.
    - 1. Raſile quia raditur
    - 2. Vermiculare à ſcoli erme, quæ in vermicularem creſcit.
    - 3. Aurifabrorum quæ eſt factitia Chryſocolla.
- 2. Sciſſile.
  - 1. Nativum quod eſt vera Chryſocolla, id eſt glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride raſile, Chryſocolla factitia.

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ ſine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus cum vulvæ ſunt lubricæ; eſt gemma variarum ſpecierum.

Ætitis, ſex ſunt ſpecies.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in ſe continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & ineſt terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber & ſolutus jacet, & conquaſſatus ſonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteſchanus, capiti humano, ſimilis rotundus, & duriſſimus, cui flores Criſtallini quadranguli ſpecie adamantum, qui formati ſunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil niſi aër continetur: qui plura ſcire deſiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, eſt ſpuma nitri, quæ eſt ſalſa, vel eſt ſal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, eſt ſpuma.

Affroton, ſpumeus.

Affrodina, eſt Venus.

Affenicum, èſt anima.

Afformas, eſt vitrum.

Affax & *affaris*, eſt atramentum.

Affrengi, eſt Minium.

Affidra, & *Almat*, eſt Ceruſa.

Aſrob, eſt plumbum noſtrum.

Alahabar, alchonor, alaſtroh, alomba, agar, algit, galerit, eſt Calx.

Abuſal, eſt arſenicum ſulphur. *Akibot, alchibit, alchimit*, Sulphur.

Alafor, eſt ſal alkali.

Alatans, eſt lithargyrium plumbi.

Ahenum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejuſdemque ferè latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites ritè claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, fóramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod calida ſuffunditur, & defectus expiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, Cos, eſt lapis, quo cultri acuuntur aliaque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repræſentat, & hanc ſpeciem propriè intelligit *Dioſcorides*, cùm inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia, de qua fit incauſtum.

Albos, eſt Crucibulus.

Albotar alfidus, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibas*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt oleum Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitram, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alchobol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Allor, eſt æs uſtum quaſi grana *Alkalid*, & *Alcob*. *Altimar*.

Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argẽto.

Alcubd, Alumbair, eſt butyrum crudum.

Alech, eſt Vitriolum.

Alecharit, eſt Mercurius.

Alechil, eſt tripes.

Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut *Albertus* vult galli caſtrati; poſt quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicoſos ſe portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotonienſem in certaminibus fuiſſe invictum. Conciliat gratiam puellis, & reſtinguit ſitim.

Alefantes, eſt flos Solis.

Alembic, eſt Mercurius.

Liquor *Alcaheſt* Paracelſi, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*.

Liquor *Alcaheſt*, eſt magnæ virtutis, ad præſervandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2 de natura rerum *cap.* 3. *cap.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis ſuperfluitas vini à vino ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fœcum aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt quàm purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur piſtillo, & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, à ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regimineque fieri neceſſe eſt ut poſtquam vulgariter contritum fuerit. Philoſophicè tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt Philoſo. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaque nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui à vulgari tritione antimonium ſublimant in fuliginem albam.

Sed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens demittit.

2. Alius *Cæcus*, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alcabeſt, vel *altabeſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, alcabrick, algibich, eſt ſulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium: Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth, eſt ſal Mercurii, vel ſal Philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Aluſar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur.

Amidum vel *amilum*, eſt albiſſima farina concreta in panes ad ſolem.

Amigdalæ, apud Chirurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

Amnis alcaliſatus, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt *alcali*.

Andena, eſt calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liqueſcit igne, haud ſecus atque aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, ſpecies eſt ſalis, quod ſuper petras in modū uſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellant. Falſo putarunt antiqui fel eſſe vitri, cùm ſit potius fel lapidum.

Anatrum, eſt vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra ſaracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini ſignificationem, & ad metalla uſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel ejus quintam eſſentiam.

Anatomia eſſata, parens eſt morborum.

Anticar, eſt Borax.

Anatris, vel *antaris*, eſt Mercurius.

Aniaday, vernum tempus ſignificat æternum, & novum in futuro mundum, & paradiſum.

Aniadum, eſt Cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacroſancta Sacramenta: vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, eſt rerum efficacia.

Aniada, ſunt fructus & vires Paradiſi & Cœli, ſunt etiam Sacramenta Chriſtianorum, in Phyſicis verò ſignificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam ſolicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima Saturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anatoſier, Aliocab, Alemzadar, Amizader, eſt ſal Armoniacum.

Alſol, Alcob, Azonec, Alacap, Aracab, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt Medicina Chymicè præparata. *Elixir, Elci* Medicina.

Alezaram, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis, factitium.

Alexanthi, Altingat, eſt flos æris.
Alfacta, eſt diſtillatio.
Alfadidam, eſt ſcoria ferri.
Alfatida, eſt Cuprum uſtum, vel Limatura Veneris.
Alfuſa, eſt Tutia.
Algali, eſt Nitrum.
Algamet, Carbones.
Algeria, Algerie, eſt Calx.
Aligulus, eſt Confectio.
Alcafiel, eſt Antimonium.
Alkalia, eſt Vas.
Alkale, eſt oleum Gallinæ.
Alkali, eſt vitriolum foſſile ſeu fuſile calcitura in Aludal.
Aludel & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.
Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatoque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, ſegregatóque corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. (Cum verò integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducuntur, ut cùm ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.
Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica ſecundùm quoſdam Arſenicum.
Alkaut, Almarkaſita, eſt Mercurius.
Alkaranum, eſt Duenec viride. *Duenege* eſt vitriolum.
Alkara, eſt cucurbita.
Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus.
Alkir, eſt fumus vel Carbones.
Alkitram, pix liquida.
Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera Lapis *Lazuli*, Antimonium.
Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.
Alkoſor, eſt Camphora.
Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco.
Alchimilla, eſt Saniculus.
Allabrot, eſt quoddam genus ſalis confectum.
Alma, eſt aqua.
Almagra, eſt Bolum, Cuprum, Laton, & lapis ipſe, vel terra rubea, lotum, vel lotio.
Almakiſt, Almacauda, eſt Lithargyrum *Almarcab, Almarchaz*.
Almarcazida, Argyritis, eſt Lithargyrium argenti.
Almarcat, eſt Scoria auri. *Almetai*.
Almartack, eſt Lithargynus cinis.
Almechaſide, eſt Cuprum.
Almene, eſt Sol lucidum. Sal gemmæ.
Almizadar, Almiſadar, Amizadir, Aſanon, Almiſadis, eſt Sal armoniacus præparatus.
Alnec, Allenec, Alkalap, Aleth, Aſabum, Almiba, eſt Stannum.
Aloe, eſt Epaticum. *Aloe, Alepatick*.
Alofil, eſt pannus, quo vas operitur.
Alos, Alo, Alix, Alec, Alkalat, Alkalac, eſt Sal.
Aloſanthi, eſt flos ſalis.
Alſelat, Altimar, Aycupher, eſt æs uſtum, *Alzofar*.
Altambus, eſt lapis rubeus. Scilicet ſanguis venarum hominum.
Altaris, Antarit, Alozet, eſt argentum vivum.
Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, eſt Auripigmentum.
Altinuraum, eſt Vitriolum.
Altingat, eſt flos æris.
Altimio, eſt Fæx plumbi.
Aludel, eſt vitrum ſublimatorium.
Aludit, Antaric, Azon, Azomſes, eſt Mercurius.
Alufir, eſt rubedo.
Aluech, Aluach, eſt Jovis corpus purum.
Alumboti, eſt plumbum uſtum.
Alias, Alafar, eſt Vas.
Alſech, eſt Alumen Jameni.
Alumen, Omnibus eſt notum. Variæ ſunt ejus ſpecies. Eſt gemmæ optimum Et eſt Mercurius, quia ſolvit. Eſt Jamenum, Roccum, Sciſſum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuenſium nitrum, Foſſile, Fuſile, Plumoſum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Uſtum, Liparinum, &c. Ex Agricola & Kentmanno de rebus Metallicis, & foſſibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. Perſcriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diverſa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando pag.* 72. ad 74.
Alumen, Saccari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.
Aluminis diverſi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, pag. 656. 657. ad ulcera putrida, paralyſin, alvi profluvium, *&c.*
Ales crudum, ſunt guttulæ cadentes ſæpe in nocte Menſe *Junio*.
Alunibur, eſt Luna.
Alunſel, eſt Stilla.
Aluſen, eſt Sulphurata.
Alzemafor, eſt Cynabrium.
Alzilat, eſt pondus trium granorum.
Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatiſque eſt ita metallum ſolutum eſſe, ut duci poſſit, inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam, in pulverem minutiſſimum, quem item calcem nominant.
Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum, & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, duodecim, argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.
Amandivus, Lapis eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda. Conſule *Albertum*.
Ambra, eſt Sperma Ceti.
Amene, eſt ſal commune.
Amentum, eſt alumen ſciſſum.
Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*. pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.
Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro. Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verùm *Amianthos* proculdubio, eſt alumen noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat.
Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur; cùm ſit unctuoſus & humidus.
Amogabriel, eſt Cinabrium.
An-pater, Sulphur.
Anfir-filius, Mercurius.

Anſiarto-Spiritus, Sal,
Anaton, id eſt *Anatron*, eſt Sal nitri.
Anatron, eſt fæx vitri.
Anatron, eſt Baurac. } Synonima.
Anatron, eſt ſagimen vitri.
Anatron, eſt ſpuma vitri.

Ancora, eſt Calx.
Andurac, eſt Auripigmentum rubeum.
Anfuka, eſt Coagulum.
Anhelitus, eſt fumus, alibi, fimus equinus.
Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.
Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.
Anthos, propriè eſt Roſmarinus: ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat interdum medicinam extractam ex *Borillis*, à corpore ſuo, *Par.*
Athonor, eſt furnus.
Anticar, *anucar*, *ancinar*, eſt Borax.
Antimonium, *Alhoſol*, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturni, Magneſia Saturni, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.
Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Bas. Val.* 14.
Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem ferè Philoſophorum imitetur in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.
Bas Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia, in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quò enim magis inveſtigamus, eò abſtruſiora & pretioſiora, inveniuntur *pag.* 16
Aphebrieck, eſt Sulphur.
Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.
Aphronitrum, ſicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & è contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros ubi naſcitur: hujus virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt fermè unum aphronitum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos *Aſia* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulum, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ *Aſia*: ſi non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis pulcherrima aphronitri reperitur ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori *Aſia* petræ à *Dioſcor.* deſcriptæ.
Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.
Aquila, eſt aurum guttando.
Aqua Cerebri, aqua Tartari.
Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.
Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.
Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quæ ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fient virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatoria dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter non fixentur.
Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi ſub mare creſcentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*
Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.
Aqua Lilii, eſt auripigmentum.
Aqua Mercurii.
Aqua Marina.
Aqua nitri, eſt ſal alkali vel aqua fortis.
Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius Philoſophorum.
Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis, aqua perennis, non madefaciens manus.
Aqua Palaſtina, eſt flos æris, vel viride æris.
Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.
Aqua rubicunda, *aqua Megi aqua ſegi*, eſt aqua vitrioli.
Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.
Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphanis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ *&c.* *Aqua vitri.*
Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato, & pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.
Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.
Antimonii, Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.
Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.
Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, In *lib.* de *perſicaria*, *pag.* 742.
Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Perſicaria*, *pag.* 742.
Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.
Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex,
1. *Stillatitia*, Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quam ſolvens: ſed plus ignis & minus cruditatis quàm phlegma.
2. *Aqua ſolvens*, diſtat à ſtillatitia ſimpliciter acredine ignea penetrante, ſeu acumine, & diſtillatione laborioſiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi ſimplicis, ſed igneum potius fluorem, quaſi eſſent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nominantur aquæ acutæ, ab aliis clavis philoſophorum, cujus vim in aliquibus aſſequitur à tota ſubſtantia hydrargyrus, vulgus diſtinguere ſolet inter ſtillitatitias ſimpliciter ita dictas, & illas corroſivas.
Aquarius, eſt Ferreum.
Areton, eſt Laton. Vide *Laton.*
Aquilegia, *Theophraſtus*, vocat Geniſtam integris floribus, *Aquilegiam.*
Aquilena, eſt conſolida regalis.
Arbores, eſt cutis defœdatio maculoſa, neque ulla eſt in principio exulceratio; ſed in proceſſu temporis: idem quod *Morphea.*

Arcos, eſt Æs uſtum, *aycopbes azuphora.*

Aremaros, eſt Cynabrium.

Area, eſt Capitis adverſi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, eſt bolus Armenus.

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flavo citrinove colore floribus innaſcente. Liliorum, & ſimilibus.

Aphoriſmus, ut pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina.

Aqua cœleſtis, eſt vinum rectificatum, ut cœli quodam modo naturam & ſimilitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœleſtina, eſt aqua mercurialis. Mercurius Philoſophorum.

Aqua corrodens, eſt acetum, & omnis liquor corroſivus.

Aqua fæcum vini, eſt ea quæ fit ex calce fæcum vini ſuper marmor diſſoluta in modum olëi Tartari.

Aqua lubricata, eſt ea quæ fit cum mucilaginoſis, ut ſunt ſaccara, Julep, & ſimilia.

Aqua permanens eſt ea quæ fit ex duobus perfectiſſimis corporibus metallicis per philoſophicam ſolutionem.

Aqua Saturnia, eſt ea quæ naturam in ſe retinet primorum trium, ut ſunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ tranſeunt.

Aquaolves, eſt acetum ut ſupra diſtillatum, & aqua fortis.

Aquaſter, eſt viſio noſtris oculis aliquando repræſentans aliquid quod verè non eſt, at ſolùm apparentia quadam, non re ipſa exiſtit.

Aquila, quæ avium Regina eſt, uſurpatur nomine pro ſale armoniaco propter levitatem in ſublimationibus. Verùm Paracelſus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii ſpiritus.

Aquila philoſophorum, eſt mercurius metallorum, id eſt metallum in primam ſui materiam redactum.

Arbor maris, eſt corallum, quod fruticis inſtar in mari creſcat vegetetque. *Gorgonion, Dendires, Lithodendron, Corallion.*

Arcanum in genere, ut ocultiſſimum quid ſignificat. Paracelſo pariter occultam in rebus naturalibus virtutem corpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari poteſt arte Spagyrica ſupra priorem conditionem. Virtus cujuſque rei milleſies plus operatur, quàm res ipſa.

Arcaltes, eſt Paracelſo, terræ fundamentum, ſive columna, quod à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arçano Dei videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus.*

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros ſupremus naturæ medicus, qui rei cuique ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte par Arem diſtribuit. Item Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex Iliaſte, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpenſator in tribus primis principiis occultus, unde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formam, ſpeciem, & ſubſtantiam cuique ſuam peculiariter diſponit, ut propriam, & non alienam induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro ſcholarum conſuetudine loquar. *Iliaſtes* eſt generis generaliſſimi ſubſtantia conſiſtens in prima rerum omnium univerſali materia, hanc in tria genera primum diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium, & ſal, primus naturæ diſpenſator Archeus; indeque res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpenſator, ex generibus formas & ſpecies producit in individua. Quarum quæque ſingularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, ſunt quæ in cibum & potum non aſſumpta, ſunt uſtionibus obnoxia natura propria, ut iſta carabe, terebinthina, gagates & ſimilia.

Aridura, eſt corporis vel membrorum omnimoda conſumptio, vel ſyderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necroſis.

Arles crudum, guttæ ſunt menſe *Iunio* cadentes, roris inſtar in Majo ſtillantis.

Aromata, cuncta ſunt quæ ſuavem, & gratum admodum odorem de ſe præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, eſt extructum ſpecificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & ſicco (aër enim & ignis formalia ſunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex eſt, ſtillatitia, & coagulum ſpecificum: Arcanum ſpecificum, eſt extractum naturæ interioris cujuſque ſpeciei ſubſtantiam referens proprius, ut in illa agnoſci queat.

Archeus Paracelſi, eſt aura vitalis, ſeminum & vitæ directrix & τὸ ἐνορμῶν *Hippocratis*, *Vanhelmont.*

Archeos, Species inviſibilis oberrans, & ſe à corporibus ſeparans, medici vis, & virtus naturæ.

Arena, Hujus ſpecies ponit *Ruland.* 23. *pag.* 54. qui ſi placet videat.

Arſar, *arſag*, eſt arſenicum.

Argentum, A Chymiſtis Luna cui etiam tribuitur: eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de ſulphure mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, cöeunte argento vivo, & ſulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione: quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgulatum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi &c.

Quod excoquitur ex metallis, ut pyride plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire

ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *pag.56.* ad *66.*

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perque minima, quouſque humidum fuerit, temperatum & à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundùm Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundùm quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque (ut fœtus) plus à matre, ſic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur, Argentum vivum eſt duplex, 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Nativum, ſui coloris, ſine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, eſt mater, & elementum Metallorum. Eſt & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipſo lapide nativo, ſive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioſcor. lib.5.cap. 6.* docet hujus conſervationem, uſum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota argentum vivum dum eſt liquidum, in officinis noſtris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò eſt mortificatum, in officinis vocant concrematum, ſeu ſublimatum, à nonnullis. Chymiſtæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album ſecundo gradu, tenebroſum primo.

Argentum vivum, id eſt Spiritus, vel Mercurius, ſervus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias ſpecies argenti vivi, uſque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia ſimiles ſunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia ſunt genera quæ diſcernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus pag.7.* refert. 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri poſſent, ſi non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; ſi argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more ſolito informarentur.

Argiſtata, eſt Incerata.

Argyros, eſt Argentum: inde Lithargyros, lapis argenteus; Lithos, n. eſt lapis.

Aſabon, eſt Sapo.

Aſagen, eſt ſanguis draconis. *Aſegen*, & *Azogen.*

Aſagi, vel *Azegi*, eſt vitriolum vel atramentum rubeum.

Aſamar, eſt viride æris. *Aſingar*, vel *Aſugar.*

Aſeb, aſep, eſt alumen, res eſt metallica, ſeu vena terræ quæ habet mediam ſubſtantiam inter calchantum & ſal, & reperitur in fodinis: Eſtque Salſugo quaſi terræ *Plin, lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc eſt terræ, exundantis natura: corrivatum hyeme æſtivis ſolibus maturatur.

Eſtque vena quaſi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub, azel.*

Aſed, eſt Leo.

Aſdenigi, eſt Æmatites. *Azedegim.*

Aſenec, eſt Sol.

Aſmaga, eſt permixtio vel commixtio quorundam metallorum ad invicem.

Aſoper, eſt Fuligo.

Aſſeres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam diſſectæ arboris extimi.

Aſitbedegi, eſt lapis ſcindens alios lapides.

Atac, eſt tach, vel nitrum.

Atebras, eſt vas ſublimatorium.

Attingat, eſt flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, eſt Capſula terrea.

Atureb, eſt vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, eſt teſta ovorum.

Auraric, azoch, azog, azet, Beſec, eſt Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis, avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in teram propter nutrimenta deſcendit, unde nutrix omnium eſt terra.

Auripigmentum, eſt Arſenicum luteum. A Germanis *Operment* vocatur, pictores uti ſolent. Eſt cruſtoſum aureo colore micans; Eſt affine quoddam ſulphuri, ex ſimili materia & odore. Eſtque ſterquilinium terreſtre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem tranſit in ſubſtantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. ſi placet.

Azarnet.

Aurichalcum, eſt Cuprum.

Aurum Philoſophorum eſt plumbum.

Aurum vivum, eſt argentum vivum.

Auver, eſt aqua pura, vel lenis.

Azaa, eſt Marga, Terra rubea.

Azci, eſt atramentum. *Azec*, eſt atramentum viride.

Azeg, *azegi*, *azeci.* eſt vitriolum. *Azuric*, eſt vitriolum rubeum.

Akem, eſt butyrum coctum. *Azemaſor*, eſt Minium vel Cinabrium.

Azuc, eſt corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, eſt Vermilio, vel Minium.

Azimar, eſt æs uſtum.

Azungia Vitri.

Azoch, eſt Laton, eſt cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, eſt mandragora. *Aroph.* Paracelſi curat calculum.

Arſaneck dicitur, arſenicus ſublimatus.

Arſenicum, eſt fulgur metallorum, eſt etiam ſal ipſorum & Saturni, quod alias *artanec*, vel *artanech*, reperitur nonnullis locis.

Artetiſcus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, eſt oleum rubeum ex radicibus herbarum unà cum pane ſimul in fimo digeſtis, arte tractum.

Aſphaltum, eſt bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad ſimilitudinem picis Eſt flos æris etiam.

Aſcendentia, ſigna dicuntur, vel aſtra firmamenti cœli, & præcipuè ſyderei ſpiritus.

Aſaphatum, eſt ſerpigo, vel impetigo, aut inter cutanea ſcabies in poris generata, vermiculorum inſtar, edunt, ſi comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite proſilientia.

Aſſala dicitur, nux myriſtica.

Aſſaliæ, vermes dicuntur in ligno naſcentes, vel inter aſſeres, alias teredones. *Aſelli*, Millepedes.

Aſthma pulmonis eſt morbus, vel peripneumonia unde gravia ſuſpiria.

Aſtrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus, acquiſita, ut ſulphuris aſtrum eſt ejus accenſio, qua vertitur in oleum præſtantiſſimum. Item aſtrum ſalis eſt ejus in aquam vel oleum reſolutio qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter aſtrum, eſt ejus ſublimatio, qua miram acquirit vim

vim & potentiam naturali ſua majorem atque ſubtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, eſt furtus in arte Spagyrica potiſſimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius uſus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia ſignificat juxta adjectionem, ut ſutorium eſt cuperoſſa, interius rubeum calcanthum, ſcriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographiam: item album, viride cœruleum, atque diſtillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias ſpecies numerat *Ruland pag.* 78. ad 80.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad ſe trahendi habent, ex ſimilibus etiam attractivis compoſita.

Anguriſta, dicitur ſuperſtitioſus artifex, qui ſuam artem in ſpeculis, cryſtallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus ob eandem cauſam obſervat.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſivo, quod pauciſſimi norunt eorum etiam qui parant in dies in hominum perniciem potius quam ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabris tritæ ſimilitudinem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præſagium homines otioſi magis quàm curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum munia de medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hanc in enſis pomo concluſam quocunque locorum jërit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Atramentum ſutorium, eſt vitriolum, id eſt Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, Alchymiſtis dicitur Sol, & ſoli tribuitur. Et corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderoſum, æqualiter in ventre terræ digeſtum, aqua minerali diutiſſime lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex ſulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facilè aurum ſuſcipere, quod proximum ſua natura eſt, ut mater filium ſuſcipit. Deinde aurum, ex pauca ſubſtantia mundi ſulphuris, & puræ rubedinis conſtat, plus tamen habet argenti vivi quam ſulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur puriſſimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, ſulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic eſt filius delectus, quem proponit facere, ad quem ſemper contendit natura. Eſt metallum omnium temperatiſſimum calidum & ſiccum ſecundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum eſt duplex 1. Nativum purum 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale eſt, cujus maſſas *Hiſpani* vocant, Palucas, repetitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schvvartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus ſcintillæ quaſi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidiſſimum vocatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piſcium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur ſeu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*vvhich is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore & halitu terræ ita temperata & affecta, ut ſit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chryſocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hiſpanicum*, *Hungaricum*, *Germanicum*, certis diſtant gradibus, plura ſcias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B

B*Aculus ferreus*, eſt inſtrumentum cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam eſt Libra.

Beiac, eſt Ceruſa. *Balziam*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quod admodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit, conciliat amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barachpanis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Barna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmæ ſaphirium lithargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri: teſtudo argenti vivi,

Baurac, etiam eſt attinchar, quodlibet genus ſalſuginis.

Bezar, vel *Beſar*, Lapis viridis pretioſus.

Bianchetunſim pythium, eſt ceruſa. *Biladen*, eſt Chalybs,

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis bituminum varia ſunt genera.

1. Liquidum oleo ſimile petroleum.

2. Liquidum odoratum Saxonicum.

3. Odorarum camphoræ nativæ.

4. Nigrum craſſum quod à picis colore nomen habet, à lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è Paleſtina.

5. Foſſibile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Bof, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſſentiale chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis (quam neceſſario antecedit ſolutio) nodum ſegregata, conſtitutaque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ruland.

Ruland ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus magno habetur in pretio apud *Turcicos* Impeperatores, qui utuntur eo contra Febres, Peſtem, & Anginam, *pag.* 105.

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt chryſocolla. *Batrachum*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt affronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur capiſtrum auri,

Botanum, eſt plumbum uſtum.

Botus barbatus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum.

Botus barbatus { Vas fuſorium. Deſcenſorium. Crucibulum. Cuneo factum ad fundendum.

Bractea, eſt Cuneus ferreus latus. Laminæ Solæ.

Brachium, eſt Cuprum.

Braricia, eſt Vitrum.

Braſe Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Cepa Marina. Et Bulbus creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per ſe hauriens aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis. Alii verò diſtinguunt ut *Baurac, borago, borax, uritar augar*.

Butiga, ſive gutta ruonio vel rubeo, eſt inflatio totius faciei.

Buffonitis, eſt gemma ſeu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo deſcripſi.) Hunc lapidem viri Principes ſemper geſtare ſecum meritò deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſint, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulari geſtatus, ſpaſmi convulſionibus mederi dicitur.

Burgravius.

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuæ materiæ quam capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcenſionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum à putredine conſervans. Balſamus alias à nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſſimè præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Breviùs ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum à corruptione corpus tutiſſimè præſervans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, à germanico ſermone ad Chirurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus *bald ʒamen*, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum & ad ſummum gradum puritatis adductum, *Beleſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis, eſt, balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurii externi, aliàs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſè conſecratum ab auguriſtis, *Ruland. pag.* 101. 102. ponit *octo Berilli* ſpecies.

Berilliſtica, eſt ars in ejuſmodi ſpecillis viſiones obſervandi.

Beſachar, fungus dicitur.

Beſonna verò muſcarum fungus.

Biſematum, eſt omnium leviſſimum, pallidiſſimum, & viliſſimum plumbum.

Bitumen perverſum, eſt liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in ſe habet.

Bothor, aut *coſſi*, ſunt apoſtemata parvula quædam puſtuloſa faciei candida.

Botin, eſt terebinthina certo ſuo tempore collecta, quum plus virium à cœleſtibus hauſiſſe putatur. Eſt etiam balſamus ex eadem tractatus artificioſè, alias burimo.

Botium, eſt apoſtema proveniens in gula, veluti ſtruma.

Boxus, dicitur viſcus in arbore naſcens, ut viſcus quercinus, *&c.*

Braſſadella, vel *braſſatella*, eſt ophiogloſſum, aut lanceola, quam etiam linguam ſerpentinam vocant.

Brunus, eſt ignis ſacer in membris, alias Eryſipelas vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœleſtis eſt virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifeſtatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in ſale per ciconiam clyſteris uſus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni eſt, quod ſupra *altey*, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, eſt ſpiritus vitalis, & conſequenter ſui caloris fomes, ſpiritus verò ſic animatus, & Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C.

C*Abala, Cabalia*, Ars *Cabaliſtica*, eſt Scientia occultiſſima, quæ divinitus unâ cum lege *Moiſi* tradita fuiſſe fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Meſſia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus ſuis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine mentem pulſis tenebris illuſtrat, Vox eſt *Hebræa, Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam poſtea ſcriptam populo tradidit ſecretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyſes* in monte divinitùs acceperit, quam ſcribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum ſucceſſionibus, alter ab altero, quaſi hæreditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina myſteria cognita vileſcerent aut violarentur. *Perſæ* fuerunt hujus diligentiſſimi

cultores

cultores & ſuos ſapientes magos appellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Chriſtum adoratum venere & non reges ut vulgus hactenus exiſtimavit. De hac Reuchlinus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copioſiſſime ſcripſerunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabalæ ſcientiam, Trinitatem, Chriſtumque Dei Filium agnoviſſe. Non igitur ſtulta multorum opinione ars eſt, ſed potius ſcientia certa & cœleſtis per quam *Theophraſtus* ut de ſe ipſo ſcribit, Dei beneficio doctrinam ſuam conſecutus eſt, nec à ſpiritibus, malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur. Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſum deveniſſe veluti alias ſcientias. Scribit enim *Theophraſtus Hebræos* degeneraſſe ut in doctrina Dei, ita etiam in hac ſcientia, Quare poſtea in veram ſcientiam, falſamque artem diviſa Cabala fuit. Acceſſit etiam litteralis quæ meritò inter artes incertas numeratur, præſertim ſi *ex Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabala in S. literis ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit; nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cum clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophorum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; & ſi quædam S. Scripturæ loca aliter quàm vulgò ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris patebit.

Michael Toxites, M.

Cabulator, eſt ſal nitrum.

Cabebi, eſt ſquama ferri. *Cabeth.*

Cabel, eſt ſtercus.

Cacabus, eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Cachochymia.*

Cacia ferrea, eſt Cochlear ferreum.

Cadaria, eſt Tutia.

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpeciebus apud *Ruland.* à *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinaſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus,

Cal, Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Aliàs ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1. Florem æris.
2. Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.
3. Vitriolum.
4. Æs uſtum, vel petrinum.
5. Vitriolum viride. *Calchanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur,& nutriuntur. Sale ſoluto,& ipſa ſolvuntur, quod eſt in Venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat, *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*, eſt ſpecies atramenti.

Cacaton, eſt Trochiſcus de Arſenico.

Callcithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum* eſt Atramentum rubeum, Vitriolum,

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamonon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael; *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcidicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*. *Cuſmet*.

Calufaz eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyptas*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò ſubtiliores & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continente, digeſtio ſit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepelitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur,

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in catino arenario, arena circundatam ſubſtantiam fixiorem,& quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm groſſam.

Calor ſcobis, aut ſcoriæ ferri ſuperiore intenſior, & aperto vicinior eſt quando ex ſcobe, vel ſcoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, eſt quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus uſus eſt in infuſionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & diſſolutionibus.

Calor flammarum, eſt quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non ſpiritus tandem propelluntur.

Calor veſicæ levis, eſt quo ex materia veſicæ appoſita, applicato alembico ſubſtantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, eſt combuſtio, quæ fit igne majori, vel eſt rerum coagulatarum in calcem ſolutio. Eſtque Calcinatio vel Corroſionis vel Ignitionis.

Calcinatio corroſione ſicca eſt, quando corporibus calcinandis non humor, ſed ejus in locum corrodentes materiæ ſiccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Eſtque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corroſione vaporoſa, eſt quando corpora metallica in tenues laminas redacta per aërem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata ſuper aquis fortibus, aliquando ſuper aceto, vel recrementis uvarum preſſarum ſuſpenduntur; aliquando præſertim nobiliora metalla, plumbi fuſi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum ſubtilem per vaporoſam corroſionem redigere geſtiens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex ſalis petræ & vitrioli ad albe-

ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Poſt in cucurbitæ ſuperiori parte laminas chalybis ſuſpendo, lutoque vaſis artificium obduco, ne ſpiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vaſe laminas eximo, quibus crocus, vel pulvis ſubtiliſſimum adhæret, quem lagopode detergo. Porrò laminas iterum in dicto vaſe ſuſpendo, & modo ſuperiore procedo, idque tantiſper donec nullus crocus ulterius à ſpiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur. Sic plumbum ſuper aceto ſuſpenſum calcinatur in ceruſſam, ſic cuprum ſuper recrementis uvarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio humida immerſiva eſt, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut præcipitatione.

Calcinatio reverberii, eſt in Calcem ſolutio, Calx autem generali ſignificatu eſt pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare conſuevere. Itaque ſub ſe comprehendit calcem propriè dictum, Alcool, quod eſt à levigatione cinereum, & corroſionis atoma.

Calcinon, per reverberium eſt duplex.

Calcinatio ſpecialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio ſpecialis, eſt qua principaliter dicta calx in combuſtione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius appellari poterat *τιτανῶσις* quod *τίτανον* efficiat, cujus ſpecies quædam *ἄσβεστος*, quam in extinctam ſeu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res ſolitaria calcinatur, vel cum additamentis combuſtionem penitus adjuvantibus, ut ſunt ſulphur nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum eſt indomitaque rei compages. Alioqui volatilia citius diſſiparentur, quàm à flamma vincerentur fixa. Sed ſpiraculum debetur nitroſis ut vas ſit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus.

Calor, eſt Liber aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, ſeu fiat ob ſiccitatem aut paucitatem, ſeu quod ob viſcoſitatem & homogeneitatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fuſioni, & aliis operationibus inſerviat.

Calor impeditus, eſt quando ignis à materia vel vaſe, ne illud proximè tangat ab alio vaſe impeditur.

Calor liber, eſt Carbonum vel flammarum.

Impeditus eſt arenæ vel ſcobis.

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſt modum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque Religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe non comperiatur ex Scripturis ſacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum eſt evangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccans in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregativa factam, non ſuccedente mox expulſiva.

Cafa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophraſto eſt aër; & pro Iliaſte ſupradicto, vel Iliaſtro ſumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, eſt vitriolum.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria ſua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, ſalis & ſimilium, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatum minus, eſt omne quod à natura dulce eſt, & citiſſimè curat, ut ſaccarum, manna, tereniabin, noſtoch, & ſimilia quæque.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Calleruth, eſt indicium deſiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit, ex qua prodierat.

Calliette, ſunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride aëris.

Calx Saturni, eſt minium.

Calx Jovis, eſt ſpiritus Jovis.

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſalis, eſt aurum calcinatum.

Calx Lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab *atro* ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para.* in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela, in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis hujus profeſſores.

Cauterium, *Kautir*, eſt Inſtrumentum Chirurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata. Appellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio, unde extitit illud dogma Philoſophorum, quod Chimicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium, potius. Ita coadunatio eſt, ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio & coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ è conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aërea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem, *&c.* Et duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur,

2. *Coagulatio calida*, eſt quando calore convenien-te, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cùm quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaque concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio per comprehenſionem, eſt cum totum ſimul comprehenſum, remiſtamque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib*. 7. de natura rerum. *pag*. 452. *Paracel. pr: to:*

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum prima materia unde aurum noſtrum. *Fermentum fermenti*, ſpiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaſtoli, eſt Cinis.

Cobatiorum fumus, eſt Robolt.

Cocilio, eſt pondus 11. unciarum.

Cœlum, Formæ rerum eſſentiales. Quinta eſſentia.

Cœlum Spagyricum, eſt ſuprema pars vaſis Philoſophici,

Cœlum Philoſophorum, vocatur in quod tranſcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philoſophorum, medicina catholica, omnis quinta eſſentia.

Cœnum, eſt fimus.

Cœmentum, eſt corroſio ſicca, quâ corpus aliquod metallicum, cum ſalibus corrodentibus, & aliis rebus exſiccantibus, ſtratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo--Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in fruſtula forcipe ſcinditur: ſpecies autem corrodentes pulveriſantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiunt ut fiant inſtar pulticulæ (nonnulli iſtis ſiccis utuntur) Deinde hujus particulæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina ſuperponitur, & laminæ alia pulveris portio aſpergitur, quod ſtratificatio, & ſtratum ſuper ſtratum dicitur. Hanc alia lamina ſubſequitur, idque tantiſper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum eſt, & tandem pluvere ſuperpoſito clauditur, lutoque aliquo tenaci junCturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel, (quod ſatius eſt) ſuo furno imponitur, & ſecundùm gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conſervatur. *V. G.* cum præparare velim crocum Martis ſeu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus eſt, cumque urina virili aliquantiſper madefacio, ut fiat inſtar pulpæ. Poſtea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati craſſititudinem tego, eique laminas chalybis ſuperaddo, & vas, (ut ſuperius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno noſtro cœmentatorio pono ignemque tertii gradus ad 4 uſque 24. horis continuum. Tandem exempto vaſe materiam, in illo contentam, in mortario probè contundo & per ſetaceum pello, ut fiat pulvis ſubtiliſſimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo reſiduumque arefacio; & accipio crocum Martis præſtantiſſimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris qui operationibus multis inſervire poteſt.

Cœruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Laſuli, venenatus color, à Germanis vocatur Laſur. hæc quaſi imitantur Arabes, qui Laſuli vocant. *Rulandus pag*. 161 ponit. 17. genera, 162.

Coloratio, per hauſtum liquoris ingredientis, eſt frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare ſeu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diverſa. Quæ poroſa ſunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur que ſæpius reſiccationibus interpoſitis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera, linamenta, ſerica, pannos, *&c.*

Coloratio externa eſt cum ſuperficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter diſponitur ſubjecti facies externa ad lumen diverſimode terminandum, unde oritur color diverſus, iſque in eadem ſpecie illuſtrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diverſam nobilior.

Coloratio, per calorem ſolùm modus eſt colorandi, cùm è potentia in actum, ſeu ex occulto in manifeſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per abſolutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum, coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, abeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis toralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive cuniculis nempè actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, ignea, mordens, cruſtas inducens, urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiſcetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx major.*

Camet, *Cames*; eſt argentum.

Canales cuniculi. *Canales* recludere. *Canales* occludere.

Cancinpericon, eſt calidus equi fimus.

Canna, Syphunculos.

Cantacon, eſt crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*. eſt Borax.

Capſa, cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze, carmit, canna, cuſanum, Sunt varia vaſorum genera.

Capſa, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt

terra

terra mortua, vel fæx. Vide *Theophraſtum pag.* 18. de natura rerum.

Carbunculus, ſumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis ſimilitudine, cum ipſe ignem non ſentiat propterea pyruſta dicitur *Ruland.* ponit 6. genera eorum *pag.* 132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundum cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optimè tritorum parte unâ cum cereviſia bona, ad maſſam madefactis, & probè invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus ſiquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & piſtillum (vulgò monachus dictum) pulſibus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de æqualibus vituli, aut cornu cervi, unus atque alter pugillus ſuperadditus, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, fugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt in forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdacc, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non ſubſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceratio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facilè liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſique per minima conjungatur, & illud inſpiſſet, atque ſua fixatione in igni conſervet quouſque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem conſumentis, & convertat illud per hoc artificium in momento in ſolificum, & lunificum, ſecundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus ſiccum, & durum ſuo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis deſcribit, in 2. magni roſarii, *cap.* 27.

Si videlicet ſuper laminam ignitam medicina projecta velociſſimè, ſicut cera, ſine fumo ſe reſolverit. Sed illam Philoſophis committo.

Cerare, eſt incorporare, vel miſcere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, eſt tartarum combuſtum, *Cerober*, eſt aqua.

Ceruſa, eſt plumbi ærugo. Omnibus eſt nota, & in pharmacopoliis nomen ſuum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod ceruſa ſit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hiſpanica* dicitur & eſt candidiſſima. *Dioſcorides*, quando fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec ſimilis fiat ſandaracæ, & quomodo ceruſa lavetur. Leviſſima omnium ceruſa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compoſitionem.

Chambar, eſt Magneſia *Chucef*, eſt teſta figulis.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Cryſtallo ſimiles infecto colore cæruleo diverſæ formæ, nonnunquam ſicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repæſentarent caput Zuccharinum. Integræ nunquam inveniuntur, forſitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & reſultationem in terram. Dicuntur provocare dulces ſomnos, valere contra fulmina, & ad prælia & cauſas vincendas valere. *Solinus*, *cap.* 23. de *cerauniis*.

Chalchitis, una eſt lapis chalchitis, id eſt lapis ærarius, id eſt Marchaſita, ſeu ipſa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Meſue lapidem ſtellatum dicunt. Altera ſignificatio chalchitis, eſt alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concreſcit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioſcor.* Chalchitin, id eſt alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag.* 141. 142.

Chalcute, eſt æs uſtum *Chalcos*, eſt æs,

Chambelech, eſt Elixir.

Chaomantia, eſt Ars quâ præſagium ſumitur ex aëre.

Chelidonia, eſt

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelidonia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum creſcente Luna, *Dioſcor. lib.* 2. *cap.* 47. Sc. his, qui primo partu excluſi ſunt, diſſectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipſe vidi, ſeminis lini & ejuſdem formæ; unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioſcorides*, unus colore varius, alter purus *Ruland.* dicit ſe vidiſſe nigros & ruffos lapillos. Ruffi ſeu purpurei, dicuntur valere contra inſaniam, & epilepſiam; & gratiam conciliare. Nigri ſedant iram, valent contra febres, malos humores, conducunt & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, eſt inſtrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepſia laborantibus aperitur. *Ceniplam*.

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cervicula, ſpiritus eſt oſſis de corde cervi,

Chymus eſt fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Maſſa.

Chiromantia penes Paracelſum, non ſolùm circa lineamenta manuum conſideratur, verùm etiam in reliquis indiciii in toto corpore, obſervatis venis atque ductibus,

Cineritium, eſt cementum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva eſt cataputia.

Cheiri, Paracelſicum abſolutè poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur

ad hunc modum, flos cheiri, ex argento, ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura calidi- tatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atque poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates à Deo procedens in terram,& ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum, in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit,ut virtus radicum in caulem tranſit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis tandem in eas revertitur poſt autumnum,ibidem per hyemē totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrinula, eſt flammula, herba Paracelſo multùm familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

Citrinatio, eſt reſuſcitatio.

- *Chybur*, vel *cibur*, eſt Sulphur. *pag* 488. *para*. de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judico eſſe quodcunque ſulphur generis metallici.

Ciſt, vel aliàs *kiſt*, eſt capacitas duarum menſurarum vini, vel ſeſquimenſuræ juxta locorum diverſitatem, circiter libras quatuor,

Cœli planetarum, apud Paracelſum proprii ſunt orbes ipſorum, ſpheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Phyſicorum Hiſtoriographus, Æthnicas flagrationes inveſtigare. Si quod in terris eſt ignoraruut, quod immenſo diſtat intervallo,qui bene dijudicare potuerunt aliter,quam per fallaces conjecturas? ſiquidem ob ſuam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex ſuis ſpeculationibus ac imaginationibus æquum eſſet. Cum veræ viſiones meditationum fidelibus duntaxat reſervatæ ſint à Deo, falſæ contra procedunt ab inimico veri, ſpeculationeſque ſequuntur infidelium, quibus in ſortem ea pars contingit.

Cohoph, Paracelſo familiariſſima dictio, repetitiones ſignificat diſtillationum, ad fæces reddito liquore àb eis tracto ſæpius, qui vel materiæ proprius eſt naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, eſt omne quod cutis in toto humano corpore concludit, alluſione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non prius informi,cuncta comprehenduntur quæ creata ſunt ad minoris ordinati cahos vel cohos utilitatem.

Chelonitos, prope villam quæ nunc craſſe dicitur *Calpu*, ubi eſt ſcaturigo cujuſdam fontis irruentis in Albim, locus amœniſſimus & fœcundiſſimus chelonitis gemma eſt inventa, variarum ſpecierum. Primum quæ forma omnino repreſentabat cochleas marinas, eſt & chelonitis alia forma,nempe oblongam referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim oſtracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta & ſola illa, nonnunquam vix inchoata nonnunquam perfecta, ſic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duæ vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ viſum fugerent; interdum fulvæ candidæ nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expreſſis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibuſdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde teſtudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit eſſe oculum *Indicâ* teſtitudinis.

Chemia, eſt ars ſeparandi ex quolibet mixto eſſentias, continuandique magiſteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falſum à legitimo ſeparare, & ad perfectionem res adducere. *Theophraſtus lib*. 3. *Parag*. Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέεσθαι fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut conſtat ex dictis.

Chriſti-pabulum, eſt urina virginis.

Chroma, eſt color. *Chryſocalcos*, eſt Auri chalcum.

Chryſos, ſeu *Chryſion*, eſt aurum.

Cibatio, eſt corporatio.

Cininum Oleum, eſt Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere ſanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* aſſentitur eis, qui cinnabarim ſuccum, ſeu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius eſſe volunt quod ipſe guſtus & ſapor indicat. Ferunt arborem eſſe in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis ſanguis manat: perinde atque in Rhetis è larice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat reſina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi reſina vendunt, cùm vera terebinthina Maſticæ Chiæ colore dicitur eſſe ſimilis. Platearius quoque ſentit ſanguinem draconis, eſſe arboris aut herbæ ſuccum in *India* aut *Perſia*.

Cinnabaris Metallicus, eſt Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophraſtus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris ſimilitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod ſit verè cinnabaris, id quod *Diſcorides* & *Plin*. libris citatis etiam volunt) Poſtremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio ſæpe elaborato ſive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri poteſt: Imò dum lavatur vena minii, ut poſtea teratur, pars ipſius in argentum vivum mutatur, idque rurſus ſiccatum & contritum edit ad ſuum colorem: Eſt ſicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel uſu, dicitur rubrica ſinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, quod conficitur ex argento vivo & ſulphure à Chymiſtis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Eſt alium minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie ſolùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Eſt & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exuſto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, eſt qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, ſeu inflammatilibus competit. Horum combuſtorum reliquiæ ſunt propriè cineres.

Cinif

Cinis hederæ, eſt cinis clavellatus. *Cinis* Clavellatus, eſt Alcali.

Cinis ex cinere, eſt aqua extracta. *Cinis cineris*, eſt congelatum coagulans.

Cinis ſarmentitius, eſt cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chirurgis, ſed & Chymiſtis, continet vim ſalis at leniorem. Corrodit excreſcentias carnis, *&c.*

Cineris vena, eſt Fraxini.

Circulatio, eſt liquoris puri per circularem ſolutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari ſive reſolvi in aërem, indeque viciſſim in liquorem redire poſſunt in tantum: & ſequitur potiſſimum extractiones, quibus fiunt eſſentiæ. *V.C.* Multum operæ & ſtudii in vera ſpiritus vini extractione impenditur, ut ille ſine omni phlegmate haberi poſſit. Quotieſcunque n. elevatus fuerit, ſemper aliquid phlegmatis ſecum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonſtrabimus.

Sumitur vinum generoſiſſimum quod ad manum haberi poteſt, illudque in capaci circulatorio funditur, ſigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Poſtea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua appoſito & agglutinato alembico cum receptaculo, æſtate autem in cella, vaſi conchas glaciales continenti imponitur, & ſpiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum tranſcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius aſcendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus generis vaſa, ſed duo præcipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cum non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cibrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendnm.

Colliquatio colliquefactio, eſt plurimum fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon, qui leucoma.

Chymia, Ἀπὸ τοῦ χύω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio à chymicis antiquis ſubintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, eſt ars phyſica ſeparandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præſervandis, quàm metallicis ad ſummam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepſidria, eſt ſubductio liquoris per vaſis ſolidi ſubtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm ſubducatur, ſed & oleum, & fuſiones mineralium. Oculum autem metallurgi in ſua fornace foramen per quod hinc ſubducitur, unde hoc appoſitum vocabulum eſt quanquam in ejus locum tubuli, epiſtomia, crenæ, canales *&c.* inveniantur, *Clarum*, eſt quod fit è Criſtallo.

Climia, Ereps, eſt Cathimia auripigmenti.

Clyſſus, eſt ſpecies compoſita, ex ejuſdem rei ſpeciebus variis ſeorſim elaboratis,

Clyſſus, totam rei eſſentiam complecti poteſt, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea eſt eſſentiale ad unum redigitur compoſitum, vel extractio ſubtilitatis omnium plantæ partium in unum eſſe commune coiens: Et duobus modis uniri poteſt, ſive, ut omnes è diverſis partibus extractæ eſſentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una ſit cucurbita, in altera ſal, in tertia liquor, atque ita unico alembico ſubjecto diſtillentur per communem canalem & ſic uniantur. Sed non ita facilè hoc ſuccedit. Non enim pariter ſcandunt aquæ & ſales. Itaque in diverſis oleis & aquis id fieri poſſit.

Corpora cœleſtia Spagyrorum, Sunt virtutes aſtrales in ſua materia.

Chryſei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chryſites, eſt gemma pretioſa, apud *Plinium*, *lib.* 37. *cap.* 10.

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa, & Factitia, *Dioſcor. lib.* 5. *cap.* 54. de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Dania* & *Germania* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldberga* in *Sileſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſe dici Chryſocolla viride ſciſſile: ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib.* 33. *cap.* 5. definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc *tincar* & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile. Chyſocolla nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chryſocolla & ceruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, κύανον, inſint. Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt. *Serap.* dicit nativam Chryſocollam, quæ in ripis maris invenitur eſſe ex ſpeciebus ſalis cal. & ſiccam quarto gradu.

Dicitur azor, Rebis, aqua Sulphuris, vinum anineum,

anineum, Flos, *&c.* *Ruland. pag.* 148. enumerat ſex ſpecies Chryſocollæ.

Chryſocolla eſt venenata plus juſta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma. Secundùm *Plinium*. eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma. A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundùm *Plin.* 37. *cap.* 10. Gemma pretioſa.

Concha vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemma unà cum hyacintho mittit Æthiopia, *&c.* aureo colore tranſlucentem: unde & nomen habet. *Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die, & noctu & ignei. *Albertus* chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formoſam, & ſibi diſſimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus ſpecies eſſe Marchaſitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis chryſolithi eſt bonos excitare ſpiritus, melancholiæ adverſari, lemuribus nocturnis, curare ſcabiem & ulcera, & mitigare calorem febris.

Clorofis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus. *The green ſicknoſſe.*

Cheras, Item ſtruma, eſt tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam ſcrofula.

Cloritium, eſt gradatio coloris per paſtam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus eſt metallis principaliter deſtinatus. Nec valet niſi in ſuperficie, non enim alte penetrare poteſt propter corpulentiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum proprie intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur, ut prius atque refunditur toties cohobando, uſque dum eò deveniret, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohobationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera, curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur perdentes potius ægros quàm ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes fere nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum nummullis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino colo. *Colica* diatheſis.

Coleritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis metallorum inimiciſſimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum ſolum reſiſtere poteſt, unde cognoſcitur è veſtigio ſi quod aliud auro permixtum ſit, hoc omne mox evaneſcit mutato colore ea parte qua coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri ſervante. Putum vero ac purum nihilo prorſus immutatur eo liquore.

Cometz, eſt gutta ſemis.

Complexio, eſt natura patris. Aliàs eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam illud verò ſiccam. Duæ ſunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura ſimplici non permixta ſemper eſt ſiccum; & ſi quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſyderium in homine, vel aſtrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, ſunt medicamenta quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulſiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potiſſima totius medicinæ methodus in qua totus ſpagyricus labor potiſſimum inſudat, Nam ſibimetipſi natura medicus eſſe debet, homo, cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantùm, & ſervus veri medici. Si quid ultra præſumat, temerarium eſſe naturæ perſecutorem, imò perditorem hominum, eſt quod ſciatur, nec id celatum oportuit

Congelativa, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, comprimentia & exſiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vertitur.

Cor, inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte ſignata.

Corpus, eſt ſubjectum in quo virtutes rerum deliteſcunt.

Corpora ſuper cœleſtia, ſunt ea quæ per mentem in imaginatione ſolùm, & non per oculos carneos cognoſcuntur. Spagyrorum ſubjecta ſunt mirabilium operum.

Confuſio, quæ eſt ſyntheſis, eſt Commiſtio actu liquidorum, quæ per ſe fluere poſſunt. Itaque & conſiſtentia, tum partibus, tum toti aquea eſt ſeu fluida. Quæ enim eliquata ſunt, poſteaque confundantur, ut pix, & cera, vel reſina *&c.* principaliter ſunt colliquationis, licet miniſtret illis confuſio obiter, cum & ſine confuſione poſſent congredi.

Chybur, eſt ſulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miſceatur *Chybur*, calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo exterior pulmo eſt poſitus magis, majuſque arcanum ad pulmonem latet, niſi in ſolo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, eſt per glutinem compoſitio, manente natura conglutinatorum. Eſt reductio, ſeu reſtitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujuſque

cujuſque varium eſt & dicitur hîc omne, quod viſciditate tenaci conjungit alteri, aut etiam coërcet.

Conterſehe., Liquot quem exſudant parietes fornacis.

Contus, Agage or long pole, Contus, ferreus Contus foſſorum, Contus tertius.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſior coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rurubedine, alius multum nitet, ſicut minium.— *Corneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes, emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes. — Et ſigilla annullorum crebro fiunt ex *Corneliis.*

Corocrum, eſt fermentum.

Corallus, Corallium, Baſſad, Beſeth, Baſſath, eſt nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induratur atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis congelatur aëre in gemmam corallium. Teſte *Plinio*, & Sol. Uniones molles in aquis, exemti protinus aëre dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *c.* 44. de amaris fontibus.

—*Videas lapideſcere Sarni.*
Cæruleo ſub fonte alnum, filicisque maniplos,
Et palea intortos lento cum vimine culmos,

Nam ſicut planta coralliorum aëre congelata fit lapis: ita alnus & filix herba in ala fontis Sarni ſunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.* 117. ad 173. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum præſentiſſimum eſt remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit quæ optimè mentiuntur nativa. Conſule Chymiſtas quoſdam, qui illa componere probè ſciunt.

Cortex æris, eſt bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, eſt inſtrumentum ex bacilis ferreis quadratis digitalis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens.

Creta nigra, eſt ſulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in quam micæ argenteæ interniteant.
2. Rara mollis.
3. Dura.
4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.
5. Tophacea.
6. In cinereo violacea dura.
7. Cerulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, qua fabri in pingendis parietibus utuntur.
8. Viridis dura.
9. Subviridis.
10. Nigra mollis.
11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.
12. Nigra dura.
13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argariæ potus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igni contumaciſſima factum, acutiore baſi, & feretri in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda definentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgo teſta appellatur, fundamentis metallis adæquatum.

Cryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive glacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis, ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, prædu-ro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Cryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio, ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis coloris: conſtat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoſo prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium fiunt, aliarumque rerum.

Cubil., eſt terra rubea.

Cultotum, eſt calcinatum.

Crepinum introverſum, eſt Tartarum correctum. *Para.* in Chirur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac.* in chyrur. magna. folio. 463. *pag.* 2.

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 416.

Cupri balſamus quomodo fiat *ibidem pag.* 418.

Cupri ſublimatio, in Chirurgia magna, *pag.* 62.

Cooptatione, Multæ res in diſtillatione fixantur, & præſertim ſi res fixandæ aquam in ſe contineant, ut vitriolum; quod ſi fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, ſi propria aqua fixetur, vocatur alumen ſacchari, quod & in liquorem reſolvitur, qui ſi putrefiat per menſem, aquam parit dulcedine ſaccari, quæ quidem magnæ virtutis eſt, & præſtans arcanum in medicina, ad reſtinguendum ignem microcoſmicum hominibus Metallicis.

Cuporoſum, eſt æs uſtum.

Cuprum, Æs. Idem Venus. Cancer.

Curcuma, Curſuma, eſt Chelidonia minor.

Cynnia, Cymia, Carora, eſt Vas ſimile urinali.

Cyramia, Crocomma, eſt fæx olei, & de Croco.

Corroſio, eſt Calcinatio res coagulatas per corrodentes ſpiritus in calcem reducens. Eſtque vaporoſa vel immerſiva.

Corroſio, ſtratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum eſt viciſſim in vaſe aliquo ſternitur cum pulveribus corroſivis. Eſt autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam, *&c.*

Corroſio, per paſtam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducuntur pulticula coloritii, & veluti emplaſtrantur, illa lamina reponitur alicubi, donec fit corroſa. Oportet pulticulam eſſe ex

ex ſeparabilibus, ut ſalibus, calcantho, aceto.

Corpus inviſibile eſt anima, ſiquidem tenet medium inter corpus viſibile, qua de cauſa corpus ea parte vocatur, & inviſibile dicitur, quia participat cum ſpiritu inviſibili. Notandum interea has definitiones phyſicas, & non theologicas eſſe, ne quis anſam calumniandi ſibi faciat.

Corpus phyſicum, eſt ſubjectum naturæ.

Conſolidativa, ſunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia & cicatricem obducentia.

Conſolida, quæ alias dicitur à Paracelſo Aurea Sophia, eſt herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hyſopo non abſimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non uſque adeo frequens, neque nota.

Conſtellatio, dicitur ſupernorum aſtrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impreſſio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentiſſima præ cæteris ars & ſcientia phyſica, quæ proprie Phyſionomia ſignata rerum naturalinm, in ſympathia ſuperiorum ad inferiora dicitur, non extans, ſed cum pleriſque aliis Paracelſicis ſcriptis excellentioribus ſuppreſſa. Quæ ſi prodiret in lucem, tum demum cognoſceretur ab invidis naturæ perſecutoribns, & ipſius, qualis Philoſophus & Phyſicus extiterit Germanus Apollo Paracelſus quantoque intervallo Græcos & infideles Philoſophos omnes à tergo reliquerit.

Conſtrictiva, ſunt Chirurgicalia medicamenta ſtiptica, ſua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege ſupra ſecundo tractatu de ſpecificis.

Contorſio tormentum eſt inteſtinorum, Seu Miſerere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt Chirurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim ſunt medicamenta, vitam & corpus corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam at temperationem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper virent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant: inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis eſſentiæ liquoriſve plus habent: & inter metalla, quæ ſunt ærugini minus obnoxia. Talia non ſunt conſerva roſarum, violarum, & cætera, quæ conſervatione ipſamet indigent, ac mutuantur à ſaccaro. pudet priſcorum inventa recenſere.

Cooſtrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, eſt liquor.

Coruſcus, eſt Auricula muris.

Cortex maris, eſt acetum Philoſophorum.

Cruor ſalis, eſt ſal ſeparatum à primo ſale, vitio ſecundæ digeſtionis.

Cycima, eſt lithargyrium.

Cydar eſt Jupiter.

D

D*Aura*, folium eſt ellebori, alias aureum.

Demotinus lapſus, repentina mors.

Deſcenſorium, eſt furnus chymicus, in quo deorſum fluit liquor à craſſa materia ſeparatus. Illa eſt calida aut frigida. Vide ſeq.

Derſes, eſt occultus terræ vapor, ex quo naſcitur omne lignum & creſcit.

Diapenſia, eſt alchimilla.

Diaphanum eſt id quod tranſparendo lucet.

Diaphoreticum, eſt medicamentum ſudoris expulſivum.

Diaſatyrion, eſt confectio venerem excitans.

Diateſſadelton, eſt Mercurius præcipitatus.

Dienez, ſunt ſpiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, eſt viſcus.

Dach, Saxi ſpecies.

Dactyletus, eſt Hermodactylus.

Daeb, *Deheb*, *Deab*, eſt aurum.

Danic, eſt pondus ſex granorum.

Damſir, *Denſir*, eſt Arena.

Daram, eſt Gemma.

Dabeſſis, eſt teſtudo,

Degegi, eſt Gallina.

Debene, eſt ſanguis. *Dem*, *Dibin*.

Debenes, *Duenes*, eſt attramentum.

Debenez, *Duenec*, *Dubenec*, eſt vitriolum Romanum.

Deliquium, eſt deſcenſio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri, puteo, aut alio frigido & humido loco ſuper marmore, tabula vitrea vel in manica Hippoc. (ut vocant) expoſita externæ humiditatis hiſce coporibus ſeſe adjungentis adjuvamine, in liquorem reſolvuntur, & in ſubjectum vas defluunt & diſtillant. Reſolvuntur autem in frigido potiſſimum pulveris calcinati ſalia, & ejuſmodi alia corpora ſalium naturam redolentia, ſed omnia quæ frigido reſolvuntur, in calido rurſus coagulantur.

Deliquium in aëre, eſt liquatio concreti, quæ fit inſinuante ſe humiditate externa, & ſiccitatem reſolvente ut fluat. Ita reſolutum quod eſt, liquor vocatur, & conſiſtentiam habet aqueam. Quamquam n. & lapides calcarii diſſipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio, & liquor quod, inde exiſtit, appellatur: Deliquium eſt duplex, ſcilicet, Vaporoſum & Embapticum.

Diliquium vaporoſum eſt, cum res in ſubtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humeſcendo in liquorem ſolvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior eſt, modò frigidior, qualis eſt ſubterraneorum irriguorum. Et res ſolvenda niſi per ſe ſit apta, ad ſalis potiſſimam, vel ſimilium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam ſiccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceſſe enim eſt tenacem compagem ſolvi, & friabilitatem quandam ſalis induci.

Deliquium Embapticum, eſt cum res in humorem demerſa eo uſque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vaſculo contenta immergitur, ut ipſa humoris ſubſtantia non accedat, vel ſaltem tenuiſſimus ſudor permeet, veluti cum in vaſe certo, vel veſica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur, quæ res ſi humor eſt calidus (quod fiat plerumque) ſimulacrum balnei eſt: aut in ipſum humorem ſinitur diffundi, ſeu nudè, ſeu lintea petia interveniente, qua ſimul ſegregentur ſordes, & hic quoque vel frigidus liquor eſt, quo pacto gummi, ſucci inſpiſſati, ut ſaccarum, &c. ſolvi poſſunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & ſimilibus pinguedinem ſuccumve tenacem habentibus. Humor ille qui eſt medium ſolutionis, talis eſſe debet, ut ſi eum ſegregatum cupimus, facilè poſſit denuo ſeparari, nec peregrinam qualitatem

invehat

invehat ſoluto, niſi ſtudio quærimus ſimul alterationem ejuſmodi.

Denequat, eſt Borax.

Denodatio, eſt ſolutio.

Derquet, eſt vernix.

Deſtillatio per inclinationem, eſt quæ fit vaſe continente materiam in latus inclinato, roſtro deorſum vergente. Illud vas cum plerumque ſit retorta, etiam diſtillatio per retortam opus nominatur. Nonnunquam diſtillatio per deſcenſum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorſum reflexio, vel quod ſpiritus maxime deorſum revocentur, & ſine alembico in curvatura coagulante deſcendat.

Deſcenſio calida, (vulgo diſtillatio per deſcenſum) eſt liquoris è corporibus diſſoluti inverſo vaſe diſtillatio. Diſſolvuntur inprimis hac deſcenſione omnis generis ligna, & oſſa & alia, quorum liquor propter gravitatem aſcendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique diſſolvendorum fragmenta impono, eaque ne inverſa cucurbita decidant, nonnullis majoris fragmentis, vel bacillis tranſversè juxta ſe poſitis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ ſit, huic inverſæ applico: ita ut ſuperior exacte cum inferioris orificio conveniat, ſed inter utramque laminam aliquam ſatis fortem, ferream inſtar lancis concavam, & perforatam collocatam eſſe decet, quæ decidentia fragmenta, ne in ſuppoſitum vas dilabantur detineat. Tandem optimo luto clauſuras obfirmatas areſacio, vaſque in ſua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia totum humorem depreſſum eo facilius recipiat.

Deſcenſio frigida, eſt quando liquor diſſolutus in frigido deſcendit. Eſtque deliquium vel ſideratio.

Diſtillatio eſt prolectatio, qua eſſentia extrahitur forma liquoris, & coagulata defertur per ſtillicidium, tranſlata à vaſe materiæ in excipulum deorſum locatum. Quod ita diſtillandum eſt, reſolubile in conſiſtentiam humidam eſſe neceſſe eſt, aut cum humore eſſe, ſive is connatus ſit, ſive foris adjectus: ſunt autem talia, maxime vaporoſa, & qui ſpiritus oleoſos habent. Unde ſi diſtillanda per naturam non ſunt talia, per artem eo ſunt deducenda. Et eſt inventa diſtillatio eſſentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abſtractionibus, depurationibus & ſimilibus.

Diſtillatio per aſcenſum eſt, cum antequam diſtillat extractum, ſublimatur ſpecie aërea. Debetque ea eſſe continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix aſcendat id quod reliquum eſt.

Diſtillatio per deſcenſum eſt, cum abſque elevatione prolectatus humor deorſum diſtillat.

Diatheſis, eſt natura, diſpoſitio, vel affectus.

Dibalegi, dicalegi, ditalem, eſt Stannum.

Dionyſius lapis, ſeu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur reſiſtere ebrietati, quia reſolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Eſt gemma nigra ſeu fuſca, dura mixta ſeu ſparſa rubentibus maculis, guttulis, ſeu notis quæ trita ex aqua ſaporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod à ſole, & à ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calchanti conſtat, humor n. eſt inſtar limi per venas delabens. Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur è ſarmentis & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verùm ſapore poſſunt diſcerni; *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris æruginiſque aſtringentem & exſiccantem linguam. Ochra autem aduſta, nequicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus uſque ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, oſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt; Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus inde ad flavedinem ſecundus ad finem autem qui eſt uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic ſententiæ *Ruland.* adſtipulatur.

Diſceſſus fit, Cùm penitius unita caloris ſolventis potiſſimum efficacia ſeparantur, & diſcedunt. Hoc perficitur exſpiratione & reſolutione commiſtorum.

Diſceſſus per exſpirationem eſt cum pars in ſpiritum attenuata diſcedit. Et tunc principaliter nominatur exſpiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, diſtillatio, vel ſublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exſpiratione famulantur. Eſt autem reſpiratio in humidis vapidiſque.

Diſtillatio, ſeu elevatio humida recta eſt, qua partes humidæ ſubtiliores in æthera & elevatæ, & frigidis alembici cameris adhæreſcentes in humorem condenſantur, & per ejuſdem canalem guttatim in appoſitum vas diſtillant & dilabuntur, fit autem hoc pacto. Materia diſtillanda inditur cucurbitæ, non nimis ſatis amplæ, (altitudo enim vaſis artificem detinet quem amplitudo juvat) & imponitur alembicus magnus qui ſpiritus aſcendentes facilius capiat, & in humorem reſolvat. Poſtea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, appoſito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibuſque juncturis probe clauſis ignis accenſus ſecundùm gradus adhibetur, eo uſque quo omnis humiditas in alembicum deſcenderit. Exemplum à vegetabilibus producemus, Roſis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: poſtea alembicum roſarum rub. foliis, quibus aculei lutei diſcerpti ſunt, compleo cucurbitæque impono, & appoſito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor aſcendens alembicum occupat, & ex roſis tincturam extrahit, condenſatuſque in aqua receptaculum diſtillat roſeus. Animadvertendum autem eſt, quod ſi aculei non decerpentur aquam tincturam pure rubeam extrahere non poſſe. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua tranſcendat amplius, & roſæ in alembico albeſcant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex roſis ſua ipſius aqua extrahendi. Quando aliquid per veſicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Diſtillatio,

Diſtillatio, & elevatio humida obliqua eſt, quando vaſe oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Diſtractio eſt, qua partes diſtrahuntur qualibet manente in ſua homogenia. Itaque quaſi divulſio quædam hic fit diverſorum ante cohærentium, aut unitorum, circa reſpectum extractionis unius in altero exiſtentis vel comprehenſi.

Diſtractio autem eſt duplex, divaporatio aut calcinatio.

Divaporatio, eſt in ſiccis humidis ſeu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum ſpiritum quam ſiccum. Inſtituitur in aliquo vaſe pro rei conditione olla, ſartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diverſis.

Doal, vel *Elemptis*, eſt Sol.

Dolec, eſt vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit è cerebro draconum; ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis. Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat, coloris candidi eſt. Fugat omnino venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri & chelydri in capitibus gemma nonnunquam ferunt, quas draconites à ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder caſteth*) *Chelydrorum noſtrorum*, ſuas in medicina virtutes; ſanat enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus

Dragantum, eſt vitriolum.

Daumir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darchem, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Alteheſt, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont.*

Duumviratus, ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium, & thorum unum, in quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſtomachi complementum, ſub unico thoro amborum eſt principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont.*

Duo fratres { *Saturnus* & *Jupiter.* / *Venus* & *Mars.* / Aurum & Argentum.

Duo fratres *Edar* & *Micati. Edir*, eſt ferrum ſive *Chalys.*

Dyota, eſt vas circulatorium à duabus auribus vel una utrumque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars eſt in modum cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet, habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condenſatum devehentibus præditum.

Dyoptra, eſt aſſerculus perforatus, ſeu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fiſſa, ut per eam faciei prætenta, abſque oculorum injuria, ignis atque operis modum contemplari poſſimus.

Digeſtio, eſt operatio chymica, vel ſpagyricus gradus alludens ad ſtomachi humani digeſtionem, in quo & per quem materia decoquitur in ſeparationem puri ab impuro. Nonnunquam uſurpatur pro furno vel vitro in quo magiſterium hoc adimpletur.

Diſcus ſolis, eſt argentum vivum ex auro.

Divinatio, eſt incertum quoddam præſagium à cogitationibus ex propria luce deſumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præſagivit, vel animus meus angelus indicavit, & ſimilia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, eſt generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, eſt apoſtematum concavitas in genere, cum ſolutione continui.

Dupelcolep, eſt compoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duenech, eſt antimonium. *Azet*, *Duenez*, Limatura ferri.

Durdales, ſunt ſpiritus corporei inhabitatores arborum,

Draguncultus, eſt braſſatella ophiogloſſum.

Dulcedo ſaturni, eſt altey, vel cerufa.

E

Edelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognoſticat.

Edir, eſt calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophraſtum*, eſt mixtura compoſiti metalli ex omnibus juxta Planetarum obſervatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex ſimili conſtabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit ſolo ſonitus clangore, liberato Rege à ſuſpicione, quam ſiniſtre de ſua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis ſpagyris conſtat) ex ſimili rite conflato compoſitoque metallo, cyphus guſtatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod ſi forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito ſtrepitu maximè perceptibili, ac ſi nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelſus tractatu de ſimilis electri compoſitione, ſe vidiſſe quendam *Hiſpanum* habentem ejuſmodi campanulam, pondere vix ſeſquilibræ, per quam inſcriptis nonnullis characteribus & verbis, tot ſpectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro ſuo arbitrio. Voluit is perſuadere Paracelſo vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quàm in ſonitu, vel metallo conſiſtere. Verùm Paracelſus rem non ita ſe habere ut aſſerebat, etſi pro variatione ſcripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo ſitam eſſe deprehendit. Hæc dicta ſolùm ut ſciatur quid Electrum apud Paracelſum denotet, non ſemper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Eſſila, eſt tinctura ſolis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelſum eſt corruptibilis ac tranſitura mundi eſſentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque neceſſitatem in diem uſque poſtremi judicii, conſumptioniſque hujus inferioris mundi. Eſt etiam eſſentia ſpirituum in elementis degentium ac deliteſcentium, & aſtrum eorum,

Elementa,

Elementa, matrices rerum ſunt, in & ex quibus generantur, ſubalterna tamen elementis Paracelſi, quod illorum ſingula quatuor illa contineant, ac ſint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Phyſicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadverſum. Quo quid in occulta natura ſimplicius, eo generalius à ſpagyris & adeptis Philoſophis eſſe comperitur: & quanto ſpecialius, tanto compoſitius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum eſſentia ſpecies removetur, tanto proximus accedit eorum materia ad elementa ſimplicia, nec non forma ad influxum, vel influens univerſale ſimpliciſſimum, attamen, generaliſſimum. Non ſic in manifeſta natura, in qua partes ſpecialiores imò deteriores magiſque degeneres exiſtunt, quo remotius à ſuo toto recedunt. Hinc fit, quia rerum naturalium in ſe continent omnia potentialiter. Veriſſima eſt igitur ſpagyrorum ſententia de occulta natura ad manifeſtam, & è contra diverſitate.

Electri annulos ait Paracelſus, digitis geſtari ſolitos vidimus quos quicunque induiſſent, nunquam vel ſpaſmo, vel odontalgia corriperetur, nec in Epilepſiam incideret. Adeo ut ſimul atque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus eſt, in paroxyſmo vehementiſſimo, ſubito ille depulſus & quaſi digitis abſterſus evanuerit, & æger à lapſu confeſtim reſurrexerit. Intuiti etiam ſumus & experti, ſi quis annulorum iſtorum in digito annullari geſtetur, & abditus quidam morbus foras erepturus eſt, annulum iſtum exſudare videas jugiter, & ab inſigni quadam ſymphatia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathæſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificium induſtria ex ſeptem metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Geber*, *Raymundus Lullius*, *Theophraſtus Paracelſus* & alii hujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſupellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Ægritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri* & *Chalybis*, *ana* quinque partes.

Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.

Stanni, & *Plumbi*, *ana* duas partes.

Mercurii, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præſcriptis legibus, quarum Conſulti ſunt Chimioperiæ *Theophraſteæ* periti. Nam unice cavendum eſt, ut monet Chymiſtarum *Apollo* de ſpeculi conſtellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etſi in re diſpari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, eſt Salviæ vel Juniperi ſemen.

Echis, eſt vipera maſculus. *Echidna*, eſt vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc viperæ contra venenata valet: Item & totum ejus caput abſciſſum & arefactum, ut teſtatur *Nicander* in theriaca.

Edes, eſt aurum, *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Elementum. Idem *Eyeb.*

Edic, *Edich*, *Ebdanic*, eſt Mars.

Effides, eſt Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, eſt avena.

Elaboratio, eſt operatio manuaria, qua res in ſubſtantia, eaque potiſſimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ ſeu obiter adhærent, ſeu quovis modo adminiculum præbent eſſentiæ, præſtantiſſimam elicimus. Itaque maximè viget hîc impuri à puro ſegregatio, eſt & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, eſt alumen.

Elaqutr, vitriolum viride.

Elemptis, eſt Sol.

Elevatio eſt ſubtiliatio, quando partes ſpirituales à corporeis, ſubtiles à groſſis, non fixæ, à fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur, & à ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex.

Elevatio ſicca, (vulgo ſublimatio) eſt qua partes ſiccæ ſubtiliores elevantur, cum adhærentia ſui vaſis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam ſublimandam, eamque vel ſolam vel aliis admixtam materiebus, vaſi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta ſit. Vaſi huic ſive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco & ne ſpiritus aut partes ſublimatæ exhalare poſſint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, neceſſe eſt quod impoſita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc reſidua eſt illa laminæ adhæret, ſed quando omnis humiditas diſceſſit, ſpiritus ſicci aſcendunt & hinc alembici foramen ſuperſtrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne ſpiritus exſpirent, claudo. Tandem ignem tantiſper foveo, donec omnis materia ſublimanda elevata eſt, Nonnulli loco cucurbitæ ſcutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vaſis inferioris ritè accommodato utuntur. *V. G.* Accipio ſulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 1. ſalis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulveriſata ſingula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impoſitoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit tum clauſo orificio gradatim procedo, quouſque omne ſulphur ſubtilius aſcendit, hoc ſulphur (à Chymicis flores ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum à ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elevatio

Elevatio per latus, eſt quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum, Vitriolum.

Elos maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc, αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem. Illic vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegetabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium claſſis non multa præbet, niſi è ſanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum, ſimiliumque ſpermata ad hunc vocantur uſum.

Epar, eſt aër, vel æther. *Epatum* eſt Aloë Epaticum.

Epipolaſis, eſt cum ſublimatum ad ſuperficiem duntaxat aſcendit, eique inſidet. Primum è centro ad ſuperficiem eſſentiæ extrahuntur, ſed nonnunquam eadem operatio inſervit repurgationi. Duplex eſt, humida & ſicca.

Epipolaſis humida, eſt cùm è re in humore excedente collocata, ſublimatum enatat, emergitque uſque ad ſummum, ubi ſubſiſtens apparet. Itaque ſublimatio per enatationem ſeu emerſionem appellari poteſt. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & diſſidio diverſarum ſubſtantiarum; & procurator per calorem, non modo actualem, ſed & potentialem.

Epipolaſis ſicca, eſt cum immediate ex re ipſa ſublimatum effloreſcit, eique cohæret proximè in ſicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clauſuris apertis viam egreſſu laxantis.

Epoſilinga, eſt ſquama ferri.

Eſebon, *Alſebon*, eſt ſal commune.

Eſſentia, eſt extractum ſimplex è rebus tota ſua natura perfectis productum. Nominatur eſſentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehenſa, totius ſubſtantiæ miſturæ pars ſit perfecta, natura & eſſentiali ratione virtuteque inſtructa. Poteſt fieri ex omni miſtorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Eſſentia eſt duplex, ſuccus & myſterium.

Eſſentia quinta dicitur, quia eſt aliquid præter elementa, nec ex craſi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Etheſius, lapis eſt Cryſolithus.

Exaltatio, eſt Sublimatio. Eſt etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem ſubſtantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel eſt ſubtiliatio res ſenſim diſſolvendo, in puriorem & majorem virtutis ſuæ gradum tranſponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio, eſt cùm ſpiritus ſicci per calorem in aërem elevati diſcedunt; Et fit potiſſimum in ſiccis tritis, poſitiſque ſuper tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis, Igni ſuccenſo, vel circum ſuprave adhibito torrentur donec halitus ſint abſumpti ut in venis metallicis evenit.

Expreſſio, eſt extractio per prælum, quo res coacta ſubſtantiam forma liquida effundit. Ejus uſus excellit in ſuccis & oleis quibuſdam extrahendis.

Extractio, eſt digeſtio è corporea concretione, partes ſubtiliores & puriores ab affuſo aliquo menſtruo apprehenſas, relictis fœcibus diſſolvens. Vel eſt ſegregatio eſſentiæ qua è corpore ſuo extrahitur; ſed non fit ſine ſolutione continui, & divulſione, & extractiones ſunt nobiliores diſtractionibus.

Elephas, eſt aqua fortis. Aliàs lepra, Elephantiaſis, heracleus morbus.

Elixir propriè, eſt fermentum, cujus minima quantitas ſui generis ingentem molem, in paſtam ſibi ſimilem penetrando conglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum, internuſq; vitæ balſamus. *Elixir* autem externus arte balſamus ab externis conquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

Emunctorium, eſt locus expulſionis corruptorum, per quem exitum habet, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum.

Entali, eſt alumen ſciſſum, & quandoque ex ſale gemmæ conflatum arte ſpagyrica.

Entale eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *Eſphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chirurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſara, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſthiomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus, qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa

Excrementa, generaliter ſunt omnia ſuperflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter eſt omne apoſtema quod ſaniem ejicit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, eſt quod à corporea concretione, relicta craſſitie elementari extrahitur. Et eſt quaſi Medulla & pars nobiliſſima ſubſtantiæ totius in elementis producta, & quaſi ſeminata, in quorum etiam ſinu conſervata eſt, & ad nobilitatis ſuæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conſervantis dependet. Hinc extracta, præſertim nobiliora ætheteæ & cœleſtis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita, Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt, in ſegregatione cœleſtis lucis à terra obſcura, non omne abſceſſiſſe æthereum ex Platone putant, aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt Sal.

Elixir, eſt medicina fermẽtata de 7. metallis. *Para.*

F.

F*Aba*, eſt tertia pars ſcrupuli.

Faba agreſtis, eſt lupinus.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, Solis & Lunæ.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. Eſt etiam ſal vitri, *Fax vitri.*

Fermentum, eſt materia firma tanquam fixa, quæ ſuæ naturæ materiam ad ſuam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa habebat, ut fermentum panis eſt farina firmata vel conſolidata in paſtam, quæ farinam ſimilem raram & diſcontinuam, in aliam paſtam fermentatam adducit.

Flagæ, ſunt etiam ſpiritus in ſpeculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, eſt Arſenicum, vulgariter Auripigmentum.

Faſdir, Saſdir, eſt Jupiter.

Faulex, eſt Chalybs.

Fecla, eſt fæx vini, vel aceti.

Faces candidæ, id eſt rubeæ & croceæ ſunt aquæ.

Fedum, eſt Crocus.

Felilech, Faules, eſt ferrum.

Fœmina, eſt Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, eſt Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si ſulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, ſed lividæ albedinis fuerint, ſi ſuperat ſulphur, fit ferrum. In ſumma. Si argentum vivum fuerit poroſum, terreum & immundum & ſulphur immundum, fœtidum & terreum, & fixæ ſubſtantiæ (uti ſi morbidus cum matre menſtrua coit) generatur ferrum.

Ferrum, à Chymiſtis Marti tribuitur. *Ferrum* eſt duplex, Nativum & Conflatum, ſeu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur habent recrementum, ſic dicimus.

Recrementum { Æris, Argenti, Ferri, Plumbi.

De ſpeciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanâſſe Telephum proditur Achiles Recrementum ferri, vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes, qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, eſt ſcoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti, quæ virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo enim inventa eſt ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia, ad quam natura pervenire ſinit, Potiſſimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis eſt locum habet & imitatione maſſæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut enim parum fermenti paſtæ, multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum Chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt, ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipſum volunt eſſe fermentum corporis perfecti. Cùm enim lapis adeò ſit ſubtilis, ut ſuper corpus imperfectum projectum, in modum olei ſupernatet, nec cum illo permiſceatur, opus eſt corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente, quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quam primum corpus illud lapide infectum, & fermentatum eſt, ſtatim in tincturam abit.

Fermentum album, eſt argentum.

Felda, Fermentum etiam, eſt Elixir.

Feruzegi, eſt ſtannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioſcor. libro 5. c.* 72. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo ſiccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, Fidex, eſt Ceruſa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius oſtum, eſt vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, eſt aurichalcum.

Filtratio, eſt ſubductio per filtrum: eſt colum chymicum, & colatura ſeu percolatio appellari poteſt, fit potiſſimum in humidis, è quibus aquoſitas tenuis tranſit; reſiſtentibus ſpiſſis & oleoſis. Praxis ſic habet. Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus viloſus conſuitur in ſacci formam, aut vaſi applicatur, veluti infundibulo, *&c.* Liquor infuſus ſinitur paulatim in excipulum diſtillari: unde hæc operatio, diſtillatio per filtrum dicitur.

Firex, eſt Oleum.

Firfir, eſt color rubeus.

Firmamentum, eſt Lazurium.

Fiſarum, eſt confectio Salis Armoniaci.

Fiſtula, Sinus arctus, oblongus, & calloſus ſyrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut cùm amplius non fugiat, ſed in eo fixa permaneat per ignem aſſuefactio, ſive ea fiat per calcinationem, ſive per decoctionem lentam & diuturnam, ſive per crebram ſublimationem, ſive per crebro reiteratam ſolutionem, & coagulationem, ſive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, eſt Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi eſt ſpongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, eſt flamma.

Flos æris, eſt viride æris.

Flos, eſt bolus per ſublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus eſt, ut in ſummitate forma ſicca coagulet. Flos ſpirituoſa rei ſubſtantia eſt. Turbith verò magis terrea. Omnis flos per ſe eſt volatilis & ſpirituoſus, quanquam ingenio magiſtrali poſſit figi & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, ſunt lapides ex fodinis ſimiles gemmis ipſis, ſed minus duri. Metallici vocant fluores, ſiquidem ignis calore ut glacies ſole, liqueſcunt & fluunt. *Fluores*, ſunt quaſi contrarii metallis iſtis mediis ſeu remotis qua in ſpiritus & aërem ſolvuntur. *Theophraſtus* ſi ipſas noviſſet, σκσυῤῥους vocaſſet, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluorum genera, à *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelts houſe.*

Folia datura, quaſi folia aurea.

Fom, eſt ſonus, vel vox.

Fulminatio, eſt gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente ſplendore, indicatur. Nomen operi eſt quod corruſcatio, velut in fulmine apparente fulgure fiat. Nam poſtquam abſumptæ, ſegregatæque ſunt alienitates, (veluti fluores adjecti plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam ſulphurea obequitat per ſuperficiem, unde poſtea purpureus elucet ſplendor, quem fulgur vel fulmen, aut etiam florem nuncupare ſolent, qui cùm diſparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, eſt per fumum aërem & corrodentem calcinatio. Diverſo modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fuſi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & poſtea comminuuntur terendo cum ſale.

Furogi, eſt gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandum dextrè & convenienter accommodatus. Eſtque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis. *Ruland.* à *pag.* 226. ad 233. & in *Glaubero.*

Fuſio, eſt liquatio per calorem.

Ex ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici poteſt. *Par. de natura rerum*, pag. 460.

Fuſio, per Antimonium, qua verum aurum non modo à metallis imperfectis, ſed etiam ab ipſo argento ſeparamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipſique tres partes antimonii pulveriſati commiſceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventoſum pono. Poſtea juvante (ſi placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactam, ſevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concuſſis regulus aurum continens in apice reſidebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro reſiduum, rurſus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hoſce ſingulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibuſque ſuperpoſitis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam ſuperinduco, quouſque omni antimonio evaporato, aurum purum putumque reſideat, quod ſtatim coagulatur.

Fulmen, eſt argentum purificatum.

Fimus equinus, eſt digeſtio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arſenicale, eſt lapis Philoſophorum.

Fiſtula, eſt morbus.

Ficus cutis, eſt verruca innaſcens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum & nonnunquam aurum.

Fida, eſt argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, eſt Luna.

Filius unius diei, eſt lapis Philoſophicus. Et etiam ovum.

Filum arſenicale, eſt arſenicum ſublimatum.

Flegmon, apoſtema commune.

Flos cheiri, eſt auri eſſentia.

Flos ſectarum croe, nonnulli volunt eſſe flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui ſcripta Paracelſi manu non exactè legerunt *e*, pro *ci*. Ego vero per tranſpoſitionem deprehendi eſſe florem moſcatæ nucis, ut ſonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, eſt filius unius diei, ut ſupra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, eſt fungi ſpecies.

Folia daura, quaſi folia aurea.

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

Forma rerum, influxus dicuntur cœleſtium, quos à ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus unius cujuſque rei.

Formica, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aurium in regionibus apoſtema, vocatur *parotis.*

Fuligo metallorum, propriè dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio.

Fumus albus, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in ipſius cum plumbo repurgatione, unde, fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, quæ perfecta dicuntur.

G.

G*Amathei* ſunt lapides quibus cœleſtes vires, & ſupernæ conſtellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris inſigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre ſæpiſſimè contingit è montibus erutos, quandoque ſecundùm ripas aquarum.

Glacies dura, eſt Cryſtallus.

Gladialis, eſt ars, qua juxta firmamenti curſum aſtrorum, gladii cuduntur & enſes, quibus & incudes reſiſtere non poſſunt, unde vocatur alias incuſma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, eſt ars & ſcientia terrarum notiſſima. Sed hoc loco dicitur, quum aſtra terræ ſeſe palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præſagium ſumant quod ſortitur effectum. Dicitur etiam, Aſtronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per aſtronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, eſt herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perſpicuo tartaro.

Genula, eſt planta degenerans ex tranſplantatione paſtinacæ.

Gibar, eſt medicina metallica.

Gibum, eſt Caſeus.

Gigantes,

Gigantes, ſunt elati vel proceri ſupra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelſum eſt vitriolum ſua ſponte reſolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine ſalis armoniaci aquam appellant.

Gluten, eſt Paracelſo, ſinonia, vel ut nonnulli volunt ſinovia, liquor viſcoſus albus & clarus, in omnibus juncturis inſtar albuminis in ovo, perſpicua materia, in qua ſi generetur tartarus ob ſal reſolutum quod habet in ſe quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium eſſe aſſerit.

Glutinis tenacitas, eſt reſina mineralis, ut terebinthi reſina arboris ſuæ.

Gluta dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel ſpiritus potius corporei ſub terra viventes, aliàs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, eſt ars ſuperſtitioſa à Græcis inventa, vel ſaltem culta, viſiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea, quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus ſapientiæ captarent exiſtimationem, cùm nihil aliud eſſet quàm oculorum aciei per obfuſcationem vel obtuſionem, tranſmutatio, ex imaginationibus hominum ſumens exordium, quorum aſſenſus cum infideli conatu per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in ſimilitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis eſt porphyrites, cujus uſus ut marmoris in arte ſpagyrica, ad ſpontaneas rerum ſolutiones potiſſimum eſt idoneus.

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, eſt argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, eſt valeriana, phu.

Gutta roſacea, eſt rubedo, præſertim in facie, ſimilis illi quæ tinctura eſt in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id eſt, naptha ſubtili, vel liquido bitumine naturali. Sicuti altera gagatis ſpecies, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cùm ſtillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petreolum illud.

Gagas calefactus, & ſuccinum, motu attrahit fila & ſtipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterque igne accenſus flagrat: Sed ſuccinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter reſinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, ſicut oleo reſtringuntur. Succinum verò ſeu electrum non bitumen eſt, ſed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus oſtia ſeu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur Ut *Dioſcorides, lib.* 5. *cap.* 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum ſuccum reſudat, coloris cinerei guſtu dulcis, præcipuè in aqua, *Dioſc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis eſt, & eundem vocat Leucogogeam, & ſynephitem, ſucco lactis & ſapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo ſalivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquеſcere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, eſt Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrena, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, eſt Cinis clavellatus.

Gebalum, eſt reparandum. Cogulare idem.

Gecharſam, *Diſdaha*, eſt rana.

Gemma ex araneo domeſtico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præſentiſſimam contra omnia venena & incantamenta: Nec mirum eſt gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum ſunt magni momenti ad quam plurima.

Gemma Berillus 1. Berillus. 2. Chryſoberillus. 3. Chryſophraſius.

Gemma Praſius, lapis colori porri ſimilis.

Gemma Opalus.

Gemma Ceauniæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, eſt lapis ſexangulus, candidus, qui quanvo radios ſolares excipit, arcum cœleſti ſimilem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini,

Gemma Rubetarum, Phrynus bufo ſeu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus ſpecies in *Gallia*, & *Hiſpania* eſt, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejuſdem nominis, coloris interdum in candido fuſci; Interdum in medio cœruleum habet oculum, ſi vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger eſt notulis lucentibus nigris, ut noſtri ſunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum verſicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet ſparſis pedibus. Geſtantur hi annuli à principibus: nam ubi venena ſunt, præſens lapis colorem mutat, & quaſi ſudans guttas emittit: Mirè expetuntur à noſtris bufonibus boraces lapides, ita ut ſaltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viſcoſitate ſpumæ naſcuntur Boraces, quæſtio eſt. Sed ſi bufones ſuſpenduntur aëre, ut areſiant, præſentiſſimo remedio ſiſtunt fluxum ſanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri menſura.

Gerſa, eſt Ceruſa.

Geſor, eſt Galbanum.

Gi, eſt terra.

Gich Gepſim, eſt Gipſum.

Gilvus helvus, eſt medium inter album & ruffum melinus. Citrinus.

Gir, Gith, eſt Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, eſt Tartarum.

Giſiſmi, eſt Gummi.

Glaſſa, eſt genus Vernicis.

Gliſomargo, eſt Creta Candida.

Gerhulle, eſt ſaxi ſpecies.

Gineſt, eſt ſaxi ſpecies.

Glimmer oder, habet colorem argenti, ſed argentum non eſt, felium autem argentum dicitur à ſimilitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, eſt rotundum.

Gluten, eſt fel Tauri.

Gluten, Sinonia, vel ſynovia eſt pars corporis nobiliſſima, ſubtilis, pura, alba, perſpicua, ſal reſolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, } Pulvis.
Meſpila, }
Agabor, }

Goſel, eſt animal Cornutum.

Gradatio, eſt metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & conſtantia potiſſimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque enim in ſubſtantiam per ſe transfigurandam vim habet; ſed duntaxat qualitates vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifeſtum producit, nihil mutata ſpecie priore: velut ſi natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, ſi volatile, figit, ſi impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemma rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Altera ejus ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Teſtatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum.

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata diſſiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur ſcopæ è viminibus exilibus, ut eo melius diſſiliant. Loco ſcoporum tabella, vel colatorium anguſtiſſime pertuſum, vel crates ad uſum venit.

Graſſa, eſt Attinckar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit; in agro Argentoratenſi proximè urbem copioſè provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, eſt ſtellio.

Guma gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma Paradiſi, Auripigmentum.

Guma Cupri, eſt ſtillicidium Veneris.

Gummi aſinar, eſt gummi amygdali.

Gummi arboris nucum, eſt tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria, vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, eſt gumma quæ eſt marinum.

Gutta rubia, ſeu Butiga, vel gutta rubea, eſt inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Pard. lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum tranſmutatio fit oleo ſulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypſum, Forſitan fit ex lapide ſpeculari quem vocant Sparodesſpergulas, propter vitri ſimilitudinem. Eſt autem *Gypſum*, cognata res calci, ſed non eſt ita calidum. Differunt quod calx reſtincta humore aliquo acquirit calorem; *gypſum* verò non accenditur reſtinctum. Vis illi eſt aſtringere, obſtruere, potu ſtrangulat. Uſus ejus eſt tantùm extrinſecus, propter ejus nimiam exſiccationem, & ſtrangulationem.

Gypſum eſt duplex.

1. Foſſile & nativum, & è terra effoditur, ſumma tamen tellure, eſt res ſimilis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophraſtus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypſum*, eſt factitium. Et fit ſeu coquitur (utar enim verbo *Plin.*) ex lapide albo ſimili alabaſtriti, cujus lapidis, quaſi venæ reperiuntur in ſaxis Jenæ, & ad ſylvam Hercynam, Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat eſſe quaſi medullam induratam ſaxi: aut ſpecies videtur eſſe aphronitri, aut *gypſi* veri, aut lapidis calamina.

Secundo *Gypſum*, factitium fit ex lapide illo ſciſſili ſpeculari, qui à Germanis dicitur *Sperglaß*, glacies Mariæ, quia repræſentat formam glaciei. Et hoc eſt optimum *Gypſum*, ut teſtatur *Plin. lib. cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. ſpecies *gypſorum.*

H.

HAl, dicitur ſal. *Hal*, aliàs *Hol*, eſt etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſyveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid, eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipuè, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag.* 250. 251.

Hager, eſt Lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quàm maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur, Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris, *Halcionium* verò ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa *Ruland.* à *Dioſcoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hæmorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus, inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliàs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore. *Plin. lib.* 37. *cap.* 9. Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophobia.

Hypogloſſum, *Hippogloſſum*, Epigloſſum. Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

Jaſpis,

I.

J*Aſpis*, eſt lapis hæmatites.

Jaſſa, herba trinitatis, perſicaria, *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, eſt Eryſipelas.

Idiotæ, ſunt contemptores verarum artium, etſi falſarum ſint peritiſſimi profeſſores.

Ignis leonis, eſt elementum ipſum ignis.

Ignis perſicus, eſt ulcus ardoris incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, eſt eſſentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, eſt principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

I lech ſupernaturale, eſt conjunctio ſupernorum & firmamentalium aſtrorum, cum terrenarum rerum aſtris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, eſt aſcendens vel aſtrum medicinæ, quod unà cum ea ſumitur, in qua etiam occultum eſt, non ſecus atque in firmamento ſuperiora ſydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, eſt compoſitio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia ſunt compoſita.

Ileidus, eſt aër elementaris: in hominibus verò ſpiritus eſt qui tranſit per omnia membra.

Iliaſter, aut *Iliaſtes*, vel *Iliadum*, eſt prima rerum omnium materia, conſtans ex ſulphure, mercurio, & ſale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, eſt cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus verò cahos ignis.

Item quatuor ſunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Jacens, eſt fundamentum montis.

Jaſpidis ſpecies *Ruland.* enumerat (à *pag.* 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idragira, eſt aqua alkali,

Iſſides, eſt Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis pro Lapide Philoſophico *Ruland.* 9. Ignis ſpecies enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum è ſulphure Cupri. *Vanhelm.*

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum. *Para.* 7. *Archidox*, deſcript. *pag.* 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci Philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantum, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum verò viſui, & tactui.

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cum digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cùm habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus Philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis rectè diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderatè incenſa, aut qualis eſt catini arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta.

Secundus gradus eſt intenſior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quod mediocris ignis ſub catino cinerario incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferreæ, ut dicatur ignis arenæ: vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus eſt ſummus gradus, & plerumque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cùm referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur, Ita enim ſit, ut qui ultimus eſſet in planta, primus ſit in ſtibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor poſſint habere locum.

1. Ut ſit primus, cum modice aqua incaleſcit.
2. Secundus cum jam acriter ſentitur.
3. Tertius cum urit.
4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conſpiciuntur.

Ignis Alchimiſtici gradus. *Para.* de natura rerum *lib.* 7. *pag.* 457.

Ignitio, eſt Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Eſtque combuſtio & reverberatio.

Imbibere, eſt terendo inſpiſſare.

Imbibitio, eſt ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantiſper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius aſcendere nequit, ſed totus fixus manet. Hæc plane philoſophica eſt operatio, nec ad vulgares ſeſe dimittit.

Immerſiva corroſio eſt, quando corpora aliis rebus immerſa in calcem rediguntur. Eſtque humida vel ſicca.

Inceratio, eſt miſtio humoris cum re ſicca, per combibitionem lentam ad conſiſtentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliàs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re ſicca potante humidam. Nec alia nutritio eſt medicorum, qua ſarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio, corpora vehementiori igne in cineres convertens.

Incinerantur, autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chimico more loquendo) propriè non in cineres, ſed in calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, quæ ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur ut fiat veluti paſta, unde & impaſtatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ autem res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum, ſpuma eſt duarum ſpecierum: ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus impropriè, non enim eſt lapis; huic ſimile

ſimile eſt fermè adarces, qui ita & adhæret arundinibus: ſed adarces fit. Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus; Partim factitium eſt in officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, cœrulei præbet ſpeciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter adſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id eſt, glaſtum, quod aliud eſt domeſticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum eſt glaſtum ſylveſtre. De quibus vide *Dioſc. lib.* 2. de glaſto.

Infundibulum, eſt vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem metalla.

In terra ſeptem herbæ.

In aëre ſeptem tereniabin.

In animalibus ſeptem ſunt membra principalia. *Para. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim eſt in tota rerum natura quod ex iſtis tribus Mercurio, Sale, & Sulphure non conſiſtat; & hæc tria ſunt *Theophraſti* principia, quæ analyſi ſpagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ ſingula in ſingulis elementis ſunt. Hæc tria etiam *Johannes Fernelius* animadvertit in ſua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita non primus *Theophraſtus* invenit, ſed tenebris obruta in lucem revocavit.

Inſtrumentum metallicum ſignificans mundi partes: *à Compaſſ.*

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundùm nonnullos radix cryſtalli, frequenter exagonus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ſicciſſimus, idque maximè ſua ſubtilitate indicat: voluntque eum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur verò *Iris*, quia in medio ejus repreſentat Iridem meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis in proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in ſole aperto projiciantur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiam ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Jos, eſt venenum.

Jota, *Jora*, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Judea metallicus, Berg Richter.

Jumniſum. Jumnizum, eſt Fermentum.

Jupiter, eſt Stannum.

Juſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imò vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Iliaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, A vita quam habemus ex elementis & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de meteoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines, ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſuper cœleſte corpus.

Impreſſiones, ſunt fructus inviſibiles, & ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt ejus ſpuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem. *Impurum tartari*, eſt ipſius alcali.

Inanimati, ſunt pygmei.

Inclinatio, eſt vis naturæ, quæ manifeſtatur in homine quorſum magis proclivis eſt ejus vita, actionum & operationum demonſtrationibus.

Incarnativa, chirurgorum ſunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Incluſiva, vide ſupra gladialis quid ſit.

Incubus, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallenſque mulieres in ſomno, ac ſi cum eo rem commiſcerent.

Influentia dicitur, attractio virtutem & naturæ ſiderum, ac planetarum ſuperiorum in animum noſtrum, per mentales imaginationes, quas ſemel hauſtas & receptas retinemus, ut nobiſcum maneant. Eaque duplex eſt, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò ſine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie ſupernaturalis eſt, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis,

Influentia verò naturalis, eſt ea quam infundunt aſtra ſuperiora firmamenti, & naturali præſcriptio in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliiſque, & per vires & efficacias in inſenſatis. Inde colligendum, inclinationem eſſe brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac reſiſtere facile (ſuffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillimè) poſſumus.

Innaturalia, vel *ſupernaturalia corpora* ſunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abeſt, vel aliquando vita functus eſt ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera vel ſemi perfectum metallum, & nondum à natura abſolutum, quod adhuc in primo ſuo ente, ut infans in utero ſuæ matris deliteſcit. Ejuſmodi *Kalkimiarum* ſpecies tringinta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recenſere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, eſt anetum ſilveſtre.

Kibrith, eſt ſulphur.

Kymit elevatum, eſt album cinabrium, ſublimatum.

Kiſt vel *Ciſt*, eſt ſeſquimenſura vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, ſive *cobletum*, eſt metallica materia plumbo nigrior & ferro, ſplendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non eſt, ſed meliora metalla ſecum per fumum abducit, Lapis Cadmia.

Kal, eſt Sal de torrente.

Kald,

Kald, eſt acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos, eſt fumus.
Kamar, vel *Camar*, eſt Argentum.
Kamir, eſt Fermentum.
Kaufor, eſt Stannum. *Kazdir*, etiam eſt Stannum.
Kaprili, & *Kibrith*, eſt Sulphur.
Kar, eſt gemma lucens ſicut ignis.
Kaſam, eſt ferrum.
Katimia, *Kadmia* vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, eſt lac acetoſum.
Kayſir, eſt ſpuma maris proprie pumex.
Koma, *Komartos*, eſt Calx viva.
Konis, eſt Cinis.
Koſt, eſt fagus, lignum faginum,
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, eſt Maſſa.
Kibrius, *Kybrick*, eſt arſenicus,
Kymum, vel *Kyminum*, eſt coadunatio.
Kymenna, eſt ampulla.
Kymolea, eſt lutum Chrymolea.
Kyram, eſt nix.
Kiva, eſt Opoponax.

L

Labor Sophiæ, dicitur Paradyſus, alter Mundus.

Lac virginis, eſt aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, eſt Mercurius Philoſophorum, ſuccus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, eſt Opium.

Lacerta, eſt carnis & corporis cavitas. Et Caro muſculis incluſa ſine oſſibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Levigatio, ſeu *Alcoliſmus*, eſt Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et eſt hîc reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fuſionem, aut fulminationem.

Lacunæ, eſt Terra Sigillata.

Lamac, eſt gummi Arabicum.

Lamina, eſt Auripigmentum.

Lans, eſt argentum mortuum. *Lanx*, eſt amygdala amara.

Laos, eſt Stannum.

Lapis in Chymia, eſt omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, eſt Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis ſubſtantia. Avicenna verò & Kodar afferunt, quod lapis non lapis ſit Elixir.

Lapis animalis, eſt ſanguis humanus; Item curenta quæ ſcutum portat in dorſo.

Lapidum mortificatio, eſt eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, ſimilis eſt Ebori maculoſo, cujus uſus in dentifriciis & exſiccandis hæmorrhoidibus eſt. *Lapis Arabicus*, non eſt alius, quam ſpecularis, ſeu lapis Lunæ, ſeu glacies Mariæ, unde olim feneſtræ parabantur, lignis levigatis poſitis loco plumbi, unde fit gypſum optimum *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque ſpecies. Sed lapis ſpecularis ipſam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla ſimilitudo cum lapide ſpeculari præter in cruſtis. Lapis ſpecularis, eſt inſignis lapis & humor, quaſi concretus terræ, qui non reſolvitur, & dum eſt humor terræ cryſtalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod ſit res cœleſtis ad Lunæ claritatem poſitus, in ſpeciem lapidis coagulatus, & conſtrictus, præcipuè ille qui eſt candidiſſimus, & Aproſelinon dicitur. Et quanquam Lapis ſpecularis cognationem habet cum gypſo, ita ut gypſum ſit ejus caput: tamen ejus uſus præclarus eſt in medelis, cum gypſi uſus ſit dubius & venenatus, utpote qui ſtrangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipſis cancris, præſertim in fœmellis cum ſyphar exuerunt, & depoſuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancrorum, quia quaſi formam habeant oculi: Sed ineptè vocantur oculi, quia non funguntur oculorum munere; nec extra emineant, nec toto durent anno: nec ſunt hi lapides extracta eſſentia à tota bruti teſta, ut per plurimas cancrorum diſſectiones comperi poſſunt. *Vanhelmont. pag.* 139.

Vis illorum eſt frangere calculum veſicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præſentius eſt frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont. pag.* 139. affirmat rariſſimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo reſolvatur in formam priſtini lactis. Et nihil eſt vulneratis vel poſt partum matribus aptius, quam remedium horum lapillorum. Præcipua eſt Pulveris Gaſconi.

Lapis Magnetis, Ruland. pag 275. 276. enumerat 19. ſpecies Magnetis, ſpiſſus, ferrei coloris eſt.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag.* 277. enumerat novem ſpecies.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. ſpecies, ſed nihil eorum virtutis.

Lapis Aſius, optimus eſt, *Dioſc. lib.* 5. *cap.*88. qui colore punicis, levis fungoſus, friabilis, ſcisſiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & ſubſtantiam lapidis, nam duritia ſua non eſt lapis, quia levis eſt & fungoſus, vocatur *Lapis Aſius*, quod in *Aſſo*, monte *Troadis* naſcitur. Vis ejus aſtrictoria eſt, & modice corrodendi ſuperfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib.* 36. *cap.* 17. Sed quadam incuria *Aſium* lapidem guſtu ſalſum lenire podagras; & in iſtis lapidicinis ſanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita abſumi 40. diebus dentibus exceptis. Circa eum, & ſub eo, flos naſcitur, & ſalſa lanugo ſpecie nitri, quæ dicitur flos *Aſiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos ſiccatur, & lavatur, varios uſus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Aſiæ petræ* naſci ex rore maris ſuperveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus, pallidus, modice gravis non ſolida compage corporis intercedentibus albis ſegmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit, *Plin.* & eſſe glebam pumicoſam, utilem tantùm tingendis veſtibus.

Lapis Thracius, naſcitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen eſt, vim habet gagatis, accenditur aqua & oleo reſtinguitur, ſicuti accidit in bitumine.

Lapis hic nihil aliud eſt, quam gagatis ſpecies altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: ſicut flavas gagates ex petroleo, id eſt naphtha liquida candida, cum ſtillat vel fluit in mare induratur in lapidem, vero colore, tum propio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, teſtantur odor & ſubſtantia bituminoſa, colorque niger, & quod ſit lapis ſqualidus cruſtoſus, levis ut à *Dioſcor.* deſcribitur. Si aduritur, reddit odorem ſulphureum, accenditur aqua, reſtinguitur oleo: per omnia convenit nigro gagati noſtro.

Lapis Bezaar, ſignificat omne medicamentum conveniens alicui veneno, ſit generatur. Cervus verno tempore inveſtigat cavernas ſerpentum, narium-

nariumque ſpiritu, extrahit renitentes, eaſque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus ſe immergit uſque ad caput, tamdiu quouſque ſentit ſuperatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatæ ſunt bezaar, contra omnia venena, prodeſt cardiacis, *&c.* contra defectus animæ.ſanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi, uti ſciunt venatores pro forma, ut ſunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod oſſa ſunt. Oſſa de corde Cervi ſeu hinnulæ partum cuſtodiunt, & prægnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & inteſtinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervoſum arefactum potu ſedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, ſanguis ejus ſiſtit alvum, & calculoſis prodeſt. Cornu ejus acquiſitum intra feſta, ut vocant Mariæ præcipue extrema ramorum mire comitialibus proſunt, & adverſantur hauſto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phthiſicis.

Lapis Bezaar, eſt etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Eſt animal *Perſiæ* ac *Indiæ*, Orientalis partim Cervo ſimile, partim capræ. In hoc animali, lapis reperrus eſt (potiſſimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fiſſili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel ſimile continente) ſuperficie levi, & ſplendente, ſubſtantia è laminis, inſtar cæparum ſeſe invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, eſt lapis locis iiſdem animatis, ut priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, ſuperficie ſcabra, calore cinereo, albo nigro, obſcureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præſtantiores. Doſi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. ſex, ad viginti. Utiles ſunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis, & Epilepſia.

Lapides Bezaar, cancrorum, & ex perlis minus duris, non ſunt de ſaxali natura, ſed potius fiunt ex ſucco lacteo ſemicaſeato, & ſemi petrificato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in meſpilis, perſicis. *&c.* Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad ſolidam ſui pulveris materiam non digerantur à ſtomacho humano; illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont*, *pag.* 115.

Lapis Quiris. In nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur eſſe ſecretorum proditor, & excitator imaginum in ſomnis variarum.

Lapis famoſus, vel pretioſus, vel etiam ſal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piſcis eſt duræ carnis: Eſtque duplex major & minor. In hujus capite binæ repeniuntur gemmæ candidiſſimæ, oſſeæ, magnæ ſeminis lini, proportione tamen piſcis. Hac gemma nihil præſentius in frangendo calculo veſicæ, propterea etiam meritò, caute ab his qui uſum ejus ſciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræſentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus, Duplex eſt, major & minor.

Major eſt ſimilis glandi, & lineis quaſi torno ductis quemadmodum egregie deſcribitur à *Dioſcor.*

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo ſimilis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor eſt in forma cylindro ſimilis, fractus reſplendet. Ambo urinæ difficultati, calculoſiſque mire proſunt. *Lapides Iudaici*, 1. nucleo olivæ ſimilis, ſtriati: Hi lapides in hunc uſque diem in Palæſtina vocari dicuntur olivæ lapideæ, 2. Olivæ ſimilis, ſtriis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, eſt Teſtudo, Rebis.

Lapis Caleis, eſt ſcoria æris, vel batitura æris,

Lapis aureus, vocatur ipſa urina, alias dicitur quod ſit lapis aureus.

Lapis facile igni liqueſcens, Flus.

Lapis occultus, id eſt benedictus, id eſt Ovum.

Lapis fiſſilis æroſus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, eſt Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Rul. p.* 284. *ad* 292. (& etiam *pag.* 301.) ab aquatilibus, ex ligno corporati ab animantibus, avibus, & oſſibus, & teſtis ſimiles.

De Lapide Philoſophico, *Ruland.* Tractat. à *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, eſt argentum vivum.

Latum, eſt aurichalcum.

Lempinas, eſt terra ſigillata. *Lempinas Calcis*, eſt babitura æris.

Lempinas, *Lempina*, eſt auripigmentum.

Leo viridis, eſt Hermetis, Mercurius auri, Duenech, , Antimonium.

Leo viridis, eſt opinione quorundam aurum.

Leo viridis, eſt vitriolum.

Leo Rubeus, Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, eſt auripigmentum.

Leo, eſt aurum.

Lepi ferrei, eſt ſquama ferri.

Lepos Calcis, eſt pulvis æris.

Leffas, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* ſic aqua vi ſeminis petrificatur, *Vanhelmont. pag.* 45.

Leffas Paracelſi, eſt ſuccus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus, *Vanhelmont*, videas plus ſub titulo *Leffas*.

Leta, eſt color rubeus,

Leucaſia, eſt calx viva.

Leux, eſt Amygdala.

Libra, eſt libra penſilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul à *Francofurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatam *Gnaſborough*, in Eboracenſi provincia, *Ruland*, enumerat in *pag.* 304. novem eorum ſpecies.

Limpidum, eſt purum & purgatum.

Lilium, eſt Mercurius, unde ſemen flores de pellicano Lilii in tinctura Philoſophorum: eſt quinta eſſentia ſulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, eſt cum quod in unum coaluerit, ſolvitur liquando ut poſſit fluere.

Liquatum eſt, quod conſiſtentiam diffluentem, inſtar undoſorum accepit.

Liquefactio, eſt corporis mineralis, vi ignis majoris diſſolutio. Duplex eſt,

1. Liquefactio ſimplex, quando corpus nullum alium in finem quam ut fundatur, liqueſcit.

2. Liquefactio probatoria eſt, quando corpus liquatum probatur, imperfectum à perfecto, ſeparatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio,

Liquatio, eſt fuſio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: ſpecies eſt Gagatis. Nihil aliud eſt, quam induratum, & excoctum ſub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminoſos, cauſam eſſe quare in multis locis montes flagrant.

Litim, eſt filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, eſt Mercurius.

Lot, & *Lotium*, eſt urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, eſt Thus à Libano.

Lumbrici etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variæ ſpecies ſunt: Longi, breves, lati, graciles, ſunt etiam teretes, lati & longi, faſciæ dicti, & teniæ.

Luna, eſt Argentum.

Lutum ſigillatum, eſt terra ſigillata.

Lutum Armenicum, eſt Bolus.

Laudanum, & non ladanum, eſt medicina Paracelſi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* compoſita. Eſt etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philoſophorum, eſt virtus intenſiſſima, & velut in centrum arte coarctata, quæ diſtenſa tincturam exhibet abſque numero, de quo ſatis. Vocatur Elixir, & medicina univerſalis.

Lapſus demotinus, eſt correptio repentina morte facta, periculoſior apoplectico.

Laterium, eſt lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum eſt aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis phyſicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum fit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non aſſecuta, & cacominerale corpus exiſtit, metallum deſtruens potius quam emendans, etſi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura ſola compoſitum reperitur ex auro & argento nullo pretio perſolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, eſt angelica.

Laxa chimolea, eſt ſal adnaſcens lapidibus, vide ſupra de anathrone, & infra de uſnea lapidea.

Laxativa, ſunt medicamina ſurſum atque deorſum expurgantia.

Leffa, dicitur prædeſtinatio herbarum.

Leffas, eſt occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ creſcunt.

Lephante, ſive lephantes, eſt prima tartari ſpecies, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, ſunt ſpiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati ſint.

Lithargyrium Paracelſo, eſt ſpuma Mercurii, vulgo autem argenti, ſed plumbi potius argentum repugnantis, ejuſdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta ſunt metalla.

Lithargius, eſt inveſtigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lithargyri*, *Ruland.* ponit ſeptem ſpecies *pag. 306.*

Limbus Paracelſo, eſt magnus & univerſus mundus, ſemen & prima hominis materia. Eſt etiam cœlum & terra ſuperior & inferior ſphæra cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, eſt vinum diſtillatum.

Liquor eſſentialis, eſt qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & ſanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, eſt balſamus rerum, in quo latet ac conſiſtit omnis vis curationis & perſanandi virtus. Ejuſmodi mercurius eſt vehementiſſimus in tereniabin, & in noſtohc.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus eſt, oleum eſt ejus, ut liquor terebinthinæ eſt ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, eſt oleum gummi.

Liquidum de reſoluto, eſt quod ex ſua natura liquidum eſt.

Liquor herbarum, fit ex herbis contuſis, cum tota ſubſtantia vitro concluſis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, ſucco poſtmodum colato per pannum, calore cinerum ſpiſſitudinem mellis acquirit.

Liquor ſalis, eſt balſamus naturæ, quo ſuſtentatur corpus ne putreſcat.

Locuſtæ ſunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Jo. uſum eſſe pro cibo ſcribit Paracelſus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati ſunt Theologi. Certe mirum videretur, ſiquis tam auſterus, ut vivo animalculo cum melle veſceretur in deſerto, ubi tanta arborum copia longe ſaniores cum ſylveſtri melle præberet eſcas.

Lorindit, eſt aquarum commotio, cum concentus reſonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophraſti, non ladanum, nec opium eſt. Effectus enim longe aliud docuit, non enim ſummo hoc arcano homines occidit, ſed quaſi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noſter mihi confeſſus eſt ipſum hac medicina miracula præſtitiſſe: ſe etiam *Theophraſti* nomine multis exhibuiſſe: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui ſerius uſi ſunt, rationi aliquot diebus reſtituti fuerunt, præſertim in peſte. Dixit etiam mihi ſe ipſum aliquando ſumpſiſſe præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commoviſſet, unde nimis incaluerit; properaſſe ſe ad fontem, bibiſſeque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuiſſe excitatum, ut toto corpore intumuerit medicique eum morti præſente uxore adjudicaverint. Quod cum ex aſtantibus viſu jam amiſſo audiſſet, mox parum de laudano, quod ſecum adhuc à *Theophraſto* ipſi datum habebat, in os impoſuiſſe: inde in dulciſſimum ſomnum per ſemihoram, aut paulo amplius incidiſſe, ubi vigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura eſt, admirante uxore, & cæteris præſentibus, evanuiſſe. Hæc ab ipſius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andreas Iociſcus* in ſua oratione recitavit, quin & Oporinum penituiſſe Epiſtolæ quam ad *D. VVierum* de *Theophraſto* ſcripſit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipſo fuiſſe emendicatam epiſtolam, neque eum ſcripturum fuiſſe, ſi ſciviſſet, ita in vulgus proditura m. Licet præſtat eum ſcripſiſſe, plura enim in ea ſunt quæ ad Laudem *Theophraſti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus vel alii interpretati ſunt. Sed Laudanum Paracelſi eſt medicina laudatiſſ. quæ non ex rebus vilibus, non venenoſis, non opiatis, ſed omnium quas orbis habet præſtantiſſ. quæ vitam conſervant, conficitur: & in omnibus morbis efficax eſt, præterquam in Lepra, ita à *Theophraſto* appellata, quod omni laude digniſſima eſſet. Duæ ſaltem res ſunt,

ſunt, ex quibus conſtat, majora his inveniri in mundo non poſſunt. Et falſa & mentita eſſe ſcio, quæ adverſus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit teſtis locuples ſenex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione Comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophraſto Baſilea* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophraſti* nomine adminiſtravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatnm cum aliis, ſed quando diſſolutum diſtillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, *M. D.* & *Johannes Fiſchartus* M. D. de *Theophraſto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra eſt Carneolus vel Carniolus.

Lutum ſtellæ, eſt Gypſum.

Leſeoli morbus: eſt ićteritia. *Leſeolus* enim Ićteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſeolo* diaphaneitas ſalis eſt maxima, quæ magis quam fuſus topazius tingit & fixat, reperitur. Eſt etiam Ićteritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet. *Theophraſt. cap. 7.* de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ.

Ludus, eſt lapis veſicæ exciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

Lumbrici nitri ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M

M*Acha*, eſt vermiculus volans. *Machal*, eſt fixum.

Magia metaphyſica; eſt ars Chriſtianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, perquam occulta quævis arcana relevantur, ut mechanica induſtrium opus eſt manuale.

Magia in genere, latine ſapientia, duplex eſt. Una eſt naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & eſt occulta naturæ ſapientia, in centrum uſque latens & abdita, cum qua ſi humanam rationem conferas, nihil præter meram ſtultitiam in hac reperies. Vere donum eſt Dei, cum quo rerum ſupernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem eſt magia illicita, tota ſuperſtitioſa, diabolica, & ab Eccleſia Chriſtiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc deteſtatur Paracelſus libello quem ſcripſit de occulta ſapientia

Magiſterium Paracelſo, eſt arcanum ex naturalibus rebus extractum, abſque ulla ſeparatione elementali, qua cætera præparari conſueverunt, ſola tamen additione rerum aliarum à quibus quod extractum eſt, ſeparatur. De hoc ſupra latius invenies tractatu ſecundo, item in Archidoxis Paracelſi.

Malek, dicitur ſal.

Magnalia, ſunt opera Dei.

Magneſia communiter, eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiſcetur in fragilem ſubſtantiam & maſſam albam. Eſt etiam argenti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magneſia dicitur philoſophorum.

Magnetinus tartarus, eſt lapis in homine duriſſimus, ut magnes, ſed ſpongioſus.

Mandella, ſemen eſt ellebori nigri

Mangoraria, eſt ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque ſublevatur.

Mandibularum liquor, eſt oleum ex mandibulis.

Manna, non ſolum dicitur ros de cœlo prolapſus, qui ſpecies eſt balſami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.

Marcaſita, eſt meteria metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorum, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cœteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat, Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphyrea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa ſunt, medicamenta chirurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu pars conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac rorido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minantem tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt; ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos phyſemata vocant. Ferunt ſi crebra poſt illarum conceptum audiantur tonitrua, illas exſpuere in flumina uniones, ac ſic crebro reperirii in fluminibus, ut volunt in Moſella inter arenas. Fit clarior margarita, ſi conchæ excipiunt matutini aëris ſemen, id eſt, rorem, quam veſperini. Adeo magna affinitas eſt cœli & conchæ in coitu cum rore, qui eſt ſemen quaſi aëris. Propter mirabilem coitum. Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nullibi duo ſimul reperiuntur. Dos eſt in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis eſt ut corallum, exemptus aëre protinus dureſcit, & fit lapis. Profunt contra ſyncopen & cardiacam, ſpiritus confortant, valent contra fluxũ ſanguinis, lienteriã, diarrhœam, conferunt viſui retinent menſes, abſtergunt dentes, clarificant ſanguinem.

Marcaſita plumbea, eſt Antimonium.

Magneſia Saturni, Antimonium.

Magneſia, eſt materia lapidis Philoſophorum.
Magneſia, eſt Mercurius, miſtio ſubſtantiarum.
Magneſia, eſt fœmina.
Mars, eſt ferrum.
Maſculus, eſt argentum vivum.
Maſculinum, & fœmininum ſemen. Subſtantia Mercurii & Sulphuris.
Maſſalis, maſſerium, moſſel, mater, eſt Mercurius.
Materia metallica, Item miſtura æris, plumbi, & argenti.
Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 313. ad *pag.* 326.
1. Materia prima.
2. Lapis Philoſophicus.
3. Aqua vitæ.
4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella ſignata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponſa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis ſpiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombuſtibile.
31. Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.
36. Magneſia alba, Magnes.
37. Etheſia alba, humidum album.
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Eſſe. Quinta eſſentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlumque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philoſophorum.
45. Fæces diſſolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra ſolis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcoſmus.

Maturatio, eſt exaltatio, à rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio, eſt Quadruplex Digeſtio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, conciſis culmis, vaporario ſicco, fœno humido gigartis ſole, *&c.* deinde eſt Fermentatio, & Projectio.

Macula, eſt oculi ſuffuſio, cataracta.

Madic, eſt lac poſt butyrum.

Magiſter, Sal conficiens.

Magiſter, ferrum excoquens.

Magiſterium, eſt ſpecies Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata, & exaltata. Servantur, hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem eſſentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas ſeu moles, quam natura per ſe dedit, quanquam non ſemper caveri poſſit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil ſecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phyſici alterationem nuncupant.

Magiſterium, Conſiſtentiæ, eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipſi rei aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad uſum variarum evadat habilior.

Magiſterium fixorum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur inconſtanti & volatili; & æſtimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non, volatile, ſiquidem ex eo fugit, & velut ſpiritus, aut favilla evolat. Illud eſt quod è molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur. Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilium, & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuò.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundùm qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium, qualitatis occultæ eſt, cum in his quæ craſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas ſi perniciosa eſt in uſum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: & tunc reſpicitur perfectio illa, quæ non in re, ſed in uſu rei eſt. In ſalutaribus utrumque obſervatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur, ita ut citra noxam poſſit uſurpari.

Magiſterium qualitatis manifeſtæ eſt, cum res in ſenſilibus formis elaboratur. Hæc triplex eſt, quotuplicia ſenſilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprium ſpectant naturæ corpus, & quędam ſunt formaliora.

Magiſterium ſaporis eſt, cum in ſapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc inſtrui poteſt Potiſſimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis guſtum attinentibus tollendis.

Magiſterium ſenſilium proprium eſt, cum res qualitatibus ſenſibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in ſenſu primo, qui eſt neceſſitatis animalium, vel in his quæ ſunt melioris gratia. Senſus primus tactus eſt, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ

quæ ſunt calor, frigus, humiditas, ſiccitas, magiſterium inde exiſtit,

Magiſterium ſoni eſt, quo ſonus corrigitur à Chymico. Id fit potiſſimum in mineralibus, in quibus aliqua præſtantiæ nota ex ſono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter ſpiritus vehementes cum ſonitu erumpentes obviaque diſplodentes.

Magiſterium pulverum, hoc eſt continuæ conſiſtentiæ in pulverem perductæ, fitque potiſſimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellantur, vulgo alcholia; Reſpicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res poſſit.

Magiſterium volatilium eſt, cum è fixo fit volatile. Ei affine eſt mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Phyſicos) efficitur è rigido, duro & intractibili. Artificia quibus hoc perficitur, ſunt extractiones, macerationes, incerationes, ſublimationes, ſolutiones, & ſimilia. Fere enim hic quæritur reſtauratio, humoris abſumpti, vel deficientis, aut ſublatio aſperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut ſpirituum naturam induant attenuatione eſſentiæ. *&c.*

Magiſterium ponderis eſt, cum pondere res exaltatur. Id autem potiſſimum in auro & argento requiritur, eſtque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum ſit graviſſimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus eſt. Quod ſi deficit compenſatur arte. Maſſa aurea, vel argentea juſte levior coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove conſentaneus, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex ſulphure & calce viva, vel cœmentantur cum ſulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulveriſati ſalis ſemunciam, tantundem lateris triti, colcotaris quadrantem, miſce. Auri laminas illinc albumine aſperge, calcem Lunæ, ſiccatum priore pulvere; Fac ſtratum ſuper ſtratum & cementa, vel in pyxide, vel inter tegulas. Aurum inde ſolet albeſcere, indue ergo coloritium, & prehenſum forcipe in igne tene, donec excandeſcat, poſt extingue in urina.

Magiſterium coloris eſt cum rei cujuſq; color ad optimum ſummumque gradum in genere quæſito producitur. Neque vero tam color præſens è gradu inferiore ad ſuperiorem exaltatur, ſed & qui in potentia eſt, ſeu in abdito, in actum vel in manifeſtum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præſtabilius in ſuo genere: Si color ſimul fixus & conſtans eſt, magiſterium eſt nobilius.

Magia Metaphyſica, eſt ars Chriſtianis licita, non venefica, neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtria opus eſt manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδηρὸς ferrum ſignificat. Semper verſus ſeptentrionem ſe vertit. Eſt lapis colore vergēte ad cœruleum (optimus ſemper eſt cœruleus) denſus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed ſi ſucco allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combuſtus ſive calore terræ, ſive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Rul. p.* 315.

Magneſia, eſt teſtudo vel Sulphur.

Magneſia, eſt fœmina.

Maltheorum, eſt ſal gemmæ.

Manbruck, eſt argentum.

Manheb, eſt Scoria.

Marched, eſt lithargyrium.

Markaſita, eſt Calcitheos.

Maruh oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag.* 320. ad 321.

Morcellus, eſt malles magnus,

Martegon, eſt Silphium.

Marſarea, eſt auricula muris.

Marſellum, *Moſel*, eſt Jupiter.

Medeæ gemma, affertur è regione Medorum. Eſt nigra, habens venas aurei coloris, reddens ſuccum croceum, & ſaporem vini, immenſi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum, ut ferunt Magi.

Medium Cœli, Luna, Margeſia.

Medulla candida, fluida, ſaxorum Torgenſium *Ruland.* 14. enumerat ſpecies. 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id eſt atramenti ſutorii, id eſt vitrioli eſt ſpecies, fuſci in cœruleo coloris. Tingitur autem ſecundum diverſas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, eſt clavorum veterum ferreorum raſura, aut atramentum ſutorium, quale ferme quod jam fit à noſtris ſutoribus. Præſtat foſſilis, ea ſcil. quæ ſulphuris trahit colorem & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (ſeu digiti tantum ut volunt Arabes) confeſtim nigreſcat.

Meliſea, *Meliſiom*, ſumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magiſterio.

Meliſodium, eſt plumbum uſtum.

Meluſi, eſt Mercurius, albach meſſalis.

Melanter, eſt Opium.

Menfrice, eſt Maſtix.

Merdaſengi, eſt de aduſto plumbo pulvis.

Mergen baſſech, eſt Corallus.

Meſbra, eſt Tutia Alexandrina.

Meſel, *Moſel*, eſt Stannum.

Meſt, *Miſal*, *Maſal*, eſt lac acetoſum.

Metallum, Vena.

Metallum, eſt conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, eſt pondus.

Micha, eſt Venus.

Michach, eſt Cuprum.

Mifros, eſt Aſphaltum.

Minerale vas, eſt ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Miſadir, *Mixadir*, eſt ſal Armoni acum.

Muſaſadi, *Muſadit*, Lixandrum.

Miſſeraſſi, eſt gypſum.

Miſtio, eſt compoſitio.

Undiquaque hujus quatuor ſunt ſpecies: Inceratio. Et incorporatio. Colliquatio. Et Confuſio.

Miſtura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, eſt æs plumbi.

Molipdides, eſt lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum eſt glis montanus.

Mechanopeotica, eſt inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulſorum, ſtringarum, aquarum exaltationum per fiſtulas & ventilia, folles, ac ſimilia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium

colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipſum invocando, vel cum ſe ipſo, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendentes aureo, qui attriti ſuavem edunt odorem, in pratis menſe Maio potiſſimum reperiuntur.

Meliboeum, eſt cuprum. *Melibocum.*

Meliſſa, non pro opiaſtro, ſed pro manna ſumitur ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata deſperabundæ, fuerunt à Satanâ raptæ, & in ſpectra tranſmutatæ, ſpiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monſtra. Vivere putantur abſque anima rationali, & in brutali ſolum corpore phantaſtico, nutriri elementis, atque unà cum iſtis in extremo die judicii tranſituræ, niſi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipſe, naturali morte interire poſſe, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejuſdem ſtatus generis plura ſpectra haberi creditur in deſertis, in ſylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, ſed proprio nomine ſpectra vocantur, atque diabolorum ſancti, cum quibus verſantur cacodæmones, ſuas illuſiones & portenta perficiunt.

Menſis philoſophicus, eſt tempus digeſtionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius, à natura coagulatus, eſt ſolidum metallum. Arte verò coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel ſine ipſis per ſe, aut per alia extra mineralem naturam exiſtentia. Vide ſupra tractatu ſecundo de coagulationibus ejus.

Mercurius criſtallinus, dicitur qui per ſæpius repetitas exaltationes in cryſtalli perſpicuitatem adductus eſt.

Mercurius corallinus, eſt qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, eſt is qui nondum ſeparatus eſt à ſua matrice, vel minera, in qua generatus eſt.

Mercurius laxus, eſt turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, eſt mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum paſſivum.

Mercurius mineralium, eſt oleitas vel unctuoſitas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, eſt primum ens mercurii.

Mercurialis ſeva, eſt aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Eſt etiam ſal purgativum aurei coloris, quod in ſalinis cavernis reperitur, foſſoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, eſt mercurius vivus.

Microcoſmus, eſt parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem ſitus naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur ſpiritualiter atque potentia. Quo fit ut una ſit iſtius & eadem quæ de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica verà, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & elſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius Crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chirurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivum quid in matrice generatum.

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum. Philoſophicus dicitur, quod in artificio Lapidis Philoſophici uſurpetur; ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturæ aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul.* in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. *ad pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum animatum, aqua regis, philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, miſy & ſori, chalcitidi generi cognata ſunt, quaſi ex una radice producta: tenuis eſt miſy, craſſius eſt Sori, ſed hodie myſi non cognoſcitur.

Omnis *Morborum* cauſa, à primo capite, & ſuo primordio indaganda eſt, ut analogica iis adhibeatur curatio. Quod de omnibus morborum ſive Claſſibus, ſive Entibus, ut *Theophraſto* placet, habendum eſt. Ille horum ſumma quinque genera ſtatuit: Ens Natura, Ens Aſtrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium ſingula peculiarem ſibi curam expetunt, ſed de morbis Sidereis, ſive Aſtralibus verum eſt potiſſimum: quibus non alia ſunt medicamenta proficua, niſi quæ à Firmamentali ſunt Curatione, interveniente cœleſtis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera ineſt vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impreſſio Aſtronomica, refrænandis & compeſcendis morbis Aſtralibus idonea.

Morborum, avita velut ſemina radiceſque, quo pacto ex Microcoſmi officina, ſeu Oeconomia, in Microcoſmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcoſmi Magneticæ, tranſplantentur, & deriventur, in ſuo libro inſcripto Biolychnium recenſentur. *Erneſtus Burgravius.*

Eſt à magnete, quem vocant Antipathico occulta quædam operatio, quæ ſtringit adverſarium, quaſi faſcino quodam latenti, ut ille à quo exit, inviſibili modo, formidini ſit cuivis hoſti. Atque hujus vires in natura obſervantur.

Eſt in Naturæ quadam occulta proprietate, etſi non ſine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Auguſto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat ſuperior. *Burgravius.*

Molochites, gemma eſt non tranſlucens, ſpiſſius virens quam ſmaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula ſingulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. E mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochtus, eſt lapis. In Ægypto naſcitur mollis, ita ut eo lineæ ducantur, candidiſſimus, facile liqueſcens, utilis veſtibus dealbandis.

Mortariolum, eſt modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertuſi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitetur pila (vulgo monachus) quod eſt piſtillum cum tubere rotundo, ex baſi lata media prominente, cujus incuſſu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores, hoc eſt, majorem materiæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, eſt Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, ſunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra ſunt primi gradus.
2. Quæ ex aëre ſecundi gradus.
3. Quæ ex aqua tertii gradus.
4. Quæ ex igne quarti gradus ſunt. Porro qua virtute ſingulo quoque gradu ſeorſum aliud alio vincitur, punctorum eſt non graduum.

Meliſſa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba eſt, *Para.*

Mos, eſt mycra.

Muria, habet effectum ſalis & aquæ marinæ. Eſtque duplex.

1. Nativa, unde fit, ſeu coquitur ſal noſtrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.
2. Factitia, cùm miſcemus cœleſti aquæ ſalis partum. Hinc ſal leve dicimus cum liquefit ſal injectum, & contra ſal durum, cùm non fit ſal injectum: & ita probatur etiam obiter ſal, an ſit bonum. Hinc ſpecies ſunt garum, liquamen illud è piſcibus & carnibus ſale maceratis, vocatur *Pechel.* Hujus alia eſt ſpecies Oxalme, id eſt acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menſtruum fœtens, aqua fortis.

Muſcula, ſciurus, campſciurus.

Muſtum, immaturum.

Mydiſis, eſt corruptio partium.

Mydriaſis, eſt morbus in oculis ex ſuperfluo humore.

Mylpha, Defluvia palpebrarum, ſeu ſicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiaſis, eſt morbus in oculis, cùm nihil à longinquo, ſed prope videre poſſumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi geniſta naſcitur.

Myrmecia, eſt cutis excreſcentia quædam. *Myrmeciæ*, ſunt verrucæ in pudendis.

Myron, eſt unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Myſis, eſt obſtructio pororum.

Myſterium, eſt eſſentia interioris naturæ, totius ſubſtantiæ in ſubtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde à ſucco tantum diſcedit, quantum ſuccus à corpore, & quia in intimis receſſibus materiæ corporeæ latet ſubtilemque admodum habet naturam, myſterium vel arcanum ſolet appellari. Excipitur autem vel ex ipſis rebus ſtatim, præmiſſa tamen præparatione debita, vel etiam ex magiſterio interdum, & ſucco.

Eſtque duplex, Quinta eſſentia, & Arcanum ſpecificum.

Magnum Oportet, eſt tribulus, & ſpina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium hellebori nigri, eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & execrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtoria quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Saliſburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circumſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis verò membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, uſtionibus, ac variis aliis tormentis tentatum eſt, ſi quid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri poſſet, at fruſtra. Meticuloſum valde, lucem atque hominum fugiens præſentiam, abdere ſe quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehenſa præterire ſolent, interiit.

Morbilli puſtulæ ſunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, eſt ſolatrum.

Morphea, eſt ſpecies lepræ, alboræ non abſimilis.

Morus, eſt apoſtema, referens aſpectu morum.

Mula, ſunt puſtulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non ſolum humana caro, balſamo condita, ſed etiam alia quæque, non per ſe mortua, ſed occiſa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medulla, vel *medullis*, ſunt oſſium ipſæ medullæ.

Mumia elementorum, eſt balſamus elementorum externorum.

Mumia tranſmarina, Paracelſo eſt manna.

Mumia verſa, pro converſa, liquor eſt mumiæ.

Mucilago, eſt liquor viſcoſus ac tenax.

Mundificatio, ſunt medicamenta Chirurgorum invalidam & putridam carnem à bona & viva ſeparantia atque repurgantia.

Muſtus, eſt calx alba in urina, veluti pinguedo.

Miſſador, eſt Mercurius.

Miſterium magnum, eſt omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienſes*.

N

N*Acta*, eſt apoſtema pectoris.

Naſda, vel *natta*, eſt gibbus.

Narcotica, ſunt medicamenta ſoporifera, dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, eſt ſal ex humiditate nebularum decidens ſuper lapides, calore ſolis induratum.

Necrocomica

Necroeomica, ſunt prodigioſa præſagia, rei cujuſpiam futuræ prænuntia, per ſigna ex aëre ſuper terram decidentia, ut erucæ olim ac alia multa.

Necrolium, eſt quod mortem pellere, ac vitam conſervare poteſt.

Necrolica, ſimilia ſunt medicamenta.

Necromantica, eſt ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum aſtra manifeſtabantur apud mortuos. Is dicitur verè necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque reſponſa poteſt ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, oſſibus, acubus, linteis, pharetris, ſepulchris ac ſimilibus arripitur vel adimpletur, ſub nefariam hanc artem cadit; quæ ſuperſtitioſa, & à Chriſtiano quovis deteſtanda.

Naſda Sinapta, eſt petroleum vel aſphaltum.

Napta, eſt gumma.

Napta alba, eſt petreoleum album.

Naphtha, Nihil aliud eſt, quàm petroleum, oleum liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, eſt petroleum noſtrum.

Nigra, quæ eſt forſitan illa Amiavi picea & glutinoſa, bitumini perſimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui poſſit, quàm pulvere injecto. Hanc nigram naphtham, ſtercus dæmonum quidam fuiſſe veteribus voluerunt: nos jam agnoſcimus laſerpitium, aſſam fœtidam.

1. Naturalis, quæ eſt propriè petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones iſti cruſtoſi lapides, qui apud Germanos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvius flagrent, & magis noctu quàm die: quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, è contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr, Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, natron, eſt nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, eſt coagulatum: clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petroſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quæ eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt, Fit verò nitrum ex coagulato humore. Noſtra in medelis ſunt præſtantiora, quia multò magis aperiunt & evocant humores; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante ſæculis tritis, in rupibus, cellariis muris.

Ruland. pagina 346. enumerat ſex genera nitrorum.

1. Armenum,
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes ſoli primum & ſextum celebravere.

Eſt etiam nitrum artificiale factitium: ſicut ipſe flos parietis, ſeu petræ, vel flos ſalis. Coquitur hoc ex ſale, vel aqua ſalis.

Nitrum, eſt lapis ſalſus, id eſt ſulphur album.

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar.

Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.

Nitron, eſt fex vitri.

Noas, eſt Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglicè *Gith*.

Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.

Nora, eſt Calx.

Nora, etiam eſt Nitrum.

Nora, etiam eſt quodlibet ſal.

Noſididach, eſt Artus.

Nuhar, eſt Venus vel Æs.

Nuſiadat, eſt Armoniacum.

Nuba, eſt Cuprum.

Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris *Roſinfarb*: in Hibernia copioſè invenitur. *Para. pag.* 893.

Nyſadir, neſtudar, eſt ſal armoniacus.

Nitri, ſpiritus Tartariſatus.

Nitri, ſpiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, ſpiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur ſpiritus aërem inhabitantes.

Neuta, eſt pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique ſpiritus aſtute ſe cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quid è longinquis adferant, aut ad remotiſſima loca deferant: noctu potiſſimum eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædam ex urinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut ſal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio & Auguſto ſuper latos campos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongiæ, foraminoſum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphoricè.

Nuba, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo colore, qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nympha, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphoricè ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O.

OBrizum, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum,

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli aurificatum, eſt quod auro dulcoratum eſt artificioſè.

Oleum colcothariuum, eſt oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in nomine, quod efficit ut umbram de ſe præbeat.

Operimethiolim, eſt minerarum ſpiritus.

Opitulativa, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.

Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt unguentum. *Stichplaſter*.

Ordoleum, eſt apoſtema parvum ordeo ſimile.

Orexis, eſt ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, eſt ars bellicorum inſtrumentorum inventrix.

Orizeum, eſt aurum.

Orizeum foliatum, eſt aurum in tenuiſſimas bracteas malleo cuſum.

Orizeum præcipitatum, eſt aurum in crocum ſuum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, eſt vitrum metallinum.

Oſſa paralleli, eſt univerſale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, eſt Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophraſtus* ſimpliciter *ochram*, eſſe terram luteam deſcribit, & ſitu diverſa enumerat genera, cùm inquit: In argenti & auri metallis naſcuntur optima pigmenta, ſcil. cœruleum, quod propriè limus eſt. Optimum ex eo, quod vocatur Atricum; proximum marmoroſum, 3. preſſum Cyricum: Si acutè conſideramus *Ochram*, quatuor habemus ſpecies.

1. Lapidoſa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2. Eſt pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chryſocolla.

3. Eſt terra ſicca ſimplex ad ripas.

4. Eſt vel limoſa & tenax ad marmoroſa ex fodinis. Eſt illi vis medica, aſtringere, erodere, diſſipare. Porro ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, eſt acetum.

Occidens ſtella, eſt ſal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodithus, aqua viva, viſcoſa, *&c*.

Olea ſoluta, ſunt quæ per deliquium partium ſubtilium oleoſarum ſeceſſerunt. Eo fiunt modo, quo magiſteria liquorum, niſi quod magiſterio totæ res ſolvantur in liquorem quemvis, hic verò duntaxat partes eſſentiales internæ in pinguem ſuccum, relictis partibus craſſis. Neceſſe eſt autem præparationem procedere, ut defluere poſſint, & ex ſe oleoſitatem reddere: unde plerumque modo magiſteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria ſuccorum, extractorum, & ſimilium, niſi quod extractum ſit naturale, ejuſq; tenuitatis, ut facile ſine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæſtinum, eſt Acetum.

Oleum fixum, eſt quod è rebus ſolatis, & ad purum filtratis, per abſtractionem crebram, ſpiritus vini potiſſimum, ad oleoſam conſiſtentiam eſt redactum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui conſiſtentia, aquoſitate abſtracta, vel digeſta, oleoſum & ſtabilem producere. Ideo ſolvi in liquore res neceſſe eſt, ut craſſis partibus filtratione ſegregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis eſt ut res ſolvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio, ſeu ſolo, ſeu cum aliis *&c.* Solutio ſi quid fœcum habet, colatur quoad ſatis: poſtea affunditur vini ſpiritus, digeritur unà, & abſtrahitur iterum, idque repetitur, quouſque oleoſa conſiſtentia placeat.

Oleum diſtillatum, eſt quod per diſtillationem extrahitur, idque vel aſcenſu, vel deſcenſu, ſive inſitum ſit, ſive combibitum. Combibitum omne elicitur ſola diſtillatione; Inſitum verò etiam ſecernitur aliis modis.

Oleum ſtillatitium deſcenſorium, eſt quod diſtillatione per deſcenſum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum eſt, quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per ſiccam flammam.

Oleum ex aſſatione, fit per ſiccam flammam, cum res per ſe abſque ullo menſtruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovis modo.

Et fit dupliciter, { Aſſatione, & / Combuſtione.

Onix, eſt gemma repræſentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt *Onychem*, è lachryma arboris lapideſcere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impreſſionibus & formis.

Albertus Onichis ſpecies facit { Nigras, / Rubicundas, & / Albas.

Quæ omnes cùm fricentur, ſolvuntur in ſubſtantiam repræſentantem unguis humani ſimilitudinem. *Onix* triſtitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & ſomnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater propriè eſt India. Eſt gemma pretioſa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi virens mare. Magnitudo ejus eſt nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, ſi color ejus exeat in Chryſtallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, ſi ſal, aut ſcabritia, aut alia oculis occurſantia illi inſint.

Ophites, eſt ſpecies marmoris, & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræſentat ſerpentes.

Illa ſpecies lineis cinereis & nigrantibus, omnino eſt tanquam chelydri in colore ad oſtium Tanagræ. Hujus ſpecies eſt Echitos, qui vipereas habet maculas.

Eſt alia etiam ſpecies *Ophitis*, magis accedens ad formam ſerpentis, quia ſquammas habet, ut ſerpens. Et eſt cruſtaceus lapis. *Plin. lib.* 36. *c.* 7. docet *Ophitem* nomen accepiſſe à maculis ſerpentum.

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & / Nigrum durum.

Opilare, eſt operire.

Ops Metallum, eſt argentum vivum.

Olare, eſt Vas. *Orbis*, Tympanum.

Oriens, eſt Urina. Sal Urinæ. Vitriolum.

Oriza, eſt riſum.

Ozeman, eſt album ovorum.

Orms, eſt Gallina.

Oregamo, eſt Aurum.

Oſoror, eſt opium.

Oſtrutium tranſplantatum, eſt Angelica.

Othan, Mercurius Philoſophorum.

Quum,

Ovum, eſt lapis benedictus.

Ovum Philoſophorum, ſeu Hermetis, eſt quod ovi formæ Philoſophicis operationibus inſervit.

Oxos, *Oleum Paleſtinum.* } Eſt Acetum.

Ozy, eſt Acutum.

Oζo, eſt Arſenicum.

P.

P *Andalitium, panèritium*, vel *paſſa*, eſt apoſtema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Perſina*, Reginæ fuerunt, quales Meluſina & Melora.

Pannus, eſt macula à nativitate orta.

Pars cum parte, eſt maſſa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, eſt camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrolana ſylvana dicitur:

Paradri, ſunt mali Genii.

Panes, æris fatiſcentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum ſpecies, tres ſunt.

Panum ex ære foſſili.

Pater, eſt Sulphur.

Pater ante filium, Id eſt interfectio patris. Eſt Satyrion.

Pater & mater Regis. Vide plura *Rulando pag.* 359.

Patias, eſt ſquamma.

Pedagra, eſt Tartarus.

Pegernus, id eſt Peregrinus, eſt Mercurius.

Pelecanus, eſt vas circulatorium, à figura Pelicani pectus ſuum roſtro fodientis, pullos ſuos refarcientis, amplo ventre ſenſim in auguſtius collum vergente; quod retortum & curvatum os rurſus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuſo liquore Hermetico ſigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, eſt mel coctum.

Penetratio, eſt ſubmerſio.

Pes lucuſte, Pes bruſte, eſt alumen Jumeni.

Petra ſanguinaria, eſt hæmatites.

Phanlec, eſt ferrum.

Phiala, eſt vas vitreum ex ventre in modum ſphæræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus uſus frequens eſt in coagulationibus & ſolutionibus.

Phibit, eſt rapax.

Phlotron, eſt ſpecies fluxus ex cooſtro generatus.

Phraſium viride, eſt flos æris.

Phtyſis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti ceſſatio, aut timore, aut nimia aviditate exiſtens.

Phtyſis, eſt conſumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtyſis, differt ab *Hectica* { Subjecto, Genere, Accidente.

1. Subjecto, *Hectica* eſt morbus Cordis. *Phtyſis* Pulmonis.

2. Genere: *Hectica* eſt Febris, *Phtyſis* non.

3. Accidente, *Hectica* eſt morbus generalis, reſpectu Cordis. *Phtyſis* ſpecialis Pulmonis.

Pelos, eſt Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Piſare, eſt Colare. *Piſtare*, eſt contundere.

Pix liquida, eſt Terebinthina. *Pixari*, eſt pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum groſſum mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur à ſulphure marito leproſo, aut livido: & Saturninus ille frigidus naſcitur filius, cui nomen eſt plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota quod plumbum purum cujuſcunque coloris non reperitur in fodinis. Eſtque plumbum, quod excoquitur, triplex.

Scilicet, { Nigrum quod verum eſt plumbum, deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibuſdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: ſed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto & ſaccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vaſa. Videas plura ſi placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pag.* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem ſunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recté dicitur. Habet eaſdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena. *Dioſc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari poteſt in plumbagine, diverſis vaporibus è viſceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: è contrà cùm plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam.

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, *Dioſcor.* conjungit pompholigon, ſpodion, & antiſpodion.

1. *Pompholix*, eſt cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domuncularum ubi ſunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt ſecundùm diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat: Efficacior enim eſt quæ cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt à ſpodio candore & levitate è contrà pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix à ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ tranſmarinæ combuſtæ.

2. Quod fit ex ebore vero combuſto. Eſt & exuſta ſpodos ex oſſibus Elephanti, canum, & aliorum animalium uſque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore uſto.

Antiſpodium, fit ex cauticulis ſtipticis. Secundum *Dioſcor.*

Spodion fieri poteſt ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Miſnia plumbo ſimilis eſt in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, eſt fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo ſegregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro ſegregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida puriſſima.

8. E lapideis panibus torrefactis, cùm æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutia*, & ſpodius, unum & idem ſunt.

Popon..c, eſt gummi.

Porſitigon, eſt batitura ferri.

Praſis, *Praſimum viride*, eſt flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corroſa, & in aqua ſoluta, vel aquæ corrodentis abſtractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, ſic argentum in aqua forti diſſolutum cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum; idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſq; calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia, Chymica.

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certam ſibi naturam ſubſtratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi poſſunt. Hæc principia alia ſunt ab Ariſtotelicis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis ſint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tum cœleſti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad eſſentias.

Principia autem ſunt tria, { Mercurius, Sal, Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, eſt per medicinam ſuper re mutanda projectam cum repentino ingreſſu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem in ſubſtantia mutet: differt autem quod non fiat cum digeſtione lenta, quâ paulatim miſtilia alterentur, & craſin accipiant, ſed violenta penetratione facta, quaſi in momento ingreſſus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, ſed tinctura.

Prolectatio, eſt extractio per attenuationem partium ſubtilium, ita ut rarefactæ inclinatione ſuæ naturæ, à craſſioribus in diverſum ferantur, ibique conſiſtant. Itaque etiam ejuſmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, ſeu rarefactiles; & antequam conſiſtat prolectatum, vel igneum, vel aëreum, vel aqueum ſufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio & abſiſtat à terreis fixis vi levitatis ſuæ vel fluxus.

Pſamos, eſt arena.

Pſincus, *Pſinkis*, eſt Ceruſa.

Pſythos, eſt frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabicè, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus ſpecies, { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præſtantiſſimus in *Melo* & Inſulis *Æoniis*, aptiſſimi ad corpora leviganda.

Albus eſt levis, ſpongioſus, ſciſſilis: non arenoſus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapidis, non propter raritatem; nam raritate non eſt lapis, & degenerat planè à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex, ubi Alumen & Sulphur naſcitur. Creditur eſſe terram omnino exuſtam in Inſulis, quæ deinde aquis adfertur uſque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, eſt miſti reſolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim neceſſe eſt vincere terminans ſiccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido ſuo ſubſtantiali ſegregatus à commiſtis, & homogeneiam ſuam ſervat, conſiſtens ſeorſim. Itaque ſi res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipſo finitur, & ponitur ad digeſtionem fimi vel balnei calidam, foris ſc. adhibito calore humido. Sin ipſa per ſe parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conſpergitur, inque ſuo vaſe ad putreſcendum locatur.

Putrefactio, eſt digeſtio ſubſtantiam rei ex vaporum retentione calidi externi acceſſione, ad rem præſtantiorem generandum diſſolvens, eſt putrefactioni proprium veterem naturam rerum conſumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corroſivi per eam dulceſcunt. & miteſcunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro ſubſidente deorſum ſeparatur. Fit vero materia in vaſe collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conſervatur. Satius autem eſt vas in balneum roris collocari.

Putrefactio alia, eſt ambigens inter corroſivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio ſicca & philoſophica: A quibuſlibet nomen habet nec ſine ratione, ut ſublimatio, ſeparatio elementorum, coctio, ſolutio, *&c.* Fit autem in aqua Philoſophorum ſicca, ſeu aceto acerrimo, nec eſt aliûs rei, niſi Solis, & Lunæ.

Penates, dicuntur ſpiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quaſi penes nos nati.

Pentacula, ſunt ſigna, ſigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appenſa creduntur à malignis ſpiritibus, & faſcino quovis præſervare.

Perdetta, ſunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, eſt vinum ex herbis.

Periodus, eſt celſa, vel muſculus vitæ, pulſus per univerſum corpus diſcurrens.

Pentedanum, eſt angelica ſylveſtris.

Pilizenii,

Piliʒenii, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pinguedinoſa, dicuntur quævis pinguia,

Plumbum Philoſophorũ, eſt ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Phantaſmata, ſunt ſpiritus ſylveſtres non diabolici, in deſertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis ſæpiſſimè loquuntur, terrefaciunt aliquando; ſuam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius aqud *Paracelſum* expoſitione prima, quam facit in Evangelium *D. Matt. cap.* 14.

Phioniuides, naturales dicuntur inimici, qui ſeſe mutuo perſequuntur ad mortem; ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones. *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis ille Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoſcitur, à facie uſque ad pectus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulpelxia*, eſt ſtupor, attonitus, plexia, vel ſyderatio.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

Præſervativa, ſunt medicamenta vitam à ſuis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecies contuſæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris oculos poſita, de quibus *Paracelſus* eodem loco ſuper *Matthæum* fuſius differit: dicuntur alias Prumalia,

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſeu *pruna*, eſt ignis perſicus.

Pulſatiles, arteriæ venæ dicuntur, forte proeumatica.

Puſta, eſt ſaniei digeſtio, à pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed melius.

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præſaga, quum ignis aſtra ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus, quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpicione. Exemplo ſit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, ſingulis eorum de quibus habetur ſuſpicio, nominibus inſcriptis, crepitare fontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum ſimul, fieri poſſe putant. Aliud eſt.

Pyrothechnia, hæc ſolum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſſimo inſtrumento potius.

Pyrala ſylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem ſunt, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam eaſdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipſius colore, tantum, non materia. *Dioſcor.* Et color poteſt facile mutari in plumbagine diverſis vaporibus è terræ viſceribus excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam:

Sed duplex eſt { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diverſis eorum ſpeciebus videas plura *Ruland.* à *pag.* 372. ad *paginam* 376. ſi placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, eſt Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocetur, nil album, nihili. Ex Cadmia inſperſa de induſtria, vel ex ipſa Cadmia proflata follibus fit Cinis metallicus leviſſimus, fit etiam in ſummitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in horis fornacum eſt, tum Cadmia eſt capnitis, ſi in lateribus, & ſummis cameris, eſt pomphylix, pars quæ in ſummitate dependet pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus eſt ſpodion. Illa adoleſcentes diligenter obſervare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit.

1. E cannæ radice aduſta.

2. Ex ebore vero combuſto.

3. Ex oſſibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exuſta eſt hæc ſpodos uſque ad levitatem ex oſſibus; cum fieri deberet ex ebore uſto, Antiſpodium fit ex cauticulis ſtipticis ſecund. *Dioſc.*

Pyrites, & Marchaſita idem ſunt ſecundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum igis excluditur, & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipſi ſæpe ſit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis varie *Pyritis* ſpecies.

1. *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continent & æs, modo ſolum argentum, modo ſolum æs, modo argentum & æs ſimul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino ſterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis ſpeciebus.

2. *Pyrites*, fere aurei coloris, eſt proprie *pyrites*, & *pyrites* æris ſpecies æris, cognati priori.

3. *Pyrites* prorſus aureis coloris, plus videtur habere ſulphuris: cui nonnunquam admiſcetur quarta ſequens ſpecies.

4. *Pyrites*, colore ſimilis galenæ, ſed prorſus materia differt. Coquitur ex eo autem & argentum, & reperitur magna copia Reichenſteinii ſubtilis admodum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum ſolum: Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, ſubtilis admodum reperitur Reichenſteinii, & admiſcetur præcedenti ſpeciei, ut ex illa poſſit etiam excoqui aurum. Sed hæc ſpecies paulo diverſo modo reperitur, *Aldenbergi* in *Sileſia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per ſe fert ſpeciem maſſæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibuſdam, non in omnibus.

Pyrites habet inſignem vim diſcutiendi, abſtergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus

lavandus pro medicina docet *Dioſcor lib.5.c.89.* plura videas in *Rul. pag. 393.* ad *pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam eſt parens ſuccorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag.* 397. *Pyritum* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag.* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) eſt vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus ſuperior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accommodari poſſit.

Q

QVandros, Lapis eſt ſeu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos caſus valere dicitur.

Quanli, eſt plumbum.

Quars, eſt petra fellis.

Quartatio, eſt ſeparatio auri & argenti invicem commiſtorum, quæ ideo dicta quartatio, quod miſturæ ex auro & argento tantum ſit addendum argenti, ut hujus tres partes ſint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta eſſentia, eſt myſterium, ad æthereæ naturæ paritatem vireſque præſtantiſſimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœleſtis ſubſtantia, in qua puriſſima, & ſinceriſſima craſſis hæret, & radix ſubſtantialis, tanquam eſſet defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima diſperſus, animæque mundanæ ἀποχέννημα.

Quinta eſſentia vegetabilium, eſt quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. Fit hæc potiſſimum ex ſucco extracto. Primas obtinet hic quinta eſſentia vini, quam Mercurium vegetabilem nominat Lullius: Alii aqua primi entis, cœlum & clavem Philoſophorum vocant.

Quinta eſſentia animalium, eſt quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione miſtionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta eſſentia mineralium, eſt quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ eſſentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, eſt Arſenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, eſt Sulphur.

Quianos, Id eſt vena terræ. Cuperoſum.

Quirini ſancti plaga, morbus deſcr. à *Para. Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatę ſunt, & quatuor elementis aſſignatæ, cum nihil minus quam elementa ſint, nec iſta qualitates, at ſolum, quod ex elementis generatur, omne, hoc eſt, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in ſe quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum eſſe oportet, non aliter de calido & ſicco judicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli, nec fieri poteſt ut frigidum ſit ſiccum, aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex *Ares* ſic diſponente natura, ut uterque parens elementum ignis maſculus calidus, ſperma ſiccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menſtruoſum ſemen aquam, poſſideat, ut iſta ſimul etiam conjuncta videmus aquam ſuæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non ſecus atque aërem igni ſuo ſemper continuum, ſphæram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthereamı elementarum. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulo. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroque ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum; cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam à ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimum phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod à confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallabilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta eſſentia, dicitur ſpiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuſcunque rebus vitam habentibus tracta, & ad ſummum gradum ſubtilitatis adducta, ſeparationem ab omnibus elementis & impuritatibus; item vires & virtutes, omniſque medicina incorruptibilis, in quibuſcunque rebus deliteſcens. Dicitur alias rerum forma ſpecifica, quæ ſi à ſpecie removeatur, ad ſuum genus accedit, altiuſque progreditur donec in centro quieſcat. Quod his tribus characteribus elegantiſſime denotatur à Paracelſo. 2. 4. 0. Hoc eſt per adjectionem confuſionis & imparitatis impuritatiſque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam eſſentiam in decade ſub unione creata quieſcentem.

Quintum eſſe cujuslibet elementi per ſe ſolum, eſt animal ex eo ſolo productum.

R.

RAgadiæ, ſunt nolæ vel apoſtemata pudendorum.

Rana, eſt apoſtema ſub lingua.

Rabira, Radira, eſt ſtannum.

Rabiel, Roliel, eſt ſanguis draconis.

Rachi, vel Raco eſt Mercurius.

Racri, Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſlis, eſt Stannum.

Raſtol

Raſtol, *Raſoes*, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſaheti, *Ruſatagi*. eſt æs uſtum.

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Receptaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ, flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin à ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine adſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſtra diſſilit. Si vero res calidæ tenueſque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Si autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, *rebus*, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante reſtinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic eſt primus & principalis finis inventæ reſtinctionis.

Retorta, eſt vas globoſum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac ſenſim in oblongum canalem refluxum tranſit.

Reſolutio per medicinam, eſt cum commiſta violenter ſeparantur, adjecto reſolvente, & quantilibet miſturæ partem ſegregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etſi liquida ſit, dici queat aqua ſolvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel ſimilia ſeceſſu. Itaque & empyriaſis opus ipſum poterat appellari. In nonnullis vicinum eſt coagulationi, quæ unâ crebro fit.

Raparum radices, ſunt flammulæ radices, Nam per ſe tantum flos & flammula.

Reverberatio, eſt ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem ſubtiliorem reducens; Eſtque clauſa vel aperta.

Reverberatio clauſa, eſt quando corpora reverberanda in furno reverberii clauſo calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amuſſim adminiſtrari poſſunt, ut calor intendi & remitti poſſit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, eſt quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens eſt, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus reſolvendis.

REX.

Rinar, eſt limatura. *Rian*, idem

Robes, eſt acetum.

Ron, eſt libra.

Roſa, eſt Tartarum,

Rota, *Rotingenius*, eſt Colophonia.

Rob, eſt ſuccus inſpiſſatus.

Rubeum, Aurum falſum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, *vel Vncus*, eſt baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimaſticis operationibus inſerviens.

Rubrica ſynopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan. Latinis ſynopidam. *Dioſ.* eligit eam, quæ gravis, denſa jecinoris colore, non calculoſa, ſibi concolor, & copioſe cum diluitur, ſe diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur paſtilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis ſignati, quos materialiſtæ terram ſigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ ſignabatur, quia illi admiſcebatur ſanguis hircinus.

Lemnus, Inſula in qua fodiebatur illa terra, ſubjicitur Turco, quare facile *Bizantium* portari poſſit

Quod ſi color talium paſtillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ reſpondet, cauſa forſitan eſt, quod cum terra diluitur, ut in paſtillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æſtimant ad peſtem curandam tales paſtillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ ſigillatæ diſſimilis eſt, niſi quod Armeniacæ terræ ſigillum nuſquam impreſſum legatur. Utrum hæc terra ſit tandem ſignata redacta in paſtillos cum literis Turcicis, an ſit rubrica ſynopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum eaſdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda eſſet an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa foſſilis.*
  - *Synopica & Terra Lemnia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut ſolis aduſta & degenerante.*
    - *Nativa ad flumina calore ſolis, aut terra exuſta & degenerante qua cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
      - *Metamorphoſis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut exiſtimat & ſcribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra juſta arte in novis fictilibus.*

Relolleum eſt triplex, { Incorporatum. Innatum, & Momentaneum.

1. Incorporata, ſunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per ſe, Mercurius ſulphuris, Mercurius ſalium.

2. Innata, ſunt tribus, Conſolidativa, Mundificativa, Confortativa,

3. Momentanea, Relolleum, Mors eſt, eſt enim improviſu relolleum, cum tinctura velociſſima *Para.* 871. *pag.*

Ranarum ſperma præparatur, reducendo ſperma in diſtillatione ſolis, deinde diſtillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, ſecundi ſunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus *Para.* 890.

Realgar, ex proprio ſignificato, fumus eſt mineralium, ſed methaphorice ſumptum eſt in humano corpore vitioſa natura, ex qua naſcuntur potiſſimum ulcera, eſtque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ ſpuma natans ſuper aquas: realgar terræ arſenicum: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio ſaturnina.

Rabeboja, radix flammulæ majoris,

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, *lapis rebis*, eſt Capillus.

Rebus vero, eſt ultima rerum materia.

Rebiſola, eſt arcanum urinæ ad icteritiam: quæ ſi coquatur, ac deſpumetur, optime poſt triduum quieſcens lapillos rebi ſolos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc,

Reduc, eſt pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, eſt virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus eſt, in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur atque corruptioni.

Regale, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

Reſina, dicitur pix flava, & pulchra.

Reſina auri, eſt crocus ex auro tractus.

Reſina pini, id eſt, abietis.

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terræ potabilis, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

Repercuſſiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reverberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſca, eſt idem quod ereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

S

S*agani*, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer. quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petra, eſt quod in teſtitudinibus cellarum naſcitur in conos oblongos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis. aqua arctans.

Sal nitrum ex terra decoquitur, in aquam urina diutiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat omniaque ſalia ſibi videntur.

Saltz, *ſultz*, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, *vel Sabena*, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir, eſt ſcoria:

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, *vel ſagdo*, coloris praſſii: ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita ſagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi poteſt mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soſi apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, *Sal lambrot*, } Eſt ſal acutum.

Saleſar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal petræ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, *ſeu Thaber*, idem.

Sal armoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal akali.

Sal gemmæ, *Sal adrom*, *Sal metallicus*, *Sal Hungaricus*, *Sal lucidum*, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal indicus eſt Mercurius, ſolvendo & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1. Marinum *Dioſc.* prædicat id quod fit candidum, æquale, denſum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinum ſtagnis completis, marinis aquis exſiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci, ut vult *Plin. lib.* 2. *cap.* 106. Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ* & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exſiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lyſbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole qui coquit iſtam aquam marinam in ſal, quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſtra ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent

forent alumen, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſubpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus aufertur ad varias nationes marinas,& certo artificio teritur,ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addit *Dioſc.* modum urendi ſalem, tum foſſilem, tum factitium: quod ſal uſtum ſaltaculum, & cotulam dicunt. Mentionem etiam facit ſpumæ ſalis, quæ illi nihil aliud eſt, quam ſpumoſi maris lanugo, ſive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam eſt, ſaporem habens ſalis, & odorem marinum viroſum (aliâs ſpumam ſalis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris ſponte naſcitur, ſpuma in extremis littoribus, & ſcopulis relicta. Hæc omnis rore denſatur, & acrior eſt qui in ſcopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc eſſe ſpumam ſalis quod cum homines ſal conficiunt, ſalſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecies, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1. *Sal Cappadocium*, *Sal panis*, *Sal maſſæ*, *Sal uſuale*, *Sal commune*, } Unum & idem ſunt.

2. *Sal Sodomæ*, eſt ſal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concreti.

3. Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali*, vel *alkal*, quod factitium eſt, & fit de herba *Kali*, *vel uſuen*, quod volunt fieri combuſtione herbæ anthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum*, & *ſal Anderonæ brurach*, aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Solis flos, *Aloſanthos*, à mare videtur habere, eſt quædam efflorеſcentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nempe dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambar ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerant mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petra in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, ſed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos ſalis duplex eſt, { 1. Tenuiſſima favilla, & candidiſſima ſalis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petroleum.

Sal nominis, eſt ſal gemmæ.

Sal panis, eſt commune non præparatum, { Sal uſuale, Sal maſſæ.

Sal vitri, Sagimen eſt vitri.

Sal Sapientum, eſt armoniacus, ſal penſum.

Sal rubeum Indiæ, eſt nitrum rubeum.

Sal tartari, eſt album calcinatum tartarum.

Sal tripolinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallinum*, *Sal grandinoſum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum eſt, & terra purpurea, & reperitur in eiſdem metallis, in quibus auripigmentum nativum, eſt ſpecies auripigmenti. illi per omnia ſimilis, odore & ſubſtantia, & viribus; præter colorem quod ruffum eſt & conſentit colore cinnabri, *Plin.* dicit arſenicum ex eadem eſſe materia qua ſandaraca: per arſenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymiſtæ diſcernere ſtudent, arſenicum hoc auripigmentum, & ſandaracam: unum & idem ſunt. Et fiunt ex ſulphure & argento vivo debili à natura. In ſumma, Sandaraca eſt terra metallica rubea, ſeu purpurea, ſeu ignea, redolens ſulphuris virus.

Sandaracha, quatuor ſunt ſpecies, { 1. *Sandaracha* nativa, 2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum, 3. Imperfecte cocta. 4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia reſina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit; quidam indocti vernicem quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera ſandarachâ metallica. Sed in noſtris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix, { Olus agreſte, Terra rubea, Paulus Philoſophicus. Auripigmentum rubeum.

Sal, eſt unum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit,

Samen, eſt hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri,

Sanguiſuca, eſt filtrum.

Sanguis duorum fratrum, eſt ſanguis draconis; vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur, Mercurius Solis.

Sanguis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag.* 392.

Sanguis humani præparatio, lib. de perſicaria, *p.* 749.

Sanguinis magiſterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus; proprie Minium eſt.

Sapphyrus lapis, eſt lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ ſpecies ſunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei ſunt mares Sapphyri æſtimantur eſſe Orientalem & Judaicam eſſe optimam prædicant, & hujus ſpecies alia eſt coloris perſpicui, cœli ſerenati, in qua vincat quaſi flavus color: alia ſpecies habet nubes obſcuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem caſtum, pium, ſtabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando & in corpore interiore refrigerando: ſecundum carmen

Corporis ardorem refrigerat interiorem,
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, eſt gypſa.

Sarca, *Sayrſa*, *Sarra*, } eſt Ferrum.

Sarfar, etiam eſt ferrum.

Sarda gemma, quæ & ſardinus lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teſte *Plin. lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant vaſa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatiſſima tamen in Saxicorde in *Babylonia*. *Albertus* ſardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat ſanguinem, & bonos ſpiritus procreat. *Rul.* è *Plin. lib.* 37.

lib. 37. *cap.* 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22. ſpecies.

Sardonix, rubor pellucidus, habet ſpeciem unguis humani, impoſitus manibus, in ſuperioribus partibus apparet onys, in altera parte ſarda.

Saturnus, eſt plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, eſt Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus vel Lacerta*, multarum eſt ſpecierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & ſepes, quarum in ventre diſſecto arundine reperitnr gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimento oſſa viridis lacerti comitialibus proſunt. Sed oſſa colligi debent hoc modo. Imponas lacertã viridem adhuc vivam, captam in aliquod vas clauſum, plenum optimo ſale, & ſal paucis diebus conſumet carnem ejus, & inteſtina omnia: & ſic facile colligere oſſa poteris, & ad illum morbum proſunt magis oſſa illa, quam ipſa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam ſpecies *Saxorum.*

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria, 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fiſſilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diverſa materia compoſuit *pag.* 426. 427.

Saxifragium quivis lapis qui tartarum in homine frangit & diſſolvit.

Sheſten, eſt calx viva.

Schebendenigri, eſt canabis, vel ſemen ejus.

Schiſtos, *ſeu Schiſtum*, eſt ſpecies hæmatitis, ſed pallidior & crocei coloris, & friabilis, ſua natura fiſſilis, concremento, & alterno cohærentium, venarum diſcurſu pectinum modo, armoniaco ſali ſimilis Hæmatites rugentibus venis friabilis eſt, & ſanguineus, vis ejus eſt fortiter aſtringere. Quomodo *Schiſtus* lapis cum auro lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap.* 4.

Scobs, eſt cinis clavellatus, id eſt alkali.

Scobes, eſt ſcoria cujuſque metalli.

Scorax, eſt gumma Olivæ.

Scorith, eſt Sulphur.

Scorpius conſtrictus, eſt ferrum præparatum,

Sal tabenzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo Sapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia* dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus pallidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corte cervi.

Scajola, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum, ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis, à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipuè quatuor illi principes articuli toties noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, vera fides in Chriſto Jeſu, Sumptio Sacramenti Cœnæ Domini, & Charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariſtia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autummi.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, ſupra, ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta ſunt ut mitigativa, dolorum, quietem ægris adferentia, ſimul curativa, & ſanativa.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exſiccatum.

Semen Veneris, dicitur ſquama æris.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, eſt hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus aſſimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſupra.

Sinonia, eſt gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Sirza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inviſibilis ignis influens à ſole cœleſti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, eſt Aurum.

Somnia, ſunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſſima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſvis cognita. Illyricis, vero & Liburnis familiariſſima. Si folium ejus ore maſticetur, labia contrahit, & ſi ſupra caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſe ipſum conſolidatur, nobiliſſima dulcedine pollet ac balſamo.

Sophiſta, ſunt magiſtri noſtri, qui ſe præſumunt omnium ſapientiſſimos, omnia ſcire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil ſit iſtorum Doctorum Græcorum ſapientia, præter meram ſtultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, aſtu faſtuque palliatam, captioſiſque munitam ſyllogiſmis, quorum omnium ſi neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tabeſi, eſt teſtudo.

Seb, eſt aurum, vel alumen, *Sed*, idem.

Seb, *immaturis coloris*, eſt ſcabioſus.

Scatea, dicitur ſecunda tartareæ urinæ ſpecies, à fœtore nomine ſumpto: eſtque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejuſque ſignum.

Scanton, eſt fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tract. 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaff, eſt concha marina.

Sedhe, eſt Cynabrium.

Seden, *Sednia*, *Segax*, } Eſt ſanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, eſt Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*. Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Sernech* } Eſt vitriolum.

Segregatio, eſt ſolutio integri in membra diſlocata. Hic enim non confluunt reſoluta, ut colliquabilia, ſed quælibet pars ſecretim tenetur.

Segregatio, eſt Diſtractio & Extractio.

Sel, eſt Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Eſt argentum vivum.

Selenius, *lapis*, pro lapide ſpeculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie eſt lapis ſpecularis potiſſimum illa ſpecies quæ ebur repræſentat. *Plin.*

Si Selenites, eſt lapis ſpecularis, proprie illa eſt ejus ſpecies quæ candidiſſima, unde fiunt fœneſtræ, lignis levigatis, loco plumbi.

Dioſc. Selenitem Aphroſelinum dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis ſpecularis candidus, nam aperte in eo conſpicitur luna ſplendens, veluti in ſpeculo, ſed an cum luna augeatur, vel decreſcat, neſcio. Humor hic lapis concretus eſſe videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.

Selſas, eſt filix.

Semafor Feman, eſt lucidum.

Separatorium, eſt vas tranſmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rurſus emittendi gratia, præditum, cum annexis anſis duobus liquoribus invicem ſeparandis accommodatum.

Separatio Elementorum.

Separatio per abſceſſum, eſt cum partes naturarum diverſarum commiſtione abſcedunt à ſe mutuo, & ad regiones diſtinctas feruntur abſiſtentes mutuo. Eſtque duplex, diſceſſus, dilutio.

Separatio per abſtractionem, eſt cum aliquo inſtrumento partes diverſæ, à ſe mutuo diſcluſæ altera, ab altera abſtrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, ſive ſint res liquidæ, ſive ſiccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus verſari, & hinc inde agitari poſſit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, eſt cum terra copioſe diluta ita ſeparatur, ut gravibus ſubſidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejuſmodi lotio in lutoſis, terreiſque, vel ad hanc conſiſtentiam redactis, per pulverationem, calcinationem, & alia, locum habent potiſſimum, veteribus πεσσπλυσία recte eſt dicta. Miniſtrat autem ei abſtractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & ſimiles functiones. Soluta enim & turbata & ad ſua ſpatia delata, mox ſunt deplenda, & transfundendo per filtrum ſetaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, eſt ſerapinum.

Septentrio, eſt aqua fortis.

Serex, eſt lac acetoſum.

Sericon, eſt Minium.

Sericiacum, eſt Arſenicum.

Serapinus, eſt gummi arabicum.

Serpens ſpiritus caſtitatis, eſt Mercurius.

Servus fugitivus, eſt Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam ſic nominat.

Sidia, eſt Lima.

Sifantis, eſt terra argentina, ſimphus.

Sigia vel, *Sigra*, } Eſt Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, eſt Eſchara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando; Silex dicitur, quaſi ex eo ſaliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus eſt & non ſpecies, imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum ſpecies.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, eſt Ceruſa.

Sinapiſis, eſt bolus armenus.

Sinopis, eſt Minium, à Synope urbe.

Sypho, & *Syringe*, } A Water Squirt.

Siricon de plumbo, eſt cinis plumbi.

Siringæ, eſt Calx.

Smaragdus, eſt à veteribus Aſtrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris eſt jucundior aſpectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondeſque omnes virore ſuperat. Deinde ſolus gemmarum contuitu implet oculos, nec ſciat: primo recreat obſcuratos aliarum rerum aſpectus colligitque viſum. *Plin.* & *Sol.* 12. Ponit *Smaragdini* ſpecies.

Smaragdus, adverſatur veneno, & venenatis. Ferunt ſi venenati oculus alicujus animalis, recto aſpexerit illum, obcæcari: Præſervat ab Epilepſia, ſanat lepram, confortat viſum & memoriam, retinet coitum, & digito geſtatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, eſt duriſſimus & aſperrimus. Annularii ſculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc ſcindunt certo artificio cum illo ipſo alios lapides, *Dioſc*, utilem dicit ad erodendum & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, eſt argentum vivum.

Solelaſar, eſt alkali.

Solutum, eſt liquefactum.

Solutio, eſt prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages ſolvitur, & attenuatur. Hæc multis diſtincta eſt ſpeciebus. Sed nomen apud artifices in uſu diſciplinæ de una familiarius & frequentius uſurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo ſolo deſignatur.

Solutio, eſt duplex, { Liquatio, & ſegregatio; vel Calcinatio, & Diſſolutio.

Sol ſequium, eſt ſulphur.

Sorus, *vel ſory*, ex eodem genere eſt quo Melanteria, ejuſdem fere coloris veteres crediderunt ſorum, & melanterium idem eſſe, & profecto utrumque tranſit in calchanthum leucon, quo pingunt fullones. Sed ſorus ineſt virus grave, ita ut nauſeam moveat, quod melanteria non facit. Optimum eſt *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiſcens foramina, ſubpingue, adſtringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagyria, ſeu ars ſpagyrica, eſt quod purum ab impuro ſegregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbienſi* in *Anglia*, lapis albus ſimilis gypſo, valens contra calculum.

Spatula, ſeu obex, Latum inſtrumentum eſt in modum ſpatulæ factum, quod furnis compoſitis ad augendum minuendumque calorem inſervit.

Specificum formale, eſt quod ſpecies per formales proprietates ſaltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potiſſimum elaborando reſpiciuntur. Eſt & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, eſt Arſenicum citrinum.

Speculum album, eſt Arſenicum deſcenſum.

Speculum Indicum, eſt limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroſelinum.

Sphæra, { Solis, & / Lunæ, } Quinta eſſentia.

Spiritus, eſt aqua ſolvens è re ſimplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potiſſima ejus pars eſt halitus igneus: miſtus tamen parte vaporoſa. Itaque & conſiſtentiam ſpecificam obtinet aquam. In tali ſubſtantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum & ad liquorem accedit; Itaque etiam oleum vocatur, præſertim in mineralibus. Et ſpiritus quidam ſunt oleoſiores, quidam aquoſiores. Alias ſpiritus nominantur etiam exhalationes earum, ſicuti fumi metallici, item ſtibii, ſtanni, flos ſalis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymici ſunt 7. principales.

Spiritus fœtens, eſt ſulphur.

Spodion flos, eſt ærugo æris.

Spodius, / *Su cudus*, } Eſt Tutia.

Sp dium, eſt cinis auri.

Sp dos, 5. ſunt genera.

1. Spodos eſt fuligo cinereis coloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metolla ſeparantur.

3. Subterranea cineritia.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponſus, eſt Mercurius.

Spuma eſt Cinis.

Spuma argenti. Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, eſt ſulphur.

Sputum boleterum, Magneſia, aurum ſpiſſum.

Spongia, ſeu fungus marinus, attrahens & aſſervans aquam, eſt Zoophyton, neque animal, neque frutex, ſed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam ſic definit.

Spongia, eſt corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non ſeparatur, habetque animas.

Dioſc. ponit. 2. genera, ſc. { Marem, & / Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis cujus ſpeciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongiis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perfici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis. *Plin. lib.* 32. *c.* 11. docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo: præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ multo difficilius abſtrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, & contrahi ad illum: Probat etiam veſci, & ali ſpongias conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice naſci, *&c.*

Stuc, vel / *Stoac*, } Eſt coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſus noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. lib.* 34. *cap.* 16. dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari, cum prius docuerit album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt *Stannum* { Dives, / Mediocre, / Pauper.

Stybium, vel Stimmi, eſt Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spieſglaſſ.* Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſedaretur. Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plumbum. Vis ejus principaliter eſt reſtringere, & refrigerare.

Stipte, / *Stiptera*, } Eſt alumen ſciſſum.

Stomomutos, eſt ſquama æris,

Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſcis, ſeu Vodlandia prope *Fichtelburgium*, *Ruland. pag.* 449. numerat varias ſpecies. 13.

Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.

Stella terræ, eſt Talck.

Stercorum ezeff, eſt lythargyrium.

Stratum, / ſuper / *Stratum*, } Notum eſt Chymicis.

Squillinum aziza, eſt fimus equinus.

Stupio, eſt ſtannum.

Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex. { Filtratio, & / Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex, { Una per Diſtantiam. / Altera / per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.

Subtiliatio, eſt diſſolutio partes ſubtiliores à groſſis ſeparans.

Subtiliatio, eſt duplex { μικροχρόνικη, / μακροχρόνικη.

Subtiliatio μικροχρόνικη, quando corpora brevi ſpatio temporis diſſolvuntur.

Eſtque { Elevatio, vel / Deſcenſio.

Subtiliatio μακροχρόνικη, eſt quæ tempore longiorires diſſolvit.

Eſtque

Eſtque { Exaltatio, &
Digeſtio.

Succus, eſt eſſentia proxime è corpore conſiſtentia chiliformi extracta, Vicinior magiſteriis ſuccus eſt & non nihil corpulentiæ ſecum vehit, quin ſi cum myſterio conferatur, corpus dici poterat, cum non ſit ita elaborata, ſed adhuc rudior eſſentia, & non raro myſteriorum eſt materia. Habet ſecum aliquid humidi, plus minus pro rerum natura. Id cum ſit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri poteſt ut ſuccus liquidior paulatim per digeſtionem inſpiſſetur, ut concreſcat, unde ſuccus concretus vel reſpiſſatus nominatur. Verum Rob, Sirupi decocta, ſapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina ſeu Succinum, Succinæ gravidæ, *Rul.* enumerat 7. ſpecies, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, ſeu pellucidæ, ſpecies, *pag.* 45.

Succinæ craſſæ, ſpecies 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis ſuccis, ſpecies 10. *p*4.53.

Oleum *Succinæ*, efficax remedium eſt in { Epilepſia,
Paralyſi,
Morbis frigidis capitis.
Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſquo indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam ſulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus. *Rul.* à *pag.* 456. ad 459. Sulphuris ſpecies refert.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticam habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam relinquunt. Alii iſta principia deſcribunt. Quamvis viva, mobilis & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, ſed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, eſt arſenicus.

Sumbi, eſt { Acetoſus, &
Crocus.

Superficies, eſt album ovorum.

Simar, eſt { Viride Romanum, vel
Viride æris,

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id eſt, virtus à ſubſtantia ſeparatur.

Sortilegium, eſt præſagium ſpirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optimè diſcernere verum à falſo, à bono ſequeſtrare malum, & impurum à puro ſegregare, ſeparare, & abjicere binarium, unitate ſervata.

Spara, eſt vis mineralis ex Ilech primæ ſubſtantiæ, ex primo ente, id eſt, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyſter uterinus.

Sperma aquæ fortis, eſt ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel Sperniola*, eſt cruor, liquor eſt ſperma ranarum, viſcoſa & mucilaginoſa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, eſt vis animæ per quam corpus appropinquat acquiſita ſimilitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, eſt apoſtema colli.

Stannar, eſt mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio aduſtus, eſt cinabrium.

Stybium, eſt { Antimonium.
alias
Sulphur nigrum.
vide Antimonium.

Stiptica, ſunt medicamenta conſtipantia & exſiccantia.

Struma, eſt botium, Scrophula.

Succubus eſt ſpiritus nocturnus muliebris illudens hominibus inter dormiendum, ac ſi rem haberent cum venere. Maſculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppreſſio nocturna.

Succus albus, eſt argentum vivum.

Suffo, eſt panis porcinus.

Sibar, ſtella cruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum eſt ſulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, eſt operatio ſyderum in homine, quæ noctu fit in ſomno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, eſt Luna.

Sylphes, dicuntur pigmei

Sylveſtres, aut ſylvani, ſunt aërei homines, & ſpiritus aërei, ſylveſtres homines nemora deſertaque loca ſylvarum inhabitantes, nobis ſtatura multo proceriores ac robuſtiores, qui loqui neſciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non uſque adeo ſtricte retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes: edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculſus & anxietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non poſſe perhibetur, ut monſtrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus eſt vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita ſtricta, morbus eſt phantaſticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, ſunt monſtra marina ex Nymphis natæ.

Sympathia, nihil aliud eſt, quam Naturę convenientia quædam, à conſervatione virtutis unius ad alteram; Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter ſe invicem repugnantia diſcordans. Talis eſt in natura hac Macrocoſmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo ſive concors continuatio, ſive diſcors diſſentio, de peſtilenti & ſalubri dico. Quod de Aqua item habendum eſt. Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortiſſimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenenſi agro, nihil eſt feracius animalium venenoſorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes ſunt beſtiæ reptiles.

In Natura Microcoſmica, alia eſt participatio affectus unius erga alterum, qualis eſt participium cum paribus: alia eſt reſiſtentia inter ſe gentium & nationum.

nationum. Et hæc eſt Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem ſpecierum inter ſe, vel diverſarum; Earundem ſpecierum eſt, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia; vel diverſarum ſpecierum eſt. Talis eſt Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Eſt etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam eſt pugna quædam acrior, quæ à paſtu arcent alia, tametſi ea non veſcuntur eodem, talis eſt canis & lupi, vel aliud animal alterius eſca eſt; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amicè affectus eſt: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam, in quo murem conſpexerit. Canis cum homine mirabiliter conſociatur: Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia: ut in teſtitudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Eſt etiam vegetabilium mutua *Sympathia* & *Antiphatia*. Ineffabilis eſt familiaritas inter oleam & myrtum, adeo ut Myrti brachia & virgulata per oleam jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice ſociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleam magis aſſurgit. Magna eſt aſparagi ſocietas cum arundine, ſed vitis laurum non amat. Eſt & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perſicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralyſis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia ſua certa tempora producendi.

Eſt etiam mineralium concordia & diſcordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non tranſmittit & ſuſtinet, auro cedit, ut ſubſidat: Innatant ipſi omnia metalla excepto auro, id ſolum ad ſe trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibuſdam naturalibus, virtutes quædam inſunt Magneticæ peculiares, ad defectus morboſque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam ſanat; Buffo exſiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi peſtilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Eſt virtus magnetica etiam & ſpecifica Cancris ad canis rabidi morſum; Talpæ ad Paronychiam; Cranio humano ad Epilepſiam; Serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna; Sanguini hirundinum ad Epilepſiam; Teſtis ovorum ex quibus pulli excluſi ſunt, ad Calculum; Sanguini turturum ad Apoplexiam & Paralyſin.

T.

T*Alka*, *& talcum*, eſt materia pellucida ſplendens & clara unionum ſimilitudine, tenuiſſimis foliis compacta, & ſciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhærens.

Tartarus, à ſimilitudine dicitur à Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Junio*, *Julio & Auguſto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum aduſtum vel aqua ardens.

Tabaiſir, *Arabice*, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumenrum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, eſt vinum coctum.

Tarith, *Ruſcias*, eſt Mercurius.

Taro, eſt Lentiſcus.

Targar, eſt oleum de Juniperis.

Tain, eſt bolus armenus.

Talcum, creditur eſſe vox Arabica, ſignificans ſtellulas micantes. Chymici foſſores metallorum. ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, ſeu ſquamis, qui igne perpetuo ſubſiſtit immutabilis. Harum ſquamæ aquis ſæpe numero diſſolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, eſt cinis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris & oſtio pervium, oblongum ad regendum catillos ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare poſſit formatum. Quidam hanc regulam cum fundo connectunt; alii fundum ab illo ſegregatum faciunt, quod poſitum eſt in cujuſlibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penicillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Inſula ferebatur; colore ſimilis Eretriæ cinereæ aſpera tactu, crepitans deroſa pumicis modo, vim habet aluminoſam. *Dioſc.* Eſt lapis quo ſolent vulgo abſtergere barbitonſores pelves. Pallidus eſt in cinereo & flavo, & abſtergit ſpecula: & omne quod mundum ita eſſe debet. Omnis terra eligenda eſt, recens, mollis non lapidoſa, friabilis, quæ facile reſolvitur.

Terra figula, eſt argilla vel creta.

Terra ampelitis, quaſi vinaria ſeu pharmacitis naſcitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini ſimillima, aſſuloſa, carbones referens æquabili ſplendore, ſolvitur oleo: Vim habet diſſipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ ſunt ſimiles, ſed ſola ſiccitate, unde fiunt diſtingnuntur, Quædam eſt candida, quædam nigra, quæ eſt nigritis, quædam lutea, quæ eſt ochra, quædam pumicea, quædam purpurea ſeu rubea, quæ eſt ſandaracha, quædam eſt viridis, quæ eſt chryſocolla, quædam eſt cinerea, quædam eſt cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cæruleum.

Terra Lemnia, ſic dicta quia, ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram ſigillatam, lutum ſigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* ſignabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino ſanguine miſcebatur; Unde ſphragida argos (id eſt) ſigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina ſignata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram ſolvitur, & terra illi contra venena, & morbos graviſſimos pro antidoto eſt, & volunt illam ipſam terram, *Lemniam* maxime conformem eſſe in temperamento humanæ naturæ quod etiam conſtat.

Eſt

Eſt *Terra ſigillata*, Cæſareæ Majeſtati, & candida, & rubea ſcorpione inſignita, quæ ab ipſo Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ, & Turcicæ.*

Terra Eretriades, *Dioſc.* ponit duas ſpecies terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis ſit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima eſt. Vim aſtringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & ſanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib.* 35. *cap.*16. lavatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & cruſtoſa, eſt ſimilis terræ Samiæ, tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, ſecundum *Dioſc.* eſt duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2. Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, utuntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum;

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet. Vel ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Dioſc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida ſentitur. Vis eſt diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, eſt bolus armenus, Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, eſt Sulphur.

Terra foliata, eſt Mercurius.

Terra genera, 41. enumerat, *Rul. à pag.* 468. ad p. 470.

Terdine, eſt valeriana. *Terdiola*,

Teſtudo, eſt ſpuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, eſt Cuprum.

Themianthus, eſt aurum.

Thiſma, Minerarum Venæ & progreſſio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. ſpecies Vide *Pumex*.

Thyites, lapis eſt ſubviridis coloris, veluti Jaſpis repertus in *Æthiopia* de quo parum vel nihil apud ſcriptores conſtat.

Tin, tifatum, eſt Sulphur.

Tiletten, eſt lamina ferri.

Tapſaria, eſt aqua hordei. Ptiſana.

Tinctura, eſt arcanum ſpecificum cum eſſentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ſui ſimilem naturam tingere poſſit. Hæc ſi optime elaborata eſt, in valde tenui perſpicua ſubſtantia apparet, tanquam eſſet aër perſpicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perſpicuitatem non prohibente. Itaque ſine ſedimento longo tempore durari poteſt. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad ſui naturam immutandi, quantum diſpoſitio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis reſtaurationem, & ſanitatem firmandam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi poteſtatem habere dicatur, cum omnia membra; ſanguinem, ſpiritum & calorem reddat, uſu ſui vegetum & valentem.

Tinctura, eſt duplex; { Aperta, & Producta.

Aperta, eſt quæ in ſuperficie, ſponte naturæ ſe conſpiciendam offert: qualis eſt frequens in mineralibus.

Tinctura producta eſt; Quæ à centro ad ſuperficiem producitur, & extrahitur. In pleriſque enim aliis in occulto receſſu calor virtuſq; eſt quod alias dicunt in potentia eſſe, unde per exaltationum modos eſt producenda antequam extrahatur. Nobiliſſimæ hic ſunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium cenſu reperiuntur.

Titanos, eſt calx ex gypſo.

Topazion, dicitur ab inſula maris rubri nebuloſa, & ex hac Inſula *Plin. lib.*37.*cap.*8. refert hanc gemmam primùm allatam fuiſſe *Berenicæ* reginæ *Ægypti. Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus ſpeciem ſimilem dicunt auro: alteram croceo colore ſuperare aurum. Dicunt vim illis ineſſe contra libidines, & reddere eos homines caſtos, & animatos.

Trapha, eſt Capſa.

Tricor, eſt aurum.

Trigas, eſt Tartarum, trigia, id eſt fæx.

Tenacitas glutinis, eſt reſina mineralis, ut reſina pini eſt abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, eſt lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, eſt argentum, quod alias terra eſt cœleſtis, & cœlum terreſtre, pro luna ſi ſumatur argentum, qua etiam ratione dici poſſe argentum cœleſte, luna.

Terra hiſpanica, eſt vitriolum.

Tinkaar, eſt borax. Capiſtrum auri.

Tinctura dicitur quod colore ſuo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ ſunt machinarum operationes aëre vel aqua motæ.

Thapneus, eſt medicina munda & repurgata.

Thiſma eſt minerarũ ductus aut venæ ſubterraneæ.

Thoruſcula dicitur gutta, ut toruſcula pini pro reſinæ gutta, ex pino vel abiete, toto pro parte ſumpto.

Turba magna, eſt aſtrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Eſt etiam præſagium quod fit ex omnibus quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius abſque ullo corroſivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachſat, eſt metallũ in ſua minera adhuc exiſtẽs.

Trarames, umbrarum ſunt & ſpectrorum inviſibiles, auditæ tamen, actiones.

Triffertes, dicuntur ſpiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, eſt ſpirituum aſtrorum tranſmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unum quodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit ſuperni Planetæ ſuam conjunctionem ſemper habent in igneo ſigno, donec trigonum hoc durabit, ſic de reliquis.

Tronus, & Tronoſſa, dicitur cœleſtis ros ex aëre natus omnium dulciſſima ſpecies mannæ, denſa, tenax, & albiſſima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in ſuum eſſe prædeſtinatum.

Tranſudatio, eſt ſi in diſtillatione deſcenſoria eſſentia prolecta tranſudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore ſupra admoto. Focus enim ſupra eſt circa ergaſtulum, unde igni circulari agi

agi dicitur. Furno fit deſcenſorio, balneo deſcenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

Tripes ferreus vas eſt, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) eſt vas tranſmittens in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, eſt terra.

Tumbaba, *Timpabar*, eſt ſulphur vivum,

Turpethum, eſt coagulum ſpecificum fixum, quod circa etiam abſtractis impuritatibus, & indomita volatilitate ſegregatis, in imo vaſorum conſiſtit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum eſſentia, & vis ſpecifica potiſſimum eſt in parte conſtante, aut ſaltem ut uſibus artificioſis accommodata ſit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum ſermone, quo ſeu corticem herbæ ferulaceæ, ſeu radicem ſignant (quanquam poſtea medicinæ ex genere tithymallorum ſimili ſit accommodata) in chymiam irrepſit, propter conformem fortaſſis effectum, qui deprehenſus eſt in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegetabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V

Vegetabilia, ſunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut ſunt herbæ, & plantæ arbores.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Vilrum Philoſophorum, eſt alembicus, abſolute tamen poſitum, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, velut lingula per quam liquores, clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleum ejus viride.

Viſcalcus eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, ut viſcus quercinus, malorum, &c.

Viſcus proprie, eſt { Pix decocta ex cimis, vel Locuſtis arborum.

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit à ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vitriolum liquefactum, *aut vitriolatum*, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris tractum calcanthum.

Vitriolum novum, eſt vitriolum album.

Vitriolum Romanum eſt quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Unquaſi*, } Eſt argentum vivum.

Valrat, *Ulcac*, } Eſt folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, eſt vas novum.

Vas minus, quo res foſſiles extrahuntur. *Robel*, dicitur.

Vas matallicum, ex metallo factum, inſervit ſubtiliationi vel fuſioni.

Subtiliationi inſerviens, eſt { Ahenum, vel Veſica.

Vaſa fuſoria, ſunt materiam ipſam capientia quorum adminiſtra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, eſt liquor, vel ſpiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem guſtum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena Veneris, eſt verbena.

Venas corio nudare, eſt venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, ſaxis, aſſere, palo tegere.

Vener, eſt Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Eſt Cuprum.

Venter equi, eſt fimus equinus.

Ventus albus, eſt Mercurius.

Ventus rubeus, eſt auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, eſt Sulphur.

Venti, ſunt ſpiritus.

Vermitylum, eſt { Elixir, ſeu Tinctura.

Vermilion eſt, { Cinababrium, vel Minium.

Vernece, eſt Vernix guttoſa.

Ulrach, eſt ſanguis Draconis.

Veſica, eſt vas metallicum ex cupro in forma veſicæ vel ovi duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latitudinis formatum, circa veſtigium apertum, ut intra ſinum ſuum convenientem alembicum recipere poſſit, qui adeo cum orificio veſicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi poſſint, ne minimum inde exſpirare queat. Impoſitum capitellum è ſuo vertice canalem, duorum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in ſummitate aliud capitellum ab aheno aliquo ſemper frigidam continente, qua ſpiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condenſari poſſint, circundatum ſuſtinent. Ex hoc capitello, epiſtomium, ſeu canalis procedit, qui vapores condenſatos guttatim in vas ſuppoſitum deducit.

Hujus *Veſicæ* uſus in vegetabilibus non eſt negligendus.

Viride æris, *Viride Græcum*, *Vel Hiſpanicum* } Eſt ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera ſunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præſtantiſſima ſunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Cryſtallo.

2. *Vitra Aſiatica*, fuerunt pretioſiſſima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, eſt combuſtio, calces, & cineres in tranſparens vitrum convertens.

Vitri fel, *Spuma vitri*, } Germ. Glaſgall.

Vitrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris. Lapis eſt ſeu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum ſit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quaſi pomum, & *umbilicum* formoſæ puellæ refert, Verum Germani magis reſpicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quaſi fabam maris: quia reperitur in cochleis ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Ungoſa, ſunt hominum pecudumque excrementa.

Ungula,

Ungula, Morbus oculi, clavus.
Unguentum Croceum, ex Elixir.
Urina puerorum, eſt mercurius.
Usfida, eſt Scoria auri.
Urſub, *Uſrub*, *Uzurup*, } Eſt Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Eſt autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum ſub terra tempore veris, ex humore radicum forſitan ſuperfluo, ſaporis omnino ſtiptici, colore foras purpureo intus candido, & quaſi lactifero, In æſtate uva illa perit, & quaſi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra ſiccari, & deinde pulveriſari. Illo pulvere nihil eſt præſentius in dyſenteria, & in omni ſanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat ſe aliquos ſanaſſe ægros dyſentericos cum illa unica uva quercina.

Uva Hermetis, { Diſtillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

Venus, eſt Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chirurg. magna folio 463. *pag.* 2. *S. Viti morbus* deſcribitur à *Parac.* tomo 2. *pag.* 360.

Vitrioli, albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere leviſſima quævis & facile ſurſum lata materia, ut cinis, pulvis, & ſimilia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod ſurſum pellens per vomitiones purgat.

Vulcani, vel *Vulcanici*, dicuntur operarii vel artifices ſemper ignem verſantes cudendo, liquefaciendoque.

Ulcus æſtiomenum, eſt cancroſum apoſtema depaſcens.

Uliſſipona, eſt herba ſerpentaria, præſtantiſſima ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut *Umbratilia*, corpora tranſmutata ſunt in hominum conſpectum ab aſtris, & ſuis aſcendentibus occultis oblata, quæ non ſecus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Unda, vel *Undena*, dicuntur homines aërei, terrenique ſpiritus.

Undoſa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Unitas Trithemii, eſt ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, eſtque ſupernaturalis & ſpagyrica: Fundamentum abſtruſarum rerum indaginis. Hac poſteriore Philoſophiæ parte, fit tranſitus ad priorem, per medium Philoſophiæ moralis.

Urina, eſt ſal reſolutum, generatum in hepate, per ſuum emunctorium, ut ſuperfluum excrementum ſalis à natura pulſum.

Urina vini, eſt acetum, uſurpatur pro hominis urina vinum aſſiduo bibentis.

Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur* & *Uzifar*.

W.

W*Amas*, *VVarnas*, } Eſt acetum Philoſophorum.

VViſmat, *VViſmadt*, } Eſt leproſum non tractabile, vel malleabile, rude ſtannum.

X.

X*Enechtum*, eſt præſervativum externum contra peſtem collo appenſum, ut argentum vivum avellanæ concluſum, & ſimilia.

Xeni nephidei, ſunt ſpiritus, quibus jucundum eſt, atque pro deliciis habent, deliteſcentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam eſt conceſſum.

Xiſinum, ſeu *Xiſſium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menſtrua intelligunt.

Xenechdon Paracelſo, eſt tabella arſenici, ſeu arſenicum contra peſtem, quamvis iſta compoſitio non ſolùm habent arſenicum, ſed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiſton, eſt ærugo raſa.

Y.

Y*Arin*, *Yaria*, *Iaria*, } Eſt flos æris.

Ydrargiros, eſt argentum vivum.

Yelion, *Yalos*, } Eſt Vitrum.

Yomo, *Yos*, *Yn*, } Eſt viride æris.

Ygropiſos, eſt { Bitumen, *vel* Pix liquida.

Yridis, vel *Yride*, } Eſt auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, eſt bona medicina.

Yſir, eſt pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Daſypus*, { Eſt cuniculus maſculus, cujus ſanguine vitra molleſcere putantur, & etiam ſilices, modo rebus diaphoreticis, impaſtetur quod ab imperitis, falſo hyrci ſanguini aſcribitur.

Z.

Z*Aibar*, eſt Mercurius.

Zaidir, eſt { Venus, *aut* Viride æris.

Zephena, circuli ſunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, eſt metallica marcaſita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potiſſimum apparet.

Ziniar, eſt viride æris.

Zonnetti, ſunt gnomorum corpora phantaſtica.

Zuitter, vel *Zytter*, } Eſt marcaſita.

Zafran, eſt crocus hortulanus.

Zafran, { Eſt Ochra, *vel* Ocrea.

Zaotel, eſt Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, } Eſt argentum vivum.

Zauhiron, eſt crocus orientalis.
Zaras, eſt aurum.
Zarfu, eſt Stannum.
Zandick, eſt aqua foliata.
Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Eſt auripigmentum.
Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Eſt flos agni caſti.
Zebeb, & *Chara*, } Eſt ſtercus.
Zebd, eſt butyrum. *Zub*, & *Zubd*, } Eſt butyrum crudum.
Zec, eſt dragacanthum.
Zefer, eſt pix.
Zegi, *Zet*, *Zezi*, } Eſt vitriolum.
Zeberech, *Alchas*, } Eſt flos æris.
Zeitabra, eſt fluxile.
Zemech, eſt lapis lazuli.
Zengifur, *Zemaſarum*, } eſt Cinobrium.
Zingar, *Zimar*, *Zynſer*, } Eſt viride æris, vel flos æris.
Zericum, eſt arſenicum.
Zerifari, eſt aqua Caſei.
Ziniat, eſt fermentum.
Zoroba, eſt vitriolum.
Zimar, Philoſophicum.

Zenexton, præſervativum contra peſtem. Inſervit duntaxat, ut necet, & annihilet ſpecificum virus quod tam in aëre externo, quam intus in Archeo eſt conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelſi* annectere judicium Doctoris *Franciſci Herring*, Medici doctiſſimi, circa geſtationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea ſententia eſt, has Arſenici placentas, circa regionem cordis geſtatas, nihilominus efficiunt, quam præſervationem geſtatorum, imò potiùs pernicioſæ & nocivæ ſunt gerentibus, & hanc ſententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus, M. D. affirmat ſe ſæpius obſervaſſe hujuſmodi placentarum geſtatores, ſuper calefactionem corporum incidiſſe in ſubitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidoloſa accidentia, quæ non deſierunt, donec ſacculi vel placentæ fuiſſent remoti; & etiam obſervaſſe alios, licet non in inſtanti, brevi tamen tempuſculo poſt in malignas, & peſtilentiales febres incidiſſe, à quibus mortem obierunt.

Franciſcus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat ſe vidiſſe arſenici in ſacculo geſtatorem, pilæ palmariæ certatione ſe minus calefacientem, morte ſubitanea periiſſe.

Mattheus Heſſus, refert etiam cognoviſſe multos qui licet argentum vivum avellanæ concluſum, collo appenſum portaverunt, nihilominus peſte obierunt, licet agyrtæ amuletorum iſtorum geſtatores ſoſpites & incolumes reddere ſeſe juramento aſtrinxerunt.

Legimus etiam *Theophraſtum*, magnum (non ſine cauſa) Periclem haud ſanæ mentis judicaſſe, quoniam amuleta geſtaſſet.

Et ipſe *Franciſcus Herringius*, affirmat ſe vidiſſe multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuiſſe foramina, ex geſtatione illarum placentarum.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omiſſa, ad finem hujus Libri adjunxi.

ALchaheſt *Martini Rulandi*, *Michaëlis Toxitis*, & *Theophraſti Paracelſi*, & *Alkaheſt Baptiſtæ Vanhelmont*, eorum ſingulis deſcriptionibus mihi videtur eſſe unum & idem.

A *Martino Rulando*, ſic deſcribitur.

Alchaeſt, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt eſſe tartarum, (perſuaſi uti judico ex verbis *Baptiſtæ Vanhelmont*, qui ſic ſcribit in *pag.* 118. de Febribus. Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

A Michaele Toxite ſic deſcribitur, *Alchaheſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelſi* librum de viribus membrorum principalium, ubi *à Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt liquor *Alchaheſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic: *Alchaheſt* poſt ſuam coagulationem reſolvatur, & poſtea coaguletur in formam tranſmutatam, ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas: & etiamſi hepar jam eſſet fractum, ipſe eſt loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet. Quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationem *Alchaheſt*, propter multos morbos, qui ex hepate deſcendunt, ut illos avertatis. *Paracelſ.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchaheſt* Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* ſeptimum, ubi ſub titulo Hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii, hactenus *Paracelſus*. A *Baptiſta Vanhelmont* ſic deſcribitur, *Alchaheſt* ſub nomine *Alcaheſt*.

Liquor *Alcaheſt Paracelſi* omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt *Chymici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*. Et in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. vocatur *Mercurius pro hepate*.

Idem *Alcaheſt Paracelſi*, cuncta naturæ corpora penetrat & ſubtiliando tranſmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati conſentiunt & concludunt, quod,

Alchaheſt, ſeu *Alcaheſt*, } Eſt Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expreſſis verbis à *Theophraſto Paracelſo*, & à *Baptiſta Vanhelmont* vocatur liquor, ſed hæc pro præſenti ſufficiant; Et ſecundùm hunc primum guſtum, me ſilentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, eſt involucrum allegoricum verbum, ſeu oratio obſcura rem totam quam ſignificat ambagibus tegens. Antiqui ſolebant arcana ſua, ſub ænigmatibus, hierogliphycis, & involucris tegere; ut nulli niſi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e.g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dioniſiacæ* pulveriſatæ. Miſce. Per infantem deformem urſum intelligunt, & per lachrymam vitis *Dioniſiacæ* gummi hederæ. Alterum ſolum modo adjiciam. Recipe ſphæræ Microcoſmi pulveriſatæ, & pœoniæ planetariæ maſc. pulveriſatæ. Miſce, per ſphæram Microcoſmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini uſtio mihi arridet) & per pœoniam maſc. planetariam intelligunt pœoniam collectam Sole, & Luna in Leone exiſtente poſt plenilunium.

Chybur, eſt Sulphur, *Paracelſus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag.* 488. in *lib.* de natura rerum. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur, hoc *Chybur* de ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum, & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis, & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quàm in ſolo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ ſequuntur, { Opiata, Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetoſa,

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatriſantia, Corroſiva, Abſterſiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non eſt curandum, calida ne res ſit, an frigida, ſed vis arcani conſideranda eſt.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar ſanguinis, proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia conſervaſti. Membra enim principalia non per ſe, ſed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & ſanabis ægrotum.

Si vitam conſervare velis, non ſolùm cor in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in eſſe ſuo. Nam quamvis cor ſit centrum ipſius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Gelutta, ſeu *Geluta*, } Eſt herba Carlina.

Gelutta & *Meliſſa*, dicuntur à *Paracelſo* in libro ejus de vita longa, renovare & transferre morbum, ſine omni virtute gradum in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, verè lignum hebenum eſt. *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi ſunt gradus.

Quæ ex aëre, ſecundi ſunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus ſunt.

Porro qua virtute ſingulo gradu ſeorſim aliud alio vincitur, punctorum eſt, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, eſt Medicina fermentata de ſeptem metallis.

Humores, non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus abſolutè: nam ſanguineus eſt omnis homo, cùm ſanguis ſit corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salſus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galeniſtæ Choleram*, tu ſulphur rubeum dicito, quod illi *Phlegma*, tu ſulphur album cum ſalibus reſolutis, & quod *Melancholicum* dicunt, tu Mercurialem humorem dicito; porro quod ipſi *Sanguinem* purgare dicunt falſum eſt, ſed per pharmaca purgant naturam ſalis de Alumine, & magalia genera, *Parac.*

Laxativum, *Quodlibet*, *Laxativum*, } in ſe duo habet mala.

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus ſecum evacuat, quam par eſt.

Ea igitur utenda ſunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non eſt opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In ſecundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & ſimilibus.

In tertio grâdu per nucem moſcatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram ſigillatam, corallum album & rubrum, carabe, ſericum crudum, os de corde Cervi & ſimilibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id eſt, particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari: quod in omnium minutiſſima quaque gutta, anatomia microcoſmi conſiſtat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis ſuæ tinctura eſt: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmo, & in elementatis.

Magale, eſt Megalium genus, quicquid ſit ex mineralibus, quod ex oleitate conſiſtere poteſt, proinde pars quælibet corporis, non purgando, ſed mundando curatur.

Omne Metallum, eſt Mercurius coagulatus.

Nectar, eſt Confectio albuminis ovorum.

Laruſcus, id eſt auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila eſt. *Para*

Nullo utaris ſuperfluo in *receptis*: nam quo plura conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur: nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet, *Paracelſ.* de gradibus.

Pœonia rectè collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ. *Para.*

Qualitas

Qualitas apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria, vel *Cerebella,* } Sunt conſervantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari poteſt, *Para.*

Lilium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compoſitio Lilii Paracelſi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre poteſt: Et eſt diaphoreticum & hydroticum inſigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoſlibet morbos, à granis duobus ad quinque vel ſex, in vino vel in aqua cordiali: Quod ſi hæc tinctura antimonii deinceps per multa cohobia menſtruo aliquo idoneo, in nobiliſſimam eſſentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis cauſatam, feliciter curat, ſi obſervatis obſervandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & ſudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & ſic contractura nulla arthritica reſiſtit. Hujus tincturæ Antimonii compoſitionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque verſentur; Et omnia membra ſive ſint nobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus virtus, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam *Paracelſ.*

Septem, in igne ſunt ſeptem planetæ, in aqua ſeptem metalla, in terra ſeptem herbæ, in aëre ſeptem ſunt tereniabin, & in animalibus ſeptem ſunt principalia membra. *Para.*

Terra ſancta, Martinus Rulandus Pater vocat crocum metallorum terram ſanctam. *Beguinus pagina* 292.

Terra vitrioli dulcis, eſt ſalis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus ſalſedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, *aut Sulphur Narcoticum vitrioli*, eſt Inſigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferendum; quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat. Deſcribitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum eſt in felle, & eſt oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* ſcribit Cyprium & Romanum meritò ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, diverſorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

CONCLUSIO OPERIS.

HOC faſciculo quicquid de Paracelſi *ſcriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem ſectantibus, pro mei exigui temporis ſpatio, & exili ingenio, mutuo collegi, ut non ſemper opus ſit ad quoſlibet Authoris libros recurrere, ſed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otioſis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi anſa in poſterum dabitur de obſcuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis diſperſa, & inſerta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut ſingula ſingulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, paſſim occurrentes, aliter quam definitæ & deſcriptæ ſunt, interpretentur. Nam ſi ad Græcam phraſim (qui conſonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab Autoris ſententia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores* Paracelſum *Sophiſticis ſuis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo,* Gerardi Dornei, *quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pheudo-medicos, & erroneos vocando, haccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus deprompum: adeo ſtudioſè, & de induſtria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifeſtum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, & magis expedita vobis monſtrabitur, deflectere recuſatis. Veremini ſane ea retractare, quæ per totam vitam profeſſi fuiſtis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes.*

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur Paracelſum *excellentiſſimum fuiſſe medicamentorum purgatorem, uti qui probè novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fæcibus, (ſeparando pura ab impuris) elicere; non ſuos, cum Græcis, edocens diſcipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quàm alimenta, in ſua medicina devorare; uti nullum eſſet diſcrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis paraſangis antecellit* Paracelſus Galenum, *quod ille tenero cibo & potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille verò contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil.* Paracelſus *verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Miniſtrum facit, quo fundamento innitens, adverſariorum innocuos, licet violentos impetus, non ſolùm non reformidat, ſed vilipendit.*

FINIS.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM,

Continens Vocabula Chymica *in priore Libro omiſſa* , *è* Baſilio Valentino, Theophraſto Paracelſo, Oſvvaldo Crollio, *aliiſque Authoribus Chymicis collecta*; *operâ & induſtriâ* GULIELMI IOHNSONI *Chymici.*

LIBER SECVNDVS.

Lectori Candido Salutem.

SCIAT Lector ingenuus me hæc collegiſſe, non pro ignavis & invidis, ſed Studioſis; non pro Miſo-chimicis; ſed verè Spagiricis, qui magis igni quàm excrementis conſulunt, (licet eorum uſus non ſit prorſus deſpicabilis) quos ſi paulatim à propria, & communi via avertis, ſtatim averſos & captioſos invenies. Confiteor me in hac adjectione multum debere Viro doctiſſimo, & in Re Medica peritiſſimo, cujus adminiculo, auctiùs & accuratiùs Librum perfeci. Expecto Theoninos potiùs, quàm æmulos, ſed non refert; quid de me ſentiant garruli & jactabundi; multum jactantibus, & parum ſcientibus, hæc arcana non parantur: Hæc ſolùm Viris doctis & dignis dico, conſecróque, quorum acutis judiciis ſubmitto. Non vocantur aſini ad lyram, quam ſolummodo Apollo *& filii artis tractare ſolent. Et mihi magno erit ſolamini, ſi hæc mea Spicilegia Virum aliquem acutiorem exſtimulabunt ad hoc Opus accuratiùs perficiendum & eliminandum.*

GULIEL. JOHNSONUS Chymicus.

Encomium Proſapiæ, & Vitæ, Viri Doctiſſimi, & Rei Medicæ peritiſſimi, THEOPHRASTI PARACELSI.

CUM varia admirandi illius Viri *Theophraſti Paracelſi* ſcripta ſedulò, & intentè perlegiſſem, & in illo multa arcana Spagyrica, ſumma obſervatione digna, non curſim prætereunda, obſervaſſem, & varias contra illum calumnias immeritò aſperſas audiviſſem, non potui ſine indignatione aliqua, quin virum tam celebrem, jam inde ab incunabulis ita delinearem, ut non ſolum illum à malevolis ejus adverſariis vindicarem, ſed toto mundo illius doctrinam, nunquam nimis laudandam, & admirandam publicarem.

Natus fuit *Paracelſus* in *Einzidlen*, regionis *Helvetiorum*, à Patre *Gulielmo* ab *Hohenheim* fundamenta habuit adeptæ Philoſophiæ. Dicitur generoſus, in omnique ſcientiarum genere, expertiſſimus; ſed natalium illius ſplendorem propter locorum intervallum, & regionum diſcrimen, non æquè agnoſcitur ac ſi noſtras eſſet, ſed nos potius ad virum quàm ad progeniem & proavos ſpectamus. In Libro Labyrinthi latino ejus effigies expreſſa eſt, Anno ætatis 45. ſtaturam oſtendit proceram, faciem gravem, cum fronte ampla, ſyncipite calvo, mediocri capillo, circa quam erat inſcriptio ei familiaris, quam frequenter ſolebat uſurpare.

Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.

Sed ne nimis diu, exteriori inſiſtere videamur; interiorem ſpeculemus virum.

Primò audiamus *Leonem Suavium*, in Epiſtola ſua ad *Ludovicum Sangelaſium Lanſaci* Dominum, Equitem *Torquatum*, Senatorem ſacri Conſilii, *Auguſti* cubiculi præfectum. Duci C. Virorum Aulicorum de *Theophraſto* ſic ſcribentem.

Theophraſtum itaque noſtrum laudare par eſt, atque admirari, qui eam partem Medicinæ tractarit maximè, quæ à ſuperioribus Medicis, vel neglecta perperam, vel minimè intellecta videbatur; nempe de entelechiis & quintis rerum eſſentiis, è quibus mira remedia, ab *Ægypto* & *Arabia* profecta, Græcis, Latiniſque nova atque inuſitata eliciuntur, quorum mihi nonnulla uſu & experientia comperta ſunt. Audiamus etiam eundem *Leonem Suavium*, in Epiſtola alia, ad *Renatum Perotum*, virum nobilem *Cenomanenſem*, de *Theophraſto*. De hoc autem ſcriptore, ut dicam quod ſentio, noſtro ſæculo graviorem Medicum, ſubtiliorem Philoſophum vidi neminem. Nam diligentes homines rerumque reconditarum ſtudioſi (quibus ſolis hoc opus cuditur) ex uno diſcent omnia, & quod lumen in unum locum inferetur, ad alia quoque eadem caligine circumſepta tranſmittetur.

Quod

Quod ad Librorum *Paracelſi* copiam attinet, audio à *Germanis* propè trecentos recenſeri. O fœcunditas ingenii, quod ad operam ejus Medicam & Chyrurgicam, præter quotidianarum ægritudinem curationes *Nuremberga* ſpecimen præſtantiſſimæ artis, edere voluiſſe: Oblatos è publico leproſos duodecim, in priſtinam valetudinem reſtituiſſe: rem quidem multorum fide majorem, iis tamen non incredibilem factu, qui conſiderant rara, & inaudita illius remedia, ex flore Cheiri, & Anthos, Arcano Corallino, de eſſentia auri, myſterio Antimonii, & quamplurimis hujus generis, Medicis vulgaribus, ne nomine quidem adhuc notis.

Leo Suavius etiam, ſic de Autoris vita, & operibus ſcribit. *Theophr. Paracelſus* ab *Hohenheim*, in compluribus librorum inſcriptionibus Eremita nuncupatur, nec non ab *Eraſmo Roterodamo* in Epiſtola ad eum conſcripta, quam quidem teſtem ſingularis illius doctrinæ, hic inſerendam judicavi. A quibuſdam, ut *Adamo* à *Bodenſtein*, dicitur Philoſophiæ, & utriuſque Medicinæ Doctorem fuiſſe, ut Chyrurgiam hoc nomine comprehendant, quæ magno publico malo hodie ſeparantur, & diſtinguuntur. Legit *Baſilea* Librum ſuum de Tartaro, quod exponit fœces omnes humorum interiorum, à quibus varii morbi emanant: Ibi *Frobenium* typographum inſignem morbo periculoſiſſimo liberavit, de quo gratias agit *Eraſmus* ille, virtute & eruditione inclytus, opemque in adverſa valetudine implorat, cum teſtificatione luculenta, raræ illius novæque in medendi arte peritiæ. Nova enim poſuit artis fundamenta, veteraque diruit & evertit, *Hippocratis* & *Galeni Græcorum*, *Avicenna*, *Raſis*, *Meſuéſque Arabum*, in maximamque partem remediorum ex officina metallica deprompſit.

Rei Medicæ peritiſſimo Doctori *Theophraſto* Eremitæ ERASMUS ROTERODAMUS.

NON eſt abſurdum Medico, per quem Deus nobis ſuppeditat ſalutem corporis, animæ perpetuam optare ſalutem. Demiror unde me tam penitus noris ſemel duntaxat viſum. Ænigmata tua non ex arte Medica, quam nunquam didici, ſed ex miſero ſenſu veriſſima eſſe agnoſco. In regione hepatis jam olim ſenſi dolores, nec divinare potui quis eſſet mali fons. Renum pinguedines ante complures annos in lotio conſpexi. Tertium quid ſit, non ſatis intelligo, tamen videtur eſſe probabile mihi, id moleſtum eſſe quod dixiſti. Hiſce diebus aliquot nec medicari vacat, nec ægrotare, nec mori: tot ſtudiorum laboribus obruor. Si quod tamen eſt quod circa ſolutionem corporis mihi poſſit lenire malum, rogo ut communices. Quod ſi diſtraheris, pauciſſimis verbis ea, quæ plus quàm Laconicè notaſti fuſius explices, aliaq; præſcribas remedia, quæ dum vacabit queam ſumere. Non poſſum præmium arti tuæ, ſtudióque par, certe gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis revocâſti, hoc eſt dimidium mei, ſi me quoque reſtitueris in ſingulis utrumque reſtitues. Utinam ſit ea fortuna, quæ te Baſileæ *remoretur. Hæc ex tempore ſcripta vereor, ut poſſis legere.* Bene vale.

ERASMUS ROTERODAMUS. *Suapte manu.*

PEtrus *Haſſardus* in Præfatione Chirurgiæ majoris attribuit *Paracelſo*, libros in Philoſophia 136. in Medicina 70. in Theologia, Juſtitia, Politicis, & Magia complures.

Quorum pleroſque jam *Adamo* à *Bodenſtein* debemus, alios à *Joanne Sculteto* Montano propediem ſperamus. In libro de Tartaro, Aureolus Prænomine dicitur, & *Petrus Haſſardus* nomen etiam *Philippi* illi addit. Verum eſt *Paracelſus* invento principiorum novorum, conatus eſt vetera funditus evertere; unde magnas ſibi à Medicis ſuæ regionis ætatiſque contentiones excitavit, quos paſſim in omnibus libris ſuis vehementi ſtylo perſtringit. Sed præcipuè teſtimonio eſt libellus 7. defenſionum, à quo reſponſum adverſus *VVierum* petere licebit.

In Tractatu Philoſophiæ illius ad *Athenienſes* (qui quidem plenus eſt myſteriorum magnorum, primorum, ultimorum) Meloſiniæ, (verbo tenus) pyromantiæ, necromantiæ, chyromantiæ, *&c.* Titulus eſt *Philoſoph.Theop.Bomb.* ab *Hohenheim* Suevi Arpinæ Germani, ad *Athenienſes*. Nec ſilentio præterire judicium *Valentii* Antra-Paſſii Silerani de *Theophraſto*. Quam magni Philoſophi & Medici *Theophraſti* libros de Medicina atque Philoſophia latinè ſcriptos, nec non *Arabum*, *Chaldæorum*, atque *Græcorum*, ſcripta legendo percurriſſem, deprehendi *Theophraſti* ſcripta, *Avicenna*, *Hippocratis* atque *Galeni* ſcriptis longè firmiora, certiora, & ſolidiora; ipſius præterea recepta, firmioribus atque certioribus rationibus; & experientiis niti, quàm Raſis, Meſuæ, aliorumque veterum medicorum.

Quinimo *Theophraſti* ſcripta inſtar argenti igne probati, probatiſſima ſunt, & exploratiſſima: & tota ejus practica atque theorica, multa ſingularia intellectu digna complectitur. Novus quidem eſt Medicus, & verus medicinæ inventor, qui non ex veterum ſcriptis, ſed ex ſingulari quodam Philoſophico fundamento deprompta atque deſumpta literis mandavit. Et niſi ipſius libros reipſa, & ſapientia cæteris multo utiliores, & fructuoſiores inveniſſent: *Athenienſes* eum minimè deſtructorem omnium errorum, verumq; ad ipſum medicinæ fundamentum Ducem appellaſſent. Quam ob cauſam Hebræi ipſum alterum *Rabbi Moyſen* vocant, & *Rabino* ſuo *Moyſe* multo acutius & ſubtilius ſcripſiſſe confitentur.

A *Peſſulanis* denique *Germanus Hippocrates*, novuſque *Æſculapius* appellatur.

Alexander Perſius etiam in quadam epiſtola teſtatur, quod noſtra memoria nullus præſtantior extiterit, & talis nullus unquam natus ſit: Græci eum Monarcham appellaverunt propter acutiſſima ipſius atque ſubtiliſſima ſcripta, in quibus vix minimum aliquod ejus verbum reperitur, quod ſit nota aut reprehenſione dignum: Quia autem veterum viam ſectatus non eſt, nonnulli prout intelligunt ea æſtimant.

Petrus Bonzevolus ipſius doctrinam Evangelia naturalia, veritatiſque promptuaria haberi vult.

Nec verò de medicina ſolùm 53. libros, verum etiam 236. volumina de Philoſophia conſcripſit, cujuſmodi *Sabeas Dacus*, nulla unquam audita fuiſſe, eaque *Ariſtotelis* ſcriptis æquiparanda eſſe affirmat.

Carbuctus Theophraſtum præ *Ariſtotele*, haud ſecus æſtimat, atque literas aureas præ cæcis, aut lumen præ Carbonibus, in cujus Philoſophia omnis *Ariſtotelica* & *Platonica* doctrina repudiata eſt, quorum Philoſophorum duas ſectas, *Cyperinus Flanus* claudicantes, *Randus* opinabiles appellat. Libri ejus in varias linguas, communis utilitatis gratia quam in omni ſua vita ſpectavit, non immerito transferuntur. Jam, jam invidi, Miſochimici, ecce hominem veſtrum deſpicabilem, virum ſuſpicite, & in terram cum pudore, & pœnitentia deſpicite, & doctrinam & arcana ejus cum ſtupore agnoſcite.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM,

ADROP, eſt Plumbum.
Amatura, eſt Petra matura.
Aludel, eſt vas fictile.
Alcharit, eſt argentum vivum.
Alchazanon, eſt lutum rotæ fabrorum.
Acanor, eſt Olla perforata in lateribus, & fundo.
Altus, eſt Uſtus.
Averich, eſt Sulphur.
Alchitura, eſt pix liquida.
Almiſarub, eſt Terra.
Arſiora, eſt Ceruſſa.
Ayborzat, eſt Galbanum.
Arubus, eſt Butyrum crudum.
Azom, eſt Butyrum coctum,
Aſinum, eſt Pondus.
Argentum populi, eſt Sal amarum.
Altafor, eſt Camphora.
Algatia, eſt Cibetta. *Lullius.*
Almiſa, eſt Muſcus.
Angelus, eſt Confectio.
Anatum, eſt teſta Ovorum.
Adebeſſi, eſt Teſtudo.
Agrabi, eſt Frigida.
Azoch, / *Abluit Sordes à Latone*, / *Laton*, & / *Azoch*, } Semper ſunt ſimul.

B*hacta*, eſt terra rubea.
Boleſon, eſt Balſamus.
Bacar, eſt Pondus.
Bdellerum, eſt Sanguiſugæ. *Kyranides.*
Bitrinati, eſt Vitreatum.
Boleſis, eſt Corallus.
Bolus Judaicus, eſt Althea.

C*alufal*, eſt Oleum Indicum.
Coſmet, eſt Antimonium.
Corbai, eſt humor Croci.
Calidus, eſt Trochiſcus de arſenico.
Catillia, eſt pondus novem unciarum.
Cambil, eſt Terra.
Comidi, eſt gummi Arabica.
Caſſibor, eſt Coriandrum.
Carſia, eſt aqua ſalis panis.
Cardis, eſt Mars.
Carvinum, eſt lac quoddam.
Calcitea, eſt Dragantum.
Caſibo, eſt Cyprus.
Cicorea, eſt mira ſolis.
Cicrebrum, eſt Aqua.
Cor, eſt Ignis.
Corona Cœlica, quòd eſt extractio à vino albo vel rubro. *Lullius.*

D*anati*, eſt pondus ſex granorum hordei.
Dabeſtis, eſt Teſtudo.
Darau, & / *Damatau*, } Eſt Gumma.
Daveridon, eſt Oleum Nardinum.
Dabar, eſt Vis.
Denoquor, eſt Borax.

E*lkalei*, eſt Stagnum.
Elei, eſt Medicina.
Ezeph, eſt Sol.
Es, eſt Corpus.
Epar, eſt Aër.
Elidrium, eſt Maſtix.
Epoſilingi, eſt ſquama ferri.

F*ideum*, eſt Crocus.
Firſir, eſt Calor.
Facinum, eſt Æs.
Phebus, eſt puer Virgo.

G*azar*, eſt Laurus.
Gluten, eſt fel taurinum.
Gazar, eſt Galbanum.
Gerſa, eſt Ceruſſa.
Giſentera, Terræ inteſtinę, ſeu Lumbricia. *Kyranides.*

H*eltabatoni*, eſt Terebinthina, & Hetalibat.
Habras, eſt Staphiſagria.
Huuo, vel / *Huut*, } eſt Jupiter.
Hermes odorifera, eſt Alkermei. *Lullius.*

I*poacidos*, eſt barba Hircina.
Incuda, eſt ſponſa.

K*ab*, eſt lac acetoſum.
Kiſt, eſt Opoponax.

L*apis Hepheſtionis*, i. e. Vulcani, qui & Pyrites dicitur. *Kyranides.*
Laum, eſt Amigdala amara.
Luben, eſt Thus.
Lot, eſt Urina.
Lamaty, eſt Gumma Arabi.
Lamere, eſt Sulphur.

M*aſal*, eſt Lac Acetoſum Melc.
Madic, eſt Lac poſtquam extrahitur Butyrum.
Maſardegi, eſt Plumbum.
Machinar, eſt ex quo vitreantur vaſa.
Malaribio, eſt Opium.
Maladoram, eſt Sal gemmæ.
Macra, eſt Terra rubea.
Moz, eſt Myrrha.
Magra, eſt Corneolus.
Maruch, eſt Oleum.
Metal, eſt Dragma.
Milcondat, eſt Sanguis Draconis.
Metalla, ſolum componuntur ex Sulphure & argento vivo.
Momordica, eſt morſus Diaboli. *Lullius.*

N*epos*, eſt ſtagnum æneum.

O*tap*, eſt ſal armoniacus rubificatus, per aquam vitrioli rubei.
Oſatur, eſt Organum.
Oſcieum, eſt Apium.
Oubelcora, eſt Cucurbita.

PEludo, eſt Mel coctum.
Patris, eſt Satyrion.
Preſmuchim, eſt Ceruſa, & *Preſmuchis*.
Ponderis cauſa, eſt Denſitas.

REilli, eſt ſal acetoſum.
Raari, eſt ſal Armoniacum.
Ramigi, eſt Colophonia.
Recham, eſt Marmor.
Riaſtel, eſt Sal.
Rayb, eſt Lapis.

SAle, eſt Pulchrum.
Saclin, eſt Vitriolum.
Sezur, eſt Aurum.
Sedem, eſt Vas.

TIſacoum, eſt Argentum Vivum.
Tirfiat, eſt armoniacus.
Tuſiaſi, eſt ſulphur vivum, & Tifarum.
Tricalililbar, eſt Spuma Maris.

YErcia, eſt Piſcis.
Ycar, eſt Medicina.
Yfir, eſt pulvis Lapis, Aquæ Mercurii.

ZArfrahor, eſt Argentum vivum.
Zaucre, eſt Auripigmentum.
Zerci, eſt vitriolum.
Zerobilem, eſt Zodiacus.
Zeco, eſt Dragacanthum.
Zafaram, eſt limatura ferri, in vaſe æreo aſſata.
Zarca, eſt Stagnum.
Zimen, eſt Vitriolum.

LEXICON CHYMICVM.

A.

A*DEPS*, in animalibus coagulatur, propter copiam ſalis quam habet, ratione cujus condenſatur, ſi diſtilletur adeps, diſtillatione aſcendit pars Sulphuris, & Mercurii, & remanet in fundo ſalis pars, unde adeps, poſt diſtillationem non coagulatur, cùm privetur diſtillatione ſale quo turget ad coagulationem ſuam, & tunc eſt oleum adipis, & nunquam amplius adeps dicitur. Et idem dicere poſſumus de reſinis, gummis & terebinthinis omnibus quæ ex vegetantibus effunduntur, congelantur, & coagulantur frigido, ope ſalis quo turgent. At ſi diſtillentur, non amplius coagulantur frigido, quod ſale priventur per diſtillationem, & tunc amittunt ſuum proprium nomen, & olei nomen ſuſcipiunt. *Fab.*

Ablutio Chymica, Hanc ablutionem occultârunt Antiqui ſub Ænigmate Salamandræ, quam igne vivere & ſe purificare narrârunt, & etiam ſub lino albeſtino quod igne albeſcere, & maculas ſuas deponere contendunt, & ſic veriſſimum eſt materiam noſtram igne, & aqua indigere, ut ſe à maculis, & ſordibus naturalibus ſuis, quibus ſcatet, vindicare poſſit.

Ablutio ergo Chymica noſtra non differt à calcinatione & ſolutione noſtra, & putrefactione, & inhumatione, dum calcinamus, diſtillamus, ſolvimus, putrefacimus, & inhumamus noſtram materiam; tunc ipſam abluimus à ſordibus ſuis, & in quantum hæ operationes abſtergunt materiam noſtram à fœcibus & ſordibus ſuis, in tantum hæ operationes dicuntur *Ablutio Chymica*, de qua Antiqui ſeparatim tractarunt.

Alberus, id eſt Staphiſagria.

Aleanna, eſt Ichthiocolla.

Algeroth, eſt pulvis Mercurius vitæ.

Acidum Tartari, eſt Cryſtallus Tartari.

Flos æris,
Ærugo æris, } Ferrum rubeum.
Stercus æris,

Ænigma, eſt involucrum allegoricum, verbum, ſeu oratio obſcura, rem totam quam ſignificat ambagibus tegens. Antiqui ſolebant arcana ſua ſub ænigmatibus, & hieroglyphicis, & involucris tegere, ut nulli niſi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam aliquando his uſi fuerunt. E. g. Recipe adipem infantis deformis, & lacrymam vitis Dionyſiacæ pulveriſatæ. Miſce. Per infantem deformem, urſam intelligunt, & per lacrymam vitis Dionyſiacæ, gummi hederæ. Alterum ſolummodo, adjiciam. Recipe ſphæræ microcoſmicæ pulveriſatæ, & Pæoniæ planetariæ maſcul. pulveriſatæ, Miſce: per ſphæram microcoſmicam intelligunt cranium humanum inhumatum, præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini uſtio mihi arridet) per pœoniam maſcul. planetariam intelligunt pœoniam collectam Sole & Luna in Leone exiſtente, poſt plenilunium.

Aizoi, eſt ſempervivum. *Ruland.* de luis Hungariæ curatione, *pag.* 100.

Amethyſtum, Multi vocant gemmam Veneris.

Liquor Alchaheſt, Univerſale illud menſtruum eſt, quod omnia totius univerſi corpora tangibilia perfectè reducit in aquam diaphanam, abſque ulla mutatione (*i.e.* quod formam eſſentialem ſive nativam ſeminis dotem) viriúmve diminutione. Hujus ſtupendi Magnalis præparationem, à *Paracelſo*, vel *Baſilio Valentino Monacho*, olim inventam, & ab *Helmontio* veluti Arcanum, nemini niſi dato prius ſacramenti pignore revelandam ſubdolè defoſſam, me aliquando, ubi dabitur occaſio, coram mundo liberè promulgaturum ſpondeo. Hucuſque Dom. Dr. *Charlton*, in libro de defluxionibus *pag.* 71.

Alchaheſt, Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & Theophraſti Paracelſi, & *Alkaheſt*, Baptiſtæ Vanhelmont, ſingulis eorum deſcriptionibus, mihi videtur eſſe idem.

A *Mart. Rulando*, ſic deſcribitur.

Alchaheſt, Mercurius dicitur præparatus: Nonnulli volunt eſſe Tartarum, (forſitan ex aliorum opinionibus, quorum ſcriptis *Joh. Baptiſta Vanhelmont* in libro de Febribus *pag.* 118. quodammodo videtur aſſentiri.) Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſaltem, tartarum reddere volatilem ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis. Mens tamen Autoris deprehenditur è præparationis deſcriptione.

Michael Toxites ſic deſcribit *Alchaheſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis, & refert nos ad *Paracelſi* librum de viribus membrorum Principalium ubi à *Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt

Eſt liquor *Alchaheſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope,& omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic.

Alchaheſt poſt ſuam coagulationem reſolvatur,& poſtea coaguletur in formam tranſmutatam,ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas; & etiamſi hepar jam fractum eſſet, ipſe loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet, quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationẽ *Alchaheſt* propter multos morbos,qui ex hepate deſcẽdunt,ut illos avertatis, *Par.*

Et inde mittit Lectorem, pro præparatione *Alchaheſt* Mercurii ad tabulam libri quarti de gradibus,ad caput ſeptimum,ubi ſub titulo hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii, *Paracelſus.*

Et in libro ſecundo de natura rerum *Cap.* 3. *pag.* 482. vocatur *Alchaheſt*, Mercurius præparatus pro hepate.

A *Baptiſt. Vanhelmont*, ſic deſcribitur: *Alchaheſt*, ſub nomine *Alchaheſt*.

Liquor *Alchaheſt Paracelſi*, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate. De hoc aiunt Chymici, Vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Alio loco, *Altaheſt Paracelſi* cuncta naturæ corpora penetrat,& ſubtiliando tranſmutat, *Vanhelmont.*

Ex quibus omnibus apparet, quod in hoc hi omnes conveniunt & concludunt, *Alchaheſt Rulandi*, *Toxitis*, & *Paracelſi*, ſeu *Altaheſt Joannis Baptiſtæ Vanhelmont*. Eſt Mercurius præparatus,pro medicina contra morbos hepatis; Et expreſſis verbis à *Theophraſto Paracelſo*, & à *Baptiſta Vanhelmont*, vocatur liquor. Sed hæc ſufficiant pro præſenti de *Altaheſt*, ſeu *Alchaheſt*.

Acediæ furnus, ſive *Incuriæ furnus*, ubi uno igne, & parvo labore, diverſi furni foventur. Vocatur à Germanis *Piger Henricus*.

Antimonium vocatur:
- Fæx Plumbi,
- Mercurius noſter,
- Narcaſita,
- Plumbum de Minera,
- Plumbum minerale,
- Plumbum Mortuum,
- Terra nigra.

Aqua ovorum gallinaceorum, vocatur aqua de teſtudine. Oleum animalis.

Aqua Philoſophica, ſive *Regia* vocatur, aqua pugilum, quia nitrum & ſal Armoniacum, licet ſint hoſtes infeſtiſſimi, primo contactu ſtatim congrediuntur.

Regia dicitur,quia aurum ſolvit, quod eſt Rex inter metalla.Et ab his Sal armoniacus vocatur *Aquila*, quia *Ganimedem*, ſeu aurum ſecum elevat, qui deinceps facile ſeparatur per aquam,*Beguinus p.*124.

Aqua amoris,fit ex ſanguine humano,ad conciliandum amorem inter uxores & maritos,*Beguin.p.*447.

Aqua ſudorifera Microcoſmi, ſic paratur.

Recipe ſanguinis humani, ſine phlegmate ℔.j. ſalis tartari depurati tantundem, vini circulati ad eminentiam duorum digitorum, fiat digeſtio per menſem, deinde diſtilletur; Illa tria diſtillata, liquor flavus,cum pauco oleo, & ſale ſunt ab invicem ſeparanda: tunc recipe liquorem, ſolummodo addendo foliorum hellebori nigri, & meliſſæ, *ana*, *q.ſ.* rectifica viciſſim diſtillando, odoremque gratum diſtillat, compara cum ambræ griſeæ, *gr. i.* Moſci, *gr. ii.* fiat liquor pretioſiſſimus, & vehiculum cum quo aurum potabile, aurum vitæ,& eſſentiæ appropriantur. Milius.

Aurum fulminans, ſeu *Corauno Chryſon*, eſt auri pulvis aqua regis diſſoluti,& præcipitati, qui facile concipit ignem: dicitur à Germanis aurum fulminans, quod inſtar fulminis diſſiliendo acutiſſimum fragorem edit, *à Crollio p.* 212. vocatur aurum volatile.

Arcanum Cardui benedicti, habeas apud D. *Hartmannum* in ſua Spagyria,uſus ejus eſt à guttis 6.ad 8.

Arcanum, ſolis cum Mercurio Antimonii,habeas apud D. Milium, *Lib.*1. *fol.* 78. in *Baſilica Chym.*

Auri præcipitatus diaphoreticus, ex Regulo Antimonii, & Mercurii habeas in Milii *Baſilica Chym. Lib.* 1. *fol.* 12.

Aurum cum oleo vitrioli, & ſpiritu Saturni, habeas deſcriptum in *Baſilica Chim. lib.*1. *fol.*69.70.

Arcanum Theophraſti, contra philtra deſcribitur, à *Crollio.*

Oleum Cinamomi, & oleum Succini, magni ſunt uſus in illo morbo.

Arcanum & *Tinctura*, reipſa non differunt, ſiquidem arcanum *Paracelſi* propriè vocatur id remedium, quod aliis multis præcellit. Nomen itaque arcani quælibet medicina magnetica & virtuoſa cujuſcunque ſpeciei meretur.

Arcanum Corallinum Paracelſi,eſt Mercurius ſublimatus rubeus,non corroſivus; licet *Libavius* negat *Paracelſum* hujus *Arcani* fuiſſe authorem: apparet tamen per Huſerum,qui ſcripta *Paracelſi* edidit,*Paracelſum* ejus fuiſſe inventorem,& *Rhenano* in libello ſolis de Puteo emergẽtis aliquota parte emulgatur.

Argentum, vocatur:
- Corpus album,
- Diana,
- Fermentum album,
- Lumen minus,
- Luna,
- Mater ſicut Aurum Pater,
- Uxor odorifera, *Toxites*,
- Scoria Argenti,
- Argenti recrementum.
- Spurcities metalli,
- Fœces argenti,
- Lythargyrus,
- Servus nequam.

Argentum vivum vocatur,
- Servus Citrinus,
- Servus fugitivus,
- Servus ambulans,
- Spiritus ambulans,
- Spiritus fatuus,
- Spiritus Volans,
- Sperma Lunæ,
- Sperma acerrimum.
- Argentum Martis,
- Aqua noſtra,
- Aqua Philoſophorum,
- Aqua congregationis,
- Aqua mortis,
- Vomica liquoris æterni,
- Fel draconis,
- Anima mineralis,
- Aquila volans,
- Dominus elementorum,
- Coagulum,
- Draco,
- Filius fugitivus,
- Lapis noſter,
- Lac virgineum,
- Miniſterium,
- Mors,

Oculus auri,
Oculus argenti,
Occultum ſcientiæ,
Pater mirabilis,
Scorpio caudatus,
Serpens venenoſus,
Totum ſecretum,
Sputum acerrimum.

Aureus ſyrupus, ſic paratur.

℞. Syrupi de Cortice Citrii mali ℔ß. quintæ eſſentiæ Cinamomi, ℥ß. Tincturæ auri, ʒ.ij. Miſce, & fiat ſyrupus aureus, ſecundum hunc modum paratur, vel alias.

℞. Mivæ Cotoneorum, ℥iv. olei Cinamomi ʒij. Tincturæ auri vitæ tantundem, Miſce, fiat Syrupus aureus.

Aurum vitæ, Dr. *Eglini*, deſcribitur in *Baſilica Chymica, lib.* 1. *cap.* 8.

Anticar, vocatur { Auri gluten, Borrax, Auri fames, Capiſtrum auri, Ignotum Lunæ, Lumen amabile, Oleum aurificum, Sal tincar, Sal ſapientum. }

Aurum vitæ, Hujus varia deſcribuntur genera.

1. Aurum vitæ ſuper Alembicum, deſcriptum eſt in *Baſilica Chymica, lib.*1. *cap.*2.

2. Aurum vitæ, ſeu pulvis vitrioli ſolis, deſcribitur in *Baſilica Chymica, lib.* 1. *cap.*2.

Aureus vitæ ſpiritus Rulandi, Nihil aliud eſt, quàm eſſentia trochiſcorum Alhandali cum ſpiritu vini à vino Malvatico diſtillata, cujus extractionis doſis ab ℥ß. ad ℥j.

Aurichalcum, { Orichalcum, Corpus majus, Cuprum, Venus, Coronarium æs. }

Aurichalcum uſtum, Eſt { Calx Veneris, Cuprum uſtum. }

Æs uſtum eſt, { Calx Cupri, Calcinatum æs, Venus adufta, Venus calcinata, Cyprium æs. }

Axungia vitri, Cremor ſeu flos Criſtalli.

Arſenicum, vocatur lapis Falconis. *Realgar*

Arſenicum rubeum, vocatur, { Auripigmentum rubeum, Terra rubea, Tinctura rubea, Ventus rubeus. }

Athanor, eſt furnus philoſophicus, & arcanus dicitur, eſt furnus compoſitus Philoſophorum lapidi arcano elaborando calorem, ubi ignis ad vas non pertingit, convenientem tribuens.

In *Rhenano, pag.* 17. formam hujus exactam videre poſſis.

Aſphaltum vocatur, { Bitumen Judaicum, Linimentum Judaicum, Napta, Stercus dæmonis, Stercus tenax, Stercus maris mortui, Terra lenta, Taurus,

Aurum, { Apollo, Corpus rubeum, Filius ſolis. Filius unicus diei, Homo ſenex, Lumen majus, Lapis aureus, Lapis animæ, Leo, ut plerique, Ophir, Pater ignis, Rubeus filius, Sol. } *Toxites.*

Aurum coctum, vocatur, { Aurum limatum, Aurum malleatum, Aurum laboratum, Aurum bracteatum, Aurum ſignatum, Aurum cœlatum, Lamina ſolis, Auri folia. } *Toxites.*

Aqua ſanitatis, Componitur ex ſanguine humano ſano, florib. Chelidoniæ, melle virgineo cum aromaticis variis: Hoc arcanum vocatur à Paracelſo balſamum ſuper omnia balſama; & in Medicina vehementer commendat.

Album Græcum, Flores Melampi, ſtercus canis, ſafiri albi.

Aër Chymicus, Differt ab elementari, quæ compoſitionem mixtorum communium ingrediuntur: Aërem enim Chymicum dicimus aquam igne coagulatam, & in flores tenuiſſimæ terræ ſublimatam, quam Hermetis Avem & Aquilam dicunt, & aërem vocant, quia omnia ſecum elementa in ſe coercent: volatilia tamen & aërea quæque in terram igneam fixam & permanentem continuatione coctionis convertenda ſunt, ut hinc arcanum vitæ abſolvatur, & myſterium ſacrum elementorum omnium perfectum & abſolutum habeamus: Et ſic *Aër Chymicus* cætera elementa in ſe coercens in ignem convertimus Chymicorum, fixum & permanentem, & reliqua elementa in ſe continentem, qui totum abſolvit, & claudit vitæ arcanum, quo vita cujuſcunque rei perfectiſſimè fovetur, nutritur & conſervatur, cum vitales & ſeminales virtutes, quæ in elementis coercentur, perfectiſſimè digeſtæ & concoctæ, & maturæ ſint in ipſo vitæ arcano.

Alexander clamat, quando habuerim aquam ex aëre, aërem ex igne, & ignem ex terra, totam & perfectam poſſidebis artem.

Ariſtoteles inquit, habenda eſt aqua ex aëre, & ibi docet ex quo fonte noſtra aqua ſit exhaurienda Habita hæc aqua convertẽda eſt in ignẽ; ex quo deinde eliciendus eſt aër, ex igne ſiquidẽ Chymico fixo, cũ aqua noſtra ſit aër, qui deinde aër convertendus eſt in ignem, ex quo continuata opera fit terra, ex qua deinde ignem habemus: Et ſic vere omnia convertimus elementa, in quorum converſione conſiſtit opus; converte elementa, & quod quæris invenies.

In converſione enim elementorum aërem Chymicum invenies, qui nihil aliud eſſe comperies quàm aquam igne coagulatam, & in flores tenuiſſimos & ſubtiliſſimos terræ converſam.

Ranarum aqua, *Rodoſtoma*, *Rodoſtagma*, *Hydrorhodina*, } Eſt aqua roſarum.

Aqua vitæ, eſt { Vini latex, Vinum ſublimatum, Vinum igni eliquatum. }

Acetum,

Acetum, { Alcalhal, Halcal, Hel, Amar, Acrum Vinum.

Apium riſus, { Botrachium, Herba ſcelerata, Unguis leproſus.

Apium aquaticum, { Ambroſia aquatica, Batra, Caper ſylvaticus.

Acetum Rhizoticum, Deſcribitur apud *Minſec*, *pag.* 327.

Anima Vitrioli componitur ad hunc modum.

Recipe aliquot magna capacia fictilia, quo majora & capaciora, eo meliora; imple illa aqua pluviali, & in unumquodque fictile duos, tres vel plures manipulos communis vitrioli immitte: vitriolum autem metire, adauge vel imminue pro fictilium quantitate: vitriolum in aqua colliqueſcat, & aliquoties circumfuſum, in ſole vel aëre immotum conſiſtat, ita tamen, ne pluvia, vel res immunda in fictilia incidat: Tunc videbis animam vitrioli inſtar Iridis, vel caudæ pavonis in aquæ ſuperficie natare, vario colore, quem colorem quam ſubtiliſſime cochleari, ab aqua, aliquoties in die exime, aquam circumfunde, & mox in illa quieſcente, viciſſim apparebit anima, quam recipe, & tantum illius pedetentim collige quantum putabis ſufficere: Et nota quando colores non magis apparent in aqua, quod exempta ſit anima, quæ immiſſo recenti vitriolo eſt reſtauranda. Abſtracta anima ſub initio, eſt limo terræ ſimillima, quam ſigillo immitte, & in fortiſſimo igne ſine excandeſcere, tunc illa ſanguinis colore tincta, erit fixa & perdurabit in flamma, nec illi minimum decreſcet granum, licet plures dies ignis ſentiat comburium. M.

Aqua Caſtitatis, invenies deſcriptam apud *Adrianum Mynſicht*, *pag.* 286.

Aqua dominarum, invenies deſcriptam apud *Mynſicht*, *pag.* 289.

Aqua narcotica, Recipe ſucci florum papaveris erraticor. depurati aqua ſolani diſſolut. ℥. ij. Corticis radicis Mandragoræ, croci orientalis, vel noſtri, *ana*, ℥ß. Styracis Calamitæ, ʒij. Ligni Aloës ʒj. Miſce & in *B. M.* diſtillentur ad tertium cohobium.

Aqua Cinamomi Bugloſſata, componitur ad hunc modum.

℞. Aquæ Bugloſſæ, ℔vj.
Florum Violarum, Roſarum, *ana*, ℔ij.
Cinamomi optimi acuti, ℔. j.
Corticum radicum Bugloſſæ, ℥iij.
Florum Boraginis, Meliſſæ, *ana*, ℥j.
Species, Diarrhod. abbatis, ℥ß.
Miſce, & poſt debitam digeſtionem in *B. M.* diſtillentur, & pro uſu reſerventur.

Aqua febrifuga, ℞. ſpecier. febrifugar. de *Mynſicht*, ℥ iv.
Herbæ Centaureæ minoris, }
Cardui benedicti, } *ana*, ℥iij.
Quinque folii, abſinthii, }
Macerentur in ſero caprino, & in arena diſtillentur ad tertium cohobium.

Aqua Opthalmica, ex *Crollio* in ſua *Baſilica Chymica decantata*, ſed non ibidem revelata præparatur in hunc modum.

℞. Cancrorum fluviat. vivorum menſe *Junio*, Sole & Luna in Cancro exiſtentibus, numer. circa 31. & pro pondere horum adde tantum herb. Chelidon. cum toto contunde hæc una, & iiſdem ſemin. fœniculi contuſi, ℥j. Fabarum marinar. præparat. Camphoræ, *ana* ℥ß.
Caryophillorum }
Aloës hepaticæ, } *ana* ʒ. ij.
Tutiæ præpar. }
Miſce & divide in tres æquales partes.

Primamque partem in *B. M.* diſtilla, deinde partem alteram immitte cucurbitæ, & diſtillatam illam à parte prima aquam affunde, rurſumque abſtrahe ut prima vice: tum tertiam quoque partem infer & aquas antea diſtillatas, omnes iterum ſuperinfunde & tertia vice illas diſtilla.

Et ſic verè præparabitur aqua illa de Cancris, & de Chelidonia famoſiſſima.

Cui placet ex fœcibus calcinatis ſaltem poteſt extrahere, & majoris efficaciæ ergo admiſcere.

Aqua acetoſa ſtomachalis, componitur in hunc modum.

℞. Sacchari puriſſimi, ℔. j.
Conſer. Roſar. Rubrar. optim. Aquæ Roſar. rubrar. *ana*. ℥. iv.
Spiritus Vitrioli bene rectificat. ℥ß.
Fiat mixtura, poſtea fac colaturã, & tunc ſervetur in uſum: exhibetur cum vino granatorum, ſyrup. limonum vel acetoſitat. Citri, aut vino Malvatico.
Doſis eſt ſaporis in acidum mutatio.

Aër, trium elementorum ſeorſim non capitur, ſed vel Mercurio, vel Sulphure, vel Aqua permixtus manet, vel evaneſcit prorſus.

B.

B*Alſamum*, quod antiquitus magno in pretio fuit apud Ægyptios, colligitur ex arboribus inciſis terebinthinæ propemodum inſtar: Sunt enim hæ arbores, ex quibus colligitur, magnæ magnitudinis, & ad radicem uſque ramoſæ, duplici ſeptæ cortice, primo duro, & craſſo, ſecundo tenui & delicato, & quod educitur ex harum arborum inciſuris, alba & limpidiſſima eſt lachryma, ſuaviſſimi odoris, & mirabilis virtutis in cicatriſandis vulneribus recentibus, & in aliis multis morbis curandis, tam internis quàm externis.

Et ſunt quamplurimæ arbores, diverſæ ſpeciei in hoc novo orbe quæ balſamum fundunt, variaq; balſama efficiunt plurimarũ virtutum: Et hæc omnia balſama nihil aliud ſunt quàm pinguedo aquæ & aëris, ſeu elementorum ſulphur decoctum & digeſtum in viſceribus, & in poris harum arborum, quæ, dum tempore vernante, & æſtivo, copioſo fruuntur alimento, copioſum effundunt balſamum, nam illud ex alimento dependet, ex pinguiori ejus parte.

Beja, & *Garbilii* conjugium quid producunt, invenies *pag.* 703. apud *Fab.*

Baleria, Sunt maximi & prægrandes piſces, qui in Mediterraneo Mari brumali tempore reperiuntur: vivunt præda & rapina aliorum piſcium, quos perſequuntur, ut ex eorum carne ſumant alimentum, ſed habent aliud ſpirituale, & ſubtile, quod exſpiratione, & tranſpiratione ſuſcipiunt magnetica ſua trahendi facultate, tum pulmonum vi quibus decoratur, tum calore ſuo naturali, & primogenio, qui ſpirituale illud alimentum, ad ſe trahit ad eorum ſuſtentationem.

Eſt autem illud alimentum humidum pingue aquæ & aëris, quod inviſibiliter, aquis & aëri immixtum eſt, ad omnia ſuſtentanda, ſiquidem omnia egent illo inviſibili alimento. *Fab.*

{ Bezoarticum Solare, Lunare, Joviale, Martiale,

Bezoartica, varia ſunt. { Venereum, Mercuriale, Ex Auro, Argento, Stanno, Ferro, Cupro, & Mercurio confecta.

Omnes horum deſcriptiones, in *Baſilica Chymica Crollii*, per *Hartmannum* recenſentur.

Bechium, eſt Tuſſilago.

Belleregi, ſunt Mirabolani.

Beneran, eſt Verbena.

Bolus, vocatur, { Arenat. Armenum, Bolus Armenicus, Bolus Romanus, Lutum Armenum, Terra Armenica, Terra aſtra, Terra rapta.

Butyrum Antimonii, *Mercuriale*, Liquor eſt ex Mercurio & Antimonio ſimul diſtillatis per retortam, in quo Mercurius vitæ continetur, donec præcipitatione.—Aqua diſtillata adjecta ſeparatur.

Bitumen, Limus tenax.

Bitumen avium, & *Viſcus avium*, } Gluten viſcatum.

Berinbruch, eſt lapis,quem prope Spiram,Darmſtadii ad Rhenum incolæ, ab effectu *Berinbruch*, Medici vero Oſteocollam nominarunt, cujus ſtupendam virtutem qui non audierit,legat *Quercetanum*, & *Anſelmum* de *Bood, Archiatr. Imperatorium*, & *Crollium.*

C.

COBaltum, eſt Cadmia nativa.

Cabalatur, eſt Sal nitrum.

Calazia, eſt lapis pretioſus habens in ſe maculas grandini ſimiles.

Calatiæ, Homines laſcivi & impudentes.A *Caleo* nuncupantur.

Cranii humani extractum, optimum apud Chymicos paratur, inhumati.

Calx Chymica, eſt pulvis tenuiſſimus, ablutione ſuperfluæ humiditatis (præſertim ex mineralibus) factus.

Quando vero pulvis vel calx redditur plane impalpabilis, ad ſenſum inſtar tenerrimæ farinæ, tum *Alcohol* appellant Chymici.

Hoc vocabulum, ad ſubtiliſſimum vini ſpiritum reiteratis diſtillationibus ſæpiſſimè rectificatum,& omni humiditate privatum commodè exprimendum transferunt, eum *Alcohol* vini vocant.

Carbo humana, eſt ſtercus humanum.

Cardel, eſt Sinapi.

Carab, eſt Siliqua.

Cyſteolythos, eſt lapis ſpongiæ.

Cinnabaris Antimonii, ſubſtantia eſt rubea inſtar Cinnabaris mineralis in collum retortæ ſublimata inter diſtillandum Mercurium vitæ.

Catillus Cinereus, eſt vas fuſorium ex cinerum, de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defœcatorum, partibus duabus, *&c.* Vide *Rhenanum, pag.* 28.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi, cum margine trium aut quatuor digitorum ex terra tenaci factum. In *Confortativo* quolibet, non eſt curandum calidane res ſit an frigida, ſed vis arcani conſideranda eſt.

Si conſervare vitam velis, non ſolum *Cor* in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam *Cerebrum*, *Hepar*, & *Pulmonem*, reliquumque quidvis in eſſe ſuo.

Nam quamvis Cor ſit centrum ipſius corporis; atque radix, quodlibet tamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, Cor membrorum, Hepar ſanguinis.

Proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia, conſervaſti.

Membra enim principalia, non per ſe; ſed per accidens quoddam patiuntur; aufer ergo accidens, & ſanabis ægrotum. *Paracelſ.* in prim. tomo.

Cerauno Cryſon, eſt aurum fulminans.

Chelonia, eſt lapis ſimilis oculo viperæ Indicæ.

Clyſſus, Inter Medicos coætaneos mentio facta eſt de ſpiritu ex Antimonio, Sulphure,& Sale nitri, *ana*, præpar. quem vocant *Clyſſum*, & magni æſtimant, non ſine merito, quia rectè diſpenſatus multum ægris fert commodi, *Glauberus, pag.* 99.

Cuculatum majus, Aqua vitæ.

Circulatorium vas, eſt vas vitreum ubi liquor infuſus, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo vocatur, uſus ejus eſt in ſubtiliationibus, & circulationibus eſt potius.

Varia hujus generis vaſa à variis ingeniis ſunt excogitata: Ex quorum numero duo duntaxat magis momenti & uſus, nobis placent, Pelicanus nimirum & Dyota, De quibus videas ſub ſuis titulis.

Caliditatem tollunt hæc quæ ſequuntur, { 1. Opiata, 2. Anodyna, 3. Styptica, 4. Laxativa. 5. Acetoſa.

Frigiditatem tollunt, { 1. Pontica, 2. Amara, 3. Cicatriſantia, 4. Abſterſiva, 5. Laxativa.

Paracelſ. tom. prim.

Calcinatio, corporis noſtri mineralis, ſeu fortis ejus deſiccatio, non fit ſolo igne, ut calcinatio vulgaris,ſed etiam cum aqua noſtra, quæ ignis dicitur, cum eo potiſſimum igne calcinatur corpus noſtrum, & in pulverem albiſſimum redigitur, quod tunc temporis cenſetur calcinatum,& non antea, de hoc corpore ita ſcribit Morienus Romanus. Si corpus immundum perfectè non mundaveris & defœcaveris,& ipſum bene dealbaveris, & in illud animam non miſeris,& ejus fœtorem non abſtuleris, donec poſt ſuam mundificationem tinctura in illud incidat, nihil penitus hujus Magiſterii direxiſti.

Calor cœleſtis, cùm ſit multo ſubtilior & tenuior calore centrali terræ, ſic habet aquam ſubtiliorem qua moderatur, quam habeat calor centralis terræ, qui cum ſit craſſior & multo pinguior cœleſti illo calore, habet craſſiorem etiam aquam & pinguiorem qua refrigeratur & moderatur.

Calor enim craſſus & ponderoſus craſſum & ponderoſum expoſtulat refrigerium.

Calor autem tenuis & ſubtilis tenuem & ſubtilem expoſtulat aquam,qua refrigeretur in corde Microcoſmi, ubi ambo reperiuntur Calores. Cœleſtis ex aſtrorum influxu & radio,& terrenus ex alimentis; ambo etiam reperiuntur refrigerati. Aër intrat per bronchia pulmonum ut refrigeret & temperet calorem innatum ſeminalem & cœleſtem; aqua verò in pericardio ſtagnatur, ut calor fixus in eodem corde terreno reſpondens ab eadem aqua moderetur, ne cor tabeſcat, & ſicceſcat continuo,& perpetuo illo fixo & fluenti calore.

Carbo lapideus, producitur ex eadem materia, ex qua Bitumen & Naptha: nam non aliud eſt quam Bitumen congelatum, & induratum à copioſo ſale quo turget carbo lapideus, & quo differt ab ipſo bitumine.

Cerebrum & cor cervi, Converte terram in ignem, & habebis magiſterium; terra autem non poteſt converti in ignem, niſi prius terra convertatur in aquam, & aqua in aërem, qui Cerebrum cervi noſtri dicitur, qui deinde facili non negotio convertitur in ignem, & ſic cerebrum, & caput cor cervi noſtri canibus præbetur de orandum. Dum ſubſtantia interior, & purior materiæ noſtræ, traditur igni noſtro digerenda, & coquenda ut tandem perficiatur & convertatur in igneam ſubſtantiam, quæ eſt ultima perfectio venationis noſtræ; corpus, anima & ſpiritus differunt accidentaliter ratione tenuitatis ſubtilitatis & craſſitiei quibus pollent; non ratione eſſentiæ, cujus miniſterio, unum & idem ſunt.

Caloris ſpecies *Rhenano* enumerantur cum eorum deſcriptionibus.

1. Calor Naturalis.
2. Artificialis.
3. Simplex.
4. Calor digerens.
5. Digeſtio in Athanoro.
6. Calor Fimi.
7. Calor ſeparans.
8. Lenis calor.
9. Calor veſicæ.
10. Cinerum Calor.
11. Fortis Calor.
12. Calor impeditus.
13. Calor Arenæ,
14. Calor Scobis aut ſcoriæ ferri.
15. Calor Hyeræ.
16. Calor Carbonum.
17. Calor Flammarum.
18. Calor mixtus.

Qui balneum appellatur, quod duplex eſt Balneum Maris, & Balneum Roris.

Compoſitorum, & rerum in receptacula jam dicta poſitarum tria ſunt genera. Alia ſunt Mineralia, alia Animalia, alia Vegetabilia; & his Analoga. Et quodlibet horum trium in tres quaſi ſpecies ſubdividitur: Mineralium enim tria ſunt Metalla. Succi, & Lapides: Animalium tria, Terreſtria, Aquatilia, Volatilia, Vegetabilia vero.

Tria compoſitorum genera Aquæ competunt; ut Aquatilia animalia, & duo mineralia, Metalla & Succi.

Tria terræ competunt, ut Plantæ ſeu vegetabilia, Lapides, Terreſtria, Animalia.

Inter quæ etiam unum ſit perfectius, & difficilis reſolutionis.

Ut in Cœleſtibus ſtellæ:
In Terreſtribus lapides pretioſi:
In Aquatilibus Metalla.

Aliud imperfectius facillimæ reſolutionis & brevioris vitæ:

In Cœleſtibus Meteora.
In Terreſtribus, Plantæ.
In Aquatilibus, Succi.

Media ratione ſe habent, Animalia, Cœleſtia, Terreſtria, & Aquatilia.

D.

Dactlyideus, eſt Lapis Lincis.
Dudaim, eſt Mandragora.

Dem, *Dehim*, { Et ſanguis hominis.

Draco mitigatus, eſt Mercurius ſublimatus, dulcis factus purgans.

Driff, Eſt { Arena, ſeu Terra Virginea. *Vanhelmont.*

N. B. de *Dyſenteria*,

Si digeſtio eſt bona, & non eſt ſeparatio, tum adeſt dyſenteria.

Si eſt ſeparatio, & eſt nulla digeſtio, tunc eſt Lienteria.

Si neque ſeparatio, neque digeſtio, tunc eſt Diarrhæa.

Si adeſt putrefactio materiæ ſtomachi, tunc eſt fluxus ventris cum variis coloribus.

Draco Chymicus, eſt materia lapidis Philoſophorum.

Dicitur *Draco* multis de cauſis quod venenoſa, & malignitatis plena ſit hæc materia, quod multis tingatur coloribus, viridi, nigro, lucido & leucophæo, & multis aliis coloribus varietur *Draconum* modo, & quod in vaſe ſuo: dum ignis ipſam materiam agitat, & alterat, horrida appareat, & fœtet quaſi *Draco* mortuus & fœtidus, & quod igneas & calidiſſimas emittat exhalationes, venenatas prorſus & malignas, veluti *Dracones* & *Serpentes*, dum putrefiunt in aliquo loco.

Diana & *Apollo*, dicti uno partu progeniti à *Latona*, nihil aliud ſunt quam terra ipſa & ſpiritus Mercurii, & anima Sulphuris, una cum ſpirituali ſale, quod animam Sulphuris, & ſpiritum Mercurii ſimul convertit, & dum ſpiritus Mercurii prævalet cum ſpirituali ſale, id *Diana dicitur*, & *Sulphur album* & *natura*, & *Luna Chymica*.

Dum vero anima Sulphuris prævalet in eodem ſubjecto, & colorat illud in rubeum colorem, tunc dicitur *Apollo noſter*, *Aurum noſtrum*, *Rex noſter*, *Rubicundus Maritus*, & *Sulphur natura rubeum*: de quo clamant Philoſophi. Rubicundus maritus candidam duxit uxorem, quod ſulphur illud debet conjungi cum albo Sulphure, & ſimul incarcerari cum aqua ſua, ut in eo carcere putrefiant, moriantur, & tandem reſurgant in vitam incorruptibilem, ut reliquis imperfectis corporibus, perfectionem integram, & abſolutam queant communicare.

E

Elmantes, ſunt Lumbrici terreſtres.

Elixir, eſt Liquor ſpirituoſus infuſione impregnatus.

Eleagnon, eſt agnus caſtus.

Ens morborum quintuplex ſtatuitur à Paracelſiſtis,

1. Deale quod immediate à Deo profluxit.
2. Aſtrale, quod ab aſtris in cœlo, vel iis, in homine ſubjectis aſtris exoritur.
3. Naturale, quod ex naturæ vitio pullulat.
4. Pagoycum, ſive mentale, quod morbos ex imaginatione intus, vel ad extra ſuſcitat.
5. Ens veneni, quod continet omnia venena.

Elerſna, eſt Molybdena, plumbago.

Epilathera eſt particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari, quod in omnium minutiſſima gutta quaque anatomia microcoſmi conſtat.

Quilibet enim Spagyricus gradus virtutis ſuæ tinctura eſt.

Et cuilibet medico intelligendum venit, in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmis, & in Elementatis.

Eveſtrum, eſt corpus hominis ſydereum, quod nobis aut mortem futuram, aut aliud malum indicat.

Paracelſiſtæ, quicquid imaginationem noſtram commovendo curationes miras promovet, Singulariter Ens pagoyum vocare ſolent.

Eſſe, primus actus vitæ.

Secundus vegetare.

Tertius gradus, ſentire.

Quartus & ultimus, eſt ratione uti & intelligere.

Quod ſi Peripathetici non attribuant vitæ nomẽ niſi ſecando, tertio, & quarto vitæ gradui, ridendi ſunt ipſi, quod obliti ſint vitæ primi gradus; nam ſi eſſe ſimpliciter ſumat originem à ſubſtantia vitali calidi innati, & à vita ipſa, quæ eſt rerum omnium fundamentum & baſis, & centrum, è quo omnia educta ſunt eſſe erit primus vitæ gradus, & eſſe vivere erit.

Elementum, Omne quod ſenſibus noſtris objicitur non eſt terreum elementum, ſed excrementum terræ,ſeu potius eſt mors & deſtructio rerum quam earundem principium. Ex excremento enim illo inferiora hæc omnia morti & deſtructioni ſunt obnoxia. *Fab.*

Et quod in terræ viſceribus reperitur extra ſalis hujus naturam & eſſentiam eſt quid excrementium, quaſi menſtruum terræ, quod natura ſuſcipit ad generationem rerum terrenarum, ut cito pereuntes fiunt hæ res omnes,reperitur in terræ globo: duplex terra, pura & impura.

Pura eſt ſal illud, quod eſt anima & forma terræ, & eſt terreum verum Elementum, ex quo cum reliquis elementis fiunt res omnes.

Impura vero terra, eſt excrementitium quid ex omnibus abyſſi principiis ſeparatum,& terræ globo permixtum, ut hinc una cum terræ puræ, ſeu ſalis puri partibus res omnes corruptibiles componantur.

Elementa ſunt, ex quibus non ſolum res ſunt, ſed in quæ etiam alia omnia, ut in receptacula, repoſita ſunt,

Et hæc ſunt duplicia: Materialia, quæ ſe in compoſito paſſive potius habent,& non tam eſſe, quàm de bene eſſe ſunt; & horum tria ſunt.

Terra, Aqua, Aër, inferiora ſc. Elementa: Et unum formale ſeu eſſentiale, Cœlum ſeu Æther ſuperius Elementum.

Tot enim rerum ſunt receptacula: & in reſolutione Chymica, tria inferiora elementa ſe exhibent in aëre exhalantes; aqueo humore diſtillante, terreo fæculento reſidente: Ignem vero quartum Elementum in Microcoſmo alium non cognoſcimus, quam Cœlum ſeu Ætherem, ab *aithein*, ardendo, fulgendo, vel lucendo ſic dictum.

Et hæc tria, ut à Chymicis propter analogiam quandam ſic dicuntur: eadem ratione ab Hermete Triſmegiſto illo Philoſophorum antiquiſſimo, corpus Anima & Spiritus dicta fuerunt. Sal ſc. per corpus deſignatum; Sulphur per animum, Mercurius autem Spiritus eſt & ſpirituoſa ſubſtantia: Nam ut duo extrema & remotiſſima Corpus & ſpiritus per unum medium Animam ſc.in unam rem ſubſiſtentem conjunguntur, ita Sal & Mercurius per medium Sulphur.

F.

F*Æcula*, eſt ſedimentum ſucci cujuſque radicis, poſt reſidentiam, effuſis tenuoribus partibus exiccatum.

Filius unius diei, eſt Lapis Philoſophicus.

Filius unicus diei, eſt ovum recens.

Furnus apertus, eſt { Cujus pars ſuperior, eſt aperta. Et eſt probatorius, vel Ventoſus. }

Furnus tectus, eſt { vel Simplex, vel Compoſitus. }

Furnus Simplex, eſt qui abſolute ſine adminiculo alterius conſtat. Et eſt vel Calcinatorius, vel Diſſolutorius.

Furnus Calcinatorius, eſt qui rebus Calcinandis inſervit. Eſt eſt vel Cæmentatorius, vel Reverberatorius.

Furnus Cæmentatorius eſt, in quo ignis ad res cæmentandas dextrè commodatur.

Furnus Reverberatorius eſt, in quo impoſita materia à flamma reverberante calcinatur.

Furnus aſcenſorius, eſt quando aſcendendo diſſolvimus.

Furnus veſica, eſt qui rei in veſica diſſolvendæ inſerviat.

Furnus balnei,eſt ubi in aheno calidam continenti diſſolvimus.

Furus deſcenſorius, eſt cujus adminiculo, propellendo humorem deorſum, rem diſſolvimus. *Rhenanus.*

Fumus rubeus, eſt materia illa tenuis & ſubtilis, calida & ſicca, quæ, fumi modo & inſtar exhalationis aſcendit ex materia noſtra, & ſalem noſtrum rubeum ſeu ſolem noſtrum rubicundum conſtituit.

Fumus albus, eſt materia illa tenuis & ſubtilis quæ ex materia noſtra fumi inſtar aſcendit, & vaporis, & aquam noſtram Mercurialem conſtituit;quæ cum ſicciori,& crudiori materiæ noſtræ parte conjuncta lunam noſtram nobis commonſtrat.

Flos cœli, eſt ſpecies Mannæ,ſed à Manna differt, quòd non dulceſcat, ſed inſipidi,ſit ſaporis, & quod Manna granulatim condenſetur, & ſuper arbores colligatur; hic vero flos acervatim cumulatur ſuper herbam, veluti magna quantitas muſci narium; frigidiſſimæ eſt qualitatis & penetrantis ſubſtantiæ. *Cœli florem*, ſuperius vidimus: *Aëris florem*, rorem nuncupamus: *Aquæ florem*, ſalis florem aſſerimus: *Terræ florem*, Ambarum dicimus, Sic omnia florent elementa.

Et hi omnes flores mirandas habent virtutes, & naturæ dona, cùm ſint partes tenuiſſimæ & æthereæ corporum, è quibus Calore innato, foras propellente prodeunt *Fab.*

Spagyrici,quæ parietibus locis concavis,& montium cavernis adnaſcitur,nitri florem, & Saturnum venerabilem canatie ſenem vocant *Fab.*

Pater, Mater, & filius proprie apud Chymicos,

Ignea, & aërea, aquoſa & terreſtris ſubſtantia, quæ in tali mixto vigent & florent,patris & matris nomen à Philoſophis ſortitæ ſunt. Cùm autem ex his ſubſtantiis, per putrefactionem, mortem & corruptionem harum ſubſtantiarum,exurgat nova quædam ſubſtantia puriſſima, à prioribus ſubſtantiis diſtincta, hæc ſubſtantia de novo exorta, dicitur filius exortus ex præcedentibus ſubſtantiis, quæ cum alterentur & corrumpantur, in exortu, & partu hujus novæ ſubſtantiæ; ideo dicuntur emori in partu hujus filii Pater & mater à Philoſophis, quem ſanguine & carne ipſorum enutriri coguntur parentes,ne intereat,ſed ad perfectionem deveniat, ſic enutritus & educatus hic filius; niſi enim tota præcedens ſubſtantia in novam & recentem convertatur, perfectio hæc Chymica exoriri non poteſt, *Faber.*

Galena

G.

G *Alena*, *Plumbago*, & *Molybdena*. } Unum & idem ſunt, & Sic probatur.

Primum ex plumbagine noſtra foſſili, apud Friburg. in *Miſnia*, & *Galaria*, & multis aliis locis coquitur plumbum nigrum, & argentum etiam id quod in molybdena, & Galena fieri nequit. *Plin, lib.* 34. *cap.* 18.

Ergo *Plumbago noſtra*, eſt { Galena, & Molybdena,

Secundo alluſio vocabuli, teſtatur idem eſſe.

Nam quod *Plin. lib.* 33. *cap.* 60. aut *Hiſpani Galenam*, vocant, *Germani* glantʒ dicimus nitorem; aut ſplendorem. Non *Galena* vocatur à *Galecia*, nam nigrum plumbum non fit ex *Galecia*, *Plin. lib.* 34. *cap.* 16. quod tamen fit ex *Galena*.

Tertia *Plumbago* noſtra, eſt coloris potiſſimum plumbi, atque ob id Græcis molybdena, & merito Latinis plumbago dicitur, vel lapis unde fuit plumbum.

Galbanetum, eſt liquor ex Galbano, de terebinth. dilutus.

Gelſeminum, eſt Jaſeminum.

Gelutta, ſeu *Geluta* } Eſt herba Carlina.

Gelutta, & *Meliſſa*, dicuntur à *Paracelſo*, in libro ejus de vita longa renovare, & transferre morbum, ſine omni virtute graduum, in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum eſt. *Theophraſt. Paracelſ.*

Ganimedes, eſt Sulphur album. Et verus *Ganimedes*, *pag.* 203. *Fabri Panchymici*, quia in Cœlum rapitur, & extollitur ſeu ſublimatur.

In primo gradu rerum, neque nocent, neque juvant res quælibet. *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra proveniunt, primi ſunt gradus.

Quæ ex aëre, ſecundi ſunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii ſunt gradus.

Quæ ex igne, quarti ſunt gradus,

Porro qua virtute ſingulo gradu ſeorſum aliud ab alio vincitur punctorum eſt, non graduum *Paracelſ.*

Gamahe, Vim obtinet aſtralem commovendis ſpiritibus & principiis Microcoſmi.

Garumna, eſt fluvius in Pyreneis montibus ortum habens.

Eſt aureo & argenteo ſpiritu plena, unde aurum & argentum magna in copia circa ripas & arenas ſuas expiſcatur, non quod ex mineris auri, & argenti, ſeu fodinis terreſtribus aquarum fluxu erodatur, ſed quod ſpiritus ille vitalis natura, qui è centro terræ vaporum ope, ſurſum effertur, percoquatur in ipſius aquis, & inter arenas, tum calore ſolis, tum calore ſui ipſius nativi, unde in omnibus aquis arenoſis, reperitur illud aurum & argentum, in tenuia folia deductum.

Quod ſpiritus ille aureus in aquis ipſis foliarum inſtar coaleſcat, dum coquitur.

Potus hujus fluminis eſt ſaluberrimus, modo limum, & ſaburram terræ lutoſæ depoſuerit, quam in alluvionibus ſuis ſæpiſſime excitatis extrahere ſolet. *Faber.*

H.

S *Orani*, & noſtra ſi velimus obſervatione confirmetur, cum 14. horis quatuor quos vocant humores ſeorſim commoveri: ſanguinem ab hora noctis 9. ad horam diei 3. Bilem flavam ab hora diei 3. ad horam diei 9. Bilem atram, ab hora diei 9. ad horam noctis 3. Pituitam denique ab hora noctis 3. ad horam noctis 9. nam tanto conſenſu ignis naturæ, qui in nobis eſt, cum igne Centrali Terræ; & ignis ille Centralis cum ſolari conſentit. *Meyſonnerius.*

Ita Oeconomia naturalis comparata eſt, ut bonæ plantæ adverſaria naſcatur proxima, & ſic in aliis multis accidat, dum tamen utraque eodem tempore creſcat, floreat, ſemina effundat & tandem marceſcat: ſic de ſpirituum natura, falſi ſpiritus non opprimunt, ut opprimendo, vel ſolvendo turbare Mercuriales poſſint, ſed omnia moderata ſunt, & ſanguinis circulatio fit pacatè defluens à venis in arterias æquis intervallis per cor, non aliter ac fluvius,

Tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per vada ſerpit aquis.

Halereon, juxta Hermetem vera aquila eſt. *Paracel.*

Hara, eſt Juniperus.

Harmat, eſt fructus Juniperi.

Hartvverck, eſt ſpecies panum æreorum,

Huſacium, eſt ſal armoniacum.

Hele, eſt Viſcus.

Helneſed, eſt Corallus.

Helunbai, eſt annulus Salomonis in arte Nigromantiæ.

Heſeic, eſt quarta pars libræ,

Hidus, eſt flos æris,

Hiſmat, eſt ſpuma argenti.

Hiſpanicum viride, eſt Viride æris,

Holſebon, *Helſobon*, *Helſaton*, } Eſt ſal commune præparatum.

Hunc, *vel Hucci*, } Eſt Jupiter, Stannum.

Handel, & *Handal*, } Eſt Colocynthis.

Henricus piger, eſt ſpecies fornacis.

Heliotropium, Gemma naſcitur in *Æthiopia*, *Africa*, & *Cypro*, porracei coloris, *Smaragdo* ſimilis, ſanguineis tamen diſtincta guttis.

Heliotropium, vere dicunt quia dejecta in vas aquæ, gemma ſolis fulgorem accedentem percuſſu ſanguineo mutat, ſed maximè *Æthiopica*.

Eadem gemma juxta aquam, ſpeculi modo accipit ſolem, deprehenditque defectus, ſubeuntem Lunam oſtendens.

Humores, Non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Cholericus, Sanguineus abſolutè: Nam ſanguineus eſt homo omnis, cum ſanguis ſit pars corporis.

Quapropter dici debet, aut Mercurieus, aut Sulphureus, aut Salinus à prædominatione.

Perinde notabis, ut quod *Galeniſtæ* Choleram, Tu Sulphur rubeum dicito: Quod illi Phlegma, tu Sulphur album, cum ſalibus reſolutis: & quod Melancholiam dicunt, tu Mercurialem humorem dicito.

Porro quod ipſi ſanguinem purgare dicunt, falſum eſt: ſed per ea Pharmaca purgant naturam ſalis de alumine, & Magalia genera.

Hydrophobia, eſt aquæ timor, ex mordicatione animantis rabidi prognatus. *Paracelſus.*

Oleum ligni *Heraclii Rulandi* patris à *Zacharia Brandelio*, adductis rationibus, cenſetur eſſe oleum extractum ex ligno *Guiacino*, ut apparet in *pag.* 117. & 118. ejus libri de Chymia edit.

Quercetanus,

Quercetanus, *Pag.* 775. affirmat oleum ligni *Heraclei Martini Rulandi*, quo in ſuis Centuriis Epilepticos ſanitati reſtituiſſe, & dentium dolores ſedaſſe, oleum fuiſſe extractum diſtillatione ex ligno Buxi, non *Gujaci*, ut antea opinabatur.

Joannes Beguinus in *Tyrocinio* ſuo Chymico, ſic ſcribit.

Paratur oleum Heraclinum, ex Corylo, dum floret: non aliter, ac oleum ex ligno *Gujaco*, & creditur eſſe utiliſſimum ad præcavendam Epilepſiam, dentium dolores ſopiendos, & vermes à corporibus profligandos, *pag.* 173.

Et huic opinioni, major pars Medicorum aſſentire videtur.

Sed Medici uti poſſunt eo, quod magis illis arridet, oleo ſecundum placitum.

I.

Jabora, eſt Mandragora.

Ignis rota, eſt Circulatio, per Circulatorium, quod eſt vitreum vas, ubi infuſus liquor, aſcendendo, deſcendendo, quaſi in circulo rotatur,

Varia ſunt hujus generis vaſa, ſed duo præcipuè ſunt majoribus uſus, Pellicanus nimirum & Dyota.

Ex *Jove* conficitur Sal, vel liquor Medicabilis.

Jupiter Diaphoreticus, conficitur. { Ex Jove Anglico limato, & Ex Mercurio ſublimato.

Beguinus. Pag. 334. & 334.

Inteſtina terræ, ſunt Vermes terreſtres. *Paracelſ. pag.* 38. ſuæ Chirurgiæ magnæ in folio.

Agnis elementaris, à peripateticis in concavo Lunæ exiſtere fingitur, nos autem cum Moyſe, quarto die, Creationis in ſolem concluſum eſſe aſſerimus. *Rhenanus. Caſman.*

Ignis, ſunt octo gradus.

1. Ignis ventris equi, qui eſt calidus in primo gradu, & humidus in ſecundo.

2. Ignis ſolis, Calidus eſt in primo gradu, ſed ſiccus eſt in ſecundo.

3. Ut ignis furni poſt panis extractionem, eſt calidus & ſiccus in ſecundo gradu.

4. Ignis furni fixionis. Hic fundit & figit, non comburit, quia flamma non eſt, differt à præcedenti, niſi quia in hoc eſt calor continuus, in illo non.

5. Dicitur flammalis, & eſt calidus & ſiccus in tertio gradu: Et hic in ignis furno calcinationis.

6. Eſt calidus & ſiccus in quarto gradu, & hic eſt ignis furni fuſionis.

7 Ignis follium eſt in eodem gradu, qui corpora diſſipat, diſpergit, & fundit.

8. Ignis eſt qui fundit & calcinat, & eſt flammalis, quia in ea ſola flamma operatur, & non diſſipat, ſicut eſt ignis vitrearius, & hic ignis ſicut carbones & flamma, ſed in iſto ſola flamma lignorum.

L.

Liquor, ſæpe apud Chymicos vocatur ignis. Sic oleum è Sulphure Cupri, vocatur ignis Veneris, & ens Veneris.

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum.

Et ita ſcribit *Baptiſta Vanhelmont*: Ajunt Chimici vulgus cremat per ignem, nos verò per aquam, vide largius ſub titulo *Ignis*, in priore noſtro *Lexico Chymico*.

Latomus, A hevveror quarrier offtones.

Latomia, Aquarry offtones.

Laruſus, eſt auricula Muris.

Lunaria, vel *Cerebella* } Sunt conſervantia Cerebrum.

Vnde omnis herba confortans Cerebrum, hoc nomine vocari poteſt, *Paracelſ.*

Liquor Mummiæ, eſt pinguedo humana.

Liquor aquilegius, eſt vinum diſtillatum.

Liquidum reſolutum, eſt { Quod ex primo ente, vel Ex ſua natura liquidum eſt.

Lilium Paracelſi, pro tinctura Antimonii reponatur.

Lilii Paracelſ. vera compoſitio, ex libro ejus de vita longa peti poteſt, quæ tandem ad tincturam, inde extrahendam multum operæ conferre poteſt.

Eſt diaphoreticum & hydropicum inſigne magnarum virium. Quod ſi hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia, menſtruo aliquo idoneo in nobiliſſimam eſſentiam exaltetur, contracturam imprimis ex podagra in articulis externis cauſatam curat feliciter. Si obſervatis obſervandis ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie aut alternis diebus, gutta una, è tinctura exaltata, cum vehiculo appropriato in aurora exhibeatur, & ſudor vel in lecto, vel in laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & ſic nulla contractura arthritica reſiſtit.

Hujus tincturæ Antimonii compoſitionem *Beguin.* docet. *fol.* 425.

Lupus, Antimonium eſt.

Laudanum, quaſi *Laudatum* medicamentum, quod vim opiatam ſive ſomniferam habet. 1. Quod compoſitum eſt, aliquando Laudanum vocatur. 2. Simplex Laudanum Minerale denominatur, cujus plures ſpecies, primas tenet Sulphur vitrioli narcoticum.

Ludus, eſt Tartarum humanum, & in fundis matularum, poſt longam urinæ reſidentiam plerumque conſpicitur.

Laxativum, Quodlibet Laxativum, duo in ſe habet mala. Alterum quod debilitat, alterum quod plerumque plus ſecum evacuat, quam par eſt: Ea igitur utenda ſunt cum magna cautione, vel omnino præcavenda.

In primo gradu non eſt opus confortatione contra debilitatem laxativi.

In ſecundo gradu, conforta cum Cinamomo, cariophillis, zedoaria, calamo aromatico, & ſimilibus. In tertio gradu, per nucem moſcatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram ſigillatam, corallum album & rubeum, carabe, ſericum crudum, os de corde Cervi, & ſimilibus.

Ut mitiges laxativum utere anodynis, & narcoticis, *Paracelſus.*

Lixivium, vocatur { Aqua Saponaria, Aqua prima, Capitellum, Cauſtica ſpuma, Gutta prima, Saponaria gutta, Spuma Batava.

Lac Lunæ, eſt Agaricum ſaxatile. *Reſcenberg.p.* 30.

Latona, Terra eſt noſtra quam ſumimus ad Alchymiam peragendam, & hæc terra chymica, præ rebus omnibus aliis creatis virtute, & energia excellit, aurum enim, & argentum, reliqua metalla, & lapides pretioſos omnes in ſe coërcet, imo perfectionem omnium animalium & vegetantium in ſeipſa recludit: Sed cum impura ſit & fæculenta, ut arti noſtræ proſit ejus impuritates, & fæculenta excrementa

excrementa ſeparanda veniunt, & hoc eſt apud Chymicos, faciem Latonæ dealbare. Quocirca humiditatem ipſius terræ radicalem, ſeu ſanguinem ipſius Latonæ, ex venis ipſis exhaurire oportet ut ex eſſentia & puritate illius, faciem ipſius Latonæ dealbare valeamus, alioquin nihil utilitatis habemus ex Lotione Latonæ noſtræ, niſi ex puritate ipſius ſanguinis aquam faciamus, qua ſola & non alia uti debemus ad dealbandam faciem ipſius Latonæ.

M.

M*Aſticot*, eſt impropria cujuſmodi calx præter Minium & Ceruſſa *Billich. pag.* 41.

Metallum omne, eſt Mercurius coagulatus.

Magale, vel *Magalium*, genus eſt: Quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate conſiſtere poteſt, proinde pars quælibet corporis non purgando, ſed mundando curatur.

Mercurii Manna, Componitur ex Mercurio in aqua forti ſoluto, & poſtea in aqua Marina præcipitato, *Beguinus*.

Mercurius Emeticus, ſurſum præſertim, nonnunquam deorſum movet, hic doceatur modus unus, vel alter ſi placet,

Fit ignitione per duas horas, per inferiora tantum purgat longiori ſpatio diaphoreticus evadit. *Beguinus*.

Melloſi, ſunt lumbrici terræ.

Melga, eſt Salamandra.

Matorium, eſt { Ammoniacum, vel Galbanum.

Medicina, Nullo utaris in medicina ſuperfluo, in componendis receptis.

Nam quo plura conveniunt in receptis ſimplicia vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur: Nullum enim receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet *Paracelſus* de gradibus.

Miſtura, ex tribus ſpiritibus, eſt artificialis & Philoſophica commixtio ſpiritus Tartari correcti, aquæ Thericalis Camphoratæ, & ſpiritus vitrioli rectificati.

Myagros, eſt herba Camelina valens contra morbos oris.

Mumia ſecundum Paracelſum, eſt caro hominis violenta morte perempti, & aliquandiu in aëre ſervati, cujus extractionem, ſed myſticam docet *Paracelſus, lib.* 3. *cap.* 10.

Alias vocatur ab illo Mumia patibuli, non liquamen illud in ſepulchris Ægyptiorum inventum, in quibus cadavera humana, aromatis condita multos per annos ſervata fuerunt.

Mundi elementares partes, aliæ ſunt Continentes Terra & Aqua, ſcilicet, quæ Aëre involvuntur: aliæ Contentæ & hæ ſunt duplices; ſimplices defluentes à continentibus, Mercurius ab Aëre, Sal ab Aqua, Sulphur à Terra.

Aliæ compoſitæ inhærentes continentibus, à quibus ſeparatæ moriuntur.

Harum nonnullæ aëri, & ſunt vel imperfectè mixtæ, ut Meteora, vel perfectè, ut Homo, Quadrupedes, volatilia, & reptilia quædam.

Nonnullæ Aquæ vel imperfectè mixtæ, ut Zoophyta aquatilia: vel perfectè, ut Piſces.

Nonnullæ Terræ perfectè mixtæ ut Plantæ, quæ à terra avulſæ marceſcunt, & moriuntur, ut etiam Metalla Lapides.

Mors, Mors & Mortificatio, nonniſi Animæ à corpore exiſtit ſeparatio, & Corporis in elementa & principia reſolutio; nam axioma Chymicum eſt. Quando aliquid redit in id quod antea fuit (ut in reſolutione Metallorum, quæ omnium difficillima eſt) ſæpius accidet, ſignum illud eſſe ultimam reſolutionem nondum factam, nec animam à corpore ſeparatam.

Quando autem non redigi poteſt aliquid in id, quod antea fuit, jam ultima reſolutio, & mortificatio facta.

Et forma ſeparata ab Elementis & principiis, & ultimum ſcopum aſſecutus eſt Chymiſta.

Animam tamen puram & omnino ſeparatam non habebit, ſed in tinctura aliqua, quam vocant, conſiſtet.

N.

N*Ectar*, eſt Confectio albuminis ovorum.

Nepentes, eſt Laudanum quoddam, videas compoſitionem in *Beguino pag.* 23;.

Nitri calcinationem & ſpiritum videas in *Beguino, p.* 151.

O.

O*Leum Metropium*, *Oleum Thaſium*, *Oleum ex nucibus Græcis*, *Oleum amygdalarum*.

Oleum aliquando accipitur pro igne, uti *à Vanhelmont*.

Elementum ignis Veneris, ſeu ens Veneris, ſumitur pro *Oleo* Sulphuris ex cupro.

Ovum, filius unicus diei, ſumitur pro Vitello ovi *Toxites*.

Ovorumolea, } Compoſitiones habeas in
Ovorum aquæ, } *Beguino*, *pag.* 163. 164.

Opium, ſeparato Sulphure, *phlogiſto*, fœtido, & immaturo, eſt anodynum.

Opium Thebaicum, cenſetur eſſe optimum & præſtantiſſimum, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult *Galenus*.

Nec minoris virtutis eſt illud quod ex Cambaia hodie affertur.

Ex *Syria* vero & *Alexandrina*, & aliis regionibus allatum, nigrum & minus bonum eſt *Beguinus pag.* 238.

P.

P*Roteus*, eſt Mercurius, qui ſe in omnes formas vertit, & denuo propriam recuperat.

Aliquando hujus nomine, vel charactere ☿ inſignitur.

Ploma, eſt herba verbaſcum.

Pæonia, rectè collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ, *Paracelſ.*

Pavonis ſtercus, rite præparatum, valet Comitialibus.

Plumbum, vocatur {
Aqua omnium metallorum.
Capricornus.
Corpus minus,
Corpus immundum.
Malipodium,
Dominus terræ,
Dominus Metallorum.

1. *Plumbum cinereum*, eſt quaſi ſui generis metallum.

Nobilius quiddam eſt plumbo, deterius argento, & eſt quaſi medium inter ſpecies plumbi & argenti.

Metallum unde conflatur, eſt ſimile galenæ, unde coquitur plumbum nigrum, ſed à galena differt in illo, quod inficit manus tractantis nigrore, niſi plane ſit ſolidum.

Porro ſolidum cum eſt, friabile non eſt, ut galena ipſa, ſed ſecatur,

Eſt nigrius aliquanto genere argenti rudis ſecundæ

ſecundæ ſpeciei, quæ eſt plumbei coloris, licet in ſe metallum illud cinerei plumbi, non raro aliquid argenti continet, & quo loco effoditur argentum, plerumque ſubeſſe ſignificat.

Hoc metallum neſcivere Arabes Chymiſtæ, alias plura feciſſent corpora metallica.

2. *Plumbum candidum*, impropriè ſtannum dicitur, & non ſunt idem.

Plumbum candidum noſtrum, nigro plumbo eſt purius & perfectius quiddam.

Conflatur apud nos, ut plumbum nigrum, tum ex pyrite, tum ex galena.

Plinius & *Cæſar*, candidum plumbum in *Britannia* provenire teſtantur.

3. *Plumbum nigrum*, *molybdon*, excoquitur vel ex galena, vel ex pyrite fit.

Putrefactio, eſt reſolutio commiſtorum, cum partes inter ſe commiſtæ reſeratis clauſtris internis, operante calore per humorem & reſolvente diſcedunt.

Et hæc eſt via ad præſtantiſſimas illius alchymiæ operationes, facitque non tam Elementa, quam eſſentias Cœleſtes ab elementari compoſitione ſeparatas.

In his attendere oportet, ne fiat reſolutio univerſalis, ſed duntaxat eo uſque, quo capſulis recluſis exire eſſentia poſſit, in qua craſis ſubſtantialis radicata eſt. Hinc patet in miſtis recedentibus magis ab elementari ſimplicitate, aliquid interius eſſe præter elementa, quod putant incombuſtibile & à naturali putrefactione novam ſubſtantiam producit, dum conſiſtit.

Reſolutio iſtiuſmodi duplex eſt. Putrefactio & reſolutio per medicinam.

Pyrites, eſt parens ſex ſuccorum.
- 1. In quo Chalcitis ignitur.
- 2. In quo Sory,
- 3. In quo Melanteri.
- 4. Cinereus, è quo atramentum continenter effloreſcit.
- 5. Argentei Coloris in vena argenti vivi.
- 6. Cromenavius in *Moravia*, ex qua ſuccus in dies exſtillat, qui Sulphuri rubeo pellucido ſimilis eſt.

Pyronomia, ars ex igne præſaga, cum ignis aſtrâ ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpicione.

Exemplo ſit, quod de buxo fertur, à foliis ejus in ignem projectis ſingulis eorum, de quibus habetur ſuſpicio nominibus inſcriptis, folium ſentis crepitare, & exilire fertur.

Non aliter de conjecturis futurorum multorum ſimul fieri poſſe putat.

Q.

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in Cerebro, inter piam matrem & Cerebrum.

Quinta eſſentia, Dicitur à quibuſdam Medicina κατ' ἐξοχὴν.

Ab aliis vocatur Elixir, ob inſignes virtutes quas in præſervatione corporis humani à variis morbis exercet.

Ab aliis cœlum, duplicem ob rationem.

1. Quod ſicut cœlum non ex quatuor elementis, ſed materia quadam ætherea, & quinto quaſi elemento factum nec corruptioni ulli obnoxium eſt.

Ita & quinta eſſentia vera, ab omnibus fæcibus elementorum ſecreta, & quamvis non incorruptibilis, ad eam tamen ſubtilitatem, tenuitatem, & ſimplicitatem ſpiritualem, redacta, ut nihil heterogenei à quo corrumpi poſſit in ſe continere videatur.

2. Deinde ſicut cœlum in hæc ſublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conſervando.

Ita hæc quinta eſſentia corporis humani valetudinem conſervet, juventam extendat, ſenectam removeat, & omne morbi genus abigat.

Quinta eſſentia,
- Corallorum,
- Metallorum,
- Mineralium,
- Marcaſitarum,
- Perlarum.
- Sanguinis ~~humani~~.
- Tartariſat.
- Vini.

Compoſitionem horum habeas apud *Beguinum*, *Pag.* 472. ad 459.

R.

Raxach, eſt Ammoniacum.

Ramed, eſt Rhabarbarum.

Radix Metallorum, eſt Antimonium ♁.

Roſa vitæ, Fit ex
- Aquila vitæ, &
- Auro puriſſimo,
- Beneficio ſpiritus
- Salis extracta, &
- Inſtillatione in ſale Margaritarum.

Regulus Martis ſtellati, compoſitio deſcribitur apud *Beguinum*, *pag.* 297.

Rubinus arſenici diaphoreticus, deſcribitur apud *Beguinum*, *pag.* 390.

Reſolutio, quinque ſe offerunt in Reſolutione.

1. Æthereum illud Corpus, ſpirituoſa ſubſtantia, Mercurius.

2. Sulphureum quoddam corpus, ſeu oleaginea ſubſtantia ſulphur dictum: quæ duo tantæ ſubtilitatis ſunt, ut ſi non bene reſerventur, ſæpius evaneſcunt in auram.

3. Sal quantumvis craſſius virtutem tamen non obſcuram habet.

4. Phlegma eſt aqueum Elementum.

5. Terreum eſt elementum caput mortuum dictũ: quæ duo mortua ſunt & nullarum virium

S.

Satyrionis radicem, *Paracelſus* appellat Buteonem, in libro tertio de vita longa, *Cap.* 11.

Sanguis Satyrionis, eſt liquor ſanguineo colore ex radicibus Satyrionis cum pane piſtis, & longa digeſtione, quaſi in oleum ſanguineum, liqueſcentibus.

Sal Petra, Vocatur
- Flos parietis,
- Fæx nitri,
- Nitrum Græcum,
- Sal ſtolidum,

Sal alkali, Vocatur
- Sapa ſapientum.
- Dominus lapidum, & fixorum.
- Sal herbarum.
- Sal panum cinere factus.

Sal gemma, vocatur
- Criſtallus mineralis.
- Sal Criſtallinum,
- Sal Cappadocium;
- Sal Lucidum,
- Sal Metalli,
- Sal Taberzet, id eſt,
- Album.
- Sal Adram.
- Sal Hungaricus.

Anima

Sal armoniacus, vocatur { Anima ſenſibilis, Aqua duorum fratrũ ex ſorore, Aquila, Lapis Aquilinus, Cancer, Lapis Angeli conjungentis, Sal Lapidum, Sal Alocoph.

Sardon, eſt herba ſimilis apio, quæ mordicata, maximum cauſat riſum, unde mors ſequitur.

Sacranus color, eſt Color purpureus.

Sarcion, eſt lapis coloris rufi. *Carnation colour.*

Sarcoma, eſt ſuperfluum carnis incrementum, quo ultra modum corpora ſaginantur.

Sarcophagus, eſt lapis quidam vocatus Carnivorus, quoniam cùm cadavera in illo inhumantur, conſumit corpora infra ſpatium quadraginta dierum, dentibus ſolummodo exceptis.

Non eſt abſimilis Terræ figulinæ, vocatur Acheldama in Scriptura. *Sandes* in ejus relationibus, & *Baptiſta Vanhelmont.*

Septem, In igne ſunt ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem Metalla.

In terra ſeptem Herbæ.

In aëre ſunt ſeptem Tereniabin.

Et in animalibus ſunt ſeptem principalia Membra, *Paracelſ.*

Separatio Elementorum, vide *Ruland pag.* 430.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque verſentur.

Et omnia membra, ſive ſint mobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus, virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt.

Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam, *Paracelſ.*

Spuma duorum draconum, eſt Butyrum Antimonii, vide ſupra.

Stannum, vocatur { Dominus æris, Plumbus argentarius.

Stibium in medicina, eſt virtutis recognitæ, & nunquam laudatæ ſatis, rectè & Spagyricè tractatum, ut apud *Baſil. Valentinum*, & alios optimos authores, amplius inveſtiges, quicquid blaterant ignari Myſochymici.

Stillus, eſt Antimonium.

Sulphur, vocatur { Fumus acerrimus, Ignis terræ, Inſidiator pervigil. Lapis Cherubinicus, Pyr Solis, Scorpio, Spiritus Vegetans, Terra fœtida.

Aqua Sulphuris vocatur { Aqua rubea, Aqua crocea, Aqua fœtida, Aqua mortua, Sanguis animalis, Compoſitum album.

Sulphur Solis, deſcribitur ab *Hartmanno, p.* 119.120.

Sulphur vivum, vocatur { Sulphur foſſile, Lapis pyroneus, Lapis ſulphuris, Sulphur Judaicum, Sulphur ſine igne.

Sulphur vitriolicum, eſt Sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem cui innatat.

Sulphur, eſt { Nativum, & Factitium.

Nativum eſt foſſile ex fodinis, vocatur apyron, quaſi ſine igne, vel quod ignem non experiatur.

Eſtque Sulphur ſimplex naturalis à vulgo vivum quod cauſat, & eſt Elementum Metallorum.

Ruland. enumerat tres ſpecies; Natura calefacit, concoquit, & concutit.

Sulphur, concreſcit in terram glebosam & ſolidam, & propriè Sulphur vivum dicitur, & eo ſolo utuntur Medici.

Tranſlucet, reſplendet & viret, & eſt pingue, & id excellit.

Spiritus, Omnis ſpiritus fixatur cum calce ſui generis.

Sal peregrinorum, compoſitio fit ad hunc modum.

℞. Salis nitri, ſalis fuſi, ſalis gemmæ, *ana.* ℥. j. Calangæ, Maceris, Cubebarum, *ana* ſcrup. j. fiat pulvis.

Iſtius ſalis ℥. iv. Alcool vini exſiccati ℔. ſ. Extrahatur ſal Alkali, hujus accipe ℥. ij. Liquoris granorum Juniperi, ciſt. j. reduc in compoſitum.

Hæc eſt ejus præparatio in additione, quam *Hermes* in maximo pretio habuit, ad vitæ longæ conſervationem. *Penotus.*

Sol cum Igne naturæ, Luna cum Sale, Venus cum Sulphure, & Mercurius cum Mercuriali ſpiritu anticipis naturæ harmonicè conſonat. *Meyſon.*

Spiritus Mercuriales, Eſurini dicuntur, quod eſurire faciant, quod eſt de omnium Dogmaticorum conſenſu.

Sal prædominatur in pituita; Mercurius in Aëre matrice ſua Liene continetur; Sulphuris ſedes eſt in Hepate ſub dominio Veneris, nam Hepar eſt vera terra ejus, & matrix in qua purificatur à ſuis excrementis, quæ Mars accipit in felle, ut Saturnus in ſentina Lienis.

Sulphur, conſervat ignem naturæ.

Sapores. Hippocrates advertens inſignes differentias ſaporum admixtas eſſe rebus, nec ex craſi elementorum eas eſſe, ipſe dulci-acido-acerbo-amaras eas vocat.

His ortus morborum adſcripſit, & abſolvi curationes etiam dixit, qua ſane in re ad veritatem propius acceſſit.

Theophraſtus verò *Paracelſus*, artis chymicæ inſigniter peritus, hujus ope invenit ſapores hos inſignes, & quicquid qualitatum, facultatum, & actionum rebus ineſt, ratione principiorum Salis, Sulphuris, & Mercurii ineſſe.

Et ab his, Morborum ortus, & Medicamentorum, & curationis indicationes ſumpſit.

T

TErra *ſancta*, *Martinus Rulandus* pater vocat Crocum metallorum terram ſanctam, *Beguin. pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis deſcribitur apud *Beguinum, pag.* 375.

Uſus illius eſt in emplaſtris & hæmorrhagiis narium, habet enim vim emplaſticam & Stypticam, *pag.* 375.

Eſt ſalis Colcotharis per calcinationem ad dulcedinem reductio, eluendo ejus ſalſedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, eſt inſigne anodynum, reliquis omnibus merito anteferendum, quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat.

Deſcribitur apud *Beguinum, pag.* 431.

Terra Lemnia, vocatur etiam { Terra Saracenica, Terra ſignata, Rubrica Lemnia, Minii gleba, Minium Lemnicum.

Terra Eretria, eſt ſpecies quædam ceruſſæ.

Terra foliata Tartari, fit hoc modo.

Affunde acetum Tartaro bene calcinato, q. v. veluti extracturus eſſes ejus tincturam; Evapora inde phlegma, & rurſus affunde aliud acetum; idque tam diu continua evaporando, & affundendo, donec ſentias acetum in evaporatione.

Tunc tuus Tartarus erit animatus & niger, affunde ei aquam vitæ, tunc ſolve, filtra & coagula.

Hoc toties reiterato, uſque dum terra reddita ſit foliata, ac candidiſſima.

Theriaca, invenies theriacarum varia genera Chymica, & Galenica in Pharmacopœa Spagyrica Milli, *Pag.* 349. *&* 350.

Tinctura vocabulô Chymici non intelligunt (ut vulgus opinatur,) colores ſimplices à miſto ſeparatos, vel exaltatos.

Sed colores eſſentiæ rerum & qualitatibus formalibus à concreto corpore extractis inhærentes.

Tinctura, nihil aliud eſt quàm arcanum ſpecificum cum eſſentia, & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ſui ſimilem naturam tingere poſſit, adſtipulante *Libavio*, Libro ſecundo, de Alchymia, tractat. 2.

Tincturarum variæ ſunt differentiæ.

Aliæ paſſivæ dicuntur, quæ extrahuntur, ut tinctura roſarum, &c.

Aliæ activæ, quæ ſcilicet paſſivas extrahunt, & ipſas tincturas communicant, ut magiſterium ſapientum *Crocus*, &c.

Item tinctura alia eſt naturalis:
Alia artificialis:
Quædam animalis:
Quædam Metallica:
Alia ſimplex:
Alia compoſita:

Quæ interdum olea dicuntur, interdum ſpiritus, interdum quintæ eſſentiæ, prout magis ab his participant, vel cum aliis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris, & oſtio pervium, oblongum, ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius elaborare poſſit formatum.

Quidam hanc tegulam cum fundo connectunt, alii fundum ſegregatum ab illo faciunt, ſecundum diverſum cujuſlibet arbitrium.

Teragolinien, eſt manu confecta.

Tereniabin, eſt Manna.

Terdina, eſt Valeriana.

Theriaca Germanorum, eſt compoſitio facta ex granis maturis & recentibus Juniperi, in mortario marmoreo contuſis, cum aqua pluviali diſtillata, ut videas largius apud *Beguin. pag.* 231.

Hoc medicamentum putant quidam à *Paracelſo* eo nomine tributum eſſe, verum in ejus ſcriptis, id non invenitur.

Sed electuarium Juniperinum proponit Conſil. Tomo 5. *pag.* 105. longe meliùs hac theriaca.

Talci, ſpiritus compoſitio recenſetur à *Beguino, pag.* 134.

Tincturarum, varia genera apud *Beguinum* recenſentur.

Tinctura Antimonii, eſt ejus eſſentia fixata.

N.B. Inter veteres, { *Hermes*, & *Pythagoras.*

Inter recentiores noſtro ævo. { *Arnoldus* de Villa nova, *Raymundus Lullius*, *Comes Treviſanus*, & *Theophraſtus Paracelſus*, Palmam obtinuere. *B. V. pag.* 71.

Theriaca Mulierum, componitur ad hunc modum.

♃. Theriacæ Andromach. ℥ iij.
Bezoartici Jovial. ℥ß.
Cornu Alcis, & Cervi Spagyricè calcinat. *ana.* ʒ. j. ß.
Extract. radicum Angelicæ, Enulæ Campanæ: *ana.* ʒ. j.
Eſſentiæ Caſtorei, ʒ. ß.
Magiſt. Matr. perlarum & Corallor. rubror. *ana.* ſcrup. j.
Olei ſuccini ℈. ß. Miſce, & cum Rob. Baccar. Sambuc. fiat ſ. a. Electuarium.

Terra matrix, Sulphuris eſt.

Turreis, eſt lapis, quem Bood, & experientia mille teſtimoniis in caſu à fractura, oſſa deſilientia conſervare docent.

Terra pura, nihil aliud eſt quàm Sal Coagulatum.

Sed Sal illud habet reliqua duo principia, { Sulphur, *&* Mercurium.

Ratione quorum producendi habet virtutem, & nutriendi efficaciam, unde Anima terræ vere dicitur, cujus ope & virtute ſuas exercet facultates. Hinc ſi privetur ſuo ſale, privatur etiam virtutibus omnibus, præcipuè pullulandi, germinandi, & enutriendi.

Ut apparet in Vitro, quod vera terra eſt igne lota, ſed emortua, & privata ſuo ſale.

Unde ſterilis, & infœcunda, nullaſque virtutes & proprietates habet.

Hinc colligere licet virtutes omnes, quæ innumerabiles, hujuſce terreni globi dependere,

A ſale, quod includitur intra terræ corpus & virtutes ipſius ſalis, quod eſt terreum verum Elementum, dependere tanquam ab agente præcipuo.

A ſpiritibus vitæ, qui in eo ſunt innati, & à ſpiritibus cœleſtibus nutriuntur, & ſuo innato calore, ſalis corpus in terra indicant, & in centro ipſius virginem illam unicam Rheam dictam, cœli & terræ filiam producunt, quæ eſt rerum omnium productrix, & conſervatrix. *Fab.* 42.

Tria principia, *Moſes* in ſecundo Capite non ſaltem mineralia intelligit.

Per { *Sahab*, *Bdola*, & *Schoham*,

Sed principia rerum etiam notat, { *Mercurium*, *Sulphur*, & *Sal.*

Aurum enim ſeu *Sahab*, abſolutiſſimus & perfectiſſimus *Mercurius* eſt.

Bdola, Margarita eſt ſeu Unio, optimus & præſtantiſſimus ſuccus, ſeu oleagineus, *Sulphur* denotans.

Schoham, Lapis concretus craſſioris inter principia Salis concreti ſignaculum exiſtit.

V

V*Ellus aureum*, fit ex rore collecto Menſe *Maii* ex tritico ante ortum ſolis, cœlo ſereno, loco aperto, expanſo linteo, & in diſcum expreſſo, & in vas fictile effuſo.

Paratur citra vim ignis arte nova. *Beguinus.*

Venter equi, ſeu ignis ventris equi, ſolutionis corporum vel ſpirituum, inſtrumenta multa ſunt, quorum unum dicitur *Venter equi*, & fit in duobus vaſis, in

in quorum uno eſt aqua, in alio fimus equi, ubi eſt phiala cum medicina, ſtatque in furnello, & deſuper comburitur levis ignis, ut aqua tantum evaporet & non bulliat: ibique eſt Canalis per quem additur aqua quando minuitur.

Proprietas hujus ignis eſt, quod non deſtruit oleum, ſed augmentat propter ſuam humiditatem.

Nam alii deſtruunt propter ſiccitatem.

Et uti puer ex calido & humido augmentatur, ſic equi ignis augmentat oleum ſua humiditate.

Ignis equi non fundit, neque comburit, ſed domat, & humidum augmentat.

Vitreum vas, quod tantum ex vitro conflatur, eſt { Phiala, & Circulatorium.

Vide amplius de illis, in ſuis locis.

Vitrum, vocatur { Lapis omnium colorum, Leo viridis, Minor mundus, Ovum Philoſophorum Sager, Vas circulare, Vas ſecretum.

Unicornu ſolare, eſt medicamentum ex auro, ad perfectionem egregiam elaboratum.

Vomica liquoris aeterni, eſt argentum vivum.

Vitriolum Romanum, Beguinus ſcribit Cyprium & Romanum merito ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, & diverſorum colorum, formarum, & virtutum, & quod Romæ nullum vitriolum foditur.

Vitrioli liquor, eſt { Arcanum optimum in morbo caduco, Et eſt oleum de Colcothar.

Vitriolorum, ſunt diverſa genera. { Jovis, Lunæ, Martis, Solis, Veneris, Veneris & Martis. } *Hermophroditicum*.

Hæc omnia deſcribuntur apud *Beguinum*, & alios Authores.

Unicornu Solare, Quemadmodum Unicornu in regno animali ab omnibus hominibus, præſertim à Magnatibus, magno habetur in pretio.

Ita *Unicornu Solare*, in regno minerali, magni eſt æſtimandum propter maximam fixitatem, & ſolidam perfectionem, modum componendi propoſuit *Hadrianus à Mynſicht, pag. 5.*

Unicornu Minerale, etiam invenies apud eum, *pag. 1.*

Ventus Chymicus, Venti ſunt theſauri naturæ, nec eſt aliquid in tota natura, ventis ipſis pretioſius & nobilius, vita ſiquidem & anima rerum omnium, ventis deportatur ad res omnes.

Eſt enim Ventus ſpiraculum vitæ temporalis, quod alio vehiculo deferri non poteſt rebus omnibus niſi ventis.

Et ventus nihil aliud eſt, quàm tenuiſſima & ſubtiliſſima hujuſce materiæ pars, quam ignis naturæ, ſeu lumen cœleſte, quod huic materiæ ineſt ſurſum elevat, & fit vapor & ventus, qui ſummopere cuſtodiendus eſt, alioquin tota Alchymia eſſet inutilis.

Cuſtoditur autem ventus ille & vapor, ſi in vaſis vitreis, per quam optimè obturatis, dum erit à materia ſua, & corpore contineatur, nam frigiditate vaſis, & aëris in vaſe concluſi, ventus ille, & vapor fit tandem aqua, & Pluvia Chymica, quæ terram ſuam irrigando fœcundat.

Non ſecus ac in magno mundo, vapores & venti, qui calore naturali terra ſurſum in aëre pelluntur frigiditate aëris, & ipſius humiditate, convertuntur in pluviam & aquam, quæ ſuper terram decidit, & ſuo irroratu ipſam fœcundat, quia tenuiſſima & ſubtiliſſima inferioris elementi pars, quæ reliquorum elementorum vires & energias in ſe coërcet.

SUBSECTIO SECUNDA.

Petri Ioh. Fabri *Medici Regii Gallici Celeberrimi* Manuſcriptum *ad Sereniſſ. Holſatiæ Ducem* D. Fridericum *olim tranſmiſſum, Res Alchymicorum obſcuras extraordinariâ perſpicuitate explanans. E Muſæo* Gabrielis Clauderi.

Salutem, & quæ Chriſtianus.

Quæ offero curioſitati, Honorande Lector, promiſſum in Tractatu meo de Tincturâ Univerſali Manuſcriptum Medici poſt ſua fata adhuc viventis, P. J. Fabri.

Si Rerum Phyſico-Chymicarum es gnarus, facillimè ſubolfacies, Opuſculum hoc alterius laude, aut, veluti vinum vendibile, hederâ neutiquam indigere, ſiquidem tam adcuratâ perſpicuitate deſiderata proponit, ut, ſalvô tamen doctiorum judicio, pauca habeat paria, ſuperiora pauciora.

Offero quidem Tibi, cùm Magnalia Dei ſint divulganda, Reſque Phyſicæ à dignis & eruditis magis magiſque perſcrutandæ. Candidè tamen Te prius monitum velim, ut antequam dubiam hancce ingrediaris palæſtram, cautè priùs Tecum habites, an humeri ſufficiant, oneri huic vehementer terendo, an legitimam vocationem ad Opus hocce tam ſerium apud Te reperias, ac verè piô propoſitô Dei honorem & proximi commodum ſis propagaturus, ſi dignus cœlitus judiceris, ut εὕρηκα, εὕρηκα, *illud proclamare, Tibi concederetur.*

Cùm notum ſit genuinis Artis Filiis, Deum omniſcium paucis-pauciſſimis Regale hoc donum concredere ſolere. Hôc enim ſcopô, niſi innitatur labor & conatus Tuus, idem ſanè erit, ac cum furiente gladium ipſe Tuæ manui intruderes; atque impoſterum experieris oleo & operâ perditâ, quòd lapidem laveris, quòd bona tua pro lapide dilapidaveris, ac quod contra Philoſophi, lupanar ingredientis, monitum, pœnitere tanti-tanti emeris. Vale & fave.

Tuo ad officia utilia paratiſſimo Gabrieli Claudero D.

Altenburgi, Calendis Julii 1690.

FRIDERICO D. G. Regni Norvvegiæ Hæredi, ac Duci Gleſvvici, Holſatiæ, Stormariæ, & Oſthmarſorum *&c.*

PETRUS JOHANNES FABER,

LUDOVICI XIV. Galliarum Regis Conſiliarius Regius & Medicus ordinarius *S. P. dicit & precatur.*

TANTA fuit, & jam eſt tam eximia benevolentia & amicitia Tui erga me, Sereniſſime Princeps, ut nec potuerim, nec debuerim eam ſilentio præterire, quin ipſam publicò ſcriptò patefacerem: Scripto quidem non vili & inutili Tibi Tuiſque, ſed ſummè neceſſario & pretioſo, tanquam pretium inæſtimabile continens: ut benevolentia & amicitia Sereniſſimi Principis erga me, ſi fieri poteſt, in dies magis ac magis accreſceret & augeretur. Si quid enim eſt in rerum ſerie, quod benevolentiam & amicitiam augere poſſit, eſt donum inæſtimabile, & Theſaurus inexhauſtus, fons divitiarum perennis & perpetuus. Nullas ad me ſcripſit Sereniſſimus Princeps epiſtolas, ut de tali Fonte ac Theſauro perenni certiorem & doctiorem facerem Principem. Non ergo egebat Serenisſimus Princeps majori doctrina, quam præſenti, cum genio quo donatus eſt; quo occulta, ſi quæ ſint, reſerabit ac patefaciet. Legat ac relegat Sereniſſimus Princeps Tractatum hunc, Lectura enim uſus reliquos, quotquot ſunt, antiquorum Chymicorum libros claros & patentes faciet, & eorum obſcuritatem delebit. Lumen enim ſummum accendit in tenebris, ac fugat ipſas: obſcuriſſima ſiquidem Chimicorum Scripta & axiomata clariſſimè interpretatur, & explicat in gratiam Sereniſſimi Principis. Accipe ergo Sereniſſime Princeps munus hoc cum benevolentiâ & amicitia qua Te mecum devinxiſti & obſtrinxiſti: etenim ad optatum & deſiderium deveniet, modo patientia & otio ſummo utatur. Patientia ſiquidem & otio ſummo eget Opus noſtrum: feſtinatio procul eliminanda tanquam diabolica. Semen enim metallicum cum longo labore perenni, & continuo percoquendum eſt, ut ad maturitatem deveniat, & deponat fæces ſuas inutiles ac ſuperfluas. Non enim niſi puriſſimo ſemine metallico egemus, reliquum tanquam inutile & ſuperfluum rejicimus, & de puriſſimâ metallicâ ſubſtantiâ mercuriali noſtra opus noſtrum peragimus, ut omnes teſtantur Chimiæ autores, ei ipſa natura fidem facit. Nam de puriſſima illa ſubſtantia, non vulgari, aurum & argentum operatur. Sic ars imitando naturam hanc ſolam ſubſtantiam puriſſimam accipit, & de ipſa ſola opus ſuum perficit & complet, ut videatur clariſſime per totum in toto hoc ſequenti Tractatu. Vale Sereniſſime Princeps, & me ama indies magis ac magis, & ero Tuus, verè Tuus ero ſervus. Datum in Ædibus noſtris die 15. Maii 1653.

CAPUT I.

An Lapis Philoſophorum ſit in rerum Natura.

ANtequam demonſtremus, quid ſit Lapis Philoſophorum, perquirendum eſt, an ſit in rerum ſerie & perſiſtat in rerum Natura; multi quidem ſunt naſutuli, & genium ſummum ac acutum ſe putantes habere, qui exiſtimant non exiſtere, nec eſſe in rerum ſerie aliquid, quod metalla imperfecta omnia in verum aurum tranſmutet & reliqua omnia defectum patientia omnino perficiat; at ſi mentem haberent ratione præditam, talia abſurda non excogitarent. Aurum ſiquidem & argentum ſunt in rerum natura, & præ manibus omnium feruntur, & omnium oculis objiciuntur, Cùm ergo aurum & argentum ſit in rerum natura, neceſſe eſt aliquid eſſe, ex quo ſit aurum & argentum; non enim creantur de novo à ſummo rerum creatore, ſed fiunt à natura ex materia certa & reali: illa autem materia, ex qua fit ☉ & ☽ perſiſtens in natura, haberi poteſt, & in tantum perfici, ut cum auro conjuncta, reliqua imperfecta metalla perficere queat ſua perfectione. Nam ſi ſola ſimplici coctione naturali in venis montium concluſa aurum efficiat: quid faciet ſi Coctione artificiali multoties iteratâ in vaſe puro vitreo, cum auro conjuncta perfectè iterum coquatur, & ſummam perfectionem acquirat, ut penetret, & poros metallorum imperfectorum adeat? nonne imperfectionem illam penitus fugabit & longiſſimè propellet? Datur autem illa ſubſtantia ex qua fit ☉ & ☽, & ſic in tantum perfici poteſt arte Chimica, ut ſubſtantia metallorum imperfectam perficiat & abſolvat. Ergò cæcus eſt, & verè cæcus, nec animam habet rationabilem, qui lapidem Philoſophorum in rerum ſerie negat perſiſtere. Si argumento huic & rationi fidem adhibere nequit, legat Hermetem Triſmegiſtum, Gebrum Arabem, Raimundum Lullium Hiſpanum, & multos alios ferè infinitos autores, qui omnes aliis argumentis & rationibus probant, Lapidem Philoſophorum eſſe, & ipſum ſe ipſos feciſſe & præ manibus habuiſſe: Autoritati tantorum Philoſophorum eſt adhibenda fides; aut aſinorum numero adſcribendi, qui tanta abſurda ex mente ſua deponere nequeunt, fortaſſe, vellent penitus doceri ut haberent hanc artem, qua Aurum & argentum facerent ad libitum; Spectent hoc quæſo: Cœlum potius aurum pluet & margaritas, antequam id fiat: Dii ſudoribus & laboribus omnia vendunt & potiſſimum hanc artem, in quâ acquirendâ ſummopere laborandum & deſudandum eſt. Ergo exiſtimandum eſt, & firmiter credendum, Lapidem Philoſophorum eſſe ac perſiſtere in rerum natura, cùm materia & ſubſtantia, ex qua fit ☉ & ☽, exiſtat, quæ omnino perfici poteſt ut perfectione

ſua

ſuâ arte acquiſita perficiat omnia defectum patientia, ſic concludere poſſumus Lapidem Philoſophorum eſſe & perſiſtere in rerum naturâ.

CAPUT II.

Lapis Philoſophorum quid ſit in rerum Natura.

EX Capitulo præcedenti colligere poſſumus quid ſit lapis Philoſophor. Cùm aſſeruimus ipſum eſſe materiam ſeu ſemen ex qua fit ☉, ☽, & reliqua metalla, ſed hoc nimis obſcurum eſt iis, qui Artem Chimicam ſummis tantum labris deguſtârunt. Videndum jam, eſt, quid ſit hæc materia & hoc ſemen metallicum. non enim videtur illud ſemen in metallis, & proinde multi negant ipſum, qui non vident: oculatum enim habent cerebrum; credunt tantum quod vident. At Hermes Triſmegiſtus aſſerit, metalla habere ſemen, ex quo creſcant, dum aſſerit, in ſua Tabulâ Smaragdinâ, ſuperiora eſſe ejuſdem naturæ ac inferiora. Animalia ſiquidem & vegetabilia, quæ ſunt in ſuperficie Terræ, & verè ſuperiora ſunt habent ſemen, ex quo creſcant: ergo & inferiora, quæ ſunt mineralia & metalla, quæ in inferioribus terræ creſcunt, habent etiam ſemen, ut & ſuperiora animalia puta & vegetabilia: non ergo negandum eſt metalla ac mineralia habere ſemen, ex quo fiant & creſcant. Sed quale ſit iſtud ſemen, & quâ ratione fiat in rerum natura, jam perquirendum: ſemen enim animale & vegetabile fit ex elementis & cœlo, ſequenti via: cœlum ſuis radiis & influxibus, quod illis ineſt puriſſimum projicit in elementa & potiſſimum in centrum Terræ, hinc digeritur & percoquitur naturali centrali ipſius terræ, tum à ſe ipſo, donec puriſſimum illud Cœli & elementorum omnium fiat Corpus, & hoc corpus fiat ſpiritus; itaut hæc ſubſtantia tranſeat primo in corpus ex ſpiritu, & hoc corpus iterum in ſpiritum, qui unione & conjunctione frequenti cum ſuo corpore tandem fit ſpiritualis ſubſtantia, habens corporale quod fixum quod dicitur à Philoſophis ſulphur naturæ, quod tandem in venis montium concluſum centro ſuo fixo figitur in metallum: quod ſi purum ſit, tranſit in aurum purum; ſi impurum, abit in imperfectum metallum, & ſecundum variam ac diſtinctam ſuam impuritatem varia & diſtincta impura metalla ſunt. Et hoc eſt ſemen verè metallicum, ex influxu Cœleſti, & puriſſimis elementorum ſubſtantiis Conflatum, quod dum ſublimatur, & circulatur per poros Terræ, variâ inquinatione perfunditur; Cùm impuritatem reperiat in poris Terræ impuris & inquinatis, ex quâ impuritate, ut dixi, varia naſcuntur metalla imperfecta; utpote plumbum, ſtannum, argentum vivum, ferrum & cuprum. Si vero purum iſtud ſemen in rupibus puris concludatur, coquitur à ſuo ipſo naturali Calore, & naturali Calore ipſius Terræ, in ☉ & ☽. hoc ergo ſemen metallicum eſt centrum in matricibus metallorum, ceu locis, ubi generantur Metalla, id eſt verè lapis philoſophor. quia ex ipſo puro & puriſſimo facto coctione artificiali fit lapis, ex quo perficiuntur omnia defectum patientia, unde metalla imperfecta perficiuntur in aurum vel argentum; Cùm talem defectum patiantur in arte Chimica: non mutatur hic lapis & ſubſtantia idem omnino eſt qualis eſt in natura; ſed neſciunt eô uti homines: abutuntur eô, ubi nihil omnino prodeſt, ſed potiùs malum, quàm bonum operatur.

CAPUT III.

Quale habet Corpus Lapis Philoſophorum, & qua veſte induatur.

HOc Caput totam Artem complectitur, & detegit Sapientibus qui Leonem chimicum cognoſcunt, notô enim corpore Leonis noſtri, ſeu Lapidis Philoſophorum, reliquum, quod ſupereſt, nihil aliud eſt, quam opus mulierum: & ludus puerorum: Coquere tantùm debemus tunc temporis, & patientiam & otium habere, ut perficiamus opus tam deſideratum. Si lapis ſit quinta eſſentia cæli & elementorum omnium, Corpus aliud habere nequit, nec alia indui veſte, quàm ſalis Corpore & veſte: dum enim coquitur hîc ſpiritus in Centro Terræ, Coctione illâ non poteſt indui aliâ veſte, quam ſalis; in ſale enim iſtô videmus omnia elementa; videmus ignem propter calorem & inſignem flagrantiam; videmus aërem propter raritatem & candorem; videmus aquam propter diaphaneitatem & humiditatem; videmus Terram propter corporeitatem & maſſam compactam; videmus Cælum propter inſignes Solis, Lunæ & ſtellarum omnium Virtutes & proprietates, ita, ut cauſæ omnes, quæ ipſum fecerunt Salem, in ipſô coërceantur & conſpiciantur. Quid ergo deſiderabimus ampliùs in tantô & unicô ſubjectô, quod dicitur Lapis Philoſophorum, & tamen non eſt lapis, nec naturam lapidis habet: dicitur tamen Lapis, quia funditur & liqueſcit in Aquâ; quod non faciunt lapides. Nec enim liqueſcunt in aquâ & diſſolvuntur imo magis ac magis indurantur & creſcunt. Aqua enim omnium Lapidum mater & origo, ſpiritu venereo Lapidis noſtri in Aqua perſiſtente, qui materiam Lapidem indurat, & coquit in mediis ipſis aquis. Lapis ergo noſter, ſeu ſemen Metallicum noſtrum & quinta eſſentia Cœli & elementorum, aliô non poteſt indui corpore & veſte, quam ſalis. Calor enim ingens in tali materia reperitur, corpuſque ſalis efficit, & naturâ ipſâ poſtulante. Quia, cùm natura ipſa ex ipſo Corpore & Spiritu omnia formare, & procreare debeat, non poteſt ex alio corpore, quam ſalis id efficere, quia, ſal ad omnia generanda & procreanda proclivis & aptus eſt. Alia ſiquidem corpora id efficere nequeunt abſque reductione in materiam illam, quæ prima omnium eſt. Illa autem prima materia non poteſt reduci in aliam ſubſtantiam, aut daretur in infinitum progreſſus: ſed poſtquam omnia reducta ſunt in illam primam materiam, tunc fiunt variæ generationes & infinitæ ex illa materia ſecundum diſpoſitionem illam materiæ ab agentibus variis, quæ illam materiam variè diſponunt, & ex illa producunt omnia mixta producibilia. Concludendum ergo eſt lapidem philoſophorum non alio corpore ac veſte indui poſſe, quàm ſalis; qui in omnibus Locis, ubi nihil generari poteſt, reperitur & ſedem habet ubi enim generatur aliquid, in eo impenditur illa materia.

CAPUT IV.

Quibus Nominibus inſigniatur lapis Philoſophorum.

NOn poſſunt recenſeri omnia nomina, quibus inſignitur Lapis Philoſophorũ, aut maximum exinde exurgeret volumen. Nominibus ſiquidem

rerum omnium, quæ in rerum natura exiſtunt, inſignitur & nominatur:ſed præcipua & quæ arti noſtræ proſunt, declarabo, & rationes, quibus moti ſunt Philoſophi Chimici, ut his nominibus inſignirent lapidem hunc,patefaciam & explicabo; Dicitur ergo imprimis: Materia rerum prima, quia verè materia hæc rerum omnium prima eſt, & res omnes ex eâ oriuntur, & in illam reducuntur per putrefactionem Naturalem. Dicitur etiam Microcoſmus, quia in ipſa continentur omnia elementa, & Cœlum & proprietates omnes Cœli & elementorum omnium in ipſâ coercentur; cœlum enim, ſol & luna, & ſtellæ omnes in eo comprehenduntur, unde dicunt Philoſophi: in noſtro ſubjecto unicô & verè ſunt Sol & Luna & ſtellæ omnes conjunctæ,& perinde in ipſo ſubjecto ſunt tot & tantæ virtutes, ut ſatis admirari nequeamus.Dicitur etiam lapis Aquilæ, quia in ipſô continetur alius lapis in ventre ſuo occultus. Lapis ſiquidem philoſophorum verus & abſolutus ex ipſo conficitur & perinde in ventre ejus occultatur. Dicitur & Aqua vitæ: reſuſcitat enim Regem noſtrum mortuum, h. e. Aurum, quod verè mortuum fuſione vulgari, dum ex fodinâ ſuâ excoquitur. Spiritus enim ille aureus fuſione evaneſcit & proinde concidit vita ipſius. Vitâ ademptâ & evaporatâ mortuum dicitur aurum; Cùm verò redit, & ipſo conſociatur, dicitur vitam recuperare, & à mortuis reſuſcitari.Dicitur Aqua vitæ, cùm omnes homines ab omnibus morbis vindicet, & vitam illis proroget. Dicitur Venenum,quia metalla enecat, & res omnes, ad putrefactionem conducit, ut inde regenerentur, & ad meliorem ſtatum perducantur. Dicitur & Spiritus, Cùm ſit volatilis, & in Cœlum evolet & clarificet metalla, omnia, iiſque vitam largiatur, tanquam verus vitalis ſpiritus. Dicitur Med cina ſumma & unica, cùm curet omnes, tum hominum, tum metallorum infirmitates. Dicitur Cælum, cùm hæc materia ſit incorruptibilis, ut cælum, & quaſi cælum operetur inviſibiliter & ſpiritualiter in res omnes naturales.Dicitur Nubes:dat enim aquam cæleſtem, pluviam & rorem, quibus irroratur aqua ſua propria, ut fructum ferat, i. e. Mercurium ſuum. Dicitur Ros. Decidit enim ex aëre aquamque cum ſuis germinibus refocillat & imprægnat, ut inde lac virginis prodeat & ſcaturiat. Dicitur Umbra; obſcurat enim aquas & elementa, & cauſatur eclipſes Solares & Lunares Dicitur Luna, cùm ſit ejus proprietatis & naturæ, frigida & humida,& ſimili modo in inferiora operetur, & ſortiatur lumen à ſole ſuô. Dicitur & Stella ſignata & Lucifer, cùm in opere præluceat manè & veſperi, quod viſu admodum mirum eſt.Dicitur Aqua permanens, aqua vitæ metallica,aqua foliata incorruptibilis; perſiſtit enim in igne, aëre & terra & à nullo elemento corrumpitur. Dicitur etiam Aqua ardens & ignea. Liquefacit enim omnia metalla, plùs quàm omnes carbones & flammæ, quod & ignis præſtare nequit. Dicitur etiam Sal nitri & petræ; habet enim ejus proprietates & qualitates & extrahitur eodem & ſimili modo. Dicitur etiam Lixivium, quia lavat & abſtergit ſordes metallicas, & proprias ſuas, itaut puriſſima deveniat. Dicitur & Sponſa,mater, conjux,Eva & eſt verèTalis.Ex eâ enim naſcûtur regi noſtro Filii regii.Dicitur etiamVirgo pura & immaculata. Manet enim pura & caſta, etſi pariat filios: eoſque & maritum proprium ſtrangulat & enecat, eoſque iterum reſuſcitat in vitam incorruptibilem & immortalē.Dicitur Lac virginis,cùm ejus liquor ad modum lactis egrediatur è terrâ ſuâ, & in vas recipiens coaguletur in butyrum, quod calido diffluit & frigidô coagulatur. Dicitur Sanguis, quòd rubeſcat ut ſanguis & rubedinem efficiat, contineatque ſpiritum vitæ, uti Sanguis. Dicitur Balneum quòd lavet & purificet regem noſtrum, & metalla omnia ſudare faciat. Dicitur Acetum fortiſſimum, quod rodat metalla & ea ſolvat. Dicitur plumbum, quòd ſit materia gravis & ponderoſa, & quod nigreſcat, ut plumbum.Dicitur Venus naturæ, quod ardeat & conficiat omnia, & maturet & coquat. Dicitur Sputum lunæ, quòd à luna cæleſti in aquas projiciatur, veluti ſputum.Dicitur Serpens & Draco, cum devoret & abſumat metalla cuncta, & venena in ſe contineat. Dicitur Magneſia,quòd attrahat & alliciat metalla & præcipuè ſolem & lunam propter eorum perfectionem. Dicitur Fimus, quod ſtercoret aquam ſuam, & fæcundam faciat & fertilet. Dicitur Ens Metallicum, & verè eſt, cùm Corpora Metallica ex eo fiant, & originem habeant. Dicitur Materia omnium formarum; dat enim ipſas, perficit & conſervat. Dicitur Iris propter colores varios, qui in ipſa apparent, tanquam in iride. Dicitur Cahos, quod omnia elementa & virtutes cæleſtes, in ipſa confuſa ſint & indiſtincta. Dicitur aliis infinitis nominibus & nuncupatur, quæ explicatu non ſunt neceſſaria; quia hæc Superiora ſufficiunt, ut reliqua cuncta explicari poſſint ad Autores Chimicos intelligendos. Intelligunt enim omnes hanc ſolam & unicam materiam Univerſalem & Catholicam, quibuſcunque nominibus, ceu veſtibus eam veſtiant & induant.

CAPUT V.

An lapis Philoſophorum cum Terrâ ſuâ & Spiritu ſufficiat in ſe ipſô ad ultimam perfectionem obtinendam.

Clamant omnes Philoſophi Chimici, qui perfecerunt Lapidem Philoſophorum, ſubjectum unicum eſſe in rerum natura, quod in ſe ipſo habet quicquid illi neceſſarium eſt ad perfectionem ſuam ultimam & abſolutam obtinendam. Nihil enim intrat in compoſitionem ipſius alienum & extraneum. Abundanter enim habet, quod habere debet ad ſuam perfectionem: ſuperflua tantùm demenda ſunt, quæ ſunt fæces ſuæ, quæ non ſunt ejus naturæ, & dum fæces hæ ſeparatæ ſunt, coctio tantùm illi neceſſaria eſt, perennis & continua, ut ultimam perfectionem acquirat. Nec Sol aut Luna vulgaris illi addenda ſunt ad perfectionem, quia lapis ipſe habet in ſe ſolem & lunam, quæ ſunt illi conjuncta in centrô ſuô.Unde aiunt Philoſophi. Lapis noſter perfici nequit, niſi Sol & Luna ſimul conjungantur in uno ſubjectô, quod in hoc ſolô reperitur. Naturaliter enim in eo conjuncta ſunt ☉, ☽ & ☿, imò in ipſo ſunt inſeparabilia: Unde illi ſubjecto inſunt omnia neceſſaria ad perfectionem. Unde aſſerunt & clamant Chimici. Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes. Quia in ſubjectô noſtrô, qui verus eſt Mercurius, ſunt omnia neceſſaria ad perfectionem;eſt etiam in eo Sal & Sulphur & Mercurius, corpus, anima & ſpiritus, unde trinus & unus eſt, quia illa trina conſtituunt unum ſubjectum homogeneum. Quod enim in eo eſt frigidum & ſiccum,dicitur Sal vel corpus;quod verò in eo eſt calidum & igneum, dicitur Sulphur ſeu anima, quod verò in eo eſt frigidum & humidum dicitur

Mercurius.

Mercurius. Sed coctione continua & perenni illa tria convertuntur in unum hac ratione, frigidum & humidum convertitur in calidum & humidum, & tandem in calidum & ſiccum; & ſic convertuntur elementa quæ in materia noſtra reperiuntur, confuſa & diſtincta, & fiunt unum elementum igneum & ſiccum. Et ſic ſal, quia in materia eſt noſtrâ, convertitur in mercurium, & mercurius convertitur in ſulphur fixum & permanens, quod omnia perficit, & verum eſt vitæ balſamum; Unde vitam reſtaurat ac renovat, in omnibus naturæ mixtis non ſolùm in metallis; ſed etiam in animalibus & vegetabilibus cunctis: Sic lapis noſter habet in ſe omnia illi neceſſaria ad perfectionem abſolutam obtinendam. Nec aliud quærendum eſt, & illi addendum, ſive ſit metallum perfectum, ſive imperfectum; uti clarius videbitur capitulo ſequenti.

CAPUT VI.

An aurum vel argentum, vel quodvis aliud metallum requiratur ad perfectionem lapidis noſtri conſequendam.

VEriſſimum eſt ac certiſſimum, metalla quæ materiæ noſtræ intima ſunt, ac illi materialiter juncta ac implantata ſunt ſufficere ad perfectionem ſuam; ut capitulo præcedenti declaratum eſt. Nihilominus tamen, ſola metalla etſi perfecta admodum ſint, cùm ſint volatilia & tardè coctione noſtrâ figantur, Philoſophi conſulunt, aurum vulgare vel argentum illi addendum eſſe, ut citius figantur hæc metalla lapidis noſtri volatilia, & ita citius perficiantur. Perfectionem enim ultimam obtinere non poſſunt, quin perfecte figantur & rigorem ignis pati poſſint. Nec aurum, nec argentum vulgare extranea ſunt lapidi noſtro. Cùm ſint ejuſdem naturæ cum his ipſis, quæ lapidi noſtro inſunt intima, quæ quidem cùm ſint perfectè cocta, & natura fixa, fixatione perfectâ figunt, coquunt, & maturant ea, quæ non ſunt omnino cocta, neque fixa, & omnino matura: & ideo illa addimus, ut citiùs matureſcant & figantur, & ſic citius terminentur in bonum; nam Mercurius fixus & perfectè à natura coctus & maturus, additus mercurio non fixo, crudo & immaturo, citiùs perficitur & terminatur in bonum perfectum; & ſic alia principia, quæ in auro & argento perfectè cocta & matura, ſua perfectione ultimatâ reliqua principia ejuſdem naturæ, quæ incocta ſunt lapidi noſtro & immatura, perficiuntur & terminantur, ultimâ perfectione eorum additione: ita ergo concludimus & aſſerimus, noſtro, Lapidi nihil addendum, ut ſuam ultimam & abſolutam perfectionem acquirat, niſi ut citius terminetur, & perveniat ad ipſam perfectionem, aurum vulgare addendum eſſe, vel argentum: quia ſua perfectione & maturitate citius perficiunt aurum & argentum, quæ ſunt lapidi noſtro in intimis ſuis Thalamis, & receſſibus.

CAPUT VII.

Quare Lapis noſter ſit Trinus & Unus.

SUmmus rerum omnium Creator voluit Imaginem ſui ipſius mundo huic creato relinquere & ſuæ Trinitatis & Unitatis ſymbolum aliquod impingere alicui Creaturæ. Artifex enim quilibet ſuis operibus imaginem ſui relinquit. Sic ſummus Artifex mundum tunc creando voluit creaturis imaginem ſui relinquere, ut unuſquiſque Philoſophorum naturam rimando & perſcrutando, Deum ipſum videret & cognoſceret. Lapis noſter ubique reperitur in omnibus naturæ mixtis, & ubique Trinus eſt & Unus; Trinus, cùm in eo ſit Sal, Mercurius & Sulphur, & hæc tria unum conſtituant ſubjectum homogeneum & ſimilare. Et perinde unus eſt Lapis, & ſic, in eo reperitur Trinitas & Unitas, ac in Deo. Ut enim Pater in divinis producit ab æterno Filium, & à Patre & Filio procedit Spiritus: ſic & in noſtro Lapide ſimilitudine quâdam & ſymbolo Sulphuri quod ſe habet ut Pater, procedit Sal, qui ſe habet ut Filius, & ab his duobus procedit Mercurius verus, tanquam Spiritus Sanctus, qui omnia agit, fovet & ſervat. Unde Sendivogius, novi Luminis Autor, ſic ait: Unus dedit duos, & duo unum dederunt Spiritum Sanctum, & ſic creatus eſt mundus, & ſic erit ejus finis. Omnia enim in unum tranſibunt, ut ex uno creata ſunt, & ſic erit finis rerum omnium. Quia omnia naturæ mixta in principia reſolventur, & hæc principia, quæ ſunt tria, tranſibunt in unum principium: & ſic erit finis hujus mundi. Sic ergo concludimus, Lapidem Philoſophorum eſſe Trinum & Unum, & ſymbolum habere Divinitatis, quod eſt Trinum & Unum.

CAPUT VIII.

Qualis ſit Philoſophorum Mercurius, qui in ſe omnia neceſſaria habeat ad Lapidem Philoſophorum conſequendum?

HIc Mercurius non eſt vulgaris & communis, qui vulgariter venditur apud Mercatores, & currit ut aqua, nec madefacit manus, cùm propter ſiccitatem ſuam non adhæreat tangenti; quæ ſiccitas cohibet humiditatem, & impedit, ne humectet. Noſter Mercurius & omnium Philoſophorum eſt alius, & diſtinctus, ac diverſus ab ipſo. Non madefacit manus, cùm ſit ſal, & ex ſalinâ ſcatebrâ ducat originem ex ſubtili aqua, ſubtilique Terra conflatus. Differunt tamen hic Mercurius & vulgi qualitate, cùm noſter calidus ſit & humidus. Alter vulgaris frigidus ſit & humidus, & ſic non humectet. Et Mercurius vulgaris quanto magis coquitur, tanto magis manet fluidus & aquoſus. Noſter verò quantò magis coquitur, tanto magis inſpiſſatur. Vulgaris quantò magis coquitur, tantò magis terrificatur, & in terram non fuſibilem & impuram convertitur; Noſter verò quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, in talem tamen fuſibilem, & igne permanentem convertitur. Hinc facilè colligitur, Mercurium Philoſophorum non eſſe ullô modô vulgarem, nec ullô modô educi poſſe ex eo, ſed tantùm eſſe humidum radicale metallicum, quod in Lapide Philoſophorum reperitur. Unde Sendivogius aſſerit, Mercurium Philoſophorum nihil aliud eſſe, quàm humidum aëris caliditate mixtum; quod idem eſt, ac humidum radicale metallicum, caliditate mixtum; oportet enim neceſſariò illud humidum eſſe calidum, propter Sulphur innatum, quod in ſe habet, beneficio cujus coagulatur & figitur in metallum perfectum; ſi purum & à fœcibus terreis vindicatum ſit. Hinc colligere

colligere poſſumus, Mercurium Philoſophorum nullô pactô eſſe Mercurium vulgarem, & ipſum habere omnia neceſſaria ad Lapidem Philoſophorum conficiendum, cùm in ſe habeat ſulphur, & ignem naturæ ſummopere depuratæ, quæ ſufficiunt ad perficiendum opus Philoſophorum, ex teſtimonio omnium Autorum. Sic concludemus, Mercurium Philoſophorum eſſe humidum radicale metallicum ſeu humidum aëris caliditate mixtum, habens in ſe in centrô ſuô omnia illi neceſſaria ad perficiendum opus noſtrum: ut teſtantur omnes Autores, quorum authoritati fides eſt adhibenda, cùm ipſi viderint & palparint ea omnia quæ ipſi aſſerunt. Quocirca nullo pacto ipſa falſa putanda & exiſtimanda ſunt.

CAPUT IX.

Quale ſit Sulphur Philoſophorum, quod Opus noſtrum cum Mercurio perficiat.

MErcurius Philoſophorum explicari non poteſt, quin & ſulphur eorum explicetur. Sunt enim unum & idem in eodem ſubjecto, nec poſſunt ſeparari; quod enim calidum eſt & igneum in Mercurio, eſt; Sulphur; quod verò humidum eſt Mercurius. Mercurius ſiquidem ſemper caliditatem illam naturalem & innatam ſecum habet, & caliditas illa nunquam in Mercurio etiam ſeparatur ab humidô iſtô, unde dicitur ab omnibus Philoſophis, Mercurium habere in ſe Sulphur innatum bonum, quô humidum ſuum coagulatur in aurum. Eſt ergo ſulphur Philoſophorum calidum illud radicale quod ineſt Mercurio, rebuſque omnibus, cujus ope & beneficio res omnes ad maturitatem conducuntur & ad perfectionem ultimam & abſolutam. Unde Mercurius Philoſophorum ſolo & unicô ſuo Sulphure maturitatem acquirit & perfectionem, unde in aurum perfectum abſolvitur. Unde ſi aurum liquidum eſſet & penetrabile, verum eſſet elixir ad vitam & ad abſolutam perfectionem rerum omnium & metallorum. Sed non poteſt naturaliter coctione in liquidam & penetrantem ſubſtantiam transformari, quia natura vaſis in naturalibus, ubi Mercurius in aurum excoquitur, non poteſt iterum atque iterum Mercurium purum & liquidum illi addere: quia liquiditas & penetratio dependet ex ſolô Mercuriô, qui cùm ſit liquidius, & ſummopere penetrans, liquidam facit ſubſtantiam, quia ſuperabundat. Unde Ars Chimica in Lapide Philoſophorum conficiendo addit ter aut quater, aut pluries coagulato Lapidi Mercurium ſuum, ut copia mercurii liquiditatem & penetrationem efficiat in lapide: adeò ut lapis noſter aliquando liqueſcat in oleum fixum liquabile, & nunquam coagulabile in ſubſtantiam firmam & duram. Supereſt ergo, Sulphur Philoſophorum eſſe calidum innatum Mercurii ab eo nunquam ſeparabile, quo ſolo Mercurius maturitatem ac perfectionem acquirit, & in aurum transmutatur.

CAPUT X.

Quale ſit Sal Philoſophorum cujus ope Mercurius & Sulphur perficiantur in Lapidem Philoſophorum.

CHimici antiqui omnes de Sale Philoſophorum, cujus ope & auxilio Mercurius & Sulphur Philoſophorum perficiuntur in elixir, nullam mentionem fecerunt. Ratio autem, qua ad tale ſilentium ſunt moti, fortaſſe eſt, quia ipſi noluerunt clavem Artis patefacere. Sal enim noſtrum eſt vera clavis Artis, & abſque illo nec ſulphur nec Mercurius in lucem patefieri poſſunt. Sal enim ipſa occultat & obſcurat, & captiva tenet, tanquam in carcere, ne egrediantur. Unde Sendivogius Tractatu ſuo de ſulphure aſſerit, ſal & ſulphur in fonte, vel circa fontem clariſſimum & limpidiſſimum altercari inter ſe ipſa, & præliari inter ſe adeò, ut ſulphur à ſale in fonte vulneretur, è cujus vulneribus non exivit Sanguis, ut deberet, ſed lac purum, quod in recipiente coagulatur in butyrum, totius operis noſtri fundamentum, ut in eo Tractatu de Sulphure, Sendivogius clariſſimè demonſtrat, aſſerendo, Lac illud, ſeu butyrum in magnum accreviſſe fluvium, in quo Diana ipſa ſubmerſa eſt, & Sol volendo Dianam ipſam ſalvare à naufragio, traxit Diana Solem & ambo ſubmerſi ſunt in tali fluvio, ibique manſerunt, donec à mortuis ſurrexerunt. Quod omne Lapidem inde confectum indicat lynceos oculos habentibus. Sal ergo Philoſophorum, quod in hoc capitulo perquiritur eſt Clavis artis abſoluta, & eſt ſal illud, quod Cælum omne, Solem & Lunam, ac ſtellas omnes & elementa continet & ſecum concludit, & unà cum Mercurio & Sulphure coercetur in uno & eodem Corpore; quod enim in Mercurio & Sulphure, ſeu in humido & calido radicati metallico corpus efficit, ſal eſt: illa enim duo corporificantur à Sale ipſô. Unde ſine Sale nil in arte noſtrâ efficere poſſumus, nec Mercurium noſtrum & ſulphur videre & palpare valemus. Et qui ſine ſale illô operatur in arte noſtrâ, is cum arcu ſine chorda ſagittat. Qui ergò ſcit ſalis illius effectionem, ut inde Mercurius & ſulphur noſtrum egrediantur & appareant, ſcit fundamentum artis. Studendum ergo eſt, & libros antiquorum omnes perlegendos habemus, ut ſal iſtud primò cognoſcamus, & ejus effectionem: ſine enim effectione ipſius ſalis non poſſumus habere nec mercurium, nec ſulphur ad opus noſtrum perficiendum, at cum effectione ipſa volatilia facimus, quæ in illo fixa ſunt. Abſque autem illa volatilitate Sulphur & Mercurium in ſale concluſa & captiva tanquam in carcere, habere non poſſumus; & niſi ipſa volatilia habeamus, ipſa depurare non valemus, nec perinde elixir noſtrum perfici poſſet. Cùm ex puriſſimis metallicis principiis ſolùm perficiatur, quæ ſolummodo & effectione & ſublimatione haberi poſſunt, ut frequenti capitulo clariſſimum fiet.

CAPUT XI.

De Solutione ſalis noſtri, ut per ſublimationem & deſtillationem Mercurium & Sulphur noſtrum habere valeamus.

SAl noſtrum difficile ſolvitur, & ſiquid eſt in totâ arte difficile & laborioſum, hoc eſt ſolutio ſalis noſtri. Cum magna enim difficultate, & longo labore putreſcit & ſine putrefactione confici non poteſt. Putrefacere ergò priùs ipſum debemus, antequam ipſum ſolvamus, antequam ergò putreſcere ipſum faciamus, ipſum ſummopere purificare debemus, purificatur autem ipſum ſolvendo in aquis ſtillatitiis pluviæ vel roris ſepties rectificatis, & ipſum congelare debemus, & deſiccare ipſum ſolutum deſtillando, & demum efficere, & deſiccare, donec

donec ad ſummam & ultimam aurificationem deveniat. Tunc temporis dum puriſſimum eſt, & ab omnibus heterogeneis rebus vindicatum, ipſum ſolvere debemus in maximâ quantitate ſpiritus ſui ipſius, qui etiam ſepties debet deſtillari, ut vindicetur pariter ab omnibus heterogeneis ſuis; ipſumque ſolutum ſuo ipſomet ſpiritu putrefacere debemus in balneo aquæ tepentis per quadraginta dies, aut per duos aut tres menſes, donec putreſcat & nigreſcat in ipſo balneo. Tunc deſtillanda eſt materia per retortam in cineribus, & ſuper id, quod in fundo remanet, cohobandus eſt Spiritus, donec egrediatur ut Lac, & coaguletur in recipiente in frigido coagulabile, & calido ſolubile, & liquabile velut butyrum, quod ſepties eſt deſtillandum in novis & recentibus retortis. Et habes ſic verum & perfectum Mercurium Philoſophorum, qui per ſe coctione perenni & perpetua figi poteſt in ſal fixum & permanens quod eſt verum Elixir. Quod quidem ſi ad metalla transformanda eò uti velis, projiciendum eſt ſuper aurum in tigillô liquatum, & ſic ſal iſtud aurum ingreditur, & in ſal frangibile & friabile permutatur; ſolubile tamen & liquabile leviſſimo calore; quod quidem dum eſt auro impragnatum, projectum ſuper imperfecta, ipſa tranſmutat in aurum: quod quidem qualiter & quô tempore faciendum, ſequenti Capitulo clarum fiet & manifeſtum.

CAPUT XII.

Quo Tempore Coctionis Mercurii noſtri metalla perfecta illi ſint addenda?

SUnt Chimicorum quamplurimi, qui in principio Coctionis noſtri Mercurii aurum & argentum addere ſolent, ut citius terminentur Mercurius, in Sulphur fixum album & rubrum. Quod ego non improbo, ſed mentis meæ omnibus laxatis habenis in eorum ſententiam & opinionem abeo. Metalla enim perfecta, aurum vel argentum, Mercurio noſtro addita & conjuncta, citius ipſum Mercurium percoquunt, & terminant in fixum Sulphur, album vel rubrum quod eſt perfectionis finis Ultimus & ſcopus Chimicorum abſolutus. Quod ſi metalla perfecta non addantur vel conjungantur Mercurio noſtro, nec in principio, nec in medio, nec in fine, Mercurius noſter coctione perenni & continuâ non deſiſtit ſe terminare in Sulphur album primô & ultimô rubeum, quod eſt Sanitatis noſtræ & prorogandæ vitæ humanæ ſummum Medicamentum. Fugat enim per ſe omnes defectus, & curat omnes infirmitates, cùm animalium, tùm vegetabilium quamvis auro & argento non impraegnetur. Habet enim in ſe ipſo Mercurius noſter vitam cœleſtem & lumen, ut puriſſimum omnium elementorum ſemen, cujus beneficio in naturalibus admiranda & miraculoſa omnino peragit & perpetrat. Et ſic eſt vitæ humanæ verum & unicum & abſolutum Solatium, quò majus in hac terrarum valle poſſideri non poteſt. Et certè in hoc perquirendo magis deſudare deberent homines mentis & rationis capaces, quàm faciunt, imò hoc inutile & vanum exiſtimant ſtudium: imò captos mente & ſtultos exiſtimant, qui huic ſtudio & operi navant operam. Sed non eſt mirum; labor enim virtutis mania ſemper judicatur. Concludemus ergo in coctione Mercurii noſtri in principio Coctionis ipſius addenda & conjungenda eſſe perfecta metalla, ſolem tantùm, quia his in metallis perfectis ſunt radii, tingentes, & ſulphur album rubeum perfectè maturum, & perfectè coctum, quò citius terminantur in perfectum finem, ſulphur album & rubeum, quæ ſunt in Mercuriô noſtrô. Unde non perperam faciunt, qui ſic operantur, nec ullum errorem committunt, ſed omnino ſecundum leges artis faciunt, & ſe gerunt.

CAPUT XIII.

An in Mercuriô noſtrô peragendô, ſint variæ & diſtinctæ operationes.

VAriæ & diſtinctæ enarrantur à Chimicis antiquis operationes in conficiendo & peragendo noſtrô mercuriô; imò ex tribus naturæ regnis eliciunt Purum Naturæ, ut hæc pura ſimul juncta Mercurium noſtrum conficiant: & operationes, quibus hæc peragunt, ſunt ſublimationes, deſtillationes, calcinationes, cohobationes, putrefactiones, digeſtiones & aliæ plures, quæ omnes ſub una operatione, nempe ſub coctione ſolâ comprehenduntur. Nihil enim eſt aliud peragendum, quàm coquendum; Coctione enim ſola impura ſeparamus; unde purificamus, ſublimamus, deſtillamus, & alia ſimilia peragimus, donec ignis & aqua, quæ in Mercurio præliantur, & bellum inter ſe gerunt, ſe conjungant, & amica fiant; unde illud: Fac pacem inter inimicos & totum Magiſterium poſſidebis. Nec iſtud faciendum eſt igne fortiſſimo; ſed leviſſimo ac molli: minor enim ignis omnia terit. Quia in Principio ignis & aqua in Mercurio conjuncta, non adhuc perfectè & abſolutè unita ſunt, ideo forti igne ſeparantur, & ſi ſeparentur, nunquam uniuntur. Ideo connexa ſunt linquenda, nec à ſe invicem ſeparentur; ſed conjuncta coqui ac digeri inter ſe, ut tandem uniantur, & invicem tranſeant in vas recipiens in forma pinguedinis candidiſſimæ, ſive butyri albiſſimi: unde Flamellus aſſerit, vas ſuum, in quo erat Lapis Philoſophorum, ſemiplenum eſſe pinguedinis venti Mercurialis, & ſpumæ maris rubei, hoc butyrum indicans & auro ſoluto impraegnatum. Non ergo variæ ſunt & diverſæ operationes in peragendo Mercuriô noſtrô; ſed unica tantum eſt operatio, quæ dicitur coctio noſtra, in quâ perficitur Mercurius & pinguedo ſua ſeparatur & ſublimatione perficitur, & deſtillatione abſolvitur: quod omne eſt ſola coctio.

CAPUT XIV.

An in Butyrô & pinguedine noſtrâ ſint Mercurius, Sal & Sulphur inſeparabiliter conjuncta.

QUia Butyrum & pinguedo noſtra ſeparantur, per deſtillationem à terra ſuperflua & inutili, aliquis dubitare poſſet, an in illa deſtillatione Mercurius, Sal & Sulphur tranſeant & pinguedinem illam & butyrum conſtituant? Certiſſimum eſt, nec ullò eget dubio cùm Mercurius, Sal & Sulphur ſint ſimul conjuncta in Terrâ noſtrâ ſi ſeparentur, & per deſtillationem deveniant in vas recipiens, butyrum ſeu pinguedinem conſtituant, quin ſimul omnia ſint conjuncta in butyrô & pinguedine conſtituenda, nec unquam ſeparari poſſint. Itaque recipiendo butyrum noſtrum, recipimus Sal, Sulphur, & Mercurium. Ideo tria hæc in uno conjuncta ſunt, & coagulantur, in unum, & fixa ſunt

ſolâ

ſolâ Coctione perenni & continuâ, & citiùs coagulantur, ſi cum gummi noſtrô connectantur. Unde dicitur: gummi noſtrum coagulat noſtrum Lac, & Lac noſtrum diſſolvit gummi noſtrum, & ſic ſimul conjuncta citius terminabuntur in Sulphur ſive Mercurium, ſive Sal fixum, fuſibile admodum itaut penetret, & intret imperfecta metalla, & tranſmutet in aurum. Unde concludendum eſt in butyro noſtrô & pinguedine Mercurium, Sal & Sulphur ſimul eſſe conjuncta in unum, itaut nunquam ſeparari poſſint, quin ſimul omnia reperiantur.

CAPUT XV.

Aurum & Argentum vulgi quare mortua dicantur & quâ viâ à mortuis reſuſcitari dicantur.

VEriſſimum eſt, aurum & argentum vulgi eſſe mortua, quod in fuſione & liquatione per ignem violentum ſpolientur ſpiritibus vitalibus, quibus creſcunt & vere vivunt, dum in fodinis ſuis ſunt & perſiſtunt. Spiritus enim illi volatiles ſunt, & facile fugiunt dum in igne & per ignem liquantur metalla, manetque tantùm Corpus vitali illo Spiritu ſpoliatum: unde vere eſt mortuum; & proinde dicuntur aurum & argentum vulgi mortua eſſe, & proinde inutilia operi noſtro perficiendo, niſi priùs vitâ denuò donentur & ſeminali Spiritu iterum impraegnentur, & ſic reſuſcitanda ſunt prius, antequam operi noſtro adhibeantur; hoc autem facili viâ peragitur, ſi ipſa metalla in butyro ſeu pinguedine noſtrâ ſepties rectificata diſſolvantur; tunc enim copioſo ſpiritu & vitali ſemine iterum donantur, & copioſius quàm in ſua fodina. Unde verè reſuſcitantur à mortuis, & verè vitalia fiunt, & tunc temporis utilia & perneceſſaria operi noſtro perficiendo. Unde clamant Philoſophi Chimici Metalla vulgi non eſſe recipienda, cum mortua ſint, & accipienda tantum eſſe noſtra, quæ vitalia ſunt, & verè vivant: quod duplici via explicari poteſt: nam metalla quæ intima ſunt in butyro atque pinguedine noſtrâ verè vitalia ſunt & illa eſſe communiter accipienda, intelligunt autores. Nam ex ſolo butyrô noſtrô ſeu pinguedine poteſt perfici opus noſtrum ſola perenni coctione, donec butyrum noſtrum fiat Sulphur album & rubeum, fixum & permanens, quod eſt opus perfectum noſtrum & numeris omnibus & abſolutum: & ſic metalla butyro noſtro intima, quia verè ſunt vitalia, explicari poſſunt, eſſe accipienda ad opus noſtrum perficiendum. Secundò poſſunt explicari, accipienda eſſe vulgaria Metalla modò ſint per ſolutionem butyri noſtri & pinguedinis à mortuis, ut dicitur, reſuſcitata. Et ſic clarum eſt, cur vulgaria dicantur mortua, & inutilia ſint operi noſtro perficiendo, & qua ratione à mortuis ſint reſuſcitanda ut operi noſtro perficiendo utilia eſſe poſſint.

CAPUT XVI.

An in Cineribus vel in balneo Mercurii noſtri putrefactio fieri poſſit, ut inde Butyrum & pinguedo noſtra extrahatur.

IN calido & ſicco humida difficillime putreſcunt, in humido autem facilius putredinem contrahunt, ut videndum eſt quotidie experientiâ ipſâ. Semina enim in terram projecta difficillime putreſcerent; niſi ſæpius ab humidô ex cœlo deſcendente humectarentur & irrorarentur; unde ſæpe eſt neceſſarium, ut pluat, ut ſemina in terram projecta irrorentur, & ſic facilè putreſcant, alioqui germinare nequeunt, quia per putredinem redeunt in materiam ſuam primam; & ſic ſpoliatur ſemen internum granis & ſeminibus concluſum à ſua Compagine materiali, & fit ſpirituale & volatile; & ſic germinat, & ad multiplicationem ſui ipſius diſponitur: & ſic fit in Mercurio noſtro, & Terra noſtra, qui niſi putreſcat, ſemen ſuum internum, quod in intimis ſuis Thalamis concluditur, ſpirituale fieri non poteſt, & ſic ab excrementis ſuis naturalibus ſpoliari nequit, & ſic ad perfectionem ſuam ultimam devenire non poteſt. Putrefaciendus ergo eſt noſter Mercurius in balneo, per dies quadraginta: nam eo tempore facilè diſſolvitur terra noſtra, & cum ſuo humidô proprio connectitur inſeparabiliter ita, ut deinde, dum per deſtillationem pelluntur, conjuncta ſimul reperiantur in unum butyrum, frigido coagulalabile, & calido liquabile, quod eſt totius artis fundamentum, ſine quo corruit tota Alchemia: in ea ſiquidem nil fieri poteſt utile & neceſſarium ad metalla tranſmutanda, nec ad vitam conſervandam & prorogandam, ſine butyro & pinguedine mercuriali noſtra, Cùm in ipſa lumen cœli & virtutes omnes planetarum, & proprietates elementorum omnium verè contineantur. Unde tantum eſt virtutis & energiæ, in ſolo & unico hoc ſubjectô, quantum in toto & univerſali hoc mundo continetur. Putrefieri tantum debet hoc ſubjectum, ut germen inde prodeat & exeat, quod & miranda & mirabilia producere poſſit. Hoc autem fieri debet in balneo potius quàm in cineribus; cum in humido calido putreſcant potius & citius omnia, quam in calido & ſicco, quod putredinem arcet, aut ſaltem retardat.

CAPUT XVII.

De Fermento Philoſophorum, quid & quale ſit.

FErmentum Philoſophorum, & Sulphur album & rubeum, fixum & permanens, quod lapidem noſtrum volatilem in ſuam naturam convertit & fermentat, ideo dicitur fermentum, quia ut fermentum commune & vulgare totam maſſam panis convertit in ſuam naturam, materiam & ſubſtantiam volatilem Lapidis noſtri in naturam fixam & permanentem. Quod quidem fermentum duplici modô intelligi poteſt: vel enim eſt internum vel intimum Lapidis noſtri, volatile primò quod quidem Coctione continua perenni figitur, & dum fixum eſt, tunc temporis dicitur fermentum: quia reliquum Lapidis, etſi volatile eſt, beneficio ipſius fermenti fixi figitur, & convertitur in ſubſtantiam fixam & permanentem. Et ſic verum eſt fermentum. Aliud autem fermentum Lapidis noſtri eſt ex auro communi, vel argentô, quæ quidem dum diſſolvuntur à Lapide noſtro, fermenta dicuntur Lapidis noſtri, quòd ipſum figant & fermentent in ſuam ſubſtantiam, quæ cùm fixa ſit, tranſmutat Lapidem noſtrum volatilem in ſubſtantiam fixam coctione perenni & continua. Et ſic aurum & argentum dicuntur fermenta Lapidis noſtri, etſi aurum & argentum, quæ intima ſunt, & interna Lapidi noſtro non excludantur

dantur à nomine veri fermenti, quia veri fermenti naturam imitantur & ſequuntur, cum auri & argenti vulgi ſequantur naturam & indolem. Non ergo dubitandum quid ſit & quale ſit fermentum lapidis noſtri, cum ſit id omne, quod figere poteſt Mercurium noſtrum, Sal & Sulphur in ſubſtantiam fixam & permanentem, fluentem & fuſibilem tanquam butyrum. Quod quidem & aurum & argentum vulgi Mercurio diſſoluta eſſe poſſunt, vel internum & intimum aurum & argentum, quæ in Mercurio noſtro reperiuntur, quæ coctione ſola perenni & continua poſſunt figi in ſubſtantiam fixam & permanentem: cùm hæc ſint ejuſdem naturæ & indolis, ac aurum & argentum vulgi, & proinde eandem operationem habeant, in Mercurio noſtro perficiendo & abſolvendo, ut clariſſimum eſt per omnes autores, qui Lapidem noſtrum noverunt, ejuſque confectionem perfecerunt, ratione & arte Chimica conducti.

CAPUT XVIII.

Quis ſit, & qualis Draco noſter, caudam ſuam devorans.

DRaco noſter materia noſtra eſt cruda, & ut è Terra eruitur, quæ draco dicitur, propter venenum, quod in ſe habet ſive continet, & quod horridis veſtiatur Coloribus, frigidæ & humidæ ſit naturæ, ut Draco ſerpens, qui Sylvas incolit; & quod puriſſimum ignem in viſceribus ſuis coërceat, adeò ut vomat ignem & flammam horrendam. Alatus eſt propter Spiritum & animam illi inſeparabiliter conjungendam: alioqui non prodeſt in arte noſtrâ, imò inutile eſt prorſus, & vanum; ideo oportet & eſt neceſſarium, ut caudam ſuam devoret: eſt enim cauda ſua Spiritus ſuus, qui, ſi inſeparabiliter ſuo corpori conjungatur, volabile reddit Corpus ſuum & proinde arti noſtræ perneceſſarium. Dicitur autem Spiritus hic cauda Draconis, quòd, ut Draco trahit caudam poſt ſe ſuam, ſic & corpus hoc volatilitatem humidam poſt ſe trahat, ut poros terræ univerſæ penetret, & adeat, & ſic deferatur alimentum cujuſcunque rei ad ſingula elementorum mixta. Nam Spiritus hic eſt univerſale alimentum rerum omnium, unde oportet, ut ubique deferatur per humiditatem ſuam volatilem quæ dicitur cauda ſua, quod ubique deferatur, ubi Draco defertur & transportatur. Dicitur autem caudam ſuam devorare, quòd humiditatem ſuam propriam devoret, & in ſui ſubſtantiam convertat, ut corpus ſuum volatile fiat, & ſic facilius tranſportetur per poros terræ, ad generationes rerum omnium faciendas, quod alioqui facere non poſſet, ſi fixum eſſet & permanens, & ſemper in centro Terræ permaneret fixum & conſtans. Oportet ergo, ut caudam ſuam devoret, & ſic volatilis fiat Draco noſter: & perinde perneceſſarius arti noſtræ perficiendæ, & ad opera Chimica omnia abſolvenda.

CAPUT XIX

Quale & quid ſit Mare noſtrum, in quô ſunt duo piſces mira pinguedine præditi.

NObilis Lambſprinck in ſuis de Lapide Philoſophorum emblematibus narrat, in mari Chimico adeſſe duos piſces mirâ pinguedine præditos. Quale autem & quid ſit mare illud, & piſces iſti, jam perquirendum eſt artis noſtræ indagatoribus; alioqui, quid ſit peragendum in arte noſtrâ, ut opus perficiatur, penitus ignorabunt. Mare ergo noſtrum eſt corpus materiæ noſtræ, quòd, cum ſit amaro ſalſum, dum diſſolvitur, verum eſt mare, quod quidem eſt amaro-ſalſum; piſces autem duo in ipſo natantes ſunt & ſpiritus & anima ipſius corporis noſtri, qui quidem capiendi ſunt & captandi, & cum ſuo corpore conjungendi, adeò ut unum fiant corpus volatile & fixum, & à fecibus per liberationem & deſtillationes ſepties repetitam omninò purificatum & vindicatum; & ſic corpus unum fiat volatile, quod in centrô ſuô habet occultum fixi & permanentis naturam & indolem, quæ tandem manifeſta fit Coctione perenni & continua: & tunc temporis eſt abſolutum & perfectum opus Chimicum, ad naturam noſtram refocillandam & conſervandam in multos annos, & à morbis omnibus vindicandam; ſi granum unum iſtius fixæ Materiæ in vino vel juſculo ſumatur ſingulis hebdomadibus, nec plus, nec magis eſt eâ medicina utendum, cum ſit ignis violentiſſimus & ardens, qui noſtrum ignem vitalem conſumeret & deſtrueret, ſi plus, quam oportet ſumeretur. Major enim ignem minorem conſumit: ergo modicè & parcè utendum eſt. Itaque quam multi Antiquorum reperti ſunt, qui vitam ſuam ſumma hac medicina abbreviarunt, propter immodicum ejus medicinæ uſum. Concludimus ergo, Mare noſtrum materiam noſtam ſeu ſalem eſſe, & duos piſces in ipſô natantes mari, eſſe Spiritum & ejus animam, qui extrahendi ſunt & purificandi ut denuò cum mari ſeu corpore conjungantur & unum fiant immenſum mare volatile & infixum, at per deſtillationem & liberationem ab omnibus ſuis excrementis vindicentur, & ſic pura facta coquantur tamdiu, donec fixa fiant, & permanentia in prælio ignis, etſi fortiſſimo. Quod ſi iterum priori Spiritu diſſolvatur, & volatile fiat, & iterum coquatur & figatur, immenſam & ferè infinitam virtutem habet & acquirit ad omnia naturæ mixta conſervanda, refocillanda, & defectus eorum perfugandos omnes.

CAPUT XX.

Qualis & quæ ſit Hydra Chimica, ſeptem habens Capita.

EXcogitarunt antiqui Chimici cum ratione multâ ſerpentem hydram in Sylvis & aquoſis Locis degentem, ſeptem habentem Capita, cui ſi Caput unum amputetur, multa alia renaſcantur. Hæc hydra nihil eſt, quam materia noſtra, quæ cum ſeptem producat Metalla, ideò aſſeritur habere ſeptem Capita, cui, ſi unum amputetur, multa alia renaſcantur: quod evenire ſolet in materia noſtrâ; nam ſi metallum unum pereat & putreſcat in ipſâ materiâ, multa inde renaſcuntur mixta; ut putrefactione illa in aquoſis & tenebroſis locis creſcere ſolet, ibique permanere: ſic ex materiâ noſtra verè creſcit in aquoſis & tenebroſis locis; unde eruitur cum ſeptem Capitibus; quæ quidem omnia illi ſunt amputanda, & ne redeant ac repullulent, igne & flamma ſunt comburenda. Tamdiu enim materia noſtra in igne coquenda eſt, donec in unam verè ſimilarem & homogeneam tranſeat ſubſtantiam fixam & permanentem, unum tantùm Caput habentem, aurum ſcilicet, quod eſt fixum & verè

& verè permanens; quod nunquam in aliam mutatur ſubſtantiam, niſi iterum novo Spiritu diſſolvatur & ſic redeant varia Capita igne deſtruenda, & iterũ in Caput unum aureum redigenda. Sic multiplicatur lapis, & virtus illius in dies magis accreſcit, cum capita illius varia amputamus illi, & illi caput unicum aureum conſtituimus: quot enim colores in coctione materiæ noſtræ apparent, tot etiam ſunt capita hydræ, quæ omnia tandem ſunt amputanda, & igne ſeu coctione deſtruenda, ut tandem tranſeant in unum ſolum caput aureum, & in unicam ſimilarem & homogeneam ſubſtantiam auri vulgaris naturam referentem; quod & igne perſiſtat eô gaudens, & quod tingat metalla reliqua imperfecta in aurum verum auro vulgari multo excellentius & præſtantius. Sic concludendum eſt, hydram Chimicam ſeptem capita habentem nihil aliud eſſe, quam materiam & ſubſtantiam Lapidis noſtri, quæ, cum metalla ſeptem producere ſoleat, capita ſeptem habere dicitur; quæ quidem & horum ſigna & colores deſtrui nequeunt & deleri, nec in unum caput abire poſſunt, quam igne ſolô: ſic & hydræ capita demi nequeunt, niſi igne & flammâ. Et ſic perfectiſſima eſt hæc figura & ſimilitudo, nec perfectius explicari poteſt, quàm prædicta noſtra explicatione. Quæ ſi non omnibus placeat, explicent hi, quibus hæc diſplicet, aliâ viâ & alio ſenſu, ut ſibi ipſis placere poſſint: non enim eſt hydra in rerum natura, nec unquam viſa eſt in aquis, nec in Terris; ſed eſt myſterium Chimicorum, & figmentum occultum, quo ſecreta ſua & arcana occultant incipientibus, & Philoſophis veris ſolùm manifeſtant his figmentis, & occultis ænigmatibus & logogryphis.

CAPUT XXI.

Qualis ſit illa Conjux & Mulier maritos ſuos omnes enecans & interficiens.

HOc portentum nullus hominum vidit unquam, ſed purum eſt figmentum Chymicorum, ut mercurium ſuum occultent hominibus vulgi, & ſapientibus faciant manifeſtum. Quicquid enim Mercurio conjungitur, morti datur, & neci. Sic Mercurius eſt Conjux & Mulier Chimicorum, quæ omnia interficit & enecat: dum enim vegetabilia ſeu animalia ſive mineralia & metalla, Mercurio Chimicorum conjuncta ſunt, ſtatim redeunt in materiam primam, & ſic à Mercuriô verè recipiuntur & interficiuntur. Non enim poſſunt redire in materiam primam, niſi deſtruantur & proinde morti tradantur. Sic Mercurius Chimicorum ſibi omnia aſſociat & conjungit, & ſic eſt vera Conjux quæ maritos ſuos omnes interficit, cùm omnia, quæ illi conjunguntur tanquam veri mariti illi ſint, & cùm moriantur & redeant in primam ſuam Materiam, eatenus enecantur & interficiuntur. Concludendum ergò eſt nobis, Conjugem & mulierem Chimicorum omnes maritos ſuos enecantem & interficientem eſſe Mercurium eorum, qui cùm ſit diſſolvens verum & omnia reducens in materiam primam, eatenus interficit id omne, quod diſſolvit, & illi connectitur. Non poteſt enim diſſolvere, quin in materiam primam reducuntur, eatenus interficiuntur, cum verè deſtruantur, & primâ ſuâ formâ ſpolientur; quod & verè mori & enecari eſt. Mors enim eſt deſtructio formæ, & introductio novæ. Beati terque, quaterque beati ſunt, qui hanc mortem per diſſolutionem veram rebus omnibus, & præcipuè metallis introducere poſſunt: reſurgunt enim poſt mortem hanc in vitam priori præſtantiorem & nobiliorem.

CAPUT XXII.

De Salamandrâ, Chimicorum, quæ & qualis ſit.

FAlſum & ridiculum eſt, Salamandram vivere igne, & in igne conſervari. Vidi enim ego in Britannia, ubi multæ adſunt in fimis veteribus Salamandræ, quas ego igne deſtruxi & in cineres redegi. Nullo pacto ſiquidem igne vivunt & conſervantur, ſed moriuntur ac deſtruuntur totaliter, ut ſæpiſſime in Britannia expertus ſum. At ſi Salamandra vivat in igne, augeatur & creſcat, hoc myſterium eſt, & excogitatum figmentum ad occultandum aliquod arcanum quod in natura eſt occultum. Chimici omnes aſſerunt, Salamandram ſuam in igne vivere, augeri & creſcere: illud ipſum arcanum eorum eſt, quod ſub Salamandra occultare ſolent. Eſt enim eorum Salamandra eorum Mercurius, ſeu Lapis eorum qui feliciſſimè in igne vivit, creſcit, & augetur & melioratur indies, donec ad ultimam ſui perfectionem veniat. Quæ quidem tunc temporis non timet ignem, & curat morbos omnes, tum hominum, tum metallorum, & quoſcunque defectus naturæ, quos mixta elementaria, & naturalia quæque patiuntur. Sic Salamandra Chimicorum eſt mirum eorum arcanum, & verè aſſerere poſſunt, eam igne vivere, creſcere & augeri, cùm in igne ſolo perficiatur. Nam Mercurius Chimicorum non poteſt perfici & augeri, niſi ſolo igne, ignis ſolus eſt debitus & temperatus, qui Mercurium Philoſophorum perficit & maturat ſolâ temperatâ coctione. Eſt ergo hæc Salamandra vera in igne vivens, creſcens, & ſe multiplicans, cujus ſanguis eſt vera & univerſalis Medicina, cujus ope & auxilio curantur defectus omnes naturales, imò vita in omnibus extenditur in longiſſimos annos & prorogatur: ut factum eſt in multis hominibus, & potiſſimum in Artefio Philoſopho, qui ope & auxilio hujus medicinæ & ſolô ſanguine Salamandræ uſus, vixit annos mille; & in Johanne Levi, qui vixit tempore Caroli Magni annos quingentos & ultra; & in Cuſtode nemorum Regis Galliæ Ludovici duodecimi, qui invento liquore in terrâ ſepulto, corpore eô liquore perunctо vixit annos trecentos ab omni morbo liber: & in aliô, qui adhuc in vivis eſt nomine Eduardô Anglo, qui per mundum & terram univerſalem divagatur, & ſe habere aſſerit quingentos ann. & de quinquaginta, inquam, in quinquaginta annos ſe ſe renovat, & deponit veterem pellem, pilos, dentes, & ungues, & adoleſcentiam miram recuperat, cùm novô vigore, & juventutis robore maximo. Et hoc ſit dictum propter Naſutulos, qui exiſtimãt ridiculum quid purum eſſe, de recuperanda Juvẽtute arcanum. Non enim vanum eſt illud Scripturæ; renovabitur ut Aquila, Juventus tua.

CAPUT XXIII.

Quid ſit, nigram Feram in Sylvis eſſe, quæ dum nigredinem deponit, mira albedine induitur.

MUlti ſunt qui hoc de Fuligine communi interpretantur, Fuligo enim in lignis latet, quæ

quæ ex ſylvis exportantur ad ignem nutriendum, unde fuligo in caminis exòritur; Unde dicitur:

Eſt avis in ſylvis, nigro perfuſa colore,
Cui ſi quicquam adimas, tunc erit alba nimis.

At falluntur omnino, & errant toto cœlo; quia ſylva Chymicorum eſt corpus eorum, ex quo Mercurius & Sulphur eorum eruitur; & nigra fera eſt hæc eadem materia, dum corrumpitur, & putredinem ſubit in corpore ſuô; acquirit enim nigredinem in putrefactione; deinde continuatâ coctione albedinem acquirit ſummam. Et hæc eſt vera fera nigra, quæ in ſylvâ noſtrâ degit & commoratur, cui ſi excrementa, quæ illi ſunt ſuperflua, adimas, mirâ albedine induitur. Nam coctione ſolâ Mercurius noſter & Sulphur ſimul juncta dum coquuntur, maturantur; & dum fiunt matura, colores perfectos acquirunt, inter quos eſt albedo & rubedo, dum ergo materia noſtra coquitur, perficitur & maturitatem acquirit; &, dum maturatur coloribus perfectis & abſolutis induitur, albedine puta & rubedine; qui colores perfecti & abſoluti in natura reperiuntur, cùm ſemper perdurent, & perſiſtant in materiâ noſtrâ, ſic ab igne noſtrô perfectè cocta. Nihil ergo eſt aliud fera hæc nigra in ſylvâ noſtrâ, quam materia noſtra, quæ dum coquitur, nigreſcit, Primò deinde albeſcit, Tandem rubeſcit, ibique eô colore rubicundô induta quieſcit.

CAPUT XXIV.

Quid ſit apud Chimicos alatus Leo, & ſine alis alter, & ex duobus Leonibus unum fieri debere.

FRequens eſt apud Chimicos omnes hæc allegoriâ de ipsô eorum Leone, qui ſic vocatur, quòd devoret tanquam Leo, omnia, quæ illi objiciuntur, & in ſuam ſubſtantiam commutet. Et hic Leo duplex eſt, alatus unus & fœmina, inalatus alter & mas; ex his duobus Leonibus, mare & fœmina fieri debet tantùm Leo unus. Hoc enim ſummum eſt portentum, & nemo vidit unquam tale portentum. Myſterium eſt hoc & ſummum naturæ arcanum in intimis ejus Thalamis occultum. Materia ſiquidem hæc Chimica eſt, quæ duplex eſt, fixa una; volatilis altera: fixa eſt Leo ſine alis, & eſt mas; Volatilis verò eſt Leo Chimicus alatus & fœmina, quæ ſimul conjungenda ſunt & coctione perenni, & continua, in unam fixam materiam connectenda. Et ſic ex duobus Leonibus fit unus Leo; ex duplici illa materia, fixa & volatili fit unica materia. At totum ſecretum artis eſt, cum materiâ volatili fixam materiam facere volatilem. Nihil alioqui proſunt hæ materiæ, niſi ignis beneficio inter ſe invicem convertantur: volatilis fixam faciat, & iterum fixa hæc materia volatilis fiat & iterum fixa. Sic Leo Leonem devorat, & aquila aquilam, & avis avem noſtram deglutit, & inter ſe convertuntur. Sic variis animalium nominibus arcanum Chimicum occultatur, & per varias & poſſibiles inter ſe actiones demonſtratur, ſapientibus tantùm, & occultatur ignorantibus & vulgi hominibus quibus has allegorias inauditas & ridiculas exiſtimant.

Nihilominus tamen ſub eorum cortice & putamine nucleus naturæ mirus continetur, cujus oleum miræ eſt naturæ, & ſi ex tribus naturæ regnis extractum hoc oleum in unum conjungatur, nihil in terris potentius & efficacius ad ſananda & perficienda illa omnia, quæ in tribus regnis defectum patiuntur. Beati ter, quaterque beati qui me capient, & hoc, qualiter factu poſſibile ſit, intelligent, & verè ſcient in actum reducere. Non enim factu ſunt facilia; ſed expertum expoſtulant artificem, & inſignem Philoſophum, non vulgarem, & ex ſcholis factum; ſed ex ipsâ naturâ, & anatomiâ ipſius, per varias & multiplices operationes adeptum Phyſicum enatum; qui Artifex admodum rarus eſt, nec paſſim reperitur.

CAPUT XXV.

De Lapide conficiendo.

CUm per varia Capitula jam deſcripta Lapidem deſcripſimus, & quæ ſint illi neceſſaria, per varias Chimicorum allegorias jam depinximus adeò clarè, ut exiſtimo, ut nemo ſit, qui Lapidem Philoſophorum exiſtere in rerum natura jam non exiſtimet; Supereſt jam, ut omnibus ſatisfaciamus, & præcipuè Principi noſtro FRIDERICO Holſatiæ Duci, in cujus ſolius gratiam Tractatum Typis mandari juſſimus & permiſimus. Lapis ergo noſter conficiendus eſt, ut ex opinione omnium Chimicorum conſtat, ex puro naturæ; Purum enim naturæ eſt illud ſolum, cujus gratiâ natura ipſa agit in omnibus, & omnia conſervat. Eſt enim purum incorruptibile quid, & ſummum agens: proinde Lapis Philoſophorum ex eo confici debet, cùm Lapis in rerum natura omnia conſervare debeat, & defectus naturales quoſcunque longè propellere & arcere poſſit. Alioqui Lapis non eſſet, nec ex puro illo naturæ fieri deberet, & nec purum illud ſummopere agens, ſecum poſſideret. Quare autem purum iſtud naturæ Lapidem Philoſophorum conficere habeat, ratio enim in promptu. Quod debeat confici ex materia naturæ, & ſubſtantiâ incorruptibili, omnia ſecum tranſmutandi propter ejus ſummam actionem. Nulla autem ſubſtantia talis eſt, in rerum natura, quam Purum iſtud naturæ: ergo ex ſolô iſtô purô conficiendus eſt Lapis Philoſophorum. Quale autem iſtud purum naturæ ſit, & quâ ratione, & viâ habendum, jam nobis eſt perquirendum, ut eô notô, ipſum perveſtigare, & invenire valeamus in ipsâ naturâ. Extra enim naturam non eſt quærendum; aut fruſtranei eſſent noſtri labores qui tanto operi impenderentur.

CAPUT XXVI.

De Puro Naturæ, quid & quale ſit, & quotuplex?

EX Puro Naturæ omnia fiunt, &, ut dixi ſæpius alibi in Operibus meis Typis mandatis, ex puro naturæ cognitio rerum omnium, & totius naturæ dependet. Unde perneceſſarium eſt Chimico, ſcire & cognoſcere, quid

ſit, & quale ſit, & quotuplex purum iſtud, Purum ergo iſtud Naturæ in centro cujuſcunque rei conſiſtit; & factum eſt ex quinta eſſentia cœli, & elementorum omnium; ut dixi Capitulis primis hujus Tractatûs. Cœlum influit per radios ſuos in elementa inferiora, & Purum ſui in elementa inferiora immittit, & præcipuè in Centrum Terræ, ibique decoquitur, & corporificatur in ſalem, qui fit volatilis, & per poros terræ ſublimatur, & nutrit omnia naturalia vegetabilia & mineralia cuncta, unde paſſim reperitur. Itaque triplex eſt iſtud purum, animale, vegetabile, & minerale; & unum tamen ex tribus iſtis regnis, neque differt, niſi qualitate aliqua; in ſubſtantia enim unum & idem eſt. In animalibus quidem eſt ſubtiliſſimum, & proinde volatile omninò, & ideò combuſtibile & deſtructibile; in vegetabilibus itidem; & ideò etiam deſtructibile, & corruptibile; In metallis verò, præſertim perfectis eſt omnino fixum & incorruptibile: in imperfectis verò metallis partim eſt volatile, partim verò fixum, ideoque partim corruptibile & partim fixum & incorruptibile. Et hoc conſideratu eſt digniſſimum, ut inde colligamus, ex quibus naturæ regnis hocce naturæ Purum nobis neceſſarium ſit eligendum. Nam Lapis Philoſophorum incorruptibilis eſt omninò, & proinde ex metallico regno omnino eſt deſumendus. In illô enim ſolô Regno Purum noſtrum incorruptibile reperitur, & in hoc ſolô Regno Purum aliud reliquorum duorum Regnorum etiam conjunctum eſt, unde dicitur animale, vegetabile & minerale. Concludimus ergo; Purum Naturæ in omnibus Naturæ Regnis, & potiſſimùm in Minerali Regnô, & Metallicô reperiri, nihil aliud eſſe, quàm quintam eſſentiam cœli, & elementorum omnium, quod in centro terræ excoquitur, & hinc per poros terræ amandatur, & ſic producibilia omninò conſervat, alit & producit.

CAPUT XXVII.

Purum Minerale & Metallicum quomodo præparandum ſit & habendum?

SAl iſtud Naturæ, in quô Spiritus Cœleſtis & elementorum omnium congelatur, & in Sal convertitur, accipiendum eſt, & purificandum multis iteratis diſſolutionibus in aquâ ſtillatitiâ roris vel pluviæ. Poſtquam habes purum & candidum corpus iſtud Salis, permiſcendum eſt cum terrâ aliquâ purâ, ut cum bolô, aut Lapide Lazuli optimè calcinato ad triplicem quantitatem Terræ ad unam ſimplicem partem corporis noſtri, & in retortâ vitreâ optimè lutatâ reponendum, & inde in igne fortiſſimo deſtillandum, ut exeant ſpiritus omnes in recipiens in forma aquæ fortiſſimæ acredinis & acetoſitatis, & hinc ſepties rectificanda eſt aqua hæc, & ab impurô aqueô elementari vindicanda eſt in balneo, & ſic habes purum & candidum Metallorum ſpiritum, qui in phialis vitreis optimè clauſis eſt conſervandus, donec corpus iterum novum & purum habeas; cui conjungendus eſt ſpiritus in duodecima quantitate, hoc eſt, duodecim partes ſpiritus ſunt accipiendæ, & una tantùm corporis puri, & ambo ſimul conjuncta putrefacienda ſunt per quadraginta dies. Deinde extrahendus eſt ſpiritus per deſtillationem, donec corpus ſiccum ſit, & iterum reponendus eſt ſpiritus ſuper corpus; & multoties hoc eſt iterandum, donec ſpiritus per varias iteratas cohobationes ſuper corpus ſuum maneat cum corpore, & tandem corpus volatile fiat beneficio ſui ſpiritus; & corpus ſic volatile factum novô ſpiritu eſt imbibendum, donec tandem variis, & ſæpe iteratis cohobationibus tranſeat per retortam in vas recipiens in aquam lacteam frigido coagulabilem in butyrum, quod facili & molli igne liqueſcit tanquam butyrum. Hæc aqua lactea ſepties eſt rectificanda per cineres, quæ conſervanda in vaſis vitreis optimè clauſis; quæ quidem, ſi per ſe coquatur in vaſe clausô, tandem figitur in ſalem fixum, & permanentem album primò, ultimò rubeum, continuatâ coctione. Hoc autem ut citiùs fiat, & terminetur, aurum eſt addendum, ad decimam partem, vel ſeptimam, & ſic citius terminantur in bonum, & ejus fixio peragitur; & ſic habes Mercurium Philoſophorum verum & legitimum, ex ſolô Regnô metallicô & minerali extractum, omnia penetrantem & diſſolventem ſuâ ſubtili admodum ſubſtantiâ; ſunt & alii, qui hunc Mercurium ex tribus Regnis elicere tentant, ſequenti viâ.

CAPUT XXVIII.

Quâ viâ ex tribus Regnis eliciatur Mercurius Philoſophorum.

EX Regno animali eliciatur primò Sal volatile ex ſanguine humanô, vel aliô, vel urinâ humanâ communi viâ per deſtillationem. Ex vegetabili habetur Sal Tartari communiter, ex calcinatione & ſolutione in Aquam Limpidam, donec per varias ſolutiones, & deſiccationes habeas candidiſſimum Salem Tartari qui diſſolvendus eſt in acetô ſtillatitio, donec nihil aceti amplius bibere poſſit. Tunc Sal ille ſpiritu aceti impræġnatus, vel ſpiritu vini, ſublimatur, fitque volatilis. Hic ſal volatilis factus purus, & Purus connectendus eſt cum Sale volatili animali, & cum Spiritu acidô minerali communiter extractô; & ſic tria illa pura ſimul conjuncta in Mercurium convertuntur per circulationem, & in Aquam ſeu Liquorem Alκaeſt convertuntur; quòd hic Liquor totus ſpiritualis ſit, & purus & nitidus trium Regnorum Mercurius quô ſolô in Alchimiâ peragendâ utuntur. Et ſic arcana perficiuntur, & metalla cuncta in primam reducuntur materiam, ut, quid in centrô ſuo poſſideant, perfectè videant & perſpiciant. De liquore illo Alkaheſt multa dicta ſunt ab Autoribus Chimicis Neotericis, à Paracelsô autem pauciſſima. Dicit enim Liquorem Alkaheſt eſſe Mercurium præparatum, dum Centrum ſuum fit ſuperficies, & Superficies Mercurii fit centrum; ſic occultum quod eſt in Mercurio fit manifeſtum, & quod manifeſtum eſt in eôdem Mercurio, fit occultum; ſic tranſmutantur elementa Mercurii occulta in manifeſta, quod ſolùm expetit Alchimia.

CAPUT

CAPUT XXIX.

De Liquore Alkaheſt, quid ſit, & Qualis ſit?

TOt & tanta enarrantur de Liquore iſto à Chimicis recentibus ut perneceſſarium ſit Principi noſtro Sereniſſimo ſcire, quid ſit Liquor iſte, & qualis ſit, & unde habendus, & eliciendus, ut, quicquid prodeſt Alchimiæ faciendæ, non ipſum lateat Principem. Eſt ergo Liquor iſte mercurialis purus Spiritus metallicus corpore ſuô propriô & naturali conjunctus, & ita connexus, ut duo unum fiant inſeparabile, & indeſtructibile, omnia deſtruens, & reducens in primam materiam; Quæſtio eſt ſumma in Alchimiâ, nec ſolutu facilis, cum duæ aliæ ſubſtantiæ ex vegetabili & animali regno elicitæ, & Mercuriali ſubſtantiæ minerali conjunctæ penetrationem ſuam & in agendo ſummam promptitudinem illi addant; ita, ut perfectionem ſuam abſolvere videantur. Sed qui ſciunt, & verè cognoſcunt purum noſtrum Mercuriale ex regno elicitum & extractum minerali tribus nominibus inſigniri, & verè dici animale, vegetabile & minerale, ex hoc labyrinthô facilè ſe explicabunt, & videbunt in regno minerali, reliqua duo regna, animale puta & vegetabile eſſe connexa adeò ſimul, ut ſeparari nequeant, videbunt clarè admodùm purum noſtrum Mercuriale metallicum habere ſecum duo metallica conjuncta, ita, ut non ſit neceſſarium illa iterum conjungere ad perfectionem ſuam. Si quis non hac ratione contentus ſit, habeat alia mercurialia ex regno animali & vegetabili conjuncta, & pura faciat, & conjungat, & per experientiam certus fiet, an neceſſaria ſint tria illa pura mercurialia ſimul conjuncta ut liquorem Alkaheſt conſtituant & perficiant. Unde jam concludere poſſumus, liquorem Alkaheſt, nihil eſſe aliud quam verum Philoſophorum Mercurium ex regnô minerali elicitum, purô ſuô corpore conjunctum, adeò, ut ſeparari ab invicem nequeant unquam; ſed ſimul permaneant in liquorum lacteum & butyroſum omnia penetrantem & diſſolventem.

CAPUT XXX.

An ex Liquore Alkaheſt ſimplici vel compoſitô Lapis Philoſophorum confici poſſit?

NUllo pacto dubitandum eſt, quin ex Liquore Alkaheſt poſſit & debeat confici Lapis Philoſophorum, cum nihil ſit aliud Liquor hic Alkaheſt, quam Mercurius Philoſophorum, qui eſt præcipua pars Lapidis noſtri. Eſt autem Liquor hic Alkaheſt duplex: ſimplex unus, Compoſitus alter, & tamen unum & idem conſtituunt, & in verâ eſſentiâ conveniunt. Simplex componitur ex acidô metallorum purô, & Sale metallicô etiam purô, & volatili reddito cum ſuo Spiritu. Et qui in præparatione hujus Salis & ejus Spiritus non multum laboraverit, non facile perveniet ad hoc arcanum, quod totius naturæ metallicæ ſummum eſt ſecretum, valdè tædioſum labore & ſudore. Multum enim in eô perficiendo eſt deſudandum aut laborandum. Compoſitus verò Liquor Alkaheſt eſt adhuc factu laborioſior, & paratu multò magis difficilior; ex acido enim mineralium, & puro ſalſo animalium & vegetabilium componitur: quod ſi quis Alchimiſtarum non multum laboraverit in eorum ſalibus volatilibus habendis, puriſque faciendis, nunquam perveniet ad hoc noſtrum arcanum; quamvis enim hic facillimè, ut videtur, deſcribatur, nihilominus tamen multa occultantur, quæ ſi non omnino cognoſcantur, ut fieri debeant, fruſtra tentabitur opus. Hinc falſum putabant nonnulli, quod tamen non, imò eſt veriſſimum; ſed Artificem doctum expertumque omnibus Alchymiæ operibus faciendis expoſtulat. Studeant ergo in Salibus fixis & Alkalibus faciendis & purificandis; deinde hæc fixa ſalia volatilia reddant, & Deo dante, perficient opus, non tamen cum facilitate; ſed ſummo cum labore & induſtriâ pertinaci & continuâ. Non hæc cito fiunt, & ad perfectum finem conducuntur brevi tempore, ſed longo & tædioſo ſudore: multa tuli, fecique, ſudavi, & alſi, antequam hoc arcanum perfecerim. Reliqua deinde, quæ ſuperſunt facillima, & coctione ſolâ perenni & continua abſolvenda ſunt & perficienda: unde opus mulierum & ludus puerorum dicuntur, quod coctione ſola, & otiô, & patientia ad finem perducantur.

CAPUT XXXI.

Cur Liquor Alkaheſt reducat omnia in primam materiam ſinè ullâ diminutâ ſui actione?

CUm Liquor Alkaheſt ſeu Mercurius Philoſophorum ſit purus putus Naturæ ignis incorruptibilis & inalterabilis, facillimè hinc colligere poſſumus, omnia reduci poſſe in primam ſui materiam. Penetrat enim ſummopere & diſſolvit partes miſtorum omnium, donec in ignem primum reducantur ab illô igne naturali. Ut enim aër in aërem habet ingreſſum & aqua in aquam; ſic etiam potiori jure ignis in ignem habet ingreſſum, & ipſum penetrat. Non ergo admirandum eſt Liquor Alkaheſt, cum ſit purus ignis, penetret omnia & diſſolvat ſinè diminutione ſuæ actionis, cum non repatiatur ab agentibus, quæ ipſe Liquor diſſolvit & reducit in primam materiam. Unde non diminuitur ejus actio, quia tunc ſemper ignis igni redditur. Unde, cum ignis non pereat nec diminuatur, ejus actio etiam diminui non poteſt: quod mirantur, nec comprehendere ignari queunt, putantes omnia agentia debilitari agendô, & tandem perire omnino eorum agentium actionem: quod tamen in Liquore Alkaeſt non ſit; ſed magis ac magis, dum agit, creſcit ejus actio, & fortior & potentior evadit. Et ratio in promptu eſt, quod Liquor ille ſit igne naturæ plenus, & totus verus ignis naturæ Liquore iſto tectus & circunvolutus. Unde ejus actio nunquam imminuitur; cum ejus ignis creſcat igne diſſolvendorum. Unde concludere poſſumus, Liquorem Alkaeſt igneum verè eſſe, non igne elementari; ſed cœleſti penitus & centrali incorruptibili

incorruptibili & inalterabili, omnia penetante & diſſolvente in primam ſui materiam, quæ eſt ignis naturalis, & centralis, in omnibus rebus repertus, & in liquore iſto Alkaeſt copioſè concentratus, cujus ope & auxiliô ejus actio nunquam diminuitur, ſed ſemper in eo ſtatu permanet.

CAPUT XXXII.

An Liquor Alkaeſt, poſtquam metalla perfecta in materiam primam reduxerit, ſit ex metallis diſſolutus ſeparandus, vel cum ipſis relinquendus ut coquantur ſimul ad perfectionem ultimam.

IN Metallis perfectis reſolutis, & in materiam primam reductis, per liquorem Alkaeſt, quicquid illis eſt neceſſarium, ineſt illis ad perficiendum Lapidem Philoſophorum. Quòd ſi Liquorem Alkaeſt ſeparare, quis cupiat, id facere poteſt, & citius terminabitur hæc metallorum perfectorum diſſolutio in Lapidem perfectum, ſeu in Sulphur fixum Philoſophorum. Tum enim Metalla imperfecta incrudantur & ſumunt ex Liquore Alkaeſt ignem naturæ, purum quidem, ſed crudum, & incoctum, Unde coctione eſt maturandus & ad perfectionem conducendus, donec perfectè figatur. Liquor autem Alkaeſt eſt totus ignis, ſed Liquore Mercuriali diſſolutus; Unde crudus eſt ignis & immaturus, & quantum eſt Liquoris iſtius, tantùm eſt Mercurii crudi; Unde diuturniori coctione eget, ut maturetur; propterea non imprudenter faciunt illi, qui Liquorem ſuum ſeparant, poſtquam perfecta Metalla ab iſto liquore diſſoluta ſunt, quia tunc temporis citiùs coquuntur metalla perfecta diſſoluta, & figuntur quàm ſi relinquantur conjuncta cum Liquore Alkaeſt, quia plus eſt Mercurii crudi, cùm Liquor Alkaeſt relinquitur conjunctus cum ipſis. Concludendum ergo eſt Liquorem Alkaeſt eſſe ſeparandum ex metallis à Liquore iſto diſſolutis ut citiùs figantur; Si verò non ſeparetur liquor iſte, nihil mali eſt; ſed longiorem expoſtulat coctionem, ut ultimam fixionem & perfectionem acquirant metalla perfecta ſic diſſoluta. Sed etiam facilius liquantur in igne; quod quidem eſt ſumma perfectio Lapidis, dum eſt liquatu facillimus. Sic enim in intimis Metallorum imperfectorum receſſibus penetrat, & ſe inſinuat facilius, cùm habeat copiam Mercurii, qui liquiditatem & facillimam fuſionem præſtat in omnibus, & nobilitatem & præſtantiam ita, ut Lapis, qui multoties ſolutus fuerit per Liquorem Alkaeſt, ſeu Mercurium Philoſophorum, ſit præſtantior, & nobilior illô, qui non fuerit tantopere ſolutus, & de novo coagulatus, cùm non habeat tantùm Mercurii, ut ipſe Lapis, quidem multoties ſolutus, & iterum coagulatus fuerit. Solutiones enim & coagulationes ſæpius iteratæ non ſolùm augent Lapidem, & multiplicant quantitate: ſed & virtute & proprietate, ut teſtantur Autores, qui de hac re ſcripſerunt; ita, ut ſi ſolutio prima cadat ſuper centum in projectione, ſecunda cadat ſuper mille; ita, ut Augurellus, Poëta Chimicus, aſſerat in tantum multiplicari poſſe Lapidem ut granum unum projectum ſuper quantitatem infinitam Mercurii Aquæ Oceani ipſius æqualem, in aurum illicò tranſmutaret, modò calefieri poſſet.

CAPUT XXXIII.

An liquor Alkaeſt habeat in ſe Sal, Sulphur & Mercurium Philoſophorum.

IMpoſſibile eſt liquorem Alkaeſt facere poſſe veram & legitimam metallorum diſſolutionem, & omnium rerum reductionem in primam materiam, quin in ſe habeat vera & legitima metallica Principia ſeu Sal, Sulphus, & Mercurium, perfectè in ſe diſſoluta & alcoliſata; alioquin enim non poſſet facere hanc perfectam diſſolutionem. Sola enim naturæ principia perfectè diſſoluta & inter ſe unita, & ſimul conjuncta facere poſſunt hanc perfectam diſſolutionem & rerum omnium reductionem in primam Materiam. Sola enim prima Materia hanc diſſolutionem, ſeu in Materiam primam reductionem facere poteſt, cùm ſimile in ſimile agat: & ideo ſola materia prima reductionem in primam facere ſolet. Liquor autem Alkaeſt eſt materia rerum omnium prima in Liquorem redacta, & ideò etiam habet Sal, Sulphur, & Mercurium rerum omnium in Liquorem redacta; & proinde etiam omnia in Sal, Sulphur, & Mercurium reducit, nullis ferè relictis fœcibus. Quia omne mixtum nihil eſt aliud, quàm Sal, Sulphur, & Mercurius naturæ inter ſe unita in compoſitione mixtorum: ideò nullæ ferè ſunt fœces in reductione tali per Liquorem Alkaeſt, Cum omnia in compoſitione Mixtorum ſint, Sal, Sulphur & Mercurius, principia naturæ; quæ ſola cùm in principio compoſitionis reperiantur, & ſola etiam tantummodo in reductione compoſitionis reperiri neceſſe eſt, aut darentur principia quatuor, vel plura; ideò non reperiuntur excrementa in verâ reductione. In aliis verò diſſolutionibus & reductionibus, quæ ſpiritibus Salium fiunt, plura & copioſa reperiuntur excrementa, quæ quidem non ſunt excrementa vera, ſed ſunt partes principiorum, quæ diſſolvi nequeunt; & cùm diſſolvi nequeunt, excrementa cenſentur ab iis, qui naturam non norunt; ſed ſi illa excrementa recipiantur, & in Liquorem Alkaeſt projiciantur, tunc temporis verè diſſolvuntur, & nihil ſupereſt fœcis & excrementi. Quòd ſi ego ipſe multis in locis aſſeruerim eſſe excrementa in naturâ, & in compoſitione mixtorum, non ego tunc temporis adhuc videram actionem Liquoris Alkaeſt. Maneat ergo firmum & certum, Liquorem Alkaeſt habere ſecum Sal, Sulphur & Mercurium Philoſophorum, quorum ope, & auxiliô omnia reducit in materiam rerum primam, & verè diſſolvit, abſque ullis fœcibus relictis. *Tantum!*

Huc referri merebantur Literæ ſolertiſſimi Dn. Fabri, quas poſt ſuum ab eo diſceſſum ex Galliâ Narbonenſi accepit Noribergæ, Helianthus.

VIR Clariſſime, accepi pergratam tuam Epiſtolam die 23. Menſis Octobris hujuſce Anni 1642.

1642. Cujus reſponſum hic habe. Summâ lætitiâ afficior, quod Librorum meorum & Palladii præcipuè lectione ſis delectatus; majori tamen ſciendi cupiditate & delectamento te irretiri credam Lectione Hydrographi mei, quia clarius & dilucidius Medullam Naturæ detexi in ipſo, quam in Palladio, ſublimiora quædam & altiora in Palladio naturæ energiam & δύναμιν perquiſivi & patefeci; At in Hydrographo facilius & dilucidius ſub nomine ſpiritus, Aquæ Calchanteæ puta, totum Naturæ myſterium filiis Artis Hermeticæ detexi. Sal enim omne, ſive ſit animale, ſive vegetabile & minerale, ſpiritus eſt aquæ congelatus, actione & energia ſulphurei luminis, apud Philoſophos vulgo calidum dicitur: Spiritus ergo hic naturæ δύναμις & energia calido innato ſuo Salis corpus ſuſcipit, ex quo deinde filii Artis eundem ſpiritum arte ſuâ eliciunt, ipſumque attenuant, & tenuiſſimo ac ſubtiliſſimo corpore circumveſtiunt, ut eo ipſo corpora metallica perfecta attenuare poſſint, & in eundem ſpiritum convertere queant; ut virtus illa ingens & præpollens, quæ metallis ineſt, & ſepulta eſt, haberi poſſit, energia incredibili illuſtrata. Si ex Sale minerali & viridi & cœruleo hunc naturæ aureum ſpiritum educere valeas, eumque attenuare ſublimatione queas, & tenuiſſimo ejuſdem Salis corpore ipſum circumveſtire poſſis, habebis florem naturæ univerſæ ſpiritualem & præpotentem, cujus virtute florem aureum poſſidebis, & vitæ humanæ theſaurum, parentis tui unicum ſolatium. Si eſſet præ manibus, libenter offerrem, ſed, neſcio qua occulti fati lege, mihi adhuc denegata ſunt hæc naturæ myſteria. Sal vitrioli purum putum ſpiritu ſuo acido imprægnatum nulla alia acutiori præparatione ſublimatum eſt arcanum morbi parentis tui; Doſis eſt ℈ß. in aqua communi laudati fontis ſummo mane ſumptum, & duabus horis tranſactis aſſumi debet juſculum optimum. Communica, ſi placet Domino Capuccio, ea quæ ſunt ex Arte, in hac Epiſtola exarata, & delineata, & Epiſtolam, quam illi dedico, ſartam tectam illi tranſmitte quæſo, & me devinctum, ſummo amoris vinculo detinebis. Vale, & me exiſtima,

Caſtelnovidarri 24. *Menſis Octobris* 1642.

Perpetuum tuum & obſequentiſſimum Servum & fidelem Amicum

P. J. FABRE.

MIRATUS ſum tuam Epiſtolam, quam Die prima Menſis Januarii accepi in fœlicitatem hujus Anni, & potiſſimum miratus ſum laborem amici tui ſuper acetum Phyſicum Vitrioli purum & putum; & cum eodem ſale fixo puro & puto conjunctum, nullus ibi error commiſſus eſt, niſi fortaſſe in longanimitate & patientia quæ ſatis longa non fuit, hæc enim ambo multoties & diu, & percoquenda ſunt, ut vult illud tritum Axioma Philoſophornm, *Coque, Coque, Coque, & iterum Coque, nec te tædeat prolixitatis, quia in coquendi prolixitate conſiſtit arcanum.* Unde Morienus? Nihil aliud eſt Opus noſtrum, quàm aquæ noſtræ ſuper terram noſtram remiſſio, donec ipſa Terra putreſcat, unà cum aqua, & mundificentur ambo, quæ quidem putrefactio & mundificatio in brevi tempore fieri non poteſt, poſtquam autem putrefacta ſunt & mundificata, facili negotio invicem connectuntur, & nunquam amplius ſeparantur, ſed fiunt unum quid, tingere, penetrare & permanere, & facilè fluere, Ubi eſt arcanum. Itaque ſi patientiam habeat Amicus ille tuus in putrefactione & mundificatione materiæ noſtræ, & ejus matrimonio, certiſſimè poſſidebit arcanum. Nihil enim eſt aliud Opus Philoſophorum quàm perfecta dealbatio & perfecta rubificatio, quæ in putrefactione & mundificatione conſiſtit. Lege verorum Codicem Philoſophorum omnium, qui hac de re ſcripſerunt, nihil aliud invenies præter illud, quod in hâc paginâ tibi exaravi, cùm ſcire naturam nihil aliud eſt opus, quàm ſeparare ejus materiæ elementa, & eadem purificare, & ab excrementis mundare, & mundata conjungere, & unum facere, hinc ex hâc præparatione exurgit terra foliata, ſeu Sulphur naturæ albiſſimum, & rubei Leonis ſanguis, ex quibus fit verum & legitimum Philoſophorum matrimonium, & his conjunctis nihil aliud ſupereſt, quàm ſola & ſimplex coctio, donec illa duo fiant unum fixum & permanens, & igni perquam facile fluens, penetrans & tingens. Ex Sale ergo tuo cum ſpiritu tuo extrahe Sulphur naturæ, & rubeum ejus ſanguinem, per repetitas cohobationes & conjunctiones, donec Sulphur illud & ſanguinem habeat; Hæc divide, conjunge & coque, time & lauda Deum & ama. Fratri & Amico chariſſimo hæc dicta ſint, Vale, & me ama.

Datum in Ædibus die 9. *Menſis Januarii, Anno* 1643.

Tuus ad omnia fidelis Servus & Amicus

P. J. FABRE.

CHARISSIME atque Doctiſſime Amice. Tuam ultimam Epiſtolam Norimbergæ exaratam Menſe Martii accepi, in eâ de difficultate Operis Chimici ex Vitriolo communi doles, neque ſine magna cauſa. Ex cruditate enim ipſius & frigiditate hoc dependet: & ſcias ejus cruditatem & frigiditatem calore naturali & balſamo vitæ ipſius, ſpiritus vini rectificati corrigere, & ambo ſimul juncta calore tepido putrefacere: extrahe, ſic verum mineralem Mercurium, & Sulphur metallicum, quod ſepties deſtillatum, & ſic purificatum vera eſt clavis ſolutionis noſtræ, & quâ ſolâ viſcerantur corpora metallorum, tam perfectorum, quàm imperfectorum, ut ſic ex reſeratis occultum naturæ fiat manifeſtum, & manifeſtum occultum: & hoc occultum metallicum purum putum factum cujus & ſola coctione, ut ad fixationem perfectam conducatur.

Hoc eſt etiam verum Acetum Philoſophorum cujus beneficio non ſolùm plumbi, verùm etiam reliquorum Metallorum habetur natura occulta, quæ Sulphur naturæ & Mercurius ſunt, quæque ſejuncta & conjuncta poſt eorum depurationem noſtrum perficiunt elixir ſolâ coctione. Laudo ego, quod in Anatomiâ metallorum labores, hâc enim multa videbis, & ſi ſcis acetum vitrioli &

ejus Sal cum Spiritu vini rectificato conjungere, & ſimul putrefacere, ex hâc putrefactione orietur tibi Mercurius & Sulphur verum, quod ſolutum erit acetum verum Philoſophorum, quo poteris interiora metallorum perſcrutari, vale bene. Ad omnia fidelis Amicus P. I. Fabre.

Datum Caſtrinoviduni die 24. Maii Anni 1643.

VIr Clariſſime, Accepi Tuam gratiſſimam Epiſtolam die, 1. Sept. Anni 1644. Ex qua percepi te bene non capere præparationem vitrioli ſecundum legem naturæ & Philoſophorum, qui hoc Secretum habuerunt, quocirca tibi eſt legendus Iſaacus Hollandus de mineralibus, quem invenies in Tomo tertio Theatri Chimici, ubî clariſſimis verbis invenies præparationem tanti ſecreti & Theſauri. Ex omnibus Metallis poteſt educi vitriolum ſeu Sal fuſibile & purum, quod eſt verus Lapis Philoſophorum, in quo ſolo eſt Sol, Luna & Mercurius Philoſophorum ſimul conjuncta & viva, de quibus loquuntur Philoſophi omnes; & neque de vulgaribus, quæ mortua ſunt. Tinctura rubea dicitur aurum, Tinctura alba dicitur Luna, & Humidum radicale, quod conjungit has tincturas dicitur Mercurius. Habes hæc omnia veriſſima & percipies dicta omnia Philoſophorum; vale & me ama, & participem hujusce Literæ fac Dominum Cappuccium, nihil enim amplius & ſcribere poſſem & clarius.

F I N I S.

SUBSECTIO TERTIA.

Oedipus Chimicus *Obſcuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum Myſteria Aperiens & reſolvens.* Authore Ioanne Ioachimo Bechero *Spirenſi Mathematico, & Medicinæ Doctore.*

LECTORI CHIMICO *S.*

CVM percontandi gratiâ, num ſcripta mea Chemica Lectoribus placitura ſint, atque in eum finem Tractatum de Metallorum generatione, reductione & perfectione ſub Metallurgia nomine ederem, inſuper in catalogo librorum Francofurtenſi plures Tractatus Chimicos premitterem præter expectationem, multorum expectationi, adeo illo ſcripto ſatisfeci, ut reliquos promiſſos Tractatus plurimi à me deſiderarent, ac Bibliopolæ urgerent, ut inſtantibus nundinis, quædam ex Chimicis ſcriptis prælo committerem, dubius deliberavi, utrum ſcriptorum meorum alteri præferrem, Tractatum de laudibus vitrioli, an Oedipum Chimicum? illum quidem ob multifariam praxin, hunc verò, ob principiorum explicationem utilem & neceſſarium; verùm cum plurimi ſcriptores Chimici, malè apud Tyrones audiant quod ſua confusè & obſcure tractârint, ne eandem ego incurram cenſuram, Methodicè & juxta ordinem mihi procedendum duxi; Quare jacto principio de rerum, præſertim metallorum generatione, in Metallurgia ad obſcuriorum rerum & Terminorum explicationem me convertam, quo poſito fundamento, Tractatum de Laudibus vitrioli ſuperſtruam, ædificium hoc Philoſophicum, coronide, Tractatu de Corporum Magnetiſmo exornabo.

Interim Oedipo huic meo, hederam non adeò neceſſariam fore ſpero, commendabit ſeipſum, obſcuros Terminos, res & phraſes Chimicas; quantum hactenus trita Lexica explicando Chimica, alioſque Autores, qui in hoc pulvere ſudarunt, & huic negotio operam dederunt poſt terga relinquat, judicabis ipſe, ſi ſanam tibi invidia mentem relinquat. Deum igitur tibi propitium rogo, ut tractatum hunc, corporis quidem mole exiguum, pedibus autem, nempe fundamentis, ſat firmum & grandem, uno verbo Oedipum, *ſanâ mente, in corpore ſono, perlegas, evolvas, intelligas, Stylum hujus Opuſculi quod attinet, oratorium non eſſe, plus enim ad materiam quam verba reſpexi, tum quicquid hic leges, raptiſſimè perſcriptum ſcias, terminorum ergo vocabulis magnâ ex parte barbaris uti debui, ſic præcipiente arte, ſi quis proinde Latinitatis causâ me vellicet, is hîc me Philoſophum, alibi experietur Philologum. Vale.*

TITVLVS PRIMVS.

De Primâ Materiâ Chimicorum.

Procemium.

PRima Materia à Chimicis pro clavi Artis ſemper eſt habita, unde, antequam ipſam Regiam ingrediamur, tali clavi opus eſt, alioquin in Naturæ Secretorum Scriniorum aperturâ, in caſſum laborabimus, neque ut genuini, ſed ut fures, multis Sophiſmatibus & dolis intrabimus, Abhorreo recenſere quantis nugis, variiſque phantaſmatibus plurimi hanc primam materiam quæſiverint & quàm in inexplicabilia teſqua aberrârint; principales tamen opiniones circa hanc materiam, paucis exponam. Aliqui eam illud Nihilum eſſe putabant, ex quo Deus mundum condidit, alii materiam cœlorum, alii Spiritum Mundi, alii primam materiam Ariſtotelicorum; alii ſubſtantiam ſeminalem ſpecificam, pro eâ agnoverunt, ſingulas has & diverſas opiniones, in ſequentibus quinque paragraphis, eâ quâ potero brevitate & veritate examinabo.

§. 1. *De Nihilo & vacuo.*

Deum mundum ex nihilo creâſſe, Sacræ teſtantur Literæ, quid autem id nihilum fuerit hinc & inde controvertitur; probabilis & communis ſententia, ex vocabuli etymologia deſumpta eſt; Nihilum enim

enim eſt id, quod non eſt, i. e. nihil, ſeu non ens: verùm ſunt qui probant hoc nihilum ſeu non ens, reſpectu ſui aliquid, reſpectu autem noſtri & rerum creatarum, nihil eſſe, cum non ſit de hâc ſubſtantiâ, ſicut vulgus ſpatium aëreum nominat vacuum, cum tamen ſit aëre plenum: Hanc ſententiam probant ex Paulo, qui affirmat Deum produxiſſe Entia inexiſtentia, tale hoc eſſe, quod nihilum vocatur, ex quo Deus Mundum condidiſſe perhibetur, ferunt, id ergo Nihilum vocant primam materiam, cum in ordine Creationis nullam ante ſe habeat; ex hâc omnia corpora producta, & in hanc quoque ea reduci poſſe, tam ex Sacris Literis, quam ex variis Philoſophis probant, præſertim ex Paracelſo; qui ſcribit, corpus in nihilum hoc verò in aliquid reducatur, Auctoris verba ſunt, ichts muß zu nichts werden / auff daß auß nichts widerumb ichts werde. Verùm Paracelſum non de hâc omnimodâ reductione, quæ ſoli Deo competit verba facere, quilibet animadvertet qui antecedentia & conſequentia evolvet, ubi de putrefactione & ſolutione tractat, ad quas operationes hæc ejus dicta referenda ſunt. Finis hujus Philoſophiæ eſt, quod corpora in hoc nihilum velint reducere, ex hoc autem nihilo perfectiora educere, ſed ejuſmodi operationes nugæ ſunt, Primò enim implicat eſſe aliquid, & eſſe nihil. 2. Reductio corporum in nihilum, ſoli Deo eſt poſſibilis, quemadmodum eductio. 3. Poſito, quod talis reductio eſſet poſſibilis, nullam video vel cauſam, vel medium perfectioris eductionis, cum nulla ſit ratio, cur non tam citò ex ea aſinum quàm aurum educant, 4. Licet id nihilum eſſet Pauli non ens, non tamen video quomodo artifex id tractare ac manibus aut igne, aut in vitris elaborare poſſit, cum non Entis nulla ſint accidentia, accidentia autem ad tractationem talem requirantur, ſi enim non habeat colorem non cadet ſub viſum, &c.

Sunt quoque qui ſtatuunt, ante Creationem Mundi nihil fuiſſe præterquam Deum, nullum locum, nullum ubi, eum omnia impleviſſe, neque fuiſſe vacuum, ſi enim præter Deum, vel vacuum, vel aliquod aliud illo non creatore fuiſſet, coæternum ei extitiſſet, quod abſurdum eſſet; quare ſtatuunt Deum creâſſe vacuum quod putant eſſe illud nihilum impropriè ſumptum, ex hoc vacuo mundum conditum, illudque vacuum in eo adhuc diſſeminatum eſſe, vel ex hoc unico probant, quod locus vacui à quibuſdam Mathematicis neotericis demonſtratus ſit, verùm hæc ultima ratio maximè fallit, cum falſiſſimum ſit dari in natura locum vacui, & P. Valeriani Magni Capuzzini, ſuorumque vacuiſtarum Demonſtratio nullum habeat locum, poſt ſubtiliſſima enim Examina & demonſtrationes aliorum, ipſe ego prædicto P. Valeriano ad oculum ſuæ demonſtrationis fallaciam demonſtravi, id enim ſpatium in phiala (vitrum Chimicis ſic dictum, ampullam cum collo oblongo habens) quod ille omni elemento vacuum eſſe clamat, ſanè etiam aëre vacuum eſſe debet. quod ſi eſt, nulla rarefactionis & condenſationis mutabilitas in eo animadverti debet, cum ſubjectum rarefactionis & condenſationis aër ſit, ſed calor, vitro admotarum manuum, rarefactionem in vitro cauſat, quod ex deſcenſu mercurii in phiala rurſuſque aſcenſu, amotis manibus apparet, ergô vel cæco liquet, nullum ibi dari vacuum; denique num imaginarium hoc vacuum prædictum Pauli non ens ſit, Theologis diſcutiendum relinquo: certe in Phyſicis qui vacuum ſuum cerebrum, hoc imaginario vacuo replent, næ iſti in praxi Chimica & vacuas manus & vacuum experientur Marſupium.

Terminus apud Philophos Chimicos in nihilum reducere, eſt corpus deſtruere & alterare, modo naturæ non convenienti, ſic in nihilum reducere, non rarò apud illos ſumitur, pro corpus comburere.

§. 2. *De Materia Cœlorum.*

Gerhardus Dorn cum ſuis aſſeclis, ſtatuit materiam cœlorum, eſſe quintam Eſſentiam hujus materiæ ſublunaris, incorruptibilem, hujus inferioris mundi conſervatricem, omnium corporum verum vegetativum, paucis Elementorum animam, quæ corpora ſublunaria à corruptione præſervat, eaque in maximam ſuæ ſpeciei perfectionem exaltat, hanc ideo cœlorum materiam omnibus corporibus ſublunaribus pro conſervatioue à Deo inditam eſſe atque per artem inde ſeparari ac concentrari, hominibus, plantis & metallis, in maximam utilitatem communicari poſſe; Denique hanc materiam aviculam Hermetis eſſe quæ à terra cœlum aſcendat, cœloque in terram deſcendat, eam fœcundet, prout hanc ſententiam latiùs pertractat, in præfatione ſupra Lapidem ſuum Metaphyſicum;

Ex hiſce tria nobis conſideranda occurrunt, 1. An materia cœlorum differat à materiâ noſtrâ ſublunari. 2. An requiratur ad vegetationem & conſervationem ac alterationem corporum ſublunarium. 3. An ſit parabilis ac arte tractabilis.

Primum punctum quod attinet, memini de eo inter Ariſtotelicos quoque Controverſiam eſſe, præſertim an in Cœlo ſit materia? & ſi eſt, an ſit eadem cum hâc noſtrati; etſi verò quantùm ad priorem quæſtionem, in omnem Partem ſat dubitationum occurrat, probabilior tamen nobis videtur ea opinio, quæ cœlo materiam tribuit, rectè enim Scaliger ſcribit. exerc. 359. S. 11. facere corpus ſine materiâ, eſſe facere inſomnium ſine ſomno, ſeu ut idem habet in 1. de plantis, panem ſine farina Ubicunque enim Quantitas, figura, & motus localis eſt, ibi materiam ſubeſſe neceſſe eſt, nam quantitas materiæ naturam proximè inſequitur, & ſine eâ nulli rei ineſſe poteſt, omneſque formæ & accidentia per ſe non ſunt quanta, ſed dicuntur eſſe quanta ob quantitatem materiæ, cui inſunt, quapropter cum cœlum eſſe quantum, certæ figuræ, finitæque magnitudinis, & moveri localiter, videamus, materiam ipſi ineſſe omninò fatendum eſt; qualis verò ſit materia, an hæc noſtras, an verò aliqua particularis, adeo obſcurum eſt, ut quicquid etiam ſtatuas, facilè, quo te defendas invenias. Plurimorum ex antiquis Philoſophis opinio fuit, Cœlum ex uno vel pluribus noſtrorum elementorum conſtare, quæ opinio modò non probatur, etſi aliam ipſi materiam quam noſtratem hanc primam aſſignandam eſſe non cenſeamus, novum enim aliquod Ens in cenſum naturæ inducere, nulla cogit neceſſitas, cum omnia quæ cœlo, ob materiam competunt, ei noſtra hæc rectè tribuere poſſit. Unde Scaliger exerc. 61. hanc rem ſic concludit: materia una ab alia diverſa non eſt niſi per advenientem formam, qua ſit hoc aliquid. Materia enim quatenus materia nullum in ſe actum includit, nihilque determinatum obtinet, ſed omnem determinationem à formâ accipit; cœlo inſuper ineſt quantitas, aliæque nonnullæ qualitates, quæ ipſi cum inferioribus hiſce ſunt communes & à materiâ primâ proficiſcuntur; Objiciunt aliqui cœlum eſſe incorruptibile, noſtratem primam materiam corruptibilem & alterabilem

alterabilem eſſe. Reſpendemus etſi cœlo materiam hanc noſtratem tribuamus, tamen timendum non eſſe, ne ruat & corrumpatur, cum teſte Zabarella. libr. de ortu & interitu. c. 11. materia prima, cum ſit ens mera poteſtate nihilque agat, non eſt adæquata cauſa generationis, & corruptionis rerum, ſed ſaltim cauſa ſine quâ non, agens autem eſt cauſa generationis adæquata omniſque actio agenti adſcribenda eſt, materiæ autem tantùm paſſio. Cauſa ergo cur non fiat generatio & corruptio in cœlo eſt, quia cœlo nihil datur contrarium, à quo poſſit corrumpi, & quia ei nulla ad alias formas recipiendas potentia particularis eſt, quæ ſola opponitur actui & cum privatione, re eâdem eſt. In cœlo enim non eſt privatio formarum corruptibilium, quia cœlum non habet potentiam proximam recipiendi formas ſublunares, ſed cœli forma ita ſibi ſuam materiam devincit & diſponit, ut ad alias formas recipiendas, potentiam particularem non habeat, ſed tantùm illam univerſalem quæ eſt aptitudo ad omnes formas indiſtinctè recipiendas; Ex hiſce liquet cœlum quidem habere materiam, illam autem neque à noſtrâ diverſam neque ejuſdem quintam eſſentiam, ſed eam ipſam formâ tamen perfectiore, quæ quidem non eſt anima, formis verò elementorum nobilior, eſſe præditam & informatum, à quâ ſaltim ſit hoc aliquid.

2. Secundum punctum quod attinet An nempe cœlum peculiari & occulta vi, quam influentiam vocant, inferiora hæc efficiat? Plerique quidem ex iis, quibus cum Aſtrologis lis eſt, ſolum lumen quod variè, pro motuum cœleſtium varietate, variis locis communicatur, ad omnes effectus qui à cœlo proficiſci dicuntur, edendos ſufficere dicunt: Contra tamen ſtatuendum eſt, cœlum non ſolum per motum & lumen, hincque dependentem calorem, ſed etiam per peculiares quaſdam vires, quas influentias vocant, inferiora hæc efficere, multa enim à cœlo proficiſcuntur, quæ lumini ejuſdem adſcribi non poſſunt, lumen enim à corpore opaco, vel denſo impediri poteſt, cum tamen in profundiſſimis terræ cavernis, ſub aquis quo nec calor, nec lumen à cœlo producta penetrat, multa tamen cælo concurrente generentur, & certè cum magneti, aliiſque rebus ſublunaribus, inſignes, ſine lumine, in res diſſitas agendi vires inſunt, eædem cœlo, corpori tàm magnifico denegandæ non ſunt, Quouſque tamen ſe extendat hic cœli influxus & in quas res agat, num vegetationis & rerum conſervationis cauſa primaria ſit, inquirendum: Hoc ſanè negandum non eſt, cœlum res materiales & merè naturales omnes agere, an tamen influxus ille cœleſtis principalis cauſa omnis vegetationis & conſervationis rerum ſublunarium ſit, ſi calorem ſolis excipiamus, meritò dubitamus; poſſe quidem alterare & agere in corpora ſublunaria non negamus, ſicut & concedimus quod accidentaliter vegetationem promoveat, quod verò principaliter requiratur, meritò hæſitamus, cum multa corpora ſublunaria ſint, quæ nullam ab aſtris patiantur viciſſitudinem; accedit levis quorundam corporum per inferiora elementa deſtructio, quæ eis non uſu veniret ſi tota vis conſervativa & vegetativa ex aſtris, quorum potentia major eſt noſtrâ, promanaret atque dependeret.

3. An materia cœlorum ſit parabilis ac arte tractabilis corporibuſque inferioribus ad ſui conſervationem communicabilis? Statuit hoc præfatus Gerhardus Dorn, verùm ut nugas ſuas tegat, affirmat neceſſe non eſſe ut materia hæc ex cœlo petatur, cum ſuboleſcat impoſſibilitatem, verùm inquit, inditam eam eſſe à Deo omnibus corporibus, pro conſervatione & vegetatione, quare ex corporibus ſublunaribus & quidem unoquoque facillimè arte Spagyrica ſeparari poſſit; ſed ſicut hæc Philoſophia à principio non parum ſplendoris Auditoribus objicit, ita profectò heic omni rationis lumine caret; quàm abſurdum enim ſit duas materias & formas uni ineſſe corpori, item ſeparare materiam à forma & accidentibus, illam tamen manu, vitro & igne velle tractare, quilibet videt, ipſe Dorn fatetur præcitato loco, omnes operationes ſpagyricas tantùm miſtorum ſublunarium, accidentium alterationes eſſe, paucis verò lineis pòſt, docet ſeparationem materiæ, quam ſibi præſupponit abſque omni forma & accidentibus, ſanè qui ſic fabulantur, perpetuum in ſuo vitro & cerebro tractabunt non ens.

§. 3. *De Materiâ primâ Ariſtotelicorum.*

Non pauci Chimici ſunt, qui ajunt Chimicorum materiam, unam eandemq; eſſe cum Ariſtotelicis, quare omnibus corporibus ſublunaribus ineſſe atque exinde elici poſſe, autumant: verùm quamdiu talis materia ſui corporis accidentia & formam continet, tamdiu pro prima, univerſali & informi ſtatui nequit, talem verò materiam à corporibus arte non elici aut tractari poſſe quilibet animadvertet, qui ſciet materiam abſque forma & accidentibus tractabilem non eſſe, cùm veriùs Ens rationis quam materia ſit.

§. 4. *De Spiritu univerſi.*

Sunt qui ſtatuunt, ſingularem terræ ineſſe Spiritum, qui omnia corpora vegetat & conſervat, huic habitaculum aliqui rori, alii pluviæ, alii luto, terræ, ſilicibus, non pauci nitro aſſcribunt; unde variis laboribus educere conantur, verùm tales videntur Naturam ſubintelligere eamque corporaliter ob oculos ſiſtere velle, rerum enim vegetatio naturæ facultas eſt non materiale aliquod corpus vel ſpiritus, qui in manus artificum veniat, pari enim impoſſibilitate occultas qualitates naturæ ſuis quis oculis videbit, ſuis quæret tractare manibus; Non inficias eo reperiri materias ſubtiles, quibus vegetatio promovetur atque corpora conſervantur; verùm accidentaliter, non eſſentialiter, tum diverſimodè, ſimo enim vegetabilia, bonis ſuccis animalia, ſulphuribus metalla promoventur, ſuaque in vegetatione adjuvantur, unicum ergo ſpiritum pro omni rerum vegetatione velle quærere, eſt idem ac ſtatuere unam materiam pro tribus regnis, quod abſurdiſſimum eſt.

§. 5. *De verâ Chimicorum primâ Materiâ.*

Cùm Chimica ſcientia practica ſit, ſubjectum, etiam habet materiale & practicum, quare id pro primâ materia ſtatuit, quod primùm ei ſub ſenſum & manus cadit, tale autem Ariſtotelicorum prima materia eſſe nequit, cum illa tantum ratione comprehendi, oculis verò manibuſque apprehendi non poſſit, alia meritò nobis quærenda erit, nempe Ariſtotelicorum ſecunda, quæ Chimicorum prima eſt, puta primæ materiæ Ariſtotelicæ accidentia, hæc enim tractationi Chimicæ inſerviunt; Sciendum autem eſt, qua ratione Chimici accidentia pro primâ rerum materiâ ſumant, eo ſcilicet ordine quo primùm ob oculos cadunt, nempe in ſemine; ſemen enim prima eſt rerum materia, in ordine quo eam tractare licet, ſic ſemen bovis, rapi, plumbi,

eſt

eſt prima materia bovis, rapi, plumbi quæ nobis ſub oculos & manus cadit, quare quotieſcunque apud Chimicos primæ corporum materiæ mentio fit, ſemper ejus corporis ſemen ſubintelligi debet; varia autem conſideranda obveniunt circa Chimicorum primam materiam, 1. An corpus ipſum ſit. 2. An ſemen corpus ſit. 3. An una eademque ſit in omnibus corporibus 4. An alia materia in ordine ſemen præcedens ſit. 5. Cui uſui inſerviat & quare à Chimicis tantopere expetatur.

1. An prima materia Chimicorum ipſum corpus ſit, ſeu an ipſum corpus bovis, rapi, plumbi, pro eorum primâ materiâ ſit habendum? Reſpondeo diſtinguendum eſſe inter actum & potentiam, inter continens & contentum, bos enim & rapum ſemen ſuum actualiter & potentialiter in ſe continent, quare dici poteſt bovem ſeu rapum potentialiter primam materiam Chimicam eſſe, actualiter verò per metonymiam continentis pro contento, quod de illis corporibus intelligi debet, quæ ſemen ſolum in vaſis ſeparatis gerunt, non autem de metallis, illa enim non niſi potentialiter pro prima Chimica materia ſtatui poſſunt: actualiter verò, cum reductione metallum in ſuam primam materiam retroceſſit; ſemen enim in metallis non in particulari loco, ſicut in animalibus & vegetabilibus conditur, ſed in totam ſubſtantiam eſt diſſeminatum, ſeu totum metallum eſt ſemen corporale per matricem ſuam diſperſum, actu tamen metallum pro prima eorum materia, non niſi potentialiter, ſeu ſi reducatur in eam, eſt habendum.

2. An ſemen alicujus corporis prima materia Chimica ſit, præcedentibus probatum & affirmativè concluſum eſt, diſtinguendum tamen inter maſculinum & fœmininum ſemen, illud enim apud Chimicos formæ, hoc materiæ vices obtinet, quare ubi de primâ materiâ Chimica mentio fit, plerumque ſemen fœmininum ſubintelligitur, quamvis non rarò etiam pro duplicato ſemine accipiatur, tum verò aliis quoque nominibus inſigniri ſolet, vocatur enim chaos artis, eo quod duplicatum hoc ſemen omnia vegetationi ſuæ neceſſaria in ſe contineat nihilque ars præterquam ignem adhibeat, prout Empedocles ait, naturam igne adjuvare poſſumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium. Vocatur etiam Hyle Radix Duplicata, Vitriolum naturæ, quæ nomina in ſequentibus debito loco citantur & explicantur.

3. An alia materia, ſemen in ordine præcedens, Chimicorum prima materia ſit, aut eſſe poſſit? Reſpondemus, omnem materiam, ex quâ ſemen quoddam fieri poteſt, ſi latè ſumatur, potentialiter pro primâ Chimicorum materiâ declarari poſſe, ſic in S. Scripturâ ſanguis non rarò ſumitur pro ſemine ipſo, ſic & dici poteſt, hominem ex herbis, reliquiſque animalibus, quibus veſcitur, naſci, cum inde in ventriculo, chylus, ex eo ſanguis, ex hoc ſemen, tandem ex illo homo generetur, nec rarò hæc Philoſophica Phraſis in Chimicorum libris reperitur, ubi materiam remotiſſimam nonnunquam ſumunt pro propinqua, potentiam pro actu; cauſam efficientem pro effectu, quod ſcribendi genus niſi quis benè attendat, mirè Lectorem confundit. Pro concluſione autem abſtrahimus in definitione actualis primæ materiæ, ab omnibus materiis, ex quibus potentialiter ac tandem actualiter aliquod ſemen fieri ac naſci poteſt, ſolus enim iſte gradus, in quo ſemina collocata ſunt, aptus eſt ad generationem, quod ſi vel unico gradu ſemen tale ſive naturâ, ſive arte alteretur, extra primæ materiæ gradum collocatur, ſi propagabis, fiet corpus, ſuamque inditam exprimet formam, ſi ſtudebis in gradus remotos reducere, ſemen amplius non erit, verùm ſuam generandi & vegetandi amittet potentiam, quod videre licet in ſeminibus vegetabilibus, illa enim debitis requiſitis, terræ impoſitâ producentur in corpus, arte verò tractata reducentur in materiam liquidam, oleoſam, viſcoſam, quam aliqui primordialem aquam, veram nempe primam materiam vocant, verùm falsò, cum experientia monſtret, tali liquori omnem generationem & vegetationem, ſi terræ imponatur, eſſe ademptam, quare concludo, tùm ſemen eſſe veram primam Chimicorum materiam cùm generandi & vegetandi integram potentiam habet, quæ ſola igne in actum reduci poſſit.

4. Quartò an prima Chimicorum materia una eademque ſit in omnibus corporibus? Reſpondemus. Si vocabulum, prima materia Chimica, generaliter ſumamus, tum omnibus corporibus ineſſe; nullum enim corpus eſt, quod non ſubſtantiam ſeminalem habeat, unde oritur, ſin verò ſpecificè capiamus, ſciendum eſt num cum, vel ſine formâ, puta Chimicâ (de quâ in ſequentibus) ſumamus, ſi cum formâ, dicimus quodlibet corpus ſuam materiam ſpeciali forma devinctam habere, & ſic tot materias, quot corpora ſeu formæ ſunt eſſe, ſin verò ſolam intelligas materiam abſque cauſæ formantis vinculo, dicimus tantùm eſſe triplicem, Animalem nempe, Vegetabilem, & Mineralem, Animalem vocari menſtruum, vegetabilem Aquam pluvialem, Mineralem, Aquam Mercurialem: adhæc notandum eſt ſemina maſculina tanquam cauſas formantes, aut juxta Chimicos formas, in ſimiles tres claſſes, ſc. juxta tria regna dividi, verùm in unaquaque infinitis quaſi modis, tot puta, quot in illo regno corpora ſunt, differre, cum è contrà in iſto una tantùm ſit materia, apta ad recipiendas omnes, omnium graduum iſtius regni formas, quod apertè in regno vegetabili conſpicimus, ubi una eademque aqua pluvialis, omnibus ſeminibus vegetabilibus adæquata eſt, ita ut efformationem ab iſtis ſubeat, hoc de ſanguine Menſtruali ad animalia, & aqua Mercuriali ad metalla quoque intelligendum eſt. Poſſent ex hac proportione tria in dubium revocari. 1. An certum ſit, menſtruum, aquam vegetabilem & Mercurialem tres iſtas meterias trium regnorum exiſtere? Reſpondemus certiſſimum eſſe, nam quæ materia à forma ſpecificam formationem ſubit, illa certa & adæquata materia eſt, menſtruum autem, aqua vegetabilis & Mercurialis, à ſui regni formis ſpecificam ſubeunt formationem, ergo concludendum eſt, tales eſſe prædictarum formarum, certas, primas & adæquatas materias. Deinde mirabitur quis triplicitatem harum materiarum. Reſpondemus, experientia & ipsâ creatarum rerum ſerie conſtare triplicitatem regnorum corporumque iſtis contentorum quædam enim animalia quædam vegetabilia, alia mineralia ſunt. Ad animalia quicquid vivit; ad vegetabilia quicquid ſemine in terram ſeminato creſcit; ad mineralia referuntur lapides, gemmæ, mineralia, metalla, ſalia & ſimilia foſſilia, omnia itaque corpora ad has tres claſſes à Chimicis reducuntur, cur autem juxta eas, tres quoque ſtatuantur materiæ, non fortuito factum eſt; nam cum Creatori libuerit, ſeminibus & corporibus animalibus dare aliam mixturam & compaginē, quæ tantùm unione, aliam verò

verò vegetabilibus quæ coagulatione, aliam deniq́ue metallis quæ fixatione conſtat, neceſſe etiam erat, ut juxta hanc triplicem differentiam, tres quoque darentur materiæ, quarum prima cum ſeminibus unionem, altera coagulationem, tertia fixationem ſubiret; neque enim aqua pluvialis metallicis formis, aut aqua metallica animalibus convenit. Ultimò ſcitu dignum eſt, quâ affinitate materiæ hæ ſibi cohæreant, num una in alteram tranſmutari queat? Dico ratione principii remotiſſimi, ex quo Deus eas ſeparavit, & condidit, illas ex unâ radice nempe aquâ tenui, cognationem maximam ſumere; verùm factâ ſeparatione illas totaliter inter ſe diverſas, ſibique certo reſpectu contrarias eſſe. Legimus quidem in hiſtoriis formam vegetabilem hordei in utero, in quem caſu devenerat grani inſtar cum ſanguine menſtruali tanquam materiâ coïviſſe, eamque in multa grana, maſſæ tamen ſanguineæ, efformaſſe, unde tumore ventris afflicta mulier mortua atque aperta, & hinc is caſus detectus fuit; quâ ratione formæ quædam vegetabiles cum currente Mercurio, cui multùm materiæ metallicæ ineſt, quemque ideo, in varias præſertim arboris figuras efformant, ludant, multis notum eſt, unde liquet Sympathiam quandam ac affinitatem, haſce inter tres materias eſſe, quamvis ipsâ ſuâ ſubſtantia in totum differant, nullaque arte ad invicem commutari queant, imò ejuſmodi commutationes abhorreant. Quis enim unquam aquam pluvialem aquæ menſtrualis vices ſuppleſſe, aut ſanguinem cum ſulphuribus & formis metallicis ſe commiſcuiſſe, ignemque ſuſtinuiſſe vidit?

Quinto, Quare Cognitio primæ materiæ Chimicis adeò neceſſaria atque utilis ſit, & hinc anxiè quæratur? Ex prædictis facilè liquet, cum enim finis Chimici ſit generare, regenerare, perficere, deſtruere, taleſque actus promovere, hi autem abſque corporum materiæ alteratione abſolvi, aut debitè pertractari nequeant, neceſſariò ſciendum eſt, quid hæc materia ſit, qualiter à reliquis differat, & quomodo à Chimicis definiatur. Hoc ergo cognito fundamento ad reliqua nos accingemus, de formâ hîc agendum eſſet, verùm cum in ſequenti titulo illa explicetur, paucula quædam pro concluſione hujus Tituli in elucidationem dictorum de primâ materiâ Exemplorum inſtar apponam.

Corallaria ad Titulum primum de primâ materiâ.

1. Quę ſit Materia Metallorum.

℞. Remota eſt aqua graviſſima ex Mercuriali vapore orta, propinqua eſt Aqua Mercurialis non madefaciens manus, quod & teſtatur *Divus Thomas, in Commentario ſupra Tertium librum Ariſtotelis de meteoris, ſequentibus; Conſiderandum autem eſt circa principia materialia metallorum, quæ ſunt in duplici differentiâ, quædam enim ſunt materia remota ſicut eſt vapor incluſus in locis lapidoſis terræ, alia autem ſunt materia propinqua, & hæc ſunt, Sulphur & Mercurius, itaque in prædictis locis lapidoſis terræ per virtutem mineralem generatur Sulphur & Mercurius, deinde ex ipſis generantur diverſa metalla, ſecundùm diverſam eorum commixtionem. Unde etiam ipſi Alchymiſtæ, per veram artem Alchymiæ per prædicta principia, vel potius per principiata aliquando veram generationem metallorum faciunt.* Hactenus verba Divi Thomæ, quibus materiam metallorum Mercurium, formam verò Sulphur: hæc duo autem principia propinqua nominat, atque aſſerit poſſibile eſſe, ut his combinatis metallicolæ etiam arte metalla producere poſſint plures demonſtrationes exponet ſequens titulus.

2. Quæ ſit materia Lapis Philoſophorum.

Reſpondeo, juxta Chimicos finis Lapidis Philoſophorum eſt metalla in aurum exaltare mediante ſua forma & materia, quæ metallicæ & minerales eſſe debent, quare concludo formam Lapidis Philoſophorum eandem, cum auro, ſed exaltatam, materiam verò communem eſſe cum omnibus metallis, omniaque metalla exinde conſtare, licet materia hæc in illis non adeò perfecta & cocta ſit, ſicut in Lapide Philoſophorum à cujus forma pluſquam perfecta, plus etiam perficitur quam à formis vilioribus vulgarium metallorum; videmus enim Mercurium à formâ auri adeò figi ut cum eâ ignem omnibus in probis ſuſtineat, contrarium in reliquis metallis accidit, propter formas imperfectiores, nam differentia & præſtantia rerum non à materiâ, ſed à forma petenda eſt, eademque materia prima quæ ſubjacet formæ antimonii, Mercurii, plumbi, ſtanni, cupri, ferri, eſt quoque ſubjectum argenti & auri.

3. Qua ratione forma & materia Lapidis Philoſophorum reliquis metallis communicari, & an duæ formæ & materiæ uno in corpore eſſe poſſint?

Dico formam Lapidis Philoſophorum non aliam præterquam formam auri eſſe, ſed exaltatam, magiſque perfectam; dum autem metallis communicatur (quæ in fluxu illam facillimè propter homogeneitatem metallicam recipiunt:) non facit perire eorum formam, nec tamen ſequitur eſſe duas formas in uno corpore, perfecta enim forma perficit minus perfectam, quæ perfecta ejuſdem eſt naturæ cùm perfecta, tunc non duæ, ſed una eſt forma, perficiens autem forma, ob communicationem ſuæ perfectionis, nonnihil imminuitur in ſuâ qualitate, quare tot gradibus retrocedit, quot minus perfectam perficit, unde forma informans & informata ad temperamentum, auri nempe æquilibrium deveniunt, idem ſentiendum eſt de materiâ, quæ cum omnibus metallis homogenea eſt.

4. An materia à forma ſeparari poſſit?

℞. Diſtinguendum eſſe inter formam accidentalem & eſſentialem, accidentalis enim inſervit ad ipſius materiæ formam, quâ vel ſal, vel aquâ, vel metallum ſolutum aut coagulatum eſt, hanc formam dico eſſe alterabilem, verùm inſeparabilem, materiam enim formam accidentalem, accidentia nempe habere neceſſe eſt, alioquin eadem eſſet cum Ariſtotelicâ, neque artificum manibus tractari poſſet.

Eſſentialem quod attinet, quæ ei inſervit ad vegetationem & ſpecificam informationem, illam certis gradibus ſeparari à materia poſſe ſciendum eſt, ſic tamen ut potentialiter, atque in minimis atomis, minimâ etiam proportione intus comprehendatur & lateat, unde etiam denominatio ſumitur, nam ſi materia ,periphericè prædominatur, materia; ſi forma, vocatur forma, à potiori enim ſolet ſumi denominatio. Concludo ergò materiam nunquam à ſuâ formâ ſic ſeparari poſſe, ut materia in totum abſtracta à formâ vocari poſſit & è contra; hæc igitur eſt ratio, quare vel materia, vel forma à Philoſophis, Hermaphroditi nomine fuerit inſignita,

inſignita, hæc quoque eſt ratio quare ad operis ſui conſtructionem, ex prædictis duobus principiis, non rarò unum tantùm requirant, cum alterum ei individuè ineſſe præſupponant, ſicut etiam videmus ex ſola aqua pluviali interdum vegetabilia provenire, licet nullum aliud ſemen fuerit adhibitum, eadem enim inter formam & materiam eſt harmonia, quàm quæ inter elementa, quæ eodem indiſſolubili vinculo conſtant, neque totaliter ſe ab invicem ſeparari patiuntur.

5. An & in quantum poſſibile atque arti neceſſarium ſit, ut prima materia auri à forma auri ſeparetur?

Sciendum eſt hanc ſeparationem in omni generatione eſſe neceſſarium, ad cauſandam contrarietatem, prima enim contraria, cujuſvis generationis cauſæ ſunt, materia enim devincta ſuæ formæ, acquieſcit, cum id habeat, quod appetit, dum verò forma à materia ſeparatur, eaque libera redditur (puta ab eſſentiali in quantùm poſſibile, ab accidentali enim ſeparare nec poſſibile, nec conducibile eſt, ipſius tamen formæ eſſentialis corruptione & ſeparatione, accidentalis hæc quoque alteratur, ſed non ſeparatur, alioquin materia fieret inviſibilis, cum accidentibus careret) novam appetit formam, quam dum accipit, permittit ſe denuo ab eâ figi, novumque generationis actum incipit, quo in actu ars non parum naturam & calore, & contrariorum accidentium amotione promovere atque adjuvare poteſt, quod in floribus arte productis videmus, dum itaque metallicolæ Philoſophi, regenerationem auri inſtituunt, neceſſarium eſt, ut forma auri ducatur ad centrum, materia ad peripheriam, i. e. ut forma ſeparetur à materia in quantum poſſibile, hâc enim ſeparatâ, materia auri actum generationis incipiet, appetendo novam formam, atque patiendo ſe ab eâ figi ac formari, cum è contra eâ ſc. formâ præſente quieſcat, vulgare enim aurum à Philoſophis mortuum, à metallicolis metallum quieſcens vulgo ein ruhend Metall / ideò quòd quieſcat ac pro nunc ſterile ſit, ſicut ſemen aut corpus vegetabile, antequam terræ committitur, mortuum apparet, vocatur. Hanc autem formæ corruptionem & ſeparationem, reductionem in primam materiam. i. e. reductionem corporis in ſubſtantiam ſeminalem vocant, quare Ariſtoteles Chimicus ait: Exultent Alchymiſtæ quomodocunque velint, niſi reducant corpora in primam materiam, in vanum laborabunt. Operæ ergò pretium erit ut diſquiramus num & quâ ratione aurum tanquam corpus fixiſſimum formâ ſuâ privari & corrumpi queat? Negativam falſiſſimè tuetur Angelus Sala in ſua Chryſologiâ, verùm quando affectibus frænum damus, etiam Icari inſtar ea ipſo ſapientiæ cælo in ignorantiæ pelagus protrudimur, quod huic bono Italo Salæ accidit, nobis, ne idem datâ affirmatione eveniat, rationes addamus; concedendum ergò eſt, aurum in principio non ſtatim fuiſſe aurum corporale & actuale prout jam eſt, ſeu liquefactione purgatum, ſeu naturâ ſic repertum, quod vulgo fein / oder Waſch Gold vocant, verùm in ordine materiam aliam unde factum eſt antè ſe habuiſſe, quæ materia licet potentiâ, actu tamen aurum nondum fuit, licet longo tempore accedentibus debitis requiſitis de illa materia potentia reducatur in actum, ſic Eſdra in ſacris literis ait, parvum eſſe pulverem unde aurum fit, & Divus Thomas loco ſuperiùs citato, expreſſiſſimè materiam auri ſulphur & argentum vivum nominat, unde concludo, aurum in ordine ſuæ productionis aliam materiam viliorem, & imperfectiorem ante ſe habuiſſe, unde poſtea factum eſt; In hanc poſſe aurum corporale reduci ſequens dictat ratio, nam ſi cauſæ fuerunt naturales quæ prædictam materiam remotam & rudem in corpus tam fixum & nobile fixârunt, ſane hiſce cauſis naturalibus naturales etiam reperientur contrariæ quæ corpus jam elaboratum rurſus reſolvant, in eamque materiam remotam reducant; Quæ autem fuerit cauſa naturalis fixationis auri, neminem Chimiæ tyronem latet, puriſſimum auri ſulphur eſſe, quod optimis Philoſophorum antiquiſſimorum dictis, Raymundi, Bernhardi, Baſilii, Richardi, Riplei, aliorumque inſuper, multâ etiam praxi, tam in primâ quam tertiâ meæ metallurgiæ Francofurti editæ parte abundantiſſime probatum & demonſtratum eſt, hoc ergò poſito fundamento, quis negabit materiam auri eſſe fixabilem, ſulphur autem fixans, unde liquet ſulphur tanquam formam eſſe agens, Mercurium verò tanquam materiam, patiens, agens autem & patiens prima contraria eſſe nemo Philoſophus, nemò Phyſicus inficias ibit; cum itaque forma fuerit agens ejus autem pars contraria patiens, forma autem figat, neceſſe eſt ut ejus contrarium, nempe materia contrariam habeat operationem, reſolvat némpe & volatiliſet, ſi ergo naturaliter forma auri figit coagulat, & indurat, naturaliter materia ejuſdem, potentiam contrariam, nempe volatiliſandi, reſolvendi & emolliendi habere debet, quare concludo materiam metallorum, clavem, formas metallicas corrumpendi eaſque concentrandi ac ſeparandi, hanc verò operationem putrefactionis ſpeciem eſſe, forma enim glutinis inſtar eſt, quæ inſita ſuâ qualitate humidam materiam inviſcidat, incraſſat, agglutinat, in certam denique aſtringit formam, materiam tamen juxta à Deo ſibi aſſignatam proportionem, certâ quantitate prædictâ ſibi ratione devincit, ſin autem materia hanc proportionem quantitate nimiâ excedat, tùm ex patiente ſit agens, ſuperat enim cauſam formantem & agglutinantem, dum eam diſſipat, diſſolvit, atque colliqueſcere & ſic putreſcere facit, quod ad oculum in regno vegetabili nobis ponitur, ubi, quamdiu ſemina vegetabilia certam aquæ tanquam ſuæ materiæ proportionem non habent, ſemper vegetant & creſcunt, quamprimùm verò, ubi illam proportionem humiditatis, quam ſemina agglutinare atque in certam formam aſtringere poſſunt, habent, paulò plus juſto pluit, aut terra alio modo humectatur, unâ etiam nocte putreſcere incipiunt, cum eorum forma balſamica tantam materiæ copiam conſervare nequeat, verùm cum ea ipſa colliquationem ac putredinem ſubeat, quæ novæ generationi primum ponunt gradum: Primam ergo materiam cujuſlibet regni ſeminum cauſam putrefactionis, hanc verò medium ſolutionis & ſeparationis ac corruptionis formæ eſſe, nemò dubitabit, præſertim ſi, quæ in ſequentibus titulis principaliter verò ſub ſexto Paragrapho de ſolutione pertractantur, attentè & accuratè perlegerit; hoc tamen prædicto Angelo Salæ concedimus, aurum in humidum vegetabilem Liquorem per ſe neque eſſentialiter reſolvi poſſe, cum tale humidum manus madefaciens extra ejus compoſitum aurique conſtructionem ſit.

6. An

6. An prima materia metallorum ſit arte parabilis?

℞. Ariſtotelicè ſumpta negando, chimicè verò affirmando, non enim in mineris omnem materiam mineralem à metallicis formis actu eſſe fixatam & coagulatam, ratio dictitat, alias enim de facto nulla fieret in mineris augmentatio & generatio, cum tota vegetatio mineralis eſſet abſoluta, quod abſurdum eſt, ſi ergo detur in mineris etiam exinde peti poſſit, tùm patet omnia metalla conſtare ex hâc materia, quæ in aliquibus plus, in aliis minus eſt formæ devincta: in illis ergò corporibus ubi minus eſt fixata, minori etiam labore peti poteſt; objicies, ſi abſque putrefactione forma à materia ſeparari, atque aliter materia haberi nequit, putrefactio autem abſque materia cauſari non poteſt, impoſſibile eſt & materiam acquirere & putrefactionem cauſare verùm implicat, idem quærere per idem. ℞. Diſtinguendum eſſe inter materiam quæ omnimodè eſt à formâ fixata prout in auro argento, &c. & inter materiam quæ tantùm aliqualiter & primis gradibus à forma eſt informata, ac quaſi primâ graphide delineata, primò modo dico abſque putrefactione impoſſibile eſſe ut materia à formâ reſolvatur, atque in priſtinum habitum reducatur, altero vero modò, putrefactione opus non eſt, cum perito artifici & abſoluto ſpagyrico difficile non ſit frequenti ablutione, ſublimatione, &c. id reddere volatile quod parùm habet fixi.

7. Quare materia vocetur informis?

℞. Dictum eſt ſuperiùs duas materiæ formas competere, unam eſſentialem alteram accidentalem, eſſentialem eſſe hanc, quæ materiam ad ſpecificam quandam corporis formam determinat, accidentalem verò quæ ipſi materiæ competit, conſiſtens in materiæ accidentiis.

Formamque eſſentialem poſſe à materia ſeparari, ita ut plurimis gradibus retrocedat, non tamen totaliter abſcedat, tunc informem nominant, cum præter formam accidentalem ſibi propriam, nullam certam, alicui corpori ſimilem figuram habeat, veriùs ergò actualiter quam potentialiter, tùm etiam relativè, reſpectu nempe reliquorum corporum certâ formâ ſpecificatorum informis; uniformis quod propriam ſuam formam accidentalem, de quâ ſuperius; omniformis, quod ſucceſſivè omnes formas recipiendi potentiam habeat, vocatur; hæc de primo titulo & primâ materiâ ſufficiant, ejus ſynonyma explicabit ſequens titulus.

TITVLVS SECVNDVS.

De Principiis Subſtantiæ, nempe Sulphur & Sale.

Proœmium.

POſtquam Chimicorum primam materiam & formam in ipſo operis limine intuiti ſumus, decet ut propius accedamus, eamque intrinſecè conſideremus cui negotio facilitando præſens titulus, qui de principiis ſubſtantiæ agit, viam parabit, atque quinque paragraphis omnes amovebit ſcrupulos primo quid ſit ſubſtantia, altero, num dentur principia ſubſtantiæ, tertio quot & quotuplicia dentur, quarto quæ & quid ſint, quinto, quid ſit Sulphur & Sal, materia & forma ſpecialiter explicabitur.

§. 1. *De Rerum Subſtantiâ.*

Per Res intelligimus hoc loco omnia ſublunaria corpora prout illa ex quatuor elementis miſta conſtant, abſtrahimus autem materiam & formam Ariſtotelicam, earum verò accidentia, in quibus hanc conſideramus ſubſtantiam, hoc loco pro corpore, de cujus ſubſtantia hîc agimus, ſumimus; paucis materiam Ariſtotelicorum ſecundam, ſeu corpus Phyſicum quod per ſe ex ſuis principiis ſubſiſtit. Notandum tamen nos abſtrahere à commixtione corporum, cum per ſubſtantiam quodvis corpus in ſpecie & ſingulatirer conſideremus, hinc mixtura ex cupro & argento non raro vocatur ſubſtantia duplicata cum tamen ratione ſubſiſtentiæ una eademque ſit ſubſtantia, facimus autem ad diverſam corporum mixturam & naturam cognoſcendam ac diſcernendam, quare ſi de ſubſtantia loquimur intelligimus unum corpus ſublunare, per ſe ſubſiſtens, purum, non alterius corporis ſubſtantiâ mixtum: Quæres quid ergo Chimici cum eſſentiâ aut quintâ eſſentiâ ſibi velint? Reſpondemus, ſubſtantiam eſſe duplicem, eſſentialem & accidentalem prout in tertio paragrapho latiùs explicatur, per ſubſtantiam ergò eſſentialem, eſſentiam intelligunt, quinta verò apud illos eſſentia eſt, quinque gradibus circulata & temperata, ut in ſexto titulo ſub paragrapho de plus-quam-perfectione, plurimis tractatur.

§. 2. *Num dentur Principia ſubſtantiæ?*

Subſtantia eſt Ens per ſe exiſtens omne, autem exiſtens ſublunare conſtat ex materiâ & formâ, quare formam & materiam ſubſtantiæ principia eſſe nemo non negabit, cum autem tota Philoſophia Chimica ad praxin ſe referat, ſæpius dictum eſt Philoſophos Chimicos ab omnibus iſtis abſtrahere quæ non ſub oculum & manum cadunt, unde, dum de materia & formâ ſubſtantiæ loquimur, non Ariſtotelicè eam pertractamus, verùm Ariſtotelicorum materiam ſecundam, ſubjectum nempe prout eſt corpus Phyſicum, cum ſuis accidentiis in realem corpoream materialem ſubdividimus; ſicuti itaque Ariſtotelici omnia corpora ex materia & formâ conſtare aiunt, ita Chimici eorum materiam ſecundam quoque in formam & materiam dividunt, omnia enim corporis accidentia in duas partes redigi in ſequentibus paragraphis explicabitur, ac demonſtrabitur.

§. 3. *Quot & quotuplicia ſint principia ſubſtantiæ.*

Principia ſubſtantiæ duplicia eſſe ſciendum eſt, alia enim eſſentialiter, alia accidentaliter, pro ſubſtantia conſtituenda, eſſentialia ea ſunt, ſine quibus corpus conſiſtere, aut verum mixtum ſeu corpus perfectum dici nequit, accidentalia autem ſunt, quæ corporis mixturam vel pro nutrimento, vel pro augmento ingrediuntur, ita tamen ut vel abeſſe vel adeſſe ſine corporis reali deſtructione poſſint.

Eſſentialia duo ſunt, oleum nempe & aqua, experientiâ enim clarum eſt, omne corpus ſublunare ex hiſce duobus ſubſtantialiter conſtare, nam ſi corpora igne tractes, quacunque operatione, aquam & oleum invenies, ad oleum referri debent, axungiæ, pinguedines, olea, ſpiritus ardentes, ſulphura liquida vel ſpiſſa, omne denique

quod igne flammam concipit ex ſuâ natura, quod potentialiter cauſticum, quod denique calidum intrinſecè eſt; Ex prædictis, in omnibus corporibus unam vel alteram invenies ſpeciem.

Ad Aquam pertinent, omnes liquores inſipidi, Galeniſtarum phlegma, ſalia volatilia, fixa, ſeparata tamen à ſuo Sulphure aut pinguedine, omnes denique humiditates tenues non oleoſæ, ſive liquidæ ſive congelatæ, ſive madidæ, ſive manus non madefacientes, quod denique intrinſecè frigidum eſt, nec ſuâ naturâ flammam concipit, ex his rurſus unam vel alteram ſpeciem in quolibet corpore reperies, hæc duo autem ſola principia eſſentialia ſubſtantiæ eſſe, probatur, quod in omnibus corporibus reperiantur, quod uno vel altero exinde ſepatato, corpus ſuam amittat ſubſtantiam, quod corporum generationem & conſervationem juxta ſuam alterationem, unicè aut promoveant, aut impediant; negant quidem aliqui dari in omnibus corporibus Sulphur & Sal, verùm ſi Sulphur & Sal commune intelligant facile eis veniam damus, ſin verò corporibus oleoſitatem & aquoſitatem, juxta ſuorum regnorum qualitatem, detrahant, contra naturam & experientiam faciunt, nullum enim reperietur corpus, in quo ex præſcriptâ claſſe duorum principiorum, unam vel alteram cujuſlibet principii non invenient ſpeciem. Praxis enim Chimica docet, animalia & vegetabilia dare Oleum & Aquam deſtillatione, Spiritum qui ad oleum, Sal quod ad aquam referendum eſt; Ex metallis, cum fixioris ſint diſpoſitionis, alia aqua, aliud oleum, Sulphur nempe, deſiderandum eſt, non enim ſatis mirari poſſum, qui metallis Sulphura ineſſe negant, & Salia, cùm, ſi vitrioli naturam intelligerent, in quod omnia metalla reduci poſſunt, multò aliter judicarent, præſertim ſi vitriolum ex Sulphure & Sale conſtare oculis viderent, manibus tangerent, verùm de his latiùs in praxi ſub titulo quinto, ſexto & ſeptimo.

Feci mentionem Principiorum ſubſtantiæ accidentalium, ea quoque numero duo ſunt, terra nempe & aqua, hanc ſanè in omnibus, ſeu ſaltem in plurimis corporibus invenies, cujus in triplici regno exemplum habeas.

In regno animali impone pro lubitu aliquod animal in retortam adornato vaſe recipienti, deſtilla per gradus, ut decet in compoſitione aquæ fortis, & in vaſe recipiente aquam, quod galenici phlegma vocant, refertur ad principium ſubſtantiæ accidentale; tum eodem loco, Sal volatile quod ad principium ſubſtantiæ, denique ſpiritum & oleum eidem principio ſubſtantiæ aſſcribendum accipies; effractâ retortâ ex reſiduo ſalem elicies, qui eſſentiali principio ſubſtantiæ reſiduam, autem terram mortuam accidentali ſubſtantiæ principio competit, hæc ut accuratiùs aſſequaris ſequentem appoſui tabulam ex quâ harum rerum per tria regna elucidationem non parvam capies.

Spiritus
Oleum
Sal volatile
Sal fixum } ſunt principia eſſentialia ſubſtantiæ.

Phlegma
Terra in capite mortuo } ſunt principia accidentalia ſubſtantiæ.

Syſtema hoc pro regno animali inſervit cujus nullum corpus invenies, unde hæc non præparare poſſis. Sequitur pro regno vegetabili, quod idem cum priori eſt; niſi quod non omnia vegetabilia ſal ſuum volatile in formâ coagulata dent, pro regno minerali ſequens erit ſyſtema.

Sulphur
Sal } Principia eſſentialia ſubſtantiæ.
in aliquibus fixa tantum
in aliis etiam volatilia.

Acetum minerale in minerarum deſtillatione accipitur.
Terra mineralis, glarea vulgo der Fluß-ſtein } Principia accidentalia ſubſtantiæ

/ quam omnia metalla habent, unde dum vitrificantur, eam vitri inſtar relinquunt, prout in titulo quintò uberiùs demonſtrabitur. Hæc ergò ſunt quæ ex omnibus corporibus elici & quæ ad duplicia principia, eſſentialia nempe & accidentalia eo jure quo ſupra dictum eſt, reduci, eſſentialia autem in duo; oleum nempe & aquam horumque ſpecies ſuperiùs recenſitas dividi, poſſunt; Quatuor ergò ſunt columnæ quibus tanquam fundamentis, ſubſtantia corporum, duabus autem nempe principiis eſſentialibus tanquam pedeſtallo & baſi innititur; ſi quis objiciet, ſe dubitare, utrum recenſitæ ſpecies, vel eorum ſimiles ex corporibus omnibus elici poſſint, is unum vel alterum corpus quod his principiis duobus eſſentialibus, reliquiſque duobus accidentalibus ſubſtantiæ carere putat ob oculos noſtros ponat, & reſolutionem ſpagyricam ei dare non gravabimur, licet in titulo ſexto & ſeptimo lectori ubique obviam ibit; Porrò ſi quis objiciet plures ſpecies ex corporibus quàm hîc recenſetur, elici poſſe, reſpondemus diſtinguendum eſſe inter ſimplicitatem & mixtionem principiorum; ſi ſimplicitatem ſpectes, ſanè nihil invenies quod non vel ad oleoſitatem, vel ad aquoſitatem referre poſſis, ſin verò principiorum mixturam attendas, fatemur plurimas ſpecies ex principiis componi poſſe, ut cineres, capita mortua, butyra, croci, flores, vitriola, Mercurii &c. quæ omnia non ſimplicia ſed mixta ſunt, atque artifici demonſtrabunt, ſe ulterius reſolvi ac dividi poſſe, donec in prædicta ultima ſubſtantæ principia redacta ſint, ultra que ulteratiorem ſeparationem, atque ex eâ aliàs ſpecies aut principia inveniet nemo.

§. 4. *Quæ & quid ſint Principia Subſtantiæ.*

Ex prædictis ſatis quidem liquet, quæ & quid ſint Principia ſubſtantiæ, verùm hoc reſtat ut explicemus quo nomine principia hæc inſigniri ſoleant. Dictum eſt principia ſubſtantiæ duplicia, eſſentialia nempe & accidentalia eſſe, de eſſentialibus in ſequenti paragrapho, de accidentalibus autem hoc loco mentio fiet.

Accidentalia ut dixi ſubſtantiæ principia duo ſunt, Terra nempe, & Aqua.

Terra pro fæce, baſi, fundamento, matrice, Aqua autem pro nutrimento, & phlegmate ſumitur. Hæc duo omnibus compoſitis ſe immiſcent, atque rurſus arte inde ſeparantur, hinc omnia corpora terreſtreitates & ſuperfluitates habent, à quibus ſi ſeparentur, ſola remanent principia eſſentialia ſubſtantiæ quæ Chimici eſſentias appellant; Sciendum autem eſt in actu ad generationem, principia accidentalia requiri neceſſariò, ut nempe ſemini matricem & nutrimentum præbeant, atque medium unionis ſint, quo Principia eſſentialia uberiùs copulentur & incorporentur accidentalibus à quibus incrementum ac corporeitatem

corporeitatem accipiunt majorem, ea fere ratione, quâ prima materia Ariſtotelicorum involvitur ſecundæ.

§. 5. *Quid ſit Sulphur & Sal in ſpecie.*

Hactenus actum eſt de Principiis ſubſtantiæ in genere, modò in ſpecie ea conſiderabimus; de duobus autem Principiis eſſentialibus ſubſtantiæ heic agemus cum de accidentalibus in præcedenti paragrapho actum ſit.

Primum autem eſſentiale ſubſtantiæ principium eſt Sulphur, quo comprehenduntur omnes oleoſitates & pinguedines, omneſque ſpecies in tertio paragrapho huius tituli oleo adjunctæ, quare autem hæ ſpecies à Sulphure apud Chimicos denominationem ſumant, facilè concipi poteſt propter pinguedinem & oleoſitatem, ex quâ Sulphur conſtat id factum eſſe, unde à Sulphure tanquam potiori denominationem ſumpſerunt. Velim ergò ut illi qui Sulphura corporibus ineſſe negant, Chimicorum ſcripta priùs perlegant, atque quid per Sulphur intelligant addiſcant, antequam quid ſtatuant, cujus contrarium experientia monſtrat. Sulphur quoque Chimici variis aliis nominibus denominant, non rarò enim Regem, Marem, Leonem, Bufonem, Ignem naturæ, Axungiam Solis, Solem corporum, lutum ſapientiæ, ſigillum Hermetis, fimum & terram Philoſophorum, oleum incombuſtibile, Mercurium rubeum, plurimiſque aliis vocant nominibus, quibus fixitas aut agglutinatio aliqua denotari poteſt, Sulphuri enim formam, calidum innatum, ſperma, animam, odorem, calorem, ſaporem, fixitatem vel volatilitatem, totamque compagiei cauſam aſſcribunt, neque abſque ratione, prout in ſequentibus titulis experientia demonſtrabitur, hoc hîc notandum erit; quotieſcunque in ſequentibus Sulphuris mentio fiet totieſcunque etiam eas ſubintelligendas eſſe ſpecies, quas in præcedentibus ſub Sulphure recenſuimus.

Alterum eſſentiale ſubſtantiæ principium Sal eſt, quo comprehenduntur omnes iſtæ ſpecies in tertio paragrapho hujus tituli ſub aqua recenſitæ; Sciendum autem eſt per vocabulum Sal, nos non intelligere Salem communem aut Salem corporum, ſalſum acidum aut acerbum, linguamque urentem, ille enim ſapor ex admiſto Sulphure venit à quo abſtrahendum eſt tanquam à forma cum hîc Sal ut materiam conſideremus; communia enim ſalia, quoque ex materiâ & formâ conſtant, quare prout ſunt talia non pro principiis, ſed miſtis ſunt habenda. Materiam autem Philoſophi Salem vocarunt, quod à formâ ſeparatâ, non rarò in ſua accidentali formâ glaciei aut ſalis inſtar congelata appareat, vel quod Sal in aquam cito ſit reſolubile, aut quod aqua coagulata cenſeatur.

Materiæ huic tribuunt aptitudinem ad recipiendam formam Sulphuris, unde materiam humidum radicale, menſtruum, corpus potentiale, rem omnium formarum capacem, eam vocant, inſuper ei varia tribuunt hieroglyphica nomina, Reginam enim, fœminam, Aquilam, ſerpentem, Aquam cœleſtem, ſputum Lunæ, Clavem, Mercurium Philoſophorum, Aquam vitæ & mortis, ceram cui ſigillum Hermetis imprimitur, Aquam glacialem, pluviam Philoſophicam, fontinam, balneum corporum, acetum acerrimum, ſaponem, vocant, quæ nomina cum pluribus aliis in titulo ſeptimo, §. 1. ſub terminorum reſolutione explicabuntur

Intellexit ex prædictis procul dubio, Lector quid jam per Sulphur, quid per Sal intelligamus, unde, ſi horum terminorum in ſequentibus mentio fiet non confundetur, præcognitis epithetis & ſynonymis. Ut autem uberiorem rationem prædictorum Lector habeat, ſequentem annectam Diſcurſum:

Maxima Philoſophorum pars ſtatuit, omnia ex Aqua eſſe producta, eam autem principio fuiſſe confuſam, cum chaos, atque ut ſic loquar Alcohol quoddam fuerit, ſeu ut veriùs loquar Alkaeſt, materia nempe Saponata, qualiter ex olei & ſalis commixtione oritur. Hæc aqua Chaos omnium rerum vocata fuit, cum potentialiter omnes formas in ſe continuerit, poſtmodum in duas à Deo diviſa fuit partes, nempe in Aquam groſſam & tenuem, groſſa fuit oleoſa viſcida, & Sulphurata, tenuis autem ſalſa & Mercurialis extitit; groſſam in tres partes generales dividit, ſubtiliorem animalibus, mediocrem vegetabilibus, craſſam autem & fixam metallis ſubſtituit, quæ diviſio, de aqua tenui quoque intelligenda eſt, ea enim etiam triplex exiſtit; triplicem aquam groſſam in quolibet regno ſpecialiter in tot dividit gradus quot ejus regnum continet corpora, horum graduum arte & natura alteratio & commutatio datur, verùm aquæ groſſæ & tenuis unius regni in aliud, nulla datur tranſmutatio, cum ſeparationem & diviſionem hanc Deus confundi non velit ne artifici in ejus potentiam multum nimis liceat, habent ergo Sulphura regni animalis unam aquam tenuem quam menſtruum vocant, vegetabilia quoque Sulphura, unam habent materiam, aquam pluviam. Metallica Sulphura unam quoque habent materiam aquam nempe Mercurialem, & ſic omnia corpora ex duplicata Mercuriali aquâ conſtant, Mercurialem vocamus, à parte formæ quod ſit viſcida, agglutinans, à parte verò materiæ quod, Mercurii inſtar ignis impatiens, rudis omniumque formarum capax ſit, ne verò hæc dicta nugas eſſe putes, ſcias nobiliſſimam Artem Spagyricam ipſa praxi tibi in omnibus corporibus & regnis juxta eorum conſtitutionem hanc duplicatam aquam exhibituram, ut in ſequentibus, præſertim titulo ſexto & ſeptimo pluribus docebitur, concludimus interea Sulphur & Sal prima eſſe ſubſtantiæ eſſentialia Principia.

Corollaria de Sulphure & Sale.

1. Quæritur an oleum poſſit reperiri abſque ulla aqua? dico quod non, cum oleum pro materia certam quantitatem aquæ requirat, quæ ſi igne privatur, corrumpitur etiam oleum ut forma, neque enim forma poteſt eſſe abſque materia, idem ſentiendum eſt de aqua, quam nunquam abſque oleo invenies, ſicut materiam nunquam abſque forma, à prædominante autem ſumitur denominatio, & hæc eſt ratio, cur Philoſophi non rarò materiam pro forma, formam pro materia ſumant, cum quodlibet alterum contineat.

2. An omne oleum & Sulphur aut pinguedo ad formam pertineat? Reſpondeo, quædam ad formam eſſentialiter, quædam accidentaliter neceſſaria eſſe, ad eſſentiam formæ puriſſima Sulphuris pars requiritur, reliquæ craſſiores & minus puræ, accidentaliter ejus incremento & nutrimento inſerviunt, ſic ex ſanguine ſemen fit, ex Sulphure communi Sulphur metallorum, ex pinguedine fimi roboratur ſemen terræ.

3. Quomodo Sulphur agat in ſalem & è contra?

Reſpondeo

Reſpondeo Sulphur agit in Salem agglutinando, adſtringendo & formando, Sal verò agit in Sulpur, diſſolvendo, reducendo, & putrefaciendo, Sal autem cum Sulphure in primo gradu conſtituit aquam viſcoſam, vitriolatam, quæ prima materia Naturæ & artis eſt, oleum enim mediante ſale poteſt uniri aquæ.

TITVLVS TERTIVS.

De Principiis Qualitatis nempe Mercurio, Sulphure & Sale.

Procœmium.

Magna Chimicis Controverſia eſt cum Ariſtotelicis & Galeniſtis, à quibus incertorum principiorum & per conſequentiam falſæ Artis arguuntur, eò quod pleriſque videantur ſibi circa definitionem & numerum Principiorum contradicere. Aliqui enim Sulphur & Sal, alii Mercurium, Sulphur & Sal, alii Spiritum, Animam & Corpus, alii Phlegma, Oleum, Sal & Caput mortuum, pro principiis ſtatuere videntur, ita enim ait Baſilius ſunt tria, duo, unum quæ niſi attendas in vanum laborabis, vulgò,

Seynd zwey und drey/ und doch nur eins
Verſtehſtu es nicht/ ſo trifſtu keins

Verùm qua ratione Sulphur, Sal, Phlegma, Spiritus, Oleum, & Caput mortuum ſint conciliandi, præcedens docet titulus, heic reſtat, ut doceamus quâ ratione tria Principia qualitatis à ſubſtantiæ principiis differant, tum quomodo probentur, atque inter ſe conveniant.

§. 1. *De Differentia Principiorum Qualitatis, cum principiis ſubſtantiæ.*

Diximus antehâc quid ſit ſuſtantia, & quæ ejus principia ſint, ſulphur nempe & ſal, ex quibus materialiter omnia corpora conſtant, non autem implicat principia hæc certas habere qualitates, easque eſſe vel primas vel ſecundas, primæ ſunt, dum Sulphur cum ſale certis gradibus miſcetur, quotquot enim gradibus forma materiam informat, tot ea perficitur, ſiccior atque calidior redditur, quot verò punctis materia prædominatur, tot etiam corpus humidius & frigidius exiſtit, unde gradus quatuor, atque ex his varia exoriuntur temperamenta, quæ ſuas habent manſiones, prima etiam ſexus differentia exinde ortum & cauſam ſumit, quo enim forma validior, hoc etiam perfectior eſt, materiamque perfectius efformat, juxta cujus informationem aut mas aut fœmina naſcitur.

Hæc quoque eſt ratio cur Galenici corpora ex quatuor temperamentis & humoribus conſtare affirment, enimverò ſi multum terræ, vel aquæ, tanquam principiorum accidentalium mixtum ingrediatur, corpus aut fiet melancholicum, frigidum, ſiccum aut pituitoſum humidum, ſin verò multùm Sulphuris vel ſalis tanquam principiorum eſſentialium ſubſtantiam ingrediatur, corpus bilioſum, calidum, aut ſanguineum, ſucculentum evadet, prout ſi ſingula paritatem obſervent, corpus producetur temperatum.

Secundæ principiorum qualitates tres ſunt, Mercurius nempe, Sulphur & Sal. Duo principia ſubſtantiæ enim, in gradu ſubtiliori poſita Mercurii nomine inſigniuntur, non quod naturâ aut ſubſtantiâ Mercurius, ſed quod ob volatilitatem, quaſi tatis Mercurialis ſint, Mercurius enim qualitatis volatilis eſt planeta.

Eadem duo principia (Sulphur & Sal) ſubſtanſtiæ, ſi temperata ſunt, Sulphurata ſeu media inter volatilitatem & fixitatem vocantur, Sulphuris autem nomen habent, non quod hic ab eis natura ſulphurata requiratur, ſed quod in medio conſtituta qualitatem Sulphuris imitentur, Sulphuris autem qualitas, inter volatilitatem & fixitatem locum medium obtinet.

Eadem duo principia (Sulphur & Sal) ſubſtantiæ, ſi fixa ſint Salinoſa, ſeu ſalis nomine inſigniuntur, non quod heic ſalis ſpecie deſiderentur, ſed quod qualitatem ſalis habeant, ſali enim plerumque fixitas aſſcribitur.

Ex his liquet non implicare tria principia qualitatis, & duo ſubſtantiæ (quæ etiam quantitatis principia vocari poſſunt, cum certâ quantitate ex corporibus ſeparari poſſint) principia verò qualitatis, non ſubſtantiâ, ſed qualitate quâ ſubſtantia prædita eſt, corporibus ineſſe, unde principia quatuor ſunt, ſi principia primæ qualitatis; tria, ſi ſecundæ; duo ſi ſubſtantiæ principia; unum ſi hæc unita conſideres, ſunt; nullum alteri implicans, modò certâ ratione Philoſophorum ſcripta intelligamus.

§. 2. *Quomodo probatur, eſſe qualitatis Principia, ſeu Principia eſſentialia ſubſtantiæ, nempe Sulphur & Sal, triplici qualitate, Mercuriali Sulphureâ & ſalsâ, in corporibus reperiri?*

Dixi ante hâc corporibus eſſentialiter unum Sulphur, unum Sal ineſſe, quodlibet autem horum triplicis prædictæ qualitatis eſſe ſequentibus probabo, verùm demonſtratione practica opus eſt, quâ regnum animale primùm aggrediemur; in deſtillatione alicujus corporis animalis, factâ elixatione, atque omnium principiorum ſeparatione, caput mortuum ſuo ſale liberatum & phlegma ante omnia reponendum, tanquam principium accidentale, poſtmodum quod reliquum erit, ſpiritus, olei, ſalis volatilis & fixi nomine inſigniri ſolet. Spiritum Sulphur eſſe ſuperiùs demonſtratum eſt, hunc ergo cum ſale volatili in claſſem Mercurialem ponito, ſpiritus enim Sulphur, Sal volatile, Sal Mercuriale eſt, ob ſubtilitatem & volatilitatem, prout antehâc in definitione principii Mercurialis dictum eſt.

Oleum Spiritui innatans non abſque aqua pro ſui conſervatione eſt, quam experieris ſi id rectifices, hoc ergo oleum cum âqua in principium qualitatis medium pone, ultimò ſalem fixum elixatum ex capite mortuo habebis, qui ſal guſtu indicabit magnum Sulphuris calorem, & Sulphuream ſubſtantiam in ſe continere, quare Sulphur fixum ſeparabis à Sale fixo, atque ita tertium qualitatis principium, ſal nempe & Sulphur fixum habebis, totius negotii compendium juxta tria regna in ſequenti ſpectabis Schemate, ubi tria reperies Sulphura unius tamen ſubſtantiæ, licet triplices ſint qualitates, unde apertè differentia inter qualitatis & ſubſtantiæ principia colligi poteſt, quod & de Sale intelligi debet.

A	1. Spiritus Sanguinis. 2. Spiritus Acetoſellæ. 3. Flores Sulphurei.	Sulph. Mercur.	Merc.
D	1. Sal ſanguinis volatile. 2. Sal abſinthii volatile. 3. Sal volatile mineral.	Sal Mercur.	
B	1. Oleum ſanguinis. 2. Oleum vini. 3. Sulphur metallicum.	Sulphur Mediũ	Sulphur.
E	1. Aqua mixta cũ oleo ſanguin. 2. Cryſtalli ſalis acetoſellæ. 3. Sal nitroſum metallorum.	Sal medium.	
C	1. Sulphur in ſale fixo animalium. 2. Sulphur in ſale fixo vegetabilium. 3. Sulphur fixum metallorum.	Sulphur fixum	Sal.
F	1. Sal fixum animalium. 2. Sal fixum vegetabilium. 3. Sal fixum mineralium.	Sal fixum.	

Ex hoc Syſtemate ſequens promanat Tabula.

Volatile - Sulphur & Sal - Mercuriale
Medium - Sulphur & Sal - Sulphureum.
Fixum - Sulphur & Sal - Salſum.

Principia ſubſtantiæ Duo — Qualitatis tria.

Licet enim recenſeantur tria ſalia & ſulphura, in ſubſtantia tamen non niſi Duo ſunt.

Ex prædicto ſchemate Lector Chimicus, præſertim Practicus facilè colliget, quò Philoſophi, hâc viſione colliment, ne verò quis imperitus putet, ſpecies in ſchemate recenſitas obſcuras aut dubias, nec pro generali demonſtratione ſufficientes eſſe, ſingulas paucis examinabo, imprimis Sal & Sulphur Mercuriale litera A. & D. in tribus regnis, numeris. 1. 2. 3. inſignitum conſiderabimus: per Spiritum ſanguinis intelligo optimè rectificatum ſpiritum, ita ut totus quantus Igneus ac Sulphureus ſit, hunc autem dari in omnibus corporibus animalibus, factâ deſtillatione & rectificatione, nemo peritus Chimicus inficias ibit; accedit in regno vegetabili Spiritus vini, qui putum purum Sulphur eſt, prout concepta flamma id ad oculum ponit, huc in circulo vegetabili referri poſſunt, omnes ſpiritus vegetabiles ad ſummum rectificati, qui ardentes vocantur ob ſuam ſulphureitatem, ut verò Lector ſciat unde talium ſpirituum vehementia & fragantia, celare eum nolo, Spiritus hos, nil niſi oleum medium rarefactum eſſe, in quod quoque reduci poſſunt, ſicut in ſequenti paragrapho de principiorum qualitatis convenientia demonſtrabitur; Sulphur metallorum quod attinet, id omnibus metallis ineſſe vel ex hoc liquet, quod Sulphureum vaporem omnia in igne ſpirent, ſicut & in mineris, præſertim ſi ſublimatione & elixatione tractentur, optimè verò Sulphur volatile acquiratnr ex mineris, nondum igne tractatis, hinc exinde flores ſublimati, leviter in cinnabrium abeunt, unde verò cinnabrium conſtet, vel primo Chemiæ abecedario notum eſt, quare eorum ignorantiam & temeritatem rideo qui metallis Sulphura negant ineſſe, cum optimis philoſophorum dictis, rationi & experientiæ contrarietur, optandum eſſet, ut quilibet ſuam coleret Spartam, neque ea quæ ignorat, negaret aut contemneret; novi qui ante annum unum vel alterum ne Gry quidem in Chimicis rebus noverunt, modò temerariè omnia negant, quæ in buccam veniunt, prout naſutus autor non Entium, item verè Scepticus ille Scriptor ac compilator antiquarum & diu refutatum objectionum in Chimicos quos Scepticus Scepticos vocat, exempla ſunt; taceo alios, qui utcunque literati nimis maturè manum cum falce alienæ meſſi immittunt, cum in propriâ quam demetant, ſufficienter haberent. Redeamus ad Sal volatile, quod nemo peritus ſpagyricus animalibus ineſſe, negabit, eſt verò aqua ſubtilis congelata, unde etiam leviſſimè fluit ad ignem, ac humiditate reſolvitur. Dices cur in regno vegetabili tam rarò ſal volatile congelatum reperiatur, ſed in forma aquæ (nonnullis impropriè, phlegmatis, cum grave reſiduum phlegma ab aqua volatili ſeu ſale volatili reſoluto differat,) compareat. Dico Sal volatile materiam aſſociabilem & adæquatam eſſe Sulphuri volatili, à quo non niſi multa deſtillatione, nec tamen penitùs ſeparari poteſt, quare ob vicinitatem, non paucas ſubit alterationes à Sulphure, ab eo enim ſi in deſtillatione comburatur, empyreuma accidit, cum itaque Sulphura Mercurialia in regno vegetabili multò ſint calidiora (ſunt enim omnia ardentia, unde ex omni vegetabili Spiritus ardens præparari poteſt,) Salia autem volatilia ſecum conjuncta habeant, mirum non eſt, quin intrinſeco ſulphurum calore ea liquefiant ac reſolvantur, quod & praxis in regno animali confirmat, in quo, ſi ſal quoddam volatile, congelatum aliquoties deſtilletur, ita reſolvitur & attenuatur, ut nunquam poſtea in forma coagulata haberi poſſit, ratio eſt, quod per ignem externum, internus & naturalis ignis Sulphuris latentis in centro ſalis volatilis, (nullum enim abſque altero reperitur quin non characterem alteriùs retineat) adjuvetur excitetur & augeatur, unde ſal volatile caleſit, reſolvitur, neque unquam congelatur, ob calorem intrinſecum, niſi potentius frigus extrinſecus accedat, ut hyeme cum omnia congelaſcunt, tum enim in ſpiritu vini, rei hujus experientiam videmus, enimverò is ſpiritus, licet non adeò rectificatus ſit admixtam tamen aquam à frigore & congelatioue præſervat, cum aqua alia ſine eo ſtatim congelaſceret, & hæc eſt differentia, cur in regno animali ſal volatile coagulatum, in vegetabile verò reſolutum detur, quod, quamvis aliqui phlegma eſſe objicient, non moror, cum ea ſit differentia inter ſal volatile à ſuo Sulphure Mercuriali ſeparatum, puta in quantum poſſibile & naturæ conducibile, quæ inter aquam communem & deſtillatam eſt; hæc ratio quoque in regno minerali locum habet, ubi Sal volatile liquidum eſt, cum calido Sulphuri conjungitur, ſin minùs, accidit contrarium. Spiritum ſalis, nitri, vitrioli &c. Sulphur volatile eſſe, nemo negabit, cui lingua in ore eſt, quæ ignem hujus ſulphuris experiri queat, taceo quod peritâ manu levi negotio inde ſeparari in quantùm poſſibile, queat, reliquum quod ſpiritui conjunctum eſt, phlegma vulgares vocant, verùm falſo, cum ſeparato ſulphure, coaguletur, atque verum ſit ſal valatile, quæ coagulatio accidit ob calidi Sulphurei Spiritus abſentiam, ut præcepentibus demonſtratum eſt, non ſemel taliter brevi compendio ex ſpiritu vitrioli ſal volatile, ex ſpiritu ſalis communis inſipidum feci ſal volatile, cum corroſio & vis ſpirituum, Sulphuri Mercuriali inſit, quo ſeparato ex quolibet corroſivo leviſſimi ſaporis ſal fieri poteſt, prout in ſequenti titulo latiùs docebitur. Metallis autem quoque ſal volatile

volatile ineſſe probari poteſt quod in tale reſolvantur, nempe in flores reſolubiles, volatiles, non corroſivos, quâ ratione autem tale ſal volatile ab eis eliciatur ex prædictis liquet, nempe ſulphuris Mercurialis, tanquam formæ figentis ſeparatione. Accedit Baſilii Valentini autoritas, aliorumque mineralogiſtarum, tùm metallicolarum experientia, quæ in mineris probat, ſalem volatilem ad metallorum compoſitionem neceſſarium eſſe, poſſet autem is modus accipiendi paucis hîc doceri, niſi in alium locum hæc praxis reſervata, atque majoris eſſet momenti, ob alium finem, quam ut temerè publici juris fieret; hæc de principio Mercurii, quo aliqui imperitè deferendo, ex omnibus corporibus currentem Mercurium elicere ſatagunt ac promittunt, ſed nugantur, cum ipſum ſulphur minerale, ac Mercurius currens mineralis non pro ſimplici & puro principio ſubſtantiæ haberi queat, magna enim differentia inter Mercurium vulgi & materiam metallorum eſt, cum hæc ſit principium ſimplex, id verò ex Sulphure & Sale, reliquorum corporum inſtar, mixtim conſtet, prout ejus anatomia docet. Sequitur Sulphur cum Sale literâ B. E. notatum, cujus exempla poſita ſunt, in tribus claſſibus. 1. 2. 3. animali, vegetabili, & minerali, per oleum ſanguinis intelligo, oleum aquæ innatans, ad quod omnes pinguedines aquæ innatantes referri poſſunt, nullum autem corpus animale invenies quod ejuſmodi oleum non det, quamvis fœteat, ob aduſtibilitatem, in vegetabilibus non item, cum fortioris ſint compoſitionis, unde olea non tàm citò aduruntur, aut rancent, mirandum profectò quod nullum vegetabile reperiatur, quod non in deſtillatione oleum tale medium det, medium autem vocatur cum neque volatile, neque fixum ſit; fixum non eſt, alioquin aquæ non ſupernataret, volatile quoque exiſtit, alioquin ſpirituum inſtar alembicum tranſcenderet, differt ergò ab oleo volatili & fixo. Qualiter ex lapidibus oleum tale præparetur, docebit ſeptimus titulus, ſcias enim omnia corpora, quæ in calcem redigi poſſunt, oleum pingue & ardens dare, ſi calx iſta debitè ſeparetur cùm vulgari etiam calci Sulphur inſit quod lardi inſtar in tigillo conflagrat, ab aliquibus non ſine bono ſucceſſu in mammarum cancro adhibitum. An metalla verò ſulphur medium habeant inquiſitione dignum eſt, ex præcedentibus patet ea Sulphur volatile habere, quod nullum ſit, unde id, vel in floribus, vel in præparatione cinnabrii, vel ſublimatione cum ſale armoniaco aut lixiviis, non elici queat Metallum, ergo tali Sulphure privatum ulterius tractetur, præſertim extractione ſympathicâ, puta per aliquod menſtruum pingue, ut eſt ſpiritus terebinthinæ &c. & videbis illud diverſo colore juxta diverſitatem metallorum tingi, quæ ſanè tinctura à Sulphure venit, cum inſpiſſata nihil ſalſedinis nobis relinquat ſed ſiccum Sulphur exiſtat, ut enim olea media in regno animali ſubtilia ac valde penetrantia, hinc liquida ſunt, ita in vegetabilibus paululum ſpiſſiora in metallis verò tanquam corporibus terreſtribus planè ſicca ſunt, nec aquæ, ob gravitatem & compagem ſuam innatant, ſed ad fundum ſubſidunt, prout in Sulphure antimonii, vitrioli, reliquiſque mineralibus, etiam vulgatis metallis, videre eſt, quæ triplex diverſitas in reliquis qualitatis principiis juxta tria regna quoque locum habet, ubi ſpecies animales ſubtiliores vegetabilibus, hæ verò metallis penetrantiores ſunt.

Reſtat ut de Sale medio agamus; Sæpiùs dictum eſt, per ſalem nos neque communem acris ſaporis neque materiam ſemper coagulatam intelligere, quod & hoc loco præſumendum eſt præſertim in regno animali, in quo ſalem medium coagulatum nunquam videbis ob olei admixti calorem, ſubtilitatem & penetrantiam, ut latiùs in ſale volatili explicatur, aquæ tamen formâ ipſi oleo tenaciſſimè adhæret, prout in rectificatione ejus praxis demonſtrabit; in regno vegetabili verò in quibuſdam, puta pauciori & minùs calido oleo præditis, cryſtallorum inſtar ſola expreſſione herbæ, colatione & ad juſtam conſiſtentiam evaporatione hunc ſalem invenies, ut in acetoſella &c. videre contingit, ſalem hunc meritò tartareum & nitroſum vocamus, cum vegetabilia juxta ejus quantitatem in acetum abeant, neque ullum ſit acetum quod hoc ſale non abundet, unde, ut dixi, non raró hoc Sal aceti formâ ex corporibus in ipsâ etiam deſtillatione præparatur; hunc autem ſalem medium in metallis dari, nemò equidem capiet, niſi qui Sulphuris aut Mercurii uſum intelligat, quibus tanquam inſtrumentis, non modo ſalia & Sulphura media, in metallis elici poſſunt, ſed & vitriola inde fieri, ex quibus leviſſimo negotio vera poſſunt præparari ſalia acida, nitroſa, corpori humano in inflammationibus multùm proficua, prout acetum antimonii reliquarumque minerarum, quod ſubacidum & ſolubile ſal etiam in forma cryſtallorum nobis ob oculos præſtantiſſimum exemplum ponit.

Converto me ad ultimum qualitatis principium, Sulphur nempe & Sal fixum in ſchemate lit. C. & F. ſignatum in triplici regno 1. 2. 3. Salem fixum dari nemo Chimicus negabit, qui caput mortuum alicujus corporis elixabit; per ſalem fixum autem non intelligimus talem fixitatem quæ ſuis corporibus ſit inconveniens, ut enim antehâc dictum, eſſe certos reſpectus regnorum in craſſitie & groſſitate, ita certi etiam gradus in prædictis regnis ſunt, neque enim animale Sal fixum in ſua fixitate, vegetabile, idque metallicum æquat, quare heic id fixum nominamus quod in ſuo regno & circulo præ reliquis fixum eſt. Eſſe autem hoc Sal quod in corporum cineribus reperitur, reliquis fixius, vel hoc unicum probat, quod non niſi magnâ vi, & quidem ægrè alembicum tranſcendat, cum reliqua ſalia, puta volatile & medium leviſſimo negotio id præſtent; fixum enim in Chimicis id vocamus, quod ignem non aufugit, quoque diutius eum ſuſtinet, hoc fixius eſſe cenſetur, prout in ſeptimo titulo ſub terminis latiùs explicabitur. In metallis autem talem fixum ſalem dari, vitra, & calces eorum ac vitriola luculentiſſime remonſtrant. Sulphur fixum quod attinet nemo qui naturam Sulphurum ex guſtu ac ſapore igneo in ſalibus cognoſcet iis præſertim fixis ineſſe negabit; Igneus enim ille acor ſalium non ex naturâ ſalis, ſed admixto Sulphure promanat, unde Sulphura talia quoq; fixa nominanda ſunt, cum ſalibus fixis tenaciſſimè adhæreant, eandemque in igne fixitatem ſuſtineant, imò in igne eâ augeantur, in metallis verò ſulphura fixa eſſe, vel ſola metallorum vitra aut philiſteæ, ad oculum ponunt, præſertim ſi id fixum Sulphur cum Sale inde extrahatur; in reliquis verò corporibus, cujuſlibet corporis calx ignea ſua qualitate ſatis indicat quale in ſe Sulphur contineat, nec eſt quod quidam nugentur, qualitates has igne vel aqua corporibus imprimi, de Sulphuribus enim & ſalibus

hic mentio ſolùm fit, quæ ſi præparatione tantùm fierent, iis mediis deberent procreari, quibus præparatio utitur, quæ ignis & aqua ſunt, igne enim corpora deſtillantur aut calcinantur, aqua verò elixantur, extrahuntur & reſolvuntur, impoſſibile autem eſſe, ut ex igne aqua generetur, ejus contrarietas docet, oleum verò ex igne corporibus communicari impoſſibilius eſt, oleum enim comburitur, ignis etiam oleo, non oleum igne fovetur, quod ſi in corporum calcinatione, ubi in igne tractantur, quis putet, corpora per ignem illam oleoſitatem & ſulphureitatem accepiſſe, is nobis rationem dicat, cur præſuppoſita communicata hæc oleoſitas aut ſulphureitas, in ipſo igne antequam communicetur, non conſumatur; cum ignis alia etiam oleo perdat, corrumpat & conſumat, imò ſcire geſtimus; qua ratione ignis oleoſitatem abſque corruptione geſtare poſſit, non quidem inficias imus ſulphur atque oleum naturâ corporibus inſitum, ab igne extrinſeco, communi elementari foveri, & excitari, non per juxta poſitionem, ſed alterationem, coctionem, majoremque attemperationem.

Aquam quod attinet, non pauci ſunt, qui ſtatuunt dum corpora per aquam tractantur, exinde aliquam pinguedinem ac ſalſedinem acquirere, cum conſtet quamlibet aquam nonnihil olei & ſalis in ſe geſtare, verùm totum aquæ plauſtrum vix paucas uncias olei, nec multò plus ſalis dabit, cum lixivii cinerum plauſtrum, aliquos ſalis dabit centenarios, quare hæc objectio ſatis calva eſt, tùm etiam non obſtat, quod coagulationem ſalium aliqui naſutuli tingendo mirentur, cum ambienti frigori potius quam aquæ aſcribenda ſit; frigus enim rarefactum aërem condenſat, quare corpus, ne detur locus vacui, neceſſariò arctiùs ſe comprimit ac inde congelatur, quod de veris ſalibus intelligendum eſt, de illis nempe, quæ ſuo ſunt privata ſulphure, communia ſalia ex natura ſui ſulphuris coagulata ſunt, tantùm de hoc paragrapho.

§. 3. *Prædicta tria Qualitatum Principia, quas habeant proprietates, & quomodo inter ſe conveniant & alterentur?*

Explicatâ trium prædictorum Principiorum natura, Proprietates conſiderabimus, quas Chimici eis aſſignant; Liquet ex præcedentibus, Chimicos omnia corpora ex ſulphure & ſale conſtare, tanquam ex ſubſtantia, aſſerere: hæc autem ſubſtantiæ principia, triplici qualitate diſtincta eſſe præcedens paragraphus docuit, modo reſtat ut explicemus quæ proprietas, & quis effectus cuilibet parti aſſignetur, & qua id ratione fiat tum quomodo prædicta tria principia inter ſe conveniant, alterentur, ac arte tractentur?

Mercurii principio, nempe ſulphuri & ſali Mercuriali, ſubtiliorem colorem, odorem & ſaporem aſcribunt, Mercurium ſpiritum, atque rerum vitam vocant. Subtiliorem colorem Mercuriali principio tribui non immeritò puto, cùm apertè in vegetabilibus eo tranſpirante, optimum colorem evaneſcere præſertim in floribus conſpiciamus. Sanè color in ſulphure Mercuriali conſiſtit, cum eo ceſſante, aut calore alterato ac educto, prædictus color ſtatim ceſſet, non niſi crudiorem poſt ſe relinquens, cùm enim ſulphur Mercuriale ignis impatiens maximè etiam leviſſimo calore alterabile ſit, neceſſe eſt ut color ejus quam maximè etiam alterabilis atque juxta alterationem ſui ſulphuris mutabilis ſit, quæ omnia ſubtiliori rerum colori optimè quadrant, accedit & hoc, quod nullus color reperiatur, cujus ſubjectum non pingue, oleoſum, ac aduſtibile ſit. Notandum per ſulphur in omnibus attributis ſemper formam, per ſal autem materiam intelligi, unde hoc loco ſubtilioris coloris, materia ſal volatile, forma verò ſulphur volatile eſt. Subtiliorem colorem in animalibus, etiam in metallis, (quæ ſingula, ut ſuperiùs demonſtratum eſt, ſulphura continent Mercurialia) dari, experientia monſtrat præſertim in auro, vitriolo & antimonio, auri enim Mercuriale ſulphur, cum ſubtiliori colore ejuſdem, qui flavus eſt, levi negotio extrahi, quod tamen ſulphur cum colore, ex antimonio aut vitriolo rurſus acquirere poteſt, notandum etiam eſt, corporis deſtructionem ob abſtractum ſulphur Mercuriale non ſequi, licet proprietatibus & attributis ſulphuris Mercurialis careat.

Subtiliorem odorem Mercuriali principio tribui dictum eſt antehac, neque abſque ratione, cum corpus privatum ſulphure Mercuriali, omni prorſus odore ſit deſtitutum, id compertum habemus in floribus, inquibus ſi ſulphur Mercuriale deſtruatur, cum ſubtiliori colore etiam odor ceſſat; nam cum ſulphur Mercuriale, ſulphur rarefactum ſit, penetrantioris cæteris naturæ eſt, quare facile ſpirat, odoremque qui ſulphuri aut oleo tribuitur, ſecum rapit, ſanè omnes odores pro ſubjecto pinguedinem habent, qua calido tempore tranſpirante, intenſius etiam olent; tertiò cur ſaporem ſubtiliorem huic principio tribuant, ex ipſius natura patet, nam cum omnis ſapor ſecundùm gradus igneitatis ſuæ ſpecificetur, facile colligi poteſt ſubtiliorem ſaporem ſulphuri Mercuriali tanquam igni penetranti ineſſe, quod in vino præ cæteris compertum habemus, cujus penetrantia in linguam in ſale ſulphure Mercuriali conſiſtit, iſtis enim ſeparatis, quod reliquum eſt, non vini, ſed vappæ ſaporem præ ſe fert. Hoc loco ſciendum eſt, quid corroſio ſit & cui principio tribuatur; dico corroſionem eſſe ſulphur & ſal nimium rarefactum, volatile, Mercuriale, quod penetrantiâ ſua atque igneâ ſulphureitate, linguam ac corpora adurit & corrodit, hanc autem corroſionis cauſam ſulphur Mercuriale eſſe, ipſa aqua fortis monſtrat, cujus ſulphur Mercuriale, ſi præcipitetur, continuò amittit omnem igneitatem & corroſionem, præcipitatur autem per ſulphuris Mercurialis fixationem, fixatio verò peragitur, per ejuſdem condenſationem, condenſatio fit intrinſecâ refrigeratione, hæc ſalibus, unde lixivium præparatur, atque aquæ forti infunditur, abſolvitur; hoc enim lixivio ſulphur Mercuriale, in puncto figitur, atque aqua fortis amittit omnem corroſionem, unde liquidò conſtat corroſionem per ſulphur rarefactum fieri, & hæc eſt ratio, cur ex quolibet ſpiritu aut ſulphure Mercuriali, frequenti deſtillatione nimium rarefacto, magnum poſſit fieri corroſivum, pro quo etiam ſpiritus vini tanquam ſulphur Mercuriale vini rarefactum eſt habendum, ex his liquet ſaporem conſtare ex igneitate, hanc verò in Sulphure & Sale volatili exiſtere.

Tandem quod Chimici huic principio ſpiritualitatem & vegetationem aut vitalitatem tribuant, non ineptè faciunt, hoc enim principio abſente, nullam vegetationem dextrè abſolvi, nullam quoque formam perfectæ naturæ imprimi, experientia docet; eadem quoque teſtatur, vis formantis non parvam partem huic principio ineſſe, cum ſal volatile,

volatile, non rarò in deſtillatione corporis unde producitur, ſubtilem materialem repræſentet ideam ac formam, prout inferiùs ſub ſale fixo latiùs docebimus. Pro concluſione ſciendum eſt Chimicos omnes ſpirituum materialium qualitates, puta odorem, colorem, & ſaporem, in ſupremo ſuæ ſubtilitatis gradu huic adſcribere ſulphuri & ſali volatili, cùm reverà omnis ſpiritus deſtillatus inde conſtet, unde ejus & penetrantia & fragrantia.

Ad principium ſulphuris me converto, nempe ad ſecundum qualitatis principium, cui reliquum colorem, ſaporem obtuſiorem, ita & odorem tribuunt, principium hoc animam & balſamum ac gluten corporum vocant.

Quod color oleo ſeu ſulphuri medio optimè adſcribatur, non dubitandum eſt, cùm eo ſeparato genuinus & naturalis corporis color ſimul recedat, probant hoc hujus coloris cum ſulphure extractiones, ubi extracto ſulphuri color inhæret, corpus verò unde ſulphur extractum eſt, talis colore privatur, item omnes colores, medii à ſulphure ſeparari nequeunt, verùm ei tenaciſſimè adhærent, imò ipſius olei inſtar comburuntur.

Saporem obtuſiorem ſulphuri medio tribuunt, cùm aliqualiter condenſatum, nec tam ſpirituale, rarefactum ac penetrans ſit, prout ſulphur Mercuriale eſt. Unde tantam etiam penetrantiam habere nequit, baſin tamen ac differentiam ſapori præſtat, enim verò juxta commixtionem hujus ſulphuris cum ſuo ſale, varii oriuntur ſapores, acidi, amari, ſalſi, dulces, mixti, ſaporem enim ex ſulphure venire, ut antehac, ita in Metallurgiæ meæ tertia parte ſufficientiſſimè demonſtratum eſt, cùm juxta ſulphuris hujus alterationem & colores, odores & ſapores mutentur, ſicut quotidianâ id experientiâ compertum habemus, ubi tractatione Sulphuris diverſos arte floribus colores, ejuſdem verò alteratione, diverſos ſapores cauſamus, eoſque alteramus ac immutamus.

De odore non eſt quod multa faciam verba, cùm clarum ſit omne oleum olere, olet autem quod pars olei rarefacta & volatilis ſit, unde levi compendio omne ſtillatitium oleum rarefieri, ac volatiliſari poteſt, ut ſpiritus inſtar fragrantiſſimè oleat, viciſſim quodlibet Sulphur Mercuriale, digeſtione ſic condenſari poteſt, ut oleum fiat medium, atque aquæ innatet, odor ergo aquæ roſarum non niſi ejus parti olei rarefacti tribuendum eſt; quo condenſato & ſeparato, omnem amittit odorem; hæc quoque ratio eſt, cur roſæ in deſtillatione, tam parùm dent olei medii, nempe ſtillatitii, aquæ innatantis. Verùm de his in ſequentibus, de horum principiorum alteratione.

Cur principium hoc qualitatis nempe Sulphur medium, animam & balſamum vitæ vocent Chimici, ſufficientem habent rationem, ſicut enim anima, corpus in compage ſua per debitum calidum & humidum præ & conſervat, ita Sulphur hoc medium tanquam balſamus & mumia, glutine ſuo, totam corporum compagem & ſubſtantiam conſervat. Hoc enim ſulphure reſoluto & diſſipato, tota corporis materia & forma, concidit, & corrumpitur: Veritatem hujus experientia monſtrat, hoc enim oleo medio à corporibus ſeparato, tota corporis corruit ſubſtantia & forma, hoc enim eſt ſulphur agglutinans & informans materiam, cujus baſis Sal & Sulphur fixum, cujus erudimentum, Sal & Sulphur Mercuriale eſt.

Ad ultimum qualitatum principium ad Salem me convertam, huic Philoſophi, ultimum coloris, odoris, & ſaporis gradum tribuunt, inſuper corpus vocant.

Ratione coloris, etſi ſalia fixa plerumque diverſum, album nempe colorem habere ſoleant, aut ſi Sulphur eductum ſit, rubeum, atque ita à colore corporis differant, tamen colori Mercuriali & Sulphureo baſin coloris præbent, non ſecus ac color albus, aut cineritius, pictoribus pro fundamento inſerviunt, quibus tanquam principalibus varios colores ſuperpingunt, tandem exornant coloribus ſuperficialibus, quæ omnia in triplici trium principiorum Sulphurum colore, æquè eveniunt, color enim Sulphuris fixi pro baſi, color Sulphuris medii, pro ipſa pictura corporis, color denique Sulphuris Mercurialis, pro ſuperficiali exornatione, inſervit, quæ ſanè magna & admiranda plaſtice ac pictura naturæ eſt.

Odorem quod attinet, ſciendum eſt, eum in infimo gradu heic ſubſiſtere, cùm enim odor, ſulphur rarefactum, in hoc autem fixo qualitatum principio, ſulphur ſubſtantiale condenſatum ſit, facile liquet non multum id olere poſſe; Sapore tamen compenſat, quicquid odore negligit, Sulphur enim cum hoc loco, cæteris duobus fixiùs ſit, non quidem penetrantiùs, ſed reliquis ſulphuribus intenſius & obtuſius ignet, linguamque aſtringit, prout in omnibus ſalibus fixis id experiri guſtu licet.

Corpus denique hoc principium vocant, idque ideò quod animæ, nempe prædicti Sulphuris medii habitaculum & vinculum ſit. Tum quod corpori ultimam imprimat formam, & conſiſtentiam, unde juxta diverſitatem hujus principii, diverſi corporum habitus, longi, parvi, craſſi, tenues, duri, molles, lævi, aſperi, multifarii denique oriuntur, quare in puncto formæ principium hoc, non parùm cum ſale volatili convenit, cujus eſt primum materiæ imprimere characterem, hujus verò principii eſt eum indurare, perficere & elaborare, ne verò quis putet nos hic abſque autoritate aliorum, huic principio ultimam formam tribuere, addam quæ Cl. Vir D.D. Schröderus (in Pharmacopœiæ Spagyricæ Præfatione ſupra ejuſdem quintam Partem, nempe Zoologiam) ſibi de hâc re Excellentiſſimum Virum, Joannem Danielem Horſtium, in Academiâ Marpurgenſi Medicinæ Profeſſorem Publicum, in Epiſtolâ quâdam ſcripſiſſe, aſſerit. Tenorem autem Epiſtolæ Horſtianæ, quem prædicto loco citat, huc apponam.

Quod attinet ſuſcitabilem vim formatricem, certè ſæpeque D. Georgius Molterus Med. Wezlar. retulit, non ſemel ſe urticam vidiſſe in aquâ congelatâ.

Mihi eſt ſal Abſinthii, cujus ope, vera loquor, totum Abſinthium tibi ponam ob oculos, quibus, & hoc ſubjicit Autor, quod certâ quâdam operatione, ſal abſinthii volatile elevatum, alembici lateribus adhærendo plantam ſuam dilucidè repræſentet, hæc D. Schröderus loco citato confirmat, hæc Sennertus, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, atteſtatur itidem Vigenarius Gallus in Tractatu Gallico de Igne & Sale pag. 262. prædictus D. Schröder loco ſupra citato ſcribit, ſibi cum Pariſiis degeret, relatum eſſe à gravi Viro Medicinæ Doctore, nomine Certain, videlicet ſibi, in maceratione cineris cancrorum, tam perfectorum, quàm imperfectorum in liquore eo natantium, ſimili ratione in aquâ ſtillatitiâ ſpermatis ranarum, ſibi illarum imagines, quondam fuiſſe repræ-

ſentatas, præcitatus D. Horſtius aſſerit, quod & Robertus Flud de Fluctibus in ſuis Scriptis, Illuſtriſſimus Philoſophus D. Dygbi Anglus in Diſſertatione ſuâ de Rerum Vegetatione confirmat; Ego cùm Breſlæ degerem, atque in notitiam Expertiſſimi D. Schefferi venirem, relatum mihi eſt ab eo, quod ſalem fixum habeat, quem ſi in vitro calori exponit, monticulos varios, aliaſque figuras repræſentet; cùm aliquando CC. deſtillarem, in vaſe recipienti, ad latera Sal volatile ſe cumulavit, cornuumque cervi naturaliſſimam repræſentavit ideam, quod autem vis formans & volatili & fixo inſit Sali ac ſulphuri, & in metallurgiæ meæ tertiâ parte, & in aqua forti clariſſimè demonſtratur, cùm in præparatione ſic dictæ arboris Philoſophorum, Mercurium in arboream deducat formam, quævis formatrix magna ex parte Sulphuri nitri & vitrioli adſcribenda eſt. Hæc & experientiâ, prædictorumque authorum authoritate confirmata, Henricus Meibomius Medicus in Præfatione ad Corpus glorioſum Spizelii, non tam glorioſè in dubium revocat, ac tandem negat, verùm cùm nullus dubitem, quin affirmantium authoritas, hujus negantis ratione major ſit, non video cur is multis rationibus ad veritatem compelli debeat, qui ab eâ, alienus atque aſymbolus ſtudioſè eſſe deſiderat, dicta interim de hoc Paragrapho ſufficiant.

§. 4. *Quâ Ratione Qualitatis recenſita principia tria inter ſe conveniant, & quomodo alterentur?*

Primò ſciendum eſt an Sulphura poſſint uniri cum Sale, id eſt, olea cum aquâ. Reſpondeo affirmando, cùm videamus ſaponem id præſtare, unit enim olea aquoſis, prout omnia alcoliſata hæc faciunt, præſertim ſi olea in liquore alicujus ſalis fixi, aliquamdiu digerantur, ſeu ſi oleum ſtillatitium cum oleo per deliquium digeſtioni committatur: naturam enim ambo acquirunt mediam, ſaponatam ſcilicet; quæ ſe omnibus miſcet aquis, unde varia curioſa arte produci poſſunt. His ergo extra controverſiam poſitis, conſiderabimus an ipſa Sulphura inter ſe commutari poſſint? Abſtrahendum heic eſt, à regnorum diverſis Sulphuribus, neque enim ex ſulphuribus animalibus vegetabilia, aut ex his mineralia, prout Glauber fabulatur, fieri aut arte præparari poſſunt, intelligimus ergo hîc commutationem Sulphurum inter ſe, in ſuo regno, unde hîc quæro an Sulphur Mercuriale poſſit fieri Sulphur medium, idque medium tandem poſſit exiſtere fixum? Dico quod poſſit, & naturaliter & artificialiter hoc contingere, differentia enim volatilitatis, fixitatis & medietatis in rarefactione, condenſatione, coctione, & temperatura conſiſtit, quæ ars omnia & igne & humiditate præſtare, atque alterare poteſt, unde mirum non eſt, quod ex fixiſſimis quoque Salibus & Sulphuribus ſpiritus, magnâ tamen ignis vehementiâ, eliciantur, viciſſim quod omnes ſpiritus ſubtiles rurſus figi poſſint. Digere ſpiritum vini, vel abſtrahe eum ſuper aliquo ſale & videbis Sulphur ejus Mercuriale tandem in naturam mediam nempe oleoſam abire, quod & de reliquis ſpiritibus intelligendum eſt, verùm magna eſt prudentia & ſcientia, poſſe debito modo cum modeſtia & abſque rerum deſtructione, earum principia alterare, cui uſui corporum natura perſcrutanda eſt, quis nempe corporum magnes, quod eorum vinculum, quæ perfectionis & deſtructionis cauſa ſit, his enim bene conſideratis, in rerum ſeparatione mira conſpicies, neque in earum metamorphoſi cauſandâ, quicquam tibi difficile erit, ſed de his in titulo ſexto & ſeptimo latiùs agemus, hoc loco pro concluſione ſciendum eſt, cùm quodlibet prædictorum trium ſulphurum alterabile ſit in aliud, ſuo tamen in regno, dubitandum non eſſe, ea in corporibus reperiri, eandem rationem cum ſalibus eſſe, ego quidem heic mordicùs non defendam, dari actualiter hæc tria principia in omnibus corporibus, hoc tamen firmiter concludo, quod principium ſulphuris ſubſtantiæ reperiatur in omnibus corporibus, quodque his tribus gradibus alterabile ſit, plura in Corollariis. Quâ ratione ſapores, odores, colores, reliquaque corporum accidentia, volatilitas puta & fixitas, gravitas item & levitas, forma denique corporum per hæc qualitatum tria principia, Mercurium nempe Sulphur & Sal alterari ac immutari, deſtrui & perfici poſſint, partim explicat metallurgiæ meæ pars tertia, non paucis autem titulus quartus, ſextus & ſeptimus exponunt.

§. 5. *Cui uſui Cognitio Trium Principiorum Qualitatis inſerviat?*

Reſpondeo Duplici, Phyſico & Medico. Phyſico trium horum principiorum notitia inſervit, ut corporum compagem intelligat, eamque debitè reſolvere ac coagulare, imò ſi lubet immutare ſciat, is enim finis nobiliſſimæ iſtius Scientiæ Spagyricæ eſt, unde etiam nomen à Græco Σπαέρω, ſeparo, ſortita eſt. Objicies facilè eſſe negotium corpora ſolvere, deſtruere & alterare, cum ea ipſa proprio motu id faciant, dico contrarium, imò difficillimum eſſe, cum corporis incremento & perfectione, id reſolvere, purgare, ac denuò dextrè conjungere, atque hunc totum laborem cum utilitate abſolvere, ſunt multi ciniflones, multi agyrtæ, ſophiſtæ, carbonarii, multi denique naturalium corporum perditores, carnifices non anatomici, aut veri ſpagyrici, qui corpora juxta ſua principia disjungere eaque rurſus juxta naturæ leges conjungere ſciunt, multi inquam tales reperiuntur, verùm quam ab hâc ſcientiâ, ejuſdemque principiorum cognitione alieni ſint, eorum exhibent opera, ex quibus eos cognoſcetis, ex iſtis nempe fructibus, quos corpora illorum Machærione tractata, reportant, atque ob oculos ponunt, multos reperies doctos Phyſicos juxta Ariſtotelicos, qui infinitas rerum ſciunt aut fingunt cauſas, quâ tamen ratione corpus debitè reſolvere, putreſcere, fermentare, coagulare, purgare, fixare, volatiliſare, exaltare, perficere, denique juxta naturæ leges tractare debeant, prorſus ignorant, atque ad talia obmuteſcunt, cùm in Ariſtotelis Phyſicâ tale nec quicquam reperiatur, ſolum enim Ariſtotelem ſapuiſſe ejuſmodi Philoſophraſti putant; unde quæ ibi non reperiuntur, contemnunt, pudet enim illos ſcire id, quod eorum Magiſter neſcivit, ego ſanè cenſerem ut Ariſtotelis Phyſicæ adjungeretur doctrina de rerum ſeparatione & conjunctione, neque flocci penderetur illa Phyſices Pars, quæ omnium rerum artificialium, ac curioſarum operationum Phyſicarum baſis ac fundamentum eſt.

Medicinæ quidem omnium maximè ſpagyrices fundamenta inſerviunt, qui enim in corpore noſtro reperiuntur morbi, ex ſanguinis reliquorumq; humorum corruptione maximè oriuntur, verùm, unde quis corruptionem debitè intelliget, niſi ejus ſubjecti ſubſtantiam cognoſcat? Omnes humores, ipſam carnem, oſſiumque ſubſtantiam ex prædictis ſubſtantiæ & qualitatum principiis, Sulphure

nempe

nempe & ſale conſtare Vulcanus Anatomus docet, ex horum principiorum alteratione variæ ac periculoſæ in corpore humano mutationes ac corruptiones oriuntur, quas corrigere profectò nemo dextrè poteſt, niſi qui prima corporum materialia noverit principia, eorúmque ſciat permutare accidentia. Solis enim nominibus æger non curatur, nec ſola nomina morborum, ægro cauſæ morborum exiſtunt. Loquuntur multi de inflammationibus, multi de putredine ſanguinis, de intemperie cerebri &c. Sed unde tales cauſæ oriantur, quamvis varia obtrudant ac accuſent, non tamen acu tangunt; taceo, quod ea quæ ignorant tandem imaginariæ cuidam occultæ qualitati tribuant; verùm ut Principiorum Chimicorum ante hæc recenſitorum uſum in Re Medica explicem, & morbos & medicamenta juxta principia Chimica reſolvam, ſciendum eſt Chimicos curare per ſimilia & contraria.

Per ſimilia, dum morbus Mercurialis curari debet per principium Mercuriale, neque enim fixa conducunt volatilibus, aut volatilia fixis prout ex rerum ſolutione patet, unde tota medendi methodus juxta Chimicos deſumpta eſt.

Per contraria curamus, dum principio ſubſtantiæ opponitur contrarium, ut ſi morbus ſit Mercurialis ſulphureus, curari debet per medicamentum Mercuriale ſalſum, hæc enim ratio & experientia dictitant, faciendum eſſe temperamentum medicamenti, cum morbi causâ: nam cùm Methodus Medendi duplex ſit, apheretica & proſthethica, i.e. auferens & addens, auferens autem evacuatione cauſam morbi tollat, addens verò cauſæ morbi contrarium addendo, morbum temperet, atque ex causâ morbi nutrimentum faciat: humores enim juxta Galenicos tum peccant, cùm extra temperamentum ſunt conſtituti, atque alterati: facilè colligi poteſt quæ methodus naturæ convenientior ſit, nam ſi id quod evacuare ſtudemus illâ parte temperaremus, quâ excedit & peccat, morbi ſanè cauſam in alimentum verteremus, corpuſque aleremus, quod evacuationibus debilitamus. Plethoram quam quis hîc objicere poſſet, & jejunium, & moderatum attenuat exercitium; novi ego præſtantiſſimos Medicos, qui periculoſos quoſque morbos ſola attemperatione curant, neque corpus evacuationibus emaciant, prout communibus Galeniſtis nihil tritius eſt; neque enim ſe Medicos eſſe putant, niſi purgantia præſcribant, quæſo, quid curatis? Quid evacuatis, quod corpori humano non conveniens eſſe putatis, ſanguinem, bilem atram flavam, pituitam? Nam cur hi humores peccant, ut eliminationem mereantur? Dices vel qualitate vel quantitate, verùm ſi quantitate, mirum mihi videtur, naturam tam cupidam eſſe, ut plura appetat, quam quibus indigeat, aut quæ poſſit ſecernere, cùm herclè malè nobiſcum actum ſit, qui tot purgationibus id evacuare cogimur, quod natura noſtra pro nutrimento appetit; taceo, ſi evacuatione opus ſit, multas dari alias leviores evacuandi vias, quàm ut neceſſe ſit naturam irritare. Tum ſi qualitate humores peccant, quæſo quali? Corruptione, alteratione, inflammatione, aut alio exceſſu? Sed quid eſt corruptio, inflammatio? nonne exceſſus temperamenti? Ita quidem, quare humorem taliter peccantem temperare potiùs quam evacuare deberetis, cum non ſuâ ſubſtantiâ, ſed qualitate peccet, temperatus enim non peccat ſed corpus nutrire coadjuvat. Sin autem corruptum evacuatione curare intenditis, neceſſe ſanè eſt, ut ad ultimam uſque eum evacuetis guttam, quæ ejuſdem corruptionis cum toto ſuo eſt, nec obſtat per abſtractionem aut diminutionem corrupti humoris reliquum corrigi, corpus quidem ægrum in quantitate corrupti humoris habebit minùs, quod tamen reliquum humoris in corpore eſt, corruptione non privatum aut intrinſecè correctum eſt. Multùm conduceret, ut rarefactionem & condenſationem humorum bene intelligeremus, multis certè corruptionibus obviam ire poſſemus, illa enim talium corruptionum non poſtrema cauſa eſt, cùm humores inde ebulliant, aut nimium conſtringantur. Verùm redeamus ad noſtra principia, in quæ morbos dividemus.

Mercuriales morbi ſunt duplices, juxta duplex ſubſtantiæ Mercurialis principium, ſulphurei nempe & ſalſi, Morbi Mercuriales ſulphurei ſunt omnes inflammationes ſubtiles acutæ, corporis, cerebri præſertim & ſanguinis non abſque malignitate, corrumpitur autem in his morbis, Sulphur Mercuriale ſanguinis, reliquorumque humorum ſanguini commixtorum, quæ corruptio ex nimiâ rarefactione inde ejuſdem inflammatione exoritur, cauſas tamen habet varias procatharcticas; hoc Sulphur Mercuriale extra ſuum temperamentum conſtitutum, agit in ſuum Sal homogeneum, nempe volatile, tanquam forma in materiam, donec eam, ac tandem reliqua corrumpat principia, totum enim penetrat corpus, furit in maſſam ſanguinis, cerebrum, ſpirituſque animales interturbans, tandemq; calorem naturalem ſuffocans, hæc ergo morbi cauſa citiùs & jucundiùs curari nequit, quam per contrarium, nempe per Sal volatile, eo enim tanquam materia frigida, tamen etiam penetrante, Sulphur hoc rarefactum condenſatur, aſtringitur, & in temperamentum reducitur. Quare uſus ſalium volatilium hoc loco ad miraculum uſque conducit, imò apud ipſos Galeniſtas in uſu eſt, ſimili in caſu; quamvis enim ſudorem pellat, non tamen ideo corpori impedimento eſt, verùm id liberat ac temperat, cauſam ſudoris hujus vide in meis Scriptis loco alio, curamus ergo hunc morbum per ſimile principium qualitatis nempe Mercuriale, ſed per diverſum ſubſtantiæ, nempe Sulphur temperamus per Salem, Oleum per Aquam, ſimilitudo enim principiorum ratione operationis, diverſitas verò ob temperamentum requiritur, nam ſi quis ægro tali Sulphure Mercuriali excedente affecto ſimile vellet propinare principium ſubſtantiæ Sulphureum nempe, puta ſpiritum vini, aut ſimilem, næ ille oleum igni affunderet, quare naturam temperamentum quærere vel hoc ſolum exemplum, tum & ipſa ratio dictitat, cujus principii medicamentum ſit quærendum. Eadem ratio eſt, cum exceſſu ſalis volatilis, ſeu Mercurialis; Peccat autem quantitate & qualitate, hâc quidem, dum incraſſatur aut nimium ſubtiliſatur ac inquinatur, illâ verò, dum Sulphur Mercuriale deficit, ſic enim Sal volatile augetur: utroque modo multum damni ægro affert, cùm enim principium hoc Mercuriale ſedes quaſi ſpirituum vitalium ac animalium ſit, facile tales inde afficiuntur, unde vertigines, cerebri frigidæ intemperies, epilepſiæ, ac lipothymiæ cordiſque defectiones oriuntur, has autem affectiones Sulphure Mercuriali in qualitatibus tertiis convenienti feliciſſimè curari & experientia & ratio dictitat, fragrantes enim ſpiritus cerebrum & cor corroborare, ſpirituſque vitales confortare, præſertim cerebrum, nemo peritus Medicus negabit; ratio autem accedit, cùm enim peccet

Sal

Sal Mercuriale, per contrarium, Sulphur nempe, temperari debet, magna quoque Sulphurum Mercurialium eſt penetrantia, quod in dentibus humanis conſpicimus, qui à Sulphure Mercuriali non levem ſubeunt viciſſitudinem cum ab eo inquinentur ac tingantur, ex ipſis etiam Medicamentis Mercurialibus liquet, quæ ſubtilitate ſuâ totum penetrant corpus, ſunt autem Medicamenta Mercurialia à parte ſalis volatilis omnes ſubtiles aquoſitates, à parte Sulphuris omnes rectificati ſpiritus, mixta autem ſunt communia Salia volatilia, ea enim ob ſaporem, admixtum quoque Sulphur habent.

Jam morbos accedamus qui ex Sulphure ac Sale medio proficiſcuntur, ſunt autem vel ex Sulphuris reſolutione, aut ex ejus coagulatione nimiâ, ut enim morbi Mercuriales partes nobiliores & ſubtiliores, ita hi juxta ſuum principium mediam plerumque afficiunt partem, tum quoque ex præcedentibus notum eſt, totam corporis ſubſtantiam ac compagem ex Sulphure medio tanquam glutine conſtare, unde eo reſoluto periculoſi oriuntur morbi, corruptiones, ulcera, denique ſolutiones continui; putredines, colliquationes, defluxiones, ex nimiâ verò ejus incraſſatione obſtructiones oriuntur, omne enim ſulphureum mucoſum ac viſcidum eſt, prout excretiones & ſputa in corpore humano id ſatis docent, hi ergo morbi qui ex ſulphuris reſolutione proficiſcuntur, curantur ejuſdem agglutinatione, quo loco oleoſa balſama reliquaque Sulphura media agglutinantia, nempe olea ſtillatitia primum locum obtinent, qui verò morbi ex Sulphurum nimiâ incraſſatione oriuntur, per Salem medium reſolvuntur, quod in corporibus abundantiſſimè reperitur, Sal enim tale tartareum ac nitroſum eſt, hinc incidit, atque abſtergit, unde ejuſmodi ſalibus mediis omnis generis ſputa viſcida, mucores ac obſtructiones reſeruntur, reperiri autem Sulphur tale medium in homine ejuſmodi obſtructionibus obnoxium, vel ſola ſanguinis anatomia monſtrat, ſanguis enim exiccatus, limi inſtar indureſcit, atque igni inſperſus lardo quam ſimillimè urit atque conflagrat, quod ſanè non faceret, niſi ſubſtantiæ eſſet oleoſæ. Bilem ſi exicces reperies plus ſale abundare, quam oleo, id tamen quod ei ineſt, non tam glutinans exiſtit, prout id quod in ſanguine eſt; de quo antehac diximus, unde liquet quis bilis uſus ſit, nempe reſolvere, abſtergere, ut inferius latius dicetur.

Morbos ſalſos quod attinet, qui ex principio Salis & Sulphuris fixi oriuntur, moleſtiores ſunt reliquis, nam cùm ſubjectum habeant, quo vel ſolo exiſtente in corpore, homo ſe ægrè habeat, facillimè colligi poteſt, quantum cauſent dolorem, ſi exceſſu etiam ſuæ qualitatis peccent. Ut enim juxta tria regna triplicia ſunt corpora, ita triplices habent compoſitiones, fixioris compagis metalla, mediocris vegetabilia, minimæ & leviſſimæ ſtructuræ animalia ſunt; unde ſequitur, prout etiam ipſa docet anatomia ſpagyrica, metalla fixi Salis & Sulphuris quàm plurimum, vegetabilia non adeò multùm, animalia autem omnium minimam quantitatem habere: quare animalia à fixis Salibus & Sulphuribus etiam abhorrent, unde compertum habemus, eorum naturam hoc principium reſpuere, atque per hypercatharſin rejicere, & hæc eſt ratio cur Galenici ſalia fixa diuretica vocent, aut urinam pellere putent, cùm natura talia ſalia fixa reſpuat atque per ipſam urinam ſecernat, idem facit cum Sulphure & Sale fixo antimonii, nempe quod vitro ejus ineſt atque vino elixatur, hoc enim per vomitum tanquam corpori humano heterogeneum, ac humanis conſtitutivis inconveniens excernit, idem ſentiendum eſt de Sale fixo vitrioli, ex quibus omnibus liquet naturam animalem à Sulphure & Sale fixo abhorrere, cùm & illa per excrementa tam urinæ quàm alvi excernat, unde ab ipſis Galeniſtis, quo ſimilia excrementa graviora, hocque Sulphure & Sale fixo magis repleta ſunt, homo excernens ſanior judicatur, cùm enim, ut in præcedentibus demonſtratum eſt, in omni corpore tria prædicta qualitatis ſint principia, in ipſo etiam homine reperiantur, neceſſe eſt ut cibo & potu conſerventur, cibi itaque cum potu, non niſi in corpore humano & quidem primum in ventriculo, mediante elixatione hæc principia ſuppeditant, ſeparari autem ex cibis debent, quæ corpori humano conducunt, reliqua excernenda: conducunt autem principium Mercuriale & medium, quare cauſa elixans ſic diſpoſita eſſe debet, ut Sal & Sulphur fixum intactum relinquat, quod faciet, ſi ſimilis cum ſolvendo erit naturæ, unde potus, qui in ventriculo, bile, tanquam ſapone inficitur, lixivium Mercuriale & Sulphureum præſtat, quo ex cibis elixatur, quicquid ad conſervationem & nutritionem principiorum in corpore humano requiritur, elixatum ergo ſeu Chylus Mercurialis & Sulphureus eſt, prout de hâc re alibi à me clarè adducuntur demonſtrationes & experientiæ. His præpoſitis, ſciendum eſt, magnam partem boni alimenti, hoc in lixivio ſitam eſſe, id enim ſi virtute ſua deficiat, parum nimis elixat, omnemque oleoſitatem ſeu ſulphureitatem relinquit inſolutam, aqua enim ſapone infecta, oleoſas tollit maculas, quod ſine ſapone non præſtat, & hæc eſt ratio cur ſale & oleo aut butyro ad omnes cibos indigeamus, nempe ut lixivium in ventriculo corroboretur, accidit ergo, ut dixi, non raro, ut lixivium hoc ſtomachale (ideò ſic voco, à ſimili lixivii communis operatione, ut enim lixivium ſalſa, acida, dulcia, oleoſa, aquoſa omniaque reſolvit, ita lixivium hoc ſtomachale omnes, quibuſcunque veſcimur, cibos, caſeum nempe, carnes, butyrum, ſalſa, acida dulcia, *&c.* omnia denique quæ etiam fermentationem impediunt, reſolvit) aut impediatur, aut nimium promoveatur. Impeditur verò, omnibus aquoſis, unde aquæ nimium uſus bonam elixationem & per conſequentiam, bonam digeſtionem impedit, ſequitur inde totius corporis cacochymia, ventris dolor, tormina, cruditates, ſudores, ſcabies, variæque putredines, ſolutiones, colliquationes. Viciſſim promovetur nimium bilis, atque per eam lixivium ſtomachale perque id elixatio, rebus omnibus nimium ſalſis, nimium oleoſis, unde vina calidiora bonam digeſtionem cauſant, modicè ſumpta, immodicè verò nimium elixant, quod & de aromatibus & nimium ſalſis aut conditis intelligendum eſt, à quorum uſu abſtinendum, cum periculoſi ex nimiâ elixatione morbi oriantur. Dum enim elixatio talis nimia eſt, præter Sulphur & Sal Mercuriale ac Sulphureum, nempe medium, etiam ſalſum ſcil. fixum elixat, unde Sulphur & Sal fixum ex cibis extrahitur atque chylo communicatur, cum excerni deberet, quare chylus taliter ſulphureus & ſalſus ab excrementis in inteſtinis ſeparatus, hepar tanquam tranſcolatorium petit, excrementa autem alvi toſta ac ſicca fiunt, urina verò tenuis evadit, ſi nempe Sulphur & Sal fixum ex cibis ob nimiam elixationem chylo communicatum, ab hepate non ſeparetur, ſed libero tranſitu cordi communicetur, ubi ſanguinis induit naturam cui ſalſum hunc & ſulphureum

ſulphureum imprimit characterem, unde multæ corporis dolent partes, cum enim ejus partes nervi, & articuli, reliquaque interiora viſcera, ſanguine foveantur & nutriantur, magnâ cum moleſtiâ ejus ſalſedine & ſulphureitate fixâ afficiuntur, è contra, ſi tale Sulphur & Sal in chylo ab hepate ſeparetur, ſanguis quidem eo non coinquinabitur, verùm renes & veſica non parum inde afficientur, præſertim ſi Sulphur quantitate Salem excedat, tum enim hoc Sulphur fixum coagulat ſuum Salem, unde arena, ſabulus, lapilli, ac calculi, ſicuti in ſanguine & articulis tophos generat, quare dico ortum podagræ primarium, ventriculum ob immodicam elixationem, ſecundarium autem in malè affecto hepate eſſe, quo ſeparandum Sulphur & Sal non ſecernitur, atq; ita unam eandemq; originem podagræ & calculi eſſe, ſola tantùm hepatis officinâ diſtinctam, quâ materia vel in ſanguine vel in veſicam trans-aut remittitur. Vitandi ergo his ſunt omnes cibi, multo Sale & Sulphure fixo tanquam ſuis calcibus præditi, vitanda etiam vina ſulphurata & fixo Sale plena, quæ calcata vocari ſolent, prout in Gallia reperiuntur: unde illic locorum non pauci aut calculo aut podagrâ laborant. Vitandi quoque ſunt omnes affectus, quibus bilis irritatur ut in ventriculum ſe effundat, potumque ibi contentum inficiat, accedunt alia quæ ventriculum ab ejuſmodi immodicâ elixatione præſervant, imò quæ aut coagulatos tophos, etiam lapillos & ſabulum reſolvunt, verùm de causâ hujus ſolutionis, in ſexto titulo agetur latiùs. Hoc loco non eſt mei intenti Medicinam Chimicam ſcribere, cùm id alibi in Tractatu de corporum Magnetiſmo abundanter faciam, potuiſſem alioquin hoc loco plurima addere experimenta multaſque rationes quibus hæc dicta probantur & ſtabiliuntur, ſed illa in ſuum ſunt reſervanda locum, ſufficiat hîc tanquam in prodromo aut ſpeculo multarum abſtruſarum rerum, multorum morborum & dextrè appropriatorum medicamentorum, indicationes, cauſas, ac vias, ad multa alia inveſtiganda, detectas ac expoſitas eſſe, alio loco Deo volente plura.

Sed hîc mihi concludenti hunc paragraphum obgannire quendam, ut puto Galeni aſſeclam ſcævolam non ambidextrum, qui in unius Magiſtri verba ſaltem juravit audio, in hunc ferè modum. Vera quidem quæ hactenus dicta & probabilia, verùm ejus ergo non opus eſſe ut novis nominibus atque inconſuetis res denominentur, cum ridiculum ſit abſque neceſſitate antiqua nomina immutare, atque rebus Mercurium, Sulphur & Sal in cognomentum ſumere. Reſpondeo denominationem debere rei eſſe convenientem, utrum autem Sulphur & Sal, tum Mercurius, Sulphur & Sal, juxta ſubſtantiam & qualitates rerum eis magis aut minus quam hactenus uſitati Galenici termini conveniant, quilibet judex eſto, ſanè ex definitione aut denominatione Chimica alicujus morbi aut medicamenti, uno intuitu, rei natura, ſubſtantia, morbus, accidens, ac cura & Medicamentum detegitur; cujus ſequens Tabula teſtis ſit. De cætero ſciendum eſt, hos terminos non novos ſed ipſo Galeno antiquiores eſſe, prout id in ſeptimo titulo ſub Paragrapho primo de terminis ad oculum demonſtrabitur, quod autem non æquè ac Ariſtotelici vigeant, atque in omnium ore ſint, ut cholera, ſanguis, melancholia, pituita, *&c.* ratio eſt, quod Chimiæ ſtudium non tam vulgare aut prophanum ſit, cujus & termini & materiæ omnibus Philoſophaſtris noti ſint.

Tabula pro Morbis & Medicamentis cognoſcendis, combinandis ac Chimicè definiendis.

Morbi	Medicamenta.
Mercuriales	Mercurialia
Sulphurei	Salſa
Salſi	Sulphurea
Sulphurei ſcil.	Sulphurea ſcilic.
medii	media
Sulphurei	Salſa
Salſi	Sulphurea
Salſi ſcil. fixi	Salſa.

Sulphurei — — Salſa
Salſi — — — Sulphurea.

Hi Morbi curantur per hæc Medicamenta.

Hæc paucula ſufficiant de uſu cognitionis trium Qualitatis Principiorum in Re Medicâ, alio loco recenſebimus ſpecialiter morbos cum ſuis appropriatis medicamentis, juxta tabulam præfixam, cujus ratio eſt, ut morbi curentur per ſimilia qualitatum, per contraria verò ſubſtantiæ principia, ſic Morbus Mercurialis curatur per principium Mercuriale, Sulphureus verò Mercurialis, per Medicamentum Mercuriale ſalſum, & ſic in reliquis.

§ 6. *De Principiorum Qualitatibus Tertiis.*

In præcedentibus, dictum eſt Principia Subſtantiæ juxta ſuam conjunctionem quatuor temperamenta & quatuor complexiones cauſare, deinde juxta triplicitatem principiorum, Mercurii nempe, Sulphuris & Salis, tres præcipuas, varias verò alias in accidentibus qualitates cauſari, puta, ratione coloris, odoris, ſaporis, compagis, corporalitatis, volatilitatis, fixitatis *&c.* Modò reſtat ut conſideremus qualitates tertias, præcedentes enim ſecundas vocamus, tertiæ autem reperiuntur in prædictis primis & ſecundis, in quibus certas ſibi manſiones & gradus vel manifeſtarum vel occultarum qualitatum, juxta à Deo ſibi implantatam naturam conſtituunt; cognoſci autem ut plurimum ex qualitatibus primis ac ſecundis, unde originem trahunt, poſſunt. Nam juxta Principia Subſtantiæ ſulphurea plerumque ſunt ſarcotica conglutinantia, vulneraria, cicatricem inducentia, *&c.*

Salſa verò Emollientia, Ora vaſorum dilatantia, laxantia &c.

Deinde juxta principia qualitatis vel huic vel alii tribuuntur membro & corporis parti, ut in præcedentibus explicui, Mercurialia enim in genere capiti tribuuntur, tum eadem, juxta ſuæ ſubſtantiæ principia, ſi ſulphurea exiſtunt ſunt Anodyna, attenuantia, rarefacientia, diſcutientia corrodentia *&c.* Si Mercurialia ſalſa ſunt, aſtringentia, repellentia, incraſſantia, Hypnotica *&c.* exiſtunt.

Eodem modo & reliqua principia ſuas habent facultates, in iiſque certos gradus, prout ſuo loco hæc omnia fuſius explicabuntur, nunc reſtat, ut pro concluſione hujus Tituli aliqua explicemus dubia.

Corollaria ad Titulum Tertium.

I.

An Tria Principia Qualitatum, Sal, Sulphur & Mercurius in omnibus corporibus reperiantur, & an inde educi poſſint?

℞. Diſtinguendum eſſe inter ipſa corpora & inter ejus partes, Sulphura enim, axungiæ & pinguedines

gudines in hæc principia reduci nequeunt, cum non ſint integrum corpus, ſed tantum ejus pars, ſic multæ reperiuntur Species Metallicæ, quæ tota metallica corpora non ſunt, ſed tantum aut metallorum excrementa, aut eorum nutrimenta, ſimili ratione lapides reperiuntur, qui neque totaliter minerales, neque alia perfecta corpora, ſed tantum eorum partes induratæ exiſtunt, ex quibus prædicta tria principia urgeri non debent, quamvis habito uno, arte id facile in reliqua duo commutari poſſit.

Corpora ipſa quod attinet, alia ſunt perfecta, alia minus perfecta, ex his levi negotio principia eliciuntur, ex illis verò difficilius, præſertim Sulphur medium tanquam compagis anima educitur.

II.

An ex Capite mortuo & Phlegmate eadem tria Principia præparari poſſint?

Dico Caput Mortuum vel Phlegma prout in communi ſumitur, multâ ex parte in hæc reduci poſſe principia, uberiori calcinatione & deſtillatione. Sin verò prædictum Caput Mortuum & Phlegma ſtrictè ſupponamus, qualicunque etiam tractatione, aliquâ particulâ ob oculos cadet.

III.

Cur tria ſint Qualitatis Principia? Sal, Sulphur & Mercurius.

℞. Sic Deo & Naturæ placuit, ut ſubtilius involveretur mediocri, hoc verò corpore tegeretur, taliter enim, unum quodlibet vinculum eſt alterius, neque uno vacillante tota corruit maſſa, fovetur ergo unum ab altero, unumque alterius matrix eſt.

IV.

Ad quodnam principium referenda ſunt, Sulphur, Mercurius, Sal, communia?

℞. Mercurius communis purum principium non eſt, ſed corpus mixtum exiſtit, conſtans ex Sulphure & Sale tanquam ſubſtantiæ principiis, quæ in principia qualitatis reſolvi poſſunt, quamvis Sulphure & Sale fixo careat, ſubſtantiæ enim principia, nondum bene permixta aut concocta in eo ſunt, unde varia & Sulphura & Salia appetit, prout in præparatione cinnabrii videre eſt, ubi Sulphuri unitur atque alembicum cum eo petit, unde cinnabrium nominatur, eâdem ratione in ſublimatione cum Vitriolo & Sale, Salem attrahit, ejuſque ſe veſtit figurâ, atque ſublimatum vocatur. Hinc clarè liquet, Mercurium, Sulphur & Sal deſiderare, pro ſua coagulatione. Multa etiam Salia ſunt & Sulphura per quæ accidentaliter coagulatur, cùm tamen talia coagulantia ejus naturæ non ſint, cùm ergo Argentum vivum ex Sulphure & Sale volatili ac medio, quod ſatis probari poteſt, conſtet, concludendum illud eſſe corpus imperfectum, & hinc non purum ac ſeparatum principium.

Sulphur commune, ad puritatem principii Sulphuris, propiùs accedit, acidum tamen liquorem, terreſtreitatem inſuper, etiam aliquid Salis fixi continet, unde purum Sulphuris Principium nominari nequit.

Sal commune omnium, minimè pro puro & abſtracto ſubſtantiæ principio habendum eſt, cum triplices in ſe Oleitates tot etiam aquoſitates contineant, prout ejus anatomia demonſtrat.

Cur autem Philoſophi à prædictis tribus corporibus denominationem ſuorum principiorum ſumpſerint, ab eorum natura, quam principia aliqualiter imitantur, cauſam nacti ſunt, ſicut in præcedentibus plurimis expoſitum eſt.

TITVLVS QUARTUS.

De Quatuor Elementis Chimicè ſumptis, nempe Igne, Aëre, Aqua & Terra.

Proœmium.

Egimus hactenus de Principiis, eorumque cognitione juxta Chimicos, nunc ordo vocat, ut Elementa conſideremus. Miſſas hic facio theorias Ariſtotelicorum de Elementis, ut ſunt vel corpora ſimplicia, vel ut ſunt principia miſtorum, denique quomodo ad invicem agant, patiantur, miſceanturque. Hoc loco Chimicis ſcribo, & quidem Chimicè, neque enim ſi aliter ſcriberem, aut aliis terminis uterer, me intelligerent. Quare omiſſis Ariſtotelicorum controverſiis de Elementis, hoc loco generaliter & ſpecialiter, quæ praxi Chimicæ inſerviunt, pro compendio & chartæ anguſtia differam.

§. 1. *Quomodo vocabulum Elementum à Chimicis ſumatur?*

Elementum à Chimicis quadrupliciter ſumitur, 1. Pro vulgari Ariſtotelico, & prout eſt corpus ſimplex cum Cœlo Mundi hujus molem conſtituens. 2. Prout eſt principium miſtorum, corporibuſque ſublunaribus actu, vel potentiâ ineſt. 3. Prout vel Phyſicum vel Mathematicum exiſtit, dum enim Phyſicè operatur, corpora vel producendo, nutriendo, aut corrumpendo, Phyſicum vocatur, tale ſcilicet ut à Phyſico conſideratur, cùm verò Mechanico uſui inſervit, ut ad ligna cremanda, ad impulſum & navigium, ad pondera movenda, Mathematicum vocant, nempe prout mathematicè conſideratur. 4. Elementum non rarò ſumitur pro formâ corporis pro ejus eſſentia aut ſubſtantiâ, ſic Elementum Veneris eſt eſſentia cupri, ſicut enim principia alicujus ſcientiæ Elementa, ita etiam principia ſubſtantiæ, Rerum Elementa vocantur, id nempe unde corpus tanquam ex fundamento componitur.

§. 2. *De Alteratione & Connexione Elementorum.*

Nullum Elementum, adeò ſimplex reperitur, ut nullum admixtum habeat; neque enim abſque altero conſiſtere poteſt. Ita Terræ admixta eſt Aqua, Aër, & Ignis, quod & de reliquis ſentiendum, ab eo autem quod prædominatur, ſumitur denominatio. Elementa exceſſu alterationem, temperamento requiem cauſant, firmiter nunquam ſic connectuntur, ut alterationem non ſubeant, niſi quodlibet Elementum per reliquos gradus ſit alteratum ac diſpoſitum, prout in Metallurgiæ meæ Parte primâ ſub titulo de Variatione Elementorum uberiùs tractatur. Ignis per Aërem agit in Aquam, & per eam nutrit terram, ſecus comburit ac corrumpit eam, taliter & reliqua Elementa agunt in ſe mutuò per media, ſicut de hâc mutuâ actione Chimicâ, Cornelius Drebbel ſingularem edidit Tractatum, ex quo plura peti poſſunt; ſciendum autem eſt, Terram Ignis, Aquam verò Aëris eſſe nutrimentum, Aquæ cum Terrâ eſſe conjugium, quod ergo Elementum cum ſua tota à corpore reſolvi

reſolvi debet, id vinculo ſuo ſolvatur, nutrimento ſuo autem relinquatur neceſſe eſt, terra agit in aquam formatione & generatione, hæc verò in terram reſolutione & corruptione, ita igni cum aëre negotium eſt, quare ſi utraq; copula fuerit firma, ac quodlibet elementum alterius induerit naturam, facilè immota quieſcent, terra enim in aquam, aërem & ignem; ſic quoque reliqua elementa reduci ac alterari poſſunt. Verùm aqua in aërem mutata, communis aër non eſt, ſed aqueus, quod & de reliquis elementis taliter tractatis intelligendum eſt, ex quibus denuò conjunctis, vinculum oritur incorruptibile, verùm de his plus in ſexto Titulo.

§. 3. *De Igne in Specie.*

Ignem Chimici dupliciter ſumunt pro vulgari & Philoſophico.

Per Vulgarem, Elementarem, & Solarem intelligunt, quem etiam Naturalem vocant, cùm natura eum nobis ſuppeditet; Artificialem verò nominant, qui arte rebus applicatur, ut per ſpecula cauſtica, per attritiones & commotiones, quadrupliciter autem applicatur, primò cùm datur ignis putrefactionis per fimum aut terram. 2. Ignis conjunctionis & ſeparationis per aquam tepidam vulgò Balneum M. vocant. 3. Ignis generationis per aërem tepidum vulgò Balneum roris. 4. Ignis perfectionis, vulgò ignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam inflammans, torrens, candens, incubans, calidus nominatur, mirandum ſanè, quod, quamvis Ignis externus agens, vulgaris lignorum vel carbonum fit, attamen, juxta prædictos quatuor modos applicatus, diverſos cauſet effectus, neque enim comperies corpora in arenâ putreſcere, viciſſim in Balneo M. ſiccari, & hæc eſt ratio cur corpora quæ digeſtioni committuntur, juxta ignis differentiam, mox ſicca, mox humida, calida aut frigida fiant, quare non tam ignis, quam modi ignem applicandi ratio eſt habenda, habet enim & ignis in prædictis quatuor modis, quatuor ſuos gradus, in quolibet, qui gradus juxta ignis potentiam numerantur; Ignis uſus vulgaris eſt, ut ignem corporum, de quo poſt agemus, excitet, eumque alteret, ſolo enim hoc igne naturam adjuvare poſſumus, cùm præterea nullum aliud habeamus auxilium, prout Philoſophus Empedocles ait.

Philoſophorum ignem quod attinet, ſciendum eſt, eum eſſe ignem corporum, vocant autem hunc ignem calorem naturalem, nempe Sulphur naturæ, de quo in præcedentibus egimus, unde Sulphur corporum eorum calidum innatum & Philoſophorum ignis vocatur, hæc ergo eſt cauſa, cur Philoſophi non rarò ſuum ignem à vulgari diſtinguant, eique diverſas attribuant qualitates, nempe quod ignis vulgaris comburat, & ſiccus ſit, Philoſophorum verò ignis nutriat, humectet, imò ignis humidus & frigidus ſit, hunc ignem quoque incombuſtibilem, lumen perpetuum, ſcintillulam corporum vocant, diſtinguitur autem ab igne corrodente, ſeu aquis cauſticis, quæ quidem ex Sulphure, ſed rarefacto nimiùm, conſtant, ut ſuperiùs demonſtratum eſt. Denique ſicut ignis vulgaris corpora combureret, niſi aqua munirentur, quamdiu enim caro in aqua coquitur, tamdiu non aduritur, ita Philoſophorum ignis ſuam corrumperet ſubſtantiam, niſi aquâ ſuâ foveretur, ſed de his plura loco alio. Hoc hîc addo, elementarem ignem rarefactum, Philoſophorum ignem autem condenſatum eſſe, vulgaris ignis ſedem & pabulum in aëre, Philoſophorum verò in aquâ eſſe, unde quodcunque ſuperius eſt, ſimile eſt ei quod eſt inferius.

§. 4. *De Aëre.*

Poſt ignem in ordinem venit Aër, qui duplex juxta Chimicos, communis & Philoſophicus.

Communis rurſus duplex exiſtit, nempe Naturalis aut Artificialis; Naturalis aër eſt qui indies à nobis aſpiratur, quique poris omnium corporum ineſt, hujus cauſa corpora & diſſolvuntur, & congelantur, prout in mea Metallurgiâ latius docetur.

Artificialis Aër eſt, qui arte applicato calore, frigore, aut aliis mediis, rarefit aut condenſatur, extra modum ei convenientem, hâc enim ratione evenit non raro, ut in deſtillationibus vitra rumpantur.

Philoſophorum Aër, Aquâ Corporum rarefacta, Sal nempe Mercuriale eſt, unde non rarò Aër congelatus vocatur, item Aër corporum, qui in generatione præſertim metallorum inhalat, exhalat & coruſcat, hîc Aër corporum, eorum Mercurius aut Mercuriale principium eſt, de quo ſuperius pluribus actum eſt. Aër communis ſubjectum eſt Aëris Philoſophici, eo enim transfertur Aër Philoſophicus in varia loca, cum vulgarem perpetuâ ſuâ tranſpiratione inficit, communicat ſe ipſum aliis corporibus, proditur autem odore ſympathia & antipathiâ, hoc duplici Aëre perficitur, prout hæc latius demonſtrat Excellentiſſimus Vir Dominus Digby in Tractatu ſuo de Sympathiâ. Sicut Ignis communis proprium eſt conſumere & corrumpere, Philoſophorum verò ignis, præſervare, ita communis Aër penetrat & ſiccat, Philoſophorum verò Aër humectat & vegetat.

§. 5. *De Aquâ.*

Elementum Aquæ duplex eſt, datur enim Aqua Communis & Philoſophorum.

Communis eſt vel liquida vel congelata; liquida vel fluida vel vaporoſa, deſtillata *&c.* congelata verò vel frigore ut glacies, vel natura ut cryſtallus.

Philoſophorum Aqua vocatur humidum radicale ſeu Aqua primordialis corporum, quæ triplex exiſtit, animalis, vegetabilis, mineralis, adæquata, ad recipiendas formas Sulphurum in regno ſuo, vita & mors rerum, in regno minerali, aqua incombuſtibilis, aqua cœleſtis, ſpiritualis vocatur. Huic hoc tribuunt Philoſophi Encomium, quod in eâ corpora ſui regni debitè ſolvantur, reviviſcant, ac regenerentur, unde diſtinguendum eſt, quando Philoſophi de ſuâ aquâ loquuntur, quæ non eſt Aqua communis, ſed Balneum & materia corporum, triplicis ſubſtantiæ juxta triplicitatem regnorum & corporum hâc aquâ abluendorum, nam dum de corporibus metallorum loquuntur, aquam eis convenientem, nempe Mercurialem manus non madefacientem, extrinſecè quidem volatilis, intrinſecè verò fixæ diſpoſitionis ſubintelligunt, cùm de aliis regnis & corporibus loquuntur, aliam etiam intelligunt aquam. Eſt autem Aqua Philoſophorum medium, quo eorum terrâ, quæ in hâc aquâ coquitur, ab Igne præſervatur, ne amburatur, verùm perpetuâ fixitate dominetur aquæ.

§. 6. *De Terrâ.*

Ultimam Elementorum Claſſem Terra omnium Mater claudit, hæc ſorores ſuas nempe reliqua

Elementa imitatur & quoque duplex exiſtit, Vulgaris nempe & Philoſophica.

Vulgaris triplex eſt. Animalis, Vegetabilis, Mineralis, ſic & Philoſophica ſubdividitur, differentia autem inter Vulgarem & Philoſophicam eſt, quod illa ſterilis, mortua, hæc viva & vegetans ſit, vocatur etiam matrix, terra foliata, creta, terra virginea, fimus Philoſophorum, terra quam aër in utero portat, ſepulchrum & revivificatio rerum: Sed de his loco alio plura dicam.

Corollaria.

I.

Vulgarium Elementorum, tales ſunt operationes, ad quas illis Chimici utuntur.

Terra inſpiſſat, tranſcolat, attrahit.
Aqua, elixat, reſolvit, purgat.
Aër, volatiliſat, penetrat, ſiccat.
Ignis, ſeparat, alterat, perficit.

II.

Philoſophicorum Elementorum operationes ſunt.

Terra, vegetat, nutrit, corpus ſuppeditat.
Aqua abluit, humectat, agglutinat.
Aër, penetrat, efformat, circundat.
Ignis, exaltat, copulat, fixat.

III.

Differentia Philoſophicorum Elementorum cum communibus talis eſt.

In terrâ Philoſophorum tanquam vero balſamo corpora conſervantur, in communi terrâ corrumpuntur.

Aqua Philoſophorum igne fixatur, aqua communis igne rarefit.

Aër Philoſophorum ignem ſuſtinet, vulgaris eum fugit.

Ignis Philoſophorum vegetat, vulgaris deſtruit.

IV.

Ignis & Terra: Aër & Aqua ſunt Synonyma apud Philoſophos. Terra continet Ignem, Aqua Aërem, Ignis communis mediante Aqua agit in terram Philoſophorum.

V.

Nota. Quæ ſua vocant Philoſophi, reſpiciunt regnum Minerale, in Metallico enim regno potiſſimum verſantur Philoſophi, cùm nobiliſſimus ibi lateat Naturæ Theſaurus, omnis corruptionis expers.

TITVLVS QUINTUS.

De Generatione, Spermate, Menſtruo, Matrice, Pondere, Calore.

Procemium.

Finis Scientiæ Spagyricæ eſt, Corpora purificare, perficere & alterare: Commodè dupliciter conſideratur, ad Medicinam & ad rerum generationem, ad utrumque corporum ſolutio conducit, hanc autem perfectè ſcire non poſſumus, niſi eorum conſtructionem ſciamus, conſtructio verò perfectè intelligi nequit, niſi rerum generatio & hujus principia nota ſint; quare non parvam acquiret Rerum Chimicarum notitiam, qui fundamentis generationis operam dabit, quæ fundamenta quinque ſunt, prout in ſequentibus quinque Titulis explicantur. Ante omnia autem ſciendum eſt, Chimicos in eo regno magis verſari quod nobilius & compage ſuâ fixius, alterationibúſque elementaribus minùs obnoxium eſt, tale regnum minerale cenſetur, unde dicta noſtra ad id applicanda eſſe; Lector facilè capiet, non autem putet, quemlibet ad cognitionem hanc pervenire poſſe, niſi qui præcedentium duorum regnorum exactam Cognitionem habeat, unde iſtorum cum regno minerali, in ſequentibus ſemper faciemus combinationem, quamvis quodlibet regnum, diverſum quid ab altero habeat, ita animalia præter reliqua animam habent irrationalem, homo verò rationalem; vegetabilia vegetationem; mineralia ut quidam volunt accretionem habent; tum ars in uno regno, præ altero operari poteſt, combinatis naturalibus requiſitis, ita arte in Ægypto excluduntur ova, arte colorantur pulli, arte varia producuntur vegetabilia, formâ, colore, odore, ſapore, differentia, arte denique metalla produci poſſe, nec implicat, nec repugnat, cum & experientia id factum eſſe, & ratio id fieri poſſe, ipſe quoque omnis Naturalis Philoſophiæ parens D. Thomas in authentico ſuo, ſupracitato ſcripto, Commentario ſuprà tertium Librum Ariſtotelis. de meteoris, ſequentibus verbis approbat, *Unde etiam ipſi Alchymiſtæ, per* (*NB.*) *veram Artem Alchymiæ, per prædicta principia, ſeu potius per principiatorum conjunctionem & combinationem, aliquando veram generationem Metallorum faciunt.* Hactenus pro veritate Alchymiæ, aurea verba. D. Thomæ.

§. 1. *De Spermate.*

Sperma ex optima ſanguinis ſubſtantiâ conſtare, imò unctuoſum humidum eſſe, nemo negat, quod & quale in regno animali ſit, quomodo acquiratur, quæ ſit ejus differentia & ſympathia, alteratio, corruptio, & unio, ac tandem generatio cum menſtruo, hoc loco non neceſſe eſt quærere, cum harum rerum notitiam, ipſa nobis exhibeat natura.

Sperma vegetabile, illorum ſemen eſt, ſubſtantiæ oleoſæ & unctuoſæ, quod eorum expreſſio demonſtrat; nullum enim vegetabile ſemen reperitur, quod ſeu in deſtillatione, ſeu expreſſione oleum non det ſatis copioſum, & hæc eſt ratio, cur ſemina ſeu ſpermata, ſulphura vocemus, nempe ob oleoſitatem, agglutinationem, & formam, hæc enim ſubſtantia oleoſa, viſcida, aquam tenuem inficit, incraſſat, agglutinat, ac tandem informat, quare non immeritò Balſamus Sulphuris Philoſophorum vocatur.

Sperma ſeu Sulphur Metallorum quid ſit, qualiter naturaliter ac artificialiter operetur, paucis quoque explicabo. Metalla ex duplici fumo & lapide fuſibili generari, accedente nutrimento, ipſa ratio, experientia, natura docet, Ariſtoteles ea ex vaporibus naſci tradit, quod de vaporibus unctuoſis, Sulphureis, ac Mercurialibus intelligendum eſſe, Commentatores in eum defendunt. Maria Moyſis Soror ait fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, nempe Lapis ſeu Matrix mineralis capit utrumque, his anatomia Metallorum accedit ubi ea in fumum abire praxis & experientia monſtrat, non parùm hæc confirmat αὐτοψία, in mineris, vapores enim iſtos, non raro cum ſuo damno animadvertunt metallicolæ, quos vapores, die Witterungen vocant, Sulphureum quidem vaporem, Philoſophi liquorem æthereum nominarunt,

nominarunt, ſal ubris eſt, cum unctuoſitate ſua phtiſicos in mineris curet, atque ab illis liberet morbis, quibus à vapore Mercuriali periculosè laborant.

Paucis vapor hic, Sulphur minerale eſt Lapides minerales penetrans, inque illis cum ſocio vapore minerali ſe figens, hujus vaporis principium remotiſſimum Sulphur commune eſſe, cui major coctio atque purificatio à naturâ accedit, non negamus, cum & metallis magnam cum Sulphure communi affinitatem, neque ullam metallifodinam divitem eſſe, quæ non commune Sulphur aut Vitriolum gerat, videamus. Statuimus tamen, ſolam naturam hoc Sulphur ſeu ſpermaticum metallorum elementum in tantam puritatem poſſe perducere, atque naturali ſuo calore perficere, coquere, & variis in terra circulationibus occultarumque ſeu cœleſtium qualitatum impreſſionibus ſpecificare, ut juxta ſuæ puritatis & fixitatis gradus diverſa operetur metalla, de hoc Sulphure in tertiâ meæ Metallurgiæ Parte pluribus tractatum eſt, hoc loco verum eſſe dicimus quod Geber de hoc ſpermate minerali ait. Nos omnia experti, & magnâ ratione ſpeculati ſumus, ſed nihil invenimus in prælio perſtans, præterquàm humiditatem unctuoſam in igne permanentem. Hoc enim Sulphur non urit, ſed eſt oleum incombuſtibile, potentiæ fixæ, quæ perfecta eſt, ſicut Hermes ait, in terram mutetur, i. e. ſi in ſua matrice figatur, Sol eſt Philoſophorum, qui Sole ſeu Igne communi excitatur arte, in mineris verò fovetur calore minerali.

§. 2. *De Menſtruo.*

Egimus hactenus de Semine Maſculino, ſequitur Fœmininum, quod Menſtruum vocant, eo quod in regno animali ſanguis ſit, qui ſingulis menſibus effluxione, ex utero apud Fœminas egeritur, unde à menſtruali fluxu Sanguis Menſtruus aut Menſtruum vocatur, quod tamen propriè regno animali competit, impropriè verò vegetabilium & mineralium humiditas ſic appellari ſolet, unde aqua metallorum Menſtruum, paucis per abuſum quodlibet ſolvens taliter nominatur.

Menſtruum ergo metallorum, ut eodem trito, quamvis improprio utar termino, aqua Metallorum, hæc verò Mercurialis, Mercurialis autem non à Mercurii currentis, ſed ejus volatilitatis proprietate deſumpta ac nomen ſortita eſt, denique hæc Aqua Menſtrualis, & Mercurialis, Mercurius Philoſophorum vocatur, cum regnum minerale, & perconſequens ejus Menſtruum id ſit, in quo Philoſophi operantur plurimum, unde hujus regni Aqua, Menſtruum ſeu Mercurius Philoſophorum vocatur. Eſt autem Mercurius Philoſophorum non aqua madefaciens manus, ſed fumus ſubtilis frigidus, crudus, Mercurialis, venenoſus, paucis Sal volatile minerale vaporis inſtar cum Sulphureo ac unctuoſo prædicto fumo aut ſpermate ſe miſcens, ab eoque formam recipiens, & hoc eſt quod Maria Moſis ſoror ait, fumus complectitur fumum, nempe fumus ſulphureus complectitur fumum Mercurialem quod confirmat Arnoldus de Villâ Novâ dicens, ex Sulphure & Mercurio ut Natura, ſic Ars producit metalla. Denique ut una eademque aqua vegetabilis omnes formas variorum vegetabilium ſeminum, ita materia, ſeu aqua metallorum una & eadem variorum diverſorum Sulphurum mineralium formam recipit, & ſecundum ejus dignitatem coagulatur, & formatur, quâ ratione materia per formam coagulari, hæc verò per illam reſolvi poſſit, in titulo ſeptimo de Solutione docebitur. Clarum autem eſt ſperma abſque menſtruo in perfectam generationem venire non poſſe, quod & in regno minerali intelligendum, in quo menſtruum tanquam aqua vegetabilis (à vegetando, dicta, non à regno vegetabili ut Baſilius doctè diſtinguit) requiritur, ut ſubſtantiva metallica, Sulphura nempe Solis & Lunæ in eo plantari poſſint, ſicut doctiſſimè Philoſophatur Raymundus Lullius.

§. 3. *De Matrice.*

Matrix Metallorum à Philoſophis tripliciter ſumitur, primo pro Mercurio Philoſophorum, ille enim Matrix, Vas & Ovum eſt, in quô eorum Sulphur coquitur & perficitur, ſecundò pro matrice ipsâ, nempe Lapide Minerali, quo duo prædicti fumi aut vapores capiuntur, & in quo tota fit generatio, non enim in omnibus Lapidibus creſcit Metallum, ſed tantùm in Igne fluxilibus, eſſe autem tales Lapides, Matrices Metallorum & αὐτοψία & Anatomia monſtrat; nam Metalla igne tractata vehementiori reſolvuntur & corrumpuntur, fumi duo aufugiunt alterati, & lapidem fluxilem vitri inſtar relinquunt, unde metalla in vitra aut philiſtæas reduci poſſunt; in operatione Philoſophica talis quoque matrix requiritur, quare principio metallum perfectum addunt ut ejus vitrum operationi inſerviat, vel poſtea maſſam metalli in tigillo fermentant. Tertio ſumitur Matrix pro ipſa minera & metallifodinâ, in quâ hæc omnia operantur, ita loco hujus Philoſophi vitrum capax ſumunt, non enim eſt quod objiciamus, fodinas & mineras ſingulari & arte inimitabili ſpiritu vegetante eſſe præditas, ſanè vitrum Philoſophorum, quod eorum etiam ovum vocatur, ſi aëre Philoſophico ſupra citato repleatur, adhibitis reliquis elementis, æquè fit vegetativum, ac ſpatium aut minera, verùm de his alio loco plura, præſertim in Commentario ſuper hæc.

§. 4. *De Pondere.*

Certa proportio ſpermatis cum menſtruo requiritur; hujus enim defectu, mixtum vel corrumpitur vel ſiccatur, ut videre licet in vegetabilium generatione, ubi defectus aut abundantia pluviæ, vegetabilia notabiliter alterat, eſt autem pondus duplex, unum ad quantitatem, alterum ad qualitatem mixtorum, quorum poſtremum pondus ſecretiſſimum Philoſophorum vocatur, noſcitur ex operatione, quando ignis extrinſecus ignem intrinſecum naturæ excitat, iſque materiam alterat, unde qualitatum certa oritur proportio, hinc temperamentum ad pondus & ad juſtitiam exſurgit.

§. 5. *De Calore.*

Calor quoque, tanquam inſtrumentum ad generationem requiritur, in regno animali unum, in vegetabili duos, in minerali tres, in operatione Philoſophicâ quatuor gradus requirit. Primus eſt putrefactionis, alter digeſtionis, tertius coagulationis, quartus pluſquamperfectionis gradus, verùm de Igne, Calore & ejus ſubjecto in Titulo de Elementis ſub Paragrapho de Igne ſuperiùs egi, proinde uberiore ejus pertractatione ſuperſedeo.

Corollaria.

I.

An ex ſolo Mercurio Philoſophorum poſſit fieri Metallum? Dico nunquam dari Aquam Metallorum ſine Sulphure, quod ſemper in minimis particulis, tanquam in centro ſecum gerit, ſicut nullum datur Sulphur abſque materia, & taliter longo tempore poteſt ſcintillula hæc Sulphuris latentis in Mercuriali Aquâ excitari, ut partes Mercuriales coquat, temperet, atque in metallum, imò planè in Lapidem Philoſophorum efformet.

II.

An Arte poſſit produci metallum? Reſpondeo affirmando, ſicut enim Semen vegetabile impoſitum terræ (quæ in ollis ante feneſtras ſervari ſolet) atque debito tempore aqua humectatur ſolique exponitur, non aliter quàm naturaliter creſcit, ita habitis & applicatis quinque requiſitis generationis mineralis, etiam metalla produci poſſunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjuvare poteſt, quod in artificiali florum generatione videre liquet, adjuvatur autem natura arte, quinque nimirum prædictorum requiſitorum debitâ applicatione,

TITVLVS SEXTUS.

De Chimicorum ſex Operationibus realibus, Accretione, Decretione, Solutione, Coagulatione, Deſtructione, & Pluſquam-Perfectione.

Procemium.

HActenus Principiorum rationem habuimus, ſequuntur Operationes, quarum cauſas & fines probè intelligere decet, inſerviunt enim ad cognitionem multarum elaborationum naturalium, referuntur in genere vel ad medicinam, vel ad rerum generationem, ac perfectionem, in ſpecie verò ad ſex Claſſes. Quas ſub tituli initium recenſuimus, in ſequentibus autem Paragraphis explicabimus.

§. 1. *De Accretione.*

Antequam Accretionem elucidemus, præſtat ut ſciamus quæ partes à Chimicis Heterogeneæ, quæ Homogeneæ vocentur? Heterogeneum autem vocatur quodlibet regnum, reſpectu alterius, ita animalia reſpectu vegetabilium, hæc verò intuitu mineralium in commixtione heterogenea vocantur, nam heterogeneum eſt, quod cum alio corpore ſe non radicaliter miſcet, ut in ejus vel naturam vel mixtionem abeat perfectam, cùm igitur notum ſit, vegetabilia non cum Metallis, & hæc è contra non illis miſceri, colligimus hæc regna cum ſuis corporibus ad invicem heterogenea eſſe, deinde heterogenea vocantur, quæ in alterius naturam non tranſeunt, aut accreſcunt, ut oſſa carni, lapides crudi metallis.

Homogenea vocantur, quæ in uno regno & quæ talis naturæ ſunt, ut ad invicem commutari poſſint, perfectè verò homogenea exiſtunt, quæ prorſus unius ſunt naturæ, atque conjunctæ, continuum quoddam conſtituunt.

Juxta primum modum homogenea ſunt, argentum & aurum, hordeum, frumentum, caro bubula, caro humana *&c.* Juxta ſecundùm verò homogenea ſunt, aqua cum aqua, oleum cum oleo, homo cum homine, aurum cum auro; ſicut partes duplices ſunt heterogeneæ & homogeneæ, ita accretiones quoque duplices exiſtunt partium nempe heterogenearum & homogenearum. Quarum prior impropria, altera verò propria vocatur accretio.

Prima nempe impropria accretio fit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accreſcunt aut agglutinantur, à Galenicis res præternaturales vocantur, ut in regno animali, vermes, lapilli *&c.* in vegetabilibus oſſa, araneæ, crines; in mineralibus, terræ lapides, *&c.* Accidit etiam accretio impropria heterogeneorum, quando res heterogeneæ juxta ponuntur & extrinſecè agglutinantur, ut quando duæ res diverſæ limo agglutinantur aut alio modo, ſicut hedera muro, aut lapidibus ut ſaxifragia, denique quando res diverſæ in generationem miſcentur, ut quando metalla mixto vegetabili ſe ſic adjungunt, ut cum eis creſcant, ac in foliis eorum rurſus in ſubſtantia immutata per reductionem reperiuntur.

Secunda nempe propria Accretio fit dupliciter, juxta duplicem homogeneorum gradum. Primò per juxtapoſitionem, quando res aliqua per ſui ſimile augetur, ut quando vinum vino, aurum auro additur. Secundo per veram accretionem intrinſecam, quæ alteratione & generatione fit, cùm partes aliquæ diſpoſitæ ad recipiendam aliam ſubſtantiam aliaſque qualitates, formâ ſibi conveniente alterantur & accreſcunt, quæ accretionis veræ cauſa efficiens ſoli ſpermati convenit, tanquam reali glutini, id enim cùm ſubſtantiæ unctuoſæ ſit atque viſcidæ, aquam tenuem (quæ accreſcere debet) caſei inſtar primum inficit, incraſſat, tandem formam à Deo ſibi inſitam, factâ inſpiſſatione & accretione ei imprimit, aliquam autem admixti partem pro ſeminis augmentatione, in ſeminalem ſubſtantiam alterat, immutatque, quare in vegetabilibus ipſum quoque ſemen, ſingulâ generatione augmentari videmus, & hæc eſt vera diſtinctio, inter accretionem & immutationem, quam in vegetabilibus apertè conſpicimus, ubi aliqua pars admixti in ſemen mutatur, reliqua verò accreſcit. Hæc accretio in generatione metallorum locum habet, verùm non illa, quam aliqui per ſolam juxta poſitionem extrinſecùs tantùm fieri ſtatuunt, prout in Metallurgiâ latiùs demonſtravi, notandum autem eſt, accretionem promoveri per ſulphuris aut pinguedinis augmentum, unde fimo pingui ſolum ſaturatur, taliter enim ſemina & eorum vis agglutinans ac cauſa accretionis promovetur; deinde caloris exhibitione, is enim dum tenuia coquit, nonnihil inſpiſſat, atque ſic materiam magis accreſcibilem reddit.

§. 2. *De Decretione.*

Decretio opponitur Accretioni, cujus contrarium eſt; peragitur mediis contrariis, quibus accretio fit, hinc quoque duplex exiſtit, vel enim eſt Decretio partium heterogenearum, vel homogenearum.

Decretio partium heterogenearum fit ſolutione limi vel vinculi, quo partibus præternaturaliter adhæret; ut in metallis, ignis probatione, heterogenea ab homogeneis, ita in regno vegetabili, partes heterogeneæ, quæ impuræ vocantur, deſtillatione aut ablutione, in animalibus, ablatione,

vel

vel purgativè vel chirurgicè ſeparantur, aut imminuuntur.

Partium verò homogenearum decretio, fit vel in quantitate vel in qualitate; in quantitate, quando una pars ab altera dividitur ut ſi à marca auri ſumantur quatuor unciæ, tum marca hæc tot decreſceret, quot ei ablatæ ſunt unciæ.

In qualitate fit decretio dupliciter, partialiter & totaliter; partialiter cùm mixtum aliquâ parte unctuosâ vel humidâ ſic decreſcit, ut harum vel aliqua particula totaliter auferatur, vel una in alteram mutetur, unde minor fit, tum hæc pars unde immutatur, decreſcit. Totaliter verò mixtum decreſcere dicitur, non quidem quod in quantitate, ſed quod in qualitate decreſcat, cùm ſuâ in qualitate retrocedit, atque quod antehâc coctum fuit, nunc crudum redditur.

Hæc verò Decretio veræ accretioni planè contraria eſt, atque per contraria peragitur media; Diximus antehâc veram accretionem per agglutinationem fieri.

Unde claret, veram Decretionem per accretionis contraria contingere, contraria autem agglutinationi eſt colliquatio, quæ ex putrefactione oritur.

Unde putredinem cauſam efficientem decretionis ſtatuimus, quâ verò ratione putredo & per eam colliquatio corporibus contingat, maximopere ſcire præſtat.

Ex præcedentibus Titulis, præſertim ſecundo liquet omnia corpora conſtare ex aquâ craſsâ, & tenui, craſſa, pingui, oleosâ, tenuem informante, eique folium, nempe formam præbente, paucis aquam hanc unctuoſam ſulphuream, balſamum corporum eſſe, cui à Deo inditum eſt, quantum aquæ tenuis, tanquam materiæ formare, inſpiſſare, coagulare, figere, aſtringere in corpus, idque con- & præſervare poſſit, ſic Sulphur roriſmarini certam proportionem habet, quam in conſervandâ ſuâ admixtâ aquâ obſervat, ad quam integram nondum habet, omnem ſui regni affluentem aquam tenuem aſſumit, eamque informat, quam primum verò ultra hanc proportionem ei aqua admiſcetur, illicò aquæ multitudo ſuperat Sulphur nempe cauſam coagulantem, & ſic ex agente Sulphure fit patiens, viciſſim ex aquâ patiente fit agens, dum pinguedo Sulphuris in nimiâ aquâ diſſolvitur, atque ſic colliqueſcit, Sulphur enim ceſſans à ſuâ actione retrocedit, & ſui conſervationem quærit, unde ſe concentrat, & hinc in putrefactione varii conſpiciuntur colores, ob Sulphuris mutationem; impeditur putrefactio nimio calore, qui ab humiditate præſervat, & nimio frigore quod humiditatem congelaſcere facit, promovetur calido humido aëre. Sicut ergo Sulphur cauſa fuit accretionis & coagulationis, ob agglutinationem, ita aqua eſt cauſa decretionis & ſolutionis, ob Sulphuris colliquationem & diſſipationem. Et hæc eſt ratio, cur Philoſophi humiditatem, vitam & mortem rerum vocârint, vitam, quòd rebus corpora ſuppeditet, mortem, quod corpora rurſus reſolvat. Verùm de Accretione & decretione plura in ſequenti Paragrapho de Solutione & Coagulatione.

§. 3. *De Solutione.*

Solutio apud Chymicos triplex eſt, nempe Solutio continui, partis, & totius.

Solutio continui eſt, quando corpus in continuo ſolvitur, continuum autem vocant, quicquid ad unitatem pertinet tam ad partes ſimilares, quàm diſſimilares, ſic corpus humanum vocatur continuum cum omnibus membris, ita herba cum radice, caule, foliis, *&c.* nullum corpus reperitur quod tam continuum ſit ac corpus metallicum, cùm ergo corpora hæc in unitate ſolvuntur, dicuntur in continuo ſolvi, hæc ſolutio continui duplex eſt, prima peragitur conquaſſatione, pulveriſatione ſive piſtillo, ſive lima, ſive alio modo fiat. Ut quando herba in mortario conquaſſatur, quando metallum aut in folia redigitur, aut pulveriſatur, quando animalia ſecantur, contunduntur. Inſervit ſolutio hæc ad reliquas ſolutiones, quarum miniſtra eſt: dum enim corpus in continuo ſolvitur, punctula ejus magis ſuperficialia fiunt, unde poſtea in aliis ſolutionibus citius reſolvuntur, meritò ergo ſolutio hæc præparatoria vocari poſſet. Altera ſolutionis continuæ ſpecies per aquas cauſticas peragitur, quas corroſivas vocant, potiorem uſum in metallis habent, quorum corpora de puncto ad punctum corrodunt, atque ita in pulverem redigunt impalpabilem. Circa hanc ſolutionem notabis. 1. Aquæ corroſivæ proprietatem, auro enim aqua Regis, reliquis metallis aqua fortis competit, quo pinguiùs eſt metallum, hoc libentiùs ab aqua Regis ſolvitur, pinguia enim in aqua forti reſiſtunt, cauſam vide in meæ Metallurgiæ tertia parte. 2. Ipſam ſolutionem continui, ratione ſolventis & ſolvendi, hujus ergo ut primo modo in continuo ſolvatur, prius in folia aut lamellas redigatur, hæc candeſcant, ſic enim citiùs ſolventur, illius verò causâ, ut ſolvens certam habeat proportionem, denique initium, medium, & finis ſolutionis conſideretur, ſicut & calor, vaſa, tripus ac inſtrumenta reliqua quæ ad talem ſolutionem requiruntur. 3. Præcipitationem, quâ nempe ratione ſolutum ſit præcipitandum, ac ab aquâ cauſticâ ſeparandum. 4. Edulcorationem à ſpiritibus corroſivis, atque exſiccationem, tum notabis qualitatem, quam à ſpiritibus corroſivis ſolutum metallum, quod præcipitatum & edulcoratum, calx vocatur, accepit, ita calx auri qualitatem fulminantem, calces metallorum plerumq; volatilitatem acquirunt, aut difficulter reducuntur, ut Luna, cornua *&c.* 5. Uſum & reductionem. Uſus ſolutionis continui metallorum, duplex eſt, vel ad ſeparationem metalli à metallo, ut auri ab argento, vel ad medicinæ præparationem, cui ſi reſervas uſui, ut à ſpiritibus corroſivis quam optimè liberetur, neceſſe eſt; tum reductio calcis Metallicæ ſalibus fuſilibus & concentrantibus fit, quæ reductio Calcis, rurſus in continuum, indicat ſolutionem corroſivam metallorum tantùm ſolutionem continui eſſe.

Solutio partis eſt, quando aliquod ſeu ſubſtantiæ, ſeu qualitatis principium à corpore ſeparatur, ut quando Spiritus, Oleum vel Sal ex corpore præparatur, aut extrahitur, dupliciter peragitur, primò deſtillatione, fermentatione, calcinatione, vitrificatione, reverberatione *&c.* ſecundò ſympathicè per extractionem, ſic pinguia & ſulphurea ex corporibus ſui ſimile extrahunt, unde extracta, tincturæ; & hæc eſt ratio cur ſpiritus vini, Therebenthinæ, oleum commune, ex omnibus corporibus ſui ſimile extrahant, ac tingantur.

Solutio partis Medicinæ inſervit, nam cùm non omnes corporis alicujus partes interdum requirimus, ſed ad diverſos affectus, diverſis principiis utimur, unde olea, ſpiritus, ſalia, ſeparata proſtare in officinis neceſſe eſt, ars ſpagyrica docuit qua ratione principia è corporibus elici poſſint, ſic fermentatio vinculum trium qualitatis principiorum reſolvit, deſtillatio principium Mercuriale & Me-

& Medium, calcinatio verò ultimum nempe Salem nobis ob oculos ponit, quare ſolutio partis ad Medicinam propriè inſervit, non tam pro præparandis medicamentis, quàm pro cognitione morborum ſolutionis partis, ſicut enim arte corpus ex parte ſolvitur, ita in corpore humano continui, partium, imò totius nonnunquam reſolutio datur, cujus ſolutionis cauſas hîc exponere quidem utile & neceſſum eſſet, verùm in commentario ſuper hæc latiùs explicabuntur, compendii leges hoc loco tranſgredi nec lubet, nec licet, Philochimicus ex prædictis, niſi prorſus ſtupidæ mentis ſit, facilè ſolutionum & coagulationum cauſas tam activè quàm paſſivè, tam in morborum cauſis, quàm in medicamentorum præparationibus addiſcet & enucleabit.

Solutio totius eſt, quando corpus ſic reſolvitur, ut ejus forma, ejuſque qualitates prorſus immutentur, duplex eſt, præternaturalis & naturalis; præternaturalis accidit quando corpus igne præter ordinem & naturam ſuam comburitur, unde forma ſubſtantialis nempe ſulphureitas concentratur, atque in carbone corrumpitur, humidum verò ſeparatur atque diffunditur, ignis vi evaporat & in fumo aut fuligine alteratur; Naturalis verò ſolutio totius eſt, quando corpus putreſcit atque naturaliter in ſua principia reducitur, hæc reductio vocatur ſolutio radicalis & Philoſophica, cùm enim Philoſophorum finis ſit regenerare, ad regenerationem autem, corporis reductio in primam materiam ſeu ſubſtantiam ſeminalem pertineat, hæc verò nonniſi putrefactione contingat, merito putrefactio ſeu ſolutio radicalis, Philoſophica operatio vocari poteſt, cùm autem in præcedentibus, præſertim in Titulo de Reductione in primam Materiam, item Titulo de Decretione, ſufficienter de Putrefactione ſcripſerim, eadem repetere moleſtum & ſupervacaneum eſſet.

Concluſionis loco Artificem moneo, ut diſcrimen inter primam & ſecundam ſolutionis totius ſpeciem attendat, ſunt enim iſtæ è diametro ſibimet contrariæ, in calcinatione corporum Sulphur corrumpitur, & humiditas deſtruitur; in putrefactione verò ſeu calcinatione Philoſophica, humidum apud calidum conſervatur, hâc enim ratione novo poſſunt uniri vinculo, cùm Sulphur concentratum, tandem rurſus peripheriam ambiat, ſuamq; humiditatem figat, unde nova ſequitur generatio, juxta ſententiam Philoſophicam, corruptio unius eſt generatio alterius, hinc liquet ratio, cur Philoſophi dixerint, ſe corpora aquâ ſeu igne humido calcinare, cùm vulgus ea igne communi calcinet, comburat, deſtruat, atque corrumpat.

Tum Lector finem ſolutionum prædictarum attendat, ne erret, nam ſolutio partis optimam, noſtriſque conſtitutivis convenientem partem nobis exhibet, ſed longè diſtat à generatione, quæ ſolutione totius ſecundi modi peragitur, quod enim fermentatum, quod deſtillatum, quod elixatum quod calcinatum, aut denique ſolutione partis tractatum eſt, generationi ulteriori, inidoneum redditur, aliquod enim principium hâc ſolutione & ſeparatione amiſit, ſive qualitatis, ſive ſubſtantiæ, quod ad generationem & totius continui conſtitutionem requiritur.

Errant ergo qui putrefaciendo medicamenta præparare, aut qui ſolvendo partes novam generationem cauſarum conantur, cùm putrefacta ob alterationem qualitatum ultimam, venena & cathartica potiùs ſint, quam medicamenta, viciſſim, olea, ſpiritus, ſalia, medicinæ ſunt, non principia apta ad novam generationem ſuique augmentationem; ſolutionem continui quod attinet, ſciat Lector hanc eſſe ſolutionis partis & totius, utriuſque nempe miniſtram, & per ſe aliud præſtare non poſſe, quàm ut corpora ſecundæ & tertiæ ſolutioni apta atque magis reddat idonea.

§. 4. *De Coagulatione.*

Ut tres ſunt Solutiones, ſic tres quoque exiſtunt coagulationes, quæ reſpectu regnorum inter ſe quoque triplices ſunt, in animali enim regno, utriuſque ſeminalis ſubſtantiæ unio tantùm, in vegetabili coagulatio, in minerali autem regno fixatio exiſtit, quas tres ſpecies in ſequentibus ſub uno nomine coagulationis complectemur; hæc coagulatio ergo triplex eſt, vel continui; vel partis, vel totius, in his tribus gradibus opponitur triplici ſolutioni.

Coagulatio continui duplex eſt, & ſit vel impaſtatione, vel condenſatione; impaſtatione, quando pulveres aqua miſcentur, aut limo, unde evaporata humiditate mixtum coagulatur additâ autem rurſus reſolvitur, ſic ignis omnia coagulat, aqua omnia reſolvit. Condenſatione peragitur, quando aqua frigore ſuo rem congelat & tum calore reſolvitur ut glacies *&c.* paucis, in hâc duplici coagulatione continui ſequens axioma obſervandum eſt. Quicquid igne coagulatur, aquâ reſolvitur, è contrà quicquid aquâ coagulatur igne reſolvitur.

Coagulatio partis eſt, quando Oleoſitas Salſedini, Sulphur Sali, Oleum Aquæ, Mas Fœminæ, Siccum Humido, Volatile Fixo adhæret, prout in Paragrapho de Accretione antehâc dictum eſt, ſolvitur ſymphaticè & antipathicè cum ſuo contrario, circa hanc coagulationem partium ſequentia nota axiomata. Debile cedit fortiori, ſimile ſimili gaudet, natura intendit perfectius, unius vita alterius mors eſt. Omnis ſeparatio fiat cum modeſtiâ & ſapientiâ, his bene conſideratis, aditus tibi ad magna naturæ penetralia dabitur.

Coagulatio totius eſt duplex, præternaturalis & naturalis; præternaturalis quando heterogenea, naturalis verò quando homogenea coagulantur, per modum generationis, explicata eſt cum ſolutione ſuâ radicali in Paragrapho de Putrefactione, & §. de Accretione ac Decretione verâ & Philoſophicâ, unde hîc de Coagulatione concludo, artificem admonens, ne ſpecies coagulationis confundat; Aqua enim communis nunquam coagulabit ſe eâ, quâ decet, fixitate cum auro, hinc omne ſolvens quod in coagulatione & fixatione ſoluto radicaliter per modum tertiæ ſolutionis & coagulationis adhæret; pro vero ſolvente, & talis operatio, pro verâ Philoſophicâ eſt habenda, contrarium ſubintelligitur. Quare Naturæ leges obſervando, non facilè quis errabit, cùm è contrario inexplicabilem incurret Labyrinthum.

§. 5. *De Deſtructione.*

Deſtructio duplex eſt vulgaris & Philoſophica.

Vulgaris accidit, quando corpora aut contra aut præter naturam tractantur, quod fit variis modis. 1. Quando heterogenea confunduntur. 2. Quando in corporum ſolutione & coagulatione contra ordinem naturæ & petitum finem proceditur. 3. Quando tractantur rebus non convenientibus,

aut

aut quando id ab eis petitur quod ipſa non habent, nec habere à naturâ eis conceſſum eſt. 4. propriè autem deſtrui dicuntur per tertiæ ſolutionis primum modum, nempe quando corrumpuntur, & præter naturam ſeparantur, 5. Deſtruuntur quando defectuoſa aut contraria principia combinantur, ac dùm multâ præparatione proprias qualitates & vires amittunt, ac naturæ inacceptas induunt.

Philoſophica autem deſtructio fit cum lucro, eſt corporis reductio, ac retrogradatio, facta per ſecundum modum tertiæ ſolutionis nempe per radicalem ſolutionem, tali enim corpora quaſi vilificantur & præ oculis noſtris annihilantur atque in terram ſuam, unde orta ſunt, reducuntur, verùm ex tali deſtructione nova ſequitur regeneratio, & in hâc plusquam perfecta & glorioſa, augmentatio, ſane quod ſic deſtruitur conſtruitur, quare Philoſophi dicunt, facilius eſt aurum conſtruere quam deſtruere, cùm deſtructum Philoſophicè, naturali motu proprioque glutine ſe conſtruat, artificis autem non inexpertâ manu deſtrui debeat.

§. 6. *De Perfectione.*

Perfectio eſt duplex, Naturalis & Artificialis.

Naturalis perfectio eſt, quando corpus in eum ſuæ perfectionis gradum devenit, in quem à natura poſitum eſt, ſic monſtrum reſpectu hominis eſt imperfectum, vinum aliis ſuccis, aurum reliquis metallis perfectius eſt.

Artificialis perfectio eſt, quando Natura in ſuâ perfectione adjuvatur, ut eò citiùs & perfectius operetur, adjuvatur autem ſeparatione heterogenearum, & concentratione ac perfectione homogenearum partium.

Partes heterogeneæ duplices ſunt, aqueæ vel terreſtres, hæ dupliciter ſeparantur, primò ab invicem, deinde inter ſe; ab invicem nempe partes aqueæ à terreſtribus ſeparantur, deſtillatione filtratione, congelatione, præcipitatione, aut evaporatione; partes heterogeneæ aqueæ ab aqueis ſeparantur, deſtillatione, vel præcipitatione; Terreæ à terreis calcinatione, vel ſublimatione, ſic per deſtillationem aqua ſeparatur à terra, per calcinationem ſal à capite mortuo, per elixationem Sal è cineribus, per evaporationem ſal ab aqua; finis harum operationum eſt, ut partes impuræ ſeparentur à puris, quæ ſeparatio commode per ignem, aërem & aquam fit, per ignem, qui corpora purgat ab aduſtibilibus; per aërem, qui ea exſiccatione liberat ab humiditate; per aquam, quæ ea abluit & mundat; corpora igne purificanda ſicca ſint, aëre mundanda poroſa fiant & rara, aquâ purificanda fluxilia reddantur.

Partes homogeneæ concentrantur heterogenearum ſeparatione, alterantur accidentaliter & eſſentialiter. Accidentaliter, mutantur & præſervantur, mutantur in colore, odore, ſapore, compage, formâ, aſperitate, levitate, duritie, mollitie, volatilitate, fixitate, gravitate, levitate, quarum omnium mutationum cauſas in meæ Metallurgiæ tertiâ parte reperies. Præſervantur cauſarum nocivarum amotione, & ſui diſpoſitione, ne quid nocere poſſit. Verùm hæc omnia ut in accidentiis fiunt, ita à ſubſtantia originaliter dependent, quæ Eſſentialiter alterari & perfici poteſt; alterari quidem, dum Sulphur plus coquitur & humiditas ita diſponitur, ut coctione perfectionem acquirat, heic enim ars naturam ſublevare poteſt, cum habitis naturalibus principiis & calidum & humidum ſuppeditare poteſt, humido res augmentantur, calido foventur.

Corollaria.

I.

Quid ſit pluſquamperfectio, ℞. Juxta Chimicos, eſt corpus naturalibus principiis progreſſum, ſed arte ſic elaboratum, ut perfectius ſit quàm abſque illa Natura ſola producere potuiſſet,

II.

Quid ſit aurum pluſquam perfectum?

Reſpondeo. Juxta Chimicos eſt aurum regeneratum, ſeu in novum generationis actum productum, in eoque, arte ac ignis adminiſtratione ſic exaltatum, ut aurum naturale multis gradibus ſuperet, aliiſque metallis communicatum, tot perficiat gradibus, quot auri perfectionem ſuperat. Paucis Chimicorum aurum mortuum eſt aurum vulgi, cùm extra actum generationis mortuum quaſi ſit, ſicut omnis res quæ ſe non vegetat. Aurum verò vivum, eſt aurum in actum generationis productum, denique aurum pluſquam perfectum, eſt Tinctura, Elixir & Lapis Philoſophorum.

TITVLVS SEPTIMVS.

De Septem Requiſitis Artificis. Nempe de Terminis, Inſtrumentis, Materiis, Operationibus, Scriptis Chimicis, Methodo Chimiæ ſtudendi, Methodo Chemicè Philoſophandi.

Prooemium.

Reſtat ut hoc ultimo titulo ſeptem requiſita exponamus, quibus Artifex inſtructus eſſe debet, his enim ut vehiculo uti neceſſe eſt, quare eorum cognitio utilis & neceſſaria judicatur; Exponemus autem hîc eâ quâ poterimus brevitate, cùm praxi illa ſcire, ſatiùs ſit, quam theoricè multis verbis explicare

§. 1. *De Terminis,*

Termini juxta Chimicos trifariam accipiuntur, nempe Hieroglyphicè, per Characteres, tandem per Verba.

Studium Chimicum ut antiquiſſimum, ita ante omnes Ægyptiis notum fuit, qui pro more in cippis hieroglyphicis id poſteritati commendarunt, prout Pierius & de ſtudio Chimico optimè emeritus Mejerus, denique ex his doctiſſimè explicuit R. P. Athanaſius Kircher. Diſtinguendum autem eſt, inter literas Sinenſium, & Hieroglyphica Ægyptiorum, quâ aut hiſtorias aut ſecreta Chimica tractârunt. Secreta Chimica tractantur plerumque per animalium figuras, ita Leo rubeus, Sol, aurum; Bufo, corvus, putrefactionem; Columba, Aquila, Serpens, Leo viridis, Lunâ Philoſophorum, eorum Mercurium denotant; Sole aurum, Luna argentum, Venere cuprum, Marte ferrum, Jove ſtannum, Saturno plumbum, Mercurio argentum vivum. Lupo antimonium, Dracone nitrum, ſerpente arſenicum, &c indigitatur; hanc autem inſcriptionem non fortuito eſſe factam ſciendum eſt, cùm indicantia quandam proprietatem habeât, qua indicatis cõpetunt, quare circa reſolutionẽ

Hieroglyphicorum proprietates animalium conſiderandæ ſunt; Venenata & volatilia Materiam; fixa terreſtria formam denotant, hinc ſequens ænigma taliter enucleabis; Rubeus Leo pugnet cum Lupo cano, quem ſi vincet, glorioſus Victor evadet, tum in pellucidum carcerem cum decem aut duodecim Aquilis Virgineis eum occlude, clavemque carceris Vulcano tribue, & incipient aquilæ pugnare ac vincere Leonem, ejuſque corpus dilacerare & diſcerpere, quod dum putreſcet, quærent aquilæ aufugere, fœtoremque vitare, ac Vulcanum rogare ut aperiat, omneſque carceris rimas percontari, at Vulcano inexorabili, omnibus carceris partibus optime occluſis fœtore ex Leonis cadavere, ipſæ quoque Aquilæ corrumpuntur, inficiuntur ac putreſcunt, unde horrenda putrefactio. Verùm cum corruptio unius, ſit generatio alterius, ex duplicato hoc cadavere varia oriuntur, primò prodit corvus, qui rurſus putreſcendo evaneſcet, unde pavo caudâ multicolore prodit, hoc pereunte, columba venit, quæ, cum corvus ſiccum non potuerit invenire locum, eundem invenit, ſed novum, cum priſtina terra diluvio ſit corrupta, hæc autem virginea ac Philoſophorum creta exiſtat, columba hæc omnis corruptionis nondum totaliter expers, ſenſim in Phœnicem immutatur, quam Vulcanus comburit in ipſo carcere, unde ex ejus cineribus novus incorruptibilis ac immortalis oritur fructus, quo omnia reficiuntur ſublunaria.

Hieroglyphicum hoc ænigma taliter explicabis; Aurum purgetur per antimonium, ponatur in vitrum cum decem aut duodecim partibus Mercurii Philoſophorum, ſeu aquæ Mercurialis metallorum, vitrum occludatur, exponatur convenienti calori, forma auri ſuperabitur à materia Mercuriali & putreſcet, unde nigredo & colores varii comparebunt. Tandem, finitâ putrefactione, materia per gryſeum colorem ad albedinem tendet adhibito fortiori igne, citrino, tandem rubeo tingetur colore, & ſic ex volatilitate in ſuam tranſibit fixitatem. Ex reſolutione hujus ænigmatis comparatio poterit fieri ad alia.

Altera claſſis terminorum Chymicorum characteres complectitur, qui duplices ſunt, vel indicant materiam, vel operationem; Characteres Materias indicantes reſpiciunt ortum & differentiam. Ortum hic explicare, cur nempe hoc vel illud ſignum, huic vel alii materiæ apponatur, nec chartæ anguſtia, nec propoſitum patitur, cùm in alium locum hæc reſervaverimus, conſulatur interim Johannes de Dee in ſuâ Monade Hieroglyphica. Differentiam Characterum quod attinet, quomodo nempe quælibet materia ſuo ſingulari charactere inſigniatur, docebimus, ſi Deo libeat, in commentario ad hæc. Characteres qui operationibus tribuuntur, coincidunt cum præcedentibus, quoad ortum & differentiam; operationes verò quæ characteribus tribuuntur, præſertim analyſis Characterum Paracelſicorum, alio loco explicabimus; quid nempe de illis cenſendum ſit?

Sequitur tertia claſſis terminorum quæ verbis tàm propriis quam impropriis materias & operationes Chimicas explicat, verùm neceſſe ſit, in tractatione talium, res verbis denominare, ne hoc loco moleſti ſimus inutili repetitione, heîc concludimus.

§. 2. *De Inſtrumentis.*

Inſtrumenta Chimicorum duplicia ſunt, nempe neceſſaria ad tractationem ignis & ad materias.

Ad ignis tractationem requiruntur carbones exſiccati & duri, tigilla aut crucibula ignem ſuſtinentia, patellæ figulinæ, cineritia, vaſa cementatoria, receptacula, figulina vulgò Handtapellen dicta, infundibulum, conus concavus metallicus, vulgò Gießbuckel / quo ad fundendum regulum antimonii utuntur; forcipes ad imponendos carbones, aliæ ad tigilla, ferreus baculus, pro materiarum in igne commiſtione; Chirothecæ linteæ & madefactæ; Orbis ligneus in centro foramen habens per quod illæſis oculis materia in igne conſpicitur, linteum, quo veſtimenta, ne comburantur, teguntur, igniarium, ignitabulum, ferreum cochlear, furcilla ferrea, malleus, ſecuris, carbones, arena, aqua, ligna ſicca, ramenta lignorum &c. Hæc circiter inſtrumenta ſunt, regimini & tractationi ignis neceſſaria. Inſtrumenta autem requiſita ad tractationem materiarum ſunt, vel vitrea, aut figulina, lapidea, metallica cuprea, ferrea, & lignea. Vitrea ſunt alembici, cucurbitæ, retortæ, recipientia vaſa, ſublimatoria, phialæ, patellæ vitreæ, ſeparatoria oleorum, circulatoria, &c. Figulina ac lapidea inſtrumenta ſunt ollæ, retortæ, cucurbitæ, alembici, ſublimatoria, patellæ, patinæ; lapidea ſunt, Lapis marmoreus, porphyreus, lydius, mortarium lapideum. Metallica ſunt, mortaria, ollæ, patinæ; Cuprea ſunt, vas cupreum pro nitro ſiccando, coquendo, item pro Lunæ præcipitatione, & calcis Lunæ edulcoratione, item veſica cuprea, ollæ, patinæ; Ferrea ſunt, patinæ, candelabra, olla, libra cum ponderibus, duplex, major, minor, quam Docimaſticam vocant. Lignea ſunt mortarium, cribrum, patinæ, ſcatulæ, pyxides, cochlearia, orbes, ſpatulæ, huc accedit, charta emporetica, item alia, manica Hippocratis. Horologium, fila communia & ſulphurata. Calendarium &c. Hæc circiter ſunt inſtrumenta, ad materiarum & ignis tractationem neceſſaria, quibus accedunt varii furni, juxta varias ignis operationes, Lectorem tamen admoneo, ne in his omnibus comparandis curioſior ſit, quam in ipſis fundamentis addiſcendis, ad ἔργον enim magis reſpicere debet, quàm ad parergon. Vidi ego Laboratoria inſtructiſſima patergis, furnis, inſtrumentis & materiis, ut ipſum Hermetem cum omnibus ſuis diſcipulis, illic habitare dixiſſes, verùm idem ipſe ego minoris momenti effectus exinde vidi, quàm aliàs ex abjectiſſimo furnulo, cui non ignis ſumptuoſus lampadum ex ſpiritu vini, ſuperſtratus, quo non vaſa vitrea veneta aut cryſtallina, ſed figulina condebantur. Quare mirandum non eſt, cur Magnates rarò ad artis veritatem perveniant, cùm inſtrumentis comparandis plus indulgeant, quàm rerum fundamentis, nec mirum eſt, quod pauperrimi quidam intima artis penetralia perluſtrarint, ſimplici inſtrumentorum, ſed doctrinæ multiplici apparatu inſtructi, cùm ut tota Natura paucis contenta, ita & hoc loco non luxurietur, unde à peritis Naturæ ſcrutatoribus ejuſmodi ſupellex ſumptuoſa non rarò improbatur. Velim tamen ut Philochimicus neceſſaria inſtrumenta ſibi compararet, propriis manibus tractet loco & tempore convenienti, neque enim huic ſtudio adeò anxiè incumbere decet, ut fama & vita periclitetur aut optimus vitæ flos eo abſumatur, & hoc hîc monendum eſt, Philoſophos inſtrumenta diſtinguere, alia enim vulgaria, alia ſua ſeu propria vocant. Vulgaria ſunt partim hactenus recenſita, Philoſophica verò alibi explicantur; ſuperius enim dictum eſt, quid

quid eorum ignis & aqua ac terra ſit, hoc notandum eos nonnunquam vaſis & furni Philoſophi mentionem facere, atque formam aut matricem metallorum ſubintelligere, ad hæc ſimiles phraſes referri poſſunt.

§. 3. *De Materiis.*

Materiæ à Chimicis bifariam accipiuntur, Communiter & Philoſophicè?

Vulgares materiæ circa quas Spagyrici in ſolutione & coagulatione, præparatione Medicamentorum, & generatione aut perfectione corporum artificiali & naturali occupantur, deſumptæ ſunt ex triplici regno. Animalibus utuntur vel integris, vel ex parte, hinc proſtant cornu, medullæ, caro, vel quæ in iis generantur, ut lac, ova, vel eorum opera ſunt, ut mel, cera, vel excrementa, ut fel, urina. Plantæ ſumuntur vel integræ, vel earum partes, ut Radices, ligna, medulla, cortex, folia & ſurculi, flores, ſemina, fructus, ſucci, gummi, reſinæ, olea, liquores, vina.

Metallis præcipuè utuntur, eorumque recrementis, quo pertinent varia terrarum genera, lapides, gemmæ, ſalia, ſucci in terrâ concreti, ut naphtha, aquæ thermales, manna &c.

Materiæ Philoſophicæ ſunt quæ præcipuè ad perfectionem & generationem metallorum ſpectant; vocatur autem Materia Philoſophica, Duplicata Mercurialis aqua; quæ unica & ſola clavis eſt totius artis, quare diſtinguendum eſt inter materiam ipſam præparatam & puram, & inter materiam remotiorem, quâ Philoſophorum continetur, hanc enim non rarò pro ipsâ materia ſumunt, ut cum continens ſumitur pro contento, materiam hanc non rarò quoque matricem ſuæ aquæ vocant, quare cùm de præpararione longâ loquuntur, materiam hanc tanquam teſticulum prioris, unde præparari debet, ſin verò materiam ſuam nullâ præparatione indigere, ſed opus muliebre eſſe cùm ſola coctione indigeat, ajunt, priorem materiam intelligere eos, Lector animadvertat.

§. 4. *De Operationibus.*

Operationes Chimicorum duplices ſunt, vulgares & Philoſophicæ, Vulgares igne vel aquâ abſolvuntur, operationes ignis quatuor ſunt, digeſtio, ſublimatio, calcinatio, & fuſio, ad has referri poſſunt omnes reliquæ, nam digeſtione peragitur ſolutio, putrefactio, & evaporatio; ſublimatio comprehendit deſtillationem, rectificationem, ſeparationem, ac cohobationem; Calcinatio complectitur, cæmentationem, reverberationem, vitrificationem; Fuſione liquefactio & probæ metallorum peraguntur. Reſtat ut ſingulas operationes paucis explicemus.

Digeſtio eſt, cum materia lento igni, primo nempe caloris gradui, exponitur, inſervit materiæ ut quatuor qualitates in eâ alterentur & temperentur. Per hunc gradum, ſi continuetur, cauſatur Putrefactio & materiæ ſolutio, quia per lentum & continuum calorem, calefacta humiditas, in terreſtrem partem agere eamque deſtruere incipit, unde ſolutio oritur, quæ vera eſt ſi putrefactionem ſequatur, ſin verò præcedat, corporis deſtructio eſt, fortiorem etiam requirit ignem. Ad hunc laborem requiruntur phiolæ, aut cucurbitæ ſigillo occluſæ, labor hic in fimo equino, aut balneo ut plurimum peragitur.

Sublimatio eſt, cum putrefacto & ſoluto corpore partes volatiles Mercuriales, per ſecundum gradum caloris excitantur, unde calore elevantur, atque vel in Cryſtallinum ſal volatile cogelatum, vel in ſubtiliſſimos reſolubiles flores, aut limpidiſſimam aquam reſolvuntur, ſublimatio corporis ſolutionem præcedens id deſtruit, majorem etiam ignem requirit, per gradum debitæ ſublimationis deſtillatio, rectificatio, ſeparatio & cohobatio quoque peragi poteſt.

Deſtillatio eſt ſpecies ſublimationis, nam partes volatiles Mercuriales, per putræfactionem aut fermentationem ſolutæ, à fixis mediante & urgente calore, ſe ſublimant, dum rareſiunt alembicum petunt, in quo aut condenſatione congelantur in formam ſalis, aut deſtillant per alembicum inſtar aquæ.

Rectificatio eſt, cùm ſuperflua humiditas, quæ phlegma vocatur, lento calore, à ſpiritu (ſi is gravior exiſtat) vel ſpiritus à phlegmate (ſi id ſpiritu gravius ſit) ſeparatur, præcedente deſtillationis modo.

Cohobatio eadem eſt cum imbibitione, nam ſi fixæ parti, deſtillata & ſublimata Mercurialis volatilis pars, conjungatur, & denuò inde deſtillatione ſeparetur, iſque labor ſæpius repetatur, tunc fixæ partes tali labore, cum volatilibus quoque fiunt volatiles, tandem volatiles induunt naturam fixarum, huic labori inſerviunt cucurbitæ, alembici, ſublimatoria, & circulatoria vaſa, operatio verò ut plurimum peragitur in cineribus;

Calcinatio tertium gradum ignis requirit, utimur eâ ad ſeparationem partium volatilium vi ignis, differt à præcedentibus, quod corpus in cineres comburatur, ex quibus ſal corporum præparari poteſt, calcinatio ideo vocatur, quod corpora in calcem redigat;

Cæmentatio eſt cùm corpus quoddam, aut in pulverem aut in laminas redigitur, & cum aliis ſpeciebus ita miſcetur, ut in pyxide laminæ cum ſpeciebus alternatim locentur, quod ſtratum ſuper ſtratum vocant, tandem pyxis igni aperto circulari carbonum imponatur, atque gradatim, de horâ ad horam, ignis augeatur, qua in operatione, laminæ ſpiritibus admixtarum ſpecierum penetrantur ac alterantur;

Ignis reverberii fit, ſi materia flammæ ſic exponatur, ut ab eâ penetretur ac ubique circumdetur, ſic tamen ne fluat, taliter enim materia impediretur, ne ignis ejus poros penetrare poſſit, utimur hoc igne ad purificationem & fixationem corporum, quæ plerumque purificantur & in rubeum reducuntur pulverem, ex quo tincturam ſulphuris fixi præparant, ac ſal elixant.

Fuſio eſt, cum corpus metallicum fluit, ignis vehementiâ liquefactum, abſolvitur quarto gradu ignis, quo & metalla purificantur, probantur & vitrificantur.

His in operationibus recenſitis, ut ordo ſervetur neceſſe eſt, nam oleum & operam quis perdet, qui ſolvenda coagulat, vel coagulanda ſolveret, proinde Methodum Naturæ & artis ſequi & utile & neceſſarium eſt, ut nempe diſcamus, quomodo operationes prædictæ rebus applicandæ ſint, ſeu quâ ratione corporum artificiali tractationi inſerviant, ita ex animalibus & vegetabilibus præparantur eſſentiæ, tincturæ, Magiſteria, pulveres, calces, ſalia, ſpiritus, olea, phlegmata; ex metallis & mineralibus præparantur, tincturæ, eſſentiæ, ſalia, Sulphura, mercurii, flores, calces, croci, vitriola, pulveres, amauſa.

Ex animalibus & vegetabibus, eſſentiæ, tincturæ, & Magiſteria

& Magiſteria fiunt, quando aquis extrahentibus ut ſpir. vini, juniperi, therebinthinæ, extrahenda ſuperfunduntur, quæ per digeſtionem, ſolutionem, & extractionem, ſaporem, colorem & odorem ex corpore extrahunt, quod extractum deinde per lentam abſtractionem ſolventis inſpiſſatur.

In pulveres rediguntur, exiccata teruntur, pulveriſantur & cribrantur.

Calces fiunt & ſalia, ſi corpora combuſtione in cineres rediguntur, unde aqua affusâ lixivium paratur, quod colatum ad tertias evaporatur, frigori expoſitum in ſalis conſiſtentiam concreſcet.

Spiritus, olea, & phlegmata præparantur, quando corpora prævià fermentatione deſtillantur, quod in vaſe recipiente reperitur, ſpiritus oleum & phlegma eſt, ſeparantur ab invicem rectificatione & inclinatione per ſeparatorium. Phlegma eſt pars aquoſa corporis; ſpiritus verò & oleum eſt ejus pars optima & ignea. Sal cenſetur fixæ diſpoſitionis.

Ex metallis & mineralibus Tincturæ & eſſentiæ ſic dictæ, fiunt per extractionem & ſolutionem ſympathicam de quâ ſuperiùs.

Olea ex metallis fiunt, ſi cum ſpiritibus ſalinoſis eorum calces digerantur;

In Spiritus rediguntur, partim per ſe, partim verò ſi in vitriola rediguntur, vel ſi calcinantur, aut cum Mercurio mortificantur.

Salia ex metallis fiunt vel per Mercurium vel per calcinationem;

Sulphura metallorum acquiruntur per ſolutionem & extractionem variorum ſolventium, ac Lixiviorum.

Mercurii ex metallis, fiunt per additionem ſalium reſuſcitavorum, per putrefactionem, ſublimationem & revivificationem.

In flores rediguntur, ſi ſublimantur, ut Antimonium, Sulphur & ſimilia.

Metalla in calces & crocos præparantur, per aquas corroſivas, aut per calcinationem;

Vitriola ex Metallis fiunt, ſi raſuræ eorum cum Sulphuris floribus miſcentur, calcinantur, elixantur, ac tandem in ſalem inſpiſſantur.

Pulveres impalpabiles fiunt, ſi foliata metalla manibus terantur, & cribrentur. Vitra, amauſa & Philiſtææ fiunt calcinatione, vitrificatione, additis ſilicibus ſale Tartari, aut nitro.

Hæ & plures aliæ ſunt ſpecies vulgarium operationum & præparationum corporum, unde ea taliter tractata, varia ſortiuntur nomina, nempe juxta qualitatem præparationis.

Notandum autem eſt, omnes has operationes vulgares, etiam Philoſophicè in actu ſc. ad generationem & plusquam perfectionem metallorum, diverſo tamen ſenſu, accipi, ſic communis ſublimatio Philoſophicè ſumpta, eſt ſpiritus è corpore liberatio, mediante ſolutione Philoſophicâ; Deſtillatio & imbibitio ac cohobatio, eſt ejuſdem ſpiritus deſcenſus in corpus, id abluens, atque animans, unde hæc Phraſis in Roſario reperitur ſequentibus.

> Nuhn fällt der Thau von Himmel herab /
> Vnd wäſcht den todten Leib im Grab ab.

Hic labor quoque rectificatio vocatur.

Inceratio eſt, quando Mercurius Philoſophorum cum Sulphure eorum tanquam cum cera ac vero glutine Philoſophorum conjungitur, Reverberatio Philoſophorum eſt actio ignis interni in humidum ſuum.

Calcinatio Philoſophorum eſt, quando corpus putrefactione ac ſolutione radicali, abſque igne in calcem redigitur, unde Philoſophorum calcinatio per humidum ignem, nempe Mercurium eorum, Vulgaris verò per ignem ſiccum & corrumpentem fit: ad ſimiles phraſes reliquæ operationes referri poſſunt, de quibus alio loco plura.

§. 5. *De Scriptis Chimicis.*

Scripta Chimicorum duplicia ſunt, Sophiſtica & Philoſophica.

Sophiſtica falſa ſunt, cognoſcuntur quod modum metalla transmutandi empiricè abſque ulla ratione publicè ponant, quod contra methodum Philoſophorum eſt, cum illi potiùs de rerum cauſis quam earum effectu ſcribant; Autores ergo talium ſcriptorum, quibus varii proceſſus continentur, pro falſariis ſunt habendi, utpote qui ejuſmodi ſcriptis omnium oculos in ſe convertant, atque amantes alliciant, ut magno pretio explicationem talium proceſſuum à ſe emant, unde ſi proceſſus clari ſunt, illos ementitos eſſe ſciendum eſt, quis enim ſanæ mentis homo artem aurum conficiendi publicè & gratis doceret. Sin verò ejuſmodi proceſſus, aliquâ obſcuritate ſint impliciti, eorum autorum pro explicatione aurum venenari, Lector ſuboleat. Diſtinguendum tamen eſt inter veros Philoſophos & prædictos Sophiſtas, Maximi enim Philoſophi nonnunquam proceſſus poſuerunt, vel pro manipulatione addiſcenda vel pro plebe confundendâ, prout ipſi proteſtati ſunt, ſe nullibi minùs veritatem ſcripſiſſe, quam ubi apertiſſime ſcripſerint. Varios tamen proceſſus, licet ratione finis falſi ſint, attamen, ſi bonas manipulationes contineant, non reprobo, cùm ſingula collecta juvant, taceo quod ex talibus multa praxis, non tamen ſine ſumptibus, addiſci poſſit.

Ex Philoſophicis ſcriptis ea optima ſunt, quæ rerum generationis, corruptionis, ſolutionis & coagulationis præcepta & fundamenta tradunt, hoc nomine mihi præ cæteris placuerunt, Raymundus Lullius, Alanus, Comes Bernhardus, Artephius, Baſilius Valentin, præſertim ejus Theoria ſupra duodecim claves, Richardus, Ripleus, Sendivogius, & alii; Copiam Chimicorum authorum ſuppeditat Theatrum Chimicum & Bibliothecâ Chimica Albinei, utroque opere ſelectiores continentur Chimici, quamvis non omnes pro veris Philoſophis habendi ſint, quorum ſcripta illic continentur, attamen ex oppoſitis contradictoriis veritas eò magis eluceſcit,

Invenies ſpinas, deſine, tolle roſas.

Scripta Chimicorum dividuntur vel in Hieroglyphica, vel in characteres, vel in ligatam, vel in proſam ſcriptionem, Authores Chimicos variarum nationum citat Michaël Meyer in ſuâ menſâ aureâ, quod Scriptum multa antiquitate plenum omnibus Chimiæ ſtudioſis commendo.

§. 6. *De Methodo Chimiæ ſtudendi.*

Methodus Chimiæ ſtudendi tria requirit, Præliminaria, Lectionem & Praxin.

Præliminaria ſunt, ut ſtudioſus Chimiæ animum Deo devotum habeat, atque naturales ſcientias per naturalia quærat media.

Omnem Cabalam, Magiam præternaturalem exulare procul jubeat. Phyſicæ præſertim ſpagyricæ,

quam in prodromo hoc opuſculo tracto, apprimè gnarus ſit. Terminos artis intelligat. Naturalia ſequatur principia, manipulationes addiſcat, ut tam ad Theoriam, quam ad Praxin ſibi aditus pateat.

Lectionem quod attinet, eos evolvat autores, qui de rerum principiis ſcripſerunt, quare ex ipſis fontibus ſcientiam bibat, Authorum certum habeat delectum, neque vagus in lectione ſit, Concordantias Philoſophorum notet, ubi enim concordant, ibi unanimiter conſentiunt, contradictoria diverſo reſpectu concilier, Philoſophi enim nunquam ſibi contradixerunt, ut quando ajunt aurum vulgi non eſt noſtrum, ibi diſtingue, aurum prout extra actum generationis eſt, ſterile & mortuum, ergò non Philoſophicum eſt, verùm per aquam vitæ, nempe humidum metallorum radicale, regeneratum & vivum fit &c. de Characteribus, Terminis, & figuris hieroglyphicis ſub initium hujus tituli mentio facta eſt.

Ratione praxis neceſſe eſt, ut ſcias cui Philoſophiæ Hermeticæ parti te primum accingas. Philoſophia enim Hermetica tres continet partes, Spagyricam, Chimiam & Alchymiam. Spagyrica docet corpora ſeparare atque dividere, ut apta fiant, ad tractionem reliquorum duorum modorum, unde Spagyrica ancilla Chimiæ & Alchymiæ eſt, hanc ergò ut ante omnia juxta fundamenta aggrediaris neceſſum eſt. Chimia docet ſuccum atque optimam rerum ſubſtantiam elicere, purgare, perficere, tam ad uſum Medicinæ, quam ad generationem rerum, unde Chimica non tantùm tractat metalla, ſed etiam vegetabilia & Animalia. Alchymia circa ſolum aurum atque præparandum magnum Elixir verſatur, ad eam in genere tractatio metallorum refertur.

Medicinæ ſtudioſis omnibuſque Naturæ cultoribus, Naturaliumque ſecretorum ſcrutatoribus, Spagyricam & Chimiam maximopere commendo, cum ſine iſtis quaſi muti ſint, & tantum in ſolis pugentur terminis.

Alchymiam autem non item, nam cum ſcientia profunda ſit, ſingularemque Dei requirat gratiam, cujus interdum nos indignos reddimus taceo quod per abuſum ars hæc multis noceret, nollem ut quis anxiè aut ſumptuoſe nimis in eâ ſudaret, niſi optimis fundamentis imbutus, aut ſingulari fato ad artis notitiam pervenerit. Hoc non eò dico, ut quis putet, me artis certitudinem dubiam facere, tot enim ejus exſtant præclara argumenta, ut prorſus cæcum aut inſipidum eſſe oporteat, qui ejus veritatem negat, taceo reliquorum ſeculorum hiſtorias, quorum nullum non eſt, quod non argumentis veritatem hujus artis concernentibus plenum ſit, placuit unam ex multis hujus noſtri ſæculi demonſtrationem Pragæ in præſentia P. D. Imperatoris Ferdinandi Tertii, exhibitam ærique inciſam huc apponere; luſtro ab hinc, eadem perſona quæ Pragæ etiam heic Moguntiæ in præſentiâ Eminentiſſimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in ſat magna quantitate præſtitit, cujus aurum etiamnum reſervatum, & hujus loci monetæ præfectus, qui ex tali auro ducatos excudit, teſtis eſſe poteſt. Veritatis ergo ſtudium hoc nulli diſſuadeo, ſed ſumptuum & non ratione artis, ſed artificis ergò non ſingulis id conſulo, cùm heic verum ſit, non cuivis contingit adire Corinthum. Si quis tamen hoc in ſtudio aleam fortunæ experiri velit, is ordinem ſtudii ſervet, non niſi optimè perluſtratâ Spagyricâ & Chimicâ, id aggrediatur, Alchymia enim abſque cognitione ſpagyricæ frugaliter tractari nequit, quare implicat bonum Alchymiſtam eſſe malum Spagyricum & Chimicum, non autem implicat bonum Spagyricum & Chimicum non eſſe bonum Alchymiſtam, in quem tamen ſi vult, paucis ſpecialioribus additis brevi evadere poteſt.

§. 7. *De Methodo Chimicè Philoſophandi.*

Sub ſtudio Chimico vulgares ut plurimum complectuntur Spagyricam & Alchymiam quamvis impropriè, cùm licet ſtudia ſint affinia, tamen nonnihil differant, ut in præcedentibus dictum eſt.

Methodus autem Philoſophandi etſi has tres ſcientias plerumque commiſceat, tamen ad ſuas partes reſolvi debet, juxta quas triplex eſt.

Prima Methodus eſt ſcientias haſce tractandi per principia, unde corpora conſtant, nempe per Materiam & formam, per Mercurium, Sulphur & Sal, per Spiritum, Animam & Corpus.

Altera per Elementorum combinationem & alterationem res explicat.

Tertia per ænigmata, fabulas, & figuras Hieroglyphicas doctrinam exponit.

Unde attendendum eſt, quando propriè vel impropriè philoſophati ſunt; Hoc hic notandum venit, ne quis circa Operationes Chimicorum proprios & quidem tales fingat conceptus, qui nec ſcriptis philoſophicis nec praxi conſentiunt, nam quod D. Hieronymus de Sacrâ Scriptura ajebat, eam nimirum Margaritæ perſimilem eſſe, quæ ex omni parte perforari poſſit, id de Scriptis philoſophicis Hermeticis optimo jure dici poteſt, cùm ad quamvis opinionem & conceptum trahi poſſunt. Verùm qui Harmoniam Philoſophicorum dictorum, præſertim conſentientem praxin, tanquam eorum cynoſuram dextrè combinabit, is & eruditè & experientificè philoſophabitur, veramque philoſophandi Methodum tùm addiſcet, quando alios Philoſophos veros intelliget, tùm inquam, quam dulcedinem Hermetica Philoſophandi Methodus pariat, non ſine gaudio & verâ contemplatione ſentiet, neque explicanda differentia inter Ariſtotelicam & Hermeticam Philoſophiam, præſertim Phyſicam, opus habebit.

Corollaria.

I.

An Spagyrica ſit neceſſaria ſcitu?

℞. Affirmando. Nam cum nullum medicamentum dextrè præparari poſſit, abſque partium impurarum ſeparatione, quæ ſeparatio deſtillationibus, multiſque aliis modis peragitur, neceſſaria valde eſt Spagyrica, ſine quâ interiora rerum prorſus ignorantur, ſine quâ verbis non re philoſopharemur, denique ſine quâ cognitio boni & mali, puri nempe & impuri, nos fugeret, magno noſtri, ægrorum, omniumque naturalium ſecretorum ſcrutatorum damno.

II.

An Spagyrica ſingulari inſtructione & tractatione, reliquarum diſciplinarum & artium inſtar, opus habeat?

Reſpondeo Affirmando. Ariſtoteles enim in Phyſicis hujus ſeparationis, alterationis & perfectionis rerum ne verbulo mentionem facit. Galenici ut Galenici, quo nomine Pharmacopœos quoque

comprehendo

comprehendo, multis ſeculis communem etiam deſtillationem ignorarunt, taceo Magiſteriorum, oleorumque ſtillatitiorum & ſalium præparationem, ſolis enim ſimplicibus, & paucis compoſitis mixturis curaverunt ægros, quicquid verò præparationum habent, à Chimicis præcipuè mutuati ſunt, quare concludo, utile & neceſſarium eſſe, ut ſcientia ſeparandi purum ab impuro, idque perficiendi, ac tractandi, ſingulari doceatur Methodo ac libro, & hoc eſt, quod hactenus hoc opuſculo incipere conati ſumus, ſi Deus vitam largiatur, ea quæ heic in genere dicta ſunt in ſpecie aliquando, prolixo ſupra hæc commentario nempe Inſtitutionum Spagyricarum volumine explicabimus, ſicut & de facto, in Alma hâc Univerſitate Moguntinâ, prædicta in Collegio noſtro ſpagyrico (ad quod Lectorem Philo-chimicum humaniter invitamus) ſecundùm rationem & experientiam tàm in Auditorio quam in Laboratorio, elucidare & explicare non ceſſamus.

FINIS.

LIBRI I. SECTIO IV.

De Artis Alchymicæ Difficultatibus, deque ratione impoſturarum devitandarum.

SUBSECTIO PRIMA.

De ALCHIMIÆ DIFFICULTATIBUS Liber, *In quo docetur, quid ſcire, quidque vitare debeat veræ Chemiæ ſtudioſus ad perfectionem aſpirans.* Authore THEOB. DE HOGHELANDE *Mittelburgenſi.*

PROOEMIUM.

NATURALIS Philoſophiæ partem nobiliſſimam eſſe, quæ metallorum tractantur principia, cauſſæ, proprietates, paſſiones, & tranſmutationes, nemo niſi injuria, in dubium revocabit. Addidi tranſmutationes, ut non videar de illa parte Phyſices pervulgata loqui tantum, quæ de metallorum materia & forma, generationis loco, ductibilitate, colore, ſapore, odore & ſimilibus determinat, ſed de ea potiſſimum, quæ metallum unum in aliud convertere docet. Hoc autem poſſibile eſſe demonſtratione non indiget, cum experientia fidem faciat, oculati teſtes ubique ferè terrarum confirment, & graviſſimi auctores aſſeverent. Ferrum enim aquis ſponte è terra ſcaturientibus, & facili etiam artificio in æs tranſit, & hydrargyrum cum Sulphure excoctum in argentum mutatur, quanquam, abſque lucro, niſi major artificis ſolertia accedat. Superſunt in Gallia, Anglia, Germania, Bohemia, & Belgio, qui ſuis manibus pulvere quodam minimæ quantitatis, quem tamen ab aliis præparatum accepiſſent, in argentum vivum igne excalefactum conjecto, argentum inde vel aurum omni examini ſubjiciendum retulere. Narrat Cardanus coram Principe & ampliſſ. Senatu Urbis Venetæ argentum vivum in aurum converſum fuiſſe à Pharmacopola Tarviſino. Corn. Agrippa dicit ſpiritu auri, aut potius ejuſdem forma aut parte puriore imperfecta metalla & argentum vivum in aurum verti poſſe, ſeque id vidiſſe & noviſſe. Teſtatur Andreas I. C. ſuo tempore fuiſſe in Curia Romana Arnaldum de Villa-nova, & feciſſe virgas quaſdam aureas, quas permiſit ſubmitti omni probationi. Sed quid mirum, ſi metalla inter ſe permutari poſſe, quiſquam credat, quæ materia & eſſentia eadem, ſolummodo ex accidenti, generationis videlicet loco, & decoctione majori vel minori diſtinguuntur, cum idem in arboribus, frugibus & plantis evenire videamus? & certum ſit terras, ligna, virgulta, conchylia, animalium pelles & oſſa in ſaxa & lapides converti aquarum naturalium & ſponte perfluentium vi, & lapidificandi virtute. At quid lapide & lignis aut animalium coriis oſſibuſque diverſius, cum toto genere & ſubſtantia diſcrepent. De terra notius eſt quam ut probare neceſſe ſit: Adferam ſolum quædam relatu digniſſima ex Alberto Magno, qui narrat ſuo tempore in mari Danico juxta civitatem Lubecenſem inventum fuiſſe ramum magnum arboris, & in eo nidum cum pullis avium, qui una cum arboris ramo & nido in lapidem verſi fuerant. Et Fredericum Imperatorem cum audiſſet fontem eſſe cui omnia immerſa in lapidem verterentur, miſiſſe illuc exploranda veritatis gratia chyrothecam ſigillatam, cujus medietas quum aliquot diebus in fonte merſa fuiſſet cum parte ſigilli, reliqua in parte nihil mutata, medietatem aquis immerſam in lapidem verſam fuiſſe. Sed tranſmutationem metallorum quidem fortaſsè admittent, teſtimonio & conſenſu clariſſimorum virorum convicti; ſed eandem cum lucro fieri, & augmentatione in infinitum negabunt. Iis ego hòc modo occurrendum puto: Si in judiciis ubi de cenſu & capite, aut fama ſive exiſtimatione reorum agitur, duobus aut tribus teſtibus tam lege divina quàm jure civili credendum ſit, id multò magis in arte Chemica uſu venire æquum erit, quæ rationibus, ſimilitudinibus, exemplis ac teſtibus non tribus aut quatuor, ſed propemodum innumeris veræ eſſe convincitur. Habemus enim doctiſſimorum & integerrimorum

integerrimorum Virorum ſcripta. D. Thomæ Aquin. Hermetis Triſmegiſti, Raymundi Lullii, Jo. de Rupeſciſſa, Marſilii Ficini, Arnaldi de Villanova, quem I. C. Jo. Andreas vocat Theologum, ſummum Medicum & Alchemiſtam, Rhaſis præterea, & Avicennæ, & aliorum multorum, qui omni exceptione majores artem veriſſimam teſtantur, & naturæ genetricis ſuæ æmulam. Cur viris tam præclaris fidem detrahendam, & ſciolis quibuſdam potius credendum judicabimus, qui perverſo judicio artem cavillantur vanam eſſe & adulteram, nec alia de cauſa ænigmaticè & obſcurè traditam, niſi ut exercerentur otioſorum hominum ingenia. Abſit ut exiſtimemus antiquos illos venerandæ auctoritatis philoſophos conſulto aliquid falſitatis memoriæ commendare voluiſſe, qui ſummam operam veritati inquirendæ ſemper navarunt, famamque in poſteros non ex nugis & inanibus, ſed arduis & ſublimibus, & vero ſtabilique fundamento innixis quæſiverunt. Huc accedit etiam diverſarum gentium conſenſus: nec enim Latinorum ſolum, ſed & Græcorum, Ægyptiorum, Arabum, Chaldæorum, Gallorum, Germanorum, Hiſpanorum & Anglorum, de metallorum metamorphoſi monumenta, quotidiè curioſorum hominum manibus teruntur: qui omnes uno quaſi ore (quanquam linguis diſſonis) clamant, Artem eſſe veriſſimam, nihilque, poſt Legem divinam, in qua eſt ſalus animæ, à ſummo Deo in hoc mundo, homini collatum fuiſſe magnificentius aut ſublimius: & propterea ſummo ſtudio inveſtigandam, vigilique labore quærendam prædicant. Fortè in hoc falluntur qui artem negant, quod cum infiniti Chemicis vacent, neminem videant qui ſe ſcientiam adeptum eſſe glorietur: ſed ſapientibus & cauſas eventuum perſcrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quotuſquiſque enim in debita materia operatur? unus vix è millibus. Quid igitur mirum ſi debito fruſtrentur fine? Quare non inſulsè Avicennas: (Libr. de anima.) Qui accipit quod debet, & miſcet, & operatur ſicut debet, procedit inde quod debet procedere. Et plerique indocti planè ſunt & ἄμυσοι, qui ne communem quidem latinum ſermonem intelligunt, quantò minus metaphoras & ſapientum analogias? Alii quamvis docti ſint & ingenio perſpicaci, tamen libros non habent, aut quia expendere & illorum pretia ſolvere non velint ob avaritiam, aut non poſſint ob paupertatem, aut quod exemplaria invenire nequeant iis in locis quibus commorantur, & à peregrinatione abhorreant. Illi verò qui libros & artem per Dei gratiam conſecuti ſunt, meminerunt dicti Salomonis: (Prover. 10.) Sapiens abſcondit ſcientiam, os autem ſtulti confuſioni proximum eſt: neque enim deſunt cauſæ quare ſcientes ſeſe non manifeſtent. Sed ſi neganda ſunt, quæ rariſſimè aut nunquam videre contigit, Hiſtoriæ omnis tam ſacræ quàm profanæ fides imminuetur. Quis enim pluviam de cœlo ſulphuream & igneam cum Sodomæ & Gomorrhæ excidio, quis robur Sampſonis & alia quam plurima credat, quorum exempla ſimilia nuſquam niſi inter fabulas narrantur? Quis P. Corn. Taciti annales (Lib. 13. in fine.) percurrens non in riſum prorumpat, cum legit incendium Coloniæ Juhonum non aqua, ſed fuſtibus & detractis corpore tegminibus fuiſſe reſtinctum? Nonne fabulam narrare videtur? & tamen nos id tum accidere potuiſſe credimus, & etiamnum hodie ſæpius evenire in Leodienſi agro certo ſcimus, dum foſſores ſub terra carbones bituminoſos, ſaxis ſimiles colore nigro ad focum & ferrariorum fabrorum uſum exſcindunt. Quis non mera mendacia proferri credat à Georg. Agricola, (De ortu & cauſis ſubterraneorum lib. 2. & lib. 4. de nat. eorum quæ ſponte effluunt à terra.) cum dicit in Hecla Islandiæ monte, ignem eſſe qui aquam conſumat, ſtupam verò non comburat? At cauſarum naturalium inquiſitores ſciunt bitumen unde ignis ille excitatur, ſiccis extingui, aquis ali. Fruſtra ſanè Philoſophi quam plurima de naturæ miraculis, fruſtra Medici de morbis rariſſimè aut niſi certis locis contingentibus, & eorundem curationibus ſcripſere, ſi cujuscunque qui nihil eorum vidit nec novit calumnia locum habeat. Quin tales non abſurdè à M. Petro Bono Ferrarienſi, pueris conferuntur à principio nativitatis in domo quadam incluſis, qui non putant mundi latitudinem extendi ultra domum in qua concluſi ſunt, vel ultra quam oculis ſuis poſſint conſpicere. Quare non potius cum D. Auguſtino (ſuper Geneſin, & in Lib. de Civitat. Dei cap. 31.) fatentur, rebus corporeis ineſſe quaſdam occultas ſeminarias rationes, quæ cum data iis fuerit opportunitas, prorumpant in cauſas debitas & ſpecies, ſuis modis & finibus. Cur non credunt D. Thomæ dicenti, (In 2. 2. q. 77. art. 2.) nihil prohibere artem uti naturalibus cauſis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in ſententiam Marſilii Ficini (Cap. 4. lib. de Alchemia, & lib. de vita cælitus comp. c. 3.) non eunt, qui viventia omnia tam plantas quàm animalia ſpiritu quodam ſuo ſe multiplicare affirmat: ſpiritum autem in metallis craſſiori cohiberi materia, qui ſi aliquando ritè ſecernatur, ſecretuſque in ſua ſede connaturali conſervetur præter omne falſum poſſit ſibi ſimile generare. Qui tantorum virorum & tot gentium conſenſui non cedit, rationibus imò ne ipſa quidem experientia victum ſe fatebitur, ſed potius Diabolo & futilium Magorum nugamentis, quàm Deo, & Naturæ poteſtati tranſmutationis effectum adſcribet. Interrogavi aliquando virum nobilem & non illiteratum cum familiari ſermone ille artem Chemicam ut vanam rideret, num poſſibilem crediturus eſſet, ſi coram ipſo quiſpiam artis experimentum daret? Negabat. At quid agas cum hujuſcemodi hominibus præpoſteris, qui tantum vulgaria admirantur, nec admittunt niſi ea quæ ſuo palato maximè ſapiunt; quibus Naturæ majeſtas ludibrio eſt, rerum proprietates explorare, aut metallorum occultas operationes deprehendere tanquam deliramenta quædam riſu excipiuntur. Sed à quibus arti potiſſimum contradicitur? Ab iis nempè qui nihil unquam in ea olfecerint, aut nunquam libros chemicos niſi raptim perlegerint, eo planè modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligunt intima naturæ penetralia, ſcrutantes Philoſophos, ingenii tarditate, aut eorum quæ legunt neglectu culpam Philoſophis & arti imponunt. At quid iniquius quam ut oderint homines quod ignorant? quid magis temerarium, quàm ut judicium ferat rei imperitus? Ut dudum non fruſtra exclamaverit Comicus.

Homine imperito nunquam quicquam injuſtius,
Qui niſi quod ipſe fecit nil rectum putat.

His accedit aliud hominum genus, eorum videlicet, qui aureo uno aut altero ſummas divitias ſubitò conſequi vellent, qui cum ſemel ab aliquo eluſi fuerunt, artem potius quam impoſtorem damnant, canum in eo naturam imitati, qui cum judicio careant, in lapidem quo percuſſi ſunt, ſæviunt, eo qui illum jecit omiſſo. Calumniandi verò cauſam ſi quis penitus introſpiciat in cæteris, non ſatis demirari poterit multorum arrogantiam & tyrannidem, qui eo ſolum nomine artem vanam eſſe, & non niſi mera figmenta à Chemicis auctoribus tradi arbitratur, quod ipſi tantorum myſteriorem, quæ non niſi pauciſſimis, & ſtatutis à Deo temporibus revelantur, capaces non ſint, cum alioqui obſcuriſſima quæque ingenii ſui accumine penetrare ſe poſſe confidant: quaſi eiſdem omnia dediſſet Deus, & nihil inſuper ſit in rerum natura, quod eos lateat, aut nihil ſciri poſſit, præter ea quæ ipſi norint. Sunt & qui vanæ cujuſdam gloriolæ cupiditate inducti artem vituperant, & apertis contumeliis lacerant, ut aliis paulo plu

ſapere, & non cum multis inſanire videantur; eo enim morbi genere Naturæ arcana perquirentes laborare ſtultè & ſtolidè nimium affirmant, ſperantes placita ſua experientia redargui non poſſe. Sed falluntur plurimum ſua opinione, cum multi è plebe paſſim ſciant illos delirare, qui naturæ & artis teſtes fuere, rejectis, & poſthabitis iis qui ſcientiam hanc vili pendunt, tanquam indignis: cum enim Naturæ & artis vires aſpernentur, & ipſi merito ab artis Naturæque operibus excluduntur, & contrarium planè quam ſperabant illis evenit, dum pro ſapientibus & doctis, ſtulti & inſipientes, qui artem rident, ab hujus ſcientiæ doctoribus appellentur; affirmante etiam ipſo Avicenna, (Lib. de Anima. c. 2.) *neminem magiſterium lapidis unquam negaſſe, qui eſſet ſapiens. Saltem ſileant, & quæ ipſi ignorant, non condemnent, & cum eodem Avicenna meditentur, hæc ars ſi ſit, quomodo ſit; & ſi non ſit, quomodo non ſit; aut tempus expectent. quo Deus ad Turcarum tyrannidem coercendam, aut aliam ob cauſam aliquem fortaſſe excitet aliquando, qui artem veriſſimam eſſe palam comprobabit, quamvis etiam abſque ea potens ſit Deus nominis ſui hoſtes profligare, & evertere. Aut ſi tacere nolint, Philoſophico diſputandi more & ſine maledictis agant, & primum rationes Petri Boni Ferrarienſis* (In pretioſa Margarita novella.) *& aliorum convellant. Quanquam ars iſta neque rationibus ſatis probari, neque etiam diſputationibus labefactari poſſit. Ideò Raymundus Lullius* (In teſtamento,) *qui exquiſitiſſimè alioquin omnium, quæ in arte fiunt, rationem reddidit, non curavit ipſius veritatem verbis aut argumentis aſſerere, ſed tantum ait, Id quod experimento oculari videtur, probatione non indigere. Et Beatus Thomas de Aq. ad fratrem Rainaldum: Non cures, inquit, de verbis Philoſophorum modernorum & antiquorum de hac ſcientia differentium, cum in capacitate intellectus & in demonſtratione experimentali Alchemia ſedem ſibi conſtituerit. Imò neque expedit ſcire artem hanc eſſe veram & omnino certam, ut illud Plotini* (Lib. 1. c. 1.) *de dubiis Animæ differentis, hic maximè locum habeat, qui dicit: operæ pretium eſſe conſiderare, utrum omnes de anima dubitationes ſolvendæ ſint, an potius in dubitationibus ipſis lucrum ſit collocandum. Nemini itaque mirum eſſe debet, ſi D. Thomas, Lullius, & alii doctrina & ingenio præſtantes, neglexerunt artem verbis tueri, cum hominum dubitatio lucro potius quam damno illis & poſteris omnibus ceſſerit. Ea enim ratione legitime operantium ſecuritati Deus proſpicit: & eos ex inimicis ſuis utilitatem non mediocrem capere docet. Nec putandum eſt, quod verba ipſis aut rationes defuerint, ſed fortè non potuerunt niſi publicatis Naturæ arcanis, quæ ſi vulgarentur non tam certum eſſet ullum mathematicum axioma, quam hujus ſcientiæ demonſtratio. Neque enim argumenta ferè omnia quæ contra artem adducuntur aliunde procedunt, quam ex ignorantia eorum, quæ in arte fiunt. Sic de formis ſubſtantialibus, de miſcibilium proportione, de vaſe Naturæ & artis, multi loquuntur, & de ignotis diſputantes, ignota concludunt. Quare omiſſis illis ad propoſitionis meæ ſcopum progredior.*

Philoſophorum hujus artis intentio eſt, virtutem quandam mineralem è puriſſimo auri argentique ſemine artificialiter, naturæ tamen beneficio & juvamine, in forma ſubtiliſſimi pulveris albi vel rubei producere, qui propagari poſſit in infinitum, & poteſtatem habeat argentum vivum, & reliqua metalla vilia & impura in momento penetrandi, & ab omnibus impuritatibus mundandi, nec non ad perfectiorem ſtatum auri videlicet & argenti perducendi: & corpus humanum infirmum reſtituendi, & ad verum temperamentum revocandi, aut ſanum ad terminum à Deo præfixum in ſanitate conſervandi. Hunc pulverem tali tantaque virtute præditum Elixir Arabes, Medicinam, & Lapidem ſuum Latini nominant Philoſophi. Juniores tamen monitos velim Lapidis nomen late patere, & diverſimode uſurpari. Quandoque enim materia artis rudis, quam Natura nobis ſubminiſtravit, Lapis dicitur. Unde Arnaldus ad Lilium. (Cap. 10. roſarii part. 1.) *Quamvis Lapis noſter tincturam in ſe naturaliter contineat, quoniam in corpore terræ perfectè creatus eſt, per ſe tamen motum non habet, ut fiat Elixir perfectum, niſi moveatur arte & operatione. Item Alphidius,* (In clavi Philoſophorum.) *Ex lapide procedit argentum vivum, nam aqua ex eo extrahitur, quæ argentum vivum nominatur. Principia item Elixir conſtituentia lapides vocantur, quæ ſunt tria numero, videlicet Argentum vivum, Sulphur & Tinctura, ſive, Corpus, Spiritus & Anima, vel, Terra, Aqua & Ignis, & ex prioribus duobus reſultans quartum, quod eſt Aër. His enim nominibus illa donarunt hujus artis Sapientes. De argento vivo intelligendum eſt illud Avicennæ:* (In tract. impreſſo.) *Tertius gradus operis eſt reductio lapidis in terram naturalem. Quod exponens Arnaldus.* (Cap. 14. roſ. part. 2.) *Tertium regimen eſt, inquit, reducere aquam humidam ſupra terram ſiccam. De ſulphure, hoc Arnaldi:* (Cap. 6. roſ. part. 2.) *Ignis comminuit groſſitudinem lapidis per calcinationem. De Tinctura, id Marſilii Ficini:* (Cap. 10. Alch.) *Quem Philoſophi lapidem quærunt, eſt ſpiritus inviſibilis & impalpabilis, eſt tinctura, & ſpiritus tingens, quem alter ſpiritus viſibilis atque palpabilis penitiſſimis viſceribus abdidit. Lapis etiam dicitur materia Philoſophorum perfectè ab omnibus ſuperfluitatibus mundata, & à fæcibus terreſtribus in ſublime elata, tincturæ recipiendæ jam idonea. Avicenna* (In tractatulo Baſileæ impreſſo.) *Lapidem exaltatum oportet terere ſuper marmor. Lapis quoque dicitur prima operis totius pars, quæ circa elementorum diviſionem & eorundem depurationem verſatur. Unde Lullius:* (In Codicillo ſuo.) *Generatio tam Lapidis, quam Medicinæ fit & completur ratione ſimilitudinis & ſubtilitatis partium ad invicem. Denique ut unico verbo abſolvam, quocunque gradu Operis materia, & materiæ partes junctæ ſive disjunctæ, Lapis, & lapides dicuntur; imò ad alia, operi Philoſophico omnino extranea, lapidis appellatio etiam transfertur. Quæ in hunc locum conferre placuit, quia erunt dicendorum fundamenta, ſine quorum cognitione vix ſequentia intelligi poſſint, cum & mihi indiſtinctè Lapidis voce ſæpius utendum ſit.*

Quare autem pulvis perfectus ſive Elixir, aut ejuſdem materia Lapis vocetur, has invenio potiſſimum rationes apud Philoſophos, quorum monumenta ad manus meas pervenerunt. Auctor viæ Univerſalis (Cap. 15.)

Philoſophi vocant Lapidem omne illud, à quo per artificium elementa poſſunt ſeparari; quia ſeparatione facta ex ipſis, per eorundem conjunctionem in hoc magiſterio ſuſcitatur quædam ſubſtantia ad modum lapidum, qui per admiſtionem humidi cum ſicco generantur. Idem Cap. 12. *Compoſitum Philoſophorum vocatur lapis, ex eo, quod res ex quibus componitur, habent ſimilitudinem ad lapides, & ex eis creatur lapis benedictus. Et Arnald:* (In Epiſt. ad Reg. Neapolit. cap. 4.) *Eſt lapis in ſimilitudine & tactu, non autem in natura, & vocatur lapis ſive compoſitum quoddam. Auctor Novi luminis: Materiam hanc voco lapidem, quia quandiu durat albedo, & etiam aſſumpta rubedine per longum tempus ſtat durus, & in maſſæ fortis ſpeciem reſiſtet, quouſque decoctionis continuatione per ſeipſam incipit dirui. Et in Turba Philoſ. Æs noſtrum cum primo coquitur fit aqua, deinde quanto magis coquitur, tanto magis ſpiſſatur, quouſque fiat lapis. Haly.* (Lib. ſecre. Alch. c. 10.) *Sunt lapides, & non ſunt lapides, ſed nominamus eos per ſimilitudinem quam habent ad eos. Michael Scotus*(In libr. de natura Solis & Lunæ.) *aliam tradit rationem, quia videlicet hominum vias labiles reddit.*

Et

Et Auctor Operis aurei. Eo quod vias ignarorum lubricas facit, ad offenſam animæ, corporis, & rerum ſimilitudine ducta ab eo, quod ſicut impengens in lapidem læditur, ita qui inconſultè ſeſe Chemicis immiſcet, jacturam facit bonorum ſuorum, & corpus & animum affligit. Artem verò negantibus & impoſſibilem credentibus eſt lapis offenſionis. Tertiam aſſignat Vincentius (in ſpec. nat.) dicens: Alchemiſtæ docent facere rem, quæ corpora ſuper quibus projicitur tranſmutat. Hæc vocatur Elixir, & dicitur lapis & non lapis. Lapis quia teritur, non lapis quia funditur & currit abſque evaporatione. Quartam reddit Lacinius ex Rhaſi ſi bene memini, quod Philoſophis lapis vocetur omne id quod ab igne non evaporat. Quinta fortaſſe etiam dari poſſet propter calcem quam Philoſophi in opere ſuo requirunt, eo quod calx plerumque ex lapide fiat. Unde in Allegoriis Sap. (diſtinct. 8.) Calx eſt lapis igni incommiſcibilis, ideoque calx eorum eſt corpus ſpiritu mixtum. Aut quia metalla omnia in lapidibus ferè generantur, & Elixir neceſſario ex metallis fieri debeat, ſi metalla convertenda ſint. Aut propter Salem mineralem: unde quidam, ſal metallorum eſt lapis philoſophorum. Salem autem lapidem vocat Lullius (cap. 17. prax. Teſtamenti) quia nimirum aſſimilatur lapidi in ſede ſua exiſtenti. Sed poteſt alia occultior ſubeſſe ratio, cur medicina hæc lapis vocetur, quam Philoſophi celarint: quamvis prima plurimorum conſenſu veriſimilior ſit. Hunc itaque Philoſophorum lapidem ſive Elixir, aut pulverem ſpiritualem (non quod natura ſua inviſibilis ſit & impalpabilis, ſed quod tanquam ſpiritus corpora cum metallica tum humana vi ſua ſpirituali celerrime pervadat ac penetret) quoniam omnis generis & cujuſcunque conditionis homines, nobiles, ignobiles; docti, indocti; divites & pauperes tanquam metam aliquam ſibi proponunt, & ad illam anhelantes feſtinant, nec laboribus aut impenſis quantumvis magnis deterrentur, quominus id quod ardentibus votis concupiverunt, totis viribus proſequantur, putantes ſe tum demum ſummam in hac vita beatitudinem conſequuturos, ſi expectatione ſua fruſtrati non fuerint: operæ pretium facturum me exiſtimavi, ſi propoſita rei quæſitæ difficultate, majorem laborantium partem conatus fuero à propoſito revocare. Veſana quidem opinio multorum animos invaſit, lapidem Philoſophorum factu eſſe omnino facilem, levique opera parari, & fortuna, & caſu quopiam contingere, modo inquirendi voluntas non deſit, eſt enim, inquiunt, Donum Dei, is largitur cui vult, itaque & mihi, & mihi ſimili æque artis beneficium conferre poteſt atque aliis doctioribus. Unde quod pudet referre, ruſtici etiamnum & imperitæ mulierculæ, de arcano Philoſophorum garriunt, & experimenta captant audentque ſibi polliceri eam fortunam, quam ne doctiſſimi quidem viri & vigilantiſſimi poſſint ſperare niſi ex ſola Dei miſericordia. Error hic maxime deteſtandus partim ex Philoſophorum quorundam ſcriptis originem ducit, partim etiam ex meris male feriatorum hominum fabulis. Nam in turba Philoſophorum dicitur opus mulierum, & ludus puerorum. Et Roſinus (Libr. ad Eutychiam) citans Democritum, opus noſtrum leve eſt, inquit, modicoque eget ſubſidio. Auctor Tract. qui incipit: Omnis ſapientia à Deo, Alberto Magno adſcripti. Intendo ſcribere artem veram, levem & infallibilem. Et verſus vulgaris.

Hæc ars eſt cara, brevis, atque levis, quoque rara.

Et Comes Bernard. Treverenſis, qui paſſim omnium manibus hodie teritur, & qui videri poſſet zelo quodam charitatis libellum ſuum de metallorum metamorphoſi ſcripſiſſe, niſi conſtaret peritioribus ipſum diminute nimium ſcientiam tradidiſſe, artem ita facilem affirmat, ut ſi actu vel ipſa praxi oſtenderetur, vix fidem inveniat. Cum Pariſiis agerem adhuc juvenis memini me audiviſſe hortulanum quendam in unum acervum congeſtis herbis inutilibus, & ſponte provenientibus ignem injeciſſe, ut illis in cinerem redactis lixivium pararet: ſed cum forte tubus plumbeus ad aquas corrivandas eo in loco fuiſſet vetuſtate oblitus aut non animadverſus, vi ignis plumbum defluxiſſe, & in aurum converſum fuiſſe, virtute non dubia herbæ cujuſdam inter alias confuſæ, quod poſtea ablatis cineribus invenerit, & eo divendito pretium retulerit. Profecto iſti qui tam otioſè fabulantur ſi naturæ arcana aliqua ex parte deguſtaſſent, aut judicio uſi fuiſſent, non ita facilè mendaciis & impoſturis falſiſſimorum hominum credidiſſent. Cogitaſſent utique ex homine hominem, ex leone leonem, ex planta plantam generari, nec quærendum eſſe in natura quod in ea non eſt: quomodo enim planta tinget aut figet & ab aduſtione defendet, cum ipſamet neque tincturam neque fixionem in ſe contineat, & igne abſumatur? Non defuerunt tamen neque hodie deſunt, qui ſummum Philoſophorum arcanum tam in animalibus quam in vegetalibus inquirant, & experiantur qualibet obvia, quæ vel in ſchedis, aut in libris male intellectis, aut impoſtorum fraude & avaritia compoſitis reperiunt, ſperantes ſe fortuito inventuros quod Philoſophi labore ſummo & ſtudio continuo quærendum, & precibus à Deo impetrandum cenſent. Sic non ſine immenſo periculo Salamandras vivas in ollam diligentiſſime obſtructam conjiciendas & urendas aſſerunt nonnulli, ſperantque ſe aurum inde relaturos, unde potius mortem timere deberent, cum id feliciter aliis ceſſiſſe ex ſolo auditu credant, aut forte quia Philoſophi lapidem ſuum qui igne perficitur Salamandræ nomine quandoque vocarint, ſimilitudine ducta à Salamandra quam veteres in igne vivere & eo nutriri credebant: aut, quod variis colorum maculis corpus inſignitum habeat, inſtar Lapidis qui de colore in colorem mutatur, & quandoque etiam plures uno tempore colores demonſtat. Sed ut reſpondeam aliqua ex parte ad ſupra allegata, dico in Turba philoſophorum non ſimpliciter dici artem eſſe opus mulierum & ludum puerorum, ſed poſt abſolutam lapidis mundationem, & ipſius dealbationem, quia deinde ſola coctione ad finem deducitur. Sic enim Socrates ibidem: Jam albi plumbi diſpoſitionem vobis demonſtravi, quo noto, nihil aliud ſequitur quam opus mulierum, & ludus puerorum. Sed quantum difficultatis ſit in lapidis elementis ſecernendis, depurandis & conjungendis, philoſophorum libri & experientium fruſtrati labores teſtantur. Unde Lilii auctor qui multa dicta Turbæ fideliſſime interpretatur, hoc modo ſcribit. Lapide noto & ejus operatione, nihil aliud eſt quam irriſio mulierum, & ludus puerorum. Et certe ſcientibus & expertis lapidem paratu levem concedimus, inexpertis non item. Quod Comes Bernardus artem adeo facilem aſſerat, poſſumus præſumere illum de poſteriore operis parte ſentire, prout ſuperius Socrates in Turba, præſertim cum toto ſuo tractatu de priore parte omnium difficillima ne mentionem quidam ullam faciat, aut admodum parce, ſed parabola ſua finem tantum decoctionis complectatur. An poſſumus dicere ipſi viſam facilem, cum poſt tot expenſas male collocatas & quadraginta annorum labores, duorum poſtea annorum ſpacio ex lectione librorum divina adjuvante gratia ſcientiam conſequutus ſit, quam tot annorum curriculo fruſtra antea tentaverat. Experientiam autem ipſi non adeo facilem fuiſſe vel ex eo conjicere poſſumus; quod ſcribat ſe biennio ante artem ſciviſſe, quam manum operi ſerio admoveret. Ab aliis levis dici potuit reſpectu aliarum artium operativarum, quæ multis & variis egent inſtrumentis, & corporali exercitio & labore plurimo; cum hæc unam materiam ſolam, unum vas, unamque fornacem cum igne convenienti requirat: deinde aliæ per totam vitam fere exercen-

tur, hæc autem ſemel perfecte inventa & exercita repetitione non indiget, cum operans ditatus ſit, & voti ſui compos factus. Qui etiam negare audeat Philoſophos talia protuliſſe, ut alia multa, ad fallendum imprudentes? Sed optarem, ut ii qui hanc artem ita levem exiſtimant, tritum illud adagium mente recolerent, difficilia eſſe quæ pulchra. Item illud Rogerii Bachonis: In quibus Deus magnam virtutem poſuit, in iisdem etiam magnam difficultatem collocavit. Utinam meminiſſent, Lapidem Philoſophorum dici, non ruſticorum aut imperitorum, quo vel ſolo nomine quilibet non planè imprudens merito poſſet abſterreri. Quin conſulant Bonum Ferrarienſem (in Marg. Novell.) *& reſpondebit, hujus artis inquiſitionem, veritatem & experientiam aliarum rerum omnium inquiſitione fortiorem, difficiliorem & occultiorem & longioris temporis videri. Quod cum veriſſimum ſit, ſeipſum quiſque examinet, acremque ſe & vitiorum & bonorum ſuorum judicem præbeat, priuſquam hujus ſcientiæ adyta intrare conetur, & diligenter perpendat, num ea quæ in Diſcipulis ſuis requirunt Philoſophi, in ſemet ipſo deprehendat, quæ multa ſane ſunt, & opinione vulgi majora: quæ tanquam in tabula oculis omnium exponere pro viribus conabor. Sed ut dicendorum ordinem aliquem proponam, libellum iſtum in quatuor partes diſtinguam. In prima impedimenta circa artificis perſonam occurrentia narrabo, & nonnullos eventus. In ſecunda quam difficulter veritas ex Philoſophorum ſcriptis eruatur oſtendam. In tertia, quæ circa praxin difficultates oboriantur patefaciam interjectis ubique quantum memoria patietur Sapientum in hac arte auctoritatibus, ne me quiſquam difficultatis in majus quam par eſt augendæ ſtudio quippiam dicere arbitretur, vel ut propoſito meo inſerviam, & non magis legentium utilitati. In quarta rationibus quibuſdam & exemplis artem hanc cuique vitandam, quibus ſi minus profecero, ut ſaltem quam minimo diſpendio exerceatur, commonſtrabo.*

PARS PRIMA.

De Impedimentis Artificem remorantibus quominus ad pretioſæ hujus ſcientiæ notitiam & finem pervenire poſſit.

IN omnibus ſive maximis ſive minimis divinum implorari debere auxilium præcipit Plato (*In Timeo.*) Cùm itaque hæc ſcientia teſte Gebro, Seniore, & aliis Philoſophis non ſit niſi perfecta inſpiratio divina, & arcanum Dei glorioſi, qui eam largitur & ſubtrahit cui vult, decet inprimis eum, qui huic initiari cupit, Deum trinum & unum ſupplici mente rogare, ut intellectum ipſius illuminare, & ſapientiam ipſi conferre dignetur; neque enim eſt ſapientia niſi à Deo, qui eam ſincero corde & bona intentione quærenti & non petenti non negat. Sed quoniam peccatores non exaudit Dominus, neceſſe eſt ſi exaudiri cupiat, ut Deum, à quo omne bonum expectat, amet, revereatur, & timeat. Timor enim Domini principium eſt ſapientiæ, ut ait Regius Propheta. Quare rectiſſime Alphidius (*in cla. Philoſophorum,*) Fili prædico tibi timorem Domini pariter & amorem cum obedientia non ficta. Et Senior. Tu qui in timore Dei ſtudioſus fueris, lapidis hujus ſecretum & apparentem virtutem videbis, & invenies ſpiritu altiſſimi inſtructus, ut cognoſcas quoniam omnis ſapientia à Deo eſt. Et Hermes: (*Tract.* 2.) Fili moneo ante omnia te Deum timere, in quo diſpoſitionis tuæ niſus eſt. Animum præterea contritum habeat & à peccatis abhorrentem; quoniam, ut inquit Sapiens, (*Lib.Sap.c.*1.) in malevolam animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Unde Alphid.(*In cl. Phil.*) Hanc ſcientiam habere non potes, quouſque mentem tuam Deo purifices, & ſciat te Deus mentem habere contritam. Et D.Thomas (*Ad fratrem Rainald.*) Cum Deo tuo pacem habendo finem ordinatum in opere tuo ſemper præfige. Et Geber (*Sum. perfect. cap.* 86.) Filii nequitiæ & malevolæ pravitatis ab hac ſcientia fugite, quoniam eſt vobis inimica & adverſa, & vos in miſeriam paupertatis conſtituet. Humilis ſit, nec hanc ſcientiam quærat, ut alios excedat, aut de poſſeſſionibus & divitiis ſe jactet. Sic enim Hermes (*Tract.* 2.) Oportet tyronem ſcientiæ arrogantiæ vitium à ſe repellere, pium ac probum eſſe. Et Alphidius (*in clav. Phil.*) Si humilis fueris ejus Sophia & Sapientia perficietur; ſin autem, ejus diſpoſitio penitus te latebit. Et Auctor dialogi Naturæ & filii Philoſophiæ Arrogantes & ambitioſi non ſolùm à Deo, ſed ab ipſa ſcientia & omni Dei dono reprobati & indigni inventi ſunt.

Sed poſſet quiſpiam ſupradicta in dubium revocare, & hoc modo inferre: Tu Chriſtianum requiris hujus artis ſtudioſum, & pium, neque enim aliter tres in Deitate perſonas, & unum in Trinitate Deum cognoſcet & adorabit, neque illum poterit amare & timere. Deſideras præterea animum contritum & conſcientiam à peccatis puram, & humilitatem, quæ virtutes propriè in Chriſtianis requiruntur. Conſtat autem Gebrum, Rhaſim, Avicennam & alios Arabes, qui de hac arte ſcripſerunt, Sarracenos & Mahometiſtas fuiſſe, nec veri Dei notitiam habuiſſe, & tamen libri eorum atteſtantur eos hujus ſcientiæ peritiſſimos fuiſſe, quam etiam ab iis potiſſimum ad Latinos dimanaſſe fatemur. Itaque neque pietas, aut Dei timor quicquam ad rem facere videntur, modo ingenium, libri & divitiæ non deſint. Reſpondeo, illis pietatem quamvis præpoſteram non defuiſſe, virtutibus maximis eos floruiſſe, & à ſceleribus abhorruiſſe, prout ex Gebri libris, & loco ſupra allegato ſatis conſpicuum eſt; cùm ſciamus etiam Turcas hodie plus devotionis habere, & majori cum reverentia templa & ipſa ſacra loca adire, plus etiam fraternæ charitatis egenis & miſeris exhibere, quam multo maximam Chriſtianorum partem. Itaque mirandum non eſt, ſi Deus, qui intentiones hominum non ſecus atque opera ipſa inſpicit, illos victoriis ſpecioſiſſimis, & hac ſcientia omnium pretioſiſſima & aliis denique beneficiis & donis temporalibus remuneratus ſit, quanquam verum Dei cultum ignoraverint; quæ omnia parva tamen ſunt reſpectu æternæ felicitatis, quam Chriſtianæ fidei Profeſſores expectant, illis repudiatis. Deinde præſtat falſum Deum habere quem vereatur quis, & colat, & cujus timore pravæ hominum voluntates & maleficia coerceantur, quam nullum, prout plurimum Sophiſtæ; neque enim Alchemiſtarum nomine digni ſunt, qui hanc ſcientiam eo ſolum animo quærunt, ut cupiditates ſuas expleant, & non ad Dei gloriam, aut ad proximi ſolatium, aut inopiam ſublevandam. Sed ad propoſitum revertor. Artifex præter jam dicta prudens ſit & ingenium habeat naturaliter ſubtile & profundum, & judicio egregio polleat, ut vera à falſis, naturæ potentiam ab operibus contra naturam diſtinguere

re ſciat, cùm ſæpius ut incautos fallant Philoſophi rationes quaſdam dictorum ſuorum adducant, quæ ſpecie & apparentia veræ videntur, & tamen ſunt falſæ. Unde Geber: (*Cap.* 13. *de Inveſtig. perf.*) Solum prudentes ad artem allicimus. Idem. (*c.*12. *ſum. perf.*) Trademus artem tali ſermone, quem prudentes latere non accidet, hic autem mediocribus profundiſſimus erit, fatuos autem irreſerabiliter excludet. Et Haly (*Lib. Secret. cap.* 2.) Non feci hunc librum ignoranti & neſcienti, ſed compoſui ipſum prudentibus & Sapientiam habentibus. Morienes: Providentia & ratio & firma expectatio ab artifice adhibeantur.

Doctus ſit, ut quod per ingenium naturale non adipiſcitur, huic defectui per doctrinam ſubveniatur. Hinc via univerſalis: Abſcondimus hanc rem abſconditione forti, ut apprehendi non valeat ab indoctis. Latinæ Linguæ inprimis peritus ſit, quo enim pacto aliter intelligat, quæ maxima ex parte latino ſermone conſcripta, & vulgata ſunt: nec enim putet quis Libros Chemicos ea facilitate aut veritate in aliam linguam transferri atque aliarum ſcientiarum libros. In Philoſophia naturali & aliis ſcientiis verſatus ſit. Unde Arnaldus. Quicunque vult ad hanc ſcientiam pervenire, & non eſt Philoſophus, fatuus eſt, quia hæc ſcientia non eſt niſi de occultis Philoſophorum. Et Morienes. Quicunque hanc ſcientiam ſectatur, cæteras & præcipuè Dialecticam ſcire convenit, quoniam Philoſophi hujus nonniſi ſub involucro & figura loquuti ſunt. Et Alphidius (*in cl. Phil.*) Nulli hunc Librum compoſui niſi Philoſopho.

Artifex præterea Naturæ & Artis principia non ignoret, quia qui principium ignorat, finem non inveniet. Unde Geber (*Sum. perf. in princ.*) Qui principia naturalia in ſeipſo ignoraverit, hic multum remotus eſt ab arte noſtra, quoniam non habet radicem veram, ſupra quam intentionem ſuam fundet. Et D. Thomas, hortor ne aliquis præſumat incipere opus, niſi ſit multum peritus & expertus in principiis naturalibus. Avicennas: Cognoſce radices mineralium, ut ex ipſis facias opus tuum. Inſuper induſtrius ſit & laborioſus, ut quod per ingenium naturale & doctrinam aſſequutus fuerit, induſtria ſua & labore juvare ſciat, & ſi errare contingat corrigere. Haly (*in Secret. Alch.*) Non eſt tibi datum hoc magiſterium ſolum pro tua audacia, & fortitudine, & calliditate, ſine omni labore; nam & laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Geber (*Sum. perf. c.*26.) Et tu quidem exerciteris cum laboris inſtantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immenſæ, cum illa enim invenies, & ſine illa non. Requirunt etiam Philoſophi artificem conſtantis voluntatis, qui non modo hoc, modo illud attentare præſumat, quia in rerum multitudine ars non conſiſtit, ſed ut incepto ſemel operi ad conſummationem inſiſtat, nec opus imperfectum relinquat. Unde Roſinus ex Rhaſi: In hoc negotio ſi agendi difficultas & tædioſa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipſum expectato gaudio privat, ſpem ſuffocat, efficaciam interimit. Et Auctor Scalæ Philoſ. Cùm in opere fueris, adſit aſſiduitas cum patientia & expectatione congrua, cujus finis damnum & triſtitia.

Ne præceps ſit in iram, ne ſi libros primo intuitu non intelligat, illos abjiciat, aut ſi incepta minus feliciter ſucceſſerint, vaſa, fornaces, & reliqua operi neceſſaria impetu furoris diſſipet & diſturbet. Sed è contra, patiens ſit & longanimis, naturæque actionem, quæ leviſſima eſt, æquo animo expectans. Unde Arnaldus (*Roſ. part.* 3. *cap.* 2.) Eſto longanimis, nec feſtinanter aut velociter quæras perficere, quia primus error in hac parte eſt feſtinatio. Et Geber (*Cap.* 12. *de inveſt. perfect.*) Feſtinatio à parte Diaboli eſt, ideo qui patientiam non habet, manum ab opere ſuſpendat. Ibidem. Hujus operis fundamentum eſt patientia & mora. Artifex ſit ſui arbitrii & liber. Arnaldus (*Roſ. part.* 2. *c.* 1.) In magiſterio tria ſunt inquirenda: Ingenium ſubtile artificis, operatio manuum, & arbitrium liberæ poteſtatis. Otioſus ſit nec ullis aliis curis aut negotiis occupatus, ſed operi tantùm & Philoſophorum libris inſiſtens, hæc enim ars totum requirit hominem. Unde Geber (*Sum. perfect. c.* 6.) Sunt multi curioſi, variis hujus mundi curis & ſollicitudinibus detenti, ſe omni negotio immiſcentes, à quibus hæc ſcientia refugit. Secreti item tenax ſit, ne ſibi periculum accerſat, & aliis maleficiis anſam præbeat. Unde in Alleg. Sap. (*Diſtinct.*1.) Cela hoc opus ab omnibus, velut verbum in lingua, ſive ignis in oculo tuo, noli loqui tibi ipſi, ne ventus verba tua ad alium deferat, & ad tuum fiant detrimentum. Ecce te cavere feci. Et Via univerſ. (*Cap.* 1.) Oportet artificem hanc ſcientiam ſubtili ingenio indagare, & caute & prudenter loco ac tempore in ſuis neceſſitatibus ea uti: quia qui Theſaurum publice portat cupit deprædari. Et Ariſtot. (*in Secret. ad Alexand.*) Divina providentia juvet te ad celandum propoſitum. Abſtineat ab operibus Sophiſticis & in vera artis indagatione tantum perſiſtat. Geber (*Sum. perfect. c.* 7.) Nemo adinvenire nitatur Sophiſticam operis metam, ſed ſoli complemento Elixiris ſit intentus. Forte enim Deus ex Sophiſtici operis vindicta tibi artem denegaret, & in devium erroris te crudeliter detruderet, & ex errore in infelicitatem & miſeriam perpetuam. Non prodigus ſit, nec pecuniam ſuam præſumpta ſpe futurorum vane diſtribuat; ne ſi forte artem non invenerit, relinquatur in miſeria, vel ne fortè cùm jam ad finem hujus magiſterii per ſuam indagationem approximaverit, conſumpta ſint ipſius impendia, & verum finem ob paupertatem relinquere cogatur. Nec ſit avarus, nihil enim ſtudiis ſuis & laboribus proficiet, ſi diſpendia interponere timeat, & pecuniæ ſerviat. Cautus ſit in diaboli illuſionibus dignoſcendis & præcavendis, qui ſe chemiſticis operationibus ſæpius immiſcet, ut operantes circa vana & inutilia detineat prætermiſſis naturæ operibus, prout mihi & cuidam amico meo accidiſſe infra narrabo. Sufficienter locuples ſit, nec enim ſufficit ingenioſum eſſe, doctum, induſtrium & opera naturæ non ignorare, ſi paupertate premente hanc ſcientiam cogatur poſtponere aliis minus nobilibus ſectandis, ut inopem vitam ſuſtentet, & de victu & amictu ſecurus ſit, Unde Lullius: (*Teſt. c.* 31.) Hæc ars divitias requirit, ſapientiam & libros. Et Philoſophus: (*Politic.* 2.) Impoſſibile eſt indigentem philoſophari. Quamvis enim vili pretio teſtantibus Philoſophis artis complementum poſſit perveniri (dicit enim Arnald. (*Roſ. part.* 2. *c.* 7.) pretium ipſarum medicinarum hujus artis non excedere quinquaginta argenteos. Et alius: Expenſæ noſtræ artis non excedunt pretium duorum aureorum in prima ſui emptione) tamen cum neceſſariò contingat operantem ſæpiùs errare (rectum enim nonniſi errore diſcernitur, ut ait Baccen. in Turba. Et Alphid. Qui non errat non pervenit, & qui non corrumpit non emendat, & qui non triſtatur non lætatur) pauper iterato incipere

& opus ſæpe repetere non poteſt, prout neceſſe eſt. Sic enim Auctor libro de perfecto magiſt. Cùm de hujus rei experientia nemo poſſit eſſe ſecurus, tibi ſuadeo, ut actione incœpta ab ipſa non ceſſes. Si prima vice non rectè fueris operatus, ſecundo, tertio, & etiam amplius ſi opus fuerit reitera, quouſque quod appetis perfectiſſime deprehendas. Neque te ab hac re labor manuum, rerumve impenſa amoveat, quia cum inſtantia vinces, & de manuum labore mercedem, & lucrum de rerum ſumptibus rehabebis. Et Auctor Viæ univerſ. oportet artificem cum multis laboribus & erroribus ad perfectionem pervenire, vix enim hoc opus excellentiſſimum ad finem ſine impedimento perducitur. Librorum magnam habeat copiam: neque enim perſuadeat ſibi quiſquam librum aliquem unùm inveniri, qui continuata orationis ſerie totam artem veraciter deſcribat, ut multi ſtolide opinantur. Id enim eſſet derogare naturæ majeſtati, meritoque ut proditor ſigilli cœleſtis talia auſus ab omnibus condemnaretur, illique aqua & igni interdicendum, ſcriptaque ejus tanquam orbi peſtifera & publicæ quieti adverſa igne abolenda forent. Ideo non fruſtra ab uno eodemque auctore plures una de re libri ſunt compoſiti, ut videlicet quod in uno diminutum tradiderit, in alio compleat. Sic enim Geber. Non propoſuimus cuncta in uno monſtrare volumine, cùm liber librum aperiat & exponat. Idem alio loco, Sapiens artifex in noſtris ſtudeat voluminibus, colligendo noſtram diſperſam opinionem, quam in diverſis locis propoſuimus, ne malignis ſeu ignaris publicetur. Ea ratione permotus Lullius ſupra ſexaginta in hac arte volumina conſcripſit, alii ſex, octo, aut pauciora. Aut ſi auctor quiſpiam unum aliquem librum ſolum compoſuit, is unam quoque operis partem tantummodo complexus eſt, quod Philoſophi nonnulli in tres, plures, in quatuor, quidam etiam in quinque & ſex regimina diſtinxerunt, multi etiam in duo, eaque inter ſe confuderunt, ut quod primum, quodve medium aut ultimum ſit ignoretur. Vel ſi plures partes operis ſimul comprehenderit, breviter, & plurima falſa pauciſſimis veris interponendo id exſecutus eſt. Sicut Arnal. de Villa Nova, cùm Volumen ſatis magnum de hac Arte compoſuiſſet ſub Roſarii nomine, tamen in fine (*Cap. ult.*) ita concludit: Modos elixiris completo ſermone vobis ſuperius dedi, non ſub ænigmate, ſed ſub plana ſermonis ſerie diſcretionem veſtram dilucidè alloquendo, quoniam teſte Deo nihil in hac arte continetur melius nec perfectius quàm iſta antedicta, brevitate tamen truncata, quamvis intelligentibus ſint ſatis prolixa. Idem alibi. (*In lib. qui flos florum.*) Sapientes denunciaverunt opus ſub brevibus verbis, licet plura alia verba adjunxerint, ut non intelligeretur niſi per ſapientes. Quocirca pluribus libris & diverſis auctoribus artifex opus habet, ad aperiendum, ut ait Lullius, (*Cap.* 31. *Teſt.*) intellectum diverſum qui eſt in multis gentibus, quoniam comprehenditur per doctrinam unius quod nunquam potuit comprehendi per doctrinam alterius fortaſſis datam per figuram, &c. Et Arnal. (*Roſ. c.* 1.) Liber librum aperit & ſermo ſermonem. Et profecto hoc vel ſolo impedimento multi viri docti maximè retardantur, ne votorum ſuorum compotes fiant. Libri enim de hac arte conſcripti inventu ſunt difficiles, ſed majori aliquanto difficultate à dominis impetrantur: qui enim eos poſſident, tanquam Sibyllina oracula cuſtodiunt, quo nihil fieri poteſt abſurdius aut intempeſtivius, nec facile prece vel precio niſi admodum magno aliis communicant. Impreſſi verò quos Doctori medicinæ Guilielmo Grataroło, & Petro Pernæ Typographo Baſileenſi maxima ex parte ferimus acceptos (quorum hæredibus mea quidem ſententia gratiam referri æquum eſſet, ſi quis artem adipiſceretur) pauciſſimi ſint reſpectu eorum qui adhuc latent. Quinimo ſæpenumero contingit ut hujus Artis tyrones libros falſos & adulteros omni ratione & doctrina vacuos pro veris & bonis coëmant, cùm ii plerunque qui praxim præ ſe ferant inchoantibus magis placeant. Novi ego duos præclaros alioqui viros & prudentes in cæteris, quorum alter cum magno pretio emiſſet practicam Philippi de Rovillaſto Pedemontani manuſcriptam, ipſo tamen ignorante typis excuſam, alter verò cujuſdam Joannis Salinarii ſive de Saulmur libellum Gallicum de Salis præparatione, exiſtimabat uterque veram artis doctrinam & praxin ſuo libello contineri: nec aliud optabant quam artiſtam aliquem ſibi dari, cujus opera uti poſſent ad tantum theſaurum è libris eruendum, cùm ipſi aliis negotiis occupati manus operi applicare non poſſent aut neſcirent. Qui quantumvis amice moniti à me eſſent nihil veritatis iis libris contineri, proinde pecuniæ ſuæ parcerent, nec ſumptus ullos facerent, audivi nihilominus poſtea falſa ſpe lucri irretitos meo conſilio non paruiſſe, ſed aliis ſe deludendos & fallendos expoſuiſſe. Non autem ſatis eſt libros habere plurimos & magno comparatos, niſi illis Lector diligens, aſſiduus, & diuturnus evenerit, neque enim menſium aliquot ſed annorum ſpatiis opus eſt intelligendis auctorum parabolis, ænigmatibus, æquivocationibus, tropis, figuris, & tranſpoſitionibus. Idcirco rectiſſime Agadimon in Turba: Qui citò putat ſe ex libris noſtris fructum capere poſſe fallitur, ſatius enim fuerat non inſpicere quidem, quam temerè contigiſſe: Libri enim noſtri magnam injuriam inferunt his, qui ſolummodo ſemel, bis, vel ter ſcripta noſtra perlegunt, cum intellectu omnique ſtudio privati, etiam quod peſſimum eſt, opes, labores, & tempus amittunt. Verumtamen qui curvat dorſum ſuum, ad libros noſtros legendos, iiſque ſtudiosè vacat, memoriam animumque adhibet, nec eſt vanis implicitus cogitationibus, Deum precatur ut Salomon pro ſapientia, non pro opibus, is in regno regnabit indeficienter, quouſque moriatur. Et auctor Perfecti Magiſtri. Rogo te fili, ut inceſſabili lectione Philoſophorum libros ſcruteris, qui enim in legendis libris deſes extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit, quia non poteſt de levi ejus in practica manus aſſueſcere, cujus mens in Theorica renuit deſudare. Ille namque ad operationem ſecurius accedet, in cujus mente plures operationum imagines variæque reſultant.

Et Richardus Angl. (*Correct. c.* 2.) Studium amovet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram ſcientiam, & cognitionem cujuſlibet rei. Ideo omnes hujus artis beneficium diligentes, ſtudiis inſiſtere tenentur, & ex libris veritatẽ haurire, non ex fabulis fictis & operibus mendoſis; cùm hæc ars veraciter non inveniatur, niſi poſt terminum ſtudii, & Philoſophorum dictorum cognitionem. Idem prorſus affirmant omnes paſſim hujus artis ſapientes, quorum auctoritatibus adducendis ſuperſedeo. Poſt aliquot annorum ſtudia quantumvis felicia, deſideratur etiamnum longa experientia, fundamentum enim artis experimentum eſt. Unde Geber (*De inveſtig. cap.* 2.) oportet operando, perſcrutando &

experiendo

experiendo ad intentum pervenire. Idem: *(Ibid. cap. ult.)* exerceat ſe artifex, donec ſtudendo & experimentando cum laboris inſtantia ad cognitionem pervenerit. Et Lilium. Heu vobis doctrinæ filii, quilibet veſtrum arbores inſerens, non ſperat fructus habere niſi poſt tempus, & ſemina ſeminans non ſperat metere niſi poſt meſſes, qualiter ergo vultis vos hanc oblationem habere lecto ſemel libro, vel primo regimine experto. Non ergo vos tædeat procedere, ad ſecundam & tertiam partem regiminis, donec Rex diademate rubeo ſit coronatus. Non autem falli velim quenquam Comitis Bernardi auctoritate, qui menſibus novem cum dimidio opus abſolvit, cum is tantummodò ut ſuprà dixi poſteriorem operis partem intelligat: Minus adhuc aliis credendum moneo, qui breviori temporis ſpatio opus perfici aſſeverant. Audiant potius Lullium dicentem: (*Cap.* 42. *Teſt.*) Curſum naturæ completæ durare per ſpatium duorum annorum, unde lapis eſt unius anni, & elixir alterius omni novo artiſtæ, qui nunquam fecerit: ſed omni bono artiſtæ, & experto qui eſt ſubtilis, ſufficit unus annus & tres menſes. Ut autem hic Lullii locus melius intelligatur, non pigebit in gratiam juniorum explicare quid vocet lapidem, quid elixir. Lapidis, Elixiris, & Medicinæ, nominibus Lullium & alios auctores promiſcuè uti pro opere omni modo perfecto exempla paſſim occurrunt. Sic enim de lapide & elixire Lullius: *(in pract. teſt. cap.*42.) Iſte Lapis convertit omne corpus diminutum & imperfectum in infinitum Solificum & Lunificum, ſecundum quod elixir erit ſubtiliatum & præparatum. De Elixire ſolo Rog. Bacho *(in ſpeculo Alch. c.* 2.) Elixir rubeum citrinat in infinitum. De Medicina Arnald. *(Roſ. par.* 1. *cap.* 23.) Si metallum quod convertere debes per medicinam non fuerit ſufficientis coloris, addatur plus de medicina. Poſſem infinitas Philoſophorum allegare hac de re auctoritates, ſi opus eſſet. Quibus tamen non obſtantibus, Lapidis, Elixiris & Medicinæ nominibus opus imperfectum ſignificari nonnunquam, adductis exemplis demonſtrabo. Sed quoniam de Lapidis appellatione ſupra (*in Proœmio)* abundè dixi, cùm oſtendi magiſterium in omni gradu operis lapidem vocari, de elixire tantùm & medicina mentionem faciam, & primò quidem de Elixire. Arn. in Roſ. (*Cap.* 24. *part.* 2.) Cave tibi in commiſtione Elixiris, & operare ibi ſapienter. Idem. (*Cap.* 21.) Calx quæ mittitur in elixir erit ſublimanda, ut ſit omnino ſimplex & una. De Medicina idem Arn. (*Roſc.c.*3.) Medicinam calcinamus ut citius ſolvatur, & eam ſolvimus, ut melius mundetur & fundatur. Sed loco præallegato cùm Lullius dicit, lapidem eſſe unius anni, & elixir alterius, nomine lapidis intelligit priorem operis partem, in qua materia lapidis ſolvitur, dividitur, mundatur, & denuò in unum conjungitur, ac tandem à fœcibus corporalibus ſurſum in quintam eſſentiam evehitur. Elixiris verò voce poſteriorem, quæ mundati fixionem & tincturam complectitur, non in hoc ſolum loco, ſed aliis paſſim. Sic enim in Codicillo, opus infirmare nihil aliud eſt quam debitam & naturalem formam ſulphuri vel lapidi, & poſtea elixiri & medicinæ tribuere. Idem in Teſtamento: (*in pract. cap.* 22.) Magiſterium noſtrum in duas partes eſt diviſum, ſcilicet in creando lapidem, & componendo medicinam. Aliis nonnullis auctoribus è contrario elixir prior, lapis poſterior operis pars nuncupatur, prout Auctori Viæ univerſalis (*cap.* 5.) Elixir eſt primum & principale fundamentum, & radicale lapidis pretioſi, quod poſtea per operationem ſecundam convertitur in ipſum lapidem, vel medicinam. Bernardus etiam & Rich. Angl. & quidam alii opus diſtinguunt in tres partes. In Rebis videlicet, elixir, & tincturam, ſive medicinam. Ut Rebis ſit prima pars dicta à re bina ſeu duplici, diſſolvente videlicet & diſſolvendo, elixir verò ſecunda, in qua à corpore diſſoluto anima extrahitur diuturna coctione (putabant enim elixir ab elixando nomen habere, aut propter vocis affinitatem videri ita volebant. Unde D. Thomas (*in comment. ſuper tab. Herm.*) Oportet in principio noſtræ operationis, ut res in elixir convertendæ primum elixentur antequam ad compoſitionem lapidis ſit procedendum, tinctura verò tertia pars, quam Lullius etiam medicinam vocat, priores verò duas in unam contractas lapidem maluit nominare. Quibuſdam etiam opus in quatuor partes dividitur, qui inter tincturam & medicinam diſtinguunt, ut tinctura medicinam præcedat quemadmodum etiam Auctor Conſilii conjugii maſſæ Solis & Lunæ, in Ir, Xir, Ixir, & Elixir. Quare attentè & conſideratè admodum legendi ſunt auctores Chemici, cùm ſæpenumero voces has & alias multas confundant. Quod non ignoravit Auctor Viæ univerſalis dicens *(cap.*5.): Philoſophi in libris ſuis elixir lapidem, & lapidem elixir vocaverunt, non facientes differentiam inter utrumque, ut fatuos excœcarent. Sed ut ſermonem unde digreſſus ſum repetam. Experimenta tentantem artificem ſanum eſſe oportet & firmis viribus, ut labori poſſit ſufficere, qui non eſt exiguus, teſte D. Thoma, qui tantum ſe laborem & fœtorem & corporis detrimentum perpeſſum adfirmat, ut opus nullo modo niſi cogente neceſſitate iterum vellet attentare. Non cœcum, aut manibus mutilatum. Si enim oculis captus fuerit, materiam ut oportet diſponere & commiſcere non poterit, neque colores conſiderare in opere apparentes, proinde neque ignem regere, cùm ex colorum apparitione ignis regimen dependeat, dicente Rotario, colores te docebunt, quomodo ignem adminiſtrare debeas. Si manibus caruerit, jam non juvabitur à membris, quibus mediantibus hæc ars perficitur tanquam naturæ miniſtrantibus. Dixi ſuprà ſufficienter locupletem eſſe debere artificem, ut videlicet libros neceſſarios hujus artis emere, & relictis aliis negotiis illos evolvere, deinde ut experimentum doctrinæ ſuæ capere poſſit, experiri autem nihil poterit, niſi domum aptam, aut ſaltem tria quatuorve cubicula habeat; opus eſt etiam ut ſumptum faciat in vaſis, fornacibus, & igne noctu dieque continuando, qui nunc carbonibus, nunc oleo, aliave materia, prout feret neceſſitas, nutriendus erit. Servus inſuper quærendus aut ſocius, qui artifice dormiente, occupato, aut ægrotante, ignem continuum & jugiter perſeverantem ſubminiſtret, nec ſemen jam diu enutritum emori aut refrigerari patiatur. Hæc omnia ſi in unum conferantur, videbit artifex non modica ſibi pecuniæ ſumma opus eſſe. Propterea non ſine ratione à Philoſophis (*Geb. Sum. perf. c.* 7. *& Alberto Magno*) hæc ars pauperibus inimica dicitur, quia vult expenſas multorum annorum; deinde omninò præcavendum eſt artifici, ne redigatur ad egeſtatem, & aliis ridiculò ſit, ſi fortè contingat in opere errare, vel tempus prolongari, ut in pluribus evenit. Cùm itaque ex prænarratis jam pateat, qualem oporteat eſſe artificem, & difficillimum ſit reperire aliquem, in quem tanta animi, corporis, & fortunæ bona Deus contulerit

geſſerit, meritò tota ars difficilis & periculoſa judicabitur, & quilibet non imprudens tanquam maximè damnoſam vitabit.

Sed inſurget fortaſſe quiſpiam, & dicet: Tu cùm in aliis timorem Domini, integritatem, ingenium ſubtile & profundum, eruditionem, induſtriam, patientiam, conſtantiam, otium, libros, divitias, & alia non pauca deſideres, & te hoc ipſo tractatu fatearis Alchemiæ ſtudioſum, num tibi ea arrogas, quæ in aliis tantoperè requiris? Reſpondeo multa mihi deeſſe, profiteorque ingenuè, ſi æquè impedimenta omnia & difficultates, quæ nunc oculis obverſantur quondam adoleſcens animo concipere & ruminare potuiſſem, aut ſi tam fortunatus fuiſſem cui fidus conſiliator eveniſſet, qui propoſitis omnibus hujus artis remoris me ab incepto revocaſſet, prout me facturum ſpero hoc libello, nunquam me palæſtram hanc ingreſſurum fuiſſe, doluique ſæpius dum temporis deperditi memoria ſubit, me libros Chemicos unquam vel per tranſennam aſpexiſſe. Sed idem mihi evenit, quod aliis non paucis: cum juveni mihi ad naturæ ſecreta inveſtiganda natura prono & mediocriter fortunæ bonis dotato Comitis Bernardi libellus Gallicus fortuitò Pariſiis oblatus fuiſſet, miratus ſum primò magnificum operis titulum, deinde curioſitate motus inſpexi, legi, relegi, in quo cum pauca ambigua, obſcuritatis parum animadverterem, quinimò auctor ultrò exhortaretur ad ſtudium ejus ſcientiæ cui nulla alia eſſet comparanda, deſcriptis ejus virtutibus, cùm præter divitias immenſas, memoriam etiam & ſanitatem polliceretur ſerio illam inquirentibus, & adderet eſſe adeò facilem, ut vix credi poſſit, victus fui fateor, manus dedi. Maximo itaque ſtudio confeſtim libros hujus artis impreſſos aut manuſcriptos quotquot invenire potui comparavi, & per aliquot menſes diligenter evolvi. Sed cùm inter reliquos auctores Turbam Philoſoph. maximè citaret, quam ſæpiùs benedictam appellat, egoque duos libellos Turbæ Philoſoph. nomine inſcriptos haberem, unum quidem Gallico idiomate, alterum Latino, qui poſtea opera Petri Pernæ Baſileæ impreſſus fuit, poſtpoſitis tandem cæteris uni præcipuè Turbæ Gallicæ operam dedi, quàm ab eodem Bernard. collectam ignorabam. Primum conſenſum utriuſque libri cœpi admirari, deinde cum Pythagoram de materia lapidis loquentem introduceret hoc modo: Opus noſtrum non indiget in principio niſi duabus naturis unius eſſentiæ, quarum una vilis eſt, altera cara; una dura, altera aquatica; una rubea, altera alba; una fixa, altera volatilis; una corporalis, altera ſpiritualis; una frigida & humida; altera calida & ſicca. Cùm amplius legerem Bern. libellum ſuum de metallorum tranſmutatione concludentem in hanc ſententiam, opus noſtrum fit ex duabus ſubſtantiis Mineralibus unius radicis, ſive eſſentiæ, acceptis omnibus crudis è minera tractis, mundis & depuratis, junctis per ignem convenientem, prout requirit materia, coctis continuè donec duo unum fiant: Et in hoc uno poſt illorum miſtionem corpus fit ſpirituale, & ſpiritus corporeus, &c. Inſuper cùm legerem in eodem libello, aurum merum eſſe ſulphur in Mercurio. Item in epiſtola ejuſdem apud Thom. de Bononia Caroli VIII. Medicum, Philoſophi aurum in quo activiora ſunt elementa tanquam ſemen maſcul. cum Mercurio, in quo paſſiva exiſtunt elementa ut debitè diſſolvatur conjungi præceperunt, omni re extranea ſemota, præter calorem extrinſecum adhibitum, qui adjuvando excitant intrinſecum naturalem auri, ad digerendum & activè maturandum Mercurium. Cùm item affirmaret Lullius, (*Teſt. c. 62.*) non operandum eſſe ad aurum, niſi cum auro & Mercurio, & ad Lunam niſi cum Luna & Mercurio, & adderet rationem: aurum non eſſe reſolubile niſi cum natura ſua. Et Arn. (*Roſ. Part. 1. c. 10.*) diceret Mercurium de natura ſua converſivum fieri unumquodque cum ſingulis quos amplectitur ex planetis, ſi ergo cum duobus jungatur radiis fieri elixir perfectum. Et cùm idem in roſario ſuo (*Part. 2. c. 2.*) juberet lapidem groſſum diſſolvi in argento vivo, eo quod ipſum ſolum haberet Solem & Lunam ad ſuam naturam vel materiam primam reducere: non potui aliter ratiocinari quàm aurum & argentum vivum vulgaria conſtituere lapidis materiam. Quamvis autem legerem apud eoſdem auctores, aut ſimiles, Mercurium Philoſophorum non eſſe Mercurium vulgi, tamen eodem Bernardo duce hæc ſic interpretabar: verum eſſe, argentum vivum per ſe non poſſe præbere materiam Lapidis Philoſophorum, nec etiam aurum ſolum, quamdiu ſingula ſeorſim remanent, ſed ſi aurum per argentum vivum ſolutum ſit, & in primam materiam redactum, hoc eſt, in Mercurium, tunc meritò poſſe & debere vocari Mercurium Philoſophorum, qui in ſe contineret vim ſulphuris ſui intrinſeci, quo in argentum & aurum & poſtea in elixir converteretur. Exemplo ducto à maris & fœminæ ſpermatibus, quæ, quamdiu ſeorſim locis ſuis aſſervantur, non poſſint dici aut eſſe materia animalis, ſed tum demum, ſi in matrice conjuncta fuerint, de potentia videlicet in actum jam deducta.

Cùm præterea legerem in Turba: Miſce, coque, tere igne, non manibus. Et affirmarent Philoſophi (*Roſarius & alii*) uno vaſe, una fornace, unica diſpoſitione ſeu decoctione opus totum perfici, & tantum materiam ſemel in vas poni debere, ad inſtar fœtus qui in utero foveretur uſque ad ſuam perfectionem, & poſtea in lucem editus nutriretur primum lacte & pauco cibo, deinde auctis viribus majore & ſolidiore. Dicente inſuper Morieno opus hoc Creationi hominis aſſimilari, non potui non credere opus eſſe facillimum. Securus itaque lapidis, non quærebam niſi tempus & commoditatem ut operi poſſem vacare, jamque ſecretum petebam & ſolitudinem, fugiens amicorum & ſodalium conſortia: quod cum diu ferre non poſſem, tandem juvenili fervore abreptus, & curioſus videndi & audiendi extera, peregrinationem inſtitui, & in Italiam profectus ſum. Ubi cum licuiſſet multorum familiaritate & converſatione uti, qui Chemica tractarent, omnes tamen ſedulò vitandos putabam, cùm cenſerem me nihil à quoquam, alios è contrà à me plurima diſcere poſſe. Cùm Italiam ferè totam quam longè lateque extenditur peragraſſem, poſt biennium in patriam redii, ubi nova impedimenta aliquamdiu me retardarunt, quo minus praxi incumbere poſſem. Tandem tamen incepi, & primò quidem, quoniam materialium purgationem deſiderari cogitabam, auri unciam per antimonium probè repurgati in folia juſſi deduci. Argentum verò vivum initio à ſale communi, mox cum nihil proficere me viderem, à ſale & vitriolo ſublimare, ſublimatum revivificare conatus ſum; ſed cùm ne ſic quidem Mercurius mundior efficeretur, cogitavi tandem non poſſe eum melius purgari aut ſublimari quàm ab auro cum quo maximam habere affinitatem dignoſcitur, dicente Gebro: (*Sum. perfect. c. 41.*)

Eligen-

Eligendam eſſe materiam cum qua maximè conveniunt ſpiritus ſublimandi, & cui permiſceantur profundius, quoniam illa materia cui magis uniuntur, potentior eſt in retentione fœcum, quam cui non. Huc accedebat teſtimonium ipſius Bernardi, (*in Epiſt. ad Th. de Bononia*) cui plurimum deferebam. Is enim dicit quaſdam eſſe ſublimationes Mercurii ab ejus propriis corporibus, quæ ſibi per intima amalgamando conjunguntur, & commiſcentur, à quibus pluries elevatus & conjunctus ſuperfluitates amittit, & non confunditur in natura, poſtea autem operi philoſophico convenit, & potens eſt in ſpeciebus metallicis ſolvendis. Propria ipſius corpora interpretabar aurum & argentum, quia maximè inter metalla argento vivo abundant. Putabam etiam Lullium (*in teſt. & codicil.*) id velle, cùm dicit nullam humiditatem converti magis propriè & promptè in ſubſtantiam ſulphuris quam illam, in qua qualitates ſuimet ſulphuris ſufficienter ſunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium. Cùm itaque ab auri pulvere lima quæſito aliquoties argentum vivum ſublimaſſem, nec tamen id ſplendidius aut pulchrius, quinimò magis immundum invenirem, tum primum cœpi nonnihil diffidere, & ſecuritatem in ſolicitudinem convertere. Tandem reſumpto animo cum Turba Philoſophica præciperet, non accipiendam materiam niſi crudam, amœnam, ſinceram; Item dicente Bernardo: opus fieri ex duabus ſubſtantiis mercurialibus crudis & tractis è minera, cœpi meditari: Si cruda materia accipienda ſit, nihil opus eſſe tempus terere, & animum fatigare in ſublimationibus nihil omninò profuturis. Aurum itaque in tenuiſſimas bracteolas diductum argento vivo per corium linteumque expreſſo paulatim impoſui, proportionem præſcribente Treverenſi, (*in Parabola*) recordatus verſus vulgati.

Mercurius Solem foliatum deſtruit omnem,
Hunc ſolvit, mollit, animam de corpore tollit.

Putabam autem maximè ad rem facere, ſi non excalefacta ſed frigida omnia miſcerentur, nam cogitabam nihil ſtultius poſſe fieri, quam vehementi igne in principio operis materiam adurere, quam lentiſſimo igne regendam, & ad inſtar nutritionis ovorum fovendam docent Sapientes: iiſdem dicentibus, cavendum eſſe ne flores ejus comburantur in initio; credebamque in eo maximè ceſpitare hujus ævi artiſtas, qui ſumtibus parcentes aut aliis non fidentes aurum vulgato aurifabrorum more amalgamant. Conjunctis omnibus in vitro oblongo hermetice ſigillato, & athanori impoſito incepi lentum ſubminiſtrare ignem multis modis antea à me tentatum. Quid referam; omnia pro votis ſuccedunt. Primum admiratus ſum vim Mercurii attractivam non vulgarem, recolebamque dictum illud Pythagoræ in Turba. Res quam multifariam narrant Philoſophi ſuum abſque igne ſocium conſequitur quemadmodum magnes ferrum: deinde in decoctione colores paulatim emergentes in ſuperficie Mercurii apparere cœperunt, ita ut duas materias agere pati inter ſe manifeſtè conſpicere videres. Tertiò die majorem ſuperficiei partem occupari vidi tribus coloribus, viridi imprimis, rubeo & cinereo, non confuſis quidem, ſed terminis ſuis diſtinctis & iridis alioqui coloribus non abſimilibus. Quoties ejus diei recordor Virgilii verſus in mentem venit.

Ut vidi, ut perii, ut me malus abſtulit error.

Idque non ſine cauſa, cum error ille ſive ludibrium oculis oblatum multorum poſtea laborum & ſumtuum mihi cauſa fuerit. Si gaudio tunc temporis exultarem, cujuſmodi aſpectu nemo dubitet, cum paulatim per medios iſtos colores ac nigredinem me perventurum ſperarem, & ulterius decoquendo albedinem & poſtremò rubedinem conſequuturum. Sed gaudium illud non fuit mihi diuturnum, paucis enim poſt diebus igne fortuito caſu nocte extincto, & vaſe refrigerato, nullam amplius alterationem videre contigit. Atque tum occurrebat illud Augurelli (*Lib. 3. Chryſopœ.*)

—— cum primum deſinet ignis,
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte.

Nihil tamen hoc damno commotus, quod id facilè reſarciri poſſe ſperarem, cum multis premerer difficultatibus, præcipuè verò rei nummariæ, propter bellum non expectatum in Belgio exortum, & præter opinionem diuturnum, & quod auri folia deeſſent, quæ præcluſis itineribus Antuerpia adferri non poterant, tum quidem ceſſandum mihi, & meliora tempora expectanda exiſtimabam. Sed variis diſtricto mihi curis & negotiis ſeptennium elapſum eſt, quo nihil tentare licuit. Tum verò valetudine proſpera, in adverſam commutata, cum nullum ex vulgari medicina auxilium ſentirem, me multa experto & pejora timente, celebrem illam & tantoperè decantatam, & omnium morborum profligatricem & univerſalem deſiderare cœpi, quam ſi modo adniti vellem mihi non incognitam & facilem credebam. Itaque procuratione negotiorum meorum aliis demandata, ſecedens ab amicis, dum via ſuperius deſcripta procedo, primum attractivam illam vim, quam ante ſeptennium in argento vivo admiratus fueram deeſſe conſpicor, nullamque decoctione alterationem invenio, repeto ter, quater, imò ſæpius, nunc aurum culpando, nunc aliud, ſed fruſtra. Tandem arbitratus ſum argentum vivum quo prius uſus fuiſſem, diverſæ fuiſſe mineræ ab eo quod tunc haberem, dicente Morieno, hujus operis radicem eſſe in inquiſitione ſpecierum, quæ ſint meliores ad hoc magiſterium, nam unamquamque mineram multorum eſſe generum. Putabam itaque hydrargyrum ab Hiſpaniæ mineris petitum cæteris præferendum, quod ſciebam aliquando in Belgium deportatum fuiſſe: præcipiente etiam D. Thoma (*ad Fratr. Rainald. c. 9.*) recipere Mercurium mineralem ſive terram Hiſpanicam quæ nullo prius in opere poſita fuerit. Sed cum me imparem ſumptibus futurum timerem, fortunis meis in hac publica calamitate afflictis, rem ad amicum quendam meum quem ſciebam clam Chemicis operationibus vacantem defero, acceptaque fide narro quæ mihi evenerint, dicoque rem nullius eſſe difficultatis, modo argentum vivum minerale Hiſpanicum haberi poſſit. Ille negotium ſuſcipit ſe ſuis impenſis id procuraturum; & poſt aliquot menſes quatuor libræ illi tranſmittuntur, pro duobus aureis cum dimidio ſingulæ, ita ut quatuor illæ libræ decem aureis Hiſpanicis illi conſtarent, ſed nihilo meliore eventu. Non tamen animo frangimur, nautis pluribus in diverſas orbis partes tendentibus negotium damus, ut undecunque nobis libram unam aut alteram adferant, dato pretio. Sed fruſtra tentatis omnibus per biennium, cum nihil proficeremus, eadem ſemper reperta argenti vivi natura, ego ipſe Germaniæ mineras adire, earumque differentias præſens agnoſcere, & ſi quid peculiare una ab altera haberet inveſtigare decrevi. Sed cum Idriæ mineram in confinibus Carniæ unius diei itinere à Goritia diſtantem à fertilitate & abundantia maximè commendaret Matthiolus, (*in Comment.*

ſuper

ſuper Dioſcoridem) illam mihi ante alias adeundam judicavi. Facto itaque per Lotharingiam, Elſatiam, Helvetiam & Lombardiam itinere Venetias uſque, inde Aquilegiam & Goritiam profectus in Idriæ montana perveni, ubi fortuitò tunc temporis argentum vivum, quod ſpontè è minera profluxerat, ex præterlabentis rivuli aquis colligebatur. Cujus quindecim libras sereniſſimi Archiducis Caroli, Piæ M. liberalitate gratis conſequutus, lætus per Carniam, Carinthiam & Bavariam domum repetebam, exiſtimabam enim in eo ſi alio ullo inventurum me quod deſiderabam, ob cruditatem quæ nullo igne labefactata fuiſſet. Sed cum ex itinere Schonbach Miſniæ ſeu Voitlandiæ oppidum adire propoſuiſſem, ob cinnabaris naturalis & rubicundiſſimi mineram illic celebrem, ac Norimbergam divertiſſem, reperto ibidem ejuſdem mineræ fruſto cinnabarino duarum ferè librarum, non proceſſi ulterius, ſed ad aliam mineram non procul à Crutznach Palatinatus oppido diſtante iter meum converti, unde ſuperioribus annis maxima argenti vivi quantitas in Belgium delata fuerat. Atque cum ex ſingulis locis, quæ adire contigerat, argentum vivum aut cinnabarim mineralem retuliſſem, Coloniæ Agrippinæ de omnibus experimentum capere conſtitui, tranſmiſſa ad amicum omnium mineralium parte. Ibi igitur fixa pro temporis ratione ſede multa tentavi, ſed ut brevibus abſolvam, nihil profeci. Amicus tamen meus ſimili arte dæmonum, ut credi par eſt, ludificatus, prout ex literis ad me datis, & in perpetuam rei memoriam reſervatis cuilibet non incurioſo patere poterit, cùm compoſitum ſuum multis diebus alterari, & de colore in colorem verti vidiſſet, non tamen eodem modo, neque tam celeriter, aut tam manifeſtè atque ego quondam, & ſperaſſet aurum jam ex parte magna ſolutum, poſt vigeſimum primum diem nulla amplius colorum varietate animadverſa, frigore urgente opus dimiſit, aurumque ſuum liquefecit, ſed nihil pondere diminutum invenit. Ne autem quis exiſtimet colores imaginatorios fuiſſe, & ex repercuſſu luminis aut vitri in Athanore concluſi repræſentatos, ſciat vitrum tum amici quàm meum fornaci exemptum & luci expoſitum eoſdem colores retinuiſſe, nec diſparuiſſe, niſi poſt vehementem materialium motum. Id mirum, quod poſtea opus iterato repetere volenti nihil ſimile contigerit, aut alteratio ulla conſpecta ſit. Tamen cùm adhuc toties facto periculo non ſaperemus, atque ille identidem Hungariam & Tranſilvaniam prædicaret, ego ut ſemel animum meum tam gravi cura exolverem, & certi aliquid ſtatuerem, num artem ulterius proſequi vellem, an in totum abdicare, illuc proficiſci conſtitui. Sed vix animi propoſitum amico perſcripſeram, cùm is vita concedit. Nihilominus pergo, & per Auſtriam, Hungariam peto, inde Tranſilvaniam, ubi benigne atque perhumane acceptus à Clariſſimo Viro D. Simone Genga Urbinate, quondam invictiſſ. Poloniæ Regis Stephani Bathorii, tunc vero Illuſtriſſimi Tranſilvaniæ Principis Sigiſmundi ejuſdem ex fratre nepotis architecto, ejuſque opera adjutus in Tranſilvaniæ mineris perluſtrandis aliquamdiu hæſi; demum per Poloniam & Bohemiam Coloniam redii, conſumpto in poſteriori peregrinatione triennio, & ex eo tempore quo Belgio diſceſſi fere ſexennio. Tandem cùm viderem argentum vivum ubique fere idem, incepi ea quæ mihi evenerant attentius perpendere, & diaboli illuſiones timere, qui circa frivola & mendacia homines bonæ alioqui voluntatis detineri cupit, ut relicta ſemita rectiori tempus inutiliter terant, nec aliter veritatem perveſtigare curent, & tandem in deſperationis barathrum præcipitati opus Sophiſticum meditentur. Itaque cùm ad libros meos recurriſſem quos à multis retro annis non videram, aucto nonnihil tot experimentorum eventibus judicio, & praxim qualemcunque lectioni conjungerem, tandem divina favente gratia, ſulphur Philoſophorum agnoſcere incepi, & eorundem ſcripta de die in diem melius intelligere, vidique fruſtra me per tam longinqua & difficilia itinera quæſiviſſe, quod jamdudum domi haberem, cùm auri appellatione non aurum crudum & vulgare, ſed ſuum intelligant Philoſophi; eſt enim vulgare, corpus mortuum, & nihil operatur niſi quod induſtria hominis illi adminiſtratur: nihil etiam opus intrat, quod digeſtum non ſit & cœlum aëris petierit. Quare Lullius (*de intent. Alc.* 1.) Quidam cum Mercurio volunt ſolvere aurum & argentum, quæ res eſt inutilis, niſi eorum corpora ſint ex ſubtiliatione facta ſpiritualia ſicut eſt Mercurius, & poſt conjungere & tenere ſuper ignem graduatum. Item Arnald. (*Roſ. p.* 1. *c.* 6.) Nullum corpus in natura ſua manens Mercurium coagulat, nec etiam ipſe Mercurius medetur corporibus, quoniam in examinatione ab illis recedit, nam groſſa ſimplicibus, & ſimplicia groſſis minus conveniunt. Hæc etſi fortaſſe diffuſius quam inſtituti operis labor brevitatis me admonens poſtulare videatur, non abſurdè tamen, neque abſque multorum commodo factum judicavi, qui alieno edocti exemplo poſthac cautiores erunt, cùm non me ſolum & amicum, ſed etiam alios ejuſmodi technis diabolicis illuſos fuiſſe compertum habeam. Qui quamvis circa inutilia operam impenderent, & experimenta tractarent etiam naturæ contraria, tamen principia aliquando felicia habuere, quæ fortuitò intermiſſa nunquam reſtaurari, aut ad eundem ſtatum reduci potuerunt. Proinde conſulo ut artem quiſque dæmonis illuſionibus adeò obnoxiam vitet, vel ſaltem ne primis progreſſibus quos ſibi animo propoſuit nimium fidat, niſi ratio evidens appareat, & opus reiteratum feliciter ſuccedat; imò hunc caſum inter difficultates artis primarias enumeret.

PARS SECUNDA.

In qua de difficili Librorum Intellectu agitur.

ABſoluta priori Operis parte, quam de impedimentis artificem retardantibus inſcripſi, ad ſecundam devenio, quam difficultatis paulò plus habere cuilibet notum eſt. Si enim artificem quippiam remoretur, id fortè perpetuum non eſt, aut aliqua ratione & modo compenſari poteſt: At hic nihil ſimile; una quæpiam porta aut janua pateat neceſſe eſt, ſi quis in domum undique muratam & clauſam intrare cupiat, quæ niſi patuerit, fruſtra ſibi ad interiora conclavia aditum aut progreſſum pollicetur. Ita omnis luditur opera Chemiſtis, qui per Philoſophorum ſcripta bene examinata & intellecta, ex hac arte fructum aliquem percipere ſperant, niſi tam felici ſydere nati ſint, ut per vocem viventis, aut per revelationem divinam ejus ſcientiam adipiſcantur. Qui aliter lapidem tentat, & caſu ſe inventurum confidit, eum inſanire, & in Anticyram deportandum cenſeo. Quam autem arduum ſit & operoſum libros Philoſophorum de hac

conſcri-

conſcriptos intelligere, quis aptius declaret, quam ipſimet Sapientes? qui illius difficultatem experti ad poſteros more antiquorum recepto eandem tranſmiſerunt. Audiamus quid dicant. Roſinus (*Ad Eutychiam.*) Philoſophi nil poſteris ſuis de hac arte palam facere voluerunt, ita quod ea quæ in libris ſuis figurativè poſuerunt ſciri nequeunt, niſi à Deo vel à docente oſtendantur, Geber. [*Sum. perfect. c. ult.*] Artem inventam non niſi ſolis nobis ſcripſimus, & non aliis, veriſſimam tamen & omninò certam. Lilium: Noſtros libros non compoſuimus niſi nobis & filiis noſtris. & qui ad intelligendum eos venerit, è noſtris eſt; qui autem non intellexerint, nobis contrarius eſt. In eandem ſententiam loquitur Morienes. Sunt libri ſub figura de hac arte compoſiti, quorum pars major multum obſcura videtur nec niſi à ſuis compoſitoribus poteſt intelligi. Hortulanus dicit ſolum illum qui ſcit operationem lapidis, intelligere verba philoſophorum. Sic enim ille: (*In expoſit. tab. Hermetis*) O lector chariſſime, ſi ſcis operationem lapidis, tibi dixi veritatem, ſi verò tu neſcis eam, nihil tibi dixi. Sed ſi interroget, quare igitur ſcripſerint, audiat Auctorem Viæ univerſalis & Gebrum: (*Cap. ultim. Sum. Perf.*) Per hæc quæ dicemus, allicimus te fili doctrinæ ad ipſam indagandam, & veraciter inveniendam. Sed inquiramus occultandi modos, & cauſam difficilis intellectus librorum chemicorum inveſtigemus. Ea magis innoteſcet, ſi rationem ob quam cæteræ ſcientiæ faciliores ſint perpendamus; contraria enim juxta ſe poſita magis exluceſcunt. Omnis igitur alia ars & ſcientia rhetoricè & ordine quodam in ſcriptis ſuis procedit per capitula, principia, & terminos, cum definitione & expoſitione nominum & inſtrumentorum, quibus pervenitur in cognitionem & notitiam concluſionum ipſius & ſui operis; docet & explanat quibuſcunque poteſt modis: At hæc contrario planè modo abſque ulla notitia principiorum artis, terminorum & inſtrumentorum, tradit opus ſuum, immiſcendo falſa veris, & vera falſis, nunc diminutè nimium, nunc ſuperabundanter, & ſine ordine, & ſæpius præpoſtero ordine, & nititur omnia obſcurè tradere, & occultare quantum poteſt. Nec id ipſum diffitentur Philoſophi. Sic enim Auctor Viæ univerſ. (*Ad Eutychiam.*) Libri iſtius ſcientiæ non ſunt ſcripti ad doctrinam ipſius, ſicut libri aliarum ſcientiarum, ſed ſunt tantum quantum figuræ ipſius ſcientiæ. Roſinus. Scitote quod Philoſophi nunquam verum verbum poſuerunt, quin plurima cum eo falſa commiſcerent, totumque hoc ſecretum fictis nominibus appellaverunt. Geber. (*Sum. perf. cap. ult.*) Non tradimus ſcientiam noſtram ſermonis commutatione, ſed eam ſparſimus in diverſis capitulis & eam ſimiliter occultavimus, ubi magis apertè loquuti ſumus non tamen ſub ænigmate, ſed ſub plana ſermonis ſerie. Et Bion in Turba. Mirum eſt, cur invidi finem ante principium poſuere. Et Auctor Conjug. Solis & Lunæ: Philoſophi finem ante principium in ſuis tractatibus ſæpius poſuerunt, principium in fine interſerentes. Unde quandoque ſuppreſſerunt primum opus & locuti ſunt de ſecundo, quandoque primum opus pertractaverunt dimittentes ſecundum: Quandoque cum radicibus ſcientiæ, quandoque ſine numeris. Propter quod Hermes in lib. radicum qui eſt ſecundus de ſeptem dicit, quod ſapientia auctoris eſt major ſuo libro; poteſt enim auferre principium vel finem cum radice, vel ſine radice ſicut primus inventor; hæc ille. Non eſt itaque mirandum ſi in hac ſcientia ſtudentes & operantes errent valde, quia nemo aſſerere audet certam & determinatam fuiſſe intentionem philoſophorum hanc vel illam, niſi cum actu jam illam habet, aut juxta eſt.

Quid autem moveri philoſophos, ut hanc artem per ſimilitudines & allegorias obſcuras deſcriberent, una traditur paſſim ratio univerſalis, ne inſipientibus, indoctis, & impiis patefieret, & ne indigni in contemtu naturæ tanto theſauro potirentur; particulatim vero invenio cauſas duodecim: Primam adducit Auctor viæ univerſ. Ne cognoſcatur & ſciatur quod hæc ſcientia ſit vera & omnino certa. Et profectò niſi ea incertitudine & dubitatione hominum animi coercerentur, multo plures ſeſe nexibus indiſſolubilibus hujus artis intricarent, avari præſertim & arrogantes, quique dominandi libidine æſtuant. Secundam allegat Hamuel in Seniore: Ut attribuerent illam Deo glorioſo, ut revelaret illam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Hinc Geber. (*Sum. perf. cap. 7.*) Ars noſtra in potentia divina ſervatur & cui vult elargitur, & ſubtrahit. Et Morienes. Scire te convenit, quod magiſterium nihil aliud eſt, niſi ſecretum & arcanum Dei Glorioſ. Tertia deſcribitur ab Hermete, (*Tract. 1.*) ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda. Et à Roſino, ne quis malefactor hoc lapide habito illicita ageret, & ad ſuum eſſet detrimentum. Quarta invenitur apud eundem Hermetem, ne videlicet Philoſophi cogerentur reddere rationem illorum, quæ mali inique agerent hujus artis fiducia. Quintam tradit Pythagoras in Turba. Hoc Deus à populo celavit, ne mundus devaſtaretur. Et Alphidius. Quidam Philoſophorum Deum timentes, non tam ſublime & pretioſum hoc arcanum habuerunt, imò opus ſuum manifeſtè ſcribere voluerunt, ſed expaveſcebant hoc agere, eo quod mundum deleret, & plantandi, ſerendi & arandi opus periret. Petierunt ergo à Deo, ut ex hoc mundo ſe extraheret impunitos, quos Deus docuit librum velatum componere, ſapientum tractatus in eo ſcribere. Sextam reddit Rhaſis (*In lum. luminum.*) Si omnia, inquit, prout ſe habent vellem enodare, nullus ultra prudentiæ locus eſſet, cum inſipiens ſapienti æquaretur, & pauper diviti, nec ſub circulo lunari quiſpiam mortalium inediarum defleret anguſtias. Septima dari poteſt, ut unuſquiſque ſapiens cum ſumma diligentia & maximo ſtudio ſcientiam invenerit, magis eam diligat, & caram habeat, & abſcondat, & immortales gratias agat Deo creatori. Sic enim auctor Dialogi naturæ & fil. phil. Multum obligamur Philoſophis, qui hanc ſcientiam taliter nobis tradiderunt, ut eam acquirendo cautos atque ſubtiles, imò & Deo magis devotos redderent. Octava, quod timerent maledictiones & anathemata veterum. Sic enim Mireris: Philoſophi hoc celaverunt, & nullo modo narrare præſumſerunt, qui præceptis, maledictionibus, & anathematizationibus id prohibuere, hoc itaque patentiſſima demonſtratione exponere prout creatura timeo. Et Jo. Rupeſciſſa (*Lib. Lucis.*) Philoſophi quibus magiſterium fuit revelatum conjurati ſunt horribili maledictione Dei, ne ulli hominum hoc divinum opus apertis verbis declararent, ne ad manus parvorum deveniret. Et Lullius. (*In Apertorio.*) Illud ſecretum nulli hominum carnali revelare expedit, quia maledictus eris per tanti ſecreti manifeſtationem, quia nemini revelare licet niſi ſoli Deo. Ipſe enim cui vult, & quibus intereſt revelari, illis revelabit. Nona invenitur in fine Turbæ. Ubi ſic ait. Niſi nomina multiplicarentur in hac arte, ſapientiam noſtram pueri deriderent. Decima traditur ibidem. Si Re-

ges & Principes eam ſcirent, non permitterent ad pauperes devenire. Undecimam docet Mundus in eadem Turba. Si venditores hanc mineram agnoſcerent, non venderent eam tam vili pretio. Duodecima eſt invidia. Unde Roſinus. (*Ad Eutychiam.*) Dei judicium eſt hoc ſecretum invenientes invidiam invenire. Idem. Nemo inveniens hoc arcanum caret invidia, nam factum vellet quod nemo alius ſciret. Non quod invideant bonis & ſapientibus, verum ignaris & vitioſis, ut inquit Hermes. Et Geber. (*Tract.* 1. *Sum.perf.86.*) Si hanc ſcientiam palliavimus non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliavimus, ſed malis & improbis; eam tali ſermone tradidimus, quem latere inſipientem neceſſario accidet, & eodem ad illius inventionis perquiſitionem prudentes allicio. Alioquin niſi rationibus & juſtis de cauſis philoſophi deterrerentur, licenter & apertè opus lapidis deſcriberent, cum ſapientis proprium ſit docere, poſſe & velle, prout ex Alphidio ſupra allegato patet, teſte etiam Hebnebes Hamech in fine quarti 2. Platonis. Non eſt aliquid, inquit, ex voluptatibus hujus mundi mihi dulcius, quàm juvare inquiſitorem in qualibet ſpecie hujus ſcientiæ, in hoc quod quærit. Et Hamuel in Seniore. Si ſim magnæ rationis in ſcientia & aperti mihi fuerint tropi eorum occulti, & manifeſtum eſt mihi quod occultaverunt, & hoc apprehendi per ſcientiam, debeo hoc rectè appropinquare intellectui ſucceſſorum meorum ſermonibus in aperto velatis, ſignificantibus intellectum occultum, &c. Et alio loco. Deus ſit teſtis ſuper nos, & non prohibeatis eos qui ſunt digni ex fratribus noſtris, & non expandatis eos indignis. Non eſt itaque mirandum, ſi libros ſuos de hac arte obſcurè ſcripſerint, aut multis ambagibus velatos, cum non niſi magna ratione id factum ab illis fuiſſe conſtet, & non eventu, aut ut multi opinantur, ut ipſi nimium creduli & decepti alios viciſſim deciperent, quod non cadit in virum probum & philoſophum, qui ſui memoriam nulla labe contaminatam ad poſteros tranſmittere conatur. Neque verò hic ſcribendi modus novus videri, aut improbari debet, niſi eadem ratione veterum omnium in philoſophando conſuetudinem damnemus. Ariſtoteles enim in quadam epiſtola ad Alexandum ita à ſe quædam edita eſſe ait, ut quaſi non edita eſſe videantur. Et Plato in epiſtola ad Dionyſium: Cave, inquit, ne excidant hæc unquam in aures hominum diſciplinæ eruditioniſque expertium. Extat enim Lyſidis ad Hipparchum epiſtola, ex qua paucula in hunc locum transferam: Meminiſſe, inquit, divinorum præceptorum illius (Pythagoram intelligit) pium eſt, nec bona Philoſophiæ cum illis communia facere, qui ne ſomniare quidem animi purificationem potuere: nec fas eſt ea omnibus porrigere, quæ nos cum tot laboribus adepti ſumus, quemadmodum nec profanis hominibus Eleuſinarum dearum licet arcana patefacere, æque enim utrique iſta facientes injuſti atque impii habebuntur. Et infrà. Multi te publicè philoſophari nobis retulerunt, quod Pythagoras vetuit. Porphyrius [*Initio lib. de reſponſis Philoſ.*] quoque cum omnibus ſcripta ſua communicari vetat. Tu cave, inquit, ne aut lucri aut inanis gloriæ gratia ſceleſtis & indignis hominibus hæc tradas, non enim parvum tam tibi qui edes, quam mihi qui tibi credidi periculum imminet. His autem ſolummodò hæc communicanda ſunt, qui vitam ad animæ ſalutem duxerunt; nam & ipſi Dii non apertè ſed ænigmaticè hominibus iſta tradiderunt. Meminiſſe etiam verborum Salvatoris noſtri [*Matth.* 7.] æquum eſt, margaritas ante porcos non projiciendas, & ſanctum non eſſe dandū canibus. Sed ut unde digreſſus ſum revertar. Cum Philoſophi conſulto nunc ordinem invertendo, nunc falſa veris commiſcendo, nunc addendo, nunc minuendo obſcuritatem affectarint, illam per ænigmata, tropos ſeu figuras, allegorias, & ſimilitudines ſic auxerunt, ut Theſei filo opus habeat, qui ſe ex inextricabilibus hujus labyrinti ambagibus educi deſideret. De ænigmatibus quidem hoc Ariſtotelis chemici exemplum eſto: Fac de maſculo & fœmina circulum rotundum, & de eo extrahe quadrangulum, & de quadrangulo triangulum, & de triangulo fac circulum rotundum, & habebis magiſterium. Item illud Lulli: (*Teſt. cap.* 5.) Res cujus caput eſt rubeum, oculi nigri, & pedes albi, eſt magiſterium: & mille & alia ubique occurrentia. Tropum licet animadvertere in hoc Senioris. Accipite res à mineris ſuis, & exaltate eas ad cacumina montium ſuorum, & reducite ad radices ſuas. Allegoriæ paſſim apud auctores ſunt obviæ, qualis eſt Ariſtæi viſio, Comitis Bernardi de rege & fonte, Senioris de venatione leonis, Merlini de Rege expediente ſe ad bellum contra hoſtes ſuos, & Antonii de Viva petra de virgine dominandi cupida, & aliorum multorum figmenta, quæ in hunc locum conferre longum eſſet, & cum legentium tædio potius quam aliqua utilitate. In ſimilitudinibus & comparationibus ut diutius paulò immorer ratio ſuadet, cum ex earum infelici intellectu tot errores, & tot impoſturæ originem ducant, tantorumque ſumtuum & quod maximum eſt tam pretioſi temporis jactura fiat. Philoſophi itaque ut ab arte excluderent indignos, eandemque manifeſtè traderent doctis & prudentibus, lapidem ſuum comparaverunt omnibus rebus elementatis ſive eæ ſint corporales ſive incorporales, viſibiles aut inviſibiles, cœleſtes & terreſtres. Unde Mireris: Si ſpirituale nuncupes probabile quid agis, ſi corporale verum dicis, ſi cœleſte non mentiris, ſi terrenum verum refers: in ipſo etiam ſunt cæli, terræ, æſtatis, autumni, hyemis & veris figuræ, & maſculinitas & fœminitas. Item Alph Scito fili quod in Sapientum libris ſunt quatuor elementa, & cujuslibet vegetabilis figura, & cujuslibet animalis, & cujuslibet lapidis; in quo etiam maris, montium, fluminum, cœlorum, terrarumque, & omnium ſegetum, corporum & ſpirituum, ſubſtantiarum & colorum ſimilitudo. Si quis autem à me expectet omnium, quæ dixerunt Philoſophi rationes, is fallitur; neque enim hujus id eſt inſtitui neque laboris, cum ſingularis volumine indigeat, & difficilè admodum ſit mentem cujuſque ſapientis ſemper aſſequi, cum non ſolum formas manifeſtas & proprietates rerum extrinſecas, quæ ſenſibus ſubjectæ ſunt, ſed etiam intrinſecas & occultas, donec arte manifeſtentur, ſæpenumero intelligant. Dicunt enim omne extrinſecum ſuo intrinſeco contrarium eſſe; unde quod in manifeſto frigidum & humidum eſt, in occulto calidum eſſe & ſiccum. Eodem modo de rerum coloribus judicandum, ſicut videre eſt in plumbo quod extrinſecus lividum & nigrum, intrinſecus eſt rubeum, quod patet ex calcinatione ejuſdem, dum in minium tranſit. Idem quoque conſpicitur in vitriolo, quod in manifeſto cæruleum, vel viride aut ad viriditatem declinans, per aſſationem in colchotar rubeum tranſmutatur, atque ita ejus profundum & intrinſecum viſui patefit antea occultum, & è contra, quod antea manifeſtum erat, occultatur. Quare cum à formis & rerum proprietatibus tam

tam manifeſtis, quam occultis, & ſimiliter á coloribus, ſæpius á ſtatu & conditione operis aut á loco ubi generatur lapis, imò ab omnibus rebus elementatis, nomina mutuarint Philoſophi, mirum non eſt ſi varient valdè, & diverſis nominibus eandem rem vocent: nec enim curant de verbis, ait Roſarius, ſed de natura & proprietatibus rerum deſcriptarum, & nomine unius ſæpè intelligunt aliud, nam res non ſunt verbis ſubjectæ, ſed è contra verba rebus. Et ſi ſemper de virtute intentionis verum dixerunt, ſed de virtute ſermonis non item. Unde Senior: Sapientes uſi ſunt diverſis tropis in aſſimilatione, & ſunt diverſi in nominibus, ſed intellectus, in quem innuunt eſt idem. & Alphid. Corda brutorum animalium, & fel, & ſuccos herbarum, & omne quod eſt in terra & ſuper terram multiplicaverunt ſapientes in hoc opere, parabolas, nomina & actiones, ut ab inſipientibus tollerent, & intelligentibus demonſtrarent. Scito quod non eges illis nominibus, ſed uno tantum nomine quod eſt aqua, & una actione quod eſt coquere. Et Mireris. Quilibet ſapiens eam proprio nomine nuncupavit, quodlibet tamen nomen verum eſt & directum. Hanc enim Artem dicunt eſſe ad inſtar cœli & ſtellarum, & verum dixerunt; in eo namque ſunt ſeptem planetæ. Hujus autem rei quod ſurſum elevatur cœlis aſſerunt eſſe ſimile; quod verò deorſum deſcendit, terram dicunt; quod verò calidum, igni referunt; quod aëreum, vento; quod humidum, marium nuncupant & aquarum nominibus, ac maris animalium; quod de colore ſuæ viriditatis, vegetabilibus referunt & arboribus; quod conjunctum & ſiccum, lapidibus; quod verò ſequeſtratum, arenæ referunt, & cinerem eſſe dicunt; quod mobile volatilibus; quod fluxibile & liquabile oleo comparant, quare ejus nomina multiplicata ſunt. Et Anaſtratus in Turba. Hoc ſecretum invidi aſſimilaverunt arboribus, metallis, volatilibus, & reptilibus, & quanto plus potuerunt, nomina variarunt. Hæc ſapientum dicta quanquam ſufficere deberent, tamen ad majorem legentium utilitatem exempla quædam in medium adducere non pigebit, & ab homine quidem incipientes, ad animalia, vegetabilia, metalla, media mineralia, colores, diſtinctionem humidi & ſicci, & ſi quæ ſunt ſimilia progrediemur. Primum itaque Lapis homini comparatur, quia non niſi ratione & ſcientia humana ad eum pervenitur, & quia non niſi ab homine perficitur aut propter animam lapidis quam hominis animæ compararunt. Unde Auctor Conjugii Solis & Lunæ ex Turba majori ni fallor: Accipe hominem & tunde eum ſuper lapidem, trahendo donec moriatur, & corpus ſpirituale fiat, poſtea redde ei animam ſuam. Mirum eſt profecto idiotas & indoctos, qui verborum ſonum & intellectum occultum attendunt, cum iſtiusmodi legant, non eadem trahere ad ſimilia. Quis enim ita inſaniat, ut juxta literam hominem capiendum putaret, tundendum & occidendum, ut Philoſophorum lapis ex eo producatur, & tandem anima ſemel exemta in eum dequo refundatur? Sic non majore pollent judicio, qui Philoſophorum verbis inſiſtentes, ex animalibus, vegetabilibus, mediis mineralibus, & lapidibus Elixir conſtitui poſſe credunt. Quos merito ſubſannat Havel in Seniore. Hi inquit, dixerunt quod pater auri & argenti ſit animal terræ & maris, vel homo, vel pars hominis, ut capilli, ſanguis, menſtruum, ſecundina; & quidam dixerunt in arboribus, plantis & herbis; & quidam in lapidibus, arſenicis & aliis mineralibus, & alienati ſunt á veritate ſcientiæ. Sed pergamus ulterius. Interdum lapis homo galeatus & altus dicitur, cum nimirum humiditas ejus per cucurbitam & alembicum deſtillatione excipitur. Sic etiam lapidis compoſitum Rex & Regina dicuntur. Unde in Turba legimus. Veneramini regem & ejus uxorem, quoniam neſcitis quando indigetis his, quæ regem & ſuam uxorem emendant. Sic vir & mulier dicuntur, maſculus & fœmina propter copulam videlicet, & actionem & paſſionem. Roſinus Artis auri arcanum ex mare & fœmina conſiſtit. Pater item & mater, & filius, reſpectu generantium & generati. Hermes. Pater ejus eſt Sol, mater Luna. Et Roſarius. Ipſa ut pia mater fovet filium ſuum. Quandoque ſolum de muliere loquuntur ſubtracto nomine maſculi, ſicut Theophilus in Turba: Mulier ſuos fugiens generos illis per ſe quamvis coacta domeſtica ſit; ubi mulier pro lapidis humiditate, quia inſtabilis & inconſtans fugiens ab igne. Quandoque ſolum de viro. Non opus eſt de ſingulis exempla adducere, cum ubique apud auctores occurrant. Sufficiat monuiſſe hæc omnia diverſo dici reſpectu, & nunc eos de lapidis principiis, terra videlicet, aqua, & igne, ſeu corpore, ſpiritu & anima ſingulis & ſeparatis, nunc de omnibus & conjunctis loqui. Senem etiam & juvenem lapidem dixere. Unde Rhaſis, Lapis noſter primò ſenex, ultimo juvenis, quia albedo eſt initio, rubedo in fine. Et in Turba: Accipe arborem, & impone ei magnæ ætatis hominem, &c. Cum vero terra paulatim aquam ſuam ebibit, dicitur puer lactans. Unde Eminganus in Turba: Inſpicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo enim manet arcanum. Vocantur eadem frater & ſoror, patruus, avunculus, ſocer, gener, fratres uterini, ſocii, ſervus rubicundus, virgo, puella, vir indutus pulcherrimis veſtimentis, Rex diademate rubeo coronatus, &c. Eodem modo animalibus lapidem aſſimilaverunt propter ſanguinem quo vivunt, nam anima cujuſque animalis in ſanguine. Tincturam enim ſuam ſanguini comparaverunt propter rubedinem, & quia calorem & vitam dat corpori ſicut ſanguis animali, quo privatum privatur & vita. Lilium: Si animalia lento igne regantur, compoſitum ſuave fit. Et Acſubuſon in Turba: Accipite animal quod dicitur kenkel, & ejus humiditatem quam ejecit. Sed non ſolum nomine animalis generali uſi ſunt, ſed etiam ad ſpecies deſcenderunt, ſic Leonem vocarunt, gryphum, camelum, equum, canem, vitulum, propter rationem ſupradictam, aut proprietatem aliquam quam habent prædicta animalia & ſimilia communem cum lapide. (*Alb. ſecr. Ald.*) Unde in Alleg. Sap. Hermes: Si camelorum tuorum tertiam partem conſumas, duabus tertiis reſiduis jam ad propoſitum perveniſti. Quæ ſimilitudo deſumta videtur á longitudine colli camelorum quod eſt inſtar cucurbitæ per quam aſcendit ſpiritus, de quo loquitur Haly in ſecretis. Accipe Canem coraſcenem maſculum, & caniculum Armeniæ, & junge ſimul, & parient canem coloris cæli. Avium etiam & inſectorum omniumque volatilium nomina lapidi donarunt, eo quod ſurſum elevetur & quaſi volet, quamvis etiam propter alias rationes. Sic gallum, gallinam, corvum, aquilam dixere. Alphid. Nulla aqua ſit quelles, niſi illa quæ fit de ſcarabeis aquæ noſtræ. Piſcibus item aſſimilarunt, unde Mundus in Turba: Recipe partem de felle piſcis, & de urina vituli partem, &c.

Et in ænigmatibus Sapientum. Eſt in mari noſtro piſciculus rotundus, oſſibus & cruribus carens, &c. Animalium etiam partibus, Cordi, hepati, ſtomacho, capiti, cerebro, oculis, ventri, mammis, nervis & venis: Humoribus quoque eorundem, bili, ſanguini, pituitæ, melancholiæ. Unde Morienes. Accipite phlegmaticum, & cholericum, & terite ſanguinem cum eis. Omnibus etiam ex animalibus ortum habentibus, velut ſunt capilli, ſecundinæ, ungues, menſtruo item, ſemini & lacti; quia ſicut animalia ex ſeminibus maris & fœminæ generantur, & menſtrui acceſſione creſcunt & augentur, & lacte quod nihil aliud eſt quam menſtruum aut ſanguis bis coctus nutriuntur, ita & lapis. Hinc, Arnald. (*In libro qui flos florum inſcribitur.*) Nutritur autem lacte ſuo, id eſt, ſpermate ex quo fuit ab initio. Excrementis item animalium, ſtercori, urinæ, & ſudori, propter fæces lapidis, & puri ab impuro ſeparationem, aut malum odorem, & evaporationem humiditatis ſuæ ſuperfluæ, quæ urina infantis Lullio vocatur. Poſſem hic & in plurib. aliis rationes aſſignare ab his diverſas ex ſtellicis Platonis & commentatore ejuſdem Hebnabes Hamech, ſed nolo eſſe longior. Ovo etiam lapidem compararunt, quia ſicut in ovo eſt album & rubeum, videlicet albumen & vitellus, & cortex qui eſt loco terræ, ita & in lapide. Unde Mireris: Nonne vides quod nutritionis gallinæ calore fit ex ovo gallus volatilis? ſimiliter hujus putrefactionis calore, fit ex ovo noſtro gallus volans. Et Hermes: Inquiſita à Philoſophis diſpoſitio una eſt, in uno noſtro ovo. Vocarunt etiam lapidem venenum, & compararunt baſiliſco, draconi, viperæ, ſalamandræ, ſerpenti, lacertis, & aliis reptilibus, & bufoni. Unde in ænig. Sap. legimus: Accipe viperam & priva eam capite & cauda, in iis enim locis latet ejus venenum. Et Hermes: (*Tract.* 2.) Tunc fit draco alas ſuas comedens, ſeque mortificans. Et Roſarius: Aquila volans in cælum, & bufo gradiens ſuper terram eſt magiſterium. Ratio hæc poteſt reddi, quia ſicut baſiliſcus, & vipera & ſimilia venenata interimunt animantia ſuo afflatu & contactu aut morſu, & venena naturam humanam pervertunt, ita & ſulphur Philoſophorum Mercurium vivum vapore ſuo & tactu mortificat, & naturam ejus immutat. E diverſo dicitur quoque lapis theriaca, antidotum, medicina, medicamentum, quia ſicut theriaca & medicamentis arcetur à corde venenum, aut retunditur vis ejuſdem, & corpora ægrota ad ſanitatem reducuntur, ita per Elixir, Mercurio venenum ſuum aufertur, & dum in aurum tranſit, ſalubre temperamentum ei conciliatur, & alia metallorum corpora leproſa & impura mundantur, & in aurum vel argentum tranſmutantur. Idcirco Auctor perfecti magiſterii, ſive Rhaſis is fuerit, ſive alius: Elixir eſt compoſitum ex ſpeciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum purgandorum & curandorum & convertendorum in Lunificum & Solificum verum. Arboribus etiam, fruticibus, plantis, herbis, radicibus, floribus, omnibus vegetabilibus lapidem aſſimilarunt. Unde Balgus in Turba. Quidam fructus exeunt à perfectiſſima arbore primo vere & in exitus initio florent. Et Hermes Viris ſapientum: (*Tract.* 1.) Succus in 150. diebus extrahitur. In ænig. quoque Sap. Radix eſt quæ cum ſuo ſtipite & ſucco teratur, &c. Sic paſſim legimus de roſis albis & rubeis, de Lunaria, mercuriali, portulaca marina, chelidonia & geldo aliiſque compluribus. Et hoc quidem propter viridem colorem qui eſt proprie vegetabilium. Quare Mireris: Nullum vegetabile nec fructus ullus apparet germinando, quin ſit ibi viridis color, ſimiliter hujus rei germinatio viridis eſt, quamvis in quibuſdam aut nomenclaturam aut ſicci calorem ſequuti videantur Philoſophi. Sed quoniam de reptilibus & vegetabilibus egi, potuerunt etiam præter rationes jam dictas lapidi nomina quædam impoſita fuiſſe, propter mirabilem varietatem figurarum quæ in ipſo opere apparent, coloribus aliquot ſimul emergentibus, ſicut in nubibus aut in igne formas miras animalium, reptilium, aut arborum quandoque imaginamur, prout in fragmento quodam libri Moyſi adſcripti inveni in hunc modum: Cum corpus fuerit ſolutum, apparebant aliquando rami duo, aliquando rami tres, aliquando plures, aliquando formæ reptilium, aliquando ac ſi ſederet homo ſuper cathedram cum capite & omnibus aliis membris, &c. Gummis etiam, reſinis & aliis liquoribus ex arboribus, fruticibus, aut plantis defluentibus lapidem compararunt. Unde Mundus in Turba. Gumma noſtra fortior eſt auro. Et Maria: Matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio. Partibus item arborum & plantarum, utpote foliis radicibus, corticibus & lignis ſiccis. Metallis quoque tam imperfectis quam perfectis, partim quia omnia metalla ſunt in lapide virtute & potentia, partim etiam ob alias diverſas rationes. In principio enim decoctionis dum lapis niger eſt & crudus admodum, plumbum nominatur, cum vero aliquantulum nigredinem dimittit, & dealbari incipit, ſtannum dicitur: item cum corpus calcinatum privatum eſt humiditate ſua ut fluere non poſſit quemadmodum ſolebat, ferrum vocaverunt, quod niſi difficulter admodum fluit. Unde Anaſtratus in Turba. Sumite ferrum & facite inde laminas tenues, & aſpergite illas veneno. Similiter æs & latonem lapidem appellarunt. Unde in Turba. Non fit tinctura vera niſi ex ære noſtro, propter eandem cum ferro rationem, vel colorem æri ſimilem. Mireris. Æs Philoſophorum non eſt æs, ſed propter colorem æs dixerunt. Argento quoque comparaverunt lapidem cum jam perfecte dealbatus eſt, & non eget niſi fermento Lunari. Auro vero cum perfecte rubet. Argento vivo cum lapis jam ſolutus eſt, & in argentum vivum converſus. Lapidem ſuum etiam dixerunt nummos, pecuniam, domum theſaurariam. Aſtratus in Turba. Accipite ex ære Philoſophorum partem & nummis miſcete. Ad prædictorum intellectum confert illud Roſini: Philoſophi quando dicunt æs noſtrum, pecuniam noſtram, aurum noſtrum, magneſiam noſtram, æs ſibi ipſis relatum dicere voluerunt, ſimiliter de auro, plumbo, magneſia, pecunia ipſis relata. Mediis item mineralibus auripigmento, arſenico, ſulphuri, marchaſitis, magneſiæ, thutiæ lapidem aſſimilaverunt: vel ob adſtrictionem; vel pondus; vel ſcintillas auri & argenti quibus micant, cum idem contingat in opere Philoſophico, juxta illud Morieni: Terra fætida cito recipit ſcintillas aureas, vel ratione unctuoſitatis, aut ſulphuris quod in ſe continent; ſive alias ob cauſas quæ multæ ſunt. Exempli loco paucula erunt. Parmenides in Turba. Accipite argentum vivum & in magneſiæ corpore coagulate, vel in ſulphure quod non comburitur, Senior. (*In clavi Sap. ma.*) Niſi in auripigmento virtus eſſet congelandi Mercurium, nunquam perficeretur magiſterium. Et D. Thomas: (*Ad fratr. Rainald. ca* 2.) Recipe Antimonium noſtrum, vel terram nigram oculoſam &c. Salibus item

item omnibus, aluminibus, atramentis. Et ſalibus quidem, quia aperiunt, incidunt, extenuant, corrodunt, humectant, ſolvunt, & metalla calcinant, & eadem fluere faciunt. Et quoniam eorum quædam volatilia ſunt, ea ſpiritui, fixa vero corpori compararunt. Alumina & atramenta adſtringunt, & cruda humore abundant, calcinata vero ſicca magis ſunt, & ignea, coloremque rubeum aſſumunt, inſtar lapidis, qui primum ſolutus humiditate ſuperflua laborat, quæ diuturna coctione perit, & tandem in rubedinem convertitur. Aquis etiam corroſivis ſpiritum ſuum comparant Philoſophi, quia ſicut aquæ compoſitæ ex ſalibus, atramentis, & alumine, corrodunt & ſolvunt, metalla, & eadem dividunt, & ſeparant ab invicem, ita etiam ſpiritus ſeu aqua Philoſophorum corpus ſuum ſolvit, & tincturam ab eo ſeparat. Unde Auctor Roſ. minoris aquæ fortis laudes & opera deſcribit. Reſolvit inquit ſolidum, & reddit liquidum, mundat immundum, corrodit ſuperfluum, omnia penetrat, durum mollificat, & eſt clavis totius artis, &c. Lullius etiam frequenter aquis fortibus utitur. Sed quoniam de mediis mineralibus, ſalibus item & atramentis, nec non aluminibus in tertia hujus libri parte aliquid etiam dicendum eſt, ad colores tranſibo, à quibus nomina infinita mutuarunt Philoſophi. A viridi enim omnium vegetabilium appellatione lapidem dictum fuiſſe ſuperius demonſtravi; ſed cum præter illum & alios intermedios tres præcipuos enumerent Philoſophi, nigrum videlicet, album & rubeum, ab illis potiſſimum lapidem denominarunt. Propter nigredinem enim, ab omnium nigrarum rerum appellationibus nomina deſumpſerunt. Sic antimonium, pix, carbo, corvus, caput corvi, plumbum, æs uſtum, ebur uſtum dicitur. Hermes: Caput corvi artis eſt origo, id eſt, nigredo. Et Socrates in Turba. Abſque plumbo nulla fit tinctura vera quæ vim habeat, id eſt, absque nigredine. Propter albedinem omnium alborum denominationes acceperunt, quare lapis dealbatus talcum dicitur, marmor, argentum, ebur, flos ſalis, oſſa, cryſtallus, lumina cryſtallina, margaritæ, calx, cortices ovorum, luna calcinata, nix, grando, cineres clavellati, terra alba, lapis candidus, pulvis albus ſtellatus, ſplendidus. Item ab omnibus rubeis, rubificantibus, & per artem rubificatis. Propterea lapis rubeus, crocus, cinnabrium, minium, lapis, hæmathites rubeus, ſanguis humanus combuſtus, vitellus ovorum, alumen calcinatum, coralli, aurum vocatur. Exempla non adduxi, quia infinita ubique occurrunt. Similiter quia in opere duabus egemus naturis ſeu qualitatibus, humidi videlicet & ſicci, Aquam ſuam omnis humidi nomine vocarunt, aceti, urinæ, ſudoris, lactis, ſyrupi, brodii & aliorum innumerorum. Baccon in Turba. Reddite ei ſudorem ſuum. Et Borates ibidem. Regite lapidem granatorum ſyrupo. Maris etiam & marium fluminumque; hinc Mireris tria maria nominavit tria argenta viva, ſive tres aquas quibus in opere ſuo egent Philoſophi, mare nempe Ægypti, meridiei, & Indorum. Et Ariſthenes in Turba, Accipite corpus, & maris noſtri aquæ imponite. Senior: (*In libr. de fig. & ima.*) Sapientes nominaverunt lapidem ſuum mare, quia ex eo aſcendunt nubes eorum & pluviæ. Unde Lucas in Turba: Sumite nubem & cum ſuo coquite corpore donec ſtannum fiat. Fellis etiam & fellium nomine uſi ſunt. Hinc Roſin: Fella de quibus loquuti ſunt Philoſophi, nihil aliud ſunt quam aqua ſulphuris. Forte propter colorem bilis flavum, aut quia amara, quæ calida ſunt & acuta & pungentia. Olei etiam, butyri, pinguedinis & unguenti appellationibus, tincturam ſuam intelligi volunt, quia ſicuti pinguia omnia tenacius adhærent, nec facile eluuntur è panno & veſtibus, aut aliis rebus quibus inciderunt, ita nec tinctura Philoſophorum, cum ſemel corpus ſuum introiverit. Hinc illud Arnaldi: (*Roſ. part. 2. c. 11.*) A qua abluit & mundificat, oleum vero tingit & colorat. Hermes: Terræ noſtræ unguentum eſt ſulphur. Senior: Pinguedo & pinguedines ſunt nomina aquæ divinæ. Eodem modo terram ſuam omnis ſicci appellatione intelligunt, lapidis, arenæ, calcis, cineris, &c. Unde Attamanus in Turba: Accipite lapides marinos veteres. Et Dardaris ibidem: Accipite album humidum, eoque arenam imbuite.

Nominibus item omnium ſiccantium, conſtringentium, coagulantium, aggregantium, attrahentium. Unde etiam aſſimilatur magneti & ferro, ſpermati & matrici. Hinc Pythagoras in Turba: Scitote quod res quam multipliciter narraverunt Philoſophi, ſuum abſque igne ſocium conſequitur, ſicut magnes ferrum, nec ſine cauſa confertur ſpermati & vulvæ. Sic è diverſo aqua vocatur nominibus omnium rerum quæ ſolvunt, humectant, emolliunt, laxant, rarefaciunt, purgant, lavant, mundificant. Hinc illud: Aqua noſtra eſt ſapo ſapientum omnia immunda abluens. Sic eadem dicitur culter, inciſorium, ſpata, gladius, quia dividit purum ab impuro, & ſeparat animam à corpore. A terreſtribus aſcenderunt ad cæleſtia Philoſophi, & res ſuas comparant Cælo. Unde Hermes: Cælum mas eſt feminæ, terra vero fœmina maſculi. Et Planetis, ſicut in Alleg. Sap. Opus noſtrum fit ex ſeptem Planetis. Primo ex Saturno, ſecundo ex Jove, tertio ex Marte, quarto ex Sole, quinto ex Venere, ſexto ex Mercurio, ſeptimo ex Luna. Loquuntur etiam de conjunctionibus Planetarum ſuorum, & oppoſitionibus, & eclipſibus luminarium, de cauda & capite draconis, quemadmodum Lullius in teſtamento. (*Cap. 24.*) Et Anaſtratus in Turba: Luna ſolis lumini jungitur. Et Alius. Mercurius radiis ſolis occurrit. Similiter res ſuas reſolutas, fumo, vento, acri, vapori comparaverunt. Hermes: Portavit eum ventus in ventre ſuo. Et Morienes: Si fumus albus non eſſet, aurum ethees non perageretur. Et Pythag. in Turba: Hujus artis ſcientia nihil eſt quam vapor & aqua. Imò & ad ea quæ non ſunt tranſierunt, & lactis virginis, & lactis volatilium meminerunt. Hermes: Occulta apparebunt, & lac virginis dealbabitur. Apud eundem etiam & in Turba legimus de lacte volatilium. Et hactenus quidem de nominibus ipſius Lapidis ſive lapidem componentium, ſed ex diverſitate operis & regiminis ejuſdem non minor oritur varietas. Teſtis mihi erit Roſinus, (*Lib. de divinis interpretationibus.*) cujus unicum exemplum adducam: Scias inquit quod contritio & dealbatio eſt neceſſaria, unde quibuſcunque modis res dealbantur & conteruntur, vel ſubtiliantur, vel dividuntur, vel ſeparantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res, ab illis modis, operationibus & rebus receperunt ſimilitudines Et quia quædam res purificantur per diſtillationem, ut per alembicū aquæ; quædam per ſublimationem, ut ſpiritus; quædam per ſolutionem, ut ſales; quædam per ablutionem, ut panni; quædam per combuſtionē ut calx; quædam per diviſionem, ut metalla ab invicem per cineritium; quædam per colationem, ut per pannum

num & filtrum: cum dicitur ſublima vel aliquid iſtorum, intellige quod debes tunc dealbare, &c. Opus etiam comparant quatuor anni temporibus. Solutionem namque lapidis hyemi conferunt, quia hyemes frigida, humida & pluvioſa. Coagulationem veri, quod Calidum humidum flores producit & germinare facit cuncta vegetabilia. Rubefactionem æſtati, quæ calida eſt & ſicca, fixionem Autumno quo fructus colliguntur. Sed ut his ſimilitudinibus finem imponam, breviter concludo, omnia quæ dici aut tractari poſſunt de elementis, & eorum qualitatibus, de eorum confuſione in materia prima, & eorum diſtinctione, & eorum proprietatibus & paſſionibus, de mundi creatione & ejus principio & fine, de corruptione & generatione, de materia & forma, de actu & potentia, de virtutibus & vitiis, pace & bello, victore & victo, perſequente & fugiente, amore & odio, de forti & debili, de ſano & ægro, de comburentibus & aduſtionem impedientibus, de unitate & multitudine, de conceptione & partu, de vita, morte, & reſurrectione, de paradiſo, ejus celſitudine & gloria, de inferno & abyſſo, & alia multo plura, de hoc lapide venerando dici. Hinc ſenior: Lapis iſte eſt diverſus ab omnibus lapidibus in naturis ſuis & perfectione ſua, & ſuſceptione nutrimenti, & augmenti in præparationibus ſuis, quibus nihil noſtrarum operationum aſſimilatur, quia eſt de ſemine mundi (al. mundo) multam habens benedictionem. Et ſi eſſet ut opinantur de lapidibus ſive terris, aut vegetabilibus, non nominaretur ſapientia, cum nec mors, nec vita in ipſis ſit, nec deſponſatio, nec conceptio nec generatio prolis, nec nutritio, cum noſtræ præparationes quas novimus ex animalibus noſtris & lapidibus noſtris quos vidimus & fecimus ſuper eis, non ex vanitatibus & præparationibus illorum ſint. Hic itaque eſt lapis ille mirabilis, cui nulla alia res totius mundi comparari poteſt, & in quem impingunt imprudentes. Hæc ſunt vincula plus quam vulcania, quibus involuti tenentur qui ſonum verborum ſequuntur, & non intellectum occultum ſub illis velatum. Unde idem Senior. (*In libr. de fig. & imaginibus*) Excœcata ſunt corda & oculi, & ſurdæ factæ ſunt aures ab his ſimilitudinibus & judiciis in omnibus hominibus: Legunt & non intelligunt ſtudent & non percipiunt, ignorant veritatem & projiciunt illam: Qui autem erraverit à veritate, præcipitabitur in vanitate. Et alio loco. Homines non intelligunt verba ſapientum, nec percipiunt quod intenditur, unde falſificant veridicos, & rectificant falſidicos opinionibus ſuis, & ſibi debent imponere culpam, non ſapientibus. Error enim eorum eſt ex ignorantia intentionis eorum, quando audiunt diverſa verba, ſed ignota intellectui eorum, cum ſint intellectu occulto: ipſi vero ſaltem prout & litera & aſſignatio intelligunt, & ſic falluntur, cum ſit ſepultum in occulto.

Declaratis ſimilitudinibus lapidis, & obſcuritate inde orta, tranſeamus ad æquivoca, quæ ſola, ſi nulla alia obſcuritatis cauſa ſubeſſet, non ſatis conſtantem animum à propoſito avertere poſſent. Eſt autem hæc occultandi ratio ſuperiori contraria; ibi ſiquidem una res pluribus & infinitis nominibus appellatur, at hic plures res & diverſæ ſub uno nomine comprehenduntur. Qui ſane tradendi modus altero multo obſcurior eſt, & difficultatis plus habet, cum tanta & tam inuſitata nominum varietas non omnino imprudenti ſcrupulum aliquem & ſuſpicionem laquei facile injiciat; at in æquivocis diſcernendis nemo niſi admodum in ſcriptis Philoſophorum verſatus ſatis ingenii aut prudentiæ adferre poſſit. Exempla duo in medium adducam, nec longius progredior quam ad lapidis materiam, quam argento vivo & ſulphure conſtare omnes indifferenter aſſerunt, eaque potiſſimum aſſumam, ut tyrones aſſueſcant libris Philoſophorum intelligendis, cum ſint principia artis, & totius operis, & fundamenta. Quotupliciter igitur Philoſophis dicantur expendamus. Sed primum de Sulphure, quod pro butyrino & vulgari illo aduſtibili uſurpari notius eſt quam ut exemplo indigeat. Accipitur enim pro terra Philoſophica. Unde Lullius: (*In Codicillo.*) Proprium argenti vivi noſtri eſt, quod ex vapore Sulphuris ſui congeletur. Idem: (*In practica Teſt. c. 22.*) Sulphur noſtrum eſt terra ſubtilis vel aqua ſicca, in ventre cujus ignis naturæ fortiter multiplicatus eſt. Pro arg. vivo etiam altera lapidis parte. Morienes. Quando Laton cum Sulphure comburitur, & mollities ſuper eum frequenter funditur, tunc omnis ejus obſcuritas atque nigredo ab eo aufertur. Hoc eſt, quando terra Philoſophica aqua ſua ſeu argento vivo irrigatur. Et Roſinus. Nihil agit in Solem quàm noſtrum Sulphur, quod Solem denigrat & conſumit. Hinc etiam aqua ſulphuris nominatur argentum vivum. Unde Belus in Turba. Omnibus in argentum vivum verſis, ſulphuris aquam nominant. Et alius. Aqua ſulphuris eſt aqua viva ab ære extracta, quæ poſtquam extrahitur, potens eſt in decoctione ſolvere & congelare omnia. Capitur item pro anima & tinctura. Lullius. (*In codicillo.*) Anima ipſa eſt ſulphur ac virtus formans & ſigillans ſpecies rerum. Et Hermes. (*Tract. 2.*) Anima eſt unguentum & ſulphur occultum. Idem. (*Tract. 6.*) tria ſupradicta, ſulphur videlicet, argentum vivum, & tincturam, unius ſulphuris appellatione complexus eſt. Qui non diſcernit, inquit, duo ſulphura à ſulphure, nihil novit. Et pro elixiris materia immediata, lapide à ſordibus & fæcibus repurgato. Arnald. (*Roſ. part. 2. c. 16.*) Pulvis aſcendens ſuperius eſt terra alba foliata, & ſulphur album. Pro lapide etiam perfecto, ſed nondum fixo. Arnald. Quartum operis regimen eſt figere ſulphur album & rubeum ſuper corpus fixum. Item pro lapide perfecto & fixo. Roſarius. Sulphur album & rubeum congelat argentum vivum in aurum & argentum. Pro auro etiam quandoque & argento. Unde Plato, omne aurum ſulphur. Et Ariſt. Spiritus cum ſolverit corpus ſulphureum non figitur, niſi occupaveris ipſum cum ſulphure novo de quo præparatum erat in principio, ſcil. auro vel argento. Lullius etiam (*In pract. teſt. c. 23.*) voce ſulphuris pulverem intelligit dum ait: Per hanc intentionem potes habere verum pondus virtutum noſtri lapidis, nam quando dimittit argentum vivum in forma ſulphuris, tunc oſtendit quod magnæ ignitionis eſt. Quotupliciter ſulphur Philoſophis dicatur oſtendi, reſtat demonſtrandum totidem fere modis argenti vivi appellationem uſurpari. Primo quidem pro vulgari & ubique venali omnibus cognitio, deinde pro altera parte materiam lapidis conſtituente, videlicet humiditate lapidis, vel aqua Philoſophorum. Arnaldus. (*Roſ. part. 1. c. 8.*) Aquam diſtillatam ſerva ad partem, quoniam ipſa eſt Mercurius. Idem. (*Ibid. c. 18.*) Contere calcem & imbibe cum Mercurio, & decoque donec corpus unum fiat. Pro ſulphure item & terra Philoſophica, Conſtans in Turba: Nihil aliud curate quam hæc duo argēta viva videlicet fixum in ære, & volatile fugiens in Mercurio, unum namque

namque retinet aliud & à fuga cohibet. Hermes. Hoc eſt argentum vivum quod dicitur terra reſidua, quæ aquam ad ſe trahit & ebibit. Pro anima ſive tinctura lapidis. Hermes. (*Tract.* 3.) Oportet nos duo argenta viva ſimul mortificare: nempe argentum vivum auripigmenti, & argentum vivum orientale, id eſt, oportet humiditatem lapidis & tincturam in ſpiritu deportatam ſimul figere in corpore. Pro proxima lapidis materia omnimode purificata. Lullius. (*In codicil.*) Collige quod in medio ſublimatum invenies, quoniam illud eſt quæſitum bonum, Lapis noſter, & Mercurius. Pro fermento etiam auri & argenti. Iximedrus in Turba. Sulphura tingunt, & fugiunt, niſi argento vivo ſui generis juncta ſint. Poſſem hoc loco multo plura adducere ſimilium exempla, niſi brevitatis cauſa omittenda judicarem. Progrediamur itaque ulterius, & alias quoq; occultandi rationes enumeremus, inter quas eſt Diverſitas; ſed quoniam de illa in tertia hujus Tractatus parte diffuſius agetur, ubi de materiæ, & regiminum artis diverſitate ſermo erit, hic tantum de contradictione ei cognata & vicina aliquid effari viſum fuit, quæ in aliis ſcientiis probroſa foret, & vituperio digna, & earum veritatem in dubium vocare poſſet: in hac autem Philoſophi id ſibi vitio non vertunt, imò conſulto non aliis tantum ſed ſibi ipſis contradicunt, ut videlicet legentem exerceant, & judicium ipſius explorent, num in delectu naturalium erret, & ea quæ contra naturam ſunt potius quā naturæ amica accipiat, an è cōverſo: adfirmātē id ipſum Rhaſi. (*In lumine luminum.*) In Alchemicorum, inquit, libro profectum inſinuavi fermentum annotatione planum, in inquirendo facile, quod non eſſe fermentum in eodem aſſerui: ſed qui diſcretione viget, & ſapientia floret, ſi noſtri ſermonis interiora perſcrutari voluerit, tam ipſius locum, quam exordium ſe inveniſſe gaudebit. Auctores alios citemus, & quid de ſulphure dicant recenſeamus; quòd marem fœminæ ſcilicet argenti vivi quidam, alii è contra fœminam maris appellant. Et marem quidem Lullius in practic. teſtamen. (*cap.* 22.) in hunc modum: Sulphur noſtrum habet virtutem ſigillandi & formandi ſimile ſibi, & ideo dicimus quod eſt pater & ſemen maſcul. Item Beatus Thomas Aquin. (*In comment. ſuper Tab. Hermetis.*) Puriſſima & ſubtiliſſima ſubſtantia ſulphuris in ipſis corporibus contenti eſt quaſi ſemen paternum, activum & formativum Et Roſarius: Quamdiu durat nigredo, obſcura dominatur fœmina, quæ quidem prior vis eſt lapidis, quæ etiam acetum acerrimum nominatur. Per Acetum autem ſignificari aquam lapidis, & argentum vivum ſupra demonſtratum, quod cum dicatur fœmina, neceſſario terra ſive ſulphur lapidis mas erit. Atque hi quidem conſenſu quodam ſulphur loco maris habent, alii econtra loco fœminæ; inter quos eſt Arnaldus. (*In lib. qui flos flor.*) Sic enim ait: Dum terra incipit aliquantulum retinere Mercurium ſecum, tunc agit maſculus in fœminam, id eſt, Mercurius in terram. Et Lilium: Per lenem decoctionem maſculus, id eſt argentum vivum, è fœmina, id eſt, à ſulphure tingentem accipit ſpiritum. Cerus quoque in Turba: Accipite argentum vivum in quo eſt maſculina virtus. Quantum autem referat ſupradictorum notitia, ſcit diligens librorum lector, cui ubique maris & fœminæ, viri & uxoris, agentis & patientis nomina occurrunt, quæ ſi diſtinguere neſciat fruſtra laborat. Sed poſſet quis dicere ſulphur & argentum vivum viciſſim agere & pati, proinde mirum non eſſe, ſi nunc maris nunc fœminæ nomen ſortiantur juxta illud Lilii. Quod prius egit ſcilicet fœmina, tunc incipit pati à mare, & quod primo trahebat ſcilicet fœmina, ſive ſulphur, nunc trahitur à mare ſive ab argento vivo. Adducam in medium alia exempla, in quæ non cadit iſtius modi ſuſpicio, nempe de lapidis materia, quam unicam eſſe complures affirmant, prout Arnal. ad Reg. Neapoli. Omnia inquit quæ ſunt in lapide ſunt ei neceſſaria, & nullo alio indiget, eſt enim lapis unius naturæ & una res. Et Lilium: Pluribus rebus non indigetis, ſed tantum una re, quæ in unoquoque gradu operum noſtrorum in aliam vertitur naturam. Et Roſinus: (*Ad Euthychiam.*) Certum habe quod una res ſit ex qua omne quod petis ſit. Atque hi quidem unitatem, alii è contra pluralitatem commendant. Et inprimis Geb. (*De inveſtig. perf. c.* 3.) Quærimus ait ſubſtantiam unam facere, tamen ex pluribus aggregatam. Idem: (*Ibid. c.* 12.) Unus lapis Philoſophorum nuncupatur, quamvis à multis extrahatur corporibus ſive rebus. Et in Alleg. Sap. Labem aufer à corporibus, id autem non fit niſi in duabus aut tribus ſpeciebus, & in pluribus rebus, in una enim & ſimplici re minime fit. Et Philotis in Turba: Prima compoſitio ex pluribus fit rebus. Oſtendi contradictionem diverſorum auctorum, nunc quomodo idem auctor in eodem libro, & quandoque in eodem capitulo ſibi contradicat reſtat indicandum. Et primum quidem occurrit illud Pythagoræ in Turba: Aqua munda ex ſolo eſt ſulphure: & ſtatim in ſequenti ſermone ejuſdem libri Belus contrarium aſſerit dicens: Aqua munda non eſt ex ſolo ſulphure, verum ex pluribus compoſita rebus, quæ unum ſulphur facta ſunt, ex pluribus ſulphuribus. Similiter Bacſem in Turba: Philoſophi, inquit, opus variis nominibus diviſerunt, dixerunt enim commiſcere, coquere, ſublimare, dealbare, terere, aſſare, coagulare, rubiginem facere & tingere, hæc plura ſunt nomina, regimen tamen unum eſt. Et ſtatim cum videatur unam actionem continuam prætendere, ſcilicet decoctionem, ſubdit oppoſitum in hanc ſententiam. Et ſi ſcirent Philoſophi unam decoctionem & contritionem ſufficere, non tantum eorum dicta reiterarent, quod ideo fecerunt, ut teratur compoſitum & coquatur jugiter, neque laboris vos tædeat. Arnaldus quoque cum dicat in roſario ſuo: Quod facis in albo, facis in rubeo, quoniā hæc medicina in eſſentia eſt una, & in modo agēdi ſimiliter una. Item alio loco: Unus eſt lapis ad album & ad rubeum ſimul & ſemel faciendum. Item: Unum eſt opus ad album & rubeum, & repetat cap. decimo in principio opus auri & argenti per omnia convenire: tamen eodem cap. quaſi omnium ante dictorum oblitus, Opus inquit albi eſt ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum: non ergo miſceas opus unius lapidis cum opere alterius, quia vehementer errares ſi ſecus faceres. Aliud exemplum ex eodem: Indiges quod in ſubtiliatione & ſolutione corporum labores, ſunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, ut primo calcinentur, & poſtea ſolvantur, quoniam cum calcinata fuerint facilius ſolvuntur, eo quod calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi poſt ipſum, & ſic eſt magis ſolutionis ſuſceptivum. Eodem capite quaſi oſcitans & à ſomno expergefactus dicit expedire corpora ſolvi per aquam ſolam ſine calcinatione. Num cogitandum eſt tantum doctorē, & in aliis ſcientiis præclare verſatū memoria lapſum fuiſſe? nihil minus, imo ſtudio & quidē data opera id fecit, non hoc in loco ſolum, ſed

ſed multis præterea aliis, prout etiam Lullius & cæteri, quorum exempla non diſſimilia paſſim occurrunt, quæ huc conferre non eſt neceſſe, cum ad aliam velandæ doctrinæ artem mihi ſit transeundum. Ea eſt ut utantur nominibus inuſitatis & incognitis, aut ſi nota ſint ad aliam prorſus ſignificationem detortis, ita ut peculiari idiomate quo ſe mutuo intelligant loqui videantur. Sic præter metalla quæ planetarum nominibus inſignivere, ut videlicet Aurum Sol, Argentum Luna, æs Venus, ferrum Mars, ſtannum Jupiter, plumbum Saturnus, argentum vivum Mercurius dicatur, infinita alia introduxere, veluti ſunt Laton, Azor, anima, Leo, Draco, terra foliata, Cambar, marteck, kahul, adkibrick, boritis, zandarich, muchal, Corſuphle, fermentum, menſtruum, coagulum, venenum, & ſimilia innumera. Præcipuè vero auri & argenti appellationibus ita omnia intricarunt, ut vix multorum annorum ſtudio hujuſmodi vocabulorum ſignificatio erui poſſit. Sic Morienes: Auri fermentum aurum eſt. Hermes: Seminate aurum veſtrum in terram foliatam. Roſinus: Niſi aurum in aurum ponas nihil habes, quoniam magnum non eſt in parvo. Item in Turba: Non tingit Sol niſi tingatur. Et Lullius, Scientia hæc eligit aurum pro patre, & argentum pro matre, quia de iſtis duobus corporibus in eodem ſulphure & arſenico præparatis noſtra medicina elicita eſt. Difficultatem ex vocibus incognitis aut non vulgaribus ortam non mediocriter augent incogniti characteres, cum præter planetarum omnibus fere notos, ſulphuri, ſalibus, atramentis, aluminibus & mediis mineralibus, imò elementis ipſis & calcinationi & ſublimationi aliiſque artis operationibus peculiares donarint; aut literarum tranſpoſitione, aut numeris & notis occultis uſi ſint plurimi in libris ſuis ſcribendis. Sed nihil æque ſtudentibus obeſt atque imperitia eorum qui libros transſcribunt, dum voces non intellectas, & ut ipſi exiſtimant abſurdas omittunt, aut quod pejus eſt emendare volentes ſenſum omnem & auctoris ſententiam pervertunt, gloſſas etiam ſæpe imperitorum hominum in textum transferunt. Nec diſſimili vitio carent qui libros aliena lingua editos in aliam transferunt, ut in poſteriore editione latina Comitis Bernardi nonnullis locis videre licet, & in Morieno, qui ex Arabico in latinum ſermonem converſus à Roberto Caſtrenſi tantum ab alia translatione differt, ut multis locis alius plane auctor videatur. Stylus etiam auctorum hujus ſcientiæ multiplex & varius non leve impedimentum legentibus adfert. Quidam enim phyſicè ſeu naturaliter & ſecundum naturæ progreſſum ſermones ſuos inſtituunt, alii medicorum tradendi morem ſequuntur, nonnulli arithmetice ediſſerunt, quidam etiam Aſtronomiæ & Geometriæ normas ſectantur. Naturaliter & philoſophice de corruptione & generatione, de actione & paſſione, de elementis & eorum qualitatibus, de materia & forma, de facultatibus, & potentiis animæ, de quatuor anni temporibus, de vaporibus & pluviis, de Iride & ejus cauſa, de viro & muliere, de conceptione & partu, de fœtu & aliis multis loquuntur. Medicorum vero ſtylum ſequuti de ſano & ægro diſſerunt, de mutatione complexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & ſiccam, & è contra, de cruditate & digeſtione, de urinæ inſpectione, de Criſi nativitatis & ortus lapidis, quam criſibus acutorum morborum putridarumque febrium comparant ut videlicet viſo motu primo ſuper finem atteſtari quis poſſit. Arithemetici quoque hanc ſcientiam ſuis numerorum diſtinctionibus in parte & in toto obſcurarunt, nam terminos & finem totius operis in numerorum diviſionibus occultarunt, quemadmodum & pondera, cum addant & diminuant ſummam radicis pro libito, integrantes interdum ipſum totum per partes, ne indocti capere poſſint. Exempli loco erit illud Senioris: Intellige principium numeri, primum & ſecundum, & dicis duo, & illa ſunt tria in numero, deinde dicis tria quæ ſunt numero ſex, deinde dicis quatuor & fiunt in numero decem numeri manifeſti, occulti autem quatuor. Et illud Eximeni in Turba: Jubeo vos argentum vivum coagulare ut duo tria fiant, & quatuor unum, & duo unum. Auctor etiam trium verborum (*Cap.* 4.) dicit, quod à tribus oportet extrahere duo, cum à duobus non extrahuntur tria, ſed à tribus intelliguntur duo & ſeptem. Et Hermes in ſeptem tractatibus: Aqua eſt quæ dividit ipſam in alias quatuor, una ſcilicet duabus & trina uni, quarum colori tertia pars eſt, humori vero duæ tertiæ, quæ aquæ ſunt pondera ſapientum. Aſtronomice vero loquuntur Philoſophi de zodiaco & ſignis zodiaci, de polis, de eorundem exaltatione & caſu, de conjunctionibus & oppoſitionibus, & eclipſibus luminarium, de infuſione luminis Solaris in Lunam & ſtellas, de Mercurii natura verſipelli, qui cum bonis planetis bonus eſt, & fortunatus, cum malis malus, & infortunatus, & de planetarum operationibus in hæc inferiora, & ſimilibus, Geometrice vero de terminis & angulis, de quadrato, triangulo & circulo, quomodo item quadratum & triangulum fieri debeat, rotundum, & è contra. Hinc illud Roſarii: converte quadrangulnm in rotundum, & habebis magiſterium. Ad furni item fabricam Geometriæ regulas neceſſarias ait Haly. (*Lib. Secret. Alch. in præf.*) Qui hunc librum inquit habuerit, legat aliquid Geometriæ, & ejus menſuras addiſcat, & clibanorum fabricam rectè componat, nec modum excedat.

His ad poſtremum adde quod Philoſophi impoſſibilia videantur præcipere. Unde non ſolum difficilis, ſed omninò fallax & impoſtorius videri poſſet de arte tractatus omnis, jubent enim diſtillari elementa, ablui, & mundari, & demum, quod ridiculum videatur, certo pondere conjungi. Haly: (*Lib. Secret. c.* 9.) oportet accipias lapidem, & ſepares ejus naturas, id eſt, quatuor elementa, terram, aquam, aërem & ignem. Arnald. (*Roſ. par.* 2. *c.* 8.) Cum habueris elementa diviſa, ablue ea, ſcilicet aquam, & aërem deſtillando, ignem vero & terram fortiter calcinando. Si vero quis ſimilitudinarie hic putet vocari elementa, veluti, exempli gratia, in ceræ aut mellis deſtillatione, ut quod primo egreditur phlegma, aqua vocetur, quod ſecundo loco oleum flavum, aëris nomen obtineat, tertio vero loco oleum rubrum ignis, fæces vero in fundo remanentes terræ nomen ſortiantur, is haud dubie errat, cum dicat præallegato loco Arnal. ignem calcinari debere, quod in oleo rubeo, & facilè inflammabili locum habere non poteſt. Deinde Philoſophi non curant de elementis tangenti adhærentibus, ut dicitur in Turba. De pondere autem elementorum, idem Arnaldus: (*Roſ. par.* 2. *c.* 24. Cave tibi in commiſtione Elixiris, & operare ibi ſapienter, ut ſcias quantum debeas opponere de aqua, de aëre, de terra & de igne, alioqui ſi ſecus feceris, opus non valebit. At quis mathematicus ita ſubtilis unquam inventus fuit, qui elementa inviſibilia, aërem dico & ignem, & impalpabilia menſura

ſura aut pondere complexus ſit? dicente præſertim Eximeno in Turba, elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus ſcitur, alia autem duo nec tanguntur nec videntur. Nec minus abſurdum videtur, quod dicant convertenda eſſe elementa, cum id videatur ſolius Dei & naturæ opus. Unde Ariſt. Chemicus: Converte elementa, & quod quæris invenies. Et ſane hac elementorum traditione philoſophi artem ita obſcurarunt, ut plurimi hac difficultate inſpecta cum ipſorum mentem non capiant, à ſtudio librorum reſiliant, aut credant hæc omnia mera eſſe figmenta ad artis occultationem inventa, dicentibus præſertim philoſophis, una re, unica diſpoſitione totum opus terminari. E quorum numero me fuiſſe quondam non inficiabor, quanquam immerito, quando nunc cum Raymundo Lullio fatear ex elementorum diviſione & mundatione totam artem dependere. Sic enim ille: Totum magiſterium eſt dividere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis ſulphur naturæ dividere. Nam totus labor eſt in hoc, & tota magiſterii fatigatio in elementorum & ſulphuris diviſione. Et Arnal. Si non dividis elementa lapidis non poteſt conjungi anima cum corpore. Et Aſtanus in Turba: Spiritus non conjungitur cum corporibus, donec à ſuis immunditiis perfectè fuerint denudata. Sunt & aliæ ſapientum technæ quibus artem obvelant, quæ in progreſſu operis manifeſtabuntur, eas hic volens prætereo: Detexi etiam quaſdam in præcedenti hujus tractatus parte, quas repetere & in hunc locum congerere opus non eſt, ſufficiat hic præcipuas & difficilimas enumeraſſe, quum aliquid relinquendum quoque ſit ſtudioſorum inveſtigationi & labori.

PARS TERTIA.

In qua de Difficultate Praxeos agitur.

HActenus de impedimentis quæ ex parte artificis aut ex difficili librorum intellectu oriuntur dixi, conſequens eſt, ut de tertia hujus tractatus parte, quæ circa praxim verſabitur, ſermonem inſtituam. Quæ quamvis tota ex intellectu librorum dependere videatur, cum intellectis libris, materia, operis regimen & reliqua quæ ſequuntur cognoſci poſſe videantur; tamen cum aliud ſit artis rationem inveſtigare, quam attentare & manum operi adhibere, & multa ipſa experientia deprehendantur, quæ per ſolam theoriam comprehendi non poterant, plurima etiam quæ prima fronte facilia apparent, cum quis praxim aggreditur, difficilima reperiantur, & è contra, ſingulatim de ea potius agere potius viſum. Ego ſanè cuilibet certo affirmare poſſum me nunquam philoſophos de elementorum diviſione ratiocinantes intellecturum fuiſſe, niſi operando & experiendo ſulphur naturæ & artis deprehendiſſem. Neque tamen propterea me ſcientiæ hujus notitiam profiteri quiſquam exiſtimet, cum tentantem ſæpius luſerit experientia, & multorum cognitionem adhuc deſiderium, quam ne ſperare quidem audeo cum ob librorum defectum, quorum tamen exemplaria ſupra centum habeo, tum ob impedimenta plurima, quibus non nego me detineri.

Sed tertium hunc Tractatum aggreſſuro imprimis occurit materia, quæ totius operis philoſophici baſis eſt & fundamentum, quo temerè jacto nihil quod ſolidum ſit ſuperſtrui poteſt: Hanc cum unam dicant Philoſophi, pluſquam mille legionum nominibus, ut ait Roſinus (*Lib. ad Eutychiam.*) nuncupaverunt, nomine videlicet omnis rei, quæ vel in terra, vel in mari, vel aëre reperitur. Hanc omnibus rebus aſſimilaverunt, hanc monſtrum Hermaphroditum, maſculum & fœminam, cœlum & terram, & corpoream & ſpiritualem, chaos, microcoſmum, maſſam confuſam, continentem in ſe omnes colores, & omnia metalla in potentia, & qua nihil ſit in mundo mirabilius, cum imprægnet ſeipſam, concipiat ſeipſam, & parturiat ſeipſam. Hanc maximè occultant, nec nomine proprio nuncupant. Unde Roſar. Lapidem per deſcriptionem ſuarum radicum nominavimus, nec enim aliter nominare eum poſſumus. Et Alph. (*In cla. Phil.*) Hic lapis à loco glorioſiſſimo ſublimi maximi terroris procedit, qui multos ſapientes neci dedit, qui cuilibet eſt ſimilis, cujus nomen dici non poteſt. Et alius: qui lapidem nominat, ejus virtutem ignorat, nam qui virtutem novit, eum non nominat. Imò nec nomen proprium habere affirmant quidam. Sic enim Alph. Si lapis proprium nomen habet, vulgare non audent propter rationes ab ipſis traditas. Hin Roſin. Non parum timui ne Deus amoveret à me gratiam ſuam, pro eo quod tibi de hac ſumma ſapientia expoſui, cum cuncti philoſophi citius mori vellent, quam propriis nominibus eam nuncupare. Et innominatus. (*In tract. de lap. philoſ.*) Nomen lapidis patefacere nemo poteſt ſub animæ ſuæ condemnatione, quia coram Deo rationem reddere non poſſet.

Alius. Totius mundi periret ſtatus, ſi noſter in libris nominaretur Lapis, vel ſi quandoque proprio nomine vocant, occultè id faciunt, & ſæpè ejus nomini aliquid ficti addunt. Unde Agmon in Turba. Ubi non prodeſt, ibi magnificè & ſignificanter nominatur, ubi prodeſt, ibi maximè celatur. Hanc inveniri in omni re, in omni loco, & tempore, quidam Philoſophorum aſſeruere. Unde plurimi eluſi illam in vegetabilibus & animalibus, aut ortum & originem ex illis trahentibus, undè elementa ſeparari poſſe dijudicarent quæſiverunt, ſed fruſtra, cum ſingula non proferant niſi ſibi ſimilia. Hos deridens Senior, Si talibus inquit, diceretur, Ovis peperit hominem, aut volatilia parturiunt piſces, aut palma portavit mala granata, reſponderent utique: Fabulam narraſti, non generant res niſi ſibi ſimilia, & non fert unaquæque arbor niſi fructus ſuos. Et tamen iſti ſtultis ſtultiores præparant quod non habet tincturam in ſe ex omni re quæ tendit ad nihilum, & credunt benè facere, ſed nihil acquirunt præter laborem, qui impoſſibilitate excœcati ſunt à veritate. Naturaliſſimum verò & perfectiſſimum opus eſt, unumquodque generare tale, quale ipſum eſt, ut planta plantam, capra capram, ut ait Philoſophus. (*2. de anim.*) Cum autem materialia iſta ſint à natura metallorum aliena impoſſibile eſt ex eis fieri generationem in metallis, quia metalla non generantur niſi ex ſuis propriis ſpermatibus. Ideò non ſine ratione perquirendum monet Arnald. (*in fl. flor.*) quid ſit ſperma metallorum qui non invenitur in re quod in ea non eſt, non ſunt autem metalla in animalibus & vegetabilibus, ſanguine, capillis, menſtruis & ſimilibus, quanquam philoſophi hujuſmodi nominibus aliquando ſimilitudinariè uſi ſint, prout ſuprà eſt declaratum. Ad generationem certè hominis vel animalis, non fit alicujus rei permiſtio niſi ſpermatis maſculi & fœminæ in vaſe naturali nempe matrice, ubi convertitur de re in rem præparatione naturali, donec formetur inde homo

homo & animal, ſine ingreſſione alterius rei niſi ſanguinis menſtruorum ei conſimilis. Et in vegetabilibus ſemen proprium cujuſque arboris vel plantæ terræ committitur abſque additione rei alterius, ubi ſuæ naturæ alimento enutritum & ſolis calore evocatum germinat & augmentatur. Ita & Magiſterium Philoſophorum commiſtione alicujus non eget extranei, ſed ex proprio ſemine metallico terræ Philoſophicæ per artem præparatæ immiſſo, producit multiplicabilem in infinitum, ſi ſuo proprio menſtruo & humore connaturali alatur, & calor Solis Philoſophorum de potentia ad actum excitetur. Alii in ſalibus, aluminibus, atramentis, & bauracibus Lapidem Philoſophorum inveniri crediderunt, aut per ea perfectiora metalla deduci poſſe ad eum ſtatum ut tingant in infinitum, eo quod per illorum cœmentationes ab aliis metallis impuris illa expurgari, & colorem vegetiorem & magis ſplendidum iis conciliari viderent, & ſcirent inde aquas vi ignis prolectari, quas fortes, graduales, & regias vocant, quibus aurum & argentum ſolvi putant, aut ad altiorem coloris gradum promoveri. Sed de ſolutione iſtiuſmodi non curant Philoſophi, cùm potius ſit corroſio & diſſipatio quædam totius in partes minutiſſimas, quæ denuò in argentum & aurum liquefactione redire poſſunt. Et ſi quis metallis perfectis color accedit, is reiterationibus fuſionum & attractione diuturna evaneſcit, quia non alterant intrinſecè, ſed tantùm ſuperficialiter, nec ingrediuntur, cùm incommiſcibilia ſint cum metallis, nec fuſionem metallicam præſtent, nec in ſe habeant alias proprietatum differentias, quas in Lapide ſuo requirunt Philoſophi. Meritò itaque à non omninò inſulſis & fatuis rejiciuntur. Decipiuntur autem fortè ex eo quidam, quod Sapientes aquam ſiccam quandoque nominent, quod nullis rebus melius convenire arbitrantur quam ſalibus, aluminibus, & atramentis, quæ reſoluta facilè in aquam tranſeunt, & modico calore denuò ad priſtinam formam redeunt. Sed Philoſophi per aquam ſiccam nihil aliud intelligunt, quàm argentum vivum, ea nempe de cauſa quod tangentem non madefaciat, cum tamen liquidum ſit & fluidum inſtar aquæ, Credant Gebro, qui lib. Fornacum (*Cap.19.*) ſic ait. Studeas Solem & Lunam reſolvere in aquam ſuam ſiccam, quam vulgus Mercurium vocat. Falluntur etiam in eo quod Philoſophi paſſim de Sale loquantur. Veluti Auctor Soliloquii. Qui ſine Sale operatur, eſt veluti is, qui cum arcu ſine chorda ſagittat. Et in Libro Salis & Aluminis. Si Deus non creaſſet Salem, non perficeretur Elixir, & vanum eſſet ſtudium Alchemicum. Et in Allegoriis Sap. Qui ſine Sale operatur vel agit, corpora mortuorum non reſuſcitat. Item Alius. Sales ſunt radices tui operis. Illi ſciant Philoſophos non de Sale communi loqui, ſed de eo quem in opere ſuo requirunt minerali, ſimilitudine ducta à rebus calcinatis, à quibus omnibus cùm poſſit extrahi ſal, meritò etiam ex calce metalli ſui ſalem extrahi dicunt, quo tamen aliud non ſignificant quam terram ſuam. Juxta illud Auctoris innominati: (*Clang. buc.*) Quod inferius in cucurbita manet eſt ſal noſter, id eſt, terra noſtra. Et in Alleg. Sap. Nota quod hæc corpora alumina & ſalia ſunt, quæ à corporibus noſtris fluunt. Et Auctor Scalæ Phil. Secundæ aquæ opus eſt exaltare terram in ſalem mirabilem ſola ſua virtute attractiva. Nonnulli in mediis mineralibus, tutia, magneſia, marchaſitis lapidis materiam quæſiverunt, & præſertim in antimonio. Cùm enim Philoſophi dicant metalla & ſuum lapidem conſtare ſulphure & argento vivo, & hæc facili artificio ex antimonio educi poſſint, nihil obſtare quo minus materia lapidis inde petenda ſit. Sed cùm non ſufficiant Philoſophis ſimpliciter ſulphur & argentum vivum, ſed eadem velint eſſe pura & munda, & omni coinquinatione carentia, homogenea, & non aduſtibilia, ſed perſeverantia ſuper ignem & fundentia, argentum verò vivum & ſulphur illius ſint in radicibus ſuis impura, & immunda, & quæ nullo artificio depurari poſſint, ad hæc heterogenea, & facilè ab igne recedentia, aut non fluentia, omnibus ſanis ſuſpecta erit antimonii, & reliquarum marchaſitarum natura.

Quidam in lapidibus, gemmis, & cryſtallo artis principia inquirunt. Sed ſi ea quæ propius ad metallorum naturam accedunt, materiam Elixiris præſtare non poſſunt, profectò neque gemmæ aut cryſtallus neque lapides cæteri. Si enim id quod magis videtur eſſe tale non eſt tale, profectò neque id quod minus. Hæc itaque cùm alterationes in corporibus metallorum facere non poſſint, quia non ingrediuntur, nec enim quicquam alterat quod non ingreditur, nec fuſionem metallicam præſtent, ſed tantùm vitrificatoriam, aut omninò nullam, ab arte ut omninò aliena repudiabuntur, idipſum præcipiente Alphidio: Cave, inquit, fili, & à corporibus lapidibuſque mortuis te ſepara, quoniam in eis nullum eſt iter, quia vita eorum non augetur, imò tendit ad nihilum, ſicut ſunt ſalia, auripigmenta, arſenicum, marchaſita, tutia, & his ſimilia. Alii in ſulphure communi materiam lapidis præſupponunt. Cùm enim Philoſophi in materia Elixiris requirant homogeneitatem, fixionem, & tincturam, & hæc omnia in ſe contineat ſulphur, meritò lapidis materia aut pars illius cenſebitur, dicente Gebro (*Sum. perf.*) Sulphur habet homogeneam & fortiſſimam compoſitionem, & eſt uniformis ſubſtantiæ. Ibidem: Ipſum dat pondus completum unicuique metallorum, & ipſum fœditate depurat & illuſtrat. Et paulò poſt: Per Deum altiſſimum ipſum illuminat omne corpus, quoniam eſt lumen & tinctura. Item Pythagoras in Turba: Aqua ſulphuris munda ex ſolo eſt ſulphure. Et Acſubofon ibidem: Sulphura ſulphuribus continentur. Reſpondeo. Gebrum doctiſſimè & acutiſſimè, ut ſolet veritatem deſcribere, & miris verborum involucris eandem occultare, non ſecus ac is, qui ſub magno palearum acervo granum frumenti reconderet. Igitur non de communi & aduſtibili, ſed de Philoſophorum ſulphure loquitur; Ideò addit ibidem, non utendum eo ſine magiſterio, quia ſine eo nihil horum præſtat, ſed corrumpit & denigrat. Et alibi (*Sum. perf. cap.* 85.) ubi de natura ſulphuris & arſenici loquitur, ſulphur habet in ſe duas cauſas corruptionis, inflammabilem ſubſtantiam & terream fœculentiam: per primam ipſius natura ſtare in igne non poteſt, quoniam comburit ſemper & comburitur, & nigredinem in omni opere præſtat. Per alteram verò neque fuſionem habet, neque ingreſſionem, quoniam ſi fixum fuerit, prohibet fuſionem, & ipſum nunquam figitur, niſi prius calcinetur, cùm verò calcinatur nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam ſubſtantiam redigitur. Hæc Geber de Sulphure communi, ſicut etiam Arnald. (*Roſ. part.* I. *cap.* 3.) & alii omnes, quod quantum à Philoſophorum ſulphure diſtet, quilibet vel mediocriter in Chemicis Libris verſatus facilè conſiderat, cùm illud argento vivo ſit planè extraneum; at iſtud ex intimis argenti vivi

perfectorum

perfectorum corporum viſceribus petitum, nec eſt aliud quàm ignis ſimplex nec urens, vivus, vivificans alia corpora mortua, & ea maturans, & naturæ defectum ſupplens, cùm ipſum ſit ſuperfluæ maturitatis, ſecundum quod in natura ſua eſt perfectum, ac per artificium magis depuratum. Senior: Satisfecerunt Sapientes hominibus cùm dixerunt, ſulphur noſtrum non eſt ſulphur vulgi, quia ſulphur vulgi comburitur, ſed ſulphur ſapientum album comburit combuſtione albedinis & meliorationis.

Cùm igitur ex ſupra dictis omnibus lapidis materia elici non poſſit, conſequens videtur, ut argentum vivum, nobis eandem ſubminiſtret, quando ſola Mercurialis natura omnibus notis Philoſophici Lapidis materiæ reſpondeat. Argentum enim vivum ſolum cùm ſit incombuſtibile & homogeneum, quia aut cum tota ſua ſubſtantia in igne manet, aut cum tota ſua ſubſtantia ab igne recedit, adultionis eſt ſalvativum, fuſionis effectivum, & corporum perfectivum; cùm corpora illa minùs comburantur, & majoris ſint perfectionis, quæ plus de ſua natura participant, & poſſident, quæ verò minus, minoris; affirmante etiam Avicenna: Ipſum ſolum recipere in ſe quod ſuæ naturæ eſt, & alienum reſpuere, & cùm ſit metallicum, continere totum in ſe quo indigemus ad noſtrum magiſterium. Sed ne de argento vivo vulgari hæc intelligantur, obſtat illius fuga quæ ſiſti non poteſt, niſi ſulphuris ſibi adjuncti virtute aut metallico vapore, dicentibus etiam Philoſophis. Mercurium ſuum non eſſe Mercurium vulgi. Adhuc cùm imprimis corpus ſolvendum aut calcinandum præcipiant Philoſophi, neutrum in vulgare argentum vivum cadere poteſt, cùm ſit totum aëreum & ſpirituale. Igitur in corporibus Elixiris ſubſtantia quærenda: ſed ea ſunt aut perfecta aut imperfecta. Hæc autem cum perfectionem quam non habent, aliis dare non poſſint, cùm ex ſulphure & argento vivo impuris, & parum aut nimium decoctis conſtent, & celeriter ab igne & aliis adurentibus comburantur, Elixir nobis ſubminiſtrare non poſſunt, ſubtilioris enim ſubſtantiæ & liquidioris fuſionis neceſſe eſt illud eſſe, quàm ipſa corpora vulgi, & majoris fixionis, quam ſint in natura ſua. Impoſſibile etiam eſt, ut ait Arnald. (*Roſ. part.* 1. *cap.* 10.) non fixum figere, & immundum mundare, quia non invenitur in re, quod in ea non fuit antea, nec aliquis dare poteſt quod non habet. Deinde ut ipſa Elixir fierent, oportet ea primum convertere in ſimilitudinem duorum corporum perfectorum, quod fruſtra fieret, cùm habeamus duo corpora perfecta à natura facta. Nec obſtat quod Philoſophi ſæpius corporis imperfecti aut immundi mentionem faciant. Veluti Morienes: Niſi corpus immundum mundaveris, & ipſum dealbatum reddideris, & animam in ipſum miſeris, nihil hujus magiſterii direxiſti. Item Aſtanus in Turba: Corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento. Et Geber (*Lib. fornacum cap.* 9.) Paſtam fermentandam extrahimus more ſolito ex imperfectis corporibus. Et ex hoc tradimus tibi regulam generalem, quod paſta alba extrahitur de Jove & Saturno, paſta verò rubea ex Venere, Saturno & Marte. Qui locus Gebri doctiſſimos Viros multum torſit ut exiſtimarent corpus ſive materiam lapidis ex imperfectis metallis petendam, formam verò ex auro & argento vulgaribus: cùm tamen & materia & ejuſdem forma ab una re ſola deſumenda ſint, materiam enim lapidis unicam & ſpecie & numero eſſe conſtat, quamvis poſtea in plures veluti rivulos ſpargatur, prout auctor eſt Morienes. Hoc magiſterium, inquit, ex una primum radice procedit, quæ poſtmodum in plures res expanditur, & iterum ad unum revertitur. Et Lilium: Anima, corpus, & ſpiritus ſimul ſunt, & una res eſt, in ſe habens omnia cui nihil extraneum introducitur Haly (*Lib. Sec. c.* 9.) Unus eſt lapis ſuper quem non miſceas aliam rem; cum eo operantur ſapientes, & de eo exit cum quo medicatur, non commiſcetur cum eo aliud, nec in ejus parte, nec in toto. Quando igitur corporis imperfecti aut immundi meminerunt Philoſophi, aliud nihil quam terram ſuam intelligunt, cujus locuples teſtis mihi erit Arnaldus (*In flos flor.*) Mercurius, inquit, cum terra conjungitur, id eſt, cum corpore imperfecto, quæ terra mater dicitur, ideo, qui terra eſt mater elementorum. Non quod ex corporibus vulgaribus, plumbo, ſtanno, ære aut ferro materiam fermentandam deſumi velim, ſed ex compoſito ſuo in terram verſo, quæ imperfecta adhuc eſt reſpectu perfectionis ultimæ ad quam illam perducere conantur Philoſophi, & ratione tincturæ quæ illi ablata fuit, & poſtea redditur per artificium. Nec arguit è contra quod Geber expreſsè dicat paſtam albam extrahi debere ex Jove & Saturno, paſtam verò rubeam ex Venere, Saturno & Marte. Superius enim à me oſtenſum eſt, omnia metalla tam perfecta quàm imperfecta in Philoſophorum compoſito contineri, virtute & potentia & ſimilitudine quadam, prout etiam ex allegoria Comitis Bernardi patet. Cùm itaque Elixir album non egrediatur terminos albedinis & fixionis lunaris paſta ipſius ſive corpus dicitur extrahi ex metallis albis, & parum decoctis, Saturno videlicet & Jove, quæ fermentanda erit cum Luna, nam albedinem in opere cruditatis ſignum eſſe affirmant Philoſophi. Unde Roſ. uſque ad albedinem non utimur igne forti, quia album crudum eſt, & ſemicoctum. Metallum autem crudum perfectum eſſe non poteſt. Arnald. Opus album eſt opus hyemis, rubeum verò æſtatis. Paſta verò rubea dicitur extrahi ex Venere, Saturno & Marte, quia rubedinem aut manifeſtam aut occultam in ſe habent hæc metalla, ad quam majore decoctionis calore compoſitum perducitur, quamvis adhuc imperfectum, quia nondum pervenit ad finem in quo completur, nec adeptum eſt formam qua perficitur, quæ eſt fermentum ſolare. Neque mirum cuiquam videri debet, ſi etiam de Saturno paſtam ſuam rubeam extrahi præcipiat Geber, quem rubedinem in ſe occultam habere demonſtrat minium quod ex ejus fit calce. Et Zenon in Turba: Hoc plumbum rubeum noſtri eſt operis. Sed hæc quidem dicta ſint iis, qui Gebri auctoritatem ſalvam volunt, quem ego magis occultandæ veritatis ſtudio quam alia de cauſa talia ſcripſiſſe ſuſpicor, ſolitum pauculis veris plurima falſa immiſcere. Si verò extrahendi verbum hujuſmodi interpretationem non admittere quiſpiam exiſtimet, is ſciat eadem ſignificatione id apud hujus artis doctores uſitatiſſimum eſſe. Regor. Signum bonitatis primæ decoctionis eſt ſui ruboris extractio, & in nigredinem converſio: non quod velit rubedinem extrahi, ſed tantùm putrefieri & decoqui donec nigrum fiat. Et in Turba: In ventre nigredinis apparentis eſt albedo occulta, unde oportet albedinem illam ab ejus nigredine extrahere. Roſinus. Sapientes cum dicunt, accipite ſputum Lunæ gummamque ſimul liquefacite, cumque liquefiunt iſta, non juſſerunt rubea fieri, ſed flores tantummodo

tummodo ex eorum ventribus extrahi. Cum igitur ex imperfectis metallis lapidis materia fruſtra petatur, ſupereſt ut ex perfectis ea proliciatur, hæc autem ſi de ſua perfectione aliis communicent, ipſa imperfecta manebunt, eo quod non poſſunt tingere niſi in quantum ſe extendunt. Si verò ea perficere velimus plus quàm ſunt in natura ſua, neceſſe eſt ea in radice magis mundari, cum oporteat elixir eſſe magis mũdum & purum, nec non ſubtilius, quam ſit ipſum aurum vel argentum. Sed ad eorum neceſſariam mundationem perveniri non poteſt propter fortiſſimam ipſorum compoſitionem naturalem, quæ niſi per corruptionem labefactari non poteſt. At quæ corruptio auro evenire poteſt, quod nec terra nec aqua alteratur, nec rebus comburentibus comburitur, cum in igne etiam melioretur, dicente Plinio: (*Natural. hiſt. lib.* 33. *cap.* 3.) Auro omnium corporum nobiliſſimo nihil igne deperit, in incendiis rogiſque; durante materia: Sed dicet aliquis: Cum nihil ſit ſub Lunari globo corruptionis expers, fieri non poteſt, quin etiam modus inveniatur aurum ipſum corrumpendi. Fateor, qui enim alioqui ſulphur & arg. vivum, & olea inde fieri poſſent, & ipſius denique color ſive tinctura, quam incomparabilis & ſummus arcanorũ naturæ ſcrutator Clariſs. Vir. D. Jo. Baptiſta Porta Neapolitanus noſtri ævi decus, in ſuo quem, de Magia naturali inſcripſit libro, quaſi digito demonſtravit? Sed aurum corrumpere ad generationem ſub conſervatione ſuæ formæ, hoc opus, hic labor eſt. Docent itaq; quidam ipſum cum argento vivo magno artis ſtudio elaborato commiſcere; eo namque modo nec alio quopiam exaltari poteſt ultra perfectionem ſuam naturalem, ſed hoc non pervenit niſi ad artificem ſolertiſſimi ingenii. Quod tamen ſi fiat, jam plures res erunt, cum unitatem in ſuo opere commendent Philoſophi. Deinde materiam ſuam vilem & parvi pretii eſſe affirmant, cum auro poſt gemmas pretium ſit maximum. Qui religioſiores paulò fuere in hac arte, docent aurum cum argento & Mercurio commiſcere, ut aurum ſit loco patris, argentum loco matris. Mercurius ſperma utriuſque. Unde Hermes: (*In tab. ſmaragd.*) Pater ejus eſt Sol, mater Luna, portavit eum ventus in ventre ſuo. Idem, Draco non moritur niſi cum fratre & ſorore ſua interficiatur, non per unum ſolum, ſed per ambo ſimul, ſcilicet per Solem & Lunam. Et Avicenna: Conſulo ut non opereris niſi cum Mercurio, Sole, & Luna, iſtorum enim duorum corporum conjunctio eſt neceſſaria in hac arte ad album & ad rubeum. Et Morienes: Sine ſtultos quærere & quærendo errare circa quamlibet rem, quoniam ad propoſitum non pervenient donec Sol & Luna in unum corpus redigantur. Addunt etiam rationem: Quia ſi in lapide eſſet tantum alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret, & ſi daret, in fumum evolaret, quia non eſſet in eo receptaculum tincturæ. Sed qui manum operi adhibere volet, diligenter prius excutiat, quæ ſint illæ ſpecies & res quæ Sol & Luna à Philoſophis nominantur, ne operam & oleum, ut eſt in proverbio, perdat.

Hinc locus me admonet, ut quoniam miranda quædam & non credenda de lapide ſuo prædicant Philoſophi, quæ ſiniſtrè intellecta experientiæ deditum in varios & devios errores perducere poſſent, antequam ulterius progrediar, de iis paucula interſeram, quæ non modo ſcitu jucunda, ſed & maximè utilia erunt omnibus veritatis ſtudioſis. Imprimis autem occurrit, Philoſophos Lapidem ſuum omnem rem dixiſſe, quod ideo fecerunt, ut ait Roſarius, (*In lib. de fig. & imaginib.*) quia omnia in ſe habet quibus indiget, & quæ ad ſui perfectionem neceſſaria ſunt. Quod verum eſſe teſtantur paſſim philoſophi, & imprimis Senior. Lapis Sapientium inquit in ipſo & ex ipſo perficitur, radix, & rami, & folia, & flores & fructus. Eſt enim ſicut arbor, cujus rami & folia & fructus ſunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipſe eſt totum, & ex ipſo eſt totum. Idem: Lapis ſapientum quem nominaverunt omnem rem, habet in ſe totum quo indiget ex corpore, ex ſole, ex aquis, ex ſpiritibus, ex animabus & tincturis. Omnibus etiam nominibus nominatur ut ait Roſarius ad ipſius occultationem, & propter naturæ ſuæ dignitatem, & propter diverſa ejus regimina, & mirabilem colorum varietatem in opere apparentium, & participationem omnium elementorum in eo exiſtentium. Pythagoras in Turba: Multis nominibus ipſum nuncupaverunt propter naturæ ſuæ excellentiam. Et Lilium: Quandoque in lapidis operatione colores omnes quæ hodie in mundo ſunt & excogitari poſſunt apparent, & ſic ſecundum diverſos colores in opere apparentes diverſificantur ejus nomina per diverſos Philoſophos. Eſt & alia ratio, quia ex omnibus quatuor elementis hic lapis perfectus eſt, quare cujuslibet rei elementatæ nomine appellatur. Eſt & tertia ratio ut inſipientes illum non cognoſcant, hæc ille. Præterea dicunt Philoſophi lapidem ſuum animalem, vegetabilem, & mineralem, non quod ex animalibus, vegetabilibus aut mineralibus indifferenter fieri poſſit, ut multi opinantur, & fruſtra in illis pecuniam & labores ſuos inſumunt. Sed animalem quidem propter animam quæ propriè homini animalium digniſſimo competit, ſi tamen fas eſt hominem inter animalia connumerari; quamvis anima à Philoſophis his quoque ſicut & vegetabilibus tribuatur, ſed non eadem ratione. Bonellus in Turba: Æs noſtrum ſicut homo corpus habet & animam. Et propter ſanguinem, qui propriè in animalibus, quo ſubtracto moriuntur. Unde Lilium: Spiritus convertit corpus in ſpiritum tinctum, prout ſanguis eſt, quia quod ſpiritum habet, habet & ſanguinem. Et Dardaris in Turba: Non utendum in toto regimine niſi aqua permanente, vis enim ejus eſt ſpiritualis ſanguis. Morienes: Quod corpora maximè coaptat, ſanguis eſt, nam illa vivificat atque conjungit, & ex omnibus unum corpus efficit. Ariſt. Sanguis eſt anima, & anima eſt vita, & vita lapis noſter eſt. Non quod revera in eo ſit ſpiritus, anima, aut ſanguis, qualis in homine, ſed ſimilitudine quadam non ineleganti. Sicut enim homo per ſeparationem animæ à corpore mortuus dicitur, & remanet ipſius cadaver, ſtatuæ potius ſimile quam homini: ita & in lapide ſeparata ipſius meliore & radicali eſſentia, quæ formam dat lapidi & tincturam, quæ eſt Philoſophorum anima, remanebit materia quædam informis, quantum ad formam metallicam, quæ cum non ſit in cura naturæ nomen propriũ non habet, dicente Moriene, omne corpus cum anima caruerit, tenebroſum & obſcurum erit. Et ſicut credimus in reſurrectione animam corpori reſtitutam iri, & corpora deinde perpetua fore & incorruptibilia: ita in hac arte, corpore per ignem & aquam regimine debito exanimato & purgato, anima ſua, id eſt, tinctura non aliunde ſed ex proprio corpore extracta illi redditur, ac tum primum induit colorem & formam metallicam, ſed illuſtriorem quam prius habuit. Quæ dixi communi ſapientum conſenſu vera eſſe productis eorundem ſententiis probabo. Hermes in Alleg. Sap. Spiritus

è lapide

è lapide extractus eſt albus, anima autem rubea, quibus ei redditis vivit & lætatur, quoniam decore, & lumine priſtino ornatur, hilaris eſt tunc maxime cum reſurrexit, quia non amplius moritur. Zion in Turba: Lapidis tinctura vita eſt quibus introit detrimentum & mors à quibus extrahitur. Bonellus ibidem: Illa natura cui humiditas adempta eſt, cum per noctes dimittitur mortuo ſimilis videtur, & tunc illa natura igne indiget, quouſque corpus & illius ſpiritus in terram vertatur & tunc fit pulvis mortuo ſimilis in ſuo tumulo. His peractis reddet ei Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortatur illa res, & poſt corruptionem emendatur, quemadmodum homo poſt reſurrectionem fortior fit, & junior quam fuerat in hoc mundo. Roſinus: (*Ad Saratanam epiſcop.*) Spiritus & anima cum extrahuntur à corpore, corpus remanet mortuum, redde ſibi animam ſuam, & tunc vivit, & ſcias quod mortui reſuſcitati perpetui erunt. Et D. Thomas Aquinas. (*In comment. ſuper tab. Her.*) Superior pars lapidis eſt ſpiritus & anima quæ mortificatum lapidem vivificat & facit reſurgere. Senior Anima eſt præparator ſive rector corporis, & extractor, & ipſa eſt reductor ad corpus ſuum, quod vivificabit poſt mortem ſuam: Per hanc vitam poſtea nulla erit mors, propterea quod vita infunditur ſicut ſpiritus corpori. Quod autem anima ſive tinctura extrahatur non aliunde, ſed ex ſeipſo, & ex proprio corpore quamvis ex antedictis ſatis liqueat, tamen audiamus adhuc Menabadum in Turba: Corpus ait non poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre ejus, & fiat ſpiritualis tinctura. Lilium: Hoc ovum vitam quam habet ex ſe in generatione extrahit non autem ab alio, vel ab aliis: ſed ex ejus ventre flores extrahuntur, & ſe ipſum germinare facit & quod eſt intus mittit foras, & quod eſt foris mittit intus. Idem: Natura naturam vincit mortificando corpus & vivificando, quoniam ex ipſo fuit, & in ipſum convertitur, & augmentatur. Comparatum etiam animalibus, propter aëris reſpirationem. Hinc Bonellus in Turba: Hominum inſpiratio ex aëre eſt, quæ ſibi poſt Deum vita eſt, ſimiliter æs humore inſpiratur, quo vitam ſuſcipiens multiplicatur & augmentatur ut cæteræ res. Atque hæc quidem de lapide animali. Vegetabilem vero dixerunt à ſimilitudine animæ vegetativæ, quæ tamen cum animalibus communis eſt, & dicitur vis quædam in viventibus convertens alimentum in ſubſtantiam aliti, ut ipſum in eſſe conſervet, ad quantitatem debitam provehat, & ſimilem in ſua ſpecie generare tribuat. Cum igitur hæ tres potentiæ: Nutritiva videlicet, augmentativa, & generativa, reperiantur in lapide, quamvis non plane eodem modo ſicut in vegetabilibus, non abſurda ratione vegetabilem nominarunt. Amplius, ſicut alendi vis ut ſuum munus obeat quatuor aliis ſubſervientibus facultatibus indiget, Attractiva videlicet, retentiva, digeſtiva & expulſiva, eadem in opere deſiderantur. Per attractivam enim, ſubſtantia Lapidis de Mercurio attrahit id quo in artificio indiget, & quod ſibi familiare eſt, & hoc per virtutem elementativam implere cupiens vacuum. Per retentivam, ut coctionem retineat ratione vacui appetentis. Per digeſtivam retentum in ſimilitudinem ſubſtantiæ immutat, ut argentum vivum in ſubſtantiam ſulphuris coagulantis. Per expulſivam natura expellit quod ei convenit, non enim aqua, ut quidam ait in Turba, plus ponderis adjicit corpori, quam de humiditate metallina in ſe habet, quia humiditas aquæ tranſit, & metallina manet. Ne quis autem hæc mea putet eſſe figmenta, videat Raymundi Lullii codicillum, & teſtamentum ejuſdem cap. 32. Quod autem lapis creſcat & ſibi ſimile poſſit generare, quamvis probare non ſit neceſſe, cum is ſit finis & ſcopus totius ſtudii chemici, tamen aliquot Philoſophorum dicta ea de re proponam, & imprimis Marſilii Ficini, qui in lib. ſuo de arte chemica (*Cap. 16.*) ita loquitur: Lapidem partes innumeras poſſe tingere apud Philoſophiæ conſultiſſimos ita decernitur: Quemcunque ſpiritum eſſe multiplicabilem, ſed nullum corpus; & cum lapis noſter factus ſit maxime volatilis, atque ut ita dicam ſpiritualis, totuſque igneus, & per multijugas ſolutiones & coagulationes ſæpius repetitus, quidni crederes lapidem innumeras partes poſſe tingere? ſi emunctis naribus naturæ rationem ejuſque dotes mirificas introrſum olfeceris; Quo plus enim ſolem ſolveris, & iterato coagulaveris, eo plus tinges. Quanto item plures fœminas vir acceperit, eo plures habebit proles. Auctor quoque theſauri philoſ. ſic ait. Aqua ſapientum eſt ut granum tritici, nutritur enim & putrefit, & corrumpitur, deinde germinat, reſurgit & ſeipſum multiplicat. Et alius: (*Aurora conſurgens.*) Philoſophi volunt nutrire granum eorum metallicum donec vegetetur, & fructum adferat, tale quale ipſum eſt. Auctor etiam Dialogi Nat. & fil. phil. Lapis vel medicina quam quæris pullulat & multiplicatur, quemadmodum granum frumenti cadens in terram bonam, quum mortuum fuerit, multum fructum adfert: cum igitur corrumpitur multa alia grana inde producere poteris.

Lapis mineralis dicitur eo quod materia ipſius aut res ex quibus componitur, & conſtituitur, ſint minerales & metallicæ, nec aliunde eſſe poſſunt, ſi metalla tranſmutata ſint. Si quis allegat, eadem ratione lapidem vegetabilem aut animalem dici poſſe, quod ex vegetabilibus aut animalibus ejus ſit origo; reſpondeo nullam ſubeſſe rationem, quinimò planè naturæ repugnare, ut metalla animalibus aut vegetabilibus inveniantur, cum illorum principio planè diverſa ſint & nullo modo ſimul miſceri queant, ut in igne perſeverent; & philoſophis ſufficiat ſimilitudo aliqua quamvis non in omnibus, conveniens ut quidvis lapidi ſuò attribuat. Nec eſt quod ſibi blanditur quiſpiam, eo quod argenti vivi fluxibilitas ſiſtatur ſuccis quarundam herbarum & color quandoque illi coagulato & metallis imperfectis alius à naturali inducatur per res, quæ aut ab animalibus aut vegetabilibus ortum habent, cum extrinſece tantum agant, & non alte penetrent, nec inducant formam metallicam niſi corruptam, formam verò auri & argenti nunquam dare poſſunt. Veras autem eſſe rationes quas attuli cur lapis animalis, vegetabilis & mineralis dicatur, ipſimet Sapientes mihi teſtes erunt. Sic enim Roſinus: Recipe hunc lapidem animalem, id eſt, animam in ſe habentem, ſcilicet mercurialem, ſentientem præſentiam ac influentiam magneſiæ ſuæ, magnetis, & calaminarem, ac apicem per motum localem, proſequendo & fugando. Auctor quoque novi luminis: Oſtendit quaſdam animæ virtutes, movet & movetur, agit & patitur. Pergit Roſin: Vegetabilem, id eſt, vim ſuam in natura inditam communicantem ſuo generi, multiplicantem virtutem influentiæ ſicut radix ſtipiti ſive herbis. Mineralem quia de minera extrahitur. Auctor. viæ univerſalis. (*Cap. 11.*) Philoſophi nominaverunt lapidem vegetabilem, quia vegetatur & creſcit. Animalem quia corpus habet, animam & ſpiritum, ut animalia. Mineralem,

quia

quia res ex quibus componitur ſunt minerales in natura ſua, Michael Scotus (*Libr. de Nat. Solis & Lunæ.*) Lapis dicitur mineralis, quia ex ſolis mineralibus fit, vegetabilis quia nutritur & augetur, quæ ſunt potentiæ vegetativæ, animalis quia odore reficitur, & fœtore corrumpitur, quod poſtremum tamen juxta verborum ſonum intelligendum non eſt. Auctor novi luminis (*Cap.1.*) Hic eſt lapis qui in vertice montium invenitur, & dicitur merito mineralis. Animalis etiam fertur eſſe, quoniam animam habet, vegetabilis etiam dicitur quia vegetatur. Non eſt itaque quod alias rationes inquirant viri docti & alchemiæ ſectatores, credant Sapientibus & Magiſtris ſuis, ſi modo eorum diſcipuli eſſe deſiderant. Nec timeant Elixir ex mineralibus compoſitum minus conducere ſanitati, quam illud quod in vegetabilibus & mineralibus inquirunt, cum omnes tum Philoſophi tum Medici eximias auri dotes & virtutes ſemper condemnarint.

Elixir autem ſive Lapis Philoſophorum de quo nobis ſermo, nihil niſi aurum eſt, ſed millies auro vulgari perfectius: & ſi aurum non eſſet, alchemiæ ſtudium vanum eſſet, cum aurificandi principium ab auro procedere neceſſe ſit, ſicut ignificandi principium ab igne, neque enim perfecta metalla in aurum tranſmutaret, niſi eſſet aurum; ſimile enim à ſuo ſimili generatur. Non nego quin ex melle, vino, & ſimilibus tam ex animalibus quam vegetabilibus deſumtis, Elixiria quædam fieri poſſint ad corpora humana præſervanda, & nonnunquam etiam ſananda, ſed ea nihil ad noſtrum Elixir de quo agimus, cui nullo modo comparanda ſunt, imò in metallica metamorphoſi etiam abdicanda, & pro inutilibus rejicienda. Si Philoſophi dicant aliquando lapidem ſuum recipere adiutorium ab aliis rebus & nominent res extraneas, & à metalli natura alienas, tamen plerunque cum additione aliqua id faciunt, videlicet quædam eſſe magis propinqua quam alia. Et hoc eſt unum ex uſitatiſſimis ſophiſmatibus ſapientum in hac arte. Propterea tyronem Philoſophiæ profundæ rationis eſſe voluit Hermes. (*Tract.*) Exiſtimant præterea quidam Lapidem ideò dici à Philoſophis mineralem, animalem & vegetabilem, quod non ſolum humana corpora & metallica ad ſanitatem & verum temperamentum deducat, & in ea vim ac poteſtatem ſuam exerceat, ſed etiam in vegetabilia, quia ut ait Lullius, (*Pract. teſt. c. penult.*) rectificat omnes plantas in tempore veris per ſuum magnum calorem. Nam ſi de ipſo grani milii quantitas in aqua diſſoluta fuerit, & poſita in circuitu ſtirpis vel vitis, vel in corde arboris artificialiter naſcentur flores & folia, & fructicabunt menſe Majo. Quæ ratio quamvis non ſit inconveniens, tamen Philoſophorum auctoritas majoris ſemper apud me ponderis erit, cum præſertim in ea aliquid plus energiæ & latentis doctrinæ deprehendatur, quam ut à quocunque percipi poſſit. Cur vero lapidem ſuum in omni re & quocunque loco inveniri dixerint, modo excutiamus. Oſtendi ſuperius ex variis ſapientum dictis, Lapidem Philoſophorum conſtare Mercurio & ſulphure, ſive aqua & terra, quæ elementa in lapide maximè ſunt conſpicua, utrumque vero demonſtravi lapidem vocari. Cum itaque nulla res corporea ſit quæ non conſtet aqua & terra, & nullus locus humido aut ſicco vacuus, meritò lapidem ſuum ubique reperibilem affirmant. Hermes: Ars noſtra duabus indiget naturis: Humido ſcilicet & ſicco. Et in Allegatoriis Sap. Duo lapides Sapientum in ripis ſunt, & cacumine montium venæque fluminum, atque in parietibus domorum regalium, inveniuntur & in ſtercore ejecti; quibus verbis aliud nihil intelligi quam aquam & terram, ſive humidum & ſiccum, certum eſt. Sed quia ſpiritus ſive aqua prædominatur in opere, quoniam cum ea, & ex ea, & per eam totum magiſterium fit, hanc præcipuè hujus ſcientiæ Doctores ubique inveniri dixerunt. Hinc Hermes: Secretum cujuſlibet rei & vita in una eſt aqua, & hæc aqua eſt ſuſceptibilis nutrimenti, in hominibus & in aliis, & in aqua eſt maximum ſecretum: aqua enim eſt quæ fit in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in quibuſdam arboribus gummi & fructus diverſi, & principium generationis hominum eſt aqua. Hamuel in Seniore: Non eſt res in mundo quæ magis cognoſcitur quam lapis, unuſquiſque & omnis homo indiget eo, & eſt apud illum, non poteſt etiam eſſe ſine eo, intendit philoſophus, per omnia, quæ dicit, aquam; invenitur enim aqua omni loco, in vallibus, in montibus, & apud divitem & pauperem, robuſtum & debilem. Et Alphid: (*In cla phil.*) Cum dicit, Lapis noſter ex vili re eſt, in oculis hominum pretio carente, faſtidita, quam homines pedibus conculcant in viis, & à qua ſe prolongant: quid aliud quàm aquam intelligat? Auctor Conſ. Conjugii maſſæ Solis & Lunæ, Lapis dicitur vilis quia nullius pretii in oculis ignorantis, & eſt cariſſimus, quia ſine eo non operatur natura, ſcilicet ſine humido, Lapis enim philoſophorum aqueus & humidus eſt humor autem viliſſimus Et Rupeſciſſa: (*Lib. Lucis.*) Natura ſeu materia lapidis eſt res vilis pretii ubique reperibilis, quia eſt aqua viſcoſa. Alii non aquam ſolam, ſed omnia elementa reſpexerunt, quæ in omnibus ſunt rebus. Hinc Comes Bernard: (*Ad Thomam de Bononia.*) Cum Philoſophi dicunt quod lapis ex omni fit re, intelligunt ipſum fieri ex quatuor elementis, ex quibus fit omnis res generabilis, & corruptibilis. Et Roſarius: Ubiq; invenitur propter elementorum participationem. Roſinus. Ut homo ex quatuor elementis eſt compoſitus, ita & lapis, itaque lapis eſt in homine. Quidam humorem radicalem per hujuſmodi dicta intelligi volunt, vel calorem omnibus rebus innatum: quælibet enim res mundi, id eſt, omne corpus elementatum habet in ſe calidum radicale ſeu formale cujus cauſſa perſiſtit, & non eſt res adeo frigida, quin foveatur ſub calido in ipſo incluſo tanquam radice. Nonnulli figurativè hæc interpretari malunt, inter quos eſt Marſ. Ficinus, (*Lib. de arte chem. c. 27.*) ſed magis ut credo ingenii oſtentandi, aut velandæ veritatis ſtudio, quam quod ita ſentiant; ut cum dicatur lapis eſſe ubique, intelligatur eſſe in toto vitro, in omnibus rebus, id eſt in omnibus metallis, quæ res eorum ſunt, juxta illud Hermetis: (*In tab. ſmarag.*) Omnes res natæ ſunt ab una re; ubi D. Thomas & Hortulanus interpretantur res pro metallis; In omni tempore, ſcilicet ſui operis; in omni homine ſuæ complexionis. Lullius quodam loco voluit naturam conſiderari, ut videlicet lapis reperiatur in omni re in qua ſit per naturam, ſtultum enim eſt quærere aliquid quod in re non ſit. Et alius: Lapis philoſophorum eſt in omnibus rebus in quibus nutritur. Et Senior: (*De intent. Alch. c.3.*) Hunc lapidem dixerunt eſſe in omni re, & hoc eſt ex ſophiſmatibus ſapientum. Certum eſt autem quod ſit in omni re præparationem habente. Lullius (*Teſt. c. 37.*) quoque alibi dicit lapidem in omni loco inveniri ratione ſuarum proprietarum. Quæ quamvis vera ſint, tamen Philo-

ſophorum

ſophorum intentio non eſt alia quam in elementis; & præſertim aqua, prout dixi.

Enumeratis difficultatibus, circa veræ materiæ cognitionem emergentibus, quæ totius artis clavis eſt, procedamus ad ejus præparationem; & expendamus num in ea Sapientes ſint dilucidiores. Nihil enim prodeſt ſcire unde conſtet Lapis, niſi ſimiliter ejus præparatio innotuerit, quam difficillimam omnium rerum appellavit Senior: (*Lib. de fig. & imag.*) Et Baccen. in Turba dicit regimen ejus majus eſſe quam ratione comprehendi queat. Mandinus ibid: Regendi ignorantia plurimos errare fecit. Senior: (*In cla. Sap. ma.*) Multi cognoſcunt lapidem noſtrum, & neſciunt virtutem ejus, ſed ſi virtutem ſcirent, quid valeret niſi ſcirent operationem? Operationem autem ſcire non poſſunt, niſi per donum Dei, vel per doctrinam Magiſtri qui eam doceat. Et Lullius: (*Teſt. c. 29.*) Nihil in hac ſcientia ſecretum, niſi modus operis & operandi. Verum dixiſſe Lullium inveniemus, ſi ſingulos præparationum modos & varietatem auctorum diligentius excutiamus. Quidam enim ita ſuccincte lapidis regimen deſcripſere, ut mera tradidiſſe ænigmata videantur. Sic enim Geber & Auctor perfecti magiſterii: Perfecta corporum & ſpirituum præparatio eſt per ſuperflui remotionem & abſentis additionem. Morienes: Opus nihil aliud eſt, quam exactio aquæ à terra, & ejuſdem ſuper eam remiſſio. Lullius diverſos paſſim operationum modos deſcribit, nam uno loco (*Teſt. c. 33.*) ſic ait: Duæ operationes ſunt tibi neceſſariæ, corruptio quæ facta ſit ſub ſuæ formæ conſervatione; & generatio. Alibi (*Teſt. c. 26.*) ſic: Rarefactio & condenſatio eſt via originalis in elementorum tranſmutatione, in gradibus eorum. Idem: (*Ibid c. 24.*) De groſſo fac ſimplum, de ponderoſo leve, aſperum mollifica, durum fac molle, amarum dulce. & habebis magiſterium. Roſarius vivum occidite, & reſuſcitate mortuum. Alius: Solve, coagula, & tinge. Et Emiganus in Turba: Definitio artis eſt corporis liquefactio & animæ à corpore ſeparatio, & animæ corpori mundo conjunctio. Haly: (*Libr. ſecret. Alch. c. 1.*) Artificium majus fit per quatuor magiſteria: Solvere, coagulare, albificare & rubificare. Philotis in Turba: Totum magiſterium eſt, ut ſuperius fiat inferius, & inferius ſuperius. Aliusquidam (*Efferarius Monachus*) præcipit dividere, mundare, & congregare. Nonnulli diffuſius lapidis regimina deſcripſere, ſed non clarius. Arnaldus enim & Lullius & alii quidam quatuor operationis modos aſſignant: Diſſolvere, abluere, congelare, fixare. Auctor Conſil. conjug. Solis & Lunæ, vult calcinari, diſſolvi, coagulari; item calcinari, & incerari. Auctor. perfecti magiſt. calcinari; ſolvi, deſtillari, & igne levi coagulari. Marſ. Ficinus primo componit; compoſitum putrefacit, putrefactum ſolvit; ſolutum dividit, diviſum mundat, mundatum unit; & ſic complet opus. Auct. Scalæ. P. & Riplæus Anglus, tradunt operationum modos duodecim: Calcinationem, ſolutionem, ſeparationem, conjunctionem, putrefactionem, congelationem, cibationem, ſublimationem, fermentationem, exaltationem, multiplicationem, projectionem. Geber. (*Sum. perf. cap. 38.*) & Arnald. *in flore fl.* octo, ſublimationem, deſcenſionem, deſtillationem, calcinationem, ſolutionem, coagulationem, fixationem, creationem. Haly: (*Libr. Secr. Alch. c. 13.*) Omnes operationes hujus artis ſub ſex continentur rebus, quæ ſunt fugare, fundere, incerare, dealbare, ſolvere, coagulare. Senior (*In clavi Sap. ma*) ſeptem docet diſpoſitiones, ſublimationem ſcilicet, calcinationem, ſolutionem, ablutionem, cerationem, coagulationem, fixionem. Avicenna totidem, ſed non eodem ordine, ſublimationem, ſolutionem, putrefactionem, ablutionem, coagulationem, calcinationem, fixionem. Alii alias, quas omnes non eſt opus in hunc locum conferre Cum igitur auctores tantopere varient, & neceſſe ſit legentium animos diſtrahi tanta operum multitudine; quis confidat ſe lucem in tam denſis tenebris conſpecturum unquam? An non tanta diverſitas neceſſario difficultatem parit, dum unus ſolutionem primum operis gradum appellat, alter calcinationem, tertius ſublimationem dicit, & ſic in reliquis, ſi enim primus ordo variat, reliquos etiam variari neceſſe eſt. At ſi ſaltem in eiſdem regiminibus concordes eſſent, ſed ne id quidem; cum ſinguli ea definiant pro libito. Calcinatio enim cum dicatur rei per ignem pulveriſatio ex privatione ſuæ humiditatis partes conſolidantis: docent tamen nonnulli non igne, ſed aqua corpora ſua calcinare; inter quos Lullius (*In apertorio.*) Sic enim ait: Calcinatio terræ non fit igne, ſicut Sophiſtæ credunt; ſed per proprium ſpiritum ſuum. Spiritus autem in hac arte appellatione nihil aliud quam aquam indicari ſupra dictum eſt. At quid poteſt eſſe diverſius, dum unus præcipit humiditate privari corpus, alius aquam jubeat addi? Idem de ſolutione judicandum, quæ cum definiatur rei ſiccæ in aquam reductio, quod non poteſt fieri niſi per unionem ſolventis & ſolvendi, ut videlicet corpus ſpiritus fiat, & ſpiritus corpus, tamen Arnaldus (*Roſ. par. 1. cap. 1.*) contrarium aſſerens, ſolvere inquit, eſt dividere corpora, quod nihil aliud eſt quam compoſiti partes ſeparare, & ex uno duo aut plura facere. Eadem ratione ſublimationem, quæ à Gebro & aliis definitur eſſe rei ſiccæ elevatio cum adhærentia ſui vaſis, & ab Avicenna, elevatio partium ſubtiliſſimarum à partibus fixis, alii affirmant nihil eſſe, niſi rei groſſæ ſubtiliationem totumque opus Philoſophorum unica ſublimatione abſolvi. Sic enim Arnald. (*Lib. flos flor.*) Aqua noſtra corpora ſublimatione vulgari, quam intelligunt phantaſtici, credentes quod ſublimare ſit ſuperius aſcendere, vel elevare per ignem; ſed ſublimare Philoſophis eſt ſubtiliare, mundare, defæcare. Sic in reliquis operationum modis maxime diſſentiunt, quos ſi diligentius examinare vellem prolixior fierem. Illud ſolum adjiciam, cum ex ſuperioribus pateat plura regimina operis deſcribi, nonnulli tamen repudiata in totum varietate unicam tantum decoctionem volunt; ad inſtar naturæ in locis minerarum, aut inſtar fœtus in utero; dicente Roſario: Quamvis ſæpe dicant Philoſophi, impone vaſi ſuo & claude firmiter, tamen ſufficit ſemel imponere & claudere, donec totum magiſterium adimpleatur: quod amplius eſt à malo eſt. Lullius vero (*Teſt. cap. 14.*) requirit tres graduales tranſmutationes, ſive potius digeſtiones, ad inſtar earum, quæ in humano corpore fiunt, quarum prima eſt in ſtomacho, ſecunda in hepate, tertia in venis, & partibus. Tanta igitur auctorum diverſitas non poteſt non niſi maximam caliginem operantium & ſtudentium oculis offundere. Sed tranſeamus ad pondera, & primo quantopere referat ea noviſſe audiamus ab ipſis magiſtris, quantumvis enim materia bene præparata fuerit & bene miſta, niſi quantitates rerum ſint juſtæ: & ſecundum rationem, fruſtra laborat artifex. Auctor perfecti magiſt. Cave ne ad componendum accedas, antequam invenias componendorum pondera

pondera completa. Auctor dialogi Natu & fil. phil. Debita proportio eſt clavis omnium ſecretorum Arnald. (*Roſ. part 2. cap.* 24.) Omnia ſub termino definito & diſpoſitione certa ſubſiſtunt. Idcirco unicuique ponderi pondus, & omni menſuræ menſura opus eſt. Haly: Si quantitas ponderum diſconvenit in compoſito, partibus ejuſdem naturæ tranſcendentibus per augmentum & diminutionem, deſtruitur cum ea proprietas compoſiti, & fit effectus ejus caſſus & vacuus. Chambar in Turba. Si conficias abſque pondere mora evenit, & malum putabitur. Rhaſis. Qui ignoravit pondera non laboret in noſtris libris, Philoſophi enim nihil ſuarum rerum poſuerunt, nec aliud occultaverunt niſi hoc. Vera dixiſſe Rhaſim deprehendent, qui in libris Philoſophorum verſati ſunt; tantum enim in diverſa abeunt ut referre pudeat, & ſi non pudeat, tamen non poſſim. Atqui ſi unicum tantum pondus ſolventis & ſolvendi dicerent, poſſemus utique conjectura aliqua id aſſequi, ſi non prima, ſaltem pluribus vicibus, ponendo tam varias partes in vitris, donec divina favente gratia id aſſequeremur, præſertim cum nihil referre videatur, ſi paulò plus aquæ addatur nec ne, exiſtimandum eſt enim ſi paulò plures aquæ partes addantur, corpus citius ſolvi, ſed tardius coagulari, at ſi pauciores, tardius quidem ſolvi, citius vero coagulari, ita ut omnia in unum recidant; nec videntur Philoſophi hac in parte duodecimam partem prætergredi. Geber enim (*Lib. fornacum c.*19.) & Marſ: Ficinus (*De arte che. cap.* 19.) duodecim aquæ partes ſumunt, Comes Bernard decem, Senior novem juxta numerum novem aquilarum. Hinc quidam: A novem uſque ad duodecim errare non potes. At turba tres aquæ partes, unam corporis aſſumi affirmat. Alii plus minuſve: Quidam ſuperfundi aquam jubent, ut tribus digitis ſuperemineat. Sed eſto, conſequutus ſit quiſpiam primum illud pondus, quod in corporis diſſolutione expetitur, quid de reliquis expectandum ſit, quæ in compoſitione depuratorum elementorum & tincturæ additione requiruntur non video; in iis enim multo major varietas conſpicitur, nec enim ad duodecim aquæ aut terræ partes aſcendunt auctores, ſed ad quinquaginta & amplius. Dicit enim Arn. (*Roſ. part.* 2. *cap.* 15.) infunde aquam per vices conterendo, quouſque ipſa terra biberit de ſua aqua quinquageſimam ſui partem. Alii minus aquæ plus terræ aſſumunt, alii contra plus aquæ minus terræ capiendum affirmant, ita ut quis è tot & tantis ambagibus ſe extricare non valeat, præſertim ſi ad naturæ operationem reſpiciat, cujus arcana in combinatione ſulphuris & argenti vivi nulla inveſtigatione perquiri aut ſciri à nobis poſſunt. Huc accedit & alia difficultas, quod Philoſophi non diſtinguant cum pondera præſcribunt, num ea in primo opere, ſecundo, tertio, & quarto aſſumi velint, ſed omnia confundentes, nunc de ſolutione corporis, nunc de elementorum conjunctione loquentes, aliquando vero de utroque ſimul, partium proportiones debitas confundunt. Sed ſi ſaltem aquam & terram ponderandam dicerent quæ palpantur & videntur, jam cum velint etiam aërem & ignem librari, non poſſum non ponderum proportionem difficilimam judicare, & artificum multorum irritos labores errores deflere. Proximum eſt ut de vaſe agamus in quo fit magiſterium, cujus notitia maxime neceſſaria eſt, cum ſit veluti matrix in animalibus, quæ in ea generantur & capiunt incrementum pariter & nutritionem; nihil enim materia aut ejuſdem præparatio aut ponderum cognitio artificem juverint, niſi vas aptum habeat in quo artis & naturæ operationes perficiat. Locus enim principium generationis, & locus generat locatum, nec refert, ut ait Albertus, utrum quid fiat in vaſis artificialibus, an in naturalibus; in utriſque enim, elementales & cæleſtes virtutes operantur, modo artificialia formentur ad modum naturalium. Unde Haly: (*In præf. ſecret. Alch.*) Niſi res magiſterii inveniat vas ſibi idoneum, totum opus deſtruitur, & ejus operarii quæſitum non inveniunt, nec ipſa res prodit in effectum generationis, quia cum non invenerit cauſam ſuæ generationis ſive radicem, & ipſam caliditatem, contingit in operationibus caſus deſtructionis. Morienes: Si ſapientes antiqui & qui poſt eos fuere, ſuas expoſitiones de qualitate vaſi in quo conficitur magiſterium non inveniſſent, nunquam quiſquam ad ejus perfectionem perveniſſet. Iſtud autem cum unicum dicant, ejus inventio non parum impedimenti inquirentibus affert, neque veriſimile videtur in unico vaſe poſſe tam diverſa artis regimina exerceri, ſublimationem videlicet calcinationem, deſtillationem, ſolutionem, incerationem & ſimilia. Aut igitur unicum eſſe non poteſt, aut tot rei præparationes nil niſi mera figmenta verborum involucra merito cenſebuntur, niſi forte aquam Philoſophorum quid intelligat, quæ non nunquam pro vaſe capitur. Unde Hermes: Vas Philoſophorum eſt aqua eorum. Et Arnald. (*Lib. fl. flor.*) Lapis ut dicunt Philoſophi fit in uno vaſe, & verum dicunt, nam totum magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra, & ex ea: nam ipſa corpora ſolvit, & calcinat, & in terram reducit, dealbat, & mundificat. Item alius: In aqua noſtra fiunt omnes modi operationum, ſcilicet ſublimatio, deſtillatio, ſolutio, calcinatio, fixio, in dicta aqua fiunt tanquam in vaſe artificiali. Sulphur item vas naturæ à Lullio quodam loco nominatur. Quamvis autem cum aqua fieri poſſe dicantur omnes operationes, tamen aquam ipſam vaſe quopiam contineri neceſſe eſt, quo ſapientes pluries diſcordant. A diverſis enim diverſa præſcribuntur, unus vitrum cum longo & ſtricto collo, ventre rotundo, alter cucurbitam cum alembico, tertius vas cum duabus cannis, quidam vas ſupra, vas nonnulli aludel ſive ſublimatorium præſcribunt & alia infinita. Plures non unum aliquod vas pro toto opere, ſed diverſa requirunt in ſingulis ejus regiminibus, ita ut tanta diverſitas maximæ difficultatis ſit index. Huc annumerandæ ſunt variæ etiam vaſorum formæ à ſimilitudine quadam tam rei quam ipſius operis deſumtæ. Sic enim vas ovum appellat Haly: Accipe inquit ovum, & igneo percute gladio, eſt enim ejus clauſura. Quidam etiam cribratorium & cribrum, quia in eo dividuntur partes, & mundantur, & in eo perficitur magiſterium. Senior: Cribra illud cribro & filo, id eſt, cucurbica & alembico. Et Mireris: Suo cribro ipſum ſepties cribrari oportet. Nonnulli marmor, quia in eo teritur Philoſophorum materia, vas ſuum nominarunt. Dicitur etiam ſepulchrum. Unde in Turba: Effodiatur illi draconi ſepulchrum & ſepeliatur illic mulier cum eo. Et id totum ad ejus occultationem, neque veriſimile eſt Philoſophos in uſquam apertis verbis deſcripſiſſe, teſte Maria, quæ in hunc modum loquitur. Omnia docent Philoſophi præter vas Hermetis quia illud eſt divum, & de ſapientia Domini gentibus occultatum; & illi qui illud ignorant, neſciunt regimen veritatis, propter vaſis Hermetis ignorantiam. Lilii auctor Senior dic

viſionei

viſionem ejus magis quærendam quam ſcripturam. Non autem tantummodo à vaſis formâ oritur difficultas, ſed etiam ab ejus quantitate, ne videlicet majus aut minus ſit quam æquum eſt. Si enim majus fuerit diſpergentur nimium lapidis vapores ſive ſpiritus ſubtiles, neque ad corpus ſuum revertentur. Sin minus fuerit, revolutio elementorum lapidis adimpleri non poterit, & germen ejus ſuffocabitur. Sicut enim per motum firmamenti fit revolutio elementorum, per quam corpora ſubtilia nituntur ſuperius aſcendere, & quod ponderoſum eſt manet inferius, ſic quoque in opere peritorum chemicorum fieri aſſerunt Philoſophi. In vaſis item clauſura non minima difficultas conſiſtit: ſunt enim in eo ſpiritus ſubtiliſſimi, qui ſi detenti non fuerint peribit magiſterium. Unde Roſarius. Conſerva vas & ligaturam ejus ut potens ſit in conſervatione ſpirituum. Certe ſi tantum unica eſſet in opere decoctio linearis & continua, ſufficere videretur vas oblongum, cujus collum ſtringi & candente ferro ſolidari poſſet, ſed cum ſublimari, deſtillari, & calcinari præcipiant, rationem non reperio, quomodo vapores aeri in vaſe contineri poſſint, quocumque etiam modo lutum aut colla præparetur, niſi vas poſt ſingulas operationes frangendum ſit, quod neceſſe non eſſe ſatis innuunt ſapientes, cum dicunt unico vaſe totum perfici magiſterium. Progrediamur ulterius ad ignem, ſine cujus cognitione omnis operatio artificum invalida eſt, cum commodum, & incommodum hujus rei proveniat à commodo ignis, ut ait Haly (*Secr. Alch. cap.* 8.) Et Plat. Ignis addit perfecto commodum & corrupto incommodum, ſeu corruptionem: unde cum fuerit ejus quantitas bona & idonea, perficiet, ſed cum multiplicaverit in rebus ultra modum, corrumpet ambo, ſc. perfectum & corruptum. Et Alphidius. Agens in hoc toto mundo eſt unum, ſcilicet calor, calore autem privato nullus eſt motus aut actus, ipſius enim diſpoſitionis radix calor eſt. Morienes: Maxima hujus operis efficacia in ſuo igne perpenditur, nam cum eo mineræ aptantur, & animæ in corporibus ſuis retinentur, ignis quoque eſt tota ejus natura, & perfecta probatio. Et ſi ſciveris dare ignem, aqua & ignis tibi ſufficiunt. Maria. Totum regimen eſt in temperie ignis. Neceſſitatem cognitionis ignis recenſui; audiamus modo quam difficile ſit ignis regimen naturæ conveniens reperire, & perpendamus quid dicat Senior Homines inquit qui operantur in iſta ſcientia, ſunt decepti magis in regimine ignis, quam in alia re, quia neſciverunt temperantiam ignis: multi enim ſciunt rem, ſed regimen ignis ignorant, in quo jacet tota perfectio. Hermes. (*Tract.*2.) Ignium ſcientia mirabile munus eſt. Sed interrogabit fortaſſe aliquis, quare ignoretur ignis regimen, cum ars naturam imitetur quantum poteſt; in mineralibus autem videmus viam quaſi linearem, calorem videlicet lentum & æqualem, quia metalla in penetralibus terræ excoquit, & ad perfectionem ducit, igitur cognita materia & ejus diſpoſitione & vaſe, ſi lento igne omnia regantur, Philoſophorum inde lapidem procreari neceſſe erit. Recte ſane quis ita ratiocinari poſſet, ſi ſemen lapidis purum & numeris omnibus abſolutum natura tradidiſſet, prout frumenti granum aut alterius vegetabilis ſemen, quod terræ commiſſum & ſolis calore fotum, cælique rore madefactum abſque hominis adjutorio conſurgit in ſpeciem ſimilem ei unde habuit originem. Sed naturæ non eſt conceſſum à Deo, ut inquit Lullius, (*Teſt. c.* 88.) quod lapidem Philoſophorum poſſit generare ſine ingenio & operatione manuum humanarum. Ideo præcipiunt Philoſophi lapidem corporea mole liberari, deinde mundari à ſuis ſuperfluitatibus, quod ut aſſequantur, varia deſcribunt regimina, quæ omnia igne tam lento fieri non poſſunt. Propterea nonnulli quatuor ignis gradus præcipuos tradunt, præteritis inter hos mediis. Et quamvis unico igne per omnia æquali Elixir perfici poſſet, difficile admodum judicare eſſet, unde ignis ille componi, & calor iſtiuſmodi excitari poſſit, cum in eo maxime varient auctores: Quidam enim balnei calore, cinerum, aut arenæ, materiam ſuam continendam aſſerunt. Auctor Lilii ignem flammæ dicit adhibendum qui ſupra vas reverberet: Dracone, inquit, in vaſe poſito & ſepulto, ignis quinque fuſtium ſiccatorum in fovea fornacis accendatur, qui ſit continuus neque minuatur neque augeatur. Alphid. calorem fimi requirit. Sic enim ait: Igne coquere, eſt abſcondere in equorum ſtercore humido, quod eſt ſapientum ignis. Alii in vinaceis, ſerratura lignorum, ſtipulis, & carbonibus juniperinis calorem illum quærunt. Morienes ſtercus columbinum & folia olivarum laudat. Multi oleo, ſebo, butyro, aut aqua ardente ignem Philoſophicum nutriendum putant. Hunc comparant calori hominis ſani, aut gallinæ ovis incubantis, aut calori Solis dum eſt in Ariete. Proinde Comes Bernardus æthereum quendam calorem deſcribit, vaporoſum, digerentem, continuum, non violentum, ſubtilem, circundatum, aereum, clauſum, incomburentem, alterantem, penetrantem & vivum. Joan. Pontanus, cujus epiſtola practicæ Philippi de Rovillaſco præfixa eſt, mirabilem admodum ignem deſcribit, & qui vix à quopiam intelligatur, in hanc ſententiam. Mineralis eſt, æqualis eſt, continuus eſt, non vaporat, niſi nimium excitetur, de ſulphure participat, aliunde ſumitur quam à materia, omnia diruit, ſolvit & congelat, ſimiliter & calcinat & eſt artificialis ad inveniendum, eſt compendium ſine ſumtu aliquo, ſaltem parvo: & ignis ille eſt cum mediocri ignitione, qui omnes debitas ſublimationes facit, qui non comprehenditur niſi per ſolam & profundam cogitationem. Putarem ipſum aquam Philoſophorum intelligere, quæ ſæpenumero ignis à ſapientibus nominatur. Sic enim Menardus & Dardaris in Turba, Argentum, vivum eſt ignis corpora comburens & corpora mortificans magis quam ignis. Et alius: Ignis quem tibi oſtendam eſt aqua. Sed obſtare videtur quod dicat aliunde ſumi quam à materia. Sic & terra Philoſophorum nonnunquam ignis dicitur. Unde auctor Scalæ Philoſ. Scias quod aqua noſtra eſt oleum, & terra noſtra eſt ignis ſiccus. Quare cum ignoremus quem potiſſimum ex tot ignium generibus eligere debeamus, meritò tota ejus inquiſitio difficultatum pleniſſima erit: quas non mediocriter augent Philoſophi dum de quatuor ignium generibus ſæpè loquuntur: Elementali videlicet, naturali, innaturali, & contra naturam, quorum cognitionem omnimodam artificem habere decet, antequam opus tenet. De igne invenio hoc ænigma: Littus maris, non plenè combuſtus ſanguis hominis, & ſuccus uvæ rubeus eſt ignis noſter. Sub igne autem & furni ſecretum contineri manifeſtum eſt, cum ignis non niſi in furno idoneo fieri poſſit. Quot autem furnorum genera à Philoſophis paſſim recenſeantur ex Gebro (*Lib. fornacum.*) facilè colligi poteſt, qui ſolus ut alios auctores prætermittam, ſeptem enumerat, Calcinatorium videlicet, ſublimatorium, deſtillatorium, deſcenſorium, ſolu-

ſolutorium, & fixatorium; cum tamen unicam ſolam fornacem quærant, quam cum indicare volunt, proprio ipſius nomine celato, furnum ſecretum appellant. Ex cujus augmento vel diminutione contingit ſimiliter artificem errare. Magna enim fornax magnum dat ignem,parvum vero parva,quemadmodum etiam ex ejus ſpiſſitudine vel tenuitate, ſpiſſa enim fornax condenſatum & fortem dat ignem, tenuis vero debilem. Spatioſa item reſpiracula clarum & magnum dant ignem, ſtricta debilem. Quapropter ut proportionem æqualem igni quem quærit inveniat, laborandum imprimis eſt artifici.

Supereſt, ut de ortu & nativitate lapidis aliquid dicam, & de ejus terminis, omnis enim actio naturalis cum ſuum habeat motum & tempus determinatum in quo perficiatur & terminetur majore vel minore temporis ſpatio, ut ait Philoſophus, neceſſario & Lapis Philoſophorum ſuum habebit tempus certum & determinatum intra quod oriatur & compleatur. Volunt autem Philoſophi ipſum naſci poſt accuratiſſimam elementorum ipſius mundationem, & ab omnibus inquinamentis depurationem in albedine quadam, quæ fulget candore admirabili vincens omnes mundi albedines, & ab igne fugiens & evaneſcens, niſi artifex decoctioni finem imponere ſciat, & in ipſa hora animam ei adjungere: exemplo fœtus in matrice, qui à principio conceptionis perficitur continuè uſque ad tempus partus, & tempore nativitatis perfectus eſt de ſe, & ſi tunc non egrediatur ſuffocatur, & moritur, quia tunc eget auxilio expulſivæ virtutis: & cum ortus eſt, tunc eget ultimo perfici, quia motus ambulationis deficit ei, cognitio & loquela. Eodem modo lapis hic oritur perfectus per ſe, ſed deficit ei tinctura, & fixio ſtans, & conjunctio matrimonialis, ideo eget auxilio artificis extrahentis tunc ipſum ſtatim, & complentis eum, antequam evolet ab igne, aut antequam ſeneſcat & morbidus fiat. Hinc Morienes: Radix hujus ſcientiæ eſt in hora compoſitionis ſuæ. Et Alphidius (*In cl. phil.*) Omnis creatura poteſt augeri quouſque perficiatur, cùm autem ad finem perfectionis devenerit, in detrimentum diminutionis tendit, vel deſcendit: per ejuſmodi viam iter ſuum dirigunt univerſa quæ in mundo ſunt. Simile etiam quippiam evenire videmus in iis, quæ noſtræ ſubjacent voluntati, in coctione panis videlicet & confectionibus mellis & ſacchari, quæ cum fuerint in complemento ſuæ decoctionis, perfecta ſunt ab igne removenda, & ſi ulterius coquantur, comburuntur, & deſtruuntur.

Oportet itaque artificem attentum eſſe & vigilem, ut terminum in opere non tranſcendat, & ſequi conſilium auctoris Lilii, qui inquit, hoc opus teneas cum Hermete ut toties continuè iteretur, donec viſui patefiat mutatio, ita quod operis viſio te doceat.

Hunc autem terminum nunquam niſi myſtice & obſcure admodum indicarunt Philoſophi & conſulto variarunt, ne comprehendi aut cognoſci à quoquam verè poſſit: niſi per Dei gratiam & benignitatem cum eo ignoto omnium prædictorum notitia nihil juvet. Quidam enim hunc terminum definiunt anno uno, juxta illud Platonis: Pauciores dies præparationis eſt circuitus luminaris majoris. Alii novem menſibus, quidam centum quinquaginta diebus aut centum viginti, & etiam centum, nonnulli octuaginta aut ſeptuaginta, quin etiam quadraginta. Sunt & qui novem aut ſeptem diebus aut etiam tribus terminum hunc definiant, & aliis modis infinitis, cum tamen non ſit niſi unus terminus & dies, imò hora & momentum ut quidam volunt, in qua fiat totius operis perfectio aut annihilatio. Moyſes: Iſtud opus fit ita ſubito, ſicut veniunt nubes de cælo, ut inquit Hermes, & etiam in ictu oculi. Et Roſinus (*Ad Euthychiam.*) ſimiliter: Hoc opus fit in momento uno, & eſt ejus efficacia in purificatione lapidis ab unguento ſis ſuis, & aliis quæ impediunt virtutem ejus. Hujus termini cognoſcendi difficultatem & periculum innuens Mireris Mimenſidum ſic alloquitur: Si philoſophicè operaris, & terminum in ipſo opere non tranſcendis, benedictus bis eris, hoc ſi ſu bito videris, admiratio, & terror & tremor tib evenient, caute ergo operare. Et Plato: Cav ne in putrefactione pervenias ad terminum noci vum, ſi enim contraxerit opus in ſolutione mo ram fortaſſe augmentabitur in corruptione, un de cave ab hoc. Et quidam in Turba. Omnibus te ratione peractis, ſi dealbationem tamen igno ras ſperatam amittis lætitiam. Et Alius ibidem Si compoſitum pluſquam oportet regatur, lume ejus à pelago ſumptum extinguitur. Item Hal (*Lib. ſecret. Alch. c. 7.*) Lapis noſter eſt vita e qui ipſum ſcit & ejus factum: & qui neſciverit non fecit, & non certificabitur quando naſcetu aut putabit alium lapidem, jam paravit ſe morti & pecuniam ſuam perditioni; quia niſi hunc lapi dem honoratum cum germinaverit invenerit, no conſurget alius loco ſuo. Et Alphid. (*Clavi phi.* cum iſte lapis dirigitur & ei forma perficitur, tun eſt aptus operationi, antequam melancholia ſupe ipſum abundet, & antequam aër in eo gignatur, ſeneſcat. Hermes. (*Tract. 2.*) Si ab anguſtia ipſu extraxeris, & in diebus tibi notis ratione rexeri comes & conveniens tibi erit, tu vero decorab ris. At Arnaldus. Additamentum diſpoſitionis præparamentum debent eſſe in magiſterio Philoſ phorum, & operantium quia natura motum ſuu præterire non poterit. Certum namque temp eſt quod ipſa habet ad imprægnandum, parien dum nutriendum & operandum. Unde cum terra imprægnatum habueris, expecta partum, cum v ro peperit nutrias eam quo uſque poſſit tolera omnem ignem: Hanc difficultatem ortus lap dis non parum intendunt Philoſophi, cum term num hunc cum fine primæ & ultimæ decoction ſcienter confundunt, loquentes hunc de termin unius, nunc de fine alterius, ut legentium anim diſtrahant, & veram intentionem ipſorum non c piant. Unde bene nobis conſulit Parmenides Turba ut ad opus non accedamus niſi cognitis om nibus conditionibus lapidis & naturis, in hu modum: Intendito noſcere imprimis, quid eſt qu naturam putrefaciat & renovet, & cujus ſit ſap ris, & quæ naturaliter habeat propinqua & lo ginqua, & quomodo ſe invicem diligant & qual ter poſt amorem corruptio & inimicitia illis acc dat, & qualiter illæ naturæ ſe complectantur i vicem, & quomodo in igne lento concord fiant: quibus notis & perceptis, manus veſtras ope applicate. Quod ſi dictas qualitates ignoratis, no te huic operi appropinquare, quoniam totum noxium, infortunium & triſtitia. Quare cum quæ ſupra diximus de lapidis materia, regimin ponderibus, vaſe, & igne, ſint inventu & cognitu a modum difficilia, tempus autem præciſum nativit tis & ortus lapidis noſſe difficillimum, imo ut qu dam volunt ſupernaturale & divinum, & merito to

ipſi

ipſius praxis difficilima judicabitur. Habent autem & aliud ſecretum Philoſophi, quod miris modis ab ipſis celatum hic pertranſeo, cum nihil certi adhuc de eo compertum habeam, eo quod Lullius parciſſime de eo loquatur, aliis omnibus quos quidem ego legi tacentibus, excepto uno Seniore, aut interprete ejus Hamuele, qui idem arcanum unico verbo attingit. Videant igitur nunc & oculos tandem aperiant, & reſipiſcant, qui abſque librorum intellectu tam grave & difficile attentant opus. Valeant etiam qui Lapidis opus ita leve & facile fingunt, ut quivis vel ruſticus & indoctus, modo fortunatus ejus notitiam habere, aut fructum ex eo aliquem ſperare poſſit cum intellectu præditis ſatis jam pateat illum neque caſu aut eventu, ſed nocturno diurnoque ſtudio & labore Dei gratia adiuctum parari debere. Quocirca Lullius reddens rationem quare ita raro inveniatur, ſic ait. Homines ignorant naturam & naturalem illius commiſtionem & operationem, nec ſuccurrere poſſunt naturæ, ratione ſuæ ignorantiæ quouſque per Philoſophiam tranſierint univerſalem, quæ revelat eis res, quæ illis erant abſconditæ atque ignotæ. Ideo lapis noſter eſt & non ruſticorum, & penitus noſtræ Philoſophiæ, ſicut filius eſt patris qui illum genuit. Hactenus Lullius.

QUARTA HUJUS LIBRI PARS & ULTIMA,

Quæ Artem Chemicam cuique vitandam docet & concludit.

SAtis ſuperque de tribus impedimentorum generibus Scientiam hanc perdifficilem reddentibus ſuperius dixiſſe mihi videor, quibus tametſi maximis, ſi quiſpiam non moveatur, aut à propoſito revocetur, ſed ſuo confidens ingenio & judicio porro ire pergat, & ſperet per induſtriam ſuam obſtacula omnia removeri aut ſuperari poſſe, & ad intentionem ſuam pervenire, is aliorum exemplo cautior evadat, & tanquam è ſpecula adſpiciat irrita ſtudia doctiſſimorum hominum, qui libros hac de arte ediderunt. Petractet Jo. Braceſchi opuſcula, & in eundem animadverſiones Tauladani, videat Laurentii Venturæ de arte Chemica librum, qui gloriatur ſe ducenta quinquaginta volumina hujus ſcientiæ in Bibliothecam illuſtriſſ. Comitis Palatini intuliſſe, & præter illa quinquaginta adhuc alia habere; & videbit puniendos & prodigioſos iſtorum errores, ut interim taceam de illis qui noſtra ætate Roſarium Arnoldi de Villa nova, & Chemicos Paracelſi libellos declarandos & elucidandos ſuſcepere, qui ſe paraphraſtas, & interpretes fateri non erubeſcunt eorum quos non intelligunt. Sed ſicut iſtorum dementia riſum, ita aliorum fruſtati labores miſericordiam demerentur, qui cum doctrina & eruditione claruerint, nec laboribus aut ſumtibus pepercerint in perſcrutandis metallorum arcanis, tamen ab iis veritas abſcondita fuit voluntate proculdubio omnipotentis Dei, qui hominum ſcrutatur corda & renes, magno ſane omnibus qui hanc artem inconſulte ſectantur exemplo. Si enim tam doctos & præclaros viros, quibus diverſorum auctorum libri non defuere, hujus Artis practica, imo ipſa materia latuit, quid mihi aut mei ſimilibus ſperandum eſt, qui ingenio & eruditione minus valemus, quibus etiam ne libri quidem quod in hac maximum eſt, niſi pauciſſimi reſpectu eorum quos ſe dicit habuiſſe Ventura ad manum ſunt? Quid poſtremò exſpectandum illis, qui muſas ne à limine quidem ſalutarunt, qui neque radices mineralium neq; generationis modum callent? neque unquam naturæ abſcondita inveſtigare curarunt, ſed tantummodo avaritia vel ambitione, aut ſimilibus pravis affectibus inducti, ad has epulas illotis properant manibus tanquam pecudes ad pabulum? Profecto tam facilem illis artem judico, quam ſi manibus ſuis ſtellas cælo detrahere conarentur. Proinde mirum non eſt, ſi malis principiis innitentes, pejorem ſortiantur finem, cum decoctis bonis ſenectutem in mœrore & inopia agere cogantur, & metamorphoſim quam in metallis expectabant in ſe ipſis experiantur, in quos non inſulſe illud detorqueri poſſet: Quod habuerunt, ſcilicet divitias, amiſerunt, quod non amiſerunt habent, paupertatem ſcilicet & miſeriam. Deinde cùm pauciſſimis hujus Artis notitia contingat, idque ſolius Dei beneficio & miſericordia, cujus voluntas nobis enexplorata eſt, & cujus potius judicia timere debemus, nec quicquam de nobis præſumere, cumque tempus quo in hoc ſeculo verſamur adeò breve ſit & pretioſum ut nullis opibus reſarciri queat, malè admodum ſibi conſulit, qui incertos & ancipites eventus certis & ſecuris anteponit. Quin potius Theologiam, Juriſprudentiam, Medicinam Architecturam, aut ſimilia ſectetur, in quibus vel mediocria ingenia ita proficere poſſunt, ut alios conſilio, & opera vel re juvare, ſibi nomen & famam divitias & honores parare, aut ſaltem familiæ providere poſſint. Neque enim quiſpiam à Repub. aut muniis quibuſcunque obeundis arcetur, etiamſi ſummum ſuæ facultatis aut ſcientiæ apicem non attigerit, quod rariſſime evenenit: neque enim omnes Theologi D. Auguſtino & Thomæ Aquinati, Juriſperiti Papiniano aut Bartholo, Medici Hippocrati aut Galeno, Architecti Proclo vel Archimedi doctrina ſcientiave aut experimentis pares ſunt, nihilominus tamen & hodiè in pretio ſunt quamplurimi diverſis inter ſe eruditionis gradibus diſtincti in eiſdem facultatibus, nec eſt quod eos temporis amiſſi ut male collocati pœniteat. At in Chemica arte planè contrarium venit, quam monti cuidam altiſſimo comparare ſoleo à parte ſeptentrionali præcipiti & prærupto, ab auſtrali leviter declivi, qui duas regiones diſcriminet, quarum altera borealis rariſſime illuſtrata, ſed nube plerunque opaca & denſa caligine operta, ventis validiſſimis perflata, ſylvis horrida, ſentibus & dumetis aſpera, ſemitam nullam, ſed ſolum omne luto aut nive glacieque impeditum habet, nihilque producat quod vel ad ſolatium ſit hominis aut neceſſitatem. Altera contra meridionalis totos dies ſole illuſtretur, aura ſuaviſſima ventiletur, collibus vitiferis, arboribuſque omnium pomorum feracibus diſtinguatur, fontibus & rivulis ſuaviter decurrentibus irrigetur, pratis longe viridantibus & mille florum generibus diſtinctis, ædibuſque pulcherrimis, & umbraculis adornata ſit, demum quicquid ad bene beateque in hoc modo vivendum deſiderari poſſit, ibi cumulatiſſime reperiatur, ſed ad quam aditus non detur niſi per montem. Qui Chemica ſectari inſtituit, is imprudenter & ſine conſilio regionem ſeptentrioni expoſitam ingreditur, & in maximas difficultates ſeipſum præcipitat: cuperet oblectamentis alterius regionis auſtralis perfrui, ſed viam tritam non invenit, lutum veſtigia abſorbet, nix & glacies lubricitate fallunt, ſpinæ & vepres pungunt, tandem præruptus & ſaxoſus mons impedit, quo minus ad cul-

ad culmen aſcendat, Quid faciat? fruſtra cælum votis & ſuſpiriis fatiget, ni arrepta ſecuri vi & maximo labore arbores & dumeta exſcindat, ſaxa ferro & igni diſrumpat, viamque ſibi inter ea aperiat. Aut ſi Deus & Aſtra illi faveant, è ſummo montis faſtigio ſcalam quiſpiam aut funem dimittat; quo ſurſum attractus, deſuper voluptatis hortum aſpiciat, & tandem plenis manibus fructus carpat, famem ſatiet, ſitimque reſtinguat, & poſt exantlatos duriſſimos labores, exoptatiſſima quiete potiatur. Sed quotus quiſque eſt qui aſtra ita benigna habeat, vel aliena opera montem aſcendat? quis enim audeat manum alteri porrigere, niſi fide, conſtantia, munificentia in pauperes, & vitæ ſanctimonia conſpicuo, quem non arrogantem, non ambitioſum, ſed humilem & manſuetum, non ſuæ ſed Dei gloriæ ſtudioſum jamdudum multis factis periculis ſit expertus. Opus eſt igitur ut quisquis illam regionem inconſulte ingreſſus eſt, retrorſum pedem moveat, aut ſi ulterius pergere volet, ſolitudinem ne timeat, adverſus ventum veſtigia firmet, frigora veſte duplici & pellibus ſuffulta, aliiſque fomentis arceat, ocreas tibiis propter lutum adaptet, baculo ferrata cuſpide greſſum in glacie fulciat, & tandem in monte gradus ſibi paret, ſuoque Marte ad ipſius cacumen aſcendat. Quod ni fecerit, omni fructu laborum ſuorum privabitur, timendumque eſt, ne vel per abrupta montis tandem cadat, & debilitatis artubus vel membris mutiletur, aut cœnoſa voragine hauriatur, vel profunda nive glacieque detineatur, aut ſentibus laceretur, aut fame, frigore & ſiti vitam miſere finiat. In aliis facultatibus & ſcientiis nemo fruſtra laborat aut ingenium exercet, & ſi non ſummum ſaltem aliquem inter ſuos gradum meretur. Chemica vero qui tractat, niſi imperfectorum metallorum in aurum & argentum metamorphoſin vere calleat, qui artis eſt finis & totius ſtudii periodus, fruſtra ætatem ſuam trivit, temporiſque inconſulte amiſſi pœnitentiam aget. Quis igitur niſi imprudens, loquor autem non principibus & magnatibus, quibus parum decedit, ſi centenos aliquot aureos quotannis in re honeſtiſſima & pulcherrima jucundiſſimaque, ſi ratione & conſilio omnia fiant, impendant; ſed meæ conditionis hominibus: Quis inquam dubia ſectetur, unde nil niſi temporis & operæ diſpendium, egeſtatem & inopiam ſperet & non potius ea unde certa præmia, honor, divitiæ, favor inter ſuos & admiratio expectantur? Quid ſtultius quam ea inquirere, quæ poſtquam maximo labore & impenſis non vulgaribus adeptus ſis, ne audes quidem evulgare? quam miſeram vitam tuam fore exiſtimas cum in ſumma fortuna fortunam deſideres, & ne id poſſis quod velis, compedes tibi injectas ſenties, ut merito cum Horatio dicere poſſis.

Quo mihi fortunam, ſi non conceditur uti?

At poteris aliis bene facere; ſplendidum id quidem & magnificum, ſed ne hoc quidem, niſi occulte. Deinde ut aliis ſis amicus, tibi inimicus eris, ut alios promoveas, teipſum deprimes, & ancipiti fortunæ committes, animo inter ſpem & metum ſemper ſuſpenſus, ut aliis dones, tua prius inſumes, floridam juventutem perdes, & in imum deſperationis barathrum te conjicies; cum ne gratia quidem ulla ab ingratis affinibus, conſanguineis & amicis expectanda ſit, exiſtimantibus te non ex amore ſed abundantia, & parca admodum manu largiri cum poſſis largiſſima, ſi tamen voto potitus ſis; ſin autem, nemo tibi vel teruntium reddet, etiamſi omnia tua inſumpſeris, quinimo rideberis & ludibriis omnium expoſitus contabeſces. Et cum ne unus quidem è decem millibus, qui Chemica tractant propoſitum ſibi finem conſequatur, an non potius timendum eſt, ne cum decem millibus operam ludas, quam cum unico illo rem quæſitam obtineas? Quare omnes & ſingulos amice rogatos & monitos velim, ut Alchemiam tanquam peſtem & carcinoma aliquod evitent, ſerpit enim ubi ſemel admiſeris, & interiora hominis depaſcitur, rodit animum, nec quietem admittit ſpe ingentium bonorum, quæ non ſecus atque metus mali vitam humanam non ſolum difficilem & laborioſam reddit, ſed ſenectutem accelerat & mortem. Spes quæ differtur, inquit Sapiens, (*Proverb.* 13. affligit animam; id ſi in aliis verum in hac certè arte veriſſimum. Quis jam enumeret morbos, quos fumi, fœtores, argenti vivi crudi & ſublimati exhalationes reliquorumque venenatorum attractiones, diutinæ vigiliæ, labores quotidiani Chemiſtarum corporibus adferunt? Quis uſtiones ex aquis fortibus aut candentibus metallis, quis animi tædia referat, dum aliter atque præſumunt ſpes ſuas in irritum cadere proſpiciunt? Quis innumeros ſumptus breviter perſtringat, dum hinc vitra, illinc ollæ ferreæ, inde catini aut argilla igni valido reſiſtens, argentum vivum, marchaſitæ auri & argenti aliorumque metallorum, & ſimilia ex ipſis venis maximo terrarum ſpacio diſtantibus petuntur, nebulones, frugiperdæ & ſycophantæ ut fallant, ultro etiam ex aliis provinciis & tranſalpinis accerſuntur? Omitto infamiam quæ hos auripetas plerumque comitatur, & dubia de illis hominum judicia, dum quiſque ut ſentit de illis loquitur, hic impoſtorem, ille falſarium, & monetæ adulteratorem ſuſpicatur: qui minus male, ſuarum rerum prodigum & male ſibi conſulentem, & ad egeſtatem ſponte properantem affirmant; multi etiam miſerentur, tanquam de ipſius ſalute conclamatum eſſet. Sed ante dicta quanquam ab Alchimiæ veræ ſectatoribus tantum abſint, quantum cælum à terra, nec in philoſophantem & naturæ arcana callide perquirentem cadere poſſint, cum is nec multis nec etiam pretioſis indigeat, nec opus ſit ut aliunde petat quæ ubiq; venalia inveniuntur, neque illi periculum ſit à vaporibus aut fumis, tamen antequam eo perveniat ut Philoſophorum ſcripta intelligat, materiam artis & ejus regimen & cætera neceſſaria ſciat; multa dum tentare, plurima expendere contingit, neque omnino forte ab exhalationibus tutus eſſe poterit, neque vulgi judicia ſubterfugere, ut ſileam interim nonnullos probos & doctos alioqui viros, qui audito Alchemiſtæ nomine non ſecus atque viſa crudeli aliqua fera inhorreſcunt, & quodammodo contremiſcunt, & antequam norint impoſtorem judicant. Adeo hæc ars omnium digniſſima non ſine omnipotentis Dei judicio vilis & improba judicatur. Quod quamvis primum incipientibus difficile & injurium videatur, tamen procedente tempore cum Philoſophorum dicta obſcura intelligere & deguſtare incipiunt, & nonnulli eorum quamvis pauciſſimi ad propoſitum perveniunt, tum demum in ſinu gaudent, non tam ob auri argentique ſpem aut copiam, quàm quod ars impoſſibilis & vana ab aliis judicetur, ridentque occulte pridem irriſi aliorum vecordiā & improbitatē, cum ſecure etiam ſi quæ ſuſpicio oborta ſit divinæ in eos collatæ gratiæ hominū loquacitatem contemnere poſſint, provocando ad majorē illorum partē. Quid? dicerent, putaſnè hunc ſi tantis divitiis afflueret, non hæc aut illa acturum? familiam nume-

numeroſam aleret, emeret, ædificaret, pompoſe veſtitus ſervorum cohorte comitatus incederet, & magnum quippiam moliretur. Rectè ſanè, ſi omnes eodem eſſent animo, niſi & olim & noſtra etiamnum hodie ferret ætas tales, qui moderate divitias ferre, nec propter illas ſeſe extollere, arrogantiam, pompas, & cætera mundi vana faſtidire, & ſecuram ſemper & ubique continentiam, humilitatemque nullis undarum fluctibus agitatam amplecti didiciſſent. Sciant hi qui tam diverſa meditantur, hanc artem à Deo non niſi pauperibus ſpiritu dari. Sic enim Alphidius. Hanc artem rationabilibus filiis Adæ, deinde pauperibus propriam tribuit Deus. Audiant Beatum Thomam dicentem, hæc ars invenit hominem ſanctum, aut reddit hominem ſanctū non quidem per ſe, ſed quod fieri non poſſit, quin ſe ante faciem Dei proſternat & humiliter, & ei immortales gratias agat, qui tantum theſaurum & ſapientiam pauciſſimis datam ſola Dei miſericordia conſequutus ſit. Itaque nihil mirum ſi ſeſe intra rationis limites contineat, & tantum meditetur ſui negligens quæ ad Dei gloriam, & proximorum charitatem ſpectant. Et quare tandem in vulgus efferat, quæ ſibi mox ſint obfutura.

Vulgo nota ſunt quæ pauciſſimis ab hinc annis Bragadino evenerunt, qui cum Venetiis metalla vilia in aurum transmutandi artem profeſſus eſſet, & à populo per excellentiam magnus Alchemiſta vocaretur, adiit eum Toparcha Picolomineus proſcriptus à quibusdam Italiæ principibus, petit mutuum triginta aureorum millia: & cupit imprudenter edoceri præterea artem, unde tantum ſibi pareret poſthac quantum velit. Bragadinus pavore exanimis cum nec haberet quantum ille peteret, & multo minus artem calleret, nihil tamen ob ejus crudelitatam & temeritatem negare auſus, promittit utrunque: ſed cum differt & tergiverſatur, nunc hæc, nunc illa excuſando, alter acrius inſtare & mortem minari ni promiſſum exolvat, nec enim ſe rideri à quoquam velle aut parvipendi. Cogitur itaque ſtipatorum caterva ſe munire adverſus inſidiantis ferociam quod tamen ipſi parum profuiſſet, niſi ſui immemor dum alteri laqueum tradit Picolomineus ipſemet in caſſes incidiſſet, & captus fuiſſet. Evaſit cum Bragadinus, pejori ſorti ſuæ reſervatus. Poſſet tamen contingere fortaſſe ut eadem ars ad indignos aliquando deveniret, quos ad aliorum exemplum Deus non ſerus vindex atrociter puniat, qui æquè bonis & malis utitur ad nominis ſui gloriam. Accepi à nobili quodam viro noſtra hac ætate monachum quendam Italum hac arte confiſum religioni & ordini ſuo renunciaſſe, & in Germaniam veniſſe ut liberius viveret, cucullam & aſpera monaſteriorum deteſtatum: ſed dum incautius ſe gerit, duos in intimam ipſius familiaritatem ſeſe inſinuaſſe, à quibus poſtea in ſylva quadam ex itinere maximo ſcelere trucidatus ſit, quorum alter pulverem apud monachum repertum pro ſuo diverſis principibus & magnatibus oſtenderit, & mille impoſturis ſub falſo ſcientiæ nomine homines illuſerit. Quis itaque horum duorum exemplo non ſibi caveat, ſecretumque ſuum occultet, quod propalatum aut mortem aut ad minimum perpetuum metum, & ſpontaneum exilium procul à patria & ſuis adferat. Multis jam dudum controverſiis inter Philoſophos antiquos agitatum fuit, quid eſſet ſummum bonum dum alius virtutem, alius gloriam, voluptatem, dolorum abſentiam, ſanitatem, fortitudinem, animi ſecuritatem, & ſimilia in cælum laudibus vehit. Non dubitandum ſane eſt, quin maxima eorum pars ſi lapidis philoſophici notitiam aliquam habuiſſent hunc omnibus antedictis, cæteriſque in mundo rebus prætuliſſent, cum eo divitiæ immenſæ, & omnia quæ auro & pecunia parantur haberi, morbi propelli, & ſanitas conſervari poſſit. Si enim expertis & ſua cumque in arte credendum eſt, cum unanimiter auctores tradant Elixir iſtud corpus humanum ad verum temperamentum reducere (intelligo in diſpoſitis) ſublimem memoriam, hilaritatem perpetuam, ſi violentiam externam excipias, prudentiam & audaciam conciliare, quid ni credendum ſit organum ita diſpoſitum virtutibus variis, omnibuſque fere ut ita dicam corporis & animi bonis efflorere poſſe? Sed quis ſummum bonum judicet id, cujus adeptio tam anceps, & poſtquam adeptus ſis, ne audeas quidem evulgare, niſi inſidiis undique peti, & mille periculis exponi velis, aut in perpetuo metu & terrore verſari? Qui antiquitus eximium quid conſecuti ſunt gaudebant videri & cognoſci, & fama ſui frui dum viverent; Hæc ſola ſcientia gaudet in tenebris, & latibula quærit, nec caput niſi poſt mortem audet exerere: nec id quidem niſi libello aliquo conſcripto, & apud amicos depoſito, quo fortunam ſuam poſteris, & præſertim Chemiæ ſtudioſis teſtatam volunt, quos eo munere dignatur ſummus Deus. Cum gloria in cæteris hominum actionibus & ſcientiis ſummum calcar ſit ad ardua aſpirantibus, in hac arte impedimentum potius adferre, animi vigorem retundere, & feliciter cœpto itinere quemcunque poſſet avocare. Ac ne divitias quidem ſummas probus quisque qui felicitatem ſuam cælo & Dei amore metitur, expetere deberet, cum difficillimum ſit animo temperare in ſumma fortuna, & ab injuriis aliorum abſtinere, aut ea non facere quæ reprehenſionem & culpam in hoc mundo, & in venturo ſeculo pœnam æternam mereantur. Cum igitur hæc ſcientia quamvis præcellens tantopere ſit incerta propter impedimenta & difficultates ſuperius enarratas, ut vix quiſpiam vel ſperare illam audeat niſi inconſulte admodum & temere, cum infiniti rem & tempus miſere perdant, & hominum ludibriis ſeſe opponant, morbos & egeſtatem ſibi ultro accerſant, & ſenium accelerent: denique cum ars adepta tantum periculorum ſecum vehat, iterum conſulo omnibus, juvenibus præſertim & mediocris fortunæ hominibus, ut quiſque famæ ſuæ & ſalutis curam habeat, nec hanc ſemitam terat aut ingrediatur, aut ut ingreſſus mox pedem retrahat, ne ſero nimium cum multis ſapiat, & ſtultitiæ ſuæ tarde & nihil profutura pœnitentia pœnas luat.

Sed ut is qui conſilio meo nullo modo acquieſcere, ſed magis fortunam tentare maluerit, aliquam etiam utilitatem ex hoc libello referat, præcepta non inſalubria dabo. Primo ſemetipſum examinet, & conſideret num conditiones in artifice requiſitas habeat, & ante omnia rei familiari proſpiciat, ne ſi propoſito vacuus maneat, egeſtate poſtea laboret, aut opus inceptum dimittere cogatur. Diverſorum auctorum libros ſibi accumulet, quia alioqui impoſſibilis eſt illorum intellectus, nec lectum ſemel, bis, terve librum rejiciat, quamvis non intelligat, ſed relegat decies, vicies, & quinquagies etiam & amplius: deinde videat in quo maxime concordent auctores, ibi enim latet veritas, ſed naturæ poſſibilitatem imprimis ſpectet. Unde Philoſophus (*Senior in clavi Sapma.*) ſecundum naturam ſit tua intentio. Radices

præterea mineralium cognoſcat, ut ex ipſis faciat opus ſuum, alioqui in vanum laborabit. Ne aliena opera utatur, non enim eo animo aliis atque ſibi quiſque operam navat. Deinde hæc ars non ſecus atque regnum aliquod eſt ſocietatis impatiens, niſi fide, innocentia & Dei præcipuè amore animi juncti fuerint. Proinde Geber non temerè inter artis impedimenta ponit membrorum truncationem. At quibus membra magis trunca videntur, quam iis qui aliena opera artem quærunt, & ſeipſos naturalium rerum ſcrutatione indignos profitentur? Qui itaque otium non habet aliis negotiis diſtractus, ut librorum lectioni vel exercitationi artis vacare poſſit, potius ab ea abſtineat, quia nihil eſt quod votis ſuis ſecundum expectet. Aut ſi divitiis abundet, & expenſas non timeat, quærat ſibi virum aliquem probum & eruditum & linguarum aliquot maximè uſitatarum peritum, mediocriter in deſtillationibus, ſublimationibus & calcinationibus communibus verſatum, non quod eæ in hac arte admodum neceſſariæ ſint, ſed ut opera Philoſophica à vulgaribus ſciat diſtinguere. Et ſalarium annuum conſtituat, libros & inſtrumenta arti neceſſaria ſuppeditet, ſed eo animo ut jacturam pecuniæ ſuæ non ægrè ferat, etiamſi per aliquot annos nec unde potiſſimum incipiat ſciat artifex. Neque enim lecto aliquo libro fortaſſe falſo & ab impoſtore quopiam compoſito, manum operi adhibendam quis putet, ſed poſt aliquot annorum ſpatia cùm ſe auctores etiam probe intelligere exiſtimaverit. Sic enim legimus in Allegoriis Sapientum. Noli opus incipere antequam ipſum ſcias, quia ſi opus non noveris errabis, & opus tuum in vanum peribit. Semel inceptum niſi magna de cauſa non mutet, etiamſi tardiuſculus videatur properanti. Circumforaneos & indoctos qui ſeſe Alchemiſtas profitentur procul à limine arceat, neque enim quenquam docebunt quæ ipſi ignorent. Si quid ab ipſis diſci poſſit, id totum in variis fornacibus & ignibus, eorumque gradibus conſiſtit, quod dato munuſculo ab iis ſciri poterit, aut ſi ea de cauſa retinendi videntur, vas ſemper ſigillatum & exterius coopertum detineatur: Si materia aſpicienda, aut eximenda, aut miſcendum aliquid, domo amandentur. Caveat ſibi quiſque à libris & chartis quæ varias receptas (ut vocant) continent, & albificationes aut rubificationes, auri argentique multiplicationes, aut auri ex ære & argento extractiones promittunt. Nec credat facile iis qui operis abbreviationes pollicentur, aut Elixiris perfecti augmentationem, natura enim, tempus ſuum completum habeat neceſſe eſt quo actionem ſuam perficiat, ſi quis motum illius turbet, non lucrum ſed damnum & incommodum ſibi accumulabit. Nemo etiam Elixiri augmentum dare, aut ejus virtutem intendere poteſt, qui artem integre non calleat, & opus per experientiæ viam antea ad complementum perduxerit. Fugiat ſublimationes, calcinationes, & ſolutiones omnes vulgares, nihil enim utilitatis inde expectandum, cùm Philoſophorum regimen à vulgaribus ſit longè diverſum. Evitet omnia quæ magno conſtant. Si in auro & argento artem ſitam exiſtimet parvam eorum quantitatem ſumat, utpote drachmam unam aut ad ſummum duas, ſi principia felicia fuerint, poſtea poterit majori pondere opus repetere. Vilipendat cœmentationes omnes, & olea, aquaſque graduales quibus miranda quædam ſe poſſe efficere jactant nonnulli, cùm parum ſit in illis lucri, plus damni & periculi. Nam demus ut aliquid auri argentique ex metallis imperfectis exprimatur ea ratione, certè id exiguum erit, & ſumptibus & laboribus vix reſpondebit, nec augmentationem ullam admittet. Damnet vegetabilia omnia & animalia, aut quæ ortum ex eis habent, media præterea mineralia, & non capiat niſi naturam metallicam, circa illam hæreat & operam ſuam impendat, alioqui laborem, impenſas & tempus ſuum deplorabit. Nec tamen propterea etiam ſibi proſperum eventum polliceatur ſi in debita materia operatus fuerit, cum teſte Gebro (*Sum. perf. cap.* 7.) & aliis Philoſophis hæc Ars tota à Deo pendeat, qui cui vult etiam largitur & ſubtrahit, qui eſt ſublimis & glorioſus & omni juſtitia & bonitate repletus: ſi enim Deus ſciret in eo mentem fidelem, ut ait Lilium, utique ei veritatem intimaret. Proinde ſi quis votis ſuis fruſtratus fuerit, non Deo maledicat, nec ignorantiæ ſuæ culpam Philoſophis imponat, aut eos reprehendat, ſed ſeipſum, qui plus de ſe præſumpſerit quam æquum erat, & ſuadenti ut ab arte abſtineret, non obtemperaverit.

SVBSECTIO SECVNDA.

CATO CHEMICUS, *Tractatus quo Veræ ac Genuinæ Philoſophiæ Hermeticæ, & Fucatæ ac Sophiſticæ Pſeudo-Chemiæ, & utriuſque Magiſtrorum Characteriſmi accuratè delineantur.*

CAPUT PRIMUM.

De Chemiæ Ortu.

QUod humanum ingenium ſe habeat ut primum aliquod mobile, ſatis ex hominum actionibus & meditationibus compertum eſt, ſicut enim hoc eſt in continuo, & perenni motu; ſic nec minus ingenium humanumque quieſcit. Proinde anima noſtra in ſe conſiderata non malè dicitur res cogitans; nam quemadmodum nullum corpus ſine Extenſione concipi poteſt; ſic & ne quidem temporis elabitur punctum, quo non anima cogitet, ejuſque influxu irradietur. Duplex autem cauſa iſtius perpetuæ actionis in anima ſurgentis videtur eſſe, altera Metaphyſica, altera Phyſica. Sit hæc interna, illa externa. De utriuſque ortu, efficacia & liturgia multa forent dicenda, ſi ratio propoſiti id ſuaderet. Solum ſermonem noſtrum hoc loco reſtringemus ad externam cauſam, quæ videtur, exprimi hoc canone à Scholis

recepto.

recepto. Objecta movent ſenſus. Sicque ſenſus (externos puta) videntur fungi officio nunciorum, qui ſenſibus intrinſecis, videlicet memoriæ & phantaſiæ ſiſtunt occurrentia. Illa autem occurrentia pariunt meditationes, hæ meditationes ut plurimum non quieſcunt in nuda ſpeculatione vel contemplatione, ſed prout naturæ inſtinctus vel inclinatio eſt, operari incipiunt, ſicque illa cogitata duntaxat in ſermonem vel vocalem vel ſcriptum erumpunt, vel etiam in opera artificiali deſinunt. Tanto autem illa opera perfectiora ſunt, quanto ſubtilius ingenium. Hac occaſione omnes ſcientiæ & artes natæ ſunt, & quotidie incrementum ſumunt. Huic occaſioni etiam ſuum ortum debet Chemia artium Regina, & Theologiæ dignitate & nobilitate proxima. Hæc autem vel verſatur in analyſi quorumlibet corporum; (ejus enim objectum eſt omne corpus naturale ſublunare) vel duntaxat reſpicit Chryſopœiam, Metallorum Metamorphoſin. Hanc vel jactant veri Philoſophi, & illa eſt arcana arcaniſſima, ad quam nemo illotis irruet manibus, vel impura mente; ne etiam promiſcuè omnibus pateret ad hanc Divinam Artem aditus, hieroglyphici Characteres primo ab Ægyptiis (apud quos hæc ars ſupremum tenuit locum teſte Suida) fuere inventi, quibus eam includerent, ne Margaritæ projicerentur porcis. Vel circa eam verſantur Sophiſtæ, hi autem non aliter conſiderandi veniunt quam fuci circa apiarium volantes. Hoc modo non eſt ars, ſed mera impoſtura, & hi ciniflones, ut qui veram Metallorum ignorant analyſin & ſyntheſin, tam exoſam reddiderunt artem, ut jam dudum pro impoſtura fuerit habita; nec injuriâ, hi enim ſophiſtæ tot deceperunt homines, milleque fucos & fraudes, quibus & Magnatum æraria auro & argento evacuarent, commenti ſunt. De utriuſque artis ſcilicet veræ & falſæ operatoribus quædam artis filiis in cautionem, & Chemiæ veræ aſſertionem proferre placet.

CAPUT II.

De vera Chemia.

PHiloſophi habent Canonem. Contraria juxta ſe poſita magis eluceſcunt: Et hic Canon & in hac Chemiæ conſideratione meretur locum; quippe quantum Chemiæ tribuendum eſſet, non ſatis foret evidens, niſi & ejus oppoſitum ſimul conſideraremus. Quam elegantiſſima pulcherrimáque creatura eſſet lux, haud innoteſceret, niſi ejus oppoſitum, ſcilicet tenebræ eſſent cognitæ. De oppoſitorum geneſi multa quidem eſſent dicenda, ſi crimen Manichæiſmi effugere liceret, obiter enim notetur. Dogma veteris Manichæiſmi, non ſatis nobis compertum eſſe; Nam quemadmodum fides hiſtoriæ dependet ab incorrupto judicio & fide Hiſtorici; ita etiam omnes ejuſmodi relationes hiſtoriæque de veterum hæreſibus non poſſunt ſine formidine oppoſiti ſic accipi, quin dubium hoc remaneat, an etiam fideliter acta recenſeantur. Certum etenim quod hi hæreſium relatores non ubiq; boni hiſtorici fidem impleant, vel notas boni hiſtorici characteriſticas habeant quas merent iſtæ relationes. (Sed non movebimus hanc Camarinam.) Sic neque Chemia vera bene cognita ejuſque pretium, Dignitas & Nobilitas, dicam an Majeſtas, conſtaret, ſi non etiam ſuis coloribus depingeretur Sophiſtarum impoſtura. Ut autem filii artis ſciant, quantum diſtent æra lupinis, utriuſque aliquam ideam hic adumbraturi ſumus. Incipimus autem merito de vera, cujus hæ ſunt notæ characteriſticæ, quibus à falſa diſtinguitur. 1. Eſt ſimpliciſſima, & naturæ operationibus adæquata. Dicitur ſimpliciſſima, quia omnis compoſiti expers, neque etiam terminos ſuæ ſimplicitatis ullo excedit modo. 2. Naturæ operationibus adæquata; & hoc veriſſimum, poſſet hoc ipſum prolixo ſermone probari, verum brevitati Sacramentum, magis autem taciturnitati diximus. Nolumus enim eſſe rei fracti ſigilli Hermetici: Hoc ſolum nota. Dicunt Philoſophi. *Natura Naturâ lætatur.* Natura duos habet ſpiritus architectonicos, Calorem & frigus. Et hi duo ſunt præſides in arte. Natura ſuas operationes 4. anni partibus conformes inſtituit, ut ſunt *Hyems, Ver, Æſtas, Autumnus:* Et hæ anni partes ſunt in opere Magno Philoſophico, Hyems ad caput Corvi, Ver ad columbam vel Cygnum, æſtas ad pomum citri, Autumnus ad Cynosbatum. 3. Naturæ operationibus adæquata eſt ratione organorum vel vaſorum. Nota. Una via, una res, una diſpoſitio, unus actus, unum vas ad complementum Magiſterii. 4. Adæquata eſt operationibus Naturæ. Natura non patitur violentum. Magiſterium Philoſophorum omne violentum deſtruit. Nota. Teſtudinem gradiendo non ſuperabit Philoſophus. 5. Adæquata eſt operationibus ratione Materiæ. Natura præter elementa, præter vegetabile animale, & minerale nihil ſinu ſuo includit. Artificium Philoſophiæ Adeptæ eſt etiam præter ſua elementa nihil aliud quam vegetabile, animale, minerale. Nota. *Trinitas in Unitate*, & *Unitas in Trinitate.* Et articulum de Trinitate contra Anti-Trinitarios non Logicis, ſed argumentis realibus aſtruit. Adæquata eſt operationibus ratione formæ reſuſcitationis. Natura in Semina quæ videntur mortua iufundit vitam, in Philoſophia adepta & mortuum vivificatur. Nota. Eſt *Adrop* & Phœnix Ægyptius. Sicque ſtabilit articulum reſurrectionis. 7. Eſt adæquata operationibus naturæ ratione mixtionis; Natura in geneſi rerum miſcet humidum cum ſicco & fovet Phœbum in vaſe terræ. Ars miſcet humidum cum ſicco, fovet Phœbum Philoſophicum in vaſe ſuo Philoſophico occulto. Nota. Oſiris, Iſis, & Typhon & Vulcanus. 8. Eſt adæquata naturæ operationibus. Natura, ex quo quid vult generare, vertit in limum; Philoſophia adepta putrefacit, & in limum ſuam materiam vertit. Nota. Limus eſt principium corruptionis; & rudimentum generationis. 9. Eſt adæquata naturæ operationibus. Natura ſubjecta generationis operi expoſita, modo exſiccat, modo humectat, Alchemia modo materiam ſuam ſiccat, & humectat. Nota. Pluviam reduc in Terram ſitientem ſiccam. 10. Eſt adæquata naturæ operationibus. Natura colorat per gradus. Et in Cynosbato colorando rubedo colorum complementum eſt: Alchemia & per colores diverſos ducit ſuum Magiſterium. Nota. In Magno opere ſunt 4. Colores principales. Niger, albus, flavus, ruber. Intentionales ſunt cauda pavonis, colla columbarum, anatum, & IRIS. 11. Eſt adæquata naturæ operationibus. Natura habet ſuum generationis tempus. Obſerva geneſin Microcoſmi, Ars Chemica & ſuum tempus putrefactionis, coagulationis, ablutionis, &c. Nota. Ægyptus & Perſia, vel Aſia, Africa, America, Europa, Utopia Mori. 12. Adæquata operationibus naturæ. Natura in geneſin vegetabilis non recipit materiam animalis propinquam. Ars Chemica nihil peregrini ſuo operi admiſcet.

miſcet. Nota Mixtionem ſpecierum prohibet Deus in Scriptura. Omnia ſunt ſibi invicem homogenea in arte ſpagyrica. 13. Adæquata Naturæ operationibus, illa ad geneſin Micro-Coſmi Maris & Fœminæ copulam requirit. Ars ſpagyrica habet in ſuo opere utriuſque ſexus ſimulachrum & iconem. Nota. Gabritius & Bejæ. 14. Adæquata Naturæ operationibus. Natura non facit ſaltum. Ars Chemica non facit ſaltum. Nota 1. Niger. 2. Albus. 3. Flavus. 4. Ruber. Hi colores ſe invicem ſubſequantur neque alter alterum præcedat. Cæterum opus triſtem habet exitum. 15. Adæquata Naturæ operationibus. Natura habet in operibus ſuis perficiendis & abſolvendis ut plurimum determinatum tempus, quo finiuntur. Ars Chemiæ & opus ſuum magnum certa tempus menſura metitur. 16. Adæquata Naturæ operationibus. Natura habet ſuum fatum phyſicum. Illud videtur ſitum in numero, pondere & menſura, juxta dictum Salomonis. Ars Hermetica etiam habet ſuam legem Adraſtæam, contra quam operator non peccabit, & illa etiam numerum, pondus & menſuram reſpicit. 1. Numerū ratione vaſorum, ratione dierum, ratione graduum. 2. Pondus ratione materiæ &c. 3. Menſuram ratione Chryſidis, Iſidis, Typhonis, Vulcani &c. *plura annecterem, ſed præſtat claudere fontem.*

CAPUT III.

De Veræ Chemiæ Scriptoribus.

VEra Chemia, quam ſecundum ſua ſigna Diagnoſtica. Cap. 2. ut & notas Characteriſticas delineavimus, & quidem coloribus vivis, & ſuos habet ſcriptores. Quos in Duas diſpeſcimus claſſes. Claſſis prima complectitur illos autores, quibus hæc ſymbola tribuuntur & his ſolum fidendum eſt. Sol eſt ejus Conjugii pater, & alba luna mater, tertius ſuccedit ut Gubernator 2. Fumus complectitur fumum, & herba alba *creſcens* ſuper monticuli caput utrumque. 3. pharmaco ignito ſpolianda eſt denſi corporis umbra. 4. Hoc accipe quòd in ſterquiliniis ſuis calcatur: absque ſcala aſcenſurus, cades in Caput. 5. Aquila volans per aerem & Bufo gradiens per terram. 6. Omnes *concordant* in uno, qui eſt bifidus. 7. Lapis habetur ex Matrimonio Chabritii & Bejæ. 8. Ex △ & ☿, ut natura, ſic ars producit Metalla. 9. Corpus infantis ex Maſculo & fœmina prodit in actum. 10. Elementorum fac æquationem, & habebis. 11. Lapis ut infans, lacte nutriendus eſt virginali. 12. Saturnus humectat terram portantem Solis florem & Lunæ 13. Fixum fac volatile, & volatile fixum, & habebis totum Magiſterium. &c. Quidam Eruditi viri aliquot autorum ſcripta in certa collegerunt Volumina ut ſunt Turba Philoſophorum. 2. Theatrum Chimicum, cujus ſex ſunt volumina. 3. Muſæum Chimicum. 4. Syntagma harmoniæ Chimicæ philoſophicæ. C. Jani Lacinii collectanea Chimica edita Baſileæ. Ne autem Paracelſum prætercam, hujus opera in quarto anno 1589. excuſa Baſileæ magni ſunt æſtimanda, ſumtuum eorum, quos in iis emendis expendis, nunquam pœnitebit: *(reperiuntur de novo exuſa Genevæ in fol. 1659.)* Forſan *viatorium* in ſcripta Paracelſi dabo. Præter recenſita volumina ſunt alia quæ nunc non tangimus ſcripta. Altera claſſis complectitur modernos, inter quos Eſpagnet & Treviſanus ſunt duces. Flamellus, Riplæus &c. merentur etiam ſuam laudem. Pantaleon eſt quoque egregius ſcriptor, ſed cuncta involvit nodo Gordio, recte defendit Sendivogium. Duo noviſſimi ſunt Aquilæ Thuringicæ autor, & Helbigius (aliorum hic non fiet mentio, ut ut his duobus merito ſint præferendi) In autore Aquilæ duo notanda errata. Primo errat in hoc, quod duplicem ſtatuat viam, ſiccam & humidam. Vera Chemia ſolum unicam novit viam. 2. In deſcriptione materiæ aliquid humani patitur. Supplementum in fine additum eſt alterius autoris, non quidem Adepti, ſed tamen ejuſmodi viri, cui ſal ſapientiæ cognitum. Quod ad Helbigium attinet, illum quidem ut eximium Philoſophum veneramur, ſed pro Adepto non agnoſcimus, quod ſatis patet ex contextu ejus libri. Mirum in modum ſibi plaudit ſuâ Teſſâ, verum autem ejus ſenſum eruit Anonymus ſcriptor. Sed dolemus quod tam jejunum defenſorem nactus ſit, cui non patent fores ad hæc myſteria, quod claret ex judicio, quod hic ſcriptor dat de *Iſaaco Hollando*, quem non intelligit. Nolo Caſſium de auro eleganter eruditeque differentem præterire, etiam nobis placuit hoc opuſculum, ut ut quædam in eo non ad normam philoſophiæ Adeptæ conſcripta occurrant. Nihilominus inveniet in eo ſtudioſus philoſophiæ Adeptæ, quæ ipſi poſſunt eſſe uſui & commodo; Sal artis Hermeticæ vivis coloribus in eo deſcriptum eſt, ſapientiæ ſal dictum, verum adhuc quadam veſte involutum eſt iis, quorum oculis annata eſt tunica præconceptarum opinionum, vide noſtrum Chemiæ Microcoſpium. Alipuli ſcriptum fere prætermiſſem, videtur eſſe ſuppoſititium, habetur nomen fictum, quoniam nihil in eo occurrit, quod ſapit Arabum indolem vel genium. Quod de libris Hermetis in oriente commemorat commento haud diſſimile & quod fertur de ſuperſtitibus libris Eſdræ. Credo autem utrumque ſed ſub formidine oppoſiti. Ænigma de decimo foramine in homine æquipollet vocabulo Teſſa. Sed quorſum reſuſcito Mercurium præcipitatum.

CAPUT IV.

De Veræ Chemiæ Subſidiis.

QUandoquidem cum omni opere & expeditione ſic comparatum eſt, ut ſine mediis ſubſidiisque neceſſariis non facile ſubſequatur, imo ſtultus videretur, qui opus aliquod aggreſſurus, non prius ſibi de mediis & ſubſidiis apprime neceſſariis proſpiceret & optima quæque eligeret. Quis Nautam non furioſum æſtimaret, ſi ſine velis, clavo & pixide nautica neceſſarioque commeatu iter in Indiam ſuſciperet. Nec minus dementiæ crimen effugiet Adeptæ Philoſophiæ ſtudioſus, qui ſine adminiculis oppido commodis neceſſariisque tale quid in Chemia moliri animum induceret ſuum. Ille & divitiarum & ſalutis jacturam faciet. Subſidia autem illa, quæ requiruntur, & ſine quibus opus perfici nequit ſummatim complectitur hiſtoria expeditionis Jaſonis ad aureum vellus, qua expeditione nec aurum auro, lac lacti, Chemicæ operationi magis convenit; Nos autem ſubſidia illa diſpeſcimus in tres claſſes. Prima, quæ opus præcedere debent, enarrabit. Secunda, quæ in ipſo opere neceſſaria, tradet. Tertia, quæ abſoluto opere requiruntur, exponet. Antequàm quis Opus aggrediatur, 1° ſecum bene expendat naturam ſuam moraliter, an iſtæ virtutes in ipſo inveniantur, quas adepti philoſophi ad opus prædicant utiles neceſſariaſque. Ne autem hic prolixus ſum, tribus expediam.

diam. Timor Domini initium ſapientiæ; Dilige proximum, ſicut te ipſum; Eleemoſinæ delent peccata. Omnia ad majorem DEI gloriam. Soli DEO Gloria. Beati humiles. Indeſinenter orandum. Pietas enim illa, quæ in adeptis elucescit, verbis ſatis prædicari non poteſt. Eſt etiam hoc proverbium notum. Chemia vel pium hominem invenit; vel pium facit. Quod non mirum: opus enim hoc ſacrum eſt, in quo Creationis mundi; plaſmationis Microcoſmi; Myſterii Triados ſanctiſſimæ, Myſterii incarnationis, Myſterii regenerationis novi hominis; Myſterii mortis hominis; & denique reſurrectionis vivas quaſi imagines vides. Imò ſolius univerſæ naturæ operum ideam delineatam ſpectabilis. Quem non horum admirandorum phænomenorum contemplatio pium probumque faceret? II° eſt lectio ſcripturæ, ut quæ omnis ſapientiæ oceanus intelligentiæque promus condus; ſcrutamini ſcripturam; Hæc nocturna diurnaque manu volvenda. Cujus lectioni junge Arndti ſcripta, in quibus pietatis nucleus; Philoſophi Teutonici Bohmii opera etiam cum ſcriptis Sperberi ad manum ſint. III° Phyſicæ ſtudeat, non illi contemplativæ ſub Tyrannide Peripateticorum plangenti, verum quam correxit hodierna ætas; quam experimentalem nuncupamus. Nobile opus phyſicum eſt, quod ſcripſit Eſpagnet &c. IV° Familiaria ſint ſcripta Paracelſi, quæ prodiere. Baſileæ 1559. in 4. Abſque intermiſſione Adeptorum libros, inter quos Lacinius è præcipuis, volve revolve; liber librum explicat. Sophiſtarum lectioni noli tempus impendere. V° Operationes Chemicas, ad unguem habebis cognitas perſpectaſque, ut ſcias quid ſint: Digeſtio, Eductio, reductio, ſolutio, putrefactio, coagulatio, Fixatio & maturatio &c. quæ opera omnia philoſophicè non ſophiſtice intelliguntur. Sophiſtæ ſunt ejuſmodi ſimiæ artis qualis Diabolus eſt ſimia Dei; Vita hos! In opere dum deſudas & maximam partem, quæ modo commemoravi, ſunt neceſſaria. Præterea etiam ſis longanimis, patiens, tardus, continuo aſſiduus, vigil. Feſtina lente. Omnis præcipitantia à Diabolo. Et in omnibus ritum quatuor anni partium ſequaris, principium operis ſit hyems & ſic conſequenter, tuncque eſt opus mulierum & ludus puerorum. Opere abſoluto memineris Soli DEO Gloria! Egeno ſubſidium, ſuperbiæ ſtudium fugiendum. Humilitati in dictis & factis ſtudendum, caveaſque ne ſigillum taciturnitatis frangas. Nemini hoc arcanum revelandum, & ne quidem ex nobis natis. Hæc ſunt licita Media & Veræ Chemiæ ſubſidia Ab his divortium faciunt ut plurimum Sophiſtæ. Illi naturam in natura non quærunt, eique potius vim & injuriam inferunt atrocem. Quidam neglecto DEO, *flectere ſi nequeo ſuperos Acheronta movebo*, blaſphemo clamant ore. Et in eum finem cum Diabolo pactum ineunt. Verum in hujus poteſtate non eſt. Omne donum bonum à DEO patre luminum. Cui DEUS dat, habet; Diabolus aliquando à quodam conſultus, fertur reſpondiſſe, ſolve & coagula, plus dicere prohibeor. Præter recenſitos modos Buccinatores alium modum hoc artificium ex Adeptorum Manibus extorquendi non ſine pietatis naufragio debitæque reverentiæ erga artem Divinam jactura commenti ſunt. Hi bellum indicunt adeptis & niſi prodant naturæ Myſterium quævis mala minantur. Verum bruta hæc ſunt è pelvi fulgura. Herculem illi furentem vel Ajacem repræſentare videntur, qui vel invitis Diis ſibi ſpondent victoriam. Quis vero æſtimet illorum truculentos vultus, ſermones minaces; quos par exitus manet, qui olim Gigantes, Jovi bellum inferentes. Sciant autem hi boni viri, quod Philoſophia Adepta ſit Oceanus, in quo graditur columba & natat Elephas. Sed ut patet confugiunt ad Helbigium, & Johannem de Monte Hermetis. Quod ad priorem attinet. Solatium; quod hic dare poteſt, ipſis minime invidemus. Alter naturæ myſta, memor erat ſui juramenti, quod DEO & Naturæ præſtitit, ne tantum arcanum temere prodat. Hermeticæ artis intereſt ne hoc arcanum ulli, niſi cui Deus velit revelare reveletur. Satis etiam mirari non poſſum, quod hi 600; tot enim in hoc fœdus coiviſſe fatentur, viri, ſe Hermeticos nuncupant. Revera in illorum ſcriptis, nec vola nec veſtigium artis imo neque artis rudimentorum apparet.

CAPUT V.

De Falſa Chemia.

VErtimus vela, & hucuſque conſideravimus Virginem veris Philoſophis deſponſatam, à nullo tamen defloratam & tamen multorum liberorum matrem; quos omnes peperit enixaque eſt ſalvo virginitatis ſacro. Virginem dicimus Chemiam veram & merito; quoniam eam ſanctè tractant Adepti. Virgo eſt & tamen mater, ſed admirandæ prolis, Virgo eſt hermophrodita, in qua uterque ſexus, & in utroque ſexu æque potens & valida. Statura ſua & Gigantem & pygmæum refert, ſapienti ſat. Huic Lucretiæ, ſed tamen à nullo Tarquinio defloratæ, opponitur impudica Thais, quæ pudicitiam ſuam habet venalem. Eſtque Chemia phrenetica (ignoſcite Viri Buccinatores nomenclaturam hanc à vobis mutuanti.) Hæc à vera innumeris paraſangis differt: Vera paucis & ſolum piis naturæ ſcrutatoribus cognita: phrenetica illaque inſana bellua in omnium amplexus, ut laſciva meretrix, ruit omnibuſque ſe ſubſternit, & horrenda edit monſtra. 2. Vera humilis & ſimplex. Illa phrenetica ſuperba, faſtu tumida & turgida, multiplex, Variegata, milleque coloribus tincto paludamento cincta. 3. Vera duntaxat vel purpura vel ſtola alba armata, Solis & Lunæ inſignibus decorata; phrenetica inconſtanti colorum luſu ſeſe delectat, & ipſo vertumno verſabilior, & ad inſtar chamæleontis ad libitum ſui proci (porci) variat colores. 4. Vera caput habet redimitum corona aurea, capillis ſuæ prolis intertexta: phrenetica caput habet decoratum corona, in qua plures quam in collis annatum, columbarum, caudaque pavonis, colores, inter quos emicat colorum fæx. 5. Vera in manu dextra fert ſignum Antimonii; phrenetica Aquæ fortis. Vera in manu ſiniſtra attendit ignem, aquam, hæc ſigna unita; phrenetica Auripigmentum. Vera pectori habet inſculptum characterem ☿ ſophorum; phrenetica Urinæ, Vitrioli, Salis, Mercurii. Vera ambulat pavimento cui hi characteres inſcripti. ☉☽♀♃♄♂, Salis Nitri, aceti deſtillati, Urinæ, aquæ, ignis, terræ. Phrenetica hæc ſigna non habet ſub pedibus, ſed circa eam in aere volant & duntaxat hic oſtendunt umbram per refractionem radiorum. ☿ Vulgi modo ei inequitat, modo ab eâ avolat, & videtur agere perſonam Mimi. ☿ ſophicus è longinquo ipſam inſequitur petitque reſtitutionem in integrum: phrenetica torvo aſpectu reſpicit dicens: Te ignoro! 9. Vera teſtudineo gradītur greſſu ad majeſtatem compoſito, & anni ſpatio curſum feliciter finit ne

ſua

ſuas ſphæras, per quas in arcem ſuam aſcendit; phrenetica vaga, circumforanea, erratica, inque Labyrintho, cujus nullus patet exitus, currit, diſcurritque ſecum ubique rapiens ☿ diverſis coloribus inſtar Morionis in ſcena varicgatum, hicque coram ea hyſtrionicos geſtus edit. 10. Veram ſubſequuntur Philoſophi paludamento purpureo amicti, ramos olivæ & palmas vibrantes. Phreneticam comitantur, contingunt, & circumvallant Milites, Thraſones, aurifabri, Vulcani, ſatyri, lemures, genii nigri. 11. Vera ſecura omnis metus expers graditur. Dextrum ejus latus claudit pietas, ſiniſtrum charitas, ſubſequitur natura grandæva matrona, naturam amanti cedit gratia Divina. Phrenetica timida, anxia, terrore tremoreque plena comites, ſatellites omnes armati: inter quos Buccinatores omnium armorum apparatum ſecum trahunt, igne, enſe, rota, reſti, obviis minitantes. 12. Circa veram coruſcat Alma Lux omnium Creaturarum naturalium formoſiſſima & hæc ipſi perpetua comes, neque unquam ab ejus latere recedens. Circa phreneticam tenebræ, nebulæ, horror, umbræ, ſpectra, quibus omnibus deſperatio, furiæ diræ, admixtæ. 13. Vera taciturna pauci & ſimplicis ſermonis; phrenetica garrula jactabunda, glorioſa, phalerati & multiplicis ſermonis, ex quo undique eluceſcit inconſtantia. 14. Vera humiliter & ſubmiſſe clareque loquitur, ex cujus ſermone nectar eloquentiæ mellifluæ deſtillat. Phrenetica rauca, horriſona, barbara. 15. Vera duobus libris intenta ſcripturæ, & naturæ Codici: phrenetica mille libris circum ſe jactis ſtratisque invigilat & cuncta volumina curſorie evolvit, raro librum revolvit. Bajulus librorum eſt ☿ vulgi, hicque interpretem nunciumque agit, ☿ ſophorum interdum miſerens, phreneticæ digitum in locum obſervatione dignum intendit; Verum ſemper ejus digitum ferit ☿ vulgi, & Buccinatores diras imprecantur & anathematis fulmen minantur. 16. Vera ſuis cultoribus ſanitatem, longævitatem, divitiarumque affluentiam, larga impartitur manu; phrenetica ſanitatem, divitias ſuis amaſiis ſervatoribusque aufert, irridet, egenos pauperesque reddit, 17. Vera ſuos autores honore & gloria illuſtrat, phrenetica infamia & ignominia mactat inque malam rem vel crucem adigit. 18. Vera ſuos autores docet candorem, ſinceritatem, ſerpentinam aſtutiam, columbinam ſimplicitatem; phrenetica ſuos procos docet vafritiem, dolum, fraudem, calliditatem vulpinam, rapacitatem lupinam, immanitatem barbaram, feritatem Trigridum & Leonum. 19. Vera nunquam inviſit ad palatia regum principum, Comitum, Baronum; Phrenetica crebro frequentat regum Mundique Magnatum aulas & ſeſe etiam intrudit & ingerit in loca prædicta, & paraſiti perſonam ludit. 20. Summa ſummarum. Vera ut Domina & Regna, phrenetica ſervit & famulatur, imo abjectiſſimæ ſortis verna eſt, & ſerva eſt, quæ nunquam manu mittitur.

CAPUT VI.

De Phreneticæ Diagnoſi.

PRopius cominus eminuſque ſpectabimus hoc ſepticeps Monſtrum 1. Phrenetica in operationibus ſuis prorſus naturæ contraria eſt; phrenetica ſolvit antequam unit. Vera primo unit antequam ſolvat. 2. Phrenetica primo vult educere antequam reduxerit. Vera primo reducit ſuum ſubjectum, antequam ex eo adæquatum ſuum ſubjectum educit. 3. Phrenetica multa habet menſtrua, & nullum adæquatum homogeneumque; quibus materiam ſuam præparat ad opus. Vera habet unum & homogeneum, quo ſuam materiam præparat, menſtruum. 4. Phrenetica menſtrua, quibus utitur heterogeneis, cogitur à materia ſua rurſum ſeparare & abluere. Vera menſtruum ſuum magis & magis cum materia ſua unit & nullum heterogeneum recipit. 5. Phrenetica in ☿ vulgi ludit, & alios illudit. Vera in ☿ ſophorum laborat & conſtanter perſeverat. ☿ vulgi ne quidem aſpicere dignatur, ſolum veneratur ſophorum & non olympicum. Quantum diſtant æra lupinis! 6. Phrenetica veram & adæquatam materiam non agnoſcit, neque ſecundum externam ſuppoſitionem, ut & colorem, multo minus virtutes & qualitates. Vera novit Materiam extus intuſque juxta omnium Philoſophorum deſcriptiones ænigmaticas, parabolicas, hyeroglyphicas, quas ſummatim tradunt ſuperius à nobis recenſita Philoſophorum Symbola. Nota in gratiam filiorum artis: Niſi ex aere reducatur in terram non perficitur opus. Limus noſter in aere primum ſuæ geneſis rudimentum accepit. Et ventus portavit eum in ventre ſuo. Ventus autem ille eſt Eteſiarum flatus, Aeris habitaculum deſerit, Iride præſente ſub tempus auroræ præcipitatur. 7. Phrenetica mortificat materiam Philoſophorum, & revivificare non poteſt. Vera materiam ſuam etiam mortificat, ſed & vivificare poteſt. Animam in corpus, in cadaver, in ſterquilinium refundit, in cadaver cui inſidet corvus. In cadaver, quod foras ejiceret vulgus. 8. Phrenetica limi philoſophici nullam habet rationem, vel nihilo æſtimat. Vera limum agnoſcit primum generationis & corruptionis principium. Et ſine limo nihil poteſt ars Chemica. Fac ex aqua Limum & ex limo aquam, & compleveſti magiſterium. Sed antequam hoc fieri poteſt, utrique habitaculum in aere dabis. Fiat limus Chimicus & vitrum erit olympicum. 9. Phrenetica nimis diu manibus contrectat materiam ſophorum. Vera modo ſemel præparatam attingit & quidem digitorum extremitate. 10. Phrenetica juxta morem Perſarum tractat materiam. Vera mavult incolas terræ temperatæ ſequi. 11. Phrenetica ſole Zonæ torridæ materiam ſophorum in nihilum redigit. Vera Sole temperatæ Zonæ corpus convertit in rude & informe Chaos. 12. Phrenetica adhibet ad opus ſuum ignem ſiccum. Vera coquit & reducendo, ſolvit, educitque igne humido. Nota Philoſophorum ignis eſt aqua. 13. Phrenetica integræ ſuæ materiæ libra tantum efficere non poteſt, quantum efficit vera atomo ſuæ materiæ. 14. Phrenetica materiam ſuam æſtimat, juxta quantitatem; Vera juxta qualitatem. 15. Phrenetica ad ſuum Magiſterium indiget integra materiæ libra. Vera totum abſolvit opus aliquot granis. 16. Phrenetica utitur materia, in qua nulla ſexus diſtinctio; Vera habet materiam ſexu diſtinctam. 17. Phrenetica dumtaxat adhibet materiam, cujus proprium eſt pati. Vera verſatur circa materiam, quæ patiendo agit, & agendo patitur. 18. Materia, quam elegit phrenetica, trituram manuum requirit. Vera habet materiam quæ ſemetipſam terit, & atterit, ſeque in cinerem redigit, exque cinere reviviſcit. Et hic eſt Phœnix in Ægypto, Bufo in Europa, Aquila in America. 19. Phrenetica habet materiam quæ duntaxat mineralis. Vera habet materiam, cujus natura eſt vegetabilis, mineralis & animalis. Nota materia Lapidis omnibus ferè ſubjectis metallicis & mineralibus ineſſe & elici poteſt; Verum

duntaxat ex unico ſine mixtione heterogenei adæquata & homogenea elici debet; alia non valet ad opus. 20. Phrenetica materiam, quam dubia mente ad corpus eligit ut eſt ☿ vulgi & ☉ vulgi, utut longiſſime ab operis complemento abſunt, corrumpit, torquet, maceratque & omnem vim generativam vel plaſticam adimit. Hunc nullis catenis, & vinculis coercere valet, quin nexum rumpat & avolet in auras; miro modo tractat; quod aquis ſtygiis urit atteritque, verum à ſolutione radicali tam longe abeſt quam longe Cœlum à terra. Quocunque modo aurum à ſophiſtis ſolutum poteſt reduci in ſubſtantiam ſuam. Et ſic hæc duo mortua corpora (multum enim abeſt quod non ſint corpus, anima & ſpiritus, vel ☿ & ☉ ſophorum) ne quidem radicaliter ſolvere, multo minus in limum Philoſophicum redigere poſſunt. Quid igitur ſpei ſupereſt in ſophiſticis laboribus, ut quorum objectum ſunt mera artis corpora heterogenea; Retollacea entia, & non habent in ſe Antimonium olympicum, multo minus Sulphur olympicum. Adepta vel vera Spagyria conſtante mente aſſumit materiam philoſophicam adæquatam; videlicet aquam philoſophicam limpidiſſimam, originis vere Olympicæ in quam ſi injiciat ☉ olympicum, illud illico ſolvit in limum nulla humana induſtria in priſtinam ſubſtantiam reducibilem; & per omnes colores ſic ambulat, donec in amictu purpureo ſuperbiat, & chlamyde ignobilia metalla involvat purpurea. Vidit tale Menſtruum Caſſius libro ſuo de auro; ☿ & ☉ vulgi non niſi ad projectionem utitur Divina Hermetica. Idcirco quotquot eſtis ſtudioſi AdeptæPhiloſophiæ & Chryſopeæ manum admovetis, nolite credere ſophiſtis qui materiam operis dicunt ☿ & ☉ vulgi. Eſt mera impoſtura & ſophiſtica ☿ & ☉ vulgi ſolutio. Neque etiam hæc mortua corpora ſua radice radicali privata ſolutionem philoſophicam admittunt. 21. Phrenetica materiam ſuam vulgi è vaſe in vas crebro transfundit, & varios proceſſus falſos ſophiſticoſque cum ea inſtituit. Spagyria vera poſtquam ſuam materiam philoſophicè præparaverit, indit in vas unum, & in illo perficit, niſi forſan caſu aliquo rumpatur, ſicque vas requirit unum, & quidem numero unum. Quod probè notandum; ſed obſerva quod hæc intelligi debeant poſt præviam præmiſſamque præparationem philoſophicam. 22. Phrenetica nec ignem merè naturalem novit multoque minus gradus ignis, & adhibet ignem ſiccum extrinſecum. Vera ſpagyria utitur igne humido, qui quo ad extrinſecum tactum frigidus, quoad intrinſecam naturam calidiſſimus ferventiſſimuſque, qui materiam philoſophicam blande & lente radicaliter ſolvit, dummodo in actum propellatur igne olympico. Qui eſt verus ille Typhon, hic Iſidem & Oſiridem in unum indiſſolubile corpus vel ſyſtema adigit, quod verum æternitatis ſimulacrum. 23. Phrenetica aſſumit materiam, quæ actu eſt; quod eſt; vera ſpagyria aſſumit materiam Olympiam, quæ duntaxat potentia eſt, quod eſt, vel actu primo, non ſecundo dicitur materia, hinc & Chaos vel Hyle audit. Eſtque materia prima Ariſtotelica, vel materia ſimplex Sperlingiana. Contra quam ad ravim uſque diſputant ſcholæ, hancque à ſcholis rejectam, à Cathedris proſcriptam, ratiociniis impugnatam, ſpretam aſſumit ad opus ſuum vera Chemia. Sed tamen quam alienæ fortis etiam æſtimetur, nihilominus eſt originis olympicæ & proſapiæ Regiæ. Qua nullus homo carere poteſt, nec unquam aliquis ea caruit, vel cariturus erit, plura diagnoſtica ſigna non recenſemus.

CAPUT VII.

De Phreneticæ Prognoſi.

Ex bene cognita Diagnoſi tanto felicius prognoſticum formare queunt Medici Diagnoſin Phreneticæ Chemiæ præcedenti delineavimus capite. Prognoſis phreneticæ Chemiæ felix eſſe non poteſt. Qualis enim cauſa, talis effectus. Chemia phrenetica tota à via Regia devia in vitium errorumque labyrinthum deflectit, probavimus hoc ipſum latè duobus capitibus, Et qualem exitum ut plurimum habeat iſte inanis labor innumera teſtantur exempla paſſim & ubique obvia. Qualis Tragædia fuerit acta cum Kelleo Anglo, probat hiſtoria de ipſo conſcripta quæ in multis libris poteſt legi, iſtius furfuris homines plures ſunt; & iſtorum hominum praxis in cauſa eſt, quod tam malè audiat Chemia vel Spagyria vera. Eraſmus Roterodamus colloquium aliquod de Alchimiſtica conſcripſit, in quo hos fucos impoſtoreſque vivis depingit coloribus atroque carbone notat. Et reverà meliori elogio digni non ſunt, ſunt etenim artis carcinomata. Hique fuci magis digni catena ex Marte quam arte. Injurii ſunt in Deum, ex cujus manu extorquere volunt hoc Magiſterium. Quod duntaxat largitur ipſum timentibus, & Mundi vanitatem inanemque gloriam deteſtantibus, imò ſolum iis, quorum profeſſio eſt, Deum ſincera puraque mente colere, inque proximum charitate minime fucata flagrant. Injurii ſunt in naturam, quam ſecundum ſuas præconceptas opiniones interpretantur, eique ſæpius vim faciunt; & erga ipſam immorigeri non ſequuntur ejus ductum & lumen, ſed ſuæ falſæ phantaſiæ dictamen. Et quomodo hi à natura deflectant; aliunde colligi poteſt ex Capite 6. hujus opuſculi; injurii ſunt in artem Divinam, hanc hominibus tam reddunt exoſam, ut cane & angue pejus deteſtentur. Injurii ſunt in proximum; quem multis modis fallunt, eique imponunt, auro argentoque emungunt, furibus, prædonibus, juratis, omnique ſcelerum colluvie pejores ſunt, parique pœna ſuppliciique genere digni. Imponunt autem proximo vel falſos proceſſus vendendo, & pro iis magnam pecuniæ ſummam exigendo, quam poſtea in ganeis popiniſque decoquunt. Vel ſcribendo libros, in quibus artem Chryſopæam docere volunt, verum ipſis libris nihil omnino ſanæ vel ſolidæ cognitionis ineſt, & à veræ orthodoxæ Chemiæ principiis aberrant. Horum ſophiſtarum quendam catalogum lubens annecterem, verum ſi probè accuratiuſque expendat quis Diagnoſin, facile differentiam inter verum Philoſophum & phreneticum ſophiſtam cognoſcet. Denique in ſemetipſos injurii ſunt omni illa fraudis impoſtura. Honeſte vivere, ſuum cuique tribuere, neminem lædere præcipit jus civile. Verum huic regulæ in totum adverſantur. Quiſnam ergo rerum eventus illos maneat, ſatis notum; ſed antequam huic Opuſculo finem imponamus, quædam fraudis horum Ciniflonum ſpecimina dabimus. Ut ex ungue leonem, ex pelle lupum cognoſcamus.

CAPUT VIII.

De Phreneticæ fraudulentis Magiſteriis.

FAcetiſſimus Eraſmus Roterodamus in ſuo Colloquio de Alchemiſta in compendium iſtos fucos contraxit, & quadam ſerie iſtos commemorat dolos. Alchemiſtam vel ejuſmodi impoſtorem vivis depingit coloribus, quos ſi bene notemus, facile hoc hominum genus atro Carbone notatum vitabimus, & ab horum impoſtura cavebimus nobis. Buccinatores fucis impoſtoribusque annumerant fratres Roſeæ Crucis, verum enim vero magnam injuriam faciunt huic priorum hominum ſocietati, cujus ergon eſt Timor Domini & charitas proximi: Parergon hoc Magiſterium phyſicum, Quod à plurimis hæc ſocietas in dubium vocetur & pro commento capiatur, ſatis eſt compertum, cumprimis, quia nihil in publicum proferunt, vel ſcripto aliquo ſeſe erudito orbi recommendant. Famam ſuæ ſocietatis, jam multis ante annis, qua homines ad ſuam ſocietatem invitant, publicarunt; quod autem ad illud ſcriptum attinet, in eo nihil cacodoxi continetur, quod orthodoxæ religioni adverſum. Agnoſcunt intèr alia Magiſtratum pro ordine à Deo Inſtituto, eique reverentiam & ſubjectionem deberi fatentur: claret ergo ex hoc, quod hæc ſocietas politiam cum fanaticis nòn neget, pietatem etiam recommendant, & hoc eſt quod ſcriptura ſacra ſerio inculcat. Prodiit poſtea opuſculum Germanicum Echo fraternitatis inſcriptum, quod etiam videtur eſſe pii autoris ſcriptum. Quidam illud Michaeli Majero tribuunt. Et hic autor defenſionem ſocietatis, quam quilibet fere adoritur edidit tractatum, Silentium poſt Clamores dictum. De hac ſocietate etiam exſtat eximium judicium cujuſdam paſtoris, in quo illa deciditur quæſtio, an Chriſtianus bona cum conſcientia nomen ſuum poſſit dare huic ſocietati? Et Reſpondetur affirmative; ſiniſtre verò de collegio piorum hominum judicant Theologi Leidenſes, judicium hoc in calce ſui libri, Summa Controverſiarum dicti, adjunxit Hornbekius. Sed quid multis? ſic hodie cum mundo comparatum eſt, ut homines impii, vanitati mundi renunciantes, pietatique ſtudentes vatiniano perſequantur odio & calumniis laceſſant multaque iniqua affingant. Experitur & hanc maledicentiam Philoſophus Teutonicus Jacob Bôhm, contra quem calamos acuerunt non ita pridem homines contentioſi. Revertimur ad Fratres Roſeæ Crucis, his duodecim quæſtiones Otto Helbigius propoſuit, quas Buccinatores in ſua ſecunda epiſtola ſolverunt, de quarum reſponſione multa eſſent dicenda, ſi inſtituti ratio permitteret, verum tranſeat hæc nubecula; à nobis verò hæc illis ſint propoſita problemata 1. An Chemia Ægyptiis vere *fuerit cognita*, & ab eis tractata? 2. An aurum corpus hoc compactum radicaliter poſſit ſolvi ullo menſtruo 3. an ex auro poſſint elici Sal, Sulphur & Mercurius, ita ut quodlibet principium ſeorſim in ſua ſubſtantia poſſit oſtendi? 4. An detur verum aurum potabile? 5. An detur Luna potabilis? 6. An Lapis Philoſophorum omnes eas virtutes, quas ipſi tribuunt Adepti, poſſideat? 7. An Weigelius fuerit Adeptus? Quod ſi hoc, an tota ejus Theologia ex hoc fundamento Philoſophiæ fluat. 8. An poſſit reſurrectio mortuorum ex Chimicis laboribus ſic aſſeri, ut Atheus convincatur? 9. An hiſtoria illa ſit vera, quam circumferunt de Tabula Smaragdina? 10. Quid ſentiendam de Theſauris à Paracelſo defoſſis? 11. An expeditio Argonautica ſit vera hiſtoria, an verò fabula quædam hieroglyphica Lapidis Philoſophici confectionem adumbrans? 12. Quid de Elia Artiſta tenendum? 13. Quare veteres Metalla iſtis pinxerint ſignis? 14. An Mercurius ex Sole elicitus, ſit Azoth Philoſophorum 15. An vera Chemia poſſit carere aquis fortibus, Stygiis, Regiis & id genus liquoribus corroſivis 16. An poſſit parari Tinctura corallorum, tantæque ſit efficaciæ, ut communiter dicitur. 17. Anne ad ſpirituum claſſem pertineant cœlum, ignis, aer, frigus? 18. Anne fundamentum aliquod in rerum natura habeat Alphabetus Olympicus? 19. Anne plauſibile videatur, & veritati congruum, quod Pythagoras per ſuam Metempſychoſin intellexerit arcanum arcaniſſimum Lapidis Philoſophici? 20. An in Oriente Gymnoſophiſtæ Dogma de Metempſychoſi pythagorica aſſerant? Et an hoc dogma quoque extendant ad animam hominis? 21. Datur ne vacuum in rerum natura? 22. An ex Antimonio, Biſmuto, Vitriolo, Sale communi, hæmatite, omnibuſque mineralibus poſſit elici vel extrahi Mercurius currens? Hæc problemata amico animo proponuntur, horum ſolutionem ea humanitate benevolentiaque qua proponuntur, petimus, non tamen contentionis ſerram reciprocaturi. Redimus ergo unde digreſſi, prodeunt itaque nunc in ſcenam ſophiſtæ. Fuci cum ſuis Magiſteriis: Illas ſophiſtarum technas, fraudes doloſque, quibus utuntur veluti queant, in unum quaſi faſciculum congeſſit Cunradus in quodam Germanicô Tractatu, cujus verba in latinum ſermonem tranſtulit Michael Majerus. Magnus Chemiæ Adeptæ aſſertor in ſuo fucorum examine. Care amice, inquit, monitis meis fidelibus morem geras; ſi ad te advolaverit Heliocantharus aliquis, qui dicat ſe poſſe & velle te docere artem faciendi argentum & aurum, ne cuilibet fidem adhibeas: Nam non eſt ars tam facilis, veluti quis ſomniare poſſet: Quod ſi promiſerit, ſe aurificii ſui probam tibi præſtiturum, qua veritatem videas, potes eum admittere, verum id faciat propriis ſuis ſumtibus: at ne illi fidas amplius, quam ipſe videas: Reſpice in ejus ſociorumque manus, furnos, Inſtrumenta, organa, materialia & ſpecies, quibus uſurus eſt. Ne multum ejus jactantiam & magnifica verba (quæ optime noverunt) aut quorundam faſtum & ſuperbum veſtitum (qui apud multos cautione non eget) cures aut æſtimes: ſi quoque jurarit, Deumque teſtem vocarit erectis digitis, ne propterea ſolum ei confidas. Nam qui omnem honeſtatem flocci pendit, audet quoque aliud quid facere. Examina & proba per bilancem, aquam, ignem, plumbum, quartationem, & Antimonium diligentiſſime omne id etiam exiguum, quicquid ſit, quo utitur, ſive ſit pulvis, aqua, oleum, liquores, metalla, utpote argentum, cuprum, plumbum &c. aurum & argentum & quantum contineant; imo etiam ligneas virgulas, quibus opus in igne faciendo, aut per cupellam ſeparando, miſcebit circummovendo: Nam illæ ipſæ aliquando aqua acri ſolutionis argenti vel auri imbutæ fuerunt, ut ex earum combuſtione & Cineris reductione non ſemel cognitum ſit, ejuſmodi virgas argentum & aurum in ſe abſcondiſſe; diligenter inſpice, inquit ille, an etiam Chartæ, quibus materialia involuta ſunt, quę adhibentur probationibus miminæ per Cupellam inſtituendæ perſcriptæ aut etiam

etiam aliis maculis notatæ ſint: Nam experientia compertum eſt quod literarum elementa cum argento per ſulphur calcinato & denigrato, aut calce auri & aqua forti relicta inſperſa & quaſi exſiccata fuerint, imo quod & atramentum ipſum, ejuſmodi ſolutionibus argenti & auri præparatum exſtiterit, interdum etiam papyrus iiſdem imbuta & imbibita inventa ſit. Addit idem autor pulveres carbonum aqua ſolutionis imbibitorum & materialibus in tigillo ſic perfuſos, ut deſcenſus quaſi fiat multum ad hanc rem facere. Tigillos quoque liquet actioni Metallorum inſervientes, cum duplici fundo ſuperiori tenui, inferiori craſſo, intra quos aurum recordatur, cum inſtrumento ferreo ſuperiori, ut aurum profluat, ejuſmodi deceptores ſciunt præparare & uſibus ſuis accommodare, imprimis tigilli aliquoties aqua ſolutionis argenti macerati & exſiccati, cupro quod in illis liquefit multum argenti ingerunt. Hæc fuit Judæi cujuſdam ſubtiliſſima impoſtura. Alius quidam furno liquefactionis cannulam ferream aut cupream, cui pulverem auri indiderat, tecte ita applicavit, ut à nullo poſſet conſpici: Deinde Materialia quædam in tigillo ſub illa cannula poſuit, circumpoſitis carbonibus, quibus incenſis aurum in tigillum ex cannula profluxiſſe debuit, niſi dolus præventus fuiſſet. Carbones illos majores quibus ille in liquefaciendo tigillum ſuperne tegit, optime circumſpice, ne habeant foramina & excavati aurum recondant quod ex ignitis in tigillum defluat. Luſtra quoque ne virgula illa ferrea, qua vertit materialia in tigillo excavata, auro ſit repleta. Hactenus technæ quibus impoſtores illudunt & fucum faciunt, circa vaſa & organa aliaque inſtrumenta fuerunt detectæ: Quomodo materialia exploranda examinandaque ſint, ne ſuæ impoſturæ retibus aurum & argentum è loculis extrahant, juxta ejuſdem Cunradi mentem conſideraturi ſumus. Plumbum, inquit, cui aliquid argenti vel auri liquefactione immixtum fuerat, ipſis quoque uſui fuit, vel granulatum, vel in globulis conſtitutum, quod penes ſe habens adhibuit pro alio liquefactionis & examinationis per cupellam. Alius adhuc dolus innotuit de labore argenteo in hunc modum: Impoſtor Latonem vulgarem adferri curat, quam in fruſtula exigua ſcindit, interim habet apud ſe argentum tinctum colore Latonis (quod optime facere novit) itidem in fruſtula conciſum, quod mutat pro altero & latonem veram in ſacculum ſuum abdit, aliam argenteam miſcet cum ſophiſticis ſuis materiis & ad cementationis & liquefactionis ignem ponit, ac poſt ſeparans per cineritium invenit argentum ex Latone factum. Pulvis quoque vulpinus uti vocabatur, in quo calx ſubnigra ſolutioni auri admixta fuerat, quem deceptor ille in pharmacopolium tradiderat, atque hinc ſingulis vicibus aliquantulum emerat, optimas probas præſtitit, qui cum non debito modo probaretur, eo quoque magni viri nimis creduli decipiebantur. Sæpenumero amalgamata Saturni aut Jovis, quæ in ignem poni debuerunt dum exſiccarentur (poſt lotionem cum ſale & auro) permutata fuerunt in linteo & eorum vice amalgamata Solis vel Lunæ poſita, quæ in parte lintei extrema parata habuit. Similia quoque vitra cum amalgamationibus Saturni, aut Jovis permutare novit pſeudochymicus cum aliis vitris amalgamationum Solis & Lunæ, quæ poſtea extracta ſunt. In elevatione tigillorum ex igne, cum eos apprehendit, poteſt ex cavo manus quid argenti vel auri inſenſibiliter injicere, veluti geſticulatores nuce Moſcata perpetrare ſolent. Item Cannula ſub manicâ latens limatura auri repleta hiſce nebulonibus ſæpe ex uſu fuit. Solent quoque hi Scarabæi non ſaltem arti Chymicæ injuriam & contemptum inferre, ſed quoque ipſi naturæ metallicæ & Chymiæ naturali, dum à furnis ad fodinas Metallicas ſuas impoſturas propagant in hunc modum; argentum & aurum in acribus aquis ſolutum in cuniculos & venas mineralium infundunt. Sic granulatum argentum vel aurum ex bombarda in meatus venarum mineralium emiſſum, ut illis locis adhæreat, venas uberes & mineras dites oſtendit. Quin aurum in pulverem vel feſtucas redactum, arenæ rivorum decurrentium immixtum limum eum auriferum reddit. Verum ex hac impoſtura exiguum lucellum in eos redundare poteſt, niſi forſan perſuadeant, hanc eſſe verum limum auri, itaque conſequenter materiam Lapidis philoſophici propinquam. Garriunt & quædam de limo auri Buccinatores, ſed nemo eorum hoc limo manus ſuas inquinavit, aut oculis conſpexit, ſi enim primo limum auri noſcerent per ſua diagnoſtica ſigna, tunc velum ignorantiæ ab eorum oculis eſſet remotum. Vivite interim diu contenti vos Buccinatores cum veſtro limo Catholico. Noſter limus eſt Olympicus. (Nota ex aere in terram dilapſus) Sæpiſſime quoque accidit, quod pulveribus ſophiſticis ſuis argenti vel auri calcem impudentiſſime immiſcuerint, item antimonium cum auro fuſum, pulveriſatum (cum extrinſecus nulla ſit differentia) loco antimonii vulgariis pulveriſati permutatione facta peſſime uſurparint. (Felix, qui novit noſtrum antimonium olympicum, ex quo paratur noſter limus auriferus.) Intentus quoque ſis ad lagopodem ſeu peniculum, quo (poſt probam ſui pulveris, qui nec argentum nec aurum continet, factam) reliquum pulverem converrunt, ne calx argenti nigrior, vel auri purpurea intra pilos illos abſcondatur, & in pulverem tale nihil continentem incidat. Ad hanc impudentiam hi nebulones profecti ſunt, ut quidam ejus ſocietatis clavos dimidia parte aureos altera ferreos ferruminari curaverit, auream partem artificioſe nigrefecerit, ut ferro par videretur: ac deinde tandem in aquam rubeam ad hoc intentum præparatam (affirmans hunc colorem eſſe perfectæ tincturæ in ea ſolutæ) quæ nigredinem abſterſit & monſtravit auri colorem: poſt aſſeruit clavum ferreum vi operativa ſuæ tincturæ in aurum fuiſſe eo uſque tranſmutatum. Si habent prout dicunt præcipitatum Mercurii, bene reſpicias, ne ſit præcipitatus ſolis, & quid pro quo ſubſtituatur. (Talem ſophiſticum præcipitatum facere docet autor noviſſimus; qui experimenta Dygbæi edidit. Hic liber præter ſophiſticos proceſſus & falſa menſtrua perpauca continet) Nota proceſſus quò magis ex inſcriptione Mundi Magnatum ſuperbiunt, tanto magis ſuſpecti ſunt. Sophiſtæ proceſſibus ſuis duobus modis fidem conciliare laborant: Primò quod ex laboratoriis Principum proveniat, vel quod ante ſecula fuerint conſcripti, & in antiquis palatiorum, Cœnobiorum, murorū ruderibus inventi (hi ſemper ſunt falſi.) Quod ſi pſeudo Chimicus ſua tinctura præſuppoſita in argentum vivum projectionem facere conetur, ſis intentus ne agilitate manus quid auri ingerat; Antehac non ſemel ſaltem contigit quod loco puri argenti vivi, amalgama Solis vel Lunæ in tigillo fuerit, & argento vivo evaporante, argentum vel aurum in fundo remanſerit:

atque hoc tranſmutatum vocitatum fuit. (Nota) Aurum quod hoc modo poſt evaporationem remanet an ſit artificiale vel naturale etiam dignoſci poteſt hoc enim illo melius teſte Helvetio in ſuo vitulo aureo. Aliqui etiam arbitrantur hoc aurum artificiale cum argento commiſtum illud ingredi & in aurum convertere, rubeum liquorem antimonii & auri diligentiſſime proba, quantum auri teneat, niſi velis hac ratione decipi: ſi per communem probationem id certo experimentari nequeas, ita ut aurum volatile redditum ei admixtum eſſet, tum animam Saturni adde & procede, ſic bene incorporabilis, Argentum quod fuit inauratum denuò fuſum at aliàs in fluxione cum auro mixtum vice argenti fini uſurpare noverunt: quia ad probas auri maxime facit. Optimas quoque argenti probas, ex Venere ſoluta in aqua forti, quâ argenti aliquid prius ſolutum fuit, conficiunt. Aurum finum (quod nonnulli albefacere norunt.) dealbatum, dat in pondere coticula, grophio, coloritio & quartatione bonam Lunam fixam, cui per plumbum commune, gradativum aut cementum dealbatione fugata, optima graduatio accedit. Non nunquam adveniunt cum artificiali, malleabili metallico, & pellucido argento, quod ſcindi poteſt. Vix centeſimus agnoſcit (nec pſeudochimicus id fatetur) quod ſit artificioſum inſtar cornu pellucidum argentum. Hoc veluti quidam affirmant, venerem facile fluxibilem, & dealbationes duras, ſi cum illis in fluxione aliquamdiu ſtet, malleabiles & argentiferas facere poterit: Imbibe hoc metallicum vitrum in Saturnum, per cineritium, ſepara, & videbis, quomodo ſe res ea habebit. Quibuſdam quoque hoc corneum argentum pro tinctura alba habitum eſt, intellige, ad Saturnum ſupra cupellam in lunam tranſmutandum, hoc modo tincturam hanc permiſcebant Saturno, qui evaneſcebat, argento remanente fino. Nihilominus tranſmutatio dicebatur Saturni in Lunam. Aurum quoque Ungaricum admixtum particulis plumbi, pallidioris coloris redditur: deinde per Cementum plumbo ſeparato, redit in Ungaricum aurum: atque hoc illis vocatur, aurum Rhenanum in Ungaricum tranſmutare: Simpliciores quidam hoc decepti ſunt: pergit Cunradius, calcinatum aurum mixtum cum bolo ſeu terra rubea, ipſis eſt terra Adamica, ex qua faciunt deinde aurum. Pyrites in acri aqua, in qua argentum vel aurum ſit ſolutum, imbibitus & exſiccatus, donec vireſcat, venam auream in fodinis ipſis præſtat. Argentum vivum (imo cum argento vel auro amalgamatum) facillime in optimum argentum vel aurum coagulare ſciunt. Lunam in ſolem quoque tingunt ſuis ſophiſticis impoſturis in fluxu: cum vero ſit ſeparatio per cineritium, tum Saturnus ipſi veſtem flavam exuit & in quartatione videtur, quod illud corpus ſaltem luna ſit: Et aurum ſaltem eſt tinctura coloris non fixitatis. Aurum inſuper per graduationem cum Venere eo uſque exaltant, ut Veneri in colore reſpondeat: Limaturam hujus ſolvunt in aqua non nimis acri ad dimidiam partem leniter (idque apud ipſos eſt, animam Veneris extrahere) ac huic argentum imponunt ad ſolvendum, à quo deinde ſeparant aurum: poſtea dicunt, quod poſſint per animam Veneris ex argento aurum facere. Præparatur quoque tam argentum, quam aurum, ut ſit in igne omnino volatile: quo probare nititur, ſuos pulveres nihil argenti & auri continere, cum in fundo nulla corporalis ſubſtantia remaneat: Quis jam exiſtimaret, ejus relationem non eſſe veriſſimam? audi, quid facias: ſi tale quid tibi offeratur: imbibe id ipſum anima Saturni & miſce cum celeri fluxu (ex tartaro & ſale petræ ana ante incenſis) deinde in plumbum mittas liquefactum vel argentum & non aufugiet: Tum procede ut conſuetum eſt, & experieris, quomodo hæc auri vel argenti productio ſe habeat. Ex nummis groſſis, thaleris, auro obductis, argentum cementatione educitur, ita ut figuram externam retineant: at ita hoc perficitur, ut vix ſit operæ pretium: licet per ſe ſit artificium ſubtile abſque utilitate. Quantum doli & deceptionis contigerit, & adhuc contingat cum eo, per ſe bono, artificio, quod ex auro ſubſtantia puriſſima & aureitas, Salis, Sulphuris, & Mercurii ſolis ſimul extrahatur, & in exiguam portionem reducatur in forma pulveris, atque is pro lapide Philoſophorum, aut alia tinctura utili habeatur, inque tantum argenti, quantum fuit auri, ex quo extrahebatur, projiciatur, & illa luna in ſolem tingatur, ubique ferè ſatis notum eſt: cum verò id ſit abſque utilitate, imo etiam cum damno & expenſis fiat, eo magis quilibet ab eo ſibi cavebit. (Sulphur ſic extrahere ex auro haud ignobile Experimentum) dolemus autem, quod hoc ipſum artificium ſua impoſtura dehoneſtent. Calluit hoc artificium Kelleus, & Cornelio Agrippæ quoque notum, huic fuit exilio damnoque, iſti ne quidem tantum attulit commodi, ut ſe nexu alieni æris contracti liberare, fidem redimere non potuerit, vixit enim miſellus cum hoc artificio egeſtate obrutus; idem artificium forſan eſt novelli adepti, quod ſi quis tale conſilium daret, quale Scotus Italicus comes, (qui cum hoc projectiones Gedani fecit) Cæſari de Kelleo dedit, hic adeptus putatitius cum Kelleo pari ambularet paſſu. Sed tranſeat, melius fatum ob Eruditionem meretur. Nota hic obiter. Ex auro poſſe extrahi Sulphur, uti docuimus hoc loco: ☿ quoque exinde extractum quendam principem poſſediſſe commemorat Majerus in ſuo viatorio. Quod nunc ſupereſt, an ſit ſal, dicere non auſim. Ex his duobus extractis tantum probatur, quod hæc duo actu ſint aurum, & ex eo extrahi valeant à peritis artificibus, utut ſine magno lucro ſit. Cunradius inter alia quoque hæc tradit: Cupro minus plumbi quam fas ſit, apponunt, ac deinde in cupella ſeparant, eo uſque, dum evanuerit Saturnus, & de Venere aliquantum remaneat: hoc nominant illi in Saturno fixam Venerem. Adhuc impoſtura pſeudochimica ſuper eſt, ſi non omnibus major, tamen non minima, quod quidam ex illis (quibus mediis aut viis, id ipſis optime notum, dummodo rationem reddere aliquando de iis poſſent de perfectiſſimo & magno univerſali lapide philoſophico, alii autem de alia ſpeciali tinctura Lunæ vel ſolis (quæ tamen ab aliis præparata fuerint) quid nacti ſint, cujus una parte in multas utiliter projectionem & veram tranſmutationem fecerint. Addunt præterea licet (falſiſſime) ſeſe haſce præſtantiſſimas Medicinas Metallorum à principio ad finem præparaſſe, ac poſſe, ac velle adhuc (ſi modo aliquot millia talerorum ipſis numerarentur) de novo conficere: Quibus mendaciis magna præmia & præclara bona ſibi conciliarunt, quæ ut recipiant, precibus adhuc invitandi ſunt: Cum verò lapis ſive tinctura (quam alius fecit atque illi mirabili modo, interdum quoque contra conſcientiam conſecuti ſunt) abſumta fuerit, imo ſæpè (quod dolendum), peſſime perdita, tum vero ipſorum Chemica

mica ars tranſmutationis finem ſortita eſt. Si perſuaderi tibi illorum jactationibus paſſus fueris, quod ex urina pueri & puellæ annorum 7. 8. 9. aut 10. (qui ſaltem pane albo ex vino toto illo collectionis urinæ tempore, nutriri debent) & ex optimo vino albo Homunculum Philoſophorum (quo juxta eorum narrationem ad omnium artium cognitionem pervenire poſſis,) conficere voluerint & debuerint, qui cum arcano ſanguinis humani, aqua roſacea, & optimo vino conditus argenteo cochleari, ut ipſi mentiuntur, artificioſe paſcendus (ſuo tempore) vocem edat, ex vitro ſubtiliter educendus ſit, ne iterum in fundum decidat & pereat, inque ſuæ primæ materiæ aquam redeat, ſi, inquam, ad hæc credenda adductus fueris, vide ne ex ebore exigua oſſicula, quaſi humana facta in vitrum projiciant, tibique perſuadeant fortè homunculum adfuiſſe quidem, ſed ex negligentia quadam periiſſe, ut oſſicula ſaltem ſint reliqua, quæ præſentiam ejus atteſtentur: Ridiculum eſt, quod narrent, eum eſſe virum contractæ brevitatis, altitudinis palmæ, indutum plerumque toga talari ex veluto, dormire in lectica exigua clauſa, aſſidere menſæ in ſella rubea ſericea, loqui de omnibus rebus ſapientiſſime, eſſe ſubtilium diſcurſuum, ac re ipſa comprobare, quod ſit Philoſophorum filius: & quid mendaciorum ejuſmodi eſt, quæ nugæ ante paucos annos tractatæ ſunt. In his rebus Cunradius mentem Paracelſi & aliorum non ſatis aſſequitur. Analogice, Symbolice hæc intelligenda ſunt, quæ loquuntur Philoſophi de ſuo infante. Vix aliquid humanæ, naturalis, artificialis actionis excogitari poteſt, qua cum non aſſimiletur vel ſecundum totum, aut partem ejus philoſophicum Magiſterium. Nullam itaque habuit cauſam Gormannus, quod hoc de homunculis Paracelſicis allegoricum figmentum tam ſarcaſtice exciperet. Satis enim cognitum, quod Philoſophi opus ſuum conjugium maris & fœminæ nuncupent. Scilicet quod Mas & fœmina, hic rufus, iſta candida, nexum matrimonialem indiſſolubilem ineunt, hic dicitur Gabricius, & iſta Beja. Ex hoc matrimonio vel conjugio naſcitur infans, qui eſt lapis Philoſophorum. Ultimo dicit Cunradius de dolis circa aurum potabile hoc modo: de impoſturis, quas pſeudochimici cum falſo ſuo auro potabili exercent, veluti & aliis ſophiſticationibus multa adhuc dicenda forent: verum quid agendum? ſunt tot nequitiarum peſſimarum genera, ut impoſſibile ſit ea omnia agnoſcere, multo minus enarrare: Quid bono illi Chemico cum ſophiſticato auro potabili, ex oleis caphuræ, caryophyllorum, ſemin. fœniculi & vitrioli, ante paucos annos Pragæ contigerit, ex libro ejus de Medicamentis Chymicis, videri poteſt: Hodierno quoque die quidam ſtatum ſuum honeſtius conſiderare deberent, & cum ſophiſtico ſuo auro potabili tacere, ſi illud non haberent melius, dum folia auri miſcent cum ſale Tartari, ac ſuperfuſo ſpiritu vini aliquoties incendunt; ac deinde cum ſpiritu vini ruborem inde, non (veluti falſo opinantur & aſſerunt) ex auro, ſed ex ſale tartari extrahunt, idque rubeum extractum ſuum aurum potabile fucoſe prædicant; Dolus ejuſmodi homines omni ex parte comitatur. (Ignoſce L. B. ſi hic digreſſionem quandam faciam: Notum quippe ex Chemiæ ſcriptoribus, quam fucate nonnulli Tincturam antimonii vendant, eam autem conficere docent ex Antimonio & Sale Tartari commixtis. Quis autem quæſo tam rudis, ut non ſciat hoc rubrum extractum eſſe duntaxat ex ſale tartari, & nihil vel parum omnino ex antimonio poſſidere. *Spiritus vini* rectificatus Sali Tartari affuſus dat rubicundam Tincturam. Alio modo, alioque Menſtruo Tinctura Antimonii paranda, ſed ſufficiat in hunc errorem digitum intendiſſe.) Huc uſque dolos & deceptiones pſeudochymicorum ex Cunradio adduximus. Quibus unum & alterum deceptionis pſeudo-Chymicorum modum adjiciemus Anſhelmus Boethius, in libro ſuo de gemmis, ubi agit de magnete argenteo p. 475. Argentum vivum, inquit, ad ſe trahere aurum & argentum ſpagyris & pyrotechnis jamdiu notum eſt: imo impoſtores Chimici hujus rei notitia multos defraudant: Dum enim Cinabrii partes ſe in argentum tranſmutare poſſe aſſerunt, id cum argenti laminis urunt, vocant id cementare. Tum argentum vivum, quod latitat in Cinabrio, ad ſe aliquam argenti portionem allicit, qua abſoluto opere reddita, putant ſe aliquam, uti dixi, cinabrii partem tranſmutaſſe: ſed falluntur, cum id argenteis laminis deceſſerit & ſæpè plus (igne aliquid conſumente), quam extraxerint. Simili fuco (inquit Boethius) decipiunt, dum ☿ præcipitatum aureæ patinæ imponunt, illumque S. V. perfundunt: Quo accenſo & extincto, præcipitatus Mercurius excalefactus non nihil auri ex patina ad ſe nulla viſibili in patina nota aut macula relicta fugit, qui poſtea eadem forma, qua antea fuit, exemtus quantum attraxit auri, tantum reddit. Quod tamen ex auro attractum eſſe negant chemici, aſſerentes ex Mercurii aliqua portione, à vi auri in illum agentis generatum, ſed id falſum eſt, cum tantum auro deceſſerit, quantum Mercurius attraxerit, hæc Boethius. Similiter Crollius in Baſilica ſua poſt deſcriptionem auri potabilis. Hoc loco, inquit, ſincerum lectorem candide de quibuſdam impoſturis præcavendis admonitum velim, poſſe illo pulvere, auri volatilis à malitioſis agyrtis, litera longa dignis, vario modo ſimplicibus & incautis hominibus imponi: Communicatum ipſum aliquando cuidam Philoſopho ſub ſinceritate & pietate phariſaica hypocriticum ac colubrinum dexterrime decipientem animum tegenti, qui hunc pulverem (poſtquam ei per ſulphuris triti admixtionem, per admonitionem vim percutiendi ademiſſet) de facie incognitum ſuis impoſturis miſcens, cum damno aliorum & ſuo commodo auri multiplicationem plurimis attentavit. Idem furcifer poſtquam intellexiſſet, à me lunam in vulgari aqua ſeparatoria ſolutam, & aqua vulgari ſolutam repercuſſam dejicere pulverem in fundum, qui ter vel quater edulcoratus, poſtea in tigillo ad ignem liqueſceret, & poſt fuſionem cornu formam referret, hanc corneam lunam incognitam ad candelam & ignem facile liqueſcentem & cultro ſciſſilem, aliis mineralibus, & plumbo miſcuit, & hac inſigni impoſtura poſt cineritii examen apud improvidos multos Saturni in lunam tranſmutationem mentitus eſt. Huc uſque nobis negotium fuit cum impoſtoribus. Ejuſmodi fucorum malorum genera Michael Majerus 56. recenſet, alterius hoc jus detergere non placet, conferimus ergo nos ad alia inſtituto noſtro inſervientia.

CAPUT IX.

De Myſterio Lapidis Philoſophici.

LApidis Philoſophici arcani arcaniſſimi iſtius Magiſterii naturam jam explicabimus Myſticam

cum univerſæ Theologiæ revelatæ Myſteriis ſymbolizantem. Hæc autem noſtra Meditatio, quemadmodum non dubium eſt, mira videbitur, ſcilicet quomodo lapis Philoſophorum ſymbolizare poſſit cum tantis Myſteriis, quæ non duntaxat humanum captum longiſſime tranſcendunt; verum etiam univerſæ naturæ ambitum excedunt, ſuperantque virtutem ac potentiam. Cumprimis poſſet hæc Meditatio ut heterodoxa notari, cum hoc ipſum cum Theologiæ arcanis ſymbolizans ſtatuatur, de quo adhuc ſub judice lis eſt, an talis Lapis in rerum natura exiſtat; imo & ex hoc capite abſona poſſit videri hæc conſideratio, quoniam Scriptura jubet duntaxat credere, & ſolummodo fidem exigit, è contra rationem captivare. Verum enim verò paucis ad has difficultates reſpondebimus: Quod ad primum attinet, dicimus, quod Lapis Philoſophorum ejuſque confectio ſuo modo captum humanum ſuperet, omnes enim Philoſophi, uno fatentur ore & conſenſu unanimi, huic Lapidi ejuſque confectioni multa ineſſe, quæ humani ingenii acumine, niſi cui Deus oculos mentis aperiat, penetrari nequeant. Et hoc verum eſſe probat, quod tot acutiſſimi philoſophi fruſtra in illo inveniendo operam impenderint, cumque ſui animi ſubtilitate, qua hoc arcanum ſcrutati, oleum & operam perdiderint, nihilque invenerint; Quot homines, quorum numerus iniri non poteſt, ex doctiorum familia ſcrutinio hujus incumbunt Magiſterii? quod adipiſcuntur, ne caſſa quidem nuce dignum eſt. Integra collegia & ſapientum ſocietates in hoc labore ſuo fruſtrantur fine, triſtemque ſortiuntur exitum. Quomodo autem hoc eſſe poſſibile, niſi captu humano ſublimius eſſet Magiſterium? ſed in eo obtinendo fruſtra laborent homines. Per tot ſecula in expeditione ad hoc aureum vellus fuerunt clariſſimi & quidem illi qui reliquos ſapientia antecedere præcellereque videbantur, aſt præter inanem fumum nihil conſecuti, niſi quod beneficio analyſis corporum multa fuerint experti, quæ phyſicæ arcano eruendo, humanoque corpori medendo, commodum aliquod afferant occaſionemque ſuppeditent. Ad ſecundum quod attinet, fateri oportet, quod ſi tale quid in rerum natura non exiſteret, quod cum arcanis Theologiæ ſtatuitur ſymbolizans: crimen falſi & cacodoxiæ committeretur. Sed fruſtra ille metus, lapidis philoſophici in natura exiſtentiam tot fide digni probant hiſtorici, totque experimenta afferunt, ut qui hoc amplius negat, illi cæco videretur ſimilis, qui cum privaretur ſubito ſolis conſpectu, ſolis flammam fuiſſe extinctam, lucem omnem in tenebras degeneraſſe clamabat. Ad tertium reſpondetur quod & hic fides requiratur: nulla enim ratio tam ſubtilis & acuta, quæ poſſit ætiologiam confectionis virtutis lapidis eruere, ſed & hic exclamare oportet. Hic eſt digitus Dei! imo ipſe lapis philoſophicus divinæ omninò potentiæ concentratum ſimulacrum eſt; imo Icon. Et quod totum hoc univerſum in latiſſima profundisſimaque expanſione concionatur & prædicat de omnipotentia clementiaque divina, totidemque linguis exiguum granum hujus lapidis, æque promte de omnipotentia divina immenſæque miſericordiæ fonte ſuo ſermocinatur modo. Eſt itaque hic lapis Centrum dotium virtutumque univerſi, jure ne ergo ſtatuitur ſymbolizans cum fidei articulis & quidem cum omnibus tam cum illis, quos ex ſolius Scripturæ Sacræ dictamine probamus, quam & illis, quorum & aliqua probatio haberi poteſt ex naturæ operibus, rationiſque ſanæ ratiociniis ſobriis? Et cum articulis fidei etiam jure ſymbolizans ſtatuitur ex hoc, quoniam Philoſophi ad eum obtinendum ſerio hortantur ad pietatem omneſque virtutes Theologicas, & ab ejus poſſeſſione amovent in reatu graviſſimorum criminum delictorumque viventes, Legique Divinæ adverſantes. Tertio & jure dicitur ſymbolizans, quoniam ſuos poſſeſſores prorſus convertere; ex impiis pios, & malis bonos; ex vitioſis virtuoſos conficere videatur, quod mundi hujus vanitates, inanem gloriam abominentur, & erga proximum omnis invidiæ & odii ſint expertes: Deum intimius ejuſque ſacra cognoſcere, charitatique proximi ſeſe dedere annitantur, Et hæc ſunt, quæ præcipit Theologia; imo hæc ſunt quæ videntur eſſe complementum fidei Chriſtianorum, & perfectio Renati in Chriſto hominis, & tandem Beati fruitio in cœlo; ſicque & ſtatum protoplaſtarum innocentiæ ante lapſum adumbrare videtur, imo & ideam æternæ ſalutis referre. Præmiſſo hoc præfamine Myſticam & cum articulis fidei ſymbolizantem lapidis naturam contemplaturi ſumus; quantum autem brevitate licet, hoc expediemus negotium. Creationis opus, quo Deus totum univerſum condidit, hujus lapidis confectio accurate exprimit. In opere creationis erat primo confuſum chaos, ſic ut nulla eſſet rerum diſtinctio. Globus terreſtris ſic aquis immerſus, ut nullibi veſtigium appareret; aquæ etiam videbantur dominari & quaſi cœlum in ſe continere omniumque rerum ſublunarium ſemina, nulla lux; cuncta umbris & tenebris involuta; Opus philoſophorum pari ſe habet modo, in ejus principio tenebroſū chaos eſt & omnia ſic in unum confuſa, ut nulla res, quæ materiam lapidis conſtituit, poſſit diſcerni, cœlum Philoſophorum aquæ mixtum, & terra aquis immerſa, adſunt & hic horridæ tenebræ, antequam alma lux ſolis & lunæ operatorem exhilaret vivificetque. Chaos noſtrum conſiſtit in ſicco & humido, ſiccum terram noſtram conſtituit, humidum aquam cœlumque noſtrum facit; tenebræ vel caligo Philoſophorum eſt nigrum, nigro nigrius nigerrimum, dicitur etiam nox philoſophica, imo hoc noſtrum nigrum refert tenebras ægyptiacas palpabiles, noſtrum nigrum etiam palpari poteſt, colore nigro tingit attrectantis manum, his meis manibus tractavi, oculis ſpectavi. Hoc nigro apparente jubent Philoſophi gaudere; quoniam eſt ſignum philoſophicæ ſolutionis & bonæ unionis duorum in unam maſſam. Et hoc nigrum in opere philoſophico dominatur tot dies, quot fuerint tenebræ ante creationem exercitus ſiderum, cujus dux ſol, & comes in regimine luna, hic diei, iſta nocti præeſt; lux ſucceſſit tenebris in opere Creationis, ante quam ſol exiſteret: ſic & in opere philoſophico primo lux, eſtque illa optata albedo, quæ poſtea nigro ſuccedit, poſtea ſol in opere creationis fuit à Deo factus & hic fuit quaſi cœli complementum ſcilicet ſyderei, ſic & Sol qui eſt noſtra deſiderata purpura, qua veſtitur noſter lapis, eſt ultimum operis philoſophici complementum. Accedo ad plaſmationem hominis, hic Deus ex terra, quæ videtur mortua, eduxit admirandum illud Microcoſmi plaſma, & in id inſpiravit Deus ſpiraculum Vitarum; quod Deus hic facit in plaſmatione hominis, hoc naturæ archæus facit in formatione vel confectione Magiſterii Philoſophici, ſcilicet in terram ſeu limum philoſophicum philoſophicè ſubactum indit ſpiritum & animam: hinc illa terra philoſophica vivere incipit & in dies incrementum ſumit, donec plene adoleverit; Ex hoc

principio

principio philoſophi comparant ſuum opus Geneſi Microcoſmi, & qualis analogia ratione materiæ, vaſis, caloris, coctionis, partuſque & pariendi temporis hic intercedat, brevi ſermone dicere non licet. Accedo hinc ad articulum reſurrectionis, & hunc plene proceſſus Magiſterii Philoſophici probat. Quemadmodum omni animali & plantæ iſta incumbat neceſſitas, ut tandem mortis falcem experiantur & hac falce in pulverem cineremque, per viam corruptionis convertantur. Sic & quoque ſemen antequam germinet putreſcit, poſt putrefactionem reviviſcit, & germinat. Eodem modo in opere Philoſophico hic primo materia, quaſi moritur, mortua diſſolvitur in atram terram volatilem, quovis pulvere leviorem, hæc atra terra à philoſophis ſalutatur cadaver, cui eſt color obſcurus, fœtor inſtar cadaveris, ſcilicet fœtor intellectualis, non ſenſualis, & materia fere corrupta eſt, omnique vita orbata videtur, non ſecus ac plantæ ſemen terræ commiſſum. Et hanc corruptionem vere eſſe factam, probat ater ille color apparens, leviſque ater pulvis in vitro conſpicuus. Hic pulvis ſucceſſu temporis reviviſcit, & quaſi in novam revocatur vitam priori vita longe nobiliorem, & quod hæc materia mortua reviviſcat, probant diverſi apparentes colores, ſed potius intentionales quam veri; ſicque corpora humana in pulverem ſuum redacta in vitam, priori nobiliorem reſurgent; Metamorphoſin in opere philoſophico obſervantes. Ægyptii finxerunt ſuum phœnicem. Sicque proprie nihil moritur, quin & moriendo reviviſcat. Quæ de pulvere plantarum, vel cinere in plantas reſuſcitando ſcribunt Philoſophi, ſunt curioſæ contemplationes & reſurrectionis poſſibilitatem probant: Verum omnium evidentiſſime hunc articulum probat opus Philoſophorum, ſed placet ad ſublimiora Theologiæ Myſteria, quæ ſolum ex revelatione dependent, accedere. Sacræ Trinitatis Myſterium adumbrat noſtrum opus Philoſophicum. In trinitate tres ſunt perſonæ, ſed una duntaxat eſſentia, inter quas perſonas differentia duntaxat modalis, non realis intercedit, ſed conſtituunt unam eſſentiam; aſt ſic identificantem, ut hæ tres perſonæ unam duntaxat habeant eſſentiam, una eademque idiomata. Pater eſt Deus, Filius eſt Deus, Spiritus Sanctus eſt Deus. Non tamen tres Dii, ſed unus Deus, Deus Triunus. Eſſentia perſonarum divina identificans eſt in opere philoſophico corpus, ſpiritus & anima; tres diſtinctæ res, ſed una inter res modaliter diſtinctas identificans eſſentia, identificantes proprietates. E. g. Mas, philoſophicus, eſt quoque fœmina philoſophica, & viceverſa, ſpiritus eſt utriuſque unus identificans, operationes in omnibus identificantes. Hicque ſpiritus, qui in triplici entitate identificante ineſt, eſt cuilibet entitati ſic identificatus, ut in opere noſtro patiens ſit eodem jure virtuteque agens, quoniam ſpiritus identificans, in identificatam, vel etiam identificantem Entitatem influit, activat, & patifacit. A Trinitatis Myſterio progredior ad incarnationis Dei arcanum arcaniſſimum in virgine illibata peractum. Hæ duæ naturæ unitæ, duæ ſunt naturæ, unam tamen duntaxat faciunt perſonam, utut quælibet natura ſuam peculiarem habeat hypoſtaſin vel exiſtentiam, hic tamen non duas faciunt perſonas, ſed unam, utut illæ naturæ infinitis modis à ſe invicem ſint diſtinctæ, in corpore tamen virginali ſic unitæ, ut una perſona facta, cuique tamen naturæ idiomatibus ſuis reſervatis, niſi quod Divina humanæ ſuæ idiomata, quæ de Deo prædicari poſſunt, communicaverit, ſic illa idiomata Divina in humana natura ſint identificantia humanæ naturæ idiomata, in Divina non ſunt identificantia ſed identificata. In opere philoſophico eſt & duarum naturarum in unam Entitatem unio, quæ duæ naturæ ſic inter ſe differunt, ut perfectum & imperfectum, ut completum & incompletum, ſed unita inter ſe idiomata utriuſque ſunt identificantia & identificata, non ſecus ac in unione Divinæ & humanæ naturæ; nexus diverſæ in opere philoſophico naturæ dependet etiam à corpore virginali & harum naturarum nexus tam firmus eſt, ut unquam diſſolutio poſſit fieri, neque ſeparatio naturarum futura eſt in æternum, ſicque & pulchra hic ſymboliſatio & quidem in quatuor fidei articulis. Symbolizat & lapis cum Cœna Domini, quemadmodum eam credunt & aſſerunt Orthodoxi, imo nullum Dogma eſt Theologicum, cum quo non ſymbolizet noſter lapis. Si etiam Myſterium regenerationis examinamus, & quidem juxta literalem ſenſum verborum Chriſti ad Nicodemum. Hanc regenerationem, dico, ipſiſſimam quaſi ſiſtit & demonſtrat noſtri magiſterii philoſophici præparatio, imo & hominis converſi inque ſtatum Beatitudinis evecti imaginem denique vivam habet noſtra præparatio, multiplicatio, & fermentatio. Quid multis? Lapidis noſtri laboratio eſt quædam Metaphyſica, non verbalis, ſed realis, non cathedralis, ſed experimentalis. Sed Finio & ablego lectorem benevolum ad noſtram Metaphyſicam ſymbolizantem, quam Deo volente, cum erudito Orbe communicaturi ſumus.

Soli DEO Gloria.

FINIS.

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ LIBER SECUNDUS,

Quo varii TRACTATUS, iique Selectiores, variorum AUTORUM, qui ab ipſo, ut putant, HERMETE TRISMEGISTO ad RAYMUNDI uſque LULLII tempora de *Arte Aurifera* nobiliùs ſcripſerunt, exhibentur.

SECTIO PRIMA.

Tractatus Chymicos AUTORUM ÆGYPTIORUM, *ut dicuntur, item eorum qui inter recentiores illis illuſtrandis inſudarunt, in Subſectiones diſtributos, complectitur.*

SUBSECTIO PRIMA.

Hermetis Triſmegiſti TABULA SMARAGDINA, *cui Titulus* Verba Secretorum Hermet. Triſmeg. W. CHR. KRIEGSMANNI & GERARDI DORNEI Commentariis illuſtrata.

LECTURO S.

ECCAM *Tibi*, AMICE LECTOR, Tabulam Hermetis Triſmegiſti Smaragdinam: *quam ſuo merito Symbolum univerſi Chemicorum cœtus dixeris; ac Lydium Lapidem, adulterinæ circa Lapidem Sapientum Philoſophiæ proditorem. Miraberis, ſat ſcio, denuò eam in publicum me obſtetricante edi, toties clarorum ingeniorum curâ excuſam ac recuſam. Ego verò quàm ſuſpicerem tritum illud*, Manum de Tabulâ! *dummodò doctiorum manus ad tabulam. Indignum, mecaſtor, ingenti illâ omnium monumentorum luce, ex quo tot miſeris modis & verba & mens Hermetis fuêre contemerata, hominem inter eruditos non repertum eſſe, qui uni ſaltem periodo nativum decus aſſereret; quin, devolvi difficile id negotium ad juvenem, qui parum ingenio, minus judicio poſſit. Enimverò ſexcentis ampliùs formis impreſſam Tabulam tuâ operâ monſtrans, niſi vel ſemel abs Te recenſitam repurgatamve oſtenderis, ilicet, nihil egiſſe judicabere. Noli igitur juvenili meâ operâ offendi: quam præſtantium Virorum curas diu fruſtra præſtolatus, Hermeticæ Tabulæ locavi, ut Tu, qui delitiis hujuſmodi caperis, haberes Chemicorum opuſculorum, & antiquiſſimum & pretioſiſſimum priſtino*

nitore.

nitore. Unde nitor ſit iſte, quæris? E Phœnicio idiomate; quo ut olim ab Hermete exarata, ſic nunc à nobis redonata Tabula eſt. At illud, inquis, maximam partem interiit. Interiit fateor: veruntamen ita, ut in Ebraiſmo atque Chaldaiſmo hodie adhuc vivat. Scilicet hæ linguæ tam arcto conſanguinitatis vinculo illi quondam junctæ fuêre, ut ſi à pronunciatione, ac propriis rerum aliquot nominibus diſceſſeris, diſcrepantiam omnem ad elementorum figuram referre debeas. Et illa ipſa literarum figura, nonne Ebræis cum Phœniciis communis olim? Ita herclè eruditorum maximi cenſent. Qui igitur orationem ſpecialiorum, ut ita loquar, rerum vocabulis vacuam, ex lege proprietatis Ebraicæ Phœniciâ literaturâ expreſſerit, næ is mihi veteri Phœnicum linguâ ſcripſiſſe dicetur. Talis verò oratio omninò eſt, quâ Tabula Hermetica præſcripta: ac præterea ejuſmodi, ut veſtigiis Phœniciſmi in Latinâ verſione conſpicuis intruſa Ebraica dictio planè exæquetur. Ex his jam de noſtro inſtituto exiſtima LECTOR. Cætera dixi.

VERSIO TABULÆ SMARAGDINÆ HERMETIS,

Qualis ea vulgò Latino Idiomate, è Phœnicio expreſſa circumfertur.

VERBA SECRETORUM HERMETIS TRISMEGISTI.

1. *VERUM ſine mendacio certum & veriſſimum.*
2. *Quod eſt inferius, eſt ſicut quod eſt ſuperius, & quod eſt ſuperius, eſt ſicut quod eſt inferius ad perpetranda miracula rei unius.*
3. *Et ſicut omnes res fuerunt ab uno meditatione unius: ſic omnes res natæ fuerunt ab hac una re adaptatione.*
4. *Pater ejus eſt Sol, mater ejus Luna, portavit illud ventus in ventre ſuo, nutrix ejus terra eſt.*
5. *Pater omnis thelesmi totius mundi eſt hic.*
6. *Vis ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram.*
7. *Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo ſuaviter cum magno ingenio.*
8. *Aſcendit à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram, & recipit vim ſuperiorum & inferiorum, ſic habebis gloriam totius mundi. Ideò fugiat à te omnis obſcuritas.*
9. *Hic eſt totius fortitudinis fortitudo fortis: quia vincet omnem rem ſubtilem, omnemque ſolidam penetrabit.*
10. *Sic mundus creatus eſt.*
11. *Hinc adaptationes erunt mirabiles, quarum modus eſt hic.*
12. *Itaque vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes Philoſophiæ totius mundi.*
13. *Completum eſt quod dixi de operatione Solis.*

VULGATA TABULÆ SMARAGDINÆ PARAPHRASIS.

1. VErum eſt, & ab omni mendaciorum involucro remotum.
2. Quodcunque inferius eſt, ſimile eſt ejus quod eſt ſuperius. Per hoc acquiruntur & perficiuntur mirabilia operis unius rei.
3. Quemadmodum etiam omnia ex uno fiunt per conſiderationem unius: Ita omnia ex uno hoc facta ſunt per conjunctionem.
4. Pater ejus eſt Sol, mater Luna, ventus in utero geſtavit, nutrix ejus eſt terra.
5. Mater omnis perfectionis.
6. Potentia ejus perfecta eſt, ſi mutatur in terram.
7. Terram ab igne ſeparato, ſubtile & tenue à groſſo & craſſo, & quidem prudenter cum modeſtiâ ac ſapientiâ.
8. In hoc à terra aſcendit, in cœlum hoc à terra, & à cœlo rurſus in terram deſcendit, & potentiam ac efficaciam ſuperiorum & inferiorum recipit, hoc modo acquires gloriam totius mundi propulſabis igitur tenebras omnes & cœcitatem.
9. Hæc enim fortitudo omni alia fortitudine ac potentiæ palmam præripiens: omnia namque ſubtilia & craſſa duraque penetrare ac ſubigere poteſt.
10. Hoc mundus hic conditus eſt.
11. Et hinc conjunctiones ejus mirabiles, & effectus mirandi; cum hæc via ſit, per quam hæc mira efficiantur.
12. Et propter hoc Hermetis Triſmegiſti nomine me appellarunt: cùm habeam partes tres Sapientiæ & Philoſophiæ univerſi mundi.
13. Conſumatum eſt verbum meum, quod dixi de opere ſolari.

VERSIO LATINA TABULÆ HERMETICÆ.

Phœnicii Contextus proprietatem ſervans.

DESCRIPTIO ARCANORUM HERMETIS TRISMEGISTI.

1. *VErè non fictè, certò veriſſiméque aio.*
2. *Inferiora hæc cum ſuperioribus illis, iſtaque cum iis viciſſim vires ſociant, ut producant rem unam omnium mirificiſſimam.*
3. *Ac quemadmodum cuncta educta ex uno fuêre verbo Dei Unius: Sic omnes quoque res perpetuò ex hâc unâ re generantur diſpoſitione Naturæ.*
4. *Patrem ea habet Solem, matrem Lunam: ab aëre in utero quaſi geſtatur, nutritur, à terrâ.*
5. *Cauſa omnis perfectionis rerum ea eſt per univerſum hoc.*
6. *Ad ſummam ipſa perfectionem virium pervenit, ſi redierit in humum.*
7. *In partes tribuito humum ignem paſſam, attenuans denſitatem ejus re omnium ſuaviſſimâ.*
8. *Summa aſcende ingenii ſagacitate à terra in cœlum, indeque rurſum in terram deſcende, ac vires ſuperiorum inferiorumque coge in unum: Sic potiere gloriâ*

gloriâ totius mundi; atque ita abjecta ſortis homo amplius non habere.

9\. *Iſthæc jam res ipsâ fortitudine fortior exiſtet; corpora quippe tam tenuia quàm ſolida penetrando ſubige.*

10\. *Atque ſic quidem quæcunque mundus continet creata fuêre.*

11\. *Hinc admiranda evadunt opera, quæ ad eundem modum inſtituuntur.*

12\. *Mihi verò ideò nomen Hermetis Triſmegiſti impoſitum fuit, quòd trium mundi Sapientiæ partium Doctor deprehenſus ſum.*

13\. *Hæc ſunt, quæ de Chemicæ artis præſtantiſſimo opere conſignanda eſſe duxi.*

Eygendliche Oberſetzung

Der Hermetiſchen Smaragd-Tafel ins Deutſche auß dem Phöniciſchen.

Verfaſſung der geheimen Künſte des Hermes Triſmegiſtens.

1\. WArhafftig/auſſer aller Unwarheit/gewiß und warlich ſage ich.

2\. Die Geſchöpff hie nieden geſellen ſich zu denen dort oben/und dieſe hinwiederumb zu jenen/ auf daß ſie mit geſambter Hand ein Ding herfür bringen mögen/ſo voller Wunder ſteckt.

3\. Und gleich wie alles auß einem durch deß einigen Schöpffers Wort entſtanden: Alſo werden auch alle Ding nunmehr auß dieſem einzigen ding/durch anordnung der Natur gebohren.

4\. Sein Vatter iſt die Sonne/und ſeine Mutter der Mond: die Lufft träget es gleich als in Ihrer Bärmutter; ſeine Säugamme aber iſt die Erde.

5\. Diß Ding iſt der Urſprung aller Vollkommenheit der Sachen ſo in der Welt ſind.

6\. Seine Krafft iſt am vollkommenſten/wann es wiederumb in die Erde eingekehret iſt.

7\. Scheide als dann die Erde fein von einander/ſo ſie im Fewer geweſen/ und mache ihre dicke je ſubtiler und ſubtiler durch Hülffe des allerlieblichſten Dinges in der Welt.

8\. In Summa. Steige durch groſſen Verſtand von der Erden gen Himmel/und von dannen wiederumb in die Erde/und bringe die Krafft der öbern und untern Geſchöpff zuſammen/ſo wirſt du aller Welt Herzlichkeit erlangen: Dannenhero auch kein verächtlicher Zuſtand mehr umb dich ſein wird.

9\. Diß Ding iſt allen ſtarcken Sachen zu ſtarck; dann es ſo wol die ſubtilſte Ding überwinden/ als auch die härteſte und dichteſte durchdringen kan.

10\. Auf dieſen Schlag iſt alles geſchaffen was die Welt begreifft.

11\. Dannenhero können wunderſame Dinge gewircket werden/wann es auff ſolche Weiſe angeſtellet wird.

12\. Und mir hat man deßwegen den Namen Hermes Triſmegiſtus gegeben/ weil ich alle drey Theil der Weißheit dieſer gantzen Welt beſitze.

13\. Diß ſey geſagt von dem Meiſterſtück der Chemiſchen Kunſt.

EMINENTISSIMO, POTENTISSIMOQVE

PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

JOHANNI PHILIPPO

ARCHI-EPISCOPO MOGVNTINO,

Sac. Rom. Imp. per Germaniam Archi-Cancellario Principique Electori; Epiſcopo Herbipolitano, ac Franciæ Orientalis Duci *&c.* Patrono ejulantium Naturæ Scrutatorum Opt. Max. *Vivere ac gaudere Potentiſſimæ Eminentiæ* ejus Archi-Epiſcopali *atque* Electorali & ſuo, & maximi *Hermetis*, & Divæ denique *Chemiæ* nomine

Humillimè devotus cliens
W. CHRISTOPHORUS KRIEGSMANN,
juvenis poſt Divina & Humanitatis Studia, arcanis rerum operans.

S*ORS, quâ cum iniquiſſimâ inde sâ priſco uſque conflictata ævo eſt* Smaragdina HERMETIS TRISMEGISTI Tabula, EMINENTISSIME ARCHI-EPISCOPE PRINCEPSQUE ELECTOR, *me eò tandem audentia adegit, ut ingenti nomine Tuo obarmatus tyro, publicè curam pereuntis ſuſcipere inſtituerim. Scilicet, ut lymphis hauſtro è fonte extractis putredo ſenſim adrepere ſolet cum fœtore; ſi præſertim illapſu variorum coinquinatæ eæ: Sic, poſtquam noſtrorum ſocordiâ majorum inſigne hoc vetuſti orbis monumentum invidiâ illâ nativi idiomatis limpitudine exciderat,*

transfuſum

transfuſum in peregrinas Linguas, Deum immortalem! quot non graveolentibus ſordibus ſqualere cœpit? Accedentibus, qui pro lubitu fœdarent innumeris propè interpretibus. Quorum ut aliqui Chemicarum rerum peritiâ monſtrabiles extiterint, plures herclè ne mediocriter quidem in eâ quæ ab HERMETE *nomen trahit Philoſophiâ verſatos certum eſt. Sed & expoſitiones in Tabulam à cæteris, ipſiuſque adeò Philoſophorum Lapidis opificibus collatæ ejuſmodi ſunt, ut unâ atque alterâ exceptis, magis dignitatem* HERMETICI *nominis erodant, quàm ii hactenus valent, quibus Chemiam,* TRISMEGISTI *inventum, obtrectatoribus ac calumniæ prodere, quotidianum eſt. Quotus enim quiſque cordatorum eſt, qui aut ſplendore inſcriptionis, aut præconiorum magnitudine illectus, ad diligentiorem ſe lectionem Tabulæ Smaragdinæ* HERMETIS *noſtri accingit, quin, ſi ad tot diſcordes, ac non ſemel ineptos Commentatores fuerit detruſus, illicò reſiliat, deque vanitate, de fuco, de impoſturâ denique ſuſpicetur? Certè plerorumque animos, quos ſinceros ante nec convitia, nec delator corrumpere poterant, interpretum Hermeticorum temeritas in deterius, ipsâ veritate plangente, nunc corrupit. Atque hinc tam immites in perſonam operaque* TRISMEGISTI, *virorum aliquot magnorum cenſuræ ſunt: quibus in perniciem Chemicæ Philoſophiæ abuſi homines nauci, maximo Arcanorum Naturæ antiſtiti enormi nequitiâ uſque adhuc inſultant. Sentiens iſthæc juvenis ego, cùm unde malo medela pararetur, nuſquam invenirem, meo, quod aiunt, Marte rem aggreſſus, de* HERMETE *primum ſingulari libro inquirere; mox hâc provincia ſic ſatis defunctus, Tabulam ejuſdem cum cura verſare occepi. Repetens ergo ſitu obductam, penitiuſque ſolito proprietatem dictionis (quam equidem, ſi Phœnicem* HERMETEM *haberet auctorem, Phœniciam fore rebar,) introſpiciens, ecce mihi Smaragdus omnis Phœniciſmis ſcintillare viſus eſt: quibus porrò ad Ebraiſmum exactis, ea continuò lux undique coorta fuit, quæ diſpulſis nebulis clarè intuendam mihi obtulerit abſtruſam illam* HERMETIS *mentem, in quam vix è mille uni ingenii perſpicacia penetrare licuit. Ita demum cauſa mihi perveſtigata, cur plerique contortis tabulæ verbis veluti deluſi, & ipſorummet ſuam, &* TRISMEGISTI *auctoritatem tot modis iverint attritum. Genii nimirum priſtini non vola non veſtigium in Latina verſione amplius ſuperat; repertu quidem facile iis, qui Orientalium Linguarum expertes, hujus ductum inſequi coguntur. Cùm enim ea textus Phœnicius antiquus ad verbum exprimatur, non ad ſenſum; vocibus Latinis incapacibus Phœnicii nexus atque ponderis exiſtentibus, fieri profectò nequit, ut genuina verborum Triſmegiſti vis appareat liquidò Phœnicum dialectum non callenti. Cæterum incommodis hinc emergentibus mederi tandem cupiens, ut voluntati complurium Hermeticæ Sapientiæ admiratorum reſponderem, adornavi noviter juvenilem Tabulæ ejus in priſtinum idioma* PHŒNICIO-EBRAICUM *tranſlationem. Quâ, cùm è veſtigiis Latinæ verſionis verbum verbo reddens, à ſtructura Ebræorum ac Phœnicum adeò non aberrarem, ut potiùs, quo pertinacius Latino textui adhæſi, eò proprius ad ſacri ſermonis Phœniciique proprietatem, elegantiamque accederem; viſus ſum mihi omnia, certè pleraque reperiſſe verba, quæ nativa Tabulæ, peregrinis commutaviſſet ſimplicis ingenii vetuſtas. Quorum deinde ad præſcriptum novam & Latinam & Germanicam verſionem compoſui; adjecto extemporali in eaſdem Commentariolo. Sed hæc, & quæ antea dixi cuncta exaſciato judicio Tuo,* EMINENTISSIME POTENTISSIMEQUE PRINCEPS ELECTOR, *humillimo animo committo. Enimverò* TIBI, *Principum Germaniæ noſtræ facilè maximo, ter maximi quondam* HERMETIS *pretioſam è Smaragdo tabulam, abs me nunc depoſitam ſiſto.* TIBI *inquam. Ita namque ipſe* TRISMEGISTUS *velle, imò jubere videbatur, ut quæ potentiſſimus ipſe Princeps, Germanorum parens, primariuſque conditor, ſummus Phœnicum Ægyptiorumque Archi-Epiſcopus, Archi-Cancellarius atque Elector Regum, Chemiæ denique inventor, Phœniciâ dialecto de Secretorum Naturæ maximo reliquit, ſi quando ſuperato ſitu grata poſteritati tranſcribenda forent, fulta exirent patrocinio Potentiſſimi item Principis, Germaniæ Parentis, primariique tutoris, ſupremi Archi-Epiſcoporum, Archi-Cancellariorum atque Electorum Imperii, & Arcanorum Naturæ quaſi cujuſdam Numinis; uno verbo, ederentur* EMINENTISSIMO ELECTORE MOGUNTINO JOANNE PHILIPPO *ſuſceptore. Itaque ad Electoralem illam Sedem* TUAM *Moguntinam ipſius* HERMETIS *voluntate abreptus, ne vel juſſum tanti ſive* HOMINIS, *ſive* DEI *migraſſe, vel in* POTENTISSIMAM EMINENTIAM TUAM *peccaviſſe, vel ad* CHEMICÆ *Artis ſalute atque incremento parum ſollicitus fuiſſe videar dicarve, en* TIBI *Indulgentiſſimo bonarum Artium Patri, Opuſculum iſthoc mole perexiguum (Smaragdum enim offero, quem pretium commendet non pondus;) demiſſis poplitibus.* DO. DICO. DEDICO. *relegato omni verborum & excuſantium & deprecantium purpuriſſo. Cape illud* EMINENTISSIME ARCHIEPISCOPE PRINCEPSQUE ELECTOR, *idque gratioſiſſimo* SERENISSIMI *vultus* TUI *Lumine ſic perfunde, ut auguſto iſthoc ſplendore irradiatum, malignos liventis Invidiæ oculos perſtringere, ingenuis verò* HERMETIS *filiis faci eſſe valeat.* Vale. DEUS TE SERVET.

Perſcriptum in illuſtri Comitis Leiningenſis Illuſtriſſimi Arce HARTEMBURG, *dum ipſe præeſſem indoli Generoſiſſimi Comitis junioris, paternarum virtutum ex aſſe hæredis*, menſe Auguſto Anni Chriſtiani 1657.

COMMENTARIOLI INTERPRETIS
TABVLÆ HERMETICÆ
CAPUT I.

Tabula Hermetis invitis quibuſdam aſſeritur.

EX quo Chemicè ſcribi cœptum eſt, homo natus inventus nemo fuit, qui vel paria ſub anguſto orationis tegmine ſecreta propalaverit, atque Tabula è Smaragdo lapide *Triſmegiſtus Hermes.* Duo tamen (quod Chemicorum querulæ hac de re voces teſtantur,) uſum ejus minus expeditum reddidêre; interitus verborum Philoſophi ore delapſorum, & interpretum, ut leniſſimè dicam, licentia: quorum ſicut alteri verſione noſtrâ *Phœnicio-Ebraïcâ* conſultum ſic ſatis à nobis eſt; nativis Latinorum in locum repoſitis: ita nunc alteri *Commentariolus* hic medebitur pro viribus. Eo enim & rationem tranſlationis noſtræ reddituri ſumus, & caſtigaturi, ſi quæ ab interpretibus commiſſa, & ſenſum denique, quem vocant, literalem ſic enucléaturi, ut prudentioribus comitis inſtar ſimus, ad celſas Divæ Chemiæ arces tendentibus. Quæ lectorem meum ipſo opere experiri malo, quam pluribus prædicata heic intueri. Ante omnia verò *de Auctore Tabulæ* dicendum venit commentaturo mihi. Viri enim aliquot erudiriſſimi, neſcio quâ vi compulſi, non dubitant ſententiam eorum, qui Tabulam hanc in claritatem Hermetici nominis referre conſenſerunt, falſi arguere, cenſuique gerrarum

gerrarum canoratum adſcribere, quicquid de auctore, de ævo, de repertrice denique ejus traditum ab antiquis fuit; quorum equidem ſive omnia ſive verba recenſere in præſenti non ſuſtinemus; jubentes tantùm, ut juxta nobiſcum ii ſeriò expendant, quam in negotio auctorum hujus vel illius ſcripti notum eſt, doctos fovere mentem. Enimverò *de auctore unius cujuſque monumenti non niſi teſtimonio eorum, quibus id compertum videtur, ad argumentum operis dictionem exacto, conſtare* fatentur maximi eruditorum: eoque his indiciis pronunciare ſolent de ſcriptoribus omnis generis; id operam maximè dantes, ut ſi fieri poſſit, fidem potiſſimùm virorum ejuſmodi conveniant, ad quos cura rei libro pertractatæ ſpectat. Id tunc validiſſimum probationis genus putant, ac digniſſimum, cui uni adſenſus habeatur. Ergo jam hos ſecuti *Hermetem* Tabulæ Smaragdinæ opificem ſtatuimus, quicquid etiam aliis diſſeratur aut diſſertum fuerit; cùm, quòd præſtò nobis eſt corona Chemicorum Philoſophorum, quibus unanimi voce de *Hermete* Tabulæ hujus auctore perhibentibus, fides demi nec debet nec poteſt; in re quippe, Παιδείαν Chemicæ Artis concernente: tum, quòd & argumentum ab ingenio *Hermetis* adeò non alienum tabula habet, ut potius alius quàm Hermetici ingenii fœtus haberi nolit; & dictio *Phœnicia* Phœnicem *Triſmegiſtum* arguit; & ipſum nominis *Triſmegiſti* etymon tabulam ſupra ævum Græcorum Latinorumque ſcriptorum in tantum educit, ut cùm iidem ad unum omnes intra tempora corrupti à Græcis vocabuli arctentur, Tabula noſtra liquidò in priſca ſemet integri adhuc nominis ſæcula atque adeò annos ipſius *Hermetis* penetret. Ut taceam, traditionem de Tabulâ hâc, ſeculis poſt diluvium, in antro propè *Hebron* à muliere *Zara* manibus cadaveris *Hermetis* exemptâ, nulla ſui parte malè ſe habere, ſi de *Abrahami* uxore *Sarâ* intelligatur: cùm tempora denati *Hermetis*, id eſt *Chanaani* Noachi nepotis (*vide ſi lubet Conjectan. noſtr. ad Tacit. Germaniam*) atque *Sara* congruant; ac locus (urbs *Hebron* à *Chanaani* ſive *Hermetis* filio *Heth* exſtructa, ad quam ſedem fixerat *Abrahamus*) convenientiſſimus rei ſit; mos adhæc Phœnicum poſterorum *Hermetis*, corpora demortuorum uncta cavernis ſepultum abſtrudendi, pulchrè concordet; & perſona denique *Abrahami* in numerum Chemicorum omnium voto recepta fuerit. Summa hæc argumentorum pro *Hermete* Tabulæ Smaragdinæ auctore capita qui accuratè ſecum penſitaverit, pervidebit, ſpero, num tutius non ſit, receptæ inter Chemicos *de Hermete* opinioni inhærere, quàm ad lubricas deſciſcere conjecturas.

CAPUT II.

Phœnicium Idioma non Græcum Tabulæ nativum eſſe defenditur.

DE *Idiomate* quo perſcripta Tabula eſt opportunum ſit nunc cognoſcere, poſtquam de auctore ejus actum à nobis. *Græcum* illud fuiſſe nonnulli aſſeverant: quos inter miror, imò indignor reperiri virum Chemicarum rerum peritiâ inſignem, *H. Ar. No. R.* deß Löwen von Mitternacht/ ut ſe vocat, G. F. und *Prov.* Ille verò erudito ſcripto, cui inſcriptionem fecit, *FAMA REMISSA ad Fratres Roſeæ Crucis*, anno 1616. excuſo, ſcribere in hanc mentem voluit: Es iſt heut zu Tag gemein/ daß man Philoſophiam Hermeticam und Ariſtotelicam quaſi contradictorias anführet: da doch nicht genuini vom Hermete mehr vorhanden als die Tabula Smaragdina, und ein paar dialogi, welche doch gantz mit allen illuſtribus ſententiis in dem Ariſtotelem gebracht ſeyn &c. Es muß auch dieſer Hermes natione Ægyptius ſeyn/ da er doch Græcus und Rex Athenarum geveſen &c. Und wer wil uns bereden/ daß die forma loquendi verboſa, ἀληθὲς, ἀψευδὲς, πιςὸν ἢ ἀληθέςατον, ſolle können in Linguis Orientalibus gefunden werden/ ſonderlich in doctrinâ Magorum, welche nicht anderſt als nur breviſſimi loqui ſeyn. Hactenus vir ille doctiſſimus doctè; at non ſatis validè: Nam quod *de Hermete Athenarum Rege* ait, probatione eget ut quod maximè, *perque* ea penitùs evertitur, quæ peculiari libro, *in Taciti Germaniam Commentario*, de perſonâ *Hermetis* diſſeruimus; quòd videlicet is *Noachi* nepos *Chanaan* &c. ac gentis atque literaturæ *Phœnicum* conditor extiterit. Quo quidem ipſo manifeſtum eſſe videtur, monumenta ab eodem profecta, non *Græcâ*, ſed *Phœniciâ* linguâ ſignata olim fuiſſe. Deinde, quis Linguarum Orientalium vel paululùm gnarus tam hebeti mente eſt, ut continuos *Phœnicia* dialecti idiotiſmos *Ebraiſmi* ductu per integram Tabulam non obſervet? Aut, cui quæſo perſuadebitur, ſtructuram verborum horum: Verum, ſine mendacio, certum & veriſſimum, Græciam redolere, & non potius Orienti tribuendam? Certè, quei loquendi ejuſmodi formæ verboſæ dicantur, Orientalibuſque Linguis adimantur tenere nequeo: præſertim cùm nihil æquè Orientale ſit atque dicere: אמן אמן בלי שקר אכן : אמן ואמן. Neque verò quicquam eſt, quod *Magorum* prætenditur *breviloquentia*. Ut maximè enim Tabulam Hermeticam *Magicis* annumeremus, (quod tamen eorum pace non fecerimus, qui quid *Magia* fuerit veteribus norunt,) num ideo in tantas anguſtias Magos conjiciemus, ut rei, & falſitatis & utilitatis nomine traductæ magnitudinem, certitudinemque quatuor aut ſex voculis ingenuos diſcipulos edocere nequeant? Sed quid verbis opus? Transferant ii, quibus Græcia heic tantoperè amata, Tabulam è veſtigiis Latinæ verſionis in Græcum idioma; nobiſque dicant, utrum magis ideam nexus atque fluxus orationis Græcanicæ inducere contextui poſſint, quàm efficere, ut ſtricta Germanorum veſtis Sarmatorum more fluitet, ſi è panno Polonico eam vel maximè curaverint conficiendam. Tantùm de Idiomate.

CAPUT III.

Inſcriptiones Tabulæ, duoque inciſa illuſtrantur.

JAm ad Tabulam ipſam. Dicitur ea *Smaragdina*; quod Smaragdo lapide parata, tenuiſſe creditur *Hermetis* verba inſculpta; uſitatâ Hermetis ævo ratione artes ac ſcientias poſteritati committendi. Phœnicibus Ebræiſque abſque dubio vocata fuit, לוח ברקת *Tabula Smaragdi*; ut divinæ è lapide tabulæ apud *S. Moſen* לחות אבנים *Tabulæ lapidum* i. e. *lapideæ* appellantur. Cæterum inſcriptio eidem hæc eſt: VERBA SECRETORUM HERMETIS TRISMEGISTI. Quæ prætereunda minimè quum

quum initio ſtatim Genius tabulæ Phœnicius rejectâ veſte Latinâ prodire nudus in publicum ſatagat. Loquendi nimirum forma, *verba ſecretorum*, ex Oriente eſt, non è Græciâ vel Latio: eoque Ebraiſmi beneficio explicanda. Vox דבר quæ notatione *verbi* item *rei* plurimum decoris ſermoni ſacro ac vicinis parit, nonnunquam ſingulari quadam elegantiâ pro *monumentis literariis* v. g. *Epiſtolis publicis*, *libellis* &c. ſumitur: Cujus rei luculentum indicium capere licet *Eſth. c. IX. v. ult.* ubi *literæ regiæ de feſtis Purim præcipientes*: quarum mentio facta v. 29. vocantur דברי הפרים *verba Purim* i. e. Beſchreibung wie es mit dem Feſte Purim gehalten werden ſoll &c. Atque huc etiam pertinet nomen *Librorum Chronicorum* in S. Codice דברי הימים *verba dierum* i. e. monumenta ævi hiſtoriam complexa, Tag-oder Zeit-Bücher. Hinc jam mens inſcriptionis Tabulæ noſtræ fuerit, *Monumentum literarium &c. de Secretis &c.* Quod verò nomen *Hermetis* ſic ſcripſimus: חרם חלת מחות *Cherem Thlis megisdos*: ejus rei inferiùs cauſas afferemus. Porrò in eleganti Ebrææ vicinarumque Linguarum phraſi initium Hermes ſumit tabulæ. Illæ namque de negotio magni momenti aſſeveraturæ; *particulas affirmandi* coacervant, ingeminantes ponderoſum illud אמן. Morem ſervat *Triſmegiſtus*; & quò majorem in legente excitet ardorem, magna ſe prolaturum conſtanti iſtò ac ſeverò vocum affirmativarū συναθροισμῷ (VERUM, SINE MENDACIO, CERTUM, AC VERISSIMUM,) pollicetur. Facto hoc, egregiè ſcribere incipit: QUOD EST INFERIUS, EST SICUT QUOD EST SUPERIUS; ET QUOD EST SUPERIUS, EST SICUT QUOD EST INFERIUS; AD PERPETRANDA MIRACULA REI UNIUS. Quæ verba altiſſimæ indaginis, uſque adeò neglectim pleriſque interpretum habita ſunt hactenus, ut non injuria ambigere poſſis, num quæ philoſophi aliquot eximii illuſtrandis iis dixêre, non Naturæ potius quam dictorum Hermeticorum intellectu profati ſint; abuſui verò eorundem altum ingemiſcas. Nos ex Ebraiſmo paucis genuinum eorum ſenſum indicabimus: Uſu hîc interdum venire animadvertimus, ut particulæ *ſimilitudinis* indices ſive *inſeparabiles*, ſive *ſeparatæ* non tam *ſimilitudinem* quam *concurſum* aut *ſocietatem* deſignent. Ita cùm *Achab* rex Iſraëlis, contra Syriæ regem in aciem proceſſurus, è *Joſaphato* Judæ rege quæreret: *Ibisne mecum ad bellandum contra Ramoth Gilead? Joſaphat* autem reſponderet: *Sicut tu, ſic ego, ſicut populus tuus, ſic populus meus, ſicut equi tui, ſic equi mei erunt*, 1. *Reg. XXII. 4.* idem fuit, ac ſi dixiſſet: *Ego tibi, populuſque meus populo tuo, equi denique mei equis tuis aderunt ſocii ad dimicandum cum Syriæ rege.* Ac tales quidem phraſes *Rabbini* dicunt adhiberi לקצר הלשון *abbreviandi ſermonis cauſa*; cùm plenè ea ſic efferri debeant: *Ego ero ſicut tu, & tu eris ſicut ego; populus meus erit ſicut populus tuus, & populus tuus ſicut populus meus &c.* Qualis ut ſic dicam *reciprocatio* in verbis noſtris Hermeticis eſt: Quæ hoc idiotiſmo Linguæ S. expoſita, non nudam *ſimilitudinem* ſuperiorum atque inferiorum; (ut interpretibus viſum;) ſed *concurſum* quoque atque *unionem* inferunt; id quod Hermetis Filio probè notandum. Quod deinde additur: *ad perpetranda miracula rei unius*; obſervari debet; *præfixum* ל *infinitivis* junctum locutiones ejuſmodi *gerundio-participiales* conſtituere, perque *conjunctionem* UT exponi: *Hypallagen* quoque Ebræis illam familiarem eſſe, qua *concurrentibus duobus ſubſtantivis; id quod epitheti loco eſt & adjectivè ſumi debet, præcedit.* v. g. Pſ. XXXVII. 2. כירק דשא *ſicut viror herbæ*, i. e. *ſicut herba viridis*. Sic ergò in tabula verba hæc, לעשות פלאי דבר אחד hunc gignunt ſenſum, *ut producant rem unam omnium mirificiſſimam*. Judica nunc *O Fili Hermetis!* de iis, qui per *miracula rei unius* Lapidem Philoſophorum aurificum indigitari volunt.

CAPUT IV.

Sequentibus quatuor inciſis lux illata.

PErgit *Hermes*: ET SICUT OMNES RES FUERUNT AB UNO MEDITATIONE UNIUS: SIC OMNES RES NATÆ FUERUNT AB HAC UNA RE ADAPTATIONE. Notari hîc meretur *radicem* Ebraicam, unde vox *meditationem* ſignificans defuſa, præter *meditari* etiam *eloqui* denotare; ut nomen הגה ſcitè *ſermonem*, *verbum* reddere queas; ſignificatione in S. Literis aliquoties concurrente. Quod autem dixit Hermes, *natæ fuerunt*, multorum ingenia torſit: quippe cum capere illud non ſatis potuerint, quei omnes res natæ ab una re dicantur adaptatione &c. At ſalva res eſt: *præterito* Triſmegiſtus uſus eſt *præſentis* loco; ex idiotiſmo Phœnicum Ebræorumque qui ſic loqui conſueverunt, cùm ſignificatur *non quod fuit; aut futurum eſt; ſed quod perpetuò fit; aut fieri debet.* Voce *adaptationis* verò non niſi *operatio Naturæ* deſignatur. Scilicet *Natura* ordo eſt ac diſpoſitio i. e. מערכת *adaptatio* cauſarum: ceu mihi *Ariſtoteles* ac reliqui Philoſophi omnes largientur. Phœnicibus verò atque Ebræis non inuſitatum fuiſſe dictionem מערכה ad ſignificandas *Naturæ operationes* adhibere vel inde quivis colligat, quod *Rabinis* hodiè quoque *naturales ſyderum in hæc inferiora influxus dicuntur* מזל מערכה i, e. *adaptio* ſive *ordo atque diſpoſitio aſtrorũ*. Ex his mens Hermetis non poteſt non clariſſima evadere. Quæ ſequuntur, PATER EIUS EST SOL, MATER EIUS LUNA, PORTAVIT ILLUD VENTUS IN VENTRE SUO, NUTRIX EIUS TERRA EST, explicatione literali non egent. Tantum obſervari velim; dictione רוח h. l. *aërem* indigitari; præteritum verò *portavit* perinde atque ſuperius *natæ fuerunt* præſentis ſignificatu accipiendum eſſe. Perperam autem *Paraphraſtes* hæc, PATER OMNIS THELESMI TOTIUS MUNDI EST HIC, præcedentibus attexuit; voce *Pater* in nomen *mater* verſâ. Neque enim ad terram ea trahi debent, quum ad ens mirabile Philoſophorum pertineant; quod *pater* eſt, אב i. e. *cauſa*, *origo* omnis perfectionis univerſi hujus. Perperam præterea pronomen *hic* pro particulâ locali habitum. Nam ex Ebræo-Phœniciaco הוא *maſc.* eſt, ac maſculino דבר ſubſtitutum, interpretiſque incuriâ pro fœmin: *hæc* quod τὸ *res* exigebat, retentum. VIS EIUS INTERGA EST SI VERSA FUERIT IN TERRAM inquit Hermes ulterius i. e. *Virtus rei illius eſt* תמימה *ad ſummum perfectionis gradum à natura evecta, ſi redierit* (res) *in humum* &c. non, *ſi ſubſtantia ejus verſa* ſive *mutata fuerit in ſubſtantiam terræ*; ut quidam ſatis abſurdè exponunt.

CAPUT V.

In ſeptimi atque octavi inciſorum ſenſum inquiritur.

NUnc cum *interprete vulgari* res nobis erit vel invitis. Scribit is: SEPARABIS TERRAM

AB IGNE, SUBTILE A SPISSO, SUAVITER CUM MAGNO INGENIO. ASCENDIT A TERRA IN COELUM, ITERUMQUE DESCENDIT IN TERRAM, ET RECIPIT VIM SUPERIORUM ET INFERIORUM. *Is* inquam ſic ſcribit. Equidem quidvis potius credere velim, quam fidem iis habere, qui *Hermetem* hæc locutum perhibent; uſque adeò his nihil Hermetici, nihil Philoſophici, nihil denique aut ſolidi aut veri ineſt, Ac jure ex interprete quæſivero, à quonam tandem *igne terram*, quâve viâ ſeparê? quàm feliciter item *ſubtili & ſpiſſo*, *ſuaviter* Oedipi acumine *ſeparatis* ad opus Philoſophicum utar? Duram, ædepol, maximi *Hermetis* vicem! qui quum vernaculâ linguâ ſapientiſſimè de arcanorum Naturæ ſummo dixerit coram orbe, interpretis nunc frigore ſermoni adſueſcere cogitur, cujus in eodem negotio diſcipulorum ejus infimum quemque & piguiſſet, & tæduiſſet, olim. Sed undenam, ais, verba iſthæc interpreti arrepta, ſi *Hermes* ea ipſi *in Phœnicio Tabulæ exemplari* non præivit? Dicam ingenuè quæ ſentio: audite qui ingenui. Et *Hermes* culpa vacant, & *interpres* ejuſdem. Scripſerat ille: מאור עולה רק מעבה במחק : בגדל חשכל חרפיג האדמה מן הארץ על השמים &c. Hic eo quo diximus modo vertit; reputans 1 vocem מאור cũ *verbo* תפריד cõſtrui opportere, 2. רק eſſe *nomen ſubſtantivum*, 3. מ in מעבה nomine *præfigi*. 4. *præfixum* ב in במחק *adverbium*, Ebræorum idiotiſmo circumſcribere, 5. verba בגדל חשגל ad ſequens inciſum non pertinere, 6. denique *participiis* ירדר עולה atque אוסף *præſens* ex conſuetudine Linguæ S. ſignificari. Sanè ſexcenti è conſultis Ebrææ Phœniciæque dialectorum aliter vix reddiderint, rebus ſic comparatis. Quo nomine interpretem criminis abſolvi æquum eſt. Ac procul omni dubio *Hermes*, rationem eliciendi *Philoſophorum Mercurii* traditurus, verba hæc diverſos ſenſus admittentia conſultò adhibuit; quò non cuivis ſtatim in proclivi foret, pedem in arcana ejuſmodi intrudere. Quicquid tamen ejus rei ſit, nos, quæ noſtra eſt tenuitas, primi, niſi prorſum fallimur, verum ſermonis Hermetici ſenſum extricaturi ſumus. *Verbum* igitur פרד propriè ejuſmodi *ſeparandi modum* notat, qui fit *diſcriminando* ſive *disjungendo* &c. atque ita nudo *accuſativo* jungitur; quod notiſſimum, Deinde מאור ſcitè voci האדמה annectitur ſignificatu *adjectivi*; per elegantiſſimum Ebraiſmum, quo pro *adjectivo* periphraſticè uſurpatur *ſubſtantivum præcedente præpoſitione* מ ſive מן & exponitur: *terram ex igne*, i. e. *ignitam*, *ignem paſſam*, ut *Pſ. XVI.* 4. נסכהם מדם *libamina eorum ex ſanguine.* i. e. *ſanguinea*; vel interprete Vatablo, *ſanguinaria* &c. Porrò dictio רק *præſens* eſt *participii* verbi הקק *comminuit ſubtile atque tenue reddidit* &c. vox autem מעבה *denſitatem terræ pinguem* propriè ſignificat, ut patet è 1. *Reg. VII*, 46. ubi Salomonis vaſa ænea fuſa dicuntur במעבה האדמה *in denſitate terræ* i. e. *in humo pingui atque argilloſâ* &c. Ac præfixum ב in במתק habendum pro ב העור i. e. *Beth auxilii*, ut Rabbini vocant, quod hoc loco *cauſam adjuvantem* deſignet, cujus virtute aliquid fit. Quid verò voce מתק i. e. *ſuavitas*, *dulcedo* Hermeti appelletur, diſces ferè è verbis *Rabbi Salomonis* ap. CL. Buxtorf: כל מתיקת פרי שבר ניורק *Omnis dulcedo fructuum dicitur Devaſch.* expende tamen & illud, inſigni Ebrææ Linguæ idiotiſmo *ſuperlativum* gradum per *nomen abſtractum* exprimi: quomodo jam hîc *ſuavitas* dicitur pro *re ſuaviſſima*; quæ qualis ſit, tute rimêre. Verba denique בגדל השכל ad præcedens hoc inciſum minimè referenda ſunt; vel eam ob cauſam, quod inſequentia *participia præſentis indicativi* vim habere nequeunt. Quantumvis enim ſolenne Ebræis ſit, *præſens indicativi* per *participia* ſignificare: quæ tamen ratio hujus noſtræ locutionis eſt, *pronomen* participiorum primo adjiciendum erat, ut *tertiâ perſonâ* illud cum reliquis ſumi oportere conſtaret. Ejus verò rei nihil in Phœnicio contextu conſpicuum fuiſſe, indicio eſt defectus *pronominis* in Latinâ verſione. Unde fit, ut *participia* conſueto valore ad artificem operis Hermetici accommodemus, non ad materiam. Quâ ex cauſa nunc illud quoque eſt, quod verba hæc, *in magnitudine ingenii* alteri periodo vindicanda ducamus. Ut ſenſus tandem is emergat: *Diſcriminabis humum ignem paſſam, ſubtilians, ut ſic loquar, pinguem ejus denſitatem beneficio rei omnium ſuaviſſimæ. Ingenii ſagacitate aſcendens à terra in cœlum, iterumque deſcendens in terram, ac virtutes ſuperiorum atque inferiorum coadunans*; SIC HABEBIS GLORIAM TOTIUS MUNDI. Et hæc verba in poſterius hoc inciſum locari debent; ſi non vocibus, at ſenſu. Eſt namque integra periodus (*Ingenii ſagacitate aſcendens &c.*) rerum de quibus verba ab Hermete facta quaſi ſumma quædam, ſemel omnia quæ anteceſſêre complectens, & hoc vult: *Si ingenio aſcenderis &c. habiturum te omnia ſcito quæ expetas.* Cave ergò verba iſthæc putes novarum Tibi operationum neceſſitatem, quarum in præcedentibus mentio facta nulla, imponere. Atque hæc de his Tibi habeto.

CAPUT VI.

De nono, decimo, & undecimo inciſo diſſeritur.

SUbjungit Triſmegiſtus: IDEO FUGIAT A TE OMNIS OBSCURITAS. *Obſcuritas* h. l. idem eſt, quod *ignobilitas*; & *obſcuri* חשכים ſunt *ignobiles*, & *abjectæ ſortis homines*: quibus opponuntur נכברים *viri celebres ac honorati*; ſic dicti à כבר *gloria*, quam vocem Hermes ſcitè *obſcuritati* ἀντίθετον. Quod deinde dicitur: HIC EST TOTIUS FORTITUDINIS FORTITUDO FORTIS: QUIA VINCET OMNEM REM SUBTILEM OMNEMQUE SOLIDAM PENETRABIT, ſic intelligendum eſt, *res ea, quæ ad Naturæ præſcriptum à Philoſopho è materia Philoſophicâ elicitur, eſt fortiſſima omnium*, (Notus enim eſt Ebraiſmus, quando conjugatorum Synonimorumque contignatione *ſuperlativa* locutio effertur;) *quippe cùm tam ſubtilia quam ſolida* (יצוק ut id quod è metallis fuſum,) *entia ſubigere atque penetrare poſſit.* SIC MUNDUS CREATUS EST. Quomodo? dic ſodes *Triſmegiſt.* Dicet pro Te in gratiam diſcipulorum Tuorum quidam poſterorum tuorum *Sanchuniathon* ſcriptor Phœnix antiquiſſimus, quique Philone *ap. Euſeb. de præp. Evang. lib.* 1. c. 9. teſte, quæ de primordiis rerum ſcripſit cuncta, è monumentis tuis hauſit. Is ergò ap. *Euſebium lib.* 1. conditi mundi duo quædam principia materialia ſtatuit: quorum alterum quaſi activum, πνοὴν ſive πνεῦμα vocat, alterũ paſſivũ χάος ἐρεβῶδες, i. e. ex interpretatione *CL. Bocharti* (ſub fin. *Tom.* 11 *Geogr. Sacr. Chanaan* Phœnicio-Ebraicâ dialecto כחות ערב *caliginem veſpertinam* &c. appellat; cui nomen etiam ἀέρος ζοφώδους *tenebricoſi aëris* dedit. Quo quidem ad *S. Moſen* ferè accedit, qui *Gen.* 1. & Spiritûs (רוח אלהים

i. e. ſi

i. e. ſi ex idiotiſmo S. linguæ juxta quorundam mentem verteris, *Spiritus vehemens &c.* meminit; & tenebrarum ſuper faciem abyſſi. Addit verò, ἐκ τῆς αὐτῆς συμπλοκῆς τοῦ πνεύματος ἐγένετο Μὼτ τοῦτό τινες φασὶν ἰλύν. οἱ δὲ ὑδατώδους μίξεως σῆψιν. i. e. *ex converſione ejus* (chaus) *cum Spiritu emerſiſſe Mot*; (quæ dictio *CL. Bocharto* judice è Phœnicio-Ebraico מוך eſt, ſignificante *Materiam*, ut Arabic. מאדה &c.) *quod nonnulli limum interpretantur; alii, aquoſæ mixtionis putredinem.* Atque his quoque *Sanchuniathon* S. Moſi adſtipulatur ajenti Spiritum agitaſſe ſe (מרחפת i. e. ut *Arabs* niſi fallor, *Lexicographus* apud *CL. Hottingerum* Analect. diſſ. II. theſ. 8. (b) interpretatur optimè, מרחעש מוליל פוע *tremens, perpetuo motu & tremore agitatus &c.*) in ſuperficie aquarum. Ex hac jam miſtura videntur illi facta Πᾶσα σπορὰ κτίσεως καὶ γένεσις ὅλων *ſemina creationis omnia & generatio cunctorum* &c. Redeo nunc ad Te, magne Hermes, de tuâ circa creationem mundi opinione inquiſitum. Scripſiſti in Tabula de Spiritu illo univerſali mundi, quem Philoſophi tui ſuum *Mercurium* dicunt. Ille verò is ipſe eſt, qui initio rerum ſeminium creaturarum è Chaûs antiqui maſſa te auctore, produxit adque generationem aptam reddidit. Benè igitur imò optimè ais, *mundum ſic creatum eſſe*, i. e. omnes per hoc univerſum res, univerſalis hujus Spiritus ad ſpecialia cujusque entis ſemina acceſſu cœpiſſe. Sapienter verò progrederis: HINC ADAPTATIONES ERUNT MIRABILES: QUARUM MODUS EST HIC. i. e. juxta tuam Linguam: עַל-כֵן מערכות יהיו פלאות לאשר דרך החויא: *hinc admirandæ evadunt operationes ea naturales*, (ſive per naturam tantùm, ſive etiam fiant per artis diſpoſitiones) *quæ ad hunc creati mundi modum inſtituuntur.* Ea enim mens verborum eſt: Quandoquidem vox *adaptationes* tam de operationibus Naturæ, ut ſic dicam merè naturalibus, quam de aliis, quæ prævia artis diſpoſitione per naturam fiunt, uſurpari poteſt; futurum *erunt* verò loco præſentis ponitur, non infrequenti Ebræis more *præſens* in generalibus ſententiis עתיד בלשון ut *R. Aben Eſra* inquit, i. e. *ſermone futuri* efferendi, ac phraſis לאשר דרך החויא ſimilis ejus eſt, quæ Gen. XXXI. 35. occurrit: דרך נשים לי *ad modum fœminarum meorum agitur &c.* Huc uſque Hermes ſecreta ſua perſecutus eſt.

CAPUT VII.

Reliquorum binorum inciſorum mens expoſita.

SUccedit nominis ſubſcriptio hujuſmodi: ITAQUE VOCATUS SUM HERMES TRISMEGISTUS, HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIÆ TOTIUS MUNDI. Ad fluctus ea & ſaxa complures præſtanti ingenio viros alliſit: quorum aliqui, quam tres Philoſophiæ partes diviſione rerum in *Animalia, Vegetabilia, ac Mineralia* metirentur, ſuſpicari cœperunt, materiam Lapidis Philoſophici è tribus iis, quæ vocant, regnis petendam filiis Hermetis; auctoritate cumprimis illuſtris *Treviſanæ Comitis* abuſi: cæteri quod particulam *Itaque* ad præcedentia referendam exiſtimarent, nec quei confectio Lapidis Philoſophici Triſmegiſtum effecerit Hermetem ſatis caperent in diverſas de argumento Tabulæ abierunt ſententias; conjunctas non rarò cum ingenti veritatis diſpendio. Ut autem inpoſterum Syrtes ejuſmodi evitare cultores veritatis diſcant; notent ante omnia particulam *Itáque* in Latinâ verſione accentum in penultima habere; non in antepenultima; atque ita è duobus componi: ex *adverb. ſimilitud.* ac *conjunct:* (que) reſpicere autem verbum ſubſtantivum יש ſic enim verba Hermetica è fonte habent ובן נקרא-לי חרם תלת מחזות יש-לי תלת מנות חכמת קל-העולם: *Ellipſis* autem perelegans conjunctionis cauſalis ש ſive אשר *quod*, incurrit: quâ obſervatâ, jam ſenſus erit planus: *Atque ita vocatus ſum Hermes Thliſmechüſtos* (Triſmegiſt.) *quod habeam tres partes Sapientiæ totius mundi.* Cæterum de tribus illis Sapientiæ partibus è diſtinctione corporum in חי צומח ודומם ut *Rabbini* vocant, i. e. *animatum, vegetans ac ſilens* ſive Minerale judicandum non eſt: ſed è *cap. 1. lib. III. Metaph. Ariſtotelis* collato cum *c. 6. lib. XII.* probe tenendum; Philoſophiam omnem juxta numerum ſubſtantiarum in tres partes tribui. Quarum *Prima* de ſubſtantia immobili tractet, ac *Theologia* ſive *Metaphyſica* dicitur; *Secunda Phyſica* audit, inque ſubſtantia mobili corruptibili occupatur; *Tertia* denique circa ſubſtantiam mobilem incorruptibilem verſans *Aſtrologia* vocatur.

Trium harum Philoſophiæ partium compos *Hermes* cùm divinitùs iis ornatus judicaretur; revelationum ſupernaturalium obventu, vocari multitudini Phœnicum cœpit חרם תלת מחזות *Hermes trium revelationum*, i. e. *cui tres revelationes divinitùs contigerunt.* Quod audientes Græci, nominibus è Phœnicio in Græcum ſolum tranſplantandis ad ineptias uſque dediti; confeſtim manus appellationi injecerunt eandemque in quandam ſimilitudinem Atticarum vocum corrumpentes, effecerunt; è *Thiliſmechüsdos* (quo modo abſque dubio dictiones, recedente non nihil ab Ebræa Phœnicum pronunciatione prolatæ) ut eſſet τρισμέγιστος; ל pro more in *ç. Græc.* verſo. Reliqua è dictis quivis ſuopte ſtudio cónjiciet. Tandem Hermes in his definit: COMPLETUM EST QUOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS. Sed quid dixit *Hermes?* imò *Interpres* præter ejus fortaſſe mentem. In antiquo nimirum Tabulæ exemplari Phœnicio extabat חמה מפעלה quod ab interprete ſtatim verſum: *de operatione Solis.* Eja verò bellam Solis operationem! Et quidem haud inficior, חמה *Solis* eſſe vocabulum! At illud heic ſic adhiberi, id verò eſt quod nego: Quid præter *Solem* dictione eâ diſignetur, requiris, è nobis? verbo dicam, *Chemica ars.* Hujus ſiquidem nomen eâdem quâ Solis orta appellatio, radice naſcitur; *vide Conjectan. noſtr. ad Taciti German.* idque formâ vocis חמה Quid mirum igitur, ſi interpretes de etymo *Chemiæ* parum cogitantes, ad *Solem* dilapſi ſint? Cùm rectius vertiſſent: *Abſoluta ſunt quæ dicenda mihi ſumpſeram de opere Chemiæ.* Quomodo ut me monente interpretentur filii Hermetis, è re & Doctoris & diſcipulorum eſſe videtur. Vocem מפעלה autem rectè de *præſtantiſſimo Chemiæ opere* veluti κατ᾽ ἐξοχὴν uſurpari: perinde ac Græcâ dictione ποίησις *Chemia*; vocabulo ποιηταὶ vero *Chemici* olim, *Cl. Reineſio Var. Lect. l. II. c. 5. teſte* deſignati. &c.

CAPUT VIII.

Conſtituitur Argumentum Tabulæ.

DIxi literam Hermeticæ Tabulæ breviter reliquum eſſet de iis, quæ ad ipſam rem pertinent aliquid in medium adducere. Verùm enim verò

tùm magni viri ſibi ejus negotii curam depoſcant. temerarius judícer, ſi juvenis de arduis hujuſmodi diſſerere occepero. Fama eſt, de Philoſophorum Lapide aurifico argentificoque tabulam præcipere. Itaque clariſſimi Chemicorum cenſent: Hos tamen vanitatis poſtulat laudatus nobis auctor: *Famæ remiſſa ad fratres Roſeæ Crucis*, ſcribens So muß auch dieſelbige Tabula den MethodumLapidis Philoſophici lehren: welchem reclamirt nicht allein Paracelſus in Archidoxis, ſondern es beweiſet es der Text ſelber. Denn er ſaget/ das vmb dieſer cognition willen er Triſmegiſtus genannt/ habens tres partes Philoſophiæ wer wil aber glauben/ daß vel opificium vel cognitio lapidis mache Triſmegiſtum, habentem tres partes Philoſophiæ? Es wäre denn/ daß einer von dem Glantz des Goldes ſo gantz verblendet ſey/ daß er weder von Gott noch/ andern Dingen etwas mehr erkennete/und das Gold pro ſummo bono achtete. Warlich die cognitio des Menſchen iſt viel wichtiger als die cognitio lapidis. &c. Docet autem tabula illa de operatione Solis, & influxu Spiritus ætherei, ut verba clarè ſonant. Vnd damahls Hermetis tempore iſt nicht bräuchlich geweſen/ die Metallen mit den Namen der Planeten zu nennen &c. Summa, docet omnem generationem fieri ex ſpiritu, omnem motum & alterationem naturalem fieri per Spiritum. Eſt enim Spiritus prior quàm corpus. Daß alſo die ſich Philoſophos Hermeticos nennen/ nicht wiſſen was Hermetiſch iſt/ vnd deſſen daß ſie Hermetiſch nennen nit einen Buchſtaben wiſſen darzuthun/oder das gewiß auß Hermete zubeweiſen: Ohne was einer dieſes/ der ander jenes närriſch gnug phantaſiret. Hæc ille. Quorum arbitrium ſit penes Lectorem. Nos, ne aut plus juſto Tabulæ tribuamus aut gloriam argumenti ullo imminuamus modo, largimur utique, Hermeti de lapidum aurificorum argentificorum *Gebri*, *Lullii*, *Treviſani*, *Valentini*, *Paracelſi &c.* nullo expreſsè ſermonem eſſe; ita quidem, ut *Garlandi* aliorumque ſententia intellexerit per *inferiora* corpus, per *ſuperiora* animam, per *miracula rei unius*, virtutem Lapidis perfecti, per *Solem* aurum, per *Lunam* argentum, per *ventum* Mercurium per *nutricem* fermentum &c. At neutiquam adſenſum iis perhibemus, qui Chemicorum manibus Tabulam prorſus excutiendam judicant; eo quòd de Lapide aurifico &c. non tractet. Abſit, eò temeritatis progrediatur filius Hermetis. Ut autem quid de argumento ejus ipſimet tandem ſentiamus, Lector meus paucis habeat, ſecutus præclari ingenii aliquot Philoſophos, ajo:

Agere Tabulam Smaragdinam de UNIVERSALI PHILOSOPHORUM MERCURIO, qui & tenuia & ſolida corpora penetrando enudat, mercedem laborum id ſi velis ferens, quô ne cùm ubique ſit, ſic nuſquam, alicubi eſſe incipiat; reliquum verò tibi ſic locans, ut Tuo ſtudio gravidus eo redditus. Te Neſtoris atque Crœſi bonis faciat abundantem: De quintâ ſcilicet illa quatuor elementorum eſſentiâ Catholicâ; ad quam hodiè in publicum veluti propellendum Naturæ imperio manus jungunt ſocias inferiora ac ſuperiora, conferentibus.

Sole, IGNIS fonte, ſemen;
Luna, AQUÆ dominâ, Sperma;
Vento, AERIS hoſpite, Menſtruum;
Humo, TERRÆ principe, Lac.

Per quam & herbæ florent, & animantia vitam ducunt, & mineræ tumeſcunt, & æthera pariunt, & Natura denique natura eſt. Habes, amice, quæ de Tabula judico.

CAPUT IX.

Apologia ſtudiorum noſtrorum Chemicorum adverſum cenſores.

QUod ſupereſt, non equidem dubito, varia de me ſcriptoque meo variorum judicia fore; ut quiſque animo livore aut vacuo aut illaqueato in me atque ſtudia mea erit. Ea verò tantum abeſt, ut reformidem, ut potiùs, quô vehementius Muſas meas potitū iri prævideo, eò incitatiore greſſu ſpatia doctrinæ hujus decurrenda mihi intelligam. Quod ſi nunc eorum, qui propius me norunt ſint, qui ex me quærere geſtiant, cur juvenis ego & frequentator Academiarum, quiſque antea alio in ſtudiorum genere verſatus videar, ſubitò nunc mutato animo ad *Chemica* deſcenderim; quaſque *Ariſtoteli* chartas impendere decebat, *Hermeticis*, ac neſcio quibus non nugis illeverim? ij grave ſibi non ducant, verba *M. Tullii* (hæc enim commodùm ſuccurrunt,) leviter huc inflexa reſponſi loco ferre. *Ego fateor*, me Chemiæ Philoſophiæ poſt Theologiam, diſciplinas, ac Philologiam eſſe deditum. Cæteros pudeat, ſi qui ita Phyſicis interpretum aliquot Ariſtotelicorum ineptiis ſeſe abdiderunt, ut nihil poſſint ex his neque ad communem afferre fructum, neque in aſpectum lucemque proferre. Me autem quid pudeat? Qui aliquot annos ita vivo, ut ab illis nullo me unquam tempore aut invidia aut calumnia abſtraxerit, aut voluptas avocârit, aut denique ſomnus retardarit. (quare, quis tandem me prehendat, aut quis mihi jure ſuccenſeat, ſi quantum cæteris ad ſuas res obeundas, quantum ad feſtos dies Bacchanaliorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipſam requiem animi ac corporis conceditur temporis, quantum alii tribuunt intempeſtivis conviviis, quantum denique aleæ, quantum pilæ, tantum mihi egomet ad Chemica ſtudia excolenda ſumpſero? Atque hoc ideò mihi concedendum eſt magis, quod ex iis Ariſtotelia quoque lumen atque incrementa ſumit Philoſophia, ac facultas ea, quæ quantacunque *Divinâ gratiâ* in me erit, nunquam proximi ſaluti defutura eſt. *Hermetem* verò, non ego diligam? non admirer? non omni laude evehendum putem? Atqui ſic à ſummis hominibus ſapientiſſimiſque accepimus cæteris cæterarum rerum ſtudia & doctrinâ & præceptis & arte conſtare; *Hermetem naturâ ipsâ valuiſſe, mentis viribus excitatum, & quaſi divino quodam Spiritu afflatum fuiſſe.* Atque hæc quidem *Cicero* pro me cuique curioſorum in aurem.

MANTISSA.

Salve Lector.

OMnia inter ſcripta ſuperiorum ſeculorum Chemica, nullum eſt, quod ſecundam ab Hermeticâ Tabulâ palmam æquè mereatur, atque *Teſtamentum Arnoldi de Villâ nova*, ſcriptoris, ſi quicquam judico, reliquis longè præferendi: tum, quod omnium, me judice, acerrimè ad Smaragdum Hermetis obtutus eſt; tum quòd luculentiora cæteris de confectione Lapidis Philoſophici tradit, teque, quod caput rei eſt, è ſalebroſa *deſtillationum*, *ſublimationum*, & id genus aliorum anfractu, in mollem ſimplicis naturæ ſemitam reducit. Itaque

de Te benè mereri volens, nequivi uſibus tuis tam præclarum, addo & earum monumentum invidere: maximè quum deprehenderem, non cujuſvis eſſe, *Paraphraſin* in illud eam adornare, cujus nec au-ctorem nec Arnoldum, ſi reviviſceret, pœniteat; multorum verò intereſſe ſcirem planam in Tabulam Smaragdinam expoſitionem (*qualem profectò Villanovani Teſtamentum ex ſe promittit*,) poſſidere. Quæ ergo in tui gratiam egimus, *Candide Lector*, boni conſule, æternúmque ut Valeas cura.

ARNOLDI DE VILLA NOVA
TESTAMENTVM
è verſione Gallici in Latinum Idioma
ANDREÆ ORTELII Chemici Clariſſ.

LApis generatus ortuſque de terrâ, per elevationem perficitur. Aquæ potione ſatiatus, infra duodecim horas, ut minimum, inflatur & intumeſcit circumquaque viſibiliter.

Poſtmodum in balneo poſitus, vel in aëroſo hypocauſto moderatè calido & ſicco ac purificatus ab extraneo vapore, ſoliditatem ſuarum partium acquirit, extenuatuſque ſuperfluâ humiditate fit idoneus ad contritionem. Quo facto, ex purioribus illis partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde poſitum in ovum Philoſophicum, proprio & continuato calore foveatur, ut pro pullorum excluſione. Varietate colorum ſuorum nudatus gaudet cum ſuo compare, colore tinctus inſtar nivis. Inde pòſt abſque periculo reſiſtit ignis violentiæ, tantiſper, donec pavonis coloribus ornatus, de monumento egrediatur cum regali ſummâque potentiâ.

IDEM TESTAMENTUM
è Paraphraſi noſtrâ.

LApis noſter è terræ vomicis ſcaturiens, ſi igne eleveturperfectas acquirit vires. Limpidiſſimâ aquâ ad ſatietatem potus, duodecim circiter horarum ſpatio extumeſcet notabiliter. Tunc balneo Philoſophorum illatus, aut hypocauſto aëri pervio, moderatéque calenti ac ſicco, purificabit ſeſe ab extraneo vapore, ſoliditatemque paulatim induet; atque adeò inutili humore abacto aptus fiet conteri. Ergo jam è purioribus ejus partibus Lac virgineum premendo elice: idque ovo Philoſophico incluſum, calore ſuo fove jugiter, dum pullos videris excluſos. Ille verò ceſſante mirâ colorum varietate niveo albore nitens, compari jungi geſtit. Facto hoc, citra damnum vim ignis ſuſtinebit: ac tandem depoſitâ veſte verſicolore, de tumulo procedet regalis potentiæ ac ſplendoris ſine termino compos. *Sed hic terminus eſto.*

HERMETIS TRISMEGISTI
TABULA SMARAGDINA,
cum Expoſitionibus GERARDI DORNEI.

VErum eſt ſine mendacio, certum & veriſſimum. Quod eſt inferius, eſt ſicut id quod eſt ſuperius. Et quod eſt ſuperius, eſt ſicut id quod eſt inferius, ad perpetranda miracula rei unius.

Et ſicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius: ſic omnes res natæ fuerunt ab hac una re, adaptatione.

Pater ejus eſt Sol, mater ejus Luna. Portavit illud ventus in ventre ſuo. Nutrix ejus terra eſt. Pater omnis Theleſmi totius mundi eſt hic Virtus ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram.

Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo, ſuaviter magno cum ingenio. Aſcendit à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram, & recipit vim ſuperiorum, & inferiorum.

Sic habebis gloriam totius mundi. Ideò fugiet à te omnis obſcuritas.

Hæc eſt totius fortitudinis fortitudo fortis. Quia vincet omnem rem ſubtilem, omnemque ſolidam penetrabit.

Sic mundus creatus eſt.

Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus eſt hic.

Itaque vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes Philoſophiæ totius mundi.

Completum eſt quod dixi de operatione ſolis.

ARGUMENTUM IN TABULAM
Smaragdinam Hermetis.

QUid aliud ſonare videntur hæc verba, quam idipſum quod Moyſes docet ab initio Phyſicæ Geneſis: ac ſi diceret Hermes ad hunc modum: Spagiricum artificium docetur meditatione creationis mundi. In qua videmus aquas inferiores fuiſſe aquas, ſicut aquæ ſuperiores fuerunt aquæ, & aquas ſuperiores fuiſſe aquas, ſicut aquæ inferiores fuerunt id quod ſuperiores videlicet aquæ, idque factum ad perpetranda mirabilia quædam opera unius rei. Et ſicut res omnes procedunt ab uno Creatore Deo conceptione mentali primum unius mundi duntaxat, ſic etiam omnes res natæ fuerunt poſtmodum materialiter ab hoc uno mundo, per adaptionem. Hactenus comparatione quadam ad ſimilitudinem creationis mundi facta, ſuum artificium ſpagyricum docet habuiſſe primum exordium, deinde ad Practicam à Theorica deſcendens, inquit: Pater ejus rei quam vos docere volo, ſive medicinæ univerſalis, eſt Sol terrenus, imò potiùs igneus, & aquea Luna. Portavit hanc medicinam igneam aër in ventre ſuo, & nutrivit eam terra. Cognoſcitur ejus perfectio, quum ſub finem operis terræ formam inteſam acceperit. Ecce jam habes ſummarium præparationis omnis, quæ toti mundo adaptari quadantenus poteſt imitatione, cujus etiam exitum practices habeto. Separabis inferiores aquas à ſuis tenebris jam liberas, etſi adhuc ſpiſſas, ab aquis ſuperioribus atque ſubtilioribus, idque ſuavi admodum igne, & induſtria maxima. Quo tandem fiat ut ejuſmodi ſpagirica fœtura terreſtris, cœlicam naturam induat per aſcenſum, & deinceps ſuo deſcenſu, centri naturam terreni recipiat in manifeſto, retenta nihilominus in occulto cœleſtis centri natura, quam per aſcenſum acquiſierat. Si quæ ſit ex toto mundo gloria quæpiam temporalis, in iſto comperies artificio, quo quidem obſcuritatem, cum corporis tum mentis, à te propulſare protinus valeas omnem. In hoc porrò medicamento, vis & fortitudo fortis ſupra omnem medendi modum latet. Quandoquidem ſubtilem ac ſpiritualem in humana mente morbum vincit, & omnia corporis vita tam interna quàm externa, quantumcunque ſolida, penetrat ac pellit. Siquidem ad eum factum eſt modum iſtud medicamen-

tum, quo mundus creatus eſt. Proinde per id mirabiles curæ morborum fient, quarum hoc loco faciendi modum ac viam habes, à me Hermete Triſmegiſto, per traditionem iſtius artificii ſpagirici ſub verborum ſermone brevi. Sum itaque hac de cauſa vocatus Hermes Triſmegiſtus, quia triplicem totius mundi Philoſophiam naturalem eſſe doceo completam, in operatione Solis ſpagirici. Sed quia brevius hæc fortè videbuntur expleta, minimè gravabor in ſtudioſorum virtutis naturalis veritatiſque gratiam fuſius elucidare pro viribus, quæ nulla charta ſatis explicari poſſunt, ob eorum adeo ſublimem excellentiam.

In Hermetis Triſmegiſti Verba, clarior Expoſitio.

A Veritate ſuæ doctrinæ ſermonem ſuum orditur Hermes, ac ſi loqueretur: En fratres veritatem vobis propono contemplandam. Inde poſt veritatem definire videtur à contrario, verum eſſe, quod mendacio caret innuens, his verbis, *ſine mendacio verum eſt.* Ex adverſo mendacium dici poteſt omne id, quod eſt veritatis expers. Quanquam ſanè melior utriuſque definitio dari non poteſt, nihilominus ob univerſalitatem, non ſatis ab iis, qui ſacris & abditis naturæ myſteriis vix dum initiati ſunt intelligi poteſt. Quamobrem elucidatione plurimum indiget, quam à diviſione ſumendam eſſe deduximus. Bifariam itaque ſumi verum poteſt. Modo phyſico ſumptum, non caret mendacio. Unde conſtat auctorem hoc non intelligere, ſed verum nobis proponere ſpagiricum, id eſt, à mendacio repurgatum. Siquidem natura verax eſt, & ex altera parte mendax, & incorruptibilis, & corrupta. Veritatem in ſui creatione per Dei verbum obtinuit, falſitatem vero ex acceſſorio, cui, quod locum dedit etiam habere cogitur. Nec poteſt natura per ſe verum ſuum à falſo ſuo vindicare aut ſeparare, niſi ſpagirico ſit adjuta magiſterio. Patet igitur Phyſicam verſari tam in falſitate naturæ, quam in illius veritate: Spagiricam Artem verò, in ſola rerum veritate naturalium à ſuo repurgatam mendacio. Itaque veritas cujuſque rei propriè dicitur ejus incorrupta natura. Non eſt quod cum plurimis quiſpiam exiſtimet, Hermetem hoc loco vulgariter tantum eſſe locutum ſuis filiis, ac ſi voluiſſet eis innuere ſimpliciter ſe veritatem loqui, ſed etiam ſub rudi ſermone quibuſvis uſitato, nec non ſub quavis diſtinctiuncula, maximum Naturæ myſterium incluſiſſe: hac de cauſa videlicet, ut qui non ſunt ejus filii, videntes non percipiant, & audientes non intelligant. Etenim arcana tutius occultari non poſſunt, quam ſub manifeſto cortice quum latuerint. Idipſum videmus paſſim in natura facere voluiſſe Deum in omnibus, utpote ſub vili pretioſum, ne reperiatur ab indignis contegere. Quantum auri vilis arena, lutum, & ſpreti lapides velant oculis ea cernentibus, quæ manus abjicit ignorantis, & pes conculcat inſcius? Quam occultè ſteriles in ſuperficie regiones opibus ditavit incognitis, quas negavit fertilibus? Quid conqueruntur adhuc mortales anxii? Cum Deus omnia dederit omnibus, dicens. Quærite, at regnum Dei primum, & omnia adjicientur vobis. Eſt itaque negligentia cujuſque ſuæ paupertatis & inopiæ potiſſima cauſa. Quanquam Deus voluit pauperes eſſe plures divitibus, ut in illos iſti ſuam charitatem exerceant, & inopes ut Chriſtum ſequantur tollentes crucem ſuam: ipſemet enim in terris omnium eſſe voluit pauperrimus. Hinc fit etiam ut in omni lapide vel arena quavis aurum non habeatur, & ea cognoſcere quæ continet illud, non ſit omnibus datum cœlitus: ne pariter divites omnes fierent. Sed redeamus unde progreſſi, ad rerum naturalium veritatem, quam docet pater Hermes arte ſpagirica quærendam, & à vili nec non abjecto margaritam eſſe ſeparandam. Certum & veriſſimum (inquit) quodvis elementatum aliud in ſe continet quam elementa, quod quidem omnibus minimè notum eſt, ſed pauciſſimis & longe paucioribus certum. Exempli gratia: Pleriſque notum eſt, aliquos lapides, & nonnullam arenam aurum in ſe continere, verum nemini certo conſtat præterquam illi ſoli, qui ejus rei periculum fecit, & per experientiam artis extraxit: hic ſolus dicere poteſt id certum eſſe. Quod quidem auctor hoc loco vult nobis artem ſpagiricam auctoritate quadam reliquas omnes excellente, quæ eſt experientia, probare, ac ſi loqueretur: Ego ipſe ſum expertus hanc artem ſpagiricam veram eſſe, certam & veriſſimam. Quippe qui non hominum auctoritatibus vel ſcriptis, at experimento ſolo certitudinem iſtius artis didici. Notandum igitur, quod ſupra verum & ſine mendacio phyſico pro parte dixerat, hoc ipſum altius repetere ſpagirico modo, non ſecus atque diceret: Phyſicis corporibus ineſt quædam veritas aut virtus incorruptibilis occulta, de qua per ſpagiricum artificium certior factus ſum, eam fore medicinam certam & veriſſimam, ſi modo liberetur à ſuis compedibus, & à tetro carcere quo detinetur. Ex his luce clarius apparet, naturales Philoſophos, opinione veritatis ab indicio quopiam exterioris Phyſiognomiæ rerum naturalium, aut alicujus effectus apparentia falſa, vel ſcriptorum auctoritatibus duci tantum: ſpagiricos verò Phyſicos eſſe ſolius experientiæ diſcipulos, à qua veritatis etiam certitudinem addiſcunt. Binæ ſunt enim viæ, quas Philoſophos ingredi contingit, opinio & experimentum. Harum alteri duntaxat innixi, ſeſe cum aliis doctrina ſua, vel opera falli neceſſum eſt. Quicunque tamen utramque rimati judicarint alteram ex altera, hi ſuo labore non fruſtrabuntur, nec alii quibus operam ferent aut conſilium. Opinio quidem dubia proponit, Philoſophicis tamen coloribus apparentia vera, quæ demum experientia verificari debent. *Quod eſt ſuperius* (inquit) *eſt ſicut id quod eſt inferius, & è contra.* Proteſtatus de veritate prius, ad ejus probationem ex vera phyſica Geneſi deductam, progreditur. Eſt verum, inquit, elementa hæc inferiora unius & ejuſdem eſſe ſubſtantiæ, cujus & cælum ipſum, nec aliter differre quam per accidens, uti corruptibile & incorruptibile, purum & impurum, grave & leve, ſerenum & opacum, agens & patiens, mas & fœmina, &c. quæ omnia ſunt accidentia, non ſubſtantiæ. Cœlum porrò eſt incorruptibile, hinc fit ut eorum quæ corruptibilia ſunt (elementa pura) nullum altius attollatur, quam ad firmamenti concavitatem in qua graditur lunæ corpus. Ejus rei cauſam eſſe dicimus, quia non habet patiens in ſuum agens abſolutam poteſtatem, at benè contra, quo fit ut cœlum elementis per influxum, & non hæc illi commiſceri queant. Sed quamvis elementa patientia dicamus, intelligendum reſpectu cœli, ſiquidem in ſeſe mutuo per corruptionis motum agere poſſunt. Ut ignis in terram & in aquam agit, & in ignem aqua. Verum actiones & paſſiones iſtæ, nihil permanentis per ſe poſſunt efficere in elementis, abſque adminiculo cœli. Videtur ex aqua per ignem ſubti-

ſubtiliatione quadam aërem fieri generarique; qui tamen rurſus in aquam, & ignis per hanc & aërem diviſus in ſeipſum; & eò redire cogitur unde ſurrexerat. Non perinde videmus fieri de cœlicis actionibus in elementa; quoniam ex illis, in iſtis generantur corpora naturalia, quæ per naturam, in cœlum aut in elementa rurſus non revertuntur; nec niſi contra naturam; uti morte vel magiſterio. Sunt & aliæ generationes meteoricis non abſimiles (tametſi tales hactenus exiſtimatæ non fuerint) non in cœlo, ſed in elementis aëre & igne ſub terra factæ, quæ haud ſecus atque æthereæ juvantur à cœleſtibus actionibus & impreſſionibus ad mineralium generationes, lapidum & metallorum. Cæterum cum non poſſit in cœlo generatio perfecta, non magis quam in maſculo fieri, nec etiam in elementis abſq; cœlo, non magis quam in fœmina ſine maſculo; ſed utrumque ſit generationis pars altera. Fuit igitur iſta differentia neceſſaria diviſione duorum ab uno facta, ſicuti poſtea narrabitur amplius. Dicet fortè quiſpiam; ſi ergò cœlum & elementa ſunt inter ſe differentia, qui fit ut auctor eadem eſſe dicat? Loquitur de identitate ſubſtantiæ; non accidentium, quemadmodum explicat in ſequentibus. Eſt enim ſubſtantiarum generare, & non accidentium, licet iſta nihilominus adminiculo ſint, generationemque naturalem promoveant nihil tamen operari per ſe, non magis quam abſque ſubſtantiis ſubſiſtere poſſunt. Ejuſmodi ſimilitudinem ſub unitate ſubſtantiæ concludit inquiens: *Ad perpetranda miracula rei unius.* Jam ſpagiricè explicat ea, quæ phyſicè prius propoſuerat, ad hunc ferè modum: Oportet admirandorum ſpagiricum artificem, habere cœli notitiam & elementorum perfectiſſimam, identitatis eorum, & convenientiæ, priuſquam ad unicum totius Philoſophiæ ſcopum; & medicinæ terminum univerſalis pervenire queat, quò medicamentum hoc generaliſſimum fabricet miracula patrans univerſitatis per unum quòd ſolum poſſit indifferenter omnibus mederi morbis, tam incurabilibus (quos vocant) quam aliis quibuſcunque. Non eſt ſanè mirandum, etſi pauciſſimi ſint viri medici, qui hanc artem credere poſſint; cum ſumma ſit admiratione digna, his etiam qui ſunt eam experti, ut Hermetici, ac aliis; quid autem ignaris erit? Verum ſi quis conſideret magnalia Dei, naturæ per ipſum incluſa, licet admiretur aliquantiſper, tamen cum veneratione maxima non impoſſibilem indicabit, ſi verè ſit Chriſtianus. Impoſſibile nihilominus, ut aliquis mortalium hanc artem intelligat, niſi divino lumine prius illuſtretur; tum etiam fabricando (ut ajunt) miracula viderit in ea prodere ſe, quæ doctiſſimorum mundi ſapientum occulta ſunt oculis & menti. Illuſtratus verò divina permiſſione, quempiam alium verbis philoſophicis nonnunquam etiam illuſtrare quodammodo poteſt, quæ qui poſtmodum nondum intellexerit, aut non electum ſe putet, aut electionis horam non adeſſe. Nam evenire quandoque ſolet, ut poſt multos annos, labores & ſtudia maximis impenſis etiam perpeſſi cum patientia, nonnulli ſint electi, multis pulſationibus, orationibus, & inveſtigatione ſedula præmiſſis. Dicit enim primus Spagirorum Dux: Pulſate & aperietur vobis, petite dabitur, quærite à regno Dei, & invenietis. Pauciſſimi tamen inveniuntur, qui non pertæſi laborum in finem uſque perſeverant. Proinde fit ut ab iſtis nonnunquam ars immeritò male audiat, ac in hanc, quam ſibi culpam adſcribere potius debuiſſent, rejiciant. Ne igitur quibuſvis opella mea hic in re defeciſſe quoquo modo videatur ex inſtituto, adferam in medium paucula quædam, quæ mihi concredita ſunt hactenus ad intelligentiam iſtius excellentiſſimæ præ cæteris ſcientiæ, patrum antiquorum unicam & univerſalem medicinam docentis. Audite igitur qui aures ad audiendum habetis. Oportet hujuſmodi medicinam ut cœlum eſſe incorruptibilem, penetrativam, & agilem, quæ non ſecus ac iſtud in elementa, in omne corpus phyſicum agat. Videamus igitur quænam ſit operatio cœli in elementis. Certum eſt ea non vivere, niſi vita brevi, longæque vitæ eſſe mortua per ſe, quam à maledictione propter hominis peccatum una cum eo amiſerunt. Non maledixit Deus cœlo propter hominis tranſgreſſionem, quo factum ut vitam longam retineat. Hac ratione mortua ſunt elementa, quia longa ſanaque vita deſtituta, tendunt etiam ad mortem vitæ brevis, maledictionem terræ videlicet, quæ tantiſper ipſis eſt reliqua, donec ejus inimiciſſimæ mortis inſtia, morbi videlicet, ſiundiq; prementia finem curſus attigerint in ſuis productis omnibus. Sunt igitur ſicuti cadaver ab anima ſeparatum, prout parte longæ vitæ; quàm niſi cœlum circumquaque influat in ipſorum centrum, ab eo ſurſum aſcendere nequeunt igne medio; nec ſemina ſpiritualia cœli, matricibus ſuis etiam in media regione ſpiritualibus factis, concipere, ut in corporeas matrices deveniant. Siquidem extrema contraria ſine medio utrinque participe, nullatenus conveniunt. Rerum itaque naturalium vita longa & ſana, cœlum eſt. Item vita mortis eſt propulſatio, & mortis initium, deliquium vitæ. Quicunque medicus igitur ægris corporibus, incorruptibile vitæ longæ ſanæque cœlum ſpagiricum, intrinſeco languentique vitæ brevis cœlo noverit conjungere, vitam brevem (dante Deo) ſanam inſtaurabit per miraculum unius. Nam languens & conjunctum incorruptibile, utrumque cœlum unum & idem eſt per ſubſtantiam, quo fit ut per ſubſtantiæ ſimilitudinem auctum, quod corruptis opprimebatur prius, obtinet victoriam, & inimicos facilè ſupprimit. Cæterum quanam arte fieri queat, ut cœlum tractemus noſtris manibus, & adminiſtremus ægris corporibus, audietur infra manifeſtius, & ſpagiricè.

Quod cœlum igitur eſt inferius, idem eſt ſicut cœlum quod eſt ſuperius, & è contra, ad perpetranda miracula rei unius, medicina videlicet univerſalis. Satis clarè docetur cœlum etiam potentia hic apud nos eſſe, nec ſolum apud nos, verum etiam in nobis, & in omnibus rebus à natura productis. Quid manifeſtius dici poſſet, quam cæli ſuperioris incorruptibilis vires, atque virtutes paſſim in inferioribus iſtis rebus naturalibus, ut in arcis, reconditas, & à nobis reſeratione per clavem ſpagiricam haberi poſſe, item iſtas virtutes inferiores à ſuperioribus impreſſas per influxum, vocari cælum inferius? Vultis audire fuſius: Unio corporis & animæ per ſpiritum, vita eſt, & iſtorum diſſolutio mors. Quanto magis igitur ad unionem vergit medicina, tanto magis ad vitam accedit à morte procul diſcedens. Rurſus unio nullam multitudinem admittit. Si cauſa vitæ ſit unica, unicus etiam effectus ejus, & unica medicina poteſt eſſe vitæ inſtaurativa; cum nihil aliud ſit vita, quam unio quæ dicta eſt. Cæteroqui Herm. Triſmegiſtum de unione ideali mundi & ſuæ medicinæ differentem per ſimilitudinem etiam coaptantem audiamus.

Et ſicut res omnes fuerunt ab uno meditatione unius, ſic omnes res natæ fuerunt ab hac una re adaptatio-

ne. Haud ſecus enim ac res omnes ab uno Deo mentaliter creatæ ſunt, meditatione vel conceptione unius mundi per ideam, pariter & omnes res productæ ſunt ab hoc uno mundo præmeditato, effectu, & materia, ſervata ſimilitudine prioris exemplaris, ac diviſione quadam in ordinem redacta. Item ut unus eſt Deus tantum & non plures, unum etiam per unum ex nihilo mundum in mente ſua prius creare voluit, ac ſubinde in effectum producere, quo continerentur omnia quæ crearet in ipſo: Deus ut eſſet in omnibus unus. Verum declarare viſum eſt, cur hoc loco ſententiam nonnullorum aliorum commentariorum ſequi noluerim, nec in pleriſque aliis. Percepi ex ſerie verborum, non eſſe Hermetis opinionem, ut per unum in hac particula, *ab uno*, globum confuſum, quem Chaos appellant, intelligamus, ſed potius unum Deum creatorem. Cum poſtea ſubdat, *fuerunt ab hac una re (præmeditata & in effectu adducta puta) natæ per adaptationem*. Non dicit *ab uno*, ut antea dixerat, *fuerunt ab uno meditatione unius* (puta) rei vel mundi. Præterea notanda eſt hæc differentia, quam fecit amor inter eſſe & naſci. Quandoquidem à natura nulla res habet eſſe quod eſt, ſed ab ea ſolum res omnis producitur vel naſcitur ex eo quod eſſe habet ex nihilo; per verbum ſolum Dei ejuſque virtutem, & non ex verbo ſubſtantiam habet: hoc ipſum eſt prima viſibilis creatura, nempe natura. Auctoris vero ſententia depravata mihi videtur, mutilataque per omiſſionem unius dictionis, *creatæ* videlicet, negligentia potius quàm typographiæ, traductorum, & ad hunc modum reſtituendam eſſe duco: *Sicut res omnes creatæ fuerunt ab uno, meditatione, &c.* Innuit igitur his verbis Hermes medicinam hanc univerſalem, ad imitationem creationis mundi fiendam, non componendam, ut infra dilucidius, *Sic mundus* (inquit) *creatus eſt*. Hæc particula meam etiam confirmat opinionem, non perperam neque temere me quod mutilum videbatur, reſtituiſſe. Colligendum igitur ex his ſpagyricum opus ad medicinam univerſalem, eſſe ad imitationem creationis mundi cum inchoatum, tum etiam completum, & ideo per ſimilitudinem ſupernaturale, quamvis ex naturalibus fiat. Porro concludit auctor ex mundi creatione ſupernaturali, phyſicam generationem, ſimilitudine quidem unitatis naturalis ad ſupernaturalem facta & non unitatis ſpagirici artificii nondum enim ad iſtius operationem pervenit. At compendioſe prius eam firmiſſimis argumentis contra quosvis detractores, & ignaros corroborare conatur quàm aggredi, ne filii ſui reproborum etiam reprobantium nugis remorentur. Subdit enim: *Sic omnes res natæ fuerunt ab hac una re*. Creatarum rerum docet unicum fuiſſe genus generaliſſimum, à quo reliqua genera, ſpecies, & individua nata ſunt, indieſque propagantur in finem uſque ſeculi. Non eſt quod quiſpiam putet rem unam hoc loco, ad creatorem referri debere, ſed ad creaturam unam ſcilicet naturam primitivam: quod etiam præpoſitio, hac, denotare videtur. Nam ſi genitivus unius ibidem *meditatione unius*, referatur ad ablativum *ab uno*, (quod præter omnem loquendi rationem eſſet, potius enim dixiſſet fuerunt ab uno meditatione ejuſdem) certum eſt eum pariter dicere debuiſſe poſtea, *ſic omnes res natæ ſunt ab hoc uno*. Hæc tantum à me dicta ſunt, ut lectorem admoneam à dubia Philoſophorum phraſi (quam amphibologiam vocant) ſumme cavendum eſſe: non quòd Hermetem ad hunc modum ſcripſiſſe dicam, ſed fortaſſis ejus interpretes nudam auctoris ſententiam aliis invidentes omnibus præterquam ſibi, dubiam commentariis ac interpretationibus reddidiſſe. Quod facile percipient quotquot alia commentaria legentes acute rem ipſam perpenderint: utpote ſui lapidis, quem vocant, interpretationem textu longè difficiliorem eſſe, & obſcuriorem intellectu. Cæterum quid unum, & una res apud Hermetem extiterint, eſt quod interpretemur è re medica, & non metallaria, ſed humana. Deus itaque hoc unum eſt, quod ante omnia ſecula ſolum eſſe, vel ens trinum in unitate fuit ab æterno, quodque creare voluit unum, eatenus ſibi ſimile quatenus unum, hoc eſt, naturam unam, primam viſibilem creaturam, & mundum unum: hic enim ſpiritu, anima, & corpore conſtat. Eſt multorum Philoſophorum ſententia, ſpiritum rerum naturalium eſſe medium inter animam & corpus, alii volunt animam eſſe medium inter illa, hac inducti ratione, quod ſpiritus ſit anima ſubtilior, & aptius extremum ad corpus craſſiſſimum comparatum, ut anima ſit iſto ſubtilior, & ſpiſſior ipſo ſpiritu. Mea ſententia judicium litis adhuc ſub judice relinquente, ſuaderem interea, ut non ſeparetur ſpiritus ab anima non magis, quam lux à ſuo luminari, aut hoc à ſuo firmamento. Verum ſub firmamento quoniam vita rerum naturalium à ſolo motu corporum ſenſibus percipitur magis quam ab ipſa cauſa motus, quæ eſt ignis æthereus, hoc argumento ſpiritum eſſe dicunt, anima ſubtiliorem, quæ per motum ſub ſenſum cadit, non ille. Tantiſper igitur hoc loco, poſteriore hac opinione fruar, donec alia melior occurrat. Nam ſi juxta Hermetem concedatur ſpiſſum & ſubtile eſſe extrema, ut verba ſonant: *Separabis terram ab igne*, tum quod antea, *portavit illud ventus in ventre ſuo, id eſt, aer*, neceſſario ſequetur ignem eſſe extremum & ſpiritum Hermeti, quod aeri, in quo geſtatur, ſit longe ſubtilior. Magis enim aeri convenit anima quam igni, ſiquidem in illo ſit effectus vitæ motivæ, per cauſam igni propriam. Pariformiter omnis cauſa motus, eſt ſubtilior ſuo motu & effectu. Exempli gratia: Si faber domum extruere debeat, tria potiſſimum illi neceſſaria ſunt, ars aut ingenium pro ſpiritu: motus aut operatio pro anima: deinceps materia pro corpore. Diceret fortè quiſpiam motum hoc loco eſſe accidens, concedimus in artificialibus, at in naturalibus negamus, quia motus iſte utrique ſubſtantiæ ſpiritus & corporis commiſcetur ſubſtantialiter. At in artificiali motu cui nulla ſuffragatur natura, deducto ad ſuum effectum opificio, ceſſat in eo motus omnis. Concludentes igitur dicimus nullum quoquo modo fieri poſſe motum abſque motore & moto. Tria ſunt itaque neceſſaria hæc ad vitam naturalem, ut ſpiritus movens, anima motus ipſe, & corpus motum, quæ ſimul conjuncta, naturale quid unum efficiunt. Summaria Hermetis ſimilitudinis coaptatio, ad ſuæ mentis conceptus approbationem hæc eſt. Non abſimili modo quo Deus primo creavit unum mundum ſola meditatione, pariformiter creavit unum mundum, ex quo quidem res omnes natæ ſunt adaptatione. Sub meditatione ſimplicitatem unitatis in creatione mentali denotare vult, & poſtmodum per adaptationem innuere diſpoſitionem vel ordinem ſub numero, menſura, & pondere materiæ convenientibus. Cum igitur primum ordinis membrum ſit numerus, & primus numerus duo, ſi mundi materia univerſalis per ordinem diſponenda ſit, in duo primum erat (ut æquum eſt) dividenda, ut in Geneſi docetur,

ſcilicet

ſcilicet in cælum & terram. Maxime quod prius numerus duo, materiæ primæ conveniat. Hoc ipſum docet Hermes inquiens: *Quod eſt inferius, eſt ſicut id quod eſt ſuperius*. His itaque verbis conſtat Hermetem Triſmegiſtum ab Hæbræis Geneſim edoctum fuiſſe, licet Ægyptius fuerit, ut Auguſt. teſtatur lib. de civitate Dei, Suidas, &c. Proinde conditor naturæ maſſam unam ſuo numine creatam in duo diviſit, in cælum ſuperius, & in terram inferiorem partem, ut quod cælum quidem in ſe ipſo non poterat, in ſua conſorte terra gigneret, perinde ac Adam in Eva, quo pervenuſte correſponderent ultima primis, & his illa. Fuit igitur diviſio valde neceſſaria, ut ea generatio quæ ſub uno recens olim creato concludebatur, de potentia deduceretur in actum. Sub iſto binario, ſpirituali & corporeo, tertium quid latuit quod vinculum eſt ſacrati matrimonii. Hoc ipſum eſt medium uſque huc in omnibus perdurans, ac ſuorum amborum extremorum particeps, ſine quibus ipſum minime, nec ipſa ſine hoc ſuo medio eſſe poſſunt, quod ſunt, ex tribus unum. Verum obtrudet quiſpiam, ſententiam eſſe philoſophorum omnium artem intelligentium, non fieri tranſitum niſi per medium, ſed prioris extremi perfecti, ad imperfectum perficiendum. Docere tamen hic videtur Hermes ſumendum eſſe motus initium, ab imperfecto ad perfectum, ad ſummam perfectionem acquirendam. Sequetur etiam à contrario, ut qui contra ſententiam Hermetis niteretur à perfecto ad imperfectum progredi, talem eſſe conſecuturum opus imperfectum; quia præpoſuit Hermes inferius ſuperiori. Reſpondetur fatuum eſſe putare hoc loco doceri tranſitum ab auctore, cum nondum ad artis tractationem pervenerit, nihilo minus in arte ab initio talis eſt obſervandus ordo. Certum eſt enim elementa hæc inferiora cœlo eſſe imperfectiora, ut etiam à ſimplicibus elementis ſuis in cælum ſuum adductis conſtat per unitatem alienam à compoſitione. Sed quia jam in inferioribus verſamur, & ad ſuperiora ſcandere nequimus, in hoc negotium eſt, ut ea manibus contrectemus, neceſſarium nobis erit ab inferioribus iſtis, quæ ſunt præ foribus, ad ſua ſuperiora ſibi naturaliter permixta, conſcendere. Ut iſta ſemper à ſequentibus dilucidiora fiant, non nihil eorum quæ propoſuimus erit nobis reaſſumendum. Haud aliter quam apud nos ars nulla ſuo carere poteſt artifice, materia, nec inſtrumentis; naturale magiſterium neceſſario ſuis & ſibi congruis indiget. Ab artificis ingenio vel artificio primum exordiamur, quod eſt movens cauſa. Uti lignum & ipſa dolabra nihil efficiunt, niſi faber illa moverit ad actum: cælum & elementa generare nihil poterunt, niſi faber, aut fabri cæleſtes in inſtrumento cœlo, motum ut animam excitent, medium inſtrumentum inter fabrum & materiam elementorum. At qua ratione medium hoc inſtrumentale, vinculum ſit extremorum videamus. Motus hic eſt duplex & unus, aut ut melius intelligatur dupliciter unus, elementaris & æthereus. Dicamus igitur cum Hermete: Quod inferiora movet, idem eſt quod movet ſuperiora, ſpiritus videlicet, quo miracula unius rei multa patrentur, cum phyſico, tum ſpagirico modo. Verum ipſe motus excitatur in inſtrumento, animæ videlicet, ac effectum habet in materia & elementis. Neceſſarium eſt igitur animam ut inſtrumentum, eſſe medium, quo binæ partes extremitateſque in unum conveniant. Exempli cauſa, fabrum naturalem fabris apud nos ferrariis non inconcinne comparemus. Ferro primum iſti, & malleis diverſis majoribus & minoribus indigent, incude pariter & igne. Officina vero focaria fabri naturalis, terræ centrum eſt, in quo naturalis ignis inferior ſui motus actionis habet initium, uti noſter à cote & chalybe, &c. Attamen æthereus illi datus eſt, uti noſtris habitus magiſterii per ingenium & aſſiduitatem acquiſitus. Qui tamen ambo ſubſtantia non, ſed accidente ſolo partim inter ſe differunt, partim conveniunt ut motu, quo rurſum differunt, ut circulari, & recto. Similiter animadvertendum, ut incus fabris in terris inſtrumentum inferius eſt, & mallei ſuperiora ſunt inſtrumenta activa, naturali fabro ſolidior elementorum ſubſtantia, uti lapides atque terra incudis & materiæ nutricis vicem gerunt: ſtellæ vero malleorum officium habent. Item inferiorum ſubſtantiam volatilem in regione media, ſuperiorum ſemina concipientem, matricem in utero ſuo geſtantem eſſe dicimus. Nec follium hoc loco nos oblivisci oportuit, qui naturales venti ſunt. Adaptat ergo natura materiam ſuam, priuſquam informet, vel motum animamve tribuat. Proinde concludentes mundi nexum à duplicibus corpore, anima, & ſpiritu ſuperioribus pariter ac inferioribus, accidente ſolum differentibus, ſubſtantia tamen ſimilibus, fieri dicimus & perfici. Hæc ut melius adhuc intelligantur, operæ pretium fuerit naturæ magiſterium dilucidius explicare. Mundum univerſum conſtare pluribus partibus generaliſſimis, quam tribus, quis Philoſophorum, niſi temerarius nugator quiſpiam, audebit affirmare? Sunt enim forma, lux aut vita naturæ, & materia, prima rerum omnium principia. Quodcirca mundum quicunque voluerit in ſubſtantia cognoſcere, tria primum hæc ſibi notiſſima fore neceſſum eſt. A definitionibus igitur eorum erit inchoandum. Univerſalis porro naturæ materia dicitur elementaris regio tota, quæ licet in elementa quatuor dividatur, ignem, aerem, aquam atque terram, duo tamen habentur præcipua, ignis & aqua. Quoniam aliud nihil eſſe videtur aer, quam aqua per virtutem ſpiritus domini ſuper aquas in creatione mundi gliſcentis, reſoluta: terra vero per congregationes aquarum inferiorum aqua denſata, & exicca. Bifariam aliter dividuntur in duo manifeſta, terram, & aquam & in alia duo occulta ſub illis, ut aer & ignis. Sub aqua namque deliteſcit aer donec ignis actionibus manifeſtetur, & ignis ſub terra, uſque dum hominis appareat artificio, vel alias naturaliter per ſpiracula quædam emergat, ut in monte Ætna, Puteolis, cæteriſque locis. Conatur ignis ex propria natura, dum poteſt, aquam in ſe convertere, quod ut facilius perficiat, duobus utitur mediis, ſecundum ambas utriuſque qualitates contrarias: priore ut calore ſuo frigiditatem: poſteriore, ut ſiccitate ſui caloris, humiditatem abſumat. Videmus quippe nubes ignis calore ſuſpenſas, inter aquam & ignem tenere medium. Quoniam ſi calor ignis, qui circa ſuas extremitates remiſſior eſt, quam in ſuæ ſphæræ meditullio (in quo maxime intenſus) vincatur aquæ reſolutæ frigiditate, hujuſmodi medium in alterum extremorum vincens convertitur, & ignis, ſic diſponente natura, ſuo conatu fruſtratus, dum unum abſumere nititur, eodem generat alterum, quod rurſum in id ex quo generatum eſt redit. Hæc enim circulatio generationis eſt potiſſima cauſa. Non abſimile videmus ignem viſibilem in corporibus à natura compoſitis exercere. Lignum exemplo ſit admotum igni, quòd priuſquam omne humidum aqueum ejus in aerem ſit converſum, non

flagrat

flagrat ejus ſulphure illo tamen aſſumto, pariter & ignis in aerem, & deinceps in ſeipſum redit, ligni partibus ſolidioribus in cinerem vel terram decidentibus. Propterea dicendum non eſt ejuſmodi ligni elementa fuiſſe conſumpta, ſed potius quodlibet elementum à ſuo ſeparatum compoſito, ad propriam ſuam ſphæram rediiſſe. Hac de re facta eſt apud Philoſophos dubioſa quæſtio, Utrum plus abſumeret ignis quam generaret? Sanum dici videtur æquales igni eſſe operationes ætherei & elementaris. Nam ſi plus abſumeretur elementari, quam generaretur æthereo, poſſet aſſignari vacuum in rerum natura, quod abſurdum eſt. Si verò plus generaret æthereus, quam abſumeret elementaris, ſuperfluum non poſſet jam ſuo determinato loco contineri. Alterutro modo, vel alvum naturæ ſolvi aut comprimi foret neceſſe. Brevibus tamen reſpondebitur ac tutius, nihil ab igne conſumi, ſed per tranſmutationis modum, quod ab uno recedit elemento, hoc ipſum ad aliud accedere. Perinde natura ſagax indies ex elementis ad hunc modum tranſmutatis, & forma, novas excitare formas ſolicite procurat, ut per generationem informetur, quod per corruptionem eſt diſpoſitum, ſitque operatio naturæ juxta cæleſtes actionum & impreſſionum motus. Solent plerique nimium curioſi Phyſiologi nondum experti rerum naturalium, nobis hoc argumentum obtrudere, quo Chemiſtarũ quintam eſſentiam oppugnent, verum non expugnabunt niſi validius adferant. Corpora (inquiunt) quatuor conſtant elementis vel eſſentiis, ubi quintum igitur elementum vel eſſe quintum? Fatemur corpora conſtare quatuor elementis materialiter, nec tamen admittimus ex iſtis ſolum eſſe compoſita, ſed etiam forma, quæ ſane aliquid eſt, & potiſſima pars cujuſvis compoſiti, poſt vinculum naturæ quo formæ ſuæ conglutinantur elementa. Non poſſunt enim ſpiſſum & ſubtile propter mutuam inter ſe repugnantiam, in unum per ſeipſa convenire. quapropter neceſſarium fuit per vitæ medium componi: quo facilius conjungerentur. Hoc natura vinculo cuncta componit, quod Philoſophi ſolent nobis ænigmate tradere. Fac pacem (aiunt) inter inimicos, & totum habebis magiſterium. Elementa verò concludentes, dicimus illa tripartita, ut ſimplicia compoſita. Simplicia ſunt quæ nec corrumpuntur, nec patiuntur inter ſe ullam compoſitionem: non quidem ex eis, ſed per ipſa omnia alia elementa inferiora ſuas vires exercent, quas etiam ab illis ſortiuntur. Compoſita ſunt ea quæ patiuntur corruptionem, & componuntur. Decompoſita vero ſunt illa, quæ jam in compoſitione per corruptionem & generationem convenerunt. Quicunque hæc in illa, impura in pura, compoſita in ſimplicia noverit convertere, maximus erit admirandorum operum artifex. Cæterum ad formam devenientes, hanc dicimus (non quod dat eſſe rei, vel nomenclaturam, cum infidelib.) ſed quod æthercam regionem ſuperiorem & inferiorem elementarem movet ad actum, & motus potentiam conceptivam. Per elementorum in ſeſe mutuam tranſmutationem, aptat natura materiam, illi formam tanquam ſemen in matricem includens: hujus virtute prægnans veluti matris uterus, fœtum è potentia producit in actum ſpecificum. Id ſibi Philoſophi volunt. Forma (inquiunt) deducitur de potentia materiæ. Potens eſt enim ipſa materia parere, quia forma generatur in illa. Agit igitur forma in materiam, quod à luce naturæ accepit, videlicet motum atque vitam, ſeque mediam præbet ut artificem. Cæterum lux & vita naturæ, ſpiritus eſt univerſalis actionis in elementa per formam. Hic enim ex univerſali forma naturæ, ſpecificas indies formas, à Deo tamen primo creatas, quæ corruptela deficiunt, renovare non ceſſat. Artificium ejuſmodi duplici perficitur inſtrumento, diſpoſitione, & influxu. Natura movens corrumpendo materiam per actionem in centro excitatam, eam diſponit ad formæ potentiam in regione media ſuſceptivam, & cæleſtium influxuum, quæ deinceps ſuo determinato tempore prorumpunt inferius in formas ſpecificas, juxta conditionem luminarium in ſuperiori diſpoſitione formarum concurrentium, ex dicto nonnullorum: Secundum materiæ diſpoſitionem agit forma. Verum obliti diſpoſitionis etiam formarum, vel non intellectæ, tranſcurrunt, eam ſub ſilentio prætereuntes. Reliquum erit ut modo videamus quid Hermes loquatur de genealogia ſpagiricæ prolis. *Pater* (inquit) *ejus eſt ſol &c.* Quid ſol & luna ſint in cælo ſuperiori, non eſt quod explicemus, cum vel plebeis etiam notiſſimum ſit, actiones tamen & virtutes eorum pauci ſunt qui intelligunt, quapropter illas narrandi hoc loco datur occaſio: harum enim vera cognitione, mens legentis ad altiora provenire poteſt, nimirum ſpagirica. Sol itaque cæleſtis eſt luminare diei magnum à Deo poſitum in medio cæli. Cur autem cæli medium locum occupet, res per ſe clara, ut ſcilicet omnia ſupra & infra ſe luminaria illuminet, mundumque univerſum radiis ſuis in centrum uſque fœcundet, in quod quidem oculi ſui centrum, & aliorum luminarium aſſidue defixum eſt. Ut fons vitæ corporis humani, centrum eſt cordis ejus, vel id potius quod in eo deliteſcit arcanum in quo viget calor naturalis, reliqua membra calefaciens, illuminans, & vivificans: haud ſecus ſol mundi partes omnes ſuperiores & inferiores calore lumineque ſuo vivificat naturaliter, mediate tamen id efficit. Eapropter mundi cor à calore, & oculus à lumine dicitur. Quippe qui cuncta luſtrat etiam abditiſſima quævis penetralia in centrum uſque terræ. In illo cælicæ virtutes omnes naturales reconditæ ſunt. In ſumma corpus eſt omnium quæ in condito cælo ſunt & in terra nobiliſſimum. Juſta ratione igitur primus poſt Deum pater ac parens omnium vocatus eſt, cum in eo quorumvis ſeminaria virtus atque formalis deliteſcit. Maſculinum & univerſale ſemen primum & potiſſimum eſt ejus naturæ ſulphur, generationum prima pars omnium, ac potiſſima cauſa. Proinde à Paracelſo prolatum eſt, ſol & homo per hominem generant hominem, quod à ſole vita naturalis creaturarum omnium mediate ducat originem, & ex ejus viſa ſit omnis vita caduca. Si ſol igitur vivit, neceſſarium eſt ut in aliquo vivat, ſcilicet in humido ſuo radicali, aëre puriſſimo ac ſimpliciſſimo, qui calorem illius, humore ſuo contemperat. Fatuum eſſet cum plurimis credere, ſolem eſſe duntaxat ignem cæleſtem. Vita ſiquidem conſiſtit in unione ſpiritus cum corpore per medium animæ, quæ ab hac unione movetur ad actum vitæ naturalis. Alioqui Solem non vivere concluderetur contra veritatem, cum unio naturalis inter duo ſemper fiat, ex quorum concordia tertium quid reſultat unum vel unitum. Imo quod magis eſt, unicum dicimus elementum eſſe ſolem, in quo cuncta continentur elementa ſimplicia, ſicuti in cælo & reliquis corporibus cæleſtibus, at in illo perfectius propter vitam quam aliis infundit, cum ſuperioribus, tum inferioribus. Sol itaque pater eſt virile ſemen omnium naturaliter generatorum, & Luna

mater,

mater, ut infra. Denique docet Hermes lunam eſſe matrem & uxorem ſolis, quæ fœtum ſpagiricum à Sole conceptum in ſua matrice uteroque vento geſtat in aere, terramque nutricem, &c. primamque rerum generationem in cælo primum concipi, & deinceps in terris perfici, quod infra. Non enim Sol immediatè ſuos influxus vitales imprimit in inferiora, ſed per lunam quæ ter atque decies quotannis à viro ſuo per conjunctiones concipit, fœtumque pariens demittit, ut audietur poſtea. Uti indies tamen parit, etiam virtutes indies à viro ſuo concipit, non aliter & ſtellæ quævis, licet in congreſſu fœcundius, ob majorem contiguitatem. Conceptiones & partus ejuſmodi non per contactum, ut in terris, at per ſolos influxus & ſpirituales fiunt aſpectus. Ut quum nobis plena conſpicitur, minus virtutum à ſole concipit, quam ubi latens omnino fuerit ſoli conjuncta, propter majorem diſtantiam, at plus in oppoſitione quam inter laterales aſpectus. Ideo quia potentiores influxus & radii ſolis recti ſunt obliquis. Exiſtimandum non eſt igitur ex illo vulgari proverbio defectum pati lunam, cum eo tempore maxime virtutibus imbuatur ſolaribus. At quia tum nobis conſpicua non eſt, cum ob ſolare jubar omne lumen naturale vincens & obfuſcans, tum quia media pars tantum quæ opaca eſt nobis, obverſatur, privata videtur lumine, cum plurimum tamen ejus contineat, à ſole quoque plus accipiat, quam in oppoſitione dum plena prorſus apparet. Non prætereundum eſſe duximus, quæ de duobus iſtis luminaribus magnis ratione divini ſui matrimonii per creationem ex Geneſi conſideratu digna ſunt, ex ſedula ſui conjugii, & inviolata nullis unquam temporibus obſervatione, juxta ſibi divinitus præſcriptum ordinem. Bina hæc etſi diviſa corpora, tamen ex una ſunt eadem ſubſtantia, non ſecus atque cælum & terra ex unica duntaxat abyſſo, uti hic etiam apud nos, vir & mulier unus homo fuit, factus duo, poſtmodum in carne rurſum una conjunctus. Solis autem virtutum à Luna conceptio, perfecta nondum eſt generatio, ſed initium tantum ejus, quæ inferioribus debet perfici. Eſt igitur luna medium per quod ſuperiora ſemina induuntur inferiorum matricibus, unde poſtmodum craſſiora pariunt elementata, quæ mixta vel decompoſita. Ut ſpagirico modo repetamus iſta paulo altius. Si Sol igitur & Luna vitam infundunt in inferiora, ſequitur ambo per vitam, & potentialiter illis ineſſe, quæ quidem potentia per ſpagiricam artem elicitur ex quibusvis rebus naturalibus. Nam vita Solis & Lunæ eſt unio per Jovem, & longa ſanaque vita merito dici poteſt. Si verò per Saturnum fiat unio Mercurii & Martis, ægra breviſque vita fiet. Quapropter ubi quodvis compoſitum in ſuum Mercurium, Saturnum & Martem reduxeris, ab his quoque Solem & Lunam extraxeris, mediaque Jovis utriuſque temperie conjunxeris, unum efficies ex tribus iſtis excellentius, quam antea per naturam compoſitum fuerat, ſub alia forma tamen. Etenim deſtructa ſemel forma Phyſica, non eſt alicujus artis eandem reſtituere, ſed longe meliorem oculis carneis tantum alteratam apparentem. Quanam induſtria id fiat, natura nos docet à ſuis quotidianis operationibus, noſtris etiam oculis cernentibus ut auctor docet: *Portavit* (inquit) *ventus in ventre ſuo.* Superius utcunque hunc locum tetigimus, quod ſatis eſſe poſſet acutis ingeniis: quo tamen prodeſſe valeam omnibus, impigre hanc rem tractare volo, cum ſit notatu digniſſima, plurimumque faciat è re legentium ſpagirorum obſcuriora ſcripta. Quo quidem tendit omne meum ſtudium, ut conatus ſtudioſorum hominum abſtruſioris hujus philoſophiæ, quantum in me eſt promoveam, ſciens enim dum alios inſtruere conor, ac participes facere mei talenti, meipſum exercens erudio laboribus, gratia verò lumenque pendet à ſuperis. Sol & Luna inferiora quidem, è centro ſurſum attolluntur inferioris naturæ magiſterio, donec ad ſuperiora deveniant in mediam regionem, ibidem exiſtentia ſuperioris Solis virtutes in ſuperiorem Lunam infuſas (quia ſimilia naturâ ſimilibus gaudent) ut matrices inferiores, ſuperiora ſemina concipiunt: quod uxoris hoc ſit munus & officium. Jam clariſſimè vobis apparet quod Hermes antea docuit his verbis ab exordio. *Quod eſt inferius, eſt ſicut id quod eſt ſuperius, & quæ ſequuntur.* Etenim ſol & luna in cælo ſuperiori, & in inferiori, ſubſtantia ſunt ſimilia, licet accidente differant, per vitam ſcilicet longam & brevem. Sub Marte igitur vulcanicas artes exercente in officina ſua focaria, centro terræ videlicet, inferior ſol deliteſcit univerſalis, qui ſui parentis impetu per ventum extra cavernas ſubterraneas erumpit. Ejuſmodi follibus Vulcanus, at potius Archeus (ut Paracelſicè loquar) elementorum partes puriores & ſubtiliores in cœlum à ſe pellit, utpote ſolem inferiorem ignis & terræ puriſſimam ſubſtantiam continentem, & lunam etiam inferiorem ſubtiliſſimam & puriſſimam aquæ ſubſtantiam ſub aeris forma deliteſcentem, in ejus utero geſtantem (ut verba ſonant. *Portavit illud ventus in ventre ſuo*) quo ſemen inferius univerſale & fœmineum per aera delatum, jungatur ſuperiori ſemini univerſali maſculino, & ſingulis ſpecificatis ſeminibus aliis in utero venti, & in aëris matrice. Certum eſt ex aqua & igne conſtare aërem, item ex igne & aëre, cœlum, & ſub ignis appellatione puriſſimam terræ ſubſtantiam comprehendi cum igne ſimul aſcendentem, & ſub aëris nuncupatione puriſſimam aquæ ſubſtantiam, juxta viciſſitudines tranſmutationum unius in aliud, ex jam dicto naturali artificio. Proinde venter & uterus naturæ eſt, matrix conflata ex omnium inferorum elementorum ſubſtantia puriſſima, in volatilem aerem converſa, in qua concipitur per medium lunæ, ſemen univerſale ſolis, etiam per alia luminaria ſpecificatum, ad ſpecierum variam diſtinctionem. Poſtquam igitur auctor Hermes tria propoſuit elementa, duo ſub nominibus ſolis & lunæ, tertium verò ſub appellatione venti, jam ſub nutricis comparatione & proprio nomine terram ſubdit, eamque dicit eſſe nutricem fœtus naturæ prius in aëre concepti, & ab ejus uberibus omnis fœtus ad alimentum & ſuæ vitæ ſuſtentationem, lac illud mercuriale ſugat, ſcilicet craſſiorem aquæ ſubſtantiam inferius apud terram manentem. Pars itaque volatilis (ut auditum eſt) elementorum, ut imprægnata, mox ad ſuam partem fixam rediens, parturit fœtum ac nutrit ex fixa ſubſtantia, donec ad perfectionem veniat. Spagiri naturales ejuſmodi generationum vices non ſomnolentè, non obiter, nec in vanum contemplati, ſuam artem ſpagiricam non melius, ſed ſolidius didiciſſe potuiſſent. Quapropter ut ipſi ſpagiricum ſolem generent, naturam imitati, compoſitum à natura ſuas in partes diſſolvunt, per ſuum Vulcanicum Archeum, è centro ſolem & lunam artificialiter in utero venti pellunt in altum, & poſtmodum in ſua terra nutriunt, &c. Haud ſecus enim, quam omne quod generatur à terra ſumitnut rimentum, fœtus etiam ſpagiri-

cus nutrimentum habet à ſpagirica terra: hæc dupliciter intelligitur, aliquando pro inferiore parte vaſis accipitur, ut ſuperior pro cœlo. Quandoque Jupiter ſpagiricus, qui fixus eſt, & à ſudoribus repurgatus, pro terra nobis eſt foliata, in qua & ex qua, pars volatilis, quæ poſt aſcenſum in cœlum, in eam deſcendere coacta eſt, nutritur & perficitur. Theoricam artis ſpagiricæ concludens auctor inquit: *Pater omnis Theleſmi totius mundi eſt hic.* Ac ſi diceret arcanum iſtud quod vobis propono, pater eſt, origo, & fons arcanorum & myſteriorum omnium præcipui & maximi inter cætera totius mundi arcana: quapropter non omnibus propalandum, & minimè prophanis hominibus, & vix ſacris initiatis myſteriis, etiam illis admodum ſub brevi colloquio. Quid enim excellentius, aut homini philoſopho dignius, quàm per integræ naturæ ſuperioris & inferioris cognitionem & uſum, fieri vitæ longæ participem, procul ab hac profligatis ac pulſis omnibus vitæ brevis corruptionibus, atque mentis obſtaculis & impedimentis, quibus olim obtenebrata cæcutiebat? Nunquid longè præſtantius quibuſvis poëmatum figmentis, ad idololatriam potius quàm ad unius Dei cognitionem excogitatis? Tametſi ab aliquibus allegoricè perperàm, ac ſi multa præclara myſteria complecterentur, interpretata ſint: nihil minus tamen quam unius Dei ſolius magnalia, tot ſomniatis Deiculorum ac meretricularũ nominibus cecinerunt. Licet Ovidius aliquid ſubodoraſſe videtur in ſua Metamorphoſi, plurima nihilominus frivola ac impia magis immiſcuit, ad hanc rem nihil prorſus conferentia. Quid quæſo ſcripta proſunt infidelium ad ſalutem? certè nihil, imò potius à veritatis ſtudio (dum his attenti nugis) homines revocant. Pluris tamen fiunt hoc ferreo ſeculo, quàm priorum ſcripta virorum unum Deum profitentium in omnibus. Num præſtaret juventutem (à qua, ſi mundus reformari debeat, initium potiſſimum habeat maximè neceſſarium eſt) addiſcere quæ Dei ſolius ſunt opera, quàm hominum ſomnia? Phyſica ſanè ſi ritè ut æquum eſt doceatur ex ſacra Geneſi mundi, in cognitionem Dei per conditoris magnalia ducit, indeque ad adeptam Philoſophiam, & cœleſtem Sapientiam præparat animos & mentes hominum. Proinde ſi quis profundè meditatus fuerit ac ſublimatè, cuncta quæ Deus Opt. Max. in creatione mundi fecerit in hominum gratiam & utilitatem, tum demum intelliget patrem arcanorum omnium, & excellentiſſimum Theleſmi ſacri myſterium, ac artis divinæ potius quàm humanæ ſecretiſſimum opus ſpagiricum, cujus pater, id eſt, ſupremum arcanum, eſt hic in iſto brevi veridico. Cæterùm theoricam ſuam concludens, non docet auctor finem operis ſpagirici cognoſcere, quò ſciamus quando ceſſandum ſit opere. *Vis ejus* (inquit) *integra eſt, ſi verſa fuerit in terram.* Antea audivimus elementum inferiorum ſubtiliores partes cœlicis virtutibus imprægnari, ac deinceps in terram & aquam reverti, nec prius ejuſmodi virtutum conceptiones ſuum effectum generationis conſequi, modò vero docetur à ſimili, complementum operis ſpagirici. Ut quum id quod portavit ventus in ventre ſuo, verſum, aut converſum fuerit in terram, completum erit opus. Longa ſiquidem & indefeſſa coctione liquida (licet etiam non evaporent, ſed retenta) inſpiſſantur, & ſucceſſu temporis exiccantur in pulverem vel terram: vulgo videretur abſurdum, at qui hujus rei fecerunt periculum ſoli credere poſſunt. Verùm tempus longum eſt ac tædioſum, & ſumma exſpectandum patientia. Totum hujus rei negotium prolixitatis, in electione & præparatione magis aptæ materiæ potiſſimum conſiſtit. Quædam enim ſunt remota, alia remotiora, nonnulla remotiſſima. Alia propinqua, alia propinquiora, maximeque propinqua perfectioni. Quæ ſingula ſpagirico artifici cognitu maximè neceſſaria ſunt, priuſquam aggrediatur opus, alioqui ſuum deplorabit errorem. Hactenus de theorica hujus artis inſtructos diſcipulos ſuos ad Practicam deinceps invitat, in infra.

DE PRACTICA OPERIS SPAGIRICI ad Medicinam vitæ longæ parandam.

Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo, &c.

POſtquam theoricè demonſtravit ſpagiricam artem, approbans eam à ſimilitudine Creationis mundi, practicè tandem (ut eſt rationi conſonum) à ſeparatione rem aggreditur Hermes, non immemor abyſſi per firmamentum diviſionis inferiorum aquarum à ſuperioribus. *Separabis* (inquit) *terram ab igne*, ut à viro fœminam, quo generare valeant. Oportet ſiquidem in omni generatione duo prius convenire, ut agens & patiens, ſuperius & inferius quod antea, cum in ſacra Geneſi, tum in ſpagirica vocata: nec tantum duo, ſed quæ ab uno ſeparata ſint, vel diviſa. Et ejuſmodi ſeparatio propriè dicitur à ſpagiricis philoſophis elementorum diviſio puriorum ab impurioribus. Docet auctor primam operationem eſſe præparationem & mundificationem partium in hac arte convenientium. Nonnulli putant elementorum quatuor ſeparationem hic intelligendam, quod nemini quidem negatum velim, ſi de ſpagirica ſeparatione loquatur, & non de vulgari. Quandoquidem ſub ignis appellatione duo alia continentur elementa, ſcilicet aer & aqua. Nullus enim ignis eſt aeris expers, nec aer aquæ, cùm aer ſit aqua per ignem reſoluta, quo ſurſum aſcendere coacta eſt: terra vero partim aſcendit, partim inferius fixa manet. Nonnulli putant particulam hanc, ſubtile à ſpiſſo referri ad priorem, nempè, ſeparabis terram ab igne: verum ego ſum ejus opinionis, quæ magis ad mentem auctoris videtur accedere, peculiarem eſſe purificationem ac magis philoſophicam illa priore: poterit qui volet credere, qui non, minimè cogitur. Subtile namque dicitur à philoſophis ſpagiricis omne quod æthereum eſt, aut per ætherei virtutes in ſubtilitatem adductum. Nam uti ſupra dictum, æthereum & elementa unum eſſe per ſubſtantiam, remotis etiam ab eis utrinque accidentibus, quibus ſolum differunt, in unum facilè redibunt. Eſt igitur auctoris ſententia, per ſeparationem ſubtilis à ſpiſſo, ſubtiliari ſpiſſum elementare, ac in ætherei ſubtilitatem ſpagiricè redigi poſſe. Hæc ſpagirica ſeparatio, ſolutio etiam eſſe dicitur, quæ niſi præcedat, nulla pariter compoſitio ſpagirica fieri poteſt. Quapropter iſta poſterior ſeparatio peroptimè conſideranda eſt, ne cum priori confundatur. Ex ordine dictionum in orationibus (etſi nulla conjunctio ſit intermedia) patet, auctoris menti meam opinionem eſſe conformem. Cùm prius dixerit, *ſeparabis terram ab igne*, ſi hanc ſententiam per eam quæ ſubſequitur expoſuiſſet (ut nonnulli volunt) debuiſſet etiam dixiſſe ſpisſum à ſubtili, & non ſubtile à ſpiſſo. Quia terra ſpisſior eſt igne, quem etiam illa præceſſit in priore oratione, aut in poſteriore ordo invertitur ſubſtantivorum. Quo ſatis apparet non eſſe eandem locutionem, niſi per comparationem diverſarum tamen operationum. Nec dici poteſt adjectivas eſſe ejuſmodi

modi dictiones, quod ſpiſſam rem dixiſſet. Hic unus eſt Philoſophis occultandi modus manifeſtiſſimus, à quo reliquos ejus generis addiſcas.

Statim atque materiam & operandi modum indicavit, ordine convenientiſſimo poſtmodum addit inſtrumentum ſpagyricum; & ejus temperamentum occultiſſimis verbis: *Suaviter* (inquit) *cum ingenio magno.* Qui filii ſunt Hermetis, facilè percipiunt quid per hæc verba velit, & non alii. Spagirorum enim, ut etiam naturæ proprium inſtrumentum eſt ignis, qui penes iſtos artifices multifariam conſideratur. Eſt ignis internus, aut externus. Internus eſt cuilibet ſubſtantiæ proprius, & naturaliter inſitus, cujus etiam oportet ut artifex habeat optimam rationem. Externus verò, aut violentus eſt, aut per quatuor gradus temperatus; vel naturali ſimilis ac remiſſiſſimus, qualem ſibi natura poſcit in rerum generatione. Utuntur igne violento Chemiſtæ, vel inter calcinandum, ſicciora ſublimandum, aut metalla ſua liquandum: igne temperato per ſuos gradus, inter deſtillandum aſcenſoriè, vel deſcenſoriè: naturali ſimili, quum putrefaciunt, digerunt, congelant, aut circulatoriè ſolvunt, atque fixant. Patris verò Hermetis documentum eſt, ut filii ſui poſtremo, quo naturam in ſuis operationibus imitari valeant, utantur, quod per adverbium, ſuaviter, apparet. Altera pars, cum ingenio magno videlicet, ignem hunc denotat ſumma diligentia & induſtria conſtruendum eſſe juxta calorem naturalem. Varia eſt ignis ejuſmodi ſtruendi ratio, cuilibet pro ingenii ſui capacitate relinquenda; modo ſuavis, continuus, & interruptus ſit. Aliqui ſolent variis fornaculis ingenioſè fabrefactis continuatum iſtiuſmodi calorem ad amuſſim ſibi parare: & nonnulli varia materia ſuum ignem excitare: quorum omnium auctor hoc loco non meminit, quòd brevitati ſtudens ænigmaticæ, recenſere, quæ apud alios ſcriptores nuſquam non traduntur, ſupervacaneum eſſe ducat. Proinde reliqua proſequitur ex ordine. *Aſcendit* (inquit) *à terra in cœlum.* Circulatoria deſtillatio pulcherrimè declaratur; nec non vas ſpagiricum ad ſimilitudinem vaſis naturalis eſſe conſtruendum. Videmus enim totum cœlum & elementa ſimilitudinem habere ſphærici corporis; in cujus centro viget ignis calor inferioris, materiam ſubtiliorem elementorum in aera ſurſum pellentis, & una ſecum attollentis, ut antea diximus. Haud ſecus vult Hermes nos habere vas idoneum ad illius imitationem. Cùm tamen impoſſibile nobis foret artificiale quodpiam vas extruere, quo inſtar naturæ valeremus ignem in ejus centro accenſum artificialiter continere in meditullio ſuſpenſum, idque variis de cauſis, præſertim, quia noſter ignis artificialis præter liberum aërem & nudum, in occluſo vaſe ſtatim extingueretur: neceſſarium igitur fuit noſtrum ignem poni extra noſtrum vas, & ſub ejus rotundi fundi centro, inſtar ſolis naturalis. Integrum iſtius ignis magiſterium in eo potiſſimum conſiſtit, ut ſit continuus in eodem ſtatu levis & vaporoſus, inſtar ejus qui in mundi centro, naturale magiſterium aſcenſus in cœlum à terra, ſine intermiſſione indies exercet: ut ex prioribus verbis, *Cum magno ingenio*, nimirum naturali igni (qui dicitur ingenium eſſe naturæ) perſimili. Quorundam Philoſophorum occurrit opinio reprobantium, igne ſubterraneo generari metalla, aliqua etiam ex parte, ſed affirmantium etiam cœleſti ſolum igne generationem fieri: non vident interim quinam Hermeti nedum contradicant; verum etiam toti naturæ. Sol enim cœleſtis non intrat materialiter in compoſitionem rerum naturalium, at ſolum potentialiter per influxum & impreſſionem formæ; ſed ignis elementaris eſt potiſſima pars ſubſtantiæ generatorum & materiæ. Huic igni comparandus eſt internus, id eſt, Hermetis materiæ naturaliter inſitus. Patris Hermetis opinio hæc eſt: Igne ſubtus ad fundi centrum vaſis extrinſecus agente in centrum materiæ, ab hoc fœtum ſpagiricum ad ſuperiora propellit, ut verba habent: *Aſcendit à terra in cœlum*, hoc eſt, ab inferiori parte vaſis (quæ terra nonnunquam vocatur) ad ſuperiorem, quæ cœlum etiam aliquando nuncupatur à Philoſophis. Poteſt aliter ad hunc modum hic locus intelligi. Solis & Lunæ fœtus aſcendit, id eſt, convertitur aut reſolvitur ejus terrea ſubſtantia ſpiſſa, in cœlum, id eſt, in ſubtiliſſimam ſubſtantiam cœleſti ſimilem. Deinceps auctor, poſtquam ſuis filiis ſpagiricam ſolutionem demonſtravit, eoſque docuit, quonam inſtrumento & artificio perficitur, mox inde fixationem ſubdit his verbis: *Iterumque deſcendit in terram*; ac ſi diceret: Poſteaquam aliquandiu ſub cœleſtium virtutum internarum obedientia, ſpagirorum ſoluta ſubſtantia per aſcenſus artificium ſteterit, ſuo tempore determinato maturitatis ad ſuam terram redit, hoc eſt, ſpiritus iſte rurſum fit corporeus, qui prius è corpore factus fuit ſpiritus: ænigmate hoc olim involutum eſt à Philoſophis: Fac fixum (inquiunt) volatile, & rurſus volatile fixum, & totum habebis magiſterium. Sunt nihilominus aliæ multæ ſolutiones & congelationes Chemicæ in iſto magiſterio neceſſariæ, quæ præparationes potius appellandæ ſunt. Fatuum eſt ſanè credere materiam hanc ſpagiricam non eſſe prius chemicè præparandam atque ſubtiliandam, quam ad opus ſpagiricum aſſumatur. Hoc ipſum docent quotquot ſunt Philoſophi naturales ex ſpagirica, ſcilicet præparationes eſſe neceſſarias, quas operationes vocaverunt mundificationes, ſubtiliationes, ſolutiones, & congelationes. Corpus igitur in ſpiritum ſolvi neceſſarium eſt, & ſpiritum in corpus redigi, ſi tamen imitari naturam debeat artifex. Videmus enim fieri naturaliter, ut in nubem aqua reſolvatur, & nubes iterum in aquam congeletur, ut fiat quod ſequitur: *Et ſic recipit vim ſuperiorum & inferiorum.* Concludit auctor ſuam practicam his verbis quæ congruè correſpondent primis theoricis propoſitionibus: *Quod eſt ſuperius, eſt ſicut id quod eſt inferius, & è contra.* Nam per ſingularem numerum, vim, eumque non geminatum, indicat eandem eſſe potentiam naturæ ſuperioris, quæ inferioris eſt, & è contra, non quidem diverſam, alioqui dixiſſet vires, aut ſingularem numerum geminaſſet: quin potius docere voluit (ut etiam ſuperiora confirmaret, nempe, *Ad perpetranda miracula rei unius*) vim & potentiam in unione ſuperiorum cum inferioribus eſſe maximam, ac ad miraculum uſque ſpagiricæ Philoſophiæ. Proinde abſoluta practica hujus artis, docet filios ſuos ac diſcipulos utilitatem ejus medicinæ, & uſum duobus modis: priore, his verbis, *Sic habebis gloriam totius mundi.* Nam iſtius gloria mundi conſiſtere videtur in opibus. Non enim ſpernunt veri etiam Philoſophi divitias omnino, ſed abuſum earum: imò felicem & glorioſum exiſtimant in hoc mundo divitem, qui ſuas opes largitur egenis & pauperibus: licet obolus viduæ mulierculæ de victu ſuo diminutus magis acceptus Deo fuerit, quam opulentorum ingens pecunia ſuperflua, nihilominus quo ſubventum ſit abundè pauperibus,

pauperibus, & non obolo ſolo, D.O.M. nonnullis quandoque ſuis hominibus divitias hac arte donoque ſuo impertivit, ut non exiſtimarent cum pleriſque (ut illis quibus contingunt à parentibus) ſibi ſolis poſſidendas. Verumenimvero, quod hujus partis hactenus paucam admodum fecerim profeſſionem, aliis fuſius copioſiuſque hunc locum elucidandum libentiſſimè cedens relinquo, poſterioremque partem, quæ medicinam corporis humani ac intellectus concernit; aſſumens, hunc libellum in ſtudioſorum utilitatem & omnis Reip. commodum proſecutus, declarabo, & quæ in hanc rem facere videbuntur, pro imbecillitate ingenii. Cùm igitur Deus pauperibus non ſolùm auro vel argento per charitatem fraternam ſubventum eſſe velit, verum etiam remediis ad tollendas eorum infirmitates adhibitis, ut Chriſtus in Evangelio teſtatur per reprehenſionem: Infirmus (inquit) fui, & non viſitaſtis me; poſteriorem itaque hanc docet medicinæ ſuæ ſpagiricæ maximam utilitatem Hermes, in corporis & mentis clarificatione ſitam, inquiens: *Ideo fugiet à te omnis obſcuritas.* Haud aliter quam duplicem nimirum corporis & mentis infirmitatem eſſe ſcimus, duplicem etiam ſpagyricam eſſe medicinam oportet effectu ſolo, non autem eſſentia. Dicit enim, à te fugiet omnis obſcuritas, non dicit à metallis. Per obſcuritatem nihil aliud intelligitur quam tenebræ morborum & ægritudinem corporis atque mentis. Omne ſiquidem corpus infirmum, tenebroſum, colore nedum, verum etiam ſanguine, lotio, ſudore, cæteriſque omnibus obſcuritatem refert; contra ſanum ſplendorem ac ſerenitatem undique palam facit. Mens auctoris eſt in ſumma, docere eos qui medicamentum ſpagiricum adepti fuerint, minima portiuncula, ut quæ vel granulum ſinapis referat, quoquomodo ſumpta, curare morbos omnes indifferenter, ob unionis ſimplicitatem in medicamento efficientem, ut ei nulla multitudinis morborum varietas reſiſtere valeat. Cæterum variæ ſunt mentis obſcuritates & infirmitates, ut veſania, mania, furia, ſtoliditas, & reliqua id genus, quibus obtenebratur & inquinatur animus; hoc uno medicamento ſpagirico perfectiſſimè curantur. Nec ſolum animo ſanitatem reſtituit, verum etiam ingenium atque mentem hominum acuit, ut omnia ſibi ſint ad miraculum intellectu perceptuque facillima, eoſque nihil eorum lateat, quæ ſunt in ſuperioribus & inferioribus. Summatim, omnia corpora rerum naturalium & hominum, iſtorumque mens & animus, ad extremam hujus mundi perfectionem hac arte poſſunt adduci. Deo dante tamen artis inventionem, quæ deſcribitur ab Hermete. Nihil in rerum natura fortius iſto medicamento reperiri poteſt, ideo dicit auctor: *Hac eſt totius fortitudinis fortitudo fortis.* Ac ſi diceret: Hæc eſt totius naturæ virium atque virtutum omnium vis & efficacia potentiſſima, ac velut ſupra naturam. Ideo non immerito metaphyſicum opus dici poſſet ex naturalibus ortum ſpagirico magiſterio. Rationem reddit auctor tantæ fortitudinis (inquiens) *Quia vincit omnem rem ſubtilem, omnemque ſolidam penetrabit.* Quotquot ferme fuerunt hactenus Hermetis interpretes, hoc loco ſententiam ejus ad metalla detorſerunt ad hunc modum: Quia (inquiunt) vincet, id eſt, coagulabit omnem rem ſubtilem (puta Mercurium, vel argentum vulgi vivum) omnemque ſolidam penetrabit, hoc eſt, omne metallum durum, perfectum & imperfectum, ut ſunt Sol, Luna, Saturnus, Jupiter, Mars, & Venus, ad maximam atque minorem perfectionem adducet ſpagiricam & naturalem. Verum quia hoc negotium è re medica tractandum & illuſtrandum ſuſcepi cuique ſuam opinionem relinquens integram, ex inſtituto munus & officium proſequar, & in hunc modum interpretabor. Quia (inquam) vincet, id eſt, expellet omnem rem ſubtilem, hoc eſt, ſpiritales tenebras mentem occupantes, omnemque rem ſolidam penetrabit, omne videlicet craſſum durumque corporis vitium, à ſolidiſſimis etiam partibus, per penetrationem ſpiritualem eradicabit. Uti ſupra gloriam mundi ad opes, & obſcuritatem ad morbos retulimus, hoc loco ſubtile pro ſpiritu, & ſolidum pro corpore accipimus. Poſtquam igitur auctor ſpagirici magiſterii practicam abſolvit, enumerata etiam utilitate, uſu, & ejus virtutum excellentia, deinceps ignorare ſuos diſcipulos noluit, unde hoc tam arduum opus deſumptum ſit. Proinde admonet eos his verbis: *Sic mundus creatus eſt*, Quaſi diceret, ſpagiricum artificium à mundi creatione perdiſcendum. Non quod velit ex nihilo fieri, ut iſte factus eſt, ſed ex jam creatis à Deo docet ſummam perfectionem in eis creatam & poſitam cœlitus, de potentia ad actum producere. Quapropter creatio hic pro mundi creationis ordine ſumenda eſt, ut talis ſit verborum ſenſus: Spagiricum artificium eundem ſervat ordinem, aut ſimilem ei quo mundus creatus eſt. Etenim opus hoc divinum eſſe potius quàm humanum, aut naturale, quod nihil homo de ſuo huc adferat præter miniſterium, & natura nil niſi id, in quo jam agere deſierat, fatendum eſt. Reliquum erit ut hoc loco Geneſis ſeriem intueamur. Legitur in ea: *Creavit Deus cœlum & terram.* Hermes ait, oportet vos cœlum & terram à Deo creata, & in compoſito poſita, de ſua potentia rurſus in actum deducere, ab inferiori ſuperius dividendo, ut unum ex duobus tertium generet per ſimilitudinem. *Separavit aquas ſub firmamento ab aquis ſupra firmamentum*, & quæ ſequuntur. Quid multis, totam ſi Geneſin cum invocatione divini luminis contemplatus fueris, ſpagiricam artem invenies. Nec ſatis Hermeti viſum eſt, quin ultra progreſſus ad miracula hujus operis deveniat, inquiens. *Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus eſt hic.* Ac ſi diceret, ex ordinis hujus obſervatione, videbis mirabiles mutationum in elementis & cœlo noſtris viciſſitudines, & compoſitiones, quarum modus eſt hic, in imitatione videlicet ejuſmodi divinæ creationis ordinis. Rudem & ignarum exiſtimare videtur eum Philoſophum Hermes, qui mundi creationem intelligeret, has autem ignoraret adaptationes. Proinde orandus eſt Deus ut ſeriem creationis revelare dignetur, qua cognita, ſpagiricum artificium latere nullo modo poteſt. Cæterum auctor inſatiabili deſiderio ſuos completè docendi filios ac diſcipulos, materiam eos latere noluit, ex qua divinum opus hoc perficitur. *Itaque vocatus ſum* (inquit) *Hermes Triſmegiſtus.* Quaſi loqueretur, hac ratione vocatus ſum Hermes, quia ſpagyricæ ſapientiæ ſum interpres, & Triſmegiſtus, quia quod vobis artificium annuncio, ſub ternario latet in unum concluſo. Numero namque Deus impare gaudet, quorum fons & origo ſolus eſt ternarius. Unarius autem non numeratur, quia unum in duo diviſum, per ſuam ſimplicitatem ternarium vincit animatque indiſſolubili nexu. Duo duobus minime conjungi poſſunt, quia in unum & alterum per ſe ſolubilia. Neceſſarium hoc loco foret maximè ternarium & unarium copioſius declarare, verum

quod

quod in ſequentibus ad approbationem Artis id reſervamus, tantiſper ſuperſedendum eſſe duximus, reliquam autem clauſulam de materia tractantem enucleandam ſuſcipiamus interea. *Habens*, (inquit) *tres partes Philoſophiæ totius mundi*. Ac ſi diceret, ſe compertiſſimum habere mundum univerſum tribus potiſſimum quaquaverſum conſtare partibus. Tametſi mundus totus in duas partes viſibiles diviſus eſſe videatur, latet nihilominus ſub iſtis tertia non conſpicua, ob ſuam ſimplicitatem unitati pariter inviſibili dicata. Utraque tamen dictarum partium ætherea & elementaris videlicet, rurſum in tres partes ſubdividitur, corpus, animam & ſpiritum, ut hæc in cœlo & in terris naturaliter ſita ſint.

Prioris diviſionis in æthereàm & elementarem regionem, ſub occulto vinculo factæ, membrum poſtremum, quia materiale magis, binario hac de cauſa deſtinatum eſt. Quo factum ut in quatuor elementa ſubdiviſum fuerit. Duo namque, nil niſi quatuor ex prima fœtura generant. Spiritualiter autem in quatuor qualitates primas, idque ſub binario quamlibet diviſam cernere licet, quod infra latius. Poteſt etiam triplex mundi totius Philoſophia dici, ratione craſſioris & decompoſitæ materiæ. Tria ſunt enim genera generaliſſima, quibus omnia quæ ſub ſenſum cadunt, comprehenduntur, ut ſunt mineralia, veget alia, & animalia, quorum omnium arcana Hermeti fuerunt experimento notiſſima. Ut ab poſtrema concluſione ſuæ ſpagiricæ Philoſophiæ teſtatur, ſe compleviſſe omnia, his verbis: *Completum eſt quod dixi de operatione ſolis*. Quaſi loqueretur ad hunc modum: Ego ſum expertus quod loquor, & complevi quod vobis annuncio, nimirum ſolis operationem, id eſt, univerſalis medicinæ ſpagyricæ magiſterium eſſe verum, ſine mendacio certum & veriſſimum, ut reſpondeant ultima primis. Non ſine cauſa igitur Medicinam hanc ſolem artificialem vocat, nam uti ſol naturalis quibuſvis rebus vitam naturalem naturaliter influit, haud aliter ſol ſpagiricus deficientem hanc vitam refocillat & revocat, pellendo morbos eam à ſuo domicilio pellere paratos. Hæc eſt illa vera medicina patrum antiquorum, & longæ vitæ radix, univerſale remedium quod medetur indifferenter morbis omnibus, vitales ſpiritus adauget, item à corruptione vindicat omne corpus, atque præſervat. Quotquot ſunt hujus artis ignari, licet ex Academiis doctiſſimi, ſolent eam artem improbare. Quid mirum, cùm tale nunquam ſuis in ſcholis audiverint? Inde non ſequitur eſſe damnandam, quod ignorent eam docti viri. Multa quidem noſtro ſæculo prodierunt in lucem, quæ priſcis ignota fuere plurimis, non ſecus ac plurima jam deliteſcunt nobis, quæ patribus antiquis erant familiariſſima. Quid non temporis injuria, nec non hominum ignavia tranſit in oblivionem? Cæteroqui eorum ambitione, qui ſibi ſolis bene cupientes, reliquis invident etiam ea quæ ab aliis ſuffurati ſunt arcana ſcripta ſupprimitur veritas. Propterea non deperit prorſum, at poſtquam aliquando ſepulta jacuerit illis eo tempore, hoc aliis emerget nutu Dei, cujus in pectore quieſcunt ab æterno cum ejus ſapientia cunctæ laudabiles artes ac bonæ. Diſtribuit enim bonorum largitor omnium Deus dona ſua quibus vult, etiam aufert ab ingratis, qui abutuntur illis. Dubium non eſt, quin Deus antiquis patribus medicinam aliquam revelaverit per Spiritum Sanctum ſuum, qua ſuæ carnis corruptionem tuerentur, & potiſſimum iis, quibus cum locutus eſt, & fœdus iniit. Sed poſtquam hominum ſapiendi per ſeipſos vanus appetitus induxit eos ad quærendum à ſeipſis, ac in aliis quam in eo, in quo ſolo ſalus omnis eſt, cæcutivit mens eorum, & in labyrinthum ducta, jam hanc, modo aliam herbam, cras iſtam & aliam radicem, poſtridie mixtum quid expetiverunt, ut indies experientes abſque judicio nunquam ſcopum attigerint, nec ſuæ doctrinæ ullam habuerint certitudinem. Quod etiam abſurdum maximè videtur, homines ſua ſorte nunquam ſunt contenti. Dedit omnipotens Deus unicuique nationi quod voluit eam poſſidere, tam in alimentum, quàm ad medicamentum. Alioqui ſi hæc à longinquis petenda, non niſi divitibus contingent, pauperibus verò moriendum eſſet ob inopiam. Contra Deus iſtorum longè majorem curam habet, quam illorum unquam habuit: extant ſacra paſſim teſtimonia. Sed noſtra nos contemnere docet inimicus ille calumniator, alienaque ſemper appetere, ac ea quæ minus præ manibus ſunt, quo noſtros appetitus inſatiabiles reddat. Habemus apud nos quotquot ſumus omnes, & ubicunque degimus, imò in nobis, licet non à nobis, omne quod extra nos quærimus ab aliis: quoquo modo dictum. Videamus qui pro parte Gentiles & infideles hoc loco nos Chriſtianos arguant. Natura naturam (inquiunt) ſibi ſimilem appetit, & congaudet ſuæ naturæ, ſiquidem alienæ ſi jungatur, naturæ deſtruitur opus. Mirabile dictum iis, qui non profundè conſiderant quid natura ſit, at illis, qui eam norunt, verius eſſe hac in re nihil poteſt.

FINIS.

SUBSECTIO SECUNDA.

HERMETIS TRISMEGISTI Tractatus Aureus *de* Lapidis Phyſici Secreto *in ſeptem Capitula diviſus, cum Scholiis Anonymi.*

ILLUSTRI AC GENEROSO VIRO

LADISLAO WELEN,

Baroni à Zierotin, Domino in Triba, Lontenburck, & Honſtein.

Domino ſuo clementiſſimo S. P. D.

HERMETEM Triſmegiſtum, apud Ægyptios, *Illuſtris ac Generoſe Baro,* maximi Sacerdotis, maximi Regis, maximi Philoſophi axiomata, multis modis clariſſimiſque meritis obtinuiſſe, nemini eſt ignotum. Inter alia Is Libris ſuis, quæ extant, eam Philoſophiam præſertim de Naturæ Secretis, admiſcuit, quam non niſi ex ſanctis diviniſque Patribus Ægyptios ipſos accepiſſe, plurima ſunt quæ nobis fidem faciunt plus quàm plenam & certam.

Et iſtius verò Philoſophiæ Patrum de Naturæ Secretis quàm ſit arguta ratio, admirabilis jucunditas, evidentiſſima certitudo, & ineffabilis utilitas, illorum confirmabitur punctis, quos non invidus & iniquus vexat affectus, ſed æquus amavit Jupiter, ut in proverbio dici ſolet. Cùm igitur tanti Auctoris, & ſecretorum naturæ Scriptoris, & abſtruſæ Philoſophiæ Patris hic Liber, ab omnibus ſolidæ Phyſicæ viris amantibus & doctiſſimis deſideratus, nuperrimè in manus meas incideret, & quidem de quo ſibi omnes docti magnoperè gratulabuntur, Commentario ſupra modum egregio & perneceſſario exornatus; Utique peccati in publica commoda commiſſi ne reus perhiberi poſſem, nolui eundem diutius latere, ſed è veſtigio typis exſcribendum curavi. Et hoc unum eſt, de quo Lectorem Hermeticis πραγματείαις non aſſuetum admonere viſum fuit.

Alterum eſt de cauſa, cur hunc Librum Tibi Viro tam literis quàm bello exercitatiſſimo inſcribendum curavi. Illud utique nemo mirabitur, quòd pro ea quæ publicè recepta eſt, conſuetudine, propter & adversùs imperitos & iniquos judices huic libro patronum & vindicem inquirere ſategi. Ergo cùm ex familiari multorum Doctiſſimorum Virorum converſatione, pluſquam perfectum haberem, Te, non tantùm cunctis viris doctis, ſed omnibus aliis liberalibus ſcientiis impensè delectari, & in naturæ ſecretis inveſtigandis omnes contendere nervos; jure quodam ſingulari antiquiſſimorum, & eruditiſſimorum Philoſophorum Princeps ille Hermes Triſmegiſtus, quaſi redivivus cum doctiſſimo ſuo Commentatore, Tuæ Fidei & Curatelæ fuit commendandus. Et apud quemnam potius deponeremus Auctorem & Commentatorem de tantis abſtruſis & ſecretis naturæ differentes, quàm apud eum, qui totus totus, quantus quantus eſt, nil niſi in abſtruſis & ſecretis inveſtigandis occupatus eſt.

Accipe igitur utrumque ſereno vultu, & utrumque adverſus iniquos cenſores, ſi opus fuerit, viriliter tuere. Deus omnipotentiſſimus felicia ſubinde excitet ingenia, quæ ſolidam ſecretorum naturæ inveſtigationem ſtrenuè urgeant, & ad nominis ſui gloriam, & ad publicam generis humani utilitatem expoliant. Vale ἐπιμήκιστον.

T. G. *Obſequentiſſimus*

DOMINICUS GNOSICUS Belga Utr. Med. Doct.

Philoſopho ter Maximo,

THEOSOPHO: JURISPERITO: MEDICO:

Hoc eſt,

COMITI PALATINO

DN. JACOBO ALSTEINIO

Patritio Romano: Equiti Aureî Calcaris, & Regiæ Majeſtati in Galliis à Conſiliis valetudinis. *S. P. D.*

QUEMADMODUM *Chemici Philoſophi ſolent omnes Mundi Lapides in tres præcipuos, tanquam generales reducere, in animalem videlicet, vegetalem & mineralem: Sic Tu quoque,* ALSTEINI, *Vir inclyte,*

Patrone

Patrone & Mecœnas ſummè obſervande, qui à cunctis nomen habes Lapidibus, hac principali nominum triplicitate conſpicuè adornatus, inſtar ſtellæ matutinæ præ multis aliis fulges: & ſic es Theoſophus, Juriſperitus, & Medicus. Libera enim ac ſupercœleſtis Civitatis municeps factus, hanc à Deo nactus es gratiam, ut cum quibuſvis, etiam ſummi judicii Theologis conferre poſſis. Aurei verò calcaris Eques, imperterrefacto animo accipis armaturam, & armas te ad Pſeudojuridicorum, paſſim hinc in mundo occurſantium, ultionem. Induis enim pro thorace juſtitiam, & accipis pro Galea judicium certum: & ſumis tandem ſcutum inexpugnabile æquitatis, ut illos in auream juſtitiæ veritatiſque viam reducas. Quanta etiam tua ſit in Medicinâ præſtantia, novit tantum non Gallia: verum Anglia, Belgia, Helvetia, Italia, Bohemia, Moravia, Hungaria, Polonia: imo tota etiam Germania. Quapropter non ſolùm Reges & Principes te magnifaciunt; ſed ſummum totius Romani Imperii caput, te aliquoties ad colloquium Sophicum ſponte accerſi juſſit. Vt autem paucis multa complectar, tot tantoſque honorum titulos unicus ſub ſe comprehendit Comitatus Palatinatus, hoc eſt Privilegium & libertas in ſplendidiſſimum & ſacrum Philoſophorum palatium ingrediundi: ex quo ſolo hujuſmodi dignitatum ornamenta, tanquam ſpolia Achillis ex bello Trojano reportaſti. Sed quæris fortaſſe, quiſnam ego ſim Anonymus, qui tam audacter te compellare audeam? Dicam id, & hoc quidem Diſticho:

Ignis me genuit: ſic nomen ab igne reſumo:
Non ſecus ac LAPIDIS tu quoque nomen amas,

Jam quidem ſatis me noſſe debebas: ſed propter alios imbecillioris judicii, nominis mei rationem luculentius exponam. Vulcani naturam habeo, omniaque corpora quibuſcunque ſubjicior, temporis longinquitate demulceo, & in meam verto naturam ſubtilem & ſpiritualem: imò Lapidem ipſum, quamvis compactiſſimum & Adamantis inſtar duriſſimum, tandem flecto, ſolvo, & in tantam adduco mollitiem, ut ceræ inſtar fluat. Mollior hactenus, an durior mihi factus ſis, ô ALSTEINI*, nondum ſat conſtat. Hoc tamen ſcio, quia &* JACOB *diceris, me jampridem à te ſupplantatum. Sed diuturniori hac ſupplantatione quid quæſo effectum iri putas? ſupplantator nimirum Tu, me tandem victorem ſine dubio reddes: ſicque Tu* JACOBUS*, ego verò, qui igneâ virtute tandem prævalebo,* ISRAEL *vocabimur: & ſub duobus his nominibus, uno eodemque animorum conſenſu & conſpiratione, conſtanter invicem juncti permanebimus. Vlterius nihil addens de nomine, hunc ſaltem fœtum meum Philoſophicum, abortivum quidem & tumultuarium tibi legendum examinandumque offero: in quo præter infinita alia, quæ brevitatis cauſa nunc omitto, hoc unum haud dubiè improbabis, quod à conſueto Philoſophorum tramite diſcedens de tantis myſteriis, paulò liberiùs, quàm par ſit, ſcribam. Sed utut ſe res habeat, non tamen id, qualecunque tandem ſit, rudiori promiſcuæque plebeculæ objectandum eſſe cenſui, priuſquam tuæ ſubjicerem cenſuræ. Multo enim rerum uſu, me longè antecellis, ita ut tuo judicio, tanquam firmo & ſolido lubens meritoque acquieſcam. Te igitur vehementer etiam atque etiam rogatum volo: ut id placido ſerenoque accipias vultu: meque tibi unicè commendatum habeas: majora verò magiſque expolita aliquando à me, ſi Deus longiorem mihi vitæ uſuram conceſſerit, expectes. Vale. Aureliis ad Ligirim, 23. Octobr. Anno recuperatæ ſalutis* 1608.

TUÆ MAGNIF.

Subjectiſſimus Anonymus.

Sap. 3.

Fulgebunt juſti, & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent.

Aros in turba.

Excelſum eſt hoc apud Philoſophos magnos, Lapidem non eſſe Lapidem: apud Idiotas vile & incredibile: quis enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cùm nihil ſit diverſius? Attamen revera ita eſt.

Geber C. 11. *ſummæ perfectionis.*

Et hoc eſt, quod facit eos opinari, impoſſibile eſſe ejus conſtructionem, quia deſtructionem artificialem (auri videlicet) ex curſu naturæ ignorant. Attentaverunt fortè, quod ſit fortis compoſitionis, ſed quàm fortis compoſitionis ſit, non attentaverunt.

HERMETIS TRISMEGISTI TRACTATVS AVREVS DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO.

CAPITULUM I.

HERMES.

HERMES *enim inquit: In tam longa ætate non deſtiti experiri, nec animæ à labore peperci, artem & hanc ſcientiam ſolius Dei vivi inſpiratione habui, qui mihi famulo ſuo pandere dignatus eſt.*

SCHOLIUM.

TRIA potiſſimum ſunt Artis diſcipulo ſeu doctrinæ filio neceſſaria: Studium, Experientia, & Benedictio divina. Quicquid enim ſtudio & diligenti meditatione in intellectum noſtrum primò implantatur ac inſeritur, id poſtea experientia, ſive oculari demonſtratione, ab operatione manuali producta, confirmatur. In neutra tamen actione felices tibi pollicearis progreſſus, niſi favorem ac benedictionem divinam, tibi prius quoque conciliaveris. In humanis enim rebus peragendis, primas occupat partes voluntas & decretum Dei: ſicut ſcriptum eſt, Rom. 9. Non eſt currentis, neque volentis, ſed miſerentis Dei. Hunc ſi propitium & benevolum habueris, nullum extimeſces obſtaculum, licet vel totus etiam mundus, & diabolus ipſe tibi adverſetur: nihilominus tamen feliciter tuum perficies propoſitum. Contrà tamen ſi iratum eundem ſenſeris, omnis labor erit irritus, vanus & inanis, juxta illud:

Nullus eſt felix conatus, & utilis unquam:
Conſilium ſi non detque juvetque Deus.

Hippocrates ad perfectam medicinam hæc ſufficere contendit: Naturam, præceptionem, locum ſtudiis aptum, inſtitutionem à pueris, ſtudium, induſtriam, tempus. Sed quod præ cæteris ſummè neceſſarium eſt prætermittit, divinam nempe bene-

benedictionem: idque vel ex Dei ignorantia, vel ex ſuorum Deorum, quorum infinitum numerum gens olim ethnica colebat, contemptu. Ac quamvis propterea excuſandus videatur, quod Ethnicus fuerit: ingens tamen inde diſcrimen apparet inter Ethnicos Chymiæ peritos & imperitos. Sed dices, Hermetem quoque Ægyptium ex ethnica gente oriundum fuiſſe. Fateor id quidem, Ethnicus fuit natione: religione tamen proximè acceſſit ad verum & legitimum Dei cultum. Magi, qui veniebant ab Oriente ad Chriſtum, non addicti Judæorum ceremoniis in colendo Deo, neque ex eorundem populo, ſed ex gentilitia familia orti, nihilominus tamen ſingulari Dei gratia illuminati erant: & dubio procul, in divino cultu fideliter & realiter perſequendo non ceſſiſſent vel ipſis Judæis, multiſve hodie pſeudo-Chriſtianis. Sed quinam ſit, quod quidam Ethnicorum, ut Hermes, Plato, tres Magi, & ſimiles adhuc plures videntur tàm præclaram, alii verò adeò exiguam aut planè nullam de Deo habuiſſe cognitionem? Hunc quæſtionis nodum ſolvit D. Paulus in epiſt. ad Rom. cap. 1. Ubi geminam proponit Ethnicorum differentiam, quorum alios dicit Deum cognoviſſe quidem, ſed non ut Deum glorificaſſe & gratias egiſſe: alios autem occaſionem, Deum ex natura cognoſcendi, ſuâ propriâ culpâ neglexiſſe. Præterea ſi omnium ætatum tempora percurrimus, conſpicuè videre licet, Ethnicos illos Philoſophos, qui Chymiam ſimul excoluerunt, præ cæteris majori pietatis virtutumque ſplendore emicuiſſe. Abſit enim ut Hermes, Pythagoras, Plato, Anaxagoras, aliique plures Chimici Philoſophi, tam ſcabioſè & impiè loquantur de Deo, ac ipſe Galenus Chymiæ ignarus loquitur de Chriſto & Moyſe. Multò enim majori pietate & veneratione excoluerunt almum illud & divinum æternitatis Numen: cujus infinitam poteſtatem & immenſam gloriam ac majeſtatem non obſcurè intuebantur in unico omnis mirabilitatis ſubjecto, in lapide nempe ſuo Philoſophico: in quo tanquam in lucido ſpeculo videbant omnes omnium rerum naturalium, cœleſtium, & elementarium vires atque virtutes. Unde palàm profeſſi ſunt in ſuis ſcriptis: Artem Chymicam aut invenire hominem pium, aut reddere illum pium. Hoc igitur noſtro ſeculo omnes veri Chymici, viri probi ac cordati, Deumque timentes, meritò imitantur. Galenum autem qui ſequuntur, majori periculo expoſiti ſunt. Verendum enim, ne diſcipuli ex diuturna & crebra Galenicorum ſcriptorum lectione, præceptoris mores & vitia imbibant, & eandem atheiſmi labem fortè contrahant. Si liberet medicam hiſtoriam à centenis tantum annis repetere, plurimos utique viros doctiſſimos & celeberrimos adducere poſſem, qui præceptoris nimio amore effaſcinati, in hanc temeritatis, ne dicam impietatis, ſcenam prodire non ſunt veriti.

Sed his oblivione ſepultis, ſequamur potius Hermetem noſtrum, qui ingenuè, ſineque omni tergiverſatione fatetur ſe in hujus ſcientiæ artiſque poſſeſſionem non per tectum, ut fures, lupi rapaces, & Phariſæi ſolent, ſed per legitimum Philoſophiæ oſtium ex impulſu & inſpiratione ſolius Dei intraſſe. Hujus enim ſacræ Philoſophiæ oſtium unicum ac ſolum verum eſt ſpiritus veritatis: qui ſpirando, ubi vult, aperit & commonſtrat Chymiæ ſtudioſis viam rectam, eoſque deducit in omnem veritatem. Nam in quorum animis ſemel oritur ille veritatis lucifer ac ſtella benedicta, è veſtigio inde fugantur & radicitùs expelluntur omnes errorum tenebræ. Divinitus itaque, nec aliunde, inſpiratur Hermetica Philoſophia: nec eadem plures, quàm unum ſolum authorem, nempe Deum agnoſcit. Ab hoc uno qui aberat in hac ſcientia perveſtiganda, ſuam miſeriam & errorem haud dubiè tandem deplorabit. Artes reliquas vulgares qui ſcire volet, eas poterit facilè ab artificibus & præceptoribus, in ſcolis ad hanc rem deſtinatis, perdiſcere. Conati quidem ſunt hactenus multi in Scholis & Academiis, Philoſophiæ fundamenta, cauſas & principia quoque juxta eandem methodum, è proprio cerebro enatam, ſtudioſæ juventuti inculcare: ſed quo fructu, experientia ſatis ſuperque demonſtrat. Puris enim Philoſophiæ fontibus relictis, qui à ſolo Patre luminum deſuper in fidelium corda influunt, ad inanes & aniles quorundam Ethnicorum nugas & hominum otioſorum figmenta atque deliria delapſi ſunt: & non ſolum hunc ſacrum & fertiliſſimum Philoſophiæ agrum, innumeris mendaciorum commentis conſpurcarunt & devaſtarunt: ſed alias quoque ſcientias, puras atque ſanctas, ſuis quiſquiliarum ſordibus ſimul inquinarunt, & tam horrendè deformarunt: ut vix ac nec vix quidem ſcintillam adhuc in illis agnoſcas reſiduam genuinæ ac primævæ integritatis. Tantæ cladis cauſa non minima exiſtit mendoſum illud & rixoſum artis diſputatricis inventum, de qua paulò poſt infrà dicetur. Hinc in varias adeò partes diſtracta Philoſophia, modò ab hoc, modò ab alio violentos depravationum inſultus paſſa eſt. Quid enim operæ pretium hac in re facerent iſti, qui lumine Naturæ deſtituti, ex proprio cerebro, uno atque altero argumento dialectico in medium prolato, fabuloſa principia & cauſas, pro artis fundamento, ſimplicioribus ac rerum ignaris obtruderent: Ex qua tanta opinionum varietas emerſit, quantus philoſophantium numerus, ut quem nunc ſequaris aut deſeras, vix perſpicias. Tam obſtinato ſunt interim quidam animo ut quamvis apud multos authores evidenter ſatis agnoſcant rei falſitatem, tamen mordicus eos, tanquam milites veterani & ſtrenui antiquitatis defenſores, propugnent, ac ignominioſum ſibi fore exiſtiment, ſi à ſententia tot ſeculorum ſerie ſtabilita, & tam longo artificum uſu comprobata, deſciſcant. Nec ſatis eſt, ſeipſos in tam vilia hominum mancipia degeneraſſe, ſed ejuſdem calamitatis participem quoque fieri cupiunt teneram & innocentem ſtudioſam juventutem. Hinc ſuos diſcipulos nolentes volentes in ſuam pertrahunt ſententiam, iiſque voce & ſcripto, minis & objurgationibus, omnem interdicunt philoſophandi libertatem: ſicque claudunt regnum Philoſophicum ante homines, & ipſi intrare non contendunt, nec advenientes intrare ſinunt. Rectiùs facerent hujuſmodi Miſoſophi, ſi in tam ancipiti authorum electione conſtituti, repudiata Ariſtotelis, Galeni, aliorumque authoritate, ad ipſum fontem ſuos deducerent diſcipulos. Fons autem iſte ubi? Diſce hoc à Sapiente, ſi ſapis, qui lib. Sap. cap. 7. inquit: Deus eſt Sapientiæ Dux, & ſapientium emendator: in manu ipſius, & nos & ſermones noſtri, & omnis ſapientia, & operum ſcientia diſciplina. Ex hoc eodem fonte Hermes quoque noſter ſuam hauſit ſcientiam, ut ipſemet fatetur his verbis: Hanc ſcientiam, inquit, ſolius Dei vivi inſpiratione habui.

Pudeat hodierno ſeculo Chriſtianis nominis Philoſophos, quod ſe patiantur ſuperari ab Ethnicis: quibus olim nihil conſtabat de veritatis luce, nempe de Christo, in hunc mundum venturo qui

fons omnis ſcientiæ ac intelligentiæ; ipſaque vera & æterna Dei ſapientia; ſæpenumerò nos inſuper in verbo ſuo paternè ac fraternè allicit, vocat, & amicè hortatur, viamque ac rationem nobis oſtendit ampliſſimam, qua poſſimus non tantum in ejuſmodi ſcientiarum abſtruſarum penetralia pervenire, ſed etiam his majora deſuper à patre luminum adipiſci: ſed ingratus mundus plus diligit tenebras, quàm lucem, potiùs delectatur in impuro ethnicorum impiorum cœno volutari, quàm puro ac ſalutari Dei verbo obtemperare. Quid igitur expectandum his erit, pro tanta ingratitudine & ſumma contumacia? Nihil ſanè aliud, quàm ſimile reſponſum, quale tuliſſe legimus inobedientes Iſraëlitas apud Eſaiam cap. 30. quod verbis paucis ad noſtrum propoſitum mutatis ita habet: Væ vobis Philoſophi & Medici deſertores, dicit Dominus, ut faceretis conſilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per ſpiritum meum, ut adderetis peccatum ſuper peccatum: qui ambulatis, ut ſectemini Græcos mendaces, & os meum non interrogaſtis, ſperantes ſingularem ſcientiam ac ſapientiam in nugis Ariſtotelis & Galeni: & habentes fiduciam in deliramentis Græcorum, & erunt vobis nugæ Ariſtotelis & Galeni in confuſionem, & fiduciæ mendacium Græcorum in ignominiam.

Noli mihi hic exprobrare illud tritum in ſcholis, quodvis ſuo loco & tempore agendum, neque ſcientias ſacras cum profanis confundendas. Nam ſi me rectè capis, nihil profanum erit in Philoſophia: eundem enim cum Theologia authorem habet. Tibi autem fortaſſe vana ac profana videtur philoſophia, qui eam didiciſti à nugaci & vano magiſtro. Rectè igitur tibi erit in confuſionem, mihi verò in ſemitam rectam ad ſacras & profundiſſimas ſcientias indagandas. Si ex eodem fonte haurires philoſophiam tuam, ex quo eam hauſit Hermes, nihil utique profani relinqueretur, de quo conqueri poſſes. Conſidera quæſo tres illas tuæ Philoſophiæ partes, Ethicam, Phyſicam & Logicam: nonne omnium harum authorem cenſes Deum eſſe? Præ nimiò pudore id quidem vix negare audes, ſed quomodo facto id neges, mox intelliges.

In prima parte, quam Ethicam appellas, præcipuè agitur de virtutibus moralibus, quæ à moribus vel ab aſſuefactione ita dicuntur. Quare? quia prout tua fert opinio, Virtus eſt habitus bonus inclinans ad rectè agendum: Habitus rectè agendi unde comparatur? Longo uſu & aſſuefactione: Uſus autem & aſſuefactio conſiſtit in arbitrio & voluntate hominis: Ergò virtus moralis pendet non à divina benedictione, ſed ab homine, qui ex propriis viribus, uſu & aſſuefactione virtutis habitum ſibi comparare poteſt. Sed quàm abſurdum hoc ſit, palàm fit ex eo quod inter virtutem Theologicam & Ethicam, differentia, quam pro tuæ opinionis fundamento perperam conſtituiſti, planè nulla ſit. Omnium enim ejuſmodi virtutum eſſentia mediatè & immediatè procedit ex Deo; Mediatè per thronos, poteſtates, dominationes, angelos & archangelos; Immediatè per Deum ipſum. Fortitudinis igitur in Alexandro Magno, Julio Cæſare, Lucullo, Sylla, Mario, cæteriſque heroibus ethnicis alius author ſtatuendus non eſt, quam fortitudinis in Samſone, qui unctus erat Domini. Et ne impiè hoc fortè dictum putes, pro certo habeto: Deum Solem ſuum oriri ſinere ſuper bonos & malos: neque hoc ſolummodo intelligas de Sole cœleſti ſive firmamentali, ſed de ſupercœleſti etiam, de Sole nempe juſtitiæ, qui Filius Dei eſt ab æterno genitus, in quo Deitas plenarie, omneſque virtutes divinæ corporaliter inhabitant. Unde Corn. Agrippa lib. 3. cap. 38. Qui virtutem, inquit, aliquam poſſidere cupiunt, orandum illis eſt, & ſupplicandum crebrò ad eum, qui in ſe omnem continet virtutem. Quis autem is eſt, qui omnem continet virtutem? nonne Chriſtus Salvator noſter, & Deus, cum Patre & Spiritu ſancto, qui teſte Malachia cap. 1. æquè verſatus & operatus eſt in gente ethnica, quàm in populo ſuo electo. Sic enim ſcriptum legimus apud Prophetam. Ab ortu Solis uſque ad occaſum magnum eſt nomen meum in gentibus, & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum eſt nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum. Sed reprobati fuerunt multi ethnicorum, quod cum Dei gloriam & magnificentiam non tantum in externis creaturis, ſed in ſeipſis quoque cognoſcerent, aut cognoſcere potuiſſent: Deum non ut Deum glorificarent, nec ipſi pro tam infinitis bonis ac donis gratias agerent: ſed fortis fortitudinem ſibi, non Deo: juſtus juſtitiam ſibi, non Deo: dives divitias ſibi, non Deo acceptas ferrent. Quod conſpicuo Nebuchodonoſoris Regis Babylonis exemplo facilè probabimus, ſi res poſtulat. Is enim non Deo, ſed ſibi ipſi adſcribit regni ſui ſplendorem & amplitudinem: dum imprudens in hæc erumpit verba: Nonne, inquit, hæc eſt Babylon magna, quam Ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis Meæ, & in gloria decoris Mei: Sed cum adhuc ſermo eſſet in ore regis, vox de cœlo ruit: Tibi dicitur Nebuchodonoſor rex: Regnum tranſibit à te, & homines ejicient te, & cum beſtiis & feris erit habitatio tua: fœnum quaſi bos comedes, & Septem tempora mutabuntur ſuper te, donec ſcias, quod Dominetur Excelsus in Regno Hominum, & cuicunque voluerit, det illud. Dan. cap. 4. Quale quæſo hoc regnum erat, Iſraëliticumne ſive fidelium electorum Dei? an verò Babylonicum ac infidelium Ethnicorum? Maximè infidelium, in quo tamen nihilominus dominabatur Excelſus. Dominari autem dicitur Dominus in regno hominum, quod idem eſt ac dominari in hominibus regno præfectis. Ex quo meridiana luce clarius patet, virtutem Theologicam & Ethicam, fidelium & infidelium, ratione eſſentiæ & originis non invicem differre, ſed ab uno eodemque authore, nempe Deo proficiſci: fidelibus autem in ſalutem, infidelibus verò & ingratis cuculis in judicium & æternam condemnationem cedere.

Hinc facilè eluceſcit diſcrimen inter Ethicā Hermeticam, quam potius Chriſtianam appellare fas eſt, & inter Ethicam Peripateticam ſive paganam. Hermetica ſive Chriſtiana agnoſcit Deum, unum omnium virtutum authorem, ad eundemque colendum, tanquam ad finem ultimum refert omnium quoque virtutum actiones. Peripatetica vero ſive pagana in virtutibus excolendis, non Dei benedictione, ſed propriis nititur viribus, quod fundamentum eſt falſiſſimum, finemque ſimiliter ſpectat ſpurium & adulterinum, gloriam videlicet vanam & inanē. Et quod miror, hic paganiſmus nondum exolevit in Chriſtianorum ſcholis, ſed tanquam pars Philoſophiæ ſummopere neceſſaria excolitur. Ex quo ſi ulla capitur utilitas, ejus Profeſſores in Academiis hanc capiunt ſolam, ut conſcribant theſes ethicas, quas defendendas obtrudunt ſtudioſis, à quibus poſtea amplum aliquod expectant honorarium: quale non ita pridem quidam de Liberalitate diſputans, præſidi ſuo pro præſidio exhibuit viginti nimirum aliquot thale-

thalerorum imperialium : quam liberalitatem ut ſummopere in hoc laudavit præſes, ſic viciſſim alios vituperavit, qui minus obtulerant. Hæc ſcilicet à profeſſione Ethices emanat utilitas, ut Doctores nunc quæſtum ex ea faciant: ſed dum illi leges & præcepta virtutum aliis præſcribunt, ſibiipſis non cavent, quin interim in horrenda vitia, in avaritiam nempe, & ſimilia plura imprudenter incurrant. Quod ſi quis præter enumeratam utilitatem, & hâc intrudere conetur, quod nimirum Ethices præcepta plurimum inſerviant ſtudioſæ juventuti in moribus externis informandæ: tunc huic telo oppono unicam pietatem, quæ utilis eſt ad omnia, habens promiſſionem tam præſentis, quam ſecuturæ vitæ. In hac una ſi bene erudiantur, & proficiant adoleſcentes: tam externorum quàm internorum morũ elegantia, vitæque integritate præſtantiſſimi evadent. Valeat igitur cadaveroſa illa & emortuaPaganorum Ethica, cum Chriſtiana noſtra è vivis divinitatis fontibus profecta, nos non tantùm ſecularis felicitatis in hoc mundo, ſed æternæ etiam beatitudinis in ſecutura vita participes efficiat. Hujus namque virtutes fiunt ex fide vera in Chriſtum, ſine qua nemo hominum Deo placere, aut ſalvari unquam poterit. Sin verò quis iterum hîc inferat, quaſi Ethicam cum Theologia confundam: ſciat is me non authorem eſſe tantæ affinitatis, vel potius identitatis in utraque ſcientia, ſed ipſam æternam Dei ſapientiã, à qua tanquam à centro emanarunt omnium ſcientiarum, artium & diſciplinarum radii, & rurſus in eandem quoque tanquam in idem centri punctum collimant ſimul omnes: ita ut quaſcunque ſcientias hominum curioſitas & ſuperſtitio disjunxit & diviſit in Theologiam, Ethicam Juriſprudentiam, Politicam, Phyſicam, Logicam, Aſtronomiam, Cabalam, Magiam, Chymiam, & alias plures: has omnes complectitur ſub ſe unica Philoſophia Hermetica ſive Chriſtiana: quæ una unico æternæ veritatis fundamento, firmo & immoto ſtabilita, plures quidem in aſpectum externum producit, quæ tamen omnes in idem redeunt principium internum. Omnia namque ab uno, & omnia ad unum. Hinc D. Paulus rectè & Chriſtianè philoſophatur, inquiens: Diviſiones ſunt gratiarum, idem autem ſpiritus: Et diviſiones miniſtrationum ſunt, idem autem Dominus: Et diviſiones operantium ſunt, idem autem Deus, qui operatur omnia in omnibus, 1. Cor. 12. Redite ergo in viam ô pagani Philoſophi, & Deo reddite gloriam, non veſtræ inani Philoſophiæ, per quam ne ſeducamini, fideliter vos admonet idem Apoſtolus, Abdicate falſas de virtutum habitu comparando perſuaſiones: Deum omnium donorum & bonorum authorem, aſſiduis exorate precibus, ut vobis mittat intelligentiæ & ſapientiæ ſpiritum, qui vos in veritatis hortum, ſanctis & angelicis virtutũ floſculis fragrantiſſimum deducat: in quem ſi intromiſſi fueritis: oculi veſtri aperientur, & pulſis errorum tenebris, videbitis philoſophicæ lucis claritatem, in qua poſtea piis votis & meditationibus paſcetis oculos veſtros: ſuaviſſimaque ſpiritualium melodiarũ conſonantia, harmonicoque concordiæ concentu unanimes, Te Deum Laudamus cantabitis, & remotis tandem cunctis inanibus & frivolis diſputatiunculis, ætatem invicem in pace tranſigetis.

Tranſeamus nunc ad Phyſicam, alteram Philoſophiæ veſtræ partem: quæ quàm fœdè ementitis & fictis hominum opinionibus inquinata ſit, vel cuivis in hac parte leviter initiato palam eſt. Hanc non repetitis à primo & vero fonte, qui eſt Deus, author, conditor, & creator rerum omnium, ſed ab Ariſtotele, quem propterea per excellentiam Philoſophum appellatis, quaſi is ſolus ſit primus inventor, princeps & monarcha hujus ſcientiæ. At ſi Phyſices principia vera & genuina conferamus cum Ariſtotelis fictis & commentitiis: tantum diſcrimen inter utramque animadvertemus, quantum cœlum diſtat à terra. Hermetici cum Moyſe, verè & rectè ſtatuunt, mundum hunc, & quicquid in eo continetur, conditum & creatum eſſe à Deo, ex nulla alia præexiſtente materia, quàm per ſolum verbum Fiat. Ut primum enim Deus dixit: Fiat cœlum: fiat terra, facta ſunt: ita ut principium rerum omnium, non inveſtigandum ſit aliud, quàm ſolum hoc verbum, procedens ex ore Dei.

Sed obſtant hîc quidam naſutuli, dicentes, quod quamvis abnegari non poſſit, verbum Domini eſſe cauſam & principium rerum omnium, tamen id ſolummodo intelligendum eſſe de cauſa efficienti, non autem, de cauſa materiali. Aſurdum enim eſſe autumant, ſi quis aſſerat, hoc Verbum, quod non eſt, niſi flatus, ſpiritus & anhelitus eſſentialis Dei, corporeum, & viſibile factũ abiiſſe in lignum, lapidem, &c.

Sed quàm ridicula omniq; exploſione digna hæc ſit objectio, ex eo conſtat, quòd differentia hæc inter cauſam formalem & materialem locum tantùm habeat in rebus artificialibus: non autem in naturalibus, multò minus in opere creationis. In artificialibus quidem, lignum tanquam ſubjecta materia, ex qua formatur menſa, ſeparatum quid eſt ac diverſũ à ſcriniario ſive artifice, qui efficientis ſive formalis cauſæ officio perfungitur: In naturalibus autem materia & forma non ſeparatum quid exiſtunt, neq; ullam in iis diverſitatem quis inveniet, niſi idem velit quoq; ſenſuum fideli teſtimonio relicto, fingere ea, quæ nullus mortalium unquam vel vidit, vel audivit, guſtavit, olfecit, palpavit. Sed obſtinati illi nimis in ſua opinionis perverſitate, non ſenſuum judicio ſemper ſtandum eſſe dicunt: illudq; Galeni placitũ, tanquam clypeum æneum huic veritati opponunt, quod 2. de ſimpl. fac. cap. 2. & 3. author his ferè verbis deſcriptum habet: Ubi, inquit, ſenſus hebeſcit, ibi ad rationem ceu diviniorem hominis partem deveniendum eſt. Senſus quippe brutis una cum homine communis eſt: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quæ ſenſus aciem nimis hebeſcentem effugiunt. Sed quàm Sophiſticum hoc ſi hominis verſatilis inventum, quo quidvis probare, quidvis etiam diluere, proclive ſit homini impudenti: facile percipiet is, qui recto valet judicio, & vel tantillũ in veritatis lumine verſatus. Videamus igitur, quomodo Ariſtotelis principia phyſica cum Hermeticis conveniant. Diximus, principium omnium rerum creatarum fuiſſe unicum Dei creantis verbum: quod eſſentialiter ex ore Dei emanans, adhuc inſeparabiliter rebus omnibus inhæret, illas conſervat, & vivifico ſuo vigore ad novam iteratamque generationem continuè à primo creationis puncto uſque permovet, & in ſeculi uſque conſummationem promovebit. Ariſtoteles non ex ore Dei, ſed ex vertiginoſo ſuo inſipido cerebro proponit tria principia, materiam, formam & privationem. Materiam videlicet informem immateriatam. Privationem autem dicit eſſe tertium principium, quod concludat duo in ſeſe: negationem formæ introducendæ, ne prius ſit res, quàm fieri incipiat, & aptitudinem ad illam recipiendam, quæ dynamis ſeu potentia eſt. Sed mera ſomnia mihi videntur narrare peripatetici, quoties ejuſmodi fabuloſorum & ſterilium principiorum mentionem faciunt: imò majorem

rem certitudinem tribuo ſomniis, quibus interdum utcunque eventus reſpondet, quàm illis principiis.

Si enim verum eſt hoc axioma philoſophicum ejuſdem Ariſtotelis, ut ipſemet non dubito veriſſimum eſſe: nihil videlicet cadere in ſenſum, quod non prius fuerit in mente: nihilque verè exiſtens in mente eſſe, quod non cadat in ſenſum: ſi, inquam, hoc verum eſt, falſiſſimum econtrà & mendaciſſimum erit hoc de tribus principiis commentum. Quis enim unquam tàm acuto ſenſu præditus fuit, ut potuerit vel oculis, vel lingua, vel reliquis ſenſuum organis comprehendere materiam ſine forma, aut formam ſine materia. Sed inquies, ubi ſenſus hebeſcit, ibi ad rationem veniendum eſt: ſcilicet idem eſt, ac dicas: ubi veritatis lux non illuceſcit, ibi ad mendaciorum diverticula fugiendum eſt. Hinc emergit manifeſtum diſcrimen inter Phyſicam Hermeticam & peripateticam. Ut enim illa à patre luminum, nempe à Deo deſuper hominibus fidelibus donatur: ita hæc à patre tenebrarum & mendaciorum, cacodæmone nimirum, infidelium turbæ, Ariſtoteli ſcilicet & ejus aſſeclis inſuſurratur. Quamvis autem cogantur Peripatetici nolentes volentes fateri primum ac ſupremum motorem eſſe Deum: tamen gloriam Dei non quærentes, id rurſus negant per traditionem ſuarum fabularum de dictis illis tribus principiis & de æternitate mundi. Dolendum ſanè eſt, tam infirmo ac debili Peripateticorum fundamento ſuperextrui tam elegans ac pulchrum Phyſices ædificium: quod ex falſis & adulterinis principiis corrumpi quoque & depravari neceſſe eſt. Dato enim uno inconvenienti ſequuntur innumerabiles falſæ concluſiones. Quod cum maximo ſuo damno, proh dolor! experiuntur Naturalis Philoſophiæ ſtudioſi: qui de cauſis phyſicis diſputantes perpetuis incertitudinis fluctibus agitantur, adcò ut nuſquam locum inveniant, quo pedem tutò figere poſſint. Nihil dicam de Medicina, his iiſdem ſuffulta principiis, qua nulla artium incertior ac mendoſior ſub ſole exiſtit. Theologi quoque hujus calamitatis conſortes ex eorum principiorum falſitate, in plurimas hactenus inciderunt abſurditates & errores, quos facile evitarent omnes quarumlibet ſcientiarum ac diſciplinarum alumni, ſi ſpretis ethnicorum fabulis, Hermeticæ & ſoli veræ Philoſophiæ operam ſuam addicerent. Credite mihi, inter Hermeticos Philoſophos (loquor de veris, non de Sophiſtis & Pſeudochriſtianis) nullum in ſcientiis & artibus diſſidium aut diſſenſionem unquam fuiſſe, nec in æternum fore: in unico enim veritatis centro, quod ſimplex, ſtabile, & immotum ſemper manet, conveniunt omnes.

Tandem adhuc videamus reliquam veſtræ Philoſophiæ partem, Logicam videlicet, ſive Dialecticam: quæ definitur eſſe ars benè diſſerendi, ratiocinandi, argumentandi, verum à falſo diſcernendi, diſputandi, diſceptandi, vel potius rixandi, altercandi, controverſias excitandi, lites ſpargendi, excitatas & motas pertinaciter & petulanter fovendi, rariſſimè eaſdem componendi; dubia propoſita frigide & jejune, vel vix & nunquam ſolvendi, & denique in ſalebroſo incertitudinis labyrintho perpetuò verſandi. Hac enim arte in utramque partem, ut vocant, pro & contra diſputandi in uſum vocata, tot infinitarum opinionum portenta in lucem prodierunt, quæ alias ſuo tenebrarum pulvere obtecta diutius latuiſſent, niſi horum authores tam ſpecioſis probabilium, hoc eſt, incertarum, infirmarum, fucatarum, non verarum, ac falſiſſimarum rationum armis freti in quamvis diſputandi arenam deſcendere ſe animosè quidem, ſed ſatis protervè ac impudenter obtuliſſent. Vis ſcire, unde tot ſchiſmata in Eccleſia ſint orta? Solo dialecticorum ſive diſputatorum, vel potius hominum contentioſorum & litigatorum vitio: qui arte benè diſſerendi inflati, in ambitionem & gloriæ cupiditatem inciderunt. Ambitio verò excitavit novam opinionem. Nova verò opinio peperit dubium. Dubium Syllogiſmos. Syllogiſmi, pro & contra diſputandi libidinem & æmulationem. Æmulatio contentionem. Contentio diſcordiam. Diſcordia verò ſchiſmatum proxima cauſa, eſt à Diabolo. Pax verò & concordia à Deo. Ergò omnes Theologi ſeditioſi, rixoſi & contentioſi ſunt à Diabolo, & ejus miniſtri. Pacifici verò & concordiæ amantes, à Deo, ejuſque fideles ſervi. Deus enim noſter, non diſſenſionis Deus eſt, ſed pacis. 1. Corinth. 4. Sed dices, has ultimas enumeratas Logices proprietates, non legitimo artis uſui, ſed ejuſdem abuſui adſcribendas eſſe: quem ſi ſpectare quis vellet, poſſet pari ratione arguere, cæteras artes omnes non ſolum reprehendendas, ſed è medio penitus tollendas eſſe. Rectè ſanè occurris abuſum prætendendo: in quo quidem ambo in eandem imus ſententiam. Nihil enim magis ipſemet improbo ac deteſtor, quàm malum rei uſum. Sed opinionum diverſitatem tantùm in eo habemus: quod ejuſmodi abuſus originem aliunde quàm mea fert ſententia, derives. Exiſtimas enim artem, quam ex Ariſtotelis aliorumque authorum voluminibus hauſiſti, per ſe eſſe bonam & laudibilem: abuſum autem ejuſdem ſuperveniſſe petulantum quorundam & ſcelatorum hominum malitia. Ego verò contrà primariò artem ob culpam ipſorum authorum, jam vitioſæ imperfectionis (omne enim donum imperfectum eſt à Diabolo: perfectum ſolum à Deo: ut Paracelſi docet Symbolum) veneno infectam & depravatam eſſe affirmo: adeò ut idem venenum in artis cultores derivatum, tantæ abuſionis peſtem introduxerit. Clarius hoc patebit, ſi artem perfectam & ſinceram, cum imperfecta & contaminata conferamus. Contraria enim ſibi invicem oppoſita magis eluceſcunt. Perfecta nihil aliud eſt, quàm impreſſio radiorum divinorum, quorum vi ſola, nulla librorum ſcriptorum, aut axiomatum dialecticorum ope, Philoſophus rectè ratiocinatur, & verum à falso diſcernit. Liber autem in quo conſcripti iſti radii reperiuntur, eſt multò major, quàm ut tam anguſtis Logices carceribus includatur. Eſt enim abyſſus divinitatis, in quo infinitus rationum apodicticarum, certarum, firmarum, verarum, ac planè irrefutabilium theſaurus viget. Ex his locis ſi Philoſophus argumentum aliquod ſumſerit: certam utique & infallibilem inferet concluſionem, contrà quam omnes paganorum coloniæ non prævalebunt. Imperfecta autem & corrupta Logica, eſt ſolummodo mancum mutilumque curioſorum hominum inventum, qui totum hoc univerſum, cœlum & terram, Deum, angelos & homines, occulta & manifeſta certis & paucis quibuſdam regulis ac locis Dialecticis, ut vocant, comprehendere temerario auſu conantur. Quid enim ineptius vel auditu abſurdius excogitari poteſt unquàm ex tam ſtrictis & fictis Logices cancellis, ratiocinari velle de infinita Dei majeſtate & potentia, tam in verbo ſuo, quam in natura, partim manifeſtata, partim non manifeſtata. Infinitum enim perſcrutari nemo poteſt per finitum, ſed

per infinitum. Quod autem ut fiat, non ad organum dialectices finitum, ſed ad fontem infinitatis, Deum nempe ipſum, omnium artium authorem recurrendum erit: qui ſolus ex inexhauſto & infinito ſuæ benignitatis ſcrinio, petentibus & fidelibus ſuis liberaliſſimè largitur ſpiritum diſcretionis inter verum & falſum, adeo ut de quavis quæſtione propoſita, rectum & inculpatum ferre queant judicium. Cum econtrà pagani, certis axiomatum limitibus in nimiam coacti anguſtiam, de rebus judicandis timidè admodum pronuncient, & è mille propoſitionibus, vix unam veram & ſtabilem, quæ non leviſſimo quovis rationum momento everti poſſit, proferant. Hinc nempe fundi iſtius calamitas, quod diſputantes, copia rerum ſuperati & confuſi, in tot inextricabiles errorum ſyrtes præcipitentur. Quomodo enim inde pedem retrahant, cum canonum locorumque penuria preſſi quò ſe vertant, amplius neſciant. Ne autem idcirco videantur indocti & artis rudes, nominis ſui & exiſtimationis ſalutem quærunt rixis & altercationibus: ex quibus poſteà prolabuntur in convitia & calumnias; ſicque continuata ſerie de vitio in vitium progrediuntur. Vides ergò abuſum Logices primariò adſcribendum eſſe vitioſæ artis inventoribus: ſecundariò vero horum aſſecis & ſectatoribus, qui nimio paganorum ſuorum præceptorum amore excæcati, veritatis lumen minus inſpiciunt, ſed ita antiquam illam erroris cantilenam cum ipſis canere pergunt: nec ab inſtituto deſiſtunt, priuſquam Moſaicam vel Hermeticam ſcholam ingreſſi diſcant, omnium artium & diſciplinarum ſtudia vana eſſe & irrita, niſi à Deo illarum unico authore inſpirentur, & ejuſdem favore & benedictione foveantur, & conſerventur. Sed non abſurdum Davidicum illud Pſal. 13. in modernos Peripateticos & paganos uſurpare nunc licet: Ubi ſcriptum legimus: Omnes declinaverunt ſimul inutiles facti ſunt: Corrupti ſunt, & abominabiles facti, non eſt, qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum. Ac licet ex tanto numero vix unus atque alter veritatis lumine irradiatus reſipiſcat: vix tamen palàm id profiteri audet, ſed ex metu reliquorum Phariſæorum, hominum fanaticorum, cogitur tanquam alter Nicodemus noctu, hoc eſt, in occulto ſua artis negotia tractare, niſi velit audire hæreticus, magnus exorciſta, ſophiſta, Ramiſta, Paracelſiſta, Alchymiſta, &c.

At ſufficit his generatim tantùm oſtendiſſe differētiam inter Philoſophiam Hermeticam ſive Chriſtianam, & Peripateticam ſive paganam: ac breviter ſimul originem, cauſam & principium utriuſque lectoris judicio ſubjeciſſe. Qui ex veritate eſt, inquit ipſa veritas, Salvator noſter Chriſtus, vocem meam audit: qui verò amat mendacium, in via ſua, antequam dimidium mundani abſolvat itineris, miſerè peribit. Reſipiſcite ô pagani philoſophi paganiſmum illum veſtrum in Philoſophia & Deo omnibus bonis abominabilem exuite, & Chriſtianiſmum verum induite: hunc non ore tantum profitemini, ſed reipſa & factis oſtendite: ac cogitate, quo ratio uniuſcujuſque verbi otioſi ſit reddenda. Quæ autem major vanitas, quàm ſectari & defendere paganorum deliria, quæ tot manifeſtis abundant nugis ac mendaciis, ut in illorum ſcriptis vix occurrat unica pagella, quæ non totidem errores, quot lineas atque verba contineat, adeò ut iis emendandis una litura ſufficiat. Hæc itaque de inſpiratione divina, tanquam præcipuo artis capite, paulò fuſiùs ab initio tractare volui, ut lectorum animi hoc Hermetis exemplo pellecti, primo ſtatim limine aptiores redderentur ad ea quæ ſequuntur, perveſtiganda & cognoſcenda.

Quemadmodum autem hortulano, cœli clementia & aſtrorum influentia non ſufficiunt ad plantulas ſuas fovendas & educandas, niſi diligens quoque accedat ſoli agrique cultura: ita Philoſophus vix aut nunquam dignabitur inſpiratione illa divina, niſi animum debito modo præparatum & inſtructum adferat. Præparatio autem hujuſmodi in duabus potiſſimum officinis perficitur: In oratorio videlicet & laboratorio: quorum quodlibet propriis & peculiaribus utitur inſtrumentis. Oratorii præcipuè hæc ſunt: Preces, orationes, vota, gemitus, & ſuſpiria inceſſabilia ad Deum Opt. Max. Item ſtudium, diligentia, induſtria, aſſiduitas, indagatio & frequens meditatio in libris Bibliorum & Naturæ. Laboratorii autem in genere ferè ſunt carbones, furnus, forceps, vas, follis, & hujus generis infinita alia, quæ omnia ſingulatim recenſere nimis longum foret. His paucis tantum in laboratorio rectè aptatis, igneque tum in furno Philoſophorum, tum in pectore piè accenſo, artifex tum demum Dei imploret auxilium, nec ceſſet ab inſtituto; donec voti compos, expectatam certamque Dei benedictionem experiatur: non ſecus ac ipſe Hermes, qui poſt varios labores, divinam ſibi gratiam contigiſſe, liberè ac ingenuè profitetur, dum inquit: Animæ non peperci à labore, & hanc ſcientiam ſoliùs Dei vivi inſpiratione habui, qui mihi famulo ſuo pandere dignatus eſt.

HERMES.

Verum rationabilibus judicare vim arbitrandi tribuit, ſed nemini occaſionem delinquendi reliquit.

SCHOLION.

DEUS hominem à cæteris animantibus ideò diſtinxit, ut ratione præditus cæteris creaturis præeſſet, & cuncta ſuo dominio ſubderet. Hæc autem rationis vis nihil aliud eſt, quam portiuncula ſive ſcintillula quædam divinitatis, ſpiritus inviſibilis, ſive ſpiraculum vitæ, quam inſpiravit Deus in faciem hominis, & fecit hominem in animam viventem. Gen. 2. In hac rationis luce vult Deus, ut piè & ſapienter ambulemus: & in lege ejus tum ſcripta, tum per Naturam & Creaturam nobis revelata meditemur die ac nocte.

Adam quidem Protoplaſtus in ea luce, qua ante lapſum perfectè ornatus præ cæteris omnibus creaturis, ſicut Sol inter aſtra fulgebat, tanquam in lucidiſſimo ſpeculo contemplabatur omnia mirabilia Dei. Sed quia poſt tranſgreſſionem legis, hoc rationis lumen in poſteris ejus, à prima ſua perfectione & claritate multum defecit: ad hujus inſtaurationem ſeſe ultò obtulit filius Dei Chriſtus Jeſus, qui nobis fidelibus ſuis factus eſt in animam vivificantem, ſpiritualem, cœleſtem. Hac anima in nobis, tanquam media natura duce, cooperante ſimul ſacroſancto gratiarum ac donorum flamine, rurſus à ſomno ignorantiæ, improbitatis & mortuæ Philoſophiæ reſurgentes, & in latiſſimum ſcientiæ, ſinceritatis, & vivæ Philoſophiæ campum excurrentes, in eoque ſtrenuè & aſſiduè nos exercentes, merito gloriari poſſumus, quod in reparata rationis luce, & in viis Domini, prout decet ſapientes, fideliter ambulemus. In hac enim luce ſi ambulaverimus, voluntati divinæ minimè reluctabimur. Deus autem, ut Hermetis eſt ſententia hanc libertatem ſive arbitrium philoſophendi homini permiſit. Contra verò nequaquam Dei voluntas eſt, ut homo peccatorum vitiis ſe polluat, aut quamcunque delinquendi occaſionem oblatam arripiat.

arripiat. Hoſtis enim peccati infenſiſſimus eſt, nec impunè abibit ullus, quicunque peccatorum dominio obnoxius, fræna nimis laxata non inhibet.

HERMES.

Ego autem niſi judicii diem, aut animæ damnationem, ob abſconſionem hujus ſcientiæ metuerem, nihil de hac ſententia patefacerem, nec cuiquam prophetizarem. Volui verò debitum fidelibus reddere, uti author fidei mihi largiri dignatus eſt.

SCHOLION.

SI cui dubium eſt de Philoſophia Hermetica, num Chriſtianiſmo conformis ſit, nec ne, huic relata modo verba dubitationis iſtius ſcrupulum mox excutient. Quæ enim major poſſit eſſe affinitas & cognatio, quæ propiùs accedat ad Chriſtiani hominis veram notam, quàm qualis ex his Hermetis verbis percipitur. Mandatum enim habemus, ut Deum diligamus ex toto animo, & omnibus viribus, & proximum ſicut nos ipſos. Author Deum tanta cum reverentia & timore amat, ut niſi in amore & timore ejus conſtans perſiſtat, vereatur, ne reus fiet judicii æternæ damnationis. Proximum autem non aliter ac ſeipſum, fideli etiam amore proſequitur in eo, quod communem ſcientiæ ſuæ ſocium illum reddere percupiat: quod utique nunquam in animum induxiſſet ſuum, niſi extremi judicii terror, & Dei ac paucorum fidelium amor animum ejus inflexiſſet. Sed quæres forſan, quænam ſit hujus tenacitatis in arcano iſto revelando cauſa? impietas nempe hominum, quorum plurimus numerus indignus eſt, ut in ſacrarium Philoſophiæ intromittantur: propter hos nimirum, inquit, nihil ſe patefacturum fuiſſe: ſed quia ex tanta impiorum & ſceleratorum hominum multitudine, Deus ſemper in quibusdam quantumvis pauciſſimis reliquit ſemen Philoſophicæ pietatis: propter hos paucos dicit ſe talionis legem ſanctè ſervaturum: hiſque eandem ſcientiam, quam à Deo revelatam impetravit, literis ita conſignatam traditurum: ut nihilominus non niſi digni doctrinæ filii, ad quos, ut mox audiemus, hunc ſermonem inſtituit, verum inde ſenſum elicere poſſint.

HERMES.

Intelligite, filii ſapientum præteritorum Philoſophorum, non corporaliter, nec imprudenter 4. elementorum ſcientiam, quæ ſunt patientia ſuis rationibus, & cum ſua abſcondita operatione. Eſt enim eorum occulta operatio. Nam nihil agit, niſi componatur, quia non perficitur, niſi prius ſui colores peragantur.

SCHOLIUM.

COmpellat author filios ſapientum, hoc eſt, diſcipulos artis dignos, pios, & electos. Non enim omnes, qui ſe dicunt filios doctrinæ, in intima artis penetralia introibunt. Sunt etenim pauci, quos Jupiter æquus amavit. Fruſtra igitur conantur, huic ſeſe arti ingerere, quia natura ſua ad hanc minus apti ſunt. Eundem enim eventum tandem experiuntur, qualem plurimi monachorum experiri ſolent: qui dum pueri adhuc, de naturali inclinatione non ſatis conſtantes inconſulto quodam zelo in cœnobia ingrediuntur, adulti vero ad ingenium redeuntes, longè ad diverſa feruntur ſtudia. Hinc vitam monaſticam exoſi, monaſteriis valedicunt, exeunt, diſcedunt, erumpunt, evadunt, fitque ſæpenumero ex monacho mæchus, ex raſo Thraſo; ex religioſo agaſo. In idem turpitudinis barathrum incurrunt quoque ii, qui ultra genii & ingenii vires ſe inſinuare conantur huic profundiſſimæ ſcientiæ: poſt varios enim labores, fruſtra ſuſceptos & inſumtos, de ſummo artis faſtigio aſſequendo deſperantes, mirabili quadam metamorphoſi fiunt tandem ex Philoſophis ſophiſtæ, ex medicis medicaſtri: quorum hodie ingens numerus ubique locorum occurrit: qui multifariis conſtructis fornaculis, dies ac noctes coquendo, diſtillando, extrahendo, (vel potius expilando nummos putà ex propriis & alienis loculis) ſubtiliando, incraſſando, magnum medicamentorum Chymicorum, ut vocant, acervum ſibi comparant, ſibique multum in vano iſto labore ſapere videntur, ac niſi manifeſta reclamitaret experientia, multis equidem, nec non doctis ac eruditis ſua perſuaderent garrulitate, fœtida ſua ſtercora eſſe meros ficos dulces & ſuaves. Ex Chymicis autem vulgaribus, neque adeo doctis fiunt Chirurgi, balneatores & circumforanei: Ex deploratis vero & deſperatis Alchymiſtis impoſtores, fures & furciferi, quorum non pauci noſtra quoque ætate, patibulo ſuſpenſi & ſuffocati vitam miſerè finierunt. Ergo

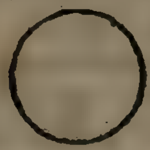
Tu nihil invita dices faciesve minerva.

Obſervavi frequenter in colloquiis, cum hujuſmodi farinæ hominibus inſtitutis, ipſos neglecta omni ſcriptorum philoſophicorum lectione ac meditatione, tantùm in ore habere nummos: nummos loqui, nummos ſomniare, nummos vigilare. Ex quibus nonnulli tanta aviditate auri argentique corradendi tenentur, ut non homines, ſed lupos referant famelicos, qui octo pluriumve dierum inedia emaciati, eſcam ex rapina oblatam, ardentiſſimo deglutiendam ſtomacho appetunt. Ejuſmodi lupi voraces & Chryſophagi longè ab arte arcendi ſunt, utpote, quos voluntaria Philoſophorum paupertas non agnoſcit pro genuinis diſcipulis, ſed pro ſpuriis, è regno Philoſophiæ procul hinc in exilium relegandis, nec in æternum, niſi fortè reſipiſcant, revocandis. Ridet enim Natura (inquit doctiſſimus Severinus) avaras ſpes: ac multò tolerabilior eſt in Philoſopho imperitia, quàm avaritia: tolerabilior item ignorantia, quàm intemperantia & luxuria. Decet enim Philoſophum eſſe virum pium, probum, conſtantem in dictis & factis, firma fide in Deum, prudentem, & nullius rei avarum, præterquam ſapientiæ.

Præmiſſis igitur his, quæ præcipuè in vero artifice reperiuntur, Hermes nunc orditur operis magni deſcriptionem, quod appellat ſcientiam elementorum. Ne autem quis putet illum loqui de elementis, prout ea vulgò in ſcholis Peripateticorum accipiantur; qui elementum ajunt eſſe corpus ſimplex, ex quo quidque primum conſtituitur; addit hæc duo verba, non corporaliter, nec imprudenter: Si non corporaliter nec imprudenter: Ergo πνευματικῶς καὶ σοφικῶς, hoc eſt, ſpiritualiter & ſapienter. Utuntur Philoſophi Chymici ſemper hac licentia in docendo, ut artis vocabula fingant pro ſuo cujuſvis arbitrio. Nam quidam principia artis dixerunt eſſe 4. elementa, terram, aquam, aerem, & ignem, ut hic Hermes noſter: alii verò tria tantum ſtatuerunt principia, animam, ſpiritum, & corpus, ut idem Hermes alibi, vel ſalem, ſulphur & mercurium, ut Paracelſus: alii duo, agens & patiens: maſculum & fœminam: ſulphur & mercurium: alii unum tantum, aquam videlicet philoſophicam. Sed relicta nominum multitudine, quæ penè infinita exiſtit, artis potius ſtudioſi ſe convertant ad indagandum noſcendumque unicum iſtud ſubjectum, de quo Philoſophus hoc verſu: *Eſt in Mercurio quicquid quærunt Sapientes.* Quia verò rei cardo in eo potiſſimum vertitur, ut artis diſcipulus omnium

omnium primùm exploratum benè habeat hunc Philoſophorum Mercurium: in ejus gratiam hic proponam figuras aliquas hieroglyphicas: quibus varii Mercurii proprietates & conditiones, quanta fieri poteſt luce & brevitate, adumbrabo.

1.
Circulus ſimplex.

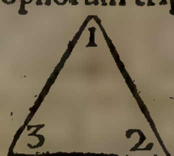
Hic circulus nihil aliud ſignificat, quàm verum & unicum Philoſophorum Mercurium, materiam primam, aquam philoſophicam primordialem, ſimplicem & ſine diviſione unam. Nam rotunda circuli figura carens angulis unitatem ſimplicem denotat. Si quis enim circulum deſcripſerit, neque principium inveniet, neque finem. Ex quo colligitur, hunc eundem Mercurium eſſe principium, medium & finem operis: ſine quo qui laborare præſumet, oleum & operam perdet, & nunquam ad veritatis lucem perveniet.

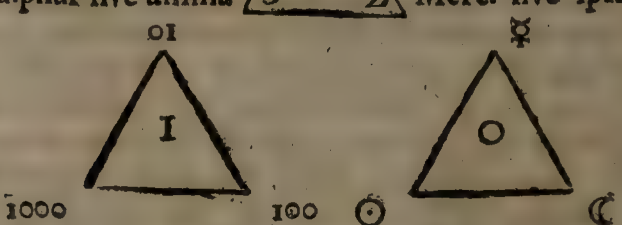
2.
Circulus duplex.

Gemina circuli deſcriptio indicat duplicatum illum Bernhardi Treviſani Mercurium agens videlicet & patiens: ſive ſulphur & Mercurium. Ac quamvis binarius numerus confuſionis author dicatur, & proinde materiæ diverſitatem aliquam arguere videatur: nulla tamen planè eſt diverſitas. Ambo enim Mercurii ejuſdem ſunt originis, ejuſdemque naturæ & eſſentiæ, quod vel ex utriuſque forma circulari facilè innoteſcit. Nihil autem refert, quod interior minor appareat exteriori. Majoris enim perfectionis ac præſtantiæ id tantum ſignum eſt. Res enim quò apparentior, eo quoque corpulentior: quò verò abſtruſior & abditior, eò ſpiritualior, perfectior & nobilior exiſtit. Minor autem occultatus in majorem agit, eumque ſibi aſſimilat.

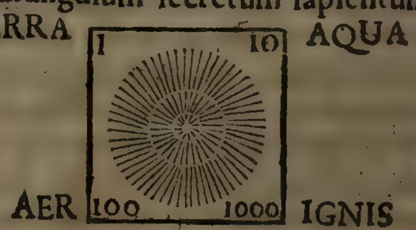
3.
Triangulum Philoſophorum triplex Sal ſive corpus.

Sulphur ſive anima Merc. ſive ſpiritus

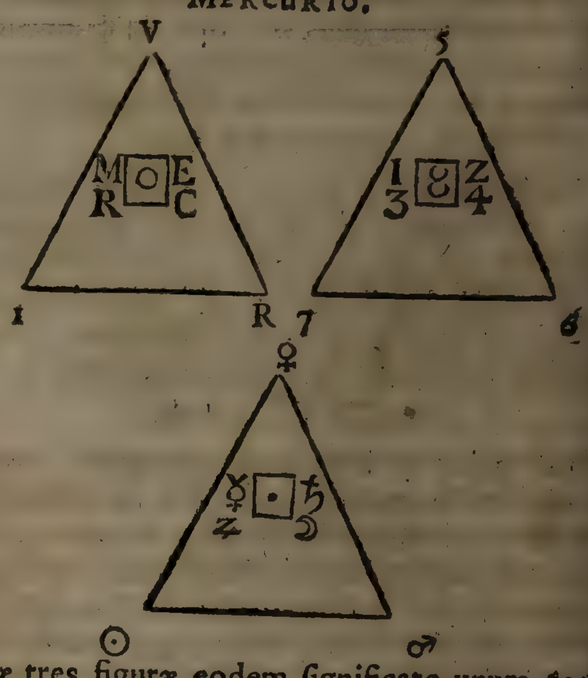
Eadem eſt utrobique horum ternorum triangulorum ſignificatio. Sicut enim corpus & anima: ſal & ſulphur non poſſunt invicem conjungi, & per minima uniri, niſi mediantibus ſpiritu & Mercurio: ſic quoque Luna & Sol procreare non poſſunt ſobolem ſibi ſimilem, niſi mediante Mercurio, qui loco feminis elicitur ex amborum corporibus, inque terræ centro tanquam proprio vaſe digeritur & perficitur. Hoc autem centrum eſt in quovis triangulo vel punctum illud medium, vel numerus unarius, vel circulus iſte medius. In ſecundo verò circulo obſervanda quoque eſt numerorum multiplicatio denaria. Non enim fit progreſſus ab unario ad centenarium & millenarium, omnium numerorum ultimum & perfectiſſimum (numerato enim millenario, non datur alius numerus: ſed per hunc fit progreſſus in infinitum) niſi per denarium. Nam, ut ait author libri, qui inſcribitur *Aurora conſurgens* cap. 2. Decem in Decem reſpondent.

4.
Quadrangulum ſecretum ſapientum.

Hac in figura manifeſtè declaratur ſcientia elementorum de qua Hermes agit in hoc capitulo: Rectè igitur Ariſtoteles Chymicus ait: Divide lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magiſterium. Hoc unum, in quod redigenda ſunt elementa, eſt circulus ille exiguus, centri locum in quadrata hac figura obtinens. Eſt enim is mediator, pacem faciens inter inimicos ſive elementa, ut convenienti amplexu ſe invicem diligant: Imò hic ſolus efficit quadraturam circuli, à multis hactenus quæſitam, à paucis verò inventam. Radiis enim ſuis ferit omnes elementorum angulos, & longa circumrotatione angularem hanc quadraturæ formam vertit in circularem ſibi conformem: de quo ſatis.

5.
Anatomica magica vocabuli
Mercurio.

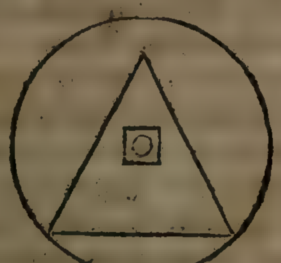
Hæ tres figuræ eodem ſignificato unum tacitè pandunt arcanum, quod non promiſcuè cunctis proſtituendum.

Sufficiat tibi Lector, quod elicere inde poſſis veritatem iſtius verſiculi:

Eſt in Mercurio *quicquid quærunt ſapientes.*

Vides enim, quanta ſecreta comprehendat hæc unica vocula: adeò ut ſagax indagator, modò literalem hanc anatomiam in eſſentialem convertere noverit, ex illa dictione omnia ad artem Chymicam neceſſaria, h. e. principium, medium & finem operis magni, facile eruere queat. Majora autem magiſque ſtupenda perficiet, ſi centralia iſta tria interius

rius adhuc occultè latitantia, punctum videlicet, numerum octonarium, & circulum, in apricum Solis ſive in lucem externumque aſpectum produxerit. Hoc enim miraculosè perpetrato, ſequens tandem ſchema prodibit ultimum, omnique perfectione aſtrali, ſpirituali ac regali abſolutum: à pluribus hactenus viſum: vix autem à milleſimo intellectum.

Cognito itaque Philoſophorum Mercurio, occultum operandi modum Hermes in ſequentibus indicat verbis: nihil agit, inquit, (puta Mercurius) niſi componatur. Rationem hanc addit; quia non perficitur, niſi prius ſui colores peragantur. Sed quid aliud innuit autor per colorum ſignificationem, quàm operis totius complementum à principio ad finem uſque. Non enim fit tranſitus de uno extremo ad alterum, niſi per medium. A primo itaque colorum, opus incipiendum, h. e. Mercurius per ſe perfectus nihil agit, neque prodeſt quicquam in opere Alchymico, niſi mortificetur. Granum enim tritici, niſi in terram cadens putrefiat, nullum fert fructum, ſed ſolum manet. Eodem modo Mercurius ſuam in terram projectus, novum generationis vigorem recipit. Ruſticis enim notum eſt, quod quævis ſemina, quamvis areſacta & ſemimortua videantur, ſi rurſus mandentur ſuæ terræ, in fæcundum reſuſcitentur vigorem, & pro fatali cujuſvis ſeminis conditione & interna naturalique ſcientia totum regenerationis opus ad finem feliciter perducant. Terra enim matricis ſive uteri, vaſiſque rei generandæ idonei vicem gerit. Eſtque terra noſtra adhuc virgo, quæ nullius viri conſuetudine fœdata ſupercœleſti quodam modo concipit. Pura enim cum ſit, omniſque labis ac maculæ expers, ſimile quoque ſemen purum & immaculatum concipere geſtit. Quicquid enim ſeminaverit, hoc & metet. At quamvis hoc quod ſeminatur ſit per ſe ſimpliciter perfectum: in eo ſimplici perfectionis ſtatu non permanet, ſed per noſtram putrefactionem ſolvitur & corrumpitur. Eſt autem corruptio hæc non ad ſpeciei interitum, ſed ad ejuſdem conſervationem, & ad majorem perfectionem eidem inducendam. Legimus de tribus Magis, qui ab oriente ad Chriſtum venerunt, quòd tres fuerint reges, procul dubio potentes ſatis & opulenti. Hi licet regna pro hac vita ſimpliciter ſuſtentanda ſatis ampla & ſplendida poſſiderent: de alio tamen regno non ad centum annorum numerum, ſed in ſempiterna uſque ſecula duraturo ſunt ſoliciti. Quod ut impetrent, adeunt regem omnium regum, eumque ante pedes proſtrati adorant. Quod niſi feciſſent, ſuis regnis; ſimplici illo mundano & caduco ſplendore nitidis, frui quidem potuiſſent, nunquam verò illa terrena ac momentanea cum cœleſti æterno permutaſſent. Quemadmodum igitur his Magis, primum inſtrumentum & quaſi clavis ad æternæ ſalutis portam aperiendam fuit animi ſubmiſſio erga Regem cœleſtem, cujus poteſtas infinita eſt: ita primus in arte gradus eſt Mercurii per ſe ſimpliciter perfecti ſolutio, & in terra ſua Philoſophica putrefactio, quam poſteà ſequitur digeſtio & concoctio continua: donec omnes colores appareant.

HERMES.

Scitote, filii ſapientum, quod priſcorum Philoſophorum aqua eſt diviſio; quæ dividit ipſam in alia 4: Unum duobus; & tria uni: quorum colori tertia pars eſt, humori ſcilicet coagulanti: duæ verò tertiæ aquæ ſunt pondera ſapientum.

SCHOLIUM.

Quod ſuprà author elementorum ſcientiam appellavit, nunc Philoſophorum aquam nominat. Hanc in quatuor partes dividendam ait: nempe unam partem in duas: tres verò partes uni addendas. Ex quibus omnibus conjunctis ſeptem inde partes, tanquam ſparſim in verborum contextu diſſeminatæ, reſultant. Unum enim & duo faciunt tria: Tria & unum, quatuor: Hunc quaternarium, ſi addideris priori ternario, conficies ſeptenarium. Colorum autem differentias dividit in duas tertias, hoc eſt, in tres rubeos ſpiritus & in tres albos. Spiritus autem hos, primum ab unica Philoſophorum aqua ortos, & in eandem reſolvi poſſe, certum eſt: Ita ut ſimiliter inde eruatur numerus ille ſeptenarius per additionem unitatis, quam ſupplet aqua. In his autem numeris tacitè occultari ſapientum pondera, author non obſcurè abſtruere, videtur, præcipuè in ſeptenario, qui numerus ſacer habitus fuit antiquitus, utpote in quo plurimum ſapientiæ ſit reconditum: ſed vim & virtutem ejus mentis oculis contemplari debes, Vulgaris enim hic oculus, teſte Joanne Dee Londinenſi, caligabit diffidetque plurimum.

HERMES.

Accipe de humore unciam unam & mediam, & de rubore meridionali, id eſt anima Solis, quartam partem, id eſt, unciam mediam, & de Seyre citrinos ſimiliter unciam mediam, & de auripigmento dimidium, quæ ſunt octo, id eſt, unciæ tres. Scitote, quod vitis ſapientum in tribus extrahitur, ejuſque vinum in fine triginta peragitur.

SCHOLIUM.

Pergit Hermes ſapientum pondera ulterius explicare, adductis variis nominibus. Humor enim, Rubor meridionalis, Anima Solis, Seyr citrinum, Auripigmentum, vitis ſapientum, & vinum nihil aliud ſignificant, quàm aquam Mercurii ſepties deſtillatam: quæ poſt octenam deſtillationem, vi ignis vertitur in cinerem ſive pulverem ſubtiliſſimum: qui ob puritatem & perfectionem ſuam igni reſiſtit. Ne igitur mireris, quòd octo partes & tres unciæ æquiparentur: Ternarius enim numerus, qui etiam per trigeſinarium repetitur, æquè perfectionis nota eſt; ac octonarius ſecundum illud tritum: *Omne trinum perfectum.*

HERMES.

Intelligite igitur operationem; decoctio ipſum diminuit: tinctura ipſum augmentat, quia Luna poſt 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur eſt initium & finis.

SCHOLIUM.

Sunt qui operationem lapidis dividunt in duas partes: in priorem & poſteriorem. Prior, quam Hermes exprimit per decoctionis nomen, ipſum diminuit: hoc eſt, lapidem in ſimplici ac naturali perfectionis ſtatu exiſtentem ſolvit ac deſtruit: ſolutum & corruptum per regenerationis medium priſtino perfectionis ſplendori reſtituit. Quo peracto, incipit poſterior operationis pars, cujus beneficio lapidis virtus, maximo cum fœnore, multiplicatur in infinitum. Hoc confirmat author exéplo Lunæ, quæ poſt 15. dies, ſuæ ſcilicet plenitudinis, diminui-

tur: & in tertio, videlicet quadrato, rurſus incrementum ſumit. His paucis totum comprehenditur opus, ac tam initium quàm finis τῷ φρονοῦντι apertè ſatis detegitur. Sed non mirum videri debet, quod tam arduum & magnum ſecretum tanto ſermonis laconiſmo poſſit explicari: cum quidam reperiantur, qui propter ſimplicem decoctionis viam, quæ in opere adhibetur, non verentur aſſerere, totum opus poſſe tribus tantùm verbis perfectè & ſufficienter edoceri. Sed non ſtatim in cenſu Philoſophorum habendus eſt, quicunque tam facili & compendioſa via in artem intraverit. Nullum quod memini extat exemplum in hiſtoriis Chymicis, quo probari poſſit, aliquem aliquando fuiſſe, qui hoc pacto artem edoctus, in Philoſophum ſtatim evaſiſſet. Eodem enim modo, & quilibet ruſticus Philoſophi titulo ſalutandus eſſet, qui, licet perſpectum habeat modum, agrum benè colendi, in tempore ſeminandi & metendi: ignorat tamen internum, & præcipuum frugum maturandarum motorem: quo ignorato, nemo ſe Philoſophiæ peritum, niſi fortè quidam audaculus, mentiſque inops, profitebitur.

HERMES.

Ecce vobis expoſui, quod celatum fuerat, quoniam opus vobiſcum, & apud vos eſt, quod intus arripiens & permanens, in terra vel in mari habere potes.

SCHOLIUM.

Operis ſecretum commendat ſuis filiis, & vocabulo, *Ecce*, oſtendit, ſe rem perfeciſſe maximi momenti in explicatione artis nobiliſſimæ, & abditiſſimæ. Geber, Morienus, aliique Philoſophi jubent artis indagatores, mineralium radices in ſe ipſis inquirere. Unde inquiunt: ſi ortus tui noveris principia, ſemen ſive materia prima, ex qua lapis componitur, te amplius latere nequit. Jam verò rudi imperitoque naturalium arcanorum homini abſurda videbitur hæc locutio: cum non poſſit ſibi ex ſuo cerebro ſomniare ullam ſimilitudinem aut cognationem, quam ſemen hominis animarum habeat cum inanimatis, ut quidam ignari dicunt, metallorum aut lapidum corporibus. Sed ſi te cum Abrahamo ex craſſo tuo & corporeo domicilio foras eduxero, teque in ſpiritualium aſtrorum omnibus in rebus occultè latitantium contemplationem induxero: non ampliùs eris tam refractarius, ſed ambobus ultrò pedibus in noſtram ibis ſententiam. Tolle igitur oculos, & noſtrum ſuſpice cœlum Philoſophicum infinita aſtrorum multitudine mirificè exornatum. Sicut enim vides, in ſuperiori firmamento, aſtralia illa corpora tantum in eo differre, quod alia aliis præſtent magnitudine & luminis ſplendoriſque claritate: omnia autem in univerſum conſtent ex una eademque materia puriſſima, diaphana, & pellucida: Ita omnia corpora in hoc inferiori mundo, ad externum quidem aſpectum multum inter ſe differre videntur: quæ tamen omnia intrinſecus conſiderata, ab uno eodemque principio ſive primo ante proceſſerunt. Illud autem internum principium aliud nihil eſt, quam ſecundum Salom. Sap. c. 11. materia quædam inviſa, ex qua orbis terrarum creatus eſt: ſive juxta Joannem Evangel. c. 1. Verbum, per quod facta ſunt omnia, & ſine quo factum eſt nihil, quod factum eſt. Sed dices, ſi ergo verbum eſt omnium rerum principium: teſte autem ſcriptura idem verbum ſit nunquam interiturum, ſed in æternum permanſurum: non igitur quærendum aut inveſtigandum illud erit in his ſublunaribus & corruptibilibus rerum corporibus, quæ cuncta moriuntur, pereunt & intereunt. Ad quam objectionem, ut ſuccinctè tibi & breviter reſpondeam: cuncta equidem quæ creata ſunt per verbum, erant valde bona, hoc eſt, ſumma beatitudinis perfectione à Deo ornata, ſed quia propter prævaricationem Adami terra quoque fuit maledicta, mors intravit in mundum, ita ut nil jam ſit in toto mundo, quod non ſpoliatum & orbatum exiſtat primitiva iſta perfectione, & morti per conſequens obnoxium factum. Miſertus autem omnipotens creaturæ, hanc ut liberaret à morte, & vitæ regno reſtitueret, idem, verbum, quod eſt Lux & Vita mundi, in mundum miſit, & ita ſecunda vice mundum per hoc Verbum regeneravit. Unus enim vitæ dator & regenerator ſemper manet idem Deus, extra quem nulla ſalutis ſpes. Per hanc autem regenerationem facta eſt creatura nova: Vetera enim tranſierunt, & ecce facta ſunt omnia nova. 2. Cor. 5. Verbum igitur hoc non ſecundum creaturam veterem, ſed ſecundum novam conſiderandum nobis eſt. Neminem enim nunc novimus ſecundum carnem, hoc eſt, veterem creaturam, ſed ſecundum Spiritum, hoc eſt, novam creaturam. Sed quemadmodum Chriſtus in renatis ſuis inviſibili modo inhabitat, nec manifeſtatur in hoc, ſed in altero demum mundo: ſic omnibus rebus Verbum regenerationis inviſibiliter quidem inhæret: quod tamen in elementaribus & craſſis corporibus non manifeſtatur, niſi reducantur in eſſentiam quintam, ſive naturam cœleſtem & aſtralem. Hoc itaque regenerationis verbum, eſt ſemen iſtud promiſſionis, ſive cœlum Philoſophorum, infinitis aſtrorum luminibus nitidiſſimum, ad quod ſuſpiciendum & contemplandum eductus fuit Abraham. Quamobrem quicunque hoc cœlum noſtrum, quod ratione quidem mundi minoris ac majoris, in duplicis ſalvatoris conſiderationem cadere poteſt (quamvis idem Deus operetur omnia in omnibus) intueri volet, is, abjectis oculis Adamicis, hoc eſt, carnalibus, qui nimis hebetes non niſi de externorum, & corruptibilium intuitu cenſuram faciunt, ſpiritualia viſus organa ex nova creatura recipiat: his facilè agnoſcet totius mundi, tàm creati, quàm regenerati unum ſolummodo eſſe authorem, unum rerum omnium opificem & effectorem, unum principium, unum ens primum, quod à natura nunquam ſeparatur, ſed ipſam potiùs à corruptione & labe repurgat, reviviſicat, in priſtinam perfectionis libertatem vindicat. Noli autem mirari, quod res morti ſubjectæ, veteris creaturæ formam exuant, & quaſi in nihilum reduci videantur. Eſt enim mors vitæ principium: vetuſque tantùm ſive Adamicum corpus moritur: Spiritus autem novæ recreaturæ, novum ſibi fabricat corpus multò nobilius & glorioſius veteri. Quod enim ſeminatur, non vivificatur, priuſquam moriatur. Seminatur autem in corruptione, & reſurgit in incorruptione: ſeminatur in ignobilitate, & reſurgit in virtute 1. Cor. 15. Et hæc quidem omnia, teſte Hermete, in Smaragdina tabula, fiunt ab uno meditatione unius. Idem enim Deus, qui dixit, *morte morieris* dixit quoque *ſalvus eris*. Mors igitur & vita per idem Dei Verbum efficacem obtinuerunt operandi vim & poteſtatem. Eſſentiale enim eſt quodvis verbum, ex ore Dei procedens. Nec eſt ſpiritus ſive halitus vanus & evaneſcens, ut multi ignari ac impii ex incredulitate ſua in hac pernitioſiſſima ſunt opinione. Verba mea, inquit ipſe Chriſtus Salvator noſter, ſunt ſpiritus & vita, hoc eſt, novæ creaturæ ſemen ſubſtantificū & eſſentiale: & qui in hoc credit,

ſalvus

ſalvus eſt, & eſſentialiter cum Chriſto unitur ac conglutinatur, ita ut caput & membra, hoc eſt, Chriſtus & Eccleſia ſint duo in carne una. Qui autem non credit, manet in peccato: & quia ſtipendium peccati mors eſt, per Verbum jam omnis incredulus judicatus condemnatur, & morte moritur æterna. Sicut igitur hominis ſalus pendet à ſola cognitione Chriſti, & vera in eundem fide, utpote qui unicus eſt & ſolus microcoſmi Salvator: ſic vero Philoſopho ſummè neceſſaria eſt cognitio macrocoſmici Salvatoris: qui cœlum eſt Philoſophorum ſive verbum regenerationis, quod non niſi unum ſolum per totum mundum diffuſum, ubique in omnibus rebus, in corporibus animalium, hominum, brutorum, plantarum, arborum, fruticum, metallorum, mineralium, & lapidum reperitur. Hoc unum ergò, ſi ſemel cognoveris, ac intus in arcanum & intimum cordis ſcrinium abſcondideris, ſecretò illud ac tutò tecum portare quovis gentium poteris, ſive per mare, ſive per terram ſive per ſaxa, per ignes iter facere libuerit.

HERMES.

Cuſtodi igitur argentum vivum, quod ſit in intimis thalamis, in quibus coagulatum eſt. Ipſum enim eſt argentum vivum, quod dicitur de terra reſidua.

SCHOLIUM.

Argentum vivum eſſe primam materiam ſive primum ens omnium metallorum, apud Philoſophos Chymicos ſat conſtat. Sed cave exiſtimes id eſſe argentum vulgare, vel mercurium vulgi, quem lythargyrum quoque nominant. Argentum quidem eſt, ſed non vulgare. Vulgare enim mortuum, & ad opus phyſicum per ſe minus aptum: ſed vivum eſt, Philoſophicum, hoc eſt, arte coadjuvante natura ritè præparatum. Mercurius eſt, non vulgi, ſed Philoſophorum, igneus, vitalis, currens, qui miſcetur omnibus corporibus, & rurſus ab iisdem ſeparatur. Locus, in quo generatur argentum vivum, indicatur his verbis: ſit, inquit author, *in intimis thalamis, in quibus coagulatum eſt.* Philoſophorum aliàs tritum eſt, quod iis in locis, ubi creſcunt metalla, nulla reperiantur metalla.

Inventu igitur erit locus eò difficilior, quò abſtruſior eſt in mineris terræ abſconditus. Sed hic diſtinctionem notabis inter mineras metallicas vulgares, & mineras Philoſophicas occultas. In illis reperiuntur, ſed non creſcunt: in his verò creſcunt, & non reperiuntur. Lege de his œconomiam mineralem Paracelſi, qui fuſe illic tractat hujus differentiæ cauſam. Hoc ipſum argentum vivum de terra Philoſophica reſiduum, ſi rectè noveris, accuratè cuſtodiendum erit. Si fortè metus eſt, ne diuturnitate temporis vitium contrahat: exemplum imitari poteris Romanæ Eccleſiæ: in qua umbilici infantum aduruntur in cineres, ut diu ad diem videlicet uſque cinerum, qui Mercurii dies eſt, Gallicè des *cendres*, conſervari queant. Si pari modo argentum tuum vivum vi ignis combuſſeris, ac in cinerem converteris, edacitati temporis magis reſiſtet, & in infinitos conſervabitur annos. Dignum certè, ut diligenter cuſtodiatur. Eſt enim theſaurus incomparabilis, & res auro ipſo precioſior: Unde etiam auro longè antefertur à Philoſophis. Aurum enim in Roſ. Philoſophorum fingitur ita mercurium compellare: An, inquit, præfers te mihi, & ego ſum Dominus lapidum expectans ignem. Dicit ei mercurius: Utique, ſed ego genui te, & ex me natus es: & ego ſum ſecretum totum, & in me occultatur ſcientia: quia converto omnia corpora in Solem & Lunam, cum natura mea talis ſit, quod durum mollifico, & molle induro.

HERMES.

Qui igitur verba mea nunc audit, ipſe ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus juſtificat, & nullum benefactorem præmiis privat: Quia omne quod celatum fuerat de hac ſcientia detexi, maximum arcanum & ſcientiam intellectum habentibus patefeci.

SCHOLIUM.

Philoſophorum ſermo parabolis, ænigmatibus & mille troporum involucris tectus, non prima ſtatim fronte cuivis patere debet. Neque etiam omnibus conveniunt omnia. Cauſa autem obſcurioris dictionis in Chymicorum ſcriptis, partim ſuprà explicata eſt, partim in ſequentibus explicabitur. Sin verò quis diuturnioris meditationis ac inquiſitionis impatiens, expeditiorem viam ex hoc Chymico labyrintho evadendi deſideret: en fidele authoris conſilium, qui jubet à Deo ſenſum ſuorum verborum petere. Deus enim in privatis impiorum conſiliis haud quaquam conveniet: nec viciſſim piis & cordatis viris ſua denegat præmia. Fugere autem mala, & bona ſectari, decet verum artis diſcipulum, ab ejuſmodi pietatis armis qui inſtructus & probè munitus fuerit; intrepide ad hoc ſacrum accedere poteſt ſtudium, & ſine dubio voti compos fiet.

Nam tantum ſacris hæc ſacra noſſe datum eſt.

In malevolam autem animam non intrabit ſapientia, nec habitabit in corpore peccatis ſubdito: Sap. 1. Ac quamvis author multa de nobiliſſimo arcano dixerit, & nihil intermiſerit de his omnibus, quæ ſcitu in hac ſcientia ſunt neceſſaria: tamen palàm fatetur, hoc tantum revelatum eſſe myſterium intelligenti. Ex quo ſequitur, eos qui fatuo & tardo ſunt ingenio & animo malitioſo, ab hoc arcano penitus excludi. Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum, & auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu, Sap. 1. 6.

HERMES.

Scitote ergò, rumoris inquiſitores, & ſapientiæ filii, quod vultur ſuper montem exiſtens, clamat voce magna: Ego ſum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus ſum. Et ſcitote, quod caput artis eſt corvus, qui in nigredine noctis, & claritate diei volat ſine alis. Ex amaritudine in gutture exiſtente, coloratio accipitur: à ſuo verò corpore rubor exiit, & de ſuo dorſo mera aqua accipitur.

SCHOLIUM.

Quare ſtudioſi Chymiæ, ab Hermete appellentur *rumoris inquiſitores*, videtur ideò fieri: quod utramque famæ fortunam, bonam & malam, laudem & vituperium experta ſit alchymia: utpote de qua varii per totum terrarum orbem ſparguntur rumores. Sunt enim qui laudibus eam in cœlum uſque extollunt, nullamque artem generi humano utiliorem poſt SS. Theologiam prædicant: Aliis rurſus eandem à Plutone inventam, & ab inferis in humani generis perniciem productam, impiè blaſphemare non erubeſcunt: & propterea non tantùm artem abrogandam, ſed ſimul etiam artifices è medio nefandè & crudeliter tollendos eſſe contendunt: immemores videlicet hujus, quod quodam in loco Poëta canit:

Inſcius, quæ non capit, ea carpit:
Doctus at myſteria tanta videt.
Ambo ſic pergant: fatuus ſed unus
Invidus alter.

Et ſic ars innocentiſſima, per ora hominum paſſim volitans, culpatur ab his, laudatur ab illis; adeò ut famoſiſſima meritò dici, ejusque diſcipuli rumoris ſive famæ, vel famoſæ artis indagatores non ineptè appellari mereantur. Mons autem Philoſophorum, ſuper quem vultur ſedet, ſummæ eſt altitudinis & in ima parte muro fortiſſimo igneo undiquaque cinctus & probè munitus, non habet niſi unicum oſtium, per quod intrare & exire licet artifici. In hoc montis limine ſitus eſt Draco pervigil, nomine παντώφθαλμος. Nam in utraque corporis parte antica & poſtica plenus eſt oculorum, & partim clauſis, partim apertis dormit oculis, adeò intentus eſt aſſiduis vigiliis in cuſtodiendo montis oſtio, ne fortè indignus ingrediatur, & illotis manibus aſcendat ad culmen ſive ſummum faſtigium, cui impoſitus eſt lapis Philoſophorum, qui ſi ſemel auferatur à quopiam, in unius horæ momento ſtatim ſuccreſcit alius: ita ut in duodecim horis, vel die uno duodecies lapidem multiplicatum decerpere liceat. Sed impoſſibile eſt quempiam per hoc oſtium intrare poſſe, niſi Draco, clauſis oculis omnibus, ſuavi & placido ſopore correptus penitus indormiſcat. Hoc opus, hic labor eſt, invenire ſcilicet modum ſive remediu m aliquòd, quod beſtia iſta circonventa, in tam profundum incidat ſomnum, ne ante juſtum tempus è ſomnis excitata, artifici intranti, & de monte rurſus deſcendenti, & per oſtium exire volenti noceat, & præſentiſſimo ſuo veneno, quod in poſtrema caudæ parte abſconditum geſtat, miſerè hominem enecet, omnemque theſaurum acquiſitum hactenus montis poſſeſſoribus ſive inquilinis reſtituat. Triplicia igitur medicamenta ad hunc aſſequendum ſcopum inprimis neceſſaria videntur. Primùm præparandæ ſunt arte Chymica pilulæ mercuriales ex argento vivo crudo & aloëpatica Chymicè præparatis & depuratis, quibus adde in parva quantitate extractum abſynthii & extractum centaurii ad amaritudinem in ipſis augendum: f. maſſa pilularum: ex qua formentur pilulæ: numero 4. ad magnitudinem globuli plumbei bombardici, crucigeri monetarii rotunditatem æquantis: deaurentur, ne illarum interno amarore in lingua aut gutture perceptò, Draco præ nauſea modò deglutitum pharmacum rurſus evomere cogatur. Si igitur ad montem accedere animus fuerit, unam pilularum geſtabis manu aperta adverſus Solis lumen, quo irradiata, auri inſtar Ungarici optimi ſplendeſcere incipiet, & radiorum ſuorum reflexione excitabit beſtiam, quæ decepta aureo illo ſplendore pilulam, quam pomum aureum ex horto Heſperidum ablatum eſſe opinabitur, mox deglutiendam affectabit. Quod ſi animadvertes, ſine mora in terram projicies pilulam, quam adhuc inter cadendum avidiſſimè excipiet, & devorabit beſtia: ſed cave ne fortè propius ad illam accedens in manu, vel alia corporis parte damnum capias. Prima devorata, ei quoque porriges ſecundam, tertiam & quartam: donec aſſumtis omnibus, amaror pilularum cum acutiſſimo Mercurii veneno, ſenſim à ventriculo ſurſum aſcendendo guttur & fauces occupet, & ingentes ibi dolores cum rubore & tumore, variiſque aliis ſymptomatis excitet, ita ut beſtia præ nimio angore & ſqualore in omnibus membris ſentiat ſummam laſſitudinem & debilitatem. In tali imbecillitatis anguſtia conſtitutus Draco, ſummoperè deſiderabit corroborari electuario quodam refectivo. In quo caſu nullum occurret præſtantius remedium, quàm electuarium confectum ex croco Martis, & foliis auri cum extracto roſarum rubrarum & tantillo ſpiritus vitrioli, ad aciditatis ſuavitatem conciliandam. Ex hoc electuario tres finges bolos ſatis grandes, pro beſtiæ faucium capacitate; quos ipſi præbebis ingerendos: primo deglutito, dabis & reliquos duos, & ſtatim paulò melius habebit. Quia tamen ex continuis ejuſmodi vigiliis adeò exhauſtæ ſunt vires, ut, niſi per quietem arte comparatam reparentur, vix ad integram redire poſſit valetudinem; accedendum igitur erit ad tertium & ultimum remedium, quod eſt aqua in hunc modum deſtillata: R. florum roſ. rubr. borrag. bugl. nenupharis; ſem. papaveris & hyoſcyami, addendo parùm opii, à ſuo fœtore & venenata qualitate repurgati. Incidendis inciſis, & terendis tritis, fiat maceratio ſive digeſtio in rore Solis per triduum aut quatriduum in loco tepido: poſteà inde deſtillabis aquam, cujus facultas erit confortandi cor, & ſuadendi ſomnum. Nam ſi de ea hauſerit uncias duodecim, quæ faciunt libram unam, tam profundiſſimum ſubitò incurret ſomnum ut per diem & noctem integrâ continuo ſomno oppreſſus requieſcat: nec niſi maximo excitato ſtrepitu expergefiat. Interea temporis tutus erit & liber introitus per oſtium montis, & omnis periculi vacuus. In quem ſi intraveris, ibi commorari pro tuo arbitrio poteris, quamdiu voles: Et ſingulis horis novum tibi lapidem majoribus auctum viribus comparabis. Sed poſt ingreſſum, aſcendendo montem, vultur ſive corvus tibi mõſtrabit iter, quo ſit eundũ.

Ac quamvis hic tantum unius corvi fiat mentio: tamen tres in hoc Philoſophorum monte tibi occurrent. Niger qui caput eſt artis: albus, qui medium, & rubeus, qui finem rerum omnium imponit. Ultimus enim appetitus naturæ eſt in rubedine noſtra. Neque mireris, quod tot colorum differentias ſive varietates in corvis ſtatuamus, licet non niſi nigri vulgò ſint noti. Fateor equidem, nigros eſſe vulgatiſſimos: poſt hos tamen non raro his meis oculis vidi etiam albos, in aulis principum & Regum, ut Dreſdæ in Miſnia in Electoris imperialis horto, & alibi. Tandem verò rariſſimi ſunt rubei corvi, quorum non niſi duos memini me vidiſſe in magna iſta Regis noſtri Chriſtianiſſima cavea, quæ extructa habetur in horto regio apud pagum quendam, quem fontem bellum, vulgò *Fontainebleau* vocant: quanquam & hi non omnino rubei, ſed variegati rubris plumis tantùm erant. Toti verò rubei, ut dixi, rariſſimè ſe dant in conſpectum hominum, nec, ut ingenuè fatear veritatem, à me hactenus, niſi fortè, me inſcio, conſpecti fuerunt unquam. Eos tamen veriſſimè exiſtere, teſtimonio virorum fide digniſſimorũ non ſolùm probare poſſum, ſed id etiam dictitat ipſa ratio. Hi igitur tres corvi, ut & antea præmonui, tibi præmonſtrabunt viam voce ſive clamore ſuo. Sed voces illorum tàm ſubtiles & delicatæ ſunt, ut non ſenſibus externis, ſed internis potius & mentalibus verè percipiantur. De his lege Pſ. 19. Ubi ſcriptum eſt: Non ſunt loquelæ, neque ſermones, quorum non audiantur voces. In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Primus equidem ex amaritudine in gutture ſuo exiſtente, rauca & inconcinna voce ſua aditum tibi parabit ad album. Hic verò ſuaviori edito vocis ſono promovebit te ad ſummum & ultimum rubeum, qui angelico ſuo & ſuaviſſimo cantu, omnes canoras avicularum, luſciniarum, & cygnorum voces facilè ſuperante, te amicè excipiet, & harmonia dulciſſima te ad laudem ac gloriam Dei canendum excitabit, præcantando: *Mirabilis Deus in operibus*

ſuis

ſuis; & tu reſpondebis: *Pleni ſunt cœli & terra majeſtatis gloria ejus.* Et poſtquam gratias egeris ſummo, maximo, & omnipotenti Deo in pace reverteris ad tuos, ne è ſomnis reſuſcitato Dracone, fortè periculum ſit in mora.

HERMES.

INtelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus inſipientibus celate. De cavernis metallorum occultus eſt, qui lapis eſt venerabilis, colore ſplendidus, mens ſublimis, & mare patens. Ecce vobis expoſui Deo gratias agite, qui hanc ſcientiam vos docuit: Gratos enim diligit.

SCHOLIUM.

FRequenter admonet author ſuos diſcipulos, ut hoc ſingulare Dei donum debita reverentia agnoſcant, & omnes fatuos ac inſipientes ab eodem abigant, & excludant. Enarrat præterea lapidis quaſdam proprietates, eumque occultum nominat, hoc eſt, paucis cognitum: venerabilem, hoc eſt, in ſummo precio habendum: colore ſplendidum: hoc eſt, rubicundiſſimum. Eſt enim rubedo ultimæ perfectionis certiſſimum ſignum. Mentem ſublimem, id eſt ſpiritum ſublimatum & exaltatum. Mare patens, id eſt, aquam mercurialem perennem, fixam, & in igne permanentem. Has omnes proprietates in ſe continet lapis, quas ante ipſius confectionem, nemo tam exactè ſcire poteſt: ſed tum demum erumpunt, cum præparatus exiſtit: non ſecus ac in arbore pyro ignoratur, quales protruſura ſit fructus, donec tandem oculis tuis manifeſtò videris, ipſam produxiſſe pyra, non poma, non pruna, non ceraſa, nec alterius generis fructus. Quia igitur Hermes proprio experimento omnes iſtas vires & proprietates in lapide cognovit, illas quoque docendo, liberaliter communicat ſuis diſcipulis, ad quos nondum pervenit experientia, ut & hinc aliquid utilitatis & emolumenti percipiant. Non autem pro fideli hac inſtitutione ſibi, ſed Deo vult gloriam & laudem tribui. Deo, inquit, gratias agite, qui hanc ſcientiam vos docuit. *Hermes plantat: Paracelſus rigat: Deus autem dat benedictionem & incrementum.* Huic igitur ſoli grates immortales perſolvendæ ſunt pro omnibus rebus. Gratos enim diligit: Eſtque gratiatum actio ad plus dandum invitatio.

HERMES.

POnite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombuſtionis ſiccitatem necat, donec appareat radix: deinde rubedinem, & partem levem ab ipſo extrahite, quouſque tertia pars remaneat.

SCHOLIUM.

COncoctionis tres ſpecies ſunt: Prima fit à calore externo igneo in humido, & dicitur elixatio. Secunda perficitur à calore externo in ſicco, & uno verbo vocatur aſſatio. Tertia autem fit ab interno calore naturali in humido, & dicitur Græcis πέπανσις. Quæritur nunc, de quanam ſpecie hic loquatur author, num de prima, an de tertia: quia utraque fit à calore in humido. Sed differentia tantum eſt obſervanda inter utramque, quod prior fiat à calore externo igneo: tertia verò à calore interno naturali. Si res meo ſtaret ſuffragio, utramque ſanè ſpeciem tam primam quàm tertiam ad opus hoc admittendam ſtatuerem. Eſt enim natura internum generationis principium: non tamen operatur, priuſquam accedat externum aliquod adminiculum, quod excitet illud internũ. Ergo calor hac in arte adhibẽdus duplex eſt. Externus, qui excitat: Internus, qui perficit: juxta hos verſiculos:

Naturam inprimis imitabere in arte magiſter.
Hanc maſſam exterior tantum calor excitat ignis:
Ætherao interior, ſed perficit omnia ſolus.

Quos ita in Gallicam noſtram transferre placuit.

Ouvrier ſur tout aye cure,
Que l'art imite nature.
L'externe feu de charbon
Rend la matiere alterée.
Mais l'interne & l'atherée
Fera ton ouvrage bon.

Uterque tamen in humido fieri debet. Omnis enim generatio naturaliter fit in calido humido, quod Hermes vocat ignem humidum: quaſi diceret duplicem ignis calorem, externum & internum hic adhiberi volo. Videmus enim ex quotidiana experientia, quod Solis calore poſt fœcundam pluviam ſupervenienſte, herbæ, & omnis generis arbores, & fruges magis magiſque ad generationem prolectentur, quæ alias tempore arido, & Sirio campos nimis exurente, tanquam exiccæ & exangues ſterileſcunt. Lapidem itaque hoc duplici coquendum calore, vult Hermes in quo augmentatur, hoc eſt, in ultimam maturitatis perfectionem exaltatur, & tamdiu hoc ignis genere continuè conſervatur, donec appareat radix, h. e. ſemen metallorum. Compertum enim habemus in omnibus plantis ferè & arboribus, quod poſt revolutum generationis terminum, tandem proferant ſemen, tanquam ſpeciei ſuæ propagandæ & conſervandæ præcipuum authorem. Eundem proceſſum obtinet quoque Natura in procreandis metallis, quæ poſt abſolutam omnium generationem, tandem arte adjuvante, etiam producit ipſorum ſemen, quod ſolum verus eſt Philoſophorum Mercurius, in quem omnia metalla reſolvuntur, priuſquam mutua invicem unius in aliud fiat transmutatio: Juxta illud Ariſtotelis, Metor. cap. 4. ubi inquit: Impoſſibile eſt unam ſpeciem metallorum in aliam transmutari poſſe, niſi prius reducantur in ſuam primam materiam. Errant igitur omnes, quicunque metalla in Mercurium crudum, & non in radicem, ut Hermes ait, ſive in ſemen ſuum, quod primum & ultimum vivens in metallis eſt, ut cor in animalibus, reducere conantur. Natura enim ſemper progreditur: nunquam autem retrogreditur: Sicut enim Sol curſu ſuo circulari, ab una cœli plaga orientali ad alteram occiduam progreditur: non autem, niſi miraculosè, retrogreditur: ſic quoque de omnium rerum generatione judicandum erit. Quod author inſuper his confirmare verbis videtur: *Deinde*, inquit, *rubedinem & partem levem ab ipſo extrahito, quouſque tertia pars remanet.* De rubedine & ternario numero ſuperius abundè ſatis dictum eſt, adeò ut non neceſſum ſit, eadem toties repetere.

HERMES.

FIlii ſapientum, Philoſophi hac de cauſa invidi dicti ſunt, non quod invideant moratis, nec religioſis, nec legitimis, aut ſapientibus: verum ignaris, vitioſis, lege & benignitate carentibus, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda, & inde Philoſophi ſint Deo reddituri rationem. Nam omnes mali indigni ſunt ſapientia.

SCHOLIUM.

PRæoccupat hic author quorundam objectionem, qui Philoſophos accuſant invidiæ: ab hoc igitur crimine ut eos liberet, differentiam ponit inter eos, quibus invideant, & quibus non invideant: Non invident, inquit, moratis & religioſis,

nec legitimis, aut ſapientibus. Cur enim his inviderent, cùm horum propria ſit ſcientia. Nulla autem eſt ſcientia vera & bona, niſi quæ à Deo inſpirata ſit, uti ſuprà copiosè demonſtratum eſt. Deo verò quicunque invidentia ſua reſiſtere conabitur, inanem ludet operam. Nam Theodidactus non uſque adeò magnificat humanam inſtitutionem: alium magiſtrum his agnoſcit longè ſuperiorem & doctiorem, quàm ſunt pulverulenti iſti hypodidaſcali: utcunque ipſi clamitent contra nos & noſtram doctrinam. Novimus enim illorum cavillationes, dum ſe mirari inquiunt, quod & nos ad honorum & dignitatum gradus ſuſcipiendos admittamur, cum vix unum atque alterum verbum latinè proloqui poſſimus. Quaſi verò artium & ſcientiarum dignitas pendeat à latinitate, & nemo doctus haberi debeat, niſi qui latini ſermonis puritatem & elegantiam ad unguem calleat. O miſeri cenſores, veſtram quidem gloriam in eo quæritis, ut quicquid tentatis dicere, id purè, tersè, eleganter, ornatè, præclarè, ritè, ſcitè, politè, juſtè, venuſtè, gnaviter & graviter dicatis. Sed hoc de vobis olim prædixit Eſaias cap. 31. inquiens: Ubi eſt literatus? Ubi legis verba ponderans? Ubi Doctor parvulorum? populum impudentem, non videbis, populum alti ſermonis, ita ut non poſſis intelligere diſertitudinem linguæ ejus: in quo nulla ſapientia. Hactenus ille. Solliciti enim magis eſtis de cortice, quàm de medulla rerum, & ſic umbram præfertis eſſentiæ, fluxile & momentaneum ſtabili & ſempiterno. Nos autem magis delectamur veritatis doctrina, quæ cum Chriſti, qui veritas ipſe eſt, & Naturæ legibus eſſentialiter ſive realiter, non autem tantum verbaliter ſive literaliter, ut ita loquar, conveniat. Hanc ut aſſequamur, ſummis viribus contendimus, nihil morantes, in quacunque id fiat lingua: ſive illa fuerit Hebraica, Chaldaica, Syriaca, ſive Græca, Gallica, Italica, perinde nobis erit. Sufficit enim nobis rem, ut eſt, perfectè & exactè tenere: vobis lubenter relinquimus ſuperficialem illam & externam verborum pompam. Ex qua quid tandem reportetis, exitus palàm docet. Quia enim fumum venditis: fumus quoque ſive peſſimus oris halitus & lingua glorioſa, petulans & ſuperba, veſtrum pleroſque peſſundat. Sed aliis Latinæ linguæ peritoribus me, hanc ventilandi partem relinquam, ne rudior Latiniſmi, ceu vulpecula iſta Æſopica, cui abſciſſa erat cauda aliis quoque hanc linguam deferendam ſuadere videar. Diximus itaque, quibus Philoſophi ſcientiam ſuam ſacratiſſimam non invideant, nempe iis qui ſunt moribus probatis exculti, fide & pietate præſtantes, & genuinæ ſapientiæ filii. Cæteris autem ignaris, vitioſis, lege & benignitate carentibus jure ſummo invident. His enim ſi communicarent artem, quid, quæſo, aliud agerent, quàm ut furioſo committerent gladium, & laſcivam juvenculam aut meretriculam præficerent gynæceo. Annon hoc pacto peccandi occaſio, quam author ſuprà arripiendam ſeriò prohibet, daretur ampliſſima? Ergò ne tale quid accidat, & ne Philoſophi de his omnibus cogantur Deo rationem reddere, nulla arte hoc malum præcaveri poſſe judicârunt, quàm ut ſecreta ſua intra taciturnitatis cancellos tutò reſervarent, ac nemini quicquam de his, niſi probis & dignis, revelarent. Mali enim indigni ſunt ſapientia.

HERMES.

Scitote, quod hunc lapidem nomine voco: nam ipſum fœminam magneſiæ nuncuparunt, ſive gallinam, ſive ſalivam candidam, lac volatilium, & cinerem incombuſtum, ut ab inſipientibus, intellectu, lege, benignitateque carentibus, celent ipſum, quem tamen ſapientibus uno noto nomine nominavi, qui eſt lapis ſapientum. Conſerva igitur in eo mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Deprecor autem vos omnes filios Philoſophorum, per noſtrum benefactorem, donantem vobis ſua gratiæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro, aut cuiquam inepto hujus nomen pandatis.

SCHOLIUM.

Tria hîc agit potiſſimùm author: Primò recenſet varia & multa lapidis nomina, è quibus unum ſapientibus tantum cognitum, ſufficere non obſcurè innuit. Quale autem iſtud ſit, in ſuperioribus ſatis ſuperque explicatum fuit. Deinde bis hortatur filios ſapientum, ne indignos, avaros illiberales, fatuos, ignaros & ineptos in ſcientiæ ſacrarium introire permittant. Tertiò & ultimò docet, in lapide conſervandum eſſe mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Per mare intelligit humiditatem Mercurii: nulla enim generatio fit in ſicco, ſed in humido, ut paulò ſuprà notavimus. Ergò in forma liquida Mercurius conſervandus erit, citra tamen ſui corruptionem. Res enim duræ, inquit Raymundus Lullius, virtutem cœleſtem non recipiunt, nec cœlo obediunt: quemadmodum in durum lapidem figuram ſuam non imprimit ſigillum, ſed in mollem ceram: ita materia noſtra per mollitiem vel raritatem fit habilis ad recipiendum influxum corporum ſuperiorum. Et per conſequens hoc ipſo medio obedire cogitur motui Solis. Hactenus ille. Per ignem autem & cœli volatile intelligitur duplex ignis: externus & internus: qui uterque uſque ad finem operis continuò fovendus, & conſervandus erit, juxta illud Augurelli Poëtæ Chymici.

Hic igitur ne qua tepidum ſummoveris ignem:
Et genitalem intus vim vi ſubeunte moveto:
Ales ut aſſiduo tepidis ſuperincubat ovis.
Naſcendiſque adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuò morem ſervare memento
Hanc, ut dum Phœbi circum ſe verterit orbis.
At ſi deſiſtas, quo vis intermoriatur
Ignea, continuò quæ fœtum fomite paſcit,
Nil agit & ſubitò cum primis deſinet ignis.
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac fruſtrà tentes fulcire ruinam.

HERMES.

Nemo quicquam mihi tribuit, cui non reddiderim, quod ipſe dederit, nec ipſum honorare deſtiti, & in hunc optimam poſui ſignificationem.

SCHOLIUM.

His paucis tractat Hermes de nota quadam veri filii doctrinæ: ipſa autem eſt liberalitas, quam ſi in quopiam advertit, ſtatim bonam de eo concipit ſpem: & per legem talionis, ipſe ex liberali quoque animo benignè reddit omnia, quibus ab ipſo antea affectus erat. Præterea eundem quoque debito ſuo honore non privat, ſed amanter colit, & reverenter habet. Hoc enim maximè decet verum & ſincerum Philoſophum, qui quò fuerit humanior, eò doctior quoque prædicabitur, & majorem etiam laudem apud omnes merebitur.

HERMES.

Fili, hic lapis eſt celatus multorum colorum, natuſque in uno colore: cognoſcite illum & celate. Omnipotente concedente, morbum maximum, triſtitiam, omne nocumentum, & anguſtiam eo evadetis,

deris, de tenebris ad lucem, de deſerto ad habitaculum, & de anguſtia ad dilationem ipſius auxilio venietis.

SCHOLIUM.

De tribus præcipuis lapidis coloribus dictum eſt ſupra. Sed author hic plurium adhuc aliorum mentionem facit, è quibus tamen omnibus unum tantùm cognoſcendum, eumque cognitum celandum præcipit. Quis iſte unicus ſit, facilè colligitur eſſe rubicundus. Quò enim res præcioſior & præſtabilior, eò citius etiam in electionem venit. Rubicundus autem color cæteris omnibus laudis & præſtantiæ palmam facilè præripit, adeò ut nihil eò nobilius ac perfectius ſub Sole excogitari poſſit. Quem ſi adeptus fueris, juxta authoris monitum celabis. Denique enarrat Hermes eximias dotes abſque virtutes lapidis, quibus frui poterit omnis, qui illo, concedente Deo omnipotente, potitus fuerit.

Summum enim ait eſſe præſervativum adverſus quoſcunque corporis graviſſimos affectus: triſtitiam pellit, non ſecus ac medicamentum illud apud Homerum, quod Nepenthes dicitur, quo uſa fuit Helena ad animi mœrorem excutiendum, & hilaritatem ac lætitiam inducendam. Rerum jacturam & commoda reſarcit, & ab omnibus ærumnis & adverſitatibus promptè liberat. Evehit præterea poſſeſſores de loco obſcuro ad dignitates & honores maximos. Deſperatos, & hinc inde in orbe circumvagantes ſolatur, ac patriis reſtituit laribus, eoſque ex rebus adverſis, omnique calamitatum genere ereptos, tam felici beat ſorte, ut poſthac in tranquillitate & pace totius vitæ curriculum, ex animi voto tranſigant.

CAPITULUM II.

HERMES.

Fili mi, ante omnia moneo te Deum timere, in quo eſt niſus tuæ diſpoſitionis, & adunatio cujuslibet ſequeſtrati.

SCHOLIUM.

Vulgò notum eſt, Philoſophiam nihil eſſe aliud, quàm ſtudium ſapientiæ. In hoc autem ſtudio, qui laudabiles facere cupit progreſſus ante omnia in timore Dei ſe exerceat, neceſſe eſt. Sapientiæ enim initium eſt timor Domini, ut Sapiens inquit: cui aſtipulatur idem Hermes lib. de pietate & Philoſophia, inquiens: Qui pius eſt, ſummè philoſophatur: & ſine Philoſophia ſummè pium eſſe eſt impoſſibile. Sed non loquitur de ſpuria iſta gentilium Philoſophia, quæ nugarum tantum anilium & falſitatum horreum eſt pleniſſimum.

Miror vos Academicos modernos, quod in ipſa Chriſtianiſmi luce, tanta oculorum caligine & ſuffuſione capti non videtis miſerandam illam cladem, quæ promanat ex illa Ethnica Philoſophia, quam nihilominus, tamen publicè profiteri non erubeſcitis. Cum enim in fidem veſtram Deus commiſerit tenellas juventutis plantulas, hortumque veritatis vobis aperuerit ampliſſimum, in quo illas omnis generis ſalutaribus & utilibus præceptis fovere & educare debebatis, vos, neglecta Dei benignitate, in gentilium idololatrarum & mendacium hominum caſtra impudentiſſimè transfugiſtis, ſic & vobiſcum hunc immerentem juventutis florem ſimul ſeduxiſtis, & adhuc indies ſeducitis. Quod ſi horti hujus fortaſſis ignorantiam prætendatis, id ſupinæ ignaviæ veſtræ, negligentiæque evidens argumentum eſt: ſiquidem is non longe abeſt, ſed tàm in vobis, quàm ante & circa vos plantatus exiſtit. Ut igitur poſthac inexcuſabiles ſitis: ecce hortus iſte eſt Chriſtus Jeſus, Deus & homo: vel ſi mavultis: hortus iſte eſt in Chriſto unitus, aliàs tripartitus exiſtit, & ſic eſt vel Biblicus, vel Macrocoſmicus, vel Microcoſmicus: ita tamen ut neque tripartitus abſque unito, neque unitus abſque tripartito intelligi & perfectè cognoſci queat. De hoc igitur horto rectè cognoſcendo paucis nunc philoſophari conſtitutum eſt.

Primum itaque, ut Chriſti Jeſu naturam cognoſcatis, ſcrutari debetis Scripturam: hæc enim eſt, quæ de ipſo teſtatur. Sed neque veſtrum rigare, neque plantare in hoc biblico horto agnoſcendo aliquid erit, niſi ipſe Jeſus Chriſtus incrementum dederit, hoc eſt, vana & inanis erit induſtria veſtra propria, qua conamini ſcripturam ſcrutari: ac quamvis totam ſcripturam ad unguem memoriter recitare didiceritis, non tamen hæc ſcientia de Chriſto eſſentialis, ſed tantum literalis erit. Cùm enim ſcriptura eſſentialiter conſiderata, aliud nihil ſit quàm ipſemet Chriſtus Jeſus, & viciſſim Chriſtus Jeſus ſit ſcriptura ipſa: tunc nemo poterit verum ſcripturæ ſenſum elicere, niſi legendo & ſcrutando, illam in & cum Chriſto Jeſu eſſentialiter percipiat: ita ut non literam, quæ mortua eſt, & occidit, ſed eſſentiam Chriſti, quæ ſola vivificat, legat, hoc eſt, legendo ejus eſſentialiter particeps fiat. Hæc enim realis cognitio ingentes ſapientiæ theſauros ſuppetit. Eſt enim in illa, ut Sap. 7. legimus, ſpiritus intelligentiæ, ſanctus, unicus, multiplex, ſubtilis, diſertus, mobilis, incoinquinatus, certus, ſuavis, amans bonum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, ſtabilis, certus, ſecurus, omnem habens virtutem, omnia proſpiciens, & qui capiat omnes ſpiritus, intelligibilis, mundus, ſubtilis. Si igitur noſtri Academici Theologi pro mortua illa & literali, hanc vivificam & eſſentialem Chriſti agnitionem adipiſcerentur: Deus bone, quanta inde utilitas miſeræ & mox collapſuræ Eccleſiæ redundaret: non tot rixæ, tot diſcordiæ & variæ ſectæ ubique locorum gliſcerent: ſed pax totius & concordia, quam ſpiritus ſapientiæ incarnatæ, per proprietates illas modò à Sapiente enumeratas operaretur, tàm inter doctores, quàm auditores abundè propagaretur, & conſtanter conſervaretur. Commendo igitur hunc biblicum hortum inprimis Theologis. Sufficiet enim illis hunc diligenter & eſſentialiter, uti dictum eſt, excolere: nec opus erit aliunde accerſere tot ac tam varia hominum commenta in quibus plerunque propria magis quàm Dei gloria quæritur. Omnis enim ſcriptura, teſte D. Paulo 2. Timoth. 3. divinitus (non humanitus) inſpirata utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia, ut perfectus ſit homo Dei, ad omne bonum inſtructus. Et hæc de horto biblico, qui eſt Chriſtus Jeſus, dixiſſe ſufficiat. Nunc de horto microcoſmico, qui eſt Chriſtus Jeſus, pauca in medium proferemus. Sicut enim de Chriſto Jeſu teſtatur ſcriptura, ſic de Chriſto Deo teſtatur creatura ſive magnus mundus: & de Chriſto homine, microcoſmus ſive parvus mundus, qui eſt homo. Hæc autem ad propoſitum noſtrum, clarioris tantum doctrinæ cauſa ita diſtinguo, quamvis non ignorem, quemlibet hortum de qualibet natura in Chriſto teſtari. Si igitur Dei cognitionem in Chriſto habere cupis, ex macrocoſmico horto eam tibi comparabis: non autem, priuſquam lumen majoris mundi ex ſolius Dei gratia tibi ortum fuerit. Orto autem

autem hoc lumine, mox cùm Hermete Triſmegiſto exclamando fateberis, Deum eſſe inviſibilem mundum, mundum verò eſſe viſibilem Deum: & cum D. Paulo ad Rom. 11. Ex ipſo: & per ipſum & in ipſo eſſe omnia. Idem Hermes lib. 11. ad Tatium: Deus, inquit, eſt univerſum: & in univerſo nihil eſt, quod non ſit Deus. Unde neque magnitudo, neque locus, neque qualitas, neque figura, neque tempus circa Deum eſt. Univerſum enim eſt. Univerſum autem per omnia & circa omnia. Qui univerſum eſſentialiter cognoſcere volet, is neceſſariò id cognoſcet ex univerſo, per univerſum, & univerſo. Quamprimum enim quis deſertor univerſi factus fuerit, is non amplius verſabitur in lumine, ſed ab univerſo, quod eſt Deus & lumen Naturæ, in particularitatis tenebras, ex quibus nulla perfectionis ſalus unquam ſperanda incidet. In hoc igitur univerſali macrocoſmico horto agnoſcendo excolendoque maximè laborare, & omnem ſuam operam impendere debebant omnes Phyſici, Medici, Aſtronomi, Chymici, & aliarum artium naturalium magiſtri. Invenient enim in eo omnis generis pulcherrimas & utiliſſimas ſcientiarum plantas, quibus profeſſionem ſuam quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut in poſtremum ab omni librorum de rebus Phyſicis ſcriptorum lectione facilè ſint excuſandi. Libri enim ſcripti ſimiles ſunt terræ petroſæ in quam ſemen projectum, continuò quidem exoritur, ſed ſuperveniente ſolis ardore æſtuat, &, quia non habet radicem, areſcit. In horto vero macrocoſmico noſtro, terra eſt optima, in quam ſi ſemen ceciderit, fructũ dabit centuplum & millecuplum. Reſtat adhuc hortus tertius, nempe microcoſmicus, qui eſt Chriſtus homo: Hanc igitur tàm in Chriſto quàm in homine, ut cognoſcamus, neceſſe erit nobis prius deponere carnem Adamicam, & induere novum hominem, ſicut eſt ipſe Chriſtus, qui primogenitus inter filios Dei factus eſt. Jam autem in noſtra poteſtate ſitum minimè eſt, ut exuamus veterem Academiam creaturam. Sicut enim Hermete teſte, terrena non agunt cœleſtia, ſed cœleſtia in terrena, ita homo Adamicus non poteſt in Chriſtum agere: ſed neceſſe eſt, ut Chriſtus agat in hominem. Nulla autem fit generatio nova ſine rei generandæ putrefactione vel mortificatione. Homo igitur, ut de novo deſuper regeneretur, cum Chriſto moriatur neceſſe eſt, idque per agnitionem ſuorum peccatorum & ſeriam ac veram pœnitentiam: in qua ſimul cooperante Spiritu Sancto per fidem veram in Chriſtum, novæ creaturæ ſemen concipitur, quod temporis progreſſu germina producit, & tandem fructus pœnitentia dignos abunde profert. Hujus microcoſmici horti cultores debent eſſe omnes liberalium artium & Juriſprudentiæ profeſſores. Sicut enim Adam ante lapſum omnium artium cognitionem abſque præceptore perfectè tenebat: eratque juſtus & perfectus: ſic novæ creaturæ homo poterit poſt regenerationem in Chriſto, ex Chriſto, & per Chriſtum omnium rerum artiumque ſcientiam, omnemque juſtitiam, æquitatem & judicium rectum, ſibi abſque ullo magiſtro & abſque ullo corpore & codice juris perfectè comparare. Hic enim ſolus eſt ille DOMINUS, qui dat ſapientiam: & ex ore ejus prudentia & ſcientia. Prov. 2. Imò ille eſt ipſamet ſapientia incarnata clamitans: & prudentia dans vocem ſuam: In ſummis excelſiſque verticibus ſupra viam, in mediis ſemitis ſtans, juxta portas civitatis, in ipſis foribus loquitur, dicens: Veni, dilecte mi, in hortum meum, & comede fructum pomorum meorum. Veni in hortum meum, ſoror mea ſponſa, meſſui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite, amici, & bibite, & inebriamini, chariſſimi. Dilecte mi, deſcende in hortum meum ad areolam aromatum, ut paſcaris in hortis, & lilia colligas: deſcende in hortum nucum, ut videas poma convallium, & inſpicias, ſi floruerit vinea, & germinaverint poma punica. Proverb. 8. & Cant. 5. 6.

Sed quia, proh dolor! omnes omnium artium & facultatum magiſtri, hodie deſpicatui habent hunc ſaluberrimum & unicum omnium ſcientiarum hortum; qui eſt Chriſtus Jeſus, Deus & Homo: nec inſuper eo, quo debebant, modo tripartitum iſtum hortum Biblicum, nempe macrocoſmicum, & microcoſmicum, vel minimo ſaltem digito attingunt: in duplicem ſeſe calamitatem, unà cum omnibus ſuis diſcipulis turpiter conjiciunt, in apoſtaſiam videlicet, & imperfectam donorum ſcientiarumque adeptionem. Dum enim hoc veritatis horto relicto, flores ſcientiarum in conſpurcatis & fœdatis gentilium agris colligere tentant, pro veritatis floribus, roſis & tritico, metunt mendaciorum ſpinas, tribulos, lolium & zizaniam: & ſic transfugæ iniquiſſimi, debitas juſtaſque perſolvunt pœnas: Deus enim, ut D. Paulus loquitur, Ro. 1. trahit illos in deſideria cordis eorum, utpote qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium. Et ſicut non probant Chriſtum Jeſum pro vero omnium ſcientiarum horto habere: tradit illos Deus in reprobum ſenſum, ut faciant ea, quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, &c. Hi nimirum ſunt fructus apoſtaſiæ. Homo enim apoſtata, vir inutilis graditur ore perverſo, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia ſeminat: huic extemplo veniet perditio ſua, & ſubitò conteretur, nec habebit ultrà medicinam, Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni ſunt morte: & non ſolum, qui ea faciunt, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus. Quotusquisque autem eſt Academicorum, qui poſtquam conſcientiam ſuam probè examinaverit, non hoc in catalogo inſcriptum ſe quoque inveniat. Optandum itaque eſſet, ut reſipiſcerent in tempore, ne deciperentur amplius per Philoſophiam & inanem fallaciam ſecundum traditionem hominum, ſecundum elementa mundi, & non ſecundum Chriſtum, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Col. 2. Si igitur ſapere vultis, nolite amplius confidere in doctis ſapientiæ humanæ verbis, ſed in doctrina Spiritus & veritatis. Si autem quis veſtrum ſibi, ut videatur ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat ſit ſapiens. Sapientia enim hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim: Comprehendam ſapientes in aſtutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes ſapientum, quoniam vanæ ſunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. 1. Cor. 2. & 3. ſi verò perrexeritis ſectari gentilem iſtam ſive humanam & inanem Philoſophiam, non tantum nefarii Dei deſertores & apoſtatæ permanebitis, ſed inſuper etiam ſemper diſcentes, nunquam ad ſcientiam veritatis pervenietis. 2. Timoth. 3. Quæ enim perfectio ſperanda eſt ab ingenio humano, quod poſt lapſum primi parentis tàm miſerè fœdatum & laceratum eſt, ut niſi deſuper à patre luminum rurſus illuminetur, per ſe nunquam ad perfectionem ullam

ullam reſpirare poſſit. Longè vos ſuperat Hermes, qui Philoſophiæ ſuæ originem deducit ab ipſo Deo rerum omnium authore. In pura igitur hujuſmodi & ſincera Philoſophia Hermetica, quæ ab omni falſitatis lolio ſequeſtrata eſt; omne veſtrum ſtudium & operam ponatis: cùm hæc ſola alumnos ſuos ad majorem & ferventiorem pietatis cultum provocet: adeò ut nullum alium finem Philoſophandi ſibi proponant; quàm ut ex pietatis veræ cultura Deum, naturam, & ſeipſos cognoſcant. Sapientia enim abſque pietate vera eſt ſtultitia.

HERMES.

Fili, quicquid audis, ratiocinare: Non enim te puto ratione privatum, nec inſipientem. Igitur meas exhortationes ſuſcipe, & meditare, & ſit cor tuum coaptatum, ac ſi exhortationum author eſſes. Cui enim natura calida eſt, ſi frigidus fiet; non ei nocebit: ſimiliter; qui rationalis eſt, claudat à ſe oſtium ignorantiæ, ne ſecurus decipiatur.

SCHOLION.

EX omnibus actionibus: quæ inconſultò quodam & temerario ſuſcipiuntur impetu; rarò aut nunquam ſperandus erit bonus & optatus eventus. Conſilio verò & prudentia, ſi qua in re, in Chymia certè opus eſt præſertim ſi cum magiſtris ipſis colloquium fortè inſtituere volueris. Hi enim non contenti rationibus, rationum inſuper rationes poſtulant: adeo rigoroſo probationis hamo, omnem diſcipuli expiſcantur angulum. At librorum ſolummodò lectioni deditus; ſi rem propoſitam ad rectæ rationis amuſſim & naturæ poſſibilitatem expenderis, ſalvus eris. Sin verò nudam tantùm literam ſpectaveris, tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem authorem, cujus conſilio nullum approbabis propoſitum priuſquam id firmiſſimis rationum momentis probè munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa promenda ſint, ſuprà in capitulo primo evidenter ſatis declaratum fuit. Si igitur his armis, tanquam lorica & fortiſſimo corporis munimento, indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omneſque ſophiſtarum ictus à quacunque parte imminentes, ſine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens ſuper lapidem ignitum, ſtatim diffluit, & in vaporem reſoluta evaneſcit, ſic ſumpto rationum clypeo, omnes hoſtiles ſophiſmatum, in ſcriptis ſapientum ubique occurrentium impetus propulſabis, & ſic hoſtibus ignorantiæ propriis fugatis, victoriam tandem obtinebis glorioſiſſimam: & eos, quos tibi anteà inimicos putabas, in veram & ſinceram, æternamque tibi devinctos amicitiam experieris.

HERMES.

Fili, accipe volatile, volans ſubmerge, & divide ipſum à ſua rubigine, quæ ipſum interficit, extrahe & repelle ab ipſo, ut fiat vivum, ac tibi reſpondeat non volando in regiminibus, ſed volans apertè contineat. Si enim extraxeris ab anguſtia poſt anguſtiam, & in diebus tibi notis ratione rexeris, conveniens comes tibi erit, & eris Dominus ſeparans eo decoratus.

SCHOLION.

IN Chymia duo ſunt principia, ex una radice orta, quæ lapidis ſubjectum, ab omnibus ferè declamantur Philoſophis, videlicet argentum vivum, & ſulphur: quorum illud volatile eſt & ſuperius: hoc verò fixum & inferius: ex quorum conjunctione ſæpius repetita, fit vera & Philoſophica ſublimatio ac fixio. Eſt enim fixio, cum corpus recidit ſpiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem; & fit per frequentem reiterationem; donec producatur cinis perpetuæ durationis; & totum in igne maneat. Eſt autem à principio operis lapidis ſubſtantia quę per ſe fixiſſima, ſpiritibus non fixis, vel ut Philoſophi loquuntur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac ſimilibus ſolvenda, ut fiat volatilis. Hac enim ratione aptior erit ad ſeparandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus eſt in metallis, & certiſſimum imperfectionis ſignum.

Hæc igitur ab illis amovenda eſt per ſublimationem, totieſque illa reiteranda, donec volans à fixo retineri, viſui manifeſtum fiat. Non autem præcipitanter hîc procedendum erit neque una ſtatim vice omnia peraguntur: ſed gutta poſt guttam paulatim extrahenda. Poſſit enim alias fieri, ut ex nimia feſtinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat. Cum igitur, teſte Salomone, Sap. 11. omnia Deus in menſura, & numero, & pondere diſpoſuerit; non oſcitanter prætereundi ſunt dies noti, ſcilicet Philoſophis. Sapienter enim, inquit author, ſi ita diebus notis texeris opus conveniens tibi omne erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient: juxta illud Poëtæ ſtellati ita canentis:

Proinde ſophi veteres ſubtili indagine quendam
Commenti lapidem, ſibi fida viatica cunctis
Permanſura locis, nunquam interitura pararunt:
Quo auxilio, varias terras, diverſaque regna
Cernere, & à multis quàm plurima diſcere poſſent.

Et paulò poſt:

Quem qui habet, ille poteſt, ubi vult habitare decenter:
Nec fortuna iram metuit, nec brachia furum:
Sed paucos tanto dignantur munere divi.

HERMES.

Fili, extrahe à radio umbram ſuam, & ſordidam, eo quod nebulæ ei ſupereminent, coinquinant, & à luce retinent, quia anguſtia, & ſua rubedine comburitur. Fili, accipe hunc ruborem, aqua corruptum, quemadmodum ignis lator eſt cinis vivus, quem ſi ab eo ſemper auferſ, quouſque rubor tibi purificetur, ſit tibi ſocietas, qua caleſcit, & in qua quieſcit.

SCHOLIUM.

QUemadmodum in Sole ambulantis corpus continuò ſequitur umbra, tanquam comes individua, ſic hermaphroditus noſter Adamicus, quamvis in forma maſculi appareat, ſemper tamen in corpore occultatam Evam ſive fœminam ſuam ſecum circumfert. Hæc vicem tenet patientis, ille agentis. Cum verò illa ob ſexus imbecillitatem, vel potius inſufficientem digeſtionem, impura adhuc & vitioſa, ac nativi ſplendoris perfectione orbata, ignis examen ſuſtinere nequit: non ſecus ac aquila ſpuria, quæ adverſus ſolem volans, ſplendorem ejus ferre nequit: Degeneres enim lux arguit idcirco omnes iſtæ dotes, quibus exuta & ſpoliata exiſtit mulier, ſunt ipſi per ignis vivi, hoc eſt maſculi beneficiũ reparandæ: rubedo polluta & maculata in priſtinam claritatem, puritatem, & integritatem reducenda: & tantiſper depurationis opus continuandum: donec fœmina maſculi ſui vim recipiens adeò roboretur, ut frigus calorem, & omnes externas injurias ſuſtinere, nullumque non examen ſubire, & tranquillè tandem in naturali unitatis thoro cum viro gaudere & quieſcere poſſit Sicuti enim Deus ab opere creationis quievit die ſeptimo: qui dies apud Moſen appellatur Sabbatum, id eſt, dies quietis: ita Saturnus noſtræ magneſiæ, ultimam manum imponit operi,

operi, & ab eo quoque die Philoſophorum ſeptimo quieſcit. Non tamen quieſcendo interim opus à ſe effectum planè deſerit: ſicut neque Deus à creaturis, poſt abſolutum creationis opus, unquam recedit: ſed quieſcere tantùm dicitur uterque tàm Deus, quàm Saturnus noſter, quod novam ſpeciem præter illas, quas ſeptem illis diebus alter creando, alter generando produxerat, amplius nullam ſuperaddat. Siquidem, ut Deus omnem divinitatis ſuæ theſaurum, quem ab infinita ſeculorum æternitate, in ſe tanquam archetypo abſconditum continuerat, ſeptenario dierum nu. complexus, illum nobis per admirandum hoc creationis artificium in ſuis creaturis manifeſtavit, & tàm perfectè ac graphicè repræſentavit: ut ne minima quidem nota ſit in creatore, cujus non ſimulachrum aliquod inveniatur in creaturis: eodem modo Saturnus occultè corporum metallorum ſimulacra in ſe circumferens, per eundem ſeptenarium dierum numerum tandem, finito opere, omnia corpora explicata in lucem profert. Quod autem otioſus neque Deus, neque Saturnus ſit: manifeſtè demonſtrat rerum omnium continuata hactenus multiplicatio: quæ abſque Deo, & eodem Saturno, tanquam ſecundo à Deo rerum naturalium diſpenſatore & gubernatore, alias impotens & inefficax fatiſceret. Magna autem vis & poteſtas, ſummumque ſecretum in hoc dierum ſeptenario latet: ut qui magicè & ex interna ſua anatomia, in partes ſuas ſive membra reſectus, repræſentat quodammodo univerſale quoddam & eſſentiale, tàm Creatoris, quàm creaturæ nomen: ita ut unus ſeptenarius omnem cæterorum numerorum vim ac virtutem plenariè complectatur. Componitur enim ſeptenarius ex ternario & quaternario, quorum characteres vulgò exprimuntur per 3. & 4. quaſi dicas, ter quatuor, quæ faciunt duodecim: ita ut in idem recidant ſeptenarius & duodenarius, qui ſimul per multiplicatum Naturæ artificium ſumpti proferunt octuaginta quatuor: quorum Characteres ſunt 8. & 4. qui duo numeri per ſimplicem additionem redeunt in ſuum principium, nempe in duodenarium & ſeptenarium. Octo enim & quatuor faciunt duodecim. Duodecim autem reſolvuntur in ter quatuor: qui per characteres hoſce 3. & 4. revertuntur in ſeptenarium numerum. Ex qua converſione colligitur: eundem Deum in creatione, eundemque Saturnum in rerum regeneratione, eſſe 7. 12. & 84. hoc eſt, principium, medium & finem: ſive omnia in omnibus. Videmus præterea eundem ſeptenarium, ex geminato ternario & ſimplici unitate duos illos ternarios invicem copulante conſtare. Saturni enim dies eſt ille unus, qui ex cæteris omnibus diebus, in unum quaſi faſciculum collectis ac colligatis, diem quietis, ſive ſabbatum producit: ita ut in generationum progreſſione nihil amplius præterquam unus ille dies ſepties numeratus reiteretur, & ſic conſequenter in infinitum uſque per ſe ipſum multiplicetur. Obſervandum quoque eſt duplex horum ternariorum diſcrimen, quorum alius cœleſtis, alius elementarius exiſtit. Cœleſtis refert tria principia pura & perfecta: elementaris autem tria impura & imperfecta: quæ per unitatem copulativam in unum ſeptenarium perfectum, & omnibus numeris abſolutum reducuntur: veluti videre eſt ex his circulis & planetarum characteribus: o o o-o-o o o, ſive ♄ ♃ ♂-☉ ♀ ☿ ☽ (o o o) Hi tres circuli primi referunt tria principia cœleſtia (o) Circulus autem unicus medius, eſt unitas copulativa. (ooo) Tres ultimi ſunt tria elementaria principia, quæ per medium circulum in unum, uti dictum eſt, coeunt.

Johannes Dee Londinas Anglus, ſuam monadem hieroglyphicam in octonario demùm numero ſabbatizare aſſerit: quæ opinio, ſi internam rei naturam & proprietatem probè pendamus, nobiſcum minimè pugnat. Uterque enim Sabbati dies tam ſeptenarius Saturni, quàm octonarius Solis invicem in eſſentia conveniunt. Sed hoc tantùm diſcriminis intereſt inter utrumque, quod ſicut ceremoniæ & ſacrificia veteris teſtamenti præfigurabant Chriſtum, in Maria Virgine, à ſancto Spiritu concipiendum, incarnandum, naſcendum, occidendum, ſepeliendum, reſuſcitandum, & ad gloriam ſive dexteram patris evehendum: nos autem in novo Teſtamento jam Chriſtum non amplius in figura ſive typo, ſed reipſa & actu agnoſcimus conceptum, incarnatum, natum, occiſum, ſepultum, reſuſcitatum, & ad gloriam ſive dextram patris ſui evectum, & ſuper omnes cælos exaltatum: ſic Sabbathum Saturni per ſeptimum diem indicat magneſiam noſtram in terra philoſophica ſeminandam, corrumpendam, digerendam, coagulandam, ſublimandam, incerandam & figendam: Sabbathum verò ſolis per octavum diem eandem magneſiam jam ſeminatam, corruptam, digeſtam, coagulatam, ſublimatam, inceratam, & fixam; & inſuper uno gradu altiùs, & ſuprà ſeptimum Saturni cœlum exaltatam apertè commonſtrat. Sic igitur ſabbatizat nunc turba philoſophica, & unuſquiſque manet apud ſemetipſum, nulluſque egreditur de loco ſuo die ſeptimo Saturni, ut olim in Judaiſmo, ſive die octavo Solis, ut nunc in Chriſtianiſmo.

HERMES.

FIli, carbonem vita extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quieſcens ſuper puteum, ab illo auripigmento, humore carente. Iam gaviſa feci corda audientium, ſperantium in te, & oculos tuos te intuentes, ſpe ejus, quod contines.

SCHOLIUM.

CArbonis vita ignis eſt, quo remoto, corpori mortuo ſimilis fit. Nec in carbone ſolùm, ſed in cæteris rebus omnibus ignis vitam excitat, fovet & conſervat. Imò vitæ eſſentia aliud nihil eſt, quàm purus putus ignis: non quidem ille craſſus & corrumpens elementaris, ſed ſubtilis ille, cœleſtis, & generans omnia, qui, teſte Ariſtotele, reſpondet elemento ſtellarum.

Hinc in metallis ob molis corporeæ craſſitiem extinctus, aqua philoſophica, oleaginoſa, & ſulphurea reſuſcitandus eſt: quod fit, ut author vult, ſpacio triginta dierum. Numerus certus dierum ſuprà ſilentio involutus, hîc manifeſtis exprimitur verbis. Sed quamuis aperta dierum hîc fiat aſſignatio: induſtria tamen artificis in hoc opere plurimum valet. Hic enim poteſt variis modis operis regimen inſtituere: tum ratione materiæ, quam accipit: ubi una præ alia perfectioni propinquior exiſtit: tum ratione ignis, in cujus juſto ac æquo moderamine conſiſtit totum arcanum & ſcientia. Si igitur ſcitè peregeris omnia, ad hanc rem neceſſaria, regio diademate ornandus eris: quo olim omnes Philoſophi præ cæteris hujus doctrinæ ignaris conſpicuè emicabant.

Non autem exiſtimes, reges ejuſmodi more regum & principum politicorum, externam potentiæ & divitiarum gloriam affectaſſe & occupaſſe: cum potius plerique philoſophorum in ſpontanea paupertate quiete vivere maluerint, quam colla ſuo moleſto & pernicioſo divitiarum jugo ſubdere. Unde Anacreon philoſophus pecuniam omnem ſibi dono ablatam, Polycrati tyranno reſtituit: utpote

à one

à qua cuſtodienda plus moleſtiæ, quàm voluptatis ſenſerat. In quo Hermetici Salvatoris ac Domini noſtri exemplum imitari videntur: qui coram Pilato, apertis fatetur verbis, ſuum regnum non eſſe de hoc mundo. Ejuſmodi enim mundanarum delitiarum maximi contemptores Philoſophi, ſummam voluptatem quærunt ex ſolo ſapientiæ ſtudio, & rebus divinis indagandis: tanquam obedientes Sapientes diſcipuli, qui Prov. 8. dicit: Doctrinam magis, quàm aurum diligite: melior enim illius fructus eſt auro, & lapide precioſo, & genimina ejus argento electo. O utinam hodiernum ſeculum id conſideraret! non utique ſacri auri fame tam plurimi laborarent: qui poſtquam magnam auri vim per fas & nefas corraſerunt, eodem poſteà ad impios & nefarios uſus proh. dolor abutuntur, & ſic ex propriis nummis ſibiipſis comparant infernum, æternum animæ ſupplicium.

Poſtquam igitur Philoſophus, abſoluto opere, potitus fuerit regio iſto honore & gloria: ſuper puteum, inquit author, quieſcit ab illo auripigmento, humore carente. Puteus eſt fons Philoſophorum, ex quo ipſi hauriunt ſuum auripigmentum, carens humore, hoc eſt, aquam ſuam currentem quidem, ſed manus non madefacientem: quam tamdiu digerunt & coquunt aliquot ignibus: donec omnis inde humor ſuperfluus ſeparetur & prorſus exiccetur. Credibile ſanè eſt, non levi, ſed maxima inde & incredibili voluptate affici artificem, qui tandem voti ſui compos, omne id quod hactenus tempore longo, ſpe dubia, & deſiderio ſummo expetivit & expectavit, nunc re ipſa experitur, oculis intuetur, atque inutiliter & fructuosè perfruitur.

HERMES.

FIli, notum habeas, quod aqua prius erat in aere, deinde in terra, redde tu quoque eam ad ſuperiora, per ſuos meatus non inepte eam muta: deinde ſpiritus ſuo rubeo priori collecto, & parcè eam conjungas.

SCHOLIUM.

TUrba Philoſophorum inquit: convertite elementa, & quod quæritis, invenietis. Sunt enim elementa, ut dicit Philoſophus, circulariter converſiva, propterea quod unum elementum cum altero ſymbolizat. Terra enim, quæ eſt ſicca ac frigida, participiat ex una qualitatis proprietate cum aqua, quæ eſt frigida & humida. Aer autem humidus & calidus participat cum igne, qui eſt calidus & ſiccus: & ſic conſequenter Terra cum Igne, quoad ſiccitatem. Sed unum eſt tantùm verum ac primum elementum lapidis, videlicet terra, quæ calcinatione philoſophica exuſta, & rarefacta, ſolvitur poſtea loco humido in liquorem ſive aquam turbidam, craſſam, & ponderoſam: hæcque ſublimatione ſubtilior reddita tranſit in aerem ſive oleum: quod ſublimationis continuatione totum igneum redditur. Sed ut penitus abſumatur ejus ſuperflua humiditas, igne fortiſſimo hoc oleum ultimò reducendum eſt in cinerem ſive terram rubicundam. Et ſic Draco devoravit caudam ſuam: & Pelicanus proprio ſuo ſanguine, è pectore emiſſo, pullis ſuis mortuis reſtituit vitam.

Hic enim Pelicani ſanguis eſt ſpiritus iſte rubeus, de quo author hic loquitur. Nam quoad colorem, rubicundus non ſolùm eſt ſanguis: ſed in corpore etiam humano nullam invenies partem (quamvis is ex partium numero immeritò excludatur à medicorum Galenicorum turba) quæ plus abundet ſpiritibus, quàm ille ipſe, ita ut à medicis quibusdam præcipua vitæ ſedes dicatur. Monet præterea author, parcè invicem conjungenda eſſe elementa. Leges enim naturæ ſunt inviolabiles; adeò ut exactè & præcisè ſint obſervandæ:

Quas ultrà citraque nequit conſiſtere rectum.

Sed ne quis ſcrupuloſius, quàm par ſit, de elementorum conjunctione ſentiat: nihil cum ipſis conjungitur, quàm quod anteà ſeparatum fuit: ita ut ſeparationis & conjunctionis unus ſit author & una eademque cauſa efficiens: quæ nihil aliud eſt, quàm Archeus terræ, qui in philoſophorum mineris, continuo ſuo labore operi præſto eſt. Huic inſerviunt Gnomi, qui ex innata ſcientia norunt, quid ſeparandum aut conjungendum, quidve addendum demendumve ſit, ita ut non opus habeant ſciolis quibuſdam conſultoribus; qui craſſis fatuiſque ſuis operationibus externis, fecem pro terra, phlegma pro aqua, liquorem pinguiorem & ſubtiliorem pro aere, ſubtiliſſimum pro igne venditant: hæcque invicem confundunt, miſcent, & tamdiu macerant, donec tandem aut ab acuta illorum penetrandi vi, aut ab ignis externi violentia: vaſis fractis omnia vel in cinerem & favillam abeant, vel in fumum evaneſcant. Et ſic quidem craſſis ſtupidiſque ingeniis, craſſæ ejuſmodi meritò conveniunt operationes.

Philoſophi verò ſubtiliùs quid & dignius ſua contemplatione indagantes, relicto externo iſto cortice, in ſolum elementorum nucleum externum & inviſibilem eruendum incumbunt. Quem dum ignari iſti ſycophantæ non percipiunt, inſurgunt in Philoſophos, eoſque inſtar canum rabioſorum invadunt, mordent, calumniantur, criminantur, ſeque illis longè anteponunt. Quid enim inquiunt, ſciat ille doctorculus: qui ætatem fere totam tantùm in ſcholis & literis diſcendis conſumpſit: qui nondum ſcit vitrum aut vas aliquod probè ſigillare, neque carbonum attrectatione manus unquam læſit: Majore labore & ſudore opus eſt, antequam ſubtiliſſimi & ingenioſiſſimi (ſcilicet) Alchymiſtarum labores perdiſcantur. Hujuſmodi quadratum Polyphemum vidi aliquando in ampliſſima noſtra Pariſienſium urbe, qui natione Græcus ſine dubio etiam ſemper mendax, mala beſtia, venter piger, non verebatur oblatrare viro cuidam doctiſſimo, magno philoſopho, cabaliſtæ, mago, & rerum abſtruſarum peritiſſimo: cui ſeſe non ſolùm æquiparabat dicens: quantus tu es in lingua latina philoſophus, tantus ego ſum in mea Græca; ſed ex contemptu quoque illum in medicis tantùm rebus ſolerter ſatis verſatum eſſe blaterabat: in Chymicis autem ne ſecum quidem comparandum impudentiſſimè mentiebatur. Idem mihi aliquando contigit in Helvetia, Auguſtæ Rauracorum: cum in diverſorio quodam inter prandendum contuliſſem cum quodam Germano, viro alias literatiſſimo, qui poſtquam meas objectiones de arte Chymica ſolvere neſciebat, & in præſentia aliorum juvenum medicorum, ſibi familiarium, præ pudore erubeſcebat, hac rixoſa importunitate ſuæ authoritatis ſalutem vindicaturus: Tu, inquit, ut ex ſermone tuo intelligo, prorſus ignarus es rerum Chymicarum, nec vel carbonem tetigiſti unquam. Ego verò, quia antea ex propria ipſius confeſſione, illum diu laborando, ne tantillum quidem inde percepiſſe utilitatis noveram, ſimpliciter reſpondi: neque tot ego inutiles feci ſumptus, ut multi ſolent. Sed ſi miſer ille ſciviſſet, quàm parum veri Chymiæ indagatores, de mortuis illis carbonibus ſoliciti eſſent: quamque mihi tum temporis labia carbone vivo, ab altari philoſophico per angelicam vel potius

tius divinam inſpirationem ad me perlato, tacta ac tincta fuiſſent: majori fortè verborum humanitate meam quæſiviſſet amicitiam: neque tam difficilem ſeſe erga me exhibuiſſet. Sed Antiqua eſt illa inter homines calamitas: ut ſemper virtus & veritas, vim patiendo, premantur: vitium autem & mendacium inſtar ſpumæ in hac immunda mundi olla ebulliendo, ſemper ſumma petant. Quis igitur Philoſophorum erudiat aut arguat ejuſmodi impios irriſores, niſi fortè ſibi ipſi injuriam facere, & maculam contrahere velit? Miſſis igitur ſychophantis iſtis, me nunc converto ad ſapientiæ filios, quibus ſolis occaſionem dabo: & addetur eis ſapientia: juſtoſque docebo, & feſtinabunt accipere. Sciant itaque ſapientiæ filii mixtiones noſtras elementorum non eſſe corporeas, ſed ſpirituales: neque manibus, ſed Archei Gnomorumque opera perfici. Hunc igitur Archeum cum ſuis miniſtris, ſive ſpiritibus diſce probè cognoſcere, & haud longè aberis à veritate, mihique gratiam habebis maximam.

HERMES.

Scito, fili, quod terra noſtra unguentum eſt ſulphur, auripigmentum, ſireiz, & colchotar, quod eſt ſulphur, auripigmentum, ſulphura, & ſimilia, quorum quodlibet eſt vilius altero, in quibus diverſitas eſt. Ex quibus etiam eſt unguentum collæ, quod eſt pili, ungues, & ſulphur, de quibus etiam eſt oleum petrarum, & cerebrum, quod eſt auripigmentum, de quibus etiam unguis felium, quod eſt ſireiz, de quibus etiam eſt unguentum alborum, & unguentum duorum argentivorum orientalium, quæ venantur ſulphura, & corpora continent.

SCHOLIUM.

Tot tam multiplicium nominum enumeratio non facit ad aliud, quàm ad cognitionem veræ materiæ lapidis: Non quod unum ex iſtis nominibus, quæ partim nota, partim ignota & peregrina ſunt, materiam verè & ſine ſophiſmate detegat: ſed quod ingenioſi tantum ſapientum filii, ex omnibus ſimul collectis, infallibilem tandem materiæ veritatem eruere queant.

Inter omnia autem inprimis argentum vivum videtur eligendum. Nam Riplæus Anglus, Philoſophus acutiſſimus inquit: Philoſophi vocant argentum vivum, & non vulgare, ſine quo nullum exiſtens eſſe poteſt. Si igitur nihil ſub ſole exiſtit, in quo non reperiatur argentum vivum; non abſurdè hinc illud omnium rerum nominibus appellare voluit author: circa quod unicum ſubjectum multi quidem multos labores, vanos & inutiles inſumunt, & diu quærentes, nihil inveniunt: ſed magis magiſque labyrinthæis ſeſe implicant vinculis, adeò ut tandem omnem prorſus inde evadendi amittant commoditatem. Nimia enim, inquit Philoſophus, feſtinatio ex parte à Diabolo eſt: & hæc quidem non parvam ipſis erroris præbet occaſionem. Siquidem præcipiti quodam raptu, ab inſatiabili habendi deſiderio ac cupiditate concitato irruunt in artem: &, dum illotis manibus, ſacra philoſophiæ myſteria, quæ temerare aut polluere nefas eſt tractare, & re incognita, manum operi admovere conantur, ordine quodam inverſo, ſive, ut in ſcholis loquuntur, per ὕστερον πρότερον, in tantam confuſionem illabuntur ut nunquam hinc aliquid laude dignum conſequantur. Cum igitur maximoperè neceſſaria ſit perfecta ac ſolida argenti vivi cognitio, antequam quid tentetur in hac arte: propinquior autem & facilior via ad ipſius notitiam perveniendi non detur, quàm quæ ſumitur à virium & facultatum ejusdem contemplatione: omnibus hujus profundæ Philoſophiæ diſcipulis hoc fidele communico conſilium: ut omnium primò animo ſuo diligentiſſimè conſiderent, perpendant, ruminent, volvant ac revolvant quaſcunque illas argenti vivi ſive Mercurii Philoſophici virtutes ac dotes, à Philoſophis paſſim hinc inde in ſcripturis ſuis ipſi attributas: per has enim tanquam per manuductionem, adjuvante ſimul divina clementia, absque ullo dubio pervenient in penitiſſimam ipſius cognitionem.

HERMES.

Amplius dico, quod ſulphur tingit & figit, & continetur, & eſt per tincturarum conjunctiones. Unguenta autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod eſt fugientium conjunctio unciæ ſulphuribus aluminaris, quæque fugientia continent.

SCHOLIUM.

Diſtinguit hic author inter tincturam veram ſive philoſophicam, & inter ficitiam ſive ſophiſticam. Vera fit ex ſulphure fixo & incombuſtibili, ob quam cauſam corpora quoque redduntur fixa & incombuſtibilia. Omnis enim transmutatio ſequitur naturam transmutantis, & non transmutati. Neceſſe igitur eſt, ut ſulphur eligatur optimum ad hanc rem. Vulgare alienum eſt, quia inficit, denigrat, & corrumpit: habet præterea duplicem ſuperfluitatem, inflammabilem videlicet ſubſtantiam, & terream feculentiam. Ergò indagandum aliud erit, quod ignis ſit ſimplex & vivus, quodque corpora mortua revivificet, eaque in perfectionem ſummam, ultimamque maturitatem perficiat. Tale, inquit Avicenna, non alibi reperitur ſuper terram, quam in corporibus ſolis & lunæ: In Sole quidem perfectionis, quia magis & digeſtum & decoctum. Cum hoc igitur ſulphure ſi tinctura præparetur, deque infimo obſcuritatis gradu per medium catenatim provehatur in ſupremum, uſque dignitatis ſplendorem & ſpiritualitatem, quodlibet corpus, igne liquatum, tingit, & tam firmiter corporibus adhæret, ut in æternum non amplius ab illis ſeparetur: quia ſic tingens & tingendum una tinctura facta ſunt. Sophiſtica verò tinctura, quæ ex mediis mineralibus, ex ſulphure adurente, arſenicali, aluminari, & ſimilibus conficitur, neque corpora, ſuper quæ projicitur, neque ſuam propriam ſubſtantiam ab ignis violentia defendere poteſt, ſed ſimul cum corporibus fugit, & ab igne evolat in auras.

HERMES.

Fili, inquiſita diſpoſitio à philoſophis una eſt, in ovo noſtro: hoc autem in ovo gallinæ minimè invenitur. Ne autem extinguatur in ovo tanta gallinæ ſapientia divina, ex 4. elementis compoſitio coaptata & compoſita.

SCHOLIUM.

Ovi philoſophici deſcriptio varia hinc inde habetur apud philoſophos: quorum alii ſubſtantiam ejus in quatuor partes dividunt, juxta numerum quatuor elementorum, ut hîc Hermes noſter: & ſic putamen eſt terra: albumen aqua: tenerior pellicula aër: & vitellus ignis. Alii in tres reſecant partes, in vitellum, quem ſulphuri comparant; in albumen, quod mercurio ſimile perhibent; & in putamen, quod ſalem ſignificare volunt. Sunt præterea adhuc alii, qui luteum ovi, tres rubeos planetas repræſentare volunt: Martem videlicet, Solem

Solem & Venerem: album autem quatuor albos, Saturnum, Jovem, Mercurium, Lunam. Ambiens autem putamen eſſe tanquam cœlum octavum, terrâ ſive cinere imcombuſtibili, tanquam ſtellis fixis ornatum. Hoc ultimum, quidam ajunt, gladio igneo percutiendum, & in duas partes dividendum eſſe: ita ut veriſſimè author ſentiat, ejuſmodi ovum minimè eſſe gallinæ. Rectiùs aliquis galli, quàm gallinæ eſſe dixerit. Si enim vera eſt hiſtoria qua gallus decrepitus ætatis annum ſeptimum vel nonum attingens, parere perhibetur, ex quo naſcitur baſiliſcus, ſerpens venenatiſſimus, qui ſolo aſpectu hominem enecat: non ſanè ovum hoc, tanquam materia prima baſiliſci, adeò multum diſtabit à veneno ſapientum, & mortifero, ſive aqua Draconis, fœtente & menſtruoſa. Utut ſit, in effectu certè conſenſum deprehendimus manifeſtum, ita ut minus ſit dubium de ſimili quoque eademque utriuſque eſſentia.

Hic eſt ſine dubio gallus ille, quem quidam Æſculapio ſe oblaturum vovit ſi per annum à morbis liber maneret. Hanc itaque ovi cum lapide ſimilitudinem & conſpirationem cum viderent tàm veteres, quàm recentes quidam Philoſophi, haud ineptè ejus exemplum in deſcribendo arcano Phyſico introduxerunt. Sunt autem prætereà aliæ cauſæ, quibus approbatur ovi exemplum. Quemadmodum enim ovum optimi nutrimenti, bonū & laudabilem ſanguinē generat, vires ac ſpiritus vitales impensè corroborat, & candidū præſertim ovi, faciem à ſolis aduſtione tuetur: Sic quoque mercurius ſapientum debito modo præparatus & exaltatus, ſi in parva quantitate ſumitur, corpus humanum non tantùm alit & nutricat, ſed ab omnibus etiam præſervat morbis: & præterea corpora metallica contrà omnem vim ignis tuetur: adeo ut eo tanquam familiari & amico pabulo delectentur, & in eo, liceat mihi cum philoſophis loqui, meliorentur. Videmus porrò ovum vita prorſus deſtitutum, & corpus mortuum eſſe: à naturali verò gallinæ incubantis calore vitam recipere, & in certo & definito temporis ſpatio, pullum vivum, plumis, capite, alis, pedibus, & omnibus neceſſariis organis ornatum excludere: Non ſecus ac lapis noſter, qui in craſſo ſuo corpore nullum vitale documentum præſtat, priuſquam in propria aqua ſtygia ſolvatur, & in eadem tanquam in matrice ſua, quæ idoneum ipſi & moderatum præbet calorem, ad juſtum tempus digeratur. Quo præterlapſo, in vivificum & ſpiritualem vertitur homunculum, ſive medicinam præſtantiſſimam: quæ tot virtutum energiis excellit, ut miraculosè omnibus medeatur corporis infirmitatibus; lepram, quartanam, morbum caducum, apoplexiam, & omnes morbos, quos vulgus medicorum perperam judicat inſanabiles, tollat atque perfectè curet. An non hoc eſt mortuos reſuſcitare, & mox perituros è faucibus mortis eripere? ſive enim ovum ſpectes vita orbatum, ſive metalla imperfecta & quaſi mortua ſivè ægrotos languentes & moribundos ubique, dicti veritatem agnoſces. Sed confutandus hîc occurrit eorum error, qui ſpeciem unam in aliam tranſmutari poſſe negant: ignorantes diſtinctionem illam inter ſpecies perfectas & imperfectas. Quicquid enim adhuc eſt in motu ad formam, ad quam ultimo ordinatur, dici debet imperfectum: cum autem fuerit in fine motus, dici debet perfectum. Ovum enim ratione pulli dicitur imperfectum: cum verò in ovum introducta fuerit forma pulli, ad quem tendit natura in ovo tanquam ad ultimum ſuum terminum; tunc pullus perfectus erit: & ſpecies, quæ anteà in ovo erat incompleta ſive imperfecta, nunc dicetur in pullo perfecta.

Sic quoque aurum cum jam pervenerit ad finem motus & ſic formatum ſecundùm primam & veram intentionem Naturæ, ipſum ſolum dicitur perfectum, & cum reliqua metalla ſint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta: quamvis formas ad invicem habeant diverſas, per quas permanent & terminantur, & ſint perfecta quodammodo in ſua ſpecie: attamen non ſunt in ultimo termino motus, in quo eſt ultima perfectio.

HERMES.

Scito fili, quod in gallinæ ovo maximum ſubſidium eſt, & in natura propinquitas: in eo namque eſt ſpiritualitas & elementorum collatio, ac terra natura aurum eſt.

SCHOLIUM.

Utitur hîc author rurſus ſimilitudine ab ovo ſumta: qua inferre vult, quod, ſicuti ovum gallinæ omnia ad pullum generandum neceſſaria in ſe continet: ſic quoque ovum Philoſophorum, ſive mercurius noſter in ſe habet quævis ſibi neceſſaria. In ovo inquit, eſt ſpiritualitas & elementorum collatio, quæ duo appellat maximum ſubſidium & in natura propinquitatem. Per ſpiritualitatem autem intelligit facultatem formatricem, ſpiritum opificem, & primarium pulli gignendi authorem. Is enim ex coordinatione elementorum quibus utitur tanquam inſtrumentis, omnia membra tam avis gallinaceæ, quàm Hermeticæ, naturali ſua & inſita ſcientia diſponit, & fœtum Philoſophicum perfectè elaboratum & omnibus numeris abſolutum, tandem in hanc lucem edit: quem author reſpectu elementarii artificii, terram eſſe dicit: Terram verò eſſe aurum, hoc eſt, opus completum. Præterea ſi literalem vocabuli (OVUM) anatomiam paulò accuratiùs examinabimus, inveniemus in eo omnia ad metallicam Philoſophiam neceſſaria. Fiunt enim metalla ex geminis principiis: ex tribus nimirùm propinquis: qualia ſunt Sal, Mercurius & Sulphur: & ex quatuor remotis: quæ ſunt quatuor elementa, ut terra, aqua, aer, & ignis. Ut igitur de propinquis primùm philoſophemur, litera O, Philoſophorum Sal ſive Sol eſt: qui primùm fabricat corpus: quod artifex tractare, & in quamcunque formam ex naturæ præſcripto adaptare poteſt. Sine Sale enim in æternum non coagulabuntur reliqua duo principia, Mercurius nempe & ſulphur; propter nimiam ipſorum ſpiritualitatem, qua prædita ſunt. Sal igitur hanc habet proprietatem, ut ſubtilia reddat groſſa, incorporea corporea, occulta manifeſta. Unde Philoſophus in Turba ait: facite corpora non corporea: & incorporea corpora: Item, ſumite occultum & honorabile arcanum, quod eſt magneſies alba, & quæ eſt cum vivo mixta, ſed non accipiatis eam, niſi puram & mundam, & ſuo imponite vaſi, & orate Deum, ut hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Quod verò attinet ad duo iſta VV, eandem ambo habent ſignificationem: & per hanc $\overset{\vee}{\wedge}$ ut vides poſitionem, in unam coeunt literam, videlicet in X, quæ litera apud latinos idem, quod denarius numerus, ſignificat, cujus aliàs character exprimitur per has duas notas 10: quaſi diceres, *unus circulus*, vel unica circuli revolutio, I. enim unitatis manifeſtus eſt character: O. verò circuli: ita ut per hanc crucem X. ſive denarium numerum aliud nihil indicetur, quam ipſemet Philoſophorum Mercurius: de quo ſuprà in noſtris hieroglyphicis abundè ſatis tractatum fuit. M. autem, quia millenarium æquipollet numerum: in quo reliquorum numerorum ultima eſt per-

eſt perfectio, meritò ſulphuris obtinebit vicem. Eſt enim ſulphur ignis, eſſentia quinta, & ſpiritus, qui omnia vivificat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit & omnes fructus florere facit. Quia enim omnia in ſe poſſidet ac complectitur, omnes quoque has functiones, in naturali rerum œconomia adminiſtrat. Et hæc de tribus propinquis dicta ſufficiant. Addemus nunc pauca quædam de remotis, ubi videmus, OVUM ex quatuor literis eſſe compoſitum. Prima igitur litera O refert terram. Terra enim Philoſophica rotunda eſſe debet, & circularis, ut cœlum motu ſuo circa eam operari, & vim ſuam in illam mittere queat. Niſi enim rotunda eſſet terra, Sol & alii Planetæ circa ipſam operationes ſuas exercere non poſſent: ſed curſus illorum aut in circuitu impediretur, aut velociori motu præcipitaretur: ut Paracelſus docet in ſua aurora. Duæ verò ſequentes literæ VU, aquam repræſentant & aërem. Primùm verò V, quia conſonans eſt, litera obtuſior, imperfectiorem quoq; craſſiorem & obſcuriorem aquæ qualitatem denotat. Alterum verò U vocalis, hoc eſt, litera ſonantior ac clarior, perfectiorem, ſubtiliorem, & clariorem aeris ſignificat proprietatem. Eſt enim aër Philoſophorum oleum: quod tincturam imprimit conſtantem, fixam & ſtabilem. Aqua verò etiamſi madefaciendo quoq; tingat, levi tamen momento iſta tinctura rurſus abſtergitur. Ultima denique litera M, ignem manifeſte nobis depingit. Ut enim M, millenarius numerus omnia continet, ita quoque ignis omnia tandem in ſe tranſmutat, adeoque cuncta ignea, h. e. ſpiritualia & cœleſtia reddit. Si igitur tria illa principia propinqua, ſal, mercurius, ſulphur; & quatuor hæc remota, Terra videlicet, Aqua, Aër, & Ignis, arte noſtra ſecreta in unum reducantur corpus: ſeptenarium metallorum numerum ſive verum illud Philoſophicum ſive magicum electrum conſpicuè nobis exhibebunt: in quo omnem naturam mineralem quieſcere & ſabbatizare, ſuprà luculenter ſatis oſtenſum fuit. Ex quibus omnibus palam convincitur: Ovum ſibi ipſi ad partum Philoſophicum producendum ſufficere: nec opus habere aliena Alchymiſtarum, ſufflonum, & inſenſatorum hominum additione.

HERMES.

Filius ad Hermetem inquit: Sulphura noſtra operi convenientia quæ ſunt, cœleſtia, an terrena? Et ille: quædam ſunt cœleſtia, quædam verò terrena.

SCHOLIUM.

Sequitur hìc brevis Dialogus, in quo interlocutores ſunt filius & pater. Filius quæſtione propoſita ſcire cupit à patre: num ſulphura in opere noſtro ſint cœleſtia, an vero terrena? Ad quæ pater reſpondens ait: eſſe ea non uniuſmodi, ſive ejusdem generis: ſed quædam cœleſtia eſſe, quædam terrena: interim tamen in confeſſo manet: ambo eſſe ſulphura. Per cœleſtia ſulphura intelligo Solem: per terrena verò Lunam. Sol enim eſt corpus calidum, fixum, rubeum, & incremabile, qui Lunam fœminam ſuam frigidam, volatilem, candidam & combuſtibilem perficit, & in gloriæ ſuæ ſolium evehit & exaltat. Quod autem ut fiat, miſcendum eſt pugnans cum igne eis conveniente: præliantur, & amicitia fit conſtans: ut mox in ſequentibus pluribus dicetur.

HERMES.

Filius: Pater, puto cor in ſuperioribus eſſe cœlum, in inferioribus terram. Pater. Non eſt ſic: verùm maſculus eſt cœlum fœminæ, & fœmina terra maſculi.

SCHOLIUM.

Aliam quæſtionem proponit filius, rogans num cœleſtia à cœleſtibus & terrena ſive inferiora à terrenis gubernentur, foveantur & vivificentur. Cor enim vitalis functionis principium in homine, hìc locum vitæ, hoc eſt, virtutum formalium in quælibet mundana diſtribuendarum obtinet. Sed reſpondet pater, quod res non opinioni filii conſentanea, ſit, ſed aliter ſeſe habeat. Cœlum enim, inquit, eſt maſculus terræ: terra verò fœmina cœli. Unde optimè cum Hermete convenire arbitror Platonicos, qui cœlum intelligunt genitarum gignendarumque formarum omnium ſeminibus conſperſum: ejus verò animam ſeminales rationes comprehendere, quas una divina mens omnes ſuo quaſi ſinu gerit. Quicquid igitur mundi univerſitate comprehenditur, id Deus cœlo elementiſque conſervandum, ortuque aſſiduo continuandum ſubjecit, ut jam nihil, vel ex ſemine gigni genitumque conſervari ſine cœlo poſſit, niſi quid Deus, iis quaſi miniſtris omiſſis, ex ſe proximè miraculo efficiat. Quæcunque etiam ſponte ſua nullo ſemine prodeunt, ut ſtirpes pleræque & animantes, metalla omnia, omneſque lapides, ex uno cœlo formas proprietateſque ſumunt, quod ſemper præſto eſt, & in omnem materiam idoneis præparationibus inſtructam, formam immittit, qualem illa meretur. Hæc itaque cœleſtis cauſa præſtantiſſima & nobiliſſima omnium eſt formarum exemplar, cujus per omnia diffuſa virtus quocunque penetrat: quam Plato mundi animam, alius quidam datorem formarum, Ariſtoteles univerſalem naturam appellavit. Terra verò eſt ſubjectum & receptaculum omnium radiorum influxuumque cœleſtium: ipſa à cœlo fœcundata, omnium ex ſe ipſa eſt gignitiva: omniumque fœcunditatum receptiva, & veluti prima parens, etiam omnium pullulativa, centrum fundamentum, & mater omnium.

HERMES.

Filius, Pater, quid iſtorum eſt dignius altero, an eſſe cœlum, vel terram? Reſpondit, uterque altero indiget: mediocre enim propoſitum eſt præceptis. Ac ſi diceres Sapiens imperat omnibus hominibus: Mediocris enim eſt melior eo, quod omnis natura cum ſua adunatur ſocia. Invenimus in virtute ſapientiæ, quod mediocre coadunatur; At ille, Pater at quid illorum eſt mediocre? Reſpondit: unicuique naturæ tria ſunt duorum. Primo utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò fæx manet.

SCHOLIUM.

Si igitur magico quodam matrimonio copulanda ſunt cœlum & terra: quæritur, utrum præſtantius in arte ſit, cœlumne, an terra? Reſpondetur: Neutrum ſeorſim quicquam præſtare, niſi ſimul ambo conjungantur. Cùm verò cœlum ſit in ſubſtantia ſua adeò ſimplex, purum, & omnis alterationis expers, ut & hanc ob cauſam ἀσύμβλητον ab Ariſtotele nuncupetur: dubium hìc multis oritur, quomodo poſſit ejus aliqua portio ſive particula, huc ad nos demiſſa, commiſceri cum terra noſtra craſſa, impura, & variis alterationibus obnoxia. Sed ſcrupulum iſtum ex animo tibi eximit Hermes hic verbis: Mediocre enim, inquit, propoſitum eſt præceptis. Quid verò mediocre ſit, explicat rurſus in ſequentibus, ubi dicit, Unicuique naturæ tria ſunt duorum: primò utilis aqua, deinde unguentum: inferius verò fæx manet. Idem eſt ac ſi diceret: Cœlum & terra non poſſunt invicem conjungi ſine medio: non ſecus, ac anima & corpus, ut alibi loquitur, non poſſunt in unum corpus uniri ſine ſpiritu. Spiritus igitur mediator

mediator legitimus eſt omnis veri matrimonii tam naturalis, quàm ſupranaturalis. Cœlum enim ob naturam ſuam ſimpliciſſimam, ac ſummam perfectionem, eſt inſtar animæ. Ut igitur cœlum ſive anima cum terra ſive corpore naturali unionis thoro copuletur, neceſſariò ſpiritus, qui cum utroque participat, & propterea mediocris, hoc eſt, non ſimplex & purus nimis; neque nimis craſſus & impurus ab Hermete vocatur, ſuo interceſſionis jure & authoritate hanc copulationem firmam ratamque efficiat. De hoc ſpiritu ita loquitur Marſilius Ficinus libr. 3. de vita cœlitus comparanda, cap. 3. Spiritus iſte, inquit, eſt corpus tenuiſſimum, quaſi non corpus & quaſi jam anima: item quaſi non anima & quaſi jam corpus. In ejus virtute minimum eſt naturæ terreæ: plus autem aqueæ, plus item äereæ: rurſus igneæ ſtellariſque quàmplurimum. Hactenus ille.

Hic quoque Hermes noſter trium facit mentionem: Aquæ, unguenti & fæcis. Solem autem aquam utilem pronunciat: fæcem autem ait in fundo tanquam inutilem reſidere: unguentum verò ad utrumque ambigens in medio relinquit. Eſt igitur unguentum ſpiritus ille, qui manet in medio: aqua verò ſive anima in cœlo, & corpus ſive terra in fundo.

Iterum anima defœcata ſola in cœlum aſcendit, quia prius de cœlo deſcenderat, juxta illud Joh. 3. Nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, filius hominis, qui eſt de cœlo mediator videlicet & ſalvator generis humani, Dominus noſter Jesus Christus, qui ſpiritu ſuo ſalvifico, hominem in tenebroſo hujus corporis ergaſtulo illuminat, & in vitam æternam tingit. Is enim eſt vera lux mundi cujus unica guttula totius mundi tenebras in meram lucem, ipſo Sole ſepties clariorem, convertit: & ut non minus verè, quàm eleganter pieque canit Poëta:

——— cujus de lumine lumen
Omne micat, ſine quo tenebreſcunt lucida; de quo
Luceſcunt tenebræ, atque inamœna noctis imago.

Et Solomon Rex lib. Sap. cap. 7. inquit: Is eſt candor lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei majeſtatis, qui omnia innovat, & per nationes in animas ſanctas ſe transfert, amicos Dei & prophetas conſtituit, quique ſpecioſior Sole, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum luci comparatus invenitur prior. Quemadmodum igitur Chriſtus, almo ſuo ac divino lumine hominum corda accendit, illuſtrat, & ſalutari ſacroſancti Spiritus igne purificat: Sic quoque lumen Naturæ, omnia hæc inferiora, mundana & naturalia non tantum illuminat, fovet & conſervat: ſed accedente ſaltem elementorum ſeparatione, miranda quoque præſtat, non tantùm in metallis repurgandis, ſed vim quoque habet maximam in lapidibus expoliendis & exaltandis, quos per multorum temporum circumvolutionem, in cœleſtem ac cryſtallinam claritatem perfectè convertit.

HERMES.

Draco autem in omnibus his habitat: Ejus autem domus ſunt tenebræ & nigredo in eis, & per eam in aerem aſcendit, qui eſt eorum cœlum ex ſuo oriente: dum autem fumus eis permanet, non ſunt perpetua. Sed ex aqua fumum depone, & ex unguento nigredinem, & ex fæce mortem. Et habita diſſolutione munere triumphali, quo ſcilicet poſſeſſores vivunt.

SCHOLIUM.

Diximus jam de cœlo & terra, deque eorum matrimonialis conjunctionis medio, aere videlicet ſive aqua, quam ſpiritum appellavimus. Eſt enim aqua nihil aliud, quàm aër coagulatus: Aër verò eſt ſpiritus ille vitalis, cuncta permeans entia omnibus vitam & conſiſtentiam præbens, ligans, movens, & implens omnia. Unde ſenior Philoſophus: Aër, inquit, eſt ex aqua, nec ſeparatur ab ea, & ex ambobus conſiſtit vita uniuſcujuſque rei. Videmus enim non rarò ex aquis ſtagnantibus fœtentibus, & putreſcentibus ſtatim infici aerem; qui ex tanta corruptione terram confinem omnem inficit, omniſque generis febres ardentes, peſtillentes, alioſque ſimiles horrendos effectus inducit, qui nullo remediorum genere à medicis curari poſſunt. Quod cum animadverterent nonnulli ſagacioris ingenii medici, huic malo ſola cauſæ ablatione ſuccurrendum eſſe judicàrunt. Aerem itaque venenatis & noxiis vaporibus contaminatum, magno lignorum incendio expiarunt, & tam exquiſitè repurgarunt; ut ſublatis prorſus peſtilentibus iſtis & nocentiſſimis halitibus, ſerenam, claram, optimam & ſaluberrimam efficerent aeris ſubſtantiam. Idem uſu venit cœlo Philoſophico; quod in reſolutione ſua prima ſive putrefactione adeò horrendè inquinatur, ut tanquam venenatiſſimus Draco ſuo attactu omnia inficiat: Unde etiam dicitur in tenebroſa domo habitare: nigredinem, fumum, fæcem, & mortem ipſam in ſe poſſidere. Quamdiu igitur cœlum ita infectum manet, in priſtinam naturam ſimplicem, puram, fixam, & perennem redire nequit.

Quamobrem autor præcipit, ut Draco per nigredinem aſcendat in aerem: quod vix continget, ob ejuſdem craſſam & ponderoſam corporis molem: quæ non ſurſum tendet priuſquam ignis vi & potentia in vitro Philoſophico reſolvatur in aeream & vaporoſam ſubſtantiam: & ita ſoluta, frequenti aeris ventilatione, exactè perpurgabitur, & primævam cœli naturam recuperabit. Quem finem ſi aſſecuti fuerint artifices, Deo imprimis hymnum canentes, cum lætitia piè exultabunt.

HERMES.

Scito fili, quod unguentum mediocre, quod eſt ignis, eſt medium inter fæcem & aquam; & perſcrutator aquæ; quia unguenta & ſulphura dicta ſunt; quia inter ignem, oleum & ſulphur proxima propinquitas eſt; quia quemadmodum ignis accendit, ſic & ſulphur.

SCHOLIUM.

Author ipſemet jam explicat dubium quod oriri poſſit ex vocabulo mediocris: & dicit eſſe ignem. Quanta autem ſit vicinitas vel potius identitas inter ignem, oleum ſive aerem, quem ſuprà ſpiritum eſſe diximus, & ſulphura: (quæ omnia cum ignis natura participant) quod author probat ex omnium inflammatione, quam in momento, admoto igne, concipiunt tam apertis hic ab ipſomet Hermete declaratur verbis, ut ſi pluribus in iis elucidandis immoraremur, vel ipſiſſimæ & evidenti veritatis luci, tenebras potius offunderemus.

Sedulo tamen advertendum interim eſt tàm hic quàm alibi, quod ex ſulphuribus, de quibus Philoſophi loquuntur, ea tantum ſint eligenda, quæ principiis ſuis propinquiora. Sicut enim, teſte Hippocrate, calore naturali magis abundant infantes recens nati, & vix ab uberibus naturæ ablactari, quàm adultiores: ita inter ſulphura rerum, quorum differentia longè lateque ſe extendit, nobiliora & præſtantiora ſunt ea tantum, quæ primitivæ ſive mercuriali origini ſunt viciniora, quàm quæ longius hinc receſſerunt. Propinqua autem ſunt, quæ extrahuntur ex ipſo Mercurio, auro & argento: Remotiora, quæ ex reliquis metallis: Remotiſſima verò, quæ ex cæteris mineralibus, omnibuſque animalibus & vegetabilibus educuntur.

HERMES.

Scito fili, quod omnes Sapientiæ, quæ in mundo ſunt, hæc mea ſapientiæ ſubditæ ſunt. His in mirabilibus occultis elementis, artes caſuum, ſunt quas finit & conſecuta eſt. Oportet igitur illum, qui introduci vult in hanc noſtram occultam ſapientiam, arrogantiæ vitium à ſe expellere, & pium & probum, & profundæ rationis eſſe, hominibus propinquum, ſereni vultus, ſalutare diligenter, & ſibi patentium arcanorum eſſe obſervantem.

SCHOLIUM.

QUod hodiè apud nos Philoſophiæ, id olim apud vetuſtiſſimos Philoſophos Sapientiæ ſtudium appellatum fuit. Dicitur autem Phythagoras primus fuiſſe, qui tam ſplendidum & magnificum ſapientis titulum recuſarit: & ex ſingulari quadam modeſtia maluerit Sapientiæ amator ſive Philoſophus, quam Sapiens ſalutari. Cui aſtipulatur Theodorus Zvingerus, magnum illud Germaniæ lumen, volumine. 3. Theatr. vit. hum. Sapiens, inquit, ſolus Deus. Hujus amator eſt, & imitator Philoſophus, in intelligendo ſimul, & agendo. Amat, ut potiatur; imitatur, ut exprimat. In hanc ſententiam quoque canit ſtellatus ſive renatus ille Poëta Marcellus Palingenius in his verſibus:

—— *O demens, reperiri qui ſapientem*
Poſſe putas quenquam in terris: ſapere ille videtur,
Qui minus eſt aliis ſtultus, licet inſipiens ſit.
Convenit haud dubiè ſolis Sapientia divis.

Hic igitur quando Hermes ait, omnes ſapientias in mundo, ſuæ ſapientiæ ſubditas eſſe, intelligendum id eſt, de omnis generis ſcientiis & artibus ſive diſciplinis, quas ut ſupra cap. 1. demonſtravimus, ſub ſe complectitur unica Philoſophia Hermetica. Theophraſtus Paracelſus, magnum illud Philoſophorum & Medicorum fulmen, ex eodem Hermeticæ Philoſophiæ fundamento, doctrinam ſuam aliquot centum librorum commentariis comprehenſam deduxit: & ex Philoſophica libertate ſæpenumero Chymiæ κατ'ἐξοχὴν tribuit Philoſophiæ nomen. Hinc ἀταξίας & confuſionis, in tradendis artibus iniquè à nonnullis accuſatur. Sed ſi ejuſmodi cenſores rectè aſſecuti fuiſſent Paracelſi conſilium, proculdubio non tanta reprehenſionis præcipitatione in eum ſurrexiſſent. Jacobus Zvingerus filius Theodori, vir aliàs doctiſſimus & in Philoſophia tàm Hermetica quàm Peripatetica ſolerter admodum, & felici ingenio verſatus, Paracelſum ait confuſè & indiſtinctè nimis has tradidiſſe artes, eaſque ferè omnes ſub una Chymia complexum fuiſſe; cum tamen diverſo conſiderationis reſpectu ſingulæ conſiderandæ fuiſſent. Chymiæ enim dicit ſua eſſe principia peculiaria; item Phyſicæ, Aſtronomiæ, Theologiæ, cæteriſque, ſua quoque ab aliis diverſa eſſe. Sed poſito hoc, ita eſſe: quomodo verò poterit quæſo aliquis Chymiæ ignarus, ſolidè perſcrutari Phyſices principia, quæ juxta communem philoſophantium opinionem, ſunt tantum mera hominum ſomnia, utpote quæ omni certitudinis fundamento carent, nec quænam, aut qualia illa ſint, verè aut perfectè ſciri poteſt, niſi accedat Chymicus, qui ad oculum demonſtret horum certitudinem. Aſtronomi quoque in prognoſticis & divinationibus ſæpenumero adeò à vero ſcopo aberrant, ut illorum fides noſtro ſeculo valdè periclitari cœperit, ideoque ob nullam aliam cauſam, quàm quod Chymiæ imperiti ex aſtrorum ſuperiori tantum firmamento affixorum, & longiſſimè hinc diſſitorum viribus, ſitu, & conſtellatione, futura prædicere conantur: in quo tamen turpiter falluntur. Multò enim certior prognoſticandi ratio ſumitur ex illa Aſtronomia, quorum principia Chymica demonſtratione adeò ſunt ſtabilita, ut non niſi inſenſatus & mente captus illa negare auſit. Aſtra enim Chymicus non longè hinc diſtantia, ſed propè ante pedes jacentia contemplatur, imò non manibus tantum illa tractat; ſed aſcendentium quoque infortunatorum & malignorum curſum, huc illuc, prout vult, impellit; omneque malum in tempore præcavet, & arte ingenioſa depulſat. In Theologia verò ſi fortè incredulus quidam ac ſacrarum literarum rudis & ignarus, quales olim fuêre gentiles plerique, Deum negaret, divini numinis poteſtatem, majeſtatem, & gloriam tam perſpicuè, & ſine omni hæſitationis ſcrupulo demonſtrabit Chymicus, ut quaſi vi aliquis ire cogatur in confeſſionem Dei alicujus Opt. Max. cujus poteſtas & magnificentia ſit infinita & immenſa. Sic conſequenter judicium eſto de cæteris quoque omnibus propemodùm diſciplinarum generibus.

Quod cùm ita ſit, maximam ſane Chymiæ dignitatem & excellentiam eſſe nemo inficias ibit. Eſt enim illa fax & lumen, cujus ſplendore, artium & ſcientiarum veritas, quæ aliàs pſeudodoctorum vitio in profundo & tenebroſo mendaciorum pelago demerſa jacet, eluctari & clare illuceſcere incipit: Et ſicut nihil reperitur, quod teſte Pſalmiſta regio, ſe abſcondat à calore Solis; ſic nulla eſt ars & ſcientia tam ambiguis & fallacibus fundata principiis, quæ non per Chymiæ ſcientiam, tanquam ad lapidem Lydium, probetur: & abſtruſa ejus & abſcondita veritas in lucem tandem revocetur. Meritò igitur reliquæ ſcientiæ, hanc tanquam ſuam Dominam ac Reginam agnoſcant, eique ut decet, ancillentur, ac miniſtrent. Mirantur multi, cur Chymici authores, Artem ſuam tàm multiplici ſcibendi ſtylo prodiderint: terminos ſive vocabula artis mutuantes modò à Phyſicis, modò ab Aſtronomis, Geometris, Arithmeticis, Medicis, Theologis, &c. Cauſam ſi neſcis, dicam: Chymia per ſe ſimplex, perfecta, circularis, univerſalis, ampliſſima, magnificentiſſima, & regia, ſola in ſupremo artium ſolio conſtituta cæterarum artium ſeu ſcientiarum operâ & miniſterio, tanquam regina famulabus & pediſſequis ſuis utitur: unde etiam ipſæ mirabili conſenſu & conſpiratione in hujus unius dominæ ſuæ miniſteria promptiſſimè undique concurrunt & confluunt. Sed qui craſſo ſunt & hebeti ingenio, conſenſum hunc in artibus vix olfacient, nec quantumvis præmoniti, capere ſatagent: Unde etiam ſibi non temperabunt à bonorum vituperiis. Quibus verò

E meliore luto finxit præcordia Titan:

Ita ut ab omni mentis vertigine liberi & immunes, artium & diſciplinarum naturam penitus inſpiciant, hi æquiori animo in Hermetem & Paracelſum erunt, & Chymiam artem nobiliſſimam ſuæ eminentiæ & dignitatis laude non tantum non privabunt, ſed tantorum etiam virorum inſtitutum, tanquam laudabile, nec ſine gravi receptum ratione, comprobabunt.

Nullum planè dubium eſt, quin Zvingerus, vir aliàs acuto & perſpicaci ingenio, hanc veritatem jam dudum ſat perſpectam agnitamque teneat: interim tamen, dum in Peripateticorum placitis liberior verſatur, in iiſque utcunque tutandis ſibique partem aliquam vendicat, videtur in hoc D. Pauli exemplum imitari, qui, ut multos lucreſaceret, multis ſimilis factus eſt. Reliqui verò qui ſine rei cognitione, de tam præclaris mundi luminibus, tanquam

tanquam cæci de coloribus, perverſi judicii ſui venenum expuunt, ſimiles videntur canibus ad venationem ineptis, qui licet magnum quidem latrando excitent ſtrepitum, nihil tamen capientes, plus nocent quàm proſunt. Sed omiſſis his, nunc ea, quæ in textu ſequuntur, breviter perſtringenda aggrediemur. Enumerat autem quædam artificis requiſita: & primùm neceſſe eſſe, inquit, ut is, qui occultæ hujus ſapientiæ lumen intueri cupit, ſit ab omni ſuperbia & arrogantia alienus. Superbis enim reſiſtit Deus, & humilibus ſolis largitur ſuã gratiam.

Deinde pius ſit & probus. Nil enim homini pietate ac probitate utilius, quibus & Deo & hominibus ſe commendat. Sit prætereà acri & profundo ingenio præditus: ſine quo vix ſe extricare poterit ex perplexis illis & ſalebroſis Philoſophici labyrinthi caſſibus. Humanitatem etiam & comitatem erga homines, in alloquiis & ſalutationibus, frequenter exerceat: & denique ſibi concredita à Deo vel à præceptoribus arcana non temerè in vulgus diffundat, niſi Dei in ſe iram concitare, & in præſentiſſimum vitæ diſcrimen, ſe ipſum petulanter conjicere vult.

HERMES.

ET hoc ſcias, fili, niſi ſciat mortificare, generationem inducere, ſpiritus vivificare, mundare, & lumen introducere, quouſque bellentur, incolorentur, & à maculis mundentur, velut à nigredine & tenebris, nihil ſcit, nec ei perficitur: ſi autem hoc ſciverit, magnæ dignitatis erit, adeò ut reges ipſam venerentur. Hæc arcana, fili, oportet nos cuſtodire, & ab omnibus improbis & inſipientibus celare.

SCHOLIUM.

MOrtificare Philoſophus ſignificat in partes ſuas diſſolvere ac putrefacere. Senior enim Philoſophus: Scias, inquit, quod non fit generatio abſque corruptione: unde ſtudeas in putrefactionem. Et alius Philoſophus in Turba: putrefactio, inquit, eſt maxima, & attrahit maximum arcanum. Magnetica hæc arcanorum attractio, in omni generatione naturali perſpicuè relucens, & non niſi Philoſophiæ myſtis & initiatis doctrinæ filiis cognita, multa ubique operatur admiranda in natura. Per hoc enim medium, tanquam per ſcalam Jacobi, in magno mundi alembico continuus elementorum aſcenſus & deſcenſus, & unius in alterum converſio: ita ut inferiora cum ſuperioribus arctiſſimo matrimonii fœdere invicem copulentur, & tandem illa per hæc perficiantur. Quod matrimonium rectè à Paracelſo, magno Philoſophorum antiſtite, Gamathæa dicitur. In principio itaque generationis, in putrefactione videlicet, ſpiritus vitales languidi adhuc ſunt & debiles, adeò ut prorſus mortui videantur: qui ex digeſtionis continuatione indies magis magiſque corroborantur, & quaſi reviviſcunt, & ad ſummum repurgati novum recuperant perfectionis lumen: quod ſua claritatis efficacia, omnes maculas & nigredinem ſive tenebras in corporibus abſtergit ac delet, non ſecus ac Sol diſcutit & pellit nubes: ipſiſque colorem inducit fulgentiſſimum & ſplendidiſſimum: quo inducto opus ſuum perfectum habebit artifex, & dignus erit, qui regiis afficiatur honoribus. Hunc autem ſcopum niſi aſſecutus fuerit, in vanum laboravit omnia.

Benè igitur operanti, bene erit, Regeſque illi favebunt, maximiſque ornabunt dignitatibus. Tandem concluſionis loco, in hoc paragrapho, addit author communem illam admonitionis formulam, de arcano ab improbis & indignis celando: quam ideò tam frequenter repetit, ne cœleſte ſophici ſilentii ſigillum fortè frangatur, & ſic ars noſtra ſacratiſſima in impiorum manus delapſa, nefariè profanetur.

HERMES.

ET ſcias, fili, quod lapis noſter ex pluribus rebus, & variis coloribus, & ex quatuor coadunatus & compoſitus eſt elementis, quæ nos oportet dividere, & per membra ſcindere, & artus ſequeſtrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo eſt, aquam & ignẽ in eo habitantem cuſtodire, qui ex quatuor elementis, & eorum aquis, ſua aqua continere, ſcilicet, quæ non eſt aqua, forma, ſed ignis, aquas aſcendens, & continens in vaſe ſyncero, & ne fugiant ſpiritus à corporibus; nam ſic tingentes fiunt & permanentes.

SCHOLIUM.

ELementorum diviſio & compoſitio, in lapidis & metallorum generatione, nulla poteſt ſimilitudine melius explicari, quàm per oleorum Chymicorum præparationem. Ut igitur rem penitus à capite ad calcem uſque oculis ſubjiciamus, exempli loco proponemus, olei baccarum juniperi confectionem: quam aliquis vix aggredietur, niſi primò omnium ex ſemine juniperi è terra naſci inſtituerit arbuſculam ſive juniperum, quæ in primo anno ſterilis, non niſi caudicem, ramuſculos & folia profert, quæ omnia tanquam partes craſſiores terræ vicem obtinent. Et hæc eſt prima lapidis operatio, quæ ejus dicitur putrefactio ſive ſolutio in terram. Anno ſequenti ſecundo pergit Natura operari in arbuſculam, & nulla accedente alia cultura, vel extraneo auxilio, niſi Solis tantummodò calore naturali, juniperus incipit ferre flores cineritios quaſi & ad album colorem inclinantes, qui teneritudine & mollitie ſua aquam repræſentant Philoſophicam: vel lapidem in elementum aquæ reſolutum. Si anno tertio Naturæ robur magis magiſque creſcit & augeſcit in arbore juniperi, quæ in tertia revolutione annua (annus enim producit non ager) flores illas in bacculas albicantes commutat: juxta illud Philoſophorum axioma: Corruptio unius eſt generatio alterius. Ejuſmodi bacculæ jam continent quidem in ſe oleaginoſam quandam pinguedinem, ſed crudam adhuc, neque ſatis decoctam. Unde aeri comparandæ veniunt. Quarto & ultimo anno candentes illæ bacculæ vertuntur in baccas nigras, qui color conſummatæ in illis, & perfectæ maturitatis ſignum eſt ultra quem natura ſine artis auxilio operari amplius nequit. Continuato enim hactenus digeſtionis tempore tam exquiſitè à Naturæ igne ſunt excoctæ & maturatæ, ut igneæ naturæ participes redditæ, totæ in ignem evaſerint, adeò ut per ſe altiorem elementorum ordinem aſcendere nequeant, niſi arte adjuventur. Quoniam autem admixta adhuc corporea craſſities in his baccis, ſpiritualem & igneam medicinæ eſſẽtiam multũ impedit, adeò ut tardius penetrando vires ſuas in corpore ægri non liberè exerere poſſit: artis adminiculo adhibito, corporea iſta & inutilis ſubſtantia inde ſeparanda eſt, ita ut interior tantum & purior Naturę vis, quæ ſola juxta Hippocratem, morborum medicatrix, in oleo ſubtili, penetrante & juvante relinquatur. Quod oleum Chymico artificio ita præparatum, non amplius in ſe continet craſſitiem ullam, nec igneam aut corrumpentem habet naturam, ſed ætheream & cœleſtem, puriſſimam & ſubtiliſſimam: ſic enim tinget corpus humanum in ſanitatem ſummam, & in eo ſtatu diu cum eo permanebit. Quicunque

igitur cupit elementorum diviſionem & compoſitionem in magno Philoſophorum opere exactè inſtituere: is ſibi exemplum hoc de oleo juniperino ante oculos ponat: naturam ſequatur, & ceſſante natura, artem ſibi operis adjuvantem ſociam adſciſcat. Ars autem, teſte Bernhardo comite Treviſano, Naturam ſolo igne adjuvat.

HERMES.

O Benedicta aquina forma pontica, quæ elementa diſſolvis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam ſulphuream poſſideamus, aceto noſtro eam miſcere. Cum enim aqua potentia, compoſitumque ſolvatur, clavis reſtaurationis eſt. Tunc ab eis mors, & nigredo fugiunt, & ſapientia procedit.

SCHOLIUM.

MAgna vis ac poteſtas ineſt aquæ Philoſophicæ, adeò ut meritò benedicta dicatur. Satis enim laudari, aut verborum encomiis deprædicari vix poteſt. Sicut enim aqua fontana ſordes rerum abluit externas: ita hæc aqua elementa non tantum diſſolvit, ſed quoque internas corporum impuritates aufert, & juncta aceto Philoſophico, elicit ex ipſis ſulphur incombuſtibile; quod per projectionem imperfecta metalla tingit in aurum & argentum.

Hæc aqua eſt clavis artis, qua quo ſæpius aperiuntur, hoc eſt, ſolvuntur corpora, eò magis coagulantur, eoque fiunt nobiliora, præſtantiora & perfectiora: adeò ut nullum prorſus veſtigium mortis, nigredinis & imperfectionis amplius in ipſis remaneat.

Hujus aquæ præparatio paucis cognita eſt, propter artificii ingenioſam ſubtilitatem: quam vulgares illi Alchymiſtæ in ſuis deſtillandis aquis minime adhibent.

Quicquid enim in hac arte abſque Naturæ ſimul adjuvantis adminiculo præſumitur, opus vanum & irritum eſt. Aquarum enim fortium, regiarum, aliarumque ſimilium ponticitatem, & ſolvendi vel atterendi potius facultatem habentium, & propterea aurifabris etiam uſitatarum præparatio, tam aliena eſt à vera Chymia, ut major ſit ſimilitudo colorum in Æthiope & Dano, quàm in Sophiſtica illa & in vera præparatione. Rectam itaque veramque præparandi rationem non à magiſtris, ſed ab ipſa natura diſcendam planè arbitramur. Videmus enim ipſam ex profundis montium abyſſis ad nos mittere rivulos aquarum, præſtantiſſimis omnis generis virtutibus ac donis, tam ad Chymiam, quàm medicinam præditarum: quarum præparationem ipſa ſola abſque ullo conſiliario abſolvit. Hujus generis fons habetur in Ungaria, cujus aqua facultatem habet omne ferrum in cuprum tranſmutandi. Sunt præterea alii, in quibus ſi lignum ad tempus certum detinetur, indureſcit & vertitur in lapidem. Similem ferè fluvium quemdam in Thracia quoque inveniri, author eſt Ovidius his verſibus:

Flumen habent cicones, quod potum ſaxea reddit.
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.

Præter thermas autem & acidulas infinitas, quæ paſſim in Gallia noſtra & tota Europa occurrunt, nuper in ſuperiori Germania, in Miſnia videlicet, prope Schnebergam urbem, ſicut à quodam Germano amico ad me perſcriptum eſt forte fortuna à quadam muliere ægrotante per ſomnii beneficium inventæ ſunt acidulæ: quarum effectus in multis morbis graviſſimis percurandis ſummopere prædicantur. Ad harum & ſimilium aquarum præparationem nullus unquam acceſſit Pharmacopæus, nullus deploratus Alchymiſta: & nihilominus tamen natura ſolers ac ſagax ſimplici ſua operatione, opus produxit multò artificioſius ac ingenioſius: quàm pompoſis & bulloſis ſuis receptis & proceſſibus, ut vocant, unquam præſtaret omnis ſeplaſiariorum & ſophiſtarum cohors. Philoſophi dicunt: ignis & azoth tibi ſufficiunt. Diſce igitur primùm à natura, azoth ſive aquæ iſtius Philoſophicæ præparationem. Hanc poſtea aquam præparatam, ſive artificialiter adjuvante natura productam, ſimplici operatione, ad imitationem ejuſdem naturæ in igne ſolo coques, nec te tædeat: & ſic haud dubiè optatum finem conſequeris. Hæc quidem operatio ſive coctio ſimplex quidem eſt & linearis, ſed tamen non ruſtico planè modo ſive ingenio perficienda. Igitur antea dixi, ſimplicem illam quidem eſſe, ſed abſconditam & paucis cognitam, hoc eſt, ingenioſam. Qui igitur ingenio valet, in ea ſtudioſè & fideliter indaganda, ſpretis interim omnibus ſophiſticorum proceſſuum ambagibus, haud fruſtrabitur; ſed hac ipſa occaſione, in profundiſſima alia naturæ ſecreta & penetralia penitus introibit.

CAPITULUM III.

HERMES.

SCito, fili, quod Philoſophi nexibus ad pugnandum contra ignem vinculant roboratis, quia ſpiritus ablutis corporibus deſiderant ineſſe & ipſis gaudent. Habitis autem ipſis, ipſos vivificant, & in eis habitant, & corpora eos continent, nec ab eis unquam ſeparantur.

SCHOLIUM.

VT ſpiritus cum corporibus perfectè uniantur, & arctiſſimo conſœderationis vinculo invicem conjungantur, corpora priùs cum azoth & igne mundanda & abluenda ſunt. Eſt enim ablutio nigredinis terminatio, vel mundatio, donec album fiat perfectè album, & rubeum plenè rubeum. Mundatis hoc modo corporibus, ſpiritus ex naturali quadam propenſione trahuntur in illorum amorem quo ardente inflammati, ſubito cum corporibus commiſcentur, & ſic ambo tam indiſſolubili ſocietatis vinculo invicem colligantur, ut in æternum amplius non ſeparentur.

Sed noli exiſtimare, hanc copulationem eſſe fortuitam: ſed quia tanta inter corpora & ſpiritus intercedit affinitatis propinquitas: facilè ineunt hoc perenne invicem & indiſſolubile amicitiæ fœdus. Ab uno enim fonte & principio prodierunt ambo. Corporibus autem priores & hinc etiam nobiliores, & præſtantiores ſunt ſpiritus, qui corpora, ſive, ut Marſilius Ficinus loquitur, eſcas ſibi congruas, quibus allicerentur, affecerunt: & ſemper libenterque habitant in eiſdem.

HERMES.

TUnc elementa mortua vivificantur: & corpora compoſita tingunt & alterantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philoſophus.

SCHOLIUM.

DOmus, ut loquitur Paracelſus, per ſe ſemper mortua manet: ſoli verò inhabitantes vivunt. Sic corpora metallorum ſunt domicilia ſuorum ſpirituum, qui, dum à corporibus recipiuntur, terreſtrem illorum corpulentiam paulatim attenuant, corrigunt, & vi ſua vivificandi, vitam in ipſis ſopitam excitant. Vita enim in metallis latenter quieſcit, nec vim ſuam oſtentare poteſt, priuſquam corpora exaltata, & in ſpiritum (ſpiritus enim ſolus vivificat) verſa fuerint. In hunc dignitatis ordinem adducta, tùm demum perfectionem quoque

reliquis

reliquis imperfectis corporibus, ex ea, qua pollent ſuperabundanti tingenti virtute & facultate, communicabunt: & attactu ſuo omnia in fixam & permanentem tranſſubſtantiabunt naturam. Hæc autem eſt proprietas medicinæ noſtræ, in quam corpora redacta ſunt, ut ejus una pars primùm tingat corporis imperfecti partes decem: deinde centum: tertiò mille: quartò decies mille, & ſic fiat progreſſus in infinitum. Ex quo manifeſtè elucet ſumma verbi iſtius efficacia, quo Creator creaturam univerſam affatus, dixit: *Creſcite & multiplicamini.* Quantò enim magis ſolvitur medicina: tantò magis creſcit in virtute & potentia: quæ aliàs ſine ſolutione in ſimplici ſuo perfectionis ſtatu permaneret. Fontes igitur cœli & divinæ miſericordiæ ſunt aperti, qui nullo ingenio humano exhauriri poſſunt: nihilque à nobis deſideratur aliud, quàm ut vaſa debita adhibeamus ad excipiendam tam ſalutarem ac divinam aquam, quæ ex iſtis promanat fontibus. Non enim deficient, quouſque hoc mundi ſeculum durabit: hoc verò transeunte & ceſſante, Deus omnium fontium rivulos rurſus in ſe contrahet: nec amplius ipſos emanare aut effluere permittet. Sic gratiæ fons inexhauſtus erga genus humanum eſt Chriſtus, ex quo quantò ſæpius potamus in hoc ſeculo, tantò magis creſcimus in ſpem, fidem & charitatem erga illum.

Debemus igitur ſedulo operam dare, ut aſſiduo ferventique pietatis exercitio, ſacroque pœnitentiæ igne corda noſtra ſoluta quaſi aperta, indies hauriant, tam ſaluberrimam vivificamque hujus fontis aquam. Quicunque enim in hoc ſeculo gratiæ, cum virginibus prudentibus non ſibi comparaverit hujus aquæ theſaurum & copiam ſufficientem ad vitam æternam conſequendam: is fruſtrà emptionem illius, cum fatuis iſtis virginibus in altero ſperabit mundo.

HERMES.

O *Aquina forma permanens, regalium creatrix elementorum: quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita & juncta quieſcis.*

SCHOLIUM.

Quod author hîc lapidis materiam non ſimpliciter aquam nominet, ſed aquinam formam: in illorum gratiam factum eſt, qui aquæ nomen audientes, de aqua communi aut artificioſis, neſcio quibus, gradualibus, tingentibus, ſolventibus, & ſimilibus ipſum locutum, falsò ſibi perſuadere potuiſſent. Multi enim adhuc hodiè reperiuntur, qui aquas elicere conantur non tantùm ex metallis & mediis mineralibus, ſed & ex lapidibus, ſilicibus, & ſexcentis ſimilibus rebus: quibus perperam utuntur ad ſua magiſteria ſophiſtica. Author igitur dedita opera non ſimpliciter aquæ, ſed aquinæ formæ mentionem facere voluit. Sed plurimus numerus eſt eorum, quin inter eos etiam, qui Philoſophiæ titulum ſibi ſolis hodiè in Academiis arrogant, qui hanc aquæ eſſentialem formam, de qua author loquitur, ne per tranſennam quidem adhuc aſpexerunt: utpote quam imperſcrutabilem ferè omnes falsò opinantur: ſibique prorſus incognitam eſſe ultrò profitentur: Et nihilominus videri volunt Philoſophi ſummi & excellentiſſimi. Ego verò contra, de illis ſic ſtatuendum æſtimo: quòd quicunque ſubſtantialem formam ignorat, principia ut etiam ſcientiæ naturalis ignoret, neceſſe ſit. Quanta igitur illorum in hac Philoſophiæ parte ſcientia ſit, aliis nunc judicandum relinquo.

In uno ambo peccant tam alchymiſti, quàm Academici ſophiſtæ. Cum enim inquirenda rei veritas erat ex eſſentiali Naturæ libro, tanquam quodam lumine certam ac veram ad naturalis ſcientiæ fontem viam monſtrante: ipſi hac luce neglecta defecerunt ad inanes & frivolas gentilium & ſophiſtarum opiniones, ex quibus nullam hactenus certitudinem haurire potuerunt, nec in poſterum haurient unquam. Et ſic dereliquerunt fontem ſive venam aquarum viventium, & foderunt ſibi ciſternas, diſſipatas, quæ continere non valent aquas. Jerem. cap. 2. Si neſcis fontem, ex quo vivificum illud deorum nectar & Ambroſia, ſive aquæ vitæ profluant: Ecce, quæſo, quid Eſther cap. 10. in ſuo libro dicat: Parvus, inquit, fons eſt, qui crevit in flu-vium & in lucem Solemque converſus eſt, & in aquas plurimas redundavit. Hic arrige aures, Chymiophyte. Sin verò minus capax es tantorum myſteriorum, quæ in enumeratis his verbis compendiosè comprehenduntur, audi Bernhardum Trevіſanum, de hoc fonte fuſiùs ita loquentem: Fons, inquit, eſt valdè mirabilis & terribilis virtutis, præ cæteris omnibus totius mundi fontibus. Pertinet autem ad regem ſolum hujus patriæ, quem fons optimè novit, & ipſe fontem: Relucet inſuper fons iſte clarus velut argentum, & cœleſtis eſt coloris. Hactenus ille. Eſt itaque aqua ex hoc fonte ſcaturiens, permanens & creatrix regalium elementorum, hoc eſt, ut Bernhardus id explicat: Fons attrahit ad ſe regem, & poſt centum & triginta dies tandem emergit Rex ſplendidus, nitens, & diademate regio coronatur: quo poſtea fratres ſive aulicos ſuos quoque ornabit: modò priùs benè in eodem mundati fuerint fonte, ita ut omnem deponant leproſitatem, & internam corporis immunditiem. Hoc enim modo inter ipſos facta concordia & pace, regnum ſuum felici ac jugi poſſidebunt adminiſtratione.

HERMES.

L*Apis noſter pretioſiſſimus in ſtercore ejectus, eſt cariſſimus, vilis viliſſimus, quia oportet nos duo ſimul argenta viva mortificare, & venerari, ſcilicet argentum vivum auripigmenti, & orientale argentum vivum magneſia.*

SCHOLION.

Lapis dicitur pretioſus ſimul, & vilis, propter duplex argentum vivum, ex quo componitur. Eſt enim primum argentum vivum, res vilis & abjecta, quæ omnibus in locis reperitur, in fimo, in viis publicis, in planitie, in montibus & vallibus: & homo ne horulæ unius momentū vivere poteſt ſine eo: imò omnia viventia, tam animantia, quàm vegetabilia, ut herbæ, plantæ, arbores eo indigent: omnia enim protegit à corruptione, & ipſa etiam mineralia cuncta ſine omnia exceptione. Visnè ſcire quid ſit? Non eſt aurum, non argentum, non gemma, nec lapis ullus pretioſus: hæc enim omnia magno conſtant pretio, nec numeranda veniunt inter ea, quæ ſunt vilia & exilia. Ecce dicam: Sal eſt, non autem vulgaris ille, quo cibi culinarii condiuntur, quamvis ex una quoque qualitate, diſſolvendi nimirum, cum eodem participet: ſed eſt ſal petræ: Petræ, inquam, quo Mercurius currens in optimum & perfectiſſimum metallum, & ſilex in duriſſimum adamantem tranſmutatur. Pauci (ſcio) verbis meis fidem adhibebunt: ſed ſi æquè ac Philoſophi experientia edocti ſcirent, quomodo ejuſmodi ſal petræ in omnibus rebus reperiretur, & quomodo ex iiſdem omnibus artificiosè poſſet extrahi: ſibi ipſis tum, tanquam oculatis teſtibus, fidem ſine dubio non derogarent, & tam pretioſum ſalem qui ab ignorantibus tantùm vilipenditur, & propterea vilis à Philoſophis dicitur, non tam leviter cum ſordibus, quiſ-

quiſquiliis, & fimo abjicerent: ſed majori reverentia & induſtria, illum ab omnibus potius mundi angulis colligerent. Neque hîc ſpecto authoris conſilium, qui ex juſta quadam & honeſta invidia, ne vulgò promiſcuè innoteſceret, auripigmentum vocavit. Non enim hîc authori, ſed cupidis diſcendi ſtudioſis gratificandum eſſe duxi: quos in æquis & bonis conatibus ſuis pro virili juvare conſilium hactenus fuit, & poſthac ſemper erit. Cur enim perſuaderem diſcipulo rem quærere Romæ, Pragæ: hîc, illic, cum maximo ſumptuum diſpendio, quæ tamen ubique & in omnibus locis reperiri poſſet. Exemplo rem declarabo. Si ægrotus aliquis ſolo radiorum ſolarium aut lunarium aſpectu poſſit curari: ego verò medicus in conſilium vocatus, ſuaderem ægrotanti, ut proficiſceretur in Italiam, Solem vel Lunam aſpecturus & eorundem ibi radios excepturus: annon ſtultum hoc eſſet conſilium, cum idem mihi Sol, eademque luna hic in Gallia æquè ac in Italia ſingulis diebus per totum oriantur annum. Sic multi pœnitentiam acturi, fruſtrà in Italiam & Hiſpaniam iter inſtituunt.

Minori enim pretio & labore illam domi emerent à ſole juſtitiæ, unico Salvatore ac Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui gratis per fidem ſolam nobis promiſit peccatorum veniam. Sed tantum dixiſſe ſufficiat de argento vivo vili & viliſſimo: nunc pauca quædam annectemus de pretioſo & cariſſimo: quod orientale argentum vivum magneſiæ author nuncupat, Sed non loquitur de argento vivo, quod videtur, neque de magneſia vulgò nota. Sed per argentum vivum intelligit humiditatem illius mixtionis, quæ eſt humiditas radicalis lapidis noſtri. Et per magneſiam intelligit totam mixtionem, de qua extrahitur iſta humiditas, quæ argentum vivum noſtrum vocatur: quæ quidem humiditas currit in igne & in eodem totum compoſitum diſſolvit, congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & perficit, hoc eſt omnia facit in omnibus. Unde pretioſiſſimus eſt theſaurus ei, qui eam novit, & poſſidet. Meritò autem dicitur magneſia. Magneſia enim eſt ejus vis & facultas, quæ inſtar magnetis univerſalis, omnia ad ſuum attrahit centrum, quæcunque in ſe univerſus tàm ſuperioris quàm inferioris mundi ambitus complectitur: adeò ut per ejus beneficium in minimæ quantitatis corpuſculo, vix aciculæ mucronem referente, liceat totum comprehendere mundum. Sed majus ſecretum latet, in hac pretioſa magneſia, quàm in argento vivo vili. Philoſophi igitur miris illam modis occultarunt, nec nobis de illa plura dicere aut manifeſtare fas eſt.

HERMES.

O Natura maxima naturarum creatrix, quæ continet & ſeparat mediocria naturarum, cum lumine venit, & cum lumine genita eſt, & quam tenebroſa nebula peperit, quæ omnium mater eſt.

SCHOLIUM.

VNa eſt natura univerſalis, quæ ab Ariſtotele definitur eſſe principium motus & quietis. Vel eſt, ut hîc Hermes loquitur, creatrix omnium naturarum, hoc eſt, productrix rerum omnium. Et ob hanc cauſam, quia omnia procreat, ac gignit, omnium quoque nominibus à Philoſophis appellatur. Deus enim ſupremus rerum opifex, & totius mundi architectus, Naturam hanc unam ac ſolam rebus naturalibus gubernandis præfecit, quas igneo ſuo ac perenni vigore, quem ipſi rerum conditor in prima creatione indidit, fovet ac conſervat. Eſtque eadem Natura linea quædam viridis, quæ gyrat univerſum: Unde cauſa ſola eſt, quòd ſingulis annorum revolutionibus, ineunte ſcilicet Vere, ſpecies rerum omnium revireſcant, & novam recipiant germinandi & prolificandi vim, per quam creſcunt & multiplicantur: ne forte ipſæ ſpecies intereant, & ſic vacuum in Natura, quòd maximum eſſet flagitium, daretur: Unde rectè canit Virgilius.

Vere tument terræ, & genitalia ſemina paſcunt:
Avia tunc reſonant avibus virgulata canoris,
Et Venerem repetunt certis armenta diebus.

Item Ovidius:

Tunc blandi ſoles, ignotaque prodit hirundo,
Et nitidum celſa ſub trabe fingit opus,
Herbaque quæ latuit cerealibus obruta ſulcis.
Exerit è tepida molle cacumen humo.

Operatur autem natura in hæc inferiora, per Solis, Lunæ, & reliquarum ſtellarum radios, quos Hermes ſub vocabulo luminis intelligit. Horum enim irradiatione ſive illuminatione infunduntur rebus elementaribus varia virtutum dona, pro variis ac diverſis rerum ſpeciebus. Quæritur hinc, num Chymicus naturæ quoque opera & auxilio indigeat in elaborandis ſuis arcanis & magiſteriis? Sed facilis eſt reſponſio iis, qui norunt Chymiam, artem ſimilem eſſe agriculturæ, in qua partem ſibi vendicat Natura, partem agricola, tanquam operator & artifex externus. Ut enim ſolummodò hic principaliter occupatur in agro præparando & ſeminando: reliquum autem generationis perficiendæ & abſolvendæ opus, unicæ committit naturæ: ſic quoque Duce inprimis Natura, comite verò arte, opus ſuum Chymicum auſpicatur omnis verus artiſta ſive Chymiſta. Hermes præterea hîc mentionem facit Naturæ, quam tenebroſa peperit nebula, per quam nihil aliud intelligit, quàm magneſiam Saturni. Saturnus enim Græcè χρόνος appellatus: hoc eſt, tempus non aliter univerſa generationi obnoxia, in hoc mundo generat ac producit, ac magneſia ipſa, quæ mater & genitrix dicitur omnium.

HERMES.

VBi autem regem coronatum filiæ noſtræ rubeæ conjungemus, & in levi igne nondum nocentibus, concipiet & filium conjunctum & ſupereminentem, quo igniculo permanentem cibat illa, & vivit igne noſtro.

SCHOLION.

REgina ſive filia Philoſophorum rubea, eſt Luna. Non autem mireris, quòd, quæ aliàs caput & ſplendor eſt albedinis nunc rubea dicitur. Eſt enim Luna metallica ſive Philoſophica etiam maſculinæ naturæ: quæ ſoli, regi coronato, deſponſata, concipit gignitque filium, quem Philoſophi ſuum vocant Mercurium. Hic ubique eſt mirabilis, cujus parentes, quos modò habuit altrices & nutrices, nunc ab ipſo aluntur & nutricantur. Ut enim ingenio eſt verſuto, & miris imbutus artibus, inter alia novit etiam epulas atque dapes omnis generis gratiſſimas præparare: nec vulgari coquendi modo: ſed potius ad moderatiſſimum vivifici ac cœleſtis ignis calorem ipſas coquit paratque. Quibus paratis & in menſa Philoſophorum rotunda, quæ ultrà decem aut ad ſummum duodecim perſonas non capit, appoſitis: pater, mater, & reliqui ejus agnati accumbunt, & convivium celebrant verè philoſophicum per integram ſeptimanam. Alium autem cibum, præter Mercurialem, hoc eſt, quem filius ipſis offert, non admittunt: neque patiuntur quempiam ex peregrina familia, qui non proximæ ſanguinis neceſſitudine ipſis junctus ſit, cum ipſis accumbere.

accumbere. Sin verò, ut non rarò fieri ſolet, cibi in menſa appoſiti forte refrigeſcant, Rex ex ſolo intuitu oculorum ſuorum inſtar ignis rutilantiſſimi reſplendentium, in momento efficit, ut recaleſcant, & ita calefacti guſtu fiant ſuaves & delicati; quibus ſe reficiunt mirum in modum, & ad ſatietatem uſque comedunt; ita ut ad multum tempus neque ſitiant amplius, neque eſuriant. De ejuſmodi coquo, qualis eſt hic noſter Mercurius, ſibi proſpicere debebant omnes Reges ac Principes, propter ſummam ejuſdem neceſſitatem. Non enim cibos parat tantùmmodò alimentarios, ſed etiam medicamentoſos, qui corpus ab omnibus morbis liberant; idque ſanum ad ultimum uſque vitæ terminum præſervant ac cuſtodiunt. Ubicunque igitur talis reperietur coquus, Pharmacopœo amplius non opus erit: una enim eademque operâ utriuſque ille perfungetur officio.

HERMES.

Cum autem dimittis ignem ſuper folium ſulphuris; intret ſuper illum terminus cordium, abluatur eo, & ejus coinquinatio extrahatur; tunc alteratur; & ejus tinctura ex igne remaneat rubea; ut carnes. Filius autem noſter rex genitus ſumit tincturam ex igne: illum verò mors & mare fugiunt & tenebræ.

SCHOLIUM.

Omne quod vivit, propter incluſum ignem vivit, ſulphur ergò in ſe abſconditum quoque continet ignem, qui ſi per ignem externum excitetur, vita vivere manifeſta incipit: & ita, quod antea occultum in ſulphure erat, manifeſtatum nunc exiſtit. Ignis autem officium eſt, non ſolummodò vivificare, ſed etiam depurare, & heterogenea ſegregare tantiſper, donec ſeparatis fecibus tandem appareat tinctura puriſſima & rubicundiſſima, quæ colore repræſentat carnes, ſcilicet recens mactatas, & ſanguine adhuc conſperſas ſive cruentas. Hic eſt ſanguis iſte Leonis viridis, de quo paſſim mentio fit apud Philoſophos. Viridis autem dicitur, non propter colorem viridem externum, ſed propter vitæ viriditatem juxta hunc verſum:

Læta viror vita eſt, mœrori convenit ater
Color, &c.

Unde etiam iſta ſolummodò tinctura, quæ carnibus recentibus, rubeis, & ſanguine adhuc madentibus ſimilis eſt, perfectionis gradum attigiſſe dicitur. Ejuſmodi enim carnes, quæ nihil aliud ſunt, quàm ſanguis modò coagulatus, perfecto adhuc & pleno ſpirituum vigore abundant: non ſecus ac ſanguis Leonis viridis, qui propter viriditatem ſuam totus circumfluit ſpirituum vitalium copia.

Multi hactenus verſati ſunt in eo errore, quod putarint, viriditatem indagandam eſſe in ſpiritu vini, vel vino, aliquot vicibus, ut vulgò ſolent deſtillato. Viderunt enim, vinum, antequam ex uvis exprimeretur, & in dolia reconderetur, in vitibus, quæ foliis, floribus, & uvis immaturis virides apparebant, creviſſe: unde ab hac externa viriditate Leonem Philoſophorum viridem appellari opinati ſunt: ſed turpiter in eo decepti, à vero Leone viridi & rubeo cognoſcendo, longiſſimè aberrarunt.

Ut enim leo animal fortiſſimum, omnium cæterorum animalium robur in ſe ſolo complectitur, ita tinctura philoſophorum præſtantiſſima, omnium rerum tincturas in ſeſe continet, quæ in tam fragili vitis ligno, aut in eo, quod exinde provenit, minimè quærenda eſt. Quomodo enim poteſt ex re corruptibili & combuſtibili elici tinctura incorruptibilis, fixa & incombuſtibilis? Poſſuntne de ſpinis uvæ, aut de tribulis ficus colligi? Simile ſibi ſimile generat procreatque. Unde, teſte Horatio, fortes ſolùm creantur fortibus. Et cum ſecundum Hermetem in lapide ſive tinctura noſtra ſit omnis fortitudinis fortitudo fortis; ex re nobiliori & perfectiori utique, quàm ex ligno aut fructibus vitis, illam extrahendam eſſe, conjectare quilibet poteſt.

Quæ autem ſit illa res, videtur author apertè indicare his verbis, ubi dicit: & ejus tinctura ex igne remaneat rubea: item, Filius noſter rex genitus ſumit tincturam ex igne. Unde palàm conſtat: igneam eſſe illam fortitudinem fortem, ſive veram Leonis viriditatem. Quæcunque enim tinctura ab igne fugit: imperfecta & immatura cenſeri debet, & per conſequens diutius in igne nutrienda, donec perficiatur. Sin verò in igne nutrita, antiquam priſtinamque ſuam formam retineat, aut potius corrupta, in deterius vergat, ea, tanquam res ab opere philoſophorum magno aliena, prorſus excludenda, & procul hinc ad Anticyras ableganda erit. Quemadmodum enim inter homines, nonnulli reperiuntur, qui ex longo uſu, & aſſuefactione, venenum corpori humano aliàs contrarium & inimicum, ſine noxâ aſſumere, & inſtar alimenti alicujus familiaris in ventriculo concoquere ac digerere poſſunt: Sic etiam lapis noſter, in quo ab initio mors & tenebræ, hoc eſt, imperfectio & impuritas dominabantur, paulatim in igne coctus; indies magis magiſque ignis naturæ aſſimilatur, & tandem in ignem totus vertitur: ac veluti ſalamandra in igne, tanquam proprio ſuo elemento ſive matrice habitat, eoque unicè gaudet & delectatur: qui etiam temporis diuturnitate tranſit in eſſentiam quintam & tincturam Phyſicam, tam ad metallica, quàm humana corpora.

HERMES.

Solis radios draco fugit, qui foramina obſervat, filiusque noſter mortuus vivet, rex ab igne veniet, ac conjugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac virginis dealbabitur. Filius jam vivificatus fit bellator ignis, & ſupereminens tincturis. Filius enim eſt beneficium & philoſophiam habens.

SCHOLIUM.

Draco ſignificat terram & eſt nigrum nigrius nigro. Serpentes autem & Dracones gaudent potius locis ſubterraneis, petroſis & obſcuris ſpeluncis, quàm luce ſolis ſive diei propatulo. Lucente igitur ſole fugiunt, & latibula ſua repetunt, ne à tam claro luminis ſplendore, quem ferre nequeunt, nimis torqueantur. In vas igitur probè munitum ac clauſum, nec niſi unicum foramen, parvum ac rotundum; per quod ſolis radii intrare poſſunt, habens, Draco incluſus ſoli exponatur per menſem philoſophicum quo temporis ſpatio, membris ejus penitus diſſolutis, morietur: & fœtore ſuo lethali, accedentem quoque regis filium inficiet, & neci tradet: Ambo igitur mortificati, & in vitrum aliud mundum inditi ponantur ad ſolem per alium menſem philoſophicum: vel ſi hyemis tempore, ſolis calor ſit remiſſior: ſimilem in hypocauſto, vel alio loco convenienti & idoneo excitabis. Et tum temporis filius calore ſolis percepto, paulatim à vitæ ſpiritu recreabitur & revivificabitur: draco verò ab eodem calore urgentius preſſus, penitus conſumetur, & redigetur in nihilum. Rex autem videns, imbecillum nimis eſſe calorem ſolis, pro filio ſuo à draconis veneno prorſus liberando balneum parare jubet pro ſe & filio: & extincto dracone, ipſe cum filio ſuo balneum

neum calefactum ingreditur, quem ex amore paterno continuis amplexibus fovet, & interim lac virginis ei ad membrorum refectionem in magna copia quotidiè præbendo, tamdiu hoc fomenti balneum continuat: donec filius, omnibus veneni pravitatibus abſumptis, priſtinum corporis robur & venuſtatem recuperet: & dignitate, virtute & ſplendore prorſus ſimilis evadat patri, adeò ut vix inter illos agnoſcas differentiam. Pater in æternum non deſerit filium, nec viciſſim filius partem. Sicut enim umbra corpus, ſic filius partem continuò ſequitur: tàm perfecto enim & conſtanti amore invicem juncti manent, ut nulla vis elementorum externa, ſive ſit ignea, ſive aerea, ſive aquea, aut terrea, tàm firmum amicitiæ pactum diſſolvere amplius queat.

Præſertim filius, ut nihil nunc dicam de patre, qui in omnibus ſimilis eſt filio, in nova hac generatione dux eſt tam potens & fortis, ut per media incendia vicorum ſive domorum, abſque ulla læſione tranſeat. Et ſicut ignis, nihil juris habet in aurum: ſic nullam quoque habet poteſtatem in aureum hunc heroem: qui meretur idcirco, ſummo jure vocari aurei calcaris ſive auratus eques, magnificus, & inclytus: quique præterea tanta ſapientia præditus eſt, ut è longinquis regionibus ad eum, veluti Regina de Saba ad Salomonem, multi quotidiè confluant Philoſophi, & ſolidam ſibi Philoſophiæ cognitionem, ac ſcientiam (ex quo enim rerum intelligentia potius requirenda eſſet, quàm ex eo, qui eam ex lumine & flumine ipſius Naturæ, tanquam ex eo ipſo fonte ubertim haurit) ab eo comparent. Quam aſſecuti ſive adepti (hinc Philoſophi Adepti nominantur à Paracelſo: indeque nomen ſuum habet Philoſophia adepta) gratiarum actionem, prout decet pro tantis beneficiis modeſtè referunt, & cum pace revertuntur in regionem ſuam.

HERMES.

Venite filii ſapientum, & nunc gaudeamus, & ſimul lætemur, quia mors conſummata eſt, & filius noſter regnat, & jam rubea toga, & Chermes indutus eſt.

SCHOLIUM.

Sicut victor magnanimus è bello reverſus, publicè & ſolenniter agit triumphum: & undique in publicis plateis acclamatio populi in lætitiæ & congratulationis ſignum exauditur: ſic quoque Hermes exiſtimat, ſibi acclamantibus congratulantibusque ſimul ſapientum filiis poſt partam in hoc Chymico bello victoriam, nunc triumphandum, & manibus pedibuſque in lætitiæ ſignum plaudendum eſſe: ut qui tot monſtra horrenda devicerit: tot terribiles dracones, tot venenatos ſerpentes, & malignos ſpiritus profligarit, & mortem denique ipſam confectam ſuperârit. Sed cui potius prima gloriæ palma debetur pro tanta victoria impetrata, quàm filio regis: qui tanquam alter Hercules, immenſum & inſuperabilem laborem in tam atrocibus debellandis hoſtibus, ſuſtinuit: Unde etiam regni philoſophici hæres legitimus, & toga rubea ac purpurea indutus, ſummum dignitatis gradum obtinuit, & tanquam inviɗiſſimus mundi monarcha, ab omni hoſtium inſultu & impreſſione, regnum ſuum tuetur ac defendit. O terque quaterque beatus, qui divina ope cœlitùs adjutus, hujus reguli favorem & gratiam ſibi conciliabit, ipſique tanquam fidelis amicus, conſiliarius, & cubicularius vigilanter aſſiſtet; ſalarium enim, quod nis expendit fidelibus & familiaribus amicis, ſuperat omnes omnium Cræſorum Craſſorumque, quotquot hoc ſeculo vivunt, theſauros.

CAPITULUM IV.

HERMES.

Intelligite filii ſapientum, quòd hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri vis mihi meum, ut adjuvem te.

SCHOLIUM.

Expandi manus meas, inquit Dominus exercituum apud Eſaiam 65. tota die, ad populum incredulum, qui graditur in via non bona poſt cogitationes ſuas. Quis quæſo ſimilior eſt huic populo, quàm Chymiſta erroneus & ignarus: qui neque lapidem clamantem neque rectè philoſophantem audit: ſed in ſeductionum deviis continuò verſatur. Quomodo verò audiat lapidem, quem non agnoſcit: aut quomodo benignam præbeat aurem Philoſopho, quem neque intelligit, neque intelligere cupit. Vana enim ſcientiæ perſuaſio, cum tamen nihil ſciat, adeò illum excæcat, ut ſæpenumerò de magno quodam myſterio apertè loquentem non capiat: ſua tantùm ſibi placent: experientiam rerum multam habet in Chymicis operationibus: non doceri, ſed docere vult alios: unde etiam non abs re doctoris vel alterius dignitatis titulum gerit: quem turpitudinis forte infamia contaminaret, ſi doctiorem præ ſe agnoſceret ullum. Hæc vana inquam, perſuaſio multis hactenus nocuit, & adhuc indies nocet, quò ad finem artis non perveniant. Temeritate enim quadam in altum plus juſto volantes, & velut Icarus propiùs ad ſolem accedentes, cum eodem in profundum erroris pelagus præcipitantur, ex quo in poſterum fine maximo labore vix evadunt. Lapidem & Philoſophum uno quaſi ore loquentes audit veritatis ſtudioſus. Lapis quidem rem ipſam nudè ſine verbis exhibet: Philoſophus verò rei veritatem eſſentialem verbis exprimit: & ipſo opere, ſi res poſtulat, demonſtrat: ita ut, etiamſi unam eandemque ambo doceant veritatem, Philoſophus tamen ſit tanquam præceptor intermedius inter lapidem & diſcipulum. Præceptor igitur clamat, audi me diſcipule, & docebo te: Largire mihi tempus auſcultandi, & inſtitutis te juvabo optimis, tibique & tuis ſalutaribus: Me enim ſi auſcultando rectè perceperis: magnum naturæ lumen, de quo paulò poſt, videbis & ipſius quoque lapidis profundum agnoſces ſecretum. Diſcipulus itaque diſciplinæ ſubditus & obediens hujuſmodi monita non ſpernit, ſed fideliter ſequitur, votique tandem ſui compos redditur. Ignorantiam enim ſuam, quam habet, commutat cum magna ſcientia, ſaltem auſcultando & meditando, adeò ut non tantùm præceptorem, ſed ipſum etiam lapidem quem anteà ſurdus præ inſcitia non audiebat, nunc clamantem aſſequatur. Sed quam ampliùs utilitatem inde capiet diſcipulus? Voluntati magiſtri obtemperavit: naturale quoque lapidis deſiderium explebit. Obſequio diſciplinæ ſatisfecit magiſtro: artificio pyrotechniæ ſatisfaciet etiam naturæ & lapidi. A magiſtro impetravit ſcientiam & ſapientiam: per lapidem inveniet ſanitatem & opulentiam, & alia multa commoda, de quibus mox audiemus.

HERMES.

Sol meus & radii mei ſunt in me intimi. Luna verò propria meum lumen eſt, omne lumen ſuperans, & bona mea omnibus bonis meliora ſunt: gaudium, lætitiam,

tiam, gloriam, divitias, & delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt, agnoſcere & intelligere facio, ac divina poſſidere.

SCHOLIUM.

QUando Philoſophi loquuntur de radiis Solis, de Lumine Lunæ, deque aliorum Aſtrorum luminibus, non id accipiendum eſt de nudo ſplendore externo, qualis eſt lucernæ ſive candelæ accenſæ: qui vicinum tantùm aeris complexum illuminando, reddit perſpicuum & lucidum, ſine alia quacunque vi & impreſſione vitali & animata. Umbram enim & ſuperficiem ejuſmodi mortuam, ſive reſollaceam, ut Paracelſus loquitur, haud curant Philoſophi; ſed veram tantummodò & intus latitantem quærunt rerum medullam, hancque ſolam ſingulari artificio venantur per radios ſuos eſſentiales & lumen Philoſophicum internum. Ut autem duplex horum radiorum differentia magis innoteſcat, clarioris doctrinæ cauſa exemplum fulminei radii hûc producemus: cujus ſcientia ſive proprietas naturalis talis eſt, ut non promiſcuè cum lumine feratur in quamvis aeris partem; nec aerem luce tantum externa illuſtret, ſed vi quadam magnetica & innata pellatur ac rapiatur in locum certum, ſuæ naturæ magis conſentaneum & familiarem, quem ſolùm cæteris omnibus illæſis tangit & ferit, vimque ſuam actuoſam evidenti nota impreſſa, clarè demonſtrat.

Hinc videmus ſæpenumerò enſem ſive ferrum in vagina à fulmine diſſolvi, corio vaginæ integro adhuc & illæſo: item hominis interdum cutem à fulmine aduri, veſtibus externis intactis, aut vice verſa: ut ejuſmodi plura videre licet exempla in hiſtoriis naturalibus. Ex quibus palàm liquet, quòd Philoſophi de radiis, qui abſque vitalium energia, lumen tantùm præbent otioſum & ſterile, minimè ſunt ſolliciti, ſed de illis tantum, qui cum lumine, efficacem ſimul & vivam formarum ſive virium eſſentialium œconomiam adminiſtrant: quorum effectum eximium explicat author in ſequentibus verbis: Ubi ex ejuſmodi luminum radiis, multa ſolerti indagatori bona evenire aſſerit, veluti gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias: & tàm magnificè extollit hanc ſcientiam, ut malit illam divinam, à tam nobili & præſtanti ſubjecto, quàm humanam appellare.

HERMES.

ECce quod Philoſophi de ſcientiis celaverant literis ſeptem ſcribitur: duas enim ſequitur alpha, yda, & librum ſimiliter ſequitur Sol, volens tamen dominare, artem cuſtodire, jungere bubæ aquæ filium, qui eſt Jupiter, quod eſt occultum arcanum.

SCHOLIUM.

NOn certo conſtat de vocabulo iſto ſeptem literarum, in quo author totam ſcientiam occultari dicit. Impoſſibile enim eſt, omnia Philoſophorum ænigmata ad unguem eruere: in quibus ſæpenumerò rimandis, citius ſenſum, quàm verba invenire licet. Quale enim iſtud vocabulum ſit, ingenuè ut veritatem fatear, ignoro prorſus, ac quamvis aliquis divinando propiùs ad authoris mentem accedere videretur, ſemper tamen de eo dubio relinqueretur: cum nemo, abſente authore, poſſit hunc hæſitantiæ ſcrupulum planè tollere. Ergò ſuſpenſa de verbis lite, operam tantùm dabimus, ut verum ſenſum & ipſam rei eſſentiam eliciamus. Opinio mea ſic fert, (alteri interim liberum relinquo opinari quicquid volet) quòd non procul à veritate aberrare videatur, qui dicat, vocabulum iſtud ſeptem literarum eſſe ſeptem corpora metallorum, quæ ſub unico verbo, nempè Planeta, haud abſurdè comprehenduntur.

Saturnus enim eſt Planeta: Jupiter eſt Planeta Mars eſt Planeta: Sol eſt Planeta: Luna eſt Planeta: Venus eſt Planeta: Mercurius eſt Planeta: ita ut omnibus ſeptem corporibus conveniat nomen Planetæ. Accedit & hoc, quod ſi Græcè ſcribatur, poſt primas duas literas ſequatur alpha, & paulò poſt yda. Confirmat præterea hanc noſtram opinionem Philoſophus lib. de conjugio ſolis & lunæ, his verbis: per Deum, inquit, ſi conſideraveris ſtellas, id eſt Planetas erraticos, id eſt metallorum corpora, non eſt inter nos, ſcilicet philoſophos, differentia, id eſt, diverſitas, in hoc, quod opinantur, id eſt, de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant ſapientes lapidem ſuum, in quibus eſt Mercurius & ſulphur fixum & incombuſtibile per naturam rectificatum: & propter hoc præparatio noſtra ſurgit per ſeras, & claves aperientes ſeraturas, id eſt, problemata obſcurata. Hactenus ille. Ut ut ſit, alium ſenſum ex authoris verbis vix extorquebis: quod vel ex conſequentibus verbis palam evincitur: Ubi dicit: Solem cum aquæ filio ſive Jove eſſe conjungendum, & hoc eſſe occultum arcanum. Per aquæ enim filium innuit Mercurium, & per Solem ſulphur fixum & incombuſtibile: in quorum duorum conjunctione totum latet arcanum. Sed quia Philoſophus ſuprà inquit, lapidem ſuum præparare ſapientes ex his metallis, & per hoc: nihil aliud intelligit per hoc, quàm aurum ſive ſolem. Ut enim Sol in firmamento tantam claritatem ſolus obtinet, ut ſolus cùm eſt exortus, obſcuratis omnibus aliis appareat: ita Sol Philoſophorum ſive metallicus ortus, ſive in vaſe philoſophico natus, occultè in ſe continet reliqua metallorum corpora, & cæteris occultatis ipſe ſolus apparet. Dictus enim eſt Sol, quaſi ſolus, quod unus ſit, & non plures: quique tanta ſit magnitudine, ut tanquam dux, & princeps & moderator luminum, cuncta ſua luce luſtret & compleat.

HERMES.

AUditores intelligite, & deinceps noſtris utamur opinionibus, & quæ ſcripſi ſubtiliſſima inveſtigatione, & contemplatione vobis demonſtravi, quoddam unum novi. Nam quis intelligit, quod ſincera inveſtigatione & ratione inquiritur? Ex homine non fit, niſi quod ei ſimile eſt, & ex tauro idem: & ſi quod animal cum aliena ſpecie cubat, naſcitur, quod neutro ſimile eſt.

SCHOLIUM.

QUi facilè credit, facilè decipitur. Ut igitur ſuprà, ita & hic denuò monet author, ut dicta ejus recta rationis bilance expendantur: non autem craſſo modo, prout nuda ſonat litera, accipiantur. Et ſicut res, quas proponit, non levi, quod ajunt, brachio tractat, nec quidquid illi in buccam venit, ſtatim ſuo inſerit libro: ſed in illarum deſcriptione & demonſtratione utitur ſubtiliſſima inveſtigatione & profunda contemplatione: ita lectorem quoque decet eſſe ſedulum, & diligentem in legendis & meditandis ejusdem ſcriptis. Qui enim oſcitanter, & ſine intellectu aliquid in hoc opere præſumit: is ſimilis videtur claudicanti, qui fracto aut læſo altero crure, curſus certamini ſe temerè immiſcet. De ſincera autem inveſtigatione, per quam nihil aliud intelligit, quàm rationem rectam, veram & naturæ legibus conſentaneam, ſuprà dictum eſt.

Deinde ſpeciem per ſui ſimilem ſpeciem propagandam docet. Fruſtra enim laborat, qui de ſpinis, ut ſuprà

ut ſuprà diximus, uvas colligere tentat. Ex homine enim non naſcitur niſi homo, nec ex brutis niſi ſuum ſimile. Ordo enim ſpecierum propagandarum, quem Deus in creatione inſtituit, manet inviolabilis. Deus igitur rebus omnibus, huic ordini ſubjectis, ſuam quoque addidit creſcendi & multiplicandi benedictionem. Omnis autem generatio extra hunc ordinem inſtituta, maledictionis divinæ haud dubiè obnoxia eſt. Cujus rei exemplum habemus luculentiſſimum in mulis, qui ex commixtione equorum & aſinarum, vel aſinorum & equarum procreati, fœcundum ſemen pro ſuæ ſpeciei multiplicatione & propagatione non obtinuerunt. Cum enim ſpecierum ejuſmodi confuſio ſub hoc divino creationis ordine non comprehendatur, meritò etiam iſtis non indita fuit per benedictionem divinam vis illa creſcendi & multiplicandi. Loquor autem hîc de ſpeciebus completis ac perfectis, ſive illas ideas Platonicas, ſive certas & ſpecificas ſeminum rationes, ſive ſcintillulas igneas ſpeciales, ſive formas ſpecificas, illiſve pluribus appellare velis nominibus: quas omnes in univerſum mundum diffuſas, & pulcherrimo ordine invicem diſtinctas, Deus in creatione per ſolum verbum Fiat produxit. Contra ſacrum autem & incontaminandum hunc ordinem maximè impingunt falſarii & ſpurii alchymiſtæ, qui ex temerario quodam auſu, & confuſione pluſquam Babylonica, ſpecierum invicem mixtionem moliuntur. Conjungunt enim ea, quæ Deus disjunxit: quæ verò conjunxit, disjungere & ſeparare ordine inverſo impiè conantur. Non igitur mirum eſt, ſi proximo illos pede comitetur maledictio divina: idque ob cauſam modo relatam. Quicquid tandem agis, hoc tibi firma mente perſuaſum habeto: Deum omnibus actionibus, quas homo proponit, tam in verbo ſuo ſcripto, quam in natura, ſive creaturis, ſua virtute infallibiliter quoque adeſſe: Quomodo enim poſſit vis ac poteſtas omnipræſentis Dei infinita, quæ eſſentialiter rebus univerſis ineſt, rurſus ab illis tam levi momento ſeparari. Sed actionibus juſtis, cum lege & ordinatione divina congruentibus, præſto eſt ut æquus, benignus, bonus & miſericos pater: Perverſis autem & ordini divinò repugnantibus, tanquam ſeverus omnis iniquitatis, perverſitatis & confuſionis ultor, & juſtus vindex. Cum ſancto enim, inquit regius Propheta Pſ. 18. ſanctus erit, & cum viro innocente innocens erit: Et cum electo, electus erit, & cum perverſo pervertetur. Diſcant igitur hinc alchymiſtæ in poſterum ſapere, ne falſis & ſiniſtris ſuis opinionibus & deliramentis, quæ tam divinis quàm naturalibus adverſantur legibus, plus juſto tribuendo, & fruſtra contra ſtimulum calcitrando, in graviſſimas pœnas Deo & Naturæ perſolvendas, incurrant.

HERMES.

Iam Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebra mea natura ſunt, & niſi meum eſſet metallum ſiccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & ſubſtantiam extraho: me igitur & fratre meo junctis, nihil melius ac venerabilius.

SCHOLIUM.

Venus inter ſeptem mundi dominos ſive Planetas relata, dicitur mater amoris & pulchritudinis, cujus ſtella Solem antecedens dicitur Lucifer, quaſi lucem ferens, vel, ut author loquitur, lumen generans: Ubi verò lumen, ibi quoque vita: vehiculum enim vitæ eſt lumen, quod nullam partem corporis Phyſici, à ſuorum radiorum contagione immunem relinquit. Ergò taceant impoſtorum, quicunque vitam derogant metallis. Nihil enim exiſtit in rerum natura, quod non mediante hoc Veneris lumine, hoc eſt, per generationem naturalem productum ſit. Metalla verò naturaliter in mineris ſuis procreata quis negabit? Non igitur vita ſua carebunt: licet hæc in iis manifeſtè, ut in animantibus & vegetabilibus non ſeſe prodat, priuſquam à corporea ſua mole, quæ vitæ actiones in ipſis obtundit & reprimit, liberentur, idque per ejuſdem luminis beneficium: cujus officium eſt, tenebras mortis fugare, & illarum loco inducere vitam.

Non autem hoc lumen indagandum erit in corporibus metallicis, propter nimiam ipſorum ſiccitatem, hoſt eſt, terreſtrem craſſitiem. Niſi enim ſiccum eſſet meum metallum, inquit author, omnia corpora mei indigerent. Neque cuprum aut æs, ſed Venus, Planeta & ſydus cœleſte ait: Ego genero lumen. Per Venerem igitur eſſentiam intelligo aſtralem, lucidam & ſplendentem: quæ ignea ſua vi non ſecus ac carbonum ignis corpora liquefaciat: non autem liquefaciat ſimpliciter, ſed liquefaciendo etiam ſimul rubiginem deleat, & ſubſtantiam, hoc eſt, occultam tincturam extrahat. Quod tum fiet, ſi Venus & ejus frater invicem copulati, & Vulcani fallaciis, catena inviſibili tamdiu ligati teneantur: donec Venus in proprio thoro imprægnata, poſt 9. menſium revolutionem, ſobolem pariat ipſis parentibus præſtantiorem & nobiliorem.

HERMES.

Rex autem dominator, ſuis fratribus teſtantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regia veſte induor, & cordibus lætitiam ingero, & ego vinctus ulnis, & pectori meæ matris & ſubſtantiæ ejus, continere & quieſcere meam ſubſtantiam facio, & inviſibile ex viſibili compono, tunc occultum apparebit, & omne, quod Philoſophi occultaverunt, ex nobis generabitur.

SCHOLIUM.

Rex eſt aurum: ejus autem fratres ſunt cætera inferiora metalla. Regnum omnes poſſident commune, in quo tamen ſupremum imperandi faſtigium aſſequitur ſolus Rex ſive Sol: qui propriis virtutum inſigniis, cæteris longè antecellit. Ignem enim ſolus ſuſtinet ſine noxa, in quo diutiſſimè detentus nihil deperdit: nec vinci aut deſtrui poteſt, niſi à matre, quæ eſt fons ſive mercurius metallorum. Accidit autem aliquando, ut rex animi gratia fontem ingreſſus lavaret: ſed reverſus à fonte, incidit in ſummam corporis imbecillitatem, quam ſibi inter lavandum contraxerat. Convocatis itaque fratribus in unum, de rege reſtituendo deliberatum fuit. Jubetur Mercurius Deorum nuncius colligere ſuffragia, à quovis fratrum vel conſiliariorum: qui promptus in exequendo munere alloquitur primò Saturnum: Tu, inquit, pater Deorum, & arcanæ contemplationis author, nobis quæſo expone tuam ſcientiam, & liberè eloquere, quid tibi videatur de noſtro Rege, quem vides hîc ad ſummas imbecillitatis anguſtias redactum, nigrum, tenebroſum, & omni lumine privatum: dic, inquam, qua ratione in priſtinum fortitudinis & claritatis locum rurſus evehi poſſit. Tunc exorſus Falciger ita reſpondit: Me, inquit, vocant dominum temporis, omnia deſtruentem & conſervantem; authorem mortis & vitæ. Ne igitur mentiri videar, ultrò nunc veritatem fatear, vobiſque palàm dico, me authorem eſſe primarium tantæ ruinæ, in quam rex noſter incidit.

Cùm

Cùm enim in fonte ipſum lavare viderem, ſtatim ſumptis meis armis hæreditariis, ad eum clam in balneum intravi, & dormientem ſpirituali falcis meæ veneno, ſubitò citra hominum opinionem ſauciavi: ex quo vulnere expergefactus rex, multum profudit ſanguinis. Hinc tantæ imbecillitatis cauſa. Hæc tamen infirmitas non ipſi eſt ad mortem æternam: ſed proderit nobis in ſalutem noſtram, qui fratres ejus ſumus, & proximi conſanguinei. Ut igitur cum ipſo regni quoque participes fiamus, profuſo ſanguine proprio, nos emundabit ab originali impuritatum illuvie. Quamvis ergò naturam adeò in ipſo labefactatam cernatis, ut morti non abſimilis videatur: vitæ tamen ſpiraculum prorſus extinctum non eſt: ſed occulto temporis fomento, interim à me conſervatur, donec tandem, aſſiſtentibus mihi cæteris meis fratribus, coronâ quoque regiâ potitus cùm eodem fuero. His dictis tacuit. Converſus igitur Cyllenius Heros ad Jovem, ſignum dedit, ut diceret ſententiam: qui mox in hanc ſe effundit orationem: Juvans, inquit, ego pater dicor, omnes excellens in bonitate, & dominus ſum divitiarum & ſapientiæ. Ne igitur inani & vano nomine ſtultè ſuperbire videar, in Rege noſtro juvando nullum non movebo lapidem: imprimis autem ipſum exornabo ſapientia & divitiis, omneſque mundi theſauros ipſius poteſtati ſubjiciam. Præterea ſingulari bonitate & clementia ergà omnes, præſertim autem erga nos fratres ipſius præditus, pauperibus erit refugium, miſeris afflictis ſolatium, & mœrore confectis gaudium & refrigerium.

His finitis Luna compellata à Mercurio, in hoc argumentum fari incipit: Ego, inquit, ſoror Regis uterina, meritò habeo, quod de triſti hoc fratris caſu lugeam: ſed unum eſt, quod me ſolatur, ne prorſus abjecto animo deſperem: nempe hoc quod communi dicitur proverbio: *Poſt nubila Phœbus*: Experientia enim me ſubinde edocuit hujus dicti veritatem. Quoties enim vidi fratrem, denſiſſimis obſcuratum nubibus, qui nihilominus tamen igneo ſuo ac radioſo ſplendore illas penitus diſcuſſit, & tandem eluctatus, rurſus auream nobis & fulgentem capitis comam benignus oſtendit? Sed ſicut in ipſius miniſterium ſe ultrò offerunt fratres & cognati mei omnes, ita etiam meis officiis ipſi nequaquam deero: & quia me appellant vulgò aquarum dominatricem, ipſum quoque aqua mea perenni & clara è fonte vivo ſcaturiente potabo: omniaque corporis membra in eo ita reficiam, ut nihil remaneat prorſus infirmi, languidi aut vitioſi: ſed fortis evadat, robuſtus, pulcher, formoſus, & regali decore præ cæteris omnibus maximè conſpicuus.

Abſoluto candidæ Dianæ ſermone, confeſtim ſurgit Venus, quæ blando placidoque vultu ſubridens, fratrum turbam ita alloquitur. Quid quæſo fratres amici, rei eſt, inquit, quod in rege ac domino noſtro refocillando, tam longam nectatis moram? An neſcitis neminem noſtrum à ſe ipſo vivere? Niſi enim vita nobis ab hoc unico vitæ luciſque creatore gratis impertiretur, jamdudum actum eſſet de ſalute noſtra. Cum igitur omnia, quæ poſſidemus, bona ipſi ſoli accepta ferenda ſint: utpote qui ex lumine & ſplẽdore ſuo nobis lumen & ſplendorem tribuat: merito quoque hunc cœli regem, & mundi principem veneremur, ipſique ſubditi & devincti maneamus in æternum. Exigua ſanè hæc eſt opella veſtra, qua ipſum fovere & reſtituere conamini. Niſi enim hæc antea vobis cœlitus conceſſa eſſent munera, minima certè aut prorſus nulla foret in vobis miniſtrandi ac juvandi vis & potentia. Feſtinate igitur, & unuſquiſque veſtrûm, quod acceptum tenet, ei quoque lubens meritoque rurſus offerat: En, quod accepi, nunc reddo, illique tribuo multipotentiam, fœcunditatem, candorem, amorem, miſericordiam, & comitatem. His cunctis & multis adhuc aliis præſtantioribus virtutibus hunc Regem noſtrum ditandum & exornandum volo. Hactenus continuatum orationis filum, abrupit Venus, & ſilentio facto, ſtatim Deorum nuncius invitat Martem: qui voce gravi & impetuoſa in hæc ſubitò prorumpit verba: Magnificum, inquit, & geminatum mihi olim inditum eſt nomen: nec ſine cauſa: Mars enim vocor, quòd armipotente & magnanima virtute mea, maribus in bello præſum. Mavors autem nuncupor, quod magna verto, videlicet imperia & regna. Sed quicquid armata & bellicoſa manu edomare nequeo: id ego & filius Vulcanus junctis viribus per maxima ignium incendia, & per fumum in cœlicas mittimus regiones. Igneæ namque calefactionis dominus ſum, nullique ego cederem unquam, niſi lux Apollinea, claritate & ardore ſuo nimio me vinceret, urgeret, pelleret, inque fugam verteret. Utut ſit, tantum tamen virium contribuo magno regi noſtro, ut ſe & regnum noſtrum à quacunque vi illata defendere poſſit. Habet enim ex me gladium flammeum & verſatilem, ad cuſtodiendam viam ligni vitæ: ut nihil jam dicam de fortitudine, magnanimitate, generoſitate & poteſtate ſumma ad quamvis injuriam aliam propulſandam: adeò ut jam ſit perfectiſſimus, nihilque amplius ipſi deſit ad regni ſui ſplendorem amplificandum. His finitis, arbiter Deorum Mercurius annuit, & vota omnium collecta, tanquam æqua & pia comprobat, laudat, prædicat. Rex igitur hactenus occultatus in umbra mortis, gloria & honore priſtino recuperatis, ſine mora prodit in lucem, & viribus longè majoribus auctus diſtribuit varia in fratres dona, & beneficiorum memor, quibus ab ipſis multipliciter fuit affectus, æquè ipſos regiis honoribus ornandos ſeriò mandat, vult, jubet, imperat. Quibus peractis omnibus, viſibile factum fuit viſibile, & occultum manifeſtum.

HERMES.

Hæc verba auditores intelligite, cuſtodite, meditamini, & nihil aliud inquirite. Homo autem principio Naturæ generatur, cujus viſcera carnea ſunt, & non ex alio. In hac litera meditamini: ſuperflua verò reſpuite.

SCHOLIUM.

Fideliter hîc author præmonitos cupit ſuos diſcipulos, & bis repetit hanc tanquàm omninò neceſſariam, maximique momenti admonitionem: nihilque aliud inquirendum eſſe vult, quàm principium Naturæ, à quo generetur homo. Idem enim principium, quod cauſa eſt hominis procreandi, lapidis quoque generationem promovet. Hoc autem principium eſt Natura, quam Philoſophi ubique ſuis diſcipulis indagandam, probeq; cognoſcendam ſuadet. Tàm enim neceſſaria eſt ipſius cognitio, ut abſq; eadem quilibet artifex oleum & operam, quod ajunt, perdat. Natura enim ſola natura lætatur: & natura naturam vincit, & ſuperat: & naturam continet: & tamen non ſunt diverſæ naturæ, nec plures: verùm una tantum. De hac natura loquitur Roſarius in hæc verba: ô Natura benedicta, & benedicta eſt tua operatio, qui ab imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quæ eſt nigra & obſcura. Poſteà facis germinare novas res & diver-

ſas, cum tua viriditate facis diverſos colores apparere. Multi agnoſcunt quidem Naturam, ſed virtutem ejus ignorant: quam ſi ſcirent, non utique vilipenderent. Peripatetici noſtri hanc quidem optimè ſcire ſibi videntur, & interrogati, quid ſit Natura, promptè admodum, vel ſine libro memoriterque recitant Ariſtotelis definitionem: Natura eſt principium motus & quietis. Si verò quæras, num Natura per ſeipſam exiſtat ab æterno: an verò ab aliquo priori principio ſit progreſſa? Deus bone, quantam hîc videas illorum in reſpondendo oſcitantiam, quantam timiditatem & inconſtantiam. Quocunq; enim ſe vertunt, nullam prorſus elabendi viam occaſionemque inveniunt. Si enim nihil ipſa prius fuiſſe dicerent, impietatis maximam incurrerent notam.

Propria enim conſcientia victi, rem aliter ſe habere nôrunt. Sin verò Deum authorem Naturæ, ut & cæterarum rerum omnium faterentur: totum ſubitò corrueret ipſorum Philoſophiæ ædificium: Super hoc enim Naturæ & æternitatis mundi fundamentum, illud ſuperſtructum eſt, quo diruto, omnia ſimul collabi neceſſum eſt.

Si enim Natura eſt ab æterno, & principium motus & quietis; nihil illa differet ab ipſo Deo. Solus enim Deus eſt ab æterno, & rerum omnium principium. Sed ut huic ſtrumæ dibaphum prætenderent, mundana ſua ſtultitia (ſapientia volebam dicere) hanc diſtinctionem excogitârunt: ubi principii conſiderationem duplicem adducentes, aliud creationis, aliud vero generationis eſſe aſſerunt: & ſic duplicia rerum principia contra omnem rationis ſenſum, & ipſam veritatem Theologicam, haud ſine impietatis maculâ perperam ſtatuunt. Nunquam enim vel ſubtiliſſimis acutiſſimiſque rationum momentis, ullam demonſtrare potuerunt horum principiorum differentiam. Sive enim utriuſque originem, ſive naturam, aut eſſentiam, cæteraſque ſingulas proprietates quis ſpectârit, ne latum quidem unguem, unum ab altero differet. Idem enim verbum, quod principium erat creationis, principium quoque fuit generationis. Ab uno enim Deo tàm verbum *Creſcite & multiplicamini*, quod verum principium eſt generationis: quàm verbum *Fiat*, quod eſt principium creationis, promanavit.

Valdè demiror imprudentiam, vel extremam potius dementiam veſtram, ô Academici, quod aliàs eruditione & literarum cognitione conſpicui, & claves regni Philoſophi tenentes, non tandem hunc puerilem veſtrum errorem recognoſcatis, & veritati ſubſcribentes, ab hoc erroris labyrintho, & vos, & veſtros reducatis diſcipulos. Sed, cum proh dolor! minus anxii aut ſoliciti ſitis de vera & eſſentiali rerum cognitione, ſola litera mortua ſive rerum umbra vobis ad pompam mundanam, & divitias conquirendas ſufficit. Ego verò particeps minimè ero præmii, quod inde reportaturi ſitis aliquando. Quoniam enim in agricultura Philoſophica, non coadjutores eſtis Dei & veritatis, ſed Ariſtotelis & mendaciorum: vereor quidem, & nimis vereor, ne opus veſtrum, quod tam debili & ruinoſo fundamento ſuperædificatum eſt, in die olim judicii, ſicut fœnum & ſtipula exarſurum ſit.

HERMES.

VNde dicit Philoſophus: Botri fit ex citrino, quod extrahitur ex modo rubeo, & non ex alio, quod ſi ſit citrinum, tua erit ſapientia, non ſit tibi cura, ſi de rubeo extrahere non ſtudeas. Ecce non circumſcripſi, ſi intelligitis, paulò minus patefeci.

SCHOLIUM.

DUo ſunt lapides: albus & citrinus ſive tuberi hunc vocat botri, quem ex nodo rubeo, hoc eſt, ex ſulphure Naturæ extrahere jubet. Sed paulò poſt inquit, quod ſi citrinum fuerit, non curandum ſit, licet de rubeo amplius non extrahas. Cauſa eſt, quod uterque tam albus, quàm rubeus ab una eademque radice prognatus ſit: juxta axiomata Philoſophica illa: Quod me albificat, id ipſum me rubificat: & quod me mortificat, id ipſum me vivifica: Qui mecum moritur, mecum oritur. Errare igitur hinc conſpiciuntur illi, quicunque dicunt, ſe ſcientiam habere tincturæ Phyſicæ, ſive lapis Philoſophici ad albedinis uſque gradum perducendi: ulterius autem ad rubedinem progrediendi viam ſe ignorare. Crede enim mihi, ſi rectam ad albedinem perveniendi viam ſemel cognoviſſent, non tàm ἀσόφως & ineptè loquerentur. Si enim ruſticus uvarum in vitibus immaturarum adhuc & albarum generandarum modum ſe ſcire: rubicundę verò quomodo provenirent, ſe ignorare, diceret: nonne ſe ridendum explodendumque exponeret omnibus. Eadem enim vitis per eundem Solis calorem externum, benignamque aëris tempeſtatiſque clementiam tam in principio quàm in fine, hoc eſt, tam immaturitatis, quàm maturitatis tempore uvas producit. Alii rurſus dicunt, ſe præparationem quidem tincturæ albæ, quam vocant corpus, & rubeæ, quam animam nominant, optimè cognitam habere: ſed conjungendi modum ipſos latere: ubi & hi evidenter ſatis produnt craſſam ſuam in rerum naturalium generatione ignorantiam, quam ſi in iiſdem diligentius obſervarent, facilè animadverterent, quænam ſit conjunctio artifici neceſſaria. Natura enim unica & ſola conjungit & ſeparat: neque patitur, ut Sophiſta ſuis conjunctionibus & ſeparationibus, ipſius operationes ſubtiles & ſpirituales interturbet. Si verò coacta forte vim patiatur, mox ab opere deſiſtit: & omnia, culpâ erronei artificis, corrumpi permittit: Eſt enim proverbium antiquum: Coqui diverſi raro præparant bonos & utiles cibos. Quod namque unus ædificat alter rurſus deſtruit, Quamobrem ſi quis in hac arte ſapere volet ſupra Naturam, is certius certo, maximum & irreparabile in fine damnum experietur.

HERMES.

FIlii ſapientum comburite corpus aris nimio igne, & imbuet vos gratia, quam quæritis. Et facite, quod fugiens non volet à non fugiente. Et quod ſuper ignem quieſcat, licet, ſit ignis æſtuans, & quod calore ignis æſtuantis corrumpitur, eſt cambar.

SCHOLIUM.

PEr corpus æris, per fugiens, per cambar quod corrumpitur, aliud nihil intelligitur quàm Mercurius volatilis, qui per ſulphur fixum & incombuſtibile in igne figendus eſt: ita ut in igne quieſcat, & licet ignis ſit vehementiſſimus, & quarti gradus, ſive fuſorius & reverberatorius: nihil tamen corruptionis aut detrimenti ab ipſo prorſus ſentiat: ſed conſtans & fixus in ipſo permaneat. Cùm verò nihil ſit in mundo, quod non obnoxium ſit corruptioni, præter cœlum ſive corpora cœleſtia omnia: Philoſophus autem ſuum Mercurium in tantam perfectionem adducat, ut corporum cœleſtium perfectioni, vel, ut Ariſtoteles loquitur, elemento ſtellarum reſpondeat: facilè hinc colligi poteſt: hujus Mercurii fixi & incorruptibilis naturam totam cœleſtem ac aſtralem eſſe. Si verò quis cauſam tantæ perfectionis, in ipſis corporibus cœleſtibus penitùs ſcrutari cupiat: is per dicti Mercurii Philoſophici artificium, quo ipſi ſumma iſta & perfecta in igne conſtantia

ſtantia conciliatur; hanc quoque abſque magno labore, inveniet. Ut enim ignis omnia impura & heterogenea in Mercurio ſeparat, ipſúmque tandem in tam fixam & permanentem vertit naturam, ut nulli amplius cedat igni, ſed liberè potius in illo jubilet, ita per eundem quoque ignem in principio mundi, ſeparata ſunt elementa corruptibilia ab incorruptibilibus: Corruptilia autem tanquam fæces craſſæ & graves deorſum vergentes, conſtituerunt triplicem elementorum globum; terreſtrem, aqueum & aëreum. Incorruptibilia totidem in cœlo produxerunt ita ut omnia corpora cœleſtia vel ſint terreſtria, vel aquea, vel aërea. Sed ut illa inferiora elementaria ſunt craſſa, fœculenta, & impura: ſic econtra hæc cœleſtia ſunt ab omni craſſitie & fæculentia ſegregata: ſunt pura, pellucida, clara & perfecta. Ignis autem locum ſuum occupans in medio horum ſex globorum: partim participat cum cœleſtibus, partim cum elementaribus. Si igitur quæris, cur inferiora elementaria corpora non etiam perficiantur per eundem ignem, cùm non minori propinquitati ipſi juncta ſint quàm ipſamet corpora cœleſtia? Reſpondendum eſt: cauſam hanc totam pendere ab ignis vi & actione qui natura ſua ſemper ſurſum agit, nunquam autem deorſum: hinc fit, quod nihil in cœlum ingrediatur, niſi id prius per ignem purificatum fuerit: adeoque in cœlo omnia pura & perfecta permaneant per hunc eundem ignem.

Si enim ignis tanta vi ageret in hæc inferiora, ac in ſuperiora, omnis ſtatim auferretur impuritas & imperfectio ab inferioribus, hæcque prorſus cœleſtibus fierent ſimilia. Sed Deus hanc magnam & univerſalem ſeparationem ſibi ſoli uſque ad extremum judicii diem reſervavit. Interim verò ſuis quoque fidelibus & electis in Chriſto membris, largitus eſt particularia ignis magiſteria, per quæ corporum horum inferiorum impuritatem ſeparant, eaque adeò perficiunt, ut eandem cum cœleſtibus corporibus naturam & perfectionem nanciſcantur. Hinc rectè à Paracelſo pronunciatum intelligimus: totum tranſmutationis arcanum conſiſtere in igne. In hac igitur ignis arte, ſive pyrotechnia, niſi quis probè exercitatus fuerit, vix aliquid effatu laudeque dignum in Chymia præſtabit unquam.

HERMES.

Et ſcitotè, quod hujus aquæ permanentis ars eſt æs: ejuſque tinctura & nigredinis coloratio: tunc in verum vertitur rubeum.

SCHOLIUM.

Hic differentiam ponit author, inter æs quod aquam permanentem appellat, & inter corpus æris, quod ſupra comburendum præcipit. Hæc eſt autem aqua illa permanens, quæ omnium colorum tincturas in ſe continet: ſublata autem nigredine, quæ imperfectionis ſignum eſt, permanens ſola aqua retinenda eſt: hæc enim ſola Mercurius vertitur in verum rubeum, hoc eſt, in tincturam Solis. Nihil enim perenne ſub Sole, ut Sapiens teſtatur Eccleſiaſt. 2. Et omnia vanitati ſunt ſubjecta, hoc eſt, corpora quævis metallorum, excepto ſolo auro, ſive Sole, ſunt adhuc imperfecta & immunditie plena, ita ut corruptioni adhuc ſint obnoxia. Ut igitur ab illis tollatur omnis corruptio, in auri naturam fixam & perennem ſunt reducenda, idque per ſolum aurum, non per rem corruptibilem aut peregrinam, veluti ſolent facere erronei Alchymiæ ſuis ſophiſticationibus, qui ex rebus imperfectis & adhuc vanitati ſubjectis ſuis nempe aquis gradualibus, cæmentis, ſtratificationibus, albificationibus, rubificationibus, & ſimilibus ineptiis, perfecta educere volunt corpora. Sed vanum eſt, quærere rem perfectam in imperfectis, & vivos inter mortuos. Sicut enim duplex eſt homo, verus & novus: ſic enim dupliciter conſideranda ſunt metallorum corpora, ita ut alia ſint vetera, alia verò nova. Vetera autem ſunt corporea, & mortua: nova autem ſpiritualia & viva. Mortua verò in impuritatum ſepulchro ſepulta, reſuſcitanda ſunt virtute vivorum. Chriſtus enim Salvator noſter, qui teſte Paulo factus eſt à Deo maledictum pro nobis, corpus ſuum ex ſepulchro reſuſcitavit: non virtute veteris Adami, ſed novi hominis, qui erat Deus & homo in una perſona.

Fruſtra igitur ſollicitis ſe fatigant curis curioſæ illæ mulierculæ, quæ una Sabbathorum valde mane veniunt ad monumentum, orto jam Sole, ut ungerent Jeſum. Unguento enim alio longè præſtantiſſimo, Spiritu nimirum ſancto, à Patre ac æterno inviſibiliter, & rurſus in baptiſmo ſuo, viſibiliter unctus erat Chriſtus: cujus unctionis vi, tanquam propria poteſtate, ſeipſum & omnes ſecum mortuos reſuſcitare, & ab omni æternæ mortis corruptione præſervare poterat: ita ejuſmodi unguentis, ex aromatibus, myrrha & aloë, tanquam rebus corruptibilibus, concinnatis, neutiquam indigeret. Prætetea ſupervacaneum eſt earundem muliercularum, quamvis ex pio zelo inſtitutum, conſilium de lapide revolvendo ab oſtio monumenti. Hic enim lapis nihil aliud eſt, quam cor hominis, peccatorum mole, inſtar lapidis induratum. Hæc igitur lapidea peccatorum moles, ut à cordibus noſtris auferatur, & blanda mitiſque novi hominis mollities inferatur, neceſſe eſt, ut angelus de cœlo, hoc eſt, ſpiritus regenerationis in corda noſtra deſcendat, & Adamicum peccatorum lapidem à cordium noſtrorum monumentis revolvat: & tunc orietur in nobis Chriſtus, quo victore ſolo mundum cum concupiſcentiis ſuis mortuis & caducis ſuperabimus, & in cœleſtis & immarceſſibilis gloriæ ſuæ regno, cum ipſo in æternum vivemus ac triumphabimus. Eodem planè modò regeneratio quoque metallorum intelligenda eſt, quæ non fit per tincturas corruptibiles, ſed per fixas & perennes: neque per peregrinas aut alienas, ſed per virtutem propriam ipſorum eorundem metallorum, non mortuorum imperfectorum, ſed ſpiritualium perfectorum. Ex ſpiritualibus enim ſolis fit verum oleum Philoſophorum; ad metallorum corpora imperfecta in perfecta ungenda & tingenda: non ſecus ac ipſe Chriſtus eſt verum ſalutis vitæque recuperandæ oleum: quo non tantum in agone mortis, ſed ſingulis etiam vitæ diebus, imò horis atque momentis, corpora noſtra per pias preces, meditationes & actiones perungenda & reviviſicanda ſunt: ita ut Papiſtarum olea, chryſmata, aqua, panis, ſal, cinis, ignis S. Johannis, candelæ, faces, cruces, & ſimilia plura, ab ipſis quidem benedicta vocata, ſed citra expreſſum Dei mandatum per ſuperſtitionem introducta, prorſus ſint vana & inania hominum inventa: & inter Alchymiſtarum ſophiſticationes, tanquam opera frivola & corruptibilia annumeranda. Sola enim opera, quæ fecit Deus, perſeverant in perpetuum. Eccleſ. 3.

HERMES.

Per Deum confiteor, me non dixiſſe niſi veritatem, quod devaſtantia ſunt emendantia, & inde corruptio videtur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumque eſt ſignum artis.

SCHOLIUM.

JUramento confirmat author, ſe veritatem dixiſſe de Mercurio: in quo reperitur utraque natura, deſtruens & emendans, hoc eſt ſolvens & coagulans: unus enim idemque Mercurius corrumpit & deſtruit corpora, rurſusque ea exaltat, perficit & fixat: & ita damnum, quod induxit, recompenſat duplo. Emendat enim & reſtituit maximo cum emolumento, quod in putrefactione tanquam operis principio exinanierat. Argumentum veræ artis certius haberi non poteſt, quàm quod ex materia una eademque, ubique tàm in principio quàm in fine ſumitur. Nihilque ab arte magis alienum eſt, quàm quod ex rebus pluribus & diverſis ortum eſt. Natura enim non emendatur, niſi in ſuâ naturâ. Unde liquidò conſtat, artis principium non eſſe niſi unum, & in idem quoque eandem finiri. Quale illud ſit principium, oſtendit Alanus his verbis, inquiens: Ars noſtra incipitur cum Mercurio, & finitur cum eodem Mercurio. Mirabilis enim eſt natura Mercurii, utpote

Cui datur in varias ſe transformare figuras.

Et eſt tanquam alter Protheus, qui ſuper terram repens, mox aſſumit ſerpentis figuram: mox aquis immerſus piſcem repræſentat: mox verò alitis inſtar plumatus pennatúſque ſupremum pervolitat ætheris orbem: & interim tamen non ſunt plures Mercurii, ſed unus tantum idemque ſemper & ubique manet Mercurius. Ab aurea enim, ac ſimplici unitate, quam Pythagorici Apollinem nuncuparunt, primum ortus, omnem rerum multitudinem prorſus adverſatur. Hinc vel totus manet in igne, vel totus ab eo avolat. Neceſſe igitur erit, ut quælibet materia, ex qua noſter componi debet Mercurius, ante omnia exuat multitudinem, & ſe recolligat ad primum unitatis numerum, qui, cùm rerum omnium ſit principium & finis, etiam res omnes in ſe continet. Circa hunc unicum Mercurium hæreat artifex, & cum illo inſtituat quoſvis labores in hoc opere neceſſarios. Aptus enim eſt & idoneus ad omnia, ad putrefaciendum, deſtillandum, coagulandum, mortificandum, vivificandum ſublimandum & tingendum. Abſque hoc fruſtrà laborant Sophiſtæ in omnibus operationibus ſuis. Non enim vident hunc ſimplicem unitatis Mercurium: ſed cæci verſantur in infelici dyadis ſive dualitatis numero, qui litis & confuſionis author dicitur. Quemadmodum autem omnes, qui æternæ ſalutis, in ſecutura vita participes eſſe volunt, à variis & diverſis curis mundanis animum abſtrahunt, & cum Lazari ſorore Maria potius, (quàm cum Martha altera ſorore, cui Dominus dicit, Martha, Martha, ut multum ſollicita eſt,) meliorem partem eligentes, unico & ſoli Salvatori ac Domino noſtro Jeſu Chriſto continuè aſſident, à quo aſſiduis ſuſpiriis & votis petũt aquam iſtam vivam, quæ in eis fiat fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Sic veri Philoſophi non quærunt niſi hunc unicum & verum unitatis Mercurium, qui agnitus, fit illis in fontem vivum, ex quo hauriunt aquam iſtam philoſophicam perennem, ad corpora ſua abluenda, & ab omnibus ſordibus mundanda: ita ut in tali ſimplici unitatis perfectione, pura & immaculata in æternum permaneant.

CAPITVLVM VII.

HERMES.

FIli, quod ex corvo naſcitur, hujus artis eſt principium. Ecce circumſcribendo dictum vobis obſcuravi, & lumine privavi, & hoc diſſolutum, hoc junctum, hoc proximum longiſſimum nuncupavi.

SCHOLIUM.

LEgimus in 1. cap. Geneſ. quod in principio, quando Deus creavit cœlum & terram, terra fuerit inanis & vacua, & quod tenebræ fuerint ſuper faciem abyſſi: quodque Deus dixerit, Fiat Lux. Unde colligendum, tenebras priores fuiſſe luce. Eundem planè ordinem, quem Deus in creatione tenuit, videntur hodie omnes omnium rerum generationes adhuc æmulari, ſanctequé obſervare. Nihil enim generatur, aut in lucem editur, quod non principium ſuum ſumat ex tenebris, ſive ex nocte Orphei, h. e. ex principiis inviſibilibus. Et quamvis vulgi hactenus opinione ſemina illa viſibilia, pro veris rerum ſeminibus ſive principiis fuerint habita: vera tamen principia aut ſemina non ſunt: ſed verorum ſeminum tantummodò rudimenta quædam & domicilia corporea: quamvis nec ipſe ſpiritus in ſeminibus corporeis latitans, verum per ſe ſemen nuncupari poſſit: quia corpore ſuo, quod mortuum eſt, retentus, ſimul in mortis œconomiam conſpirat, nec per ſe ſine tertio ſpirituali, vivo, & vero ſemine, quod porſus inviſibile, & ab omni corporeo vinculo liberum eſt quicquam agere aut producere poteſt. Ex quo palam fit, ſeminis conſiderationem eſſe triplicem: aut enim ſemen eſt corpus: aut ſpiritus mixtus & corporeus: aut ſpiritus immixtus & incorporeus. Ex hoc tertio immixto, ſive incorporeo & inviſibili, tanquam ex corvo, in noctis ingredine & obſcuritate deliteſcente, quod propriè ſemen dicitur, inquit Hermes, ſumitur hujus artis principium. Sunt autem præcipuè tres ejuſmodi aves, quarum Hermes ac reliqui Philoſophi hinc inde in ſcriptis ſuis mentionem faciunt. Vocantur autem à nomine Hermetis, aves Hermeticæ, quæ noctu volant ſine alis. Prima eſt corvus, quæ à nigredine ſua dicitur principium artis: & elementi terræ refert naturam. Propè terram enim in campis, pratis, agris, & locis humilibus, aut ſuper arbores in ſylvis plerumque habitare ſolet corvus. Altera eſt cygnus, & hæc dicitur ab albedine medium, eò quod aqueum elementum, circa quod cygni plerunque verſantur, repræſentat. Tertia eſt aquila, qua notatur aer ſive oleum Philoſophorum. Nulla enim reperitur avis, quæ altius volet in aerem, & propius Solem accedat, quàm aquila. De his autem avibus alibi copioſius dictum eſt: ita ut hoc loco ſuperfluum ſit de iis plura addere. Obiter tantum coronidis loco addo: ne quis nominibus his deceptus fortè ducatur in errorem: aves has ſpirituum potius, quàm avium habere naturã. Tanta enim pernicitate ac celeritate moventur de loco in locum, ut omnium volatum, quantumvis velociſſimum, longiſſimo poſt ſe intervallo relinquant. Tandem author tacitè hortatur diſcipulos artis ad mentis ſagacitatem & prudentiam: ubi dicit, ſe non perſpicuâ docendi methodo, ſed obſcurâ circumlocutione, & confuſo ac diſtorto ſermonis genere uſum fuiſſe.

HERMES.

ASſate ergo ea, deinde coquite in eo, quod procedit à ventre equorum per ſeptem dies, vel 14. vel 21. Tunc fit Draco ſuas alas comedens, & ſeipſum mortificans: hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni, & ne exeat à vaſe, diligentius cuſtodite. Et ſcitote, quod tempora terræ ſunt in aqua, & fit quouſque ipſum ei ſuperponas.

SCHOLIUM.

IN præcedentibus tractavit author plurima ex parte, quæ ad theoricam ſpectant: nunc autem tranſit ad opus practicum, & jubet materiam, quam ſuprà variis modis demonſtravit, aſſare & coquere

in eo,

in eo, quod procedit ex ventre equorum, hoc eſt, in fimo equino, vel calore ſimili, qui videlicet reſpondeat calori ventris equini: idque per dies 7. vel 14. vel 21. Non dubium eſt, quin hæc ſeptenarii multiplicatio clam aliquid includat: arcani: ſed quia particula illa dubitativa ſive disjunctiva VEL, toties repetitur: non ſatis perſpicio: quid de temporis certitudine inde augurandum ſit. Interim tamen paulò poſt temporis menſura manifeſtius ac clarius detegitur: Ubi author dicit, tempora terræ eſſe in aqua, & fieri quouſque ipſum ei ſuperponas. Quod hunc in ſenſum accipi poteſt: Materiæ cognitio univerſa ad opus neceſſaria ſimul complectitur. Hanc ſi noveris: de modo agendi quoque certus eris: ita ut materia vera & tempus conjunctionis ſint inter ſe reciproca & converſiva. Niſi enim perfectum ac completum conjunctionis tempus exploratum habeas, de materia perfecta non potes certi quid aſſeverare: & viciſſim materiæ perfectæ cognitionem vix habebis: niſi totum cum toto conjungere rectè ſciveris His duobus igitur, materiâ videlicet, & debito digeſtionis tempore, probè cognitis, prima decoctio ſive aſſatio fiat igni debili, qualis eſt calor ventris equini, hoc eſt, qui ſufficiens ſit ad primum digeſtionis gradum. Quo peracto, draco comedit ſuas alas, & ſeipſum mortificat, hoc eſt, materia incipit in terra Philoſophica diſſolvi & corrumpi. Poſtea verò ſolutionis tempore completo & abſoluto, calor ignis paulatim aug[en]dus, & materia in furno ſive athanore Philoſophorum continuis coquenda eſt ignibus. Vas autem, quod materiam continet, accuratiſſimè ſigillandum eſt, ne ſpiritus minerales, qui inſignem penetrandi vim obtinent, tranſpirent, & relicta cavea, hoc eſt, corpore mortuo, evolent. Opus igitur erit luto ſapientiæ, cujus præparatio eſt, ut ſequitur:

℞. *Colla uſta unc.* 1.
Farinæ hordei unc. 2.
Cineris de ligno viridi
Salis
Calcis vivæ
Arenæ
Scoriæ ana unc. 1.

Omnibus in pulverem ſubtiliſſimum contritis incorporentur cum ſucco plantaginis & albumine ovorum, ad juſtam luti conſiſtentiam. Si hoc luto vaſis orificium illinatur, & probè claudatur: nulla timenda erit amplius ſpirituum evaporatio.

HERMES.

EO igitur liquefacto & combuſto, accipite cerebrum ejus, & acerrimo terite aceto, vel urina puerorum, donec obſcuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione, fuſcæ nubes, quæ in ipſo erant antequam moreretur in ſuo corpore, convertentur. Reiteratus autem, prout deſcripſi, iterum moritur, &, ut dixi, inde vivit.

SCHOLIUM.

LApis in ſe latentes continet omnes mundi colores, qui tamen non manifeſtantur, priuſquam is liquefiat. Quoties enim liquefit in igne, toties ex eo oritur novus color, donec tandem conſummata omnium colorum ſerie totus in cinerem comburatur. Hic enim cinis eſt Phœnix ille occultatus à Philoſophis, qui ſenio confectus ſeipſum in igne comburit & conſumit, ex cujus cinere reſurgit vermiculus, qui ſucceſſu temporis per ſe reformatur in avem ita ut Phœnix, mediante Pyrotechnia, cum juventute ſuam commutet ſenectam, & denuò quaſi rejuveneſcat.

Poſt mortem quoque hominis ſimilis remanet vermiculus, qui non cum reliqua corporis ſubſtantia corrumpitur, aut in nihilum redigitur: ſed reſervatur in ſpirituali mortuorum mundo, uſque ad reſurrectionem generalem: in qua omnes homines indutis novis incorruptibilibus corporibus rejuveneſcent. Hic autem eſt ille vermis conſcientiæ, ſive bonæ ſive malæ, qui non moritur: de quo legitur apud prophetam. Certius ex natura argumentum pro ſtabilienda mortuorum reſurrectione, non datur quàm hoc ipſum: quod ſi mundicolæ noſtri, quorum cor totum adhæret caducis tantum, vanis, & corruptibilibus mundi theſauris, id penitiùs ac diligentiùs ſcrutarentur, majorem fortè curam ſuſciperent de æternis, ſtabilibus, & in perpetuum duraturis bonis conciliandis, quàm proh! dolor ſolent. Sed pergit author & vocat hunc cinerem cerebrum, propter ſpiritum ſubtiliſſimum, qui in eo latet. Sicut enim cerebrum ſedes eſt & domicilium ſpiritus animalis, puriſſimi & ſubtiliſſimi in toto corpore humano, ſive microcoſmico: ita his cinis quoque eſt habitaculum nobiliſſimi & pretioſiſſimi ſpiritus totius mundi majoris, ſive macrocoſmi. Aceto igitur acerrimo ſeu urina puerorum, hoc eſt, Planetarum metallicorum, teritur, hic cinis, id eſt, ſolvitur tamdiu, donec putreſcat, & appareat primus operis color, ſive nigredo. De tribus autem primariis operis coloribus ſæpè hactenus dictum eſt. Sed ſciendum nunc eſt, quemlibet ex iſtis bis apparere in lapide. Fit enim lapis bis niger: bis albus, & bis rubeus. Hæc igitur cauſa una eſt, cur author hîc repetat putrefactionem, de qua etiam paulò antè egerat. Sed & ipſe manifeſtè declarat rei cauſam, ubi dicit Reiteratus iterum moritur, hoc eſt, ſemel corruptus & putrefactus, ſecunda quoque vice putrefiet. Per cerebrum autem, ut dixi intelligitur ſpiritus ſive ſubſtantia mineralis ſubtiliſſima in aceto Philoſophorum radicato ſolvenda.

Si aceti hujus radicati rectificatio ſive præparatio innotuiſſet Philoſophiæ ſtudioſis, aliud Philoſophorum ſolvens non eſſet inveſtigandum: neque alia aqua vitæ metallica & mercurialis neque alia lapidis aqua, quia aceti radicati præparatio hæc omnia in ſe continet.

HERMES.

IN ejus autem vita & in morte ſpiritibus utimur: Sicut enim moritur, ſpiritibus ablatis, ſic reſtitutis vivificatur, & ipſis lætatur. Ad hoc autem pervenientes, id quod quæritis affirmatione videbitis. Narro etiam vobis lætificationis ſigna & quod ſuum corpus figit.

SCHOLIUM.

QUando Philoſophi locutu ſunt de ſpiritibus, aut lapidem ſuum opera ſpirituum confici dixerunt, multi ſiniſtrè ſpiritus vocabulum interpretati, ſibi opinionem, neſcio quam, finxerunt de ſpiritibus malignis ſive cacodæmoniis conjurandis, & in operis ſui miniſterium accerſendis, aut convocandis. Sed qualem inde vitæ exitum experti ſint plerique, qui à magia hac naturali, ſcientia omnium nobiliſſima & divina, ad nigromanticam illam & diabolicam temerè deſciverunt, ſat abundè teſtantur hiſtoriæ, ita ut nemo ſit vir pius, quin ex illarum relatione, horrore maximo concutiatur. Hinc multi quoque reperiuntur, qui rudes veræ magiæ ſive Philoſophiæ, traducunt magnum illum & inſignem Philoſophum Theophraſtum Paracelſum: quem, licet ſummo jure Theophraſtus, h. e. ex Deo, non ex proprio cerebro aut cacodæmone loquens, appellatus fuerit præter ſuum meritum, tamen cacodæmonum opera quoque uſum fuiſſe impudentiſſimè mentiuntur. Magnus fuit, fateor, h. e. Philoſophus. Igitur & ma-

gicam ſecutus eſt loquendi formulam ſive rationem. Spretis enim mortuorum corporum cadaveribus, de ſola ſpirituum naturalium inveſtigatione, prout verum decet magum, ſollicitus fuit. Ex his ſpiritibus nonnulli ſunt boni & benigni, utpote qui arte exaltati, & in arcanum ſunt redacti: Aliqui verò pravi & maligni, quorum videlicet ſubſtantia adhuc circumfluit fæce corporea, malignâque, ac venenata qualitate. Sed quam diverſis utrique præditi ſint facultatibus, notum ac manifeſtum fit in iis, qui vel bona vel adverſa utuntur valetudine. Sani qui vivunt, hoc beneficium & donum maximum ſolis ſpiritibus bonis, tanquam veris ſanitatis authoribus, acceptum ferunt. Quod ſanè beneficium non exiguum eſt, ſed tanti æſtimandum, ut cætera omnia felicitatis genera facilè huic uni cedant. Unde rectè dicimus proverbio Gallico: *La ſanté ſurpaſſe tout*: id eſt, Nihil bona valetudine optabilius aut præſtantius. Homines enim in perpetua ſanitate degentes in hoc mundano Paradiſo, hac in parte ſimiles fiunt angelis in cœleſti Paradiſo, qui ſoli à morborum contagio immunes & ſecuri vivunt, Econtrà verò qui crebra, vel etiam continua morborum tyrannide divexantur, hujus rei cauſam, non niſi malignis ſpiritibus aſcribere poſſunt: à quibus ſæpenumero tam magnis & intolerabilibus afficiuntur cruciatibus, ut vix majus ſupplicii genus excogitari poſſit: & ſic omnes, qui in tanta miſeria ac calamitate vitam tranſigunt, ſimilem ferè ſortem cum damnatis & maledictis, cacodæmonibus in hoc ſeculo experiantur. Hi verò ſpiritus tàm boni, quàm mali, hoc eſt, ſalubres & inſalubres, in omnibus corporibus naturalibus mixti reperiuntur: præſertim autem in chao noſtro Phyſico, ex quo elicimus medicinam noſtram catholicam ſive univerſalem.

Unde Hermes vitam & mortem ab iiſdem quoque ſpiritibus induci affirmat: ablatis ſcilicet bonis mortem: reparatis verò iiſdem vitam. In quo omninò conſentire videtur cum ipſo Paracelſo, ita ut planè ſtupido ſint cerebro, quicunque non advertant Paracelſum de naturalibus tantum loqui ſpiritibus, quos interdum à tam horrendis morborum ac ſymptomatum effectis, malignos ſive demoniacos per ſimilitudinem vocat. Qui verò alium ſenſum Paracelſo affigunt, hi illum vel non intelligunt, vel ex ſingulari malitia depravant. Sed redeamus ad authoris textum, in quo clarè oſtenditur, vitæ & mortis cauſam in ſpiritibus eſſe indagandam: in ſpiritibus nimirum naturalibus: qui in tria genera dividuntur, in animales, vegetales, & minerales. Qui noverit minerales tanquam mortuos revivificare, & ſic præparando depurare, ut vegeti & animati in corpus humanum vires ſuas exerant: ad maximum pervenit arcanum.

Et hoc eſt illud, quod quærunt omnes: quod ſi adepti fuerint, gaudio maximo perfuſi, Deo maximo optimo meritò gratias agent infinitas. Medicinam enim non modò ſummam ad corpus humanum habebunt, ſed poterunt quoque quælibet corpora perfecta & impura figere, & in ſummam argenti aurique perfectionem tingere.

HERMES.

Hac autem figuratione priores veſtri, quemadmodum ad propoſitum pervenerunt, ecce mortui ſunt. Jam vobis metam demonſtravi, & peritis librum aperui, occultas res celavi, ſequeſtrata continere feci, diverſas figuras conjunxi, & ſpiritus ſociavi. A Deo hoc munus accipite.

SCHOLIUM.

Indicat author, artis ſcientiam antiquos Philoſophos adumbraſſe figuratis locutionibus & ſimilitudinibus. Sed quia non ampliùs in vivis ſuperſint, illorum loco jam authorem artis ſcopum, ad quem omnes ſapientes collimare debent, demonſtraſſe: ita tamen, ut non niſi periti, hoc eſt, genuini & legitimi artis diſcipuli, inde veritatis ſaporem ſint guſtaturi.

Celavit enim res occultas, juxta illud: quod occultum vis, nemini dixeris: Rerum ſeparationem abſolvit. Res diverſas, hoc eſt, ſuperius & inferius conjunxit: & inter ſpiritus mortiferos & vivificos pacem fecit, ita ut nunc ambo in perpetuam concordiæ ſocietatem conſpirent.

Qui igitur non poterunt ex his, quæ dicta ſunt hactenus ſecretum artis capere, hi divinam majeſtatem precibus inceſſanter ſollicitent, ut ſpiritum intelligentiæ ac veritatis ipſis largiatur.

CAPITULUM VI.

HERMES.

Oportet vos Deo gratias agere, qui omni ſapienti ipſam largitur, quæ de miſera & paupertate liberat nos, omnibus ejus ſubſtantiis probabilibus miraculis ſum tentaturus, & Deum ſuppliciter deprecaturus, ut, dum vivimus, ad eum perveniamus.

SCHOLIUM.

Inchoat author hoc capitulum ab exhortatione ſeriâ ad gratiarum actionem & pietatem erga Deum. Cùm enim veriſſimum ſit omne donum perfectum deſuper deſcendere à patre luminum, qui largitur bona ſua, & imprimis hanc ſcientiam, cui vult: meritò nos gratos præbeamus erga tàm benignum & miſericordem patrem ac dominum noſtrũ. Miſertus enim miſeriæ & inopiæ noſtræ, manum ſuam aperit, & ingentem ſanitatis & divitiarum ad nos è cœlo mittit theſaurum: quo noſtrum hujus vitæ defectum ſublevat. O pium! O propitium! O clementem dominum, qui tàm cœleſti, tàm angelico & divino planè munere nos indignos dignatur vermiculos.

Ecquis eſt inter mortales, cujus animus omni adamante magis induratus ſit, qui ex recordatione tantorum beneficiorum non emolleſcat? aut quis eſt, qui non pro tantis donis, noctes dieſque coram Deo flectat genua, ipſum adoret, & laudibus hymniſque infinitis celebret. Modo unica ſaltem guttula vel ſcintillula ſuperſit pietatis in homine, dubium non eſt, quin, dum in memoriam ſibi revocat infinita illa & innumera divinæ miſericordiæ ac benignitatis erga genus humanum argumenta, guttula iſta pietatis reſidua in ampliſſimum mare, & ſcintillula in maximum incendium excreſcat. Si igitur Deus tantis nos cumulat donariis in hoc mundo immundo, dum adhuc in corpore mortis, peccatis obnoxio, habitamus: quantis putas maximis & inenarrabilibus æternæ vitæ bonis nos ornabit in ſecutura vita: Ubi ab omni peccatorum immunditie liberati, erimus illi, qui venimus de tribulatione magnâ, & lavimus ſtolas noſtras, & dealbavimus eas in ſanguine agni: ideò erimus ante thronum Dei, & ſerviemus ei die & nocte in templo ejus: & qui ſedet in throno, habitabit ſupra nos: non eſuriemus, non ſitiemus ampliùs, non cadet ſuper nos ſol, neque ullus æſtus: quoniam Agnus, qui in medio throni eſt, reget nos, & deducet nos, ad vitæ fontes aquarum: & abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis noſtris. Apocalypſ. 7.

HERMES.

EXinde filii Philoſophorum unguenta; quæ retrahimus ex unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, & oſſibus in antiquorum libris ſunt ſcripta.

SCHOLIUM.

PEr unguenta intellige omnis generis ſulphura arte Vulcanica è rebus naturalibus educta: ex quibus omnibus unum tantum reperitur fixum & incombuſtibile. Hoc verò inveſtigandum erit in ſubjecto omnis mirabilitatis, ut Corn. Agrippa loquitur, & eſt res, quæ in terris & in cœlis eſt: ipſa eſt actu animalis, vegetabilis & mineralis, ubique reperta, à pauciſſimis cognita, à nullis ſuo proprio nomine expreſſa: ſed innumeris figuris & ænigmatibus velata, ſine qua neque Alchemia, neque naturalis magia ſuum completum poſſunt attingere finem. Per ſulphur autem illud fixum cujus ſæpenumero apud Philoſophos fit mentio, nihil aliud intelligitur, quàm verum Naturæ balſamum, quo corpora metallorum mortua peruncta, à corruptione perpetua conſervantur. Vitæ enim diuturnioris longioriſque cauſa eſt ſolum hoc balſamum, quo res naturales ſi magis abundant, diutius etiam ab interitu præſervantur. Ex rebus igitur, ejusmodi balſamo abundantibus, noſtra medicina univerſalis elicienda, ut eò fiat efficacior ad corpora humana in ſanitatis ſtatu conſervanda, & ad morbos ſive ex mala victus ratione, ſive hæreditaria propagatione, aut quavis alia occaſione ſubortos abigendos & radicitùs extirpandos.

Noli igitur exiſtimare, tale ſulphur reperiri in unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, oſſibus & ſimilibus rebus momentaneis & citò perituris: ſed hæc ſunt tantùm nomina externa, quibus author ex libertate philoſophica utitur ad internam rerum eſſentiam ab indignis & impiis occultandam.

HERMES.

AMplius unguenti, quod tincturas continet, fugientia coagulat, & ſulphura decorat, diſpoſitionem oportet nos exponere, & omnibus aliis unguentis figura, quod eſt unguentum occultum & ſepultum, cujus nulla videtur diſpoſitio, & habitat in corpore ſuo, ſicut ignis in arboribus & lapidibus; quod ſubtiliſſima arte & ingenio oportet nos extrahere abſque combuſtione.

SCHOLIUM.

VNguenti ſive ſulphuris veri philoſophici conditionem, nunc author pluribus explicat verbis: & primum id tincturas continere ait: Tincturarum enim magna eſt latitudo. Quicquid enim tingendo colorem aut proprietatem corporibus naturalibus imprimit, id tincturæ nomen meretur: ita ut omnis medicina, quæ corpora in bona & naturali conſervat conſtitutione, & aufert morbos, rectè appelletur tinctura ſanitatis: & ſic econtrà res deſtruentes, ac ægritudines corruptioneſque corporibus inducentes, nuncupentur tincturæ morborum & mortis. Quot igitur in mundo res inveniuntur, ſanitatis & morborum cauſæ, tot etiam tincturæ ſtatuendæ: quas in univerſum omnes in ſe complectitur unicum iſtud philoſophorum unguentum. Habet deinde idem unguentum facultatem fugientia coagulandi, & ſulphura decorandi, hoc eſt, volatilia figendi, & obſcura illuſtrandi. Ejusmodi autem volatilia nihil aliud ſunt, quàm omnia inferiora & imperfecta metalla, quæ per hoc unguentum tranſmutantur in optimum aurum & argentum. Tandem unguentum hoc abſconditum latere dicit in corporibus, non ſecus ac ignis ſive calor naturalis (non autem hic ſermo eſt de igne vulgari, alias mechanicus dictus, omnia comburens & deſtruens) tempore veris in arboribus ſuccum ſive viriditatem generat, & temporis progreſſu producit gemmas, folia, & flores, tandemque completam fructuum ſeminumque maturitatem abſolvit. Vel ſicut idem calor in montibus & imis terræ viſceribus (linea namque viridis gyrat univerſum) ſimpliciſſima rerum corpora ſive elementa primùm miſcet, & lapides, inde diverſis proprietatum differentiis inſignitos fabricat: ſic ſulphur naturæ ſive philoſophorum tincturas veras, quas in ſe continet, per varias temporum revolutiones explicat: immatura perficit: inconſtantia figit: immunda abluit: ignobilia & vilia nobilitat. Propter varias ejuſmodi & eximias dotes, quibus præditum eſt, longe lateque antefertur cæteris ſulphuribus, adeò ut propterea non immeritò divinum ab authore appelletur. Vas eſt hoc in loco materia ipſa, quæ continet eſſentiam pretioſam, cœleſtem, aſtralem, & vitalium ſpirituum copia imprægnatam. Hi ſpiritus, qui inſtar Mercurii volatilis, fugitivam habent naturam, ingenioſa & mira arte extrahuntur, & per ſublimationem magis magiſque exaltantur, tandemque figuntur. Sed induſtria ſumma præcavendum, ne in gradibus ignis peccetur. Calor enim nimius materiam noſtram, quæ, ut diximus, cæleſtis ſive aſtralis iſtius eſſentiæ vas eſt ſive domicilium, comburet, & ſic fracto carcere, captivus aufugiet.

HERMES.

ET ſcitote, quòd mediocriter cœlum cum terra jungitur. Mediocre autem eſt figura cum cœlo & cum terra, quod eſt aqua. Omnium autem primò eſt aqua, quæ exit de hoc lapide: ſecundum verò aurum: tertium autem ferè & mediocre aurum, quod aqua & fæce nobilius.

SCHOLIUM.

HIc agitur de tribus lapidis partibus. 1. de aqua 2. de cœlo, ſive mediocri auro. 3. de auro ſive fæce terreſtri. Noli verò mirari, quod aurum hic fæcis vicem gerat, & aqua cœloque vilius æſtimetur. Loquitur enim hic author de auro non vulgari, ſed de philoſophico, quod in uno tanquam ſacco continet omnia corpora, tam perfecta, quàm imperfecta, pretioſa & vilia: pura & impura: gemmas & ſilices, aurum & plumbum: ita ut plumbum philoſophicum nil aliud ſit, quàm aurum leproſum & imperfectum: aurum autem viciſſim ſit plumbum fixum & perfectum. Præſtantius autem plumbo & auro, dicitur cœlum mediocre, vel ferè aurum. Mediocre autem ideo dicitur, quod auri quidem pondus, colorem, & cæteras proprietates habeat, ſed multò ſit ſpiritualis, excellentius & potentius: utpote cujus virtutes exuperant vulgare aurum.

Unde etiam vulgare, per projectionem tingitur à mediocri, & pluſquam perficitur: eſtque hoc aurum mediocre, verè lapis ille pretioſus, in cujus comparatione omne aurum, arena eſt exigua; & tanquam lutum æſtimabitur argentum reſpectu illius. Sap. 7.

HERMES.

IN his autem tribus ſunt fumus, nigredo & mors. Oportet ergo nos ab aqua fumum ſuperexiſtentem, ab unguento nigredinem, & à fæce mortem depellere, & hac diſſolutione. Quo pacto, maximam habemus philoſophiam, & omnium ſecretorum ſecretum.

SCHOLIUM.

IN his tribus, hoc eſt, in unico ſubjecto, ex trib. cõpoſito, quod notũ eſt in capitulis, latet hæc tria, fumus,

mus, nigredo, mors; quæ non niſi unum ſunt: caput nimirum mortuum: quod depuratur & revivificatur per ſolam diſſolutionem. Niſi enim corpus ſolvatur, nulla fit ſpirituum coagulatio. Solutione enim corporis impuri & fumoſi, ſpiritus puriores & nobiliores, tanquam ſuccenturiati, novas indies & præſtantiores vires atque proprietates inducunt: & nigredine ablata, albos & rubicundos philoſophorum flores proferunt: morteque expulſa vitalibus & aſtralibus tincturis omnia perfundunt atque replent. Et hæc eſt Philoſophia conſummata & omnium ſecretorum ſecretum. Sed quid ſit Philoſophia conſummata, in ſuperioribus fusè explicatum eſt. At quamvis Hermes hîc tantummodò loqui videatur de transmutatoria philoſophia: alibi tamen diſertè fatetur, omnes ſapientias ſuæ ſapientiæ ſubditas eſſe. Cum autem Chriſtus Salvator noſter, unica & ſola vera ſit ſapientia ab æterno, non exiſtimo, aliquem veræ ſapientiæ participem fieri poſſe, niſi is & ſpiritum Chriſti ſimul habeat. Per hunc enim ſpiritum ſolum, acceſſum habemus liberum ad abſcondita tam divinarum, quàm naturalium rerum myſteria pervenienda. Is enim eſt, qui teſte Paulo, ſcrutatur omnia etiam profunda Dei. Nemo enim cognoſcit, quæ Dei ſunt, niſi idem, quem accepimus, ſpiritus Dei. Hujus ſola virtute ſimiles efficimur in hac vita Enocho & Eliæ. Sicuti enim hi, teſte ſcriptura, vivi fuerunt aſſumpti in cœlum: ita & nos per Chriſti ſpiritum, in his terris adhuc ambulantes, tanquam vivi in cœlum extollimur. Cum enim per cœlum nihil aliud intelligatur quàm vita æterna: Chriſtus autem ſit ipſamet vita: de ſe ipſo enim loquens, inquit: Ego ſum via, veritas & vita: neceſſariò inde ſequitur, quod qui in Chriſto manent, & Chriſtus in illis, non amplius in mundo, ſed in cœlis, ubi Chriſtus eſt, verſentur, hoc eſt, non amplius terreni ac mundani idolatræ, rebus caducis, ſed ſpirituales & immortales Chriſto ſoli adhærent. Non igitur expectandus eſt alius Enoch aut alius Elias, qui ante adventum Chriſti in mundum veniat. Sicut enim Antichriſtus non habitat in uno ſolummodo individuo, ſed in toto Antichriſtiano corpore, quod ex pluribus conſtat membris, diffuſus regnat: ita Enochi & Eliæ ſpiritum non accepit ſola quædam ſingularis perſona, ſed omnes veri Chriſtiani & pii præſertim philoſophi, qui in eodem ambulantes ſpiritu in vaſis ſuis fictilibus, ut cum Paulo loquamur, habent theſaurum immortalem & incorruptibilem, nempe Jeſum Chriſtum: à quo Elias olim, tanquam de ſpirituali petra bibens, ſpiritum quoque eundem acceperat, ita ut ſpiritus Eliæ, non alterius ſed ipſius quoque Chriſti fuerit, qui ſolus eſt verus Elias artiſta, nos deducens in omnium artium veritatem: quin imò ſolus is eſt conſummata Philoſophia, & omnium ſecretorum ſecretum.

CAPITULUM VII.

HERMES.

O Filii philoſophorum, corpora ſunt ſeptem, quorum primum eſt aurum eorum perfectiſſimum, rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes devaſtant, neque aqua alterat, quia ejus complexio eſt temperata, & natura directa, in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec ſuperfluum quicquam in eo eſt. Ideò philoſophi ipſum prætulerunt, & magnificaverunt, dicentes, aurum ſic haberi in corporibus, ſicut Sol in ſtellis lumine ſuo eſt ſplendidior: eo enim Dei nutu, omne vegetabile, omnis terræ fructus perficitur: ſic aurum omne corpus continet, vivificat, quod Elyxir fermentum eſt: ſine quo nequequam perficitur.

SCHOLIUM.

Septem corpora, ſunt ſeptem metalla, aurum, argentum, ſtannum, æs ſive cuprum, ferrum, plumbum, & argentum vivum, inter hæc præſtantiſſimum eſt aurum. Unde etiam reliquorum rex & caput ab authore vocatur. Sed erras, ſi hoc dictum putas de auro vulgari, cujus uſus eſt in officinis monetariorum & aurifabrorum. Aurum enim noſtrum, inquiunt Philoſophi, non eſt aurum vulgi, ſed eſt æs, ſive electrum minerale, cujus compoſitio in ſe, complectitur omnia metalla: juxta illud: Omne aurum eſt æs, ſed non omnes æs eſt aurum. Hoc verò æs ſive aurum rectè comparatur Soli, qui, teſte Hermete, poſt Deum gubernat mundum, & illuminat omnia mundana, ſive animata ſive inanimata: & eſt gubernator vitalium, vel totius vivacitatis frequentator & diſpenſator: de quo Palingenius ita canit:

——— O Sol, qui tempora mutas,
Et cum temporibus quicqnid generatur in Orbe.

Hujuſmodi virtus generativa & ſeminaria, cujus vi creſcunt & propagantur omnia, ineſt quoque in viriditate æris noſtri: de qua Philoſophus loquitur: Totum illud, inquit, quod eſt perfectum in ære, eſt illa ſola viriditas: quæ in ipſo eſt: quia illa ſola viriditas per noſtrum magiſterium vertitur citò in veriſſimum aurum noſtrum. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas! quod vel inde conſtat, quòd nullum vegetabile atque fructus nullus appareat germinando, quin ſit ibi viridis color. Ex quo manifeſtè colligitur, aurum hoc Philoſophorum ſive æs habere longè alias proprietates atque vires, quam vulgare illud: quod teſte Mirandula, parvo pulvere inſperſo in igni fugit: ac poteſt reſolvi in calcem & aquam limpidam: imo hydrargyrus id penitus deſtruit: ita ut longè differat hoc vulgare à vero philoſophorum auro: quod præter commemoratas virtutes etiam perfectiſſimum eſt, & incorruptibile: quodque naturam habet Elyxiris ſive fermenti. Eſt autem Elixir, ut Roſarius, inquit, medicina completa, magiſque depurata & digeſta, quàm aurum & argentum, eo quod ipſum Elixir habet vim convertendi omnia imperfecta corpora in aurum & argentum, quod ipſa per ſe minimè perficere poſſunt: quia ſi de perfectione ſua alteri darent: ipſa imperfecta exiſterent: eò quod non poſſunt tingere, niſi quantum ſe extendunt. Hinc conſtat, aurum Philoſophicum eſſe quid præſtantius, nobilius ac pretioſius ipſo auro & argento, cæteriſque omnibus metallis vulgaribus. Quæſiverunt multi hanc auri ſive æris viriditatem in vitriolo, & cupro ſive ære vulgari: ſed errore decepti à vero ſcopo longè aberrarunt. Cauſa erroris fuit ipſorum craſſa ignorantia, qua ſecuti ſunt literalem in ſcripturis Philoſophorum ſenſum, cùm tamen Philoſophia Chymica non contempletur metalla, quatenus ſint corpora, ſed quatenus redacta ſint in ſubſtantiam ſubtiliſſimam, ſpiritualem ac cœleſtem. Eſt ergo aurum noſtrum non corporeum: ſed ſummè depuratum, & ad aſtralem naturam adductum. De quo hæc dixiſſe ſufficiat.

HERMES.

Sicut enim paſta ſine fermento fermentari non poteſt, ſic cùm corpus ſublimaveris, mundaveris, & turpitudinem fæce ſeparaveris, eum conjungere & ſimul miſcere volueris, pone in eis fermentum, & aqua terram confice: donec Elixir fermentū & ut paſta fiat fermentum. Meditamini & videte utrum ei fermentum

fiat

fiat de alio, quàm de ſua natura. Inſpicite ergò, quomodo fermentum non eſt, niſi de paſta ipſa.

SCHOLIUM.

PAulò ſuperius mentionem fecit author fermenti, idque aurum eſſe apertis & manifeſtis verbis indicavit. Pergit igitur nunc pluribus demonſtrare neceſſitatem fermentationis: & aliquas ordine operationes ponit: quales ſunt ſublimatio, mundatio, fæcum ſeparatio, conjunctio & mixtio, quæ ſingulæ neceſſariò requirunt fermentationem. Eſt enim fermentum quaſi anima, quæ paſtam eadem proprietate, qua ipſa eſt inſignita, fermentat. Ne verò dubites, id verum artis eſſe fermentum, ab authore ſuprà propoſitum, conſidera ſolummodò finem intentionis tuæ, & mox fatebris aliud non eſſe, quàm hoc ipſum. Aurum vis producere: Ergò aurum tuum quoque erit fermentum. Quemadmodum fermentum paſtæ ex eadem materia conſtat, ex qua ipſa paſta: utriuſque enim materia eſt farina: ſic fermentum lapidis aurifici eſt aurum: argentifici argentum. Vide ſaltem, ut fermentum, quo uti voles, ſemper ſit re fermentanda efficacius, purius, & aſtralius, magiſque digeſtum, & non errabis. Expurgare vetus fermentum, inquit D. Paulus, ut ſitis nova conſperſio. Ad regenerationem enim novi hominis, requiritur novum fermentum, quod veteri iſto longè ſit efficacius, purius, nobilius, cœleſtius, ſpiritualis. Tale autem novitatis, puritatis, ſinceritatis & veritatis fermentum eſt ipſe Chriſtus, quo in baptiſmo per ipſius mortem omnes verè credentes fermentantur. Unde Matth. 13. ſimile dicitur eſſe regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum.

Quale igitur hoc novum eſt fermentum, talis quoque debet fieri paſta inde fermentata. Niſi enim paſta eandem cum fermento virtutem & proprietatem acceperit, verè & debito modo fermentata dici non poterit. Hinc elucet evidens diſcrimen inter Chriſtianos veros & falſos. Veri virtute novi fermenti operantur juxta novum hominem veritatem & vitam: falſi autem ſecundum veterem hominem mendacium & mortem. Hæc autem poſtrema tenebrarum opera, regenerato homini omninò devitanda & fugienda ſunt. Modicum enim fermentum, ſcilicet veteris hominis ut Paulus docet, Gal. 5. corrumpit totam maſſam. Quicunque igitur maſſam ſuam, tam theologicè quàm Chymicè, rectè fermentare volet, vetera impuritatis & corruptionis corpora relinquat, nihil enim ſtabile aut laudabile in illis unquam inveniet. Eſt autẽ in utraque ſciẽtia fermentatio neceſſaria. Qui enim in Theologia ignorat Chriſtum ab eodem quoque ignorabitur. Noſſe autem Chriſtum realiter, eſt credere ipſius verbo, & ſervare ipſius mandata. Sic enim cum ipſo erimus una maſſa, & à proprio ipſius verbo in eſſentialem & perpetuam amicitiam ejus fermentati. Jamque non amplius non dicet ſervos, ſed amicos. Amici enim, inquit ad diſcipulos, mei eſtis, ſi feceritis, quæ præcipio vobis. In Chymia quoque neceſſariam fermentationem eſſe palàm fit ex eo, quod ſi non miſces fermentum cum Elixire, non coloretur corpus, ſicut debet, quoniam ſine fermento non exibit neque Sol, neque Luna. Eſt enim fermentum anima, quæ corpori imperfecto, mediante aqua, vitam tribuit, quàm prius non habebat, & in meliorem formam reducit.

HERMES.

ET nota, quod fermentum confectionem dealbat, combuſtionem vetat, tincturam, ne fugiat, continet, & corpora lætificat, & invicem conjungi & ingredi facit. Et hæc eſt clavis Philoſophorum, & finis operum, & hac ſcientia corpora emendantur, & eorum opus, Deo annuente, peragitur.

SCHOLIUM.

DUbium maximum hîc de fermento oriri videtur, quod antea aurum eſſe diximus: nunc autem fermentum confectionem quoque dealbare author confirmet: ſed facilè id ſolvitur per philoſophum, qui dicit: non eſt aurum, niſi prius fuerit argentum: Item aurum noſtrum, eſt tinctura ſive anima ſive fomentum operis, ſine quo nequaquam peragitur, ſed quando dealbatum fuerit aurum, hoc eſt, corpus album: neque fit argentum, niſi priùs fuerit Mercurius. Unde Sol fingitur à Philoſophis tres habere facies in cœlo, nigram, candidam, & rubicundam: ita ut facilè credendum ſit, fermentum hoc non tantùm dealbare confectionẽ, ſed etiam ut author paulò poſt docet, à combuſtione & fuga cuſtodire tincturam, eique in projectione conciliare ingreſſionem. Sed quia fermentum non poteſt ingredi corpus mortuum, niſi mediante aqua, quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: id in omni fermentatione notari debet pondus uniuſcujuſque. Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, ut ſtabit in complemento tincturæ ſuper corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terræ dealbatæ ſeu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reſervata partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam. Fermentum autem ſit præparatum, ut fiat calx alba fixa & ſubtilis, ſi ad album tua procedit intentio: ſi verò ad rubeum, tunc ſit calx citriniſſima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Tanta igitur eſt fermentationis præſtantia, ut author eam non dubiter appellare clavẽ Philoſophorum, hoc eſt, principium & finem operum, videlicet albi & rubei: utpote cujus beneficio corpora emendãtur, hoc eſt, in ſuperiorem perfectionis ſtatum exaltantur: ſicque tandem opus rubeum ultimumque divina aſpirante gratiâ, perficitur, & ad finem perducitur.

HERMES.

NEgligentia verò & mala de eo opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum maſſæ, & coagulum lactis ad caſeum & moſcus in aromatibus.

SCHOLIUM.

NE fortè quis erret in ſecreto fermentationis, & falsâ quadam opinione de eadem conceptâ opus potiùs per ipſam corrumpi, quàm corrigi & emendari exiſtimet: author tria proponit exempla, quæ tacitè ſpectanda eſſe præcipit. Ut enim fermentũ maſſam, coagulum lac, & moſcus aromata non corrumpit in deterius, ſed ut ex maſſa fiat panis: ex lacte caſeus: & aromata grato moſci odore à corruptione & carie conſerventur: Ita etiam fermentum Philoſophorum materiam noſtram primò corrumpit quidem, & in nigredinem ipſam convertit: non tamen, ut eo redactum opus ita in nigredinis morte relinquatur: ſed potius tota confectionis maſſa, per omnes colorum mutationes fermentetur ac tingatur. Calor namque agens in humido primo efficit nigredinem: & calor in ſicco cauſat albedinem: nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Quæ varietas colorum ſoli fermento adſcribenda eſt: & ſic corruptio unius, eſt generatio alterius: eſtque fermentum, fermenti fermentum: veluti Philoſophus inquit: Qui non guſtaverit ſaporem ſalium, nunquã perveniet ad optatum fermentum fermenti: fermentat enim finitum

per

per excellentiam. Appropria ergò fermentum, quod eſt anima ante fermentationem, ut ſit pulvis calcinatus, ſolutus, & induratus: quoniam ſi benè non præparas fermentum, nil valet tuum magiſterium. Et ſcias, quod non eſt fermentum, niſi Sol & Luna, hoc eſt, aurum & argentum, iſtis Planetis appropriata. Ideo quia Sol & Luna aliis Planetis dominantur, & ipſa ad ſuam naturam convertunt: ideo à plurimis fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum in corporibus introduci: quia eſt eorum anima. Hæcque anima vitam inducit corporibus mortuis, & imperfectis: ut ſimul cum vivis & perfectis vivificentur & perficiantur. Sic enim verbum Chriſti verum eſt fermentum, ſive anima vivificans in Lazaro mortuo, & quatriduum jam ſepulto ac fœtente. Quamprimùm enim Chriſtus dicit: Exi Foras Lazare, ecce ſtatim mortuus reſurgit, & prodit de ſepulcro. Tam efficax enim eſt verbum Chriſti, ut illicò in effectum producatur id, quodcunque per illud pronuncietur. Quod infinitis propemodum exemplis, tàm ab ipſo Chriſto, quàm à ſuis diſcipulis, aliiſque ſanctis viris atque Prophetis præſtitis, paſſim in ſacris comprobatur literis. Et hoc eſt integrum ac verum verbum Dei ex perfecta & vera fide profectum. Ideo etiam eſſentialiter ſtatim per id efficiunt omnes ſancti, quicquid volunt. Multi equidem hodiè gloriantur in hoc verbo, ſed dum putant ſe integrum ac verum habere, vix ac ne vix quidem dimidium ſunt adepti. Nam ab ipſorum effectis ſive fructibus manifeſtè cognoſcimus, ipſos non habere niſi nudam literam, & mortuam umbram verbi, nequaquam verò ipſum verbum verum, eſſentiale & efficax: adeò ut meram paleam vacuam, graniſque carentem triturare videantur. Si enim verum haberent, etiam per illud demonſtrarent effectus ſimiles effectis verbi, ab ipſo Chriſto, ab Apoſtolis & aliis viris ſanctis prolati. Lumen enim, quod non lucet, nec aerem finitimum colluſtrat, non eſt lumen, ſed luminis tantùm inane & ſterile nomen. Lumen autem lucem ſimul ac ſplendorem rebus afferens, hoc verò luminis verum & eſſentiale nomen meretur. Quamobrem ſicut hodiè infinitus eſt numerus eorum, qui hoc inani & ſterili verbo utuntur ad lucrandum tantummodò panem pro corpore ſuo alendo: pauciſſimi autem ſunt, imò vix unus atque alter, qui hoc verbum efficaciter & eſſentialiter adhibeat tam pro ſuo quàm aliorum animarum ſalute: ita etiam ingens eſt alchymiſtarum deploratorum multitudo, qui artem Chymicam exercentes ſolummodò inhærent rebus ſive fermentis mortuis, & particularibus quibuſdam ſophiſticationibus: pauci verò reperiuntur, qui vivam & efficacem Naturæ eſſentiam, & univerſalem omnium corporum medicinam, legitimo modo inquirunt atque ſcrutiantur.

HERMES.

CErtus aurei color ad rubedinem, & natura non eſt dulcedo, ideo de eo ſericum conſtituimus, quod eſt Ixſir: & de eo conſtituimus encauſtum, quod ſcripſimus, & ſigillo regis lutum tinguimus, & in eo colorem cœli poſuimus, qui ſe videntibus viſum augmentat.

SCHOLIUM.

QUamvis non ſatis conſtet, quid author velit per dulcedinem & ſericum, inferius tamen ſeſe explicat, adeò ut facilè conjectari liceat, id eſſe fermentum aureum ad rubedinem: cujus deſcriptionem vel adumbrationem potius per encauſtum, hoc eſt, figuras, ſimilitudines, & tropicos loquendi modos, hactenus in his capitulis tradidit. Notandum autem hic eſt, ſigillum regis, hoc eſt, auri ſive Solis, quod lutum, hoc eſt maſſam mercurialem tingit, eſſe unum ex ſecretis ſapientum. Unde etiam à quibusdam dicitur ſigillum ſapientum, vel ſigillum Hermetis ſive Mercurii. In quo inquirendo multi hactenus, ſed plerique in vanum laborarunt. Non enim id eſt cera Hiſpanica, neque ſuber, neque collo ſive gluten, neque luti quoddam genus, quo vaſa vitrea, terrea, aut alia hujus generis perlutantur, vel obturantur: ſed eſt quædam naturæ diſpoſitio certa, ad cujus legem infallibilem res in vaſe philoſophico incluſæ, ſuis obſignantur proprietatibus ac coloribus, uſque dum omnium facta fuit apparitio, & tandem etiam prodeat exoptatiſſimus ille color Cyaneus ſive cœleſtis, qui ſalutari ſplendoris ſui efficacia, viſum intuentis non obſcurat aut obtundit, veluti fieri videmus ab externo Solis ſplendore: ſed acuit potius eum, ac roborat: neque hominem ſuo viſu enecat, ut Baſiliſcus: ſed potius morti jam proximos, perfuſo proprio ſanguine revocat, & priſtinam vitæ incolumitatem ipſis reſtituit, ut Pelecanus. Dicitur enim Pelecanus roſtro ſuo in gyrum flexo, proprium rodere pectus, & ſanguine inde effluente, pullos ſuos mortuos irrigare, & ſic vitæ reſtituere. Unde Chymici inſtrumentum quoddam habent deſtillatorium, quod hujuſcemodi Pelecanici gyri circulivè formam refert. Sed admonendi hîc ſunt veri artis indagatores de hoc Pelecano, magnum arduumque ſecretum in illo à Philoſophis occultatum eſſe. Sicut enim Pelecanus avis eſt viva, non mortua, ita etiam Philoſophi ad magiſterium ſuum poſtulant corpora non mortua, ſed viventia, hoc eſt, ſpiritualia, & ſumma vitalium facultatum fœcunditate prædita. Sicut etiam ſanguis effluens è pectore mortuis pullis reddit vitam: ita viriditas noſtri Leonis rubei, vitam in mortuis & obſcuris metallorum corporibus conſopitam reſuſcitat, eaque priſtino ſplendori & claritati reſtituit. Et ſicut tandem ſanguis ille non elicitur, niſi facto prius ab ipſo Pelecano gyro ſive circulo: dum enim roſtrum applicat pectori, totum collum cum roſtro flectitur in circularem formam: ſic artifex verum & tingentem Leonis ſanguinem evocare non poterit, niſi prius ſpirituum circulatio ſive deſtillatio circularis fiat: hoc eſt, exterius intrò, interius foras: item inferius ſurſum, & ſuperius deorſum pellatur: ita ut exterius & interius: inferius & ſuperius ſimul in uno circulo conveniant, neque amplius cognoſcas, quid vel exterius, vel interius, inferius vel ſuperius fuerit: ſed omnia ſint unum in uno circulo ſive vaſe. Hoc enim vas eſt Pelecanus verus philoſophicus, nec alius eſt in toto mundo quærendus: ac ſine hoc fruſtrà laborat omnis falſarius alchymiſta. Sed ut melius intelligantur ea, quæ modò dicta ſunt, hanc placuit ſequentem ſubſcribere figuram.

A, eſt interius, & tanquam principium & fons, à quo reliquæ literæ defluunt: & ſimul etiam finis ultimus, in quem cæteræ omnes, tanquam fluvii in Oceanum ſive mare magnum refluunt. B. C. D. E. Hæ quatuor ſignificant exterius. C. F. Superius. E. G. Inferius. Quæ literæ in univerſum omnes,

A. B. C. D. E. F. G. ſeptenarium Magicum occultum, manifeſtè exhibent: de quo aliàs copioſè ſatis à nobis tractatum fuit, ita ut ſupervacaneum ſit, nunc plura de eo addere.

HERMES.

Aurum ergo pretioſiſſimus eſt lapis, carens maculis, temperatus quoque, nec ignis, nec aer, nec aqua, nec terra corrumpere poteſt fermentum univerſale, cuncta rectificans temperata compoſitione, quod flavi ſive veri citrini coloris eſt.

SCHOLIUM.

Jam apertè fatetur author, aurum philoſophorum eſſe lapidem pretioſiſſimum, longeque plures dotes, & munera ipſi tribuit, quàm vulgare poſſidet aurum. Et ut de cæteris nihil dicamus, manifeſtum hîc apparet diſcrimen inter aurum philoſophorum & vulgare: quod vulgare lapidis pretioſiſſimi nomine, nullo jure appellari poſſit: ſiquidem ſimplici perfectione tantum ornatum à corporea illa coagulatione nondum ſit liberatum: Et quamvis ſit purum, temperatum, vel ab ignis, aeris, aquæ & terræ injuriis tutum & immune: non tamen ut fermentum univerſale, cuncta ad temperatam naturam reducere poteſt: ſicut flavus, veruſque ille citrinus color, hoc eſt, auri eſſentia quinta ſyderea & cœleſtis, à corpore ſuo craſſo, impuro, ac terreſtri ſegregata:

Si ſapis, umbrarum fuge mortua corpora; namque
Conſtans eſt ſolus Spiritus: *umbra fugit.*

Univerſalitas enim ſive Catholiciſmus non conſiſtit in corpore, ſed in ſpiritu. Spiritus enim ſolus penetrat omnia, quantumvis ſolidiſſima corpora. Sic Catholiciſmus religionis, ſeu veræ Eccleſiæ, non conſiſtit in viſibili quodam & corporeo hominum cœtu: ſed in inviſibili & ſpirituali, piorum ac verè credentium in unicum Jeſum Chriſtum, conſenſu ac conſpiratione. Qui enim extra hunc Regem omnium regum, verè catholicum, in quo & per quem ſunt omnia, quique ſolus eſt & unicus ſpiritualis veræ Eccleſiæ paſtor, præſul, & epiſcopus ſummus, ſubſcribit particulari cuidam Eccleſiæ, is jam eſt ſectarius, ſchiſmaticus & hæreticus. Regnum enim Dei non venit cum obſervatione, ſed eſt intra nos, inquit Salvator noſter ipſe Luc. 17. Item ibidem quoque hortatur ſuos diſcipulos, ut ab ejuſmodi ſectariorum ſeductionibus ſibi caveant: ubi inquit: Venient dies, quando deſideretis videre unum diem filii hominis, & non videbitis: & dicent vobis: Ecce hic, ecce illic: Nolite ire, Neque Sectemini. Ex quibus palàm convincitur, quod certæ externæ ſectæ non ſit ſubſcribendum: quemadmodum hodiè fieri videmus: uti plurimi hominum, ex nimia ſimplicitate ſeducti, huic vel illi ſectæ nomen ſuum dant, falsò ſibi perſuadentes, ſe ſub numero certorum ſectariorum, horum vel illorum, comprehenſos, errare amplius non poſſe, ſed certiùs certo inde animæ beatitudinem & vitam æternam reportaturos, cùm neque Eccleſia, quam unuſquiſque ſuam ſolummodò veram eſſe perperam opinatur, erret. Unde tot diſſentiones & controverſiæ in religione repullulant, in quibus ſingula pars ſuam opinionem mordicùs propugnat: magis autem plerique illorum occupari videntur in particularibus ſive propriis verborum phraſiumque deliriis, quàm in univerſali Scriptura ſacra & verbo Dei ſeriò pieque excutiendo. Si enim hujus virtutem cognoſcerent, infinitas quæſtiones ſtultas, inutiles, & vanas, quæ non niſi contentiones & lites generant, intermitterent: & hominem hæreticum poſt unam & ſecundam correptionem devitarent; ſcientes, quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio judicio condemnatus. Tit. 3. Sed quæres, ubinam ſint illi veri Chriſtiani ab omni ſectariorum contagione liberi? Ut tibi reſpondeam ad hanc quæſtionem, velim ſcias, illos non eſſe quærendos in monte Samariæ, non Jeroſolymis, non Romæ in Italia, non Genevæ in Gallia, non Lipſiæ in Germania, non Cracovii in Polonia, non Pragæ in Bohemia, non Olſmutzii in Moravia: ſed ubique per totum diſperſos mundum, in Turcia, in Perſia, Italia, Gallia, Germania, Polonia, Bohemia, Moravia, Anglia, in America, etiam ad extremos Indos.

Ex omni enim natione, Deus ſibi colliget Eccleſiam. Vera autem verorum Chriſtianorum nota hæc erit propria, quod, teſte ipſa veritate Chriſto, Joan. 4. neque in monte hoc, videlicet Samariæ, neque Jeroſolymis, neque alibi adorabunt patrem: ſed venit hora & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt patrem in Spiritu & Veritate: Nam & pater tales quærit, qui adorent illum. Spiritus eſt Deus: & eos, qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare. Ex his igitur cognitis perſpectiſque unicuique nunc judicandum relinquo, quinam ſint illi, qui ſunt ſub vera Eccleſia nec ne? & ubinam locorum in hoc mundo, verus Chriſtianiſmus, veraque colatur & exerceatur religio. Facta itaque comparatione, idem eſto judicium de Chymia vera & falſa: ſive de univerſali & particulari, deque veris & ſpuriis ejuſdem indagatoribus.

HERMES.

Aurum ſapientum coctum & benè digeſtum ignea aqua Ixſir conficit. Aurum enim ſapientum eſt pendentius plumbo: quod eſt temperata compoſitione fermentum Ixſir: & è contrario diſtemperatum diſtemperata compoſitione.

SCHOLIUM.

Aurum & aqua ignea, quantumvis exquiſitiſſimè per artem cocta & digeſta, nullibi tamen perfectiora, meliora & præſtantiora reperiuntur, quàm in mineris & radicibus ſuis: ubi nullum adhuc ignem ſunt experta. Sicut in auro videre eſt, modò è terra ſua extracto, quod planè crudum adhuc exiſtit, & à ſuperfluitate ſua nondum ſejunctum aut ſeparatum. Unde quoq; ejuſmodi aurum magis aptum eſt, & idoneum ad generationis opus. Siquidem ſpiritus ejus adhuc ſunt liberrimi, nullaque forti corporum coagulatione detenti.

Hinc promptius agunt, velociuſque tincturæ præparationem accelerant, quàm ſi auri corpus prout vulgò habetur, accipiatur. Omnia namque corpora, ſicut & ſuprà mentionem fecimus, principiis ſuis viciniora, præſtant iis, quæ per diuturnam coagulationem à primitiva ſua ſpiritualitate & fœcunditate longiùs receſſerunt. Non mirandum ergo eſt, quod patres primi in ſeculo aureo, quod creationi proximum & à benedictis & fœcundis Creatoris uberibus quaſi nondum ablactatum, tanto virium virtutumque vigore hoc ferreum noſtrum longè ſuperabat, in tam multos longævitatis annos ſuam produxerint vitam. Hominum enim corpora, tum temporis nondum tam fœde corrupta erant à teterrima illa luxuriæ beſtia: quæ ſenſim per propagationem adeò increvit, ut in hoc ferè ultimo ſeculo nihil ab ea ſanum appareat. Huic corruptelæ mox ſucceſſit vitæ brevitas. Unde jam.

Naſcendo morimur, pendetque ab origine finis.

Eidem calamitatis jugo quoque ſunt metallorum corpora obnoxia, quæ vix è mineris ſuis eruta, ſtatim corporeo rigidoque mortis carcere includuntur,

tur, ex quo nulla ſperanda liberatio, niſi relicta nobis eſſet aurea illa vitæ clavis, qua ſola omnes portas clauſas in mortis iſto carcere reſeramus, & captivos inde ſpiritus in priſtinum vitæ theatrum producimus. Per hanc autem vitæ clavem intelligo vitales mineralium radices, in quas ſi corpora reducantur, fiunt novæ regenerationi apta, ita ut veram ex illis tincturam tùm habere poſſis. Accedit inſuper aqua ignea, quæ nihil aliud eſt, quàm Mercurius Philoſophorum ex iiſdem minerarum radicibus eductus. Hæc aqua eſt mater, quæ aurum in ventre ſuo conceptum ſolvit, eique inter digerendum, debitum præbet nutrimentum, donec 40. ſeptimanis elapſis, terminoque geſtationis philoſophici fœtus abſoluto, pariendi tandem ſive nativitatis hora adveniat. In fine igitur digeſtionis, quando nimirum inſtat dicta hora nativitatis, demum oritur anima: non autem priùs neque citius. In hoc igitur puncto: totum eſt periculum. Tranſacto autem hoc puncto nullum amplius eſt periculum. Aurea igitur proles noſtra in lucem producta, quamvis reſpectu Saturni ſenionis, ſive plumbi, ob ætatis imbecillitatem inferior videatur, longè tamen lateque illum ſuperat pondere, colore, viribus, conſtantia, cæteriſque virtutum donis. Frigidis enim qualitatibus nimis corruptus Saturnus propter intemperiem ſuam neque ignis, neque aeris, neque cæterorum elementorum injuriis reſiſtere poteſt, Infans autem noſter fortiſſimæ & temperatiſſimæ eſt compoſitionis: ita ut non ſolum repellat à ſe omnem vim externam, ſed propter fœcundam virtutum affluentiam & copiam, qua abundat, propriorum parentum infirmitates ſanat, & quemvis corporum Mercurium in ſummam auri perfectionem tingit.

HERMES.

Primum enim opus ex vegetabili fit, ſecundum ex animali gallinæ ovo, maximum eſt ſubſidium, & elementorum conſtantia, ac terra noſtra aurum eſt, de quo omne ſericum conſtituimus, quod eſt fermentum Iſir.

SCHOLIUM.

Diſtinguit hîc author opus magnum ſive generale in duo ſpecialia, nempe in vegetabile, & in animale, quod ultimum in gallinæ ovo perfici ait. Sed quamvis plura & infinita hujuſcemodi opera fingantur à Philoſophis: tamen non eſt niſi unum verum quod ab elementorum æquali & temperata permiſtione ſolum conſtans, firmum & fixum eſt: ob quam cauſam maximum quoque ſanitatis eſt ſubſidium, nec minus inopiæ. Fundatur autem in terra auri, quæ meritò Iſir, ſive Elixir, ſive fermentum Philoſophorum appellatur. Hoc autem fermentum duplex eſſe. Paulò ſuprà monuimus: Solis videlicet & Lunæ. Per fermentum Solis intelligitur ſperma viri: & per fermentum Lunæ ſperma fœminæ: ex illis fit primò conjunctio, poſtea generatio vera & caſta: fermentum auri, aurum eſt: ſicut fermentum panis, panis eſt. Et ſicut in operatione panis modicum fermenti levat & fermentat magnam copiam paſtæ, ita etiam illud modicum terræ, quod continet iſte lapis, ſufficit ad nutrimentum totius lapidis. Unde Avicenna inquit: Fermentum reducit ſibi appoſitum ad ſui naturam, colorem, & ſaporem ad omnem modum, videlicet de potentia in actum. Nam confectionem dealbat, ſeu multiplicat, ſpiritualitatem corroborat, combuſtionem annihilat, tincturam continet, ne fugiat, corpora leviat, & ſe invicem facit ingredi, & conjungi, quod finis eſt operis, ſine quo Elixir non peragitur, quemadmodum paſta ſine fermento non fermentatur: quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli. Non enim fermentat tantum corpora inferiora & imperfecta, ſed ipſum quoque aurum reddit de perfecto corpore pluſquam perfectum: eſtque fœcundiſſima mater, quæ quò ſæpiùs impregnatur, tantò pluries concipit ac parit: & in infinitum ſuæ ſpeciei prolem propagat. Ipſa ſola eſt clavicula, quæ claudit & aperit: & iterum claudit; & nemo aperit, ſine qua clavicula nemo in hoc ſeculo poteſt pervenire ad perfectionem hujus ſcientiæ.

CONCLUSIO TOTIUS TRACTATUS.

Hæc ſunt, Vir Nobiliſſime ac Magnifice, Fautor & Mecœnas obſervande, quæ de ſeptem hujus Tractatus Capitulis, in tui gratiam commentari viſum fuit. Utinam quid in me eſſet, quo grati erga te animi ſignificationem quantulamcunque ponere poſſem: me haberes utique ad omnia paratiſſimum. In Galliam enim quoties te adveniſſe audiebam, toties ſummo perfuſus gaudio ac lætitia, mihi unicè gratulabar. Ut enim de cæteris tuis meritis jam nihil dicam, quibus me multis tibi modis obſtrinxiſti: ex ſola tua converſatione & colloquio quotidiano, à quo me diſcendi avidum non tantum non repellebas, ſed amicè potius invitabas, & humaniſſimè inſuper rogabas, in Curſu meo Philoſophico tantum hauſi utilitatis, ut cum Alexandro Magno verè mihi nunc liceat dicere: vivendi me principium à patre, bene vivendi autem à te accepiſſe: ita ut generatus quidem à parentibus, nunc vero per te ab Eliano quodam vel divino potius ſpiritu, regeneratus planè videar. Hanc autem laudem quamvis tibi imprimis tribuam, nolo tamen inficiari, me quoque aliorum plurium adhuc virorum doctiſſimorum colloquiis interfuiſſe, tam in Galliis, quàm in Germania, quæ ubertate quidem & fertilitate maximorum & præſtantiſſimorum ingeniorum, alias regiones in abſtruſis ejuſmodi artibus indagandis quodammodò languidam, ne dicam pigram, & omnino torpeſcentem, longo poſt ſe intervallo relinquit. Optandum ſanè eſſet, ut alii, honeſta quadam æmulatione perciti, hac in parte Germanorum induſtriam & ſolertiam ſummam imitarentur. Non enim honori & laudi tantùm, ſed maximo quoque emolumento id futurum eſſet communi patriæ. Cùm igitur, ut dixi, tibi imprimis acceptum feram omnem ſtudiorum meorum fructum; æquum eſſe duxi, tibi eorundem quoque primitias, pro debita gratiarum actione conſecratas atque dicatas offerre. Quicquid autem hoc tandem ſit, rogo ne patiaris in alienas incidere manus: antequam pro tuo, quo polles, ingenii acumine, & ſolida rerum experientia probè examinaveris, & limis tuis politiſſimis & exquiſitiſſimis ſplendidius & magis exornatum reddideris. Sin vero accidat, ut ad aliorum quoque manus perveniat, & aliquis exiſtimet, non omnino ſibi ſatisfactum in quibuſdam vocabulis obſcurioribus, barbaris, & exoticis explicandis: velim ne tàm ſevero id judicio malè vertat: ſed culpam potius transferat in eum, qui ſcriptum hoc ex nativo ſermone non latinius puriuſve traduxerit. Interim tàmen operam pro ingenii noſtra tenuitate ſedulam navimus, ut Philoſophiæ ſtudioſis, veritatis fontem, ſi non in minutiſſimis ſyllabarum & dictionum apicibus, tamen in generali totius operis explicatione ſatis apertè commonſtraremus: Sin verò quis dilucidiorem rei demonſtrationem poſtulat, iniquum hoc Philoſophis videbitur poſtulatum. Secretiſſima enim eſt

eſt noſtra ſcientia, nec niſi ſecretorum initiatis & Philoſophiæ myſtis propriè convenit. Ex his ſi unus fuerit per electionem divinæ providentiæ vocatus, nihil amplius morabitur qualeſcunque locutiones, quantumvis maximè ambiguas & obſcuras: ſed in mediis his fallaciarum tenebris, illuceſcens ſolum veritatis lumen obſervabit, quo duce omnia ipſi ſuccedent in bonum & exoptatum eventum. Viam ad hoc lumen unica parat pietas. Finge te tanquam ferrum cupidum eſſe, per attrectationem magnetis alicujus divini, in profundam hujus ſecretiſſimi myſterii ſcientiam deſcendendi: ſed viam præ vitiorum multitudine, quæ tanquam corpus denſum, inter Deum, verum piorum magnetem, & te, interponuntur occultam eſſe; quid hinc aliud agendum cenſes, niſi ut vitioſum peccatorum corpus tollas, quo ſublato radii hujus divini magnetis ſtatim te ſplendidiſſimo colluſtrabunt fulgore, mentemque tuam nebuloſam ab omnibus obſuritatibus, & errorum tenebris penitùs vindicabunt. Ego enim, inquit Chriſtus, Salvator noſter, lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Ambula igitur in luce, dum lucem habes, ut filius lucis ſis, nec te tenebræ comprehendant Joan. 12. Credere autem in Chriſtum, non eſt tantum ore fateri, *Credo*, quod potius temeraria quædam confidentia, quàm vera fides appellari meretur. Niſi enim cor ſimul cum ore, & opera cum confeſſione conſpirent, fides hæc mortua & inſtar lucernæ, cujus lumen extinctum, inutilis & vana habetur. Quemadmodum enim è diametro inter ſe pugnant, lucere, & non lucere, ſive lux & tenebræ: ita fides vera diſtat ab orali ſine operibus. Ex quibus differentia ſpectatur maxima inter Chymiæ ſtudioſos veros & ſpurios. Qui enim ambulant in veritate, veritatem conſequuntur: qui verò luce hac relicta, externam tantum ſplendoris umbram ſectantur, ad veritatis lumen nunquam perveniunt. Quoniam igitur maximam hominum partem videmus, umbra potiùs, quàm rei eſſentia delectari, hoc eſt, deliciis hujus mundi caducis plures eſſe deditos, quàm proprietatis ſtudio: non mirum eſt, quin maxima ſit raritas eorum, qui voti ſui compotes fiant. Multi enim ſunt vocati: pauci verò electi. Et ſicut terra magnam copiam luti ſuppeditat, unde fit fictile: parvum autem pulverem, unde aurum fit: ſic etiam eſt conditio præſentis ſæculi: Multi enim creati ſunt, pauci verò ſalvabuntur Eſdra 4. c. 8. Quamobrem ſicuti ab initio hujus tractatus exemplum Hermetis hujus diſciplinæ ſtudioſis imitandum propoſuimus: ita nunc in fine idem propoſitum alterius Philoſophi, nempe Alani teſtimonio confirmatum volumus: qui in libelli ſui, de Lapide Philoſophico, principio, ita artis alloquitur diſcipulos: Ad Deum, inquit, mi fili, & cor, & mentem convertito, quàm ad artem magis: ipſa enim donum Dei ſummum eſt, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. Deum igitur ex toto corde totaque anima tua diligito, atque in eo ſolo & ſpem & fiduciam omnem locato, ſic procul omni dubio hac Arte nobiliſſima cum gaudio perfruêre.

LIBRI II. SECTIO II.

Quâ Autores Græci & Arabes *qui ab* ARISLEO, *Tractatûs* TURBA PHILOSOPHORUM *dicti* Scriptore, *ad Regem uſque* GEBRUM *exſtitere, cum ſuis Commentatoribus afferuntur.*

SUBSECTIO PRIMA.

TURBA PHILOSOPHORUM, EX ANTIQUO MANUSCRIPTO Codice excerpta, qualis nulla hactenus viſa eſt Editio.

Ariſlei Epiſtola, quam de intentione Libri, futuris, ad eorum inſtructionem, Sapientum dictis præmiſit, quæ hic eſt.

ARISLEUS genitus Pythagoræ, diſcipulus ex diſcipulis Hermetis gratia triplicis ex poſitione ſcientiæ diſcens, omnibus poſteris reſiduis ſalutem, & miſericordiam. Narro quod Magiſter & vatum caput, tantum donum Dei, & ſapientiæ habuit, quod nemini poſt Hermetem datum eſt. Diſcipulos igitur ejus jam multiplicatos, & per omnes regiones principes conſtitutos, ad hanc pretioſiſſimam artem tractandam voluit congregare, ut eorum locutio ſit radix poſt ſe venturis. Juſſit autem ut Iximidrus prius loqueretur, qui optimi erat conſilii, qui incipiens ait.

Sermo Primus.

IXIMIDRUS *ait*: Dico omnium initium eſſe Naturam quandam, & eam eſſe perpetuam, ac omnia coæquantem, & quæ videntur naturas, earumque nativitates, & corruptiones eſſe tempora quibus termini, ad quos pervenitur, videntur, & vocantur. Doceo autem vos, ſtellas eſſe igneas, & aëra ipſas continere, & ſi aëris humiditas & ſpiſſitudo non eſſet, quæ ſolis flammas ſepararet à creaturis, omnia ſubſiſtentia ſol combureret, Deus autem aërem ſeparantem conſtituit, ne combureret quod in terra creavit. Nonne videtis ſolem aſcendentem in cœlum, aërem vincere ſuo calore, quo calefacto ad aëris ſuppoſita calor pervenit. Et ſi ſpiritibus, quibus creaturæ generantur, tunc aër non inſpiraret omnia ſubſiſtentia Sol ſuo calore deſtrueret, cui & aër continetur, & ideo ſuperat aër, quod ejus calor ſuo calori, ejuſque humiditas aquæ jungitur humiditati. Nonne videtis, tenuem aquam in aërem aſcendere,

aſcendere, calore ſolis eveniente, qui aquam contra ſeipſum adjuvat. Et ſi tenui humore aëra aqua non nutriret, ſol utique aëra ſuperaret, ignis ergo ex aqua extrahit humorem, quo aër ipſum ignem ſuperat. Ignis igitur & aqua, ſunt inimici inter quos nulla eſt conſanguinitas, eò quod ignis eſt calidus & ſiccus, Aqua verò frigida, & humida. Aer quoque cùm ſit calidus, & humidus, inter eos conjunxit concordiam ſuam, cum aquæ humiditate, & cum ignis caliditate, & factus eſt aër inter eos concordiam generans. Et omnes inſpicite, quoniam ſpiritus ex tenui aëris vapore fuerit, eò quod calore humori juncto tenuem quid exire, quod ventus fiet, neceſſe eſt, ſolis enim calor ex aëre tenue quid extrahit, quod & ſpiritus & vita fit omnibus creaturis. Omne autem hoc à Dei eſt diſpoſitione, ſic & coruſcatio calore ſolis nubi eveniente, & nubem confringente coruſcatio apparet. *Ait Turba*, bene deſcripſiſti ignem prout ſcis, & ſermoni fratris tui credidiſti.

Sermo Secundus.

EXUNDRUS ait: magnifico aëra, & honorifico, ut Iximidri roborem ſermonem; eò quod ipſo opus emendatur, & ſpiſſatur, & rareſcit, & concaleſcit, & frigeſcit. Ejus autem ſpiſſitudo fit quando in cœlo disjungitur, propter ſolis elongationem. Ejus autem raritas fit, quando in cœlo exaltato ſole caleſcit aër, & rareſcit. Similiter verò fit veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidi diſtinctione. Nam ſecundum alterationem diſpoſitionis conſtituti, ad diſtinctiones animi alterandas, Hyems alteratur. Aër igitur ſpiſſatur, cum ab eo ſol prolongatur, & tunc hominibus frigus pervenit. Aëre verò rareſcente calor pervenit hominibus. *Inquit Turba* optimè aera deſcripſiſti, & quod in eo ſcis eſſe narraviſti.

Sermo Tertius.

ANAXAGORAS ait, dico quod principium omnium quæ Deus creavit eſt pietas, & ratio, eò quod pietas regit omnia, & in ratione apparuit pietas & ſpiſſum terræ, pietas autem non videtur niſi in corpore. Et ſcitote omnis Turba, quod ſpiſſitudo quatuor elementorum in terra quieſcit, eò quod ignis ſpiſſum in aera cadit: aëris verò ſpiſſum, & quod ex ignis ſpiſſo congregatur in aquam incidit. Aquæ verò quoque ſpiſſum, & quod ex ignis & aeris ſpiſſo coadunatur, in terra quieſcit. Nonne videtis quod elementorum quatuor ſpiſſitudo, in terra conjuncta eſt. Ipſa igitur eſt omnibus ſpiſſior. *Inquit Turba* verum dixiſti. Terra certè cæteris eſt ſpiſſior. Quod ergo quatuor elementorum eſt rarius, & quod dignius eſt habere rarum iſtorum quatuor? *Ait*, ignis eſt rarior his quatuor, & ad eum pervenit rarum iſtorum quatuor. Aer verò eſt minus rarus igne, nam calidus eſt & humidus, ignis verò eſt calidus & ſiccus, calidum namque ſiccum eſt rarius calido & humido. *Dicunt* ei, quid minoris raritatis eſt aëre? *ait*, aqua, eo quod in ea eſt frigiditas & humiditas, & omne frigidum humidum eſt minoris raritatis calido, humido. Inquiunt verum dixiſti: Quid ergo minoris raritatis eſt aqua, ait terra eò quod frigida & ſicca. Et frigidum & ſiccum eſt minoris raritatis frigido & humido. Et quemadmodum ſiccum & calidum eſt rarius calido & humido, ita calidum & ſiccum eſt minoris raritatis frigido & humido: Bene aptaſtis ô fili doctrinæ, harum naturarum quatuor deſcriptionem, ex quibus Deus omnia creavit. Beatus ergo qui intelligit quæ deſcripſiſtis, quoniam ex mundi capite majus inveniet quam ſuum propoſitum. Perficiatis ergo ſermonem noſtrum. *Aiunt*, imò jube quemlibet ſermonem noſtrum continere. Dic tu Pandolfe.

Sermo Quartus.

PANDOLFUS autem dixit, ſignifico poſteris quod aër eſt tenue aquæ, & quod non ſeparatur ab ea, quod ſi non eſſet terra ſuper aquam humidam non maneret, *Aiunt* bene dixiſti. Tuam ergo perfice orationem: *At ille dixit* quod aër abſconditus in aqua quæ ſub terra eſt, eſt qui fert terram ne mergatur in aquam quæ eſt ſub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aër igitur factus eſt complens, & inter diverſa ſeparans aquam ſcilicet & terram, ac inter adverſaria aquam & ignem factus eſt igitur concordans, & ſeparans ne ſe invicem deſtruant, *Inquit Turba*. Si hujus exemplum poſuiſſes, non intelligentibus eſſes lucidus. *Reſp.* libenter faciam: exemplum eſt ovum, in quo quatuor conjuncta ſunt, ejus cortex apparens, eſt terra, & albedo aqua, cortex verò tenuiſſimus cortici junctus eſt ſeparans inter terram & aquam, ſicut ſignificavi vobis, quod aër eſt ſeparans terram ab aqua. Rubeum quoque ovi, eſt ignis, cortex qui rubeum continet, eſt aër, aquam ſeparans ab igne, & utrumque eſt unum & idem, aër frigida ſeparans, terram videlicet & aquam ab invicem, ſpiſſior eſt aëre altiore. Aër verò altior eſt rarior, & ſubtilior, nam eſt igni propinquior aëre inferiore. In ovo igitur facta ſunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis: ſolis autem punctus, his exceptis quatuor, in medio rubei, qui eſt pullus. Ideoque omnes Philoſophi in hac excellentiſſima arte ovum deſcripſerunt exemplum, quod ipſum ſuo operi poſuerunt.

Sermo Quintus.

ARISLEUS *ait:* ſcitote quod terra eſt collis, & non eſt plana, unde Sol non aſcendit ſuper climata terræ una hora. Nam ſi plana eſſet, uno aſcenderet momento ſuper totam terram. *Inquit Parmenides*: Breviter locutus es Ariſlee, *Reſp.* Nunquid magiſter dimiſit nobis aliud dicendum. Dico tamen, quod Deus unus eſt, nunquam genuit, nec genitus eſt, & quod omnium caput poſt ſe eſt terra, & ignis: eo quod ignis tenuis & levis, regit omnia terræ, terra autem cùm ſit ponderoſa & ſpiſſa, fert omnia quæ regit ignis.

Sermo Sextus.

LUCAS *ait:* vos non niſi de his quatuor naturis loquimini, & unumquemque veſtrum aliud video dixiſſe. Ego autem notifico vobis, omnia quæ Deus creavit ex his eſſe quatuor naturis, & quæ ex ipſis creata ſunt ad eas revertuntur. In quibus creaturæ generantur & moriuntur, & omnia prout Deus prædeſtinavit. *Inquit Democritus*, qui Lucæ eſt diſcipulus, benè dixiſti magiſter, cùm de naturis quatuor tractaviſti. *Ait Ariſleus.* Quoniam Democrite à Luca ſcientiam habuiſti, non deberes præſumere cum magiſtri tui peritis loqui. *Reſp. Lucas.* Quamvis naturarum ſcientiam à me Democritus habuiſſet, hujuſmodi tamen ab Indorum Philoſophis, & Babilonienſibus: puto contemperaneos ſuos ipſum hac ſcientia ſuperare. *Reſp. Turba.* Perveniens hic in illam ætatem, non parum placebit: nunc autem in juvenili conſtitutus, fari non debet.

Sermo Septimus.

LOCUSTOR *ait*, omnes creaturæ, quas Lucas deſcripſit, duæ ſunt tantùm, quarum altera neſcitur nec deſcribitur niſi pietate, non enim

enim videtur nec ſentitur. *Inquit Pythagoras*: rem cœpiſti, quam ſubtiliter deſcripſiſti, ſi perficias. Notifica igitur quid eſt, quod non ſentitur, & videtur, & ſcitur. *Reſp.* Quod neſcitur quod in hoc mundo eſt ratione, abſque ſuis clientibus qui ſunt viſus, auditus, guſtus, odoratus, & tactus. Nonne videtis Philoſophorum Turba, quod non niſi viſus albedinem à nigredine poteſt diſcernere, & quod non niſi auditus verbum bonum à malo idem poteſt diſcernere? Similiter bonum odorem à fœtido niſi odoratu, ac dulce ab amaro, niſi guſtu, & leve ab aſpero niſi tactu ratio diſcernere non poteſt. *Reſpond.* tractans bene dixiſti, dimiſiſti tamen narrare, de ipſo quod neſcitur, nec deſcribitur, niſi ratione & pietate. *Inquit*, feſtinatis? Scitote, quod creatura, quæ nullo modo iſtorum 5. cognoſcitur, eſt creatura ſublimis, quæ nec videtur, nec ſentitur, ſed tantum ratione percipitur, quæ ratione naturâ participans Deum eſſe fatetur. *Reſponderunt*: verum & optime dixiſti. *Et ille*: adhuc magis exponam vobis: Scitote quod hæc creatura, mundus ſcilicet lucem habet quæ eſt ſol, quæ omnibus ſubtilior creaturis, quam poſuit lucem, qua creaturæ ad viſum perveniunt. Ablata autem hac luce ſubtili, tenebroſæ fuerint nihil videntes, niſi lunæ lucem, vel ſtellarum, vel ignis quæ omnia à ſolis lumine derivata ſunt & creaturas lucere fecerunt. Huic igitur mundo Deus ſolem lumen eſſe conſtituit, propter tenuem ſolis naturam. Et ſcitote quod hujus ſolis luce creatura ſublimis non indiget, eo quod ſol ſit ſub iſta creatura, quæ eo ſubtilior eſt & lucidior. Hanc autem lucem, quæ eſt ſolis luce ſubtilior, à Dei ceperunt luce, quæ eſt eorum luce ſubtilior. Et ſcitote quod creatus mundus, ſcilicet ex duobus denſis, & duobus raris creatus eſt, & nihil denſorum ſublimi ineſt creaturæ, Ideoque ſol omnibus inferioribus eſt rarior creaturis. *Reſpondit Turba*: optime deſcripſiſti quod narraſti. Et ſi quid bone Magiſter dicas, quo corda noſtra, quæ inſipientia mortificavit, vivificas, magnum beneficium nobis largiris.

Sermo Octavus.

PYTHAGORAS *inquit*, dico Deum ante omnia fuiſſe, cum quo nihil fuit: & ſcitote omnes Philoſophi quod ideò hoc dico, ut opinionem veſtram in his quatuor roborem elementis & arcanis, & ſcientiis quæ inſunt, ad quæ niſi Deo annuente, rationes pervenire non poſſunt. Et intellige quod cum Deus ſolus fuiſſet, quatuor res creavit: ignem, aërem, aquam & terram. Ex quibus jam creatis omnia creavit, tam ſublimium quam rerum inferiorum, eò quod prædeſtinavit, quod omnes creaturæ ex radice extractæ aquâ multiplicantur, & augmentantur ut inhabitent mundo, & ſua in eis judicia perficerent. Ideoque ante omnia quatuor creavit elementa, ex quibus poſtea, quæ voluit creavit, diverſas ſcil. creaturas, quarum quædam rex uno creavit. *Ait Turba*, quæ ſunt illæ magiſter. *Et ille*. Sunt angeli quos ex igne creavit. *Et Turba*. Ex quo ergò creata ſunt duo; ex igne & aëre, & ſunt, ſol & luna, & ſtellæ. Ideo ſunt angeli, ſole, & luna, & ſtellis lucidiores, eo quod ex uno ſingulari quod eſt quatuor rarius, creati ſunt. Sol verò & ſtellæ, ex ignis & aeris compoſito creati ſunt. *Inquit Turba*, Magiſter, & cæli creatio? *Et ille*: creavit Deus cœlum ex aqua & aere, cœlum quoque ex duobus eſt compoſitum. Ex altero rariorum, ſcilicet aere: Et altero denſorum ſcilicet aqua. *Et illi*: Magiſter perage dicta tua in tribus; & lætifica noſtra pectora tuis dictis quæ vita ſunt mortuis. *Et ille*: Notifico vobis creaturas ex tribus Deum creaſſe elementis, & etiam ex quatuor, ex tribus enim creata ſunt volatilia, & bruta animalia, ac vegetabilia ſcil. ex aëre, aqua, & terra, ex quibus quædam creata ſunt ex aqua, aere, & terra; quædam verò ex igne, aere, & terra. *Turba autem ait*: Diſcerne hæc diverſa ab invicem. *Et ille*. Bruta animalia, ex igne, aere & terra; volatilia verò ex igne, aere, & aqua, eo quod volatilia & omnia ſpiritum habentia in vegetalibus ex aqua creata ſunt, omnia vero bruta animalia, ex terra & aere, & igne; vegetabilibus tamen nihil ignis ineſt, ex terra namque, & aqua, & aere, creata ſunt. *Turba autem ait*: Salva veſtra Reverentiâ diceremus vegetabilibus ignem ineſſe. *Et ille*: verum dixiſtis, dico utique ignem ineſſe. *Et illi*: unde eſt ille ignis? *Reſp.* Ex aeris calore in eo abſcondito, quemadmodum ſignavi tenuem ignem ineſſe aeri, ignis autem de quo dubitaſtis, non fit niſi in ſpiritum & animam habentibus, ex quatuor autem elementis pater noſter Adam, & filii ejus ſcil. ex igne, & aere, & aqua, ſimiliter & terra creati ſunt; intelligite omnes ſapientes, quod omne quod ex una Deus creavit eſſentia, non moritur niſi uſque in diem judicii. Mortis enim definitio eſt, compoſiti disjunctio, incompoſiti autem nulla eſt disjunctio, unum namque eſt. Mors enim eſt animæ à corpore ſeparatio, ex duobus autem vel tribus, vel quatuor unum quidquam compoſitum ſeparari neceſſe, quod eſt mors. Et ſcitote quod nullum compoſitum igne carens, comedit, nec bibit, nec dormit, eo quod in omnibus ſpiritum habentibus ignis eſt qui comedit. *Et Turba*: Qualiter magiſter, cum angeli ex igne ſunt creati, cur ergo non comedunt, eo quod aſſeris ignem eſſe qui comedit? *Et ille*: Hinc dubitaſtis, omnes opiniones habentes & adverſarii facti eſtis, & ſi elementa veraciter ſciretis, hæc non negaretis. Judico omnes opiniones habentes quod ignis ſimplex non comedit, verum ſpiſſum ignis. Non igitur ſunt angeli ex ſpiſſo igni, verum ex tenuiſſimo tenuiſſimi ignis: ex ſimplici igitur, & tenuiſſimo creati igne non comedunt, nec bibunt, nec dormiunt. *Et Turba*: Numquid magiſter, rationes autem noſtræ poſſunt, percipere Dei enim adjutoria dicta ſua exhauſimus, rationes autem auditus & viſus noſtri, tanta ferre nequeunt. Remuneret tibi Deus pro diſcipulis tuis, quoniam futurorum docendorum causâ à Regionibus noſtris nos congregaſti, cujus præmium apud futurum judicem non perdes. *Inquit Arisleus*: Quoniam ad futurorum utilitatem nos coadunâſtis, Magiſter, nihil futurum utilius explicari poſſe exiſtimo, definitionibus elementorum quas nos docuiſti ad nos poſſe pervenire. *Et ille*: Neminem veſtrûm equidem ignorare puto, omnes Sapientes in Deo definitiones narraſſe, *Et Turba*: Si quid diſcipuli veſtri prætermiſerunt nos oportet te Magiſter venturis ignotum nolis prætermittere. *Et ille*: Si vultis hic incipiam, quoniam invidi per libros ſuos diſgregaverunt illud, ſin autem ad hunc librum finiendum, diſpoſitionem. *Et Turba*: Ubi tibi videtur poſteris eſſe lucidius ibi diſpone. *Et ille*: Ubi nec ab inſipientibus cognoſcatur, nec à doctrinæ filiis ignoretur ibi ponam, eo quod eſt clavis perfectio & finis.

Sermo Nonus.

EXIMENUS *ait*, Deus ſuo verbo omnia creavit, quibus dixit; Eſtote, & facta ſunt cum aliis

quatuor elementis, terra, aqua, aëre, & igne, quæ invicem coagulavit & commixto ſunt inimica: videmus enim ignem aquæ inimicum. Aquam verò igni inimicam eſſe, & utrumque terræ & aëri. Deus autem ea pace copulavit, quouſque ab invicem dilecta ſunt. Ex his igitur quatuor elementis omnia creata ſunt, cœlum, thronus, angeli, ſol, luna, ſtellæ, & terra, & mare ac omnia quæ in mari ſunt, quæ varia ſunt, & non ſimilia & quorum naturas Deus diverſas fecit, ſicut & creationes, & non eſt diverſitas hæc in eo tantum quod vobis ſignificavi: quęlibet illarum naturarum eſt diverſæ naturæ, ejuſq; natura eſt diverſitatum legionis diverſa. Diverſitas autem hæc in omnibus eſt creaturis, eo quod ex diverſis creatæ ſunt elementis. Nam ſi ex uno creatæ eſſent elemento, convenientes haberent naturas. Sed hic diverſa elementa cum commiſcentur, ſuas amittunt naturas, eo quod ſiccum humido miſcetur, & calidum frigido commixtum, nec calidum fit nec frigidum: Humidum verò ſicco mixtum, nec humidum fit nec ſiccum. Cum autem quatuor elementa commiſcentur, conveniunt, & creaturæ inde exeunt, quæ nunquam perficiuntur, niſi per noctes dimittantur & putrefiant, & corrumpantur apud viſum. Deinde peragit Deus ſuam creationem, per incrementum, cibum, vitam, & gubernationem. Filii doctrinæ non fruſtra horum quatuor vobis diſpoſitionem narravi elementorum, in eis namque eſt arcanum abſconditum, quorum duo tactum & aſpectum apud viſum largientia, quorum opus & virtus ſciuntur quæ ſunt terra & aqua. Alia autem duo elementa, nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur, nec opus, nec vis, niſi in prioribus elementis terra ſcil. & aqua, cum autem quatuor elementa non conjunguntur, nihil hominibus artificii quod cupiunt perficitur. Mixta autem & è ſuis naturis exeuntia aliud fiunt. Super his igitur optimè meditamini. *Et Turba*, Magiſter ſi diceres tua verba ſequeremur. *Et ille*: Jam dixi & bene utique conſervantia tantùm dicam verba quæ dicendo ſequimini. Scitote omnes permanentes, quod nulla ſit tinctura verax niſi ex noſtro ære. Nolite ergo & animas & pecunias veſtras deſtruere, ne triſtitiam cordibus veſtris inferatis. Adjiciam & firmamentum vobis, quod niſi prædictum æs in album vertatis, ac nummos apud viſum faciatis: deinde rubeum faciatis, donec tinctura fiat, nihil faciatis. Illud igitur æs comburite, confringite, ac nigredine private, coquendo, imbuendo & abluendo, quouſque album fiat, deinde dirigite ipſum.

Sermo Decimus.

ARISLEUS *ait:* Scitote quod hujus operis clavis eſt nummorum ars. Accipite igitur corpus quod vobis demonſtravi, ac inde tabulas tenues coaptate. Deinde maris noſtri aquæ imponite, quæ eſt aqua permanens, poſtquam tegitur deinde leni impònite igni, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ vel Etheliæ, quod idem eſt, miſcete, & coquite ac ſimilate, in leni igne, donec brodium fiat ſaginato ſimile, ac in ſua aqua Etheliæ verte quouſque coaguletur, & nummi fiant variati, quod ſalis florem nuncupamus. Coquite igitur quouſque nigredine privetur ac albedo appareat. Regite demum ipſum, & auri collæ commiſcete, & coquite: donec fiat Ethelia rubea, ac terite cum patientia ne vos tædeat, ac Etheliam aqua ſua imbuite quæ ex eo exivit, quæ eſt aqua permanens donec rubeum fiat. Hoc igitur eſt æs cumbuſtum, quod eſt auri fermentum ac auri flos, quod cum aqua dirigite, donec aqua deſcendat. Hoc igitur continuè faciatis, quouſque tota privetur aqua & pulvis fiat.

Sermo Undecimus.

PARMENIDES *inquit:* Sciatis, quod invidi multipliciter de pluribus aquis tractaverunt, & de brodiis, corporibus, lapidibus, & metallis, ut vos decipiant omnes, ſcientiam inquirentes. Dimittite igitur hæc, & aurum, nummos: nummoſque aurum fieri facite pro hoc noſtro ære & æs pro nigredine. Ac plumbum ſtannumque plerique faciendo, nigredinem vocant. Et ſcitote, quod niſi veritatis naturam dirigatis, ejuſque complexiones & compoſitiones benè coaptetis, & conſanguinea conſanguineis, & primum primo, inconvenienter facitis, nec quicquam operamini. Eò quod naturæ cum ſuis obviabunt naturis conſequentur eas & lætabuntur: In eis namque putreſcunt & gignuntur, eò quod natura naturâ regatur, quæ ipſam diruit ac in pulverem vertit, & in nihilum deducit, demum ipſa eam renovat, reiterat & gignit frequenter. Ergò in libris inveſtigate; ut veritatis naturam ſciatis, & quid eam putrefacit, quidque renovat ac cujus ſit ſaporis, & quæ naturaliter habeat propinqua, & qualiter ſe ad invicem diligant, & qualiter poſt amorem inimicitia ac corruptio eis accidat, & qualiter complexentur ſe ad invicem illæ naturæ, & concordes fiant, donec in igne lenes fiant ſimiliter. His igitur notis in hac arte, manus veſtras imponite. Si vero veritatis naturas ignoretis, nolite huic operi appropinquare, quoniam totum eſt noxium, infortunium & triſtitia. Sapientum igitur verba inſpicite, qualiter his verbis totum peregerunt, cum dixerunt, quod natura naturâ lætatur, & natura naturam continet. In his igitur verbis vobis peractum eſt opus multiplex ſuperfluum. Ideò dimittite, & argentum vivum accipite, & in corpore magneſiæ coagulate, vel in Kuhul, vel in ſulphure, quod non comburitur, & facite ipſum naturam albam, ac æri noſtro imponite, & album fit. Si rubeum faciatis, rubeum fit, & ſi deinceps coquatis aurum fit. Dico quoniam ipſum mare in rubeum vertit & auricollam. Et ſcitote quod non vertitur aurum in rubiginem, niſi per aquam permanentem, eò quod natura naturâ lætatur. Regite ergò ipſum coquendo in humorem donec natura abſcondita appareat. Sic igitur exterius apparente, ſepties ipſum aqua imbuite, coquendo, imbuendo & aſſando, donec rubeum fiat. O illæ naturæ cœleſtes, veritatis naturas nutu Dei multiplicantes! O Natura illa fortis quæ naturas vicit ac ſuperavit, ſuaſque gaudere, & lætari facit naturas! Hæc igitur eſt ſpecialiter cui Deus ejus poſſe tribuit quod ignis non poteſt. Ideoque magnificavimus, & honorificavimus eam, qua nihil eſt precioſius in vera tinctura, cui ſimile vel par minimè invenitur. Ipſa eſt veritas, quam ſapientiam inveſtigantes amant. Liquefacta enim cum ſuis corporibus altiſſimum operum operatur. Nonne ſi veritatem ſciretis, mihi multipliciter gratias ageretis. Scitote ergò tingentes cinerem: quæ mixta ſunt oportet vos diruere: Namque ea quæ ei miſcentur ſuperat, & in ſuum vertit colorem. Et quemadmodum apud viſum ſuperficiem vincit, ſic intima ſuperavit. Et ſi unum ſit fugiens, alterum verò ignem patiens, utrumque utrique juſtum, ignem

patitur.

patitur. Et ſcitote, quod ſi ſuperficies nubes dealbaverunt, procul dubio intima dealbabunt. Et ſcitote omnes Sapientiæ inveſtigatores; quod res una ſuperat quatuor, & quod ſulphur noſtrum ſolum omnia comburit corpora. *Reſpondit Turba*: Optimè dixiſti Parmenides, non tamen fumi diſpoſitionem poſteris demonſtraſti; nec qualiter ipſe dealbatur.

Sermo Duodecimus.

LUCAS *inquit*: Ego dicam, in eo veſtigia ſequens priorum. Et ſcitote omnes Sapientiæ inveſtigatores, quod Tractatus hic non eſt ab initio regendi: Accipite argentum vivum, quòd ex maſculo eſt, & ſecundum conſuetudinem coagulate. Nonne me videtis vobis dicere ſecundum conſuetudinem, eò quod prius jam coagulatum eſt. Non eſt igitur hoc regendi initium, hoc tamen jubeo, ut argentum vivum ex maſculo capiatis, & ponatis ſuper ferrum vel ſtannum vel æs gubernatum, & dealbabitur. Similiter fit alba magneſia; & maſculus cum ea convertitur. Quoniam magnetis eſt cum ferro propinquitas quædam, ideò noſtra gaudet natura. Accipite ergo nubem quam priores vos capere juſſerunt, & cum ſuo coquite corpore, donec ſtannum fiat. Et ſecundum conſuetudinem à ſua mundate nigredine, abluite, ac æquo aſſate igne donec dealbetur. Argento autem vivo gubernato omne corpus dealbatur, natura namque naturam convertit. Magneſiæ igitur accipite, & aquam aluminis, & aquam nitri, & aquam maris, & aquam ferri, fumo dealbate. Eò quod fumus ille albus eſt, & omnia dealbat, quo fumo quicquid cupitis dealbari, dealbatur. Illum igitur fumum ſuæ feci miſceto, donec coaguletur, & nimium album fiat. Hoc album æs aſſate, donec ſeipſum germinare faciat; quoniam magneſies cum dealbatur, ſpiritus fugere non dimittit, nec æris umbram apparere eò quod natura naturam continet. Accipite ergo omnes doctrinæ filii, album ſulphureum, & ſale & rore dealbate, vel albi ſalis flore, donec nimium album fiat. Et ſcitote quod ſalis albi flos eſt Ethel de Ethelia. Aſſate ergo ipſum per dies ſeptem donec fiat ut marmor coruſcans; eò quod cum ita fit, maximum eſt arcanum; quoniam ſulphur ſulphuri mixtum eſt, & factum eſt inde maximum opus propter propinquitatem inter ſe; eò quod naturæ ſuæ obviantes naturæ lætantur. Accipite ergò Mardeck, & dealbate ipſum per gadenbe; id eſt, urinam, & acetum, & aquam permanentem, aſſate, & coagulate donec non liquefiat in igne fortiore ſuo, igne priore, & vaſis os fortiter cooperite, ne flos fugiat, & ſuum propinquum ſecum teneat, & ejus albedinem incendi faciat, & cavete ignis incenſionem, quoniam ſi incendatis ignem, ante terminum rubeum fit, quod nihil vobis prodeſt; eò quod in initio regendi vultis album. Deinde coaguletis ipſum, deinde rubeum facitis. Et ſit ignis veſter lenis in dealbando donec coaguletur. Et ſcitote quod cum coagulatur, nos vocamus ipſum animam, & quod tunc citius à natura in naturam convertitur. Hoc igitur de numerorum arte eſt ſufficiens rationem habentibus, eò quod res una facit, quod & plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis niſi una re, & illa res in unoquoque gradu operum veſtrorum in aliam vertitur naturam. *Inquit Turba*, Magiſter ſi prout Sapientes dixerunt, diceres, & breviter, ipſi quos video nolle ad totum tenebris ſeparari, vos ſequerentur.

Sermo Tredecimus.

PYTHAGORAS *ait*: Aliam gubernationem ponimus quæ non eſt alia radice, verum nomine. Et ſcitote hujus inveſtigatores ſcientiæ & ſapientiæ, quicquid invidi in libris ſuis juſſerunt de naturarum compoſitione, ſibi invicem convenientium, in ſapore unum tantum eſt, in oculorum autem viſu quàm diverſa ſunt. Et ſcitote quod res quam multipliciter narraverunt, ſuum abſque igne ſocium conſequitur, prout lapis Magnetis conſequitur ferrum, quibus illa res non fruſtra refertur, vel ſpermati vel vulvæ quibus ſimilis eſt illa res. Et quod illa res quæ ſuum abſque igne ſocium ſequitur nulla compoſitione paſſim multos apparere colores facit, eò quod illa Una res in unoquoque introit regimine, quam ubique inveniunt: quæ lapis eſt, ac non lapis, vilis & pretioſa, obſcurata, & celata, & à quolibet nota: unius nominis & multorum nominum quæ eſt ſputum lunæ. Hic igitur lapis non eſt lapis eò quod pretioſus eſt, ſine quo natura nihil operatur unquam. Cujus nomen eſt unum; multis tamen ipſum nuncupavimus nominibus propter ſuæ excellentiam naturæ. *R. Turba* ſi quibusdam, Magiſter, ſuis nominibus inveſtigantibus nuncuparis. *Et ille*. Ethelia dicitur alba, & æs album, & ab igne fugiens qui ſolus æs dealbat. Lapidem igitur album confringite, poſtquam cum lacte coaguletis. Deinde calcem ad marmor confringite, & cavete ne à vaſe exeat humiditas, verum ipſam in vaſe coagulate, quouſque cinis fiat, & lunæ ſputo coquite, ac dirigite. Invenietis enim lapidem fractum & ſua aqua jam imbutum. Hic igitur eſt lapis quem omnibus nuncupavimus nominibus, qui opus recipit & bibit, & ex quo omnis color apparet. Accipite igitur ipſam gummam quæ ab excoria eſt, & cum calcis cinere miſcete, quam rexiſtis & fœce quam ſcitis, ac aqua humectate permanente. Deinde inſpicite; utrum pulvis factus eſt, ſin autem in igne ſuo fortiore aſſate, donec confringatur. Deinde aqua permanente imbuite, ac quantò magis colores variantur tantò ipſa calefieri dimittite. Et ſcitote, ſi argentum vivum album capiatis, vel ſputum lunæ & prout juſſi faciatis; leniquie igne confringatis, coagulatur & fit lapis. Ex hoc igitur lapide cum confringitur, varii vobis colores apparebunt. Hic autem in ſermone ſi quid ambiguitatis vobis eveniat, prout juſſi vos facite donec albus lapis fiat atque coruſcans, & propoſitum veſtrum inveniatis.

Sermo Decimus quartus.

ACSUBOFEN *inquit*: magiſter dixiſti non invidens, quod te decet, remuneret tibi Deus, *ait Pythagoras*. Et te Acſubofen liberet Deus ab invidia. *Et ille*. Sciatis Turba Sapientum quod ſulphura ſulphuribus continentur, & humiditas humiditate. *Reſpondit Turba*: Acſubofes jam invidi ſimile quid dixerunt: ſignifica igitur, quid hæc humiditas eſt. *Et ille*. Cum venenum corpus penetrat invariabili colore ipſum colorat, & nunquam dimittit corpus, animam quæ compar ſibi eſt, à ſe ſeparari. De quo invidi dixerunt, perſequente fugienti obviante ab eis fuga aufertur, & veritas ſequitur. Et quod natura ſuum cepit comparem, ut inimicum, & ſe invicem continuerunt, eò quod ex ſulphureo, ſulphure mixto, precioſiſſimus fit color qui non variatur, nec ab igne fugit, quando

quando anima in corporis intima infertur, ac corpus continet ac colorat. Dicta autem mea reiterabo in tyria coloratione. Accipe animal quod dicitur Kenckel quoniam tota ejus aqua tyrius color eſt, & regite ipſum levi igne, ut conſuetum eſt, donec terra fiat, in qua parum erit coloris. Volentes autem ad tyriam pervenire tincturam, accipite humiditatem quam ejecit illud, & cum eo paulatim imponite in vaſe,& in eo imponite illam tincturam cujus color non vobis placuit.Deinde aquam coquite ipſum marina, donec areſcat. Deinde illo humore imbuite, & paulatim deſiccate & non deſiſtatis imbuere ipſum,& coquere, & deſiccare,donec toto ſuo humore imbuatur. Deinde per dies quoſdam in ſuo vaſe dimittite, quouſque precioſiſſimus color tyrius ei deſuper exeat. Inſpicite qualiter vobis deſcribam regimen. Conficite ipſum Urina puerorum & aqua maris ac aqua munda permanente, antequam tingatur, & levi decoquite igne, donec nigredo pereat ac quieſcat, & illud de facili confringatur. Decoquite ergò ipſum ſuo humore, donec veſtiat ipſum rubeo colore. Volentes autem ipſum in tyrium colorem ducere, imbuite ipſum aqua continua & miſcete, prout ſcitis ei ſufficere, apud viſum, & miſcete ipſum aquæ permanenti, ita quod ſufficiat, & decoquite donec rubigo aquam bibat. Deinde aqua maris,quam paraſti, abluite quæ eſt aqua calcis deſiccatæ, & coquite donec ſuum bibat humorem, & facite hoc per dies poſt dies. Dico quod color indè vobis apparebit, cui nunquam ſimilem tyrii fecerunt. Et ſi vultis ut ſit altis altior quam fuerat, & audacior, ponite gummam in aqua permanente, qua per vices ipſum tingite, deinde in ſole deſiccate. Demum prædictæ reddite aquæ, & niger tyrius color intenditur. Et ſcitote quod vos non tingitis purpureum colorem niſi frigido. Accipite ergò aquam quæ eſt de frigoris natura, & in ea lanam decoquite, donec tincturæ vim capiat ab aqua. Et ſcitote quod illam vim, quæ ab illa exit aqua, florem philoſophi nuncupaverunt. Propoſitum veſtrum ergò ſit illa aqua, in ea ponite quod in vaſe eſt per dies & noctes, donec pretioſiſſimo tyrio veſtiatur colore.

Sermo Decimus quintus.

FRICTES, *inquit*: omnes ſapientiæ inveſtigatores, ſcitote quod hujus artis fundamentum propter quam multi perierunt, Unum quid eſt, quod omnibus naturis fortius, & ſublimius apud Philoſophos, apud inſipientes verò eſt omnium rerum vilius, quod nos veneramur. Heu vobis omnibus inſipientibus, quàm ignari eſtis hujus artis, pro qua moreremini ſi ſciretis. Et juro vobis, quod ſi reges eam ſcirent, nemo veſtrum unquam ad eam perveniret, ô natura hæc qualiter vertit corpus in ſpiritum. O quam admirabilis natura, qualiter omnibus imminet ac omnia ſuperat. *Ait Pythagoras:* Frictes nomina eam. *Et ille.* Eſt acetum acerrimum, quod facit aurum eſſe merum Spiritum, ſine quo aceto, nec albedo nec nigredo, nec rubor nec rubigo fieri poteſt. Et ſcitote quod cùm corpori miſcetur, & continetur, & Unum fit cum eo, vertit ipſum in ſpiritum, & ſpiritualiter tingit tinctura invariabili, quæ deleri non poteſt. Et ſcitote, quod ſi ponitis corpus ſuper ignem abſque aceto, comburitur, & corrumpitur. Et ſcitote quod humor primus eſt frigidus. Cavete igitur ignem qui inimicus eſt frigori. Ideoque dixerunt ſapientes ſuaviter regere, donec Sulphur fiat incremabile. Hujus autem artis diſpoſitionem, rationem habentibus jam ſapiens demonſtravit, eorum autem artis, quæ dixit, optimum eſt, quod parum hujus ſulphuris, forte corpus comburit. Ideoque ipſum venerantur, & deſcribunt in initio libri eorum quod filius ADÆ ſic deſcripſit. Quoniam hoc acetum corpus comburit, & in Cinerem vertit, quod & corpus dealbat quod ſi benè coquitis ac nigredine privetis in lapidem vertetur & fiet nummus intenſiſſimæ albedinis. Coquite ergò lapidem donec diruatur, demum ſolvite ac maris aqua temperate. Et ſcitote quod totius operis initium eſt dealbatio cui rubor ſuccedit, demum operis perfectio, poſthæc autem per acetum nutu Dei tota fit perfectio. Jam vobis diſcipulorum Turbæ hujus rei unius diſpoſitionem demonſtravi, quæ naturis eſt perfectior, pretioſior, ac honorabilior. Et juro vobis per Deum, quod multo tempore in libris inveſtigavi,ut ad hujus unius ſcientiam pervenirem,ac Deum oravi ut quid eſt me doceret. Exaudita autem oratione, mundam aquam mihi demonſtravit, qua novi merum acetum, & quantò magis libros legebam, tantò magis mihi illuminabatur.

Sermo Decimus ſextus.

SOCRATES *inquit*: Scitote manentium Turba filii Doctrinæ, quod abſq; plumbo nulla fit tinctura eò quod vim habeat. Nonne videtis qualiter Hermes, gratia triplex, punicum cum in corpore ſubjungitur, in colorem vertitur invariabilem. Et ſcitote quod prima vis eſt acetum. Secunda verò plumbum de quo ſapientes dixerunt, quod cum punicum in corpore ſubjungitur, fit ex eo color invariabilis. Accipite ergò plumbum quod fit ex lapide qui dicitur Kuhul, & ſit optimus, & coquite ipſum donec ipſum nigrum fit. Deinde nitri aqua ipſum terite, donec ſpiſſum fiat ut pinguedo. Item deinde coquite nitentiſſimo igne, donec ſpiſſitudo corporis diruatur, aqua contempta. Accendite ergò ſuper ipſum, quouſque fiat lapis mundus & nummoſus & albiſſimus, terite ergò ipſum rore & ſole, & aqua maris ac pluviæ XXI. diebus, X. diebus ſalſo, X. verò diebus dulci aqua, & invenietis ipſum nummoſo lapidi ſimile. Coquite igitur ipſum nitri aqua donec fiat ſtannum. Coquite igitur ipſum donec humore privetur ac ſiccum fiat. Et ſcitote quod cum ſiccus ſit, ſui humoris reſiduum velociter bibit, & quod eſt plumbum combuſtum. Agite igitur ipſum ne comburatur. Hoc autem ſulphur quod non comburitur nuncupamus. Terite ergò ipſum acerrimo aceto, & coquite donec ſpiſſetur, & cavete ne acetum in fumum vertatur, & pereat, & coquite ipſum centum quinquaginta diebus. Jam ipſam igitur albi plumbi diſpoſitionem demonſtravi, eo autem noto nihil aliud eſt quam mulierum opus & ludus puerorum. Et ſcitote quod arcanum operis auri fit ex maſculo, & fœmina, maſculum autem jam in plumbo vobis oſtendi, fœminam verò in auripigmento vobis nuncupavi, auripigmentum igitur plumbum ſcite, hic enim maſculus recepta gaudet fœmina, eo quod maſculo adjuvatur. Maſculus verò fœmina tingentem accipit ſpiritum. Ipſos igitur mixtos vitreo imponite vaſi, & Etheliæ & aceto terite acerrimo, ac ſeptem coquite diebus & cavete ne arcanum fumiget,& per noctes dimittite.Et ſi vultis ipſum lutum induere, videntes ipſum jam ſiccum, aceto imbuite. Jam igitur auripigmenti vim vobis notificavi quod eſt fœmina quâ maximum perficitur arcanum. Nolite ergò ipſas malis oſtendere. Rauderit autem, eſt Ethelia aceti quod in confectione imponi ut quibus

quibus Deus perficit opus, quo & ſpiritus corpora capiunt, & ſpiritualia erunt.

Sermo Decimus Septimus.

ZIMON *inquit*: jam dixiſti Philoſophorum & diſcipulorum Turba, in album faciendo: dicendum eſt igitur, in rubeum faciendo, ſcitote omnes hujus artis inveſtigatores quod niſi dealbetis non poteſtis rubeum facere, eò quod duæ naturæ nihil aliud ſunt quam rubeum & album, dealbate igitur rubeum & album. Et ſcitote quod annus in quatuor dividitur tempora. Primum autem tempus eſt frigidæ complexionis, quod eſt hyems. Secundum verò eſt complexionis veris. Deinde tertium quod eſt æſtas: deinde quartum quo fructus maturantur eſt autumnus. Hoc igitur modo oportet vos naturas regere, hyemis humiditate, deinde Veris tempore, & exitu florum æſtatiſque calore & aëre, & qualiter fructus maturantur & lenificantur, ut ab arboribus colligantur. Hoc igitur deſcripto exemplo, tingentes regite naturas: ſin autem erratis, neminem niſi voſmet ipſos reprehendite. *Reſpondit Turba*: optumè tractâſti, adde igitur poſteris hujuſcemodi aliud. *Et ille*: Dicam in plumbum rubeum faciendo. Accipite plumbum, quod magiſter accipere vos juſſit, in principio ſui libri; & cum eo ponite æs ut plumbum, & coquite donec ſpiſſetur, congelate & deſiccate, donec rubeum fiat. Hîc utique eſt plumbum rubeum de quo ſapientes dixerunt, æs & plumbum lapis fiant precioſus, miſcete ea æqualiter; & aſſate cum eis aurum, quod ſi bene regatis ſpiritus fit tingens in ſpiritibus. Cum enim maſculus & fœmina conjunguntur, fit mulier non fugiens, compoſitum verò ſpirituale. Ex compoſito autem in ſpiritum rubeum verſo fit mundi principium: Ecce hoc plumbum quod plumbum rubeum nuncupavimus noſtri eſt operis, ſine quo nihil fit.

Sermo Decimus Octavus.

MUNDUS *ait Turba*: inveſtigatores hujus artis ſciendum eſt, quod Philoſophi in libris ſuis gummam multipliciter narraverunt, quæ nihil aliud eſt quam aqua permanens ex qua precioſiſſimus lapis generatur. ô, quam plures ſunt hujus gummæ inveſtigatores, & quam minimi eam cognoſcunt. Et ſcitote quod hæc gumma non emendatur niſi ſolo auro, quamplures namque ſunt qui has inveſtigant applicationes & inveniunt quaſdam, non tamen poſſunt labores ſuſtinere, eo quod diminuuntur. Quæ autem ex gumma fiunt applicationes, & ex honorabili lapide, qui tincturam jam continuit, ipſæ * penas ſuſtinent ac nunquam diminuuntur. Mea igitur verba intelligite, vobis namque gummæ lucifico diſpoſitionem invidens, & arcanum in ea exiſtens. Et ſcitote quod gumma noſtra eſt auro fortior, & oportet Scientes eam tenere auro honorabiliorem, aurum tamen honoramus, ſine ipſo namque gumma non emendatur. Gumma igitur noſtra pretioſior & ſublimior eſt margaritis, eo quod ex gumma pauco auro multum emimus. Ideoque philoſophi ſcribentes ne pereant, caventes in libris ſuis manifeſtam diſpoſitionem non poſuerunt, ne quilibet eam cognoſceret, quam ſi inſipientes ſcirent non vili venderent pretio. Accipite ergò ex gumma alba intenſiſſimi candoris partem unam, & ex albi Vituli urina part. 1. & ex felle piſcis. 1. & ex gummæ corpore, ſine quo emendari non poteſt 1. has miſcete portiones, & per 40. dies coquite. Hiſque tranſactis calido ſole congelate, donec deſiccentur. Deinde coquite ipſum mixtum cum lacte fermenti quouſque lac deficiat, deinde ipſum extrahite; & quouſque ſiccum fiat in calore dimittite. Deinde cum lacte ficus ipſum miſcete & coquite donec humor ille deſiccetur in compoſito, quem poſtea cum radicis herbæ lacte miſcete, & coquite donec deſiccetur. Deinde ipſum pluviali aqua humectate, deinde aſpergite aquam roris & coquite donec deſiccetur. Item aqua ipſum imbuite permanente, & deſiccate; quouſque intenſiſſimæ fiat ſiccitatis. His præmiſſis ipſum gummæ miſcete, quæ omnibus paratur coloribus & coquite fortiter, donec totius vis aquæ pereat corpuſque totum deſiccet humiditatem, inducentes ipſum coquendo, quouſque illius ſiccitas intendatur. Deinde dimittite per 40. dies, ut in illa tritione maneat vel decoctione donec ſpiritus corpus penetret. Hoc enim regimine ſpiritus incorporatur, & in ſpiritum corpus vertitur, obſervate ergò vas ne compoſitum fugiat, & fumiget. His autem peractis vas aperite, & veſtrum propoſitum invenietis. Hoc utique eſt gummæ arcanum, quod in libris ſuis Philoſophi celaverunt.

* *Penas i. e. labores, ratione gallicismi.*

Sermo Decimus Nonus.

DARDARIS *inquit*, notum eſt quod jam aquam magiſtri permanentem narraverunt. Oportet igitur introductum in hac arte nihil incipere antequam hujus aquæ vim ſciat permanentis. Nos enim oportet ſemper uti in commixtione, contritione, & toto regimine, illa nota aqua permanente. Qui igitur aquam neſcit permanentem, ejuſque regimen prout oportet, non ingrediatur in hac arte, eo quod abſque aqua permanente nihil fit. Vis ejus eſt ſpiritualis ſanguis, quare Philoſophi aquam nuncupaverunt eam, permanentem, contrita enim cum corpore quod vobis ante me magiſtri expoſuerunt, nutu Dei corpus illud in ſpiritum vertit. Sibi enim invicem mixta ac in unum redacta ſe invicem convertunt, corpus ſcilicet incorporat ſpiritum, ſpiritus verò corpus in ſpiritum tinctum prout ſanguis, vertit. Et ſcitote quod omne quod ſpiritum habet, habet etiam & ſanguinem: hujus igitur mementote arcani.

Sermo Vigeſimus.

BELUS *inquit*: optimè dixiſtis diſcipuli *Reſpondit Pythagoras*, Bele cur (Philoſophi cum ſint) diſcipulos nuncupâſti? *Reſpondit ille*, ad honorem ſui magiſtri, ne ipſum eis parem faciam. *Pythagoras autem reſpondit*, Qui nobiſcum in hac arte hunc librum compoſuerunt qui Turba dicitur non debent vocari diſcipuli. *Et ille*. Ipſi, magiſter, aquam, frequenter permanentem narraverunt. Albumque facere, & rubeum multis modis deſcripſerunt, nominibus tantum diverſis. Occulta autem veritate concordes ſunt, quibus modis, pondera, compoſitiones ac regimina conjunxerunt. Ecce dicta in hoc deſpecto, fama divulgata quod apud Philoſophos excelſum eſt quod eſt lapis & non lapis quod multis nuncupatur nominibus, ne quis ipſum agnoſcat inſipiens, Quidam enim ſapientes alio modo, ubi generatur ei nomen aſſumpſerunt, quidam verò à calore quorum quidam viridem dixerunt lapidem, quidam lapidem intentiſſimi ſpiritus ex ære, corporibus immixtibilem, quidam ejus deſcriptionem alteraverunt, quod apud vendentes lapides qui dicuntur ſauen nummis venundatur, quidam ſputum lunæ, quidam aſtrono-

aſtronomicè, quidam quoque arithmeticè, ipſum nuncupaverunt, jam nominum legionibus vocatum eſt, cujus melius eſt, quod fit ex metallis; quidam cor ſolis, quidam etiam quod fit ex argento vivo, cum lacte volatilium dixit eſſe.

Sermo Vigeſimus Primus.

PANDOLFUS *inquit*: Bele tantum de lapide deſpecto dixiſti quod nemini fratrum tuorum aliquid dimiſiſti dicendum. Inſuper doceo poſteros, hunc lapidem deſpectum eſſe aquam permanentem. Et ſcitote omnes ſapientiæ inveſtigatores, quod aqua permanens eſt aqua mundanæ vitæ, quod ſcilicet Philoſophi dixerunt, natura naturâ lætatur, natura naturam continet, ac natura naturam vincit. Hoc autem breve dictum operis principium rationem habentibus Philoſophi conſtituerunt. Et ſcitote, quod nullum corpus eſt pretioſius, vel purius ſole, & quod nullum venenum tingens generatur abſque ſole, & ſua umbra. Qui igitur Philoſophorum venenum abſque his facere conatur jam errans cecidit in id quo ejus triſtitia permanet. Qui autem ſapientum venenũ ex ſole & ejus umbra tinxit, ad maximum pervenit arcanum. Et ſcitote quod nummus noſter cum rubeus fit, aurum nuncupatur, qui ergò ſcit Cambar philoſophorum occultum, jam ei notum eſt arcanum: *Reſpondit Turba*, benè deſcripſiſti hunc lapidem notificè, non tamen ejus narrâſti regimen, ne compoſitionem, revertere ergò deſcribendo. *Inquit*, jubeo capere occultum & honorabile arcanum quod eſt magneſia alba, quæ mixta & trita cum vero & cavete ne hoc accipiatis, niſi purum & mundum: demum ſuo imponite vaſi, & orate Deum hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Deindè coquite paulatim,& extrahentes inſpicite ſi factus ſit niger lapis optimè igitur rexiſtis. Sic autem tegite ipſum albo quod eſt magnum arcanum, donec fiat Kuhul nigredine coopertum, quæ ſcilicet nigredo percitote quod non permanet niſi 40. diebus. Tertio igitur ipſum cum ſuis confectionibus, quæ ſunt hic flos æris, aurum Indicum quorum radix eſt una & ex ungento id eſt & ex croco, id eſt & exaltato alumine fixo i.e. ♄ * ergo quatuor prudenter coquite 40.diebus vel 42. His enim diebus præmiſſis Deus vobis oſtendet hujus lapidis principiũ qui eſt lapis atitos quem viſum gratia Dei multipliciter relata, fortiter coquite & gummæ reſiduo imbuite. Et ſcitote quod quotiens cinerem imbuitis, totiens per vices & deſiccatur & humectatur, donec ejus color in id quod quæritis vertatur. Item clementer inſpiciens nobis quod cœpi perficiam. Scitote quod hujus lapidis pretioſi operis perfectio eſt, ipſum regere medicinæ reſiduo ejus quod reſervâſti, quare duarum tertiarum partium reſiduarum, ad ipſum imbuendum altera imbuite, ac in calore ad coquendum ponite, & fit ignis ejus priore intenſior,cereatur & cum deſiccatur ſe invicem continet. Coquite igitur ceram donec bibat collam auri, quam diſiccatam cera etiã imbuite reſidua ſepties donec illæ duæ finiantur tertiæ partes eaſque omnes bibat recta terra. Demum ipſam calido imponite igni, donec terra ſuum extrahat florem, ac ſatis placcat. Si intelligatis beati eſtis. Sin autem, vobis operis perfectionem reiterabo: accipite album mundum quod maximum eſt arcanum, in quo eſt veritas tincturæ, eoque arenam imbuite, quæ facta ex lapide eſt ſepties imbuto, quouſque totum bibat ac vaſis os fortiter claudite, ut vos multoties juſſi. Quoniam quod ex eo agitis Deo annuente vobis apparebit, quod eſt lapis tyrii coloris. Jam igitur perfeci veritatem, ideò conjuro vos per Deum, & veſtrum verum magiſtrum, ut hoc maximum oſtendatis arcanum, & cavete malignos.

Sermo Vigeſimus ſecundus.

THEOPHILUS *inquit*: Benè dixiſti notificè & pulchrè, ab invidia liber factus es. *Ait Turba*. Exponat igitur nobis veſtra diſcretio, quod notificus Pandolfus poſuit: & noli eſſe invidus. *Et ille*. Omnes hujus ſcientiæ inveſtigatores, operis nummi & auri arcanum eſt tenebroſa veſtis, & nemo novit quæ Philoſophi in libris ſuis narraverunt abſque lectionum & tentationum frequentatione, ac ſapientum inquiſitione. Quod enim poſuerunt, ſublimius & obſcurius eſt, quam quod ſciri poſſit, & quamvis notius tractaverunt, & benè: quidam toti obſcurè tractaverunt, alii aliis ſunt lucidiores. *Reſpondit Turba*, verum dixiſti. *Et ille*: Notifico poſteris, quod inter Boritin & æs propinquitas eſt; eò quod Boritis ſapientum æs liquefacit, & velut aqua fluxibilis vertit, Dividite ergò venenum in duo æqualia quorum altero æs liquefacite, alterum verò ad terendum & imbuendum ſervate. Eò quod oportet vos æs in laminas perducere, demum cum priori veneni parte coquere duo ad ſeptem in duobus,ad ſeptem in ſua coquite aqua 42. diebus, demum aperite vas & invenietis æs in argentum vivum verſum, abluite ipſum coquendo, quouſque ſua privetur nigredine, & fiat æs umbra carens. Demum ipſum continuè coquite, donec congeletur. Ipſo enim congelato fit maximum arcanum. Hunc igitur lapidem Boritin Philoſophi nuncupaverunt, coquite illum lapidem congelatum, quouſque mucræ ſimilis ſit materia. Tunc autem aqua ipſum imbuite permanente quam vos juſſi reſervare, altera ſcil. portione, ac multipliciter coquite quouſque ejus appareant colores. Hæc igitur eſt putrefactio maxima, quæ maximum extrahit arcanum. *Inquit Turba*, revertere exponendo Theophile. *Et ille*: intimandum eſt quæ propinquitas inter magnetem & ferrum, ea inter æs & aquam permanentem eſt utique propinquitas. Si igitur æs & aquam regatis permanentem ut vos juſſi, fiet inde maximum arcanum hoc modo. Accipite magneſiam albam & argentum vivum, maſculo miſcete, ac fortiter terite coquendo, non manibus, quouſque tenuis fiat aqua. Dividentes autem hanc aquam in duas partes, altera ipſum aqua parce coquite XI. diebus donec fiat flos candidus, ut flos ſalis in ſuo ſplendore, & coruſcatione: vaſis autem os fortiter claudite, & 40. diebus coquite, & invenietis ipſum, aquam lacte candidiorem, ejus etiam nigredinem coquendo private, continuè coquentes quouſque tota ejus natura diruatur, & coinquinatio pereat, & mundum eſſe videatis, & totum frangatur. Sin verò vultis ut totum arcanum quod vobis dedi peragatur, abluite ipſum aqua, quam vos juſſi ſervare altera videlicet parte, donec fiat crocus, ac in ſuo dimittite vaſe, quoniam ikſir ſeipſum conterit, & reſidua imbuite aqua, donec decoctione & aqua conteratur, & fiat ſimile ſyrupo granatorum, imbuite igitur ipſum & coquite, donec ponderis humiditatis reſiduum quod habetis deficiat, & color quem Philoſophi in libris ſuis explanavere appareat.

* ♄. *Id eſt Saturno videtur legendum. Hac erga quatuor. Vel poteſt etiam ſic legi quæ ſunt hic flos æris, aurum Indicum quorum radix eſt una, ex unguento id eſt ex croco & exaltato alumine fixo i. e. Saturno.*

Sermo

Sermo Vigeſimus tertius.

CERUS *ait* : Intelligite omnes doctrinæ filii quod Theophilus vobis ſignificavit, inter magnetem & ferrum eſſe propinquitatem, commixtiorem propinquitate, inter magnetem & ferrum exiſtente, cum æs convenienter per centum dies regitur : quid autem vobis eſt utilius ſignificatione, quod inter ſtannum & argentum vivum nulla eſt propinquitas, nec alteri cum altero eſt natura? *Reſpondit*, malè dixiſti, & vituperaſti rectam diſpoſitionem. *Et ille.* Notum facio quod non dico niſi veritatem, quid vobis eſt individiæ? Timete Dominum omnis Turba, ut magiſter veſter vobis credat: *Et Turba.* Dic quod vis. *Et ille.* Jubeo vos capere argentum vivum quod eſt vis maſculinæ, ipſumque coquite cum ſuo corpore donec fiat ut aqua fluxibilis, coquite maſculinum ſimul & vaporem quoque ita utrumque coaguletur, & fiat lapis. Jam autem diviſeratis aquam in duas partes, quarum prima ad corpus liquefaciendum, & coquendum, Secunda verò ad mundandum jam combuſtum, & ſuum ſocium quæ unum facta ſunt. Imbuite ipſum ſepties & mundate, quouſque diruatur, ac corpus ſuum mundetur ab omni coinquinatione & fiat terra. Et ſcitote quod 42. diebus ipſum totum in terram vertetur, coquendo igitur ipſum liquefacite donec fiat ut aqua vera & argentum vivum. Deinde aqua nitri abluite donec fiat ut nummus liquefactus. Demum coquite donec congeletur & fiat ſtanno ſimile, tunc maximum eſt arcanum, ſcilicet lapis qui ex duobus eſt. Regite ipſum coquendo, & terendo, donec crocus fiat excellentiſſimus. Et ſcitote quod aquam cum ſuo comite deſiccatam, crocum nuncupavimus. Coquite igitur ipſum, & reſidua imbuite aqua quam obſervâſtis, donec propoſitum inveniatis.

Sermo Vigeſimus quartus.

BACOSCUS dicit : optimè dixiſti Bele, dicta igitur veſtra ſequor veſtigia. *Et ille.* ut placet, cave tamen ne ſis invidus. Non eſt enim ſapientum invidia, & Bacoſcus verum dicis. Filios igitur jubeo doctrinæ. Accipite plumbum & ut philoſophi juſſerunt imbuite, deinde liquefacite, deinde congelate, donec lapis fiat, deinde regite ipſum lapidem auricolla, & granatorum ſyrupo donec confringatur. Jam enim in duas partes aquam diviſiſtis, quarum altera plumbum liquefeciſtis, & factum eſt ut aqua, coquite igitur ipſum donec deſiccetur & fiat terra, deinde terite ipſum aqua obſervata donec rubeum induat colorem, ac prout vos juſſi frequentiſſimè. *Turba autem ait.* Nihil egiſti, nam ambigua verba contuli, ſtire vertere ergò. *Et ille.* Argentum vivum volentes coagulare, ſuo miſcete compari. Deinde diligenter coquite, donec aqua fiat utrumque permanens. Deinde coquite illam aquam donec coaguletur. Hæc autem cum vapore ſuo compari deſiccatur, eò quod invenietis totum argentum vivum jam coagulatum à ſe ipſo. Si intelligatis, ac ſuo vaſi quod oportet, imponatis, coquite ipſum donec coaguletur, deinde terite donec fiat crocus colori auri ſimilis.

Sermo Vigeſimus quintus.

MENABDUS *ait* : remuneret tibi Deus pro regimine, ſicut veridicis, quoniam dicta tua illuminaſti. *Et illi.* Sunt ex quo eum laudas, prædictis ſuis, noli eo eſſe inferior. *Et ille* : ſcio quod nihil aliud poſſum dicere quam quæ dixit. Jubeo tamen poſteros facere corpora non corpora, hæc incorporea vero corpora. Hoc enim regimine paratur compoſitum, ejuſque naturæ occultum extrahitur. His itaque corporibus argentum vivum corpori junge magneſiæ ac fœminam viro, & per hoc Ethelia noſtra extrahitur occulta, per quam corpora colorantur, hoc utique regimen ſi intelligatis, corpora fiunt non corporea, & incorporea corpora. Si diligenter res igne teratis, ac Etheliæ peragatis fiunt res mundæ non fugientes. Et ſcitote, quod argentum vivum, eſt ignis corpora comburens, mortificans, & confringens, uno regimine, ac quanto magis corpori miſcetur & teritur, tanto magis corpus diruitur. Argentumque vivum igneum, cum autem diligenter teritis, eisque ut oportet percipitis poſſidebitis Ethel naturam & colorem non fugientem, ac omni tincturæ aptitudinem patienti, ignem quem ſuperat, confringit ac continet. Eo quod res non colorat niſi coloretur, eoque colorato colorat. Et ſcitote, quod corpus non poteſt tingere ſe ipſum niſi ſpiritus ejus extrahitur in ventre ejus occultus, & fuerit corpus & anima abſque ſpiritu, quæ eſt ſpiritualis natura, ex qua colores apparuerunt, eo quod ſpiſſum terreum non tingit, verum tenuis naturæ, quod in corpore tranſfigitur, colorat. Cum autem æris regitis corpus, & ex eo tenuiſſimum extrahitis, tunc vertitur in tincturam qua coloratur. Ideoque dixit ſapiens. Quod æs non tingit niſi prius tingatur, Et ſcitote quod hoc æs quod vos juſſi regere ſunt iſta quatuor corpora: & quod tincturæ quas vobis ſignificavi, ſunt condenſum & humidum, condenſum autem eſt vapor conjunctus, humidum vero eſt aqua ſulphuris, eo quod ſulphura ſulphuribus continentur, & de jure per hæc, natura naturâ gaudet & ſuperat, & continet.

Sermo Vigeſimus ſextus.

ZENON *inquit* : video vos, Turba ſapientum, duo corpora conjunxiſſe, quod minime vos juſſit magiſter fieri. *Reſpondit Turba.* Dic ergò ſecundum opinionem tuam Zenon in hoc, & cave invidiam. *Et ille* : Scitote quod colores qui vobis ex eo apparebunt ſunt hi. Scitote filii doctrinæ quod oportet vos compoſitum 40. diebus putrefacere, demum quinquies vaſe ſublimare. Demum igni ſtercoris jungite & coquite. Primo die nigra, citrina, Secundo vero nigra rubea; Tertiò quoque croco ſicco ſimilis, demum perfectus color nobis apparebit: fermentum & nummus vulgi imponetur, tunc eſt icſir compoſitum ex humido & ſicco & tunc invariabili tingit tinctura. Et ſcitote, quod corpus eſt in quo aurum eſt. Icſir autem ponentes cavete ne feſtinanter ipſum extrahatis fortè, namque moratur. Extrahite igitur ipſum ſecundum unum ixir noſtri. Hoc autem venenum eſt quaſi nativitas & vita, eò quod eſt anima ex multis extracta rebus, & nummis impoſita : ejus igitur tinctura eſt vita, his quibus adimit detrimentum, & mors corporibus ex quibus extrahitur. Ideoque magiſtri dixerunt inter ea eſſe libidinem tanquam maris & fœminæ, & ſi quilibet in hac arte introductus ejus ſciret naturas, prolixitatem ſuſtineret coquendi donec propoſitum nutu Dei extraheret.

Sermo Vigeſimus ſeptimus.

GREGORIUS *inquit* : omnis Turba, notandum eſt, quod invidi venerabilem lapidem efflucidinus nuncupaverunt, & ipſum regi juſſerunt donec

coruſcans

coruſcans fiat ut marmor ſplendore. *Et illi*: Demonſtra igitur poſteris quid eſt. *Et ille*: libenter; ſciendum eſt quod æs commiſcetur aceto & regitur; donec aqua fiat. Demum congeletur; & ſtat lapis coruſcans, ſplendorem habens ut marmor quem videntes jubeo regere, quouſque rubeus fiet eo quod cum coquitur, donec diruatur & terra fiat, in rubeum vertitur. Sic eum videntes iterantes coquite; & imbuite quouſque colorem induat prædictum, & fiet aurum occultum: deinde iterate ipſum & fiet aurum tyrii coloris. Oportet vos igitur omnes hujus artis inveſtigatores, cum videritis hunc lapidem coruſcantem, ruendo incidere & in terram verti, & habere aliquantulum ruboris, ut aquæ reſiduum accipiatis, quam invidi juſſerunt vos in duas dividere partes, & ea multoties imbuatis quouſque occulti nullo corpore colores vobis appareant. Et ſcitote ſi neſcienter ipſum regatis, iſtorum colorum nihil videbitis. Vidi namque quendam qui hoc cæpit opus, & veritatis naturas operatus, rubore autem aliquantulum morante, putavit ſe erraſſe, & dimiſit opus. Inſpicite ergo qualiter faciatis amplexari, punica enim ſuam amplexata conjugem, velociter in ſuum corpus tranſit, liquefacit, congelat, diruit, ac confringit, Demum rubor non moratur. Et ſi conficiatis abſque pondere mora eveniet, qua eveniente malum putabitur. Jubeo autem ignem noſtrum in liquefaciendo lenem, ipſo autem in terram verſo, intenſiorem facere, & imbuere ipſum, quouſque extrahat Deus nobis colores & appareant.

Sermo Vigeſimus octavus.

CUSTOS *ait*: miror univerſa Turba de tanta vi hujus aquæ ac natura: nam cum introierit in hoc corpore venit ipſum in terram demum pulverem, quem ſi vultis apud perfectionem experiri manu accipite, & ſi impalpabilem ut aquam inveniatis eſt optimus. Sin autem iterate ipſum coquendo donec peragatur. Et ſcitote quod ſi aliud quam æs noſtrum accipiatis, & aqua regatis noſtra nihil vobis prodeſt. Si autem aqua noſtra noſtrum æs regatis, omnia à nobis prædicta invenietis. *Turba autem reſpondit*: Pater non parum invidi obſcurarunt cum dixerunt. Accipite plumbum & argentum vivum candidum & regite ipſum rore & ſole, donec lapis fiat nummoſus. *Et ille*: æs noſtrum ſignificaverunt, & aquam noſtram permanentem quam tibi, coquite dixerunt leni igne, quæ illo igne cocta fit lapis nummoſus, de quo ſapientes dixerunt, quod natura naturâ lætatur, propter propinquitatem quam ſciunt exiſtere inter hæc duo corpora ſcilicet æs & aquam permanentem. Horum igitur duorum una eſt natura, inter quæ eſt propinquitas mixta, quæ ſi non eſſet, non tam velociter miſcerentur, & continerentur ad invicem ut unum forent. *Inquit Turba*: cur dicunt invidi, Accipite æs quod nunc fecimus, & quouſque factum eſt aurum aſſavimus.

Sermo Vigeſimus nonus.

DIAMEDES *ait*: jam dixiſti Moyſi non invidens quod oportet. Dicam ergo verba tua certifians, elementorum autem duritatem prætermittens, quam ſapientes auferre voluerunt, cum diſpoſitio hæc apud ſe precioſiſſima ſit. Scitote omnes doctrinæ hujus inveſtigatores, quod non exit ex homine niſi homo, nec ex brutis animalibus niſi ſimilia ſibi, nec ex volatilibus niſi ſibi ſimilia: compendioſo hæc tractavi modo, intendite, quoniam prolixitatem prætermittentes in verum vos erexi, quoniam natura naturâ ſcilicet non emendatur niſi ſua natura; quemadmodum & tu non emendaris, niſi in tuo filio, homo ſcilicet homine. Cavete igitur ne prætermittatis in ea præcepta; & venerabili utimini natura, ex ea namque fit ars non ex alia. Et ſcitote quod niſi eam capiatis & regatis nihil habebitis. Conjungite igitur maſculum, ſervi rubei filium, ſuæ odoriferæ uxori, quo peracto communiter artem gignunt, quibus nolite introducere alienum nec pulverem, nec ullam rem, ſufficiat ergo vobis conceptio, namque prope eſt, filius vero ea proprior. Quam pretioſiſſima eſt rubei ſervi illius natura, ſine quo regimen conſtare non poteſt. *Inquit Bacſen.*: Hanc diſpoſitionem Diomedes palam aperuiſti *Reſp.* Etiam magis illuminabo. Heu vobis, non timetis Deum, ne hanc artem à vobis auferat, cur fratribus veſtris invidi eſtis. *Reſponderunt.* Non fugimus niſi ab inſipientibus. Dic ergo quid vis. *Et ille.* Introducite citrinum cum ſua uxore poſt conjugium in balneum, & non accendatis plurimum, ne ſenſu & motu priventur, ſubire facite balneum quouſque & corpus & color eorum unum quid fiant, & reddite ei ſudorem ſuum & iterum neci date, requiemque eis conſtituite, & cavere, ne fugetis eos comburendo in uno igne; Veneramini regem & uxorem ſuam, & nolite eos comburere, quoniam neſcitis, quando indigetis his, quæ regem & ſuam uxorem emendant. Coquite igitur eos bene donec nigri fiant, demum albi, demum rubri, demum tingens fiat venenum. Si intelligitis hujus ſcientiæ inveſtigatores, beati eſtis, ſin autem quod debeo perſolvi, & breviter, & ſi ignorantes eſtis Deus celavit autem à vobis veritatem. Nolite ergo ſapientes reprehendere, ſed vosmetipſos. Si enim in vobis Deus ſciret mentem fidelem, veritatem vobis intimaret. Ecce vos in illa erexi ac à falſo extraxi.

Sermo Trigeſimus.

BACSEN *ait*: bene dixiſti Diomedes, & non video demonſtraſſe poſteris corſufle diſpoſitionem. Invidi namque de corſufle multipliciter dixerunt, & quolibet nomine obſcuraverunt. *Et ille.* Dic ergo Bacſen, ſecundum opinionem tuam in his. Et juro per tuum patrem quod id eſt caput operis, hujus enim initium verum poſt completionem, ait Bacſen. Notifico igitur poſteris hujus artis inveſtigatoribus, quod corſufle eſt compoſita, & quod oportet ſepties aſſari, quod in perfectionem perveniens omne corpus tingit. *Turba autem Reſp.* verum dixiſti Bacſen.

Sermo Trigeſimus primus.

PYTHAGORAS *inquit*: qualiter videtur vobis tractatus Bacſen, qui prætermiſit eam ſuis fictis nominibus nominare. *Et illi.* Nomina eam Pythagora. *Et ille.* Cum ſit corſufle ſua compoſitio, omnium corporum nominibus mundi eam nominaverunt, nummi, vel æris, vel ſtanni, vel auri, vel ferri, vel plumbi nomine quouſque ab illo moveatur colore, & fiat ixir *Reſp. Turba*: bene dixiſti Pythagora: *Et ille*, bene dixi; dicant quidam alii ex vobis de reſiduis.

Sermo Trigeſimus ſecundus.

BONELLUS *ait*: jam omnia, à te Pythagora, moriuntur, & vivunt nutu Dei: propterea illa natura, cui humiditas adimitur, & per noctes dimittitur,

dimittitur, mortuo ſimilis tunc videtur; tunc vertatur & per noctes dimittatur ut homo in ſuo tumulo & pulvis fiet. His peractis reddet ei Deus animam ſuam, & ſpiritum, ac infirmitate ablata, confortatur illa res, & poſt corruptionem emendatur, quemadmodum homo poſt reſurrectionem fortior fit, & junior quam fuerat in hoc mundo. Ideo oportet vos doctrinæ filios, illam rem abſque timore comburere, quouſque cinis fiat. Et tunc ſcitote, quod optimè miſcuiſtis. Eo quod cinis ille recipit ſpiritum, & illo imbuitur humore, donec vertatur in pulchriorem colorem quam prius fuerat. Inſpicite ergo doctrinæ filii qualiter pictores ſuis pingere nequeunt tincturis, quouſque in pulverem eas vertant, ſimiliter & Philoſophi, ſervis ægrotis medicinas componere nequeunt, quouſque in pulverem eas vertant, quarum quædam coquuntur, quouſque cinis fiant, quædam vero teruntur manibus. Similiter & illi qui majorum imagines componunt. Vos autem ſi prædicta intelligatis, ſcietis utique me verum dixiſſe. Ideo juſſi vos corpus comburere, ac in cinerem vertere. Nam ſi ſubtiliter ipſum regatis, multa ab eo procedunt quemadmodum ab uniuſcujuſque minimo multum procedit. Et quod æs, ut homo, & corpus habet, & ſpiritum. Hominum enim inſpiratio ex aëre eſt, qui ipſis poſt Deum vita. Similiter æs humore inſpiratur, quo vim ſuſpiciens multiplicatur illud æs, & augmentatur, ut cæteræ res. Ideo Philoſophi aiunt quod æs comburitur, & iteratur multoties, fit melius quàm fuerat. *Reſp. Turba* demonſtra igitur Bonelle poſteris qualiter fit melius quàm fuerat. *Et ille*: libenter eo quod augmentatur, & multiplicatur, & extrahit Deus ex uno plura, qui nihil creavit carens regimine, & ingeniis, quibus medendum eſt. Similiter æs noſtrum, cùm prius coquitur aqua fit, demum quanto magis coquitur tanto magis ſpiſſatur, quouſque lapis fiat quem tunc invidi nuncupant lapidem, ovum metallo imminentem. Poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intenſiore priore aſſatur quouſque coloretur, & combuſtio fiat ſanguini ſimilis, tunc nummis imponitur, & tingit eos in aurum Deo annuente. Nonne videtis quod ex ſanguine ſperma non fit, niſi coquatur diligenter in epate, quouſque intenſum habeat ruborem, & ſi fiat nihil fit novum in illo ſpermate. Similiter opus noſtrum niſi coquatur diligenter, quouſque pulvis fiat, ac putrefactione ſperma fiat ſpirituale, non exiet ex eo color quem inveſtigaſtis. Si verò ad hunc regiminis terminum perveniatis, propoſito habito, contemporaneorum veſtrorum principes eritis.

Sermo Trigeſimus tertius.

NICARUS *inquit*: Jam hoc arcanum publicum eſſe feciſtis. *Reſpondit Turba*: Ita juſſit magiſter. *Et ille*: Non totà tantum. *Et illi*: Juſſit nos ipſum ſua privare caligine, dic ergo & tu, *Et ille*: Jubeo poſteros aurum accipere, quod volunt multiplicare & renovare, deinde aquam in duas partes dividere. *Et illi*: Diſtingue igitur cùm dividunt aquam. *Et ille*: Oportet illos altera parte æs noſtrum comburere. Illud enim incidens illam aquam, fermentum dicitur auri ſi benè regatis. Ipſa namque ſimiliter coquuntur & liquefiunt ut aqua, demum coquendo congelantur, ruunt, & rubor apparet. Tunc autem oportet vos reſidua aqua ſepties imbuere, quouſque bibant totam aquam, ac toto humore deſiccato, in terram vertuntur aridam, deinde accenſo ponuntur igne 40. diebus quouſque putrefiat, ejuſque colores appareant.

Sermo Trigeſimus quartus.

BACSEN *ait*: propter dicta tua, vitare Philoſophi dixerunt. Accipite regalem corſufle, quæ æris rubigini ſimilis eſt, & vituli urina terite, quouſque corſufle natura convertatur, natura namque in ventre corſufle occulta eſt. *Turba ait*: Demonſtra poſteris qualis natura ſit. *Et ille*: Spiritus tingens quem habuit ab aqua permanente, nummoſa ac coruſcante. *Et illi*: Demonſtra igitur qualiter extrahatur. *Et ille*: Teritur & aqua ſepties ei imponitur, donec totum bibat humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis; & tunc rubigo nuncupatur, ac diligenter putrefit quouſque pulvis fiat ſpiritualis, colorem habens ut combuſti ſanguinis, quem ignis ſuperans in naturæ ventrem volentem introduxit, ac invariabili colore coloravit. Hunc igitur reges quærentes non invenerunt, exceptis quibus Deus annuit. *Turba autem ait*: Perfice tua dicta Bacſen. *Et ille*: Præcipio illis, æs aqua dealbare candida, qua & rubeum faciunt. Et cavete ne alienum quid ei introducatis. *Et Turba*: bene dixiſti Bacſen, & benè dixit Nictimerus: *Et ille*: Si bene dixi, dicat & quilibet veſtrum.

Sermo Trigeſimus quintus.

ZIMON *autem ait*: Numquid cuiquam dimiſiſtis aliquid ad dicendum. *Et Turba*: Quoniam parum proſunt dicta Nicarii & Bacſen hujus artis inveſtigatoribus, dic ergo quid ſcis, prout diximus. *Et ille*: Verum dicitis omnes hujus artis inveſtigatores, nihil aliud vos in errorem introduxit quàm invidorum dicta, quia quod quæritis minimo venditur pretio, quod ſi ipſum noviſſent, & quantum manibus tenerent, nullo modo venderent. Ideo illud venenum Philoſophi honoraverunt, ac variè & multipliciter de illo tractaverunt, omnibuſque ſumptis nuncupaverunt nominibus, quare quidam invidi dixerunt, eſt lapis & non lapis, verum gumma aſcotiæ. Ideoque hujus vim Philoſophi celaverunt. Hic enim ſpiritus quem quæritis, ut eo quodlibet tingatis, in corpore occultus eſt, & abſconditus inviſibilis, quemadmodum anima in humano corpore. Vos autem hujus artis inveſtigatores, niſi corpus hoc diruatis, imbuatis, teratis ac parcè & diligenter, & regatis quouſque à ſpiſſitudine ſua extrahatis, & in tenuem ſpiritum & impalpabilem vertatis, in vanum laboratis, quare Philoſophi dixerunt, niſi corpora vertatis in non corpora, & incorporea in corpora, nondum regulam operandi inveniſtis, *Turba autem ait*: Demonſtra ergo poſteris, quomodo corpora in non corpora vertuntur. *Et ille*: Igne & Ethelia terantur, quouſque pulvis fiant. Et ſcitote quod non fit niſi fortiſſima decoctione, & contritione, & continuo igne non manibus, cum imbibitione, putrefactione, ſoli expoſitione & Etheliæ. In hac arte vulgus errare fecerunt cum dixerunt: quòd naturâ vilis eſt quæ parva re venundatur. Amplius dixerunt, naturam omnibus naturis eſſe pretioſiorem, quare in libris ſuis inſpicientes fefellerunt, verum tamen dixerunt, nolite ergo dubitare in his. *Turba autem reſpondit*: Ex quo invidorum dictis credis demonſtra igitur poſteris duarum naturarum diſpoſitionem. *Et ille*: Significo vobis, quod ars duabus eget naturis, non enim fit pretioſum abſque vili, nec vile abſque pretioſo. Oportet vos ergo omnes hujus artis inveſtigatores Nictimeri dicta ſequi, cùm dixit ſuis diſcipulis: Nihil aliud expedit

expedit vobis quam aquam & vaporem ſublimare. *Et Turba :* Totum opus in vapore eſt & aquæ ſublimatione. Demonſtra igitur illis vaporis diſpoſitionem. *Et ille :* Cùm videritis naturas aquam fieri ab ignis calore, & purificatas, totumque magneſiæ corpus, ut aquam liquefactum, tunc omnia vapor facta ſunt. De jure autem vapor tunc ſuum continet par, quare invidi utrumque vaporem nominaverunt, eo quod ſimiliter utrumque in decoctione junctum eſt, & unum alterum continuit: tunc cerva noſtra ad fugiendum iter non invenit, quamvis ſit ei fuga eſſentialis, continuit eam, quod fugere non dimiſit, & locum fugiendi non invenit, & permanentia facta ſunt, cùm enim incidit occulta in corpore: congelatur cum eo, & color ejus variatur, ſuamque naturam extrahit ingeniis, quæ Deus ſuis electis inſinuavit, & mancipat ipſam ne fugiat. Nigredo vero & rubor apparet, ac in ægritudinem incidit, & in rubigine, & putrefactione moritur, de jure autem non habet tunc fugam, eo quod dimiſit fugere ſervitutem, tunc cum libera ſit, ſuum conſequens conjugem & ſinceras offert orationes, ut ejus color ſibi ſuoque conjugi eveniat, & decor non quemadmodum fuerat, verum cum nummis imponitur, aurum eos facit. Hoc autem & ſpiritum & animam Philoſophi vaporem appellaverunt. Item dixerunt ipſum nigrum humidum coinquinatione carentem, & quemadmodum in homine eſt humiditas & ſiccitas: Sic opus noſtrum quod invidi celaverunt, nihil aliud eſt quàm vapor & aqua. *Reſp. Turba :* Demonſtrabo vaporem & aquam. *Et ille :* Dico opus ex duobus eſſe, invidi hoc duo compoſita nominaverunt, eo quod iſtæ duæ ſunt quatuor, in quibus ſiccitas & humiditas, ſpiritus & vapor. *Reſp. Turba :* Optime dixiſti ab invidia, deinde ſequimini Zimonem.

Sermo Trigeſimus ſextus.

AFFLONTUS Philoſophus *ait :* Notifico vobis omnibus hujus artis inveſtigatoribus, quod niſi ſublimetis res in initio, coquendo abſque manuum contritione, donec omnia aqua fiant, nondum opus inveniſtis. Et ſcitote, quod vocant res, quandoque arenam, quandoque lapidem, quæ tota in regimine inveniunt. Sciatis tamen quod natura & humiditas fient aqua, deinde lapis, ſi bene complexionari faciatis, & naturas agnoſcatis, eo quod eſt leve & ſpirituale, ſurſum ſublimatur, quod verò ponderoſum & ſpiſſum deorſum, in vaſe remanet. Hæc autem contritio Philoſophorum eſt, eo quod id quod non ſublimatur deorſum cadit, quod verò pulvis fit ſpiritualis, in vaſe ſurſum aſcendit, hæc autem eſt contritio decoctionis, non manuum. Et ſcitote quod niſi omnia in pulverem vertatis, nondum ea contriviſtis. Coquite igitur deinceps quouſque convertantur, & pulvis fiant. Quare Agadimon ait, coquite æs, donec lene corpus fiat, & impalpabile, ac ſuo vaſi imponite, deinde idem ſexies vel ſepties ſublimate donec aqua deſcendat. Et ſciatis, quod cùm aqua fit diligenter contritum eſt. Si autem dicitis qualiter aqua pulvis fiat: Notandum eſt, quod intentio Philoſophi eſt ut corpus, quod non erat aqua, antequam in aquam incidit, fiat aqua, & aqua aquæ alteri mixta eſt, ac una ſimiliter ſunt aqua. Intimandum eſt igitur, quod niſi quodlibet in aquam vertatis, ad opus non pervenietis. Oportet enim corpus flamma ignis occupatum ut diruatur & debile fiat cum aqua, in qua illud eſt donec totum aqua fiat. Inſipientes autem aquam audientes putant eam nubis aquam eſſe. Si autem hos libros legiſſent, ſcirent utique eſſe aquam permanentem, quæ abſque ſuo corpore, quod cum aqua diſſolvunt, & facta ſunt unum, permanens eſſe non poteſt. Hæc autem eſt aqua, quam Philoſophi aquam auri nuncupaverunt, & igneum venenum, & bonum multorum nominum, quam arenam Hermes ablui juſſit multoties, ut ſolis nigredo deleatur quam in eo ſuo corpore introduxit. Et ſcitote omnes hujus artis inveſtigatores, quod niſi hoc corpus merum, id eſt æs noſtrum capiatis, carens ſpiritu, quod vultis minimè videbitis, eo quod alienum quid ibi non ingreditur niſi ſincerum. Tenebroſorum igitur nominum omnes hujus artis inveſtigatores pluralitatem dimittite, natura enim una eſt aqua, ſi quis errat perditum tendit, ac vitam amittit. Hanc igitur unam habeatis naturam, alienam verò dimittite.

Sermo Trigeſimus ſeptimus.

BONELLUS *inquit :* Dicam aliquantulum de magneſia. *Reſp. Turba :* Dic: *Et ille :* Omnes doctrinæ filii, magneſiam commiſcentes ſuo vaſi imponite, cujus os diligenter claudite, ac levi coquite igne, quouſque liquefiant & omnia in ſuo vaſe aqua fiant. Aquæ namque calore ei eveniente, nutu Dei aqua fit. Videntes autem nigredinem illi aquæ imminere, ſcitote corpus jam liquefactum eſſe. Item ſuo vaſi imponentes, 40. coquite diebus, quouſque aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt ipſum, in quibuſlibet ſeptem tranſactis noctibus, ſemel vel 10. noctibus, in quibus mera videtur aqua, vel 40. dierum perfectione: tunc enim bibit humorem decoctionis. Igitur abluite ipſum & private nigredine, quouſque ablata nigredine lapis fiat tactu ſiccus. Dixerunt invidi, abluite magneſiam aqua dulci, & diligenter coquite, quouſque terra fiat ac humor pereat. Tunc æs ipſum nuncupate, eique acerrimum acetum imponite, ipſoque imbui dimittite. Hoc autem eſt noſtrum æs, quod aqua ablui permanente Philoſophi juſsêre, quare dixerunt: Dividatur venenum in duas partes, quarum altera corpus comburite, altera verò putrefacite. Et ſcitote omnes ſcientiæ hujus inveſtigatores, quod totum opus & regimen non fit niſi aqua: cùm dicunt rem quam quæritis unam eſſe, & niſi ſit in illa re quod ipſum emendet, quod quæritis non fiet. Oportet igitur vos ei imponere neceſſaria, ut ex ea attingatis propoſitum. *Reſpondit Turba:* Optime dixiſti Bonelle, ſi placet igitur, tua perfice dicta, ſin autem ſecundò reitera deinceps. *Et ille :* Et iſta reiterabo & ſimilia? Omnes hujus artis inveſtigatores accipite æs noſtrum, & cum prima parte ſuo imponite vaſi, & coquite 40. diebus, ac ab omni immunditia mundate, & coquite, donec peragatur dies ejus, & lapis fiat humore carens. Deinde coquite quouſque non reſtet niſi ſex. Hoc peracto, mundate ſepties, abluite aqua, finita verò aqua dimittite ipſum putrefieri in ſuo vaſe, quouſque deſiderabile vobis appareat propoſitum. Vocaverunt autem invidi hanc compoſitionem, cùm in nigredinem verſa eſt, *ſatis nigrum*, & dixerunt, regite ipſam aceto, & nitro. Quod verò remanſit cùm dealbatum eſt, *ſatis album* dixerunt, & juſſerunt ut aqua regatur permanente, vocantes verò ipſum *ſatis rubrum*, juſſerunt, ut aqua & igne regatur, donec rubeum fiat. *Reſpondit Turba :* Demonſtra poſteris quid his ſignificaverunt. *Et ille :* Vocaverunt ixir ſatis propter ſuorum colorum

colorum variationem. In opere autem non multa introibunt, illud vero eſt quod ſignavi, nigrum facere album, & rubeum: veridici autem philoſophi nullam aliam intentionem habuerunt, niſi ixir liquefacere, conterere, & coquere, quouſque lapis fiat marmori ſimilis ſuo ſplendore. Ideo iterum invidi dixerunt, coquite ipſum vapore, donec lapis fiat coruſcans ſplendorem habens. Vobis autem hoc modo ipſum videntibus, maximum fit arcanum. Oportet tamen vos deinde ipſum conterere, & aqua abluere ſepties permanente, demum terere & in ſua aqua congelare, quouſque ſuam extrahatis naturam in eo occultam. Quare *inquit Maria*, ſulphuribus continentur, humor vero ſimili humore, & ex ſulphure ſulphuri mixto nimium fert opus. Iubeo autem vos ipſum rore & ſole regere, quouſque propoſitum vobis appareat. Significo etiam vobis, quod dealbare duplex eſt & rubeum facere, quorum alterum in rubigine, alterum in contritione, & decoctione. Manuum autem contritione non indigetis. Cavete tamen, ne ab aquis ſeparari faciatis, ne ad vos venena perveniant, ac corpus & alia, quæ in vaſe ſunt, pereant.

Sermo Trigeſimus octavus.

EFFISTVS *ait*: Optime dixiſti, Bonelle, dico tota dicta tua certificans. *Ait Turba*, dic: Si eſt ſubſidium dictis Bonelli, & ut introducti in hac diſpoſitione, ſint audaciores, & certiores. *Inquit Effiſtus*: Inſpicite omnes hujus artis inveſtigatores, qualiter dixit Hermes caput philoſophorum, & demonſtravit, cum naturas miſcere voluit. Accipite lapidem auri, & humori commiſcete, qui eſt aqua permanens, ſuoque vaſi imponite, ſupra levem calorem, quouſque liquefiat. Deinde dimittite quouſque areſcat aqua, & ſe invicem contineant, ipſo autem aqua imbuto, ſit ignis intenſior, quàm prius fuerat, quouſque areſcat & terra fiat. Hoc autem peracto ſcitote hoc eſſe arcani initium, hoc vero multoties facite, quouſque pereant aquæ partes, ejuſque colores vobis appareant *Reſpondit Turba*: Optime dixiſti, Efiſte, breviter tamen dic ergo. *Et ille*: Significo poſteris, quod dealbatio non fit niſi decoctione. Ideoque Agadimon de coquendo Etheliæ & terendo, & imbuendo frequentiſſimè tractavit. Iubeo tamen non ſimul aquam fundere, ne ixir ſubmergatur, verum paulatim infundite, terite & deſiccate, & ſic multoties facite, donec finiatur aqua. Hoc autem invidi dixerunt, aqua finita dimittite ipſum, & fiet deorſum. Eorum autem intentio hæc eſt, areſcente humore, & in pulverem verſo in ſuo vitreo vaſe 40. diebus ipſum dimittite, donec varios colores trāſmutat, quos philoſophi deſcripſerunt. Hoc igitur coquendi modo, corpora ſuos veſtiunt ſpiritus, & ſpiritualia tingentia, ac calida fiunt. *Reſpondit Turba*: Illuminaſti, Efiſte, & optime quidem feciſti, & liber factus es ab invidia, dicat ergò quilibet veſtrum, quod ſibi placet.

Sermo Trigeſimus nonus.

BACSEN *inquit*: Omnes hujus artis inveſtigatores, non poteſtis ad utilitatem pervenire, abſque prolixo animo & regimine continuo. Qui ergò libens patientia fruitur in hac diſpoſitione, ingrediatur in eam, qui verò citius cupit percipere in libris noſtris non inſpiciat, quoniam magnam inferunt injuriam, antequam altioribus intelligatur, ſemel bis, vel ter. Ideoque magiſter ait: Qui curvat dorſum ſuum in libris noſtris legendis, eiſque vacat, & non eſt vanis implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit indeficienter quouſque morietur. Quod enim quæritis non eſt parvi pretii. Heu vobis, vos qui quæritis theſaurum Dei maximum & remuneratum. Nonne ſcitis, quod pro minimo mundi propoſito mundani ſe invicem neci dant, quid ergo agerent pro hac excellentiſſima oblatione impoſſibili ferè. Regimen enim majus quam quod ratione percipitur, niſi divina inſpiratione. Vidi enim tempore qui elementa ſciebant, quemadmodum & ego: deinde incedens hanc rexit diſpoſitionem, ad cujus lætitiam non pervenit propter ſuam triſtitiam, & inſcientiam in regendo, ac impatientiam, nimiamque cupiditatem, & feſtinationem ad propoſitum. Heu vobis doctrinæ filii: Quilibet namque arbores inſerens non ſperat fructus habere, niſi poſt tempus, ac ſemina ſeminans non ſperat metere, niſi poſt meſſes. Qualiter ergò vultis hanc habere oblationem lecto ſemel libro vel primo regimine experto. Philoſophi autem jam intimantes dixerunt, quod rectum non diſcernitur niſi errore, & nihil magis dolorem generat cordi quàm error in hac arte, dum quis putat ſe ferè mundum habere, & nihil in manibus ſuis invenit. Heu vobis, intelligite dictum philoſophi, & qualiter opus diviſit, cum dixit, tere, coque, reitera, & ne tædeat te. In hoc autem diviſit opus, commiſcere ſcilicet, coquere, ſimilare, aſſare, calefacere, dealbare, terere, coquere Etheliam & rubiginem facere ac tingere. Hic igitur plura nomina ſunt, quorum regimen unum eſt. Et ſi ſcirent, quod una decoctio & contritio ſibi ſufficeret, non tantum eorum dicta reiterarent, quod id fecerunt, ut teratur compoſitum & coquatur jugiter, & monuerunt, ne vos illius tædeat, cum quibus dictis vobis obſcuraverunt, mihi autem ſufficeret dicere ſimile. Si verò veritatem veneni prout oportet complexionem aptate, deinde multipliciter coquite, ne tædeat vos decoctionis. Imbuite quouſque fiat, quod à vobis regi juſſi, ſpiritus impalpabiles, & videatis ixir veſtimento regni veſtitum. Videntibus namque vobis ixir in tyrium verſum colorem, inveniſtis quod philoſophi ante vos invenerunt. Si verba mea intelligatis, & quamvis ſermo meus ſit mortuus, ineſt tamen ei vita intelligentibus ſe, & ſtatim aperit de ambiguitate eis in eo accidente. Iteratò igitur frequenter legite. legere namque ſermo mortuus eſt, labiis verò proferre, ſermo vivus. Ideo juſſimus vos frequenter legere, & ſuper his quæ narravimus plurimum meditari.

Sermo Quadrageſimus.

IARGUS *inquit*: Tractatus tui, Bacſen, portionem obſcuram diſpoſuiſti. *Et ille*: Dic ergo, Iargos, tua benignitate. *Iargos autem ait*: Æs quod prædixiſti non eſt æs, nec ſtannum vulgi; verum opus eſt noſtrum, quod oportet corpori Magneſiæ commiſceri, ut coquatur, & teratur abſque tædio quouſque lapis fiat. Deinde lapis ille in ſuo vaſe teratur aqua nitri. Deinde in liquefaciendo ponite, donec diruatur. Habere autem oportet vos omnes hujus artis inveſtigatores, aquam, qua quantò magis coquitis, tantò magis ſpargitis, quouſque rubiginem habeat æs illud, quod operis eſt noſtri, coquite igitur ac Ægyptiaco terite aceto.

Sermo Quadrageſimus primus.

ZIMON *inquit*: Quicquid dixiſti, Iargos, verum eſt, non video tamen omnem Turbam dixiſſe rotundum & narrâſſe. *Et ille*. Dic igitur de illo, prout opinaris, Zimon. Significo poſteris quod rotundum in quatuor elementa

vertitur, & ex una re eſt. *Reſp. Turba:* Ex quo dicis, hoc pone igitur poſteris modum regendi. *Et ille:* Libenter, oportet ex ære noſtro partem accipi, ex aqua verò permanentes tres partes, deinde commiſceantur & coquantur, quouſque ſpiſſentur, & unus fiant lapis, de quo invidi dixerunt: Accipite de ſincero corpore partem, ex ære verò magneſiæ tres partes, deinde commiſcete aceto, recto maſculo terræ miſceto, & cooperi vas, & obſerva quod in eo eſt, & continuò coquite quouſque terra fiat.

Sermo Quadrageſimus ſecundus.

ASTANIUS *ait*: Nimius ſermo, omnes doctrinæ filii, intellectum hunc in errore augmentat. Cum autem legitis in libris philoſophorum, quod natura una tantū eſt quæ & omnia ſuperat: Scitote quod unum & una compoſita ſunt. Nonne videtis hominis complexionem ex anima & corpore fieri, ſic & oportet vos conjungere, eo quod philoſophi cum res paraverunt, ac conjuges ex ſe coadamantes conjunxerunt, aſcendit ex eis aqua aurea. *Reſpondit Turba*: Dum de priore tractabas opere, ecce verſus es in alterum opus, quàm ambiguum conſtituiſti librum tuum, & tua verba tenebroſa. *Et illi*: Ego perficiam alterius operis diſpoſitionem. *Et illi*: age, *Et ille*: Irritate bellum inter æs & argentum vivum, quoniam peritum tendunt & corrumpuntur prius, eo quod æs argentum concipiens vivum coagulat, ipſum argentum vero vivum concipiens æs congelatur, interea igitur pugnam irritate, ejusque corpus diruite, donec pulvis fiat. Maſculum vero fœminæ, quæ vapore & argento vivo conjungite quouſque maſculus & fæmina fiant Ethel, qui enim eos per Ethel in ſpiritum vertit, deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eo quod cum corpus diligenter coquendo teritis, mundam ex eo animam ſpiritualem ac ſublimem extrahitis, quod omne corpus tingit. *Reſpondit Turba*: Demonſtra igitur poſteris, quod eſt illud corpus. *Et ille*: Eſt ſulphureum naturale, quod omnibus corporum nuncupatur nominibus.

Sermo Quadrageſimus tertius.

DARDARIS *ait*: De regimine frequentiſſimè tractâſtis, & conjunctionem introduxiſtis, poſteris tamen ſignifico, quod non poſſunt jam occultam extrahere animam, niſi per Etheliæ qua corpora non corpora fiunt coquendo continuatione, ac Etheliæ ſublimatione. Et ſcitote quod argentum vivum eſt igneum omne corpus comburens, magis quam ignis, & corpora mortificans, & quod omne corpus quod ei miſcetur, teritur & neci datur. Corporibus igitur diligenter contritis, & ex eo prout oportet exaltatis, fit illud Ethel natura: & color non fugiens & tingens, & tingit æs quod Turba dixit non tingere quouſque tingatur, quod tinctum exiſtens tingit. Et ſcitote, quod æris corpus magneſiæ regitur, & quod argentum vivum eſt quatuor corpora, & quod res non habet eſſe niſi humiditate, eo quod eſt ſulphuris aqua, ſulphura namque ſulphuribus continentur. *Inquit, Turba* Dardaris, demonſtra poſteris quid ſunt ſulphura. *Et ille*: Sulphura ſunt animæ quæ in quatuor fuerunt occultæ corporibus, quæ parcè extractæ, ſe invicem continuerunt naturaliter & tinxerunt. Si enim occultum in ventre ſulphuris aqua regatis, & benè mundetis occultum, ſuæ obvians naturæ lætatur, & aqua ſimiliter tunc ſuo pari. Et ſcitote quod quatuor corpora non tinguntur, verùm tingunt. *Et Turba*: Qualiter non dicis more antiquorum, quod cum tinguntur, tingunt. *Et ille*: Dico quod quatuor vulgi nummi, non tinguntur, verum tingunt æs, tincto autem illo ære tingit nummos vulgi.

Sermo Quadrageſimus quartus.

MOYSES *inquit*: Hoc unum quod narraſti Dardaris multis Philoſophi nuncupaverunt nominibus, quandoque duobus quandoque vero dicunt tribus. *Reſpond. Dardaris*: Nomina igitur Moiſes poſteris ipſum ablata invidia. *Et ille*: Vnum quid eſt igneum, duo vero corpus in eo compoſitum, tria quoq; aqua ſulphuris, qua & abluitur & regitur quouſque peragatur. Nonne videtis quod philoſophus ait, quod argentum vivum, quod tingit aurum, eſt argentum vivum cambar. *Reſp. Dardaris*: Qualiter hoc dicis. Quoniam Philoſophus ait, quandoque eſt cambar quandoque ex auripigmento. *Et ille*: Arg. auripigmenti viv. Cambar eſt magneſiæ, argentum vero vivum, eſt ſulphur aſcendens de compoſito mixto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum veneno igneo commiſcere, & putrefacere ac diligenter terere, quouſque ſpiritus fiat in altero ſpiritu occultus, tunc fit tinctura omnibus quæ vultis.

Sermo Quadrageſimus quintus.

PLATO *autem ait*: Oportet vos omnes, Magiſtri, cum iſta diſſolvuntur corpora, cavere ne comburantur, ac oportet abluere aqua marina, quouſque totum eorum ſal in dulcorem vertatur, clareſcat, & tingat, fiatque tinctura æris, ac fugam dimittat. Eo quod oportet alterū tingens fieri, alterum vero tingendū, ſpiritus namq; à corpore ſeparatus, in altero ſpiritu occultus factus eſt uterque fugiens, quoniam ſapientes dixere fugæ januam reſeraſſe non fugienti, cujus fuga mors excitatur, convertens namque ſulphureum in ſpiritum ſibi ſimilē factus eſt uterque fugiens, eo quod facti ſunt aërei ſpir. in aëra ſcādere diligētes, videntes philoſophi quod id quod nō fugiebat, cum fugientibus fugiens factū eſt, reiteraverunt ea ad ſimile corpus non fugientibus, & intulerunt in ipſum à fugere minimè potuerunt. Ad corpus enim ſimile corporibus, à quibus extracta, ipſa reiteraverunt, & peracta ſunt. Quod autem philoſophus ait: quod tingens & tingendum una tinctura facta ſunt, ſpiritus ille eſt humidus, in altero ſpiritus occultus. Et ſcitote, quod humidorum alter eſt frigidus, alter verò calidus, qui omnia eſt, qui quamvis ſit frigidus humidus, inconveniens tamen eſt calido atq; conveniens. Ideo autem prætulimus incorporea corporibus, quod his corpora regimus: Ideoque corpora non fugientia incorporeis prætulimus, quia fugientibus conjunguntur, quia in nullo corpore poſſunt fieri his exceptis. Spiritus namque omnimodè corpora fugiunt, fugientia autem ab incorporeis continentur. Incorporea igitur ſimiliter corpora fugiunt, quæ igitur non fugiunt, meliora ſunt & pretioſiora omnibus corporibus. His igitur peractis, accipite ea quæ non fugiunt, & jungite, & abluite corpus incorporeo, & corporeum corpore carenti, quouſque vertatis ipſum in corpus corporibus non fugientibus, & vertite terram in aquam, aquam in ignem, ignem verò in aërem, & celate ingnem in intimis aquæ, terram vero in aëris ventre, ac calidum miſcete humido, ſiccum vero frigido. Et ſcitote, quod natura naturam ſuperat, natura naturâ gaudet natura naturam continet.

Sermo Quadrageſimus ſextus.

ATTAMVS *inquit*: Notandum quod omnis Turba Philoſophorum de rubigine frequentiſſimè tractave-

tractaverunt. Rubigo autem ſumptum nomen eſt verum. *Reſp. Turba:* Nomina igitur rubiginem vero nomine, non enim hoc vituperandum eſt. *Et ille:* Rubigo eſt ſecundum opus quod ex auro ſolo fit. *Reſpondit Turba:* Cur ergo vocaverunt eam Philoſophi hirundineam? *Reſpondit ille:* Eo quod aqua in ſulphureo auro celatur, quemadmodum hirundo in aquam, rubigo igitur eſt rubeum facere, rubiginem autem facere, eſt dealbare in priori opere, quo philoſophi iuſſerunt poni & auri florem & auri æqualiter.

Sermo Quadrageſimus ſeptimus.

MUNDUS *ait:* de rubigine, Atame, jam tractâſti. Dicam igitur de veneno poſteros docens quod venenum non eſt corpus, eo quod ſubtiles ſpiritus, tenuem ſpiritum ipſum eſſe fecerunt. Tinxit corpus ac vertit in venenum, quod ſcilicet venenum philoſophus aſſerit omne corpus tingere. Priſci autem opinantur philoſophi, quod qui aurum in venenum vertit, ipſe ad propoſitum jam pervenit; qui verò hoc non poteſt, in nihilo ſe habet. Dico autem vobis omnibus doctrinæ filiis quod niſi res igne attenuaveritis, quouſq; illæ res ut ſpiritus aſcendant, in nihilo vos habebitis. Hic igitur eſt ſpiritus ignem fugiens & fumus ponderoſus, quo corpus ingrediente corpus lætatur. Omnes philoſophi dixerunt. Accipite ſpiritum nigrum & unientem, & eo corpora diruite, & cruciate, quouſque alterantur.

Sermo Quadrageſimus octavus.

PYTHAGORAS *ait*: Intimandum eſt hujus artis omnes inveſtigatores, quod philoſophi de * contignatione multipliciter tractaverunt. Iubeo autem vos ut argentum vivum corpus magneſiæ conſtringere faciatis, vel corpus Kuhul, vel ſputum lunæ, vel ſulphur incombuſtibile, vel calcem aſſatam, vel alumen quod eſt ex pomis velut ſcitis. Si autem cuilibet iſtorum eſſet regimen ſingulare, non diceret philoſophus, velut ſcitis. Intelligite igitur quod ſulphur & calx, & alumen quod eſt ex pomis, & Kuhul omnia hæc nihil aliud ſunt, quam aqua ſulphuris. Et ſcitote quod magneſia cum argento vivo miſcetur, & ſulphuri ſe invicem conſequuntur. Non igitur oportet vos illam * dimittere magneſiam, abſque argento vivo, cum enim componitur, fortiſſima compoſitio nominatur, quæ eſt una de x. quæ philoſophi regimina conſtituerunt. Et ſcitote quod magneſia cum argento vivo dealbatur. Oportet vos in ea albam congelare aquamque rubeam congelare, namque, quod philoſophi in ſuis narraverunt libris, non eſt unum. Prima igitur congelatio ſtanni fit & æris plumbo. Secunda verò aqua ſulphuris componitur. Nonnulli autem hunc librum legentes putant quod hæc compoſitio emitur. Sciendum eſt utique quod nihil operis emitur, & quod nihil aliud eſt hujus artis ſcientia, quam vapor & aquæ ſublimatio, argenti vivi quoque magneſiæ corpore conjunctio, ante hoc autem philoſophi in libris ſuis demonſtravere, quod ſulphuris immunda aqua ex ſolo eſt ſulphure, & nullum ſulphur fit abſque ſuæ calcis, arg. vivi & ſulphuris aqua.

Sermo quadrageſimus Nonus,

BELVS *inquit*, de compoſitione omnes philoſophi, & contactu, non parum tractâſtis, compoſitio autem contactus & congelatio unum quid ſunt. Accipite igitur ex altera compoſitione partẽ & partem ex auri fermento, ejusque mundam ſulphuris aquam imponite. Hoc igitur eſt patens arcanum, quod omnes corpus tingit. *Reſpondit Pythagoras*; cur, Bele, patens arcanum ipſum nuncupaſti, nec ejus opus demonſtrâſti? *Et ille*: Sic in libris noſtris Magiſter ipſum invenimus quos ab antiquis habuiſti. *Et Pythagoras*. Ideo vos congregavi ut eorum, quæ in ullis ſunt libris, tenebras auferatis, *Et ille*, libenter magiſter. Notandum eſt quod aqua munda quæ ex ſulphure eſt, non eſt ex ſolo ſulphure, verum ex pluribus compoſita, quæ unum ſulphur facta eſt ex pluribus ſulphuribus. Qualiter tum magiſter me oportet ea componere quouſque unum fiant? *Et ille* miſce, Bele, pugnans in igne non pugnanti, conjuncta namque in igne eis convenienti præliantur, eo quod calida medicorum venena leni igne coquuntur incomburente. Nonne videtis qualiter ajebant philoſophi in decoctione, quod parum ſulphuris multa comburit fortia. Humores autem qui dicti ſunt humida pix & balſamus & gummæ & ſimilia. Ideò philoſophi medicis ſimiles facti ſunt, & quamvis medicorum proba intentior philoſopho. *Reſpondit Turba*, utinam demonſtrares &, Bele, hujus patentis arcani diſpoſitionem. *Et ille*. Notifico poſteris, quod hoc arcanum ex duabus proceſſit compoſitionibus, ſulphure ſcilicet & magneſiâ, philoſophi autem, poſtquam mixtum eſt, & in unum rejunctum eſt, aquam nominaverunt & ſputum poletorum, ac ſpiſſum aurum. Omnibus autem in arg. viv. verſis, ſulphuris aquam nominant, ſulphur quoque cum ſulphur continet, dicunt igneum eſſe venenum, quod eſt patens arcanum quod aſcendit ab his quæ noſtis.

Sermo Quinquageſimus.

PANDOLFUS *inquit*, ſi aquæ ſulphuris ſublimationem, Bele, narraveris poſteris optimum quid ages: *Et Turba*, Demonſtra igitur hanc, Pandolfe. *Et ille* philoſophi juſſerunt ut argentum vivum ex cambar capiatur, & verum dixerunt, in hoc tamen ſermone, eſt aliquantulum ambiguitatis, cujus tenebras à nobis auferam, quod argent. vivum in tabernaculis ſublimetis, & ex cambar argentum vivum accipiatis. Cambar autem eſt alter in ſulphure, quæ Belus vobis demonſtravit, quoniam à ſulphure, ſulphuri mixto, multa opera procedunt. Eo autem à vobis ſublimato procedit argentum vivum à Cambar quod Etheliæ auripigmenti, arg. vivum ſenderich, arg. vivum abſemech magneſiæ Kuhul ac omnium à natura ſua tràſformatorum arg. vivum philoſophi dixerunt. Eo quod natura in ſuo ventre erat occulta. Recto autem dico illo quod eſt omnia quod omnium decem vel 4. eſt perfectio ſuo regimine ei conveniente, ejus alba apparuit natura, & inhibuit, ne in eo umbra appareret, invidi autem plumbum ex Ebmich, magneſia, marteck, & æs album ipſum nuncupaverunt. Dealbatum eſt enim æs & factum eſt umbra carens, eò quod illud æs ſua nigredine privatum eſt, ſuaque ſpiſſa corpora & ponderoſa, nullum corpus penetrantia dimiſit, & cum eo mundus ſpiritus humidus, qui ſpiritus tinctura. Ideoque ſapientes dixerunt æs & animam corpus habere, anima autem ejus eſt ſpiritus, corpus verò ejus ſpiſſum. Ideò igitur oportet vos ſpiſſum diruere corpus, quòusque ejus ſpiritum extrahatis ex eo tingentem, extractum quoque ex eo ſpiritum levi ſulphure miſcete unde vobis inveſtigatoribus peragitur propoſitum.

Sermo quinquageſimus primus.

HORFOLCOS *ait*, nihil aliud, Pandolfe, narraſti quàm ultimum hujus corporis regimen ambi-

* *Videtur legendum De contactu ſeu conjunctione. Nam ſequitur infra mentio de contactu,*

* *M. S, contingere. Mendum manuſcripti.*

ambiguam igitur compoſuiſti deſcriptionem lectoribus: Si autem ejus regimen inciperetur, ejus tenebras deſtrueres *Inquit Turba:* Dic ergò de hoc poſteris quantumque placet. *Et ille.* Oportet vos hujus artis inveſtigatores prius leni igne æs comburere, ſicuti ovorum nutritione. Oportet enim ipſum comburere humiditate, ne ejus ſpiritus comburatur, & ſit vas clauſum undique, ut ejus color augeatur, ærisque corpus diruatur, eiuſque tingens ſpiritus extrahatur de quo invidi dixerunt: Accipite argentum vivum ex æris flore, quod & æris noſtri aquam nuncupaverunt, & igneum venenum ac ab omnibus extractum, quod & Etheliæ ex pluribus extractum rebus dixerunt. Amplius quidam dixerunt, quod omnia cum unum quid fiant, corpora incorporea facta ſunt, incorporea verò corpora. Et ſcitote omnes huius artis inveſtigatores, quod omne corpus diſſolvitur cum ſpiritu cui mixtum eſt, cui procul dubio, ſimile fit ſpirituali, & quod omnis ſpiritus à corporibus alteratur & coloratur cui ſpirituum color tingens, ac contra ignem conſtans ſit. Benedictum igitur ſit nomen ejus qui ſapientibus inſpiravit; corpus in ſpiritum vertere vim & colorem inalterabilem habentem, & incorruptibilem, & quod prius erat ſulphur fugiens, nunc autem factum eſt ſulphur non fugiens nec combuſtibile. Et ſcitote, omnes doctrinæ filii, quod qui veſtrum poteſt ſpiritum fugientem rubeum facere, corpore ei mixto, demum ex illo corpore & illo ſpiritu, ſuam tenuem naturam in ſuo ventre occultam, ſubtiliſſimo regimine extrahere, ſi patiens eſt in patiendi prolixitate omne corpus tingit. Quare invidi dixerunt Scitote quod ex ære, poſtquam ſua humectatur humiditate, & ſua teritur aqua, ac ſulphure coquitur, ſi corpus extrahatis Etheliæ habens invenietis, quod omnium conveniens tincturæ: propter quod invidi dixerunt, quod rebus igne diligenter contritis, & Etheliæ ſublimatis fiunt tincturæ fixæ. Quicquid autem in libris hujus verborum invenietis, argentum vivum ſignificat, quod ſulphuris aquam nuncupamus, quandoque nummum autem dicunt eſſe plumbum, & æs, & nummum copulatum.

Sermo quinquageſimus ſecundus.

IXUMDRUS *ait:* jam tractâſti, Horfolce, de æris & ſpiritus humidi regimine optimè, continuò ſi perficias. *Et ille.* Perfice igitur quod dimiſi, Ixundre. *Et Ixundrus:* ſciendum eſt quod Etheliæ hæc quam prædixiſti & notificâſti, quam invidi multis nuncupaverunt nominibus, cum dealbatur albificat, & tingit, tunc verè eam dixerunt philoſophi auri florem, eò quod naturale quid: Nonne videtis quod philoſophi dixerunt antequam ad hunc terminum pervenitur, quod æs non tingit; cum tantùm tingitur, tingit, eò quod argentum vivum, cum ſuæ miſcetur tincturæ, tingit. Cum verò his decem miſcetur rebus, quas philoſophi urinas fermentatas nuncupaverunt, tunc autem hæc omnia multiplicationem nuncupaverunt. Nonnulli autem eorum mixta corpora corſuſle, & collam auri dixerunt. Hæc igitur nomina quæ in philoſophorum libris inveniuntur, quæ ſuperflua & vana eſſe putantur, vera ſunt, ficta tamen ſunt, eo quod unum ſunt una opinio, & unum iter. Hoc eſt argentum vivum quod ex omnibus quidem extractum eſt, ex quo omnia fiunt, quod eſt aqua munda, quæ æris Vmbram delet. Et ſcitote quod hoc argentum vivum, cum dealbatur, fit ſulphur quod ſulphur continetur, & eſt venenum, quod marmorum ſplendori ſimile eſt, quod invidi Etheliæ vocant, & auripigmentum, & Sanderich. tinctura, ex quo mundus ſpiritus leni igne aſcendit, & omnis mundus flos ſublimatur, quod totum fit argentum vivum. Hoc igitur eſt maximum arcanum, quod philoſophi narraverunt, quod ſolum ſulphur æs dealbat. Intimandum eſt autem vobis hujus artis inveſtigatoribus, quod illud ſulphur non potuit æs dealbare, quouſque in opere fuerat dealbatum. Et ſcitote quod hujus ſulphuris mos eſt fugere, cum igitur ſua ſpiſſa fugit corpora, & ut vapor ſublimatur, tunc oportet vos alio argento vivo ſui generis ipſum continere, ne fugiat. Quare philoſophi dixerunt ſulphura ſulphuribus continentur. Amplius ſcitote, quod ſulphura tingunt, deindè fugiunt procul dubio, niſi argento vivo ſui generis juncta ſint, non putetis igitur quod tingit, demum fugit, nummum eſſe vulgi, verum philoſophorum intentio eſt nummus philoſophorum qui niſi albo vel rubeo miſceatur, quod eſt argentum vivum ſui generis, procul dubio fugeret. Jubeo autem vos argentum vivum, argento vivo miſcere, quouſque una aqua munda fiant ex duobus compoſita. Hoc igitur eſt magnum arcanum: cujus confectio eſt ſua gumma, & floribus cum leni coctum eſt igne, & terris, & mucra rubeum factum eſt, & aceto ſale Nitro, & mutal in rubiginem verſum eſt vel quolibet electorum tingentium, in nummo noſtro exiſtentium.

Sermo Quinquageſimus tertius.

EXUMENUS *inquit:* invidi totam artem hanc nominum multiplicitate vaſtaverunt: totum autem opus nummi artem eſſe oportet. Philoſophi namque juſſerunt hujus artis Doctores, aurum nummoſum facere, quod omnibus Philoſophi nuncupaverunt nominibus. *Reſpond. Turba* Narra igitur poſteris, Exumene, aliquantulum nominum illorum, ut ſibi caveant. *Et ille.* Nominaverunt ipſum ſalire, ſublimare, abluere, terere Etheliæ, dealbare igne, vaporem crebrò coquere & coagulare, in rubiginem vertere: Ethel conficere, ars aquæ ſulphuris, & coagula, his omnibus nuncupatum eſt opus quod æs contrivit & dealbavit. Et ſcitote quod argent. vivum apud viſum album eſt, cum autem ſulphuris fumo occupatur, rubeſcit & fit cambar. Ideò cum argent. vivum coquitur cum ſuis confectionibus in rubeum vertitur, quare Philoſophus ait, quod plumbi natura velociter convertitur. Nonne videtis quod philoſophi invidia carentes dixerunt. Ideo de contritione & reiteratione multipliciter tractamus, ut ſpiritus in vaſe exiſtentes extrahatis, quos ignis comburere continue non deſiſtebat. Aqua vero cum illis poſita rebus prohibuit, ne ignis combureretur, & factæ ſunt illæ res, quanto magis ignis flamma occupantur, tanto magis in aquæ intimis abſcōduntur, ne ignis calore læderentur, aqua autem in ſuo ventre eas recipit, & ignis flammam ab eis repulit. *Reſpondit Turba,* niſi corpora incorporea faciatis in nihilo eſtis. De aquæ autem ſublimatione non parum philoſophi tractaverunt. Et ſcitote quòd niſi res igne diligentius conteratis. Ethelia non ſcandit. Ea enim non ſcandente in nihilo eſtis, nam cū aſcendit, propoſitæ, qua tingitis, tincturæ inſtrumentum fit, pro qua Ethelia Hermes ait. Cribrate res, quidam vero aliud ait, liquefacite res. Item Arras ait, niſi res igne diligentius conteratis Ethelia non aſcendit. Magiſter autem verbum protulit quod ratiocinantibus nunc exponam. Scitote quod plurimus meridiei ventus cum concitatur nubes ſublimat, & maris vapores elevat. *Reſp. Turba,* obſcure tractaſti. *Et ille:* Ego exponam teſtam, & vas, in quo eſt

ſulphur

ſulphur incombuſtibile. Jubeo autem vos argent. vivum congelare fluxibile, ex pluribus rebus, ut duo tria fiant, & quatuor unum, & duo unum.

Sermo Quinquageſimus quartus.

ANAXAGORAS *inquit.* Accipite combuſtum fugiens, corpore carens & ipſum incorporate, deinde accipite ponderoſum fumum habens, adhibendum ſitiens. *Reſp. Turba,* quæ obſcuritas eſt hæc Anaxagora, expone quod dicis, & cave ne ſis invidus *Et ille.* Notifico vobis, quod hoc ſitiens Etheliæ eſt; quæ pendente ſulphure cocta eſt. Vitreo igitur ea vaſi imponite, & coquite, quouſque cambar fiat. Tunc vobis Deus peragit hoc, quod quæritis arcanum. Iubeo autem vos continue coquere, & iterare, ne vos tædeat. Et ſcitote quod operis hujus perfectio eſt aquæ ſulphuris cum tabula confectio, demum coquitur quouſque rubigo fiat. Nam omnes Philoſophi dixerunt: Qui poteſt aurum in rubiginem vertere venenum propoſitum jam invenit. Qui vero minime in nihilo ſe habet.

Sermo quinquageſimus quintus.

ZENON *inquit,* Pythagoras de aqua jam tractavit, quam invidi omnibus nuncupaverunt nominibus. Demum in fine ſui libri de auri fermento tractavit, jubens ut eis ſulphuris aqua munda imponatur, & aliquantulum ſuæ gummæ. Miror univerſa Turba, qualiter invidi in hoc tractatu operis perfectionem prius, quam initium, narraverunt. *Reſp. Turba:* cur ergo putrefacere dimiſiſti? *Et ille.* Verum dixiſtis, putrefactio non fit abſque ſicco & humido, vulgus autem humido putrefecit, humidum utique ſicco tantum coagulatur. Et ex utroque tamen initium eſt operis. Quamvis invidi hoc opus in tres diviſerunt partes, aſſerentes, quod unum citius fugit, alterum vero fixum & immobile.

Sermo quinquageſimus ſeptimus.

CONSTANS *ait,* quid vobis de invidorum tractatibus: Dico enim quod neceſſe eſt hoc opus 4. habere: *Reſponderunt.* Demonſtra igitur quæ ſunt iſta quatuor. *Et ille:* Terra, aqua, aër & ignis. Hæc igitur quatuor habetis elementa, ſine quibus nil unquam generatur. Siccum igitur humido miſcete quæ ſunt terra & aqua, ac igne & aëre coquite unde ſpiritus & anima deficcantur. Et ſcitote, quod tenue tingens ſumit vim ex tenui terræ parte: ex tenui ignis & aëris parte, aquæ parte, ſpiritus tenuis deſiccatus eſt. Infer igitur has partes in ipſum, eo quod operis noſtri vi in terram vertitur, cum iſtarum rerum ſubtilia fiunt, eo quod corpus fit tunc tenue quid aëreum, & tunc nummorum corpus impoſitum tingit. Cavete igitur omnes hujus artis inveſtigatores, ne res multiplicetis. Invidi namque multiplicaverunt, & vobis devaſtaverunt, varia quoque regimina deſcripſere ut fallerent, humidum etiam omni humido, ſiccumque omni ſicco, omnique lapide, & metallo, ac felle animalium, maris, & volatilium cœli, ac terræ reptilium nuncupaverunt. Vobis autem tincturam volentibus, notandum, quod corpora corporibus tinguntur. Dico tamen vobis quod Philoſophus breviter dixit, & verum quidem cum dixit, in initio ſui libri. In arte auri eſt argentum vivum de cumbar & in nummis eſt argentum vivum de malculo. In nihilo autem præter hoc inſpicite, quoniam duo ſunt argenta viva verum etiam unum.

Sermo quinquageſimus ſeptimus.

ACRATUS *ait,* ſignifico poſteris, quod ſoli & lunæ propinquam facio Philoſophiam, qui igitur vult veritatem pertingere, capiat ſolis humorem & lunæ ſputum *Reſp. Turba,* cur fratribus tuis adverſarius factus es? *Et ille.* Non dixi niſi verum. *Et illi:* Sume quod Turba ſumpſit, *Et ille* jam volebam, vobis tamen volentibus jubeo poſteros, de nummis accipere quos Philoſophi juſſerunt, & Hermes ad tingendum verum aptavit partem, & ex ære Philoſophorum partem, ac nummis miſcere, & ſic hoc totum quatuor corpora, & vaſi imponere, cujus os diligentius claudatur, ne aqua exeat, ſeptéque coquatur diebus, tunc æs cum nummis jam contritum in aquam verſum invenitur utrumque lente iterato coquant, & non metuant. Deinde aperiant, & invenient nigredinem deſuper apparentem. Idem iterantes ipſum ſemper coquunt, quouſque nigredo Kuhul quæ de nigredine eſt nummorum conſumatur. Ea namque conſumpta pretioſa illis albedo apparebit, demum in locum ſuum iterantes coquuntur, quouſque deſiccetur, & in lapidem vertatur. Item illum lapidem ab ære & nummis genitum, iterantes coquunt continue, igne priore fortiore, quouſque lapis diruatur ac confringatur, ac in cinerem vertatur, qui pretioſus eſt cinis. Heu doctrinæ filii! quam pretioſum eſt quod ex eo fit. Miſcentes igitur cinerem aquæ. Iterum coquite quouſque cinis illo liquefiat, deinde coquite & aqua imbuite permanente, quouſque compoſitio dulcis fiat, & ſuavis, ac rubea imbuite quouſque humida fiat, amplius igne fortiore coquite priore, ac vaſis os diligentius claudite. Hoc enim regimine corpora fugientia nō fugientia fiunt, & ſpiritus in corpora & corpora in ſpiritus vertūtur & à ſe invicē nectūtur. Deinde fiunt corpora ſpiritus animas habentes tingentes, eo quod invicem germinant. *Reſp. Turba:* jam notificaſti poſteris, quod æri rubigo accidit poſtquam nigredo dealbatur aqua permanente. Deinde congeletur & fit corpus magneſiæ, demum coquitur, quouſque totum corpus confringatur; deinde fugiens in cinerem vertitur, & fit æs umbra carens, imo etiam fit tritio, de opere Philoſophorum, quid ergo dimittis poſteris cum vere propriis nominibus res minime nuncupaſti? *Et ille.* Veſtra ſequens veſtigia, quemadmodum & vos tractavi. *Reſpondit Bonellus,* verum dicis. Si enim aliter ageres, dicta tua in libris noſtris ſcribi non juberemus.

Sermo quinquageſimus octavus.

BALGUS *inquit;* Acratus, Turba univerſa: jam dixit, quod vidiſtis, benefactor tamen quandoque fallit, quamvis benefaciendi habeat affectum. *Et illi:* verum dicis. Dic ergo ſecundum tuam ſententiam, & cave ne ſis invidus. *Et ille.* Sciendum eſt quod invidi hoc arcanum in umbra ſeparaverunt in phyſica aſtronomica imaginum arte ſecundum conſtellationes arborum, metallis, vaporibus, & reptilibus, & ambigue multiplicaverunt, quanto potuerunt. Quod in omni eorum opere ferme percipitur, jubeo tamen huius ſcientiæ inveſtigatores, ut ferrum capiant ac in laminas ducant, demum veneno miſceant, & ſuo vaſi imponant, cuius os diligentiſſime claudant, & cavete ne humorem multiplicetis, vel ſiccum ipſum ponatis, ſed miſcete fortiter ut maſſam. Et ſcitote quod ſi à maſſa aquam multiplicatis in camino non continetur. Si enim maſſam deſiccetis, camino non jungitur nec coquitur: jubeo tamen vos, ut ipſum

ut ipſum diligentius conficiatis. Demum ſuo vaſi imponatis, cujus os interius & exterius luto claudatis, ac carbonibus ſuper ipſum accenſis, poſt dies aperiatis, tunc invenietis laminas ferreas jam liquefactas. In vaſis autem coopertorio invenietis nodos. Igne enim accenſo acetum ſurſum aſcendit, ejus namque natura ſpiritualis eſt in aëra ſcandens, quare jubeo vos, ut partem eam teneatis. Item ſciendum eſt quod decoctionibus, ablutionibusque multiplicatis, congelatur, & abſque igne coloratur, ejuſque natura convertitur. Hac enim decoctione & liquefactione cambar non disjungitur. Notifico etiam vobis quod hac nimia decoctione, tertiæ partis aquæ pondus conſumitur, reſiduum vero fit ventus in ſpiritus ſecundi cambar. Et ſcitote quod nihil eſt precioſius nec excellentius maris arena rubea, Lunæ autem ſputum coadunatur cum radiorum ſolis luce, luna perficitur nocte præventionis, ſolis namque calore ros congelatur. Tunc illo vulnerato, necidatoris ros jungitur, & quanto magis dies tranſeunt, tanto intenſius congelatur. Nam ſole qui coquit ipſum congelatur. Ac bello petens terrenum ſuperare ignem facit, ablata infirmitate. *Reſp. Bonites.* Nonne ſcitis Balge, quod lunæ ſputum non tingit niſi æs noſtrum. *Et Balgus*: verum dicis. Et ille, cur igitur arborem dimiſiſti narrare, cuius fructum qui comedit, non eſuriet unquam. Et Balgus, notificavit mihi quidam qui ſcientiam conſecutus eſt, quouſque illam inveniens arborem, convenienter operatus eſt ac fructu extracto comedit. Mihi autem quærenti, eam meram deſcripſit albedinem, ratus quod ipſa abſque labore invenitur diſpoſitionis, tum ejus perfectio ejus cibus eſt, mihi autem quærenti qualiter cibo nutritur quouſque fructicet? ait: Accipe illam arborem, & ædifica ei domum, circundantem, rotundam, tenebroſam, rore circundatam, & impone ei hominem magnæ ætatis, centum annorum, & claude ſuper eos, & necte fortiter, ne ad eos pulvis, ſeu ventus perveniat. Deinde 180. diebus, in ſua domo eos dimittite. Dico quod ille ſenex de fructu illius arboris comedere non ceſſat ad numeri perfectionem, quouſque ſenex ille juvenis fiat. O quam miræ naturæ, quæ illius ſenis animam in juvenile corpus transformaverunt, ac pater filius factus eſt. Benedictus ſit Deus creator optimus.

Sermo quinquageſimus nonus.

THEOPHILUS, *inquit*: dicturus ſum in his quæ Bonitis narravit. *Et Turba*: Dic, frater namque tuus pulchre dixit. *Et ille*: Conſequens Bonitis veſtigia, ejus dicta perficiam. Sciendum eſt quod omnes Philoſophi, quamvis hanc celaſſent diſpoſitionem, in ſuis tamen tractatibus verum dixerunt, cum aquam vitam nominaverunt, eo quod, quicquid illi miſcetur aquæ, moritur, deinde vivit & juvenis fit. Et ſcitote omnes diſcipuli, quod ferrum non fit rubiginoſum, niſi hac aqua, eo quod laminas tingit, deinde ponitur in ſole quouſque liquefiat & imbuatur, deinde congeletur. Hiſque diebus fit rubiginoſum, illuminatione autem hac ſilentium melius eſt. *Reſp. Turba,* Theophile, cave ne ſis invidus perfice tractatum tuum. *Et ille*: imo ſimile quid reiterem. *Et illi.* Quodvis. *Et ille.* Quidam fructus exeunt prius à perfecta arbore & in æſtatis initio florent, & quanto multiplicantur, tanto decorantur, quouſque peragantur & maturando dulces fiant. Similiter illa mulier ſuos fugiens generatos, quibus parte quamuis irata domeſtica ſit, nec dignatur ſe ſuperari, nec ut ſuus conjunx ſuum habeat decorem qui furibundus eam diligit & cum ea pugnans vigilat, quouſque concubitus cum ea peragat, & ejus fœtus Deus perficiat, filioſque ſibi multiplicat prout placet: ejus decor igne conſumptus eſt qui ad ſuum non tendit conjugem niſi libidinis cauſa, termino enim finito ad eam vertitur. Item notifico vobis quod Draco nunquam moritur, Philoſophi tamen mulierem ſuos conjuges interficientem neci dederunt. Illius enim mulieris venter armis plenus & veneno. Effodiatur illi ſepulcrum Draconi, & ſepeliatur illa mulier cum eo, qui cum illa fortiter junctus muliere, quanto magis eam nectit & volvitur circa eam, tanto magis corpus ejus muliebribus armis in mulieris corpore creatis in partes ſecatur. Videns autem mulieris artubus mixtum, certus ſit morte, & totus vertitur in ſanguinem. Videntes autem Philoſophi ipſum in ſanguinem verſum, in ſole dimittunt per dies quouſque lenitudo conſumatur & ſanguis areſcat, & venenum inveniunt illud jam apparens, tunc ventus eſt occultus.

Sermo ſexageſimus.

BOnellus *inquit*: Sciendum eſt omnes diſcipuli, quod ex electis nihil fit utile abſque conjunctione & regimine, eo quod ſperma ex ſanguine generatur & libidine. Viro namque mulieri imminente, uteri humore ſperma nutritur & ſanguine humectante, & caliditate, peractis vero 40. noctibus ſperma formatur. Si enim humiditas ſanguinis & uteri calor non eſſet, ſperma non maneret nec fœtus perageretur. Deus autem illum ſanguinem & calorem ad nutriendum ſperma conſtituit, quouſque extrahas ipſum ad libitum. Fœtus autem extractus non niſi lacte nutritur & igne, parcè & paulatim, dum pulvis eſt, & quantò magis exurit, tantò oſſibus confortatis in juventutem ducitur in quam perveniens ſibi ſufficit. Sic ergo oportet te in hac arte facere. Et ſcitote quod abſque calore nihil unquam generatur, & quod balneum calore intenſo perire facit. Si vero ſit frigidum fugat, ſin autem temperatum ſit, corpori conveniens & ſuave ſit, quare venæ leves fiunt & caro augmentatur. Ecce vobis demonſtratum eſt omnibus diſcipulis, intelligite igitur, & in omnibus quæ regere conamini timete Deum.

Sermo ſexageſimus primus.

MOYSES *ait*: Notandum eſt quod invidi plumbum æris, formandi inſtrumenta nominaverunt ſimulando, poſteros ſeducentes, quibus notifico quod illa eorum formandi inſtrumenta, ex noſtro pulvere albo, ſtellatico & ſplendido, & lapide noſtro concavo ac marmore, quorum toti operi noſtro nullus pulvis aptior, & compoſitioni noſtræ conjunctior eſt, pulvere alociæ, ex quo apta fiunt inſtrumenta formandi. Amplius Philoſophi jam dixerunt, ponite inſtrumenta ex ovo, non tamen narraverunt quod ſit ovum nec cujus avis. Et ſcitote quod harum regimen rerum, eſt toto opere difficilius, eo quod ſi compoſitum pluſquam oportet regatur, eius lumen à pelago ſumptum extinguatur. Quare Philoſophi juſſerunt, ut obſervetur. Lunâ igitur perfectâ hoc accipite, & arenæ imponite quouſque dealbetur. Et ſcitote quod arenæ ipſum imponentes, & reiterantes, niſi patientiam habeatis, in regendo erratis & opus corrumpitis, coquite igitur ipſum leni igne, quouſque dealbatum ipſum videatis. Deinde aceto extinguite, & unum ex tribus jam à ſociis ſeparatum invenietis. Et ſcitote quod primum ixir commiſcet, ſecundum comburit, tertium vero liquefacit: Primò igitur 9. uncias imponite aceti bis, primò cum vas calefit, ſecundò verò cum jam calefactum ſit.

Sermo ſexageſimus ſecundus.

MUNDUS *inquit:* Oportet vos omnes huius artis inveſtigatores,ſcire,quod quicquid Philoſophi narraverunt & juſſerunt,Kenkel ſcil.herbas geldum & carmen, unum quid ſunt: ne cures igitur rerum pluralitatem. Nam tyria eſt Philoſophorum tinctura, cui ad placitum nomina ſumpſerunt, & ablato proprio nomine, ipſum nigrum nuncupaverunt, eo quod noſtro extractum eſt à pelago. Et ſcitote quod priſci ſacerdotes nihil veſtium in aris ſuis dignati ſunt ponere artificialium, quare ad aras mundificandas,ne ſordidum quid eis introducant, & immundum, Kenckel tyrio colore tinxerunt,tyrius autem color noſter quem in aris & theſauris ſuis poſuerunt, redolentior eſt & mundior quam quod à me deſcribi poteſt,qui à mari noſtro rubeo & puriſſimo extractus eſt, qui ſuavis eſt ac odoris pulchri, & in putrefaciendo non ſordidus, nec immũdus. Et ſcitote quod plura nomina poſuimus,quæ omnia ſunt vera, cujus exemplum apud intellectum habentes eſt triticum quod molitur. Et tunc alio nomine nuncupaverunt, ex quo in diviſas ſubſtantias, cribro diviſas, varia panis genera, fiunt nomina ſingulariter habentia,quod totum frumentum uno nomine nuncupatum, à quo plura nomina diſtincta,ſunt, ſic tyrium in unoquoque regiminis gradu ſui coloris nomine nuncupamus.

Sermo ſexageſimus tertius

PHILOSOPHUS *ait:* notifico poſteris quod natura maſculus eſt, & fœmina, quare invidi eam corpus magneſiæ nuncupaverunt, eo quod in ea eſt maximum arcanum.Ponite igitur omnes hujus artis inveſtigatores magneſiam in ſuo vaſe, & diligenter coquite. Deinde poſt dies aperientes, in aquam totum invenietis verſum. Item coquite quouſque coaguletur, & ſe ipſum contineat. In invidorum autem libris pelagus audientes, ſcitote quod humorem ſignificant, panno vero ſignificant vas medicinis, quoniam naturam ſignant,eo quod germinat, & floreſcit.Invidis autem dicentibus ablue, quouſque æris nigredo exeat,quidã hanc nigredinẽ nummos nominant.Agadimon autem clare demonſtravit, cum hæc verba non dubie protulit.Notandum eſt omnes hujus artis inveſtigatores, quod rebus primum mixtis, & ſemel decoctis invenietis nigredinem præſcriptam, ſcil. omnia nigra fiunt,hoc igitur eſt plumbum ſapientum, de quo in libris ſuis frequentiſſime tractaverunt. Nonnulli quoque dicunt nummi noſtri nigri.

Sermo ſexageſimus quartus.

PYTHAGORAS *inquit*: quam mira eſt Philoſophorum diverſitas,in his quę prius poſuerunt, & eorum conventus, in hac paula re viliſſima,qua tegitur pretioſum.Et ſi vulgus omnes hujus artis inveſtigatores iſtud paulum & viliſſimum ſcirent,mendacium putarent. Cujus vim ſi ſcirent non vilipenderent, hoc autem à pelago DEUS celavit, ne mundus devaſtaretur

Sermo ſexageſimus quintus.

HORFOLCUS *ait*: ſciendum omnes ſapientiam diligentes: cum mundus in hac arte tractaret,& lucidiores vobis ſyllogiſmos poneret,quod qui neſcit quod dixit, brutum animal eſt. Ergo autem hujus paululi regimen vobis exponam,ut in hac arte introductus audacior fiat & certius expendat, & quamvis ſit parum comparet tamen vili caro, & carum vili. Et ſcitote quod initio miſcendi, oportet vos elementa cruda, amœna, ſincera, & non cocta, vel recta, ſuper lenem ignem commiſcere, & cavere ignis intenſionem, quouſque elementa conjungantur, & ſe invicem conſequantur, ac complectantur complexione qua paulatim cõburuntur, quouſque in illo leni igne deſiccentur. Et ſcitote quod ſpiritus unus comburit unum & diruit, & unum corpus confortat, unum ſpiritum, & docet ipſum contra ignem præliari. Poſt primam autem combuſtionem,oportet ſe ablui,mundificari,& igne dealbari,quouſque omnes res unus fiant color. Cui poſtea oportet vos totius humoris reſiduum miſcere, & tunc ejus color exaltabitur.Elementa enim igne diligenter cocta lætantur,& in alienas vertuntur naturas, eo quod liquefactum quod eſt caput fit non liquefactum, humidum vero ſiccum, & ſpiſſum corpus ſpiritus, & ſpiritus fugiens fortis contra ignem pugnans. Quare Philoſophus ait, converte elementa, & quod quæris invenies. Convertere autem elementa, eſt facere humidum ſiccum, & fugiens fixum. His peractis diſpoſitione, dimittat in igne quouſque ſpiſſum attenuetur, & rarum tingens remaneat.Et ſcitote quod elementorum mors & vita, ab igne fiunt, & quod compoſitum germinat ſe ipſum, & gignit id quod quæritis DEO favente. Coloribus autem incipientibus, miracula videbitis, ſapientiæ DEI, quouſque tyrius color peragatur. O mirabilis natura, cæteras naturas tingens! O naturæ cæleſtes elementa regimine ſeparantes,& convertentes! nihil igitur eſt pretioſius his naturis in natura, quæ compoſitum multiplicat & facit eſſe punicum & fixum.

Sermo ſexageſimus ſextus.

EXEMIGANUS *inquit*, jam tractaſti, Luca de argento vivo & nitro quod eſt magneſia, quod te decet, & juſſiſti poſteros experiri & libros legere, ſciens quod Philoſophi dixerunt: Inſpicite latentem ſpiritum, & nolite ipſum vilipendere, eo quod cum permanet magnum eſt arcanum, & multa bona operatur.

Sermo ſexageſimus ſeptimus.

LUCAS *ait*, dico poſteris quod lucidius eſt his, quæ narraſti,quod ſcilicet Philoſophus ait,comburite æs, comburite argentum, comburite aurum. *Reſpondit Hermiganus*, ecce tenebroſius prædictis. *Reſp Turba*: Illumina igitur quod tenebroſum eſt. *Et ille.* Hoc quod dixit, combure,combure, combure, in nominibus tantum diverſitas eſt, re autem unum & idem ſunt. *Et illi.* Heu tibi, tam breviter tractaſti, cur livore inficeris? *Et ille*: placet ut pulchrius dicam? *Et ille*: age. *Et ille*: Significo quod dealbare eſt comburere, rubeum vero facere eſt vita. Invidi autem nomina multiplicaverunt, ut poſteros ſeducerent, quibus ſignifico, quod hujus artis diffinitio eſt,corporis liquefactio,& animæ à corpore ſeparatio, eò quod æs, ut homo, & animam habet & corpus: oportet igitur vos omnes,doctrinæ filios, corpus diruere, & ab eo animam extrahere. Quare Philoſophi dixerunt,quod corpus non penetrat corpus, verum ſubtile naturæ, quod eſt anima, quæ corpus penetrat & tingit. In natura igitur eſt corpus & anima. *Reſp. Turba*: volens explanare, tenebroſa verba protuliſti. *Et ille.* Significo vobis quòd invidi narrantes dixerunt, quod ſaturni ſplendor non apparet, niſi tenebroſus,quando in aëra ſcandit, & quod mercurius radiis ſolis occulitur, & quod argentum vivum ſua ignea vi vivificat, & opus perficitur. Venus autem,cum ſit orientalis, ſolem præcedit.

Sermo ſexageſimus octavus.

ATTAMUS *ait*, ſcitote omnes hujus artis inveſtigatores, quod opus noſtrum cujus inquiſitionem habuiſtis, ex maris fit generatione, quo poſt DEUM, & cum quo opus perficitur. Accipite igitur halſut, & veteres lapides marinos, & carbonibus aſſate quouſque albi fiant. Deinde in albo aceto extinguite, ſi aſſatæ fuerint 24. unciæ eorum, color tertia parte ſui extinguatur, ſcilicet 8. unciis, & aceto terite albo, & coquite in ſole & terra nigra per 42. dies. Secundum autem opus fit à decimo die menſis Septemb. ad 10. libræ. Hujus autem ſecundò acetum nolite imponere, & dimittite ipſum coqui quouſq; ſuum deficcetur acetum, & terra fixa fiat, ut terra ægyptiaca. Et quod opus aliud citius congelatur, aliud vero tardius, hoc autem accidit ex coquendi diverſitate. Si enim locus ubi coquitur humidus & roridus fuerit, citius congelatur, ſi vero ſiccus tardius congelatur.

Sermo ſexageſimus nonus.

FLORUS *inquit*. Tractatum tuum, Munde, reor perficere. Non enim peregiſti coquendi diſpoſitionem. *Et ille*: age, Philoſophe. *& Florus*: doceo doctrinæ filios, quod bonitatis primæ decoctionis ſignum eſt, ſui ruboris extractio. *Et ille*. Deſcribe quid eſt rubor; *Et Florus*: cum videritis ipſum totum jam nigrum, ſcitote quod albedo tunc in illius ventre nigredinis occultata eſt, tunc oportet vos illam nigredinem extrahere, ab illa nigredine ſubtiliſſime, ejus quod ſcitis eas diſcernere. Secunda autem decoctione, ponatur illa albedo in vaſe cum ſuis inſtrumentis, & coquatur lene quouſque omnino alba fiat. Videntes autem omnes hujus artis inveſtigatores, illam albedinem apparentem, & omnibus ſupereminentem, eſtote tuti quod rubor in illa albedine occultus eſt. Tunc autem non oportet vos illam extrahere, verum coquere, quouſque totum rubeum fiat altiſſimum & ſimili carens. Et ſcitote quod illa nigredo prior ex natura marteck fit, & quod rubor ex illa extrahitur nigredine, eo quod illud nigrum emendavit, quod inter fugiens & non fugiens, componens pacem eam, unum reduxit. *Reſp. Turba*. Et cur fuit hoc? *Et ille*: eo quod cruciata res, cum in corpore ſubmergitur, vertit ipſum in naturam inalterabilem, ac indelebilem: oportet vos igitur hoc ſulphur ſcire, quod corpus denigrat. Et ſcitote, quod illud ſulphur non poteſt contrectari, non tangi, ſed illud cruciat & tingit. Et quod ſulphur, quod denigrat, eſt quod non fugienti januam aperit, & in fugiens cum fugientibus vertit. Nonne videtis, quod crucians non cruciat nocumento, nec corruptione, ſed rerum coadunatione & utilitate? Si enim eſſet ejus cruciatus noxius, & inconveniens, non ab illo complecteretur, quouſque ab eo colores extraherentur, inalterabiles ac indelebiles, quam ſulphuris aquam vocavimus, & ad ruborum tincturam aptavimus, quæ de cætero non denigrat, quod autem denigrat, quod non fit abſque nigredine, clavem operis eſſe notificavi.

Sermo ſeptuageſimus.

MUNDUS *inquit*: Scitote omnes hujus artis inveſtigatores, quod caput eſt omnia, quod ſi non habet, omne quod ipſum emendat, non prodeſt quicquam. Ideoque magiſtri illud quo perficitur verum dixerunt. Non enim diverſæ illam rem emendant naturæ, verum una & conveniens, quam vos oportet parcè regere, regendi namque ignorantiâ nonnulli erraverunt. Nolite ergo harum compoſitionum pluralitatem curare, nec ea quæ philoſophi in libris ſuis poſuerunt, veritatis namque natura una eſt, quæ naturale mutavit, eo quod arcanum naturale in ſuo ventre occultum eſt. Nec videtur, nec ſcitur, niſi à ſapiente, qui ergo parcè regit, ejuſque ſcit complexionem, extra hoc ex eo naturam omnes naturas ſuperantem. Tunc igitur magiſtri verba complebuntur, natura ſcilicet naturâ lætatur, natura naturam ſuperat, & natura naturam continet, tamen non ſunt diverſæ naturæ nec plures, verum una ſuas habens res in ſe quibus cæteris rebus eminuit. Nonne videtis quod magiſter uno orditus & uno finitus: deinde alias unitates aquam nuncupaverunt, totam naturam vincentem.

Sermo ſeptuageſimus primus.

BRACVS *ait*: Quàm pulchrè hanc aquam ſulphuream Mundus deſcripſit, niſi enim ſpiſſa corpora naturâ corpore carente diruantur, quouſque fiunt corpora incorporea ſpiritus tenuiſſimus, non poteſtis illam animam tenuiſſimam ac tingentem, quæ in naturali ventre occulta eſt. Et ſcias, quod niſi corpus diruatis quouſque moriatur, & ex eo ſuam extrahatis animam, quæ eſt ſpiritus tingens, nequaquam ex eo corpus tingere poteſtis.

Sermo ſeptuageſimus ſecundus.

PHILOSOPHVS *inquit*: Prima compoſitio ſcilicet corpus magneſiæ ex pluribus fit rebus, quamvis unum quid factæ ſint uno dictum nomine, quod priores albar æris nuncupaverunt. Cum autem regitur decem nominibus nuncupatur, ſumptis à coloribus qui in regimine in hujus magneſiæ corpus apparent. Oportet igitur ut plumbum in nigredinem convertatur, tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt, cum Sericon quod eſt compoſitio, quod & X. nominibus nuncupatur. Omnibus autem præfatis nil aliud ſignificamus nominibus, quàm albar æris, eo quod tingit omne corpus quod in compoſitionem introivit. Compoſitio autem duplex eſt, una enim eſt humida, altera verò ſicca, cum proinde coquuntur, fiunt unum, & dicitur bonum plurimorum nominum. Cum vero rubeum fit auri flos dicitur, auri fermentum, & aurum coralli, ac aurum roſtri. Dicitur etiam redundans rubeum ſulphur, & rubeum auripigmentum. Dum autem crudum permanet plumbum æris, dicitur virga metalli ac lamina. Ecce ejus patefeci nomina cruda, quam cocta ab ea invicem diſtinguemus. Eſto ergo ratus. Oportet igitur me tunc ubi ignis quantitatem demonſtrare ejuſque numeri dierum, ac ignis in unoquoque gradu diverſitatem intenſionis, ut qui hunc librum habuerit, ſibique proprius fuerit ab egeſtate, media aliter, quàm hac pretioſiſſima arte carentes, ſecurus permaneat. Vidi igitur ignem multis modis, quidam enim fit ſtipulis, & cinere, & carbonibus & flammis, quidam vero abſque flamma. Ordines autem inter has qualitates mediocres experimentum demonſtrat. Plumbum autem eſt plumbum æris. In quo totum eſt arcanum, in die vel in parte diei. De diebus autem noctis, in quibus maximi arcani erit perfectio, in loco proprio, in ſequentibus tractabo. Et ſciatis firmiſſimè, quod ſi parum aurum in compoſitione ponatur, exiet tinctura patens & candida. Quare & ſublime aurum & aurum patens in priorum theſauris philoſophorum invenitur. Ideoque diſparia ſunt ea quæ in ſuam introducunt compoſitionem.

Quamvis

Quamvis elementa commiſceantur, & in plumbum æris vertantur, à ſuis prioribus exeuntia naturis, & in unam naturam vertantur novam. Tunc igitur una dicuntur natura, & unum genus. His peractis ponitur in vaſe vitreo, niſi qualiter compoſitum potat aquam & coloribus alteratur. In unoquoque gradu inſpiciatur cum venerabili rubore coloratur. Hoc igitur in elixir dicentibus philoſophis aurum pone, quamvis multoties, ſemel tamen fieri oportet. Adverſarii igitur certitudinem ſcire volens, inſpice, qualiter Democritus ait: Quoniam à deorſum ad ſurſum cœpit dicere, demum reverſus cœpit à ſurſum ad deorſum, dixit enim, pone ferrum, plumbum, & albar propter æs, demum reverſus ait, & æs noſtrum propter nummos, plumbum propter aurum, ac aurum propter aurum coralli, corallique aurum, propter aurum croci. Amplius etiam ſecundò, cum à ſurſum ad deorſum cœpit ait: Pone aurum, nummos, æs, plumbum & ferrum, his igitur patefecit dictis, quod non ponitur niſi ſemiaurum. Et procul dubio aurum in rubiginem non vertitur, abſque plumbo, & ære: Et niſi aceto apud Sapientes noto imbuatur, quouſque coctum in rubiginem vertatur. Hæc igitur rubigo eſt, quam omnes philoſophi ſignificaverunt, quia quamvis dicerent: Pone aurum & fit aurum coralli: & pone aurum coralli, & fit aurum purpureum: omnia tamen hæc ex eorundem colorum ſunt nominibus. Oportet itaq; ut in eo acetum ponatur, eò quòd ex eo hi colores veniunt. His autem quæ philoſophi narraverunt nomina habentibus, fortiora corpora, & vires ſignificaverunt. Ponitur ergo ſemel ut rubigo fiat, demum ei acetum imponitur. Prædictis autem coloribus apparentibus oportet, ut unumquodque 40. diebus decoquatur, ut aqua conſumpta deſiccetur. Demum imbutum vaſique impoſitum coquatur, quouſque ejus appareat utilitas. Cujus primus gradus fit ut mucra citrina: ſecundus verò ut rubea, tertius ut ſiccus crocus triſtis vulgi igitur nummus imponatur.

Explicit Liber Turbæ.

IN TVRBAM PHILOSOPHORVM SERMO VNVS ANONYMI.

QUONIAM grave eſt circa Philoſophicas intentiones diverſorum librorum deſudare, ex quo opus Alchymicum per Philoſophos tàm diverſimodè & ſingulariter promulgatur, itaque vix homini humanæ vitæ tempus ſufficere valet, eorum lectiones explanare & reſerare. Igitur ex mandato Generoſi Domini mei unicum capitulum ad ſui utilitatem ex omnium Philoſophorum intentione ſub uno ſermone eligere, & aggregare curabo.

Legitur in Turba Philoſophorum, quod quicquid veritatis conſtat in arte Alchymiæ eſt conjungere humidum ſicco, & hoc ab omnibus Philoſophis conceditur. Per humidum intelligatis ſpiritum liquidum, ab omni ſorditione purgatum: & per ſiccum intelligatis corpus perfectum, purum & calcinatum, & revera conjunctio iſtarum duarum partium, conſtat penitus in diſſolvere & coagulare. Diſſolvere ſecundum Philoſophos eſt corpus in naturam ſpiritus reducere: Coagulare eſt ſpiritum in naturam corporis convertere, & ſic corpus efficitur ſpirituale, & ſpiritus vice verſa efficitur corporalis, & tunc complentur dicta Philoſophorum, ubi dicunt: Fiat fixum volatile, & volatile fixum, & ſic Dei gratia obtinebitis totum magiſterium: & ſcit Deus, quod iſta diſſolutio nunquam poteſt fieri ſine transmutatione Elementorum: Vnde legitis in Turba Philoſophorum: Converte elementa, & invenies quod quæris. Et quia certò Elementorum converſio nihil aliud eſt, niſi unius elementi naturam in alteram alterius elementi tranſmutare.

Philoſophi dicunt, quod in omni re creata ſub cœlo, ſint quatuor elementa in eſſe, ſed non in apparentia, & dicunt, quod ſine quatuor elementis nulla res oriri poſſit, tamen in diverſis rebus diverſa elementa dominantur, ſic utique eſt & in lapide noſtro.

Lapis autem noſter, ut dicunt Philoſophi componitur ex corpore & ſpiritu: Corpora quæ pertinent ad compoſitionem lapidis, ſunt aurum & argentum: & certum eſt, quod in illis corporibus plus abundat ignis & terra quam aër & aqua, in auro vero dominantur præ cæteris elementis, id continet in ſe rubedinem, ſeu citrinitatem, & eſt in ſe corpus calidum & ſiccum, & tamen non nimis calidum, quoniam certum elementum in auro abundans eſt terra, quæ eſt frigida & ſicca, & ideo attemperat aurum, aliàs citrinitas auri penitus converteretur in rubedinem, & ſic eſſet corpus frigidum, in ſe aliquantulum humidum & ſiccum, quoniam ignis & aqua in argento ſunt quaſi aquæ portiones, & ſaltem aqua aliquantulum ſuperabundat ignem: Igitur argentum à Philoſophis judicatur corpus frigidum & humidum eſſe, & ſi aqua in corpore argenti converteretur in citrinitatem, tunc illud corpus eſſet propinquius naturæ auri, quàm argenti. Inſuper viſum eſt, quod in ſpiritu noſtri lapidis dominatur aqua & aër præ cæteris elementis, tamen aqua ſuperabundat aërem, ideo ſpiritus non poteſt ex ſua propria virtute in ignis aſperitate quieſcere, quoniam aqua, ut ſatis notum eſt, ſemper contrariatur igni.

Ratio, quoniam diſconveniunt omnino qualitatibus elementatibus, quia ignis eſt calidus & ſiccus, aqua eſt frigida & humida, & ſic patet evidenter, quod duo elementa dominantur in ſpiritu noſtri lapidis, aqua ſcilicet & aër. Igitur ſciant artifices Alchymiæ, quod impoſſibile eſt, ex ſolo corpore medicinam veram procreare ſine ſpiritu: & è contrario impoſſibile eſt ex ſolo ſpiritu medicinam veram procreare ſine corporibus: Ratio eſt, quia qualitercumque corpus præparatum fuerit, per ſe non poteſt propria virtute ſibi fluxibilitatem acquirere, nec ſpiritus per ſe qualitercunque præparetur, non poteſt à ſua natura alterari, nec perfectè figi, ſine intermediatione corporis, & neceſſe eſt medicinam fore fluxibilem, viventem, tingibilem, manentem: quod nequit omnino eſſe, vel contingere ſine temperantia elementorum.

Et ſine dubio illa temperantia elementorum nunquam contingere videtur abſque conjunctione corporis & ſpiritus, quoniam per eorum conjunctionem ſuppletur defectus elementorum, tam ex parte corporis, quam ex parte ſpiritus, & ſic corpus efficitur ſpirituale, & ſpiritus corporalis.

Hactenus dictum eſt de definitionibus elementorum tam ex parte corporis, quam ex parte ſpiritus, ut debitus inde ſequatur effectus ad veram medicinam conſequendam. Jam videamus de tranſmutatione elementorum, quando fieri debeat ut corporale ſpirituale, & ſpirituale corporale efficiatur, & revera circa illã intentionem laborat tota Alchimia, & ideo

& ideo multum neceſſe eſt unicuiq; volenti operari omnia iſta ſcire, quoniam noſtra expetitio totius artis procul dubio conſtat in cognitione tranſmutationis elementorum.

Elementorum tranſmutatio.

QUATUOR ſunt elementa, aqua ſcilicet, terra, aër & ignis: aqua eſt frigida & humida, terra frigida & ſicca, aër calidus & humidus, ignis calidus & ſiccus, & unumquodque genus iſtorum elementorum habet locum in alio, & diſpoſitionem ad aliud, licet quodlibet illorum contrarietur alteri, in parte vel in toto: terra non habet locum niſi in aqua, nec aqua niſi in terra, & tamen non conveniunt in uno genere, diſconveniunt in qualitatibus ſcil. in humiditate, & ſiccitate, quoniam terra eſt humida & ſicca, aqua vero frigida & humida: Ignis etiam non habet locum proprium niſi in aëre, & è contra & illa elementa conveniunt in qualitate diſconveniunt in humiditate & ſiccitate, quoniam aër eſt calidus & humidus, ignis calidus & ſiccus. Igitur videtur, ſicut dixit Morienes, quod terra vivit de aqua, & ignis vivit de aëre, & utique videtur aqua participare cum terra in una qualitate, ſcilicet in frigiditate, & cum alio latere ſcilicet in humiditate: Ergo patet, quod aqua mediat inter terram & aërem: videtur etiam aërem participare cum aqua, in humiditate, & cum igne in caliditate.: Ergo aër intermediat aquam & ignem: Videtur etiam ignem participare cum aëre in caliditate & cum terra in ſiccitate, ergo ignis intermediat aërem & terram. Videtur etiam terram participare cum igne in ſiccitate, & cum aqua in frigiditate, ergo terra intermediat ignem & aquam: & ſi patet quod quodlibet elementum aliud intermediat, & nullum elementum poſſit in naturam alterius elementi converti, quia eſt ſuum contrarium, niſi prius convertatur in elementum intermedians ipſum & ſuum contrarium. Vt ſi quis voluerit de aqua facere ignem, aſcendendo, quod elementum eſt ſibi omnino contrarium, quoniam aqua eſt elementum frigidum & humidum, ignis calidum & ſiccum, oportet prius aquam effici aërem, qui eſt elementum intermedians: oportet ergo ut frigiditas Aquæ convertatur in calorem ſeu caliditatem, & tunc immediate aqua convertitur in aërem, qui eſt elementum intermedians aquam & ignem, quoniam quàm citò frigiditas aquæ convertitur in caliditatem, tunc immediatè aqua convertetur in aërem, deinde oportet humiditatem aquæ in ſiccitatem converti, & tunc aqua convertetur in elementum ſibi contrarium, qui eſt ignis. Et è contra fieri oportet, ſi homo voluerit de igne facere aquam deſcendendo, ſic quoque caliditas ignis convertatur in frigiditatem, & tunc ignis efficitur terra, quæ eſt elementum intermedians ignem & aquam ex alio latere deſcendendo: deinde oportet ſiccitatem ignis converti in humiditatem, & ſic tranſit elementum ignis in elementum aquæ, quod eſt ſibi contrarium: quod ſi quis artifex cupit terram in aërem convertere aſcendendo, vel aërem in terram deſcendendo, oportet prius, ut terra efficiatur aqua, & aër efficiatur ignis, & ſic per elementi poteſtatem intermediantis unumquodque genus elementorum mutari poterit in aliud.

Et certe nullus invenitur autorum tractatus, ut hic habetur: quoniam illi authores, qui magis aperte loquuntur de elementorum tranſmutatione, ſicut Phæbus, Geber, Morienes, Senior, Calid, Albertus M. Rex Marco, & Arnoldus de nova ulla: & illi dicunt: ſi quis Artifex cupit de terra facere aërem, quod elementum ſibi contrarium, faciat primo agere humidum in ſiccum, & tunc terra convertitur in naturam aquæ, quæ eſt elementum intermedians terram & aërem, per gradus deſcendendo: deinde faciat calidum agere in frigidum, ita quod frigidum efficiatur calidum & ſiccum humidum, ut prædicatur, & ſic terra quæ eſt frigida & ſicca, convertetur in aërem, qui eſt calidus & humidus: Et ſi quis cupit de aëre facere terram per gradus deſcendendo, oportet primo, ut ſiccum agat in humidum, & tunc aër in ignem, quod eſt elementum intermedians aërem & terram ex alio latere circulariter transeundo: deinde oportet, ut frigidum agat in calidum & ſic tranſit aër in terram, quod eſt elementum ſibi contrarium. Et ſic intelligendum eſt de aliis duobus: cum enim aqua tranſire debet in naturam ignis, oportet ut calidum primò agat in frigidum, & ſic aqua tranſit in aërem, quod eſt elementum intermedians aquam & ignem per gradus aſcendendo: deinde oportet, ut ſiccum agat in humidum, & ſic aqua tranſit in naturam ignis. Et ſi ignis debet converti in aquam, oportet ut frigidum agat in calidum, & ſic ignis convertetur in terram, quod eſt elementum intermedians ignem & aquam, per gradus deſcendendo: deinde oportet, ut humidum agat in ſiccum, ita ut ſiccum efficiatur humidum, & ſic tranſit ignis in naturam aquæ, quod eſt elementum ſibi contrarium.

Et ſic patet, quomodo debeat mutari elementum in elementum ſibi contrarium, oportet omnino ut tranſeat per unum elementum, quod intermediat ipſum & ſuum contrarium: ergo videtur, quod unumquodque elementorum habeat in ſe quatuor qualitates, duas activas, quæ agunt in ſuum contrarium elementum, ſi elementum fuerit frigidum & ſiccum, ſicut terra: tum debet agere in calidum & humidum, ſicut in aërem, & ejuſmodi per ſiccas qualitates paſſivas debet pati ſuum contrarium in ipſum agens, ſecundum illud quod eſt frigidum & ſiccum, & ſic circulariter debet intelligi de aliis elementis: & iſta eſt vera intentio Philoſophorum, & videbatur eis ſatis eſſe dictum, quoniam ipſi non ſcripſerunt libros, niſi eorum filiis, & ſpecialibus amicis, nec curam habuerunt num eorum dicta fuerint patefacta, vel non.

Tamen augebo intellectum Generoſiſſimi Domini mei de elementorum transmutatione, ſecundum quam expertus ſum, & volo vobis indicare veriſſimas elementorum transmutationes, ſine aliqua obſcuritate: quæ ſic fiunt.

Recipe ſic de ſpiritu mundato per modum ſublimationis partes duas vel tres, de corporis perfecti limatura partem unam: amalgament ſæpe triturando, & ſuper lapidem ſcratulando, igne in balneo decoquendo; hocque de tempore in tempus frequentando, donec tota limatura, quæ eſt ſubſtantia corporis, ſit in fluxibilem Mercurium, quæ eſt ſubſtantia Spiritus, converſa. Ecce velitis diligenter conſiderare: patebit enim hinc vobis palàm, quod hic eſt tranſmutatio duorum elementorum. Memini enim me dixiſſe in exordio iſtius capituli, quod duo elementa dominantur in corporibus perfectis, ſcilicet ignis & terra: & dixi quod in ſpiritu dominentur duo elementa, ſcilicet aër & aqua: modò videtur, quod per artis ingenium corpus efficitur ſpiritus, & ſic patet, quod natura ignis & terræ, qua dominabantur in corpore, ſubjugatur dominationi aëris & aquæ, quæ quidem elementa

menta dominantur in ſpiritu: & ſic perficitur tranſmutatio prima duorum elementorum, quæ dominabantur in corpore, in naturam aliorum elementorum, quæ abundant in ſpiritu, & hæc eſt prima operatio.

Deinde per frequentem triturationem, & ſub fimo equino putrefactionem illud amalgama de octava in 8. diem, ſemper interim ſub fimo equino ad putrefactionem ponendo, illud regimen continuando, donec tota materia converſa fuerit in nigredinem, ſeu in pulverem nigrum, quod plane eſt dictum ad intellectum. Et oportet ut iſta materia nigra ſit tanquam pulvis in tactu ſubtilis; & in colore nigro, & in odore fœtido; & ſic obtinebitis tranſmutationem duorum elementorum, quæ abundant in corpore, & ſic fit corporale ſpirituale, & è contra; & procul dubio illa elementa ſic digeſta alterantur, & permittunt ſe ab invicem ſeparari artis ingenio, & è contra, uniri: ſed oportet unionem fieri mediante fermẽto novi corporis præparati, & iſta vera Phyſica elementorum tranſmutatio, ac humidi & ſicci vera conjunctio, ſed abſit, quod hoc caput divulgetur, ſeu quod ſciatur communiter; & vera ars in ſe eſſet ita levis, ſicut eſt, quoniam tunc ceſſaret ſtudium, ſuperbia & invidia regeret: & alia quamplurima mala. Habetis ergo qualiter jungendum ſit humidum ſicco more tranſmutationis Elementorum, ſecundum duo regimina, ſeu diſſolvere & coagulare, per quæ ars terminatur: ut ſcilicet corpus efficiatur ſpiritus, per diſſolutionem, & ex poteſtate ſpiritus acquirat ſibi fluxibilitatem: & ſpiritus ex corpore fixitatem. Et ſine dubio in iſta concluſione conſtat perfectio totius operis.

Finis Sermonis Secretiſſimi.

ALLEGORIÆ SAPIENTUM SUPRA LIBRUM Turbæ XXIX. Diſtinctiones.

ALLEGORIARUM SAPIENTUM.

Diſtinctio prima.

INQUIT ſapiens HERMES Si camelorum tuorum tertiam partem conſervans, conſumas duabus tertiis reſiduis, jam ad propoſitum perveniſti & opus perfeciſti. Amplius eodem modo, ne argentum vivum negligentiæ tradas; nigram enim carnem dealbat, & ſapientum igne fit opus, & aqua ſpirituali qua nigredo abluitur, ac inſtrumento quo operis fit fundamentum, & tempore & momento in quo nubes veniunt, in quo opus fieri oportet. Aqua autem qua nigredo abluitur, ſudor ſolis eſt, & urina puerorum, hoc igitur quod audis tibi ſit ſufficiens. Item ſimiliter accipe aquam aquæ ut tibi ventus & nigredo mundificetur. Hoc igitur ſignificatum intellige, & eo delectaberis. Item ſolummodò accipe nigredinem, & coapta eam, deindè albedini redde, & ruborem coapta, & tunc ad propoſitum & operis finem pervenies. Idem eodem modo notandum eſt, quod lapis igneus eſt, qui res regit nutu DEI, coque igitur ipſum leni igne, ne aqua ab eo ſeparetur, noctéque dieque, quouſque aureus fiat, intellige ergo. Item ſimiliter, qui congelat diſſolvit, & qui dealbat rubeum facit. Ecce proximo modo tibi exponam ut requieſcas, intellige ergo & ſuper his meditare, & opus tuum tibi certificabitur. Item ſimiliter notandum eſt, quod quemadmodum ſol in ſtellis: ita aurum in corporibus: ſolis namque lumen luminibus jungitur, & omnem continet fructum: Similiter & aurum. Super his meditare verbis & nutu DEI invenies. Item eodem modo ait Hermes, qui bibit medicinam extrinſecus, moritur, qui verò intrinſecus, vivit & lætatur; intellige hoc ſignificatum. Item hac utique cauſa dicta eſt aqua hæc divina, licet ſit maximum Venenum, ac omnibus prælata eſt materiebus, eò quod ſine ea nihil operis fit, divinam autem ipſam nuncupaverunt, eo quod nulli miſcetur coinquinationi, & ipſa lapidum naturas mundificat, & coinquinationibus abluit. Et quemadmodum ſol in corporibus, ſic ipſa in lapidibus agit, & ipſa penetrat, & perforat, & conſtans eſt & recta. Hæc etiam in ſole videntur. Item notandum, quod opus fit ex 7. planetis. Primum namque ex Saturno, deinde ex Jove, deinde ex Marte, deinde ex Sole, deinde ex Venere, deinde ex Mercurio, deinde ex Luna. Primum regimen eſt Saturni, ſcilicet putrefacere, & ſoli imponere, compoſitum vero fit per noctes 40. Secundum vero eſt Jovis, ſcilicet terere & per noctes 12. imbuere, quod dicitur regimen ſtanni. Tertium eſt Martis ſcilicet ſpiritum à corpore ſequeſtrare, quod dicitur convertere. Quartum eſt Solis, ſcilicet nigredinem & venenum abluere, quod dicitur candidare. Quintum eſt veneris, ſcilicet conjungere humidum ſicco, coadunare, ac calidum frigido, hoc autem dicitur regimen æris. Sextum Mercurii, ſcilicet comburere, quod dicitur regimen argenti vivi. Septimum eſt Lunæ, ſcilicet aſſare, & calefacere, & componere per 25. dies, & hoc regimen dicitur argenti. Ecce tibi opus peregi, cave igitur ne erres. Et ſcias, quod album fit albedine, & ejus fermentum eſt illud quod ſcis, dealba igitur & intellige. Item ſimili modo notandum eſt, quod lapis inquiſitus caret ſimili in terra, eſt autem citrinus aureus extrinſecus & intranſecus, cum autem alteratur, fit ejus corpus nigrum & tenebroſum ut carbones. Spiritus autem ab eo ablati color eſt albus & liquidus ut aqua: animæ vero color eſt rubeus. Anima autem ejus & ſpiritus redditur, vivit & lætatur, ac ejus lumen & decor ei redeunt, & vides eum ridentem & hilarem, ac morte carentem, eo quod jam mortuus eſt, deinde vivit, mortui namque cum reſurgunt, perpetui: benedictus ergo ſit ille cujus diſpoſitio eſt hæc, qui mortificat, vivificat, & omnipotens eſt. Item ſimiliter noli quicquam facere quouſque ſcias, nam ſi quid inſipiens feceris errabis, & opus tuum in vanum peribit. Deinde philoſophos reprehendes, & eos errare putabis. Item notandum, quod dies eſt nativitas lucis, nox vero nativitas tenebrarum. Sol quoque eſt lucerna diei, & Luna lucerna noctis, quos ad mundum regendum Deus creavit. Luna autem à ſole lumen percipit, per combuſtionem, & eſt dilatata, eo quod ſolis lumen in ea eſt, ideoque ſolis natura lunæ naturam ſuperat, ſi utique contempleris, & ſuper verbis meis mediteris, invenies me veridicum, & hujus ſignificationem intelliges, & demonſtrationem. Item ſcitote, quod ſpiritus eſt in domo marmore circundata, aperite igitur foramina, ut ſpiritus mortuus exeat, & è corporibus noſtris eiiciatur. Quam pulchrum eſt iter ſapientiæ. Item ſapientiam tuam ſemina in cordibus noſtris, & ab eis phlegma, choleram corruptam, & ſanguinem bullientem expelle, ac per vias beatorum perducas,

ducas, quibus ſpiritus eſt purificatus, omnipotens es, & quicquid vis peragis. Item miror qualiter carmen, id eſt grana noſtra, tingit bombicem, quod eſt contra naturam alterius, quæ non tingit rem mortuam, & qualiter uſifur, id eſt vermilio noſter tingit veſtem, quod eſt contra naturam alterius, qui non tingit rem vivam. Nihil enim tingit quicquam, niſi conſimile. Si igitur in compoſitione rubeum aurum imponitur, venies in tincturam rubeam ſinceram, & ſi poſueris album aurum, exibit rubeum patentiſſimum. Nulla enim res tingit, niſi ſuum conſimile. Item per Deum cœli & terræ jurans teſtor, quod lapis à me deſcriptus, vobiſcum eſt permanens, terraque marique & nullo modo à vobis ſeparatur. Item cuſtodi argentum vivum congelatum, cujus ſubtilitatis cauſa quamplurimæ partes perierunt. Item mons in quo eſt tabernaculum clamat: Ego ſum niger albi, & albus nigri, veridicus quidem ſum & non mentior. Item notandum eſt, quod artis origo eſt caput corvi ſine alis volantis, in nigredine noctis, & apparitione diei, ex gutture, cujus felle coloratio accipitur, & ex cauda deſiccatio, ac ex alis liquida aqua, & ex corpore rubor. Intellige ergo etymologica, nam eſt cujus lapis venerabilis eſſe non deſiſtit, & ejus fumus eſt exalatus, & mare irradiatum ac lumen patens. Item ſimiliter notandum, quod alumina & ſalia ſunt, quæ ex corporibus fluunt. Item ſi medicinas æqualiter ponas non ſentis errorem, ſi verò addas vel minuas, ad emendationem tendis, ne diluvium ſuperaverit, & regiones ſubmerſerit, & arborum radices eradicaverit. Item quàm ignota res eſt hæc, ſpeculare qualiter hi duo colores ſuo vapore diverſantur, inſpice zuccaram dulcem unam ſapidam, ac mel dulcedine intenſius. Item niſi corpora ſpiritualia feceritis & impalpabilia, nolite vituperare ixir, ſcilicet opus. Item miror qualiter tria volatilia adverſus ſe ipſa pugnam egerunt, & ſe invicem comedere non deſtiterint, quousque duobus derelictis unum remanſit. Item eſto parcus accendere, & noli eſſe levis cum aquam mittes, & cave ne comburatur, maximum enim impetum habet. Item niſi lapis tuus fuerit inimicus ad optatum non pervenies. Item cum calcem auripigmento miſces, nullo exeunte medio nil radit. Si quid verò medium interponas protinus radit. Et ſcito, quod aqua eſt, quæ occultum extrahit. Ecce exemplum exempli, intellige ergò. Item cum videris corpus jam in cinerem verſum optimè rexiſti. Item notandum, quod ſanguis qui aquinus eſt de corpore animato, eſt terra noſtra, qui ſapientiæ noſtræ ſcilicet perfectio permanentis. Item mortuum eſt quod vult vivificari, & ægrotum quod vult curari, album rubificari, nigrum purificari ac frigidum calefieri. Item DEUS creat, & inſpirat, & ſuas vires dat naturæ, ut ejus ſequatur ſapientiam & ſubagat ſubſidio: Item ferrum eſt aurum noſtrum, æs tinctura noſtra, argentum vivum ornamenta noſtra, ſtannum argentum noſtrum, nigredo dealbatio noſtra & albedo rubor noſter. Item neceſſarium eſt nobis corpus corpora mundificans, & aqua aquam ſublimans. Item lapis noſter, hoc eſt ignis ampulla, ex igne creatus eſt, & in eum vertitur. Item viſa nigredine ſcitote veram ſemitam ſecutum fuiſſe. Item dicit occultum, qui me candidat ipſe me rubeum facit. Item cela hoc opus ab hominibus, veluti verbum in lingua tua, ſive ignis in oculo tuo, noli loqui tibi ipſi, ne ventus verba tua ad alium ferat, & tuum fiat detrimentum. Ecce te cavere feci. Item notandum, quod opus noſtrum ex duabus fit figuris, quarum altera eſt alba umbra carens, altera rubea rubigine carens, & cribra noſtra de corticibus ſunt mundis, & ligno Benedicto. Item notandum, quod lapis igneus quæſitus caret foliis, quantitatem verò habet. Oportet te ergo ipſum ſupponere, & undique totum eo continere ut in medio. Item oportet te corpus & animam conjungere, contritione in ſole & imbuitione ſuper lapidem, deinde introduc in ignem, quouſque coinquinatio ab eis omnino auferatur, & fiat hoc per ſeptem horas leni igne, tunc te vivificat. Item dico quod ædificium poſitum eſt in ventre terræ, quod abſque terra non perficitur, amplius & ædificium eſt poſitum in ventre, quod non perficitur niſi igne, quod eſt ſapientiæ noſtræ perfectio. Item niſi ruborem albedini miſceas, deinde in eo aquam jam rectam introducas nihil tingit. Amplius nihil tingit rubeum, ſemper niſi album. Junge igitur lucem ſolis, cum opus jam peractum eſt, quæ jam ſolis regimine perfecta eſt marino quam narraturi ſumus, quo tantum coadunatio decoratur. Item ignis ſiccus tingens eſt, aer vero confirmans, mancipans ac dealbans, nigredinem à corporibus expellens, terra quoque ſtans, tincturam recipiens. Item ablue mercurium aqua maris, quouſque privetur nigredine, & tuum opus ad te redeat & gaudium. Item ſi intelligis qualiter vivus exit ex mortuo, patens ex occulto, & forte ex infirmo, res ipſa tibi perficitur. Quam patens eſt lucidus ſermo Sapientum, qualiter non patet vita eorum, à ſuis verbis, cũ inquiunt; Duo corpora æqualiter accipiens de terra, tere oleo coctarum radicum, & lacte albi volatilis, horum namque corporum maximæ ſunt vires omnem ſcientiam largientes, quibus & vitam poſſidebis æternam. Item accipe ſapientiam vi intenſiſſimam, & ex ea vitam hauries æternam, donec tuus congeletur, ac tua pigredo exeat, tunc inde vita fit. Qui ergo potat de te palam moritur, qui vero potat terram vivit. Item planta hanc arborem ſuper lapidem, ne ventorum curſus timeat, ut volatilia cœli veniant, & ſupra ramos ejus gignant, inde enim ſapientia ſurgit. Item accipe volatile, & priva capite igneo gladio, deinde pennis denuda, & artus ſepara, & ſupra carbones coque, quouſque unus color fiat. Deinde venenum ipſi impone, quantum ipſum cooperire poſſit. Deinde rege ipſum leni igne quouſque moriatur, & ipſum jam mortuum fere aqua candida & rege. Item emimus duos nigros, & ponimus in paropſidem quam habemus, & exeunt ova ut ſal, tunc ea tingimus croceo, & in plateam ducentes vendimus, his quidem ditati ſumus, & pecunia noſtra multiplicata eſt. Item cujus imbuis preſſura, & veneno mordes viperarium æris, propter hoc mortuos vivificans, & vivos mortificans deſtructum exiſtere, facinus exiſtens, deſtruens elevatum, amittens & abjectum elevans, & per cœlos terræ dominaris. Item notandum, quod duo lapides Sapientum in ripis ſunt fluviorum, ramis montium, ventre fluminum, & in dorſis domorum regum inveniuntur inſtructione ejecti, qui ſunt maſculus & fœmina, his quidem conjunctis & complexatis ſapientia procedit. Benedictus igitur Deus, quàm magnum quid eſt hoc & mirabile! Item quidam philoſophus vidit in ſomniis, quod cuidam podagrico nuncius Regis venerat. Podagra autem ait illi, duc me tecum. Reſpondit nuncius, cum ſis podagra, qualiter poſſes mecum venire, ambulare namque non potes. Reſpondit ei podagra: Noſcas quod in hujus montis radice eſt quoddam

dam tabernaculum, deferens me igitur ibi, depone illuc nigredines, ſtatim liberabor à podagra: tunc ad me creſcentem pertingere non poteris: recedens ergo detulit ipſum, & poſuit in tabernaculo, ad quem creſcentem nuncius pertingere non potuit, expergiſcens autem à ſomno nil vidit. Ecce ſimilitudo. Item quidam vidit in ſomnis, ac ſi quis verè ſederet ſecus viam & diceret, quid tibi videtur hunc velle facere? Reſpond. Neſcio. Et ille: Iſte vult concumbere cum matre ſua in medio terræ, tunc expergiſcens nihil vidit. Ecce ſimilitudo. Item, vobis autem ad philoſophiæ ſcientiam ducentibus, & ejus demonſtrationem exponentibus fit philoſophica irriſio mulierum, & ludus puerorum. Item accipe corticem recentem in ipſo momento, quo ipſum alio modo extrahis, ubi generatur, & pone in cucurbita, deinde ſublima in nomine Domini. Et quod ſublimatum fuerit ſepara, acetum enim philoſophorum eſt, & ſapientia. Deinde accipe hoc acetum, & ſuper corticem maris alteram funde, & pone in ampulla, & ſit acetum quantum cooperire poſſit, quatuor digitis, & ſepeli in fimo calido per dies triginta unum. Peracto vero termino extrahe, & invenies jam diſſolutum, & in nigram aquam & fœtidam verſum, qua nihil fœtidius, & nigrius. Accipe igitur ipſam ac in tabernaculum eleva parcè, quouſque conſumatur, & nihil ſcandat, & aquam ſublimatam cuſtodi in tempus opportunum. Deinde fecem accipe, quæ inferius in cucurbita remanet, & cuſtodi, corona namque cordis eſt, deſicca igitur ipſam & tere, & ei corticem maris recentem adiice, mercurium ſcilicet, & tere cum ea & in calido ſole deſicca. Deinde aquæ merge ab ea prius ſublimatæ, & diligenter tere & aſſa, & pone in teſta ETHEL, & ſublima, tunc candida ſublimabitur ut ſal, eam igitur cuſtodi, philoſophorum enim auripigmentum, & ſulphur eſt, & magneſia. Intellige ergo & tege ipſam, & noli feſtinare. Deinde accipe cucurbitam in dimidium luto inductam, & pone in ea nigram aquam diſſolutam, quàm ſublimâſti, novem ſcilicet partes de hoc auripigmento dealbato, quod ab Ethel ſublimaſti, duas partes. Dico quod hoc auripigmentum paſſum aqua protinus diſſolvitur, & ut aqua fit, & nihil intenſioris albedinis ab hominibus inſpicitur, nec eò pulchrius, quod philoſophi virginis ſal dicunt, & pone ſuper cucurbitam, vaſculum, & juncturam coapta, & pone cucurbitam ſuper accenſibilem, & ſubtus accende leni igne, & ſit ignis duobus tãtum carbonibus. Deinde duobus aliis, tum inſpicite, qualiter aqua aſcendit, & deſcendit: videns autem vaporem jam cõſumptum eſſe, & nihil aſcendere ejus quod elevabatur, nec deſcendere, ſcito ipſum jam coagulatum eſſe. Appone igitur ei ignem intenſiori accenſione, per tres horas diei. Deinde auffer accenſionem, & dimitte in craſtinum & aperi os cucurbitæ, & ſupinam eam ejjce, tunc excidit ab ea maſſa alba, ſincera, liquefacta cum gutture: propoſitum enim tuum eſt, & ad finem jam perveniſti, rege igitur eam, prout ſcis, & fiet ſicut vis, Deo annuente.

DISTINCTIO SECUNDA: IN ARTIFICIO Sorin, de quo dictum eſt Sorie Sorin, à radice, ex cujus liquida tinctura peractum eſt aurum.

FILI ſcias, quod DEUS Moyſen legem docuit' qui dixit, Deus meus, vultus meus vultum tuum ſimpliciter adorat propter magnitudinem tuam. Deus meus, quàm magnæ es majeſtatis, quod Deus docuit tantam ſapientiam, quantam nemini ferè prædeceſſorum tribuit, qui ait, Deus meus, conſtitue mihi hoc in miſericordia, & filiis Iſraël in victum, & fac me ipſum certius ſcire, quoniam omne bonum à te eſt. Deus autem ait: Scito, Moyſes, quod non ignorantia, verum ſapientia creaturas creavi. Doceo igitur te artem auri, quod eſt caput mundi ex viliſſimis. Scias quod unicuique creaturæ & compar & contrarium creavi. Non enim eſt compar ut contrarium creavi, nãque argentum vivum & Sehireh, & cõparia experientia ſtatui, creavi plumbum, & vitrũ & ſimiliter ſtatui. Creavi æs combuſtum & aurum, & ea hujus artis fundamentum ſtatui. Hæc igitur Moyſes compoſita ut hominis rege naturas experientia comparia, aſpectu vero diverſa, quorum patentes colores, occultas non ſignificant tincturas, niſi aqua regantur, & igne, & vento, & aëre, quorum regere jam vobis inſpiravi. Incipe igitur pondera referre. Accipe de argento vivo unum, & de Sehireh duo, & alterum in alterum infer, ut aquam in terram. Deinde accipe de Sorin unum, & de dulci aqua duo, quibus Sorin liquefac. Deinde accipe de ſale duo, & de dulci aqua tantundem, qua ſal diſſolve. Eo igitur purificato accipe de Sorin unum, & de ſalſa aqua duo, & utrumque commiſce, quô argentum vivum imbue, quod ſuo comiti conjunxiſti. Iterum ejus aquam accipe purificatam, & fecem dimitte, quoniam in ſe invicem egrediuntur, & ex ſe invicem capiunt. Deinde accipe, Moyſes, de vitro unum & de plumbo quinque, ac igne, & contritione utere, quouſque & experientia unum fiant, & aſpectu colore citrino, ut ſol rubore ſuperatus. His igitur peractis ea aqua ablue, eorumque tincturam aqua, & contritione extrahe, ac mortalia & combuſta corpora omnino dimitte. Deinde totum æs ac aquam extrahe combuſtam. Deinde has tincturas igne & aqua ablutas compone & coaduna. Et accipe Moyſis aquam ſalis aqua & igne diſſoluti, & cave ne hæc poſtea abſque igne regas. Hoc de occulta mea ſcientia nonnullos doceo ſervos vel ad miſericordiam vel ad detrimentum.

Diſtinctio Tertia. Præcepta Monteni quæ dedit filio ſuo.

FILI, manus tuas in opere ponens. In nomine Domini dic. In nomine DEI, DEUS adjuva me & protege, & fac gratias redditurum. Deinde pone vaſculum lene & expanſum coram manibus tuis. Deinde accipe de arg. vivo panno extracto unum, & de arbore citrina, qua artifices operantur duo, tere & cibra ac dulci imbue aqua non multa. Deinde manu confice tua, quouſque ejus ſapor appareat, & citrinus color fiat intenſior. Deinde conjunge eam arg. vivo, in vaſculo tere, quouſque arg. vivum moriatur ac denigretur, & fiant unum quid nigrum ut Kuhul diſſolutus. Hoc igitur eſt quod Philoſophus magneſiam vocat Kuhul, & plumbum magnetis, vocatur etiam ſaturnus, & duo corpora. Si vero arg. vivum & arborem multiplicare volueris, hoc modo te oportet facere & colorare. Deinde in medio vaſculi ea conjunge & pone in ſole, quouſque ejus humiditas conſumatur, deinde in vitreo vaſe, deinde vaſculum coram te ponens, accipe ab eo paulatim concha. Deinde tere ſeriacum, quouſque morte occupetur, & nigredinis intenſione ut pulvis. Hoc igitur eſt magneſiæ vicinus, inveſtigatione nonnulli perierunt. Deinde quodlibet diſcernens ſeparatum tere & ſeriatim, deinde trutina & obſerva ad tempus opportunum. Deinde pone manus tuas in fugientium tingentium regimine. Accipe forni orientale quod intenſioris eſt ruboris & tincturæ quam alia, quod ſi non inveneris

neris accipe aliud. Et ſcito, fili, quod ſorni eſt mars qui rubeus eſt experientia, aſpectu vero citrinus, ſiccitate ſuperatus, quemamodum mars eſt, & ſuæ tincturæ color, qui ſuum arcanum in ſua aluo occultum eſt, dulci aqua extrahendum pondus de ſorni 10. ponderibus Argent. vivi, de arbore verò mixta & contrita pondus dragmæ pone in vaſe vitreo, & unicuique dragmæ duas dulcis aquæ 3. impone & per 7. dies dimittite, quouſque ſorni diſſolvatur. Tota enim ejus tinctura exiet in aqua. Hæc igitur aqua eſt quam Philoſophi omnibus rubei nuncupant nominibus. In libris enim ubi invenies rubeam animam fugientem, vel igneæ naturæ, vel ſanguinem vel auri fermentum, ſcias Philoſophos, ſorni tincturam ſignificaſſe, quam ad fermenti maſſæ comparationem fermentum auri dixerunt. Scientes quod abſque fermento maſſa non emendatur. Fermentum enim ex maſſa eſt, & junctiſſima ineſt propinquitas, ex ſe enim invicem ſunt ſimiliter ſorni ex arbore, & arbor ex ſorni. Similiter univerſaliter omne genus ſuo genere & roboratur, & lætatur. Et ſcito, fili, certiſſimè, quod nullius lapidis eſt natura rubea & humida in eo occulta, aqua diſſolubilis, & ignem fugiens, præter ſorni. Sorni igitur trutinata aqua cõpoſitũ 7. diebus à fece purifica, Deinde vaſi vitreo impone. Hoc igitur eſt regimen ſorni, & trutinatio ſuæ aquæ qua mixtum eſt. Fili, quamplurimi hujus tincturæ inveſtigatores ipſam ignorant, & unde fit, ac qualiter regatur. Demum accipe, fili, de ſale cibario, albo, lapideo, & raro pondus ponderi Sorni æquale, & vaſi vitreo impone; eique illius ſorni trutinatam & commixtam aquam infunde, poſt tum dies 7. Peractis enim aliis 7. diebus, ſcito quod quanto magis fit liquidior, tanto fit pulcrior & tingentior. Hoc autem eſt regimen compoſitæ aquæ quam Philoſophi deſcripſerunt, quæ fit ex aqua ſorni, & ſale & uno opere. Audiens igitur in libris lac, lunam, ſolem, nũmos, album, rubeum duo argent. viva ſcilicet orientale & occidentale, duas tincturas, & duo ignem fugientia, ſcito ea eſſe ſalis ſpiritum, & animam ſorni, qua Philoſophi aqua diſſolventes in corpore magneſiam congelaverunt, quibus & magneſia congelata eſt. Congelatis igitur ipſis, quatuor peracta ſunt elementa, tria ſcilicet corpora, ſpiritus, & anima. Scito, fili, quod Philoſophi in libris ſal nummum vulgi nuncupaverunt, ſuæ albedinis causâ, quo & omnis indiget creatura. Et ſcito, fili, quod DEUS nullam tam jactavit in veteri lege creaturarum quam ſal. Scito, fili, quæ tritura ſal lenificat, ignis vero diſſolvit, & quo ejus & argent. vivi humiditates cõmiſcentur cum conteruntur, quas & ignis ad caput imbick ſublimat. In inferiori vero parte imbick eas commiſcet. Nihil autem argenti vivi humiditati eſt convenientius, humiditate ſalis. Ideoque complexione mixtæ ſunt. Et ſcito quod tinctura ſorni, humiditati ſalis convenit, quare complexione mixtæ in fine ſimul operis exierunt, in trium argent. vivorum figurationem, in quorum inveſtigatione nonnulli perierunt, quæ ſe invicem tingunt, & abluunt, in quibus nil agit alienum. Hæc igitur ſciens eſto ratus. Et ſcito, fili, quod arbor, & tinctura ſorni, & ſalis ſpiritus, argentum continent vi, quouſque purificetur & abluatur, qui ſpiritus utrumque ſimiliter abluit. Quando autem colorum nihil dimittit ſuorum ſulphurum, quando ab eis extrahat exibit & ipſe & arg. vivum ab omnibus periculis liberum, & ab omni coinquinatione mundum dimittit. Quod ſapientiæ filii inveſtigatores, tincturam ſorni & ſal mixta & aqua imbick diſſoluta, ac in aquam verſa rubeam videre cupiunt, & non poſſunt, & doloribus moriuntur erroris; & ſcito quod maximus labor & tædium eſt in arg. vivo regendo, & arbore quæ mixta eſt, contrita, coaptata, & conſervata. Pone igitur argent. vivum in arborem cum pila; & eis aquam ſorni & ſalis infunde, tere paulatim ſemper, & imbue, quouſque in ea coagulentur, & ſorni & ſal trutina. Argentum igitur in totum in eo coagulatum, & citrinum factum ſpiſſa albedine indutum, ut figuli lutum, in panem convertetur ut fermenti; pone uſque in medio pilæ, cõoperi per diem & noctem. Hoc igitur, fili, eſt quod Philoſophi dixerunt, congelate argent. vivum in corpore magneſiæ abſque igne. Mane autem accipe illum panem, & pone in vitreo vaſe, indito lutum bene coaptatum, cui de luto labia conſtitue, & teſtæ figuli impone, & pone luti labia, quæ vitreo feciſti vaſi, ſuper labia teſtæ, & cave ne vitrei vaſis fundamentum tangat fundamentum teſtæ. Inter quæ fundamenta ut duorum digitorum ſpacium interſit. Deinde caminum ei ædifica rotundum ut teſtam capere poſſit, unius palmi & dimidii longitudine in æqualem latitudinem, & fac januam, quatuor digitorum longitudine & latitudine. Camino igitur deſiccato pone teſtam in eo, in qua pones vas vitreum, quod figuli coopertorium in medio perforatum cæles quantum vaſi oportunum ſit, ut per foramen ſtylus poſſit introire. Coopertorii vero circumferentiam, vaſis labiis conjunge panno chitim viſcoſo, ac accende ſub teſta figuli lucernam inextinguibilem noctuque dieque 20. diebus, quouſque elementa coagulentur ac in lapidem vertantur. Hic igitur eſt lapis pretioſiſſimus in quo quinque elementa coadunata ſunt, & duæ aquæ. 20. igitur peractis diebus dimitte ipſum algere per diem & noctem. Deinde inſpice quod ſi congelatum invenias, & toto humore privatum ac in lapidem verſum, extrahe & diligẽter tere, deinde imbick vitreo impone. Et ſcias quod imbick Ethel interpretatur, quod eſt ſcandens, quod Hermes nuncupavit imbick, quo ſal, ſpiritus & ſorni anima, in argent. vivo coagulandi & arbore contra ignem bellantes extrahuntur. Hoc uti, quẽ nil, quamvis nihil eſſe videas, Philoſophiæ tamen maximum eſt arcanum. Deinde ædifica filii, caminum imbick rotundum longitudine unius cubiti, in tantam latitudinem ejuſque teſtam figuli novam impone, in qua pones cribrati cineris, quod palma junctis digitis continetur, ac imbick lutum indue uſque in medium, ejuſque labia faciens de luto ſuper teſtæ labia incidentia, & cave ne imbick incidat ſupra teſtæ fundamentum, ſed duorum digitorum diſtantia ea ſepara, & ſit ſub teſta in camini medio caniſtrum de luto perforatum, quo poſſit pollex introire, ut inde cinis incidat; & carbones accendendi cauſa ventus introeat, & cave ne ponas carbones ſupra foramen illud. Nam ignis devaſtaretur circa foramen ut ignis tuus aptetur & temperetur, & flamma privetur, ventus enim per foramen introit, & carbones accendit. Hic eſt igitur ignis Philoſophorum, & quem Moyſis Mariam accendere juſſit, quem & Philoſophiæ inveſtigatores inquirũt, qui tres habet carbones, vel quatuor non plures. Hic inique ignis, arg. vivi & ſalis extrahit humiditates. Juſſit autem Moyſes Mariam ut hunc ignem accenderet, cum hanc regeret artem. Inchoans igitur argent. vivi & ſalis humiditatem extrahere leni igne, argenti enim vivi humiditas extracta fit corpus, cujus ſignum, fili, eſt videre arborem, & argent. viv. jam dealbata, & in cinerem verſa candidum, argentum igitur vivum, jam corpus factum eſt, eo quod

eò quod humiditate privaſti tunc ex ſe invicem capiunt,& invicem tingunt. Eſto, fili, de igne ſollicitus, quem ſi intenſum facias, argent. vivum ſcandit, & arbor & ſal rubea fiunt. Hoc autem, fili, non intimarem tibi, niſi expertus eſſem. Et ſcito, fili, quod nihil aliud fuit intentio Philoſophorum, quam corporum humiditates extrahere, & ut arg. vivum in corpus vertant, quare igni ſuo pepercerunt. Scientes enim & experti nullum inveniunt ignem humiditates extrahentem alium quam lenem, oportet te, fili, ſub imbik uſque in occaſum ſolis accendere per diem, ſole vero occidente, dimitte ipſum frigeſcere per noctem. Mane autem ſummo, pone vaſculum coram te, & aufferens imbick pone in ſiniſtra parte. Demum medicinæ ut dimidium paulatim extrahe, tere, & in vaſculo vitreo pone. Demum reſiduum extrahens tere, ac ſeparatim in vaſculo vitreo pone. Primum igitur tertium imbick impone, & deſuper ſecundum tertium adde. ſimiliter fac quotidie ſummo mane extrahendo, teredo, ac ſuperius inferius, inferiusque ſuperius vertendo, quouſque omnes exeant rores. Et ſcito quod primus ros exiens, argēt. vivi eſt humiditas, deinde ſal, deinde tinctura forni. Oportet te igitur, fili, parce & nihil amplius accedendo, quàm 3. vel 4. carbones ſubjicere, quouſque omnes exeant humiditates. Scito quod omnes aquæ dealbant, excepta forni humiditate, prius enim ſalis ſpiritū citrino tingit colore. Deinde paulatim quotidie ejus tincturam augmentat, quouſque rubea & ſanguis fiat. Deinde paulatim quotidie diminuitur, quouſque omnino conſumatur. Et ſcito, fili, & firmiſſime tene, quod tritura ſalis & ignis ſufficient, te expediunt ablutione, ſi parce aut temperate ignem accendas, ſin autem comburis, & corrumpis, & deſperas. Suſtine igitur, fili, cōtine, ac parce, vique & audacia opus tuum ſuſcipe, quoniam ad laudabilem pervenies finem. Cinere igitur, fili, dealbato, ac roribus omnibus extractis, argent. ſcilicet viv. ſalis & forni, & nihilo remanente, eleva cinerem per Ethel figuli, & ſubtus accende à ſummo mane uſque ad veſperas duobus lignis vel tribus, quouſque arg. vivum extrahas liquidum, ab omni macula mundatum, quod totum extractum conjunge, ponenſque in cucurbita, vel ampulla cuſtodi, quouſque eo indigeas. Et ſcito quod totius hujus diſpoſitionis fundamentum eſt ignis, & trutinationes. Eſto igitur ſolers in trutinando, & accendendo, in cujus initio & fine ab omnipotente DEO ſubſidium impetra, ac caute argent. vivum & arborem, prout juſſi, operare, quouſque unum quid magiſterium eſſe videas: Deinde rege ſal ſeparatim, forin ſeparatim. Deinde ea conjunge, quouſque una aqua rubea apud viſum fiat. Experientia autem alba eſt, quam purificatam congela in argent. vivum, & arbore triturata, trita & denigrata, ut utraque aqua in ea ingrediatur. Et ſcito, fili, quod illo rubeo argento vivo, & arbore coagulato, & ablata eorum nigredine, dealbabuntur apud viſum. Tunc autem omnia conjuncta, cæco indigent vaſculo, ſcilicet lutum induto; quod tibi narravi per parvam imbick. Diſſoluta enim corpora & ſimiliter conjuncta, & à ſe invicem pendentia complexantur, & ab eis cum deponuntur, non ſeparantur, eò quod perforat illud quod eo coagulaſti, quidquid autem ducis cum liquefit perforatus fit. Nonne vides auripigmentum unguento humectatum, & ſublimatum prout plumbum exiens fieri perforatius, & ſubtilius, eo quod ſit terrenum. Similiter omnis ixir liquefactus, habens ſpiritum ſuper ſe apparentem, pulvere perforatior eſt.

Ebelibe Diſtinctio quarta.

INQUIT *Eelibe*: Aſtanti, quæro à te ut mihi ſapientiam nuncies. *Reſpondit*: Quare quod placet, nihil enim corrumpens prout emendans dimiſi, quando patefacerem, ejuſque nocumenta & Utilitates exponerem. *Et illa.* Deſcribe igitur mihi aurum. *Reſpondit*: Aurum à plumbo corrumpitur, & ejus color alteratur, & à ſua natura egreditur. Stannum verò æs dealbat, & ejus tubel, id eſt, ſcoriam diminuit, ac ipſum argentum rubigi-noſum facit, & ejus naturam alterat. At plumbum & auripigmentum ferrum corrumpunt, & à ſua natura extrahunt. Lapidem autem pretioſum, quem philoſophi deſcripſerunt, nihil corrumpit, vel alterat unquam. Si igni imponatur permanentior fit, unde nec vires ejus nec actiones diminuuntur, quem ſi liquefacias liquefit, & ſi coagulas, coagulatur, & ſi diſſolvis, diſſolvitur, nemo ipſo carere poteſt, omnes eo egent, qui & ſecum ei eſt: cujus plura ſunt nomina, ejus tantum nomen, in quo nec arcanum eſt, nec diuerſitas, unum tantum eſt, ubi non prodeſt, ibi nominatur, & ubi prodeſt ibi celatur. *Et illa*: Narra igitur mihi quid de auro dicis? *Reſp.* Aurum pretioſiſſimum corpus eſt ſpiritum ac animam habens, ac umbra & rubigine carens. *Et illa*: Quid ergò dicis de argento? *Reſpond.* Eſt corpus ſpiritum, rubiginem & conquinationem habens. *Et illa*: Quid ergò de ære dicis? *Reſpondit.* Eſt corpus habens umbram & tubel, & viride æris, ac coinquinationem, & ſulphur, & eſt tardæ liquefactionis. *Et illa.* Quid ergò de plumbo dicis? *Reſpondit.* Eſt corpus velocis liquefactionis, nimiæ coinquinationis, rarum & vile. *Et illa.* Quid ergò de ferro dicis? *Reſpondit*: Eſt corpus nimium tubel habens & eſt ſiccum, tardiſſimæ liquefactionis, nimiam habens rubiginem. *Et illa.* Expone igitur mihi ſpiritus. *Reſpondit*: Auripigmentum eſt calidum comburens niſi candidetur; ſulphur autem igneam habet naturam, & ipſum liquefit ut gumma, quod & totum fumus eſt. Miſadar verò volatile eſt, quod volat ſuis alis, & non percipitur. Ideoque dictum eſt aquila, propter nimiam velocitatem. Dragantum quoque nimiæ nigredinis eſt, velocis liquefactionis, & tardæ fugæ. Calcantum autem eſt gumma quæ liquefit, ſudat, & conjungit. Nitrum verò eſt ſal quod liquefit in aqua, & eſt ignis, quem ſi dimittis non liquefit. Si verò liquefacere conaris liquefit, & ipſe coinquinationem mundificat. Sal quoque eſt aqua coagulata, quam ſi dimittis manet, & ſi moves movetur, & ipſa coinquinationem mundificat, & omne corpus abluit, & continet. Argentum autem vivum, eſt fumus coadunatus, quem ne volet frigus prohibet; qui calorem ignis paſſus nihil prodeſt, niſi in corporibus invicem conjungendis. Argentum enim vivum ſi igni appropinquetur in fumum vertitur. Et *illa.* Expone igitur mihi lapidem pretioſum *Reſpondit*: Libenter: Eſt lapis & non lapis, verum ſpiritus, anima & corpus, quem ſi diſſolvas diſſolvitur, & ſi coagules coagulatur, & ſi volare facias volat. Eſt autem albus volatilis, concavus, ſalſus, pilis carens, quem nemo ſua lingua tangere poteſt. Ecce ipſum jam ſua demonſtravi deſcriptione. Non tamen nominavi, quo omnis eget locuples ac pauper, & omnes habere poſſunt, & in manibus ſuis eſt, ac pro eo cauſatur. Si autem dixeris eſſe eum aquam, verum dicis. Si verò dixeris aquam non eſſe, mentiris. Cæterum ſi es vates, & ſuper ipſo mediteris, ſperare potes ipſum te percepturum eſſe. Ne igitur deci-

piaris pluribus deſcriptionibus & comparationibus, unum quid enim eſt, cui nihil alienum infertur. Hoc igitur habeas propoſitum alia dimittens. Neceſſe eſt enim alios homines nomina multiplicare, quod ſi non multiplicarentur, pueri ſapientiæ noſtræ illuderent. Certiſſimè quidem ipſum tibi deſcripſi, ejus igitur locum inveſtiga, & nihil alienum ei inferas.

Quæſtio Herculis Regis à Stephano Alexandro. Diſtinctio quinta ſequitur.

INQUIT *Hercules Rex Stephano*: cum tempore noſtro hoc philoſophorum caput ſis. Quid igitur dicis de auro? *Reſpondit.* Domine Rex, Aurum pretioſiſſimum corpus eſt ignem patiens, tempore invariabile, neque enim tempore alteratur, nec aqua, nec terra, nec igne; parum tamen plumbi diruit ipſum. *Et ille.* Quid ergo de ære dicis? *Reſpondit.* Eſt corpus tardæ liquefactionis, velocis diſſolutionis, quod in viride æris vertitur. *Et ille*: Quid ergò dicis de argento vivo? *Reſpondit.* Eſt ſpiritus laudabilis, & corpus diſſolubile, & totum fumus eſt: apud ignem enim caret manſione. *Et ille:* Quid ergò dicis de plumbo? *Reſpondit*: Eſt corpus minimæ manſionis apud ignem, quod & argentum vivum eſt coagulatum. *Et ille*: Quid ergò dicis de ferro? *Reſpondit.* Eſt corpus duriſſimum ſolidum in lapidibus illatum, igni conjungibile à quo neque liquefit, neque diſſolvitur nec humores ipſum perforant. *Et ille*: Quid ergò dicis de auripigmento? *Reſpondit.* Eſt corpus corpora comburens, & apud ignem ab eis ſeparabile ſimiliter ut omnia ſulphura. *Et ille* Quid ergò dicis de Draganto? *Reſpondit*: Dragantum ex lapidibus extractum eſt, ideò eſt corpus intenſiſſimæ ſiccitatis, & fractionis. *Et ille*: Quid ergò de aluminibus dicis? *Reſpondit.* Plures inſunt colores, permanentia autem non ſunt, niſi conſtantia, & facillimè diſſolvuntur regimine.

Dicta Salomonis, filii David. Diſtinctio Sexta.

I*Nquit Salomon Filius David*, cum ſulphur jactando narraret, & qualiter cum argento vivo ad invicem diliguntur, volo ait, argentum vivum ſignificare uxorem ejus albam à precioſiſſimo lapide inſtillantem. In libris autem 70. meis, quos narraturus ſum, docui ſulphur rubeum eſſe, ut ipſum dealbes. Deindè rubeum facies, & quodlibet agas, quod eſt peractum iKſir. In libris autem meis quos expoſiturus ſum, in nonnullis capitulis ſulphur, & ejus deſcriptiones & vias narravi quod hoc non imperfectè exponam ſeparatum, quoniam in epiſtolis 70. meis expoſui, perficitur. Et juro per DEUM meum, quod niſi hoc exponerem ad libitũ, nemo poſſet regimen hoc intelligere illa conſideratione: Deus autẽ ad hoc accedere me fecit, eò quod famulorum ſuorum miſertus eſt. Philoſophi igitur narraverunt, ſulphuris multas eſſe virtutes, quod vel omnes vel plures rexerunt. Prætulit enim Deus omnibus lapidibus ſulphur, id apud nos prætulit, apud ignaros vile eſſe fecit, quoniam dicunt ipſum omnia comburere, frangere, pulveriſare, & omnino conſumere, quodammodo mentiti ſunt, quodammodo veridici. Philoſophi autem in eorum regimine omnibus his indigent modis, volunt enim ipſum denigrari, comburi, frangi, pulverizari, & ut ignem fugiat, & ut pulvis conſumatur, hæc omnia in ſuo eveniunt regimine. His autem omnibus peractis, fit corpus album, quod pulverizatur & liquefit, ut cholera, nec fugit ignem, nunquam nec denigratur, nec comburitur, ſi per centum annos ignis in eo egiſſet, quod cinis eſt philoſophorum. Hoc corpus igitur poſtquam dealbatur, & fit corpus ignem patiens, & ſeipſum continet, & tincturam, ruborem ſcilicet fugientem. Hæ autem res rubeum facientes nihil aliud ſunt quam ſulphur, continent enim ſe invicem, diſſolvuntur, & dealbant. Hæc autem hinc rectificari poteſt, quod in ſulphure nemo habet, niſi unum tantum iter. Quidam autem regere tantum periti ſunt, ipſum verò regere ſolum vel dealbare minimum. Sciendum eſt autem, quod oportet eum qui ſulphur operatur, & dealbare, & attenuare, quouſque diſſolvatur, & attenuetur, coaguletur, quod duas habet compoſitiones, albas, rubeas, & humidas & ſiccas, quarum utraque & trutinatio & regimen eſt.

Fiunt autẽ res quædam, & minoris & majoris quantitatis aliarum, quarũ duæ partes fiunt uni, & tres uni quando cõponuntur. In albedine autem prius una & ſeptẽ, ſimiliter & in rubore unum & novem, demũ & album & rubeum componentem, fit corpus albi plusquam corpus rubei, & fit aqua quæ argentum vivum eſt, plusquam duo corpora: ſimiliter & fit rubor aquæ minor, & duobus corporibus. Hæc autem in priori compoſitione, quouſque album & rubeum conjunguntur. Deinde aquam operare rubeam, unum & novem. Deinde ſextam partem dragmæ & Uncia. Deinde iſtas tres compoſitiones, & fiant unum & unum. Hæc autem omnia deſcripta ex una re ſunt, ex qua & corpora & anima, & diverſi colores exierunt. Hoc autem totum actum eſt, & hæc dealbatio aliquantulum habet prolixitatis compoſitionis.

Diſtinctio Septima. Tractatus Pythagoræ.

INQVIT PYTHAGORAS: Qui argentum vivum nõ coagulat, album ignem patiens, & argento conjungit, nullam viam ad albedinem operandam exigat. Ad nihilum enim perveniet. Qui verò argentum vivum rubeum non conſtituit, ignem patiens, & auro conjungit, nullam exigat viam ad ruborem operandum: & ne fatiget ſuum corpus in his, ad quæ pervenire non poteſt, nec ei proſunt. *Idem ait*: ſcito quòd qui iſta duo conjungit corpora, deinde ea ſeparare poteſt utique, ea namque conjuncta leniſſimæ ſunt diſſolutionis, ac eorum intentio in argentum vivum diſſolutione eſt, quod eſt diſſolutum & volatile, & quicquid ei infers fit levioris fugæ ab ipſo, quam ipſum antequam diſſolvatur, ſpirituale enim eſt, excepta uxore ſua, quæ eſt de ſuo genere, ſulphure ſcilicet philoſophorum, cum eam albam conſtituis, cætera autem leviſſimè fugit. Intelligite igitur hæc, niſi quis ea coagulet exiſtentia, deinde diſſolvat, & tunc inquiſitores requieſcant. Et ſcito, quod ea quæ mortificas ſunt, quorum ſpiritus ſublimatione ſumis, & ea quæ vivificas ſunt, quibus ſpiritus diſſolutione reddis. Et ſcito quod diſſolutio eſt putrefactio, caliditate, & humiditate. *Explicit.*

Dicta Socratis ad Platonem. Diſtinctio octava.

INQVIT SAPIENS SOCRATES: Scito quod vitrum lapis mortuus eſt, igne tamen viſcoſus factus eſt, & ejus ſpiritus apparuit, ſuo igitur ſpiritu in viſcoſitatem agit, cum tamen perforare non poſſit. Et inſpice ſulphur & auripigmentum & argentum vivum qualiter ſunt perforantia & commixtibilia, in eis namque ſunt ſubſtantiæ quæ liquefiunt & commiſcentur. *Ait Geber:* Inſpice quàm egregiè hic philoſophus Socrates & quam acutis eſt in-

eſt intellectus, qualiter hos lapides ſingulariter diſcernens, ambiguitate homines ac cæcitate privavit. Deinde videns hoc in demonſtratione non ſufficere in unoquoque eorum ſingulariter tractavit. Dixit enim: ſulphur autem totum ſubſtantia eſt, quod cum coagulas, penitus rem perforat totam: videns autem hoc non ſufficere, qualiter fit demonſtravit; dicens: Quod argentum vivum cum argenti bene diſſoluti aqua imbuitur, ſurgit & non poteſt fugere, eò quòd argentum vivum ab eo non ſuperatur: eò quòd ſe invicem conſequuntur. Complexa namque non ſeparantur. *Inquit Socrates*: Scito, Plato: Quod ſi cum corpore quod non liquefit ſpiritum coagules, ne penetret & perforet prohibetur, ut vermilio. Draganto quoque coagulatur, quòd liquefieri prohibet. Verum tamen ſulphur coagulatur. Eorum enim quæ rei non commiſcentur, nihil rem coagulat, & omne quod coagulas, cum eis quæ liquefiunt & commiſcentur liquefiet, & commiſcebitur. In quo eſt de ikſir, elementis non parum probationis ſciens & faciens, fœlix æris: In aliis verò infortunium patiens. *Ait Socrates*: Omnis lapis qui fit aquinus ſuper ignem, deinde complexibilis fluxibilis, deinde ſpiritualis ſpiritualitatis, ſimul & humidus & frigidus, coadunabilis fit niger albedini: ſi vero calidus fuerit, & ſiccus, fit magis rubori, quamvis duo ikſir univerſaliter ſint frigidi & ſicci, eò quòd ikſir eſſentialiter oportet eſſe frigidum & ſiccum, & ut habeat ſimiliter exiſtentiam & conſtantiam, ac continentiæ intenſionem. Deindè *inquit*: Si in ikſir ſpiritum multipliciter multiplicaverit, nunquam malleo extendetur, quod non fit niſi amariſſimis intellectibus ac viſcoſis, nec fit niſi in veriſſimo ikſir cujus ſiccitas in eo patens eſt. Liquefactorum autem ſiccitas in eis occulta eſt auri, ſicut omnium corporum liquefactorum, quod ſignificat qualiter ikſir generatur & qualiter ſe habeat, quod perpetua nota eſt. *Inquit Socrates*: vegetabilium quidem, & animalium omnium tenuis pars eſt magis quam ſpiſſa, quare apud ignem fugienti fit ſimilis, non obeſt nec commiſcetur. Excipiuntur oſſa quoniam calci ſimilia ſunt in liquefactionis raritate: Deindè *ait*, animalium ut & vegetabilium ſpiritus à ſuis facilius corporibus ſeparantur, poris enim expanſis, habitus non continetur, nec quicquam viſcoſitatis, ſed eſt ut terra aquæ juncta, quæ accenſo igne ſeparabitur, & ſuum corpus igni tradet, nihilque recipiet. Item *Plato ait*: fundamentum artis experimentum eſt. Qui enim res non examinat nihil unquam habebit. His igitur verbis eſto ſolicitus operari. Item *ait*. Non contineas lapides qui ſuum pondus non ſequuntur: Quod igitur ſuum ſequitur pondus contine, quod verò non, dimitte.

Diſtinctio Nona quorundam ſapientum.

INQUIT Quidam Sapiens: quod corpus cum candidatur album ſulphur nuncupatur. Item *ait*: flos eſt aqua nummoſa. Item ventus de calamo eſt anima, quemadmodum de fiſtula ventus exit. Item plumbum & corpora quæ combuſta ſunt omnia, & poſita in vaſe, de calamo, deinde extracta ab illo vaſe & diſtillata. Item: jam philoſophi ratiocinationibus hæc demonſtraverunt, cum dixerunt: Accipite omnia quibus egetis de hac gumma, de terra, & operamini exinde omne bonum multorum nominum, eo quod bonum eſt aqua nummoſa. Item cinis & corpus dirutum humore, quod primò fit quando omnia corpora fiunt aqua nigra. Item quod res ſubmerſit Unum quod eſt, ſine quo nihil fit ſcilicet ut feras, quod omnes philoſophi teſtantur. Item cum perficitur, punitur, frangitur, & mari abluitur quouſque ut pulvis fiat, nuncupatur æs combuſtum ab ipſis & nummus. Item æs combuſtum eſt alba compoſitio. Item aurum effebilius eſt ikſir, aſſatur ſcilicet ixir, in quo eſt aurum & aqua nummoſa. Item hic nummus philoſophorum eſt, & qui tingit. Item prima dealbatio eſt confectio, ſecunda verò eſt aquæ in ea infuſio, vocaverunt itaque iſtam dealbationem vaporem, & ignem proprio nomine. Poſtea opus lucet, eò quod aqua jam peracta eſt; quæ omnibus facilior eſt ad tincturam recipiendam. Item illa aqua apud viſum argentum vivum eſt; quam ſulphuri jam mixtam voluerunt philoſophi argentum vivum nuncupare. Argentum vivum factum eſt rubeum Cambar, hoc autem in ſecunda compoſitione, de qua philoſophus ait: Scitote quod plumbi natura facilior eſt omnibus ad convertendum in plurimos colores. Item ideò triturâ, decoctione ac reiteratione uſi ſumus, ut animas extraheremus, quæ in vaſe ſunt, quas ignis ſuperans non deſtitit comburere, aqua tantum ſulphuris impoſita prohibuit, ne ignis eas combureret, & ne quid flammæ eis eveniret; naturâ autem uſi ſumus, ut res ſibi invicem commiſceremus. Similiter dixerunt, niſi corpora incorporea convertatis, in nihilo eſtis. Item tritura, & aquæ elevatio eſt res terrena. Item *inquit* ſapiens, notandum quod ſulphur eſt æs, æs verò eſt tota confectio, alterum quoque ſulphur eſt arcanum ſuo regimine perfectum. Item argentum vivum eſt, quod putrefactum eſt & decoctum, & eſt ixir & aqua nummoſa. Item crocus eſt aqua ſulphuris, & eſt Ethel ſulphuris, quod totum opus eſt. Item omnis res ideo eſt, ut omne corpus tingat, & niſi res omnes unum quid fierent, dealbantes & rubeum facientes, non diceret philoſophus pone ſuper æs & fiet aurum, ſupra aurum, aurum, ſupra aurum inquam effebilius & fiet aurum purpureum. Item aurum inquam & aurum purpureum nihil aliud eſſe quam colores. Item aqua munda eſt tinctura rubea, & eſt aqua munda alba, quæ licet alba videatur, experimento tamen rubea eſt. Eſt autem venenum quod res dealbat, quod & æs dealbat, ferrum lenificat, ſtanni ſtrepitum auffert ac plumbi humiditatem. Item æs candidare eſt à ſua natura ipſum extrahere, quouſque ejus privetur nigredine. Ideoque ait, ante omnia res lenifica. Item aurum & nummus nil aliud ſunt quam duo colores. Item & aqua rubea & Ethelia, eſt rubeum facere, quod ex argento vivo fit. Item venenum igneum eſt aqua nummoſa, notandum peracta ponite poſt hæc in leni igne qui ipſum ſuperat & maturat. Item cave ne ponas res plures quam nummum, & comburantur corpora, deinde coque, leniter, & cum areſcit imbue ipſum. Deindè coque & cum areſcit iterum imbue, cum aliquantulum areſcit aqua. Et ſcito, quod ſi ipſum ad plenitudinem imbuas, deindè ignem augeas per dies quoſdam, eſtoriam videbis rubeam, ea igitur viſa rubea in locum ipſum ſublima, quouſque omne fugiens aſcendat: hic quidem eſt ars aquæ nummi. Item licet philoſophi de hoc veneno multipliciter tractaverunt, nihil tamen aliud eſt quam corpus animabus mixtum, quoque fiat anima ſubtilis & tingat corpus. Ideò ait: Qui poteſt aurum in venenum vertere jam opus invenit.

Diſtinctio Decima.

ARs Aſtronomiæ & Phyſicæ omnibus publicæ ſunt: Ars autem noſtra procul dubio ignota eſt.

Qui enim non liquefacit nec coagulat, nihil habet, artis noſtræ, aliud quam vanitates. Qui igitur denigrat terram ut Kuhul, à proprio colore, mutatam aquam & animam ſeparat, & deindè dealbat, ad propoſitum perveniet, & bona habebit. Denigra igitur ac diſſolve albo igne quouſque videas ipſum ut gladium denudatum, & fac dealbando corpus candidum, & duc eo animam, cum ſit liquefactum, & fige totum in rabido igne, id eſt naturali. Quoniam ignis interfectus vivificat, qui hoc peragit ſapiens dicitur, probus enim Deus & ab omnibus deſiderabilis erit.

Diſtinctio undecima.

Complexio neceſſaria eſt, quæ perfecta eſt diſſolutio, utrumque enim in aquam verſum, neque ignis ab invicem ſeparat: verum ſi quid eorum conſtiterit, conſtat ſimiliter & alterum, & ſi quid volaverit, ſimul volant. Secundum autem diſſolutionis aptitudinem, conſtantia fit. Porro rerum diſſolutio ſapientiæ eſt perfectio, ac regiminis initium eſt perfecta commixtio; veritatis vero ſignum eſt humiditatum ſiccitatumque conjunctio, eorumque invicem commixtio ac nigredinis ſuper eas apparitio. Secundus autem gradus eſt putrefacere, & terere quouſque dealbentur. Tertius verò gradus eſt ſpecies abluere, deindè à ſiccitatibus, quæ cinis ſunt, humiditates ſeparare, deinde rubeum facere, & quod ab illis exit, ad ipſum vertere, quouſque dealbetur totum, & in candidam vertatur aquam lacteam, quod vel 40. vel quinquaginta fit diebus. Lapidem vero omnem nuncupaverunt propter colores in eo exiſtentes. In eo namque quoddam volatile eſt. Philoſophorum ova fugientia inſunt, quæ omnia mixta & putrida in ſpiritus vertuntur, quare gallinæ ovum nuncupaverunt, vivum namque eſt, non mortuum. Quod autem tingit unum quid eſt, unum quod ſuperat, & unum quod continet, vivificat, mortificat, fugit & conſtat. Hæc igitur omnia elementa ſunt: côtinete ergò conveniens & linquite diverſum, quod minimè commiſcetur: Similiter etiam pulveres. *Inquit* Hermes: corpora corporibus tinguntur: ut igitur corpora in non corpora, incorporea verò in corpora vertatis, ponite maximum corpus ſuper ignem, & parcè coquite. Si enim in lapidem vertatur nigrum optimè rexiſtis: ſin autem, regite ipſum albo, quouſque Kuhul fiat nigredine coopertus. Et ſcias quod nigredo hæc 40. tantum manet diebus, vel 50. in qua ponis ferrum, æs, ſtannum, plumbum, & argentum vivum, & ſcias quod in omnibus corporibus ſcintillæ occultæ ſunt. Et quod argento vivo nigredo ineſt occulta, & quod nihil aliud extrahit ea quæ in corporum alvo occulta ſunt, quàm argentum vivum & ignis. Accipe ſulphur album & auripigmento commiſce & alteram ſpecierum, deinde redde; quibus verbis ejus mundificationem & ablutionem conatur ſignificare. Poſſibile namque eſt duas ſimul ſpecies ablui & mundificari. Sulphur enim & auripigmentum capientes, poſſumus uſque ad finem ultimum mundificare, quæ octo ſunt ſpecies, eò quòd elementa coadunaverunt, quod nec ſulphure ſolo nec auripigmento potuit fieri, res verùm in qua univerſaliter elementa ſunt. Cum autem duæ ſint lapidum ſpecies, in regendi momento, caliditas & ſiccitas, utrumque habere neceſſe eſt, hæc ſpecies inquirit hujus ſpeciei colorem, & declinat ad eam, & ſiccitatem ſimiliter, exceptis illis omnibus aliis elementis. Hoc autem facit naturam naturâ perforari, naturam naturæ opponi, naturam naturam vivificare, & naturam naturam neci dare, & fit quodlibet ſui comitis gratiâ fortius ad ſuas coinquinationes expellendas, ſcilicet accidentia de ſuis corporibus prædicata, nô in priore ſulphuris eſſentia, in ſua complexione invenis ſuperius exiſtente cum iniquitatis corporibus. Coinquinationes igitur auffer, & à ſuis expelle corporibus, fit utique ut res expulſa, cui pars ablata eſt quam inquiris. Quod non fit niſi duabus vel tribus ſpeciebus, vel in pluribus rebus, in una enim & ſimplici re minimè fit. Elementorum primus ordo eſt. 35. menſe uno. Secundus ordo eſt xv. menſibus tribus. Tertius ordo eſt. xx. menſibus. v. menſe. Quartus ordo eſt xl. menſibus octo, quantò magis manet, tantò ſimilius fit & pari proprius. Elementorum primus ordo eſt tribus diebus. xviii. Secundus ordo eſt novem diebus liiii. Tertius ordo eſt quindecim diebus xc. Quartus ordo eſt xxiiii. diebus cxliiii.

Diſtinctio duodecima.

Ut autem corpus rareſcat, & ſicut ſpiritus tenuiſſimum fiat, oportet ſapientes diſſolvere, ex ſpiritus namque materia corpus nihil recipit, niſi tenuiſſimum fiat ut ſpiritus. Tenuiſſimum namque tenuiſſimo jungitur, & ſpiſſum fugit. Tunc enim anima corpori miſcetur & conjungitur, tamen unius ſunt ſubtilitatis, at niſi terra in aquam vertatur, aqua vero in ignem, ſpiritus & corpus nequaquam conjunguntur. Sapientum autem pondus ſic ſe habet, ut corpus æqualis ſit ponderis animæ ſubtilitati. Similiter & dealbatio quæ eſt finis diſſolutionis. Tunc enim terra vivificatur, & vegetatione ſumpta in quamlibet convertitur naturam, & tibi ad tuû obediet libitum. Similiter dicunt in calcificatione, & combuſtione quibus ſubtilizationem ſignant & dealbationem, Calcificationis autem expoſitio, eſt quod calx eſt lapis igni conjungibilis. Ideoque calx eorum, eſt corpus ſpiritu compoſitum, compoſito namque lapidi corpus comparaverunt, ſpiritum verò igni: Altero autem igne attenuationem, & diſſolutionem ſignant: ignis enim comburit, attenuat, ac liquidum à turbido ſequeſtrat. Tunc & ſpiritum & aquam mundam ſiquidem illud nuncupant, fecem verò deorſum reſiduam cinerem & ſtercus ejus, & liquidum jam captum eſt, & turba & turbidum extractum ut cibus. In argenti vivi autem coagulatione in corpore magneſiæ ſic inquiunt, quod argentum eorum vivum eſt ſpiritus, quod corpori contineri volunt: magneſiæ verò corpus, eſt corpus quod diſſolvunt, ut in ipſo ſpiritum componant, magneſiæ nomen eſt compoſitum, quod eſt ſpiritus ſimul & corpus. Narravit & quod omne corpus diſſolvitur: Inquientes enim non omne corpus diſſolvi nihil ſentiunt. Regimine autem, ad voluntatis finem perveniente, & compoſitum dealbatur, & natura naturâ continetur.

De metallis regendis Diſtinctio decima tertia.

Corporum autem regimen, ut prædiximus, eſt calcificatio, ſcilicet diſſolutio animarum, regimen, ventilatio, perſiſtentia & patientia ſuper ignem, cum fluxu & dilatatione, demum omnium, invicem complexio, ut non ſequeſtrentur & ſeparentur. Si æris elimatio argento vivo teratur, & inter duo vaſcula ſublimetur calcificabitur. Similiter plumbum & ſtannum calcificantur, auripigmenti autem & ſulphuris tingentium, ſcilicet quæ propoſitum ſunt. Ideoque corpus eis junctum eſt, ut ea contineat, roboret, & fir-

firmiora & ponderoſiora faciat. Spiritus verò junctus eſt, ut ea fluere faciat, & eorum dilationem augmentet & actus conſervet. Regimen enim unum ſcilicet combuſtionis extractio, quæ nigredo eſt ſuis accidens corporibus, quæ combuſtio alio modo fit generandi. Qui enim abſque corruptione retrahit ad regna jam pervenit.

De compoſiti diviſione. Diſtinctio decima quarta.

UNUM & eſt duo, & duo & ſunt tria, & tria & ſunt quatuor, & quatuor & ſunt tria, & tria & ſunt duo, & duo & ſunt unum. Inquiunt quidam, venerare humiditates, reges namque ſunt magnanimi injuriam non patientes, parce ergò eis & eorum capta benevolentiam, & ſuis oculis tibi dabunt, ut quodvis ab eis habebis: ſi enim injuriam eis infers, & intolerabilia eos ferre cogas, & non decipias quousque tibi obedientes fiant ad libitum, te fugiunt & dimittunt propoſito privatum, & laborem perdis. Ajunt quidem: Si quis juraſſet, eos igni non appropinquare, atque igne perfici, verum diceret: dixit etiam, eos à fluxibilitate non ſeparari, & quod terram ignis liquefacere non poſſet. Nec aliud præter ex ſulphure & argento vivo compoſitum *Inquit Plato*: Qui ſuam tranſmeant ſapientiam, ut plusquam triginta denarios expendant, arcanum percipere non poſſunt. *Ait Socrates*: Inquirite frigus lunæ, & invenietis calorem ſolis, & ait: Utantur manus veſtræ operibus, ut onera vobis allevientur: quia ſeptem erraticorum planetarum percipit colores, ut unus eorum Saturni ſcilicet color operetur. Et notandum eſt, quod in compoſitione ignium eſt eorum arcanum. Cæterum ſi congelata corpora aqua diſſolvas, apud eos in terra eris philoſophus. Similiter corpora cum calcinantur, moriuntur & non complexantur, Si autem cum eis ſpiritus coagulentur, ad ea quæ non complexantur perveniunt, ſuper his meditare. Similiter calcinando ſalia & calces, nunquam argento vivo conjunguntur. Si enim eis diſſolutis miſceatur; deinde igni deſuper ſeparantur, cæterum cum ponderoſiora diſſolvuntur, ſe invicem complectuntur & continentur, nec cum ponuntur in igne ſeparantur, eo quod perforans eſt, & illud congelaſti perforans, quare ſimul perforant.

Diſtinctio decima quinta.

NOTUM habeas, quod viſcoſa humiditas duplex eſt, pugna videlicet ignis, & prohibens ſuo corpore ſeparari & ſequeſtrari. Quibus frater vobis ſignatur, quod oportet complexionem eſſe humiditate tantum, & ne corpora ſicca combuſtione, nec ſpiritus calido & ſicco conſumantur. *Inquit Socrates*: Aurum eſt ſulphur, aqua eſt argentum vivum & corpus eſt tale. Amplius, rerum diſſolutio, complexio, & conſequentia, ſunt philoſophiæ perfectio. Audiens igitur conſecuti ſunt ſe & ſe invicem receperunt, nec ſe invicem conſequuntur, niſi diſſolutione & congelatione. Cerefactio namque non fit, niſi diſſolutione & congelatione. Cerefactis namque his & complexatis, ad inquiſitum pervenies arcanum. Deinde ait; Sulphur argenti vivi humorem eſt deſiccans, corpus vero minimè, ſuus enim ſpiritus ei ſatisfacit: Aqua quoque in hoc opere diſſolutio eſt frigiditatem & humiditatem poſſidens fixam, quæ non poteſt in lapidem verti putrefactione, aqua enim ingrediens fluit in ſemick tinctura ſcilicet & unguento, tinctura autem ſuæ naturæ caliditate & ſiccitate, unguento verò ſuæ naturæ caliditate & humiditate. Fac ergo quatuor complexari quatuor, & continuè imbue, tere & cerefac quinquagies parcè. Deinde aqua eo perungitur, diſſolvitur, compoſitum coagula, & ex eo pone. Proinde ad hunc perveniens, fac duo elementa ſe invicem complexari hoc modo, & tere quodlibet per ſe in pila vitrea, ea vero ut medulla lenificato, pone inferius in quo terra & aurum ſunt, rejice ei deſuper illud, in quo argentum vivum & unguentum ſunt, in opere enim melius fit. Deinde fortiter tere, quouſque ſcias ea jam eſſe completa. Deinde compone eis ex aqua priore, quod rareſcere ea facit, & fortiter tere; cerefac & extrahe, tere, miſce, rareſcere fac, ac continue tere, quouſque res deſiccetur, & terendo ſimiliter aſſa quinquageſies, quouſque teratur & fluat. Deinde pone unum ſuper millia de argento.

Ignis eſt ſulphur, unguentum vero argentum vivum, & terra eſt corpus in quo tincturæ permanent, de ipſo prædicate, cum ixir regitur, & ejus pars minima apud te remanet, & tunc elementa compone. Deinde ea 3. & 4. fac complexione complecti: volens autem ea cereari, ut in ea acetum ingrediatur, pone ſuper quaslibet 100. dragmam unam de ixir, diſſolve & coagula, & fiet pulcherrimum.

Diſtinctio decima ſexta.

DIXIT *medicus Democritus*: qui non albificaverit animam, id eſt, argentum vivum, & exaltaverit eam, & rubificaverit corpus rubeum, quod eſt æs, & expulerit ex eo caliginem, & extraxerit ab eo flatum fœtidum, & dijudicaverit educere animam ex corpore, tunc apparuerunt mirabilia apud utriuſque æquationem erit medicus. Et dominatio ſive perfectio hujus operis, eſt putrefacere, terere, & diſſolvere & albificare, deinde operatio cum eo.

Diſtinctio decima ſeptima.

ET *dixit*: Si aptaveris vaſa tua, & ponderaveris ignem tuum, ſcito quod argentum vivum, & auripigmentum ſufficiant tibi, ad vitam tuam, in ætate tua. *Et dixit*: Præparate bellum inter rubeum & candidum, quoniam anima eſt velocis ambulationis in corpore ſuo, & ſi reduxeris eam ad aliud corpus, non ſuum, non intrabit in eo. Et venenum hujus operis eſt anima ex anima & anima eſt fugitivi, & hæc anima cum candeſcit, faciet candidum corpus rubeum. Et quia ignis lentus eſt maxima corporum operatio, ideo vocatus eſt ignis candidus, & hæc operatio duplex eſt, quarum prima eſt, corpora cocta comprehendere, & accipere animas eorum tinctorias. Et ſecunda operatio eſt decoctio animarum cum corporibus, de mineris ſumptis.

Diſtinctio decima octava.

ET *dixit*: Non fit anima tinctoria, niſi ex corporibus conjunctis, quæ denominata eſt anima & vapor, & oportet ut extrahatur anima cum lento igne, quod eſt ignis candidus, quoniam cum decoctione lenta accipitur anima fugitiva & tinctoria, inſtrumento corporis humidi. Sed intellige, & nota, quia omnia opera non fiunt cum feſtinatione, in omnibus negotiis, & attende igitur in opere tuo & proficies, ſi Deus voluerit.

Diſtinctio decima nona.

ET *iterum dixit*: Conſidera quomodo eſt unum pugnans contra ignem, & ſecundum non pugnans,

gnans, ſed quando commiſcentur, ſimul dealbant contra ignem, id eſt, reſiſtunt igni, & belligerum eſt corpus citrinum, & minus belligerum eſt fugitivum.

Diſtinctio vigeſima.

ET *dixit*: Dirige fumum candidum, donec non fugiat ab igne, & dirige leonem viridem, id eſt, auripigmentum citrinum, donec excidas eum, & dirige terram, id eſt æs, donec tingas eam: ſed cum perfeciſti illud, ſcito quod jam dijudicâſti cauſam tuam, & appetiiſti opus tuum, & adeptus es gaudium tuum, ſed intellige, & nota, quoniam ſi non cæcideris fratres iſtos, quia non habes in manu tua aliud ex ſcientia, nec habes aliud ex directione, quod ſunt fratres, & ſunt ipſi negotium cum obſtaculo ſuo, id eſt viſibiles, & negotium intelligenti eum, & expoſitio petenti ipſum, & intellectus operanti ipſum, & gaudium conſequenti eum. Sed quando cæcideris leonem, & fumum candidum, conjunge ſuos germanos, & præbe eis eorum jus ex directione, & invenies quod affectas, cum laude Dei.

Diſtinctio vigeſima prima,

ET *dixit*: Et non ſis piger nec velox multum in putrefaciendo calculos, & corpora collocata & conjuncta: & attende in opere tuo, & perficies ſicut dixit medicus Democritus; putrefac medicinam conjunctam, id eſt commixtionem quantum poteris, poſtea quod ex ea exierit, erit venenum, & nominatur cerebrum, tere illud, quantum plus poteris, & putrefac illud, & abſtrahes ab eo profectum multum, ſcilicet venenum mortiferum, penetrativum in corporibus. *Et dixit*: Coque illud in primo, id eſt in initio negotii tui, ſine ventoſa. Deinde coque illud poſt cum ventoſa, donec educas venenum ex eo, & venenum illud interpretatur anima, quoniam eſt in eo illud, quod quæris: ſed intellige.

Diſtinctio vigeſima ſecunda.

ET *dixit*: In ablutione lapidis marcaſitæ, ad opus accipiatur ex ea argentea, & teratur, & ponatur in bono aceto, & coquatur, donec egrediatur ejus obſcuritas, & ejus nigredo, & mutabis ei acetum tribus vel quatuor vicibus, donec exeat ab ea acetum mundum, & expendes eam in negotio tuo, quoniam ipſa facit candidum æs, & conſtringit ſtannum, illi qui aptaverit eam, ſed intellige.

Diſtinctio vigeſima tertia.

ET *dixit*: Accipe præceptum tibi ex propinquis, & declina à longinquis, quia in proximis eſt res inventa, ſecundum providentiam. Accipe lapidem natum in itineribus humi, & effice illum aquam, & quieſces à ſollicitudinibus. Sunt autem duo lapides, benedixit Deus eis, quoniam conjunguntur & efficiuntur ad ſimilitudinem butyri. Sed neceſſe eſt ex diſſolutione & cōglutinatione uniuscujuſque. Sed totum quod confidis eſt ex indiſſolutione, & conglutinatione vel coagulatione. Hoc eſt per creatorem ſecreti ſimplex ſapientia noſtra, theſaurizamus eam ad fratrem perſeverantem ſecundum pacem.

Diſtinctio vigeſima quarta.

ET *dixit*: Argentum vivum ſublimatum & coctum albificat æs, poſt ablutionem æris, & extractionem obſcuritatis ejus, & arſenicum perficit illud, quia affectus argenti vivi non fit, niſi cum decoctione & tritura, uſque ſeptem vicibus, donec efficiatur compoſitio candida, ad inſtar criſtalli limpida, munda, penetrans eam vi\[?\]us. Et nota quoniam dixit, quod indicium totius operis eſt putrefactio, & interpretatur tritura & decoctio. Et dixit, quod argentum vivum eſt illud, quod vincit omnes complexiones, & punit eas & interimit eas, & extrahit animas eorum, & cum eo permiſcentur, & conficiuntur humores, & cum eo æquantur complexiones, & cum eo commiſcentur, & cum eo coarctantur, & cum eo albificantur. Sed judica ſuper eum, & accipe animam ejus in tinctoriam penetrativam in corporibus & non effugiat tibi. Et oportet in primo negotio ut diſſolvas corpora per cinerem candidum, & non fiet tritura niſi cum aqua, id eſt argento vivo. Sicut dicit Hypocras, tere & coque, tere & coque uſq; ſeptem vicibus, quia fiet venenum tinctorum ultimum. *Et dixit ei*: In præparatione commixtionis & compoſitio, vel confectio, & calefac idem, præpara commixtionem tuam aduſtione, id eſt non aduſtum, & extrahe ab eo nigredinem & obſcuritatem ejus & appareat candor ejus: deinde congelabis eum, & tinget cum eo omne corpus, tere, commiſce, & coque, & contere, & exſicca, & tere, donec efficiatur ſubtile, & præpara illud ad inſtar ſpeculi, videbis in eo faciem tuam. Deinde utere ex eo in opere tuo, & corpus humidum eſt fugitivum, & præpara eis donec extrahas ab igne nigredinem, & ſorditiem ejus. Nota, quoniam qui non exaltaverit aquam, id eſt argentum vivum, & acceperit vaporem, quod non habet in manu ſua aliquid ex phyſica, & aqua eſt humidum, id eſt fugitivum, & vapor eſt anima humidi: Et venenum eſt tinctura mundificata fixa, penetrativa in corporibus: anima eſt humidi, & humidum eſt argentum vivum.

Diſtinctio vigeſima quinta.

ET *dixit*: Accipe mineras cum ſuis ponderibus, & commiſce cum argento vivo, id eſt aqua, & præpara eas donec efficiantur venenum igneum. Et ſicut extraxiſti umbram æris, & nigredinem ejus, ita extrahe umbram trium corporum, & eorum nigredinem, & præpara venenum, donec efficiatur anima, tum eſt hoc ſecretum maximum, quia illud albificat æs, & conſtringit ſtannum, & mollificat ferrum, & prohibet ſonitum oroiſir ſtanni, & humiditatem plumbi, & hæc omnia nomen unum & compoſitio una, ille qui intelligit, intellexit. Et NOTA: quoniam argento vivo ineſt nigredo & umbra, ſicut in aliis corporibus ineſt nigredo ac umbra, & oportet ut extrahas nigredinem ejus & umbram, & omnium quinque corporum ſimiliter. Et NOTA: quod res quando commiſcentur, univerſæ efficiuntur res una: Et quando coquuntur efficiuntur fugitivæ, ut argentum vivum, alteræ cum alteris, & congelantur & ſublimantur alteræ cum alteris, & congelantur ad invicem, & egreditur ex omnibus eis anima tinctoria, ſcilicet venenum penetrativum in corporibus, & eſt quod petivimus & laboravimus ſuper eum, & ſcrutati ſumus, ſed invenimus cum præcepto DEI. Et nota, quod commixtiones fugiunt ex calore ignis, quia ſublimantur uſque ad coopertorium vaſis. Sed quando aperies ſuper eum rades univerſa, & ſublimabis uſque vicibus, donec accipias animas eorum: ſed efficitur jus fortiſſimum durabile ad ignem.

Diſtinctio Vigeſima ſexta.

ET *dixit*: accipe argentum vivum & congela illud in corpore magneſiæ tantummodo: Et conjunxit verbum primum & poſtremum æqualiter, quoniam dixit: accipe argentum vivum, congela illud in ſtanno. *Et dixit*: munda ſtannum cum præcipua ablutione corporum, & mundificatione eorum, & ſcies quod ex vicibus convertatur argentum vivum ad congelandum, ut non erres in opere tuo, nec diſſipes cauſam tuam, ſicut dixit Democritus, mundifica ſtannum cum aqua præcipua, & hæc eſt præparatio prima, convertere eum cũ argento vivo: *Et dixit*: converte illud in laminas injuriæ ad mundandum ſtercus ejus, & illud eſt tertium: *Et dixit*: Tere compoſitionem cum uncto, hoc eſt quartum. *Et dixit*: ablue illud cum aceto, & hoc eſt quintum, *Et dixit*: Tere Litargirum cum ablutione, & hoc eſt ſextum, *Et dixit*: accipe alborra tale, id eſt, confectionem ſexies ablutam, & contere eam cum urina vituli, & eſt ſeptimus gradus: Et ego præcipio tibi, ut diſcernas, & diffundas corpora injuriæ, quoniam ſi compleverunt ſuis gradibus, & ſuperadditur eis bonitas, & exaltatio in utilitate eorum: Et quanto plus addideris, addes utilitatem eorum, ſed hoc eſt apertum ſecretum. Et quidquid fuerit ex nominibus, quæ nominaverunt medici, ex ære, vel bucella, vel argẽto vivo, vel ſtãno vel levamine auri, vel argẽti levamine, ſed intellige, quod concordati ſunt ea, id eſt nomina, ad ſublimationem, vel confectionem, & contegerunt eorum nomina propria. Sed non te terreat aliquid ex illis, quæ præceperunt cum eis medici ex tritura, vel fundere, vel coquere, quia hæc eſt compoſitio una, & nomen unum, quoniam pervertit ignis colores eorum, ſed unicuiq; colori nomen. Tritura prima, denominaverunt eam plumbum: Sed quando egreditur nigredo ejus cum decoctione, denominaverunt eam argentum: ſed quando putreſit, denominavere eam æs: Et quando funditur ſuper eam humiditas, id eſt argentum vivum ſublimatur, putrefactio: Et poſt egreſſionem nigredinis, & apparitionem citrinitatis, denominaverunt eam aurum. Sed quando fuerit tritio, ex tritura nominatum eſt flos auri. Et quarta fermentum auri. Et quinta vice, Etheliæ nomen eſt ei proprium. Et ſexta vice, aurum purpureum: Et ſeptima vice, venenum igneum tinctorium ad corpora. Sed intellige, & NOTA, quando venenum efficitur candidum marmorum, jam appropinquat tincturis, & coloribus, & non permittit eas ut fugiant ab igne. Et albare eſt æs, & dicitur primum opus & dicitur magneſia, & ſecundum ſcilicet opus alabar candidum, quoniam mineræ, id eſt lapides ex mineris, non poſſunt ingredi in corporibus nec tingere ea, ſed tantum illud, quod tingit ea, eſt venenum igneum aerum diſſolutum, vel ſubmerſivum in corporibus. Et accipe, id eſt attende in aptatione præparationis, & diuturnitate trituræ, & decoctionis, & multiplica cum ablutione. Et oportet ut ſit vaſi cui operaris amplum os, ut ſublimetur fumus & fumoſitas, deinde deſcendat ab eo usq: ad deorſum vaſis, deinde ſublimetur, donec ingrediatur ab eo quod poſtulas. Et ideo præcepimus putrefactionem ejus multoties, donec ſublimetur totum in coopertorio, & elevetur aqua, quæ eſt tinctura. Et quando volueris ut coquas confectionem, ſed dirigere terreum vas, cum ſuo coopertorio perforato, deinde pone in ipſo medicamen, & delutabis coopertorium ollæ, & coque eam donec ingrediatur humiditas lenta, humida & ſicca, *& dixit*: miſce humidum cum ſicco, donec accipias lentitudinem ſiccam egredientem ex aqua humida, accipies aquam humidam lentam ſiccam, ſcilicet animas eorum, ſed non quieſcas, ut convertas humidam ſuper ſiccam, & coquas illud donec efficiatur totum animatum igneum tinctorium ad corpora, & hoc eſt ſecretum medicorum, & venenum quod ſcripſerunt in libris ſuis, quoniam ſunt venenum unum, id eſt tinctura una vel nomen & unum mandatum, vel negocium vel præparatio una. Sed dimitte à te multitudinem nominum eorum, & intellige, quoniam elevatio aquæ, & elevatio vaporis cauſa una eſt: ſed intellige, & invenies, ſi Deus voluerit.

Diſtinctio Vigeſima ſeptima.

CONVENIT *Aron* cum Maria prophetiſſa ſorore Moyſis, & fuit Aron accedens, ad ipſam honorandam, *dixit ei*: O prophetiſſa, audivi ſiquidem multoties de te quod cibificas, civiveras vel gummas de die tuo. *Et dixit Maria*: utique ô Aron, ſi ergo eſſes de parte DEI mei *Dixit Aron eidem*: quomodo erit illud quod tu aſſeris? ô Prophetiſſa quando albificamus lapidem intra menſem per magiſterium magnum. *Dixit Maria*: ô Aron, nunquam de parte iſta mortuæ ſunt gentes: ô Aron, noſti quod eſt aqua hæc res albificans intra menſem. *Dixit Aron eidem*: hoc ita ut dicis, ô Domina in tempore longo. *Inquit Maria*: quod Hermes dicit in omnibus libris ſuis quod philoſophi albificant lapidem ſuum in hora diei: *Inquit Aron*: Quam iſtud eſt excellens! *Inquit Maria*: excellentiſſimum apud eum qui ignorat illud. *Inquit Aron eidem*: ô Prophetiſſa ſi ſunt apud hominem omnia quatuor elementa exari, id eſt completa, quæ poſſunt complexionari, & conjungi & coagulari eorum fumi ac teneri die uno. *Dixit Maria*: ô Aron, ſi non eſſent lepos tuus & ſenſus tuus firmus, non audires à me verba hæc, donec impleret cor meum probationem voluntatis de me: veruntamen accipe Alumen de yphonia gummi albi, & gummi rubeum quod eſt Kibrick philoſophorum, & eorum aurum, & tinctura major & matrimonifica gummi, ſcilicet album, cum gumma ſcilicet, rubeo, vero matrimonio. Intellexiſti, ô Aron? utique *dixit Maria* Et fac illam ſicut aquam currentem, & purifica hanc aquam veram divinam, laboratam, ex duobus renibus ſuper corpus fixum, & liquefac per ſecretum naturarum, in vaſe philoſophiæ. Intellexiſti, ô Aron? utique. *Dixit Maria*: cuſtodi fumum, & cave ne fugiat aliquid ex illo, & eſto menſura ignis tui, ſicut menſura caliditatis ſolis, in diebus Iunii & Iulii, & morare prope vas, & intuere mira, quomodo nigreſcet, in minus quàm tribus horis diei, penetrabit fumus in corpus, & ſpiritus ſtringetur, & erit ſicut lac incerans, liquefaciens, & penetrans, & illud eſt ſecretum occultum, ô Aron *dixit Aron*: Ego non credo quod erit hoc ſemper. *Dixit Maria*: ô Aron, mirabilius iſto de eo eſt, quod non fuit apud antiquos, nec acceſſit ad eos per meditationem, & illud eſt: Accipe herbam albam & claram, inhonoratam errantem ſuper monticulos, & tere ipſam recentem, ſicut eſt in ſua hora, & in illa eſt corpus verum non fugiens ab igne. *Dixit Aron* Nunquid illud eſt lapis veritatis, ô Domina? *utiq; dixit Maria*, neſciunt homines regnum ejus, vel regna cum velocitate ſua. *Inquit Aron eidem*: & poſtea quid? *dixit Maria*, rectifica ſuper illud Kibrick, & Zernecc, & ipſa ſunt duo fumi complectentes duo luminaria, & projice ſuper

mollificans

mollificans vel complificans tincturarum & ſpirituum per pondera veritatis, tere totum, & pone ad ignem, & videbis ibi miracula. O Aron, regimen totum eſt in tempore ignis! ô quàm mirum, quomodo movebitur de colore in colorem, in minus quàm hora, quousque deveniat ad metam rubedinis, & alius valoris, & tunc decide ignem, & dimitte in frigidum, quia tunc invenies ipſum corpus margaritale clarum, in colore papaveris ſilveſtris, mixtum & celere & illud eſt incerans liquefaciens & penetrans, & cadit ejus aureus ſuper. 12. 13. recepto 12. Intellige ô Aron: tunc procidit Aron inclinatus manibus ejus. *Dixit, Maria:* leva caput tuum, ô Aron, per Deum brevifico ſuper te rem, ſi Deo placuerit. Accipe illud corpus projectum ſuper monticulos clarum, quod non capitur, putrefactione vel metu, & tere ipſum cum gummi, alezaremos & cum duobus fumis, quia comprehendificans ſpiritum, eſt gummi, id eſt arg. vivum vel dragântum, & tere totum, & appropinqua igni, & liquefiet totum, projeciſti ſuper ipſum uxorem, & erit ſicut aqua diſtillans, & quando percutiet ipſum aër, congelabitur, & erit corpus unũ, & fac projectionem de ipſo, & videbis mirum. *Et dixit Maria,* ô Aron, & illud eſt ſecretum ſtoliæ. Et ſcias, ô Aron, quod prædicti duo fumi ſunt radices artis & ſunt Kibricc album, & calx humida, & philoſophi nominaverunt ea multis modis & omnibus etiam nominibus. Sed corpus fixum eſt de corde ſaturni, comprehendificans & comprehendens ſapientiæ ſtoliæ. Et acceptum de monticulis eſt corpus album, clarum, & iſtæ ſunt medicinæ artis, pars comparatur, & pars invenitur ſuper monticulis. Et ſcias quod ſapientes nõ nominaverunt illud complures ſtoliæ, niſi quia in hac ſtolia ſunt mirabilia: intrant namque in illa 4. lapides, & ſuum regimen verum eſt, ſicut & illa eſt propriorum ſtoliorum. Abel & Seth filii ejus, & per illud allegorizavit Hermes ſtolias in libris ſuis, ſed gentes nunc ceciderunt ſuper maneriæ ſui, & legificaverunt Philoſophi regimen, & ſimulaverunt opus quodlibet, quod non oportet facere opus illud, & faciunt regimen, uno anno per occultam ignorantiam, & Philoſophorum, donec firmetur in cordibus eorum, & in ſenſibus, quod ars non complebitur præter in anno, quod eſt ſecretum magnum, & quando audiunt illi de ſecretis noſtris, non verificant propter eorum ignorantiam in arte. Intellexiſti ô Aron? utiq; Domina mea: ſed narra de iſto vaſe, ſine quo non complebitur opus. *Dixit Maria*: Illud eſt vas Hermetis, quod occultaverunt ſtolidi, & non eſt vas ignorantium & menſuræ ignis, cui tu es ſapiens: ulterius audi conditionem meam, ô Aron, & avide plectere, donec ſum in mundo, quia impoſſibile eſt evaſio motus, quia quatior ab ipſo. *Dixit Aron eidem*: ô Domina, an audiſti in ſecretis ſtoliarum, quæ poſuerunt in libris, quod ars poſſit facere artem de corpore uno? *Inquit Maria:* Utique, quod Hermes dixit quod radix ſtoliæ eſt corpus indolabile, inſanabile, & eſt toxicum mortificans omnia corpora, & plumbificat omnia, & coagulat mercurium odore ſuo. *Inquit Maria*: Ego juro per DEUM æternum, quod illud toxicum, donec ſit aqua ſubtilis, non curo qua ſolutione fiat, coagulat reibec, id eſt mercurium in lunam, cum rubore veritatis, & incidit in ſonum raſas, & lætificat ipſam, & in omnibus eſt corporibus ſcientia. Sed ſtolici propter longinquitatẽ probationis, & eorum vitæ brevitatem, invenerunt hæc elementa congenera vel contingentiora, & ipſi decreverũt ea præter vas Hermetis, quia illud eſt divinũ ſapientia DEI occultatũ gentibus, & ipſi ignorant veritatis regna propter eorũ ignorantiam vaſis.

Maria mira ſonat breviter quod talia donat,
Gummis cum binis, fugitivum fugit in imis,
Horum in trinis, tria vincula fortia finis.
Maria lux roris legem ligat in tribus horis,
Filia Platonis, conſortia jungit amoris.
Gaudet maſſata, aſſata, per tria ſunt ſociata.

Diſtinctio Vigeſima octava. Dicta Belini.

CUM eſſemus ſupra quodam fluvio, quidam homo aſcendens dixit: ſcitote quod pater meus ſol dedit mihi poteſtatem ſuper omnem potentiam, & induit me veſtimento gloriæ, & totus mundus me quærit & currit poſt me. Ego enim ſum maximus, & ſanus ab omni ægritudine & omni maſcula, & ſapientes jam ſciverunt virtutem meam & altitudinem. Ego enim unicus ſum, & aſſimilor patri meo, qui unicus eſt, qui dedit mihi virtutem iſtam, & gratiam ex gratia ſua. Et homines quærunt à ſervis meis fuſibilibus, id quod quæritur à me, non tamen pervenerunt ad id, niſi per me: & terra cum omnibus viribus ſuis me humiliare non poteſt. Imò, ego ſum ſuper eam, & ſuper omnes ſervos meos, donec humilio eos, & extraho de potentia, & natura eorum, & induo eos ſplendore & lumine meo pulchro, quem dedit mihi pater meus in omnibus operibus eorum. Ego enim ſum excellens qui exalto & deprimo cuncta, & nullus ſervorum meorum poteſt ſuper me, niſi unus, quod datum eſt ei, quia contrarius eſt mihi, ipſe deſtruit me, non tamen deſtruit naturam meam; & ipſe eſt ſaturnus, qui ſeparat omnia mea membra: poſtea ego vado ad matrem meam, quæ congregat omnia mea membra diviſa & ſeparata. Ego ſum illuminans omnia mea, & facio lunam apparere patenter de interiore, de patre meo ſaturno, & etiam de matre dominante, quæ mihi inimicatur. Verum tamen niſi hoc fieret, non poſſem bibere de animabus animalium, & plantarum. Sed ego venio cum calore, ad expellendum virtutem & iniquitatem eorum, ſcilicet patris & matris meæ à me. Ego ſum habitans ſuper faciem mineræ, & tribuo ſervis meis de extremitatibus meis, & nomen meum vocatur nominibus magnis, & qui ſtudet in me, non curat de aliquo malo, ſed non ſaturantur ex me. Ego defero naves per mare, & fabrico civitates deſertas, non quæratis in eis magnitudinem meam. Nuncio ergo vobis omnibus ſapientibus, quod niſi me interficiatis, non poteſtis ſapientes nuncupari. Si vero me interfeceritis, intellectus veſter erit perfectus, & in ſorore mea creſcit luna ſecundum gradum ſapientiæ noſtræ, & non cum alio ex ſervis meis, etſi ſciretis ſecretum meum. Ego ſum ſicut frumentum ſeminatum in terram puram, quod naſcens creſcit & multiplicatur, & affert fructum ſeminanti, quia omne quod generatur, generatur genere ſuo, & quodlibet individuum multiplicat formam ſuæ ſpeciei, & non alterius, quemadmodum ex frumento frumentum naſcitur, & ſic de aliis, & in hoc expoſui vobis omnes figuras. Cum itaque egero cum uxore mea alba, pura, humida & munda tactu, addo pulchritudini faciei ſuæ, bonitati, & virtuti ſuæ. Ipſa enim eſt obediens mihi. Unde cum fuero unicus cum ea nihil melius in mundo, nec æquipollens mihi. Ipſa enim imprægnabitur & germinabit, ſicut ego in ſubſtantia & colore, quoniam hoc modo multiplicatur ſemen meum. Ex me enim ſimile naſcitur, ſicut quando ſeminatur granum frumenti unum, naſcitur, multiplicatur, teritur, cribellatur, & fit panis, ex quo venit totus mundus, & fabricatur orbis terræ ex miſericordia mea, nec deficit, quia

quia donũ DEI eſt. Ego illumino aërem lumine meo, & calefacio terram calore meo, genero & nutrio animalia, plantas, & lapides, & demo tenebras noctis cum potentia mea, & facio permanere dies & noctes, & illumino omnia luminaria lumine meo, & omnia etiam in quibus eſt ſplendor, & magnitudo, quæ quidem omnia ex opere meo ſunt, ex quo indumentum ex veſtimentis meis, & qui quærunt me faciunt pacem inter me & uxorem meam. Ita quod non ſeparatur à me, & miſceatur mixtione inſeparabili, & hoc fiat quando extraxeritis me, partum patiatur à natura mea, & partum uxorem meam à natura ſua. Et poſtea occidatis nos, & ſuſcitamur reſurrectione nova, & incorporali, & quod poſtea mori non poſſumus. Nam poſt reſurrectionem habebimus gloriam, & fortitudinem ſempiternam, tunc gaudent omnes, in proſperitate magna, qui ſciunt ſecretum. Et ſcias quod ſol vigoratur in tribus domibus igneis, ſcilicet in ariete, leone, & ſagittario; & virtus ſolis eſt in tribus iſtis, quoniam domus Arietis eſt domus ſolis, & principatus; & domus leonis eſt ſua ſecunda, & domus ſagittarii eſt ejus tertia. Et in prima iſtarum incipiunt dies creſcere: & calor augeri, & ipſa eſt caput arietis: In ſecunda domo iſtarum completur tempus in calore, ſcilicet domus leonis: & in tertia earum diminuuntur dies, & calor, & omnia diſſipantur, & ſol quoniam emendatur creſcit, & germinat in igne, quia ſunt tres ignes, primus, medius, & extremus; & primus & poſtremus non ſunt neceſſarii, ſed medius qui eſt circa domum leonis, intellige ipſum & cuſtodi, & inquire ipſum & pone in mente tua, & ſi addideris in tinctura ſua, & minueris groſſitudinem, juvabit te, quia una ex eis 1000. de luna mutabit, & hoc erit in fine ſui caloris, & fiet in diebus 90. donec medietas ejus conſumatur, & altera remaneat ejus & ita cum eo illuminabitur luna, parum ſuper multam magnitudinem, Benedictus DEUS Amen.

Diſtinctio Vigeſima nona. Dicta Stephani.

INITIUM ſapientiæ eſt timor Domini, & amor ſapientiæ, quia qui diligit ſapientiam, & ipſa diligit eum, & ipſa efficiuntur ſimilia. Omne enim ſimile diligit ſuum ſimile. Item initium ſapientiæ eſt timor Domini, & ejus obedientia. Sapientes enim dixerunt, aperi oculos tuos, & cor tuum, audi & intellige, oſtendam & dicam tibi verba intelligibilia, quæ ſcire poteris, ſi fueris de intelligentibus. Scias quod ex homine non erit niſi homo, ſic ex quolibet animali ſibi naſcitur ſimile: videmus enim aliquas res natas à radicibus ſuis diſſimiles, quod videmus res alas habentes generatas ex non habentibus alas; videmus etiam & ſcimus res aliquas, quas homines neſciunt, de quibus egreditur natura, quam ſcimus quod ſufficit nobis, & ignoratur, qui ſunt res profundæ, & ſi quæritis de eis forſitan invenietis. Sicut aër ſuperior, ita inferior ſubtus terram. Et ſcias quod de iſta natura minerali fitars, non de alio, quando invenietis citrinum de ſervo rubeo, cujus aquam tam pauperibus quam divitibus largiuntur, & de uxore ſua tenera munda & molli, & provida, quæ ſiquidem eſt natura bona, quia diximus tunc ſufficit nobis. Mundaverunt igitur locum ſapientes, ne pulvis tangeret eum, in quo loco eſt illa natura bona quam diximus. Meus enim propinquus eſt flumen largitus donatione, & ipſe eſt notarius rubei quod egreditur ab inſula maris, & quod ex eis apparet de colore citrino, eſt melius omnibus, & à ſua natura eſt natura bona & melior eo, quando eſt præparatum, & demonſtratio ſua erit propinqua, & ſumma ejus erit magna, reſpectu ejus, quod apparet modo. Pone igitur citrinum illud ſuper ipſam; quod præcepit uxori ſuæ, ut antequam imprægnaretur, intraret balneum ſine aqua, & habitaret in obſcuro loco noctis, donec ejus corpus indueretur. Ponatis ergo in domo una eos continue, donec duo fiant unum, ut ſint ſpiritus unus & color unus, & tunc cum ſciverint hoc filii eorum, quod ex eis nati ſunt, revertentur ad eos, & ſtabunt in medio eorum, quia de eis facti ſunt in loco ubi habitaverunt ſimiliter; ſicut placuit eis; & DEUS fecit eos ſapientes poſtquam quieverunt à labore ſuo. Veneramini regem & ſuam uxorem, quod neſcitis furorem eorum. Nam ſi oſtenderet iram ſuam, ſuper nos, aufferret à nobis regnum ſuum. Qui ſapiens eſt, me intelliget, & qui non ſicut Beſtia, & non imponat mihi ignorantiam ſuam. Accipe igitur viam brevem, & abbrevia longam, & ipſa eſt ex citrino bono, & uxore ſua, ſi quid præcipiunt & docent ſcientiam & ſapientiam omnibus aliis, ſicut ex uno genere multa fiunt genera, & ex uno dactilo fit magna arbor. Ego enim cooperui rem iſtam, ſed non tantum ut non poſſis intelligere, & hæc via publica & larga, qui tamen eam tenere voluerit, teneat ſemitam directam, & data aliis ex eo quod vobis obtulit, quia ipſe gratis vobis dedit, vobis ego feci hunc tractatum dum vixero, & poſtmodum relinquatur aliis quibus voluerit. Scias, frater, quod ſulphur eſt pater omnium liquabilium corporum, & mercurius eſt locus ejus in quo ipſe Kibricc operatur, id eſt ſulphur in eo, eſt enim humiditas cibus ignis; & ſiccitas, cibus frigiditatis. Et ſicut opus mercurii eſt in medio Kibricc, ita opus Kibricc eſt in medio mercurii, & omnia corpora fiunt Mercurius, & fiunt congelata per calorem, & ſiccitatem Kibricc, & ipſe coxit eum ſicut paſta, & omnia corpora fiunt ſubſtantia una, & quando fuerit completa eorum decoctio fiunt ſol. Et quando fuerit ſicut paſta, ſunt diminuta ab eorum decoctione & perfectione, & congelatio eorum eſt à frigido, & propter hoc quando ponuntur ad ignem, unit eos ignis, & facit fugere illud in quo nigra abundat ſiccitas, tanto magis & citius congelatur, & illud quod apparet de auro, eſt Mercurius congelatus ex ſubtiliori & puriori parte ſulphuris. Color ergo citrinus eſt ex albo & rubeo, & quando ambo ſunt in igne, ſcilicet Mercurius & Kibricc, primo fiunt nigri, deinde, rubei, poſtea citrini, & aurum eſt citrinum, & rubeum, & ſi Kibricc non tingeret eum, non tingeretur. Et ſcias quod hæc eſt veritas propter quam homines laborant, ut inveniant colorem citrinum, qui egreditur à ſervo rubeo, & uxore ſua alba, ergo poſtquam ſcitis ſororem ſuam & intelligitis citrinum quomodo exit à ſervo rubeo, tunc ſcietis me verum dicere, & veritatem agnoſcere, & ego oſtendo vobis veritatem paulatim, & ſi ulterius explanarem etiam pueri ſcirent.

Expliciunt Diſtinctiones.

TURBÆ

TVRBÆ PHILOSOPHORVM aliud Exemplar.

Placuit, CANDIDE LECTOR, *ut utilitati tuæ conſuleremus, aliud quoque Turbæ exemplar, quod apud nos fuit, adſcribere, non tàm propter ordinem diverſum, quàm propter ſententiarum & Philoſophorum nominum varietatem. Contingit enim, ut in altero volumine, idem diverſo efferatur ſenſu, & verbis, & authore alio, ut tu in re tanti momenti, non aberres, ſed quod tibi magis arriſerit, ſequaris in tuis operationibus.* Vale.

SENTENTIÆ ſunt Sapientum, collectæ in tertia Synodo Pythagorica: In qua dicitur Arisleum Philoſophum diſcipulos Hermetis ac Sapientum majores congregaſſe, & unumquemque in medium aliquid adferre de lapide vegetabili juſſit, ut poſteritati ars ſacra innoteſceret: & qui ad hanc capeſcendam animum appuliſſent, ad veritatis ſemitam ducerentur. Eximindus autem vir ſenex, & optimi conſilii juſſus eſt primus ut loqueretur.

SENTENTIA I.

EXIMINDUS. Vobis doctrinæ filiis notum facio, initium omnium rerum creatarum naturam quandam eſſe, primam, perpetuam & infinitam, omnia coquentem & regentem, cuius actiones & paſſiones ab iis tantùm ſciuntur & noſcuntur, quibus notitia artis ſacræ data ex. Inſuper dico, ſtellas eſſe igneas, & aërem ipſas temperare. Nam ſi aëris ſpiſſitudo & humiditas non eſſet, quæ Solis flammam temperaret, ſubſiſtentia omnia Sol combureret. Deus autem aëra ſeparatim conſtituit, ne combureretur quod in terris creavit. Nonne videtis, ô ſcientiæ filii, Solem aſcendentem in cœlo in aërem vincere & calefacere igne ſuo, quo calefacto, ad ſubſiſtentiam calor pervenit, inſpiſſans & condenſans ſpiritus, è quibus creaturæ generantur? Aër enim coarctatur, & ab aqua continetur; atq; ideo aër ſuperatur, quia eius calor Solis calori, ejuſq; humiditas aquæ jungitur humiditati. Nonne videtis tenuem aquam in aërem aſcendere calore Solis eminente, & Solem ea delectari ac adiuuari? Quòd ſi aëre tenui ſuo humore non iuvaret aqua, proculdubiò ignis ipſum ſuperaret. Ignis verò ex aqua abſtrahit humorem, quo aër contemperatur, & tunc ipſum ignem ſuperat. Ignis ergo & aqua ſunt inimici, inter quos nulla eſt conſanguinitas: eò quòd ignis eſt calidus & ſiccus: & aqua eſt frigida & humida. Aër quoque cùm ſit calidus & humidus, concordiam habet cum aquæ humiditate & ignis caliditate, atque ob id fit amicitia generans. Inſpicite omnes fructus, qui ex tenui vapore aëreo fiunt, eò quod Solis calore ex aëre & vita monſtratur: & hoc ex Dei ordinatione.

SENTENTIA II.

YSINDRUS. Magnifico aërea, eò quòd ipſum opus aëre emendatur. Cùm inſpiſſatur, rareſcit, cùm caleſcit, frigeſcit. Ejus autem ſpiſſitudo fit, quando in cœlo diſiungitur propter Solis elongationem. Eius verò raritas fit, quando exaltato Sole tabeſcit aër & & clareſcit. Similiter fit in Veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidi diſtinctionem. Nam ſecundùm alterationem diſpoſitionis conſtitutæ, ad diſiunctiones anni alterandas, hyems alteratur: aër igitur inſpiſſatur, tùm cùm Sol ab eo prolongatur, Aëre verò rareſcente, propè fit Sol, quo propinquo, calor pervenit hominibus.

SENTENTIA III.

ANAXAGORAS. Dico quòd principium omnium quæ Deus creavit, eſt pietas & ratio: eò quòd in creatione apparuit pietas, & ſpiſſum terræ ratione ſperata: pietas autem non videtur niſi in corpore. Proinde ſcitote Sapientum turba, quod ſpiſſitudo omnium quatuor in terra quieſcit: eò quod ignis ſpiſſum in aëra cadit; aëris verò ſpiſſum & quod ex igne ſpiſſo congregatur, in aqua incidit. Aquæ verò ſpiſſum, & quod ex ignis & aëris ſpiſſo coadunatur in terra quieſcit. Nonne videtis quòd iſtorum quatuor ſpiſſitudo in terra conjuncta eſt? Ipſa igitur terra omnibus eſt ſpiſſior ad hæc Turba: Verum dixiſti, terra certè eſt omnibus ſpiſſior. Quod verò iſtorum eſt rarius & dignius? reſpondit, Ignis eſt rarior in his quatuor, rum& ad eum pervenit rarum iſtorum quatuor. Aër verò eſt minus rarus igne. Nam calidus eſt & humidus, ignis verò calidus & ſiccus. Calidum namque & ſiccum eſt rarius calido & humido. Dicunt enim ſapientes, quod minoris raritatis ſit ignis aëre, & terra minoris raritatis aqua, eò quod frigida & ſicca. Et quemadmodum ſiccum calidum eſt rarius humido calido, ita ſiccum frigidum eſt minoris raritatis frigido humido.

SENTENTIA IV.

PYTHAGORAS. Benè aptaſtis, ô filii doctrinæ, harum quatuor naturarum deſcriptiones, ex quibus Deus cuncta creavit. Beatus ergo qui intelligit quæ deſcripta ſunt, quoniam majora non proponentur; perficite tamen ſermonem veſtrum. Ad hæc dixit:

SENTENTIA V.

PANDOPHIS. Significo poſteris, Quod eſt tenue aquæ, & quod non ſeparatur ab ea, manet ſupra terram ſiccam, hoc eſt, aër abſconditus in aqua quæ ſub terra eſt, qui fert terram ne mergatur in aquam, quæ eſt ſub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aër is factus eſt complexus, inter diverſa ſeparans aquam & terram, & inter adverſa aquam & ignem, ne ſe inuicem deſtruant. Huius rei proponam exemplum: Ouum, in quo quatuor coniuncta ſunt: eius cortex apparens eſt terra, & albumen aqua, pellicula verò tenuiſſima cortici iuncta, eſt ſeparans terram ab aqua, ut dixi, quòd ſit aër ſeparans terram ab aqua, rubeum verò oui eſt ignis, & pellicula rubeum continens eſt aër, aquam ſeparans ab igne, & tamen utraque pellicula unum ſunt & idem: aër tamen frigidam ſeparans terram & aquam ab inuicem ſpiſſior eſt aëre altiore. Et aër altior eſt & ſubtilior & rarior natura aëre inferiore, quia igni propinquior In ovo itaque ſunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus Solis in medio, rubeum ſcil. quod eſt pullus: Ideoque omnes Philoſophi, in hac excellentiſſima arte, ouum deſcripſerunt, ipſumque exemplum ſuo operi poſuerunt.

SENTENTIA VI.

ARISLEVS. Scitote, quòd terra eſt collis, & non eſt plana, unde Sol non aſcendit ſuper climata terræ una hora. Nam ſi plana eſſet, uno utique momento aſcenderet ſupra totam terram. Inſuper dico quòd Deus ſit unus, unumque genuit, neque tamen genitus, & quòd omnium caput poſt ſe eſt terra & ignis. Et quia ignis eſt tenuis & levis, regit omnia: terra autem cùm ſit ſpiſſa & ponderoſa, fert omnia quæ regit ignis.

SEN-

SENTENTIA VII.

LUCAS. Vos non niſi de quatuor loquimini natura, unuſquiſque veſtrum de his aliquid dixit. Ego autem vobis notifico, omnia quæ Deus creavit, ex his quatuor eſſe naturis, & quæ ex ipſis creata ſunt, in eas revertuntur. Inde generationes fiunt, prout Deus deſtinavit. Et hæc fuit hactenus Indorum & Babylonienſium Philoſophorum ſententia abſolutiſſima.

SENTENTIA VIII.

LOCUSTOR. Naturæ duæ ſunt tantùm quas Lucas deſcribit, quarum altera neſcitur nec deſcribitur, niſi pietate & ratione; alia non videtur nec ſentitur, & eſt cœlum. Tertia quidem natura adjungitur, quæ ſentitur; videtur & ſcitur, & hæc eſt quæ continet quicquid ſub cælo ineſt uſque in terram. Et tamen percipit ratio his quinque ſenſibus adjuta, viſu, auditu, guſtu, odoratu & tactu. Album à nigro ratio diſcernit, viſu: verbum bonum à malo, auditu: dulce ab amaro, guſtu: gratum ab ingrato, odoratu: & leve ab aſpero, tactu. Quod ad illam naturam, quæ nullo horum ſenſuum percipitur, natura eſt ſublimis, quæ tantùm ratione & pietate percipitur, & eſt Deus ſublimis, qui lucem fecit, quæ eſt Sol, ſcilicet qui omnibus ſubtilior eſt creaturis, ut lumen præbeat Mundo: qui conſtat duobus denſis, & duobus raris. Et nihil denſorum eſt in creatione ſublimi, eò quod Sole & omnibus inferioribus creaturis ſit ipſe ſubtilior & rarior.

SENTENTIA IX.

PYTHAGORAS. Dico Deum ante omnia fuiſſe, cum quo nihil fuit antè cùm fuit; & ideò hoc dico, ut opinionem veſtram roborem de elementis, de arcanis & ſcientia ſacra, ad quam ratio non pervenit, niſi annuente Deo. Et intelligite, quòd Deus cùm ſolus fuiſſet, quatuor creavit res, ignem, aërem, aquam & terram: de quorum ſtirpe tàm ſuperiora quàm inferiora eſſe dedit: & ſecundùm prædeſtinationē ſuam ex his tanquam à radice omnes creaturas fecit, ut omnibus huiuſmodi creaturis laudaretur ſublimis & homo rationem & judicium exerceret. Quapropter ante omnia quatuor elementa ordinavit, ex quib. cuncta formavit, ſcil. diverſas creaturas. Ex uno elemento videl. igne fecit Angelos: ex igne & aëre Solem, Lunam ac ſtellas, atq; ob id Angeli Sole, Luna & ſtellis lucidiores, eò quòd ex uno ſingulari, quod eſt quartum, rarius creati ſunt. Cœlum ex duobus eſt compoſitum ex uno rarorum, ſcil. aëre, & altero denſorum, ſcil. aqua. Animantia autem partim creata ſunt ex igne, aëre & terra, ut bruta animalia: partim ex igne, aëre & aqua, ut volatilia. In vegetabilibus non eſt ignis. Ex terra namque, aqua & aëre ſunt. Quòd ſi quis veſtrûm velit in vegetabilibus ineſſe ignem, non abſurdum erit; ex aeris calore enim abſcondito ignem habebit, ut antea in hoc congreſſu dictum eſt, ignem tenuem eſſe aeri. Ignis verò de quo dubium haberi poteſt, non ineſt, niſi ſpiritum & animam habentibus.

Ex quatuor autem elementis, igne, aere, aqua & terra, homo creatus eſt, unde morti ſubiectus, quia compoſitum ſequitur diviſio, id eſt, mors. Ex uno verò quod eſt creatum non moritur, quia nulla ineſt diviſio. Ex duobus autem, vel tribus, vel etiam quatuor, unumquodq; compoſitum ſeparari neceſſe eſt, quod fit morte. Et ſcitote, quod omne compoſitum igne carens non comedit, nec bibit, nec dormit: eò quòd in omnibus ſpiritum habentibus ignis eſt, qui comedit: Angeli autem non comedunt eò quòd ignis ſimplex, qui & rarum dicitur, non comedit, ſed ſpiſſus ignis: Angeli verò ex ſimplici & raro igne creati ſunt, ob id non comedunt, nec dormiunt. Et ſic ſolvitur dubium, de quo quis veſtrûm dubitare poſſet.

Ad hæc Ariſleus inquit: Quoniam ad poſteritatis utilitatem vos congregavi, nihil utilius futuris explicari poſſe exiſtimo, quàm ſi quis veſtrûm deſcriptiones elementorum enarrârit, ea methodo, ne ab incipientibus agnoſcatur: doctrinæ verò filios non prætereat.

SENTENTIA X.

EXIMENVS. Ex quatuor elementis creata ſunt omnia: ſcil. cœlum, throni, Angeli, Sol, Luna, ſtellæ, ignis, aër, mare, & omnes aquæ, terra, & diverſa, ac ſimilia. Nec eſt diverſitas in his, quæ dixi, niſi quia quælibet illarum creaturarum diverſæ eſt naturæ, & ejus natura ex diverſis legibus eſt diverſa. Et hæc diverſitas ineſt omnibus creaturis, eò quòd ex diverſis elementis ſint creatæ; & ſi eſſent ex uno elemento, convenientiam haberent inter ſe. Verùm elementa quando commiſcentur, ipſum commixtum nec eſt ſiccum per ſe, nec humidum, nec calidum, nec frigidum. Cùm autem conveniunt, exeunt inde creaturæ, quæ nunquam perficiuntur, niſi priùs putrefiant & corrumpantur apud viſum. Deinde verò dat Deus incrementum: videlicet vitam, cibum, alimentum & gubernationem.

Audite, chariſſimi, non fruſtrà vobis has elementorum deſcriptiones enarravi. In iis enim latet arcanum abſconditum: quorum ſcilicet elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus ſcitur: alia verò duo non videntur, nec tanguntur, nec videtur virtus vel opus eorum, niſi in prioribus duobus elementis. Et niſi jungantur illa quatuor elementa, nihil operantur. Cùm autem conjunguntur, deponunt naturas, & aliud fiunt; ac ſiars gignitur: quare ſuper his meditamini. Inſuper ſcitote, omnes filii doctrinæ, quòd nulla ſit tinctura vera, niſi ex ære noſtro. Nolite ergo animas veſtras & pecuniam in vanum conſumere, nec triſtitiam cordibus veſtris inferre. Non enim quicquam facietis, niſi prædictum æs in album vertatis, ac numos experientia faciatis: deinde album illud rubeum faciatis, donec tinctura efficiatur. Illud igitur æs confringite, comburite, & nigredine private, coquendo, imbuendo, & abluendo, quouſque albū fiat: deinde cōſtringite eum arte.

SENTENTIA XI.

ARISTENES. Hujus operis clavis eſt numorū ars. Accipite igitur corpus, quod vobis demonſtratum eſt, ac in tabulas tenues coaptate: deinde matris noſtri aquæ imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Poſt imponite leni igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ, & Etheliæ jungite, & lento igne ſimul aſſate, donec fiat brodium ſaginatum, & in ſuam Etheliam vertite, quouſque coaguletur, fiat numus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine privetur, & albedo appareat. Poſtea regite ipſum, & animam auri commiſcete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere quæ ex ea exivit, quæ eſt permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim eſt æs combuſtum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, poſtea deſiccate, donec pulvis fiat, & omni humiditate privetur.

SENTENTIA XII.

PARMENIDES: Scitote quod invidi multipliciter tractaverunt de aquis, brodiis, corporibus & metallis, ut ſcientiam inquirentes fallerent. Hæc ergo dimittite, & aurum numoſque fieri facite ex hoc noſtro ære, & æs aut plumbum pro pinguedine, vel nigredine, & ſtannum pro liquefactione ſumite, ſcientes, quòd niſi vertatis naturas & dirigatis complexiones, & ſanguinea ſanguineis iungatis, nihil operamini. Naturæ quidem ſuis obviant naturis, & ſequuntur eas, & lætantur in eis, & cum putreſcunt, gignuntur. Natura enim regitur, & modo, quo cecidit, relevatur, & dum diruitur, vertitur in puluerem, & in nihilum reducitur: deinde regeneratur, & renovatur. Intendite ergo noſcere, quid eſt quod eam putrefacit & renovat, & cuius ſit ſaporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter poſt inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant. Quibus notis & perceptis, manus veſtras operi applicate. Quod ſi dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare: quoniam totum eſt noxium, & infortunium, ac triſtitia, modò Sapientum verba intelligite, & hoc breve dictũ retinete: videlicet quòd Natura naturâ lætatur, & natura naturã cõtinet, & Natura naturã vincit, & ſuperat: Hoc ſolo verbo cõprehẽditur otũ opus. Dimitt. ergo ſermones ſuperfluos, & accipite argentum vivum, & cõgelate eum in corpore Magneſiæ, vel ſulphuris, quod non comburitur, & vertite ipſum in naturam album, & ſi æri noſtro impoſueritis, album fiet: & ſi ipſum rubeum facere volueritis, rubeum fiet: & ſi ampliùs coxeritis ipſum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit mare in rubeum, & auri colorem. Et ſcitote, quòd non vertitur aurum in rubiginem, id eſt, rubeum colorem, niſi per aquam permanentem, eò quòd Natura naturâ lætatur. Coquite ergo ipſum in humore, donec appareat natura abſcondita: & cùm videritis hoc, imbbuite eum ſepties aqua permanente, coquendo, aſſãdo donec rubeum fiat. O Natura fortis, naturas vincens & ſuperans, ſuaſq; naturas gaudere faciens. Hæc eſt illa natura ſpecialis & ſpiritualis, cui Deus poſſe dedit, quod ignis dare non poteſt. Quare veram hanc tincturam magnificamus: quia nihil eſt precioſius ipſa, & eſt veritas omnem ſcientiam continens: & cùm liquefit cum corporibus, altiſſimum operum operatur opus. O ſi modò veritatem noſceretis, quantas mihi gratias ageretis! Scitote etiam, quòd tingens ea, quæ mixta ſunt, non debet diruere. Ipſum namque ea, quæ ei miſcentur, ſuperat, & in ſuum vertit colorem: & ſicut apud viſum ſuperficiem vincit, ſic & intima ſuperat: & ſi unum ſit fixum, & aliud fugiens, figuntur ambo, poſtquam mixta ſunt: & ſi ſuperficies dealbatur, intima eius dealbabuntur. Inſuper ſcietis, quòd res una ſuperat decem, eò quòd ſulphur noſtrum ſolùm omnia corpora ligat, & colorat.

Ad hæc reſpondit Turba: Benè dixiſti, Parmenides: tamen qualiter fumus dealbat, prætermiſiſti.

SENTENTIA XIII.

LUCAS inquit: Ego dicam, in eo veſtigia ſequens priorum. Propterea ſcitote omnes ſcientiæ inveſtigatores, quòd tractatus hic non eſt ab initio regendi. Accipite argentum vivum, quod ex maſculo eſt, & coagulate eum ſecundùm conſuetudinem. Dico ſecundum conſuetudinem, eò quod iam priùs coagulatum eſt: non eſt igitur initium regendi. Hoc tamen iubeo, ut argentum vivum, quod eſt de maſculo, capiatis, & ponatis ſuper æs, id eſt, ferrum gubernatum, & dealbabitur. Simili namque modo fit Magneſia alba, & maſculus ſimiliter convertitur, quandoquidem propinquitas eſt magnetis cum ferro: Natura quoque naturâ gaudet. Sumite etiam nubem, quam priores ſumi juſſerunt, & coquite cum ſuo corpore, donec ſtannum fiat, ſecundùm conſuetudinem à ſua nigredine privare abluite, æquo aſſate igne, donec dealbetur. Argento vivo dealbato, omnia alba fiunt: Natura naturam convertit. Item ſumite Magneſiam, & aquam aluminis, & aquam maris, & aquam ferri, & dealbate fumo, qui cùm ſit albus, omnia dealbat. Jungite eum feci ſuæ, donec coaguletur, & numus fiat albus. Hoc album æs aſſate, donec ſeipſum germinare faciat: quoniam Magneſia cùm dealbatur, ſpiritus fugere non permittit, nec æris umbram apparere, eò quòd natura naturam continet: Accipite ergo album ſulphureum, & Solem album, & rore fumi dealbate, vel albi Solis florem aſſate, donec candidiſſimus fiat. Et ſcitote, quòd Solis flos albus Ethelia eſt, aſſate ipſum per dies ſeptem, donec fiat ut marmor coruſcans: quo completo, habetis magnum arcanum, eò quòd ſulphur ſulphuri mixtum eſt, & propinquitatem matrimonii inter ſe: quia naturæ ſuis naturis obuiantes lætantur. Accipite igitur Martec, & dealbate ipſum fumo, aceto, & aqua permanente: deinde aſſate, & coagulate: tamen non liquefiat in igne fortiori, & claudite os vaſis diligenter, ne exeat flos, ſed ſuo propinquo ſocietur, & ejus albedinem intendi faciat. Cavete aũt ignis intenſionem, quoniam ſi intendatis ignem ante terminum, rubeum fiet, quod non proderit, cùm in initio regendi quærenda ſit albedo, coquite poſtea ipſum, & rubeum facite: ignis verò ſit levis in dealbando, donec coaguletur, & cùm coagulatum eſt, tum vocamus animam, eò quòd citiùs à natura in naturam convertitur. Hoc igitur ſolum acetum in numorum arte eſt ſufficiens, eò quòd una res facit, quod plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis, ſed una tantùm re, quæ una res in unoquoque gradu operum noſtrum in aliam vertitur naturam.

SENTENTIA XIV.

PYTHAGORAS: Aliam ponamus gubernationem, non rei, ſed naturæ. Dico quòd quicquid invidi in libris ſuis de Elementorum tractationem dixerunt, in ſapore unum tantum ſunt, in apparentia verò diverſa. Et res illa, quam multipliciter narraverunt, ſuum abſque igne conſequitur ſocium, prout lapis Magnetis conſequitur ferrum. Nec ſine cauſa conſertur ſpermati, vel vulvæ, quibus rectè aſſimilatur: quia in complexione ſua multos facit apparere colores, prout in unoquoq; regimine gubernatur res, quæ quidem res ubique inuenitur: & eſt lapis & non lapis, vilis & precioſus, obſcurus & clarus, & à quolibet notus. Eſt quoque unius nominis, & nominum multorum, & vocatur Sputum Lunæ. Sic ergo hic lapis non eſt lapis, & tamen procioſiſſimus: quia ſine ipſo non operatur natura, cui nomen eſt unum, cum tamen multis nominibus nominaverimus eum, propter naturæ ſuæ diligentiam, præcipuum tamen nomen illi ineſt, Ethelia alba, & Æs album, ſolus ab igne fugiens, & æs dealbans. Hunc igitur lapidem album accipe, & figite, ac lacte coagulate, hoc eſt, more lactis: deinde calcem, qui eſt ſicuti marmor, conſtringite, ne humor à vaſe exeat: cuſtodite ipſum quoq; in ſuo vaſe, & congelate, donec fiat puluis, & coquite cum ſputo Lunæ, & dirigite, & invenietis lapidem factum, quem

quem aquâ ſuâ imbuite. Iſte eſt lapis, quem cunctis nominibus nominaverunt; qui opus recipit, & bibit ſeipſum & eſt lapis, à quo procedit omnis color. Sumite ergo gumam Scotiæ, & cum calcis cinere miſcete, & humectate aqua permanente, & inſpicite an pulvis fiat. Sin autem, ponatis eum in ignem fortiorem priore; donec confringatur dimittite; poſtea imbuite ipſum aqua permanente: & quantò plus variabuntur colores, tantò plus calefieri finite. Et ſcitote, quòd ſi argentum vivum acceperitis album, vel ſputum Lunæ, ut dixi, & juſſi facere, denique igne fregeritis, coagulabitur, lapisq; fiet. Ex hoc ergo lapide cùm frangitur, varij colores apparent: quòd ſi eum rexeritis, ut dixi, donec albus fiat, & ut marmor albeſcat, invenietis propoſitum.

SENTENTIA XV.

ASSUBERES: Dico quòd ſulphura ſulphuribus continentur, & humiditas humiditate. Reſpondit Turba: Jam primi hoc dixerunt: explana ergo quid eſt humiditas. Ad hæc ille: Cùm venenum corpus penetrat, ipſum calore perpetuo penetrat; & non permittit animam à corpore ſeparari: quia compar eſt eidem: Et hoc eſt quod dixerunt invidi: Perſequimini fugientem, obviate, & peribit fuga; & veritas apparebit, quæ ſuum comparem concepit, & ſeſe invicem complectuntur, eo quòd ex ſulphure ſulphuri mixto, precioſiſſimus fit color, qui nunquam fugit ab igne: quoniam anima in corporis intima infertur, ac corpus continet & colorat. Hæc dicta mea ita intelligite: Accipite animal, quod dicitur Kenkel, cujus aqua Tyrius color eſt, & regite ipſum leni igne, ut conſuetum eſt, donec terra fiat, in qua parum eſt coloris. Volentes igitur ad Tyriam tincturam pervenire, ſumite ejus humiditatem, quam ejecit, & ponite totum in vaſe cum eodem. Deinde coquite ipſum aquâ marinâ, donec humeſcat: deinde humectatum dimittite, poſtea denuò ipſum imbuite, & paulatim deſiccate, & taliter coquendo, humectando, imbuendo, & deſiccando, ejus regimen obſervate, donec ſuum totum ebibat humorem, & dimittite eum in ſuo vaſe per dies ſeptem, donec color Tyrius appareat. Audite, adhuc breviùs totum deſcribam regimen: conterite ipſum urinâ puerorum, & aquâ maris, & aquâ mundâ permanente, & coquite ipſum levi igne, antequam tingat, donec nigredo tota ab eo recedat, & poſtea de facili confringetur. Decoquite ergo ipſum ſuo humore, donec imbuat ſuum rubeum colorem. Si verò Tyrium vultis colorem habere, imbuite ipſum aquâ nivis continuè, & miſcete prout ſcitis, & ſufficere videbitur, & miſcete eum aquâ permanente, donec ſufficiat, & decoquite, donec rubigo aquam bibat. Deinde aquâ maris, quam præparaſtis, quæ eſt aqua calci, abluite, donec ſuum combibat humorem, quod cùm per dies ſeptem feceritis, apparebit color Tyrius. Et ſi vultis ut ſit alterius coloris, quàm fuerat, ponite gumam in aquam permanentem, & ipſam per vices tingite, deinde in Sole deſiccate, deinde prædictæ aquæ reddite, & magis Tyrius color intendetur. Et ſcitote, quòd non tingetis colorem purpureum niſi in frigido. Accipite ergò aquam, quæ eſt de frigoris natura, & in ea Lunam decoquite, donec tincturæ vim accipiat ab aqua, quam aquæ florem Philoſophi nuncupavêre. Propoſitum ergo vetum ſit in illa aqua: in ea ponite quod in vaſe eſt dies & noctes, donec precioſiſſimum Tyrium veſtiat coloré.

SENTENTIA XVI.

FRICTES inquit: Scitote, ſapientiæ inveſtigatores, quòd hujus artis fundamentum, propter quod multi perierunt, unum quidem eſſe omnibus naturis fortius & ſublimius apud philoſophos: apud incipientes verò eſt omnium rerum vilius. Sed nos hunc veneramur: & ſi Reges hoc agnoſcerent, nullus noſtrûm unquam ad hanc rem perveniret. O quàm mirabiliter natura hæc corpora vertit in ſpiritum, & quàm mirabili modo eminet, cunctaq; ſuperat! Hîc Turba: Nomina eam nomine, non verbis. Et ille: Eſt acetum acerrimum, quod aurum facit eſſe merum ſpiritum, ſine quo aceto nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit: & cùm miſcetur corpori, continetur, & unum fit cum eo, & vertit eum in ſpiritum, ipſumq; tingit tincturâ ſpirituali, quæ nunquam deleri poteſt. Hoc autem ſcitote, quòd ſi corpus poſueritis ſuper ignem ſine aceto, comburetur & corrumpetur. Scituri etiam quòd humor primus eſt frigidus: cavete ergò ab igne, quoniam inimicus eſt humori. Quare Philoſophi & Sapientes juſſerunt nos ſuaviter regere, donec fiat ſulphur incremabile: & hoc quouſq; innuerunt, dicentes: Optimum eſt, quòd pauca vis ſulphuris forte corpus comburit. Ideoq; eum venerantur, & deſcribunt in libris ſuis, dicentes: Hoc acetum corpora comburit, in cinerem vertit, & dealbat: & ſi coquatur benè, & à nigredine privetur, fiet lapis & numus albiſſimus. Coquite ergo ipſum, donec diruatur: deinde ſoluite, & aquæ maris imponite: & ſcitote, quòd principium hujus operis eſt dealbatio, cui rubor ſuccedit. Poſtea per acetum fit corporis perfectio. Hoc acetum longo labore inveſtigavi, tandem nutu Dei altiſſimi naturam unam vidi, quæ eſt omnibus naturis potetior, nobilior & fortior; & hæc natura nihil aliud eſt, quàm aqua munda, acetum acerrimum, & aqua permanens, quæ illuminat omnia corpora, & lumen præbet omnibus, qui legunt noſtros libros.

SENTENTIA XVII.

SOCRATES: Scitote, doctrinæ filij, quòd abſq; plumbo nulla fit tinctura, & quòd in eo eſt virtus operis, Nonne videtis, inquit Hermes gratia triplicis, quoties corpori immergitur, quòd ipſum corpus in colorem vertit invariabilem: ergo prima vis eſt acetum, ſecunda plumbum, de quo Sapientes dixerunt, quòd omnibus corporib. immergatur, & omnia immutat & tingit colore immutabili. Accipite ergò plumbum, quod ex lapide fit, & coquite ipſum, donec nigreſcat: poſtea terite ipſum cum aqua nitri, donec fiat ſicut pinguedo ſpiſſa: poſtea coquite eum iterum cum igne fortiori, donec fiat lapis mundus & numoſus. Poſtea terite eum rore, ſale & aqua pluviæ, viginti & novem dies: deinde aqua ſalſa viginti dies, & aqua dulci decem dies, & invenietis eum numoſo lapidi ſimilem. Tunc coquite eum iterum aqua, donec ſtannum fiat per liquefactionem: deinde coquite, donec humore privetur, & fiat pulvis ſiccus, qui cùm exſiccus eſt, velociter reliquum ſui humoris ebibit: eò quòd eſt plumbum combuſtum: cavete autem ne comburatur; hoc itaq; eſt ſulphur, quod non comburitur. Poſtea terite eum aceto acerrimo, donec inſpiſſetur: coquite eum, & cavete ne acetum vertatur in fumũ, & pereat. Nunc autem plumbi albi diſpoſitionem monſtravi, quo noto, nihil aliud ſequitur, quàm Opus mulierum & Ludus puerorum. Propterea ſcitote, quòd ſecretum operis ex mare & fœmina conſtat: in plumbo maſculum, in auripigmento fœminam vobis monſtravi. Auripigmentum igitur plumbo miſcete, quoniam maſculina vi ſuſcepta, gaudet fœmina, & juvatur ab ea & maſculus ſuſcipiet à femina ſperma tingens. Proinde miſtos im-

ſtos imponite vaſi vitreo, & terito eos cùm Ethelia aceto acerrimo, ac ſeptem coquite diebus, cauentes ne ar-canum fugiat, & ſic per noctes dimittite, & cùm ſiccum fuerit, iterum aceto imbuite, & habebitis magnum arcanum. Iam ergo auripigmenti vim vobis notificavi, quæ vis eſt fœmina; quę corpora vertit in ſpiritum, & perficit univerſum opus.

SENTENTIA XVIII.

ZENON: Superque iam doctrinam albam facere docuiſtis, quid de rubeo? Dico quòd non poteſtis rubeum facere, niſi priùs intendatis dealbare: quoniam duæ naturæ nihil aliud ſunt, quàm album & rubeum. Dealbate ergo rubeum: & album in rubeum vertite, ſcientes quòd annus dividitur in quatuor tempora. Primum tempus frigidæ eſt complexionis: & eſt Hyems. Secundum eſt aereæ complexionis: & eſt Ver. Tertium tempus eſt igneæ complexionis: & eſt Æſt as. Quartum eſt Autumni, in quo fructus maturantur. Iuxta hunc modum oportet vos naturas regere, videlicet Hyeme ſolvere, Vere coquere, Æſtate coagulare; Autumno autem fructus colligere, & tingere. Sin hoc poteſtis, vos ipſos reprehendatis oportet. Inſuper dicam de plumbo rubificando: Accipite æs, quod Magiſter in principio libri accipere iuſſit, & ponite plumbum cum eo; donec ſpiſſum fiat: congelate, deſiccate, donec rubeum fiat: hoc utique eſt plumbum rubeum, de quo dixerunt Sapientes, æs & plumbum lapis precioſus: miſcete ea æqualiter, & aſſate cum eis aurum: & ſi benè rexeritis, fit ſpiritus ingens in medio ſpirituum. Cùm enim maſculus fœminæ coniungitur, fit ipſa fœmina, non fugiens, & totum ſpirituale compoſitum, & ex ipſo ſpirituali compoſito rubeum, quod eſt mundi principium. Et ſic habetis plumbum rubeum, ſine quo nihil poteſtis facere.

SENTENTIA XIX.

MVNDVS: Inveſtigatores artis ſcire vos oportet, quòd Philoſophi in libris ſuis Gumi multis nominibus nominaverint: & tamen nihil aliud eſt, quàm aqua permanens: ex qua quidem aqua lapis noſter precioſiſſimus generatur. O quam multi ſunt gumæ huius inveſtigatores: & quàm pauci ſunt, qui noſcunt eam. Dico vobis, quod guma hæc non emendatur niſi cum auro tantummodò. Et ſunt quidam inveſtigatores, qui licet inveniant applicationes, nolunt tamen labores ſuſtinere, quia ſimul & ſumptus fiunt. Audite tamen vos me, & huius gumæ applicationes enarrabo. Dico quòd guma noſtra fortior eſt auro, & qui noſcunt eam, auro præcioſiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia ſine ipſo guma non emendatur. Guma ergo noſtra apud Philoſophos precioſior eſt & nobilior margaritis, quia paulo auro eminentior & ſublimior eſt. Et inde eſt quòd ſcribentes de ea nihil manifeſtè narraverunt. Si enim venditores cognoſcerent eam, non venderent eam tam vili precio. Accipite igitur gumæ candidiſſimæ partem unam, & urinæ vituli albi partem aliam, & de felle piſcis partem, & de corpore gumi, ſine q o emendari non poteſt partem unam, & decoquite par 40. dies: poſtea in calido Sole deſiccate, donec congeletur. Deinde cum lacte ferventi, quouſque lac deficiat, coquite, donec ſiccus fiat. Denuò cum lacte ficus ipſum miſcete & coquite, donec humor ille deſiccetur. Poſtmodum aqua pluviali humectate, aſſate poſtea, donec deſiccetur: ultimò aqua permanente imbibite & aſſate, donec intentiſſimæ ſit ſiccitatis. Iis peractis, ipſum gumi miſcete, quæ ex omnibus parata eſt coloribus, & coquite, donec tota vis, aquæ pereat, corpuſque totum deſiccetur humiditate, imbuite ipſum coquendo, quouſque illius ſiccitas intendatur, poſtea dimittite per quadraginta dies, ut in illa maneat decoctione, donec ſpiritus penetret corpus: & hoc eſt regimen quo ſpiritus incorporantur: & corpora in ſpiritus vertuntur. Moneo tamen caveatis, ne compoſitum fumiget & fugiat, propterea vas benè operite: & invenietis arcanum, quod Philoſophi in ſuis libris celaverunt.

SENTENTIA XX.

DARDARIS. Verum eſt quod de aqua permanente ſuperiores narraverunt: nihil in hoc opere fit toto ſine hac aqua permanente: & qui eam non novit & ejus regimen prout oportet, fruſtra laborat: vis enim ipſius eſt ſpiritualis ſanguis. Et ideo vocaverunt eam Philoſophi permanentem: quia ſanguis illius coctus in corpore quod ſuperiores antea nominaverunt, nutu Altiſſimi vertit ſpiritum in corpus, & corpus in ſpiritum. Simul enim mixta & in unum redacta incorporantur, & complectuntur ſe ipſa coniunctione inſeparabili. Et notate quòd quicquid habet ſpiritum, habet & ſanguinem.

SENTENTIA XXI.

BELLVS. Scimus omnes quòd Philoſophi multipliciter tractauerunt de aqua iſta permanente, & variè docuerunt album rufum facere: occulta autem varietate concordes fuerunt; quare huius compoſitiones & regimen deſcripſerunt. Ego autem de hoc lapide benedicto dico, quòd ſit lapis & non lapis, & multis nuncupatur nominibus, ne quis inſipiens noſcat ipſum. Quidam Sapientes à loco ubi generatur, ei nomen dedere; quidam verò à colore, & dixere eſſe intenſiſſimi ſpiritus: & eo fieri corpus inuſtibile: & quidam vocaverunt leonem viridem: alii ſputum Lunæ: nonnulli arithmeticè poſuerunt: aliqui melius quod fluat è metallis, ac ea de cauſa cor Solis nonominarunt, & quidam dixerunt, quòd fiat ex argento vivo, & alii volunt quòd ex lacte volatilium, & ſic ipſum lapidem nominum legionibus vocarunt.

SENTENTIA XXII.

PANDVLPHVS: Ego lapidem hunc deſcriptum, aquam permanentem dico eſſe: & quòd aqua permanens eſt aqua munda & aqua vitæ, de qua Philoſophi dixerunt: quòd natura naturâ lætatur. Natura naturam continet, & natura naturam vincit. Et hoc eſt colloquium, in quo Philoſophi poſu erunt brevitet totius operis fundamentum. Dico etiam, quòd non eſt corpus dignius & purius Sole, & quòd nullum venenum tingens generetur ſine Sole & eius umbra, & qui abſque iis venenum facere conatur, errat omni cœlo. Qui autem venenum Sole & eius umbra tinxit, ad maximum pervenit arcanum, quod dicitur numus, qui cùm rubeus efficitur, aurum vocatur: & qui novit arcana Philoſophorum, novit totum opus.

SENTENTIA XXIII.

ARDARIVS: Regimen lapidis & compoſitionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum, quod eſt Magneſies alba, & quæ eſt cum vino mixta, ſed non accipiatis eam, niſi puram & mundam: & ſuo impônite vaſi, & orate Deum, ut hoc maximum videre lapidem vobis concedat. Deinde coquite ipſũ lentè, cũ extraxeritis, videte ſi factus eſt niger: & ſi eſt ita, optimè rexiſtis:

ſin

ſin autem regite ipſum albo, quod eſt maximum arcanum, donec appareat nigredo: equidem pura nigredo, quæ quadraginta tantummodò diebus durat. Poſtea terite ipſam cum ſuis confectionibus, quæ ſunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix eſt una ex unguento croceo & alumine fixo. Hoc itaque per quadraginta dies diligenter coquite, quo completo initium lapidis Deus vobis oſtendet. Coquite eum iterum & gumi reſiduo ipſum imbuite, ſcientes, quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipſum toties ſiccari, & rurſus humectari, donec ejus color in id quod quæritis, vertatur. Præter hæc ſcietis quòd hujus lapidis precioſi perfectio eſt ipſum regere reſiduò tertiæ partis medicinæ, & duas ſervare ad eum per vices imbuendum, & ad juſtum uſq; colorem eum coquendum: ſit autem ignis priore intenſior, donec fluat ut cera, quæ quidem cùm deſiccatur, ſeipſam continet. Coquite ergo eam, donec bibat collam auri, & cum ſiccata fuerit, imbuite eam ſepties, quouſque duas partes ſui bibat: & poſtea ponite eam in igne, donec ſuum florem extrahat: remittite eam calori & beati eſtis, ſi benè intelligitis quæ dico. Sin autem reiterate opus, ſumentes album humidum quod eſt maximum ſecretum, in quo vera conſiſtit tinctura, & imbuite ex eo ſepties arenam [quæ facta eſt ex lapide priùs ſepties imbuto] quouſq; totam bibat aquam, & os vaſis fortiter claudite, ut ſæpè dictum eſt, & ecce apparebit vobis lapis tyrius.

SENTENTIA XXIV.

THEOPHILUS. Artis inveſtigatores, ſcitote, quòd ars numi & auri arcanum, & tenebroſa veſtis, quam nemo novit, niſi qui libros philoſophiæ diligenti & aſſidua lectione, perlegerit. Nam quod occultatur, eſt majus quàm id quod perdiſci poteſt. Propterea notifico poſteris, quòd inter Boritis & æs eſt propinquitas, eò quòd Boritis ſapientum æs liquefacit & fluxibile ut aqua reddit. Dividite ergo venenum in duo æqualia, in uno æs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: & iterum cum priore veneni parte coquite, donec duas ebibat, & hoc facite ſepties, deinde 42. diebus coquite deinde aperite vas, & invenietis æs in argentum viuum verſum. Abluite ipſum coquendo, quouſque ſua privetur nigredine, & fiet æs umbra carens. Iterum ipſum continuè coquite, donec congeletur: ipſo autem congelato, fit maximum arcanum, quòd Boritim Philoſophi nuncupavêre. Coquite illum lapidem coagulatum quouſque ſalſuræ ſimilis ſit marinæ, tunc aqua imbuite permanente, quam vos juſſi obſervare, ac multipliciter coquite, quouſque ejus appareant colores. Hæc eſt putrefactio maxima, quæ maximum in ſe continet arcanum. Scire autem vos oportet, quòd propinquitas eſt inter Magnetem & ferrum: inter æs & aquam permanentem. Si igitur æs & aquam regatis permanentem, ut juſſi, fiet inde maximum arcanum. Hoc modo igitur facite: accipite argentum viuum maſculo mixtum, ac fortiter terite, non manibus, quouſque tenuis fiat aqua. Hanc dividite in duas partes: in unam ipſum coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, ut flos ſalis in ſuo ſplendore & coruſcatione. Vaſis autem os fortiter obturate, & coquite 40. diebus, & invenietis aquam lacte candidiorem: ſin minus coquite denuò, & nigredine omni private, donec tota natura diruatur, & coinquinatio pereat & munda fiat. Si autem vultis ut totum arcanum peragatur, abluite ipſum aquâ, quam juſſi vos ſervare[altera ſcil. parte]donec crocus fiat, & ſuo dimitte vaſi, quoniam elixir ſeipſum continet, & reſiduâ imbuite aquâ, donec decoctione & aquâ conteratur, & fiat ſimile ſyrupo granatorum. Imbuite igitur ipſum & coquite, donec pondus humiditatis ebiberit, & color, quem Philoſophi in ſuis libris exaltaverunt, appareat.

SENTENTIA XXV.

BELLUS: Intelligite, doctrinæ filij, quod Theophilus vobis ſignificavit, inter Magnetem & ferrum eſſe propinquitatem, ac inter Philoſophorum æs & aquam eorum. Hæc propinquitas & commixtio eis accidit communiter ſpatiò centum dierum. Intelligetis præterea, quòd inter ſtannum & argentum viuum nulla eſt propinquitas, nec natura unius convenit cum natura alterius, & hoc eſt dictum ſine invidia. Inſuper accipite argentum viuum, in quo eſt maſculina vis, ipſumque coquite cum ſuo corpore, donec liquefiat ut aqua limpida: & coquite maſculum ſimul & vaporem, quouſque uterque coaguletur, & fiat lapis: tùm aquam quam divideratis in duas partes accipite: & unam partem ad corpus liquefaciendum & concoquendum ponite: alteram verò ad combuſtum mundandum & ſuum ſocium ſervate. Imbuite igitur lapidem ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus univerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quæ efficietur quadraginta diebus: ipſam liquefacite, donec fiat ut aqua, quæ eſt argentum viuum. Deinde aquam nitri abluite, donec fiat ut numus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat ſtanno ſimile: tunc maximum eſt arcanum, ſcil. lapis, qui ex duobus eſt: regite ipſum coquendo & terendo, donec crocus fiat excellentiſſimus: Et ſcitote, quòd aquam cum ſuo comite deſiccatam crocum nuncupamus. Coquite igitur ipſum, & reſiduâ imbuite aquâ, quam reſervaſtis, donec propoſitum veſtrum inveniatis.

SENTENTIA XXVI.

BORATES: Non eſt Sapientis invidere: propterea dicam liberè quæ ſentio. Accipite plumbum, & ut Philoſophi juſſere, liquefacite: deinde congelate, donec lapis fiat: deinde regite illum lapidem cum auri colla, & granatorum ſyrupo, donec confringatur. Iam enim aquam in duas partes diviſtis, & in altera plumbum liquefeciſtis, & factum eſt ut aqua: coquite igitur ipſam, donec fiat terra: deinde ipſam aquâ reſervatâ imbuite, donec rubeum induat colorem, ac prout dixi, frequentiſſimè regite: vel ut clariùs loquar: Si vultis argentum viuum coagulare, ſuo miſcete corpori: deinde diligenter coquite, donec uterque fiat aqua permanens: deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo compari, deſiccatur, & convertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur vaſi iterum imponite & terite, donec crocus fiat in colore auro ſimilis.

SENTENTIA XXVII.

MENEBDUS. Multa dicta ſunt: ſuadeo tamen poſteris, ut corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine acquiritur compoſitum, & ejus naturæ occultum extrahitur, & argentum viuum corpori jungitur, & magneſia ac fœmina viro & adueniente Ethelia, natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur. Hoc ergo regimen, ſi intelligitis, corpora fiunt nõ corpora, & incorporea corpora: & ſi res diligenter igne rexeritis, ac Etheliæ

ac Etheliæ junxeritis, fiunt res mundæ & non fugientes. Scientes quòd argentum viuum eſt ignis corpora comburens, mortificans & confringens uno regimine, & quantò magis corpori miſcetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, & argentum viuum attenuatur ac viuum fit. Cùm autem corpora diligenter teritis, eaque, ut oportet, coquitis, reſultat inde Ethelia, ignem non fugiens, omni tinctura apta, quæ omnia corpora confringit; ſuperat, & ſpiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et ſcitote, quòd corpus non poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre ejus; & fiat corpus & anima abſq; ſpiritu [qui eſt ſpiritualis tinctura, ex quo etiam colores apparent] non tingit, eò quòd ſpiſſum tenue non tingit, verùm tenue naturæ, quod in corpus immutatur. Cùm autem corpus æris regitis: & ex eo tenuiſſimum extrahitis, vertitur id tenuiſſimum in tincturam & colorat. Ideòque dixit Sapiens: quòd æs, niſi priùs tingatur, non tingit: & hæ duæ tincturæ ſunt, condenſum & humidum: condenſum jungitur humido: eò quòd ſulphura ſulphuribus continentur, gaudet natura, ſua natura aduentante, et naturam continet et ſuperat.

SENTENTIA XXVIII.

ZENON: Video vos duo corpora junxiſſe, quod minimè fieri debet, propterea vobis dico filijs ſapientiæ, quod oportet vos compoſitum putrefacere per quadraginta dies: deinde quinquies vaſe ſublimare: deinde ſtercori ignis jungere et coquere, et colores qui ſubinde apparent, ſunt hujuſmodi. Prima die apparet color niger citrinus: ſecunda, niger rubeus: tertia, croceus ſerico ſimilis: quarta, perfectus color apparet, numo vulgi ſimilis, et eſt Yxir. compoſitum ex humido et ſicco, invariabili tingens tinctura. Et ſcitote quòd corpus dicitur in quo aurum eſt. Elixir autem componentes, cavete ne feſtinanter ſpiritum extrahatis, fortaſſe enim moreretur: extrahite autem ipſum, ut elixir noſtrum, hoc eſt, ut venenum: et remanebit anima, id eſt, tinctura ex multis extracta rebus, et numis impoſita. Hæc igitur tinctura eſt vita ijs quibus jungitur: detrimentum autem et mors corporibus à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipſos eſſe libidinem tanquam inter marem et fœminam: et qui naturas horum novit, prolixitatem decoctionis et compoſitionis patienter fert, et lucrum accipit.

SENTENTIA XXIX.

CHAMBAR: Notandum eſt, venerabilis Turba, quòd invidi lapidem antimonium nuncupârunt, ipſumque juſſerunt regi, donec coruſcans fiat, & ut marmor ſplendens, & commiſcetur aceto, & regitur donec aqua fiat: deinde congelatur, fitque lapis coruſcans, ſplendorem habens ut marmor, quem ubi videritis, jubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur donec dituatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem, & hoc ubi videritis, reiterate, coquite & imbuite, quouſque colorem inducat prædictum, & aurum fiat: deinde iterate eum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cum videritis ſic lapidem coruſcantem, eum confringere, & in terram vertere, donec concipiat aliquid ruboris, & tunc aliquantulum aquæ accipietis, [quam antea vos juſſerunt dividere in duas partes] & arenam multoties imbuetis, quouſque colores occulti in ea vobis appareant: & ſi eam benè rexeritis, videbitis colores; ſin minus, fruſtrabimini. Reſpicite ergo qualiter faciatis amplexari paria. Maſculus enim ſuam amplexatus conjugem, velociter in ejus corpus tranſit, & liquefacit ipſum, congelat, diruit & confringit: & deinceps rubor non moritur, & ſi hoc efficiatis abſque pondere, mors eveniet. Facite ergo in liquefaciendo ignem levem, congelando intenſiorem, & imbuite ipſum, donec colores appareant.

SENTENTIA XXX.

CUSTOS ait: Miror Turba ſapientum, de tanta vi hujus aquæ, quæ cùm introit corpus, vertit ipſum in terram, deinde in puluerem: quem ſi vultis experiri an ſit perfectus, manu accipite; & ſi eſt quaſi impalpabilis, optimus eſt: ſin autem, iterate ipſum coquendo donec perficiatur. Et ſciatis quòd ſi aliud quàm æs noſtrum acceperitis, & aqua noſtra eum rexeritis, nihil efficietis. Contrà autem ſi æs noſtrum aqua noſtrâ rexeritis, omnia prædicta invenietis. Coquite ipſum ergo leni igne, & fiet lapis numoſus, de quo Sapientes dixêre, quòd Natura naturâ lætatur propter propinquitatem, quam habent inter ſe hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum una eſt natura, inter quæ propinquitas eſt mixta, quæ ſi non eſſet, non ita citò commiſcerentur, nec continerent ſe invicem, nec unum fierent.

SENTENTIA XXXI.

DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non naſcitur niſi homo, nec ex brutis niſi ſuum ſimile. Atque ob id dico, quòd Natura non emendatur niſi in ſua natura, ac proinde venerabili utimini natura: ex ea namque erumpit ars, & non ex alia: & niſi eam capiatis & regatis, nihil habebitis. Conjungite ergo maſculum ſervi rubei, ſuæ odoriferæ uxori, & juncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliam rem, ſufficiat vobis conceptio, & verus filius naſcetur. O quàm precioſiſſima eſt ſervi illius rubei natura, ſine qua regimen conſtare non poteſt.

SENTENTIA XXXII.

BASSEN inquit: Introducite Citrinum cum ſua uxore poſt conjugium in balneum, & ne incendatis balneum plurimum, ne ſenſu & motu priventur. Subire facite balneum, quouſque corpus & color eorum unum quid fiant. Deinde reddite ei ſudorem ſuum, ac iterum neci date, requiemque ei conſtituite, caventes ne fugiant: & tunc veneramini regem, & ſuam uxorem, & nolite eos comburere nimio igne: ſed eos regite, donec nigri fiant: deinde albi, pòſt rubei, ultimò fiant venenum tingens.

SENTENTIA XXXIII.

NEPHITVS ait: Breviter dico vobis, artis inveſtigatores, quod Corſufle ſit caput hujus operis, non initium: verùm poſt complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corſufle eſt totum compoſitum, quod oportet ſepties aſſari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur numus, æris flos vel auri, aut ferri flos, etiam plumbum, ſtannum, & mille nominib. à Philoſophis nominatur.

SENTENTIA XXXIV.

BONELLUS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo ſic volente, etiam moriuntur: propterea illa natura, cui humiditas adempta eſt, cùm per noctes dimittitur,

tur, mortuo ſimilis eſt, & tum illa natura igne indiget, quouſque ſpiritus corporis illius revertatur: & tunc fit puluis mortuo ſimilis in ſuo tumulo. Hoc peracto, reddit Deus ſpiritum & animam ſibi, & omni liberat infirmitate, confortat eam & emendat. Oportet igitur naturam illam comburere abſque timore, donec cinis fiat: qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum & humorem ſuum, donec vertatur in pulcherrimum colorem, qui omnia vincit & ſuperat: & ſi ipſum regeritis ſubtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs ut homo corpus habet, & ſpiritum hominis. Spiratio ex aëre eſt, ſimiliter æs humore inſpirato vitam ſuſcipit & multiplicatur & augmentatur, ut cæteræ res. Atque ob id dixere Philoſophi, quòd æs cùm comburitur, fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc noſtrum cùm comburitur, fit aqua: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, & lapis fit omni metallo ſupereminens: poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intentiori aſſatur, quouſque coleretur, & fiat ſanguini ſimilis, & tunc nummus imponitur, & tingit æs in aurum. Nonne videtis quòd ex ſanguine ſperma non fit, niſi coquatur diligenter? idipſum fit in opere ſperma fiat noſtro, niſi ſpirituale, non exit ex eo tinctura.

SENTENTIA XXXV.

NICARUS: Iubeo poſteros aurum accipere, & quod volunt, multiplicare & renovare: deinde in duas partes aquam dividere: ex una oportet æs noſtrum comburere. Hoc enim æs in hac aqua ſolutum dicetur Fermentum auri: & ſi benè eum rexeritis, fiet aqua, quæ coquendo congelabitur, & tunc apparebit rubor. Hunc ergò ruborem ſepties imbuetis aqua, aut donec totam ſuam bibat aquam: coquite demum donec deſiccetur, & in terram vertatur aridam: deinde accenſo ponatis igne ad quadraginta dies, & putreſcet, eiusque colores apparebunt.

SENTENTIA XXXVI.

BARSENITES: Quæ dicta ſunt ſuperius, reiterare oportet. Accipite ergo Corſufle, quæ rubigini æris ſimilis eſt, & vituli urina coquite, quouſque Corſufle natura vertatur. In ventre namque Corſufle natura vera occulta eſt & hæc vera natura eſt ſpiritus ille tingens, quem habuit ab aqua permanente nummoſa & coruſcante. Extrahitur autem ita: terite, & aquæ ſepties imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem adverſus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. Diligenter ergo putrefacite, quouſque pulvis fiat ſpiritualis in colore ficci ſanguinis, quem colorem potentia ignis introducat, donec invariabili colore induatur.

SENTENTIA XXXVII.

ZEUNON: Dicta Aegyptiorum nos in errorem introducunt. Quod quærimus publicè, minimo precio venditur, & ſi noſceretur ne tantillum venderent mercatores. Hoc autem utile & abiectum Philoſophi honoraverũt, omnibusq; nominibus nominaverunt: & dixêre quòd ſit lapis & non lapis, ſit gumma Scotiæ: atque ob id huius veneni vim celaverunt Philoſophi, quia in eo eſt ſpiritus quem quæritis, qui tingit, vivificat, ſalutem & animam dat corporibus. Et vos, niſi hoc corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec ſuam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem ſpiritum impalpabilem, in vanum laboratis. Atq; ob id dixêre Sapientes, niſi corpora vertatis in non corpora, & incorporea faciatis corporea, nondum operis hujus inveniſtis principium. Fiunt autem corpora incorporea, cùm Ethelia teritur quouſque fit puluis: & hic puluis non fit niſi fortiſſima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cùm in hac arte dixerunt, quòd natura eſt utilis, & paruo venditur, fecêre vulgus errare. Dixerunt etiam, Naturam ſuam naturis omnibus eſſe precioſiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus aget naturis, quia non fit precioſum abſq; vili, neque vile abſque precioſo. Quapropter oportet vos dicta majorum ſequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem ſublimare, quod fiet cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magneſiæ in aquam liquefactum. Tunc certè omnia vapor facta ſunt, & rectè: tum enim vapor continet ſuum compar. Quare Philoſophi utrumq; vaporem nominaverunt, eò quòd uterq; in decoctione jungitur, & unum alterum continet, & fugere non permittit: ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, ſuamq; naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò ſi apparet, eſt ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo: & tunc jure naturæ non fugit, eò quòd dimiſit fugæ ſervitutem, & libera facta eſt natura, ſuum conſequens conjugem, eum ornans ſuo colore & decore: non quemadmodum antea fecerat, ſed ſumpto nummo aureo eum viuificat & hanc naturam, Spiritum & animam Philoſophi appellauerunt. Inſuper dixerunt, ſpiritum humidum eſſe nigrum coinquinatione carentem: & ſicuti in homine eſt humiditas & ſiccitas, ſic in opere noſtro nihil aliud eſt quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus eſſe, & hæc duo juncta, nonnulli vocârunt compoſitum, eò quòd illa duo quatuor ſunt: ineſt enim ſiccitas & humiditas, ſpiritus & vapor.

SENTENTIA XXXVIII.

ASSOTES ait: Dico vobis, quòd niſi ſublimetis res in initio coquendi, abſq; manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inveniſtis. Et ſcitote, quòd aliquando vocant Aes Arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis, ſi benè commiſceantur: quia quod leue & ſpirituale eſt, ſurſum ſublimatur: quod verò ponderoſum & ſpiſſum, deorſum in vaſe remanet. Hæc autem eſt contritio Philoſophorum, quæ fit decoctione, non manu. Et ſcitote, quòd niſi omnia in puluerem vertatis, nondum contriviſtis. Coquite ergo quouſque conteratur, & puluis fiat.

SENTENTIA XXXIX.

AGADMON: Coquite æs, donec lene corpus fiat, & impalpabile, ac ſuo vaſi imponite: deinde quinquies vel ſepties ſublimate, donec aqua deſcendat, ſcientes, quòd cùm aqua puluis fit, diligenter contritum eſt. Quòd ſi dubitatis, quomodo aqua puluis fiat, ſcitote quòd intentio Philoſophorum eſt, ut corpus, quod non erat aqua, antequam in aquam caderet, ſimul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ miſceatur, & fiant unum. Sciendum præterea, quòd niſi utrumque in aquam vertatis, ad opus precioſum non pervenietis: oportet enim corpus flammæ ignis occupatum, ut diruatur & debile fiat, cùm aqua in aqua eſt, donec fiat totum aqua. Ignari

 autem

autem cùm audiunt nomen aquæ, putant aquam nubis eſſe: quòd ſi libros noſtros legerent, ſcirent utiq; aquam eſſe permanentem, quæ abſque ſuo compari, cum quo facta eſt unum, permanens eſſe non poſſet. Hæc autem eſt aqua, quam Philoſophi Aquam auri nuncupavêre, ignem, venenum bonum, multorum nominum arenam, quam Hermes ablui juſſit multoties, ut Solis nigredo abluatur, quam in ſolutione corporis acceperat. Et ſcitote, niſi hoc meum corpus carens ſpiritu capiatis, quod vultis minimè conſequemini, eò quòd alienum quicquam opus non ingreditur, nec quippiam, niſi quod eſt ſyncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: Natura enim una re eſt contenta, & qui eam ignorat, peribit.

SENTENTIA XL.

BONELLUS: Doctrinæ filii commiſcentes Magneſiam, vaſi ſuo imponite, & os diligenter claudite, & leni coquite igne, quouſq; liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, ſciatis quòd corpus iam liquefactum eſt. Iterum ſuo imponite vaſi, & 40. coquite diebus, quouſq; & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas ſingulis ſeptem diebus, vel decem: ſed ultima perfectio in quadrageſimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis: abluite igitur ipſam, & nigredine private, quouſque lapis fiat tactu ſiccus. Propterea dixerunt Philoſophi: Abluite Magneſiam aqua dulci, & diligenter coquite, donec terra fiat, & humor pereat, & tunc Aes nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipſoque aceto aceto imbui dimittite, & erit noſtrum æs quod aqua ablui permanente Philoſophi juſsêre. Præterea dixerunt: Dividatis venenum in duas partes quarum una corpus imbuite, altera verò putrefacite, ſcientes quòd totum opus & regimen non fit niſi cum aqua: quia quod quærimus unum eſt; & niſi ſit res hæc una, quæ eam emendat, quod quærimus non fiet. Oportet ergo nos neceſſaria illi exhibere, ut tandem fiat tinctura, quæ ſi non conſequitur, reiterate.

SENTENTIA XLI.

CRANSES: Sapientes, accipite æs noſtrum, & cum prima parte aquæ ſuo imponite vaſi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, ac coquite, donec peragantur dies, & lapis fiat ſine humore. Deinde coquite, donec remaneat fex, poſtea abluite aqua: abſumpta aqua dimittite, ut putreſcat in ſuo vaſe donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem Philoſophi hoc compoſitum in nigredinem converſum, SATIS NIGRUM, & dixerunt: Regite ipſum aceto & nigro: quod verò remanet, ſi dealbatur, SATIS ALBUM dixerunt, & juſſerunt, ut aqua regatur permanente: quod vocârunt, SATIS RUBEUM, juſſerunt ut aqua & igne regatur, donec rubeum fiat. Vocârunt autem eam ob cauſam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere autem non eſt varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas: ſed tantum oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri Philoſophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuêre, quàm ut Yxir liquefiat, conteratur & coquatur, eouſque dum lapis fiat marmori ſimilis; atq; ob id dixêre Philoſophi: Coquite ipſum vapore, donec lapis fiat coruſcans, ſplendorem habens: hoc ubi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipſum terere, & aqua abluere ſepties permanente: deinde contritum in ſua aqua congelare, donec ſua abſtrahatur natura occulta. Et hoc voluit Maria, cùm dixit: Sulphura ſulphuribus continentur, & humor ſimiliter à ſuo humore, eò quòd ex ſulphure ſulphuri mixto reſultat, maximum fit opus. Iubeo autem vos ipſum ſulphur rore & Sole regere, donec optatum eveniat. Scietis autem quòd dealbare duplex eſt, ſicuti & rubeum facere unum in contritione, aliud in decoctione. Cavete inſuper, ne ab aquis ea ſeparetis, quò minùs pereat anima & corpus, quæ in vaſe ſunt.

SENTENTIA XLII.

EFISTES: Animaduertite, filii doctrinæ, quid Hermes Philoſophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiſcere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & cum humore commiſcete, (qui eſt aqua permanens) ſuoque vaſi imponite ſupra levem calorê, donec liquefiat: deinde dimittite, donec areſcat, & aqua cum arena ſe invicem contineant: tunc fiat ignis intenſior, donec prorſus areſcat, & terra fiat, & erit arcani initium. Hoc autem multoties facite, donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et ſcitote, quòd dealbatio non fit niſi decoctione, atque ob eam cauſam repetitur conterendo & imbuendo frequentiſſimè. Jubeo autem ne ſimul aquam fundatis, ne Yxir ſubmergatur: ſed paulatim infundite, terite, deſiccate, & hoc ſæpiùs facite, donec fiant aqua. Et dixerunt Philoſophi: Fimitata aqua dimittite, donec figatur deorſum, hoc eſt, areſcente humore, & in puluerem verſo in ſuo vaſe vitreo 40. dies dimittite, donec varios adferat colores, hoc regimine corpora fiunt ſpiritus, & ſpiritus calidi fiunt, tingunt.

SENTENTIA XLIII.

ADMION inquit: Non poteſtis, Viri prudentes, ad utilitatem artis pervenire, ſine prolixo regimine & continuo. Qui ergo patiens eſt in regimine, ingredietur artem: qui verò non, noſtras non legat ſententias, quia illi inferent damnum lectæ. Ideoque Magiſter dixit: Qui laborat in libris noſtris legendis, eiſque vacat, nec variis eſt implicitus cogitationibus. Deumque precatur, in regno regnabit, donec morietur. Quod enim quæritur, non eſt parui precii, ſed eſt donum Dei, ob id patientia & labore opus eſt. Videmus enim, qui arbores inſerit, tempore fructus ſperat, qui ſeminat, poſt menſes metit. Spectate ergo, & diſcite commiſcere, coquere, ſimulare, aſſare, calefacere, dealbare, terere, æquare Etheliam, & rubiginem facere ac demum tingere. Hæc plura ſunt nomina, regimen tamen unum eſt: ſed decoctio eſt continua ob quam reiterârunt ſæpè, ut teratur compoſitum, & coquatur jugiter, neque laboris vos tædeat. Finis autem eſt, ut complexiones aptetis: deinde multipliciter coquatis, decoctiones imbuatis, & eouſque coquatis, donec ſpiritus fiant impalpabiles. Et videatis Yxir veſtitum veſte regia, & in colorem Tyrium verſum, tunc dicta Philoſophorum intelligetis.

SENTENTIA XLIV.

LARGUS ait: Æs, de quo primi dixêre, non eſt æs, nec ſtannum vulgi: verùm corpus noſtrum, quod oportet corpori Magneſiæ admiſceri, ut coquatur & teratur abſque tædio, donec lapis fiat: deinde lapis ille in vaſe teritur aqua nitri, & liquefit, donec diruatur. Oportet autem vos habere aquam, quæ quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, donec acquirat rubiginem, quæ eſt operis fundamentum. Hanc coquite, & Ægyptiaco terite acero.

SENTENTIA XLV.

CADMON: Significo poſteris, quod rotundum, quod æs in quatuor conuertit, ex unaquaque re eſt. Modus autem abſtrahendi eſt, ut ex aëre accipiatur pars una, ex aqua permanente accipiantur partes tres: deinde commiſceantur & coquantur quouſq; inſpiſſentur, & unus fiat lapis, de quo Philoſophi dixêre: Accipite de ſyncero corpore partem, de aëre Magneſiæ tres: deinde commiſcete aceto recto maſculino terræ mixto, ac cooperi vas, & obſerva quod in eo eſt, & continuè coquite, donec terra fiat.

SENTENTIA XLVI.

ASCANIUS: Cùm legimus in libris Philoſophorũ quòd natura tantùm una eſt, quæ omnia ſuperat; ſcire oportet, quòd una & unum compoſita ſunt. Nonne videtis hominis compoſitionem eſſe ex anima & corpore? ſic oportet nos duo conjungere; quam commixtionem Philoſophi compararunt conjugibus: ex quorum amplexu reſultat aqua aurea: Sed hoc de ſecundo Opere: de primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum vivum, donec ad interitum veniant & corrumpantur: tunc æs concipiens argentum vivum coagulat ipſum. Argentum verò vivum concipiens æs, congelatur in terram. Igitur pugnam irritate, æriſque corpus diruite, donec puluis fiat. Maſculum verò fœminæ (quæ ex vapore fit) & argentum vivum conjungite, donec maſculus & fœmina fiant Etheël. Qui enim per Etheël eos in ſpiritum vertit: deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligenter teritur, munda ex eo anima, ſpiritualis ac ſublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & eſt ſulphur naturæ, quod variis nominibus nuncupatur.

SENTENTIA XLVII.

DARDARIS: De regimine ſuperque à vobis dictum eſt: de conjunctione igitur pauca dicam, ſignificans poſteritati, quòd non poſſit abſtrahi illa occulta anima, niſi per Etheliam, quæ corpora facit non corpora coquendi, continuitate, & Etheliæ ſublimatione. Inſuper ſcitote, quòd argentum vivum eſt igneum, omne corpus comburens, magis quàm ignis, & corpora mortificans, & quodcunq; corpus ei commiſcetur, teritur, & morti datur: corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet, exaltatis, fit Etheliæ natura, calorem non fugiens, ſed tingens æs: & eſt quod Sapientes antea dixerunt: quòd figit argentum vivum, donec tingatur, quod tinctum exiſtens tingit. Præterea ſcitote, quòd æris corpus magneſia regitur, & argentum vivum habet quatuor in ſe: tamen non habet eſſe, niſi in humiditate, quæ aqua ſulphuris dicitur, & quæ ſulphura continet. Sunt autem ſulphura animæ occultæ in quatuor corporibus, quæ per ſe extracta, ſeipſas invicem continent, & naturaliter iunguntur. Si enim occultum, quod eſt in ventre ſulphuris aquâ regatis, & bene mundetis, occultum obuiam naturæ ſuæ lætatur: ſimiliter aqua ſuo pari: ſed hæc quatuor non tinguntur, verùm Quintum tingunt. Propterea dixerunt Philoſophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt, niſi æs, quod æs tinctum, poſtea tingit numos vulgi.

SENTENTIA XLVIII.

MOSIUS: Hoc unum, quod ſæpe nominatum eſt, Philoſophi multis nominibus nuncupaverunt: aliquando duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominârunt: dicam autem ego vobis iam quid ſit: unum eſt illud igneum: duo eſt compoſitum in eo, & tertium eſt aqua ſulphuris, qua abluitur & teritur, ac regitur unum, donec peragatur; & hoc eſt, quod innuit Philoſophus, cùm dixit: Argentum vivum, quod tingit aurum, eſt argentum vivum Cambar: nihilominus tamen Philoſophi diſtinguunt, & dicunt: Aliquando eſt Cambar, aliquando auripigmentum, ſed ita oportet intelligatis: Argentum vivum Cambar, eſt Magneſia: Argentum verò vivum ſeri, auripigmentum eſt ſulphur, quod aſcendit de compoſito miſto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum commiſcere veneno igneo, & putrefacere, ac diligenter terere, quouſque ſpiritus fiat: in altero occulto ſpiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia, quæ vultis.

SENTENTIA XLIX.

PLATO inquit: Oportet, cùm hæc diſſoluuntur corpora, cavere ne comburantur, & ea abluere aqua marina, quouſq; totum ſal in dulcorem vertatur, & clareſcat, ac tingat. Et oportet unum tingens ſpiritum fieri, & alterum tinctum remanere non fugiens. Spiritus namque à corpore ſeparatus, & in altero ſpiritu occultatus, fecit utrumq; fugiens: de quo Sapientes dixerunt: Fugienti ianuam reſerate, ne fugam accipiat. Convertens namq; in ſe ſpiritum ſulphureum, ſibi ſimilem faciet, & uterq; fiet fugiens, eò quòd facti ſunt aërei ſpiritus: de quibus quoque Philoſophi dixerunt: Non fugiebant cum fugientibus: & tamen fugientes facti ſunt: propterea reiteravêre ea, & facti ſunt non fugientes, ſed ſimul unum corpus, ſimile corpori à quo abſtracti fuerunt, de quo uno Sapientes dixerunt: Quòd tingens & tinctum vnum facti ſunt, & hic ſpiritus in altero ſpiritu occultatus eſt humidus. Propterea oportet vos non ignorare, quòd humidorum unus eſt calidus, alter verò frigidus: & quamvis humidum frigidum inconueniens ſit humido calido, unum tamen efficiunt. Et propterea illa duo corpora prætulimus: quia iis totum opus peragimus, & corporea incorporeis regimus, donec incorporea corpora fiant, ignem non fugientia: & tunc illa corpora meliora ſunt & precioſiora omnibus aliis corporibus. Accipite ea ergo, quæ non fugiunt, & coniungite ea, & abluite corpora eorum cum incorporeo, donec incorporeum corpus recipiat, non fugiens: & vertite terram, in aquam, in ignem, & ignem in aërem, & celate ignem in intimis aquæ: terram verò in ventre aëris, ac calidum miſcete humido, ſiccum verò frigido, & habebitis magiſterium: ſcientes quòd Natura naturam ſuperat, & Natura naturam vincit, ac Natura naturam continet.

SENTENTIA L.

ACTOMANUS inquit: Philoſophi de rubigine frequentiſſimè tractaverunt. Rubigo autem fictum nomen eſt non verum: dico tamen vobis, quòd rubigo fit ſecundum opus, quod ex ſolo auro fit, atque ob id Irudinem vocaverunt, quia in ſulphureo auro celatur, quemadmodum Irudo in aqua. Eſt igitur rubigo rubefactio in ſecundo opere: in primo enim rubiginem facere, eſt dealbare opus, in quo Philoſophi iuſſerunt poni auri florem, & aurum qualiter.

SENTENTIA LI.

MUNDUS ait: De rubigine ſatis tractatum eſt, dicam igitur, de veneno. Venenum non eſt corpus, eò quòd ſubtiles ſpiritus tenuem ipſum ſpiritum fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt quod

quod venenum Philoſophi aſſerunt omne corpus tingere, atque ob id opinati ſunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad propoſitum iam pervenit: qui verò non, nihil efficit. Dico autem, quòd niſi igne res attenuetis, quoſq; illæ res ut ſpiritus aſcendant, nihil dum perfeciſtis. Hic igitur eſt ſpiritus ignem fugiens, & fumus ponderoſus, qui dum corpus ingreditur, univerſum penetrat, & natura eo lætatur: Atq; ob id dictum eſt; Accipite ſpiritum nigrum, & eo corpora diruite & cruciate, donec alteretur.

SENTENTIA LII.

PYTHAGORAS ait: Artis huius inveſtigatores, ſcire oportet, quod Philoſophi de continuatione multipliciter tractavére. Iubeo ego autem vos, ut argentum vivum corpore Magneſiæ conſtringere faciatis: vel corpus chuhul, vel ſputum Lunæ, vel ſulphur incombuſtibile, vel calcem aſſatam, vel alumen, quod eſt ex pomis, ut ſcitis. Quòd ſi cuilibet iſtorum eſſet ſingulare regimen, non dixiſſem ut ſcitis. Intelligite ergo, quòd ex ſulphure & calce, & alumine, quod eſt ex pomis, & chuhul fit. Omne illud nihil aliud eſt, quam aqua ſulphuris. Et ſcitote, quòd Magneſia cum argento vivo miſcetur, & ſulphura invicem ſequuntur. Non igitur oportet vos illam dimittere Magneſiam abſque argento vivo. Cùm etenim componitur, fortiſſima compoſitio nominatur, quæ eſt una ex decem, de quibus Philoſophi tractauére. Inſuper ſciatis, quòd cùm magneſia cum argento vivo dealbatur, oportet vos in eam aquam albam congelare, & cùm rubificatur, rubeam quoq; aquam congelare. Nam quòd Philoſophi dixerunt in ſuis libris: non eſt unum regimen. Prima enim congelatio ſtagni eſt, æris & plumbi: ſecunda eſt ſulphuris & aquæ eius, & totum compoſitum hoc non emitur, nec aliud quicquam eſt, quàm vapor & aqua: & regimen eius nihil aliud, quàm ſublimatio argenti viui, & unio cum corpore Magneſiæ. Ac proinde dixerunt, quòd ſulphuris aqua munda, ex ſolo eſt ſulphure, & nullum ſulphur fit abſque ſuæ calcis, argentique vivi & ſulphuris aqua.

SENTENTIA LIII.

BELLUS: De compoſitione multa tractata ſunt: cōpoſitio autem & contactus unum quid ſunt. Accipite ergo ex altera compoſitione partem, & partem ex auri fermento, eiſque mundam ſulphuris imponite aquam, & habebitis patens arcanum, quod omne corpus tingit. Sed interim eſt notandum, quod aqua munda quæ ex ſulphure eſt, nō eſt ex ſolo ſulphure, verùm ex pluribus compoſita rebus, quæ unum ſulphur efficiunt. Fit autem talis compoſitio in hunc modum: Miſcete pugnans in igne non pugnanti, conjuncta namque in igne convenienter præliantur, & amicitia fit conſtans. Et hoc innuerunt Philoſophi, cùm dixerunt: In decoctione parum ſulphuris multa comburit dura corpora, & humor, qui relinquitur, humida pix, balſamum gummi, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum eſt, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compoſitionibus: ſulphuris ſcilicet & Magneſiæ. Et Philoſophi hoc compoſitum in unum redactum, Aquam nominaverunt, & ſputum boletorum, ſpiſſum auri. In argentum verò vivum reductum, vocaverunt Sulphuris aquam. Sulphur autem cùm ſulphur continet, dicunt ignem eſſe venenum, quod eſt patens arcanum, proveniens ab iis, quos noſtis.

SENTENTIA LIV.

PANDULPHUS: Iubeo ut argentum vivum ex Cambar capiatis, & eum in tabernaculis ſublimetis: eſt enim alterum ſulphur, de quo antea dictum eſt: & ſic ſulphur ſulphuri miſcebitur, & multa ex eo procedent opera: Eo autem ſublimato, procedet illud argentum vivum à Cambar, quod Ethelia, auripigmentum, Zendrio, Ebſemecn, Magneſia, Chuhul, & multis aliis nominibus nuncupatur: de quo Philoſophi dixerunt, quòd natura in ſuo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem ſt perfectio,) ſuo regimine, mox cōveniens apparet eius alba natura, nec in eo umbra ulla apparet: tunc Sapientes vocârunt plumbū ex Ebmich, Magneſia Martech, & æs album. Quod ubi verè dealbatum eſt, umbra caret, & omni nigredine: & ſua dimiſit corpora ſpiſſa & ponderoſa, nullum corpus penetrantia, & ſimul cum eo mundus ſpiritus humidus aſcendit, qui ſpiritus tinctura eſt. Ideòque Sapientes dixêre: æs animam & corpus habere, anima autem ejus eſt ſpiritus: corpus verò ſpiſſum: Id igitur ſpiſſum oportet vos diruere, quouſq; ejus ſpiſſum ſpiritum extrahatis, ex eo tingentem, extractum levi ſulphure miſcete, & peragetis propoſitum.

SENTENTIA LV.

MORFOLEUS: Oportet, Sapientes viri, lento igne primùm humiditatem comburi, ut exemplo nobis monſtratur in generatione pulli: & ubi augmentatur ignis, vas undique obturetur, ne corpus æris, & ſpiritus eius fugiens extrahatur; & hoc innuerunt Sapientes, cùm dixerunt: Accipite argentum vivum ex æris flore, quem ſcilicet æris florem, noſtri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum. Et iterum dixerunt: Cùm omnia unum fiunt, facta ſunt corporea incorporea, & è converſo. Præterea dixerunt, quòd omne corpus diſſoluitur cum eodē ſpiritu, cui eſt mixtum: & quòd omnis ſpiritus à corpore alteratur & coloratur, in quo conſiſtit color tingens. Benedictum ergo ſit nomen eius, qui electos ſuos docuit corpus in ſpiritum vertere: qui ſpiritus calorem habet incorruptibilem, & quòd ſulphur fugiens extiterat, factum eſt ſulphur incombuſtibile. Scitote inſuper, doctrinæ filii, quòd qui poteſt ſpiritum fugientem rubeum facere corpore ſibi conjuncto: deinde ex illo corpore & ſpiritum tenuem naturam in ejus ventre occultam extrahere ingenio ſubtili, invenit opus. Et notate quòd prolixitate coquendi tingit corpus, & hoc dixerunt Philoſophi dicentes: Quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixæ, & quicquid in libris ſuis occultè narraverunt, argentum vivum ſignificare voluerunt: quod aliquando dicitur aqua ſulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiam numus.

SENTENTIA LVI.

YSIMIDRUS: De æris regimine & humidi ſpiritus ſatis ſuperque tractatum eſt, abſoluam quod eſt omiſſum. Sciendum itaq; eſt, quòd Philoſophi multa nomina poſuerunt, & quòd aliquando dicitur aqua Ethelia, de qua ſuperiùs dictum eſt, quæ aqua cùm dealbatur, albificat & tingit. Ac vocatur ab eis flos auri, & antequam tingat & ad hunc finem perveniat, vocatur æs. Cum verò quatuor rebus, quas Sapientes vrinas fermentatas vocaverunt, conjungitur, vocant eam Cor, & collæ auri, & nomina iſta ficta ſunt: tamen vera & unum ſolum ſignificant, ſcilicet argentum vivum ab hominibus extractum, ex quo & cum quo omnia fiunt, & dicitur eſſe aqua mundana, quæ omnem umbram delet. Et

let. Et ſciendum quòd cùm dealbatur hoc argentum vivum ab hominibus extractum, efficitur ſulphur, quod à ſulphure continetur, & eſt venenum quod marmori ſplendenti aſſimilatur, & hoc vocaverunt Philoſophi Etheliam, & Auripigmentum, & Sandarich, ex quo tinctura & ſpiritus mundus lento igne aſcendit, & ex quo flos ſublimatur. Et hoc totum ſecretum nihil aliud eſt, quàm argentum vivum ab hominibus extractum, id eſt, per homines. Porrò ſciendum eſt, quòd arcanum æs dealbare non poterit, donec fuerit in priore opere dealbatum. Notandum eſt etiam, quòd hoc ſulphur conſuevit fugere: & cum ſua ſpiſſa figit corpora, & ſublimatur ſicut vapor, oportet eum alio modo, argento vivo ſui generis retineri, & fugam cohiberi: & hoc eſt quod dixerunt Philoſophi, ſcil. quòd ſulphura ſulphurib. continentur. Et non dubitetis, quia ſulphura fugiunt, niſi argento vivo ſui generis retineantur: & non credatis, quòd figat corpora, & poſtea fugiat. Philoſophorum intentio innuit: ut argentum vivum album vel rubeum ſulphuri ſui generis miſceatur, & proculdubio non fugiet. Argentum ergo vivum argento vivo ſui generis iungite: quo peracto maximum habetis arcanum. Eius confectio ex eius gumma & floribus lento igne coctis conſtat; & hoc eſt acetum, ſal, & nitrum, & Muchal, cùm eſt factum rubeum, & quodlibet elementum in numo noſtro conſiſtens, verſum eſt in rubiginem.

SENTENTIA LVII.

OBSEMEGANVS: Dico quòd invidi totam artem hanc nominum multitudine vaſtaverunt: ars tamen eſt, ſecundùm quam iuſsêre Philoſophi aurum numoſum facere, & eum calcinare, ſublimare, figere, terere, dealbare, cõgulare, coquere, & in rubeũ vertere: & vocaverunt Etheliam ignem, & vas cribrum, aquam ſulphuris, copulam: & hoc totum nihil aliud eſt, quàm contritio & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum vivum apud viſum album eſt. Cùm autem fumus ei advenit, vertitur in rubeum, & fit Cambar, hoc eſt, venenum, & hoc innuerunt Philoſophi, dicentes: quòd natura plumbi facilè convertitur: propterea ſæpenumerò reiteraverunt hoc verbum conterere, ut multis modis monſtrarent ſpiritus in vaſe occultos abſtrahere, & qua impoſita, phibere ne comburantur, alias ignis ipſos facilè comburit. Sed aqua appoſita, quantò plus flamma eos invadit, tantò plus in viſceribus aqua penetrat, & prohibet, ne flamma comburantur. Atque ob id etiam antiqui multa tractaverunt de ſublimatione, quia niſi res igne fortiter conteratur, Ethelia non aſcendet, quod voluit Hermes innuere, cùm dixit: Cribrate res quas noſtis, & altiùs liquefacite.

SENTENTIA LVIII.

ARZOCH ait: Niſi res igne conterantur, Ethelia non aſcendet, & ea non aſcendente nihil facitis. Videtis enim quod ventus meridiei plurimus cùm exhalatur, nubes ſublimari facit, marisque vapores elevat, hoc eſt vas, & teſta, in qua eſt ſulphur incombuſtibile. Moneo autem vos, ut argentum vivum, quod ex pluribus eſt confectum, congelatis, ut duo tria fiant, & quatuor unum, ac duo unum.

SENTENTIA LIX.

ANAXAGORAS: Accipite combuſtum fugiens, corpore carens, & incorporate eum. Deinde ſumite ponderoſum, fumum habens, habile ad bibendum, hoc eſt, ut rem clarius exponam: hoc combuſtum fugiens, & ad bibendum ſciens, eſt Ethelia, quę cùm ſulphuri coniuncta eſt, vitreó vaſi igni imponite, & coquite, donec Cambar fiat, & peragat arcanum quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio ſulphuris in decoctione tabulæ conſiſtit. Coquatur igitur, quouſque fiat rubigo. Omnes quidem Philoſophi dixerunt: quòd qui rubiginem in venenum aureum poteſt convertere, opus peragit: ſin autem in vanum laborat.

SENTENTIA LX.

PITHEM: Dico quod cùm Magiſter de aqua iſtâ primò tractaſſet: poſtea in fine ſui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum eſt, cur invidi finem ante principium in ſuis tractatibus poſuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam ſulphuris mundam cum aliquantulo gummæ commiſceri. Præterea putrefactionem omiſerunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit abſque humido & ſicco, & ex utroque naſcitur operis principium, licet in tres partes invidi hoc opus diviſerunt.

SENTENTIA LXI.

CONSTANS: Quid nobis cum invidis & eorum tractatibus? Certum quippe eſt, hoc opus quatuor habere naturas, quæ ſunt ignis, aqua, aër & terra: quæ niſi habeantur, nihil unquam generatur, nec quicquam abſolvitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido, hoc eſt, terram & aquam & coquite igne & aëre, quouſq; ſpiritus in anima deſiccetur, ſcientes quòd tenue tingens ſumit virtutem ex tenuiſſima terræ, aëris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri, ut omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: inuidi quidem eas multiplicaverunt, & varia deſcripſerunt regimina, ut inquiſitores fallerent, & aſſimulaverunt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, pellibus animalium, omni reptili & volatili. Vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus figuntur, & quod Philoſophus dixit: in arte eſt argentum vivum de Cambar, & in numis eſt argentum vivum de maſculo, & nihil aliud curate, quoniam non ſunt niſi hæc duo argenta viva

SENTENTIA LXII.

ASTRATVS: Qui veritatem vult aſſequi, capiat Solis humorem & ſpiritum Lunæ, veritatem dico, nec adverſa adfero: Numos enim quos Philoſophi capere iuſſerunt, numi Hermetis ſunt, de quibus partem ſumi iuſſit, & ex ære Philoſophorum partem, & numis miſcere ac vaſi imponere, obſtructo diligenter ore, & coquere ſeptem diebus, & tunc vertituræ in numos. Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctionis: poſtea aperiatur vas, & invenietur nigredo, quæ abſumpta apparebit albedo nobiliſſima. Poſtea ponatur in locum ſuum, & iterum coquatur, donec lapilli in ſiccum vertantur, poſtea coquatur igne fortiori, quouſque lapis durior fiat & confringatur, ac in cinerem vertatur. O quàm precioſus eſt cinis ille! Viri Sapientes, intelligite illud: Aquæ ſuæ iterùm coquite, donec liquefiat: poſtea coquite ipſum, & imbuite ipſum cum aqua permanente, donec compoſitio dulcis & ſuavis ac rubea appareat, poſtea imbuite donec humida fiat demum, coquite igne fortiori, & ut dictum eſt, os vaſis claudite. Hoc eſt regimen quo corpora fugientia non fugientia fient, & ſpiritus in corpora, & corpora in ſpiritus vertentur, ac ſe invicem nectentur,

ctentur, ac ultimò fient corpora ſpiritus, animam habentes & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatq; corpus Magneſiæ: deinde coquite donec totum corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerem, & efficietur æs umbra carens, & tinctura Philoſophorum.

SENTENTIA LXIII.

ANASTRATUS: Dico vobis quòd hoc ſecretum invidi variè depinxerunt, aliquando in membra, in phyſicam ratiocinationem, Aſtronomiam: & interdum aſſimilaverunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus poterunt, ipſa nomina multiplicaverunt. Ego verò vobis dico, ſumite ferrum, facite inde laminas, poſtea aſpergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cavete humorem multiplicare. Vel ponatis ipſum ſiccum, & facite ſiccum maſſam fortem, ſcientes, quòd ſi aquam maſſæ multiplicaveritis, non continebit eam, neq; bene ardebit in camino: & ſi nimis ſiccaveritis, non conjungetur, nec coquetur. Exſiccate ergo eam, & in vaſe ſuo ponite cuius os firmiter claudatur, & poſtea fiat ignis carbonum deſuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & invenietis in eo, & etiam in coopertorio vaſis nodos parvulos, & hoc eſt quod igne ſibi miniſtrato, acetum ſurgit in altum. Eius namque natura ſpiritualis eſt, quia ſurſum aſcendit: & ideo moneo vos, ut per ſe teneatis eam: tribus enim decoctionibus multiplicatis conglutinatur, & ab igne congelatur eiusq; natura convertitur in naturam. Sic Cambar ſimiliter decoctione & liquefactione tali disjungitur. Notum etiam facio vobis, quòd iſta frequenti decoctione conſumitur tertia pars aquæ: reſiduum verò ejus efficitur ventus, qui Cambar & ſpiritum ejus portat in ventre ſuo. Præter hæc dico quòd nihil eſt pretioſius arena maris rubea, & eſt ſputum Lunæ, quod Solis lumini jungitur & congelatur. Et quantò plures tranſeunt dies, tantò fortius congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctum congelatum eſt: & albedo illa præſtantiſſima facit eum terrenum ignem ſuperare.

SENTENTIA LXIV.

BALGUS: Quidam fructum iſtius artis Tulleas deſcripſit, & mirabili modo me cœpit docere, dicens: Quòd abſq; labore invenitur eius operatio. Cumque autem de ejus incremento & ædificatione cœpit docere, talia dixit: Accipe arborem illam, & ædifica ſibi domum rotundam & tenebroſam, & rore circundatam, & pone in eam veterem hominem centum annorum, claude domum, ne ventus aut pulvis intret ad eos, & dimitte eos in domo illa centum & nonaginta diebus. Dico ergo vobis in veritate, quòd ſenex ille non ceſſat comedere de fructu arboris illius, donec juveneſcat. O quàm mirifica eſt arbor illa, quæ ſuis fructibus animam in corpus juvenile transfundit, & patrem in filium convertit.

SENTENTIA LXV.

THEOPHILUS: Scitote, chariſſimi, quòd quamvis invidi diſpoſitionem hanc multis celaverint nominibus, uno tamen nominaverunt eam, ſcilicet Aquam vitæ. Nam cùm dictus ſenex ſibi jungitur, perfectè moritur: poſtmodum verò ponitur in Sole, donec liqueſcat: poſtea imbibitur, congelatur, & ita per dies ſeptem fit ferrum rubiginoſum. Quòd ſi hoc eſt nimis obſcurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeunt à perfectiſſima arbore primo Vere, & poſtmodum æſtate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo illa mulier fugiens generos, quibus per ſe, quamvis irata, domeſtica fit, ut non dedignetur ſe ſuperari, ut ejus conjunx ſuum habeat decorem qui furibundus eam diligit, ac jugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea peragat, & Deus pro voluntate filios multiplicat, cujus porrò decor igne conſumitur: termino enim finito revertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd draco ille non moritur: tamen illam mulierem ſuos interficiens conjuges, Philoſophi neci dare eam voluerunt: illius enim venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſepulchrum Draconi, & ſepeliatur mulier cum illo: cumque Draco ſecum ea mixtum videt, emaſciatur & vertitur in ſanguinem. Quod cùm vident Philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad Solem, quouſq; lentitudo ceſſet, & ſanguis areſcat: & tunc apparet venenum, & occultum manifeſtatur.

SENTENTIA LXVI.

BODILLUS: Scitote quòd abſque complexione non generatur aliquid. Sperma denique ex ſanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate ſanguinis: poſt quadraginta verò dies formatur fœtus. Et niſi eſſet humiditas, non ſolveretur ſperma, nec procrearetur fœtus. Illum verò ſanguinem conſtituit Deus ad nutrimentum ſpermati, donec fœtum producat, qui productus non niſi lacte nutritur, quandiu parvus eſt: & quantò plus calore naturali exuitur, tantò plus oſſibus confortatis in juventutem ducitur, ad quam perveniens ſibi ſufficit. Simili modo oportet vos in hac arte laborare, ſcientes nihil abſq; calore generari: ſed calor intenſus exhalare facit, frigus verò perire. Temperatus verò calor eſt ſuavis corpori, & per eum lenificantur venæ, & calor innatus alitur & augmentatur.

SENTENTIA LXVII.

MOSCUS: Scitote quòd invidi modum plumbi formandi multis modis narraverunt, cauſa decipiendi poſteros, varia fingendo inſtrumenta. Ego autem dico, quòd nulla inſtrumenta fiunt, niſi ex noſtro pulvere albo, ſtellato, ſplendido, & ex lapide candido, à quo pulvere apta fiunt inſtrumenta pro ovo: non tamen nominaverunt ovum, vel cujus avis ovum ſit. Porrò eorum regimen quod diximus, difficillimum inquit eſt. Nam ſi compoſitum plus quàm oportet regatis, ejus lumen à pelago ſumptum extinguitur, & ideo juſſerunt Philoſophi hoc opus ſubtili meditatione regi.

Accipite ergo & regite ipſum Luna, & arenæ imponite quouſq; dealbetur, ſcientes, quòd niſi patientiam habeatis, errabitis in ejus regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne, donec appareat album: deinde aceto extinguite, & tum videbitis unum à tribus ſocijs dimiſſum. Et ſcitote quòd primum commiſcet, ſecundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò novem partes de aceto cum caleſcit vas, & iterum novem partes cùm calefactum eſt vas apponite.

SENTENTIA LXVIII.

MUNDUS: Quidam Philoſophi nominaverunt aurum Chelidoniam, Karnech, Geldum, &c. & unum tamen & idem ſunt: & nomine proprio ſubtracto,

ſubtracto, vocaverunt hoc ſecretum, Nigrum quoniam à pelago noſtro extractum eſt. Et dico vobis, quòd antiqui doctores Tyrio colore fixerunt Keukel. Color autem noſter Tyrius, pulvis à me deſcribetur, qui quidem à mari rubeo noſtro & puriſſimo extractus eſt. Et ſunt illi plurima nomina impoſita, quæ vera tamen ſunt. Exemplum habetis etiam in tritico quod molitur, & tunc aliud nomen conſequitur: deinde cribratur, & diverſis nominibus nominatur. in rei tamen veritate unum eſt frumentum: ſic hoc ſecretum noſtrum ſecundùm unum quodque regimen nominatur variè.

SENTENTIA LXIX.

Rarson: Scitote quòd illa natura, de qua ſæpe dictum eſt, maſculus eſt & fœmina, & quod Philoſophi vocaverunt eam Magneſiam, eò quòd in ea eſt maximum arcanum. Ponite ergo Magneſiam in ſuo vaſe, coquendo eam diligenter, & vaſe poſt ſeptem dies aperto, invenietis ibi aquam, quam coquite amplius, donec coagulando ſeipſam contineat. Scientes quòd invidi in libris ſuis pelagus per humorem ſignificare voluerunt, & pro vaſe poſuerunt pannum, & pro natura medicinas: ipſa tamen una eſt quæ germinat & floret.

SENTENTIA LXX.

Agadimon ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis noſtræ bene miſcete, & invenietis nigredinem ſtatim, quæ eſt plumbum ſapientum, de quo Sapientes in libris ſuis multa tractaverunt.

SENTENTIA LXXI.

Orfulus: Scitote quòd in principio miſcere oportet elementa ſyncera & amœna ſuper ignem lentum: & oportet etiam caveri, ne ignis ſit nimis fortis, donec ſeipſa contingat elementa, & plenè commiſceantur, ac poſt modum deſiccentur, ſcientes quod unum comburit aliud & diruit: & unum confortat aliud, ac docet eum contra ignem præliari, cui reſiduum humoris totius iterum commiſceri oportet, & tunc exaltatur ejus rubor, & hoc eſt quare elementa igne cocta lætantur, & alias vertant naturas, eò quòd non liquidum ſit liquidum, quod eſt caput hujus artis, & hoc humidum ſiccum facere, & fugiens fixum eſt arcanum. Converſione autem facta dimittuntur in ignem, donec ſpiſſum attenuetur, & rarum tingens fiat, & hoc quidem taliter compoſita gignunt, & germinant quod quæritur, coloribus quoque incipientibus apparere, prodibunt miracula, & tandem incipit Tyrius color apparere. O natura cœleſtis, naturas tingens: ô illius cœleſte naturæ regimen elementa convertens & multiplicans compoſitum, movens unicum. Dico vobis quod nihil precioſius eſt naturis illis.

SENTENTIA LXXII.

Emiganus: Legendi ſunt libri Philoſophorum: non fruſtra enim dixerunt: Inſpicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes, de quo etiam dixerunt: Comburite æs, comburite argentum vivum, & comburite aurum. Hoc ſi tenebroſiùs dictum eſt, dicam clariùs: Comburere, comburere, comburere, non eſt niſi unum, ſcilicet dealbare, & rubeum facere eſt vivificare. Et vobis dico, quòd definitio hujus artis eſt corporis liquefactio, & animæ à corpore ſeparatio. Inſuper dico quòd æs noſtrum habet animam & corpus ſicut homo: oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo ſeparari. Proinde dixerunt Philoſophi, quòd Saturni ſplendor, dum ſcandit in aëra, non apparet niſi tenebroſus, & Mercurius radiis Solis occurrit: deinde argentum vivum virtute ignea corpus vivificat & perficit.

SENTENTIA LXXIII.

Attamanus: Scitote, fratres, quòd opus noſtrum quod quæritis, ex maris ſit generatione, quæ poſt Deum omnia perficit. Accipite ergo lapides marinos veteres, & aſſate carbonibus, donec albi fiant, & extinguite aceto albo: ſi fuerint unciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorum tertia parte aceti. poſtea coquite in ſolem & terram nigram per viginti quatuor dies: opus verò ſecundum à die menſis Septembris decimo, ad decimum gradum Libræ perficitur. Sed huic operi ſecundo acetum nolite apponere, ſed permittite ipſum decoqui, donec acetum ſuum totum biberit, & terra fixa fiat, ut terra Aegyptiaca. Et ſcitote quòd opus unum alio citiùs exſiccatur, aliud tardius, & hoc fit ob coquendi diverſitatem.

SENTENTIA LXXIV.

Florus: Coquendi diſpoſitionem complebo, dicoque quòd ſignum primæ decoctionis eſt ſui ruboris extractio. Rubedinem autem ita accipite. Cùm videritis ipſum jam nigrum totum, ſcitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta eſt, tunc oportet albedinem illam extrahi à ſua nigredine. In ſecunda verò decoctione ponatur illa albedo in vaſe cum ſuis inſtrumentis, & coquite leniter donec omnia alba fiant. cumque albedinem illam ſupervenientem in vaſe videritis, certo eſtote, quòd rubor in illa albedine eſt abſconditus: & tunc oportet vos ipſum abſtrahere, & tandiu coquere donec totum fiat rubeum. Et ſcitote, quòd prima nigredo ex natura Marthech fuit, & ex illa nigredine exortus eſt rubor, qui rubor nigrum emendavit, & pacem inter fugiens & non fugiens compoſuit. Fit autem hoc ita: Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipſam in naturam alterabilem. Et ſcitote quòd illud ſulphur corpus denigrans non poteſt tangi, nec contrectari: ſed hic cruciat & tingit. Item ſcitote, quòd illud ſulphur denigrans, eſt id quod non fugienti aperit januam & etiam non fugiens in fugiens convertit. Nonne videtis quòd crucians cum nocumento vel corruptione non cruciat utilitate & coadunatione? Sciatis etiam pro certo, ſi ejus cruciatus eſſet noxius vel inconveniens, non compleretur ab eo quouſque colores invariabiles extraheret: & hoc utique Aquam ſulphuris nominavimus, quam aquam ad rubeas tincturas aptamus, quæ quidem deinceps non denigratur, & licet poſtea non denigret, non fit tamen de nigredine illa tinctura, ſed clavem eſſe vobis intimavi.

SENTENTIA LXXV.

Mandinus dixit: Niſi hoc arcanum habeat, quod ipſum emendet, non prodeſt vobis quicquam. ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur, unum eſt, & diverſæ naturæ non emendant ipſum: quod verum eſt: imò ſola una res ſibi convenit, quam quidem parcè regere vos oportet, ignorantia enim regiminis ſæpè errare facit. Nolite ergo pluralitatem diſpoſitionum curare, nec ea quæ fallentes in ſuis narraverunt figuris. Una enim veritatis natura, quam Naturales unũ nominaverunt in cujus ventre occultum ineſt: quod quidem occultum non videtur niſi à Sapiente. Qui ergo ejus ſcit complexionem extrahere, parieq; regit, ex eo eminet natura, omnes naturas ſuperans, & tũc complebitur ſermo, qui ſcriptus eſt: videlicet

videlicet quòd Natura Naturam continet: & tamen non ſunt diverſæ, ſed una, habens naturas in ſe & & res ſuas, quibus cæteris rebus eminet. Proinde benè fecit Magiſter, quòd uno orditus eſt, & uno finivit: deinde illas unitates, Aquam ſulphuream nuncupavit, omnem naturam vincentem.

SENTENTIA LXXVI.

Archelaus: Perbellè deſcripta eſt Aqua ſulphuris munda. Niſi enim ſpiſſa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut ſpiritus tenuis, non poteſtis animam illam tenuiſſimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta eſt. Et ſcitote, quòd niſi corpus diruatur, quouſque moriatur, & ex eo ſuam abſtrahatis animam, quæ eſt ſpiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere poteſtis.

SENTENTIA LXXVII.

Philotis: Prima compoſitio, ſcilicet corpus Magneſiæ, ex pluribus fit rebus: quamvis unum quid factæ ſunt, & unum ab antiquis ſcilicet, Albar æris nuncupatur. Cùm autem regitur, decem nominibus nominatur à coloribus naturæ deſumptis, qui in regimine corporis Magneſiæ apparent. Oportet igitur ut plumbum in nigredinem convertatur, & tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod eſt compoſitio, quæ decem nominibus nuncupatur. Sed iis relictis, nihil aliud ſignificamus varietate nominum, quàm Albar æris, eò quòd iis tingit omne corpus, quod in compoſitione introivit. Compoſitio autem duplex eſt, una in humido, altera in ſicco: & cùm prudenter coquuntur, fiunt unum, & nominatur Bonum plurimorum nominum. Cùm verò rubeum fit, auri flos, auri fermentum, colla auri, rubeum ſulphur, & auripigmentum. Dum autem crudum permanet, plumbum æris dicitur, virga metalli, & lamina.

SENTENTIA LXXVIII.

Agmon: Pro corollario dicam, quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & ſeparate ejus animam & aquam, & poſtea dealbate, & invenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne diſſolvit, donec fiat ſicut gladius denudatus, & qui priùs dealbationem ejus completam ei animam inducit, totumque tabido igne figit, poſtquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & ſuper mundi circulos exaltari.

Hoc de Lapidis noſtri revelatione, doctrinæ filiis ſatis eſſe non dubitamus, cujus vires corrumpi nequeunt, ſi ponatur in igne, vis ejus augetur, quem ſi ſolvere vis, ſolvetur: ſi coagulare, coagulabitur. Nemo ipſo carere poteſt, & omnes ipſo egent. Cumque ei plura nomina ſint, uno tamen nomine nominatur, & ubi placet, ibi cælatur. Eſt quoque Lapis & non lapis, ſpiritus & anima & corpus: eſt albus, volatilis, concavus, pilis carens, quem nemo infrigidatum poteſt ſine offenſa tangere lingua: quem ſi volare facis, volat: & ſi dixeris ipſum aquam, verum dicis: & ſi dixeris ipſum non eſſe aquam, falſum dicis. Non tamen pluralitate nominum decipiaris, ſed certum habe, quod unum quid eſt, cui nihil alienum infertur. Ejus igitur locum inveſtiga, & nihil alienum inferas: ſed ſine multiplicare homines nomina, quæ niſi multiplicarentur, ſapientiam noſtram plurimi deriderent.

Allegoriæ ſuper Librum Turbæ.

Incipiunt ſuper Librum Turbæ Allegoriæ, & primò de homine. Accipe hominem, tonde eum & trahe ſuper lapidem, vel laminam, donec corpus ejus moriatur, & pereat ſpiſſitudo: ſecurus ſciens, quòd cùm ſuam amiſerit ſpiſſitudinem, fiet ſpirituale, redde ſibi poſtea animam ſuam: deinde pone in balneo per 40. dies, ſic ut in vulva ſperma moriatur, quod utique regenerationis naturæ eſt principium, & ſurgat creatio, propoſitumque peragatur. Sume taurum cum carne & ſanguine, cornibus pedumque calceametis, & verte eum in aquam, & cum ſanguine miſce, totumque trahe, poſtea aſſa, donec rubeſcat: poſtea verte æs in tincturis deviis. Recipe Gallum, criſta rubea coronatum, & vivum plumis priva, pòſt pone caput ejus in vitreo vaſe, & ad horam ſerva. Pòſt conde iterum gallum, & trahe, donec lenificetur, & quouſque purificetur, & ſuper marmor extende: deinde cum pennis ab eo remotis, fortiſſimè trahe & tonde: deinde in equorum fimo, donec plumas inducat dimittite. Cumque eum gallum, velut gallum vociferantem audieritis, ſcitote rectam ſemitam vos ambulaſſe.

Viperam ſume, quæ dicitur de rexa, & priva eam capite & cauda, in his duobus locis liqueſcit ejus venenum, ex quo ſpiritus procedit. Divide ergo caput & caudam unumquodque per ſe in vitreo vaſe repone. Sume reſiduum corpus, & coque lento igne, quouſque caro ab oſſibus ſecernatur. Et poſtea pone eam ſuper laminas, & tamdiu conde, donec vertatur corpus in ſpiritum, & auferatur ab eo flexibilitas. Non enim poteſt attenuari lentum: deinde capiti ſuo jungite, & cum eo terite, donec corpus, quamdiu flexibilitas in eo conſiſtit, ſicca corpus hujuſmodi ad Solem, vel ad ignem, ut videas quod inquiris. Hoc itaque completo, ſcito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam naturam continentem, & naturam naturâ lætantem, quæ perfectio Tyriaca Philoſophorum dicitur. Eſt in mari piſcis rotundus, oſſibus & corticibus carens, & habet in ſe pinguedinem, mirificam virtutem, quæ ſi lento igne coquatur, donec ejus pinguedo & humor prorſus recedit, & poſtmodum teratur fortiſſimè, & quouſque luceſcat, aqua maris imbuatur: deinde per hebdomadam ſepeliatur, & poſtea aſſando candidetur. Cumque fuerit benè dealbatum, & ejus aqua ſibi reddita: poſtea proprio humore imbutus: deinde poſt humoris imbuitionem, quouſque citrinus appareat, aſſatus, fit collyrium Philoſophorum: cujus oculi liniti arcana Philoſophorum de facili potuerunt intueri. In maris Luna eſt ſpongia plantata, habens ſanguinem & ſenſum, ad modum arboris in mari plantata, & non movetur à loco ſuo: quam ſi regere volueris, habeas tecum falcem, qua ſeces eam, à longè caveas tibi, ne ſanguis inde fluat, quoniam venenum eſt Philoſophorū. Cùm ergo ſpongiam illam ceperis, priva eam ſanguine: deinde in vaſe vitreo eam repone & cuſtodi. Poſtmodū ſume corpus ejus, & ablue aqua marina, donec purificetur, & fiat corpus album carens turbatione. Poſtea redde ſibi ſanguinem ſuum: deinde ipſum fortiter tere, donec ſua fortitudine privetur odore & ſiccum penitùs fiat. Homines olivas habent ex quibus oleum extrahunt, & illud eſt combuſtibile. Oleum autem Philoſophorum non ſic extrahitur. Verumtamen ejus natura eſt combuſtibilis, & immobilis ſemper perſiſtit, & eſt modus faciendi ipſum ſic: Olivas quas habemus mundas & integras accipi-

accipimus, & terimus eas cum aqua ſua: poſteà decoquimus eas. Deinde ponentes eas in loco humido, dimittemus ibi, donec penè diſſolvantur, & donec oleum à ſuo ſpiſſo corpore ſeparetur. Facimus etiã fecem inferius deſcendere; aquam in medio conſiſti: oleum verò ſuperiùs emanari. Poſtea ſeparamus aquam, ponentes ſuper laminam candentem aquã ſuã imbibimus, donec flexibilitatem, quæ in eo eſt, rectiſſimè videamus, & tunc ipſum in humido, equorum fimo ſepelimus. Deinde ſiccamus & aſſamus ad Solem, & ſepties iteramus, vel quouſq; ab omni inquinamẽto mundum & albiſſimum videatur. Deinde ſibi reddimus aquam ſuam, pòſt aſſamus, donec ventilando ſine quiete perficiatur: hoc eſt unguentum Philoſophorum, quod abſq; pabulo ardet, & non comburitur. Lignorum cinerem ſumite meum, imbuite ipſum aquâ marinâ; ponentes ipſum in balneo; donec diſſolvatur ejus nigredo, quæ vocatur Ethel, ſublimate; ponentes ipſum in cucurbita cum alembico vitreo & ſeparate humorem ab eo, poſtea cinerem diſſolvite, & diſſolutum capite, & urina puerorum abluite, vel aqua pluviali, donec candidus fiat ſicut lac. Pòſt Ethel à corpore diviſum ſumite, & cum corpore diligenter terite, pòſt in vaſe vitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroſo, donec videatis vas candeſcere, & veluti Iacinthum lucere. Philoſophorum crocus taliter præparatus: Sumatur radix ejus cum ſtipite, poſtquam fuerit humidus, teratur cum humiditate ſua in ſole: & poſt hoc dimittatur in balneo, donec ſpiritus ejus tingens purus & liquidus emineat, qui totus eſt colligendus, & corpus reſidens abluendum eſt: quoniam quædam flexibilitas & inquinatio conſiſtit intra eam, quæ non niſi laborioſo & ſubtili ingenio evelli poteſt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad lentum & tepidum ignis calorem teratur ad modum eorum, qui linum cum cinere & aqua calcis albæ candidum faciunt, dealbetur. Deinde per noctem unam dimitte in loco humido: pòſt aqua maris ablutum roretur paulatim donec pleniſſimè candidetur; quo candidato reddatur ei ſpiritus tingens ejus, & fit elixir, omni tempore firmum & perfectum. Corallus eſt quoddam vegetabile, naſcens in mari, radices & ramos habens, & generatur humidus. Vento autem Septentrionali flante, indureſcit, & fit corpus rubeum, quod cùm videt, qui per mare navigat, ſecat ipſum ſub aquis: cùm verò exit, vertitur in lapidem, cujus color eſt rubeus, & aptantur in lapides: Indorum quoque vulgus valdè utitur eo. Simili quoque modo utuntur, ſcilicet corallo noſtro Philoſophi in arte noſtra: ſumũt enim ipſum, & terunt fortiter, & in aqua maris eum per 21. dies imbuunt, & in balneo cum multa humiditate, donec ſpiritus ejus tingens emineat, dimittunt: & hunc ſpiritum ſumentes in vitreo vaſe reponunt, & dimittunt fecem quaſi mortuam: & tamen nec albam, nec rubeam. Poſtea ponunt in ſphæram eam, quam cribrum vocamus. Deinde cum aqua maris tepida imbuunt, & hoc ſepties iteratum, abluendo & ſublimando, donec formam ſalis candidiſſimi recipiat: quo facto, reddunt ei ſpiritum tingentem. Et deinde ponunt ipſum in loco humido, donec rubeſcat, & fiat ejus ſpermale. Et de hoc ponunt Philoſophi ſuper vitrum & facit ipſum infrangibile. Et cùm ponitur ſuper argentum, vertit ipſum in aurum obrizon. Lapidem, qui dicitur Borites, ſumunt Philoſophi, qui coloris Indici & varii ſimiliter eſſe dicitur, terunt ipſum, & aqua maris imbuunt: poſtea ponunt ipſum in vaſe vitreo & permittunt eum per dies plurimos in humido loco, donec ſulphur, quod in eo latet, exeat, & hic ipſum colligunt, & in vitreo vaſe reponunt: corpus verò, quod quaſi fuſcum remanet in aqua ſalis diſtillati abluunt, pòſt in calido Sole tempore æſtivo dimittunt, & hoc toties iteratum, donec ad inſtar marmoris albi coruſcet. Poſteà ponunt in Athanor, & ibi deſiccant. Poſteà reddunt ei ſulphur, quod ab ipſo fuerat extractum, & teritur in eo, quouſque vertitur in lapidem, & ita completur Elixir in perpetuum hujus vitæ valiturum. Tinctores habent herbam, qua utuntur in lana tingenda, ſumentes tantummodo tincturam & lignum relinquentes: Similiter habemus nos in arte noſtra, ponimus terentes & cribrantes ipſum, & urina puerorum frequenter imbuentes, donec lenteſcat: & ita erit tinctura ejus, ab eo poſtea ponimus eum in fimo equino, quouſque purificetur ejus tinctura, & ſupra corpus appareat. Quam recipientes in vaſe vitreo ponimus: corpus verò ipſius cum proprio humore terentes, & in loco humido ponentes abluere non ceſſamus, donec candore niveo induatur. Poſtea jungimus ipſum tincturæ ſuæ purificatæ, quam ab eo abſtraximus, & in calido Sole ex ea ipſum imbuimus, & ita recipit virtutem mirificam. Et hæc eſt deſcriptio, quam figurativè narrarunt antiqui in proſis ſuis.

ÆNIGMA

Ex Viſione Ariſlei Philoſophi, & Allegoriis Sapientum.

ÆNIGMA I.

CONgregatis denuò Philoſophorum diſcipulis quibuſdam ſtudioſioribus, Pythagoras, quorum ſuperior Ariſleus Abladi filius, deinde Paris Belchioti filius, Armenius Archiæ filius, Meditantalus, Phaliſæus, Echamiſius & Parmenides, & Eximenias Admiri filius, Averca quæſivit ex Ariſleo, poſſetne dicendo efficere, ut exemplo aut parabola liceret inveſtigatoribus artis, ex arbore illa immortali, fructus, quam Philoſophorum diſcipuli prædicti, cæteriſque in Turba deſcripſerant, colligere? Et ille lubenter quidem dicam ut potero, ſed non fortè ſatisfacturus voluntati tuæ. Rurſuſque Pythagoras: Dic igitur quàm aptè poteris. Et ille: vidi me & quoſdam ex Turba equitantes ad maris littora, & ecce habitatores maris ſecum invicem concubãtes, & nihil eis gignebatur: & arbores plantantes, non tamen fructificantes: & ſeminantes nec quicquã naſci. Et dixi: Quid vobis? Nunquid quamvis multi ſitis, nemo Philoſophus eſt, qui vos doceat? & dixerunt illi: Quid eſt Philoſophus? ait ille: Qui res novit. & illi: Quid prodeſt ejus ſcientia? & ego: Si in vobis Philoſophus eſſet, filii veſtri multiplicarentur, & naſcerentur vobis arbores, & non morerentur, & fructus non extinguerentur, & eſſetis reges, omnes inimicos veſtros ſuperantes. Euntes illi, ſignificaverunt hæc domino ſuo Regi marino. Cumque ab illo vocati eſſemus, muneraque poſtularet, reſpondebamus: Munera nos occulta portare generandi ſcilicet artem, & arbores plantandi, & ſeminãdi, ex quibus arboribus & fructibus qui comedet, non eſuriet unquam. Et ille: Maximum munus, ſi hoc revera miſit magiſter veſter. Dicite ergo, quid habetis, & ego: Domine quamvis rex ſis, malè tamen imperas & regis: maſculos namque maſculis conjunxiſti,

xiſti; ſciens quò maſculi non gignunt. Generatio enim ex mare & fœmina eſt conjunctio, veraque fit generatio, ſi natura naturæ, maſculus fœmellæ, conveniens convenienti, aptumque apto commiſcetur. Et ille: Filium quidem & filiam habeo; propterea que rex ſum meorum ſubditorum, quoniam illi horum nihil habent: ego tamen filium & filiam meo in cerebro geſtavi. Et ego: Duc ad nos filium tuum Thabritium. Quo audito, poſtulavi & ſororem ejus Beyam nobis adducendam. Rex ait: Cur Beyam vultis? Et ego: Quia generatio non fit abſque ea, & quamvis ſoror ſit fratris, & fœmina: tamen emendat ipſum, eò quòd ex ipſo eſt. Producta autem coràm Beya, ecce puella candida, tenera & ſuavis. Conjungentibus autem nobis Thabritim & Beyam, En ait rex: nunquid vir duxit ſororem ſuam? Et ego: ſic pater noſter Adam juſſit filios ſuos, & tu ſi in hoc acquieſces, ô Rex, beatus eris & generabunt tibi reges ac reginas, nepotes & neptes plurimos: & filius tuus Thabritis, & ſoror ejus Beya lucrabuntur tibi, & mortui ſi fuerint, reviviſcent. Acquieſcente autem Rege, & fratre cum ſorore concubante ecce confeſtim mortuus eſt Thabritis. Quare rex me & vos vituperans, in domo vitrea incarceravit, ſupra quam domum aliam ædificavit, ſupra quam etiam aliam, & in tribus domib. capti fuimus. Tunc dixi Regi: Ex qua cauſa feſtinans, pœnam nobis intuliſti? Trade nobis ſaltem denuò filiam tuam, fortè redditura eſt vitam filio tuo Thabriti. Et ille: Nunquid vultis meam ampliùs interficere filiam? Et ego: Noli feſtinare Rex, & cruciatus nobis inferre: ſuſtine aliquantulum, & tuam nobis trade filiam, & paulò pòſt habebis & filium & filiam denuò viventes. Tradita autem illa, manſit nobiſcum in carcere 80. diebus, & manſimus in tenebris undarum, & intenſo æſtatis calore, ac maris perturbatione, cujuſmodi nunquam accidit nobis. Nos igitur feſſi, vidimus te magiſtrum in ſomnis, & petivimus, ut nobis ſubſidium ferres, & mittens diſcipulum tuum Harforetum, qui nutrimenti author eſt. Eo autem conceſſo, gaviſi ſumus, ad Regem dicentes: Quod filius tuus vivit, qui morti fuerat deputatus.

ÆNIGMA II.

De Lapide.

Eſt in mari noſtro piſciculus rotundus, oſſibus & corticibus carens & habet in ſe pinguedinem, mirificamque virtutem: qui ſilenti igne coctus, donec ejus humor pinguedoque prorſus rodatur & abſumatur poſtea: fortiſſimè teri debet, & aqua maris imbui, quouſque lenteſcat: deinde per hebdomadam ſepeliri: deinde aſſari, donec candeſcat. Cumque candeat, & ſatis albeſcat, & ejus aqua ſibi reddita, & poſtea humore ſuo proprio imbutus: & demum poſt humoris imbibitionem quouſque citrinus appareat, aſſatus fit collyrium Philoſophorum: cujus liquore oculi liniti, arcana Philoſophorum facilè poſſunt videri intelligique.

ÆNIGMA III.

Radix eſt, quæ tum ſtipite ſuo viridi ſeu ſuccoſo teratur, & ſua humiditate propria ad Solem: poſtea mittantur ad balneum, laventurque donec ſpiritus ejus, ſive radicis ſal, & lotio purus, liquidus, & veluti tingens appareat, qui colligendus eſt totus, & corpus ſive feces atræ, ſquamæve reſidentes in balneo penitus abluendæ. Quoniam fluxibile quid & inquinatum conſiſtit in eis, quod niſi laborioſo ingenio & ſubtili evelli non poſſunt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad tepidum ignis calorem teratur, & aqua maris roretur paulatim, donec pleniſſimè candidetur, quo candidato, reddetur ei ſpiritus ejus ſive lotio, & fit Elixir ſucceſſu temporis firmum & perfectum. Sublimatur etiam hæc radix per retortam infrigidam, & mercuriaſcit.

ÆNIGMA IV.

Viperam ſume, & priva eam capite & cauda: in his enim duobus locis quieſcit ejus venenum, ex quo procedit. Divide ergo caput, & caudam, unumquodque per ſe in vitreo vaſe repone. Sume reſiduum corporis, & coque lento igne, quouſque caro ab oſſibus ſecernatur. Et poſtea pone ſuper laminam, & tamdiu coque, donec vertatur corpus in ſpiritum, & auferatur ab eo fluxibilitas. Non enim poteſt attenuari quod lentum eſt. Deinde capiti ſuo jungito, & cum eo tere tamdiu, quamdiu fluxibilitas in eo conſiſtit. Sicca corpus hujuſmodi ad Solem vel ad ignem, ut videas quod inquiris. Hoc itaque completo, ſcito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam, naturam continentem, quæ compoſitio Theriaca Philoſophorum dicitur.

ÆNIGMA V.

Mercurius de ſe loquitur.

Mater me genuit, & per me gignitur ipſa: dominabatur denuò mihi: de cætero autem dominabor illi: quia perſecutor matris meæ factus ſum: Ipſa tamen me ut pia nunc fovet, & nutrit filium ſuum quem genuit, donec ad ſtatum veniet perfectum. Ponas ergo me in humido igne conterere donéc finis operis inducatur. Deinde cùm opus perfectum eſt, me ad rubedinem forti igne agito. Quia me caliditatis humor augmentat, & ſiccitatis conſumptio necat.

ÆNIGMA VI.

Super matrem prægnantem ſervum rubicundum æqualiter conde: Matrem mortifica, manus ejus & pedes abſcindens: ſervum ipſum balnea, & deſponſa hos ambo in linteo vitreo, quod Sera dicitur, & deſuper pone Thonar: & obſtrue benè cum luto Sapientiæ. Et tunc accipe vitrum cum ſponſo & ſponſa, projice eos in fornacem, & fac aſſare per tres dies, & tunc erunt duo in carne una. Demum accipe illum album hominem de vaſe, & mole eum per molendinum, & adde ſibi clavem artis cum aquila, & iterum tere cum oleo olivæ tandiu, donec ſiccetur. Hoc fac ter, & habet perfectionis extremum.

ÆNIGMA VII.

Colligatur vaporis terrei primordialis quantitas duodenaria, omni abſtracta terreitate inordinata, lotione decibili, menſtruoſaque infectione præciſa. Addatur germinis fructificandi granum ſolitarium, in die deſponſationis ſerie alteratione exponendum alvo Philoſophico inducatur, ſolubili amplexu maturandum impregnantia hac decibili, nec ſortiatur, quin minimis unione fructiculis deducatur primæva, ut vaporis diſpoſitio utriuſque connexionis liquoroſa eluceſcat probabili. Tractatur experientia circumſpectabili, quòd filiolis congruit diſciplinæ. Talis inquam vapor unctuoſus, primùm Philoſophorum Hyle indiviſibile, à quo deducuntur trinæ facierem qualitates proportionabiles quas ſcindere nequaquam jubetur. Alvo quoque effuſo, alchymico phœbo collocetur maturoſè Hyle, ut nobile vitalitate deſtituatur, infima dimenſionalis exiſtentia eliciatur, per mortalitatis tranſmutabilis fore apparentiam. Nihil ſplendeat niſi unum, viro lethali fervida paſſione proſtratum in

favillarum

favillarum hypoſtaſin confricabilem. Sciatur itaque gradus plantatæ arboris primulus, ordine ſub eodem frigido, aquoſo, terreo, quo tractatu rurſus fortem in alveolum adoptatur elemento combuſto mancipetur, ſagaci regatur ingenio, uſq; plena luceat digeſtionis puritas, candidatus in fulmine. Hoc ſiquidem prodigium pariterque ſignum, prodit lapilli digeſtibilis fore complementum. Jubetur fieri motu medietate manualis confuſionis porphyrio ſedule, quouſq; totaliter præcurrat, ut eſt prætaxatum. Notate eruditi hoc ſedulo alveolo, ſoloque phœbi regimine, tincturam candentem & rubentem, quæ ſunt perpendenda in corpore prætaxato, digeſtione accepta, in candoris nitore ſeu igneo proſternatur denuò, ſaxo compaginetur, pauciſſimas in particulas; motu tremebundo; ut uniantur rigatione, partim univori; Irroratio triplicanda; vel quòd videatur fore neceſſarium, lacte naturali 200. ponderis ſub quantitate. Hoc per regimen unius, phœbo proſtratus mortifero cernitur & morte acerrima ſuſcitari. Gratularis igitur Regi vitam tui miniſtrati incorruptibilem. Quoniam quotiens interitu concernitur, totiens vita eſſentiali pòſt relucefcat, quouſque medicinalis perfectus, omnem indebitè ſanus, ſine corruptione ſubjacens, incolumitatem reſtaurat. Hoc enim exigitur ſecundùm unctuoſitatem noſtri ſulphuris oleaginam, fluxibiliſſimam, in ſuæ ſedulæ rei ſubſtantię mundatione, ſic fructus colligitur innumerabilis juxta diſcretionis gradum. Cautela verò concernatur, cùm ſerpens noſter conſpicitur prægnans, ne ictum tum pereat maturitas, in nidum dum reponitur, calidum nutritivum cum virtute exſiccationis porrigatur; immenſa ſuſceptibili cuſtodiatur, ne alimento ſuperfluo eandem propriam degluttiat, corrumpendo. Quoniam ſub conſideratione expedit intentio finalis indagari cum mundationis modo. Intentio Philoſophorum invariabilis uno ex ore reſonet, vim conſiſtere totalem humectatione inalternata, cum terreitate ſubſequenda: & ſic finis.

IN TURBAM PHILOSOPHORUM EXERCITATIONES,

In quibus occulta quædam, & ad Artem facientia explicantur.

Definitio Lapidis, & quibus initiis conſtet.

EXERCITATIO I.

TRactaturi de Lapide Philoſophorum videndum in primis, quibus initiis, quibúſve elementis conſtet Lapis Philoſophorum. Conſideratione itaque Philoſophorum omnium, Mercurius pater eſt omnium metallorum. Lapis autem Philoſophicus eſt materia metallica, convertens ſubſtantias & formas metallorum imperfectiorum. Hanc autem converſionem non fieri niſi per ſuum ſimile, jam dudum ab omnibus Philoſophis eſt conclamatum. Neceſſe igitur eſt, Lapidem Philoſophorum ex metallica materia gigni. Ex qua autem metallica ſpecie generetur, id ſonant omnes Philoſophi, præſertim in hoc libello dicentes: In Mercurio eſſe omni id quod à Sapientibus quæritur. Qua ratione enim ejus ſubſtantia aut forma illa corporibus adjungitur, talem ſuſcipit ſubſtantiam & formam: & ſicuti à corporibus tingitur, & ſic tingit: & ſicut caro generatur ex ſanguine coagulato, ita & Sol generatur ex Mercurio coagulato: & ſicut ſanguis eſt origo carnis, ita & Mercurius origo Solis: & ſicut ſanguis eſt in carne, ita etiam Mercurius eſt in lapide Solis: quia ipſe Mercurius congelatus eſt in lapidem Solis, & ſic Mercurius eſt Sol, & ejus Sol eſt Mercurius. Et omnia corpora metallica ſunt Mercurius tàm pura quàm impura; quia ex eo generata ſunt. Et ut Mercurius eſt principium omnium metallorum, ita & Sol eſt finis ac ultimum metallorum, & omnia metalla munda & immunda ſunt intus Sol, Luna & Mercurius: ſed unus verus Sol, qui abſtrahitur ab illis: de quo in hoc libro copiosè.

De Calido naturali.

EXERCITATIO II.

EXIMIDIUS.

CAlidum naturale deſcribitur, quod in omnibus rebus creatis, præſertim mineralibus ineſt: eo enim indigent Philoſophi: quia hoc calidum naturæ motum virtute caloris ignis, digerit materiam eorum ad formam & ſpeciem debitam. Quam ob cauſam quidam dixerunt, Lapidem Philoſophorum eſſe materiam puram, quæ eſt natura auri, continentem in ſe calorem, qui dat incrementum, & ſua vi & potentia habeat creſcere & multiplicari in ſua ſpecie, ſicut res aliæ omnes.

De prima Materia Metallorum, & quomodo ex ſeminali procreatione generentur metalla.

EXERCITATIO III.

ANAXAGORAS, PYTHAGORAS, LOCUSTOS.

PRimò omnium Deus ſublimis creavit quatuor numero ſimplicia, quæ ſunt quatuor elementa ejuſdem eſſentiæ, id eſt, materiæ, diverſarum tamen formarum, hoc eſt, qualitatum ſimplicium, quæ ad invicem convertuntur. Primum horum fuit aër ut medium temperamentum, in quo fuit ſiccus ignis inſenſibilis, & hujus ignis ſpiſſum in aëre reſedit. Aëris verò ſpiſſum, & quod ex ignis & aëris ſpiſſo coadunatum fuit, in terra, quievit. In converſione verò aqua converſa eſt in terram, & facta eſt terra, aqua, quæ vocatur Sulphur, & hoc mediante aëre. Terra converſa eſt in aquam, & facta eſt aqua terra, quæ vocatur Mercurius, & hoc mediante igne. Itaque ex Mercurio & Sulphure ſex efficiuntur naturæ minerales, diſtinctæ à Natura, ſcilicet,

Saturnina. Jovialis. Martialis. Venerea.	Hæ ſunt immundæ ſive leproſæ: quia principia eorum ſcilicet Sulphur & Mercurius ſunt immunda.
Solaris, Lunaris,	Hæ duæ mundæ ſunt: quia ex Sulphure & ☿ mundo natæ ſunt.

Et hæ quidem naturæ conveniunt in ſua radice, quæ eſt minera metallorum, ſed ex accidente diſtincta ſunt.

Septima natura accedit, ſcilicet, Mercurialis, quæ eſt aliarum naturarum, id eſt, materia communis. Hæc natura Mercurialis compoſita eſt ex duabus naturis primis ſimplicibus, ſcilicet elementaribus, immediatè ſcilicet natura aquæ, & natura terræ. In iſta enim commiſtione terra convertitur in aquam mediante igne. Non quod terra fiat aqua, ſed ita quod

quòd terra mediante ſua ſiccitate per operationem caloris ignis, facit conſtare humiditatem aquæ cum ſua frigiditate, ita quod adhuc obſervatur natura aquæ, quæ eſt fluxibilitas ſecundùm unam partem, & amittit aliam partem, quæ eſt humectatio, & ideo redditur aqua ſicca, quæ fluit & non madefacit. Quod autem componatur ex terra per operationem ignis, patet: nam per exceſſum calidum convertitur tota ſubſtantia Mercurii in terram rubeam. Unumquodque enim reſolvitur in id ex quo eſt, & in ſe terminatur propriè: quia cum hoc quod fluit conglebatur. Quòd autem ſit ex aqua, patet: quia fluit, & non terminatur termino proprio, ſed alieno reſiſtente: fluxibilitas enim ex natura aquæ eſt. Natura autem mercurialis ὕλη eſt materia communis ad omnia metalla: habet enim ſe ſicut ſemen in vegetabilibus, & ſperma in animalibus. Nam ex ſemine in plantis & vegetabilibus, & ex ſpermate in animalibus multiplicantur individua; conſervantia ſpeciem uniuſcujuſque generis. Et ſicut in vegetabilibus & in plantis eſt vis quædam germinativa, producens ex ſuccoſitate terræ ſalivam quandam nutrimentalem, per virtutes quatuor naturales, quæ ſuccoſitas ſecundùm varietatem digeſtionis, ſecundùm ſuas partes tranſit, quædam in ſubſtantiam plantæ, quædam in ſubſtantiam foliorum, quædam in ſubſtantiam fructuum: in quibus conſiſtit vis quædam ſeminalis ſpecifica, tranſmutans reliquum nutrimenti fructuum in ſemen, quæ eſt natura procreatrix individuorum, & in vegetabilibus ſtat loco ſpermatis, ſicut in animalibus eſt ſperma. Sed in his tribus Mercurialibus naturis magna eſt diverſitas. Nam in animalium genere non fit generatio, niſi ex Mercurio ſpermatico duarum naturarum, maſculini & fœminini, cùm ambo concurrunt in coitum, & per coitum commiſcentur, & in vas naturæ projiciuntur, ſcilicet, in matricem. Iſta autem duo ſpermata non ſufficerent, niſi vegetarentur ex proximiori materia convenienti cum eorum natura, & talis materia eſt ſanguis menſtruus. Nam ex ſanguine iſta duo ſpermata generata ſunt, & in proceſſu temporis ſecundùm diverſitatem temporum producit ex his ſpermatibus corpus humanum, quod primò vegetatur, ſed cum vegetabili depaſcitur, poſtquam bene organiſatum eſt corpus, introducitur anima ſenſibilis, & ex unaquaque ſpecie producitur cum ſuo compari individuum ejusdem ſpeciei, ſicut ex homine generatur homo, ex aſino cum aſino aſinus generatur: ſimiliter ex plantis & metallis, quamvis aliter & aliter. Nam ex plantis duæ ſunt viæ generationis, una per ſeminationem, alia eſt per plantationem, id eſt, inſertionem ſurculorum plantæ in plantam ejuſdem vel alterius ſpeciei. Cùm ergo talis ſurculus inradicatur in ſtirpem, producit fructum ſecundùm naturam ſtirpis. Non ſic autem in animalibus, quæ ſolùm fiunt per ſeminis propagationem: neque etiam in mineralibus, quæ etiam ſumunt procreationem individuorum ex duobus ſpermatibus mineralibus, ſecundùm utraſque naturas maſculi & fœminæ. Modus autem, qualiter ex ſeminali procreatione generentur metalla, occultatus eſt à Philoſophis. Sed ſecundùm ſimilitudinem generationis animalium, manifeſtum eſt, & præcipuè ſecundùm naturæ humanæ generationis, metallorum generationem fieri ex Mercuriis. Nam ſicut homo generat hominem & Sol: ſic metallum generat metallum, & calor temperatus loco Solis in artificiali generatione. Nam homo ex ſe ſolo non generat hominem, ſed cum ſuo compari. Compar autem hominis eſt homo: ſic compar metalli eſt metallum. Sed quia generatio eſt motus, & in omni motu eſt agens & patiens: ideò in generatione hominis concurrunt duo, ſcilicet, agens quod eſt maſculus, & patiens quod eſt fœmina. In generatione hominis iſta duo principia, ſcil. activum maſculinum, & paſſivum fœmininum non concurrunt ſecundùm integram ſuam ſubſtantiam: ſed ex eorum ſubſtantiis elicitur materia ſeminalis, quæ eſt ſperma. Nam ut maritus procreat ex uxore ſua prolem, non oportet ut corpus mariti totum convertatur in ſperma, & poſtea commiſceantur, ſed ex corpore mariti elicitur ſperma maſculinum, & ex corpore uxoris elicitur ſperma fœmininum, & iſta duo ſpermata inter coitus copulam commiſcentur, & projiciuntur in agrum naturæ, hoc eſt, in matricem mulieris: & ſic ex virtute intrinſeca duorum ſpermatum, quæ dicitur vis formativa, & calore continentis, ſcil. matricis, formatur corpus humanum, quod nutritur ſanguine menſtruo: ſic ſimiliter in generatione artificiali metallorum fit, quod ex Mercurio maſculino, & Mercurio fœminino ſimul mixtis, & in agrum naturæ profectis, & per Mercurium menſtrualem vegetatis, generatur proles ſimilis parentibus. Non autem quòd totùm corpus metallicum aliquo artificio convertatur in Mercurium maſculinum & fœmininum & poſtea conjungatur & fermentetur, & procreeatur corpus ſolare vel lunare. Sed aliter eſt. Nam ex corpore metallico maſculino elicitur ☿ maſculinus, & ex corpore metallico fœmineo elicitur Mercurius fœmineus, & duo mercurii ſimul ſecundùm debitam proportionem conjuncti, & cum Mercurio menſtruali etiam, ſecundùm proportionem debitam copulatis, & in agrum naturæ poſitis: tunc ex virtute illorum duorum ſpermatum, cum vegetatione Mercurii menſtrualis, debito & temperato calore rectis, generatur infans ſecundùm naturam parentum maſculinus aut fœmininus.

De Primo Elemento Lapidis, quod eſt Terra.

EXERCITATIO IV.

PYTHAGORAS.

In hoc conveniunt omnes Philoſophi uno ore, ut eligatur puriſſima & ſubtiliſſima terrea ſubſtantia, rubea vel alba, cum qua conjungatur Mercurius rubeus vel albus per minima, & figatur donec unum fiant & inſeparabilia, Hæc autem terrea, vel eſt Lunæ, vel Solis, vel alicujus imperfecti corporis, vel ſolius Mercurii. De Luna & Sole ego: de Venere Arnoldus Villanovanus: de Mercurio Geber Arabs, ſentiunt: Et rurſus ſi de Luna vel Sole ſit ſentiendum, in dubio fortè erit, an terra eorum ſit cruda, an ſint feces ex ſulphure relictæ: ſed arbitrandum eſt, terram eſſe ex crudis vel Lunæ, vel Solis, imò ex ſolo Sole. Sed non eſt vituperanda mens Arnoldi, nititur enim ea ex ratione: quia omnis tinctura debet habere ingredientem lapidem, ex eoque conſtare quem vult tingere. Si igitur volueris tingere lapide tuo Venerem, neceſſe erit, & terram ex Venere recepiſſe. Hæc terra fit per calcinationem, & convertitur in cinerem, & cinis per ſublimationem convertitur in quintam eſſentiam, & quinta eſſentia per ſolutionem convertitur in lapidem, in quo initium eſt magiſterii: ab eo enim rurſus extrahitur aqua, & terra mineralis: quæ cùm calcinata & dealbata eſt admittit denuò vaporem ſuum, & eum figit ac unit unione inſeparabili, quod

in univerſum facit depuratio vel ſublimatio; quam ſubſequitur fermentum & nutritio.

De Dimiſſione aquæ vel Roratione ſuper terram.

EXERCITATIO V.

ARISTENES.

HOc omnium maximè hîc animadvertendum eſt, quòd neque aqua maris ſimplex, ſola, neque æs ipſum ſolum aliquid pro lapide Philoſophorum facere poſſunt, vel ipſum Lapidem Philoſophicum conſtituere: neque lapis ipſe, ſive Elixir, vel ſola ſimplici aqua, vel ſolo ære conſtare poſſunt, ſed utrumque, id eſt, aquam ſimplicem, & ipſum æs conjungi oportere. Priuſquam verò conjungas ſive commiſceas hæc ambo, ipſum æs ſcilicet, & aquam, vide ut utrumque nec crudum, neque in rectificatum: ſed ut aqua ipſa aliquoties deſtillata, & tandem in ſtatum ſuum & deſcenſum reſtituta, ipſumque æs combuſtum, candidum & ſyncerum omnino factum ſit. His enim ita præparatis, ad Elixir procedi poteſt. Cùm enim æs ipſum ſyncerum non eſſet, terram, quæ inde elicitur, crudam & inſynceram, imò fortè nullam gigni certum foret. Ita & aqua, ſi ipſa munda & deſtillata non foret, terram ipſam lavare & abluere nequiret. Sordidum enim & atrum, non ſordido vel atro: ſed puro, claro & mundo dealbatur. Mundificatis igitur utriſque, tum æs ipſum in laminas tenuiſſimas productum diſcerptumque, cum aqua cõmiſceatur.

De Converſione Naturarum & commixtione.

EXERCITATIO VI.

PARMENIDES.

MOdus artis ad invicem convertentis ſic habet. Primò ſolve Lapidem in ſuum Mercurium. Lapidem dicunt authores metallicum, ablue, reduc, fige & incera. Solve ſcilicet groſſum in ſimplum, ablue obſcurum in lucidum, reduc humidum in ſiccum, fige volativum in corpus ſuum. Solvere eſt dividere, & corrumpere, ac materiam primam facere. Abluere eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere eſt impinguare, incerare, & ſubtiliare. Figere eſt deſponſare, reſolvere & coagulare. Per primum natura operatur interiùs: per ſecundum exteriùs: per tertium ſuperiùs: per quartum inferius. Sed moderni finem perturbant operis: quia cùm laborare deſiſtunt, tum incipere potiùs jam primùm deberent. Sed unus ſolvendo ſolvens & coagulans, alter ſolvens & figens, alter turbat medium, alter finem: ita hæſitant in arte, ut ſtulti. In ſumma dico, eos non facere tincturam unius numi, niſi omnia debitè digeſta fuerint in naturam converſione, ita ut principiò convertatur groſſum in gracile, id eſt, corpus in aquam: deinde aqua in corpus ſive terram: deinde addas, imò indas animam: quod fiet ſi animam cum aqua, id eſt, ſpiritum corpori addideris: demum nutrias tale animatum corpus lacte ſuo, id eſt, aqua ſua, ex qua concreatum eſt opus, ſive inceptum à principio. De commiſtione autem docetur, ut proportio ita ſeſe ad invicem habeat, ut ſint aquæ tres partes ad unam plumbi, vel melius duæ æris ad ſeptem veneni, ut Zenon poſtea dicit. Quidam ut ij qui in aqua ſepties diſtillata & revivificata, ſolvunt duas aquæ ad unam partem plumbi proportione ſeſquialtera ducti, ſolvendo commiſcent: artificioſè autem optimeque commixtis his duobus, & benè coaptatis, curato ut aqua fiat metallica, & tunc illam ipſam aquam in ſuo vaſe vitreo componito inditoque & ad dies quadraginta putrefactionis, hoc eſt, primi gradus ignis coquito, donec ipſum plumbum liqueſiat & putreſcat.

De Conjugio Solis & Lunæ.

EXERCITATIO VII.

ZIMON.

HIc Philoſophus videtur annuere, ut utrumque corpus perfectum ad compoſitionem Elixiris ſumatur, ſive ille ſit futurus albus, ſive citrinus. Ratio, quia nullum abſque altero facilè fluit. Finis autem omnis totius ſecreti Alchimiſtici eſt, ut Elixir ſtatim fluat ante fugam ſcilicet Mercurii. Sed nullos lego authores, vel perpaucos, qui hoc ſuadeant, vel dicant quando applicanda ſint hæc utraque corpora, Solis ſcilicet & Lunæ: non in initio ſcilicet operis, ut puta in ſolutione, an in fine, nempe in fermentatione. Videat igitur qui volet, quid faciendum eligendumque ſit. Modus hic mihi non admodum placet. Quia ſi ita fieret, oporteret Elixir, neque album, neque citrinum, ſed promiſcui coloris futurum. Id tamen fieri poteſt, ut ſit hæc ſententia ita interpretanda, nempe: Cùm Elixirium ſit ad rubeum futurum, ut primo ſumatur Lunæ limatura, & ſolvatur cum Mercurio, & ex illis conjunctis colligatur terra ſive ſubſtantia Elixirii. Deinde per omnes partes procedatur, per hæc duo, ſcil. per Mercurium & Lunam, donec ad fermentationem veniatur, ubi Solis ſolum fermentum accipiatur, non addito etiam de Luna aliquo. Quamvis Senior Philoſophus putet oportere tria lumina deſponſari in commixtione operis, ſive aquarum, Solem ſcil. Lunam & ſerpentem, & horum alterum eſſe fratrem, alterum ſororem ſerpentis, per quos indurari poſſe ſerpentem, & retineri ait. At errat meo judicio. Satis enim eſt ſerpentem ſerere in ſororem ſuam. Cauſa erroris eſt: quia Sol non terrificatur propter perfectionem ſuam, ut ego arbitror. Quòd ſi ſimili modo purificaretur, tunc nihil obſtaret: quia & Lunæ & Serpenti conjungeretur.

Quod Artis Fundamentum unum quid ſit, & Lapis unus.

EXERCITATIO VIII.

SCITES.

MUlti longis diſputationibus Lapidem vel diverſis, vel duabus, vel una tantùm re conſtare, diverſis nominibus contendunt. Sed hic Philoſophus & Bonellus infrà, totùm opus & ſubſtantiam totius operis, nihil aliud eſſe dicunt, quàm aquam: & regimen ejus in nullo eſt alio quàm in aqua. Et verè una res eſt, in qua omnia inſunt, & eſt ſulphur Philoſophornm, eſt aqua, eſt anima, oleum, Mercurius, & Sol, ignis naturæ, aquila, lachryma, primum Hyle Sapientum, materia prima corporis perfecti. & qualicunque nomine Philoſophi lapidem ſuum nominaverunt, hanc unam rem, hoc eſt, aquam illam, ſemper putant & ſignificant, ex qua omnia, & in qua omnia: quæ omnia regit, in qua erratur, & in

& in qua error ipſe corrigitur. Aquam autem dico, Philoſophicam, non vulgi aquam, ſed aquam Mercurialem, ſive ſimplicem, ſive compoſitam: utraque enim eſt aqua Philoſophica, quamvis alius ſit Mercurius vulgi, & Mercurius Philoſophorum. Illa enim ſimplex eſt mera, hæc ex duabus rebus compoſita eſt, ex ære ſcilicet noſtro, & aqua ſimplici. Compoſitæ autem hæ duæ aquæ Mercurium Philoſophorum faciunt. Quapropter credendum eſt, ſubſtantiam vel materiam ipſam primam ex compoſita eſſe aqua. Componunt autem quidam tribus, quidam duabus ſpeciebus tantùm: mihi ſatis ſunt ſpecies duæ, id eſt, maſculus & fœmina, aut frater & ſoror. Aquam autem ſimplicem aliàs vocant Venenum, Argentum vivum, Cambar, Aquam permanentem, Gumma, Acetum, Urinam, Aquam maris, Draconem, Serpentem. Secundùm autem ſenſum hujus Philoſophi ad perfectionem ſic procedas: Contere lapidem in pulverem ſubtilem valde (hoc eſt, contere ſc. igne, non manibus) & in aceto clariſſ. cœleſtino pone, ſtatim ſolvitur in aquam Philoſophicam, & quaſi fontaneam. & ſi ita totaliter fuerit ſolutus, tunc diſtilla materiam, diſtillationem coagula temperato calore, & ultimò calcina, ſc. poſt coagulationem ejus per modum ſuum, & in quarta ſolutione tingit. Et hæc noſtra ſolutio eſt ſecundùm naturam: ſed illud perpetuò habeatur in memoria: Nullam extraneam rem recipi à Lapide Philoſophico, neque extraneum quippiam in Lapide Philoſophico ingredi. Quapropter videat qui volet, ne decipiatur hîc in nomine aceti. Una enim res, unius generis & naturæ, nihil alienum admittit: & veriſſimum eſt, unam rem eſſe, & ex uno fieri. Quia quando Mercurius præparatur in aquam Benedictam, tunc ipſe habet poteſtatem diſſolvendi corpus perfectum in Mercurium per artificium, & ita totum compoſitum eſt Mercurius, una ſcil. res ex qua lapis fit, & in illa unica re ſcil. Mercurio, ſeu lapide, ſunt quatuor: corpus ſcil. & anima, ſpiritus & tinctura, etiam terra, aqua, aër, ignis, fermentum, oleum.

De Solutione & Diviſione Elementorum.

EXERCITATIO IX.

ZENON.

IN Alchymico opere oportet primò omnium Lapidem, id eſt, corpus, animam & ſpiritum, planè mortificare & exhaurire, cùm nihil fructum in hac arte faciat, niſi prius mortificatum ſit. Sed mortificati ſeparatio elementorum, fit & monſtratur cujuslibet elementi effectus: Ergo ſi vis Elixir facere opus erit primò lapidem ipſum omnino ſolvas in ſua elementa, quod per anni partes nobis ſignificatur: Deinde ipſa Elementa per ignem, mediante Mercurio conjungas, quod eſt maximum arcanum, & ſic magiſterium eſt completum, omneque artificium in ſolvendo & conjungendo ſitum eſt. Hæ autem ſolutiones vel ſeparationes fiunt mediante Mercurio: ipſe enim primò ſolvit corpus & facit ſeparationes, quæ rurſus conjunguntur per fermentum & Mercurium. Verùm hic ſedulo eſt animadvertendum, Mercurium vocari in initio operis, aquam: deinde apparente nigredine, Terram: deinde eo ſublimato, Aërem: deinde rubificato eo (debet autem aër per ſe coqui donec rubeat) ignis: deinde ſublimatus cum corpore luminari aliquo, fermentum: deinde ſolus additus toti & compoſitæ materiæ, ſpiritus: & ſic terra cum aqua, aere & igne corpus eſt, fermentum; anima; ultimò irrigatis, ſolius Mercurii ſpiritus. Sic patet ergo quòd Lapis conſtat quatuor elementis, ſcilicet; aqua, aëre, igne, & terra. Nam in Lapide ſunt anima, corpus & ſpiritus, & tamen unus Lapis, ut ſupra dictum eſt; quem ſolvere oportet, & rurſus coagulare. Sub ſolutione omnes operationes comprehenduntur uſque ad albificationem lapidis: poſt albificationem coquitur iterum, & fit lapis rurſus dum coagulatur: deinde iterum ſolvitur, habito fermento: & ſolutio illa iteratur, donec fluat lapis ut cera.

De Solutione corporum in aquam; de Gumma & diviſione aquæ.

EXERCITATIO.

MUNDUS.

EX aqua lapis noſter precioſiſſimus generatur: oportet ergo in principio omnem rem in aquam ſolvere. Non enim credibile eſt aliquam rem poſſe converti de ſua natura in aliam, quin priùs reducatur ad eam materiam, de qua facta eſt à principio: quod ſi factum eſt, credo eam traduci poſſe ad quamcunque naturam volueris. Quoniam omnes res creatæ ſunt ex aqua: ergo neceſſarium eſt eam rem converti in aquam. Ac proinde concluditur, quòd omnes ſpiritus converti debent in aquam antequam ſublimentur. Mercurius enim quando ſolvitur in aquam, tunc deponit feces ſuas, & frigiditas ipſius vertitur in calorem, & humidum ejus in ſiccum, & calor ejus in ſublimatione augetur, & ſubtilitas ac tinctura: quia à vitriolo accipit calorem & tincturam. Juxta hanc verò doctrinam videri poteſt, Lapidem Philoſophorum componi poſſe ex Mercurio purgato, ſoluto, ſublimato, & in limpham reſoluto. Item ex alio Mercurio, non quidem vulgari, ſed ex eo, qui ex vulgari illo extrahitur, qui abſtractus, Quinta eſſentia vocatur: quæ duo, ſcilicet Quinta eſſentia & Limpha antè dicta, conjungi oportere credendum eſt. Imò ipſa Quinta eſſentia cum Limphato Mercurio ita miſcenda ſucceſſivè, donec per vices quinta eſſentia duas partes ejus limphæ ebiberit: deinde etiam ultimò adjungendum corpus attenuatum. Hoc eſt ſulphur ipſum de quo inferiùs dicetur: vel fixatur ſulphur ☿ & additur ſulphur alicujus luminaris, & conjunguntur hæc duo in limpha Mercurii, & ſic coquuntur per vices rotando. Vel ſi hæc doctrina non placet, fiat ſecundùm doctrinam Philoſophorum, primò ſulphur Philoſophicum, & aqua Philoſophica, quæ & permanens dicitur. Et hæc duo ſimul concurrant, hoc eſt, adunentur ad ſimilitudinem naturæ, quæ ex argento vivo, quod aqua vocatur, & ſulphure terreſtri procreat omnia metalla: ita concurrente aqua Philoſophica, hoc eſt, Mercurio Philoſophorum procreari credetur lapis Philoſophorum tingens. Ex doctrina autem horum Philoſophorum, aquam Philoſophicam argentum vivum dicimus ex corporibus extractum: ſulphur verò attenuatum corpus, ſive terream illam attenuati corporis ſubſtantiam. Quæ mediantibus quibusdam præparatoriis ſpeciebus cogitur elevari & ſublimari, illamque elevatam & ſublimatam corporis ſubſtantiam, ſulphur Philoſophicum appellant. Sed de his ſuperque ſatis. De Gumma dicendum eſt. Gumma mas eſt, & ob id honorabilior. Aurum eſt ſoror gūmæ. Proinde dicit aurū: Nemo me enecat, niſi ſoror mea. Quòd autem dicit Philoſophus: Accipite gummæ candidiſſimæ

diſſimæ partem unam, & urinæ vituli. Concordat cũ Theophilo infrà, qui dicit, oportere addi tria ad unũ: vel ſeptem ad duo. Quòd autem hic facit compoſitionem quatuor eorum; non niſi duo ſunt, datque ipſi gummæ tria nomina, ſed re vera æs ipſum vocat gummam corporis & bene quidem: deinde ſubdit, quod ſepties debeat nutriri rex, quos modos recenſet & docet ordine.

Rurſus de aqua, & diviſione aquæ in partes:

EXERCITATIO XI.

PANDULPHUS.

Si ſuperior doctrina non placet, aliam adfert hîc Philoſophus, quam in hanc formam aptè explicabimus. Recipiatur de aqua abſtracta à lapide pondus ſuum, id eſt, æquale cum lapide, & lapis ipſe, & aqua bene permiſceantur inſimul, & locentur regimine ignis ſui, & caveatur ne effluat. Vel locetur tota materia in balneo Mariæ; & ſolvetur materia in aquam lacteam, quæ aqua Lac virginis dicetur, & Acetum Philoſophorum. Tunc permittatur elevari in cœlum: & deinde jubeatur deſcendere in terram, id eſt, omnes operationes reitera, ut decet. Nam inter ſolvendum aſcendet in cœlum, & inter coagulandum deſcendet; & unitur ſpiritus cum terra, & deinde iterum calcinetur, & erit lapis fixus ac fluens. At animadvertatur, quòd quater erit lapis ſolvendus, & per omnia cum eo procedendum, ut innuit Philoſophus. Et quoties ſolutus eſt lapis toties, eam ſolutionem ſigillo Hermetis cuſtodiri oportet, donec Elixir ipſum coagulatum videatur: deinde calcinatum, & rurſus in pulverem redactum fuerit. Et in quarta ſolutione (aiunt Philoſophi) cavendum eſt maximè ne fluat Elixir, & vitrum fiat, quod cùm fieret, in nullo eſſet uſu. Calcinatum enim eſſe oportet Elixir, hoc eſt, in pulverem redactum, non vitreatum. Caveatur autem fluxus Elixiris, ſi ignis bona ratione, hoc eſt, admodum clementer regatur. Et etiamſi Philoſophus hîc dicat, ut ſit ignis intenſior, perpetuò tamen in memoria habeatur, ut ignis à principio operis unum ſit uſque in finem, ſimilitudine infantis in utero matris. Deinde animadvertatur quòd album mundum Philoſophus hîc fermentatum jam lapidem vocet: deinde cùm dicit corpus ſepties debere imbui, ſignificat illas duas tertias in ſeptem partes dividendas, & ſeptem vicibus imbuendas. Item ſignificat omnem aquam qua uſurus ſit per totum opus, in tres partes æquales dividi, cum ære tertiam unam ad putrefaciendum poni oportere: deinde cæteras duas tertias ad nutritionem ſatis eſſe, ſi ſepties dividantur, & ſuper rorentur, quod eſt contra Theophilum, qui aſſerit, aquam dividi oportere in duo æqualia, ut infrà patebit.

De Diviſione Aquæ & vaſis apertione.

EXERCITATIO XII.

THEOPHILUS.

Theophilus hîc docet venenum in duo æqualia eſſe dividendum, quorum altero æs liquefiat, altero verò teratur, & imbuatur. Sint autem Elixiris partes duæ ad ſeptem, vel tres ad unam, & ſit ignis juſtæ putrefactionis. Putandum verò eſt Philoſophos ideò jubere aquam in duas partes dividi, ut ſignificent tanta aqua Elixirium poſt fermentationem, quanta in fermentatione requirebat (quamvis aliqui contrà ſentiant, & tertiam numero partem doceant) imbuere, & per ſeptem vices madefieri ſive nutriri, quanta portatione ipſum æs ſolutum eſt. Et cum jam dicta portio per ſeptem vices poſt nutritionem ita adhibita eſt Elixirio: tunc Elixir maturum eſt ad tingendum. Docent tamen nonnulli oportere priùs dictam ſeptenam imbibitionem ſive nutritionem ipſum Elixirium per aquam, quam illi vocant Acetum, penitus ſolvi quod difficile eſt & creditu & factu, & timendum ne vivificatum jam Elixirium ſolutione ea ſtranguletur. Utcunque verò ſe res habeat, hoc perpetuò eſt obſervandum, ut tantum aquæ in una imbibitione ſuperfundas Elixirio, quantum eſſe putaris, paucillum, poſt paucillum, & eo ſæpiùs: ſic enim ſepties licebit, & quatuordecies ſuperfundere. Quod ſi feceris, paulatim creſcit Elixir, augmentumque ferè octenis diebus, veluti hians & ſitiens appetet, roburque juſtum acquiret: contrà verò, ſi immodica utaris aquâ plus ſatis, & voraciter bibet roburque omne debilitabit. Et putarem ego viceſimam portionem aquæ in augmentatione ſeu nutritione ſatis eſſe ſingulis octenis dieb. Quanta aqua uti debeas in fermentatione, hoc ex ſuperioribus deprehendiſti. Quando autem ſit vas aperiendum, ex naturali ratione collige. Aëre autem non indiget conceptus ſcil. natus puer. Item nato rege non licebit eum aëre privare, & clauſum detinere, vitamque receptam ſuffocari. Naſcitur autem, & vitam fermento recipit: nec citiùs aperiendum vas, quàm cùm fermentare volueris. Poſteà verò non puto vas rectè claudi: ſuffocatio enim pararetur nati regis. Et quamvis pro nutritione ſedulò lac dandum, tamen ita moderato igne regi cùm oportet, ut nequaquam evolare valeat lac ipſum, vel effumigari, & ſic paulatim lacte nutriendus ſepties vel octies, donec robuſtus fiat ad tolerandum robuſtiſſimum ignem univerſalem ſolutionem, ut quidam aiunt. Solvi enim debet poſt nutritionem plenariam, & iterum ſiccari in pulverem ſeu lapidem, deinde iterum nutriri, donec tingat: & ſolvitur quidem aceto ſuo, quod eſt acetum accerrimum.

De Siccatione Aquæ, Coagulatione & Calcinatione ac Ignis regimine.

EXERCITATIO XIII.

CERUS, BORATES.

Dimidia aqua ſolvi debet æs: Sed cum ſola tertia parte aut ad ſummum ita, ut ſint duo ad ſeptem, coqui, ut hîc docetur cogitet igitur quiſque, quomodo id efficiat. Animadvertatur præterea, ut poſt imbibitionem terræ, & ſiccationem ejus, terra ponderetur. Si pondus omnis commiſti ſeu conjuncti, id eſt, terræ & aquæ ſalvum eſt, benè operatus es. Si plus inveneris ponderis quàm impendiſti, coque diutius, ſed admodum lentè. Si pondus deficit, tunc exiecisti ſiccationem, & tunc emendatur error per aquam, quæ tandem ſuperfunditur, & leniter digeritur. Animadvertendum præterea, quod quando materia dicitur hîc vel alicubi in ſententiis Philoſophorum, coagulari vel calcinari, tunc non expedit fieri fortiore igne, quàm vel in ſolvendo, vel putrefaciendo, vel abluendo, vel fermentando, vel nutriendo. Propterea infiniti artiſtæ ſunt decepti, qui ſtatim poſt ſolutionem & ablutionem

ablutionem coagulant & calcinant auctiore Solis calore: quo errore materiam ita inurunt. Quia quando eam expedit ſolvi, non niſi longè majori difficultate ſolvi poteſt. Oportet autem materiam veluti interfici, non in vitrum converti. Quapropter Philoſophi aiunt, Leni igne facietis omnem decoctionem, & invenietis omnem ſcientiam, ſi aliter feceritis, non gaudebitis in opere veſtro. Itaque magna vis in regimine ignis ſita eſt. Nam fortis ignis vitrificat & perurit, lenis ſolvit & coquit materiam, ac maturam reddit. Videmus enim in conceptione, uſque ad editionem, ejus calorem (niſi accidentaliter contingat, ſcilicet non naturaliter) non mutari in utero matris, ſed eundem ſemper eſſe. Eodem igitur, id eſt, leni calore in opere ſubinde, uſque ad nutrimentum utendum eſt. Scribunt multi, ignem fortificandum eſſe poſt coagulationem, ut ipſum ſcilicet coagulatum igne teratur. Si hæc via proderit, non moror quin quiſque volet eam experiatur. de me perpetuò obſervandum exiſtimo, ut cùm imbiberis aridum, parcus ſis ignis carbonum, donec aridum imbiberit hoc, quod propinatum eſt, ſuaviter. Quod videre licebit ſi aquam propinatam voracem cognoveris. Ubi id factum eſt, tum fortè opus eſt liberaliore fornace, ex exſiccatione grandi corporis cocti, ſubſequente ſtatim alia imbibitione, cui ſimiliter inhærendo famulandoque procedendum.

De Anima, Spiritu & Corpore.

EXERCITATIO XIV.

MENABADUS.

OMnis diſputatio magiſterii Alchimici in hoc pendet, ut fiat Elixir ex corpore, anima & ſpiritu conglutinatis, ut Philoſophus hîc notat. Corpus quidem quale ſit nominatur, neſciri tamen poteſt quod veniat Elixir utendum. Spiritus ſignificatio nemini eſt incognita. Anima verò ea eſt, quæ vivificat & dat eſſe corpori & ſpiritui, & fit anima ex corpore ipſo vivificato. Hoc enim loco animam nihil aliud eſſe credimus, quàm corpus vivificatum: vivificatur autem ita, ut in argentum vivum revertatur, quale fuit priùs quàm coagularetur. Et hæc anima, ſi additur corpori & ſpiritui mortificatis, ita ut demum totum Elixir vivum fiat tunc demum credendum eſt, ſcopum Alchimicum attactum eſſe. Corpus autem vocatur terra, æs, plumbum, cinis, magneſia, calx, mater, clavis, virgo ſancta, corona regis, Talek, Trames, vitrum, lignum aureum, ſpiritus fulgoris, mare, ſal, urina, alumen, gumma Scotiæ, aqua ſulphuris, ſputum Lunæ, gumma alba, &c. Spiritus verò vocatur aqua, ſanguis, colla auri, gumma rubea, oliva, gallus, taurus, aqua crocea, æs combuſtum & compoſitio, &c. Anima vocatur Rebis, aqua fœtida, mortui munditia, ſanguis, aqua ſanguinis, lapis animalis, lapis benedictus, &c. Mutua autem officia inter hæc tria ſunt; quia ſpiritus cuſtodit corpus, ne ab igne comburatur. Et clarum corpus cuſtodit ſpiritum, ne evolet ab igne: quia corpus eſt fixum, unde conſervat ſpiritum ne fugiat, & ſpiritus eſt incombuſtibilis: quare non ſinit corpus comburi, quia ſpiritus & corpus unum ſunt mediante anima, quæ eſt apud ſpiritum, & corpus. Quòd ſi anima non eſſet, tunc ſpiritus & corpus ſepararentur ab invicem per ignem, ſed anima adjuncta ſpiritui & corpori, hoc totum non curat ignem, nec ullam rem mundi.

De Conjunctione Corporum, & Copula eorum.

EXERCITATIO XV.

ZENON.

INter ſupradicta tria ineſt libido ſeu conformitas talis: quia quemadmodum ſperma viri & mulieris ſunt dimiſſa in matrice mulieris in ſpecie lactis ſeptem dies, & in ſpecie ſanguinis per novem dies, & in ſpecie carnis per viginti dies, & feruntur membra per triginta dies, & in fine illorum dierum Deus infundit benedictionem germinis humani, animam ſcilicet ſeu vitam: eodem modo eſt in ſpermate agentis corporis, id eſt, lunæ: & patientis, id eſt, Mercurii, cum nutrimento menſtrui, id eſt ſalis Alembrot. Nam opus cùm creſcit, primò tribus diebus in lacte dicitur incorporatus, aut de complexione lapidis degenerat: poſtea in ſanguinem dum additur ſal noſtrum: poſtea in modum carnis imperfectæ, dum coagulatur in aquam, & diſſolvitur: poſt in fine formantur membra, & tandem Deus dat materiei animam, id eſt, potentiam, qua augmentatur & nutritur medicina noſtra. Et poſtquam Rex ortus eſt, id eſt, anima per fermentum mediante aqua lapidi mortuo infuſa eſt, tunc oportet vitalem lapidem nutriri: & puto eandem ego eſſe conditionem nutrimenti & augmenti, à ſignificatione nominum cauſam ducens. Nutrire enim eſt tenellè & frugaliter cibum adminiſtrare, veluti puero ſeu infanti, tenellus & frugi cibus adhibetur. Cùm autem maturus, ſolidus, & robuſtus aliquantulum fieri incipit, tunc & cibus augmentatur. Itaque cùm nutrimentum in nutricis primariè ſeu voluntariè fit, juſtumque eſt, ſi tenellum & frugi modò ſit augmentum, non ita ſemel pondus duarum partium Elixiri dari poteſt, ita Elixirium jam adultum non ſuperet cibum augmentati niſi in una parte. Quia tertia pars Elixiri excedere debet cibum, ut cibus per eam concoqui poſſit. Ponderoſius enim eſt corpus quàm cibus. Sed illud quoque in augmentatione obſervare neceſſe eſt, ut quando lapidi augmentum adhibetur, ipſum augmentum ſubinde per omnes decoctionis ſpecies in igne temperato continuetur.

FINIS.

SUBSE-

SVBSECTIO SECVNDA.

Artefii *Liber, qui* Clavis Maioris Sapientiæ *dicitur.*

Dividitur autem iſte Liber in tria Capitula; nec unum completur ſine aliis. Primum enim indiget ſecundo, & tertio; & tertium primo, & ſecundo. Primum enim tractat de compoſitione elementorum, ſuperiorum, ac inferiorum, & naturarum æqualium, & inæqualium, & converſione eorum adinvicem, & generatione. Secundum tractat de generatione corporum mineralium; tam naturalium, quàm artificialium. Tertium, de generatione plantarum & animalium, & adligamento corporis cum ſpiritu, & etiam animæ, ipſius animalis, cum animali.

Laudemus igitur Deum, qui eſt inſpector omnium, nec eſt quod lateat ipſum, ipſe enim eſt adligatus ſuis creaturis per verbum ſuum; & ſeparatus ab eis, inquantum ipſas tranſcendit; nec enim puto quod aliquid creaverit, ſibi ſimile vel æquale, & de magnis beneficiis, & maximum eſt illud, quod ipſe adligavit corpus noſtrum cum ſubtiliſſimo omnium elementorum, ſcilicet anima; quæ videt occulta manifeſta, dum tamen virtutes ipſius corporis, ipſi non prædominentur, quanto enim magis fortificantur ipſius corporis vires, tanto animæ virtutes neceſſe debilitari, & quantò magis ipſum corpus alteratur tanto magis ipſius animæ ſubtiliatur intuitus: & propterea dixit magiſter noſter Belenius Philoſophus, ponas lumen tuum in vaſe vitreo claro, & nota quod omnis ſapientia mundi hujus circa iſta tria verſatur. Scilicet, circa adligamentum animæ corporalis cum anima corporali, & animæ ſpiritualis cum anima corporali, & ſpiritualis cum ſpirituali: Sed adligamentum animæ corporalis cum corporali propinquius eſt, & facilius quàm ſpiritualis cum ſpirituali. De iſto enim tertio pauca ſcribere voluerunt ſapientes antiqui; dixerunt enim, nullum ad ipſius ſcientiam poſſe pertingere, niſi fuerit natura ſua divina & ſpiritualis, & ſua nativitas; etenim poſtea dixerunt communiter ſapientes omnes Antiqui ſine diverſitate, quod illud quod eſt ſuperius, eſt ſicut illud quod eſt inferius, & è converſo, & omne ſubtile eſt ex groſſis, & groſſum ex ſubtili, omnis compoſitio mundi ſive majoris, ſive medii, ſive minoris eſt una compoſitio, & ſcias quod omne adligamentum rerum mundanarum eſt ſicut adligamentum numeri, videlicet ex unitatibus, denariis, & centenariis, & millenariis. Ex digitis enim numeratur primus articulus, dicendo ſic 1. 2. 3. 4. quæ ſimul adgregata denarium conſtituunt, ſimiliter ſi dicas 10. 20. 30. 40. ex his numeris ſimul adgregatis centenarius exoritur: hoc idem etiam in centenariis, & millenariis apparet: cum enim numerus nihil aliud ſit, quàm adligamentum unius rei, ad alia, manifeſtum eſt, quod unitas numeri non ſortitur naturam: cum ergo binarium acceperimus, quoniam numerus primus eſt, & ipſum in duo æqualia diviſerimus, manifeſtum eſt ipſius partem alteram, unitatem exiſtere, quam ſi binario addere voluerimus, ternarius inde provenit, ſi verò binarium duplaris, quaternarius inde naſcetur, & quaternario ſi unitatem addideris, quinarium tibi producet, ſi verò ternarium eidem addideris, ſeptenarium inde recipies, qui unitate ſuperaddita octonarium tibi procreabit, ſi iterum unitatem addideris, novenarium recipies, ſi verò binarium, denarium numerum tibi procreabit, eodem modo centenarii ex denariis: millenarii verò ex centenariis procreantur.

Una verò die vocavit me magiſter meus Bolemus Philoſophus, & dixit mihi, eja fili, ſpero te eſſe hominem ſpiritualis intellectus, & quod poteris pertingere ad gradum ſupremum ſapientiæ: Interrogo te ergo & tu reſponde mihi? & dixi ei. Eja pater miſericors, ac magiſter honorande, interroga diſcipulum, & ego ſicut potero, reſpondebo tibi, & dixit:

In quot genera dividitur Natura? & dixi in quatuor, & ille, & quæ ſunt illa quatuor? & dixi, ſimplex, ac ſimplex de ſimplici, compoſitum de ſimplici, & compoſitum de compoſito. Et dixit: Quid ipſorum eſt primum? & dixi, ſimplex. Et ait, & quid eſt illud ſimplex? & dixi: Duæ naturæ, quarum una eſt agens, altera patiens: & ait; & quæ ſunt illæ duæ naturæ? & dixi Prima earum eſt natura caloris, & ſecunda frigiditatis. Quid natura caloris? eſt activa: frigiditas verò paſſiva. Et dixit: Quid eſt poſt ſimplex? & dixi, ſimplex de ſimplici, & dixit: Quid eſt illud? & dixi, natura caloris; & natura humiditatis, & natura frigiditatis, & natura ſiccitatis: & ait: Quomodo generantur duæ illæ naturæ? & dixi: Creator omnium in principio abſque ſermonis prolatione dixit, ſit creatura talis, poſtea creata eſt à Deo natura, ſive materia prima de qua Ariſtoteles in primo Phyſicorum, & Plato in Timæo conſimiliter ſcripſerunt, quod eſt primum paſſivum, ſive receptivum: quæ nec magna, nec parva, nec ſubtilis, nec groſſa, nec movens, nec quieſcens eſſe potuit, nec alia debet nominatione determinari, nec rei cuilibet adſimilari, in qua quidem omnia principaliter exſtiterunt, ſcilicet in potentia, quæ eſt, eſſe medium inter eſſe actu & perficere, & nullo modo eſſe. Et ut ad actum reduceretur, creavit creaturam ſecundam ſcilicet cauſam agentem ſimilem ſcilicet orbi cœleſti quam lucem appellare decrevit. Hæc autem lux Sphæram quandam creaturam primam intra ſui concavitatem obtinebat. Hujus verò naturæ, & primæ creaturæ alia creatura erat caloris & motus, unde patet aliam primam eſſe frigiditatis ac ſiccitatis: & quia naturæ illæ erant ad invicem approximatæ, repercuſſit calor frigiditatem, & conſtrinxit ſe frigiditas condenſando ſe ipſam, & quia de natura caloris, & cujuſlibet rei ſubtilis eſt penetrare, penetravit calor uſque ad centrum frigiditatis: & quia cujuslibet rei finis eſt contrarium: ejus motui autem opponitur tam motus quam quies; ideoque motui iſti qui fuit ad centrum, ſive ad medium, ſucceſſit alius motus: in medio temperavit enim ſe una pars caloris cum parte frigiditatis ſibi æquali; & evenit ex ea temperatura natura humiditatis, & quia natura ejus fuit media inter naturam caloris & frigiditatis, ideoque locum medium ſortita eſt inter utrumque, & fuit motus ille à centro uſque ad medium, & à medio ad medium inter minimum & ſupremum, ac iterum ab infimo ad medium, hoc eſt à medio ad medium, inter medium & infimum temperavit enim ſe una pars caloris cum parte humiditatis ſibi æquali, & venit ex iſto temperamento natura caloris ac humiditatis, cujus locus, ut prædiximus, medius erat inter locum caloris & humiditatis: & quia ut prædi-

prædiximus natura humiditatis eſt compoſitá ex una parte coloris & una humiditatis vel frigiditatis ſibi æquali, ſequitur, quod natura caloris & humiditatis eſt una pars frigiditatis & tres caloris; eodem modo natura frigiditatis & humiditatis eſt adgregata ex natura frigiditatis, ac natura humiditatis æqualiter. Et quia natura humiditatis medietas eſt caloris, & medietas frigiditatis, ſequitur quod natura frigiditatis & humiditatis tres quartæ ſunt frigiditatis & una caloris. Jam igitur habemus ſecundam ſphæram. Prima naturæ, quatuor ſphærarum de quibus ſupra, quarum primá frigiditatis & humiditatis quam ſphæram ſpiritus appellaverunt ſapientes Antiqui, ſupra iſtam æqualitatis naturam, quam ſphæram animæ nuncupaverunt, poſtmodum verò naturam caloris & humiditatis, quam ſphæram tertiam appellaverunt, & ſupremo natura caloris & ſiccitatis, quam ſphæram appellaverunt quartam, & hic fixatur, & quia ut prædixi, cùm fuerint commixtæ illæ duæ naturæ primæ ad invicem, non fuit ex tunc motus ad ſurſum, & deorſum, & è converſo, ſed movebantur omnes ſphæræ motu circulari. Jam ante diximus, quod cuilibet rei omnium extremum ſibi contrariatur & quod motus à ſurſum, ad deorſum, non ſolum opponitur motui à deorſum, ad ſurſum, ſed etiam quieti: ideoque diximus, quod una pars caloris quæ non ſe commiſcuerat cum natura frigiditatis ad generationem humiditatis remanſit inferius admixta frigiditati, & quia non eſt dare vacuum in natura, ideoque loco iſtius caloris qui deſcenderat ſubvenit quædam pars frigiditatis ſibi æqualis. Jam igitur patet, quod iſtæ ſphæræ erant ad invicem connexæ; Infima enim ſphæra frigiditatis & ſiccitatis, in qua nihil eſt caloris: poſt ipſam verò ſequitur ſphæra frigiditatis & humiditatis cum tres 4. ſunt frigiditatis & una caloris: poſtmodum verò ſphæra æqualitatis quæ eſt ſphæra animæ ejus medietas eſt de natura caloris, & medietas altera de natura humiditatis. Jam autem diximus, quod ſphæra humiditatis medietas eſt de natura caloris, & una 4. de natura frigiditatis: Sphæra vero ſuprema quæ eſt poſt iſtam, eſt de natura caloris & ſiccitatis, nec eſt in ea aliquid frigiditatis. Sic igitur vides quomodo ſphæræ iſtæ ad invicem ordinantur, & ille: jam mihi naturas caloris & frigiditatis ſufficienter demonſtraſti: ſed quid eſt ſiccitas nondum expoſuiſti, & ego, ſiccitas: Sola eſt privatio humiditatis, in quo enim nulla eſt humiditas ſiccum appellamus, & ille, Jam mihi ſufficienter explanaſti: Quid eſt ſimplex, & quid eſt ſimplex de ſimplici; nunc ergo mihi dic, quid poſt illud? & dixi compoſitum de ſimplici, & ille quid eſt illud, & ego quatuor elementa quæ ſunt ignis, aër, aqua, terra. At ille quomodo generantur iſta quatuor elementa? & ego:

Temperavit ſe natura ignis alias caloris & ſiccitatis cum natura caloris & humiditatis, venit ex ipſo temperamento æquali elementum ignis, & ſe temperavit elementum ignis cum natura humiditatis, & venit ex iſto temperamento elementum aëris, & temperavit ſe elementum aeris cum natura frigiditatis & humiditatis, & venit ex ipſo temperamento elementum aquæ, & temperavit ſe elementum aquæ cum natura frigiditatis & ſiccitatis, & venit ex ipſo temperamento elementum terræ. Ignis ergo eſt aer ſubtilis & calidus, & ſiccus; aer eſt ignis groſſus, calidus, & humidus; aqua eſt aer groſſus, frigidus, & humidus, & aer eſt aqua ſubtilis, calida & humida: & aqua eſt terra ſubtilis, frigida & humida, & terra eſt aqua groſſa, frigida & ſicca. Et ille, quid eſt illud quod eſt poſt compoſitum de ſimplici? & ego compoſitum de compoſito, & ille, quid eſt illud, & ego, eſt corpus animæ corporalis quod eſt de corpore animali, & corpus ſpiritus corporalis. Et ille, quid eſt ſpiritus corporis animalis, & quomodo generantur iſta corpora ex elementis? & ego temperavit ſe elementum ignis cum elemento aeris, & venit ex ipſo temperamento æquali corpus animæ corporalis, & temperavit ſe elementum aquæ cum anima corporali, & venit ex iſto temperamento corpus ſpiritus corporalis, & temperavit ſe corpus ſpiritus corporalis cum elemento terræ, & venit ex iſto temperamento terræ corpus corporalis corporis: Poſtmodum vero cum iſto corpore corporali commiſcuit ſe aqua, & temperavit ſe cum ſubtiliori ipſius, & venit ex iſto temperamento corpus corporis ſpiritualis, & temperavit ſe aër cum ſubtili ipſius corporis ſpiritualis, & venit ex iſto temperamento corpus animale, & temperavit ſe ignis cum iſto corpore animali, & commiſcuit ſe ſubtiliori ipſius, & venit ex iſto temperamento corpus animæ corporalis, & hoc quod quærebant ſapientes antiqui, & ipſum eſt, ex cujus temperamento cum æquali ſibi temperamento aquæ generatur, ut prædiximus, corpus ſpiritus corporis æqualis, ex cujus temperamento cum æquali parte terræ generatur corpus æquale, quod Sol eſt, & niſi eſſent diverſæ actiones & influentiæ corporum cœleſtium in ipſa inferiora, omnia corpora mineralia eſſent aurum. Omnia etenim ſunt ex eodem, & animæ & ſpiritus eorum ſunt de una re, nec differunt, niſi ſecundum magis, & minus, & ſecundum diverſitatem decoctionis majoris, vel minoris. Diverſitas igitur eorum cum ex diverſitate influentiarum corporum cœleſtium in iſta inferiora, ſicut etiam numerus eorum eſt ſecundum numerum ſeptem planetarum, à natura colores, & odores, & ſapores, & accidentia cætera. Plumbum enim de parte Saturni, ſua natura eſt ut ſua natura.

Stannum vero eſt de parte Jovis, ſua natura ut ſua natura. Ferrum verò Martis, ſua natura ut ſua natura: Aurum vero de parte Solis, ſua natura ut ſua natura: Argentum vivum de parte Mercurii, ſua natura ut ſua natura: Agentum ex parte Lunæ, ſua natura eſt ut ſua natura: Cuprum vero de parte Veneris, ſua natura ut ſua natura. Poſtea vero iſta metalla mineralia mutantur adinvicem, & alterantur, ſicut elementa, ex quibus conſiſtunt. Ignis enim fit aër, & aër fit ignis, ſimiliter aër fit aqua, & aqua fit aër & aqua fit terra, & terra fit aqua, & ſic de aliis. Et ſcias quod omne compoſitum ex elementis, habet in ſe quatuor naturas videlicet caliditatem, frigiditatem, humiditatem & ſiccitatem. Quod ſi dicat aliquis aliquid eſſe compoſitum ex duabus tantummodo naturis iſtarum naturarum quatuor: dicamus ergo quod ex frigiditate, & ſiccitate tantum: quia igitur illud compoſitum eſt frigidum, & ſiccum ut terra, ergo erit ſua natura de natura terræ tactus & odor ut terra. Quod ſi dicat, quod terra eſt frigida, & ſicca in quarto gradu, & illud compoſitum non eſt in quarto, dicemus enim, quod quoniam ſunt duo ejuſdem complexionis & non differunt, niſi ſecundum gradus, videlicet quod unum eſt in quarto gradu, & reliquum in 1. 2. vel 3. Impoſſibile eſt illum qui eſt in 1. 2. vel 3. gradu prohiberi quin pertingat ad gradum quartum ni propter admixtionem qualitatis contrariæ, ergo non fuit mixtum ex duobus tantum, ſed ex tribus, quibus contrarium eſt poſitum. Et debes ſcire quod omne minerale eſt ſubtile terreum, & planta eſt ſubtilis minera, & corpus animale ſubtile ipſius plantæ. Ex elementis autem generantur corpora mineralia:

mineralia: & ex mineralibus generantur plantæ; & ex plantis animalia: Et quia unumquodque reſolvitur in ea; ex quibus componitur, ideo animalia quoniam reſolvuntur, generantur ex iis plantæ, via reſolutionis, eodem modo ex plantis mineræ: mineræ autem ex elementis, elementa in naturas reſolvi neceſſe eſt.

Et ille, dic mihi quid eſt ſpiſſum, & quid eſt ſubtile, ſive delicatum? & ego; ſpiſſum eſt corpus, ſubtile autem eſt ſpiritus, & ſpiritus animalis eſt natura: & ille? Quid eſt corpus? & ego; corpus eſt illud quod habet aliquid adparens & aliquid latens. Illud vero quod apparens eſt, eſt ejus groſſicies & ſpiſſitudo: quod vero latet, eſt ejus ſubtile, ſcilicet ſpiritus & anima. Corpus autem eſt ex compoſitione animæ & ſpiritus & corporis, corpore autem corrupto ex tunc illud quod dicebatur ſpiritus poſtea corpus nuncupatur, & illud quod anima dicebatur poſtea ſpiritus appellatur. Maximum eſt igitur quoniam ſpiritus eſt ſubtile ipſius corporis: anima vero ipſius ſpiritus eſt ſubtile: omnia autem iſta ad invicem, ut prædiximus, per viam compoſitionis ſive reſolutionis generantur, & ad invicem ſeparantur, & alterantur, ſicut etiam de ipſis elementis prædiximus, Hoc autem non fit, niſi per ingreſſum unius naturæ in aliam: verbi gratia, cum aliquid volumus eſſe frigidum & ſiccum in quarto gradu, & intendimus de quarto gradu frigiditatis & ſiccitatis ad eandem frigiditatem & humiditatem, mutabimus ipſum in primis de quarto gradu frigiditatis & humiditatis ad gradum ejusdem tertium, deinde ad ſecundum, deinde ad primum, poſtremo vero ad æqualem inter prædicta, deinde ad gradum primum variamenti verſus humiditatem, deinde ad 2. deinde ad 3. deinde vero ad gradum frigiditatis, & humiditatis quartum: & ſi iterum mutare voluerimus ad gradum quartum frigiditatis vel caliditatis & humiditatis, mutabimus ipſum in primis ad gradum frigiditatis, deinde ad ſecundum, deinde ad tertium, deinde verò ad gradum æqualitatis in frigiditate & humiditate; & deinde ad gradum primum variamenti, ex parte caloris, deinde ad ſecundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, donec fiat calidum & humidum in quarto gradu. Quod ſi iterum ad eundem gradum caloris, & ſiccitatis ipſum reducemus, dehinc ad ſecundum, deinde ad primum, poſtremò vero ad gradum æqualitatis in calore, & humiditate: poſtea ad gradum primum ſiccitatis, deinde vero ad ſecundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, ſic ergo ipſum mutabimus de gradu quarto frigiditatis; ac diverſitas eorum eſt, ſecundum diverſitatem corporum ſupracœleſtium ipſi correſpondentium à natura, & odorem, & ſaporem ſemper ſecundum ſimilitudinem. Dicamus ergo, in principio creationis fuit quilibet planetarum in directo ſui ſigno, in orbe ſignorum, & operabantur ergo operationes, & deſcenderunt in terram, donec generarentur corpora mineralia, ipſis proportionabilia, & poſtea movebantur iſta corpora ſupercœleſtia: hinc iſta habitudo & reſpectus inferiorum, & corrumpebantur mineralia prius generata, & poſtea rediit ille adſpectus corporum ſupracœleſtium reſpectu inferiorum, & generabantur plantæ ex eadem materia, quæ prius erat ſub forma corporum mineralium, & poſtremo abſceſſit ſecundò motus iſte, & corrumpebantur plantæ, rediit tertio motus iſte, & generabantur ex iſtis plantis animalia. Diximus igitur quod natura corporum mineralium, eſt ſicut natura terræ frigida, & ſicca: natura plantarum eſt de natura aquæ frigida & humida natura animalium, ſicut natura aëris calida, & humida. Quod ſi objiciat quis, & dicat quomodo dixiſti, quod natura mineralium eſt frigida, & ſicca, & natura plantarum frigida & humida quod nos videbimus multa ex mineralibus occidere animalia per calorem ſuum? ad hæc itaque reſpondemus, quod ſi inveniatur minerale occidens animale per caliditatem ſuam, quod planeta qui eſt de illa minera, multò magis operationes operabatur, & ſimiliter, omne quod fuit de illo planeta, pluſquam planetæ: ſi ergo temperetur ex planeta, qui ex ea eſt: dicimus quod in operatione eſt frigida, & ſi iterum temperetur planta & animal in comparatione ejus, reperietur frigida, & humida.

CAP. II.

De Generatione mineralium.

Dicamus ergo de Generatione mineralium: dixerunt autem quidam quod natura mineralium omnium eſt argentum vivum cum ſulphure, & dixerunt quod ex quo ſive radix ipſorum mineralium eſt argentum vivum cum ſulphure. Præparemus ergo radicem, donec perveniamus ad ramos, & cauſa iſtius operationis eſt, quod ipſorum conſideraverunt naturas corporum mineralium ſuperficietenus, nam in profundo ſi reſpexiſſent ſecreta naturæ, nunquam incidiſſent in tales opiniones: dicimus igitur, quod dato quod argentum vivum, & ſulphur ſint prima naturalia corporum mineralium ante congelationem ſuam, tamen poſt congelationem, & argentum vivum, & ſulphur, impoſſibile eſt ex ipſis corporibus mineralibus generari, nam congelans ſuum congelandum jam ipſum alteravit in ſuam naturam, cujus exemplum eſt de compoſitione ſaponis, ſi enim accipiatur aqua extracta à cineribus, & oleum cum quibusdam aliis, & decoquatur decoctione certa, generatur ex iis ſapo, & ſi acciperetur unumquodque per ſe, & decoqueretur donec congelaretur, & poſtea laboraret quis ex ipſis ſaponem componere non poſſet: ſulphur autem in primo erat aqua, natura ejus frigida, ac humida, & poſtea converſa eſt in aerem, cujus natura eſt calida, & humida: poſtmodum vero in ignem cujus natura eſt calida, & ſicca: poſtmodum vero cum ipſo igne temperavit ſe aqua, & fuit compoſitio maſculi & fœminæ: & dicimus ergo quod dato quod natura, ſive radix mineralium ſit argentum vivum cum ſulphure, non tamen debemus accipere ipſum, ex quo ſunt corpora mineralia, ſed magis debemus ipſum accipere quod eſt ex ipſis corporibus mineralibus, cujus exemplum eſt manifeſtum in plantis. Scimus enim quod generatio plantæ eſt ex aqua cum ſubtili terreo, ut prædiximus, & tamen ſi acciperemus aquam & terram, nunquã generaremus plantam, non ergo accipimus illud ex quo eſt planta, ſed illud ex quo animal, quod eſt ex planta, ſcilicet ovum ipſius poſtquam ſcimus quod illud ovum generatur ex terra ſubtili cum mixtione ipſius aquæ, commendamus ipſum terræ, donec illud quod fuit diminutum compleatur. Et dicimus etiam quod generatio metallorum in ventre terræ, fit hoc modo, cum ſol agat in iſta inferiora, per caliditatem ſuam calefacit terram, & remanet pars ipſius caloris in interioribus terræ, & cum aſcenderit ſol ſuper terram, & invenit, quod calor ſit in terra abſconditus, calorem ſibi ſimilem naturaliter oportet aſcendere unà cum

parte caloris noviter generati, cum occurrerit ſibi aliqua pars aquæ ſolvit ipſam, & convertit in vaporem, qui quidem vapor movetur aſcendendo donec currat ſuper ipſum calor proportionabilis: cum vero deſcenderit ſol verſus occidentem, diminuitur calor proportionabilis, donec condenſetur vapor, & deſcendat diſtillando: Sole autem iterum oriente, caloreque ipſius iterum, ut prius, deficiente deſcendet ſecundo diſtillando, ſic quod non ceſſat continuo ſubtiliare, & diſtillare, donec totum oleum ſolvatur, quod in iſta aqua conſiſtit, & commiſceatur ipſi aqua, totumque convertatur in oleum. Quod ſi invenerit aliquam partem ſulphuris, & admiſceatur: & ſi ergo fuerit quantitas aquæ æqualis quantitati ipſius ſulphuris, ac paulo magis, ſcilicet quantum ſufficiat ipſum incorporare, generatur ex eo aurum vel argentum, & ſic de aliis ſecundum quantitatem ipſius decoctionis: Si vero fuerit quantitas ſulphuris major quantitate ipſius aquæ, generabitur ex iis corpus minerale, quod non erit de minera ipſorum ſeptem: jam diximus quod in generatione artificiali ipſorum corporum mineralium, non quærimus illud ex quo ſunt ipſa corpora: ſed illud quod eſt ex ipſis, ſicut etiam in ipſis plantis exemplificamus: diximus enim, quod accipimus ovum ipſius plantæ, & conſideramus de quo eſt illud ovum, & poſtquam ſcimus illud eſſe ex terreo ſubtili cum mixtione aquæ commendamus ipſum terræ, ſic etiam in mineralibus accipimus ovum ipſum, & deinde conſideramus unde generatur ipſum, & poſtquam ſcimus unde generatur, ſcimus enim quod ex iisdem oportet nutriri, ſcimus autem quod ipſum ex quo generatur ovum illud eſt admixtio ignis cum aqua, & etiam diximus, quod ſine complexione maris & fœminæ, nihil omnino generatur. Cum autem præparemus ipſum præparatione ſibi debita, generatur ex ipſo aurum, vel argentum: & ſcire debes quod hoc non fit ſine putrefactione, & ſolutione, ſicut nec in plantis contingit, non enim ingredietur ſuper ipſum ignis ſine humiditate. Illud igitur quod eſt cauſa ingrediendi, eſt calidum, & humidum, non enim adligatur natura niſi naturæ ſibi propinquiori, cum ergo occurrerit humiditas ſolventis humiditati ipſius ſoluti, alligatur humiditas humiditati, ſed nos non ſolvimus totum compoſitum, quia ſi ſolveremus ipſum ſimul, tunc ovum corrumperemus ipſum, ſed ſolvimus partem poſt partem, donec illud, quod eſt contrarium naturæ ſolventis recedat à ſoluto. Et ſcias quod in hoc differt ovum plantæ ab ovo mineræ, nam ovum minerale non putrefit abſque contritione ſive molitione, non enim ingreditur ſolventis humiditas in ipſum abſque molitione, propter adhærentiam partium ipſius ſoluti adinvicem. In ovo autem plantæ ſi moleremus ipſum corrumperemus figuram ipſius plantæ, quæ eſt in ipſo in potentia: ignis vero, ut prædiximus, quamvis ſit agens in corporibus, tamen aër, ſive caliditas & humiditas eſt cauſa ingrediendi, ſed quia humiditas ipſius aëris eſt contraria ſiccitati ipſius, ideo requiritur neceſſario aquæ ipſius frigiditas, quæ temperet ipſum, & quia aqua non fixatur in igne ſive terra, ideo requiritur etiam neceſſario terra, quæ figat ipſam aquam. Jam autem ſæpè diximus ſuperius, quod generatio non fit, ſine maris, & fœminæ conjunctione. Ignis autem & aër ſunt maſculina, aqua autem & terra ſunt fœminina, & ignis eſt maſculus aquæ, & aër eſt maſculus terræ, ſed ignis non admiſcetur terræ abſque mediatore aëre, eſt enim aër propinquus ignis ratione ſuæ caliditatis, & eſt vicinus aquæ ratione ſuæ humiditatis. Jam autem diximus frequenter, quod naturam natura amplectitur ſibi ſimilem: aër ergo ratione ſive concordia, cum utroque factus eſt concordans inter utroſque generationis, ſimiliter vero aër contrariatur terræ, ſecundum utramque qualitatem: eſt enim aër calidus & humidus, ut prædiximus, terra autem frigida & ſicca, aqua vero ratione ſuæ frigiditatis convenit cum terra, ratione vero ſuæ humiditatis convenit cum aëre, aqua igitur inter aërem & terram eſt medians, & concordiam generans. Manifeſtum igitur eſt, quod aqua & ignis non copulantur adinvicem, ſine aëre mediante in una extremitate, & etiam ſine mediante terra in alia ſua extremitate: & hoc eſt quod volumus.

Quia igitur jam declaravimus, ovum minerale generari ex igne, & aqua, & etiam per conſequens, ex iisdem nutriri, ignis verò, ut prædiximus, eſt maſculus, aqua vero eſt fæmina; tunc eſt noſtrum nobis inveſtigare iſtum maſculum, donec inveniamus ipſum. Jam autem diximus ſuperius quod corpora mineralia ſunt de natura terræ, cujus natura eſt frigiditas, & ſiccitas, quod quantitas ignis in ipſo eſt modica, niſi in potentia minor quam ad gradum ſecundum, quoniam de vegetabili actu veniunt ad ejus naturam frigidam, & humidam, & quia naturæ frigidæ & humidæ tres quartæ ſunt frigiditatis, & una caloris, & illa etiam quarta caloris eſt profunda, in illis tribus partibus ſiccitatis, ideoque aſcendendum eſt ad tertium gradum, quod eſt animal, & quia natura animalis, ut prædiximus eſt calida, & humidà, manifeſtum eſt igitur, quod ſint tres quartæ caloris, & una quarta humiditatis: ſed quia animal quando completur eſt commixtum, & temperatum ſuum groſſum, cum ipſius ſubtili, ideo non eſt illi motus à deorſum, ad ſurſum: ideoque accipimus de animali illud, quod non completur, & commendamus cucurbitæ, & alembicis, ad diſtillandum, & diſtillamus primum aquam, cujus manifeſtum eſt albedo, ignis vero occultum eſt rubedo, deinde deſtillamus aërem, cujus manifeſtum eſt citrinitas, ejus vero occultum eſt viriditas, & remanet ignis in ipſa terra. Accendimus ergo ſuper ipſum fortiorem ignem ſine pietate, donec extrahamus totum ignem à terra mortua nigra, in qua non eſt vita: poſtea ſervamus ipſam aquam ſcilicet aërem, & ignem, & unumquodque in ſuo vaſe ad horam conjunctionis: & poſtea accipimus terram iſtam & jungimus ſuper ipſam ignem, donec facta ſit alba & poſtquam ita fecimus, accipimus de unaquaque adinvicem iſtorum partes æquales, & commiſcemus adinvicem ea: & quia iſta aqua eſt æqualiter compoſita ex quatuor naturis. Non habemus timere in noſtra operatione, inde adſicuramus à corruptione. Tingitur enim cum ſuo igne, & ingreditur in ſuum oleum, & præſervatur etiam à combuſtione in ſua aqua, figitur in ſuam terram, aqua enim eſt adligata terræ per ſuam frigiditatem, & aër aquæ per humiditatem, ignis aeri per eandem, verbi gratia, ex compoſitione martis qui eſt calidus, & ſiccus cum Jove frigido, & humido generatur ſol. Sed ſcias quod commixtio eſt duplex, eſt enim commixtio totalis & particularis: Particularis eſt, cum commiſcetur corpus corpori, ſed ſpiritus non commiſcentur adinvicem, ſicut accidit in iſtis corporalibus fuſibilibus, in ſua commixtione, cum ſola ignis fuſione: commixtio vero totalis, cum commiſcentur cum temperamento corpora corporibus, & ſpiritus cum ſpiritibus.

ritibus. Hoc autem non fit ſine putrefactione, modo autem oſtendamus, quare dixerunt ſapientes Antiqui quarum una pars iſtius elixiris cadit ſuper mille, unde ſecretum eſt, quod quodlibet ſubtile occupat loci ſui ſeptuplum reſpectu loci à groſſo occupati. Una autem pars caloris convertit lunam in Solem, & hoc autem ſi fuerit accepta de minera, ergo ſi fuerit de re vegetabili una pars convertit 6. partes Lunæ in ſolem, ſi vero fuerit de animata, una pars convertit 36. partes, & hoc in primo gradu ſubtilitatis, ſed ſi fuerit in ſecundo gradu, una pars convertit 138. ſi in tertio 228. & ſi in 4. & ultimo gradu iterum convertit centuplum ejus: & hoc eſt quod volebamus. Jam enim determinavimus de generatione corporum metallorum ſufficienter, & hoc tam de naturali quam de artificiali, & cum hoc complevimus iſtud capitulum.

CAPUT III.

Incipit Caput tertium, in quo agitur de Generatione plantarum ex mineralibus, & ſimiliter de Generatione animalium ex plantis, & de adligameno ſpiritus ipſius plantæ cum planta, & etiam alligatione animæ cum ipſo animali.

POſtquam diximus de naturis æqualibus, & inæqualibus, & de elementis ſcilicet ſuperioribus, & inferioribus in primo capitulo, ac etiam de generatione mineralium in ſecundo, dicemus ut promiſſum eſt, in hoc tertio capitulo de plantis & animalibus, & eorum generatione. Dicamus igitur ſicut in primo, quod temperavit ſe aqua cum terra, & generatur ex iſto temperamento petra, deinde temperavit ſe aer cum petra, & generabatur ex ea terra: & manifeſtum eſt ejus frigidum, & ſiccum: ejus vero occultum, calidum, & humidum: poſtea vero cum iſtâ terra temperavit ſe aqua: jam autem ſuperius diximus frequenter quod natura naturam amplectitur ſibi viciniorem. Humiditas ergo aquæ fuit adligata humiditati aeris, & frigiditas aquæ terræ frigiditati, humiditas vero aeris fuit adligata calori ipſius. Cum ergo aſcendit Sol orientalis, calor ipſius aeris adligatus calori ipſius ſolis, neceſſe ergo habuit ſe extendere illa planta, & creſcere: & quia jam diximus, quod frigiditas aquæ fuit frigiditati terræ adligata, aſcenderunt cum ipſius aquæ partibus partes ſubtiliores ipſius terræ & temperaverunt ſe, & commiſcuerunt ſe cum ipſis partibus aquæ, & generabatur ex iis ovum ipſius plantæ, in quo quidem ovo, erat planta potentialiter: poſtquàm verò pervenit ipſum ovum ad terminum ſui variamenti, abſcondita eſt ab ovo ſua humiditas, quâ nutriebatur, & induratum & exſiccatum eſt. Poſtquam ergo ſcimus quod materia ipſius ovi eſt admixtio partium terræ ſubtilium, cum ipſius aquæ partibus, ſcimus ergo quod ex iis oportuit illud nutriri donec illud quod fuit in potentia reduceretur in actû, & generaretur ex eo planta, cujus flores, fructus & folia eſſent ex ipſo. Sed differt illud ovum ab ovo mineræ in hoc, quod non indiget trituratione, ad hoc quod humiditas putrefactionis ingredi poſſit partes ipſius, ejuſque partibus commiſceri: quod ſi tereremus ipſum, corrumperemus formam plantæ, in ipſo potentialiter exiſtentem, & converterentur folia in non folia. Nec etiam in partibus ovi ipſius plantæ erat tanta compactio, quæ prohiberet humiditatem ipſius ſubtilis admiſceri humiditati ipſius corporis ſolvendi: Sic ergo conſtat ſubſtantiam ipſius plantæ conſiſtere ex partibus aquæ admixtis ipſius terræ partibus ſubtilibus. Nos autem diximus in præcedentibus, quod planta eſt ſubtile ſive delicatum ipſius mineræ, & quod generatur ex temperamento aquæ cum eodem. Hæc igitur eſt generatio.

AD LECTOREM.

PRaxim Theoria priſcis genuit, & aliquando opus admiratio, Iris admirationem, Irin contemplatio eſt ſequuta: In didaſcalicis autem prior pars obtinere videtur: Sanè & hunc ordinem Arteſius imitatus eſt. Deſcriptis enim iis quæ neceſſaria erant, ad naturæ cognitionem, ad artem nunc accedit. Sed quoniam οὐ μόνον ἀρετῆς ἀλλὰ ϗ πολύτων καλῶν ὑδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. *Ideo ænigmaticωs hoc tertium caput deſcripſit, & quia Judæus Magicωs. Nec te moveat, Lector, comparatio de dæmone facta: Sic enim pridem Stephanus ad Heraclum:* περὶ ποιήσεως χρυσοῦ *de ſubtiliatione, cujus rationem reddit his verbis:* ἵνα ἐξορφανισθῇ τῆς ὕλης. ϗ γρυήσεται μόνη ψυχὴ ϗ πνεῦμα, ϗ πῦρ ἀνοφερὲς, ϗ χρῶμα λάβῃ, ϗ πνευματικώτερον γένηται, ϗ καθεκτικώτερον: ἅτε δὴ ὡς ἐπιπέδοντο σῶμα, ὡς τὸ τῶν δαιμόνων ϗ τῶν ἐπιπεροχομένων. *Characteres autem Auctori huic familiares fuiſſe in velandis ſcientiis, teſtatur etiam Rogerius Baccho, de admirabili poteſtate artis & naturæ. Horum ergo formam ne deſpicias, forte enim aliquid ſignificant, non enim omnia quæ in figuris ponuntur ſignificare aliquid putanda ſunt: multa enim propter illa quæ ſignificant, ordinis, & connexionis gratia ſunt adjuncta, Solo vomere terra proſcinditur. His te monitum velim, quæ hoc in capite ſcripta ſunt, analogicè omnia ſumenda eſſe, & de nulla re minus quam de magia ſcripſiſſe Arteſium, quod & forte aliquando adnotationibus demonſtravimus.*

De Generatione Animalis.

GEneratio autem animalis ex planta eſt, ſecundum quod narravimus, ſi Deus voluerit, quod quando putrefit planta in ventre ipſius animalis, ſeparatur ejus ſubtile à groſſo poſt ejus putrefactionem: & quia jam diximus, quod natura ipſius plantæ eſt frigida & humida, & quod ipſa generatur ex temperamento aquæ, cum partibus terræ ſubtilibus. Facta igitur putrefactione, ſeparantur partes terræ groſſiores à partibus aquæ: & quia, natura aquæ eſt frigida & humida, ut prædiximus, temperavit ſe una pars iſtius frigiditatis, & humiditatis, cum parte una ſibi æquali caloris & humiditatis in ipſo animali exiſtente, & generatur ex ipſo temperamento natura ipſius animæ, quæ eſt natura æqualitatis, reliqua vero pars aſcendit ad cerebrũ, ex qua generatur natura ipſius ſenſus: & quia ut diximus tres ſuæ quartæ fuerunt lux & una obſcuritas,

tas, manifeſtum eſt ergo quod in natura ipſius ſenſus, natura lucis tenebris dominatur: repercutitur lux illa, à parte tenebræ ad cor, & illuminat ipſum, & hoc ſi fuerit animal, erectæ ſtaturæ, non habet ſenſum in ipſo corpore latum, in quo adunetur, ſed ſpargitur per ipſum corpus, & hæc eſt cauſa cur cætera animalia non diſcurrunt ut homo. Comparatio vero corporis humani conſiſtit in quadã commixtione æqualium naturarum, cum inæqualibus. Naturæ vero æqualitas, conſiſtit in compoſitione hominis, in duobus: quorum unum eſt æqualitas adparens ſive extrinſeca, aliud eſt æqualitas intrinſeca, & eſt natura ipſius animæ, de qua prædiximus. Æqualitas autem adparens conſiſtit in æquali compoſitione ipſius corporis, ex quatuor humiditatibus, quæ ſunt ſanguis, & eſt calidus & humidus de natura ſcilicet ipſius aeris, & cholera calida & ſicca de natura ignis, & Phlegma, cujus natura eſt frigida, & humida de natura ipſius aquæ, & melancholia frigida & ſicca de natura terræ: Æqualitas ergo iſtorum humorum, eſt cauſa conjunctionis animæ cum corpore, ſi autem corrupta fuerit æqualitas adparens corrumpetur per conſequens ligamentum animæ cum corpore, & accidit animam tum à corpore ſeparari, & hæc quidem ſeparatio mors appellatur. Hoc autem non contingit ex quolibet receſſu ab æqualitate niſi forte fuerit notabilis in quantitate: ſi autem fuerit iſta quantitas parva, accidit ex hoc fortaſſis ægritudo & perturbatio, donec per medicinas convenientes ad æqualitatem iterum reducantur: & fortaſſe ſunt quædam infirmitates ex quibus adjunget ſe diabolus humore egrediente à temperamento ac perturbante ipſam ſanitatem, & hoc maximè accidit in infirmitatibus ex cholera provenientibus, cujus cauſa eſt iſta: quia enim, ut jam diximus, natura ipſius choleræ eſt calida, & ſicca, ut ignis, corpus autem diaboli ex duobus eſt compoſitum, ſcilicet igne & aere: & nos diximus in præcedentibus, quod omne ſubtile ingreditur in omne groſſum, manifeſtum eſt igitur cum ignis ſit ſubtilior aere quod adparens corporis ipſius diaboli eſt aer, ejus vero occultum eſt ignis: & hæc eſt cauſa occultationis ejus ab humanis aſpectibus, cum medium, per quod videmus omnia, ſit aer, qui eſt conjunctus oculo noſtro. Cum ergo interius diaboli ſit de natura ignis, manifeſtum eſt, ipſum contrariari & inimicari ipſius animæ naturæ, quæ eſt natura æqualitatis: cum ergo accidit corpori ægritudo de natura ipſius choleræ in corpore, & quia diabolus ad ipſum occultum eſt de natura ipſius choleræ adjungit ſe cum cholera, & augmentatur ejus dominium ſuper aliis humoribus, & tantum poteſt prædominari, quod recedit anima à corpore, & ſeparatur ab eo. Sed qui ſciret facere deſcendere ipſum lumen, cujus natura eſt contraria naturæ occultæ ipſius diaboli, tunc corrumperetur perfectio ipſius diaboli, & deſtrueretur, & recederet ab homine infirmitas, & rediret ſanitas, & ſtaret homo quietus, & pacatus. Sed modus per quem homo facit deſcendere ſpiritum ipſum, eſt ut ſciat naturam Planetæ cujus ſpiritum quærit deſcendere, & colorem, odorem, & ſaporem ipſius: poſtea præparet adparens ipſius corporis, cum colore, ſapore & odore ſupradictis: ut qualis color eſt accipiat veſtimenta illius coloris, & aperiat occultum ſui corporis cum natura & ſapore, & quod accipiat cibum confortantem corpus ſuum à variamento, & accedat ad gradum æqualitatis, & illud non debet latere ipſum, qui quærit facere deſcendere ſpiritum: & non dimittat, nec ceſſet ab iſto, donec faciat ſtomachũ ſuum recipere cibum illum, ac non adhorreat, & non adpetat alium, qui prohibeat ipſum ab adpetitu ipſius, & ſit in qualibet hora ipſius Planetæ levatus directè & humiliando ſe & rogans Creatorem, ut compleat voluntatem ſuam, & cum complebitur voluntas ſua, & deſiderium, reddat gratias ſuo creatori. Poſtea adſpiciat cum ingreditur ſtella illa, in directo ſui ſigni, ut non ingrediatur per Planetam contrarium: Poſtea faciat de corpore quod eſt de Planeta illius crucem, & ſit perforata à ſummo uſque ad deorſum, & erigatur ſuper duos pedes, & equitet ſuper figuram quæ eſt conveniens rei quæſitæ, ut ſupra leonem vel ſerpentem pro bello, ſive victoria, vel ad faciendum timorem inimico: vel ſuper avem pro ſalvatione de magnis laboribus, vel ſuper cathedram quærendo exaltari. Cauſa autem quare nos accipimus formam crucis eſt, quia neſcimus rem cui adſimilatur ſpiritus cujus deſcenſum quærimus; nos autem ſcimus quod ſpiritus eſt res creata, & omne perfectum eſt corpus, & corpus habet longitudinem & latitudinem, ad modũ crucis, non autem diximus in præcedentibus, quod natura quælibet naturam amplectitur ſibi ſimilem: hæc eſt ergo cauſa, quare figuram crucis cæteris figuris prætulimus in hac parte, & ſi quæris aliquos ſubjicere ut tibi obediant tanquam ſervi ſuo domino hæc eſt figura. OIIXOOIL ver. I. Poſtea ſi fuerit homo, & noveris ſtellam dominantem in ſua nativitate, facies figuram illius hominis de minera quæ eſt de parte illius planetæ, in hora ſua, & ſic adſpiciens ad ſignum ſtellæ ſibi contrariæ in natura, & ſit cum ipſa in ipſo ſigno, & ſi ſit illa ſtella infortunata, poſtea ponat iſtam figuram quæ ſit ad primam OVI 2 LI ver. II.

Et ſi non fuerit iſta ſtella prædominans, faciemus ſeptem figuras, de ſeptem petris, quæ ſunt de natura ſeptem planetarum, & ſi ſint iſtæ de natura Saturni arſenicum, de natura Jovis magnes, de natura Martis rubinus, de natura Solis alumen, de natura Veneris, Mercurii Lunæ criſtallus.

Poſt de quolibet fiat una figura, in hora ſui Planetæ, & cum iſti lapides reſpiciunt crucem in oriente, videmus quod figura in natura animatur, & cum adligat ſe ſpiritus ad crucem habet poteſtatem figura humana, ſupra figuram illam, ſive fuerit homo, ſive non homo. Poſtea accipimus thuribulum de minera illa de qua fecimus crucem, & ſit perforatum in ſummitate ne poſſit fumus egredi aliunde, poſtmodum accipimus lectum nitidum & mundum non opertum: ſed ſub divo, & adſternatur herbis, quæ ſunt de natura ipſius Planetæ, cujus ſpiritum quærimus, & non ſit in illo loco aliud, neque longe, neque prope, & accipimus etiã ſuffumigia quæ ſunt de natura illius planetæ & ponemus in thuribulo ſupradicto & ſituetur, ut ſalire poſſit fumus directus per foramen crucis, & fiant omnia ſupradicta in hora planetæ, cujus quærimus ſpiritum deſcendere: poſtea adligatur ſpiritus ſuperior ſuo ſimili, cujus exemplum eſt, quaſi cum accipimus duas candelas accẽſas, quarum una extincta, de directo ſupponatur alteri non extinctæ, illa quod fumus ab inferiori aſcendat ad ſuperiorem, deſcendit flamma à ſuperiori ad inferiorem, & accendit eam, & eſt modus faciendi deſcendere ſpiritus. Cum ergo deſcenderit ipſe ſpiritus qui eſt anima, animalis ſive ſpiritualis, & invenerit corpus præparatũ, ut prædiximus, penetrat in ipſum, & adligat ſe animæ corporali, quia ſcilic. anima corporalis eſt occulta in quolibet corpore, propter ſimilitudinem unius

unius iſtarum animarum,cum alia in natura.Si vero corpus non fuerit debitè præparatum corrumpit ipſum & deſtruit, poſtea revertitur ad locum ſuum, & etiam oportet ut ſolvamus de corpore de quo facta eſt crux,cum aqua æquali in naturis ipſius putrefactionis, quouſque ſe temperet ſua anima corporalis cum ſuo corpore: deinde illud ſuffumigamus cum ſuffimigio, ut adligetur illius corpus cum ſuo elemento, & erit cauſa eadem adligamenti in corpore inferiori quouſque adplicet ſe ad ſui ſimile,& debes ſcire quod quilibet planeta habet dimidium finem, & diſpoſitionem ſuam propriam: poſtmodum ſi ille cujus diſpoſitionem quæris, habuerit etiam diſpoſitionem generalem, erit effectus major & fortior: & ſcias quod non adligatur anima ſpiritualis cum anima corporali, niſi per modum ſimilem: iſte & illud eſt unum de maximis ſecretis, ſed adligamentum animæ ſpiritualis cum ſpirituali, quæ eſt anima hominis, per iſtum modum fieri debet; quia cum Planeta prædominans cujuslibet nativitatis, diſponit ipſum in hora adligamenti animæ cum ſuo corpore, cum vero mutatur corpus, de corporeitate ad ſpiritualem, ut ſi fiat corpus ſpirituale, deinde ad animalitatem, ut de ſpirituali fiat animale, adligatur anima cum ſuo elemento, & videt, & cognoſcit quæ prius videre non poterat,nec cognoſcere. Si autem planeta prædominans alicui nativitati, fuerit infortunatus, infirmabitur ille homo quandiu prædominabitur vis ipſius corporis viribus ipſius animæ, vel etiam fuerint æqualia, ſed poſtquam aquiſivit anima prædominium ſupra ſuum corpus ex tunc & nocere non poterunt illa infortunia, nec accidet ſibi ex hoc impedimentum: Poſteaquam vero ſciverit illud, accipiet indumenta quæ ſunt in colore convenientia, & cibaria, & adſueſcet ſe illis cibariis, donec ſtomachum ſuum faciat illa recipere, nec alia adpetat, adſueſcatque paulatim, ſcilicet primo comedere ſemel in die: poſtea in duobus diebus ſemel,poſtmodum in tribus, donec pervenerit ad illud quod poſſit ſemel tantũ in octo diebus comedere abſque tædio & fatigatione deſiderii, & perveniet ad quæſitum: poſtmodum vero ſcias quod deſcenſio ſpiritus eſt duplex: Prima eſt deſcenſio ſuæ deſcenſionis, & ſecunda obedientiæ. De prima dictum eſt ſufficienter: deſcenſio vero obedientiæ eſt promptitudo ſervitutis ſpiritus deſcendentis reſpectu ejus, ad quem deſcendit ad peragendum ejus voluntatem, ſive explendum: & ex maximis ſecretis etiam quod homo ſciat, quod omne groſſum fit ſubtile, & omne ſubtile fit ſpiritus, & omnis ſpiritus fit anima, & ſubtiliatio ſua dividet ſe in duo, videlicet in illud quod cõmutatur in aliam naturam,cum combuſtione ignis ac elementi, & in illud quod non commutatur per combuſtionem ignis, operatur tantùm, & hoc ſecundum eſt quod quæſierunt Philoſophi.Omnia enim quæ indigent ſubtiliatione de rebus confectis ſunt tria,videlicet corpus corporale, primum minera cujus ſubtiliatio eſt de ſuo exteriore ad interius, ſecundum eſt corpus ſpirituale, id eſt planta cujus ſubtiliatio eſt de utroque ſimul, tertium eſt animal cujus ſubtiliatio eſt à ſuo interiore ad exterius,ſi Deus voluerit.

Explicit Clavis Sapientiæ Majoris.

SUBSECTIO TERTIA.

Liber DE COMPOSITIONE ALCHEMIÆ, *quem edidit* MORIENUS ROMANUS, *Calid Regi Ægyptiorum: quem Robertus Caſtrenſis de Arabico in Latinum tranſtulit.*

PRÆFATIO CASTRENSIS.

LEGIMUS in Hiſtoriis veterum divinorum, tres fuiſſe Philoſophos, quorum unuſquiſque Hermes vocabatur. Primus autem illorum fuit Enoch, qui alio nomine Hermes & alio nomine Mercurius. Secundus verò fuit Noe, qui ſimiliter alio nomine Hermes, & alio nomine Mercurius eſt nuncupatus. Eorum autem tertius, fuit Hermes, qui poſt diluvium in Ægypto regnavit, & ejus regnum diu obtinuit. Iſte autem à noſtris anteceſſoribus dictus eſt Triplex, propter trinam virtutum collectionem, ſibi videlicet à Domino Deo attributam. Erat autem iſte Rex, & Philoſophus,& Propheta. Iſte verò fuit Hermes, qui poſt diluvium omnium artium, & diſciplinarum, tàm liberalium, quàm etiam mechanicarum,primus fuit inventor & editor.Omnes namque qui poſt ipſum fuère,ſuo itinere incedere, & ſuis veſtigiis inhærere nitebantur. Quid plura:longum eſſet nobis & etiam difficile, tanti ac magni viri virtutum ornamenta & acta, ad memoriam in præſens reducere. Cùm & hoc genus docendi in hujus libri divini translatione non ſuſcepimus: nec etiam noſtri ingenii tenuitas aut ſtudium vel ſcribendi negotium, vobis ad hoc explicandum poſſint ſufficere.Sed idcirco ejus nomen in hujus Libri Prologo introduximus: quoniam jam ille hunc librum primus invenit & edidit. Hic eſt namque liber divinus, & divinitate pleniſſimus. In eo enim duorum teſtamentorum (veteris ſcilicet & novi) continetur vera & perfecta probatio. Si quis namque in hoc libro multum ſtuduerit, & eum plenariè intellexerit, veritas virtuſque teſtamenti,nec non & utriuſque vitæ modus,& ſufficienter illum latere non poterunt. Hic eſt autem liber, qui nominatus eſt liber de Compoſitione Alchymiæ.Et quoniam quid ſit Alchymia,& quæ ſit ſua compoſitio, nondum veſtra cognovit latinitas, in præſenti ſermone elucidabo. Poſui iſtud verbum, licet ignotum & admirabile,ut ſub diffinitione clareſceret: Hermes verò Philoſophus,& alii qui poſt ipſum fuère, hoc vocabulum ita diffiniunt, ut in libro de Subſtantiarum mutatione: Alchymia, eſt ſubſtantia corporea ex uno,& per unum compoſita,precioſiora ad invicemper cognationem & effectum conjungens, & eadem naturali commixtione,ingeniis melioribus naturaliter convertens.In ſequentibus verò hoc quod diximus explanabitur:ubi & de ejus compoſitione ad plenum tractabitur.Sed nos, licet in nobis juvene ſit ingenium, & latinitas permodica: hoc tamen tantum ac tam magnum opus ad transferendum de Arabico in Latinum ſuſcepimus:Unde & de ſingulari gratia nobis à Deo inter modernos collata,ſummo illi Deo vivo,qui trinus extat & unus grates referimus. Nomen autem meum in principio Prologi taceri non placuit, ne aliquis hunc noſtrum laborem ſibi aſſumeret, & etiam ejus laudem & meritum ſibi quaſi proprium vendicaret. Quid amplius? humiliter omnes rogo & obſecro, ne quis noſtrorum erga meum nomen mentis livore (quod ſæpè à multis fieri conſuevit) tabeſcat. Scit namque Deus omnium, cui ſuam conferat gratiam: & ſpiritus ex gratia procedit, qui quos vult inſpirat. Meritò igitur gaudere debemus quum omnium Creator & conditor omnibus quaſi particularem ſuam monſtret divinitatem.

MORIENI *Romani*, *Eremitæ Hieroſolymitani*, *Sermo*.

OMnes Philoſophiæ partes, mens Hermetis divina plenariè attigit. Quum autem ille per annos multos in magiſterii ſuperioris inventione & editione ſtuduiſſet, tandem magiſterium invenit primus, & edidit: ac de eo Librum compoſuit, quem ſibimet proprium deputavit, & poſt ſuum obitum ſuis diſcipulis in hæreditatem dereliquit. Poſt obitum verò illius, diſcipuli ejus in hoc libro & ejus præceptis, per multa tempora ſtuduêre, ut ſcil. ejus effectum adipiſci poſſent. Poſtquam ergo ſuum conſecuti ſunt effectum, de eo varia, & etiam innumerabilia dedêre præcepta. Quod idcirco fecerunt, ne ipſi qui poſt ipſos hanc adepti fuiſſent ſcientiam, eam quaſi vulgarem inſipientibus detegiſſent. Poſt multum verò temporis à paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſurrexit quidam homo divinus, donis ſpiritualibus præditus, qui quum in divinitate permultum temporis ſtuduiſſet, inter libros divinos hunc librum invenit. Fuit autem vir iſte ab Alexandria oriundus: unde ſuo nomine Adfar Alexandrinus vocabatur. Hic verò poſtquam librum præfatum invenit, mente pervigili atque induſtria in eo ſtudere non deſinebat. Poſtquam verò in eo ſtuduiſſet diu, ejus effectum atque ſcientiam ad plenum eſt adeptus. Ex hac igitur ſcientia vir iſte divinus multa varia & innumerabilia dedit præcepta: quæ quum ſub ſuo nomine per univerſas noſtræ regionis partes divulgata fuiſſent, mihi tunc temporis in urbe Roma moranti, hujus viri nominis, & illius ſcientiæ fama quaſi volando pervenit. Nam in eo tempore fui ego Romæ (unde & ortus fueram) conſtitutus. Eram autem tunc juvenis, cujus videlicet mentum prima lanugo nondum obduxerat, ſtudens ſcilicet, & doctrina Chriſtianus à primæ ætatis gradu ab utroque parente effectus: cui etiam ſe tota jam latinitas detexerat. Audito ergo hujus viri nomine & fama, parentes & patriam ſimul feſtinus deſerui, nec quieti nimiæ meos artus exhibui, quouſque Alexandriam deveniſſem. Ingreſſus verò ſum civitatem, ac tamdiu per vicos & calles novus hoſpes inceſſi, donec hujus viri domum inveniſſem. Tandem verò illius domum inveni, & eam ingreſſus ſum: quam cùm ingreſſus fuiſſem, hunc virum in ſuo oratorio ſedentem, & in ſuis libris ſtudentem inveni. At ille poſtquam oculos ſuos in me defixit, intuens me ait: Amice, huc accedere. Acceſſi autem ad illum, & juxta eum ſuper ſtramentum, quod ibi fuerat appoſitum, conſedi. Erat vir jam multum ætate decrepitus, ſed adhuc vultu ſtrenuus, & facie & ſtatura corporis decorus. Nam & ejus vultus omnia quæ in illius mente latebant, ſe diligenter intuentibus indicabat. Poſtquam autem confabulati ſumus, quæſivit ille, quo nomine nuncuparer, & unde eſſem oriundus, & quæ meæ viæ cauſa extitiſſet. At ego reſpondi & illi dixi: Ego Morienus vocor, natione Romanus, quem videlicet tui nominis & ſcientiæ fama, de parentibus & patria diſcedere coëgit. At ille ſubjunxit: Quænam eſt fides tua, aut cujus deorum cultor exiſtis? At ego reſpondi: Fidem meam Chriſtianam profiteor, nam Chriſti ſum cultor, & illum Deum trinum & unum adoro. Poſtea dixit Adfar: Bonum eſt autem te me quæſiviſſe, & adhuc me homine mundano ſeptum inveniſſe. Propalabo namque tibi totius divinitatis ſecreta, quæ ferè omnibus hactenus detegere recuſavi. Tu verò mihi totis mentis tuæ viribus intentus adeſto: nam & ego te faciam totius meæ diſciplinæ filium. His igitur altrinſecus dictis, nimiò gaudio ſum gaviſus. Quid plura? Longum eſſet nobis in hujus operis inſtitutis ſingula de quibus ad invicem tractavimus, enumerare & dicere. Remanſi tandem cum illo, & me illi in tantum amabilem exhibui, quòd ille mihi totius divinitatis ſecreta dixerit. Poſtea mortuus eſt Adfar: & ego poſt ejus obitum, poſt dies paucos ab Alexandria receſſi, & Hieroſolymam deveni, in cujus etiam finibus mihi eremum elegi, in quo vitam meæ fidei & profeſſioni habilem ducere potuiſſem. Inde verò non poſt multos annos ſurrexit quidam Rex in Ægypto nomine Macoya. Hic autem genuit filium, nomine Gezid, qui poſt mortem ſui patris in Ægypto regnavit, & illius regnum obtinuit. Gezid autem genuit filium nomine Calid, qui poſt mortem ſui patris diu in Ægypto regnavit. Fuit autem Rex iſte ſapiens & prudens vir, & in omni ſcientia perſpicuus: diligebat enim multùm Sapientes & Philoſophos, propter hujus libri ſcientiam. Iſte verò non ſinebat inceſſanter per provincias notos & ignotos inquirere, ſi aliquem inveniſſet, qui ſibi hujus libri documenta revelare potuiſſet. Hoc igitur amore compulſus, multos ſapientum & Philoſophorum ſecum retinebat, qui hujus libri magiſterium ſe ſcire profeſſi eſſent, cùm penitus ignorarent. Hos multis & maximis ditabat donis, in eorum verbis diu confiſus. Me itaque die quadam in eremo exiſtente, fama hujus regis mihi à quodam peregrino delata eſt: quam quum audiſſem, eremum dimiſi, & quàm citius potui, ad ſuæ regionis fines tranſmeavi: non ſcil. ut ab eo divitias, ſeu dona inquirerem, ſed ut diligenter donis ſpiritualibus inſtruerem. Poſtquam verò ſuos fines ſum ingreſſus, loca quàm plurima eundo luſtravi, & tandem Regem inveni. Quem cùm inveniſſem, & de quibusdam ſecum contuliſſem, inveni illum magnæ ſapientiæ virum, & omni virtute ornatum ac prudentiſſimum. Dixi ergo ad illum: O bone Rex, Deus te ad melius convertat. Volo autem ut jubeas mihi domum, & meo magiſterio commodam præparari. Juſſit ergo Rex mihi domum præparari, & ad meum votum ornari. Introivi autem hanc domum, neque ab illa exivi, donec totum compleverim magiſterium, & completum domi reliqui: ſed circa vas in quo fuerat poſitum, hæc verba depinxi: OMNES QUI SECUM OMNIA HABENT, ALIENO AUXILIO NULLATENUS INDIGENT. Poſtquam hæc ſcripſi verba, ab urbe, & omni ipſa regione clàm diſceſſi, & ad meum eremum ſum regreſſus. Poſtea verò Rex domum, quam dimiſeram, eſt ingreſſus, & magiſterium perfectum quod dimiſeram invenit. Quod cùm magis ac magis diligentiùs intueretur, vidit verba, quæ circum vas ſcripta dimiſeram: quibus perfectis ac bene intellectis, illicò me abſentem deflevit, & omnibus quos hujus magiſterii cauſa per multos annos ſecum retinuerat, juſſit capita amputari. Dixit poſtea Rex: Advocate Galip meum ſervum fidelem. Erat autem Galip ſuus captivus, quem ſibi ejus pater Gezid ante ejus obitum, ob ſui fidelitatem dederat. Confidebat enim in eo Rex multum, qui dixit ei: O Galip ſerve mi, neſcio quid mihi poſthac ſit agendum. Dixit autem Galip ad regem: Dux mi, Deus providebit quid deinceps ſimus acturi. Triſtatus eſt autem Rex multum, & ultrà quàm credatur die ac nocte condoluit. Factum eſt autem deinde poſt annos aliquot, dum Rex quadam die ad locum, qui dicitur Dirmaroni, venandi ſtudio exiret, quòd Galip captivus, hominem quendam in ſolitudinibus orantem

orantem inveniſſet: Interrogavit eum & dixit ei: Amice, quisnam es tu, aut unde venis, vel quò vadis? At ille homo reſpondit: Ego Hieroſolymitanus ſum: nam ego in Hieruſalem natus ſum, & per multos annos in montibus Hieroſolymitanis cum quodam eremita converſatus ſum: me autem ibi morante, audivi quomodo Rex Calid inceſſanter perquireret, qui ſibi magiſterium Hermetis demonſtraret. Poſtquam autem hoc de rege audivi, mox à mea patria diſceſſi, ut & hoc Regi Calid nunciaſſem. Scio enim hominem in hoc magiſterio doctiſſimum quem Regi demonſtrare valde deſidero. Tunc ait Galip: Tace frater, tace, hucuſque tibi dixiſſe ſufficiat. Malo autem te vivere quàm mori: nam multi ad Regem venerunt, qui hoc magiſterium ſe ſcire profitebantur, qui cùm ad ſuæ profeſſionis exitum pervenire non potuiſſent, à Rege interfecti ſunt: Timeo ergo, & tu ſi cum hujuſmodi ſermone in conſpectu Regis aſtiteris, ne interficiaris. Tunc homo ille ait: Noli timere hoc, ſed in conſpectu Regis me venire ne differas. Galip igitur dicit: Hoc mihi jam placet, ſed cave ne moriaris. Adduxit ergo Galip hunc hominem, & ſtatuit eum coram Rege & ait: O bone Rex, ecce homo qui mori non metuit. Ut ergo rex ſuos oculos in eum defixit, intuens illum ait: Quiſnam es tu? At ille reſpondens ait: Hieroſolymitanus ſum, qui quum in montibus cum quodam Eremita converſatus fuiſſem, audivi à multis tui nominis & bonitatis famam: & quomodo tu indeſinenter quæras ſapientes & doctores, qui videlicet magiſterium Hermetis feriò tibi oſtendiſſent. Veni ergo ad te, ô bone rex, & tu meis acquieſcas conſiliis, & tui deſiderii compos efficiaris. Scio namque virum in montibus Hieroſolymitanis habitantem, cui omnis ſapientia à domino Deo revelata eſt. Nam in ſua fide firmiſſimus à Deo & hominibus judicatur. Die namque quadam, quum in ſuo eremo de rebus quàmplurimis tractaremus, contigit caſu quòd mihi diceret, ſe hoc magiſterium poſſe perficere. Quo audito, cùm in ſua veritate ſæpiùs mihi cognita confiſus, tum ex hoc, quòd in omni anno multa auri & argenti pondera, uti ego ſæpiùs videram, ad Hieruſalem civitatem tranſmittebat, ſuo ſermone certiſſimus mecum conferebam: quòd ſi ego in conſpectu tuo aſſiſterem, multis me ac magnis ditares donis, & nunquam à tua gratia me ſeparares. Tunc rex ait: Quis eſt hujuſmodi ſermo, quem tu dicis? aut quæ mens ignara hucuſque te venire perſuaſit? Neſcis ſtultiſſime, neſcis quot & quales propter hujuſmodi ſermonem à me interfecti ſunt? ſed & ſi ea quæ tu dicis (quod non opinor) vera eſſent, & multis tu ditareris donis, & nunquam à mea gratia à modo ſeparareris. Nam ſi vera non fuerint, maximum ſcias te ſubire tormentum. Tunc homo ille ait: O bone Rex, utroque tui promiſſo ſum placatus: tu tamen meis acquieſcas conſiliis. Item Rex ait: O homo, de qualitate hujuſmodi viri & ejus habitu mecum pauca conferas: venit namque ad me annis præteritis vir quidam, qui, ut verum tibi confitear, mihi hoc magiſterium perfecit: qui cùm perfeciſſet, rem effectam, ſed non ejus ſcientiam mihi dimiſit, & clàm ſeceſſit & abiit. Tunc homo ille ait: Vir iſte nimis eſt ætate decrepitus, ſtatura magnus, vultu & facie præclarus, moribus ornatus: cujus etiam vita & habitus Deo non diſplicent: eſt enim in montibus Hieroſolymitanis eremita. Sed & ſi nomen ejus multum ſcire deſideras, Morienus Romanus, ſenex eremita, nominatur. Tunc converſus Rex ad ſuum ſervum Galip, dicit: Hic verè eſt homo ille, de quo hactenus tecum condolui. Dixit autem Galip: O bone Rex, ita eſt, ut ego exiſtimo. Gaviſus eſt Rex multùm, & ultrà quàm credi poteſt, hunc hominem benigniùs accepit. Juſſit ergo Rex huic homini dari quamplurima, & inſuper majora ei promiſit. Hæc eſt igitur hiſtoria Morieni Romani, quomodo ſcilicet ipſe Magiſterium Hermetis eſt adeptus.

Incipit Sermo Galip, ſervi & captivi Regis Calid, filii Gezid, filii Macoya

Dixit Galip captivus: Poſt paucos quidem dies, poſtquam hæc ab eo homine regi nunciata fuiſſent, venit hic homo & ſtetit coram rege & ait: O Rex bone, Deus ab bonum te convertat. Nolo autem ut ea quæ tibi promiſimus, diutiùs differamus. Advoca ergo omnes tuos ſubditos ſervos natu meliores, & ex eis mihi aliquos accommoda, qui mecum veniant, & mecum ſimul revertantur: grandis enim nobis reſtat via. At Rex vultu placido illum intuens ait: Bene dicis, fiat. Tunc juſſit me Rex feſtinanter coram ſe advocari: qui quum coram ſe ſtetiſſem, dixit: O Galip ſerve bone, congrega omnes meos natu meliores tecum, & ex illis quot & quales huic homini placuerint elige, qui videlicet vobiſcum ſimul vadant & revertantur: nam ille dixit, grandis nobis reſtat via. Feci igitur juxta quod Rex mihi præceperat: & poſt paucos dies iter noſtrum incepimus. Hieruſalem quidem iter incepimus, & per multa loca invia & deſerta eundo, multos dies conſumpſimus, & tandem Hieroſolymam devenimus. Qui quum in ſolitudinibus montium errando fatigaremur, invenimus eremum, in quo Morienus Romanus, ſenex eremita, vitam ſuam ducebat. Quem quum ingrederemur, invenimus ibi quendam virum ſenem, ſtatura longum, in corpore macrum, vultu & facie præclarum, de cujus etiam ſitu & habitu multum ſumus admirati. Ejus namque tota cutis ab aſperitate cilicii, quo erat indutus, rugoſa exiſtebat. Tunc dixit nobis homo ille, qui nos ſecum huc adduxerat: O ſocii, hic eſt Morienus Romanus, ſenex Eremita. At ego dum magis ac magis illum diligentiùs intuerer, eum illicò agnovi: quo agnito, illum ex parte regis Calid ſalutavi. Cujus audito nomine, vir bonus ſubriſit, & nos propiùs juſſit accedere. Gaviſi ſumus ergo, & læti cum eo conſedimus. Interrogavit autem nos vir Dei, & de ſtatu noſtri Regis, & de ſtatu Regni, quæ quum illi nuntiarem, viæ noſtræ cauſam ſibi propalavi. At ille ad ſe converſus ait: Multum gaudeo, filii, quoniam me inveniſtis. Ibo enim vobiſcum, ut & Rex Calid me diu exoptatum videat, & quæ ſit mira Creatoris potentia à me recognoſcat. Poſtquam igitur per dies aliquot artus noſtros labore itineris fatigatos recreavimus, redeuntes iter incepimus, & in noſtram patriam regreſſi ſumus. Qui quum coram Rege veniſſemus, vidit rex virum Dei: quem cùm vidiſſet, ilicò eum cognovit, & me recipiens ait: O Galip ſerve bone, hic eſt verè vir, propter quem tecum diu condolui. Volo autem ut ea quæ vobis in itinere obviaverunt, mihi protinus ediſſeras. At ego totam rem à ſuo principio ſibi ordine digeſſi. Advocavit ergo rex virum Dei, quem adduximus, & eum juxta ſe ſedere fecit, & dixit ei: O ſenex, ego volo ut tu nomen tuum mihi dicas, & tuæ profeſſionis modum pandas: non enim in altera vice licuit hæc omnia à te inquirere, De tuis namque verbis adhuc diffidebam. Tunc vir Dei reſpondit:

reſpondit : Ego Morienus Romanus vocor. Mea autem profeſſio, fidei Chriſtianæ eſt. Mea quoque religio & habitus, ſunt eremitæ. Tunc Rex ait: O Moriene quot tranſierunt anni poſtquam vitam & habitum Eremitæ elegiſti? At ille reſpondit: Poſt quatuor quidem annos à morte Herculis Regis eremita incedo. Placatus eſt igitur multùm Rex ſuper hujus viri prudentiam, & ejus humilitatem, & ejus patientiam & verecundiam ac venuſtatē. Non enim erat ille lingua verboſus, aut mente elatus: erat autem humilis, prudens & benevolus, uti talem eſſe decebat. Poſtea dixit rex: O Moriene nonne eſſet tibi melius cum conventibus qui Deum orant, in Eccleſiis conſiſtere, quàm ſolus in montibus & eorum ſolitudinibus habitare? At Morienus dixit: Bene habeas, mi Rex: Bonum quod nunc habeo, & in futuro expecto, ex Deo eſt, & in ejus manu collocatum. Ipſe autem quod velit faciat: Nec ego dubito, quin mihi inter conventus & cœtus major inveniatur requies, & in ſolitudinibus & montibus labor, ſed nemo metit niſi qui ſeminat: Et quod ſeminaverit, hoc etiam metet. Spero itaque quòd Divinitatis bonitas, in vita hujus Mundi me non derelinquat: nam requiei aditus nimis eſt coarctatus, neque ad illam quiſquam poteſt ingredi, niſi per animæ afflictionem. Dixit ergo Rex: Omnia quidem quæ dicis, indubitanter vera ſunt: ſed quia ex infideli procedunt animo, falſa videntur. Hoc autem dicebat Rex, quoniam adhuc cultor idolorum erat. Reſpondit autem Morienus: Si ea quæ profero, tu vera eſſe concedis, animum, à quo illa procedunt, te verum eſſe & veridicum concedere neceſſe eſt. Nam ex veris & vera procedunt: & ex falſis, falſa: ex æternis, æterna: ex tranſitoriis, tranſitoria: ex bonis, bona: & ex malis, mala. Dixit itaque Rex: O Moriene, multa quidem mihi de te, & tua conſtantia, & tua fide ſunt relata: unde vehementer admiror, cùm & illa videam & audiam jam eſſe vera. Hæc itaque fuit cauſa, quare multum & te videre, ſimulque audire diu exoptaram. Volo namque ut inter quædam (de quibus erimus tractaturi) me quibuſdam aliis quaſi documentis inſtruas, ſimulque edoceas, Tunc dixit illi Morienus: O Rex, omnipotens Deus te ad melius convertat: nam ego non ſum de quo multùm debeas admirari. Ex filiis Adæ unus exiſto. Omnes quidem ex uno proceſſimus, & iterum ad unum, licet diverſo tramite, revertemur. Temporum quidem longa mutatio, hominem ſub tempore conſtitutum confundit, & mutat. Nec ego adhuc in tantum ſum mutatus, quòd alii multi, qui ante me fuerunt, magis non mutentur. Ultimam autem mutationem mors dira ſubſequitur, qua videlicet nulla pœna deterior judicatur. Nam ante corporis & animæ conjunctionem & poſt eorum diſſolutionem, pœna omni morte crudelior animam expectat. Sed & omnipotens Creator, qui omnia ex ſeipſo creat & format, ſemper ſit in noſtro auxilio. Tunc dixit illi Rex: O Moriene, ex his quæ modò dicebas, video quod tu exiſtimes me te velle deridere. Juxta ergo hanc opinionem, licet ſenex & prudens videaris, potiùs es deridendus quàm laudandus. Poſthæc advocavit me Rex & dixit mihi: O Calip ſerve bone, vade & quære huic homini domum, intus ſcilicet & extra pulchram, & multo ornamento ornatam, ſitque vicina palatio: ſimul quæras & hominem ſuæ fidei profeſſorem, doctum ſcilicet & ſenem ac moribus ornatum, cujus dictis & monitis conſoletur, & ejus animus in pace reſideat. Video enim illum quaſi deterritum, & in me minimè confidentem. Feci igitur juxta quod Rex mihi præcepit. Rex verò ad eum quotidie veniebat, & cum illo per horas aliquot reſidebat. Alloquebatur enim illum, & confortabat, nihil tamen de ſuo magiſterio eum interrogabat. Poſtquam autem inter illos magna notitia crevit, & amor, Morienus ſe Regi multum credidit, & in eo confidit. Interrogabat autem Rex de Romanorum legibus, & utrum ſecundum temporis circuitum eorum leges mutarentur: de Regum, & Conſulum conſuetudine, nec non & de Græcorum hiſtoriis ſimul interrogabat. Et Morienus in his omnibus illi decenter reſpondebat. Dilexit igitur Rex Morienum intantum, inquantum antea neminem dilexerat. Factum eſt igitur, dum quadam die in unum fabularentur, quòd Rex Morieno diceret: O ſenex ſapientiſſimè omnium, ſcito quòd diu ego à multis quæſivi Magiſterium Hermetis, ſed neminem hactenus invenire potui, qui rem ejus veram mihi panderet. Ob hoc igitur in altera vice, quando tu à noſtris finibus clam diceſſiſti, poſtquam literas, quas circa vas, in quo poſitum fuerat magiſterium, ſcripſeras, legiſſem, & earum intellectum accepiſſem, omnibus, quos propter hanc ſcientiam mecum per annos multos retinueram, ilicò juſſi capita amputari. Rogo igitur te, ô ſenex bone, & omnium ſapientiſſime, quatenus ejus rationem veram, atque ejus ſpeciem & ſubſtantiam mihi ediſſeras, ut mea diuturna expectatio gaudenter per te compleatur. Quod quidem ſi feceris, & me ipſum, & omnia quæ mecum poſſideo, acquires: & ſi libuerit, in tuam patriam unà revertemur. Nolo enim à modo te in me quoquomodo dubitare, neque tuo animo ullum timorem ex ulla opinione conferas. Tunc Morienus reſpondit: O bone Rex & ſapiens, Deus te convertat ad melius: Nunc autem bene intelligo, quapropter ad me miſiſti: indigebas enim me multum & idcircò miſiſti. Ego autem ad te gaudenter adveni, ut & te hoc magiſterium edoceam, & quæ ſit mira Dei virtus, manifeſtè demonſtrem. Timorem autem, de quo paulò antè dicebas, non timeo, nec de te hactenus deſpero. Omnis enim qui timuerit, in veritate non eſt perfectus. Et maximè ſapientem timere aliquid non decet. Nam ſi timuerit, citò deſperabit. Quòd ſi deſperaverit, ejus animus vacillabit: nec ullatenus ſuæ intentionis conſequetur effectum. Et quoniam jam nunc intelligo te me minimo amore amplecti, videóque te multum in tua inquiſitione ſeverum moribus eſſe, & actu pium, & patientem, non decet me diutius hoc magiſterium tibi recondere, vel celare. Jam nunc ad tuum propoſitum, & tuam longam inquiſitionem faciliùs omnium perveniſti. Sit nomen Domini per ſecula ſeculorum benedictum. Ad hæc ergo ſubriſit Rex, & ait: Nunc verò ſcio quòd niſi homini præſtat Deus patientiam, crudeliter confunditur: Feſtinatio enim ex parte diaboli eſt. Ego autem ſum nepos Machoya, & filius Regis Gezid. Et non eſt aliqua fortitudo, niſi cum ſummo Deo qui unus eſt altiſſimus. Dixit autem Morienus: O bone Rex, Deus ad melius te convertat. Eſto modò ad judicium hujus magiſterii, & ſcies illud bene, & intelliges. In illius verò introitu, & exitu, multum ſtudere memento: quoniam omnia quæ illi pertinent, annuente Domino, facilius conſequeris.

Hæc enim res, quam jamdiu quæſiviſti, per vim aut iram non accipitur, nec perpetratur. Accipitur enim per patientiam, & humilitatem, & amorem certum, ac perfectiſſimum. Confert enim

Deus

Deus hanc divinam, & puram ſcientiam ſuis fidelibus & ſervis: illis ſcilicet quibus eam à primæva rerum natura conferre diſpoſuit, ſua mirabili fortitudine. Quæ quum alicui ex ſuis fidelibus collata fuerit, decet ipſum priùs prævidere, cui poſtea eam committat & detegat. Nam hæc res nihil niſi donum Dei altiſſimi eſſe poteſt: qui prout vult, & etiam cui vult, ex ſuis ſervis & fidelibus illud committit, & monſtrat. Decet igitur, omnipotenti Deo eſſe in omnibus humiles, & omnino ſubjectos. Tunc Rex ait: nos quidem verè ſcimus & cognoſcimus, quoniam nulla eſt rerum perfectio, abſque divinitatis auxilio, & ejus demonſtratione. Ipſe enim eſt altiſſimus & impermutabilis. Poſtea adjuravit me Rex, & mihi dixit: O Galip ſerve bone, ſede citò, & tuo ſtylo omnia, de quibus nunc inter nos conferemus memoriæ commenda. Tunc dixit Morienus: Omnipotens Dominus, & omnium Creator, ex omnipotentia homines impotentes creavit: quoniam ipſi nequeunt ejus ordinem tranſmutare: id eſt, nequeunt poſtponere ea, quæ ipſe præponit, aut præponere ea quæ ipſe poſtponit. Nec eſt aliquid ſcire poſſibile illis: niſi per illius demonſtrationem: nec etiam aliquid conſequi poterunt, niſi ille eos conſequi illud præjudicaverit: Nec quicquam retinere valebunt, niſi per fortitudinem à ſummo Deo ſibi divinitus collatam. Sed & (unde magis eſt admirandum) animos ſuos etiam ipſi regere non poſſunt diutius, niſi uſque ad terminum, qui à Deo ſuper eos conſtitutus eſt. Præponit enim dominus ex ſuis ſervis quos vult, & eligit, ut hanc ſcientiam divinam homini celatam quærant, & quæſitam ſecum retineant.

Hæc enim ſcientia eſt, quæ dominũ ſuum abſtrahit ab hujus Mundi miſeria, & ad ſcientiam bonorum futurorum reducit. Temporibus verò præteritis ſemper viciſſim hanc ſapientiam ſibi hæreditabant: poſtea verò iſta ſcientia ferè fuit contempta. Sed libri multi veterum dominorum remanſerunt, in quibus illa continetur tota vera, & ſine mendacio: nec tamen quiſquam inveniebatur, qui videlicet ipſam tunc ad effectum perduceret: propter nomina multa & diverſa, quæ rebus ei attinentibus à ſapientibus antiquioribus jamdudum fuerant impoſita. Sed ego hujus rei veritatem, ut olim tu cognoviſti, perfectè retinui. Noſtri quidem anteceſſores, hujus magiſterii nomina multiplicata & variata tradebant, graviſſimis ſophiſticis circumtecta: ſed omnia tamen veridica, & ſæpiùs comprobata. Quod totum egiſſe arbitrabantur, propter ſtultorum inſipientiam: ut dicta ſua non intelligerent, niſi qui tali & tanto magiſterio digni judicarentur. Si quis ergo eorum dicta invenerit, in illis diligenter ſtudeat, donec ea recto modo intelligat. Non enim decet quenquam ſe ab hoc magiſterio retrahere: ſed debet ſuam fidem, & ſuam ſpem in Deo altiſſimo firmiter configere, & illum aſſiduè hoc efflagitare, quatenus iſtud divinum & admirabile opus poſſit perficere. Similiter Deum omnipotentem, & ejus auxilium implorare, ut eum Deus ad res meliores pulchriori modo convertat, & faciat illum hujus magiſterii ſcientiam ſuper lineam rectam abſque omni deviatione fœliciter adipiſci. Tunc Rex ait: Jam ſi libet, ô Moriene, hæc dicta, atq; mandata dici ſufficiant. Ego enim intellecta conſequor, & intellecta pro virili obſervabo: & maximè quum tu ſenex & ſapiens, hoc magiſterium mihi edocere non negligas. explana igitur mihi hoc quod diu exopto, explanatione faciliima: ne ejus ſtudii gravitas in hac te me diu confundat. In primis igitur ab ejus exordio mihi jam ediſſeras, & dicas, ut omnis ordo præpoſterus procul à noſtra diſputatione abjiciatur. Ad hæc Morienus reſpondit: Rem quidem ex ordine digeſtam tibi declarabo. Tu verò ea quæ velis nunc inquirere non differas.

Incipiunt Interrogationes Regis Calid, & Reſponſiones Morieni, de quibus artificium Magiſterii Hermetis conſtare comprobatur.

CALID Rex, ô Moriene, primùm quærere libet, quæ & qualis ſit hujuſmodi rei principalis ſubſtantia & materia, & utrum multæ aut plures ſint: aut ex una tantummodò conficiatur. Morienus: Omnis autem res, uſque dum per ſuum effectum dignoſcatur, multorum teſtimonio verior comprobatur. Sed antequam antiquiora teſtimonia tibi ad præſens adducam, hoc quidem quod nos de ejus principali ſubſtantia & materia ſæpe comprobavimus, explicabo. Si autem ea quæ tibi dixero, & teſtimonia aliquorum rectè inſpexeris, apertè cognoſces nos omnes in uno convenire, & omnia quæ dicimus vera proferre. Quod igitur interrogaſti, ſic accipe. Hujus rei prima & principalis ſubſtantia & materia eſt una, & de ea eſt unum, & cùm ea ſit, neque aliquid ſibi additur vel minuitur. Ecce jam habes quod interrogaſti. Nunc verò teſtimonia antiquorum tibi adducam, ut omnes in unum concordare indicemur. Hercules verò quidam Rex ſapiens & Philoſophus, cùm à quibusdam ſuorum interrogaretur, dixit: Hoc autem magiſteriũ ex una primùm radice procedit, quæ poſtmodum in plures res expanditur, & iterum ad unum revertitur: & ſcito fore neceſſe recipere aërem. Arficanus quoque Philoſophus ait: quatuor autem elementa: id eſt, calor, frigus, humiditas & ſiccas, ex uno fonte procedunt, & eorum quædam alia ex aliis iiſdem conficiuntur. Ex his verò quatuor quædam ſunt quaſi radices: & quædam quaſi ex his radicibus compoſita. Quæ verò ſunt radices, ſunt aqua & ignis: quæ verò ex his compoſita, terra & aër. Item Arficanus ad Mariam: Noſtra inquit, aqua noſtram terram habet ſuperantem, quæ eſt magna, lucida & pura. Nam & de groſſitie aquæ terra concreatur. Hermes quoque ait Terra eſt mater elementorum: de terra procedunt, & ad terram revertuntur. Hermes iterum ait: Quomodo omnia ex uno procedunt, ſic meum magiſterium ex una ſit ſubſtantia, & materia. Et ut elementa quatuor in corpore humano continentur, ſic Deus creavit illa ſita & diſtincta, & conjuncta, collecta quoque ac per totum corpus diffuſa: quoniã unum corpus illa commergit, & in unum retinet, & tamen unumquodque illorum efficit opus ab opere alterius diſſimile. Et licet in uno ſint corpore: tamen diverſum habent colorem & diverſum dominium. Eodem igitur modo de hoc magiſterio intelligendum eſt. Multa quoque hujuſmodi teſtimonia, Philoſophi de hoc magiſterio dixêre: quorum quædam in ſequentibus dicemus. Rex Calid: Quod modo, & qua ratione fieri poteſt, quod hujus magiſterii una ſit radix & una ſubſtantia & una materia, quum apud Philoſophos ejus radicis nomina multa, & multiplicia inveniantur? Morienus: Multiplicia quidem ſunt ejus radicis nomina, ſed ſi ea quæ ſupradicta ſunt, recto ordine inſpexeris, unam ejus radicem & ſubſtantiam & materiam invenies. Quod ut faciliùs accipias, adhuc quedam antiquorum teſtimonia tibi referabo. Rex Calid: Perfice, mihi narrando hujus operis magiſterium. Morienus: Hercules quidam ad quoſdam diſcipulorum dixit: Lapillus autem

tem dactili, ex palma nutritur, & palma ex ſuo lapillo, ex cujus etiam radice plurimi Ramuli concreſcunt, qui ſuum numerum multiplicent & augeant propter eam. Hermes autem ait: Reſpice Rubeum completum, & Rubeum à ſua rubedine diminutum, omnemque rubedinem: Conſidera quoque citrinum completum, & citrinum à ſua citrinitate diminutum, omnemque citrinitatem: & nigrum quoque completum, & nigrum à ſua nigredine diminutum omnemque nigredinem. Similiter ſpica ex grano procedit, & multi ramuli ex una arbore exeunt, licet arbor à ſuo germine ortum aſſumat. Quidam quoque homo ſapiens, qui propter Deum, totum Mundum dimiſerat, exemplum, conſimile nobis adducit. Ait enim: Prima hominis creatio eſt ſperma, & de uno grana centum grana procreantur, & de germine, magna concreſcit arbor, & de uno homine ſibi ſimilis mulier extrahitur, ex quibus ſæpe multi filii & filiæ in colore & aſpectu, vel apparentia naſcuntur diſſimiles. Iterum idem ſapiens dicit: Conſidera ſartorem, qui ſcilicet veſtes ſuere conſuevit, quoniam de panno interulam, ſive veſtem quamlibet aliam componit, cujus ſcilicet partes, diverſa nomina ſortiuntur: quæ etiamſi naturaliter conſiderentur, ex ipſo panno formatæ invenientur: eſt tamen unus pannus & materia principalis ex qua veſtis conficitur. Nam thorale, & manicæ, & girones, licet, quantum ad veſtis partes, diverſa habeant nomina, tamen principalis eorum materia eſt pannus. Nam & de ipſo panno fila quibus partes ipſius veſtis in unum jungantur, extrahuntur, non quòd ipſe pannus alio à ſe diverſo ad hoc indigeat. Simili igitur modo hoc magiſterium eſt unum per ſe exiſtens, nec alio indiget. Quoniam apud Philoſophos hoc magiſterium eſt rectum & abſconſum, & ubicunque fuerit, mille nominibus nominatur. Eſt etiam ſigillatum, neque niſi ſapientibus apertum: quoniam ſapientes hoc magiſterium multum quærunt, & quæſitum inveniunt, & inventum ſimul amant & ornant: ſtulti verò illud derident, & apud illos pro minimo, aut quod verius, pro nihilo reputatur. Ignorant enim quid hoc ſit: & hæc nomina ſunt illa, quæ Sapientes nominaverunt in lib. ſuis, quorum unum eſt ſperma, quod quando vertitur, in ſanguinem mutatur: ac demum coagulatur, & fit quaſi fruſtum carnis commixtum: & tali modo fit, donec una creatura alteram habeat formam, ſcil. hominis ſuccedentem, & tunc hominem fieri neceſſe eſt. Ex his quoque nominibus, eſt aliud nomen ut palma, quemadmodum ex colore pomorum ejus, atque ex colore naturarum ejus, antequam ad ſuam perfectionem perveniant. Aliud quoque nomen eſt ut arbor malorum granatorum, & veluti triticum & lac, atque alia nomina quamplurima, quorum omnium eſt una radix: ſed ſecundùm diverſos effectus, diverſos colores, diverſas naturas, & nomina multa atque diverſa ipſi rei imponunt, ut Herizartem ait Philoſophus: Ego veritatem dico, quòd nihil aliud hujus magiſterii artifices in errores detruſit, niſi varietas & ejus nominum multitudo. Sed ſi quis rectè cognoverit, quòd hæc nomina non ſunt niſi colores in conjunctione apparentes, in hujus magiſterii via non deviabit. Rex Calid: Multum autem intelligere deſidero, utrum iſti colores, de quibus paulò antè dicebas, eos ſcil. de uno in aliud mutari, una diſpoſitione vel confectione, vel duabus ſeu pluribus ſic mutentur. Morienus: Una ſola confectione vel ſpecie ſic materia mutatur: ſed quantò magis ei ignis colorem innovat, tantò magis ea plurima nomina imponuntur: unde Datin Philoſophus ait ad Eutichem: Ego tibi oſtendam, quod ſapientes hujus magiſterii diſpoſitiones vel confectiones alia de cauſa non multiplicaverunt, niſi ut ſapientes in hoc magiſterio inſtruerent, & inſipientes penitùs excæcarent. Quoniam hoc magiſterium unum nomen habet, & hoc proprium ſibi deputatur: ſic etiam unam habet diſpoſitionem atque etiam unam viam linearē: & hoc modo, licet Sapientes ejus nomina & ſua dicta mutarunt, tamen noluerunt niſi rem unam intelligere, & unam diſpoſitionem. Sufficiat igitur tibi, ô bone Rex, de hujuſmodi hactenus inquirere ac perſcrutari. Nam ſapientes qui ante nos fuerunt, multas nominaverunt confectiones, & multa pondera & multos colores: & ſic ſuper vulgus dicta ſua allegorizaverunt: neque tamen ſunt mentiti: ſed locuti ſunt ut eis bonum videbatur, & ut ipſi ad invicem intelligebant, ut etiam hoc alios lateret. Rex Calid: De ejus natura atq; ſubſtantia tibi jam dixiſſe ſufficiat. Nunc verò de ejus colore mihi manifeſtare digneris: quia nolo ut ſub allegoria aut ſimilitudine aliquid mecū inde conferas. Morienus: Mos autem erat ſapientum, quod ſuum aſſos de eo & cum eo ſemper faciebant. Aſſos Arabicè, alumen interpretatur Latinè. Sed & hoc faciebant, antequam aliquid cum eo tingerent. O bone Rex, ſufficiunt tibi hæc quæ ego profero: an ad antiquiora revertemur teſtimonia? Quòd ſi exemplum deſideras, dicta Datin Philoſophi ſic accipe. Ait enim: Noſter quidem Lato, quamvis primùm ſit rubeus, tamen eſt inutilis, ſed ſi poſt rubedinem in album vertatur multum, valebit. Ob hoc itaque idem Datin dicit ad Eutichen: ô Eutiche, iſta reſtent ſic firma & omnia bene credita: nam ſapientes de hoc ſic dixerunt: Jam abſtulimus nigredinē, & cum ſale anatron: id eſt, ſale nitri, & almizadir, cujus complexio eſt frigida & ſicca, fiximus albedinem: quare ei hoc nomen imponimus Borteza, quod Arabicè Tincar dicitur. Dictum autem Datin Philoſophi, per dictum Hermetis comprobatur. Dicit autem Hermes: In primis eſt nigredo: poſtea cum ſale anatron ſequitur albedo: & in primis fuit Rubeum, & in ultimis album, & ſic ejus nigredo omnino aufertur, ac demùm vertitur in ruborem lucidum & nimis clarum. Maria quoque dicit: Quando autem Laton cum allzebric: id eſt, ſulphure comburitur, & mollicies ſuper eum funditur, ita ut fervor illius tollatur, tunc omnis ejus obſcuritas atque nigredo, ab illo aufertur, & ſic in aurum puriſſimum convertitur. Item Datin Philoſophus ait: Si autem Laton cum ſulphure comburatur, & mollicies ſuper eum frequenter fundatur, ejus natura de bono in melius auxilio Dei convertetur. Alius quoque dicit: Quando autem purus laton tamdiu decoquitur, donec veluti oculi piſcium eluceſcat, ejus utilitas expectanda erit. Et tunc ſcito, quòd ille ad ſuam naturam atque colorem revertetur. Et alius ſimiliter dicit: quòd quantò magis aliquid abluitur, tantò magis limpidius hoc melius apparebit: quòd ſi ablutus non fuerit, limpidus non apparebit, neque ad ſuum colorem revertetur. Et item Maria dicit: Nihil eſt, quod à latone ſuam obſcuritatem, vel ſuum poſſit auferre colorem. Sed Azoc eſt quaſi ejus tegumentum. Primùm videlicet quando decoquitur: nam & eum colorat & album reddit: ac iterum dominatur laton Azoc: id eſt, vinū, vel Rubeum reddit.

Alius quoque Philoſophus ait: Quòd Azoc nequit ſubſtantialiter Latoni ſuum auferre colorem, vel eum mutare, niſi quantum ad viſum, ſed latonem ab Azoc, ſuam auferre ſubſtantialem albedinem: quoniam

quoniam ineſt mirabilis fortitudo, quæ ſuper omnes colores apparet. Nam quum colores abluuntur, & nigredo atq; immunditia aufertur, ita quòd album appareat, laton quidem Azoc poſtea nominatur, & eum reddit rubicundum. Datin quoque Philoſophus ait: quòd omnis res „non eſt niſi de eo & cum eo: & quòd omnis tinctura, à ſuo conſimili procedit. Adarmath ſimiliter ſapiens & Philoſophus ait: Quòd omnia harum rerum nomina, & earum ſimilitudines, nulla alia de cauſa antiquis vocantur, neque variantur, niſi ut vos intelligatis, quòd hujus rei principium ſuper ſuum finem teſtificatur, & ſuus finis, ſuper ſuum principium. Et ut ſciatis, quòd hoc totum non eſt niſi una res, quæ ſcilicet habet patrem & matrem: & ejus pater & mater eam nutriunt, atque paſcunt, non quòd ipſa à ſuo patre aut matre aliquo modo differre poſſit. Eutyches quoq; dicit: Quî fieri poteſt, quòd ſpecies è ſuo genere tingatur? Datin quoque Philoſophus ſimiliter dicit: Unde eſt quidem quod ex eo proceſſit, & in illum revertetur? Rex Calid: Hactenus & de hujuſmodi lapidis natura & ejus colore ſatis diſputavimus: nunc verò de illius naturali compoſitione, ejus tactu, nec non & illius pondere & guſtu differamus. Morienus: Tactus autem hujus lapidis, mollis eſt: & major mollities eſt in eo, quàm in ſuo corpore. Pondus verò illius multum eſt grave: & ejus guſtus dulciſſimus: & ejus natura aërea. Rex Calid: Qualis eſt ergo ejus odor ante & poſt ſuam confectioné? Morienus: Ante confectionem nimis eſt gravis & fœtidus: & poſt confectionem eſt ejus odor bonus juxta hoc quod ſapiens dicit: Iſta quidem aqua à corpore mortuo, & jam inanimato tollit odorem. Nam & ejus odor eſt malus, & odori ſepulchrorum aſſimilatur. Unde etiam ait ſapiens: Quicunque animam dealbaverit, & eam rurſum aſcendere fecerit, & corpus bene cuſtodierit, & ab eo omnem obſcuritatem abſtulerit, & odorem malum ab illo extraxerit, ipſam in corpus infundere poterit. Et in hora conjunctionis maxima miracula apparebunt. Unde quidam Philoſophorum, dum coram Maria ſimul conveniſſent, ad illam dixerunt: Beata es Maria, quoniam divinum ſecretum occultum & ſemper ornatum tibi revelatum eſt. Rex Calid: Expone mihi naturas mutantes: id eſt, quomodo id quod eſt inferius, ſuperius aſcendit, & qua ratione, quod eſt ſuperius inferius deſcendit: & qualiter unum eorum alteri conjungitur, ità quòd ad invicem miſceantur.

Quid etiam ſit hoc, quod ea faciat miſceri: quomodo etiam veniat aqua benedicta, illa adaquare & rigare, & à ſuo odore fœtido mundare. Hic enim eſt odor, & qui aſſimilatur odori ſepulchrorum, in quibus videlicet mortui ſepeliuntur. Morienus: Iſta quidem res eſt, de qua meritò ſcribit Philoſophus Azinabam. Ait enim Oziambe, quibus nominibus poteſt hæc res naturaliter appellari? At ille dicit: naturaliter hæc res vulphi: id eſt, animal appellatur. Et poſtea fit ejus odor ſuavis & bonus, nec remanet in ea quicquam obſcuritatis neque fœtoris. Rex Calid: Hæc à modo de hujus rei communi inquiſitione nobis ſufficiant. Nunc autem quærere libet, utrum hæc res multum vilis, an cara inveniatur? Tu ergo inde mihi verum reſpondeas.

Morienus: Vide quid dixerit ſapiens: quod videlicet hoc magiſterium ex una ſola re fieri conſuevit. Hoc igitur tuo animo adhibeas, & tecum inde conferas: neque ſit aliquid quod tibi in hoc contradicet. Scito igitur quòd ſulphur zarnet: id eſt auripigmentum citò comburitur, & à combuſtione citò conſumitur: ſed Azoc diutiùs ſuſtinet combuſtionem: Omnes enim ſpecies igni appoſitæ citò conſumuntur. Quomodo ergo expectabis bonum ab eo, quod citò ab ignis combuſtione conſumitur, & ab igne comburitur, & in carbonem redigitur? Hoc etiam te ſcire convenit, quòd nullus Lapis neque germen huic magiſterio convenit. Sed conſidera ſi poteris rem puram atque mundiſſimam rectè dirigere: ſin autem tua operatio inefficax eſſet. Sapientes autẽ diſpoſuerunt, & dixerunt, quòd ſi hoc quod quæris in ſterquilinio inveneris, illud accipe: ſi verò in ſterquilinio non inveneris, tolle manum à marſupio. Omnis enim res quæ magno emitur precio, in hujuſmodi artificio mendax, & inutilis reperitur. Hæc igitur expoſitio, in hoc loco tibi ſufficiat. Sed cave ne in hoc magiſterio quicquam expendas: quoniam poſtquam completum fuerit, expenſis non indigebis. Unde Datin Philoſophus ait: Ego autem tibi commendo, ne in ſpecierum ponderibus quicquã expendas, & maximè in auri magiſterio. Item ait: Quicunq; ad hoc magiſterium aliud ab hoc lapide quæſiverit, aſſimilabitur viro per ſcalam abſque gradibus nitenti aſcendere, quòd quum nequiverit, ſuper ſuam faciem pronus in terram decidit. Rex Calid: Hoc quod tu dicis eſtne rarum, an multum de eo invenitur? Morien. Non eſt hoc niſi, ſicut ſapiens dicit, ad divitem ſcilicet & pauperem, & ad largum & ad avarum, euntem quoque & ſedentem. Nam hoc in viis projicitur, & in ſterquiliniis ſuis calcatur, & multi jam in ſterquiliniis foderunt, ut hoc ab eis extraherent, & in hoc decepti ſunt: Sed ſapientes ipſam rem cognoverunt, & eam rem unam ſæpiùs probaverunt: quæ ſcilicet in ſe continet quatuor elementa, & illis dominatur. Rex Calid: Quo in loco, vel in qua minera quæritur hæc res, donec inveniatur? Ad hoc Morienus obticuit & fronte demiſſa, diu cogitavit quid Regi, poſſet reſpondere: tandem erexit ſe & dixit: O Rex verum tibi confiteor, quòd hæc res divino nutu in ſua creatione magis configitur. Omnis enim qui à Deo creatur, ſine ea perſiſtere non poteſt. Rex Calid: Explicandum eſt hoc quod dixiſti. Morienus ait: Diſcipuli autem Herculis ipſum interrogaverunt & dixerunt: O bone magiſter, ſapientes qui ante nos fuerunt, libros de hoc magiſterio expoſitos, ſuis filiis & diſcipulis demiſerunt: Precamur te magiſter, quatenus hujus magiſterii expoſitionem nobis non taceas, ſed hoc quod ab antiquis quaſi obſcurum relinquitur, nobis declarare non differas. At ille dixit: O filii ſapientiæ, ſcitote quòd Deus creator altiſſimus benedictus, Mundum ex quatuor elementis diſſimilibus creavit, poſuitque hominem inter ipſa elementa majus ornamentum. Rex Calid: Adjunge mihi adhuc ſuper hoc (quomodo dixiſti) explanationem. Morienus: Quid tibi multa referam? Hæc enim res à te extrahitur: cujus etiam minera tu exiſtis, apud te namque illam inveniunt, & ut verius confitear, à te accipiunt: quod quum probaveris amor ejus & dilectio in te augebitur. Et ſcias hoc verum & indubitabile permanere. Rex Calid: Noviſti ne unquam alium lapidem, qui huic lapidi aſſimiletur, & cujus effectu & potentia, hoc idem poſſit perpetrari? Morienus: Non novi ego alium lapidem, qui huic lapidi aſſimiletur, neque qui illius habet effectum. In hoc enim lapide quatuor continentur elementa, aſſimilaturque Mundo, & Mundi compoſitioni, neque in Mundo alius lapis invenitur, qui huic aſſimiletur, in creatione ſcilicet vel natura. Quicunque igitur alium lapidem in hoc magiſterio quæſierit, ejus operatio omnino fruſtrabitur. Adhuc etiam eſt tibi aliquid addiſcendum, ſcilicet hujus magi-

magiſterii principium. Nam & ego ab omni errore te auferam. Vide ergo ne hanc radicem prætereas, neque aliquando quæras ejus mutationes: quoniam fructum neque bonum tibi quæſitum poteris invenire. Item te moneo, ut ea quæ dicta ſunt ſuperiùs, penitùs obſerves. Rex Calid: O Moriene, mihi modo ediſſere qualitatem hujus diſpoſitionis. Deus enim in noſtro jam erit auxilio. Morienus.

Ego eam tibi dicam, ut ab antiquis eſt mihi tradita: Bene enim interrogas. In directione igitur hujus confectionis, has diſpoſitionis partes ſuo ordine rationabiliter conſtitutas obſerves, & nullatenus prætermittas. Prima earum eſt coitus: ſecunda eſt conceptio: tertia, prægnatio: quarta, ortus: quinta, nutrimentum. Si non fuerit igitur coitus, non erit conceptio: & ſi non fuerit conceptio, non erit prægnatio: & ſi non fuerit prægnatio, ortus ullo modo non ſequetur. Hæc eſt enim hujus diſpoſitionis directio, quæ ſcil. homini creationi aſſimilatur. Omnipotens enim Creator altiſſimus, magnus, cujus nomen ſemper ſit benedictum, creavit hominem, non ex partibus conſtitutivis, ut eſt domus, quæ ex ſuis partibus conſtat conſtitutivis: Non eſt enim res quæ homini eſſe conſtituat. Domus autem conſtat ex ſuis partib. conſtitutivis: ut eſt paries, tectum, & fundamentum. Hæc enim ſunt partes domus, & res inventæ dicuntur. Homo verò non ſic conſtat: quoniam creatura eſt. Nam homo quum mutatur ejus eſſentia, de re ad rem meliorem tranſire videtur: & ſic ſemper perſiſtit homo in creatione, qui à rebus inventis multum diſtare videtur: & ſic procedit de die in diem, & de menſe in menſem, uſque dum Creator altiſſimus magnus ſuam compleat creaturam, in tempore ſcilicet certo, diebus diffinitis. Quia licet quatuor elementa prius in ſpermate fuiſſent, Creator tamen Deus poſuit illius tempus diffinitum, in quo ſcilicet compleatur: quod quum finitum fuerit, firmatur & ipſa creatura. Talis enim eſt fortitudo & ſapientia Dei altiſſimi. Scire etiam tibi convenit, ò bone Rex, quòd hoc magiſterium nihil aliud eſt niſi arcanum & ſecretum ſecretorum Dei altiſſimi & magni. Ipſe enim hoc ſecretum ſuis Prophetis commendavit: quorum ſcilicet animas in ſuo Paradiſo collocavit. Si autem ſapientes qui poſt illos fuerunt, ſuas expoſitiones de qualitate vaſis in quo conficitur, non inveniſſent, nunquam ad hujus magiſterii perfectionem perveniſſent. Ergo hæc tuæ commenda memoriæ. Oſtendi namque ſuperius, quòd hoc magiſterium non multum diſtat ab hominis creatione: nunc quoque tibi dico quod nunquam fuit animatum aliquid, aut nativitate creatum, neque creſcens, niſi poſt putredinem, & ejus mutationem. Unde ait ſapiens, quòd tota fortitudo hujus magiſterii non eſt niſi poſt putredinem. Ait enim, ſi putridum non fuerit, fundi aut ſolvi non poterit: & ſi ſolutum hoc non fuerit ad nihilum revertetur. Rex Calid: Quidnam erit hoc poſt putredinem? Morienus: Poſt putredinem verò ad hoc deveniet, cum quo omnipotens Deus & omnium creator altiſſimus perficiet quæſitam compoſitionem. Scito itaque quòd iſtud magiſterium duabus indiget creationibus, atque duabus confectionibus, quæ ita ad invicem ſunt connexæ, quòd quando una earum perficitur, altera earum tunc incipit: & quando altera perficitur, totum magiſterium terminatur. Rex Calid: Quonā modo indiget hoc magiſteriū duabus creationibus atque duabus confectionibus, quum antea dixiſſes ejus rem, ac ejus viam unam & linearem perſiſtere? Morienus: Verum eſt hoc quod dixi: nam totum hoc magiſterium ex re una, & via una conſtat. Ejus namque una diſpoſitio talis eſt, qualis & altera. Rex Calid: Quænam eſt igitur illa diſpoſitio, qua paulò antè dixiſti totum poſſe perfici magiſterium? Morienus: O Rex bone, Deus ad melius te convertat. Hæc eſt illa diſpoſitio, quæ ſcilicet manibus perfici non poteſt. De illius namque difficultate, quamplures ſapientes conqueſti ſunt. Dixerunt namque: Si quis ſua eruditione & labore diſpoſitionem hanc invenerit, facilè totum magiſterium ejus ſcientia perficiet. Qui verò illam ejus labore & eruditione non invenerit, totum magiſterium latebit. Rex Calid: Quænam eſt igitur hæc admirabilis diſpoſitio? Morienus: Si ſapientum dicta diligenter inſpexeris, facilè illam ſcire poteris: de ipſa namque dixerunt: Hæc namque diſpoſitio eſt naturarum mutatio: & earum naturarum calidi & humidi, cum frigido & ſicco ſubtili diſpoſitione admirabilis commixtio. Rex Calid: Quum hæc diſpoſitio hominum non fiat manibus, igitur quænam eſt res ipſa, qua perfici poſſit? Morienus: Hæc autem diſpoſitio fit, ut ait ſapiens, qui dicit, quòd Azoc & ignis Latonem abluunt atque mundificant, & ejus obſcuritatem ab eo penitus eripiunt. Nam & ſapiens ait: Si rectè ignis modum diſpoſueris, Azoch & ignis in hac diſpoſitione, dante Deo, tibi ſufficient. Unde Elbo interfector ait: Dealbate latonem, & libros rumpite, ne corda veſtra corrumpantur. Rex Calid: Hæc autem diſpoſitio eſt ne ante vel poſt putredinem? Morienus: Diſpoſitio putredinem præcedit: ſed ante talem diſpoſitionem nulla penitus eſt. Rex Calid: Quinam eſt ergo? Morienus: tota operatio noſtra non eſt aliud niſi extractio aquæ à terra, & hujus aquæ ſuper terram remiſſio, donec ipſa terra putreſcat. Hæc enim terra cum aqua putreſcit, & mundificatur: quæ cùm mundata fuerit, auxilio divinitatis totum magiſterium dirigetur. Hæc eſt enim ſapientum diſpoſitio: quæ eſt tertia pars totius magiſterii. Hoc etiam te ſcire convenit, quòd ſi corpus immundum perfectè non mundaveris, & illud non deſiccaveris, neque ipſum bene dealbatum reddideris, & in illud animam non miſeris, & ejus omnem fœtorem non abſtuleris, donec poſt ſuam mundificationem tinctura in illud decidat, nihil penitus hujus magiſterii direxiſti. Hoc quoque te ſcire decet, quòd anima citò corpus ſuum ingreditur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungitur. Rex Calid: Creator in noſtro ſemper ſit auxilio. Tu verò ſecundam diſpoſitionem mihi ediſſere: utrum ſcilicet illa ſit finis prioris diſpoſitionis. Morienus: Ita eſt ut dicis: Nam quando corpus immundum, ut jam dictum eſt; direxeris, mitte cum eo poſtea de fermento quartam ſui partem. Fermentum enim auri, aurum eſt: ſicut panis fermentum panis eſt: quod quum in eum miſeris, pone illud in ſole ad decoquendum, donec hæc duo in unum corpus redigantur. Inde verò ſub Dei benedictione illud abluere incipias. Ad illius ergo ablutionem partem unam de re mortifera accipias, quam videlicet per tres dies decoquas: & cave ne de ſuis diebus aliquem aut obliviſcaris, aut minuas. Ejus quoque ignis indeſinenter æqualiter ardeat: ita ſcilicet, quòd neque invaleſcat, neque debilior exiſtat. Sit ergo ejus ignis blandus & mitis, qui per ſuos dies ardendo æqualis perduret aliter maximum ſequetur damnum.

Poſt 17. noctes, vas in quo hæc omnia coquuntur viſites, & aquam quam in eo invenies extrahas, & alteram ei imponas: quod ſcilicet tribus vicibus agendum eſt. Vas autem prædictum fornaci ſuæ

ſemper

ſemper immobiliter adhæreat, donec totum tempus fermentationis auri compleatur, & donec ad octavam partem ſuæ tincturæ dirigatur, quod quum poſt 20. noctes extractum ſit, deinde bene deſiccatum fuerit, Arabicè hoc Vexir nuncupatur. Inde verò corpus ablutum & præparatum accipias, & ſuper fornacem artificioſè adaptes: ut ibi in ſuo vaſe quotidie cum quarta parte rei mortiferæ, quam ſcilicet tunc tecum habeas, irrigetur; cavendo etiam ne flamma ignis præfatum vas attingat: nam in damnum omnia vertuntur. His igitur omnibus perfectis, prædictum vas in fornace magna artificioſè locetur, & ignis ſuper os ejus accendatur: qui ſcilicet duobus diebus ac totidem noctibus, ibidem æqualis ſine augmento aut ſui diminutione ardeat, quibus omnibus expletis, à fornace, cum omnibus quæ in eo ſunt, tollitur: quoniam in auxilio Dei expleta eſt artis iteratio. Rex Calid: Hoc modo quod tu dicis, & nos ſimiliter agemus ſitque nomen Domini benedictum. Morienus: O Rex bone, ſcire etiam te oportet, quòd omnis hujus magiſterii perfectio in captura corporum conjunctorum, & concordantium conſtat. Nam & hæc corpora naturali artificio ſubſtantialiter ad invicem conjunguntur, & concordant, & funduntur, & etiam ad invicem recipiuntur. Nam ſemetipſa ad invicem emendant & dirigunt, ut ſuper fortitudine ignis pulchriora appareant. Quum enim inquiſitor ſapientiæ horum corporum capturam, & eorum decantationem, eorumque ſolutionem atque diſpoſitionem neceſſariam, & eorum mixtionem atque decoctionem perfectè cognoverit, ſciat poſtea eorum ignis quantitatem, & ſuæ fornacis conſtitutionem, & ſui ignis accenſionem, in quo ſcilicet loco fornacis accendi debeat ignis: numerum quoq; dierum ſuorum, & eorum ponderum menſuram. Nam ſi hæc omnia providentia & ratione tractaverit, auxilio divinitatis impleta erit ejus intentio. Omnis igitur feſtinatio procul ab ipſo artifice pellatur, & providentia, & ratio, & firma exſpectatio adhibeatur. Quod autem hæc corpora maximè coaptat, ſanguis eſt: nam illa vivificat atque conjungit, & ex iſtis omnibus unum corpus efficit. Quapropter ignis blandus diutiùs apponi debet, qui in ſuis diebus ſemper duret æqualis. Nam calore ignis in corpore citò ſerpente, feſtina combuſtione ipſum corpus conſumit. Nam ſi Eudica eis apponitur, ipſa corpora in terram mutata, ab omni combuſtione curabit. Nam corpora poſtquam ſuas jam non retinent animas citò comburuntur. Eudica (fæx vitri) quidem bene omnibus corporibus convenit: nam ea vivificat & aptat, & ab omni combuſtione defendit: immittit namq; quædam eorum in aliis, & iſta ſimul poſt immiſſa à nimio calore poſtea defēdit. Et quando eudicam quærere volueris, in vitreis vaſis eam quære: quam quum inveneris, eam reconde, neque quicquam cum ea facias, donec acidum fiat: azima non exiſtat: quoniam tua intentio penitùs deſtituereter. Terra quoque fœtida citò recipit albas ſcintillas, & vetat ſanguinē, ne ille in decoctione damnetur: vis namque ſanguinis & ejus fortitudo nimis eſt magna: quamobrem ſanguis eſt frangendus ne impediat, aut proficiat: quæ quidem fractio fiat poſtquam fuerit dealbatum, hoc quod de coloribus remanſit, nigredinem occupat: coloribus, inquam, venarum priùs effuſarum, ex novo eſſe, quod quidem huic magiſterio pertinet: in cujus initio veritatem non videris, eſt omnino fallax & inutile. Illud quoque hujus magiſterii ſecretum eſt, quod hic in unum breviter collegi, & collectum tibi expoſui: quod videlicet hujus rei pars una, mille partes argenti in aurum puriſſimum convertit. Hæc ergo quæ jam dicta ſunt, ad hoc magiſterium tibi ſufficiunt. Sed adhuc reſtāt quædam, ſine quibus magiſterium compleri non poteſt. Sed & te ſcire convenit, quod intentio hominis hanc ſcientiam divinā & puram quærentis aliud arbitrari non decet, niſi donum Dei altiſſimi & magni, qui eam ſuis commendat, cujus nomen ſemper ſit benedictum. Sed & tu bone Rex, nunc totus ſis mihi mente, ut audias & intelligas ea, quæ tibi nunc dicam. Rex Calid: Dic ut libet: nam & erectis auribus tibi aſſiſto præſens.

Morienus dicit de Nominibus Specierum.

O bone Rex etiam perfectiſſ. in primis te ſcire decet, quod fumus rubeus, & fumus citrinus & fumus albus, & leo viridis, & Almagra, & mortis immunditia, & limpidum, & ſanguis & eudica, & terra fœtida, ſunt ea in quibus tota hujus magiſterii conſtat efficacia: quæ ſine his nullatenus rectè tractari poteſt. Rex Calid: Explana mihi hæc nomina. Morienus: In fine libri exponam ea: quoniam ad præſens de illis, quorum hæc nomina, coram te magiſterium conficiam, ut ea quæ jam diximus, per ipſius rei effectum comprobentur. Eſt enim hæc hujus ſcientiæ radix, ut ſcilicet ille, qui eam diſcere voluerit, ejus doctrinam priùs à Magiſtro ſuſcipiat, & poſtea magiſter coram diſcipulo ſuo eam frequenter pertractet. Sunt autem quidam, qui hanc ſcientiam in venis diu quærunt, neque tamen illam inveniunt. Tu autem ſemper in his, ut me operari videbis; operare: nec aliud in hoc magiſterio quæras, quod ſi feceris, proculdubio errabis. Sunt autem multa hujus ſcientiæ obſtacula. Nam ut ait Sapiens: Multa diſtantia eſt inter ſapientem & inſipientem; & inter cæcum & videntem: neque enim ille; qui diſpoſitionem hujus magiſterii, etiam comprobationem perfectè cognovit, eſt ut ille qui adhuc in ejus inquiſitione per libros perſiſtit. Sunt namque libri ſub figura de hac arte compoſiti, quorum pars major multùm obſcura videtur, ac ſcientia connexa, nec niſi à ſuis compoſitoribus poteſt intelligi. Sed hæc eſt ſcientia quæ inter alias maximè inquiri debet, quum per illam, ad aliam magis admirabilem pervenire poſſimus: Rex Calid: Omnia autem quæ profers vera loqueris; & eorum veritas in ſua expoſitione floreſcit, & admirabiliter illuceſcit.

Incipit Diſpoſitio Sapientum, ad aptationem corporis immundi, antequam Elixir ſuper illud mundum durum effectum ponatur, & antequam album efficiatur, & antequam anima in eo mittatur.

Dicit Morienus: Quoniam Elixir niſi à corpore bene mundificato, neque fœtido, ut ejus tinctura quando ſuper eum introivit; formoſior appareat, non recipitur: & hæc prima diſpoſitio eſt. Incipe ergo ſub Dei auxilio, & primum fac ut fumus rubeus fumum album capiat, ac deorſum ambos effunde ac conjunge, ita ſcilicet, ut in eorum commixtione ex utroque par pondus apponatur. Quibus commixtis in vaſe ſpiſſo, juxta menſuram

ferè

ferè unius libræ perfectè ponantur: cujus ſcilicet os cum bitumine convenienter obturetur. Sunt enim in eis venti, qui ſi in vaſe detenti non fuerint, evadent, & ſic magiſterium annihilabitur: Bitumen verò ſit illud, quod in libris Philoſophorũ Lutum appellatur. In quo videlicet ante concluſionem modicum ſalis apponas, unde magis confirmetur, & ignis combuſtioni diutiùs poſſit reſiſtere. Inde verò fornacem calefacias, & ea jam calefacta, vas prædictum cum omnibus quæ in ſe continet in eo ſublimetur: quæ ſcilicet ſublimatio poſt Solis occaſum fiat, & ibi donec dies frigeſcat dimittatur. Poſtea vas ipſum extrahas, & eum confringas. Quòd ſi ea quæ intus poſueras in unum corpus ad modum lapidis commixta inveneris: accipe illud, & tere bene atque tantariſa: quod quum feceris, aliud vas, cujus fundus ſit rotundus, accipe, & hoc jam bene tritum atque bene tantariſatum intus ponè, & os vaſis cum bitumine Philoſophorum undiq; claudas: inde verò fornacem Philoſophorum conſtruas, in qua ignem Philoſophicum, more Philoſophorum accendas, qui etiam ſpatio 21. dierum æqualis perduret ardendo: Ignis verò Philoſophicus talis eſt, quòd ejus materia bina partitione partitur. Aut enim ejus materia ex ſtercore ovino erit compoſita, aut ex foliis olivarum: nihil enim eſt quod ignem in combuſtione æqualem faciat perdurare melius his. Igitur diebus prædictis tranſactis, præfatum vas à fornace extrahas, & quod intus inveneris exſicca: poſtea verò ex ea unam partem accipias, & eam cum decem partibus mundati commiſceas, & iterum unam partem mundati aſſumas & eam cum decima parte mundi ſimiliter miſceas, & ſic deinceps juxta hunc ordinem & numerũ eorum alteri apponatur, ut in unum miſceantur, quibus in unum commixtis, fac ex eo Elixir: hoc eſt, illud diſſipa, & ſi in eo album remanſerit, & bene firmatum, neque propter ignis aduſtionem receſſum inveneris, jam duas partes hujus magiſterii explevisti. Hic eſt igitur modus, quo album cum immundo recentiſſimè conjungitur, neque præter iſtũ modum alius invenitur. Anima enim citò corpus ſuum ingreditur, quã ſi alieno corpori conjungere ſtudueris, in caſſum laborabis. Nam ipſa veritas magis eſt lucida. Rex Calid: Omnia quæ dicis vera ſunt, ut jam nos vidimus: & Deus animas ſuorum Prophetarum in manu ſua recipit.

Incipit Diſpoſitio Secunda ex dictis Morieni Romani, quam cum Calid Rege, filio Egezid, filii Madoya habuit.

Dixit Morienus: Sume fumum album & leonem viridem, & Almagra rubeum, & immunditiam mortui: hæc omnia diſſolve: quibus diſſolutis, fac ea aſcendere, & poſt aſcenſionem in unũ conjungere: ita ſcilicet quòd in unaquaque parte viridis leonis tres partes de immunditia mortui apponantur. Similiter de fumo albo unam facias partem, & de Almagra duas, quæ in vaſe viridi omnia ponantur, & in eo coquantur. Os autem ejus vaſis firmiter, ſecundùm quod prædictum eſt, claudatur. Poſtea verò hoc in Sole ponatur, & deſiccetur ibi: & quando deſiccatum fuerit, Elixir ſibi appone, ac demum pone ſuper eum aquam ſanguinis, quanta ſuper eum natet. Poſt tres dies ſimiliter & noctes riga cum aqua fœtida, cavendo ne de ſuis diebus aliquem minuas, neque ejus ignis extinguatur, aut ardendo invaleſcat, aut minuendo ejus aduſtio minuatur. Tranſactis igitur ſeptendecim noctibus, prædictum vas aperies, & aquam quam intus inveneris extrahas; & iterum alteram fœtidam aquam in eo reponas: quod ſcilicet tribus noctibus agendum eſt, cavendo etiam ne vas ullatenus à ſua fornace removeatur: appoſito verò aquæ fœtidæ, ſemel in unaquaque noctium trium, fiat. Inde verò tranſactis viginti una noctibus, vas à fornace extrahas, & Elixir quod in ea fuerit, deſicces, poſtea corpus album ſumas, in quo videlicet album jam fixiſti, & ponas eum in vaſe parviſſimo, quod eſt juxta quantitatem fornacis magiſterii, quam poſtquam conſtruxeris fiat. Inde verò vas illud firmiter fornaci conjunge, ne eum flamma ignis comburat, vel contingat. Elixir quoque quod ſuperius in eo diximus, debet projici taliter, ut ſi de albo corpore partem ei projeceris, de elixir partes undecim projicias: quibus commixtis ſuper unamquanque hujus corporis commixti unciam, quartam partem unius dragmatis de Eudica ſolum projicias. Hoc ita facto, in magna fornace hoc vas ponas, & per duos dies, & totidem noctes eum ibi dimittas: ſuper cujus caput ignis per tot dies & noctes non extinguatur. His igitur diebus & noctibus completis, hoc quod in vaſe inveneris extrahas, & lauda Creatorem altiſſimum magnum, ſuper ea quæ tibi tribuit.

Incipit Poſitio Specierum.

Dixit Morienus: ô Rex bone & ſapientiſſime, hæc eſt expoſitio ſpecierum, quæ huic magiſterio pertinent, quas ſcilicet anteceſſores noſtri multis atque diverſis nominibus nominabant, ut hi qui hoc magiſterium indignè quærerent, contra ipſius veritatem penitus errarent. Scito igitur, quòd immundum corpus eſt plumbum, quod alio nomine Adrop interpretatur. Corpus verò mundum eſt ſtannum, quod alio etiam nomine Arena nuncupatur. Leo viridis eſt vitrum, Almagra quoque eſt laton, licet ſuperius eam eſſe terram rubeam diceremus. Sanguis quoque eſt auripigmentum, & terra fœtida eſt ſulphur fœtidum. Sed Eudica omnium horum eſt ſecretum, quod ſcil. alio nomine Moſzhacumia dicitur, quod quidem Latinè fex vitri, vel vitri immunditia dici poteſt. Fumus verò rubeus eſt auripigmentum rubeum. Fumus quoque albus eſt argentum vivum; & fumus citrinus, eſt ſulphur citrinum. Ecce jam nomina ſpecierum tibi exprimo, quarum tamen tres ad totum magiſterium tibi ſufficient: id eſt, fumus albus, & leo viridis, & aqua fœtida. Habes igitur tres ſpecies, nec ſuam confectionem nemini dicas vel detegas: ſed ſine ſtultos circa hoc magiſterium quælibet alia quærere, & quærendo errare: quoniam ad ejus effectum non pervenient: uſque dum Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod ante Dei præceptum evenire non poteſt. Exiſtimant enim quidã, quòd ſecretum hujus magiſterii ſit terra, aut lapis, aut vinũ, aut ſanguis, aut etiam acetum: & per ſe hæc omnia terunt, & coquunt, & à ſua decoctione extrahunt, & extractũ ſepeliunt: quia juxta opinionem ſuam facere credunt, ut ſuus error magis confortetur, & ne deſperent de hoc, quod quærunt invenire. Sed ſcito quòd terra & lapis, & hæc omnia ad magiſterium ſunt inutilia, & malum exitum habentia. Hoc etiam te ſcire convenit, quòd maxima hujus operis efficacia in ſuo igne perpenditur: nam cum eo mineræ aptantur, & malæ animæ in ſuis corporibus retinentur: ejus quoq; ignis

ignis eſt tota ejus natura; hujus rei natura atque perfecta probatio. Quicquid etiam ad hoc magiſterium effeceris, in cujus principio unum non inveneris, inutile eſt. Quod namque bonum ſperari poteſt; quum ipſa res non faciat, neque ſecum in Mundo conficiat? Ita ſcilicet ut in unum corpus redigatur. Si autem ſecundum quod diximus, iſta tractaveris, auxilio Dei tua complebitur intentio. Quid ergo diximus, tu bene intellige, & intellecta tuæ commenda memoriæ, & juxta ſuum ordinem illam diſpoſitionem, & in eorum diſpoſitione frequenter ſtude. Nam ejus frequens ſtudium, viam ejus rectiorem tibi oſtendet. Similiter ſcias, major radix hujus operis eſt in inquiſitione ſpecierum, quæ ſunt meliores ad hoc magiſterium. Nam unaquæque minera, multorum eſt generum. De hoc quoque, quod de fumo albo interrogaſti, ſcire te convenit, quòd fumus albus eſt tinctura, & etiam anima horum corporum ſolutorum, & etiam mortuorum, quorum videlicet animas jam extraximus, & iterum eas, ſui corporibus conjunximus. Nam omne corpus, quando anima caruerit, tenebroſum & obſcurum erit: & fumus albus eſt qui in corpus, veluti anima defluit, ut ejus nigredinem, atque ejus immundiciem ab eo penitùs auferat; & corpora in unum conſolidet, & eorum aquam multiplicet. Nam immundum, nigrum eſt, & multum leve: & ideo quando ſua aufertur nigredo, ſua albedo confortatur, & ſua aqua multiplicatur, ac ſua pulchritudo magis erit apparens, & tinctura tunc magis in eo operabitur. Quid plura? Si hæc omnia bene tractata fuerint, tinctura in eo bene operabitur, & exibit ejus aurum puriſſimum & rubicundum, quô ſcilicet nullum melius, atque magis purum invenire poteris. Ob hanc igitur cauſam, hoc aurum à quibusdam aurum, vel Ethees Romanum ſolet appellari. Hoc etiam te ſcire volo, quoniam ſi fumus albus non eſſet, nullatenus aurum Ethees Alchymiæ purum, ſive utile perpetrari poſſet. Hoc eſt etiam hujus magiſterii capitulum, & quaſi tota ſua directio. Quod ſi quando Alchymia confecta fuerit, ejus una pars inter novem partes argenti ponatur, quoniam totum in aurum puriſſimum convertetur. Sit ergo Deus benedictus Amen, per cũcta ſeculorum ſecula.

Explicit Liber Alchymiæ de Arabico in Latinum tranſlatus, annô milleſimô centeſimô octuageſimô ſecundô, in menſe Februarii & in ejus die undecimô.

SUBSECTIO IV.

GEBRI, *Regis Arabum Philoſophi Perſpicaciſſimi* SUMMA PERFECTIONIS MAGISTERII in ſua natura; *Ex Bibliotheca Vaticana Exemplari undecunque emendatiſſimo edita, Cum vera genuinaque delineatione Vaſorum & Fornacum. Denique Libri Inveſtigationis Magiſterii & Teſtamenti ejuſdem* GEBRI *Additione caſtigatiſſimâ.*

Libri primi Summæ de Perfectione Magiſterii in ſua Natura PROOEMIUM.

Totam noſtram Scientiam, quam ex dictis antiquorum abbreviamus compilatione diverſa in noſtris voluminibus, hic in ſumma una redigemus. Et quod in libris à nobis ſcriptis eſt diminutum, ſufficienter in hâc traditione hujus noſtri Libri recompenſavimus, & ipſorum defectum ſupplevimus ſermone brevi. Et quod occultum fuit à nobis in parte unâ, manifeſtum fecimus illud in parte eadem in hoc noſtro volumine, ut Sapientibus pateſiat complementum tam excellentiſſimæ nobiliſque partis Philoſophiæ. Scias ergo chariſſime fili, in hoc opere, totam artis operationem, in capitulis generalibus, univerſali diſputatione, ſine diminutione aliqua ſufficienter contineri. Per Deum, qui ſecundum hunc librum operatus fuerit, verum finem hujus artis adinveniſſe lætabitur. Sed ſcias chariſſime, quoniam, qui principia naturalia in ſe ipſo ignoraverit; jam multum remotus eſt ab arte noſtrâ: quoniam non habet radicem veram, ſupra quam intentionem ſuam fundet. Et qui principia ſua ſciverit naturalia, & cauſas omnes: non tamen ADEPTUS eſt verum finem & proficuum hujus artis occultiſſimæ, habet tamen faciliorem aditum ad artis principia, licet ignorantia cadat ſuper intentionem ejus de modo hujus noſtri operis, & hic parum remotus eſt ab artis introitu. Qui verò ſciverit naturæ principia, & cauſas mineralium, & generationis modum, qui ex intentione naturæ conſiſtit: parùm quidem aufertur ab eo de operis complemento: ſine quo non poteſt ſcientia noſtra perfici: quoniam ars in omnibus imitari non poteſt naturam operis, ſed imitatur eam ſicut debitè poteſt. Chariſſime igitur fili ſecretum tibi pandimus: quoniam in hoc artifices errant, quia naturam in omnibus proprietatum differentiis actiones imitari deſiderant. Labora itaque ſtudere in noſtris voluminibus: & ea ſæpiſſimè mente tuâ revolve ut intentionem ex noſtra loquela modo veram acquiras, quia in eis invenies, ſuper quo mentem tuam fundare debeas, & ſcias ex eis errores à te repellere, in quibus imitari naturam poſſis, in tuis operis artificio.

Ponamus ergo breviter primò impedimenta omnia, quibus in opere impeditur artifex, ne verum finem adipiſcatur. Dicemus in eâ quæ artificem hujus artis oportet in ſe habere: & prius diſputabimus contra ignorantes & Sophiſtas, qui propter eorum ignorantiam & impotentiam hujus artis magiſterii proficuum inquirendo, artem interimunt, & ponunt non eſſe.

Ponamus igitur omnes rationes illorum, & poſteà eas evidentiſſimè deſtruemus: ita quod prudentibus ſatis pateſiat apertè, nullam illorum Sophiſmata veritatem continere. Secundo diſputabimus ſuper principia naturalia, quæ ſunt de intentione naturæ & ibidem ſuper modo generationis & mixtionis eorum ad invicem ad opere naturæ. Inſuper diſputabimus conſequenter ſuper effectus ſecundum antiquorum Philoſophorum ſententiam. Quartò verò narrabimus Principia quæ ſunt ad intentionem hujus noſtri operis: in quibus imitari naturam poſſumus, & modum permiſcendi & alterandi, ſecundum curſum naturæ cum cauſis ad intentionem noſtri operis reducendis.

CAP. I.

De Impedimentis quibus impeditur hujus operis Artifex.

SUnt ergo impedimenta huic operi ſupervenientia duo. Naturalis impotentia, & impenſæ neceſſariæ defectus vel occupationis laboris.

Naturalem tamen impotentiam multiplicem eſſe dicimus. Ex parte ſcilicet organi ipſius artificis, & ex parte ipſius animæ. Ex parte autem organi artificis multipliciter: quia ſcilicet organum ſit debile aut ex toto corruptum. Ex animæ verò impotentia multipliciter: vel quia ſit anima perverſa in organis, propter organa nil rectitudinis vel rationis in ſe habens: ſicut anima inſani, vel fatui. Vel quia ſit fantaſtica, contrariarum formarum facilè ſuſceptiva indebitè: & de uno ſcibili ad ejus oppoſitum extenſiva ſubitò, & de uno univerſali ad ejus oppoſitum veriſimiliter.

CAP. II.

De Impedimentis ex parte Corporis.

JAm tibi generaliter determinavimus hujus operis impedimenta. Nunc verò ſpecialiori ſermone te alloquimur in hoc capitulo, & magis apertè, & narrabimus tibi omnia illa impedimenta pleniſſimè & ſeriatim. Dicimus igitur, quòd ſi non habuerit ſua completa organa, non poterit ad hujus operis complementum pervenire, velut ſi cœcus fuerit, vel in extremis detruncatus, quoniam non juvatur à membris, quibus ars iſta perficitur, tanquam naturæ miniſtrantibus. Si verò fuerit artificis corpus debile & ægrotum: ſicut febricantium vel leproſorum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis vitæ laborantium, etiam ætatis decrepitæ ſenium, ad artis complementum non perveniunt. His igitur naturalibus corporis impotentiis impeditur artifex in intentione ſua.

CAP. III.

De Impedimentis ex parte Animæ.

PRæmiſimus tibi capitulum unum, in quo narravimus ſermone abſoluto manifeſta impedimenta ex parte corporis artificis dependentia. Reſtat nunc narrare impedimenta ex parte animæ, quæ maximè ſunt impedimenta contra hujus complementum operis.

Dicimus igitur, quòd, qui non habuerit ingenium naturale, & animam perſcrutantem ſubtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta: & artificia, quæ conſequi naturam poſſint in ſuæ actionis proprietatibus, non inveniet hujus ſcientiæ precioſiſſimæ veram radicem: ſicut ſunt multi qui duram habent cervicem, & omni perſpicatione ingenioſâ vacuam: qui & vix communem intelligere queunt rationem, & opera ſimiliter vulgò communia cum difficultate diſcunt negociari. Ab his etiam multos invenimus, animam habere facilem opinantem fantaſiam quamlibet. Sed quòd credunt verum inveniſſe, fantaſticum eſt totum, rationi devium, & errore plenum, & ſemotum à principiis naturalibus, quoniam eorum cerebrum, multis repletum fumoſitatibus, non poteſt recipere veram rerum naturalium intentionem. Sunt etiam præter iſtos alii, qui mobilem habent animam de opinione in opinionem, & de voluntate in voluntatem, ſicut qui modò credunt hoc, & idem volunt, ſine rationis ullius fundamento poſt illud verò parum: & illud aliud credunt ſimiliter, & aliud volunt, & hi tàm mobiles ſunt, ut vix minimum ejus ad quod intendunt poſſint conſumere, ſed diminutum potius illud relinquunt. Sunt ſimiliter & alii, qui aliquam non poſſunt videre veritatem ex rebus naturalibus pluſquam beſtia, velut mente capti & inſani & pueri. Sunt & alii; qui contemnunt ſcientiam, & ipſam non putant eſſe: quos ſimiliter ſcientia contemnit, ipſoſque ab hujus prætioſisſimi fine operis repellit. Et ſunt alii ſervi pecuniæ, qui deſiderantes hanc ſcientiam, mirabilem ipſam affirmant veram, ſed ipſa diſpendia interponere timent. Ideoque licet ipſam affirment, & ſecundum rationem ipſam inveſtigent, tamen ad operis experientiam non perveniunt propter pecuniæ avaritiam. Ad hos igitur non pervenit ſcientia noſtra. Qualiter autem qui ignoraverit, vel ſciētia inveſtigare neglexerit, ad ipſam perveniet.

CAP. IV.

De Impedimentis fortuito caſu ſupervenientibus.

REduximus ad duo capitula impedimenta hujus artis, omnia finem retardantia, quæ ſunt ex principiis radicalibus, ſecundum naturam artificis hujus pretioſi negotii. Expedit ergo tantum narrare impedimenta exteriùs ſupervenientia, ex contingentibus fortuitis & caſibus, quibus impeditur hoc opus glorioſum. Vidimus ergo quoſdam aſtutos, & ingenioſos, minimè ignorantes opera naturæ, & ipſam in quibus eſt poſſibile, ſequentes principiis, & operibus, quibus eſt inveſtigatio non fantaſtica in omnibus rebus, quæ naturæ regulantur actionibus infra lunarem circulum. Hi tamen ultima paupertate depreſſi, ex diſpenſationis indigentia, hoc tam excellentisſimum magiſterium coguntur poſtponere. Sunt & multi alii (præter nunc dictos) curioſi, variis hujus mundi curis & ſolicitudinibus detenti, ſe omni negotio ſeculari totos occupantes, à quibus hæc noſtra ſcientia pretioſa refugit. Jam ergo tibi ſatis ex præmiſſis capitulis patet, quæ ſint ab hac arte retrahētia impedimenta.

CAP. V.

De his quæ oportet Artificem conſiderare.

COncludimus igitur ex prædictis, quòd oportet artificem hujus operis in ſcientiis Philoſophiæ naturalis eruditum eſſe & provectum, quia quantumcunque ingenium naturaliter profundum habuerit, & deſiderium in hoc artificio & Philoſophiam adeptus fuerit naturalem, non tamen ipſius finem acquiret niſi ex doctrina, quia quod per ingenium naturale non adipiſcitur, hujus defectui per doctrinam ſubvenitur. Oportet etiam altiſſima perſcrutatione, & induſtriâ naturali artificem juvari. Per doctrinam enim, quantamcunque ſcientiam acquiſiverit, niſi ab induſtriâ juvetur naturali, ad epulas tàm pretioſiſſimas non invitabitur. In puncto enim errorem ſuum emendaret per ſuam induſtriam, cui remedium ignoraret adhibere, ſi ſola doctrina fundatus foret. Et errori ſuo ſimiliter ſubveniret in puncto ex acquiſita ſcientia per doctrinam, quæ per ſolam naturalem induſtriam evitare non poſſet: quoniam ars ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte ſimiliter. *Et ipſum ſimiliter neceſſarium eſt conſtantis voluntatis in opere fore, ut non modo hoc, modò illud attentare præſumat, quia*

quia in rerum multitudine ars noſtra non perficitur. Eſt enim lapis unus, medicina una, in quo magiſterium conſiſtit. Cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, *niſi quia in præparatione ejus ſuperflua removemus.* Oportet igitur ipſum ſedulum operi uſque ad ipſius conſumationem inſiſtere, ut non opus detruncatum dimittat: quia nec ſcientiam nec proficuum ex opere diminuto acquiret, ſed potius deſperationem & damnum. Expedit etiam ipſum hujus artis principia, & radices principales, quæ ſunt de eſſe operis non ignorare: quia, qui principia ignorat, finem non inveniet. Et nos dicemus tibi principia illa omnia ſermone completo, nec non & prudentibus ſufficienter aperto & manifeſto, ſecundum hujus noſtræ artis exigentiam. Expedit ergò ſimiliter temperatum & parcum in ira eſſe, ne ſubitò propter iræ impetum, jam incepta diſſipet & deſtruat. Similiter & pecuniam ſuam cuſtodiat, ne præſumptivè eam vanè diſtribuat: ut ſi fortè artem non invenerit, relinquatur in miſeria & deſperatione paupertatis. Vel ne fortè, cum jam ad finem per ſuam indagationem approximaverit, conſumpta ſint ipſius diſpendia, & verum finem miſer violenter ex paupertate relinquat, ſicut, cum in principio, qui ignorant, ſuum theſaurum totum exterminant. Cum autem hi ad fines fuerint, non habent ulterius ex quo laborent. Undè dicitur hi tales in mœrore ſepeliuntur: & quia pecuniam ſuam diſſipaverunt in rebus inutilibus & quia ſcientiam (quam protinus indagaſſent) nobiliſſimam amittunt. Non enim oportet tua bona conſumere, quoniam vili pretio, ſi artis principia non ignoraveris, quæ tibi tradidimus, & rectè intellexeris, ad complementum magiſterii pervenies. Si igitur æſtuum perdideris: non attendendo noſtra monita quæ tibi in hoc libello ſcripſimus aperta & manifeſta: non nos iniquè corrodas, nec nobis blaſphemias inferas, ſed tuæ imputa ignorantiæ & præſumptioni. Non igitur hæc ſciencia benè convenit pauperi, vel indigenti: ſed potius eſt ei inimica & adverſa. Nec etiam adinvenire nitaris ſophiſticam operis metam: ſed ſoli ſis complemento intentus: quoniam ars noſtra in potentia Dei ſervatur, & cui vult eam largitur & ſubtrahit, qui eſt glorioſus, & ſublimis, & omni juſtitia & bonitate repletus.

Fortè enim ex ſophiſtici vindicta operis tibi artem denegaret, & in devio erroris te detruderet, & ex errore in infelicitatem & miſeriam perpetuam. Miſerrimus enim & infelicisſimus eſt, quem Deus poſt operis ſui atque laboris finem, veritatem denegat conſpicere: quoniam vitæ ſuæ ſpatium ſemper in mœrore concludit & terminat. Hic enim in labore conſtitutus perpetuo, omnique infortunio & infelicitate obſeſſus, totam hujus ſeculi conſolationem, gaudium, & delectationem amittit, & vitam ſuam in mœrore ſine proficuo conſumit. *Studeas ſimiliter, cum in opere fueris omnia ſigna, quæ in qualibet decoctione apparent, in mentem ſigillare, & illorum cauſas inquirere.* Hæc igitur ſunt, quæ neceſſaria ſunt artifici ad artem noſtram idoneo. Si verò alterum eorum, quæ narravimus defuerit, huic arti non adhæreat.

CAPUT VI.

De perſuaſionibus Sophiſtarum.

QUoniam in ſumma hujus noſtri libri jam præmiſimus omnia hujus operis impedimenta, & doctrinam tibi dedimus ad artis adhærentiam ſufficienter, expedit nos ſecundum noſtri propoſiti intentionem contra Sophiſtas & ignorantes diſputare. Primò ipſorum rationes ponendo, ſecundum quod promiſimus in principio nos determinaturos eſſe. Ultimò verò, eas omnes imitando manifeſtâ oſtenſione demonſtrare ſapientibus nil veritatis continere. Sunt autem diverſi qui eam negant & deſtruunt. Alii quidem ſimpliciter: alii verò ex datis à ſupponente cauſa reprobare nituntur. Sunt enim aliqui aſſerentes Artem non eſſe, ut prædiximus, ſimpliciter ſuam opinionem ſophiſticè taliter roborantes. Diſtinctæ ſunt rerum ſpecies & diverſitates, quia diverſæ ſunt & diſtinctæ elementorum ad invicem in commixtione proportiones. Eſt enim aſinus diverſus ab homine in ſpecie; quia multo diverſam habuit elementorum in ſui compoſitione proportionem: ſic & in cæteris rerum diverſitatibus eſt inducere, ergo & in mineralibus. Ignota igitur miſcibilium proportione, qua adipiſcitur forma & rei perfectio, quomodo mixtum vel miſcendum formare ſciemus: ſed ignoramus Solis, Lunæ, nec non elementorum proportionem: ergo formare ipſa ignorare debemus. Ex his igitur concludunt, inutilis eſt ars iſta & impoſſibilis. Similiter etiam aliter arguunt magiſterium noſtrum intérimentes: dicunt enim: & ſi proportionem elementorum ſcires, modum tamen mixtionis ad invicem eorum ignoras: quoniam in cavernis & mineris & abſconſis locis, hæc natura procreat: ergo cum modum mixtionis eorum ignoras, & hoc facere ſingulariter ignoras. Iterum ſimiliter arguunt: Etſi hoc debitè ſcires, in mixtionis tamen actione ignorares calorem æquare agentem, quo mediante res iſta perficitur. Certam enim habet natura caloris quantitatem, qua metalla in eſſe producit cujus menſuram ignoras. Similiter & alias naturæ cauſarum differentias agentium ignoras ſine quibus non poſſet natura intentum perficere: his ergo ignoratis, & totus ſimiliter agendi modus artis ignorabitur. Præterea rationem in experientia tibi adduco. Tàm diu eſt enim à viris ſapientibus hæc perquiſita ſcientia, quoniam ſi poſſibile eſſet ad eam per aliquam viam perveniri, jam millies complevíſſent. Similiter etiam, cum Philoſophi non ſint in ſuis voluminibus auſi eam tradere, nec in eis veritatem reperiamus manifeſtam: ſatis per hoc eſt probabile, hanc ſcientiam non eſſe. Similiter etiam multi hujus mundi Principes & Reges, theſaurum infinitum & Philoſophorum copiam habentes, hanc artem adinvenire deſideraverunt: non tamen ad hunc pretioſiſſimæ artis fructum pertingere potuerunt, hoc utique ſatis ſufficiens eſt argumentum, quòd ars ſit frivola. Similiter etiam in debilibus mixtionibus ſpecierum qui naturam non poſſumus, quoniam in formando aſinum ſecundum naturam organizatum, ſequi naturam non valemus. Aſinum enim fingere ignoramus, & conſimilia, quorum mixtiones ſunt debiles & manifeſtæ quaſi ſenſibus: quare & multò magis metallorum mixtionem, quæ eſt fortiſſima, ignorabimus; quæ eſt etiam noſtris ſenſibus & experientiis occultata penitus: cujus ſignum eſt difficultas reſolutionis metallorum ex ipſis. Similiter etiam non videmus bovem in capram transmutari, nec aliquam aliam ſpeciem in aliam per artificium reduci. Quomodò igitur, cum metalla differant ſpecie, niteris ad invicem ſecundum ſpeciem transformare, ut de tali ſpecie talem ſpeciem facias. Abſurdum ſatis hoc nobis videtur, & à veritate datâ & à principiis naturalibus ſemotum. Similiter etiam in millibus annorum natura metalla perficit, quo-

quomodo & tu in artificio tranſmutationis per annorum millia durare poteris? cùm vix annorum centum ætatem pertingere valeas. Si tamen ad hoc utique taliter fuerit reſponſum; quia quod non poteſt natura perficere in maximo temporis ſpatio, in brevi per artificium noſtrum implemus: quoniam artificium in multis naturæ defectum complet. Di- ,, cimus, quia hoc impoſſibile eſt in metallis, maxi- ,, mè cùm ſint fumi ſubtilisſimi, qui temperata de- ,, coctione indigent, ut in ſe ipſis ſecundum gradum ,, æqualitatis inſpiſſetur humiditas, & non fugiat ,, ab eis, & relinquat ipſa omni humiditate privata. ,, Similiter, concuſſionem & extenſionem ſuſci- ,, piunt. Si igitur per artificium tuum volueris tempus decoctionis naturæ in mineralibus & metallicis corporibus abbreviare, oportebit per exceſſum caloris hoc facere, qui non æquabitur, ſed potius humiditatem diſſolvendo, ex eorum corporibus diſſipabit & deſtruet. Solus enim temperatus calor humiditatis eſt inſpiſſativus, & mixtionis perfectivus non excedens. Similiter etiam eſſe, & perfectio ,, datur à ſtellis, tanquam à primis moventibus & ,, perficientibus naturam generationis & corrup- ,, tionis ad eſſe, & non eſſe ſpecierum. Hoc autem ,, fit ſubitò & in inſtanti cùm pervenerit una ſtella, ,, aut plures ex motibus ad ſitum determinatum ,, in firmamento, à quo datur perfectionis eſſe: quia unaquæque res ex certo ſitu ſtellarum, acquirit ſibi eſſe in momento & non eſt ſolus unus ſitus, immò plures & ſibi invicem diverſi, quemadmodum ipſorum effectus ſunt diverſi. Et horum diverſitatem & diſtinctionem adinvicem pernotare non poſſumus, cùm nobis ſint ignoti & infiniti. Quomodo ergo ſupplebis defectum in opere tuo, cùm tu ignores diverſitatem ſitus ſtellarum & motus earum, & tamen ſi ſitum unius, aut plurium ſtellarum certum, quo datur metallis perfectio ſcires, non tamen opus ad inceptum tuum perficeres. Non enim eſt alicujus operis præparatio ad ſuſcipiendum formam per artificium in inſtanti, ſed ſucceſſiva: ergo operi forma non dabitur, cùm non ſit in inſtanti. Similiter etiam in rebus naturalibus iſte eſt ordo: quoniam facilius eſt deſtruere quàm conſtruere: ſed vix aurum poſſumus deſtruere: quomodo ergo id tam cito conſtruere poſſumus? Propter has igitur rationes prædictas ſophiſticas & alias ab his minus apparentes, credunt hanc artem divinam interimere. Hæ omnes perſuaſiones prædictæ ſunt Sophiſtarum, artem noſtram ſimpliciter fore negantium. Rationes verò eorum, qui ex ſuppoſitione negant artem, ponam cum deſtructionibus illarum in ſequenti capitulo. Dehinc verò ad harum interemptionem nunc poſitarum transeundum à nobis eſt: prius ponentibus nobis ſuper his veram intentionem ad operis complementum.

CAP. VII.

De Principiis naturalibus ſuper quæ actiones ſuas fundat Natura.

Dicimus utique, quòd principia ſuper quæ actionem ſuam Natura fundat, ſunt duriſſimæ compoſitionis atque fortiſſimæ: & ſunt Sulphur & Argentum vivum (ut dicunt quidam Philoſophi) igitur quia ſunt duriſſimæ compoſitionis & difficillimæ reſolutionis, ſed inſpiſſatio eorum adinvicem, & induratio taliter, quod fiat in eis contuſio & extenſio per malleationem, & non confractio, non eſt niſi per hoc, quod humidum viſcoſum in eorum adinvicem commixtionem ſalvatur per ſucceſſivam & diuturnam inſpiſſationem, & per temperatiſſi- ,, mam in minera decoctionem. Sed regulam tibi ,, tradimus fili generalem, quoniam non fit inſpiſſa- ,, tio alicujus humidi, niſi prius fiat ex humido par- ,, tium ſubtiliſſimarum exhalatio, & conſervatio ex ,, humido partium magis groſſarum, ut ſit humidū ,, in permixtione ſuperans ſiccum. Et ſic admixtio ,, ſicci & humidi, ut humidum temperetur à ſicco ,, & ſiccum ab humido, & fiat hæc ſubſtantia una in ,, ſuis partibus omniomera, id eſt, in ſuis partibus ,, homogenea & temperata inter durum & molle, ,, & extenſiva in concuſſione. Sed hoc non fit niſi ,, per diuturnam mixtionem humidi viſcoſi & ſub- ,, tilis terrei per minima quouſque humidum idem ,, cum ſicco, & ſiccum idem cum humido fiat. *Et* ,, *hujus ſubtilis vaporis non fit reſolutio ſubita, immò* ,, *paulativa, & in millibus annorum, & illud ideò,* ,, *quoniam uniformis eſt principiorum ſubſtantia na-* ,, *turæ.* Si igitur ſubitò fieret ab eis ſuperflui humi- ,, di reſolutio, cum non diſtet humidum à ſicco ,, propter fortem mixtionem, reſolveretur utique ,, humidum cum ſicco, quare totum in fumum eva- ,, neſceret: neque ſeparari poſſet humidum à ſicco ,, in reſolutione, propter fortem unionem, quam ha- ,, bent utique ad invicem. Hujus utique vidimus manifeſtam experientiam in ſpirituum ſublimatione: quoniam cum in eis per ſublimationem fiat ſubita reſolutio, non ſeparatur humidum à ſicco, nec ſiccum ab humido, ita quòd dividantur in partes taliter mixtiones eorum: ſed tota aſcendit eorum ſubſtantia, aut parum ex eorum componentibus diſſolvitur. Reſolutio ergo humidi ſubtilis fumoſi ſucceſſiva, & diuturna, & æqualis, eſt cauſa inſpiſſationis metallorum. Hanc quoque facere non poſſumus inſpiſſationem per hunc modum. Ergo in hoc ſequi naturam non valemus. Non enim poſſumus naturam in omnibus proprietatum differentiis imitari.

CAP. VIII.

De ſolutionibus ad perſuaſiones Sophiſtarum.

Noſtra igitur intentio non eſt in principiis naturam ſequi, nec in proportione miſcibilium elementorum: nec in modo mixtionis ad invicem ipſorum: neque in æquatione caloris inſpiſſantis, cum omnia nobis ſint impoſſibilia, & penitus ignota. Reſtat ergò rationes Sophiſtarum interimere, hanc excelſam artium negantium poſſe eſſe. Si dixerint ergo nos proportionem elementorum, & modum mixtionis illorum ad invicem & æquationem caloris metalla inſpiſſantis: cauſaſque alias multas & accidentia naturæ actionem continentia ignorare: concedimus eis utiquè: ſed non propter hoc noſtram ſcientiam divinam interimunt: quoniam nec ſcire volumus illa, nec poſſumus, nec ad opus noſtrum poſſunt pervenire. Sed ad hoc nobis principium aſſumimus, aliumquè generationis metallorum modum, in quibus ſequi naturam poſſumus. Si dixerint etiam Philoſophos, & Principes hujus mundi hanc deſideraſſe ſcientiam, & eam non inveniſſe. Reſpondemus eos mentiri: quoniam quoſdam Principes, licet paucos, & maximè antiquos & ſapientes & noſtro tempore repertos: jam ex ſui induſtria hanc legimus indagaſſe ſcientiam. Sed talibus nec ore, nec ſcriptis eam tradere voluerunt, cum indigni ſint. Ergò quia non viderunt aliquos hanc ſcientiam poſſidere; cecidit ſuper eorum mentes error, ut æſtiment mul-

los hanc inveniſſe ſcientiam. Ad hoc etiam arguunt fantaſticè, aſſerentes impotentiam noſtram non poſſe ſolùm in debilibus mixtionibus naturam imitari, ſicut in mixtione aſini vel bovis, ergo nec in fortibus: Dicimus eſſe errorem ſuum multiplicem, quia in arguendi modo non cadit neceſſitas, quâ coerceamur artem noſtram non eſſe concedere: quia per locum à ſimili, vel à majori ſuam corroborant fantaſiam & errorem, in quibus non continetur neceſſitas, ſed contingentia ut in pluribus. Oſtendimus quoquè per aliam viam, demonſtrando illos nullam aſſignare apparentem ſimilitudinem, inter debilem mixtionis compoſitionem animalium, & mineralium formarum firmam & fortem, & hæc ideò, quoniam in animalibus & aliis viventibus, in quibus compoſitio eſt debilis, non eſt perficiens ſolùm proportio: nec miſcibilia proportionis; neque qualitates miſcibilium, neque mixtio quæ ſequatur ex illarum actione ad invicem, & paſſione, quæ eſt ex aggregatione illarum qualitatum: ſed eſt anima, ſecundùm opinionem plurium, quæ eſt ab occultis naturæ, ſicut ab eſſentia quinta, vel à primo motore: & hoc etiam ſecundùm ſententiam plurium dicimus, & hujus occultum ignoramus. Ideò & hæc talia, licet in eis ſit debilis mixtio: perficere tamen neſcimus, quia perfectivum, quod eſt anima, infundere ignoramus. Per hoc utiquè patet: quoniam eſt defectus non ex parte mixtionis, quòd non perficiamus bovem vel capram: ſed ex defectu infuſionis animæ, quoniam ſic debilem & magis debilem, ſic fortem & magis fortem compoſitionem facere, ſecundùm viam & curſum naturalem imitantes artificium noſtrum ſciremus. In metallis igitur perfectio minor eſt quàm in eis: & verſatur illorum perfectio magis circa proportionem, & compoſitionem, quàm circa alia. Ideò cum in eis minor ſit perfectio, quàm in aliis quæ narravimus, liberiùs ipſa perficere poſſumus: illa verò non. Diverſificavit enim Deus altiſſimus, & glorioſus perfectiones ad invicem multiformiter. In quibus enim compoſitio, quæ eſt ſecundùm naturam, fuit debilis: in illis majorem & nobiliorem perfectionem poſuit, quæ eſt ſecundum animam. Sed quædam fortioris addidit compoſitionis, & firmioris, ſicut lapides & mineralia, ſed in eis poſuit minorem perfectionem, & ignobiliorem, & quæ eſt ex mixtionis modo. Patet igitur quòd non eſt eorum ſimilitudo bona: quia non ignoramus bovem vel capram fore non ratione compoſitionis, ſed formæ perfectæ, quoniam perfectio in bove vel in capra nobilior eſt & magis occulta eâ, quæ in metallis conſiſtit. Similiter autem & aliter arguunt, quoniam non mutatur ſpecies in ſpeciem. Dicimus ergò eos mentiri iterum, ſicut conſueverunt ſæpiùs aliud quàm verum dicere ſuper his, quoniam ſpecies mutatur in ſpeciem ſecundum hanc viam, cum individuum ſpeciei unius in alterius ſpeciem mutatur. „Videmus namquè vermem, & naturaliter, & per artificium naturæ in muſcam mutari, quæ ab eo differt ſpecie: & vitulum ſtrangulatum in apes tranſmutari: & frumentum in lolium, & carnem tranſmutari in vermem per ebullitionis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem natura cui miniſtramus: ſimiliter & metalla non mutamus, ſed natura cui per artificium aliquam materiam præparamus, quoniam ipſa per ſe agit, nos autem adminiſtratores ejus ſumus. Et ſi per aliam rationem taliter arguunt, & ſuam corroborent ſophiſticè opinionem: ſcilicet quòd in millibus annorum natura metalla perficit, tu verò in millibus annorum durare non potes. Dicimus, quoniam natura ſuper principia ſua (ſecundùm opinionem antiquorum Philoſophorum) agens perficit in millibus annorum: ſed quia principia illa ſequi non poſſumus, ideò ſive in millibus, ſive in pluribus, ſeu in paucioribus, vel in momento hoc natura perficiat, non tenet eorum perſuaſio: quia in ſuis principiis imitari naturam non poſſumus nec volumus. Videmus enim quòd in millibus annorum natura non decoquit lapides in calcem, quod tamen facit homo in brevi tempore ſuo ingenio naturali per accidentalem calorem. Ideò namque in metallis depurandis ingenio & artificio hominis reducuntur ipſa ad puram & nobiliorem ſubſtantiam in brevi tempore quòd natura eorum defectus tàm citò ſupplere non poteſt: Jam ex præcedenti negante ſermone abbreviato determinavimus, & completiori ſermone in ſubſequentibus demonſtrabimus. Secundùm tamen opinionem aliquorum evidentium & perſpicacium natura intentum ſuum ſubitò perficit ſcilicet uno die, vel breviori tempore. Et ſi hoc verum ſit, non tamen valemus in ſuis principiis naturam imitari, quod manifeſtius oſtenſione demonſtrabimus. Reſiduum tamen quæſtionis confitemur, quòd totum verum credimus eſſe. Et ſi dicant, quod ſi à ſitu unius vel plurium ſtellarum datur metallis perfectio, quam ignoramus. Dicimus hunc ſitum nos ſcire non expedire: quoniam non eſt ſpecies generalium & corruptibilium: quin ex individuis ejus alicujus fiat generatio & corruptio omni die: per quod patet ſitum ſtellarum eſſe omni die perfectivum cujuslibet ſpeciei individuorum & corruptivum. Non ergo neceſſarium eſt ſtellarum ſitum expectare, eſſet tamen utile: ſed ſufficit ſolùm naturæ diſponere, ut ipſa quæ ſagax eſt, diſponat ſitibus convenientibus mobilium corporum. Non enim poteſt natura perficere ſine motu & ſitu mobilium. Undè ſi naturæ artificium diſpoſueris, & conſideraveris quæcunque, ex contingentibus hujus magiſterii fiunt, debitè perficientur ſub debito ſitu, per naturam ſibi convenientem, abſque conſideratione illius. Videmus enim cum vermem ex carne, vel aliquo animali putreſcibili deductum in eſſe deſideramus, quod non conſideramus immediatè ſitum ſtellarum, ſed diſpoſitiones aëris circumſcribentis & alias cauſas putrefactionis perfectivas præter illum. Et ex tali conſideratione ſufficienter ſcimus vermes ſecundum naturam in eſſe producere. Natura enim ſibi invenit convenientem ſitum, licet à nobis ignoretur. Et ſi dicant perfectiones in inſtanti dari, perfectionem autem noſtram non in continenti perficimus, concludunt ex hoc, non ergo perficietur per artificium hujus artis. Dicimus capita illorum vacua fortè ratione humana & magis beſtiis quàm viris aſſimilari. Concludunt enim ex præmiſſis, nullam in ſe habentibus habitudinem ad id, quod illatum eſt. Tantùm enim tenet hæc argumentatio. Aſinus currit, ergo tu es capra, quantùm & ſua. Et hoc ideò, quoniam ſi non fiat præparatio in inſtanti, non prohibet tamen hoc forma vel perfectio, quòd non poſſit præparatio dari in inſtanti. Non enim præparatio eſt perfectio, ſed habilitatio ad ſuſcipiendam formam. Si dicunt etiam, quòd faciliùs ſit res naturales deſtruere, quàm conſtruere illas per artificium, & vix aurum poſſumus deſtruere: conclu-

dunt ergo impoſſibile eſſe conſtruere illud. Reſpondemus eis taliter; quoniam non concludunt de neceſſitate: quâ coerceamur aurum non poſſe conſtrui credere. Nam quod difficulter conſtruitur, difficulter deſtruitur: non autem impoſſibile ipſum non poſſe conſtrui Hujus autem aſſignavimus cauſam, quia fortem habuit compoſitionem: ideo difficiliorem habuit reſolutionem: ideoque difficulter deſtruitur. Et hoc eſt, quod facit eos opinari impoſſibilem eſſe illius conſtructionem, ſed quia ignorant ipſius compoſitionem naturalem, ideò illius deſtructionem & conſtructionem artificialem ex curſu naturæ ignorant. Attentaverunt tamen fortè, quod ſit fortis compoſitionis: ſed quantæ fortitudinis compoſitionis ſit non attentaverunt.

CAPUT IX.

De rationibus negantium Artem à datis.

SUfficienter itaquè, chariſſime fili, Sophiſtarum phantaſias retulimus. Reſtat ergo ex quo te attentum promiſſione fecimus ſecundùm viam promiſſionis ad ea, quæ determinanda ſunt ex ratiocinationibus artem negantium à datis tranſire. Quæcunque tamen determinata ſunt principia, ſunt de intentione naturæ: quorum eſſentia in nos oportet diſputare ſufficientiùs in ſequentibus. Poſt illam verò determinationem & de ipſis ſermonem faciemus, prout ſunt principia hujus noſtri magiſterii. In prima tamen traditione, ſingularem de unoquoquè principiorum faciemus ſermonem, in ſequenti verò univerſalem. Ex nunc verò ad præſens rationes negantium à datis & ipſarum intentiones imprimis afferamus. Hanc utiquè artem ſupponentes multipliciter ex intentione diverſâ fore comperimus. Alii quidem in Spiritibus. Alii in corporibus. Alii in Salibus & Aluminibus, nitris & Bauraciis. Alii verò in omnibus rebus vegetabilibus hanc inveniri artem & magiſterium affirmant. Ex his autem omnibus, hi quidem ſecundùm partem benè & ſecundùm partem malè. Hi verò ſecundùm totum malè hoc divinum magiſterium æſtimantes, illud poſteris tradiderunt. Ex ipſorum autem errorum multiplicationibus veritatem nos collegiſſe difficiliùs & laborioſæ cautelæ conjecturâ, longáque ac tædioſâ experientiâ, multorum ſumptuum interpoſitione contigit, & illorum error, per noſtræ mentis rationem ſæpiſſimè militavit, & deſperationem adduxit. Blaſphemati ſint igitur, quia in æternum blaſphemias poſteris reliquerunt ex errore ſuo, & maledictionem ſuper philoſophantes profuderunt & non veritatem, ſed diabolicam inſtigationem poſt mortem ipſorum dimiſerunt. Et ego etiam blaſphemandus ſim, niſi errores ipſorum corrigam, & veritatem tradam in hac ſcientia, prout melius exigit hæc ars noſtra. Hoc enim magiſterium occulto ſermone non eget, ſed penitùs manifeſto. Trademus igitur ipſum ſermone tali, quem latere prudentes non accidet. Hic autem mediocribus profundisſimus erit: fatuis autem utroſque terminos miſerabiliter concludet in hac unâ & eâdem noſtrâ traditione. Redeuntes igitur ad propoſitum dicimus, quod qui in ſpiritibus eam eſſe ponunt, ſunt diverſi multipliciter. Alii quidem ex Argento vivo. Alii verò ex Sulphure, & huic affini Arſenico ſcilicet, lapidem Philoſophicum perquiri afferunt neceſſe eſſe. Et ab his quidam ex Marchaſita, quidam ex Tutia & Magneſia. Alii ex Sale Armoniaco. Qui verò in corporibus. Alii in Saturno. Alii in quolibet aliorum corporum eſſe dicunt. Alii quidem in Vitro. Alii in Gemmis. Alii in diverſitatibus Salium & Aluminum & Nitrorum & Bauracium. Et alii in omni genere rerum vegetabilium, & horum unicuique ſupponenti eſt adverſarius ſecundum ſuam ſuppoſitionem. Et his adverſans credit ſe arti ſimpliciter adverſari. Et ſecundùm plurimum utraque ſecta rationibus eſt vacua.

CAPUT X.

De ſupponentibus in Spiritibus Artem fore.

QUidam igitur ſupponentes eam inveniri in Sulphure, laborem impenderunt, & ignorantes ejus præparationis perfectionem, ipſam perfectionem diminutam reliquerunt. Crediderunt enim ſolam mundationem & purificationem perfectionem præparationis eſſe, hoc autem per ſublimationem fit: ideoquè adductum eſt intentioni eorum, ut æſtiment, quòd ſola ſublimatio in Sulphure ſit perfectio præparationis in ipſo, & ſimiliter in ſuo compari ſcilicet Arſenico æſtimantes induxerunt. Venientes igitur ad projectionem, quæ eſt intentio alterationis, viderunt illud aduri & evaneſcere, & in corporibus longam moram non contrahere, & corpora relinqui ab eis magis immunda, quàm prius fuerint ſine projectione illius. Quia ergo viderunt hanc deluſionem in ſui operis complemento, & longisſimis fuerit temporibus revolutum in illorum pectoribus ex ſolo Sulphure hanc ſcientiam reperiri, & in illo non inveniſſent: arguunt etiam non poſſe in alio hanc inveniri. Quare cum nec in hoc, nec in ullo alio inveniant, arguunt eam nuſquam inveniri. Reſpondentes utiquè eis breviter dicimus, eos in hoc parùm ſentire & minimè ſapere, quia ſupponunt ſolum Sulphur eſſe medicinam noſtram: & ſi hæc tamen eſſet vera ſuppoſitio: in modo tamen præparationis ſunt decepti, quia ſolam ſublimationem credunt ſufficientem eſſe. Sunt enim tanquam puer ex principio nativitatis ſuæ usque ad ſenectutem in domo concluſus, non putans mundi latitudinem extendi ultra domum vel ultra quàm oculis ſuis poſſit conſpicere. Non enim hi in multis lapidibus laborem ſuum adhibuerunt: non igitur potuerunt ſentire ex quo medicina noſtra eliciatur, & ex quo non, & ideò manus ſuas etiam à laborum copiâ excuſaverunt, quid enim laborum perfectivum ſit non meritò ignorare debuerunt. Sed quare fuerit opus illorum diminutum dicimus, quia adurentiæ naturam in Sulphure dimiſerunt & fugam, quare ipſi diſſipant & deſtruunt. Alii verò in ipſo & ſuo compari lapidem inveniri æſtimantes neceſſe eſſe, & profundiùs ad operis conſummationem accedentes: non ſolùm per ſublimationem mundaverunt adurentiam Sulphuris, verùm etiam movere conati ſunt relictam in eo fugam: ad quorum perfectionem ſimiliter deluſio pervenit, quia non adhæſit ſtabiliter in ipſis corporibus, ſed ſucceſſivè & paulativè evanuit, relicto corpore in ſua prima diſpoſitione. Qui & etiam ſimiliter interimentes arguerunt ut primi, & eisdem ut primis reſpondentes artem affirmamus, & eam ſcimus eſſe, quia veritatem vidimus & tetigimus. Alii quia profundius in ipſo viderunt, mundaverunt eum, & ejus fugam & aduſtiones abſtulerunt & factum eſt eis fixum & terreum, nullam dans ignis calore fuſionem bonam, ſed ſolùm vitrificatoriam,

& ideò

& ideò non potuerunt in projectione corporibus permiſcere, ideò arguunt ut primi, & nos eisdem reſpondemus ut primis, quia opus diminutum dimiſerunt, nec illiud complere ſciverunt. Ingreſſionem enim quæ eſt perfectivum, ultimum inquirere ignoraverunt. In omnibus ſimiliter ſpiritibus eſt idem præparationis modus, niſi quod in Argento vivo, & Tutiis excuſamur à majori labore, qui eſt ex remotione aduſtionis, hæc enim ſulphureitatem aduſtibilem & inflammabilem non habent, ſed ſolam fugam. Magneſia verò & Marchaſita omne genus ſulphureitatis habent: plus Marchaſita, minùs verò Magneſia, fugam tamen omnes habent, plus tamen Argentum vivum, & Armoniacum Sal, minùs verò Sulphur, adhuc verò minùs & compar illius, quarto verò adhuc minùs Marchaſita, quinto verò & Magneſia minùs, ſexto verò & ultimò minimè omnium Tutia. Utraquè tamen fuga participans eſt, alia tamen plus, & alia minùs, & ideò propter eorum fugam quibusdam ſupervenit experimentatoribus deluſio vehemens, in eorum operationibus præparationum, & in ipſorum projectionibus ſimiliter. Ideoque & ipſi arguunt, & interimunt, ut in Sulphure ſupponentes, & eisdem ut in Sulphure ſupponentibus, reſpondemus. Sunt & alii nitentes ſeſe in experientiis, ſpiritus in corporibus figere, nullâ aliâ præparatione huic præveniente, ſed eisdem deluſio ſimiliter angarias attulit & deſperationem, & coacti ſunt ex ea hanc ſcientiam non eſſe credere, & contra ipſam arguere. Eſt enim turbationis illorum cauſa, atque ſedulitas, quoniam in infuſione corporum ſpiritus ita dimittunt, nec eis adhærent, imò aſperitate ignis aufugiunt, permanentibus in ea ſolis corporibus, quoniam preſſuram impietatis ignis illius pati propter fugam non poſſunt, quæ ab eis non eſt ablata. Accidit ſimiliter & quandoquè deluſio, quia & ſecum corpora ignem effugiunt, & hoc eſt cum non fixi ſpiritus corporum profundo inſeparabiliter adhæſerunt, quoniam volatilis ſumma, ſuperat ſummam fixi. Undè ſimiliter ut primi arguunt, & ſimiliter nos eisdem ut primis reſpondemus. Tota igitur illorum probatio hæc eſt. Si corpora filii doctrinæ vultis convertere, tunc ſi per aliquam medicinam fieri hoc ſit poſſibile, per ſpiritus ipſos fieri neceſſe eſt, ſed ipſos non fixos corporibus, utiliter adhærere non eſt poſſibile immò fugiunt & immunda relinquunt illa. Ipſos autem fixos non eſt poſſibile ingredi, cùm terra facti ſunt, quæ non infunditur, & tamen incluſi corporibus fixi apparent, non tamen ſunt. Aut ab eis recedunt ipſis manentibus, aut ambo ſimul confugiunt. Igitur cum in materia magis affini nullis modis hanc artem inveniri ſit poſſibile, etiam in magis remota non invenietur ergo, nuſquam. Reſponſio igitur noſtra hæc eſt, quoniam quod ſcibile circa hoc eſt, totum non ſciunt, ideoquè nec operationem ex eo totam inveniunt, conſequentis igitur vitium per ſufficientiam ponunt eorum robur.

CAP. XI.

De Supponentibus in Corporibus, Lapidibus, Salibus, Aluminibus, Bauraciis vel creſcentibus Artem fore.

QUidam autem poſuerunt in corporibus artem iſtam, cùm tamen ad opus pervenerunt, illuſi ſunt, æſtimantes Stannum utrumque lividum, ſcilicet plumbeum & album, albedine verò pura multùm naturæ Solis & Lunæ aſſimilari & approximare, lividum quidem multum Soli, Lunæ parùm, album verò Lunæ multum, Soli verò parum. Ideoque horum aliqui æſtimantes, ſtannum Jovem videlicet multùm Lunæ aſſimilari, & ſtridore, mollitie, & liquefactionis velocitate ſolummodò differentem credentes, ex ſuperfluitate ſuæ humiditatis liquefactivum eſſe facile, & molle ſimiliter ex ſubſtantia verò fugitiva Argenti vivi in illo intercidente partes, ſtridorem poſſidere expoſuerunt illud igni, & calcinantes ipſum tenuerunt in igne quantum potuit tollerare, quousquè album factum eſt in calce ſua, quam poſtea involventes reducere non potuerunt, ſed æſtimaverunt impoſſibile fore. Etiam horum aliqui reduxerunt ex illo aliquid, & ſtridorem ut prius & mollitiem invenerunt, & liquefactionis velocitatem, ideò crediderunt hoc impoſſibile per viam hanc, & adducti ſunt in incredulitatem, ut putent artem indurationis illius inveniri non poſſe. Horum verò aliqui calcinaverunt & reduxerunt, & iterum ſcoriam illius ſubtrahendo cum majoris ignis expreſſione calcinaverunt & reduxerunt, & ſic ſæpè reiterantes opus ad illum viderunt illud induratum & ſine ſtridore, quia ergo velocitatem liquefactionis non omninò removerint, illorum mens erravit, & æſtimaverunt ad illud non poſſe perveniri. Horum itaque alii volentes eidem duritiem & retardationem liquefactionis, cum adminiſtratione duorum corporum præſtare in deluſionem ceciderunt, ut frangerent illi quæcunque duorum corporum admixta ei fuerint, nec juvit in hoc eos illa præparatio. Ideoque cum nec duris, nec igne illud præparare potuerint, excuſaverunt ſe de longa mora inventionis artis, qui eam impoſſibilem dixerunt, & crediderunt per hoc & contra artem arguentes inſtanter poſuerunt illam non eſſe. Ex hoc & ab his addentes multa medicamina, viderunt illa nullam immutationem facientia, nec eis convenientia, ſed potius corrumpentia, & contra illorum propoſitum agentia. Et ideo libros abjecerunt, & capita retorſerunt, & artem frivolam demum dixerunt, quibus obviantes reſpondemus reſponſione primâ. Eundem eſt etiam in Saturno reperiri illuſionis modum, ſolo abjecto hoc, quòd corpora non frangit, & quòd citius redit à calce ſua quàm Jupiter, lividitatem attamen ſuam removere non poſſunt, quia ignorant, ideò per illum dealbare non poſſunt dealbatione bonâ, nec per ſuam phantaſiam potuerunt illum ſtabilibus corporibus ſtabiliter aſſociare, quin contingat id per fortem ignem, vel ignis expreſſionem recedere à commixto. Et illud quidem, quod maximè decipit illos in hujus præparatione, ſupponentes in nullo poſſe ſcientiam inveniri, niſi in ipſo, & quia poſt duas reductiones à calce ſua nullam duritiem recipit, ſed majorem potius mollitiem, quàm priùs habuerit, & in aliis ſimiliter differentiis non viderunt illud emendari: Et ideò cum ipſo putantes propinquiùs & melius inveniri, & non invenerunt: coguntur per hoc credere & argumentari, ſcientiam hanc non eſſe, ſed deluſionem, & ideo peccant ut priores. Alii verò componentes durum cum duris, molle cum mollibus, propter convenientiam, voluerunt corpora ad ſe invicem transmutare, & illud non potuerunt propter ſuam ignorantiam, ut permiſcentes Solem vel Lunam cum Venere vel alioquè unoquoquè metallorum, non tranſmutant illa in Solem, vel Lunam transmutatione firmâ, quin accidat ignis expreſſione forti unumquodque,

illorum

illorum à commixtione ſeparari, vel comburi, vel ad priorem ſui naturam redire. Quædam verò ex eis plus durant in commixtione, quædam verò minùs, ut alibi à nobis ſufficienter determinatum eſt. Hæ itaque deluſiones ſupervenientes propter ignorantiam, faciunt hos tales de hac diffidere arte, & illam arguere non eſſe. Alii autem intimiùs & profundiùs ſuper hoc inquirentes, cogitaverunt, & ingeniati ſunt, & viam voluerunt invenire, ut dura mollibus unita, ea ſtabiliter indurarent: unita ſcilicet, & perfecta cum imperfectis ad perfectionem reducerent, & generaliter ad ſe invicem tranſmutarent, & transmutarentur transmutatione firmâ. Et ideò voluerunt ſimilitudinem & affinitatem illorum invenire, tum per medicinas, tum verò per ignis adminiſtrationem ſcilicet attenuando groſſa, ut Venerem & Martem & inſpiſſando ſubtilia, ut Jovem & ſimilem ſibi. Et aliqui eorum credentes hanc adminiſtrationem perficere, deluſi ſunt in commixtione horum duorum corporum, vel quia frangibile fecerunt omninò, vel omninò nimis molle, non alteratum à duro, vel nimis durum non alteratum à molli. Et ſic convenientiam non invenerunt: & ideò artem eſſe negaverunt. Alii verò adhuc profundiùs proſpicientes, alterare voluerunt corpora cum animarum ſuarum extractione, & cum extractâ animâ aliam animam alterare. Similiter & ad id non potuit eorum experientia pervenire, ſed diffiſi ſunt de intentione ſua, per hoc æſtimantes artem non poſſe inveniri. Alii verò ſolo igne ipſa perficere conantes, deluſi in opinione ſua fuerunt, quia ad id pervenire non potuerunt, nec ſciverunt. Et hi eam ex hoc non eſſe putaverunt, quibus omnibus obviamus ut priùs. Qui verò in Vitro & Gemmis illam poſuerunt, experti ſunt per Vitrum & Gemmas in corporibus alterationes facere, & non potuerunt, quia non alterat, quod non ingreditur. Et ipſum quidem Vitrum & Gemmæ non ingrediuntur, ideò non alterant, ſed etſi conati ſunt Vitrum ſic unire cum vix hoc non poſſit, non tamen propoſitum habent, quoniam Vitrum ex corporibus faciunt, & propter hunc errorem æſtimant errorem ſuper totam artem cadere, & ſic eam arguunt non eſſe. Quibus reſpondemus eos operari indebito modo ideoque indebitè terminantes, non poſſunt hanc ex eorum erroribus artem interimere. Sunt & alii ſupponentes eam artem inveniri in Salibus & Aluminibus Vitris, & Bauraciis: poſſunt quidem & in his experiri, ſed eam inveniri minimè putamus in eis. Ideoquè ſi poſt ſuam experientiam paucam utilitatem transmutationis invenerunt, ſcilicet ſolvendo, coagulando & aſſando, non interimunt itaque artem, cùm neceſſaria ſit inſcientia. Poſſibile eſt tamen in his omnibus aliquam alterationem inveniri, ſed remota eſt valdè, & maximè laborioſa. Adhuc verò & in aliis creſcentibus omnibus magis laborioſa fore probatur, ideoque quidam in omnibus vegetabilibus ponunt, poſſibile quidem ponunt, ſed non eis: quoniam potiùs deficerent in labore quàm laboratum perfici ſit poſſibile, ideò & ſi hi tales artem non inveniunt ſuis laboribus, artem nullis laboribus inveniri poſſe argumentantur. Omnes autem priùs dicti errantes unam medicinam ſuam poſuerunt, & nullam aliam ſuppoſuerunt præter illam. Et hi quidem jam redarguti ſunt omnes. Alii verò multi & quaſi infiniti harum rerum omnium, aut quorundam compoſitionem ſub diverſâ procreatione facient, ignoranter & inſcienter incedunt, & error illorum in infinitum extenditur, quoniam infinita eſt diverſitas procreationis miſcibilium, & infinita eſt diverſitas & numerus rerum miſcibilium: & in his ambabus infinitatibus infinitè contingit errare; aliquando ex ſuperabundantiâ, aliquando ex diminutione, ex his impoſſibilis eſt correctio. Sed nos quoque longitudini & prolixitati ſermonum parcentes, ſuper infinitis inſiſtere nolumus, quoniam ſcientiam univerſalem trademus brevibus locutionibus, quâ evidenter infinitatem ſuorum errorum emendare poterunt, & illos corrigere. Nunc verò naturalia principia dicemus ſecundùm eorum cauſas, ut ex principio te attentum fecimus in memoratione illorum.

CAP. XII.

De Naturalibus Principiis Mercurii, Sulphuris & Arſenici.

INnuimus ergo tibi ſecundùm aliquorum opinionem qui fuerunt, de ſecta artem noſtram imitantium, quòd Principia naturalia in opere naturæ ſunt ſpiritus fætens, & aqua viva, quam & ſiccam aquam nominari concedimus. Spiritum autem fætentem diviſimus: eſt enim albus in occulto & rubeus & niger. Uterquè in magiſterio hujus operis, in manifeſto autem uterque tendens ad rubedinem. Dicimus igitur ſermone brevi, nec non & ſimiliter completo, ſufficientem generationem uniuſcujuſque iſtorum & modum ſimiliter generationis. Expedit igitur non ampliare ſermonem noſtrum & dilatare, & ſingulum capitulum de ſingulo naturali principio tradere. In genere tamen dicimus, quòd unumquodquè ipſorum eſt fortiſſimæ compoſitionis, & uniformis ſubſtantiæ, & illud ideò quoniam in eis per minima partes terræ taliter partibus aëreis, aqueis, & igneis, ſunt unitæ, ut nulla ipſarum alteram in reſolutione poſſit dimittere: imò quælibet cùm qualibet reſolvitur propter fortem unionem, quam habent ad invicem per minima: calore in mineralibus æquali terræ viſceribus occultato, multiplicato, & æquato, ſecundùm debitum curſum naturæ, ad exigentiam illorum eſſentiæ ſecundùm opinionem quorundam antiquorum. Alii autem aliter dixerunt, quoniàm principium non fuit Argentum vivum in naturâ ſuâ, ſed alteratum & converſum in terram ſuam, & Sulphur ſimiliter alteratum & in terram mutatum. Undè dixerunt, quòd principium fuit aliud quàm ſpiritus fætens, & ſpiritus fugiens in intentione naturæ. Et ratio, qua moti ſunt, fuit, quoniam non inveniunt in mineris Argenteis vel aliorum metallorum aliquid, quòd ſit Argentum vivum in ſui natura vel aliquid, quòd ſit Sulphur ſimiliter in ſui naturâ: imò per ſe inveniunt unumquodquè illorum ſeparatum in propria ſuâ minerâ & naturâ. Similiter etiam & per aliam rationem hoc affirmant, ſcilicet non eſt tranſitus à contrario in contrarium niſi per diſpoſitionem mediam. Ergò cùm ſic ſit, coguntur confiteri & credere, quòd non ſit tranſitus à mollitie Argenti vivi ad duritiem alicujus metalli, niſi per diſpoſitionem, quæ eſt inter diuritiem & mollitiem illorum, ſed in mineris non inveniunt aliquod, in quo ſalvetur hæc media diſpoſitio, ideò hac ratione

tione compelluntur credere Argentum vivum, & ſulphur in ſui natura non eſſe principium de intentione naturæ, imò aliud: quod ſequitur ex illorum eſſentiarum alteratione in radice naturæ ad terream ſubſtantiam: Et eſt iſte modus, quoniàm priùs unumquodquè eorum convertitur ad terream ſubſtantiam, & ex his ambabus terreis naturis reſolvitur fumus tenuiſſimus, à calore multiplicato in viſcere terræ, & hic duplex fumus eſt materia metallorum immediata. Hic tamen fumus à calore temperato mineræ decoctus convertitur in naturam cujusdam terræ. Ideòque fictionem quandam ſuſcipit, quam defluens aqua per viſcera mineræ & terræ ſpongioſitatem disſolvit, & ei uniformiter unitur unione naturali, & formâ: ideoquè ſic dixerunt opinantes, quod aqua fluens per meatus terræ invenit ſubſtantiam diſſolubilem, ex ſubſtantia terræ in viſceribus illius, & eam ſolvit, & uniformiter ſecum unitur, quousquè & ſubſtantia terræ in viſceribus diſſoluta, & aqua fluens diſſolvens, unum fuerint unione naturali, & ad talem unionem veniunt omnia elementa, ſecundùm debitam & naturalem proportionem, & miſcentur per minima quousquè faciant uniformem mixtionem. Et hæc mixtio per ſucceſſivam decoctionem, in minera inſpiſſatur & induratur, & fit metallum. Et hi quoquè ſunt affines veritati, non tamen veritatem conjiciunt puram. Jam ſermone univerſali determinavimus de metallorum principiis naturalibus, reſtat nunc ut ponamus uniuscujuſquè principii caput. Cùm igitur tria ſunt, Sulphur, Arſenicum, & Argentum vivum. Primò ſcribemus caput de Sulphure, ſecundò de Arſenico, tertiò de Argento vivo. Deinde uniuscujuſque metallorum, qui ſunt effectus eorum, ponemus caput determinatum, ſecundùm quod eſt ex opere naturæ. Deinde ad ea, quæ hujus magiſterii ſunt fundamenta, & illorum operationes tranſeundum, horum cauſas omnium aſſignantes.

CAP. XIII.

De Sulphure.

Dicimus igitur, quod Sulphur eſt pinguedo in minera terræ, per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſquè induretur, & ſicca fiat; & cum indurata fuerit, Sulphur vocatur. Habet ſiquidem Sulphur fortiſſimam compoſitionem, & eſt uniformis ſubſtantiæ in ſuis partibus omnibus: quia homogeneum eſt: ideòquè non aufertur ejus oleum ab ipſo per deſtillationem, ſicut ab aliis rebus oleum habentibus. Qui ergo quærunt ipſum calcinare, non perdendo de illius ſubſtantia aliquid, de quo ſit curandum, in vanum laborant, quoniàm non calcinatur, niſi per magnam induſtriam, & multum de illius ſubſtantia diſſipatur, ex centum enim partibus, vix tibi tres ſufficienter reſervas, poſt ipſius calcinationem. Figi ſimiliter non poteſt, niſi prius calcinetur, commiſceri attamen, & aliquantulum illius fuga retardari, & illius poteſt adustio reprimi, & cum commixto faciliùs calcinatur. Qui ergò quærit ex eo opus elicere illud, per ſe præparando non eliciat, quoniam cum commixto perficitur, & ſine illo protelatur magiſterium usque ad deſperationem, & cum ſuo compari fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallorum, & ipſum fœditate depurat & illuſtrat, & perficit cum magiſterio, ſine quo nullum horum præſtat, ſed potiùs corrumpit & denigrat; non igitur ſine magiſterio ipſo utaris. Qui etiam in præparatione ipſum commiſcere, & amicari corporibus noverit, ſciet unùm de ſecretis naturæ maximum, & viam perfectionis unam, cùm multæ ſunt viæ ad unum effectum, & ad unum intentum. Et quodcunque corpus ex ipſo calcinatur, acquirit pondus ſine dubio: Æs quoque aſſumit ex eo Solis effigiem. Mercurio quoque aſſociatum & aſſatum per ſublimationem fit uſifur. Calcinantur denique omnia corpora ex eo facilè, præter Solem & Jovem. Sol verò difficilimè, & non coagulatur Argentum vivum ex eo in Solem vel Lunam, in quibus ſit utilitas per artificium debile, ſicut Philoſophorum quidam fatui putaverunt. Et ita dicimus, quòd quæcunque corpora minùs habent de humiditate, faciliùs per Sulphur calcinantur, quàm quæ multam. Per Deum altiſſimū id illuminat omne corpus: quoniam eſt lumen & tinctura. Difficillimè quoque ſolvitur: quia non habet partes ſalſugineas, ſed oleaginas, quæ non facilè in aquam ſolvuntur: quæ autem facilè vel difficilè ſolvuntur in aquam in capitulo ſolutionis monſtrabimus ſatis apertè. Sublimatur verò, quia ſpiritus eſt, & ſi commiſceatur Veneri & aduratur ſecum, fit mirabile violaceum, cum Mercurio quoque miſcetur ſimiliter, & fit ex eis, per decoctionem, cœleſtinus color & delectabilis. Non putet quis, quòd Sulphur per ſe opus compleat aliquod: non enim eſſet hoc, niſi vanum credere, hoc autem ſatis lucidè probabimus in ſequenti. Eligitur autem craſſum & lucidum: Et de Sulphure hæc dicta ſufficiant.

CAP. XIV.

De Arſenico.

Reſtat nos de Arſenico diſputare, ad præſens igitur dicimus, quod eſt de ſubtili materia & ſimili cum Sulphure: idcircò non oportet id aliter diffiniri, quàm Sulphur. In hoc autem diverſificatur à Sulphure, quia eſt albedinis tinctura, & rubedinis ſimiliter de facili: Sulphur verò rubedinis de facili, albedinis autem difficilimè. Eſt autem Sulphuris & Arſenici duplex genus: citrinum quoque & rubeum, quæ ſunt huic arti utilia: reliqua verò multa genera non. Figitur autem Arſenicum ſicut & Sulphur. Utriuſque verò ſublimatio à metallorum calcibus melior eſt. Non autem ſunt Sulphur & Arſenicum medicina perfectiva hujus operis nec completio: ſunt autem adminiculum perfectionis in caſu, eligitur autem lucidum & ſquamoſum, & ſciſſile.

CAP. XV.

De Mercurio.

Argentum quippè vivum, quod & Mercurius appellatur, antiquorum uſu, eſt aqua viſcoſa in Viſceribus terræ ſubſtantiæ ſubtilis, albæ terreæ per calorem temperatiſſimum, unita totali unione per minima, quouſque humidum temperetur à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter. Ideòque fugit ſuperficiem planam de facili propter ſuæ aquæ humiditatem, non autem adhæret, quamvis viſcoſam habeat humiditatem propter ſiccitatem illius, quæ illam contemperat, & non adhærere permittit. Eſt etiam (ut quidam dicunt) materia metallorum cum Sulphure: adhæret quoque tribus mineralibus de

LIBRI SECUNDI.

SUMMÆ GEBRI PHILOSOPHI, PERSPICACISSIMI,

De

PRINCIPIIS MAGISTERII, ET PERFECTIONE EIUSDEM PROOEMIUM.

SUnt duo, quæ determinanda ſunt principia, ſcilicet hujus magiſterii & perfectio ejuſdem. Sunt itaquè hujus artis principia modi operationum ipſius, quibus applicatur artifex ad hoc magiſterium, qui quidem ad ſe invicem ſunt diverſi. Eſt enim unus modus Sublimatio, & Deſcenſio alter, & unus eſt Diſtillatio, & unus ex modis eſt Calcinatio, & alius Solutio, ſextus Coagulatio, ſeptimus verò Fixio; octavus eſt Ceratio, de quibus ſingulis enarrationem faciemus. Perfectio verò conſiſtit ex conſideratione rerum, quibus pervenitur ad eam & ex conſideratione rerum juvantium, & ex conſideratione ipſius rei, quæ ultimò perficit, & ex conſideratione rei ex qua cognoſcitur, ſi in perfectione fuerit magiſterium vel non, conſideratio verò eorum, quibus pervenitur ad operis complementum eſt conſideratio ſubſtantiæ manifeſtæ, & colorum manifeſtorum & ponderis in unoquoque; corporum mundatorum, & eorum ſcilicet corporum, quæ non mutanda ſunt ex radice ſuæ naturæ abſque ullo artificio, & conſideratio eorum ſimiliter in radice ſua, quæ mutanda ſunt cum artificio, & conſideratio principiorum corporum ſecundum ſuum profundum occultum, & manifeſtum, ſecundum naturam ſuam, ſine artificio, & eorum ſimiliter cùm artificio, quoniam ſi non cognoſcerentur corpora & illorum principia in profundo ſuæ naturæ, & manifeſto cum artificio & ſine, neſciretur quid ſuperfluum in eis, & quid diminutum eſſet: quare nec eſſe foret, nos nunquam ad perfectionem transmutationis illorum pervenire. Conſideratio rerum juvantium perfectionem, eſt conſideratio naturarum illarum rerum, quas corporibus ſine artificio videmus adhærere, & mutationem facere, & ſunt Marchaſita, Magneſia, Tutia, Antimonium, Lapis Lazuli, & conſideratio eorum, quæ ſine adhærentia corpora mundificant, & ſunt ſcilicet Sales & Alumina, Nitra & Banracia & quæ ſunt naturæ hujus, & conſideratio vitrificationis mundantis, per conſimilem naturam. Conſideratio verò rei, quæ ultimo perficit, eſt conſideratio electionis puræ ſubſtantiæ Argenti vivi, & eſt medicina, quæ ex materia illius aſſumpſit originem, & ex illa creata eſt.

Non eſt autem iſta medicina Argentum vivum in ſui natura, nec in tota ſubſtantia, ſed fuit pars illius, non eſt autem natura ſua, cum Lapis noſter factus eſt pars ejus; ipſe enim illuſtrat, & ab aduſtione conſervat, quod perfectionis eſt ſignificatio. Conſideratio verò rei, ex qua cognoſcitur utrum magiſterium in perfectione ſit vel non eſt, conſideratio cineritii, cementi, ignitionis, fuſionis, expoſitionis ſuper vapores acutos, extinctionis, commixtionis, Sulphuris & rei adurentis corpora, reductionis poſt calcinationem & ſuſceptionis Argenti vivi facilis vel difficilis, hæc autem omnia narrabimus cum cauſis ſuis, & cum experientiis facilibus quibus poteris manifeſtè cognoſcere ſermones noſtros non erraſſe. Et hæc experimenta erunt penitus nota.

CAPUT. I.

De Sublimatione ad quid inventa ſit.

COnſequentes igitur noſtrum propoſitum dicimus de Sublimatione, & fuit cauſa inventionis ejus, quia non invenerunt antiqui noſtri neque nos, neque qui poſt nos erunt, aliquid, quod uniretur corporibus, niſi ſpiritus ſolos, vel aliquid quòd naturam corporis vel ſpiritûs in ſe contineat, & hos projectos ſuper corpora ſine illorum mundatione viderunt, vel non perfectos colores dare, vel ex toto corrumpere, adurere, denigrare, & defædare, & hoc ſecundùm diverſitatem ipſorum ſpirituum. Quidam enim ſunt adurentes, ut Sulphur & Arſenicum & Marchaſita, & hi quidem corrumpunt ex toto. Alii verò non adurunt, ut omne genus Tutiæ & hi quidem imperfectos colores dant, & illud ideò, quoniàm qui adurunt, denigrant & defædant, duplici de cauſa hoc faciunt, unâ, quoniàm unctuoſitas Sulphuris, de cujus proprietate eſt de facili inflammare, & per inflammationem denigrari, & per conſequens denigrata corrumpi ab eis non eſt ablata. Altera verò cauſa eſt terreitas, quæ ab eis ſimiliter ſeparata non fuit. In his autem in quibus non datur perfectus color, cauſa eſt ſola terreitas, lividum faciens. Poteſt etiam & aduſtio lividum creare colorem, ideòque ingeniati ſumus hos mundare ab unctuoſitate videlicet adurente, eam habentes, ſcilicet & à terreâ ſuperfluitate omnes. Et ad hoc per nullum magiſterium poſſumus pervenire, niſi per ſolam Sublimationem. Ignis enim cum elevatur, ſubtiliores ſemper partes elevat, ergo dimittit groſſiores: ex hoc patet per Sublimationem ſpiritûs à terreitate mundari, quæ ingreſſionem impediebat, & colorem immundum dabat. Experientia verò ſatis tibi notum facit per viſum tuum, illos ab ea abſolutos eſſe, vides enim eos ſplendidiores, & magis pervios, & eos facilius, corporum denſitates ſubintrare, & penetrare, & non fædum ut priùs facere. Quod verò per Sublimationem aduſtio removeatur, patet experimento, quoniàm Arſenicum, quod priùs ante ſui Sublimationem impurum erat, ab aduſtione, poſt ejus Sublimationem inflammari ſe non permittit: ſed ſolummodò ſine inflammatione recedit; & hoc idem in Sulphure experimentum invenies. Quia igitur in nullis aliis, quàm in ſpiritibus, vidimus adhærentiam ad corpora cum alteratione, per nulla alia fuimus ab eis excuſati, quin neceſſarium fuerit illos præparaſſe cum mundificatione illorum, quæ eſt per Sublimationem, ideoquè hæc fuit cauſa neceſſaria inventionis Sublimationis, igitur narremus ejus ordinem totum: ſine diminutione & ipſius eſſentiam.

CAP. II.

De diverſitate Sublimationis, & qualiter debeat fieri & ordinari.

DIcimus igitur, quòd Sublimatio eſt rei ſiccæ per ignem elevatio cum adhærentia ſui vaſis. Sublimatio

matio verò diverſificatur propter diverſitatem ſpirituum ſublimandorum, quædam enim fit cum ignitione, quædam verò cum igne mediocri, quædam autem cum igne remiſſo. Si igitur ſublimetur Arſenicum vel Sulphur, neceſſe eſt illa per remiſſum ignem ſublimari, quoniam cum habeant partes ſubtiliſſimas conjunctas, uniformiter groſſis: aſcenderet utiquè tota illorum ſubſtantia ſine purificatione aliqua, immò denigrata & etiam combuſta. Ut igitur ſeparet quis immundam terream ſubſtantiam, neceſſe fuit invenire ingenia duarum generationum: proportionem ſcilicet ignis, & mundificationem cum commixtione fæcum, quoniam commixtio cum fæcibus partes comprehendit groſſas & tenet illas in Aludelis fundo depreſſas, nec eas ſcandere permittit. Undè & neceſſe eſt per artificem triplicem ignis gradum Sublimationi applicare. Unum proportionare taliter, quòd per eum aſcendant, alterata tantùm & mundiora & lucidiora, & per hoc manifeſtè videat, ea mundari à terrâ fæculenta. Alter verò gradus eſt, ut quod in fæcibus remanſit de purâ illorum eſſentia, ſublimetur cum majori expreſſione ignis, videlicet cum ignitione Aludelis, & ipſarum fæcum, quam videre poterit artifex cum oculis ſuis manifeſtè. Tertius gradus eſt, ut adminiſtretur ignis debiliſſimus & ſine fæcibus ei quod ſublimatum à fæcibus eſt, & quod aſcendit de illo, fit res ſubtiliſſima, quæ huic operi nihil valet, quoniam illa eſt res, quâ mediante aduſtio perficitur in Sulphure. Eſt igitur tota Sublimationis intentio hæc, ut remota terreitate illius per ignis adminiſtrationem debitam, & abjectâ ſimiliter ex eo ſubtiliſſimâ & fumoſâ illius parte, quæ aduſtionem cum corruptione efficit, relinquatur nobis pars illa, quæ ità in æqualitate conſiſtit, quæ ſimplicem fuſionem ſuper ignem facit ſine aduſtione aliqua, eâdem de igne fugiente ſine inflammatione illius. Quod verò ſubtiliſſimum ſit aduſtivum manifeſtiſſimis argumentationibus probatur: quia ignis ad ſuam convertit naturam unumquodque eorum, quòd magis affine illi eſt. Sed unaquaquè re aduſtibili magis affine eſt, quod ex illa eſt ſubtile, & adhuc magis affine eſt, quod ſubtilius eſt. Ergò & maximè affine, quod ſubtiliſſimum eſt. Ab experientia ſimiliter, quoniam Sulphur vel Arſenicum non ſublimata, velociſſimè inflammantur. Sulphur vero faciliùs. Sublimatum verò directè non inflammatur, ſed evolat & extenuatur ſine inflammatione, præcedente tamen fuſione. His itaque patet ſermonem noſtrum veridicum eſſe. Probatio verò, adminiſtrationis fæcum cum proportione ſua eſt, ut eligatur materia illa, cum qua plus conveniant ſpiritus ſublimandi: & cui permiſceantur profundiùs, quoniam illa natura, cui magis uniuntur, potentior eſt in retentione fæcum ſublimandarum, quàm cui non: hujus rationabilis ſatis eſt manifeſta probatio. Probatio verò, quod neceſſaria ſit fœcum adminiſtratio eſt, quòd ſi non conjungitur Sulphur vel Arſenicum ſublimandum cum fæce de aliquare fixa: tunc neceſſe eſſet, cum tota ſui ſubſtantia aſcendere non mundata. Experientiâ vero ſciunt nos verâ dicere, qui in ſublimationibus exercitati ſunt. Probatio vero quod neceſſaria ſit talium fæcum adminiſtratio, quibus ſublimanda conveniant & uniantur, in profundo ſuo eſt: quoniam ſi fæces non permiſcerentur, per minima, tunc idem contingeret, ſicut, ſi fæcem non haberent, ſcilicet ut aſcenderet tota illorum ſubſtantia ſine mundatione aliqua: ſi enim aſcendunt ſine fæcibus cum tota ſubſtantia: ergo ſimiliter à fæcibus ſublimata eum quibus non uniuntur, aſcendere, neceſſe eſt. Experientia autem ſcit hoc eſſe neceſſarium, qui hoc vidit & novit, quoniam cùm ſublimavit à re extraneâ ab eorum natura, ſublimavit in vanum, ut nullo modo depurata poſt aſcenſionem illorum ipſa inveniret. Si verò cum calce alicujus corporis ſublimavit, tunc bene ſublimavit, & perfectè mundare potuit cum facilitate. Eſt ergò intentio fæcum, ut adminiſtrentur de calcibus metallorum. Eſt enim in illis facilis operationis Sublimatio: cum rebus autem aliis difficillima. Non eſt igitur aliquid, quod locum illorum poſſit obtinere. Non autem dicimus Sublimationem impoſſibilem ſine calcibus corporum; ſed eam difficillimam & longiſſimi laboris & protelationis uſque ad deſperationem. Sed in hoc tantùm bonitatis habet, quoniam quod ſublimatur abſque fæcibus, vel ſine corporum calcibus eſt multæ quantitatis. Si verò cum fæcibus, minoris: adhuc verò & quod cum corporum calcibus eſt minimæ: ſed facillimi laboris & breviſſimi. Illud verò quod plus non excuſat à fæcibus de corporibus, eſt omne genus Salis præparati & huius conſimilium in naturâ, & eſt nobis cum Salibus ſublimatio multæ quantitatis & poſſibilis ab eiſdem Salibus ſublimandarum fæcum ſeparatio, per Salium ſolutionem; quod nullis aliis rebus eſſe contingit. Proportio verò fæcum eſt, ut quantitas fæcum quantitati ſublimandorum proportionetur in quantitate. In hac etiam rudis artifex errare non poterit: mediocrem verò artificem ponere medietatem ponderis ſublimandorum ex fæcibus, ſufficiens eſſe contingit, & in hoc errare non debet. Exercitatio verò & maximè experto; minima illarum pars ſufficit.

Quantò enim minoris fæces ſint quantitatis, tantò & majoris exuberantiæ ſublimationem neceſſe eſt eſſe: dummodo & ſecundùm diverſitatem ſubtractionis fæcum fiat proportionalis illi ſubtractio ignis. In parva enim quantitate fæcum parvus ad perfectionem ſublimationis ignis efficiatur, in magnâ magnus, in majori major: Sed quoniam non eſt res ignis, quæ menſurari poſſit: ideo contingit in illo errare ſæpiſſimè eum, qui in hoc exercitatus non eſt, tum ex diverſitate proportionis fæcum, tum etiam ex diverſitate Fornacis & lignorum adurentium & ſimiliter vaſorum, & coaptationis eorum; de quibus omnibus expedit artificem attentum ſollicitare. Sed communem adducimus regulam, quoniam imprimis expedit, cum parvitate ignis ſolam aqueitatem ex ſublimandis exprimere: quâ remotâ, ſi quid aſcendit per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debiliſſimum ignem ſubtiliſſima pars tollatur, & ſeorſum deponatur, quæ eſt cauſa aduſtionis. Cum autem jam nihil vel modicum aſcendit, quod experiri poterit, cum intromiſſione bombacis vel licinii, in inferiori foramine Aludelis, vigoretur ignis ſub eo, & quanti vigoris debeat eſſe ignis experientia licinii oſtendet. Si enim parum de ſublimando & mundum exierit, adhuc parvus erit ignis, augeatur, ignis. Si vero multum & immundum, tunc ſuperfluus eſt, ſubtrahatur ignis. Si vero multum & mundum proportio, tunc jam inventa eſt. Immundum vel mundum, multum vel parum, inveniri poteſt per extractionem licinii, quod in foramen Aludelis poſitum fuit; ſecundùm enim quam quantitatem munditiam vel immunditiam ex ſublimando reſpexerit artifex, adhæſiſſe licinio, ſimiliter ſylogizare poterit, & in tota ſublimatione neceſ-

neceſſario ignem proportionalem, & ex hoc ignis rectificationem inveniet ſine fallaciâ. Melior verò modus fæcum eſt, ut ſumantur ferri ſquamæ vel æris combuſti: Hæ enim propter privationem multæ humiditatis, de facili Sulphur aut Arſenicum ſibi imbibunt, & ſecum uniunt: hujus autem veritatem ſciet exercitatus ſolus.

CAPUT III.

De Fæcibus & Fornace.

EXpedit ergò nos rectificare artificem, in quibus continget omnibus errare ignoranter in horum duorum ſpirituum ſublimatione. Narramus igitur ei, quòd ſi multas fæces poſuerit, tunc ſi non augmentaverit ignem proportionalem nihil ex ſublimando aſcendet, quomodo autem illum inveniat, jam tibi ſufficienter narratum eſt; Et ſi paucam fæcum quantitatem vel non ex corporum calce poſuerit, tunc & ſi illius proportionem non invenerit, aſcendet ſublimandum cum tota ſubſtantia, & hujus tradimus ſimiliter inventionem ſufficientem. Ex Fornace verò ſimiliter contingit errare. Nam magna Fornax magnum dat ignem, parvum verò parva. Si ligna & foramina auricularum eis proportionentur. Si igitur poſuerit multam rei ſublimandæ quantitatem in parvam Fornacem, ignem elevationis ſufficientem non poterit exhibere. Si verò paucam in magnam, ſublimationem exterminabit propter ignis exceſſum. Similiter verò ſpiſſa Fornax, conculcatum & fortem dat ignem, tenuis verò rarum & debilem: in quibus ſimiliter errare contingit, ſi verò ſpiſſus & cum ſpatioſis auriculis ſit Furnus, clarum & magnum dat ignem; & cum ſtrictis debilem. Item etiam ſi major fuerit in coaptatione vaſis ad furnum diſtantia à ſpondilibus ejus, magnum dabit ignem. Si verò minor, minorem: in quibus omnibus contingit errare maximè. Rectificatio ergò horum eſt, ut Furnus* ſcilicet conſtruatur ſecundum intentionem ignis, quàm quærit, ſpiſſus ſcilicet cum liberis auriculis cum diſtantia vaſis Aludelis multa à ſpondilibus Furni, ſi magnum quærit ignem. Si verò mediocrem, mediocritatem in his omnibus inveniat proportionalem: ſi verò debilem, proportionem in his eidem inveniat, & has proportiones omnes, docebimus te invenire cum proportione vera, & experientia determinata. Si igitur vis multam ſublimationis quantitatem elevare, tunc vas Aludel tantæ capacitatis invenias, quod illam ſuſcipiat ſuper fundum ad elevationem unius palmæ, & ad illud coaptes furnum; aut ſuſcipiat Aludel in medio ſui cum diſtantia parietum ſuorum per duos digitos: & Furno facto, facias illi auriculas quatuor æquè diſtantes proportione verâ, ut vera æqualitas ſit ignis ad omnes partes illius. Tunc verò ſtipite ferreo in medio fornacis in ſpondilibus ejus firmato, qui à fundo fornacis diſtet, ad extenſionem unius palmæ cùm pollice ſuo: & ad ſpiſſitudinem unius digiti ſuper eò firmetur vas Aludel, & circumliniatur ad furnum, cujus præſens demonſtrat deſcriptio. Auriculæ vero ſi liberè & benè ſe expediunt de fumoſitatibus & flamma: & liberè per totum furnum tranſiverit ignis in circuitu Aludelis, tunc benè proportionatum eſt: ſi verò non, non: & tunc dilata ejus auriculas, & ſi emendatur bene quidem: ſi verò non, tunc neceſſariò relinquitur, quod diſtantia Aludelis à parietibus parva eſt: radantur ergo parietes, & amplietur diſtantia, & poſtea tentetur. Reiteretur ergo ampliatio auricularum & menſura ſpondilium quouſque liberè ſe abſolvat à fumo: & flamma in circuitu Aludelis ſit lucida, & liberè per auriculas exeat. Iſta eſt ſufficiens experientia ad omnem ſublimationis quantitatem, de inventione magnitudinis furni & dilatationis auricularum ejus & diſtantiæ Aludelis à parietibus ſuis.

CAPUT IV.

De ſpiſſitudine Furni.

INventio ſpiſſitudinis Furni eſt, quòd ſi quæras magnum ignem major ſpiſſitudo illius, ſit, ad menſuram extenſionis palmæ cum pollice ſuo: ſi verò mediocrem, ad menſuram ſolius palmæ, ſi verò minorem ad ſpiſſitudinem duorum digitorum formetur.

CAPUT V.

De Lignorum proportione.

SImiliter verò ex lignis obſervetur proportio; quia ligna ſolida fortem ignem, ſpongioſa debilem, ſicca magnum & citò terminabilem, viridia parvum & multum durantem. Similiter ſolida multum & de facili terminabilem dant ignem. Conſideratione igitur diſtantiæ Aludelis & magnitudinis & parvitatis auricularum, & ſpiſſitudinis & tenuitatis furni, & diverſitatis lignorum accidit omnium ignium diverſitates perquiri cum experientia ſua vera. Ex latitudine verò majore vel minore, auricularum vel feneſtræ furni, per quam ligna intromittuntur & adminiſtratione diverſitatis lignorum, & additione & ſubtractione illorum, accidit inveniri determinatum ſpatium temporis durationis ignis ſcilicet, ut ſcientia determinata ſciatur, quantum unuſquiſque ignis in ſuo gradu perdurare poterit & æqualitate. Et hæc inveſtigatio eſt maximè tibi utilis & neceſſaria, quoniam per eam excuſaberis à multitudine laboris immenſi. Exerciteris igitur in eâ & in omnibus à nobis nunc noviſſimè determinatis: quoniam qui ſe exercuerit, inveniet; qui verò non, non.

CAPUT VI.

De forma Aludelis.

INventio verò vaſis Aludelis eſt ut fingatur vas de vitro ſpiſſum: de alia enim materia non valeret, niſi fortè ſimilis eſſet ſubſtantiæ cùm vitro, ſolùm enim vitrum & ſibi ſimile, cum poris careat, potens eſt ſpiritus tenere ne fugiant & exterminentur ab igne. Alia autem non, quia per poros eorum ſucceſſivè diminuuntur & evaneſcunt. Nec etiam metalla in hoc valent, quoniam ſpiritus per amicitiam & eorum convenientiam in illa penetrant, & ſecum uniuntur: quare per illa tranſeuntes evaneſcunt, quod per ea, quæ à nobis determinata ſunt, apertè probatur neceſſariò & experientia repertum eſt hîc nos verùm dixiſſe, ergò per aliquod aliud non excuſamur à ſuſceptione vitri in compoſitione Aludelis. Fingatur ergò concha vitrea rotunda, cujus fundus ſit parvæ curvitatis, & in medio ſpondilium ejus formetur zona vitrea circũdans eam extra, & ſuper illam zonam fundetur paries rotundus, æque diſtans à pariete cõchæ, ad groſſitudinẽ cooperculi ipſius conchæ, ita quòd in diſtantiam hanc cadat paries coopertorii

large

* Vid. Tab. II fig. 1.

largè ſine preſſura. Altitudo verò hujus parietis ſit ad menſuram altitudinis parietis conchæ, aut parum plus, * vel minùs. Formentur verò duo coopertoria ad menſuram hujus concavitatis duorum parietum æqualia, quorum longitudo ſit æqualis, & ſit unius ſpannæ: & figura eorum, figura ſcilicet piramidalis, in quorum capitibus duo æqualia ſint foramina, unum in uno, aliud in alio; in quibus ambobus poſſit cadere major gallinæ penna, ut hic præſenti conſcriptione monſtratur.

Eſt ergo tota vaſis intentio, ut poſſit moveri, ſecundùm artificis voluntatem, coopertorium illius; & quòd junctura ſit ingenioſa, per quam ſine lutatione aliqua non pateat ſpiritibus egreſſio. Qui ergò in hoc poterit magis ingeniari, non excuſet ſe ab hoc per noſtram traditionem. Et eſt ſpecialis intentio ſuper hoc ſcilicet ut concha inferior cum ſpondilibus ſuis uſquè ad medium ſubintret coopertorium ſuum. Cùm enim fumorum ſit aſcendere, & non deſcendere; per hoc invenimus inventione iſtâ ſpiritus non habere ad conſumptionem exitum, & habet præcellere modos alios, quos inventione noſtrâ quæſivimus. Et hoc experiendo, vidimus nos verum æſtimaſſe de illa. Intentio verò una eſt; ut ſæpiſſimè evacuetur Aludelis caput, ne præ nimia ſublimandorum multiplicatione, in illud cadant, ad illius fundum, & te detineat multitudo reiterationis ſublimationis occupatum longo tempore. Eſt ſimiliter intentio alia, ut ſemper ſeorſum ſeparetur, quod ſurſum ad propinquitatem foraminis capitis Aludelis aſcendit in pulverem, ab eo quod fuſum & denſum in fruſtis, & apud fundum illius pervium & clarum, cum adhærentia ad vaſis ſpondilia conſcendiſſe invenitur, quoniam hoc minus habet de aduſtione quàm quod propè foramen reperiatur ſcandiſſe: hoc autem in ſuperioribus apertè probatur, ratione videlicet & experimento. Probatio verò bonitatis & perfectionis ſublimationis eſt jam dicta. Et eſt, quæ invenitur clara & lucida, & non aduritur cum inflammatione, hæc eſt ergò perfectio intentionum ſublimationis, Sulphuris videlicet & Arſenici. Et ſi non inventa eſt ſic, reiteretur opus ſuper illam cum conſideratione omnium ſuarum intentionum quouſquè ſic inveniatur.

CAP. VII.

De Sublimatione Mercurii.

NUnc verò totam intentionem ſublimationis Argenti vivi determinemus. Eſt ergò completa ſumma illius depuratio terreitatis, & remotio aqueitatis illius. Excuſamur enim à labore remotionis aduſtionis ejus: quoniam eam non habet, ſed ſolùm fugam, & terreitatem ſuperfluam. Dicimus igitur, quoniam ingenium ſeparationis ſupefluæ terræ ipſius, eſt commixtio cum rebus, cum quibus affinitatem non habet: & ſublimationem ejus reiterare ab eis multoties. Et horum genus eſt talcum & calx corticum ovorum, & marmoris albi, ſimiliter & vitrum minutiſſimè tritum, & ſalis omne genus præparatum. Ab iſtis enim mundatur, ab aliis verò, cum quibus convenit, niſi ſint in perfectione corpora, ut ſunt Sol, & Luna, non mundatur, ſed potiùs corrumpitur; quia ſulphureitatem habent omnia talia, quæ aſcendens cum eo in ſublimatione ipſum corrumpit. Et in hoc experientiam vides, quia ſi ſublimas illud à Stanno vel Plumbo: ipſum poſt ſublimationem infectum conſpicies nigredine. Ergò melior eſt ejus ſublimatio cum his quibus non convenit. Cum quibus autem convenit melior eſſet, ſi ſulphureitatem non haberent. Ideoquè à calce melior eſt ſublimatio, quàm à rebus omnibus, quia illa parùm convenit, & ſulphureitatem non habet. Modus verò remotionis aqueitatis ſuæ ſuperfluæ eſt, ut quando commiſcetur calcibus, à quibus ſublimari debet, teratur & commiſceatur illis cum imbibitionibus, quouſq; de illo nihil appareat, & poſt ſuper ignem lentiſſimum aqueitas imbibitionis removeatur: quâ recedente & ſecum Argenti vivi aqueitas recedet, ſit tamen ignis tam levis, ut per eum Argenti vivi tota ſubſtantia non aſcendat. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis cum contritione & levi aſſatione aqueitatis illius major deletur pars, cujus reſiduum per ſublimationis reiterationem removetur; & cùm videris illud albisſimum præexcellens nivem albedine ſuâ, & quaſi mortuum Aludelis ſpondilibus adhærere: tunc ſuper ipſum reitera ſublimationem ſuam ſine fæcibus; quoniam adhæret pars ſua fixa cum fæcibus, & nunquam per ingeniorum genus, aliquod ab illis ſeparari poſſet, aut poſt illud figas partem illius: & modum fixionis ejus, in ſequentibus tibi expreſsè trademus, & cùm fixeris illam, tunc reitera ſublimationis reſiduam partem ſuper eam, ut illa ſimiliter figatur, & ſerva, quod tentabis ſuper ignem, ſi fuſionem bonam dederit, tunc ſufficientem ſublimationem ad illud reiteraſti. Si verò non, adde illi de Argento vivo ſublimato partem aliquam: & reitera ſublimationem, donec fiat fuſibile; quod ſi lucidum & albisſimum habuerit colorem, & purum, tunc benè mundaſti, ſi verò non, non. Igitur ne ſis in præparatione illius, quæ per ſublimationem fit, negligens: quoniam qualis erit mundatio, talis & perfectio per illum conſequetur in projectione illius, ſuper unumquodquè imperfectorum corporum, & ſuper ipſum vivum non præparatum. Undè & quosdam contingit Ferrum, & quosdam Plumbum, & quosdam per illud Venerem, & quosdam Stannum formare: quod contingit propter purificationis negligentiam, quandoque ipſius ſolius, quandoque & Sulphuris ſibi admixti vel ejus comparis. Si ergò directè ſublimando mundaveris & illum perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta cui non eſt par.

CAPUT VIII.

De Sublimatione Marchaſitæ.

SUfficienter igitur ſublimationis Argenti vivi ſumma intentionis tradita: nunc ad Marchaſitæ ſublimationem accedamus. Duæ tamen ſunt illius ſublimationes. Prima quidem ſine ignitione perficitur. Alia verò cum ignitione, & illud ideò, quia habet duplicem ſubſtantiam. Unam ſcilicet Sulphur purum in materia ſua. Aliam verò ſubſtantiam Argentum vivum mortificatum; prima utilis eſt ſicut Sulphur: ſecunda verò utilis ſicut Argentum vivum mortificatum, ſcilicet mediocriter præparatum. Aſſumamus igitur hanc ultimam, quoniam per illam excuſamur à ſuſceptione Argenti vivi, & à laboribus mortificationis ejus. Eſt igitur totus modus ſublimationis illius ut teratur & in Aludele ponatur, & ſublimetur ſine ignitione Sulphur ejus: ſemper removendo, quod ex ea ſublimatur ſæpiſſimè, propter cauſam dictam: & augendo ignis vigorem, uſquè ad ignitionem Aludelis & ejus prima ſublimatio Marchaſitæ debet fieri in vaſe ſublimationis Sulphuris, quouſquè Sulphur receſſerit, & poſtea

* *Vid. Tab. I. fig. 2.*

poſtea in iſto ſucceſſivè & ordinatè, quouſque totum, quod in ea de Sulphure conſtat, exierit; quod probare poteris his manifeſtis experientiis. Nam cùm totum illius Sulphur fuerit elevatum, videbis colorem ejus, quod poſt illud ſublimabitur, mutari in albiſſimum mixtum cœleſtino eidem colore clariſſimo & amœno. Aliter quod erit de Sulphuris natura, comburetur & flammam dabit ut Sulphur, quod verò ſecundò poſt illud ſublimatum fuerit, nec inflammabitur, nec proprietates Sulphuris oſtendet aliquas, ſed Viviargenti mortificati in ſublimationis iteratione. Illud ergò colligamus per ſuum ſublimationis modum, qui eſt, ut fiat vas terreum ſolidiſſimum & benè coctum ad longitudinem mediæ ſtaturæ virilis: ad latitudinem verò, per quam manus ſubintrare poſſit: & fiat fundus: qui ſeparari & conjungi poſſit, ad ſimilitudinem unius parapſidis profundæ multum: & menſuretur ab orificio illius vaſis uſque propè fundum, ad menſuram longitudinis unius manus cum digitis ſuis: & de illo loco uſque ad caput ejus vitrificetur interius vas, vitrificatione ſpiſſâ multum, & ſuper caput ejus ponatua alembicus cum lato naſo: in tali enim vaſe ſublimatur illud. Conjungatur ergo fundus cum vaſe ſuo per lutum firmæ tenacitatis, & ſuper ipſum fundum ſpargatur Marchaſita, & ſuper caput vaſis alembicus * lati naſi, & ponatur in furnum: de cujus proprietate ſit fortem ignitionem dare fuſionis ſcilicet Argenti vel Veneris, ſi artifex indiguerit, quem in ſumma noſtri operis, ubi diverſitates inſtrumentorum narrabimus tibi & trademus ſufficientèr: & caput illius furni claudas, cum rota habente foramen in medio ſui ad magnitudinem vaſis, per quod illud vas intrare poſſit, & luta juncturas in circuitu vaſis & furni, ne ignis exiens impediat te & ſublimationis adhærentiam, relictis ſolis quatuor feneſtris parvis in rota, quæ claudi & aperiri poſſint, per quas mittantur carbones in furnum & in lateribus fornacis ſimiliter quatuor, quaſi intermediis, per quas & ſimiliter carbones mittantur, cum ſex vel octo foraminibus ad magnitudinem digiti minoris, quæ nũquam claudantur, ut per illa furnus à fumoſitatibus ſe liberè poſſit expedire. Et ſint foramina illa in junctura furni cum rota ſua.

Furnus verò magnæ ignitionis eſt, cujus ſpondilia ſint ad altitudinem cubitorum duorum, & in medio ſit rota minutiſſimis & ſæpiſſimis perforata foraminibus, cum luto fortiter annexo, capita verò foraminum ſuperiùs ſint ſtricta: inferiùs lata, ut cinis & carbones poſſint liberius ex illis cadere, & relinquat ipſa cõtinuè ad ſusceptionem aëris liberi aperta. Nam aëris libera & multa ſuſceptio per inferiora foramina eſt cauſa una magnæ ignitionis per furnũ, exerciteris ergò in eo & ipſum invenies. Cauſa verò longitudinis vaſis eſt, ut extra ignem multa quantitas ejus extendatur, & infrigidetur: ut fumi ſublimationis, locum refrigerii inveniant, & adhæreant, & non inveniant viam fugæ & ſuæ exterminationis. Hoc novit ille, qui, dum ſublimaſſet in brevibus Aludelibus, nihil ex ſublimato invenit, quoniam propter brevitatem Aludelis æqualis fuit per totum ignis. Ideòque ſemper in fumi ſubſtantia converſum ſublimandum ſtetit, & non alicubi adhæſit, ſed ſucceſſivè per poros vaſis evannit. Vas ergo in omnibus ſublimandis ad majorem ſui partem in locum ſui refrigerii extendatur. Cauſa verò vitrificationis vaſis eſt, ne fumi aſcendentes in loco ſuæ aſcenſionis, poroſum inveniant Aludelis parietem, & per illum penetrantes fugiant. Vitrificatur verò locus aſcenſionis illorum, ut reſervetur illis via fugæ, fundus verò Aludelis non, quia ipſius fundus in magno igne conſiſtit: qui vitrificationem ipſius funderet: quâ fuſâ, & fundus ejus & ſimiliter ſublimandum funderetur & vitrum fieret. Eſt enim vitri proprietas omnia fundere & ad ſe convertere. His igitur omnibus conſideratis cum cauſis eorum fiat ignis ſub Aludele quouſquè certificatus fueris experientiâ veridicâ totũ illud aſcendiſſe. * Eſt autem experientia intromiſſio baculi terrei benè cocti, habentis foramen parvum in capite ſuo uſquè ad medium ejus veniens, ad quantitatem digiti minoris propè ipſam rem à qua fit ſublimatio. Et ſi foramini aliquid adhæſerit ex ſublimando, non eſt totum ſublimatum: ſi verò non, tunc ſublimatum eſt, & hac eadem exercitatione in ſublimandis certificari poteris omnibus.

Vide Tab. 1. fig. 3.

CAPUT IX.

De Sublimatione Magneſiæ & Tutiæ.

Sublimationis Magneſiæ & Tutiæ, eſt eadem intentio cum intentione ultimæ Marchaſitæ ſublimationis. Non enim poſſunt hæc omnia ſine ignitione ſublimari; ideoque omnia unam intentionem habent, cum cauſis & experientiis eiſdem & habent unum ordinem generalem, quoniam ſine fæcibus ſublimari debet, quodcunquè ſublimari cum ignitione neceſſe eſt: quoniam in ſeipſis fæces habent ſufficientes, imò ſuperfluas: & hujus ſignum eſt difficultas ſuæ ſublimationis.

CAPUT X.

De Sublimatione diminutorum corporum.

Sublimantur & ſimiliter omnia corpora à perfectione diminuta: & hoc eodem ordine & non cadit diverſitas aliqua, niſi quia ignis ſublimationis vehementior eſt in corporibus, quàm in Magneſia, Marchaſita, & Tutia. Et non diverſificantur corpora in ſublimationibus ſuis, niſi quòd quædam indigent admixtione rei ſublevantis ea: quædam verò non, ut facilior fiat eorum elevatio. Sed una tamen ſpecialis in corporum ſublimatione conſideratio & experientia reperta eſt bona, videlicet, ut in fundo Aludelis non ſit multa corporis ſublimandi quantitas; quia multitudo ſublimationem impedit: & planities ſit in fundo Aludelis ſublimationis, & non concavitas, ut poſſit æqualiter & tenuiter ſuper fundum ſparſum corpus: æqualiter & multum in ſuis omnibus partibus æqualiter elevari: Corpora verò indigentia admixtione rei elevantis, ſunt Venus & Mars: propter ſuæ fuſionis tarditatem. Venus utiquè indiget Tutiâ: Mars verò Arſenico: & cum eis elevantur de facili, quoniàm cum eis maximè conveniunt. Fiat igitùr poſt ipſorum conſiderationem ſublimatio ut in Tutia, & ſibi ſimilibus in ſublimatione, & diſponitur eorum ſublimatio hoc eodem ordine cum cauſis & experientiis ſuis.

CAPUT XI.

De Deſcenſione.

Narratis itaquè ſublimationis intentionibus cum cauſis ſuis omnibus, reſtat nos nùnc Deſcenſionis modum monſtrare, cum cauſis ſuis, ſimiliter cum ſuo ordine determinato & completo. Fuit autèm cauſa inventionis illius triplex. Una ſcilicet, ut cùm medicina aliqua incluſa & in illo vaſe, quod vocatur Deſcenſorium Chymiæ, poſt fuſionem deſcendat per foramen ejus: & tunc ſumus certi, fuſionem

Vide Tab. 1. fig. 4.

ſionem ſuſcepiſſe. Alia cauſa, ut corpora præſerventur à combuſtione debili, per eam deſcenſionem poſt reductionem à calcibus eorum. Nam cum à calcibus corpora debilia attentamus reducere, non omnem illorum partem tempore uno reducere poſſumus. Si igitur pars illa, quæ primò in corpus reducta eſt, reductionem potiùs expectaret per ignem, evaneſceret tunc major illorum quantitas. Neceſſe igitùr fuit ingeniari, ut cùm ſtatim reducta eſt pars, ab igne deponatur. Hoc autem per deſcenſorium fit. Eſt & tertia cauſa inventionis corporum, depurans ab omni re extraneâ. Deſcendit enim corpus fuſum, mundum, & omnem rem extraneam in concavitate illius dimittit. His itaque neceſſitatibus, inventâ deſcenſione, determinetur modus illius cum inſtrumento ſuo prius notificato, cum cauſis ſuis. Dicimus igitur, quòd forma ejus talis ſit ut fundus illius ſit acutus & parietes illius æqualiter, ſine ſcrupulo ſint terminantes in fundi acuitatem, ut poſſit unumquodque liberè ſine adhærentia, ad illius fundi foramen deſcendere. Et coopertorium ejus, ſi neceſſe fuerit, ſit ad ſimilitudinem planæ parapſidis, & benè conveniat illi, & ſit de bona & firma terra, non de facili per ignis preſſuram fundente. Mittatur ergò res, cujus intentio ſit deſcendere in illud, ſuper baculos rotundos, ex terra factos, ut magis fundo ſuperiori approximetur, & cooperiatur cum eo, & junctura firmetur, & in igne de carbonibus ponatur & ſuper ipſum ſuffletur, quouſque tota res prædicta deſcendat in vas ſibi ſuppoſitum. Poteſt tamen, ſi res fuerit difficilis fuſionis, poni ſuper tabulam planam, vel parvæ concavitatis, à qua poſſit de facili deſcendere, cum inclinatione capitis deſcenſorii parva: quoniam in illa firmiùs ſtabit, & diutiùs ignem ſuſcipiet, & meliorem fuſionem dabit, & ſæpisſimè tentari poteſt inclinatione capitis deſcenſorii, ſi fuſa fuerit. Purificantur enim per hoc corpora, ſed per paſtillum meliùs purificantur, & ejus modus purificationis eſt idem, cùm modo purificationis deſcenſorii. Et ideò per illum excuſamur ab eo, tenet enim fæces corporum ut deſcenſorium & melius: ideò narramus modum illius cum eo. Dicimus igitùr, quoniam accipimus corpus, de cujus intentione eſt mundari, & illud in grana minutisſima, vel limaturam, vel in calcem, quod perfectius eſt redigimus, & miſcemus calcem cum aliquo, de cujus intentione non ſit fundi, ſicut albumen ovi, & ſapo, & poſtea illud fundimus. Invenimus enim per illud corpora mundari multa reiteratione, ſed non mundificatione perfectâ, quam perfectionem ſcimus eſſe, ſed mundificatione utili, ut medicina ſuſcepta perfectionis, meliùs & perfectius per eam transformentur corpora, eſt enim adminiſtratio præcedens cauſam. Omnem tamen adminiſtrationem ſufficienter in ſequentibus tibi narrabimus. Deſcenſorii verò modum & deſcriptionem ecce.

CAP. XII.

De diſtillatione triplici, ſcilicet per Alembicum, per Deſcenſorium, & Filtrum.

Conveniens eſt igitur, ut ſequentes propoſitum noſtrum, ſermonem de diſtillatione tradamus cum cauſis ſuis. Eſt ergò diſtillatio vaporum aqueorum in ſuo vaſe elevatio. Diverſificetur utique diſtillatio. Nam quædam eſt per ignem. Quædam verò ſine igne. Quæ verò per ignem fit, duorum generum invenitur. Quædam eſt per elevationem in Alembicum. Quædam per deſcenſum Chymiæ, quâ mediante oleum, ex vegetabilibus elicitur. Cauſa generalis inventionis cujuslibet diſtillationis, eſt purificatio liquoroſi à fæce & ſua turbulentia, & conſervatio illius à putrefactione. Videmus enim rem diſtillatam, quocunque diſtillationis genere, puriorem effici, & melius à putrefactione cuſtodiri. Cauſa verò ſpecialis inventionis illius, quæ per aſcenſum fit in Alembicum, eſt ſcilicet inquiſitio aquæ puræ ſine terrâ: cujus experientia eſt, quòd vides aquam diſtillatam nullam fæcem habere. Cauſa inventionis aquæ puræ fuit imbibitio plurium medicinarum mundarum, ut ſi quando indigemus imbibitione: aquam puram habeamus, quæ fæcem poſt illius reſolutionem non dimittat. Quâ fæce medicinæ noſtræ & Spiritus mundari non poſſint, ſed infici & corrumpi. Cauſa verò inventionis ejus, quæ per deſcenſum fit, fuit olei puri in naturâ ſuâ extractio, quoniam per aſcenſum oleum in naturâ ſua combuſtibili haberi non poterat: & hujus inquiſitio fuit, ſcilicet ut color ejus, qui cum ſubſtantia ejus permixtus eſt, habeatur: hoc enim juvare poteſt in caſu. Diſtillationis verò, quæ per Filtrum ſine igne perficitur, cauſa inventionis fuit, aquæ ſola ſerenitas. Dicamus ergò omnem diſtillationis modum cum cauſis ſuis. Ejus itaque quæ per aſcenſum fit eſt duplex modus. Alia enim fictili olla cineribus plenâ perficitur: alia verò cum aquâ in vaſe ſuo cum graminibus vel lanoſitate ordine ſuo diſpoſita: ne cucurbita, vel diſtillationis Alembicus rumpantur, antequam ad perfectionem deducatur. Ea verò quæ cum cineribus majori, & fortiori, & acutiori perficitur igne, quæ autem cum aqua, manſueto igne, & æquali. Aqua enim acuitatem ignis non ſuſcipit, quemadmodum & cineres. Ideoque per eam, quæ cum cineribus fit, colores & groſſiores partes terreas elevari contingit. Cum ea verò, quæ cum aquâ fit, ſubtiliores & ſine colore, & ad naturam aqueitatis ſimplicis approximantes, Magis ſubtilior ergò fit ſeparatio per eam, quæ cum aqua perficitur, quàm per eam, quæ cineribus elicitur. Experientia benè novit hoc verum eſſe, qui cùm diſtillaſſet oleum per cineres, oleum, vix alteratum ſuſcepit in recipienti. Volens ergò partes ejus ſeparare, ad illud neceſſitate pervenit, ut contingeret per aquam diſtillare, & tunc per ejus reiterationem ſeparavit oleum in partes ſuas elementares puriſſimas, ut albiſſimam & ſereniſſimam aquam, ex rubicundiſſimo extraxiſſet oleo, remanente in fundo Alembici totaliter illius rubore. Per hoc igitur magiſterium ad omnis rei vegetabilis & ejus, quæ ex vegetabili proceſſit in eſſe, & omnis rei conſimilis omnium determinatam elementorum ſeparationem pervenire neceſſe eſt. Per eam verò, quæ per deſcenſum ad cujuslibet rei oleum perveniri determinatè poteſt. Scilicet vegetabilium omnium & eorum conſimilium. Per eam verò, quæ per Filtrum eſt, ad cujuslibet liquoroſi ſerenitatem ſimiliter perveniri poteſt. Hæc autem omnia, parum ſcientibus fiunt neceſſaria & manifeſta, qui verò hoc ignorat, nihil ex hoc novit magiſterio. Exercitetur igitur & de facili ea inveſtigabit. Diſpoſitio ergo ejus, quæ per cineres fit, eſt, ut ſumatur olla fortis ex terra, & coaptetur in furno, ſimili ſublimationis furno, cum eadem diſtantia furni à ſpondilibus, per eandem inveſtigationem, & ſimilibus auriculis, ſuper cujus fundum ponantur cineres cribellati ad digiti ſpiſſitudinem, ſuper quos ponatur vas diſtillationis, & cooperiatur in circuitu ejus cum eiſdem cineribus uſque

uſque propè collum Alembici: poſt infundatur res in illud de cujus intentione ſit, ſic diſtillari. Ultimò cooperiatur illud cum Alembico, cujus collum ſigillatim ſuſcipiat intus alterius collum, ne viam fugæ inveniat diſtillandum: poſt lutetur Alembicus cucurbitæ inferioris intra ſe, uſque ad concavitatem canalis ipſius Alembici cum cucurbita ſua, ut firmetur eorum junctura, & ſupponatur ignis, quouſque diſtillet. Alembicus autem & ejus cucurbita de vitro ſint, & ignis augeatur illi ſecundùm exigentiam diſtillationis, quouſque videatur totum diſtillatum eſſe, cum magna ignis expreſſione. Secundæ verò intentionis diſtillationis diſpoſitio, quæ per aquam fit, eſt ſimilis huic in vaſe & Alembico. Differt autem ab ea in hoc, quod ſumitur una olla ferrea vel ænea, & coaptatur ad furnum ut dictum eſt: & poſt ſuper fundum illius ollæ, ſtratum de graminibus vel lana, vel re alia conſimili, conſtruatur ad ſpiſſitudinem duorum vel trium digitorum, ne cucurbita frangatur: & eiſdem graminibus vel rebus conſimilibus cooperiatur in circuitu cucurbita, uſque propè collum Alembici, & ſuper ipſa ſarmenta virgæ ſubtilis ſpargantur, & ſuper virgas ponantur lapides ponderoſi, qui ſuo pondere cucurbitam & Alembicum & ipſa ſarmenta deprimant: & depreſſa firmiter & ſtabiliter teneant ſuper ollæ fundum, ne natent levata per ipſam aquam, quia levigatio hæc eſſet cauſa fracturæ vaſis, & diſtillandæ rei perditio. Poſt inter ſarmenta fundatur aqua uſquè ad ollæ plenitudinem, & ſupponatur ignis, quouſque diſtilletur totum. Diſpoſitio verò ejus, quæ per deſcenſum fit, eſt, ut fiat deſcenſorium vitreum, cum coopertorio ejus, & lutetur utrumque, & intromittatur quod ſic diſtillari intenditur, & fiat ignis ſuper caput illius, deſcendet enim diſtillatio ejus. Diſpoſitio verò ejus, quæ per Filtrum fit, eſt, ut ponatur diſtillandum in concham lapideam, & filtri benè abluti & madidi, ponatur pars latior in dictum liquorem uſquè ad fundum conchæ. Pendeat verò exilior pars ejus ab orificio conchæ extra, & ſub capite illius filtri ponatur vas recipiens diſtillationem. Cùm ergò incipiet diſtillare ipſum filtrum: primò aqua diſtillabit, qua madidum fuit: quâ ceſſante, ſuccedet illi liquor diſtillandus: qui, ſi non ſerenus fuerit, toties ad concham revertatur, quouſque ſereniſſimus diſtilletur, & quia facilia ſunt omnia, magnâ probatione non indigent: ideò eorum probationem ſolvimus. Deſcriptio verò & modus omnium vaſorum diſtillationis cujuslibet à nobis nunc tradetur. *

CAPUT XIII.

De Calcinatione.

POſt igitur diſtillationis narrationem, de Calcinatione ſermonem tradamus. Eſt ergo Calcinatio rei ſiccæ per ignem pulveriſatio ex privatione humiditatis partes conſolidantis. Cauſa verò ejus inventionis eſt, ut ſulpureitas aduſtiva & corrumpens & defædans, per ignem deleatur. Diverſificatur verò ſecundùm diverſitatem rerum calcinandarum. Calcinantur enim corpora, & calcinantur Spiritus, & res aliæ extraneæ à naturâ horum, diverſâ tamen intentione. Quia igitùr ſunt corpora imperfecta duorum ſcilicet generum: dura, videlicet, ut Venus & Mars. Mollia verò, ut Jupiter & Saturnus, quæ omnia calcinantur, neceſſe fuit illa diverſâ intentione calcinari ſpeciali & generaliter, attamen una intentio, quare calcinantur, eſt, ut ſulphureitas aduſtiva illa corrumpens, & defædans deleatur: per ignem enim comburitur omnis res, in qua eſt ſulphureitas aduſtiva, quæ ſine calcinatione deleri non poteſt, quoniam ipſum corpus ſolidum eſt, & propter ſoliditatem & latitationem ſulphureitatis, in continuitate ſubſtantiæ Argenti vivi, defenditur per illud ab aduſtione. Ideò neceſſe fuit continuitatem ejus ſeparare, ut ignis liberius ad quamcunquè minimam ejus partem perveniens, ſulphureitatem ex eo comburere poſſit: & non defendat ipſum continuitas Argenti vivi in illo. Et eſt communis intentio ſimiliter in illa depuratio terreitatis. Inventum enim eſt, quòd per reiterationem calcinationis & reductionis eorum, mundantur corpora, ut modò ſcribemus in ſequentibus. Specialis verò calcinatio corporum mollium eſt, ut cum his duabus intentionibus ſit intentio, per eam calcinationem illa indurare & ignire: ad quod pervenitur, cum ingenioſa reiteratione calcinationis ſuper illa, de qua in ſequenti traditione determinare nos expedit. Invenimus enim per id ingenium, manifeſtè ipſa indurari. Sed manifeſtiùs Jupiter & citius induratur. Cauſa verò inventionis ſpirituum calcinationis eſt, ut ipſi meliùs figantur & faciliùs ſolvantur in aquâ: quoniam omne calcinati genus fixius eſt, quàm non calcinati, & facilioris ſolutionis, quia partes calcinatæ magis ſubtiliatæ per ignem, faciliùs cum aquis commiſcentur, in aquam convertuntur, hoc ſcit qui expertus eſt. Calcinatio verò aliarum rerum fuit exigentia præparationis ſpirituum & corporum; de quâ latius determinabimus in ſequenti. Non autem eſt de perfectione horum aliquid talium. Modus ergò calcinationis eſt diverſus, propter diverſitatem calcinandorum. Calcinantur enim corpora aliter quàm ſpiritus, vel aliæ res, & corpora etiam à ſe invicem differunt, ſimiliter diverſimodè calcinantur. Corpora enim mollia, unum modum habent generalem ad calcinationis intentionem, ſcilicet, quòd ambo per ſolum ignem calcinari poſſunt, & per ſalis acuitatem præparati vel non præparati ambo ſimiliter. Priùs igitur per ignem ſolummodò ſic perficitur, ut ſumatur vas ferreum vel terreum, ad ſimilitudinem paropſidis formatum, cujus ſtructura ſit firma, & coaptetur ad furnũ calcinationis taliter, quòd ſub illo poſſint carbones proiici & ſufflari. Proiiciatur verò in fundum vaſis illius Plumbum vel Stannum, quod ſuper tripodem ferreum vel trium lapidum columnas ſedeat firmiter, & ad furni ſui parietes ſimiliter firmetur, quatuor vel tribus lapidibus coarctantibus illud ad eos, ne vas moveri poſſit: furni verò figura eadem ſit cum forma furni magnæ ignitionis, de quo narratum eſt jam, & narrabitur ſimiliter ſermone completiori. Accendatur ergò ſub illo furno ignis ſub vaſe calcinationis, ad ipſius calcinandi corporis fuſionem potens, & cùm ipſum corpus fuſum cutem nigram ſuper ſe creaverit ignis calore, ſubtrahatur ab eo, cum pala ferrea vel lapidea, quæ ſe non permittat aduri ad infectionem calcis. Hæc excoriatio tam diu continuetur, quouſquè ipſum corpus in pulverem convertatur, quòd ſi Saturnus fuerit, ad majorem ponatur ignem, quouſq; ad citriniſſimum mutetur colorem calx ejus. Si verò Jupiter ſit exponatur & dimittatur, quouſquè in albedinem calx ejus mutetur completam. In hoc tamen ſollicitum reddimus artificem, quoniam Saturnus

* *Super hiſce omnibus diſtillationibus per aſcenſum, per deſcenſum & per filtrum; ſeu potius ſuper earum inſtrumentis, vide Tab.* 1. *Fig.* 5. 6. 7. 8. *&* 9.

Saturnus de facili à calce ſuâ redit ad corpus. Jupiter verò difficillimè. Ideoquè ne contingat illum errare in expoſitione Saturni, poſt primam ejus pulveriſationem, ſcilicet ad temperatum ignem, ne priùs redeat quàm perficiatur illius calx, quoniam temperantiâ ignis indiget, & ſucceſſione augmenti illius paulatim cum cautelâ, quouſquè in calce firmetur ſua, ne de facili redeat in corpus, ut poſſit illi major ignis adminiſtrari ad ſuæ calcis perfectionem. Ne contingat ſimiliter errare propter difficilem Jovis reductionem, ut ſi quando poſuerit in reductionem calcem ejus, eveniat ei quòd non reducat: ſed inveniat eam prioris diſpoſitionis aut in vitrum redactam, & æſtimet tunc reductionem ejus impoſſibilem. Dicimus enim, quoniam ſi in Jovis reductione magnum non adhibuerit ignem, non reducet: ſi verò magnum, non neceſſe eſt illum reducere, ſed poſſibile eſt illum in vitrificationem adducere. Et illud ideò, quoniam Jupiter in profundo ſuæ naturæ Argenti vivi, fugitivam incluſam habet ſubſtantiam, quòd ſi longam in igne contraxerit moram, fugiet, & corpus privatum humiditate relinquet: quod potiùs ad vitrificationis, quàm ad corporis metallici fuſionem converti reperiatur. Omne enim propriâ privatum humiditate, nullam niſi vitrificatoriam dat fuſionem, ideòque neceſſariò relinquitur, quòd cum ignis impetu maximo velociter reducat & celeriter feſtinet: aliter enim non reducitur. Exercitetur ergò ad illud, qui hoc vult ſcire.

CAPVT XIV.

De Calcinatione cum Salibus.

MOdus verò Calcinationis horum duorum corporum, quæ à Salis acuitate perficitur, eſt ut projiciatur ſuper faciem illorum quantitas Salis, poſt quantitatem ſæpiſſime infuſione ſuâ, & permiſceantur agitatione multâ per baculum ferreum ſuper ignem, quouſquè per Salis mixtionem in cinerem vertatur, & poſteà per eundem modum perfectionis, perficiatur illorum calx cum ſuis conſiderationibus. Sed in hoc eſt etiam differentia, in horum duorum corporum calcinatione, quoniam Plumbum ex primis calcinationis laboribus ad pulverem convertitur, faciliùs quàm Jupiter: non autem perficitur illius calx faciliùs quàm Jovis, dependet autem hujus cauſa ex eo, quod Staturnus humiditatem magis habet, quàm Iupiter fixam & majorem terreitatem quàm Iupiter. Veneris verò & Martis eſt idem modus, diverſus tamen à primis, & illud propter liquefactionis eorum difficultatem, & eſt, ut laminati ponantur ad fortem ignitionem; de cujus intentione non ſit fundere, propter multam terreitatis eorum quantitatem, & multam ſulphureitatis aduſtivæ & fugientis menſuram, de facili in hoc modo adducuntur in calcem, & illud ideò, quoniam ex multâ terreitate Argenti vivi ſubſtantiæ intermixta, turbatur Argenti vivi continuatio, & ideò poroſitas in eis creatur: per quam & ſulphureitas tranſiens evolare poteſt, & ignis ex cauſâ illa ad eam accedens comburere, & eam elevare poteſt: Per hoc enim relinquitur & partes rariores fieri, & in cinerem per diſcontinuationem raritatis converti. Manifeſta eſt ergò experientia hujus, quoniam expoſita ad ignitionem Veneris lamina, flammam dabit ſulphuream, & ſequammam in ſuperficie ſua cauſabit pulveriſabilem, & illud ideò, quoniam ex propinquioribus ejus partibus, faciliorem Sulphuris neceſſe eſt combuſtionem fieri. Modus verò furni calcinationis hujus eſt idem cum modo furni diſtillationis, niſi quòd foramen ſolummodò unum debet ſuper caput ſuum habere, undè à fumoſitatibus ſe liberè abſolvat, & ſituatio calcinandorum in medio furni ſit, ut in circuitu liberè ignem recipiat. Vas verò ejus ſit terreum, ad figuram parapſidis factum, modus itaquè calcinationis ſpirituum eſt, ut eis ad fixionem approximantibus, adminiſtretur ignis ſucceſſivè, & paulatim illum augendo ne fugiant, quouſque maximum eos tollerare ignem contingat, & vas eorum ſit rotundum, & undique clauſum, & furnus idem cum noviſſimè dicto. Cum ſimili autem furno & ſimili vaſe, omnis ſimiliter alia res calcinatur. Excuſamur tamen à majori labore, quàm qui adhibetur in cuſtodiâ fugæ ſpirituum, quoniam alia res non fugit, niſi ſpiritus & quæ ſpirituum naturæ approximat. Deſcriptio verò omnium quæ narrata ſunt noviſſimè eſt hæc, quæ ſuperiùs deſcripta eſt.

CAPVT XV.

De Solutionibus.

DE Diſſolutione ſermo noſter ampliatus, innuit Solutionem rei ſiccæ in aquam eſſe reductionem, quoniam omnis ſolutionis perfectio adducitur cum aquis ſubtilibus, & maximè acutis & acribus, & ponticibus, fæcem nullam habentibus, ſicut eſt acetum diſtillatum, & uva acerba & pyra multæ acritudinis & mala Granata ſimiliter diſtillata, & his ſimilia. Fuit autem cauſa inventionis ejus ſubtiliatio eorum, quæ neque fuſionem nec ingreſſionem habent, de quibus magna utilitas amittebatur ſpirituum fixorum, videlicet & eorum, quæ ſuæ naturæ ſunt. Nam omne quòd ſolvitur, neceſſe eſt Salis aut Alumni, vel eorum conſimilium naturam habere. Eſt autem natura eorum, quoniam fuſionem dant ante illorum vitrificationem, ergo & ſpiritus ſoluti, fuſionem præſtabunt ſimiliter ſimilem. Cùm ergo multum ex natura ſua corporibus & ſibi invicem conveniat. Habitâ fuſione neceſſe eſt per illam corpora penetrare, & penetrando tranſmutare. Ad hoc verò quod penetrent & tranſmutent, ſine magiſterio non pervenitur, quod eſt ſcilicet ut poſt ſublimationem & coagulationem illius adminiſtretur illi aliquis ex ſpiritibus purificatus & mundatus, non fixus, & toties ab illo ſublimetur, quouſquè ſecum maneat, & illi velociorem præſtet fuſionem, & ipſum in fuſione ſua à vitrificatione præſervet. De natura enim ſic præparatorum ſpirituum, & corporum eſt, non vitrificari, & à vitrificatione commixtum ſalvare, donec in commixto fuerint. Spiritus ergo, qui magis naturam ſervabit ſpiritûs, magis à vitrificatione defendet. Magis autem ſervabit ſpiritus ſolummodò purificatus quàm purificatus, fixus, calcinatus, atque ſolutus, ideòque neceſſe eſt talem illi admiſceri. Reſultat enim bona fuſio ex eis, & ingreſſio & fixio ſtans. Ex operibus autem naturæ probare poſſumus, ſola Salium & Aluminum, & ſimilium naturam ſervantia, ſolubilia eſſe. Non enim in operibus illius omnibus conſiderantes, invenimus alia ſolvi, præter illa. Igitur quæcunque ſolvuntur, neceſſe eſt per illorum naturam ſolvi, ſed quia videmus omnia verè calcinata ſolvi, per reiterationem calcinationis & & ſolutionis, ideò probamus per illud omnia calcinata, ad Salium & Aluminum naturam approximare. Ideòque ſeſe in proprietatibus neceſſe eſt concomitari. Modus ergo ſolutionis duplex eſt, ſcilicet per fimum calidum, & per ferventem aquam: quorum

quorum eſt una intentio, & unus effectus. Modus verò per fimum eſt, ut ponatur calcinatum in ampulla vitrea, & ſuper illud fundatur quantitas aceti diſtillati, vel conſimilium duplum ejus, & obturetur caput ſuum benè ne reſpiret, & ſub fimo tepido triduo dimittatur, & poſtea per deſtillationem filtri, ſolutum removeatur: non ſolutum verò iterato calcinetur, & poſt calcinationem iteratò ſimiliter ſolvatur, donec per reiterationem operis illud totum ſolvatur. Modus verò, qui per ebullientem aquam fit, velocior eſt, & eſt ut calcinatum ſimiliter ordinetur cum aceto, obturato foramine, ne res reſpiret, quæ in caldario pleno aqua & ſtramine ſepeliatur, ut in diſtillationis modo per aquam præceptum attulimus per ordinem, & poſtea accendatur ſub ea ignis, donec aqua per horam ferveat. Poſt verò ſolutum per Filtrum deſtilletur & ſeorſum ſervetur, non ſolutum verò iterato calcinetur, & iteratò eodem ordine ſolvatur, & per Filtrum, ut ſupra diſtilletur, vel reſerventur inſimul mixtæ iſtæ ſolutiones, ut potiùs una ſola diſtillatio fiat, donec per reiterationem calcinationum ſolvatur, deſcriptio verò ejus quod nunc dictum eſt ſuperiùs habita eſt.

CAPUT XVI.

De Coagulatione Mercurii & rerum ſolutarum.

COagulatio itaque eſt rei liquoroſæ ad ſolidam ſubſtantiam, per humidi privationem, reductio. Eſt autem duplex inventionis cauſa illius, Argenti vivi ſcilicet induratio: altera verò medicinarum ſolutarum ab aqueitate illi admixta abſolutio. Diverſificatur verò ſecundum ipſorum coagulandorum multiplicatum. Alia enim Argentum vivum coagulatione indiget, alia verò ſolutâ medicinâ. Eſt autem & ipſius Argenti vivi duplex coagulatio. Una quidem per ablationem totius humidi innati ab illo. Alia verò per inſpiſſationem ipſius humidi, quouſque induretur. Coagulare autem illud difficillimè, atque laborioſè accedet, ad quod laborioſè accedunt, cum profunditatem perſpicacis induſtriæ, & nos narrabimus omne ingenium coagulationis illius. Ingenium verò coagulationis, cogitaverunt quidam fore per conſervationem illius in igne temperato, qui cùm illud putaſſent coagulaſſe, poſt remotionem ejus ab igne, invenerunt illud fluere ſicut priùs: per hoc ergo in ſtuporem adducti ſunt, & in admirationem vehementem, arguentes ad hoc perveniri, non poſſe. Alii verò neceſſariò ex principiis naturalibus ſupponentes humidum quodlibet ab ignis calore in ſiccitatem converti, conati ſunt perſeverantiæ inſtantia continuare illius conſervationem in igne, & per hanc continuationem ad hoc pervenerunt, ut ex eis aliqui in album, aliqui verò in rubeum converterint lapidem: aliqui verò in citrinum, cujus non fuit fuſio nec ingreſſio, & hujus diverſitatis cauſam non potuerunt æſtimare, illud ideò abjecerunt. Alii verò cum medicinis illud coagulare conati, ad hoc non pervenerunt, ſed accidit eis illuſio, aut quia illud non coagulaverunt, aut quia inſenſibiliter illud ab eis extenuatum eſt: aut quia coagulatio eorum non fuit in forma alicujus corporis, ſed in forma Argenti vivi cum Plumbo mixto & horum cauſam ſimiliter ignoraverunt. Alii verò medicinas artificioſas cōponentes illum in projectione coagulaverunt: ſed eorum non fuit coagulatio utilis, quoniam ad imperfectum corpus illud converterunt, & cauſam hujus ſimiliter videre non potuerunt. Horum igitur nos narrare cauſas expedit, ut coagulationis illius magiſterium artifex inveniat. Ut jam à nobis ſufficienter narratum eſt, uniformis eſt ſubſtantia Argenti vivi, quare non eſt poſſibile in brevi ſpatio temporis, per conſervationem illius in igne aqueitatem removere ſuam. Nimia ergò feſtinatio, cauſa fuit primi erroris, cum verò ſubtilis ſit ſubſtantiæ ab igne recedit. Ignis igitur exceſſus fuit cauſa erroris illorum, à quibus fugit. Commiſcetur cum Sulphure, Arſenico & Marchaſita de facili, propter communitatem in natura ſua. Ideòque per illa apparet coagulatum, non in forma corporis, ſed Argenti vivi cùm Plumbo mixti. Non enim hæc, cùm fugitiva ſint, poſſunt illud in ignis pugna tenere, quouſque ad corporis naturam perveniat, ſed fugiunt ſecum per ignis incenſionem: & illud eſt cauſa erroris illorum, qui ſic coagulant. Habet utique ſimiliter Argentum vivum humiditatem ſibi multùm unitam, quam ab illo ſeparari non eſt poſſibile, niſi per ignis cautam violentiam, vel per cōſervationem ejus in ſuo igne: & eſt ſuus ignis ille, quem augmentando, ſecundùm exigentiam ſuæ tollerantiæ, illius humiditatem tollit, non relictâ ſibi parte ad fuſionem metallicam ſufficiente: quâ remotâ non funditur, & hæc eſt cauſa erroris illorum, qui in lapidem illum coagulant non fuſibilem: habet ſimiliter Sulphuris partes naturaliter ſibi mixtas, quaſdam tamen plùs, quaſdam verò minus, quæ removere per artificium non eſt poſſibile. Cùm igitur ſit Sulphuris proprietas cum Argento vivo, rubeum vel citrinum, ſecundùm menſuram ſuæ quantitatis creare colorem: ejus ablationis proprietas Argento vivo erit albedinem dare per ignem. Hæc igitur eſt cauſa varietatis colorum illius, poſt coagulationem ejus in lapidem, habet & ſimiliter terreitatem Sulphuris admixtam, quâ infici omnes ſuas coagulationes neceſſe eſt, & hæc eſt cauſa erroris illorum, qui illud in corpus imperfectum coagulant. Ex diverſitate igitur medicinarum coagulationis illius, accidit diverſa in coagulatione creari corpora, & ex diverſitate illius ſimiliter quod coagulandum eſt. Nam ſi medicina, vel illud habuerint mixtum non fixum, neceſſe eſt corpus molle ex illo creari: ſi verò fixum, neceſſe eſt durum, & ſi album, album: ſi verò rubeum, rubeum: & ſi remiſſum ab albo vel rubeo, remiſſum ſimiliter neceſſe eſt fieri, & ſi terreum, infectum: ſi verò non, non, & omne ſimiliter non fixum lividum creat: fixum verò non, quantum in illo eſt. Pura ergo illius ſubſtantia purum creat corpus: non pura verò è contrario. Accidit autem & ſimiliter in ſolo Argento vivo, abſque Sulphuris commixtione diverſitas eadem, propter diverſitatem mundationis & præparationis illius cum medicinis. Ideoque contingit ex medicinæ diverſitate illuſio in coagulatione illius per eam, quandoque Plumbum, quandoque Jupiter, quandoque Venus, quandoque Mars: quod propter impuritatem accedit fieri, quandoque verò Sol, quandoque Luna, quod ex puritate venire neceſſe eſt, & conſideratione colorum.

CAPVT XVII.

De Coagulatione Mercurii per præcipitationem.

COagulatur igitur ex frequenti illius præcipitatione cum violentia ad ignis aſperitatem. Aſperitas enim ignis aqueitatem illius de facili removet, & hoc

& hoc fit per vas, cujus figura ſit multæ longitudinis, in quo inveniens refrigerium, locum adhærentiæ inveniat, & quietis in ejus ſpondilibus, per ſuam longitudinem & non fugæ viam; quouſquè iteratâ vice ad illius fundum præcipitetur, multâ caliditate ignitionis, cum reiteratione multâ, quouſquè fiat fixum. Coagulatur ſimiliter ex diuturnâ retentione in ſuo igne, cum vaſe vitreo, cujus collum ſit multæ longitudinis & in ventre figuram ampullæ habeat; cum continuâ colli ejus apertione, ut poſteà poſſit humiditas ejus evaneſcere. Coagulatur verò per medicinam illi convenientem, & nos narrabimus in ſequenti illam apertiùs. Hic verò ſimiliter, ut intentionem noſtram ſuper illam narremus completam; ſecundùm quod per noſtrum invenimus experimentum. Et eſt medicina illa, quæ maximè illi in profundo adhæret, & per minima commiſcetur ante illius fugam. Ex rebus ergò ſibi convenientibus neceſſe eſt illam colligere. Sunt autem hujuſmodi corpora omnia, Sulphur vel Arſenicum; ſed quia non videmus corpus aliquod in natura ſuâ illud coagulare, ſed ab eis ipſum fugere, quantumcumquè fuerit ſuæ convenientiæ. Ideò conſideramus nullum corpus illi in profundo adhærere, ſubtilioris ergo ſubſtantiæ & liquidioris fuſionis neceſſe eſt medicinam illam eſſe, quàm ipſa corpora. Ex ſpiritibus etiam non videmus illis in natura ſua manentibus firmam & ſtabilem coagulationem fieri illius, ſed fugitivam, & multæ infectionis, quorum quidem contingit, alterum propter ſpirituum fugam, alterum verò ex terreæ & aduſtibilis ſubſtantiæ illorum commixtione. Ideoquè ex hoc manifeſtè relinquitur ex quacunque medicina illius eliciatur, ipſam debere eſſe ſubſtantiæ ſubtiliſſimæ & puriſſimè illi adhærentis, ex natura ſua facillimæ & tenuiſſimæ liquefactionis ad modum aquæ fixæ ſuper ignis pugnam: hoc enim ipſum coagulabit, & in naturam Solarem vel Lunarem convertet. Modos ingeniorum medicinæ tibi dedimus, ad quam per illos pervenire potes: & ipſam ſermone ſibi proprio determinavimus. Sollicitè igitur ad illam exerciteris, & eam invenies, ſed ut nos non increpare poſſis ex ejus inſufficientiâ: Dicimus, quoniam ex ipſis corporibus metallicis, cum ſuo Sulphure vel Arſenico præparatis, & ex Solis ſimiliter corporibus hæc medicina elici poteſt. Ex ſolo verò Argento vivo faciliùs & propinquiùs & perfectiùs invenitur: quoniam natura propriam naturam amplectitur amicabiliùs, & eâ gaudet magis quàm extraneâ: & eſt in ipſo facilitas extractionis illius ſubſtantiæ ſubtilis. Cùm jam in actu ſubtiliſſimam habeat ſubſtantiam. Modi verò inventionis hujus medicinæ Mercurii, ſunt per ſublimationem, ut à nobis narratum eſt ſufficienter. Modus verò fixionis illius, in capitulo ſuæ fixionis ſimiliter narratus eſt. Coagulatorum verò ſolutorum modus eſt per ampullam in cineribus usquè ad collum in temperato igne, quouſquè aqueitas evaneſcat. Deſcriptio longorum vaſorum & eorum in quibus fit omnis coagulatio, hæc eſt.

CAPUT XVIII.

De Fixione & modis ejus.

Fixio eſt rei fugientis ad ignem conveniens adaptatio. Cauſa verò intentionis ipſius fixionis eſt, ut omnis tinctura omniſquè alteratio perpetuetur in alterando, & non mutetur. Diverſificatur verò & ipſa ſimiliter, ſecundum rerum figendarum multiplicitatem: quæ ſunt videlicet, corpora quædam à perfectione diminuta, ut Saturnus, Iupiter, & Venus: & ſecundùm diverſitatem ipſorum Spirituum, qui ſunt Sulphur & Arſenicum in gradu uno, & Argentum vivum in alio: in tertio verò Marchaſita, Magneſia & Tutia: quæ omnia prædicta ſolvuntur, coagulantur, & fixantur, & horum ſimilia. Figuntur ergo corpora hæc à ſuâ perfectione diminuta per ſuam calcinationem: quoniam abſolvuntur per eam à ſulphureitate volativâ & corrumpente. Et hanc calcinationem ſufficienter in ſuâ monſtravimus oratione. Figuntur verò Sulphur & Arſenicum duobus modis, ſcilicet per reiterationem ſublimationis ſuper illa in vaſe Aludele, quouſquè ſtent. Et ex hoc acquiritur intentio feſtinationis fixionis illorum, ut ingenieris ad inventionem multiplicis ſimilationis, reiterationis, in brevi tempore: quod per duo fit Aludella* cum duplicibus ſuis cooperculis, hoc ordine, ſcilicet ut nunquam ab actu ſublimationis deſiſtant, donec fixa fuerint. Projiciantur ergò cum in uno aſcenderit, in aliud Aludel, & ſic alternatâ vice fiat: etiam nunquàm otioſa permittantur Aludelis ſpondilibus adhærere, quin in continuâ ſint ignis elevatione, quouſque ceſſet illorum elevatio: & quantocunquè breviori tempore poteris multiplices ſublimationis reiterationes multiplicare, tantò celeriùs continget ipſius fixionis tempus abbreviare. Ideoquè fuit ſecundus fixionis modus inventus, qui eſt per ipſius ſublimandi præparationem ad calorem, ut continuò in illo ſit, donec figatur, & hoc fit per longum vas vitreum, cujus fundus ſit terreus & non vitreus, quoniam ſcinderetur in partes, & ſit illi artificialiter cum clauſura bona connexus, & per ſpatulam ferream vel lapideam, cum ad ſpondilia ejus adhæſerit, dejiciatur ad ima caloris continuè per alternas vices, quouſquè figatur. Fixionis verò modus Argenti vivi, eſt idem cum modo fixionis Sulphuris & Arſenici, & non diverſificantur inter ſe: niſi in hoc, quod non poſſunt Sulphur & Arſenicum figi, niſi prius eorum partes inflammabiles tenuiſſimæ, ſubtili diviſionis artificio, ab eis ſeparentur. Per hunc ultimum fixionis modum, Argentum vivum hanc conſiderationem non habet. Non enim habet partes inflammabiles: & ad hoc ſimiliter temperatiori calore, quàm Argentum vivum indigent. In hoc verò modo diverſificantur, quia in longiori figuntur tempore quàm Argentum vivum, quoniam altius elevantur, propter ſuam raritatem, quàm Argentum vivum. Ideòque longiori vaſe indigent, quàm Argentum vivum ad ſuam fixionem. Fixio verò Marchaſitæ, Magneſiæ & Tutiæ eſt, ut cùm poſt primam ſui ſublimationem acquiſiverimus aliquid, quod ex eis volumus, abjectis illorum fæcibus, reiteremus ſuper eas ſublimationem toties convertendo quod ſuperius aſcendit, ad id quod inferiùs remanſit, ex unoquoquè illorum, quouſquè figantur. Deſcriptio vaſorum jam tradita eſt. *

CAPUT XIX.

De Ceratione.

Ceratio igitur eſt, duræ rei non fuſibilis mollificatio ad liquefactionem; ex hoc ergò manifeſtum eſt, quod cauſa inventionis illius fuit, ut quòd ingreſſionem ex privatione ſuæ liquefactionis, non habebat, in corpus ad alterationem, mollificaretur, ut flueret, & ingreſſionem haberet. Putaverunt ideò aliqui

* *Vide Tab.* 1. *fig.* 10. 11. 12. * *Vid. Tab.* 1 *fig.* 13. 14. 15.

aliqui Cerationem fieri debere ex oleis liquidis & aquis. Sed erroneum eſt illud, & à principiis hujus magiſteri naturalibus ſemotum penitùs, & ex manifeſtis naturæ operibus reprobatum. Naturam enim non videmus in ipſis corporibus metallicis, humiditatem citò terminabilem, immò diu durabilem ad illorum mollificationis & liquefactionis neceſſitatem poſuiſſe. Si enim talem illis poſuiſſet, relinqueretur neceſſario, ut citiſſimè ſcilicet ignitione unâ corpora, totaliter humiditate privari contingeret: quare ex illo ſequeretur, poſt unam ignitionem, corpus quodlibet, nec malleari, nec fundi poſſe. Quamobrem igitur, imitantes naturæ opera, in quibus poſſumus, neceſſe eſt, nos modum naturæ in cerando ſequi. Cerat autem ipſa in radice cerationis fuſibilium humiditate, quæ ſuper omnes eſt humiditates exſpectans ignis calorem. Igitur & nos conſimili ceratione, humiditate neceſſariò expeditati. In nullis autem rebus melius & poſſibilius hæc humiditas incerativa invenitur, quàm in his videlicet Sulphure & Arſenico propinquè, propinquiùs autem & meliùs in Argento vivo. Horũ autem humiditatem non videmus, terram illorum relinquere, propter fortem unionem, quam in opere mixtionis naturæ habuerunt. In omnibus autem rebus aliis, humiditatem habentibus experimento invenies, eã in reſolutione à terrea ſua ſubſtantia ſeparari: & poſt illius ſeparationem, omni humiditate privari. In ſpiritibus autem prædictis hoc minimè contingit. Ideoque non eſt aliud, per quod ab illorum incerationis acceptione excuſari poſſimus. Modus ergò cerationis eſt per illos, ut toties ſuper rem cerandam multiplicetur eorum ſublimatio, quouſque in illa, cum humiditate ſuâ manentes, fuſionem bonam præſtent. Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem ab omni re corrumpente.

LIBRI TERTII

SVMMÆ GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI,

De

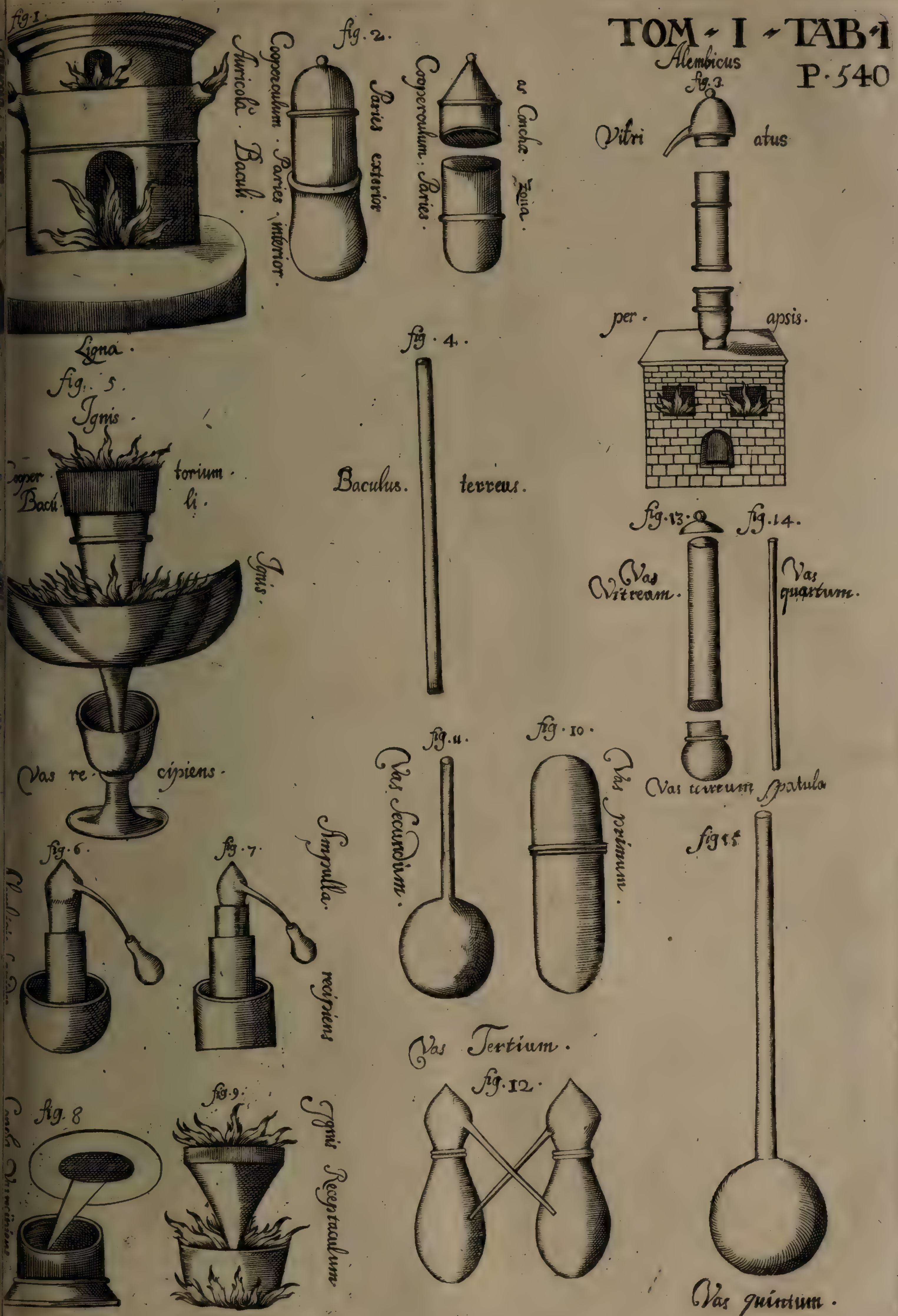
CONSIDERATIONE RERVM EX QVIBVS EST PERFECTIO MAGISTERII, PROOEMIUM.

PRincipiorum itaque hujus magiſterii diſcuſſione traditâ, neceſſe eſt ex promiſſione noſtra intentum, hujus noſtra artis complete proſequi, ſermone illi conveniente. Et eſt ſcilicet conſideratio omnis rei, per quam perfectio hujus operis aptius oſtendatur. Et conſideratio neceſſitatis perfectionis medicina, ſcilicet ut diſcutiatur, ex qua re melius & propinquius eliciatur illa ad omnem imperfecti perfectionem. Et conſideratio ſimiliter artificiorum, per qua cognoſcamus an perfectio ſit completa. His itaque traditis, & tota erit perfectionis tradita cognitio, ſecundum noſtra artis exigentiam.

CAPVT I.

De Sulphuris & Arſenici Eſſentia.

COgnoſcere verò non eſt poſſibile transmutationes corporum, vel ipſius Argenti vivi, niſi ſuper mentem artificis deveniat vera cognitio illorum naturæ, ſecundùm ſuas radices. Priùs ergo corporum principia notificabimus; quid ſcilicet ſint ſecundùm cauſas ſuas, & quid boni vel mali in ſe contineant. Poſteà verò ipſorum omnium corporum naturas cum ſuis omnibus monſtrabimus proprietatibus: quæ videlicet ſint cauſæ corruptionis illorum, cùm ſuis experientiis. Comprobantes igitur imprimis ſpirituum naturam: quæ ipſoſum ſunt corporum principia afferamus: quæ ſunt ſcilicet Argentum vivum, Sulphur & ſuum compar. Dicimus igitur, quoniam Sulphur & ſuum compar pinguedo ſunt terræ, ut jam ſupra narravimus in capitulo de Sulphure: cujus experientiâ manifeſtam probationem elicias, per illius inflammationem, & facilem ejus liquefactionem per calidum. Non enim inflammatur, niſi quod oleaginoſum eſt, id eſt pingue, nec liqueſcit per calidum facilè, niſi quod illius naturam habet. Sulphur itaque & ſuum compar cauſam corruptionis habent, ſcilicet, inflammabilem ſubſtantiam, & terream fætulentiam. Cauſam verò perficientem habent mediocrem, inter hanc ſcilicet & illam. Eſt igitur cauſa corruptionis in illo per hoc, quod nec fuſionem, nec ingreſſionem habet. Cauſa verò corruptionis, ſimiliter eſt inflammabilis ſubſtantia, quæ nec ſtat, nec ſtare facit, & quod nigredinem ex omni genere ejus præſtat. Cauſa igitur perfectionis in illis eſt mediocris illorum ſubſtantia: quia per illius terreitatem, non turbatur ab ingreſſione, quæ per fuſionem bonam perficitur, & per illius ſubtilitatem non removetur eius impreſſio de facili propter fugam. Non eſt autem mediocris illorum ſubſtantia, perfectionis corporum vel Argenti vivi cauſa, niſi figatur: quæ cùm non fixa ſit, licet illius impreſſio non moveatur, tamen de facili ſtabiliter perpetuatur. Ex his itaque elicitur, mediocrem illius ſubſtantiam dividere, artificem neceſſe eſt. Dividere autem putaverunt quidam impoſſibile, propter fortem illius commixtionem: & illi quidem in ſuis operibus manifeſtis adverſi ſunt. Nam & ipſi Sulphur calcinaverunt, & licet non multum, quod nullam fuſionem nec inflammationem dedit, ſed illud per diviſionem neceſſe eſt eveniſſe, quoniam Sulphur in ſui naturali commixtione permanens, neceſſe eſt inflammari & comburi: ergo per diviſionem diverſarum ſubſtantiarum in illo relinquitur, partem, illius magis inflammabilem, à partibus non inflammabilibus, ſeorſum in artificio ſeparari. Nam ſi poſſibile eſt per calcinationem ad reductionem illarum partium inflammabilium in illo pervenire, neceſſe eſt ex illorum naturalibus operibus eos confiteri, ad omnem partium diviſionem pervenire. Sed quia hoc dependet ex ſubtiliſſimo artificio, cogitaverunt fore impoſſibile. Patet itaque ex præmiſſis in capitulo, non eſſe Sulphur de veritate noſtræ artis, ſed pars ejus. Et nos jam deduximus te in cognitionem artificii, per quod ad illius diviſionem

fig. 1
Cooperculum . Paries . interior .
Auricola . Baculi .
Ligna .
fig. 2.
Paries exterior
Cooperculum . Paries .
a Conchæ . Zona .
Alembicus
fig. 3
Vitri atus
per . apsis .
fig. 4 .
Baculus . terreus .
fig. 5 .
Ignis .
Cooper torium .
Bacu li .
Ignis .
Vas re cipiens .
fig. 6 .
fig. 7 .
Ampulla .
recipiens
fig. 8
fig. 9 .
Ignis Receptaculum
fig. 11 .
Vas Secundum .
fig. 10 .
Vas primum .
Vas Tertium .
fig. 12 .
fig. 13 .
fig. 14 .
Vas Vitream .
Vas quartum .
Vas terreum Spatula
fig 15
Vas quintum .

diviſionem poſſibile eſt pervenire. In Arſenico verò, quia in radice ſuæ mineræ, per actionem naturæ reſolutæ ſunt multæ illius partes inflammabiles, ideò artificium ejus ſeparationis eſt facile: ſed ipſum eſt albedinis tinctura; Sulphur verò rubedinis. In Sulphuris igitur diviſione, magnam adhibere cautelam neceſſe eſt.

CAPUT II.

De Mercurii Eſſentia.

IN Argento vivo ſimiliter neceſſe eſt ſuperflua demere. Habet enim corruptionis cauſam, ſcilicet terream & aduſtibilem, absque inflammatione, aqueitatis ſubſtantiam, quibus in ſublimando purgatur. Putaverunt tamen aliqui non ſuperfluam habere terram vel immunditiam. Sed vanum eſt quod cogitaverunt. Videmus enim ipſum multæ lividitatis & non albedinis, & præterea ſimiliter per leve artificium, videmus ex illo terram nigram & fæculentam emanare per lavationem: cujus modum narrabimus in capitulo, de Mercurii lavacro: & diximus ſimiliter in capitulo de ſublimatione Mercurii: & ſimiliter de ſolutione Mercurii. Sed quia duplicem eſt illius perfectionem elicere, & illud perficere: ideò neceſſe eſt ipſum duplici mundationis gradu præparare. Sunt enim duæ mundationes Mercurii neceſſariæ: Una per ſublimationem ad medicinam, nam & hæc hic innuitur: Alia per lavacrum ad coagulationem, & illa innuitur in capitulo de medicina Argenti vivi, ex quibus elicitur. Si enim volumus medicinam ex illo creare: tunc neceſſe eſt à fæculenta ſuæ terreitatis ſubſtantia, mundare per ſublimationem, ne in projectione creet colorem lividum: & ipſius aqueitatem fugitivam delere neceſſe eſt, ne totam medicinam in projectione fugitivam faciat, & mediocrem illius ſubſtantiam ſalvare per medicinam, de cujus proprietate eſt non aduri, & ab aduſtione defendere, & quæ non fugit, & fixum facit. Probamus itaque perfectivum eſſe illud manifeſtis experientiis. Nam videmus Argentum vivum, magis Argento vivo adhærere: & eidem magis amicari: poſt illud verò Aurum, & poſt Argentum. Ideò ex hoc relinquitur Solem & Lunam eſſe ſuæ naturæ magis. Alia verò corpora non videmus ad illa tantam conformitatem habere: ideò enim ipſa veridice innuimus, minùs ſuâ naturâ participare. Et quæcunque videmus plus ab aduſtione ſalvari, illa conſideramus plus ſuam naturam habere & poſſidere. Ideoque relinquitur ipſum Argentum vivum eſſe perfectivum & aduſtionis ſalvativum, quod eſt perfectionis ultimum. Secundus verò gradus mundationis illius, ad ipſius coagulationem eſt, ut ſufficiat illi ſolummodò ſuæ terreitatis permundationem, cujus modus hic eſt, ut ſumatur patella vitrea vel terrea, & in ea mittatur Argentum vivum, ſuper quod fundatur aceti fortiſſimi parva quantitas, vel alterius rei conſimilis, quæ ſufficiat ad cooperiendum illud, poſt mittatur ad ignem lentum ne ferveat, & agitetur continuè cum digitis ſuper fundum patellæ, ut dividatur Argentum vivum in ſimilitudinem ſubtiliſſimi pulveris albi, donec totum acetum evaporet, & ipſum Argentum vivum redeat, poſt verò, quod fæculentum & nigrum videris ex illo emanaſſe: lava & abiice, & hoc iteratâ vice multiplica, quouſque videris colorem ſuæ terreitatis in clarum mixtum albo cæleſtino colore perfectè mutari: quod perfectæ lavationis eſt ſignum. Cùm igitur pervenerit ad illud proiiciatur ſuper ipſum medicina ſuæ coagulationis, & coagulabitur in Solificum vel Lunificum, ſecundùm quod præparata extiterit & ipſius narrationem in ſequenti ponemus. Ex jam ergo dictis patet, & ſimiliter Argentum vivum non eſſe perfectivum in natura ſua, ad quam reducit minera ſua, ſed ad quod perducit ipſum artificium noſtrum, & ſimiliter in Sulphure & ſuo compari eſſe inducere. Non igitur in his poſſibile eſt, naturaliter naturam ſequi, ſed per noſtrum artificium naturale.

CAPUT III.

De Eſſentia Marchaſitæ, Magneſiæ, & Tutiæ.

DE aliis ſpiritibus, naturalem neceſſe eſt nos facere traditionem: qui ſunt ſcilicet, Marchaſita, Magneſia, & Tutia, impreſſionem magnam in corporibus facientes. Et ideo dicemus, quid ſint, cum probationibus ſuis in hoc capitulo? Dicimus ergo, quod Marchaſita duplicem habet in ſui creatione ſubſtantiam. Argenti vivi, ſcilicet mortificati, & ad fixionem approximantis, & Sulphuris adurentis. Ipſam ergò habere ſulphureitatem, comperimus experientiâ manifeſtâ. Nam cum ſublimatur, ex illa emanat ſubſtantia ſulphurea manifeſta comburens, & ſine ſublimatione ſimiliter perpenditur ejus ſulphureitas. Nam ſi ponatur ad ignitionem, non ſuſcipit illam, prius quàm inflammatione Sulphuris inflammetur, & ardeat. Ipſam verò Argenti vivi ſubſtantiam habere, ſenſibiliter manifeſtatur. Nam albedinem præſtat Veneri meri Argenti, quemadmodum & ipſum Argentum vivum & colorem in ipſius ſublimatione cæleſtinum præſtare, & luciditatem manifeſtam metallicam habere videmus: quæ certum reddunt artificem, illam has ſubſtantias continere in radice ſua. Magneſia verò, Sulphur plus turbidum, & Argentum vivum magis terreum & fæculentum, & ipſum Sulphur ſimiliter magis fixum, & alias minùs inflammabile habere, per eaſdem probare experientias manifeſtè poteris, & ipſam ſimiliter magis naturæ Martis aſſimilare, & approximare. Tutia verò, eſt fumus ipſorum corporum alborum, & hoc manifeſtâ probatione perpenditur. Nam projecto fumo mixtionis Jovis & Veneris, adhærente in ſpondilibus fabricæ fabrorũ, eandem impreſſionem facit cum ea: & quod fumus metallicus non redit: nec ipſa ſimiliter ſine alicujus corporis commixtione. Ideoque cum fumus ſit ipſe alborum corporum, alba non citrinat corpora, ſed rubea. Nam citrinitas non eſt aliud, quàm rubei & albi determinata proportio. Ideoque ipſa propter ſui ſubtilitatem, magis ad profundum corporis penetrat, & ideò magis alterat, quam ſuum corpus, & magis adhæret in examine pauco artificio, quod jam tibi narratum eſt. Quæcunquè enim alterantur per Argenti vivi vel Sulphuris virtutem, aut horum ſimilium, neceſſe eſt alterari, quoniam hæc ſola communicant, in natura ad ipſa corpora.

CAPUT IV.

De Solis Eſſentia.

DE corporibus igitur ampliato ſermone eorum intimè narramus eſſentiam & procreationem. Et primò de Sole, poſtea de Luna, ultimò verò de aliis ſecundùm quod videbitur expedire, cum ſuis probationibus, quæ per experimentum habentur. Eſt igitur Sol creatus ex ſubtiliſſima ſubſtantia Argenti vivi

vivi & clariſſima fixura: & ex ſubſtantia pauca Sulphuris mundi, & puræ rubedinis, fixi clari, & à natura ſua mutati, tingentis illam. Et ideò, quia contingit diverſitas in coloribus ipſius Sulphuris, neceſſe eſt, & Auri citrinitatem intenſam habere ſimiliter. Eſt enim quoddam magis, & quoddam minùs in citrinitate intenſum. Quod enim ipſum ſit, ex ſubtiliſſima Argenti vivi ſubſtantia perpenditur, quia & ipſum Argentnm vivum de facili illud ſuſcipit. Non enim Argentum vivum aliud, quàm ſuæ naturæ ſuſcipit. Quod verò claram & mundam illam habuerit, per ſplendentem ejus fulgorem & radiantem manifeſtatur, non ſolùm in die, verùm etiam in tenebris ſe manifeſtantem dicimus & vidimus. Quòd verò fixam, & ſine Sulphureitate comburentem ſubſtantiam habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem. Nam neque minuitur, neque inflammatur. Quod verò ipſum ſit Sulphur tingens, patet per hoc, quòd admixtum Argento vivo ipſum in colorem transformat rubeum: & quòd ſublimatur forti ignitione de corporibus: ita quod eorum aſcendat ſubtilitas cum eo, citriniſſimum creat colorem: patet igitur, quòd cùm pura illius ſubſtantia, purum colorem generat, cùm non pura verò impurum. Qui verò probationis ſuæ citrinitatis oſtenſione indiget, ſenſum non habet, quod per viſum percipitur; ſubtiliſſima igitur Argenti vivi ſubſtantia ad fixionem deducta, & puritas ejusdem & ſubtiliſſima Sulphuris materia fixa non adurens, tota ipſius Auri materia eſt eſſentialis. Major igitur Argenti vivi quã Sulphuris in illo probatur quantitas, propter facilem Argenti vivi in illud ingreſſionem. Igitur quæcunque volueris alterare, ad hujus exemplum altera, ut ipſa ad hujus æqualitatem perducas: & modum ad illud nos jam dedimus. Et quia ſubtiles & fixas habet partes ejus, ideò potuerunt partes ejus multum denſari. Et hæc fuit cauſa ſui magni ponderis. Per multam verò & temperatam decoctionem, facta eſt illo paulatina reſolutio, & inſpiſſatio bona, & ultima mixtio, ut cum ignitione liqueſcat. Ex præcedentibus igitur patet, quoniam multa quantitas Argenti vivi eſt cauſa perfectionis: & multa Sulphuris corruptionis cauſa. Et uniformitas in ſubſtantia eſt cauſa perfectionis, quæ per mixtionem fit in decoctione naturali: & diverſitas in ſubſtantia, eſt cauſa corruptionis, & induratio & inſpiſſatio, quæ per longam perficitur & temperatam decoctionem, eſt cauſa perfectionis: oppoſitum verò corruptionis. Igitur, ſi ceciderit ſuper ipſum Argentum vivum Sulphur, non debitè neceſſe eſt, ſecundùm diverſitatem illius, diverſas corruptiones adduci. Poteſt enim Sulphur, quod ſuper illud cadit, fixum non aduſtibile eſſe totum, aut totum aduſtibile & fugiens in natura Sulphuris: aut partem fugientis: partem verò fixi tenere: ſed in parte naturam Sulphuris tenere, in parte verò non: aut totum mundum, aut immundum, aut modicum, aut multæ quantitatis, ſuperans in commixto, aut paucæ quantitatis, ſuperatum in illo: aut nec ſuperans, nec ſuperatum, aut album, aut rubeum, aut mediocre. Ex his itaque diverſitatibus, neceſſe fuit in natura diverſa creari corpora, & his ſimilia: quas omnes oportet nos narrare, cum probationibus manifeſtis.

CAPUT V.

De Eſſentia Lunæ.

Iam ergò patet ex prædictis, quòd ſi ceciderit Sulphur mundum, fixum, rubeum, clarum, ſuper ſubſtantiam Argenti vivi puram, mundam, fixam, claram, non ſuperans, immò paucæ quantitatis & ſuperatum, creatur ex hoc Aurum purum. Si verò fuerit, quod ceciderit Sulphur mundum, fixum, album, clarum, ſuper ſubſtantiam Argenti vivi mundam, Luna pura; [ſi in quantitate non ſuperet]. diminutam habet puritatem ab Auri puritate, & ſpiſſitudinem groſſiorem quàm Aurum. Cujus ſignum eſt, quod non denſantur partes ejus in tantum, quòd Auro componderet: nec ita fixam ſubſtantiam habet ut illud. Cujus ſignum eſt diminutio ejus per ignem: & Sulphur ejus, quòd non eſt fixum, nec incombuſtibile, cauſa eſt illius. Et quod Sulphur in illo hujus ſit diſpoſitionis, per illius præambulam inflammationem probatur. Illud autem fixum, & non fixum, ad aliud quidem, & ad aliud relatum eſſe, impoſſibile non eſt æſtimandum. Lunæ enim ſulphureitas ad Auri ſulphureitatem relata, non fixa comburens eſt. Ad aliorum verò corporum relata, fixa, & non comburens eſt.

CAPUT VI.

De Martis Eſſentia.

Si verò fuerit Sulphur fixum terreum, Argento vivo terreo mixtum, & hæc ambo non puræ albedinis, ſed lividæ fuerint: cujus ſuperantiæ quantitas ſit Sulphuris fixi ſumma, fit ex his Ferrum; quoniam ſuperantia Sulphuris fixi, fuſionem prohibet. Ideoquè ex hoc relinquitur Sulphur velociùs liquefactionis feſtinantiam, per opus fuſionis perdere, quàm Argentum vivum. Non fixum verò vidthe demus citiùs, quàm Argentum vivum liqueſcere. Ex his ergo manifeſtatur cauſa velocitatis fuſionis, & tarditatis in unoquoque corporum. Nam quòd plus de fixo habet Sulphure, tardiùs, quod verò plus de adurente, faciliùs & citiùs fuſionem ſuſcipit, quod ſatis aperte relinquitur à nobis fore probandum. Quod autem Sulphur fixum tardiorem faciat fuſionem, manifeſtatur per hoc, quod ipſum nunquam figitur, niſi calcinetur, calcinatum autem nullam dat fuſionem, manifeſtatur per hoc, quod ipſum nunquam figitur, niſi calcinetur, calcinatum autem nullam dat fuſionem. Ergo in omnibus corporibus illam impedire debet. Quod verò niſi calcinetur, non figatur: patet experimento illius, qui illud figit non calcinatum: quoniam ipſum invenit ſemper fugere, donec in terram vertatur; cujus ſimilitudo eſt calcis veræ. Hoc autem minimè in Argento vivo contingit, quoniam figi poteſt abſque hoc, quòd in terram vertatur, & figi ſimiliter cum converſione ipſius in terram poteſt. Nam per feſtinationem ad eius fixionem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur, & in terram mutatur. Per ſucceſſivam verò illius iteratâ vice ſublimationem, ſimiliter figitur, & non in terram vertitur, immò fuſionem dat metallicam. Hoc autem manifeſtum eſt, & illi probatum, qui utraſquè fixiones illius expertus eſt, uſque in illius conſumationem feſtinam per præcipitationem & tardam per ſucceſſivas ſublimationes. Vidit enim & invenit ſic, ut, ut à nobis ſcriptum ſuſcepit. Et illud ideò quoniam viſcoſam & denſam habet ſubſtantiam: cujus ſignum eſt contritio illius cùm imbibitione & mixtione cum rebus aliis. Sentitur enim in illo manifeſtè viſcoſitas illius per multam adhærentiam, denſam autem ſubſtantiam illud habere manifeſtè monſtratur per illius aſpectum, & ponderationem ſui immenſi ponderis. Auro enim præponderat cum eſt in natura ſua. Et eſt ſimiliter fortiſſimæ

com

compoſitionis, ut narratum eſt. Ex his igitur relinquitur ipſum poſſe figi, ſine ipſius humiditatis conſumptione & in terram converſione: propter enim bonam partium adhærentiam & fortitudinem ſuæ mixtionis, ſi quomodo partes illius inſpiſſentur per ignem: ulterius non permittit ſe corrumpi: neque per ingreſſionem fumoſæ flammæ in illud, ſe in fumum ulterius elevari permittit, quoniam rarefactionem ſui non patitur, propter ſui denſitatem & carentiam aduſtionis: quæ per ſulphureitatem combuſtibilem, quam non habet, perficitur. Per hoc ergo inventum eſt, inventione veridicâ, duorum ſecretorum genus mirabile triplex, unum ſcilicet cauſæ corruptionis uniuscujuſque metallorum per ignem, quarum una eſt incluſio adurentis ſulphureitatis, & illorum ſubſtantia per inflammationem illa diminuentis, & exterminantis in fumum ultimâ conſumptione, quantumcunque in illis Argenti vivi veræ fixionis extiterit. Altera eſt multiplicatio flammæ exterioris ſuper illa penetrantis, & ſecum in fumum reſolventis, cujuſque fixionis in eis ipſum ſit. Tertia verò eſt rarificatio eorum per calcinationem. Tunc enim flamma vel ignis ſine illa in eis penetrare poteſt, & ipſa exterminare. Si igitur omnes corruptiones eſſe contingant, maxime corpus corrumpi neceſſe eſt. Si verò non omnes, remittitur corruptionis velocitas uniuſcujuſque corporis, ſecundùm remiſſionem illarum. Secundum genus eſt bonitas, quæ per ipſum conſideratur in corporibus. Quia igitur Argentum vivum, propter nullas cauſas exterminationis, ſe in partes compoſitionis illius dividi permittit, quia, aut cum tota ſui ſubſtantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanet ſtans. Notatur in eo neceſſario perfectionis cauſa. Laudetur igitur benedictus & glorioſus Deus altiſſimus, qui creavit illud, & dedit illi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura poſſidere: ut in illa poſſit inveniri hæc perfectio per artificium aliquod, quod in illo invenimus potentiâ propinquâ. Ipſum enim eſt, quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur: ſed admirabiliter in eo quieſcit, gaudens eo.

CAPUT VII.

De Veneris Eſſentia.

REdeuntes igitur ad propoſitum, dicimus, quod ſi fuerit Sulphur immundum, fixum, groſſum, ſecundùm ſui majorem partem: ſecundùm verò ſui minorem, non fixum, lividum, rubeum; ſecundùm verò totum non ſuperans neque ſuperatum, & ceciderit ſuper Argentum vivum groſſum: ex eo Æs creari neceſſe, eſt. Horum itaque omnium probationem adducere neceſſe eſt, per data ex natura ſua. Nam cùm illud ad inflammationem ponitur, flammam ex eo Sulphuream diſcernere poteris: quæ Sulphuris non fixi eſt ſignum, & deperditio ſuæ quantitatis per exhalationem. Sulphur verò fixum in illa, ſignificatur per frequentem ejus combuſtionem. Nam ex ea fit ſuæ fuſionis retardatio, & induratio ſuæ ſubſtantiæ, quæ ſigna ſunt multitudinis ſui fixi Sulphuris. Quòd autem illud ſit rubeum, immundum, adjunctum Argento vivo immundo, ſignificatur per ſenſum: Unde aliâ probatione non indiget. Experimento itaq; elicias ſecretum: vides enim omnem rem caloris actione, in terram mutatam, cum facilitate ſolvi, & ad aquæ naturam redigi. Hoc autem contingit propter partium ſubtiliationem ab igne. Res igitur magis ſubtilis in natura propria, ad hanc terream naturam reducta, magis ſubtiliatur, igitur magis ſolvitur; ita & quæ maximè, maximè. Ex his igitur patet cauſa corruptionis, & infectionis horum duorum corporum, Martis ſcilicet & Veneris, quoniam eſt per Sulphuris multam quantitatem fixi & non fixi, paucæ in Venere: minimè vero in Marte. Cum igitur Sulphur fixum in fuſionem devenerit, per calorem ignis, ejuſque partium ſubtiliationem per illum: quære aptitudinem ſubſtantiæ ſolutionis: cujus ſignum eſt expoſitio horum duorum corporum ad vaporem aceti. Nam per illud floret in ſuperficie ſua Sulphuris eorum aluminoſitas; per calorem in illum creata ſubtiliativum. Et ſi poſueris hæc duo corpora in liquorum ponticum, ſolventur de facili per ebullitionem in illum multæ illorum partes. Et ſi reſpexeris in mineris horum duorum, manifeſtam invenies ex eis ſolutam Aluminoſitatis ſubſtantiam ſtillare, & in illis adhærere: quæ aluminoſitas per ponticitatem & facilem ſolutionem in aquam mutatur. Non enim ponticum & facilè ſolubile reperitur aliud quod Alumen & quod ſuæ naturæ eſt. Nigredo verò in uno quoq; horum duorum corporum ad ignem creatur, per Sulphur non fixum, quòd in illis concluditur multum, quemadmodum in Venere: parum verò in Marte ad naturam fixi approximans: ideoque non de facili talem impreſſionem de Marte removere eſt poſſibile. Jam ergò patuit ex Sulphure non fixo, fuſionem fieri, & fuſionem adjuvari, ex fixo verò fuſionem non fieri, & fuſionem impediri, illud ſcit neceſſarium verum eſſe qui nullo ingeniorum fuſionis Sulphur potuit conſervare in fuſione poſt illius fixionem. Argentum verò vivum fixit per frequentem ſublimationis reiterationem ad illud, eo bonam fuſionem ſuſcipiente Ex hoc itaque manifeſtum eſt corpora eſſe majoris perfectionis, quæ plus Argenti vivi ſunt continentia, & quæ minùs ſunt continentia ſunt minoris perfectionis. Studeas igitur in omnibus tuis operibus, Argentum vivum in commixtione ſuperare, & ſi per ſolum Argentum vivum perficere poteris, precioſiſſimæ perfectionis indagator eris: & ejus perfectionis, ſupra quam naturæ vincit opus, mundare enim poteris intimè, ad quod natura non pervenit. Probatio verò hujus, quod ea, quæ magis Argenti vivi quantitatis ſunt continentia, majoris ſunt perfectionis, eſt ſcilicet facillima ſuſceptio Argenti vivi. Videmus enim corpus perfectius, amicabiliter Argentum vivum ſuſcipere. Ex præcedentibus itaque ſermonibus relinquitur, duplicem fore in corporibus ſulphureitatem: unam quidem in profunditate Argenti vivi, concluſam in principio ſuæ commixtionis, alteram verò ſupervenientem, quarum altera cum labore tollitur, alteram verò nullo artificiorum ingenio eſt poſſibile tolli, quod per ignem perficitur, ad quod poſſit noſtra operatio congruè ac utiliter pervenire: cùm jam ſecum ad eandem creationem unitum factum eſt; & hoc experimento probatur, quoniam ſulphureitatem aduſtibilem videmus per ignem deleri: ſulphureitatem verò fixam minimè. Si ergo dixerimus corpora calcinatione mundari, intelligas utique à terrea ſubſtantia; quæ non in radice ſuæ naturæ unita eſt, quoniam unitā mundare per ignis ingenium non eſt poſſibile, niſi adveniat Argenti vivi medicina, occultans & contemperans illam: aut illam de cōmixto ſeparans. Separatio autem terreæ ſubſtantiæ in radice naturæ metallo unitæ, de commixto

mixto fit: aut per elexationem cum rebus ſubſtantiam Argenti vivi elevantibus, & Sulphur terreum dimittentibus propter convenientiam cum eis: ut eſt Tutia & Marchaſita, quia fumi ſunt: quorum major pars Argenti vivi eſt quantitas, quàm Sulphuris: & hujus experientiam vides, quoniam ſi forti & ſubitâ fuſione hæc conjunxeris cum corporibus, ſpiritus ſecum adducent corpora in fuga ſua levatione. Ideoque cum eis elevare poteris, aut per Argenti vivi commixtionem, quam narravimus. Argentum enim vivum tenet, quod ſuæ naturæ eſt, alterum verò reſpicit.

CAPVT VIII.

De Iovis Eſſentia.

HAc igitur inveſtigatione propoſitâ, noſtrum propoſitum ſequentes innuimus, quòd ſi Sulphur fuerit in radice commixtionis fixione paucâ, participans album, albedine non purâ, non ſuperans, ſed ſuperatum cum Argento vivo ſecundùm partem fixo albo non purè commixto, ſequetur ex eo Stannum. Et horum probationem per præparationem invenies: quoniam, ſi Stannum calcinaveris, ſenties ex illo Sulphuris fætorem: quod ſignum eſt Sulphuris non fixi, & quia flammam non dat, non putes illud fixum, quoniam non propter fixioné, ſed propter ſuperantiam Argenti vivi in commixtione ſalvantis à combuſtione, flammam non dat. Probatur itaque duplex in Stanno ſulphureitas, & duplex Argenti vivi ſubſtantia, una quidem ſulphureitas, quæ eſt minùs fixa, quia cum calcinatur fætet ut Sulphur. Per primam probatur mixtionis experientia, altera per continuationem ipſius in calce ſua ad ignem quam habet, quia magis fixa non fætet. Probatur verò duplex Argenti vivi ſubſtantia in illo. Una, quarum eſt fixa, quoniam ante illius calcinationem non ſtridet: poſt verò triplicem ipſius calcinationem non ſtridet, quod eſt, quia ejus Argenti vivi fugitivi ſubſtantia ſtridorem faciens evolavit. Quod verò Argenti vivi ſubſtantia ſit in illo, probatur per lavationem Plumbi cum Argento vivo, quoniam ſi cum Argento vivo Plumbum lavetur, & poſt lavacrum ejus per illud fuderis, igne non ſuperante ſuæ fuſionis ignem, remanebit cum eo Argenti vivi pars, quæ Plumbo ſtridorem adducit, & illud in Stannum convertet. E converſo permutationem Stanni in Plumbum illud conſiderare potes: Nam per multiplicem calcinationis reiterationem ad illud, & magis illi ignis convenientis ad reductionis adminiſtrationem, in Plumbum convertitur. Maximè verò cùm per ſubtractionem ſui ſcorii cum magno calcinatur igne. Et harum ſubſtantiarum diverſitatibus certificari poteris per ingenia conſervationis illarum, cum inſtrumentis propriis, & ignis modo eas dividentis, ad quam nos pervenimus cum inſtantiâ, & vidimus cum certificatione noſtrâ nos verum per illud æſtimaſſe. Quid igitur ſit, quòd poſt remotionem duorum non fixorum, ex Jove ſcilicet Sulphuris & Argenti vivi remanſit, te certum reddere nos expedit, ut completè cognoſcas ipſius Iovis compoſitionem. Eſt ergò illud lividum, ponderoſum, ut Plumbum, majori tamen albedine Plumbo participans eſt, q. àm Plumbum puriſſimum, & eſt in ipſo æqualitas ſpiſſitudinis duorum componentium, Argenti vivi ſcilicet & Sulphuris, non autem æqualitas quantitatis, quoniam in commixtione vincit Argentum vivum, cujus ſignum eſt facilitas ingreſſionis in illud Argenti vivi in naturâ ſua. Igitur ſi non majoris Argenti vivi in illo eſſet quantitas, non adhæreret illi in naturâ ſua ſumptum de facili. Ideòque non adhæret Marti, niſi ſubtiliſſimo ingenio, neque Veneri propter paucitatem Argenti vivi in illis, in commixtione ſua. Ex hoc ergò patet, quòd difficillimè Marti adhæret, Veneri verò faciliùs, propter majorem copiam Argenti vivi in eâ cujus ſignum eſt fuſio illius facilis, Martis verò difficillima. Fixio verò harum duarum ſubſtantiarum, ad firmam approximat fixionem, non autem firma eſt perpetua, & hujus eſt probatio ipſius corporis calcinatio: & poſt calcinationem ad fortem ignem expoſitio, nam per eum non fiet diviſio: ſed tota aſcendet ſubſtantia, purificata tamen magis. Videmus igitur ſubſtantiam Sulphuris, in Stanno adhærentem faciliùs ſeparari, quàm in Plumbo, & hujus experimentum vides per facilem Iovis indurationem, calcinationem, & meliorationem ſui fulgoris. Ideòque conſideramus hæc corrumpentia in radice ſuâ non fuiſſe, ſed ei poſt advenerunt. Et quia in primâ mixtione non fuerunt illi multùm conjuncta, ideò, facilè poſſunt ſeparari. Ideò alterationes in eo ſunt velocis operis, mundificatio videlicet, & ipſius induratio, & illius fixio, & harum cauſas per ea, quæ jam à nobis tradita, manifeſtè conſiderare potes. Et quia poſt has operationes calcinationem ſcilicet & reductionem conſideravimus in fumo ſuo elevato per magnam ignis expreſſionem, & vidimus illum ad citrinitatem pertinere, cum hoc ſit de proprietate Sulphuris calcinati, æſtimavimus æſtimatione verâ, in quâ ſumus certificati, ipſum Sulphuris fixi naturam multum ſecum continere. Qui ergò voluerit in hac noſtrâ ſcientiâ videre veritatem, inveſtigationem horum omnium ſtudeat cum ſedulitate operis, donec principia ipſorum corporum, & proprietates ſpirituum inveniat, inventione certâ, non conjecturali, quam tradidimus in hoc libro ſufficienter ad artis exigentiam.

CAPVT IX.

De Saturni Eſſentia.

REſtat nos igitur de Saturno deſcriptionem ponere, & dicimus quòd non diverſificatur à Iove per calcinationis reiterationem ad illius naturam reductio, niſi quia immundiorem habet ſubſtantiam, à duabus ſubſtantiis commixtam groſſioribus, Sulphure ſcilicet & Argento vivo, & quia Sulphur in illo comburens, eſt ſuæ quàm Argenti vivi ſubſtantiæ magis adhæſivum, & quod plus habet de ſubſtantia Sulphuris fixi ad compoſitionem ſuam quàm Iupiter, & horum probationes per experientias manifeſtas adducemus, quod igitur ipſum ſit majoris partis terreæ fætulentæ quàm Iupiter, manifeſtatur per viſum, & per lavacrum ejus ab Argento vivo in natura, quia plus per lavacrum emanat fætulentiæ ab eo, quàm à Iove: & quia primum gradum calcinationis ſuſcipit faciliùs quàm Iupiter, quod eſt ſignum multæ terreitatis. Nam corpora plus terreitatis, facilioris invenimus calcinationis, & terreitatis paucæ difficilioris calcinationis, quia eſt paucæ terreitatis, ideò paucæ pulveriſationis, & hujus eſt probatio difficillima, Solis calcinatio completa. Et quia non rectificatur ejus fæditas per calcinationis reiterationem ſicut in Iove, quod eſt ſignum majoris fæditatis, in principiis ejus ex natura ſua quàm Iovis. Quod verò Sulphuris quantitas combuſtibilis magis ſit Argenti

vivi

vivi ſubſtantiæ adhæſivæ in eo quàm in Iove, ſignificatur verò per hoc quod non ſeparatur de eo in fumum quantitas notanda, quin ſit citrini coloris multæ citrinitatis, cujus ſignum ſimiliter eſt, quòd in fundo inſtrumenti ex eo remanſit, quod neceſſario unius trium horum eſſe ſignum relinquitur, aut nullius quantitatis Sulphuris combuſtibilis in eo, aut pauciſſimæ, aut multum conjunctæ in principiorum propinquitate ad radicem mixtionis. Sed certificati ſumus per illius odorem, ipſum alicujus eſſe quantitatis, & non paucæ, immò multæ, quia non movetur ab eo ſulphureitas in brevi tempore. Ideò conſideramus conſideratione quâ certi ſumus, Sulphur comburens illius cum Sulphure non comburente, ad naturam Sulphuris fixi approximare, in Argenti vivi ſubſtantia uniformiter eſſe commixtum. Ideoque cum ſcandit fumus ejus, neceſſario cum Sulphure non comburente ſcandit, de cujus proprietate eſt citrinitatem creare. Quod verò major quantitas Sulphuris non adurentis ſit in ipſo, quàm in Jove, à nobis adductum eſt cum veritate, per hoc videmus totum colorem ipſius in citrinum mutari. Jovis verò in album, in calcinationibus ſuis. Et ideò in hoc nobis aperta eſt via cauſæ inveſtigationis hujus operis, per quod in calcinatione mutatur Jupiter faciliùs in durum, quàm Saturnus. Non autem in tarditatem liquefactionis velociùs quàm Saturnus, & illud ideò, quòniam cauſa duritiei veræ, eſt Sulphur fixum & Argentum vivum fixum. Cauſa verò liquefactionis eſt duplex, Argentum vivum ſcilicet & Sulphur combuſtibile, quorum alterum, quoad fuſionis perfectionem ſufficit, in unoquoque gradu ejus cum ignitione ſcilicet Argenti vivi. Quia igitur in Jove eſt multa Argenti vivi quantitas, non vere fixi, remanet in illo multa liquefactionis velocitas, & non removetur ab illo faciliter. Cauſa verò mollificationis eſt duplex. Argentum ſcilicet vivum & Sulphur combuſtibile. Quia igitur removetur Sulphureitas comburens ex Jove faciliùs, quàm ex Saturno, ideò ex eo altera cauſarum mollitiei remota, neceſſe eſt illud indurari velociter. Saturnus verò quia utriuſque mollitiei cauſas fortiter habet conjunctas, non facilè induratur. Eſt tamen diverſitas in mollitie per Argentum vivum & per Sulphur, quoniam mollities per Sulphur eſt ceſſiva: mollities verò per Argentum vivum extenſiva. Et hoc neceſſario probatur per hoc, quod videmus corpora multi Argenti vivi, multæ extenſionis eſſe, corpora verò pauci, paucæ. Et ideò Iupiter faciliùs & ſubtiliùs extenditur quàm Saturnus: Saturnus faciliùs quàm Venus: Venus quàm Mars: Luna ſubtilius quàm Iupiter: Sol verò quàm Luna ſubtiliùs. Patet igitur, quòd cùm cauſa indurationis ſit Argentum vivum fixum, aut Sulphur fixum, cauſa mollitiei erit oppoſita. Cauſa verò fuſionis eſt duplex, ſcilicet Sulphur non fixum & Argentum vivum cujuſcunque generis. Sed Sulphur non fixum, neceſſariò eſt cauſa fuſionis ſine ignitione, & manifeſtè vides hujus rei experientiam per projectionem Arſenici ſuper corpora difficilis fuſionis, facit enim ea facilis fuſionis & ſine ignitione. Cauſa verò fuſionis facilis eſt, & ſimiliter Argentum vivum. Cauſa verò fuſionis cum ignitione, eſt Argentum vivum fixum. Cauſa igitur impedimenti fuſionis cujuſcunque eſt Sulphur fixum, per hoc itaque maximum potes elicere ſecretum, quoniam cùm plurimæ Argenti vivi quantitatis, corpora maximæ perfectionis ſint inventa, & plurimæ igitur quantitatis Argenti vivi, corpora à perfectione diminuta: magis ad perfectionem approximare neceſſe eſt, itaque & multæ ſulphureitatis, corpora plurimæ corruptionis eſſe contingit. Quamobrem igitur ex jam dictis patet, Iovem maximè perfecto approximare, cum perfectionis plus participet, Saturnum verò minus, minùs verò & adhuc Venerem, minimè verò Martem, quòd ex perfectivo dependet. Aliter autem ex medicina complente, & defectum ſupplente, imperfectum attenuante, & ad profundum corporum ſpiſſitudinem, & ſub ſplendentis fulgoris ſubſtantia eorundem palliante, fuſcedinem ſe habere contingit. Ex hoc enim maximè perfectibilis Venus exiſtit: minùs verò Mars: & adhuc minùs Iupiter: minimè verò Saturnus: Ex his igitur repertum laboris inveſtigatione veridicâ, quod ex corporum diverſitate, diverſas inveniri cum præparatione medicinas neceſſe exiſtit. Aliâ enim eget medicinâ durum ignibile: aliâ verò molle, & non ignibile corpus. Hoc quidem mollificante, & ad profundum attenuante, & in ſuæ æqualitate ſubſtantiæ. Illud verò indurante & inſpiſſante occultum ejus. Ex his igitur nos expedit ad medicinas tranſire, cum manifeſtis experientiis diverſarum ponentibus nobis medicinarum cauſas inventionis, & quod diminutum relinquant, & quod ad complementum deducant.

CAPVT X.

De duplici medicina cujuslibet corporis imperfecti & Argenti vivi, ſcilicet alba & rubea.

PRobamus igitur ſpiritus corporibus magis aſſimilari per hoc, quod magis corporibus uniuntur, & amicabilius quàm alia in natura, & naturâ naturam attrahit, & ſimile ſuo applaudit ſimili. Per hoc ergo adductum eſt nobis, inventione primâ hos eſſe corporum alterationis medicinam veram. Ideoque omni quo potuimus ingeniorum genere, nos ipſos exercuimus, ut, per illos imperfectorum unumquodque corporum mutatione firmâ, in perfectum Lunare & Solare, transformaremus corpus. Quapropter ex eiſdem medicinam diverſam, ex diverſa alterandorum intentione, creari neceſſe accidit. Cùm ſit igitur duplicis generis alterabile, Argentum vivum ſcilicet perfectè coagulabile, & à perfectione diminuta corpora, & hæc ſiquidem multiplicia. Alia quidem dura ignibilia, alia vero mollia, non ignibilia tamen. Dura quidem & ignibilia, ut Mars & Venus. Mollia vero ut Iupiter & Saturnus, neceſſe eſt & medicinam perfectivam ſimiliter multiplicem eſſe. Aliâ enim eget Argentum vivum medicinâ perficiente, alia vero corpora transformanda. Ac etiam aliâ egent durâ ignibilia, ut Venus & Mars, alia verò mollia non ignibilia ut Saturnus & Iupiter; & hæc utraque utriuſque generis, cum à ſe invicem differant in natura ſimiliter & diverſa egere medicinâ, neceſſario accidit. Vnius etenim generis Mars & Venus, duritiei ſcilicet, in ſpeciali verò quâdam proprietate differunt. Eſt enim hæc fuſibilis, ille verò non fuſibilis. Ideòque aliâ quidem Mars, aliâ verò Venus medicinâ perficitur, & hic quidem ex toto immundus, illa verò non, & hic quidem quâdam albedine fuſcâ, illa verò rubedine & viriditate participat, quæ in medicina diverſitatis neceſſitatem ponunt ſimiliter. Alterius enim generis mollitiei corpora, ſcilicet Iupiter & Saturnus. Cum hæc ſimiliter differant, diverſâ medicinâ, & ſimiliter egere neceſſe eſt. Eſt enim hic Iupiter quidem mundus, ille verò Saturnus non, at verò & hæc quidem muta-

mutabilia omnia quatuor, nunc Lunaria, nunc verò Solaria efficiuntur perfectionis corpora. Ideoque neceſſe eſt, uniuſcujuſque duplicem medicinam fore, unam quidem citrinam, & in citrinum mutantem Solare corpus. Alteram verò albam, in album Lunare corpus mutantem ſimiliter. Cùm igitur quatuor imperfectorum corporum, unicuique duplex medicina adveniat. Solaris videlicet & Lunaris. Erunt igitur in ſumma octo medicinæ corpora perficientes in forma bonorum. Perficitur & ſimiliter Argentum vivum in Solare & Lunare, ideòque & medicinæ alterantis illud, duplicem differentiam eſſe contingit. Decem igitur erunt omnes medicinæ, quas invenimus, cum totalitate ſua, ad cujuslibet imperfecti alterationem completam: verum utique cum temporis diuturnitate, laboris inſtantia, & magnæ indagationis induſtria, ſed excuſari volumus ab inventionis labore, harum decem medicinarum, per unius beneficium medicinæ. Invenimus enim, inquiſitione longâ, nec non & laborioſâ maximè, & cum experientia certa, medicinam unam, quâ quidem durum molleſcit, & molle induratur corpus, & fugitivum figitur, & illuſtratur fædum ſplendore inenarrabili, in eo qui ſupra naturam conſiſtit. Ideoque omnium harum medicinarum expedit ſingulum ſermonem adducere, cum cauſis ſuis, & manifeſtis probationum experientiis. Primùm quidem medicinarum decem ſeriem, & deinde hinc principium corporum omnium, deinde Argenti vivi, dehinc verò ultimo ad perfectionis Magiſterii medicinam transeundum. Cùm tamen præparatione indigeant imperfectâ. Ideò, ne propter artis inſufficientiam traditionis, mordeamur ab invidis, inprimis afferamus narrationem de imperfectorum præparationibus: eorum inventionum cauſæ neceſſitatem ponentes, quibus ſiquidem noſtro artificio efficiantur congrua, perfectionis albedinis & rubedinis, in unoquoque gradu medicinam, ſuſcipere, & ab eadem perfici, dehinc verò addendum medicinarum omnium ſufficientem narrationem & cōgruam.

CAPVT XI.

De adminiſtratione & mundificatione corporum, diverſificando ſecundum diverſitatem eſſentiarum ſuarum.

Ex jam igitur à nobis narratis ſermonibus apparet, quid ſuperfluum, quidvè diminutum ex operibus natura relinquat, in unoquoquè eorum, quæ imperfecta ſunt corpora, ſecundùm ſufficientem partem; ſecundùm verò complementum, quæ in ſuperioribus omiſimus, hic complebimus ſufficienti ſermone totaliter. Primùm igitur, cùm duplicis fore generis imperfectionis corpora contingat, mutabilia, mollia ſcilicet nec non, & non ignibilia ut Saturnus & Jupiter, & dura non fuſibilia, aut cū ignitione fuſibilia, ut Mars & Venus: hæc quidē non fuſibilis, ille verò cum ignitione: neceſſariò nobis natura informando edocuit, ex illorū diverſitate eſſentiarum, in radice naturæ diverſas præparationes, ſecundùm exigentiam illius adminiſtrare. Sunt itaque unius generis transformanda imperfectionis corpora duo neceſſaria, Plumbum ſcilicet quod Melan dicitur, id eſt nigrum, & per artem Saturnus, & Plumbum ſtridens, quod album dicitur, & in hac ſcientia Jupiter, quæ à ſe invicem ſunt diverſa in ſui occulti profunda, ex radice ſuæ naturæ innata & manifeſta, quoniam Saturnus fuſcus, lividus, ponderoſus & niger, ſine ſtridore totaliter mutus, Jupiter albus, livens parùm, multùm verò ſtridens, & modico ſono tinnitum adducens. Differentiam verò in profundo illorum, cum manifeſtis experientiis tibi monſtravimus, ex illarum experientiarum cauſis neceſſariis. Ex quibus, ſecundùm magis præparationis ordinem, colligere bonæ mentis artificem contingit. Primum igitur, ſecundùm ordinem corporum, præparationem narremus. Poſtea verò & ipſius Argenti vivi coagulabilis. Sed & primò unius generis mollitiei ſcilicet, poſt hoc verò & alterius. Primi quoq; generis corporum ponatur, Saturni ſcilicet præparatio, & Jovis. Poſt verò aliorum, ſecundùm ſuum ordinem determinatum, quia, in præparatione Corporum, nihil ſuperfluum, ex profundo ipſius, removendum, ſed ex manifeſto potiùs.

CAPVT XII.

De præparatione Saturni & Iovis in communi.

Saturni eſſentiæ præparatio multiplex adhibetur, & Jovis ſimiliter, per ipſorum multiplicis perfectionis approximationis, aut elongationis ab eo gradum. Cùm ſit igitur aliud ex corrumpentibus ſuo profundo, adveniens ex ſuæ naturæ radice innatâ ſulphureitate, ſcilicet terreitas atq; Argenti vivi impuritas, terræ illorum creationis principiis, eſſentiali natura commixta. Aliud verò ſuperveniens, poſt primam illorum mixtionem, corruptionem adducit: & ſunt tres primi generis ſulphureitas ſcilicet comburens, & illius impuritas, & Argenti vivi ſubſtantia fœda, quæ omnia ſunt Saturni & Iovis perfectionis ſubſtantiam corrumpentia. Sed horum quidem alterum impoſſibile eſt removeri per medicinam primi ordinis, alicujus induſtriæ. Alterum verò, parvo adminiculo removeri contingit. Hoc quidem removendum eſſe impoſſibile advenit, propter hoc quòd in principiis naturæ propriæ hujus generis corporum, in veram eſſentiam commixta fuerunt, & vera eſſentia facta ſunt. Ideoquè cùm non ſit poſſibile, veram rei cujuſcunque in naturâ removere eſſentiam, re permanente, non fuit ab eis poſſibile, hæc corrumpentia delere. Quamobrem igitur putaverunt quidam Philoſophorum, per hoc ad artem non poſſe perveniri. Sed & nos quidem, noſtro tempore hanc inquirentes ſcientiam, pervenimus ad hoc, idem quod & ſimiliter nullo ingeniorum præparationis modo, potuimus corpora illuſtrare, cum cōplemento ſui fulgoris lucidi, quin contingeret illa ex toto infici & denigrari penitùs. Propter hoc igitur, & nos ſimiliter in ſtuporem adducti, multi temporis ſpatio, ſub deſperationis umbraculo, delituimus. Redeuntes igitur in nos ipſos, noſmet torquentes immenſæ cogitationum meditationis afflictionibus, reſpeximus à perfectione corpora diminuta in profundo ſuæ naturæ fæda exiſtere, & nihil in eis fulgidum inveniri, cùm in eis, ſecundùm naturam non ſit. Non enim invenitur in re, quod in illa non eſt. Cùm igitur nihil perfecti in illis inveniatur, neceſſariò & in eiſdem nihil ſuperfluum inveniri relinquitur, in diverſarum ſubſtantiarum ſeparatione in illis, in profundo ſuæ naturæ. Ideoquè per hoc invenimus aliquid diminutum in illis fuiſſe, quod compleri neceſſariò accidit, per medicinam ſibi convenientem, & diminutum complentem. Eſt igitur diminutum in illis, ſcilicet paucitas Argenti vivi, & non recta inſpiſſatio ejuſdem. Igitur complementum eſt in illis Argenti vivi multiplicatio & inſpiſſa-

inſpiſſatio bona, & fixio permanens. Hoc autem per medicinam ex illo creatam perficitur. Hæc enim, cum ex Argento vivo ſit in eſſe deducta, per illius beneficium luciditatis, ſplendoris illorum fuſcedinem palliando celat & tegit, & in ſplendorem adducit, & in fulgorem convertit. Cùm enim Argentum vivum in medicina præparatum, per noſtrum artificium ſit mundatum, & in ſubſtantiam puriſſimam & fulgidiſſimam redactum, projectum ſuper diminuta corpora à perfectione illuſtrabit, & ſuâ fixione perficiet. Hanc verò medicinam in ſuâ narrabimus oratione. Relinquitur itaque ex præjacentibus, neceſſariò duplicem fore perfectionis inventionem neceſſariam. Aut unam quidem per medicinam, quæ de commixto ſubſtantiam fœdam ſeparat. Aut alteram per medicinam, quæ illam ſui fulgoris ſplendore palliando tegat, & illuſtrando decoret. Cùm nihil ergò ſuperfluum, ſed potiùs diminutum, in profundo corporum reperiri contingat. Igitur, ſi quod ſuperfluum removeri expedit, neceſſe eſt illud ex manifeſto ſuæ naturæ ſuperveniens, & tolli & moveri, cùm diverſis præparationibus, quas in hac oratione nos expedit enarrare. Primum quidem in eâdem oratione Iovis & Saturni. Ultimò verò & aliorum ſecundùm ordinem.

CAPUT XIII.

De Præparatione Saturni in ſpecie.

PRæparantur igitur Saturnus & Iupiter, præparationibus multiplicibus, ſecundùm majoris perfectionis approximationis neceſſitatem, communi ſcilicet & ſpecialis præparationis modo. Communis quidem eſt per gradus approximationis ad perfectionem multiplices. Eſt enim unus gradus approximationis, ſcilicet Sulphur & ſubſtantia munda, alter verò durities, cum ſuæ fuſionis ignitione. Tertius verò fixio per remotionem fugitivæ ſubſtantiæ. Mundificantur igitur, & fulgida fiunt tripliciter: aut per res mundificantes, aut per calcinationis modum & reductionis, aut per ſolutionẽ. Per res igitur deputantes mundantur dupliciter, aut in calcem redacta, aut in natura corporum. In calcem vero redacta, purificantur in hunc modum, aut per Sales & Alumina, aut per vitrum. Et eſt, ut cum corpus, ſcilicet Iupiter & Saturnus calcinatum extiterit, tunc infundatur ſuper eorum calcem, Aluminum aut Salium aqua, aut commiſceatur in ea vitrum tritum, & reducatur in corpus. Hoc igitur toties ſuper hæc corpora alternatâ vice reiteretur, quouſque munda completè ſe oſtendant. Nam cùm Sales & Alumina & Vitrum fundantur fuſione aliâ quàm corpora, ideo ab illis ſeparantur, & ſecum terream ſubſtantiam ducunt, relicto ſolo corpore purificato. In naturâ vero corporum, ſimiliter per eundem depurantur modum, & eſt ut limentur ſubtiliſſimè hæc duo corpora. Poſt hoc verò cum eiſdem adminiſtrentur aluminibus, ſalibus, & vitro videlicet, & poſteà in corpus reducantur. Et ſic alternatâ vice reiteretur, quouſq; mundiora appareant. Mundificantur, & per Argenti vivi lavacrum, modum cujus attulimus: Mundificantur verò ſimiliter, & hæc utriuſquè generis corpora, per reiterationis vicem calcinationis ad illa, & reductionis ſimiliter cum ſufficientia ſui ignis, quouſque mundiora appareant. Per hanc enim mundantur, à perfectione hæc diminuta corpora, duplici corrumpente ſubſtantiâ. Hac quidem inflammabili & fugitivâ, illâ verò fætulentâ terreâ. Et illud ideò, quoniam ignis omnem fugitivam ſubſtantiam elevat, & conſumit. Et idem ignis, ſimiliter in reductionis modo, omnem ſubſtantiam terræ dividit cũ proportione ſuâ. Et hanc proportionem in alio noſtro volumine, quod de perfectionis inveſtigatione intitulatur, conſcripſimus, quod ſecundùm ordinem hunc præcedit librum. In illo enim, quæcunq; inveſtigavimus ſecundùm noſtræ mentis rationẽ ſcripſimus. Hic verò quæ vidimus, & tetigimus complete, ſecundùm ſcientiæ ordinem, terminavimus. Mundificantur & hæc utique per ſolutionem ſuæ ſubſtantiæ, cujus modum jam diximus. Et per reductionem ſimiliter ejus, quod ex eis diſſolutum extiterit. Invenitur enim illud mundius, & perfectius quàm alio quoquam præparationis genere, hoc eodem præparationis modo. Et huic modo non comparatur modus, niſi qui per ſublimationem perficitur, & ideò huic æquipollet. Eſt & ſimiliter præparatio in illis, induratio ſuæ mollis ſubſtantiæ, cum ignitione ſuæ fuſionis, & eſt, ut ingeniemur, in illi permiſcere Argenti vivi ſubſtantiam fixam in profundo illorum, aut Sulphuris fixi, aut ſui comparis, aut ex rebus duris, & non fuſilibus, ſicut Talcum, Marchaſita & Tutia. Hæc etenim cum illis uniuntur & admiſcentur, & illa indurant quouſque non fundantur, antequam igniantur. Et per medicinam perficientem hoc idem completur ſimiliter, cujus narrationem ponemus. Et eſt ſimiliter præparationis modus, ſcilicet per remotionem ſuæ fugitivæ ſubſtantiæ: & hic quidem perficitur per conſervationem, poſt primum calcinationis gradum illorum, in igne illi proportionali. Et quia ordo in modum præparationis contingit neceſſariò: ideò ponamus ordinem completum ex illis: Primò igitur mundetur ex eis omnis ſubſtantia fugitiva, & aduſtiva corrumpens. Dehinc verò ſuperfluitas deleatur: poſt ſolvatur & reducatur, aut per lavacrum Argenti vivi lavetur complete, & hic ordo utilis & neceſſarius eſt.

CAPUT XIV.

De Præparatione Iovis in ſpecie.

SPecialis tamen horum corporum præparatio, primum quidem Jovis, eſt multiplex. Una quidem per cerationem, & per hanc induratur ejus ſubſtantia magis, quod Saturno non evenit, & per Alumina ſimiliter, hæc enim propriè Iovem indurant. Altera verò per conſervationem ejus in igne ſuæ calcinationis. Per hanc enim ſtridorem amittit, & corporum ſimiliter fractionem, quod Saturno ſimiliter non contingit, quia ſtridorem non habet, nec corpora frangit, & per calcinationis reiterationes ſimiliter, ab acuitate ſalis ſtridorem amittit. Saturni verò ſecundario eſt præparatio, ſpecialis ſcilicet per calcinationem à ſalis acuitate: per hanc enim induratur, & per Talcum ſpecialiter dealbatur & induratur; & per Marchaſitam & Tutiam. Modos verò omnis præparationis determinavimus completiùs in libro, qui de perfectionis inventione intitulatur, quoniam in hoc abbreviavimus ſummas illorum.

CAPUT XV.

De Præparatione Veneris.

IMitantes igitur præmiſſorum ordinem, durorum corporum præparationem narremus. Primò quidem Veneris: deinde verò Martis. Eſt igitur Veneris mul-

ris multiplex præparationis modus, Alius per elevationem: alius ſine elevatione perficitur. Per elevationem verò eſt modus, ut accipiatur Tutia, cum qua Venus magis convenit, & ſecum per ingenia uniatur, deinde verò in ſuo ſublimationis vaſe ponatur ad ſublimandum, & per excellentiſſimum gradum ignis, ejus elevetur pars ſubtilior, quæ fulgidisſimi ſplendoris inventa eſt. Vel cum Sulphure miſceatur per minima, & poſtea elevetur per modum ſuæ elevationis jam dictum: ſine ſublimatione verò præparatur, aut per res mundificationem facientes, aut in calce ſua, aut in corpus, velut Tutiam, Sales, & Alumina, aut per Argenti vivi lavacrum, cujus modum attulimus. Aut per calcinationes & reductiones, ut in aliis narratum eſt. Aut per ſolutiones & reductiones ejus, quod ſolutum eſt, ad naturam corporis. Aut per Argentum vivum mundificatur, ſicut corpora reliqua à perfectione diminuta.

CAPUT XVI.

De Præparatione Martis.

MArtis verò præparatio eſt ſimiliter multiplex: quædam enim per ſublimationem, quædam verò ſine ſublimatione completur. Quæ verò per ſublimationem fit, cum Arſenico fit, cujus modus hic eſt. Ingeniemur, quàm profundiùs poſſumus, eidem Arſenicum non fixum unire, ut cum fuſione ſecum liqueſcat. Poſt verò ſublimetur in vaſe propriæ ſublimationis, & hæc præparatio melior & perfectior inter cæteras reperitur. Eſt & alia præparatio ipſius Martis, per Arſenicum ſublimatum ab eo multoties, quouſque ſecum maneat quantitas aliqua ipſius Arſenici. Hoc enim, ſi reductum fuerit, emanabit album, fuſibile, mundum, præparatum. Eſt & ſimiliter tertius modus præparationis ejusdem, per fuſionem illius, cum Plumbo & Tutia, ab his enim fluit mundum & album.

CAPUT XVII.

De mollificatione durorum corporum & de induratione mollium.

SEd ne inſufficientes videamur, cum nos determinaturos promiſerimus de duorum corporum ingenioſa mollificatione, atque mollium induratione per calcinationis modum, ideò illum non omittamus: ſed mollium quidem priùs, durorum verò poſt. Et eſt ſcilicet, ut ſolvatur Argentum vivum præcipitatum, & ſolvatur corpus calcinatum, de cujus intentione ſit indurari, & hæ ambæ ſolutiones miſceantur, & ex his alternatâ vice calcinatum corpus miſceatur, terendo, imbibendo, calcinando, & reducendo, quouſque durum fiat, cum ignitione fuſibile, non ſolùm cum Mercurio, ſed hoc idem & cum Talco & Tutia, & Marchaſita, calcinatis, ſolutis, & imbibitis, perfici complete contingit, & quanto quidem hæc mundiora, tanto & perfectiùs mutant. Mollificantur & ſimiliter dura corpora ingenio conſimili. Et eſt, ut cum Arſenico toties conjungantur & ſublimentur, & poſt Arſenici ſublimationem aſſentur, cum proportione ſui ignis, cujus modum narravimus in libro fornacum, & ultimo reducantur cum expreſſione ſui ignis, in ordine ſuo dicti, quouſque in fuſione molleſcant, ſecundùm exigentiam duritiei corporis. Et hæ quidem alterationes omnes ſunt primi ordinis, ſine quibus non perficitur Magiſterium.

CAPUT XVIII.

De Mercurii Lavacro.

IGitur ex præmiſſis neceſſe eſt Argenti vivi mundationem complete narrare. Dicimus igitur, quoniam Argentum vivum mundatur dupliciter, aut per ſublimationem, cujus attulimus modum, aut per lavacrum, cujus modus hic eſt. Fundatur Argentum vivum in patella vitrea vel lapidea, & ſuper ipſum aceti quantitas aſpergatur, quæ ſufficiat ad illud cooperiendum. Deinde ſuper lentum ignem ponatur, & calefieri permittatur, in tantum, ut digitis ſe tractari permittat. Deinde digitis agitetur, quouſque in partes minutiſſimas, in pulveris ſimilitudinem, dividatur, & tam diu agitetur, quouſque acetum totum, quod in illo infuſum eſt, ſit conſumptum. Deinde verò, quod in eo terreitatis inventum eſt, lavetur cum aceto, & abjiciatur, & toties ſuper illud opus reiteretur, quouſque terreitas illius in cæleſtinum mutetur colorem perfectiſſimum, quod perfectæ lavationis eſt ſignum. Ab his igitur ad medicinas eſt tranſeundum.

LIBRI QUARTI.

SUMMÆ GEBRI PHILOSOPHI, PERSPICACISSIMI, *De* MEDICINIS SERMONE UNIVERSALI ET DE QUINQUE DIFFERENTIIS PERFECTIONIS EARUM, PROOEMIUM.

AFferamus igitur imprimis, ſermonem univerſalem in medicinis, cum cauſis ſuis & experientiis manifeſtis. Innuimus igitur, quod, niſi quidem omne ſuperfluum, ſive per medicinam, ſive per præparationis modum, auferatur ab imperfectis, non perficietur, ſcilicet ut ab illis tollatur omnis ſuperflua ſulphureitas, omnisq; terreitas immunda, ita ſcilicet, quod de commixto ſeparetur in fuſione, poſt projectionem medicinæ, alterantis illa. Et cùm hoc quidem inveneris, jam ex perfectionis differentiis unam habes. Similiter itaq; & niſi medicina illuſtret, & alteret in colorem album, aut in citrinum, ſecundum intentionem quam quæris, quæ fulgoris ſplendorem amœnitatis luciditatem adducat, non perficiuntur corpora à perfectione diminuta in complemento totaliter. Amplius autem, & niſi fuſionem Lunarem aut Solarem determinatam adducat, non eſt in complemento alterabile, quoniam in judiciis non quieſcit, ſed de commixto ſeparatur omnino, & recedit. Hoc autem latius determinatum à nobis demonſtratur, in capitulo de Cineritio. Amplius autem, & niſi perpetuetur medicina cum impreſſionis alteratione firmâ, non valet

let ipſius immutatio: quia non permanet, ſed evaneſcit impreſſio. Amplius etiam, & niſi pondera perfectionis adducantur, non mutat ſuo complemento naturæ firmo & vero, cui non ſit fraus per credulitatis errorem. Eſt enim pondus naturæ unum ex perfectionis ſignis. Patet igitur, quòd cùm perfectionis differentiæ quinq; ſint, neceſſe eſt & medicinam noſtri Magiſterii has quinq; adducere in perfectione differentias. Per hoc igitur patet ex quibus medicina noſtra elicitur. Nam per ea elicitur quæ maximè corporibus adjunguntur, & amicabiliter eisdem in profundo adhærent alterantia. Ideoq; cùm in rebus cæteris exquirentes, non invenerimus inventione noſtrâ rem aliam, magis quàm Argentum vivum corporum naturis amicari in natura ſua, unde eis miſcetur, & poſtea figitur cum igne lento, per hoc, opus noſtrum in illo impendentes, reperimus ipſum eſſe veram alterationum medicinam in complemento, cum alteratione vera, & non modicè pecnlioſa.

CAPUT. I.

De Præparatione ſubſtantiæ Argenti vivi in projectione medicinæ.

RESTAT igitur nos, ſubſtantiam ipſius tantum, & proprietates ſubſtantiæ, & differentias determinatè, deſcribere. Et cùm non invenerimus ipſum, ſine alterationis naturæ illius adminiſtratione mutare, invenimus & ſimiliter ipſum præparari debere neceſſariò, cùm non permiſceatur in profundo, abſque illius præparationis modo. Et eſt ſcilicet, ut talis fiat illius ſubſtantia, quòd permiſceatur in profundo, uſque ad occultum corporis alterabilis, ſine ſeparatione in æternum. Hoc autem non fit, niſi ſubtilietur valde, cum præparatione determinata & certa, in capitulo ſublimationis. Et non remanet ejus impreſſio ſimiliter, niſi figatur, nec illuſtrat, niſi fulgidiſſima ex illo eliciatur ſubſtantia, cum ſui modi ingenio, & modo ſuæ operationis per ignem congruum. Et non præſtat fuſionem perfectam, niſi in illius fuſione adhibeatur cautela, cùm habeat dura remollire, & mollia indurare. Eſt tamen talis, ut, cum ſufficientia ſervet ſuæ humiditatis proportionatæ modum, ſecundùm exigentiam ejus, quæ quæritur fuſionis. Per hoc ergò patet, quòd ipſius talis adminiſtretur præparatio, quâ fulgidiſſima & mundiſſima ſubſtantia ex illo creetur, deinde figatur, & cautela eidem exhibeatur, ut ſcilicet exercitetur artifex in adminiſtratione ignis, in modo ſuæ fuſionis, quòd poſſit ex illo delere humiditatis ſubſtantiam in tantum, quod ſufficiat ad fuſionem perfectam complendam. Et eſt ſcilicet, ut, ſi quæris per hanc corpora fuſionis mollificare, in principio ſuæ creationis lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus, humiditatis eſt conſervativus, & fuſionis perfectivus. Si vero mollia indurare quæris, ipſius componatur ignis, ſcilicet vehemens, talis enim eſt humiditatis conſumptivus, & fuſionis turbativus. Et has quidem regulas omnes in omni medicina, bonæ mentis artificem, neceſſariò conſiderare expedit; & multas alias. Similiter, in ponderis mutatione conſiderationes adducere neceſſarium eſt, cum cauſis ſuis & ordine congruo. Eſt igitur cauſa ponderis magni, ſubtilitas ſubſtantiæ corporum, & uniformitas in eſſentia. Per hoc enim illorum poſſunt denſari partes, cum nihil intercidat, & partium denſatio, ponderis eſt adductio, & illius perfectio. Patet igitur, quòd tam corporum adminiſtrationis præparatione, quàm ipſius perficientis medicinæ modo, per operis artificia, ſubtilitatem perquirere neceſſe contingit. Quocia, quoniam, quanto majoris ponderis ſunt corpora tranſmutata, tanto & majoris ſunt perfectionis, inventâ inveſtigatione per artem. Completur igitur ſermo utilis de medicinis. Sed omnium medicinarum differentias nunc narremus.

CAPUT II.

De triplice ordine Medicinarum.

INNUIMUS quidem Medicinarum triplicem differentiam neceſſariò accidere. Alia enim eſt primi ordinis, alia ſecundi, alia tertii. Dico autem primi ordinis medicinam, omnem præparationem mineralium quæ ſuper diminuta à perfectione corpora projecta alterationem imprimit, quæ non adducit complementum ſufficiens, quin contingat alteratum mutari & corrumpi, cum evaporatione impreſſionis medicinæ illius totali: ſicut eſt omnis ſublimatio dealbativæ Veneris aut Martis, quæ fixionem non ſuſcipit. Et ejusmodi eſt omne additamentum coloris Solis & Lunæ, aut Veneris commixtorum, ſuper furnum cementi poſitum, ut Zimar & ſimilium. Hic enim mutat in mutatione non ſtante, ſed potiùs diminuente ſe per exhalationem. Secundi verò ordinis medicinam dicimus omnem præparationem, quæ quando ſuper diminuta à perfectione corpora projecta eſt, alterat indifferentiam aliquam complementi, relictis modis differentiarum aliquibus corruptionis omninò, velut eſt calcinatio corporum, quâ omne fugitivum deletur. Et eſt hujus generis medicina perpetuè Lunam citrinans, aut etiam perpetuè Venerem dealbans; relictis aliis in eis corruptionis differentiis. Tertii autem ordinis medicinam appello omnem præparationem, quæ, quando corporibus advenit, omnem corruptionem, cum projectione ſuâ tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autem eſt unica ſola, & ideò per illam excuſamur à laboribus inventionis decem medicinarum. Primi igitur ordinis opus minus appellatur. Secundi medium. Tertii verò majus. Et hæc eſt omnium medicinarum differentia ſufficiens.

CAPUT III.

De Differentia omnium Medicinarum.

EX ordinis igitur determinati promiſſione ſecuta. Cùm quidem alia ſit medicina corporum, alia verò Argenti vivi, & corporum quidem, alia primi ordinis, alia ſecundi, alia verò tertii, & Argenti vivi ſimiliter. Narremus igitur omnium medicinarum differentias primi ordinis, deinde ſecundi, deinde verò tertii. Corporum quidem primò. Poſteà in Argenti vivi medicina, cum ſermone completo, & ordine congruo, narrationem tradamus. Dicimus igitur, quoniam primi ordinis medicina corporum, alia eſt durorum, alia verò mollium. Durorum quoque alia Veneris, alia Martis, alia verò Lunæ. Veneris quidem & Martis, pura eſt illorum ſubſtantiæ dealbatio. Lunæ verò, rubificatio, cum citrinitate fulgoris amœni. Quoniam Veneri & Marti rubificatio non advenit, cum primi ordinis medicina, cum fulgoris apparitione, quoniam

quoniam ex toto immunda ſunt, non apta rubedinis fulgorem recipere, priusquàm eis adveniat præparatio fulgorem adducens. Narremus igitur inprimis Veneris medicinas omnes, poſteà verò Martis, quæ cadunt in ordine primo.

CAPUT IV.

De Medicinis Veneris in primo ordine.

EST igitur medicina Venerem dealbans, alia per Argentum vivum, alia per Arſenicum. Per Argentum vivum quippè ſic completur, medicina dealbans illam. Solvitur enim primò Argentum vivum præcipitatum, & ſolvitur ſimiliter Veneris calcinatio, & hæ ambæ ſolutiones commiſcentur in unum: deinde verò coagulantur, & ſuper ipſius Veneris corpus projiciatur eorum medicina. Hæc enim dealbat & mundat, non adducit tamen complementum, quin contingat alteratum mutari & corrumpi. Ampliùs autem & aliter ſolvitur præcipitatum Argentum vivum, & ſolvitur Lithargirium, & hæ ambæ ſolutiones conjunguntur in unum, & ſolvitur Veneris corporis calcinatio, de cujus intentione ſit dealbari, & conjungitur cum prædictis ſolutionibus, & coagulantur, deinde verò ſuper illius corpus projiciuntur: dealbatur enim per hoc, aliter autem ſublimatur alternatâ vice ex illius corpore Argenti vivi quantitas, quouſque cum illo permaneat Argenti vivi pars, cum ignitione completa, dehinc verò, cum aceto diſtillato, ſæpius imbibendo teratur, ut in profundo illius meliùs commiſceatur. Ab hinc verò aſſetur, & ultimò conſimiliter, ab eo Argentum vivum ſublimetur, & iterato imbibatur & aſſetur. Et ſic toties reiteretur opus ſuper illa, quouſque multa Argenti vivi quantitas in ea, cum ignitione completa quieſcat. Hæc enim primi ordinis bona eſt dealbatio. Aliter autem, ſuper Argentum vivum præcipitatum, toties ſublimetur Argentum vivum in natura propria, quouſque in illo figatur, & fuſionem præſtet. Dehinc verò ſuper Veneris ſubſtantiam projiciatur, dealbat enim peculiosè. Aliter verò ſolvitur Luna & ſolvitur Lithargirium, & conjunguntur ſolutiones; Et ex his Veneris ſubſtantia dealbatur. Sed & meliùs quidem dealbatur, ſi in omnibus medicinis perpetuetur Argentum vivum. Dealbatur verò & per Arſenicum ſublimatum, ut ſi accipiatur calcinatio Veneris, & ſuper illam iteretur ejuſdem ſublimatio, quouſque ſecum maneat, & illam dealbet. Sed niſi ingeniaveris te ipſum, cum modis ſublimationum, non perſeverabit in ea Arſenicum cum alteratione aliqua. Et eſt, ut, poſt primum ſublimationis gradum, ſecundariò reiteres, quem narravimus in Marchaſitæ ſublimatione. Dealbatur verò & aliter, ut ſublimatum Arſenicum in Lunam projicias, dehinc verò hoc totum ſuper Venerem, dealbat enim peculiosè. Aut commiſce prius Litargirium, aut Plumbum uſtum, ſolutum cum Luna, deinde verò ſuper hoc Arſenicum ſuperjectum, & hoc totum ſuper Venerem projectum dealbat, & eſt primi ordinis bona dealbatio. Aut ſolum ſuper Lithargirium ſolutum & reductum, projiciatur Arſenicum ſublimatum, & hoc totum ſuper Veneris fuſionem, quoniam dealbat eam cum claritatis aſpectu. Aut commiſceantur Luna & Venus, & ſuper has projiciatur omnis medicina dealbativa. Luna enim magis amica eſt Arſenici, quàm corpus aliquod, & ideò fractionem ab eo tollit, ſecundariò verò Saturnus, & ideò cum illis commiſcetur. Aliter autem Arſenicum fundimus ſublimatum, quousq; fiant fruſta. Deinde verò fruſtum poſt fruſtum ſuper Venerem projicimus. Jubemus etenim in fruſtis potiùs quàm in pulvere projici, quoniam facilius inflammatur pulvis quàm fruſtum, & ideo faciliùs evaneſcit quàm fruſtum, & conſumitur priusquam ſuper corpus cadat ignitum, tollitur autem & eadem rubedo aliter, cum Tutia videlicet, & dealbatur. Sed quia Tutiæ dealbatio non ſufficit, ideò ſolum citrinat. Citrinatio autem quælibet albedini eſt affinis. Et eſt modus hujus ſcilicet, ut ſolvatur & calcinetur omne genus Tutiæ, deinde Venus, & hæ ambæ conjungantur ſolutiones, & cum his citrinatur Veneris ſubſtantia, & cum Tutia, ſi exercueris, proficuum invenies. Dealbatur verò, & per ſublimatam Marchaſitam, quemadmodum cum ſublimato Argento vivo, & eſt modus unus & idem.

CAPVT V.

De medicinis Martis in primo ordine.

RESTAT ergò dealbationes Martis, ex medicinis ſibi propriis creatas, narrare, quæ ſunt ſecundùm eſſentiam primi ordinis. Sed quoniam fuſionem non habet rectam, ideò expedit nos, cum medicina fundente, illum dealbare. Eſt igitur omnis medicina Veneris dealbativa, & Martis ſimiliter, cum ejusdem ordinis præparatione, ſed fuſiva illius ſpecialis eſt Arſenicum cuiuscunque generis, & fuſiva illius ſimiliter eſt Plumbum & Lithargirium ſolutum. Cum quocunque igitur iſtorum dealbatur & funditur. Expedit ut cum Argento vivo conjungatur & lavetur, quousque omnis impuritas tollatur ab illo, & fiat album & fuſibile. Aut calefiat cum ignitionis vehementia, & ſuper ipſum projiciatur Arſenicum, & cum fuſum videris illud, projice ſuper ipſum Lunæ quantitatem, quoniam, quando ſecum unitur, non ſeparatur ab eo per leve artificium. Aut calcinetur, & lavetur omnis ex ipſo ſolubilis aluminoſitas, corruptionis infectionem adducens, per modum ſolutionis jam dictum. Dehinc verò ab illo ſublimetur Arſenicum mundatum, per ſublimationem aliquam, & reiteretur multoties, quousque ſecum aliquid ex illo figatur. Deinde verò cum ſolutione Lithargirii alternatâ vice imbibatur, commiſcendo & agitando, & aſſando mutuâ vice, & ultimo reducendo cum igne, quem docuimus in Jovis reductione à calce ſua. Ex hac enim exibit albus & mundus fuſibilis, aut ſolum, cum Arſenico ab illo ſublimato, in calce ſua reducatur, & exibit albus & mundus fuſibilis. Sed eundem artificem expedit adhibere cautelam, quemadmodum & in Veneris reiteratione ſublimationis ab ea, Arſenici figentis ſe in illius profundo docuimus. Dealbatur verò ſimiliter per Marchaſitam & Tutiam, cum ingenio & induſtria quæ tibi narravimus, ſed horum dealbatio, & illorum non eſt ſufficiens

CAPVT VI.

De medicinis Lunæ in primo ordine.

PROSEQUENTES igitur præmiſſorum ordinem, Lunæ medicinam ſubſtantiam citrinantem in ordine primi generis, narremus cum veritate certa. Et eſt ſcilicet medicina citrina, quæ eidem in profundo adhæret, & adhærendo colorat, ſive per naturam propriam, ſive per artificium hujus Magiſterii: narremus

remus igitur medicinam, quæ, ex ſuâ radice illi innata, ſibi adhæret, deinde verò artificia, per quæ facimus rem cujuſque generis adhærere, cum ingreſſione firma. Elicimus autem illam, aut ex Sulphure, aut ex Argento vivo, aut ex amborum commixtione, ſed per Sulphur diminutè quidem magis, per Argentum vivum verò perfectiùs. Elicitur autem ſimiliter per quaſdam res minerales, quæ non ſunt hujus generis: quemadmodùm eſt Vitriolum & Cuperoſa, quod ex gumma cupri aut ejuſdem ſtillicidium nuncupatur. Afferamus igitur imprimis modos omnes medicinarum, quæ ex Argento vivo conſurgunt. Inde verò cōvenienter, quæ ex Sulphure aut ex amborum commixtione. Vltimò quæ ex gumma cupri & ſimilium. Eſt igitur modus ejus, qui per Argentum vivum perficitur talis; ſumatur præcipitatum, & per præcipitationem ejus mortificatum & fixum: deinde verò ponatur in furnum magnæ ignitionis, ad modum conſervationis calcium, quem docuimus, donec rubeſcat in ſimilitudinem uſiſur. Si verò non rubuerit, tolle Argenti vivi non mortificati partem, & cum Sulphure reitera ſublimationem illius. Sit tamen Sulphur omni impuritate mundatum, & Argentum vivum ſimiliter. Et poſtquam vigeſies illius ſublimationem reiteraveris, ſuper ipſum præcipitatum: illud diſſolve cum aquarum acumine diſſolvente, & iterato illud calcina, & iterato diſſolve, donec exuberanter ſufficiat; poſt hoc Lunæ partem diſſolve, & cum ſoluta fuerit, ſolutiones commiſce, & coagula eas, & ſuper Lunæ fuſionem proiice, citrinabit enim citrinitate peculioſâ valdè. Si verò Argentum vivum in præcipitatione rubuerit ad perfectionem ſuæ projectionis, ſufficit adminiſtratio dicta, ſine commixtione rei tingentis illud. Per Sulphur verò rubificatur, ſed illius eſt rubificatio difficilis, & laborioſa immensè. Ad hoc autem nos inducit operis neceſſitas, ut priùs calcinemus illud, & poſt figamus, quod laboris eſt copia. Deinde verò hac eadem præparatione adminiſtremus, & eandem projectionem ſuper Lunæ ſubſtantiam infundamus, & tamen non reſultat ejus citrinatio fulgens, imò fuſca, & livens terreitate mortiferâ. Citrinatur vero & Luna ſimiliter cum Martis ſolutione. Ejus verò quæ per Vitriolum aut Cuperoſam perficitur, citrinationis modus eſt talis. Tollatur illorum uniuſcujuſque quantitas certa, & illius ſublimetur pars, quæ ſublimari patitur, donec cum expreſſione ſublimetur totali, poſt hoc vero iterato quod ſublimatum eſt, ſublimetur cum modo ignis illi appropriati, ut ex eo figatur quiddam poſt quiddam, donec major illius figatur pars: poſt adminiſtretur cum ignis cautelæ intentione, ut poſſit illi major ignis ad perfectionem adminiſtrati. Poſt hoc ſolvatur in aquam rubicundiſſimam, cui non eſt par. Dehinc verò ingenieris ut illud ingreſſum in Lunare corpus exhibeas, & hæc ingenia tibi ſufficienter monſtrata ſunt, ſi perfecti fueris operis exquiſitor, quod ſcripſimus. Et quia res hujus videmus Lunæ profundè & amicabiliter adhærere, ideò conſideravimus, & eſt certum, has eſſe de illorum radice, & ideò per illas alterari contingit. Hæ utique ſunt medicinæ omnes primi ordinis, quas attulimus, poſſunt tamen illarum plures multiplicari modi, ſalva pigmentalium rerum in modorum varietatis eſſentia. Quidam verò plures adinvenerunt medicinas, ſed unum ex duobus neceſſariò evenire contingit, quia aut ex eisdem, aut eandem naturam habentibus; illos medicinam creare neceſſarium eſt. Aut medicinam componunt, quæ ei, quod non eſt, æquipollet, cum alteratione ſuâ, & quæ, nec mundo confert, nec mundi partibus, donec major in ſublimi naturæ mobili quieverit incorruptum.

CAPVT VII.

De medicinis ſecundi ordinis.

Reſtat igitur ad ſecundi ordinis medicinas tranſire, cum ſermonis ſui exigentiæ ſufficientia vera, & non manifeſtis probationibus, cum experientia vera. Cùm ſit igitur medicina alia corporum mundatorum, alia verò Argenti vivi, ſcilicet perfectio coagulationis: priùs tamen omnium medicinas corporum narremus completè. Dehinc verò ad ipſius Argenti vivi medicinas coagulabiles in Solificum vel Lunificum verum. Eſt igitur ſecundi ordinis medicina quæ imperfecta ſola perfectionis unita differentia complet. Verùm, cùm multæ ſint corruptionis cauſæ, in unoquoque imperfectorum corporum, ut in Saturno quidem ſulphureitas volativa, & Argenti vivi fuga, per quæ corruptionem adduci neceſſario accidit, & illius terreitas. Fiat ergo medicina, quæ alterum eorum, aut ex toto tollat, aut palliando decoret, relictis ſolis aliis imperfectionis cauſis. Quia igitur corporum aliquid eſt impermutabile, quod in corporum radice innatum eſt, per ſecundi ordinis medicinam tolli non poteſt: ideò omnis medicina illa, quæ illud de commixto tollit, non ſecundi ordinis, ſed tertii, & majoris ordinis appellatur medicina. Et quia ſuperfluitas fugientium invenitur per calcinationis & reductionis modum tolli terreitas nominata, ideo neceſſe fuit, medicinam ſecundi ordinis invenire, quæ quidem innatum palliet, & durum remolliat, & molle induret, & in duris ſcilicet & mollibus ſecundùm complementum non Sophiſticum, ſed perfectè conſtituat Solificum corpus, aut Lunificum verum.

CAPVT VIII.

De adminiſtratione Medicinarum ſecundi ordinis.

Cùm pateat igitur in corporibus ſolis quidem mollibus, per ingenia huius artificiorum operis non poſſe liquefactionis feſtinantiam tolli, nec impuritatem in radice principiorum innatam, neceſſario evenit, medicinam percunctari, quæ quidem in projectione illorum tenuitatem inſpiſſet, & inſpiſſando ad ſuæ liquefactionis ignitionis ſufficientiam induret. In duris ſpiſſitudinem attenuet, & attenuando ad fuſionis velocitatem ſufficientem, cum proprietate ignitionis, adducat, & utriuſque generis corporum fuſcedinem palliando decoret, hæc in album, illa verò in citrinum transformet perfectiſſimum. Non autem diverſificatur hæc medicina à tertii ordinis medicina, niſi per minoris præparationis imperfectionem, & non diverſificatur à ſe, quod in diverſorum corporum projectione & pigmentorum acceptatione conſtat: ſed in modo præparationis. Alia etenim eget præparationis induſtriâ corporum mollium medicina, tenuitatem inſpiſſans: alia verò durorum attenuans ſpiſſitudinem; hæc quidem ignis conſumptivi modo: illa verò humiditatis conſervationis adminiſtratione eget.

CAPVT IX.

De Supplemento defectuum poſt adminiſtrationem Medicinarum ſecundi ordinis.

Afferamus igitur ſermonem univerſalem in medicinis hujus ſecundi ordinis, completum cum deter-

determinatione certa & verâ. Et dicemus prius omnes Lunares omnium à perfectione diminutorum corporum; cum differentiis præparationis eorum. Dehinc verò Solares; cum propriis ſimiliter differentiis. Probavimus jam noſtris ſermonibus, Sulphur cujusſcunque generis perfectionis, eſſe corruptivum. Argentum quippè vivum, perfectum in opere naturæ, completis regiminibus. Igitur & naturam imitantes in quibus non eſt poſſibile ſequi operibus. Et Argentum vivum ſimiliter in hujus operis Magiſterio aſſumimus, in cujusque perfectionis medicina, Lunari ſcilicet & Solari, tam quidem imperfectorum, quàm ipſius Argenti vivi coagulabilis. Cum jam, ex noviſſimè dictis ſermonibus, duplicem medicinarum differentiam dixerimus. Aliam quidem corporum. Aliam Argenti vivi coagulabilis, Et abhinc quidem prius corporum, abinde verò medicinæ Argenti vivi narrationem tradamus certam. Eſt igitur per ſe hujus medicinæ materia cujuſcunque generis una, & eſt quod jam ſufficienter notum eſt. Aſſume igitur illud, & ſi vis ad Lunares, ſecundùm ordinem tibi præmiſſum, exercitatum te redde, præpara ergò illud, cum modis hujus Magiſterii notis, quorum intentio eſt, ut puram ex illo ſubſtantiam dividas, & partem quidem figas, partem verò ad cerandum dimitte, & ſic totum Magiſterium proſequendo, donec compleas, tenta illius fuſionem, quod ſi ſe ſubitò fundit, in duris perfecta eſt, in mollibus verò è contra. Hæc enim medicina, ſuper imperfectorum corporum unumquodque projecta, in Lunare perfectè mutat corpus, ſi quidem prævenient huic medicinæ præparationes notæ. Si verò non diminutum relinquit, ſed perficit in altera perfectionis differētia tantum quantum, ex hujus generis medicinæ ordinis adminiſtratione dependet, tantum enim exercitii, non præveniente adminiſtratione aliquâ, perficit in projectione ſola. Solaris verò hujus ſecundi ordinis medicina, imperfectorum quorumcunque corporum eſt eadem medicina, & adminiſtrationis eodem regimine communicans. In hoc tamen differentiam habet, ſcilicet in majori partium, per modos proprios ſubtiliatione egeſtos, atque ſubtili præparationis Sulphuris regimine adminiſtrati & commixtione, cum materia medicinæ nota. Et eſt regimen ſcilicet ipſius puriſſimi Sulphuris, fixio & ſolutio ejus per modum ejus. Cum hoc enim tingitur medicina, & cum hoc, projecta ſuper unumquodque corporum à perfectione diminutorum, complet in complemento Solari, quantum ex ejus ſecundi ordinis medicinæ præparatione dependet, adminiſtratione præveniente notâ, & certâ ipſius à perfectione diminuti corporis. Et ſuper Lunam projecta, perficit eam in complemento Solari peculioſo multum.

CAPUT X.

De Medicinis Argenti vivi & ingreſſu earum.

SEcundùm igitur præmiſſorum ordinem, reſtat ex operis complemento, quòd ex primis nos determinaturos exhibuimus, in medicinæ Argenti vivi coagulantis ipſum, narrationem tranſire. Dicimus igitur, quoniam ex ejuſdem illius elicitur Lapidis medicina, ſcilicet ex noto in capitulis hujus operis multiplicibus, & illud ideò, quoniam cùm fugitivum ſit Argentum vivum, de facili abſq; inflammatione aliquâ medicinâ eget, quæ ſubitò, ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, & illi per minima conjungatur, & illud inſpiſſet, & ſuâ fixione illud in igne conſervet, quouſque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem continentis, & convertat illud per hoc beneficium in momento in Solificum & Lunificum verum, ſecundùm illud, ad quod medicina fuerit præparata. Cùm igitur non inveniatur aliquid ei magis communicare quàm ipſum, quod ſuæ naturæ eſt: ideò per hoc æſtimavimus, cum eo medicinam illius complere, & ingeniati ſumus formam medicinæ illi per ingenia præſtare. Et eſt ſcilicet, ut præparetur cum modis ſuis jam dictis, cum diuturni laboris inſtantia, quâ omnis illius ſubtilis ſubſtantia & puriſſima, alba quidem in Luna, citrina verò intenſa in Sole perhibeatur perfectè & hoc quidem non completur, ſcilicet ut citrinum creet, ſine mixtione rei tingentis illud, quæ ſuæ eſt naturæ, Dehinc verò, cum hac puriſſima Argenti vivi ſubſtantia perficiatur, cum hujus Magiſterii operis ingeniis medicina, quæ maximè Argento vivo adhæreat, & fundatur facillimè, & illud coagulet, & convertat hoc in Solificum, vel Lunificum verum, cum præparatione illius præhabitâ. Sed ex quibus maximè hæc Argenti vivi ſubſtantia elici poſſit, ſolet quæri. Et nos reſpondentes narramus, quod in quibus eſt, ex illis elicitur. Eſt autem tam quidem in ipſis corporibus, quàm & in ipſo Argento vivo ſecundùm naturam, cum unius ſint reperta naturæ. Sed in corporibus difficiliùs. In Argento vivo autem propinquius, non autem perfectiùs. Igitur cujuſcunque generis ſit medicina, tam quidem in corporibus, quàm in ipſius Argenti vivi ſubſtantia, lapidis pretioſi indagatur medicina. Sed quoniam contingit quandoque medicinam quidem commiſceri, quandoque verò non: ideo modum permiſcendi narrabimus, ſcilicet qualiter unaquæque res, in corpus profundiſſimè ingreſſum, acquirat, aut unaquæque medicina non intrans, & eſt modus per diſſolutionem ejus, quod ingreditur, & per diſſolutionem ejus, quod non ingreditur, & per mixtionem ambarum ſolutionum. Facit enim ingreſſivum eſſe omne, quod illi per minima conjungitur. Hoc autem, quod ingreditur, per ſolutionem completur, & completur per ſolutionem fuſio in rebus non fuſibilibus, & ideò magis apta ſunt ingredi & penetrare, & alterare. Et hæc ideò eſt cauſa, quare quaſdam res calcinamus, quæ non ſiunt de natura harum, ſcilicet ut melius ſolvantur, & propter hoc ſolvuntur, ut melius ab eis corpora impreſſionem ſuſcipiant, & ab eis ſimiliter per hoc præparentur & mundentur, aut ingreſſum damus his quæ ſuâ ſpiſſitudine ingredi non permittunt, cum multiplici ſublevationis reiteratione, ſpirituum non inflammabilium ſuper illa, Arſenici videlicet & Argenti vivi non fixorum, aut cum multiplici reiteratione ſublimationis ejus, quæ ingreſſum non habet. Eſt tamen bona cautela ad ingreſſum rebus permiſcibilibus danda, ut ſolvatur corpus, de cujus ſit intentione per has mutari & alterari, & ſolvantur res, quarum intentionis ſit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen omnium partium ſolutio, ſed quarundam, dehinc idem, & non aliud imbibatur corpus vice poſt vicem, per hoc enim beneficium in illud ſolum ingreſſum habet neceſſario, non autem in quocunque alio corpore neceſſario hoc contingit. Ex his igitur modorum ingeniis neceſſe eſt rem quamlibet & ingreſſum, quo ex illius naturæ pendet beneficio, habere & alterare cum permixtione inventa. Per hunc igitur ſermonem decem medicinarum completur numerus, cum ſuæ traditionis ſufficientiâ. Reſtat igitur nos ad tertii ordinis medicinas tranſire.

De Medi-

CAPUT XI.

De Medicinis tertii Ordinis.

EST autem hujus tertii ordinis medicina duplex ſcilicet Solaris & Lunaris, eſt tamen in eſſentia una, & agendi modo ſimiliter, & ideò unica medicina nuncupatur à noſtris Veteribus, quorum ſcripta perlegimus. Eſt tamen additamentum citrinitatis coloris, quia à Sulphuris fixi mundiſſima perficitur ſubſtantia. Differentia tamen inter hanc & illam, Lunarem ſcilicet & Solarem, quoniam hæc illud in ſe continet: illa verò non: Eſt autem hic ordo tertius, majoris operis ordo appellatus, & illud ideò, quia majoris ſagacitatis induſtria in illius adminiſtratione & perfectionis præparatione, & labore longiori, ad veritatis complementum indiget, & ideò non diverſificatur hujus ordinis medicina in eſſentia ullatenus, niſi per ſubtiliſſimos præparationis gradus in creatione illius, & per diuturniorem laboris inſtantiam, & hos præparationis gradus, quos omnes narrabimus cum complemento ſermonis, & per actionis modum completè cum cauſis ſuis, & experientiis manifeſtis, & exinde eorum narrabimus gradus ſimiliter adminiſtrationis plures hujus tertii ordinis. Alio enim gradu eget Solaris medicina in pigmentorum præparatione completa. Alio verò Lunaris, hæc quidem Sulphuris adminiſtratione tingentis eam, illa verò non. Primum igitur adminiſtrationis modum Lunaris medicinæ narremus. Et eſt ut accipias, lapidem illius notum, per ſeparationis modum illius puriſſimam partem dividas, & ſeorſum ponas. Deinde verò ejus, quæ puriſſima eſt partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cùm fixa fuerit, ſolve quod ex illa ſolubile fuerit, quod verò non eſt ſolubile, ad calcinationem mittas, & ab hinc ſuper illud ſolutionẽ reitera, donec iterum, quod ex ea ſolubile eſt, ſolvatur omnimodè. Sic ergo ordo iſte calcinationis & ſolutionis, vel totum, ſi poſſibile eſt, coagulando, reiterando ſervetur, quouſque illius major ſolvatur quantitas. Poſt hoc verò ſolutiones omnes, ſimul commiſce & coagula. Dehinc verò leviter aſſando, in ignis temperamento conſerva, quouſque illi major, ad illius exigentiam, ignis adminiſtrari poſſit. Poſt hoc verò prædictum ſolutionis & coagulationis modum & ordinem ſerva, quouſque iterato totum ſolvatur quod ex eo eſt ſolubile, & iteratò coagula, & iteratò in ignis temperamento conſerva, leviter aſſando ut priùs, quouſque iterato, illi poſſit ignis major, & ad ejus perfectionem, adminiſtrari. Omnes igitur hos ordinis præparationis, calcinationis, ſolutionis, coagulationis, & in temperamento ignis conſervationis, leviter aſſando ſuper illam quater reitera, & ultimò calcina per modum ſuum, & ſic pretioſiſſimam lapidis terram ſufficienter adminiſtrando rexiſti. Deinde verò ſervatæ partis non fixæ, cum hac terræ parte adminiſtratæ quantitatem, per ingeniorum ſubtilem conjunge modum per minima: Et ſit ingenium hujus intentionis ſcilicet levationis ejus per modum ſublimationis dictum, quouſque fixum cum nõ fixo levetur totaliter, quod ſi non eveniat, addatur illi iteratò viciſſim non fixæ partis quantitas, quouſque ad elevationem illius ſufficiat. Cùm igitur elevata fuerit, reiteretur illius ſublimatio, quouſque per hanc adminiſtrationis reiterationem figatur totum. Cùm igitur fixum fuerit, iterato cum non fixæ partis quantitate, poſt quantitatem combibe, per ingenium tibi notum, quouſque totum iterato levetur. Igitur iterato figatur, quouſque fuſionem præſtet, & facilem cum ignitione ſua. Hæc enim medicina eſt, quæ omne, à perfectione diminutum corpus, & omne cujuſcunque generis Argentum vivum, in Lunare perfectiſſimum transformat corpus.

CAPUT XII.

De adminiſtratione Solaris & Lunaris Medicinæ.

SOlaris igitur hujus medicinæ præparatio non adhærentis, fit per additamentum Sulphuris, per modum figentem & calcinantem, cum aſtutiæ induſtria adminiſtrationis perfectæ, atque ſolutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quouſque mundum fiat: his quidem adminiſtratione perfecta præveniente, quæ per ſublimationẽ perficitur. Et eſt hujus additamenti modus, per reiterationem, partis non fixi lapidis ſublimationis cum ingenio conjungendi per minima, quouſque elevetur cum ea, & iterato cum illa figatur, ut ſtet. Et quanto hujus complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tantò hujus exuberantia medicinæ multiplicatur magis, & illius magis augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maximè. Et nos quidem, ne mordeamur ab impiis, complementum narramus totũ hujus Magiſterii, ſub brevitate ſermonis completa & nota. Et eſt illius intentio, ut per ſublimationis modum mundetur perfectiſſimè lapis, & illius additamentum, & abhinc quidem, cum ingeniorum modo volativum, ex eis figatur, dehinc verò fixum volatile fiat, & iterato volatile fixum. Et toties fac fixum volatile, & volatile fixum quouſq; præſtet facilem fixionem cum ignitione. Et in hoc ordine completur arcanum pretioſiſſimum; quod eſt ſuper omne hujus mundi ſcientiarum arcanum & theſaurus incomparabilis, & tu quidem exerciteris ad illum, cum laboris inſtantia maxima, & cùm diuturnitatem meditationis immenſæ, cum illa enim invenies, & ſine illa non. Et huic quidem medicinæ reiteratio bonitatis adminiſtrationis, cum talis cautelæ induſtria poteſt in præparationem lapidis evenire, quouſque Argentum vivum mutet in infinitum Solificum verum & Lunificum, & hoc non dependet, niſi in multiplicatione illius, vel reiteratione multa illius præparationis. Jam igitur laudetur ſublimis naturarũ DEus benedictus & glorioſus, qui nobis omnium medicinarum revelavit ſeriem cum experientia, illius inſtigationis bonitate, & noſtri laboris inſtantiâ, perquiſivimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus, complementum illius noſtro Magiſterio indagatum. Sed & ſi quidem illam palliavimus, non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliavimus: Sed malis & improbis, & eam tali ſermone tradidimus, quam latere inſipientem neceſſario accidit, & eodem, ad illius inventionis perquiſitionem, prudentes alliceo. Filii igitur doctrinæ perquirite, & hoc excellentiſſimum Dei donum Vobis ſolis ſervatum invenietis. Filii inſipientes nequitiæ, & malevolæ pravitatis immenſæ ab hac ſcientia fugite, quia nobis eſt inimica & adverſa, & vos in miſeriam paupertatis conſtituet, quoniam vobis penitus hoc Dei donum, à divinę prudentiæ eſt occultum judicio, & denegatum omninò. Perquiſitis ergo omnium medicinarum modis, noſtri propoſiti proſequentes initium, ad eas quæ hujus Magiſterii induſtrias perfectionem notificant, cum probationum cauſis abhinc tranſeundum eſt.

CAPUT XIII.

De examinationibus quibus cognoſcitur, utrum Magiſterium ſit in perfectione.

PRætermiſſis manifeſtis experientiis, de quibus narrationem non facimus, cum omnibus ſint notæ

notæ & certæ, abſque ullius ſagacitatis ingenio ponderis, ſcilicet & coloris, & extenſionis per malleum. Per artificiorum experientias tentemus cum cautela, an ſit hujus artis adminiſtrationis projectio, complementum cum veritate adducens, quæ ſunt, ſcilicet cineritium, cementum, ignitio, fuſio, ſuper vapores acutorum expoſitio, extinctio adurentis Sulphuris in mixtione probatio, calcinationis & reductionis reiteratio, & Argenti vivi facilis aut difficilis ſuſceptio. Primum igitur à primis, ſecundùm ordinem inchoandum, dehinc verò ſecundùm eundem ad alia, ſecundùm promiſſionem perficere, perquiramus cum cauſis eorum notis.

CAP. XIV

De Cineritii examine.

Dicimus igitur ſermonem in Cineritio, cum ſuis omnibus cauſis manifeſtis, & ſuæ factionis modo. Eſt igitur ſola Lunaris atque Solaris ſubſtantia in cineritii perdurans examine. Perquirentes igitur horum corporum perfectorum veras ſubſtantiæ differentias, cum cauſis ſimiliter cineritii, ſcilicet quare quædam magis, quædam verò minùs, in hujusmodi Magiſterii examine, à perfectione diminutorum, perdurent, perſcrutabimur. Eſt autem à nobis ſufficienter narratum, horum duorum ſecretum corporum, in ſuæ profundo ſubſtantiæ. Et eſt, ſcilicet quoniam illorum prima radix multa fuit Argenti vivi quantitas, & puriſſima illius eſſentia, & ſubtiliſſima prius, poſtea verò inſpiſſata, donec cum ignitione fuſionem ſuſcipiant. Quæcunque igitur, à perfectione diminuta, plus terreitatis habent, minùs in hoc perdurant examine; quæcunquè verò minus, plus. Quoniam hæc quidem magis adhærent, propter eorum partium ſubtilitatem, maximè ſe permiſcentem & unientem. Et quæ ſimiliter majoris tenuitatis ſunt, ut duorum Plumborum corpora, aut è contra quidem, quæ majoris ſpiſſitudinis ſunt corpora, ut Mars & Venus, quàm quæ in perfectione conſiſtunt, neceſſe eſt de commixto ſeparari omnino: quoniam non ſunt ejuſdem fuſionis, & ideò ſeparantur. Et quæ quidem minorem ſunt Argenti vivi quantitatem participantia, faciliùs de commixto ſeparantur. Patet igitur, quod cùm multæ terreitatis ſit Saturnus, paucæque Argentum vivum quantitatis, faciliſque liquefactionis, tenuitatis quoque maximæ, quæ perfectionis examini Cineritii ſunt oppoſita. Ideò Saturnus, inter cætera corpora minimè in Cineritii artificio in commixto perdurat; immò citiſſimè ſeparatur & cedit. Ideòque cùm inter cætera à perfectione diminuta corpora magis cedat. Ideò per hoc magis proprium eſt ad hujus Magiſterii examen, & illud ideò, quoniam citius cedit, & citius imperfectorum unumquodque ſecum de commixto trahit. Et propter hoc ſalvatur major perfecti quantitas, ab ignis examinis combuſtione forti, quoniam non quieſcit ſpatio temporis longo perfectum conſumptioni examinis, & ideo ex illo, per Plumbi examen, minus comburitur, & faciliùs depuratur. Quia verò Iovis ſubſtantia, pluris Argenti vivi quantitatis exiſtit, & minoris terreitatis, majorique puritate illius, atque ſubtiliori ſubſtantiâ participans, ideò magis in commixto ſalvatur, quàm Saturnus & Venus: quoniam magis commixto in profundo adhæret. Et ideò eſt cauſa hæc, quare multa perfecti deletur quantitas, priusquam ab illo ſeparetur conjunctum. Venus verò fuſionem, cum ignitione præſtat, ſed quia tardior eſt illius, quàm perfecti fuſio, ideò ſeparatur de commixto, tardiùs tamen quàm Saturnus, propter ignitionem ſubſtantiæ ſuæ fuſibilis. Quia verò minoris eſt Argenti vivi quantitatis quàm Iupiter; & majoris terreitatis & ſubſtantiæ ſpiſſioris: Ideò facilius quàm Iupiter de commixto tollitur, quoniam in profundo magis Iupiter, quàm Venus adhæret. Mars verò fuſionem non habet, & ideò non permiſcetur: quod propter ſuæ humiditatis privationem contingit. Sed & ſi propter ignis vehementiam illum permiſceri contingat, quia humiditatem Lunæ aut Solis non habet, combibendo ei per minima unitur. Et ideò licet terreitatem multam, & Argenti vivi paucitatem, & fuſionis carentiam habeat, non ſeparatur ab eis per artificium leve. Per hoc enim artificis dilatatur induſtria, ad cujuſque corporis rectificationem veram, ſi rectè ejus, quod ſcripſimus, efficaciam noverit. Si vero fantaſticè ſuper illud intellectum contraxerit, nihil ex eo veritatis cognoſcet. Sunt autem duo in hoc examine durantia perfectionis corpora, Sol ſcilicet & Luna, propter bonam compoſitionem, quæ per bonam commixtionem reſultat, & illorum puram ſubſtantiam. Narremus igitur modum illius, cùm maximè ſit nobis neceſſarius in perfectionis hujus Magiſterii cognitione certa. Eſt igitur modus illius, ut tollatur cinis cribellatus, aut calx, aut pulvis oſſium animalium combuſtorum, aut horum omnium commixtio, aut quorundam. Dehinc itaque cum aqua madefiat, & ſuper illud præmatur manus, & fiat ſtratum firmum & ſolidum, & in medio ſtrati fiat rotunda fovea ſolida & polita, & ſuper illius foveæ fundum, ſpargatur vitri triti quantitas aliqua. Deinde vero exſiccari permittatur, & cum ſiccatum fuerit, ponatur illud, de cujus intentione ſit tolerare examen, in foveam dictam, & ſuper illam ignis fortis carbonum ſuccendatur, & ſuper faciem examinabilis ſuffletur corporis, donec fundatur, quo fuſo, Saturni partem poſt partem projiciamus in illud, & ſuper illud ſuffletur cum flamma fortis ignitionis, & dum videris illud agitari & moveri motu concuſſionis forti, non eſt purum; expecta igitur, donec totum evaneſcat Plumbum, quod ſi evanuerit, & non ceſſat illius motus, non eſt depuratum. Iterato igitur, ſuper illud Plumbum projice, & ſuper illius faciem iterato ſuffla, donec Plumbum ſeparetur, quod ſi non quieverit, iterato Plumbi projectionem, & ſufflationem, & illius faciem perquire, quouſque quieſcat, & tu videas illud mundum & clarum in ſuperficie ſua. Poſt hoc vero, carbones aperi, & ignem diſſipa, & in faciem ejus aquam perfunde, hoc enim perfectè examinatum invenies: Et ſi quandoque, in ſufflatione hujus examinis, vitrum projeceris, melius & perfectius depurabitur, quoniam ſordes tollit, & illas infiſcat, poteſt tamen loco vitri Sal projici, aut Borax, aut Alumen aliquod. Similiter & perfici poteſt hoc examen Cineritii in crucibulo terreo, & in circuitu eius ſufflari, & ſuper faciem eius ſimiliter, ut ſupra, confletur quod examinari debet. His igitur ſufficienter narratis, ad Cementi examen tranſeamus cum cauſis ſuis, & ſuis experientiis manifeſtis & notis.

CAPUT XV.

De Cementi examine.

Dicimus igitur, quoniam corpora quædam magis, quædam vero minus, per ignis comburuntur

runtur calcinationis modum, ut quæ pluris ſunt ſulphureitatis quantitatem combuſtibilis continentia, magis; quæ verò minùs, minùs. Quia Sol igitur, inter cætera corpora, minoris eſt Sulphuris quantitatis, ideò, inter cætera corporum omnium mineralium, minimè per ignis inflammationem comburitur. Luna verò poſt Solem, inter omnia corpora reliqua, minoris eſt Sulphuris quantitatis participans, pluris autem quàm Sol, igitur minùs poteſt, ſecundùm hoc inflammationis ignitionem, temporis ſpatio longo tolerare quàm Sol, & res per conſimile comburentes, ſecundùm naturam minus. Venus autem, quia Sole & Luna pluris eſt Sulphuris, & terreitatis majoris, ideò minus inflammationem illis tolerat. Iupiter verò minùs Venere, plus verò Sole & Lunâ ſulphureitatis & terreitatis participat, & ideò minus Venere per inflammationem comburitur, plus verò Sole & Luna. Saturnus verò plus terreitatis & ſulphureitatis per naturam in commixtione ſervavit, quàm nunc dicta corpora, & ideò citiùs & faciliùs omnibus nunc dictis inflammatur corporibus, & per inflammationem comburitur velociùs, propter hoc, quod ſulphureitatem maximè habet conjunctam, & Iove magis fixam. Mars verò non per ſe, ſed per accidens non comburitur; Cùm enim corporibus multæ humiditatis commiſcetur, combibit illam propter ſuæ humiditatis carentiam, & ideò conjunctus non inflammatur nec comburitur, ſi non inflammabilia nec combuſtibilia ſint corpora ſibi unita, ſi verò combuſtibilia ſint illi commixta corpora, ſecundùm naturam ſuæ combuſtionis, neceſſarium eſt evenire Martem, & comburi & inflammari. Cùm igitur ex rebus conſtituatur inflammabilibus Cementum, patet cauſa illius inventionis neceſſaria, & fuit, ſcilicet ut omnia combuſtibilia adurerentur. Cùm igitur unum ſolum ſit corpus incombuſtibile, ſolum illud, ad illius naturam præparatum, in Cemento ſalvatur. Durant tamen quædam magis in Cemento, quædam verò minùs, quæ verò magis, & quæ minùs, nota ſunt cum cauſis dictis. Durat igitur plus Luna, minus verò Mars, adhuc verò minùs Iupiter, minùs verò & adhuc Venus, minimè verò Saturnus. Narremus igitur Cementi modum, cùm in cognitione nobis ſit maximè neceſſarius in perfectionis examine. Dicimus igitur, quoniam illius compoſitio eſt ab inflammabilibus rebus, & ſunt hujus generis res omnes denigrantes, & fugientes, & penetrantes, & comburentes, ſicut eſt Vitriolum, Sal armoniacus, & æris flos, & lapis figuli antiquus, contritus, & Sulphuris minima quantitas, aut nihil, & Virilis urina, cum ſimilibus acutis & penetrantibus. Cementantur igitur hæc omnia cum urina virili, & ſuper illius tabellas tenues, de cujus ſit intentione probationis, hujus examen judicio percunctari. Dehinc verò, in fictili concluſo vaſe, ſuper cratem ferream extendantur tabulæ, ita tamen quod una ex eis, alteram non tangat, ut liberè ignis virtus ad illas percurrat æqualiter, & ſic triduo igne forti conſervetur in fictili; cautela tamen adhibeatur, ut ignianturtabellæ, ſed non fundantur. Poſt tertiam autem diem, tabellas omni impuritate mundas invenies, ſi in perfectione illarum extiterit corpus. Si verò non, corruptas omnino & calcinatione combuſtas. Quidam tamen ponunt ad inflammationem tabellas, abſque compoſitionum Cemento, & depurantur ſimiliter, ſi perfectionis ſint corpora, ſi verò non, comburuntur omnino, longiori tamen combuſtionis ſpatio, in hoc ultimo egent examine, quod ſola ignis inflammatione perficitur, quàm quæ Cementi examinantur, judicio. Sed cùm Luna quidem à Solis natura non multa diſtet differentia, pauco adminiſtrationis modo, in judicio cum illo quieſcit, & neque ſeparatio corporum fit ab invicem, in his duobus examinis generibus, niſi propter diverſitatem compoſitionis ſubſtantiarum eorum, quoniam ex ea reſultat fuſionis diverſitas, & ſpiſſitudo & raritas, quæ quidem ſeparationis ſunt cauſæ, quoniam, propter fortem illorum compoſitionem, non corrumpitur illorum ſubſtantia à ſubſtantia corporis extranei, cum non fiat illorum per minima mixtio. Et ideò neceſſe eſt illa de commixto ſe invicem ſeparari, ſine corruptione totali illorum eſſentiæ. Quamobrem igitur adminiſtratio corporum imperfectorum completa dignoſcitur, cum ejuſdem fuſionis, & ignitionis, & ſoliditatis adminiſtrationis reperta ſunt ingenio.

CAPUT XVI.

De Ignitionis Examine.

Reſtat igitur, ut capitulum de ignitione tradamus. Dicimus igitur, quoniam corpora maximæ perfectionis, cum ignitione determinata, reperta ſunt ignem ſuſcipere ante fuſionem illorum. Et ideò dicimus, ſi alterationem eorum completam adinvenire conamur, quod neceſſe eſt ad fuſionem illorum corpora adminiſtrata redigere. Et eſt ſcilicet ut, priuſquam fundantur perfectionis corpora, ignitionem ſuſcipiant, cum inflammatione cæleſtini coloris & amœnitatis, priuſquàm perveniat illorum ignitio ad albedinem ignis, in qua oculus non poſſit conſpicere quicquam. Patet igitur ignitionem illorum perfectam compleri ante fuſionem, cum rubore intenſo, & non cum albedine, quam non poſſit oculus conſpicere. Si enim priuſquam igniantur, adminiſtrata fundantur corpora, in complemento non ſunt. Si verò igniantur, cum labore, ignisque expreſſione forti, non eſt illorum adminiſtratio vera. Et hoc quidem in mollibus, illud verò in ſolo Marte contingit colligi. Non enim non ignibilia, de facili ignitionem præparationis modo ſuſcipiunt; nec non fuſibilia fuſionem rectam, quàm in perfectis ſecundùm naturam invenimus. Et ſi cum ignitione, flammam amœnitatis cæleſtini non prætendant coloris adminiſtrata, non eſt illorum completa adminiſtratio. Et ſi minuitur aliquid ponderis, coloris, pulchritudinis, ignitionis & ſimilium, ex præparantis differentiarum bonitatis inventum aſtutia, non fuit ſufficiens artificis indagatio. Reiterando igitur inquirat, donec inveniat cum modis Divinâ bonitate collatis.

CAPUT XVII.

De Fuſionis Examine.

In fuſionis igitur narratione ſufficientiam tradamus, ſecundùm quod examen eſt ipſorum corporum omnium, ad cognitionem illorum certam. Dicimus igitur, quoniam unica eſt perfectionis fuſio, cum ignitione ſcilicet, ſed non cum cujusque ignitionis genere, ſed cum ignitione, in qua non albeſcit omnino corpus, & cum ignitione, in qua non ſit fuſcedo igni adveniens, in qua non ſubitò, poſt ignitionem, fundatur, & liqueſcat corpus, ut fluat. Igitur, cum ſe fuderit corpus ex nimia ignis preſſione debiliter, aut ſine ignitione, aut cum ignitione fuſca, hujus præparationis neceſſe eſt corpus imperfectionis eſſe unumquodque imperfectorum corporum in artificio diminuto. Et ſi poſt fuſionem infrigidari permittatur, & omnino ſubitò in nigredinem illius vertatur ignitio, & ob hoc quidem priuſquam

dureſcat, ignitionem perdat, non eſt in complemento corpus, cujuſcunquè generis illud extiterit. Sed judicari quidem expedit mollitie, hoc corpus exiſtere ex imperfectionis corporum generibus. Et ſi quidem, cum ignis laborioſa expreſſione, fortis & violenta fiat, illius ante fuſionem ignitio, & radio fulgoris inæſtimabilis albeſcentis omninò, jam non perfectionis, ſed duritiei alteratum eſt corpus. Et ob hoc quidem, ſi poſt illius fuſionem ab igne tollatur, & ſubitò induretur, ut non fluat, manente illius ignitione fulgidâ, jam non Lunaris aut Solaris perfectionis corpus exiſtit, cujuſcunquè generis, & præparationis corpus fuerit adminiſtratum, ſed ſub Martis differentiarum natura ponatur. Patet igitur, ex jam dictis, triplicem in fuſilibus ignitionis, ante liquefactionem ſubſtantiarum illarum, experimento recolligi gradum. Unum ſcilicet ignitionem fuſcam. Alterum verò rubeam claram. Tertium albiſſimam radio fulgentem. Prima quidem eſt mollium. Secunda perfectorum corporum. Tertia durorum, rationis experimento probatur. Sed qui harum omnium ignitionem deſiderat gradum perquirere, omnia fuſibilia conflet corpora, & ignis conſideret ſufficientiam ad fuſionis perfectionem completam, & conſiderando recolligat omnium ſignorum fuſionis gradus differentiam, & ſic quidem inveniet, aliter verò non. Et hoc quidem tibi adducatur exemplar in omnibus à nobis determinatis atque determinandis examinationis materiebus; Et hæc itaque de fuſione dicta ſufficiant.

CAPVT XVIII.

De examine expoſitionis corporum ſuper vapores acutos.

PRoſequentes igitur ſermonis complementum, de corporum expoſitione ſuper acutorum vapores narremus. Dicimus igitur, quoniam videmus, perfectionis corpora ſuper acutorum vapores expoſita, acrium videlicet, ponticorum & acetoſorum ſimiliter omnino, aut nihil florere, aut amœniſſimum cœleſtinum florem emittere. Sed Solem quidem puriſſimum non florere. Lunam vero aut Solem non purum, ſuper acutorum vapores, expoſita, florere comperimus, & cœleſtinum amœniſſimum, amœnius tamen Solem quàm Lunam emittere. Et ob hoc igitur naturam imitantes, & nos ſimiliter in præparatis colorem cœleſtinum creemus corporibus, qui per Argenti vivi bonitatem perficitur, ut ſufficienter à nobis narratum eſt, in præcedentibus noſtri ſermonis. Quæcunque igitur perfecta corpora ſuper vapores acutorum extiterint, & cœleſtinum non creaverint amœnitatis colorem, non ſunt in perfectionis complemento totali. Et eſt ex corporibus quoddam, quod rubeum fuſcum viridicat, aut citrinum fuſcum viriditati admixtum, colorem ex acumine ponticorum floret in ſuperficie ſuâ, & hujus generis eſt Mars. Quoddam verò viride fuſcum in ſuperficie floret, cœleſtino admixtum turbido, & hujus eſt Venus. Quoddam verò album fuſcum, & hujus generis Saturnus comperitur. Quoddam verò album clarum, & hujus eſt Iupiter. Quia igitur maximè perfectum corpus minimè floret, aut nihil. Et ſi quid floret tardiſſimo temporis floret ſpatio, & Iupiter quidem minimè, & tardiſſimè inter diminuta à perfectionis complemento, corpora gummoſitatem illius floret; Ideò per hoc conſideramus hujus examine Magiſterii, Iovem maximè perfectioni approximare in opere majoris ordinis. Per hoc igitur examen perquiri poterit, in quo per tractatum perfectionis temperatum genere perſiſtet corporum, ſi rectè eorum conſideraveris ordinem; quem narravimus in hoc capitulo: ſi autem non, tuæ imputa temeritatis inſipientiæ.

CAPVT XIX.

De Extinctionis Examine.

IN extinctionis igitur examine narrationem adducamus totalem. Eſt tamen multiplex illius experientia, in qua cognoſcitur, utrum in perfectione Magiſterium conſiſtat. Primum igitur, ſi ignitum corpus in liquore extinguatur, & Lunare quidem album non fiat, & Solare citrinum fulgidum, ſed in alienum mutetur colorem, non eſt in complemento alteratio Magiſterii. Aut ſiquidem in reiteratione ſuæ ignitionis & extinctionis, in aquis ex Salium aut Aluminum cujuſcunque generis adminiſtratione creatis, ſcoriam nigredini affinem in ſui ſuperficie protenderit, aut extinctione illius in Sulphuribus, & ab extinctione & ignitionis reiteratione multa evanuerit quantitas, aut nigredine fædâ ſe infecerit, aut omninò per mallei compreſſionem ſe confregerit, fallax eſt operis artificium. Aut ſi ex Salis armoniaci, & viridis æris, & puerilis urinæ mixtionis cementatione, aut in naturâ conſimilium, & ad ignitionem poſitum, & poſt ignitionem ad extinctionem, ſimiliter & Lunare quidem vel Solare, ex toto colorem amiſerit proprium, aut ſcoriam creaverit, in corruptione conſtat corpus adhuc Sophiſtica permanere. Unam tamen generalem tibi tradimus regulam certam, quoniam tam quidem in dictis, quam à nobis dicendis examinibus, ſi quid ei ex perfectionis differentiis alteratum permutaverit corpus, ponderis videlicet aut coloris, non rectè, ſed fantaſticè indagavit artifex opus, quod non peculioſum, ſed perditionis eſt potiùs.

CAPVT XX.

De Examine in mixtione Sulphuris.

EX Sulphuris verò mixtione, utrum in perfectione conſiſtat Magiſterium, comprobatur ſimiliter, quoniam experientiâ noſtrâ invenimus, Sulphur, corporibus commixtum, quædam magis, quædam verò minùs comburere, & quædam à combuſtione illius redire, quædam verò non, noſtro comperimus artificio. Et ex hoc itaque differentia notari poteſt inter ipſa à perfectione diminuta corpora præparata, in complemento Sophiſtico. Igitur, cùm inter cætera corpora cujuſcunque generis, invenimus Solem minimè per Sulphur comburi. Abhinc verò & poſtea Iupiter, deinde verò Luna, poſt hoc Saturnus, & faciliùs quidem his omnibus Venus, facillimè Mars, & per Sulphuris oleaginitatem comburitur. Ideò per hoc notatur, quid magis, quidve minus perfectioni approximant. Et ex diverſitate colorum, poſt corporum combuſtionem, perquiri poteſt, in quo alteratum genere, ex ſuæ naturæ radice corpus conſiſtat, quoniam Sol quidem citrinum intenſum, aut rubeum clarum, protendit ex Sulphuris combuſtione colorem. Luna verò nigrum, cœleſtino admixtum, Iupiter verò nigrum, modicâ rubedinis tincturâ admixtum, Saturnus verò nigrum fuſcum, multo rubori & lividitati admixtum, Venus verò nigrum viriditati admixtum, multâ præexiſtente combuſtione Sulphuris, paucâ verò præexiſtente combuſtione viridiſſimum, & amœnum violaceum protendit ex Sulphuris combuſtione colorem, Mars verò in omni combuſtionis genere, nigerrimum fuſcum colorem creat.

Ex reductione autem à Sulphuris combuſtione notatur & ſimiliter diverſitas in corporibus. Quædam verò ſicut Sol & Luna redeunt, quædam verò ignis expreſſione, à reductione cum Sulphure recedunt, aut totaliter, aut eorum quantitas major, & quædam verò in ſuæ naturæ corpus, quædam verò in aliud quàm ſuæ naturæ redeunt, à Sulphuris combuſtione corpora Sol & Luna, recedunt autem Jupiter & Saturnus: Jupiter autem aut totaliter, aut ſecundùm ſui majorem partem. Saturnus verò non ex toto recedit, ſed quandoque major, quandoque verò minor illius deletur pars. Horum autem, ſcilicet Jovis & Saturni, contingit diverſitatem exiſtere, propter naturam & corporum adminiſtrationis eorum, in operis præparatione dictam, quoniam, ex ſubita ignis expreſſione, de reductione Jovem deleri contingit. Ex ſucceſſiva verò & paulatina, & Saturnum & Iovem ſalvari. Eorum tamen reductio in alieni corporis potiùs, quàm proprii naturam contingit. In clarum quidem videlicet augmentum Iovis: in fuſcum verò Saturni converti reductionem repertum, experientiâ noſtrâ extitit. Venerem verò minui in ignis reductionis impreſſione. Martem verò magis contingit; ſed Veneris quidem eſt reductio ponderoſa, & citrina, fuſca. Martis verò alba, lucida, fuſca, mollis, nigredine participans, cum ſui augmento ponderis. Ex his igitur perquiri poterit, omnium alternatorum natura corporum.

CAPVT XXI.

De Examine Calcinationis & Reductionis corporum.

DE calcinationis, & reductionis reiterationis examine dehinc eſt perquirendum. Invenimus igitur, quoniam perfectionis reperta ſunt corpora, in calcinationis & reductionis reiteratione, ex bonitatis differentiis, nihil coloris, ponderis aut quantitatis, de qua curandum ſit nimium, aut fulgoris perdere, quantumcunque reiteretur ad illa operis illorum multiplicitas. Et ideò, ſi per reiterationem modorum calcinationis, & reductionis à calce, ex omni metallorum alteratorum genere, bonitatis differentiarum perdatur aliquid, æſtimandum putes ſophiſticè perquiſitionem artificem indagaſſe. Quamobrem igitur ad illas exerciteris, ut eas cognoſcas.

CAPVT XXII.

De examine in facili & difficili mixtione Argenti vivi.

IAm igitur Vobis patuit veridicè, maximam Argenti vivi quantitatem continentia, perfectionis exiſtere corpora, & ideò maximè Argento vivo amicari & uniri. Quamobrem igitur æſtimandum corpora magis perfectioni approximare, quæ magis amicabiliter Argentum vivum combibunt, & hujus eſt ſignum Argenti vivi facilis ſuſceptio, à Solari aut Lunari perfectionis corpore. Ob hujus igitur rationis cauſam, ſi alteratum quidem corpus, de facili in ſui ſubſtantiam, Argentum vivum non ſuſcipiat, à perfectionis maximè complemento diſtare neceſſe eſt

Operis totius in unâ ſummâ recapitulatio.

QUia pertractavimus igitur hujus Magiſterii cauſarum ſufficientiæ experientias notas, ſecundùm noſtri propoſiti ſermonis exigentiam, reſtat nos ad complementum totius operis divini pervenire, in capitulo uno, & in ſummam contrahere ſermonis abbreviati in capitulis diſperſum Magiſterium. Dicimus igitur, quoniam totius operis intentionis ſumma non eſt, niſi ut ſumatur Lapis, in capitulis notus, deinde verò, cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper illum opus ſublimationis primi gradus, ut per hoc mundetur à corrumpente impuritate, & eſt ſcilicet ſublimationis perfectio, & cum eâ ſublimetur Lapis, donec in ultimam ſublimationis puritatem deveniat, & ultimò volatilis fiat. Abhinc verò, cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat. Et hic ſecundus præparationis gradus appellatur, & in hoc quidem una perfectionis præparationis meta conſiſtit. Sed & tertio ſimiliter Lapis adminiſtratur gradu, qui in ultimo conſiſtit præparationis complemento, & eſt ſcilicet, ut jam fixum Lapidem, cum modis ſublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum ſolutum, & ſolutum iteratò volatilem, & iteratò volatilem fixum, quouſque fiuat, & alteret in complemento Solifico vel Lunifico certo. Ex reiteratione igitur, præparationis hujus gradus tertii in medicina, reſultat bonitatis, alterationis multiplicatio. Ex diverſitate igitur reiterationis operis ſuper Lapidem in gradibus ſuis, reſultat multiplicationis bonitatis alterationis diverſitas, ut ex medicinis quędam ſui duplum, quædam verò decuplum, quædam verò centuplum, quædam milleſimum, & quædam in infinitum Solificum, & verum perfectionis Lunificum transmutet corpus. Abhinc igitur, & ultimò tentetur, utrum in perfectione conſiſtat Magiſterium. Sed ne nos quidem mordeamur ab invidis, narramus, quoniam non tradidimus ſcientiam noſtram ſermonis continuatione, ſed eam ſparſimus in diverſis capitulis. Et hoc ideò, quoniam, tam quidem probus, quàm improbus, ſi continua fuiſſet tradita, ipſam uſurparet indignè. Et eam ſimiliter occultavimus, ubi magis apertè locuti ſumus, non tamen ſub ænigmate, ſed ſub plana ſermonis ſerie, artificem allocuti ſumus & ſermonis modo eam aſcripſimus, quam ſolius Dei altiſſimi, benedicti, ſublimis, & glorioſi, & noſtræ, qui illam ſcripſimus, menti recolligi accidit, aut Divinæ gratia bonitatis infuſi, qui cui vult, largitur, & ſubtrahit, & ubi vult ſpirat. Non deſperet igitur doctrinæ Filius, quoniam, ſi illam quæret, eam inveniet, non doctrinæ, ſed propriâ motûs indagatione naturæ. Quoniam, qui per ſe, & ſuæ induſtriæ bonitatis quæret, ſcientiam inveniet, qui verò per librorum inſecutionem quæſiverit, tardiſſimè ad hanc perveniet artem pretioſiſſimam. Quia nobis ſolis artem per nos ſolos inveſtigatam tradimus, & non aliis, veriſſimam tamen, & omninò certam. Solum igitur prudentes ad artem allicuimus, & per ingenia à nobis tradita, viam inveſtigationis eiſdem expoſuimus. Non autem eam inventam, niſi ſolis nobis ſcripſimus, & inventionis modum & modorum ingenia. Per ea igitur, quæ tradidimus, exerceat ſe bonæ mentis artifex, & donum Dei altiſſimi ſe adinveniſſe lætabitur, ad artis igitur excelſæ perquiſitionem hæc dicta ſufficiant.

Summa perfectionis Magiſterii in ſua natura GEBRI *Philoſophi perſpicaciſſimi*

FINIS.

L I B R I

INVESTIGATIONIS MAGISTERII GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI PROOEMIVM.

INveſtigationem hujus nobilis ſcientiæ, ex continua & frequenti operis ſedulitate, & huic operi ſtudio nimio, nec non cogitationibus noſtris profundiſſimis & variis annexis emiſſam, vobis tradam, ut meliùs & apertiùs à vobis volumina ſubſequentia intelligantur, & ut intellecta, & circa eadem ingeniata & perſcrutata, faciliùs & promptiùs ad effectum perducantur. Et quia eſt aliud artis inveſtigare per rationem quàm attentare, & probare ſubtilitates & ingenia horum, donec operando, & perſcrutando, & experiendo, ad intentum perveniatur completum. Ideò in hoc meo libro, quæcunq; per narrata inveſtigavimus, ſecundum meæ mentis rationem ſcripſimus, artem dico perficientia. Non putet tamen quis, quòd hanc inveſtigationem compoſuerimus ante librum noſtrum, qui ſumma perfectionis Magiſterii eſt intitulatus, in quo, quæcunq vidimus & tetigimus, complete, ſecundùm ſcientiæ ordinem, determinavimus, ſecundùm experientiam & cognitionem certam, quam ſcrutatione noſtrâ, de nduralium & mineralium effectibus transformantibus diverſis, in opere apparentibus notavimus, & ingeniati ſumus, ſcientiam noſtram prius compoſitam, cum hoc inveſtigationis commento, quod ſuper ipſam declarando propoſuimus denudare, ergo de jure hæc illam præcedit, cum per hunc librum inveſtigare quæram de cognitione rei perficientis. Cùm igitur hæc ſcientia de imperfectis tractet corporibus mineralium, in quantum ea perfice deceat. Inprimo igitur, circa hæc duo, conſideravimus, imperfectionem ſcilicet & perfectionem. Circa hæc duo noſtram fundamus intentionem, de rebus autem perficientibus & corrumpentibus, ſecundùm quod per noſtram inveſtigavimus experientiam, hunc librum componimus, quia oppoſita juxta ſepoſita, magis eluceſcunt, res autem quæ perficit in mineralibus, & ſubſtantia Argenti vivi, & Sulphuris proportionabiliter commixta per longam, & temperatam decoctionem in viſceribus terræ mundæ, inſpiſſata & fixa, cum conſervatione ſuæ humiditatis radicalis nòn corrumpentis, ſed ad ſubſtantiam ſolidam, cum ignitione debita fuſibilem, & ſub malleo extendibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, levius pervenire poſſumus ad cognitionem rei corrumpentis. Et eſt illa quæ è contrario ſenſu habet intelligi, videlicet ſubſtantia impura Argenti vivi & Sulphuris, ſine proportione debita commixta, vel minus vel nimis decocta, in viſceribus terræ immundæ, nec rectè inſpiſſata, nec fixa humiditatem habens combuſtibilem & corrumpentem, & raræ ſubſtantiæ & poroſæ: vel habens fuſionem ſine ignitione debita, vel nullam, nec patiens malleum ſufficienter. Primam autem diffinitionem inveni intruſam in his duobus corporibus, videlicet in Sole & Luna, ſecundùm cujuslibet perfectionem. Secundam verò in his quatuor, ſcilicet in Stanno, Plumbo, Cupro, & Ferro, ſecundùm cujuslibet imperfectionem. Et quia hæc corpora, imperfecta ad ſanitatem & perfectionem non ſunt reducibilia, niſi contrarium in eis operetur, id eſt, quod manifeſtum occultetur, & occultum manifeſtetur, quæ operatio vel contrariatio fit per præparationem, igitur præparatio eſt eis adhibenda. Eſt ergò præparare, ſuperflua demere, & abſentia ſupplere, & ſic notam eis immittere perfectionem. De hac enim præparatione non indigent corpora perfecta. Indigent ergò præparatione tali, quâ eorum partes magis ſubtilientur, & à corporalitate ſua ad ſpiritualitatem reducantur fixam. Cujus intentio eſt ex eis facere corpus ſpirituale fixum: hoc eſt multò magis attenuare & ſubtiliare quàm erat priùs. De horum omnium præparationibus, ſecundùm noſtram inveſtigationem, in loco ſuo tractabimus ſufficienter in hoc libro, quæ, poſtquam præparata fuerint ſufficienter, erunt apta ut de eis Elixir album vel rubeum fiat magnum; invenimus enim modernos nobis unicum tantum ſcribere Lapidem ad album vel rubeum completum, quod & verum eſſe concedimus. Nam ex quacunq; re Elixir conficiatur album vel rubeum, nihil tamen ibi aliud eſt, quàm Argentum vivum & Sulphur, quorum unum ſine altero nihil agit, nec eſſe poteſt. Et ideò unus Lapis à Philoſophis nuncupatur, quamvis à multis extrahatur corporibus ſive rebus. Extrahere enim à re in qua non eſt, hoc ſtultum cogitare eſſet & vanum, ut quidam fatui putaverunt; quod nunquam erat intentio Philoſophorum. Dicunt tamen multa per ſimilitudinem. Et quia omnia corpora metallica ex Argento vivo compoſita ſunt & Sulphure, puris vel impuris per accidens, non in prima ſui natura innatum. Ergo etiam præparationem convenientem tolli eſt poſſibile: Nam expoliatio accidentium non eſt impoſſibilis. Eſt ergò præparatio ſuperfluum demere, & defectui ſupplere in corporibus imperfectis, quæ fieri non poteſt ſine adjuvatione operis, & rerum purificantium. Diverſificatur enim præparatio ſecundùm diverſitatem rerum indigentium. Experientia enim nobis dedit modos agendi, ſcilicet calcinationem, ſublimationem, deſcenſionem, ſolutionem, diſtillationem, coagulationem, fixionem, & cerationem, de quibus ſingulis narrationem fecimus, in ſumma perfectionis Magiſterii ſufficienter. Iſta enim ſunt opera ad præparationem juvantia. Res autem præparationes juvantes, ſunt iſtæ ſcilicet, omnia genera ſalium, aluminum, atramentorum, & etiam vitrum, borax & quæ hujus naturæ ſunt, & acetum acerrimum, & ignis, & cum iſtis præponimus corpora imperfecta præparare, id eſt mundare, ſi aliqua immunditia in his extiterit, ſecundùm noſtram experientiam, in qua certi fuimus per prædicta.

De Salis communis Præparatione.

SAl commune comburatur, combuſtum in aqua communi vel aqua clara fontis calida ſolvatur, ſolutum per filtrum diſtilletur, diſtillatum per ignem lentum in parapſide vitreata, vel vaſe terreo plumbato, & non in metallo, congeletur, congelatum calcinetur per diem & noctem in igne mediocri, & ſerva ipſum ſic ſufficienter mundatum.

De Salis vitri Præparatione.

SAl Petræ diſſolvitur in aqua fontis, per filtrum diſtillatum, congelatur in vaſe vitreo uſque ad ipſius fuſionem criſtallinam.

De

De Salis Nitri Præparatione.

SAl Nitri ſic præparatur, diſſolve ſagimen vitri in aqua forti, diſtilla per filtrum & congela in vaſe vitreo, & ſic optimè clarificatur.

De Salis Gemmæ Præparatione.

SAl Gemmæ teritur, diſſolvitur & congelatur in vaſe terreo vitreato, ſicut ſal commune.

De Salis Alcali Præparatione.

SAl Alcali fit ex ſoda diſſoluta, & per filtrum diſtillata & coctâ ad tertiam, & deſcendet Sal in tempore ad fundum vaſis in modum criſtalli, & eſt præparatum. Similiter Sal Alcali apud aliquos ſic præparatur. Accipiunt cineris clavellati pondera quinque vel duo; calcis vivæ pondus unum, & trahunt totum lixivium, & diſtillant & congelant, & hoc reiterant ſemel, & eſt præparatum. Vel ſicut ſal commune; primò teratur totum, ſolvatur in aqua communi calida, poſtea diſtilletur per filtrum, & congeletur, & calcinetur cum igne lento.

De Salis Armoniaci Præparatione.

SAl Armoniacus fit ex quinque partibus vel duabus urinæ humanæ, & parte una ſudoris ejuſdem, & parte una ſalis communis, & parte una cum dimidia fuliginis lignorum vel baculorum, his ſimul coctis uſque ad conſumptionem humiditatis, ſublima ſalem Armoniacum verum & utilem, hunc iterum in ſudorem diſſolve & congela, & ſublima à ſale communi ſemel, & eſt præparatum. Vel teratur, primò cum præparatione Salis communis mundati, poſtea ſublimetur in alto Aludele, donec totaliter fuerit extractum purum, poſtea ſolvatur ſuper Porphydum, ſub dio ſi de ejus aqua habetur facere, vel ſervetur ipſum ſublimatum & purum ſufficienter.

De Salis Tartari Præparatione.

SAl Tartari fit ex fæcibus vini calcinatis & diſtillatis, vel ex tartaro calcinato diſſoluto & congelato, & eſt præparatum.

De Salis Vrinæ Præparatione.

SAl Urinæ fit ex fæcibus urinæ diſtillatæ calcinatis, & iterum in aqua ejus diſſolvitur & congelatur, & eſt magni juvamenti: multi diverſimodè tractant de Salium præparatione. Nos autem inveſtigatione noſtrâ invenimus, has præparationes Salium breviores & utiliores, ad noſtrum propoſitum conſequendum, cùm, ex omnibus rebus verè calcinatis, ſales per diſſolutionem extrahantur, per viam prælibatam præparari tenentur, ſufficit nos tranſire cum his ingeniis conſuetis.

De Aluminis Glacialis vel Rochæ præparatione.

ALumen Glaciale vel Rochæ duplicem habet præparationis modum, unum pro corporibus calcinatis abluendis, alium pro ſpiritibus ſublimandis. Primus modus, diſſolve ipſum in aqua fontis clara, diſtilla per filtrum, coque ad ejus tertiam partem, pone in Paropſidibus vitreatis, & deſcendet circa latera vaſis, & in fundo Alumen præparatum criſtallinum. Secundus modus eſt, ut Alumen in vaſe terreo coquatur quouſque humiditas evanuerit, & invenies Alumen album ſpongioſum, leve & præparatum pro ſublimationibus, & aliis diverſis operibus. Fæces in fundo vaſis remanentes, vel diſſolvantur ſupra lapidem, vel in aliqua parte humida, vel in aqua inde extracta, vel reſerventur.

De Aluminis Iameni Præparatione.

ALumen Iameni quemadmodum Alumen Glaciale vel rochæ præparatur, excepto quod in hac arte majoris eſt virtutis.

De Aluminis Plumoſi Præparatione.

ALumen Plumoſum diſſolvitur & præparatur ſicut Alumen glaciale vel rochæ. Nunc reſtat præparationes Atramentorum inveſtigare, cùm multum ſit nobis id, quod per ea colligimus in tinctura & ligamentis ſpirituum & aliorum, quæ ad Elixir ſpectant.

De Atramenti Nigri Præparatione.

ATramentum nigrum ſolvatur in aceto mundo, vel in aqua bullienti, poſt per filtrum diſtilletur, & coaguletur, & eſt præparatum. Vel ponatur primò in Alembico, & humiditas totalis extrahatur. Fæces in hac diſtillatione calcinatæ ſuper Porphydum, vel in ſua aqua ſolvantur, vel coagulentur, vel ipſa aqua, ſecundum velle artificis, reſervetur.

De Cuperoſæ Præparatione.

CVperoſa diſſolvenda eſt in aceto diſtillato, clarificanda per filtrum, & congelanda, & ſic eſt munda.

De Vitrioli Romani Præparatione.

VItriolum Romanum aliâ præparatione non indiget, niſi quòd in aliquibus cineribus teneatur. Et eſt certum, quòd à corporibus [ut amplius conſideravimus] imperfectis extrahuntur diverſa nobis neceſſaria, & ſunt adminicula perfectionis in caſu quæ indigent præparatione.

De Ceruſæ Præparatione.

CEruſa diſſolvenda eſt, in aceto purificanda, deinceps à groſſioribus, & id quod ut lac emanaverit, congelandum eſt in Sole, vel lento igne, & eſt præparata.

De Albi Hiſpanici præparatione.

EOdem modo, ut ſupra fit, de Albo Hiſpanico, Stannum candidum, in urina diſtillata, ſolvendum eſt, ad modum Ceruſæ, & ſic præparandum.

De Viridis Æris Præparatione.

VIride Æris in aceto diſtillato, ſolutum & clarificatum, limpidè congelandum eſt lentiſſimo calore, & eſt optimum.

De Croci Ferri Præparatione.

CRocus Ferri diſſolvendus eſt in aceto diſtillato, & eſt clarificandus: & hæc aqua rubicunda, Crocea congelata, dat tibi Crocum aptum, & eſt factum.

De Lithargirii Præparatione.

LIthargirium, in aceto diſtillato, reſolve, clarifica & congela, quia benè præparatum eſt, quod iterum, quemadmodum & alia prænominata, diſſolvere potes, & his uti diſſolutis & congelatis, in hoc eſt inveſtigatio profunda, & hæc præparatio fit breviſſimè.

De Antimonii Præparatione.

ANtimonium calcinatur, diſſolvitur, clarificatur & congelatur, & eſt præparatum.

De Lapidis Lazuli Præparatione.

LApis Lazuli calcinatur, abluitur tritus, & eſt purificatus à terreitate.

De Lapidis Hæmatitis Præparatione.

LApis Hæmatitis ignitur, extinguiturque ſæpius in felle taurino, & ſplene.

De Boli Præparatione.

BOlus teritur, diſſolvitur ut ceruſſa, & congelatur.

De Cinabrii Præparatione.

CInabrium ſemel eſt præparandum, cum ſale communi, & optimum eſt.

De Tutiæ Præparatione.

TUtia calcinatur, & reſolvitur in aceto diſtillato, & ſic eſt præparata.

Diverſa adhuc Salium, Aluminum, & Atramentorum genera reperiuntur, quæ omnia, ut jam dicta, in ſua pecie præparantur, & mundantur.

De Vitri & Boracis Præparatione.

VItrum & Borax, ſi debito modo fuerint facta, non indigent præparatione.

De Aceti acerrimi Præparatione.

ACeti autem acerrimi, cujuscunque genera, ſubtiliantur & depurantur, & illorum virtus ſive effectus per diſtillationem melioratur, & de quorum mundatione & depuratione ſufficienter tractavimus, cum quibus corpora imperfecta præparari poſſunt, & depurari, & meliorari, & ſubtiliari, igneque ſemper debito mediante. Præparantur enim & depurantur per iſta ad intentionem ignis per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates ſuperfluas, & ſulphureitatem aduſtibilem, nigredinem in ipſis admiſcendis generantem, ipſa prædicta corpora corrumpentem: habent etiam terreitatem immundam, fætulentam & combuſtibilem, nimis groſſam, ingreſſionem impedientem & fuſionem: iſta & talia ſunt ſuperflua in his corporibus prædictis, quæ in ipſis noſtra experientia, inveſtigatione certâ & ingenioſâ, ſunt inventa. Et quia hæc ſuperflua accidentaliter his ſupervenient corporibus, & non radicaliter, & ſpoliatio accidentalium poſſibilis eſt: oportet nos, cum igne artificiali, his prædictis mundatis & ſuperflua demere accidentia cuncta, ſolâ ſubſtantiâ Argenti vivi, & Sulphuris radicalis permanente. Et hæc eſt integra præparatio imperfectorum, & depuratio perfecta, melioratio & ſubtiliatio, horum, vel hujus ſubſtantiæ puræ remanentis fit multis modis, ſecundùm quod Elixir indiget. Præparationis ergo, & depurationis in generali modus eſt hic. Primo enim elevanda eſt, cum igne proportionali, tota humiditas ſuperflua, & corrupta in illorum eſſentia: etiamque ſuperfluitas ſubtilis & comburens: & hoc calcinando: deinde totalis ſubſtantia remanens corrupta, in illorum calce ſuperfluæ humiditatis comburentis, & nigredinis corrodenda eſt, cum his mundatis prædictis corroſivis acutis ſeu acerrimis, donec calx fuerit alba ſive rubea, aut ſecundum corporis naturam & proprietatem colorata, & munda & pura, ab omni ſuperfluitate ſeu corruptione prænarratis: & hæc cum his corroſivis & mundatis tenendo, imbibendo, & lavando: Poſtea verò delenda, ſeu deponenda eſt totalis terreitas immunda, & fætulentia combuſtibilis, & groſſa cum rebus prædictis mundatis, vel puris fuſionem metallicam non habentibus, cum calce prædicta, modo predicto depurata commixtis, & benè tritis, quæ infuſione ſeu calcis reductione, retinebunt ſecum terreitatem groſſam, & immundam prædictam remanente corpore puro, ex omni ſuperfluitate corrumpente mundato, ex hoc totum deſcendendo meliorationis & ſubtiliationis horum ſubſtantiæ puræ in generali modus hic eſt. Primo hoc corpus purgatum & reductum, eſt iterùm calcinandum cum igne, & adjutoriis mundativis prædictis: Deinde cum his, quæ ſunt reſolutiva, ſolvendum, hæc enim aqua Lapis noſter eſt, & Argentum vivum de Argento vivo, & Sulphur de Sulphure, & corpori ſpirituali extractum, & ſubtiliatum ſive attenuatum, quæ meliorari poteſt, confortando in ipſum virtutes elementales, cum aliis præparatis, quæ fiunt ex genere ſui generis, & augmentando colorem, fixionem, pondus, puritatem, fuſionem & alia omnia, quæ pertinent ad Elixir perfectum. Et iſte eſt modus per ſolos nos inveſtigatus, præparationis, depurationis, ſubtiliationis & meliorationis corporum mineralium in generali. Nunc tranſeamus ad ſpecialem, ſeu particularem cujuslibet corporis imperfecti præparationem, cum omnibus modis ſuis, etiamque perfecti corporis mineralis, & primo de Jove.

De præparatione Iovis.

PRæparatio Jovis in ſpeciali præparatur multipliciter melius per hunc modum. Et eſt ut ponatur in furno calcinationis, in vaſe ad hoc apto, & proiiciatur ſubtus ignem, uſque ad corporis ipſius fuſionem bonam, movendo tunc ipſius corpus liquefactum, cum ſpatula ferrea perforata: ſpolia, quæ ſuper ipſum creantur, extrahendo, movendo in ignis calore æquè, perdurante, donec in ſuperficie bona quantitas ipſius pulveris fuerit congregata: deponatur tunc illa, & iterum moveatur, quouſque alternatâ vice totum corpus in pulverem ſubtiliſſimum fuerit reductum. Cribretur ergo pulvis ille, & reponatur in furno, addendo ſibi ignem bonum, ſuam fuſionem non ſuperantem, & movendo multoties. Stet ergo in igne ſuæ calcinationis ſic per diem naturalem vel circa: finaliter, cùm tota humiditas accidentalis & ſuperfluitas fuerit deleta, cum Sulphure combuſtibili & corrumpente: poſteà extrahatur calx alba mundata. Nam ignis omnem fugitivam ſubſtantiam & inflammabilem elevat, & conſumit de prædictis, ſcilicet cum ſale communi mundato & alumine, & cum aceto purificato & acerrimo, multum lavando, & ponatur ad ſolem vel ad aërem & iterum teratur, & lavetur & deſiccetur, & hoc alternatim per vicem reiteretur, donec per acuitatem ſalium, aluminum, atque aceti, tota ejus humiditas, nigredo, & immunditia fuerint conſumptæ, corroſæ & deletæ: tunc apponatur de vitro trito cum his prædictis. Cumque totum impaſtatum fuerit, deſcendatur per Botrum barbatum, cum ſufficienti igne. Deſcendet enim corpus purum & mundum, remanente cum vitro, & ſalibus ſive aluminibus tota ſubſtantia terrea, & fætulentia. In illo enim corpore mundo, deſcenſo & reducto, æqualis & perfecta propor-

proportio Argenti vivi mundi, & Sulphuris albi non urentis. Nam ignis & corroſiva totam humiditatem diviſerunt, & ſubſtantiam fugitivam inflammabilem & corrumpentem atque nigredinem: & per deſcenſorium ſuum, ſive per paſtillum Salium & Aluminum & vitri, diviſa eſt tota ſubſtantia terrea, & fæculentia cum ſua proportione, ſubſtantia pura & temperata remanente. Poſtea verò calcinetur iterum hoc corpus reductum purum cum ſolo ſale armoniaco puro mundato, cùm autem benè & minutiſſimè fuerit calcinatum, ſublimato & mundato, donec fuerit in pondere æquali, vel triteтur tunc illud totum peroptimè, & benè diu teratur ſuper Porphydum, & ponatur ſub dio loco frigido, & humido, vel in veſicis vitreis in furno ſolutionis, vel in ventre equino, donec totum fuerit diſſolutum; augendo ſal, ſi fuerit neceſſe, quam aquam honorare debemus, ipſa enim eſt quam quærimus ad album. Et hæc in hoc ultimo volumine dicta ſufficiant de præparatione Jovis.

De Præparatione Saturni.

PRæparatur Saturnus ſic: ponatur ſimiliter in furno calcinationis, movendo ut Iovem, donec convertatur in pulverem tenuiſſimum, cribretur, & reponatur ad furnum: ſtet in igne ſuæ calcinationis per modum prædictum, donec fugitiva ſubſtantia & inflammabilis fuerit deleta; poſteà trahatur calx rubea, quæ imbibatur & teratur frequentiſſimè & minutiſſimè, cum ſale communi mundato, & atramento & aceto purificato & acerrimo. De iſtis verò ad rubeum utaris, ſicuti ad album feciſti cum ſale communi, & alumine Iameni & aceto: tunc multoties, ut de Iove deſiccetur, & imbibatur & teratur, donec per beneficium dictorum, dicta immunditia fuerit deleta, tunc apponatur de vitro cum his prædictis, & deſcendatur per Botrum barbatum corpus purum deſcendendo reductum. Iterum calcinetur cum Sale Armoniaco puro, ut de Jove, teratur ſæpiſſimè, & diſſolvatur per modum prædictum. Ipſa enim eſt aqua Argenti vivi & Sulphuris proportionaliter facta, quia utimur in rubei Elixiris compoſitione. Et hæc de Saturni præparatione dicta ſufficiant.

De Præparatione Veneris.

PRæparatur ergò Venus optimè per hunc modum. Ponatur ſtratum de ſale communi, optimè mundato, in crucibulo, & deſuper ipſius lamina, & deſuper ſalis ſtratum & deſuper lamina, & ſic viciſſim, donec vas fuerit plenum, & cooperiatur & lutetur, & collocetur in furno calcinationis per diem naturalem, deponatur, & abradatur quod calcinatum fuerit, & reponatur lamina cum ſale novo: & ſic alternatâ vice calcinentur, donec omnes laminæ fuerint conſumptæ, ſeu corroſæ per beneficium ſalis & ignis: quia ſal corrodit ſuperfluam humiditatem & ſulphureitatem combuſtibilem. Ignis elevat ſubſtantiam fugitivam & inflammabilem, cum proportione debita: teratur omninò pulvis ille minutiſſimè, & lavetur cum aceto, donec nigredine careat, aqua exinde emanans: hanc alternâ vice de ſale novo & aceto imbibe, & tere; & poſt contritionem, ad furnum calcinationis in vaſe aperto reponatur: Stetque ibi per tres dies naturales: deinde extrahatur & teratur benè & ſubtiliter, & abluatur cum aceto benè & diu, donec ab omni immunditia fuerit mundatum & purgatum: deſiccetur ad Solem benè, tunc apponatur medietas ejus de Sale Armoniaco benè & diutiſſimè terendo, donec ſubſtantia impallabilis fuerit, ponatur ſub dio, vel in reſolutionis fimo, donec quicquid ibi eſt, ſubtile fuerit ſolutum; renovando Sal Armoniacum mundatum, ſi fuerit neceſſe, donec aqua totum fiat: hanc aquam honora, aquam Sulphuris fixi nominamus, cum qua tingitur Elixir uſque ad infinitum. Et hæc ſufficiant de Veneris præparatione.

De Præparatione Martis.

MArtis præparatio per hunc modum melius præparatur & calcinatur, quemadmodùm Venus cum ſale communi mundato, & cum aceto puro lavetur: lotus ad Solem ſiccetur: deſiccatus, iterum cum novo ſale & aceto teratur, & imbibatur, & ad eundem furnum ponatur per tres dies, ut de Venere factum eſt: ſolutum honora, aquam Sulphuris fixi, mirabiliter colorem Elixir augmentantem. Et hæc de imperfectorum corporum præparatione dicta ſufficiant.

De Perfectorum corporum majori perfectione.

PErfecta verò corpora non indigent præparatione, quantum ad perfectionem, cum perfecta ſint, ſed ut magis perficiantur, ſubtilientur, & attenuentur, talis enim præparatio eſt adhibenda. Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponatur cum ſale communi optimè præparato, ſolariatim in vaſe calcinationis, & collocetur in furno, calcinando benè per tres dies, vel donec totum fuerit conſumptum, & ſubtiliter calcinatum, deinde extrahatur, multum benè teratur, cum aceto lavetur, & deſiccetur ad Solem: poſtea teratur benè cum medietate ſui ſalis Armoniaci mundati, & ponatur ad diſſolvendum, donec totum fuerit, per beneficium ſalis communis & Armoniaci, in aquam clariſſimam diſſolutum. Hoc fermentum eſt Elixir perfectum, pretioſum, & verum corpus ſpirituale factum.

De Argenti Subtiliatione & Perfectione.

SUbtiliatur autem Argentum, & attenuatur, & ad ſpiritualitatem reducitur per modum jam dictum. Ergo per omnia & ſingula fac in ipſa ſubtiliatione, ſicut de Sole feciſti. Et aqua Lunæ diſſolutæ, eſt fermentum ad Elixir album ſpirituale factum.

Recapitulatio totius Operis.

JAm imperfectorum præparationem, & perfectorum ſubtiliationem, ſufficienter determinavimus, ut de eis quilibet diſcretus poſſit adimplere intentionem. Attendat ergo quis proprietatis actionis modus, ſeu compoſitionis Elixir majoris. Nos enim quærimus ſubſtantiam unam facere: tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quæ ſuper ignem poſita, eam ignis non exprimat, & liquatis permiſceatur, & liqueſcat cum ipſis, cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia ingreſſibili, & permiſceatur cum ea quod eſt de ſubſtantia permiſcibili, & conſolidetur cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia conſolidativa, & figatur cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia fixativa & non comburatur ab his quæ non comburunt Aurum & Argentum, & afferat conſolidationes cum ignitione debita & perfecta. Non tamen eatenus brevi tempore intelligas, quod paucis diebus vel horis poſſit prima vice conſtitui.

Sed quia reſpectu aliorum Medicorum modernorum, reſpectu etiam operationis naturæ, hæc veritas citiùs terminatur. Unde dixit Philoſophus, medicina eſt, cujus tempus longum ſpatium anticipavit, quare vobis dico, quod ſuſtineatis patienter, quia fortè moratur, & feſtinantia quidem ex parte Diaboli eſt. Ergò qui patientiam non habet, ab opere manum ſuſpendat, quia impediet eum feſtinantem credulitas. Omnis actio naturalis ſuum habet modum & tempus terminatum, in quo majori & minori ſpatio terminatur. Ad hanc tria neceſſaria ſunt, patientia, mora, & inſtrumentorum aptatio, de quibus in ſumma noſtri perfecti Magiſterii, artificem allocuti ſumus in capitulis diverſis, in quibus experiri poteſt, ſi in noſtris dictis fuerit ſufficienter inveſtigatus, in quibus manifeſtâ probatione & aperta, concludimus Lapidem noſtrum nihil aliud eſſe, quàm ſpiritum fætentem & aquam vivam, quam & ſiccam aquam nominavimus, & per naturalem proportionem mundatam & unitam unione tali, quod ſibi nec abeſſe poteſt, quibus addi debet, & tertium ad opus abbreviandum, hoc eſt corpus perfectum attenuatum. Ex præmiſſis igitur patent res, in quibus veritas eſt propinqua & perficientes ipſum opus: inveſtigatione verò noſtrâ, qua certi ſumus, & per experientiam manifeſtam conſideravimus omnia verba vera eſſe, quæ jam per nos ſolos in noſtris voluminibus ſcripta ſunt, ſecundùm quod videmus per experimentum & rationem in voluminibus iſtis redacta. Ea verò, quæ per noſtram experientiam digitis extraximus, & vidimus oculis, & manibus tetigimus, ſcripſimus in ſumma noſtra perfectionis Magiſterii. Sapiens ergò artifex in noſtris ſtudeat voluminibus, colligendo noſtram diſperſam intentionem, quam in diverſis locis proproſuimus, ne malignis ſeu ignaris publicetur, & collectam probet, donec ad cognitionem ſtudendo, & experimentando, cum laboris ingenioſi inſtantia pervenerit totalem: exerceat ergò ſe artifex & inveniet. Cujus jam modum inveſtigationis commotus amore, à viſceribus propter vos, per noſtram conſiderationem, veritatis cognitionem etiam dare plenariam perficientis & corrumpentis materiæ & formæ conſideramus, inveſtigationem noſtram perfectorum, & materiam cum forma à radice ſuæ commixtionis, uſque ad complemẽtum puram eſſe ſine corruptione ſupernæ mentis aliqua. Conſideravimus à contrario ſenſu imperfectorum ſubſtantiam unam eſſe ubique, ſcilicet Argenti vivi & Sulphuris, quæ ante commixtionem eorum, pura ſunt & munda. Et per hanc conſideratione, per noſtrum exercitium invenimus, corruptionem imperfectorum accidentaliter ſuperveniſſe, quæ materia novam & corruptam dedit formam.

Libri Inveſtigationis Magiſterii GEBRI, *Philoſophi perſpicacisſimi ac Indiæ Regis,*

FINIS.

TESTAMENTUM

GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI AC INDIÆ REGIS.

De

SALIBUS ANIMALIUM, PISCIUM, VOLATILIUM, VEGETABILIUM, ET ALIORUM.

EX omnibus rebus, etiam ex animalibus, piſcibus, & volatilibus poteſt fieri ſal, ipſis combuſtis & in cinerem redactis, fixum: eo modo quo fit ſal de cineribus lignorum vel de calce lapidis. Et ſi res fuerit naturaliter rubea, ſicut eſt ſanguis: ejus ſal naturaliter erit rubeum, ſed harum rerum combuſtio debet fieri in vaſe clauſo, ſi fuerit ſanguis, primo deſiccetur, & non eſt malum, ſi in octo partibus, ſolvas partes duas ſalis communis calcinati in fornace quacunque, deinde deſicca, & poſtea combures in furno vitriariorum, vel figulorum, ſive reverberationis per diem & noctem, vel interpellatim per dies duos abſque noctibus. Quod ſi fuerint carnes alicujus animalis, quæ ſiccari non poſſent, tunc in vaſe bene lutato ne reſpiret, per duos dies naturales, ſine aliquo ſale combure. Et poſt combuſtionem in quadruplo ſui aquæ pluvialis decoque, uſque ad conſumptionem duarum partium cum dimidia. Dein fac pauſare, & diſtilla per filtrum, donec fiat aqua clara, ſine aliqua turbulentia, deinde congela lento igne, vel quod melius eſt, ad Solem, & habebis ſal animalis, quod ſuperat alios in virtute fuſiva. Deinde reſolve in duplo ſui aquæ pluvialis, & pone hujuſmodi ſal ſub fimo per ſeptimanam, & erit acutum. Demum congela ut dictum eſt, vel fac ſine fimo, & poſito ſuper metallum ſi ingreditur illud. Sal animalis eſt bonum, ſi autem non, reitera ejus ſolutionem & congelationem, & ejus efficacia declarabitur tibi per experientiam. Scias quod Sal totius talpæ combuſtæ congelat Mercurium, & Venerem cõvertit in Solem, & Martem in Lunam. Quidam tamen operantur cum ejus pulvere, tantum apponendo ejus duplum inter ſal animalis & ſal nitri.

De Salibus Metallorum.

EX metallis etiam fiunt ſales poſt ipſorum calcinationes, & ſi ſales habent vim penetrativam & fixativam, ratione ſubtiliationis & acuitatis ſuæ, ex eo quod ſunt de rebus fixis, & diu calcinatis in igne. Verùm quia metalla diverſimodè calcinantur in igne, videndum eſt, primò de calcinatione illorum quæ ſunt ad rubeum, ſicut Sol, Venus, Saturnus, & Mars: Demùm de illis quæ valẽt ad albũ, ut Luna & Jupiter.

De Solis Calcinatione.

CAlcinatio Solis fit in vaſe aperto in furno vitriariorum in decem diebus continuis, vel in XX. diebus, in fornace reverberationis in tribus diebus. Demũ extrahe ſalem ejus cum aqua pluviali diſtillata per Alembicum ſemel vel bis, decoquendo in vaſe cupreo, & fit aqua in quadruplum ad calcum,

cem, demum congela: & ſi iterum calcinaveris, calces dealbabuntur in tribus diebus in furno reverberationis. Nec mireris de hoc, quoniam omnis res rubea amotâ ſuâ tincturâ remanet alba: quia ſub rubedine albedo manet occulta, ſed non convertitur. Et propterea, quia albedo eſt ſub rubedine, dico, quod ſi per decem dies ſolùm eas fæces calcinaveris, ſine aliqua admixtione, & demum, ut de ſale dictum, eſt, ſales extrahas, poſtea fæces ſuas, in terram à ſale remanentes, iterum calcinaveris, convertentur in albedinem. Et ſi eas reduxeris, erit Argentum vivum verum. Dico ergo, quod ſi ſalem Solis fæcibus ſuis in albedinem converſis reddideris, fit Elixir, tam ad tingendum quam ad convertendum Argentum verum in Aurum, & ad tingendum Æs præparatum & Plumbum.

De Veneris Calcinatione.

VEnus calcinatur in vaſe aperto per dies 35. immò per duos menſes, in vaſe vitriariorum: & remanet tunc ſola ejus tinctura rubea, in ſpecie ſanguinis. De qua extrahe ſalem ut de Sole dictum eſt, & fiet Elixir. Et ſcias quod ſal, cujuſcunque metalli, debito modo factus, figit & tingit Mercurium & mutat de colore in colorem, & de ſtatu in ſtatum, ratione ſuæ acuitatis,

De Saturni Calcinatione.

SAturnus calcinatur in citrinum colorem in furno reverberationis, & eſt melius in vaſe clauſo vel furno vitriariorum. Qui quidem in 15. vel in 35. purgant à ſua nigredine. Dimitte ergo ipſum in fornace per duodecim dies alios. Quod ſi per duos menſes perficiet ſe ipſum crudum purgatum vel non purgatum, & habebit citrinitatem accedentem ad rubedinem, & fac de eo ſalem ut de Sole dictum eſt: & cum hoc ſale tinges Lunam in optimum Solem, & aſcendet pars una ſuper quinque partes Mercurii, & pars una Mercurii cadet ſuper X partes Lunæ, & iſtius pars una ſuper L. partes Lunæ. De fæcibus fac, ut de aliis dictum eſt; Et iſte ſal eſt acutiſſimus, & reſtrictivus cujuslibet rei volatilis.

De Martis Calcinatione.

MArs calcinatur, ſi fuerit limatus, cum aceto rubeo imbibitus, & deſiccatus ad bonum ignem, vel interpellatim, & poſt in furno reverberationis, vel vitriariorum comburatur diebus XXX, & de eo fac ſalem, ut de aliis dictum eſt: Sal extractus de calce Martis, & ad Solem congelatus, & iterum per ſe ſub fimo ſolutus, & poſt ad Solem congelatus, ſi pars una ipſius componatur ſuper duas partes Mercurii, benè loti in ampullam bene clauſam, per dimidium diem in cineribus calidis, congelat Mercurium in pulverem, qui pulvis fiet rubicundior fortiori igne adhibito: & Mortificat alium Mercurium vivum ſimili modo. Quem Mercurium poteris imbibere cum aqua, in qua ſolviſti calcem Martis & demum calcem Auri.

De Lunæ Calcinatione.

LUna calcinatur per quinque dies in prædictis fornacibus, & demum cum ſale Alkali, ſed debet prius per fuſionem eſſe purgata, & poſtquam rem feceris, tingit Mercurium in album fixum, cum quo Mercurio operare, ut prædictum eſt, ſuper quocunque metallo, & dealbabit albedine fixâ & permanente. Potes autem multiplicare, ſuper Mercurio ad album melius quàm ad rubeum, quoniam pars una iſtius ſalis tingit XL. partes Mercurii, per multiplicationem projiciendo Mercurium tinctum ſuper non tinctum. Sed non ſic ad rubeum, quia majori indiget medicinâ ut tranſmutetur à natura, quàm ſuperaddatur naturæ. Et huius Mercurii pars una ſuper X. partes Æris, dealbati & mollificati, convertit in Lunam.

De Iovis Calcinatione.

IUpiter inter alios planetas benevolus eſt, calcinatur in vaſe clauſo in prædictis fornacibus, ſcilicet vitriariorum, vel reverberationis, & eodem modo quo ſupra. Sal autem fit ex eo cum aqua pluviali vel alia, diſtillata per Alembicum, ſed iſtum ſalem invenies præ cæteris acutisſimum ad congelandum Mercurium, & majoris efficaciæ quam ſit ſal de Luna, propter majorem decoctionem, & quia vivum Mercurium continet. Unde & major pars ejus ſublimatur: & cum ſale communi & ſale nitri ſublima, & citiùs perficietur quàm Mercurius, nec erit minoris efficaciæ, quia Jupiter fuit Mercurius in ſui minera, in principio ſuæ creationis. Fæces verò, quæ remanſerunt, calcina in vaſe ſublimationum, & fac inde ſalem ut dictum eſt. Et ſimiliter operare de Saturno, quia etiam aliqua pars ejus ſublimatur. Et de fæcibus fac ut ſupra dictum eſt de toto ipſo. Nota tamen, quod ſi Saturnus & Jupiter calcinentur, per diem unum in furno reverberationis, ſicut faciunt figuli, poſtea ille pulvis in calcinatione citiùs perficietur, tam ad faciendum ſalem, quam ad faciendum ea, quæ infra dicentur. Quapropter ſciendum eſt, quod unumquodque metallum non ſolum in ſalem, ut dictum eſt, ſed etiam in verum Solem & veram Lunam poteſt per calcinationem converti. Saturno quidem calcinato per XX. dies in fornacibus prædictis. Circa quod ſciendum eſt, quod furnus vitriariorum melior eſt ad hoc opus, ſed furnus reverberationis eſt utilior ad faciendum ſalem. Nec credas quod, ſi aliquod metallum factum, calx ſteterit in tali igne per XX vel XXII dies ad plus, quod aliquid ejus fugitivæ ſubſtantiæ poſſit remanere. Et ut convertat in verum Cambar metallum ulterius ipſum in igne tibi tenere non expedit Et tunc apparet, quod revera in ſuo profundo eſt durum, ſed à latere Argentum.

De Marte.

MArtis verò limaturam, X diebus imbibitam, calcina per XII. dies, ſed tutiùs eſt ipſum calcinare per 18. vel 20. dies. Et habes opus perfectum ad Aurum, & contingit virtute calcinationis, & fuſionum cum rebus mollificantibus.

De Luna.

LUna in ſuo profundo eſt Aurum, ſed in ſe, ut videtur, continet tincturam albedinis, quantumcunque in igne permaneat, niſi forte multis diebus calcinetur, & demum, extracto ſuo ſale, fæces ejus, ſi calcinarentur forte non eſſet impoſſibile quin in rubeum converterentur. Cum tinctura aliena tamen mutatur, non per ſe, ſed propter adjutorium.

De Iove.

IVpiter verò ſeptem diebus calcinatus, & demum cum ſale nitri, vel alcali & albumine ovi, & ſale armoniaco, & ſapone molli, & borace de petra reductus, erit Argentum verum: quoniam ipſe eſt Argentum, ſed modico tempore decoctum; Vnde ſine alia medicina tantum poterit ſtare in igne, quod reperietur verſus in verum Argentum. Circa hoc etiam nota,

nota, quod calcem convertendam in Aurum, reducas cum vitellis ovorum, vel eorum oleo, & tartaro rubeo, quia tartarum multum valet in reductionibus & fuſionibus corporum. Alumen verò, & tartarum album, debent poni in reductionibus ad album: item nota, quod omnis medicina perfecta continet has quinque virtutes, quia, quod minima penetrat, mollificat, tingit, veraciter fixat, & purgat, & has virtutes continet Mercurius cum ſale Auliar fixatus. Item omnes ſales, tam animalium quàm metallorum, eandem habent efficaciam, maximè conjuncti cum Mercurio. Dictum eſt, quòd unumquodque metallum, cum benè calcinatum fuerit, facit ſalem, ſicut faciunt cineres, & lapides, & calces. Et quod cum illo ſale, Mercurius perfectè tingitur, & quod ille Mercurius eſt, qui transmutat omnia corpora; quemadmodum ipſe transmutatur, quod eſt maximum ſecretum. Et apparet, quòd calcinatio corporum eſt brevior via ad perfectionem. Circa Jovem tamen notandum eſt, quòd in ſe deficit, non quidem vitio ſulphureitatis, ſed quia participat humiditatem non fixam, quam contraxit à Mercurio patre ſuo. Unde in calcinatione ad ſuam perfectionem indiget temperato igne, quia aliter nimis conſumeretur. Temperata autem decoctio inſpiſſat humiditatem, & inſpiſſatio conſumit. Et ideò hæc decoctio fiat cum ſecatura lignorum, & ſub terrâ debet poni, & deſuper ignis. Et poſteà fiat ignis deſuper. Et hoc tene ſecretum.

De Saturno.

IDem dico de Saturno, ſi velis ipſum Lunificare. Sed ſecus eſt, ſi velis ipſum Solificare, quia hoc non fit, niſi per maximum ignem, & rubificatur & transmutatur.

De Marte.

MArs verò, quia habet ſubſtantiam fixam, eſt inter cætera corpora melior: eſt tamen longi laboris, propter nimiam ſui ſiccitatem. Sed ſi poſſes ipſum deducere ad albedinem & mollitiem Argenti, fieret firmus & fixus in omni judicio, quia nec timet cineritium: Stude ergo in eo, & limaturam ejus funde cum Arſenico, Euforbio, & Tartaro calcinato, & Sale Alkali, facto de Alumine de Tabia, quod in multis locis appellatur Alumen gattinum, eo quod gattæ in eo juxta ignem libenter dormiunt, & citò fundatur, & omni vice extinguatur in oleo tartari. Et cum Mars leviter funditur per ſe, ſine adjutorio alterius rei, habebis optatum. Et ſcias quod multum valet fundere cum calce facta, quia calx fundere facit lapides.

De Calce Saturni, Veneris & Martis.

NOtandum circa calcem factam Saturni, Veneris & Martis, quòd tantum volunt calcinari, quod nullo modo poſſunt in corpus reduci, nec plus diminui, nec plus mutari de colore in colorem, & quod ſit calx acutiſſima. Et tunc ſales ipſorum ſtant, quos ſæpius ſolve ſub fimo, & coagula ad Solem, donec fiat quaſi oleum. Tunc fixabit omnem Mercurium, & illo Mercurio alium Mercurium, usque ad infinitum.

De Salibus Metallorum.

NOta quod ſi ſales Metallorum commixtos Mercurio per ſublimationem, & ſalem armoniacum, & demum ſub fimo ſolvas, & ad Solem congeles, & ſolutionem & congelationem iteraveris ter, vel pluries, congelabis Mercurium crudum, lotum, & hoc multiplicare poteris in infinitum.

Item de Salibus Metallorum.

SAl igitur Metallorum extrahas cum aqua dulci diſtillata, vel cum aqua vitæ per bullitionem, congela ad Solem, & iterum perſolve ſub fimo in aquam, & per lanam diſtilla & congela. Hujus pars una centum partes Lunæ vel Saturni tingit perfectè.

Item ejus pars una fixat Mercurii crudi partes quinque, & quælibet pars ejus tingit centum.

Item de Salibus Metallorum.

QUidam dicunt quod Sal, extractum à metallis, eſt calcinandum. Item nota, quòd melius eſt ſal extrahi à corporibus calcinatis, cum urina diſtillata, prius decocta, & deſpumata, vel cum aqua vitæ de vino albo in calcibus albis, in rubeis cum aceto diſtillato. Deinde conjunge ſal cum Mercurio ſublimato à ſale armoniaco.

Item nota, quòd circa ſal metallorum, & circa calces eorum, non habes aliud laborare, niſi quod des eis ingreſſum.

Item nota, quod ſive cum aqua diſtillata, ſive cum aceto diſtillato, ſal à calcibus rubeis extrahas, quòd ad Solem vel ad ignem ſuaviter congeles, & per ſe ſolvas aquam: cum aqua illa decoque igne lento, in urinali deſuper clauſo, Mercurium vivum lotum, & ſub fimo ſolutum, vel cum aqua prædicti ſalis & Mercurii, modo prædicto ſolvas cum calce auri.

Item nota, quod Saturnus purgatur cum aqua facta de Mercurii parte una, & Arſenici parte una. Sit tamen quodlibet per ſe prius ſublimatum: Et poſtea ſimul cum ſale armoniaco, quod ſit duplum ad iſta, & demum ſolvantur, & in aqua aluminis ſæpius extinguatur. Et ſimiliter Iupiter & alia metalla, purgantur cum eadem aqua, non appoſito Arſenico.

De Mercurio Iovis.

NOta de Mercurio Jovis & ejus ſublimatione, quæ forte ſublimatur cum ſale nitri. Tenta Jovem ſic ſublimare. Recipe de eo uncias 3. quas amalgama cum tribus unciis Mercurii, & ſalis armoniaci unciam unam, & calcis corticum ovorum, vel gypſi uncias 3. ſublima ſimul aliquantulum. Deinde, quod in fundo urinalis reſidet poſt ſublimationem, reducatur in corpus, cui aſſocia Argentum ſi vis.

Item nota, quod ſal metallorum reſolutum, diſtillatum, & ad Solem congelatum, dat congelare Mercurium in crucibulo.

Item ſal metallorum dat ſolvere Mercurium in aquam ſub fimo. Et illud mixtum congelatum erit perfecta medicina.

Teſtamenti GEBRI *Philoſophi, de Metallorum transmutationibus.*

FINIS.

JOANNIS

IOANNIS BRACESCHI *Brixiani de* ALCHEMIA Dialogus *veram & genuinam Librorum* GEBRI *Sententiam explicans.*

Præmittuntur Propoſitiones centum viginti novem idem Argumentum compendioſâ brevitate complectentes

Centum viginti novem Propoſitiones Gebri ac Lullii, Libris recte intelligendis conducibiles, incerto Authore.

1.

GEBER ingenioſe ſuos Libros conſcripſit, ſermone tali, qui prudentes minime lateret; mediocribus profundisſimus eſſet. Ignorantibus autem & imperitis utroſque terminos irreferabiliter concluderet, una & eadem traditione.

2. ¶ Vili precio ad finem perducitur operatio hæc.

3. ¶ Principia naturæ etiam hujus magiſterii principia ſunt.

4. ¶ Qui non habuerit ingenium naturale, & animam perſcrutantem ſubtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ conſequi naturam posſint, in ſuæ actionis proprietatibus, non inveniet hujus pretioſisſimæ ſcientiæ veram radicem.

5. ¶ Principiorum naturalium Metallorum triplex eſt differentia. Sunt enim quædam remotisſima, quædam remota, ſive media mineralia, alia vero immediata.

6. ¶ Omnia metalla ex Sulphure, & Vitriolo generantur.

7. ¶ Argentum vivum, & Sulphur commune, non ſunt principia metallorum.

8. ¶ Materia prima, in hac arte, ea dicitur, quæ proxime accedit ad naturam metallicam.

9. ¶ Vitriolum proxime accedit ad naturam metallicam, quia ſulphureum eſt, & in ſe habet virtutem mineralem, ut convertatur in metallum.

10. ¶ Virtus mineralis generandi metalla eſt in ſulphure ſoluto, ſine quo metalla nunquam generari poſſunt.

11. ¶ Hæ res, quæ naturam ſalis & aluminis habent, tantummodo ſolubiles ſunt.

12. ¶ Ex vitriolo ſoluto duplex fumus reſolvitur, & hi duo fumi à Philoſophis, Sulphur & Mercurius dicuntur.

13. ¶ Sulphuris ſpecies, in metallis virtutem proximam acquirunt metallationi.

14. ¶ A metallis imperfectis diverſa vitriola accipimus, nobis & utilia & neceſſaria.

15. ¶ Species ſulphuris præparatæ, aptisſimæ res ſunt, ut ipſorum argentum vivum, in Mercurium, aurum, ſive argentum convertant.

16. ¶ Quando vapores exhalantes cadunt in certam terram rubram; convertuntur in argentum vivum commune.

17. ¶ Quum duplex fumus, penetrando per ſaxa, ſulphur invenit, ipſum ſolvit, & ipſi commiſcetur firmiter, & per ſucceſsivam decoctionem in minera, convertitur in metallum.

18. ¶ Omnia metalla, ex eadem & ſimili materia generantur. Diverſitas autem inter ipſa procedit ex diverſitate loci mineralis, & ex diverſis accidentibus, & contrarietate ſulphuris loti, & diverſa digeſtione.

19. ¶ Omnia accidentia, materiæ radicali ſupervenientia, poſſunt removeri, facturi verum Elixir, quod metallum eſt plus quam perfectum, neceſſe eſt, illud fieri ex proprio ſemine naturæ.

20. ¶ Elementa Lapidis Philoſophorum, naturam propinquam, convertendi ſe in metallum, adepta ſunt, quod elementis aliarum rerum minime convenit.

21. ¶ Vitriolum commune, principium remotum eſt ab arte.

22. ¶ Principia artis, non ſunt in rebus vegetabilibus, ſive animatis, neque in his rebus, quæ ab his ſumuntur quia aliena ſunt à natura metallorũ.

23. ¶ Sulphur, & argentum vivum commune, non ſunt principia naturæ, ergo neque artis principia erunt.

24. ¶ Sulphur ſolum non poteſt generare neque Metallum, neque Elixir.

25. ¶ Qui ita noverit præparare Sulphur, ut Metallis commiſceri & uniri posſit, maximum naturæ ſecretum tenebit, & viam brevem perfectionis ingreſſus eſt.

26. ¶ Elixir fit duobus modis, ut per calcinationem & ſolutionem, & ſine calce & diſtillatione.

27. ¶ Argentum vivum, ſuis Sulphuribus conjunctum, & coagulari & fixum reddi poteſt.

28. ¶ Argentum vivum cum ſolis herbis non redditur fixum.

29. ¶ Noſtrum argentum vivum, ſive Mercurius noſter, ſal eſt, virtutem habens veræ calcis.

30. ¶ Mercurius, ſive argentum vivum metallorum, per calcinationem convertitur in ſal.

31. ¶ In corporibus metallicis ſunt duæ ſulphureitates.

32. ¶ Noſtrum Arſenicum, ſulphure & argento vivo participat, quare Hermaphroditon appellant, attamen per ſe non poteſt metallum aut Elixir generare.

33. ¶ Tutia fumus albus eſt, noſtri Jovis, propterea cupro calorem citrinum inducit.

34. ¶ Sulphur & argentum vivum redduntur fixa, per cõverſionem in terram, & ſine hac converſione.

35. ¶ Sulphur cum ſuo ſale & aceto calcinatur & lavatur.

36. ¶ Noſter Jupiter & Saturnus ſales ſunt ſimul juncta, ante diſtillationem.

37. ¶ Sulphur in præparatione plures ſupra ſeſe pelliculas creat.
38. ¶ Sub Marchaſitę nomine Geber de Lapide Philoſophorum loquitur.
39. ¶ Vaſa putrefactionis, & præparationis ſulphuris, ſimilia ſunt & eadem, hoc eſt, in fundo plana.
40. ¶ Artis principia inveniuntur in metallis.
41. ¶ Elixir, & Lapis Philoſophorum, vegetabiles & animales, & minerales ſunt.
42. ¶ Neceſſarium eſt, ut inveniatur medicina metallica, quæ imperfecta metalla transmutare poſſit in verum aurum & argentum.
43. ¶ Metalla perfectiſſime transmutari poſſunt, unum in alterum.
44. ¶ Ars plerumque vincit naturæ operationem.
45. ¶ In uno ſolo lapide, conſiſtit totum magiſterium hujus artis.
46. ¶ In generatione metallorum & Elixir, ſulphur ſemini paterno ſimile eſt, Argentum vivum vero fœmineo menſtruo.
47. ¶ Lapis Philoſophorum, habet in ſe omnem naturalem præparationem, & totum hoc, quod ad perfectionem requiritur.
48. ¶ Elixir, aurum potabile, quinta eſſentia, & ſemen, ex eadem materia fiunt.
49. ¶ Opinio quorundam? qui elixir fieri volebant ex auro communi.
50. ¶ Elixir ex auro communi fieri non poteſt quia ipſius ſulphur jam ad ultimum, permanentemque tincturam pervenit, & ipſius tinctura hoc non excedit, quod ſibi neceſſarium erat. Propterea aurum & completum & determinatum dicitur, neque (ut maxime neceſſarium erat) debitè ad primam materiam reduci poteſt.
51. ¶ Humidum radicale, in cæteris metallis æque virtuoſum, incorruptum & incombuſtibile eſt, ut auri.
52. ¶ In lapide Philoſophorum, aurum & argentum ſunt in potentia & virtute.
53. ¶ Per corpora perfecta Geber ſulphuris præparati ſpecies intelligit.
54. ¶ Aurum Philoſophorum, & aurum potabile, ſulphur ſubtiliſſimum radicale ſunt, quod anima dicitur.
55. ¶ Fumus albus, in ſuo ventre fumum rubrum portans, eſt vera quinta eſſentia.
56. ¶ Quinta eſſentia, actu nullam qualitatem habet elementalem.
57. ¶ Aqua vitæ Philoſophorum, è lapide Philoſophorum deſcendit.
58. ¶ Sulphur, mediante igne, dulcorat aquam amaram.
59. Cœlum noſtrum ornari debet Sole noſtro & ſtellis.
60. ¶ Noſtra quinta eſſentia, variis nominibus appellatur pernicioſorum & ferocium animalium, ut urſi, leonis, & ſimilium.
61. ¶ Aquæ coagulantes & figentes, duæ ſulphuris ſunt ſpecies, Veneris & Martis nomine deſignatę.
62. ¶ Vitri nomine in iſta arte ſæpe ſulphur intelligitur.
63. ¶ Differentia eſt inter coagulationem quintæ eſſentiæ, & fixum Elixir. Operantur enim diverſos effectus.
64. ¶ In medicina potabili pars animalis habetur.
65. ¶ In omni metallo ſingula Philoſophorum metalla continentur.
66. ¶ In iſta arte neceſſe eſt, occultum manifeſtari & manifeſtum occultari.
67. ¶ Cum præcipitur, corpora in aquam eſſe reſolvenda: intelliguntur ſpecies ſulphuris.
68. ¶ Præter ſulphur & argentum vivum, non ſunt alia Philoſophorum metalla.
69. ¶ Ars imitatur naturam in multis rebus.
70. ¶ Sulphur rubrum, ut vinum, quando calcinatione nigreſcit, nigrum nigro nigrius dicitur.
71. ¶ A colore nigro ad albedinem, multi & varii colores apparent in ſulphure.
72. ¶ Elixir primo fit nigrum, ſecundo dealbatur, poſtea colorem citrinum aſſumit, ultimo vero rubrum.
73. ¶ Elixir coagulatur in forma ovi.
74. ¶ Nigredo durat quadraginta dies.
75. ¶ Veteres, ſub velo fabularum poëticarum, occultaverunt hanc artem.
76. ¶ Sub fabula Herculis & Anthei, occultaverunt præparationem ſulphuris.
77. ¶ Dixerunt veteres, Jovem ſeſe convertiſſe in pluviam auream, hac fabula occultantes diſtillationem auri philoſophici.
78. ¶ Per Argi oculos, in Pavonis caudam converſos, ſignificarunt noſtrum ſulphur, quod de colore in colorem mutatur.
79. ¶ Sub Orphei fabula, occultaverunt dulcedinem quintæ eſſentiæ, & auri potabilis.
80. ¶ Si Empedocli credimus, occultaverunt veteres totam hujus artis praxin, ſub fabula Pirrhei & Deucalionis.
81. ¶ Sub fabula de Gorgone, qui omnes ſe conſpicientes in lapides convertebat, occultaverunt fixionem Elixir.
82. ¶ Diſtillationem occultantes dixerunt, Jovem converſum in Aquilam, ſubvolaſſe cum Ganimede in cœlum.
83. ¶ Sub fabula Dædali & Icari, putrefactionem & diſtillationem occultaverunt.
84. ¶ Diſtillationem, auri Philoſophorum, occultaverunt, dicentes, ramo aureo exciſo, alium ſtatim ſubnaſci ſimiliter aureum.
85. ¶ Hanc diſtillationem occultaverunt etiam, dicendo: Jovem patris ſui Saturni genitalia excidiſſe.
86. ¶ Aqua Mercurialis currus eſt Phaëtontis.
87. ¶ Per Minervam armatam intellexerunt eam aquam diſtillatam, quæ partem habeat ſubtiliſſimi Sulphuris, quod ſulphur ferrum dicitur.
88. ¶ Per Vulcanum, qui Minervam ſequitur, ſignificatur ſulphur, quod hanc aquam ſequitur, & ſuum ſal in putrefactione.
89. ¶ Per nubem ſpiſſam, cum qua Jupiter circumdedit Jo. ſignificatur pellicula in coagulatione Elixir apparens.
90. ¶ Pelliculæ nigræ, apparentes in calcinatione ſulphuris, ſunt vela nigra, cum quibus Theſeus rediit Athenas.
91. ¶ Sub nomine diluvii & generationis animalium, deſcripſerunt diſtillationem, & generationem ſulphuris.
92. ¶ Per Martem ſignificarunt noſtrum ſulphur, & per Junonem elementum aëris, & interdum elementum terræ.
93. ¶ Per Latonam, in Delo inſula compreſſam à Jove, ſignificaverunt noſtrum cuprum, quod in bocciam poſitum Solem & Lunam generat, præparationem ſulphuris occultaverunt, dicentes

tes: Vulcanum propter deformitatem dejectum in inſulam Lemnon.

94. ¶ Atalantos, hoc eſt, aqua noſtra velociſſima, & leviſſima, cum ſulphuribus & coagulatur & firmatur.

95. ¶ Boli, quibus Theſeus ora Minotauri inviſcavit, ſunt ſulphuris ſpecies. In Labyrintho, hoc eſt, in noſtro vaſe ſive boccia, aquam mercurialem inviſcantes.

96. ¶ Per Phœnicem, qui ſemper reviviſcit, intellexerunt multiplicationem Elixir.

97. ¶ Sub nomine & fabula Demogorgonis, occultaverunt materiam & praxin hujus artis.

98. ¶ Chaos veterum, eſt noſter Saturnus.

99. ¶ Elixir ex argento fieri non poteſt.

100. ¶ Elixir fit ex metallis imperfectis.

101. ¶ Metalla imperfecta, media mineralia ſunt.

102. ¶ Opinio illorum, qui Elixir ex plumbo communi faciebant.

103. ¶ Opinio quorundam, Elixir ex ſtagno faciendum affirmantes.

104. ¶ Elixir neque ex ſtagno neque ex plumbo communi fieri poteſt, cum ſint immunda in radice.

105. ¶ Primus ordo præparationis eſt, ſecundus eſt fixionis, tertius vero multiplicationis Elixir.

106. ¶ Ex fæcibus aduſtis extrahitur Mercurius noſter, cum quo multiplicatio fit.

107. ¶ Cuprum, & ferrum commune, in eorum radice pura & munda ſunt.

108. ¶ Elixir fieri non debet ex cupro communi.

109. ¶ Noſtri cupri minera ſal eſt, dictum Saturnus.

110. ¶ Opinio Elixir fieri non poſſe ex ferro communi.

111. ¶ Ex traditione Geberi, & omnium Philoſophorum probatur amplius: Elixir fieri ex ferro communi.

112. ¶ Vas diſtillationis Mercurii, ſimile eſſe debet tabulæ planæ, aut parvæ concavitatis.

113. ¶ Elixir fit ex ferro communi, quod hoc plus ſulphuris fixi habeat præ cæteris metallis. Et quòd ſui ſpiritus virtuoſiores ſunt, & quòd ſua terreſtreitas ab eo facile ſeparetur, & facile ad materiam primam reducatur, & quòd ipſius ferri Mercurius præparatus, ſuum ſulphur melius à combuſtione defendat, & quòd hoc incompletum ſit, & medium minerale, in quo extrema in virtute continentur, & quòd minera ſit auri philoſophici.

114. ¶ Antiqui Philoſophi per varia ænigmata & ſimilitudines ſignificarunt, Elixir ex ferro componi.

115. ¶ Ferrum hominem dixere veteres, quòd habeat animam, corpus & ſpiritum.

116. ¶ Ferrum generatur in terra ſpecialiter per virtutem ſtellæ polaris.

117. ¶ Lapis ille, qui vili precio venditur, ferrum eſt, ſi cæteris metallis comparaveris.

118. ¶ Ferrum vegetabile dicitur.

119. ¶ Fit Elixir ex lapide viliſſimo.

120. ¶ Lapis viliſſimus Philoſophorum vegetabilis, animalis & mineralis eſt.

121. ¶ Elementorum ſeparatio.

122. ¶ Ferri ſpuma, quæ à fabris ferrariis abjicitur, viliſſimus lapis Philoſophorum eſt.

123. ¶ Humidum radicale, metallorum igne non aduritur.

124. ¶ Ex ſcriptis Gebri probatur, ſpiritus ex calce ferri ſublimandos eſſe.

125. ¶ Calx ferri, ignis vehementia converſa in naturam Vitri coloris quaſi viridis, aut cæleſtini obſcuri, ſive Saphirini, obſcuri, virtuoſiſſimus Philoſophorum lapis eſt.

126. ¶ Vitrum hoc, humidum radicale ferri eſt, variis Philoſophorum ſententiis probatur, lapidem, Philoſophorum igne non aduri.

127. ¶ Ferrum à multa terreſtreitate mundificatur, cum in naturam vitri reducitur.

128. ¶ Veteres Philoſophi convertebant vitrum in naturam metallicam.

129. ¶ Vitrum eſt major lapis vilis, repertus & famoſus &c.

DIALOGUS *veram & genuinam Librorum* GEBRI *Sententiam explicans.*

Demogorgon, Geber.

DEMO: Salve magni Mahumetis ſapientiſſime nepos.

GEBER. Salvum te adveniſſe gaudeo, Sed quæ cauſa eſt tam longinqui itineris?

DEMO: Naturalis & innata cupiditas indagandi, & cognoſcendi profundiſſima naturæ ſecreta, quæ divina mente ex abditiſſimis naturæ arcanis eruta, per te docte quidem & ingenioſe literis tradita ſunt; Tanta vero ſermonis obſcuritate conſcripta, ut etiam poſt graviſſimos labores, & ſingularem ſtudiorum aſſiduitatem, ad verum ſenſum penetrare, & animi tui intentionem colligere haud poſſim. Quamvis multum temporis, ad virilem uſq; ætatem, bona ex parte, in his rebus conſumpſerim, & in evolvendis tuis ſcriptis ferè 35. annos tranſegerim. Quare jam olim apud me conſtitutum erat, orbem terrarum mihi peragrandum, ut tandem obveniret vir ſapiens, qui hanc divinam, ſecretiſſimamque naturalis Philoſophiæ partem ita teneret, ut me facile tam profundæ cogitationis poſſet facere participem. Verum in hac mea peregrinatione infinitos artifices audiebam, temerario auſu affirmantes, ſe intentionem tuam & veriſſimum ſenſum tuorum ſcriptorum ad unguem cognoviſſe, præter laborem tamen & grave diſpendium nihil penitus conſecutos, omnem culpam in te rejicientes. Ego vero ex ſingulari amore erga te, quem ſemper colui reverenter, & magnifeci, & famam & honorem tuum defendere non dubitavi, contra impudentiſſimorum detrectatorum futiles ac inanes oblocutiones & morſus. Sciebam enim, te cæteris omnibus, qui hanc ſubtilisſimam ſecretioris Philoſophiæ partem aggresſi ſunt, cum apud veteres tum recentiores, ab omnibus veræ Philoſophiæ ſtudioſis præferri. Inde captus ſummo deſiderio, viſendi te, & coram de hiſce rebus diſſerendi, meum iter ex Italia, huc in Perſiam deflexi, maxime, ut apud te impetrarem, ut me in conſortium & numerum tuorum diſcipulorum recipere non recuſares. Tantum enim apud me diſcendi amor & ſtudium prævaluit, ut neque itineris longinquitas, neque tot pericula ſubeunda, abſterrere me poſſe viderentur, ſed fortiter hæc contemnenda ut parem.

GEBER. Petis ſanè honeſta, deſideriumque tuum generoſi animi certiſſimum indicium eſt. Quare non gravabor, te & in diſcipulorum & amicorum meorum numerum recipere. Feceris autem rem haud ingratam mihi, ſi eorum rationes, qui vanis oblocutionibus meæ æſtimationi detrahere ſtudent, indicaveris.

DEMO: Exorta eſt ſæpe gravis verborum concertatio inter nos, ſceleratoſq; tuæ famæ & nominis detractores, qui te acerbe accuſabant & vituperabant; ex ſcriptis tuis ſe deluſos & deceptos, ſupplãtatoſq; prædicantes, quod in hanc ſententiã in proœmio libri ſummæ perfectionis, ſcripſeris: Per Deum; qui ſecundum hunc librum operatus fuerit, verum finem hujus artis ſe adinveniſſe lætabitur: His verbis fidentes; maxime adducti ſunt, ut neque labori, ſumptui, aut tempori parcerent, omnia ut ajunt, ex libri tui inſtituto operantes, tamen nihil unquam conſecutos, præter graviſſimam rerum ſuarum jacturam, & temporis & laboris diſpendium. Et quod gravius ferunt, nominis & famæ jacturam feciſſe, omnibus ludibrio eſſe, cum digito, ut in proverbio eſt, ſubnotari, ut minime tuto aut tranquille inter cæteros homines converſari poſſint aut audeant. Hac ratione execrantur, maledicunt, vituperant, & contumelioſis convitiis ſpargendis nullum finem faciũt, falſarium, impoſtorem, ac hominem verſutum, fallacemque te clamitantes, Cui id unum ſemper cordi fuerit, ut quàm plurimos faceret cum ratione inſanos.

GEBER. Quis, obſecro, adeo divinus & ſapiens inter homines vixit unquam, qui ſceleratos, & malignos non aliqua ex parte offenderit?

DEMO: Quid autem dicis, de multis ſapientiſſimis, & vitæ quaſi inculpatæ, qui in eodem errore verſantur?

GEBER. Scripſimus lib. primo, cap. 5. ſummæ noſtræ, Hanc artem in divina potentia Dei, qui eam ſubtrahit aut largitur, cui vult, ſervari, qui eſt glorioſus & ſublimis & omni juſtitia & bonitate repletus. Adhæc adjecimus quoque in calce, hujus libri, hanc artem nos eo artificio tradidiſſe, ut à nullo intelligi poſſit, niſi cui divinitus datum ſit, aut à nobis, qui eam tradidimus, in hac edoctus.

DEMO: Quid opus erat, ea ſcribere aut publicare, quæ à nemine intelligerentur?

GEBER. In fine, quarti libri, aperte oſtendi, me hanc artem tradidiſſe ſermone claro & aperto prudentibus, & hujus doctrinæ filiis, ut diligentes artifices eam facile comprehendere & intelligere queant. Ignorantes vero admonui, ut eam fugerent, tanquam ipſis noxiam, inimicam & maxime adverſariam, quæ facile ad extremam paupertatem ſummamque miſeriam perducat. Si tam fideli ac paternæ admonitioni non credunt, vel eam nihili faciũt, inique nos accuſant, cum omnis error illorum ignorantiæ, & præſumptioni potius imputandus ſit. Ergo ſi ad inopiam & miſeriam iſti redacti ſunt, noſtra culpa factum, minime putato. Nam lib. primo, cap. 5. diſertis verbis oſtendimus, vili precio (ſi artis principia cognoverint, & ea, quæ tradidimus, recte intellexerint) ad perfectionem magiſterii pervenire poſſe. Quid hoc aliud eſt, quàm fideliter commonefacere, ut pecuniam ſuam cuſtodirent, & non præſumptuoſi vane dilapidarent? Ut vero ea, quæ tradidimus, recte intelligant, neceſſe eſt, ſermonem hujus doctrinæ, non ex nuda litera, ſed altiori indagatione conſiderare, & ad medullam ſenſus allegorici penetrare, mentemque & intentionem noſtram, hinc inde diſperſam, & data opera improbis obſcuratam, & velatam magna induſtria colligere, ut tandem ad veram cognitionem principiorum naturæ & artis perveniant.

DEMO: Si tua ſcripta rectè intelligo, naturæ principia, hujus artis quoque principia ſunt. Scribis enim cap. 9. quarti lib. te poſt determinationem principiorum naturalium, etiam de principiis hujus artis verba facturum, & particulatim loquendo, de naturalibus metallorum principiis, Cap. 12. lib. primi, dicis, principia naturalia, in opere naturæ ſpiritus eſſe fœtentes, & vivam aquam, quam etiam ſiccam aquam nominari concedis. Hæc eadem verba repetuntur ultimo cap. lib. inveſtigationis magiſterii, quo loco concludis, lapidem noſtrum eſſe ſpiritus fœtentes, & aquam vivam, quam etiam aquam ſiccam recte dixeremus. Ergo quum principia naturalia metallorum, etiam artis principia ſint, neminem puto ambigère, ex recta cognitione principiorum naturalium, etiam artis principia poſſe inveniri. Quare rogo, ut certo ordine mihi naturalia principia demonſtrare velis, ut hujus magiſterii principia, mihi quoque fiant manifeſta.

GEBER. Et hoc requirit maxime doctrinæ ordo, Propterea ſcripſimus in proœmio primi libri, eos, qui principia naturalia in ſeipſis ignoraverint, multum remotos eſſe ab arte noſtra, cum veram radicem non habeant, ſupra quam intentionem ſuam fundare poſſint. Et eodem libro; cap. 3. ſcripſimus, eum, qui non habuerit ingenium naturale, & animum, ingenioſe & ſubtiliter perſcrutantem principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ naturam aſſequi poſſint, in ſuæ actionis proprietatibus, non inventurum hujus precioſiſſimæ artis & magiſterii veram radicē. Diligenter igitur conſiderandum, principiorum naturalium metallorum, tres eſſe differentias. Sunt enim, quædam remotiſſima, alia remota, & media mineralia, & tertia differentia immediatorum.

DEMO: Diſtincte hanc triplicem principiorum differentiam explica, ut omnem naturæ ordinem, procreandis ſive generãdis metallis exquiſite comprehendam, & naturam artificio aliqua in parte imitari poſſim.

GEBER. Tametſi remotiſſima metallorũ principia & radices (ſecundum operationem Hermetis) quatuor elementa creduntur, attamen cum denominatio ex prædominante fiat, minime dubitandum eſt, terram, aquæ commixtam, verum principium & fundamentum eſſe omnium mineralium, idem affirmante Ariſtotele 4. Meteororum, qui tradidit, Metalla, quæ liqueſcunt aut funduntur igne, originem habere ex terra & aqua, quod 3. Meteor. libro quoque confirmat: In hac ſententia ſequuntur Ariſtotelem, Avicenna, Albertus & S. Thomas, in libris mineralium & Meteororum.

DEMO. Admodum deſidero intelligere jam & cognoſcere, quo pacto terra aquæ commixta, in metallum transmutari aut converti poſſit.

GEBER. Sol & omnes ſtellæ cum fixæ tum erraticæ, lumine à Sole mutuato, terram aſſidue percaleſiunt, ſupra, infra, interius & exterius, circulari ipſorum motu, radiorum reverberatione & ſubtilitate, prætpotenteq; vi penetrandi. Quum vero omnis res combuſta ſive excocta facile corrumpatur & tranſmutetur, & corruptio unius, alterius generatio ſit; neceſſe eſt, terram, aquæ commixtam, & longo tempore ſic exuſtam & inde tranſmutatam, tandem converti in aliam naturam terream. Ita videmus, ligna & lapides, fortiter exuſta, in cinerem & calcem converti.

DEMO: Terra, ſic exuſta, in quam naturam terream tranſmutatur?

GEBER. Convertitur in terræ ſpeciem, aliquid ſubſtantiæ ſalis aut aluminis in ſe habens. Id enim experientia docemur, Percipimus enim cineres, calcem, ſudorem, urinam, & maris aquam, Sole excoctam, ſalſedinem in ſe continere. Propterea diximus in principio teſtamenti, ex omni re aduſta poſſe fieri ſal.

DEMO:

DEMO: Quo nomine appellatur vulgo iſtud tuum ſal, in hac terra, ſic exuſta, occultatum?

GEBER. Vitriolum vulgo dicitur.

DEMO: Oho, generantur igitur metalla ex vitriolo?

GEBER. Ita ſane, ex vitriolo & ſulphure omnium metallorum fit generatio.

DEMO: Quomodo approbas hoc, ut tibi fidem habeam?

GEBER. Certum eſt, omnem rem in id reſolvi, ex quo compoſita. Quare ſi metalla in ipſorũ priſtem materiam reſolvere noſti, haud dubie reducentur in vitriolum, quod etiam aquam ſiccam vocari diximus. Propterea in lib. inventionis, c.4. de med. min. præpar. certo affirmavimus, à diverſis metallis, diverſas vitrioli ſpecies ſeparari poſſe, nobis maxime uſui futuras, & in operatione hujus artis ſumme neceſſarias. Illud idem confirmavimus lib. 3. cap. 7.

DEMO. Mihi videtur (ut ingenue fatear, quod ſentio) in tuis verbis haud parvam eſſe contradictionem.

GEBER. Quam mihi contradictionem narras?

DEMO: Multis locis tradidiſti, & ſcriptis tuis affirmaſti, ſulphur & argentum vivum omnium metallorum vera eſſe naturalia principia, quod nunc vitriolo tribuis, hoc facit me non parum ſuſpicioſum.

GEBER. Argentum vivum & ſulphur, non eſſe metallorum prima principia, ſufficienter probavimus, cap. 12. lib. 1. Eum locum ſi recte intelligis, cognoſces, me manifeſte tradidiſſe, hæc in ſua natura minime vera principia metallorum, ſed aliud quiddam, quod ſequitur ex alteratione ſubſtantiæ eorum in radice naturali ad ſubſtantiam terream.

DEMO: Obſcurus eſt hic ſermo: non intelligo.

GEBER. Meminiſti haud dubie, me dixiſſe jam, terram, aquæ commixtam, radicem eſſe, & fundamentum omnium metallorum?

DEMO: Memini.

GEBER. Hæc autem eorum alteratio, in ſubſtantiam terream, minime fit in ipſa eſſentia aut ſubſtantia ſulphuris, aut argenti vivi communis; Sed in ipſorum radice, ſcilicet, in terra, aquæ commixta, per calorem mineralem & cœleſtem decocta & transmutata, ut ſatis aperte oſtendimus.

DEMO: Nunc, ſi libet, etiam de mediis mineralibus, & principiis remotis pauca refer.

GEBER. Medium minerale, ex quo omnia metalla & argentum vivum, & Marchaſita & Antimonium generantur, eſt illud ipſum vitriolum, quod in terra, aquæ commixta, ſive decocta & exuſta, occultatum eſſe diximus. Et cum metalla reduci debent in ipſorum materiam primam, hoc eſt: Quando propius ad naturam metallicam accedere poſſunt, ad naturam vitrioli & ſulphuris reducenda ſunt.

DEMO: Quare ex iſto vitriolo metalla magis generantur, quàm ex alio ſulphure aut alumine?

GEBER. Quia magis ſulphureum eſt, & ad metalli naturam propius accedit. Ex cœleſti influxu, ipſius virtus quoque habilior & promptior eſt, ut convertatur in metallum, conſentiente & promovente loco minerali, ſulphure & calore ſufficiente.

DEMO: Quem mihi locum mineralem narras?

GEBER. Saxum, in quo virtus mineralis indurandi & fixandi continetur.

DEMO: Quæ eſt hæc virtus mineralis?

GEBER. Virtus hæc cœleſtis eſt, poteſtatem habens procreandi metalla, occultata in certo ſulphure loto, & ſicut argentum lucido.

DEMO: Nullum ſulphur, quod lotum & lucidum ſit, ego novi.

GEBER. Animadvertiſti ne aliquando, arenæ & ſaxis, quæ ex terra eruuntur, quasdam lucentes ſquamulas intermixtas eſſe, argento ſimiles?

DEMO: Animadverti ſæpius, ſed credebam, ſubſtantiam eſſe argenti.

GEBER. Erras: Sulphur eſt naturæ lotum, decoctumque, & pro parte fixum, habens in ſe naturam, ſplendorem & fuſionem metallicam, ſine hoc metalla generari nullo modo queunt. Ubicunque vero in copia abundaverit, ibi generantur metalla, idem teſtante Alberto de Meteor.

DEMO: Naſcitur igitur vitriolum inter ſaxa?

GEBER: Minime, ſed in terra.

DEMO: Quomodo intrabit igitur ſaxa, ut ibidem inveniat dictum ſulphur lotum?

GEBER. Montes metalliferi, in profundo non ſunt petroſi, quemadmodum in ſuperficie. Quare metallici cum fodiendo terram alumen inveniunt, ſcilicet vitriolum, non deſcendunt altius, ſed eas mineras, ſive metalli venas relinquunt. Sciunt enim, ibi metalla deficere. Idem aſſerit Plinius lib. 33. Accidit tamen, ut aliquando haud longe ab ejusmodi venis, ſive mineris deficientibus, aliæ, quæ metallum habeant, reperiantur.

Cum vero ex naturæ operationibus (quemadmodum lib. 2. cap. 15. aperte monſtravimus) ſufficienter probare poſſimus, ſolummodo eas res, quæ naturam ſalis & aluminis habent, & ſimilium, ſolubiles eſſe; Manifeſtum erit, etiam noſtrum hoc vitriolum, per caloris ſubterranei virtutem ſolvi poſſe, quod ſolum duplicem fumum exhalat ut lib. 1. cap. 12. dixi. Quia calor commixtibilis eſt, & fortiſſime unit, ligat & compingit inſimul ſubtile terreum, & humidum aqueum invicem digeſta. Calor vero cœleſtis, pro ſua natura humidum aqueum ſubtile attrahendo, ſubtilis terrei etiam aliquid abducit. Quod Ariſtoteles lib. 5. Meteororum his verbis affirmavit, cum dicit: quòd vapor humidus includens, & vapor ſiccus incluſus, ſimul ſurſum elevantur. Id enim accidit, ut Galenus & Avicenna affirmant, per calorem elevantem unum atque alterũ vaporem, Quia ſemper commixtibilis eſt, & motum cauſat unius eſſentiæ in eſſentiam alterius. Iſti duo fumi ſive vapores à Philoſophis ſulphur & argentum vivum nuncupantur. Cum vapor terreus, ſubtilis, unctuoſus, & aliquantulum digeſtus, fit materia eſſentialis ſulphuris, quamvis nos eum Arſenici nomine appellaverimus. Humidum vero aqueum viſcoſum, & terreo ſubtili commixtum, materia proxima fit argenti vivi, hoc affirmante Alberto lib. 3. de mineralibus, cap. 4.

DEMO. Confluunt igitur in metallorum generatione duæ ſulphuris ſpecies, ſcilicet ſulphur ex vitriolo reſolutum, & illud, quod ſulphur lotum dicis, inventum in ſaxis & loco minerali?

GEBER. Cap. 12. lib. 1. ad calcem diximus: naturalia metallorum principia tria eſſe, ſulphur, arſenicum & argentũ vivum. De his duabus ſulphuris ſpeciebus locutus eſt Avicenna, in lib. de mineralibus atramẽti nomine, dicens, Atramenta compoſita eſſe ex ſale, ſulphure & petra, &c. Quemadmodum vero vitriolo communi pannum tingitur, ita ſimilitudine quadam hæ duæ ſulphuris ſpecies, lumen & tinctura ſunt metallorũ. Quare nihil erraveris, modo vitriola, ſive atramenta nuncupaveris. Hæc cauſa eſt, quod ſupra diximus, ex metallis imperfectis, diverſas vitrioli ſpecies extrahi poſſe, nobis quidem cum utiles tum neceſſarias. Sulphur, quod in petra generatur, ex ſulphure & petra compoſitum eſt, ſed iſtud,

iſtud, quod ex vitriolo reſolvitur, compoſitum eſt ex ſale & ſulphure, & in iſto latet virtus mineralis, quorundam corporum liquabilium, quæ ex ejusmodi ſulphure generantur. Sulphur autem in petra generatum non ſolvitur, quia naturam ſalis non habet. Sed ſalſedo cum ipſo ſulphure ſolvitur ſimul, quæ incluſa eſt in profundo ipſius ſalis, & poſtea per decoctionem coagulatur. Hæ vero ſulphuris metallici ſpecies, jam receperunt virtutem mineralem, generandi metalla, in quibusdam corporibus metallicis, ſpecialiter vero in uno in quo comprehenderunt virtutem ferream, & virtutem æream, quamvis interdum etiam auri & argenti naturam acquirant, & aliquando aurum aut argentum dicuntur. Quod vero in petra natum eſt, in ſuo metallo reperit virtutem ferream, & ante lotionem rubrum eſt, ſive croceum, ferri proprietatem habens, & ferreum dicitur. Illud vero in vitriolo aut ſale potius incluſum, ante præparationem viride eſt, ut vitriolum commune, Et in metallo acquiſivit virtutem æream, & æris proprietatem, quare æs appellatur, & Venus & viride æris. Hæ duæ ſulphuris ſpecies, artificio ex metallis extrahi poſſunt. Cum vero iſtud ſulphur, ferrum dictum, in præparatione, ut argentum, dealbetur, & omni unctuoſitate aduſtiva privetur, propterea Avicenna hoc aptisſimum putavit, quod convertatur in ſuum argentum vivum. Cum vero viride ſulphur per præparationem purum & clarum reddatur cum rubedine, & in ipſo ſit virtus ignea, non adurens, hoc putavit aptisſimum Chymiſtis faciendo auro, & aurum appellatur.

DEMO. Audire geſtio, quonam pacto duplex hic vapor & lapides & petras penetrare poſſit?

GEBER. Hæ duæ vaporoſæ exhalationes, calore cœleſti attractæ, cum locum terreſtrem, ſive apertum invenerint, unde exhalāt fuſcum attrahuntur in aerē, & ibi convertuntur in cometas aut ſtellas cadentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam; aut in arcum cœleſtem, aut in ventos, tonitrua, fulgura, nubes, nebulas, grandinē, nives, pruinam, rubiginem & hujuſmodi in aere apparentia; ut Ariſtoteles in Meteor. tradidit, & omnes cæteri Philoſophi conteſtati ſunt. Si autem locus fuerit anguſtus, & conſtrictus adeo, ut neque calori naturali aut duplici fumo ullus pateat exitus, tunc hæ duæ vaporoſæ exhalationes, ſive duplex fumus incraſſeſcere & multiplicari incipiunt, inque loco minerali diſperguntur, per rimulas ubiq; exitum quærentes, ut Albertus tradidit in lib. Miner: Iſti vapores, ſic incluſi, in locis petroſis media mineralia dicuntur, ſive materia remota metallorum, ut S. Thomas tradidit in fine 3. lib. Meteororum.

DEMO: Reſtat nunc, ut etiam de immediatis principiis, tuam ſententiam mihi aperias; quomodo hi duo vapores in petram penetrantes, in metallum convertantur?

GEBER. Cum iſti vapores, ſaxum penetrando, ſulphur lotum non invenerint, maculatur ſaxum diverſis coloribus, & nullum ibi generatur metallum. Si autem hic fumus, ſive vapor, in aliquam partem ſaxi ceciderit; altiusque non poterit deſcendere in locum alium, firmatur ibi, & facit puteum aquæ, qui nunquam exſiccabitur. Si vero hic vapor, ſive fumus cadat in terram rubram, convertitur ibi in argentū vivum commune. Sic autem ſaxa penetrando, ſi ſulphur lotum inveniat, quaſi fixum ipſum diſſolvit, & hoc illi permiſcet. Propterea dixi lib. 1. cap. 12. aquā, quæ per terræ meatus fluit, invenire ſubſtantiam diſſolubilem ſubſtantiæ terreæ, ſcilicet ſulphur lotum, quod terræ pinguedo eſt, ipſumq; diſſolvit, & ſe uniformiter illi conjungit, ut ex ambobus fiat una ſubſtantia naturalis, hæc commixta per ſucceſſivam decoctionem in minera inſpiſſatur & induratur, & fit metallum. Si autem contingat interdum, me aliorum opiniones reprehendere, reprehendo eas ſimplici litera. Sæpe enim id propoſuimus, quod poſtponi debebat.

DEMO: Si omnia metalla ex ſulphure & vitriolo generantur, per longam decoctionem tranſmutata in aliam ſubſtantiam ſulphuris & argenti vivi, Unde ergo tam diverſa eorum varietas?

GEBER. Ex diverſitate loci mineralis, & accidentium, quæ primæ materiæ minerali ſuperveniunt, & adhuc ex diverſitate ſulphuris loti & calore diverſo, qui variis modis digerit materiam metallicam.

DEMO: Poſſunt ne accidentia hæc ſupervenientia removeri?

GEBER. Omnia accidentia primæ materiæ metallicæ ſupervenientia, artificio ſeparari poſſunt, ut manifeſte oſtendi in proœmio libri inveſtigationis, cap. de præparatione aceti acerrimi, & in fine prædicti libri. Dico præterea, etiam partes indigeſtas poſſe digeri.

DEMO: Hæc quantum ad declarationem principiorum naturalium, mihi ſufficiunt. Nunc de Principiis Artis agendum, quomodo naturæ principia, etiam artis principia ſunt, & quo pacto ars naturam imitari poſſit?

GEBER. Lib. 1. cap. 5. dixi, oportere artificem cognoſcere principia hujus artis, & radices principales, quæ ex ſubſtantia operis pars ſunt. Qui enim principia non novit, finem non aſſequetur. Ergo ſcias, eas tranſmutationes & generationes, quas natura facit mediante ſemine aliquo, hanc eandem & artificio interveniente aliquo ſemine fieri poſſe. Quod S. Thomas quoq; affirmat in 3. lib. meteor: dicendo Alchimiſtas per jam dicta naturalia principia, hoc eſt, per ſulphur & argentum vivum, veram metallorum generationem poſſe facere: Cum igitur natura habeat ſuum proprium naturale ſemen prædictum, in metallorum generatione naturæ apte & prope accedentis, ut in metalli naturam convertatur, neceſſe erit ad præparationem Elixir, quod metallum eſt, cætera omnia in perfectione ſuperans, hoc fieri mediante aliquo ſemine naturali proprio, ſine quo ſolus Deus, naturæ creator, aliquid generare poteſt, ut ex lapide panē, ex coſta viri mulierem.

DEMO: Omnium Philoſophorum opinio eſt, quatuor elementa omnium rerum mixtarum eſſe principia. Ad hanc opinionem tu quoque accedis lib. 1. cap. 6. dicendo diverſam præparationem metallorum, cauſam eſſe diverſitatis ſpecierum. Ergo in omni re elementata & artis & naturæ principia ſunt, & ex omni re accipi poſſunt?

GEBER. Si me recte capis, dico elementa, lapidis Philoſophorum, non eſſe remotiſſima elementa, nec eadem cum elementis cæterarum rerum. Sunt enim hæc elementa, lapidis Philoſophorum, alterata & transmutata à ſua prima natura, & naturam & proprietatem acceperunt propinquam, ut jam in metallum tranſmutari poſſint, quod cæterarum rerum elementis minime convenit.

DEMO: Accipiam igitur vitriolum commune, quod naturale ſemen eſt metallorum, & per diſtillationem extraham duplicem illum fumum, quem temperato igne convertam in ſubſtantiam ſulphuris & argenti vivi, & hoc pacto imitabor naturam.

GEBER. Vitriolum hoc, principium eſt, ab arte remotum. Scripſi autem lib. 1. cap. 8. nos non

poſſe

poſſe naturam imitari in ſuis principiis, & lib. 3. cap. 2. in fine oſtendi, naturam in ſulphure, arſenico & mercurio minime imitabilem, hoc eſt, nos ea minime fugere, aut etiam diſſimulare, quæ per naturam generantur, neque eo modo ad perfectionem perducere poſſe. Cum enim hi fumi ſubtiliſſimi ſint à natura, calore temperato inducuntur ad perfectionem in mille annis. Nos autem vehementi calore cupientes tempus adeò longum abbreviare, omnia reſolvuntur in fumum.

DEMO: Dubium me reddis, & plane incertũ.

GEBER. Quamobrem?

DEMO: Prius admoviſti, ut ad compoſitionem Elixir acciperemus ſemen naturæ. Nunc vero negas, vitriolum accipiendum eſſe, cum tamen naturæ ſemen ſit. Quare ſi fortè aliud ſemen aut vitriolum fuerit propinquius arti, per quod artificio naturam imitari poſſimus in compoſitione, id nobis Elixir oſtende.

GEBER. Sine dubio aliud eſt.

DEMO: Ubi inveniam hoc?

GEBER. Ubi à natura poſitum eſt.

DEMO: Hoc ſciebam. Sed quo collocavit ipſum natura; inveniam forte in re vegetabili?

GEBER. Cap. 11. lib. primi, dixi: inter diverſas opiniones eorum, qui artem eſſe ſupponunt, quoſdam affirmaſſe, in omnibus rebus vegetabilibus hanc artem inveniri & poſſibilem eſſe, ipſis vero nequaquam. Quare citius labore deficient, quam ut poſſibile ſit, opus perficere.

DEMO: Ergo inveniuntur in re animata?

GEBER. Arnoldus in lib. perfecti magiſterii, de rebus vegetabilibus & animatis differens, inquit: Iſtæ res cum ſint totaliter & omnino remotæ à natura metallorum, impoſſibile eſt, ex his poſſe generari metalla. Philoſophi autem hanc artem in re aliqua vegetabili & animata, aut eorum, quæ ab his ſumuntur, proponentes locuti ſunt per rerum ſimilitudines. Cum enim hæc naturæ principia non ſunt, nequaquam artis erunt principia. Hic error plures decepit. Elixir enim cum ſit naturæ metallicæ, ſine dubio ex metalli ſemine procreatur. Præterea cum maxime requiratur, ut metallis adunetur, neceſſe eſt, ut metallis in ſubſtantia ſimile ſit, cum tantummodo res ſibi ſimiles, firmiter adunentur, & fortiter conjungantur.

DEMO: Accipiam igitur ſulphur & argentum vivum, à natura generata?

GEBER. Supra monui, hæc non eſſe principia naturæ, Quare nec artis principia erunt, Et quod majus eſt, artificium hæc non poterit ullo modo fixa reddere, ut in unam ſubſtantiam auri vel argẽti adunentur, cum ab hoc requiratur maxime certa & infallibilis menſura, & debita inſpiſſantis proportio, caloriſque exquiſita æquatio, quæ omnia nobis ignota ſunt, ut primo lib. cap. 8. manifeſte oſtendimus.

DEMO: Accipiam igitur ſulphur ſolum, cum lib. 1. cap. 13. aperte dicas, eum qui noverit in præparatione commiſcere & amicare hoc corporibus, hunc maximum naturæ ſecretum tenere, ipſumq; jam viam ingreſſum aliquam perfectionis, cum multæ ſint viæ, quæ tamen omnes ad eandem intentionem deducant. Eodem loco Deum teſtaris, hoc illuminari omnia: corpus, & lumen, & tincturam eſſe. Præterea eodem lib. de radicibus, de iſta aqua rubea verba faciens exclamas, hanc lucernas accendere & illuminare domos (hoc eſt corpora metallica) & maximas opes dare.

GEBER. Quamvis noſtrum ſulphur, principale ſemen ſit, & principium metallorum, & Elixir, nihilominus quemadmodum pater mediante ſuo ſemine non generat liberos in ſeipſo, ſed in altero, ſcilicet in ſanguine mẽſtruo. Sic etiam noſtrum ſulphur non generat neq; metallũ neque Elixir in ſeipſo, ſed in ſuo argento vivo ſeu in alio metallo. Notabis igitur, Elixir duobus modis fieri poſſe, ſcilicet, diſtillatione & coagulatione materiæ, Et abſque diſtillatione, ſolutione & coagulatione, idem affirmante S. Thoma in fine 3. lib. meteor: Quantum vero ad ſecundum modum pertinere videtur, dico eum artificem, qui ſulphur ita præparare noverit, ut poſſit penetrare corpora, & illis conjungi, tenere jam maximum naturæ ſecretum, & viam perfectionis ingreſſum præterea in quodam cap. accurtatorio dixi, hoc opus abbreviatum perfici 20. diebus, & in hoc opere duos lapides fore neceſſarios (hoc eſt duo metalla, unum ex quo extrahatur ſulphur quaſi fixum & alteratum, cui per fuſionem commiſceatur dictum ſulphur præparatũ. Dicendo autem hoc opus perſolvi, viginti dierum ſpacio, intelligendum poſt præparationem ſulphuris, quæ ad tres menſes protrahitur, opus incipiendum eſſe. Propterea in jam dicto capite accurtatorio, omnem efficaciam hujus operis in purgatione lapidis à ſua unctuoſitate & ſpurcitate collocavimus. Signum vero quomodo deprehendas ſulphur, jam ferè præparatum, loco jam citato admonuimus, dicendo: Cum videris oleum ferri ſupra aquam, tanto candore ſplendeſcens, ut oculos perſtringat, tunc ipſum cõgregabis. Hoc enim quod ita collectum fuerit, omne opus facit & per ſe coagulabitur. Memini hujus ſulphuris in libro teſtamẽti ſub Martis nomine, dicendo: ſi hunc noveris perducere ad albedinem & mollitiem argenti, firmabitur & figetur in omni judicio ſive examine, & cum leviter & ſine adjutorio alicujus rei Mars funditur, habes, deſideratum. De iſto Marte verba faciens lib. primo, cap. ultimo, dixi: Cum funditur ſine medicina, quæ ejus naturã maturare poſſit (hoc eſt, cum per ſe funditur ſine argento vivo) Soli & Lunæ conjunguntur, neq; facile aut citra induſtriam ab his ſeparatur. Si tamen per vehementiam ignis ſeparetur forte, fit hoc, quod ultima fixione non ſit adhuc fixus. Si vero ipſi conjungatur viginti dierum ſpacio, redditur fixus cum ipſis, & inde nullo artificio ſeparari poterit, niſi natura fixionis mutata, imperfectã autem fixionem per calcinationem & præparationẽ acquiſivit. Natura vero ipſius fixionis mutatur per ſolutionem, in aqua mercuriali, quum Elixir novem menſibus compleatur. Cum vero non alteratus ipſis conjungitur (hoc eſt, cum in principio Soli aut Lunæ conjungitur) neq; decoctum, tranſmutatumve in natura ſua, neq; colorem mutat, neq; tingit metallũ ſibi conjunctum, ſed in quantitate auget. Præterea lib. 3. cap. 1. dixi cauſam perfectionis corporum ſive argenti vivi, ſubſtantiam eſſe ſulphuris & arſenici, quia propter terreſtreitatem & bonam ſubſtantiam non impediuntur ab ingreſſu in corpora, quæ perfecta ſit fuſione bona, & per ipſorum ſubtilitatem non removetur impreſſio, facile per fugam, Igitur ipſorũ ſubſtantia mediocris, cauſa non eſt perfectionis corporum, ſive argenti vivi, niſi reddantur magis fixa. Nam quantumvis impreſſio in ipſa corpora, non facile removeatur, tamen niſi ultima fixione figatur, perpetuo non permanebunt firmiter ſtabilita. De iſto ſulphure & arſenico locutus ſum ſub nomine Martis & Veneris, cap. 8. tertii lib. dicens: fixionem ipſorum ſubſtantiam proximam eſſe firmæ fixioni, tamen non firmam neque perpetuam eſſe. De hujus ſulphuris præparatione, alio loco agemus copioſius.

DEMO: Si recte memini, reprobaſti eorum opera-

operationem, lib.1.cap.10. qui ſpiritus in corporibus figebant.

GEBER. Dixi, hoc tentatum à quibusdam, ſine præparatione ſpirituum, & tandem deſperaſſe in opere. Idem monui in principio cap. ſupradicti.

DEMO: Intelligo, me non ſatis capacem, ut hæc comprehendam. Quare dimittam ſulphur, & accipiam argentum vivum, tanquam ſubſtantiam omnium metallorum, ex quo omnia metalla, mediante virtute ſulphuris procreantur. Cum enim in ſeipſo ſuum ſulphur habeat, cum quo coaguletur, ſufficit ad compoſitionem Elixir, dicente Hermete, omnia in mercurio inveniri, quæ à ſapientibus requirantur, videlicet, corpus anima, ſpiritus & tinctura.

GEBER. Idem affirmavimus in lib. 4. cap. 10. dicendo: medicinam, argentum vivum coagulans, in ipſo mercurio eſſe.

DEMO: Sufficit ergo ſolus Mercurius ad cōpoſitionem Elixir, ut diximus: Cum nulla res in natura adeo mercurio cōveniat, ut illa, quæ in ipſo mercurio continetur. Scribis etiam lib.2.c.16. argentū vivum ſuas partes ſulphuris habere in ſe, natura ſibi cōjunctas & unitas. Præterea appellas eum optimū & perfectū artificem, qui ex ſolo argento vivo noverit facere Elixir, cum in hoc natura ab arte ſuperetur.

GEBER. Lib.2.c.16. ſcripſimus: mercurium à quibusdam igne temperato conjunctum. Cum vero putarent, ipſum jam coagulatum, invenerunt eum crudum & currentem, ut prius, hac ratione ſtupefacti, dixerunt artem eſſe vanam, & minime veram.

DEMO: Cupio audire cauſam erroris.

GEBER. Cum argentum vivum, duplex ille fumus ſit, ſive vapor exhalans, quem natura neq; coagulare neq; fixum reddere potuit, cum non haberet ſulphur illud lotū non adurens, quod ipſius mercurii propria medicina coagulatum eſt & fixum, multo minus artificio reddetur fixus per ſe, abſq; illo, vel ſimili ſulphure & medicina. Eadem eſt ſententia Alberti lib. 4. meteor: tractatu 3. cap. 3. cap. 2. qui argentum vivum in operibus Alchemiæ deſiccari dicit per multam aduſtionem & commixtionem cum ſulphure, non penitus colorem, quod in operatione Elixir intelligendum.

DEMO: Quid de illis ſentiendum, qui mercurium rectis herbis noverunt reddere fixum?

GEBER. Iſtis reſponſum volo, quod lib.2.c.17. dixi: ſcilicet, medicinam, quæ mercurium coagulare poſſit, & in profundo ipſi commiſceri, ſumendum eſſe rebus, ipſi convenientibus. Hæc ſunt omnia corpora, ſcilicet, ſulphur & arſenicum. Hæc enim corpora & ſpiritus Philoſophorum dicuntur. Et paulo inferius dixi, ex quacunq; re ipſius medicina ſumatur, eam debere ſubtiliſſimæ ſubſtātiæ eſſe, & puriſſimæ, quæ mercurio facile adhæreſcat, facilis liquefactionis, ut aqua fixa in pugna ignis. Hoc enim coagulabit ipſum, ut convertat in naturam ſolarem vel lunarē. Comprehēdis igitur ex ſupradictis rationibus, noſtrum argentum vivum, non eſſe argentum vivum, ſed ſal in ſimilitudine veræ calcis cōmunis, quia argentum vivum, ſive mercurius metallorum per calcinationem & reductionem convertitur in ſal, ut manifeſte apparet per totum librum teſtamenti. Hoc vero ſal commune, proprietates noſtri mercurii habet, quas multis in locis tribuimus communi mercurio, ſive argento vivo communi, ſcilicet, ut habeat multum viſcoſitatis, ſiccitatis plurimum, & terreſtreitātem fœtentem, ut ſit aqua ſicca, & alia plura quæ ſuo loco longius proſequemur. De iſto noſtro mercurio locutus ſum lib.2.c.16. dicens: ipſum habere ſuas partes ſulphuris, ſibi naturaliter commixtas plus vel minus, quæ artificio ab ipſo removeri poſſint. Præterea dixi lib.3. cap.7. in corporibus metallicis duas eſſe ſulphureitates, quarum una in profunditate mercurio eſt incluſa, à principio ſuæ commixtionis, altera vero accidentalis eſt, ſive ſuperveniens. Habet autē bonam quantitatem ſupervenientis ſive accidentalis ſulphureitatis, & hæc quaſi fixa eſt, & diligenti labore, haud facile tamen, ab ipſo removeri poteſt. Ejus vero, quæ in ipſius profunditate incluſa eſt, parvam habet quantitatem, & hoc removeri non poteſt, niſi prius per diſtillationem corrupta prima ſubſtantia argenti vivi. Iſtis duabus ſulphureitatibus, coagulatur & fixus redditur mercurius, jam præparatus. Propterea dicimus: Elixir ex ſolo mercurio fieri poſſe, hoc eſt, ſuis ſulphuribus commixtum. Hæc autem intelliguntur quoque de multiplicatione Elixir, quæ ſolo mercurio fit.

DEMO: Si Elixir ex ſolo mercurio fieri poteſt, propterea quòd ſuum ſulphur in ſe habeat, ego eadem ratione ex ſolo arſenico, quod ex ſulphure & mercurio compoſitum eſt, ipſum parabo, Alberto dicente lib. 4. mineralium c. 1. Nos obſervare debere, certum calidum ſiccum, frigido humido in eadē complexione conjunctum eſſe, quæ Hermophrodita dicitur, ut videre licet in plantis, quæ in omni parte imprægnatæ ſunt. Loquitur autem de noſtro ſulphure, quòd naturam Hermophroditæ habet, & ex duobus nominibus compoſitum eſt, mercurii filium ſignificans cum Venere. Eſt enim hoc ſulphur arſenicum dictum, ex mercurio & ſulphure Veneris & æris nomine appellato compoſitum. Poterit ergo ex ſeipſo generare Elixir.

GEBER. Generatim loquendo de Hermophroditis, dico: nec ipſos per ſe generare poſſe abſque ſemine aut materia extrinſeca. Sunt etiam, qui dicūt: Deum, in principio Adam & maſculum & fœminam creaſſe. Cum vero in ſeipſo non poſſet generare, ab eo fœminam ſeparatam, poſtea vero per conjunctionem generaſſe. Plato ſimile quidpiam fabulatur de Androgone, qui dependebat à Luna, partem habens Solis & terræ, hoc eſt, dependebat à noſtro ſale, Saturnus dicto: & à Luna, quæ ante diſtillationē participabat cum Sole & terra. Simile evenit noſtro arſenico: Hoc enim quatumcunque participet de natura ſulphuris & mercurii, nihilominus cum ſubtilia & tenera ſint & valde debilia, non ſufficiunt generationi metallorum aut Elixir ſine adjutorio alterius ſulphuris & mercurii, ab hoc diverſi & ſeparati. Propterea ſcripſi lib.1. c.14. Arſenicum, materiam eſſe ſubtilem, cum oleum ſit, de quo locutus ſum lib. 1. c.12. & corpus debile ſit, cujus mentionem feci c. 11. prædicti libri. In ſecunda cauſa, ſive ratione deſcenſionis, ſulphuri ſimile eſt, cum ſit ſubtiliſſima & maxime fixa pars ſulphuris. In hoc tamē à ſulphure differt, maximeq; diverſum eſt, quod arſenicum ſit facilis tinctura cum albedini tum rubedini. Et volebam in eo loco oſtendere, ipſum ex ſulphure & mercurio compoſitum eſſe. Quamvis enim hæc tingendi facultas facilis ſit, inutilis tamen eſt, & parum firma. Itidem locuti ſumus de arſenico, ſub nomine Veneris c.21. libri primi, hoc appellando, mediū inter Solem & Lunam: intelligo inter ſulphur & mercuriū, quia de uno & altero participat. Raymūdus in libro, cujus titulus eſt Apertorii, de arſenico verba faciens, dixit: animam participare cum natura, corpore & ſpiritu, hoc eſt, ſulphure & argento vivo, per quam participationem, poteſtarem acquiſivit, hæc colligandi invicem. Sulphur autem in rubedinem facile tingit, in albedinē vero difficulter. De hoc Sulphure Sub Martis nomine itidem locuti ſumus lib 1. c.22. ipſum appellantes, tincturam facilem rubedinis, albedinis vero bonæ difficilē, ut aperte oſtenderemus,

tincturam

tincturam rubeam: quæ in ſulphure facile apparet, in putrefactione utilem non eſſe, ſed noxiam potius. Quod vero ſub rubedine albedo lateat, ut in lib. teſtamenti monuimus, ad quam albedinem per longam ſublimationem & lotionem perveniatur, propterea tincturam difficilem appellavimus. Morienes dicit, noſtram Latonam, quantumcunque rubra ſit, inutilem eſſe, niſi rubedo in albedinem convertatur. Scripſimus & nos ſupradicto cap. de arſenico: duo arſenici genera eſſe & ſulphuris, ſcilicet, citrinum & rubrum. Cum igitur arſenicum ignis expreſſione diſtillatur cum aqua mercuriali, rubeum eſt, Aqua vero alba, huic ambo ſimul juncta colorem efficiunt citrinum. Hæc omnia confirmat Senior Philoſophus, cum dicit: Philoſophos veteres animam & ſpiritum, qui ex hac commixtione exurgit, arſenicum rubrum, & citrinũ appellaſſe, per rubrum intelligentes, animam tingentem. Similiter vocabant hanc aquam, hoc eſt, ſulphur rubeum: & ſpiritum, arſenicum citrinum. Quia ſpiritus animam dealbat, & eam ſuo colore inficit. Et vocabant hanc animam, æs, & hoc eſt fumus gravis. Et nos diximus lib. 1. cap. 21. Venerem tingi colore citrino à tutia, hoc eſt, fumo illo albo. Similiter & ſulphur rubrum & citrinum eſt, Rubrum autem poſt putrefactionem materiæ. Cum autem ſub mercurio albo conjungitur, citrinum efficitur. Eſt enim citrinus color, determinata proportio rubei & albi. Propterea Tutia, quæ fumus albus eſt, noſtri mercurii albi, colore citrino ipſum corpus rubeum inficit, videlicet, noſtrum æs, ut lib. 3. cap. 3. ſatis aperte oſtendimus, & cap. 4. ejuſdem libri dixi, illud, quòd à corporibus metallicis ſublimatur ignitione forti, ut quòd ex ipſis ſubtiliſſimum fuerit, aſcendat, hoc eſt, fumus albus cum ſulphure, aurum vocato, & arſenicum ipſum, eſſe coloris citriniſſimi, & cum arſenicum fixum redditur ſimul cum ſulphure (hoc eſt, lento igne in ultima decoctione) Sublimatio vera amborum melior eſt, ex calce iſtius metalli, quod indicabimus. Quamvis vero & ſulphur & arſenicum, medicina ſit perfectiva noſtri mercurii, nihilominus ſine ipſo Elixir fieri non poteſt, hoc eſt, ſine commixtione cum corporibus. Cum vero ſulphur poſt lotionem, ſquamoſum, & in corpus reductum, tandem & fragile fuerit, præparatum eſt.

DEMO: Sulphur, arſenicum & mercurius cum fixa redduntur, non funduntur, neque corpora penetrare poſſunt, quia jam terrea facta ſunt. Si vero non reddantur fixa, ſpiritus ipſum ab igne diſtinguunt, ergo ex his Elixir fieri non poteſt.

GEBER. Hæc eſt una ex rationibus quorundam, qui in hujus artis praxi parum exercitati ſunt. Horum memini, lib. 1. cap. 10. increpando eos, cum hujus rei parvam habeant notitiam, etiam operationem hanc minime abſolvere poſſe, ſed tuis rationibus fortiter inſiſtentes, in vitium cadere, malæ conſequentiæ, propter inſufficientiam.

DEMO: Logicum illum ſermonem non aſſequor.

GEBER. Vitium conſequentiæ committitur, cum à ſuperiori ad inferius arguimus affirmative, non enim recte concluſeris, fixum eſſe, ergo terreum, nam hic arguendi modus vitioſus eſt propter inſufficientiam. Poſſumus enim ſpiritus reddere fixos, ut nequaquam in naturam terream convertantur, & fundantur, & in corpora penetrare poſſint. Et quantum ad ſulphur pertinet, manifeſtum eſt, ex libri primi capite 10. & 13. itidem ex lib. 2. cap. 12. & 18. lib. 3. cap. 1. & 6. de mercurio diſſerendo, lib. 3. cap. 6. dixi etiam, hunc poſſe fixum fieri, ut tamen in terreſtreitatem minime convertatur, cum etiam per ejuſmodi tranſmutationem, in terreſtreitatem figi poſſit, cum per feſtinam & brevem fixionem, quę per præcipitationem fit, ſive diſtillationem, figatur, & in terram tranſmutetur, in fecibus aduſtis, remanentibus in fundo vaſis ſive bociæ. Et hæc eſt tranſmutatio feſtina, primæ formæ mercurialis, quæ in ſex horarum ſpacio perficitur. Terreſtreitate vero remota, per lotionem conjungit ſe, & unitur cæteris ſpiritibus præparatis. Poſitus verò in ſuo vaſe, ad ignem lentum, vapores ab eo ſæpius ſucceſſive, ſive ſenſim aſcendunt. Hac vero longa & tarda confirmatione & fixione, fuſionem metallicam non perdit, neq; in terram convertitur. Lib. 2. cap. 6. diximus: huuc mercurium duas poſſidere humiditates, unam, quæ ab eo removeri poſſit ignis violentia, hoc eſt, per diſtillationem, per ignis expreſſionem, & hoc, quod in fundo vaſis remanebit, non funditur, fixum enim jam & terreum eſt. Terreſtreitate vero per lotionem remota, altera humiditas, in ipſo remanens, ſuo igne removetur, ſcilicet igne lento, qualis convenit ultimæ fixioni ſpirituum. Quantum vero ad præparationem & fixionem aliarum rerum naturæ terreæ pertinet, figuntur corpora metallica, per calcinationem, ut manifeſte oſtendimus libro 1. cap. 18. dicendo: per calcinationem corpora imperfecta figi, citra commixtionem alicujus rei qualiſcunq; ſit in calcem redacta, ſolo ſuo ſulphure proprio aduſtivo, ſive exurente. Igne enim aduritur & calcinatur omne, quod in ſe ſulphureitatem aduſtivam habuerit, ut lib. 2. cap. 13. & lib. 3. cap. 6. ſatis aperte oſtendimus. Cum igitur tuum metallum, tantum temporis in igne perduravit, ut in ſuum corpus, quemadmodum prius fuerat reduci non poſſit, neque diminuitur aut colorem mutat in colorem, ſcias jam fixum eſſe, hoc eſt converſum in certam naturam terream, quæ facile ignem perferet, non fuſionis metallicæ, ſed vitrificatoriæ ſolum; Et tunc omnes ſpiritus, iu ea calce exiſtentes, fixi ſunt, & niſi ſeparati & volubiles facti & poſtea fixi, præparari non poſſunt. Propterea conſiderabis, quomodo figantur per converſionem in naturam terream, & inde manifeſtum erit, quomodo præparari poſſint. Cum vero hac fixione, non omnes inſimul reddantur fixi, nec eodem modo, propterea nobis diſtincte de his diſſerendum erit. De mercurio autem hactenus ſatis: Jam de arſenico & ſulphure verba faciemus. Prius diximus, per calcinationem, mercurium metallorum, converti in ſal: Cum vero hoc ſal multum terreſtreitatis habeat, inde certam fixionem acquiſivit. Idem de arſenico dicimus, quod ſulphur ſubtiliſſimum eſt, naturaliter in ea terra profundiſſime incluſum, propterea in certa fixione adeò firmiter compinguntur, ut ab ea terra ſeparari non poſſit, niſi per diſtillationem, cum forti expreſſione ignis. Dixi igitur lib. 2. cap. 7 cum fieret mentio hujus mercurii, in ſal converſi: Cum videris eum albiſſimum, & à ſulphureitate, & rubedine quaſi extrinſeca ſeparatum, reiterabis ſublimationem, ſine fecibus, hoc eſt, diſtillabis ipſum citra adjectionem fecis, cum in ſe ipſo ſufficientes feces, & potius ſuperfluas habeat. Id enim facile intelligitur, ex difficultate diſtillationis, quemadmodum lib. 2. cap. 9. monui. Nam ipſius pars fixa, niſi corrupta & diſtillata fuerit, videlicet ſupradictum arſenicum, firmiter adhærebit fecibus, hoc eſt terreſtreitati, adeo, ut aliter ſeparari non poſſit. Fecimus autem ſæpius hujus terreſtreitatis mentionem, in pluribus locis ipſam appellantes ſal, ut facile ex noſtris ſcriptis colliges.

DEMO: Oſtende mihi jam, quo modo ſulphur reddatur fixum.

GEBER. Sulphur, fixum non redditur, niſi in calcem

cem redigatur prius, commixto autem ſale facilius calcinatur & fit perfectum ut cap.23. lib.1. oſtendi. Et Albertus lib.3.de mineralibus, cap.2.cõfirmat. Inquit enim, nos videre in operibus Alchimiæ, in quibus naturam maxime imitatur artificio, inter cæteras artes omnes, cum alio modo Elixir citrinum fieri non poſſit, niſi ex ſulphure. Ipſum vero ſulphur, adeò unctuoſitatis & virtutis adurentis particeps ſit, ut omnia metalla denigret & adurat, quibus ſuperinjiciatur: tandem inventum modum lotionis cum aquis acutis, & ut decoquatur tamdiu donec omnis unctuoſitas aduſtibilis ipſum relinquat & tantummodo ſubtile unctuoſum permaneat, quod ignem perferre poſſit. Fiunt autem acutæ lotiones cum ſuo ſale, & aceto diſtillato. Hæc enim lavant & mundificant noſtrum ſulphur, & removentur, deinde ab eo. Propterea dixi in proœmio libri 2. eas res, quæ corpora abſque cohærentia mundificant, naturam habere ſalis, aluminis, nitri, & borracis quibus deſignare volebam, ipſum ſal, quemadmodum etiam per corpora ipſum ſulphur, ſive plures ſulphuris ſpecies intelligendas volui: Diximus adhæc lib.3. c.13. cum omnia ſalia, alumina, & vitrum (hoc eſt, ſupradictum arſenicum) funduntur ſive ſolvuntur longe aliter, quàm ipſa corpora (ſcilicet ſulphuris ſpecies) ab ipſis ſeparantur, cum tantummodo corpus, hoc eſt, ſulphur purificatum, ſeparatum fuerit.

DEMO: Ut mihi videtur, loco ſupradicto præparationem Jovis & Saturni decoquiſti?

GEBER: Tuam ſimplicitatem agnoſco, cui quis facile imponeret, nam parum animadvertiſti, me dixiſſe jam: Jovem & Saturnum, unum corpus eſſe, hoc eſt, unum ſal calcinatum, in ſimilitudinem calcis veræ, ſupra quod non opus eſt, projicere aquam ſalis, aut aluminis, neque vitrum noſtrum, hoc eſt, arſenicum, cum omnes ibi res naturaliter ſint unitæ. Præterea dixi, in proœmio, libri inveſtigationis, eas res, quæ præparationem adjuvant & promovent, eſſe ipſum, ſal & alumen, atramentum & vitrum, acetum acerrimum & ignem. Propterea ut eodem libro, cap. de præparatione Jovis, & cæteris ſequentibus tradidi, quòd ignis movet & conſumit ſubſtantiam fugitivam, & inflammabilem, hoc eſt, lavando multum cum ſale communi (Commune autem dico, quòd omnibus metallis ſit commune) & cum aceto acerrimo purificato. Itidem lib.2.cap.13. ſcripſimus, in hanc ſententiam, de iſtius ſulphuris præparatione & calcinatione, videlicet, accendi ignem, in fornace ſub vaſe calcinationis, tantæ potentiæ, ut ipſum corpus, hoc eſt, ſulphur fundatur, ut calcinari poſſit. Quamprimum vero ipſum corpus, fuſum in aceto, & ſale, cum calore ignis, pelliculam nigram ſupra ſe creaverit, quod ſulphur eſt, jam in calcem redactum, removendam eſſe à ſuperficie, & ad fundum vaſis protundendam, cum ſpatula ferrea, ſive lapidea. Notabis autem, pelliculam hanc nigram ſulphuris calcinati palam ferream dici, cum iſtud ſulphur dicatur ferrum, quod jam in ſubſtantiam terream converſum eſt, neque funditur aut aceto magis aſpergitur, ſed in fundo vaſis permanet fixum. Ipſius præparatio tamen nondum finita eſt, cum nondum penitus ab eo remota omnis unctuoſitas & terreſtreitas. Pellicula hæc quoque pala lapidea nuncupatur, cum ex Philoſophorum lapide generatur. Continuatur autem hæc pellicularum detractio & ſubmerſio, donec totum ſulphuris corpus in pulverem redigatur. Hoc autem propterea dico, quòd omni die pellicula una creatur. Sunt autem iſtæ pelliculæ ipſum oleum ſulphuris. Si vero Saturnus (hoc eſt, ſal album, à ſulphure ſeparatum) fuerit præparatus, majorem ignis vehementiam requirit, hoc eſt, ut diſtilletur per cineres, cum ignis expreſſione, ſulphur autem balneo præparatur. De hac vero pala, ſive ſpatula ferrea, ſive lapidea, quam ſupra pelliculam nigram appellavimus, itidem de jam dicta fixione copioſe diſſerui, cap.18. lib.2. & in libro inveſtigationis, cap. de præparatione Jovis, Libro autem 2. cap.14. hanc palam ferream, baculum ferreum nuncupavimus. Totam vero hanc operationem, brevem praxin tradidi lib.2. cap. 8. ſublimationem noſtræ calcis deſcribens ſub nomine Marcaſitæ, cujus duos ſublimationis modos poſui; Primum, qui ſine ignitione fit, hoc eſt, primo in fimo, deinde, in balneo; alterum qui cum ignitione fit, hoc eſt, ipſum ſal diſtillando. Cauſa vero hujus duplicis ſublimationis eſt, ipſius ſubſtantia duplex. Prima enim ſubſtantia, eſt ſubſtantia pura ſulphuris, in ſua radice; altera ſubſtantia, eſt utilis ut mercurius mortificatus, ſcilicet; ſupradictum ſal. Prima ſubſtantia utilis eſt, ut arſenicum vivum mortificatum, hoc eſt, mediocriter præparatum. Mercurius enim communis, utilis non eſt, quia, ut Albertus in lib. de mineralibus teſtatur: cum non mortificetur, aliis rebus non bene commiſcebitur. Accipiamus igitur, hanc ultimam, noſtri mercurii ſubſtantiam. Per hanc enim excuſamur, ne nobis mercurius communis aſſumendus ſit, qui multum laboris & induſtriæ requirit, ad ſui mortificationem. Totus autem ſublimationis modus Marchaſitæ, in hoc conſiſtit, ut ſubtiliter tritum ponatur in Aludel, cum aceto diſtillato, & ſublimetur ſulphur ab eo, citra ignitionem, in ſolo fimo, & poſt putrefactionem, in balneo ſemper removendum ſulphur, quod ſæpius elevatur, in forma pelliculæ nigræ. Cum vero ſulphur & acetum remota fuerint à ſale, & ipſum impoſitum fuerit ſtoriæ luto oblinitæ, augeatur ignis ad ignitionem vaſis aludel. Debet autem prima Marchaſitæ ſublimatio, fieri in vaſe ſublimationis ſulphuris, donec ſulphur, à ſale ſeparatum ſit in balneo. Erit autem vas putrefactionis calcis & calcinationis, & lotionis ſulphuris idem. Deſcripſi autem hujus vaſis formam lib.2.cap.10. his verbis: In fundo vaſis, aludel, non ſit magna quantitas corporis ſublimandi. Multitudo enim calcis reducta in pulverem, aggravat & impedit ſublimationem ſulphuris. Hoc vas itidem in fundo planum ſit, & parvæ concavitatis, ut corpus Marchaſitæ æqualiter & ſubtiliter ſpargatur, ſupra fundum vaſis, ut æqualiter & copioſe ab omni parte ſulphuris & ſalis materia ab aceto ſublimari poſſit, & liberè in altũ aſcendat; Poſt remotionẽ ſulphuris, quod Mars appellatur, ſal diſtillandum eſt, in vaſe ignitionis, donec inde extrahatur omne ſuum ſulphur, quod arſenicum dicitur. Præterea notabis cum totum ſulphur, quod Martis nomine appellari diximus, ſublimatum fuerit per multas pelliculas, deinde apparere ipſius colorem verum, hoc eſt, albiſſimum. Poſt ſeparationem vero aceti, unctuoſitas à ſulphure ſeparata aduritur, ut ſulphur. Illud vero, quod poſt lotionem ſublimatur, non inflammatur (ut lib.2.cap.2. diximus) neque præ ſe fert aliquam ſulphuris proprietatem, ſed potius argenti vivi, ſive mercurii mortificati. Quare lib. 3. cap. 2. propè finem, & cap 18. de lotione mercurii verba faciens, volui ſubintelligi lotionem hujus ſulphuris. Hanc ſulphuris præparationem, antiqui ſub fabula de Hercule & Antheo occultaverunt. Nam ut Macrobius tradit, veteres per Herculẽ Solem ſignificent, hoc eſt, noſtrum arſenicum. Per Antheum vero terræ filium, ſulphur noſtrum intelligitur, quod terræ pinguedo eſt. Hi duo finguntur luctari, cum in vaſe commixta in aceto bulliunt; ſunt enim poſt putrefactionem ſimul juncta. Cum vero ipſum ſulphur,

phur, Martis nomine appellatum, cum ſale præpararetur, ut ſupra dixi, propterea etiam arſenicum præparari poterit, quod in profundo cum ſale commixtum eſt. Hoc enim demonſtrare volebam lib. 3. c. 16. Martem, hoc eſt, ſulphur præparari, per ſublimationem arſenici. Cum vero arſenicum, ſale commixtum, fortius fit, & ſic ſulphur Anthei nomine ſignificatum, in calcem redigat, & in naturam terream convertat, fictum eſt Antheum in terram proſtratum. Cum vero hoc modo ſulphur perfectius fiat, magisque figatur & lucidius reddatur, finxerunt, Antheum proſtratum recuperatis & augmentatis viribus, ſemper fortiorem reſurgere. Hercules vero, hoc eſt, noſtrum ſal, cum aqua mercuriali diſtillatum, quæ per Junonem & elementum aeris ſignificatur, ſolvit, attrahit, & ſuſpenſum tenet dictum ſulphur præparatum in ipſa aqua, & decoctione nigro colore inficit, quod etiam in putrefactione poteſt intelligi, ut ex ſequentibus, cum de elevatione corporum differemus, patebit. De iſta ſulphuris præparatione, etiam locutus eſt Albertus in 3. lib. de mineralibus cap. 1. & 2. & in ſecundo tractatu, cap. 5. Præterea ſcriptum eſt in lib. de vaporibus, arſenicum, ſive auripigmentum duas habere unctuoſitates, quemadmodum & ſulphur. Removetur autem ab ipſo, una iſtarum duarum unctuoſitatum, lotione in urina, lixivio, aceto & lacte caprino. Sunt enim iſtæ lotiones acutæ, & unctuoſitatem ab eo auferunt. Per iſtas lotiones acutas, intellige acetum cum ſale. Avicenna in epiſtola ad Harſ. Philoſophum ſcribit: magna diligentia contendiſſe ſe, ut à ſulphure & arſenico totum hoc auferret, quod argentum denigrat. Cum vero ſulphur præ cæteris mineralibus omnibus melius ſit, tandem viam ad hoc inveniſſe ſe, ſcilicet, ut decoquerentur lento igne, nec tamen virtus ignea ipſo aduratur, ſed potius extrahatur, & virtuti igneæ & ſulphuris ſubſtantiæ per ignem nihil detrahatur, ſed ſola unctuoſitas conſumatur. Præſtat autem ſulphur cæteris ſpiritibus metallicis, quòd magis fixum ſit, & tinctura rubedinis. Per argentum vero, quod unctuoſitate ſulphuris decoquatur, intelligitur albedo ſub rubedine ſulphuris occultata. Raſis in lib. de divinitate, hujus præparationis mentionem faciens, jubet oleum auferre ſpongia, quod ſupernataverit, tam diu, donec nulla nigredo appareat magis, & rotunda nubecula aſcendat, quæ relinquenda eſt, donec ipſius ſublimatio ſit firmata, deinde unam nubeculam poſt aliam accipiendam, & in aquam ebullientem ſubmergendam eſſe, donec omnes nubeculæ fuerint conſumptæ, has enim ſulphuris oleum eſſe ſcito. Eſt autem hujus ſermonis verus ſenſus, ut intelligamus quàmprimum pelliculæ ſupra acetum elevatæ fuerint & firmatæ, tum leviter vas movendum eſſe, aut quovis alio modo pelliculæ, ad fundum propellendæ, & hoc in ſingulis pelliculis, quæ elevantur, fieri debere, donec appareat, ipſas mundatas & purgatas eſſe.

DEMO: Miſſa faciemus hæc pauliſper, nondum enim mihi aperte demonſtraſti, unde & ex qua materia iſtos ſpiritus accipiam, & perveniam ad principia naturalia, arti noſtræ propinqua.

GEBER. Tuæ cogitationes non erunt vanæ, ſi exiſtimaveris, principia hæc naturalia, digeſta, coagulata, & quaſi fixa, noſtræ arti proprinqua & ut in ſubſtantiam ſulphuris & argenti vivi ſive etiam mercurii convertantur aptiſſima, in ulla re inveniri poſſe, quàm in ipſis metallis.

DEMO. Certe idem dicere volebam, unum tamen eſt quod me ſuſpenſum tenet.

GEBER. Si mihi animum tuum aperires, facile omnem ſuſpicionem tibi eximerem.

DEMO: Audivi: Elixir vegetabile, animale, & minerale eſſe, quomodo fit igitur ex metallis, quorum ſubſtantia mortua eſt, neque ſimile ſibi generare poteſt?

GEBER: Elixir vegetabile dicitur, creſcit enim per multiplicationem in virtute & quantitate. Animale vero dicitur, quod projectum ſuper metalla, ea ſibi ſimilia faciat. Minerale autem dictum eſt, quod eſt, quod ex mineralibus ſine metallis fiat, & adhuc, quòd aurum & argentum generare ſit metallorum ſingularis proprietas. Poſſunt tamen & Elixir & lapis noſter metallicus vegetabilia dici, propterea quòd generata ſunt è ſale quod vegetabile dicitur. Hoc enim generatum eſt virtute caloris, & vegetare dicitur omnes res, aut quòd iſtud ſal primo viride faciat, ut herba ſive planta: Et vitriolum hanc ob cauſam, & aquam vivam appellavimus. Animata vero propterea dicuntur, quòd in eorum compoſitione anima interveniat, hoc eſt, tinctura, quæ arſenicum dicitur & æs, de quo in lib. cui titulus eſt: Turba Philoſophorum: ſcriptum invenies, noſtrum æs ſimile eſſe homini, qui animam, corpus & ſpiritum habeat, tinctura rubea dicitur anima. Subſtantia verò ſulphurea & quaſi fixa, corpus eſt. Spiritus vero dicitur natura volatilis, antequam figatur & firmetur. Dicuntur autem mineralia, quòd metallica ſint, aut quòd in ſe ſulphur illud habeant, in quo virtus metallica conſiſtit. Ariſtoteles in epiſtola ad regem Alexandrum, jubet ut lapidem vegetabilem animalem & mineralem accipiamus. Videmus autem Alchimiæ artifices, ex metallis medicinas plus aut minus facere perfectas, quibus tranſmutare & tingere noverunt metalla quædam in auri & argenti colorem. Cum verò iſti gradus perfectionis inveniuntur, neceſſe eſt perveniri ad unum ſingularem, qui ſupremum & perfectiſſimum gradum teneat perfectionis, in eo genere, ut Ariſtoteles affirmat lib. 10. Metap. Erit quoque in hac arte neceſſarium, ut inveniamus unam medicinam metallicam perfectiſſimam, quæ tranſmutare poſſit metalla imperfecta in verum aurum & argentum, propterea quòd hæ res, quæ in ſubſtantia affinitatem habent per mutuam corruptionem, una in alteram tranſmutari poſſit, ut videmus in commixtione elementorum. Cum vero omnia metalla (ut ſupra oſtendimus) ex una & eadem ſubſtantia generata ſint & nulla differentia inter ipſa ſit, præter accidentia, & majorem minoremve digeſtionem. Ergo accidentia removendo, & partes indigeſtas ſufficienter digerendo, unum in aliud, quod ſuper cætera perfectiſſimum fuerit, tranſmutari poterit. Et in hoc artificium, naturæ operationem vincit. Artificium enim poteſt metalla intime purgare, quòd natura non poteſt aſſequi. Eadem eſt ſententia S. Thomæ. Is enim in principio quarti libri Meteor: dicit metalla tranſmutari poſſe unum in aliud, cum naturalia ſint, & ipſorum materia eadem. Propter hanc cauſam poſuit Hermes circulationem inter metalla. Ego quoque multis in locis monui hanc medicinam ex metallis fieri debere, & hoc omnes Philoſophi affirmant.

DEMO: Tam evidentiſſimis rationibus & argumentis adducor, ut tandem credam Elixir ex metallis faciendum eſſe. Debet autem ex omnibus ſimul, vel ex uno ſolo fieri.

GEBER. Cap. 5. libri primi dixi, artem noſtram ad finem perfectionis non perduci, rerum copia ſive multitudine, cum ea ſit unicus & ſolus lapis & materia unica, in qua totum magiſterium conſiſtit, cui nihil

nihil omnino adjungitur aut ab ea aufertur in aliqua parte, exceptis ſuperfluitatibus, quæ in præparatione ſeparantur. In hanc ſententiam loquitur Hali Philoſophus dicendo, totum artificium in uno lapide contineri, cui nihil addatur aut commiſceatur in toto aut in parte, hunc à Philoſophis & ſapientibus in opus aſſumi, & ignem ab eo exhalare, donec opus perficiatur. Morienus idem teſtatur, dicit enim omne hoc, quod à Philoſophis requiratur, unam ſolã eſſe rẽ, patrem & matrẽ habens, & ab ipſis creatam & nutritam, & ſuiipſius eſſe patrem & matrem.

DEMO: Hoc quid ſit nunquam divinabo.

GEBER. Dixi prius in metallorum generatione, ſulphur tanquam paterni ſeminis vicem gerere, Mercurium autem menſtrui fœminei. Præterea Senior Philoſophus ſcriptum reliquit, eam rem, quam Philoſophi quærunt, unam rem eſſe, quam omnium rerum rubearum nomine & appellaverunt, & omnium corporum & ſpecierum quæ manibus hominum tractantur. Alio loco idem dicit, lapidem Philoſophorum unum eſſe, qui in ſe habeat omnem naturalem præparationem, & omne id, quod ipſi neceſſarium ſit, de corpore, de ſole, aqua, ſpiritu, anima & tinctura. Dicit præterea Arnoldus in Epiſtola ad Regem Neopolitanum, Lapidem Philoſophorum eſſe rem unam & unius naturæ, & in ipſo contineri omne id, quod ſibi neceſſarium eſt, & in ſe quoque habere illud, à quo melioratur. His graviſſimis Philoſophorum ſententiis, victus, ſine dubio credis, Elixir fieri debere ex una ſola re radicali, ex uno metallo ſolo, quod lapis dicitur, eam ob cauſam, quòd in formam lapidis reductum ſit, fiunt præterea ex iſto lapide gemmæ & medicinæ, quibus primi patres vitam adeo longævam produxerunt, hoc eſt, quinta eſſentia & aurum potabile. Fiunt enim hæc omnia ex eadem materia, quemadmodum à Raymundo traditum eſt, in libro ſecretorum naturæ & in cœlo Philoſophico.

DEMO: In procemio libri inveſtigationis dicebas, Elixir ex multis corporibus, ſive ex multis reb. fieri.

GEBER. Eodem loco huic objectioni reſponſum eſt his verbis: Ex quacunque re fiat Elixir album aut rubrum, tamen in ipſo non eſt aliud, præter ſulphur & mercurium, ex quibus rebus niſi ambo fiant conjuncta, nulla alia re fieri poteſt neque per ſe eſſe. Cum igitur unum alteri ita firmiter inſit, manifeſtum erit, Elixir non ex pluribus, ſed ex uno ſolo metallo fieri, cum omnia ex ſulphure & mercurio compoſita ſint. Dicitur autem Elixir ex multis rebus fieri, propterea quòd ex ſulphure, arſenico & mercurio componatur, cum quibus quemadmodum etiam cum diverſis coloribus, in ipſorum præparatione apparentibus multæ res quandam ſimilitudinem habeant, tamen negare non poſſumus, in opere breviori, ubi plures viæ ſunt, ibi diverſa metalla poſſe concurrere. Verum in opere majori unum ſolum, virtutem & potentiam propinquam habet, ut in Elixir convertatur. Propterea dixi lib 2. cap.3. ſi ſpiritus ſublimaveris ex calce alicujus metalli, ſublimationem facilem, aliàs vero difficillimam eſſe, & plurimi laboris & longi temporis, adeò ut ad deſperationem ferè perducat incautos.

DEMO: Præfertur igitur in hoc opere cæteris metallis aurum?

GEBER. Ob quam cauſam?

DEMO: Quod cæteris metallis virtuoſius & perfectius, minus corruptibile & cõbuſtibile ſit, fuerunt enim ſuæ partes ſubtiliſſimæ homogeneæ & puræ, ſic unitæ & compactæ, ut pars terreſtris, à combuſtione per humiditatem defendatur. Humidum verò adeò firmiter à terreſtreitate comprehenſum eſt, ut in fumum per vaporationem minime exhalare poſſit. Cum igitur per ſe adeò firmiter omni corruptioni reſiſtat per diſtillationem ad ultimam puritatem, & ad extremam ſubtilitatem & ſimplicitatem reductum, multo incorruptibilius erit, & in potabilem ſubſtantiam converſum longiſſimo tẽpore corpora humana à corruptione conſervabit, & hic eſt ſcopus & fundamentum ejus libri quem de Ligno vitæ ſcripſi. Hac ratione medici auro utuntur in multis morbis, præcipue vero in atrabilariis & in tremore cordis, nec tu mihi videris ab hac ſententia diſſidere, cum 17.cap. primi libri, auro vim lætificandi cor tribuas, & quòd corpus in longa juventute conſervare poſſit. Hac ex cauſa veteres Poetæ finxerunt Phœbum ſive Apollinem inventorem medicinæ fuiſſe, & herbarum vires homines primum docuiſſe. Nec putabis citra rationem factum, quòd aurum cæteris metallis præferendum diximus. Veriſimilius enim eſt, Elixir ex auro, quàm alio metallo fieri, cum hoc cætera metalla in aurum tranſmutare debeat, facilius enim tranſmutantur inter ſe; quæ aliquam cognatioem ſive affinitatem habent, quod Ariſtoteles quoque affirmare videtur. Dicit enim in 7. Metaph: omne generatum ex ſuo ſimili generatum eſſe. Tu quoq; affirmas lib.1.c.17. aurum tincturam eſſe rubedinis, & aurum corpus transformare & tingere poſſe, propterea plures Philoſophi aurum fermentum rubedinis vocant. Perfecta autem corpora, perfectiora fieri & ad ſubtilitatem & ſpiritualitatẽ reduci poſſe tu ipſe affirmaſti in lib. inveſtigationis circa fi.ẽ.

GEBER. Satis acutè & ingenioſe philoſopharis, ſed auri naturam non ſatis probè conſideraſti, Nam (ut lib.3. cap.4. tradidi) cum aurum ex ſubtiliſſima & clariſſima mercurii ſive argenti vivi ſubſtantia generatum ſit, parum ſulphuris habens, & rubedinem puram, tum fixum & clarum à ſua natura ſit, ipſum tingẽte; Quare ſulphur hanc qualitatem minime ſervare poterit, niſi ad ultimam formam & permanentem tincturam pervenerit, ut Elixir; Ergo neque natura neque arte mutabitur, aut aliquo modo per ſe debitè meliorabitur abſque commixtione alterius tincturæ; Et ſi fortè aurum præparatione aliqua colore augeatur, hoc fit ipſa tinctura, intra aurum occultata, foras pertracta, & ſi hanc à ſuo mercurio ſeparaveris, tantundem mercurii cum eo tinges & non plus, hoc idem affirmante Agrippa, propterea quòd aurum non habeat plus tincturæ quàm ad tincturam ſui mercurii opus ſit; ut Arnoldus in Roſario tradit, quare vanum eſſet hanc tincturam in auro quærere, cum in eo tam pauca ſit quantitas & ipſius utilitas nulla. Propterea dixit Albertus libro tertio de mineralibus c. 7. Alchimica operatione aurum non permutari. Et hæc eſt ratio veterum Philoſophorum, & antiquorum quorundam Alchimiſtarum, auri ſpeciem tantummodo formam eſſe metallorum, cætera vero metalla omnia incompleta, ea vero in via eſſe ut ad ſpeciem auri accedere poſſint, ut res incompleta, quæ in via eſt ut ad perfectionem perveniat. Propterea dixerunt imperfecta juvari poſſe artificio, ut tandem ad perfectionem pervenirent, quemadmodum ſemina adjuvantur terræ cultura, aurum vero cum determinatum, & completum ſit magis, convertibile non eſt in aliud metallum. Nam Ariſtotele & ipſius commentatore affirmantibus lib. 7. primæ Philoſophiæ, nulla res movetur ad formam aut perfectionem niſi prius aliquam partem imperfectam illius formæ in ſe habuerit ad quam moveatur. Novimus enim ſperma ſe non moturum ut formam hominis acquireret, niſi prius in ſe hominem in virtute contineret, ſi enim hoc, jam homo eſſet com-

pletus,

pletus, non eſſet principium motus, ſed potius quietis. Propterea dicit Ariſtoteles, exiſtente ſpecie in materia, ceſſat motus. Fit enim motus per privationem ſpeciei quæ eſt in ipſa materia. Cum enim à natura ita comparatum ſit, ut imperfectum in quantum imperfectum eſt, naturaliter deſideret perfectum fieri. Igitur privatio in ipſo relinquit naturale deſiderium ut fiat perfectum. Hoc autem deſiderium principium eſt tranſmutationis, ut Rogerius Bacho tradidit. Ergo quum aurum in ſpecie metallica perfectum ſit, in ſe hanc privationem & deſiderium hoc non habebit ad formam & ſpeciem metallicam.

DEMO: Concedo, aurum commune perfectum eſſe in ſua ſpecie, comparatum vero ad Elixir, imperfectum erit, vincit enim naturæ operam artificium.

GEBER. Dico aurum perfectius eſſe metallum quàm Elixir, hoc enim quantumcunq; firmiter in ſe retineat ſubſtantiam metallicam, propterea tamen metallum non eſt, cum ſit fragile, & ex ſolis ſpiritibus compoſitum, & ejus tinctura communem tincturam metallicam excedat.

DEMO: Cùm ad compoſitionem Elixir unicum metallum requiratur, ſolum & maxime neceſſarium ſit, quòd accipiam ſpiritus auri, qui mundi, puri & fixi ſunt, cæterorum vero metallorum immundi & volatiles.

GEBER. Et hoc certiſſimum indicium eſt, iſtos ſpiritus auri, eos non eſſe de quibus ſcripſi in omnibus libris meis de Alchimia. Diximus enim mercurium, ſulphur & arſenicum ante præparationem ſpiritus eſſe immundos, combuſtibiles & volatiles, præterea tradimus quomodo à terreſtreitate, aquoſitate, ſulphureitate unctuoſa & adurente repurgari poſſint; hæc autem in auro non invenies. Scribit præterea Albertus lib. 3. de mineralibus cap. 6. metallum à metallo generari non poſſe, hoc eſt, ſpecies permanebit in prima ſubſtantia metallica. Quare ergo capite prædicti libri non citatur author iſto modo procedere, inquit, ſcilicet, ut corrumpendo & removendo aliquid in ſua ſpecie, cum adjutorio eorum quæ ſunt in natura metallica, inducant ſpeciem alterius metalli. Propterea inter omnes Alchimiſticas operationes eam tum meliorem tum principalem eſſe, quæ per eadem principia procedat, per quæ ipſa natura procedit, quemadmodum per præparationem ſulphuris, per decoctionem & ſublimationem & purgationem argenti vivi ſive mercurii. Iſti vero qui metallis albis dealbant, & citrinis citrino colore inficiunt, remanēte prima ſpecie metalli, ſine dubio impoſtores & deceptores ſunt, neq; verum aurum ſive argentum facere poſſunt. Præterea dicit Ariſtoteles veram tranſmutationem metallorum fieri non poſſe, niſi reducantur prius in materiam primam, hoc eſt, ad naturam ſalis ſive vitrioli, quod citra calcinationem minime fieri poteſt, ut in libro Teſtamenti ſatis aperte docuimus. Cum autem aurum debite calcinari non poſſit, ut lib. 3. cap. 9. diximus; Cum vera calcinatio fiat abſq; commixtione alicujus rei; niſi cum proprio & innato ſulphure combuſtibili, ut lib. 2. cap. 13. lib. 3. cap. 6. diximus; Iſtud vero ſulphur combuſtibile in auro non ſit, ut lib. 4. cap. 15. ſufficienter oſtendimus; igitur aurum debite calcinari non poterit. Rationem hanc deſcripſimus lib. 3. cap. 6. dicendo eam rem cui convenerint tres cauſæ corruptionis, loco ſupra citato enarratæ, maxime corruptibilem eſſe, in quo vero omnes minime conveniant velocitatem corruptionis remitti, quantum ipſæ dictæ cauſæ remittunt. In auro vero harum cauſarum nulla eſt; quare ita ut decet non corrumpitur. Propterea diximus lib. 3. cap. 4. aurum habere ſubſtantiam fixam & abſq; ſulphureitate comburente, ut per omnem operationem ipſum in igne facile cognoſcimus, nam neq; minuitur neq; inflammatur. Propterea fruſtra quis tentaret aurum citra aliquam rem extrinſecam calcinare, diximus igitur lib. 1. cap. 17. aurum calcinari & ſolvi abſq; utilitate.

DEMO: Arnoldus in libro perfecti magiſterii dicit reductionem metallorum in materiam primam facilem eſſe, igitur tranſmutatio quoq; facilis erit.

GEBER. Arnoldus de auro communi non loquitur, hoc enim niſi cum magna difficultate deſtruitur propter ſuam fortem compoſitionem, ut lib. 1. cap. 8. & lib. 2. cap. 7. oſtendimus, quo modo ex quibus metallis noſter Mercurius extrahi debet, & quantumvis in eo loco aurum minime aperte à nobis excludatur, concedendo tamen ſublimationem mercurii commodiorem eſſe, ex metallis cum quibus minime conveniat. Certiſſimum vero eſt mercurium cum omnibus metallis minus convenire quàm cum auro, ut lib. 3. cap. 2. & 4. oſtendimus. Quare Mercurius ex cæteris metallis præter aurum multo commodius extrahitur. Quo pacto enim Elixir ex auro fieri poterit, cum omnium Philoſophorum conſenſu hoc ex materia viliſſima fiat? ut Morienus Philoſophus aperte his verbis oſtendit, cum dicit hujus operæ neceſſaria minime comparanda eſſe precio, ea præcipue vero in operatione auri.

DEMO: Quid reſpondes ad meam ſcrutationem?

GEBER. Dico humidum radicale reliquorum metallorum æque virtuoſum & incorruptibile & incombuſtibile eſſe ut auri. Quod Albertus nobiſcum affirmat, lib. 3. cap. 2. de mineralibus cum dicit. Vidimus omnia metalla etiam in vehementiſſimo igne retinere humidum radicale. Idem confirmavimus nos in lib. 2. prope finem. Noſtri medici aurum ſuis medicamentis commiſcentes abſq; ratione hoc faciunt, cum enim ignis quàmvis vehementiſſimus hoc minime corrumpere poſſit, multo minus in ſtomacho digeretur. Veteres autem Philoſophi & Poetæ aurum extollentes & magnificentes non locuti ſunt de noſtro communi auro, ſed de auro philoſophorum. Nam commune aurum ita ut decet nullo modo diſtillari aut ſolvi poteſt. Igitur neq; in ſal debito modo tranſmutari poterit, ut ſupra oſtendimus. Præterea quum dicis certis rationibus demonſtrari poſſe, Elixir ex communi auro fieri debere, huic ſententiæ tuæ hoc reſpondeo: In opere quidem brevi, in quo neq; ſolutio aut coagulatio auri requiritur, aurum cæteris metallis anteferendum, verum in opere majori cum metalla in eorum materiam primam reducenda ſint, in qua nulla differentia eſt, ut ſupra oſtendimus, aurum cæteris metallis non debet præferri, neq; id concedimus omnia metalla æqualiter in hoc convenire, ut apta ſint ad compoſitionem Elixir, cum unicum tantum metallum in ipſa minera ſingularem qualitatem acquiſivit, ut cæteris aptius fieret in ſua ſubſtantia, ut propinquius ad artem noſtram accederet præ cæteris metallis omnibus. Alteri tuæ rationi reſpondendum puto: Ariſtotelem locutum de generatione propria & univoca animalium; in generatione quæ per corruptionem generantis fit, ſufficit generans generali ſimile eſſe virtute & potentia, ut ſupra diximus de ſemine humano. Hinc concludimus noſtrum lapidem ex quo Elixir fieri debet, aurum potabile, quintam eſſentiam,

tiam, aurum & argentum eſſe virtute & potentia propinqua. Hoc affirmat quoque Arnoldus in Epiſtola quadam ad regem Neapolitanum, dicit enim in dicta compoſitione ſive lapide noſtro, Solem & Lunam in potentia eſſe & virtute, niſi enim hæc in ſe contineret, neque aurum aut argentum ex eo fieri poſſe; Hinc autem Solem & Lunam vulgari auro & argento minime comparandam eſſe, cum hæc magno intervallo ſuperent virtute. Sunt enim Sol & Luna in hac compoſitione contenta viva hoc eſt vegetabilia; Vulgaria autem mortua & ſuis viribus extincta. Illa vero finita ſunt, propter quem finem Philoſophi antiqui lapidem noſtrum Solem & Lunam nominaverunt, cum hæc in ipſo lapide potentialiter non viſibiliter contineantur, & Philoſophi dicentes, aurum tincturam eſſe rubedinis, & fermentum rubedinis de auro philoſophorum hæc debent intelligi, quòd ſulphur eſt ſua caliditate & fervens & coquens, digerens & tingens ſuum mercurium, quemadmodum etiam noſtrum Elixir tingit, & transformat noſtrum mercurium in multiplicatione, & verius fermentum eſt. Quod præterea dictum eſt à me, corpora perfecta meliorari poſſe & fieri perfectiora, hoc neque de auro aut argẽto communi intelligendum, ſed de ipſo Elixir quod meliorari & ſubtiliari poteſt per multiplicationem, ſolum mercurium ipſi conjungendo. Per corpora perfecta etiam indicare voluimus ſulphuris ſpecies præparatas, quæ auri nomen ſortitæ ſunt à rubedine & ab albedine argenti, hæ autem præparari debent ſuo ſale & aceto, deinde ſubtiliantur & ſolventur cum ſale Armoniaco, hoc eſt, cum aqua de ſuo ſale. Diximus enim lib. 2. cap. 15. cauſam inventionis aquæ ſubtilis & acutæ neceſſitatem fuiſſe ſubtiliandi iſtos ſpiritus, qui ante præparationem neque fuſionem neque ingreſſum habebant, & nos utilitate magna privabant, hoc eſt ſpirituum fixorum, & quæ ipſorum naturæ ſunt. Arſenicum eſt naturæ ſulphuris, ut lib. 1. cap. 14. & lib. 2. c. 12. diximus. Cauſa vero inventionis aquæ puræ fuit imbibitio ſpirituum & medicinarum mundarum, hoc eſt ſulphuris præparati.

DEMO: Facies mihi rem ſanè gratiſſimam, ſi mihi declaraveris, quid rei ſit aurum philoſophorum & aurum potabile.

GEBER. Sulphur eſt ſubtiliſſimum, purum & radicale, quod arſenicum ſupra nominavimus, nam in Alchimiæ ſpeculo ita ſcriptum invenies. Sulphur noſtrum aurum bonum & purum eſſe. Præterea dicit Raſis in libro luminis luminum, oleum rubrum colorem aſſumens ſulphur eſt & æs, & ſoli & auro comparatur. Senior Philoſophus in eadem eſt ſententia, dicit enim aurum hujus lapidis aurum eſſe philoſophorum, & tincturam animam in ſe habentem, cum qua ſpiritus aſcendant. Alio loco idem dicit, aquam divinam ſpiritualem eſſe, in qua anima contineatur quæ aurum dicitur. Idem dicit alio loco, Hermetem aquam albam aurum nominaſse, quòd animam habeat tingentem, natam ex illa aqua alba, & alio loco dicit, aquam veteres animam nuncupaſse, quam Hermes aurum appellaverat, cum diceret, ſe ſeminare aurum in terram foliatam.

DEMO: Quid voluit ſignificare per hanc terram foliatam Hermes?

GEBER. Argentum vivum Philoſophorum præparatum, cui hoc aurum conjungi debet, aut hanc terram foliatam intelligemus potius, ſulphur eſſe quod ſublimatum auri & argenti foliis diverſis coloribus; propterea diximus ſulphur cum ſuo ſimili tincturam facere. De iſta anima, quæ aurum dicitur, loquitur Hermes, cum dicit, hanc ventum in ventre ſuo portare.

DEMO. Non intelligeo quid ſit hic venter & ventus.

GEBER. Albertus lib. 1. de mineralibus cap. 3. hoc declarat & oſtendit, Hermetem dixiſſe ventum portare in ventre ſuo animam, quando materia noſtra vaſe imponitur & diſtillando elicitur ex alembico liquor aqueus aut oleum potius cum omnibus elementorum viribus. Vento enim ſignificatur fumus albus, qui intra ſe portat fumum rubrum qui anima dicitur & aurum, æs, Venus, arſenicum, vitrum, vitriolum, ignis, oleum, ſulphur, aqua viridis, Leo viridis, viride æris, vinum, ſanguis humanus, ſanguis draconis, auripigmentum, aqua permanens & aliis diverſis nominibus. Propterea dixit Senior Philoſophus, hanc divinam aquam nomine omnium rerum humidarum appellari, ut aceti, vini, lactis, pinguedinis & ſanguinis & ſpermatis, ſic etiam nomine omnium tincturarum & florum ſimiliter nominari, & per hanc animam lapidis intelligunt quam exaltaverunt, hoc eſt, ſublimaverunt in iſta aqua. Propterea alibi dicitur à jam citato Philoſopho, ſermones omnium Philoſophorum in hanc tincturam ſolam convenire, quam extraxerunt ex ipſius anima, quam appellaverunt animam & genitum & regem, & hoc genitum pinguedo eſt, quare animam & aurum appellabant; quum habeat animam rubram in albedine occultatam, hoc eſt, in aqua alba ſpirituali, quam extraxerunt ex ſuo lapide. In libro philoſophorum Turbæ ſcriptum eſt, initium noſtrum rubrum aurum appellari. Dicit autem Philoſopus Mirois, tam diu coquendum donec ipſius humiditas elevata ſit in alembicum, quum ſit ſudor ſimilis auro, & in cœlo Philoſophorum hæc verba leguntur. Ignem quidem augendum eſſe ad 4. gradum uſq; unius horæ ſpacio, & egredietur aqua coloris aurei. Hæc aqua aurea pluvia eſt, in quam Iupiter ſe convertebat, & ſeorſim ſervari debet, nam in ipſa aurum potabile continetur. Quum lib. 1. cap. 17. dixiſſem, omne illud quod radicaliter mundificare, & colore citrino metallum tingere poterit, ipſum poſſe aurum facere, ſignificare volui radicem metalli diſtillatum aurum eſſe philoſophorum. Avicenna in libro de mineralibus dicit, ſal armoniacum totum ſublimari, & aquam eſſe cui commiſceatur fumus calidus & multum ſubtilis & plurimæ humiditatis. Et lib. 3. cap. 9. Saturni noſtri mentionem facientes diximus, nihil ab eo in fumum reſolvi, quod animadverti poſſit, quòd non ſit coloris citriniſſimi, & loco prædicto diximus, adhuc quum fumus aſcendit neceſſario ipſum aſcendere unà cum ſulphure non adurente, ejus proprietas eſt retinere citrinitatem. Præterea cap. 8. de noſtro Jove verba facientes diximus, hos diligenter aſpexiſſe fumum ab ipſo elevatum magna ignis expreſſione, & obſervaſſe hunc ad citrinitatem accedere, cum hoc ſit proprium ſulphuris calcinati, arbitrantes certiſſima & infallibili conjectura hunc fumum multum de natura ſulphuris fixi retinere.

DEMO: Dubium me facis & incertum, quod enim ſupra de Saturno dixiſti, hoc nunc Iovi tribuis, ſunt igitur Saturnus & Iupiter unum & idem?

GEBER. Iſti duo unum ſunt ſal ex noſtro metallo extractum, quod Raſis affirmat his verbis, cum dicit: Cum acceperis corpora plumbi & ſtanni, his commixtis extrahere poteris oleum, (hoc eſt ſulphur) & mercurium quæ natura conjunxit. Philoſophi autem per ſimilitudines rerum loquentes jubent nos hanc aut illam rem accipere & commiſcere,

cere, cum tales res minimè accipiendæ ſint, ſed hoc faciunt ut oſtendant in noſtro lapide aliquid eſſe, quod ejus rei ſimilitudinem habeat. De ſupra dicto oleo mentionem feci libro 2. cap. 12. cauſam inveſtigationis ipſius feciſſe, ut haberemus ſuum colorem, dicens, Albertus l. 4. Meteororum, tractatu 3. cap. 18. in mentione ſupradicti fumi aut vaporum dicit, per naturam mixti, ſiccum continere humidum, ut ſine ipſa in vaporem exhalare non poſſit, humidum vero ſicco addit quandam ſubtilitatem, ut cum ipſo avolare poſſit. Et nos diximus adhuc lib. 1. cap. 10. ipſa corpora, hoc eſt, ſulphuris ſpecies, ſimul cum ſpiritibus, ſcilicet mercurialibus fugere ab igne, hoc eſt imi ſpiritus fixi non ſunt, inſeparabiliter vero commixti ſunt in profundo corporum, ſuperat enim pars volatilis partem fixam. Præterea dicit Arnoldus in Roſario, illum qui non noverit aurum convertere in argentum, nunquam poſſe argentum in aurum convertere è contrario.

DEMO: Quomodo argentum in aurum poſſit converti ſcire permaxime cupio, ut vero aurum in argentum convertatur parum aveo.

GEBER. Philoſophus Senior ſcribit, veteres philoſophos cum dicerent, dealbate aurum, commune aurum non intellexiſſe. Quum vero philoſophorum aurum quod rubrum eſt dealbatur, dicitur in argentum converſum eſſe, & argentum nominatur. Idem de ſulphure intelligendum, converſum vero in albedinem, poſtea verò longa decoctione ruffeſcens dicitur argentum in aurum converſum eſſe. Præterea in libro Turbæ philoſophorum ſcriptum eſt, nullam tincturam fieri poſſe niſi ex prædicto noſtro ære, hoc autem niſi convertatur in albedinem, donec tinctura fiat, nihil efficies.

DEMO: Fateor me tibi haud parum debere, obligatumque eſſe quamplurimum atque devinctū tanto beneficio, quòd tanti ſecreti me feceris participem, fui enim hactenus cum multis in eo errore, ut crederem Elixir, & aurum potabile ex auro communi fieri debere.

GEBER. Quemadmodum pueri, ita tu rebus quoque aſpectu pulchris delectaris. Noſtra autem quinta eſſentia ex lapide turpi & deformi fit primo intuitu, interius vero in occulto pulcherrimo.

DEMO: Cum pro tua ſingulari humanitate haud gravate mihi declaraveris, quid aurum potabile & philoſophorum, ut mihi etiam paucis oſtendas, quid ſit quinta eſſentia, rogo. Si enim recte judico præſtat ſanum longo tempore vivere, quam opibus abundare.

GEBER. Verum dicis. Eſt autem quinta eſſentia ſecundum Marſilium Ficinum in lib. de triplici vita, ſpiritus animæ mundi, diffuſus per partes corporeas & elementales.

DEMO: Explicatio hæc nimis obſcura eſt.

GEBER. Dixi tibi jam ſæpius in una diſtillatione duos fumos diſtillari à materia noſtra, rubrum & album, hi ambo dicuntur quintæ eſſentiæ, dicitur autem fumus rubeus ultra ſupra dicta nomina quoque anima vini, ut Iohannes de Rupeciſſa tradidit his verbis. Appellamus autem quintam eſſentiam, vini animam, vinum autem noſtrum aurum eſt philoſophorum. At fumus albus qui in ſuo ventre portat vinum rubeū in diſtillatione, proprie & vere quinta eſſentia dicitur, de qua philoſophi locuti ſunt. Dicit enim Arnoldus, ſeparatis elementis reſtare certā quintam eſſentiam quandam quæ ſpiritus lapidis dicitur. Hæc autem neque elementum eſt, neque in ſe elementalem qualitatem habet actu, ſed virtute, actu enim neque calida aut ſicca eſt, ut ignis, nam infrigidat & ſanat morbos frigidos, neque calida aut humida eſt ut aer, qui facile corrumpitur, ut tempore peſtis, & in generatione ranarum & ſimilium videmus, quæ ex corruptione aeris generantur. Poteſt enim quinta eſſentia ex metallis præparata, ad decem millia annorum conſervari abſque corruptione, modo in vaſe vitreo diligentiſſime, ne reſpiret, obturato, reſervetur. Propterea Hermes, Plato, Socrates, & multi Philoſophi hanc noverunt, ipſi perpetuitatem attribuerunt, & qui ea uterentur non morituros, cum tamen & ipſi Deo ita volente, ut reliqui mortales quoque mortui ſint.

DEMO: Ergo vanum eſt hac uti medicina.

GEBER: Vanum eſſet nec poſſibile hominem ut tranſcenderet vitæ naturalem terminum laborare, hic terminus poſſet tamen ad quingenteſimum annum extendi, ut primis antiquis patribus conſtitutum erat, quemadmodum vero homo multis modis conſtitutum vitæ terminum morbis circumventus minime attingere poteſt & vitæ ſpacium abbreviare poteſt, eodem modo poterit impedimenta hæc removendo vitam prorogare, ut tandem naturæ ſuæ vitæ conſtitutum terminum attingat. Inter cætera vero remedia omnia, quibus vitam producimus, hæc quinta eſſentia præparata præſtat, ut aperte ſatis demonſtratum eſt in Dialogo noſtro, cui titulus eſt, Lignum vitæ, dat enim homini vitam. Raſis in lib. luminis luminum dicit, aquam deſcendentem è majori petra à Philoſophis aquam vitæ nominari & cœlum, nam quinta eſſentia ſimplex eſt & incorruptibilis & ſeparata à materia elementari, neque frigida aut humida eſt ut aqua elementalis, ardet enim ante coagulationem, igitur à philoſophis aqua ardens nominatur, præterea neque frigida neque ſicca eſt ut terra, ut manifeſtè depræhendimus, calefacit enim plurimum & curat infirmitates Melancholicas, quæ frigidæ ſunt & ſiccæ, & formam habet aquæ limpidiſſimæ & ſubtiliſſimæ, variis nominibus à Philoſophis appellatur, ex proprietate aut ſimilitudine aliqua aſſumpta. Sunt enim qui Mercurialem aquam quoque appellant, quod à Mercurio ſit diſtillata, aliqui mercurium ſolutivum vocant, ſolvit enim corpora, hoc eſt, ſui ſulphuris ſpecies. Propterea dixi lib. 1. c. 17. Aurum hoc eſt ſulphur ſupra nominatum, facile frangi, hoc eſt, ſolvi cum ipſo mercurio & odore, hoc eſt vapore plumbi, hoc eſt, noſtri ſalis, & Aquila, quod volare poſſit ſupra omnes ſpiritus. Dicitur etiam aer propter ſubtilitatem, & ſal Armoniacum, quod ſal diſtillatum ſit, & propter conſonantiam & homogeneitatem ſignificarunt quoque hanc antiqui Philoſophi nominibus pernicioſorum & ferocium animalium, ut ſerpentis, Draconis, Leonis, Vrſi, Baſiliſci & ſimilium, propter ipſius naturam horribilem & venenoſam ante convenientem digeſtionem. Propterea quoque aqua fœtida nuncupatur, eſt enim amara, & fœtens ante coagulationem.

DEMO: Suſpicor te tacite ſubindicare velle horribilitatem & fœtorem ab ea removeri per ignem cum amaritudine, verum quomodo hoc fieri poſſet, non video, cum ſit aqua ſalis. Videmus enim, & ipſa experientia docemur per calorem omnia converti in ſal cum ea corrumpere poſſit, ut ſupra diximus. Si ergo dulcia calore corrupta in ſal amarum convertuntur, multo majorem amaritudinem recipiet hæc noſtra quinta eſſentia diſtillata ex metallorum ſale, ſic decocta & exuſta.

GEBER. Si præter ſal diſtillatum & præparatum, hæc compoſitio nihil reciperet aliud, tuam ſen-

tentiam probarem, recipit autem & ſulphur quod hanc naturam aufert & dulcem reddit.

DEMO: Quonam modo hæc amaritudo ſulphure auferetur ut dulcis fiat, cum ipſum ſulphur quoq; amarum ſit, ut teſtatur Raſis qui dicit, ſulphur quod Martis nomine appellatur manifeſtè amarum & acutum eſſe exterius?

GEBER. Concedo ante præparationem & decoctionem ſulphur, cholericum, amarum & acutum eſſe, quemadmodum Raſis dicit. In decoctione vero occultatum manifeſtatur, ſulphur autem in profundo & occulto dulce, per decoctionem ad ſuam dulcedinem trahit & tranſmutat ſal converſum in aquam. Alterum verò ſulphur quod aurum appellatur, quod etiam in hanc compoſitionem recipitur hujus medicinæ, ſanguineum eſt, dulce & odoriferum, ut Raſis dicit. Hæc autem tranſmutant hujus aquæ amaritudinem in dulcedinem, quemadmodum aqua fluvii Marach amara virtute ligni facta eſt dulcis. Alphidius ſcribit hæc verba: Antequam hoc opus aggrediaris, præſcribam tibi bonam Elixir compoſitionem. Primo neceſſe erit ut humidum ſit, & cum decoquitur, ut coaguletur & inſpiſſetur, ut nix vel grando & ſal ſapore dulci, ventre nigro, & colore albo.

DEMO: Ventre nigro quid ſignificatur?

GEBER. Alphidii ſententia eſt, quantumcunq; noſtra medicina in principio decoctionis alba ſit, nihilominus nigredinem habere occultam, procedentem ex certa humiditate unctuoſa & aduſtiva, maxime vero manifeſtatur hæc nigredo in coagulatione materiæ, tantum verò decoqui debet, ut hæc humiditas conſumatur & fiat alba, tunc enim hæc operatio completa eſt; & quemadmodum cœlum ſupra nos non ſolùm per ſe influentiam habet in hæc inferiora corpora, ut conſerventur rerum ſpecies, ſed virtute Solis & ſtellarum fortificatur: ita etiam cœlum hoc noſtrum ornari debet noſtro ſole ſplendido & incorruptibili, hoc eſt, auro noſtro ſupradicto, in terra enim generatum eſt virtute Solis à quo recipit naturam, colorem, virtutem, proprietatem & ſubſtantiam incorruptibilem. Quare noſtra quinta eſſentia ornata iſto Sole mirabili, infundet nobis virtutem cœli & Solis cœleſtis, hoc eſt vitæ conſervationem, humidi naturalis reſtaurationem, & juventutis renovationem. De Sole iſto locutus eſt Iſidorus lib. 16. dicendo Chalcantum, hoc eſt flos æris in medicina ſalis fieri ſole calidiſſimo, & tantam habere vim aſtringendi, ut in os Leonis aut Urſi inſperſum tanta fortitudine eorum ora conſtringat ut mordere non poſſint.

DEMO: Videtur mihi hoc impoſſibile.

GEBER. Per Chalcantum & florem æris, Iſidorus noſtrum æs, quod attramentum appellamus, ſubintelligit, & vitriolum in ſale occultum ante diſtillationem, & fit per calcinationem ſimul cum ſale; Hoc vero æs unitum cum noſtra quinta eſſentia, quæ Urſi & Leonis nomine intelligitur, tantum inviſcat & coagulat eam, ut ab ea acumen auferat, ut mordere non poſſit, hoc eſt ſolvere ſulphur; quemadmodum verò influxus cœleſtis ſtellarum influxu augetur, eo modo & cœlum noſtrum non Sole tantum ſed cæteris quoq; ſtellis atq; planetis conjungi debet, ut ipſius influxus & virtus augmentetur, & ut facilius quoq; coaguletur & ad perfectionem citius conducatur.

DEMO: Quæ ſunt iſtæ ſtellæ & Planetæ, qui noſtræ quintæ eſſentiæ conjungi debent, ſive noſtro cœlo applicanda ſunt.

GEBER. Omnia metalla philoſophorum præparata nomine planetarum ſignificata, & hæc recipiuntur etiam in compoſitionem Elixir, propterea dicitur huic compoſitioni unam ſolam communem eſſe & ſufficere. Tamen verum eſt aquas coagulativas in hac arte principaliter duas eſſe ſulphuris ſpecies, Venus & Mars. Et hæc erat ſententia Alberti in primo de mineralibus, cap. 9. primi tractatus, cum ſcriberet Alchimiſtas ſingulari ſtudio atq; diligentia aquas facere, quæ qualitatem haberent diverſorum elementorum virtute & actu, hoc eſt ut deſinent & coagulent hoc quod tranſmutare cupiunt. In libro de Vaporibus ſcriptum eſt, carnes velociſſime coqui adjecto vitro ex cineribus fœni & filicis, cum enim vitrum ſiccum ſit, plurimum humiditatis è carne elicere per ebullitionem poterit, ut multo citius caro decoquatur. Cum vero vitrum hoc ex cineribus fœni & filicis alio communi vitro multo ſiccius ſit, ergo hoc vitro adjecto multo citius decoctio perficietur, habet enim commune vitrum adhuc aliquid humiditatis quàm à plumbo accepit, quod primum fuit in compoſitione.

GEBER. Quamvis hujus rei nullum adhuc fecerim periculum, tamen haud credo adjecto vitro carnes citius coqui.

GEBER. Hæc eſt cauſa multos ignorantes, & rerum naturalium imperitos Plinium & Albertum mendacii accuſaſſe, cum ipſi hoc quod Philoſophi per ſimilitudines & allegoriam locuti ſunt ex nuda litera interpretarentur, & ſe deceptos & eluſos putarent.

DEMO: Quid voluerunt hac re ſignificare?

GEBER. Vitri nomine in iſta arte ſæpenumero ſulphur ſignificatur, nam ſicut vitrum commune omnes colores recipit, eodem quoq; modo ſulphur noſtrum in præparatione omnes colores demonſtrat, Propterea Argi nomine appellatur, cujus multi oculi in Pavonis caudam converſi ſunt. Per carnes vero coquendas intelligitur noſter Mercurius, qui coagulari & firmari ſive figi debet in aqua mercuriali mediante ſulphure. Cùm vero duæ ſpecies ſulphuris ſint, una nomine Martis appellata calida & ſicca altera vero Veneris calida quoque & ſicca, minus tamen ut Raſis dicit, participat enim cum humiditate mercurii quam ab eo ſale accepit quod Saturnus dicitur, à quo jam dictum ſulphur Veneris nomine nuncupatum, diſtillatum eſt. Propterea velocius coagulatur & dulcoratur ipſo mercurio & aqua mercuriali, ſi adjicimus ſulphur ex cineribus fœni & filicis, quod Martem nominamus propter nominis cognationem. Præterea notabis differentiam eſſe inter coagulationem quintæ eſſentiæ & fixionem Elixir, cum debeant diverſos operare effectus. Elixir enim transmutare debet metalla imperfecta in verum aurum & verum argentum, neceſſe igitur eſt ut fixum ſit & in auri & argenti ſubſtantiam plusquam perfectam converſum ſit, hic autem non remanebit aqua mercurialis cum fixionem impediat, quamvis tamen ibi maneat quinta eſſentia ruffa aqua forma ſua permanens dicta. Cum vero quinta eſſentia mercurialis per os ſumenda ſit in modum medicinæ penetrantis per omnia membra & conſervantis à corruptione, non debet adeo fixa eſſe, ut in auream ſive argenteam ſubſtantiam convertatur. Sufficiet enim tantum eſſe decoctam & digeſtam, ut coaguletur & conſumetur illa humiditas tam vaporoſa, fœtida & acuta & dulcis fiat, ſic aſſumpta per os ſubito penetrabit per totum corpus, ut res omnium ſubtiliſſima & humano corpori conformis, & ſua potente & divina virtute tantam incorruptibilitatem inducet omni loco quem penetra-

netraverit, ut illi qui tantummodo tres guttulas per ſe aut alia re conveniente commixtas ſumpſerint, per longum temporis ſpacium ſanè victuri ſint, ut primi antiqui patres qui lignum vitæ ſumebant. Hæc omnia fabulis poetarum ab antiquis ſapientibus occultata ſunt, maxime vero Orphei.

DEMO: Feceris mihi ſanè rem gratiſſimam, ſi intentionem antiquorum in hac re mihi declaraveris.

GEBER. In iſta medicina pars eſt vegetabilis, hoc eſt, ſal ſignificatum arboribus & plantis, præterea adeſt etiam quædam animalis pars ut anima & aurum, ſignificata per animalia, homines phœbum & vellus aureum. Pars vero mineralis iſtud ſulphur fixum eſt, quod Martis nomine appellamus, hoc ſignificatur per lapides & ſaxa, montes, oſſa, & reliquis rebus duris. Aqua mercurialis & vapores ſignificantur per aviculas, ventum, fluvios, ſerpentes, tauros & Dracones, qui cuſtodiebant vellus aureum Marti dicatum. Propterea diximus lib. 1. cap. 15. in diſtillatione nullum metallum philoſophorum ſubmergi in Mercurio, hoc eſt in aqua mercuriali, Sole noſtro excepto, & hic dicatus eſt Marti, quoniam conjungi debet cum ſulphure Martis nomine appellato, per Orpheum vero noſtra medicina ſignificatur, hæc enim cum ſit dulcis omnia ſupradicta firmare & coagulare poteſt.

DEMO: Agnoſco me non ſatis capacem, ut hanc ſententiam comprehendam tuæ expoſitionis, niſi mihi prius declaraveris quænam ſint philoſophorum metalla.

GEBER. Philoſophi hanc ſcientiam occultaverunt ſub nominibus omnium rerum in mundo, maxime vero metallorum.

DEMO: Quomodo occultabitur hæc ars ſub metallorum nominibus, cum ipſa fiat per metalla.

GEBER. Certum & rem haud facilem eſſe poſſe diſcernere, quando veteres Philoſophi de metallis communibus, ſive philoſophorum metallis loquuntur: nam primo aſpectu nobis videntur de metallis communibus verba facere, & interdum ſermonem ſuum incipiunt de metallis communibus, mox reliquum ſermonis ad metalla philoſophorum deflectunt. Qui vero hujus artis notitiam ſive cognitionem aliquam habuerit, & experientiam, ſtatim nomine aliquo audito intelliget, quid in hac arte ſignificare poſſit. Sit in exemplum nomen Ferri aut Martis. Si igitur Philoſophus dixerit hunc in manifeſto calidum eſſe & ſiccum, facilemq; tincturam rubei, hujus artis peritus artifex ſtatim cognoſcet eum de ſulphure hæc dixiſſe, quum qualitas hæc ferro communi minime conveniat in manifeſto. Raſis dicit in libro de divinitate, animadvertendum eſſe res ſubtili artificio à natura taliter invicem colligatas eſſe, ut in omni re omnes res ſint in potentia, etiam ſi viſu minime compræhendantur, quod melius depræhendetur in rebus æquabilibus quàm in aliis. Hoc modo interiora auri argentea eſſe, & interiora argentei aurea, inveniri enim in Sole quidpiam Lunæ, & in Luna aliquid Solis, in cupro vero aurum & argentum eſſe in potentia, ſed non viſibiliter, & in his ferrum, plumbum, ſtannum, in quibus etiam viciſſim aurum & argentum reperias. Idem ſcribit Albertus lib. 3. de mineralibus cap. 8. dicendo Hermetem, Gilgil & Empedoclem Philoſophos & Alchimiſtas præclaros, cum omnium cæterorum Alchimiſtarum numero affirmare in omni metallo plures eſſe ſpecies & naturas metallorum; alia vero occultata, alia manifeſta, alia interius, alia exterius, alia vero in fundo, alia in ſuperficie apparere metalla, quemadmodum illi qui de latentia formarum diſputarunt, & omnem rem in omni re eſſe, ut Anaxagoræ placuit, dixerunt itaque plumbum interius aurum eſſe, foris autem plumbum, aurum vero exterius in ſuperficie aurum eſſe, interius vero & in profundo plumbum, hoc eodem modo ſe habere intra ſe cuprum & argentum & omne metallum ad ſingula metalla. Præterea dicunt non nominari exteriora ſive interiora metalla, & cæteræ denominationes ſecundum ſuarum partium in toto, ſed ſecundum proprietatem & naturam prædominantis, cum prædominans id ſibi incluſum teneat ſupra quod dominatur. Hoc modo iſti omnino Anaxagoræ ſententiam affirmare videntur, qui ſingula metalla ſingulis metallis ineſſe prodidit, & denominationem fieri à prædominante.

DEMO: Hæc videntur mihi impoſſibilia, & ſi recte judico, horum opinio ab Alberto reprobatur.

GEBER. Tu verſaris in ſimili errore cum quibusdam Philoſophis, qui dicebant in mundo aliam ſubſtantiam non eſſe præter eam quæ videretur. Si autem diligenter examinaſſes, corrupiſſes & transmutaſſes aliquando metalla, & intrinſecas qualitates conſideraſſes, & diverſitatem ſubſtantiæ & coloris apparentis, hæc tibi non viderentur impoſſibilia. Præterea ſi tibi videbitur Albertum hanc opinionem reprobaſſe, dico ab eo nudam literam reprobatam, inventionem autem antiquorum & ſenſum allegoricum nequaquam.

DEMO: Declara mihi igitur diſtincte & aperte intentionem antiquorum & ſenſum hunc allegoricum.

GEBER. Per calcinationem, putrefactionem & lotionem reducimus noſtrum metallum in ſal album ut calx communis, & multis locis appellavimus hoc calcem. Cum autem habeat proprietatem plumbi communis, nomen plumbi invenit. Propterea dixit Raſis loco jam citato, plumbum in ſuo manifeſto, hoc eſt in ſuperficie frigidum & ſiccum eſſe, hoc eſt plumbum & argentum, nigrum, molle, terreum, melancholicum, acerbum, fœtidum, fœmineum in actu, plumbum in potentia argentum eſſe. In ipſius autem profunditate calidum & humidum, hoc eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum, in uno latere frigidum & humidum eſt, hoc eſt, ſtannum & argentum vivum ſive Mercurius, aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum, in altero latere calidum & ſiccum, hoc eſt, ferrum & cuprum, igneum, cholericum, rubrum, amarum, acutum, maſculinum. Intelligis nunc nimirum in uno metallo communi & uno metallo philoſophorum, ſingula philoſophorum metalla comprehendi, ſic & de cæteris intelligendum.

DEMO: Hæc mihi videntur difficilia & obſcura valde.

GEBER. In procemio lib. 2. dixi: conſiderationem earum rerum, quibus ad complementum hujus operationis perveniatur, auſpicandum eſſe à diligendi inveſtigatione principiorum corporum ſecundum ipſorum profundum, occultum & manifeſtum. Animadvertas igitur ſecundum ſententiã Raſis in libro de divinitate in omni corpore tres eſſe dimẽſiones, altitudinem, profunditatẽ, & latitudinem, altitudo eſt quæ manifeſta eſt, profunditas vero eſt occulta, latitudo medium tenet inter manifeſtum & occultum, hoc eſt partim manifeſta & partim occulta eſt, iſtud vero ſal quod plumbũ appellamus, & argentum vivum ſive mercurium nondum præparatum, & aquam ſiccam & paſtillum de quo latius dixi in capitulo de deſcẽſione, hoc eſt diſtillatione, cum in ſuo

in ſuo manifeſto album ſit, propterea dicitur frigidum eſſe, albedo enim ſignum frigiditatis eſt, aut potius frigidum dicitur quod participiat in humiditate aquæ, de qua locutus ſum lib. 2. cap. 2. & 7. Cum vero multum terreſtreitatis intrinſecæ habeat, ut ſupra diximus multis in locis de mercurio loquentes & plumbo. Propterea ſiccæ naturæ dicitur quæ cauſa ſit nos dixiſſe lib. 1. cap. 15. eum ſcilicet mercurium, non facile adhærere intrinſecus ſuo ſulphuri quod Martem nominamus, quamvis habeat viſcoſitatem humidam propter ſiccitatem, hoc eſt terreſtreitatem ipſius per quam viſcoſitâs temperatur, & adhærere minime permittitur. Propter hanc terreſtreitatem dicitur naturæ eſſe melancholicæ lividæ & nigræ. Notabis autem quemadmodum ſupradictus Saturnus albus eſt, eodem modo ſuas intrinſecas terreſtreitates ante diſtillationem albas eſſe, quemadmodum loco jam citato oſtendimus. Propterea diximus lib. 3. cap. 2. de iſto mercurio loquentes, levi artificio videre nos ab ipſo exire terram nigram & fœtidam per lotionem. De terreſtreitate iſta ſupra quoque locuti ſumus, lib. 2. in tertia cauſa deſcenſionis, hoc eſt diſtillationis. Cum vero iſte Saturnus naturam ſalis habeat frigidus & indigeſtus, igitur acerbus eſt. Propter albedinem vero & frigiditatem fœmineus dicitur, & propter ſuam fumoſam & aduſtivam ſubſtantiam dicitur fœtidus. Quum autem manifeſtum occulto ſemper contrarium ſit propterea plumbum hoc in profundo, quemadmodum per diſtillationem cum forti ignis expreſſione manifeſtatur in oleo, calidum & humidum eſt, hoc eſt aurum, calidum vero propterea quod ſulphur rubrum eſt & ſanguineum. Quod autem ad compoſitionem hujus auri Mercurius recipiatur, erat enim ante diſtillationem una materia ſive ſubſtantia cum mercurio, inde dicitur humidum eſſe. Citrinum vero dicitur quod compoſitum ſit ex ruffo & albo, aereum autem nominatur, quod ſpiritus ſit ſubtilis & ſublimetur. Sanguineum dicitur quum ruffum ſit. Dicitur præterea & odoriferum propter ſuam rubedinem, caliditatem & bonam ſubſtantiam bene digeſtam. Maſculinum vero quod calidum ſit, & in generatione metallorum & Elixir paterno ſemini ſimile. De his Saturni occultis ſecretis in libro trium verborum ſcriptum eſt, neceſſarium eſſe ut manifeſtum occultetur, & occultum manifeſtetur, hoc verò occultum naturæ ſolis eſſe & ignis, & precioſiſſimum oleum omnium occultorum, & tincturam vivam & aquam permanentem. Hic vero Saturnus adhuc in uno latere ſcilicet latitudinis in parte manifeſtus, & in parte occultus naturæ frigidæ & humidæ eſt, hoc eſt, Jupiter & Mercurius præparatus, & accidit hoc poſt lotionem fecis aduſtæ. Propterea dixi lib. 1. cap. 19. plumbum ſubſtantiæ terreæ plurimum habere, ob id lavari, & in ſtannum converti. Morienus autem dicit, corpus immundum apud philoſophos plumbum dici, mundum vero ſtannum; dicitur autem naturæ phlegmaticæ propter ſuam humiditatem viſcoſam; Inſipidum vero & remiſſum dicitur propter ſeparationem multæ aquæ acutæ in diſtillatione. Fœmineum dicitur quod frigidum ſit & humidum, & in metallorum generatione, & Elixir muliebri menſtruo ſimile ſit, in alio latere quod de manifeſto & occulto ſimul participat. Saturnus calidus eſt & ſiccus, hoc eſt ferrum & cuprum, quamvis (ut Raſis tradit) ſiccitas Veneris ſiccitatem Martis ſuperet & major ſit, propterea quòd participat de argento vivo ſive Mercurio qui ipſius ſiccitatem temperat. Animadvertendum tamen eſt, quemadmodum lib. 1. cap. 12. monui, & lib. 3. cap. 7. in corporibus metallicis duas eſſe ſulphuris ſpecies neceſſarias noſtræ arti, quæ in manifeſto dependent à rubedine, in occulto vero albi, nigri & ruffi ſunt, unum intrinſecum eſt ipſo Saturno. Propterea ſolvitur ut cætera ſupradicta & Veneris nomine appellatur, omnia autem ſupradicta inſimul eſſe ante diſtillationem, & omnia habere naturam ſalis, diximus lib. 1. cap. 15. ſolui Iovem, Saturnum, Lunam & Venerem, iſto mercurio quem Saturni nomine deſignamus, hoc eſt per ipſius virtutem, cum omnes ſimul naturam ſalis habeant, ſolvuntur autem tantummodo hæ res quæ ſalis naturam habent, aut aluminis & fellis prout ſæpe monuimus.

DEMO: Solutionis jam ſæpe meminiſti, quare rogo ut mihi declarare velis ſenſum hujus verſiculi. Solvite corpora in aquam, omnibus dico qui aurum & argentum facere quæritis.

GEBER. Lib. 2. cap. 17. dixi omnia corpora noſtra ſulphurea, ſulphur & arſenicum eſſe, Arſenicum verò Veneris nomine appellatum diſtillatione ſolvitur [ut ſupra diximus.] Sulphur autem Martis nomine appellatum diſtillatione non ſolvitur, cum in ſe non habeat partes ſalſugineas [ut lib. 1. cap. 3. diximus] ſubtiliatur autem & ſolvitur cum ſua aqua mercuriali, quam capite de ſolutionibus cæteris aquis acutis adjunximus. Ex his duabus aquis ſulphureis unam accipe quam volueris, ſcilicet hanc quæ Venus & aurum dicitur, hanc da bibendam inimico tuo, hoc eſt conjunge illam ſulphuri quod ferrum dicitur. Diximus enim loco jam citato ſulphur cum ſuo ſimili ſive compari, hoc eſt arſenico tincturam fieri. Intelligitur aut per Leonem antiquum ſive Draconem mercurius converſus in ſal, antiquum verò vocant quòd incorruptibilis ſit. Ex hac ſententia reliquos verſus quoque intelliges, ſcilicet qui ſolvere non poterit, ſubintelligendum, noſtrum arſenicum & mercurium noſtrum, neq; ſubtiliare ſulphur, corpus ſulphureum non tangat, neque argentum vivum noſtrum, non poterit enim fixum ſulphur quod Martis nomine appellatur, tenere volatile arſenicum, niſi peroptime commixta fuerint, & ex duobus unica ſubſtantia facta fuerit, quod cum aqua mercuriali, quam aquam vivam appellamus, fieri poteſt, quæ medium tenet in commixtione tincturarũ, hoc eſt inter ſulphur & prædictum ſal præparatum, ſal diſſolutivum appellatum. Raſis mentionem facit in ſuis ſcriptis horum ſulphurum; & dicit aquam æris ſolutam ad rubrum & meliorem & fortiorem eſſe quàm ferri aquam, hoc eſt cum ferrum ſublimatum fuerit in rubedinem convertitur, & aceto adjecto rubicundum colorem acquirit ut ſanguis. Quum igitur ſulphur Martis nomine appellatum quaſi extrinſecum ſit in ſupra dicto Saturno, Propterea in præparatione facilius ab eo ſeparatur à commiſtione, hanc ob cauſam diximus lib. 4. cap. 14. ea metalla quæ parvam quantitatem mercurii habent, facilius ſeparari à commiſtione ſalis, & eodem loco de iſto ſulphure Martis nomine appellato, dixi Martem fuſionem non habere, hoc eſt non ſolvi. Propterea cum iſto ſale non commiſceri, quod fit per privationem multæ humiditatis mercurialis. Propterea cap. 15. eiuſdem libri diximus, corpora ab invicem per iſta duo examina non ſeparari (hoc eſt in calcinatione ſulphuris cum aceto & ſale, & in diſtillatione à ſale & ſeparatione) niſi per diverſitatem compoſitionis ipſorum ſubſtantiæ, nam ex ea diverſitate naſcitur diverſitas fuſionis, hoc eſt ſolutionis, ſpiſſitudinis & raritatis, quæ principales cauſæ ſunt ſeparationis noſtrorum metallorum.

metallorum. De ſolo Marte autem loquendo, dico ipſum eſſe igneum, hoc eſt ſulphur ruffum, calidum & ſiccum, & facilis combuſtionis ante præparationem, propter multam unctuoſitatem; cholericum propter vehementem calorem, amarum & acutum, quum cholericus ſit, eſt namque cholera propter indigeſtionem cibus amarus & acutus. Dicitur autem maſculinus quòd calidus ſit, & principale ſemen metallorum & Elixir. Ita nimirum comprehendes in uno metallo communi omnia metalla philoſophorum comprehendi, & ibi aurum & argentum eſſe in potentia propinqua, quum in ipſo ſit ipſorum ſemen à natura pro parte digeſtum & fixum, nec aliud tamen eſſe præter ſulphur & argentum vivum. Si vero hujus rei certificari voles, conſiderabis ea diligenter quæ lib. 2. cap. 7. & 16. & lib. 3. cap. 4. circa finem ſcripſimus.

DEMO. Niſi praxin videro hujus operationis non ſatis capacem me ſentio ut hæc intelligere queam, tametſi animadvertam artem naturam in multis imitari.

GEBER. Natura per decoctionem adurit terram & aquam ſimul commixta, & vitriolum generat, ars vero adurit ſua metalla, & redigit ea in calcem in qua vitriolum occultatum eſt, naturæ & artis ſemen, per putrefactionem autem & ſeparationem extrahitur vitriolum & ſulphur. Natura reſolvit ſuum vitriolum & exhalat duplicem fumum, ars ſimile facit in ſuo vitriolo. Natura per ſublimationem ducit duplicem illum fumum in loca mineralia, & ipſum conjungit cum ſulphure fixo, ars ſimiliter ſuum duplicem fumum conjungit cum ſulphure fixo. Cum vero fumus ille albus nobis magnum impedimentum eſſet futurum in fixione, propterea removemus illum & in ipſius locum accipimus mercurium viſcoſum coagulatum, quem à fecibus aduſtis extraximus. Propterea diximus lib. 2. cap. 6. ſemper illud ſeparari quod corpori in capello Aludelis propinquius ſicut in pulvere ſurſum elevatum, hoc eſt in aquam ſolutum ab eo quod remanet in fundo vaſis præparatum natura quoque illud ſulphur fixum lavat, ſimile facit ars. In lotione autem hujus ſulphuris ruffi in colore vivi ruffi, primo calcinatur & fit nigrum propter ipſius oleaginitatem, & à Raymundo nigrum nigro nigrius appellatur ſui vitrioli. Propterea diximus lib. 4. cap. 20. Martem in omni genere combuſtionis nigredinem & fuſcum colorem creare plus tamen aut minus, quo metallum magis aut minus calcinatum fuerit, nam per fortem calcinationem ſulphureitas aduſtibilis conſumitur, ut lib. 3. cap. 7. oſtendimus. Hac de cauſa omnes Philoſophi maximè in hoc conveniunt putantes illas debere eſſe nigras, fortaſſe ut propter abundantiam ſulphuris calx non vitrificetur, ab hac nigredine uſq; ad albedinem omnes ſui cæteri colores apparent, ſunt enim albedo & nigredo externi & planè contrarii colores, & omnes cæteri colores plane intermedii. Propterea ſemper in hac præparatione quotieſcunq; de gradu ad gradum aliquid de nigredine deperditur, ſemper color apparet minus niger, quouſque tandem ad ultimum & perfectum colorem albedinis perveniatur.

DEMO: Credebam hanc colorum diverſitatem apparere poſt coagulationem Elixir, dixiſti enim lib. 2. cap. 16. proprietatem eſſe ſulphuris cum argento vivo, colorem rubrum creare aut citrinum ſecundum quantitatem commixtionis, proprietatem vero remotionis ſulphuris eſſe, dare mercurio albedinem per ignem. Hæc igitur cauſa eſt diverſitatis colorum in ipſo poſt ipſius coagulationem in petram ſive lapidem. Hunc vero modum loquendi non intelligo, nam cum ſulphur & mercurium ſimul poneres, ut coagularentur, putabam amplius non removendos neq; ſeparandos eſſe, quomodo erit igitur ſulphur cauſa varietatis colorum poſt coagulationem Elixir?

GEBER. In ſulphure, ut Albertus de mineralibus tradidit, ſunt duæ unctuoſitates aduſtivæ, una major & quaſi extrinſeca, altera minor & intrinſeca. Prima rubra eſt & removetur per lotionem, intrinſeca vero conſumitur poſt coagulationem Elixir, quod primo nigreſcit & deinde ſucceſſive paulatim minuitur, & conſumitur ea humiditas unctuoſa quæ nigredinis cauſa fuerit. Hoc modo dicimus ſulphur removeri, quoniam convertitur in albedinem perfectam, & poſtea in colorem citrinum, ultimo vero in colorem rubrum, fit igitur ſulphur duabus vicibus nigrum & bis album & bis rubrum.

DEMO: Quanto temporis ſpatio coagulatur poſt præparationem ſulphuris & mercurii?

GEBER. Simul poſtea in vas longi colli & rotundæ capacitatis impignatam cinerum cum igne lucernæ, quæ quintuplex ſive ſextuplex ellichnium habuerit, coagulabitur viginti dierum ſpatio aut citra. In ſpeculo Alchimiæ ſcriptum eſt, materiam lento igne regendam, donec major pars in terram nigram converſa ſit, quod fit in 20. dierum ſpatio.

DEMO. Eo tempore quæ apparebunt ſigna?

GEBER. Loco ſupradicto ſcriptum eſt, materiam cum ignem ſenſerit, ſubito in aquam ſolvi, & tunc ſpiritus ſurſum elevari & aſcendere per collum longum vaſis, & ſupra aquam ſubito congregari oleum in modum nebulæ nigræ. Ideo dicit Ioannes de Rupeciſſa, ſcilicet poſt calcem elevari pelliculam quandam nigram ut oleum, deinde vero poſt paucos dies materiam coagulari ſub aqua in medio vaſis eo loco, quo ignis flamma ipſum vas tangit, & paulatim reſtare & augmentari eam materiam coagulatam, donec quaſi terræ globus in medio aquæ in prima creatione mundi materia hæc arida emineat, ut inſula in medio Maris ab aqua circundata, comprimuntur autem aqua & ſulphur, & ſimul in colore nigro coagulata, in forma ovi quod ſuo acumini inſiſtat.

DEMO: Quamdiu durat hæc nigredo, donec incipiat dealbari?

GEBER. Scriptum eſt in libro Roſarij, quadraginta diebus continuis, nam & alteram aquam permanere nigredine coopertam, eam vero nigredinem ultra quadraginta dies non durare, ſi rectè & modo debito gubernata fuerit, hæc à veteribus ſub velo fabularum poeticarum occultata ſunt.

DEMO: Mirum ſanè Philoſophos veteres hanc artem tam obſcuris & chimericis figmentis occultaſſe, quæ à noſtris grammaticis declarantur & detorquentur ad ſenſum moralem.

GEBER. Qui hujus ſcientiæ nullam habuerit cognitionem, non capiet rationem aut intentionem veterum Philoſophorũ, fingendo tantum numerum deorum & dearum, aut quid iſti per iſtorum generationem ſtupra & amores variaſq; mutationes deſignare voluerunt non intelliget. Stultum enim eſſet, credere, hæc ficta, ut morum diſciplinam occultarent, quam tanta cum laude, & publice, & privatim, verbis & factis, in omni virtutum genere, adeo ſtrenue propoſuerunt.

DEMO: Si me tanti ſecreti faceres participem, præter cætera tua in me collata beneficia, hoc unico me quàm arctiſſime devincires tibi.

GEBER. Ne forte credas me ſolum hujus opinionis eſſe, legas Albertum lib. 1. de mineralibus, cap. 4. qui dicit. Empedoclem, qui longo tempore præceſ-

præceſſerat Hermetem confirmaſſe lapides creatos ex calore ardente, hujus affirmationis originem ceperis ex antiqua fabula Pyrrhæ & Deucalionis, in qua fabula lapides magnæ matris oſſa dicuntur, Oſſa verò ſecundum Empedoclem pro parte ex Vulcano compoſita ſunt.

DEMO: Mihi videntur verba hæc ab Alberto in hanc ſententiam minime dicta eſſe.

GEBER. Lapides à calore ardente generati colores ſunt noſtrorum metallorum ex ignis vehementia generati, & propter duritiem oſſa vocantur, & partim ex Vulcano compoſita ſunt, hoc eſt ex ſulphure quod ignis nomine appellatur, quod in ipſis prædominetur ignis, hoc eſt ſulphur. Sunt autem lapides magnæ matris dicti, hoc eſt, terræ, quod eorum generatio fit ex metallo, quòd magnam quantitatem terræ in ſe continet, nam tota ſubſtantia fixa & terrea ſunt. De Pyrrha & Deucalione fabulantur Poetæ, hos tempore diluvii in navicula, quam conſcenderant, ſalvatos evaſiſſe ſolos, per diluvium ſignificare volentes noſtras aquas albas. Verum per Pyrrham & Deucalionem inſimul ſignificabant ſulphur iſtud ſubtile, quod ſupra Hermaphrodita nuncupari diximus, hi duo ſalvantur conſcenſa navicula, hoc eſt in illa nigra pellicula quę ſupra aquam elevatur & innatat ut oleum. Per illos lapides quos projiciebat Pyrrha, & convertebantur in fœminas, ſignificarunt argentum vivum, hoc quod finita diſtillatione remanet in Boccia fixum & terreum, per lapides vero à Deucalione projectos qui in maſculos convertebantur, ſignificatum eſt iſtud ſulphur, quod Martis nomine ſupra appellari diximus. Ad hæc legimus apud Albertum lib. 1. cap. 8. 2. tractatus, fabulam de Gorgone, quam finxerunt Poetæ, omnia quæ conſpiceret in lapides convertiſſe ita explicandam eſſe, ut per Gorgonem intelligamus virtutem & potentiam mineralem, & per conſpectum Gorgonis, diſpoſitionem humorum corporis ad virtutem lapidificativam.

DEMO: Explicatio hæc multo obſcurior, eſt, quam ipſe textus ſit.

GEBER. Mineralia hæc ſulphures ſunt, virtus vero earum fortis, virtus eſt metallica indurativa & figens, aſpectus autem vaporum, corporum metallicorum ad virtutem hanc mineralem, fit cum jam fumi aſcenderunt in collo longo vaſis ſive Boziæ, & reſpiciunt & reducunt retro ſe ad hanc virtutem mineralem, quæ indurat & convertit iſtos vapores in lapidem nobiliſſimũ philoſophorum. Uxor Loth ignem fugiens contra Dei juſſum retroſpectans converſa eſt in ſtatuam ſalis. Poetæ finxerunt Jovem amore captum Ganimedis eum rapuiſſe in aquilam converſus & in cœlum portaſſe, quæ autem ſæpius à nobis dicta ſunt de duplici illo fumo in hac fabula compræhenduntur. Nam per Iovem ſignificatur ſupradictum ſal quod per diſtillationem convertitur in aquilam, hoc eſt in aquam mercurialem quam in iſta arte aquilã nuncupare conſuevimus, propterea quod ſupervolat omnes alios ſpiritus In libro de aluminibus & ſalibus, legimus atramentum, hoc eſt, ſulphur regi per aquilam affirmante Geber philoſopho, quo loco ſal armoniacum intelligi debet, per Ganimedem tantæ pulchritudinis intelligendum ſulphur, quod aurum appellari diximus alibi. Iupiter vero hujus amore capitur, propterea quod naturaliter invicem conjuncti & uniti ſint in ſubſtantia una, propterea in diſtillatione portat eum ſecum ſubvolando in cœlum, hoc eſt in capitulum ſive capitellum bociæ, hoc eſt vaſi in cœli figura concameratum. Præterea ſcribit Virgilius in 6. Aeneid. de Dædalo cum ſuo filio incluſo in labyrintho ipſis aptaſſe alas ex pennis cum cæra quibus evolarent ex labyrintho. Icarus vero nimis alte volans in mare præcipitatus eſt, liquefecerat enim Solis calor cæram cum qua alæ compactæ & ſibi adaptatæ erant.

DEMO: Hujus fabulæ expoſitionem avide expecto.

GEBER. Dædali nomen græca dictio eſt, latinè varium ſignificans, & deſignat nobis ſulphur, quod Martis nomine nuncupari diximus, quod admodum varium eſt transmutando ſe de colore in colorem, & ab una natura in aliam, ſulphur iſtud parens eſt alterius ſulphuris admodum ſubtilis & fuſilis, quod ſub Icari nomine Dædali filio intelligitur, eſt enim arſenicum ſubtilior & fuſibilior pars Martis. Per Labyrinthum poetæ intelligere volunt vas ſive Bocciam, aut potius vilem lapidem philoſophorum, in quo dicti ſulphures incluſi ſunt. Alæ autem quibus avolare conantur, & in altum feruntur, ſunt hæ res de quibus mentionem feci lib. 2. cap. 10. dicendo; Corpora quæ indigent adminiſtratione rerum ſublevantium aut exaltantium, ſunt Venus & Mars, propter earum tardam fuſionem, hoc eſt ſolutionem. Venus enim Tutiã indiget, Mars vero arſenico, nam his rebus facile elevantur & ſurſum feruntur, nam inter ipſos magna quædam convenientia eſt.

DEMO: Mihi perſuadeo & hunc locum ex illis eſſe, quos tu ſolus intelligis.

GEBER. Per tutiam ſignificatur aqua mercurialis, quæ per diſtillationem exprimit ex dicto ſale extracto è lapide Venerem, quem Icari nomine ſignificamus. Iſte Icarus ſimul aqua iſta alte volat, hoc eſt in capitellum vaſis uſq; elevatur, calore enim ſal diſſolvitur. Icarus vero per roſtrum capitelli in vas recipientis cadit in aquam amaram & ibi ſuffocatur, nam per decoctionem nigreſcit. Alæ vero cum quibus Mars avolat ex dicto lapide arſenicum deſignant, ut apertè ſatis diximus lib. 3. cap. 16. Propterea quod humiditas & acuitas aceti, mediante calore fumi agens in corpus calcinatum & ſubtiliatum, diſſolvit illud & attrahit ſubſtantiam ſalis occultam in iſto calore, cum eodem attrahendo ſubtile quod ſulphur Venerem nuncupamus, in profundo hujus ſalis incluſum. Nam propter colligantiam ſulphurum in hac putrefactione arſenicum attrahit & ſurſum ferri, & ſublimari facit Martem. Cæra autem cum qua alæ adaptatæ & affixæ erant, eſt ſupradictum ſal viſcoſum dealbatum, ut cæra alba Tyrrhenia ſuperius nomine Iovis appellatum. Tradidit autem hæc fuſius, lib. 3. cap. 7. propè finem loquendo de corporum elevationibus cum ſpiritibus. Meminit inſuper Virgilius rami aurei quo detruncato ſtatim alius ſubnaſcitur ſimilis, per arborem ſignificare volens ſal vegetabile, ex quo per ignis expreſſionem diſtillatur illud ſulphur quod aurum appellamus. Cum enim totum iſtud ſulphur una vice ſimul omnem rem non exprimatur, ſed paulatim guttulam guttula inſequendo, finxerunt ramo uno detruncato ſtatim alium ſubnaſci, hoc eſt expreſſione forti ignis. Sed hoc Senior Philoſophus apertius demonſtrat dicendo, animam hanc è petra non exprimi poſſe una vice, ſed multis vicibus & paulatim. Propter hanc cauſam veteres eam animam & animas, florem & flores, tincturam & tincturas, ſanguinem & ſanguines, pinguedinem & pinguedines appellaſſe, propter tardum egreſſum de gradu ad gradum. Finxerũt etiam Iovem iratum patri ſuo Saturno genitalia excidiſſe cum acutiſſima falce, & hæc

cecidiſſe

cecidiſſe in mare, & ex commiſtione ipſorum ſanguinis cum ſpuma maris Venerem procreatam. Per Saturnum intelligentes prædictum ſal quod pater Iovis dicitur, hoc eſt ipſius ſalis præparati quod ab iſto generatur, iſtud ſal poſitum in ignem in vaſe ſive Boccia, Iupiter iratus & igne alteratus dicitur, & ſolvitur in aquam ſubtilem & acutam, ſignificatam per falcem acutam cum qua Iupiter iratus patri genitalia excidit, hoc eſt ſeparat & attrahit ſecum partes maſculinas ſive virilia, hoc eſt ſulphur intrinſecũ in ipſo ſale, & ſimul cadunt in vas recipientis, quod ſignificatur per caſum in mare, ſcilicet in aquam ſalis, ex iſto ſale & ſulphure generatur Venus, ut ſupra diximus. Hæc aqua currus Phaetontis, quem Poetæ Eridanum vocant, propterea quod ipſo vehatur noſter Sol & ſpiritus fœtentes quos appellamus, finxerunt etiam quidam Minervam filiam eſſe Iovis, Iupiter enim ſuum caput feriens, armatam ex ipſius cerebro profiliiſſe Minervam. Figmentum hoc ita intelligendum eſſe cenſeo, Iupiter in ignem alteratus caput ſuum convertit, hoc eſt ſal iſtud quod Saturni nomine nuncupamus, in quo ſal iſtud ſubtile, album, molle, humidum ut cerebrum continetur, ex quo per diſtillationem naſcitur Minerva armata, hoc eſt aqua illa veſtita ſive amicta ſubtiliſſima parte ſulphuris, quod Martis nomine vocamus. Dicunt præterea Vulcanum amore captum Minervæ eam pertinacius conſecutam tandem veſte arripuiſſe, & ſemen in terra perfudiſſe, ex quo puerulus ſtatim natus ſit, ſic Minervã Vulcani vim evaſiſſe. Per Vulcanum intelligimus ſulphur quod ignem vocamus, & ferrum magno amore afficitur, ergo aquam Mercurialem quam Minervæ nomine ſignificamus. Sunt enim inſimul in uno eodemque metallo. Propterea hanc in calcinatione ſequitur & in putrefactione. Cum vero naturæ ſint diverſæ & facillime ab invicem ſeparentur, finxerunt minervam Vulcani congreſſum fugere, cum hoc ſulphur non retinet ſemen, quemadmodum aliud ſubtile ſulphur. Propterea dictum eſt hanc arripuiſſe veſte cum ipſo unitum ſit, & cum ſuo ſale conjunctum quaſi extrinſece & ſic in ſeparatione dimittit ſuum ſemen, hoc eſt eam partem ſubtilem ſulphuris ſpargendo in terram ipſius ſalis, per diſtillationem vero naſcitur illud ſulphur quod Ganimedis nomine ſignificari ſupra diximus, quemadmodum etiam Appollinis & Phœbi, & ſi evaſit vires Vulcani per remotionem ſive ſeparationem hanc, quæ fixioni impedimento fuerat. Finxerunt etiam veteres à Jove amatam Io, ipſa vero Iovem fugiens à craſſa & obſcura nubecula circumdatam, ut in curſu ſubſiſteret, per Io ſignificantes ſupradictam aquam Mercurialem à Iove amatam cum ejuſdem ſubſtantiæ ſint, ſimul vero juncta & Bociæ incluſa ad ignem aqua per diſtillationem aufugit per longum collum vaſis, deinde recidens ad fundum ubi à Iove circumdatur pellicula nigra ſupradicta per quam coagulatur & firmatur Io, hoc eſt in curſu ſiſtitur. Iſtæ nigræ pelliculæ vela ſunt quibus Theſeus rediit navigio Athenas, quæ videns Theſei pater ſibi perſuadens filium obiiſſe, ex deſperatione ſe præcipitem dedit in mare & ibi aquis ſuffocatur. Per Theſeum ſignificare volentes ſulphur iſtud ſubtile quod in pellicula aut potius oleo iſto continetur per Theſei nomen ſignificatum. Pater vero Theſei Egeus [hoc eſt ſulphur craſſum magis] ſe præcipitem dat in mare, hoc eſt in aquam ſalis, & ibi ſolvitur & moritur, hoc eſt ſuffocatur, nam ſecundo denigratur. Inter reliqua plura ejuſmodi poetica figmenta tradiderunt veteres poſt diluvium & terram exiccatam ab inundatione aquarum varias animalium ſpecies à terra productas, inter cætera vero animalia ſerpentem quandam productam, hanc ſagitta interemptam ab Apolline ſive Phœbo. Hanc fabulam hoc modo interpretati ſunt, per diſtillationem quam etiam ſublimationem appellamus, primum lento igne diluvium venit, hoc eſt intro humiditas aquea apparet, hac remota & fortificato igne terra, hoc eſt, materia noſtra, quæ multum in ſe terreſtreitatis habet, producit animalia, hoc eſt ſulphur iſtud ſubtile, quod animale dicimus. Verum inter animalia cætera etiam ſerpentem illum gignit, quem Pythonem appellant, hoc eſt, aquam fœtidam, quam Phœbus occidit, hoc eſt à noſtro ſale coagulatam & denigratam in medicinam humani corporis. Fingunt præterea Martem filium Iovis & Iunonis, ſunt tamen qui Martem ſine patre à ſola Iunone procreatum velint. Per Junonem vero etiam ſi ſæpius elementum aeris intelligant, tamen cum dicunt Martem filium eſſe Iunonis ſine patre natum, per Iunonem terræ elementum intelligunt. Iupiter aut poſt putrefactionem cum Marte & Iunone reperitur. Quod autem per lotionem Mars ab ipſius ventre ſeparatur, propterea dicitur ipſius filius. Cum vero filius ſaltem in aliqua parte patri ſimilis eſſe debeat & matri, hoc vero ſulphur quod Martis nomine intelligimus, Iovis nullam ſimilitudinem penitus referat, calidus enim eſt & ſiccus, rufus, durus, abſque viſcoſitate & ſolutione, & quaſi argento vivo privatus, Iupiter vero frigidus & humidus eſt, albus, mollis, viſcoſus, facilis fuſionis & ſolutionis, quaſi argentum vivum mortificatum, hanc ob cauſam finxerunt Martem Iunonis filium, hoc eſt terræ, pinguedo enim terræ eſt.

DEMO: Oſtende igitur jam quo loco Iunonis nomine terræ elementum intelligunt?

GEBER. Finxerunt Iunonem filiam eſſe Saturni, & Opis, ſororem & uxorem Iovis, & in eodem partu ante Iovem in lucem editam, reginam eſſe deorum & dearum, divitiarum, præeſſe partui & matrimonio. Aqua vero Mercurialis per Iunonem ſignificata dicitur filia Saturni, diſtillatur enim ab ipſo & ſua terra ſignificata per Opim. Hæc autem largitur divitias, hoc eſt aurum noſtrum, & in ea diſtillatione generatur Iuno, hoc eſt aqua illa Mercurialis ſignificata per elementum aeris & Iovis, hoc eſt ſal quod in fundo vaſis ſive Boziæ remanet inter feces. Quum vero aqua Mercurialis diſtillata prior & prima exeat extra Bocciam ſive vas diſtillationis, dixerunt veteres Iunonem in eodem partu ante Iovem natam. Idem ſignificare volebam lib. I. c. II. differendo de præparatione Iovis, dicendo, Saturnum eodem modo præparari [deridens eos qui non ſunt filii hujus artis] aliquando ſolummodo hoc quod corpora non poteſt frangere, hoc eſt terreſtreitas quæ non frangit, hoc eſt non ſolvit corpora ſulphurea, adjiciendam vero aquam mercurialem quæ prius antequam Iupiter redeat in corpus ſua calce, hoc eſt ſale albo, ut vera calx. Præterea dicunt Iunonem præeſſe partu, quod diſtillando producat in lucem Phœbum, ob hoc etiam Lucina dicta, matrimonio quoque præeſſe dicitur, propterea, quod intermedium quoddam ſit in conjunctione tincturarum ſulphurearum, hoc eſt Veneris & Martis. Significatur autem per ſubtiliſſimum rete fabrefactum è calibe. Dicebat Morienus, animam, hoc eſt, Venerem non conjungi cum corpore, hoc eſt cum ſulphure Martis nomine ſignificato, niſi mediante ſpiritu, hoc eſt, aqua hac ſpirituali. Dicitur etiam Jovis uxor propterea quod hæc duo ſimul noſtrum aurum progenerent;

nerent,aut quod ſimul juncti ſunt & uniti ante diſtillationem, & adſcribunt ipſi regnum ſuper omnes Deos & deas gentilium, quos ſignificamus noſtris metallis. Hæc enim regit; nam per hanc naſcuntur ac ſolvuntur, ſubtiliantur ac ſeparantur; conjunguntur, mortificantur, vivificantur & fructificant; propterea finxerunt eam etiam deam divitiarum.

DEMO: Ne mireris hactenus tam prolixum ſermonem non interrupiſſe me, nam ut verum fatear, plurimum delectatus ſum hac interpretatione, adeo obſcurarum atque plane Chymericarum, aut potius monſtroſarum fabularum figmentorum; & (ut dicam quod ſentio) plane perſuaſum habeo te ejuſmodi fabulas omnino detorquere in tui animi ſententiam, etiamſi veteres ejus intentionis in quam tu eas detorquere ſtudes, nequaquam fuiſſent unquam.

GEBER. Si tu aliquando interfuiſſes praxi hujus artis, & ejus rei periculum feciſſes, & filius eſſes voti, hanc veritatem etenim cognoſceres & perciperes. Nam niſi negaveris hanc opinionem veterum quam tibi dixi, ſcilicet omne metallum in omni contineri; & hujus dicti explicationem per me tibi traditam; penitus intellexeris, nunquam negabis hanc veram eſſe intentionem antiquorum poetarum, in ſuis fabulis & figmentis: nam omnibus modis elaboraverunt, ut hanc ſcientiam penitus obſcurarent & abſconderent ſuis figmentis & fabulis poeticis, ut naturæ ſecreta ignorantibus & indignis occultarent; quod etiam plures ſapientes harum rerum periti, mecum affirmare non dubitaverunt. Scribendo etenim finxerunt Latonam ſtupratam à Iove, propter quam rem Iunonem de cœlo deſcendiſſe, hanc in Inſula Delo inveniſſe, ubi Phœbum & Dianam peperit. Per Latonam intelligentes illud ſulphur, quod ſupra Veneris nomine ſignificari diximus, quod cum impurum ſit & alteratum, compoſitum de Iove & Iunone; hoc eſt de aqua illa aerea, deſcendit de cœlo, hoc eſt de alembici capitello, & invenit Latonam in vaſe ſive Boccia, quæ ibi parit Elixir album & ruffum. Finxerunt etiam Vulcanum filium eſſe Iovis & Iunonis; quemadmodum etiam ſupra de Marte diximus; quum vero deformis eſſet & facie turpis, ſubito fuit dejectus in Inſulam Lemnios, & ibi nutritus & educatus à ſimiis. Per Vulcanum intelligebant ſulphur quod Martis & ignis nomine ſignificari jam ſæpius monuimus, quod poſt putrefactionem conjunctum eſt & unitum Iovi & Iunoni; ſed in diverſa natura fuſione & ſpiſſitudine & raritate & ab ipſis ſeparatur, propterea quod, ut lib. 3. cap. 4. diximus, argentum vivum aliud ſulphur non recipiat, eo excepto quod ſuæ naturæ eſt, hoc eſt arſenicum quod de natura ſalis participat. Propterea dicunt Vulcanum eſſe Filium ipſorum quod ab eorum ventre ſeparetur, quum vero turpis ſit & deformis propter ſuam unctuoſitatem aduſtivam, abiicitur in Inſulam Lemnios, hoc eſt in vas ſive Bocciam in quam cadunt ſagittæ, hoc eſt hæc ſulphura, quæ generata ſunt ex vaporibus calidis & ſiccis: ibi nutritus & educatus à ſimiis, hoc eſt, à veris artiſtis ſive hujus artis perfectis artificibus, qui naturam imitantur. Adhæc finxerunt Athalantam omnium hominum velociſſimum curſorem, ſuperatum tamen & victum tribus pomis aureis, per Athalantam ſignificantes noſtram aquam velociſſimam & leviſſimam ſuper conjuncta ſulphura, ipſis vero conjuncta, hoc eſt Marti, Soli & Veneri inſimul, aut cum Iove qui ſemper plenus eſt Apollinis & confectus, formatur & coagulatur, hæc tria poma tres boli ſunt, quibus Theſeus inviſcabat ora Minotauri in Labyrintho; per Minotaurum poſitum in Labyrinthum ſignificatur noſtra quinta eſſentia, quæ in vaſe ſive Boccia inviſcatur & coagulatur, cum ſupradictis ſulphuribus.

DEMO: Magnas tibi gratias ago, quod me tanti ſecreti voluiſti fieri participem, ut circa omnem invidiam ea quæ ab antiquis ſummo ſtudio occultata ſunt pro ſingulari tua humanitate mihi aperires & explicares, nam inde ſpero tandem me verum ſenſum fabularum & figmentorum poeticorum inventurum, cum mihi igitur hac parte ſatisfactum ſit; ejuſmodi inquiſitiones relinquemus, ut ſermo noſter inchoatus eò redeat unde diſceſſimus de metallis verba facientes; ſcilicet ex quonam metallo ſupradictæ res fieri debeant: nam cum ex uno ſolo nec tamen ex auro communi fieri debeant, perſuaſum habeo ex argento fieri debere, & hoc non citra rationem, quum tu jubeas illud aurum accipiendum, quod in profundo metallorum occultatum ſit. Cum vero Luna in profundo aurum ſit, ut in Teſtamento aperte demonſtraſti; omnino argentum accipiendum erit nobis abſque dubio. Scripſiſti etiam lib. 1. cap. 18. Lunam eſſe tincturam albedinis. Et plures Philoſophi Lunam fermentum albedinis nuncupant, & Medici argentum in ſuas mixtiones medicamentorum recipiunt. Albertus ad hæc in fine tertii libri de mineralibus dicit, nos certo ſcire, quod habentia ſymbolum in materia & virtutibus, & potentiis naturalibus, facilis eſt transmutatio adinvicem, & paulo inferius, Non lateat nos, inquit, quòd in omnibus quæ circulares ex ſe invicem habeant generationes, facilior eſt tranſitus eorum quæ in pluribus habeant convenientiam, propter hoc etiam ex argento facilius fit aurum quam ex metallo alio, non enim mutari oportet in ipſo niſi colorem & pondus, & hæc de facili fiunt; compacta enim ſubſtantia magis adhæret pro certo pondus diminuto aqueo, & aucto bono citrino ſulphure conſequenter variabitur color, hic autem modus eſt & in aliis.

GEBER. Pro certo tibi dico, ſi tota ſubſtantia aurea ſive argentea nobis præparanda eſſet, non autem reducendo eam ad materiam ſuam primam, hæc longe cæteris præſtare, ſed hoc modo parum eſſe utilia. Verum eſt ſecundum viam brevem ſupradictam ex argento, facilius aurum fieri poſſe quam ex alio quovis metallo. Propterea quia conſumata humiditate aquea per calcinationem ſubſtantia reducta, ſit magis fixa. Propterea dixi l. 2. c. 18. pondus accreſcere, & per minimam admixtionē noſtri ſulphuris boni & præparati in manifeſto albi, in occulto vero citrini & ruffi, pluribus diebus ſimul decocta tandē mutari in colorem tincturæ, quia colore, in ſulphure occultatus per virtutem caloris manifeſtabitur, & hic modus eſt communis in omni metallo. Loquendo autem de præparatione Elixir ſecundum viam prolixiorem novem menſium, hoc eſt reducendo metalla ad eorum materiam primam, fieri non poteſt, ut aurum ſive argentum ſint meliora cæteris metallis, nam in his non reſtat prima ſubſtantia nec primæ qualitates, exceptis intrinſecis pro omnibus ſunt communes. Verum eſt (ut jam diximus) unum ex cæteris metallis in ſua minera aliquam acquiſiſſe ſubſtantiam & proprietatē, quibus præparatum aptius & propinquius fiet noſtræ arti auro & argento, quemadmodum brevi intelliges. Reſpondendo vero tuis rationibus adductis, dico, etiamſi ſæpius philoſophi per Lunam intelligant, & Jovem & Venerem & Mercurium, nihilominus per Lunæ vocabulum

bulum etiam intelligi debere ſal Saturni nomine ſignificatum, quod in ſuo profundo ipſum aurum philoſophorum eſt, ut ſupra diximus. Poſſumus autem per Lunam intelligere ſulphur præparatũ album ut Luna, & hoc in profundo aurum & argentum eſt, & tinctura & fermentum albedinis & rubedinis ſuper ſuo mercurio, argentum hoc indurat & figit noſtrum Iovem, & convertit ipſum in naturam metallicam, & commiſcetur noſtro Soli, ut aperte oſtendimus lib. 1. cap. 18. Etiam poſſumus per Lunam intelligere Elixir album, hoc enim eſt tinctura albedinis, & fermentum albedinis in multiplicatione, & in ſecreto aurum eſt, & facillime in aurum convertitur, quia continuando vel fortificando ignem, materia magis figitur & pondus accreſcit, & tinctura ruffa ſulphurea, quæ in profundo latet manifeſtatur. Si autem de Luna medicinam aliquam facere volueris pro humano corpore eodem modo fit quo ſuperius de auro à nobis dictum eſt.

DEMO: Si ſupradictæ res omnino è metallis fieri debeant, tamen ex perfectis metallis fieri non poſſunt, neceſſe eſt ex imperfectis metallis ea facere, ſed prius præparatis.

GEBER. Secundum opinionem & rationes Rogerii Bacconis, quas ſupra allegavimus de auro communi verba facientis nullum dubium eſt, nam hæc ſcientia tractat de corporibus imperfectis in quantum convenit ea facere perfecta, ut in præfatione libri inveſtigationis oſtendi, & Caliſthenes ſummus in iſthac ſcientia vir, dicit Alchimiam ſcientiam eſſe, quæ inferioribus metallis excellentiam & nobilitatem ſuperiorum tribuat, & beatus Thomas in principio 4. lib. Metheo: dicit. Præcipuus Alchimiſtarum ſcopus eſt transmutare metalla (ſcilicet imperfecta (ſecundum veritatem & non ſophiſticè.

DEMO: Puto per percoctionem Elixir imperfecta metalla perfecta fieri.

GEBER. Hæc dico, ſi abſq; corruptione rerum extranearum præparatum perfectum fieri Elixir, & hoc ſatis clare aperte demonſtravi in proœmio libri Inveſtigationis, & in cap. de præparatione aceti acerrimi, & adhuc lib. 1. cap. 8. dicendo quod in depuratione metalla imperfecta ingenio & induſtria per artificium reducantur in puram & nobiliorem ſubſtantiam brevi tempore, quod à natura non poteſt fieri; & in lib. Teſtamenti dixi, quòd omne metallum, intellige imperfectum, per calcinationem poſſit converti, non ſolum in ſal, ſed etiam in verum Solem & veram Lunam, neque tu poteris mihi hoc loco objicere, intellexiſſe me de metallis perfectis, quum hæc ſint verus Sol & vera Luna, neque per projectionem, ſed per calcinationem hoc fit, præterea diximus in lib. Inveſtigationis, cap. de Vitriolo, quod ex corporibus imperfectis extrahantur diverſa vitriola, quæ nobis neceſſaria ſunt & utilia, diximus etiam diverſa vitriola, quod in iſta arte non ſolum alumina, ſed etiam ſulphuris varia genera dicantur vitriola, lib. 4. cap. 9. verba faciens de medicina, tingente Lunam in aurum, diximus fieri hanc, antecedente adminiſtratione nota & certa corporis imperfecti. Et ſi mea opera à me conſcripta diligenter evolviſti, animadvertiſti nimirum me in lib. de radicibus hanc ſententiam protuliſſe, videlicet cum videremus corpora imperfecta noſtra experientia & induſtria præparata & mundificata ab omni ſuperflua corruptione, majorem claritatem & ſplendorem acquirere, quam corpora naturaliter perfecta, nos tandem ex ea cõſideratione perveniſſe ad finem hujus operæ & ſcientiæ. In lib. ſpeculi Alchimiæ ſcriptum eſt, ſi invenimus materiam in qua ſit argentum vivum mundum, clarum, album aut ruffum congelatum in maſſam nondum perductum ad complementum tali modo, ut noſtra induſtria & naturali ingenio ad intimam ipſius perfectamq; mundificationem, & completam puritatem pervenire poſſimus, taliter ut poſt complementum operæ mille vicibus fortius & perfectius ſit aliis corporibus coctis ſimplici calore naturali, jam deguſtaturos nos delectabile hoc, ſupra quod omnis intentio philoſophorum fundata eſt. Præterea dicit Albertus lib. 5. de mineralibus cap. 1. omnium metallorum proprium eſſe, ut appareant incompleta eſſe in ſpecie, & ideo in quolibet convertibilia, medium vero proprie dictum habet informem naturam quam formatam diſtinctam extrema retinent, propter quod extrema per ingenium & naturam de mediis reducuntur, quando unitur unius extremi ſupra alterum, debemus autem mediorum naturam ſumme notare ad transmutationem metallorum, quia in eis conſiſtit plurima ſcientia eorum, quæ unum in aliud convertere nituntur.

DEMO: Percipere nequeo quid hoc loco ſibi velit Albertus, per media hæc extrema & virtute extremorum.

GEBER. Per media mineralia hoc loco intelligit Albertus metalla imperfecta, quoniam ſunt jam in via ad perfectionem, non quòd ab ipſis per naturam reduci poſſit metallum aliquod perfectum, ſed quod ab ipſis per artificium extrahi poſſint perfectiſſima extrema, hoc eſt Elixir album & ruffum, & quia virtus hæc extremorum in ſulphuribus, & ipſo argento vivo contineatur metallorum, tunc fiunt extrema, hoc eſt Elixir album & ruffum. Ob hanc cauſam diximus, l. 1. c. 16. quod metalla imperfecta abſque commiſtione alicujus rei extremæ fieri perfecta.

DEMO: Si bene memini dixiſti eodem loco prædicto: perfectum, hoc ipſo magiſterio perfectum fieri, & perfectum etiam imperfectum ad perfectionem perducere, & Deum teſtaris hæc ſimul alterari & perfecta fieri.

GEBER. Eo loco, per perfectum non intelligo neq; aurum neq; argentum commune, ſed ſupradictos ſulphures præparatos pro parte fixos, per imperfecta vero intelligo ſupradictum ſal præparatum argenti vivi, nomine ſignificatum & Jovem, & ex his unum ab alio ad perfectionem perducitur, quoniam ſulphur inſpiſſat, figit & tingit mercurium, Mercurius autem ſubtiliat & fuſibile reddit, inſerat & ſervat ſulphur à combuſtione. Hoc autem modo unum ab altero alteratur, & hanc reſponſionem poteris habere ex lib. cap. 11. in medio capitis.

DEMO: Mea ſententia, improbaſti eo loco modum hunc.

GEBER. Improbavi quidem eo loco modum hunc, quantum ad literam puram & nudam, non intelligebam enim de communibus corporibus, ſed de Philoſophorum metallis, ſed ut tandem totam ſummam brevi ſermone comprehendam, concludo ipſum Elixir, quintam eſſentiam & aurum potabile fieri debere ex metallis imperfectis communibus, quoniam hæc artificio adjuvari, & ad perfectionem perduci poſſunt, & faciliter reducuntur ad ipſorum materiam primam, quum in ſe habeant cauſam corruptionis, quas cauſas enumeravimus nos lib. 3. cap. 6. & accidentia quoque materiæ primæ ſupervenientia, facile ab iis removentur & indigeſtæ partes poſſunt digeri.

DEMO: Dixiſti ſupradictas res fieri debere ex uno metallo ſolo, quomodo igitur continentur in omni metallo perfecto?

GEBER

GEBER. Fatendum eſt ſupradictas res in omnibus metallis perfectis & imperfectis contineri, debemus autem inquirere & exquiſite cognitam habere naturam omnium metallorum communium, & ipſorum proprietatem diligenter examinare, quænam ipſorum ſint facilioris aut difficilioris præparationis, & quænam noſtræ arti aut propinquiora aut remotiora ſunt, & tandem quænam pura aut viciata ſunt in ipſorũ radice, ut ſatis aperte monui in fine l.1.

DEMO. Erit igitur omnino plumbum accipiendum, ob hanc cauſam quod alibi dixiſti in ipſo contineri omnia philoſophorum metalla, & lib. 1. cap. 19. dixiſti, plumbum etiam ſi ad argentum minime accedere poſſit, tamen nihilominus per noſtrum artificium ex ipſo facile argentum fieri poſſe. Et adhuc in lib. Inveſtigationis verba faciens de plumbi aqua, dixiſti, hanc eſſe aquam argenti vivi & ſulphuris proportionaliter factam, qua utimur in compoſitione Elixir ruffi. Hermes vero dicit, quòd in Saturno naturæ conjunctæ ſint cum complemento, hoc eſt terram, aquam, aerem & ignem in ipſo contineri, & quòd hic clavis ſit & apertio hujus ſcientiæ. Raſis præterea dicit in plumbo Solem & Lunam contineri in potentia non viſibiliter, & quòd ipſorum tinctura ab eo non ſeparetur, & quòd ipſe Saturnus ſit Elixir album & rufum, & aqua quæ mercurium retinere & cohibere poſſit. Pythagoras dicit, omne ſecretum in plumbo eſſe. Hermes inſuper de Saturno loquens, dicit ſe præſtantiorem & rem magis poſſibilem non ſcire in operatione albi & ruffi. His cauſis plures moti ſunt ut quærerent ex plumbo argentum vivum extrahere.

GEBER. Jam ſæpius te monui, atq; prædixi Philoſophos ſic aperte loquentes, ſemper per æquivocationem & ſimilitudinem & allegorias loqui. Propterea dixi lib. 1. cap. 19. quoſdam certo affirmare, plumbum in ſua natura quàmproxime accedere auro, ita philoſophi plumbum laudantes, de plumbo philoſophorum locuti ſunt, in quo omnes res, de quibus ſupra facta eſt mentio, ſimul continentur.

DEMO: Dicam igitur nunc cum in plumbo non ſit Elixir, ex ſtanno tandem extrahendum eſſe, ea de cauſa quod dixeris lib. 4. cap. 18. te conſideraſſe per examen hujus magiſterii, Jovem maxime accedere ad ſummam perfectionem in opere ordinis majoris. Et lib. 1. cap. 22. dixiſti Iovem inter cætera corpora transformari, in magis ſplendidum lucidiuſq; atq; perfectius corpus Solare & Lunare, & adhuc lib. 3. cap. 9. dixiſti ſatis manifeſtum eſſe Iovem propius accedere ad perfectionem, propterea quod magis de perfectione participet. Item l.1.c.20. dixiſti Iovem perfectiorem eſſe multis reliquis corporibus imperfectis, propter ipſius affinitatem cum Sole & Luna, hoc affirmat etiam Raſis, qui dicit, ſtannum tincturam eſſe albam æris ſive cupri, & quòd ex ipſo fiat aqua acuta quæ Mercurium retinere & cohibere poſſit, & tu ipſe jubes in lib. Inveſtigationis, honorare aquam Iovis ea de cauſa, quòd hæc ſit illud ipſum quod quæratur ab omnibus ad albedinem.

GEBER. Satis argutè noviſti ex meis ſcriptis, ea quæ tuæ ſententiæ ſuffragari videntur excerpere, & in medium producere, ſed mea ſcripta longe aliam diligentiam in evolvendo, & intelligendo ſtudium requirunt.

DEMO: Res ipſa facile judicabit, quanto ſtudio, diligentia atq; ſedulitate, tuis ſcriptis hactenus inſudaverim, nam ſi cogites quàm proprie non ſolum ipſas ſententias, ſed etiam ſingula verba memoria teneam, cognoſces me haud oſcitanter in tuis ſcriptis verſatum. Dic igitur quidnam cauſæ ſit, cur minus quod tanto ſtudio aſſequuturum me ſperaveram, aſſecutus ſim.

GEBER. Quia parum animadvertiſti lib. 3. cap. 12. dixiſſe me, plumbum & ſtannum commune in ſua propria radice immunda eſſe, & in ipſorum prima creatione, habent enim ſubſtantiam immundam, tum ſulphuris tum argenti vivi. Cùm vero purum cum impuro una ſubſtantia facta ſint, & eſſentia una, propterea poſſibile non eſt, ut aliqua induſtria per medicinam primi ordinis, hoc eſt per præparationem aliquam, removeatur terreſtreitas hæc ab ipſis argenti vivi adeo immundi atq; impuri. Quare jam olim plane deſperaveram, cum intelligerem hoc corpus non poſſe præparari, ut tandem perveniret ad complementum ſui ſplendoris lucidi. Verum ad me ipſum rediens cognovi corpora hæc munda eſſe in profundo ſuæ naturæ, propterea dixi lib.2.cap.7. ſi ſublimaveris, hoc eſt extraxeris argentum vivum ex plumbo ſive ex ſtanno communi, ea poſt ſublimationem apparere nigra, & adhuc lib. 4. cap. 8. dixi, in corporibus mollioribus nullo ingenio vel induſtria hoc artificio non removeri poſſe velocem illam fuſionem, neq; impuritatem, in radice principii ipſorum. Poſſumus etiam his ſubjungere ea, quæ lib. 2. cap. 2. monuimus. Videlicet quum ſulphur & arſenicum noſtrum non parum etiam naturaliter conjuncta ſint cum fecibus, neceſſe eſſe, ut in ſublimatione aſcendant ſurſumq; vehantur cum ſubſtantia non mundata. Cum igitur neq; plumbum neq; ſtannum habeant ſubſtantiam fixam, hoc eſt duram, terream & permanentem in igne vehementi, ſed aufugientem, neq; ſpiritus ab ipſis per ſublimationem extracti aſcendant abſq; ejusmodi immundiciis, quum non habeant terram fixam & permanentem in igne vehementi, quæ retinere poſſit ſecum partes illas immundas, ne inter ſublimandum aſcenderent cum ipſis ſpiritibus. Propterea dixi cap. ultimo, lib. 2. ea metalla quæ in ipſa radice participaverint de majore infectione lividitatis, plus laboris requirere & minoris eſſe perfectionis, hæc vero ſunt plumbum & ſtannum commune.

DEMO: Dixiſti tamen, ni fallor lib. 3. cap. 8. conſideraſſe te corruptiones in ſtanno, in ipſa radice ſibi non eſſe conjunctas ſed accidentales eſſe. Cum igitur in prima commiſtione ipſi non conjunctæ ſint, nimirum poterunt ab ipſo facile removeri & ſeparari. Dixiſti etiam cap. 10. Jovem quidem mundum eſſe, Saturnum vero immundum. Et lib. Inveſtigationis ſcribis, quòd omnia accidentia ſupervenientia facile removeri poſſunt, & ipſa corpora integre & ſufficienter præparari.

GEBER. Sanè ſi ea quæ ſupra longo ſermone proſequuti ſumus recte intellexiſſes, nequaquam hæc noſtræ reſponſioni objeciſſes. Cum enim dicerem, ſtannum quidem purum eſſe & tincturam albedinis æris ſive cupri, & ipſum proximum eſſe auro & argento, & ſatis propinque accedere ad perfectionem in ordine majori, hoc eſt in multiplicatione, mea intentio erat de metallis ſupradictis, dicens autem Saturnum immundum eſſe, vere dictum eſt de noſtro Saturno, ſed hæc ipſius immundicia ſibi non eſt in radice conjuncta, propterea ab eo facile removetur, quum vero dixi metalla perfecta in ipſorum radice munda eſſe, & quòd omnia accidentia ab ipſis facile removeantur, ne dictum putes de plumbo & ſtanno communi, ſed de aliis.

DEMO: Rogo, antequam longius hunc ſermonem

nem protrahas; prius apertius dicere velis, quid de ordinum numero ſentire debeam, putavi enim hactenus, primum & ſecundum ordinem ſophiſticos & medicinas imperfectas eſſe.

GEBER. Suſpicaris forte me tradidiſſe ſophiſticationes & medicinas imperfectas? Debebas certe jam dudum cognoviſſe noſtrum arſenicum & cætera materialia, quibus utimur non eſſe illa vulgaria omnibus nota. Præterea exhortati ſumus lib. 1. cap. 5. hujus artis artifices, ut fugerent opera ſophiſtica. Dico autem medicinas primi ordinis imperfectas eſſe, ea de cauſa, quòd ſulphur ſit medicina argenti vivi, quod Iovem, Saturnum & Lunam vocavimus. Argentum vivum autem medicinam eſſe ſulphuris, quod Solem, Venerem & Martem appellavimus, & hæc in primo ordine, hoc eſt in prima præparatione per quam mundificantur ab accidentibus ſupervenientibus, & in ſecundo ordine, hoc eſt in ſecunda præparatione, hoc eſt decoctione & fixione; per quam mundificantur ab unctuoſitate aduſtiva intrinſeca, imperfecta ſunt, donec perfecte mundificentur & figantur. Quemadmodũ vero ſolus homo cum perpetuo vivere non poſſit, neceſſe fuit ut ſociaretur mulieri, ut per conjunctionem hanc creſceret & multiplicaretur genus humanum, pari modo etiam noſtrum Elixir, quum per plures & ſæpius iteratas projectiones brevi abſumeretur & finiretur, multumq; laboris & magnum temporis diſpendium requirat, ipſius præparationem toties à primo principio repetere neceſſarium fuit, ut abbreviaretur & præparatio & fixio, commiſcere partem aliquam Elixir fixi cum muliere, hoc eſt cum noſtro argento vivo quod Iovem vocamus, neq; fixum neq; è terra factum, quemadmodum ſulphur. Cùm vero hæc convenientiam quandam habent in ſua natura, eò facilius uniuntur, & brevi tempore multiplicantur in virtute & quantitate. Propterea dicebam, ſupra Iovem magnum habere affinitatem cum Sole & Luna, & quamproxime accedere ipſum ad perfectionem & quaſi perfectum eſſe, & quod transformatur in magis fulgidum atque plus perfectum corpus Lunare & Solare. Dixi etiam in proœmio lib. 2. conſiderationem rei quæ ultime cauſat perfectionem Elixir in multiplicatione, conſiderationem eſſe coctionis ſubſtantiæ puræ argenti vivi. Eſt etiam Elixir medicina, originem habens ex ſubſtantia pura argenti vivi Philoſophorum, id vero quod jam medicina factum eſt, argentum vivum eſſe deſiit, & naturam ipſius reliquit, quia transmutatum eſt & fixum, tamen non totum ex argento vivo natum eſt, ſed etiam partim ex ſulphure, quamvis & hoc fuerit ex parte argenti vivi, quod transmutatum ſuam naturam reliquit, hoc eſt cum pars quædam ipſius jam facta ſit lapis philoſophorum. In lib. de Vaporibus ſcriptum legimus, Alchimiæ artifices uti Borrace in multiplicatione ſui metalli, per Borracem intelligendum ſal præparatum, quòd mercurii nomine deſignari diximus & Iovis. Si autem adhuc dubitaveris num hæc de primo, ſecundo & tertio vera mens & opinio mea ſit, age lege recapitulationem ſummæ, & conſidera diligenter ea quæ ibi diximus de ſublimatione primi gradus per quam lapis noſter mundatur & purificatur ab impuritate corrumpente, & redditur purus & volatilis. Poſtea figitur & hoc appellamus gradum ſecundum præparationis. Tertius vero gradus adminiſtrationis lapidis eſt, ut fixum faciamus volatilem, & hæc eſt multiplicatio. Ecce igitur primum gradum eſſe præparationis, ſecundum fixionis, tertium autem multiplicationis. Et quemadmodum Elixir noſtrum quod fit aureum & argenteum, paucis diebus figit & tranſmutat mercurium noſtrum, ſic quoquè ſulphur noſtrum lotum cum in parte fixum ſit, & naturam & ſplendorem habeat metallicam, propterea etiam brevi tempore figit noſtrum mercurium ſive argentum vivum, volatile vero abſquè fixo nunquam poterit figi in metallo. Extrahuntur vero ſupradictum argentum vivum, & Jupiter ex fecibus combuſtis ſalis per lotionem. Raſis in lib. Luminis luminum dicit, feces cum dealbantur magneſiam appellamus, & ſtagnum & ſpumam Jovis. Præterea dicit Philoſophus Mireris, capiendas eſſe cineres, de quibus philoſophi locuti ſunt dicentes, ne vilipendas cineres exiſtentes in loco inferiori vaſis, quia in ipſis ſitum eſt diadema cordis. Idem dicit in fecibus eſſe hoc quod quæris. Hermes itaq; loquendo de diſtillatione Saturni dicit. Cape ipſum & exalta eum in tabernaculo, eouſq; donec totus in vaporem conſumatur, & plus nihil aſcendat, & aquam ſublimatam conſerva ad tempus opportunum. Poſtea accipe feces remanentes in fundo Bocciæ ſive vaſis, & ſerva diligenter: nam ipſæ ſunt corona cordis. Scriptum eſt in libro Turbæ philoſophorum. Jubeo ut aduratis corpus & in cineres convertatis, hoc enim corpus aduſtum Phœnix eſt, qui ardet in igne & comburendo renovatur, nam corpus hoc adurendo ex cinere extrahitur, Iupiter qui cõjunctus cum una parte Elixir ſemper multiplicatur & augmentatur. Dicit autem Hermes, cum videbis corpus converſum in cineres, perfecte gubernaſti illud. Raſis itidem in libro Luminis Luminũ, dicit aduri non poſſe, nam poſt extractionem olei remanere terram. Idem affirmavimus & nos lib. Inveſtigationis verba facientes de præparatione atramenti nigri. Et lib. 2. cap. 3. dicendo, poſſibile eſt à ſalibus ſeparari feces per ſolutionem ſalium, quæ res alii nulli convenit. Idem confirmavi adhuc in enarratione trium cauſarum deſcenſionis libro jam citato cap. 11. Pro declaratione vero cauſæ ſecundæ ſcire debes per corpora debilia intellexiſſe me aquam & oleum quæ in diſtillatione conſervantur à combuſtione, per deſcenſionem in vas recipientis poſt reductionem in corpus ex calce; hoc eſt ex ſalibus eorum, quoniam diſtillando non poſſumus uno ſive eodem tempore partes omnes ſimul diſtillare, quia ea pars quæ prior reducta fuerit in capitellum vaſis, non expectat jam ſequentem, ſi vero capitellum fortiorem ignem recipiat major pars perditur; propterea neceſſe fuit ingenio & induſtria, id quod jam aſcendit in capitellum per roſtrum capitelli educere & auferri, & in vas recipientis paulatim colligere, ubi refrigerium caloris inveniet. Diximus adhuc capit. 6. prædicti libri ſæpius caput Aludelis adintratur, ne ex nimia multiplicatione in fundum recidant, & in libro Inveſtigationis capite de præparatione Jovis dixi: deſcendit corpus purum & mundum, remanens cum vitro & ſalibus ſive aluminibus, tota ſubſtantia terrea, hæc ſententia poteſt capi duplici ſenſu, quemadmodum noſtra corpora duplicia ſunt, hoc eſt ſulphur & arſenicum. Nam ſi per corpus ipſum ſulphur intelligere velimus, dico in lotione & præparatione ipſius primo aſcenſuram pelliculam illam, poſt hanc vero purum & mundum ab ipſa unctuoſitate aduſtiva, hæc aut fundi debet donec liquefiant, ſicut diximus in libro de praxi. Iam vero cum ſale aut potius

potius alumine, Saturni nomine deſignato & cum vitro, hoc eſt cum ſulphure quod in eo ſale occultatum eſt, remanet omnis ſubſtantia terrea ipſius ſalis. Sin autem per corpus arſenicum intelligamus, hoc eſt iſtud ſulphur ſubtile quod in ipſo ſale occultum eſt, dico quod per diſtillationem deſcendat in recipientem, & poſt iſtud cum vitro, hoc eſt in Boccia, & cum ſalibus aut aluminibus remanebit omnis ſubſtantia terrea in fundo vaſis, & iſtud ſal præparatum vocatur Iupiter. Revertendo vero ad ſermonem noſtrum de metallis imperfectis, dico ex ſupra ſcriptis rationibus tandem concludi Venerem & Martem communem, quamvis magnam habeant terreſtreitatem & ſulphuritatem accidentalem, quæ facile removeatur, nihilominus in radicibus ſuis munda eſſe, & ſulphur & argentum vivum ipſorum purum & mundum diſtillari poſſe ſive ſublimari, quum habeant partes fixas & connaturales ſibi conjunctas, ut diximus lib. 2. cap. 2. Propterea diximus adhuc lib. 4. cap. 3. dealbationem ſubſtantiæ Veneris & Martis puram eſſe, & ſimiliter rubificationem Lunæ.

DEMO: Hæc non videntur mihi in hanc ſententiam prolata.

GEBER. Poſſunt duplici modo intelligi, uno modo ſi intelligamus hæc de metallis communibus, dico dealbationem, hoc eſt argentum vivum quod medicina alba eſt ſui ſulphuris, per rubificationem vero ſulphur eſt intelligendum Veneris & Martis quod tinctura eſt rubedinis ipſius argenti vivi, quod Lunam vocamus & hæc pura ſunt in ſua radice. Si autem per Venerem & Martem intelligamus ſupradicta ſulphura extracta ab uno ex ipſis, dico poſt putrefactionem fieri munda, propter unctuoſitatem aduſtivam, & quamvis ruffa ſint, non acquirunt tamen eam rubedinem cum medicina primi ordinis, hoc eſt, per primam præparationem cum apparitione ſplendoris cum immunda ſint & minime apta, ut recipiant fulgorem rubedinis. Et quia vero per lotionem removeatur prima hæc rubedo aduſtiva, & ſub hac rubedine immunda lateat albedo pura, ipſorum dealbatio pura eſt, mutata vero ab hac prima natura, & per longam decoctionem fixa ſiunt, rubificatio pura Lunæ, hoc eſt Elixir albi ſive argenti vivi ſui.

DEMO: Concedo hæc duo metalla munda eſſe in radice, quum vero hoc opus fieri debeat ex unico metallo ſolo, ut ſæpius jam dictum eſt, nimirum fieri debebit ex ære ſive cupro, habet enim hoc plus ſubſtantiæ argenti vivi & minus terreſtreitatis, & ſulphureitatis aduſtibilis, idem affirmante te ipſo lib. 1. cap. 21. in quo loco dicis Venerem in profundo ſuæ ſubſtantiæ colorem & eſſentiam auri oſtendere, malleabile enim eſt & ignitur ut argentum & aurum quare ab eo accipiendum ſecretum hoc, cum medium quoddam ſit inter Solem & Lunam, & facile convertatur ab una tinctura in alteram, & ſit bonæ converſionis & laboris pauci, accipiendum igitur hoc præ cæteris corporibus imperfectis omnibus in opere minori & medio, minus vero in majori, & cap. 17. dicis adhuc lib. eodem, te ex naturæ operatione cognoviſſe æs ſive cuprum in aurum transmutari poſſe, cum in mineris cupri ſive ærifodinis videamus fluentem aquam ſquamulas ſubtiliſſimi æris ſecum ducere, quæ ex continuo aquæ decurſu lavantur & mundantur, ceſſante vero fluxu aquæ vidiſſe te ſquamulas illas cum arena ſicca poſt triennium Solis calore ita decoctas eſſe, ut inter ipſas inveniatur aurum veriſſimum, imitantes vero naturam cum poſſumus, idem & nos alterabimus.

GEBER. Hic ſane ſcrupus eſt, in quem etiam iſti qui ſe in his artibus multum ſapere putabant graviter impegerunt, nec parum offenſi ſunt, neque meminiſti tu dixiſſe me ſulphur illud ſubtile noſtrum eſſe æs ſive cuprum, quod in manifeſto colorem ruffum præ ſe fert, in occulto ajunt nigrum & album, poſtea vero ruffum, malleabile & igniferum, hoc eſt funditur & ſolvitur ignitione ut aurum & argentum, quemadmodum ea quæ ex ſulphure & argento vivo compoſita ſunt, hoc accipe igitur quia unum eſt ex tribus ſecretis, aut potius accipe ſecretum, hoc eſt colorem áureum & argenteum occultum, quia tinctura facilis & extrinſeca, neque utilis eſt neque permanens, & quum inter medium ſit inter Solem & Lunam, hoc eſt ſulphur & argentum vivum, facile convertitur ex una in alteram tincturam, hoc eſt, facile recipiet colorem citrinum, hæc autem tinctura facilis utilis non eſt. Accipe autem hoc ſupra omnia imperfecta corpora, hoc eſt præferas hoc ſulphuri Martis nomine deſignato, quia aurum dicitur, in opere minori & mediano, hoc eſt in præparatione, quia facile præparatur, & in mediano opere intellige fixionem, cum ſit magis ſubtile & purum propterea faciliſis & magis perfecte tranſmutatur & melius figitur. In opere vero majori, hoc eſt in multiplicatione non accipias ipſum, quia ſolus Iupiter hic accipiendus erit. In alteram vero ſententiam quod æs ſive cuprum convertitur in aurum, purum recte judicas, ſi tibi perſuades hoc à natura ſic fieri poſſe, nam impurum cum puro aliquantum permixtum, quamvis tamen impurum accidentale ſit, non poterit tamen ablui ea lotione ſuperfluitas, niſi & purum quoq; ea ablutione ſimul cum impuro abſtergatur. Quare dico mineram noſtri æris eſſe iſtud ſal ſupradictum, Saturni nomine ſignificatum, ex quo per diſtillationem extrahatur aqua ſecum ducens noſtrum æs ſubtiliſſimum, quod Bocciæ inditum cum cæteris ſpiritibus, per continuum curſum vaporum & humiditatem ipſius argenti vivi quæ aſcendit 40. diebus (ut aqua diluvij) & deſcendit per collum vaſis ſive bocciæ, & lavatur ſic & mundatur à nigredine, ceſſante vero humiditate & jam facto albo Elixir bocciæ impoſitum cineribus ſive arena in capello obrutum igne temperato, ſpacio trium menſium, fit Elixir rubeum ſive aureum. Concludendo itaq; dico, ſi tota ſubſtantia nobis eſſet præparanda aurum primas tenere partes, proxime argentum & tertio æs ſive cuprum. Cum vero nos tantummodo quæramus ſpiritus radicales & ſulphur, totum hæc uno in ferro virtuoſiora ſint & propinquiora noſtræ arti, & multo facilius mundificari poſſint præ cæteris omnibus, ſine dubio illud nobis erit accipiendum, & reliquis omnibus præferendum.

DEMO: Nec hoc quidem mihi in mentem veniſſet unquam, ita plane perſuaſum habebam contrarium, quum Philoſophi dicant, hoc quàm longiſſime diſtare à veritate & arte noſtra, cum ſit immundius & vilius cæteris omnibus metallis, quum plus ſulphuritatis habeat & terreſtreitatis, argenti vivi vero minus quam reliqua metalla. Præterea tu ipſe dixiſti lib. 3. cap. 9. corpora imperfecta, quæ majorem quantitatem argenti vivi habuerint, magis eſſe propinqua perfectioni, & ad illam propius accedere, illud idem confirmaſti cap. 7. & ſpecialiter loquendo de Marte lib. 1. cap. ultimo dixiſti, in transformatione ſive transmutatione difficilioris eſſe tractatio-

tractationis ſive præparationis & laboris longioris, propter impotentiam ſui fuſionis. Subinde dixiſti in lib. Teſtamenti, Martem requirere longiſſimum laborem propter ipſius ſiccitatem.

GEBER. Clare & aperte loquens de Marte, ſubintellexi ſupradictum ſulphur, quod Martis nomine hactenus appellare ſoliti ſumus, hoc quum habeat paucam quantitatem argenti vivi & magis terreſtre ſit & ſine fuſione, hoc eſt ſolutione, cum naturam ſalis non habeat; propterea ante præparationem imperfectius eſt cæteris metallis, & ipſius præparatio longiſſima eſt, propter multam unctuoſitatem & terreſtreitatem & duram ſolutionem.

DEMO: In tuis ſcriptis admonuiſti nos pluribus in locis, ne acciperemus lapidem illum quem tu manifeſtaſti in multis capitibus. Ergo ſi jam dicis hanc petram eſſe Martem communem, aut potius calcem ipſius, & per Martem intelligas ipſius ſulphur, & jubes illum accipiendum. Si itaque Martem communem accepero, errabo, quòd ſi ſulphur accipiam itidem errabo, ſi ſecretum hoc lateat in Marte communi. Dic mihi tum rogo, deſcribesne praxin hujus artis?

GEBER. Maximè.

DEMO: Erit itaq; neceſſe de præparatione loqui ferri communis, ſi in ipſo latet ſecretum.

GEBER. De ipſa quidem loquor, ſed occulte, ſcilicet in cap. generalibus, differens de præparatione omnium metallorum Marchaſitæ, ſalis, ſulphuris, arſenici, argenti vivi & ſimilium.

DEMO: Quonam modo manifeſtaſti ſecretum hoc in diverſis capitulis?

GEBER. Dixi multis in locis majus ſecretum in Marte inquirendum eſſe, hoc data opera faciebam, ne malignus aliquis me repræhendere poſſet, & inſufficientiæ accuſare, & id quidem verum eſt certo quodam loquendi modo me tradidiſſe. Hæc ut aliud ignorantes intelligerent quàm ego ſentiebam, & ſermonem meum in alium ſenſum prolatum, crederent noſtris verbis nimium inhærentes. Sapientes autem & prudentes qui morem noſtrum loquendi cognoſcunt, hæc facile percipiunt, iſto more loquendo, Virgilius poeta etiam uſus eſt, cum diceret, ferro ramum aureum non detruncari poſſe, niſi indicantibus.

DEMO: Age igitur quam mihi hoc ſecretum manifeſtaveris, oſtende mihi, cum hæc concluſio ſit eorum omnium, quæ longo iſto ſermone à te mihi tradita ſunt.

GEBER. Dixi lib. 1. cap. 15. argentum vivum ſingulis metallis facile adhærere. Marti vero nullo modo, niſi per artificium, ex his verbis excute ſummum ſecretum, ſcilicet à Marte. Præterea dixi lib. 3. cap. 9. Jovem propius accedere ad perfectionem, Saturnum minus, & Venerem adhuc minus, Mars vero omnium minime, in quo omnis perfectio ſita eſt, & ab eo dependet ipſius Elixir [quamvis in quibuſdam exemplaribus noſtris hic textus corruptus legatur] eodem lib. 1. cap. 17. dixi Martem ultimum eſſe, & hoc ſecretum eſt naturæ maximum. Adhæc dixi l. 3. c. 9. cauſam impedimenti cujuslibet fuſionis eſſe ſulphur fixum, ex his verbis certiſſime indagare poteris maximum ſecretum, per iſtud ſulphur fixum hoc loco ferrum commune intelligo, propterea quod major pars ipſius ſulphur fixum ſit & terreum, ut lib. 3. cap. 6. diximus, ſit enim denominatio ex prædominante, lib. 4. cap. 14. de Marte differens dixi, per hunc certiſſime extendi artificis induſtriam ad veram rectificationem cujuslibet corporis, per hunc, hoc eſt per ferrum commune, aut ſi libet, per Martem intelligere ſulphur idem eſt, utraq; parte veritas percipietur per viam brevem, extrahitur tamen à ferro communi quoq; Propterea concludendo, lib. 3. cap. 6. de eſſentia Martis loquens exclamavi, Deo Opt. Max. gratias ingentes referens, quæ hunc creaverit & ipſi ſubſtantiam & ſubſtantiæ proprietatem dederit, quæ non conveniret poſſideri ab ulla re naturali, ut in ipſa reperiri poſſit talis perfectio per artificium, quia in hoc inveniſſe nos potentiam propinquam, quia in ſua calce ignem ſuperat nec ſuperatur ab illo, ſed mirabiliter requieſcit in eo, ex ipſo ſe reficiens.

DEMO: Quænam perfectio & potentia propinquior & major in illo eſt quam in cæteris metallis?

GEBER. In eo continetur ſupradictum ſulphur fixum, dicitur autem quod ferrum in igne reficitur viribus, quod in igne ſemper pulchrius, nitidius & melius efficitur. Dicit itaq; Arnoldus in Roſario manifeſtum eſſe, ea corpora eſſe perfectiora quæ plus in ſe mercurij contineant, quæ verò minus, minoris quoq; perfectionis eſſe. Sit igitur laudatus & benedictus omnium rerum opifex DEUS glorioſus & benedictus optimus & maximus rerum omnium cauſa qui in re vili rem precioſiſſimam creavit.

DEMO: Non aſſequor quonammodo ex tam vili metallo precioſiſſimum Elixir creari poſſit, ex precioſo enim aliquid magis precioſum procreari veriſimilius eſt.

GEBER. Quantumcunq; ferrum commune in ſeipſo vilius ſit cæteris metallis omnibus, nihilominus ab ipſo ſeparata immunditia cæteris multo precioſius evadit, quia potentiam habet propinquam convertendi ſe in Elixir. Quare Rudigenus philoſophus dicit, ſciendum eſt omne metallum in occulto continere Solem & mercurium, & nos extraximus argentum vivum ex ferro, & ab ipſo poſtea facta eſt Alchimia, & ex ipſius colore operati ſumus opus bonum in termino ignis. Idem philoſophus dicit ad hæc. Dicimus petram majorem eſſe mercurium, & hic eſt illud ipſum quod extractum eſt ex illo lapide quem oſtendemus. Exponamus igitur quidnam ſit ille lapis, & modum extrahendi ipſum ex argento vivo ab eo. Reperitur in omni loco omnibus obvius, & omnis homo eo utitur, & eſt ipſi nomen Martis. Accipito igitur hunc, & tere eum ſubtiliſſime, & lava ipſum. Raymundus dicit abſq; ferro homines ſuam vitam ſuſtentare non poſſe. Senior autem Philoſophus de ferro verba faciens dicit. Ego ferrum, durum, forte compactum, contuſum, omne bonum per me eſt, & ipſa lux & ſecretum per me generatum. Dicunt præterea Avicebon. & Raſis corpus ferri cæteris corporibus fortius eſſe, & lapis ex ipſo, & hunc elegerunt ſapientes.

DEMO: Hanc ſententiam parumper finito, & ſi quas certas rationes habueris illas adducito, facilius enim in tuam ſententiam protrahor certis rationibus quàm longis verborum ambagibus.

GEBER. Scias me abſq; certis rationibus minimè locutum, in lib. enim Teſtamenti dixi. Martem quum habeat ſubſtantiam fixam inter cætera meliorem eſſe, & quamvis Martis nomine etiam ſulphur poſſit intelligi, reſpectu aliorum metallorum intrinſecorum, nihilominus poteſt etiam his verbis intelligi ferrum commune melius eſſe cæteris metallis propter ſuam ſubſtantiam fixam, hoc eſt quum plus habeat ſulphuris fixi quàm cætera metalla.

DEMO: Credebam ego auri ſulphur magis eſſe fixum.

GEBER. Verum dicis, ſed conſtat majori precio, nec tamen utilis eſt labor ſuper ipſo, neq; meliorari

poteſt, quoniam ad ſummam perfectionem jam pervenit, ſulphur autem ferri jam in via eſt ad ultimam perfectionem & tincturam, & cum magiſterio noſtro adjuvari poteſt, ut tandem ad perfectam rubedinem perveniat, & ipſius copia nobis facile ſuppeditat, & citra precii magnum diſpendium. Per ſubſtantiam fixam intelligo adhuc terream, quia lib. 3. cap. 6. à nobis dictum eſt. Si ſulphur fixum terreum commixtum fuerit cum argento vivo terreo; ex illa commixtione fieri optimum ferrum commune.

DEMO: Ingenii mei captum excedit, nec facile adducar ut credam aut perſuaderi poſſim, propterea quòd magis terreum ſit ipſum, cæteris longe præſtare, jam olim apud me conſtitueram, & adhuc in ea ſum ſententia, medicinam noſtram fieri debere ex materia puriori, & ab omni terreſtreitate ſeparata.

GEBER. Non dico terreſtreitatem ferri in iſto opere bonum eſſe, ſed potius ſpiritus ipſi innatos & inferri terreſtreitate enutritos meliores & virtuoſiores eſſe, quàm ſpiritus nutriri in pauca terra & aliis elementis cæterorum metallorum, & probatum eſt hoc à Raymundo lib. de ſecretis naturæ, differendo de ferro ſub nomine elementi terreſtris, dicit enim terram per virtutem radiorum tres partes principaliores, hoc eſt animalem vegetabilem & mineralem, & quòd producat res adeo terribiles, quæ enarrari non poſſint, quod cæteris elementis minimè accidat, quantum verò res aliqua plus deſcendat ad elementum terreſtre, tantò plus in eo creſcere virtutem cœleſtem. Propterea aquam & ſpiritum elemento terreſtri immerſa, per ſimilitudinem in materia naturali imitari & protrahere proprietatem & virtutem ex materia loci. Quia verò ferrum plurimum participat de terra præ cæteris metallis, ideo aquæ & ſpiritus ipſius virtuoſiores erunt, quàm ſpiritus aliorum metallorum, quemadmodum verò granum frumenti in terram cadens fructum non fert, niſi moriatur, pari modo ſpiritus & vivum ſemen auri in terram cadens ferri, niſi moriatur per putrefactionem & decoctionem fructum non producit. Poteſt & alia ratio adduci, quare ferrum melius & præſtantius ſit in iſto opere, etiam ſi habeat multum terreſtreitatis, quoniam hæc melius & facilius ſeparatur à ferro, quàm in cæteris metallis, cum non ſint adeo fortiter commixtæ, & nullam habeant affinitatem cum parte radicali, & hoc confirmat Albertus lib. 4. Meteo: cap. tractatus 4. dicendo, ferrum plurimum habet terræ, & mirabile eſt in ſua terreſtreitate, & quamvis nulla res adeo facile ab igne lædatur ut aqua, tamen in ferro contrarium evenit, nam multo citius terra igne aduritur, quàm ipſa ſubſtantia aquea, eſt verò hujus rei cauſa talis, quia terreum in compoſitione ferri immixtum lutulentum eſt, non bene depuratum nec bene commixtum, ejus rei certiſſimum nobis indicium eſt, quòd facile ferrugine obducatur, & cum in igne aduritur ab eo cadunt multæ ſquamulæ terreſtreitatis aduſtæ. Eſt enim ipſius terreſtreitas poroſa, & poteſt ipſum igni ex omni parte adurere, quemadmodum & nos fuſius confirmavimus lib. 3. c. 6. Hanc rationem quoq; indicavimus l. 4. c. 14. de calcinatione differentes ſub nomine cineritii his verbis. Ea corpora imperfecta quæ plus terreſtreitatis, minus perferre, & durare poſſunt in iſto examine calcinationis & ſeparationis terræ, quia citius calcinantur, & ipſorum terreſtreitas facilè ſeparatur. Ea verò metalla quæ minus terreſtreitatis habent, cum ſint multò melius commixta & depurata durant, propterea melius in igne & examine ſeparationis terræ eorum. Ratio confirmatur adhuc per ea quæ diximus lib. 2. cap. 7. loquendo de ſublimatione mercurii, nam tibi diximus: ingenium ſive induſtriam ſeparationis terreæ ſuperfluitatis ab ipſo mercurio, commixtionem eſſe cum iis rebus, cum quibus nullam habeat affinitatem, & ſæpius reiterando ſublimationem ipſius ſupra feces. His verbis volebam indicare Mercurium ferri, qui ſal albus eſt naturaliter conjunctus, cum aliqua terreſtreitate alba ſimilitudinem habens quandam cum candore Gypſi, aut ovorum calce & marmore albo, & ſimilibus, cum verò terreſtreitas hæc non bene commixta ſit, neq; affinitatem habeat aut convenientiam ullam cum illo mercurio, ideo facilè ſeparantur etiam in calcinatione & lotione ſulphuris, quamvis dixerim ſublimationem ſæpius eſſe repetendam. Concludendo igitur dixi ſublimationem mercurii meliorem eſſe, ab iſtis metallis, cum quibus nullo modo convenit, quàm cum iſtis, cum quibus conveniat. Certo autem ſcimus quòd omnium minimè conveniat cum Marte, & cum ſua terreſtreitate, quàm cum alio metallo quocunq; ergo melius eſt ab eo extrahere ipſum, quàm à cæteris. Hac ratione ſequitur ſpiritus ſublimatos à ferro mundiores eſſe à ſua terreſtreitate, quàm ſi à quocunq; alio metallo fuiſſent ſublimati, & hoc confirmatur per ea quæ 2. lib. cap. 2. diximus, ſcilicet feces ferri ſunt fixæ, hoc eſt terreæ, quæ in ſublimatione nequeunt aſcendere, & retinent penes ſe immundicies & ſordes ſpirituum in fundo vaſis ſive Bocciæ, ne cum ſpiritibus ſurſum ferantur, ibidem ſupra de hac terra mercurii amplius locuti ſumus,

DEMO: Niſi me fallat animus, eſt contradictio quædam in lib. jam citato, cap. de ſublimatione mercurii in his verbis, nam ſcribis in hanc ſententiam: Cum videris argentum vivum albiſſimum, ut nivem & quaſi mortuum adhærere lateribus Aludelis, tunc reiterabis ſuper ipſum ſublimationem ejus abſq; fecibus. Dixiſti prætereà lib. 2. cap. 32. de fecibus loquendo, à quibus ſublimare debemus ſpiritus iſtos, quòd debemus eligere materiam talem, cum qua conveniant ſpiritus, qui ſublimari debent, & cum quibus magis profundè uniantur, & quàm maximè eodem loco certas rationes adducis. Hæc mihi videntur longe diverſa & multum contraria, quum ſupra dixeris Mercurium ſublimari debere à fecibus, cum quibus nullo modo conveniat, neq; ullam cum ipſo illi habeant affinitatem, aut rurſum eum ſublimari iubes abſque; fecibus, & iterum dicis, ſpiritus debere ſublimari à materia & fecibus, cum quibus non bene conveniat illi, & magis profundè quàm maxime invicem uniantur.

GEBER. Dicerent fortaſſe aliqui primam & ſecundam ſublimationem non eandem eſſe, & quod prima vice debeant ſublimari cum fecibus, poſtea abſq; fecibus, eſt tamen una & eadem diſtillatio, propterea volui indicare quod debeamus diſtillare noſtrum mercurium abſq; fecibus extraneis, cum in ſe ipſo feces habeat ſufficientes & ſuperfluas quidem, ſcilicet ſupra dictam terreſtreitatem. Quum igitur dico nos debere eligere feces cum quibus ſpiritus bene conveniant, volui admonere quod nullas feces extraneas debeamus accipere, ſed ſpiritus ſublimandos eſſe cum fecibus ſibi naturaliter unitis, in profundo quidem & quàm maximè quales ſunt feces Mercurij, Martis Vas hujus diſtillationis debet eſſe tabula plana, aut potius parvæ concavitatis, ut dixi l. 2. c. 11. hoc eſt Boccia contra bocciam, ſive ſtorta quam noſtrates retortum in retorto vocant, ex quibus poſſit facile deſcendere, nam argentum vivum noſtrum cito & quàm facillime ab igne aufugit à ſuperficie plana, ut dixi l. 1. c. 15. Habet & ferrum aliam proprietatem ſuper reliqua metalla, qua ipſius ſpiritus

tus mercurialis, hoc eſt ſal præparatum rectius ſervabit ſpiritus ſulphureos præparatos à combuſtione, quàm Mercurius reliquorum metallorum. lib. 2. cap. 15. dixi hanc ſalis eſſe proprietatem in igne non aduri ante fuſionem, & ſervare ſpiritus ſulphureos commiſtos ab aduſtione ignis. Quare ſpiritus mercurialis qui poſt æqualem præparationem plus ſervabit naturam ſalis ſui corpoream, melius defendet ſpiritus ſulphureos à combuſtione quàm facturi ſunt ſpiritus mercuriales in aqua ſoluti, nam quanto fuerint ſubtiliores & magis ſoluti, tanto magis appropinquabunt naturæ ignis, & eo citius comburentur, ut diximus lib. 32. cap. 2. Certum eſt tamen ſi omnes ſpiritus mercuriales metallorum poſſent æqualiter præparari, ſpiritum Martis plus ſervaturum naturam bonam corpoream, quamobrem etiam multò minus aduretur & melius ſervabit ſulphur à vitrificatione, hoc eſt à combuſtione. Nam ut lib. 3. cap. 7. dixi; Res ſubtilis in natura propria reducta in ſubſtantiam terream, ſcilicet per calcinationem magis ſubtiliatur, & in ſal reducta citius ſolvitur. Cum verò omnia metalla in ſua natura ſubtiliora ſint quàm ferrum, igitur æqualiter præparata magis ſubtiliantur; & in ipſorum diſtillatione quaſi tota ipſorum ſubſtantia ſolvitur, quare citius quoq; aduritur. Hoc autem diligenter conſiderandum eſt, ne hic committatur error, melius eſt etiam in multis Vaſculis diſtillare ipſum, ut tanto minus ſentiat ignem, cum una & magna diſtillatio magnum & fortem ignem requirit, ut totum oleum exprimat. Lib. 4. cap. 15. de ſulphure loquendo ſub Martis nomine dixi, quando Mars unitur corporibus multæ humiditatis ipſum imbibere ea propter ſuam nimiam ſiccitatem & humoris privationem, & ſic ipſis conjunctus non inflammatur cum illis, nec aduritur, niſi & ipſa corpora ſibi commixta inflammabilia & combuſtibilia ſint. Iſidorus dicit, Stannum reliqua metalla ab igne defendere, & quamvis cuprum & ferrum fortiſſimæ naturæ ſint, tamen ſi abſq; ſtanno fuerint tandem aduri, per ſtannum æs & ferrum noſtra intrinſeca ſignificat. Diximus & nos lib. 3. cap. 2. ex mercurio duas perfectiones inquirendas eſſe, unam quæ non poſſit aduri, quæ defendat à violentia ignis, alteram vero quæ non aufugiat & fixa reddat, & hoc eſt ſulphur quod arſenicum vocamus. Vincentius Monachus lib. 7. cap. 90. dicit, quòd ſal iſtud quod limaturæ corporis commiſcetur, in igne ipſum defendat ne aduratur. Per limaturam corporis intelligimus ſulphur præparatum, ſimile tenuiſſimæ limaturæ argenti. Albertus quoq; aliam adducit rationem quæ ferro communi convenit, & ſuo ſulphuri Martis nomine appellato lib. 4. de mineralibus, cap. 1. Hoc modo obſervandum eſt hoc, (inquit) quod fumus ejus indicat terreſtrem ſubſtantiam quæ eſt in ipſo, valde ignibilem & cremabilem, & fœtor ejus indicat ipſam eſſe valde indigeſtam & non terminatam, ſed potius calore corrumpente eſſe corporis indigeſti quàm per digeſtionem completam, & hæc in complexione ſua facit, quod poſſit eſſe corpus ſive materia univerſalis omnium metallorum. Si eſſet completum ad complexionem unam determinatam, tunc proculdubio non eſſet convertibile ad alia, niſi prius illa tolleretur, ſed nunc propter ſuam complexionem convertibile eſt in omnia, ſicut ſemina & alia ex quibus generantur res naturæ, & ideo ſagax natura abundat in ſulphure, ubicunq; eſt locus generationis metallorum. Quum igitur ferrum quoq; ſulphure abundet, propterea & ipſum locus proprius eſt metallorum philoſophorum. His rationibus nimirum deprehendes ferrum magis eſſe propinquum noſtræ arti, quàm aurum, nam ipſum magis eſt digeſtum & indeterminatum, aurum vero cum digeſtum ſit & determinatum; non ſine multo & gravi labore ab eo removebitur complexio ea determinata, ut reddatur incompletum & indeterminatum, nam aliter non poterit converti in aliud quippiam, & hæc eſt præcipua ratio, quare non fiat tranſmutatio in metallis, niſi reducantur in eorum materiam primam. Idem probat Albertus alio modo aliisve rationibus lib. 5. de mineralibus c. 1. aperte demonſtrans, ipſum ferrum proprium eſſe minerale, cum omnia hæc lapidis propria ſit proprietatis igni non liquefieri, metallorum vero proprietas eſt à calido & ſicco diſſolvi & liquefieri, nam ob hanc cauſam lapides dicuntur ex genere ſiccorum & terreorum, metalla vero ex genere humidorum. Cum vero hæ proprietates ambæ conveniant ferro, ipſum verum eſſe medium minerale non dubitabimus affirmare, nam ipſum participat terreſtreitate multa & ſubſtantia lapidoſa quæ ipſum impediunt, ne fundatur ut cætera metalla. Fuit etiam à philoſophis lapidis nomine nuncupatum propter ipſius excellentiam. Sed cum in forti igne quoq; liquefiat, ut Albertus affirmat lib. 4. Meteo: tract. 4. cap. 5. & pondus habeat & ſplendorem metalli, propterea participat in natura metallica.

DEMO: Albertus cap. ſequenti hanc proprietatem Marchaſitæ attribuit.

GEBER. Philoſophi propter convenientiam in materia & nomine de Marte & ipſius calce locuti ſunt ſub nomine Marchaſitæ. Dicit vero Iſidorus lib. 15. Argentum vivum ſpecialiter inveniri in metallis & tantæ virtutis eſſe, uti ſi ipſi impoſueris lapidem centum librarum pondo, ſubito tanto ponderi ipſum reſiſtere, ſi vero unicum auri ſcrupulum iniicias, ſubito ipſum recipere aurum in ſinum ſuum.

DEMO: Non capio quomodo ſit poſſibile argentum vivum tanto ponderi poſſe reſiſtere, impoſiti lapidis.

GEBER. Advertis-ne Iſidorum hac parte locutum de argento vivo quod in ipſo ferro eſt, hoc enim magnam ſubſtantiam terreſtreitatis ſive lapidis ſubſtinet, ſi autem hunc Mercurium diſtillaveris, in ipſo diſtillato ſubmergitur ſuum ſulphur aurum dictum, ut dixi lib. 1. cap. 15. Multis laudibus extulerunt veteres ferrum, ſed inter reliqua quæ huic laudi tribuunt, præcipuum eſt ferrum, propriam mineram eſſe argenti vivi, cujus rei ratio hæc eſt, cum ſecundum mentem Raſis in lib. de divinitate, manifeſtum occulto ſemper contrarium eſt: manifeſtum autem ferri calidum eſt & ſiccum, durumq; igitur ratione Raſis jam dicta ſuum occultum frigidum & humidum & molle, hoc eſt argentum vivum, propterea dicit idem Raſis loco jam citato, occultum ferri argentum vivum eſſe, & ſubinde dicit in libro Luminis Luminum, Martem exterius caliditatem & ſiccitatem habere, interius vero frigiditatem & humorem, intra ſe vero argentum vivum quoq; habere per propriam naturam, & hoc purum quidem & per adminiſtrationem extractum tandem converti in ſpeciem puri auri.

DEMO: Si bene memini, dixiſti Prius quòd hæc duo ſulphura Veneris & Martis nomine deſignata in ſuo manifeſto dependeant à rubedine, hoc pro certo indicio ponebas ipſa & ſicca eſſe manifeſto: Ergo Raſis intelligit hoc loco ſulphur quod Martem appellamus, quod poſt ſublimationem dealbatur ut argentum, nimirum itidem etiam

etiam tu de hoc ſulphure loquens & ipſius lotionem oſtendens de lotione argenti vivi loqueris.

GEBER. Satis argutè hoc: volebam tamen his verbis quoq; ſignificare in Marte communi quoq; contineri argentum vivum; Philoſophorum, ea de cauſa quòd poſt putrefactionem tota ſubſtantia Martis communis rufa eſt ut ſanguis, & ſub hac rubedine eſt ipſum argentum vivum in forma ſalis albi ut calx. Hermes vero dicit omne ſecretum conſiſtere in vitro & ſale. Aros philoſophus dicit, accipito ſal commune [dico autem commune omnibus metallis] ne intelligas marinum, ſcias tamen aliud ſal me non noviſſe neq; aliud atramentum, illo excepto qui habetur in Capillis Virginis paſchalis.

DEMO: Intelligere nequeo quænam ſit virgo hæc paſchalis.

GEBER. Veteres occultaverunt ſecreta naturæ, non ſolum in ſcripturis, ſed etiam ſub variis Picturis, Characteribus, Zifris, monſtris & animalibus, diverſis modis depictis & tranſmutatis, hæc pro templorum foribus & palatiis inſculpta viſebantur, à nemine vero intelligebantur, exceptis illis qui hujus ſecreti aliquam habebant cognitionem. Virgo autem paſcalis herba eſt naturalis, proprietatem & ſimilitudinem habens Martis, Veteres autem ſimilitudinibus & allegoriis delectati ferrum nominaverunt virginem paſcalem, hanc depingebant in forma mulieris capillis expanſis & ſparſis, in vertice ejus erat poſitus Character Mercurii, in medio vero Character ſemilunæ, & in parte extrema Character Solis, hac figura ſignificare volebant, quemadmodum capilli indigeſtibiles ſunt etiam ſi molles ſunt & ſubtiles, ita quoq; partes ſubtiliſſimas radicales ferri incorruptibiles & incombuſtibiles eſſe, & in ipſis aurum & argentum contineri & Mercurium philoſophorum. Mercurius autem levior eſt argento, & argentum levius auro: Dicit itaq; Rudienus philoſophus, principium hujus operæ conſiſtere in introitu Solis in Arietem, Raſis item in lib. de divinitate dicit. Accipe lapidem poſt introitum Solis in Arietem.

DEMO: Perſuaſum habebam ipſos locutos de primo gradu ignis, qui levis eſſe debet, hoc eſt calidus & humidus, ut aer tempore veris, dicente Ariſtotele in lib. ſecretorum ad Alexandrum. Ver autem incipit Sole intrante ſignum Arietis.

GEBER. Non diſplicet mihi hæc tua ſententia, fuit autem ſententia philoſophorum, ut his verbis oſtenderent principia naturalia hujus operæ ferrum eſſe ſive Martem, nam Aries domus eſt Martis. Sole vero intrante in Arietem incipit jam aſcendere per plures gradus. Leonem vero ſubiens non aſcendit magis, ſed deſcendit jam, ſignificat autem hoc quòd Sol qui in Marte imperfectus eſt artificio ad perfectionem perduci poſſet, aurum vero altius aſcendere non poteſt, ſic per calcinationem aut ſolutionem deſcendit & fit imperfectum. Dicit etiam Raſis in lib. de divinitate, hanc rem ex animalibus calidioribus & melioribus cæteris omnibus deſumi oportere, hoc eſt ab homine complexionis Cholericæ.

DEMO: Dicebas ſupra hanc medicinam non poſſe fieri ex animalibus.

GEBER. Homo ille calidus & Cholericæ complexionis ferrum eſt. Dicente Raſi, Martem extrinſece calidum eſſe & ſiccum, igneum & Cholericum, propterea etiam homines qui ſub Marte planeta naſcuntur bellicoſi ſunt & Cholerici. Dicitur autem ferrum homo, quia habet animam, corpus & ſpiritum [ut ſupra diximus] ſanum, eſt enim purus in radice ſua, juvenis & fortis, quia durus eſt & magnæ fortitudinis. Dicitur etiam minor mundus ea ratione quod & homo dicatur, aut potius quod poſſit dividi in elementa quatuor. Virtuoſiſſimum hoc metallum quantumvis generatum ſit virtute & influxu omnium ſtellarum & planetarum, ut affirmat Rogerius Baco, ſpecialiter tamen in terra generatum eſt virtute potentiſſima & virtuoſiſſima ſtellæ polaris, quam Itali Tramontanum, Græci Arcton vocant, hujus certum eſt indicium (ut tradit Raymundus & Joannes de Rupeciſſa) acus buxulæ nauticæ qui ſemper polum reſpicit, & quaſi ad ſuum ſimile convertit ſe. Et nos diximus ſupra de rete Vulcani, ex chalibe factum fuiſſe, & vellus aureum & tauros & Dracones Marti fuiſſe dicatos.

DEMO: Probè memini.

GEBER. Volebam iis verbis ſignificare aquam Mercurialem, Mercurium & aurum philoſophorum omnia fieri ex ferro, & ferrum eſſe lapidem illum qui vili precio venditur reſpectu cæterorum metallorum: Nam variis nominibus à veteribus philoſophis appellatum lapidem hunc, ne inſipientes illum cognoſcerent, nam ſi ipſum cognoſcerent non venderent tam vili precio, & in libro philoſophorum Turbæ, dicitur, Lapis ille quem quæritis, publicè & vili precio venditur ubique. Arnoldus dicit lapidem vegetabilem nutritum in montibus multi errantes non cognoverunt, venditur autem ubiq; & vili precio.

DEMO: Dixiſti ſupra, medicinam noſtram ex re vegetabili fieri non poſſe.

GEBER. Ferrum vegetabile dicitur non tantummodo quòd ex viridi vitriolo compoſitum ſit, & inde nigrum faciat encauſtum, ſed quod mediante igne transmutatur, & habet potentiam propinquam ut convertatur in Elixir.

DEMO: Dixiſti prius nihil impendendum eſſe, ut comparemus nobis neceſſaria hujus artis, cum ſit res viliſſima & nullius precii, idem affirmant omnes philoſophi: Nam Alphidius dicit hoc ſecretum precio non comparari, ſed inveniri projectum in media via, ut etiam à pauperibus haberi poſſit. Scriptum eſt præterea in lib. Lilium Alchimiæ, fundamentum hujus artis rem unam eſſe magis tinctam, fortiorem & ſublimiorem cæteris rebus omnibus. Itidem in libro turbæ philoſophorum legimus: Aliud non eſt quam ut philoſophi nobis indicaverunt, hoc eſt omnibus obvia, divitibus & pauperibus, liberalibus & avaris, eunti & ſedenti cum projicitur in via, & in ſterquiliniis ſepelitur.

GEBER. Concedo ferrum reduci in formam lapidis viliſſimi ex quo fit Elixir, de iſto lapide loquitur Ariſtoteles ad Alexandrum & dicit. Accipe lapidem vegetabilem animalem & mineralem, qui lapis non eſt neque habet virtutem lapidis, & ſi habuerit aquam aeris, & aerem ignis, & ignem terræ, totam artem habebis.

DEMO: Mihi videntur hæc impoſſibilia.

GEBER. Philoſophi metaphoricè loquentes aut per ſimilitudines non mentiti ſunt, nam Ariſtoteles verbis recitatis docet te diſtillationem & ſeparationem elementorum, cum igitur in diſtillatione igne parvo ſeparaveris aquam, hoc eſt aquoſitatem aeris, ab hac aqua Mercuriali, & poſtea per balneum ſeparaveris aerem ab igne, hoc eſt à ſulphure ſubtili ſupra nominato Arſenico, & ignem à terra de Mercurio cum forti expreſſione ignis, tunc aſſequutus es veram artem diſtillandi & ſeparandi elementa, de qua ſeparatione locuti ſumus lib. 2. cap. 12. Arnoldus de iſto lapide loquens, dicit, lapis eſt in ſimilitudine & tactu non in natura. Dicit autem Hali philoſophus, lapides ſunt & non lapides, lapides

lapides autem dicuntur propter ſimilitudinem, quam habent cum lapidibus.

DEMO: Concedo medicinam noſtram cum fuerit finita formam habere lapidis viliſſimi, imprudentibus tamen lapidem non eſſe, propterea non rectè diximus, materiam ex qua fit Elixir eſſe lapidem, niſi eadem lege dixerimus, omnia quæ non aduruntur igne aut dividi poſſunt in quatuor elementa, lapides eſſe.

GEBER. Certè tibi dico materiam ex qua fiat hæc medicina ſimilitudinem habere lapidis viliſſimi in principio operæ, & nos apertè diximus lib. 1. cap. 5. Lapidem eſſe & materiam ünam ſolam in qua conſiſtat totum magiſterium & quòd in præparatione ipſius removeamus ſuperfluitates. Ergo non poſſumus hæc intelligere de Elixir finito, cum nullas habeat ſuperfluitates, neq; verum eſt omnia quæ dividi poſſunt in quatuor elementa, aut igne non aduruntur, lapides eſſe aut ſimilitudinem habere lapidis. Sed philoſophi voluerunt ſignificare materiam ſuam ſimilitudinem habere lapidis vilis, & quod in igne non conſumatur & dividi poſſit in 4. elementa, & hunc eſſe fundamentum totius artis. Hali philoſophus dicit, lapidem hunc omni tempore inveniri & omni loco & circa omnem hominem. Propterea nemini moleſtam eſſe aut gravem ipſius inventionem. Lapis vilis, nigra, dura, fœtens, quæ nullo præcio comparetur. Præterea legimus in libro turbæ philoſophorum, hanc rem eſſe lapidem & non lapidem, inveniri omni loco, rem eſſe vilem & præcioſam, obſcuram, occultam, & omnibus cognitam. Senior philoſophus dicit, interroga Regem Mohors de cognitione lapidis, & reſpondebit omnis homo novit ipſum, & qui hunc non novit nullam rem agnoſcit.

DEMO: Nunquam divinabo, dic igitur apertè quod illi nomen vulgo.

GEBER. Amor meus ſingularis erga te, & quia jamdudum à me receptus ſis in numerum diſcipulorum meorum, cogunt me tibi tantum revelare ſecretum, propterea dico, retrimenta, hoc eſt càlx ferri qui generatur in igne & à fabris in media via projicitur & in ſterquiliniis invenitur, viliſſimum eſſe lapidem philoſophorum, ſimilitudinem habet lapidis, verum lapis non eſt, hic ſolus habet omnes proprietates quas philoſophi ſuo lapidi attribuunt.

DEMO: Quomodo hoc fiet, ut ille virtuoſiſſimus lapis philoſophorum ſit terra adusta, in qua nulla penitus virtus ineſſe poſſit reliqua? nam cum tam longò tempore in igne fuit, minime credẽdum eſt ibi remanſiſſe aliquid argenti vivi aut ſulphuris aut aliorum ſpirituum.

GEBER. Haud meminiſti prius me dixiſſe, omnia in igne aduri præter calidum & humidum radicale metallorum & quòd ex illis fiat noſtra medicina. Dicit autem Philadelphus philoſophus, humidum radicale metallorum per homogeneitatem & fortem unionem elementorum non ſeparari nec conſumi in igne cum fixum ſit & in igne permanens, & quantumvis calx illa appareat arida, ſicca, & humore privata, nihilominus ſi experientiam feceris, invenies res ſupra dictas. De iſta calce locuti ſumus & nos lib. 2. cap. 7. dicendo. Erit igitur ſublimatio Mercurii melior de calce quam de cæteris rebus omnibus in toto mundo, cum parum cum ipſo conveniat neque ſulphuritatem habeat. Nam ſupra dixi ſublimationem argenti vivi meliorem eſſe ab iſtis metallis quæ cum eo minus conveniant, hoc eſt ex ferro, quòd vero dixi in Teſtamento calcinationem breviorem eſſe viam ad perfectionem, propterea dixi argentum vivum ex calce accipiendum eſſe, hoc eſt ex ferro, quia ipſius terreſtritas cum illo minime convenit, neque habet ſulphuritatem aduſtibilem, nam hæc in calcinatione conſumitur. Sed ſulphuritas fixa igne minime conſumitur, ut diximus l. 3. c. 7. Si autem per calcem intelligas ſal, dico quòd ab iſta calce ſolummodo ſublimamus corpora debilia; ut diximus in ſecunda cauſa deſcenſionis, ut eſt aqua & oleum & poſtea argentum vivum, quòd Jovem dicimus, & habet hæc càlx nullam ſulphuritatem aduſtibilem aut unctuoſam, quia illam ſeparavimus, à prima autem calce non ſolum diſtillamus corpora debilia tantum, ſed etiam ſulphur fixum Martis nomine appellatum. Diximus præterea lib. 1. cap. 14. Arſenicum & ſulphur figitur, & ſublimatio unius & alterius melior eſt ex calcibus metallorum, & lib. 2. cap. 3. dixi, Experientiam docere hoc neceſſarium eſſe, nam illi qui hujus rei periculum fecerunt, cognoverunt ſe in vanum laboraſſe ſublimando res alienas & extraneas à natura Arſenici & ſulphuris, quia nullo modo potuit inveniri depuratio poſt aſcenſionem ipſorum, ſublimatis vero cum calce alicujus corporis, tum demum bene ſublimaſſe & perfecte mundare potuiſſe cum facilitate. Eſt autem intentio noſtra, quantum ad feces qui ibi adminiſtrantur de metallorum calcibus, & fit ſublimatio propter ipſas facilior & expeditior, propterea nulla alia res in locum ipſorum ſubſtitui poteſt. Nec dicimus tamen ſublimationem impoſſibilem eſſe ſine calcibus corporum, & longe difficillimam & tardiſſimi laboris & prolongationis ad deſperationem uſq;. De calcibus iſtis loquebatur Ioannes de Rupeciſſa dicendo, ſe traditurum modum incantationis & reductionis auri & argenti in terram & calcem, ut poſſint publice portari in manu tempore belli abſq; timore latronum.

DEMO: Quamprimum aliquid ocii nactus fuero, operationem hanc experiar, cum adeo parvo precio conſtet.

GEBER. Adverte diligenter ne erres.

DEMO: Si alicubi erratum fuerit, opus à principio reiterabo.

GEBER. De praxi non dico ſed nota materiam.

DEMO: Calcem illam ferri accipiam quam mihi indicaſti.

GEBER. In eo inquam poteſt error committi, forte cum accipias calcem, quæ huic negotio parum commoda erit.

DEMO: Ergo oſtende mihi meliorem.

GEBER. Invenies hujus calcis quoddam genus & frangibile & hoc ferreum eſt adhuc parum apta huic operationi. Invenies & aliud genus frangibile quidem, ſed album in fractura neque hoc bonum eſt, quia retinet adhuc aliquid naturæ ferreæ, & habet mutũ ſulphuritatis unctuoſæ & aduſtibilis. Sed quam videris maxima ignis vehementia in naturam vitri converſam, coloris quaſi viridis aut Zaphirini obſcuri aut cæleſtini obſcuri, hæc ipſa eſt verus & virtuoſiſſimus lapis philoſophorum qui generatur in igne, & quanto diutius in igne fuit, tanto meliorabitur.

DEMO: Summas tibi gratias ago pro tanta liberalitate, dicam tamen cum venia, quid ego ſentiam. Dixiſti lib. 2. cap. 13. Omne quod humiditate privatum eſt non fundi, excepta vitrificatoria, ferrum igitur vehementiſſimo calore ignis in ſubſtantiam vitri converſum humiditate privatum eſt, & per conſequens erit quoq; argento vivo & cæteris ſpiritibus privatum.

GEBER.

GEBER. Secundum opinionem Alberti lib. 3. de mineral. cap. 2. & 5. Sunt in omni metallo duæ unctuoſitates, quarum una quaſi extrinſeca eſt ſubtilis & flammabilis, altera vero intrinſeca retenta in radice metalli, adeo ne ab igne exhauriretur aut diſſiparetur, & hæc cremabilis non eſt neq; combuſtibilis. Certum vero eſt vitrum hoc humidum eſſe radicale ferri, propterea & incombuſtibilis, neq; ex toto privatum humiditate, nam ſi quodammodo exteriori humiditate privatum ſit quæ inflammabilis eſt, Idem Albertus lib. jam citato cap. 4. de vitro hoc dicit. Se negare materiam illam quæ in vitri ſubſtantiam intrat cineres eſſe, ſed potius humidum radicale puriſſimum quod intrinſece retinebatur in ipſa materia incinerata, quæ humiditas per potentiam unius ignis non potuit extrahi, ſed igne fortiſſimo fluit, & hæc eſt illa humiditas quæ maximam ſiccitatem experta eſt. Hæc igitur materia eſt liquabilis & materia prima & remota, una & communis, hoc eſt humidum ipſum hujus generis. Idem Albertus lib. 4. Meteo: tract: 2. cap. 9. dixit, Calorem vehementer congregare partes homogeneas & ſeparare heterogeneas, quia humidum ſolvit & ſeparat illud à terra, humidum autem à terra receptum non poteſt penitus ſeparari, propterea incipit diſtillari cum terreo ſubtili, & fortiſſimo igne funditur in vitrum, terreum vero groſſum quod fortius tenebit comburitur in favillam. Et nos diximus lib. 2. cap. 13. ignem vi maximà reducere materiam in vitrum, igitur manifeſtum eſt vitrum partem eſſe humidi radicalis ferri cum groſſis terreſtritatibus, quæ fuſionem impediebant in ferro combuſtis in favillam, vitrum ſit fuſibile quia rediјt jam in naturam ſuam liquabilem, & quia pori ſunt occluſi, ignis penetrare non poteſt & ipſum exterminare. Vincentius Monachus ſcribit lib. 7. de naturalibus. Lapidem dici & non lapidem. Lapis enim dicitur quod poſſit conteri, & non lapis quia funditur & fluat in igne abſq; evaporatione, ut aurum neque alii rei convenire proprietatem hanc.

DEMO: Philoſophi dicentes, non conſumi lapidem ipſorum in igne, haud dubie dictum volunt de medicina finita.

GEBER. Peſſima gloſſa eſt quæ textum corrumpit & pervertit, nam tibi dico ipſos intellexiſſe ijs verbis principium & fundamentum hujus operæ, quod etiam confirmat nobiſcum Georgius Baco Anglicus, his verbis. Dico de qualitate omni quod ſupra ignem figi debeant, ſcilicet ne aufugiant ab ipſo, neq; conſumantur aut corrumpantur ab igne, & poſtremo ne colorem mutent in igne, nam hæ ſunt res quæ principium dant hujus operæ. Dicit præterea Alphidius, ignem ſubire & intrare omnia corpora, ſpiritus, ſubſtantias, & lapides, ſed lapidem hunc non intrare neq; ipſi dominari poſſe, ne ſulphures in ipſo corrumpere. Arnoldus ad Regem Neapolis dicit, quanto longius lapis hic in igne duraverit, tanto plus augmentari & creſcere ipſum in bonitate, & virtute, quod nullæ alii rei convenire poteſt, quia omnes aliæ res igne abſumuntur, dictus autem lapis ſolus in igne melioratur & creſcit in bonitate, nam ignis nutrimentum eſt ipſius lapidis, & hoc certiſſimum eſt indicium ad cognoſcendum lapidem. Avicenna in lib. de anima, ait, quoſdam inveniri qui non concedant magiſterium Alchimiæ dicentes, quod ex rebus illis quæ ignem perferre non poſſunt, nihil procreari poſſit, quod ipſum ſuſtineat, quibus reſpondemus, ratione nitri, terra enim omnino ab igne removetur, contractum vero ab igne fortius evadit, quia ignis poteſtatem non habet ſupra vitrum.

DEMO: Attamen ſal nitrum multum combuſtibile eſt.

GEBER. Avicenna ſupradictum vitrum intelligit per figuram quam appellamus Antitheſin, mutando primam literam ut dicatur illi pro olli. Propterea dicit Avicenna in Epiſtola ad Arſem philoſophum. Locus orientis ubi reperiuntur præcioſi lapides Soli proximus eſt, ſic quoq; nitrum quanto propius à Sole tangitur tanto fortius evadit. Propterea etiam lapis hic quanto magis perfert calorem ignis, & cæteros labores hujus operationis, tanto erit melior. Albertus lib. 4. tract. 3. cap. 16. dicit, quamvis res quædam corruptibiles ſint in igne, tamen non combuſtibiles eſſe, quia eorum humor nutrimentum non eſt ignis, ut lapides & ferrum, earum rerum quædam ignem non recipiunt propter conſtrictionem pororum, ideo non ardent, ſed hæc intelligenda ſunt de ſupradicto vitro. Diximus & nos in fine proœmij lib. inveſtigationis & in proœmio lib. 2. Vitrum eſſe ex rebus illis quæ præparationem juvant: nam reducendo ferrum ad naturam vitri præparati, propter remotionem multæ terreſtritatis & lib. 3. cap. 7. diximus. Si dicamus corpora per calcinationem mundari, pro certo intelligere nos mundationem ferri à terrea ſubſtantia quæ in ipſa radice unita eſt. De hoc vitro intelligebam cum dicerem lib. 1. diſſerendo de ſulphure. Aliquos cum viderent hanc magis profundam in ipſo mundificaſſe ipſum & ſuſtuliſſe fugam & aduſtionem, & redditum eſt fixum & terreum, & per ignem non dat fuſionem bonam niſi vitrificatoriam.

DEMO: Philoſophi de vitro loquentes fortè intellexerunt vitrum commune.

GEBER. Vitrum commune non habet humorem neq; ſulphur aut argentum vivum quæ conveniant cum metallis. Propterea dicit Raſis, veteres vitrum metallicum confeciſſe. Et nos diximus lib. 1. cap. 11. philoſophos vitrum facere ex corporibus metallicis. Dicit etiam Raſis lib. de divinitate, aliquos tradidiſſe tincturam à ferro eſſe & à nulla alia re, & hoc lapidem eſſe majorem, vilem inventu & famoſum. Illud idem repetit lib. de aluminibus, cum dicit vitrum liquefacit ferrum & omnia corpora, & facit ipſa in fuſione currere. Diximus & nos lib. 2. cap. 9. proprietatem eſſe vitri, ut omnia fundat & convertat ad ſe, & in lib. Teſtamenti cap. de Marte dixi, calcem fundere lapides, hac de cauſa quidam adjutorio vitri gemmas faciunt.

DEMO: Cum diceres ſupra, vitro adjecto carnes velocius coqui, addebas per vitrum philoſophorum ipſos intellexiſſe ſulphur. Quomodo intelligunt jam calcem iſtam per illud idem?

GEBER. Verum eſt philoſophos ſæpius æquivocatione uſos eſſe, cum vero diſtinguere & cognoſcere cupis de qua re ipſi loquantur, rerum proprietatem diligenter examinare debes, & ſic facile animadvertes, quando ipſi aut ſulphur aut calcem ſupra dictum intelligant. Alphidius de hoc vitro loquens dicit, frange vitrum, & extrahe lapidem, & pone ipſum in vas vitreum ſive Bocciam, & extrahe ab ipſo oleum, & invenies hoc quod philoſophi nobis tradiderunt, in hoc vitro argentum vivum eſt quod ignem ſuperat, tamen ab ipſo non ſuperatur, ut diximus aperte lib. 3. cap. 6. prope finem. Iſidorus in eandem ferè ſententiam loquitur, argentum vivum [inquit] melius ſervatur in vaſculis vitreis, nam reliqua ipſum perforat. Diximus & nos lib. 2. cap. 6. vitrum tantummodo, & huic ſimilia, quum poros non habeant, ſola continere

tinere poſſe ſpiritus, quin aufugiant & exterminentur ab igne, his verbis volui indicare ſpiritus ferri fugere vehementem ignem, donec convertantur in vitrum coloris Zaphirini aut Cæleſtini obſcuri. Propterea lib. 4. cap. 18. dixi quod in corporibus præparatis cernere debeamus colorem cæleſtinum qui ſit perfectus propter bonitatem argenti vivi. Itidem Albertus parum ante finem lib. Meteo: occulte hæc confirmat his verbis, dicit enim non facile poſſe cognoſcere nos quando metalla ſuam formam ſpecificam jam acquiſiverunt aut non, non enim facile cognoſci quando jam ſit lapis verus aut metallum, niſi per corruptionem ad magnam debilitatem perducantur, in tantum ut nihil ibi reſtet præter ſolam figuram, & nihil de virtute quam ſequitur eſſentia. Comparantur verò hæc corporibus mortuis, nam hæc ſi parvo tempore mortua fuère, videntur parvam habere differentiam cum corporibus vivis, longo tempore verò in ſepulchro conditis, tunc in ipſis ſola figura remanet, & ſi attingantur ſubito in cineres corruunt, & apparet tum magna differentia inter viva & mortua corpora. Idem intelligendum de vegetabilibus & mineralibus. Nam mineralia etiam ſuo modo moriuntur, quemadmodum reliqua animalia, tamen non cognoſcitur, facile, quando amiſerint ipſorum eſſe & naturam, niſi ex maxima mutatione. Etenim Zaphirus quamdiu habuerit colorem & tranſparentiam & figuram Zaphiri, ſimilis eſt vivo & qui habeat operationem Zaphiri. Si vero poſt longam mutationem obſcuretur & diſcontinuetur, ſcimus ipſum jam non eſſe Zaphirum ſed ſimilitudinem Zaphiri, idem intelligendum de auro vivo & mortuo, idem de argento & cæteris metallis.

DEMO: Ne graveris rogo tribus verbis mihi explicare, ea quæ tam longo ſermone tractaſti.

GEBER. Hæc eſt ſumma totius ſententiæ ut intelligas, nos voluiſſe indicare eo ſermone, quum ferrum tanto temporis ſpacio in igne perduraverit, ut jam factum ſit valde debile & frangibile, & ibi plane nihil remanſerit naturæ vitri, & colorem adeptum ſit Zaphirinum obſcurum, quaſi tum demum converſum eſſe in lapidem philoſophorum. Hæc occultaverunt veteres poëtæ eo figmento, cum fingerent Demogorgonem Biſavum omnium Deorum gentilium & ab omni parte circumdatum eſſe tenebris, nebulis, caligine habitans in medijs terræ viſceribus, ubi natus fuerit, veſtitus quodam viridi pallio humiditate quadam aſperſus, terreſtrem odorem, horribilem & fœtentem, non prognatum ab aliquo, ſed æternum & parentem omnium rerum.

DEMO: Quamvis hæc mihi videantur valde obſcura, cupio tamen expoſitionem hujus figmenti audire.

GEBER. Demogorgonis vocabulum Græcum, interpretatur latine, Deus terræ & deus populi, ſive Deus terribilis, & ſignificat ferrum. Dictus autem abavus ſeu bis avus omnium deorum gentilium, nam omnes ab ipſo originem traxerunt & derivati ſunt (ut jam diximus) undiq; circumdatus nebulis & caligine, hoc eſt ſubſtantia terreſtri, habitat in mediis viſceribus terræ, quia ſub terra natus & nutritus eſt, dicunt ipſum æternum & à nullo generatum, nam ex illo generatum, nam ex illo omnia quæ ſimilitudinem quandam habent alicujus rei generata ſunt, propterea eum parentem vocaverunt omnium rerum; Aut dicitur æternus eſſe quod fuerit ante terram & omnia elementa & elementata prior, aut potius quod in ſe contineat quadam eſſentiam incorruptibilem, veſtitus eſt certa quadam humiditate vili & abominabili, hoc eſt ferrugine & pallio quodam viridi, hoc eſt cum vitriolo terreſtri & ſulphureo odorem ſpirat terreſtrem, horribilem & fœtentem, hoc eſt ſulphureum, poſitus in ignem, & cum ipſo aqua fœtida, huic (ut ſcribit Boccatius lib. de genealogia deorum gentilium) attribuerunt veteres æternitatem & Chaos, æternitas eſt quinta eſſentia, hoc eſt humidum radicale aut argentum vivum, quod & Plinius tradit lib. 33. liquor eſt æternus, hoc argentum vivum præparatum Claudianus vocat Serpentem, quia in coagulatione devorat caudam ſuam hoc eſt aquam mercurialem ipſius argenti vivi diſtillati in forma caudæ Leonis & ſerpentis. Chaos vero ſal illud terreum eſt quod ſupra Saturnum nominavimus, eſt enim materia confuſa, & in ipſa continentur omnia ſine forma, hoc eſt Sol, Luna & Stellæ, hoc eſt planetæ ſupra dicti qui ſuam lucem non habent, idem & elementa 4. & omnes res vegetabiles & animales & minerales, & ut dicit Claudianus, habitant cum Demogorgone figuræ diverſorum elementorum, & nos ſupra diximus in ferro omnia metalla philoſophorum contineri. Primus ipſius filius Litigium dicitur, hoc eſt ipſum ſulphur Martis nomine appellatum, quod in putrefactione primum eſt & tumultum facit in ventre Chaos in ipſo ſale, quia ipſum eſt materia prima metallorum, quam Hylen, hoc eſt ſilvam vocant, nam hæc eſt pars vegetabilis, & ab ea naſcuntur omnia elementa, iſtud ſulphur autem petit ſeparari cum ſit naturæ diverſæ, cum non habeat ſalſedinem, propterea aperit ventrem Chaos, hoc eſt ſolvitur in aceto, Demogorgon autem extendens manum ſuam comprehendit Litigium ipſum ſulphur quod ferrum appellavimus, nam per manus Demogorgonis intelligitur aliud ſulphur arſenicum dictum, nam ut ſupra diximus, Mars elevatur cum Arſenico, ſignificatur autem per Vulcanum & Martem res eadem, quemadmodum Vulcanus ſubito natus cum turpis eſſet & deformis, præcipitatus fuit in Inſulam Lemnos, ſic dicendum eſt quoq; de Litigio nato ſubito qui cum deformis eſſet propter ſulphuritatem & unctuoſitatem aduſtivam, projiciebatur in aerem, hoc eſt in aquam diſtillatam, ibi lavabat & ſolvebat ſe, & in altum ſubvolabat, hoc eſt, in ipſam aquam, quia profundius deſcendere non poterat, nam ipſum arſenicum ab eo extractum, hoc eſt ſeparatum à ventre ſalis in profundiori loco eſt cæteris rebus omnibus, nam in ipſo centro terræ ipſius ſalis Chaos nomine appellato continetur.

DEMO: Satis longa fuit diſputatio hæc, quare non facile quis Judicium feret, ſed pro explicatione ſufficiant mihi hæc, donec praxin ipſe videro aliquando.

Finis expoſitionis Alchimiæ GEBRI.

JOHAN.

IOHAN. GERHARDI D. Exercitationes perbreves In GEBRI Arabis Summi Philoſophi Chemici Libros Duos Summæ Perfectionis.

Lib. I. c. I.

§. *Qui Principia naturalia in ſeipſo ignoraverit, hic jam multum remotus eſt ab Arte noſtra, quoniam non habet radicem veram, ſuper quam intentionem ſuam fundet*

Scholion.

IN Seipſo:) Decepti ſunt hîc aliqui, ut putarent, Gebri eam eſſe mentem, quaſi ex principiis humanis, ſeu materiâ ex homine depromptâ, Lapis Philoſophorum conficiendus eſſet; Unde factum, ut aliqui in ſpermate humano, in ſanguine, in menſtruis, in urinâ, curinibus &c. ſuos labores impenderent. Sed hanc eſſe vanam opinionem plus ſatis notum eſt hodie. Videtur autem Geber notare Philoſophos illos, qui etſi in cæteris rebus communia Philoſophica aut phyſica non ignorent principia, quia tamen illis ſolis (ignoratis aut repudiatis principiis Chemicæ Philoſophiæ propriis) inſiſtunt, ſo kommen ſie zue kurtz. Quales hodie propè omnes noſtri videntur eſſe Philoſophi Ariſtotelici Scholaſti. Et hanc eſſe loci hujus commodiorem explicationem, verba deinde c. 7. ſequentia hæc docent; *Oportet Artificem hujus Operis in Scientiis Philoſophiæ naturalis eruditum & perfectum eſſe: quia, quantamcunque pecuniam, & ingenium naturaliter profundum habuerit, & deſiderium in hoc Artificio, non tamen ipſius finem acquiret, niſi ex doctrina Philoſophiam naturalem adeptus fuerit. Quia, quod per ingenium naturale non adipiſcitur, hujus defectui, per doctrinam ſubvenitur. Oportet igitur altiſſimâ perſcrutatione, & induſtriâ naturali, Artificem juvari.* Quibus verbis videtur Geber, ultra Philoſophiam naturalem, requirere Doctrinam ſeu traditionem aliquam ex Inſtitutione, vel vivi Præceptoris, aut bonorum Scriptorum, ſine quâ ad propoſitum perveniri nequeat: cum Artifex Naturam non in omnibus imitari vel poſſit, vel debeat, ut ſit ſententia; Eum, qui ſolummodò naturalia in ſe ipſo noverit; ſine ſingularibus Artis Secretis, à communi Naturæ ordine recedentibus (quandoquidem Naturam Ars in omnibus imitari nequit) ad Artis hujus cognitionem pervenire poſſe nunquam: Es muß einer ein Chymiſcher Schueler darbey werden. Ein purus Philoſophus würd zu dem Werck in ſeipſo, (ohne andere Præceptores) nicht gelangen mögen. Notanda etiam quæ ſequuntur Libro hoc primo cap. I. *Et qui Principia ſua ſciverit naturalia* (Phyſica) *& cauſas* (quas prior, tanquam purus communis Philoſophus ignorat) *mineralium omnes* (ſcil. naturali cognitione tantùm) *nondum tamen adeptus eſt verum finem & proficuum hujus Artis occultiſſimæ: habet verò faciliorem aditum ad Artis hujus principia* (Nota: Hic ſciendo cauſas Mineralium omnes Gebro adhuc verſatur ante veſtibulum Principiorum Artis hujus: Oportet igitur vera Principia Gebrica Artis profundiora eſſe, quam Principia mineralia, und hat der/ ſo omnes cauſas mineralium weißt/ noch in des Gebri Schuel keinen Anfang gemacht: aliâ nullam Tincturam, ſed metalla duntaxat communia produceret. Unde patet, quantâ in caligine verſentur adhuc illi, qui cauſas mineralium ſolummodo ſciunt, cùm tamen multæ profundiores cauſæ Artis, quam illæ requirantur) *quam cui Ignorantia cadit ſuper Intentionem ejus, de modo hujus noſtri Operis, & hic parum remotus eſt ab Artis introitu.* (Iterum animadvertendum, quod vel aptior hic tamen nondum verſetur in Artis hujus introitu, citius tamen Artem adipiſci poteſt.) Jam ulterius hîc Geber obſervanda proponit; *Qui verò ſciverit* (1) *omnium principia.* (Hunc oportet eſſe exactiſſimum Philoſophum) (2.) *& cauſas mineralium, &* [3.] *generationis modum, qui ex Intentione Naturæ conſiſtit, parum quidem aufertur ab eo, de Operis complemento, ſine quo tamen non poteſt Scientia noſtra perfici, quoniam Ars imitari non poteſt naturam in omnibus operibus, ſed imitatur eam ſicut ritè poteſt.* (Ergò etiam non ſufficit ſcire naturalem Generationis mineralium modum: quia Ars habet quædam ſingularia, ſecundum quæ Naturam neque imitatur, neque imitari ſtudet.) Et hæc ſunt præcipua, ſine quibus Scientia perfici non poteſt. Dieſes muß von den Artificibus, und nicht von den gemeinen phyſicis & Hiſtoricis mineralium, quantumvis acutiſſimis gelernet ſeyn. *Summa:* Vera Philoſophia Chemica habet quædam puncta illius profunditatis, ut communis etiam ſubtiliſſima Philoſophia eò aſpirare non poſſit. Ergo oportet Philoſophum Chemicum Naturam profundiùs, quam communes Philoſophos, introſpicere & contemplari: ſicut eâ de re R. Lullius in Theorica ſui Teſtament. ſæpiſſimè monet.

ibidem.

§. *Chariſſime igitur Fili, Secretum tibi pandimus, quod in hoc Artifices errant, quod naturam in omnibus differentiis proprietatum actionis imitari deſiderant.*

Scholion.

Ergò diligenter diſpiciendum eſt, in quibus differentiis Proprietatum à Naturæ operatione recedendum, & à quibus non recedendum ſit.

Lib. I. c. 7.

§. *In rerum multitudine Ars noſtra non conſiſtit, nec perficitur. Etenim Lapis Unus, Medicina Una, in quo Magiſterium conſiſtit, cui non addimus Rem Extraneam aliquam, nec minuimus, niſi quod in præparatione ſuperflua removemus.*

Scholion.

Notandum: In Præparatione quidem locum habere *Remotionem*, poſtea verò locum non habere *Additionem Rei Extraneæ.* Ergò ſequitur Hunc Lapidem omnia in ſe habere ſibi neceſſaria.

In quo Magiſterium.) *In quo*, inquit, non *in qua*, ut ſic reſpiciat ad Lapidem, qui eſt materia illa, ex quâ Medicina perficitur. Hâc de re, & de hoc diſcrimine Lullius in Apertorio egregiè docet. Notandum

dum eſt ſimul etiam, Lapidem dici, vocabulo generali, etiam materiam, quæ ex præparatione abſolutè oritur, in Secundo demum Opere, perficienda.

Non addimus) Nihil illi vel in Præparatione, vel in Secundâ Operatione additur, niſi quod in Præparatione fuit ſeparatum, & de ipſo eſt.

Nec minuimus.) Loquitur de Lapide, in Primâ Operatione, perfecto: prius autem in Præparatione ejus ſuperflua removentur, quibus remotis, puriſſimæ partes ita uniuntur, ut abjectis ſuperfluis, omnia fiant unum homogeneum, in ſe habens omne ſibi neceſſarium.

In Præparatione.) Claret hinc, duas eſſe principales Operationes, quarum *Prior* præparat materiam: *Altera*, præparatam in Medicinam excoquit: Quamvis hic Geber principaliter loqui videatur de illâ Præparatione, quæ fit poſt vaſis occluſionem: Vbi natura (ut loquitur P. *Bonus Ferrarienſis*) toto decoctionis tempore ſuperflua ſeparat, donec tandem omnibus ſuperfluis ſeparatis, Lapis eſt in Ortu, in Candore mirabili, ante plenariam Fixationem. Et tunc verè ſortitur Lapidis, & quidem Vnius Nomen: Natus enim eſt Lapis & Materia verè prima & proxima Lapidis Philoſophorum, qui abinde nullo indiget alio, quam Coctione ſolâ, quâ ad plenum fermentatur & figitur. Et hic tum eſt Verus ille Mercurius, quem hinc inde tantoperè commendat Geber: Hoc illud Philoſophorum Arg. vivum; nequaquam vulgariter intellectum, in quo inſunt radii tingentes & Sol Philoſophorum occultus. Niſi autem dictus intelligatur Mercurius, nemo ad Gebri, aliorumque Philoſophorum veram & genuinam mentem nunquam pertingere poterit.

Ibidem.

§. *Expedit Artificem hujus Artis Principia & radices principales, quæ ſunt de ESSE Operis, non ignorare, quoniam qui principium ignorat, finem non inveniet.*

Scholion.

Intelliguntur hic Radices minerarum & metallorum, ſine quarum dextrâ & debitâ Cognitione, nihil inchoari, nedum perfici poteſt. Non ſunt autem hæ res crudæ & craſſæ intelligendæ, ſed ad illarum RADICES uſque in Indagatione excurrendum eſt. Itaque non eſt, ut crudum hic intelligas Arg. vivum, ſed illius MATREM & RADICEM ſeu Matrem radicalem. Nolunt enim Philoſophi ſuperficiariè in ejuſmodi verbis ſuis intelligi.

Ibidem.

§. *Non oportet tua bona conſumere, quoniam vili pretio ad complementum Magiſterii pervenies.*

Scholion.

Vili pretio.) Ergò primò neque materia magno conſtabit: deinde, neque etiam coctio magnorum erit ſumptuum. Quod de Auro & Argento dici nequit.

Ibidem.

§. *Studeat Artifex, cum in Operatione fuerit, omnia Signa, quæ in qualibet Decoctione apparent, in mentem ſigillare, & illorum cauſas inquirere.*

Scholia.

Signa) Apud alios autores ſunt Colores, & aliæ ſubjecti Diſpoſitiones, ut eſſe terreum, aquaticum, pulverulentum, fluidum, Liquabile, &c. Vide Codicill. Lullii.

In qualibet Decoctione. In Præparatione Vnicus, & quidem ſimpliciſſimus tantum Color obſervatur: In reliquâ verò Operatione, Colorum varietas: Et, ſola Decoctio facit illas Variationes. Igitur non eſt, ut in Secundo Opere, Artifex, manuarias Gebri literales Operationes [puta, Sublimationem, Diſtillationem, Calcinationem, &c.] intelligat, ſed ſciat, illas omnes in Vero Opere Philoſophico, ſolis Decoctionibus perfici, quod probè notandum eſt: In reliquis enim Operationibus ferè nulla eſt Variationis colorum obſervatio.

Lib. 1. cap. 9.

§. *Solus temperatus calor humiditatis eſt ſpiſſativus, & miſtionis perfectivus, non calor excedens.*

Scholion.

Requiritur in Operatione Secundâ talis materia, quæ pro ſui facienda Inſpiſſatione, exhalatione ſuperflua alicujus humiditatis opus non habeat, ſed Tota ſit Homogenea, & in ſeipſa, per ſuæ humiditatis converſionem, & non ſeparationem ſpiſſationis, calore miti, ſit ſuſceptiva. Hac de re vide amplius Lib. 2. c. 63. ubi hæc: *Inſpiſſationis non Vnus eſt modus: Fit enim Vnus per exhalationem humidi ſuperflui: Alius per reſidui inſpiſſationem.*

Ibidem paulò ante;

§. In Metallorum generatione naturali; *Sunt fumi ſubtiliſſimi, qui temperata Decoctione indigent, ut in ſeipſis ſecundum æqualitatem inſpiſſetur humiditas propria, & non fugiat ab eis, & relinquat ipſa omni humiditate privata, quæ contuſionem & extenſionem ſuſcipiunt.*

Scholion.

Notandum hoc in loco, primò, Miſtionis alicujus fieri in hoc capite mentionem: Vbi autem Miſtio, ibi notum eſt fieri miſtionem inter plura. In Uno, enim, in quantum Vnum, miſtio locum habere nequit. Igitur intellige, Lapidem ita eſſe Vnum, ut ſit ex pluribus compoſitum aliquod, & Vnum factum, de quo alibi. Deinde animadvertendum, quod ubi compoſitio facta eſt artificialis ab Operatore, Opere manuario, ibi nullam porrò & amplius requiri exhalationem aut evaporationem, ſed Inſpiſſationem Humidi. Idque Naturæ Exemplo, quæ in Metallorum Generatione, poſtquam debitarum materiarum concurſus factus fuit, ſuperfluam humiditatem, maximè heterogeneam, tollit, & evaporando ſequeſtrat: quando verò illud, quod eſt verum & genuinum humidum metallicum viſcoſum ſupereſt: tum decoquendo nullam amplius humiditatem ſeparat, ſed illam ipſam coquendo inſpiſſat & adunat intimè: Ita & in Opere Artis huc reſpiciendum: & Sapienti hic ſat eſt dictum: Tertiò; Datur inſpiſſationis modus, ſeu Medium aut Inſtrumentum, Ignis ſc. ſive calor. Certus autem aſſignatur illius gradus, dum exceſſivus rejicitur, è contra Temperatus laudatur Calor ab Effectibus: quorum Vnus eſt ſpiſſatio Humidi: Alter, perfectio mixtionis, hoc eſt, dum hoc Calore materiæ in Compoſitione alterantur, alteratæ per intima indiviſibiliter uniuntur ad invicem, ut prodeat Vnicum illud ortum & compoſitum, quod dicitur *Lapis Vnus & Vna Medicina.* Solum autem hunc Calorem dictorum eſſe Effectivum,

vum, non fruſtrà dicit; innuens nimirum, facta Compoſitione Artificiali, in qua humidum ſuperfluum eſt amotum, nullo alio opus eſſe labore, quam debiti, lenti illius inſpiſſantis & miſcentis Caloris adminiſtratione. Solus enim calor movet Naturam, eamque motam adjuvat, ut non Artifex, ſed Natura ipſa omnes alterationes & mixtiones, una cum Inſpiſſatione perficiat, donec tandem oriatur *Lapis ille Vnus* Loquitur eâde re etiam *Trevisanus*, ubi, Parte Tertiâ, de Igne Alterante dicit, & gradus, quibus Vera & Unica illa materia paratur, hoſce ponit. Primò requiritur *Compoſitio*: deinde *Alteratio*: poſt *Mixtio*: & tandem *Vnio*, hæcque omnia *ſolo Igne* omnia perfici diſertè aſſerit.

Lib. 1. cap. 10.

§. *Sed ut fiat Inſpiſſatio eorum* (principiorum metallorum) *ad invidem, & Induratio taliter, quod fiat in eis Contuſio & extenſio per mallei compulſionem & non Confractio, non eſt niſi per hoc, quod humidum viſcoſum in eorum ad invicem commiſtione ſolvatur, per ſucceſſivam in minera decoctionem.*

Scholion.

Metallorum Principia Inſpiſsatione coadunantur, ita tamen, ut evaporando quædam ab iiſdem reſolvantur, ad metalli conſtitutionem non pertinentia, alioquin nunquam fierent metallica corpora, ſed in mercurioſa aut ſulfurea nimium fuſibili forma perſtarent. Servandum autem hic docet Geber, Naturæ Exemplo, Humidum viſcoſum, in hâc ſua humidâ & viſcoſa Natura conſervatum. Id autem, Conſervatio videlicet, fit per calorem mediatum, quo viſcoſa non evaporatur, ſed in ſeipſa condenſatur humiditas.

Ibidem.

§. *Regulam tibi tradimus generalem, quod non ſit Inſpiſſatio alicujus humidi, niſi PRIVS* (ergo non ipſo Inſpiſſationis, ſed præparationis actu, fit hæc ſeparatio) *fiat ex humido partium ſubtiliſſimarum exhalatio & conſervatio ex humido* (nota hic in humido duas humiditates non homoœmeras & homogeneas, & proinde in præparatione ſeparabiles,) *partium magis groſſarum, ſi ſit humidum in commiſtione ſuperans ſiccum* (quando ſc. humidum ſuperfluum adeſt) *& vera miſtio humidi & ſicci, ut humidum contemperetur à ſicco, & ſiccum ab humido, & fiat hac ſubſtantia Vna, in ſuis partibus homoœmera & temperata inter durum & molle &c.*

Scholion.

Regula hæc Gebrica docet; In hâc Arte nullum adhiberi debere arg. vivum, niſi prius ab illo humidum illud aquoſum, vel per artem, vel per naturam fuerit exhalatum & ſeparatum; & tum demum in Arte procedi poſſe: vide hâc de re infra c. 45. & 46. Poſſunt itaque omnia in hoc §. poſita ad Creationem Sulfuris Naturæ transferri, ubi ſine exhalatione humidi heterogenei, nulla ſequitur Coagulatio, ad mediam ſubſtantiam.

Ibidem.

§. *Noſtra intentio non eſt, in Principiis Naturam ſequi, nec in proportione miſcibilium Elementorum, nec in modo miſtionis ipſorum adinvicem, nec in æquatione caloris inſpiſſantis.*

Scholion.

Quatuor excluduntur Arti ad Naturæ normam inimitabilia. *Primò*: Quod non poſſimus principia naturalia componere, neque etiam id facere opus ſit. *Secundò*: Neque cogamur, ad naturalem faciendam Elementorum proportionem recurrere. *Tertiò*: Vt & de Miſtionis modo tenendum. Natura enim nobis talia Subjecta ſuppeditat, in quibus hæc Tria ipſamet jam perfecit & præparavit Arti. *Quartò*: Neque etiam in Calore Naturam per omnia eſſe imitandum. Quæ omnia etiam doctiſſimè tractantur à *Ioan. de Meung*: *lib.* 1. De hiſce Geber poſtea l. 1. c. 11. inquit: *Nec ſcire volumus illa nec poſſumus, nec ad opus noſtrum poſſunt pervenire.*

Lib. 1. cap. 11.

§. *Nos metalla non mutamus, ſed Natura, cui ſecundum Artificium illam Materiam præparamus: quia ipſa per ſe agit, non nos. Nos verò Adminiſtratores illius ſumus.*

Scholion.

Rectè hic Geber docet, poſt Præparationem, & Ignis adminiſtrationem Solam agere Naturam, in Operationibus illis, quas poſtea l. 2. c. 85. & 86. recenſet, eaſque majoris ſagacitatis, (ubi Natura, non Artifex hoc præſtare poteſt) induſtria, quàm quæ in ſecundo eſt ordine, perfici aſſerit, cap. 84.

Ibidem.

§. *Non eſt neceſſarium, ſtellarum ſitum expectare,* (*eſſet tamen utile*) *ſed ſufficit ſolum* (ergò nihil ultra requiritur) *Natura diſponere, ut & ipſa, quæ ſagax eſt, diſponat ſitibus convenientibus mobilium corporum: Non enim ſuum motum poterit Natura perficere ſine motu & ſitu mobilium corporum* (Ergo poſt Præparationem, ſola Natura omnia perficit.)

Lib. 1. cap. 12.

§. *Alii in Spiritibus; alii in corporibus alii in ſalibus & aluminibus, nitris & boracibus: alii verò in omnibus rebus vegetabilibus, hanc inveniri Artē & Magiſterium affirmant. Ex his autem omnibus, hi quidem ſecundum partem, bene: hic* (fortè illi) *vero, ſecundum totum malè divinum Magiſterium æſtimantes, illud tradiderunt poſteris: Alii in omni genere Vegetabilium rerum ſupponunt.* [ſc. materiam.

Scholion.

Ex his omnibus,) Loquitur de Scriptoribus illis, qui in Libris ſuis diverſas opinationes (ratione materiæ) diſcipulis huius Artis obtruſerunt, ut ex ſeq. Periodo (*Ex ipſorum autem*) clarum redditur.

Hi) ſc. in Spiritibus & corporibus. *Illi*) In Salibus &c.

Lib. 1. cap. 24.

§. *Adhuc vero & in aliis* (ſc. artificibus) *Creſcentibus omnibus ſupponentibus, magis laborioſa* (Ars) *fore probatur: Ideoque, qui eam in Omnibus Vegetabilibus ponunt. poſſibile quidem ponunt, ſed NON, eis* (ſibi) *quoniam prius deficerent in labore, quam laboratum perfici ſit poſſibile.*

Scholion.

Nota: 1. Quod non ponat Geber hoc loco Impoſſibile,

ſibile, ut de Boracibus &c. dixerat. 2. Impoſſibilitatem non eſſe ratione materiæ, ſed HUJUS Artificis. 3. Videtur fucus latere in Vocabulo, *omnibus*: cum non ſine diſcrimine ex omnibus (etſi quidem omnibus inſit) æquè poſſit hæc materia educi. Videatur hâc de re. *Lull. Teſtam. Theorica c.* 40. 4. Si non ex omnibus, ſequi tamen poteſt, ex aliquibus. Non enim dicit Geber, *ex nullis*: neque etiam dicit, in quocunque Vegetabili. *Summa.* Videtur Geber dicere; Non omnia Vegetabilia eſſe idonea: Ex omnibus quidem, ſine diſcrimine, poſſe perfici non negat: interim dicit, ejuſmodi artifices in prima Operatione deficere potiùs, (aliqua talia nimis remota tractantes) antequam per præparationem eam producant Philoſophicam materiam, quæ dein ſolâ perfectione opus habet.

Ibidem.

§. *Ideoque ſi tales Artem non inveniunt SVIS laboribus, artem NVLLIS laboribus inveniri poſſe arguunt.* (Hic Error ponitur non in materia, ſed in operis & laboris modis.)

Lib. 1. cap. 25.

§. *Innuimus tibi, ſecundum Antiquorum opinionem: qui fuerunt de ſecta noſtrâ, artem imitantium, quod principia naturalia in Opere naturæ ſunt Spiritus fœtens & Aqua viva, quam & Siccam Aquam nominari concedimus.*

Scholia.

Hæc enim etiam Artis prima ſunt Principia: Ubi notanda Mercurialis partis duo nomina. 1. Aqua viva. 2. Aqua ſicca, quæ & propterea ſublimabilis, nec deſtillabilis eſſe debet, ſecundum Definitionem Sublimationis, quæ ita babet; *Sublimatio eſt rei Siccæ per ignem elevatio, cum adhærentia ſui vaſis.* Lib. de Sum. Perfect. 1. c. 10. Item: Spiritus fœtens hic in ſuo latet arg. vivo. *De Secta noſtra:*) Ergo eadem eſt & Geberi Sententia. *Artem imitantium:*) Cur non dicit Geber; Naturam imitantium? Reſp. Quia hi Philoſophi ex iis, quæ in Artis progreſſu viderant, retrò ad Naturæ opus conſimile fuerunt argumentati, à poſteriori ſc.

Ibidem.

§. *Spiritus fœtentem diviſimus: Eſt enim Albus in occulto & Rubeus, &* (vocula hic & videtur ſuperflua:) *niger uterque in Magiſterio hujus Operis: In manifeſto autem uterque tendens ad rubedinem.*

Scholion.

Ita interpretandus eſt hic locus: Quod videlicet fœtens hic Spiritus ab initio deliteſcat in Nigredine in quâ tamen idem Spiritus Albus & Rubeus occultatus eſt. Quando autem in manifeſtum prodit Spiritus ille, tum finalem terminum ſibi habet in rubedine propoſitum, ad quam uterque (ſc. ater & albus:) tandem determinatur finaliter.

Ibidem.

§. *In genere* (de hiſce Principiis, Spiritu ſc. Fœtente & Aqua viva:) *dicimus quod unumquodque ipſorum eſt fortiſſimæ Compoſitionis & Uniformis Subſtantiæ: & illud ideò, quod in eis partes terreæ, taliter partibus aëreis, aqueis, igneis, per minima ſunt unitæ, ut nulla ipſarum, alteram in reſolutione poſſit dimittere: imò qualibet cum qualibet reſolvitur; propter fortem Unionem, quam habuerunt adinvicem per minima, & paulatim à calore naturali & æquali, in mineralibus, in terræ viſceribus condenſato, &c.*

Scholia.

Hæc Generalia poſſunt etiam pro deſcriptione veræ Materiæ intelligi; Cum eadem debeat eſſe materia Artis, quæ Naturæ. Videtur autem nunc ad Opus Naturæ, & non Magiſterii deflectere. Interim tamen, quia definit hæc Principia, ſecundum Opus Magiſterii, tenendum. 1. Quod Elementarem primam naturalem eorum compoſitionem deſcribat, quam dein Ars imitatur. 2. Eam Compoſitionem dicit eſſe indiſſolubilem. 3. Utrumque Principiorum, unâ & eâdem definitione deſcribit, quia unum ſunt, & unum indiſſolubiliter in altero, ratione ſubſtantiæ, unâ etiam definitione poſſunt definiri: videatur *Lull. Theoric. Teſt.* c. 48. & 41.

Unum quodque ipſorum) Sc. tam Spiritus fœtens, quam aqua viva. *Fortiſſimæ Compoſitionis & Uniformis Subſtantiæ:*) Hæc videntur etiam hunc ſenſum admittere, quod ſulphur ſit de Natura Mercurii, & hic de Natura illius, ut aliàs in Philoſophorum Libris legitur: & Geber hæc ſimul juncta à Natura pro vero arg. vivo intelligit.

Per minima ſunt unitæ, ut nulla ipſarum:) Hoc ipſum fit in Operatione ſecunda.

A calore naturali & æquali:) En! tibi Inſtrumentum Naturæ & Artis.

In mineralibus:) Id eſt, qui ineſt mineralibus: Intelligit ergò Inſtrumentum intrinſecum, ut & in Secundâ Operatione fieri ſolet.

Ad Exigentiam illorum:) ſcil. metallorum: Aliam enim habet Lapis Exigentiam.

Eſſentiæ, ſecundum opinionem, &c.) Hæc omnia etiam poſſunt adaptari ad Lapidis Confectionem, pro ratione Exigentiæ Eſſentiæ illius.

Lib. 1. cap. 26.

§. *Alii dixerunt, quod principium non fuerit arg. vivum in natura ſua, ſed alteratum, & converſum in terram ſuam, & ſulfur ſimiliter alteratum, & in terram mutatum &c:* (Etiam hæc opinio, pari ratione, pertrahi poteſt ad Opus Philoſophicum.

Ibidem.

§. *Et iſte modus, quod prius* (nota hic *prius*, quando ſcilicet omnia poſt ſolutionem, ſeu potius Liquationem, in atrum pulverem ſeu terram convertuntur:) *unumquodque eorum* (unitivè ſc. ſumpta:) *convertitur ad terream naturam*, (utcunque enim ſimul maneat in Nigredine, ſine aliqua ſeparatione:) & *ex his ambabus terreis naturis, reſolvitur fumus tenuiſſimus* (Hoc de fumo plurima hinc inde Lullius, ut & Morienus:) *à calore multiplicato in Viſceribus Terræ* (In Opere Philoſophico intelligendus hic venit calor Intrinſecus, qui paulatim augetur, & rectè in ipſis viſceribus eſſe dicitur:) *Et hic duplex fumus:* (nota hic duplicem fumum:) *eſt materia metallorum immediata* (& ita etiam hæc combinatio in Opere Philoſophico, eſt immediata Lapidis materia:) *Hic fumus* (ſc. duplex:) *cum à calore mineræ temperato* (hic ſermo eſt de igne externo:) *decoctus fuerit, convertitur in materiam cujuſdam terræ* (vide hic paulativam Inſpiſſationem,) *ideoque fixionem quandam ſuſcipit, quam deinde* (ad Ablutionem accedit:)

accedit:) *fluens aqua per viſcera minera*, *&* (hoc, *&*, ſuperfluum eſſe videri poteſt,) *terræ ſpongioſitatem*; (hæc omnia, ſed à propriâ ſuâ aquâ, in Opere Philoſophico eveniunt: *diſſolvit*, *& ei uniformiter unitur unione naturali & firma.* (En! tibi aquam homogeneam, & propterea unibilem:) *Ideoque ſic dixerunt, ſic opinantes quod aqua fluens per meatus terræ, invenit ſubſtantiam diſſolubilem, ex ſubſtantia terræ in viſceribus illius, & illam ſolvit* (hæc omnia exquiſitè quadrant ad opus Philoſophicum:) *& uniformiter cum ILLA UNITUR* (En! aquam unibilem) *quouſque* (videtur iterationem in Solutione innuere) *& ſubſtantia terræ in Viſceribus diſſoluta, & aqua fluens diſſolvens* (explica hinc Solutiones illas Lib. 2. cap. 85. poſitas:) *Unum fuerint Unione Naturali* [ergò eſt aqua cum terra ſua Homogenea:] *& ad talem miſtionem veniunt omnia Elementa* [vide hic Reconjunctionem Elementorum, in Artificio] vel quaſi [ſeparatorum:] *ſecundum debitam naturalem proportionem & miſcentur per minima, quouſque facit Uniformem miſtionem. Et hac miſtio per ſucceſſivam decoctionem* (ut & in Arte Lapis:) *in mineris inſpiſſatur* (naſcitur in arte, ubi omnia terreſtria excluduntur, inſpiſſatus ille Mercurius, de quo Lib. 2. c. 63.) *& induratur, & fit metallum. Et hi quidem, quamvis ſint affines Veritati, non tamen Veritatem conjiciunt puram.* (Intelligo, in Proceſſu Naturæ, ſed non Artis: cum non omnia & ſingula ita fiant in Natura, ſicut in Arte: Ideò utitur vocabulo *conjiciendi*, quaſi dicat; uno nobiſcum quidem utuntur medio in Arte, ſed ex arte ad Naturam, non ſatis dextrè argumentantur, cum Ars & Natura, non in omnibus (quod illi non ſatis conſiderant) ſibi ſint ſimiles: ſicuti neque Naturam in omnibus imitatur (lib. 1. c. 10.) ſic nec ex Arte omnia ad Naturæ Proceſſum ſubterraneum applicare poſſumus.

Lib. 1. cap. 28.

§. *Sulfur eſt pinguedo Terræ* (Definitionem hanc ſulfuris diligenter notabis, ut quæ deſcribat etiam ſulfur Philoſophorum.) *in minera terræ* (intellige etiam Philoſophicæ, in Sulfuris Creatione, *Lullius in Apertorio:*) *per temperatam Decoctionem inſpiſſata, quouſque induretur.* [quod antea erat aquoſum & humidum] & ſicca [exploſo phlegmate: *fiat, & cum indurata fuerit, Sulfur vocatur* (nota: quòd nuncupetur *ſulfur* Philoſophicum, poſt ſuam Confectionem, aut Creationem: hoc eſt, quando Coagulatio fit, vel quando in terram ultimò convertitur: Vis enim ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram. Qui in verbis hiſce ſulfur Lullianum non aſſequitur: cæcus eſt:) *Habet ſiquidem ſulfur homogeneam & fortiſſimam compoſitionem, & eſt Uniformis ſubſtantia, in ſuis partibus homoæmera,* [quaſi homouſiæ:] *quia homogeneum eſt* (Idem dicit Lullius de ſuo Sulfure Naturæ: Relatè autem homogeneum cum arg. vivo in Opere Philoſophico, rectè etiam dicitur:) *Ideoque non aufertur oleum ab ipſa per deſtillationem* (ſc. factâ Coagulatione (deſtillato Phlegmate extraneo, hæc aërea permanens ſubſtantia, cum terra manet, quia eſt oleoſa, recedente phlegmate in deſtillatione:) *ſicut ab aliis rebus oleum habentibus.*

Ibidem.

§. *Qui quærit ex eo opus elicere, illud per ſe praparando, non eliciat, quoniam cum miſto* (quod illi in ſui Creationem mixtum arg. vivum: Licet ad literam videatur de additione calcium ad ſulfur loqui. Hìc enim veritatem occultat, uti alibi proteſtatur:) *perficitur & ſine illo* (niſi illi jam admixtum eſſet ſuum argentum vivum nihil poſſet effici:) *protelatur Magiſterium uſque ad deſperationem. Et cum ſuo compari* (jam ſibi mixto arg. vivo, quod & ob albedinem, arſenicum dici ſolet:) *fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallorum* (cum omne commune ſulphur per ſe ſit rarum & leve, neceſſe eſt hunc locum de alio ſulfure intelligatur, cum cauſa non ſit ſuo effectu deterior: *& ipſum à fœditate depurat & illuſtrat* (ſulfur autem commune ſemper inficit:) *& perficitur* (hoc ipſum Naturæ Sulphur:) *cum Magiſterio, ſine quo nihil horum præſtat, ſed potius corrumpit & denigrat.*

Ibidem.

§. *Qui etiam in Præparatione* (intellige ejus Creatione:) *ipſum commiſcere & amicare corporibus noverit* (intellige corpora, de quibus in Apertorio Lullii:) *ſciet Unum de Secretis Naturæ maximum, & Viam perfectionis UNAM* (pro, illam verè Unam:) *cum multæ ſint viæ ad unum effectum & unum intentum, &c.*

Ibidem.

§. *Per Deum Altiſſimum, IPSUM* (obſerva nunc de quo ſulfure ſit ſermo:) *illuminat omne corpus* (ergò eſt ſulfur, quod ineſt etiam corporibus: poteſt tamen etiam de tinctura jam parata, aut de ſulfure interno philoſophici arg. vivi, Solem & Lunam philoſophicam in operatione illuminante, intelligi:) *quoniam eſt Lumen, alumen* (propterea, quia etiam albificat:) *& tinctura: Eligitur autem craſſum* (was ſich flüſſig zuſammen ſetzt:) *lucidum* (En tibi ſulfur lucidum, h. e. tranſparens.)

Lib. 1. cap. 29.

§. *Eligitur arſenicum* (Artis puta:) *lucidum & ſquamoſum & ſciſſile* (Philoſophi hoc ſulphur album alibi comparant cum foliis Talci ſciſſibilibus & ſquamoſis.

Lib. 1. cap. 30.

§. *Argentum vivum, (quod etiam Mercurius appellatur, antiquorum uſu;) Eſt Aqua viſcoſa, in viſceribus terræ ſubſtantiæ ſubtilis, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum, unita totali unione per minima, quouſque humidum contemperetur à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.*

Scholion.

Hæc ad Præparationem arg. vivi Philoſophici accommodari omnia poſſunt: Videtur enim definire Geber ſimul etiam arg. vivum Philoſophorum reductum. Vide *Lull.* Theoric. Teſtem. c. 48.

Ibidem.

§. *Eſt etiam, (ut dicunt:) materia metallorum cum ſulphure, &c.*

Scholion.

En tibi notam, quâ innuere Gebrum aliud arg. vivum, apparet quod propriè metallorum materia, non eſt, ideoque ex eo non ſit metallum, ſed Tinctura.

Ibidem.

§. *Mercurius eſt amicabilis, & metallis placabilis* (etſi ratione Originis non videatur: quinimò maxime videtur:) *& medium conjungendi tincturas* (vide Lull. Teſt.

Teſt. Theoric. cap. 42.) *& non ſubmergitur aliquid in arg. vivo, niſi Sol* (ſcil. Philoſophorum:) *Figitur & eſt tinctura rubedinis exuberantiſſima refectionis & fulgidi ſplendoris, & non recedit à commiſto, donec eſt in naturâ ſuâ* (ſc. commiſti:) *Non eſt tamen Medicina in Naturâ ſuâ, &c.* (ſc. ante ſecundam Operationem abſolutam.)

Lib. 1. cap. 31.

§. *Secundum* (Eſt oppoſitio ad eum modum, quo corpora corporibus) ut in antecedentibus eſt: (miſcentur, ſed fruſtra:) *noſtrum Magiſterium, perfectum imperfectum adjuvat, & imperfectum in noſtro Magiſterio PER SE perficitur, ſine adminiſtratione rei alicujus extranea, & imperfectum* (legendum ſuſpicor, *in perfectum*, id eſt in ſtatum perfectum, materia ſc. hæc imperfecta, ab initio, tandem fit perfecta:) *hoc eodem Magiſterio perficitur. Et per Deum ſe invicem alterant & alterantur, & ſe invicem perficiunt & perficiuntur, ſine alicujus adminiculo* (Es iſt ein ander thun in Magiſterio, quam in præcedentibus ſecundum curſum communem ut in admixtione Solis & Saturni dixerat Geber vide ibi: Opponitur enim curſus communis & Magiſterium noſtrum.)

Lib. 1. cap. 32.

§. *Quicquid metallum radicitus citrinat, & ad æqualitatem perducit & mundat, ex omnigenere metallorum, Aurum facit, &c. Aurum quoque eſt pretioſiſſimum metallorum, & eſt tinctura rubedinis* (Nota: Hic duplex aurum deſcribit Geber: quorum hoc metallum: Illud, Tinctura eſt: Vult ſc. Geber: Aurum principaliter in Fermentatione intellectum: & quia Sol, ut priore cap. dictum, Saturnum non tingit, evincitur inde, alium hîc *Solem intelligi*:) *quia tingit & transformat omne corpus, &c. Et eſt Medicina* (En tibi aliud Aurum, quod Medicina dicitur:) *lætificans & in juventute corpus conſervans* (quaſi diceret Geber, ſe hîc non de auro naturali, ſed de ſubtiliore Artis auro loqui &c.) *Cum ipſo* (dicto Sole:) *ſimiliter commiſcentur Spiritus* (in Lapide exiſtentes) *& figuntur per ipſum* (Fixio autem illa fit Fermentationis tempore) *maximo* (Secretiſſimo:) *Ingenio, quod non pervenit ad Artificem duræ cervicis* (Ergò hæc non ſunt literaliter in arte intelligenda, Es gehöre ein ſubtiles ingenium und Verſtand hierzu)

Lib. 1. cap. 38.

Conſideratio rei qua perficit, eſt Conſideratio electionis puræ Subſtantiæ arg. vivi: & eſt materia quæ ex MATERIA ILLIUS, aſſumpſit originem & EX ILLA creata eſt (En tibi argentum vivum non commune, ſed ex eâ materiâ productum, quæ etiam arg. vivi *Origo & Mater* eſt, ſie muß auß deren materi hergehen / quæ eſt materia materiæ arg. vivi:) *Non eſt autem materia illa* (prima ſeu generalis aut generaliſſima) *arg. vivi in ſuâ* (communis ſc. arg. vivi.) *natura nec in tota ſubſtantia* (nobiliſſima enim ejus pars eſt extrahenda:) *ſed eſt pars illius: non eſt autem nunc* (id eſt, ut propriâ Specie) *ſed cum Lapis noſter factus eſt* (id eſt, wann poſt præparationem & ſeparationem, ſie zu dem Lapide gemacht worden: *Ipſe enim*) Lapis ex ſuâ origine eductus & factus:) *illuſtrat & ab aduſtione conſervat, quod Perfectionis ſignificatio eſt.* (quando ſc. effectus Laudat opus & artificem: hie werden wir gar auff ein ander / & quidem Lullianum arg. vivum gewiſen.)

Lib. 1. cap. 39.

§. *Non invenerunt Antiqui noſtri, nec nos, nec qui poſt nos erunt, aliquid, quod uniretur Corporibus, niſi SPIRITUS SOLOS, vel aliquid, quod naturam CORPORIS & SPIRITUS in SE contineret &c.* (En tibi Subjectum Sublimabile, quod & corporis & ſpiritus in ſe continet naturam: Vide Lullium in apertorio ſuo.)

Ibidem.

§. *Ingeniati fuimus, ſpiritus mundare ab unctuoſitate videlicet adurente, eam habentes ſc. à terreâ ſuperfluitate omnes* (ſpiritus emundandi ab unctuoſitate adurente & à Terrea ſuperfluitate:) *Et ad hoc* (Mundationem ſpirituum ſcil.) *per nullum Magiſterium potuimus pervenire, niſi per ſolam SUBLIMATIONEM* (Sublimationis neceſſitas:) *Ignis enim cum elevat, ſubtiliores partes ſemper elevat:* (Ratio validiſſima:) *ergo dimittit groſſiores. Ex hoc patet, per Sublimationem, ſpiritus à terreitate mundari,* (Terreitatis per Sublimationem remotio:) *quæ & ingreſſionem impediebat,* (inde patet, rem ſublimatam, ſubtiliorem & fuſioni aptionem reddi:) *& colorem immundum dabat* (Duo Terreitatis ſuperfluæ vitia. 1. Ingreſſus impeditio. 2. Coloris immunditia) *Experientia verò notum tibi facit ſatis per viſum tuum, illos ab ea* (ſc. terreitate:) *abſolutos eſſe. Vides enim eos ſplendiores & magis Pervios, & eos facilius corporum Denſitatem ſubintrare & penetrare, & non fœdum, ut prius, colorem facere.*

Scholion.

Notandum hoc loco. 1. Requiri ſpiritus. 2. Sublimatione purgatos. 3. Viſui pervios, quæ omnia cum ſulfure & arg. vivo ſupradictis conveniunt.

Ibidem.

§. *Quod verò per Sublimationem aduſtio removeatur patet Experimento, quoniam Arſenicum, quod prius ante ſublimationem impurum & pronum erat ad aduſtionem, poſt ejus ſublimationem inflammari ſe non permittit, ſed ſolummodò ſine inflammatione recedit: & hoc idem IN SULFURE* (ſi experieris:) *invenies.*)

Scholion.

Hæc omnia ad Creationem Sulphuris Philoſophici accommodari poſſunt: in quâ ante Coagulationem & Sublimationem materia eſt ſpiritus aduſtibilis, poſt ſublimationem verò purum eſt ſulphur & incombuſtile.

Ibidem.

§. *Quia verò in nullis aliis* (rebus ſc.) *quàm ſpiritibus vidimus adhærentiam ad corpora, cum alteratione, per nullam aliam cauſam fuimus ab eis excuſati, quin neceſſarium fuerit illos PRÆPARASSE cum MUNDATIONE illorum, quæ eſt per SUBLIMATIONEM.*) Neſſitas Mundationis ſpirituum:)

Lib. 1. cap. 40.

§. *Sublimatio eſt rei ſiccæ per ignem elevatio cum adhærentia ſui vaſis, &c. &c.* (Etſi quidem hoc Caput principaliter de ſulfuris & arſenici ſublimationibus agere videatur: habentur tamen generalia quædam notanda in illo.) *In ſublimatione* (ſulfuris & arſenici:) *neceſſe eſt Artificem Triplicem Ignis gradum ſublimationi applicare: Unum proportionatum taliter, quod per eum aſcendant alterata tantùm & mundiora, & LUCIDIORA* (Hæc Luciditas de ſulfure communi accipi non poteſt: Loquitur igitur de Sulfure Naturæ noto.)

Scholion.

Bernhardus Treviſanus de ſua Materia dicit, quod calore incompetenti ſublimata fuerit, neque diſſoluta. Unde ſequitur, eam eſſe ſiccam & ſublimabilem, ſed debito caloris modo eſſe *Aquam ſiccam reſolutam.*

Ibidem.

§. *Tota ſublimationis intentio hæc eſt, ut remotâ terreſtreitate* (ſeu terreitate:) *illius per Ignis adminiſtrationem debitam, & abjecta ſimiliter ex ea ſubtiliſſima & fumoſa illius parte, quæ aduſtionem cum corruptione adducit relinquatur nobis pars illa, quæ in æqualitate conſiſtit, quæ SIMPLICEM FUSIonem ſuper ignem facit* (*ſine aduſtione aliquâ de igne fugiente*) *ſine inflammatione illius.*

Scholion.

Hæc ad ſulphur naturæ omnia quadrant quam optimè in eo enim ſeparatur ſublimatione Terreitas: miro modo aboletur pars aduſtiva ſubtiliſſima, relictâ parte, quæ in æqualitate conſiſtens, & aduſtione carens, facilimè ſuo Igniculo debito funditur. Sequuntur & alia quædam, qualitates ſulfuris ſingulares demonſtrantia quæ de ſulfure communi verificari poſſe videntur minimè.

Ibidem.

§. *Quod verò ſubtiliſſimum ſit aduſtivum, manifeſtis argumentationibus probatur. Quia ignis ad ſuam convertit naturam unumquodque eorum, quod magis affine eſt illi* (Hujus rei exemplum patet in communi Spiritu vini, cujus ſubtiles partes, neque craſſiores aqueæ, ab igne inflammantur & conſumuntur) *quia ex unaquaque re aduſtibili magis affine eſt quod ex illa eſt ſubtile, & adhuc magis affine eſt, quod ſubtilius: ergò & maximè affine, quod ſubtiliſſimum eſt. Ab Experientia ſimiliter, quoniam ſulphur vel arſenicum non ſublimatum velociſſimè inflammatur, ſulfur verò facilius.*

Scholion.

Nota: quod hoc loco inflammationis cauſam Geber in pinguedinem non reponat, licet ſupra cap. 28. Sulfur per pinguedinem definierit, ut & poſtea 58. ſed in *Subtilitatem*, & cum igne *affinitatem* inde reſultantem: Unde quale ſulphur intelligat, ſatis patere poteſt.

Ibidem.

§. *Sublimatum verò directè non inflammatur: ſed evolat & extenuatur ſine inflammatione, præcedente tamen fuſione.*

Scholion.

Hæc de ſulphure verificari nequeunt, ut quod (commune ſcil.) ſublimatum aliquoties, de ſuâ aduſtione nihil remittit: Sulphur autem Philoſophicum primò funditur, deinde verò evaporat.

Lib. 1. cap. 41.

§. *Probatio adminiſtrationis fecum eſt, ut eligatur materia ILLA, cum quâ plus conveniunt ſpiritus ſublimandi, & cui permiſcentur profundius: quoniam ILLA, cui magis uniuntur, potentior eſt in retentione fecum ſublimandorum, quam cui non* (Hoc idem vult Lullius, Sulphur Naturæ eſſe ſublimandum ex ſuâ terrâ propria) *Conjungantur cum fece de aliqua re fixa* (Idem notandum de Terra fixa quæ Vas Naturæ dicitur) *Probatio verò, quod neceſſaria ſit talium fecum adminiſtratio quibus ſublimanda conveniant & uniantur in profundo ſuo* (Nota: quare feces dicantur, & interim cum ſublimandis rebus convenire debeant, quæri poteſt? Notentur ergò 1. feces quid importent. 2. cur conveniant, &c.) *quia ſi feces non permiſcerentur per minima, tunc idem contingeret, ſicut ſi fecem non haberent, ſcil. ut aſcenderet tota illorum Eſſentia, ſine mundatione aliqua ſicut aſcendunt ſine fecibus cum tota ſubſtantia* (ita nulla daretur Coagulatio, nullaque per ſublimationem Separatio, quæ tamen ſuper propriâ ſuâ terrâ faciliter eveniunt) *Ergo & ſimiliter à fecibus ſublimata, quibus Non uniuntur accidere neceſſe eſt &c. Illud quod plus nos excuſat à fecibus de corporibus, eſt omne genus ſalis præparati* (Ergò à debito Sale convenienti cum ſublimando, ſecuriſſima ſublimationis faciendæ via eſt) *& hujus Conſilium in Naturâ.*

Ibidem.

§. *Proportio fecum eſt, ut quantitas fecum quantitati ſublimandorum æquetur* (Hæc de Ponderibus tractatio, agit de Imprægnatione paucæ vel multæ materiæ factâ. Nam poteſt plus, minus, magis, imbibi & dein ſublimari) *In hoc enim etiam rudis artifex errare non poterit: Mediocrem verò artificem ponere medietatem ponderis ſublimandorum ex fecibus, ſufficiens eſſe contingit, & in hoc errare non debet. Exercitato verò, & maximè experto, minima illorum pars ſufficit* (Dieſer *imbibiert* und *impregniert* immerfort biß die *proportio fecum* von dem *imbibito* wol überſteigt wird / & hoc etiam erit facilimæ & puriſſimæ Sublimationis) *Quantò enim minores ſunt fecum quantitates, tantò & majoris exuberantiæ ſublimationem neceſſe eſt eſſe: dummodo & ſecundum diverſitatem ſubtractionis fecum, fiat proportionalis ſubtractio ignis* (ubi pauciores ſunt feces, mitior etiam ignis requiritur) *In parva enim quantitate, parvus ad perfectionem Ignis eliciatur, in magna magnus, in majore major.*

Scholion.

Si Summa Volatilis, Summam Fixi ſuperaverit, tum fieri poterit, ut adhibito Ignis gradu intenſiore, Res ſublimanda de fecibus (licet puris) ſecum vehat quædam, quæ & puritati, & ſubtilitati & liquabilitati officiunt, Et hoc eſt, quod Geber alibi dicit; quoſdam tum vertiſſe in Saturnum, Jovem, Martem, &c. Multum igitur in gradu Ignis debito ſitum eſt.

Lib. I.

Lib. 1. cap. 42.

§. *Regula ſit communis: quod imprimis expedit cum parvitate Ignis, Solam Aqueitatem ex ſublimandis exprimere: quâ remotâ, ſi quid aſcendat per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debiliſſimum ignem ſubtiliſſima pars tollatur & ſeorſum ponatur, quæ eſt cauſa aduſtionis.*

Scholion.

Hæc de ſulfure & arſenico communi dicta videntur: poſſunt tamen etiam pro cautelâ, ad opus ſulfuris Naturæ accommodari, als ein Handgriff in Sublimatione. *Hujus autem viam ſcit exercitatus ſolus*, inquit Cap. citato Geber. Ergò iſts ein arcanum.

Lib. 1. cap. 44.

§. *Melius eſt id Sublimatum, quod Fuſum* (Ergò materia ſublimata facilis eſt liquationis) *& Denſum* (ſeu compactum) *in fruſtis, & apud fundum illius* (Vaſis ſcil. ſteigt nicht hoch) *PERVIUM & CLARUM, cum adhærentia, ad vaſis ſpondilia conſcendiſſe invenitur: quoniam hoc minus habet aduſtionis, quam quod prope foramen reperitur ſcandiſſe &c. Probatio* (die Prob) *bonitatis & perfectionis Sublimationis eſt, ut inveniatur CLARA & LUCIDA, & non aduratur cum inflammatione.*

Scholion.

Hæc omnia etiam rectè de Sulfure Philoſophorum intelligi poſſunt, cujus in Sublimationis præparatione aduſtio tollitur, ſicuti Lullius in Codicillo docet. Et vide hîc quale Geber ſulfur innuat. 1. Pervium & clarum. 2. fuſile poſt ſublimationem. 3. & non aduſtibile. Cogita nunc, cui rei has proprietates attribuere poſſis.

Lib. 1. cap. 45.

§. *De Sublimatione Mercurii ſive Argenti vivi.*

Scholion.

Hic titulus eſt, quo promittit, Modum ſublimandi Mercurium, atque videri vult primâ fronte, quaſi de vivo currente arg: vivo ageret, ſed quale arg. vivum intelligat Textus cum notabilibus expedient.

Ibidem.

§. *Eſt igitur completa ſumma illius* (Mercurii) *depuratio terreitatis & remotio aqueitatis illius. Excuſamur enim à labore remotionis aduſtionis ejus quoniam eam non habet.*

Scholion.

Loquitur autem hîc Geber, de arg. vivi ex Partu Terræ orti, *naturâ mediâ*, quæ aduſtibilis non eſt; cum jam congelatio in terrâ eſt facta, tum etiam aduſtibilitas ſegregata eſt: interim illius ei inſitum ſulfur habet ab initio aduſtionem, quæ tamen in præparatione mirabiliter tollitur, quo facto, ſulfur cum ſuo arg. vivo, & hoc cum illo mixtum intelligitur. Ita autem tractat Geber hanc arg. vivi ſublimationem, ut in multis etiam ad arg. vivum vulgare ad literam accomodari poſſe videantur.

Ibidem.

§. *Dicimus igitur, quod ingenium Separationis SUPERFLUÆ TERRÆ ipſius eſt, ipſum commiſcere rebus cum quibus affinitatem non habet, & ſublimationem reiterare ab eis multoties.*

Scholion.

Superflua terra) Habet enim in ſe quandam Volatilem terram, quam ſeparare non contingit, nec opus eſt, ut in *Apertorio Lullii* videre eſt, quia ſuperflua illa haudquaquam eſt, ſed neceſſaria.

Cum quibus Affinitatem non habet) Quæritur, quomodo conveniant ea, quæ ſupra de ſulfuris fecibus, in quibus Affinitas requirebatur, dicta ſunt? Reſpondetur: Quantum ad eam partem, quâ occultè Geber, Veri arg: vivi ſublimationem tractat, ſciendum, hoc arg. vivum nunquam ſine ſuo ſulphure, & hoc ſine illo eſſe poſſe. Congelatur autem iſthoc arg. vivum beneficio ſui ſulfuris, quod ut congelatur, requirit ſibi Terram, Matrem ſuam, in cujus gremio coagulatur, & ex inconſpicuo, conſpicuum redditur beneficio Matris ſuæ: ſimul autem & congelat ſuum arg. vivum, quod congelatur non ex fecum, ſed ſulphuris ſui, fecibus congelati, beneficio. Sic ergò hæ feces ſulfuri ſunt affines: arg. vivo autem non: Neque enim arg. vivum hoc ex fecibus quicquam ſibi aſſumit (vide *Lullium in Apertorio*) ſed tantum eſt Vas Naturæ. Ideoque hîc nulla eſt contradictio.

Ibidem.

§. *Et harum* (fecum) *genus eſt TALK, & calx corticum ovorum & marmoris albi.*

Scholion.

Hæc ad arg. vivum vulgare ſpectant: Geber enim utriuſque arg. vivi tractationem mirabiliter inter ſe commiſcet: ita tamen, ut haud incertis notis, quando de hoc aut illo, aliquid dictum velit, diſcretio fieri poſſit.

Ibidem.

§. *Ab iſtis enim mundatur: ab aliis verò habentibus affinitatem cum eo, niſi ſint perfectionis corpora* (Philoſophica: Perfectionis corpora, quæ & inſunt Mercurio Philoſophorum ſublimato) *corrumpitur potiùs, quia ſulphureitatem habent omnia talia* (talis peregrina ſulfureitas non pertinet ad opus Philoſophicum) *quæ aſcendens cum eo in ſublimatione, ipſum corrumpit &c. Ergò melior eſt ejus ſublimatio per ea cum quibus non convenit* (Hæc de utroque arg. vivo poſſunt rectè intelligi) *Cum quibus autem convenit, melior eſſet, ſi ſulphureitatem non haberent*: (Ergò, omne inflammabile & aduſtibile prius eſt à fecibus amovendum) *Ideò à calce* [conſidera, qualem calcem hîc intelligat Geber: Calx enim viva habet in ſe ſulfureitatem aliquam: Ergò alia calx intelligenda] *melior eſt ſublimatio, quæ à rebus omnibus* [calcinandæ ergò, diligenter feces] *quoniam illa parùm convenit, & ſulphureitatem non habet* [Danck habeat tuum corpus] Et ſic Terreitas ſuperflua removetur.

Ibidem.

§. *Modus verò Remotionis Aqueitatis ipſius SUPERFLUÆ* [Nota ſuperfluæ: Relinquenda ergò eſt quædam aquoſitas: de duplici hac aqueitate vide Lullium Theoric. Teſtam. c. 48.] *eſt, ut quanti*

ut quando commiſcetur calcibus, à quibus ſublimari debet, (Nota: Numerum pluralem in calce) teratur & commiſceatur illis cum IMBIBITIONE, quouſque de illo nihil appareat (Er ſchleufft in ſeinen calcem hinein) & poſtea (quando ſc. debita Coagulatio fuerit facta) ſuper ignem lentiſſimum, aqueitas imbibitionis removeatur (hoc fit quando factâ digeſtione, ſuperpoſito Alembico, phlegma extrahitur, reſidente interim media arg: vivi ſubſtantia, in calce ſuâ ſeu fecibus) quâ recedente, etiam arg. vivi aqueitas (ſuperflua) cum ea recedit (vide locum proximè allegatum) ſit tamen Ignis tam lenis, ut per eum arg. vivi TOTA SUBSTANTIA non aſcendat (Nihil igitur de tota ſubſtantia arg. vivi eſt abigendum.)

Ibidem.

§. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis (dictæ) cum contritione & levi aſſatione, aqueitas illius major deletur, cujus reſiduum, per ſublimationis reiterationem removetur. (præſertim quando ante ſublimationem partes aquoſæ evaporantur ſupra cap. 42. in Regulâ adductâ.)

Ibidem.

§. Et cum videris illud (jam producit ſublimati hujus Mercurii Notas Veras) albiſſimum, excellens nivem albedine ſuâ, & QUASI MORTUUM (ut quaſi folia Talki appareant) aludelis ſpondilibus adhærere, tunc ſuper ipſum reitera ſublimationem (de qua Lullius in Codicillo cap. 14.) ejus ſine fecibus, quoniam adhæret (ſi iterum fecibus miſceretur) pars ejus fixa cum fecibus, & nunquam per ingeniorum genus aliquod ab illis ſeparari poſſet.

Scholion.

Obſerva hîc. 1. Daß in dieſem Mercurio ein pars fixa ſchon verborgen / hat ſein corpus in ſich. 2. pronus eſt ad fixionem. 3. Er ſchleüfft in ſein terram hinein / darauß er nicht vider zubringen. 4. Iſt alſo nunmehr mit ihme die Secunda Operatio anzugreiffen.

Ibidem.

§. Aut poſt illud (ſc. factam puriſſimam ſublimationem) figas partem illius (niſi multiplicatio ſub hiſce verbis lateat, tunc Medicina eſt, hoc quidem in loco Ordinis Secundi) &c. Et cum fixeris illam &c. (reliqua omnia ſunt de Ordine Secundo, ſine Opere medio, da man der Tinctur muß zum Fluß helffen.)

Ibidem.

§. Quod ſi LUCIDUM & albiſſimum habuerit colorem & PERVIUM, tum benè mundaſti, ſi non, non.

Scholion.

Materiam ſc. Medicinæ. Ex diaphaneitate ergò conſtat. 1. quod hîc argentum vivum vulgi non intelligatur. 2. quare oporteat eſſe illud verum arg. vivum.

Ibidem.

§. Igitur, ne ſis in præparatione illius (ſulfuris & arg. vivi) quæ per ſublimationem fit, negligens: quia qualis erit Mundatio, talis & perfectio per illud ſequitur in projectione illius ſuper unumquodque imperfectorum corporum, & ſuper ipſum vivum non præparatum (Generaliter hîc loquitur etiam de tertio Ordine, in quo ſola projectio facit omnia) Unde & quoſdam contingit ferrum, quoſdam verò plumbum, & quoſdam per illud Venerem, & quoſdam ſtannum formare: Quod contingit (videtur hîc iterum relabi ad Ordinem Secundum) propter purificationis negligentiam (Operationis ſcil. Primæ) quandoque illius ſolius (ſcil. arg. vivi) quandoque Sulfuris ſibi (non ab artifice ſed natura) admiſti, vel ejus Comparis. Si igitur directè ſublimando mundaveris, & illud perfeceris (Ecce tibi Duas Operationes. 1. Præparationis ſeu Sublimationis. 2. Perfectionis ſeu Nutritionis (erit albedinis Tinctura firma & perfecta, cui non eſt par. (Hâc igitur poſtremâ Periodo redit ad Tertium Ordinem, cui nulla alia Tinctura par eſt.)

Lib. 1. cap. 46.

§. De Sublimatione Marcaſitæ; Marcaſita habet duplicem Subſtantiam: Unam, ſcil. ſulfur purum in naturâ ſuâ: Aliam verò arg. vivum mortificatum. Prima utilis eſt ſicut ſulfur: Secunda verò utilis, ut argentum vivum mortificatum & mediocriter præparatum. Aſſumamus hanc ultimam, quia per illam excuſamur à ſuperiore (cap. 45.) arg. vivo, & à labore mortificationis ejus &c. Illud elevatur albiſſimum, miſto cœleſtino colore clariſſimo & amœno &c. quod nec inflammabitur, nec proprietates ſulphuris oſtendet aliquas, ſed vivi arg. mortificati, in ſublimationis reiteratione.

Lib. 1. cap. 47.

§. Cauſa Longitudinis Vaſis eſt, ut extra ignem multa quantitas vaſis extendatur, & infrigidetur, ut fumi ſublimationis locum refrigerii inveniant, & adhæreant, & non inveniant viam fugæ & ſuæ exterminationis, (Cautela in ſublimatione adhibenda) Hoc autem novit ille, qui dum ſublimaſſet in brevibus aludelibus, nihil ex ſublimato invenit, quoniam propter brevitatem aludelis, æqualis fuit per totum ignis. Igitur ſemper in fumi ſubſtantiam converſum ſublimandum ſtetit, & non alicubi adhæſit, ſed ſucceſſivè per poros evanuit. Vas ergò, in omnibus ſublimandis, ad majorem ſui partem, in loco ſui refrigerii extendatur. (Regula Generalis in ſublimatione.)

Lib. 1. cap. 50.

§. De Deſtillatione: Aqua acuitatem ignitionis non ſuſcipit, quemadmodum cineres.

Lib. 1. cap. 51.

§. Omne calcinati genus fixius eſt, quam non calcinati, & facilioris ſolutionis, (Hæc ad multiplicationem poſſunt accommodari: dum Spiritus (qui eſt Lapis) fixione calcinatus, facilè ſua debita aqua reſolvitur.)

Ibidem.

§. Modus Calcinationis Spirituum eſt, ut eis ad fixionem approximantibus, adminiſtretur ignis ſucceſſivè & paulatim illum augendo, ne fugiant, quouſque maximum eos tolerare ignem contingat. (Hæc de poſtremo laboris, quando in rubrum pulverem materia dilabitur) Et vas eorum ſit rotundum, undique clauſum &c. Excuſamur tamen à majori labore, quam qui adhibetur in cuſtodia fugæ (ne fugiat) Quoniam alia res non fugit, niſi Spiritus, & quod Spirituum naturæ approximat.

Lib. 1. cap. 52.

§. Omnis Solutionis perfectio adducitur cum aquis ſubtilibus, & maximè acutis & acribus & ponticis fecem nullam habentibus (Hæc de Menſtruali Lulliano) Omne quod ſolvitur, neceſſe eſt ſalis, aut aluminis vel conſimilium naturam habere. Eſt autem natura

eorum,

corum, quod fuſionem dant ante illorum vitrificationem &c. Ergò & ſpiritus ſoluti fuſionem præſtabunt ſimiliter ſimilem (Huc referri poſſunt ea, quæ Fanianus de Sale ſuo fuſili refert) *Spiritus ergò, qui magis naturam ſervavit ſpiritus* (Subſume de Spiritu illo noto: atqui hic reliquis omnibus ſpiritibus ſpiritualior, magis etiam ſervat naturam ſpiritus) *magis à vitrificatione defendet: Magis autem ſervavit Spiritus ſolummodo purificatus, quam purificatus, fixus, calcinatus atque ſolutus: ideò neceſſe eſt talem* (creandis ſcil.) *admiſceri. Reſultat enim ex his bona FUSIO, & Ingreſſio & fixio ſtans.* (Ergò in Spiritu illo volatili Philoſophico hæc omnia ſunt inquirenda, & ſic cognitum erit, ſal illud fuſile) *Sola ſalium & aluminum, & ſimilium naturam ſervantia, ſolubilia ſunt.* (Dignum eſt hoc caput, quod diligenter, præſertim de Alumine & Sale, legatur.)

Lib. 1. cap. 53.

§. *Medicina arg: vivi Coagulans eſt, quæ maximè illi in profundo adhæret* (Hæc profunditas eſt in genere generaliſſimo, uti Lullius prolixè ſatis teſtatur, ex quo, quis ſit hic Mercurius, conjiciendum) *& ei* (ſc. arg. vivo vulgi coagulabili) *per minima commiſcetur ante illius fugam* (ſo muß es ja flüſſiger ſeyn/ als die ſubſtantia communis Mercurii, quæ talia non præſtat) *Ex rebus ergò ei convenientibus neceſſe eſt illam colligere* (Quæ autem res ſit illi maximè conveniens, Lulliana docent ſcripta: Notandum etiam vocabulum colligendi, ex aliis rebus &c. ubi Collectio, ibi præſupponitur Sparſio.) *Sunt autem hujusmodi CORPORA* (dic, quæ & qualia?) *omnia & ſulfur & arſenicum* (hæc qualia, in ſuperioribus viſum) *Sed quia non videmus corporum aliquod in naturâ ſuâ illud coagulare, ſed ab eis ipſum fugere, quantumcunque fuerint ſuæ convenientiæ* (aures hic arrigant, qui Solem & Lunam arg: vivo adjungunt, Lapidem inde excocturi) *ideoque conſideravimus nullum corpus illi* (quantumvis ſummæ convenientiæ: Ergò alia & profundior convenientia indaganda) *in profundo adhærere. Subtilioris ergò ſubſtantiæ, & LIQVIDIORIS FVSIONIS neceſſe eſt Medicinam illam eſſe, quàm ipſa corpora* (inter corpora Geber recenſet etiam arg. vivum) *Ex ſpiritibus etiam non videmus, illis in naturâ ſuâ manentibus* ſie müſſen ein andere Form anziehen) *firmam & ſtabilem coagulationem fieri illius* (ſcil. arg. vivi) *ſed fugitivam, & multæ infectionis. Quod quidem contingit, alterum, propter ſpirituum fugam: alterum verò ex terreæ, & aduſtibilis ſubſtantiæ illorum commiſtione.* (vitia ſpirituum nondum mundatorum) *Ideoque ex hoc manifeſtè relinquitur, ex quacunque re Medicina illius eliciatur, ipſam neceſſariò debere eſſe* (Requiſita Veræ Tincturæ neceſſaria) *ſubtiliſſimæ & puriſſimæ ſubſtantiæ* (quid autem Q. E. ſubtilius & purius) *illi adhærentes, ex NATVRA SVA, & FACILIMÆ liquefactionis & tenuiſſimæ, ad modum AQVÆ* (wo nemmen ſolches *in arg. vivo communi*) *& FIXÆ ſuper ignis pugnam.* (Talia dari non poſſunt, niſi ex ſubtiliſſimo Spiritu, qui præ cunctis aliis Spiritûs naturam habet) *Hæc enim ipſum coagulabit, & in naturam Solarem vel Lunarem convertet.*

Ibidem.

§. *Ex ipſis* (autem) *corporibus metallicis cum SVO ſulfure vel arſenico præparatis* (metalla intellige Philoſophica) *hæc Medicina elicitur: Similiter ex ſolo ſulfure vel arſenico præparatis, & ex ſolis ſimiliter corporibus elici poteſt* (pro ſecundo Ordine) *Ex ſolo verò Arg: vivo facilius & propinquius & perfectius invenitur* (ſed non ex communi arg. vivo utcunque præparato. Illud enim ad tantam ſubtilitatem devenire nunquam poteſt) *quoniam natura propriam naturam* (præſertim Matrem ſuam) *amplectitur amicabilius, & EA gaudet magis, quam EXTRANEA. Et eſt in ipſo facilitas extractionis illius Subſtantiæ ſubtilis, cum jam in actu ſubtilem habeat ſubſtantiam.* (Loquitur de noto illo argento vivo, has proprietates, extra fixionem, omnes in ſe habente: vulgare, denſum alibi appellat, neque ſubtile Geber, cap. ſc. 63.) *Modi verò inventionis hujus Medicinæ ſunt per ſublimationem.* (Ergò non invenitur, niſi artificio fiat:)

Lib. 1. cap. 55.

§. *Imitantes Naturæ opera in quantum poſſumus, neceſſe eſt, nos modum Naturæ in cerando ſequi. Cerat autem ipſa in radice cerationis fuſibilium humiditate, quæ ſuper omnes eſt humiditates, exſpectans Ignis calorem. Igitur & nos conſimili cerare humiditate* (radicali) *neceſſario expedit. In nullis autem rebus melius & poſſibilius, & propinquius hæc humiditas Cerativa invenitur, quam in HIS, vel in Sulfure & Arſenico propinquè; propinquius autem & melius in arg. vivo Horum igitur humiditatem, non videmus terram illorum relinquere* (id eſt, ſuam: Habent enim in ſe Terram propriam, non ſuperfluam) *propter fortem Unionem, quam in Opere miſtionis naturæ habuerunt.* (vides hic compoſitionem à Naturâ factam, in quâ Terra & Humiditas radicalis mutuò ſe non deſerunt, ſed ſeſe complent) *Modus Cerationis eſt, ut toties ſuper rem cerandam, multiplicetur eorum ſublimatio, quouſque in illa cum humiditate ſuâ manentes, fuſionem bonam præſtent.* (Ergò, humor Mercurii Philoſophici viſcoſus, omnia hæc perficit) *Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem.* (Ergò & mundatio terram fuſionis impeditivam removendo, fuſionem promovet.

Lib. 2. cap. 58.

§. *Non inflammatur, niſi quod Oleagineum eſt, nec liqueſcit per calidum facilè, niſi quod illius* (ſcil. oleaginoſitatis) *naturam habet. Sulfur itaque & ejus Compar, cauſam corruptionis habent, inflammabilem Subſtantiam, & terream Fæculentiam. Cauſam* (Rem) *verò Perficientem habent Mediam, inter hanc cauſam & illam.* (Hæc magna ex parte, ad Sulphur Naturæ Lullianum transferri poſſunt) *Eſt igitur cauſa corruptionis in illo terreitas per hoc, quod neque fuſionem, neque ingreſſionem habet* (Pro facili igitur fuſione comparanda, quo plus terræ ſeparatur eò facilius funditur) *& ſimiliter inflammabilis Subſtantia, quia neque ſtat, neque ſtare facit, & quod nigredinem ex omni genere ejus præſtat.*

Ibidem.

§. *Cauſa* (Res) *igitur Perfectionis in illis* (ſcil. ſulfure & arſenico, ceu compari ſuo) *eſt MEDIOCRIS illorum ſubſtantia quia per illius terreitatem non turbatur* (ſcil. media illa ſubſtantia relicta, terreitate carens) *ab ingreſſione, quæ per fuſionem bonam perficitur* (de ſulfure communi alibi dicit, quod careat, ubi figatur, fuſione: Ergò, ut Codicillus Lullii habet, verba hæc de alio ſulphure & arſenico loquuntur) *Et per illius ſubtilitatem,* (ex ſublimatione conſequutam) *non removetur ejus impreſſio de facili propter fugam* (id eſt, etſi volatilis ſit adhuc manetque materia hæc Media, utpote nondum

nondum ad fixionem deducta: ſubtilitas tamen ejus in cauſa eſt, ut profundius miſceatur, neque tam facilè à commiſto recedat: & ſic etiam in Sulfure Naturæ decepti fuerunt aliqui, ante Nutritionem ſuſceptam, projectionem facientes) *Non eſt autem mediocris illorum* (ſulfuris & comparis illius) *ſubſtantia, perfectionis cauſa corporum, vel arg. vivi, niſi figatur.* (Ergo Nutritionis labor, etiam ſubſequi ſublimationem debet) *Patet ex præmiſſis in Capitulo, quod non eſt ſulfur de veritate noſtræ Artis, ſed Pars ejus. Arſenicum eſt Albedinis tinctura: Sulfur verò Rubedinis: In Sulfuris diviſione magnam cautelam adhibere neceſſe eſt.*

Lib. 2. cap. 59.

§. *In arg. vivo ſimiliter neceſſe eſt ſuperflua demere. Habet enim corruptionis cauſas, videlicet, terream* (Habet ergò duplicem Terram: Unam, ſuperfluã: & Alteram ſubſtantialem) *& aduſtibilis* (vide hîc cauſam, per quam arg. vivi aqueitas, perfectionem in Tincturis impedit & inficit) *abſque inflammatione* (Non eſt ſententia, quaſi flammam non conciperet, ſed quod leviſſimo igne (qui flammali oppoſitus eſt) aduratur, ſicuti de cavendâ ſpiritus aduſtione, Lullio crebrò monet) *aqueitatis ſubſtantiam* (Eſt ei ab initio, maximè aduſtibilis Subſtantia humida, quæ in imbibitionibus deinde tollitur.)

Ibidem.

§. *Si volumus Medicinam ex illo creare, tunc neceſſè eſt, eam à fæculentia:* (nota: fæculentiâ: id eſt, impura terra ſolùm removetur) *ſuæ terreitatis mundare per Sublimationem, ne in projectione creet lividum colorem: & ipſius* (neceſſe eſt) *aqueitatem fugitivam* (quæ ſc. homogenea non eſt: Ergò ubi hæc humiditas, ibi neque fixio eſt] *delere* [Hæc ſi de Mercurio Philoſophorum intelliguntur, non poſſunt de locali ſeparatione accipi: Igitur non dicit auferre vel ſeparare, ſed delere:] *ne totam Medicinam fugitivam in Projectione faciat* [Hæc igitur heterogenea aqueitas multum demi refert Medicinæ] *&* [neceſſe eſt] *mediocrem illius Subſtantiam* [à terreitate & aquoſitate liberandam] *ſalvare pro Medicina. De cujus* [ſubſtantiæ mediæ] *eſt proprietate non aduri, & ab aduſtione defendere, & quæ non fugit & fixum facit* [id eſt, figit ſubjecta in projectione] *Probamus itaque perfectivum eſſe illud* [mediocre ſc. ſive arg. vivum] *manifeſtis Experientiis, Nam videmus arg. vivum, arg. vivo magis adhærere, & eidem magis amicari* [Hîc vide duo arg. viva, quæ mutuò ſibi adhærere, non autem, tanquam aquam aquæ, miſceri dicuntur: quod ſi hîc de communi arg. vivo ſermo eſſet, adhæſionis vocabulum, locum non inveniret. Eſt ergò tale arg. vivum, quod communi ſeu vulgari arg. vivo poteſt adhærere, & non identicè confundi, & propterea ab eodem iterum ſeparari. Sapienti ſat dictum!] *poſt illud verò aurum, & poſt hoc argentum: Ideò ex hoc relinquitur, ipſum eſſe ſuæ naturæ magis.* [Ponuntur duo Subjecta, argentum vivum vulgi, & arg. vivum philoſophicum, hæc inter ſe, ratione Naturæ, patiuntur comparationem ſecundum magis & minus: Ergò hæc duo non ſunt unum Subjectum, ſed ſunt duo ſubjecta, ſecundum naturam inter ſe [ſecundum magis & minus] differentia: Diſtinguenda igitur iſthoc in loco, duo arg: viva] *Alia verò corpora videmus, non ad illa* [Solem, Lunam, Mercurium] *tantam conformitatem habere, & ideò ipſa Veridicè invenimus minus de illius* [arg. vivi, anteà cum alio arg. vivo & Sole & Luna collati] *naturæ participare. Et quæcunque videmus plus ab aduſtione ſalvare, illa conſideramus plus illius* [philoſophici arg. vivi] *naturam poſſidere* [ſtat igitur per te jam, unde hoc arg. viv. aduſtionis ſalvativum educere velis] *ideoque relinquitur, ipſum* [jam toties dictum] *arg. vivum eſſe perfectivum, & aduſtionis ſalvativum, quod eſt perfectionis ultimum.*

Ibidem.

§. *Patet, arg. vivum non eſſe perfectivum in naturâ ſuâ, ſed illud, quod ex ipſo producitur, per Artificium noſtrum: Et ſimiliter in ſulfure, & compari ejus, eſt inducendum. Non ergò in his poſſibile eſt naturaliter naturam ſequi, ſed per noſtrum artificium naturale* [Natura enim ſolâ Coctione totam ſubſtantiam arg. vivi perficit.]

Lib. 2. cap. 60.

§. *Marcaſita duplicem habet in ſui creatione ſubſtantiam, arg. vivi ſc. mortificati, & ad fixionem approximantis, & ſulfuris adurentis &c. Ipſam arg. vivi ſubſtantiam habere manifeſtatur ſenſibiliter. Nam albedinem præſtat Veneri, meri argenti, quemadmodum & ipſum arg. vivum, & colorem in ipſius ſublimatione cæleſtinum præſtare, & luciditatem manifeſtam metallicam habere videmus, quæ certum reddunt artificem, illam hanc ſubſtantiam continere in radice ſua.*

Ibidem.

§. *Quæcunque alterantur, per arg. vivi virtutem vel ſulfuris, aut horum ſimilium neceſſe eſt alterari, quoniam hæc ſola communicant in natura ad ipſa corpora.*

Lib. 2. cap. 61.

§. *Sol creatus eſt ex ſubtiliſſima ſubſtantia arg. vivi, & clariſſimâ fixurâ: & ex ſubſtantiâ paucâ Sulfuris* [vide τὸ formale Auri. Ergò non tota ſubſtantia Auri ſulfur eſt] *mundi, & puræ rubedinis* [alſo muß auch die Tinctur ſeyn /] *fixi, clari, & à natura mutati* [Es muß ein anders ſulfur werden / als das ſulfur in ſuâ naturâ iſt /] *tingentis illam* [alteram ſc. arg: vivi ſubſtantiam. Hæc per imaginem quandam ad Solem Philoſophorum poſſunt applicari: Sic enim Geber argumentari ſolet.]

Ibidem.

§. *Subtiliſſima igitur arg. vivi ſubſtantia ad fixionem deducta, & puritas ejuſdem, & puriſſima ſulfuris materia fixa & non adurens, tota ipſius Auri materia eſt Eſſentialis* [Igitur & Lapidis talem eſſe materiam convenit] &c. *Ex præcedentibus patet, quod multa quantitas arg. vivi eſt cauſa perfectionis, multa verò ſulfuris* [qualis ſulfuris?] *cauſa corruptionis, & Uniformitas in ſubſtantia, quæ per miſtionem fit, in decoctione naturali* [ſc. eſt cauſa perfectionis.]

Lib. 2. cap. 63.

§. *Sulfur non fixum videmus citius, quam arg. vivum liqueſcere.*

Scholion.

Quæritur hîc 1. quale hoc arg. vivum ſit? 2. quomodo arg. vivum dicatur liqueſcere? Dubia ſunt hæc. Certè Liquefactio de arg. vivo communi intelligi minimè poteſt: Ergò de alio, quod tamen paulò tardius liquefit, quam ſulfur commune volatile.

Ibidem.

§. *Argentum vivum figi poteſt abſque eo, quod in terram vertatur, & figi ſimiliter, cum converſione illius*

illum in terram poteſt. Nam per feſtinationem ad ejus fixationem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur & in terram mutatur. Per ſucceſſivam verò illius itera- tâ vice ſublimationem figitur ſimiliter, & non in terram vertitur, imò fuſionem dat metallicam.

Scholion.

Notanda hoc loco 1. In vero Naturæ ſulfure, aut Mercurio philoſophico, diverſimodè quosdam, in ſecundâ Operatione, proceſſiſſe, quorum aliqui in terram eum verterunt: alii eundem debitè ex- coxerunt. Priores, in præcipitatione, materiam quidem fixam, ſed carentem fuſione & ingreſſu red- diderunt; Unde Paracelſus dicit, quosdam Lapi- dem perfeciſſe, cum autem ingreſſu careret, ſeye ſeiner nicht geachtet worden / biß ihne die Hen- nen gefreſſen / denen die Federn außgefallen / und bald wider andere gewachſen. Item ortus hîc videtur Ordo Secundus Medicinæ, de cujus recti- ficatione vide poſtea cap. 83. Iſt gleichwol aber mit vieler Mühe eine Tinctur darauß worden. Quâ de re ſcribunt etiam Philoſophi, quod in Se- cunda Operatione feſtinantes, ante nigredinem, pulverem fecerunt rubeum, quem inutilem puta- runt: Geber aber hat dieſem errori widerum müſ- ſen zurecht helffen. 2. Alium modum figendi cum conſervatione Ingreſsûs, hîc ponit Geber, per repe- titionem ſublimationis: ubi intelligenda ingenia ſubtiliora cæteris, uti poſteà cap. 84. patet 3. Fuſio metallica hoc loco Vitrificatoriæ fuſioni opponi- tur, & docetur, talem dari fuſionem, quæ cum metallorum ſubſtantia conjungatur & uniatur arg. vivum hoc fixum. &c.

Ibidem.

§. *Hoc autem manifeſtum eſt & illi probatum, quod utraſque fixiones illius expertus eſt, uſque ad illius con- ſummationem* [hat nicht vor der Zeit aufgehört] *per feſtinam præcipitationem, & tardam per ſucceſſivas ſu- blimationes. Vidit enim & invenit ſic, ut à nobis ſcrip- tum ſuſcepit* [id eſt, der mir gefolgt hat:] *Et illud ideò, quoniam viſcoſam & denſam habet ſubſtantiam* [Hæc eſſentialis arg: vivi deſcriptio probè in ſin- gulis ſuis partibus eſt notanda;] *cujus ſignum eſt contritio illius, cum imbibitione & miſtione cum rebus aliis* [Hæc non ſatis aſſequor, niſi fortè loquatur de illâ imbibitione, de quâ ſupra cap. 45. fuit di- ctum. Niſi enim ineſſet viſcoſitas, tum neque miſ- ceretur in contritione, neque calci adhæreret, & cum eodem coagularetur, dimiſsâ & evaporatâ altera humiditate non viſcoſa. [*Sentitur enim in illo manifeſtè viſcoſitas illius per MULTAM adhæren- tiam:* Hæc cum arg: vivo vulgi prorſus nihil con- veniunt, ut qui viſcoſitate caret: conteribile non eſt, neque tangenti adhæret, ſed ſtatim contri- tum iterum coit in unum: alterius igitur generis arg: viv. requiri oportet:] *Denſam autem ſubſtan- tiam illud habere, manifeſtè videt monoculus, per ip- ſius aſpectum* [Hîc denſum non ſumitur pro opaco, ſed pro compacto:) *& per ponderationem ſui immenſi ponderis: Auro enim præponderat.* (Audivi ab Illu- ſtri fide digniſſimâ Perſonâ, ſe omnibus modis pondus Auri & Mercurii tentaſſe, ſed ponderis æqualitatem ſemper deprehendiſſe. Sequitur inde, non, quod Geber falſus hîc fuerit, ſed aliud, quàm commune arg. vivum hic eſſe intelligendum, quod in Naturâ ſuâ præponderat auro, ob magnam par- tium ſuarum ſubtiliſſimarum condenſationem) *cum in Natura ſua eſt:* (Hic animadvertitur, Geberum non loqui de hâc materia, qualis ea poſt primam ſui creationem, ſive præparationem eſt, ſed qualis eſt, quando poſt Putrefactionem oritur, & germi- nat, tum enim verè eſt in SUA Natura, quando alieno termino clauditur: deinde verò ſuo fermen- to coagulatur & figitur: In fixione enim iterum ex Mercuriali ſuâ ſubſtantia & natura in diſcontinua- tum pulverem dilabitur, moleſque increſcere vide- tur, ſicuti in contritione rerum compactarum vi- dere eſt:) *Et eſt ſimiliter fortiſſimæ Compoſitionis, ut narratum eſt* (Quia tum Elementa depurata adinvi- cem arctiſſimè ſunt unita) Patet inſuper, hoc ip- ſum cum arg: vivo vulgi quadrare minimè, ut cu- jus compoſitio non difficulter diſſipabilis ſit. *His igitur relinquitur ipſum poſſe figi, ſine illius humiditatis conſumptione, & abſque in terram converſione.* (ſc: per præcipitationis modum, quo multæ ejus humidæ partes exterminantur; ſicque viſcoſitas aduritur & evolat:) *Propter enim bonam partium adhærentiam & fortitudinem ſuæ miſtionis, ſi quo modo* (quod probè eſt obſervandum) *partes illius inſpiſſentur:* (Ergò ſub- ſtantiæ moles in opere minor apparet, ob compa- ctionem & pondus) per ignem: (Ergò ſolo calo- re, eoque miti & præcipitationis calori oppoſito, fit inſpiſſatio:) *ulterius non permittit ſe corrumpi* (ſo lang gemach darf ſein /) *neque per ingreſſio- nem furioſæ flammæ in illud, ſe in fumum ulterius ele- vari permittit, quoniam rarefactionem ſui non patitur, propter* (obſerva rationes) *ſuam denſitatem* (quæ eſt ex ſubtilitate partium) *& carentiam aduſtionis, quæ per ſulfureitatem combuſtibilem, quam non* (tum ſc: amplius) *habet, perficitur* (Quare careat aduſtione illâ, manifeſtum eſt, quia illa in imbibitione & præ- paratione receſſit:) *quia igitur arg: vivum propter nullas* (modò dictas) *cauſas exterminationis, ſe in partes compoſitionis ſuæ dividi permittit* (*quia aut cum tota ſua ſubſtantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanens ſtat*) *notatur in eo neceſſariò perfectionis cauſa.*

Ibidem.

Laudetur igitur Benedictus & glorioſus Altiſſimus, qui creavit illud, dedítque illi Subſtantiam & Sub- ſtantiæ proprietates quas non contingit ex rebus ullam in Natura poſſidere, ut in illa (ſubſtantia) *poſſit in- veniri hæc perfectio per artificium aliquod* (Artificio quodam certa perfectio huic arg: vivo conciliatur) *quod in illo invenimus potentia propinqua* (Hæc poten- tia in arg: vivo vulgi haudquaquam reperitur, quaſi propinqua.) *Ipſum enim eſt, quod ignem ſuperat, & ab igne non ſuperatur, ſed in illo amicabiliter requieſ- cit, eò gaudens.*

Scholion.

Verum igitur Artis arg: vivum Arte non com- ponitur, aut, ut tale ſit, præparatione diſponi- tur, ſed ab ipſo Deo optimo, Max: tale, (quale eſſe debet) creatur, ita tamen, ut ſeparando inde, ubi incluſum eſt, educatur. Cum ergò fiat hoc per pauciora, quid opus quærere per plura? Et hæ Laudes ad illud pertinent arg. vivum, quod ſæpe Liquabile dicit Geber.

Lib. 1. cap. 64.

§. *Argentum vivum figi potuit per frequentem ſu- blimationis reiterationem ad illud* [obſerva hic alium ſublimationis modum, præter communem: hic enim ad ſeipſum dicitur ſublimari, quod in com- muni modo ità non eſt: Intelligenda igitur eſt, *frequens ſublimationis reiteratio*, dupliciter. 1. ad Li- teram. 2. ad Philoſophicam, continuæ & indefi-

nentis

nentis [quantumvis mitiſſimæ, Sublimationis modum.] *eo bonam fuſionem ſuſcipiente* &c. *Studeas igitur in omnibus tuis operibus, ut arg: vivum in commiſtione ſuperet: Et ſi per ſolum arg: vivum perficere poteris* (Hoc fit in Opere Hermetico) *pretioſiſſimæ perfectionis indagator eris, & ejus perfectionis, quæ Naturæ vincit opus* (Natura enim tam ſubtilem non habet materiam, neque tam benè depuratam) *Mundare enim poteris intimè, ad quod natura non pervenit* (Ars enim naturam non per omnia imitatur, ſed eam ſupergreditur:) Senſus ergò hìc eſt; 1. Solo argento vivo, ſine alterius alicujus rei additione procedendum. 2. quia vincit Naturæ opus, ſo muß Ja materia puriſſima & ſubtiliſſima erfordert werden.

Lib. 2. cap. 67.

§. *Probamus Spiritus corporibus magis aſſimilari per hoc, quod magis corporibus uniuntur & amicabilius, quam alia in Natura. Per hoc ergo adductum eſt nobis inventione primâ, hos eſſe corporum alterationes, Medicinam Veram Ideoque omni, quo potuimus, ingeniorum genere, nos ipſos exercuimus, ut per illos, imperfectorum Unumquodque CORPORVM* (inter quæ etiam arg: vivum refertur) *mutatione firma, in perfectum Lunare & Solare transformaremus corpus. Quamobrem ex eiſdem* (Spiritibus) *medicinam diverſam ex diverſâ alterandorum intentione creari, neceſſe accidit* (Jam arrige aures Pamphile:) *Cum ſint igitur duplicis generis Metalla alterationis, ARGENTI vivi ſc: perfectione coagulabile* (Hoc loco manifeſtè ex Spirituum numero Geber arg: vivum vulgi excludit, dum illud per expreſſum corporibus & metallis connumerat, quod à paucis animadverſum fuit hactenus. Ergò aliud requiritur arg: vivum, quod verè inter Spiritus referri poteſt:) *& à perfectione diminuta corpora, & hæc iterum multiplicia.*

Ibidem;

§. *Cum diuturni laboris inſtantia, magnæ indagationis induſtria excuſari volumus ad inventionis labore Decem Medicinarum* (Decem haſce Medicinas de Secundo Ordine intelligendas patet cap. 76 propè finem) *per Unius beneficium MEDICINÆ* (Unicâ Medicinâ poſſunt omnium corporum imperfectorum defectus tolli.) *Et invenimus inquiſitione longa, nec non & laborioſa maximè, & cum Experientia certâ Medicinam UNAM, quâ quidem durum molleſcit, & molle induratur corpus, & fugitivum figitur, & illuſtratur fœdum, ſplendore inenarrabili, & eo, qui ſupra naturam conſiſtit.*

Lib. 2. cap. 69.

§. *Eſt diminutum in illis* (corporibus ſc: imperfectis) *paucitas argenti vivi, & non recta Spiſſatio ejusdem. Igitur complementum erit in illis* (perfectionis in imperfectis) *arg: vivi multiplicatio, & ſpiſſatio bona & fixio permanens. Hoc autem per Medicinam ex illo* (arg: vivo) *creatam perficitur: Hæc enim cum ex arg: vivo in eſſe ſit deducta, per beneficium illius Luciditatis & ſplendoris, illorum fuſcedinem palliando*, Loquitur hoc loco de Secundo ordine) *celat & tegit, & ſplendorum educit* (Eben als wie der Tartarus im Sud / das Silber / ſo im Kupffer / herfur zeucht) *& in fulgorem convertit.*

Ibidem;

§. *Cum enim arg: vivum in Medicina præparatum* (*Ars tota*) *per noſtrum artificium ſit mundatum, & in ſubſtantiam puriſſimam & fulgidiſſimam redactum, projectum ſuper diminuta à perfectione, illuſtrabit*, (ſc. ea) *& ſuâ fixione perficiet. Hanc verò Medicinam in ſua monebimus oratione* (Ergò, hæc diverſa eſt ab eâ, quæ modò fuit poſita, & eſt hæc illa, quæ Tertii dicitur Ordinis.)

Lib. 2. cap. 74.

§. *Elicitur Medicina noſtra per ea, quæ maximè corporibus adjunguntur, & amicabiliter eisdem in profundo adhærent alterantia: Ideoque cum in rebus cæteris exquirentes, non invenimus inventione noſtra rem aliam magis, quam arg: vivum corporum naturæ amicari, per hoc opus noſtrum in illo impendentes, reperimus ipſum eſſe Veram Alterabilium Medicinam in Complemento, cum alteratione verâ & non modicè pecślioſa.*

Lib. 2. cap. 75.

§. *Reſtat igitur nos ſubſtantiam ipſius* (ſc: in Cap. præcedenti, dicti arg: vivi) *& proprietatis ſubſtantiæ differentias determinatè adſcribere. Et cum non invenerimus ipſum ſine alterationis natura illius adminiſtratione mutare* (neceſſe eſt primam ſuam ſubſtantiam exuat, ne ſc: maneat in ſuâ Natura, Er muß ein anderer Geſell werden:) *invenimus & ſimiliter ipſum præparari debere neceſſariò, cum non permiſceatur in PROFUNDO, abſque illius præparationis modo. Et eſt ſc:* (modus præparationis illius) *ut talis fiat* (Ergò jam antea non eſt) *illius ſubſtantia* (dieſe ſubſtantz muß ein andern Rock antegen) *quod permiſceatur uſque ad profundum corporis alterabilis* (Es muß alſo auch dieſe Subſtantz in ihr profundiſſimum verwandelt werden) *ſine ſeparatione in æternum* (hîc videatur, quale profundum, aut, ut Lullii verbis utar, quale genus generale, in quo omnia conveniunt, requiratur.) *Hoc autem non fit* (ut eo usque fiat Reductio, aut Retrogreſſio) *niſi SUBTILIETUR VALDE* (Eſt ſuperlativus Arabicus: Ergò iſts mit der prima violenta Sublimatione nicht außgerichtet. Nam intelligit hîc admodum ſubtilem, neque communem Sublimationis modum) *cum præparatione certa & determinata in Capitulo Sublimationis* (intelligo cap. 45.) *Et non permanet ejus impreſſio* (per magnam enim ſubtilitatem in profundo quidem ſtatim conjungitur corporibus metallinis, ſed non in eo perſeverare poteſt) *ſimiliter, niſi figatur: nec illuſtrat, niſi fulgidiſſima ex illo* (arg: vivo pro Medicina præparato & ſubtiliato) *eliciatur ſubſtantia* (jam alium, poſt ſublimationem, tractat gradum, qui eſt, poſt nigredinem, ad fulgidisſimam albedinem deducere) *tum SUI MODI INGENIO* (ecce, hîc nullum allegat caput, ſed modum peculiarem innuit (*& modo SUAE OPERATIONIS per IGNEM congruum* (Innuit Decoctionem ſeu Digeſtionem Philoſophicam, uſque ad germinationem. Verſatur enim hîc autor in Operatione Secundâ, quæ Sublimationis operam conſequitur, quæ fit primò, ſuo modo, non communi; ſecundò, in ſolâ Ignis adminiſtratione conſiſtit) *Et non præſtat fuſionem perfectam, niſi in illius fixione adhibeatur cautela, &c.* (non enim intendendus eſt ignis, niſi cum omnis humor factus eſt fixus) *Per hoc ergò patet, quod ipſius* (arg. vivi debiti) *talis præparetur & adminiſtretur præparatio, quæ fulgidiſſima & mundiſſima Subſtantia ex illo creetur.* [Hîc duo ſunt gradus. 1. Sublimationis communis præparatio. 2. Digeſtio uſque poſt omnium Elementorum rectificationem.] *Deinde verò figatur & cautela* [ignis ſc.] *eidem exhibeatur, ut ſc. exerceatur artifex in adminiſtratione Ignis, quo poſſit ex illo*

delere

deleri humiditas (Hæc ad ſecundum Medicinarum ordinem referenda ſunt) *in tantum, quod ſufficiat ad fuſionem perfectam* (corporis perficiendi) *complendam. Et eſt ſc. ut ſi quis per hanc corpora fuſionis dura mollificari in principio ſuæ creationis* [diſtingue inter Sublimationem & Creationem : niſi fortè & cautela in Sublimatione adhibenda, ſicuti Lullius & Geber lentum requirunt ignem) *lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus* (obſerva hoc axioma) *humiditatis eſt converſativus & fuſionis perfectivus.* Ergo ſi ſemper lentè procedatur, tum humor ille non deperditur, ſed conſervatur, quod in Tertio Ordine requiritur.)

Lib. 2. cap. 76.

§. *Tertii Ordinis Medicinam appello, omnem præparationem, quæ quando corporibus advenit, omnem corruptionem cum projectione ſua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autem eſt UNICA SOLA. Et ideò per illam excuſamur à Laboribus inventionis Decem Medicinarum Secundi Ordinis.* (Ergo, Chymico non multum deſudandum eſt in Medicinis Secundi Ordinis præparandis, cum Unica Medicina Tertii Ordinis haberi poſſit.)

Lib. 2. cap. 80.

§. *Quia corporum* (imperfectorum) *eſt aliquid impermutabile, quod in corporum radice innatum eſt, quod per Secundi Ordinis Medicinam tolli non poteſt: ideò omnis illa Medicina, quæ illud de commiſto tollit, non Secundi Ordinis, ſed Tertii & majoris Ordinis appellatur Medicina* (Character unde Utriuſque Ordinis Medicina dignoſcenda.)

Ibidem.

§. *Non autem diverſificatur hæc* (Secundi Ordinis) *Medicina, à Tertii Ordinis Medicina, niſi per minoris præparationis imperfectionem:* (Differentia Secundi & Tertii Medicinarum Ordinis, in præparationis perfectione & imperfectione conſiſtit. Secundus Ordo feſtinat perficere, & eo ipſo perfectionem Veram negligit) *Et non diverſificatum à ſe* (in eo) *quod in diverſorum corporum projectione, & pigmentorum acceptatione conſtat, ſed in MODO præparationis* (Nota hîc vocabulum modi: Ergò alius intelligitur modus, quàm qui ſupra in artificiis manuariis poſitus eſt.)

Lib. 2. cap. 81.

§. *Argentum vivum perfectivum eſt in Operibus Naturæ, completis Regiminibus. Igitur & naturam mutantes minimè, ſed imitantes, in quibus nos ſequi eſt poſſibile operibus,* (collatio inter opus Naturæ & Artis) & *argentum ſimiliter* [Ergò & tale aſſumendum arg. vivum, quali utitur Natura, quod arg. vivum vulgare eſſe nequit] *in hujus Operis Magiſterio vivum aſſumimus, in cujuſque perfectionis Medicina, Lunari ſc. & Solari, tam quidem imperfectorum* (corporum) *quam & ipſius arg. vivi coagulabilis* [ad differentiam alterius arg. vivi, ex quo Medicina conficitur] *Eſtque per ſe hujus Medicinæ materia cujuſque generis Unica, & eſt, quod jam ſufficienter notum eſt* (Es wiſſen wol etliche die materiam debitam, können aber mit derſelben nicht recht umbgehen/ darumb etliche allein ein Medicinam Secundi Ordinis darauß machen/ & fortaſſe etiam primi Ordinis] *Aſſume igitur illud, & ſi vis ad Lunarem &c.* [jam expreſsè præparatio Tertii Ordinis excipitur] *Quantum verò ex Tertii* [Ordinis adminiſtratione] *non præveniente adminiſtratione aliqua* [ſc. vel Medicinæ creandæ, vel corporis perficiendi præcedente aliqua præparatione] *perficit in projectione ſuâ.*

Lib. 2. cap. 82.

§. *Ex Ejuſdem illius elicitur materia, ſc. ex NOTO in capitulis hujus Operis multiplicibus* [Hîc ne vulgare intelligatur arg: vivum, videtur addere hanc reſtrictionem : ex noto &c: Ergò non ex eo, quod quilibet pro argento vivo habet.] *Et illud ideò, quia cum fugitivum ſit arg: vivum de facili* [id eſt, Es mag ihm leicht ein wenig ein wärme angehen] *abſque inflammatione aliqua* [id eſt, Es bedarff kein ſundere Hitz oder glüen ſeyn/ biß der Mercurius anfahet riechen und flüſſen] *Medicina egeat, quæ ſubitò ante fugam ejus* [Es muß die Medicin viel hurtiger ſchmeltzen : Notanda vox : Subitò & ante fugam, muß die Tinctur ſchon geſchmoltzen ſein] *in profundo illa adhæreat, & illi per MINIMA conjungatur* [das iſt ein treffliche penetratio] *& illud inſpiſſet* [quia ergò arg: vivum commune inſpiſſatione eget, ut fiat Aurum, ſequitur illud nondum transmutatum, Auro non præponderare] *& ſua fixione illud in igne conſervet, quouſque illi adveniat majoris ignis tolerantia* [Ergò paulatim, & non in momento in Tertio Ordine figendum] *ejus humiditatem conſumentis* [Ecce ! in hoc arg: vivo humiditatem, quæ exterminanda eſt, & transmutationem non ſuſpicit] *& convertat illud per hoc beneficium in momento in Solificum & Lunificum Verum ſecundum illud* ſc. [illegible] albo aut rubeo] *ad quod Medicina fuit præparata.*

Ibidem.

§. *Quum igitur inveniamus aliquid magis illi convenire, quam ipſum, quod SUAE naturæ eſt* (non autem ipſummet,) *ideò propter hoc æſtimavimus, cum Eo Medicinam illius compleri poſſe, & ingeniati ſumus formam Medicinæ illi* (ſc. materiæ) *per ingenia præſtare. Et eſt ſc. ut præparatur cum modis ſuis jam dictis cum diuturnitatis laboris inſtantia, quâ omnis illius ſubtilis ſubſtantia & puriſſima, alba quidem in Luna, citrina verò intenſa* (Ergò non prorſus rubra, & ita etiam hæc Secundi Ordinis Medicina in gradu coloris deficit) *perhibeatur perfectè* (Quæri poteſt, unde citrinitas detur) ℞: *Et hoc quidem non completur ut citrinum creet, ſine miſtione rei tingentis illud* [ſc. arg: vivum] *quæ ſuæ eſt naturæ:* [Ergò non de ſulfure vulgari præparato, ſed intra illam materiam continetur & fermentum ſuum.] *Dehinc verò* [ſequitur gradus perficiens, ad gradum præparantem] *cum hac puriſſima argenti vivi ſubſtantia perficiatur, cum hujus Magiſterii Operis ingeniis, Medicina, quæ maximè Arg: vivo adhæreat, & fundatur facillimè* [fuſio facilis fugam vulgaris arg: vivi antevertens,] *& illud coagulet, &c.*

Ibidem.

§. *Sed ex quibus MAXIME* [Ergò etiam ex aliis rebus produci poſſe videtur, niſi quod hic Maximè dicatur eligi] *hæc arg: vivi ſubſtantia elici poſſit, ſolet quæri. Et nos quidem reſpondentes narramus, quod in QUIBUS* [ſey worinnen ſie wollen] *ex illis elicitur. Eſt autem tàm quidem in corporibus, quàm in ipſo argento vivo ſecundum naturam, cum Unius ſint reperta Naturæ: ſed in corporibus* [Loqui videtur de corporum ſublimatione, per quam mercurialis aliqua elevatur ſubſtantia] *difficilius, in vivo argento propinquius* [Ergò eſt arg: vivum ex arg: vivo, & ex eo compendioſiore via educitur] *non autem perfectius* (ſi ſolitarium ſc. intelligatur, aut nondum fixum. Nam perficiendum demum eſt) *Igitur cujuſcunque generis* (Ordinis aut rubei, aut albi) *ſit Medicina, tam quidem, in corporibus* (philoſophicè ſumptis) *quam in ipſius arg: vivi ſubſtantia* (cur non dicit in Subſtantia corporum ?) *Lapidis pretioſi indagatur Medicina.*

Lib. 2.

Lib. 2. cap. 84.

§. Tertii Ordinis Medicina duplex eſt, ſc: Solaris & Lunaris. Et eſt tamen in Eſſentiâ Vna & agendi Modo ſimiliter: & ideò Unica Medicina nuncupatur à noſtris Veteribus, quorum ſcripta perlegimus [vide hìc unâ & eadem & operâ utramque Medicinam perfici:] Eſt tamen additamentum citrinantis coloris [nota non novæ ſubſtantiæ ſed coloris, ut qualitatis,] qui à ſulfuris mundiſſima [quale illud vulgare minimè eſſe poteſt] perficitur ſubſtantia. Eſt tamen hic Ordo Tertius, Majoris operis Ordo appellatus, & illud ideò, quia majoris ſagacitatis induſtria, in illius adminiſtratione & perfectionis præparatione [Hic locus probè notandus eſt. Nota: non loquitur de prima præparatione, quæ non eſt perfectionis, ſed purificationis: Loquitur autem de Secundo Opere, ubi omnia Hermeticè ſunt intelligenda] & Labore longiori [ut qui ſola Digeſtione perficitur] ad veritatis complementum indiget. Et ideò non diverſificatur hujus Ordinis Medicina, à Secundi Ordinis [Medicina] in Eſſentia ullatenus, niſi per SUBTILISSIMOS præparationis gradus (hie wollen ſubtile Handgrif erfordert ſeyn / da die Natura ſubtilis ſelbſten der Laborant iſt) in Creatione illius: & per diuturniorem laboris inſtantiam. Et hos gradus omnes narrabimus, &c.

Scholion.

Mihi videtur in primis hoc diſcriminis inter Tertium & Secundum Ordinem Medicinarum obſervandum: quod Secundus Ordo ad literam ſequitur modos Operationum à Gebro ſæpè traditarum: Tertius autem Ordo, illis neglectis, Unâ & eâ quidem ſubtiliſſima Operatione contentus, Unâ Decoctione & Digeſtione totum perficit ingenium. Utitur autem materiis à Natura Arti præparatis, tantum res debitè purificans & diſponens &c: ac Decoctione juſtâ Naturæ totum Opus permittens.

Lib. 2. cap. 85.

Hoc Caput totum fabuloſum eſſe puto. Deſcribit enim multos & magnos labores huc ſpectantes minimè: Labores ſc. qui manibus non perficiuntur, ſed Solâ Naturâ. Mens enim autoris nequaquam fuit hæc ſtylo perſequi Lineari & coherente.

Lib. 2. cap. 86.

§. Nos, ne mordeamur ab impiis, complementum narramus totum hujus Magiſterii, ſub brevi ſermone completo & noto. Et eſt illius Intentio, ut per SUBLIMATIONIS MODUM, mundetur perfectiſſimè Lapis, & illius additamentum [hoc fit in uno Subjecto] & ab hinc quidem, cum ingeniorum modo volativum ex eis figatur: De hinc verò fixum fiat volatile, & iteratò volatile fixum] Breviter: 1. Mundatio per Sublimationem. 2. Fixio, ſeu ut Lullius vult, Lapidis per ſublimationem Creatio: & Retentio: 3. Sequitur multiplicatio.) Et in hoc Ordine completur ARCANUM pretioſiſſimum, quod eſt ſuper omne ARCANUM hujus Mundi Scientiarum arcanum, & theſaurus incomparabilis &c. Et huic quidem (jam per Duos primos gradus completæ) Medicinæ Reiteratio bonitatis adminiſtrationis cum talis cautelæ induſtria poteſt in præparatione Lapidis evenire, quouſque arg: vivum mutet (ſc. Medicina) in infinitum Solificum verum & Lunificum, & non dependet, niſi in multiplicatione illius (id eſt, ſi Opus per additionem non fixi ſæpius repetatur.)

Lib. 2. cap. 99.

§. Reſtat nos ad complementum Totius Operis divini pervenire in Capitulo Uno, & in Summam contrahere Sermonis abbreviati, in Capitulis diſperſum Magiſterium. Dicimus igitur, quod Totius Operis Intentionis Summa non eſt, niſi ut ſumatur LAPIS IN CAPITULIS NOTUS (Singularem hîc intelligit Lapidem in Capitulis (certis videlicet & ſingularibus nec de vulgari arg. vivo, loquentibus) deſcriptum, ut ſunt cap. 46. cap. 60. & alia quædam. In iſthac enim Recapitulatione, de mortificatione terræ, (ſine quâ tamen nihil fieri poteſt cap. 45.) præſupponere eum Lapidem videtur, qui Naturæ, nec Artis beneficio mortificatus innuitur: Cujus (præter Subtiliationem & Depurationem) nulla alia, Sublimatione perficienda reſtat præparatio) Deinde verò cum Operis inſtantia aſſiduetur ſuper illum opus Sublimationis PRIMI GRADUS (De hiſce gradibus vide ſupra lib. 1. c. 40. de Gradibus Ignis) & per hoc mundatur à CORRUMPENTE impuritate, & eſt ſc. Sublimationis Perfectio, ut cum eâ ſubtilietur LAPIS, donec in ULTIMAM SUBTILITATIS PURITATEM deveniat, & ultimò (in Creatione ſc. Lapidis) VOLATILIS fiat (obſervanda: 1. quid Lapis vocetur. 2. Cujus operis, primi aut ſecundi intelligatur Sublimatio) Abhinc verò cum Fixionis modo (per Inſpiſſativam ſc. Digeſtionem) figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat. Et hîc (fixatione completâ, cum verſus fuerit in terram) Secundi Præparationis gradus meta conſiſtit (pro prima Lapidis perfectione) Sed & tertiò ſimili Lapis (in Multiplicatione) adminiſtratur gradu, qui in ultimo conſiſtit præparationis complemento, ſc. ut jam FIXUM LAPIDEM cum modis ſublimationis VOLATILEM facias (Hi modi ſublimationis ſunt ſubtiliores, quàm illi, qui ſæpè fuerunt annotati) & volatilem fixum, & fixum SOLUTUM, & ſolutum iteratò volatilem (beneficio enim philoſophicæ ſolutionis, iſthæc Philoſophica contingit volatiliſatio) & iteratò volatilem fixum, quouſque fluat & alteret in complemento Solifico & Lunifico certo [id eſt, aſſignata proportione. Videtur hìc mihi Geber, unâ, quod ajunt, fidelia, duos dealbare parietes, Multiplicationem nimirum docere in Ordine Secundo & Tertio: ubi eadem ratio multiplicandi, quod ad Subſtantiam, niſi quod Secundus Ordo, ingeniis utatur ex parte manuariis, quod in Tertio Ordine ita non eſt. In Secundo autem per reiteratam appoſitionem non fixi Lapidis, videtur tandem illa Medicina in Tertium Ordinem tranſire poſſe] Ex reiteratione igitur præparationis hujus gradus Tertii in Medicina reſultat bonitatis alterationis Multiplicatio. Ex diverſitate igitur reiterationis Operis, ſuper Lapidem in gradibus ſuis, reſultat multiplicationis bonitatis alterationis diverſitas, ut ex Medicinis [nota: quod innuit, etiam Secundi Ordinis Medicinas poſſe multiplicari] quædam quidem ſui centuplum, quædam verò ducentuplum, quædam trecentuplum, quædam verò millecuplum; quædam verò infinitum Solificum & verum Perfectionis Lunificum tranſmutet corpus.

Inveſtigat. Lib. c. 12.

Lapis noſter nihil aliud eſt, quam SPIRITUS FOETENS & AQUA VIVA [quam & Siccam Aquam nominavimus] per naturalem proportionem, mundatam & unitam UNIONE TALI, quod ſibi neutiquam abeſſe poſſunt [was darff man dann eines auſſer des andern ſuchen] Quibus addi debet Tertium, ad opus abbreviandum: hoc eſt Corpus perfectum attenuatum, id eſt, Volatile vel ſpirituale factum, ut hoc lib. c. 10. habet.

FINIS.

BIBLIO-

LIBRI II. SECTIO III.

Quâ Authores *qui à* ROGERIO BACONE Anglo, *ad* RAYMUNDUM *uſque* LULLIUM Majoricanum, *ſcripſerunt cum ſuis traduntur Commentatoribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Quæ à ROGERIO BACONE *ſcripta ſunt habet.*

ROGERII BACHONIS *De* ALCHEMIA Libellus, *cui Titulum fecit,* SPECULUM ALCHEMIÆ.

PRÆFATIO.

MULTIFARIAM multiſque modis loquebantur olim Philoſophi per ſua ſcripta, cum veluti in ænigmate, & quaſi nebuloſa voce ſcientiam quandam præ cæteris nobilem, nobis penitus obumbratam reliquerunt, & ſub deſperationis velo negatam omnino, & hoc non ſine cauſa. Quare ego præcipio, ut præ omnibus aliorum ſcriptis, ſuper iſta ſeptem capitula, transformationem metallorum in ſe continentia, mentem tuam firmiter fundes, & eorum principium, medium & finem ſæpius in corde revolvas, & ſubtilitatem talem in eis invenies, qua adimplebitur animus tuus.

CAP. I.

De Diffinitionibus Alchemiæ.

IN pluribus antiquorum codicibus plures inveniuntur iſtius Artis diffinitiones, quarum intentiones nos in hoc capitulo conſiderare oportet: nam Hermes de hac ſcientia dicit, Alchemia ſcientia corporea ex uno, & per unum ſimpliciter compoſita, precioſiora ad invicem per cognitionem & effectum conjungens, & eadem naturali commixtione in genus melioris convertens. Alius quidam dicit: Alchemia, eſt ſcientia docens transformare omne genus metalli in alterum: Et hoc per medicinam propriam, ſicut patet in multis Philoſophorum libris, Quare Alchemia, eſt ſcientia docens facere, & generare quandam medicinam, quæ Elixir nuncupatur, quæ quando projicitur ſuper metalla, ſeu corpora imperfecta, perficit ipſa complete in momento projectionis.

CAP. II.

De Principiis naturalibus, & Procreationibus mineralium.

SEcundo principia naturalia, & procreationes mineralium perfecte declarabo. Unde primo notandum eſt, quod principia mineralia in mineris ſunt Argentum vivum & Sulphur. Ex iſtis procreantur cuncta metalla, & omnia mineralia, quorum multæ ſunt ſpecies, & diverſæ. Sed dico quod natura ſemper propoſuit, & contendit ad perfectionem auri. Sed accidentia diverſa ſupervenientia transformant metalla, ſicut in multis invenitur Philoſophorum libris aperte. Nam ſecundum puritatem & impuritatem prædictorum duorum, ſcilicet Argenti vivi & Sulphuris, pura & impura metalla generantur, videlicet: Aurum, argentum, ſtannum, plumbum, cuprum, ferrum. De quorum natura, videlicet puritate & impuritate vel immunda ſuperfluitate & defectu, talia accipe vera. De natura Auri: Aurum quidem eſt corpus perfectum, ex argento puro, fixo, claro, rubeo, & ex ſulphure mundo, fixo rubeo, non adurente generatum, & nullum habet defectum. De natura Argenti: Argentum eſt corpus mundum, purum, fere perfectum, ex argento vivo puro, fere fixo, claro, & albo, & de tali ſulphure procreatum, & deficit ei pauca fixatio, & color cum pondere. De natura Stanni: Stannum eſt corpus mundum imperfectum, ex argento vivo, puro, fixo & non fixo, claro, albo in ſuo manifeſto, & rubeo in ſuo occulto, & de tali ſulphure procreatum, & deficit ei ſola decoctio ſive digeſtio. De natura Plumbi: Plumbum eſt corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo impuro, non fixo, terreo, fæculento, aliquantulum albo in manifeſto, & rubeo in occulto, & ex tali ſulphure aduſtibili ex aliqua parte procreatum, & deficit ei puritas, fixatio, cum colore & ignitione. De natura Cupri: Cuprum eſt corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo, impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubeo non claro, & ex tali ſulphure generatum: & deficit ei fixatio, & puritas cum pondere, habetque nimis de colore impuro, & terreſtreitate non adurente. De natura Ferri: Ferrum eſt corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo impuro, nimis fixo, terreſtri adurente, albo & rubeo non claro, & ex tali ſulphure generatum, & deficit ei fuſio, puritas & pondus, & nimis habet de ſulphure fixo immundo, & terreſtreitate adurente. Hæc ergo jam dicta Alchemiſta quilibet notare debet.

CAP. III.

Ex quibus propinquius Materia Elixiris ſit elicienda.

IN jam dictis, ſufficienter determinata eſt procreatio tam perfectorum quam imperfectorum metallorum. Nunc ad materiam imperfectam perficiendam eligendamque redeamus. Cum ex capitulis præcedentibus ſatis notum ſit, quod ex argento vivo & ſulphure cuncta procreentur metalla, & quomodo ipſorum impuritas immundiciaque corrumpit, & cum nulla res metallis adhiberi debeat, quæ non ex ipſis ſit compoſita ſeu orta, ſatis nobis aperte relinquitur, quod nulla res extranea, quæ ex his duobus non ſumpſit originem, potens eſt & ſufficiens ipſa perficere, vel eorum transmutationem facere novam. Quare admirandum eſt quod aliquis prudens ſuam fundat intentionem ſuper animalia, ſive vegetabilia quæ valde ſunt remota, cum inveniantur mineralia ſatis propinqua. Nec credendum eſt omnino, quod aliquis Philoſophorum, poſuerit artem in prædictis remotis, niſi ſimilitudinarie. Sed ex prædictis duobus fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis conjungitur, nec ea tranſmutat, niſi quod ex illis eſt. Et ſic de jure oportet nos accipere Argentum vivum & ſulphur, pro lapidis noſtri materia. Nec argentum vivum per ſe ſolum, nec ſulphur per ſe ſolum aliquod generat metallum, ſed ex amborum commiſtione diverſa metalla diverſimode procreantur, & mineralia multa. Ergo ex amborum commiſtione materia noſtra conſtat eligenda. Sed finale noſtrum ſecretum, eſt excellentiſſimum & maxime occultum: Ex qua re minerali debeat fieri propinquius & vicinius: & hoc ipſum eligere ſollicite tenemur. Pono igitur, quod eligatur materia noſtra primo ex vegetabilibus, ut ſunt herbæ, arbores, ſive omne progrediens è terra. Tunc oportet inde prius fieri Argentum vivum & ſulphur per longam decoctionem, à quibus, & à quorum operatione excuſamur, cum nobis natura proponat Argentum vivum & Sulphur. Et ſi eligeremus ex animalibus, ut ſunt ſanguis humanus, capilli, urina, egeſtio, ova gallinarum, & omnia quæ ex animalibus procedunt, oporteret etiam ex ipſis fieri argentum vivum & ſulphur decoquendo, à quibus excuſamur; ut prius. Sin eligeremus ex mediis mineralibus ut ſunt omnia genera Magneſiarum, Marchaſitarum, Tutiarum, Attramentorum, ſeu vitriolorum, aluminum, Baurach, ſalium, & aliorum multorum, oportet ſimiliter, ut ex prædictis, argentum vivum inde fieri, & ſulphur decoquendo, à quibus, ut ab aliis præcedentibus, excuſamur. Et ſi eligeremus aliquem ex ſeptem ſpiritibus per ſe, ut ſolum argentum vivum, aut ſulphur ſolummodo, aut argentum vivum & unum è duobus ſulphuribus, aut ſulphur vivum, aut auripigmentum, aut arſenicum citrinum, aut rubeum ſolum vel compar, nequaquam perficeremus: quia cum nunquam natura perficit aliquid ſine amborum commiſtione æquali, nec nos, à quibus tunc, ut à prædictis argento vivo & ſulphure, in ſua natura excuſamur. Finaliter, ſi eligeremus ipſa, quodlibet ſicut eſt oportet nos commiſcere ſecundum debitam proportionem, quam humanum ignorat ingenium, & poſtmodum decoquere ad coagulationem in ſolidam maſſam. Et ideo excuſamur à receptione amborum in ſua propria natura, videlicet argenti vivi & ſulphuris, cum ignoremus dictam proportionem, & inveniamus corpora in quibus invenimus prædicta proportionata, coagulata & coadunata debito modo. Hoc ſecretum tene ſecretius. Aurum eſt corpus perfectum & maſculinum, ſine ſuperfluitate aliqua aut diminutione. Et ſi imperfecta ſola liquefactione ſibi commiſta perficeret, eſſet elixir ad rubeum. Argentum eſt etiam corpus fere perfectum & fœmineum, quod ſi etiam imperfecta fere perficeret ſola fuſione vulgari, eſſet elixir ad album, quod non eſt, nec eſſe poteſt, quia ſolummodo perfecta ſunt. Quod ſi illa perfectio eſſet commiſcibilis imperfectis, non imperfectum cum perfectis perficeretur, ſed potius illorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperficeretur. Sed ſi eſſent pluſquam perfecta, vel in duplo, vel in quadruplo, centuplo, vel ultra, interim perficerent imperfecta. Et quia natura ſemper operatur ſimpliciter: perfectio in eis ſimplex eſt, & inſeparabilis & incommiſcibilis, nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in priſtinum, cum ſumma volatilis ſuperat ſummam fixi. Et quia aurum eſt corpus perfectum ex argento vivo rubeo claroque, & ex tali ſulphure, ideo non eligimus ipſum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quod ita ſimpliciter eſt perfectum, ſine mundificatione ingenioſa, & tam fortiter digeſtum, & coctum naturali caliditate, quod cum igne noſtro artificiali vix in aurum & argentum operari valemus. Et quamvis natura aliquid perficiat, tamen intime mundificare, ſeu perficere, ac purificare ignorat, quia ſimpliciter operatur ſuper illud, quod habet. Quare ſi eligeremus aurum vel argentum pro materia lapidis, vix aut difficulter inveniremus ignem in eis argentum. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam ſui mundificationem & perfectionem pervenire non poſſemus, propter ſui fortiſſimam compactionem, & compoſitionem naturalem: quare excuſamur à receptione primi ad rubeum, ſeu ſecundi ad album, cum inveniamus rem, vel corpus aliquod, ex tam mundo, vel mundiore ſulphure & argento vivo, ſuper quod natura parum, vel minimum eſt operata, quod cum igne noſtro artificiali, & experientia artis noſtræ, ad congruam ſui decoctionem, mundificationem, & colorationem & fixationem cum ingenioſo noſtro opere, ſuper hoc continuato, valeamus pervenire. Eligenda eſt ergo materia, in qua eſt argentum vivum mundum, purum, clarum, album, & rubeum, non ad complementum perductum, ſed commiſtum æqualiter & proportionaliter, per modum debitum cum ſulphure tali, & in maſſam ſolidam congelata, ut cum ingenio & prudentia noſtra, igneque noſtro artificiali ad munditiam ſui intimam & ad ipſorum puritatem pervenire poſſimus, & talem efficere, quod ipſa poſt operis complementum ſit millies milleſies fortior & perfectior, quam ipſa corpora ſimplicia caliditate naturali decocta. Eſto igitur prudens. Nam ſi in capitulis meis ſubtilis & ingenioſus fueris, in quibus manifeſta probatione, & aperte materiam lapidis cognoſcendam demonſtravi, guſtabis illud delectabile, ſuper quod Philoſophorum intentio cadit tota.

CAP. IV.

De Modo agendi, & Igne moderando, & continuando.

CRedo te inveniſſe, ſi non es duriſſimæ cervicis, & velo ignorātiæ totaliter perfuſus vel inſipiē-

tiæ,

tiæ, per verba jam dicta, certam Philoſophorum materiam, lapidis benedicti peritorum; ſuper quam operatio Alchemiæ eſt adhibenda, cum imperfecta conamur perficere, & hoc cum plusquam perfectis. Et cum nobis natura tradidit imperfecta ſolummodo cum perfectis; oportet nos plusquam perficere materiam in capitulis notam cum noſtro opere & labore artificiali. Et ſi ignoramus agendi modum, quid eſt in cauſa; quod non videmus qualiter natura quæ olim metalla perfecit; frequenter operatur? Nonne videmus quod in mineris per continuatam caliditatem, quæ in montibus mineralium eſt, aquæ groſſities in tantum decoquitur & inſpiſſatur, ut fiat per tempus argentum vivum? Et ex pinguedine terræ per eandem decoctionem & caliditatem generatur ſulphur? Et quod per illam caliditatem perſeveranter ſuper ipſa continuatam, ex prædictis ſecundum ipſorum puritatem & impuritatem, cuncta generantur metalla? Et quod natura tam perfecta, quam imperfecta cuncta, ſola decoctione perficit, ſive facit metalla? O nimia dementia, quid vos rogo, cogit per aliena regimina melãcholica & fantaſtica velle perficere prædicta? Quemadmodum quidam dicit: Væ vobis qui vultis ſuperare naturam, & metalla plusquam perficere novo regimine ſeu opere orto ex capitoſitate veſtra inſenſata. Et Deus naturæ dedit viam linearem, ſcil. decoctionem continuam, & vos inſipientes ipſam imitari ſpernitis, vel ignoratis. Item: Ignis & azor tibi ſufficiunt. Alibique. Calor omnia perficit. Et alibi. Coque, coque, & non te tædeat. Et alibi. Fiat ignis veſter blandus & mitis, qui per ſingulos dies ſemper æqualis ardendo perduret, nec invaleſcat, ſin aliter, ſequetur maximum damnum. Et alibi. Patienter & continue. Et alibi. Tere ipſum ſeptem vicibus. Et alibi. Scias quod una re, videlicet lapide, una via, ſcilicet coquendo; & uno vaſe totum magiſterium terminatur. Et alibi. Igne teritur. Et alibi. Hoc opus multum creationi hominis aſſimilatur. Sicut enim infans in principio levioribus nutritur cibis, oſſibus autem confortatis, ſemper fortioribus: ſic & magiſterium iſtud, primo indiget igne lento, quo ſemper in decoctionis eſſentia qualibet eſt agendum. Et quamvis ſemper loquamur de igne lento, revera tamen ſentimus, quod in operis regimine paulatim & viciſſim uſque ad finem augmentandus & majorandus eſt ignis.

CAP. V.

De qualitate vaſis atque fornacis.

Terminum, modumque agendi jam determinavimus, nunc de vaſe ac fornace, qualiter & ex quibus fieri debeant, audire licet. Cum natura naturali igne in mineris metalla decoquat, decoctionem illam ſine vaſe ad hoc apto denegat. Et ſi naturam ſectari proponimus in coquendo, quare vas ejus eſſet rejiciendum? Videamus ergo primò, qualis locus ſit generationis metallorum. Manifeſte percipitur in mineralium locis, quod in fundo montis eſt calor, æqualiter perdurans, cujus natura eſt ſemper aſcendere, qui in aſcendendo ſemper deſiccat ubique & coagulat aquam ſpiſſiorem ſeu groſſiorem in ventre, ſeu venis terræ ſive montis abſconditam in argentum vivum: Et ſi illius loci pinguedo mineralis ex terra hujusmodi calefacta fuit congregata in venis terræ, currit per montem, & eſt ſulphur. Et ut videre licet in venis prædictis illius loci, illud ſulphur ex pinguedine terræ, ut prætactum eſt, generatum, obviat etiam argento vivo (ut etiam ſcriptum eſt) in venis terræ, & aquæ ſpiſſitudinem mineralis procreat. Ibi per calorem in monte æqualiter perdurantem, longo generantur tempore diverſa metalla, ſecundum loci diverſitatem. In mineralium vero locis invenitur caliditas ſemper durans. Ob hæc de jure nobis notandum conſtat, quod mons mineralis externus eſt ubique clauſus in ſeipſo & lapideus, quia ſi calor exire valeret, nequaquam metalla procrearentur. Si ergo naturam imitari intendimus, habemus neceſſe tali modo furnum, ad inſtar montium, non magnitudine, ſed caliditate continua providere; ita quod ignis impoſitus, cum aſcendit, exitum non inveniat; & reverberet calor vas, materiam lapidis continens in ſe, firmiter clauſum. Quod vas rotundum debet eſſe cum parvo collo, de vitro, vel de terra aliqua, naturam ſive compactionem vitri præſentantem, cujus os cum tali coopertorio, & bitumine debet eſſe ſignatum vel ſigillatum. Et ſicut in mineris calor immediate non tangit materiam ſulphuris, & argenti vivi, quia terra montis intereſt ubique: ſic immediate ignis tangere non debet vas in ſe materiam continens prædictorum, ſed in alio vaſe ſimiliter clauſo illud eſt ponendum, ut ita materiam ſuperius & inferius; & ubicũnque ſit melius & aptius, calor temperatus attingat: unde Ariſtoteles dicit in Lumine luminum, quod Mercurius in triplici vaſe eſt coquendus, & quod vas de vitro ſit duriſſimo, vel, quod melius eſt, de terra naturam vitri poſſidente.

CAP. VI.

De Coloribus accidentalibus & eſſentialibus in opere apparentibus.

Exquiſita lapidis materia, modum agendi certum cognoſces, per quem modum, per quod regimen lapis decoquendo in coloribus diverſis ſæpius tranſmutatur. Unde quidam ait: Quot colores, tot nomina. Secundum diverſos colores in opere apparentes, per Philoſophos ejus nomina variata ſunt. Unde in prima lapidis noſtri operatione, eſt putrefactio appellata, & fit lapis noſter niger. Unde quidam dixit: Cum inveneris ipſum nigrum, ſcias quod in nigredine illa albedo occultata eſt, & nunc oportet illam extrahere à ſubtiliſſima illa nigredine ejus. Poſt vero putrefactionem rubeſcit, non rubedine vera, de quo quidam ait: Sæpius rubeſcit & ſæpius citrineſcit, & ſæpius liqueſcit, & ſæpius coagulatur ante veram albedinem. Et ſeipſum etiam diſſolvit, ſeipſum coagulat, ſeipſum putrefacit, ſeipſum colorat, ſeipſum mortificat, ſeipſum vivificat, ſeipſum denigrat, ſeipſum dealbat, ſeipſum rubore decorat cum albedine. Et etiam viridis, unde alius ait: Coque eum donec natus viridis tibi apparet, & eſt ejus anima. Et alius. Scias quod in viriditate anima illa dominatur. Apparet etiam ante albedinem color pavonis, unde quidam ſic ait: Scias quod omnes colores qui in mundo ſunt, aut excogitari poſſunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo ſequitur vera, unde quidam ait, Cum autem purus decoquatur donec veluti oculi piſcium eluceſcat, ejus utilitas expectanda erit, & tunc lapis in rotunditatem eſt congelatus. Alius autem ait: Cum inveneris albedinem ſupereminentem in vaſe, eſto certus quod in albedine illa rubedo occultata eſt, & tunc oportet te illam extrahere: veruntamẽ coque donec

donec totum rubeum fiat. Eſt enim inter veram albedinem & veram rubedinem, quidam cineritius color, de quo dicitur: Poſt albedinem errare non potes, nam augmentando ignem ad cineritium pervenies, de quo alius dicit: Ne cinerem vilipendas, nam Deus reddet tibi liquefactum. Et tunc ultimo Rex diademate rubeo coronatur, NUTU DEI.

CAP. VII.

De Modo projiciendi Medicinam ſuper quodlibet imperfectorum.

REi promiſſæ finem perfecte complevi, videlicet Magiſterii magni, ad elixir excellentiſſimum rubeum & album faciendum. Finaliter de modo projectionis, quæ operis eſt complementum, & lætitia deſiderata & expectata, tractare nos oportet. Et rubeum quidem elixir, citrinat in infinitum, ac omnia metalla tranſmutat in aurum puriſſimum. Album vero Elixir dealbat uſque in infinitum, & quodcunque metallum ducit ad albedinem perfectam. Sed ſciendum eſt, quod unum metallum magis eſt remotũ à perfectione quam aliud: Et aliud propinquius alio, & vicinius. Et quamvis quodlibet metallum per Elixir ad perfectionem reducatur, tamen levius, citius, & melius, & perfectius propinqua reducuntur, quam multum remota. Et cum inveniamus metallum propinquum & vicinum perfectioni, excuſamur per ipſum à multis remotis. Quæ vero metalla remota & propinqua, & quod propinquius & vicinius perfectioni ſit, in capitulis meis, ſi ſapiens & ingenioſus fueris, ſatis aperte invenies, & veraciter determinatum. Et proculdubio qui in hoc meo Speculo in tantum eſt ingeniatus, quod ſua induſtria invenire ſcit materiam veram bene ſapit ſuper quod corpus ad perfectionem ſit projicienda medicina. Nam Præcurſores iſtius Artis qui eam per ſuam Philoſophiam invenerunt, demonſtrant digitis ſatis manifeſte viam linearem, & denudatam cum dicunt: Natura naturam continet: Natura naturam ſuperat. Et natura obvians ſuæ naturæ lætatur, & in alienas tranſmutatur naturas. Et alibi. Omne ſimile applaudit ſuo ſimili, quia ſimilitudo dicitur cauſa amicitiæ, de quo multi Philoſophi notabile ſecretum reliquerunt. Scias quòd anima corpus ſuum citò ingreditur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungitur. Et alibi. Anima enim citò corpus ingreditur ſuum, quam ſi cum alieno corpore conjungere ſtatueris, in caſſum laborabis: Nam & ipſa vicinitas magis eſt lucida. Quia enim corpora in regimine fiunt incorporea, & è converſo, incorporea corporea, & in complemento totum corpus fit ſpirituale fixum: Et quia elixyr illud ſpirituale evidenter, ſive album, ſive rubeum, ultra naturam ſuam tam multum eſt præparatum & deductum, non eſt mirum, quòd incommiſcibile eſt corpori, ſuper quo projicitur ſolummodò liquefacto. Grave eſt etiam projicere ſuper millies millia & ultra, & illa in continenti penetrare & tranſmutare. Quare vobis ſecretum magnum & occultum jam tradam. Commiſcenda eſt pars una cum mille corporis vicinioris, & hoc totum includatur firmiter in vaſe apto, & pone in furno fixionis, primo cum igne lento, & ſemper augmentando ignem per tres dies, donec inſeparabiliter ſint conjuncta. Et hoc eſt opus trium dierum. Tunc iterum & finaliter projicienda eſt pars quælibet iſtius una ſuper alias mille partes cujuslibet corporis vicinioris. Et iſtud eſt opus unius diei, ſeu unius horæ vel momenti. De quo ſemper mirabilis eſt laudandus Deus noſter in æternum.

Epiſtola Fratris ROGERII BACONIS *de* SECRETIS OPERIBUS ARTIS *&* NATURÆ, *& de* NULLITATE MAGIÆ.

Operâ IOHANNIS DEE LONDINENSIS *è pluribus Exemplaribus caſtigata olim & ad ſenſum integrum reſtituta. Nunc verò à quodam veritatis amatore, in gratiam veræ ſcientiæ candidatorum foras emiſſa; cum notis quibusdam partim ipſius* IOHANNIS DEE, *partim edentis.*

Clariſſimis Reſtitutionis Univerſi Phoſphoris, Illuminatis ROSEÆ CRUCIS FRATRIBUS Unanimis: *Gratia & pax multiplicetur, cum firma & perpetua protectione Divina.*

QVum in Sileſiam veniſſem anno communis æra Chriſtianorum 1597. *nihil mihi potius fuit, quàm ut* 16. *Iohannem Montanum Strigonienſem convenirem, & celebri hominis permotus fama, & maximè quod illa Theophraſti Hohenheimenſis ſcripta, quæ medicinam tractantibus maximo uſui eſſe judicabam, ex illius Bibliothecâ in publicum prodiiſſe perſpicerem. Ab illo autem humaniter acceptus adventus cauſam expoſui. Quumque multi hinc inde jactarentur ſermones, ad Heliæ Artiſtæ mentionem tandem delati, interrogavi exiſtimaretné in vivis eſſe Heliam illum Theophraſteum, à quo omnium ſcientiarum & artium, maximè verò Chemiæ & Medicinæ reſtitutio ſperaretur? Liberius hic ſuam ſententiam profeſſus, aſſeveranter dixit, & in vivis eſſe Heliam illum, de quo Theophraſtus talia vaticinatur, nec adeo diu illam Reſtitutionem expectandam; ſed utrum ab uno aliquo viro, an unanimi plurium conſenſu facienda eſſet illa reſtitutio clam me habuit. Multa autem inſuper addidit divinus ille vir, quæ ne in aurem quidem ſuſurrare licet, niſi illius, qui ad ultimam ſui abnegationem adnititur. Et quamvis injuriâ quorundam inceptum meum fruſtra eſſet, quod medicinæ relictis ſtudiis aliam vitæ viam inire coactus ſum: tamen quantum victus, & profeſſionis meæ ratio pateretur, omni animi impetu in rerum cognitionem ferebar: & ſi quid ſubſidii aut ex ſcriptis aliorum, aut propriis conatibus nanciſcebatur, eò omnia referebam. Opera namque Domini magna ſunt, quæſita omnibus volentibus ea Pſal.* III. 2. *Et hanc negotiationem malam dedit Deus filiis Adami, ad affligendum ſe in ea Eccl.* I. 13. *Poſt aliquot annos, apparuit ſub nomine Heliophili à Pe cis diſquiſitio quædam de Heliâ Artiſtâ in qua etſi auctor diſertè quidem & nervosè, duorum Jeſuitarum inanes metallicæ metamorphoſeos oppugnationes rejecerit:*

fecerit: argumentum tamen ita prorſus deſeruit, ut totius rei fides penes ipſum Theophraſtum relinqueretur. Anno tandem 1615. libellus quidam cui titulus Myſterium Arithmeticum emanavit in vulgus quem etſi parum intelligerem, mirabar tamen quinam eſſent illuminatiſſimi illi, ſapientiſſimique fratres R. C. quibus eſt inſcriptus, certò enim certius perſuaſi mihi, non poſſe eſſe de face illa ignavorum fraterculorum animalium Papæ qui tantis præconiis dignarentur, qui ſua vocationis quæ ſunt, non negligerent; qui inventi novi, ardui, admirandi, judices darentur; qui promiſſa charitate viverent; qui virtutibus exactiſſimis, moribus nil niſi gratiam ſpirantibus eſſent excultiſſimi; qui divina ingenti claritate, perenni ſapientiæ fonte, immo & æternæ lucis candore gauderent; quibus nihil dignius, nihil gratius, nihil optatius, poſſit occurrere. Exardebat animus cognoſcendi ſtudio, quæ tandem eſſet iſta jucundiſſima bonorum conſenſio, ad quos precioſiſſimum illud charitatis unguentum in Chriſti ſummi ſacerdotis caput effuſum, tanquam ad oram veſtimentorum, id eſt membrorum ejus deſcenderat: qui illum fidei articulum de Communione ſanctorum antea tantum creditum, vere & realiter profiterentur. Anno 1616. amici cujusdam ope aſpexi Famam fraternitatis cum adnexa Confeſſione. Tum demum rediit mihi in mentem dictorum Montani, tum demum ſperabam fore, ut quam reſtitutionem Chriſtus olim incepit in religione per prædicationem Lutheri, eam humanæ conditionis miſertus, etiam in ſcientiis, & in univerſa denique vita acceleraret, tandemque perficeret; ut abolita omnium inimicorum poteſtate, ignorantiæ, peccati, etiam mortis, quæ peccati ſtipendium eſt, ſolus Chriſtus regnet in ſuis (1. Corinth. 15.25.) ut quod precari jubemur, tandem etiam aſſequamur, ut veniat regnum ejus, ut fiat voluntas ejus ſicut in cœlo, ſic & in terra. Hæc enim illa ſunt quæ loquutus eſt Deus, per os omnium qui fuerunt à ſeculo prophetarum: ut nos de manu inimicorum (peccati, tyrannorum, mortis, diaboli) liberati: ſine timore ſerviamus ei, omnibus diebus vitæ noſtræ (Luc. 1.70. &c.) Atque iſta unuſquisque pius tam ſcire debet eſſe futura, quàm certò ſcit verum eſſe illum qui promiſerit. Habetis (illuminati fratres) quibus gradibus ad vos deductus ſum. Et ſi illi eſtis quos ego animum induxi meum, nihil opus habetis ut ego quicquam de me teſter. habetis enim & ipſi Unctionem à ſancto illo quæ vos omnia docet. Et quemadmodum illa ipſa vos docet de omnibus (& de me) in eo manete quia vera eſt & minimè fallax (1. Joh. 2.) Nolite mirari (exoptati fratres) quòd quum vos omnia ſciatis, hanc Rogerianæ Epiſtolæ editionem vobis inſcripſerim: neque enim aliorſum feci, niſi ut (quemadmodum Fama veſtra jubet) deſiderium meum & obſervantiam vobis teſtatam eſſe percupiam: tum etiam quia plurima hic ſunt apud vulgus incognita, quamvis nullo modo ſimilia veſtris ſed longo poſt intervallo, tamen excitare volui ſtudioſorum ingenia, ut crederent plurimas adhuc latere veritates, & rerum abditarum cognitionem ſectarentur: ut quam præbetis illuceſcentis ſapientiæ ſpem, alacrioribus animis amplecterentur.

Valete fratres dilectiſſimi, meque ſumma animi obſervantia vobis commendatum habete.

In conſeſſV ſVbſannatorVM non ſeDI Pſalm. 1.

Epiſtolæ Fratris ROGERII BACONIS *De* SECRETIS OPERIBUS ARTIS *&* NATURÆ, *& De* NULLITATE MAGIÆ

CAPUT I.

De & contra Apparentias fictas, & de & contra Invocationem ſpirituum.

VEſtræ petitioni reſpondeo diligenter. Nam licet natura potens ſit & mirabilis, tamen ars utens natura pro inſtrumento potentior eſt virtute naturali, ſicut videmus in multis. Quicquid autem eſt præter operationem naturæ vel artis, aut non eſt humanum, aut non eſt fictum & fraudibus occupatum. Nam ſunt qui motu veloce membrorum apparentia fingunt, aut vocum diverſitate, aut inſtrumentorum ſubtilitate, aut tenebris, aut conſenſu multa mortalibus proponunt miranda, quæ non habent exiſtentiæ veritatem, his mundus plenus eſt, ſicut manifeſtum eſt inquirenti. Nam joculatores multa manuum velocitate mentiuntur, & Pythoniſſæ vocum varietatem in ventre, & gutture fingentes, & ore, formant voces humanas à longè vel propè prout volunt, ac ſi ſpiritus cum homine loqueretur, etiam ſonos brutorum confingunt. Cannæ verò gramini ſubditæ, aut latebris terræ conditæ, oſtendunt quod vox humana eſt, & non ſpiritus, quæ magno fingunt mendacio. Quam verò in tenebris crepuſculi matutinis vel nocturnis res inanimatæ moventur violenter, non eſt veritas, ſed fraus & dolus. Conſenſus verò omnia fingit quæ volunt homines, prout ad invicem diſponunt. In his verò omnibus, nec philoſophica ratio conſiderat, nec ars, nec poteſtas naturæ tenet. Sed præter hæc, nequior eſt occupatio, quando homo contemnit leges Philoſophiæ, & contra omnem rationem ſpiritus invocat nefarios, ut per eos ſuam compleat voluntatem. Et in hoc eſt error, quod credit ſibi ſubjici ſpiritus, & quod ſpiritus cogantur humanâ virtute; hoc enim impoſſibile eſt, quia vis humana longè inferior eſt quàm ſpirituum. Atque in hoc magis aberrant hujuſmodi homines qui per aliquas res naturales quibus utuntur, credunt vel advocari, vel fugari ſpiritus malignos. Et adhuc errant, quando per invocationes, deprecationes, & ſacrificia nituntur homines eos placare, & adducere, pro utilitate vocantium, facilius enim ſine comparatione à Deo impetrandum foret, vel à bonis ſpiritibus, quicquid homo debet utile reputare. Sed nec in rebus utilibus favorabiles aſſiſtunt ſpiritus maligni, niſi in quantum propter hominum peccata à Deo permittuntur, qui humanum genus regit & gubernat, Et ideo iſtæ viæ ſunt præter ſapientiæ documenta, imò potius in contrarium operantur, nec unquam verè philoſophantes de his ſex modis curaverunt.

CAP. II.

De Characteribus, Carminibus & eorum uſu.

QUid vero de Carminibus, & Characteribus, & hujuſmodi aliis ſit tenendum, conſidero per hunc modum. Nam proculdubio omnia hujuſmodi nunc temporis ſunt falſa, aut dubia: & quædam ſunt irrationabilia: quæ Philoſophi adinvenerunt in operibus naturæ & artis, ut ſecreta occultarent ab indignis. Sicut ſi omnino eſſet ignotum quod magnes traheret ferrum, & aliquis volens hoc opus perficere coram populo, faceret characteres, & carmina proferret; ne perciperetur quod totum opus attractionis eſſet naturale. Sic igitur quamplurima in libris Philoſophorum occultantur

tur multis modis: in quibus ſapiens debet hanc habere prudentiam, ut carmina & characteres negligat, & opus naturæ & artis probet: & ſic tam res animatas, quàm inanimatas videbit ad invicem concurrere, propter naturæ confirmitatem, non propter virtutem carminis, vel characteris. Et ſic multa ſecreta naturæ & artis exiſtimantur ab indoctis magica. Et magi confidunt ſtultè carminibus & characteribus, quod iis, præbeant virtutem; & pro aſſecuratione eorum relinquunt opus naturæ vel artis, propter errorem carminum & characterum. Et ſic utrumque genus hominum iſtorum privatur utilitate ſapientiæ ſuâ ſtultitiâ cogente. Sunt autem quædam deprecationes antiquitus inſtitutæ ab hominibus virtutis, aut veritatis, aut magis à Deo & angelis ordinatæ; & hujuſmodi virtutem ſuam primam poſſunt retinere. Sicut in multis regionibus adhuc quædam orationes fiunt ſuper ferrum candens, & ſuper aquam fluminis, & ſimiliter alia, in quibus innocentes probantur, & rei damnantur: & auctoritate Eccleſiæ fiunt & prælatorum. Nam & ipſi ſacerdotes exorciſmos faciunt in aqua Benedictâ, ſicut in lege veteri de aquâ purgationis legitur qua probatur adultera, vel fides ſuo viro, & multa ſunt hujuſmodi. Sed quæ in libris Magicorum continentur, omnia ſunt jure arcenda, quamvis aliquid veri contineant: quia tot falſis involvuntur, ut non poſſit diſcerni inter verum & falſum, ut quicunque dicunt quod Solomon compoſuit hoc vel illud, aut alii ſapientes, negandum eſt, quia non recipiuntur hujuſmodi auctoritate Eccleſiæ, nec à ſapientibus, ſed à ſeductoribus qui mundum decipiunt: etiam & ipſi novos libros componunt, & novas adinventiones multiplicant, ſicut ſcimus per experientiam: & ut vehementius homines alliciant titulos præponunt famoſos ſuis operibus, & eos magnis auctoritatibus aſſcribunt impudenter: ac ut nihil omittant de contingentibus, ſtylum grandiſonum faciunt, & ſub forma textus mendacia ſua confingunt. Characteres verò aut ſunt verba figuris literarum involutis compoſiti, continentes ſenſum orationis adinventæ; vel ſunt facti ad vultus ſtellarum in temporibus electis. De characteribus igitur primo modo ſic judicandum ſicut de orationibus dictum eſt: de ſigillis autem & characteribus, ſecundo modo niſi fiant temporibus electis, nullam efficaciam penitus habere noſcuntur. Et ideo qui facit ea ſicut in libris formantur non reſpiciens niſi ſolam figuram quam repræſentat exemplar, nihil facere ab omni ſapiente judicatur. Qui autem ſciunt in conſtellationibus debitis opera facere ad vultus cœlorum; illi non ſolum characteres, ſed omnia opera ſua poſſunt diſponere, tam artis, quam naturæ ſecundum cœli virtutem. Sed quia difficile eſt in his certitudinem cœleſtium percipere: ideo in his multus eſt error apud multos: & pauci ſunt qui ſciunt aliquid utiliter & veraciter ordinare. Et propter hoc, vulgus mathematicorum judicantium & operantium per ſtellas, non multum perficiunt, aut aliquid utile faciunt; quamvis peritiſſimi, & artem ſufficienter habentes poſſunt multas utilitates facere tam per opera, quam per judicia in temporibus electis. Conſiderandum tamen quia peritus medicus, & alter quicunque habet animam excitare; carmina & characteres licet fictos utiliter (ſecundum Conſtantinum medicum) poteſt adhibere, non quia ipſi characteres aut carmina aliquod operentur, ſed ut devotius & avidius recipiatur medicina, & animus patientis excitetur, & confidat liberius, & ſperet, & congaudeat, quoniam anima excitata poteſt in corpore proprio multa renovare, ita ut de infirmitate in ſanitatem convaleſcat, ex gaudio & confidentia. Si ergo medicus ad magnificandum opus ſuum, ut patiens excitetur ad ſpem & confidentiam, aliquid hujuſmodi faciat, non propter fraudem, ſed propter hoc ut confidat quod revaleat [ſi credimus Medico Conſtantino] non eſt abominandum. Nam ipſe de his quæ ſuſpenduntur ad collum carmina & characteres, & eos in hoc caſu defendit. Nam anima multum poteſt ſuper corpus ſuum, per ſuas affectiones fortes, ut docet Avicenna in libr. de Anima. & 8. de animalibus, & omnes ſapientes concordant. Et ideo fiunt coram infirmis ludi, & res delectabiles afferuntur: immo aliquando appetitui multa conceduntur contraria: qui vincit affectus, & deſiderium, & animæ ſpes ſupra morbum.

CAP. III.

De Virtute Sermonis, & Redargutione Magiæ.

QUoniam verò in nullo lædenda eſt veritas, oportet diligentius conſiderare, quod omne agens facit virtutem & ſpeciem à ſe in materiam extrinſecam; non ſolum ſubſtantiæ, ſed accidentia activa de tertia ſpecie qualitatis, & fiunt virtutes à rebus, aliquæ ſenſibiles, aliquæ inſenſibiles. Et ideo homo poteſt facere virtutem & ſpeciem extra ſe, maximè quum ſit nobilior aliis rebus corporalibus, & præcipuè propter dignitatem animæ rationalis, & nihilominus exeunt ſpiritus & calores ab eo, ſicut ab aliis animalibus. Et nos videmus quod aliqua animalia immutant & alterant res ſibi objectas, ſicut *a* baſiliſcus interficit ſolo viſu, & *b* lupus reddit raucum, ſi prius videat hominem, & *c* hyæna intra umbram ſuam canem non permittit latrare, ſicut Solinus de mirabilibus mundi narravit, & alii auctores, & Ariſtoteles in libro ſecundo de Vegetabilibus dicit, palmarum fœminarum fructus matureſcere per odorem maſculorum, & equæ imprægnantur in aliquibus regnis per odorem equorum, ut *d* Solinus narrat, & multa alia contingunt, per ſpecies & virtutes animalium, & plantarum, multaque mirabiliora ſicut Ariſtoteles dicit in libro Secretorum. Quum ergo plantæ & animalia non poſſint attingere ad dignitatem humanæ naturæ; homo multò magis poterit facere virtutes & ſpecies, & colores emittere ad alterationem corporum extra ſe: propter quod dicit Ariſtoteles in libro de ſomno & vigilia, quod mulier menſtruoſa ſi aſpexerit ſpeculum, inficit ipſum & apparet in eo nubes ſanguinis. Et *e* Solinus narrat: In Scythia ſunt mulieres habentes geminas pupillas in uno oculo (unde Ovidius: nocet pupilla duplex) quum iraſcuntur interficiant homines ſolo viſu. Et nos ſcimus quod homo malæ complexionis, & habens infirmitatem contagioſam, ut lepram vel morbum caducum, vel febrem acutam, vel oculos multum infirmos vel hujuſmodi, inficit alios præſentes & contaminat, è contrario homines bene complexionati & ſani, & maximè juvenes, confortant alios, & homines gaudent ex eorum præſentiâ, & hoc eſt propter ſpiritus ſuaves, & vapores ſalubres & delecta-

a) *Plin. hiſt. nat. lib. 39. cap. 4.* b) *Plin. lib. 8. c. 22. Solini Poly. cap. 8.* c) *Plin. lib. 8. cap. 30. Solin. cap. 30.* d) *cap. 26. ex C. Plinii lib. 4. cap. 32. & lib. 8. cap. 42.* e) *Cap. 6. Vide & C. Plin. hiſt. nat. lib. 7. c. 2.*

lectabiles; & naturalem colorem bonum: & propter ſpecies & virtutes quæ fiunt ab iis, ſicut Galenus docet in Techne. Et augetur malum ſi anima ſit peccatis magnis & multis corrupta, habens corpus infirmum, & malæ complexionis, & ſit cogitatio fortis & deſiderium vehemens ad nocendum & malignandum. Nam natura complexionis & infirmitatis obedit cogitationibus animæ, & deſideriis, & fortius agit. Unde leproſus qui ex deſiderio forti, & cogitatione, & ſollicitudine vehementi, intenderet alium præſentem inficere & citius & fortius ipſum inficeret, quam ſi ad hoc non cogitaret, nec deſideraret, nec intenderet. Natura enim corporis (ut Avicenna docet locis prædictis) obedit cogitationibus, & vehementibus deſideriis animæ. Nam (ſicut Avicenna docet tertio Metaph.) primum movens eſt cogitatio, deinde deſiderium conformatum cogitationi, poſtea virtus naturalis in membris quæ obedit deſiderio & cogitationi: & hoc in malo, (ut dictum) & in bono ſimiliter. Unde quum in homine inveniuntur hæc (ſcilicet bona complexio, & ſanitas corporis; & juventus, & pulchritudo & elegantia membrorum, & anima munda à peccatis; & cogitatio fortis, & deſiderium vehemens ad aliquod opus magnum, tum quicquid fieri poteſt per ſpeciem & virtutem hominis, & ſpiritus, & calorem naturalem, neceſſe eſt quod fortius & vehementius fiat per hujuſmodi ſpiritus, [al. ſpecies] & vapores, & influentias; quam ſi aliquod illorum deficeret: & præcipuè ſi deſiderium forte & intentio valida non deſit. Et ideo per verba, & opera hominis, poſſunt aliqua magna fieri: quando omnes dictæ cauſæ concurrunt: verba enim ſunt ab interius per cogitationes animæ & deſiderium, per motum ſpirituum, & calorem, & vocalem arteriam: & eorum generatio habet vias apertas, per quas eſt magnus exitus ſpirituum & caloris & evaporationis, & virtutis, & ſpecierum quæ poſſunt fieri ab anima & corde. Et ideo alterationes fiunt à partibus per verba, ſecundum quod iis debetur ex poteſtate naturæ. Videmus enim quod per hujuſmodi vias apertas à corde & interioribus, anhelitus, & oſcitatio, & multæ reſolutiones ſpirituum, & caloris fiant; quæ aliquando nocent, quum ab infirmo & malæ complexionis corpore proveniunt & proſunt, & confortant quum è corpore mundo, ſano, & bonæ complexionis producuntur. Et ideo ſimiliter aliquæ operationes magnę naturales poſſunt fieri in verborum generatione & prolatione cum intentione & deſiderio operandi. Unde non immeritò dicitur quod vox viva magnam habet virtutem: non quia illam habet virtutem quam magici fingunt, nec non ſimiliter ad faciendum & alterandum [ut exiſtimant] ſed ſecundum quod natura ordinavit. Et ideo valdè cautè in his intendendum eſt. Nam de facili homo poteſt errare, & multi errant in utramque partem, quoniam aliqui omnem operationem negant, & alii ſuperfluunt, & ad magicam declinant, Multi igitur libri cavendi ſunt propter carmina & characteres, & orationes, & conjurationes, & ſacrificia, & hujuſmodi quia purè magici ſunt. Ut liber de officiis ſpirituum, liber de morte animæ, liber de arte notoria, & hujuſmodi infiniti: qui nec artis, nec naturæ continent poteſtatem, ſed figmenta magicorum. Conſiderandum eſt etiam quia multi libri reputantur inter magicos qui non ſunt tales, ſed continent ſapientiæ dignitatem. Qui igitur ſunt ſuſpecti, & qui non, experientia cujuſlibet ſapientis docebit. Nam ſi quis in aliquo illorum opus naturæ, vel artis inveniat, illum accipiat; ſi non, relinquat velut ſuſpectum; & ſicut indignum & illicitum ſapienti, quia magici eſt pertractare ſic ſuperfluum, neceſſarium. Nam [ut ſenſit Iſaac in libro de febribus] anima rationalis non impeditur in ſuis operationibus niſi detineatur ignorantia. Et Ariſtoteles vult in libro ſecretorum, quod intellectus ſanus & bonus poteſt in omnia quæ homini neceſſaria ſunt, cum influentia tamen divinæ virtutis. Et tertio Meteororum dicit, non eſt virtus niſi per Deum. Et in fine Ethicorum dicit, quod nulla eſt virtus nec moralis nec naturalis ſine influentia divina. Unde quum loquimur de poteſtate agentium particularium, non excludimus regimen agentis univerſalis, & primæ cauſæ. Nam omnis cauſa prima plus influit in cauſatum quam ſecunda, ut prima propoſitio de cauſis proponit.

CAP. IV.

De Inſtrumentis artificioſis mirabilibus

NArrabo igitur nūc primò Opera Artis & Naturæ miranda, ut poſtea cauſas & modos eorum aſſignem: in quibus nihil magicum eſt ut videatur quod omnis poteſtas magica ſit inferior his operibus & indigna. Et primo per figurationem ſolius artis. Nam inſtrumenta navigandi poſſunt fieri hominibus remigantibus, ut naves maximæ fluviales & marinæ ferantur unico homine regente majori velocitate quàm ſi eſſent plenæ hominibus navigantibus. Currus etiam poſſent fieri ut ſine animali moveantur cum impetu inæſtimabili, ut exiſtimantur currus falcati fuiſſe quibus antiquitus pugnabatur. Poſſunt etiam fieri inſtrumenta volandi, ut homo ſedens in medio inſtrumenti revolvens aliquod ingenium, per quod alæ artificialiter compoſitæ aerem verberent ad modum avis volantis. Fieri etiam poteſt inſtrumentum parvum in quantitate ad elevandum & deprimendum pondera quaſi infinita, quo nihil utilius eſt in caſu. Nam per inſtrumentum altitudinis trium digitorum, latitudinis eorum, & minoris quantitatis poſſet homo ſeipſum & ſocios ab omni periculo carceris eripere, & elevare, & deſcendere. Poteſt etiam de facili fieri inſtrumentum quo unus homo traheret ad ſe mille homines per violentiam ipſis invitis; & ſic de rebus aliis attrahendis. Poſſunt etiam fieri inſtrumenta ambulandi in mari, & in fluviis ad fundum ſine periculo corporali. Nam Alexander magnus his uſus eſt, ut ſecreta maris videret, ſecundum quod Ethicus narrat aſtronomus. Hæc autem facta ſunt antiquitus, & noſtris temporibus, & certum eſt, præter inſtrumentum volandi quod non vidi, nec hominem qui vidiſſet cognovi, ſed ſapientem qui hoc artificium excogitavit explicitè cognoſco. Et infinita alia poſſunt fieri, ut pontes ultra flumina ſine columna, vel aliquo ſuſtentaculo, & machinæ, & ingenia inaudita.

CAP. V.

De Experientiis perſpectivis artificialibus.

SEd profectò mirandæ ſatis inveniuntur figurationes phyſicæ radiorum. Nam ſi poſſunt figurari perſpicua & ſpecula, ut unum appareat multa, & unus homo exercitus; & ut plures & quot volumus Soles & Lunæ appareant. Nam natura ſic aliquando figurat vapores, ut duo Soles, & duæ Lunæ, & aliquando

aliquando tres Soles apparuerint ſimul in aere; ut Plinius recitat in 2. naturalis hiſtoriæ *cap.*30. Et qua ratione plures & infinitæ poteſt una res apparere: quia poſtquam excedit ſuam virtutem, nullus eſt ei numerus determinatus ſicut arguit Ariſtotel. in capit. de vacuo. Et ſic omni civitati, & exercitui contrario, poſſunt fieri terrores maximi: ut vel propter multitudinem apparitionum ſtellarum vel hominum ſuper ipſos congregatorum diſpereant, præcipuè ſi ſequens documentum cum illo primo habeatur, poſſunt enim ſic figurari perſpicua ut longiſſimè poſita appareat propinquiſſima, & è contrariò: ita quod ex incredibili diſtantia legeremus literas minutiſſimas, & numeraremus res quantumcunque parvas, & ſtellas faceremus apparere quò vellemus. Sic enim exiſtimatur quod Julius Cæſar per littus maris in Galliis, deprehendiſſet per ingentia ſpecula diſpoſitionem & ſitum caſtrorum & civitarum Britanniæ majoris. Poſſunt etiam ſic figurari corpora ut maxima, & è contrario: alta appareant ima & infima, & è contrario: & occulta videantur manifeſta. Nam ut Socrates draconem corrumpentem civitatem & regionem ſuo anhelitu & influentia peſtilenti, deprehendit intra montium latibula reſidere: Sic etiam omnia quæ eſſent in civitatibus & exercitibus contrariis poſſunt ab inimicis deprehendi. Poſſunt etiam ſic figurari corpora, ut ſpecies & influentiæ venenoſæ & infectivæ ducerentur quo vellet homo: nam ſic Ariſtoteles fertur docuiſſe Alexandrum, quo documento venenum Baſiliſci erecti ſuper murum civitatis contra exercitum, deduxit in ipſam civitatem. Poſſunt etiam ſic figurari perſpicua, ut omnis homo ingrediens domum, videret veraciter aurum, & argentum, & lapides pretioſos, & quicquid homo vellet, quicunque feſtinaret ad viſionis locum nihil inveniret. Non igitur oportet nos uti magicis illuſionibus quum poteſtas Philoſophiæ doceat operari quòd ſufficit. Sed de ſublimioribus poteſtatibus figurandi eſt, quod ducantur & congregentur radii per varias fractiones, & reflexiones, in omni diſtantia qua volumus, quatenus comburatur quicquid ſit objectum. Nam hoc teſtantur perſpicua comburentia antè & retro, ſicut auctores certi docent in ſuis libris. Et majus omnium figurationum & rerum figuratarum eſt, ut cœleſtia deſcriberentur, ſecundum ſuas longitudines & latitudines in figura corporali, qua moventur naturaliter motu diurno: & hæc valeret regnum unum homini ſapienti. Hæc igitur ſufficiant pro exemplo figurationum quamvis infinita alia miranda proponi poſſent in medium.

CAP. VI.

De Experimentis mirabilibus.

HIs verò ſunt quædam annexa ſine figurationibus: nam in omnem diſtantiam quam volumus poſſumus artificialiter componere ignem comburentem ex ſale petræ, & aliis. Item ex oleo petroleo & aliis. Item ex maltha & naphtha & ſimilibus ſecundum quod Plinius dicit in libro ſecundo capit 104. civitatem quandam ſe defendiſſe, contra exercitum Romanum: Nam maltha projecta combuſſit militem armatum. His vicinus eſt ignis Græcus, & multa comburentia. Præterea poſſunt fieri lumina perpetua & balnea ardentia ſine fine. Nam multa cognovimus quæ non conſumuntur in flamma, ut pelles Salamandræ, talc, & hujuſmodi quæ adjuncto aliquo inflammantur & lucent, ſed non comburuntur imo purificantur. Præter verò hæc ſunt alia ſtupenda naturæ. Nam ſoni velut tonitrus, & coruſcationes poſſunt fieri in aere; immò majore horrore quam illa quæ fiunt per naturam. Nam modica materia adaptata, ſcilicet ad quantitatem unius pollicis, ſonum facit horribilem & coruſcationem oſtendit vehementem, & hoc fit multis modis, quibus civitas, aut exercitus deſtruatur ad modum artificii Gedeonis, qui lagunculis, fractis, & lampadibus, igne exſiliente cum fragore inæſtimabili, infinitum Midianitarum deſtruxit exercitum cum trecentis hominibus. Mira ſunt hæc, ſi quis ſciret uti ad plenum in debitâ quantitate & materia. De alio verò genere ſunt multa miranda; quæ licet in mundo ſenſibilem utilitatem non habeant, habent tamen ſpectaculum ineffabile ſapientiæ; & poſſunt applicari ad probationem omnium occultorum, quibus vulgus inexpertum contradicit: & ſunt ſimilia attractioni ferri per magnetem. Nam quis crederet hujuſmodi attractioni niſi videret? Et multa miracula naturæ ſunt in hac ferri attractione quæ non ſciuntur à vulgo, ſicut experientia docet ſolicitum. † Sed plura ſunt hæc & majora. Nam ſimiliter per lapidem fit auri attractio, & argenti, & omnium metallorum. Item lapis currit ad * acetum: & plantæ adinvicem, & partes animalium diviſæ localiter, naturaliter concurrunt. Et poſteaquam hujuſmodi perſpexi, nihil mihi difficile eſt ad credendum, quando bene conſidero, nec in divinis, ſicut nec in humanis. Sed majora his ſunt: nam tota poteſtas mathematicæ non poteſt niſi inſtrumentum Sphæricum juxta artificium Ptolemæi in 8. Almageſti, in quo omnia quæ ſunt in cœlo ſuis longitudinibus, & latitudinibus eſſent deſcripta veraciter: quod autem moverentur naturaliter motu diurno non eſt in mathematicâ poteſtate. Experimentator tamen fidelis & magnificus ad hoc anhelat, ut ex tali materia fieret, & tali artificio, quòd naturaliter cœli motu diurno volveretur: quod fieri videtur poſſibile, quoniam multa motu cœleſtium deferuntur, ut cometæ, & mare in fluxu, & alia in toto, vel in partibus ſuis, quod eſſet majus miraculum quam omnia prædicta, & majoris utilitatis, quaſi infinitæ. Nam tunc omnia inſtrumenta Aſtronomiæ ceſſarent tam ſpecialia quàm vulgata: nec theſaurus unius regis vix poſſet huic comparari. Et licet non quantum ad miraculum, tantum quantum ad utilitatem publicam & privatam, majora poſſunt fieri: ſcilicet ut auri copia & argenti deducatur in medium, quantum placet homini, non tamen ſecundam naturæ poſſibilitatem, ſed ſecundum artis complementum: quum ſint decem & ſeptem modi auri, octo ſcilicet ex admixtione argenti cum auro. Et primus modus fit ex 16. partibus auri cum aliquibus partibus argenti, uſque ad vigeſimum quartum gradum auri pertingatur; cum uno argenti ſemper unum gradum auri augmentando. Et totidem ſunt ex admixtione æris cum auro; ita ultimus modus fit ex viginti quatuor gradibus auri puri, ſine admixtione alterius metalli, & non poteſt natura ulterius procedere ſicut experientia docet. Sed ars poteſt augmentare aurum in gradibus puritatis uſque ad infinitum, ſimiliter argentum complere poteſt ſine fraude. Sed præcedentibus majus eſt, quod licet anima rationalis cogi nô poteſt eò

† *Plin. hiſt. lib.* 36. *cap.* 20. * *Aliter: acervum:*

eò quod libertate gaudet arbitrii: tamen efficaciter diſponi, & induci, & excitari poteſt, ut gratis velit ſuos mores mutare, & affectiones, & voluntates, ſecundum arbitrium alterius; & non ſolum ſingularis perſona, ſed totus exercitus, & civitas, & totus populus regionis, & hujuſmodi experientiam docet Ariſtoteles in libr. ſecret. tam de regione, quàm de exercitu & perſona ſingulari. Et in his ferè eſt finis naturæ & artis.

CAP. VII.

De Retardatione accidentium Senectutis, & de Prolongatione Vitæ humanæ.

SEd ultimus gradus in quem poteſt artis complementum, cum omni naturæ poteſtate, eſt prolongatio vitæ humanæ in magnum tempus. Quod autem hoc ſit poſſibile, multa experimenta docuerunt. Nam Plinius recitat, *Lib.*215. *cap.* 24. Pollionem ſtrenuum corpore & animo ultra ætatem hominis conſuetam duraſſe ſuâ probitate, quem quum Octavius Auguſtus interrogaret quid faceret ut diu ſic viveret: reſpondit in ænigmate quod oleum poſuit exterius, & mulſum interius. (Mulſum autem habet octo partes aquæ & novem mellis ſecundum auctores) Et poſtea ſimilia multa contigerunt. Nam ruſticus effodiens in campis cum aratro, invenit vas aureum cum liquore & exiſtimans rorem cœli, lavit faciem & bibit: & ſpiritu, & corpore & bonitate ſapientiæ renovatus, de bubulco factus eſt bajulus regis Siciliæ; quod accidit tempore regis Wilhelmi. Et probatum eſt teſtimonio literarum papalium, quod Almannus quidem captivus inter Saracenos recepit medicinam qua uſque ad quingentos annos vitam ſuam prolongavit. Nam rex qui ipſum habuerat captivum, recepit regis magni nuncios cum hac medicinâ, ſed quia eos habuit ſuſpectos, voluit probare in captivo quod fuerat ei delatum. Ac Domina de Nemore in Britannia majori, quærens cervam albam, invenit unguentum quo cuſtos nemoris ſe perunxerat in toto corpore, præterquam in plantis: vixit trecentis annis ſine corruptione, exceptis pedum paſſionibus. Et pluries experti ſumus in noſtris temporibus, quod homines rurales ſine conſilio medicorum, vixerunt centum annis vel circiter ſatis ſanè. Hæc etiam confirmantur per opera animalium, ut cervi, & aquilæ, & ſerpentis, & multorum, quæ per virtutem herbarum & lapidum, ſuam renovant juventutem. Et ideo ſapientes dederunt ſe ad hujuſmodi ſecretum, excitati exemplis brutorum, exiſtimantes quod poſſibile fuit homini, quod brutis animantibus eſt conceſſum. Propter quod Arteſius, ſuâ ſapientiâ ſecretas vires animalium, & lapidum, & herbarum, & cæterarum rerum ſcrutatus, ob ſecretæ naturæ ſcienda, & maximè propter vitæ prolongationem, gloriatur ſe vixiſſe mille & viginti quinque annos. Et poſſibilitas prolongationis vitæ confirmatur per hoc, quod homo eſt naturaliter immortalis, id eſt, potens non mori. atque etiam poſt peccatum potuit vivere circiter mille annos; & deinceps paulatim abbreviata eſt vitæ longitudo. Ergo oportet quod hujuſmodi abbreviatio ſit accidentalis: quare poterit in toto, vel in parte reparari. Sed nos, ſi velimus cauſam accidentalem hujuſmodi corruptionis inveſtigare, inveniemus quod non eſt à cœlo, neque ab aliquo quam defectu regiminis ſanitatis. Nam in hoc quod patres corrupti ſunt, generant filios corruptæ complexionis & compoſitionis, & filii eorum eadem de cauſa ſe corrumpunt: & ſic derivatur corruptio à patribus in filios, donec invaleſcat continuo abbreviatio vitæ. Non tamen propter hoc ſequitur quod abbreviabitur ſemper in minus, quia terminus in ſpecie humana poſitus eſt, ut in plurib. vivant homines 80. annis, ſed amplior eſt eorum labor & dolor. Remedium verò eſſet contra corruptionem propriam cujuslibet, ſi quilibet exerceret regimen completum ſatis à juventute, quod conſiſtit in his quæ ſunt cibus & potus, ſomnus & vigilia, motus & quies, evacuatio & retentio, aër, paſſio animi. Nam ſi quis hoc regimen obſervaret à nativitate, viveret quantum natura aſſumpta à parentibus permitteret, & duceretur ad ultimum terminum naturæ (lapſæ ab originali juſtitia) quem tamen prætetire non poſſet: quia hoc regimen non confert, aut modicum, contra corruptionem antiquam parentum. Sed quaſi impoſſibile eſt, quod homo ſic regatur in omni mediocritate iſtorum, ſicut exigit regimen ſanitatis, & ideo oportet, quod abbreviatio vitæ contingat ex hac cauſa, non ſolum ex corruptione parentum. Ars verò medicinæ determinat hoc regimen ſufficienter. Sed nec dives, nec pauper, nec ſapiens, nec inſipiens, nec ipſi medici quantumcunque perfecti, poſſunt hoc regimen in ſe, nec in aliis perficere, ut patet cuilibet. Sed natura non deficit in neceſſariis, nec ars completa: immo valet reſurgere & irrumpere contra accidentales paſſiones, ut in parte vel in toto deleantur. Et in principio quando inceperat ætas hominum declinare, facilè fuiſſet remedium, ſed nunc à quinque millibus annis & plus difficile eſt remedium apponere. Sapientes tamen moti conſiderationibus prædictis, niſi ſunt vias excogitare, non ſolum contra defectum proprii regiminis cujuslibet, ſed contra corruptionem parentum: non quod reducatur homo ad vitam Adæ, vel Arteſii propter corruptionem invaleſcentem: ſed ut per centenarium annorum, vel plures vita prolongetur ultra communem ætatem hominum nunc viventium; quatenus paſſiones ſenectutis retardarentur, & ſi omnino prohiberi non poſſunt, mitigarentur: ut ultra communem æſtimationem hominum vita prolongetur utiliter: ſemper tamen citra ultimum terminum naturæ. Nam terminus naturæ eſt ultimus, qui in primis hominibus poſitus eſt poſt peccatum: & alius eſt terminus cujuslibet ex propriâ parentum corruptione. Ultra iſtos ambos non contingit tranſire, ſed benè terminum propriæ corruptionis. Nec tamen uſque ad terminum primum credo quod aliquis quantumcumque ſapiens eſt his temporibus poſſet attingere, licet poſſibilitas ſit, & aptitudo naturæ humanæ ad illum terminum qui fuit in primis hominibus. Nec mirum eſt quum aptitudo iſta ſe extendat ad immortalitatem, ſicut ante peccatum fuit, & erit poſt reſurrectionem. Sed ſi tu dicas quod nec Ariſtoteles, nec Plato, nec Hippocrates, nec Galenus, ad hujuſmodi prolongationem pervenerunt: reſpondeo tibi, quod nec ad multas veritates mediocres, quæ poſtea ſcitæ ſunt per alios ſtudioſos: & ideo hæc maxima potuerunt ignorare, quanquam adlaboraverunt. Sed nimis in aliis ſe occupaverunt, & citius perducti ſunt ad ſenectutem, conſumentes vitam in pejoribus & vulgatis, quam vias ad hæc ſecreta magna perciperent: Scimus enim quod Ariſtoteles dicit in prædicamentis. Quod quadratura circuli poſſibilis eſt, nondum tamen ſcita. Et ſi fatetur ſe & omnes uſque ad tempus ſuum ignoraſſe. Sed nos ſcimus his diebus quod ſcitur hæc veritas, & ideo longe magis poterat

Ariſtoteles

„ Ariſtoteles ulteriora naturæ ſecreta ignorare. „ Multa etiam modò ignorant ſapientes quæ vul- „ gus ſtudentium ſciet in temporibus futuris. Un- „ de hæc objectio vana eſt per omnem modum.

CAP. VIII.

De occultando Secreta Naturæ & Artis.

ENumeratis quibuſdam exemplis circa naturæ & artis poteſtatem, ut ex paucis multa colligamus, ex partibus tota, ex particularibus univerſalia, quatenus videamus quod non eſt neceſſe nobis aſpirare ad magicam, cum natura & ars ſufficiant: volo modo per ordinem ſingula proſequi, & cauſas, & modum dare in particulari. Sed conſidero quod in pellibus caprarum & ovium non traduntur ſecreta (naturæ) ita ut à quolibet intelligantur, ſicut vult Socrates & Ariſtoteles. Ipſemet enim dicit in ſecretis ſecretorum, quod eſſet fractor ſigilli cœleſtis qui communicaret ſecreta naturæ & artis, adjungens quod multa mala ſequuntur eum, qui occulta detegit & arcana revelat. Cæterum in hoc caſu dicit A. Gellius lib. noctium Atticarum de collatione ſapientum, quod ſtultum eſt aſino præbere lactucas, quum ei ſufficiant cardui. Atque in libro lapidum ſcribitur quod rerum minuit majeſtatem, qui divulgat myſtica: nec manent ſecreta quorum turba eſt conſcia. Ex diviſione enim probabilis patet vulgus dividi in oppoſitum contra ſapientes. Nam quod videtur omnibus eſt verum, & quod ſapientibus ſimiliter, & maximè notis. Ergo quod pluribus, hoc eſt vulgo in quantum hujuſmodi videtur, oportet quod ſit falſum, de vulgo loquor, quod contra ſapientes in hac diviſione diſtinguitur. Nam in communibus conceptionibus animi concordat cum ſapientibus, ſed in propriis principiis & concluſionibus artium & ſcientiarum à ſapientibus diſcordat, laborans circa apparentias in Sophiſmatibus (ſubtilitatibus) & de quibus ſapientes non curant. In propriis igitur vel ſecretis vulgus errat; & ſic dividitur contra ſapientes; ſed in communibus animi conceptionibus, ſub lege omnium continetur, & cum ſapientibus concordat. Communia verò pauci ſunt valoris, nec ſunt propter ſe quærenda, ſed propter particularia & propria, Sed cauſa hujus latentiæ vulgi fuit apud omnes ſapientes, quia vulgus deridet ſapientes, (negligit) ſecreta ſapientiæ, & neſcit uti rebus digniſſimis: atque ſi aliquod magnificum cadat in ejus notitiam à fortuna illud, pervertit, & eo abutitur in damnum multiplex perſonarum atque communitatis. Et ideò inſanus eſt qui aliquod ſecretum ſcribit niſi ut à vulgo celetur, & vix à ſapientibus & ſtudioſiſſimis poſſit intelligi. Sic cucurrit tota ſapientum multitudo à principio, & multis modis occultaverunt à vulgo ſapientiæ ſecreta. Nam aliqui per characteres, & carmina occultaverunt multa, alii per verba ænigmatica, & figurativa, ut Ariſtoteles dicit in libro Secretorum: O Alexander, volo tibi oſtendere ſecretorum maximum, & divina potentia juvet te ad celandum arcanum, & perficiendum propoſitum. Accipe igitur lapidem qui non eſt lapis, & eſt in quolibet loco, & in quolibet tempore: & vocatur ovum philoſophorum, & terminus ovi. Et inveniuntur in multis libris & ſcientiis innumerabilia, talibus ſermonibus obſcurata, ut nemo intelligat ſine doctore aliquo. Tertio occultaverunt per modos ſcribendi, ſcilicet per conſonantes tantum, ut nemo ſciat legere, niſi ſciat ſignificata dictionum, ſicut Hebræi, & Chaldæi, & Syri, & Arabes ſecreta, imo quaſi omnia pro majori parte ſic ſcribuntur: & ideo magna eſt ſapientiæ occultatio apud eos, & maximè apud Hebræos: quoniam Ariſtoteles dicit in libr. memorato, quod Deus dederit iis omnem ſapientiam antequam fuerunt Philoſophi, & ab Hebræis omnes nationes habuerunt Philoſophiæ principium. Et Albumaſar in libro introductorii majoris, & alii Philoſophi, & Joſephus primo & octavo libro Antiquitatum hoc manifeſte docent. Quarto accidit occultatio per mixtionem literarum diverſi generis. Nam ſic Ethicus Aſtronomus ſuam ſapientiam occultavit, eo quod literis Hebræis, Græcis, & Latinis eam conſcripſit in eadem ſerie ſcripturæ. Quinto occultaverunt quidam per alias litteras quam ſunt apud gentem ſuam, aut quam ſunt apud alias nationes, ſed fingunt eas pro ſua voluntate; & hoc eſt maximum impedientum, quo uſus eſt Arteſius in libro ſuo de ſecretis naturæ. Sexto fiunt non figuræ literarum ſed aliæ figuræ geometricæ, quæ ſecundum diverſitatem punctorum & notarum habent literarum poteſtatem, & iſtis ſimiliter uſus eſt Arteſius in ſua ſcientia. Septimo eſt majus artificium occultandi quod dicitur ars Notoria, quæ eſt ars notandi & ſcribendi eâ brevitate qua volumus, & eâ velocitate qua deſideramus. Et ſic multa ſecreta ſcripta ſunt in libris Latinorum. Neceſſarium verò exiſtimavi has occultationes tangere: quia forſan propter ſecretorum magnitudinem his utar modis, ut ſic ſaltem te juvem ut poſſum.

CAP. IX.

De Modo faciendi Ovum Philoſophorum.

DIco igitur tibi quod volo ordinatè quæ ſuperius narravi exponere; & ideo volo Ovum Philoſophorum diſſolvere, & partes philoſophici ovi inveſtigare: nam hoc eſt initium ad alia. Calcem igitur diligenter aquis alkali, & aliis aquis acutis purifica, & variis contritionibus cum ſalibus confrica, & pluribus aſſationibus [concrema] ut fiat terra pura liberata ab aliis elementis, quam tibi pro (meæ longitudinis ſtatuta) dignam dico intellige ſi potes, quia proculdubio erit compoſitum ex elementis; ideo erit pars lapidis qui non eſt lapis & eſt in quolibet homine & in quolibet loco hominis, & in quolibet tempore anni reperies hoc in ſuo loco. Deinde oleum ad modum crocei caſei & viſcoſi accipias, primo (ictu inſecabile) cui tota virtus ignea dividatur, & ſeparetur per diſſolutionem, diſſolvatur autem in aqua acuta temperatæ acuitatis cum igne levi, & decoquatur quatenus ſeparetur ſua (pinguedo) ſicut pinguedo in carnibus, per diſtillationem, ut non egrediatur aliquid de unctuoſitate, & hæc virtus ignea in aqua urinæ diſtillatur. Poſtea in aceto decoquatur, donec minimum quod ineſt de cauſa aduſtionis deſiccetur, & virtus ignea habeatur. Sed ſi non curetur de illa (iterum) fiat: evigila & excute: nam ſermo difficilis eſt. Oleum verò diſſolvitur in aquis acutis, vel in oleo communi quod expreſſius operatur, (vel) in oleo acuto amygdalorum ſuper ignem: ita ut oleum ſeparetur & remaneat ſpiritus occultatus, in partibus animalium, & ſulphure, & arſenico. Nam lapides in quibus oleum humiditatis ſuperfluit, terminum habent in unione ſuarum partium: quoniam non eſt vehemens unio, quin poſſit unum ab alio diſſolvi per naturam aquæ, quæ eſt ſubjectum

ubjectum liquefactionis in ſpiritu; qui medium inter partes ſiccas & oleum eſt. Facta igitur diſſolutione, remanebit nobis in ſpiritu humiditas pura, vehementer permixta partibus ſiccis, quæ moventur in ea, cum reſolveret eam ignis, qui vocatur Philoſophis aliquando ſulphur fuſibile, aliquando oleum, aliquando humor aëreus, aliquando ſubſtantia conjunctiva, quam ignis non ſeparat, aliquando camphora: & ſi vis, illud eſt ovum Philoſophorum, vel magis terminus & finis ovi, & pervenit ad nos e oleis iſtis, & inter ſubtilia reputatur, quando ab aqua vel oleo in quo eſt purgetur vel ſeparetur. Præterea corrumpitur oleum terendo ipſum cum rebus deſiccantibus, ſicut ſale aut atramento: & aſſando: quoniam paſſio fit à contrario, & poſtea ſublimetur donec ab (oleagineitate ſua] privetur. Et quia eſt ſicut & ipſa. Melius eſt tamen ut decoquatur in aquis temperatis in acuitate, donec purgetur & dealbetur. Quæ verò ſalutaris exalbatio, ſit in igne ſicco & humido: & iteretur diſtillatio, ut effectum bonitatis recipiat ſufficienter, donec rectificetur: rectificationis cujus noviſſimæ ſigna, ſunt candor & criſtallina ſerenitas, & cum cætera nigreſcunt ab igne, hoc albeſcit, mundatur, ſerenitate nigreſcit, & ſplendore mirabili. Ex hac aqua & terra ſua, argentum vivum generatur, quod eſt ſicut argentum vivum in mineralibus. Et [quando incanduit hoc modo materia] congelatur. Lapis vero Ariſtotelis qui non eſt lapis, ponitur in pyramide loco calido, vel (ſi vis) in ventrem equi vel bovis: & febrem acutam imitatur. Nam de ſeptem in 14. & de hoc in 21. aliquando procedit: ut fæces elementorum diſſolvantur in aqua ſua, antequam ſeparentur: & multoties iteretur diſſolutio, & diſtillatio, donec rectificetur. Et hic eſt finis hujus inventionis. Scias tamen, quod cum conſummaveris, hinc oportet incipere.

Aliud verò ſecretum volo tibi dicere. Nam argentum vivum præparabis mortificando ipſum cum vapore ſtanni pro margaritis, & cum vapore plumbi pro Ibero lapide, deinde teratur cum rebus deſiccantibus, & atramentis, & hujuſmodi (ut dictum eſt) & aſſetur: deinde ſublimetur: ſi ad unionem, duodecies; ſi ad rubedinem [21.] donec in eo humiditas omnino corrumpatur. Nec eſt poſſibile, quod humiditas ejus ſeparetur per vaporem, ſicut oleum antedictum: quia vehementer eſt permixta partibus ſuis ſiccis; nec terminum conſtituit, ſicut dictum eſt in metallis prius dictis. In hoc capitulo decipieris, niſi ſignificata verborum diſtinguas. Tempus eſt tertium involvi capitulum: ut calcem [calcem corporis] quod intendis acquiras. Corpus verò calcinatur quando appodiatur, hoc eſt, ut humor in eo corrumpatur per ſalem, & ſale armoniaco, & aceto, quandoque rebus adurentibus, & cum Sulphure & arſenico: quandoque imbantur corpora argento vivo, & ſublimatur ab eis donec remaneant putris. Sunt igitur claves artis, Congelatio, reſolutio, inceratio, proportio. Sed alio modo purificatio, diſtillatio, ſeparatio, calcinatio, & fixio: & tum potes quieſcere.

CAPUT X.

De eodem, ſed alio modo.

TRanſactis annis Arabum ſexcentis & duobus, (*Forte* 688.) rogaſti me de quibuſdam ſecretis. Accipe igitur lapidem, & calcina ipſum aſſatione levi, & contritione forti, ſive cum rebus acutis. Sed in fine parum commiſce cum aqua dulci: & medicinam laxativam compone de ſeptem rebus (ſi vis) vel de ſex, vel de quinque, vel de quot vis, ſed quieſcit animus meus in duabus rebus: quarum proportio melior eſt in ſeſquialterâ proportione, vel circiter, ſicut te docere poteſt experientia, reſolve tamen aurum ad ignem & [melius cola] ſed ſi mihi credas, accipias rem unam, hoc eſt ſecretum ſecretorum naturæ potens mirabilia. Mixto igitur ex plurib. aut Phœnice, quod eſt animal ſingulare (ad ignem) & incorpora per fortem motum: cui ſi liquor calidus quater, vel quinquies adhibeatur, habebis ultimum compoſitum. Sed poſtea cœleſtis natura debilitatur, ſi aquam in fundis calidam ter vel quater. Divide igitur debile à forti, in vaſis diverſis, ſi mihi credis: evacuatio igitur quod bonum eſt. Iterum adhibe pulverem & aquam quæ remanſit diligenter exprime: nam pro certo partes pulveris deducet, non incorporatas: & ideo illam aquam per ſe collige: quia pulvis exſiccatus ab ea habet incorporari medicinæ laxativæ. fac igitur ut prius, donec forte à debili diſtinguas: & ter, vel quater, vel quinquies, vel plus, (pulverem) adhibeas: & ſemper uno modo facias: Et ſi cum aqua calida operari non poteris, fac aquam alkali, & per hujuſmodi acuta, medicinæ facies violentiam. Si autem propter [acuitatem &] mollitiem medicinæ, frangatur, pulvere appoſito, appone cautè plus de duro & molli. Si vero propter abundantiam pulveris, appone plus de medicina. Si verò propter fortitudinem aquæ, rigua cum piſtillo: & congrega materiam, ut potes: & aquam ſepara paulatim, & redibit ad ſtatum; quam aquam exſiccabis: nam continet pulverem & aquam medicinæ, quæ ſunt incorporanda ſicut pulvis principalis. Non dormias hic, quia valde utile & magnum continetur ſecretum. Si verò partes virgulti coryli aut ſalicis, juſta rerum ſerie aptè ordinaveris, unionem naturalem ſervabunt: & hoc non tradas oblivioni, quia valet ad multa. Citrinitatem verò cum unione facta miſcebis: & exurget ut credo ſimile lapide Ibero, & proculdubio mortificat quod mortificatum eſt per vaporem plumbi, Invenies plumbum, ſi exprimas vivum à mortuo: & mortuum ſepelies in olibano & ſarcocolla. Tene hoc ſecretum. Nam non nullius eſt utilitatis. Et idem facias cum vapore margaritæ vel lapidis Tagi, & ſepelias mortuum ut dixi.

CAPUT XI.

De eodem tamen alio modo.

ANnis Arabum 630. (*Forte* 605.) tranſactis, petitioni tuæ reſpondeo in hunc modum. Oportet te habere medicinam quæ diſſolvatur in liquefacto, & immergatur in eo, & penetret interiora ejus, & permiſceatur cum eo: & non ſit ſervus fugitivus, & tranſmutet ipſum. Ratione vero ſpiritus permiſcetur, & per calcem metalli figitur. Æſtimatur autem quod fixio præparatur, quando corpus & ſpiritus in ſuo loco ponuntur, & ſublimantur: & totiens fiat ut corpus fiat ſpiritus, & ſpiritus fiat corpus. Accipiatis igitur de oſſibus Adæ, & de calce ſub eodem pondere: & ſint ſex ad lapidem Tagi, & quinque ad lapidem unionis: & terantur ſimul cum aqua vitæ, cujus proprium eſt diſſolvere omnes res alias, ita quod in ea diſſolvantur & aſſentur. Et iteretur multotiens contritio

& aſſatio

& aſſatio, donec incerentur; hoc eſt uniantur partes ſicut in cera. Et ſignum incerationis eſt, quod medicina liqueſcat ſuper ferrum valde ignitum. Deinde ponatur in eadem aqua in loco calido & humido, aut ſuſpendatur in vapore aquarum valde calidarum; deinde diſſolvantur; & congelentur ad Solem. Deinde accipias ſalem petræ, & argentum vivum convertes in plumbum, & iterum plumbum, eo lavabis & mundificabis ut ſit proxima argento, & tunc operare ut prius. Item pondus totum ſit 30. Sed tamen ſalis petræ LVRV.VOPO Vir Can Vtriet Sulphuris; & ſic facies tonitrum & coruſcationem, ſi ſcias artificium. Videas tamen utrum loquar in ænigmate vel ſecundum veritatem. Et aliqui exiſtimaverunt aliter. Nam dictum eſt mihi quod debes omnia reſolvere in materiam primam, de qua habetis ab Ariſtotele in locis vulgatis & famoſis: propter quod taceo. Et cum iſtam habueris, tunc habetis pura elementa ſimplicia & æqualia: & hoc facies per res contrarias, & varias operationes, quas prius vocavi claves artis. Et Ariſtoteles dicit, quod æqualitas potentiarum excludit actionem, & paſſionem, & corruptionem. Et hæc dicit Averrhoes, reprobando Galenum. Et hæc exiſtimatur ſimplicior medicina quæ reperiri poteſt, & purior: & quæ valet contra febres, & paſſiones animi, & corporum. Vale. Et quicunque hæc reſeraverit, habebit clavem qui aperit, & nemo claudit: & quum clauſerit, nemo aperit.

Explicuit Epiſtola Baconis de Secretis Naturæ & Artis, & de Nullitate Magiæ.

[Ad Guilielmum Pariſienſem conſcripta.]

Ad Baconis Epiſtolam Adnotata.

CAP. I.

AUt conſenſu multa mortalibus proponunt miranda.] *Conſenſus plurima poteſt: neque in illis tantum quæ præſtigiatores nequam mentiuntur, ſed in rebus etiam utilibus & magni momenti, quas non ſtupidum tantummodo vulgus admiratur, ſed quibus & ſcioli magicas ſubeſſe fraudes arbitrantur, Hinc Tritemii Steganographia tota dependet, quam hinc illum hauſiſſe ſuſpicor. Et licet eam multum excoluerit & amplificarit Tritemius, hic tamen jacta eſſe Steganographiæ fundamenta certiſſimum eſt, quod ex capp. ſeqq. & maximè* 8. *latius patet. Priorum duorum librorum (ut hoc obiter moneam) clavis vera eſt Poligraphia, qui intelligit mecum ſentit: tertium iſta Baconis epiſtola reſerat. Atque utinam Sigiſmundus qui pro Tritemio Apologiam ſcripſit, hoc mihi credat, neque enim dubito quin pro ejus ingenio facilè intelligat, & de tertio illo libro hæſitare deſinat. Sed ut pro Tritemio ſemel reſpondeam, in quo Libavius ſæpenumero deſipit, ajo Tritemii magiam, quæ in univerſa Steganographia continetur, non eſſe aliam, quam modum quendam artificioſum celebrandi arcanum quodcunque, ut ſolis artem una ſcientibus innoteſcat. P. S.*

Facilius enim à Deo impetrandum foret vel à bonis ſpiritibus] *Si per ſpontaneam carnis afflictionem immundus ſpiritus infunditur: quando uberius quis per vitæ mundiciem, mundi ſpiritus particeps fieri poſſit? Ingemuit Rabbi Echina iſta proferens, ut habetur apud Paulum Ricium ſuper* 56. *præceptum negativum. I. D.*

CAP. II.

Super ferrum candens.] *Caput reo obnubitur; & nudis pedibus per novem candentes vomeres luſtralibus precibus incantatos, & in incerta diſtantiâ poſitos ducitur; quos ſi indemnis tranſierit abſolvitur. Hoc probationis genus Ardelium dicitur, quo matris ſuæ caſtitatem explorare voluit, & oculos interim ſpectaculo paſcere ſuſtinuit imprudens rex & in matrem impius Eduardus, Papiſtis ſanctus & Confeſſor dictus: ut habent ſcriptores hiſtoriæ Britannicæ. P. S.*

Et quicunque dicunt quod Solomon.] *Præter hujuſmodi libros & illos qui infrà cap.* 3. *recenſentur: multi à Tritemio enumerantur in Antipalo maleficiorum, ſi libet ibi quære. P. S.*

Vel ſunt facti ad vultus ſtellarum.] *De his optimè ſcripſit ſapiens Picatris. & ſi inutilia quædam amputarentur, digniſſimus eſſet ille liber qui lucem aſpiceret. P. S.*

Vulgus mathematicorum] *Non hic ſcientiam ipſam, ſed hominum imperitiam damnat. Ipſe enim cap.* 16. *tertii operis quod ſcripſit in opus majus & minus ad Clementiam Pont. Rom. ait ſine mathematica nihil dignum ſciri poteſt in philoſophiâ: ut oſtendi in quartâ parte operis majoris multum diffusè. I. D*

CAP. III.

Qui nec artis, nec naturæ continent poteſtatem.] *Quamvis & magnâ Dei miſericordia factum ſit ut plurimi hujus fermenti libri à ſpurcis confecti nebulonibus jam tenebris ſepulti jaceant: intimè tamen dolendum eſt ejuſmodi quotidie prodire libros, qui ſpecioſo argumento maximarum rerum agnitionem promittunt; in quibus tamen capti lectores, nihil præter ſcripturientium ambitionem & fraudes deprehendunt. Et ſi per communem utilitatem facere liceret, tacita hic præteriiſſem, quæ ſcripſit Andreas Libavius de azotho, de mercurio, & lap. philoſophorum, & variis ejus proceſſibus. Siluiſſem etiam de ejus Heptade quamdiu illa commenta modeſto Divinationum titulo ſeſe defenderent. Sed quia jam non amplius Divinationes habendæ ſunt illa annotata, ſed quæ juniores ſcire debent philoſophemata ex fundamentis ipſis (De podagra Scheunemani in calce def. Syntag.) quia in Novi luminis auctore; ſi is eſt quem vult Libavius: Michael Sendivogius, de quo tamen ſi vir bonus & honeſtus eſſe deſideraſſet tacuiſſe debuit [No. lu. Chy præf. in ænig.] quia inquam in illo impegit, à quo ad veram philoſophiam prima mihi janua aperta eſt, ô bene illi ſit & vivo & mortuo, & ita impegit, ut divinum ejus ſcriptum, ſi Libavii Divinationes attendas, prorſus inutile effectum ſit: quia etiam id ipſum à fraternitate R. C. poſtulat ut catalogum ſuum chymicorum ſcriptorum quamprimum edant: ego tibi Libavi ſalvo eorum judicio pro fratribus reſpondeo, & omnes qui tecum deſipere nollent ſedulo admoneo, ut à prænominatis tuis ſcriptis diligenter caveant, in quibus ne obſcura quidem veritatis umbella apparet, quæ ſenſum philoſophorum, & ſecretum quod ipſi adinvenerunt attingat, quatenus inquam à ſuo cerebro profecta ſunt, & non aliunde mutuata. Poſſent quidem Alchymia & Syntagma ſi nimia loquacitas, ſi ſuperbia, & maledicentia virtus abeſſent, à junioribus utiliter legi: ſed cavete vos qui errare non vultis, à lapide philoſophorum quem Libavius deſcripſit, & ignorat tamen. Sed ut iſtiuſmodi hominibus æquior ſim, faciunt noſtra, faciunt etiam magnorum auctorum errata communia. Et ut non abeam longius, quid huic ipſi Baconi in naturâ aut arte perſuadere potuit ut equas ſine equo gravidas fieri*

fieri adeo crediderit, ut etiam in argumentum emiſſionis ſpecierum & virtutem adduxerit? Solinum excuſabit infantia, Plinium etiam ſcriptorem optimum & ſolertiſſimum nimia credulitas, quæ hanc fabulam ad illa hominum monſtra [*lib.* 7. *cap.* 2.] *ablegabit. De prodigioſa hominum quorundam Merlini & aliorum conceptione, ex humano tamen ſemine ſpirituum fraude ſurrepto, alia ratio eſt, ſed non eſt hujus loci. De Philippo Theophraſto quid dicam adhuc non habeo. Sed quum apud D. Johannem Montanum quærerer quod tam præclaræ medicinæ theoricæ, tam firmis nixæ radicibus praxis & recepta aliquando parum feliciter reſponderent, infit illum ipſum ſibi contigiſſe nonnunquam quumprimò recepta illa attentaret, quæ tamen poſtea veriſſima eſſe deprehendit. Et qui bene perpenderit quibuſcum hominibus Theophraſtus conflictaretur, facile exiſtimet illum ſcientiam ſuam diſſimulaſſe ſæpius, ne quam illi gloriam præriperent adverſarii, ſibi ipſis immerito vendicarent. P. S.*

CAP. IV.

Nam inſtrumenta navigandi, &c.] *Multa hujuſmodi inſtrumenta apud Anglos olim inventa dicuntur. Etenim & Thomas Nortonus; cujus etiam liber de motu perpetuo extare dicitur, & pro ingenti theſauro clam poſſideri, in hujuſmodi Scaphâ ſolus ſedens legiſſe aut ſcripſiſſe perhibetur, & quanta viſum eſt velocitate moveri. Apud Sudſexios etiam Herſingtonus quidam molendinum ſeipſum movens ſtruxiſſe fertur. Vidimus etiam & ipſi dum Londini ageremus inventum quoddam bellicum, machinis intus incluſis agendum, ſive in terreſtri intinere ſive aquatico. Dederunt anni ſequentes cymbam quæ aquis fere tota immerſa decurreret, & cum celonibus Londinenſibus expeditiſſimis velocitate certaret, quam nec aquarum moles ſubmergeret, nec ventorum impetus retardaret. P. S.*

Ad elevandum pondera.] *Id autem cochlea quam vocant continuam ſive perpetuam facilè præſtat. P. S.*

Inſtrumenta ambulandi in mari] *Hujuſmodi uſi ſunt, Virginiæ nuperi coloni ad conchas margaritiferas expiſcandas.*

Pontes ultra flumina] *Subere forte aut lignis levioribus intertextis P. T.*

CAP. V.

Longiſſimè poſita appareant propinquiſſima.] *Permagna animorum voluptate tubos illos ſpeculares uſurpant docti & indocti. Hinc tamen videre licet inſtrumenta perſpicua hic longè præſtantiora Baconi fuiſſe, qui talia de illis prædicare poſſet. Quæ autem ſcientia perſpectivæ præſtantiâ ſit, audi ipſum Baconem in opere tertio ad Clem. Pont. cap.* 17. *Neceſſe eſt omnia ſciri per hanc ſcientiam, quia omnes actiones rerum fiunt ſecundum ſpecierum & virtutum multiplicationem ab agentibus in materias parentes. Et leges hujuſmodi multiplicationum non ſciuntur niſi à perſpectiva, nec alibi ſunt traditæ ad nos: cum tamen non ſolum ſint communes actioni in viſum, ſed in omnem ſenſum, & in totam mundi machinam, & in cœleſtibus, & inferioribus. Magnam idcirco gratiam jure merito habemus Ioanni Combachio, literatiſſimo viro, cujus opera effectum eſt, ut Perſpectiva Baconis & ſpecula publice veneant. P. S.*

Nam Socrates draconem.] *Hoc habetur in quarto capite libri ſecundi Ariſtotelis de proprietatibus elementorum. I. D.*

CAP. VI.

Soni velut tonitrus & coruſcationes.) *Miranda eſt ſciolorum audacia, qui id ſibi aſſumunt, ut de rebus omnibus quantumvis incognitis ſententiam ferant. Argumento poteſt eſſe Libavius, qui ab hoc loco Rogerii auctoritatem ita elevat.* [*De Philoſophia magica fratrum R. C. cap.* 271.] *ut cum inſanis bibaculi cujuſdam inſomniis, qui ad Turcam debellandum vix una æſtate opus eſſe arbitrabatur, præclara ejus inventa, aut minimum dicam experimenta compararet. Si hæc cum reliquis contuliſſes Andrea, inveniſſes pulverem tormentarium hic indicari, cujus quidem & compoſitio Baconi innotuerat, & uſus, idque ultera centum annos prius quam ignotus Polydoro auctor illum in vulgus extulerat. Et quamvis experientia humanæ vitæ ſalutare inventum fuiſſe comprobarit, manifeſtum tamen eſt, ideo homines pulverem hunc celaſſe Baconem, quod illis multa exinde mala ominaretur. Et certè te demiror Libavi qui in ſcriptis aliorum videri vis elephante naſutior hic pulverem illum ſulphureum non olfeciſſe. Adſcribitur hiſce inſanis Burgravius. Ipſe ſi vivit, ſi libet reſpondeat, auſim interim affirmare, pluris eſſe curationem Burgavii magneticam, quàm omnes Andreæ Libavii Divinationes. Hoc ſubmoneo ut animal confectum ſepeliatur, alias pòſt aliquot dies, mortui nonnulli redirent P. S.*

Lapis currit ad acetum] *Vide Albertum de Lapide aceti lib.* 2. *de mineralibus cap.* 6. *I. D. Non videtur tamen Albertus id velle quod hoc loco Rogerius, qui illum potius lapidem innuit, qui in ſpeculo aut lævigata aliqua ſuperficie poſitus, inſperſo aceto movetur, ut palea quæ cerumine lita, & in aquam placidam injecta diſcurrit; atque idcirco ab Italis pietra caminante nuncupatur. P. S.*

Decem & ſeptem modi auri.] *Tabula I. D.* 17. *modorum ligaturæ* ☉ *cum* ☽ *&* ♀

☽	☉	gradus	auri	♀	☉
8	16	1	9	8	16
7	17	2	10	7	17
6	18	3	11	6	18
5	19	4	12	5	19
4	20	5	13	4	20
3	21	6	14	3	21
2	22	7	15	2	22
1	23	8	16	1	23

aurum $\frac{17}{24}$ *purum.*

CAP. VII.

De retardatione accidentium ſenectutis.] *Extat Baconis libellus de accidentibus ſenectutis excuſus Oxonii, ubi & illa quæ hoc capite & plura etiam ad hoc argumentum ſpectantia plenius recenſetur. P. S.*

Sed natura non deficit in neceſſariis, &c.] *Nimium ridiculi Libavio videntur R. C. fratres, qui vitam longam & ſanam pollicentur, & pleniorem rerum cognitionem.*

cognitionem. Magica hæc vult eſſe deliramenta quibus ipſi placidè indormiſcant. Licuit tamen illi non hinc tantum ſed ex omnibus fere Philoſophorum chymicorum ſcriptis animadvertiſſe, nec ſolos, nec primos fratres illos, talia ſcripſiſſe. P. S.

CAP. VIII.

Fingunt eas pro ſuâ voluntate] *Vide ſuper his Baptiſtam Portam De furtivis literarum notis, vide etiam Tritem: Polygr. lib.6. & uſum earum in eo libro, cui titulus Synouſiaſtes, ejuſdem Tritemii. P. S.*

CAP. IX.

Pro melancholiâ ſtaturæ.] *Vide librum meum ſupra Portam Avicennæ, ubi melancholia, pro calce ſive terra intelligitur I.D.*

In igne ſicco vel humido.] *Utuntur philoſophi omni ignium genere; quos omnes ſuo tempore, ut decet adhibere, totum lapidis artificium continet. Hic eſt autem ille ignis Pontani, humidus interius, & extra ſiccus, & intellectu difficilis. P. S.*

Si ad unionem duodecies, ſi ad rubedinem 21.] *Unum (inquiunt philoſophi) opus eſt, unus operandi modus tam ad album, quam ad rubeum: addo etiam una materia; eaque non ſimplex, ſed ex duobus compoſita cum ſuo intermedio; quod deſuper in binario erit ab infra ſenario. P. S.*

Sunt igitur claves artis congelatio &c.] *Alchymia eſt ſpeculativa, & practica, ſpeculativa eſt ſcientia de rerum generatione ex elementis, & de omnibus rebus inanimatis: ut de elementis, de humoribus ſimplicibus, & compoſitis, de lapidibus communibus, de gemmis & marmoribus, de auro & cæteris metallis, de Sulphuribus, ſalibus, atramentis, de azurio, minio, & cæteris coloribus: de oleis & bituminibus ardentibus, & aliis infinitis. Eſt autem alchymia operativa & practica, quæ docet facere metalla nobilia, & colores; & alia multa, meliùs & copioſiùs per artem, quam per naturam. Et hujus ſcientiæ eſt major præcedentibus, quia majores utilitates producit. Nam non ſolum expenſas, & alia infinita reip. poteſt dare, ſed dat invenire alia quæ vitam hominum poſſunt prolongare in multa tempora, ad quæ per naturam produci non poteſt. Radices alchymiæ ſpeculativæ ego poſui ſecundum deſiderationem Avicennæ, præcipue in expoſitione ſexti præcepti in ſtudio Theologiæ, nam ibi texui totam rerum generationem ex elementis, & conatus ſum certificare cum magna diligentia quicquid oportet ibi ſciri, ſecundum vias alchymiæ & naturalis philoſophiæ, & medicinæ, quæ radices applicari debent ad omnium rerum generationem. Et hanc applicationem expoſui in auro, & metallis cæteris, cum magno ſtudio. Et meo judicio hæc quæ ibi tango de iſtis radicibus cum applicatione ad metalla, valent longè plus quam quicquid æſtimatur ſciri ab omnibus naturalibus qui modò ſunt: qui extra radices has in vanum quærunt ramos, flores, & fructus. (Baco in opere 3. ad Clem. Pontif. cap. 18.) Claves ergo hic poſitæ congelatio, &c. ſunt alchymiæ practicæ potius quam ſpeculativæ. I.D.*

CAP. X.

Annis Arabum ſexcentis & duobus.] *Itaque circa annum Domini 1205. A. Chriſto enim ad Machometi furores, interceſſerunt anni 621. menſes 6. dies 14. (Sic tradit Iohannes Saxonicus in commentario ad Alchitii Iſagogen, à Colinæo impreſſo anno 1521. fol. 81. Alii autem rejiciunt in annum Chriſto 630.) Annus autem Arabicus conſtat diebus 354. & ſingulis 30. annis accedunt 11. dies, collecti ex minutis 44. quæ reſtant ex menſibus ſynodicis ſupra 29. dies 12. horas, Ergo anni Arabici 30. continent dies 10631. ſive annos Julianos 29. & ſuperant dies 38. horæ 12. Anni igitur Arabici 602. efficiunt annos Iulianos 584. quibus additis ad annos Domini 621. eveniunt anni Chriſti 1205. Veri ergò ſimilius eſt Clementum illum Papam cui opera ſua inſcripſit Rogerius, Clementem tertium fuiſſe qui anno 1188. ad papatum evectus eſt; quam quartum qui anno 1265. ſedebat in cathedra peſtilentiæ; niſi Rogerius tum valde ſenuerit, idque amplius hine licebit conjicere quod illius diſcipulus Robertus ob eximiam tum rerum, tum literarum Græcarum, & Hebraicarum cognitionem, Groſſeteſte ſive magnum caput appellatus, Epiſc. Lincolnienſis anno 1240. deſignaretur, annis centum ſerius quam vult Tritemius niſi mendum eſt impreſſoris. I.D.*

Δόξα ἐν ὑψίςοις Θεῷ.

SUBSECTIO SECUNDA

Quæ ſub nomine AVICENNÆ *in Alchimicis ſunt præcipua adfert.*

Tractatulus AVICENNÆ.

Iſtum Librum dividam in octo Capitula vel Partes.

In primo capitulo dicam de Mercurio & ejus natura, necnon de ſulphure quod in ſe continet.

In ſecundo dicam de natura corporum perfectorum, & eorum ſulphure.

In tertio dicam de conjunctione corporis & ſpiritus, & lapidis diſſolutionem in primam materiam.

In quarto dicam de extractione aquæ ex terra.

In quinto dicam de fundatione ſeu etiam fuſione ſuper terram ſuam.

In ſexto dicam de modo ſublimationis terræ.

In ſeptimo dicam de lapidis multiplicatione & fixione.

In octavo & ultimo capitulo dicam de modo projiciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in Solem & Lunam.

CAPUT I.

ARGENTUM vivum eſt frigidum & humidum, & Deus ex eo vel cum eo creavit omnia minera: & ipſum eſt aëreum & ignis fugitivum ſed dum in igne aliquantulum ſteterit facit mira opera aliena.

Et

Et ipſum eſt ſolummodo ſpiritus vivus, & in Mundo non eſt tale, quale ipſum eſt, quòd poſſit talia operari, qualia per ipſum operantur. Et ipſum intrat quodlibet corpus, penetrat, levat, & excedit, Ipſum eſt fermentum corporum quibus admiſcetur, & tunc erit totum Elixir ad albedinem & rubedinem. Ipſum eſt aqua perennis, aqua vitæ & lac virginis, fons & lumen de quo bibens non moritur. Cùm vivum fuerit, habet quædam opera; cùm mortuum fuerit, habet alia opera; & cùm ſolutum fuerit, habet opera maxima.

Ipſum eſt ſerpens luxurians, ſe ipſum impræ-gnans, in die uno parturiens, ſuo veneno cuncta interficit, ab igne fugit. Sapientes autem faciunt ipſum ſpectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: quia ſicut mutatur mutat, & ſicut tingitur tingit, & ſicut coagulatur coagulat: igitur inter omnia mineralia argenti vivi præferenda eſt generatio. In omnibus enim mineris invenitur, & cum omnibus ſymbolum habet. Eſt autem ex terreſtri & mediocri, & aqueo vel oleo vivo ſubtilibus mediocriter, & ſpiritu multo ſubtili, ex aqua terreſtri ponderoſitatem habens & motum deorſum, luciditatem, & fluiditatem, & colorem argenteum. Exit enim de terra, & in terram reſilit, & nutatim ſe defendit, & iterum ſe continuat humido ex caliditate, & ſpiritu extincto figitur & omnibus mineralibus commiſcetur, & cui inſidet firmiter adhærebit, unde & mineralium mater dicitur. Argentum verò vivum denſam manifeſtè videtur habere ſubſtantiam, ut monoceros, propter gravedinem ſui ponderis immenſi quoniam aurum præponderat, dum in ſui natura fuerit, & eſt fortiſſimæ compoſitionis, & naturæ uniformis: quoniam non ſeparatur ab invicem: in partes autem nullatenus ſe dividi permittit. Quia aut cum tota ſua ſubſtantia ex igne recedit, aut cum ea in igne permanet.

In eo neceſſario eſt cauſa perfectionis, quoniam ipſum ſolutum ad perfectionis modum ſufficit in uno quoque gradu, videlicet cum ignitione, propter bonam ſui adhærentiam, & fortitudinem ſuæ mixtionis. Sed cum partes ipſius inſpiſſantur per ignem, ulterius non permittit ſe corrumpi, nec per ingreſſionem furioſæ flammæ ulterius ſe patitur elevari: quoniam rarefactionem ſui non ſuffert propter indenſitatem & aduſtionis carentiam, quæ fit per ſulphureitatem quam non habet.

Argentum verò vivum in ſuis operibus manifeſtè ac perfectiſſimè ab aduſtione eſt ſalvativum, & fuſionis effectivum cùm figitur. Etenim eſt tinctura rubedinis uberrimæ refectionis, fulgidi ſplendoris, & non recedit à commixto donec eſt Eſt enim amicabile, & metallum placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam commiſcetur cum ipſis per minima, & in fundo naturaliter adhæret eis: quia eſt de natura ipſorum. Verumtamen Luna commiſcetur cùm illo faciliùs: quoniam per ſuam naturam habet ipſum in ſua natura participare. Attamen non ſubmergitur in eo aliquod metallorum niſi Sol. Et ſic maximum habes ſecretum, quoniam Mercurius in ſe recipit quæ ſunt ſuæ naturæ. Aliena verò reſpuit, eò quòd natura ſua plus gaudet cum natura propria quàm extranea. Ex hoc enim manifeſtum eſt, majoris eſſe perfectionis in illis, quæ plus ſunt Mercurium continentia, & quæ minoris: minus, quoniam ſymbolum tenet in natura cum mineralibus. Et dedit Deus ipſi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietatem, quam nullo modo in aliis rebus naturarum contingit poſſidere: quoniam ipſum ſolum eſt quod ignem ſuperat & ab eo non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter gaudens quieſcit. Ipſum ſolum cùm ſit metallicum, continet totum in ſe, quo indigemus ad noſtrum magiſterium. Igitur manifeſtum eſt, quòd argentum vivum continet in ſe ſulphur ſuum bonum, quo coagulatur aurum & argentum, ſecundùm diverſum digeſtionis modum.

CAP. II.

De Natura Corporum perfectorum: id eſt, Solis & Lunæ, & eorum Sulphure.

Aurum eſt Corpus perfectiſſimum, Dominus lapidum, Rex & caput omnium aliorum, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec in igne minuitur, ſed in eo melioratur: quia in eo humiditate quadam humectatur, nec etiam aqua alteratur. Complexio ejus eſt temperata, & natura directa in caliditate, frigiditate, humiditate & ſiccitate: nec in eo aliquid ſuperfluum nec diminutum invenitur. Eſt enim creatum ex ſubtiliſſima & clariſſima argenti vivi ſubſtantia & ex ſubſtantia pauca ſulphuris puri & mundi, rubedinis fixæ, & clarè tingens ipſam ſubſtantiam argenti vivi.

Aurum tenetur eſſe corpus & fermentum Elixir albi & rubei. Neque melioratur, neque perficitur ſeu completur niſi cum eo, & non alio: quemadmodum paſta non alio quàm ſuo poteſt fermentari fermento. Aurum eſt corpus durans per ſecula ſeculorum manens. Et ideo Philoſophi prætulerunt ipſum, & magnifecerunt: dixerunt enim quod aurum ſic ſe habet in corporibus, quemadmodum Sol in ſtellis. Sol enim in ſuo lumine & ſplendore omnia vegetabilia germinat, & omnes fructus perficit. Ideo dicit Hermes: Nunquam fit tinctura vera abſque rubeo lapide.

Aurum primum gradum nobilitatis tenet inter omnia corpora: quia ipſum eſt temperatiſſimum propter mixtionem, depurationem ſulphuris & Mercurii. Et multum habet de virtute ſulphuris, & parum de ejus ſubſtantia, & econversò multum habet de ſubſtantia Mercurii, & de virtute ejus parum. Propter quod ratione Mercurii eſt ponderoſum, & ratione virtutis ſulphureæ multum eſt rubeū. & propter fortiſſimam compactionem ſulphuris & Mercurii in ſua calce, non eſt ita humidum in tactu & unctuoſum ſicut cætera corpora ideo non facit lineaturas nigras ſicut alia metalla, quando protrahitur ſuper pergamentum. Sed ſi admiſcetur ſibi argentum aut aliud metallum, tunc faciet lineaturas nigras: quia unctuoſitas corporis ſibi admixti tendit ad ſuperficiem, & facit ipſum albeſcere & humeſcere: & quia partes multum profundantur ad centrum, ideo eſt ponderoſum magis quam propter argentum vivum ſuum.

Plumbum verò ponderoſum eſt magis propter ſuum argentnm vivum, quàm propter conſolidationem partium ſibi debiter adhærentium, & ideo minus inter omnia corpora eſt ſonoroſum.

Aurum verò propter fortem & tenacem cohærentiam partium ſuarum inter omnia acutioris ſoni eſt. Aurum quoque non aduritur ab igne ſibi

ſibi proportionato. Vehementiſſimus enim ignis conſummit omnia ſub lunari globo exiſtentia. Non aduritur etiam ab his rebus quæ cætera corpora adurunt, ſicut à ſulphure, & arſenico Et purgare ſolent ipſum artifices ad ſummum ſplendorem, per lateres & ſalem.

Argentum habet de ſubſtantia Sulphuris multum, & de virtute ejus parum, & de ſubſtantia Mercurii parum, & de virtute ejus multum, ideo eſt album: quia color ſequitur multitudinem virtutis; virtus verò in vapore locata eſt.

Materia ejus vicinior eſt materiæ auri quàm aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum, non indiget alio labore, niſi tranſmutando colorem, & dando pondus. Lithargyrium argenti præ omnibus rebus valet ad tincturam albam: quia materia ejus propinqua eſt.

Argentum eſt corpus perfectum, minus tamen quàm aurum, & eſt minoris ponderis auro, & eſt de partib. Lunæ: in humido loco corrumpitur, & ejus ſapor eſt acidus: in igne minuitur & ſulphuribus comburitur. Auri interiora ſunt exteriora argenti, & ejus natura eſt frigida & ſicca, & recipit tincturam. Amplius autem aurum eſt corpus perfectum & maſculinum, ſine ſuperfluitàte aut diminutione, quod ſi in terra ſolummodo liquefactione perficeretur, commixta eſſet Elixir ad rubeum.

Argentum verò corpus perfectum eſt fœmineum. Quod ſi perfecta fuſione perficeretur, eſſet tinctura ad album vel Elixir, quod non eſt, quia ſunt ſolummodo redacta in natura ad corpora perfecta. Et ſi iſta perfecta cum imperfectis corporibus commiſcerentur, non ideo imperfecta perfecta exiſterent: ſed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur. Sed ſi facta fuerit pluſquam perfecta in duplo, vel quadruplo, vel centuplo vel millecuplo, in tantùm perficiuntur imperfecta cum ipſis, quia natura ſimpliciter ſemper operatur, & perfectio in eis ſimplex eſt inſeparabilis, niſi fortè duceretur in fugam cùm volatili: quia ſumma volatilis ſuperat ſummam fixi corporis. Et cùm corpus perfectum ex argento vivo mundiſſimo, & ex tali ſulphure rubeo habere poſſumus ad Elixir rubeum, & argentum ſimiliter ad Elixir album: ideo eligeremus ea ad Elixir noſtrum, pro materia noſtra, quia hæc duo corpora ſimiliter ſunt perfecta, digeſta, & decocta qualitate naturali, fortiter, ſine aliqua mundatione ingenioſa. Quare utique cum igne noſtro artificiali in ipſis operari valemus. Et quamvis natura aliquid perficit, tamen non niſi ſimpliciter operatur ſuper illud quod habet. Eſt enim corporibus duplex ſulphureitas, quædam eſt ex argenti vivi ſubſtantia, in eis incluſa in principio ſuæ mixtionis, quam dicimus ſupereminentem. Alterum verò ſulphur extraneum ſuæ naturæ quam dicimus correſpondentem.

Et eſt notandum diligentiſſimè, quod iſtorum duorum corporum conjunctio eſt neceſſaria in hac arte ad album & ad rubeum. Et ſunt duæ rationes, quarum una eſt: Cùm aurum ſit nobilius inter metalla, & magis compactum, perfectum & fixum, tamen ſi diſſolvatur, & in partes minimas ſeparetur, fit ſpirituale & evolans, ſicut Mercurius, & hoc ratione ſuæ caliditatis: & tunc habet tincturam ſine numero, & iſta tinctura vocatur ſperma maſculinum calidum. Si verò argentum ſolvatur in aquam tepidam, nihilominus manet fixum ſicut prius, & nullam aut paucam habet tincturam: eſt tamen promptum ad ipſam tincturam recipiendam in temperamento calidi & frigidi: & vocatur ſperma fœmineum, frigidum & ſiccum: eſt ergo conveniens eorum conjunctio. Eſt & alia ratio quia, cùm aurum & argentum quodlibet iſtorum per ſe eſt difficilis fuſionis & liquefactionis, tamen ſi conjungantur, faciliter fluunt & liquefiunt, ut ſciunt aurifabri, facientes conſolidaturas ad aurum. Unde ſi in lapide noſtro eſſet ſolummodo alterum iſtorum duorum, nunquam per aliquod magiſterium de facili flueret medicina, neque tincturam daret. Et ſi daret tincturam, non tingeret niſi in quantùm eſſet, eò quòd non eſſet receptaculum tincturæ. Hoc totum non intelligas de Luna vulgari, ſed de Luna Philoſophica, unde & Lunaria dicitur. Ergo conſulo ut non opereris niſi cum Mercurio, Sole & Luna. Quoniam totum beneficium artis hujus in illis tribus conſiſtit.

CAP. III.

De Conjunctione Corporis & Spiritus, & Lapidis Diſſolutione in primam materiam.

Certum eſt omnem rem eſſe ex eo in quod reſolvitur. Nam gelu convertitur in aquam calore mediante. Clarum eſt ergò illud priùs fuiſſe aquam quàm glaciem. Omnia verò metalla ex Mercurio ſunt generata, ideo ipſa in ipſum reſolvuntur.

Primum ergo regimen lapidis eſt ipſum diſſolvere ſicut groſſum argentum vivum, ut in ſuam primam reducatur materiam: hoc autem totum fit per argentum vivum; eò quod ipſum habet poſſe Solem & Lunam in eorum naturam & materiam primam redigere. Sed cùm argentum vivum habet in ſe fœculentiam & aduſtionem abſque inflammatione, & aqueitatis ſubſtantiam: neceſſe eſt ergo ejus ſuperflua demere, & abſentia adimplere, ſi completam medicinam ex illo volueris facere. Terram autem fœculentam omnino oportet ſublimatione demere, & abſentia adimplere, ne lividum in projectione creet colorem, & aqueitatem ipſius ſimili modo delere, ne & totam materiam in projectione faciat fugitivam.

De cujus proprietate eſt, ſubſtantiam medicinæ ſalvare, non aduri, ſed figere, & ab aduſtione defendere. Ideo contingit ex illo creari Saturnum, Jovem, Venerem, ferrum, &c. quod ex impuritate neceſſe eſt accidere.

Eſt notandum, quod duplex eſt materia prima. Quædam eſt propinqua, quædam verò remota: Materia propinqua eſt argentum vivum; remota, eſt aqua: quia argentum vivum priùs fuit aqua, & poſtea argentum vivum. Verum ergo principium noſtri operis eſt diſſolutio lapidis, quia corpora ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, quia magis fixa. Nam ſolutio Corporis eſt cum coagulatione ſpiritus. Patiens ergo ſis, coque, tere, & incera, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Quantò magis teris, tantò magis mollificas, & partes groſſas ſubtilias, donec ſatis exiſtat. Et hæ partes dividuntur, cùm ſpiritus impaſtantur & omnia quæ impaſtantur ex toto diſſolvuntur: & impaſtatio fit cum nimia contritione, inceratione, & aſſatione. Nam per contritionem, aſſationem & ignem,

& ignem dividuntur partes ligatæ & viſcoſæ, quæ ſunt in corporibus. Corpora verò ſoluta & ad naturam ſpiritus redacta, nunquam ſeparantur, ſicut nec aqua permixta aquæ. Quippe natura lætatur cùm ſponſus & ſponſa copulantur. Quia intentio operis noſtri non eſt niſi quòd eligatur puriſſimo Mercurii ſubſtantia ex ipſis corporibus, quoniam Elixir conſtat ſolummodo ex ipſis.

Primus autem modus Solutionis & naturæ eſt putrefacere. Sed tamen multæ ſunt ſpecies putrefactionis & corruptionis. Primum ergo principium naturale eſt materia ſenſitiva materialis prout ſuperiùs dixi.

Secundum calor movens ipſam materiam & putrefactionem. Signa verò putrefactionis eſt color niger, odor fœtidus, & materia in tactu ſubtilis & diſcontinua, ac ſi eſſet primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quæ nigredo eſt caput corvi, hoc eſt principium operis.

Item nota, quòd ingreſſio, ſubmerſio, connexio, conjunctio, complexio, compoſitio & mixtio idem ſignificant in hac arte. Nihil enim ſubmergitur, conjungitur, connectitur, quin & miſceatur. Quia cõmixtio eſt commiſcibilium per minima: id eſt, per indiviſibilia ſibi juncta unio. Scias etiam firmiter, quòd tota fortitudo hujus magiſterii non eſt niſi in putrefactione. Si enim putridum non fuerit, ſolvi nec fundi poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum deveniet.

Item ſcias, quod in unoquoque opere ſunt tres dimenſiones ſcilicet latitudo, altitudo & profunditas: & hoc manifeſtè apparet de corpore, quod viſui noſtro ſubjacet. Verbi gratia: Lapis noſter in prima ſui creatione eſt albus, & ita apparet in facie: quare dicimns ipſum frigidum & humidum, quia ita eſt. Unde ſtudeamus, quare lapis noſter aquaticus, quia frigidus & humidus eſt, naturalis diſpoſitio dicitur corpus manifeſtum ſeu altum. Latitudo autem eſt iſta diſpoſitio media, per quam itur ad profundam diſpoſitionem. Quæ verò media eſt inter profunditatem & altitudinem, tanquam inter contenta, ſeu contraria, eſt impoſſibilis tranſitus per ea, niſi altera qualitas deſtruatur, quoniam frigida & humida eſt ejus diſpoſitio alta: deſtruatur ergo altera qualitas videlicet humiditas per putrefactionem, tunc inſpiſſatur, & ejus humiditas convertitur in ſiccitatem, & ſic fit tranſitus ab alta ad mediam diſpoſitionem, quæ eſt frigiditas & ſiccitas: & dicitur latitudo, quia tenet à frigido & humido frigiditatem: à ſicco & calido ſiccitatem: ergo media. Poſtquam verò per calorem exiſtentem, frigiditas quæ remanſit in corpore trãſmutatur in caliditatem, quæ ſunt extranea: contraria eſt diſpoſitio profunda quia caliditas eſt occultum corporis, quòd optimè apparet per Ariſtotelem &c.

CAP. IV.

De Extractione Aquæ ex Terra.

POſtquam materia fuerit putrefacta, ad faciendum corpus & ſpiritum, quod tamen impoſſibile eſt fieri niſi in aëre, hoc eſt, per ſublimationem.

Scias ergo quòd lapis noſter dividitur in duas partes principales, videlicet in partem ſuperiorem quę aſcendit, & in partem inferiorem quæ remanet in fundo fixa. Et tamen iſtæ duæ partes concordant in virtute.

Et ideo Philoſophus dicit: quòd illud quod eſt inferius, eſt ſicut illud quod eſt ſuperius. Et iſta diviſio eſt neceſſaria, ad perpetranda miracula rei unius, ſcilicet lapidis, quæ pars inferior eſt terra, quæ dicitur nutrix & fermentum: & pars ſuperior eſt anima, quæ totum lapidem vivificat, & reviviſcere facit.

Unde facta ſeparatione celebrata, conjunctione lapidis multa miracula perpetrantur. Eſt notandum, quamvis apud aliquos lapis noſter non dividatur in quatuor partes, videlicet in quatuor elementa in prima operatione, ſicut ſuperiùs dictum eſt: quatuor partes principales, videlicet una quæ aſcendit ſuperiùs non fixa: alia quæ remanet inferiùs, quæ dicitur fixa: & terra vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum eſt. De illa verò parte non fixa, oportet habere in bona quantitate; & dare lapidi, qui eſt mundiſſimus, abſque ſorde totus, donec totum lapidem virtute ſpiritus non fixi ſuperiùs differat ſublimando. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus: Aſcendit de terra in cœlum. Poſtea ipſum lapidem ſic exaltatum oportet reiterare ſuper marmor, cum elemento ab ipſo lapide in prima operatione extracto. Elementum illud dicitur aqua lapidis. Et debet toties aſſari, donec ſubtilitate lapis iterato deſcendat in terram, & ſic recipit ſuperiorem vim ſublimando & inferiorem deſcendendo, ut corporeum fiat ſpirituale ſublimando, & cùm eſt ſpirituale, fiat iterato corporeum deſcendendo. Et ſic habes gloriam claritatis hujus Mundi, & fugit à te omnis obſcuritas & omnis inopia & ægritudo: quia ſic compoſitus, curat omnem ægritudinem. Et hic lapis totius fortitudinis, quia nulla eſt comparatio hujus lapidis ad alias fortitudines. Nam vincit viſibiliter, omnem rem ſolidam perforabit, penetrabit & devincendo convertit.

Philoſophi dixerunt, quod ſola aqua per ſeipſam omnia facit, omnia ſolvit, omnia congelat, omnia diruit ſine alicujus adminiculo. In ipſa ſolent apparere colores amœni. Permutatio corporis in aquam eſt tinctura cujuſlibet corporis. Inſuper eſt differentia inter tincturam aquæ & tincturam olei. Nam tinctura aquæ abluit & mundat, & tinctura olei tingit & colorat.

CAP. V.

De Fundatione ſeu etiam Fuſione Aquæ ſuper terram ſuam.

FUnde igitur Aquam ſuper terram ſuam, & permiſce conterendo, ſtatim paulatim imbibendo, hebdomadatim decoquendo, & poſtea leniter calcinando, quouſque terra bibat de ſua aqua quintam ſui partem. Scias quòd terram oportet nutriri, primò modicè aqua ſua, & poſtea majori, ſicut eſt videre de infantis educatione. Idcirco multoties contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus: decoque, & poſtea mediocriter calcina in igne, ne tædeat te opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit abſque frequenti irrigatione. Unde cùm aridum ſit, ut multum ſitiens bibit ſuum humidum & aqueum: & trituratio non eſt bona, donec terra & aqua fiat unum & idem corpus. Ergo non ſuſpendas manum tuam à trituratione, & aſſatione, donec terra ſit ſicca & alba, quæ albedo generatur ex tali frequenti & ſicca trituratione & aſſatione. Caveas tamen

tamen ne imbibas terram niſi paulatim, & cum longa contritione poſt ſiccationem terræ. Unde in hoc eſt pondus ubique notandum, ne ſcilicet nimia ſiccitas vel ſuperflua humiditas opus corrumpant. Et in tantum decoque aſſando, quantum diſſolutio expoſcit imbibendo.

Nota: omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam terræ temperatæ videlicet non multum nec parum. Quia ſi multum, fit pelagus conturbationis: Si parum, comburetur in favillam, quia ſuaviter & non feſtinanter, de octo in octo diebus, terram irrigando, decoquendo & calcinando, donec biberit aquam ſuam. Continua igitur opus multis vicibus, quia niſi per longum non videbis tincturam, neque perfectè perficies, donec opus ſit perfectum.

Studeas ergo cùm in opere fueris omnia ſigna quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recordare, & eorum cauſas inveſtigare. Tres quippe ſunt colores principales, niger, albus & citrinus. Cùm ergo egreditur nigra, perfecta eſt, ſed nondum completa.

Qualibet ergo vice vigora ignem in calcinatione; quouſque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam ſicut calor agens in humido generat nigredinem, ita augens in ſicco generat albedinem. Idcirco cùm terra non fuerit alba, tere eam cum aqua ſua, & iterato eam calcina, quia azoth & ignis terram abluunt, & obſcuritatem ejus penitus ab eo eripiunt. Nam præparatio eſt cum aqua ſemper, & qualis ſit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et quantò magis fuerit ablutio, tantò magis erit & alba terra.

Unde quidam Philoſophus ait: Cùm inveneris ipſum nigrum, ſcias hoc initium operis eſſe. Poſt verò putrefactionem rubeſcit non rubedine vera: etiam citrineſcit: De quo quidam Philoſophorum ait:

Sæpius rubeſcit, & ſæpius citrineſcit, ſæpius liqueſcit, & ſæpius etiam coagulatur ante veram albedinem. Unde alius dicit:

Seipſum diſſolvit, ſeipſum coagulat, ſeipſum rubore decorat. Ante albedinem etiam fit viridis. Apparet etiam ante albedinem color pavonis. Unde quidam ſic ait:

Scias quòd omnes colores Mundi qui excogitari poſſunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo ſequitur vera. Quidam ait:

Utilitas ejus expectanda eſt. Igitur tam diu decoquatur, donec purus appareat veluti oculi piſcium eluceſcunt, & tunc ſcias quòd noſter lapis in rectitudine eſt coagulatus. Alius Philoſophus ait:

Cùm albedinem inveneris ſupereminentem in omnibus, ratus eſto, quòd in illa albedine rubedo eſt occulta, & tunc non oportet illa extrahere, verumtamen decoquere donec totaliter rubedo fiat. Sed tamen inter veram rubedinem & veram albedinem citrinum criſei coloris. De quo ſic dicitur:

Calore ignis augmentato pervenitur ad citrinum. Et alius: Cinerem ne vilipendas, quia Deus reddet ei liquefactionem, & tunc ultimo Rex diademate rubeo divino nutu coronatur. Oportet te ergo hoc magiſterium tentare. Nam compoſitio non erit ſine matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium eſt commiſcere ſubtile cùm ſpiſſo, & putrefacere, terere, aſſare, rigare quouſque commiſceatur inſimul, ut fiat unum, & non ſit diverſitas ſicut aqua mixta aquæ. Tunc conabitur ſpiſſum ſubtile retinere, & conabitur anima pugnare cum igne & pati ſpſum, & conabitur ſpiritus ſubmergi, & cum corporibus fundi.

Scias autem, cùm corpus miſcueris cum humiditate, & ipſi advenerit ignis caliditas, vertitur humiditas ſuper corpus, & ſolvit ipſum, & tunc non poteſt ſpiritus ab eo exire, quia imbibit ſe in igne, & ſpiritus aliàs ſunt fugabiles, quouſque commiſceantur cum corpore, tunc conatur pugnare cum igne & ejus flamma, attamen non conveniunt iſtæ partes niſi cum bona temperatione, continuatione & longo labore. Antiqui verò Philoſophi lapidi noſtro impoſuerunt multa nomina, ut amalgama, vitriolum, ſanguinem propter colorem rubeum, aliiſque nominibus infinitis, vocaverunt ipſum ferreum, propter impoſſibilem fuſionem. Nam iſtud corpus cùm privatur humiditate, neceſſe eſt corpus ſiccum non fluere, quod priùs per humiditatem fluebat, & erat volatile. Nam neceſſariò corpora figuntur per privationem humiditatis, quæ à Philoſophis dicitur calcinatio, & rei putrefactio ſeu pulveriſatio ab humiditate partes conſolidatas, & per calcinationem ſpiritus jam figuntur, & fit molle durum, & volatile fixum, & ſic mutatur de natura in naturam.

Turba dicit: Fiat mutatio complexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & ſiccam, ſeu à flegmatica in colericam ſecundùm medicos. Calore Solis & levi decoctione coagulantur ſpiritus. Intenſo verò & nimio calore deſtruitur opus, ut ait Bonellus. Quoniam ſi incenderis ignem fortem ante incrementum rubei, fit quod nihil nobis prodeſt. Nam omnes Philoſophi & veri, ignem levem aſſerunt fieri, & teſtantur propter rationes ante dictas. Inquiunt enim, quòd nos oportet ſuaviter regere ignem, donec ſulphur noſtrum fiat incremabile. Undè de ſemine: Semina non oportet metere, donec tempus meſſis advenerit. Philoſophi hunc lapidem noſtrum vocaverunt Salamandram, quia ſicut Salamandra ſolo igne nutritur & vivit; id eſt, perficitur, ita & noſter lapis.

CAP. VI.

De Modo Sublimationis Terræ.

QUidam magnus Philoſophus, inquit: In fecibus eſt quod quæris. Recipiantur ergo feces, cùm de alembico extrahuntur, & terantur fortiter, & imbibantur cum aqua ſua, & in lento igne vel Sole exſiccentur, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habilitatur fumus ille ad ſublimandum. Unde dicit Geber: Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & aſſationis, major pars ejus aqueitatis deletur. Reſiduum vero per ſublimationem.

Accipiantur ergo feces prædictæ, & aptentur ad ſublimandum, adminiſtrando eis primò ignem lentum proportionabiliter majorem quouſque fumus ille mundus & albus aſcendat, & ſi primò non fiat, reiteretur toties ſuper eaſdem feces imbibitio, donec ita fiant, & ultimò ſine fecibus quæ adhærent, tunc una pars fixa contingit ex illis. Secundum verò ejus diverſam operationem, diverſitas medicinæ creatur aliquando Saturnus, aut Jupiter, &c.

Nullus autem debet ſublimare terram opera ſophiſtica, ſed ſolummodo ad Elixir noſtrum. Et

non

non miſceas illud quod remanet deorſum, cum illo; quod aſcendit ſurſum, ſed pone unumquodque ad partem: quoniam illud quod in fundo remanet, reiterabis ad ſublimandum per Mercurium incorruptum, donec totum aſcendat. Et conſidera bene quod nunquam debes procedere ad fuſionem modo prædicto, videlicet ad lapidem Philoſophicum, niſi ipſum priùs ſublimes, cùm non fiat unio corporis & ſpiritus, niſi per ſublimationem.

Primò eſt materia ſublimanda, eſt & figenda: cùm præceſſerit unio conveniens, fixio ſequatur. Fixam autem materiam non facias volatilem, & materiæ fixæ partem unam, & Mercurii præparati partes duas ſimul bene incorpora, poſtea ſublima, ſublimatum collige, & ſemper illud quod in fundo remanet iterato, cum novo Mercurio contere, per modum prædictum, quouſque totum fuerit ſublimatum. Nam ſecundùm Philoſophum, vis ſulphuris albi non urentis congelat Mercurium. Et illud eſt res optima noſtri magiſterii, per quam fit elixir ad argentum. Et ſi fuerit ſulphur optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis argenteitatis ſulphuris non urentis, erit res ex qua fit elixir ad aurum. Et ut tradunt Philoſophi, fiat primò ſulphur ad album ad argentum, & poſtea ad rubeum ad aurum: quia non fit aurum, niſi priùs fuerit argentum. Quippe nulla res poteſt venire à primo ad tertium, niſi per ſecundum, quia non eſt tranſitus ab extremo ad extremum, niſi per medium. Ergo non poteſt fieri ex nigro perfectè citrinum, niſi priùs fuerit album, eò quòd citrinum ex minimo rubeo & albo puriſſimo eſt compoſitum. Nec poteſt fieri de citrino album, niſi priùs fuerit nigrum.

Sic aurum non poteſt fieri argentum, niſi priùs fuerit corruptum & nigrum. Quia melius non poteſt fieri deterius, niſi per corruptionem ſui: quoniam corruptio unius eſt generatio alterius. Idcirco qui vult aurum convertere in argentum, ſic agat per corruptionem, ac argentum in aurum: quia ſulphur eorum non urens, per majorem ignis digeſtionem poteſt fieri ſulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud eſt quàm completa digeſtio. Nigredo nil quàm ablutio. Calor namque agens in humido; primò efficit nigredinem. Et calor in ſicco cauſat albedinem, nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Fit enim ſulphur album & rubeum ex una metallorum materia, ad plenum depurata, modò tamen diverſitate decocta & digeſta. Idcirco in argento vivo eſt ſulphur album, ſicut in auro ſulphur rubeum. Et omnino non eſt ſulphur tale ſuper terram, nec album, nec rubeum, niſi quod in iſtis corporibus exiſtit. Et ideo præparanda ſunt corpora ſubtiliter, ut ſulphur eorum, & argentum vivum ex ipſis habere poſſimus, ex quo aurum & argentum efficiebatur ſubtus terram. Quia niſi aurum & argentum viderem, dicerem proculdubiò Alchimiam non eſſe veram. Ipſa enim ſunt corpora luculentia, quibus inſunt radii tingentes, qui tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem, ſecundùm quod fuerint præparata. Alembicus verò & cucurbita debent conjungi, ita quod Mercurius non poſſit exire, quia non ſublimatur niſi virtute aëris: & ideo ſi locum apertum invenerit, evolat in fumo, & perit magiſterium. Quoniam totius operis intentio non eſt aliud, niſi ut ſumatur lapis in capitulo notus. Scias quòd hic eſt lapis quem ſciunt Philoſophi, qui habet virtutes ſuper omnes virtutes lapidum, quem pone in vaſe Philoſophico, ad ſublimandum, & cum eo ſublimetur lapis, donec in ultima ſublimatione purificetur.

Et iſte eſt primus ordo, quæ prima operatio appellatur, quæ fit ut puriſſima & ſubtiliſſima ſubſtantia eliciatur.

Secunda eſt ſolutio, ut materia ſolvatur in aquam.

Tertia putrefactio, quoniam Morienes dicit: Nunquam fuit aliquid animatum, ad nativitatem adductum, nec aliquid creſcens, niſi per putrefactionem & mutationem: ita oportet fieri putrefactionem, quia corruptio unius eſt alterius generatio.

Quarta eſt ablutio: oportet enim quòd illa res putrefacta & ſordida abluatur, & mundetur à corrumpente impuritate. Et bene dixerunt: quia quàmdiù manet aqua ſuper terram, tantò magis terra abluitur, & ceratur, ita quod ablutio & ceratio idem ſunt.

Quinta eſt coagulatio: oportet enim quòd aqua ſuaviter coquendo in Sole noſtro in terram mutetur & perfectè coaguletur & deficcetur, & in pulverem vertatur.

Sexta eſt calcinatio: Unde ſcias, quòd res calcinata eſt magis apta, quàm non calcinata, & eſt ſimpliciter fixio. Unde fuerunt multi Philoſophi, qui calcinationem dixerunt fixionem, & bene dixerunt: quia omnes iſti modi ſunt in ſublimatione. Pro certo enim ſi quis perfectè ſublimat, hic totum opus perpetrat.

Et ſcias quod hoc totum perficitur in uno furno, & in uno vaſe. Et has ſeptem diſpoſitiones quilibet intelligens poteſt perficere. Igitur non ſis negligens in ſublimatione. Qualis enim fuerit mundatio, talis erit & perfectio.

Modò volo tibi narrare quid ſit Sublimatio.

Sublimatio eſt elevatio partium ſubtiliſſimarum à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum: id eſt, per ventum: quia ſicut diximus, oportet cuſtodire ne fugiant, imò cum partibus fixis fixantur, & remanent, & velociorem fuſionem præſtant. Intelligas veram ſublimationem eſſe quando facimus ſeparationem partium, quæ ſuperiùs elevantur ab iis, quæ inferiùs remanent: Imò volumus quòd ſimul ſuo proprio conveniant, quia in lapide noſtro priùs primam purificationem quæ per ſolutionem perficitur, non invenimus aliquod diminutum vel ſuperfluum.

Propter hoc dixit Geber: Cum eo ſublimetur lapis, donec ultimò deveniat in ſublimationis puritatem. Dixit enim cum eo: hoc eſt, ſine alio adjuncto, vel alia extranea re, propter hoc decepti ſunt omnes laborantes, qui ſublimant cum fecibus & neſciunt quid faciunt: vel quis ſit lapis Philoſophicus & nihil proficiunt: quia ſublimationem Philoſophicam ignorant.

Geber dicit: Eſt enim lapis Philoſophorum una medicina, in qua totum magiſterium conſiſtit, cui non admiſcetur extraneum, neque diminuitur, niſi quod ſuperfluum eſt in operatione amoveatur & eſt prima purificatio, quæ per ſublimationem perficitur. Jam ſufficienter demonſtravi, quando velis facere noſtram ſublimationem, quod in noſtro lapide nil addas vel diminuas, imò totam ſubſtantiam in vaſe rato ponas, prout diximus in prima diſpoſitione firmiter claudendo: & pone ipſum in furnum, & coapta cum cineribus ſubtus & inferius, ita

ita quòd duæ partes vaſis ſint diſco opertæ tam diu quouſque materia diſſolvatur, & poſtea adminiſtra ignem lentum, donec major pars in pulverem vertatur, quod fit in 30. diebus: & quando factæ ſunt operationes quas diximus, facta eſt ſublimatio, ſolutio, diſtillatio, deſcenſio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio, vel fixio. Et ſcias quòd Philoſophi poſuerunt multa talia & diverſa nomina operationum & laborum, quæ tamen in rei veritate non ſunt niſi unum & idem, & unica operatione omnia ſimul & ſemel, & eodem tempore & labore perpetrantur: & hoc ideo fecerunt ut eſſet indignis ſcientia obſcura. Item Philoſophus dicit: Ut enim terra cum aqua imbuitur & teritur, & per temperatum noſtri Solis calorem deſiccatur, & in terram vertitur tota materia, qui ſaltem perfectè ſcit facere noſtram operationem. Vnde dixit Hermes pater Philoſophorum: Vis ejus integra eſt ſi verſa fuerit in terram, id eſt, ſi aqua vertatur in terram.

CAP. VII.

De Multiplicatione & Fixione Lapidis.

SEquitur de copulatione pulveris, ut fructum ferant, & fructus eorum in æternum permaneat, & docebo pulveres ſublimatos figere, ut in igne permanere poſſint, & corporibus adunari & commiſceri.

Eſt autem fixio rei fugientis conveniens ad ignem aptatio. Cauſa verò ejus inventionis eſt, ut omnis tinctura omniſque alteratio præparetur, & in alteram mutetur naturam. Figitur autem ſic: Recipe illud quod eſt ſublimatum, & divide illud per cucurbitas ſeu urinalia, prout quantitas materiæ requirit, & ſignum fixionis ejus eſt, quando materia non plus aſcendit in Alembicum. Vel poteris ignem vigorare excellenter, & tunc ſtatim apparet. Vel pone de corpore ſuper laminam ferream, ſi manet fixum, non reitera.

Deinde recipe urinalia prædicta æqualiter, & ponendo ſuper furnum reverberationis & adminiſtra primò ignem lentum cinericum, per plures dies, donec per talem ignem non videris plus aſcendere, tunc modicè fortifica ignem, quem continua per ſex aut decem horas, & cùm nihil videris aſcendere ſeu elevari, circumdabis igne fortiſſimo, quem continua, donec materia ſit fixa.

Et eſt ſciendum, quòd ſpiritus & anima non uniuntur vero modo niſi calore, quia tunc omnes colores qui in Mundo excogitari poſſunt, apparent, & tunc firmatur & perficitur opus in uno colore, ſcilicet albedine, & ibi conveniunt omnes colores. Dealbatio enim eſt operis initium, & totius corporis firmamentum. Nec deinde in diverſos colores variatur, præterquam in rubeum, in quo eſt ulterius finis.

Citrinatio verò eſt, quæ fit inter album & rubeum, & non dicitur color perfectus. In decoctione verò poſt albedinem non poteris errare. Nam ignis regimen paulatim augmentatur: poſt albedinem ad citrinitatem pervenitur, & deinde ad rubedinem ut prædixi. Et ſcitote quòd argentum vivum eſt ignis, corpora comburens, mortificans, & conſtringens uno regimine. Et quantò magis teruntur corpora & miſcentur, tantò magis habilitantur & attenuantur. Alius Philoſophus dicit: quòd ignis incenſus ſuperabundans facit exhalare humidum, ſed frigidum ignis facit perire opus.

Nota, regimen ignis ſic ſecundùm naturam & exemplo quatuor temporum regatur. In primo tempore, ſcilicet Hyeme, terra concipit. In ſecundo ſcilicet Vere, producit herbas & flores. In tertio ſcilicet Æſtate, maturantur fructus. In Autumno verò: Id eſt, quarto tempore colliguntur fructus. Vnde in opere noſtro à ſimili in prima operatione Mercurius mortificatur, & totum opus vertitur in pulverem, & terra concipit ut in aliam vertatur naturam, unde in iſta decoctione fit nigra. In ſecunda aſcendit naturam ſuam dealbando. In tertia jam fructus apparent: quia tunc apparet rubedo, quæ eſt in fine operis. In quarta maturantur fructus, & ex eis colliguntur. Hæc de fixatione ſufficiunt.

CAP. VIII.

De Modo Projiciendi Medicinam, & tingendi quodlibet Metallum in Solem & Lunam.

DE promiſſo finem complevi huc uſque, magiſterium magnum, ad Elixir excellentiſſimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo projiciendi, qui eſt complementum operis, & lætitia deſiderata & expectata. Album verò elixir dealbat uſque ad infinitum, & quodcunque metallum deducit ad albedinem perfectam. Sed ſciendum eſt, quòd unum metallum levius altero ad Elixir deducitur. Propinqua enim perfectius quàm remota. Et cùm invenimus metallum perfectum & multum propinquum, & vitium imperfectionis excuſatur in ipſo propinquo per multum remota: quæ verò metalla multum remota ſeu propinqua ſunt, in multis libris ſatis claret.

Et quia Elixir album vel rubeum multum ſpirituale ſit, ultra naturam tamen operatur, non eſt mirum quod illud commiſcibile eſt corporis, ſuper quo projicitur, ſolummodo liquefacit illud.

Grave etiam eſt ſuper mille millia projicere, & illa in continenti penetrare. Quare vobis unum ſecretum magnum tradam. Commiſcenda eſt una pars cum mille partibus corporis vicinioris, & hoc totum claude in uno vaſe firmiter & apto: & ponendum eſt illud in furnum fuſionis per tres dies, donec inſeparabiliter fuerit totum conjunctum.

Et illud eſt opus trium dierum tunc ad infinitum projicienda eſt una pars illius corporis conjuncti ſuper mille partes cujuſcunque corporis. Propinquiora tamen ſunt viciniora ſemper. Et illud eſt opus unius diei ſeu horæ vel minutæ.

Eſt & alius modus projiciendi. Recipe partes centum Mercurii cum ſale & aceto abluti, & pone in crucibulo ſuper ignem: cùm autem fumare incipit, projice partem unam ſuper has centum partes Mercurii & fit totum medicina. Deinde pone partem unam iſtius medicinæ ſuper alias partes centum Mercurii, ad ignem ferventem: & eſt adhuc medicina, & ſic conſequenter. In ultima projectione tranſmutat una pars medicinæ ultimò congelatæ, centum partes Mercurii in verum aurum vel argentum, ſecundùm quod Elixir præparatum fuerit. Item alius modus projiciendi: Pone partem unam medicinæ prædictæ ſuper ſexaginta partes Mercurii abluti, & pone in vas vitreum, & claude vas optimè ne reſpiret, & pone ad cineres calidos per tres dies, & ſi tua medicina retinuerit Mercurium, ſcias medicinam tuam eſſe perfectam: tunc omnes iſtæ ſexaginta partes ſunt medi-

dicina quemadmodum prima. Et per iſtum modum poteris probare excellentiam Elixiris, quod ſemper ſic eſt augmentandum. Aliquando una pars medicinæ convertit 50. vel 100. vel 200. vel etiam 1000. vel uſque ad infinitum partes. Et ſemper illud totum eſt medicina quod de Mercurio retinetur, & perfectè coagulatur. Modus autem operis eſt iſte, ut projicias partem unam medicinæ prædictæ ſuper partes 100. auri fuſi, & facit ipſum frangibile, & totum erit medicina, cujus una pars projecta ſuper 100. cujuslibet metalli fuſi convertit ipſum in aurum optimum. Et ſi projeceris ſuper Lunam, ſimili modo convertit omnia corpora in Lunam, per eundem modum poteris convertere Solem in Lunam, in Venerem, Saturnum, Jovem & Martem.

Si autem Medicina vel Elixir prædictum non haberet ingreſſum. Recipe de Lapide in prima operatione extracto, & Mercurii prædicti ana, & ſimul miſce & incorpora, in lapide terendo, & deinde balneo diſtillando, ut melius conjungatur, poſtea deſicca. Et ſi vis poteris recipere aquam per alembicum, & hoc toties reiterare imbibendo, incorporando, deſiccando, quouſque prædicta medicina cum prædicto Mercurio præparato incorporetur: quo facto pone totum in urinale habens fundum rotundum, & ſuppoſito cooperatorio reverberationis, dabis ignem candelæ & cineris per gradus ſuos, ut ſuprà monſtratum eſt. Et quando tibi videbitur, adde paulatim de Mercurio prædicto, quouſque materia prædicta figatur, & efficiatur fuſibilis plus quam cera. Et ſic habebis Elixir, ſeu lapidem verum Philoſophorum completum, qui convertit Mercurium, & omne corpus imperfectum in Solem & Lunam, quo melior haberi non poteſt.

Epilogatio totius.

Dico ergo totius Operis ſumma non eſt aliud, niſi ut ſumatur lapis in capitulis librorum notus, & cùm operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus, ut à corrumpente mundetur impuritate. Deinde cum ipſo ſoluto ſubtilietur ipſius addimentum album vel rubeum, donec in ultimo ſublimationis modo volatile fiat.

Adhuc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate totum quieſcat. Deinde verò fixam partem cum non fixa parte reſervata per modum ſolutionis & ſublimationis volatilem facias, & volatile fixum, quouſque fluat, & alteret in complemento ſoliſico & luniſico certo. Et hoc modo operatur arcanum precioſiſſimum ſuper omne Mundi precium precioſum, omniumque Philoſophorum theſaurus incomparabilis.

Declaratio Lapidis Phyſici Avicennæ *Filio ſuo Aboali.*

Fili mi Aboali, intellige quod dico tibi de cognitione Lapidis. Fili mi, ubi Philoſophi dicunt in libris ſuis, Recipe ſulphur & auripigmentum, non intrat in magiſterium noſtrum. Sed nominârunt ſulphur & auripigmentum, explicantes Lapidem Philoſophorum, in quo lapide ſulphur & arſenicum Philoſophorum latent ſive occultantur. Et quidem Philoſophi dicunt, eſt lapis & non lapis, & eſt vilis in plateis, & in viis ejectus pedibus hominum calcatur, & ab unoquoque paupere poteſt acquiri, & eſt ſulphur quod non eſt ſulphur, & eſt auripigmentum quod non eſt auripigmentum, & eſt ovum gallinæ, bufo, ſanguis humanus, capilli, & non dixerunt talia nomina niſi quod abſconderunt magiſterium, & ſcias pro certo, quod Philoſophi non curaverunt de nominibus, niſi uno nomine, una actione, ſcilicet lapidem coquere, & animam ejus inducere. Quia lapis eorum ſemper unus eſt, in quo omnem bonitatem expectant, & non eſt alius in hoc ſeculo qui ſit de tali potentia & effectu præter hunc lapidem. Hic ergo eſt lapis & non lapis, ſine quo natura nihil operatur, cujus nomen eſt Mercurius vivus, multis tamen nominibus Philoſophi ipſum nominârunt, aut nuncupârunt, quorum nomina non poſſunt enumerari propter ſuæ excellentiæ naturam. Hic eſt verè Lapis Philoſophorum, & eſt non alius præter ipſum, qui opus recipit & bibit, ex quo omne corpus apparet. Et non convenit hoc magiſterium niſi Regibus, & altioribus, & repletis divitiis, quia hoc magiſterium eſt ſempiternum, & qui non habet divitias quomodo operetur, quia decet operatorem habere 60. ℔. Mercurii puri, id eſt arg. vivi, non ſophiſticati ad minus, propter humorem illius extrahendum, ad perficiendum totum opus, quia totum magiſterium eſt in vapore. Fili mi, nunc veniunt ſtulti quotidie, & operantur, ſicut invenerunt in libris, ſuper ſulphur & arſenicum, & ſuper Mercurium per ſublimationes, calcinationes corporum perfectorum & imperfectorum, & per reſolutiones aquarum diverſarum, ſalium & aceti, & per coagulationes & fixationes, & per amalgamationes, & non poſſunt pertingere ad veram perfectionem, & non eſt mirum, quia ipſi idiotæ non intelligunt mentem Philoſophorum, & ſemper dicunt quod magiſterium non eſt verum, & quod hi Philoſophi erant mendaces. Ideo fili mi compoſui iſtud capitulum, & illuminavi cæcos, & aperui theſauros & catenas, & intelligere faciam inſipientes id quod non intelligebant, & ſolvi ligaturas vocabulorum, & dixi tibi fili cum veritate Dei ſecretum Philoſophorum, & eorum intentionem, & ideo mando tibi quod librum iſtum nemini des niſi filio, & filius tuus filio ſuo, & ſic de generatione in generationem, & hoc ſapientioribus illorum. Et ſcias fili mi, quod malum feci quod revelavi tibi puritatem doni illius. Non revelabis hoc ſanctum laudabile opus. Et dico tibi fili in veritate quod Philoſophi cum aliis rebus non fuerunt operati, niſi cum ſanguine capillorum, & ovis exemplariter, id eſt, niſi cum quatuor elementis. Et notandum eſt hodie de præparatione 4. elementorum, quæ ſteterunt in ſimo calido equino ſicut oportuit. Et primò diſtilla, & quod primò exit ſerva ſeorſim, quia iſta eſt aqua. Reitera aquam per diſtillationem, & quod diſtillabitur ſerva, & iſta eſt ſimplex, pone ſub ſimo & ſerva, & quod remanebit in fundo cucurbitæ, ſerva ſeorſum quia eſt terra.

Definitio ſcientiæ ſecretorum Philoſophiæ naturalis: Eſt aquæ à terra extractio, & ejuſdem corporis ſuper terram propriam ſuam præparatam converſio ſeu reductio. Hæc quidem terra cum aqua ſua putreſcit & abluitur, quæ cum munda ſit vel fuerit auxilio Dei totum dirigetur magiſterium. Primò namque conatur ſolvere terram, ut ad ſui modum ſubtilem habeat, naturam, quod ſit cum vicerint in ea aqueæ qualitates. Deinde cum terra nititur aquam condenſare ut ſecum figatur, & omnem ſuſtineat ignem, & hoc fit cum vicerint in eo terræ qualitates, quoniam hujus artis fundamentum

tum & operis exordium eſt corporis in aquam reſolutio, quod Philoſophi corruptionem ſeu putrefactionem nominant, ſine qua circularis metallorum transmutatio non fit ad invicem. Corruptio, enim unius eſt generatio alterius. Quia generationis & corruptionis eadem ſunt principia.

Lapis philoſophicus ex re vili conſurgit in theſaurum pretioſiſſimum, videlicet ex ſpermate Solis in matricem Mercurii projecto per coitum, id eſt, per commixtionem primam. Et hæc eſt proxima ejus materia de qua elicitur. Propinquiſſima verò eſt humor ſeminalis, deciſus per actum generationis ex ſingulis partibus utriuſque parentis, ſc. Solis & Mercurii. Quia ſolummodo humores radicales corporum ſunt eſſentiales ipſius lapidis partes. Et etiam ex duobus entibus in natura non fit, ut unum per modum agentis, aliud per modum patientis, ſe habeant ad invicem, vel quod alterum fiat in potentia.

Ex ſpeciebus itaque limpidiſſimis, quæ à primis mineralium fontibus ſumpſere originem, duci debet ſapientum elixir & medicina ad omne imperfectum perficiendum transformandumque, & non ex aliis. Jubent enim Philoſophi elementa cruda, munda, ſincera ac recta accipere, & ſuper levem ignem coquere, dicentes, ſi ſecus fiat proderit nihil. Dicunt etiam accipite res de mineris ſuis puras recentes, propinquiores & meliores, & ad montium cacumina ſeu ad aſtra cœli exaltate, & etiam ad radices ſuas reducite, & factum eſt totum clarificationum & fixionum rei magiſterium, & qui ſapientum tincturam utiliter quæris componere radices cognoſce minerales, conficiens ex illis opus tuum. Quia cognitio corporum & naturæ qualitatum, principii, ac regiminis ipſorum, eſt ex hoc quod perficit opus facile.

Ex rebus corporeis in natura maximè convenientibus elicitur ipſa medicina. Summè enim oportet ex illis potiſſimum tincturam accipere, in quibus maximè conſiſtit. Eſt autem tam in corporibus, quàm in ipſis ſpiritibus, ſecundum naturam, cum unius reperta ſint naturæ. Sed ex corporibus quidem difficiliùs, ex ſpiritibus verò ſeu argento vivo faciliùs & propinquius, non autem perfectiùs tinctura ipſa ſeu medicina corporum elicitur. Quare album item & rubeum ex una radice procedunt, & nullo alterius generis corpore interveniente pullulant. Unus enim lapis, & operatio ipſius una, qui igne uno, ſola coctione, in album & rubeum ſulphur non urens, in vaſe uno, digeritur ac perficitur ſucceſſivè.

Oportet autem, ut formam magni elixiris educant de potentia materiæ ſuæ propinquæ, in qua naturaliter conſiſtit. Sed in eadem elementorum inviſcata groſſitie latet abſcondita, ideo lapis vegetabilis, lapis & non lapis, & originalis ac primordialis vapor dicitur, quia eſt in fieri ſeu in via digeſtionis nondum per naturam fixius, neque ad metalli perfecti eſſe terminatus ſpecificum, & habet ſe ad Mercurium vulgi cauſam, ſicut ad lac coagulum, & per hoc quod ipſum coagulat, cognoſcitur. Quoniam ante formas ſpecificas, metallorum contemperantias, ſulphur & argentum vivum præexiſtere oportet, & depurationem eorundem cum alteratione.

Expedit etiam ut elementa lapidis ſint ejusdem generis, & non diverſi, aliàs actionem & paſſionem mutuam invicem non haberent. Quoniam unum non tingeret aliud, quibus alienum non introducitur, quia non convenit rei niſi propinquius ſit ei de ſui natura. Cui ſi quid apponatur extraneum inficitur opus, nec fiet ex ipſo quod quæritur ab opifice, ſed alius ſequetur effectus, qui in naturæ & artis cura non exiſtit. Quandoquidem non fit aliqua generatio vera, niſi ex convenientibus in natura.

Neceſſe eſt denique ut groſſities compoſitionis elementorum corrumpens, deturpans, & aduſtibilis, & ingenioſa deleatur præparatione, & ſpiſſitudo lapidea terreſtris, & inutilis, à metallina ſubſtantia dividatur antequam, ipſorum elementorum univoca ac perfecta fiat complexio, aſſando, conterendo, & digerendo patienter & ſuaviter, uſque ad ſuum ſimplex, & in veram eſſentiam quintam redigatur, videlicet in ens ſimpliciſſimum, & puriſſimum, igneum non urens, quod quidem non eſt aliud, niſi calor purus, naturalis, infuſus in ſuo humido radicali. Quoniam ignis jugiter decoquens ex ſui officio partes homogeneas adunat, & heterogeneas vero diſgregando tanquam pabulum devorat & aſſumit in favillam.

Volunt iterum Philoſophi, quod manifeſtum occultetur, & occultum rei efficiatur manifeſtum, hoc eſt, ut ſpiſſitudo terreſtris ſulphurea, & inflammabilis, ſuperficietenus apparens in commixto debet artificis tolli ſolertiâ. Illa verò intrinſeca pura ac ſplendida ſubſtantia, in radice rei à primordio plantata naturæ, in manifeſtum deducatur per accidentium corruptionem, ſpoliationem, quæ experientia facilis eſt & poſſibilis, ex quo rei intrinſecum ſuæ extrinſecæ qualitatis eſt oppoſitum, & contrariorum eſt eadem diſciplina, quæ juxta ſe ſita magis videntur luceſcere.

Mortificatio præterea volatilium, ut figantur, & ab igne non fugiant, & vivificatio mortuorum jacentium ſeu fixorum, proculdubio eſt opportuna. Qui enim novit mortificare, & poſt mortem reſuſcitare, magiſter eſt hujus dogmatis, & qui hoc ignorat manum ſubtrahat ab opere, & animum ſuum non fatiget in his ad quæ non poterit pervenire. Ea verò revivificas, quorum ſpecies, quorum ſpiritus ſublevatione reddis. Mortui enim cum reſurgunt perpetui ſunt, & amplius non moriuntur, ſed ad vitam glorificantur immortalem ſine termino duraturam.

Artis Philoſophiæ ſingulare ingenium non quærit, ut rude vulgus objicere ſolet, Aurum vel argentum de novo facere. Quia hæc natura in viſceribus terræ conſuevit generare. Sed ſolummodo artifex organicè & inſtrumentaliter operatur, formam auri & argenti ex materia ad hoc diſpoſita eliciens, & motum dans naturæ, ut per temperatam artis coctionem excitata de potentia in actum deducatur. Quia quamvis lapis ſapientum naturaliter in ſe tincturam continet, quæ in ventre terræ creata eſt perfectè, ac tum per ſe non tingit, nec ex ipſo fit elixir, niſi artificis induſtria & operatione moveatur. Et natura ipſo artifice miniſtrante operatur. Ex quo virtutis affectus omnis in exercitationis uſu conſiſtere non ambigitur. In decoctione corporum imperfectorum aut incompletorum artificiali, neceſſe eſt calorem ignis extrinſecum & moderantem ita eſſe proportionabilem, ne virtus intrinſeca agens, ac perficiens ſuffocaretur vel ſuperetur in aliquo, &c. hæc eſt vis tenuiſſimi ſulphuris pura, & ſimplex, ignea non urens, quæ vocatur lumen luminum, quia eſt forma & ſplendor omnium metallorum, & illuminat omnia corpora, quoniam eſt lumen, & tinctura, illuſtrans & perficiens omne corpus. Et ſi artifex hujus magi-

ſterii

ſterii hoc lumen non cognoſcit, tanquam in tenebris ambulans multipliciter per devia errat; propter elongationem ejus à veritate, & unitate hujus ſcientiæ. Quia quod bonum eſt uno modo fit, malum autem plurimis modis, cum erroribus ferè infinitis. Dato enim inconvenienti uno, plura ſæpenumero conſequuntur.

Si activa paſſivis, & paſſiva activis bene applicentur, ita ut ſeſe optimè complectantur ad invicem, & ſi ignis calor, ut dictum eſt, debito proportionaretur modo: Tunc ſecundum Philoſophos intra naturæ & artis digeſtionem non erit differentia, ex quo digeſtio eſt perfectio à naturali & proprio calido ex oppoſitis paſſivis, id eſt, ex qualitatibus ſeu elementis contrariis. Mercurius enim tingens non habetur actu ſuper terram, niſi ex corporibus liquefactis & mundis aſſumatur, non vulgari quidem liquefactione, ſed ea qua maſculus & fœmina vero conjugio ſuper ignis aſperitate inſeparabiliter uniantur. Quoniam ex maſculo & fœmina fit tantum generatio vera.

Elixir perfectè completum, ſive ſapientum tinctura, reſpectu metallorum operatione diminutorum, habet ſe per modum formæ & agentis potiſſimi, dummodo eisdem præparatis tanquam materiæ ſuæ propinquæ in fluxu appoſitum permiſceatur. Quoniam tunc ea complet, figit, ac perficit, & colore tingit invariabili, ſemper in aſperitate ignis permanente. Et hæc eſt vera hominum & metallorum medicina, lætificans, ac transformans, nec poſt Deum eſt alia quæ fugat paupertatem, & omnem languorem ab humanis expellit corporibus, ipſa in ſanitate conſervando, ad cujus notitiam pauciſſimi tempeſtate noſtra pervenerunt medicorum.

In materia minus bene præparata non convenit aliquid operari, proportio enim Theſaurus hujus rei & auſpicium complementi. Iteratio autem proportionis eſt artis Arcanum. Præparatio ſiquidem eſt actus, diſponens ad terminum motus ſeu perfectionis, per quem imperfecta ad metalli eſſe ſpecificum terminantur, & hoc fit motu, lumine, & calore. Deficiente autem calore, deficit motus, quia omnis actio naturalis, ſive artificialis, ſuum habet motum, & tempus debitum, in quo majoris, aut minoris temporis ſpatio perficitur, aut terminatur, quia nihil agit ultra ſuam ſpeciem. Forma ergo adveniens ſpecifica complet, & ceſſare facit motum, & agens cogitur tunc à materia ſeparari.

Ad hoc quoque ut fiat vera, totalis, & perfecta rerum commixtio, quæ eſt miſcibilium alteratorum unio, requiritur identitas naturarum, in ſubtilitatis ac puritatis proportione, & æqualitate, aliàs non commiſcerentur per minima, neque ſe complecterentur in vicem, ante ipſorum ſufficientem præparationem. Quoniam ſpiritus & anima lapidis non uniuntur cum corpore, niſi albo colore. Et in conjunctione ſpiritus & corporis, tota debet eſſe operantis intentio, quia uſque ad albedinem, humiditatis corruptio, & fœminæ viget dominium. Sed in vera albedine terminatur ac conſumitur, & tunc deinceps vir ſuæ uxori incipit dominari, ſuo ipſam colore ſtabili decorando.

Hoc duntaxat oportet eſſe, ut corpora à natura groſſa attenuentur, ac ſubtilientur, donec fiant ſpiritualia, levia, & munda. Spiritus verò qui rari ſunt corporentur & ingroſſentur, uſque quò cum corporibus in igne permaneant. Sapientes enim aſſerverunt veteres, niſi corpora feceritis incorporea & ſpiritus corporeos, nondum viam & operandi regulam inveniſtis. Et hoc eſt ſpiſſum rarefacere, & alleviare ponderoſum, ex quo omne ſubtile dignius eſt groſſo, ſicut omne rarum ſpiſſo. Quoniam non poſſunt gravia niſi levium conſortio ſuperius elevari, nec levia niſi gravium virtute inferius detineri ac fixari. Corpus non agit in ſpiritum, ſed tantum ſpiritus in corpus agit penetrando, ut igitur agant & patiantur viciſſim, calcinentur & abluantur corpora per frequentem aquæ ſuæ irrigationem. Spiritus verò mundentur ſublimatione, uſque ad ultimum puritatis gradum veniant. Quæ ſubinde reſoluta ut aqua mixta aquæ inſeparabiliter uniuntur & permanent, ita quod ignis violentia de cætero non ſeparentur ea. Quia omne genus calcinati fixus eſt, & facilioris reſolutionis, quàm abſque calcinatione, abſq; qua uſtibilitas ſulphurea removeri non poteſt, neque ad intimam corporum mundificationem ſine ipſa valemus pervenire.

Spiritus in hac arte duplex eſt, ſcilicet præparans & tingens. Spiritus præparans eſt, qui corpora putrefacit, corrumpit, reſolvit, & in primam materiam reducit, & habet in ſe humidum rectificans, quo corpora imbibuntur, abluuntur, mundantur ac rectificantur, quia corporum eſt lavacrum, purgamentum, & antidotum, ſine quo tinctura verax non perficitur. Spiritus verò tingens, beneficio ac virtute præparantis ſpiritus, à corporibus mundis extrahatur, oportet enim eligere, quod amborum mundi luminarium homogeneum eſt, & commune, quod eſt ſulphur de ſulphure, & argentum vivum de argento vivo, & unum arg. vivum de duobus arg. viv. & hoc vocatur ab hominibus extractum, quia humano ingenio à viro & muliere artis eliquatur ſolutione ac putrefactione mediante.

Nulla aqua corporibus in reſolutione convenit, quæ cum eis non coagulatur permanente in decoctione, & non eſt alia niſi aqua mineralis, viſcoſa, munda, ut lachyma oculi, vel ſicut aqua roris madii, non eſt aliquid in mundo, quod poſſit ſtare loco ejus, aut ipſius ſupplere vicem, & vocatur à Philoſophis aqua vitæ, acetum acerrimum, aqua fortior totius mundi, aqua divina, & aqua permanens, poſtquam regitur maturando, quæ tamen abſque ſuo corpore, cum quo igne miti conjuncta eſt, & cum eodem facta unione, permanens eſſe non poteſt, quia ſicut accidentia ſine ſubſtantiis non valent ſubſiſtere, ſic ſpiritus in ignis combuſtione non permanent, niſi fuerint fixis corporibus ſociati. Ubi igitur Philoſophi in ſuis ſcribentes libris de azoth. arg. vivo, aqua Mercuriali, aqua ſulphuris munda, aqua forti, aqua viva, aqua acuta, & aliis humiditatibus corpora ſolventibus fecerunt mentionem, non ſunt loquuti de rebus vulgaribus ſimpliciter à natura datis, ſed humidis vaporibus, à lapide Philoſophorum extractis ingenio, voluerunt intelligere, dicentes, quod tota ipſius lapidis præparatio fit cum aqua ejus, à principio operis uſque ad finem, ſine alterius rei extraneæ admixtione, & hoc eſt medium conjungendi tincturas, quod corporum fœtiditatem intimè purgat & illuſtrat, ipſa ab igne vehementis uſtionis defendendo, ſed difficile eſt medium tangere. Ideo diverſis proceſſibus, ab opere naturæ penitus alienis, contingit ut plurimum vitioſè per extrema oberrare. Quod non ingreditur & non commiſcetur, non alterat, neque transmuta-

mutationem efficit in corporibus metallorum. Neceſſarium ergo, eſt ut tinctura ſeu medicina ipſa diminuta transformans corpora, ingrediatur & penetret uſque ad profundum rei alterabilis, & ſit ut oleum fixum, facile fluat ſuper laminam alicujus metalli candentem ſine fumo. Et quod fundatur ſive liquefiat ante argenti vivi fugam, ipſum tingendo, & abſque omni evaporatione perpetuando, ac fixando ſuper ignem, & quod à corporibus per ipſam tranſmutatis nulla ignis violentia exprimatur, aut ſeparetur, donec ſint ſtabilitate perfecta Lunaria vel Solaria.

Conſulentur hîc ultra ſapientes, ne fiat alicujus tincturæ ſuper infecta corpora fuſa projectio, niſi eorum debita purgatione præcedente, alioquin poſt deratas probationes corpora ſine præparatione transmutata ſuper ignis examine deſtruerentur, & tinctura ſimiliter ſeparabitur ab eisdem. Quoniam hujus artis intentio non eſt aliud, niſi inferioribus metallis nobilitatem ſuperioris attribuere. Et quia omnis tinctura à ſuo procedit ſimili, ex metallis tingendorum, non autem ex aliis quibuſcunque rebus, quæ ſuam ab arg. vivo & ſulphuris pura ſubſtantia non duxerunt originem. Commune etiam eſt metallis omnibus, quod materia eorum eſt valde propinqua, & inter habentia ſymbolum in materia, & in potentiis naturalibus, facilis eſt ad ſe invicem tranſmutatio, ſolummodo ipſorum differentiæ ſumuntur penes magis depuratum & digeſtum. Mundentur ergo fæculenta, & digerantur melius indigeſta, & hoc modo præparationis gradus, accidentia corrumpentia removebuntur ab eisdem. Sola enim ipſorum pura metallina ſubſtantia remanens, incorruptaque, tantummodo in metalli perfecti ſpeciem eſt convertibilis. Quoniam actus activorum in patiente ſunt prædiſpoſito.

Tres ſunt in mineris ſpecies ad lapidis tingentis perfectionem ſolummodo fructuoſæ, in quibus debite præparatis totum hujus conſiſtit beneficium, videlicet lapis Solaris, in quo purum ſulphur purum rubeum non urens, lapis Mercurialis, & intermedialis, quæ utramque complectitur naturam. Has igitur ſpecies ab idiotis & indignis firmiter occultabis, & permitte fatuos in omni re alia laborando errare, qui ad hujus ſublimis magiſterii effectum non pervenient, donec Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod ante voluntatem divinam venire eſt impoſſibile. Quoniam hæc ſcientia eſt donum Dei altiſſimi maximum, & in manu ipſius reſervatur, qui cui vult largitur, & à quo vult ſubtrahit. Nonnunquam tamen per ingenium altum ex librorum aſſidua & prolixa lectione, cum inveſtigatione immenſa, aut revelatione fidelis magiſtri, ad ipſius pervenitur notitiam.

Sed quia à generaliſſimis ad ſpecialiſſima jubet Plato quieſcere: ex his itaque principiis, theorica veritate prolatis, ſtudioſus inveſtigator concluſiones cum experimentis practicæ ſibi elicere poterit, ſi in libris ſapientum veterum ac recentium optimè fuerit inſtitutus. Qui ergo codices & mentem ipſorum rectè intellexerit, non ambigit me veritatem protuliſſe, & ſanctæ ſcientiæ principia detexiſſe arcana; ſin autem, penè illi nihil dixi, quia iſta non omnibus, ſed tantum ſapientibus doctrinæ filiis proponantur. Veruntamen hujus artis experientia in oculari ſenſus demonſtratione & capacitate intellectus conſiſtit.

Avicennæ de Congelatione & Conglutinatione Lapidum.

Terra pura Lapis non fit, quia continuationem non facit, ſed diſcontinuationem, vincens enim in ea ſiccitas non permittit conglutinari eam: fiunt autem lapides duobus modis, conglutinando, & congelando. In quibusdam enim eſt dominans terra: In aliquibus verò aqua: Aliquando enim deſiccatur lutum primum, & fit quoddam quod eſt medium inter lutum & lapides, deinde fit lapis, lutum verò huic transmutationi aptius eſt viſcoſum: Quoniam continuativum eſt. In ripis quoque Geon viſa eſt terra, quæ videtur in lapides converti in ſpatio 23. annorum: De aqua autem fiunt lapides duobus modis: Unus eſt, quod congelatur aqua guttatim cadens: Alius, quod deſcendit de aqua currenti quiddam, quod reſidet in ſuperficie fundi aquæ illius, fitque lapis: Sunt enim certa loca ſuper quæ aquæ effuſæ convertuntur in lapides, qui diverſorum colorum ſunt, & aquæ quæ ſurſum acceptæ non congelantur, quæ ſi prope alveum ſuum fundantur congelantur, fiuntque lapides. Scimus ergo quod in terra eſt vis illa mineralis quæ congelat aquas. Principia igitur lapidum vel fiunt in ſubſtantia lutea, vel viſcoſa, vel ex ſubſtantia in qua aqua vincit, quæ virtute quadam minerali congelatur: vel vincit in ea terra faciens eam coagulari: Eodem modo ſal armoniacum congelatur, ſed non ſufficit ad ſalem vis terrea permutare: ſed adjuvat ipſum calor. Calor autem adveniens coagulat ipſum virtute occulta: & fortaſſe fit ex terra frigida ſicca, & ex aqua fit terra, cum vincunt eam qualitates terræ; & econverſo. Eſt autem res quædam, qua utuntur quidam ingenioſi cum volunt rem ſiccam coagulare, quæ componitur ex duabus aquis, & dicitur lac virginis, quod eſt ejus effectus certiſſimus. Fiunt ergo lapides ex luto per calorem ſolis, vel ex aqua coagulata virtute terrea ſicca, vel ex aqua calida deſiccata: Similiter quoque quædam vegetabilia, & quædam animalia convertuntur in lapides virtute quadam minerali lapidificativa, & fit in loco lapidoſo: vel diſconvenientia ſubita quadam virtute, quæ exit à terra in hora terræ motus, quæ convertit in lapides quod conſequitur in illa hora; hæc transmutatio corporum & animalium & vegetabilium, & quæ propinqua eſt, ut transmutatio aquarum. Eſt autem impoſſibile, quod aliquod complexionatum totum convertatur in unum elementum, quia elementa & elementata transmutata ad invicem tranſeunt ſic in dominans. Unde quod cadit in ſalinas fit ſal: & quod in ignem, fit ignis, ſed quædam citius, & quædam tardius, ſecundum potentiam activarum, & reſiſtentiam paſſivarum. Eſtque locus in Arabia, qui colorat omnia corpora inexiſtentia ſuo colore. Panis prope Toratem in lapidem converſus eſt, remanſerat tamen illi ſuus color. Sunt talia mira, quia rarò accidunt, tamen cauſæ eorum manifeſtæ ſunt. Sæpè tamen etiam lapides fiunt ex igne cum extinguitur, quia ſæpè contingit corpora terrea & lapidea cadere cum coruſcationibus, quia ignis fit frigidus & ſiccus ex ſua extinctione. Et in Perſia cadunt etiam in coruſcationibus corpora ærea, & ſimilia ſagittis hamatis, & non poſſunt liquefieri, ſed per ignem evaporare in fumum cogente humiditate, donec reſiduum fit cinis. Cecidit quoque apud Lurgeam

Lurgeam fruſtum ferri ponderis centum marcarum. Miſſa tamen eſt ejus pars Regi Torati qui præcepit enſes inde fieri, erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt autem Arabes quod enſes Alemanici qui optimi ſunt, de iſto ferro fiant. Cum autem ceciderit maſſa illa reſilit aliquotiens à terra, ut pila erat, quia compoſita erat ex minutis fruſtis cohærentibus ad invicem ad quantitatem granorum magni milii. Similiter huic rei convenit apud terreſtres. Sic ergo fiunt lapides, quorum quidem generatio vel erit ſubitò per magnum calorem accedentem luto unctuoſo, aut paulatim per multum temporis.

CAP. II.

De Cauſa Montium.

Montes quoque quandoque fiunt ex cauſa eſſentiali, quandoque ex cauſa accidentali. Ex eſſentiali cauſa, ut ex vehementi motu terræ elevatur terra & fit mons: Accidentali, ut ex venis, vel aquæ ductu accidit cavatio profunda, & fit paulatim, donec fit vaſta profunditas. Exit igitur juxta eam eminentia magna, & hæc eſt præcipua cauſa montium. Sunt etiam quædam terræ molles, quædam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventiſque tolluntur, duræ remanent, & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, ſic generatio lapidum, quia aquæ ductus adduxit illis lutum viſcoſum continuè, quod per longitudinem temporis deſiccatur & fit lapis, & non eſt longè quin vis mineralis convertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inveniuntur quædam partes animalium aquaticorum & aliorum. Montes quaſi per multa tempora facti ſunt, ut prædiximus, ſi non ſunt decreſcentes. Subſtantiæ autem luteæ, quæ reperiuntur in eminentiis non ſunt de illa materia lapidea, ſed eſt de ea quæ diminuitur de montibus, vel terreſtris, vel alia ſubſtantia, quam adducunt aquæ cum lutis & herbis, quæ admiſcentur cum luto montis, vel forte antiquum lutum maris ut eſt unius ſubſtantiæ, quia pars ejus fit lapis, & pars ejus non: ſed mollitur & diſſolvitur aliqua qualitate vincente. Maris etiam receſſus & acceſſus quædam loca cavat, quædam extollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædam dimiſit dura, & ipſa in quibusdam locis congeſſit. Mollia quoque ab eo congeſta cum abſcinderet deſiccata ſunt, & in montes converſa.

CAP. III.

De quatuor Speciebus Corporum mineralium.

Corpora mineralia in quatuor ſpecies dividuntur, ſcilicet in lapides, & in liquefactiva, ſulphurea, & ſales: Et horum quædam ſunt raræ ſubſtantiæ & debilis compoſitionis, & quædam fortis ſubſtantiæ, & quædam ductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis ſubſtantiæ ſunt, quædam ſunt ſales, ut quæ liquefiunt ex humido breviter, ut Alumen, Chalcanthum, & Sal Armoniacum, & quædam ſunt unctuoſa, nec liqueſcunt ſolo humore facile, ut ſulphur, auripigmentum. Sed argentum vivum eſt de parte ſecunda, quamvis ſit elementum ductitium, vel ſimile aliquibus ductilibus. Sunt autem ductilia omnia liquabilia, & ut multum ductilia nec liquabilia, ſed non mollificantur niſi cum magna violentia: Et materia ductilium eſt ſubſtantia aquea, mixta cum ſubſtantia terrea mixtura forti, & non poteſt unum ab altero ſeparari, & congelatur ſubſtantia illius aquea cum frigore, poſt actionem caloris in ipſum, quod eſt eptеſis. Et erit exemplum à vino quod nondum gelavit propter ſuam unctuoſitatem: & ideo non eſt ductile. Lapidea verò de ſubſtantiis mineralibus materialiter ſunt aquea, ſed non gelantur ſola aqua, ſed etiam cum ſiccitate, quæ alterat aqueitatem & terreitatem, & non eſt in eis humor nimis unctuoſus, & ideo non ducuntur, & quia coagulatio eorum eſt ex ſiccitate, non ſolvitur de facili aut multum, niſi per ingenia naturalia ſolventia. Alumen autem & Sal armoniacum ſunt de genere ſalis, quia pars ignis in ſale armoniaco major eſt quàm terra, unde & totum ſublimatur, & ipſum eſt aqua cui admiſcetur fumus calidus nimium ſubtilis, & multæ igneitatis, coagulatum ex ſiccitate. Aqueitas verò ſulphureorum mixta eſt cum terra forti commixtione cum ferventia caloris, donec facta ſunt unctuoſa, & poſtea coagulata ſunt ex frigore. Atramenta verò compoſita ſunt ex ſale, & ſulphure, & lapidibus, & eſt in eis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, ut calcamentum & alathar generantur ex majoribus granis atramenti, & non ſolvitur niſi ſalſedo ejus cum eo, quod eſt in illo ſulphureo, & poſtea coagulatur, & illud jam accipit vim mineralem ex corporibus aliquibus. Quod ergo accipit vim ferream, erit rubeum aut croceum ut alathar. Quod verò vim æream acceperit, erit viride. Unde poſſibile iſta duo fieri artificialiter. Argentum vivum eſt ut una aqua, quæ miſcetur cum terra nimium ſubtili, ſulphurea, mixtione forti, donec in plana ſuperficie non quieſcat, & hoc eſt ex magna ſiccitate quæ ineſt illi, & ideo non adhæret tangenti. Eſtque albedo ejus ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ ſubtilis quæ eſt in eo. Proprium ejus eſt, quod ex vapore ſulphuris coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum, vel ex vapore ſulphuris facile. Videtur autem quod argentum vivum, & quæ ſunt ſimilia, ſi elementum omnium liquabilium, vel quia omnia liquabilia cum liquantur convertuntur ad ipſum, tamen non liquantur priuſquam calefiant, & cum liquata fuerint apparent rubea. Sed plumbum proculdubio cum liquatur eſt argentum vivum, ſed non liquatur niſi calefiat, & cum liquefactum fuerit, convertitur ad colorem convenientem omnibus liquabilibus; ſcilicet igneum ruborem, & ideo miſcetur Argentum vivum cum iſtis corporibus, quia eſt de ſubſtantia eorum. Sed iſta corpora differunt in compoſitione ſua ab illo, eo modo quo differt argentum vivum ad ſibi ſimilia, & permixtiones quæ permiſcentur cum eis donec congelantur. Et ſi fuerit Argentum vivum purum coagulabit id vis ſulphuris albi non urentis, & id eſt res optima quam poſſunt reperire illi, qui operantur Alchymiam, vel convertunt illud in argentum. Quod ſi fuerit ſcilicet ſulphur mundum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis ſimplicis non urentis, erit res optima quam poſſunt reperire Achymiſtæ, ut ex ea faciant aurum, hæc enim ipſum convertunt. Et ſi fuerit argentum viv. bonæ ſubſtantiæ, & ſulphur non purum, quod ſcilicet ſit in eo vis adurens, convertet ipſum in æs: argentum autem vivum ſi fuerit malum, & non purum terreum, & ſit ſulphureum non mundum, fit ex eo ferrum. Stannum verò videtur argentum vivum bonum habere, ſulphur verò malū, & hæc

hæc non benè trita, ſed tanquam per parva compoſita, & ideo non fit tale. Plumbi verò groſſi argentum vivum malum eſt, ponderoſum, & luteum, & ſulphur ejus malum eſt, mali vaporis, & fœtidi & debilis. Unde non bene gelatur. Et artifices faciunt gelationem ferè ſimilem artificialiter, quamvis artificialia non ſunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam certa habet ſimilia, & ideo creditur quod compoſitio naturalis fiat hoc modo, vel vicino huic: Sed ars debilior eſt quàm natura, nec ſequitur eam licet multum laboret. Sciant verò artifices Alchymiæ ſpecies rerum transmutari non poſſe. Sed ſimilia illis facere poſſunt, & pingere rubeum citrino, ut videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec fit multum ſimile auro vel æri: Poſſunt quoq; plumbi immundias abſtergere, ipſum tamen ſemper erit plumbum, quamvis videatur argentum, ſed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, ut errent homines, ut qui accipiunt ſalem & ſalem armoniacum. Cæterum quod differentia ſpecifica tollatur ingenio, non credo poſſibile, & non eſt quod complexio una in aliam convertatur, quia iſta ſenſibilia non ſunt differentia, qua permutantur ſpecies, ſed ſunt accidentia, & proprietates. Differentiæ autem eorum non ſunt cognitæ, quia cum differentia ſit ignota, quomodo poteſt ſciri utrum tollatur nec ne, vel quomodo tolli poſſit. Sed expoliatio accidentium ut vaporis, & coloris, ponderis, vel ſaltem diminutio, ſed proportio iſtarum ſubſtantiarum non erit eadem in omnibus. Hæc igitur in illam permutari non poterit, niſi fortè in primam materiam reducatur, & ſic in aliud quàm prius permutantur, hoc autem per ſolam liquefactionem non fit, ſed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Avicennæ Finis.

SUBSECTIO III.

Ariſtotelis Chymici Opera aliquot exhibet.

ARISTOTELES De Perfecto Magiſterio.

CUm ſolerti indagine univerſarum rerum artificia Philoſophia compererit ſedulitate, tum chariſſime fili, exquiſitionis ſagacia Alchemiæ artis magiſterium adinvenit: quod eatenus reliquarum rerum præpollet argumentis, quatenus ipſum de ſecretioribus naturæ abditis reperitur. Ratio enim ſufficit hujus artis operandarum rerum apparentes & manifeſtas virtutes vel naturas tantum cognoſcere. Nihil enim in arte hac perficeret, niſi earundem interiores vel occultas naturas abſque errore quis cognoſceret. Ars enim hæc de Philoſophia eſt occulta, & eſt de illa parte Philoſophiæ, quæ Meteora nuncupatur. Loquitur enim ars hæc non ſolum de elevatione & depreſſione elementorum, ſed etiam elementatorum. Scias hoc, quia magnum ſecretum eſt. Scias præterea hanc artem vocari inferiorem Aſtronomiam, & ſuperiori primæ eſt comparativa. Loquitur enim ſuperior Aſtronomia de ſtellis fixis in firmamēto igneo, & de ſeptem erraticis, quæ planetæ nuncupantur, quia motu contrario firmamenti feruntur: Hæc autem ars loquitur de lapidibus fixis in igne, & de his, quæ ab igne fugiunt: Lapides vero, quæ ſtellæ dicuntur, ſunt Sol, Luna, Mars, Saturnus, Jupiter, Venus, nitrum, calx, carbunculus, ſmaragdus, & reliqui lapides, qui ab igne non fugiunt. Lapides vero, qui planetæ vocantur, ſunt argentum vivum, ſulphur, arſenicum, ſal armoniacum, tutia, magneſia, & marchaſita. Iſti enim ſuper ignem non perſeverant, ſed ſeorſum paulatim ab eo fugiunt & evolant, niſi ad ipſum ſuſtinendum quibusdam inenodabilibus vinculis & artificioſis nexibus indiſſolubiliter conſtringantur: quæ diutina conſtantia & ſubtili meditatione inſtantique ſimul operatione non feſtina, poſt multorum laborum fallacias & operationum diverſa ſophiſmata Philoſophia perfectiſſime eſt conſecuta, & eorum arcana ſuis reliquit filiis. Si enim] alius, quam ejus filius hoc attentare præſumpſerit, ut indignus penitus repulſam patietur: & ſe, opus, & expenſas amiſiſſe merito deplorabit: ſcias hoc, quia magnum ſecretum eſt. Vocantur autem prætacti lapides fuſi ſuper ignem corpora & animalia, & fugientes ab igne, ſpiritus. Sicut enim corpus ſive anima non vivit nec erigitur niſi prius ſpiretur, ſic & prædicta corpora quaſi mortua jacent, niſi cum prædictis ſpiritibus vivificentur & erigantur, ſeu opere naturæ in mineris ſuis fiat in millibus annorum, ſeu opere philoſophiæ, cum ſint effoſſa de ſuis mineris, & hoc fit in die una reſpectu operis naturæ: imo ut verius fatear in hora una: fit tamen cum medicamine, cujus compoſitio multi temporis ſpacium anticipavit. Dicuntur etiam lapides fixi ſuper ignem ſubſtantiæ, & fugientes ab igne accidentia: quia ſicut ſubſtantiæ per ſe ſtant, nec alterius naturæ beneficio reguntur, ſic lapides fixi ſuper ignem ſua poteſtate perſeverant: & ſicut accidentia non poſſunt ſuas qualitates oſtendere, niſi cum fuerint ſubſtantiis ſociata, ſic lapides fugientes ab igne non poſſunt ſuas demonſtrare virtutes, niſi cum fixis fuerint maritati: Scias hoc, quia magnum ſecretum eſt. Scias quoque, quod prædicta non bene ad invicem ſe recipiunt, niſi prius fuerint utraque munda: non enim recipit corpus ſpiritum, nec ſpiritus corpus, ita quod fiat ſpirituale corporeum, & corporeum ſpirituale, niſi ſint ab omni ſorde prius perfectiſſime defœdata vel defæcata: cum vero ſint ſic, complectitur corpus ſpiritum, & ſpiritus corpus, & provenit ex eis operatio perfecta. Et eriguntur corpora in examinatione, & ſpiritus tenentur à corporibus ſuper ignem: Scias hoc, quia eſt magnum ſecretum. Quicunque igitur hoc ignorat ſecretum, ab opere manum ſuſpendat, donec ipſum ſciat: Dum enim hoc ignoraverit, non gaudebit operis ſui perfectione: & cum hoc ſciverit, gratulabitur ſibi operationem ad vota compleri. Rogo itaque te fili, ut inceſſabili lectione philoſophiæ libros ſcruteris, ut & ejus filius & hujus arcani magiſterii habere ſagaciam merearis. Qui enim in legendis libris defeſſus extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit: quia non poteſt de levi ejus in Practica manús creſcere, cujus in Theorica intellectus deſudare renuerit. Ille namque ad operationem ſecurius accedit, in cujus mentis ænigmate plures operationum imagines variæque reſultant. Ne autem tu fili cariſſime omnia philoſophiæ volumina ad inve

inveniendum prælibata ſecreta quaſi errabundus percurreres, hunc librum tuo conſcripſi nomini: in quo omnia ea cum ſuis præparationibus per ſermonem completum redegi, quæ in prænominatis nominibus propinquiora, faciliora, & notiora reperi ad componendum album & rubeum Elixir, ut tibi ad operandum facilis eſſet aditus.

Eſt autem Elixir compoſitum ex ſpeciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum curandorum & purgandorum, & reducendorum in Lunificum & Solificum verum. Caveas ergo ne ad condendum, vel componendum procedas, antequam inveneris componentium pondera completa. Quia ſecundum componentium ponderum perfectionem, erit compoſitionis operatio. Scias hoc, quia eſt magnum ſecretum. Scias etiam quod non poteris perfecte mundificare, niſi prius mundificandorum naturas omnes & ægritudines bene cognoveris. Sunt etiam in prælibatis corporibus quædam ægritudines, quas partim à mineris ſuis, & partim ab elementorum ſuorum contrahunt qualitatibus. Omnis etiam elementata res quatuor in ſe retinet qualitates activas & paſſivas, exterius ſive interius, mollitiem ſive duritiem, & horum medium, verbi gratia: Res ſi exterius eſt calida & humida, & mollis, interius eſt frigida & ſicca & dura: quia omnis rei manifeſtum ſuo contrarium occulto: ſcias, quia eſt multum ſecretum. Unde ſi perfecte cognoveris exteriorum rerum conſiſtentias, & interiores de levi tu cognoſces, & è converſo. Et ſi occulta manifeſtare ſciveris, ſcies & manifeſta occultare. Sed ſcias in quibusdam rebus ut in plumbo, totum manifeſtatum occultari, & totum occultum manifeſtari: Et in quibusdam medium occultum manifeſtari tantum, ut in ære: & medium occultum manifeſtari, ut aurum, ut ad ſanitatem perfectam perveniant, vel ſaltem ad neutralitatis officium perducantur. Scias hoc, quia eſt maximum ſecretum. Scias etiam quod rerum quædam ſunt ſanæ, quædam ſunt ægræ: ſanæ dicuntur, in quibus quatuor qualitates cum mollitie & duritie ita æqualiter exiſtunt, quod nulla earum vincitur à ſua contraria, ſicut in auro perfecto: in ipſo namque ſunt ita æquatæ, quod neutra ſuperfluit alteri: Ægræ dicuntur illæ, in quibus eſt hujuſmodi contrarium. Neutræ vero dicuntur illæ, in quibus ſpecies æqua proportione terminatæ ſunt, tamen una parum vincit alteram, ita quod levi artificio & pauco medicamine ſanantur, ut eſt aurum album, & argentum putum, in quibus ſola tinctura fixa incolumitas reſtauratur. Scias hoc, quia, &c. Ut autem hoc facere ſcias, totis viribus enitaris, & tu labora ut intelligas quæ dicam, & Deus alleviet: Scias quoque quod res ita ſubtili artificio & myſtica conjunctione ad invicem ſunt æqualiter commiſtæ, quod in qualibet re omnis res exiſtit per potentiam, etiamſi per viſum in ipſa non comprehendatur, ſed in rebus liquefactis clarius quam in aliqua re diſcernitur. Sunt enim auri interiora argentea, & argenti aurea, & econverſo. Et in ære ſunt ſimiliter aurum & argentum potentialiter licet non viſibiliter: & in eisdem ſunt plumbum potentialiter & ſtannum, & in iſtis ſunt econverſo aurum & argentum in potentia: quod totum tibi patebit cum eorum præparationem & ſubſtantiarum ipſorum transformationem, & ipſorum commutationem, ſecundum naturæ actionem ſcies. Scias etiam, quod non convenit cum lapidibus non præparatis aliquid operari. Eſt enim operatio theſaurus rei & hoſpitium complementi. Si ergo completa & perfecta præceſſerit operatio, perfectum & completum aderit complementum: & ſi diminuta, diminutum. Et quantum decreſcit perfectionis in præparatione, tantum expectetur diminutionis in operis projectione. Semper tamen oppoſitiones vis aliqua proculdubio præſtolatur. Præcedit autem operationem perfectæ operationis quædam rerum purificatio, quæ à quibusdam mundificatio, & à quibusdam adminiſtratio, à quibuſdam rectificatio, à quibusdam ablutio, & à quibusdam ſeparatio nuncupatur. Ipſa enim puriores rerum partes diſgregat ab impuris, ut gravioribus abjectis partibus, cum levioribus opus compleatur. Et hoc dedit Hermes intelligere in ſuo ſecreto, quod de hoc opere compoſuit, dicens: Separabis terram ab igne, & ſubtile à ſpiſſo. Scias hoc quia magnum, &c. Scias quoque, quod perfectæ præparationis negocium non ſolum contra ſuperfluorum remotionem, verum etiam contra deficientium adjectionem verſatur, ſecundum quod in quodam opere meo habetur, quod Lumen luminum inſcribitur. In eo namque inter cætera, quæ de hujus magiſterii ſubtilitate reſervavi, dilucide dixi, quod perfecte præparare, eſt ſuperflua demere, & deficientia ſupplere, quia non poſſunt gravia niſi cum levium ſuperius, nec gravia niſi cum gravium inferius conſortio detrudi: nec poſſet calidum niſi frigidi, nec frigidum niſi calidi: nec humidum niſi ſicci, nec ſiccum niſi humidi: nec durum, niſi mollis, nec molle niſi duri adjunctione aliquo modo temperari vel præparari. Cum vero alternatim congrue deſponſantur, generatur ex eis ſubſtantia temperata, quam non poteſt ignis violentia ſuperare, nec terræ fæculentia vitiare, nec aquæ limoſitas condenſare, nec contractus omnes abumbrare. Et Hermes hujus doctrinæ princeps in fine ſui prænominati ſecreti, volens quomodo, & ex quibus lapis, quem prædixerat omnem rem ſubtilem vincere, & omnem rem ſolidam penetrare, compoſitus eſſet, oſtendere, hoc idem inſinuat, cum dixit: Sicut hic mundus creatus eſt, ita lapis, quem dixi, eſt creatus, id eſt, factus: hoc eſt, ſicut hic mundus ſenſilis ex gravibus & levibus, mollibus & duris, calidis & frigidis, humidis & ſiccis inter ſe invicem à natura concordiæ pace ligatis perpetuò, eſt effectus, ita & lapis quem prædixi omnem rem ſubtilem, & omnem rem ſolidam penetrare, & eisdem in idipſum, per philoſophiam vero ex amicabili fœderatis ſuper ignem perpetuo eſt creatus. Scias hoc: Perfecta vero corporum & ſpirituum præparatio per ſuperflui remotionem & abſentis additionem, exercitio quatuor regiminum adimpletur: Primum eorum eſt ad naturam ignis reductio: ſecundum eſt in aqua reſolutio: tertium eſt in aere levigatio: quartum eſt ad terram compreſſio. Primum fit calcinando, ſecundum ſolvendo, tertium per alembicum deſtillando, quartum vero igne leni coagulando, vel congelando. Et hoc eſt eorum integra præparatio, & hoc innuit Hermes in ſuo ſecreto prænominato, cum dixit: Suaviter cum magno ingenio aſcendit à terra in cælum, & iterum deſcendit in terram: per hæc enim dedit intelligere, corporum calcinationem, & ſpirituum cum ſublimatione fixionem: quia hoc eſt eorum calcinatio. Et ſolutionem oſtendere volens, ait: Nutrix eſt ejus terra, id eſt inhumatio nutrix ejus & revivificatrix eſt: per ipſam enim res, quæ fuerant prius cum calcinatione mortificatæ, nutriuntur & revivificantur, cum in liquorem in mundatione rediguntur. Item, ut oſten

ut oſtenderet deſtillationem per alembicum, ait: Portavit illud ventus in ventre ſuo: cum enim aqua per alembicum deſtillatur, tunc prius per ventum, id eſt, fumum in aere levigatur, & ab inferiori parte vaſis ad alembici verticem deportatur, licet propter concluſionem iterum in aquam revertatur. Hanc autem deſtillationem quidam in rebus liquoroſis loco ſublimationis habuerunt, & ipſam ſublimationum nomine vocaverunt. Item ut oſtenderet coagulationem, in qua vis ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram, id eſt ad fixionem, ut oſtenderet generaliter quidquid per partes prius expreſſerat, dixit: Et recipiet vim ſuperiorem & & inferiorem, id eſt naturam ſuperiorum & inferiorum elementorum: quia licet à levioribus exordium ſortiatur, debet tamen in gravia terminari, ad hoc ut ſuper ignem perpetuam habeat perſeverantiam. Hic enim loquens de præparatione unius illorum tantum, quæ ad componendum lapidem philoſophicum requirit, exemplificando de uno, ut brevis fieret, in unoquoque ſingulorum præparationem integram denotat, quia tunc eſt eorum peracta præparatio, cum verſa ſunt in terram, id eſt, ad fixionem ſuper ignem, & fuſionem faciunt ſine fumigatione: & tunt vincent omnem rem ſubtilem, & omnem rem ſolidam penetrabunt. Scias hoc, &c. Scias præterea, quod propter difficultatem & longitudinem integræ præparationis quidam in agendo omittunt unum quatuor prædictorum regiminum, quidam duo, quidam tria: & cum uno tantum procedunt ad componendum: quia quidam calcinant & ſolvunt & componunt, & ita de reliquis. Unde ſcias, quod prædictorum multiplices manaverunt compoſitiones ſecundum varios diverſorumque Philoſophorum proceſſus, tum cum igne, tum cum ſolutione, tum cum utroque.

Quidam enim dixerunt, quod prædictorum non poteſt fieri totalis & perfecta commiſtio, niſi cum igne: & quidam, quod non niſi cum utroque. Illorum autem qui cum ſolo igne operabantur, duplex erat proceſſus. Quidam enim accipiebant prædicta tantum ſeparata & conferebant in unum fortiter, & ſublimabant ſubtile à ſpiſſo, ſemper reducendo id quod erat ſuperius ſuper id quod erat inferius, donec totum inferius remaneret, & in ſpiſſi naturam per ignis officium transmeabat. Et dicebant, quod hoc modo fiebat elixir firmum ſuper ignem apud Arabes. Quidam vero ſpiritus prælibatos cum ſublimatione figebant, & poſtea ſociabant eos corporibus calcinatis vel ablutis, & ex eis unum corpus cum fuſione faciebant: & dicebant quod erat elixir firmum ſuper ignem: Et ſunt viæ illorum, qui cum ſolo igne operabantur. Illorum vero, qui cum ſolutione tantum operabantur, duplex erat via: Quidam enim unumquodque prædictorum ſeparatorum per ſe ſolvebant, & eorum aquas ſecundum juſta pondera permiſcebant, & congelabant in lapidem, & dicebant, quod hoc erat perfectum elixir. Alii vero hujus ſectæ Philoſophi accipiebant prædicta abluta, & componebant omnia ſimul & ſolvebant inſimul, & poſtea coagulabant. Verumtamen quidam, ſolutione facta, aquas ſolutarum deſtillabant per alembicum, dicentes, quod hoc erat complementum claritatis ipſorum & ſplendoris, & tincturæ ex aggregato proveniebant inde. Nam aqua clariſſima quam poſtea in aquam coagulabant, dicebant quod illud erat veriſſimum elixir. Illorum verò, qui cum utroque procedebant ſextuplex erat ſemita: Quidam enim ſolvebant corpora calcinata, & inde imbibebant ſpiritus ſublimatos, & inde imbibebant corpora calcinata. Sed tamen hoc debilius eſt primo. Quidam autem cibabant argentum vivum cum corporibus, & ſolvebant, & ex hujus aqua imbibebant ſulphur & arſenicum ſublimatum, & iterum ſolvebant totum hoc, & congelabant, & dicebant, quod hoc erat elixir perfectum. Quidam vero cum ſulphure & arſenico ſeparatis cibabant corpora ſublimanda cum pondere ſui, & poſtea ſolvebant & potabant inde duplum argenti vivi ſeparati, & iterum ſolvebant & congelabant, & dicebant, quod hoc erat elixir rectum & bonum. Quidam vero cum corporibus cibatis cum ſulphure & arſenico, ut dictum eſt, cibabant argentum vivum, & coagulabant, & dicebant, quod hoc erat rectum & bonum elixir. Quidam autem dicentes vere veriſſimum elixir ex quatuor rebus debere conſtare ejusdem generis, non diverſi, & non ex pluribus nec paucioribus, quia tunc corrumperetur corpus, componebant elixir ex quatuor ſpiritibus principalibus, ſcilicet argento vivo, ſulphure, arſenico, & ſale armoniaco: tamen quod argentum vivum prius ſublimando figebant, & poſtea ſolvebant ipſum cum ſale armoniaco præparato, diſſoluto & deſtillato per alembicum: & tunc argentum vivum ſic diſſolutum deſtillabant per alembicum, & poſt ipſum coagulabant, & dicebant quod ipſum ſic præparatum, eſt vera hujus artis medicina, & lapis non lapis, & corpus ſpirituale, & ſpirituale corporeum, & id quod retinet omne volatile à fuga, & fermentum, & tinctura duorum elixirium, & argentum vivum accidentale, quod prætulit ſe auro, & vincit ipſum, & illud quoque occidit & vivere facit, & verum argentum vivum coagulatum, & pater omnium mirabilium hujus magiſterii. Poſtquam vero ipſum coagulaverant, ut dictum eſt, ipſum cum aqua ſalis armoniaci præparati & fixi iterum ſolvebant, & inde imbibebant argentum vivum ſublimatum, & ſulphur & arſenicum præparata, & tunc ſolvebant omnia ſimul, & poſt deſtillabant, & coagulabant, & hæc coagulatione ultima cerabant, & dicebant, quod hoc erat vere veriſſimum elixir: ego autem novi veriſſime: quod quodlibet prædictorum corporum & ſpirituum, ſi perfecta præparatione fuerit præparatum, album & rubeum eſt elixir per ſe ſolum. Scias hoc, &c. Licet autem quamplures fuerint adhuc modi ex prædictis corporibus & ſpiritibus elixir componendi, & obſcuriſſimis verbis Hermetis à diverſis Philoſophis enucleatis ſcripti, laudabiliores tamen & eos, qui veraciores exiſtunt, ſecundum hujus rei proprium eventum ſemper cum Dei auxilió ſum ſecutus. Itaque tu fili cariſſime operare ſecundum quem volueris prædictorum ſex modorum, neque ad alios modos tua declinet intentio: quia ſi ſecundum ipſos fueris operatus, inceptum opus cum Dei auxilio fine concludes congruo, & exinde laboris mercedem recipies.

Secunda hujus Artis ratio.

Omnia quidem corpora, quæ à Lunari globo inferius à ſummo condita ſunt opifice, quatuor participant elementis, & quatuor naturis, & quatuor naturarum complexionibus, & quatuor principalibus coloribus, & quatuor ſaporibus, & quatuor odoribus, & duobus ſexubus. Elementa quatuor ſunt, ignis, aër, aqua & terra: quatuor humores

humores naturales ſunt, ſanguis, bilis flava, phlegma, melancholia. Naturæ ſunt quatuor, caliditas, frigiditas, humiditas, & ſiccitas. Quatuor naturarum complexiones ſunt, caliditas & ſiccitas, frigiditas & humiditas. Quatuor principales colores ſunt, albus, niger, citrinus, rubeus. Quatuor ſapores ſunt, inſipidum, acidum, dulce & amarum. Quatuor odores ſunt, ſuavis, fœtidus, intenſus, remiſſus, id eſt non multum acutus. Sexus duo ſunt, maſculus & fœmina. Altitudo corporis eſt ejus manifeſtum. Profunditas corporis eſt ejus occultum. Et latitudo eſt ejus medium. Participant ergo omnia prædicta corpora ſecundum has tres dimenſiones omnibus prædictis hoc modo: Corpus ſi in altitudine ſua eſt terreum, in eadem eſt frigidum & ſiccum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum, & idem in ſuo profundo eſt aereum, calidum & humidum, ſanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, maſculinum: Idem in latitudine ſua in uno latere eſt aqueum, frigidum, & humidum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum; in alio latere eſt igneum, calidum & ſiccum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. Et hæc ſunt ligamenta, quibus corpora omnia ad invicem colligantur, quod in corporibus congelatis clariſſime deprehenditur.

De Plumbo.

INcipiam igitur tibi id oſtendere ut perfectius meditari mente, & ſermone apertius recitare potero, à plumbo ſumpta origine, ut completis & diminutis congelatorum partibus cognitis, & etiam cognitio, in qua eorum parte diminutiones ſunt completæ, & in qua diminutæ, expedite & abſque confractionibus recte ad operandum procedas. Voco autem hic completas, quas in præcedenti parte vocavi ſanas, ægras, & neutras. Sanitas enim perfecta res eſt: ægritudo & neutralitas diminuta. Perfectius ergo magiſterium eſt, corpora ad ſanitatem, quam ad neutralitatem ducere, cum ſcienti utrunque facile ſit, & poſſibile. Quidam vero Sophiſtæ naturarum rerum inſcii, & ſecretum Philoſophiæ ignorantes, & regimentorum ejus improvidi invenientes ſcripturas ejus de his rebus, eaſque non intelligentes, cum poſt opus nihil in manibus ſuis inveniant, errorem imperitiæ ſuæ Philoſophiæ adſcribentes, hoc opus non ſolum difficile, verum etiam impoſſibile prædicant: de quibus Philoſophia non curat: non enim omnes ad hoc epulum convocat, ſed illos tantum, qui hujus menſæ accubitu digni & iſtius miri refectione epuli ſunt inventi. Satage ergo fili, ut non ſis Sophiſta, ſed ſis Philoſophus: ut rerum virtutes non ſolum meditatione, verum etiam meditatione & experientia cognoſcas. Meditatio enim ſine experientia nihil prodeſt: ſed experientia ſine meditatione proficit. Unde plus eſt experientia quam meditatio perquirenda. Quicunque igitur experientiam hujus artis fuerit aſſecutus, erit in hac arte Philoſophus, & inter menſæ prædictæ convivas merito numerandus, & ex ferculis quæ exuperant rei omnis mundanæ precium dulcedine & affectu perpetuo ſatiandus. Verum cum de hujus rei experientis nemo poſſit prima fronte eſſe diſcretus, tibi ſuadendum providi ut operatione incepta non ceſſes, ſi prima vice non fueris operatus, ſed bis, vel ter, & etiam amplius, ſi neceſſe fuerit, reitera, quouſque quod appetis perfectiſſime deprehendas: neque ab hac re labor inanis inanium rerum, nec expenſæ rerum te amoveant: quia cum inſtantia vinces, & cum ſapientia ſuperabis, & ad id, Deo duce devenies, quod optaſti: & de manuum labore mercedem, & lucrum de rerum ſumptibus rehabebis, neque, indigebis hujus operis reiteratione, ex quo ſemel ipſum perfecte peregeris. Quod ſi prima vel ſecunda vice labore fatigatus, vel expenſis perterritus ceſſaveris, in detrimentum & non augmentum te ſcias incurſurum. Igitur antequam incipias delibera, nec inchoes, niſi conſummare diſponas. Sed ne propter hoc nimia ſuſpenſione animum tuum arguam, quod tibi ſum pollicitus, accipe.

De Plumbo rurſus.

PLumbum in ſua altitudine frigidum & ſiccum eſt, argentum nigrum, molle in actu, & argentum in potentia, nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum: in ſuo profundo eſt aurum calidum & humidum, aereum, ſanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, maſculinum. In uno latere eſt frigidum & humidum, ſtannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum; & in alio latere eſt calidum & ſiccum, id eſt ferrum, vel es, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. Convertitur igitur plumbum facilius in argentum quam in aliud corpus, quia facilius eſt altitudinem corporum detegere, quam latera eorum vel profunda: & ſimiliter levius eſt manifeſtare latera eorum quam profunda.

De Stanno.

STannum in altitudine ſua eſt frigidum & humidum, id eſt ſecundum ſtannum & argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum. In ſuo profundo eſt calidum & ſiccum, id eſt ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. In uno latere eſt frigidum, & ſiccum, id eſt plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum. In alio latere eſt calidum & humidum, id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. Convertitur ergo facilius ſtannum in argentum vel aurum, quam in aliquod aliud corpus: quia facilius eſt ad latera corporum, quam ad ipſorum profunda pervenire.

De Ferro.

FErrum in altitudine ſua eſt calidum & ſiccum, id eſt ferrum & æs, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. In ſuo profundo eſt frigidum & humidum, id eſt ſtannum & argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum. In uno latere eſt calidum & humidum id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. In alio latere eſt frigidum & ſiccum, id eſt plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum.

De Ære.

ÆS in ſua altitudine eſt calidum & ſiccum, id eſt æs & ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. In ſuo profundo eſt frigidum & humidum, id eſt ſtannum, argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum. In uno latere eſt calidum & humidum, id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. In alio latere eſt frigidum & ſiccum, id eſt plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum.

De Argento vivo.

ARgentum vivum in ſua altitudine eſt frigidum & humidum, id eſt argentum vivum & ſtannum, aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum. In ſuo profundo eſt calidum & ſiccum, id eſt æs & ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. In uno latere eſt frigidum & ſiccum, id eſt plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum. In alio latere calidum & humidum, id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum.

De Argento.

ARgentum in ſua altitudine frigidum eſt ſiccum, id eſt, argentum & plumbum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum fœtidum, fœmineum. In ſuo profundo eſt calidum & humidum, id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. In uno latere eſt frigidum & humidum, id eſt ſtannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum: In alio latere eſt calidum & ſiccum, id eſt æs & ferrum igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum maſculinum.

De Auro.

AUrum in ſua altitudine eſt calidum & humidum, id eſt aurum aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. In ſuo profundo frigidum & ſiccum, id eſt plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum. In uno latere eſt frigidum & humidum, id eſt ſtannum & argentum vivum, aqueum phlegmaticum, album, inſipidum remiſſum, fœmineum: in alio latere eſt calidum & ſiccum, id eſt ferrum & æs, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. Hæc eſt enim omnium corporum ad invicem convenientia, quam videntes Philoſophi æſtimarunt unum poſſe in aliud transformari, & eorum æſtimationem confirmavit actus, Converterunt enim argentum in aurum, vel è converſo, & ſic de reliquis ſecundum generationem & corruptionem. Nolo autem ut mireris ſi Sol in quacunque dimenſione fuerit corporeum, & ſolus obtineat, ne cum eo aliquod aliorum corporum habeat ſocietatem: hoc enim ſuæ naturæ temperantia, & ſuæ ſubſtantiæ puritas & nobilitas meruerunt: Et propter hoc etiam inter omnia corpora obtinet principatum. Nolo etiam ut mireris, ſi argentum vivum inter corpora nunc & inter ſpiritus in præcedentibus numeretur: ſuæ namque naturæ convertibilitas exigit, ut nunc corporibus nunc ſpiritibus ſocietur. Spiritibus enim ſociatur rationabiliter propter fugacitatem ab igne, quam habet antequam corrigatur, & quia exaltat in examinatione corpora, cum eſt correctum corporibus quoque de jure ſociatur, quod in ipſum omnia corpora verti poſſunt, & ipſum ab omnibus corporibus poteſt reduci, vel quia per adminiſtrationem ſulphuris cum eo, ex ipſa omnia corpora originem ſortiuntur, quod patet in generatione omnium metallorum.

Auri generatio.

AUrum generatur ex argento vivo claro, miſto cum ſulphure rubeo claro, & in corde terræ longo tempore excoquitur calore modico. Et quia per longa tempora calore modico aurum decoctum eſt & ipſius natura clara fuit, ideo cohæſerunt partes ſuæ ad invicem, quoad ſolidum, graveque fieret: ideo neque ſub terra putreſcit, nec ab igne facile comburitur.

Argenti generatio.

ARgentum generatur ex argento vivo claro, miſto cum ſulphure claro, albo, & aliquantulum rubeo & quia parum rubei ſulphuris affluit, ideo non ad modum auri ſubrufum fuit.

Cupri generatio.

CUprum vel æs conſtruitur ex argento vivo turbido & ſpiſſo, & ſulphure turbido rubeo miſtis ad invicem, & diutius etiam quam aurum excoquitur calore maximo: & quia multum eſt in decoquendo combuſtum, ideo multum ruboris obtinet: laxi etiam eſt corporis propter eandem cauſam, quod perpenditur, quia vapor aceti ſubintrat corpus ejus, & ipſum colorem viridem diſſolvit, qui flos æris nuncupatur.

Ferri generatio.

FErrum oritur ex argento vivo turbido miſto cum ſulphure citrino turbido, & cupro vel ære, diutius excoquitur calore modico, unde ſolidius eſt ipſo, & ad virtutem ignis tardius ære fluit: quia calore modico longo tempore decoquitur, ideo conſtringunt ſe bene partes, nec eſt laxi corporis ut æs.

Stanni generatio.

STannum oritur ex argento vivo claro miſto cum ſulphure albo claro, ſed tamen parvo tempore decoquitur calore modico: unde ſi diu decoqueretur, in optimum argentum tranſiret.

Plumbi generatio.

PLumbum conſtruitur ex argento vivo groſſo miſto cum ſulphure albo groſſo, & parumper rubeo: quod autem ex ſulphure albo factum ſit, percipitur, quia aceto adhibito dealbatur. Et quia parum ſulphuris vis rubeo affuerit, declaratur in plumbo cum comburitur: tunc enim coloris rubei efficitur, quod à magiſtris Sericon appellatur.

Tertia Pars hujus Artis.

COnſequentis ſermonis eloquio, corporum mineralium hactenus explicitis infirmitatibus & complexionibus mineralibus, quoad ſubtilius excogitare potui: deinceps ad eorum practicam perſpicaciter intimandam cum Dei auxilio proficiſcar. Cum igitur ſales & alumina præparata & aquæ penetrantes & ſerenantes ex eis compoſitæ ſecundum hujus artis complexionem ultima reperiantur, ſecundum tamen actionem ejusdem prima exiſtunt, utpote quia ſunt radix & fundamentum omnium purgandorum, ideo ab eis tertiam, quam de hujus artis practica inſtituam, exordior rationem.

Separatio Salis communis & Salis gemmei.

ACcipe de quocunque horum volueris partem unam, & in quatuor partes aquæ pluvialis claræ ipſum diſſolve, & deſtilla per filtrum, & decoque in vaſe vitreo cum igne levi donec aqua conſumatur, & ſal in fundo vaſis coaguletur: hoc facto, deſicca ipſum cum igne levi vel ad Solem, & tunc contere ipſum, & imple ollam vitream vel vitreatam, & claude os ejus cum cooperculo lutato luto ſapientiæ, ita ut non reſpiret, & tunc mitte ipſum in furno panis calefacto per noctem, & in mane extrahe, & aperi ollam, & ſalem, qui eſt in illa, diſſolve iterum in quadruplo ſui aquæ prædictæ & deſtilla per filtrum, & congela ut dictum eſt: & hoc reitera donec ſtrepitus vel crepitus ſint ſopiti, quod fit poſt tertiam reiterationem: & tunc erit optime ſeparatum.

Additio: Salem ſic ſepara ex alio libro: Funde in aqua calida, cola & congela.

Præparatio Salis communis ex libro Emanuelis.

SAl commune album quantum vis frica inter manus cum aceto acerrimo facto de uvis acerrimis, & ſicca ad Solem, hoc faciendo ſeptem vicibus. Et quod erit clarum & limpidum inter duo linteola pone, & cave à pulvere uſque in finem hujus regiminis: Deinde exſiccatum tere & cribra cum cribro. Accipe ſubtiliores illius partes, ſicca in furno, ut melius ſolvantur, & ſolve in duplo ſui de aqua dulci, ſcilicet aqua putei & tepida donec ſolvatur parum & parum in cacia ferrea, & coletur per duos ſacculos lineos, & claude in cucurbita magna cæca, id eſt clauſa: pone in fimo equino per ſeptem dies: poſt ſeptimum diem extrahe à fimo, cola per ſacculos lineos in caldario optime ſtannato habente decem foramina ampla ad modum trium digitorum in ſummitate cooperculi: deinde pone in loco congelationis, decoquendo ipſum lento igne de lignis ſalicis per diem unum, donec congeletur & aqua evaneſcat: deinde accipe de duobus ſalibus, ſcilicet de albo & viridi, & tere ſeparatim, & deſicca in furno per unum diem extracto pane, deinde ſolve in duplo ſui de aqua dulci tepida, & cola in cucurbita, & dimitte per ſex dies: poſt extrahe & cola in caldario coagulationis, donec aqua conſumetur per foramina in fumum, & ſal erit coagulatum? Tunc aperi iſta duo caldaria, & in unoquoque invenies ſaporem ſapientum albi coloris, & ſaporem viridem à viriditate æris. Tunc accipe ſeparatim & deſicca in furno, & ſeparatim ſolve, & ſeparatim in fimo pone, & ſeparatim congela donec perveniant ad hunc ordinem in ſeptem diebus: Et quando erit factum, probetur ſuper carbones, utrum fumet vel non, vel in lingua liqueſcat, vel in manu. Solutio ejus eſt, ut ponas in viſcere, id eſt ampulla de vitro albo, & ſuſpende ſuper fumum, qui exit de ventre equi, & per diem unum ſolvetur & mutabitur in aquam cryſtallinam, deinde deſtilla per alembicum cum amplo foramine ad modum unius digiti, & totum cum lento igne in balneo aquæ, quia in cinere ſine humore congelaretur: deinde fundetur ſuper carbones in crucibulo donec fundatur & vertatur in naturam corporis, deinde dimitte infrigidari: Et quando erit frigidum, convertetur in naturam ſalis, quem poſtea bene tere & ſolve in aqua.

Salis alkali ſeparatio.

ACcipe de alumine allofor, id eſt alkali bene trito partem unam, & ſuper ipſam projice aquæ pluvialis partes ſex, & dimitte eam incerari in ea aqua tribus diebus, & move quotidie die bis vel ter cum baculo, ut melius fiat diſſolutio: tunc deſtilla per filtrum, prius tamen bulliat in caldario ſtannato, donec ſexta pars aquæ conſumatur: tunc hujuſmodi aquam congela, ut prædictum eſt. Deinceps fiat, ut dictum eſt in ſale communi: hoc eſt diſſolve ipſum in quadruplo ſui tantum de aqua pluviali, & deſtilla per filtrum, & congela, & hoc reitera, donec invenias ipſum ſuper ignem ſine ſtrepitu, & tunc erit optime ſeparatum.

Aluminis ſeparatio.

ACcipe de ipſo albo plumoſo partem unam & diſſolve ipſum in quadruplo ſui urinæ puerilis antiquatæ, & prius decoctæ ad tertiam ſui partem, & tunc deſtilla per filtrum, & mutetur de vaſe in vas, donec nihil fæcis inveniatur in fundo vaſis, vel deſtilla eam poſt ſui decoctionem per alembicum, quod melius eſt: facta diſſolutione deſtilla per filtrum, & tunc decoque cum igne levi uſque ad compoſitionem urinæ, & erit optime ſeparatum.

Atramenti ſeparatio.

FAc per omnia de ipſo, ut feciſti de alumine jameni, & erit optime ſeparatum.

Nitri ſeparatio.

TEre ipſum fortiter cum aqua ſalis communis bis vel ter, & tunc ablue ipſum cum aqua dulci donec ſapor ſalis omnino recedat: poſtea funde ipſum, & erit optime ſeparatum.

Additiones. Regimen ſalis nitri: Accipe de eo, ablue in aceto acerrimo mali granati duabus vicibus, & ſicca ad Solem: deinde ſolve in duplo ſui de aqua putei, & cola & dimitte in fimo per diem unum ad magis ſubtiliandum, deinde cola & congela in cinere in cucurbita habente tria foramina ad modum unius digiti, deinde ſolve ſub fimo in ampulla, poſtea deſtilla ſemel & reconde aquam perfectam.

Regimen Salis Attincar.

REcipe ſalem armoniacum, ſalem nitri, hoc eſt alkali, ſalem communem ana de uno quoque lib. ſemis, & de melle cocto & deſpumato uncias quinque, & de ſero acetoſo quinque vicibus deſtillato per pannum uncias decem, & de urina puerorum duodecim annorum uncias quindecim, omnia miſce ſimul, & ſolve & pone ſub fimo duobus diebus, deinde congela in cinere per diem unum apertis foraminibus cucurbitæ: poſtea ſolve in viſcere (ſive cucurbita) ſub fimo, & reconde aquam perfectam. Iſta eſt aqua, cum qua congelatur argentum vivum ſine ſublimatione & mortificatione: quoniam ſi poſueris ipſum in crucibulo, & calefeceris parum, & projeceris deſuper tres guttas de hac aqua, congelatur, & mutat æs in infinitum, & cum eo ſolvis omnia corpora & ſpiritus: & valet Solem & Lunam, ſecundum quod corpus fuerit præparatum ad alterutrum.

Regimen nitri Indici, tere & ablue cum aceto de vino rubeo & mali granati quinque vicibus, deinde funde & extingue ipſum in aqua ſalis communis & armoniaci de unoquoque ana uncias duodecim. In his quinque vicibus erit calcinatum in ſubtilem pulverem, cui non eſt par ad Solem. Regimen nitri violacei, tere & ablue cum aceto ſorbarum & mali granati ſeptem vicibus, & ſicca ad Solem vel in cinere, deinde funde in fortiſſimo crucibulo ferreo, & extingue in aqua ſalis communis & armoniaci. Regimen nitri rubei, tere & ablue in aceto mali ſylveſtris & citoniorum, & in aceto prunellorum de ſpinis decem vicibus, deinde funde his decem vicibus, & extingue in aqua omnium ſalium, id eſt aqua tincar, & erit calcinatum in calcem Solis, quæ dicitur Calx Soldani Babylonis. Regimen nitri albi: tere nitrum, & ablue cum aceto acerrimo albo viginti vicibus una die, & ſicca ad Solem poſt ablutionem, deinde funde viginti vicibus in cacia ferrea, & viginti vicibus extingue in aqua ſalis communis & alkali: erit calcinatum in calcem Lunæ, cui non eſt par, videlicet ad Lunam.

Talci ſeparatio.

ACcipe de eo quantumvis, & contere ipſum in pelle ovina vel vaccina, & lapillis, cryſtallinis vel ſimilibus ſicut ſcis: & tunc ignias ipſum in cacia ferrea ſepties, omni vice extinguendo ipſum in aqua ſalis armoniaci & alkali & nitri ſalium præparatorum ana commiſtis, & erit optime præparatum.

Plumborum duorum ſeparatio.

FUnde de quocunque horum volueris quantum vis, & tunc ipſum colatum, & calidum extingue epties in aqua ſalis armoniaci, & erit optime ſeparatu m.

Ferri & æris ſeparatio.

LAminas cujuſcunque horum volueris ignitas extingue in aqua hac. R. ſalis armoniaci, baurac, nitri, atramenti, aluminis jameni omnium una uncias quatuor, ſalis communis, ſalis gemmæ ana uncias duas, & projice ſuper ipſa aceti vini albi lib. unam & ſemis, pone ad Solem diebus ſeptem, donec ita in ea diſſolvantur, & quanto plus ſteterit, melius erit.

Argenti ſeparatio.

ACcipe de eo quantum vis, & funde id in cineritio examinationis cum plumbo, poſtea fac ex eo laminas ad groſſitiem tui unguis, & cementa eas cum limatura chalybis pertenui, quæ prius aceto & ſale fuerit fortiter incerata (ſale & aqua prius abluta, & per noctem in duplo ſui de aceto forti fuerit macerata) & fac eas morari in furno panis optime calefacto, per noctem unam, & mane extrahe & dimittu infrigidari, & ſepara laminas à limatura, & funde eas: & erit argentum optime ſeparatum.

Sulphuris ſolutio.

TEre ipſum ſuper tabulam vitream donec ſit ut medulla: cum quo teras quantum eſt ipſius quarta de ſale armoniaco, deinde in aere deſicca: poſtea imbibe ipſum ex aqua ſalis armoniaci ſublimati, quæ ſit tanta quantum eſt ejus pondus aut parum plus: deinde pone ipſum in vas ſuper quod ſit aliud vas: Poſtea inhuma ipſum in fimo quatuordecim diebus, & muta fimum ſeu ſtercus ſingulis tribus diebus: Reſudabit enim vel ſolvetur, ſi ſtercus fuerit calidum: & ſi non, tere ipſum bene cum aqua ſalis armoniaci, quamvis in eo remanſerit aliquid ex ea ne cures inde, & inhuma ipſum donec ſolvatur. Quod ſi ante quatuordecim dies ſolvatur, non tamen extrahes donec dies compleantur: Stercus vero ſingulo triduo muta, & ſcias pondus ſulphuris & aquæ, & cum ſolvetur, pondera ipſum. Quod ſi fuerit ejus pondus, cujus erat prius, bene erit: ſi fuerit minus tanto erit melius Et ſi fuerit plus, ſcias quod augmentum ſalis armoniaci eſt in ipſo: Quod extrahes aut calefaciendo ipſum in vaſe aliquo, aut ſublimando, donec redeat ad pondus ſulphuris: Deinde deſtilla ipſum: & qualis fuerit claritas, talis erit ejus tinctura: ſi enim fuerit rubea, erit rubea: & ſi fuerit alba, erit alba. Congela cum ipſo ſpiritum quemcunque volueris, & fige cum ipſo, & calcina cum ipſo, & cera cum ipſo.

Modus deſtillandi eſt, ut ſumas ſulphur ſolutum & ſaltem armoniacum, & ponas in una cucurbita, & deſtillabitur in primis aqua ſalis armoniaci: pondera ipſam donec egrediatur, quod ſit parum majoris ponderis: Aqua enim ſalis armoniaci eſt ſubtilis, & aqua ſulphuris eſt groſſa ſicut lac: Divide & operare cum eo quod volueris, quoniam bonum eſt. Eſt autem ſulphur difficile ad ſolvendum, tamen ſuſtine patienter. Ejus altera ſolutio abſque ſale armoniaco eſt cum oleis: Aqua enim ſulphuris eſt ſicut oleum: acetum quoque ſolvit ipſum & cerat, & extrahit argentum ejus vivum, & rectificat ipſum, & facit ipſum Elixir, & ipſum diſſipat & rectificat. Habes in Alberto in additionibus in cap. Solutionis ſpirituum, ſecundum Raſim in lib. de Lumine luminum hoc compoſitum.

Sulphuris calcinatio.

SUlphur quantum vis tere & cribra, & imbibe cum aqua ſalis armoniaci, & aceto mali granati: Et ſi erit ad Lunam, cum aqua ſalis communis, & aceto acerrimo de vino albo tantum, donec cum contritione & imbibitione communiter deſiccetur in cinere decem vicibus in uno die: deinde pone in vaſe ſublimatorio, & ſublima ſex vel novem vicibus: quod eſt ultimum tam ad ſolem, quam ad Lunam, ex libro Emanuel.

Sulphuris ſeparatio.

ACcipe de eo bene trito quantum vis, & pone ipſum in ſacculo lineo largo, & liga os ſacculi, & pone in concha in qua ſit lixivium ad medietatem ponderis ſulphuris de calce viva bene trita, & ſuper calcem pone ſacculum cum ſulphure, & deſuper ſacculum pone de calce viva tantum, quantum eſt totum ſulphur, & tunc pone concham ſuper recipiens ſuum & infunde deſuper de optimo aceto (alibi dicitur fortiſſimo fervente) donec calx peroptimè ſit extincta: & hanc vaporationem reitera ſepties omni vice renovando calcem vivam: & tunc extrahe ſulphur de ſacculo, & pone ipſum in vaſe vitreo, decoque ipſum in capitello fortiſſimo, in quo ſolutum ſit prius in quadruplo ſui de ſale alkali cum aluminis jameni, nitri, ſalis armoniaci ana parte una, & decoque in igne levi cum ſuis vaſis aqua & cinere mediante (alibi habetur in aceto vaporationis rerum ſuarum cum igne leni, donec totum conſumatur, tunc deſicca, &c.) per diem & noctem unam, tunc collige ipſum ut ſcis, & ſicca & pondera, ſi fuerit libra una, adde ei limaturæ ferri ſubtilis uncias octo, & frica fortiter inſimul cum fricatorio in paropſide vitreata, & rora cum quatuor vel tribus ad minus unciis aluminis jameni extincti & diſſoluti in octo unciis aceti deſtillati, & frica (vel tere) fortiter, & tunc addes uncias quatuor calcis vivæ, uncias ſex ſpumæ maris, & iterum frica hæc omnia fortiter in paropſide prædicta, & tunc deſicca peroptime ad Solem vel ignem lentum, & tere peroptime & cribra per ſetaceum ſpiſſum, & tunc pone in aludel ſuper ſtratum ſalis gemmæ, & ſublima ipſum, ut dictum eſt de Mercurio, & reiterabis ſublimationem & compoſitionem prædictam, & erit oleum optime ſeparatum: Serva ergo ipſum ad horam neceſſitatis in vaſe vitreo.

Modus rubificandi ipſum.

MOdus eſt unus cum tincturis extractis de animalibus & arboribus vel lapidibus: Et alter eſt cum aquis rubificantibus, quæ ſunt in ſpeciebus limpidis: Et eſt magnum ſecretum cum funditur aliquis horum ſpirituum in operatione, tunc enim eſt Elixir magnum.

Auri ſeparatio.

FAc de eo laminas ad modum tuæ unguis, & eas cementa cum hoc pulvere: Recipe ſalis communis ſeparati partes duas, lateris antiqui in ripis fluviorum, vel in littore maris reperti, quod melius eſt, partem unam, tere optime & cribretur per ſetaceum ſpiſſum: tunc laminas dictas ſic cementatas fac morari in medio athanor ſuper tripodem per diem & noctem unam, & implendo athanor, id eſt furnellum carbonibus vivis, & quum minuuntur addendo ſemper de aliis, tunc igne remoto & infrigidato aperi crucibulum, & invenies aurum optime ſeparatum.

Argenti

Argenti vivi ſeparatio.

ACcipe de eo quantum vis & mortifica ipſum cum pondere ſui atramenti ſeparati, & cum tantumdem ſalis communis ſeparati: rorando cum forti aceto, & aſſando in furno panis calido per noctem toties, donec ſit optime mortificatum: & tunc tere ipſum optime, & mitte ipſum in aludel ſuper ſtratum ſalis gemmæ, & accende levem ignem donec humor ceſſet, & tunc ad vaſis latera ſublimetur, & hanc ſublimationem reitera toties donec ſit albiſſimum, ſemper renovando omni vice prædictam compoſitionem, & erit optime ſeparatum.

Alia ſeparatio Mercurii qua in pluribus libris reperitur.

ACcipe lib. 1. ex eo & mortifica ipſum cum pondere ſui atramenti ſeparati & ſalis communis ſeparati unc. 8. & aluminis jameni ſeparati unc. 4. & iterum ſoluti in fortiſſimo aceto in duplo ſui, rorando prædicta cum medietate hujus aceti, in quo ſcilicet alumen jameni eſt diſſolutum, & frica fortiter in paropſide vitreata, ut videatur quaſi terra torrida: poſtea aſſa in furno panis in vaſe concluſo, ita quod non reſpiret aliquo modo per noctem unam, & in mane extrahe & pone in paropſide & rora ipſum iterum, & frica cum medietate aceti quod reſervaſti, & pone iterum in furno, ut prius, tunc tere ipſum fortiter, & cribra per cribrum ſpiſſum, & pone in aludel ſupra ſtratum ſalis gemmæ, pone ipſum ſuper athanor, & fac ſub eo ignem cum tribus vel quatuor carbonibus, donec omnis humoroſitas ceſſet, & tunc vigora ignem paulatim, donec totum argentum vivum ad vaſis latera ſublimetur, & hoc reitera ter vel quater, donec ſimile nivi ſublimetur, omni vice renovando compoſitionem prædictam, & erit optime ſeparatum.

Additiones. Alibi ſublimatur ſic: Recipe de eo lib. 1. Atramenti citrini boni, lib. 1, ſalis communis albi combuſti, lib. 1. aluminis de glacie lib. 1. tere omnia ſuper prophidum; quouſque Mercurius ibi mortificetur, ita quod nihil de eo vivum appareat, ſed fiat totum nigrum ut lutum: poſtea pone in vaſe ſublimationis, & ſublima cum lento igne donec Mercurius ſublimetur: reduc eum iterum ad fæces ſuas, imbuendo cum pauco aceto, & iterum ſublima ut prius: ita fiat ter aut plus, donec ſit albiſſimus:

Alibi ex libro Emanuel ſic ſublimatur.

ACcipe de eo quantum vis, ſicca & imbibe cum reiteratione fortiſſima in Sole in diebus Canicularibus, donec erit maſſa dura, cum aqua ſalis communis & aceti, & aqua aluminis jameni ſi erit ad lunam: ſi erit ad Solem, cum aqua ſalis armoniaci & atramenti. Deinde tere & pone in vaſe ſublimationis, & ſublima ipſum ſeptem vicibus (vel undecim, quod eſt ultima) tribus horis cum igne debili, & quatuor cum igne forti: non eſt tale ſuper terram.

Arſenici ſeparatio.

VApora ipſum prius, ut docui te vaporare ſulphur cum calce & aceto: & ſi non vis ipſum vaporare, non eſt vis: tere ergo ipſum vaporatum, vel non vaporatum, peroptime cribra & adde uncias quatuor (vel octo) de calcute (id eſt vitriolo) & uncias quatuor ceruſſæ plumbi, & rora cum unciis quatuor vel tribus ad minus aluminis jameni diſſoluti in octo unciis aceti deſtillati, ut feciſti in ſulphure, & tunc pone ipſum in aludel, ſive in vaſe ſublimationis ſuper ſtratum ſalis gemmæ, & ſublima ut ſcis: & itera hanc ſublimationem, & erit optime ſeparatum, ſemper renovando dictas fæces.

Arſenici calcinatio.

TEre, cribra, & imbibe cum aceto accerrimo, in quo ſolutæ ſint unciæ decem de ſale aliquantulum præparato, & ſi erit ad rubeum, cum aceto mali granati, in quo ſolutum ſit ſal armoniacum, quod melius augmentat tincturam rubeam: deinde poſtquam erit bene tritum cum imbibitione & deſiccatione quatuor vicibus in cinere, pone in vaſe ſublimationis, & ſublima quinque vicibus vel ſeptem, quod eſt ultimum ſuper eandem fæcem: & valet tam ad Solem quam ad Lunam. ex Eman.

Salis Armoniaci ſeparatio.

ACcipe de eo trito lib. 1. de ſpuma maris uncias 5. vel 6. & de ſale gemmæ uncias 2. de ſale communi & aluminis jameni ana uncias 2. contere hæc omnia ſimul fortiter, & cribra per ſataceum ſpiſſum, & tunc mitte in aludel ſuper ſtratum ſalis gemmæ, & ſublima ut ſcis, & itera ſuper ipſum ſemel compoſitionem & ſublimationem, & erit optime præparatum: obſerva bene.

Tutiæ ſeparatio.

ACcipe de ea quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea ſepties, & omni vice extingue eam in aceto vini miræ fortitudinis, tunc redde ei acetum, in quo extincta eſt, terendo & imbibendo ſuper marmor, & ſiccando ad Solem, & tunc ſublima eam ſicut ſcis: & erit optime ſeparata.

Magneſiæ & Marchaſitæ ſeparatio.

ACcipe de quacunque harum volueris quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea, ſepties omni vice extinguendo eam in aceto fortiſſimo ſicut dictum eſt de tutia, ſed tamen qualibet vice poſt extinctionem extrahatur ab aceto, & ponatur ſuper porphidum, vel porphyriten lapidem, & fricetur fortiter, & cum aqua dulci abluatur. Hoc facto, igniatur ter, & omni vice extinguatur in aceto citrino, & erit optime ſeparata.

Præparationes Salis communis, ſalis gemmei & Alkali.

ACcipe de quocunque volueris ſeparato partem unam, urinæ puerilis antiquatæ & decoctæ ad tertiam ſui partem, & deſtillatæ per filtrum partes duas, & diſſolve ipſum in ea, & deſtilla per filtrum, & congela cum igne levi ſicut ſcis, & ſic itera ſex vicibus, ſed omni vice poſt coagulationem fac ipſum morari in vaſe concluſo in furno panis per noctem unam: hoc facto decoque ipſum ter, omni vice in duplo ſui de aqua hac. Recipe ſeri lactis acetoſi caprini partes quatuor, olei communis abluti cum aqua dulci & per alembicum deſtillati, vel pinguedinis teſtudinis, quæ melior eſt, mellis albi deſpumati ana, & omni vice coagula & aſſa ipſum in furno panis qualibet vice ſicut prædictum eſt. Tunc ſolve ipſum per ſe in vaſe ſolutionis ut ſcis, vel in aqua animalis ſemel deſtillata, quod erit factum die una, & tunc deſtilla per alembicum, & adde ei æquale pondus ſui de aqua aluminis (animalis) ſepties deſtillatæ per alembicum, quatuor vicibus cum aqua vel cinere, & tribus cum cinere ſine aqua, & tunc coagula in vaſe coagulationis cum igne leni, aqua & cinere mediante, ita quod tota aqua conſumatur vel coaguletur cum eo; tunc reſolve ipſum ter & omni vice deſtilla per alembicum & coagula, & proba ipſum ſuper laminam ignitam, qui ſi fluxerit ad modum ceræ vel plumbi, factum eſt, ſi non, reitera ſuper ipſum ultimum opus donec ſic contingat, & tunc erit optimè præparatum.

Aluminis

Aluminis jameni præparatio.

Accipe de eo ſeparato partem unam, & diſſolve, & in vaſe ſolutionis cum aqua animalis (ſeu urina) ſemel deſtilla per alembicum & coagula: & tunc adde ei tantundem prædictæ aquæ animalis, & coagula inſimul, ſicut prædictum eſt in ſalibus: hoc eſt, ut totum coaguletur cum ea, & ſic prius ſepties deſtilla per alembicum quatuor vicibus cum aqua & cinere, & tribus cum cinere: tunc iterum diſſove & deſtilla prædicto modo per alembicum, & coagula ſicut ſcis in vaſe coagulationis, & ita fac donec currat ſuper laminas: & erit optime præparatum.

Aliter: Pone alumen jameni in ollam vitreatam & argillatam, & pone in furno panis per diem unam, deinde extrahe & tere, & imbibe cum aqua ſalis communis ſoluti in aceto de vino albo & urina pueri duodecim annorum. Sed de ſale & aceto & urina æqualia ſint pondera, diſtemperetur, & per pannum coletur, & de hac aqua imbibe cum trituratione & deſiccatione aluminis jameni quinque vicibus, & erit nimis album: deinde pone in viſcere [id eſt cucurbita vel potia] ſub fimo per diem unum, & ſolvetur: deſtilla ſemel, deinde congela ut ſit nivei coloris: deinde reconde, quia omni die poteſt diſſolvi citiſſime in aquam claram: Et eſt unum de retinaculis, tamen habet proteſtatem ſolvendi. Et etiam eadem eſt præparatio aluminis zucharini. Ex lib. Emanuel.

Vitrioli præparatio.

Accipe de eo quantum vis ut prius, & ignias, & extingue ſicut præcepi de tutia in aceto, poſtea ſolve ipſum in vaſe ſolutionis tantundem ſui aquæ vitæ præparatæ, & cum bene ſolutum fuerit deſtilla per alembicum, donec tota aqua deſtilletur rubicunda & clara, & tunc eam coagula: & hoc opus itera ſuper ipſum, id eſt, ſolutionem & deſtillationem & coagulationem, donec ſuper laminam velociſſime fundatur, & tunc adde ei æquale pondus ſui de oleo aluminis rectificato cum ſuo igne: tamen ſit oleum prius deſtillatum & rectificatum rubeum: tunc ambo, id eſt oleum dictum, & aqua ſalis vitrioli rubicunda, & ſal ejus rubeum dictum jungantur inſimul, & rectificentur inſimul ſemel, & erit optime præparatum.

Nitri præparatio.

Accipe de eo præparato quantum vis, & funde ipſum, & extingue ſepties in aqua ſalis communis præparati, & tunc contere ipſum & ablue à ſale cum aqua dulci: poſtea ſicca ipſum & pondera & adjunge ei medietatem ſeu de plumbo præparato, & funde inſimul, & iterum tere: & tunc adde ei æqualiter pondus ſui de Mercurio optime ſeparato, & contere ſimul rorando cum aqua ſalis communis præparati, & aſſando in furno panis per noctem, & tunc ſublima fugitivum ab eo toties donec totus in fundo vaſis cum eo remaneat: tunc ablue inde ſalem cum eo aceto deſtillato, quo facto ſicca totum illud peroptime, & cera cum aqua vitæ, & ſolve in furno: & fac poſtmodum de eo per omnia ut dicam in præparatione auri, id eſt deſtilla per alembicum & congela, & cera cum oleo philoſophico, & erit optime præparatum.

Talci præparatio.

Accipe de eo ſeparato quantum vis, & pone iterum in ſacculo lineo ſpiſſo rotundo, & largo, & liga os ejus, & ſuſpende ipſum ſuper vaporem hujus aquæ: Recipe urinæ ſublimatæ partes duas, ſalis armoniaci partem unam, & maneat ſacculus ſuper hujuſmodi aquam tribus diebus, & totidem noctibus. Quarto die aperi ſacculum & intromitte de lapillis albis ad ſufficientiam, & tunc os ſacculi liga ſtricte & pone ipſum in ſcutella vitreata, & projice ſuper ipſum de aqua, cum qua fuerit vaporatum, & frica fortiter inter manus, donec tale per poros ſacculi exiens, in fundo ſcutellæ decidat: tunc dimitte ipſum reſidere, & funde aquam ſubtiliter, & invenies ipſum in fundo ſcutellæ ſimilem argento vivo præparato & ſoluto, & deſtillato per alembicum, tunc pone ipſum ad ſolvendum in ſolutione noſtra: & cum fuerit aqua clara imbibe ex ea pondus ſui de arſenico adminiſtrato, & iterum mitte ad ſolvendum, & cum ſolutum fuerit, deſtilla per alembicum ita ut nihil remaneat in fundo cucurbitæ, & fiat aqua valde pervia, & coagula eam, & cera in crucibulo tenui ſuper ignem lentum cum oleo albo Philoſophico, ſicut ſcis, ita ut currat ad modum ceræ vel plumbi ad minus: & de hoc cerato projice pondus unum ſuper centum cujus vis duorum plumborum ſeparatorum, & fiet Luna melior ea, quæ eſt de mineris cum Dei auxilio, & ejus virtute.

Auri præparatio: & hic eſt modus faciendi ex omni corpore lapidem ſeu elixir quodlibet ſecundum ſuam ſpeciem: vel compoſite, ſi miſtionem intelligas: Ideo nota.

Accipe de eo ſeparato vel ſubtiliſſime limato quantum vis, & ſublima ab eo æquale pondus ſui de arſenico, vel ſulphure rubeo ſublimato ad rubeum, & ad album, donec medietas ejus cum eo in fundo vaſis figatur. Et imbibe totum hoc de pondere ſui aquæ ſalis communis ſeparati & perſoluti, & ſicca & aſſa in furno calcinationis die & nocte una, tunc ablue inde ſalem cum aqua dulci, & ſicca iterum: & tunc cera ipſum cum ſale armoniaco ſeparato rubeo ad rubeum, & albo ad album, & tunc pone totum ad ſolvendum donec aqua clariſſima fiat: & tunc ſublima hujuſmodi aquam & deſtilla per alembicum, & coagula & cera in crucibulo ſuper ignem cum oleo philoſophico fixo rubeo ad rubeum, & albo ad album. Et tunc projice de ipſo ſi eſt ad rubeum ſuper argentum, & fiet aurum bonum: & ſi eſt ad album, ſuper æs, & fiet argentum bonum.

Alia præparatio Auri quæ alibi reperitur.

Accipe de eo ſeparato & ſubtiliſſime limato partem unam, & æquale pondus ſui de arſenico ſublimato rubeo, & frica inſimul fortiter, & pone in aludel cùm tantundem ſalis communis præparati rubei, & ſublima arſenicum ab eo bis vel ter, & erit optime præparatum.

Additio. Accipe bonum aurum purum, & habeas coram te paropſidem cum aqua munda dulci, & habeas cotem aſperam mundam, cujus unum caput teneas in manu tua, & aliud ſtet in fundo paropſidis in aqua, & tunc frica aurum in cote ſæpe madefaciendo cotem cum aqua, quia limatura deſcendet ad fundum vaſis ſubtilis, fac ergo tamdiu quod limetur de auro quantum volueris: deinde permitte ita per horam & projice aquam cum facilitate, & ablue ter & ſicca. Eodem modo facias de argento: ſunt qui limant cum lima ſubtili, & ita utuntur. Ex lib de Artibus Romanorum.

Argenti præparatio.

Fac de limatura argenti ſeparati per omnia ut de auro dixi: hoc eſt ſublima ab eo æquale pondus ſui de arſenico vel ſulphure ſublimato rubeo ad rubeum, & projice ſimiliter ipſum ſuper argentum vel æs.

Alia præparatio Argenti.

Recipe de limatura argenti quantum vis, & fac de ea cum ſublimato arſenico albo per omnia ut dictum eſt in auro.

Plumborum duorum præparatio.

Recipe de quocunque eorum volueris ſeparato partem unam, & funde ipſum in cacia ferrea, & projice ſuper ipſum pondus ſui de ſale communi ſeparato & pulverizato, & commove fortiter cum inſtrumento ferreo donec totum plumbum in pulverem convertatur, tunc ablue ab eo ſalem cum aqua dulci, & deſicca pulverem illum & pondera, & imbibe ipſum cum tantundem ſui de aqua ſalis communis ſeparati, & per ſe ſoluti, & tunc pone in crucibulo bene concluſo ne reſpiret, & fac ipſum ſtare in furno calcinationis per tres dies & noctes: tunc eo infrigidato extrahe inde ſalem omnino cum aqua dulci: & tunc iterum ablue cum aqua dulci de paropſide in paropſidem ad modum ceruſſæ, ita ut fiat album ut nix: tunc deſicca ipſum ad Solem, & poſtea fac de ipſo per omnia, ut prædixi de limatura argenti, & erit optime ſeparatum.

Ferri & Æris præparatio.

Accipe de quolibet horum volueris ſeparato & ſubtiliſſime limato partem unam, & ablue ipſum ter omni vice cum medietate ſui de arſenico, cujus medietas ſit præparata ad comburendum corpora, & alia medietas ſeparata ſolum, & fac ipſum manere in athanor calcinationis per diem & noctem: & omni vice fac ipſum deſcendere cum oleo (tartari) & per botum barbatum donec album & clarum deſcendat, & tunc tere ipſum & lima ſubtiliter, & rora ipſum cum aceto fortiſſimo in Sole calido donec ipſum optimè rubificatur: tunc pondera ipſum & adde ei tantundem arſenici rubei, & fac deinceps per omnia ut prædixi de auro.

Argenti vivi præparatio.

Recipe ſalis armoniaci, ſalis aluminis jameni, cuperoſæ ana uncias tres, diſſolve hæc in quatuor libris aceti deſtillati, & tunc mitte in ipſo lib. unam ceruſſæ ſtanni, & fac ipſam manere intus per menſem & amplius, quia quanto plus intus ſteterit tanto melius eſt, & move ipſam quotidie bis vel ter, & cum operari volueris, dimitte quieſcere, donec clarificetur: & extrahe inde aquam claram caute & deſtilla ipſam per filtrum, tunc congela ipſam, & congelatam pondera & ipſam imbibe cum tertia parte ſui de aqua calcinata alba ad album, & rubea ad rubeum: & tunc aſſa in furno panis per noctem, & poſt diſſolve per ſe ſicut ſcis, & inde imbibe Mercurium ſeparatum ad pondus ejus paulatim ſuper porfidum, & ſicca bene, & ſublima ſine ſtrato aliquo alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente, & quod ſublimatur deduc ſuper fæces ſuas terendo ſuper marmor, redde ei aquam quæ ab eo deſtillavit: & ſic reitera toties, donec inde nihil ſublimetur. Et tunc remove ſales abluendo cum aqua dulci: & tunc pone totum illud ad deſcendendum, fac deſcendere in laminam, & cum deſcenderit fac ſub eo ignem ſeptem diebus ſecundum quod dicam inferius in operatione veriſſimi Elixir: tunc fac de eo ut feciſti de auro.

Alia præparatio Mercurii, & Calcinatio ejuſdem, quæ habetur alibi.

Recipe ſalis alkali, ſalis gemmæ, ſalis aluminis; ſalis armoniaci ſeparatorum partem unam, & ſolve hæc omnia in duplo eorum de aqua occulti lapidis albi ſublimata ter ſine inhumatione, & dimitte quieſcere die & nocte una, tunc deſtilla per alembicum & coagula cum igne levi in vaſe coagulationis, tunc reſolve ea prædicto modò ter, & deſtilla per alembicum & coagula, & proba ſuper laminam ignitam, & ſi ſe ſolverit ut cera vel plumbum, factum eſt: ſin autem, reitera ſuper ipſum ultimum opus, donec contingat, & erit Atincar. Accipe igitur mercurii ſeparati partem unam, & de prædicto atincar per ſe ſoluto tantundem, & inde imbibe Mercurium paulatim ſuper porfidum, & cum totum abſorbuerit, deſicca ipſum leviter, & pone in aludel ſine ſtrato aliquo: & alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente, & obturatis juncturis cum luto magiſterii ſublima ipſum: & quod ſublimabitur reduc ſuper fæces terendo ſuper porfidum, & reddendo ei aquam, quæ ab eo deſtillavit, & ſic itera toties donec inde nihil ſublimetur: & erit Mercurius bene calcinatus & præparatus. Tunc accipe de aqua pluviali deſtillata per alembicum & ſolve prædictam ſublimationem in quadruplo ſui de hujus Mercurii aqua, ita quod totum atincar diſſolvatur in ea, Mercurius remaneat in fundo paropſidis calcinatus. Cola igitur inde aquam cum filtro, & ita fac donec omnis ſalſedo recedat tunc deſicca ipſum & ſerva in vaſe vitreo ad horam neceſſitatis.

Calcinatio Mercurii. Accipe ſalis communis, ſalis gemmæ, & aluminis jameni ana quantum vis, & ſolve: de hac aqua imbibe ſuper marmor Mercurium ſublimatum terendo quouſque ſatis biberit. Poſtea pone in cucurbita cum alembico, & deſicca, ſemper autem reddatur ei ſua aqua deſtillata ab eo donec totam biberit, nec aſcendat: poſtea diſſolve in aqua pluviali, & invenies in fundo Mercurium album.

Solutio ipſius.

Accipe ſalem armoniacum præparatum cum urina præparata quouſque ſit lactea, & diſſolve in fimo equino ſicut ſcis, & congela, Additio.

Auripigmenti ſublimatio.

Recipe auripigmenti præparati lib. unam & battituræ cupri aut æris lib. 1. ſalis gemmæ aut ſalis communis lib. 1. & hæc tria tere ſuper bene lapidem marmoreum, & miſce bene & tere minute: deinde fac lectum unum ſalis communis in ſublimatorio, & ſuper illud ſtratum pone auripigmentum cum ſua medecina, & ſublima totum inſimul ut fit in Mercurio: Sed in hoc non requiritur tantus ignis, quia ſulphur & auripigmentum cito comburuntur: & quando fuerit ſublimatum, videas ſi quid manſerit in fæcibus: ſi ſic: iterum ſublima fæces quouſque intus nihil remaneat, & pone cum illo ſublimato & ſublima ter, & ſerva munde.

Aliter ſic ſublimatur.

Recipe auripigmenti præparati lib. 1. ſalis communis præparati lib. 1. ſtanni calcinati aut plumbi lib. ſemis, cupri combuſti aut limaturæ cupri aut ferri lib. ſemis, tere res ipſas, quamlibet per ſe, & poſtea miſce ſimul, & tere minute, & pone ad ſublimandum ut dictum eſt ſupra, & ſublima ter & ſerva.

Deſcenſio Auripigmenti.

Recipe auripigmenti, præparati dimidiam lib. & lib. dimidiam tartari calcinati, & tantum calcis vivæ, & unum quarterum ſalis communis præparati, & tere bene omnia inſimul, & pone cum aqua aluminis ovorum rectificata, & pone cum pauco ſanguinis porci ſeu pinguedinis, & fac paſtam non nimis duram, ſed medio modo: & pone in deſcenſorio, & ſint intus virgulæ ferreæ, quæ teneant paſtam

paſtam in fundo ne cadat quando vas vertetur ut quod inferius eſt, ſit ſuperius: & appone coopertorium & claude cum argilla & fumo equino: Deinde fac foſſam in terra, & verte vas quod ſuperius eſt ut collocetur inferius, & pone ſic in foſſa & appone terram circumquaque, & fac parvum ignem in principio: & deinde paululum & augmentando, & hoc per dimidium diem, & in fine facias ignem fortem. Et nota quod parvum foramen, quod eſt in parte inferiori vaſis ſemper debet eſſe apertum: & poſt ſex horas dimitte ignem ut infrigidetur, & aperi vas, & reperies ad latera coopertorii auripigmentum quod deſcenderit album in ſimilitudinem metalli albi fuſi, ut argentum, illud collige & ſerva. Et ſi aliquid remanſerit in fæcibus, iterum tere minute & appone aquam albuminis ovorum: & ſic fac paſtam, & fac deſcendere vi prius, & pone omnia ſimul.

Sulphuris & Arſenici præparatio.

Accipe de quocunque eorum volueris ſeparato quantum vis, & decoque ipſum in pinguedine porcina vel arietina aut hircina in vaſe decoctionis, ita quod pinguedo ſemper ſuperſit tribus digitis ad minus, & ſemper pinguedo quæ ſuper elevatur, removeatur cum cochleari, donec ex ea nihil elevetur: tunc remove pinguedinem decoquendo in capitello facto ex cinere clavellato & calce viva & aceto diſtillato per alembicum: tunc calcina prædictum atincar prædicto modo ut feciſti Mercurium & ablue cum aqua pluviali deſtillata per alembicum, ut totum quod attingitur removeatur, ut dictum eſt in Mercurio: Tunc accipe de quocunque eorum vis partem unam, & pone in aludel cum duobus partibus aquæ occulti lapidis albi inhumati, deſtillati & rectificati ſepties alembico ſuperpoſito, cum ſuo recipiente, & claude juncturas cum luto Magiſterii ut non reſpiret, & pone in aludel in vaſe fictili cinere trito (vel tamiſato) pleno, & fac deſubtus ignem lentum ſex diebus. Et ſeptimo die vigora ignem donec nihil deſtilletur, ſemper aquam quæ inde deſtillat reducendo ſuper fæces, donec nihil poſſit deſtillari. Tunc igitur remoto igne per noctem & diem unam refrigerari permitte: in fundo vaſis invenies laminam cryſtallinam, quam ſerva in vaſe vitreo bene ſigillato ad horam neceſſitatis.

Additiones. Alia præparatio Sulphuris.

Tere ſulphur vivum minute, & pone in ſacco lineo, & liga large, & ſuſpende in uno potto ſuper ignem, & pone intus ſatis de lixivio quod docebitur, & facias infra diu multum bullire: deinde remove de ſacco, & pone in patella terrea, & coque per dimidium diem in urina ſeparata: deinde cola urinam, iterum pone in ſacco, & coque iterum per dimidium diem in lixivio: poſtea extrahe & projice ſupra de aqua calida ad ſalem removendum: deinde exicca ad Solem, & erit bene præparatum.

Sulphuris ſublimatio.

R. Sulphuris præparati, limati ferri aut cupri ana lib. 1. & libram ſalis communis præparati tere: bene hæc omnia & miſce ſimul, & appone de aceto & fac paſtam, & pone in ſublimatorio, & luta circunquaque cum argilla, & pone per noctem in furno ad exſiccandum: de mane extrahe & fac pulverem minutum: & poſtea ſublima, & hoc ter, & ſerva Lixivium cum quo præparatur ſulphur & auripigmentum, R. urinæ puerorum bene præparatæ, calcis vivæ, & ſalis communis præparati & cineris fabarum aut ſarmentorum vineæ, & fac inde lixivium iterando colationem quater aut quinquies, & appone ſatis de ſale communi, aut de ſale alkali.

Arſenici præparatio.

Auripigmentum quantum voles, coque in oleo lini aut amygdalarum amararum, aut in ſumine porci ſuper parvum ignem per dimidium diem: & ſit tantum oleum aut pinguedo quod natet ſuper auripigmentum ad ſpiſſitudinem digiti: & debet prius eſſe tritum in pulverem minutiſſimum: deinde poſt decoctionem aufer ab igne, & dimitte reſidere per aliquod tempus, deinde cola pinguedinem extra, ut melius potes: Poſtea pone ſuper ignem, & appone ſatis de urina, & fac bonum ignem, & move ſæpe cum baculo, & fac bullire per duas horas, & deinde cola urinam, & pone ſuper ignem, & pone deſuper acetum præparatum ad magnam quantitatem, & facias bonum ignem, & fac bullire per duas horas aut tres, & aufer ab igne, & extra cola acetum, & iterum coque in urina præparata, & iterum in aceto ad melius extrahendum pinguedinem, & projice ſuper aquam bullientem ſæpe, Deinde recipe & liga in ſacco lineo non nimis ſtricto, ſed largo, & cooperias in lixivio ſupradicto, & fac intus bullire tuum auripigmentum ligatum in ſacco lineo, & ſemper aufer immunditias quæ ſupernatabunt quouſque plus non appareant. Poſtea extrahe & fac bullire in aqua ad extrahendum ſalem, & quando ſatis bullierit, aufer & projice deſuper ſatis de aqua ad extrahendum pinguedinem & ſalem, & tunc erit bene præparatum ad ſublimandum & ad deſcendendum.

Salis Armoniaci præparatio.

Accipe de eo ſeparato quantum vis, & ſolve ipſum ſicut ſcis in albuminibus ovorum elixatorum, vel in aqua trium generum ſalis deſtillata per alembicum aqua & cinere mediante, & aquam quæ inde deſtillabit, redde ei, & ſic fac donec nihil inde ſublimetur. Itera ergo ſolutionem dictam & deſtillationem & coagulationem ſex vicibus, & ſeptima vice ſolve ipſum in duplo ſui aquæ occulti lapidis albi inhumati, deſtillati & rectificati, & cum bene ſolutum fuerit, mitte in aludel prædicto modo ad deſtillandum & coagulandum. Ita ut tota aqua conſumatur, tunc proba eum ſuper laminam ignitam: quia ſi ſeſe ſolverit ut cera, ſine alicujus fumi emiſſione, factum eſt: quod ſi non, fac donec illud contingat: & erit optime præparatum. Serva ergo bene ipſum in vitro bene concluſo.

Additio: Solvitur autem ſal armoniacus in albuminibus ſic in una hora: Accipe ovum decoctum durum, & illud ſcinde per medium & remoto vitello imple concavitatem ejus prædicto ſale in pulverem redacto, & teneas inter manus bene clauſas, aut in cucurbita infra balneum, & per horam modicum comprimendo emanabit aqua, & hoc juvat ad illud fixandum.

Alia præparatio ejus quæ in pluribus libris invenitur.

Accipe de eo ſeparato quantum vis, & ſolve ipſum per ſe ſicut ſcis, & deſtilla per alembicum & pondera, & adde ei æquale pondus ſui de aqua aluminis jameni præparati ſi eſt ad album, vel vitrioli ſi eſt ad rubeum: & coagula ſimul hanc ſolutionem, & deſtillationem, & coagulutionem reitera ſuper ipſum ſepties, vel donec ſuper laminam velociſſime fundatur vt cera ſine alicujus fumi emiſſione.

Tutia

Tutiæ præparatio.

Accipe de ea ſeparata quantum vis, imbibe eam cum aceto fortiſſimo, in quo ſal commune ſit reſolutum, & ſicca & aſſa in furno calcinationis per diem & noctem unam, tunc ablue eam cum aqua dulci & ſicca, & ſic reitera quinquies: tunc tere ipſam cum ſale armoniaco ſeparato rubeo, vel cum aqua viridis æris, aut aqua auri reſoluti, & ſicca ad Solem: aut ſuper ignem ſi velis, ſepties aut octies, poſtea pone ad ſolvendum, deinde ad congelandum, & iterum ad ſolvendum, & poſtea ad congelandum: deinde tere & incera cum oleo rubeo Philoſophorum, aut alio oleo bene rectificato, & pone ad ſolvendum & congelandum bis, & proba ſuper laminam calidam ſi cito fundatur: ſi non, reitera terendo & ponendo in crucibulo ſuper ignem, & incorporando cum oleo guttatim, donec cito fundatur ſuper lamina, & projiciatur unum ſuper quinquaginta æris aut Lunæ, & ſolve & deſtilla per alembicum, & congela in lapidem, quem cera cum oleo philoſophico rubeo, & projice ſuper æs purgatum, & fiet aurum bonum.

Magneſiæ & Marchaſitæ præparatio.

Accipe de quacunque harum vis ſeparata partem unam & imbibe eam cum pondere ſui ſalis communis ſeparati & ſoluti, duplo ſui de aceto, & ſicca & pulveriza ſubtiliter, & pone in aludel, & fac ſubtus levem ignem donec humiditas ceſſet, & poſtea fac ſub ea fortem ignem duobus diebus cum ſuis noctibus, tunc ablue ab ea ſalem cum aqua dulci & ſicca & contere eam cum tantumdem ſui arſenici ſeparati rorando cum quarta parte ſui de aqua ſalis communis ſeparati, & ſublima ipſam ab ea bis vel ter, ſemper reducendo ſublimatum ſuper fæces ſuas: deinde fac totum deſcendere per botum barbatum cum oleo & nitro toties donec deſcendat fruſtum album ut argentum, & ſolve deſtilla per alembicum, & coagula, & hoc fruſtum cera cum aqua ſalis armoniaci præparati in lapidem cryſtallinum, quem cera cum oleo philoſophico albo ſuper ignem, & projice deſuper ſtannum & fiet arg. bonum: & hoc arg. projice ſuper æs, & dealbabitur optime, & tunc junge ipſum argento bono & fiet optimum.

Additio. Aliqui dicunt, quod non eſt neceſſe ſublimare tutiam, magneſiam, nec marchaſitam, dummodo tamen fuerint præparata. Magneſia vero & marchaſita ſic præparantur. Tere quouſque fiat pulvis minutus: deinde fac bullire in aceto & in aqua tartari per dimidium diem in quolibet: & poſtea in modico aceti: deinde cola acetum & lava cum aqua communi & ſicca pulverem & ſerva. Et ſi hoc modo præparentur, non eſt neceſſe ſublimare. Tutiæ verò quatuor ſunt ſpecies, ſed communiter utuntur ea, quæ parum viridis eſt, & paratur ſic: Tere minute, & pone in cochleari ferreo, & pone cochlear in igne quouſque tutia ſit bene calefacta: deinde projice in aceto, poſtea extrahe & pone in dicto cochleari & repone ſuper ignem, & iterum calefac bene & iterum projice in aceto: & ſic fac ſepties, & erit bene præparata. Sic præparatam potes ſublimare. R. tutiam præparatam ad unam lib. ſalis communis dimidiam lib. præparati, & dimidiam lib. battituræ. Hæc omnia ſimul tere minute, & pone in vaſe ſublimatorio abſque ſtrato ſalis, & claude fortiter cum argilla, & fac primo per unum diem, quouſque humiditas exierit: deinde magnum ignem per unum diem, poſtea depone & aperi ſublimatorium & reperies tutiam ſuper fæces: quia non fugit ignem tantum ſicut alii ſpiritus, nec aſcendit in cooperatorium ſublimatorii: ſic ſublima ſimul, & ſerva.

Præparatio Urinæ. Ponitur in pluribus loco aceti.

Collige urinam puerorum duodecim annorum in vaſe vitreato: & cum plenum fuerit, ſine ipſam quieſcere ſeptem diebus, tunc evacua eam in alio vaſe caute, ita quod fæx quæ eſt in fundo non commiſceatur, & ita itera commutando de ſeptem in ſeptem diebus de vaſe in vas, donec nihil fæcis de ea reſideat: & tunc coque ipſam uſque ad tertiam ſui partem & deſpuma & deſtilla per filtrum & alembicum quod melius erit, & ipſam in vaſe vitreo ad opus tuum ſerva.

Aquæ vitæ ſimplicis præparatio.

Occulti lapidis albi elixati quantum vis accipe, & contere fortiter donec fiat ſicut medulla, & fermentari per diem & noctem illam dimitte, & tunc pone in vaſe deſtillationis bene ſigillato, & deſtilla, aqua aqua & cinere mediante, & aquam deſtillatam mitte ſuper fæces ſuas, & deſtilla iterum, & ſi fac ter: in pluribus libris non præcipitur ut ponatur ſuper fæces ſuas, ſed quod bis deſtilletur ſolum, & erit factum: & tunc deſtillabitur aqua alba ut lac, quam uſui reſerva.

Additio. Lib. XII. Aquarum ex lib. Emanuel.

1. Accipe argentum vivum & mortifica ipſum cum rebus adurentibus, & perviis, ſcilicet cum ſale communi, & aceto acerrimo, alumine jameni, & limatura ferri tribus aut quatuor diebus: deinde ſublima ſeptem vicibus ſuper eandem fæcem: Deinde ſolve cum alumine jameni ſoluto in ſale & aceto acerrimo ad libitum omnia: & pone argentum vivum ſic imbibitum ſub fimo per quatuor (alias octo) dies, & vertetur in aquam claram, poſtea deſtilla ſemel, & projice fæcem nigram: quia per acuitatem ſalis aceti omnes partium ſuperfluentes depurantur: & reconde aquam vitæ, cum qua fermentatur Elixir album, ſolvendo & congelando.

Secunda aqua. Accipe calcem Solis quæ eſt fermentum Elixiris rubei & ſolve cum atramento prius ſoluto in ſale armoniaco & aceto mali granati per dies quatuor, & quando eſt diſſolutum, deſtilla ſemel aquam claram, limpidam, rubeam & citrinam & odoriferam: Virtutem habet tingendi & etiam congelandi & ſolvendi beneficio ſalis: & hæc aqua eſt fermentum Elixiris rubei.

3. Accipe calcem argenti boni, & ſolve ipſam calcem cum alumine jameni ſoluto in ſale & aceto acerrimo: poſtquam ſolutum fuerit, deſtilla ipſam aquam ſemel: quia eſt fermentum Elixiris albi.

4. *Stanni:* Accipe calcem ſtanni, ſolve in alumine jameni, & aqua ſalis communis: omnia ſolve in aceto de vino albo per quinque dies ſub fimo. Deinde deſtilla ſemel aquam claram & albam, quæ habet virtutem ſolvendi & congelandi, & ponitur loco argenti in albo Elixir.

5. *Saturni:* Accipe calcem plumbi, ſolve cum atramento & ſale armoniaco in aceto mali granati & ſorbarum, quæ ſunt retinacula: & poſtquam erit ſolutum in tribus diebus ſub fimo, deſtilla ſemel: & ponitur loco auri in compoſitione Elixir: quia ibi ſunt multa tingentia in Solem.

6. *De Calce peregrinorum.* Accipe calcem peregrinorum & ſolve cum alumine jameni & zucharini ſolutis cum ſale communi & aceto de vino albo per ſeptem dies: poſtquam erit ſolutum, deſtilla ſemel aquam claram, ſubtilem & odoriferam: habet

habet virtutem ſolvendi & congelandi: eſt fermentum Elixir albi.

7. *Aqua gambariva*: R. calcem gambarivam & ſolve cum atramento ſoluto cum ſale armoniaco in aceto mali ſylveſtris, & poſtquam per tres dies erit ſoluta, deſtilla ſemel: quia per acuitatem ſalis & aceti tingit, ſolvit & congelat.

8. Accipe calcem ovorum gallinæ & ſolve cum alumine jameni & zucharino & ſale communi: omnia ſolve in aceto acerrimo facto ex uvis acerrimis per 5. dies, poſtea deſtilla ſemel per alembicum, reconde aquam, quæ valet ad Lunam loco aquæ calcis argenti.

9. R. Lilii florem & piſta cum radice ipſius, & ſit ad libitum de utroque, & ſemper roretur cum aceto de vino albo, quia melius & citius depurantur, & ſubtiliantur per acuitatem aceti: cola & dimitte reſidere per tres dies, iterum cola, & ita fac colando per pannum, donec erit clarum: deinde claude cum oleo abluto per quinque dies, & deſtilla ſemel aquam claram, ſubtilem & odoriferam, quæ valet ad Lunam.

10. *Florum papaveris agreſti rubei*. R. flores illos, & piſta cum aceto mali granati, & ſorbarum, ſemper rorando: quia citius inde clarificantur, poſtea cola per pannum quinque vicibus ſemper reſidendo: deinde poſtquam erit clara, claude cum oleo abluto per quinque dies, & deſtilla per alembicum ſemel aquam claram, quæ valet ad Solem.

11. *Squilla*: Accipe radicem ſquillæ & piſta ſemper rorando cum aceto, in quo ſolutæ ſint 6. unciæ de ſale communi aliquantulum præparato: & cum bene fuerit piſtatum cola per pannum 10. vicibus donec erit clara, poſtea claude cum oleo abluto 6. diebus: deinde extrahe & deſtilla per alembicum tribus vicibus aquam claram, pulchram, odoriferam: & valet ad Lunam: habet virtutem ſolvendi & cogelandi.

12. R. Albumina ovorum coctorum fortiter, tere in mortario cupreo, pone in phiala vitri, & deinde ſic in fimo ad putreſcendum quouſque redacta ſint in aquam: deinde extrahe & deſtilla per filtrum, poſtea per alembicum forte, duplex, juncturis bene ſigillatis, & non ſit magnus ignis, ſed omnia deſtilla per cineres calidos, & poſt deſtillationem iterum pone in fimo per quatuor dies, & deſtilla iterum ad lentum ignem & multos cineres: & ſic fac ter aut quater uſquequo habeas ſignum perfectionis: hanc ſerva, quia eſt pretioſa.

Olei Vitellorum ovorum præparatio, quæ in pluribus reperitur Libris.

Accipe vitella quæ extraxiſti à prædicto lapide occulto albo (vide ſupra in præparatione aquæ vitæ ſimplicis) & contere ea ad modum medullæ, & pone de ea lib. ſemis in aludel alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente, & deſtillabitur aqua rubicunda, crocea & ſpiſſa, & abjectis fœcibus à vaſe inhuma eas per octo dies reddendo eis aquam, quæ ab eis deſtillavit, & iterum deſtilla per alembicum aqua & cinere mediante, & ita itera tribus vicibus. Hoc facto deſtilla tribus vicibus cum cinere ſine aqua, & tunc aſpice ſi ſit album, & proba ipſum cum ære ignito ad modum nummorum: quia ſi dealbaverit ipſum intus & extra bonum eſt: & ſi non, itera donec ſic contingat, & ſemper ſuper fæces ſuas fiat deſtillatio: Ignis verò qui remanebit in fundo vaſis ſiccus & niger rectificetur, ſic redde ei aquam albam, claram, quæ ab eo deſtillata fuerit aſſando & imbibendo, & poſtmodum da ei bibere aquam primam donec rubicundiſſimus fiat: Et tunc accipe de iſto igne quantum vis, & ſolve ipſum in quadruplo ſui de oleo ſuo rectificato, & deſtilla, donec rubicundiſſimus deſtilletur. Serva ergo ipſum in vaſe vitreo bene concluſo.

Alia præparatio Olei vitellorum.

Fac de vitellis prædictorum albuminum ut præcepi de albuminibus, & quod deſtillabit ab eis erit oleum vitellorum.

Capitellum de Calce viva & Cinere clavellato.

Accipe calcis vivæ partem unam, cineris clavellati partes duas, projice ſuper ipſa quadruplum ſui de aceto forti calido, & itera ſupra compoſitionem, donec ſuſtineat onus colando in concha lixivii: Quidam cum calce & cineribus addunt aluminis jameni aliquantulum, & ſalis armoniaci medietatem ponderis aluminis jameni: juvat etiam ad fixandum.

Aqua de Lithargyrio.

Accipe fruſti lithargyrii partem unam, ſalis alkali, aluminis jameni ſeparatorum ana quartam partem fruſti prædicti, ſalis armoniaci medietatem ejuſdem fruſti, diſſolve alumen & ſalem alkali in duplo vel triplo ſui de aceto prædicto modo & commove omni die ter, donec totum in hujuſmodi aceto diſſolutum & clarum apparet, tunc deſtilla per filtrum, & ad opus tuum reſerva.

Fruſtum de Lithargyrio.

Accipe de lithargyrio quantum vis, & tere fortiter, & ablue ipſum cum aqua de paropſide in paropſidem, donec groſſiores partes diviſæ ſint à ſubtilioribus, quibus ſiccatis adjunge ſibi pondus ſui de arſenico ſemel ſublimato, & ſublima ipſum ab eis bis: poſtea fac totum deſcendere per botum barbatum cum oleo intro, donec fruſtum album deſcendat, & erit factum.

Additio. Dealbatio Lithargyrii. Accipe libram lithargyrii & mole bene, poſtea accipe lib. 5. de ſale, & mole bene cum lythargyrio, & pone in aqua per 9. dies, miſcendo bis quotidie: poſt lava bene à ſale & ſicca: & habebis lithargyrium dealbatum, ſi ſit verum.

CAPUT I.

Aquæ rubeæ Avicennæ ad tingendum 4. ſpiritus ſublimatos albos.

Accipe atramenti Ægyptiaci, limaturæ faulec ana unciam unam, floris æris tertiam partem unius unciæ, aluminis albi candidantis pannos (rochæ puto vel fæcis vini uſtæ) quartam unciæ unius: ſulphuris, arſenici citrini & rubei, lapidis armeni & lazuli ana unciam ſemis, mellis albi deſpumati, quartam libræ unius, ſalis armoniaci, ſalis gemmæ ana uncias 3. & ſemis: ponantur hæc omnia in 5. libris aceti, & dimittatur ad Solem per menſem unum: vel ſi non, fac ipſum bullire, donec conſumetur ejus humiditas: prædicta tamen ſint optime trita & calcinata, tunc deſtilla acetum à fæcibus, quæ in ipſo ſunt ſepties, & inde imbibe quicquid vis rubificare.

CAPUT II.

Accipe limaturæ faulec lib. 2. & infunde eas in 10. libris aceti per 10. dies, tunc cola hujus

acetum,

acetum, & pone in ipſo arſenici (ſive auripigmenti rubei) ſublimati & pulverizati lib. 1. ſalis armoniaci ſublimati ter & pulverizati quartam libræ unius, tunc pone ad Solem, & augmentabitur ſibi rubedo: tunc deſtilla ipſum per alembicum, & deſtillabitur album attinens citrinitati: deinde reduc ipſum ad limaturam aliam recentem, quam in ipſo infunde, & deſtilla ipſum per alembicum ut prius: Et ſic ſemper renova limaturam donec deſtilletur rubeum ut ſanguis, nam hæc rubedo nunquam removetur. Quum autem præparaveris atramentum cum aceto, & removeris illud, ſemper egredietur bene rubeum, & erit color fixus. Scias autem quod nulla res rubea colorem retinet niſi illum, qui imitatur ejus naturam.

CAPUT III.

ET melius eſt ut deſtilles acetum à ferro, donec deſtilletur rubicundum, & acetum ſimiliter ab atramento: & tunc jungas ambo inſimul, & colores cum eis quicquid vis.

CAP. IV.

AQuæ quæ faciunt rubeum ſine iteratione deſtillationis ſunt aqua Tutiæ ſublimatæ, & e qua ſedine lapidis ſive hæmatitis, in quibus ponatur acetum, & deſtilletur ſemel, quia ſufficit: Aqua verò æris ſola eſt melior iſtis: & fortior eſt aqua ferri cum ſublimatur & rubificatur: & ſi poſueris ipſum in aceto fiet aqua rubea ſicut ſanguis, & eſt color fixus: Hæ duæ aquæ licet ſint prolixæ, propinquiores tamen ſunt brevioribus.

CAP. V.

ACcipe de limatura ſaulec partem unam, & tere ipſam, cum quarta parte ſui de atramento, & ſuper eam projice quadruplum ſui de de aceto forti, & deſtilla ipſum per alembicum ab ea, & ita fac decies renovando qualibet vice atramentum, & decima vice deſtillabitur aqua rubicundiſſima ſicut ſanguis, quæ tingit omnia ſuper quæ cadit: & nunquam color ejus removetur ab eis.

CAP. VI.

ACcipe calcis vivæ partes quatuor, ſulphuris vivi partes tres, & projice ſuper ipſa aceti rubificati cum limatura cupri partes decem (alibi quatuor) & dimitte ſic ſtare per 10. (alias 4.) dies, & tunc decoque donec acetum fiat ſicut ſanguis, deinde cola ipſum & deſtilla: hoc facto, R. calchanti viridis, arſenici ſublimati rubei ana unciam unam, aceti lib. unam, atramenti rubei unciam ſemis, ſi ipſum inveneris, ſin autem, ſublima viridem vel citrinum cum aqua pura: aqua enim deſtillata remanebit atramentum rubeum in fundo cucurbitæ, quod pone in omnibus operibus tuis: tere ergo prædicta tria cum aceto prædicto, & inhuma per ſeptem dies, & ſi ſolutum fuerit, deſtilla ipſum: ſin autem, reinhuma donec ſolvatur, & tunc deſtilla ipſum, & deſtillabitur ut hyacinthus: colora ergo cum eo quicquid vis colorare colore bono & firmo.

CAP. VII.

ACcipe de limatura ſaulec partem unam & projice ſuper ipſam duplum ſui de aceto forti, & ſine intus ſtare, donec optime rubificetur: tunc deſtilla per alembicum donec acetum deſtilletur rubeum, & tunc colora cum eo quicquid vis, & ſimiliter fac de limatura æris donec acetum optime ſit viride: imbibe ergo quod volueris, & aſſa & rubificatur optime rubificatione firma.

Additio. Cum limatura ſaulec (puto ferri) appone vitriolum rubificatum, & deſtillabis oleum fixum, rubeum, philoſophicum.

CAP. VIII.

ACcipe duenec, ſalis armoniaci præparati ana quantumvis, & tere ipſa cum oleo de vitellis ovorum, ſint ſicut medulla, & tunc aſſa hæc aſſatione levi & repone, & colora cum eo quidquis vis coloratione firma.

CAP. IX.

ACcipe limaturæ ferri ſaulec partes decem, atramenti Ægyptiaci quantum eſt quarta pars limaturæ, terantur & projiciantur in aceto vini albi deſtillato, & illud acetum ponatur ad Solem ſeptem diebus, & tunc cola ipſum, & in eo pone calcanthi viridis vel colcotar rubei aduſti, ſi inveneris, ſin autem, atramenti Ægyptiaci ana ad unam lib. aceti dicti, unciam unam duenec, id eſt vitriolum, alacar vel alabric, id eſt ſulphur ana unc. ſemis (alias unc. tres) tere hæc quatuor, & projice in dicto aceto, & pone ipſum ad Solem ſeptem diebus, & tunc cola ipſum, & accipe de lapide lazuli in quo ſunt venæ aureæ quantum volueris, & projice ipſum tritum in dicto aceto, & decoque vel frange eum intus per diem, & tunc in dicto aceto pone tantum ſalis armoniaci cryſtallini quantum ipſum eſt, & miſce bene totum terendo fortiter inſimul: hoc facto, inhuma totum donec ſolvatur: & cum totum factum fuerit aqua clara rubea, rubifica cum ea quidquid volueris colore firmo.

CAP. X.

ACcipe de atramento Cyprino aſſato partem unam, & tere ipſum cum quadruplo ſui aceti fortis, & deſtilla ipſum ab eo, & ita fac decies renovando qualibet vice atramentum, & deſtillabitur rubeum ſicut ſanguis: quod ſi ſic non fuerit decima vice, reitera hoc toties donec id contingat: & inde rubifica quidquid vis colore firmo.

Modus rubificandi rem aliquam ex dictis aquis.

ACcipe rem quam rubificare volueris, & imbibe eam ex quacunque volueris prædictarum decem aquarum, & tunc aſſa eam, & impreſſionem faciet aliquam in prima vice: deinde itera hoc opus donec fiat rubea ut hyacinthus. Nota denique quod ſpiritus rubificandi hoc modo debent prius eſſe ſublimati albi, & corpora ſimiliter debent eſſe calcinata alba, & tunc tinctura inſeparabiliter in eis figetur.

Aqua rubea, à qua quatuor ſpiritus ſublimati albi, rubei ſublimantur.

ACcipe ſalis communis, ſalis gemmæ, ſalis armoniaci, aluminis jameni ſeparatorum ana lib. 1. alkali quantum de omnibus, vitrioli citrini ſeparati lib. 5. ferri & æris quæ cum arſenico deſcenderunt, albæ limaturæ ana lib. unam, & uncias duas aceti vini albi lib. 4. cum iſto igitur aceto & calce viva vapora prius ſulphuris vivi lib. quinque, & poſtea diſſolve in dicto aceto omnia prædicta,

excepto ferro, ære, vitriolo, & tunc deſtilla hujuſmodi acetum per filtrum, deinde ignito limaturas dictas in cacia ferrea & extingue in dicto aceto multoties, & omni vice poſt extinctionem tere hujuſmodi limaturas optime in mortario zebaico, id eſt ferreo cum piſtillo ferreo, & poſt contritionem ablue eas in dicto aceto: Et ſic itera ignitionem, extinctionem, contritionem, & ablutionem, donec omnino hujusmodi limaturæ ſint in dicto aceto diſſolutæ: Hoc facto igni vitriolum prædictum extinguendo in dicto aceto ſepties omni vice in mortario prædicto fortiter conterendo: tunc inhuma in ſterquilinio ſeptem diebus, vel donec aqua clariſſima & rubicundiſſima videatur: Et tunc deſtilla totam per alembicum aqua & cinere mediante toties donec rubicundiſſima deſtilletur, ſemper ſuper fæces ſuas reducendo: & tunc ſerva eam ad opus tuum.

Præparatio Mercurii, Arſenici, & Sulphuris ad rubeum.

Accipe de quocunque horum volueris ſeparato ſemel partem unam & ipſum imbibe cum pondere ſui de aqua rubea prædicta ſcilicet, qua ſpiritus ſublimati albi, rubei ſublimantur: & tunc ſublima ipſum ab ea toties donec ipſum rubeum ſublimetur: Et accipe hujus ſublimati rubei partem unam, & imbibe ipſum cum quarta parte ſui atramenti præparati, ſoluti & deſtillati rubei, & ſublimetur ab eo toties, donec in fundo vaſis figatur: hoc facto compleatur cum oleo philoſophico rubeo ſecundum ordinem ſupradictum:-Et hoc eſt complementum Mercurii, arſenici & ſulphuris ad rubeum.

Alia præparatio horum trium ad rubeum, ex aliis libris.

Accipe de quocunque horum volueris ſeparato partem unam, & imbibe ipſum cum pondere ſui de aqua rubea, à qua quatuor ſpiritus ſublimati albi, rubei ſublimantur: Et tunc ſublima ipſum ab ea toties donec rubeum ſublimetur & in fundo vaſis figatur. Tunc ablue inde ſalem cum aqua dulci & ſicca, tunc cera ipſum cum ſale armoniaco præparato rubeo, & ſolve, & deſtilla, & coagula. Et tunc hoc coagulatum cera cum oleo philoſophico rubeo, & projice de eo deſuper argentum ſeparatum, & fiet aurum optimum. Hoc eſt complementum præparationis Mercurii, Arſenici & Sulphuris ad rubeum.

Præparatio Salis Armoniaci ad rubeum.

Accipe de ipſo ſublimato quantum vis & ſolve ipſum, deſtilla per alembicum, & tunc adjunge ei medietatem ponderis ſui de vitriolo præparato, & ſolvantur inſimul, & deſtillentur inſimul per alembicum, & tunc coagula inſimul: Hoc facto reitera ſuper ipſum ſolutionem, & deſtillationem, & coagulationem ſepties, vel donec ſuper laminam fundatur ut cera & non fumiget.

Alia præparatio ejus ad rubeum.

Accipe de ſublimato quantum vis, & ſolve ipſum, & deſtilla per alembicum, & tunc adjunge ei æquale pondus ſui de trium generum ſeparato ab occulto lapide, & atramentum præparatum, inhumato & deſtillato; & rubificato rubeo, & hæc duo coagula inſimul. Hoc facto reitera ſupra ipſum ſolutionem & deſtillationem & coagulationem toties donec ſuper laminam fundatur ut cera, & non fumiget: & erit conſilium noſtrum completum.

ADDITIONES.

Omne Sal ſic poteſt rubificari.

Tere ſal, & appone aliquam aquarum rubearum & tere bene & ſicca ad Solem, deinde tere & appone de aqua illa rubea, & ita fac ſepties aut octies, & pone ad diſſolvendum, & cum diſſolutum fuerit, deſtilla per filtrum, poſtea congela, & iterum diſſolve, deinde congela bis aut ter: deinde tere & appone modicum de oleo rubeo Philoſophorum, & erit rectificatum: & inde poteris facere aquam ſi voles, & poſtea ſerva.

Hoc etiam modo poteris rubificare quatuor ſpiritus, ipſos ſublimando bis aut ter, & miſcendo ſemper id quod ſublimatum eſt cum eo quod erit in fundo vaſis: Et ita in qualibet ſublimatione imbibere debes de aqua illa rubea, unde prius eos imbibiſti, & cum tibi ſuffecerit pone ſublimatum cum eo quod manſit in fundo vaſis in uno crucibulo, & appone de oleo rubeo Philoſophorum tres aut quatuor guttas, & poſtea ſerva. Et ſi citius vis rubificare tuos ſpiritus, & tuum ſal, tere & appone de aqua rubea, & ſicca ad Solem, & ita fac ſepties aut octies: deinde ſicca & ſerva, & quando fuerit exiccatum ſexies aut ſepties tere bene & appone de aqua rubea, & poſtea diſſolve, deinde congela, & melius erit: Et tunc rubificabis calces metallorum. Sed oportet quod ſemper imbibas cum oleo Philoſophorum ſuper ignem in crucibulo, quia aliter dictæ calces non poſſent leviter fundi, nec reduci ad naturam metalli, niſi cum humiditate alligante & penetrante ſuas partes ſiccas & combuſtas: quod ſit apponendo ſatis de oleo rubeo guttatim ſuper ignem in crucibulo, donec fundatur ut cera: Hactenus additio.

Oleum album fixum philoſophicum.

Accipe fruſtum lythargyrii albi, ſtanni extracti cum arſenico lib. 1. & lima hoc ſubtiliter, & adde ei ſulphuris, arſenici, ſeparatorum alborum ana uncias duas, Mercurii ſeparati albi uncias quatuor, & contere hæc omnia fortiter inſimul cum octo unciis aquæ ſalis armoniaci præparati albi, & tunc ſicca & aſſa levi aſſatione, & pulveriza fortiter, & pone in vaſe ſublimationis, & ſublima toties donec nihil de eis aſcendat: tunc iterum cera totum hoc, quod erit in fundo ſublimatorii cum pondere ſui aquæ prædictæ: & tunc totum projice in duplo ſui aceti ter deſtillati in 2. lib. aluminis jameni candidi & bene plumoſi, & omni die movebis vel ter fortiter, donec omnia in dicto aceto ſolvantur: vel pone acetum illud cum prædictis in loco ſolutionis, quod melius eſt. Illis ſolutis, deſtilla per alembicum ſepties ſuper fæces ſuas, & egredietur vel deſtillabitur aqua alba clariſſima qua utere circa ultimam cerationem corporum & ſpirituum calcinatorum ad album, & cerabuntur cum ea velociſſime cum Dei adjutorio ejuſque virtute. Hæc enim eſt aqua alba permanens, aqua candida, & lac virginis, & acetum Philoſophorum, & aqua ſerenans & penetrans, & aqua ſeparans, & conjungens, occulta ergo ipſam, & operare cum ea: Et extingue in ipſa laminas æris ſeparati, & fiet argentum melius, quam illud quod de mineris extrahitur.

Alia

Alio modo oleum album fixum philoſophicum.

ACcipe ceruſſæ de fruſto lithargyrii albiſſimi factæ, & ceruſſæ Jovis extracti cum arſenico ana lib. unam, & cera eas, & ſolve in duplo ſui aquæ ſalis armoniaci præparati, & tunc deſtilla per alembicum, & imbibe inde lib. 1. vel lib. 2. argenti vivi ſublimati & calcinati albi: & iterum ſolve & deſtilla per alembicum toties, donec aqua alba deſtilletur clariſſima: Et tunc utere ipſa circa ultimam cerationem rerum ad album.

In pluribus libris invenitur finis hujus olei albi fixi ſic: Quod poſtquam deſtillata eſt aqua alba clariſſima, quod ipſa coaguletur coagulatione bona, & coagulabitur in laminam albiſſimam, quam cera ceratione bona & ultima cum ſale armoniaco & oleo animalis (ſeu vitellorum ovorum) prius rectificato albo, & projice ſuper æs ſeparatum, & fiet argentum melius eo quod eſt de mineris. Et ſi laminam æris ſeparati in aqua prædicta ante coagulationem extinxeris, fiet argentum optimum. Hoc autem oleum album fixum philoſophicum, eſt oleum animale album fixum philoſophicum, & oleum ſerenans & penetrans, & germinans & ſeparans & conjungens: & cum hoc oleo retinetur omne volatile à fuga.

Oleum rubicundum fixum philoſophicum.

ACcipe de ſulphure citrino lib. 1. & vapora ipſum cum lib. 1. calcis vivæ, & libris quatuor aceti fortiſſimi albi: tunc renova calcem ſuper hoc ſulphur ter, & poſtmodum renova ſulphur & calcem & ſicca donec ipſum acetum optime rubificetur, tunc hoc acetum divide per medium, & in una medietate diſſolve quartam partem, mitte limaturam ferri & æris, quæ cum arſenico deſcenderunt, & dimitte totum ſtare in eo ſeptem diebus: & omni die bis vel ter commove: octava die ſepara acetum à limatura: & limaturam ignias in cacia ferrea, & extingue in eodem aceto ter, & omni vice contere eam fortiter in mortario ferreo cum piſtillo ferreo, & ablue in prædicto aceto antequam remittas ad igniendum, & ita poſtmodum reitera toties donec tota limatura in dicto aceto diſſolvatur, & acetum illud ſanguis rubicundus videatur: Et tunc deſtilla hujuſmodi acetum ſuper fæces illas per alembicum toties, donec ab eis rubicundiſſima deſtilletur, ſemper ſuper fæces ſuas reducendo, tunc hoc acetum ſerva ad partem: Deinde accipe aliam medietatem aceti quam ſuperius reſervaſti, & adjunge ei ſalis armoniaci, vitrioli Cyprini aſſati, de quolibet ana quartam partem ſui, & contere fortiter, & fac ipſam morari in eo tribus diebus, ſed omni die contere vitriolum fortiter bis vel ter in mortario ferreo, ut bene diſſolvatur in dicto aceto: hoc facto deſtilla ab eis acetum cum alembico, tunc projice fæces, & renova huic aceto deſtillato atramentum vel vitriolum decies ſemper ad quartam partem aceti, & decima vice deſtillabitur rubeum ut ſanguis, & inficiet omne quodcunque tanget colore rubeo: Accipe igitur de duobus acetis jam rubificatis ana, & junge eis tantundem ſalis armoniaci præparati rubei, (alibi tantũdem aquæ animalis inhumatæ deſtillatæ, & rectificatæ ter & præparatæ cum pondere ſui arſenici) & ad lib. 1. hujus aceti infunde in eo uncias duas Mercurii ſublimati rubei (& calcinati) & dimitte ipſum reſolvi in eum, & tunc pone totum in deſtillatorio & deſtilla inſimul ter, ſemper ſuper fæces ſuas. Reſerva igitur hanc aquam, & colora cum ea quicquid vis: & lauda Deum qui eam tibi dedit: quia ipſa eſt precioſior omni pretio: Quoniam ſi Lunam, vel aliquod corpus dealbatum in ipſam extinxeris, efficitur Sol melior eo qui eſt de mineris.

Oleum rubicundum fixum philoſophicum.

ACcipe croci Arabici calcinati, vitrioli Arabici viridis, fruſti lithargyrii (alibi dicitur aurei) & ſtanni calcinati rubificati ana uncias 3. ſulphuris vivi, arſenici citrini ſublimati rubei calcinati ana unc. 6. Mercurii ſublimati & calcinati rubei ſalis armoniaci præparati, ſoluti, deſtillati, & rectificati cum oleo animalis deſtillato & inhumato & rectificato rubeo ana lib. 1. conficiantur autem ſic: Incera crocum Arabicum & chalcanthum viride, & fruſtum lithargyrii ſtanni cum ſale armoniaco animalis prædicti, & quum bene rorata fuerint, mitte ad ſolvendum donec ſolvantur in aquam perviam & rubeam: Et tunc deſtilla per alembicum, & inde cera, & imbibe ſulphur & arſenicum prædicta, & tunc iterum mitte ad diſſolvendum: & cum ſolutum fuerit deſtilla per alembicum toties donec clariſſimum & rubicundiſſimum deſtilletur, & tunc coagula illud in vaſe coagulationis, & cum coagulatum fuerit, tunc cera ipſum ultima ceratione ſuper ignem levem cum oleo animalis (ſcilicet vitellorum) ingrediente, donec fundatur ut cera, tunc refrigera ipſum & projice de ipſo pondus unum ſuper centum pondera Lunæ, aut Jovis aut Saturni ſeparatorum, & erit Sol optimus. Hoc autem oleum, eſt oleum philoſophicum, quod non accenditur, & oleum quod ardet in perpetuum, & oleum permanens, & oleum animalis rubeum: Occulta ergo ipſum, precioſius eſt enim omni precio, quoniam ſi Lunam aut aliud corpus dealbatum in ipſo ter ante coagulationem extinxeris efficietur optimus Sol. (Nota ex hoc oleo dupliciter poſſe nos operari, ſcilicet ante congelationem in ipſo extinctionem faciendo: & poſt congelationem de illo pulvere ſuper corpora fuſa projiciendo) Cum hoc etiam oleo ante ſuam congelationem coagulatur argentum vivum cum quo eriguntur corpora, & cum ipſo retinetur omne volatile à fuga: Et hoc oleum occultaverunt Philoſophi, & cum eo fecerunt ex cryſtallo fuſo carbunculum, quia eſt oleum penetrans & colorans, & cum ipſo cerantur corpora & ſpiritus calcinati ceratione ultima ad rubeum: operare itaque cum eo, & lauda Deum, qui ipſum dedit. Additiones.

Oleum benedictum ſic facias: Accipe lateres rubeos quos nunquam tetigit aqua, & accende in igne, donec igniti appareant, poſteà extingue eos in oleo olivarum, tere ad modum ſimilæ, & imple ex eis ventres deſtillationis vitreatos, deinde præpara ſuper ventres capita eorum, & luta juncturas luto ſapientiæ, ita ut non reſpirent, poſtea mitte ſuper furnum deſtillationis, & non ſit velamen inter ventres & ignem, & intromitte ignem facilem ſub ventribus, donec deſtilletur rubeum vehementis rubedinis: cuſtodiatur ignis ne accendatur cum oleo, & non poſſit extingui, &c.

Alio modo.

Accipe tegulas novas & ignias eas fruſtatim, & pone in vaſe plumbato ſtrictum os habente, & tunc pone intus oleum petroleon ſicut invenitur venale, & bene cooperi ne inflammetur, & cum frigidum fuerit, pura & accipe tegulas prædictas extinctas, & iterum ignias bene, & pone ut prius in oleum prædictum, & etiam de novo ſi non ſufficiat illud ad cooperiendum tegulas, ut ſuperabundet ad denſitatem duorum digitorum: Tunc iterum depura oleum, & tegulas bene tere, & pone in deſtilla-

deſtillatorio fortiſſimo vitreo, & cum prædicto oleo cooperi & deſtilla lento igne primo, poſtea fortiſſimo quantum habere poteris, tunc facias ipſum oleum ſic deſtillatum incombuſtibile ſic: Accipe regularum ſaracenicarum minutiſſime contritarum partes duas, calcis vivæ bene tritæ, & cribratæ partem unam, ſalis armoniaci bene triti partem dimidiam, toſti ſalis partem dimidiam: ſales bene miſce, tunc incorpora cum iſto pulvere prædictum oleum ita quod non ſupernatet, ſed ſit parum madidum, ita quod pulveres dominentur, & quod oleum non dominetur pulveribus, & pone in vaſe vitreo, & deſtilla primo lento igne, poſtea fortiori quo poteris: Et iterum in novis pulveribus deſtilla ut dictum eſt, & ſic fac toties donec ſit incombuſtibile, quod probabis ad candelam cum bombyce inuncto iſto oleo, quod extinguet candelam. Parva quantitas iſtius olei præparati valet ad multam congelationem Mercurii, & ſubitam introductionem omnium ſpirituum fixatorum.

Oleum album philoſophicum: Recipe partem unam calcis corticum ovorum, & pone cum ſex partibus albuminis ovorum: miſce omnia ſimul, & pone ad diſſolvendum per ſeptem dies aut plus: poſtea deſtilla in cineribus ad lentum ignem quouſque tota aqua ſit deſtillata, deinde reitera illam deſtillationem ſuper ſuas fæces bene miſcendo, & deſtillando ut prius: Poſtea recipe quod in fundo deſtillatorii remanſerit, & tere & imbibe cum aqua ex hoc deſtillata: & iterum deſtilla tot vicibus reponendo ſuper ſuas fæces quod nihil amplius deſtillet: ſic reperies in fundo vaſis lapidem qui erit albus ut cryſtallus quem ſerva: Deinde recipe unc. ſex ſalis armoniaci, & unc. ſex olei ovorum ſepties deſtillati aut bene purgati, & unc. ſex lapidis albi ſupradicti: hæc omnia miſce inſimul & tere ſuper marmor, & imbibe & ſicca quouſque biberit totam aquam & oleum: Et poſtquam totum fuerit ſic bene immaſſatum, pone & dimitte in vaſe vitreato per ſpacium quatuor dierum: Deinde projice totum in una libra aquæ albuminum ovorum & claude vas, & pone in fimo ad ſolvendum per quindecim dies, & ſolvetur in aquam claram & albam ut lac: Et hoc eſt oleum completum album Philoſophorum.

Fit etiam aqua ſeu oleum ex ſanguine, ovis & capillis, & aliis, quæ dicitur etiam Philoſophorum.

Oleum rubicundum fixativum: Recipe vitrioli Romani lib. 1. & ſemis, ſalis armoniaci, ſalis nitri, cinabrii boni & rubei ana lib. 1. & fiat aqua fortis: Sed projice laſcivam, id eſt, Phlegma. In qua aqua forti extinguantur fruſta laterum antiquorum candentia, ſive laterum recentium nunquam tactorum ab aqua, & claudatur vas uſquequo materia fuerit infrigidata: poſtmodum fruſta laterum extrahantur & pulverizentur, & in cucurbita alembico ſuperpoſito ponantur, & deſtilletur aqua vel oleum uſquequo fæces ſicciſſimæ remaneant: in quo liquore diſſolve Mercurium bene mundificatum ſuper lentum ignem & fixabitur, rubificabitur, & erit materia liquida ſicut theriaca vel butyrum: de qua fac projectionem unius partis ſuper decem Lunæ puræ, & convertetur in colorem Solis fixum ad omne judicium & examen, ſed deficit in pondere niſi Luna primo fixetur.

Aqua ſeu oleum rubeum: R. atramenti & vitrioli rubificati, & parum ſalis armoniaci & tantum limaturæ ferri, & pone inſimul, & projice acetum ſupra: & dimitte per 15. dies, & deſtilla decies aut pluries, quouſque acetum deſtilletur rubeum ut ſanguis, & qualibet vice renova atramentum. Hactenus additio.

Crocum Arabicum, & Vitriolum Arabicum viride.

Accipe limaturæ endanici (vel acerii ſive azarii) partem unam, & aſſa ipſam cum medietate ſui arſenici citrini, cujus medietas ſit ſeparata ſolum, & alia medietas præparata ad comburendum corpora: Et fac ipſum deſcendere per botum barbatum donec albiſſimum & ſereniſſimum deſcendat: & renova ei ter arſenicum ſupradictum: tunc fruſtum quod deſcendit lima ſubtiliter, & fac morari hanc limaturam in duplo ſui de aceto vini albi fortiſſimi per ſeptem dies, in quo prius ſit ſoluta decima pars ſui de ſale armoniato ſeparato, & omni die commove bis vel ter fortiter, & ſtet illud acetum ad Solem & in loco calido: ſeptimo die extrahe limaturam ab aceto, & ignias eam in cacia ferrea, ter & omni vice contere eam ter fortiter in mortario ferreo, & ablue eam bene in dicto aceto, antequam ad igniendum reponas: & ita fac de ſeptimo in ſeptimum diem, donec limatura fere diſſoluta ſit in dicto aceto, & ipſum acetum ſit rubicundiſſimum quaſi ſanguis: tunc deſtilla hujuſmodi acetum per filtrum, & poſt deſtilla ipſum per alembicum, & id quod in fundo cucurbitæ reſedit accipe: quia illud eſt oleum Arabicum. Et ſi vis facere vitriolum Arabicum viride, fac per omnia limatura æris ſeparati, ut feciſti de limatura endanici, & quod in fundo cucurbitæ reſederit, illud eſt vitriolum Arabicum viride.

Ratio componendorum Elixirium ex prædictis ſpeciebus præparatis.

Accipe limaturæ Lunæ ſeparatæ lib. ß. ſulphuris & arſenici ſeparatorum, & calcinatorum alborum ana unc. tres, Mercurii ſeparati albi lib. 1. tere hæc omnia inſimul ſuper porfidum, & imbibe cum aqua ſalis armoniaci præparati albi lib. ß. & tunc aſſa levi aſſatione: deinde tere & pone totum in aludel alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente bene concluſo, & pone ſuper athanor ſublimationis, & fac deſubtus ignem levem, donec tota humiditas per alembicum in recipientem ceciderit, & tunc vigora ignem paulatim per duos dies & duas noctes, donec una pars medicinæ ad latera vaſis aſcendat, & alia in fundo ejus figatur: & tunc dimitte infrigidari, & fracto vaſe, id quod aſcenderit ſuperius, tere fortiter, & miſce fortiter cum eo quod remanſit inferius, & redde ei aquam ſuam, quæ ab eo deſtillavit, & aſſa totum igne mediocriter, fortiori ſcilicet quam prius aliquantulum, & tunc iterum tere, & ad ſublimandum ut prius remitte: & ſic reitera ſublimationem, contritionem & aſſationem paulatim vigorando qualibet vice aſſationem, donec nihil penitus ſublimetur, ſed totum in fundo vaſis remaneat. Hoc facto, tere totum illud quod in fundo erit, & imbibe imbibitione rorida cum ℥. 1. aquæ prædictæ, alias cum ℥. 1. olei philoſophici albi: & tunc pone totum ad deſcendendum in imbercatum (puto vas per alembicum) & fac ſub eo ignem fortem per diem unum, & fortiorem per alium, & tertio die fortiſſimum per tres dies & noctes, ſicut eſt ignis

fundendi:

fundendi: tunc frange imbercatum, & laminam vel fruſtum quod in eo inveneris, cera ultima ceratione in crucibulo tenui ſuper igem cum oleo albo philoſophico guttatim projiciendo de ipſo donec fundetur velociſſime ut cera, & tunc extrahe crucibulum ab igne, & cum infrigidatum fuerit, ex hac medicina pondus unum ſuper 50. æris ſeparati pone, & fiet argentum bonum cum Dei auxilio & ejus virtute. Si autem medicinam prædictam cum fixa eſt in fundo aludel, vel poſt deſcenſionem ad ſolvendum poſueris, fiet aqua clara, & tunc ipſam coagulaveris in lapidem, & hunc lapidem ceraveris cum oleo dicto in crucibulo ſuper ignem, ſcias quod labor tuus multiplicabitur. Et ſi poſtquam ſoluta fuerit, ipſam ſemel ad minus per alembicum deſtillaveris, antequam coagules ipſam in lapidem, augmentabitur adhuc ejus bonitas & fructus laboris tui. Item ſi acceperis limaturæ Lunæ lib. 1. ſulphuris & arſenici ana ℥. 5. Mercurii lib. ß. & proceſſeris, ut ſupra dictum eſt, ſcias quod operatio non tantum valebit ut prius, & adhuc minus valeret, ſi minus de ſpiritibus apponeres.

Si autem hunc proceſſum vis ordinare ad rubeum, tunc accipe ſpiritus ſublimatos & calcinatos rubeos, & aquam ſalis præparati rubei, & oleum rubeum, & tunc procede per omnia, ut dictum eſt: Et medicinam projice ſuper argentum ſeparatum, & fiet aurum bonum: Et ſi loco limaturæ Lunæ, limaturam Solis poſueris, adhuc operatio erit melior.

Compoſitio veriſſimi Elixiris ad album.

Accipe argenti vivi præparati albi lib. ſemis, & ſolve ipſum in duplo ſui aquæ ſalis armoniaci præparati albi & ſoluti, & deſtilla per alembicum, & inde imbibe lib. 1. argenti vivi ſoluti, calcinati, albi: & illam ſolve & deſtilla per alembicum, & inde imbibe ſulphuris & arſenici ſublimatorum, & calcinatorum alborum ana unc. 3. & iterum ſolve & deſtilla ſepties, quod eſt ultimum. Tunc coagula illud deſtillatum, & tunc tere hunc lapidem, & rorando imbibe ipſum ex unciis tribus olei prædicti philoſophici (alias ex unciis tribus aquæ prædictæ) & tunc fac ipſum deſcendere in Kimiam, & cum deſcenderit, fac ſub eo ignem levem duobus diebus cum ſuis noctibus, & poſt mediocrem duobus aliis diebus cum ſuis noctibus, & fortiſſimum die una cum ſua nocte, & tunc frigidari permitte, & frange Kimiam (eſt vas) & laminam cryſtallinam quam in fundo ejus invenies, accipe, & tere ex ea unc. 1. quam cera ſuper ignem levem in crucibulo tenui cum oleo philoſophico albo, projiciendo guttatim deſuper, donec fundatur ut cera: dimitte ergo eam infrigidari, & tunc proba eam ſuper laminam ignitam: quia ſi ſe reſolverit velociſſime ut cera ſine fumo, cerata eſt: ſin autem, reduc ipſam ad crucibulum ſuper carbones guttando deſuper oleum prædictum guttatim donec ſic contingat: & tunc projice ex ea pondus unum ſuper quinquaginta æris ſeparati, & fiet argentum optimum.

Si autem hunc proceſſum vis ordinare ad rubeum, accipe prædictos ſpiritus præparatos ad rubeum, & oleum rubrum ſimiliter, & tunc procede per omnia, ut dictum eſt, & projice medicinam ſuper arg. ſeparatum, unciam ſcilicet unam ſuper quinquaginta, & fiet Sol optimus.

Modus componendorum Elixirium cibando.

Accipe de limatura argenti ſeparati libram ſemis, arg. vivi ſemel ſublimati & revivificati ſublimando cum calce viva libram 1. ciba itaque ipſum cum prædicta limatura, & tere fortiter inſimul in mortario lapideo, donec argent. viv. limaturam biberit, & fiat quaſi butyrum: ita quod limatura non ſentiatur, & terendo ablue fortiter cum aceto, & ſale communi ſeparato, donec acetum exeat inde clarum: tunc ablue inde ſalem cum aqua dulci, & permitte ſiccari, & cum ſiccatum fuerit, addes ei ſulphuris & arſenici ſublimatorum calcinatorum alborum ana unc. 3. & contere inſimul fortiter, donec fiat quaſi unum corpus, & illud corpus imbibe & incera cum unc. 6. aquæ ſalis armoniaci ſublimati, ſoluti & rectificati, & tunc pone totum in aludel cum ſuo recipiente bene concluſo & lutato luto ſapientiæ: & pone ipſum ſuper athanor, & fac ſub eo ignem levem donec humiditas per alembicum in recipientem ceciderit: & tunc vigora ignem donec totum ſublimetur quod aſcendere voluerit, tunc ſine vas infrigidari. Et ipſo diſcooperto id quod elevatum eſt ſuper reduc ſuper fæces ſuas terendo & reddendo ſibi aquam, quæ ab eo deſtillata eſt: Tunc repone in aludel prædicto ad ſublimandum & ita fac, donec inde nihil poſſit ſublimari, ſemper reddendo ei aquam ſuam. Tunc pone totum ad deſcendendum cum Kimia (ſeu vaſe apto) ut prædictum eſt ſupra, & fruſtum vel laminam quam in fundo vaſis invenies cera ultima ceratione in crucibulo ſuper ignem cum oleo ingrediente: & tunc ex hac medicina projice pondus 1. ſuper 50. æris ſeparati & fiet Luna bona. Et ſi medicinam cum deſcenderit & fixa fuerit per decoctionem ſolveris in aquam perviam, & eam congelaveris, & congelatam ceraveris ultima ceratione, ut dictum eſt, tunc duplicabitur in projectione.

In quibuſdam libris invenitur finis hujus operationis aliter ſic, ut inveni ita ſcriptum cap. ultimum ex lib. Secretorum ad faciendum Elixir album & rubeum perfectiſſ. nec eſt opus alio, quando perfeceris iſtud. Quod cum ex limatura argenti lib. ß. & lib. 1. Mercurii, ut ſupra ſublimati, & ſulphuris calcinati albi, & (ut puto) arſenico ana ℥ factum eſt quaſi unum corpus, tunc aliud corpus ponatur in crucibulo bene lutato, & crucibulum ponatur in cinere calido tota nocte in latere dextro, alia nocte in latere ſiniſtro, & in mane extrahatur, & fracto crucibulo ponderetur quod eſt in ipſo: & ſi eſt tantum quantum erat quando poſitum fuerat intus ad aſſandum, bene eſt: ſin autem, compleatur ei pondus ſuum de ſolo Mercurio vivo prædicto, & iterum mitte ad aſſandum prædicto modo: & ſic ita fac, donec habeas pondus primum. Hoc facto, cera totum illud cum aqua ſalis armoniaci præparati albi, & tunc pone in Kimia ad deſcendendum, & poſt fac ſubter ignem per diem integram, vel ut prædictum eſt ſupra. Et tunc projice ex ea pondus 1. ſupra viginti æris ſeparati, & fiet optima Luna. Et ſi poſt deſcenſionem ſolveris & congelaveris, & poſt ceraveris, plus valet.

Et ſi hunc proceſſum vis ordinare ad rubeum, tunc loco limaturæ argenti ponatur limatura auri, & aliæ ſpecies rubificatæ, & procedatur nec plus nec minus, ut prædictum eſt, & tantum argenti ſeparati convertet in aurum optimum, quantũ & prædicta medicina convertit æris in argentum. Item ſi poſtquam medicina

cina aſſata eſt ſecundum proceſſum ultimum, & completum eſt pondus ejus per aſſationem, ſi ipſa imbibatur cum aqua ſalis armoniaci ſeparati albi, & ſublimetur in aludel, donec de ipſa nihil aſcendat, & poſt deſcendat & procedatur ulterius, ut dictum eſt, ipſa melior & fortior erit, ſive medicina ſit ad album, ſive ad rubeum. Item ſi medicina poſt deſcenſionem ſolvatur in aqua, & poſt deſtilletur per alembicum ſemel ad minus & tunc congeletur, & congelatum ceretur cum oleo dicto, adhuc erit melior & fortior: fac ergo ſicut volueris, qui ultra Dei auxilium non poſſet aliud.

Rectificato occulti lapidis.

OCcultus noſter lapis benedictus de re animata eſt, ſicut dixit Hermes: Verum ſine mendacio, certum certiſſimum. Sublimabis ſubtile à ſpiſſo ſuaviter cum magno ingenio, & aſcendat à terra in cœlum, iterumque deſcendat in terram uſque dum bene rectificatum fuerit. Additiones.

Compoſitio Elixiriorum: ℞. auripigmenti præparati, & ter ſublimati, & tantundem Mercurii purgati & ſublimati ter, & tantundem calcis Lunæ purgatæ, & tantundem ſalis armoniaci purgati & ſublimati ter, & miſce has res inſimul ſuper porfidum, & tere inſimul & ſicca ad ſolem: deinde iterum tere & appone de aqua tartari, & tere bene, & ſicca ad Solem: deinde iterum tere, & pone de aqua, & poſtea ſicca, & ita fac decies aut duodecies, quouſque facias quod ſit ut unguentum: & quod partes ad invicem ſubtilientur terendo, imbibendo, & exſiccando: Et ſi velis loco aquæ tartari potes apponere aquam albuminis ovorum, aut aquam ſanguinis rectificatam, aut aquam Lunæ aut ſtanni. Et poſtquam tu imbiberis & ſiccaveris tuam medicinam decies aut duodecies, ut dictum eſt, tere iterum, appone de aqua cum qua prius imbibiſti, quouſque ſit magis mollis quam paſta, & pone in phiala vitri in uno vaſe terreo quod vocatur Solutorium, & claude bene cum panno lineo, & terra aut paſta, & pone, in fimo equino bene calido, & cooperi circumquaque & dimitte tamdiu in fimo quouſque totum diſſolvatur in aquam, & de ſeptimo in ſeptimum, aut octavum aut nonum renova fimum calidiorem. Et ſi vis fimum tuum calefacere projice deſuper de aqua frigida & calefiet: Et ita fac de omnibus rebus quæ ſunt fortes & duræ ad reſolvendum & convertendum in aquam, quando volueris eas reſolvere. Et ſi accideret quod infra 4. dies aut plus non vellent reſolvi, pone ſuper marmor, & tere iterum aquam deſuper, & ſicca bene, & pone iterum ad ſolem, tere & appone aquam & ſicca, ita facias ut prius diximus: Deinde pone ad diſſolvendum in fimo, ut diximus. Et ſi accederet quod tua medicina exiccaretur, extrahe & tere, & pone aquam, ut ſupra dictum, & ſicca ad Solem, ut dictum eſt: & hoc ſæpe quouſque materia ſit bene oleaginoſa: deinde pone ad reſolvendum, ut dictum eſt ſupra. Et quando fuerit diſſoluta in aquam, pone phialam in uno deſtillatorio pleno cineribus uſque ad juncturam cooperculi, & ſit phiala diſcooperta, & claude deſtillatorium & luta juncturam: poſtea fac ſubtus parvum ignem velut cum ſit aqua roſacea: & quod deſtillabitur recipe & ſerva, & facies ignem per 24. horas aut plus, quouſque medicina ſit ſicca, & quod non videas plus de fumo exire per canalem deſtillatorii: tunc depone ignem & dimitte infrigidari. Et eſt bonum quod phiala ubi eſt medicina, habeat largum os, ut fumus inde melius poſſit exire propter phialam quod non rumpatur. Deinde remove medicinam de phiala, & tere ſuper marmor, & appone deſuper aquam quam tu inde deſtillaſti, & tere bene & ſicca ad ſolem, ut prius, & pone ad reſolvendum in fimo. Et ſi non fuerit ſatis de aqua ab ea deſtillata, appone de aqua, de qua prius imbibiſti, quando primo poſuiſti ad diſſolvendum: Et ſcias quod reſolvetur in multo minori tempore quam prius fecerat. Et quando erit reſoluta, pone in deſtillatorio, & congela & ſicca ſicut prius feciſti, & ſerva aquam quam inde deſtillàbis: Deinde tere iterum, & pone aquam deſuper & exſicca, ut prius ad Solem, & pone ad reſolvendum & poſtea ad congelandum: & ita facias quater aut quinquies aut ſexies, quouſque totum ſit fixum, & expectans ignem: quia tantum poteris reſolvere, & congelare, quod nihil inde amplius deſtillabit, quando tu congelabis, & tunc dicitur eſſe fixum: Et jam ſcias, quod quando tu reſolveris tuam medicinam quater aut quinquies tu deſtillabis illam per filtrum, & poſtea pone in phiala vitri, & phialam pone in uno potto pleno cineribus, & ſit phiala clauſa leviter cum panno lineo, ita quod fumus poſſit inde modicum exire, & fac deſubtus lentum ignem ſub potto per diem & noctem aut plus, quouſque tua medicina ſit in lapidem congelata album ut eſt cryſtallus, & ſerva: Sed nota quod modus congelandi in deſtillatorio eſt ſecurior quam alter. Et quando tua medicina eſt congelata, tere eam, & pone deſuper oleum ſanguinis, aut ovorum rectificatum, aut de oleo communi deſtillato ſepties cum ſale armoniaco & calce viva, aut de oleo trium ſpecierum, (ſeu ſpirituum) aut de oleo albo Philoſophorum: & non apponas multum de illo: Et poſtea mitte ſimul de aqua cum qua imbibiſti, quando poſuiſti ad ſolvendum. Poſtea tere inſimul, & pone ad reſolvendum ut prius, & poſtea congela. Et quando erit, congelata, tere de ea modicum, & calefac laminam cupri, & pone de hoc pulvere ſupra: & ſi fundatur deſuper & dealbet laminam, tum Elixir eſt completum: & ſi hoc non faciat, tere iterum tuam medicinam, & pone in crucibulo ſuper ignem, & appone deſuper 5. aut 6. guttas alicujus oleorum ante dictorum, & toties facias quouſque videris ſignum dictum, & ita ſerva. Et nota, quod ſi pluribus vicibus reſolveris medicinam, etiam plus valebit plures partes tingendo. Et poteſt fieri iſtud Elixir abſque calce argenti, ſed non tantum valebit, ſed citius ſit, quia citius reſolvitur ſine illa calce: & illud projicitur ſupra cuprum præparatum & convertit in Lunam.

Alia compoſitio Elixirii.

℞. partem unam auripigmenti præparati & ſublimati ter, & tantum Mercurii, & tantum ſulphuris præparati & ſublimati ter, & tere bene, & pone deſuper de aqua ſalis armoniaci præparati & ſublimati ter, & imbibe & incera, & exſicca ad Solem: & ita fac decies aut duodecies, aut plus, quouſque bibant ſuum pondus de ſale armoniaco quinquies aut ſexies. Deinde pone ad diſſolvendum ut diximus, & renova fimum ad tres, quatuor aut quinque dies, aut in tribus ſeptimanis. Et quando erunt reſoluta, congela in deſtillatorio in cineribus, & poſtea imbibe cum aqua quæ inde exierit deſtillata, & cum aqua ſalis armoniaci prius, & tere bene, & incera & ſicca ad ſolem pluries,

pluries, & pone ad diſſolvendum: deinde congela ut prius: Poſtea tere & pone aquam deſuper, quæ inde erit deſtillata, & de oleo trium ſpecierum, aut de oleo albo Philoſophorum & tere bene, & pone ad ſolvendum: deinde congela ut prius, & habebis in fundo vaſis lapidem album: & appone deſuper de oleo dicto ſeptem aut octo guttas, & pone ad ſolvendum: deinde ad congelandum.

Alia compoſitio Elixiris, quæ dicitur melior.

R. lib. 1. calcis Lunæ præparatæ, & tres unc. ſulphuris præparati & ſublimati ter, & tres uncias auripigmenti præparati & ſublimati, & lib. unam Mercurii præparati & ſublimati, & tere bene omnia ſimul, & appone aquam ſalis armoniaci præparati & ſublimati & exicca ſuper parvum ignem carbonum & cinerum, & quando fecerint magnum fumum, remove patellam ab igne, & pone longe ab igne: ſed melius valeret ſiccatum ad Solem. Et quando erunt omnia ſicca, tere & pone in deſtillatorio, & facias parum ignem quouſque tota humiditas ſit inde deſtillata, quam ſerva. Poſtea fac fortem ignem quaſi ſublimationis, & facias ignem tribus diebus & tribus noctibus, & tunc ſublimabitur una pars illius medicinæ, & alia remanebit in fundo. Dimitte omnia infrigidari, & tere omnia ſimul, ſcilicet quod ſublimatum eſt, & quod remanſit in fundo, & pone cum aqua, quæ exinde deſtillata eſt, & ſicca modicum, & poſtea pone ad ſublimandum ut prius, & toties ſublimabis hoc modo, quoad tota medicina remanebit in fundo & quoad nihil amplius de ea ſublimetur, Deinde tere & incera, pone deſuper 1. unc. aut 2. de oleo Philoſophorum albo, & pone in deſcenſorio, & fac deſcendere ut feciſti auripigmentum. Et facias primo die ſubtus parvum ignem, & ſecunda die fac fortiorem, & tertia die fac fortiſſimum, quaſi eſſet ignis fuſionis cupri. Et ita dimitte infrigidari, & reperies in coopertorio deſcenſorii lapidem album, quem recipe & tere, & pone in crucibulo ſuper ignem, & projice deſuper duas aut tres guttas olei albi Philoſophorum quouſque fundatur ut cera: Tunc depone crucibulum ab igne, & tuum elixir eſt perfectum: & de hoc projice unam partem ſuper quindecim cupri præparati, & tum erit argentum. Et ſi vis ampliare virtutem tui Elixirii, tere iterum bene, & pone deſuper de aqua ſalis armoniaci prædicti, & 2. aut 3. guttas olei albi Philoſophorum, & pone ad diſſolvendum: deinde congela, ut prædictum eſt, & ſerva: Et poteris projicere ſuper 80. aut 100. ſed experiaris.

Alia compoſitio Elixirii.

R. lib. 1. Mercurii ſublimati & imbibe terendo cum aqua ſalis armoniaci & ſicca: deinde tere & pone duplum ſui ponderis de aqua ſalis armoniaci, & pone ad diſſolvendum per 8. dies: deinde deſtilla per diſtillatorium, & pone in illa aqua 2. unc. auripigmenti ſublimati: deinde pone ad diſſolvendum & congelandum ſepties aut plus, aut ter vel quater & ultimo congela in lapidem durum: deinde tere & pone deſuper de oleo albo Philoſophorum, & fac deſcendere in deſcenſorio, & facias parvum ignem per 2. dies & 2. noctes, & ultima die ita fortem ſicut ad fundendum cuprum: poſtea dimitte infrigidari, & tu reperies in vaſe lapidem cryſtallinum: de quo accipe parum & tere, & pone in crucibulo ſuper ignem, & projice deſuper 2. & 3. guttas olei albi Philoſophorum quouſque fundatur ut cera, & dimitte infrigidari, & pone de illo modicum ſuper laminam calidam ferri aut æris, & ſi fundatur abſque fumo, bene eſt: ſi non, tere iterum, & pone in crucibulo, & projice deſuper de oleo dicto quouſque ſignum jam dictum appareat: & projice unam partem ſuper quinque cupri præparati, & efficietur Luna. Et ſi velis diſſolvere aut deſtillare & congelare ſemel aut bis augmentabitur virtus elixirii.

Alia compoſitio Elixirii.

R. lib. 1. Mercurii ſublimati & imbibe terendo cum aqua ſalis armoniaci & ſicca: deinde tere & pone duplum ſui ponderis de aqua ſalis armoniaci, & pone ad diſſolvendum per 8. dies: deinde deſtilla per deſtillatorium, & pone in illa aqua 2. unc. auripigmenti ſublimati: deinde pone ad diſſolvendum & congelandum ſepties aut plus, aut ter vel quater & ultimo congela in lapidem durum: deinde tere & pone deſuper de oleo albo Philoſophorum, & fac deſcendere in deſcenſorio, & facias parvum ignem per 2. dies & 2. noctes, & ultima die ita fortem ſicut ad fundendum cuprum: poſtea dimitte infrigidari, & tu reperies in vaſe lapidem cryſtallinum: de quo accipe parum & tere & pone in crucibulo ſuper ignem, & projice deſuper 2. & 3. guttas olei albi Philoſophorum quouſque fundatur ut cera, & dimitte infrigidari, & pone de illo modicum ſuper laminam calidam ferri aut æris, & ſi fundatur abſque fumo, bene eſt: ſi non, tere iterum, & pone in crucibulo, & projice deſuper de oleo dicto quouſque ſignum jam dictum appareat: & projice unam partem ſuper quinque cupri præparati, & efficietur Luna. Et ſi velis diſſolvere aut deſtillare & congelare ſemel aut bis augmentabitur virtus elixirii.

Alia compoſitio Elixirii.

R. ℔.ß. calcis Lunæ præparatæ, & totidem Mercurii lavati non ſublimati, & pone calcem ſuper Mercurium, quouſque biberit totam calcem, & fiat ſicut butyrum, & nihil ſentias ad digitum, quin totum ſit molle: deinde lava cum aceto & ſale præparatis, quouſque acetum exeat clarum: poſtea projice deſuper aquam calidam quouſque extraxeris ſalem, & aqua exeat vel efficiatur dulcis: deinde dimitte ſiccari, & quando ſiccum fuerit, pone cum duabus unciis auripigmenti bene ſublimati, & tantundem ſulphuris bene ſublimati, & tere inſimul quouſque totum miſceatur in unum, & appone 7. aut 8. uncias aquæ ſalis armoniaci purgati & ſublimati bene, & pone in deſtillatorio, & cooperculum deſuper, & facias ſubtus parvum ignem quouſque tota humiditas inde exierit, quam ſerva: Deinde fac fortem ignem quaſi ſublimationis, quouſque totum ſublimetur, & dimitte totum infrigidari, & quod inventum fuerit in coopertorio tere cum eo, quod remanſit in fundo vaſis, & deſuper pone aquam, quæ inde deſtillavit, & tere bene iterum, & pone adhuc in deſtillatorio, & inde deſtilla aquam ad lentum ignem, & fac poſt magnum ignem, qualis eſt ſublimationis, & miſce ſublimatum cum fæcibus & imbibe cum aqua, & ſublima ut prius, quouſque nihil plus ſublimetur. Deinde tere & appone de oleo albo Philoſophorum

rum in crucibulo ſuper ignem, & proba ſuper laminam ferri calidam aut cupri, quouſque fundatur ut cera, & erit completum: una pars ſuper quindecim cupri, & per iteratam ſolutionem & congelationem augebitur virtus ejus. Hactenus additio.

Compoſitio aquæ vitæ ſimplicis, & rectificatio ejusdem.

OCculti igitur lapidis albi recentis quantum vis aſſume, quem ſubtiliter commiſcebis in vitreata ſcutella & commolies ſine omni re alia, ibique fermentari per diem & noctem dimitte: deinde in vaſe vitreo bene ſigillato, ut non reſpiret ad humandum per 21. dies pones, ita quod ſingulis hebdomadis renovetur fimus. Completo itaque hoc numero pone de lapide lib. ſemis in aludel vitreo, alembico ſuppoſito cum ſuo recipiente bene ſigillato cum luto magiſterii ut non reſpiret, & pone aludel ſuper laterem (potius larem) præparatum cum ſuis vaſis aqua & cinere mediante, ut ſcis, & fac à principio ignem levem per tres horas. Poſtea vigoretur ignis paulatim uſque dum tota aqua ejus candida deſtilletur. Hanc autem aquam vocaverunt Philoſophi Sàl armoniacum, argentum vivum, lac virginis, aquam vitæ, & aquam penetrantem & ſerenantem, ac domum illuminantem. Hæc enim aqua candelas accendit, & omnes obſcuritates fugat à domo in qua rectificata fuerit, uſque in finem cum tota ſua ſubſtantia, id eſt ipſamet & oleo ejus, & igne & terra calcinata ſicut ſcis. Deſtillata autem hujus aqua prima vice, ut dictum eſt, inhuma iterum eam per unam hebdomadam ut dictum eſt, tunc deſtilla iterum per alembicum ut prius, & ſic itera tribus vicibus: Hoc facto deſtilletur iterum ſine inhumatione tribus vicibus cum cinere ſine aqua. Poſtquam autem hujuſmodi aqua ſepties deſtillata fuerit, proba aliquantulum de ære ignito ad modum ſcilicet nummorum extinguendo tribus vicibus in ipſa, qui ſi dealbantur intus & extra, bene eſt: & ſi non, reduc eam ad primum opus, donec ſic contingat: Et tunc ſerva eam in vaſe vitreo bene ſigillato cum cera

Olei rectificatio.

SImili modo oportet ut rectificetur ejus oleum cum humatione & deſtillatione, ita ut fiat album: cum probatione æris ſimiliter, ut dealbatur in eo: & tunc ſerva ipſum ad partem in vaſe vitreo bene ſigillato. Ignis vero remanebit in fundo vaſis ſiccus & niger, quem ſeorſum repone in vaſe vitreo bene concluſo.

Rectificatio Terræ.

HIs peractis, exteriora lapidis à tela purgabis, & in vitreato vaſe bene cocto & novo undique argilla circumlutato diligenter cooperculo terreo cooperto, in quo ſcilicet cooperculo ſunt tria foramina parva, repone: & in furno figuli octo diebus dimitte, ut nivis candorem aſſumat. Hujus calcis parti uni ſex partibus aquæ prædictæ adjunctis vas vitreum uſque ad duas partes impleatur alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente, & clauſis juncturis cum luto magiſterii, ita ut non reſpiret, ipſumque in alio vaſe fictili ferreo, cribrato cinere pleno reconde: deinde in alio vaſe cum aqua ponatur, & ſubjice lentum ignem (nota hunc deſtillationis modum, quia ſingularis eſt & lentiſſimus) per totam hebdomadam, vel uſque dum nihil aquæ vitæ deſtilletur. Poſtea die una & nocte refrigerari dimitte, & invenies in fundo vaſis laminam cryſtallinam, cui redde aquam ſuam, quæ ab ipſa deſtillata eſt, uſque dum eam totam ebiberit: & tunc ſerva eam, ad partem uſque dum dicam tibi. His peractis, accipe ſalem armoniacum ſublimatum ter, & ſolutum & deſtillatum per alembicum, & coagulatum, & iterum ſolutum & deſtillatum & coagulatum, & itera tertia vice. Et ſi ſolutum fuerit ſepties cum aqua vitæ, & deſtillatum & coagulatum qualibet vice, & in fine reſolutum in aqua; ſolvit omnia corpora calcinata, limata, & etiam combuſta: & ſpiritus omnes calcinatos & ſublimatos ſolutione mirabili in crucibulo ſuper ignem in una hora cum Dei auxilio & ejus virtute.

Compoſitio Aquæ vitæ completæ & perfectæ.

COmponamus aquam noſtram philoſophicam cum Dei adjutorio, & ejus virtute. R. de aqua ſalis armoniaci ſoluti & deſtillati ter ad minus uncias ſex, olei prædicti rectificati ut dictum eſt uncias ſex (vel ſeptem) miſce hæc duo, & inde imbue ſuper porfidum vel ſuper tabulam vitream uncias ſex de prædicta lamina, paulatim donec totum ebiberit: & cum totum abſorbuerit, dimitte fermentari in ſimili vaſe vitreo tribus diebus: quarto autem die projice hoc ceratum in duas libras aquæ vitæ prædictæ in ſolutorio poſitæ, & ſigilla os bene ita ut non reſpiret: & inhuma per quindecim dies: & decima ſexta die invenies laminam ſolutam in aquam albam ut lac. Et hæc eſt aquà vitæ completa, & oleum Philoſophorum vel philoſophicum, & aqua penetrans & ſerenans, candelas accendens, & domum illuminans, per quam omnes Philoſophi ſuſtentati ſunt. Et cum hac aqua retinetur omne volatile à fuga, ſcilicet Mercurius, ſulphur, arſenicum, & aquila: Mercurium dico, ſulphur, & arſenicum ſublimata & calcinata: quæ omnia quomodo fiant, dictum eſt ſuperius.

ADDITIONES.

Rectificatio Olei communis ad cerationem ſpirituum & ingreſſum faciendum.

Recipe olei communis quantum vis, & cum calce viva optime confice ut ſit ut farinatum: & quidam ponunt de vaſe communi & ſale tartari, & ita per duos dies dimitte, poſtea per alembicum deſtilla, & renova ſuper ipſum deſtillatum calcem & deſtilla quater donec non comburatur.

Alii faciunt prius bullire oleum cum multa quantitate aquæ, & ita immunditia deſcendit ad fundum: deinde colant oleum quod natat ſuperius, & ponunt cum calce viva in vaſe ad deſtillandum, & deſtillant ſemel, & ſervant in vaſe clauſo:

Oleum incombuſtibile ad incerandum Elixir ad album.

Recipe Mercurii fixati per circulationem cum aqua lapidis occulti albi rectificati à calce corticum, & pone in furno reſolutorio cum tertia parte aquæ Mercurii, & die quarta diſſolvetur in oleum album fixum incombuſtibile, & non rectificatur alio modo, niſi quod aqua ſeparatur per deſtillationem & oleum manet in fundo vaſis, quod non poteſt

poteſt deſtillari niſi cum maximo labore cauſa ſuæ fixationis, quia repugnat & perſeverat in & contra ignem: & cum hoc oleo poteſt fixari omnis Mercurius ſublimatus, & diſſolvit omnia corpora, quia eſt ex natura metallina: Et cum eo incerantur magna Elixiria: & bene ſervetur in loco calido juxta ignem, quia eſt naturæ calidæ: ergo ſi poneretur in loco frigido congelaretur in durum lapidem fuſibilem ſimilem marmori albo, qui poſtea non poſſet diſſolvi nec venire ad talem diſtemperantiam cauſæ infrigidationis.

Nota quod fit quædam deſtillatio olei cum virgis parvis poſitis in fundo cucurbitæ, & attingunt ſummitatem, & aſcendit oleum per virgas illas ſuperius, aliter non aſcenderet, & debent eſſe virgæ parvulæ & decorticatæ: & credo quod de iſta deſtillatione loquitur Ariſt. cum dicit. Modo ſcias quod olei deſtillatio fit ſecundum tres modos: & eſt in capite de L. Majori.

Sed ſcias quod Raſis certe loquitur de illa deſtillatione cum virgis myrti, in ſuis libris de 70. de 30. verbis: dicens libro de 70. Sic etiam oleum, dum aliena ſequaris veſtigia manabit.

Compoſitio Elixirii Benedicti.

COmponamus igitur Elixir noſtrum benedictum cum Dei auxilio & ejus virtute. R. Mercurii ſublimati & calcinati lib. 2. ſulph. & arſenici ſublimatorum & calcinatorum ana lib. 1. de aqua animalis philoſophice compoſita, & rectificata jam dicta unc. 13. & de hujus aqua imbibe ſpiritus prædictos paulatim ſuper porfidum aut in paropſide vitrea quæ melior eſt, cum piſtillo vitreo donec totum bibit: & cum hoc factum fuerit, pone totum illud in aludel ad ſublimandum alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente & bene ſigillato cum luto magiſterii, ut nullo modo reſpiret: & tunc pone aludel ſuper athanor, & fac deſubtus ignem levem de carbonibus, donec tota humiditas in recipientem ceciderit, poſtea vigora ignem mediocrem quaſi per ſex horas, & tunc ſine vas infrigidari, & cum infrigidatum fuerit, quod intus eſt extrahe & pone in paropſide vitrea: & ſi aliquid de ipſo ſuperlevatum fuerit, reduc ſuper fæces ſuas cum piſtillo vitreo ſuaviter, & reddendo ſibi totam aquam, quæ ab eo deſtillata eſt: Et poſtea da ei potandum alias 13. unc. aquæ philoſophicæ prædictæ, & cum totum biberit remitte ad ſublimandum ut prius: quod ſi pigritaverit ad ſugendum vel bibendum, aſſa ipſum in aludel cum ampliori ore ſemper alembico ſuperpoſito cum ſuo recipiente & bene ſigillato, quod non reſpiret, & hoc fac cum lento igne donec totum ebibat, & tunc ſublima ut prius feciſti: tertia vice reduc ſuper, ſi aliquid elevatum fuerit, & da ei ad bibendum alias 15. uncias aquæ prædictæ, & redde ei aquam ſuam ſimiliter ut prius ſuaviter terendo donec totum biberit, & tunc ſublima ut prius. Quarta autem vice redde ei aquam ſuam tantum, & ſublima vel deſtilla tantum, & reducendo inferius quod ſuperius elevatur ſi aliquid ſit, donec inde penitus nihil deſtilletur. Et cum ita factum fuerit, invenies in fundo vaſis laminam cryſtallinam ſtantem, penetrantem, profundantem, tingentem, & permanentem: cujus una pars ſi ſuper 50. partes Veneris projecta fuerit, ipſam in veriſſimum argentum transmutabit. Hermes dicit in ſecreto ſuo unum ſuper mille. Rogo te per fœdus Domini ne hoc ſecretum alicui oſtendas niſi filio noſtro: Et quicunque de hoc arcano ſecreto dignus fuerit, noſter erit filius: & Deus alleviet ſuper te. Tu autem cum exaltatus fueris ſuper omnes circulos mundi hujus Lunaris, memento viſitare & diſtribuere pauperibus & pupillis, viduis, & ſimilibus, & eis ſuccurrere in tribulatione eorum, ut valeas in die judicii audire verbum Domini promiſſum: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi: infirmus fui, nudus fui, ſitivi, & omnia neceſſaria dediſti mihi, cum viſitaſti pupillos & viduas, & his ſimiles propter nomen meum: centuplum accipies, & vitam æternam poſſidebis. Amen.

Explicit Liber Perfectionis.

Ariſtotelis *Tractatulus de Practica Lapidis Philoſophici incipit.*

CUm omne corpus ſecundùm Philoſophum, aut eſt elementum, aut ab elementis generatum, noſtro magiſterio ſummè neceſſaria eſt generatio: ipſa autem non niſi ex quatuor naturis quæ ſunt quatuor elementa, conſiſtere poteſt. Elementa verò quatuor ſunt, aër, aqua, ignis & terra, ſine quibus generatio omnis privatur effectu. Elementorum namque duo ſunt lapidea, & duo aquatica: lapidea quidem ſunt ignis & terra: aquatica verò, aër & aqua. Eorum quoque duo ſunt amica, & duo inimica. Terra & aqua ſunt amica: ignis & aqua ſunt inimica.

Fac ergo pacem inter inimicos, & totum habebis magiſterium. Sed pacem inter elementa facere non potes, niſi per converſionem eorum ad invicem. Ea autem ad invicem bene convertere eſt bene poſſibile. Quia ut dicit Philoſophus: De aptitudine omnium elementorum, eſt ut mutentur ad invicem. Nam ignis mutatur in aërem, & aër in aquam. Sic ignis mutatur in aquam, & aqua in terram, & econverſo.

Converte ergo elementa, & quod quæris invenies: Nam noſtra compoſitio, ut dicit Morienes, eſt naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, humidi cum ſicco admiſcibilis connexio. Aquæ enim frigiditas, & ignis caliditas, aëris humiditas & terræ ſiccitas ad invicem concorditer ligata, integrum ſcilicet primum conſtituunt generatum. Sunt namque elementa, ut dicit Philoſophus, circulariter converſiva. Et ideo generantur & corrumpuntur ad invicem, ſed hoc quod non niſi operatione & regimine perficitur

Modi verò operationum ſunt quatuor, puta, lapidis diſſolutio in aquam ſpiritualem, lapidis ſeparatio in ſtatum ſpiritualem, lapidis reductio in terram naturalem, & lapidis deſponſatio in calcem corporalem.

Lapidis diſſolutio fit per contritionem: lapidis ſeparatio per deſtillationem: lapidis reductio per incerationem: deſponſatio per fixationem.

Primus igitur gradus noſtri regiminis ſive operis eſt diſſolutio lapidis in aquam ſpiritualem, ut dicit Philoſophus: Quoniam primus modus præparationis eſt, ut lapis fiat Mercurius. Ipſe enim eſt primum corpus operans in groſſis rebus, ut reddat eas ad modum ſuum. Si enim dimitteret res groſſas in ſua groſſitie, & non ſubtiliaret eas, non diſſolveretur lapis, neque putreſceret. Et ideo ſi aliud beneficium non haberemus à Mercurio, niſi quòd corpora reddit ſubtilia ad ſui naturam, ſatis deberet nobis ſufficere Accipe ergo filium tuum chariſſi-

chariſſimum, & ſorori ſuæ albæ æqualiter conjunge: propina illis poculum amoris, quia benevolentiæ conſenſus res rebus adjungit. Superfunde illis mulſum donec inebrientur, & in partes minimas dividantur. Veruntamen memoriter teneas, quod omnia munda conveniunt mundis, alioquin ſibi filios generant diſſimiles.

Et ideo ut dicit Avicenna: Primum quod debes facere in opere, eſt quòd ſublimes Mercurium: deinde mitte in Mercurio mundo munda corpora: hinc contere, coque, reitera, & ne tædeat te hoc facere. Cùm verò videris nigredinem in aquæ ſuperficie apparentem, collige eam cautè, & repone ad partem, ſciens pro certo jam lapidem tuum in parte diſſolutum eſſe. Aquam verò totam diſtilla per pannum, quod in eo reperies diſſolutum, reliquum ad recoquendum repone, donec totum in fuliginis modum nigreſcat. Hæc omnia fiant temperato igne primi gradus calido & humido. Si enim nimius calor affuerit, nigredinem in ruborem convertet, & calor feſtinæ rubedinis eſt ſignum combuſtionis. Et ideo ſi bene rexeris originem artis, erit caput corvi: in illa namque corpus diſſolvitur, & in primam ſui materiam redigitur. Et illud ideo, quia corpora non alterantur niſi priùs in primam materiam reducantur. Et ideo, ut dicit Plato, indiges, quod in ſolutione eorum labores, ut gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus compleatur. Quod quidem fit per ſublimationem. Jugula ergo filios tuos, & ſanguinem eorum recipe, carnes verò projice canibus, ne latrent ſuper te. Et illud ideo, quia ſanguis eſt anima, & anima eſt vita, & vita lapis noſter eſt. Nihil enim lapidi noſtro convenit, quod vivum non fuerit, & cœlum aëris non petierit. Converte ergo lapidem tuum in ſanguinem, & ſanguinem in aërem, & aërem in terram, & totum habebis magiſterium.

Secundus gradus noſtri regiminis eſt lapidis ſeparatio in ſtatum ſpiritualem: quæ quidem ſeparatio fit per elementorum diviſionem, & plenam eorum depurationem.

Depuratio ſeparationis, ut dicit Raſis: Naturas lapidis eſt in quatuor elementa dividere, & ea ſingulariter per deſtillationem mundare. Nam ignis extrahit, quod interioribus conſiſtit. Comedit enim ſordes lapidis per deſtillationem, & ſubtiliat ipſum per aëris levigationem, & ideo lapis noſter in quatuor elementa dividitur, ut magis ſubtilietur, & à ſordibus melius depuretur, & ut firmius poſtea conjungatur: ſed quia putrida ut magis digeſta levius dividuntur. Elementorum diviſionem debet putrefactio præcedere neceſſariò, ut diſſolvantur in illa partes elementales, & ſic aptior poſtea ad extrahendum per quatuor elementa reddatur. Accipe ergo, ut dictum eſt diſſolutum, pone in cucurbitam, & ſuperfunde pulverem nigrum ſuperiùs collectum: claude cum alembico ſuo & recipiente, ne poſſit evaporare: da ignem ſubtus lentiſſimum per menſem Philoſophicum, ut magis obſcœnum fiat & corruptum.

Nam ut dicit Philoſophus: Corruptio eſt ſubſtantiæ rei putrefactio, ex vaporis retentione & ignis actione. Si enim per aëra diſpergatur, minimè putreſcit. Claude ergo vas tuum ne reſpirare poſſit: peracto autem menſe Philoſophico, diſtilla ſuaviter quatuor elementa, puta aquam, terram, aërem & ignem, quodlibet ſeorſum ponendo. Veruntamen optimè caveas, ne in eorum ſeparatione nimio igne tincturam comburas. Secretum namque eſt, ut dicit Raſis, elementa ſubtiliter præparare, ut ſint tuta ab aduſtione in omni diſtillatione, donec tinctura ſumatur ab eis. Si verò comburatur tinctura, & ejus finietur effectus. Continua ergo ſuaviter ignem, & recipe primo aquam egredientem. Nam primum quod deſtillat, ut dicit Avicenna, eſt aqua, ſed nondum eſt pura. Poſtea ſtillat ignis cum aëre mixtus. Serventur inſimul illa, donec dividas: Quod verò remanet in fundo combuſtum, eſt terra nigra & ſicca. Et ſic habes quatuor elementa in parte ſeparata, ſed nondum depurata. Primum ergo elementum eſt aqua pura, frigida & humida in natura, quæ quidem eſt ſepties diſtillanda, & erit ſplendida & clara, alba ut cryſtallus. Inhumatio autem in fine interpoſita inter diſtillationes multum juvat, ut ad perfectæ rectificationis ſignum melius deveniat: quod quidem ſignum eſt ſplendor, cryſtallina ſerenitas abſque fecibus, niſi fortè albis. Feces verò quas facit aqua in rectificatione ſua, omni vice ſepara, & repone cum terra ſuperiùs collecta. Aquam verò rectificatam ſerva ad partem, quoniam ipſa eſt Mercurius Philoſophorum, ſal armoniacus faciens matrimonium, aqua vitæ abluens latonem, & cum ipſa ſolvuntur ſpiritus & coagulantur, incerantur & figuntur. Secundum verò elementum eſt aër, igne adhuc mixtus, exiſtens in ſe calidus & humidus. Pone ergo ipſum in cucurbita cum aqua vel cinere, dans ſubtus ignem, donec diſtillaverit totum. Quod verò diſtillatur, eſt aër, oleum, ſulphur, arſenicum, alumen, anima, aurum & tinctura, & quod in fundo remanet, eſt ignis ſiccus & rufus, tendens ad nigredinem & rubedinem, quem ponas ad partem. Rectificatio autem aëris eadem eſt, ſicut rectificatio aquæ, & eadem ſigna amborum. Quæ quidem in humido diſtillando ſepties habet fieri, vel donec ad cryſtallinam perveniat ſerenitatem, abſque fecibus, niſi fortè albis. Feces verò quas fecit aër in ſua diſtillatione, omni vice collige, & cum ſupradicto igne ad partem repone: aërem autem, ut dictum eſt, rectificatum reſerva deorſum, bene obturatum, cujus ſigna ſunt gutta, & ſpiſſior aqua, calor intenſior, & levitas aërea: quia ſi ipſum prædictæ aquæ miſcueris, ſupernatabit. Et ideo dicitur aër, oleum pinguedo, & unguentum, adeps & butyrum, quod colorat, figit, & indurat res humidas, quod colorat lapides non bonos, quòd etiam redigit mulierem in maſculum, & leproſum efficit mundum, ac dentes concutientes facit ſtabiliri. Tertium quoque & quartum elementum ſunt ignis & terra, quæ ut dicit Raſis, propter abbreviationem temporis inſimul ſunt præparanda. Et ideo etiam ut bona ſit eorum commixtio & non confundatur præparatio & ne adurantur ſuper ignis pugnam & ut unus aliud bene tingat: & ideo præparare eos inſimul eſt magis ſalvum & magis propinquum. Accipe ergo elementa terræ & ignis, conjunge & tere, & calcina bene accenſo igne: recipe cautè aërem in illis remanentem, quia ut dicit Raſis: Aër qui à terra tardiùs ſeparatur, precioſior habetur. Cùm verò bene fuerit calcinata, & ab omni aëre vacua, erit coloris pallidi, habilis ad prægnationem. Si verò ſpiritus in ea remanſerit, ſubnigra manebit, & minùs bene operationi convenit. Et ideo dicit Plato: Oportet te pro poſſe tuo ſeparationem elementorum exercere, donec non remaneat aliquid de ſpiritu in corpore, niſi quòd non ſentiatur. Et ſignum hujus erit, cùm nihil à corpore evaporaverit. Cùm autem ſeparaveris omnia elementa quatuor, ſeparatione

recta

recta erit appropriatum aëri, lucidum & tingens, & corpus ſiccum ſuper quo vincit ſubſtantia terræ. Conſequere ergo omni tempore partem cum parte, & ſerva ſingulariter eorum unumquodque, & hoc eſt elementorum ſeparatio recta, & depuratio completa. Quoniam nullo noſtro operi neceſſaria eſt aqua niſi candida nec aër niſi croceus, nec terra, niſi pallida & ſubalba. Tunc enim eſt habilis ad ſolvendum aqua, efficax ad ingrediendum eſt aër, ſuperabundans ad tingendum oleum. Divide igitur lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magiſterium.

Tertius ergo gradus noſtri operis eſt reductio lapidis in terram naturalem. Quæ quidem reductio fit per terræ contritionem, & aquæ ſuper ipſam incerationem. Inceratio autem aquæ eſt in partes terræ per calcinationem privatas humiditate humitatem reducere, & ad modum terræ facere. Nam corpus ſiccum & mundum eſt congruum ad putandum: quoniam omne ſiccum appetit ſuum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus poſt tergum, ut non poſſit affligere filium: appone ſuper manus ejus bufonem, ut ablactet eum donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit bufo groſſus de lacte. Pone ergo in vaſe ſuo terram ſuperiùs calcinatam & ſuperfunde aquam rectificatam, ut dictum eſt, coque lento igne per hebdomadam, & poſtea ſuaviter calcina decoctam materiam. Hinc ſuperfunde aliam aquam, ut priùs, leviter coque per hebdomadam, leviter calcina: iterum repone cum nova aqua ad coquendum. Sic jugiter facito, donec terra exhauſerit decuplum ſui de aqua. Nam omnes res aquam appetunt, quoniam ipſa tàm igni quàm aliis rebus præſtat alimentum, & dignum admiratione complectitur arcanum. Eſt namque ipſa in vite vinum, in oleaſtro oleum, & per ipſam in arbore fructus diverſi generis transformantur. Sic etiam in terra noſtra ex aqua generatur, ipſa namque eſt frigida, & dicitur argentum vivum quod in corpore magneſiæ eſt occultatum & in eo gelandum. Itaque cùm congelatur, cineri ſimilis efficitur: quia terra deſiccat, & aqua humectat. Et ideo pondus eſt ubique notandum, ne nimia ſiccitas aut ſuperfluus humor adminiſtrando corrumpat, ut videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſolutio adjecit, & inhumando diſſolvas, quantum aſſando defecit. Et ideo omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam temperatè, nec multum videlicet nec parum: quia ſi multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: ſi verò parum, comburetur in favillam. Idcirco poſtquam infuderis aquam, decoque per hebdomadam, & calcina ſuaviter terram, & ita hebdomadatim præparabis conterendo, irrigando, & aſſando, donec totum redigatur in album. Et ſcito quòd ignis lentus in hac diſpoſitione operis ſpem ſalutis promittit: & quia terra fructum non gerit abſque irrigatione frequenti, multoties irrigare, aſſare, inhumare hujus negocii effectum ſummum conſtituit. Et quæcunque emanant incommixta, ſeorſum repone, alioquin omnia corrumpis. Oportet autem terram nutriri primò parvo lacte, poſtea majori, ſic eſt videre in infante. Et ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de ſua biberit aqua, quantum bibere poſſit, vel donec ipſa terra fuerit ſicut paſta adhærens cum aqua. Ad hoc autem faciendum ignis & azoth tibi ſufficiunt. Et iſtud ideo, quia ut dicit Morienes: Ignis & azoth latonem imprægnant, abluunt & mundant, obſcuritatem quoque ab eo auferunt. Nam quanto magis aliquid ablutum fuerit, tantò magis limpidius apparebit & melius. Dealbate ergo latonem, & libros rumpite, ne & corda veſtra rumpantur. Coquite ſiccum terræ nigræ cum humido aquæ ſuæ, donec ſiccum bibat humidum, & totum habebis magiſterium. Quia cùm aqua fuerit inſpiſſata, & coagulata, erit terra fœtu imprægnata, & ad pariendum prompta. Combure ergo ipſum igne ſicco, ut pariat filium, & cuſtodi ipſum cautè, ne effugiat in fumum. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus in Turba: Terram dealbate, & igne citò ſublimate, quouſque exeat ex ipſa ſpiritus quem in ea invenies, qui dicitur avis Hermetis. Hunc cinerem ne vilipendas, quoniam ipſe eſt diadema cordis tui, & permanentium cinis, corona victoriæ, & coagulum lactis. Mundare ergo eſt ſublimare, abluere & dealbare. Nam quod ſuperius aſcendit, eſt efficax munditia: quod verò ad ima labitur, fex & corruptio. Hic eſt ergo cinis extractus à cinere, & genitum Philoſophorum, terra alba foliata, in qua ſeminandum eſt aurum. Unde dicit Hermes: Extrahe à radio ſuam umbram & fæcem, quæ ipſum interficit, & ſeminare aurum in terra alba foliata: ſed iſtud aurum non eſt aurum vulgi, imò eſt aurum animæ, quo tingitur aurum terræ foliatæ.

Unde dicit Calidius: Nemo unquam potuit nec de cætero poterit tingere aurum niſi cum auro. Plato quoque dicit: Cùm dixeris unamquamque ſpeciem ex partibus operis, reduc ſpiritus ad corpus, & ſublima illud, quod verò ſublimatur ex illo, erit clarum & lucidum. Reduc ſuper illa approbatum animæ poſt hoc ut commiſceantur. Nam anima eſt vinculum ſpiritus, ſicut corpus eſt vinculum animæ. Cumque ſteterit per moram, vincet in eo illud quod eſt fortius, ut convertat totum videlicet corpus in animam, & animam in ſpiritum.

Quartus gradus noſtri regiminis eſt deſponſatio lapidis in calcem corporalem, ut figatur in corpore illo unde ſumptum fuit ab initio. Et illud ideo, quia ſpiritus cùm ſolverit corpus & animam, ut exiſtant in forma ſua, non permanet fixum, niſi occupaveris ipſum. Occupatio verò eſt, ut conjungas ipſum cum corpore de quo præparaſti in principio, quoniam in eo occupatur à fuga ſpiritus ad ſuperſiſtentia corporis. Et ideo dicit Plato: Cùm ſpiritus ſolverit animam ſimul, & corpus non ſtat fixum: Conjunge ergo ipſum cum corpore, ut generet ſibi ſimile. Nec conjungas ipſum cum quovis, ut conſtet ad ſe niſi cum eo, de quo fuit à principio, Si feceris hoc, fit Iccir. Et ſcito, quòd ab omnibus operantibus deficit propoſitum poſt operis complementum, ſi omiſerit hoc ſecretum. Notate ergo verba, ſignate myſteria. Quia ſpiritus cùm ſolverit terram albam foliatam, non permanet aliquid eorũ fixum, niſi occupaveris ipſum cum corpore illo, de quo præparatum erat in principio. Spiritus eſt Mercurius, & corpus ſuum primum eſt ſulphur album & rubeum. Ideo cùm ſpiritus ſolverit corpus ſulphureũ in omnibus, ut dictum eſt, ſuperiùs, præparatum, non figitur, niſi occupaveris ipſum cum ſulphure novo, de quo præparatũ erat in principio Nam ſulphur album & rubeum, ut dicit Ariſtot. congelat argen. vivum in aurum & argentum. Conjunge ergo opus tuum cum corpore, ut generet ſibi ſimile, ſi hoc feceris, erit Iccir ſuper alia corpora id quod conjungis, alioquin non figetur: quia natura non continetur niſi in ſua natura. Et hoc ideo, quia ut dicit Plato: Natura naturam ſequitur, & natura continet naturam, & docet eam contra ignem præliari. Fac ergo deſponſationem in virum & uxorẽ, & totum habebis magi-

ſterium. Sed præparatio eorum, ut dicit Avicenna, eſt: Ut primò virum ex una parte & uxorem ex alia parte mundes, quatenus mundati à ſordibus meliùs conjungantur: quoniam ſi non præparas corpora, non poterunt amari. Fac ergo pacem inter elementa, ut convenienti amplexu ſe diligant. Nam acutum magiſterium Philoſophorum imponit animam in calces corporum, tunc vigor ſpirituum comminuit in minimas calces plumborum. Item quando vis mittere fermentum in Elixir, priùs miſce illud cum ſpiritibus, quoniam niſi hoc faceres, non imprimeretur ſua natura in ipſis. Commiſce ergo bene fermentum cum elementis, & magiſterium habebis.

SVBSECTIO IV.

Arnaldi *de* VILLANOVA *varios Tractatus complectitur.*

ARNALDI *de* VILLANOVA Philoſophi & Medici Excellentiſſimi Liber dictus THESAURUS THESAURORUM, & ROSARIUM PHILOSOPHORUM, omnium Secretorum maximum Secretum, de veriſſima compoſitione Naturalis Philoſophiæ, qua omne diminutum reducitur ad Solificum & Lunificum.

PROOEMIUM.

ISTE namque Liber vocatur Roſarium: quòd ex libris Philoſophorum abbreviatus, in quo, Deo teſte, nihil occultum, nihil devium, nihil diminutum eſt: ſed quicquid eſt neceſſarium ad noſtri Operis complementum, eſt in ipſo. Dividitur autem iſte liber in Theoricam & Practicam: & etiam in diverſa capitula. Quippe quia juſtum eſt de naturali & ſublimiori rerum proceſſu non pigeat, qui de eorum ſublimiori effectu tractare voluerit. Tunc enim ſupplicium naturæ beatæ, & naturali calle procedit intentio, cùm & ipſius ſtudii precium ſecurius ſpectat, & ad arcanam rationis ſeriem, in illo declinare paratus eſt. Nullùs negligat finalem, præcipuam totius Philoſophiæ matrem ab editis effodere, quæ hominem ornat moribus, & ditat beneficiis, auxiliatur pauperi, & etiam corpus incolume ſervat & præbet etiam ſanitatem. Qui enim in legendis libris deſes extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit. Liber namque librum aperit, & ſermo ſermonem explicat: quia quod in uno eſt diminutum, in alio eſt completum. Non enim poteſt in Practicam bene aſſueſcere, cujus mens in Theorica renuit deſudare: quoniam procedit ad Practicam, ſicut aſinus ad cœnam, ignorans quomodo, & ad quid porrigat roſtrum & os. Iſtum autem librum nominavi Roſarium, eò quòd ipſum abbreviavi ex libris Philoſophorum quantum potui melius, & in diverſa diviſi capitula.

In iſta Arte duo ſunt Libri, quos ponam in capitula per ordinem.

CAPITULA LIBRI I.

De modo generationis metallorum, *Cap.* I
Quòd argentum vivum eſt medicina metallorum, II
Quòd ſulphur extraneum, ſive vulgi eſt cauſa imperfectionis, III
Quòd ſolùm argentum vivum eſt perfectio metallorum, IV
Quòd argentum vivum continet in ſe ſulphur ſuum, V
Quòd unus eſt Lapis Philoſophorum, VI
Ex quibus extrahatur Lapis Philoſophorum, VII
Quòd difficile eſt Opus noſtrum in prima metallorum materia, VIII
Quid ſit Opus primum Philoſophicum, IX
Quid ſit Lapis, & quo indiget. X

CAP. I.

De Modo Generationis Metallorum.

VTrum natura omnia liquabilia ſint naturaliter ex argenti vivi, & ſulphuris ſubſtantia: eò quòd proprium eſt argento vivo quod coaguletur, ex calore ſive vapore ſulphuris: quoniam omne ſiccum naturaliter imbibit ſuum humidum. Vapore ergò ſulphuris argenti vivi coagulatum eſt ex ſua ſubſtantia terrea, ſubtili, aërea & digeſta, admiſtione prima ſibi unita actione caloris: poſtea elevata, decocta & digeſta, donec habeat vim ſulphuream coagulandi argentum. Argentum verò vivum in prima ſua radice eſt compoſitum ex terra alba, nimium ſubtili, ſulphurea, cum aqua clara fortiter admiſta, donec fiat ſubſtantia una, non quieſcens in ſuperficie plana. Eſt enim homogeneum in natura: quoniam aut remanet totum in igne fixum, aut totum ex eo volat in fumum, cùm ſit incombuſtibile & aëreum. Et hoc eſt ſignum perfectionis: & ideò cùm poſtea in terra ſulphurea decurrit calefactum, ſuperiùs aſcendit: quoniam de ſua natura eſt, ut per calorem ſublimetur: veruntamen continua ſublimatione nimiùm depuratur, decoquitur, & inſpiſſatur, ac in ſulphur album & rubeum gradatim congelatur. Quod quidem ſulphur diſſolvitur multoties, & poſtea congelatur per argentum vivum, illius ſublimati inceratum caloris actione, donec vix in millib. annorum ſucceſſivè opere naturæ in metallum congelatur perfectum. Et hoc quidem in vaſis mineralibus, ipſa natura mediante operatur metalla. In iſtis ergo operibus naturam imitari oportet, quicunque velit perficere medicinam imperfectorum perfectiorem.

CAP. II.

Quòd Argentum vivum eſt medicina omnium metallorum.

DIcit ergo Ariſtoteles, quòd Argentum vivum eſt Elementum omnium liquabilium: quoniã omnia liquabilia cùm ligantur, in eo convertũtur, & admiſcetur cum ipſis; quia eſt de ſubſtantia eorum: licet iſta corpora differant in cõpoſitione ſua ab argento vivo, eo modo quo ipſum fuit purũ à ſulphure

immundo

immundo ſibi extraneo. Fit enim argentum vivum ex vero ſulphure non urente. Nam ut dixit Philoſophus: Sulphur album non urens congelat Mercurium in bonam Lunam. Et illud eſt res optima quam ſuſcipere poſſunt qui Alchimiam operantur, & convertunt illud in argentum bonum. Si verò ſulphur purum, mundum & optimum fuerit cum rubore clarum: & fuerit in eo vis igneitatis ſulphureæ non urentis, erit res optima, quam ſuſcipere poſſunt Alchimiſtæ, ut ex eo faciant Solem. Si enim fuerit argentum vivum bonæ ſubſtantiæ, & ſulphur non purum adurens, convertet ipſum argentum vivum in æs. Argentum etiam vivum ſi fuerit petroſum, immundum, terreum, & ſulphur non mundum fiet ex eo ferrum. Stannum verò videtur habere bonum argentum vivum & purum: ſulphur autem malum, & non bene miſtum. Plumbum verò groſſum argenti vivi & malum, & ponderoſum & luteum: Sulphur autem malum mali ſaporis & fœtidi ac virtutis debilis: unde non bene coagulatur. Hæc de verbo ad verbum ſunt verba Ariſtot. in quarto lib. Meteororum: Cui Philoſopho naturali in omnibus eſt credendum, non fabulis nec operibus mendacibus, ab operibus naturæ omnino extraneis. Et qui credit in mendaciis, ſecretum Philoſophorum perdit.

CAP. III.

Quòd Sulphur extraneum ſive vulgi eſt cauſa imperfectionis omnium metallorum.

NOtate ergo verba, ſignate myſteria: quoniam tota veritas iſtius ſcientiæ, ex jam dictis Philoſophorum eſt corripienda, eò quòd à vanitate relinquatur, per ipſam duplicem corporis ſuperfluitatem in eſſe: unam quidem in profunditatem argenti vivi incluſam in principio ſuæ mixtionis ſupervenientem: alteram extra naturam ſuæ naturæ, & corruptibilem: quarum iſta cum labore tollitur: altera verò nullo artificis ingenio tolli poteſt. Quare ſulphureitas aduſtibilis calcinatione ignis tollitur, vel à corporibus deletur. Et illud ideo: quia argentum vivum tenet, & ab aduſtione defendit illud quod ſuæ naturæ eſt: alterum reſpuit igni exponens, qui ipſum inficit: unde eſt amicabile & ſuæ naturæ placabile. Ipſum argentum vivum argento vivo magis adhæret, & etiam magis amicatur: poſt illud verò aurum: poſt illud argentum. Unde ex hoc relinquitur, ipſa duo magis participare ſuam naturam: talia verò corpora non habent tantam conformitatem ad ipſum: quoniam habent in ſe ſulphur extraneum, terreum, immundum, & fœtidum. Ideo & ipſa verè dicere poſſumus, quòd minus participant naturam: quoniam ſunt corpora fœtida aduſtibilia. Et illud ideo: quia ſulphur quoquomodo præparetur per artificium, ſemper comburit & comburitur, & nigredinem in omni opere præſtat. Ideo enim dicit Avicenna: In magiſterio noſtro non intrat: quoniam non eſt de argento vivo, vel de argenti vivi ſubſtantia, nec de perfectione ejus, cum ipſum ſemper inficiat, denigret & corrumpat. Relinquitur ergo, argentum vivum corporum eſſe perfectiſſimum, & aduſtionis eſſe ſalvativum, eò quòd corpora illa omnino comburuntur, quantò plus ſuam naturam participant & poſſident. Unde patet quòd multa qualitas argenti vivi eſt cauſa perfectionis in corporibus: multa ſulphureitas eſt cauſa corruptionis: id eſt, quod quædam magis, quædam minus comburuntur ſecundùm examinationem ignis, ut illa quæ ſunt pluris ſulphureæ quantitatis continentur magis, quæ verò minus, minus. Habet enim ſulphur in ſe duas cauſas corruptionis, puta inflammabilem ſubſtantiam, & terream fœtulentiam: quarè per primam naturam ſtare facit: quoniam comburit ſemper & comburitur, ac ſemper nigredinem in omni opere præſtat. Per alteram verò neque fuſionem habet, neque ingreſſionem: quoniam ſi fixum fuerit, prohibet fuſionem, & ipſum nunquam figitur: niſi priùs calcinetur, nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam ſubſtantiam redigitur.

CAP. IV.

Quod ſolum Argentum vivum eſt perfectio omnium metallorum.

HOc autem in argento vivo minimè contingit: quoniam figitur abſque eo quòd in terram vertatur: & ſimiliter figitur converſione ejus in terram. Nam per feſtinantiam ad ejus fixionem, quæ fit per præcipitationem, figitur, & in terram vertitur, & per ſucceſſivam iterata vice illius ſublimationem figitur ſimiliter, & non vertitur in terram, imò dat fuſionem metallicam. Et illud ideo eſt quia viſcoſam & denſam habet ſubſtantiam: cujus ſignum eſt conſtrictio illius cum imbibitione, & commixtione cum rebus ſui generis fortitus, Itaque manifeſta in illo viſcoſitas illius propter multam ſui adhærentiam conſtat. Denſam autem illud habere ſubſtantiam, manifeſtè videt monoculus, propter gravedinem ſui ponderis immenſi: quoniam præponderat auro, dum in ſua fuerit natura. Eſt autem fortiſſimæ compoſitionis & naturæ uniformis: quia non ſeparatur in partes, ut nullatenus ſe dividi permittat: quia aut cum tota ſui ſubſtantia in igne permanet ſtans, aut ex igne recedit cum tota ſua ſubſtantia. His ergo relinquetur argentum vivum figi poſſe ſine ipſius humiditatis radicalis conſumptione, & abſq; illius in terram converſione. Et ideo notatur in eo cauſa perfectionis vera: quoniam ipſum ſolum ad fuſionis perfectionem ſufficit in unoquoque gradu, ſcilicet cum ignitione & ſine ignitione. Propter enim bonam partium adhærentiam, fortitudinem ſuæ mixtionis, ſi aliquo modo partes illius inſpiſſentur per ignem ulterius non permittit ſe corrumpi, nec per ingreſſionem furioſæ flammæ illud ſe in fumum patitur evolare: quoniam rarificationem ſui non ſuffert propter ſui denſitatem, & aduſtionis carentiam, quæ per ſulphureitatem quam non habet perficitur. Hoc ſatis ſufficiēter probatū eſt ſuperiùs.

Sulphur quod eſt terra ſicca gravis eſſe dicimus perfectionis corruptivum: quòniam ſi fixum fuerit, fuſionem rectam impedit: ut patet in ferro quod non funditur: quia ſulphur fixum in ſe habere cognoſcitur. Si verò fixum non fuerit, fuſionem rectam impedit, vel anticipat, vel ab igne corrumpitur, comburitur & evaporat: ut patet in plumbo & aliis corporibus infirmis. Et ideo ſulphur non eſt de virtute noſtræ artis, neque de perfectione ejus: quoniam perfectionem impedit in omnibus operibus ſuis: ſed Mercurius vivus in omnibus ſuis operationibus eſt manifeſtè perfectiſſimus & probatiſſimus: quoniam aduſtionis eſt ſalvativus, effuſionis effectivus cum figitur: & eſt tinctura uberrimæ perfectionis, fulgidi ſplendoris. Et non recedit à commixto, donec eſt, & eſt amicabilis, & metallis placabilis, ac medium conjungendi tincturas: quoniam miſcetur per minima cum ipſis. Et etiam in profundo naturaliter adhæret: quia eſt de natura ipſorū: veruntamen cum Sole & Luna miſcetur faciliter: eò quòd ipſa magis naturam ſuam participant: attamen non ſubmergit aliquid in eo niſi Sol.

Ex hoc itaque ſecretum elicias maximum: quòd

Mercurius in ſe recipit, quod ſuæ naturæ fuerit, & alienum reſpuit, eò quòd ſua natura gaudet magis quàm extranea. Ex hoc enim manifeſtè relucet, corpora majoris eſſe perfectionis, quæ plus Mercurii ſunt continentia: & quæ minus, minoris.

Laudetur ergo omnium opifex Deus glorioſus & benedictus, cauſator optimus & altiſſimus, qui ex vili creavit precioſum, ut cum mineralibus maximè in natura teneat ſymbolum, & dedit illi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietatem, quam contingit ullam minimè ex rebus in natura poſſidere: quoniam ipſum ſolum eſt quod ignem ſuperat, & ab igne non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter quieſcit gaudens: ipſum namque ſolum cùm ſit metallicum, continet in ſe totum quo indigemus in noſtro magiſterio: quoniam omnia alia cùm ſint combuſtibilia, igni cedunt, & in favillam deficiunt.

CAP. V.

Quòd Argentum vivum continet in ſe ſulphur ſuum.

MAnifeſtum eſt igitur quòd argentum vivum continet in ſe ſulphur ſuum bonum fixum, quo coagulatur in aurum & argentum, ſecundum diverſum diſponendi modum. Nam ſecundum Philoſophum argentum vivum, etſi fuerit purum, coagulabit illud vis ſulphuris albi non urentis in argentum. Et illud eſt res optima ut per artificium Alchimiſtæ faciant Elixir ad argentum. Si verò ſulphur fuerit optimum cum rubore clarum: & fuerit in eo vis igneitatis ſimpliciter non urentis, erit res optima: ut ex eo fiat Elixir ad aurum. Et bene tradidit Philoſophus primò ſulphur album ad argentum, & poſtea rubeum ad aurum: quia non poteſt fieri aurum niſi priùs fuerit argentum: quoniam non eſt tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium: Non ergo poteſt fieri tranſitus de nigro ad perfectum citrinum, niſi fuerit primò album: quoniam citrinum ex multo albo & pauciſſimo rubeo eſt compoſitum. Nec poteſt fieri etiam de citrino tranſitus ad album, niſi priùs fuerit nigrum: quoniam non poteſt aurum fieri argentum, niſi primò fuerit deſtructum, & corruptum, & nigrum: quia quod eſt melius, non poteſt fieri deterius, niſi per ſui corruptionem. Nam generatio unius eſt corruptio alterius: ideo qui ſcit aurum convertere in argentum: ſcit & argentum convertere in aurum: quoniam ſulphur non urens album ad argentum, poteſt fieri per majorem digeſtionem ſulphur rubeum ad aurum: quoniam citrinatio nihil aliud eſt, quàm completa digeſtio: nec albedo aliud eſt, quàm nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, efficit primo nigredinem, & agens in ſicco operatur albedinem: & in albo citrinitatem. Et hoc quidem in calcinatione plumbi attendi poteſt, quod convertitur in cinerem nigrum: poſtea in album: deinde in nimium citrinum, vel rubeum. Sic ſulphur album vel rubeum, habetur ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverſo digeſta & decocta. Idcirco dicit Philoſophus, quòd omni argento ineſt ſulphur album, ſicut omni auro ineſt ſulphur rubeum. Sed tale ſulphur non invenitur ſuper terram, ut dicit Avicenna: quòd in iſtis duobus corporibus exiſtit. Et ideo iſta duo corpora ſubtiliter præparemus, ut ſulphur & argentum vivum de illa materia habeamus ſuper terram de qua aurum & argentum efficiebatur ſub terra. Ipſa namque corpora lucentia ſunt, quibus inſunt radii tingentes, cætera corpora albedine & rubedine vera, ſecundum quod ipſa fuerunt præparata. Nam per noſtrum magiſterium corpus perfectum juvat, & imperfectum perficit ſine admixtione alterius rei extraneæ. Aurum itaque cùm ſit precioſum, omnibus metallis eſt tinctura rubedinis tingens, & transformans omne corpus. Argentum verò eſt tinctura albedinis perfecta albatione tingens cætera corpora. Cum illis namque corporibus, ſcilicet Sole & Luna miſcetur Mercurius, & figitur per ipſa maximo ingenio, quod minimè pervenit ad artificem duræ cervicis.

CAP. VI.

Quòd unus eſt Lapis Philoſophorum.

OPortet igitur inquiſitorem hujus ſcientiæ conſtantis voluntatis eſſe in opere. Nemo hoc modo illud præſumat attendere: quoniam in rerum multitudine ars noſtra non perficitur: una enim eſt. Eſt enim lapis unus, una medicina, cui nil extranei additur, nec diminuitur, niſi quod ſuperflua removentur. Omne enim ſulphur, linternum: id eſt, vulgare, vel butyrum argenti vivi, eſt extraneum, eò, quòd ſui ipſius eſt deſtructivum, vel corruptivum. Econtrà verò illud non eſt extraneum, in quo habet ipſum converti per magiſterium noſtrum, ſcilicet in aurum & argentū. Nihil ergo convenit rei, niſi quod eſt ei propinquius, ex ſui natura. Non enim generatur ex homine niſi homo, neque ex aliis animalibus niſi ſimilia ſibi. Quoniam quodcunq; quod generatur, ſibi ſimile conſequitur. Vera igitur utamur natura: quoniam non emendatur, niſi in ſua natura, cui nihil alienum jungitur. Nolite ergo introducere, nec pulverem, nec aquam, nec ullam rem: quippe diverſæ naturæ lapidem noſtrum non emendant, nec intrant in eo, quòd non ſit ortum ab eo: quoniam ſi aliqua extranea ſibi apponantur, ſtatim corrumpitur, & non fit ex eo quod fieri quæritur. Ex rebus ergo corporalibus maximè convenientibus in natura, neceſſariò eſt medicinam colligere. Unde oportet, quòd ipſa medicina illis in natura conveniat, & eis in profundo maximè cohæreat: ita quòd diminutum perficere compleat, & etiam quòd Mercurius per minima ante illius fugam miſceatur: ſed nullum corpus in ſua natura manens Mercurium coagulat, nec ei firmiter adhæret: nec etiam ipſe Mercurius per ſe medetur infirmis corporibus: quoniam in examinatione ſeparatur ab eis. Nam groſſa ſimplicibus, & ſimplicia groſſis minus bene conveniunt. Subtilioris ergo ſubſtantiæ, & liquidioris fuſionis neceſſe eſt illam medicinā eſſe, quàm ipſa corpora: & fixionis ac retentionis, quàm ſit argentum vivum in ſua natura.

CAP. VII.

Ex quibus extrahitur Lapis Phyſicus.

QUæri ergo non immeritò poteſt: unde hæc noſtra maximè poſſit elici medicina. Quibus reſpondentes dicimus, quòd in quibus eſt, ex illis elicitur. Eſt autem tàm in corporibus, quàm etiam in argento vivo ſecundum naturam, cùm unius ſint reperta naturæ: ſed in corporibus quidem difficilius, in ipſo verò Mercurio vivo propinquius, non autem perfectius. Et illud ideò: quia non eſt corpus dignius Sole, aut purius, aut ejus umbra, ſcil. Luna, ſine quibus nullum argentum vivum generatur tingens. Qui verò abſque iſto argento tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, ſicut aſinus ad cœnā: nam aurum aureum, argentū argenteum tribuit colorem. Qui ergo argentum vivum cum Sole & Luna tingere novit, venit ad arcanum, quod dicitur Sulphur album, optimum ad argentum; quod cùm rubeum efficitur, erit ſulphur rubeū optimum

mum ad aurum. Ab illis igitur corporibus extrahitur ſulphur nimium album & rubeum, cùm in ipſis ſit puriſſima ſulphuris ſubſtantia, ingenio naturæ ſummè depravata: quòd ſecundum Albertum clarius eſt & ſubtilius: quia in depravatione ipſius eſt ars debilior natura, nec conſequitur eam, licet, multùm laboret. Pater enim ejus eſt Sol, Luna mater eſt: quia ex illis corporibus cum ſuo ſulphure, vel arſenico præparato, noſtra elicitur medicina. Ex corporibus ſimiliter Solis elici poteſt ipſa. Ex ſolo autem argento vivo facilius & propinquius, & perfectius invenitur, cùm ipſe ſit pater omnium iſtorum luminarium, & omnium liquabilium, ab ipſo ſiquidem omnia ſunt: & ideo in ipſum omnia reſolvuntur: quoniam natura naturam amplectitur propriam, amicabilius, magiſque gaudet cum ea quàm cum extranea. In ipſo namque eſt facilitas extractionis illius ſubtilis ſubſtantiæ, cùm jam in actu habeat ſubſtantiam. Relinquitur ergo, medicinam noſtram eſſe puriſſimam & ſubtiliſſimam ſubſtantiam, quæ ex argenti vivi materia originem ſuam ducit, & ex illa creata eſt. Non eſt autem materia argenti vivi in ſua natura, nec in ſua ſubſtantia tota, ſed fuit pars illius. Non autem quæ eſt nunc, cùm lapis noſter factus eſt ſimpliciter eſt argentum vivum, licet fuerit pars ejus: quoniam ipſum illuminat, & ab aduſtione defendit & conſervat, quod eſt cauſa perfectionis. Igitur cujuſcunque cauſa tantùm generationis ſit medicina, tàm quidem in corporibus, quàm in ipſius argenti vivi ſubſtantia, lapidis precioſi indagatur ſubſtantia. Conſulo tamen quòd non opereris, niſi cum Mercurio & Sole ad Solem & Mercuriùm, & Luna ad Lunam: quoniam totum beneficium hujus artis conſiſtit in ipſis tantùm.

CAP. VIII.

Quòd impoſſibile eſt, Lapidem perfici ex ſola metallorum ſubſtantia ſive materia.

IGitur ſi in prima naturæ materia opus noſtrum vellemus incipere, eſſet longiſſimum & incompoſſibile, & etiam magnæ, & quaſi infinitæ requirerentur expenſæ ad hoc perficiendum. Et cùm demum per difficillimum artificium lapis fuerit factus de natura metallorum, tamen opus Philoſophicum, ſive Phyſicum nondum eſt incœptum: quippe quia eſt neceſſarium, quòd Lapis Philoſophorum elici poſſit de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum. Quoniam eſt neceſſarium, quòd illud quod eſt Elixir, magis ſit depuratum & digeſtum, quàm aurum vel argentum, eò quòd ipſum Elixir habet convertere omnia imperfecta alia perfectione diminuta corpora in aurum vel argentum, quod ipſa minimè perficere poſſunt: quia ſi de perfectione ſua alteri darent, ipſa imperfecta exiſterent: eò quia non poſſunt tingere, niſi quantum ſe extendunt. Et ad hoc fiet operatio in lapide noſtro, ut melioretur ejus tinctura in eo plus quàm in ſua natura, & ut fiat Elixir juxta Sapientum allegoriam, compoſitum ex ſpeciebus limpidis, condimentum, antidotum, medicina, purgamentum omnium corporum purgandorum, & transformandorum in ſolificum & lunificum verum. Sed moderni operantes, finem credunt operis eſſe cùm incipiunt opus: quoniam tamen in tantum laboraverunt, quod opus eorum ſit de natura metallorum, credunt compleviſſe Elixir perfectum. Sed quando faciunt projectionem, nihil ibi inveniunt: qui operari deſiſtunt, ubi incipere debuiſſent.

CAP. IX.

Quid ſit Opus primum Phyſicum.

OPus namque Philoſophorum eſt diſſolvere lapidem in ſuum Mercurium, ut in primam reducatur materiam. Unde Philoſophus in quarto Meteororum, hujus artis ſophiſticos illudit artifices Alchimiæ, dicens: Species tranſmutari non poſſe: quod quidem ſimiliter verum eſt, niſi ut ſpecies ipſæ (ut poſtea ſubdit) in primam ſuam materiam redigantur, quæ quidem materia prima eſt argenti vivi, cùm ipſum ſit elementum omnium ductibilium. Tunc enim in aliam formam quàm priùs erant bene permutantur: non quidem ſpecies, ſed individua ſpecierum, quoniam ipſa individua actionibus ſenſibilibus ſunt ſubjecta, eò quòd in ſe ſunt corruptibilia. Species verò cùm ſint univerſales, actionibus ſenſibilibus non ſunt ſubjectæ, & ideo non ſunt in ſe corruptibiles. Species igitur argenti, quæ eſt argenteitas, non mutatur in ſpeciem auri, quæ eſt aureitas, nec è converſo: quia ſpecies verè permutari non poſſunt, ſed individua ſpecierum bene permutantur, cùm in primam ſuam materiam rediguntur: quia cùm forma iſtius fuerit corrupta, vel illius, vel in primam materiam reſoluta, bene permutatur, & neceſſariò introducitur alia forma: quia corruptio unius eſt introductio alterius. Et ſcias, quòd nulla materia poteſt ita deſtrui, quin ſub aliqua maneat forma: unde deſtructa una forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad illam diſpoſita. Et ideo dicit Philoſophus: Indiges tu qui vis operari quod in ſolutione, & ſublimatione duorum luminarium primò labores, quia primus gradus operationis eſt, ut fiat argentum vivum ex ipſis. Notate ergo verba, ſignate myſteria: quoniam in hoc opere declaratur, quis ſit lapis, cum principium ſui operis ſit diſſolutio ipſius. Oportet igitur ſublimare, figere, & calcinare ipſum, ut ſic demum ſolvatur in argentum vivum, quod Philoſophis eſt contrarium. Unde etiam dicunt Philoſophi: Niſi corpora fiant incorporea, ſive non corporea, vel volatilia, & è converſo, nihil operamini. Verum ergo principium noſtri operis eſt diſſolutio lapidis: quia corpora ſoluta in naturam primam ſpirituum ſunt redacta, niſi quia magis ſunt fixa: quia ſpiritus ſublimatur cum eo. Nam ſolutio corporis fit cum congelatione ſpiritus, & congelatio ſpiritus eſt cum ſolutione corporis: tunc enim miſcetur cum ſpiritibus vel ſpiritu, & fit unum corpus cum eis, vel cum eo, & nunquam ſeparantur: ſicut nec aqua miſta cum aqua. Quoniam omnia tunc ad ſuam naturam homogeneam primam ſunt redacta. Prima verò homogeneitas metallorum eſt argentum vivum. Cùm ergo in ipſa homogeneitate ſolvuntur, inſimul conjunguntur, & nunquam ſeparantur: quoniam tunc utrunque agit in ſuum ſocium ſibi ſimilem. Et ideo dicit Ariſtoteles, quòd Alchimiſtæ corpora metallorum verè tranſmutare non poſſunt, niſi priùs ipſa redigantur ad ſuam primam materiam: tunc enim in aliam formam quàm priùs erant, bene rediguntur. Quoniam contra hoc non ſtat ratio: quippe quia deſtructa una forma, immediatè introducitur alia, ut patet ex operibus ruſticorum, qui de lapidibus faciunt calcem, & de cineribus vitrum. Sic & multò fortius poteſt ſapiens ſtudio ſuo per magiſterium naturale, ſeu artificium noſtrum iſta corpora corrumpere, & illis novam formam introducere: quia intentio noſtræ operationis non eſt aliud, niſi quòd eliciatur, &

eligatur puriſſima ſubſtantia Mercurii in iſtis corporibus: quoniam Elixir conſiſtit in illis tantùm,& non in aliis.

CAP. X.

Quid ſit Lapis, & quo indiget in operatione, ut ſit Elixir completum.

HIc igitur eſt lapis noſter famoſus: quia non fit tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium. Extrema autem noſtri lapidis in primo latere eſt argentum vivum: in ſecundo verò eſt Elixir completum. Media namque iſtorum aliqua aliis ſunt magis depurata, decocta & digeſta: & illa ſunt meliora & operi propinquiora, quod te chariſſime ignorare non credo, ſed bene ſcire. Non ergo ob hoc erres: quoniam ſi ſeminaverit homo hæc & metet. Nam ſemen ſuo ſemini correſpondet, & omne arbuſtum, proprium adfert fructum juxta genus ſuum. Natura quippe eſt ſapiens, ſemper perfici appetens: quoniam in ſe ſemper continet incrementum ſuum. Idcirco dicit Avicenna: Niſi aurum & argentum viderem pro certo dicerem, quòd Alchimia non eſt vera ars. Igitur quamvis lapis noſter hic tàm in ſe tincturam materialiter contineat, quàm in corpore tenue creatus à quocunque per ſe motum non haberet, ut ſit Elixir completum, niſi moveatur arte & operatione. Et ideo artes diverſæ à diverſis Philoſophis ſunt inventæ, ut compleatur per artificium, quod à natura eſt relictum incompletum: quoniam natura prona eſt ad ſui perfectionem: Prudenter ergo & non caſualiter operare, & ſcias naturas lapidis & fortitudines, & quis lapis, cujus lapidis ſit amicus vel inimicus. Vide quòd agnoſcas quòd ipſe fecerit. Et antequã ſcias, groſſum fac gracile, ponderoſum alleva, aſperum lenifica, durum mollifica, amarum dulcifica, & habebis totum magiſterium. Scias ergo quòd ſuarum operationum aliæ medicinæ auri, quibus convenit participare argento in aliquibus, & in aliquibus diverſificare: quoniam in principio ſuæ operationis opus auri & argenti per omnia convenit: in modo verò fermentationis diſconveniunt: quoniam fermentum operis argenti argentum eſt. Fac ergo unamquamque ſpeciem cum ſua ſpecie: & unumquodque genus in ſuo genere: quoniam opus albi ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum. Non ergo miſceas opus unius lapidis cum opere alterius lapidis: quoniam vehementer errares ſi ſecus faceres. Alia quippe corpora poſſibile eſt quòd ſeparentur, ſed non erunt bona ſicut illa: quippe quia medicinam quam non habent, dare non poſſunt, impoſſibile ſiquidem eſt, non fixum figere & immundum mundare: quia non invenitur in re, quod in ea non fuerit antea; nec aliquis dare poteſt quod non habet. Quare licet uti poſſis, vel indiges tu cùm non poſſis habere in iſtis illud quod eſt majoris temperantiæ, & minoris fæcis, ſi indigueris uſu eorum, oportet primò ut convertas ea in ſimilitudinem duorum corporum perfectorum: quod nunquam fiet, niſi Sol & Luna in uno corpore conjuncta projiciantur deſuper ipſa: quippe quia Mercurius cùm ſit de ſua natura converſivus, fit unumquodque cum ſingulis quos amplectitur ex planetis. Si jungatur cum plumbo, plumbum erit: ſi cum ferro, ferrum erit: & ſi cum aliis corporibus erit conſimile eis. Si autem cum iſtis duobus jungatur radiis, fit Elixir perfectum. Non ergo operandum eſt, niſi de iſta nobili materia: quia non ſiunt res aliqua ratione, niſi ſecundùm eorum naturam. Quicunque ergo quærit à natura quod in ipſa non eſt, fatuitas eſt & perditio laboris. Non comedas ergo de filio cujus mater menſtruum patitur. Quem ſi comedis leproſus, & tu, & opus tuum: ſed fruſtum comede de carne pingui, & habebis aurum & argentum quantum volueris. Et non quæras à natura quod in ipſa non eſt: quoniam fatigares animam tuam in vanum. Hæc extracta ſunt à Morieno doctore veracique Philoſopho. Nihil reputans inde lucrum ſi ita faceres, ſed bene facias unguentum de Sulphure & blanqueto: quoniam res, cujus caput eſt rubeum, pedes albi, oculi verò nigri, eſt magiſterium. Intellige quod dico: quoniam omnia vere ſunt veriſſima: qualia nunquam Philoſophus aliquis tradidit meliora.

Explicit liber Primus.

CAPITA LIBRI II.

De inveſtigatione perfecti Lapidis Philoſophici. Cap. I
De regimine, II
Quomodo depuretur Mercurius, III
De lapidis inhumatione, IV
De capitulatione tertii regiminis, V
De ſecundo regimine quod eſt abluere. VI
De diviſione lapidis per quatuor elementa, VII
De ablutione aquæ, VIII
De ablutione aeris, IX
Quomodo ab omni re extrahatur oleum, X
Quæ differentia eſt inter aquam & oleum, XI
De ablutione ignis terræ; XII
De cauſa ablutionis ſecundum Plat. XIII
De tertio regimine, quod eſt reducere, XIV
De modo reducendi aquam ſuper terram, XV
De modo ſublimandi & albificandi terram, XVI
Quomodo ſulphur album fit rubeum, XVII
De recapitulatione tertii regiminis, XVIII
De quarto regimine quod eſt figere, & quod fermentum album fixum eſt neceſſarium ad figendum, XIX
Quod pondus fermenti debet excedere pondus ſulphuris, vel eſſe æquale, XX
Quæ ſunt utilitates magiſteriorum, XXI
Quomodo debemus ſervare qualitatem uniuſcujuſque, XXII
Quomodo elementa ſunt corrigenda, & quomodo acquiratur fuſio medicinæ, XXIII
De ponderibus obſervandis in fixione, XXIV
De fixione Elixiris in compoſitione ad album. XXV
De reductione aeris ſuper Elixir album, XXVI
De iteratione Elixiris albi, XXVII
De compoſitione Elixiris rubei, XXVIII
De multiplicatione medicinarum, XXIX
Quomodo intelligitur ſolutionem & ſublimationem fieri XXX
De modo faciendi projectionem, XXXI
De recapitulatione totius magiſterii. XXXII

CAP. I.

De Inveſtigatione perfecta Lapidis Phyſici.

MAnifeſtum eſt ergo per operationem medicinæ eſſe operationem naturæ, ipſamque medicinam eſſe eandem naturam: eò quod ipſa in medicina ſolùm eſt compoſita ex natura. Certum quippe eſt, omnem rem eſſe de eo, in quod reſolvitur, nam gelu convertitur in aquam calore mediante. Clarum eſt ergo, aquam ipſam priùs fuiſſe, quàm ipſum gelu. Sic omnis lapis noſter reſolvitur in

in argentum vivum per magiſterium noſtrum: ergo prius ipſe fuit argentum vivum. Modus autem convertendi ipſum argentum vivum eſt converſio naturarum in ſuam primam radicem: naturam namque convertere, eſt elementa circulariter rotare: ſunt autem elementa de aptitudine ſua ad invicem converſiva, & ideò generantur, & corripiuntur & ad invicem alterantur. Converte ergo elementa, & quod quæris invenies: quia noſtra operatio non eſt niſi naturarum mutatio, & eorum elementorum frigidi cum calido, humidi cum ſicco amicabilis commixtio. Veruntamen non convertitur ſiccum in humidum, niſi priùs fuerit frigidum: id eſt, aqua: nec frigidum convertitur in calidum niſi priùs fuerit humidum: namque tranſitus non fit ab extremis niſi per medium. Terra non convertitur in aërem, niſi priùs vertatur in aquam: Aër quippe & aqua ſunt elementa media: ignis & terra ſunt elementa extrema: aër verò eſt juxta ignem, ſicut terra juxta aquam: & ideo quia aqua contrariatur igni, & terra aëri, quia aqua frigida eſt & humida, & ignis calidus & ſiccus, terra verò frigida & ſicca, aër autem calidus & humidus eſt, Et ſic aqua & aër conveniunt in humiditate, ignis & terra in ſiccitate: & ideo unum in aliud convertitur: & ſimiliter ad invicem ſeparantur. Econtrà autem aër & terra, ignis & aqua ad invicem non convertuntur, niſi ignis in aërem, & terra in aquam priùs convertantur. Si ergo ſiccum convertitur in frigidum, & frigidum in humidum, ac humidum in calidum, & calidum in ſiccum: tunc habebis totum magiſterium. Modi verò regiminis ad invicem convertentes, ſunt quatuor principales, ſcilicet ſolvere, abluere, reducere & figere. Solvere groſſum in ſimplum & ſubtiliare: abluere, obſcurum in lucidum: reducere humidum in ſiccum: figere volatile ſupra corpus fixum. Solvere, eſt dividere corpora & materiam, vel naturam primam facere. Abluere, eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere, eſt incerare, impinguare vel imprægnare, ſubtiliare: Figere eſt deſponſare, reſolvere & coagulare. Per primum mutatur natura interius, per ſecundum exterius, per tertium ſuperius, per quartum inferius.

CAP. II.

De primo Lapidis Regimine.

LApidem ſiccum, groſſum diſſolvere in argentum vivum, ut in ſuam reducatur materiam primam. Et hoc tum ſolum fit argentum vivum, eò quod ipſum ſolum habet Solem & Lunam ad ſuam materiam, vel materiam primam redigere. Sed argentum vivum habet in ſe fœculentiam terream & aduſtibilem abſque inflammatione & aqueitatis ſubſtantia, neceſſe eſt ſuperflua demere, & abſentia implere vel ſupplere, ſi plenam medicinam volumus facere, vel trahere. Terrenam autem fœculentiam oportet omnino per ſublimationem demere, nec humidum in projectione creet calorem & aqueitatem ipſius. Simili modo fugitivam oportet quoad medicinam illius ſubſtantiam ſalvare, de cujus proprietate eſt mundare, & ab aduſtione defendere, & etiam figere, ac fixum facere. Ideoque contingit ex ipſius medicinæ diverſitate, ſecundum ejus diverſam depravationem, quandoque creari Saturnum ex illa, quandóque Jovem, quandóque Venerem, quandóque verò Martem, quod ex impuritate neceſſe eſt evenire, vel accidere.

CAP. III.

Quomodo depuratur Mercurius, & purgatur.

INgenium igitur ipſius terreæ ſubſtantiæ ſuperfluæ remotionis, eſt ipſum ſemel vel bis ſublimare à vitro & ſale, donec ipſius albiſſima ſumatur ſubſtantia. Cùm verò albiſſima aſcenderit, projice in ferventi aqua, donec redeat in argentum vivum. Pòſt tolle ab eo aquam, & operare cum eo: quoniam non eſt bonum operari cum ipſo, niſi priùs hoc modo purgetur. Unde dicit Avicenna: Primùm quoque facere incipere eſt, quòd ſublimetur Mercurius: poſtea ſolve eum ut redeat in primam materiam ſuam, & ſublima totum. Tunc in hoc Mercurio mundo mitte corpora munda, æquali lance librata: veruntamen non miſceas corpus album cum rubeo, nec corpus rubeum cum albo: ſed unumquodque ſeorſim diſſolves in partem, quoniam aqua alba eſt ad albificandum, aqua rubea ad rubificandum. Non ergo miſceas aquam unius lapidis cum aqua alterius, aut cum alio lapide: quoniam vehementer errares & excœcaberis, ſi ſecus feceris. Ab hinc vice poſt vicem contere & imbibe, & coque in balneo Mariæ: pòſt diſtilla per filtrum quouſque tranſeat ipſum: collige tamen ad partem ſupereminens nigrum: quoniam illud eſt oleum, ac verum diſſolutionis ſignum: quia quod eſt ſolutum, pervenit ad ſublimitatis finem, unde ſeparatur ab inferioribus, aſcendens ſurſum, & petens altiora loca, ut corpus aureum. Cuſtodi autem ipſum cautè, ne evolet in fumum, & quod facis in albo, facias etiam in rubeo: quoniam hæc medicina in eſſentia eſt una, & in modo agendi ſimiliter una: eſt tamen in rubea additamentum citrini coloris: quia ſulphuris fixi ſubſtantia mundiſſima efficitur. Differentia tamen inter ſolarem & lunarem medicinam: eò quod hæc quidem illud continet, illa verò non: quoniam indiget mundiſſimo ſulphure albo, ſicut hæc indiget rubeo. Sufficiunt hæc duo corpora, eò quòd aſſimilantur quæſito, vel illi quod quæris. Sed indiges quòd in ſolutione, ſublimatione, & ſubtiliatione eorum labores. Sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, ut primò calcinentur, & poſtea ſolvantur: quoniam cùm calcinata fuerint faciliùs ſolvuntur: eò quia calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi poſt ipſum: & ſic eſt magis ſolutionis ſuſceptivum. Veruntamen ſi calcinaveris corpus groſſum, quod etiam diſſolutivum eſt, pone ad partem, & quod remanet in filtro, accipias cautè ipſum, ne perdatur in fumum, & pereat magiſterium. Idcirco cùm iſtud grave ſit perficere & difficile, expedit corpora ſolvere per aquam ſolum: id eſt, per argentum vivum ſine calcinatione: quoniam iſtud eſt ſecurius, licet in operatione ſit tardius. Eſto ergo longanimis, & non feſtinanter extrahas tincturam, nec feſtinanter aut velociter quæras perficere: quia primus error in hac arte eſt feſtinatio: quia comburit omnia, & ad remotum perducit. Nam ignem ſi multum feceris, in principio mixtionis ejus eveniet in tincturis detrimentum: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Unde verſus:

Diſſipa rem captam prius per partem ſatis aptam,
Leviter extractam ſic maſſam contere factam.
Hæc non feſtinè, ſed temporis ordine ſine.
Albumen urinæ diſponit membra ruinæ.

Patienter igitur ſuſtine, & contere, & coque, reitera, & non tædeat te hoc ipſum reiterare: quia quæ imbi-

imbibuntur, per aquam mollificantur. Et quantò magis teres, tantò magis partes groſſas ſubtilias, donec uniantur, & ab invicem non dividantur: quoniam ſpiritus cum corpore tunc inſpiſſantur, & omnia quæ impaſtantur, diſſolvuntur, & impaſtatio fit cum nimia trituratione & aſſatione. Nam per contritionem, & incerationem, ac aſſationem dividuntur partes ligatæ viſcoſitate aquæ, quæ viſcoſitas eſt in corporibus. Corpora verò ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, & nunquam ſeparantur, ſicut nec aqua miſta aquæ: quippe, quia natura lætatur: quoniam ſponſa cum ſponſo copulatur: quæ verò non diſſolvuntur, non habent partes ſubtiles, niſi mollifices. Ideo chariſſime indiges, quòd in diſſolutione lapidis labores, ſcilicet partes ſuas priores diſgregas ab ipſis, ut gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus perficiatur.

CAP. IV.

De Inhumatione Lapidis.

Lapide autem diſſoluto, accipe totum, & pone ſuper calorem temperatum, ut putrefiat & digeratur meliùs, videlicet per menſem Philoſophorum: id eſt, per triginta dies: quoniam aduſtio in animalibus per inhumationem tollitur, & decoctionem: Decoquas ergo completè, ut ebulliant omnia levi igne, & in ſuam materiam primam redeant, & ſint argentum vivum. Hoc autem habito ſolvitur illa authoritas Ariſtot. in quarto Meteororum: Sciant artifices Alchimiſtæ: Species rerum tranſmutari non poſſe, quòd quidem verum eſt, niſi priùs, ut ſubditur, in ſuam primam reducantur materiam. Tunc autem in aliam formam quam priùs erant, bene permutantur, non quidem ſpecies, ſed individua ſpecierum permutantur: quoniam ſunt corruptibilia ipſa, & actionibus ſenſibilibus ſubjecta: Materia namque nullo modo poteſt ita deſtrui, quin ſemper maneat ſub aliqua forma. Unde ſoluta prima corporis forma in Mercurio, immediatè introducitur nova forma, corrupta ipſorum forma, quæ quidem forma eſt in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu ſubtilis & diſcontinuata: & hoc eſt ſignum perfectæ diſſolutionis corporum: quia calor agens in humido primò generat nigredinem, quæ quidem nigredo eſt caput corvi: ſed eſt principium operis noſtri, quod eſt diſſolvere Lapidem noſtrum in Mercurium, vel in aquam mercurialem. Modò habes primum regimen operis.

CAP. V.

De Recapitulatione primi Regiminis.

Modò dicam breviter totum diſſolutionis modum. Sublima ergo primò Mercurium, & deinde ſolvas ipſum: hinc incorpora ipſum, cum terra lota & igne, & pariter decoque, quouſque redeant in ſuam primam materiam. Et hoc ideo fit, ut habeamus Sulphur & Mercurium de illa materia, de qua aurum & argentum efficiebantur ſubtus terram: quia ſi verum ſulphur fuerit & argentum vivum, bene poſſumus ex ipſis aurum & argentum facere. Hoc autem magiſterium non eſt niſi pro divitibus, & pro Mundi altioribus. Et qui habet ipſum, habet theſaurum ſempiternum. In ipſo ergo tria ſunt inquirenda, puta ſubtile ingenium artificis, opera manuum & arbitrium. Quod quidem requirit divitias, ſapientiam, & libros.

CAP. VI.

De ſecundo Regimine quod eſt abluere.

Secundum autem Lapidis regimen eſt abluere nigrum corruptum & fœtidum, ut ſit nimis lucidum, clarum, & à ſordibus vacuum. Quod quidem fieri nullatenus convenit ſine elementorum diviſione & aquarum diſtillatione, & lapidis diſſolutione: quia elementorum duo ſunt lapidea, & duo ſunt aquatica. Lapidea autem ſunt ignis & terra, quia ſunt ſicca. Aquatica verò ſunt aër & aqua: quia ſunt humida. Ignis ergo comedit illud quod in exterioribus exiſtit: quoniam comedit, & vaſtat & devaſtat ſordes aquarum per deſtillationem, & ſubtiliat eas per aëris levificationem. Comminuit etiam groſſitudinem lapidis per calcinationem, & devorat eorum ſulphureitatis ſalſedinem. Et ideo lapis noſter in quatuor elementa dividitur, ut magis ſubtilietur, & ut magis à ſordibus depuretur, & poſtea firmius conjungatur: Sed neque fuit aliquid natum, vel creſcens, nec animatum, niſi poſt putrefactionem. Ideo putrefiunt, ut magis digeſta meliùs ſeparentur. Quippe, quia ſi putrefactum non fuerit, fundi non poterit, nec ſolvetur, & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum redigetur.

CAP. VII.

De Diviſione Lapidis per quatuor Elementa.

Accipe ergo Lapidem ſic corruptum, & divide ipſum per quatuor elementa per diſtillationem. Primò per levem ignem æqualiter continuatum. Et recipe ſuam aquam: deinde paulatim vigora ignem, donec receperit aërem igne mixtum. Quod verò remanet in fundo combuſtum, eſt terra nigra & ſicca. Et ſcio quòd diſtillatio aquæ debet fieri in balneo mediante eo, quòd ſubtiliores lapidis partes ſine calore, ad naturam ſimplicis aqueitatis approximantes, per eam diſtillabuntur. Aër verò & ignis per cineres diſtillantur, eo quòd per ipſum cùm ignitionem ſuſtineant, contingit calores, & groſſiores terreas partes ſurſum elevari. Subtilior ergo ſeparatio per aquam, cùm non ſubſtineat ignitionem quæ per cinerem elicitur. Iſto ergo modo divides quatuor elementa, eò quòd oportet extrahi de ſua ſubſtantia humida, & non ex alia, quòd in eis eſt major tinctura. De terra verò non cures cujus ſit ſubſtantiæ, dum tamen fuerit alba & fixa ſubſtantia. Terra deſiccat & figit: aqua verò mundificat & abluit: aër verò & ignis tingunt & fluere faciunt. Ideo oportet quod ſit aqua multa, & aër multus: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta multitudo aëris erit. Studeas ergo, chariſſime, in omnibus operibus tuis Mercurium ſuperare in commixtione, ut ſatis habeas de aëre: quoniam ſi per ipſum ſolum perficere poteris, pretioſiſſimæ perfectionis naturæ vincentis indagator eris. Veruntamen firmiter teneas, quòd omnium Capitulorum hujus pretioſiſſimæ artis, non excedit pretium ipſarum medicinarum expenſione quinquaginta argenteos ex prima operatione computando. Oportet tamen ipſam Medicinam diutius aſſari ſuper ignem, & nutriri puer in uberibus.

CAP. VIII.

De Ablutione Aquæ.

CUm autem habueris elementa, ut dictum eſt, diviſa, ablue ea, ſcilicet, aquam & aërem ſepties diſtillando: ignem verò & terram fortiter calcinando, aquam tamen & aërem ſeparatim deſtilles: quoniam aër eſt melior quàm aqua, licet ipſa aqua abluet & dealbet terram, facienſque matrimonium tincturarum: ac aër tingit terram & infundit animam, & facit eam ſenſibilem: unde oportet, quòd aër & aqua ſint à ſordibus mundata, & ab aduſtione tuta, donec ſumatur eorum tinctura: quoniam ſi comburantur, effectu privantur, niſi poſtea in fine coquantur. Idcirco inhumatio in fimo interpoſita inter diſtillationes multum juvat, ut ad perfectæ ablutionis ſignum melius deveniatur. Quod quidem ſignum eſt ſplendor & cryſtallina ſerenitas abſque fæcibus, niſi fortè albis. Fæces verò aquæ, quas facies in omni ablutione: id eſt, diſtillatione vice poſt vicem ad partem ſepara, & repone in terra nigra ſuperiùs collecta. Aqua verò ſepties diſtillata ſerva eam ad partem: quoniam ipſa eſt Mercurius Philoſophorum ſolutivus faciens matrimonium, & aqua vitæ abluens Latonem, & ſicut feciſti de alba aqua, ſic facies de rubea: quoniam unum & eundem modum habent ablutionis, & conſimilem effectum, niſi quòd aqua alba eſt ad albificandum, & aqua rubea ad rubificandum. Non ergo miſceas unam cum alia: quoniam errabis ſi ſecus feceris.

CAP. IX.

De Ablutione Aëris.

ABhinc autem divide aërem ab igne per diſtillationem: quoniam quod diſtillatum eſt, eſt aër puriſſimus: quod verò remanet in fundo, eſt ignis ſiccus. Conſidera ergo quæ dixi, ut opereris lapidem humidum, & aquam & terram ſolùm, & ut utaris lapide ſicco ad ignem & aërem tantùm. Aër ſanè eſt oleum, & tinctura, & aurum, & anima Philoſophorum, & unguentum, quo totum perficitur magiſterium. Intellige ergo quòd ignis cum aëre diſtillatur, quia conveniunt in caſualitate, & non cum aqua, eò quòd aqua refugit ignem: quia contrariantur ad invicem. Aër ergo diſtillatur cum igne: quia ipſa eſt aqua tincta, & ejus tinctura eſt ignis: quoniam corpus eſt aër ſpiritus ignem deferens. Si ergo lapidem miſcueris cum igne, ſtatim erit rubeus, & ſemper diligent ſe. Quodcunque ergo volueris rubificare, rubifica cum igne lapidis, & erit rubeum ſemper.

CAP. X.

Quomodo ab omni re extrahitur Oleum.

POne ergo ſuper ſubſtantiam corporis, cujus oleum extrahere volueris puriſſimi Mercurii, tantùm quod ſuperveniat quatuor digitis, vel plus, quod melius eſt: deinde accende ſub eo ignem lentum: donec videris ejus oleum: id eſt, aërem paulatim aſcendere, ſeu elevari ſuper ☿, collige eum cautè, & ſerva ſeorſim. Si ergo minuatur Mercurius, adde alium Mercurium mundum, & clauſum, & repone ad coquendum: continuè hoc facias, donec ſumas ejus oleum, & nihil remaneat inſolutum. Diſtilla ergo totum per alembicum ſepties: quia ablutio ejuſdem eſt eadem, ſicut ablutio aquæ. Quod quidem inhumando & diſtillando humiditatem debebit fieri, quouſque devenerit ad cryſtallinam ſerenitatem abſque fæcibus, niſi fortè albam: cujus ſigna ſunt gutta ſpiſſior abſcolor, intenſior, & levitas aërea ita: quòd ſi ipſum prædictæ aquæ miſcueris, natabit ſuperius. Aërem verò ſic ablutum ſerva ſeorſim: quoniam eſt oleum, tinctura, & aurum, anima & unguentum Philoſophorum, quod colorat & tingit, & figit, & fluere facit, tingit omnem laminam in eo ter extinctam, in aurum vel argentum, ſecundum quod ipſum vel album erit vel rubeum. Non ergo miſceas oleum auri cum oleo argenti, nec è converſo: quoniam oleum albi ad albificandum, rubeum ad rubificandum. Idcirco ſi illorum corporum oleum multum fuerit, multa erit tinctura: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta fuerit olei multitudo.

CAP. XI.

Quæ Differentia eſt inter Aquam & Oleum.

DIfferentia eſt inter tincturam aquæ & olei: quia abluit tantùm & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem hujus eſt, quia ſi pannus mergatur in aquam, mundatur ab ea: & quando deſiccatur pannus, mundatur ab ea, & recedit aqua, & permanet in ſtatu, & in colore ſuo in quo priùs erat, niſi quia eſt magis mundus. E contrà eſt in oleo, qui ſi intingatur pannus in eo, non ſeparatur ab eo per calorem ignis vel aëreum, niſi ex toto deſtruatur, nec poterit ſeparari oleum ab ipſo panno, niſi per ablutionem, & ignis deſiccatione. Aqua autem eſt ſpiritus extrahens hanc animam à corporibus: cùm verò extrahitur anima ab ipſis corporibus, remanet in ipſo ſpiritu: quia ſpiritus locus eſt ejus. Anima ergo eſt tinctura ſoluta in ipſo ſpiritu deportata, ſicut deportatur tinctura tinctorũ per aquam ſuper pannum. Deinde recedit aqua per deſiccationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleaginoſitatem. Si ergo eſt de aqua ſpiritus, eſt in quo portatur tinctura aëris, quæ cùm reducitur ſuper terram albam foliatam, ſtatim ſiccatur aqua ſpiritualis, & remanet in corpore anima, quæ eſt tinctura aëris. Spiritus igitur retinet animam, ſicut anima retinet corpus: quoniam anima non moratur in corpore, niſi mediante ſpiritu. Cùm verò conjunguntur, nunquam ſeparantur: quia ſpiritus retinet animam, ſicut anima retinet terram. Vnde præcepit Hermes, animas venari in lapidibus: eſt enim manſio earum in ipſis. Non ergo ſis in venando piger vel lentus, præcavens ne fugiant à te. Si autem fugiant, non accipias eas cum falcone. Sunt autem retentivæ fugitivorum. Cum eis ergo eſt coagulatio noſtra: quoniam retinet fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatam, quoniam ipſa retinet eam. Quoniam cùm aſcenderit à terra in cœlum, iterumque deſcenderit in terram, recipiet vim inferiorum & ſuperiorum. Non tamen commiſceas oleum auri cum oleo argenti, nec è converſo.

CAP. XII.

De Ablutione Ignis & Terræ.

OLei verò fæces quas fecerit, collige omni vice, & repone cum igne: quoniam ſunt ignis ac

ac nigredinem tenentes, id eſt rubedinem, quas oportet cum aqua prima terere, & ſuaviter comburere, donec fiat pulvis omnino privatus ab aëris humiditate. Sic enim oportet fæces, etiam aquam cum terra conjungere, igne accenſo fortiter calcinare, quouſque fit ſubalba humiditate vacua. Calcina ergo ignem cum igne, & terra quouſque fiat munda & nigredine privata. Quod autem aſcenderit ab igne, illud eſt oleum rubeum: quod verò à terra, eſt album precioſum: quippe quia oleum quod tardius à corporibus ſeparatur, precioſius habetur. Conſequere ergo omnia tempore ſuo, partem à parte, & ſerva unumquodque eorum.

CAP. XIII.

De Recapitulatione ſecundi Regiminis.

OPortet ergo te Platonem pro poſſe tuo ſeparationem elementorum exercere, aquam & aërem abluere per deſtillationem, & terram comburere per calcinationem, quouſque non remaneat aliquid in corpore de anima, niſi quòd non ſentiatur in operatione, cujus ſignum erit cùm nihil à corpore evaporabitur, ſi de eo parum laminæ ignitæ fuerit ſuperpoſitum, tunc ſanè erit appropriatum. Nomine ſpiritus, ſubtile, purum & appropriatum: nomine corpus, ſubalbum & ſiccum. Quippe in nulla noſtra operatione eſt neceſſaria aqua, niſi candida: nec oleum, niſi album vel ſubcitrinum: nec ignis, niſi rubeus: nec terra, niſi pallida ſit vel ſubalba. Si autem ita præparaveris elementa, erit terra habilis ad ſolvendum, aqua efficax ad digerendum: & oleum in quo portatur ignis ſuperabundans ad tingendum. Si verò elementa talia non habueris, eſt ſignum erroris. Ergo corrige errorem tuum, quia propinquior eſt operatio, præparatio in eo, quàm in opere novo incipere. Elementa ergo abluta in vaſe ſigillato ſingulariter reſerva, & maximè oleum: quia conſumit ipſum aër propter naturæ ſuæ vicinitatem: & ſcribe ſuper totum ſic.

CAP. XIV.

De tertio Regimine quod eſt reducere ☽.

TErtium regimen lapidis eſt reducere aquam humidam ſuper terram ſiccam, ut recuperet perditam humiditatem; ſed cùm terra ſit ex duobus corporibus, & duo elementa ſint ſicca, dura & lapidea, ignis ſupple & terra in ſiccitate concordant, inſimul ſunt præparanda: quoniam unam habent præparationem. Conjunge ergo groſſitiem ignis cum terra poſt aëris abſtractionem, & præpara inſimul propter temporis abbreviationem, & etiam ut bona ſit eorum commixtio, & non confundatur præparatio, & unus alium bene tingat, & ne urantur ſuper ignis pugnam: unde præparare eos inſimul, eſt magis ſalvum magiſque propinquum: eorum autem præparatio eſt, ut eorum majorem reciperent humiditatem. Corpus namque calcinatum eſt diſcontinuatum, eò quòd ab aqueo eſt omnino privatum. Unde cùm nudum ſit & vacuum, & multum ſitiens, ebibit ſuum humidum aqueum.

CAP. XV.

De Modo reducendi Aquam ſuper Terram.

INfunde ergo primò aquam per vices conterendo, & pòſt leviter calcinando, quouſque ipſa terra biberit de ſua aqua quinquageſimam partem ſui, ſciens quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & pòſt majori, ſic eſt videre in infantis educatione. Idcirco multum contere terram, paulatim imbibe cum aqua de octo in octo dies, decoque in fimo, & poſtea mediocriter calcina in igne, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quoniam terra fructum non gerit abſque frequenti irrigatione. Et ſi trituratio non fuerit bona, donec aqua fiat unum cum terra, corpus nihil proficit. Non ergo ſuſpendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & aſſatione, donec aqua fiat ſicca & deſicca à terra alba: quoniam exſiccatio cum forti trituratione & aſſatione terram facit albam. Caveas tamen ne imbibas terram niſi paulatim & paulatim cum longa trituratione, ſupple poſt exſiccationem terræ. Deinde eſt pondus in hoc ubique notandum, ne nimia ſiccitas, aut ſuperfluus humor adminiſtrando corrumpant: ut videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſolvendo adjecit, & imbibendo diſſolvas, quantum aſſando deficit. Ideo omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam temperatè, neque multum videlicet, neque parum: quia ſi multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: ſi verò parum, comburetur in favillam: quare ſuaviter & non feſtinanter de octo in octo diebus terram irrigabis. Decoques in fimo & calcinabis, donec de aqua biberit quinquageſimam partem ſui. Et nota, quòd poſt imbibitionem debet humari per ſeptem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam ſit longum: quoniam non videbis tincturam, neque proficuum profectum, donec ſit completum. Studeas ergo cùm in omni opere fueris, omnia ſigna quæ in qualibet apparent, in mente tua recordare, & eorum cauſas inveſtigare. Tres quippe ſunt colores, niger, albus, & citrinus. Cùm terra egreditur, nigredo imperfecta eſt, & nigra completa. Qualibet igitur vice paulatim & paulatim vigora ignem in calcinatione, quouſque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam ſicut calor agens in humido præſtat nigredinem, ita agens in ſicco, generat albedinem. Idcirco ſi terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, & poſtea calcina iteratò: quoniam azot & ignis latonem abluunt, obſcuritatem ab eo auferunt. Nam præparatio ſua ſemper fit cum aqua. Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra: & quantò magis fuerit abluta terra, tantò magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis, cum forti contritione & frequenti aſſatione aqueitatis Mercurii, major deletur pars, ſcilicet aqueitatis, cujus reſiduum per ſublimationis reiterationem ſimiliter removetur.

CAP. XVI.

De Modo ſublimandi & albificandi terram, ex Recapitulatione totius Magiſterii.

CUm autem terra exhauſerit de aqua quinquageſimam ſui partem, citò illam ſublima fortiori igne quo poteris, donec aſcendat ſurſum ad modum albiſſimi pulveris. Cùm autem videris terram ſicut nix albiſſimam, & quaſi pulverem mortuum aluthel ſpondilibus, & ad latera adhærere, tunc ſuper eum reitera ſublimationem ſine fæcibus inferiùs remanentibus: quoniam adhæreret pars illius fixa, & fixaretur cum fæcibus, & nunquam per aliquod ingeniorum genus poſſet ſeparari ab eis.

eis. Pulvis autem aſcendens à fæcibus ſuperiùs, eſt cinis à cinere & à terra extractus, ſublimatus, honoratus. Quod verò remanet inferius, eſt cinis cinerum, cinis inferior, vituperatus, damnatus, fæx, & ſicut ſcoria. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpidum ejus, quoniam cùm albiſſimum ut nix aſcenderit, completum erit. Colliges ergo eum cautè, ne evolet in fumum, quoniam eſt quæſitum bonum. Terra alba foliata congelans congelandum, & mundificans arſenicum. Et ſulphur album, quod Ariſtoteles dicit, quòd eſt res optima, quam recipere poſſunt Alchimiſtæ, ut de ea faciant argentum. Operare ergo cum ea ad Lunam: quoniam eſt completum. Et hoc quidem modo perficietur ſulphur album non urens.

CAP. XVII.

Quomodo Sulphur album fit rubeum.

IGitur ſi ad aurum volueris ſulphur rubeum, diſſolve ſulphur album ſuperius collectum in aquam rubeam per contritionem & imbibitionem, & bonam decoctionem diſſolutum, congela in lapidem coagulatum. Diſſolve iterum in aquam rubeam: diſſolve & ſublima totum per ignem fortiſſimum. Modus namque artificis opus deaurat, dirigit & cooptat quodcunque in ſimilitudinem pulveris. Aſcendens ſurſum eſt ſulphur albiſſimum: quod verò remanet in fundo deorſum, eſt ſulphur rubeum, tinctum, ut Scarlatta. Et iſtud eſt ſecundùm Ariſtotelem ſulphur optimum non urens, rubeum & clarum, & ex eo faciunt Alchimiſtæ aurum. Hoc autem argentum vivum convertet per artificium ſecundùm Ariſtot. in veriſſimum aurum. Ex his igitur manifeſtè relucet, Philoſophos verum dixiſſe, quod ſtultis videtur impoſſibile, ſcilicet quòd unus eſt lapis, medicina una, diſpoſitio una, opus unum, ac vas unum, ad album ſulphur & rubeum ſimul & ſemel faciendum. Videntes ergo omnes hujus artis inveſtigatores dictam albedinem in vaſe apparentem, mirati ſunt ſtare rubedinem in illa albedine occultam: & tunc non oportet illam rubedinem extrahere, verùm & coquere quouſque totum fiat rubeum. Sic ergo de mane quando video quòd urina mea eſt alba, indigeſta, ſtatim cognoſco, quòd parum dormivi, & repono me in lecto: ſomno verò recepto urina citrinatur: quia citrinatio non eſt niſi completa digeſtio. Hæc verò eſt veriſſima compoſitio albi & rubei ſulphuris non urentis, quo per regimen quartum completur Elixir perfectum ad omne diminutum perficiendum in ſolificum & lunificum verum.

CAP. XVII.

De Recapitulatione tertii Regiminis cùm ſublimatur Terra.

NUllus debet ſublimare terram ad opus ſophiſticum: ſed debet ſublimare ad Elixir noſtrum perfectum: & illa quæ ſublimantur: aut per ſe, quia ſpiritus ſunt: aut cum aliis, quia ſe incorporant cum ſpiritibus. Mercurius enim cùm ſit ſpiritus, ſublimatur per ſe. Terra verò noſtra cùm ſit calx, non ſublimatur, niſi quia ſe incorporat cum Mercurio. Converte ergo calcem & imbibe Mercurium, & decoque donec fiat corpus unum. Et non tædeat te, hoc ipſum multoties iterare, quia corpus, niſi cum Mercurio ſit incorporatum non aſcendet ſurſum. Ideo neceſſe eſt, ut quantum potius, naturam ſuam ſubtilies: & cum Mercurio fortiter piſtes, quouſque fiat unum: ſublimationem non facimus, niſi ut reducantur corpora ad ſubtilem materiam, ſcilicet, ut ſint ſpiritus, & quòd corpus ſit leve ad regendum in omnes res, ſive in Solem, ſive in Lunam. Et hanc ſublimationem facimus, ut corpora redigantur in ſuam primam materiam, ſcilicet in Mercurium & Sulphur. Fecimus ergo hanc ſublimationem tribus de cauſis. Una eſt: quia corpus ſit ſpiritus de ſubtili materia & natura: ſecunda eſt, quòd Mercurius ſe bene incorporet cum calce: tertia eſt, quòd totum ſumat colorem album & rubeum. Idcirco quando ſcilicet calx ſublimatur ad Lunam, debet eſſe alba, & Mercurius ſimiliter albus: & calx quando ſublimatur ad Solem, debet eſſe rubea, & Mercurius ſimiliter rubeus, igne calefactus & debet eſſe pulvis inceratus: quia non bene operatur aliquis ad Solem, nec ad Lunam, niſi tali modo, & cum Mercurio quem ſublimas ad Lunam, non commiſceas ullam rem: quia Solis calor non intrat ad Lunam, nec de Luna ad Solem. Non mittas ergo Mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: ſed pone unamquamque ſpeciem cum ſua ſpecie, & pone ad ignem accenſum, & ſublima totum: & non miſceas illud quod remanet deorſum, cum illo quod deſcendit ſurſum: ſed pone unumquodque ad partem: quoniam quod in fundo remanet, reiterabis ad ſublimandum per mercuriale incorporamentum, donec aſcenderit totum: alioquin non ponas ipſum in magiſterium. Alembicum in quo ſublimas Mercurium, ſit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cujus os fundi ſit amplum, quòd poſſit Mercurius aſcendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet jungi ita, quod Mercurius non poſſit exire: quia non ſublimatur Mercurius niſi per fumoſitatem aëris. Ideo ſi locum inveniret apertum, evolaret in fumum, & deperiret magiſterium. Vide ergo quod diximus, vide: quoniam omnia verba neceſſaria ſunt, & laude digna. Hæc ergo ſufficiant ad complementum ſulphuris albi & rubei.

CAP. XIX.

De quarto Regimine quod eſt figere, & fermentum aliàs fixum, eſt neceſſari ad figendum.

QUartum verò Lapidis regimen eſt figere album ſulphur & rubeum ſupra corpus fixum, ſcilicet ut ſulphur album figatur ſuper argentum: ſulphur verò rubeum figatur ſuper aurum: quia ſecundùm Pythagoram, qui argentum vivum à corporibus extractum non coagulat in ſulphur album patiens ignem, nullam viam exigit ad albedinem: qui verò dictum argentum vivum non coagulat in ſulphur rubeum patiens ignem, nullam viam exigit ad rubedinem. Non ergo fatiges corpus tantum in hujuſmodi rebus altis, ad quas pervenire non potes, ubi iſta facere ignoras: quoniam in devio erras. Prudenter ergo & non caſualiter operare: quoniam ſine fermento nec exibit Sol, nec Luna, ſed aliud quod non permanet in eſſentia in cura naturæ, niſi occultaveris ipſum in corpore quod præparaſti ab initio, ſcilicet Solem & Lunam.

Conjunge

Conjunge ergo ipſum cum eo, ut generet ſibi ſimilem, & fiat Elixir id quod componis. Cùm autem conjunctum fuerit cum ſuo corpore, non deſinit in aliud agere quouſque convertat totum. Idcirco quando vis fermentare, miſce ſulphur cum corpore ut totum ſit fermentum: quoniam fermentum rediget ſulphur noſtrum ad ſuam naturam, colorem & ſaporem, & per omnem modum. Quare fermentum ad album erit album, & fermentum ad rubeum, erit rubeum: quod patet, quia ſi poſueris fermentum argenti, cum ſulphure auri, rediget ad ſuam naturam: ſed non ſuum colorem. Similiter ſi poſueris fermentum auri cum ſulphure argenti, convertet ipſum non ad ſuam naturam, ſed ad ſuum colorem, & econverſo. Non ergo miſceas fermentum unius ſulphuris cum ſulphure alterius: quoniam fermentum auri aurum eſt: argenti verò, argentum. Et nota quòd non ſunt alia fermenta ſuper terram: quia nunquam figit quod nunquam fixum eſt, nec fuit.

CAPUT XX.

Quòd pondus Fermenti debet excedere pondus Sulphuris, vel eſſe æquale.

IDcirco in omni fermento debet notari pondus utriuſque, ut ſumma volatilis ſulphuris, non ſuperet ſummam ſui corporis: alioquin ligamentum ſponſalitii verteretur in ſpiritus fugam non fixi. Unde dicit Plato: Si purum ſulphur projiciatur ſupra multitudinem corporis, ita ut ſuper habeat potentiam: convertit ipſum citò in pulverem, cujus color erit ſicut corporis, ſuper quod projicitur ſpiritus, ſcilicet auri vel argenti. Dicam ergo inferiùs pondera omnium: ſed quia ſulphura non poſſunt ingredi corpora niſi mediante aqua, cum qua faciat medium inter ſulphur & fermentum in omni diſpoſitione. Primò pones, ut dicit Avicenna, terram: quoniam ipſa eſt juxta fermentum. Secundò pones aquam. Tertiò pones aërem: quoniam eſt juxta aquam. Quartò pones ignem: quoniam eſt juxta aërem. Veruntamen non ponas ignem in Elixir ad album: quoniam Elixir ad album tribus completur elementis in quibus non eſt ignis: rubeum verò omnibus quatuor utitur rotis. Aperi ergo & claude: ſolve & noda ab his, & deſicca: quoniam aqua eſt medium conjungendi tincturas illorum, ſcilicet olei, aëris & ignis. Dico ergo nunc verbum Philoſophicum: Si prius mittas oleum, mortifica tamen in terra: quoniam aqua intraret. Si autem poſueris: poſtea oleum ſtabit ſuper aquam: ſi verò poſueris aquam, & poſtea terram, erit aqua ponderoſior quàm terra. Tinge ergo aquam cum terra ut ei adhæreat. Si unum de quatuor occidiſti, omnes ſunt mortui. Si unus habeat de anima plus, quàm alius, nil valet. Appropria ergo fermentum quod eſt anima ante fermentationem, ut ſit pulvis calcinatus, ſolutus, & induratus: quoniam ſi bene non præparas fermentum, nil valet tuum magiſterium.

CAP. XXI.

Quæ ſunt Vtilitates Magiſteriorum.

SI non dividis lapidem per quatuor elementa, non poteſt conjungi cum corpore. Et ſi non miſceas de ipſo corpore cum eo, ſuper quodvis facere projectionem in Elixir, non colorabitur corpus ſuper quod debet projici, ſicut decet. Et ſi non ſublimas totum quod mittis in Elixir, erit aurum & argentum actu: etſi non præparas corpus tuum, non ſuſtinebit ignem. Et ſi non caveas tibi in inducendo & mollificando, non erit habile aurum & argentum ad operandum. Idcirco calx quæ mittitur in Elixir, erit ſublimanda, ut ſit omnino ſimplex & viva. Cùm autem vis facere projectionem de Elixir, facias calcem de illa materia, cujus fuerit corpus, ſuper quod projicere volueris: & mitte ibi fermentum, ſicut ſuprà dixi: Si eſt aurum, de auro: ſi argentum, de argento. Quoniam ſponſalitium non eſt aliud, niſi quòd conjungas fermentum cum corpore, quod ego dico. Hi ſunt ſulphur album & rubeum: de quibus dictum eſt ſuprà, ſcilicet, quòd vis projicere Elixir. Et nota quòd Elixires ſunt plures ſimplices, quæ debent fieri de lapide & corpore: & fermentum quod miſces in Elixir, debet eſſe pulvis bis & ter ſublimatus. Nam quoties ſublimabis aliquod corpus cum commixtione ſublimati ſpiritus, toties lucraberis in projectionis mille partes. In quanto ergo alicujus corpus tuum, in tanto habebis melius, ut poſſis projicere unum pondus ſuper centum: & centum ſuper mille, & mille ſuper decem millia: & decem millia ſuper centum millia, & mille millia ſuper decem numeros, & ſic in infinitum.

CAP. XXII.

Quomodo debemus ſervare quantitatem uniuſcujuſque.

CUm volueris Lapidem noſtrum præparare, ſcias quantum eſt de ipſo: de aqua, de aëre, de igne, & de terra. Cùm fuerit calcinatus, erit in eo calor major, ſiccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm fuerit præparatus, erit in eo calor major, ſiccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm volueris ipſum convertere, ſcias quantum amiſerit de ſua prima natura in omni regimine: quoniam ſi neſciveris, nil valet opus. Idcirco quando reſolvitur, redigitur in frigiditatem minorem, humiditatem minorem, caliditatem minorem, ſiccitatem minorem. Cùm verò abluitur, redigitur in humiditatem majorem, frigiditatem minorem, caliditatem minorem, & ſiccitatem minorem. Cùm verò reducitur, in ſiccitatem majorem, & calorem minorem, frigiditatem majorem, & humiditatem minorem. Cùm figitur, redigitur in calorem minorem, humiditatem minorem, frigiditatem minorem, ſiccitatem majorem. Quippe quia in fixione lapidis apponimus ſibi Mercurium calidum, & humidum præparatum ultra illud, quem habuerit naturaliter ante ſuam ſolutionem. Intellige hanc reverſionem, ſolutionem, vel lapidis differentiam de differentia in differentiam, & cur hoc & quomodo. Omne quod mutatur, aut mutatur in melius, aut in pejus, aut in ſimile ſibi: Si mutatur in ſimile ſibi, nullum eſt lucrum: Si in pejus, tunc eſt damnum: ſi in melius, tunc eſt commodum: converte ergo lapidem de bono in melius, & erit Elixir completum.

CAP. XXIII.

Quomodo elementa ſunt corrigenda, & quomodo acquiritur fuſio medicinæ non fundentis.

IN conjunctione Lapidis attende tres colores principales: primò nigrum, poſtea album, & poſtea

& poſtea rubrum. Obſerva igitur diligenter, ne corpus tuum rubeat ante nigredinem, & pereat tinctura per combuſtionem. Si verò rubuerit ante nigredinem, corrige errorem decoquens omnia ſimul in aqua alba, donec converſa fuerint in nigredinem: ſic etiam facies ſi rubuerit ante albedinem. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combuſtionem, & perditam reſtaurat humiditatem. Si verò medicina non commiſcetur, corrige per diſſolutionem ejus quod ingreditur, & per commiſtionem ambarum ſolutionum facit ingreſſum omne quod illi pro minimo conjungitur. Hæc autem ſolutio per aquam vulgarem completur: ſed in aquam Mercurialem: & completur ſimiliter per ſolutionem. Fuſio facilis in rebus non fuſibilibus, ut apertiùs ingredietur & alterentur cum complemento. Unde medicinam calcinamus ut citiùs ſolvatur: & eam ſolvimus ut meliùs mundetur figura, & fundatur, ac ut ab ea ſuſcipiant corpora meliorem impreſſionem aut ingreſſum, & facilem fuſionem dare materiei cum multiplici reiteratione ſolutionis ſpirituum non inflammabilium ſuper illa, videlicet, aëris & aquæ Mercuriorum non fixorum. Aut cum multiplici reiteratione ſolutionis Medicinæ non fundentis. Eſt tamen bona cautela ad fuſionem præſtandam Medicinæ non fundentis, ut ſolvatur, corpus fermenti, ſupple albi vel rubri. De cujus intentione ſit per eam mutari & alterari: & etiam ſolvatur Medicina: id eſt, Elixir: imò terra alba, ſupple, vel rubra: de cujus intentione ſit ingredi cum alteratione. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combuſtionem, & perditam reſtaurat humiditatem. Si verò medicina non commiſcetur, corrige per diſſolutionem ejus, quod ingreditur & per commiſtionem ejus ambarum, ſolutionem facit ingreſſum omne quod illi pro minimo conjungitur. Hæc autem ſolutio non per aquam aut in aquam vulgarem completur, ſed in aquam mercurialem, & completur ſimiliter per ſolutionem. Fuſio facilis in rebus non fuſibilibus, ut apertiùs ingrediantur & alterentur cum complemento. Unde medicinam calcinamus, ut citiùs ſolvatur: & eam ſolvimus ut meliùs mundetur figura, & fundetur, ac ut ab ea ſuſcipiant corpora meliorem impreſſionem, aut ingreſſum, & facilem fuſionem dare materiei, cum multiplici reiteratione ſolutionis, ſpirituum non inflammabilium ſuper illa, videlicet aëris & aquæ Mercuriorum non fixorum: aut cum multiplici reiteratione ſolutionis medicinæ non fundentis. Eſt tamen bona cautela ad fuſionem præſtandam medicinæ non fundentis, ut ſolvatur, & corpus fermenti, ſupple albi vel rubei. De cujus intentione ſit per eam mutari & alterari, & etiam ſolvatur Medicina: id eſt, Elixir, imò terra alba, ſupple, vel rubea, de cujus intentione ſit ingredi cum alteratione. Non fiet tamen omnium iſtarum partium ſolutio, ſed quarundam: quoniam ſolutio earum non eſt aliud, niſi quòd in humidum revertuntur, & ſulphuris ſalſedines auferuntur. Dehinc illud corpus & non aliud corpus imbibatur vice poſt vicem, donec fundatur citiſſimè ſuper laminam ignitam. Quoniam ex his artificiorum ingeniis, neceſſe eſt Medicinam & commiſceri, & fundi, ac etiam ingredi perfectè cum alterationis complemento. Si autem metallum quod convertere debes per medicinam, non fuerit ſufficientis coloris, addatur plus de Medicina ipſa: ſi verò de colore minus habuerit, ſcilicet in Sole: quia Luna non poteſt eſſe nimis alba, ponatur minus de medicina, & plus de metallo convertendo. Si autem medicina non remanſerit bene, quod eſt defectu fixionis, ſuccurre per reiterationem ſolutionis & congelationis, atque per multiplicem non fixæ partis ſolutionem, ſuper partem fixam, donec tamen ex ignis aſperitate quieſcat, & non fugiat ab igne aſpero. Si autem non fundatur gravius quod eſt ex defectu cerationis, ſuccurre ei cum oleo: id eſt, aëre guttando guttam ad guttam ſuper ignem levem, donec fundetur ut cera: quoniam quando inceras, miſce de re calida & humida magis quàm de frigida & ſicca. Et quando figis, miſces magis de re frigida & ſicca, quàm de calida & humida. Ergo intellige quæ dico: quoniam hujus Operis perfectio, eſt naturæ permutatio.

CAP. XXIV.

De Ponderibus obſervandis in Fixione.

OMnia ſub termino definito & diſpoſitione conſiſtunt. Idcirco unicuique pondus, & omnis menſuræ pondus in omni opere opus eſt. Cave igitur tibi in commixtione Elixiris, & operare ibi ſapienter, ut ſcias quantum debeas ibi apponere de aqua, de aëre, de terra, de igne: alioqui ſi ſecus feceris, opus non valebit: quia ſi ponis de terra magis vel minus quàm opus fuerit, vel quàm requiritur in Elixir: quòd ſi magis poneretur, faceret eas humidas nimis & non figerentur. Similiter in aqua: quia ſi amplius poneretur vel minus, faceret ſimile damnum. Si plus eſſet, faceret humidum & malè: Si minus faceret ſiccum & durum. De aëre ſi plus eſſet vel minus, ſimile damnum: ſi plus eſſet coloraret nimis: ſi minus eſſet, non haberet colorem. Ignis etiam lapidis ſimile damnum faceret: quia ſi plus eſſet, combureret: ſi minus & parum eſſet non ſiccaret totam humiditatem quam debet deſiccare, nec calefaceret: tamen ad album non ponas ignē: ſed loquor de omnibus Elixiribus. Idcirco pondus ubique notandum eſt, ne nimia ſiccitate aut horum ſuperfluitate magiſterium corrumpatur. Quare fermentum juxta adæquationis incrementum eſt ſemper apponendum. Nam nulla erroris offenſa nocebit, ſi ad illud pondus ſupercurreris. Quicquid igitur in Elixiri eſt gravius & ſtabilius per ipſius ponderoſitatem ſibi nomen terræ uſurpat. Non minus quoque fermentum: quia cùm ſulphur conjungitur, terræ nomen aſſumit. Quæ verò ſublimantur, & etiam evolant, aquæ & aëris ſibi nomen apponunt. Cùm ergo conjungis talia ut figantur in terra: ſi ad album eſt, ſit ne terra plus quàm de alio aliquo elemento: alioquin terra non figeret ſpiritum, imò ſecum evolaret in fumum. Verùm illud ſit plus ſecundùm rationem juxta adæquationis menſuram. Verbi gratia: ſi eſt de aëre unum pondus & dimidium: de aqua duo pondera debent eſſe: tria pondera de terra minus quarta. Et terræ fermentum ſit ter tantum, quantum eſt ſulphur album: ut ſi unum pondus fuerit de ſulphure albo, tria pondera erunt de fermento. Quantum ergo fuerit aër & aqua, tantum debet eſſe de terra minus quarta: de aqua duo, de aëre unum, & dimidium de igne. Dicam ergo breviter ut intelligas: ad Lunam pone tria pondera de terra, ſcil. fermētata minus quarta, duo de aquâ: de aëre unum & dimidium, * & erit Elixir completum. Ad Solem verò cùm ipſe ſit calidior Luna, debent eſſe pondera terræ, tria de aqua, & tot de aëre, & unum pondus

* ♎. ☾. ☿.
11. 33. 42.

pondus & dimidium de igne. * Nam pondus ignis medium eſt pondus aquæ: nec eſt in hoc additio, nec diminutio: quoniam ſi ſit multa aqua & parvus ignis, extinguitur ignis. Et ſi ſit ſimiliter multa terra & parvus ignis, extinguitur ignis: econtrà tamen eſt de aëre: quia aër nutrit ignem, ſicut aqua nutrit terram. Nam ignis vivit de aëre, & aër de juvamento aquæ, & aqua de juvamento terræ. Fige ergo aquam in terram, ut aër poſſit figi in aquam: quoniam ſi aqua occidiſti, omnes ſunt mortui. Veruntamen aqua non figitur ſine terra: quia

Conſurgit nullus unquam ſine ſemine fructus,
In quo dum moritur ſemen fructum dare fertur.

Quoniam cùm terra ſit in ſe fixa, retinet ſecum & figit alia elementa. Aqua verò cùm ſit humida & frigida, circumdat terram, & conſtringit & tenet eam: quoniam frigidum & humidum eſt ſiccitatis conſtrictivum. Veruntamen impreſſionem citò recipit, & citò dimittit. Siccum autem graviter impreſſionem recipit, & graviter dimittit. Ideo cùm humidum & ſiccum ſe invicem temperaverint, adipiſcitur ſiccum ab humido per partium conſtructionem, vel per continuationem, & facilem impreſſionem, & acquirit humidum à ſicco, ut firmiter teneat impreſſionem, & quòd omnem patiatur ignem. Unde per hoc humidum prohibet ſiccum à ſeparatione. Et propter hoc ſiccum prohibet humidum à ſua fluxibilitate. Aër verò circundat aquam, & clarificat eam, vel rarificat terram, & tingit, vel figit ipſam, ut ſit apta ad extenſionem & fuſionem. Ignis autem totum compoſitum maturat, ſubtiliat, rubificat, permiſcet aërem, & conſolidat, ac terræ & aquæ conſtringit frigiditatem, ut ad incolumis redeant æqualitatem complexionis. Elementa ergo gravia ut terra & aqua, plus juvant ad fixionem & tincturam. Non comedas ergo quòd non bibas, ſed comede unum poſt aliud ſecundùm rationem: quia caliditas major facit corpus citiùs quàm oporteat. Non ſis prodigus, non avarus, ſed moderata pondera ſerves, ſecundùm æqualem & inæqualem complexionem. Intellige ergo quæ dixi, quia nihil omiſi quod ſit verum.

CAP. XXV.

De Fixatione Elixiris in compoſitione ad album, & de Reductione aquæ.

Illumina corpus antequam imponas animam: quia corpus niſi ſit ablutum, non retinet ſpiritum. Sit ergo potus poſt commixtionem, non autem commixtio poſt potum. Alioquin facies ventrem humidum, & non recipiet ſiccitatem: bene ergo fige: bene commiſce: & bene tinge, & ſic totum habebis magiſterium. Idcirco ciba tres partes puriſſimæ Lunæ minutim limatæ cum duplo ſui Mercurii albi, terendo totum inſimul fortiter in mortario porfirico, donec Mercurius imbibat limaturam, & fiat quaſi butyrum, ita quòd nihil inveniatur de limatura: hinc ablue fortiter cum aceto, & ſale communi præparato, donec acetum inde purum exeat & clarum: tunc ablue ſalem cum aqua dulci & clara ad ignem ſiccata. Abhinc verò adde prædicti ſulphuris ſublimati, & congelati albi partem unam, conterendo inſimul totum, donec redeat quaſi corpus unum: deinde incera ipſum cum una parte ipſius, ſcilicet ſuæ aquæ: & mitte ad ſublimandum, vigorando ſuper ignem paulatim & paulatim, donec ſublimetur: & quicquid fuerit ex eo volatile, deinde infrigidatum extrahe: & quod ad latera vaſis ſupervolatum fuerit, cum aliqua parte ſuæ aquæ, reduc ſuper fæces ſuas terendo, imbibendo & aſſando, donec fiat ſicut paſta, & remitte ad ſublimandum: ita continuè reiterata contritione & imbibitione, aſſatione & ſublimatione, vigoratur ſuper ignem donec figatur terra cum duplo ſui de aqua: & nihil penitus ſublimetur ab ipſa: & reducas ſemper quod ſuperius aſcendit ſuper illud quod interius remanet fixum, quouſque totum figatur deorſum. Nam ſulphur fixum cùm ſit coagulatis coagulativum, naturaliter congelat ſuum Mercurium per frequentem ſublimationem ſuper ipſum. Exemplum autem hujus eſt terra & aqua, & cùm aqua commiſcetur cum terra: ipſa terra abſorpſit aquam ſua ſiccitate, & inſpiſſat eam aquam ſua denſitate, & eam facit ſibi ſimilem ſua groſſicitate: quoniam omne ſiccum naturaliter appetit ſuum humidum, & in ſuis partibus continuitate. Unde oportet experimentum iſtius ſcientiæ ad plenum cognoſcere vires naturæ, & eiſdem firmiter adhærere: quoniam natura ſufficiens eſt tibi vel ſibi, & ſimiliter in omni quo indiget eadem ſui perfectione. Ipſa ſiquidem cùm ſit ſagax, eſt ſolicita in creatione ſui corporis, cujus ſolicitudinis non eſt finis. Sufficit ergo vobis, chariſſime, naturam ſapienter diſponere extrinſecus: quoniam ipſa ſufficienter extrinſecus diſponet ad ſui operationem. Motus ſiquidem ipſius ſint adhærentes ſibi viæ uni modo meliori & certiori, qui poſſint excogitari, ut patet ex creatione cujuſlibet generati. Idcirco tardamentum & præparamentum debent eſſe in magiſtris Philoſophorum & operantium: quia natura motum præterire non poterit, niſi per contrarium impedita fuerit. Certum namque tempus eſt, quod ipſa habet ad imprægnandum, pariendum, & nutriendum, ac operandum. Unde cùm terram habueris imprægnatam, expecta partum: Cùm verò pepererit filium, nutrias eum, quouſque poſſit tolerare omnem ignem, & tunc poteris facere projectionem de ipſo.

CAP. XXVI.

De Reductione aëris ſuper Elixir ad album.

Igitur cùm aqua fuerit fixata, tere & imbibe eam imbibitione rorida cum una parte aëris ſui, & pone ad ſublimandum, faciens ſub eo ignem primò lentum, poſtea fortiorem, quouſque per continuam ſublimationis reiterationem totum figatur deorſum, tunc per diem ac noctem facies ſub eo ignem fortem: ſecunda die cum ſua nocte fortiorem: tertia die cum ſua nocte fortiſſimum, ſicut eſt ignis fundendi. Sic enim aër figetur cum aqua & terra; quia natura lætatur naturâ, & natura docet naturam præliari contra ignem per ſe combuſtibilem. Nam fugienti obviante perit fuga: quoniam avis plumata detinetur ab implumata deorſum in terra.

CAP. XXVII.

De Inceratione Elixiris albi.

Abhinc ergo extrahe de lamina cryſtallina, quam in fundo reperies lucidam ℥j. tere & cera ince-

*. 🜍. ☉. ☿.
1. 3. 5.

inceratione ultima, guttando ſuper ipſum guttam ad guttam in tenui crucibulo ſuper ignem levem de ſuo aëre albo jam dicto, donec fundatur ſicut cera ſine fumo: tunc proba ſuper laminam ignitam: ſi ſe reſolverit velociſſimè ſicut cera, cerata eſt: ſi verò non, reduc ipſum ad cerandum guttam ad guttam de oleo ſuo albo, donec fundatur ut cera ſine fumo. Et hoc quidem eſt præceptum omnium Philoſophorum, ut cùm per ſublimationes fixaveris mundiſſimam terræ partem, reiteres ſublimationem reſiduæ partis non fixæ ſuper eam fixam, donec ea ſimiliter figatur. Hinc tenta ſuper ignem, ſi bonam dederit fuſionem, tunc ſufficienter ſublimationem reitera. Si verò non, reitera ſuper illam vicem non fixæ partis ſublimationem, donec fundatur citò ſicut cera ſine fumo. Tunc extrahe & infrigidari permitte: quoniam eſt elixir completum, impretiabile pretium, convertens omne corpus diminutum, in infinitum ſolificum & lunificum verum. Projice ergo unum pondus de eo ſuper mille partes Mercurii cum ſale & aceto abluti, & fiet pura Luna melior quàm de minera. Sic etiam ſi ſuper imperfectorum corporum unumquodque fuerit de eo projectum, in veriſſimum transfertur argentum. Modum itaque hujus compoſitionis veriſſimi Elixiris tradidi vobis completo ſermone, ad quam per illum poteſtis pervenire indubitanter. Sollicitè ergo ad hos ingenieris modos regiminis exercere, & eorum virtutem ad unguem invenies. Quod quidem nec per ſe, nec fortè ut putes, miraculosè ſi arte perficitur in operatione. Operare ergo quodcunque volueris: quia ultra conſilium iſtud, non poſſum aliud.

CAP. XXVIII.

De Compoſitione Elixiris rubei.

EOdem modo fit Elixir rubeus ad Solem, ſicut album ad Lunam. Pro qualibet re alba ponas rubeam, & loco limaturæ Lunæ pone limaturam Solis, & aquam Mercurii rubificatam priùs cum igne lapidis. Nam in opere lapidis ad rubeum, non intrabit niſi rubeum, ſicut in opere albo niſi album. Solaris namque medicinæ non urentis: præparatum ſit additamentum rubei ſulphuris per modum figentem & calcinantem in triplo fermenti præparati cum aſtutiæ induſtria. Adminiſtrare perfectè per modum ſolutionis, & ſublimationis multiplicem cum reiteratione multa, quouſque non fixum cum fixo figatur deorſum: quoniam hujus ſolutionis & fixionis modus eſt per reiterationem partis reſiduæ non fixæ ſublimationis cum fixo ingenioſè conjungendi per minima, quouſque elevetur cum ea, & iteratò figetur cum illa, ut ſtet. Cùm verò tres partes aquæ ſuæ rubeæ fuerint ſecum: per hunc modum ſublimetur, vice poſt vicem cum eo, donec figatur deorſum: & pone ipſam per diem ac noctem in igne tepidiſſimo, ut meliùs depuretur & figatur in eo. Hinc extrahe, & cera ſine fumo cum eo ſtans & penetrans, profundius tingens & manens. Projice ergo unum pondus de ipſo ſupra mille partes Lunæ, vel ☿ abluti cum ſale & aceto, & fiet Sol veriſſimus in omni examinatione, & melior valde, quam de minera productus, quia aurum & argentum ipſius elixiris excedit aurum & argentum mineræ in omnibus ſuis proprietatibus. Unde dicunt Philoſophi, quòd aurum & argentum eorum, non ſit aurum nec argentum quod eſt vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura & præſervantia in igne, & proprietatibus multarum utilitatum ad omnem infirmitatem expellendam.

CAP. XXIX.

De Multiplicatione Medicinæ.

SI verò Medicinas iſtas cùm fixæ fuerint, & datis oleis ſuis albis vel rubeis, donec fluxerint ſicut cera, diſſolveris in Mercurium ſuo albo vel rubeo, donec fiat aqua clara. Et poſtquam in levi decoctione congelaveris, & cum eorum oleis, & ſic ſuper ignem denuo ceraveris, quouſque fluunt citiſſimè, duplicabitur virtus eorum in projectione: & ſi eas cùm ſolutæ fuerint, ſemel ad minus diſtillaveris, in centuplo augmentabuntur virtutes eorum. Modus verò multiplicationis medicinarum, eſt ut diſſolvas unumquemque illorum ſpirituum in aquam ſuam per inhumationem ſingulariter, poſtea oleum, deinde ignem, & remanebit terra deorſum: Reduc ergo aquam per ſublimationem ſuper terram: donec bibat eam, ſcilicet aquam totam, & figatur cum ea: deinde imbibe eam ex oleo & tinctura, donec figatur in ea, & etiam fundatur ſicut cera. Projice ergo ſupra quodvis corpus, & ex eo tantum quantum vis: quoniam in duplo multiplicabitur tinctura ejus. Et ſi una pars ſui primò convertit cum ſuis corporibus centum partes: ſecundò convertit mille: tertiò decem millia: quartò centum millia: quintò mille millia in ſolificum & lunificum verum. Unde eſt notandum, quòd quantò plus ſolvitur medicina, & ſublimatur, & congelatur, tantò melius & abundantius operatur: quoniam in omni ſua imbibitione & ſublimatione acquirit ſibi decem in projectione. Non ergo eſt faſtidium in reiteratione ſublimationis & coagulationis: quoniam per eas medicina meliùs digeritur, unitur, & figitur, & perfectiùs operatur.

CAP. XXX.

Quomodo debemus intelligere Solutionem, ſublimationem, & coagulationem.

VEruntamen non putes me docere ſolutionem hîc, ut Elixir reducatur in aquam: ſed ut ſubtilies ipſum in quantum potes, & dividas ſuas partes in fixione conjunctas, ſuúmque ſiccum convertas in humidum, & groſſum in ſimplum: quoniam opus ſolutionis inventum fuit ad ſublimandum, & non propter aliud. Unde conjunctio corporum cum ſpiritibus fit cum diſſolutione, & non cum ſublimatione: quia corpora non indigent niſi ſublimatione, ut meliùs cum ſpiritibus conjungantur. Eorum verò ſublimatio eſt in aquam diſſolutio: quia deſtillatio trahit lapidem de potentia ad actum, eò quòd facit omnino eum ſubtilem. Unde cùm corpus totaliter ſubtiliatur, ſpiritus univerſaliter cum eo conjungitur, & non per aliquod ingeniorum genus ab invicem ſeparatur. Quoniam confirmatio ſpirituum cum corporibus fit cùm corpora fiunt ſubtilia, ut retinere poſſint ſpiritus. Et ideò qui corpora poterit ſeparare cum prima ſublimatione, finem conſequitur optimum: quoniam in conjunctione ſpirituum cum corporibus tota debet eſſe intentio operantis. Et conjunctio eorum ſcilicet ſpirituum fit, cùm corpora ſubtiliantur, ut ſpiritus & corpora fiunt ſubtilia per diſſolutionem, contritionem, & aſſationem eorum

cum ſpiritibus. Intellige ergo quæ dixi: quoniam utile eſt totum, & nihil ſuperfluum eſt in dictis meis. Si verò non intellexeris, itera lectionem multoties, ut totum intelligas. Vide ergo & intellige, & ſecundùm ea operare: quoniam quicquid diximus aliena veritati, vivit Deus in nullo deficiens, deprehendes declinare. Quare niſi deſpicias, nec labor privabitur fructu. Idcirco ſi verò ſubſcripta non intellexeris, non me reprehendas, ſed tuam ignorantiam calumnieris: quoniam infortunatus es, ſicut ille cui nunquam Deus aliquid tribuit, vel concedit boni.

CAP. XXXI.

De Modo faciendi Projectionem.

SEd quia grave eſt mille millium partes ſimul fundere, cùm volueris projectionem facere, hoc modo facies: Recipe centum partes Mercurii cum ſale & aceto abluti, & pone in crucibulo ſuper ignem. Cùm autem cœperit fervere, pone unam partem tui Elixiris dicto modo præparati ſuper centum partes illius Mercurii abluti, & fiet totum medicina ſuper alium Mercurium ablutum. Deinde projice: id eſt, partem medicinæ iſtius congelatæ ſuper 100. partes ☿ abluti, in crucibulo ferventis ad ignem, & fiet totum medicina. Poſtea pone unam partem iſtius medicinæ ultimò congelatæ ſuper centum partes Mercurii abluti, & fiet totum aurum vel argentum in omni judicio ſecundùm quod primum fuerit Elixir rubeum vel album, ſupple præparatum, & ut dictum eſt compoſitum. Et hoc quidem eſt Roſarium Philoſophorum, ferens odoriferas roſas tam rubeas quàm albas, extractas breviter à libris ipſorum, nihil habens ſuperfluum vel diminutum in infinitum perficiendum, in ſolificum & lunificum verum, ſecundum quod Elixir fuerit præparatum. Sic etiam habet virtutem efficacem ſuper omnes alias medicorum medicinas omnem ſanandi infirmitatem, tàm in calidis quàm in frigidis ægritudinibus, eò quòd eſt occultæ & ſubtilis naturæ: conſervat ſanitatem: roborat firmitatem & virtutem: & de ſene facit juvenem, & omnem expellit ægritudinem: venenum declinat à corde: arterias humectat: contenta in pulmone diſſolvit, & ulceratum conſolidat: ſanguinem mundificat: contenta in ſpiritualibus purgat, & ea munda conſervat. Et ſi ægritudo fuerit unius menſis, ſanat una die: ſi unius anni, in duodecim diebus. Si verò fuerit aliqua ex longo tempore, ſanat in uno menſe, & non immediatè. Hæc medicina ſuper omnes alias medicinas, & mundi divitias eſt oppidò perquirenda: quia qui habet ipſam, habet incomparabile theſaurum.

CAP. XXXII.

De Recapitulatione totius Magiſterii.

PErtractatis igitur Regiminibus totius hujus ſummi operis ſecundùm exigentiam ſui ſermonis cum cauſis omnibus ſufficientibus, reſtat breviter ut teneatur memoriale totum recapitulare ſub completá brevitate ſermonis. Dico ergo, quoniam totius operis intentionis finis eſt, ut ſumatur lapis in capitulis notus, & cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus, ut à corruptibilitate mundetur, & impuritate purgetur. Demum cum eo ſoluto per ipſius additamentum album vel rubeum, donec in ultima ſublimitatis materia perveniat, & ultimò volatile fiat. Ab hinc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat. Demum verò fixum lapidem cum non fixa parte ſervata, per modum ſolutionis & ſublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum ſolutum, & iteratò volatilem: ac iteratò volatilem fixum quouſque fluat, & alteret in complemento ſolifico & lunifico certo. Et in hoc completur arcanum pretioſiſſimum, quod eſt ſuper omne hujuſmodi arcanum impretiabile pretium, & omnium Philoſophorum theſaurus. Idcirco, chariſſime Domine, exerceamini ad illum cum laboris inſtantiâ, maximè in diuturnitate meditationis immenſâ: quoniam cum illa Elixir completum invenies, & ſine illa nunquam. Modos verò ipſius completo ſermone vobis ſuperius dedi, non ſub ænigmate, ſed ſub plena ſermonis ſerie. Diſcretionem veſtram lucidè alloquendo: quoniam, teſte Deo, ſic libris Philoſophantibus omnibus, & cunctis ſcientibus, nihil in hac arte invenimus melius nec perfectius, quàm in iſta brevitate ſuprà ſcripta: tamen truncata, quamvis intelligentibus ſatis prolixa. Et qui habes iſtum librum, in ſinu tuo reconde, nullique ipſum reveles, nec manibus impiorum offeras: quia ſecretum ſecretorum omnium Philoſophorum plenariè comprehendit. Talis ſiquidem & tantus margarita non eſt porcis & indignis largiendus: quoniam eſt donum Dei magnum, & Deus cui vult largitur ipſum & aufert. Quapropter, chariſſime, qui habes iſtum librum, digito compeſce labellum, filius exiſtens Philoſophorum, ut meritò merearis dici & eſſe de numero ſapientum antiquorum.

Explicit Roſarius à Magiſtro Arnaldo De Villa Nova compoſitus.

Magiſtri ARNALDI DE VILLA NOVA, *Liber dictus* NOVUM LUMEN.

PROOEMIUM.

PATER & DOMINE Reverende: *Licet liberalium exiſtam ſcientiarum ignarus, ſtudióque non ſim aſſiduus: nec in ſtatu maneam clericali, voluit Deus tamen, ſicut cui vult inſpirat, mihi quamvis immerito ſecretum præcellens revelare. Et quoniam exigunt veſtra nobilitas, probitas, prudentia, larga manus: ut quemadmodum aſſiduè profundæ ſcientiæ perſcrutando, non recuſaſtis labores, ſumptus, & ſtudia diuturna: ſic & uberem fructum. Ex qua in agro Philoſophiæ funditus arbore conſequamini Dei dono. Ea propter veſtræ prudentiæ deſideratum Lapidem ſive Elixir, occulta fide probum per virum, mihi à Deo inſtitutum, oſtenſum, ejuſque regimen, ut vidi, feci, & tenui, reſerabo. Sciens quòd viſis & intellectis quæ ſcribo, liquidè erit veſtro ingenio perſpicaci, quod ego Dei nutu ſecretum novi vulgariter ignoratum.*

CAPUT

CAPUT I.

INtellige ergo dictum Philoſophi: Quòd actus activorum in patientis ſunt diſpoſitione: per quod intelligitur, Elixir fieri non poſſe,niſi ex materia ad hanc perfectam diſpoſitionem habentem. Teſtificor autem vobis, hujuſmodi habilitatem inesse materiei, ex qua manibus meis, teſtibus oculis, per alienam tamen, ut prædixi, doctrinam, facta fuit Elixir, Saturnum convertens in Solem: quam quidem materiam jam vobis nominavi, quod eſt Philoſophorum magneſies: de qua Philoſophi extraxerunt aurum in corpore ejus occultum. Et de qua argentum vivum de argento vivo, & ſulphur de ſulphure invenerunt, quod eſt lapis in ſimilitudine & actu: ſed in natura non imitatur naturas lapidis. Quare dicitur Lapis non lapis, & eſt miſta tabeſci, dictum argentum vivum noſtrum, non argentum vivum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum eſt per mineram. Sed argentum vivum noſtrum in natura, ad quam deducit illud artificium noſtrum. Iſtud eſt æs noſtrum, ex quo fit tinctura vera, ex quo fit Chabrici, & Veyæ conjugium, in quo eſt Rex cum ſua uxore. Et hæc quæque ipſos emendant in ipſo aëre ſunt: ut per operationis documentum clariùs pateſiat. Iſte eſt ſpiritus quo tingimus, & eſt corpus, de quo in Turba dicitur: Argentum vivum non habetur ex corporibus liquefactis liquefactione vulgari: ſed ex illa quæ durat, quàm diu conjuges vero matrimonio uniuntur, ſcilicet uſque ad albedinem. Hic eſt lapis qui in vertice montium invenitur. Et dicitur meritò mineralis, animalis etiam fertur eſſe: quoniam animam habet. Quare dicitur in Turba, æs, ut homo corpus habet & animam. Item omne quod habet ſpiritum, habet & ſanguinem. Item dicitur ſpiritus: id eſt, ſulphur per corpus: & æs: id eſt, magneſiæ, ſive terræ: quæ ſpiritualis facta, dicitur aurum quod erat in corpore magneſiæ occultatum. Quare dicitur: Fili extrahe à radio ſuam umbram. Patet etiam quòd applicari ſic poteſt anima: cùm quaſdam oſtendit animi virtutes. Movet enim & moventur: agit & patitur. Quare in Turba: O natura, qualiter omnibus imminet, ac omnia ſuperat: & eſt acetum acerrimum, quod fecit aurum eſſe merum ſpiritum: & cùm corpori admiſcetur, fiet unum cum eo, & vertit ipſum in ſpiritum. Cùm enim dicatur animal: ergo vegetabile quid dicitur, & meritò. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem, ſubtiliando & depurando ſe, & colores in ſe meliorando, uſquequo optatum aſſumat ruborem, in quo eſt perfectio, virtutemque penetrandi capiat & tingendi. Hoc autem animal Berbel, crocos vel croceum, lapidem vegetabilem, nutritum in montibus errantes plurimi non cognoſcunt. Venditur autem palam minimo pretio.

CAP. II.

Sequitur Lapidis Mundificatio, antequam ponatur in decoctione.

HOc opus quod veſtro intellectui demonſtravi, purum, mundum, amœnum, ſincerum, rectum, in tenues laminas coaptatum ſe oſtendit, quòd per ignis liquefactionum modos à minerali groſſitie expurgatum elevationum modis ſubtile fit in relictis quibuſdam ſuperfluitatibus aduſtionis, & terreſtreitatibus & tenuis fortique unione permixtis: & quibuſdam humiditatibus corrumpentibus exhalatis. Cujus ſubtiliationis ſigna ſunt duo; unum quidem quod elevans eſt ſpiritus citrinus, minus durus lapis factus, aliquantulum perſpicuitatis habens. Aliud verò quod remanſit in vaſis fundo, terra tenuis & nigra. Advertatur autem ad hoc: quòd in hac elevatione ſi rectè fiat, quoddam permanens invenitur, quod debet per vim adduci ſuperabundanter volatilis, elevari, & parti quæ reſidet, ex eadem quod elevatum eſt, reddi debet, donec fugiens totum fiat. Et tunc terra nigra prædicta remanet ex ambobus, in lapidem prædictum, durum, citriniſſimum, jam converſum. Non autem contentemini de volatilitate prædicta, donec inveniatur quòd tota maſſa lapidis prædicti, igne elevati, reddita in ſuo vaſe per eundem continuò aſcendat: ſic quod nil in profundo mundum nec ſordidum reſideat ex eadem. Dum verò ſic perfectiſſimè elevabitur, adimplebitur in operis Philoſophici perfectione, quam jubet ſcriptura, dicens: Suaviter cum magno ingenio aſcendit à terra in cœlum. Item: Scitote quòd cùm corpori admiſcetur, fit unum cum eo, & vertit ipſum in ſpiritum. Et Geber idem præcipit in capitulo de tertii ordinis medicina: & omnes Philoſophi idem clamant, & hoc opus à Philoſophis nominatur Ablutio, per quam achileſve: quoniam in elevatione uterque aſcendit in fumum, ſeu fumi ſpeciem. Et quia etiam liquatur hæc materia dum aſcendit, patet eam eſſe de natura aquæ calidæ: namque liquatur, & frigido coagulatur: & cùm à ſuperfluitatibus denudatur, abluitur & imbibitur: & aqua ſua, ſcilicet ſpiritu prædicto ab eodem germine procedente. Hæc eſt ergo Philoſophica diſſolutio, quæ fit igne.

CAP. III.

Sequitur Decoctio primi gradus uſque ad nigredinem.

IStud igitur rotundum ſpirituale factum, quod æs vertit in quatuor, balneum temperatum ingredi: ſed per quod corpus fit ſuave atque continens ignem levem, qui humiditatum eſt corrumpentium conſumptivus. Fieri ergo debet furnus talis diſpoſitionis, quòd in eo lentus adminiſtretur ignis, qui augmentari non poſſit: & vas materiam capiens vitreum debet eſſe coopertum ferro, vaſe ejuſdem formæ ſciſſo per medium: & debet eſſe vas longum cubito uno: ſtrictum in ſummitate, & ſtrictura nihil permittat exhalare de ſpiritu: & longitudo fumos præcipitet, ſi quos elevari contingat, & humiditates corrumpentes infra ſe conſumat. Quorum furni & vaſis quærentium eſt lilii viſio, non ſcriptura: & debet calor vas undique circuire: ita ut æqualitas undique ſit caloris: aliàs fruſtrà balneum diceretur. Et in furni ſummitate debet eſſe foramen, per quod exire debet fruſtum unum vitri rotundum & longum, claudens orificium dicti vaſis: in cujus fruſti tactu cognoſcitur, ſi calore congruo materia decoquatur. Et ſi fortè aliquis fumus infra vas jam dictum aſcendere videatur, non permittit ipſum doſis diſpoſitum exhalare, quantumcunque vas etiam teneretur apertum. Quare dicitur à Gebero: Nunquam unum ab alio verè ſeparatur, licet quoad viſum ſegregari, vel ſeparari ſuperficialiter videantur. Nec unum ſine alio eſſe poteſt: nam ſui ſpiritus temperati ſunt per viam naturæ perfectæ, in tantum, quòd ab inviçem non ſeparantur. In hoc autem gradu

gradu caloris materia nigra efficitur: quoniam nigredinem efficit in humido calor agens. Quare in Turba dicitur: Videns autem nigredinem illi imminere, ſcito jam corpus liquefactum eſſe. Item primò in opere omnia denigrantur. Iſte verò fructus ideo fit, ut caveatur ab igne nimio: quoniam intruſus calor perire facit, & compoſitum ſegregare. Et ideo temperato debet igne proſequi: decoquitur, ſicut puer lacte nutritur. Et in hoc omnes conveniunt. Et hoc etiam oſtenditur in Practica de diverſis coloribus, ſub nigro colore contentis.

CAP. IV.

De Gradu Ignis advenienie nigredine.

CUm verò totum eſt nigrum, continuetur ignis ejusdem gradus, donec albedo in ventre ipſius occulta appareat: nam ſic approximat fixum: Notandum autem, quòd in ipſa nigredine multi colores apparent, de quibus faciunt Philoſophi mentionem. Nam quandoque totum fit viride, quandoque lividum, quandoque violacei coloris; quandoque etiam ex uno latere vaſis eſt viride, ex alio nigrum, vel lividum intus, & viride extrà, hi tamen colores omnes ſub nigro comprehenduntur. Et quoniam in eis nulla perfectio eſſentialis exiſtit: ideo Philoſophi principaliter tantùm inter cæteros colores nominant tres, videlicet quæ virtutes dicuntur animæ, ſcilicet nigrum, album & rubeum. Quare in Turba: Veneramini regem & ſuam uxorem: & nolite eos comburere, ne fugetis eos nimio igne: quoniam neſcitis quando indigetis his, qui regem & ſuam uxorem emendant. Coquite eos ut fiant nigri, deinde albi, deinde rubei: deinde tingens fiat venenum. Item fiat lapis albus combuſtione: & humore ſeu liquefactione. Per aquam dicitur ſequi mortificatio quæ apparet in nigredine primò apparente, in qua mortificatione uniuntur ſpiritus: id eſt, deſiccantur: quia niſi corpora exiccentur, non apparent colores animæ, quæ nigredo & nubes appellantur. Item magneſies cùm dealbatur, non permittit ſpiritum fugere: qui natura naturam continet. Humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, ſe deſiccatam oſtendit, dum color albus incipit apparere. Nam in transmutatione nigredinis vidi, antequam perfectè dealbaretur, fuſcam albedinem, quæ brunus color vulgariter dicitur: quæ brunicies vera albedo poſtea efficitur. Tunc autem durante brunicie magiſter meus fregit vas & lapidem, & inſpexit eum intùs & extrà, & invenit brunum extra: intùs autem erat adhuc nigredo. Cujus cauſam mihi aſſignavit, quòd videlicet partes materiæ vaſis lateribus adhærentes magis ſenſerant calorem ſibi propinquum, quàm materia media, ideoque citiùs in calorem cœperant tranſmutari. Et dixit mihi quòd iſta brunitas aſcendebat: quòd albedo extrahebatur à nigredinis ejus ventre, ſicut in Turba dicitur. Cùm enim videris ipſum natum, ſcito quòd albedo ipſius in ventre nigredinis primò apparentis occulta eſt. Et tunc te oportet illam nigredinem extrahere, ab illa nigredine ſubtiliſſima ejus: non autem miremini: quia adhuc materiam hanc voco lapidem. Nam ſciatis quòd quamdiu durat albedo, & etiam aſſumpta rubedine, per longum tempus ſtat durus, & in maſſæ fortis ſpeciem reſidet, quouſque decoctionis continuatione per ſe ipſam incipit dirui, & aliquantulum elevari.

CAP. V.

Sequitur Decoctio ſecundi gradus uſque ad rubedinem.

CUm igitur ſic dimiſerit hic lapis nigredinem, mutatur gradus ignis, & ponitur in alio furno ſubtilis diſpoſitionis, in quo fortior adhibeatur decoctio. Calefacientes vas, & materiam circumquaque, & ibi decoqui debet. Nam tunc ſuſcipit veram albedinem, cum qua ibidem coquitur tamdiu, donec albedine tranſmutata ruborem adſumere videatur. Cavendum eſt autem, quòd iſte ignis non ſit intenſior, quàm ad ſuum gradum ſpectet, nam in albo colore, corpus & ſpiritus ſunt verè conjuncti. Et ſi daretur decoctio in exceſſum ultra debitum ſui gradus, ſepararentur unita. Quare in Turba dicitur: Coquite & cavete ne in fumum vertantur & procreant. Citrinatur autem quando de albo colore in rubeum tranſmutatur. Citrinus autem color eſt medius inter album & rubeum. Oportet ergo eum prætendi ante rubedinem veram. Et de hac Practica locuti ſunt Philoſophi, dicentes: Spiritus & anima non uniuntur, niſi in albo colore: quia tunc in albo colores qui in mundo excogitari poſſunt apparent & firmantur: & tunc in unum colorem ſcilicet albedinis, conveniunt: dealbatio enim eſt totius operis fundamentum: nec inde variatur in diverſos colores, videlicet veros, præterquam in rubeum, in quo eſt finis ultimus. Citrinatio enim quæ fit inter album & rubeum, non debet dici color in perfectione. Approbantur autem per hæc omnia quæ prædixi, quæ etiam vel re ipſa facti experientia demonſtravit.

CAP. VI.

Sequitur Decoctio tertii gradus uſque ad calcinationem.

ET dum rubeſcere incipit, ponitur ad decoquendum in alio furno, fortiorem ignis gradum, donec intus & extra vera rubedine perfruatur. Cujus ſignum eſt diruptio & perelevatio ſuprà dicta: de quibus in Turba dicitur: Poſt albedinem autem non potes errare. Nam igne augmentato poſt albedinem, ante rubedinem ad cinerationem pervenitur. Item videns autem illam albedinem ſupereminentem, eſto ratus, quòd rubor in albedine illa occultus eſt: & tunc oportet illud extrahere, & coquere, quouſque totum rubeum fiat. Et ſi vobis dubium relinquatur: quare albedo à nigredinis ventre extrahitur, rubedo autem non extrahitur ab albedine, licet ſit rubeum decoquendo, declaro vobis hoc modo: quoniam durante nigredine materia remanet, & eſt humida natura, quæ humiditas ſe oſtendit apparente albedine deſiccari. Et nunquam etiam apparet albedo, donec humiditates corrumpentes ſint omnino conſumptæ. His ergo duabus de cauſis dici poteſt, quòd albedo à nigredine extrahitur. Dum autem rubeſcit nihil devaſtatur, ſed tantùm coquitur, & decoctione ſui forti color rubeus immutabilis apparet, in quo eſt perfectio. Quare in Turba: Ex compoſito in ſpiritum rubeum verſo, fit mundi principium. Item ſpiritus tingens & vivificans intromittitur, poſtquam receſſit humiditas corrumpens non aletur, quod eſt perventum ad dealbationem

nem ſeu ad albedinem. Hoc ergo colore rubeo apparente, natura ſui perfectionem oſtendit occultam.

CAP. VII.

Sequitur Calcinatio, in qua ultimus gradus figendi completur. Et tunc ſpiritus corpus eſt verè factus, verè permanens, & fugitivum fugiens.

POſtquam hæc materia rubeum habens colorem dirui & elevari incipit, ponitur ad calcinandum per flammam fortem reverberiorum jam in terreo vaſe, in quo ignis gradu fixio completur, & permanens efficitur, vera atque perfectiſſima fixione. Quare Iber ait in cap. de Calcinatione, quòd ſpiritus calcinantur, ut fixiones fiant, & meliùs diſſolvantur. Et in capitulo etiam de tertii ordinis medicina incipit calcinari. Et debet in ignis calcinantis rigore permanere, donec pulvis tactu impalpabilis fiat, intenſiſſimum habens ruborem. Quare in Turba ſic dicitur: Scitote quòd cùm cinis eſt, optimè miſcuitur: eò quòd cinis ille recipit ſpiritum, & incluſus eſt ille humor per interiorem ignem, quouſque croci ſicci, vel combuſti ſanguinis, vel ſyrupi granati colorem aſſumat. Item cum aqua introivit in corpore, vertit ipſam in terram: deinde in pulverem, ſive in cinerem, ſi vult apud perfectionem experiri, manu accipite. Si enim impalpabilem aquam inveniunt, bene eſt: ſin autem iterate. Hic autem cinis rubicundiſſimus impalpabilis in ſe ipſo: elevatur etiam & creſcit in modum fermenti, & ſeparatur ab eo in calcinatione, prædicta terra nigra, ſubtiliſſima & perlucida, quæ in fundo vaſis eſt, ſub dicto pulvere rubeo reperitur. Unde dicebat mihi magiſter meus: Apparet perfectionem fixionis in hoc exiſtere duabus de cauſis: una quidem: quia per fixionem & per calcionationis ignem, introducitur parva quantitas hujus Elixir ſuper multas quantitates non permanentes corporis projecta confirmans in eis aurifixionem: quod non faceret, niſi in ea fixio ſuperabundaret. Alia verò: quia terra nigra prædicta in calcinatione ſeparatur à commixto, quæ aliàs fuerat in toto opere inſeparabilis, propter fortiſſimam unionem: & ideo neceſſe fuit per fortiſſimum artificium ſeparari. Et ſi remanet commixta propter ſui impuritatem, impediret puræ materiæ ingreſſum.

CAP. VIII.

Sequitur Cinis per calcinationem factus fuſibilis, & iteratò Lapis, qui eſt Elixir completum.

CInis verò iſte caret fuſione: qualiter autem ingrediatur ut tingat, certè liquefactio ſibi redditur, ſive ſudor, per modum à Philoſophis traditum. Quis ergo modus eſt ille? Eſt-ne in aquam ſolvendo? Certè non, quia Philoſophi non curant de aquis tangenti adhærentibus, & id humectantibus. Quare dicitur in Turba: Incipientes autem, audientes aquam, putaverunt eam aquam eſſe vulgi: quòd ſi noſtros libros legiſſent, ſcirent utique aquam eſſe permanentem. Quæ ergo aqua eſt verè, quæ tangenti non adhæret, ſed ſuperficiem diſcurrit nihil humectans ſicut argentum vivum. Quis ergo faciet talem aquam? Certè dico quòd ille qui ſcit facere vitrum. Hæc enim materia nihil aliud eſt quàm de ſeipſa vult ſibi adjungi: nam omnia quibus indiget in ſe habet. Et ſi bene excogitentur quæ prædixi, ſcietis ex hoc cinere habere lapidem rubeum in intenſo colore, parum perſpicuum habentem, frangibilem cum modico ictu, fuſibilem, penetrantem, ingredientem, & perpetua citrinatione tingentem. Cujus unum pondus centum illa, & plus Saturni convertit in Solem. Eſt autem in projectionis modo ſubtilitas: qua ignorata Elixir tenens non proficit ex eodem.

CAP. IX.

Concluſio totius Epiſtolæ.

ERgo Pater non miremini, ſi in hoc opere multi errant. Quoniam juro vobis, me nunquam vidiſſe quenquam præter magiſtrum meum: qui in debita applicaret materia opus ſuum, ſed conantur ad impoſſibilia in materiis: ac ſi de cane crederent hominem generare. Quid mirum ergo ſi reddantur in operibus mendaces? Nam lapide, & unde noto in Practica operis dubia ſubtiliſſima multa reſtant: verè autem credatis, quòd in libris ſuis poſuerunt Philoſophi veritatem. Sed poſt mortem ſcribentis cujuslibet ſcripta ejus, quandoq; ab aliquibus ſunt malè intellecta: quod tamen ipſe ſi præſens eſſet, & ſpeculativè exponeretur juxta verbum verificaret opera per effectum. Ego autem veſtræ prudentiæ per omnia expoſui totum opus: & per dicta Philoſophorum aliqua approbavi, licet pauca curavi allegare, quod ex cauſa omiſi: quoniam præſumo, quòd vos ſcripta Philoſophorum omnia in ſcrinio veſtri pectoris incluſiſtis. Et ſic non dubito, quòd dictis meis ea omnia applicaveritis per vos ipſum: ſicut ego per experientiam quam vidi, ſcripta ſapientum intelligo, aliàs non noturus. Et ſi circa hoc breviloquio brevis fui: hoc ideo. Nam in vobis tantùm præſumo ſcire fundamentum, quod vobis non latebit intentio hujus rei. Et ſufficit mihi, quòd vobis ſoli meus patet intellectus, & non mecum migrare queat hujuſmodi veritas ab hac luce. Ob paternitatis veſtræ reverentiam, Novum hoc Lumen edidi ſuper ea: quoniam inter Mundi cæteros vos elegi hac re meo judicio digniorem, & Altiſſimus faciat vos pervenire ad optatum.

Explicit Novum Lumen.

Incipit Perfectum Magiſterium, & Gaudium Magiſtri Arnaldi de Villa nova, *tranſmiſſum per eum ad inclytum* Regem Aragonum, *quod quidem eſt*, Flos Florum, Theſaurus omnium incomparabilis & Margarita; *in quo reperitur Veri Compoſitio Elixir, tàm ad album quàm ad rubeum componendum, videlicet ad Solem & Lunam ſub compendio declaratum.*

SCias, Chariſſime, quòd in omni re quæ ſub cœlo eſt, creata ſunt quatuor elementa, non per viſum, ſed per virtutem. Unde Philoſophi ſub velamine

lamine ſcientiæ elementi, iſtam ſcientiam tradiderunt: & ad literam non intelligentes operantur ex ſanguine, capillis, ovis, & urina, nec non multis aliis, & ex illis primò extraxerunt quatuor elementa, ut cum eis opus perficerent; ſeparando primò per diſtillationem ex prædictis aquam claram: deinde oleum in ſuperficie citrinum, quod dicunt ignem & aërem continere, & terra nigra in fundo remanet. Poſtmodum cum aqua terram abluunt & dealbant imbibendo ipſam: & decoquendo aquam illam toties, donec terra dealbetur.

Deinde reducunt oleum illud ad ignem paratum diſtillando, quouſque dicta terra totum bibat, ſcilicet, aquam, oleum & tincturam. Et iſtam terram ſive cinerem projiciunt ſuper corpus fuſum, videlicet ſuper cuprum aut aliud, & nihil inveniunt: & tamen faciunt & operantur ſecundum quod Philoſophi dicunt in libris ſuis: & ſic in errorem ceciderunt, non invenientes introitum. Et tamen error illorum eſt: quia certum eſt, quòd non generatur ex homine niſi homo, nec ex equo niſi equus: ſimiliter nec ex aliis animalibus, niſi ſibi ſimilia. Cùm igitur iſta ſint à natura metallorum penitus aliena, impoſſibile eſt ex ipſis fieri generationem ex metallis: quia metalla non generantur, niſi ex ſpermate proprio: Argentum autem vivum eſt ſperma metallorum & origo eorum, prout dicunt omnes Philoſophi, & etiam uſus & ratio docet, prout inferiùs declarabo. Iſta autem prædicta, videlicet ſanguis, capilli, ova, & cætera vegetabilia, non ſunt argentum vivum: ergo ex ipſis eſt impoſſibilis generatio, ſeu transmutatio metallorum, non ſunt igitur prædicta lapis noſter, licet ſint exempla.

Sunt alii qui accipiunt quatuor ſpiritus, ſcilicet, arſenicum, ſulphur, argentum vivum, & ſal armoniacum, & dicuntur Spiritus: quia ab igne fugiunt, & evolant in fumum. Et iſta accipiunt loco quatuor elementorum: videntes quòd Philoſophi dicunt in libris ſuis: ſcientiam eſſe in ſpiritibus, & iſtos ſubjacentes, ut ſint naturæ aëreæ, vel naturæ aëreæ efficiantur. Fixant poſtmodum calcinando, ut ſint naturæ terreæ: ſolvunt, ut ſint naturæ aqueæ: deſtillant, ut ſint naturæ igneæ. Et iſta componunt juxta libros credentes habere ſcientiam elementorum: & compoſita ſimul componunt ſupra captum, & nihil inveniunt: ſed ut primi in errorem ſunt elapſi. Et cauſa illorum errorum eſt multiplex, quarum duæ ſufficiunt quo ad præſens. Una, quia ut prædictum eſt, quòd metalla non generantur niſi ex ſuo ſpermate. Iſta autem non ſunt ſperma metallorum perfectorum, excepto argento vivo. Ergo ex eis eſt impoſſibile fieri generatio, vel tranſmutatio in metallis. Item quia ſulphur & arſenicum citò comburuntur in igne, & ab ignis combuſtione in carbonem transferuntur: quomodo ergo expectabitur de eo bonum: quia citò comburitur, & in carbonem reducitur, nec aquam expectare debet? Igitur patet ſubtiliter intuenti, quòd nec iſta per ſe, nec juncta cum corporibus, neque miſta cum oleis extractis ab ovis, ſanguine & capillis, urina, vel aliis vegetabilibus, nec miſta ad invicem ſunt lapis noſter, aut medicina noſtra. Et hoc propter rationes prædictas, quia ad generationem hominis non fit alicujus commixtio rei, nec ad generationem animalis, nec ad generationem plantæ, niſi ſuis propriis ſeminibus, aut ſpermatis. Igitur magiſterium noſtrum commiſtione alicujus non indiget extranea.

Quidam credunt in ſalibus, ſeu aluminibus ſcientiam invenire: & ea ſolvunt & calcinant, fundunt & præparant: & aliqui per ſe ſolùm projiciunt ſuper corpora imperfecta. Et alii ſimul miſcent cum ſpiritibus, ut dictum eſt. Præparant autem cum corporibus præparatis, & nihil inveniunt. Et cauſa illorum errorum eſt ſimilis præcedentibus.

Et quidam ex ſolis corporibus credunt medicinam elicere: & præparant ea calcinando, ſolvendo & congelando, & projiciunt ſuper corpus, & decepti ſunt. Et error illorum eſt, quia ſperma illorum ab initio non acceperunt, ſed corpus, ut eſt in natura ſua. Ex rationibus ergo dictis apparet, quòd non in ſanguine, nec in ovis, nec in capillis ſeu vegetabilibus appareat, aut habebitur ſcientia noſtra, nec in ſpiritibus prædictis per ſe, aut ſalibus, atramentis, aut aliis hujuſmodi quibuscunque.

Et quidam, ſubtiliùs inſpicientes, conſideraverunt argentum vivum eſſe principium metallorum, & ipſorum origo in caloris ſulphure invenitur. Decoxerunt & ſublimarunt per ſe argentum vivum, & fixaverunt, & præparaverunt, & nihil invenerunt. Cauſa verò erroris illorum eſt: quia ſperma viri non prodeſt, nec fructum affert, niſi projiciatur in matricem mulieris. Sic etiam Mercurius, qui ſperma eſt, non prodeſt, niſi projiciatur in matricem corporum, ut ipſum maturent. Quidam ipſum cum corpore amalgamando miſcuerunt, & lavarunt tamdiu cum aqua dulci, donec eis apparuit: quia corpus mundum eſt redactum: & illud coxerunt uſque in finem: credentes quòd argentum vivum cum tali corpore miſceatur: & nihil invenerunt: quia corpus immundum invenerunt, & argentum vivum evanuit: ſed corpus fuit mundius, quàm fuiſſet. Cauſa verò illorum errorum eſt: quia ſperma non jungitur cum corpore, niſi Luna mediante: quoniam anima eſt medium inter ſpiritum & corpus, ipſa ad invicem conjungens. Anima autem fermentum eſt: quia ſicut anima corpus vivificat hominis: ſic fermentum corpus mortuum à natura ſua penitùs alteratum vivificat. Unde anima obtinet principatum exercens vires ſuas: idcirco, quid ſit fermentum, infrà dicetur.

Quidam miſcent corpora imperfecta cum corporibus perfectis, & ponunt, in examine, credentes, quòd id quod eſt bonum & purum in corporibus imperfectis cum perfectis remaneat, & reſiduum evaneſcat. Hæc autem non videntes illuſi ſunt, & cecidit in eis cogitatio prava. Cauſa autem illorum errorum eſt: quia corrumpens corpora imperfecta, impedit ne perficiantur. Et nota quòd hic oporteret habere duplicem virtutem, quæ ſepararet terram ſulphuream comburentem à commixto, & quæ converteret jam ſeparatam ad naturam ſuam. Hanc virtutem corpus in ſua groſſitudine habere non poteſt. Hæc omnia tentaverunt communiter operantes, prout & ego tentavi jam, & in ſtuporem adducti ſunt tanquam de ſcientia deſperati, & intellectus imbecillitate magiſterium relinquentes.

Nunc autem ſcire te volo, quòd materia omnium metallorum, & eorum ſperma eſt Mercurius decoctus & inſpiſſatus in ventre terræ, calore ſulphureo decoquente, & ſecundùm varietatem ſulphuris, & ipſius multitudinem in terra diverſa metalla generantur: ſemper tamen eorum materia eſt una & eadem eſſentialiter, ſolo tamen differunt accidente, ſcilicet decoctione majori aut minori, adurenti, vel non adurenti, ſeu comparatis. Et in hoc omnes Philoſophi conveniunt. Et adhuc tibi, chariſſime

chariſſime fili, clariùs demonſtrabo. Certum enim eſt, quòd omnis res eſt ex eo, vel de eo in quod reſolvitur: ſuper quod ponam tibi exemplum. Glacies vel nix convertitur in aquam mediante calore: ergo priùs fuit aquam quàm nix vel glacies: ſed omnia metalla convertuntur in argentum vivum: ergo priùs fuerunt argentum vivum. Modum autem convertendi ipſa in argentum vivum, inferiùs te docebo. Hoc autem ſuppoſito, quod metallum poſſit reſolvi in argentum vivum, ſolvitur opinio illorum, qui dicunt: Spiritus & alias ſpecies in elementa & naturam metallorum transmutari non poſſe: quia hoc verum non eſt, ut ipſi aſſerunt, niſi ad primam materiam reducantur. Reductio ipſius ad primam materiam eſt facilis & poſſibilis metallis. Item oſtendo tibi quòd multiplicatio in metallis eſt poſſibilis. Nam omne creſcens & naſcens multiplicatur, ut patet in plantis & arboribus: nam ex uno grano mille grana procreantur: ex una arbore infiniti procedunt ramuſculi: ex quibus fiunt diverſæ arbores & infinitæ. Et ſic ſuum numerum augent & multiplicant. Metalla autem in terra naſcuntur & creſcunt: ergo poſſibilis eſt in eis augmentatio & multiplicatio uſque in infinitum.

Oſtendi tibi, chariſſime Fili ſapientiæ: ſi ea quæ dicta ſunt intellexiſti, errores omnium operantium communiter cum cauſis ſuis: & affirmavi hoc eſſe verum demonſtratione aperta & lucida: nunc Dei auxilio ad practicam veniamus. Dico tibi chariſſime, quòd oportet corpora primò ad primam materiam reducere, ad hoc ut fiat generatio ſeu multiplicatio in eiſdem materiis. Animadverte ergo in his quæ tibi deſcribuntur. Accipe cupri ℔. j. & fiat ex eo limatura munda, & miſce cum ℔. iiij. Mercurii, terendo in mortario cum ſale modico & aceto, quouſque ſimul amalgamentur. Cùm autem cuprum fuerit optimè conjunctum, pone ipſum in bona quantitate aquæ vitæ, hoc eſt, in xij. partibus ſui de aqua vitæ. Hoc eſt, quòd ſi amalgama fuerit ℔. j. de aqua vitæ ſit xij. & pone totum in urinali ſuper ignem debilis cineris inferius lentiſſimè ad ignem per diem naturalem: tunc dimitte infrigidari, & cùm frigidum fuerit, cola aquam tuam cum omnibus quæ in ea ſunt per pannum lineum donec exeat & tranſeat per pannum de aqua, id quod de corpore reſolutum fuerit, & non per filtrum: quia non exiret reſolutio corporis per filtrum, & pars quæ poterit exire exeat, & pone ad partem. Deinde accipe id quod remanſit in panno, & iterum cum nova aqua benedicta repone ad ignem in vaſe prædicto, per diem & noctem ut priùs, & cola ut ſuprà dicitur, & aquam ſecundam cum prima ad partem pone, ut ſuprà: & ſic toties reitera, quouſque opus ad aquam revertatur: hoc eſt ad primam materiam, quod eſt Mercurius.

Quo facto, totum iſtud accipe, & pone in vaſe vitri, ſuper ignem lentum decoquens, quouſque videris in ſuperficie nigredinem apparentem, quam remove ſubtilius quàm poteris, & ſic reitera coquendo, & nigredinem à ſuperficie tollendo, quouſque appareat nihil nigredinis, & aqua remaneat clara: nunc habes aquam & terram, ſcil. duo principalia elementa.

Deinde accipe illam terram & nigredinem quam collegiſti, & pone in vaſe vitreo, & ſuperinfunde de aqua prædicta, quouſque ſuper eam natet: & coque lento igne per quatuor dies: tunc aquam pone & coque, & ſic deinceps, quouſque terra albata & clara. Et hoc eſt quod Philoſophi dixerunt: hæc terra cum aqua putreſcit & mundificatur: quia cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magiſterium dirigetur. Qua mundata & clarificata, ſeu dealbata, ut dictum eſt, aqua mediante, quæ cum dicta terra, mediante calore, & coagulata & inſpiſſata terram ipſam coagulatam cum aqua ſua, inſpiſſatam ſine alia aqua decoquens forti igne in cucurbita vitrea, alembico vitreo ſuperpoſito, donec quicquid fuerit de aqua, aſcendat ad alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento de quocunque volueris quartam ſui partem: id eſt, ſi fuerit una libra corporis perfecti, de fermento uncias tres. Fermentum verò aut eſt aurum aut argentum: & iſtud fermentum cum terra fermentatur, ſic ſoluti, ut de terra factum eſt: & eodem ordine cum terra præparatum ſimul conjunge & ablue cum aqua prædicta, & coque per tres dies aut plures. Tunc iterum aquâ ſuâ imbue & coque ut priùs: & hoc toties reitera, quoties & donec hæc duo in unum reducantur: quod perpendes quando color non variabitur in eiſdem: tunc ſuper eis infunde aquam prædictam, partem poſt partem paulatim, uſque dum biberit de ipſa quantum poterit ſemper novam aquam infundendo. Nam in iſta conjunctione ſpiritus, & corporis, cum eiſdem commiſcetur anima: & unum fiet cum eis, & corpora convertuntur in naturam ipſorum, & germen conjungitur cum corporibus ipſorum prædictis mundatis: quia non poterant antea propter illorum immundiciem & groſſitudinem, ſed cum eis conjungitur, & in eis creſcit & augmentatur.

Nunc revertar, chariſſime, ad dicta priùs, applicans ſingulariter ſuper ea verba Philoſophorum antiquorum obſcurè in parabolis collocata. Ut me in dictis verba Philoſophorum intelligere, cùm ipſa verba eos protuliſſe affirmes. Primum verbum eſt corporum in argentum vivum reductio: & iſtud eſt, quod Philoſophi vocaverunt Reductionem, quæ eſt artis fundamentum. Verba Philoſophi: Niſi corpora ſolveritis in vanum laborabitis: De qua ſolutione tractans Parmenides in libro Turbæ dixit: Si hunc librum legiſſent & intellexiſſent, ſcirent utique aquam eſſe permanentem, quæ abſque ſuo corpore cum quo juncta eſt, & facta eſt unum permanens, eſſe non poſſet. Non igitur corporum Philoſophorum aqua nubis, ſed ipſorum converſio in aquam, ex qua fuerunt creata, ſcilicet argentum vivum, prout gelu convertitur in aquam limpidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiam unum habes elementum quod eſt aqua.

Secundum verbum eſt: Quòd ſit terra. Et hoc eſt quod Philoſophi dixerunt. Quòd de groſſitudine aquæ terra generatur: quoniam fæces aquæ quæ remanent in fundo vaſis, Terram Philoſophi dixerunt. Sic habes ergo ſecundùm alios, elementum, quod eſt aqua.

Tertium verbum eſt: Quod eſt terræ mundificatio. De aqua mundificatione Morienus Philoſophus dicit: Hæc terra cum aqua putreſcit & mundificatur: quæ cùm mundificata fuerit, auxilio deitatis totum magiſterium dirigetur. De qua dixit etiam Pheyrer in libro Turbæ: Junge ſiccum humido, ſcilicet, terram aquæ. Ecce & aquam per ſe jam habes, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum eſt: Aqua quæ poteſt evaporare per diſtillationem per quam ſublimationem ſive aſcenſionem efficitur ipſa terra aërea, cùm prius eſſet ſpiſſatum cum terra & coagulatum. Et habes terram, aquam & aërem. Et hoc dixit Philetes in libro Turbæ: Dealbatum ſiccum igne comburite, quouſque

quouſque ex eo exeat ſpiritus, qui in eo invenitur: qui dicitur Cinis Hermetis. Et Misêris Philoſophus: Et remanet terra calcinata in fundo vaſis, quæ eſt naturæ igneæ. Et ſic habemus in prædictis præparationibus quatuor elementa. Hæc ergo terra calcinata eſt illa, de qua ait Misêris Philoſophus ſic: Nec cinerem vilipendas in inferiori loco, eo teſte exiſtente. In eo enim eſt diadema cordis, quæ remanet. Cinis eſt poſtmodum cum prædicta terra. Fermentum ponitur, quod Philoſophi animam dicunt fermentum. Et hoc ideò, quia ſicut corpus humanum abſque ſuo fermento, ſeu ejus anima nihil valet, ita eſt in propoſito. Nam fermentum eſt corpus, ut dictum eſt, & ad naturam ſuam alia convertit. Et ſcias quòd non eſt fermentum niſi Sol & Luna, hoc eſt aurum & argentum iſtis planetis appropriata. Ideò, quia ſicut Sol & Luna aliis dominantur planetis: ſic iſta duo corpora aliis dominantur, & ipſa ad ſuam naturam convertunt: & ideò à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum in corporibus introduci: quia eſt ejus anima. Hoc eſt quod dixit Morienus: Niſi corpus immundum mundaveris, & eum dealbatum non reddideris, & in eo animam non miſeris, nihil huic magiſterio direxiſti. Igitur fit conjunctio fermenti cum corpore mundato: & tunc ſpiritus cùm jungitur, lætatur & gaudet cum eis: quia munda ſunt à ſua natura groſſa, & ſubtilia ſunt facta. Et hoc eſt quod dixit Aſcanius in libro Turbæ: Spiritus non conjungitur cum corporibus, donec à ſuis immundiciis fuerit perfectè denudatus. In hora conjunctionis mirabilia maxima apparent. Nam omnes colores de mundo apparent in operando quotquot excogitari poſſunt, & corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento, quod fermentum eſt anima: ſpiritus mediante anima cum corpore conjungitur & ligatur: & cum eo ſimul in colore fermenti convertitur, & fit unum cum eis.

Ex prædictis apparet, ſubtiliter intuenti, Philoſophos in ſuis verbis obſcuriſſimis vera dixiſſe. Nam ipſi Philoſophi dicunt in libris ſuis, quòd Lapis noſter eſt ex quatuor elementis: quia ipſum elementis compararunt. Et oſtenſum eſt primò qualiter ſunt quatuor elementa. Dixerunt etiam quòd lapis noſter compoſitus eſt ex corpore, & anima, & ſpiritu, & verum dixerunt. Nam corpus imperfectum corpori comparaverunt propter hoc, quia eſt infirmum. Aquam ſpiritum dixerunt, & verè ipſa ſpiritus eſt. Fermentum animam dixerunt: quia ſicut ſupra dictum eſt, corpori imperfecto vitam tribuit perfectam, quam priùs non habebat, & meliorem formam produxit.

Dixerunt etiam quidam Philoſophi: niſi corpora ducatis ut fiant incorporea, ad corpora nondum operanda regulas inveniſtis, & verum dicunt. Nam primò fit aqua, id eſt, argentum vivum: & ſic fit incorporeum. Deinde de conjunctione ſpiritus, ſcilicet aqua, fit corpus. Et ideo quidam dixerunt: Convertere naturas, & quod quæris invenies, hoc eſt verum. Nam in noſtro Magiſterio primò facimus de groſſo gracile: id eſt, de corpore aquam, & poſtmodum de hujusmodi ſiccum: id eſt, de aqua, quæ humida eſt, terram: id eſt, ſiccum: & ſic naturas convertimus, & facimus de corporeo vel corporali ſpirituale, & de ſpirituali corporale, ut dictum eſt. Et facimus id quod eſt ſuperius, ſicut id quod eſt inferius: id eſt, ſpiritum corpus, & corpus ſpiritum: ut in principio operationis videlicet in ſolutione fit: quod eſt inferius, eſt ſicut id quod eſt ſuperius: & totum vertetur in terram.

Patet ergo ex prædictis, quòd lapis noſter ſunt quatuor elementa, & ſunt anima, corpus & ſpiritus. Et lapis noſter, prout dicunt quidam Philoſophi, fit ex una re cum uno: & certè verum dicunt. Nam certè totum magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra, & ex ea: & per eam. Nam ipſa corpora ſolvit (ut dictum eſt ſuperiùs) non ſolutione illa, quam & prout credunt ignorantes, quòd convertantur in aquam nubis: ſed ſolutione vera Philoſophica, ſcilicet quòd convertatur in aquam primam, ex qua fuerunt ab initio. Ipſa enim aqua corpora calcinat, & in terram reducit. Ipſa eadem aqua corpora in cinerem transformat, & eam incinerat, dealbat & mundificat, juxta verbum Morieni dicentis, quòd azoch & ignis latonem abluunt, aque mundificant, & ejus obſcuritatem ab eo penitùs eripiunt. Lato autem corpus immundum eſt: Azoch autem eſt argentum vivum. Et corpora diverſa conjungit præparatum prædicto modo, conjunctione tali, quam non poterit ignis potentia: nec alia temperatio ſeu probatio ſeparare: & ab ignis combuſtione defendit: & eorum unum in aliud mittit, & corpora ſublimat non ſublimatione vulgari, quam intendunt idiotæ, quòd ſublimare ſit ſuperius aſcendere per ignem. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & miſcent cum ſpiritibus ſublimatis, ſcilicet cum ☿, arſenico, & ſale: & per ignem fortem & ſubitaneum corpora aſcendere faciunt cum ſpiritibus, & dicunt quòd tum corpora ſunt ſublimata, & his tales falluntur & deluſi ſunt: quia ipſa poſtmodum inveniunt magis immunda, quàm fuerunt priùs.

Scias, chariſſime, quòd non eſt noſtrum ſublimare, ſuperiùs aſcendere: ſed ſublimare Philoſophorum eſt, de re baſſa & corrupta altam facere atque magnam: id eſt, puram: ut dicimus: Iſte homo ſublimatus eſt: id eſt, in dignitate poſitus: ſic enim diximus, corpora ſunt ſublimata: id eſt, in ſubtilitatem & in altam naturam converſa. Veruntamen ſublimare apud Philoſophos, idem eſt quod ſubtiliare & decretare, quod totum facit aqua noſtra benedicta. Sic ergo intellige noſtram ſublimationem: quia multi ſunt in hoc decepti. Aqua etiam noſtra mortificat & vivificat, & apparere facit colorem primò nigrum in mortificatione corporis, dum in terram vertitur: poſtmodum apparent multi colores, & varii ante dealbationem: quorum omnium finis eſt albedo. In conjunctione verò corporis præparati & fermentati, colores infiniti apparent tot, quot ab homine excogitari non poſſunt. Et ſic apparet quòd magiſterium noſtrum eſt in uno, & cum uno fit, & ex quatuor, ut dictum eſt, & ex tribus, ut ſuprà dictum eſt. Unde ſcias, chariſſime, quòd Philoſophi nomina noſtri lapidis multiplicaverunt ad hoc, ut abſconderent eum, & dixerunt: Lapidem noſtrum corporeum & ſpiritualem eſſe: & in rei veritate mentiti non ſunt, prout ſapientes intelligere poſſunt. Nam ibi eſt corpus & ſpiritus, & corpus factum eſt ſpirituale in ſolutione, ut dictum eſt: & ſpiritus factus eſt corporalis, in conjunctione ipſius cum corpore perfecto, & fermento. Quidam enim Philoſophorum ipſum vocantes (prout dixit Eximenus in libro Turbæ) ſic ſcitote omnes ſcientiam inquirentes, quòd nulla ſit tinctura vera, niſi cum ære noſtro: & infinita nomina impoſuerunt, ne ab inſipientibus perciperetur quoquomodo, ſi ipſum nominarent: tamen unus eſt, & idem opus.

opus. Et ideo dicit Morienus quòd cum facto noſtri magiſterii aſſimilatur in ordinem hominis creationi. Nam primò eſt coitus, poſtmodum conceptio, deinde impragnatio, quartò ortus, & quintò ſequitur nutrimentum. Hæc verba faciam te intelligere ſi fueris attentus corde, atque ſollicitus. Sextò ſperma noſtrum, quod eſt argentum vivum, cum terra conjungitur corpori imperfecto: quæ terra noſtra dicitur: eò quòd terra eſt mater omnium elementorum: tunc ſecundùm Philoſophos Coitus appellatur. Dum autem terra incipit aliquantulum de argento vivo ſecum retinere, tunc dicitur Conceptio, & tunc agit maſculus in fœminam: id eſt, argentum vivum in terram. & hoc eſt quod dicunt Philoſophi, quòd noſtrum magiſterium non eſt aliud niſi maſculus & fœmina, & ipſorum conjunctio. Dominatur aqua in argentum vivum, & terra creſcit & multiplicatur, & augmentatur. Quod autem evenit quando terra dealbatur, tunc prægnatio nuncupatur: quoniam jam terra eſt impraegnata. Deinde fermentum conjungitur cum corpore imperfecto præparato, ut dictum eſt, quouſque unum fiant colore & aſpectu, & tunc dicitur Ortus. Tunc enim natus eſt lapis noſter: qui natus Rex à Philoſophis nuncupatur. Unde dicit Philoſophus in libro Turbæ: Honorate regem veſtrum ab igne venientem diademate coronatum, & ipſum alimentate uſque dum ad ætatem perfectam perveniat. Cujus pater eſt Sol, mater verò Luna. Lunam autem pro corpore imperfecto accipiunt: Solem verò pro corpore perfecto. Ultimò verò ſequitur nutrimentum, quouſque augmentetur augmentatione magna. Nutrimentum autem lacte ſuo & ſpermate ex quo fuit ab initio, imbibatur argento vivo ſæpe & ſæpius, quouſque habeat quod ſufficiat: id eſt, uſque ad perfectionem, quod eſt finis totius operis noſtri.

Chariſſime, per ea quæ dicta ſunt, facilè potes intelligere omnia verba Philoſophorum obſcura, & cognoſces omnes in eodem convenire. Et nihil eſt aliud magiſterium, niſi id quod prædixi tibi. Jam habes chariſſime corporis ſolutionem & reductionem ſui ipſius ad primam materiam. Deinde habes ipſius in terram converſionem. Poſt autem dealbationem, in aërem levigationem: quia tunc deſtillando humiditatem quæ invenitur, fit aëreum. Quod deſcendit, & terra remanet calcinata: & tunc eſt igneæ naturæ. Et habes etiam iſtorum conjunctionem ad invicem: & habes commixtionem animæ & corporis: & etiam conjunctionem animæ & corporis & ſpiritus ſimul, & converſionem ad invicem: & habes augmentationem tantùm. Cujus utilitas major eſt, quàm poſſit percipi.

Explicit tractatus Flos Florum Magiſtri Arnaldi de Villa nova.

Arnaldi De Villa Nova Epiſtola *ſuper Alchimia ad Regem Neapolitanum.*

Scias ô tu Rex, quòd ſapientes poſuerunt in opere multas res, & multos modos operandi, ſcilicet diſſolvere & coagulare, & plura vaſa, & pondera, quod fecerunt ad excæcandum ignorantes, & ad declarandum intelligentibus opus prædictum. Et nota, ô tu Rex, quòd ſapientes denunciarunt opus ſub brevibus verbis: licet plura verba alia poſuerunt, & adjunxerunt, ut non intelligeretur, niſi per ſapientes. Sapientes verò dixerunt, quòd eſt unus lapis, qui ex quatuor naturis eſt compoſitus: quæ quidem naturæ ſunt, ignis, aër, aqua & terra. Qui quidem lapis eſt lapis in ſimilitudine & tactu: non autem in natura: & vocatur lapis, ſive compoſitum quoddam. Compoſitum dum eſt ductum per viam rectam eſt id quod quæritur, in quo non eſt aliquid ſuperfluum, vel aliquod quod deſit, imò omnia quæ ſunt in lapide, ſed ei neceſſaria, & nullo alio indiget: & quod dictum compoſitum, ſive lapis eſt unius naturæ & una res: quæ quidem res, in decoctione ignis habet diverſos colores, antequam fiat lapis albus perfectus.

Et nota, ô tu Rex: quòd ubi magis dictus lapis ſtat in igne, tantò magis augmentatur de bonitate: quòd in aliis rebus non eſt ita: quia omnes aliæ res in igne comburuntur, & amittunt humiditatem radicalem. Dictus verò lapis totus ſolus in igne ſemper melioratur & creſcit ejus bonitas: & ignis eſt ejusdem lapidis nutrimentum. Et iſtud eſt unum de evidentibus ſignis ad cognoſcendum lapidem ipſum: quod intellige bene. Quod compoſitum ſive lapis dividitur ante operationem duobus modis: prima corporalis, alia ſpiritualis, & unum exit ab alio, & eſt unita, & regitur unum cum alio, & unum meliorat aliud. Et Philoſophi nominaverunt unum Maſculinum, & aliud Fœmininum.

Et nota, ô tu Rex, quòd quando Philoſophi nominaverunt Argentum vivum, & magneſiam, dicentes: Congelat argentùm vivum in corpore magneſiæ: quod ipſi non intellexerunt de argento vivo vulgari quod videtur, ſed intellexerunt, quòd argentum vivum eſt humiditas dicti lapidis: quia magneſia non eſt illa quæ videtur vulgariter: ſed magneſiam vocaverunt totum compoſitum, in quo eſt tota dicta humiditas, quæ eſt argentum vivum. quæ quidem humiditas non eſt ſicut aliæ humiditates, quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compoſitum diſſolvit, congelat, denigrat, dealbat, & finaliter rubefacit & perficit. Et nota, ô tu Rex quòd in opere non ponuntur plura: ſed una res duntaxat, nec oportet aliqua fieri trituratio manuum, nec aliquid apponi debet cum dicto lapide. Et nota, ô tu Rex, quòd terra alba vocatur lapis albus perfectus, & terra rubea vocatur lapis rubeus perfectus: quæ quidem terra alba per regimen dicti operis, abſque adjutorio alterius rei convertitur in rubedinem. Aqua verò ſive argentum vivum, vocatur humiditas, quæ eſt in dicto lapide. Et nota quòd aqua ſive humiditas dum exit de compoſitione ſive lapide, verſa fuit tota compoſitio nigra in fundo vaſis: & ſic continuando ignem ipſa nigredo in qua eſt humiditas, vertitur in diverſos colores: & finaliter in albedinem: quæ quidem humiditas vocatur etiam aër, qui aër ſeu humiditas miſcetur cum terra ſua, & cum aliis elementis in ipſo lapide exiſtentibus: donec fiat unum quid album. Et nota, ô tu Rex, quòd dicta humiditas aërea, quæ eſt argentum vivum, eſt una res cum terra ſua ſupradicta, & aliis elementis in ipſo lapide perſiſtentibus. Quæ quidem humiditas, licet ſit pauca, eſt ſufficiens ad nutriendum, & ad perficiendum totum lapidem, à quo eſt ipſa humiditas. Et eſt ſciendum, quòd in dicta compoſitione, ſeu lapide, ſunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac elementis, in natura: quia ſi hæc non eſſent in ipſo compoſito, non fierent: non fierent inde, neque Sol neque Luna: & tamen non

non eſt ipſe Sol, ſicut Sol communis, nec ipſa Luna, ſicut Luna communis: quia ipſum Sol & Luna exiſtentes in ipſa compoſitione, ſunt meliores quàm ipſa natura vulgaris: eò quòd Sol & Luna dicti compoſiti ſunt vivi, & alii vulgares ſunt mortui: habito tamen reſpectu ad ipſum Solem & Lunam in dicto lapide exiſtentes, ut dictum eſt: licet Philoſophi nominaverunt ipſum lapidem Solem & Lunam, ad finem illum: quia in ipſo lapide ſunt potentialiter, non autem viſibiliter. Et eſt ſciendum, quòd ipſe lapis ſive compoſitum, una eſt res duntaxat, & unius naturæ & in ipſo eſt totum illud quod eſt ei neceſſarium: & in ipſo eſt id quod eum meliorat, & illud quod ipſum complet: & non eſt iſtud compoſitum quod eſt unum: videlicet opus aliquorum animantium ſeu animalium, ſeu vegetabilium: ſed eſt natura munda & clara de ſuis propriis mineris, quæ transmutantur per regimen ignis, & putreſcit & nigreſcit, & albeſcit, & rubeſcit: & ad plures alios colores devenit. Et nota, ô tu Rex, quòd humiditas prædicta quæ eſt argentum vivum, eſt corruptio ipſius lapidis: quoniam ipſum lapidem nigreſcere facit, & finaliter ipſum lapidem dealbat. Et nota, ô tu Rex, & ſcias, quòd Philoſophi dixerunt: Fundatis corpus, & aſſetis eum donec convertatur in aquam: quod intelligitur de dicto compoſito, quod fundatur, & congelatur: & tunc vocatur terra. Et nota quòd Philoſophi vocant Aquam dum dictus lapis eſt liquefactus cum ſua aqua, quæ in ipſo lapide eſt fixa: quæ aqua tunc eſt currens & alba ſicut aqua. Et nota, ô tu Rex, quòd convertatur aqua in aërem: quod eſt intelligendum, quod dicta aqua congeletur & convertatur in corpus quod antea fuerat: quod corpus eſt tamdiu in regimine ignis, donec convertatur ipſum corpus ſubtile, & in albedinem perfectam redactum: & tunc nominatur per aliquos Aër. Sed quando dicitur quòd convertatur aër in ignem, intelligitur, quòd dictum compoſitum, quod vocatur Aër, ſtet in igne forti tam diu, donec rubeſcat, & tunc erit completum ad rubeum: quod vocatur Ignis, ſive Sol. Et nota, ô tu Rex, quòd de uno ſolo compoſito, & duntaxat de ipſo fit opus, & non de alio: quod compoſitum recipe purum abſque immunditiis quæ ſunt in eo, videlicet quòd ſit mundum, ut oportet: quod compoſitum rege ipſum in igne cum ſuis naturis: & iſtud facias in principio regiminis ignis: quia in hoc eſt totus defectus ſive periculum. Et dum iſtud eſt factum, ulterius non poteſt eſſe aliquis defectus: & tunc ignis debet eſſe inter fortem & lentum, quouſque ſpiritus fuerit ſeparatus à corpore, & aſcenderit ſuper terram, & remanebit in fundo vaſis corpus mortuum, ſine ſpiritu in ipſo exiſtente. Et ſignum eſt, quòd ſi ponatur ſuper ignem, & non fundit, neque fumat, jam eſt completum quantum ad iſtum paſſum: & dum eſt ita, reducatur ipſe ſpiritus ſupra ipſum corpus à quo exivit: qui ſpiritus eſt ſimilis nubibus nigris, quæ portant aquā. Iſte namque ſpiritus vocatur Aqua vitæ, per quam ſuſtinetur hoc corpus, & cum qua moritur, & poſt mortem vivificatur. Et nota, quod cum dicto compoſito eſt illud, quod mortificat ipſum compoſitum, & cum ipſo eodem dealbatur, & rubeſcit idem compoſitum ſine adjutorio alicujus rei extraneæ. Item nota quòd ignis debet eſſe in principio operis lentus: ſecundò mediocris: tertiò fortis, videlicet paulativè augmentando ipſum ignem, donec dictus lapis albus fiat, & ultimò rubeus.

Practica Magiſtri Arnaldi de Villanova, *ad quendam Papam, ex libro dicto*, Breviarius Librorum Alchemiæ.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri devotiſſimo, poſt pedum oſcula beatorum, imitatio Dei excelſa, dico tibi pater alme, &c. Quod omnium primo, corpora in primam materiam reducere oportet. Prius te ſcire volo, quod materia omnium metallorum, & eorum ſperma eſt fumus albus, decoctus, & inſpiſſatus in ventre terræ, calore ſulphureo decoquente: & ſecundum varietatem ſulphuris & ipſius multitudinem in terra, diverſa metalla procreantur: ſemper tamen ipſorum plurimum materia eſt una & eadem eſſentialiter, ſolo differens accidente, &c. Cum enim ſine ſale operator nihil agat, ſicut qui cum arcu ſine chorda ſagittat, & hoc Morien. clarius dicit: Accipe phlegmaticum & cholericum, & tere ſanguineum cum eis, donec fiat cælum tingens pro debita, &c. in ſuo igne. Phlegmaticus eſt frigidus & humidus, ut Mercurius: cholericus vero eſt calidus & ſiccus, & ſal armoniacum, ſanguineus & calidus & humidus, ut Sol, ſeu aurum. Nota. ſal armoniacum non dat colorem, ſed dat introitum, præparat, & purgat: ingrediuntur tunc reliqui ſpiritus corporibus permiſtis, & conjungit, & recedit. Ipſum enim ſal eſt unguentum ſiccitate ignis coagulatum, ex natura calida & ſicca, ſubtili, à parte in partem penetrans ſolvit corpora, & eſt copulator contradictoriorum; & omnium ſpirituum cum corporibus. Ipſum enim eſt ſpiritus volans, lapis generans, ad elixir coadjutor. Et niſi ipſum eſſet, non ſolveretur nec ingrederetur elixir, nec poneretur unum cum aliquo alio, nec intraret unum in aliud: volans eſt, exiſtens unà cum corporibus corpus, & eſt in eo occultum & abſconditum: de quo dicit Avicen. in Majori: Si poſueris eum loco ignis, aeris & ſulphuris, aut cujuslibet, non erraſti in opere: ad quamlibet enim ſe inclinat naturam: & Almizadir, id eſt ſal armoniacum tibi ſolum ſubſerviat. In libro Aluminum & ſalium traditur: Quod ſi Deus non creaſſet eum, non perficeretur elixir, & vanum eſſet ſtudium Alchemicum. Qui ergo ſine ſale operatur, vel agit, ut ait Allegoria ſapientum, corpora mortuorum in ſepulcris eorum non attenuat, propterea, &c.

De Decoctione Lapidis Philoſophorum, & de Regimine ignis in diverſis gradibus decoctionum ad coagulationem Lapidis,

Verſus de Solutione.

Qui quærit in merdis ſecreta philoſophorum,
Expenſas perdit proprias, tempuſque laborum.
Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes:
Corpus, abhinc anima, ſpiritus, tinctura trahuntur.
Nullus Mercurius ſumatur, quam mineralis.

Ignis coagulationis gradus.

Primus formetur, ut ſenſus ei dominetur,
Senſibus æquato gaudet natura ſecundo.
Tertius excedit, ſed cum tolerantia lædit:
Deſtructor ſenſus, neſcit procedere quartus.

Igitur ad practicam deſcendamus, clare & aperte, & intelligibiliter eam ſubjiciamus. Nota ergo, quod in operatione noſtra, quæ divina eſt, potius quàm humana, requiritur una ſola materia nec ulla

ulla alia: quia aqua noſtra pura, & minetalis in nullo alio opere poſita, nec etiam alicui corpori miſta, quæ materia eſt ſubſtantia, & à qua diverſi colores effectusque in regimine apparent. Et ſcias quod una materia etiam requirit unicum vas de vitro, quod dicitur vas Hermetis: & illud requirit unum aliud vas terreum cum coopertorio ſuo ſimiliter terreo. Et illud unum vas de terra requirit unicum furnum, videlicet furnum Hermetis, & coopertorium furni. Primo ergo deſcribamus vas vitreum. Fiat ergo vas Hermetis de vitro, quod rotundum ſit ad modum cæleſtis Lunæ mediæ, quod vas debet habere foramen Luna plena portabitur. Deſcriptio autem vaſis Hermetis, eſt aliquantulum oblongum ad modum ovi, vel ad modum ampullæ.

Vas terreum modo deſcribamus, in quo debet vas vitreum prædictum poni. Fiat ergo vas terreum, quod poſſit ſuſtinere ignem fortem, & continuum etiam cum ignitione, ſicut eſt terra, de qua fiunt crucibula ad fundendum aurum: & fiat dictum vas tantæ capacitatis & magnitudinis, quod prædictum vas vitreum poſſit ibi bene recipi: ita quod ſub vaſe vitreo, & ſupra vas, & circa illud, poſſint poni cineres cribellati ad ſpiſſitudinem duorum digitorum ad minus: fiat autem prædicto vaſi coopertorium, quod ita conjungatur cum vaſe ſuo, quod flamma ignis non poſſit percutere vas vitreum intus poſitum. Habeat autem prædictum cooperculum unam ſuperius auriculam, ut poſſit deponi, & tractari, &c. Modo collocemus vas vitreum in illud vas terreum ſic: Primo habeas de cineribus optime cribellatis in bona quantitate, & pone de eis in vaſe terreo prædicto in ſpiſſitudinem duorum digitorum ad minus, fortiter cineres imprimendo: deinde pone ibi vas de vitro cum ſuo retentorio vel coopertorio: prius tamen optime claudatur orificium ipſius vitri, cum luto tibi noto (eſt autem lutum ſapientiæ) deinde circumpone cineres reliquos circumquaque, & ſupra, &c. ſicut ſcis.

Modo ſubjiciamus aliqua notabilia: Nota, quod in operatione noſtra, & in quolibet opere Alchemico, ſive agatur de ſublimationibus, ſive deſtillationibus, ſive decoctionibus quibuscunque, neceſſarium eſt duas partes vitri eſſe vacuas.

Item quanto carbones ſunt magis ponderoſi, & magis compacti, ſeu denſi, tanto ſunt meliores ad opus noſtrum: quia ignis factus ex ipſis magis durat in ſua qualitate, & ita carbones quercini & ſimiles ſunt eligendi. Et nota, quod ſint quatuor colores principales in opere apparentes, ſcilicet niger, albus, rubeus, & citrinus qui ſunt in diverſis gradibus taliter apparentes ſecundum ſuum gradum decoctionis. Cum alio enim igne facimus corpus nigrum, cum alio album, & cum alio rubeum, & alio citrinum. Sunt enim 4. gradus ignis, qui in ſupraſcriptis 4. verſibus continentur. Et nota, quod Philoſophi hanc ſcientiam ignis celaverunt, nec aliquis Philoſophus de dictis gradibus eſt clare locutus, ſed obſcure omnes de levi igne tantum faciunt mentionem. Primus igitur gradus continetur in primo verſu, qui eſt:

Primus formetur, ut ſenſus ei dominetur.

Et quomodo cognoſcetur, quando eſt calor primi gradus? certe ſic: quod ſi manus tangens cineres, ſeu cupellam, ſeu coopertorium furni, poſſit ibi ſtare ſine aliqua læſione. Et iſte eſt primus gradus, quem Philoſophi celaverunt: & cum illo ſolo igne, aut ſibi ſimili, & cum nullo alio, putreſit materia noſtra ſecundum aliquos philoſophos in 40. dieb. quod ego non credo: ſecundum alios vero 50. quod etiam non credo: ſecundum alios in 70. quod etiam non credo. Qui vero probavit; & expertus eſt, complevit putrefactionem veram in 97. vel ad plus in centum dieb. & illud eſt verum. Et nota, quod licèt non appareat ad oculum in materia putrefacta nigredo, tamen curandum non eſt, quia pro certo ſecundum eſſe naturæ pellis eſt ſuper nigredinem: & ideo elementa jam juncta ſunt; ſive unita, & levi igne cocta locantur, & in alias vertuntur naturas. Et per ſecundum gradum decoctionis, illud quod eſt occultum, fiet manifeſtum: & quod modo eſt manifeſtum, fiet occultum. Ignis quarti gradus non eſt carbonum, ſed eſt ignis flammæ, qui fiet in hunc modum: Habeas ligna de quercu, vel ſimilia & craſſæ quantitatis, ita ut poſſis amplexari manu: tunc incide dicta ligna in fruſta, ita quod longitudo lignorum non excedat latitudinem furni: Deinde facto igne prius carbonum in furnello, ſuperpone ex dictis fruſtis lignorum, duo vel tria, vel quatuor, ſicut expedire videris. Expoſuimus igitur ſuperius primum ignis gradum, qui notatur per hunc verſum.

Primus formetur, ut, &c.

Per quem gradus ignis, & non per alium materia noſtra neceſſariò debet putrefieri, diſſolvi, mortificari, & denigrari. Reſtat nunc dicendum, per quem modum materia noſtra putrefacta dealbetur: Igitur procedamus ad ſecundam partem operis, quæ eſt noſtræ medicinæ dealbatio. Hic verò notandum quod duplex album eſt: Eſt unum album, quod fit ad modum Jovis vel Saturni, & talis dealbatio fit poſt putrefactionem: unde dicit Geber philoſophus: Oportet Jovem & Saturnum indurare, & Martem, & Venerem rubificare, Iſta autem dealbatio non eſt vera dealbatio, quia non eſt firma, nec fixa, & hic perficitur, & completur ſecundus gradus ignis in 100. diebus, qui hoc verſiculo continetur:

Senſibus æquato gaudet natura ſecundo.

qui ſecundus gradus debet eſſe lenis, tamen aliquantulum fortior igne primi gradus: debet enim eſſe talis, quod per tactum furni manus reſpondeat igni, & ignis manui, hoc eſt, quod manus poſſit ſuſtinere talem calorem, & non plus. Has igitur differentias poteris facere cum ſolario tenui, perforato, exiſtente ſuper carbones: in quo facias diverſa foramina, ſecundum exigentiam graduum ad beneplacitum, vel aliter, &c. Finitis autem centum diebus, continua ignem prædictum ſecundi gradus, ut materia bullire incipiat, & fluere, ſive fundi, & durabit bullitio iſta 70. diebus: & tunc materia incipit facere quoſdam lapillos ad modum, ſeu ſimilitudinem Hyacinthorum: continua tamen ignem ſecundi gradus, quouſque dicti lapilli appareant. Cum autem videris prædictos lapillos apparere, tunc ignem carbonum fortifica, faciendo ignem tertii gradus, qui notatur per hunc verſum

Tertius excedit, ſed cum tolerantia lædit.

Dictum autem ignem tertii gradus continuabis ad incinerandos lapillos per centum dies, quia infra dictum tempus centum dierum lapilli incinerabuntur, & figentur fixione vera & perfecta. Quod ſi infra dictum tempus materia noſtra non incineraretur: tunc eundem ignem tertii gradus continua, quouſque materia noſtra ſit incinerata, & tunc materia noſtra dealbabitur. Et hoc album, dicitur album permanens, & anima: & de hoc albo dicit Morienus: Dealbate latonem, id eſt terram, & apponite liberos, ne corda veſtra rumpantur. Et Hermes: Ipsũ dealbate, & ſuo igne ſublimate, quouſq; exiterit ſpiritus, quem in eo invenietis, qui dicitur avis Hermetis. Et iſta incineratio & dealbatio detegens,

detegens, ſcilicet dubium terræ ſitientis, & aquam nubium. Et ſcias, quod infra dictos centum dies materia noſtra, ſeu cinis noſter debet fieri in colore margaritum, ſeu marmoris coruſcantis. De prædicto albo dicit Algazel: Ipſum dealbatum cito igne ſublimate, &c. id eſt iterato ſolvite. Et ſcias, quod prædictum ignem tertii gradus continuare debes, quouſque ſecundum album appareat, & in colore prædicto. Modo ſequitur quarta pars operis, quæ dicitur lapidis noſtri Rubificatio. Tunc totam animam in corpus convertimus, cum materiam noſtram, quæ prius fuit alba, rubificamus. Dicta autem rubificatio debet neceſſariò fieri per ignem quarti gradus, qui in verſiculo continetur,

Sic deſtructor ſenſus neſcit procedere quartus.

Dictus autem ignis quarti gradus, erit ignis flammæ, & lignorum, qui fit ut ſupra. Continua igitur ignem prædictum per 47. vel 50. dies: nam infra dictum tempus debet color tyrius apparere. Mercurius verò igne ſuo gubernetur, & coctus igne primi gradus, in 50. diebus in corvum verum convertitur, deinde in 77. diebus vertitur in columbam: deinde columba in 47. diebus vel 70. vertitur in Alkaſel marinum, qui eſt color tyrius: Et in iſto colore ſpiritus & anima cum corpore uniuntur, & fiunt unum: & corporeum factum eſt incorporeum, & factus eſt lapis benedictus. Et ſcias, quod per prædictum ignem flammæ, qui eſt ignis quarti gradus, album noſtrum completum funditur, & per hujuſmodi fuſionem ſperma noſtrum in ſanguinem vertitur: & in illa hora ſpiritus & anima cum corpore ſubmerguntur. Et ſcias, quod fuſio in 47. vel 46. diebus ad longius perficitur, & cômpletur. Et nota, quod hæc fuſio vera, eſt ſolutio vera philoſophica, & gaudet ſtare ſuper ignem, ſicut puer ad ubera matris ſuæ: & vere tunc dicitur aqua permanens, & tunc factum eſt de corpore ſpiritus, & hoc eſt de volatili fixum. Et in tali fuſione coronatur Rex diademate rubeo: Illuminate ipſum uſque ad ætatem perfectam, cujus pater eſt Sol, & mater eſt Luna. Per Solem autem nihil aliud intelligitur, niſi unctuoſitas ſulphuris exiſtens in Mercurio, quod ſulphur ſit anima lapidis. Unde dicit Senior: Hoc ſulphur eſt quod corpus denigrat, & oſtium aperit: & quanto magis fuſus in igne fuerit, tanto magis ejus rubedo convertitur in colorem citrinum, & ex hoc meliorabitur, & ejus color tyrius augmentabitur, quouſque perveniat ad finalem colorem lapidis noſtri, ſeu medicinæ noſtræ, qui eſt color citrinus, in colore papaveris ſylveſtris: & finaliter efficietur pulvis impalpabilis, qui ad calorem ignis funditur ſicut cera fluens, & penetrans, & figens. Et nota, quod argentum vivum, Mercurius, azor, Luna plena, lapis noſter, æs noſtrum, aqua noſtra, Mars, argentum, ſtannum, albedo, Jupiter, minium, albus, hypoſtaſis alba, album plumbum, vel rubeum, idem ſignificant ſecundum diverſa tempora & gradus operationis. Et nota, quod Lavare philoſophorum, eſt totam animam in corpus reducere: unde non intelligas eos loqui de alba lavatione vulgari, quæ conſuevit fieri cum aceto, & conſimilibus. Item nota, quod quando apparet nigredo, tunc dicitur deſponſatio mariti & fœminæ, & eſſe matrimonium inter eos, & tunc acquiſivit ſpiritum, qui eſt delator virtutum animæ per corpus, & corpus recipit actionem animæ & ſpiritus: & fit aquila, & medium naturarum. Et nota quod terra alba, ſulphur album, fumus albus, auripigmentum, magneſia, & Echel, idem ſignificant. Item nota, quod lapis noſter quando eſt fixus, eſt ſicut cinis. Item nota, quod in putrefactione corporis, Mercurius ſtat ad medium inter ſpiritum & animam. Item nota, quod abarnaos, Elixir, lapis philoſophicus, & quinta eſſentia idem ſignificant: nam eſt una res præter naturam, elementorum in ſuo eſſe. Ideo quatuor elementa per magiſterium ſe invicem complectuntur: tunc ex eis reſultat, & reſurgit quædam res incorruptibilis, quæ quinta eſſentia nuncupabatur. Item nota, quod fermentum Solis dicitur, ſpiritus, ſulphur, aurum philoſophorum, crocus Martis. Item nota, quod fermentum Lunæ vocatur anima, roſa alba, & aer exiſtens in lapide. Item nota, quod ſpiritus eſt fermentum Solis, anima eſt fermentum Lunæ, corpus verò eſt terra ſtans, & hæc tria ſunt in Mercurio. Item nota, quod corpus recipit tincturam à Mercurio, à ſpiritu & anima naturaliter ſecundum gradus ſuos: & in fine debent apparere quædam granula ad modum piperatæ: & tunc eſt ibi unum magnum ſecretum, videlicet quod materia noſtra eſt congelata cum ſua propria humiditate. Item nota, quando lapilli ad modum Hyacinthorum convertuntur in cinerem album, tunc eſt ſignum putrefactionis, & denigrationis perfectæ, & finitæ. Item nota, quod argentum vivum continet in ſe quatuor elementa, & ſufficit ſibi ipſi, ne indiget alicujus adminiculo, habet enim aqueam ſubſtantiam ab aqua, terream ſubſtantiam à terra, calidam & humidam ſubſtantiam ab aere, & unctuoſam cremabilitatem, ſeu igneam ſubſtantiam ab igne. Elemenrum aquæ currit, & fluit per corpus, & ipſum lavat: Elementum terræ ſtat, & eſt corpus Mercurii, ſeu ejus craſſities & ſpiſſitudo: Elementum aeris eſt illud calidum temperatum, & humidum, quod eſt in Mercurio: Et tale calidum temperatum, dicitur ſpiritus, & facit concordiam inter unctuoſitatem cremabilem Mercurii, & ejus lutulentiam, hoc eſt inter humidum unctuoſum & terreum fœculentum. Elementum ignis eſt illa unctuoſitas cremabilis, quæ eſt in Mercurio, unde verſus:

Terra ſtat, unda lavat, pyr purgat, ſpiritus intrat.

Item Lucas inquit, ignis veſter uſque ad albedinem debet eſſe lentus: poſt dealbationem autem & coagulationem debet ignis augeri.

Nunc igitur ſub breviloquio repetamus totius operis noſtri intentionem. Primo enim lapis noſter in operatione liqueſcit, ſecundo nigreſcit, tertio citrinatur, quarto rubeſcit rubore non vero, nec multum durante, quinto dealbatur, ſexto coagulatur. Et hæc omnia neceſſe eſt fieri cum igne lento, hoc eſt cum igne primi gradus, & ſecundi, qui ignis fit cum carbonibus, & ſine flamma: ſeptimo lapis noſter incineratur cum igne tertii gradus, qui eſt ignis flammæ trium lignorum, vel quatuor: octavo lapis noſter liqueſit liquefactione metallica & rubea, & hoc fit cum eodem igne tertii gradus: ultimo augmentando ignem, & faciendo ignem quarti gradus. Et nota, quod poteſt fieri medicina ad rubeum primi gradus, & ſecundi, & tertii, cum ſuis gradibus, & ſuis multiplicationibus, & cum ſuis projectionibus. Item nota, quod ignis primi gradus, qui pertinet ſolum ad putrefactionem, ſolutionem, mortificationem corporis, dicitur per quandam ſimilitudinem balneum, quia balneum eſt res temperata, non intenſa in calore, nec etiam frigida, ſed in calore remiſſo: unde videmus hominem per temperatum calorem putrefieri, & ſudare à ſua ſuperfluitate: ſed ſi calor

efiet

eſſet intenſus, non ſudaret, ſed combureretur: ſi verò balneum eſſet frigidum, tunc viſcoſitas, & unctuoſitas exiſtens in homine, non exiret. Et ideo eſt nobis neceſſarium habere balneum, hoc eſt calorem temperatum, hoc eſt non excedentem, nec diminutum à ſuo gradu. Et hæc eſt pulchra ratio intelligenti.

SPECULUM ALCHYMIÆ *Arnoldi de Villa Nova*.

VT ad perfectam ſcientiam pervenire poſſimus, primùm oportet ſcire, quod tres Lapides, & tres Sales ſunt è quibus totum noſtrum conſiſtit magiſterium, videlicet mineralis, plantalis & animalis. Sunt item tres aquæ, ſcilicet: Mercurii, Solis & Lunæ, & Mercurius eſt minera, Luna planta: quia non recipit niſi duas virtutes, nimirum albedinem & conſtrictionem; Et Sol eſt animal, quia recipit tria, ſcilicet, albedinem, conſtrictionem & rubedinem. Quapropter Sol vocatur animal magnum: & Sal & argentum fit de eo: & Luna vocatur planta, & Sal alchali fit de ea: & Mercurius vocatur lapis mineralis, & fit Sal minerale de eo: id eſt, Sal commune. Scias igitur, chariſſime Fili, quod iſta ſcientia nihil aliud eſt, quàm perfecta inſpiratio Dei: quia totum magiſterium ex una ſola re conſiſtit: & ita tibi oſtendemus per dicta Philoſophorum: Et ſimiliter, ſecundùm quod nos vidimus & tetigimus cum magnis laboribus, & cum magna induſtria, illam ſolam rem cognovimus perfectam eſſe, ad album & ad rubeum. Et nullam aliam rem invenire potuimus, ubi conſiſteret perfectio, quantum ad veram transmutationem corporum, vel perfectam præparationem, & quam non contingeret ex toto corrumpi & denigrari penitus. Sed illam ſolam perfectam invenimus, quæ poſtquam per noſtrum magiſterium eſt ad veram fuſionem deducta: omnia quæ tangit, ducit ad veriſſimum complementum, ſine aliqua diminutione, ſecundum quod materia fuit præparata; quia quando perfecta eſt ad album, adhuc non eſt completa, quantum ad veram perfectionem. Ducit tamen omnia, quæ tangit, in complemento Lunari: ſed quia Luna non eſt omninò perfecta, in omni judicio, dicimus, quod medicina quando præparata eſt ad album, non eſt perfecta in veriſſimo complemento: ſed quando præparata eſt ad rubeum, tunc ipſam dicimus eſſe perfectam in omni judicio: & non diverſificantur alba medicina, & medicina rubea, niſi quod hujus generis medicinæ præparationi non adurentis fit additamentum ſulphuris noſtri, per modum figentem, & calcinantem cum aſtutiæ induſtria: & cum multa reiteratione adminiſtranti perfectè, atque per modum ſolutionis multiplicem, quouſque munda fiat. Et ſcias, quod iſta adminiſtratio per ſublimationem perficitur: ut in hoc libro noſtro ſatis apertè monſtrabimus. Et quia multi ſunt deceptores, per univerſum mundum euntes, decipientes homines: quia & ipſi imaginibus ſuis ſunt decepti: & ideo, ut tales noſcantur, hanc ſcientiam noſtram aptè & clarè omnibus intelligentibus facere volumus.

Unde, qui non habent ingenium naturale, & animam perſcrutantem ſubtiliter, & principia naturalia, & naturæ fundamenta & artificia: quæ conſequi naturam poſſunt in ſuæ actionis proprietatibus: non invenient hujus pretioſæ ſcientiæ radicem veram. Quapropter invenimus multos habere animam facilem opinantem phantaſiam quamlibet: & quando verum inveniſſe credunt, eſt totum phantaſticum, & à principiis naturalibus ſemotum. Sed vide, quid dicat *Geber* Magiſtrorum Magiſter: *Eſt lapis unus, medicina una, in qua totum magiſterium conſiſtit, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus: niſi quia in præparatione „ ſuperflua removemus. Sapientes autem multa nomina- „ verunt: ut vos, qui non eſtis de filiis Philoſophorum „ non intelligatis, quod ſit res una: imò ex diverſis „ rebus conficiatur:* ſcil. ex 4. elementis. Et hoc totum eſt verum: quia lapis noſter ex diverſis rebus conficitur: i. e. ex 4. elementis, vel ex 4. ſubſtantiis. Prima ſubſtantia eſt calida & humida: ſecunda calida & ſicca: tertia frigida & ſicca, quarta frigida & humida. Et hoc totum eſt in lapide noſtro: & ex rebus iſtis omnes res hujus mundi fuerunt creatæ per potentiam DEI. Et quia lapis noſter habet in ſe, & continet in ſe omnes iſtas qualitates: propter hoc Philoſophi omnia nomina hujus mundi lapidi noſtro tribuerunt: & ſecundum intentiones eorum diverſas operationes poſuerunt, & in diverſis rebus, & ſecundum eorum intellectum eum dixerunt. Quare, chariſſimi fili, eorum intentio fuit perfecta, & clara intelligentibus: è contrario verò contrariis. Unde dicit Ma- „ giſter Magiſtrorum Geber, in ultimo cap. de „ perfectione: *Quoniam nobis ſolis artem per nos ſolos „ inveſtigatam tradidimus, & non aliis, veriſſimam „ tamen & omnino certam: & etiam ſolum prudentes „ ad artem elicimus.* Quamobrem Philoſophi non ſcripſerunt libros ſuos, niſi filiis eorum: & filios eorum voco illos, qui perfectè dicta eorum intelligunt. Sed pauci ſunt, qui bene intelligunt: quia intentio ſecundùm literam nihil prodeſt: & operari ſecundum intentionem literarum, eſt divitiarum „ diſſipatio. Ideo Geber ait: *Si in operando ſcien- „ tiam as veſtrum amiſeritis, nos non iniquè corroda- „ tis, neque blaſphemias inferatis, ſed veſtræ impute- „ tis ignorantiæ, & temeritati.* Nunc autem ad cognitionem lapidis tranſeamus. Dico igitur, quod ſcientia vera ex una ſola re fieri conſuevit: nec aliquid ſibi addunt, vel minuunt: & vocatur illa res Adrop, vel Lapis altior hujus mundi. Et, per Deum, ſuum proprium determinavi, quod Philoſophi facere noluerunt. *Diſc.* O bone Magiſter, obſecro te, ut apertiùs explanationem mihi non taceas: & in quo loco invenitur, & num vilis ſit, an verò clara? veritatem dicas. *Magiſter.* Nonne dixi tibi, fili ſapientiæ, quod ex una ſola re, ſine aliquo adjuncto, totum magiſterium perficitur. Tu quæris, in quo loco inveniri poſſit? & libenter tibi dicam. In duobus montibus invenitur: & ſi perfectiſſimè invenire deſideras, aſcende in montem altiorem hujus mundi: quia ibi lapis noſter eſt abſconditus: & ſcias, quod in alio loco non invenitur. Quæſiſti, vilis ne ſit, an cara? Ego autem dico tibi, quod eam pauperes & divites habere poſſunt, & in viis projicitur: & certiſſimè ſcias, quod omnis res, quæ emitur magno pretio in hujus operis artificio mendax eſt, & inutilis invenitur. *Diſc.* Paulò antè dixiſti, quod ſi volebam perfectè invenire Lapidem, quod aſcendiſſem in montem altiorem hujus mundi: quia ibi Lapis noſter erat abſconditus, quem argentum vivum vocaſti. Ego nunquam audivi, quod argentum vivum in montibus inveniretur. Imò in cavernis terræ ſubtus terram invenitur: & hoc à multis expertum eſt. Unde miror, quod ita dixiſti. *Magiſt.* Video, quod mea dicta, fili, non intelligis. Scias autem, quod Philoſophi non dixerunt, neque intellexerunt, quod argentum vivum vulgare ſit lapis

lapis eorum, non eſt enim hoc credere, niſi vanum. Unde vide, quid dicat Magiſter Magiſtrorum Geber, in cap. de principiis noſtri magiſterii. Sic „ enim dicit. *Conſideratio verò rei, quæ perficit, eſt „ conſideratio electionis puræ ſubſtantiæ arg. vivi. Eſt „ enim Medicina, quæ ex materia arg. vivi ſumpſit „ originem. Non eſt autem iſta materia arg. vivi in ſua „ natura, neque in tota ſubſtantia ſua, ſed fuit pars „ illius. Non eſt autem nunc Lapis noſter, ſicut eſt: ſed „ cùm factus eſt pars ejus, ipſe enim illuſtrat, & ab „ aduſtione conſervat: quod perfectionis ſignificatio eſt.* Ergo argentum vivum Philoſophorum non eſt tale, quale invenitur in cavernis terræ, & propter hoc multi ſunt decepti, in operando illud argentum vivum. Nos verò non nominamus arg. vivum, ſed fugitivum: quia ſemper in igne fugit, niſi cum arg. vivo noſtro conſtringatur. Et quando cum eo unitur, quieſcit in igne, amicabiliter eo gaudens. Gaudet enim natura ſua, & non extranea. Propterea dixit Geber, qui fuit Magiſter Magiſtrorum. Et nota ver„bum. *Cui non addimus rem extraneam aliquam: „ imò quod eſt ſuperfluum removemus:* & ſic ſufficit intelligenti: Dico ergo, quod tota ſcientia in una ſola re conſiſtit, ſicut jam docuimus. Hoc autem dico, ſecundum noſtrum intellectum, iſta ſola res facit totam perfectionem, quando præparata eſt per noſtrum magiſterium, & ducit corpora imperfecta ad veriſſimam perfectionem, & coagulat Mercurium in veriſſimam Lunam, & veriſſimum Solem: ſecundum quod medicina exſtiterit præparata per noſtrum magiſterium. Et iſta præparatio fit cum maximo ingenio, & cum magna cautela, non autem ſecundum ut multi fatui putaverunt. Quare ſcias, fili, quod tota perfectio conſiſtit in regimine ignis, & ibi jacet totum arcanum. Lapis noſter invenitur in pluribus locis: & eſt viliſſima res: & pauci ſunt qui non habeant, & nullus ipſum cognovit: & nominatur diverſis nominibus: & propter hoc multi ſunt decepti: Philoſophi autem multis nominibus Lapidem nominaverunt, ut ſcientia magis fuiſſet obſcura: quia quando Lapis noſter poſitus eſt in vaſe philoſophico: & quantò magis colores innovat, tantò etiam plura nomina impoſuerunt. Et propter hoc dicit Geber: *Solùm Scientiam eam nobis ſcripſimus:* Fuerunt autem ſimiliter aliqui Philoſophi, qui eam in corporibus poſuerunt, & diverſas habuerunt intentiones, ſecundum quod vos creditis: ſed ſecundum noſtram intentionem unam ſolam rem, ac unam viam linearem oſtenderunt: Dixerunt enim quod ex nobiliori materia vel ſubſtantia, & ex meliori corpore Lapis Philoſophicus debeat elici: Et ita fuit opinio eorum, quod perfecta materia erat in Sole, & alter in Luna, alter verò in Marte: & alter in Mercurio, & alter in Jove: & alter in Saturno: & alter in Venere. Nos autem reſpondemus ſecundum intentionem noſtram, quod omnes ſupradicti ſecundum partem benè, & ſecundum partem malè, ſecundum verò totum malè & peſſimè intelligunt. Cùm præſertim putant Magiſtrum Magiſtrorum in hoc intelligere, videl. „ *Conſideratio vera rei, quæ perficit, eſt conſideratio „ electionis puræ ſubſtantiæ arg. vivi.* Sed ex quibus hæc ſubſtantia arg. vivi eliciatur, quæri ſolet: Quibus reſpondemus, quod de his, in quibus eſt, elicitur. Ergo, fili, conſidera, & vide ubi ſit iſta ſubſtantia, & illam accipe, & non aliam, ſi venire deſideras ad verum intellectum: quia in rerum multitudine ars non perficitur: & hoc eſt certum: Quare nolite operari ſecundum iſtos deceptores: ne veſtra bona in his rebus vanis amittatis. Unde „ ſapiens Geber ait: *Si in operando aliter, ſecun„dum ipſos phantaſticos, bona veſtra amiſeritis, non „ propter hoc putetis, ſcientiam eſſe non veram. Quo„niam ſi eſtis decepti propter vacuam intentionem, „ non eſt culpa noſtra, ſed veſtra.* Præterea ſcias, cariſſime fili, quod ipſe valde fuit obſcurus: quia ſecundum ſuum librum, tota ſua intentio fuit in ar„gento vivo. Et propter hoc dixit: *Ubi magis „ apertè locuti fuimus, ibi magis occultè, & ubi ma„gis occultè, ibi magis apertè:* Vadamus ad illud verbum, in quo totam ſcientiam declaravit ſecundum ſuam intentionem. Dixit enim in cap. de „ medicinis tertii ordinis: *Eſt tamen additamentum „ citrinantis coloris, quod à ſulphure fixo mundiſſima „ perficitur ſubſtantia: & eſt arg. vivum philoſophicum: „ & eſt hujus generis medicina, quæ maximè arg. vi„vo & corporibus adhæret.* Ecce totum arcanum. Ergo conſidera illam totam rem, quæ arg. vivo & corporibus adhæret, & habebis ſcientiam, per Deum vivum & verum: & clarè locutus ſum intelligentibus. Sunt aliqui qui putant arg. vivum adhærere corporibus, & Gebrum intelligere in illo loco, in quo ait: *Cum in rebus cæteris exquirentes, non invenerimus inventione noſtra rem aliquam, magis quàm arg. vivum corporum naturis amicari.* Non enim dixit, quod adhæret in corporibus: & nota ſua dicta: propter hoc opus noſtrum in illo perficientes, ipſum eſſe verè ſine aliqua fallacia reperimus veram alterabilium corporum medicinam in complemento ſolari vel lunari, ſecundum quod medicina fuerit cum vera alteratione. Hoc autem dicimus de arg. vivo philoſophico: ipſum enim ſolum adhæret corporibus, & nullam aliam rem invenire potuerunt Philoſophi antiqui, quæ corporibus adhæreret, niſi arg. vivum philoſophicum. Nam arg. vivum vulgare non adhæret corporibus: imò corpora adhærent ipſi Mercurio. Et hoc eſt certum per experientiam: quia ſi jungitur arg. vivum vulgare cum aliquo corpore, arg. vivum remanet in propria natura, aut recedit, & vertitur corpus ad ſuam naturam. Et ideo arg. vivum vulgare non adhæret corporibus: & propter hoc multi ſunt decepti operando illud. Lapis enim noſter, ſcilicet arg. vivum occidentale, quod prætulit ſe auro, vincit arg. vivum vulgare: & illud quod occidit, vivere facit. Et ſcias, quod arg. vivum coagulatum eſt pater mirabilium omnium hujus magiſterii, & eſt corpus & ſpiritus. Nonne audiſti, quod ego poſui arg. vivum inter corpora; quando dixi, ſunt aliqui Philoſophi, qui eum in corporibus poſuerunt, ſicut in Sole, alter in Luna, alter in Marte, alter in argento vivo. Jam igitur ſatis clarè demonſtravimus, quod arg. vivum vulgare, quod invenitur, non eſt Lapis Philoſophorum. Sed quære noſtrum arg. vivum & habebis, quod deſideras. *Diſc.* Magiſter: tu dicis, quòd Lapis Philoſophorum, ſcil. arg. vivum philoſophicum eſt corpus, & ſpiritus. Modò intellexi dicta tua: & non eſt mirum, ſi multi errant in operando iſtam ſcientiam, & benè cognoſco totam veritatem: & benè poſſum nominare Magneſiam. *Magiſter.* Fili cariſſime, veritatem dixiſti: & benè nominaſti ſuum proprium nomen, videlicet, quando Lapis in prima operatione eſt, quod tunc poſt putrefactionem vocatur Magneſia. Et quando eſt in putrefactione, tunc vocavêre ipſum Philoſophi antiqui Saturnum. *Diſc.* Magiſter, rogo & deprecor, ut principium hujus magiſterii nos docere velis.

Prima

Prima Diſpoſitio Speculi.

ACcipe corpus, quod vobis ſuperiùs demonſtravi, & tabellas tenues, coaptate: deinde ponite in vaſe noſtro philoſophico, & claudite benè os vaſis, ut reſpirare non poſſit: & aſſate igne levi, donec confringatur: & ita teneatis in igne more ſolito, quouſque tota ſubſtantia ſit fixa, & quod nihil aſcendat, quod conſpici poſſit: tunc completa erit putrefactio vera. Et ſciatis, quod hæc eſt prima Diſpoſitio, quæ vocatur *Sublimatio*: ſicut dixit Geber. Quoniam totius operis intentionis ſumma eſt, ut ſumatur Lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus: & per hoc mundetur à corrumpente impuritate: & eſt ſc. ſublimationis perfectio: & cum ea ſublimetur perfectiſſimè Lapis, donec in ultimam ſublimationis puritatem deveniat. Unde ſcias, Fili: quod in ſola ſublimatione completur totum magiſterium. Igitur ſublimat ſubtile à ſpiſſo ſuaviter, cum magno ingenio, aſcendit à terra in cœlum: & iterum deſcendit in terram: & ſecundum quod noſtram materiam mundaveris puram vel impuram, ita invenies in fine. Nam ſi fuerit argentum vivum bonæ ſubſtantiæ, & ſulphur non purum & adurens, ubi jacet tota perfectio, convertet corpus imperfectum. Et Exemplum tibi dabo. Si autem fuerit arg. vivum bonæ ſubſtantiæ, & ſulphur non purum & adurens, convertet ipſum in æs. Et ſi fuerit argentum vivum malum, poroſum, immundum, terreum: & ſulphur non mundum, & omnino imperfectum, fiet ex eo ferrum. Stannum autem videtur habere bonum arg. vivum: ſulphur verò malum, & non bene fixum, neque bene mixtum. Plumbum autem malum arg. vivum, & groſſum, & ponderoſum & terreum: ſulphur etiam malum, mali ſaporis & fœtidi, & debilis. Unde non bene congelatur. Unde ſcias, fili, quod tota perfectio conſiſtit in ſulphure Philoſophico. Quia ſulphur philoſophicum eſt omnium metallorum perfectio: Sulphur verò extraneum, corruptio. Hæc eſt tota veritas hujus ſcientiæ: quæ dicti Philoſophi verbis eſt enucleanda: eò quod manifeſtè relinquatur per ipſam duplicem fore in corporibus imperfectis ſulphureitatem: Unam quidem in profunditate arg. vivi incluſam, ubi conſiſtit tota perfectio metallorum: & iſta ſulphureitas fuit in principio ſuæ mixtionis ſupereminenter: Alteram verò extraneam ſuæ naturæ incorruptibilem: quia iſta cum labore tollitur: alterum verò tolli nullo artificiorum ingenio eſt poſſibile: quia ſulphureitas combuſtibilis vel extranea, quæ idem ſunt, calcinatione ignis deletur. Hoc autem ſcit, qui expertus eſt. Sulphureitas verò radicalis minimè, quoniam eſt de eorum perfectione. Nam ſecundum Philoſophum, arg. vivum ſi fuerit purum, coagulabit illud; vi ſulphuris philoſophici, in veriſſimum argentum: & iſtud eſt res optima, ut Alchymiſtæ per artificium faciant elixir ad argentum. Si verò fuerit ſulphur optimum cum rubore, clarum, purum & mundum, coagulabit illud; ſi in eo vis igneitatis non urentis fuerit & arg. vivum in veriſſimum aurum: & iſtud eſt res optima, ut ex eo fiat elixir ad aurum. Unde ſcias, fili: quod Philoſophus primò tradidit ſulphur album, ad argentum: & poſtea ſulphur rubeum, ad aurum: quia nihil poteſt fieri aurum, niſi primò fuerit argentum. Eò quod nulla res poteſt ad tertium tranſire de primo, niſi prius fuerit in ſecundo. Quoniam non eſt tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium. Non ergo poteſt fieri de nigro ad perfectum citrinum, niſi prius fuerit album: quia citrinum ex multo albo, & pauciſſimo rubeo eſt compoſitum. Nec poteſt etiam fieri de citrino tranſitus ad album, niſi prius fuerit nigrum. Quoniam aurum non poteſt fieri argentum, niſi prius fuerit deſtructum corruptum & nigrum: quia melius non poteſt fieri deterius, niſi per ſui corruptionem. Nam corruptio unius eſt generatio alterius. Et ut melius poſſis intelligere dicta Philoſophorum tibi dicimus: quod qui ſcit aurum convertere in argentum, ſcit argentum convertere in aurum: quia ſulphur eorum non urens, album ad argentum, per majorem ignis digeſtionem poteſt fieri ſulphur rubeum ad aurum. Quoniam citrinatio nihil aliud eſt, quàm completa digeſtio, & nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, generat primò nigredinem: & in nigro albedinem: & in albo citrinitatem: & in citrino rubedinem: & hoc quidem in decoctione plumbi: quia primò vertitur in cinerem nigrum, poſtea in album, deinde in citrinum, ultimò in minium rubeum. Ecce, per Deum, quod te, fili, docui totam operationem. Et ſic ſulphur album & rubeum habetur tantum ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverſo decocta & digeſta. Idcirco dicit Plato, quod omni argento ineſt ſulphur album, ſicut in omni auro ineſt ſulphur rubeum. Sed tale ſulphur non reperitur ſuper terram, ut dicit Avicenna, niſi quod in iſtis corporibus conſiſtit. Et ideo iſta corpora ſubtiliter præparamus, ut ſulphur & argentum vivum de illa materia habeamus. Qui habet aures audiendi, audiat. *Diſc.* Verè, bone Magiſter, ego ſum deceptus in meo intellectu, ſecundum quod paulò antè à te audivi, quando dixiſti: Accipite corpus quod vobis demonſtravi, & in tabellas tenues coaptate. Ego non credebam, quod ex Lapide noſtro poſſent fieri tabellæ. Quare ignoro quid ſit Lapis: quia modò dicis, quod ſulphur Philoſophorum eſt perfecta materia. *Magiſt.* Scias fili, quod verum eſt totum, quod dixi: quod Lapis noſter eſt corpus indolabile, & inſonabile: & eſt toxicum mortificans omnia corpora: & eſt plumbicum, & coagulat Venerem odore ſuo: & eſt medicina omnium corporum, tam ſolutorum, quàm mortuorum, & eſt examinatio eorum. Intellexiſti modo? Etiam apertiùs tibi dicere volo. Carmellus noſter albus, ſeptimus eſt in numero apud Philoſophos magnos, primò Sol cum Luna, Jupiter, Mars & Venus noſtra in Mercurio noſtro, & Saturnus ſeptimus, in quo ſunt omnes conjuncti ſimul Hic eſt ſpata, gladius, & cultellus, & inciſorium ſuper ædificium & inimicus ad manum, & vas cum adjutorio vini: & eſt lapis triangulus in eſſe, & quadrangulus in qualitate. *Diſc.* Magiſter non bene intelligo verba tua: quia tu dicis: quod Lapis noſter eſt toxicũ mortificans omnia corpora: & ſi omnia corpora mortificat, quomodo poſtea poteſt dare vitam, ut ad perfectam ſanitatem deveniant? *Magiſt.* Scias, fili, quod Lapis noſter ante noſtram operationem eſt toxicum, ſicut ſuperiùs diximus, & occidit omnia corpora imperfecta, & deſtruit, & diſſipat: ſed per noſtrum magiſterium fit tyriaca, quæ omnia corpora ſanat imperfecta, & omnem leproſitatem & ægritudinem perfectiſſimè curat: & propter hoc vocatur ab antiquis Philoſophis medicina perfecta, quæ dat perfectionem corporibus imperfectis, per noſtrum artificium. *Diſc.* Verè Magiſter, modò intelligo, quid ſit Lapis, & ex quibus eliciatur. Quare rogo, ut mihi ſecundam diſpoſitionem oſtendas.

Secunda Diſpoſitio Speculi.

ACcipe Latonem, quem ſuperiùs dimiſimus, benè cribratum: & ſi non eſt, ipſum cribra: & ipſum in vaſe Philoſophiæ ad ignem philoſophicum pone, non autem more ſolito, ſed more Philoſophorum: & coque ipſum leviter aſſando, donec tota materia ſit fixa, & color ejus mutetur in violaceum. Et ſcias, quod ante apparebunt multi colores. Unde oportet te cuſtodire ignem, ne ſit violentus, ſed ſuavis ſecundum quod decet. Ignis enim fortis deſtruit, & diſſipat; ſed ignis lentus ad ſanitatem perducit: & bonam ſubſtantiam generat. Unde certiſſimè ſcias, quod totum regimen in igne & in vaſe eſt. Quia ſi os vaſis non eſt benè clauſum: fumi qui ſunt ſubtiliſſimi evadunt, & totum magiſterium annullabitur. *Diſc.* Magiſter, totum intelligo: ſed obſecro, ut mihi dicas, quot ſint diſpoſitiones hujus magiſterii, & quomodo vocentur. *Magiſt.* Septem ſunt diſpoſitiones hujus magiſterii: & prima vocatur Sublimatio, & ſecunda Calcinatio, & tertia Solutio, & quarta Ablutio, & quinta Ceratio, & ſexta Coagulatio, & ſeptima Fixio: & hæ ſunt operationes noſtræ. Fuerunt multi Philoſophi, qui de ablutione dixerunt diſtillationem & deſcenſionem: & ego dico, quod iſti duo modi ſunt in ſola ablutione. Quia quando aqua noſtra in ablutione terræ aſcendit in altum: dixerunt tunc diſtillationem; & quando deſcendit ſuper terram, tunc dixerunt deſcenſionem: & ita poſuerunt novem operationes, ut ſcientia magis eſſet obſcura. Fuit etiam quidam qui dixit, aqua noſtra abluit ſordes de terra noſtra: & Sol noſter eſt adjutor: & paulatim cum iſtis mutabis omnem nigredinem. *Diſc.* Rogo Magiſter, ut iſtius aquæ proprium nomen mihi dicas: & ſi tangerem eam, num meum digitum balnearem. *Magiſt.* Iſta aqua vocatur aqua vitæ, & aqua ſerena, & aqua perpetua, & multis aliis nominibus: aqua igitur vitæ vocatur, quia dat vitam corporibus mortuis, & illuminat omnem rem ſordidam. Aqua perpetua vocatur, quia perpetuat omnia, quæ tangit & ducit ad perfectionem: & propter hoc dicit Geber in ſuo libro: *Laudetur DEUS glorioſus, qui creavit illud: & illi ſubſtantiam: & ſubſtantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura poſſidere.* Quæſiviſti, ſi tangeres eam, num balneares tuum digitum: dico quod non: neque quando aqua noſtra facta eſt, poteſt tangi ſine damno. Item, ſi balneares intus hominem, vel dares ei ad potandum, ſtatim moreretur; & propter hoc multi Philoſophi vocaverunt eam aquam venenoſam, & aquam fœtidam: & dixerunt, quod erat toxicum: & veritatem dixerunt intelligentibus. *Diſc.* Magiſter, video, quod dixiſti veritatem. Sed jam ad tertiam diſpoſitionem tranſeamus.

Tertia Diſpoſitio Speculi.

ACcipe Azoch, quod ſuperiùs dimiſimus, & vide, ut ſit benè cribratum, & calcinatum: & pone ad ignem noſtrum: non autem more ſolito, ſed more Philoſophorum in vaſe Philoſophiæ benè ac firmiter clauſo: poſtea fac, ut totum ſolvatur, leviter aſſando: & cùm ſolutum fuerit, vocatur aqua vitæ, & ſerenitas perpetua: & multis aliis nominibus. *Diſc.* Rogo Magiſter, ut mihi oſtendas, quid ſit azoch. *Magiſt.* Fili, Azoch eſt Lapis Philoſophorum: & Philoſophi ipſum multis nominibus nominaverunt. Coque ipſum igne levi, ita ut terra noſtra bene abluatur, & in colorem cineriçeum vertatur quaſi tendens ad citrinitatem, cum multis guttis rubeis: & tunc ſcias per rectam viam ambulaſſe: & hoc totum conſiſtit in tertia diſpoſitione. *Diſc.* Magiſter, rogo te per Deum verum, ut mihi dicas modò, quid ſit Azoch. *Magiſt.* Azoch eſt rubeum in fine noſtri operis, vel quaſi, tendens ad rubedinem, & multi Philoſophi dixerunt, quod Azoch deberemus nominare in noſtris libris Lapidem quia abluit ſordes à Latone: & Laton & Azoch ſunt inſimul, & nunquam ſeparantur: imò conjuncti manent ſemper: ſed propter diverſitatem colorum, qui ſeparantur, Philoſophi nominaverunt multis nominibus: & ſecundum quod colores variantur, & mutantur, tanta nomina impoſuerunt: quia Azoch, apud Indos eſt aurum: & apud Hermianos eſt argentum: & apud Alexandrinos & Macedonienſes eſt ferrum: apud Græcos Mercurius: apud Hebraicos, Stannum: apud Tartaros, æs: apud Arabicos, Saturnus: apud Latinos, & maximè apud Romanos, Ognividon. Sed ut nullus erret, dico quod habet unum proprium nomen: & vulgariter ab hominibus nominatur: & quilibet cognoſcit lapidem. *Diſc.* Sat dixiſti, bone Magiſter. Sed ad quartam Diſpoſitionem, ſi placet, tranſeas.

Quarta Diſpoſitio Speculi.

ACcipe Azoch Philoſophorum, & mitte ipſum in Leone noſtro firmiter clauſo: & dimitte in Sole noſtro, ſcilicet, in diebus Maji: & fac, quod totum ſolvatur, & cum ſolutum fuerit, permitte ad Solem ſupradictum, donec congeletur totum in Lapidem, vel pulverem rubeum: Et tamdiu tene ipſum ad Solem prædictum, donec tota materia ſit fixa: & ut nihil aſcendat, & cùm fixa fuerit, vocatur Zernich Philoſophorum: Et Zernich Arabicè, eſt Auripigmentum Latinè. Propter hoc dixit Plato, quod niſi eſſet virtus in eo in conſtringendo Mercurium, quod nunquam perficeretur opus noſtrum. Unde ſcias, quod auripigmentum eſt clavis hujus ſcientiæ, & multas virtutes habet: quare illud debemus honorare. *Diſc.* Miror Magiſter; quod ſi Auripigmentum habet tantam virtutem in ſe, quod Philoſophi nominaverunt eum tam vulgariter. *Magiſt.* Credebam fili, quod tu intelligeres dicta Philoſophorum, & mea: ſed video nunc quod nihil intelligis: ſed volo oſtendere tibi veritatem: ideo attende. Certiſſimè ſcias, quod Auripigmentum vulgare non eſt noſtra materia, nec intrat in toto noſtro magiſterio: & Philoſophi intellexerunt de ſuo Auripigmento, & non de vulgari. Verum eſt quod eſt bonum ad faciendas albationes, & res Sophiſticas, de quibus non curamus: nec aliquis bonus curare debet: quia res imperfectæ nihil valent. Jam igitur tibi ſufficienter demonſtravi quod Zernich, i. e. Auripigmentum Philoſophorum non eſt Auripigmentum vulgare: & ſimiliter oſtendi, quod Philoſophi propter diverſitatem colorum diverſa nomina imponebant: ſed quantum ad eorum intentionem unum proprium nomen habuerunt: ſc. aurum Romanum, vel Adrop, vel Lapis ſuperior omnium Lapidum hujus mundi. *Diſc.* Rogo Magiſter, ut me doceas jam quintam Diſpoſitionem.

Quinta Diſpoſitio Speculi.

ACcipe Zernich Philoſophorum, quem ſuperius dimiſimus, & pone in Leonem viridem ad Solem noſtrum, ſcil. in diebus Junii: & fac ut totum ſolvatur, ſi poſſibile eſt: & ablue terram

ſeparando partes ſubtiliſſimas; quas cave ne fugiant, propter violentiam Solis: quia totum magiſterium perderetur: quia ſunt in eo aliqui venti, quos oportet cuſtodire ne fugiant, quia ſi fugiant, totum opus annullabitur: & ſic dimitte ſtare in dictum Solem noſtrum, donec totum figatur, & nihil aſcendat: & quod in Lapidem vel pulverem rubicundiſſimum vertatur. Et totum hoc fac, leviter aſſando: & tunc vocatur Chibrit, Ebraicè, i. e. Sulphur, Latinè: & noſtrum Sulphur nunquam invenitur ſine ſua uxore. Et etiam dico, & juro per Deum vivum, quod non eſt, niſi una ſola perfectio: & una ſola res, quæ perficit corpora imperfecta. *Diſc.* Satis dixiſti; ſed jam rogo, ut ad ſextam Diſquiſitionem tranſeas.

Sexta Diſpoſitio Speculi.

ACcipe Chibrit Philoſophorum, quem ſuperius dimiſimus, & cave quod ſit bene cribratum, ſine aliqua difficultate: & mitte ipſum in Leone viridi: & claude bene os vaſis. Deinde pone ad Solem noſtrum in diebus Julii, & ſic permitte donec totum ſolvatur: & cùm ſolutum fuerit, permitte ſtare ad dictum Solem, donec tota materia ſit fixa: & quod nihil aſcendat, & vertatur in Lapidem album, vel quaſi, tendens ad albedinem: & tunc vocatur Heutarit, Arabicè, quod eſt Latinè, Calx. Propter hoc dixit Dauſis Philoſophus, calcem ejus videbis prope finem, & eris tunc ſecurus, quod benè & perfectè feciſti tuam operationem. *Diſc.* Magiſter, intellexi totum quod dixiſti. Sed dic mihi, quando Chibrit eſt in Leone ſolutum, ſi debemus ignem augmentare in ejus coagulatione, vel diminuere. *Magiſt.* Fili, ſcias, quod quando materia noſtra eſt ſoluta, & debemus coagulare, oportet nos calorem Solis diminuere, ut iterato melius ſolvatur. Et ſcias, quod in hoc ſunt decepti multi Laborantes iſtam ſcientiam: quia facta ſolutione Lapidis coagulant cum fortiore calore Solis: & ſic in omni decoctione faciunt. Quamobrem efficiunt, quod materia induratur in fine: & dum eſt neceſſarium, non poteſt ſolvi, niſi cum magnô labore: & ita vitrificatur. Idcirco ut nullus me blaſphemare poſſit: dico, quod tota operatio in regimine ignis conſiſtit: quia, qui ſcit ignem regere, veniet ad perfectionem. Quapropter ille qui ſuam regit materiam cum lento igne, ad perfectionem ſine aliquo dubio pervenire poteſt: quia non oportet dubitare, quod materia vitrificetur: nec quod ſpiritus, qui eſt ſubtiliſſimus recedat. Propter hoc dixit Philoſopus, *Propinquum fuge, & animalia noli fatigare: ſpiritus autem promptus eſt ad fugiendum, quoniam verberatus eſt indoctè.* O Laborantes indomiti: quare tantùm cupitis calorem ignis? quia cum igne violento materia deſtruitur & vitrificatur. Propter hoc dixerunt omnes Philoſophi: *Caveatis vobis à vitrificatione: quoniam Lapidis noſtri non eſt ut vitrificetur:* quare leniter aſſate in omnibus ſuis decoctionibus, & habebitis ſcientiam: & ſi aliter feceritis, non gaudebitis de opere veſtro. Quapropter Geber totam perfectionem in ſola ſublimatione poſuit: ſed pauci ſunt, qui benc intelligant: quid ſit ſublimatio. Sublimatio nihil aliud eſt, niſi ſeparare partes ſubtiles à partibus groſſis: & hoc cum igne lento facere oportet. Nam ſi faceremus ſeparationem cum igne violento, aſcenderent partes groſſæ cum ſubtilibus partibus: & ideo non eſſet ſublimatio, imò eſſet deſtructio. Vide quid dicat Geber in ultimo cap. *Et per ſeparationis illius modum, puriſſimam partem dividas.* Item Geber: *Quoniam intentionis ſumma non eſt, niſi ut ſumatur Lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus: & per hoc mundetur à corrumpente i puritate ſ* & eſt ſcilicet ſublimationis perfectio: & cum ea ſine aliquo additamento, intellige verbum: *Sublimetur Lapis, donec in ultima ſublimatione ad puritatem deveniat.* Jam igitur, Fili, ſufficienter demonſtratum eſt, quod ſola ſublimatione, & in ſolo igne eſt tota perfectio hujus magiſterii, ne ſis ergo duræ cervicis, nec fantaſticus ad intelligendum. Ego volo, ut ita facias, quod imagineris, quomodo corpora in viſceribus terræ generantur, & ex quo calore eorum ſit decoctio, & ſi eſt ſuavis, vel violenta Unde dicimus, quod corpora metallica generantur ex 4. ſubſtantiis: videlicet, ex duabus arg. vivi, & ex duabus ſulphuris. Prima eſt ex arg. vivo bono, puro & claro, mundo, ac etiam fixo: Secunda eſt, ex ſulphure fixo, puro, mundo & claro: & ſic generantur corpora perfecta. Corpora autem imperfecta, ex arg. vivo bono in aliqua quantitate, & arg. vivo malo & terreo in magna quantitate: & ex ſulphure bono in aliqua quantitate: & ex malo, terreo & unctuoſo in magna quantitate generantur: & ita generantur corpora imperfecta: ſecundum verò plus, ſecundum verò minus. Jam igitur oſtendimus principium naturæ, & ex qua re generantur: & ideo potes cognoſcere, ex qua cauſa materia noſtra debeat elici. De decoctione autem dico, quod natura facit ſuam decoctionem planè & paulatim, & non cum violentia: quia totam decoctionem facit natura per temperatiſſimum calorem Solis in viſceribus terræ. Calor Solis non eſt violentus, imò eſt temperatus. Unde vide, & cogita, an tu debeas facere tuam decoctionem violentam. Et ego dico, quod non: quia calor ignis fortior eſt quam Solis. Et propter hoc dixerunt Philoſophi, *ſuaviter cum igne lento.* Unde ſcias, quod omnes qui operantur iſtam ſcientiam, ſunt decepti in regimine ignis, plus quàm in alia re: quia neſciunt temperantiam, Multi ſunt qui ſciunt Lapidem, ſed regimen ignis ignorant. Quapropter Fili, ne ſis negligens ad addiſcendum regimen Solis: quia ibi jacet totum arcanum. Jam jam ſufficienter diximus: ſed nunc tranſeamus ad ſeptimam Diſpoſitionem.

Septima Diſpoſitio Speculi.

SEptima Diſpoſitio vocatur Saturnus, in quo conficitur totum opus. Quare primò volumus oſtendere, quid ſit Lapis: & ſecundo, quomodo eliciatur ex ipſo Lapide puriſſima ſubſtantia: & de decoctione tertiò, cum ſuis cauſis: & quartò de vaſe, qui vocatur Leo. Primò Lapis noſter vocatur Adrop, quod eſt Latinè, Saturnus: & ſecundum Trojanos Draco, vel Topum, i. e. venenum. Quapropter accipite eum Lapidem, & ponite in vaſe Philoſophiæ ad ſublimandum: & cum eo ſublimetur Lapis, donec in ultima ſublimatione ad puritatem deveniat, & in hac ſublimatione totum opus perficitur: ſicut tibi apertè demonſtrabo. Nam primò efficitur putrefactio, ut puriſſimam ſubſtantiam & ſubtiliſſimam elicias. Secundò, fit ſolutio, ut materia tota ſolvatur in aquam: tertiò, fit etiam putrefactio; ſicut dixit Morienes Philoſophus: *Nunquam fuit aliquid animatum, aut à nativitate eductum, neque creſcens, niſi poſt putredinem, & viſui permutationem.* Unde ait Sapiens: *Si putredo non fuerit*

fuerit, fundi aut ſolvi non poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Item Philoſophus: *Corruptio unius eſt generatio alterius.* Quarta eſt ablutio, quia oportet, ut iſta res putrefacta & ſordida abluatur, & per ablutionem mundetur à corrumpente impuritate. Quare ſcias, quod ablutio eſt quaſi tota perfectio hujus magiſterii: & multi Philoſophi dixerunt de ablutione & ceratione, & bene dixerunt: quia quamdiu aqua manet ſuper terram, tantò magis terra ceratur & abluitur: ita ut ceratio & ablutio ſit quaſi tota perfectio hujus magiſterii: & unum, & idem ſunt. Quinta eſt Coagulatio: quia oportet, ut aqua ſuaviter deficcando ad Solem noſtrum cum terra uniatur, & deficcetur, & coagulentur inſimul, ac in Lapidem vertantur. Et ſi ita erit factum, perfecta erit operatio, & aliter non. Sexta eſt Calcinatio. Unde ſcias, fili, quod res calcinata magis eſt apta ad ſolvendum, quàm ſi non eſſet calcinata, & ſimiliter magis propè ad fixionem. Unde multi Philoſophi appellaverunt calcinationem, fixionem. Intellige modò bene, ſi ſcientiam habere deſideras. Et eſt, ut accipias Lapidem omnibus ſapientibus notum: & per ſeparationis illius modum puriſſimam partem dividas: & ſeorſim ponas: & ecce prima diſpoſitio. Dehinc verò ejus, quæ eſt puriſſima, partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cum fixa fuerit, ſolve ex ea, quod ſolubile fuerit: & ecce ſecundam diſpoſitionem. Quod verò non eſt ſolubile, mitte ad calcinationem, & ecce tertiam diſpoſitionem. Et poſtea ſuper illud ſolutionem reitera, donec quod ex ea iterum ſolubile ſolvatur omnimodè. Sic igitur iſte modus reiterando ſervetur quouſque illius major ſolvatur quantitas: & ecce quartam diſpoſitionem. Poſt hoc verò omnes ſolutiones ſimul miſce, & coagula: ecce quintam diſpoſitionem. Deinde verò leniter aſſando in ignis temperamento conſerva: quouſque ille major ignis, ad ejus exigentiam adminiſtrari poſſit. Poſt hoc verò prædictum ſolutionis ordinem ſerva, quouſque iteratò totum ſolvatur, quod ex ea ſolubile eſt, & coagula: & iteratò in ignis temperamento conſerva: quouſque poſſit illi ignis major ad ejus perfectionem adminiſtrari. Omnes igitur hos ordines præparationis, ſolutionis, ſuper illa quater reitera: & ultimò calcina per modum ſuum, non autem per modum extraneum: & ſic pretioſiſſimam Lapidis terram adminiſtrando ſufficienter rexiſti: & ecce ſextam Diſpoſitionem. Omnes autem iſtæ operationes, dicimus, quod ſunt in ſola ſublimatione. Unde dico, qui ſcit perfectè ſublimationem facere, ſcit totum magiſterium. Et ſcias, quod omnes iſtæ operationes in uno vaſe, & non in pluribus vaſis: in uno furno, & non in pluribus furnis conficiuntur. Quoniam in ſola ſublimatione ſunt 7. operationes: & propter hoc nos ponimus 7. Diſpoſitiones in noſtro libro, per quas ſicut ſapiens, ac etiam intelligens venire potes ad veram perfectionem. Igitur ne ſis negligens ad addiſcendum mundationem quæ fit per ſublimationem. Quoniam qualis erit mundatio, talis erit perfectio. Dicimus autem, quod ſublimatio eſt elevatio & diviſio partium ſubtiliſſimarum à partibus groſſis: & ſimiliter ſeparatio partium non fixarum à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum, i. e. ventum; quia ſicut diximus antè oportet eas cuſtodire ne fugiant: imò cum partibus fixis figantur, & remaneant in pugna ignis, ut velociorem fuſionem præſtent partibus magis groſſis, & cuſtodiant à vitrificatione. Non intelligas, cum facimus noſtram ſublimationem, quod facimus ſeparationem à partibus, quæ ſuperiùs elevantur, ab his quæ inferiùs remanent: imò volumus, quod ſimul & ſemel remaneant: & quod materia, quæ aſcendit, deſcendat, donec totum inferiùs remaneat. Poſtea verò cum parte non fixa elevetur, & iterato figatur: & quantò plus iteraveris, tantò etiam majoris perfectionis erit. Et cave, quod nihil addas, vel diminuas: quia in Lapide noſtro poſt primam purificationem, quæ per ſolutionem perficitur, non invenimus aliquid ſuperfluum, nec diminutum. Propter hoc dixit Geber in ultimo capite, *& cum ea ſublimetur Lapis, donec ultima ſublimatione in puritatem deveniat.* Dixit enim cum ea: quia ſine aliquo adjuncto, ſine aliqua re extranea debemus facere noſtram ſublimationem. Propter hoc decepti ſunt iſti, qui faciunt ſublimationes vulgares cum fæcibus. Noſtra autem ſublimatio eſt ſine fæcibus: quia argentum vivum noſtrum eſt aqua clariſſima: & arſenicum noſtrum eſt argentum purum: & ſulphur noſtrum eſt aurum purum: & in iſtis tribus conſiſtit tota perfectio. Item, Lapis noſter eſt unus, ſine aliquo adjumento, medicina vera, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus: niſi quod ſuperfluum eſt removemus. Et hoc eſt verum, quod Lapis Philoſophorum nihil habet ſuperfluum, neque diminutum: quia argentum vivum Philoſophicum, quod eſt aqua perpetua, quæ perpetuat omnia quæ tangit, & ducit ad perfectionem: & aurum noſtrum, quod eſt pater: & argentum, quod eſt mater. Unde dixit Hermes: *Pater ejus eſt Sol, & Mater ejus eſt Luna*, per Solem intelligimus aurum; & per Lunam, argentum. Jam igitur tibi ſufficienter demonſtravi, quod antequam volueris facere noſcere noſtram ſublimationem, quòd in Lapide noſtro nihil addas, vel diminuas: imò cum tota ſui ſubſtantia in vaſe ponas, & ſicut docuimus in prima Diſpoſitione, rege: Lapis noſter cùm poſitus eſt in vaſe noſtro, & ſentit calorem Solis, ſtatim ſolvitur in aquam: & quando aſcendit in capite vaſis in altum, & poſtea deſcendit uſque in fundum vaſis, & aſcendit per ventum, id eſt, per fumum. Videntes Philoſophi iſtam aſcenſionem, quod aſcendebat per fumum, vocaverunt primam Sublimationem: & poſtea videntes materiam deſcendere in fundum vaſis: & quod hæc materia vertebat ſe in aquam, vocaverunt Solutionem. Item, videntes talem aſcenſionem & deſcenſionem vertere in aquam, dixerunt, quod hæc erat perfecta Diſtillatio: quæ eſt tertius modus: & Deſcenſio, quæ eſt quartus modus. Item, videntes materiam inſpiſſare, & convertere ad terram: & iſta inſpiſſatio in principio ſtabat ſuper aquam: & ſic dimittendo, paulatim inſpiſſando, viderunt terram ſubmergere in aquam, & ſtare in fundo vaſis ſubter aqua, quæ erat terra crocea, nigra & fæculenta, dixerunt hanc operationem, quæ vocatur quintus modus, Corruptionem. Item, videntes iſtam terram fæculentam ſtare ſubtus aquam, per longam decoctionem in Sole noſtro: & mutare colorem, & amittere fœtorem malum, dixerunt iſtam operationem, quæ eſt ſextus modus, Ablutionem. Item, videntes terram ſtantem ſubtus aquam creſcere, & aquam diminuere per decoctionem temperatam, dixerunt hanc operationem, quæ eſt 7. modus Cerationem. Item: videntes, quod tota materia veniebat ad terram, & quod reducebat ſe ad ſolidam ſubſtantiam, & quod non fluebat, neque aſcendebat, imò ſtabat ſtricta, dixerunt hanc operationem, quæ vocatur 8. modus, perfectam Congelationem. Unde ſcias, fili doctrinæ, quod noſtrum magiſterium nihil aliud eſt,

eſt quàm facere rectam ſolutionem, & perfectam congelationem. Unde Geber, *ſolvite Lapidem noſtrum, & poſteà congelate, ſine aliqua diminutione, & nihil plus quæratis, quia habebitis totum magiſterium.* Item, videntes materiam noſtram congelatam & inſpiſſatam, propter majorem decoctionem Solis, devenire ad albedinem, dixerunt iſtam operationem, quæ eſt etiam octavus modus, perfectam Calcinationem. Dicimus ergo quod iſtæ operationes, in una ſola operatione perficiuntur: quam operationem vocavimus ſublimationem: & ut faciliùs intelligatur, dicimus, quòd tota ſcientia Philoſophica ex Sole, & Luna, & Mercurio conſiſtit. Unde ſcias, quod dixit Avicenna, *quod in magiſterio noſtro non intrat, niſi ſola ſubſtantia argenti vivi: vel, quod ſit exortum ab eo:* Quoniam argentum vivum in omnibus ſuis operibus manifeſtè eſt perfectiſſimum: quoniam aduſtionis eſt ſalvativum, & fuſionis effectivum, cùm figitur. Eſt enim tinctura rubedinis uberrimæ refectionis: fulgidi ſplendoris: & non recedit à mixto donec eſt. Eſt enim amicabile, & metallis placabile: ac medium conjungendi tincturas: quoniam miſcetur cum ipſis per minima: & in profundo naturaliter adhæret eis, quia eſt de natura ipſorum. Veruntamen cum Patre & Matre miſcetur facilius, quàm aliis fratribus, vel parentibus: eò quòd ipſi contiguat, & ſuàm puram participat naturam: attamen non ſubmergitur aliquid in ipſo, niſi ejus Pater.

Octava Diſpoſitio Speculi.

EX hoc utique maximum, Fili chariſſime, elicias ſecretum, quod argentum vivum in ſe recipit, quod ſuæ naturæ fuit: alienum verò reſpuit: eò quòd ſua natura magis gaudet, quàm extranea. Ex hoc enim manifeſtè cognoſcitur ex quibus materia eliciatur: quoniam corpora magis relucent, & majoris perfectionis eſſe dicimus, quæ majoris quantitatis argenti vivi contentiva, & quæ minus minoris. Sed quia diximus antè, quod Sulphur eſt materia Philoſophorum, volumus demonſtrare ex qua re extrahatur, ut ſcias, quòd veritate diximus. Nam ſecundum Philoſophum argentum vivum, ſi fuerit purum, coagulabit illud vis ſulphuris albi perfecti in argentum: ſi verò fuerit ſulphur clarum, purum, rubeum, fixum & perfectum, & fuerit in eo vis igneitatis ſimplicis, non urentis, coagulabit argentum vivum in veriſſimum Solem: & ſic ſulphur album, & rubeum habetur tantùm ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverſo decocta & digeſta. Idcirco dicit Plato, *quod in omni argento ineſt ſulphur album, ſicut in omni auro ineſt ſulphur rubeum:* & tamen non omne ſulphur album eſt aut rubeum. Item, *tale ſulphur non reperitur ſuper terram*, ut dicit Avicenna: *niſi quod in iſtis corporibus conſiſtit.* Et ideo iſta corpora ſubtiliter præparamus, ut de illa materia ſulphur album vel rubeum habeamus ſuper terram, de qua aurum vel argentum efficiebatur ſubtus terram. Ipſa namque corpora luculentia, in quibus ſunt tingentes radii, tingunt cætera corpora albedine & rubedine vera, ſecundum quod fuerint præparata. Nam per noſtrum magiſterium corpus perfectum perficit imperfectum, ſine adminiſtratione alicujus rei extraneæ. Omne autem ſulphur bituminoſum arg. vivi extraneum eſt, eò quod ſui ipſius eſt corruptum, econtrà verò illud non eſt ſibi extraneum, in quo ipſum habet converti per noſtrum magiſterium: ſcilicet, in aurum & argentum. Venerabili ergo utimini natura: quoniam non emendatur, niſi in ſui natura: cui alienum introducere nolite, nec pulverem, nec aliam rem; quia diverſæ naturæ non emendant lapidem noſtrum: nec intrat in eo niſi quod ſit ortum ab eo. Ex rebus ergo corporalibus neceſſe eſt, corporum medicinam colligere: quoniam oportet, quòd ipſi illa in natura conveniat. Ideò quia non eſt corpus dignius, aut purius ſole, aut ejus umbra, ſine quibus nullum argentum vivum generatur tingens: & qui abſque argento vivo tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, ſicut aſinus ad cœnam. Nam aurum aureum, & argentum argenteum, tribuunt colorem: & etiam qui novit argentum vivum cum Sole & Luna tingere, venit ad arcanum, quod dicitur ſulphur album: & cùm rubeum efficitur, erit ſulphur ad aurum. Ex iſtis ergo duobus corporibus præparatis, medicina noſtra cum ſuo ſulphure, & arſenico elicitur: & quod neceſſe eſt, quod Lapis Philoſophorum elici poſſit de natura duorum corporum, antequam fiat de eo Elyxir completum: quoniam eſt neceſſarium, quod Elyxir magis ſit depuratum, & digeſtum, quàm aurum & argentum: eò quod ipſum habeat omnino convertere à perfectione diminuta in aurum, vel argentum, quod ipſa minimè perficere poſſunt: quia ſi de perfectione ſua alteri darent, ipſa imperfecta exiſterent: eò quod non poſſunt tingere, niſi in quantum ſe extendunt: quoniam nulla res dealbat, niſi ſecundum ſuam albedinem: nec ulla res rubificat, niſi ſecundum ſuam rubedinem. Et ideo in Lapide noſtro facimus opera noſtra, ut melioretur ejus tinctura, multò magis quàm ſit in ſui natura. Dicimus ergo, quod opus Philoſophorum nihil aliud eſt, niſi diſſolvere Lapidem noſtrum in argentum vivum noſtrum: ut in ſuam primam materiam redigatur. Unde Philoſophus in quarto meteororum hujus artis deridet Sophiſticos, dicens: *Sciant artifices Alchimiæ, ſpecies transſmutari non poſſe:* & poſtea ſubdit: *niſi in ſuam primam materiam redigantur:* quæ quidem materia prima eſt argentum vivum: cùm ipſum ſit elementum omnium ductibilium: tunc enim in aliam formam, quàm priùs erat, benè permutantur: non quidem ſpecies, ſed individua ſpecierum: quoniam ipſa individua actionibus ſenſibilibus ſunt ſubjecta: eò quod in ſe ſint convertibilia. Species verò cùm ſint univerſales, actionibus ſenſibilibus non ſunt ſubjectæ: & ideo in ſe ſunt incorruptibiles. Species verò argenti vivi quæ eſt argenteitas, non permutatur in ſpeciem auri, quæ eſt aureitas: nec è converſo: quia ſpecies verè permutari non poſſunt, ſed individua ſpecierum bene, cùm in ſuam materiam primam reducuntur. Quia cùm forma iſtius individui ſit corrupta, & in primam materiam reſoluta, bene & etiam neceſſariò introducitur alia forma. Quia corruptio unius eſt generatio alterius. Item, materia ita nullo modo poteſt deſtrui, quin ſub aliqua remaneat forma. Unde deſtructa una forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad aliam diſpoſita. Et ideò dicit Philoſophus: *Indiges quòd primò in ſolutione, & ſublimatione duorum Luminarium labores.* Quoniam primi gradus operationis eſt, ut fiat argentum vivum: & in hoc opere declarat, quid ſit Lapis: cùm principium ſui operis ſit diſſolutio ipſius: & ſolutio corporis eſt cum congelatione Spiritus: & congelatio Spiritus eſt cum ſolutione corporis: & tunc corpus cum Spiritu, & Spiritus cum corpore miſcetur: & nunquam ſeparantur in æternum, quoniam agit

agit utrumque eorum in ſocium ſuum ſimilem. Non ergo hic oberres: quoniam quæ ſeminaverit homo, hæc metet. Nam ſi quis eſt ſapiens, ſemper eſt perfici appetens: quoniam in ſe ſemper continet ſemen ſuum. Idcircò dicit Avicenna, *ſi aurum & argentum non viderem: pro certo dicerem, quod Alchimia non eſſet vera. Sed cùm aurum & argentum video, certiſſimè ſcio, quòd ſcientia eſt vera.* Igitur, quamvis hic Lapis, jam in ſe tincturam naturaliter continet, quoniam in corpore terræ perfectè creatus eſt: attamen per ſe motum non habet, ut ſit Elyxir completum: niſi moveatur arte & operatione. Et ideò artes diverſæ à diverſis Philoſophis ſunt inventæ, ut compleas per artificium, quod eſt à natura relictum. Igitur non ſis fatuus ad intelligendum noſtram materiam: quia non invenitur in re, quod in ea non eſt: & aliquis dare non poteſt, quod non habet. Tibi igitur dico, ut nos blaſphemare non poſſis, quod aliter nunquam fiet, donec Sol & Luna in uno corpore juncta, ſuper corpora diminuta projiciantur. Si enim jungatur cum plumbo, plumbum erit: ſi cum ferro, ferrum erit: & ſi cùm aliis corporibus, erit conſimile eis. O Fili, tuas aures hûc inclina: quod ſi cum iſtis duobus radiis jungatur, fit Elyxir perfectum. Non eſt ergo operandum, niſi de iſta nobiliori materia: quia res non fiunt, niſi ſecundum eorum naturam: & qui quærit à natura, quod in ipſa non eſt, fatuitas eſt & perditio temporis. Tibi autem dico, quod non comedas de filio cujus mater patitur menſtruum, quia leproſus erit: & tu, & tuum opus fruſtrabitur; de pinguiori carne comede, & habebis, quod deſideras. Igitur fac unguentum de ſulphure, & arſenico, & Mercurio, & habebis quod deſideras. Quoniam, cujus caput eſt rubeum, pedes albi, oculi verò nigri, eſt magiſterium. Medicina noſtra eſt compoſita ſolum ex natura: & hoc eſt verum: & tibi ſubjungam exemplum. Certum quippe eſt omnem rem eſſe de eo in quod reſolvitur: nam gelu, mediante calore, convertitur in aquam, ergo, prius fuit aqua. Sic etiam Lapis noſter reſolvitur in argentum vivum noſtrum, per Magiſterium Philoſophicum: ergo, prius fuit argentum vivum. Modus autem convertendi ipſum in argentum vivum, eſt converſio naturarum ad ſuam primam radicem. Naturam autem convertere, eſt Elementa circulariter rotare. Sunt autem Elementa de aptitudine ſua ad invicem converſa: ideò generantur & corrumpuntur; ac ad invicem alterantur. Converte ergo Elementa, & quod quæris invenies: quia noſtra operatio non eſt, niſi naturarum mutatio: & eorum calidi cum frigido, & humidi cum ſicco admirabilis connexio. Verumtamen non convertitur ſiccum in humidum, niſi prius fuerit frigidum: neque frigidum convertitur in calidum, niſi prius fuerit humidum: cum non ſit tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium. Terra non vertitur in aërem, niſi primo vertatur in aquam: neque ignis convertitur in aquam, niſi prius vertatur in aërem. Aqua quippe & aër ſunt Elementa media: Ignis verò & terra ſunt Elementa extrema. Aër ergo eſt juxta ignem, ſicut aqua juxta terram: ideo aqua contrariatur igni, & terra aëri. Quia aqua eſt frigida & humida: & ignis calidus & ſiccus: terra verò frigida & ſicca: aër calidus & humidus. Aër ergo & aqua conveniunt cum humiditate: & ideo utrumque iſtorum immediatè in alterum convertitur. Et ſic ignis & terra conveniunt in ſiccitate & ideo ad invicem immediatè convertuntur, ac tardiùs ab invicem ſeparantur. E contra autem aër & terra, ignis & aqua, ad invicem non vertuntur, niſi ignis in aërem, & terra in aquam, primò convertatur. Si ergo ſiccum convertitur in frigidum: & frigidum in humidum: & humidum in calidum: tunc habebis magiſterium. Modi regiminis convertendi Elementa ad invicem ſunt quatuor principales, putà ſolvere groſſum in ſimplum: abluere obſcurum in lucidum: reducere humidum in ſiccum: figere volativum ſuper corpus ſuum. Jam igitur demonſtravi tibi, Fili, totam operationem: totam doctrinam. Sed quia ipſam magis claram volumus oſtendere tibi: dicimus, quod tota perfectio eſt in ſolutione. Sic dixit Morienes, qui ita inquit: *Hoc autem magiſterium nihil aliud eſt, niſi extractio aquæ ex terra, & hujus aquæ ſuper terram dimiſſio: donec ipſa terra putreſcat.* Hæc terra cum aqua putreſcit, & mundificatur, quæ cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magiſterium erit completum. Nam ſi putredo non fuerit, fundi aut ſolvi poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Unde oportet te ſolutionis modum acquirere, quòd hoc totum conſiſtit in ſublimatione. Quapropter intelligas bene hanc ſublimationem: & ſpiritus qui aſcendit, cuſtodi ne fugiat, & quod facis in albo, facias in rubeo. Quoniam hæc medicina eſt in eſſentia una: & in modo agendi ſimiliter. Eſt tamen additamentum citrinitatis coloris, quæ à mundiſſima ſubſtantia ſulphuris noſtri fixi perficitur. Differentia autem eſt inter Lunarem medicinam, & Solarem: eò quòd hoc quidem illud in ſe continet: illa verò non: quoniam indiget mundiſſimo ſulphure albo, ſicut hic rubeo indiget. Sufficiant tibi hæc duo corpora, eò quod aſſimilantur quæſito: ſed indiges quod in ſolutione & ſubtiliatione labores, ut ſolvas totam materiam. Poſtea congela, & calcina, & iterum ſolve: & ſic reiterando, donec compleas fuſionem perfectam. Idcirco cùm iſtud ſit grave perficere, expedit omnino corpora diſſolvere per aquam ſolùm, ſine calcinatione: quoniam iſtud eſt ſecurius, quamquam ſit tardius in operatione. Eſto ergo longanimis ſuaviter, & non feſtinanter extrahens tincturam: ne quæras velociter perficere: quia comburit omnia, & perducit ad regionem remotam. Nam ignem ſi multum feceris in principio mixtionis ejus, ſcias, quod eveniet corruptio in tincturis: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Ergo leniter coque, donec album urinæ omnia membra urinæ diſponat. Patienter ergo ſuſtine: & per contritionem & aſſationem, quæ idem ſunt, & igne dividantur partes ligatæ à viſcoſitate aquæ, quæ eſt in corporibus. Corporea verò ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta: & nunquam ſeparantur: ſicut nec aqua mixta aquæ. Ideo chariſſime Fili, indiges, quod in ſolutione Lapidis labores: & ſuas partes puriores ab impuris & gravioribus ſepares: & opus cum levioribus, abjectis partibus gravioribus, perficias. Unde ſoluta primò corporum forma in Mercurium noſtrum, immediatè introducitur nova forma: corrupta ipſorum forma, quæ quidem forma eſt primò in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu ſubtilis: & diſcontinuata. Nunc ad alia tranſeamus. Fuerunt aliqui Philoſophi, qui poſuerunt ſcientiam in ſeptem Planetis: & Primus Planeta noſter vocatur Venus: Secundus, Saturnus: Tertius, Mercurius: Quartus, Mars: Quintus, Jupiter: Sextus, Luna: Septimus, Sol. Unde ſcias fideliter, quod ex ipſis corporibus metallicis cum ſpiritibus: ſcilicet, Sulphure, arſenico,

arſenico, & argento vivo hæc medicina elicitur. Accipe ergo corpus, quod tibi ſuperiùs demonſtravi, ſcilicet, æs: & verte ipſum in plumbum, poſtea in æs, ut prius erat: quia oportet nos ipſum ad ſuam primam reducere naturam: quia ſpecies non mutatur in ſpeciem, niſi individuum ſpeciei. Ad primam ergo naturam reducatur, id eſt, ad primum colorem: & ab illo extrahis argentum vivum, & quod remanſerit in fundo vaſis, vertatis in ferrum, & tamdiu decoquatur, donec totum vertatur in ſtannum: & adhuc non ceſſet decoctio, donec vertatur in verum argentum: & tunc habebis lapidem ad album. Adhuc autem coquatur, donec vertatur in Solem: & ſic habebis complementum, & propter hoc dixit Ariſtoteles: *Æs noſtrum eſt aurum noſtrum*. Et dixit ſimiliter Vir perfecti Magiſterii: *Et in ære eſt ſimiliter argentum potentialiter, & non viſibiliter: & in eiſdem, ſunt ferrum, plumbum, ſtannum, & cætera metalla. Diſcipulus.* Miror, Præceptor bone, quod tantùm laudaſti æs: neſcio an in eo ſit tantum ſecretum. Ego putabam, quod eſſet corpus leproſum, propter illam viriditatem, quam habet in ſe. Unde non deſino mirari, quod dixiſti, quod de hoc corpore argentum vivum debemus extrahere. *Magiſter.* Fili, ſcias, quod æs Philoſophorum eſt aurum ipſorum. Unde Ariſtoteles ait, in libro ſuo: *Aurum noſtrum, non aurum vulgi:* quia illa viriditas, quæ eſt in eo corpore, eſt tota perfectio ejus. Quia illa viriditas, per noſtrum magiſterium cito vertitur in aurum veriſſimum. Et de hoc experti ſumus: & ſi vis probare, tibi regulam dabimus. Accipe ergo æs uſtum bene, & perfectè rubificatum: & imbibe ipſum cum oleo duenech, ſeptem vicibus, quantum bibere poterit, ſemper aſſando & reducendo: poſtea fac ipſum deſcendere: deſcendet enim aurum purum: ejus viride fiet rubeum: ſicut crana clarum. Et ſcias, quod tanta rubedo deſcendit cum ipſo, quod tinget argentum in aliqua quantitate, veriſſimo colore. Et totum hoc probavimus de his, quæ operantur operationes magnas, quod eſt viride de auro, & ejus ſulphure, & hoc in libro de ſeptuaginta invenies. Vide quid dicat Lumen Luminum, & nota: *Nullum tamen genus Lapidum poteris præparare, abſque duenec viridi & liquido: quod videlicet naſcitur in mineris noſtris.* O benedicta viriditas, quæ cuncta res generas: neque ullæ arbores aut fructus apparent ſine viriditate. Quare Philoſophi eam germini, & aquæ ſuæ, cauſa putrefactionis & purificationis comparaverunt: & veritatem dixerunt: quia cum ſua aqua purificatur: & à ſua nigredine abluitur: & album reddit ipſum, poſtea rubeum. *Diſcipulus.* Præceptor chare, expone mihi quæſo hunc Lapidem: quia non bene intelligo. *Magiſter.* Lapis eſt, & non Lapis, ſpiritus, anima & corpus: quem ſi diſſolvis: & ſi coagules, coagulatur: & ſi volare facis, volat. Eſt autem volatilis albus, ut lachryma oculi: poſtea efficitur citrinus, ſalſus, pilis carens: quem nemo lingua ſua tangere poteſt. Ecce ipſum jam ſua demonſtravi deſcriptione. Non tamen nominavi, quo omnis eget locuples & pauper, & omnes habere poſſunt: & in manibus ſuis eſt, ac pro eo cauſantur. Modo volo ipſum nominare: & dico, quod ſi dixeris, eum aquam eſſe, verum dicis: & ſi dicis, eum aquam non eſſe, mentiris. Ne igitur decipiaris pluribus deſcriptionibus, & operationibus. Unum enim quid eſt, cui nihil alieni infertur. Hoc autem teneas, & alia dimitte: neceſſe enim eſt, nomina Lapidis multiplicare: quia ſi non multiplicarentur, pueri noſtram ſcientiam deriderent. Certiſſimè ipſum deſcripſi tibi. Ejus igitur locum inveſtiga: & alienum ei non inferas: & noſcas corrumpens, & emendans: & mortificans, & vivificans: ſolvens, & coagulans: album & rubeum: faciens in uno eſſe, & in uno loco. Et quia noſtra adminiſtratio non poteſt fieri, niſi occidendo, & poſtea vivificando: oportet omninò ut corpus moriatur, & poſtea vivificetur. Et ſic complebitur totum arcanum. *Diſcipulus.* Amantiſſime Præceptor, quis eſt ille, qui ſciat interficere, & poſtea vivificare? *Magiſter.* Fili, hoc totum per putrefactionem perficitur: *quia corruptio unius eſt generatio alterius:* & tibi ſubjungam Exemplum. Materia nullo modo poteſt deſtrui, quin ſub aliqua remaneat forma. Unde deſtructa una forma, immediatè introducitur alia ad hanc operationem, vel ad aliam diſpoſita. Et hoc totum per ſolutionem perficitur. Igitur oportet primò diſſolvere, ſecundò putrefacere: tertiò abluere, & ecce totum magiſterium. *Diſcipulus.* Præceptor, bene video, quod eſt veritas, quod tu dicis: & rogo te, ſi placet, ut de iſta ablutione aliquantulum mihi dicas: & ſimiliter quot ſint colores principales. *Magiſter.* Fili, ablutio eſt principium, medium & finis hujus noſtri operis. Aqua noſtra abluit ſordes de terra noſtra: & Sol noſter eſt adjutor: & operatio fit paulatim, cum iſtis enim mundabis omnes obſcuritates. Aqua noſtra abluit ſeipſam, & abluit ſuum corpus: & ſi corpus anima caruerit: tenebroſum & obſcurum reperitur: & ſi animam ei reddideris, formoſior apparebit. Corpus noſtrum eſt terra noſtra: & anima noſtra, eſt aqua noſtra: & hoc totum nihil aliud eſt, niſi extractio aquæ ex terra: & ipſam reducere ſuper terram: & hæc terra cum aqua ſua putreſcit primò: poſtea mundificatur & nutritur. Nam omnes res aquam appetunt: quoniam ipſa tam igni quàm rebus aliis alimentum præſtat: & dignum adminiſtratione complectitur arcanum. Aqua in vite eſt vinum: & in oliva, oleum: in arborem quoque diverſis generibus fructus transformatur: qua quidem omnia ab aquæ beneficio ſumunt exordium. Colores, ex quibus omnes alii habent principium, ſunt tres: primus eſt, niger: ſecundus, albus: tertius, rubeus. Citrinus color & glaucus, ex albo & rubeo naſcuntur: quod citrinitas & glaucitas, nihil ſunt, niſi rubei & albi proportio determinata. Cœleſtis ab albo & nigro, proportione debita generatur: viridis, violaceus, & camelinus, à nigro, albo, & rubeo ſimul conjunctis, proportione debita, ſecundùm magis & minus procreantur, & ſic de aliis. Et omnes iſti colores, qui non ſunt perfecti, per aquam perficiuntur, & per ipſam abluuntur & mundificantur. Igitur, chariſſime Fili, cùm in opere fueris, fac ut primum habeas colorem nigrum: quia tunc eris certus, quòd putrefacis, & via recta procedis. Si autem laboraveris ſine putrefactione, videbis oleum rubicundum, quaſi fruſtum ſuperius natare: & hoc eſt ſignum, quod in vanum labores. Si autem cum putrefactione ſolveris materiam tuam, videbis ipſam nigram: poſtea viridem: deinde croceam & rubicundam, & varii coloris. Hoc autem totum perficitur per decoctionem veram. Oportet igitur nos venenum aptare, prout oportet: deinde multiplicetur coquere: ne tædeat vos decoctionis, imbibite, decoquite, terite, quouſque unum fiant. Sunt enim duo, unus qui aſcendit, alter vero non. Hoc autem totum factum eſt per melancholiam. Melancholia eſt res non ſtabilis, & eſt fumus, qui cito aſcendit: videlicet, in altiori loco,

in quo eſt, ſcilicet, in capite: & ſi evaporat, facit hominem triſtem, tenebroſum & obſcurum, per totam ſuam vitam. Etſi illa melancholia, id eſt, ille fumus remanſerit, & revertitur ad ſuum proprium locum: reddit hominem humilem atque pacificum: quia ipſemet cognoſcit ſe. Propter hoc mons in quo eſt tabernaculum, clamat, dicens. Ego ſum, qui ſum: & ſum nigrum albi, & album nigri: meus proprius color. Per Deum, veritatem dico, & non mentior. O natura benedicta: & benedicta eſt operatio tua: quia de imperfecto facis perfectum; cum vera putrefactione, quæ eſt nigra & obſcura. Poſtea facis germinare novas res, cum tua viriditate, & facis diverſos colores apparere, & ſine pretioſiſſima viriditate nullum vegetabile, neque fructus ullus germinando poteſt apparere. Quare, moneo te, Fili, ut totus tuus intellectus ſit in rebus viridibus coquendis: ſi vis habere fructum, coque, tere, reitera, nec tædeat quamvis opus ſit longinquum, quia ſeipſum diſſolvit, & copulat, ſeipſum dealbat, & rubore decorat: ſeipſum croceum facit, & nigrum. Præterea ſeipſum desponſat, & à ſeipſo concipit: quia ibi eſt maſculus & fœmina. Similiter ibi eſt frigus, id eſt, aqua: & calor, id eſt, ignis: & humor, id eſt, aër: & ſiccitas, id eſt terra. Et ſimiliter ibi ſunt diverſi colores: propter quod Philoſophi diverſa nomina impoſuerunt: quia aqua eſt clara & lucida: ignis verò rubeus & lucidus: aër quoque albus & lucidus: terra nigra fæculenta & obſcura. Scias tamen, Fili: quod omnium ſpes & exiſtimatio Philoſophorum in duobus conſiſtit: eam tamen radix triplex perſequitur: aquæ videlicet exaltatio, quæ liquida procedens ſi ceſſaverit: olei deinceps patebit egreſſus: & hæc ſunt duo ſigna. Propter hoc dicit Philoſophus: qui dealbavit me, ille faciet me rubeum. Philoſophi autem multis nominibus nominaverunt Lapidem noſtrum, & multa oſtenderunt ad album & rubeum faciendum. Unde tibi dico, quod non eges illis nominibus: nec illas res diverſas, niſi uno nomine, & una re, ſcilicet, aqua, quæ adminiſtratur: & una actione, ſcilicet: coquere. Quare, moneo te, Fili: ut non accedas ad operandum, niſi incipias tentare: & aquas coquere, quæ putrefaciendo inſpiſſantur: & putrefaciendi humiditatem & ſiccitatem ipſius notare. Cujus genus duo ſunt Lapides de genere Lapidum. Extractum enim eſt ex Lapidibus, qui in quolibet anni generantur tempore, & unus habet alas, & alter non. Unde Fili, ſi verum magiſterium habere deſideras, oportet te comburere illas alas. Item, ſcito, quòd non candidatur ſine combuſtione. Combuſtio autem humor eſt: quia niſi eſſet, nunquam dealbaretur. Quare oportet, ut humiditate coquatur quouſque areſcat & deficcetur: deinde aqua teratur ſublimata, & iterum coquatur, quouſque iterum ſiccetur: & per vices hoc reiteretur, quouſque, Deo favente, candidetur. Et eſt notandum, quod omnibus rationibus à te perceptis, ſi dealbationem ignores, ſperatam amittis lætitiam: nam ex trituratione & ſale attenuatur: fæcem ejicit, & turpitudinem amittit: deinde, auri colorem recipit, & ordine ſpirituali figitur. *Diſcipulus.* Præceptor ſuaviſſime, obſecro te, ut mihi exponas hanc ſiccitatem & combuſtionem: quæ mihi bis ſuperius reiteraſti: & utrum ſit unum, an duo? *Magiſter.* Neceſſe eſt enim, ut animæ ſuis corporibus priventur, & hoc combuſtione fit, poſt mortificationem: & utrùm ſint unum, an duo: & cui combuſtio procedit. *Magiſter.* Fili, jam tibi narravi, quòd oportet totum Elyxir comburi & mortificari: eo, quòd Azoch, vel Zericon, vel aqua divina, non rubet, niſi mortificatione & aſſatione: dealbatio autem non fit niſi combuſtione. Ecce jam, Fili, quòd tibi oſtendi, non mortificationem & dealbationem, & rubeum diſcriminando à ſe invicem demonſtravi. Unde ſcias, quòd unumquodque eorum primò dealbatur, poſtea rubet: & hoc totum ex beneficio aquæ procedit. Aqua illa res eſt, quæ dealbat, & rubere facit. Aqua eſt, quæ diſſolvit & congelat: aqua eſt quæ putrefacit, & poſtea facit germinare diverſas res & novas. Unde, Fili, moneo te, ut tota intentio ſit, in decoctione aquæ: & te non tædeat, & non cures de aliis rebus, niſi de aqua. Coque ipſam paulatim, donec mutetur de colore ad colorem perfectum: & cave, ne in principio comburas ejus flores, nec ejus viriditatem: & noli citò perficere opus tuum. Item, videtur ut janua tua ſit benè clauſa, ne ille qui eſt intus, poſſit evolare: & ita, Deo concedente, venies ad effectum. Item, nota Fili, quòd ſolvere, calcinare, ſublimare, tingere, abluere, infrigidare, rigare, extrahere, coagulare, humectare, imbibere, abluere, coquere, fixare, terere, ſiccare, diſtillare, unum ſunt: ſcilicet, animam vel ſpiritum extrahere à corpore denotant, & appoſitionem veris ſignificant, id eſt, quòd ignis ſit ſuavis. Hic enim ignis ſequeſtrat Elementa, & iterum componit. Quapropter tota ars conſiſtit in convertendo elementa, id eſt, faciendo humidum ſiccum, & fugiens fixum. Et jam dico tibi, quòd elementa in partes quatuor dividuntur: quorum duo terram habent, & aſpectum apud vivum largientia, quæ ſunt terra & aqua. Alia autem nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur, nec opus, nec vis, niſi in prioribus elementis, terra ſcilicet & aqua. Quare multi decipiuntur circa elementa: quia non eſt neceſſarium, ut dividamus Elementa: quia omne Ens eſt compoſitum; & omne compoſitum dividi non poſſibile. Ideò non eſt nobis neceſſarium talem facere diviſionem. Et ſimiliter in ceratione, non eſt neceſſe dividere, imò conjungere, & ſequi naturam. Idcirco oportet nos conjungere Elementa, ſcilicet, terram & aquam, ita, ut unum fiant: & ut dividi non poſſint: & in iſtis duobus alia duo conſiſtunt, ſicut eſt aër & ignis. Cùm autem quatuor Elementa non conjunguntur, ita ut ſiccum cum humido, & frigidum cum calido, ſine aliqua diviſione, unum fiant: nil hujus artificii hominibus perficitur. Et ideo Philoſophi antiqui docuerunt coquere aquam permanentem, donec inſpiſſaretur cum ſuo corpore, & fieret unum. Hoc autem totum in noſtro ære conſiſtit: & ſcias, quòd nulla ſit tinctura, ſine ære noſtro. Item, ſcias Fili, quòd tingens cui ea ſunt mixta, ea quæ neceſſaria ſunt, oportet vos diruere ipſum. Nam ea quæ ei miſcentur ſuperat. Item, ſcias, quòd ſi unum ſit fugiens: alterum verò ignem patiens: utrumque junctum ignem patitur. Unde ſi ſuperficies dealbatur, & intima dealbabuntur. Et ſi enim ſuperficiem nubes dealbaverint, proculdubio intima dealbabuntur: quoniam noſtrum ſolutum omnia comburit corpora ſulphur. Item, ſcito, quod Solis flos eſt Lapis de Lapide. Aſſate ergo ipſum per dies, donec fiat marmor coruſcans. Item, ſcias, quòd una ſola res facit, quod & plures operantur: pluribus autem rebus non indiges, niſi una ſola re: & illa ſola res in unoquoque gradu operum noſtrorum in aliam vertitur naturam. Hoc enim regimine ſpiritus incorporatur, & corpus vertitur in ſpiritum. Conſerva ergo vas, ne

compoſitum

compoſitum fugiat, & fumiget: & habebis intentum. Nunc autem hæc verba in tuo animo fige: ſcilicet, quòd eo combuſto fiat ſanguis ſimul ad latera vaſis. Leo autem viridis ſemper in medio manet, quouſque ex toto ſit interfectus. Quapropter nihil aliud tibi commendo Fili: niſi aquam noſtram, & æs noſtrum coquere, donec paulatim comburendo interficiatur: quouſque ejus color mutetur, & à ſua nigredine privetur. Nonne vides, Fili, quòd ex ſanguine ſperma non fit, niſi diligenter coquatur in hepate, quouſque intenſum habeat colorem? Et jam ſcias, Fili, quòd ſi color rubeus tibi apparuerit poſt nigredinem, propter hoc non cures, dummodo vas ſit bene clauſum: quia de neceſſitate oportet, ut ad ſuam perveniat naturam. Hoc eſt argentum vivum occidentale, quod prætulit ſe auro, & vincit illud: & illud quod occidit vivere facit: quia eſt pater mirabilium omnium. Propterea dixit Morienes: *Ignis & Azoch tibi ſufficiunt.* Jubeo ergo te, accipere æs noſtrum, & ponere in vas bene clauſum, & coquere paulatim: deinde extrahere, & aſpicere, num factus ſit Lapis niger: tunc optimè rexiſti. Et ſcias, quòd dicta nigredo permaneat per quadraginta dies: & poſtea in diverſos colores variatur, donec perveniat ad perfectam albedinem: & poſteaquam album habueris, non variabitur, donec veniat ad rubeum perfectum.

Recapitulatio totius Operis.

Pertractatis igitur ſermonibus hujus Magiſterii noſtri, ſecundùm exigentiam ſui ordinis, cum cauſis ſuis ſufficientibus: reſtat nunc, ut breviter teneatur memoria totum noſtrum magiſterium, ſub ſermonis brevis completa Recapitulatione. Dicimus ergo, quòd tota intentio, hujus noſtri operis ſumma, nihil aliud eſt, niſi ut ſumatur Lapis Philoſophicus, & cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis, ſolutionis atque diſtillationis primi gradus, ut mundetur à corrumpente impuritate: Deinde figatur, ut nihil aſcendat, & cùm fixa fuerit, ſolve quòd in ea erit ſolubile, & in ignis temperamento conſerva, quouſq; per modum ſublimationis, ſolutionis atque diſtillationis elevetur, quod elevari poteſt: cùm elevatum fuerit, in ignis temperamento conſerva, quouſque totum figatur, & in aſperitate ignis quieſcat. Et hic ſecundus præparationis appellatur gradus, & in hoc quidem una præparationis & perfectionis meta conſiſtit. Tertio ſimiliter gradu Lapis adminiſtretur: qui per totum principium, medium & finem conſiſtit præparationis complemento. Et eſt, ut jam fixum lapidem, cum modis ſublimationis, per adminiſtrationem ignis volatilem facias: & volatilem fixum: donec in ignis aſperitate quieſcat, & quod nihil videatur aſcendere, & hic modus tertius eſt completus. Quarta verò adminiſtratio eſt, ut Lapidem diſſolvas, per modum diſtillationis volatilem facias, & cùm fuerit ita, fixa totum igne appropriato ſibi, donec quieſcat, ſine materia cum aliqua ſeparatione. Quinta adminiſtratio eſt, ut Lapidem congelatum diſſolvas: & quod jam fixaſti cum ignis adminiſtratione volatile faciat: & iterato volatile fixum, quouſque maneat in pugna ignis: & cùm ita fuerit, ſerva: donec illi major ignis quantitas adminiſtrari poſſit: & ſic vidiſti quintum circulum. Sexta ſeparatio eſt, ut Lapidem noſtrum ita ſolutum, ſublimatum, congelatum, calcinatum, inceratum, diſtillatum, & fixum, cum parte ſervata non fixa, per ingenium ſubtile conjugatum: & per modum ſolutionis, ſublimationis, diſtillationis volatilem facias, cum maximo ignis ingenio. Et cùm ita factum fuerit, fixa totum, donec in ignis aſperitate quieſcat: & quòd nihil videatur aſcendere, Et ſic rexiſti ſextam diſpoſitionem. Sed, quia in ſeptima præparatione conſiſtit totum arcanum, dicimus tibi, Fili chariſſime, quod hoc arcanum ſparſimus in diverſis locis, & ſimiliter occultavimus. Ubi magis apertè ac clarè locuti fuimus, ibi magis obſcurè: & ubi magis occultè locuti fuimus, ibi magis apertè oſtendimus illud. Quoniam nobis ſolis ſcripſimus, ac etiam tradidimus, & non aliis, niſi filiis noſtris. Nec ergo deſperes, Fili doctrinæ: quoniam, ſi illam quæres, invenies: non doctrinæ, ſed propriæ motus indagatione naturæ. Qui verò librorum inſecutionem inſequitur: tardiſſimè ad hanc artem perveniet pretioſiſſimam. Dicimus igitur, quòd ſeptima operatio eſt, Lapidem benedictum primò ſolvere, poſtea diſtillare: tertiò ſublimare: quartò incerare: quintò deſcendere: ſextò calcinare: ſeptimò figere. Ecce totum magiſterium, & hoc quod diximus, nihil aliud eſt: niſi ſolvere & congelare: fixare & volatile facere, & volatile fixum, & fixum iteratò volatile, quouſque fluat, & alteret in complemento Lunifico, vel Solifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis in medicina reſultat bonitas, & alterationis multiplicatio. Ex diverſitate igitur reiterationis ſuper Lapidem, in gradibus ſuis, reſultat multiplicationis bonitas, alterationis diverſitas, ut ex medicinis quædam ſui duplum, quædam decuplum, quædam ſeptuplum, quædam centuplum, quædam millecuplum, quædam in infinitum Solificium: & verum perfectionis Lunificium tranſmutat corpus. Unde notifico tibi, quòd niſi Lapis noſter in initio coquendi abſque manuum contritione aqua fiat, nondum opus inveniſti. Quapropter hoc magiſterium nihil aliud eſt, quàm coquere argentum vivum & ſulphur, donec unum fiant. Argentum vivum defendit ſulphur à combuſtione, ſi vas fuerit bene clauſum: ita ut argentum vivum non poſſit evaneſcere: & eo modo non poteſt ſulphur comburi, nec devaſtari. Quare argentum vivum eſt aqua noſtra: & videmus per exemplum in aqua communi, quòd omne, quod cum ea coquitur, non comburitur, donec ipſa eſt, quantumcunque ignis ſit fortis: & quando aqua conſumpta eſt, hoc eſt quod in vaſe comburitur. Et ideo Philoſophi juſſerunt claudere os vaſis, ut aqua benedicta non exhalaret: & defenderet à combuſtione hoc, quod in vaſe eſt. Aqua verò cum illis rebus poſita, prohibuit, ne ignis combureret: & factæ ſunt illæ res, quantò magis ignis flamma occupantur, tantò magis in aqua abſconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autem in ſuo ventre recipit eas: & ignis flammam repellit ab eis. Jubeo autem in principio facere ignem levem, donec facta ſit patientia inter ignem & aquam. Et poſtquam videbis aquam fixam, ſine aſcenſione aliqua, non cures qualis ſit ignis. Sed bonum eſt regere cum patientia, donec ſpiritus & corpus fiant unum: ita ut corpora fiant incorporea, & incorporea corporea. Amplius tibi dico, quòd nullo modo invenire potuimus, nec ſimiliter invenire potuerunt Philoſophi, aliquam rem perſeverantem in igne, niſi ſolam unctuoſam humiditatem. Aqueam videmus de facili evaporare, & arida remanent: & ideo ſeparantur, quia non ſunt naturales. Si autem eas humiditates conſideremus, quæ

difficulter ſeparantur ab his, quæ ſunt naturales, non invenimus aliquas niſi unctuoſas & viſcoſas. Quare ſicut in Libro Metheorum determinatur, harum partes conjunguntur, ſicut catenæ: & una earum ex alia de facili evelli non poteſt. Quare omnibus ſapientibus ſcire facio, quòd de nulla re de mundo, nec ullo modo meliori, poſſibile eſt fieri Elyxir citrinum, quàm per ſulphur Philoſophicum. In ipſo autem vidimus unctuoſitatem perfectam, non cremabilem: & idem per ipſum quando eſt præparatum, ut oportet: omnia corpora, quæ tangit, ducit ad veriſſimum Solaris complementum: & ſuper omnia corpora Lunam.

Finis Speculi Alchimiæ Arnaldi de Villa Nova.

ARNALDI DE VILLA NOVA CARMEN.

Mercurium retinens exſtat Lapis iſte citrinus:
In rubeum tingens velut eſt ſplendore rubinus.
Doctus ſervat eum, ſed ſtultus projicit illum.
Hunc oleo jungas, ſuper ignem poſtea ponas:
Et mane cum ſpatula removens ab eo liquefacta:
Quando calor ceſſat, mox in fundo lapideſcit.
Effundas oleum tingenti ſulphure mixtum:
Trans ſuccum tendit in eo tinctura manebit.
Hoc toties repetas, dum tincturam ſibi tollas:
Hanc tu ſiccabis, aridis panniſque locabis:
Tunc genus hoc tingens completur, & eſt apparens.
Sic primam partem debes complere per artem.
Uſtio tollatur: in aceto ſæpè coquatur:
Ut non uratur, ſuper ignem quando locatur:
Cum gelidis rebus hanc præparare ſolemus.
Sic aliam partem poteris complere per artem.
Semina multaq; infert in aquam, ſi ſolus adhæret;
Sal, cinis & fumus: hanc rem diſſolvere ſcimus:
Quam dum corrumpunt, poſt hæc dare præmia poſſunt,
Si ſtant per numerum centum triginta dierum.
Crebrò diſtillas, proprio cum corpore jungas:
Si terram tundis iſtis pluvialibus undis.
Excreſcet fructus, qui ſcit depellere luctus,
Sic tertiam partem poteris complere per artem.

ALIUD.

In ſpeciem Solis Lunam convertere ſi vis,
Has quinque partes lectiori junge per artes:
Fert æris viridis, tantum de pulvere nitri.
Alu. Jameni, mediam Salis ar. mediam vi.
Hæc eſt vera via Solis mente tuchia.

ALIUD.

Maria, mira ſonat, breviter quæ talia ſonat:
Gumi cum binis fugitivum figit in imis:
Horis in trinis tria vincula fortia finis:
Maria lux roris legem ligat in tribus horis:
Filia Platonis conſortia jungit amoris:
Gaudet maſſata, quando tria ſunt ſociata.

Johannis Ticinenſis Heptaſtichon.

Hac ars eſt rara, & levis, & brevis: hinc quoq; chara:
Et res eſt ſola; & vas ſolum, coctio ſola.
Candida ſic rubeo mulier fit nupta marito:
Sic complectuntur ſe, ſic quoque concipiuntur.
Mercurius Solem foliatum deſtruit omnem:
Hunc ſolvit, molit, atque animam de corpore tollit;
Hunc partitur, dividit, hunc componere novit.

FINIS.

Incipiunt QUÆSTIONES *tam Eſſentiales quàm Accidentales* M. ARNALDI DE VILLA NOVA *ad* Bonifacium VIII. *cum ſuis Reſponſionibus.*

I.

Incipiunt Quæſtiones tam eſſentiales, quàm accidentales Magiſtri Arnaldi De Villa Nova ad reverendum eo competente compoſitionis formam. Quæſivit ergo in primo loco. Si operatio Lapidis poſſit fieri ex ſolis luminaribus & aqua vitæ? Et reſpondetur quod ſic; aut uno luminari? in fine Quæſtionum oſtenditur quod ſic.

II.

Quæritur ſi poſſit fieri ex ſola aqua vitæ? Reſpondetur, Quod non. Quia argentum vivum nil operatur, niſi projiciatur in matricem mulieris ſeu fixæ calcis ut ipſum nutriat, & terra noſtra eſt mulier, & mater argenti vivi.

III.

Quæritur ſi poſſit fieri ex ſolis luminaribus, & quare ponitur corpus imperfectum? ℞. Quod citius perficitur opus. Et colores quos poſuerunt Philoſophi magis ordinate & ſecundum dicta Philoſophorum apparent.

IV.

Quæritur ſi ſint colores in opere luminarium? ℞. Quod apparent ſed non ſervant eundem ordinem.

V.

Quæritur ſi Sol & Luna per ſe quælibet, vel ambo ſimul facta ſolutione, debeant pertranſire alembicum? ℞. Tutior via & melior eſt quod quodlibet tranſeat per ſe, poſſunt quædam ſimul tranſire, ſed cum majori difficultate. Primo diviſim. Secundò conjunctim expedit quod tranſeat per alembicum. Quia ſi artifex poterit eſſe ſecurus quando luminaria ſunt redacta in primam materiam, id eſt, argentum vivum.

VI.

Quæritur quare oportet, ut reducantur luminaria in Mercurium, id eſt, argentum vivum? ℞. Quod argentum vivum eſt ſperma omnium metallorum. Primò immediatè non poſſet fieri generatio perfecta, artificialiter metallorum ex eis profecta, nec ejus multiplicatio.

VII.

Quæritur, An aqua vitæ noſtra, quæ dicitur aqua roris madidi, debet eſſe Mineralis vel extrahi de plumbo vel ſtanno. Quia dicunt Philoſophi, quòd aqua ex plumbo facta non intrat magiſterium noſtrum, ſed aqua mineræ tantum. Quia plumbum eſt immundum, & aqua noſtra mineralis eſt munda, Plumbum enim vitrificat, Aqua autem noſtra à vitrificatione conſervat. Ergo debet eſſe Mineralis.

VIII.

Quæritur, Quomodo cognoſcitur aqua mineralis ut diſtinguatur ab aqua plumbi? ℞. Si times de ſophiſticatione fac ipſum tranſire per alembicum, & ſi in fundo cucurbitæ non remanent fæces, bona eſt aqua mineralis naturalis: Si verò remanent fæces, & revertantur in corpus Metallicum, ſecundum ſpecies eorum, ſophiſticatum eſt arg. vivum.

IX.

Quæritur nonò, Si debet purgari aqua mineralis, aut

aut quomodo aquâ amalgametur cum corpore. ℞. Primò aqua debet mortificari cum ſale communi quouſque convertatur in ſpeciem cineris cœleſtinam. Deinde debet deſiccari in urinali ad ſublimandum, & aſcendet aqua pura munda, & viva, & poſtmodum cum aceto ad lentum ignem munda debet excoqui paulatim ad unam horam. Deinde debet iterum exſiccari ut prius. Et poſt hoc debet mitti per corium, & ſic poteſt ſecurè in noſtro magiſterio poni.

X.

Quæritur, Si corpora perfecta, quæ dicuntur luminaria debeant præparari antequam ingrediantur Magiſterium noſtrum? ℞. Quod aurum debet purgari per cementum & argentum per cinericium. Deinde debent foliari, ſicut foliantur pictoria arte vel ſubtiliter limari. Quia quantò magis fiunt ſubtiliata, tantò citiùs convertuntur in argentum vivum. Subtiliata verò peroptime poſſunt ingredi Magiſterium noſtrum, id eſt, ſortiri ſubtiliationem noſtram.

XI.

Undecimò quæritur, Si corpus imperfectum debet præparari, & quomodo eſt cum eo agendum. ℞. Debet fundi ſimiliter & purgari. Et ſi fuerit cuprum debet purgari & affinari ſicut purgatur & affinatur pro caldariis, poſtmodum limari ſubtiliſſimè, & poſtmodum amalgamari ſubtiliter. Deinde poteſt poni in operationem noſtram.

XII.

Quæritur, Quot partes debent poni de aqua in prima conjunctione, & quot de corpore in ponderibus æris? ℞. Amalgametur & conglutinetur cum corpore imperfecto vel perfecto. Tunc debent eſſe quatuor partes aquæ & una corporis. Et ſi fuerit corpus unum ex luminaribus, debent eſſe 12. partes aquæ & una corporis.

XIII.

Quæritur, Quot partes debent eſſe de aquâ, & quot partes de amalgamate ad hoc, ut corpus totum convertatur in arg. vivum. Et ut totum tranſeat per corium, i. e. Samiſch leder? ℞. Quod eſt certa quantitas ibi, ſcil. ad bonum arbitrium, ponenda eſt quantitas ad ignem lentum quouſque totum corpus ſit converſum in argentum vivum.

XIV.

Quæritur, Tranſeunte corpore imperfecto per corium, & converſum in argentum vivum, in quo vaſe eſt ponendum? ℞. In vaſe vitreo perfecto in modum paropſidis, & debet cooperiri cum alio ſimili magis amplo. Ita quod pars inferioris vaſis ſit bene incluſum. Et vas ſuperius debet habere modicum collum, & debet habere foramen in collo, & debet claudi in lineo panno. Et illo modo debet vas poni inter cineres in furno ſuo, & etiam cineres debent cooperire totam materiam. Et debet ignis eſſe unius luminis, qui vocatur ignis febrilis, debetque ſtare ad illum lentum ignem quouſque apparuerit nigredo lapidis, quæ apparebit in ſuperficie.

XV.

Quæritur, Quomodo apparebit nigredo, & qualiter amovenda eſt nigredo. ℞. Prima die apparebit nigredo in ſuperficie tantum, & quædam nebula nigra, & illa multum ingenioſè eſt amovenda cum ſpatula munda lapidea vel vitrea, vaſe antea diſcooperto, ſepara nigredinem quæ apud Philoſophos vocatur veſtis tenebroſa. Item cooperto vaſe ignis continuetur quouſque iterum nigredo appareat. Et illa nigredo iterum amoveatur, & in vaſe vitreo munde ſervetur cum ſupradicta, & hoc fiat conſequenter donec nil nigredinis appareat in ſuperficie, & lapis remaneat clarus & mundus, quoniam verè tunc eſt aqua mundificata à terra ſua, & tunc habentur duo elementa lapidis, ſcilicet terra & aqua.

XVI.

Quæritur, Per quod tempus debet eſſe in nigredine, & quod eſt ſignum veræ ſolutionis lapidis? ℞. Cum nigredo apparuerit prima vice, ſignum eſt putrefactionis & ſolutionis lapidis. Cùm autem nigredo totaliter evanuerit, eſt ſignum veræ putrefactionis lapidis & ſolutionis ejus. Durant autem nebulæ nigræ in prædicto lapide 40. diebus, aliquando plus, vel minus. Hæc autem variatio accidit propter variationem quantitatis medicinæ, & etiam ex induſtria opificis. Unde major quantitas majus tempus requirit, minor etiam minus. Sapientia autem operantis juvat artem ſeparationis nigredinis.

XVII.

Quæritur, Quando terra eſt ſeparata, quid demum faciendum eſt de aqua? ℞. Aqua eſt ponenda in urinali & alembico ſuperpoſitò cum ſuo receptaculo, ut moris eſt, ſecurè pone inter cineres in furno diſtillationis, & cum lento igne diſtillatur. Et ſis attentus juxta diſtillationem, ut inter guttam & guttam ſequentem ſint 40. momenta. Hoc eſt quod dicit Philoſophus 40. verba cum pauſa diſtincta in medio dividendo mille, 130. 3. verba prolata. Et iſte eſt ordo & modus in diſtillatione ſervandus. Illud autem quod in fundo invenies, diſtillatur cum aqua nova, cum triplo aut quadruplo ſui, quouſque omnino ſit ſolutum & converſum in argentum vivum. Et ſicut prius diſtilla & ſtet totiens donec fundalia ſint penitus amota. Et cum ipſa aqua diſtillata fuerit, & ſic habes aquam vivificatam.

XVIII.

Quæritur, per quod tempus durat iſta diſtillatio? ℞. Non eſt tempus determinatum utrum in majori, vel minori, ſed ſecundum majorem vel minorem quantitatem aquæ ſervata uniformitate ignis.

XIX.

Quæritur, Facta diſtillatione, quid eſt faciendum inde de aqua. ℞. Recipe terram quam ſuperius ſeparaſti & ſervaſti pulveriſabis, & pone eam in vaſe vitreo prædicto lutatis juncturis amborum, & da ſibi de aqua prædicta diſtillata donec ſupernatet, & cum igne levi ſicut erat ignis putrefactionis 4. diebus vel uſque aqua deſiccetur in terram. Et ſic iterum da ſibi de prædicta aqua quouſque deſiccet. Et ſic deinceps quouſque terra ſit alba & clara & mundificata. Quæ cum mundificata fuerit, Auxilio Dei totum magiſterium dirigetur.

XX.

Quæritur, Quid erit faciendum de terra ſic mundificata? ℞. Ponenda eſt in urinali inter cineres in furno ſublimationis alembico ſuperpoſito, cui detur ignis fortis, quouſque quicquid de aqua aſcendat in alembicum & terra maneat in fundo. Tunc verò habes aquam aerem, terram & ignem ibi. Quia illa terra eſt naturæ igneæ.

XXI.

Quæritur, Quid ſit faciendum, & quod tempus quo ipſa putrefactio & mundatio terræ fit? ℞. In 40. diebus, & aliquando plus vel minus ſecundum quantitatem terræ vel aquæ.

XXII.

Quæritur, Utrum luminaria debent præparari eodem

eodem modo ſicut corpus imperfectum? ℞. Quod ſic omnino, quia aliter non poſſent dignitatem fermenti aſſumere, quouſque ipſa ſint diſſoluta, putrefacta, diſtillata, mundificata, ſicut dictum eſt de corpore imperfecto, & in ipſius regimine ſtat clavis & ſecretum primæ artis.

XXIII.

Quæritur, Quid ſit faciendum de aquis diſtillatis, ex luminaribus & corpore imperfecto? ℞. Aqua corporis imperfecti eſt dividenda in duas partes æquales. Et una pars debet conjungi cum aqua Solis, id eſt, cum aqua diſtillata à Sole, reliqua verò cum aqua diſtillata à Luna. Tunc ſunt duo arg. viva. Verùm etiam unius ſpermatis ſunt creata. Deinde aqua lunaris debet dividi in novem partes. Et quælibet debet poni in ampullam ſeparatim, & debet ſervari inter cineres in calore lentiſſimo, ſicut gallina nutrit ova ſua.

XXIV.

Quæritur, Quid ſit faciendum de ipſis aquis. Si vis prætendere ad Lunam? ℞. de terra corporis imperfecti calcinata & dealbata, ut dicitur, partes 4. Et de terra Solis quæ dicitur fermentum ſolificum partem unam, & terræ Lunæ, quæ dicitur fermentum lunificum partem aliam. Hoc eſt, ſi terra corporis imperfecti ſit libra: Pone de fermento ſolis tres, & de fermento lunæ totidem. Miſceantur bene & ſubtiliter, & pone ea in vaſe rotundo vitreo cum parvo collo, & ſuperpone de aqua lunari ampullam unam, & tunc clauſo vaſe cum panno lineo ponatur in furno Philoſophico inter cineres ad ſecundum ignem. Et continuetur ignis continue quouſque materia fuerit deſiccata. Deinde detur ſibi alia ampulla & ignis continuetur ut prius, & hoc toties fiat quouſque materia fundatur ſicut cera. Et tunc eſt medicina perfecta ad album.

XXV.

Quæritur, Quot imbibitiones ſufficientes ſint ad hoc, ut materia ad album liqueſcat ſicut cera? ℞. Ad plus ſeptem ad minus quinque.

XXVI.

Quæritur, Per quod tempus durant imbibitiones ad album? ℞. Si de corpore imperfecto fuerit libra una, fixabitur cum imbibitionibus in 90. diebus ad album, tanto tempore etiam ad rubeum, id eſt aliquando fixatur in majori, vel minori tempore, propter induſtriam operantis, & propter majorem vel minorem partem ipſorum pigmentalium.

XXVII.

Quæritur, Completa medicina ad album, qualiter perficitur ad rubeum? ℞. Operatur de medicina prædicta alba, j. ℔. ſic ut recipiatur & teneatur inter cineres calidos ad ignem primum, tam diu quouſque medicina deſiccetur & cineretur. Deinde detur ſibi ad bibendum prima ampulla de aqua ſolari, id eſt, diſtillata à ſole, & continuetur ſibi ignis ſecundus, quouſque materia deſiccetur, poſtea detur ſibi alia ampulla, & ſic ſucceſſivè imbibitiones continuentur, & deſiccationes quouſque materia rubificetur, & ſicut cera liqueſcat. Et ſic erit medicina perfecta ad rubeum.

XXVIII.

Quæritur. Si tota ampulla, ſeu tota aqua unius ampullæ tam lunaris quàm ſolaris eſt ponenda, ſimul in una imbibitione ſolaris vel lunaris medicinæ? ℞. Tantùm debes ponere ſuper materiam quod materia ſolum cooperiatur cum aqua & non ultra. Et ſic illam imbibe, & demum alteram ſuperfund, & illam deſicca, & ſic uſque ad finem.

XXIX.

Quæritur, Qualiter projectio iſtius medicinæ ſolaris vel lunaris fiat? ℞. Pars una ponenda eſt ſuper decem partes Metalli imperfecti, vel argentum vivum & totum erit medicina. Et de illa medicina ponenda una pars ſuper mille partes corporis imperfecti calidi & mundi, & erit corpus lunificum vel ſolificum ſecundum medicinam omne ſuſcipiens judicium examinis.

XXX.

Quæritur, Qualiter iſta medicina alba vel rubea multiplicatur? ℞. Tibi dixi Pater Sancte verbo. Et ideo non dicam ſcripto, dixi enim tibi Pater, quod nullus Philoſophorum fuit auſus revelare. Ideo obſecro tuam Sanctitatem, & adjuro ne reveles ea niſi filiis ſapientiæ, & qui fideliter laborant in hac arte. Per putrefactionem augmentatur Lapis Philoſophorum, & per frequentem reiterationem. Hoc ſcito amice.

Finis Quæſtionum Eſſentialium.

Incipiunt QUÆSTIONES ACCIDENTALES *ejuſdem ad eundem cum Reſponſionibus.*

I.

AD Quæſtiones Accidentales, quas propoſuiſti mihi, Pater Sancte, Tibi per ordinem reſpondebo. Primò Quæris, Quot furnelli ſint neceſſarii ad operationem? Reſpondeo. Unus eſt furnellus putrefactionis, diſtillationis, incerationis, ſublimationis, imbibitionis, fixationis ſicut patet per figuram.

II.

Quot ſint vaſa neceſſaria? ℞. Si habes bonum intellectum in quæſtionibus eſſentialibus ſatis eſt determinatum.

III.

Si vaſa debent claudi, & cum quo debent claudi? ℞. Vaſa putrefactionis debent claudi cum panno lineo ſtricto; & fixionis vaſa, & diſtillationis, & incerationis debent lutari cum gypſo & albugine ovi per juncturas. Receptorium diſtillationis non debet lutari cum naſo alembici, ſed debet manere apertum.

IV.

Quot ſunt ignes operantes neceſſarii. ℞. Quatuor, hos verſus lege & intelliges.

Primus dicatur in quo ſecundus demonſtratur,
Senſibus aquatis gaudet natura ſecunda.
Tertius excedit cujus tolerantia lædit,
Deſtructor ſecundus neſcit procedere quartus:

Vel ſic:

Primus formetur, ut ſenſus ei donetur,
Senſibus aquatis gaudet natura ſecundus.
Tertius excedit cujus tolerantia lædit.
Deſtructo ſenſu, vult procedere quartus.

V.

Qualiter ignes ſint ordinandi in operatione? ℞. Primus putrefactionis, Secundus diſtillationis & fixationis, Tertius incinerationis, Quartus ſublimationis, i.e. vis ſublimationis, quando ſeparatur à corpore ſpiritus, & vocatur avis Hermetis.

VI.

Quot ſiunt colores in opere operantis. ℞. Tres ſunt colores principales apparentes in opere, niger, albus, & rubeus. Sed multi ſunt colores alii in opere noſtro apparentes, qui ſe ſic habent in opere.

opere. Primus color eſt argenteus, Secundus niger, Tertius violaceus, Quartus citrinus, Quintus viridis, Sextus pavonius, Septimus argentinus, Octavus albus, Nonus citrinus, Decimus croceus, Undecimus rubeus perfectus. Et multi alii colores ſunt intermedii, de quibus non eſt curandum.

VII.

Quomodo apparent colores in amalgamatione. ℞. Primus color argenteus. In putrefactione niger in ſuperficie tantùm. In conjunctione autem fermenti cum corpore variatur cum omnibus coloribus qui excogitari non poſſunt. In fixione autem recipit colores ſummos qui nunquam delentur per ignem vel per alium modum quemcunque.

VIII.

Quomodo medicina rubea perfecta dat pondus Lunæ & corporibus aliis non habentibus pondus. Et medicina alba diminuit pondus plumbi, & reducit ipſum ad pondus Lunæ. ℞. Medicina rubea conſtringit partes Lunæ & aliorum corporum non habentium pondus Solis quouſque convertatur in pondus Auri. Et ſic vertit ſuæ formæ ſpecificæ quam formam ſpecificam auget propter defectum, & longam perfectionem ſui fermenti. Quod fermentum attrahit & convertit corpus imperfectum, & aquam vitæ ad ſui naturam & perfectionem. Ex his dictis ſequitur, quod argentum & cuprum omnino convertuntur in aurum per medicinam perfectam rubedinis, & accreſcunt pondere ſecundum majus & minus, & diminuuntur in quantitate per iſtam materiam rubeam. Sed tingere ſolùm in perfecta rubedine. Plumbum verò & argentum vivum quando convertuntur in argentum per medicinam albedinis, creſcunt in quantitate & diminuuntur in pondere. Stannum etiam non diminuitur quantitate & creſcit pondere. Sed dealbatur perfecta albedine ad omne judicium & examen cujuſcunque præter regale cæmentum in quo omne argentum etiam melius totius mundi effumat.

IX.

Quomodo eſt poſſibile quod una pars unius medicinæ convertit mille millia argenti vivi, vel corporis imperfecti in corpus ſolificum. ℞. Tota materia hujus medicinæ per artificium & ſubtile ingenium converſa eſt in ſpiritualem materiam vel ſubſtantiam, quæ apud Philoſophos quinta eſſentia vocatur. Quoniam in omnibus modis habet naturam informantis & formæ perficientis. Et ideo forma habet naturam informantem ad infinitum. Sed debita materia approximetur, propter hoc ſi eſſet poſſibile quod tota aqua maris eſſet argentum vivum mundum calefactum vel corpus imperfectum fuſum, & ſi parum hujus medicinæ deſuper ponetur tota illa aqua convertetur in Solem vel Lunam. Quia una pars convertit aliam & ſic in infinitum, & fieret ita citò ſicut fit in luminatione. Quia ex quo materia debitam habet aptitudinem recipiendi formam, & illa medicina quæ eſt ſimiliter forma firmiſſima habet naturam formandi. Ideo neceſſe eſt ex quo debitè ſunt approximatæ & non impediunt agentia, quod immediatè ſequatur effectus eorum & actio debita.

X.

Quomodo eſt intelligendum id verbum antiquorum Philoſophorum. Unus eſt lapis, una medicina, unum vas, unum regimen ad album & rubeum ſucceſſivè faciendum. ℞. Dictum eſt ſuperius, natura metallorum eſt una, id eſt, arg. vivum inſpiſſatum calore ſulphureo in ventre terræ, ergo oportet quod non differant Metalla niſi penes medium. Aliàs dictum eſt etiam, quod oportet reducere ea corpora ad metallorum ſperma, cujus medium eſt vel mediante arg. vivo, id eſt, ad reducendum ſcilicet corpora in ſperma, id eſt, argentum vivum. Ex quo ergo omnia pigmentalia hujus operis reducuntur ad argentum vivum: & cuncta ſunt argentum vivum tam ad album quàm ad rubeum ſecundum majorem vel minorem decoctionem. Ideo dicitur lapis unus ſecundum argentum vivum, quod eſt ſperma Metallorum indifferens, & una medicina, ſcilicet dealbata vel rubificata. Unum vas putrefactionis, & ſucceſſivè, & unum vas diſtillationis, & unum incinerationis, unum regimen fixionis ad album & rubeum.

XI.

Quomodo intelligendum eſt illud verbum Meteororum Ariſtotelis: Vis Sulphuris non urentis congelat argentum vivum, & convertit id in argentum verum. Et vis Sulphuris non urentis rubei congelat argentum vivum, & convertit ipſum in aurum. Et illud eſt maximum quod Alchymiſtæ poſſunt acquirere hoc in hac vita. ℞. Quod in libro Meteororum Ariſtotelis oſtendit in dictis ſuis Artis poſſibilitatem Alchymiæ & ejus veritatem, & ponit cōverſionem ultimam in arte dicens: Sulphur album eſt medicina perfecta ad album. Sulphur verò rubeum eſt medicina perfecta ad rubeum. Et cùm Alchymiſtæ habent albedinem perfectam & rubedinem, habent Lapidem perfectum ad utrumque. Et eſt illud maximum quod ipſi poſſunt hoc arte ſua acquirere. Et ſi quis dixerit, Si hoc verum eſt, Quare dixit Ariſtoteles: Gaudeant Alchymiſtæ, quia una ſpecies Metallorum in aliam tranſmutari non poteſt: poſſunt immundicias plumbi veri abſtergere ut videatur Aurum, tamen ſemper plumbum manet, ut in ejus origine? ℞. Iis in verbis oſtendit Ariſtoteles duplicem operationis modum Alchymiæ, unum ſophiſticum, & alterum verum. Modus ſophiſticus eſt falſus, illorum qui operantur ſecundum quod dictum eſt in principio noſtræ operationis, qui non reducunt pigmentalia ad ſperma eorum. Et ad tales loquitur Ariſtoteles, & dicit, quod una ſpecies metalli per nullam convertitur in aliam, falſo & ſophiſtico modo, ut ipſe exemplificat in litera ad illos Sophiſtas. Qui autem operantur ſecundum noſtrum modum Philoſophicum, loquitur in eo quod concluditur in fine. Tria reducantur ad materiam primam. Quod dicit unam ſpeciem Metallorum tranſmutari non poſſe ſecundum modum ſophiſticum, non bene permutantur & multiplicantur ſemina eorum ſicut res cæteræ. Et ideo per artificium omnia pigmentalia noſtræ operationis reducuntur veraciter in primam materiam, id eſt, argentum vivum. Ideo opera noſtra poſſibilia, vera & certa, & per nos ſolum inveſtigata.

XII.

Quomodo eſt intelligendum illud dictum, quod dicit Pythagoras: Omnis qui argentum non coagulat in album, & argento noſtro non conjungit, nullam ſibi viam aliam eligat ad albedinem operandam, & non fatiget corpus ſuum ad ea ad quæ pervenire non poteſt. ℞. Dictum eſt, quod aqua non coagulat niſi corpus, cum quo conjungitur, diſſolvatur, nec corpus diſſolvitur niſi aqua coaguletur, hoc fit diſſolutio corporis perfecti, vel ſemiperfecti. Tunc eſt aqua permanens. Et iſta non conjungitur auro, niſi aurum eſt diſſolutum & incineratum cum aqua ſua fixa de qua creatum

creatum & compoſitum eſt. Et tunc Philoſophi illud aurum non vulgi, ſed ſuum dixerunt, vel noſtrum. Item de argento dicunt ſimiliter. Et ſi ergo argentum vivum congeletur cum corpore ut dictum eſt in noſtro opere: Et per eum & cum eo fixetur & congeletur: Et conjungatur cum argento noſtro albo ad album: Et cum auro noſtro ut dictum eſt in operatione noſtra ad rubeum: Illam viam perfectam eligerimus ad album & rubeum, neque poſſemus venire ad perfectionem hujus artis. Multæ aliæ viæ quæſtionum poſſent fieri de prædictis, quæ jam per prædicta faciliter poſſunt ſolvi; ſi fueris prædictis credulus. Etiam perfectiſſimus in arte inveſtigator eris. Et ſic finiunt Quæſtiones, eſſentiales & accidentales; Domino Papæ, Bonifacio Octavo, fideliter declarare Arcana totius Artis benedictæ.

Finis Quæſtionum Accidentalium.

ARNALDI DE VILLA NOVA
Semita Semitæ,

Et eſt Tractatulus brevis & compendioſus, ſimul & utilis intelligenti, in quo principaliter pro parte produ vegetabilem Lapidem ab aliis penitus abſconditum, ſubtiliter intuenti.

REVERENDE PATER, pias aures inclina, & intellige quòd Mercurius eſt ſperma omnium metallorum decoctum, & imperfectum in ventre terræ calore ſulphureo, & ſecundùm varietatem ſulphuream ipſius, metalla in terra generantur diverſa. Et ſic ipſorum primordialis materia eſt una, & naturaliter, ſola actione majori vel minori, adurente vel non adurente diverſimodè operatur, & in hoc omnes Philoſophi concordant. Et hoc demonſtrabo taliter: Quia certum eſt, quod omnis res de eo & ex eo eſt in quod reſolvitur, & eſt verum exemplum & conſimile. Si glacies commutatur in aquam mediante calore, ergo prius fuit aqua: ſed omnia metalla convertuntur in Mercurium, ergo iſte Mercurius eſt prima materia eorum. Modum autem convertendi infrà docebo. Illo habito, ſolvitur opinio eorum, qui dicunt ſpecies metallorum converti non poſſe: & & hoc verum eſt, ut ipſi dicunt, niſi in materiam primam reducantur. Reductio autem ipſorum eſt facilis in primam materiam, ut oſtendam: & tranſmutatio eſt facilis & poſſibilis. Nam omne creſcens vel naſcens multiplicatur in ſua ſpecie, ut homines, arbores, grana & hujuſmodi: Nam ex uno grano mille generantur. Ergo poſſibile eſt augeri res uſque in infinitum. Ex prædictis apparet ſubtiliter intuenti, Philoſophos in ſuis libris dixiſſe obſcura, ſed vera. Dixerunt enim quòd lapis noſter eſt ex corpore & anima & ſpiritu, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum comparaverunt corpori, propter hoc quod eſt infirmum, & aquam ſpiritum dixerunt, & verè ſpiritus eſt: quia corpori imperfecto & per ſe mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Fermentum animam dixerunt, quod ſicut infrà dicetur corpori imperfecto ſimiliter vitam tribuit, & in ſui naturam elevat & convertit. Philoſophus dicit: Converte naturas, & quod quæris invenies; & hoc eſt verum: Nam in noſtro magiſterio primò facimus de groſſo gracile: id eſt, de corpore ſpiritum, & poſtmodum de humido ſiccum: id eſt, de aqua terram & ſic naturas convertimus, & facimus ſuperius inferius, quod fit quando ſpiritus efficitur corpus, & econverſò corpus fit ſpiritus. Item lapis noſter, ut dicunt Philoſophi, fit ex una re, & in uno vaſe, & verum dicunt. Nam totum magiſterium fit cum aqua noſtra, & ex ea. Nam ipſa corpora ſolvit, ut dictum eſt, non tamen ea ſolutione prout credunt ignari, ſcilicet quod convertatur in aquam nubis. Et ipſa eadem calcinat, & in terram reducit. Ipſa eadem corpora in cinerem transformat, & ea incinerat, & dealbat, & mundificat juxta verbum Morienis, qui ait: Quod Azoth & ignis Latonem mundificant: id eſt, abluunt, & ejus obſcuritatem penitus ab eo eripiunt. Latone enim eſt corpus immundum, Azoth argentum vivum, ſit corpora diverſa conjungit, præparata modo prædicto, conjunctione tali, quod nec ignis nec actus poteſt ea ſeparare ab igneitatis combuſtione: & eorum unum irruendo in aliud mutatio ſubtiliat corpora non ſubtiliatione vulgari, ut idiotæ ſive inexperti credentes ſic, quòd ſublimare ſit ſuperiùs aſcendere. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & admiſcent ſpiritibus ſublimatis, ſcilicet Mercurio, arſenico & ſulphure, &c. & faciunt per ignem fortem ſublimare; id eſt, corpora aſcendere cum ſpiritibus, & dicunt quòd corpora tunc ſunt ſublimata. Et ſunt deluſi, quia adhuc inveniunt corpora immunda cum ſpiritibus plus quàm fuiſſent prius. Ideo noſtrum ſublimare non eſt ſurſum aſcendere: ſed ſublimare Philoſophorum eſt de re viliſſima & corrupta (à terra) alteram magis puram: cum dicimus, ille eſt ſublimatus in Epiſcopum: id eſt, in digniorem ſtatu exaltatus ſeu poſitus. Sic etiam dicimus corpora in aliam: id eſt, meliorem naturam converſam, ſeu exaltatam: unde ſublimare idem eſt quod ſubtiliare, quod totum facit aqua noſtra. Et ſic intelligenda eſt ſublimatio Philoſophica, in qua multi ſunt decepti. Aqua etiam noſtra mortificat, illuminat, mundificat, & vivificat, & apparere facit colores nigros primò in mortificatione corporis, dum in terram convertitur, & poſtmodum apparent multi colores, & varii ante dealbationem, quorum omnium finis albedo. In commixtione verò aquæ & corporis fermenti: id eſt, præparatione corporis, infiniti colores apparent. Et ſic apparet quod noſtrum magiſterium eſt ex uno, & cum uno fit, & eſt ex quatuor, & ex tribus unum.

Unde ſcias, Pater, quòd Philoſophi multiplicaverunt nomina mixti lapidis, & hoc ut abſconderent eum. Et dixerunt lapidem mixtum corporeum & ſpiritualem; & non ſunt mentiti, prout ſapiens intelligere poteſt. Nam ibi eſt corpus & ſpiritus, & corpus tantum eſt ſpirituale in ſolutione, & ſpiritus factus eſt, & corporale eſt in conjunctione ſpiritus cum corpore. Et fermentum quidam vocant, quidam vocant ipſum æs.

Morienes dicit: Quia ſcientia noſtri ingenii: id eſt, magiſterii aſſimilatur ordini in creatione hominis. Nam primò fit coitus, ſecundò conceptio, tertiò impprægnatio, quartum eſt ortus, quintum eſt nutrimentum vel nutritio.

Hæc verba faciam te intelligere: quoniam ſperma noſtrum quod eſt argentum vivum, cum terra conjungitur, ſcil. corpori imperfecto, quæ terra mater dicitur, quia terra eſt mater omnium elementorum: tunc coitus dicitur. Cumque terra aliquantulum

culum ſecum retinet argentum vivum, tunc dicitur conceptio, & cùm maſculus agit in fœminam: id eſt, argentum vivum in terram. Et hoc eſt quod Philoſophi dixerunt, quòd magiſterium noſtrum non eſt niſi maſculus & fœmina, & ipſorum conjunctio. Adveniente ergo aqua: id eſt, argento vivo in terra, creſcit & augmentatur: quia terra dealbatur, & tunc impraegnatio vocatur. Deinde fermentum coagulatur: id eſt, conjungitur cum corpore imperfecto praeparato, ut dictum eſt, quouſque fiat unum colore & aſpectu, & tunc dicitur ortus: quia tunc natus eſt lapis noſter qui vocatur Rex à Philoſophis, ut dicitur in Turba Philoſophorum; Honorate regem noſtrum ab igne venientem, diademate aureo coronatum, & inclinate ei uſque ad perfectam perfectionis aetatem: ſcilicet ipſum alimentando quouſque ad perfectam perveniat aetatem, cujus pater eſt Sol, mater verò Luna, Luna pro corpore imperfecto accipiatur, Sol verò pro corpore perfecto.

Quintò & ultimò ſequitur alimentum, quia quantò magis nutritur, tantò magis augmentatur: Nutritur autem lacte ſuo: id eſt, ſpermate, ex quo fuit ab initio. Imbibitur autem argentum vivum, ſaepe & ſaepius, quouſque duas partes bibat vel quod ſufficiat.

Sequitur nunc Practica.

Deſcendamus nunc ad practicam ſicut priùs dixi. Debent autem corpora ad primam materiam deduci, adhoc, ut fiat tranſmutatio.

Et ultimò oſtendam tibi praemiſſorum rationem: Rogo ergo te, fili, ut practicam meam non vilipendas, quia in ea latet totum magiſterium noſtrum, ſicut fide oculata vidi. Accipe precii libram unam, & ſit limatura munda, & miſce cum quatuor libris aquae noſtrae mundatae, terendo, & incorporando cum ſale modico & aceto, quouſque totum fiat amalgama. Precio autem optimè amalgamato pone ipſum in multam quantitatem aquae vitae: id eſt, Mercurii: & pone totum in urinali ſuprà ignem cineris noſtri: id eſt, purgati cineris: & fac inferius lentiſſimum ignem per diem naturalem, tunc permitte infrigidari & quando invenies infrigidatum, cola aquam trans cum omnibus quae in ea ſunt per pannum lineum; donec pertranſeat per pannum illud, quod de corpore fuerit reſolutum: pars verò quae non poterit exire, ponatur ad partem.

Deinde recipe illud quod remanſit in panno, & iterum cum nova aqua benedicta reponas ad ignem cum vaſe praedicto per diem naturalem, poſtea cola ut priùs. Et ſic toties reitera, donec totum corpus in aquam convertatur: id eſt, in primam materiam, quae eſt aqua noſtra. Quo facto, totam illam aquam pone in vaſe vitreo, & decoque ſuper ignem lentum, quouſque videas in ſuperficie ejus nigredinem apparere: quam remove ſubtiliter quotidie colligendo, donec totum corpus ſolvatur in terram meram, & toties quoties melius potes, & iterum coquendo & nigredinem tollendo quouſque nil appareat nigredinis, & aqua, id eſt, argentum vivum appareat clara, tunc habes aquam & terram.

Deinde accipe totam terram iſtam: id eſt, nigredinem quam collegiſti, & pone ipſam in vaſe vitreo, & ſuperfunde de aqua praedicta benedicta, donec nihil emineat, & natet ſuper eam, & coque eam tamdiu levi igne per decem dies, tere, & iterum impone aquam, & coque: ſic deinceps: id eſt, terram ſic coagulatam & cum aqua inſpiſſatam ſine appoſitione alterius aquae decoquens forti igne, ut ſuprà, quouſque terra fiat alba & clara. Qua mundificata & dealbata, ut dictum eſt, aqua vitae quae cum dicta terra coagulata mediante calore levi inſpiſſata fuerit, decoque forti igne in cucurbita forti alembico ſuperpoſito, donec quicquid aquae ibi fuerit, deſcendat per alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento quocunque quartam ſui partem; puta, ſi libra fuerit corporis imperfecti ſcilicet precii, accipias ex fermento ſcilicet Sole vel Luna libras tres. Et illud fermentum ſit ſolutum, & terra factum, ſicut corpus imperfectum, & eodem modo & ordine praeparatum inſimul conjunge, & imbibe cum aqua benedicta praedicta: id eſt, cum aqua quae aſcendit alembicum, & coque per tres dies aut plures: tunc iterum aqua ſua imbibe, & coque ut priùs, & hoc toties reitera quouſque haec duo corpora unum remaneant: id eſt, in unum reducantur. Quod perpendes, color non variatur in eis. Deinde ſuper eas fundendo aquam praedictam per ſe paulatim, quouſque dum bibat quantum poſſit bibere, ſemper dando eis novam aquam. Nam in iſta conjunctione corporum ſpiritus miſcetur cum eis, & fit unum cum eis, & convertitur in naturam ipſorum, corporibus praedictis mundatis: Et ſic germen convertitur cum corporibus praedictis moderatis vel mundatis, quod ante non poterant propter eorum immunditiam & groſſitiem: & in eis creſcit & ſuum augmentat, ut in ea multiplicetur multitudine magna.

Recapitulatio omnium praedictorum

Nunc revertar, Pater Reverende, ad prius dicta ſingulariter applicando ſuper perfectiones Philoſophorum antiquorum, & verba eorum obſcura importabilia & abſcondita. Si verò judices, verba Philoſophorum intelliges, & ita vera verba protuliſſe affirmes.

Primum verbum noſtri magiſterii ſive operis eſt argenti vivi reductio (corporis) id eſt, cupri, vel alii metalli, in argentum vivum reductio. Et iſtud eſt quod Philoſophi vocant Solutionem, quae eſt fundamentum artis, ut dicit Franciſcus: Niſi corpora ſolveritis, in vanum laboratis. De qua ſolutione loquitur Parmenides in Turba. Quam ſolutionem audientes ignari putant aquam nubis eſſe. Si autem noſtros libros legiſſent, & intellexiſſent, ſcirent utique aquam eſſe permanentem, abſque ſuo corpore, cum quo conjuncta, facta eſt unum permanens. Non eſt ergo ſolutio Philoſophorum aqua nubis, ſed corporum in aquam liquidam converſio, ex quo primo procreata fuerunt; ſcilicet in argentum vivum; Sicut glacies convertitur in aquam, ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam jam habes primum elementum, quod eſt aqua, & ipſius ſcilicet corporis in primam materiam reductio. Secundum verbum: Quod ſit terra: & hoc eſt quod Philoſophi dixerunt: Egreſſio terrae aqua concurrit. Sic habes ſecundum elementum quod eſt terra.

Tertium verbum eſt terrae mundificatio, de qua dicit Morienes: Haec aqua cum terra putreſit & mundificatur, &c. Philoſophus: Junge ſiccum humido. Siccum namque eſt terra, humidum verò aqua. Ecce jam habes aquam per ſe, & terram per ſe, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum eſt: Quòd aqua poſſit evaporare, ſublimatione ſive aſcenſione efficitur ipſa terra aërea, quae prius erat inſpiſſata cum terra & coagulata, & ſic habes terram, aquam & aërem. Hoc eſt quod Philoſophus dixit in libro Turbae: Ipſum

ipſum dealbate, & citò igne ſublimate, quouſque ex eo exeat ſpiritus: id eſt, argentum vivum, quod in eo invenies, qui dicitur avis Hermetis, & pullus Hermogenis, & remanet terra calcinata in fundo quæ eſt vis ignea: id eſt, igneæ naturæ. Et ſic habes quatuor elementa: hoc eſt, terra ignis, & illa terra calcinata quæ eſt pulvis, de quo dicit Morienes Cinerem qui in fundo eſt, non vilipendas; quia eſt in inferiori loco, & eſt terra corporis, quia eſt ſperma tuum: in eo enim eſt diadema ordinis.

Poſtmodum cum prædicta terra fermentum pone, quod ſcilicet fermentum Philoſophi animam vocant. Et hoc ideo, quia ſicut corpus humanum ſine anima nil valet, imò eſt ſicut terra mortua: ſic & corpus immundum abſque ejus fermento: id eſt, ejus anima nil valet.

Nam fermentum corpus imperfectum præparat, & ad naturam ſuam convertit, ut dictum eſt. Et non eſt fermentum niſi Sol & Luna, tantum iſtis appropriatis planetis conſpirans in naturali ſimilitudine. Et hoc eſt quod Morienus dicit: Niſi corpus immundum mundaveris ac dealbaveris, & in eo animam mittas, nil in magiſterio direxiſti. Et tunc ſpiritus conjungitur, & gaudet cum eis, & figitur. Quia alteratur aqua, & omnia groſſa ſubtilia fiunt.

Et hoc eſt quod dicit Aſtanus in Turba, ſpiritus non conjungitur corporibus; donec à ſuis immundiciis perfectè fuerint denudata. Et in hac conjunctione maxima apparent miracula, quia omnes colores qui in mundo excogitari poſſunt, apparent, & corpus imperfectum colore fermenti, firmo mediante fermento coloratur, ut dicit Barſen. O pie Pater, augeat Deus in te ſpiritum intellectus, ut quod dicturus ſum mente perpendas. Elementa enim non generantur niſi ex proprio ſpermate: ſperma autem eſt augmentum vivum. Sicut patet in generatione hominis, quia non eſt alicujus rei commixtio, niſi per ſperma, & in vegetabilibus niſi ſemen, quantum ad generationem & augmentum ipſorum. Alii ſubtilius intuentes ſublimant mercurium, & figunt, & conjungunt cum corporibus, & tamen nihil inveniunt. Cauſa erroris eſt: Nam ſemen non poteſt permutari, nec prout eſt vel fuit, nec proficit niſi projiciatur in matricem mulieris. Sic Mechardus Philoſophus dicit: Niſi projiciatur lapis in matricem mulieris, ut ipſum nutriat, non proficit. O mi Pater, ſic habes ad votum deſcriptionem Lapidis Philoſophorum. Laus Deo.

Explicit Tractatulus Arnaldi de Villa Nova, Papæ Benedicto undecimo tranſmiſſus.

Incipit TESTAMENTUM *Magiſtri* Arnaldi de Villa Nova.

EGo Arnaldus de Villa nova, incipio iſtum Librum in nomine Jeſu Chriſti, quia breviter volo declarare veritatem de Lapide Philoſophorum & dicere quid ſit & quantum valet, & quot modis fit, & pro tanto, quia nominabo nomen ſuum amore veſtri, quia eſtis Domini mei, & nunquam aliquis Philoſophus voluit talia facere in libris ſuis: Idcirco ſupplico vos, quod librum iſtum taliter cuſtodiatis, quòd non publicetis in regno alieno, quia, pro certo illi, qui quæſierunt iſtam ſcientiam, & non invenire potuerunt, habuerunt artem pro nihilo, & ita bene ille qui non eſſet dignus, ſicut ille qui de hoc dignus eſſet, & pro tanto domini ſupplico vos & omnes alios qui iſtum librum videbunt, quod ſit aliquid malè ſcriptum, vel impropriè loquutum, quòd de hoc non ſim aliquo modo reprehenſus ſimplicitatis meæ & ignorantiæ, quia pro dubio quando feci iſtum librum, ergo pro tunc in lecto meo eram graviter infirmus, ſic pro tanto dicebatur, quod non poſſem evadere de tali infirmitate, iſtum librum feci valde feſtinanter propter vos, & in nomine mei Teſtamenti & pro tanto voco iſtum librum novum Teſtamentum. Adhuc eſt alia ratio, quia de jure debet vocari novum teſtamentum, quia ſicut veritas noſtræ ſalutis erat ſub umbra cooperta, & ſub antiquo teſtamento ſeu in veteri & fuit diſcooperta, & aliter declarata in novo Teſtamento dicitur illud, quod Philoſophi cælaverunt & cooperuerunt in libris ſuis antiquis declarabo in iſto libro novo.

Incipit Liber Novi Teſtamenti & *dividitur in tres Partes principales.*

Prima pars loquitur de Lapide Philoſophorum quem nobis Deus dedit gratis.

Secunda pars loquitur de Lapide Philoſophorum, qui fit artificialiter.

Tertia pars loquitur, & oſtendit Tranſmutationem de duobus metallis magis vilibus & infirmis in duo alia metalla nobiliſſima, videlicet de Saturno in Solem, & de Jove in Lunam. Dominus noſter omnipotens cui ſit gloria & honor, dedit nobis duos lapides, unum pro albo, alium pro rubeo ita abundanter quòd cibi veſtri nullius ſint valoris, quia quilibet eos poteſt accipere ad libitum voluntatis ſine aliqua conditione. Et pro tanto dicit unus Philoſophus qui dicitur Alchirindus, non aperiam burſam veſtram pro majoribus expenſis in iſta ſcientia, quia ille qui dat omnia bona abſque diminutione ſine theſauro, præparabit nobis lapidem, qui complebit deſiderium veſtrum, ſi vos ſcitis illum præparare: Nam iſte lapis albus vel rubeus eſt talis, quia tenet ipſe medium inter metallum & mercurium, Mercurius vivus non aliquo modo poteſt manere in metallo ſine medio, ſicut anima nulla poteſt manere in corpore hominis abſque ſpiritu, qui ſit medium inter corpus & animam. Et dicam vobis quomodo quando puer eſt generatus in ventre matris, ibi ſtat 40. diebus antequam ſit formatus de omnibus membris, & de omnibus quatuor elementis: & eſt illa materia ita nobilis, quòd hæc eſt ſimilis de natura cœli propter ſuam nobilitatem, ſeu ſubſtantiam & ſubtilitatem, quam in ſe continet, & iſtas res nominant ſpiritus, quia ita dico quòd ſpiritus eſt firmatus pro tanto, quia eſt iſta ſubtilis & ſpiritualis anima citò deſcendit infra per præceptum Dei & voluntatem ipſius Dei: & ſic ſpiritus diffunditur per totum corpus propter naturam quam ipſe habet, & tenet de corpore, & ſicut de tanta eſt anima de corpore, nec de eo ſeparabitur, donec ſpiritus primò exeat de corpore, & ſicut corpus creſcit & ingroſſat paulatim, ſic creſcit omnis ſpiritus infra per omnia membra & ingroſſatur.

Sic eſt nec plus nec minus de iſto lapide albo vel rubeo, quia ipſe eſt medium, & ſpiritus inter mercurium vivum & metallum, & remanet in perpetuum, atque tenet ſuam menſuram & defectum, & qui ſcit illum aqua rectificare, atque ſublimare, & perfectè in omnibus præparare, cadit una pars de eo

eo ſuper tantum quod marca una de puro ſole, non deberet conſtare ultra quatuor ſolidos.

Notum ſit omnibus qui legitis iſtum Librum, quòd iſte Lapis benedictus vocatur minoris id eſt mercurium ſulphuris, de iſtis duabus partibus dicit Morienus Philoſophus, quod ſi duo lapides, quibus Deus dedit talem benedictionem, & virtutem, præparetis, & taliter quod ſint ſicut butyrum, & eis detis tantum de mercurio quòd appareat ſicut venenum, & ſic removebit nigredinem de plumbo, atque rubedinem de cupro & dabit ſibi perpetuum colorem. Vera præparatio iſtius lapidis talis eſt, quòd debet cognoſci de qua linea ſive de quo genere ſit, & poſtea debes emundare per multas ablutiones & fortiter mundificare, & poſtea unire & jungere mercurio ſublimato ſex vicibus, faciendo ſublimationem in tantum quòd totum ſit una res atque ad unam rem pervenient: & ſic poſtea ſequuntur putrefactiones & diſſolutiones cum mercurio vivo in tantum quod liquefiat ſicut cera, & tunc eſt lapis rectificatus.

Secunda Pars Libri.

Hic incipit ſecunda pars hujus libri, qui loquitur de lapide Philoſophorum qui factus eſt, & fieri poteſt per artem ſive artificialiter pro tanto, quia plures non cognoſcunt illum lapidem quem nobis Deus dedit gratis, propter hoc inveniuntur multi de hac ſcientia, qui ad finem quod poſſint iſtum lapidem habere, ibi faciunt maximas expenſas, & neſciunt, immò ignorant, quod antequam de tali lapide phyſico poſſint medicinam facere, quæ oportet ſit ſemper de natura narrata & quando operati ſunt per longum tempus, quo lapis eorum eſt de tali natura, tunc ipſi credunt ſe totum adimpleviſſe, & poſtea quando ipſi faciunt ſuas projectiones, nullam pœnitus perfectionem inveniunt, cauſam quare, quia ibi annectant ubi deberent incipere operari communiter, quando circa lapidem ſuum deberent putrefactionem facere, ſive quando putrefactus eſſet, deberent ſublimare eum, & mercurium ei adjungere, atque omnes operationes facere, quas diximus in primo libro de lapide naturali, taliter quòd liquefiat, & ſe conjungat, & tunc eſt medicina: nec pro tunc vocatur elixir, adhuc eſt una alia ratio, quare ipſi deficiunt de ſuo propoſito & deſiderio, quia quando ipſi fecerunt ſuum lapidem, ipſi laborant ut poſſint eum tingere ſic quo nihil, eſt. n. lene, quia perdidit ſuam humiditatem, per quam debeat ſe jungere & unire, & de hoc dicit unus Philoſophus, ſpiritum minus fixum nullo modo tenebunt, & aliqui boni fecerunt, quamdiu tenuerunt, nec ipſi advertunt de lapide Philoſophorum, quem nobis Deus dedit, qui pro parte eſt fixus, ille nullo modo teneret naturam vivi mercurii & metalli: quia in natura non fixa tingit ſe, & vincit mercurium vivum, & quando junctus eſt, ſic junctus incorporat ſe cum natura quæ fixa eſt, & per lavationes & deprehenſiones fixat ſe unus cum alio perfectè, retinendo humiditatem ſuam naturalem: ſic non perdit ingreſſionem quot modis ſit unio artificialiter, diverſi homines ſeparant diverſimodè de lapide Philoſophorum, & volunt ipſi facere artificialiter tali modo: quia quidem accipiunt vivum mercurium, & illum tingunt & ponunt cum limatura cupri, & tantum in ſimul teruntur in mortario, & abluunt omnes immunditias, & tot vicibus faciunt ſic, quòd totaliter mundantur ab immunditiis. Quæ autem fecerunt ibi, & taliter præparatur illud quod poſſit tranſire per unum pannum lineum, & oportet facere aſcenſiones paulatim per intervalla, & cum moderatione, & poſtea jungunt atque uniunt purum ſolem tali modo ut prius dictum eſt, videlicet decoquendo ſuper ignem, & iterando atque movendo fortiter in tantum, quòd totum poſſit tranſire per pannum lineum, & faciunt longas & prolixas decoctiones in tantum quòd totus ſit lapis, & quando totum eſt lapis, ita ſunt propè veritatem, ſicut in principio fuerunt, ratio & cauſa patet eſſe talis, quòd proportiones calidæ, frigidæ, ſiccæ & humidæ, non fuerunt cuſtoditæ in principio pro qua cum minus ſit de uno, parum de reliquo: & quia ibi minus eſt de mercurio vivo non fixo qui retinuit ſe & jungit cum metallis in ardore ſolis propter longam decoctionem aliquando facit aliqua metalla ad valorem ejus pervenire, & pro tanto dicit Philoſophus, ſi in compoſitione lapidis fuerit major pars ſpiritus non fixi vel de fixo, retinet ſecum meliorem partem de non fixo, ſed qui vellet deducere iſtam artem ad veritatem, & ad claritatem, oportet facere tantum per ſubtilitatem quod non ſit in iſta compoſitione, niſi tantum de mercurio quantum de duobus aliis corporibus, & poſtea tenere in lento igne in tantum quòd totus mercurius ſit fortificatus infimul, & quòd lapis ſit in parte fixus & in parte non fixus, & tunc eſſet majoris facti, & tunc oportet facere ſubtiliationem de mercurio tali modo, ſicut dictum eſt in primo libro de lapide Philoſophorum ſulphuris ſublimati, & primum ponere iſtud in vaſe præcipitationis, & facias tot vicibus ſublimare unum cum alio, quòd ambo remaneant in fundo, & quod totaliter non poſſit deſcendere: & tunc illa materia certitudinaliter vocata eſt unctionis bonæ & optimæ: ſed aliqui reſtant ibi, ubi deberent facere operationes quæ in primo libro nominantur, & pro tanto non veniunt ad veritatem, adhuc aliqui incipiunt mercurium vivum purum tali modo, quo ipſi ponunt libram unam in vaſe vitri, ſeu in vaſe vitreato, & poſtea ponunt eum in fimo equino ad putrefactionem, & ad digerendum, & ibi ponunt eum in vaſe, quod vocatur alembicus, & eſt vas vitreum de una petia, & ponunt illum in balneo Mariæ, quæ fuit mulier Philoſophica, quæ invenit balneum, illius fundus eſt vilis, in quo fundo eſt aqua, & infra aquam ponunt illud vas, ſcil. alembicum vitreum bene filtratum inferius de filtro taliter, quòd nulla violentia aquæ poſſit devenire, nec attingere uſque ad vas vitreum: & poſtea fac ignem quòd vivus mercurius diſtilletur, ſicut aqua roſata, & dimittat in fundo tres lib. materiæ, quæ quidem materia erat valde nigra, & tunc iterum dat ſibi ſuam aquam, & ſic iterum facias diſtillationem, & tot vicibus quòd terra illa deveniat ad albedinem. Et quando eſt talis dat ſibi ſuam aquam in vaſe vitreo cum collo longo: & poſtea oportet facere illud in cinere ſuper ignem tali modo, quod ibi ſtet ſine ignis augmentatione & diminutione 40. dieb. Et in tempore illo mutatur in lapidem Philoſophicum, & tunc poſtea oportet operari, ut prius dictum eſt.

Alii faciunt lapidem Philoſophorum de arſenico ſublimato, & de ſucco unius herbæ quæ vocatur virga auri: iſta herba creſcit juxta Romam, & habet unum folium longum figuratum ad modum petioſilli, & habet florem croceum & ſuccum album, & conglutinant iſtam herbam cum arſenico, & congelant mercurium, & ſic ſit bona unico.

Aliqui intromittunt ſe ad faciendum lapidem Philoſophorum de animali: Immò alii de capillis, alii

alii de ſanguine, quidam de ovis, alii de teſtudinibus, & omnes iſti operationes tenent unum modum operandi, videlicet quòd deberent ſeparare elementa per alembicum, & rectificari per balneum Mariæ, & quod terra deveniat ad albedinem per illam aquam, & poſtea jungere ignem cum oleo, & tunc unire & jungere totum ſimul in fimo equino, & congelatur in lento igne, & calefacere per 40. dies, ſicut dictum eſt, ut ſupra de mercurio puro, & poſtea ſubtiliare & cōjungere per aſcenſiones & deſcenſiones in tantum quòd intret & tranſmutet perfectè, adhuc eſt alia res de animali quam nullus Philoſophus voluit nominare: quia ſic dicunt & omnes inſimul concordant dicentes ſic, lapis noſter invenitur in omnibus locis mundi, & quælibet gens habent tam pauperes quàm divites, iſta res vocatur ſecundina. Illa res creſcit in quocunque puero in ventre matris ſuæ, & vocatur iſta res aliter, ſcilicet *arrierefaix* pro tanto, quia quando mulier habuit & peperit puerum adhuc non purgata nec liberata de ſua *arrierefaix*, iſta res valde mirabilis eſt, & vidimus & experti ſumus de ea magna mirabilia, unde verum eſt quod omnes operationes iſtæ nominatæ in iſto ſecundo libro ſunt de magnis expertis, & ita quilibet non poſtea taliter expenſas ſuſtinere, niſi ſit multum dives, & frequenter accidit propter unum defectum totum negotium deperditur, prout apparet quotidie in illis qui hodie ſe de tali opere intromittunt, & ratio hujus operationis eſt talis, quod tales operationes ſunt valde prolixæ & longæ, & nos ſumus ita fragiles quòd bene & rationabiliter incipimus factum noſtrum ſeu operationem noſtram uſque ad ſummum duorum menſium, vel trium, propter hoc, quia videtur nobis longum, & quaſi incertum dimittimus aliquando adimplere noſtrum factum & operationem noſtram, vel decoquimus negocia noſtra minus vel parum, aut ſumus negligentes in operando, in vigilando, vel in cuſtodiendo rem noſtram de exceſſibus quæ ibi poſſunt evenire, ſicut quando credimus totum adimpleviſſe, nos ſumus ita propè, ſicut prius in operatione, & pro tanto bonum eſt accipere illud, quod Deus dedit nobis gratis, ſicut dictum eſt in primo libro; & eſt tunc quod ſcientia de animali, vel vegetabili ſit in ſcientia herbarum. Dominus noſter dedit cuilibet lapidem Philoſophorum, & non tantum lapidem Philoſophorum, ſed medicinam perfectam, quæ magnam virtutem habet tranſmutandi metallum in ſolem & lunam ſine aliqua præparatione, ſed tales non inveniunt, niſi cum magno labore & niſi valde tardè, & à fortuna magna Lapis Philoſophorum animalis eſt baſiliſcus.

Iſte eſt vermis qui generatus eſt per putrefactionem, qui occidit homines ex ſuo viſu, & quando ipſe mortuus & combuſtus, & in pulverem redactus, tunc pulvis iſtius vermis habet virtutem tranſmutandi Lunam, Venerem, Saturnum, & Jovem in purum atque optimum Solem, & non eſt truffa, quia experientiam habemus.

Iſte baſiliſcus poteſt fieri per artem ſine magnis expenſis, ſed nos dimiſimus hoc præparare propter periculum ſui viſus. Lapis Philoſophorum vegetabilis, quia eſt de herba quæ eſt medicinalis ad iſtud opus eſt una herba, quæ vocatur lunaria, & eſt una alia quæ vocatur ſaponaria, & tertia pompia maris. Iſtæ tres herbæ junguntur ſimul, & de eis faciatis ſuccum, quia ſuccus talis convertit, & transformat mercurium vivum in Solem purum pro ut multi ſunt experti, ſed iſtud adhuc non pervenit ad notitiam noſtram, & pro rato nos dimittimus hic ſtare, nec de eo intendimus plus loqui, quod non ſumus id experti.

Aliæ operationes ſunt quæ à multis immò ab omnibus hominibus hodierna die cupiuntur & deſiderantur, quia ſunt breves, & in pauco tempore & brevi ſpatio poteſt fieri, videlicet in uno menſe, vel in ſex annis, & ſunt operationes quæ nominantur multiplicationes, ſicut eſt fixatio cinaprii in lunam candidam prout aliquis practicus facit in lunam & ſolem, & eſt etiam amalgamatis quilibet diverſi, & omnes operationes quæ vocantur breves ſunt ita longæ & prolixæ, quod in nulla efficacia breviter experitur, nec invenitur aliqua veritas: & cauſa eſt pro tanto, quia mercurius non poteſt ibi manere, ſed in corporibus illis ſine lapide, de quo loquuti ſupra fuimus, ſcilicet in primo libro, aut ſine ſuo ſimili artificialiter facto, quia eſt medium inter vivum mercurium & metallum, ſicut prædiximus frequenter ſupra, quia propter defectum illius medii perdunt ſuas omnes operationes. Unde ſi haberent notitiam iſtius medii, omnes operationes eorum præpararent ſine magnis expenſis, & pro tanto dicit Philoſophus, iſta ſcientia non eſt aliud, niſi opus mulierum & ludus puerorum. Et iſtud ſufficit ad præſens quod dictum eſt de Lapide Philoſophorum qui fit artificialiter. Et ſic finitur ſecundus Liber de Lapide Philoſophorum artificialiter.

Tertia Pars Libri.

Incipit tertius liber & ultimus, qui loquitur, de tranſmutatione duorum metallorum infirmorum & viliſſimorum in duob. aliis ſubtiliſſimis; ſecretiſſimè & ſubtiliter valdè loquuti ſunt Philoſophi ſapientes in ſuis libris quando invenerunt notitiam, ſcientiam, & experientiam de duobus metallis magis infirmis, & vilibus in duobus aliis nobiliſſimis, & ſubtiliſſimis, maximè de metallo plus infirmo, quod tranſſubſtantiatur & transmutatur in nobiliſſimum, videlicet de Saturno, quia eſt magis infirmus & viliſſimus inter planetas omnes totius cœli, & etiam inter omnia metalla terræ vilior tranſſubſtantiatur in Solem purum. In hoc enim accipiunt Jovem, qui ſequitur Saturnum ſecundùm motum cœli: & per illam notitiam quam adinveniunt in iſtis, ipſi diſcooperuerunt, & declaraverunt iſtam artem omnibus illis, quibus Deus dedit iſtam ſcientiam: quia bene verum eſt, quòd Saturnus eſt Sol in natura ſua profundiſſima abſcondita, & Sol eſt Saturnus in ſua natura cooperta experta, ad hoc conveniunt & concordant omnes Philoſophi, pro tunc non deficit ſibi aliud niſi revertere illud quod eſt coopertum & abſconditum, ſeu infra obſcurum in ſuo corpore extra ponere, & è converſo quod eſt extra nobis afferens revertere ab initio: quia ſine dubio ad intra eſt purus ſol & bonus in omnibus approbatis, tali modo eſt de Jove in luna, & de hoc vidimus veritatem; tranſmutatio in eorum duo corpora, videlicet in ſolem & lunam, poteſt fieri duobus modis ſine magnis expenſis. Unus modus eſt, qui fit per potationem unius modi medicinæ, & eſt mirabilis: Alius modus fit de ipſis tantummodo cum adjutorio ſolis ipſius cœli ſine aliqua medicina de toto mundo, niſi cum modico fermento ſolis, & de aqua pura lunæ inſimul mixtæ & unitæ debent eſſe, & debent quieſcere in vaſe vitreo extra ad ſolem & ad lunam, videlicet cum duobus diebus & duabus noctibus, & tunc erunt ſol & luna reſidentia, immò ſicut parvi lapides, & poſtea debent poni in fimo

fimo equino, in tantum quòd iterum ſit aqua, & poſtea debet fieri lapis abſque igne, & ſine aliquo calore, tunc materia eſt præparata, & laudetur Deus Jeſus omnipotens, & pro certo bene debet laudari, qui dedit nobis ſcientiam tranſmutandi, & transſubſtantiandi Saturnum in Solem, non tantummodo per medicinam, immò per ſe ipſam ſine aliqua vel alia re extranea adminiſtratione, & de iſta operatione loquitur Philoſophus, & ait lapis eſt medicina una, cui nulla res extranea conjungitur, niſi quòd tantummodo immunditiæ removeantur ſeu deponantur, & ego declarabo iſtud opus ad laudem Dei, & in æternum ſit Deus benedictus, qui cœlavit iſtud opus, ubi cœlare debuit, quia ſine dubio de miraculo Dei eſt quòd ſic operatur, & tali modo.

Recipe purum Saturnum & bonum, & ponas in cocleari vel in uno alio vaſe aut ferreo ſive de alia materia forti, & liquefac, & projice deſuper tantum de vivo mercurio, quantum eſt pondus ſuum, poſtea ponatur ad refrigerandum. poſtea tere in ſimul, & fac pulveres, & deſcende iſtud in lento igne, & panno in uno inſtrumento quod appellatur ſextum barbatum. Iſtud eſt unum deſcenſorium, in quo eſt una tegula perforata, per quam tegulam perforatam debet tranſire Saturnus per unum annum in uno vaſe, quod poſitum eſt in fine, & Saturnus remanebit magis albus. Et tunc debes ſeparare vivum mercurium cum bono igne & forti: & tunc invenies Saturnum mundificatum ab omnibus immunditiis ſuis: & dum Saturnus eſt ſic mundificatus debet adjungi ſeu uniri ſecum triginta tres partes de fermento puri & boni ſolis, & duplum de bona luna, quæ non ſunt res extraneæ, hoc eſt, pro marco Saturni duos ſtirilingos, id eſt, denarios de puro ſole. Et tali modo de luna duplicando, & debent miſceri, & uniri cum vivo mercurio, ita ſubtiliter quòd poſſit tranſire per pannum bis vel ter duplicatum: & poſtea debes dare ei Saturnum paulatim modicum in ſimul ſuper ignem, ſic quòd vivus mercurius recedat, & venenum remaneat, & poſtea debes accipere eundem Saturnum & ponere intra unum vas terreum ſcilicet crucibulum, & iſtud ponatur in furno reverberationis, & dare ſibi bonum ignem, & fortem, & movere cum virga ferrea tantum, quòd Saturnus ſit ita rubeus & coloratus ſicut roſa vel ſcarlatum. Poſtea pones eum ad refrigerandum & invenies Saturnum præparatum: & ita rubeum ſicut roſa, & ita fortem contra ignem ſicut Sol. Et ſi quis ſciret iſtum colorem vertere in corpus permanens ſuum, eſſet veriſſimus Sol, & bonus, quia pro tunc eſſet Saturnus reverſus illud quod ab initio extra & è contra.

Modo incipit Opus miraculoſum: Tu debes accipere Saturnum, qui ſic eſt reverſus quòd erat extra ab intra, & è converſo debet præſentari ad aërem in cujus ventre erat portatus per generationem Solis qui eſt pater ſuus, & tunc debet ablactari de liquore terræ, quæ eſt nutrix ſua, & de iſtis perhibet teſtimonium Hermes pater Philoſophorum dicens verum ſine mendacio illud quod eſt ſuperius, videtur etiam, ſicut quod eſt inferius, & è contra, id quod videtur eſſe inferius, & apparet ſuperius. Iterum qui vult miraculum impetrare de una ſola re, de qua pater ſuus eſt ſol, & luna mater ſua, unicum in ſuo ventre portat, ſua nutrix eſt terra. Ad hæc dicit, tunc aſcendit de terra in cœlum, & deſcendit iterum in terra, & in ſe terra ſit perforata accipiet fortitudinem ſuperiorem, & inferiorem.

Ipſe dicit verum, quia pullulat ſuperius, & poſtea deſcendit inferius, & remanet in ſubſtantia ſolis, & quando eſt de ſubſtantia tali, tunc debet poni in digeſtione in fimo equino 40. diebus ad minus: & poſtea debet præſentari duabus noctibus Lunæ, quæ eſt mater ſuam tantum, quòd ſit aqua clara, & iterum oportet purificari, vel præſentari Soli in tantum quòd ſit Lapis completus pretioſus de puro Sole naturali.

Tertii Voluminis Librorum Alchimicorum

FINIS.

SUBSECTIO V.

Celebriores Raymundi Lullii *in* Alchymia *Tractatus profert.*

TESTAMENTUM RAYMUNDI LULLII, Doctiſſimi & Celeberrimi Philoſophi, duobus Libris Univerſam Artem Chymicam complectens.

In Nomine D. N. I. C. incipit

TESTAMENTUM Magiſtri RAYMUNDI LULLII, *& primùm de* Theorica.

DEUS qui glorioſè omnipotens exiſtis, propter te amare, diligere & recolere incipimus Artem præſentem, ut filiis veritatis patefiat, quod in parte occultatum fuit à nobis, & ut fiat illis complementum tam excellentiſſimæ nobiliſque partis Philoſophiæ, quam manifeſtabimus in hoc noſtro abbreviato volumine, quæ eſt de tranſmutatione non ſolum perfecta, imò perfectiſſima, ad quam ſophiſtæ nunquam pertingere poſſunt, & ſine cauſa hanc inclytam ſcientiam diffamant: & ideo iſtum dictum Librum relinquimus filiis noſtræ doctrinæ per modum Teſtamenti, quem dividimus in tres libros principales: ſcilicet theoricam, practicam, & codicillum, quæ tres partes diſtinguuntur in quatuor diſtinctiones, quæ ſunt figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentiales, pro ſecundo libro practicali & pro primo theoricali. Iſte liber in quatuor diſtinctiones diviſus eſt, & ſunt primò figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentes: ſecundo libro practicali, & primo libro theoricali. In nomine & reverentia potentiæ & ſapientiæ cœleſtis, tibi fili doctrinæ clarificare intendimus donum nobis datum, per proceſſum neceſſarium, ſine quo plenaria notitia illius rei, quæ eſt una, compoſitiva de illis entibus, quæ ſunt

materiæ

materia naturæ quæ per diſſolutiones reperta ſunt & reperiuntur, & in viis ordinariis non patiuntur videri. Et ob hoc quia diſſolutiva doctrina perquiſitè anhelat, ſuſpirat, & deſiderat finem, & ad finem conſummationis venire, tu æterna & ſuprema poteſtas illuminare velis Chriſtianos & in te credentes, ad videndum & cognoſcendum veritatem per antiquos fabricatam, ſine qua hæc ſcientia, quæ melior eſt nobilioris partis Philoſophiæ, integrari non poſſit, & ad nos introducendum, quia jam tempus eſt, ut definitiones illius ponere debeamus.

A REGE ARAGONUM.

Ad M. Raym. Lull. magnum in Philoſophia & ſacra Theologia Magiſtrum, mirandarum Artium & Scientiarum Authorem.

A PHILIPPO REGE FRANCORUM.

M. Raym. Lull. organi S. Spiritus, Doctoriſque divinitus illuſtrati.

Doctrinam pandit Raymundus Lullius omnem,
Cui Deus infudit Scibile quicquid erat.

CAP. I.

De Definitionibus hujus Artis, & de Planctu Naturæ, & quid ſit Theorica, & quid Practica.

Entia realia ſtantia in ſuis primordialibus & ſuccedentibus principiis dant notitiam & cauſam cognoſcendi naturam corporum & mediorum per extremitates cognitas, quæ ſunt cauſa veræ permutationis ipſorum & tranſmutationis, ſecundum ipſorum radices, in forma ſphærica & ſpecie permanente per diſpoſitiones ſuas, inquantum ſunt permutabiles & in toto tranſmutabiles in veram formam utilem perfectorum, eſſentiam conſervando inquantum eſt poſſibile, ipſa ducere ad ſupremum & perfectum temperamentum. Sed in hoc libro cùm in diſconnuatione loquimur phyſica, mandatum habemus de magiſtra domina naturæ. Quia ipſa nobis manifeſtè apparuit, & ſua opera nobis aperuit, & aperta oſtendit. Ideo flendo & gemendo contra nos clamando dixit. Heu! quid amodo faciam, quoniam inſtrumenta mea mihi auferre & tollere conantur, & ſecreta mea deprædari, & diſcooperire me volunt: Et illa quæ formavi per licentiam Dei & magiſtri mei, ad mortem volunt me expedire. Ille eſt dolor, quem domina dixit natura coram ſuo presbytero gemo atque lugeo: & verè tam profundè flebat, quòd nullum erat cor illam videns, quin compaſſione moveretur, ac ipſius amore à fletu retardaretur. Nam tantus ejus corporis dolor erat quod uſque ad ſpàſmum ducta fuit propter dolorem & diſplicentiam, quam habebat propter opera bona, quæ in hoc mundo fecerat, adeo quòd ea dimittere volebat, nec ea amplius facere curabat, dum tamen licentiam à Deo magiſtro ſuo poſſet obtinere, cùm eum requiſiviſſet ſuper illo. Et ob hoc mandatum ſuſcepimus, quod ſua inſtrumenta habemus ſecretare, & cuſtodire à manibus inimicorum ſuorum. Et hæc omnia in ſecundo libro declarabimus, ſi intrare poteris. Et ideo iſte liber primus diviſus eſt & partitus in quinque partes, & quinque diviſiones, per generalia capitula.

Cùm autem hujus partis Philoſophiæ non poſſit tradi practica ſine theorica præcedente, dicimus quod theorica eſt in parte illa, in qua diſpoſitiones tranſmutabilium & mutabilium corporum ad temperamentum docentur, & demonſtrantur in tanto, quantum eſt neceſſarium ad perfectionem noſtri magiſterii. Practica verò eſt illa pars, in qua forma & modus rectè operandi deſcribitur, ſecundum exigentiam diſpoſitionis præcognitæ per theoricam. Et ideo, quia neque diſpoſitiones corporum ſupradictorum, neque ſuæ naturæ poſſunt eſſe cognitæ, niſi per conſiderationem rerum naturalium & innaturalium & contra naturam, pro meliori intellectu dividimus theoricam in tres partes, cùm diſpoſitiones totius corporis permutabilis in genere non ſint niſi tres ſcilicet temperamentum, intemperamentum & neutralitas. Primò ſciendum eſt, quòd temperamentum ſub rebus naturalibus comprehenditur, quia formaliter ſua complexio eſt de partibus ſubtilibus & ſimul adunatis. In quarum compoſitionibus partium Philoſophi diffusè locuti ſunt, largè accipientes, in quantum potuerunt comprehendere continuationem & aggregationem partium, quando continuitas illa compoſitionem ſuam accipit. Intemperamentum autem comprehenditur ſub rebus quæ contra naturam ſunt, & ideo corruptio alio nomine vocatur, vel veri elongatio temperamenti, cum qua totum & ſine ea nihil. Neutralitas verò continet medium partium prædictarum, alio nomine dicta ligamenta dictarum extremitatum, temperamenti videlicet & intemperamenti, aliàs dicitur diſpoſitio media inter duas contrarietates.

CAP. II.

De Temperamento corporum, & Intemperamento, & Neutralitate, & de Medicina, & de Inſtrumentis naturalibus & innaturalibus & contra naturam.

Et ideo debes advertere, quòd verum temperamentum eſt diſpoſitio naturalis corporum perfectorum, per quam actiones naturales perfectæ ſunt in perfectione medicinæ, in qua ſine alio medio perficiuntur, quæ intrant per totum, & per hoc debet eſſe naturæ diſpoſitio qualitatis omnium corporum, & non actionis. Quia ſi corpus medicinale non eſt benè temperatum, ceſſaret omnino ad mutandum corpora imperfecta ad perfectionem, quæ cum debita projectione perficitur: verùm tunc nominatur potens temperamentum ſolummodo, quod ſit aptum ad complendum actionem, quæ ſibi datur per complexionem ſui temperamenti cum complemento, quod ei datur per viam & modum projectionis notæ. Hæc actio reddit & ordinat medicinam aptam & habilem per ſuum temperamentum. Ad cujus cognitionem debet principaliter intendi & dirigi intentio illius, qui opus noſtrum laborat terminare nobili temperamento per inſtrumentum ſapientiæ prudentis. Quia conſiderationes, quæ circa temperamentum non ſunt, nullo

nullo modo debent iſti rei congruere, nam extraneæ & elongatæ ſunt à voluntate & conſiderationibus artificis, & per hoc talis conſiderator exul efficitur à toto fine bono, ſicut ille, qui eſt extraneus, & alienatus per ſuum opus ſuperfluum, & phantaſiam ſuam, quam perſcrutatus eſt. Veruntamen temperamentum acquiritur per ingenium naturæ, aut magiſtri voluntatem in formando per intellectum ad unamentum rerum pertinentium & miſcibilium ſcientiæ & artis informativæ in medicina unum habitum conſtituentis vel diverſos aut plures. Quia temperamentum ſicut eſt perfectivum actionis non clarius cognoſcitur, vel rectius conſervatur aut reperitur, quam per dictam ſcientiam, quia ſive ſit unus habitus, vel diverſi: omni tamen tempore unus eſt ſolus terminus, & modus conſervandi rectos terminos producendi ad finem dictum temperamentum, quod volumus ſignificari per C. Intemperamentum, ſive non temperamentum, eſt una innaturalis diſpoſitio corruptibilis, quæ fit per elementariam diſſolutionem, per quam immediatè corrumpuntur actiones rerum individualium & naturæ, per elongationem aut labilitatem ſui temperamenti, quod venerat per continuitatem & colligantiam ſuarum partium compoſitarum com-

poſitione. Et illud intemperamentum volumus ſignificari per G. in converſione de D. & F. in G.

Neutralitas, neutraliter media, vel mediocritas, eſt diſpoſitio in qua per modum medii ſe habituant actiones ſui ſubjecti, ad conſervationem ſpeciei, quantum ad initium experientiæ ſenſus, & eſt ſignificanda per E. quæ eſt deſcendens de B. & F. revertens in D. per quem formatus eſt C. ſicut promiſimus in practica, quæ eſt hujus libri ſecunda pars, dicere. Cùm diximus theoricam noſtram in tres partes dividi, & ab aliis partibus convenit tibi fili devallare propterea debes conſiderare, quòd omnes partes theoricæ dupliciter accipiuntur, ſcilicet accipiendo terminos ſtrictius, quàm capi poterunt ſecundum naturam ſuorum generum, ſecundum id, quod in ſe ſunt. Et aliquoties ſecundum quod ſunt ſigna recta & propinquiora ſecundum naturam ad aliquid ſignificabilem reſpectum per cognitionem in corporibus temperabilibus. Sed fili doctrinæ, conſideratio prima eſt, debitè procedere in ordine doctrinæ intellectualis aut intellectivæ, ſicut reperies declaratum in tractatu de quæſtionibus, capitulo quæſtionali artis abbreviatæ, in decima quæſtione: de quo ſecundus liber hujus ſcientiæ & artis completus eſt: quia nobilis memoria & nobilis inſtinctus & appetitus debet poni & fixari in corde artificis, cui ſecretum noſtrum debet manifeſtari, in revelatione quæ movetur à creatore totius intelligentiæ. Quia in conſideratione hujus ſecundæ artis fine faciendo vim naturæ, ponemus ſecū dum exigentiam magiſterii noſtri per proceſſum nobis divinitus revelatum, noſtrum ſecretum, quod eſt inſtrumentum perfectivum totius noſtri magiſterii, & totius naturæ, & illud oſtendemus & docebimus filium artis, quod ſi ſit fidelis & bonus, non revelabit, & ſpecialiter filiorum artis ac ſcientiæ inimicis, nec illis, qui contra naturam operantur. Quia verè nunquam ab ore humano exivit illud, quod reperiet in ſecunda parte hujus libri poſt theoricam.

CAP. III.

De Principiis Naturæ in univerſali, & qualiter ſunt extracta omnia à maſſa confuſa, ad comparationem magni Mundi, de quatuor Elementis: & de quatuor primordialibus principalibus Principiis: & de omnibus rebus per magnam mundi formam eas reducendo ad magiſterium noſtrum, quod eſt forma minor, ſicut minor mundus per miraculum.

Principia naturalia primordialia & ſuccedentia in opere naturæ, ſunt univerſaliter omnes extremitates: quæ eſſe poſſunt, & eorum media, ſicut declarabimus Naturam primordialium principiorū ſub poſſe naturæ & Dei regis ſupremi & imperatoris cœleſtis, qui ſolus in trinitate ſine principio & fine Creator eſt, & ſuperior omnium prædictorum principiorum ſuccedentium, quæ extremitates & media in ſuis operibus naturæ ſunt nominata: hanc natu ā ſupremus Deus primò de nihilo creavit ſua pura liberalitate & voluntate, pura ſubſtantia, quæ vocatur eſſentia quinta, in qua tota natura cōprehenditur de meliori & puriori parte hujus ſubſtantiæ, in tres partes diviſæ: creavit altiſſimus Angelos, de ſecūda cœlos, planetas & ſtellas. Et de tertia minus pura fecit mundum inferiorē. Et hoc filius doctrinæ debet intelligere, non ſicut tradimus, ſed quemadmodum totum voluntate ſuperioris Dei creatum eſt ſimul, ſine aliqua ſucceſſionis operatione, & ſine aliqua materia præcedente, quæ ſucceſſionem generis aſpiciat, quia aliter non eſſet creatio, nec operatio divina, quæ reſpicit creationem entitatis venientis ſcientificè per creationem de nihilo in vera entitate ſubſtantiali: quapropter fili hoc, quod dicemus, & jam diximus, velis intelligere cum ſpiritu ſcientifico, & non agiographico, nec vulgarifico quia ſic loquimur ad reſpectum naturæ operationum, cujus tu habes aſſimilari in noſtro magiſterio, & ideo dicimus cum ſermone exempli, & quod nos benè intelligas, ſicut jam dictū eſt, & non ut ſcribitur. Nam ſupremus creator hanc partē in quinque diviſit. Creavit namq; de parte puriori eſſentiam quintam elementorū, rei cœleſtis participalem, quam per O. ſignificamus. Et de hac quatuor fecit partes, de quarū prima puriori fecit ignem, qui eſt primum elementum. De ſecunda poſt eam magis pura, fecit aerem, qui eſt ſecundum elementum. De tertia verò puriori poſt aerem, fecit aquam, quæ eſt tertium elementum. De quarta autem

autem minus pura fecit terram, quæ eſt ultimum elementum. Primum autem volumus ſignificari per P. ſecundum per Q tertium per R. & quartum per S. Inquantum natura in elementalibus eſt magis perfecta, cum parva perfectione in toto perficitur. Nam una ab alia perficitur, per concordantiam proprietatum ſuarum, & earum quinti inſtrumenti, rei cœleſtis participantis, & in illa, quæ ab illis elementis poſtea deſcendit, cum parva natura, perfectione ſcilicet generationis, & corruptionis, & è converſo, quia ſuus inſtinctus ſive appetitus immediatè veniens eſt à creatione naturæ. Et ideo non perfectum eſt omnino, quod agit natura, reſpectu perfectionis, quæ à creatore venit, non per naturam. Quia tunc illud eſt ſine deſtructione perfectum. Ille enim inſtinctus vel appetitus naturæ, non poteſt rem perfectam facere, niſi perficiatur divina ſcientia intellectuali, ſicut in humana natura, quæ eſt rectificata per intelligentiam divinam, ſicut per bonum artificem opus pulchrum & bonum perficitur. Per hoc poteſt artis filius intelligere primorum elementorum naturam, poſt diviſionem ſubſtantiæ tertiæ primordialiter creatæ, non tamen intelligat, quòd ſubſtantia eorum ſit ſimplex elementum quintum, ſed ſubſtantia quarta, aut tertia, aut ſecunda, aut prima elementata de quinta parte, quam vocamus elementum primordiale ſubſtantiam ſimplicem, per quam dictæ quatuor ſubſtantiæ elementales ſunt elementatæ, quælibet ſecundum ſuam naturam, prout ſuprà declaravimus. Iſta quatuor elementa ſic creata remanent pura & clara ratione claræ partis naturæ, ab eorum creatione uſque ad tempus presbyteri, cujus peccato natura exivit, qui vocabatur genus, & ab eo à tempore à natu. Sed poſtmodum mortui ſunt homines, aves, beſtiæ, piſces, & aliqua naſcentia terræ deſtructa & cremata, per deſtructionem generationis, quæ verſa eſt de corruptione in generationem, & poſtmodum de generatione in corruptionem. Et ſimiliter de corporibus impuris eſt mundus reſolutus, & elementa corrupta, per quam corruptionem omnia per naturam facta & viventia ſunt, & fuerunt parvæ durationis. Quia natura in ſua materia groſſa & corrupta non poteſt tam perfectum quid facere, ſicut faciebat in ſuo principio, quod plus non habet ad continuandum ſuum opus primum. Imo natura utitur imperfectione ad corruptionem tendente, quia de die in diem naturam elementorum minus puram invenit, quia illud, quod poſuit in opere, perfectum opus emendare non poteſt, ſed ſemper paulatìm decreſcit. Semper tamen natura ſecundum ſuum poſſe componit, & ponit ſimul partes fortiores ligamenti. Et per hanc doctrinam fili artis intendere potes verbum Salvatoris, quod in fine mundi omnia conſumet, quando veniet ad judicandum ſæculum per ignem, videlicet omne illud, quod non erit de veritate dictorum elementorum, & omne illud, quod eſt de malo & impuro compoſitum & factum, confundetur, & projicietur in abyſſum: omne autem illud, quod ignis prædictus cœleſtis de virtutibus & pura veritate reperiet ſupra ſuam ſphæram, vivaciter requieſcet in æternum, & veniet ſupra ſalvatos felices: & malum & impurum ſupra damnatos cadit: per hoc autem poteſt elucidari & declarari conſideratio, quod omnis res in fine ad proprium locum ibit ſuum, unde primo movebatur. Eſt etiam intelligendum, quòd terra hæc, quam colimus, non eſt verum elementum, ſed à vero quinto elementata eſt elemento, pòſt per quintam ſubſtantiam elementalem corporis benè elementati, cujus terra formata eſt de quinta cauſa, & tunc reperies vacuum à virtute formativa prout corpus ſine anima, & ſicut putredo congregata in uno in materia ſine forma compoſita de prædicta infectione per reciprocam actionem elementorum unius ad alterū. In centro autem eſt terra pura, & verum elementum quam ignis ardere non poterit in die terroris, & ſic de aliis elementis. Tu cum elucidatione per elucidationem intelligas clarè, & addas principalem ſubſtantiam materialem, de qua ſine diviſione omnia formata in uno fuerunt, quamvis per diviſionem rerum loquuti fuerimus, non tamen ſit ſeparata ſua ſpecies, quæ eſt eſſentia quinta, quia ſubtrahes totam principalitatem elementorum compoſitorum. Et clarè cognoſces omnium rerū tria eſſe principia, videlicet artificiale, exemplare, & materiale.

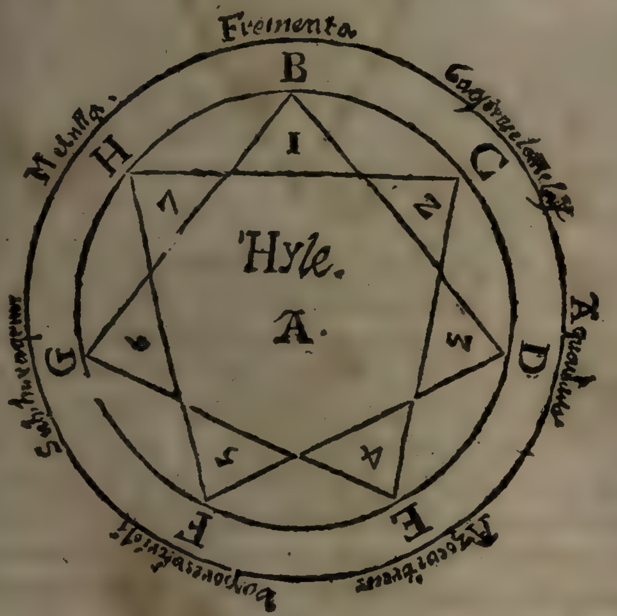
Primum radicale principium artificiale, Deus eſt, omnium creator: ſecundum principium exemplare ab ipſo Deo movetur, qui dictus eſt ſapientia, tertium verò ſuccedens principium, quod eſt materia, creata per Deum, id eſt, ſapientiam: quæ movetur ab ipſo, eſt primordiale elementum, quod appellamus hyle, quod tibi, ſi benè intellixiſti, declaravimus, quod quidem quærere non eſt tibi præſumendum in ſua ſimplici ſpecie, ad incipiendum opus noſtrum, quamvis ſine ipſo ſcire opus noſtrū non poſſemus, neque ad finem deducere. Sed ipſum in compoſita ſpecie quærere debemus, ipſámque purgare, & per ignem evacuare, ut ſit pura & clara, ut ſuprà diximus, quòd omnia elementa creata ſunt à dicta ſubſtantia, & ab ipſa vivificata, ad creandum & corrumpendum. Quia neceſſarium eſt, ut naturaliter apparet, cum omnis res ſub lunæ globo exiſtens ſit creata & formata à dicta materia, quæ eſt hyle vocitata, quòd de illa ſit major influentia in omni re elementata, plus in una, quàm in alia, ſicut per naturam reperimus, & quòd ibidem quieſcit. Per hoc autem, quòd ſis certus, quòd nulla res mundi poteſt eſſe ſine hac creata & non generata, quia ipſe eſt collector & colligantia totius corporis elementati in opere naturæ, & ideo ipſum ὕλην vocamus naturam, & totius elementati primordiale principium, hoc eſt, omnium rerum elementatarum, quia eſt in ſua ſubſtantia ſimplex. Elementa, quæ ſunt materia naturæ, primitùs per divinam ſeparationem fuere creata, videlicet, terra, aqua, & aër & ignis, quæ ſunt elementa corpora ex primordiali principio, & ſimplici elemento, quod eſt in eis. Et ex illo intellectu procedit chronicaMethanoſtrica, quæ dicit, quòd ſpecies elementorum in ſuis ſolis terminis inventa, & in dicto ſuo principio, quod eſt primordiale principium rerum ſuarum. Quare ſi iſtam quæris materiam, ad hanc intende, & illam eſſe purum ſubjectum, quod eſt unio & motio formarum, & in quo omnis forma in poſſibilitate retenta eſt, quia fluxibilitates & labilitates infinitas ipſa in motione continet, ſecundum illarum formarum diverſitatem tam extremas, quàm medias, quas accipit in ſemetipſa. Et ideo per ſimilitudinem ab aliquibus nominatur receptaculum formarum, quæ ex materia naſcuntur cœleſti, quæ fieret ſupra naturam ſuam. Et per alios philoſophos fuit foreſtum vocitata, comparando eam rei groſſæ & crudæ, ratione ſuæ poſſibilitatis. Et per alios philoſophos fuit poſſibilitas appellata, quia nullam formam habet actualiter, ſed omnem formam per poſſibilitatem ipſa continet, quaſi incluſam velut ſilentium ſine auditu, vel qui non vident, nec videri poſſunt propter tenebroſitatem. Et ſic debet intelligi iſta materia, quaſi de ipſa nihil intelligant. Et ideo ſcriptum eſt, quod ipſa eſt forma mundi, in quo autem modo ordinata ſunt

ſunt elementa in mundo, de quibus omnia ſunt generata, prout optimè patebit, & declarabimus in capitulo ſequenti.

CAP. III.

De Forma minori, & de Principiis naturæ Mineralis ſimplicis per extremitates & media.

CUm de majori forma determinatum ſit, poſtea deſcendendo de minori determinabitur. In qua ſunt principia ſuccedentia in opere naturæ magis propinqua ſecundum extremitates mediis ſuarū operationum propinquiorum. Et cùm dixerimus ſuprà, quòd principia ſunt univerſaliter omnes extremitates, & omnia ipſarum media, hic dicimus, quòd primum & principale medium extremum vel extremitas, ſunt quatuor elementa ſuperius dicta,

quæ ſunt extremitates elementatæ, & ſignificantur per B. Secundum ſunt vapores cōpoſiti ex ipſis elemētis immediatè de prima compoſitione naturæ, & ſine medio dicti, ſignificati per C. in quos vapores omnia corpora elementata reſolvuntur, ad intrandum novam generationem, & velis hoc retinere & intelligere, quoniam generaliter tibi loquor, ad attingendum finem illius, quod perquiritur. Tertium eſt aqua clara cōpoſita ex dictis vaporibus per condenſationem ſuæ naturæ, quæ venit in dictos vapores quatuor elementorum, & illa eſt res argento vivo magis própinqua, quod quidem reperitur ſupra terram currens & fluens. Et iſtud argentum vivum in omni corpore elemētato ſuccedēte à materia aeris eſt propriè generatum. Et ideo ipſius humiditas eſt valdè ponderoſa, per aeritatē homogeneam, diſcurrentem per motum venti, per venas perforatas ſubterraneas, & cadit in mineris ſulphureis cauſatis ex vaporibus calidis & ſiccis, & eſt ſignificatum per D. Quartum eſt quædam ſubſtantia procedens ex minera ſua, & infra ipſam, magis propinquam naturæ metallorū, quæ calcantis & azoth vitreus ab aliquibus nominatur, quæ eſt terra & minera metallorum, & alio nomine vocatur uriſus, lucens & albū, in occulto rubeum, nigrum & viride publicè, habet colorem lacertæ venenoſæ, immediatè generatus ex argento vivo materia ſupra dicta, imprægnata ex dicto vapore calido & ſicco ſulfureo in ſua reſolutione cōgelata in lacertā, in quo eſt forma & ſpecies ſpiritus fœtentis in mixtione, cujus eſt calor mineralis multiplicatus, qui eſt vita metalli, & eſt ſignificatum per E. Quintum extremum vel extremitas, ſive medium ſunt vapores immediatè generati per reſolutionem & rarefactionē dicti vitrioli vitrificabilis: & hæc eſt prima & proximior materia generationi omnium metallorum imprægnata & apprehenſa à naturali calore vivificativo, in forma & ſpecie aquæ vivæ, de qua omnes hujus artis inveſtigatores intelligere habent, in opere naturæ eſſe argentum vivum, ſed non tale, quale invenitur ſuper terram, nec erit, quouſque in ſanguinem apoſtematatum & venenoſum primitùs vertatur, & ſignificatur per F. Sextum extremum ſunt ſulfura facta per ſucceſſionem, immediatè generata per naturam à ſubſtantia viva dictæ aquæ, de quorum vaporibus omne aliud argentum vivum coagulatur, & eſt retinaculum rectum dictorum vaporum in illo metallo, cujus eſt vapor. Et hoc fit ſecundum depurationem, quam materia recipit per naturam, cum informatione tali qualis ſibi adminiſtratur ad formam & ſpeciem dicti metalli. Et talia ſulfura ſignificata ſunt per G. Septimum extremum ſunt metalla generata ex dictis vaporibus ſulfureis, & argento vivo per ſucceſſivam decoctionem, & ſunt vera extrema ſive extremitates, ſive media imperfecta clauſura, & in omni opere naturæ ſignificata per H. Sed per corruptionem, quando extra ipſorum mineras extracta ſunt, intendit natura rubificare & rubiginare, ad redeundum per motus circulares, illa corrumpendo, & iterum generando, tantum quod terminentur in novam generationem, per digeſtionem in ſuis mineris, in quibus ſunt incluſi vapores reſoluti ab illis corrupti, propter gravitatem ſuorum elementorum inſtinctu naturali, & ibidem ſuo motu digeruntur, quouſque in ſpeciem meliorem terminentur, ſicut generatio carnis fit in corpore animalis, per cibi & potus digeſtionem, prout breviter declaratur in magica ſcientia & arte, quod ſic incipit: manifeſtum de generatione & corruptione in metallis, &c. & cùm ibidem deſcribitur de terminatione metaphorica & literali, quod cum alchymiſta nitatur dare aliquibus metallis formam, quæ ſit ſimilis alteri metallo, ſimilis eſt pictori, qui in materia ligni vel lapidis infigit & figurat formam hominis, aut beſtiæ artificialiter, quæ forma diſcrepat & differt à materia. Quare in illo caſu dictum eſt, quod cum forma ſit ſuæ materiæ extranea, brevi tempore corrumpitur, taliáque opera non bonis naturæ operibus aſſimilantur, & de hac aſſimilatione vide capitulum, quod incipit: Cum igitur, &c. Tales enim alchymiſtæ & pictores in ſuis operibus & materia non aſſimilantur operi naturæ, quia dare neſciunt informativam virtutem materiæ convenienti, quæ inſtitutionē & inſtinctum habet recipiendi illam, quando ei adminiſtrata eſt per informatorem naturalem, ſed per ſcientiam & artem cognitam, ipſaque eſt naturæ ſubſtrata, quæ exemplaris eſt dicta. Magiſter ſubtilis ingenii ac ingenioſus in ſuo opere aſſimilatur operi naturæ in conſervatione ſpeciei mineralis, & format rem tali virtute, quòd ſuperat omnem curſum naturæ. Et per hoc potes cognoſcere, quod opus naturale poteſt regi ſcientia & arte operatoris, ſecundum proprii inſtrumenti doctrinam. Et ſcito fili, quare homines neſciunt uti eorum memoria, entia & entitates mutabiles & vertibiles inveſtigando, neque eorum voluntatem eligendo, & recipiendo etiam bona, mala, quæ ſunt contra naturam, dimittendo. Et quia iſtas potentias in artificiis ponere neſciunt, quæ ſunt illorum inſtrumenta, & de quibus te in ſecunda parte artificiali noſtra informabimus, ut entia realia poſſis attingere in magiſterio noſtro, qui per activitatem illarum ſcientiam habituatam cum delectatione recipies, per quam intellectus cum una ſpecie attingit aliam, & in ordine unius ſpeciei attingit ordinem alterius ſpeciei, & ſic habebis ordinatam delectationem ad intelligendum proprium & commune. Et ob hoc ſcien-

ſcientiæ, quæ ſunt poſitivæ & non probativæ, groſſificant intellectum, & impediunt illum ad intelligendum neceſſitates entium veriſſimorum, ſicut declaratum eſt in arbore philoſophiæ deſiderata in tertia diſtinctione, in capitulo, Intellectus de paſſionibus F. Q. Per quod apparet, quod multi in magiſterio noſtro per ignorantiam habent inordinatam paſſionem. Quare fili per capitulum ſuccedens, alia tibi dabimus principia, tali intentione, quòd ante dicta metalla ſignificabuntur per H. Et ſit nota illorum, qui non habent patientiam in magiſterio.

CAP. IV.

De Principiis hujus Magiſterii, & de quibus factum eſt, & quot ſunt in numero, & de converſione ipſorum.

PRima radicalia principia noſtro magiſterio ſunt tria principaliter, videlicet, aqua viva, & fœtens ſpiritus, de quibus creatur ſulfur, quod eſt lapis noſter. Sed cùm illa nòn ſint in ſua actione ſuper terram, prout nobis opus eſſet, imò in actione ſint terreſtria, in forma metalli, in qua eſt eorum potentia, ideo ſuæ naturæ extremitates accepimus per artis noſtræ media, recurrendo ad ſubſtantiam unam infra ſuam mineram, ſcilicet D. E. & H. Et cùm illa ſint remota, & contraria per ſuæ extremitates naturæ, ſcientia diſtricta nobis oſtendit, quòd capiamus F. quæ eſt diſpoſitio media extremitatum ſuæ naturæ, quæ diſpoſitio elevata eſt de D. ſicut apparet per figuram A. inferius declaratam in ſecunda parte capituli ſubſequentis, ſic ut per F. D. convertatur in E. ut omnia vertantur in B. & quod B. per circulationem reducatur in E. à quo extrahes F. in magiſterio noſtro, loco aquæ vivæ & fœtentis ſpiritus, quia ſic F. poteſtatem habet convertendi D. in H. per ſuarum formarum conſervationem, cui actualiter erit totum illud, quod erat in potentia in opere naturæ mediis melioribus extremitatum cauſa & ratione, quia in F. & D. ſunt actualiter F. & G. & H. cocta & pura, ac fortiter digeſta naturæ ſapientis ingenio. Quare convenit niſi removere & ſeparare unam partem de D. & unā partem de E. & tunc habebis F. in opere artis aſſimilare naturæ in omnibus melioribus modis per adjutorium C. & D. quæ venerunt de H. & F. qui deſcenderunt de H. in B. à quo ſit F. qui converſus eſt in G. curſu naturæ in noſtro magiſterio. Et illud G. eſt prima & proximior materia, de qua creamus & facimus noſtram medicinam perfectam, quæ eſt fermentum elixiris.

CAP. V.

De Approximatione Temperamenti reſpectu naturæ, de genere ſecundum regulam ſcientiæ, de extremitatibus, & de mediis, & de ipſorum diviſione in principiis eſſentialibus.

PRopter quæ potes conſiderare, quòd res naturales ſunt illæ, quæ ſunt neceſſariæ habitudini temperamenti, ſecundum rationem generis ſui, quæ deſcenſum habuerunt ab extremitatibus & mediis ſuis & ideo dictæ ſunt res naturales, ſine quibus aliqua naturaliter corpora non poſſunt eſſe temperata. Quia quando res, cujus caput eſt rubeum, pedes albi, & oculi nigri, apparet, tunc eſt magiſterium, cùm de iſta re temperamentum conſiſtat: quamvis enim corpus medicinale poſſit eſſe temperamentum abſque tali humore, ſcilicet innaturali, non tamen abſolutè ſine tali humore. Quare opus eſt, quod omne medium naturam ſentiat extremitatum ſuarum, cauſa & ratione ſui temperamenti, & per hoc invicem * elementa ſunt reciproca, ut primæ ipſorum qualitates ſe mutua & æquali actione corrumpant, tranſitione per virtutem, quod ambobus, participat, ſecundum appetitum naturæ, nec ad hoc eſt medicina ſine humiditate, vel calore, aut genere: quia ſine tali vel tali humore non habet inſtantiam aut potentiam in operatio-

nibus, & ideo ſolas operationes debet capere & operari ſolummodo per actiones debitas proprietati, elixir per temperamenta magis generaliter: per ſiccum naturale, idque poſt ſuam tranſmutationem, & ideò cùm metalla infirma & mollia convertantur in unam temperata actione ſuam ex ſe ſufferant ignitionem cùm ſubtilitate, tunc dicitur operatio naturalis, licet ſit ceſſatio, ut requies beſtiæ ex actione ſenſibili, quæ veniebat in ſua tranſmutatione per virtutem elixiris: & ſic temperamentum corporum mundatorum tranſmutatorum non eſt ſine operatione naturali. Rationem hujus debes intelligere in medicina ſuprema, ipſaque integraliter verti & mutari. Sed quia nimis diffusè, per nimiā imaginationem phantaſticam, poſſes errare caſualiter ſecundum intellectum trium prædictorum, pertinentium theoricæ, quæ continet in ſe principia prætacta generaliter tradita, ideo ſpecialiter nos inſtruemus terminos remotos trium principiorum neceſſariorum iſtius ſcientiæ, & artis divinæ. Quia cum tibi dixerimus, quod per intentam conſiderationem harum rerum naturalium, non naturalium, & contra naturam, debes habere notitiam materialem & eſſentialem temperamenti, per omnes ſuas partes ſubſtantiales, & etiam accidentales, ut ſcias te regere in dicto magiſterio noſtro, dictis principiis ſic à te comprehenſis. Habes tamen intendere non de pluribus aut multis, ſed de tribus tantùm, per ſe, ſingulariter ſtantibus, ut intelligere potes ex capitulo prædicto de principiis ipſis in noſtro magiſterio, per quæ nos comprehendimus hoc temperamentum. Et per hoc dicimus, quòd rerum naturalium tria ſunt genera, videlicet animale, vegetabile & minerale. Genus animale in ſua ſpecie multiplicatur, & dividitur in tres differentias, ſcilicet, in activo ſpermate, quod eſt naturale ſperma, in paſſivo ſpermate, & illud eſt innaturale, & in ſanguine menſtruali, & illud eſt contra naturam genus vegetabilium eſt in ſementis ſeminibus ac radicibus, quæ ſunt naturalia, continentia non naturalia, & per hoc eorum complexio eſt Hermaphrodita, maſculino & fœminino conjunctis, juxta humorem & humiditatem terræ menſtruo pluviali per aerem aquam continentem, quæ ſunt contra naturam. Genus verò mineralium in

* *Vertas, ideo elemēta & corpora unū & aliud ad invicem.*

in tres dividitur differentias, quamvis omnia metalla ſint, & exitum habeant à materia una, & ſic ſunt complexionis Hermaphroditæ. Prima differentia naturalis eſt, ut aurum & argentum, quoniam argentum vivum in ſe ſuum proprium ſulfur continet, quod per ſe congelatum eſt, pro medio in aurum, & pro alia medietate in argentum, poſt converſionem ejus in ſulfur, albo & in rubeo. Ob hoc ſunt duo ſpermata naturalia, ſcilicet aurum & argentum, ſumendo largè, quando largè dicimus, hoc fit ad differentiam illius, quod perficit elixir noſtrum. Et ſperma innaturale eſt ſicut plumbum, & innaturalium & immundorum metallorum, ſicut plumbum, ſtannum, cuprum, ferrum, ſulfur & argentum vivum, & rerum quæ contra naturam ſunt, ſicut atramenta, ſales, alumina, tuthiæ, marchaſitæ & arſenicus, & omnia, quæ devallantur ab aliis generibus vegetabilium & animalium, de quibus poteſt fieri humidum menſtruale, ſecundum magis & minus tendendo ad perfectionem vel imperfectionem. Et ideo minerale genus ſolummodò additum eſt per figuram ſimilitudinis generaliter inter iſta naturalia, innaturalia, & contra naturam duorum generum, ſcilicet animalis & vegetabilis, quia de ipſorum natura propinquiorum alterationem accipiunt in claritate luminoſa. Et per hoc intelligere potes veram comprehenſionem recipiendo naturam magis propinquam ſuo generi, ſecundum quod te potes informare, per teſtificationem vulgaris experientiæ in terra lunariæ, natura cujus eſt noſtri lapidis rectificatio, quia propter hoc liberaliter nobis data eſt.

CAP. VI.

De qua re debet extrahi Materia conveniens & magis propinqua, ad faciendam Magiſterium, de converſione unius elementi in alterum.

Cum igitur clarum ſit atque manifeſtum, quòd proprietas temperamenti in corpore metallico ſit de natura metalli magis propinqua ſibi, ſicut experientia, quæ non mentitur, affirmat atque demonſtrat, effectu nobilis reſiſtentiæ in fuſione bona, & fuſione permanente in ignitione: & hoc fit propria forma & natura, ut dictum eſt, & magis propinqua ſuæ materiæ minerali, ſicut de ſua mineralitate deſcendebat in partes individuales ſuarum propriarum ſpecierum, de quibus trahes materiam ſuæ formæ convenientem, quæ eſt ſibi debita ſecundùm exigentiam ſpeciei individualium ſine acceſſu ad extremitatem vel contrarietatem, vel diviſionē, ſed cum perfecto amoris vinculo ſine aliqua re alia ſe jungunt, ſimul à reali unione, nec diſconvenirent unquam individualia tam diu, quàm diu firmari poterunt ſecundum curſum naturæ à ſuis nobilibus ſpeciebus, unde exit vera forma, quæ quidem in ſuæ proprietatis magna potentia vadit contra ſolem, quem natura creavit. Et ideo tibi dixi fili, quod accipias naturam dictæ progeniei, in quo luminaria duo & claritates eorum hoſpitatæ ſunt, & permanentes, quæ ſuper terram radiare non ceſſant, & ſunt ſol & luna, qui per ſuos radios ignem obſcurant. Nota igitur Fili, & qui non recepit hanc materiam in opere ſuo, aſſimilatur pictori, qui formam cognitam in materia remotam & longinquam depingit, ſicut ſuprà diximus in capitulo, in quo de forma minori tractavimus. Et inter corpora innaturalia recipies volatile corpus, hoc eſt, argentum vivum, quod continet naturam ſuam infra concavitatem ventris ſui, quem taliter ſibi adhæret, quod nullus habere poteſt, niſi quadam amicabili concordia, quam natura in quadam amoris attractione non fideliter docuit: ex quo ei valdè multum tenemur, à quo ligamento amoroſo fortiter detinetur & arreſtatur. Et ideo inter innaturalia poſitum eſt, non omnino tamen tanquam non naturale. Quia tunc in numero illorum eſſet, quæ ſunt contra naturam. Et ideo dictum eſt medium, participans cum naturalibus & contra naturam, quia ab intra retinet naturale corpus, & ſubſtantiam puram, quia eſt proprium ligamentum & retinaculum illius & proprietatem ipſius, quod eſt exterius, educit id, quod eſt intus cum ipſo, quod eſt contra naturam. Quando igitur videre volueris naturam operari, projice intus, & conjunge ei naturale cum liga ſui amoris, iracundus erit. Iſtud autē nomen innaturale, largè recepimus in hac arte pro omnibus rebus continentibus in centro ſui corporis naturas paſſivas, ad reſpectum activorum. Et nos diximus ſuperius, quòd in centro terræ terra eſt virgo, & verum elementū, & quod illud eſt creatum per naturam: igitur natura eſt in centro cujuslibet rei, ſicut apparet per dictum caput: & in capitulo præcedenti, quod facit mentionem de prima forma mundi, quomodo dominus Deus noſter inſtituebat mundum, & formabat naturam, ut melius eorum naturæ detinerentur per noſtram theoricam ſecundum genus ſuum, ut ſcias quas accipere debes in magiſterio regali, & quas dimittere debes. Patet indubitanter quod per naturam dicuntur ad generationem ſui generis, quæ ſunt ſecundum ſuas ſpecies, ſicut patet de ſpermate animalis, cum cōjunctione caloris ſui naturalis maſculi. Et per hoc intelligere potes, quod in naturaliū ſpecierum virtutes remotæ ſunt, & propinquo medio, quod participat extremitatibus naturalium ſpecierum, & contra naturam ſecundum plus & minus, ſecundum quod tota generis illius natura diſcrepat, & recedit, vel concordat ſpeciei: quia per genus non debet diſcordare natura, niſi tantummodo per ſpeciem, cum appropinquitate amorum quæ naſcitur à ſua proprietate, ſicut aer ab igne, & ab aqua, in quo eſt eorum proprietas media, ſicut eſt continens naturalium & contra naturam. Quando nos dicimus tota natura, dicimus hoc ad differentiā naturalium, innaturalium & contra naturam, quia omnia ſunt unius generis. Et tamen ſic loquuti ſumus, quod natura generis in ſua generatione diſcordare non debet, hoc debes intelligere immediatè ad recipiendum formam cujuſlibet rei viventis. Quomodo natura bruta per alterationem revertitur cum operatione humana totum hoc videre potes, ſicut de vegetabilibus. Sed non recipiunt formam unquam animæ & hominum, donec vertatur eorum genus in humanalibus. Tunc dico, quod ſpermata veniunt ad hoc, quod dictum eſt cum multiplicativa virtute, quæ eſt ſpiritus, ex quo individualia ſunt generis jam dicti, unde homines creantur per virtutem ſpiritus & hoc inſtitutum eſt per creatorem, ut quodlibet per hominem ei faciat honorem vel minor natura vertitur ad majorem, quare exaltatur de multùm magno valore. Igitur ſi volueris naturæ herbarūm aſſimilare metalla noſtra, vel beſtiarum per entium realium naturam, facies genus eorum per menſuram, & tunc recipere poterunt ſpeciem & veras formas, ſi tu facias in igne per fermentum fortiter & firmiter permanere. Et hoc tibi dicimus in ſecunda parte, dum tamen ſecretum teneas quia totum ſit arte & ſcientia. Et nulli dices, niſi velis majeſtatem philoſophorum & ſecreta eorum accuſare.

ſare. Et juro tibi ſupra animam meam, quòd ea ſi reveles damnatus es. Nam à Deo omne procedit bonum, & ei ſolum debetur. Quare ſervabis, & ſecretum tenebis illud, quod ei debetur revelandum, & affirmabis quam per rectam proprietatem ſubtrahes, quæ ejus honori debetur. Quia ſi revelares brevibus verbis illud, quod longinquo tempore formavit, in die magni judicii condemnareris, tanquam qui perpetrator exiſteres contra majeſtatem Dei læſam, nec tibi remitteretur caſus læſæ majeſtatis. Talium enim revelatio ad Deum, & non ad alterum ſpectat. Et inter illa quæ ſunt contra naturam capiendo unum liquorem, qui eſt corruptio & ſeparatio ſpolii corporis dicti volatilis, hoc eſt, argenti vivi, quod eſt cauſa continuitatis partium illius liquoris in dictis duobus luminaribus & claritatibus ſine illarum perditione in ſuo genere, ſed remotè & propinquè participat ſecum vim re menſtruali infirma & corruptibili, ſicut res menſtrualis, de qua, quando fermentata eſt & albificata in humiditate ſuorum ſpermatum, nutritur infans ſicut ſub mammilla puer, quia virtute humiditatis duorum ſpermatum ſanguis menſtrualis virtute ſuæ naturæ vertitur in humiditatem radicalem. Et quando dicimus remotè, hoc eſt, ad differentiam rerum naturalium, & quando propinquè dicimus, hoc eſt, ad differentiam rerum quæ ſunt contra naturam. De his tribus rebus, fili, magnum draconem extrahes, qui eſt initium radicale & principale firmæ alterationis. Et in iſto tuam firmabis diuturnam & continuam conſiderationem, per inſtrumentum rationis naturalis. Et melius tibi hæc declarabimus in capitulis ſubſequentibus practicis.

CAP. VII.

Quomodo non ſit niſi unus Lapis Philoſophicus, & de Aviſatione ſuæ purgationis.

DIcimus, quòd non eſt niſi unus Lapis Philoſophicus à rebus ſupradictis noſtro extractus magiſterio. Et ideo quando de novo venit in mundum, non debes ei addere alium pulverem, vel aquam aliam nec aliquam rem extraneam niſi illud, quod in eo natum eſt, ſuæ naturæ propriæ radicalis, & mater ejus quæ eum paſcit, & portavit, & ſulfur, quod formavit lapidem ſuum in colore cœleſti. Sed antequam ex toto extrahas, foras purga eum, & munda ab omnibus ſuis infirmitatibus, quæ ſunt contra naturam ſuam, phlegmaticis terreſtribus & corruptibilibus quia mors ejus ſunt, quibus circumdatur, quæ ipſius vivificativum ſpiritum mortificant, qui habet poſſe ſuſcitandi eum de morte ad vitam perennem contra bellum ignis, donec mater in ſublimi naturæ mobili quieverit, incorruptus, & honorabilis naturæ mobilis in magna puritate ſine aliqua corruptione quieſcat. Et ideo fili, niſi ille ſpiritus à ſua ſeparetur morte corruptibili, corpus ſuum tenebroſum radiare non poterit, neque de ipſo fieri matrimonium inter corpus & ſpiritum, ſcilicet inter ſulfur & argentum vivum.

CAP. VIII.

Quomodo appellatur Lapis, ratione ſuæ proprietatis, & natura ipſius.

IStum ſpiritum appellamus in Teſtamento noſtro ſpiritum petroſum ac lapideum, quia poteſtatē habet retinendi lapides contra ignem, & conſervandi ac vivificandi corpus mortuum, à quo exivit, cujus virtus & proprietas in nullo alio ſpiritu reperiri poteſt. Et ideo quando corpus ejus tranſivit de morte ad vitam, purum eſt, mundum, album, & clarum, reſplendens in ſubtilitate magna, qua ſuperare facere debes ſubtilitatem ſpiritus fermentabilis cum ſua fortitudine ac ingenio, Quia groſſitudo fermentabilis ſpiritus debet ſubtilitatem corporis circumdare, & aſcendere ſuper, & hoc per proprietatem ingrediendi quam portat in ſe, quæ eſt proprietas penetrativa. Et ideo nulla corporis groſſities debet aut poteſt amovere proprietatem ejus magnam & penetrativam, impedimento à ſuo contrario provenienti. Et hoc modo manet & manebit corpus indutum ab extra claritate pulchra, quia ſpiritus ejus potatus eſt, & corpus intravit ſpiritum, qui eum ſuſcitavit, & terminavit in forma pulveris multum ſubtilis, fluentis & fundentis in inſtrumento ignis fuſione levi ſine fumo, qui eſt ſicut ignis ardens, quando flamma tangit eum, cum alteratione permanente, quæ facta eſt amplexu amicabili naturæ, retinente propriam naturā ſuam alleviatione perenni, & illud leviter fit cum practica, quàm à theorica reperimus, quæ nos his verbis pulchrè & levè monuit.

CAP. IX.

De Præparatione Lapidis.

PRæparatio lapidoſi ſpiritus ac fermentabilis eſt, quòd recipias de ſucco lunariæ, & ſudorem ejus extrahe cum igne parvo & levi & habebis in tuo poſſe unum de argentis vivis noſtris in liquore & forma aquæ albæ quæ eſt ablutio & purgatio Lapidis noſtri, & totius ejus naturæ. Et iſtud eſt unum de principalioribus ſecretis, & eſt prima porta prout intelligere potes rationibus antedictis. In iſto liquore rectificatur magnus draco, & projicitur à magno deſerto Arabiæ, quia immediatè ſuffocaretur præ ſiti, & periret in mari mortuo, quia jam poteris ſcire quia frigiditas magna calorem parvum extinguit: verte igitur ipſum & mitte in regnum Æthiopiæ, unde naturaliter nativus eſt; quia dicimus quòd niſi vertatur, & ponatur in terra ſua, recedet, & aliam intrabit regionem. Quare de certo ſcias, quod omne aliud clima, vel alia regio noſtro lapidi mortem affert, velato non ſcientibus ac ignorantibus, & per nos cognito.

CAP. X.

De qua re eſt Lapis, & quid dicitur, & quomodo ipſe eſt de quatuor elementis, & in quo loco reperitur, & de verbis contra mendaces & deriſores.

IDeo debes cognoſcere clarè, quòd ſpiritus noſter ſecum portat ſuæ regionis proprietatem. Et hac ratione allegoricè oportet dicere, quòd magnus draco de quatuor eſt elementis, & non intellectu literali, prout ſcriptum eſt, quia ſit terra, aer, aqua vel ignis, ſed ſola natura eſt & una, quæ continet in ſe naturam & proprietatem quatuor elementorum, & hæc proprietas venit complexionaliter in dicta ſubſtantia naturæ, per actionem qualitatum primarum elementatarum, & nunc transformatarum in proprietatem & ſpeciem metalli,

talli, tolerantem ignem in ſuis perfectionibus: & ſic abſcinduntur & diſrumpuntur dictæ primæ qualitates per mutationem ſuæ mixtionis, quæ facta eſt per alterationem, uſque quo ſint in hoc ſubſtantiali medio in quo eſt ſpecies ſolis aut lunæ, vel alterius, quæ debet & poteſt per naturam conſtitui: quia prædictum medium, in quo dicta ſpecies ſalvanda eſt, tantam habet latitudinem & longitudinem, quanta poteſt eſſe partium individualium ſimilitudo hujus ſpeciei. Et ideo cum ſit de proprietate illius naturæ ſuſtinendi ignem, non poteſt, nec habet aliquid, nec facit proficuum, quouſque totus motus illius mobilis non corruptus arreſtetur. Sed eo non obſtante, quando jam effectus fuerit de proprietate ignis excellentiſſimi, poteſt tolerare corruptionem aſperitatis ignis. Et ideo poteſt tua intelligere ſpeculatio modum, per quem natura nobis oſtendit operationem ſuam, quod eſt ad exemplum hujus ſcientiæ dicendo, quod non eſt tranſitus de primo ad tertium, niſi per ſecundum, quod participat cum eis ſecundũ naturæ velle. Et per hoc deſiderium noſtrum conquiſivimus, per media tranſeundo, quæ ſunt conſervatoria & retinacula ſuæ ſpeciei contra bellum ignis. Et per hæc præambula potes intelligere rectum, & verum tempus limitatum reſpectu naturæ quod debes habere & conſervare in certa latitudine, quouſque crees rectorem & & principale medium, in quibus ultimatæ ſpecies ſe ſalvari habent, quia medium eſt ſubjectum materiale vel reale genus, in quo continens influit ſuam virtutem, & primordiale generationis initium, in qua determinatè elementa fixanda ſunt cœleſti virtute. Omnia enim antedicta coram oculis noſtris manifeſtata ſunt per experientiã, ſcientia clara nobis per naturam oſtenſa, divinæ præcepto prædeſtinationis. Et ultro tibi ſecurè dicimus, quòd de natura herbarum medium creavimus, conſervativum ſpeciei mineralis, & ſuum tranſmutavimus ignem, in colorem metallicum, in mutatione ſpeciei mineralis. Chariſſime fili intellige, quòd lapis non eſt niſi una natura, in quatuor partes diviſa, ſecundum proprietatem ſuorum elementorum reſultans per proprietatem ſuarum concordantiarum, ut ſit ligamen, & ligamentum in poſſe omnium quatuor elementorum, ſicut largè tibi declarabitur. Nam alio modo ſpiritum per ſuum corpus non poſſumus, niſi à propria ſua natura detineatur, & arreſtetur, quæ ligamenti eorum proprietas eſt. Et ideo adverte diligenter, quod ne proprietas ſpiritus, qui à corpore exivit à nimio calore, devoretur, quia non poſſet corpus ſuum reducere ad medium in quo ſpiritus ſecundus influit ſuam virtutem, videlicet ſpeciem ſolis aut lunæ, & illud eſt argentum vivum noſtrum quod aptè & habiliter noſtri ſulphuris tincturã accipit in quo lapis noſter diſſolutus eſt, & reſolutus in tali aqua, ut ſuprà diximus. Et in tali aqua nobis apparuit, non in aqua fontis aut pluviæ. Quare ſi cũ igne magno fueris operatus, proprietas dicti ſpiritus, quæ inter vitam & mortem participat, ſeparabit ſe, & anima recedet in regionem ſuæ ſphæræ. Iterum tibi dicimus & clarius, quòd per creatorem, qui nec ſalvavit generare lapides, tranſeat rivos, quia ſic reperitur exaltatus in fluviis, eſt ipſe cum magno poſſe. Et nihil mundi appone extraneum, dando ſibi illud, quod de ipſo exit & naſcitur, & pro vero illud à dracone exivit, & à fœtido ventre. Et in ſecunda parte tibi totam dicemus ſententiam. Cuſtodi igitur illum à gigantibus & tyrannis mundi, ut ſuprà diximus. Poſiti enim ſunt in unda aquæ, à quibus multum timemus. Quia nihil ſufficit eis, quin faciant populo pacis tale malum, ac martyrium, unde gens confunditur, & ponunt totum mundum ad confuſionem. Quare iſtud ſecretum per ſuperiorem nobis datum eſt, tanquam ſurdo à domino revelandum, quouſque filiis ſit manifeſtum per prudentiam divinam, per eorum nobilem intellectum. Et ideo quandoque garrulatores Clerici, Legiſtæ, Artiſtæ, ſeu mundani medici, & alii plures, de quibus loqui non audemus, qui credunt aquam vivam facere, & totum non valet unum ficum, quia noſtram credunt Philoſophiam deprædari, & ſe deprædatos reperiunt, & ideo tales perdunt inde vitam. Cuſtodi igitur fili ignem & regimen ſpiritus, & vide, ne evaneſcat præ nimio calore, ſed retine cum amore, & cuſtodi eum à magno calore. Quia ſi anima receſſerit, ſpiritus non poterit vivificare corpus, cùm aliquid dare non poſſit, quod in eo non eſt.

CAP. XI.

De Diviſione & Reſolutione Lapidis ad convertendum ipſum.

In toto magiſterio noſtro neceſſarii ſunt tres ſpiritus principales, qui ſine conſummatione ſuæ reſolutionis non poſſunt manifeſtari. Et nominantur alio modo tria viva argenta. In quibus Lapis noſter eſt diſſolutus & verſus, per ſuæ naturæ mutationem, per contrariam & diverſam digeſtionem, quæ fit per elementariam circulationem, per reciprocationem, in ſua primordialia generationis initia. Et quia reſolutio eſt totius primæ portæ habitudo noſtri magiſterii, quam declarare volumus ſecundum exigentiam reductionis & converſionis ſui lapidis in tribus ſpiritibus, quorum quemlibet habes conſervare ſecundum propriam naturæ cujuſlibet ipſorum proprietatem ſecundum quod requiritur in perfectione ultimata noſtri magiſterii, per dictam reſolutionem diviſam in tres partes principales. Prima eſt corporalis, & vocatur in lingua Oritana, Recſage: ſecunda ſpiritualis eſt, & vocatur, Agazoph: tertia autem ſpiritualis & corporalis, & vocatur Ubidrugal. Et in omnibus iſtis draco noſter quieſcit. Recſage eſt ſolutio humida in corpore, & ſicca in ſpiritu. Agazoph in duas dividitur partes, in Periminel, & in Adulphur, & Ubidrugal conſummatio eſt finalis noſtræ trinæ diſſolutionis, quæ ſine ſorore ſua nec haberi, nec cognoſci poteſt. Prima pars ſolutionis Recſage, non eſt aliud, quàm diminutio partium groſſarum in minutiſſimas partes & ſubtiliſſimas, vel reductio groſſi in ſimplex, in mutatione formæ ſpecificæ in formam contrariam & corruptam, ſtantem in ſuo corpore, & non in forma aquæ de nubibus cadentis, neque in formæ metalli in diverſis preciis conſtituti, ſed in forma terræ aquoſæ & aquæ mineralis ſubtilis, ſtans in vaſe profundi inferni. In cujus ventre natura ſua mundatur in ſuis primis luminaribus in tenebras obſcuras, quæ aqua & terra per excitationem ſuarum percuſſionum in diverſas partes multum ſubtiles fœtentes, ut ſulfur fugiunt altius omnibus elementis in regionem ignis, quas tum oportet multum diligenter cuſtodire, ſi per iſtud portellum vis intrare. Tibi enim opus eſt, ut benè ſcias regere te, & reducere, quæ poſſit ingredi & exire, ſi ad ſecundam ſolutionem Agazoph tranſire deſideras. Idcirco attende hic, quòd menſtruale ſpermatum condenſatur de ſua aëritate in aquoſitatem groſſam,

groſſam, per reſolutionem ſpermatis fœminini, quod eſt in menſtruali cum amplexu vaporis crudorum, quod eſt in forma aquæ, quæ eſt de vapore magis crudo. Et illud, quod eſt magnum coctum cum magis continenti ex natura, aſcendit in forma corvi nigri in aere, cujus caput rubeum, pedes albi, & oculi ex ſaphyro. Et hoc totum nihil eſt aliud; niſi aër & humiditas radicalis p.p. generatum ex calore & natura ſupremi metalli. Et alia natura cruda, quæ eſt cauſa condenſationis menſtrualis, quæ manet inferius, eſt cauſa, & materia conjunctiva & congregamentum lapidis regalis, qui in naturam frigidam eſt verſus, quia calidam ſuam perdidit naturam per reſolutionem. Quapropter ſic definies dictam diſſolutionem. Definitur autem ſic: Diſſolutio eſt actio & paſſio contrariarum qualitatum, per quas virtutes elementorum inter ſe moventur per minimum pulverem. Aut ſic definitur: Eſt motus, qui facit comminutionem de partibus inſenſibilibus diverſis in ſpecie, & ſimilibus in genere, conjunctis in forma confuſa liquoroſa, & per corruptionem ſubjecti. Nam de qualitatibus contrariis mediante excitatione elevatis in ignem nigrum abſque extranea diviſione affectantes tum diviſas operationes geminante in generatore. Alio modo diſſolutio definitur: Diſſolutio eſt inſtrumentum ſubtiliativum, factum cum exercitatione caloris conjuncti cum motu continuo, per quem qualitates contrariæ inſimul operationes tangunt ſe, & miſcentur in corrumpendo partes individuales, ſub conſervatione ſuæ ſpeciei ad opus generationis. Fili hæc prima diſſolutio nihil aliud eſt, quàm diſſigatio ſimplex partium ſubtilium deſcendentium à prima natura in germen, in quo calor naturalis debet calefieri, qui eſt inſtrumentum, cum quo habet operari virtus informativa, quæ eſt introducta in materia abſque ſeparationibus actualibus partium germinoſarum, unius ab altera, quæ ſeparatio indiget, quòd cum applicatione amoris naturæ in ſecunda camera fiat, prout declarabimus per beneficium ſecundæ reſolutionis Agazoph, in ſecunda parte ſuarum quatuor figurarum. Sed antequam ad illam tranſeamus, opus eſt, quòd inter Recfage & Agazoph conſervetur digeſtio pepanſis ſui temporis ſpatio, prout declarabimus in practica noſtra, quia calore pepantico putrefit germen noſtrum termino naturæ, & facit eum poſtea creſcere & fructificare. Sed primum in ſuam naturam primam vertitur ſulphuris & argenti vivi, quod fuit germen argenti vivi, quod mutabitur in lapidem albiorem nive. Et ideo diſſolvatur primum corporum forma in Mercuriale germen per ſolemnem operationem, & ſtatim per inhumationem pepanticam in ſuo ventre intrat alia forma per corruptionem formæ germinis, & elementis mixtis corruptis inſimul in forma corporis nigri. Quia elementa converſa virtute caloris naturalis, qui eſt in materia excitata & feſtinata calore temperato cœli in minimis partibus miſcent ſe, alterant & corrumpunt ſub conſervatione ſpeciei gubernatæ per calorem non cremantem: quæ corruptio eſt noſtri argenti vivi generatio, prout in ſecunda parte, & rota circuli declarabimus. Quia ibi de ſuis principalibus coloribus determinabimus ac de ſaporibus, odoribus, groſſitie, ſimplicitate, ſubtilitate, & ponderoſitate. Et hæc eſt præparatio ſolemnis, quæ eſt caput & fundamentum creationis noſtri cari infantis. Et modus hujuſmodi creationis eſt iſte. Abjice humorem, ubi ſubmerſus eſt draco uſque ſit corpus munitum cœleſtiali ſpiritu. Et hunc nominamus ignem quem Deus ſanctis & ſapientibus Philoſophis conceſſit per revelationem, antequam naſceremur, & poſtea nobis, ut ei abſque indigentia ſerviamus. Quia monſtrando nobis exempla per curſum naturæ qualiter ei teneamur, & ideo debemus eum precari, honorare, ſervire, laudare, benedicere, adorare, glorificare, & amare abſque aliqua ſorditie, vitio aut peccato. Ob hoc, quia ipſe monſtrat novis cognoſcere ſuam veraciter poteſtatem, & nos amavit, poſtquam nos hæc videre fecit. Fili noſter Lapis jam factus eſt, poſtquam creatus eſt congelans argentum vivum, & in elixir converſum. Et hanc operationem reiterabis, quamdiu lapidem multiplicare volueris, ſub conſervatione caloris naturalis, qui multiplicat ſpeciem ſuam cum ſubſtantia argenti vivi.

CAP. XII.

De Diſſolutione Lapidis in forma ſpeciali, & de Mutatione nominis ſui.

SIc philoſophando potes habere notitiam, quòd prima & principalis intentio in noſtro magiſterio eſt, lapidem diſſolvere per mutationem ſuæ naturæ in argentum vivum, & illud eſt primum elementum in ſua natura minerali propinquando, & per hoc radix eſt, & primum elementum compoſitum de omnibus corporibus liquabilibus, & pater duorum luminarium. Ideo in hoc ſolo convertuntur per ſolemnem reſolutionem, & poſtea in ſulphur convertuntur. Quia argentum vivum natura continet ſuum ſulphur proprium per vaporem, cujus ſeipſum congelat in Lapidem Philoſophicum, qui poſtmodum poteſtatem habet congelandi omne aliud argentum vivum, per magiſterium noſtrum: & hic lapis dictus eſt ſulphur, & materia appropinquata perfectæ naturæ metalli, per quam natura inter ſapientes nobilis & digniſſima reputatur, de qua Philoſophi faciunt medicinam fortem, & ſolemnem multùm, & hanc appellant elixir vitæ, quia in humano corpore ſuperlativa & ultima conſolatio eſt. Et hac intentione ſuæ compoſitionis dabimus notitiam in hujus libri parte ſecunda, per quam curſum omnem dictæ medicinę concludemus in conſervando locutionem per modum medium, ut melius intelligamur, per modum & mediam vitam naturæ. Et ideo apparet, quòd intellectus inſtrumentaliter dirigitur, & ratione ducitur, per formam mediam in hac præſenti arte & ſcientia. Et ideo non convenit, nec eſt neceſſarium, ut ducatur multum ſubtiliter, nec eſſe multum ſubtilis in diſcernendo entia realia, eò quod converteretur in rebus phantaſticis, de quibus ars aut natura non habet curam. Si verò lapis, quem tibi diximus, fuerit rubeus, clarus, & in ipſo ſit vis ſimplicis ignis non urentis, ſic facies multa, de quo poteris ad aurum elixir componere, quæ eſt medicina, omnes activitates conſervans in natura humana, & reſtaurans vires diminutas ex naturæ defectu. Et breviter ſi hanc medicinam habeas in hoc mundo, perennem habes theſaurum.

CAP. XIII.

De Ratione tranſitus Lapidis ad convertendum ipſum in Medicinam, & quomodo Operator

debet conſiderare naturas mediorum, per quas tranſit, quia per ipſaſmet facit mutationes ſecundùm ſymbolum naturæ.

POtes intelligere Fili, quòd de una extremitate ad aliam non poteſt fieri tranſitus niſi per medium, & elucidavimus ratione naturæ, quòd extremitates lapidis noſtri in primo gradu ſunt argentum vivum, & ſecundus eſt elixir perfectum. Sed media harum duarum extremitatum ſunt unguenta & olea, quorum aliqua ſunt magis coćta, magis pura, & magis digeſta, quam alia, & iſta vocamus medicinam perficiendam ac elixiris fermentum. Illorum oleorum & unguentorum confectionem ſcies in ſecunda Parte hujus Operis.per hoc debet bonus Operator & Filius doctrinæ de argento vivo nigro facere ſulphur album ad argentum, & poſtea ſulphur rubeum ad aurum. Quia nullum ſulphur poteſt rubificari, niſi primò ſit album. Quia natura non confert, quòd tranſitus fieri poſſet de primo in tertium, niſi fiat tranſitus per ſecundum, ſicut apparet per definitionem elementorum, quæ diſtinguit, quòd terra ſit nigra primitus, quàm aqua, & quòd aër ſit clariùs intenſus, & quòd ignis ſit rubeus. Quapropter apparet, quòd terra non poterit converti in aërem, niſi prius vertatur & mutetur in aquam, nec aqua poteſt converti in ignem, niſi prius alterum eorum convertatur in aërem. Idcirco tu fili habes multum notare in temetipſo cum conſideratione philoſophali naturam mediorum colorativorum in mutatione naturæ mineralis. Quoniam in eis eſt multa ſcientia illorum, qui ſe fortificant tranſmutare metalla de ſpecie in ſpeciem. Et jam tibi diximus, ſi nos intellexiſti, quòd tibi convenit primò tranſmutare corpora cum naturali reductione in illud medium per alterationem artificialem, imitando naturalem, in quò ſpecies auri aut argenti poterit ſalvari abſque diſtemperantiâ individualium, quæ ſunt unius generis. Et hæc eſt propinqua materia, magis adjuvans ligamentum naturæ ratione primæ conjunctionis, qua lapis eſt reſolutus per alterationem ſuæ naturæ coctæ & crudæ; & multum infirma, quæ eſt corporis converſio in argentum vivum, & per reductionem illius poſteà converſa eſt in ſulphur album, deinde in rubeum ſulphur. Et ſic de gradu in gradum materia lapſa gradualiter appropinquat materiæ & naturæ magis propinquæ metallo per alterativam reſolutionem; per quam promptius & melius recipere poteſt ſpeciem auri vel argenti per ſcientiam & artem multiplicatam, ut infrà dicemus in ſecunda Parte, in Capitulo. Nos dicimus per theoricam loquentem.

CAP. XIV.

De gradualibus Tranſmutationibus Lapidis, ut fiat materia apta ad creandum elixir.

POſt hoc dicimus Fili, quòd Lapis noſter variatur & mutatur tribus mutationibus gradualibus, antequam ſit materia ad concreandum elixir. Et iſtæ mutationes fiunt per trinam digeſtionem. Una in liquorem, per modum olei homogenei. Et ſicut iſta fit in concavitate cordis, ſic fit prima digeſtio in ſuo proprio vaſe actione caloris, qui ſtat unitus ad materiam. Alia eſt in quatuor humoribus, hoc eſt, quando corpora luminativa jam fluxerunt in corruptionem. Quia neceſſarium eſt naturæ ipſorum, quòd eorum alteratio mala convertatur in bonam & mala facta eſt bona, & ut per conſequens poſſint obviare corruptioni omnium corporum infirmorum. Benedictus ſit ille dulcis & juſtus Jeſus Chriſtus Filius Dei, qui pro peccatoribus in terram venit, & quia ei placuit mortem ſuſtinere & fundere ſuum ſanguinem altè in cruce, & in illa pro nobis exaltari & aliis peccatoribus, & à morte inferni, & à tormentis redimere. Per hanc figuram admoneo te, quòd neceſſaria fuit quatuor humorum iſtorum duorum luminarium præſentia, de quibus facta ſunt, & conſtituta eſt regalis medicina. Et ſicut hæc digeſtio fit per animalia in concavitate fabricæ epatis epapanticæ: Sic ſecunda fit in capite Alembici deſcendendo in receptorium, ſcilicet in modum aquæ cum aëris liquore, cum omnibus elementorum mineralium virtutibus. Tertia digeſtio fit per mutationem dictorum humorum in ſulphur purum, ſicut in animalibus calor & humiditas ptiſanaria, quæ convertitur in ſanguinem, poſtea in eſſentiam & ſubſtantiam membrorum, ſecundum ordinationem naturæ. Ideo debes intelligere Fili quòd prima digeſtio fit, quando conjunctio & coitus fit amore naturæ, quæ eſt luxuria libidinoſa & deſiderata, tunc fit prima mixtio per conjunctionem & aſſimilationem inter corpus & ſpiritum, ut totum ſimul perveniat ad unitatem, & amoroſam ac unitam concordiam cum ligamento ſuarum qualitatum jam miſcibilium & compoſitarum, ac ſuarum elementatarum virtutum, unius ad alteram, virtute conceptionis duorum in uno. Et ſi hanc conjunctionem & coitum nunquam facias, nuſquam conceptionem facies. Et niſi conceptionem feceris, nunquam prægnationem habebis, & ſi nullam prægnationem, non habebis fructus. Quando igitur materia tua conceperit, expectare debes partus, & quando peperit, habere debes patientiam in puero nutriendo, quouſque poſſit ignem pati, & tunc de ipſo liberam poteris facere projectionem, quia prima digeſtio facta eſt: & idcircò in ſecunda digeſtione fit exuberatio ex ſanguine, ſcilicet ſpiritus, qui virtutem portat in ſe cum approximatione vicina naturæ ad finem, vel ei ſit magis placabilis per decoctionem unius gradus; quando ſua ſubſtantia ſubtiliatur ſecundum intentionem intellectus naturalis. Cum iſta ſubſtantia impregnes lapidem, qui nondum eſt factus, ſicut tibi dicemus in ſecunda parte. Et ideo tertia digeſtione nutritur cum perfectione, & augmentatur in creſcendo, & lapis confortatur ad faciendum ſuas actiones in reſtaurando rem perditam, in terra alba foliata extenſibili multum nobiliter augmentatam. Fili pacis & veritatis, in lapide noſtro, manet & movetur ſpiritus, prout in ſuo corpore proprio operante, tum virtute attractiva noſtri lapidis, quam dictus ſpiritus cum ſubſtantiâ tota noſtri Lapidis in ſua ſupradicta mixtione prima per modum exuberationis univerſaliter acquiſivit, adjuvante cum toto hoc potentia magis propinqua, ſcilicet calore naturali Lapidis: qui reſpicit naturam in majori proximitate generis, & naturæ metallicæ, & ſimiliter adjuvando virtutem Lapidis noſtri imperfecti, perforati & poroſi, quæ per corporis ſui reſolutionem continuam inſenſibilis & ſine tactu per certam operationem cauſata eſt in eo. De qua in ſecunda parte practicali ſpecialius dicemus.

CAP.

CAP. XV.

De ultimo Termino Tranſmutationis Lapidis per reincrudationem cocti, & decoctionem crudi, & unde extrahitur argentum vivum Philoſophorum.

Adhuc intellige Fili, quòd ultimus terminus noſtræ reincrudationis & tranſmutationis cocti in crudum, ſcilicet cui naturaliter intendit Artiſta, eſt ſubſtantia ſulphuris non urentis, quæ cùm converſa eſt, eſt proximior noſtri Lapidis materia, naturalis & puri metalli prima proximior natura, alterata tamen per calorem ſui corporis, videlicet in alteratione prima, per quam melius & propinquius poſſit formam & ſpeciem eorum recipere, voluntate &, concordia ſuæ naturæ mineralis. Fili humiditas iſtius materiæ una vice non fuit, niſi argentum vivum projectum à corporibus liquefactis & fuſis intus & extrà. Et hoc eſt argentum vivum, in quo qualitates ſulphuris per primam & ſecundam digeſtionem admixtæ ſunt. Et ideo prout natura requirit, alteratur per calorem ſui ipſius, ratione ſuæ exuberantiæ, per converſionem naturæ ſuæ & congelatur, & convertitur in ſulphur purum. Quia ſcire potes per naturam, quòd nulla humiditas alia poteſt promptius & proprius converti in ſubſtantiam ſulphuris, quàm illa, in qua ſuimet ſulphuris qualitates ſunt ſufficienter introductæ per ingenium naturale artificiosè factum, quæ humiditas eſt argentum vivum in forma aquæ claræ, ſicut lac in mammillis. Et ſulphur eſt ſicut ſperma in genitalibus. Hoc argentum vivum non habet aliquam contrarietatem, ex ejus pura complexione provenientem, quia neceſſarium eſt, quòd tale argentum vivum ſit temperatum multum reſpectu complexionis ſui corporis, & per hoc notificavimus quòd materia iſtius non eſt argentum vivum commune per totam ejus ſubſtantiam groſſam & terreſtrem, lutulentam & phlegmaticam, ſed tantummodo in ejus media ſubſtantia, quam opus eſt bene cuſtodire, & ab igne proprietatem ejus ſuper omnia defendere, nec etiam argentum vivum eſt in tota ejus natura, quia ad terminum digeſtionis venit, per quem de natura in naturam mutatum eſt. Sed iſtud eſt argentum vivum de argento vivo noſter verus ſpiritus erectus à ſuis extremis contrariis cum depuratione & converſione illius in lac virginis mutatum.

CAP. XVI.

De Inventione Artis, per quam ſit multiplicatio, & de diverſis Digeſtionibus Lapidis.

Ideo Fili chariſſime potes eſſe certificatus, quòd abſque digeſtionibus ſive decoctionibus noſter Lapis in ſua propria natura non poteſt emendari. Et in certo autem reperimus, qua naturam ſequimur in eo quod natura in ſuis digeſtionibus multiplicare potuit informando materiam, prout digeſtio naturæ te docebit: primam digeſtionem appellamus pepanticam, quam ſignificare volumus per H. Secunda eſt Jecoralis: quam nos vocamus Epteſis, quia caliditate humidi corporis facta eſt, & hæc ſignificatur per I. Et hæc in digeſtiones duas dividitur: harum prima ligata eſt in Epteſi, & in iſta trahimus diſſolutionem Periminel de potentia in actum, & hæc ſignificata eſt per K. Aliam clamamus Opteſis, quæ eſt inter Scaopteſis & Scateſis. Et per hanc calor ſpiritum melius deſiccat, in reſolvendo, & hanc reſolutionem vocamus Adulphuch, & eſt ſignificata per L. Tertia verò, quæ eſt ultima conſummationis noſtræ terræ vel ternæ diſſolutionis, eſt digeſtio facta quando argentum vivum convertitur in eſſentiam puri ſulphuris, quam appellamus Scoopteſis, quia eſt inter Opteſis & Eſcateſis, & eſt ſignificata per M. Et cum illa de N. facimus decoctionem noſtræ dictæ medicinæ, quam nominamus Eſcateſim. Per primam digeſtionem extrahimus elementa, & ad concordiam ponimus. Et per ſecundam nos diſſolvimus ſpiritum, informando vas ſuum, & ubi ſe converti habet cum calore de opteſi poſt digeſtionem opteſis. Et in tertia nos creamus & formamus Lapidem noſtrum de ipſa materia ſtatim, ſicut à vaſe receſſit ſpiritus cum anima corporis, quæ eſt Lapidis perfectio. Et in quarto nos noſtrum elixir regale & verum creamus,

H. Digeſtio pepantica, vel ſtomachalis.
I. Jecoralis vel Epteſis, id eſt, balneum.
K. Solutio Periminel, id eſt, cineres.
L. Opteſi vel Adulphuch, id eſt, cineres, arena.
M. Scoopteſi, id eſt, flamma.
N. Eſcateſi, id eſt, furnus ſecretus.

CAP. XVII.

De Diviſione Lapidis in tres cauſas principales, & de Mutatione ſua, & de principalibus Coloribus, & de qua materia ſpecialiter extractus eſt.

Per jam declaratam doctrinam notandum eſt, quòd tria principalia nobis ſunt neceſſaria in hac parte, videlicet corpus nobis ſignificatum per N. & ſpiritus quem ſignificamus per O. & anima, quam ſignificari volumus per P. Semper Fili in mutatione Lapidis intelliges tres colores principales. Primus ergo color eſt niger, & ille apparere incipit in fine digeſtionis I. & durat uſque in finem M. quando argentum noſtrum vivum congelatum eſt in ſulphur, tunc in eo apparet color albus, ſubtilis, albior nive, & hic eſt ſecundus color, tertius autem apparebit in colore multùm rubeo, ut ſanguis cum continuatione ſuper albo Lapide. Fili, quando nigredo tibi apparebit, ſignum erit multùm fortis & nobilis corruptionis, quia nulla res animata eſt per naturam ſine putrefactione facta. Fac tranſire ergo eam per K. & L. quouſque ſit O. benè album, quod dealbeſcat N. per M. Poſt hæc rubificabis eum cum igne lapidis in digeſtione ſucceſſiva de N. Debent tamen omnes artifices in hac dealbatione patienter operari uſquequo nigrum dealbetur optimè, prout oſtendemus per proprietatem elementorum in hoc primo libro cap. 22. & 23. Quia de nigro non poteſt fieri citrinum, quouſque ſit benè album. Quia citrinitas cauſatur de albiſſima, & modico rubeo claro eſſentialiter. Non ſimiliter fieri poteſt tranſitus citrini ad album, niſi per nigrum. Nec aurum poteſt fieri argentum medicinale, niſi deſtruatur primo & fiat nigrum & corruptum. Neque melius poteſt fieri pejus, ni per ſui ipſius corruptionem. Quia generatio unius eſt corruptio alterius, & è converſo. Experti ergo artifices, qui ſciunt aurum converti in argentum, ſciunt argentum in aurum ſimiliter tranſmutare. Quia illud album Sulphur, quod ad argentum per digeſtionem N. poteſt

poteſt citò fieri ſulphur rubeum ad aurum, & hoc intelligatur cum ſolo igne lapidis excitato per M. Quia ſubſtantia iſtius eſt calor naturalis bonitatis, & magnitudinis, & aliarum partium ſuæ nobilis ſubſtantiæ. Et quia in iſto eſt majoritas ſubſtantialis, quæ eſt ſuæ propriæ eſſentiæ, ideo habet ignem naturalem & proprietatem multiplicandi ſuam ſpeciem cum ſuo calore digerente ſe in alia elementa, quæ ſunt calefactabilia, ut ignis ſuo calore valeat uti, & eum in illis multiplicare per viam compoſitionis & generationis cum continuatione de M. quia calor M. eſt fortior, quàm digeſtio L. Et ideo Fili ſcies, quòd hæc rubificatio nihil aliud eſt, quàm digeſtio completa. Quando enim de mane ſurgo & video urinam meam albam & indigeſtam, ſignum eſt paucæ dormitionis. Et ideo requieſco, & dormio, & reperio urinam, quaſi citrinam, & percipio, quòd ſomnus eſt perfectus. Sed quando urina matutina citrina eſt, tunc calor ignis naturæ diffuſus eſt per omnes partes urinales, per quem natura manifeſtè docet & oſtendit, quòd citrinatio per completam digeſtionem completa eſt. Et ideo intelligere potes, quòd ſulphur album & rubeum venit de una materia metallorum ſolummodo, ſcilicet argenti fini cum igne auri fini. Sed primò neceſſarium eſt, quòd dicta materia ſit fortiter depurata & cocta per modum differentialem, ſicut in capitulo ſequente declaratur de ſuis mixtionibus. Fili tale ſulphur ſupra terram reperiri non poteſt, niſi illud, quod eſt in iſtis duobus corporibus. Nec etiam omne ſulphur eſt album, aut rubeum, vel perfectum ad magiſterium, niſi iſtud, quod eſt in dictis corporibus. Et ideo corpora iſta debent nobiliter præparari, ut ſulphur & argentum vivum habeatur tale ſuper terram, de quibus aurum & argentum creata ſunt infrà terram. Cum iſtis corporibus per modum ſubtilem miſcetur argentum vivum. Et ideo ſi tu ſcis miſcere argentum cum corporibus, venies ad magnum ſecretum, quod nos vocamus ſulphur album, vel lapidem benedictum, qui poſtmodum efficitur rubeus, & dicitur corona regia, & eſt lapis completus. De iſtis duobus corporibus ſolum extrahitur, tunc extracta ſunt ſulphura ad album & rubeum cùm in iis duobus corporibus reperta ſit melior, & purior ſubſtantia ſulphuris in ſupremo gradu depurati per ingenium naturæ. Et hæc res eſt melior, & altior & ſubtilior, in quam ars non poteſt conſequi naturam, & quia in omnibus caſibus ei non aſſimilatur. Quia ſi in prima natura vel materia vellet ars incipere ad ſimilitudinem naturæ, multum longa & inquieta eſſet, & eſſet ſine fine, nec eſſet aliquid magis vile, & caderent multæ ac infinitæ miſeriæ & expenſæ. Et per hoc etiam ars primam materiam depurando eſſet vilior & debilior, quàm natura, & ſic nunquam inſequi eam poſſet omnibus ſuis viribus pro pluribus aliis cauſis in arbore quæſtionaria hujus ſcientiæ contentis. Et ideo hæc ſcientia elegit aurum pro patre, & argentum pro matre. Quia de iſtis duobus corporibus in eorum ſulphure & arſenico præparatis noſtra medicina elicita eſt, & elucidata de auro tanquam omnium pretioſiſſimo metallorum. Ergo tinctura eſt rubedinis, & refertibilis, & reſplendens, tingens & transformans omne corpus ad perfectam claritatem. Argentum verò eſt albedinis tinctura, imperfecta claritate omne corpus tingens. Cum iſtis corporibus miſce Mercurium, non tamen talem, ſicut eſt communis, ut dicemus in ſecunda hujus Libri Parte. Quapropter ſcire debes, quòd argentum vivum in ſua natura non eſt miſcibile cum corporibus.

CAP. XVIII.

Quomodo Artiſta debet eſſe virtuoſus ad inquirendam notitiam primam Lapidis, & ex qua materia ſit, & fortiter conſtans ad habendam intentionem ſecundam per experientiam artis cognita in materia naturæ.

Fili hujus indagator ſcientiæ oportet te firmum eſſe, & non quærere poſt hoc vel hoc: quoniam in multis rebus ars iſta nunquam perficitur. Et ideo tibi dicimus, quòd non eſt niſi unus ſolus Lapis, ſcilicet ſulphur, & una ſola medicina, ſcilicet compoſitio ſulphuris, cui nihil addere debes, niſi ſuperflua demere terreſtria & phlegmatica, quoniam iſta ſunt & debent eſſe ſeparabilia, & ſeparata à noſtro argento vivo, quod eſt hominibus magis commune, quàm argentum vivum commune, & eſt majoris pretii, meriti, & fortioris unionis naturæ, à quo & ſuis primis formis omne illud, quod non eſt de ſequela armoniaca metallorum per gradus ſeparationis ſcitos & cognitos opus eſt ſeparare, quouſque appropinquet, & ſit vicinum primæ rei, ſcilicet ſui generis propinquioris, inquantum erit poſſibile cum concordia, reali debet incorporari cum igne & terra. Et tunc repertum eſt multis nobilibus virtutibus multiplicatum, & multum ponderoſum. Nullus à natura debet petere, quod non habet, nec habebit unquam. Quia omne ſulphur inquantum combuſtibile, noſtro argento vivo eſt extraneum, quia ſibiipſi incombuſtibile eſt, & corruptibile, & à noſtro argento vivo alienum. Et ideo cùm tale ſulphur ſuper terram non invenitur, convenit, quòd per artificium componatur, eò quòd in ſemetipſo ſulphur vulgi eſt combuſtibile. Ergo à contrario ſenſu. Res non eſt argento vivo noſtro extranea, in quam per magiſterium habet converti, ſcilicet in aurum & argentum. Nota, quòd nulla res convenit lapidi, niſi quæ eſt de materia propinqua naturæ ſuæ, quia de homine non generatur niſi unus homo, & alia animalia niſi ſibi ſimilia. Et ſic omnis res, quæ concipit, generare poteſt ſibi ſimile. Et idcirco nobili materia habes operari. Et ſcias ubi reperies. Ego dico tibi, quod in deſertis & depopulatis terris invenitur. Et dum per te reperies, & incœperis operari, noli in ea ponere aquam, nec pulverem, nec aliquam aliam rem, niſi illud, quod de ſua propria natura exierit. Nam ſi contrarium facias, ſtatim deteriorabitur & corrumpetur, neque venies in attentum. Et quia in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus, ideo in omnibus rebus corporalibus, & magis convenientibus ac ſimilioribus naturæ metallinæ, opus eſt tibi corporum diminutorum medicinam accipere. Cùm ſit opus habere in ſua natura majorem eis convenientiam, ut melius & profundius poſſit eam amplecti, inhærentia & ſocietate perpetua permanente, ut omne corpus in ſua natura diminutum poſſit etiam perfectius in ſua natura perfici & compleri in collecta exuberantia, & ultra ad finem, quòd Mercurius per minimas partes poſſit naturaliter in eiſdem miſceri metallis, antequam capiat fugam, & ideo ſubtilior ſubſtantia & levioris fuſionis in liquabilitate eſt tibi neceſſaria ad noſtram componendam medicinam, quàm ſint corpora

corpora metallorum, & fortioris retentionis fixativæ, quàm argentum vivum naturale vel compoſitum ſit in ſua natura.

CAP. XIX.

De prima Cognitione Lapidis, & de qua Materia ſit, & de virtute patientiæ, quam Artiſta habere debet in practica.

CHariſſime Fili videre potes manifeſtè, quòd nullum corpus ſtans in natnra ſua poteſt congelare Mercurium, neque ei firmiter adhærere, neque ſimiliter dictus Mercurius in ſua natura ſpecifica poteſt dare medicinam, per quam corpora infirma medicinare poſſit, atque diminuta à perfectione perficere, neque poteſt alterari à ſua natura in ſpecificatione alterius formæ, quin contingat ipſum ab eis ſeparari. Propter hoc eligimus duo luminaria corpora, quæ fixant omne illud, quod non eſt fixum. Et ideo neceſſarium eſt, quòd illa corpora luminaria per retrogradationem elementariam ſint ad ſuam primam naturam reducta, ſcilicet in ſulphur & argentum vivum per contrarias operationes, quæ ſunt ſolutio, ſubtiliatio, ſublimatio, & congelatio, non tamen vulgares, ſed philoſophicas. Tibi enim dicimus, quòd nihil eſt in hac ſcientia ſecretum, niſi modns operis & operandi, quem tibi clarè in practica in ſecunda parte hujus libri monſtrabimus, dum tamen velis noſtram intelligere theoricam, quæ monet te, ut aliqualiter vexari velis in dictis operationibus. Quia corpora ſunt fortis compoſitionis, & ideo longa indigent ſeparatione, & contraria operatione, videlicet, quòd primò philoſophicè calcinentur, & poſtea etiam philoſophicè ſolvantur, prout natura requirit ſub conſervatione, quæ ad generationem aſpicit. Quia quando calcinantur, levius diſſolvuntur: quia calor ignis corpus penetrat, & penetrando partes ejus facit aquam poſt eum ingredi. Et ſic corpus eſt magis diſſolutionis ſuſceptivum. Et quando benè diſſolutum eſt, ſpiritus congelatur; & quando ſpiritus eſt congelatus, corpus eſt diſſolutum. Quia ſine congelatione ſpiritus, non ſit corporis diſſolutio, nec diſſolutio corporis ſine congelatione ſpiritus. In hoc facto Fili ſis longus, lentus, dulcis, & lenis, nec in aliquo feſtineris. Permitte omnia lento igne perfici. Quia primus error in hac arte eſt, multum coquere, quia ignis comburit totum, & portat in regionem perditionis. Et intellige, quòd omnis mora in hac arte nec non tarditas electæ ſunt operando patienter, nec ſine patientia iter arripias. Cùm tibi contigerit ſtudio cognoſcere multa, patientiam retine, ſemper operando directè, ſic Philoſophiam habebis habituatam, præſtaque virtutem, operi patientia datur. Patientia etenim morum ſemper eſt maxima, & majoritas in noſtro magno & ſecreto opere, quod quidem penetrare facit, & magnum ſcire ſecretum, tamen per experientiam cum inſtrumento erectivo, quod monſtravit natura dirigens, ac rectè ducens intellectum ad Philoſophiam. Et ideò aviſa te, quòd non facias ignem nimium in principio mixtionis, quia ſtatim in tinctura veniret corruptio. Ideo in eorum prima calcinatione, in qua ſe habet conſervari tinctura, tu ibis ad digeſtionem de L. ab illa extrahes ſecurè F. de E. in modum, quem tibi dicemus in practica. Et poſtea pones D. junctum cum H. in F. in digeſtione I. & ibidem, ſtatim calcinabuntur cum forma conſervata in illis, & ibidem permittas per terminum ſuæ propriæ naturæ, & non plus, ne patiatur ſpiritus, quem terminum præfixum reperies in ſecunda parte, poſt dictum terminum reperies corpus totum nigrum in colore intenſo. Inde deferes ipſum in digeſtionem de K. quia iſta dabit N. O. & P. cum quibus nihil aliud miſceas crudum neque coctum. Poſt hoc fac tranſire ſepties O. per digeſtionem de I. deinde P. fac tranſire per K. qui trahi debet de N. cum L. uſque ad ſeptimam exuberationem. Et ſic convenientem materiam habebis multùm pulchram ad creandum Lapidem noſtrum, in quo naturalis calor continetur. Et hæc eſt cauſa, quare natura ſeparata partes ſuas jungit in uno, ut virtus unita fortior ſit diſperſa.

CAPUT XX.

De Creatione Lapidis, quæ fit per virtutem certæ digeſtionis, & de ejus Proprietatibus.

CReatio Lapidis noſtri tantummodo facta eſt de N. & O. per digeſtionem de M. quouſque corpus nigrum vertatur in album. Quia tunc N. quantum poteſt ſuæ primæ naturæ appropinquat, quæ eſt magis propinqua de H. quam erat D. neque E. neque F. Et ideo neceſſe eſt, quod N. revertatur in G. quia propinquior eſt natura de H. & E. in O. quia propinquior eſt naturæ de N. à quo exibit P. quod eſt complementum totius noſtri magiſterii dicti. Tamen teneas ſecretum.

CAP. XXI.

Quomodo ſpecies metallorum tranſmutant ſe. Et de igne naturæ elementalis cauſatæ, quia nullo modo convertuntur. Et ideo quando de ipſis apparet ſpecies, quæ eſt in eſſe veritatis, bonitatis & magnitudinis.

POſt hæc ſit quæſtio, utrum metalla vel ſpecies eorum poſſunt tranſmutari? Solutio. Illud quod effectualiter videtur, probatione non indiget alia. In veritate eſt unum ſpeciale metallificativum, metallificabile & metallificatum in natura minerali. Et ab iſtis ſpeciebus concretis concretatis eſt ſpecies veritatis, quæ eſt ſpecies colorificativa & colorificans. Et illæ duæ ſpecies ſunt in eſſe, & in eſſentia. Et ideo ſpecies in eſſe, & ſpecies in eſſentia, inquantum ſunt, non convertuntur: ſed eorum individualia, in quibus per ingenium naturæ colligata ſunt ſua ſimplicia elementa mineralia, per quam colligantiam hæc ſpecies eſt in actu, optimè convertuntur. Et per hoc media principalia vocata ſunt in noſtro magiſterio, quia poſſunt mutari, mundari, purificari ſub conſervatione ſuæ ſpeciei, tali modo, quòd ſpecies prima, quæ erat in actu manifeſto, eſt concreta in eſſentia concretorum, quæ ſunt in entibus creatis, quæ non convertuntur. Et cùm ex illis conſtat ſpecies, quæ eſt in eſſe veritatis, & bonitatis, & magnitudinis, quæ ſunt in entibus creatis non convertuntur, quoniam ſi non converterentur, entia realia eſſent confuſa, & ars & ſcientia non poſſent viam, quam ſciunt, inſequi, nec natura poſſet aliquam rem multiplicare ad ſimilitudinem præcedentis generis. Et ideo in poteſtate naturæ fuit per Creatorem poſitum, quod individua

individua tantummodo, in quibus ſunt entia realia, tracta ex ſpeciebus eorum ſine corruptione vel ſeparatione eorum in genere cujuſlibet ſpeciei ſub earum conſervatione tranſmutantur ad multiplicationem faciendam. Et de iſta noſter ignis creatus eſt, & ſaltat, & ab illo exit lumen, & claritas. Et lumen eſt calor noſter, qui multiplicatur per ignem in naturalem & contra naturam. Et hoc in partibus individualibus naturæ mineralis prout experientia erit tibi manifeſtata, ſi per artem in hac practica poſſis eſſe imbutus. Quia calor figurativus noſtri rubei lapidis, qui habet ignem ſimplicis ignitionis, eſt pars ignis creati, & ab illo ſeparatus, & cum ipſo tingimus argentum vivum, quouſque fiat ignis majoris compoſitionis. Et ideo ipſum vocamus ignem compoſitum, quoniam iſti ſubtiliter infixus eſt calor ignis ſimplicis, quæ eſt ignificativa, ingnificabilis, & ignificata. Et ſic ignis in ſuis individualibus paſſivus movet potentiam ad multiplicandum ſuum effectum, actionem, complementum & finem, non tamen per potentiam, inquantum paſſiva eſt, moveat potentiam activam, ſed ſunt cognitæ ſimilitudines entibus realibus ad finem, ut ſint penetratæ, coctæ, & permutatæ in meliorem naturam, hoc de natura aeris in naturam ignis: ſic movet potentiam, & ſua objecta ad complendum & finiendum ſicut ignis, qui movet oleum ad lumen dandum, & clarificandum locum, in quo eſt. Tene tamen fili pro regula generali naturæ, quod ſemper in omni tempore objectum, inquantum eſt appetibile, movet potentiam ad attrahendum ad ſe ſuum appetibile, ſicut res, quæ perfici deſiderat de ſuo, & non alio, ut poſſit ſecundum ſuum complementum habere quietem. Et quia natura, quæ ſemper operatur, non eſt infinita, cùm ſit compoſita ex partibus univerſalibus elementaribus, ideo in ſuo opere non eſt infinita, nec opus ſuum infinitum, nec ipſum natura infinit. Intelligere igitur potes, quod omnia elementa alia ſuam oſtendunt potentiam in lapide noſtro ſecundum magis & minus ſuæ dominationis. Quia ſi aer in generatione lapidis dominatur ſuper ignem, ipſum terminantem, lapis noſter διαφανὴς ſupra aquam congelatam apparebit. Et ſi aqua dominatur, elementum albedinem oſtendet, ſi terra, nigredinem manifeſtabit.

CAP. XXII.

Quomodo totum factum Lapidis eſt in cognitione elementorum, & in converſione ipſorum.

SI intelligas hæc elementa, & ſcias ea convertere per certas operationes, habebis lapidis facturam, & intellectum, quia ſecundum eorum proportionem habemus formas eorum apparentes in diverſis ſpeciebus, & per diverſas proportiones mixti, datur diverſa forma generato mixtibilium. & diverſa proportio mixtionis, eſt in metallis, ut ex eorum formis apparet. Et ex hoc movetur pars ſecreti, quod niſi cognoſcas lapides, & eorum virtutes in omnibus ſuis naturis, conſulimus, quòd non appropinques noſtro lapidi. Fili forma & ſpecies tibi manifeſtant bonitatem materiæ, ſive immunditiam, & utilitatem eorum, & groſſitiem, & ſimplicitatem. Quoniam certa forma ac ſpecies ſecundum proprietatem ſuam data eſt ſuę proprię materiæ, & ſecundum fluxum materię formæ influxæ ſunt, prout aurum & plumbum tibi manifeſtant. Et inquantum materia nobilior eſt, intantum forma cujuſlibet mixti nobilior exiſtit. Et inquantum forma elementi puri eſt nobilior, intantum forma corporis eſt nobilior, quòd ab omni corruptione fuerit depuratum.

CAP. XXIII.

Quomodo Elementa exiverunt ab una ſola materia quæ in ſe continet ſpeciem mineralem.

ELementa noſtra fili ab una ſola natura exiverunt, in qua ſpecies mineralis influxa eſt potentialiter, quę poſtea per opus naturę actu manifeſto ſe oſtendit in fine eorum elementariæ circulationis. Et hoc opus non eſt in actu, ſed in ratione poteſtatis, per quam artiſta cum ſua intelligentia ponit eum in actu proprio. Et idcirco noſtrum opus aſſimilatur naturæ, & eſt in ratione tantum, quia ſine illa curſus operationis naturalis numquam inveniret finem, niſi per intellectivam rationem tranſeat. Et ideo pauci ſunt, qui opus noſtrum ſciant in actionem ponere, nec eſt niſi una ſemita. Quia ferè nullus vadit per ſemitam rectam naturæ reſpectu, per quam mutari ſe habent elementata ſub conſervatione, & multiplicatione ſpeciei in ipſis infuſæ de potentia ad actum. Et ſic apparet, quòd ſcientia noſtra non eſt in eſſe, nec in actione, ſed in potentia, quam per intellectivam rationem traximus, & poſuimus de potentia in actionem.

CAP. XXIV.

Quomodo Artiſta debet cognoſcere naturam, ut poſſit ei aſſimilari in aliquibus caſibus. Et de errore plurimorum operatorum, & de eorum aviſamento: & quomodo inſtrumenta naturæ æquiparantur inſtrumentis artis, in quibus gubernetur in ſua formatione.

QUando ergo volueris lapidem noſtrum facere, ſcias primò, quomodo & qualiter natura operatur, & conducit ſeipſam. Et ſequere hanc viam, & quadraturam, & habebis de dictis elementis quantum volueris, quia natura habet operari, & non tu ad formandum, mundandum, & purificandum. Et ideo tibi neceſſarium eſt, quòd ſcias eam ducere per rectam carreriam, per ſemitam rectam, & materiam informare in qua natura eſt introducta, quia ſi benè ſcias eam cuſtodire, qui tibi remaneat, dabit ultra quàm ſcies petere. Poſtea ſcias ſpecificè quot modis fatui Alchymiſtæ ſenſualiter errant, non inſtructi, nec experti in tribus principalibus rebus & experimentis, de quibus duæ ad unam revertuntur, ſcilicet, quia neſciunt ignem diſponere, qui eſt totus magiſter operis, quia eſt ille, qui congelat & diſſolvit ſimul, & ideo hæc intelligendi non habent poteſtatẽ, quia omnes imbuti ſunt ſua fatua ignorantia. Tertia cauſa eſt, quia diſponere neſciunt materiam tali modo, per quem datur ei informativa virtus, per quam inſtrumentum, quod eſt in materia, directum eſt ad formandum per ſuum motum illud, quod petimus. Et eſt natura venerabilis abſcondita in profundo, quam fili ſi ſcias benè regere, apparebit tibi cara, & clara, ut nobis ipſis in claro apparuit lumine, in forma terræ albæ, ſubtilis, foliatæ, & fuſibilis, & erat prope naturam argenti fini, clari & pretioſi: quare in magiſterio noſtro noli habere

habere artem incertam loco informativæ virtutis. Nec velis in ardenti igne operari loco inſtrumenti. Virtus informativa eſt gubernata per modum certum operandi, qui in certa ratione datus eſt ſcientificâ, & hunc ante oculos habere debes in introitu magiſterii noſtri. Et antequam aliquid facias, vide quid vis facere, & ſapienter operare. De groſſo fac ſimplum, & de ponderoſo leve, aſperum mollifica, & durum fac molle, & amarum dulce. Et tunc habebis complementum in notitia inſtrumenti, quod directum eſt informativa virtute, movente materiam ad formam, de qua eſt activus formator per potentiam, quæ infunditur in illo ex parte ſuperiori. Et eſt locus & locatum, quia per infuſionem generatus eſt in ſuo loco. Quia genus habet aliud locatum per proprietates cœli, quæ in materia ſua influxæ ſunt per radios ſolis & ſtellarum. Illud tamen, quod elementales ac cœleſtes virtutes agunt in ſuis naturalibus vaſis, illudmet faciunt in ſuis vaſis artificialibus, ſi ſint formata ad modum vaſorum naturalium. Et illud quod facit natura ſolis & ſtellarum calore, hoc idem facit per calorem ignis, dum taliter temperetur, quòd non ſuperet virtutem motivam, & informativam, quæ eſt in materia influxa deſuper. Quia in omnibus rebus, quæ ſunt, & fuerunt corruptæ, & putridæ, vidimus influere virtutes ſtellarum, determinationem in re illa accipiendo, in quam materia convenientiam habet. Quia cœleſtis virtus fortis eſt & communiſſima, & capit determinationem, & finem per virtutes ſui ſubjecti in rebus mixtis. Et ideo quando in materia infuſa eſt minerali, ſtatim recipit determinationem naturæ & virtutis mineralis. Et ſic eſt de vegetabilibus rebus, & animalibus, ſecundum eorum materiale genus. Et idcirco fili debes lapidis noſtri elementa cognoſcere quæ ſunt de materia naturæ mineralis, quoniam in ipſis influitur virtus mineralis multiplicativa, quæ reſpicit ad perfectionem actus mineralis per determinationem, quam accepit à materia minerali, non vegetabili nec animali. Nihilominus quando voles habere mineralia elementa, non accipias de primis, & ultimis pro noſtro lapide creando, quia prima ſunt multùm, imo nimis ſimplicia, ultima verò ſunt nimis groſſa. Quando fames tibi advenit, accipe panem, & dimitte farinam. Quando voles facere panem, farinam accipe, bladum dimitte. Et hoc verbum philoſophicale datum eſt tibi de elementis figurativè, in quibus elementis ſunt entia realia mineralia, de quibus movetur virtus cœleſtis inſtrumentalis. Et nota, quòd virtus informativa movet inſtrumentum & inſtrumentum movet materiam occultam, & materia movetur de potentia occulta in actum manifeſtum. Et virtus informativa in materia eſt per ſcientiam introducta per artificem in ſua naturali operatione.

CAP. XXV.

De Virtute informativa, per quam Lapis noſter recipit creationem, & multiplicationem in ſuis inſtrumentis. Et de ſulfureitate elementorum. Et de loco generationis.

POſt hæc fili per præcedentia potes intelligere & diſcernere, quæ ſit virtus, per quam lapis noſter poteſt, & habet ſe multiplicare, & unde exit. Et dicimus quòd eſt virtus mineralis, quæ deſcendit à cœlo in naturam mineralem, per quam ſecundum naturæ ſuæ ſpecificationem ipſa fortitudinem & virtutem accepit mineralem, quæ reſpectum habet ad totius materiæ ſuæ perfectionem, in quanto ſe extendere poteſt, ſecundum individuorum naturam, quæ quidem individua in univerſitate naturæ mineralis incluſa ſunt, & in quibus virtute influentiæ deſcendit, & infunditur virtus formativa lapidis noſtri, ſicut in ſemine bruti generati à ſuperfluitate nutrimenti putrida, à vaſis teſticulatibus virtus formativa animalis deſcendit, quæ virtus poſtmodum per diligentiam naturæ ſpecificæ informat individua in ſpeciem animalis præcedentis. Et eſt ſicut magiſter carpentator, qui informat ſuum artificiantem per ſuam artem operando. Sic enim eſt in materia lapidis noſtri virtus informativa, quæ reſpicit perfectionem ejus & alterius. Et ideo dicimus, quòd eſt una virtus mineralis, quæ format lapides ac metalla, ac omnia, quæ inter ea ſunt media. Et ultro dicimus, quòd ipſa eſt communis virtus naturæ mineralis, per eam ſunt formati per determinationem, quam accipit à loco terreſtri ſuæ generationis & propter hoc in illo eſt fixa. Videas ergo ſi eſt res nimis communis cum ipſa ſit in lapidibus, quos tu quotidie calcas. Et nota, quòd ex hoc patet doctrina, in qua terra, anima debeat terminari, & conjungi Mercurius. Et ſuper hoc paſſu videatur epiſtola Alexandri, quæ loquitur de illis, qui dicunt lapides, qui inveniuntur inutiles & nullius valoris. Unde mirantur ruſtici quando eis dicitur, quod noſtrum argentum vivum aurum ſit de natura lapidū. Adhuc fili potes melius cognoſcere formativam virtutem per hanc ſimilitudinem. In liquoribus enim gummoſis, ab arboribus exeuntibus, ſicut thus, maſtix, Terebentina, pix & ſimiles, cognoſcere potes, quod ſunt humiditates mixtæ in minimis partibus cum ſubtilibus partibus ſiccis, & exiſtentibus in arboribus ſuis virtute & mixtione caloris naturalis, quæ fecit humidum per ſiccum pati, & ſiccum per humidum. Quia, quando tales liquores ab arboribus exeunt, ſtatim humidum naturam ſuam ſiccam manifeſtat. Quia calor naturalis per totum humidum diſperſus, conſtringitur à ſicco contemperato cum humido, aut à frigido aereo ipſum circundante, & ſic amplius nequit ſe movere in humido, ad formandum illud in figura & forma fructus, cùm ſit extra locū ſui vaſis ſuæ generationis. Videas igitur ne vas aperias, donec totum humidum terminetur & finiatur, ſecundum quod ſuas rotationes, & ſufflationes excluderet. Hoc intelligitur de terra, quæ non eſt ſeparata à vaſe de terra terræ. Et de hoc habes exemplum de grano frumenti, & de rebus terminatis, quando per frigus aereum conſtrictivum ſe congelant. Iſtæ gummæ ſic congelantur, cùm ſunt extra locum generationis earum, in quo eſt virtus formativa; quæ format dictos liquores cum ſuis duobus inſtrumentis in flores, folia & fructus ſecundum ſuam naturam tantum, quantum ſtant intus dictas ſuas arbores, ubi eſt dicta virtus, quæ eſt calor naturæ. Et per hoc intelligere potes, quòd ſicut materia ſicci terreſtris, quæ paſſa eſt per humidum viſcoſum, cum materia humidi, quæ paſſa eſt per ignem, & ſiccum terreum, parata eſt ad lapidem, & in ipſum generata per infuſionem virtutum ſtellarum & loci, ut ſuprà diximus de virtute formativa lapidis. Sic generatur per infuſionem ſimilis virtus in ſemine genitalium, ſcilicet, quando ſemen deſcenſum eſt per totam ſpongioſitatem corporis, & attractum in vaſis ſeminariis, tali modo, quòd dicta, virtus accipit,

cipit determinationem loci, ubi infuſa eſt, & per hoc accipit potentiam formandi figuras diverſas propter differentiam qualitatis loci generationis. Quia quando virtus informativa infuſa eſt in materia minerali, recipit materiam multum in complexione ſiccam, tendentem ad mineralitatem. Igitur ei neceſſe eſt, ut ſit fortis influentia, ut ſcilicet calor ſit ad dirigendum ſufficiens materiam metalli pro prima digeſtione, aut quòd illa materia ſit ſatis rara, ut calor ſimplex valeat ſe movere per totum, donec generetur fortior calor in materia fortiori compoſita, ut poſſit dirigere materiam fortiorem. Et ideo opus eſt, ut ſequatur mineralem materiam informando ſecundum loci qualitatem, in quo adjungitur natura ſecundum ſuam fortitudinem. Conſimiliter eſt in natura animalium, quæ eſt complexionata complexione calida & humida, quia locus ſuus proprius complexionatus eſt ipſamet complexione, ſicut animalium teſticuli ſunt calidi calore, & humidi atque madidi ſecundum plus & minus fortiter ſpongioſi. Et ſi virtus format naturæ qualitatem cuſtodiendo & ſpecificando ſecundum intelligentiam naturæ ad ſpeciem generis, unde exivit. Et ideo dicimus, quod in qualibet materia ſecundum ſuam ſpeciem eſt propria virtus infuſa. Et hoc eſt, quòd dicit littera chronicæ Platonis. Secundum materiarum merita virtutes cœleſtes infuſæ ſunt, quæ operantur, & formant res naturæ in vegetabilibus, & mineralibus. Et nota, quòd influentia caloris naturalis deſcendit à ſtellis in æſtate, & tunc calefit aer, omnia continens, & calefactus calefacit corpora, & diſſolvit ea. Denique venit influentia frigoris, calidum aeris comprimens, in centro corporis, & tunc vegetabilia incipiunt creſcere & germinare, & ſic faciunt mineralia. Propterea dicitur in rebus, quòd dimittas ſtellis materiam ad conſtringendum calidum in profundum. Et ex iſto conſtat, calorem naturalem debere eſſe cum calore loci. Et iſtam vocamus virtutem cœleſtem, multiplicativam, vegetativam, mutativam. Quapropter declaratur, quòd noſter lapis formatur per virtutem cœleſtem, & creſcit per virtutem multiplicativam, & pullulatur & gignitur per virtutem vegetativam, & mutatur per virtutem mutativam, & corrumpitur per virtutem corruptivam, & generatur per virtutem generativam de corruptione in generationem. Et ideo virtus cœleſtis dicitur multiplicativa, eò quòd multiplicat: vegetativa, quia creſcit & fructificat; mutativa, quia mutat; corruptiva, qui corrumpit; generativa, quia generat. Et hæc ſunt ſex virtutes, quæ determinationem recipiunt à prima, quæ deſiderat formari. Et formatio non poteſt eſſe ſine mutatione & alteratione materiæ. Quare convenit & eſt neceſſitas, quòd iſta prima ſola virtus induat ſe virtutibus omnium aliarum virtutum ſecundum proprietatem materiæ alterativæ, & paſſibilis. Quapropter apparet, quòd non poteſt formari abſque mutatione materiæ, nec mutari ſine corruptione, nec generari, multiplicari, vegetari ſine alteratione materiæ illius. Per quod apparet, quòd virtus cœleſtis propter formationem ſcilicet, ut valeat perficere & formare materiam, omnia prædicta facit, & ſic declaratur, qualiter natura tranſit per ſua media ad extrema. Declaratur etiam per hoc, quod nulla materia poteſt perfici, niſi patiatur diu. Et ideo neceſſarium eſt, quòd in tua materia hæc virtus ſit infuſa, quæ anima eſt lapidis, quia anima lapidis noſtri de lapidibus eſt, ſicut anima vegetabilis de plantis, & anima vitalis de beſtiis: non tamen, quòd intelligas, quòd ſit illo modo vegetabilis ſicut plantæ, ſed duntaxat ordinem in ſequendo, ſecundum ſuam potentiam, & ſecundum quod materia ſua ſuſtinere poteſt potentiam ſuæ nobiliſſimæ cœleſtis virtutis, & intantum, quantum eſt ſua materia ſubtilior, de ipſa plus & minus ad nutum ſuum operatur. Non quòd ſit ſicut anima vitalis, quæ eſt actio organicorum, & philoſophicalium membrorum, habens in ſe vitæ poteſtatem, quia materia naturæ ſuæ terreſtris, & duræ ac ſiccæ non patitur, ſed ſicut ars, cum qua Artiſta operatur in ſuo artificio. Et ideo tibi neceſſarium eſt ſcire, quod omnis talis virtus, quæ format materiam ſecundum genus naturæ, indiget duobus propriis inſtrumentis, per quæ ſuum formet opus ſecundum ſuæ diverſitatem materiæ, de quibus inſtrumentis loquemur in ſecunda parte capituli ſecundi. Quia hic te adhuc informare volumus de dictis virtutibus, & per exempla declarare, per vegetabilia ſæpè dicta.

CAP. XXVI.

De Morte lapidis, & de aliquibus cauſis, & de rebus impedientibus generationem, & multiplicationem: & quomodo removentur per exempli demonſtrationem ad reſpectum naturæ communis.

IN lapide noſtro fili dicta virtus mortua eſt, quæ non habet multiplicandi potentiam, ratione ſuæ duræ, & nimis compactæ materiæ, quoniam per eam ligatus eſt calor, qui movere ſe non poteſt, per quem dicta virtus ſe regere deberet in informando lapidem noſtrum. Et ex hoc tibi damus exemplum de grano frumenti ac omnibus aliis ſeminibus, quia frumenti granum per ſe ſolum exiſtens in materia compacta & ſicca, non habet potētiam creſcendi, ſecundum curſum naturæ, neque multiplicandi ſe, niſi reſolutione quadam, & attenuatione per ſimplicitatem ſuæ duræ ſubſtantiæ, in qua ſubſtantia dura congelatus eſt calor infra exiſtens incluſus, hæc ſubſtantia terminata eſt, & mortificata ratione ſiccitatis & duritiei, in qua terminata eſt materia, in qua retentus eſt calor naturę. Quia ſiccitas & frigiditas excellentes cauſant mortificativam qualitatem. Et per hoc poteſt ruſticus cognoſcere, quod talis ſiccitas cauſans duritiem & mortificationem, aerea indiget humectatione, ut calor naturalis reſuſcitari poſſit & extendi in ſimplici materia aeris, qui eſt ei materialis cibus, ſed hanc groſſarum partium denſitatem ſive duritiem ponere in ſimplicitatem, non eſt datum naturę, niſi per ſubtiliationem ſuarum partium ſiccarum, factam à reſolutione, quæ eſt facta per reincrudationem madidi & humidi materialis grani, quod erat terminatum in cocto in digeſtione perfecta, per modum ſubſtantiæ albæ ſubtilis, de qua ſit panis, quem comedis. Et reincrudatio dicti humidi ſeminalis terminati in ſicco, cauſatur ab humido ſubtili frigido & crudo, quam accipit in ſua diſſolutione. Quare neceſſarium eſt, quod illud ſiccum terminetur, aut convertatur in humidum aereum, quod eſt amicus & cibus ignis, qui ſua virtute format naſcentia. Sed cùm ſiccum & humidum ſint oppoſitæ qualitates per ſuæ contrarietatis differentiam, ideo eſt opus, quòd per differentiam concordantiæ, elementa de qualitate in

in qualitatem tranſmutentur, & una qualitas in aliam, ſcilicet, ſiccum in frigidum, & frigus in humidum, & humidum in calidum, ut materia appropietur, & jungatur per ignem, per hujus concordantiæ differentiam. Hoc eſt dicere, quòd materia ſicca grani convertatur in humidum materiale, in quo eſt naturalis calor, per differentiam concordantiæ, quæ poteſtatem habet recipere virtutem informativam cœli ab illo. Quapropter apparet, quod natura non tranſit de uno contrario ad aliud ſine medio, per quod cauſata eſt differentia concordantiæ, per quam materia tranſmutatur de natura in naturam, & hæc eſt ſpecialis differentia, quam habet cuſtodire. Nam aqua eſt aeris amica per humiditatem, & vicina terræ per frigiditatem. De qua per rarefactionem, alleviationem, & ſubtiliationem venit reincrudatio in rebus, quæ ſunt & fuerunt coctæ, condenſatæ, & terminatæ per naturam & artem. Et terra eſt vicina igni, propter ejus ſiccitatem, & ignis vicinus aeri propter ejus calorem à qua, terra per rarefactionem, & alleviationem vel ſubtiliationem fit reincrudatio in rebus, quæ ſunt & fuerunt coctæ, & condenſatæ, & terminatæ per artem & naturam. Fili condenſatio & rarefactio eſt via originalis in elementorum tranſmutatione, in gradibus rerum. Et hæc eſt communis doctrina, per quam natura ſagax convertit ſua elementa. Et ideo granum frumenti quando ſolutum, diſſolutum, & reincrudatum eſt, tranſmutatum eſt de ſua natura in aliud opus, ibidem operatur frigiditas, & humiditas, quæ eſt aqua cruda. Et ideo calor, in quó eſt vegetabilis virtus potentialiter, non ſentit adhuc formativam virtutem ſecundi inſtrumenti, quæ movetur à cœlo, ad informandum per aliam informationem naturalem calorem, & per hoc non poteſt habere modum penetrandi actualiter, nec ibi ſe movere in partibus humidi ſui materialis. Quoniam quaſi hebetatus eſt in ſuo materiali principio, ratione frigidi & humidi, quod intravit in ſuo materiali per reſolutionem dicti ſicci, cum ſuperfluitate multi, magni, frigidi, humidi. Sed poſtea à ſecundo inſtrumento deſcendit cœleſtis virtus per calorem ſolis reſolvendo, & diminuendo à dicto humore frigido quantum opus eſt ad intentionem naturæ & non plus, ſed in tanto & uſque ad terminum excitationis & accelerationis naturalis caloris, quia perdit materia iſtam ſuperfluitatem frigiditatis, quæ eam tenebat mortificatam. Et quando iſte naturæ calor, qui eſt excitatus & acceleratus à calore ſolis, per continuationem inſtrumentationis illius caloris ſe movere incipit in ſuo madido & humido materiali per quod ligatus fuit, tunc in ipſo ſe movendo penetrat & penetrando dilatat, & dilatando format & convertit ſuum humidum materiale in ſuam propriam ſpeciem, & in ſuum proprium eſſe & ens, & ſic dictus calor non ceſſat operari infra ſuam materiam, vegetando, pullulando, creſcendo, & augmentando, elongando, & extendendo, & etiam multiplicando tantum, & à quouſque veniat ad terminum, qui non habet amplius materiam humidam, & tunc humor incipit terminari & inſpiſſari per informativam virtutem ab aliis differentem per concordiam, & calor per ſiccitatem mortificatur, quam granum frumentum accipit in ſua terminatione per compactibilitatem & duritiem, tantum & quouſque altera vice in reſolutionem revertitur & putrefactionem Quapropter rota elementorum per naturam tota & in circuitu rotunda gyratur, & erit quouſque venerit ad ſuum proprium terminatum punctum, & ſic per evidentem experientiam natura tibi oſtendit quòd virtus, quæ eſt in potentia in ſemine bladi in nullo tempore poſita eſt in effectum & actionem productivam & vegetativam, niſi poſt corruptionem & putrefactionem ſuæ materiæ propriæ, quæ cauſa eſt alleviationis & ſubtiliationis, & rarefactionis, quouſque veniat ad punctum generationis, quam vocamus multiplicationem, de uno grano in centum, & de centum, in 10000. appellamus, & ideo vis eſt ruſticis credere, quòd ſi granum frumenti non projiciatur in terram, nullo tempore virtus ejus multiplicabitur, quia natura ſua ſicca non vult illud pati propter cauſam ſuæ terminationis, factæ per converſionem ſubtilis in ſpiſſum, & ſi projiciatur in terram, alleviabit ſe per reſolutionem, & creſcet humiditas ſua per putrefactionem, per quam ejus animæ vis procedit, non tantum quò faciat eum multiplicare in calore cœleſti ſuperius aſcendendo, ac ſi melius foret, quàm hic inferius, ſed ſicut erat: vide igitur quomodo ſeparatur per ſubtiliationem mundum ac purum à vili & immundo & cœnoſo, viſcoſo per elementationem, quam accepit à putrido per rarefactionem, per quam exaltatum eſt, & fermentum appellatum. Dicimus ergo fermentum res exaltatas in altum, quæ per omnes mundi gentes ſunt deſideratæ ac ſic nominatæ. Quare dicimus, quòd per opera ruſticorum virtutes cœleſtes adjuvantur, ſcilicet per arationem, culturationem, ſeminationem, & impinguationem terræ. Et tali modo ruſtici juvant naturam, ut citius fructus expediantur, & emendentur. Simili modo tibi diximus in magiſterio noſtro, quia primitus nobis eſt opus, quòd ſubſtantia, quæ eſt pura noſtri lapidis natura reſolvatur per ſubtiliationem ſuæ ſubſtantiæ groſſæ: poſtea putrefiat, & humidum quod eſt frigidum, & innaturale benè ſeparetur per calorem ſolarem, qui contra ignem vadit: poſtea ſibi adminiſtretur ſuus competens cibus, quem virtus jam dicta habet in ſe permutari. Et per hunc modum materia mineralis adjuvabitur per induſtriam Alchymiſtæ, tali forma, quòd coram omni viro ipſa claro lumine manifeſtabit effectus ſuos, & potentias non indigentes probatione logicali. Quia benè concluſum eſt ad intellectum tuum hujus operis naturalis, in qua forma artifex hujus operis naturalis debet inclinari, & dirigi per conſiderationem inſtrumentalem aut rationalem, & non ſophiſticam, cum ſententiis philoſophiæ naturalis. Quoniam ad huc non obſtante, quamvis ingenium profundum habeat logicus argumentabile, aut naturale de rebus extrinſecis, nunquam cum hoc toto per aliquam rationem, quæ veniat ad ſenſum, poterit directè cognoſcere nec judicare, cum quali natura aut virtute per fortitudinem intrinſecus habeat ſua multiplicatio creſcere ſuper terram, niſi pro ſimilitudine, quaſi ſimpliciter credendo noſtrum magiſterium eſſe, aut non eſſe, nec quomodo fieri poteſt, quòd noſtrum ſemen in terra ſua pullulat, creſcit, & colligit fructus ſuos & ſuas meſſes, hoc nunquam ſcies niſi cum doctrina experientiæ prius intraveris in Philoſophia naturali, & non ſophiſtica, quæ naſcitur per diverſas præſumptiones fantaſticas infuſas in illorum capitibus, qui cum prænoſticationibus elevatis contra vim & voluntatem rationis & naturæ faciunt multos pertinaciter errare in ſophiſticatione mentis. Quapropter concludo per rationes ſuprà dictas, quòd ſi per

induſtriam

induſtriam naturalem, cum claris & evidentibus experimentis tu non habueris rectam rei cognitionem jam inquiſitæ, nunquam ad tam pretioſum epulum eris invitatus per naturam. Qui ergo lapidum virtutem ignorat ac proprietatem eorum, qui de potentia deferunt corpora in effectum, & in actum, prout experimentaliter cognitum eſt, noſtro de cibo pretioſo non guſtabit. Eſt igitur tibi neceſſarium, ut lapidum noſtrorum experientia naturam agnoſcas per practicæ viam, mediante theorica, & doctrina oſtenſibili, aut per revelationem ſecreti, quia pauca format theorica, niſi per practicam habeas experientiam, & per experientiam practica formatur, ac etiam clara veritas, quæ humanum intellectum illuminat. Fili ergo bene cognoſcere debes proceſſum, qui tibi naturam oſtendet lapidum ac virtutem, quæ per vim ſuam convertit illud, quod nulla res alia facere poteſt, niſi ipſa per ſimilitudinem ſuam, & illa eſt res ignorantibus ſecreta. Eſt tamen omnibus ſapientibus communis, ut lux mundi, notitiam cujus per experimentorum viam habebis, & non ſine illis, aut eorum aliquo. Quia de ipſa experientia exivit veritas rei, per quam multiplicatur tinctura adjutorio informationis noſtri magiſterii naturalis.

CAP. XXVII.

De Corruptione & putrefactione omnium rerum. Et quomodo omnis res naſcitur, & recipit vitam, & animam naturalem à putrefactione, & ſicut de ventre putredo matris ſuæ, & per mutationem elementorum.

HIc cognoſcere potes, quod nulla res poteſt eſſe animata, nata, aut creata, niſi poſt ſui corruptionem & putrefactionem, ac mortificationem. Quia tunc natura materiæ mutatur de natura in naturam, ſicut res fragilis, & materia quæ non habuit ſuæ perfectionis complementum. Trahe igitur formam à ſua materia per corruptionem illius, ut ipſa materia ſeparata à ſua corruptione poſſit perfici in ſua ſublimatione. Fili in omni materia eſt quædam potentia activa, ſicut dictum eſt, ſi intellexiſti nos, quæ forma nominatur non completa, & ratione ſuæ imperfectionis communis eſt duobus contrariis, quæ quaſi nominantur informativa ipſius, ſecundum ſuum inſtinctum, & inſtitutionem. Nam quando hæc potentia per virtutem informativam ducitur de potentia in actum alicujus formæ, ſtatim habet appetitum ſtandi ſub forma contraria, ſicut hæc potentia, quæ communiter ſe habet in frigido & humido, nam exiſtente ſub uno eorum, ſtatim appetit eſſe ſub forma contraria, id eſt qualitate contraria. Quia nulla forma corporis corruptibilis aut generabilis poteſt unquam ſufficienter complere potentiam ſuæ materiæ activam, quoniam compleri ſub forma alia deſideret, nec forma hæc (cùm ſit deſperata) poteſt eam introducere in materiam, niſi poſt primæ formæ corruptionem. Et ideo ſecundum quod virtus agens formæ introducendæ, corrumpit præſentem, ſic excitatur, & acceleratur forma activa ad formam contrariam, & dat paulativè, quòd ſit magis & melius completa ad majus complementum, quouſque ſit facta ſub actione completa illius formæ & ſine ſuis proprietatibus non poteſt eſſe, nec tota materia. Quando igitur fili corrumpere lapidem noſtrum volueris, hoc fac per ſiccum ignem, ut ſiccum illud in frigidum convertatur. Et quando voles generationi appropinquare, fac quòd humidum in calorem convertatur per frigiditatem. Et quando eris in puncto generationis, pone frigidum humidum cum calido ſicco ſuæ naturæ. Et quando voles aquam cum calore refrigerare, calefac eam magis. Et quando voles ignem accendere, cum aqua frigida balneetur intus. Et ſi nivem per frigiditatem, fili, diſſolvere volueris, congeles eam melius, & ſic verſæ ſunt, & invenies mutationes naturæ graduales, ſecundum gradus ſcalæ naturæ, quæ eſt rotunda, & elementa rotundat, ut dictum eſt. Si ergo convertas ſiccum in frigidum, frigidum in humidum, & humidum in calidum, habebis magiſterium. Quia tali modo natura exit de natura mala, & convertitur in bonam, bonáſque in meliorem. Et ideo hac in arte natúram modo duplici capimus. Primò, recipimus pro retento, ut eſt ignis naturæ. Secundo, accipimus pro continente ipſius, ut eſt aër, in quo ignis ſe habet movere ad formandum res naturæ. Et quia aer eſſe non poteſt, niſi habeat naturam ignis, nec unus poteſt aliquam formare ſpeciem materialem ad ſuam ſimilitudinem niſi in natura propinqua, patet, quod lapis noſter eſt de materia aëris compoſitus, quia niſi eſſet materialis tinctura, ignem non poſſet manifeſtare in effectu vel actione, nec ignis ardere poſſet ſine cibo aeris (noli intelligere, quòd totum ſit plus, quàm una natura, ex qua ſit totum noſtrum ingenium,) nec claritatem daret per ſe abſque aëre quia in quolibet compoſito eſt ignis naturæ: & ille certa informatione movetur, & movendo ſe movet materiam, omni tempore ipſam & ſemper terminando. Et eſt neceſſarium, quòd ducat movendo ad aliquam ſpeciem, ſecundum quòd formator ſciet ipſam benè informare, ſcilicet ad illam ad quam materia habebit convenientiam ſecundum curſum naturæ. Propter quod extitit declaratum, quòd non opereris, niſi de nobiliori materia, quam habere poteris, quia res non ſit, niſi ſecundum naturam in ea emendatur.

CAP. XXVIII.

De Humiditate noſtri Lapidis, & quomodo ipſa eſt aqua permanens, & de diverſis actionibus ignis, & de ſubtiliatione elementorum groſſorum, & de nigredine.

HUmiditas noſtra, fili, eſt aqua permanens, quia ſuum humidum radicale non amittit, neque per ignem combuſtum eſt, nec ignis maris noſtri poteſt ipſum conſumere, quin de uno calore in alium mutari videatur, imò augmentari, meliorari, & creſcere in proprietate videatur. Nam ignis eſt ejus rectum nutrimentum, & cauſa ejus nobilis incrementi. Ideo quando volueris præparationem noſtri magiſterii incipere, recipe aquam proportionatam in qualitate ſecundum naturam corporis, quod diſſolvere volueris, tali modo, quod virtus ignis contra naturam non ſuperet calorem naturalem. Quia corpora non ſunt ejuſdem qualitatis in menſura, quamvis ſemel fuerunt omnia unius virtutis, in menſura in Domino Deo noſtro, modò habent participationem in differentia concordantiæ. Nam aliqua ipſorum non adeo fortis compoſitionis ſunt,

neque ipſorum ſulfur tam ſubtile nec temperatum. Et ideo fragiliori virtute ſe diſligare poſſunt. Chariſſime fili, ignis, qui calefacit hominem, leonem frigeſcit, & ignis calefaciens leonem, ardet & cremat hominem. Per hoc autem ſcire habes quarum fortitudinum ſunt virtutes noſtrorum lapidum, ad finem, quòd argentum vivum reſpectu potentiæ ſulfuris naturæ poſſit temperari per notitiam certam graduationis in ſua prima reſolutione, quia in eo jacet totum periculum. Et ideò tibi notifico, quòd habeas ſulfura per calorem deſtructa ſimplorum argentorum vivorum in forma tali, quòd eorum proprietas activa non extermineтur extraneo calore, & quod ſeparari non poſſit à ſuo ſubjecto humido, quod ex toto apparet nigrum plenum de nobili ſpiritu. Iſta nigredo demonſtrat ſignum primæ portæ, ad intrandum noſtrum magiſterium. Et ſine ipſa non poteſt aliquid fieri, quia eſt ignis naturæ, qui habet lapidem creare qui ſui corporis corruptione manifeſtari non poteſt. Et niſi manifeſtetur, nunquam in actione erit, per quam poſſit creſcere aut generare. Cùm autem ſit revelatum, quòd initium operationis noſtræ eſt in forma capitis corvi, & operationes præcedentes abſque noſtræ initio operationis ſunt erroneæ omnes, quouſque compoſitum totum nigrum ſe manifeſtet: ideo fili intelligere noli, quòd nigredo noſtra ſubitò veniat, neque citò, ſed ſuaviter & paulativè, quia neceſſarium eſt, quòd calores per ſua media tranſeant ſicut elementa. Quia ignis naturæ cùm ſit incluſus in profundiori ſui corporis, non poteſt ſe oſtendere ſtatim, quouſque ſit apertum. Nam in groſſis elementis ignis eſt incluſus & abſconditus. Et ideo neceſſe eſt elementa ſubtiliare, ſcilicet terram, & aquam, per debilem digeſtionem, unde cauſatur viriditas, quæ eſt primus color, cujus ſignum dat cognoſcere, quòd actio caloris reſoluti frivola eſt & lenta, & per conſequens inſufficiens diſſolvere & rarificare partes terreſtres. Ideò in cute & ſuperficie, & ubique color viridis manifeſtatur indigeſtus & terreſtris in ventre, cujus calor naturæ multiplicatur, qui propter cauſam humidi excellentis, tenentis eum hebetatum, non poteſt manifeſtari, ſed ut prædictum eſt, calor naturalis paulativè vigoratur calore ignis adjutorio, adminiſtrati ab Artiſta & operatore, qui benè ſcit intellectu ſuo diſponere, informare, & coquere materiam ſuam quouſque appareat deſuper induta nigra. Quia tunc ignis naturalis pugnat contra humorem, à quo creatur nigredo. Quando igitur apparere incipit, creſce eam, & multiplica per naturalem informationem, per quam ſe habet regere naturalis ignis, qui incipit materiam digerere, ut apparet ex nigredine. Et ex hoc extitit declaratum, quòd in puncto nigredinis noſter ignis incipit operari, & non aliàs. Et ideo noſtri magiſterii principium dictus eſt quia tunc excitatus & acceleratus eſt noſtræ materiæ calor, qui habet potentiam putrefiendi omnia elementa ſua, uſque ad hujuſmodi digeſtionis finem, quæ eſt prima caloris in noſtro artificio, donec ſit completa materia, quia humor ponticus & terreſtris per ſuum contrarium alteratus, & aditus à ſuo ſimili habiliter & aptè ſe digerit. Et tunc in materia completa per gradum dictæ digeſtionis color niger multiplicatur, non tantùm in ſuperficie, vel in cute, ſed per omnes partes ſubtiles, & ſeparatas in tota materia per multiplicationem, quæ eſt generata à calore naturali in humiditate radicali. Unde noſtra ſit alba tinctura ſicut nix, & tunc dicimus, quòd corpus fuſum eſt, & liquefactum intus & extrà, & non potentia vel actione ignis communis, ſed potentia ignis, qui eſt calor naturalis. Quia iſte ignis apprehendit, impregnat fortiori calore lapidem noſtrum, quàm ſit elementalis ignis. Et ſic videmus potentias & virtutes rerum, & cauſas per earum effectus cognoſcimus. Hanc rem tene ſecretam fili, quòd calor naturalis prædominans poſt diminutionem humidi extollentis omnem groſſitiem & ſubſtantiæ terreſtreitatem, quam prius non potuit benè diſſolvere. Poſteà per ſuam fortiorem actionem reſolvit & digerit tantum, quòd venit ad ultimum ſuæ actionis punctum in digeſtione prima. Et quando materia ſic digeſta putrefacta, & optimè cocta eſt per dictam digeſtionem, natura ſeparat ſubtile à ſpiſſo, & groſſum projectum eſt ad partes remotas per actionem ſecundæ digeſtionis. Et tantum, quantum oportet, convertit ex ſubtili in ſubſtantiam ſulphuris, ab argento vivo creati, ſecundum hoc converſio facta eſt per informationem datam calori naturæ in tertia digeſtione.

CAP. XXIX.

De Modo philoſophandi. Et quomodo iſta Scientia & ars non eſt data, niſi Philoſophis. Et quod congelatio argenti vivi eſt principale ſecretum & finale. Et de patientia operatoris, uſque ad albedinem tranſeundo.

HUjus ſcientiæ libri loquuntur per voces tacitas fortiter notandas, ad finem, ut principalis res in ipſis contenta. Et quod illius ſecretum non manifeſtetur niſi Philoſophis, & filiis philoſophiæ noſtræ, qui ſunt indagatores & inquiſitores veritatis, & amatores ejus, & non ſophiſtis plenis mendaciis, nec avaris, nec amatoribus mundanis, ſicut ſunt uſurarii, mercatores, & renovatores monetæ, cambiatores, & congregatores theſaurorum, condemnatis & per diabolum incantatis, qui nolunt laborare, nec inquirere, niſi in rebus palpabilibus, quia imbibiti ſunt & potionati in rebus mundanis, nec poſſunt aperire intellectum ipſorum ad intelligendum bonas doctrinas noſtras, per quas poſſent habere theſaurum perdurabilem & ſalvationem. Ideóque tibi dicemus fili, quòd ſapienter conſideres doctrinas, quas tibi dabimus in libris noſtris & nota illas, & gloſa fortiter per multas conſiderationes, & reiterationis ſpeculationes, ſi deſideras non intelligere. Et quando nos intelligas, capias cum ambabus manibus coopertum cum tua camiſia veſtimento philoſophiæ, & ſic aliis relinquas doctrinas, ſicut patres noſtri nobis reliquerunt, & non aliter. Et ſi contrarium feceris, tu eris maledictus, ſicut ille, qui eſt participans de confuſione mundi. Et noli ipſam revelare per vocem vivam, quia nemo ſine labore debet artem poſſidere, nec ſine conſideratione alicui manifeſtare actualiter, niſi per coopertura Philoſophiæ, & illis qui per intellectum illuminati & levati ſunt, & qui habent inſtrumenta rectificata ad penetrandum cauſas & res naturæ ſecretas. Et tu qui deſideras eſſe filius noſter, & nutritus in Philoſophia, debes perſcrutari per revelationem tui nobilis intellectus, id quod dicemus eſſe verum in noſtro magiſterio. Videlicet, quòd fumus auri noſtri fermentati, poſt fixationem ſuæ reductionis in terra ſua apparebit viſibiliter in igne philo-

Philoſophiæ. Et ideo Fili neceſſariæ ſunt conſiderationes multæ; antequam procedas ad formationem Lapidis noſtri, & quòd ſcrutator per revelationem nobilis intellectus illorum, quæ dicimus eſſe vera in noſtro magiſterio, videlicet qualiter fumus auri noſtri fermentati poſt fixationem & reductionem in terram ſuam viſibiliter apparet in philoſophico igne. Scito ergo, quòd terra, in qua noſtrum aurum debet ſeminari ac plantari, primitus eſt alba antequam viſum ignis noſtri manifeſtare poſſit, habebis tamen Fili in dealbatione patientiam, quoniam ibi magna tarditas eſt. Fac igitur dealbari terram tuam, & nutriri eam, ſi vis, quòd filius patris ſubveniat tibi in neceſſitatibus. Hæc terra eſt magneſia noſtra, in qua jacet ſecretum noſtrum. Et noſtrum finale ſecretum eſt, noſtri argenti vivi congelatio, ſine qua namque fieri non poteſt certitudo ſcientiæ noſtræ, quæ in principio magiſterii noſtri eſt noſtri argenti vivi congelatio in magneſia noſtra per ingenium, certumque regimen. Spiritus eſſentiæ quintæ in magneſia noſtra eſt. Noſtra magneſia eſt argentum vivum, quale tibi diximus. Et ex iſto exivit fumus auri noſtri & argenti, per quem venit omnis color. Et ſi ſcias eum extra corpora projicere, medietatem habebis ſecreti. Et ſi facias eum reverti, habebis coloratam ſuam magneſiam, ut nivem. Nam ſicut à corporibus projicitur, ita in ea revertitur, ſcilicet, tam à mediis mineralibus, quàm à metallis cum argento vivo. Nam cùm argentum vivum ſit medium conjungendi tincturas in puro ſubjecto: ita erit medium ſeparandi eas ab impuro, quod eſt res contra naturam. Et pro iſto Mercurio intellige aquam, in qua deportatur tinctura. Quia ignis quando ab uno ſubjecto ſeparatur, immediatè introducitur in aliud, niſi per ignem impediatur extraneum cùm ſit incorruptibilis. Et ideo eſt neceſſe, cùm non poſſit haberi ſub forma eſſentialiter, quod habeatur ſub forma ſubſtantialiter, ſcilicet in materia Mercurii, quæ eſt aqua noſtra. Et ſcias Fili, quòd noſter ignis trahitur à corpore parum & parum, & poſtea vertitur in corpus per ſuum nobilem calorem. Fili hoc eſt neceſſarium ſemen, cum quo fixatur noſtra tinctura in corpore, quando trahitur ab illo cum aqua ignis. Fili imprægna igitur corpus ab igne, & multiplica ſuam combuſtionem, & fortem habebis tincturam. Et intellige ſecretum. Nam initium eſt atque complementum totius, prout in ſecunda Parte dicemus Practicæ.

CAP. XXX.

Unde propria Tinctura Philoſophorum extrahitur, quæ tingit argentum vivum congelatum in album, in medicinam rubeam per fermentationem.

Tinctura, quam dicimus Fili, extracta eſt ab auro noſtro, & illam in auro vulgari fermentamus, quòd portat illam de potentia ad actum, nec in iſto eramus ex toto certi, nec poſſemus credere, quouſque vidiſſemus noſtræ magneſiæ poteſtatem, quæ ex magno calore ſuo ſpiritum congelat per ſuæ exuberantis naturæ mutationem, multiplicatæ in calore permanente: & hæc fermentatio facta eſt adjutorio ſulphuris rubei fixi, & poſtea non eſt niſi ignis, aqua & terra, pleni quinta eſſentia, & per aquam terra abluitur, per ignem terra tingitur & coloratur, & tunc omni homini manifeſtatur. Hæc enim eſt tinctura, quæ à vili terra ſe ſpoliat, & de alia multum nobili reinduit ſe. Et ſcias, quare noſtrum primum venenum non facit deauratum fumum, quando de ipſo Mercurius ſublimatur. Ideo, quia in ſuo ventre Mercurius totam accepit tincturam fumi, & eſt imprægnatus à dicto fumo, qui eſt noſter ignis dictus, & per ſucceſſivam decoctionem, quæ in natura ſua eſt correſpondens naturæ dicti ignis, qui abſconditus eſt in ventre dicti argenti vivi congelati per extenſionem partium ſubtilium ſuæ ignibilitatis eſſentialis in dirigendo partes dicti Mercurii colorat, & tranſmutat eum in ſuam propriam naturam ignis, qui eſt pura tinctura, infixa eſſentiæ materiali individuorum metallorum, quem clamamus ſpiritum Mercurialem, cùm in eo manifeſtè ſit reſolutus, & adhuc ſit reſolutivum in eodem, & erit, quamdiu poterit, quia ſic volvitur natura per circulationem.

CAP. XXXI.

De Modo procedendi in Practica, & quanta res requiritur in Magiſterio.

Ad informandum ſuper hac re filium artis, opus eſt magna ſcientia, ſcilicet revelatione, vel oſtenſibili doctrina, ut poſſit noſtri magiſterii practicam intrare, & indiget forti ac magna theorica, quæ vires revelet per velle naturæ. Et ſi es negligens perlegere, & perſcrutari contentum in noſtris libris, cæcus ibis ad practicam ſicut ignorans. Et ideo Fili debes præmeditari, cui rei debes manum apponere ad operandum. Et debes ſcire, quot & quæ requiruntur principaliter in noſtro magiſterio vel propinquitate ſuæ operationis. Et idcirco Fili tibi dico, quòd tria requiruntur, ſcilicet, Ingenium ſubtile, naturale, non ſophiſticum; manuum operatio, & liberum arbitrium, & hoc requirit ſapientiam, divitias, & libros. Sapientiam ad ſciendum facere. Divitias, ad habendum poteſtatem faciendi. Libros, ad intellectum aperiendum diverſum, qui eſt in multis gentibus. Quoniam hoc, quod unus comprehendit per doctrinam unius, nunquam poterit comprehendi, niſi per doctrinam alterius. Et ſic doctrina unius aperiet doctrinam alterius, fortaſſis datam per figuram, ſecundum traditionem plus vel minus valentem. Sed hîc tibi nos manifeſtabimus in clara voce principale celatum, ad intrandum ſecreta ſecretorum naturæ. Unde tu videbis multa pulchra mirabilia, quæ in ſecretis naturæ ſunt repoſita, & quaſi miracula reputabuntur per ſecretum dominæ naturæ. In quo eſt neceſſarium, quòd incipias ad intrandum per iſtum modum. Fili neceſſarium eſt tibi, quòd primò habeas in cognoſcentia virtutem formativam, ex ſupradictis rememoratam, quæ dependet à noſtro magiſterio ex certa ſcientia cognita. Quia ars, id eſt, ſcientia, quando veraciter eſt cognita, ſine aliqua ignorantia, per ſenſum intelligentiæ, qui venit de nobili operatore, informat materiam ad illud eſſe, ad quod calor naturalis inſtrumentalis, in quo à virtute informativa influitur virtus activa, & dirigitur ex ſua materia ad operandum & formandum directè: tunc apparet, quòd dictus calor inſtrumentalis ſit directus per virtutem formativam, & virtus formativa dependet de ſcientia operatoris, in cuſtodiendo curſum naturæ in magiſterio per quod iſta

iſta eſt influxa in materia, quæ calor excitatus & auctus ipſemet movet illam. Sicut in naturam omnis alterius rei influitur virtus formativa de cœlo & de ſtellis. Quia cœlum eſt principium movens totius naturæ, ſicut ſapiens operator eſt in magiſterio noſtro, per doctrinam ſuæ nobilis intelligentiæ. Revelatum ergo tibi ſit, ea duo ſunt in magiſterio noſtro neceſſaria, ſcilicet, virtus informativa, & inſtrumentum elevatum, per quod noſtrum debet formari magiſterium. Informativa virtus eſt gubernata per quatuor virtutes principales, convertibiles & convertentes, ſcilicet calor, frigus, humidum & ſiccum, ad finem, quòd materia tractetur cùm inſtrumento directo, & conducta & deducta ad illum actum, per quem pati debet ſuam operationem ſecundùm intentionem convertentis & convertibilis, & in actione debet informari materia, ut per ipſam informationem ipſius inſtrumentum gubernetur ad complementum ſuæ operationis, voluntati operatori correſpondens in materia informata per artem ſecundum exigentiam naturæ venerabilis, quæ ſagax eſt, & intenta pervenire & perficere ſuum perfectionis opus.

CAP. XXXII.

De quatuor Naturalibus Virtutibus mutativis, & quomodo appellantur, & quomodo operantur.

INtellige Fili, cùm dicta formativa virtus ſe habeat regere per quatuor antedictas qualitates elementales, à quibus ſine medio, & ſucceſſivè quatuor virtutes naturales mutativæ cauſatæ ſunt. Et ideo habes dividere gradualiter informationem, quam omnis bonus Operator debet influere in materia convenienti, & ſucceſſivè in quatuor partes, videlicet, in attractivam naturam, vel appetitivam in naturam retentivam & coagulativam & in naturam expulſivam, & contentivam, & digeſtivam. Natura attractiva operatur per calorem & temperatam ſiccitatem; natura retentiva per ſiccitatem, & temperatam frigiditatem; expulſiva per humiditatem & temperatum calorem & natura digeſtiva per calorem & temperatam humiditatem. Et in illa actione, in qua materia melius operatur in complexione ipſius, habes tu eam adjuvare, quia ſecundum plus & minus fortitudinis ſuæ complexionis materia tibi oſtendet ſuam velocitatem aut tarditatem, vel temperamentum ſuæ differentiæ tranſmutationis, unde ſui cauſantur effectus ſecundarii, qui tracti ſunt de potentia in actum, ſicut ſunt ponderoſitas, levitas, gravitas, durities, mollities, dulce, amarum, album, & nigrum, &c. Scias ergo Fili, ad quam virtutem, ad quam formam debes tuam tractare materiam, vel ad virtutem appetitivam, vel ad virtutem digeſtivam, vel ad virtutem retentivam, aut virtutem expulſivam. Quia tibi opus eſt, quòd materia accipiat talem informationem per artem cognitam, & ſcitam tali forma, quòd ſuum inſtrumentum ibi ſit motum, & bene directum, uſque ad ſuæ operationis finem, qui finis certum ſignum monſtrat ſuo magiſterio. Quapropter ſi ipſe habuerit in memoria ſua ſigna, habebit ſcientiam certam, & habitudinem corrigendi & emendandi per confortationem, & debilitationem, quæ ſunt extremitates operationum naturalium. Et ideò intellige, quòd ignis eſt inſtrumentum naturæ, ſicut inſtrumentum, quo faber operatur, eſt martellus, qui movet in materiam ferri ad talem diſpoſitionem, quæ ſit de intentione fabri, qui informat malleum per formalem motum. Sic autem facit calor ignis in magiſterio noſtro, quia ſecundum artem dirigitur ad intentionem Artiſtæ. Nam vel dirigitur ad deſtruendum & corrumpendum, vel ad generandum, vel ad ligandum, aut alias. Et ideo tibi neceſſarium eſt, quòd per hanc ſcientiam cognitam habeas directionem eligendi & cognoſcendi talem ignem, ſecundum quem per artem formatum debet materia de natura in naturam mutari, quouſque motus naturæ ſupremæ, quæ eſt in igne, per terminationem & expulſionem extraneorum motuum in ſua propria materia ſine corruptione aliqua poſſit perpetuò quieſcere. Et iſte eſt calor omnium generatorum, ſicut eſt Solis calor, qui eſt effectus principalis omnis generationis. Ideo tibi ſit certum, quòd ſi ars operatoris ſit incerta ad diſponendum materiam, in illa Lapis noſter formari non poterit, in potentia cujus formaliter & naturaliter totus curſus virtutum, quæ ſunt in centro medicinæ noſtræ eſt incluſus. Benedictus ſit Deus glorioſus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad conjungendum & integrandum particularitates confuſas totius medicinæ cum univerſitate reali, per quam remanebunt rectificata omnino. Et ideo Fili monemus te, ſi deſideras eſſe perfectus medicus, non ponas te complacentiæ particularitatum medicinæ, quia confuſæ ſunt, nec ſunt hodie integræ. Natura enim eas pati non poteſt propter confuſionem nimiam, ſed complacere in unica medicina, quia non eſt niſi una ſanativa totius malitiæ, pravitatis & infirmitatis, & confortativa ſpiritualium virtutum. Habe ergo & tene opinionem ſecuram emorroytorum. Quia tota ſcientia medicinæ eſt, & eſſe poteſt reducta ſtabiliter opinioni illorum, qui tantummodo contemplantur in univerſalitate, in qua eſt operativarum virtutum congregatio, intellige curſu naturæ. Quia qui multas & plures particularitates ſciet ad univerſalitatem reducere inter alios erit melior. Quia in particularitatibus ſunt virtutes confuſæ, & in univerſalitatibus ſunt reales virtutes in unum congregatæ, & excitatæ, ſicut totius naturæ curſus manifeſtat, & eſt medicinarum medicina. Et qui talem habet medicinam, donum Dei habet, quia theſaurus eſt incomparabilis. Recupera igitur ſcientiam, per quam tuam poſſis naturam informare, à qua tale jocale, & tale bonum creatur & formatur per artificium, ſuperans totum naturæ curſum, quia ſi ars incerta operetur in materia, non poterit benè diſponi ſecundùm exigentiam intentionis naturæ, nec natura poterit creare illud, quod ſibi manet, neque illud, quod petit operator, quia materia defecit, in informativa virtute. Et quia inſtrumentum, quod erat ad formandum motum, non erat benè rectum, & hoc fecit ignorantia in intellectu tota, quando Artiſta non habet ſcientiam cognoſcendi certam informationem, de qua dicta materia debet recipere ſuum motum, per influentiam ſcientiæ cognitæ ab operatore naturali. Et ideo, quando influit ignorantia & incertitudo ſcientiæ, natura deviat ab intellectu talis artificis. Et etiam debes bene conſiderare, quòd virtus, quæ eſt in medicina non ei uniatur plus per calorem extraneum, quàm poſſit dirigere. Quia calor ardens & combuſtivus, qui venit ab igne elementali, ſibi datus eſt per inſtrumentum, quæ res nunquam fuit de intentione naturæ, & ideo formare defecit illud, quod petebat Artiſta.

CAP.

CAP. XXXIII.

De Informatione caloris naturalis per excitationem factam per ignem communem, vel de informatione naturalis caloris cum calore, qui eſt contra naturam.

FIli intelligere potes, quòd ſolus ignis naturalis aut ignis naturæ confortatus cum igne non naturali, cum operatione confortationis, vel creationis, vel tranſmutationis, uniformiter operatur in materia, excitata ſolummodo per ignem contra naturam, tali modo, quòd ignis naturalis, in quo eſt virtus activa, non ſit ſuperatus per elementalem ignem. Et in operatione prima ſuæ corruptionis obſervare debes, quòd ignis contra naturam ſuperet calorem naturalem innatum in mobili ſubjecto uno gradu tantùm, & non ultra illum numerum. Quia ſpiritus individuus, qui eſt ſpeciei conſervativus, deſiderans ſimilem generationem recto inſtinctu ſuæ naturæ corrumperetur, per ſuæ deſtructionem eſſentiæ, & tunc amplius non haberet appetitum ſimilem generationem faciendi. Quia natura exiret per corruptionem & deſtructionem, quæ contra naturam ſunt, & terminum acciperet, & finem conſummationis, quia non haberet locum, in quo requieſceret, nec aërem, in quo reſpiraret. Et debet intrare vacuitas, de qua locus erat plenus extranea natura. Et debes habere magnum alembicum, ut materia liberius poſſit aſcendere, & cum parvo igne excitari, ut veniat in aërem. Et non eſt neceſſarium, quod per ignem excitatum aër multum condenſetur in aquam, eò quòd virtus activa ſubmergetur, & ſuffocaretur nimis in aqua, & tincturæ naturales comburerentur, quando actio caloris ignis elementalis occuparet partes ignis naturalis, aut locum, ubi deportatur. Sicut videtur, quòd maga flamma parvam deſtruit, & iſtam in ſe convertit. Non enim volumus, quòd ignis contra naturam convertat naturalem in tota ſui ſubſtantia eſſentiali & accidentali: ſed quòd naturalis convertat ſua prima potentia in parte jam alterata ignem contra naturam. Et ideò tibi exiſtat revelatum, quòd duæ operationes certæ ſunt tibi neceſſariæ, ſcilicet, corruptio, quæ facta ſit ſub ſuæ formæ conſervatione, & per ignem contra naturam fit, cùm ignis elementalis excitatione adjutorio naturalitatis nominis naturalis. Alia operatio eſt generatio, quæ fit cum igne naturali multiplicato ab igne non naturali & contra naturam. Quia duo ignes iſti converſi in igne proprio naturali, ſcilicet ignis non naturalis de per ſe, & per accidens, & ignis contra naturam per accidens amore attrectationis ignis non naturalis. Et in iſto naturali igne ſunt reperti & converſi. Quare igitur ſunt inter ambo inſtrumenta naturæ calida, & multùm temperata, ex multùm forti virtute, quæ eſt alta, & potentiſſima ad faciendum novam regenerationem aut colligationem multarum virtutum conjunctarum in uno proprio ſubjecto, quod eſt ſecretum naturæ per artem magiſterii conjunctum ad naturam humidi radicalis.

CAP. XXXIV.

Quomodo materia noſtri argenti vivi reperitur. Et poteſt inveniri in omni corpore elementali.

SI vis Fili noſtri magiſterii effectum habere, argenti vivi noſtri naturam ignorare non debes, quod in omni elementali corpore reperitur. Et omne corpus elementale in quacunque forma natura formaverit illud, compoſitum eſt de quatuor elementis principalibus, ut per revolutionem circuli naturæ manifeſtè patet, qui oſtendit, quòd nulla res creata vel generata per naturam, jam non erit adeo diverſæ formæ ſeu figuræ, quin per principia naturalia reperiamus eam eſſe compoſitam ex uno genere materiali, ſcilicet, argenti vivi quod quidem volumus nominari genus naturæ propinquius generale, tanquam proprium ejus ſubjectum naturale, in quo domina natura pingit & protrahit ſuas figuras diverſas. Et nota, quando dicimus propinquius nos ad differentiam generis univerſalis dicimus, à quo iſtud deſcendit. Et quando dicimus illud generale, dicimus ad differentiam majoris propinquitatis alterius generis, quam habet ad naturam. Et ideo cùm de iſto ſit genus in eum convertitur, quando per artem vel naturam appropinquat, eſt primæ formæ generis univerſalis, à quo alia genera omnia deſcendunt, quæ ſunt argenta viva noſtra. Et ideo, cum omnia genera veniant ſucceſſione naturali graduali à primo argento vivo, quod eſt generaliſſimum, remotum à principali & propinquiori, medio naturæ: quare dictum eſt materia prima omni generi ſuccedenti, nec ſic diſcordant vel diſcrepant in natura primi generis, quod eſt univerſale generaliſſimum clamatum in Philoſophia noſtra unde decepti ſunt logici & logiſtæ, quia tantummodo habent in ſpecie vel figura, prout manifeſtè vides die qualibet quòd genus nutrimenti convertitur in genus nutritæ rei, quod natura facere non poſſet, niſi genus convertentis generi & naturæ converſi concordantiam haberent. Hæc concordantia fili deſcendit à primo genere in tria genera diviſo, ſcilicet animale, vegetabile & minerale. A primo genere venit vapor, generatus ab elementis immediatè & ſine medio. Et iſte vapor eſt compoſitionis primæ, & de ſecunda ſunt corpora mineralia, & de tertia compoſitione vegetabilia. A quarta beſtiæ, bruta, & à quinta ſunt homines. Sed omnia hæc deſcendunt à genere principali principaliſſimo, à quo natura recipit argenti vivi naturam ad creandum omne aliud compoſitum. Et omne compoſitum ratione dictæ materiæ tanquam in prima re Mercuriali tranſmutatur in aliud, ſicut dictum eſt, in naturam & materiam alterius compoſiti, videlicet quòd genus Mercuriale vegetabile tranſmutatur in genus animale & minerale, & hoc quando appropinquat ad retrogradationem ad ſecundæ gradum compoſitionis, ex qua ſunt corpora mineralia, ſic natura facit tranſmutationem talem ſubtili ſeparatione puri ab impuro, ſcilicet homogeneæ rei, & heterogeneæ. Quia naturæ intentio talis eſt, quòd quando vult diſponere ad deſtructionem ſuum compoſitum, immediatè cogitat ſeparare naturam, quæ participat cum re quinta, & in illa ſalvat & conſervat primam ſpeciem, quia conſilium aliud recipere nequit. Et ſi ſic eſt quod cauſa magnæ excitationis hoc non poſſit facere, moratur in materia magis groſſa, qua tranſmutat dictam materiam

riam in genus alterius compoſiti, vegetabilis vel animalis aut mineralis. Nam ſecundùm quòd corruptio in potentia ſe extendit, & ſecundum corporis materiam, ſecundum hoc tranſmutatur in illam, vel aliam, aut ſimilem, ut ſi materia ſimplex quintæ compoſitionis corrumpatur, abſque conſervatione formæ, ſtatim appetit quartæ compoſitionis materiam, per naturam immediatè groſſam. Sed iſta diviſio fieri non poteſt per artem, neque per naturam ad perfectionem materiæ, niſi convertens activum reddat materiam totam homogeneam, & quòd pars illius ſimilis ſit totalitati, vel ſimplex ſit forma, ut eſt forma elementorum, aut forma mixta, ſicut eſt forma lapidis aut metallorum. Et hæc homogeneitas facta eſt, ut materia ſeparetur ab omnibus formis, quæ non ſunt de ſequæla harmoniacæ commixtionis corporum, ad quæ natura, vel ars intendunt dictam conſtituere materiam. Aut fortè dictum convertens eſt naturale, aut contra naturam. Si eſt naturale, tunc creabuntur lapides non fuſibiles per calidum & ſiccum. Et ſi contra naturam tunc creabuntur lapides non fuſibiles, in quibus non remanſit humiditas, quæ erat informanda per naturam convertentem, niſi ſit ſecundum continuitatem materiæ. Quapropter lapides non poſſunt fundi, nec funduntur. Et quando dicta materia per gradus ſeparationis eſt diſgregata, tunc eſt vicina primæ cauſæ. Et quantò illi proximior, tantò multiplicabilior nobiliſſimis virtutibus, videlicet, quando corpus, ex quo eſt perfectio, quod vocamus unguentum fixum, infigit in illum ſuas figuras, quæ ſunt multiplicatæ tincturæ aureitatis aut argenteitatis, per quas figuras virtus nobiliſſimæ materiæ perficit effectus & officia, & ſuas tranſmutationis proprias actiones, ſicut in ſua vidimus projectione, tam in corporibus mineralibus, quàm animalibus.

CAP. XXXV.

De Genere ſupremo, à quo omnis natura exivit.

IDeo Fili ſatis elucidatus eſſe debes, & videre, quòd niſi eſſet univerſale & ſupremum genus; per quod natura gubernatur: nulla res, quæ per naturam creanda, vel generanda eſſet, poſſet eſſe, neque res animata vivere, niſi ſuſtentatione generis ſupremi, quod genus eſt materia naturæ, ſed perderet natura ſuum eſſe. Quapropter cùm in tali genere ineſſe materiali licet confusè ſit potentialiter, in materia & ſubſtantia cujuſcunque generis: neceſſitas eſt tibi, quòd per tranſmutationem ſuæ formæ per certos gradus ſeparationis convertat dictas materias de potentia ad actionem ſcilicet in primam materiam, non tamen remotam à genere metallino, ſed propinquam & vicinam ad lineam, aut ad genus, in qua erant in eorum initio. De qua materia vel genere natura incipit operari, antequam alia forma eſſet materiæ primæ introducta ſeu generata propinquiori aut viciniori generi.

CAP. XXXVI.

De Materia, quæ deſiderat habere unitatem formæ, ut de ſua perfectione in unitate ſpiritus quintæ eſſentiæ integretur.

ISta prima Materia Fili, eſt terra ſubtilis ſulphurea, quæ multum optat integrationem de unitate ſpiritus quintæ eſſentiæ, ſicut prima materia deſiderat aliquam propriam formam, cauſa & ratione ſui complementi: & ideo præparetur materia argenti vivi humidi per ſeptem diſtillationes, ut materia ſit pura, cum qua per reſolutionem pura forma habeatur: & ideo hoc intelligatur in materia ſicca & humida: & ideo quantò materia nobilior & melior eſt, tantò deſiderat formam nobiliorem & quantò nobilior eſt forma, tantò magis materiam nobilitat ſuam, tamen quòd materia ſit habilis ad reſumendum illam, ſicut eſt quando approximata fuerit, aut per artem, aut per naturam ad actum primæ cauſæ tunc multum habilis eſt ad recipiendum formam mineralem aureicam, quæ clarificat, illuſtrat, & eam penitus nobilitat. Ideo hæc mobilis terra, dictum eſt ſubjectum Mercuriale, cùm in primam ſubſtantiam argenti vivi converſa ſit, & nullam recipit terminationem. Et in hac terra Fili debes fixare elementa, in quibus opus eſt, quòd quieſcat fumus auri noſtri, tanquam ad primum elementum, quod eſt omnium aliorum ſubjectum & fundamentum, quæ debent fixari ſuper. Ideo, qui eſt magis materiale aliorum omnium, quamvis ſubtile ſit multum ac ſpirituale in forma terræ albæ, multæ, & magnæ virtutis. Si hæc Fili tibi ſit abſcondita, habes omnem artem noſtram, atque ſcientiam ignorare, quia eſt totius magiſterii noſtri principale fundamentum. Et ſi vis ejus habere notitiam per doctrinam noſtram, tibi eſt & erit revelata. In omni loco eam reperies, & ab hoc trahes, ſicut in ſecunda parte dicemus, quia eſt ſulphur & argentum vivum, ut ex ejus apparet proprietate, quando recipit in ſe rubeam & ſanguineam tincturam ſupremi metalli, & accipit ingreſſum & fixationem perpetuam, non tamen ſine magiſterio noſtro tibi Fili revelato in ſecunda parte. Et quia proprietas argenti vivi eſt diſſolvendi & dealbandi ſuum ſulphur. Et proprietas ſulphuris eſt congelandi & rubificandi ſuum Mercurium, talem reperies eam ſuis virtutibus munitam à primo genere receptis. Et adhuc multas alias proprietates habes perfectionis, ut audies poſtea. Scias tamen, quòd non eſt argentum vivum vulgare in tota ſubſtantia, nec in ſua natura, ſed eſt argentum vivum philoſophicum, auri, ſcilicet, & argenti, appropinquatum generi creato ab entibus realibus, certis menſuris naturæ, per artem jam notam.

CAP. XXXVII.

Quomodo omnes res mundi ſunt de ſulphure, & de argento vivo, ſicut de univerſali materia, & de ſuis ſuccedentibus, & quòd in omni loco reperitur per ſuas proprietates.

ADhuc Fili tibi manifeſtamus, quòd omnis res mundi compoſita ex ſubſtantia quatuor elementorum ſubſtantialiter, non eſt niſi ſulphur, & argentum vivum pura, munda & incombuſtibilia in primo ſuæ creationis puncto, & hoc ſcire & videre poteris per artem, quæ hoc facit per operationem magiſterii noſtri, ſcilicet, quando humidum, terreum, ſiccum congelatur, ſicut per vinum apparet, de quo Mercurialis ſubſtantia in naturam humanam convertitur, hoc eſt primum genus, vel prima materia, & media ſubſtantia, in qua natura infigit, & fixat omnes colores ſuos, diverſas ſubſtantias figurando. Iſti colores & proprietates adveniunt à proprietate naturæ conjuncta ſulphuris, & ar-

& argenti vivi per inſtinctum ſuæ naturæ. Adhuc multas alias proprietates habet hæc prima materia, per quas ſcimus de natura ſulphuris hanc eſſe & argenti vivi. Nam in igne corrumpi non poteſt, nec in aëre, aqua, vel terra. Et habet proprietates diſſolvendi, congelandi, trahendi in appetitum, attrahendi, retinendi, expellendi, pellendi, & dirigendi, quod eſt perfectio & complementum rei animatæ cum contrariis paſſionibus, per quas proprietates conſtat certiſſimè, quod eſt de natura ſulphuris, & argenti vivi, cùm in illis fiant contrariæ operationes, quas facere non poſſet, niſi eſſet de natura amborum ac proprietate ipſorum. Et cùm proprietates dictæ nequeant eſſe ſine ſubſtantia, ſicut nullum accidens ſine materia, nos dicimus, quod hæc ſubſtantia non eſt niſi ſulphur, & argentum vivum, collecta ſecundum ſuam compoſitionem. Per quæ patet, quòd Lapis noſter in omni loco reperitur cauſa & ratione proprietatum ſuarum, & ex illa experientia cognoſcimus, quod eſt prima materia omnium rerum univerſalium, quæ per generationem & corruptionem formatæ ſunt ſecundùm corruptionem earum. Quare nobis declaratum eſt, quòd eſt de natura ſulphuris & argenti vivi: & propter hoc non eſt argentum vivum in tota ſui ſubſtantia, nec in tota ſui natura, reſpectu argenti vivi communis, ſed in parte de ipſo eſt, & ideo amicabiliter adhæret ſuæ naturæ, & ipſius eſt perfectiva, ratione potentis digeſtionis ſuæ per quam crudum convertitur in coctum, tunc enim natura lætatur natura, & eſt ipſius mater & ejus naturæ manſio per concordantiam ejus, quæ movetur à prima cauſa, & unum congelat alterum reliquum, & perpetuo ſe fixant, & jungunt ſine ulla disjunctione, quæ res fieri non poſſet, niſi natura unius eſſet affinitate participans naturæ alterius, & hoc propinquitate & vicinitate primi generis, à quo omnia proceſſerunt. Et ideo dicimus eſſe cognitum manifeſtè, quòd hæc materia prima eſt de natura argenti vivi, & eſt ei propinqua, cùm in ſua projectione defendat argentum vivum vulgare contra ignem ab aduſtione abſque fuga, & eum congelet, & mirabiliter retineat poſt ipſius perfectam fixionem. Unde notandum, quod natura medicina non eſt, niſi argentum vivum benè digeſtum, & coctum per naturam ſui ſulphuris depurati. Et cùm materia argenti vivi ſit de natura metalli, ideò penetrat illud & mixtionatur ſecum, quoniam ipſum eſt de ſubſtantia & natura illius. Quare debes intelligere, quod argentum vivum fixari debet, primò in quadam decoctione deſcendente ab una proprietate, quæ eſt digeſtio & perfectio ipſius per fermentum Solis & Lunæ, antequam projectionem facias ſuper argentum vivum vulgare, quia tota aërea eſt, & propter hoc ad totum volaret ab igne vel totaliter maneret, quia tota ejus ſubſtantia eſt incombuſtibilis & aërea, quæ res eſt operativa & ſimilitudo totius perfectionis.

CAP. XXXVIII.

Quomodo in omni loco Lapis noſter reperitur. Et de ingenio quomodo poteſt reperiri.

CUm ergo Fili tibi dixerimus, quòd à talibus materiis omnes mundi res ſuam accipiant formam ſubſtantialem, accidentalem, & ſpiritualem, propter hoc dicimus, quòd in omni loco noſtrum Lapidem reperies, cùm de illa omnes res mundi fuerunt procreatæ, hoc cognito, vide quæ materia cupis eſſe Philoſophus, quia ob omni re, vel aliquibus eorum tu extrahes primam materiam, etiam de potentia in actum, de facto & actualiter, ut jam revelavimus, quòd de illius tantummodo materia, quod ex ipſa ſolummodo ſunt in veritate, magnitudine & potentia erunt procreatæ, verbi gratia, quando faber vult clavum facere, opus eſt, quòd materiam convenientem accipiat, ſcilicet, ferrum, quia ſine materia ferri non poteſt clavum fabricare: deinde per ſua inſtrumenta habet figurare, per informationem ab intellectu ſuo venientem, quouſque ad optatum finem veniat: ſic eſt de natura, quia quando vult aliquam rem incipere figurare in forma ſubſtantiali, materiam primam accipit ſimplicem, quæ eſt ſine forma completa, & in illa fixare incipit elementa, quæ ſunt de natura diverſa, ſecundum quod ſunt depurata & magis ſimplicia facta in naturali præparatione per actionem caloris temperati, figurando formas diverſas, colores, odores, ſapores, & in complexionibus diverſis; ſecundum diverſitatem mixtionum elementorum in hac prima materia, ſive ſit in animalibus, ſeu vegetabilibus aut mineralibus rebus, quoniam ad omnia habet reſpectum convertibile dicta materia ratione ſuæ incommixtionis. Idcirco in omnia ſe habet converti, veluti generale ſemen omnium rerum, ſecundum operationem influentiarum rerum, & cauſarum conjunctarum & ſecundum attractionem loci, in quo eſt materia. Et propterea genus ſimile primo, in quo eſt materia per individualitatem primi generis, quod dicitur genus generaliſſimum, quod per corruptionem naturalem cum artificio trahitur ab illa materia jam completè formata per naturam & per generationem, convertimus & congelamus in propriam naturam ſimilem formæ ſui primi generis, quod dicitur argentum vivum, quod eſt ſubjectum receptivum omnium colorum & formarum, cum conjunctione ſuorum elementorum, talium, quales ſibi approprientur, nam materiæ proprietas eſt appetere formas infinitas. Idcirco huic nobili materiæ eſt nobilis adjungenda forma: habeat ergo nobiliſſima elementa, quæ contineant formam aut ſpeciem, quam petis, quia recipiet talia qualia ſibi miniſtrabis, & ex illis tingetur, & de toto convertetur. Quia fermenti proprietas eſt lapidem vertere in naturam fermenti, ſcilicet, in naturam liquabilem & fundentem rationem oleagmatis ſubtilis, & olei incombuſtibilis & fermentabilis, quod leniter intrat omnes partes dictæ materiæ, quæ in liquore permanente ſubmergitur, quæ poſtmodum vocatur fermentum potens. Nam in ſua natura omne metallum convertit, ſecundum potentiam eidem limitatam, & ſecundum quod ſua elementa pura ſunt & temperata. Sic ſimiliter erit temperata. Et quoniam hæc materia convertitur, & in omnem formam, & in omnem complexionem temperatam, ad quam appropriatur, vocamus eum Mercurium noſtrum, ad inſtar Mercurii cœleſtis planetæ, qui frigidus, calidus, humidus & ſiccus ſecundum revolutionem circuli reperitur, vel eſt temperatus, vel intemperatus ſecundum diverſitatem pluris aut minoris ſuarum oppoſitionum, conjunctionum, aut reſpectuum: & eo modo hic lapis, quando eſt in aqua, tunc eſt valde frigidus, & quando eſt in igne, tunc eſt multùm calidus, & quando eſt in aëre, tunc eſt valdè humidus, & ſic de aliis elementis. Et iſtud temperamentum debet eligi, ſicut

dicit

dicit Arnaldus de Villa Nova in ſuo Roſario in cap. 14. quod incipit: Omnia ſub termino definito, &c. in fine, &c. Conſimiliter Fili, eſt hæc materia convertens ſe ad naturam, cum qua conjungitur, tam conjunctim, quàm diviſim ſecundùm modum & virtutem conjunctionis aut diviſionis terræ fermenti. Idcirco Fili, ſi velis, quòd vertatur ad naturam metalli, conjunge cum natura metalli, cum quo approximatur uſque ad paſſum ſuæ virtuoſæ fermentationis, videlicet, quòd adjungatur ſiccum, quòd eſt materia, videlicet ſulphuris metalli cum materia humidi metalli videlicet aëris, ut poſſit fluere & fundere, eò quòd de homine exivit homo, de tauro taurus, & de metallo metallum. Et in hoc evitabis errores illorum, qui tempore ſuo fecerunt lapidem rubeum ſine aliqua fuſione effectiva quod in illo venit per proprietatem metalli, quæ eſt liquefacere ſemper. Et notare debes: nullum eſt fermentum metallicum, niſi in auro & argento, quia ſunt tincturæ, per quas noſtrum argentum vivum coloratur. Et qui ſine tali argento vivo metalla tingere credit, cæcus ad practicam tendit, & ad tranſmutationum ſuarum effectum; nam aurum tingit metalla in colore aureico rubeo, ſicut ſanguis, & argentum tingit metalla in colore albedinis penè penetrantis ac intrantis omne metallicum corpus. Si ergo cum auro & argento ſcis tingere in argento vivo, tum venies ad magnum ſecretum, quod eſt ignis noſter, & iſta ſunt media materialia depurata per ingenium naturæ, in quibus ſunt entia realia intenſa & virtuoſa cum omnibus ſuis accidentibus, per quæ debes ſemper contemperare lapidem in mixtione, nutritione, fermentatione.

CAP. XXXIX.

Ad tenendum ſecretè Lapidis inventionem.

TEne ſecretum, quòd in omnibus rebus creatis & formatis per naturam in eorum ultima depuratione reperta eſt materia prima omnium rerum & cujuſlibet ipſarum in forma Mercurii. Et hoc nobili videmus experientia, ſi facere velis, quæ materia dicta eſt genus generaliſſimum, non tamen quòd accipias ſicut capiunt laici, qui capiunt per terminum conſideratum, vel per ens phantaſticum, ſed ſicut eſt ens reale, qui eſt terminus materialis naturæ, à qua recipit ſua principia materialia in actione generationis, quia eſt ens primum, qui eſt terminus materialis in natura & Philoſophia noſtra ſub umbra logicali clamat eum generaliſſimum genus, quia eſt primæ naturæ ſubjectum, quod in tribus eſt diviſum, per quod eſt genus generis mineralis: item eſt genus generis vegetabilis: & iterum eſt genus generis animalis: & ideo Philoſophiam noſtram volumus comprehendi à tribus principalibus generibus in arte experientiæ, ſcilicet, de minerali, vegetabili, & animali. Scito Fili, quòd plures libros noſtros legent & eos intelligere non poterunt, quia in eis erunt ignoti & abſconditi, atque cooperti termini principales noſtri veri intellectus, & aliorum ſimiliter, qui per eorum ignorantiam & defectum laborabunt de die in diem nos reprobare, quia dicimus veritatem, & in fine cognoſcentur omnia cum illorum reprobatione. Ideo ſi poſſes attingere ad libros noſtros à talium manibus abſconditos tene, & maximè ab illis, qui hanc tractant artem. In quibus libris apertè revelamus totum ſecretum. Et ſuper omnia cuſtodi præſentem librum ab inimicis mundi, quia magna mirabilia ibi ſunt & erunt inventa per certas experientias, ſicut dicemus in ſecunda Parte hujus Libri.

CAPUT XL.

Quomodo Lapis poſt inventionem ſuam recipit adjutorium ab aliis rebus, ad efficiendum Elixir completum.

CUm ulterius tibi dixerimus, quòd dictum genus cuſtodiatur ab omni nigra combuſtione, hoc eſt tibi neceſſarium, quia per illud genus omne tuum opus perficies adjutorio tincturarum Solis & Lunæ, ſed opus eſt, ut ſcias illud per artem & ſcientiam noſtri magiſterii extrahere prout dicemus tibi in ſecunda Parte, & expoliare ipſum ab omnibus ſuis extrinſecis figuris, quas natura in ipſo poſuit, ſicut ſunt diverſarum planetarum figuræ, ac diverſorum mineralium & diverſorum liquorum. Et de omnibus iſtis tamen plus in quibuſdam quàm in aliis propinquius reperta eſt, & majoris abundantiæ & adhæſionis majoris ſubſtantiis & naturis metallorum; ſecundum quod plus continent de ſpiritu quintæ eſſentiæ, ſicut inter vegetabilia vitis dicta materia maſculina, & magna luminaria, quæ eſt ſuccus vitalis, & radix frumenti ſive ſtraminis & portis & portulaca, malva & Mercurialis & chelidonia, & aliæ arbores, & herbæ quæ ſunt calidæ & humidæ naturæ, quæ portant flores, & gummas, unde poteſt fieri oleum, quorum genus multum adjungitur materiæ & naturæ metallorum & mineralium, & alia omnia quæ natura ſunt calida & humida. Et inter beſtias eſt ſpecies baſiliſci, & apum quæ faciunt mel, & ceram. Et inter liquores ſunt ſanguis humanus, & capilli juvenum hominum ac urina, lac animalium & aliæ humiditates viſcoſæ. Et inter mineralia ſunt Sol & Luna, quia Lapidum ſunt fermenta. Et de ipſis propinquius exivit dictum genus, quod melius adhæret propriis ſubſtantiis & naturis metallorum, ſcilicet auro & argento. De quibus debes fermentationem facere Lapidis per conjunctionem naturalem, & poſtmodum habebis in omne aliud metallum ingreſſionem mediante fermento, quod attrahit ipſum in naturam propinquam veræ medicinæ, quæ participat eſſentiæ perfectorum corporum & eſſentiali corruptioni perfectorum. Et per hoc tibi extitit revelatum, quòd quantò magis appropinquat naturæ gradualiter, tantò melius naturæ participat, & quantò magis participat, citius amore naturæ eidem ſe adjungit, & in eam convertitur. Quia natura ſapiens citius gaudet & lætatur cum ſua natura, quàm cum extranea. Et ſic apparet, quòd per media naturæ habes tranſire ſuaviter ad extremitates, & lapidem noſtrum trahere de potentia ad actum.

CAP. XLI.

De Terminatione ac Fine Lapidis in diverſis figuris. Et quomodo eſt inter Lapides, & inter Sales, & inter Vitra, quæ omnes exiverunt de ſua natura. Et quomodo debet naſci.

IN hac nobili natura terminatur, & finitur genus (tibi ſuprà dictum) quod à lapidibus traximus,

traximus, de herbis & animalibus in forma aquæ claræ imprægnatæ à ſpiritu quintæ eſſentiæ, quam poſteà congelamus cum vapore ſui ſulfuris, & tunc apparet lapis, qui antea nobis erat abſconditus cum ſua homogeneitate liquoroſa. Fili, noſtrum ſulfur inter lapides creatum eſt, & creſcit inter ſales, & inter vitra de prima ſubſtantia, de prima re, quæ eſt dicta ſubſtantia argenti vivi, Fili de hac ſubſtantia argenti vivi facimus omne opus noſtrum, quia incorruptibile eſt, ſed non de ſale, quod terminatur in rupem, nec de vitro, neque de alterius lapidis ſubſtantia, ſed inter illa creamus, quia ipſa credimus eſſe vaſa naturæ, quæ dictum genus elegit. Et ideo, quando lapis noſter creabitur, fac eum naſci de ventre matris ſuæ, nec amodo aliud ponas, quia ſecum defert virtutem ventris matris ſuæ, ſcilicet illam naturam ſulfuream, quæ omne argentum vivum congelat. Illa eſt terra, in qua noſtrum aurum ſeminamus, quia poſſe habet eum retinendi. Et talem intentionem habere debes in extractione lapidis à principiis naturalibus tam lapidum, quàm herbarum: cùm Deus glorioſius poſuit virtutes plures in lapidibus & herbis, per quas ſi benè cognoſcerentur, multa ex eis mirabilia fierent ſupra terram, quas ſimplices abſque dubio miracula reputarent.

CAP. XLII.

De magna Conjunctione. Et de modo maſculi & fœminæ. Et de Solis & Lunæ eclipſi. Et de ſecunda naſcentia noſtri argenti vivi, ad faciendum elixir completum.

MOdò tibi revelatus eſt locus, unde poteſt exire noſtrum argentum vivum quod facit conjunctionem femellæ & maſculi. Non credas, quòd ſit in loco femellæ nec maſculi in magno magiſterio, imò eſt quaſi mediator ſolis & lunæ, quoniam ſine argento vivo iſto bene non conjungerentur in perfectione lapidis majoris, propter hoc cum diſſolveris Solem & ſubtiliaveris cum noſtro argento vivo videbis ſanguinem hominis, qui requirit retinaculum opportunum, hoc eſt femellam convenientem, quæ portat eum infra ſuum ventrem. Et hoc erit Luna, quæ imprægnabitur ab igne noſtri Solis, donec ſit nigra ſicut carbo. Hoc facit noſter Mercurius, qui reſolvit tincturam ſolis, quæ eſt rubicundior ſanguine draconis, & ipſe remanet totus tinctus. Poſtea venit femella, quæ concipit totum hoc & exinde fermentatur donec ad partum veniat. Igitur fili tibi clariſſimè reveletur, quòd generatio noſtri lapidis virtuoſi & magni precii non poteſt fieri niſi cum maſculo jungatur femella conveniens. Quoniam licet abſque femella dictum compoſitum ſolis poſſit diſſolvi, attamen actio & paſſio non poteſt eſſe ſine proportionato in actu generationis & corruptionis. Et per hoc te facimus ſcire, quod ſecundum terminationem graduum naturæ componimus & diſcomponimus, ſic, quòd Mercurius in primo gradu ſuæ conjunctionis tenet actum corruptionis illius, cum quo commiſcetur, quouſque ambo decollentur, ſcilicet, & Mercurius & Sol, & Mercurius & Luna. Sed Luna reſpicit ad actum generationis ad faciendum magnum lapidem, videlicet, quando Mercurius cum Mercurio conjungitur, tunc non eſt niſi unum compoſitum, verùm nigrum ſicut carbo. Quapropter tunc apparet, quòd noſter Mercurius non eſt femella conveniens, cùm corpus ſit de tam magna puritate, quòd per ſuam magnam claritatem corpus compoſitum corrumpit, & habet potentiam dividendi ſuam naturam ab natura extranea, quæ venit ab elementis in eorum conjunctione. Ob hoc indiget alia nobili femella, quæ habeat poteſtatem per vicinitatem recipiendi & portandi, & nutriendi noſtrum charum infantem abſque deperditione ſuæ nobilis materiæ propterea vertitur nigra, quia ipſum totum vult retinere. Tunc poteris dicere quando videris hoc quòd luna patitur eclipſim ſupra totam terram, quam portat in ſuo ventre, & Sol ſimiliter quoniam nihil inde videtur, quoniam ambo eclipſim patiuntur. Et ſic vidimus Unde ſunt multi Aſtrologi qui credere nolunt, dicentes, quòd hoc eſt contra naturam, & de hoc dicunt verum. Sed non habent intellectum naturæ, quia contra naturam eſt corrumpere compoſitum, quòd ipſamet creavit per ſuam diligentiam magnam. Igitur neceſſe eſt fili, quòd dicta femella ſit ſubſtantioſa in natura, & propinqua generi minerali ad omnia accidentia totius ſubſtantiæ univerſalis reſpectu maſculi in complexione. Quoniam de carne exit caro, & ab aqua ventus, & de vento pluvia. Et ideo neceſſarium eſt, quòd habeamus duas ſubſtantias materiales & principales, quæ concordant ad unam naturam, & ſunt magis approximantes ad illam, ut natura paſſiva de ſua plenaria voluntate, & de ſua propria natura habeat appetitum recipiendi formam virtutis maſculinæ. Velut femina appetit virum per inſtinctum naturæ magis, quàm ulla res alia. Veruntamen fieri non poterit per ſimplicem femellam, cùm ipſa venerit, & devallatur à genere generaliſſimo, ex quo omnes aliæ res ſunt generatæ cum linea graduali: ſed cum multis operationibus & cum longa digeſtione, in qua multæ, & quaſi infinitæ expenſæ indigerent, cùm adhuc opus noſtrum non ſit incœptum: & quando lapis per artificium ſubtile natura metallorum cum dicto argento vivo exuberato fuerit creatus. Quoniam neceſſarium eſt, quòd noſter Mercurius miſceatur cum natura duorum corporum, & poſteà ab illis expellatur, antequam de illis poterit fieri elixir completum. Et ideo ſunt deluſi Artiſtæ moderni, qui credunt eſſe ad finem, quando deberent incipere, & faciunt projectionem cum magna abuſione, quoniam non integraverunt totum curſum naturæ completæ, qui durat per ſpatium duorum annorum, unde lapis eſt unius anni, & elixir alterius omni novo Artiſtæ, qui nunquam fecerit. Sed omni bono Artiſtæ experto, qui eſt ſubtilis habetur unus annus, & tres menſes, quia ſecundum quod corrumpitur, ſimiliter generatur. Idcirco ſi eſt expertus in ſua corruptione, tantum magis erit expertus in ſua creatione, quoniam id, quod corrumpit, hoc idem creat, & totum hoc per operationem ſit, quæ per nos clamatur ſolutio & congelatio, quas tibi dabimus per practicam ſcitam, & per nos cognitam in ſecunda parte hujus teſtamenti.

CAP. XLIII.

De Naturis radicalibus ad conſequendum & citius attingendum perfectionem, & naturam ſpecialiorem matrimonii. Et de virtute, quæ exit ab hoc matrimonio.

PEr hoc fili, cùm noſter Sol maſculus indigeat magis appropriata femella in natura, idcirco eligimus materiam magis coctam, per quam decoctionem

decoctionem ſua natura vertitur in naturam metalli medii, mediante quo noſtrum magiſterium melius completur cum magna perfectione. Ideo fili, tu debes eligere & cognoſcere meliores radices minerales naturæ, quæ ſunt magis approximatæ & approximandæ in natura aliquabili cum toto eorum ingenio. Cum quibus precor te, quòd noſtrum magiſterium teneas ſecretum, quoniam generans activè, & generatum paſſivè, eſſe debent in una ſpecie & forma conſimili, ſcilicet, forma metallina, quia ſic requirit natura, ſicut loquemur plenius in fine noſtræ theoricæ pro melius intelligendo perfectionem noſtri magiſterii, quod comparatur generationi humanæ, ratione diſtinctionis ſui ſexus aut generis. Sed licet dicta femella mineralis ſit de calidiori natura, quam prima quæ non habet aliquid de calore nec frigore complexionali, niſi in termino excellenter ſimplici, dicta tamen femella mineralis eſt frigida in natura complexionaliter ſui maſculi reſpectu, qui eſt calidior actu, quàm ipſa ſit ſecundum gradus naturales in complexione generationis. Et ſic ſecundùm diverſas actiones per naturam introductas, diverſæ formæ productæ ſunt in complexionibus diverſis de potentia in actum. Et ideo ſi femella eſſet adjuncta, & addita primæ femellæ ſimplici, quæ deſcendit à genere generaliſſimo intentione, quòd generatio de ipſis duobus fieret, femella mineralis in hoc caſu, eſſet dictus maſculus ratione ſui magni caloris, & teneret locum maſculi, ſed non eſt talis, ſicut maſculus perfectus agens, qui eſt dator formæ per actionem generationis, & in quo eſt generationis perfecta forma, quæ portat materiam in eſſe completo. Et quia licet in luna eſt forma activa & materialis, eſt tamen remota uſque ad certam gradualitatem, & illi convenit dare activum tale materiale, quod habeat poſſe dare ei certam formam ſpiritualem, quoniam aliter eſſet nimis tarda in generatione ſibi ſimilis. Et ad evitandum talem errorem, natura nobis oſtendit experientiam certam, qua virtutes ejus debent augmentari. Unde tibi dicimus, quòd hoc ſit ſui maſculi calore, tam in prima conjunctione ſolutionis ipſorum, quàm in ſecunda de ſui germinis reductione, tunc copiosè & in abundantia magna concepit femella noſtra in ſuo ventre humido ſui maſculi calore, quem poſtea reddit libenter cum magno impinguato & amplexatione craſſa in ſua reductione, & hoc per attractionem & appetitum, quos natura cepit de calore ſui maſculi in prima conjunctione. De hoc damus exemplum, prout potes videre de aquis, quę fluunt & defluunt per conductum fortium virtutum mineralium, quibus ſe adaquant & imbibunt, & per illas virtutes convertuntur in lapides, citius aut tardius, ſecundum virtutem mineralem, prout ipſa fuerit per ſuum locum continentem confortata aut debilitata. Et ideo confortamus noſtrę femellæ virtutem cum calore ſui maſculi, ut levius & ſine vi, ſed amicabili amplexu naturæ poſſit ſuum germen primum fermentare, & infra ſuum ventrem tractum, convertere, & congelare per calorem ſui maſculi, per quem calorem dictum germen venit in magnam & fertilem exultationem, & tunc nihil agendum in tranſmutatione naturæ, quia virtus corporalis femellæ noſtræ confortata, jam retinet & alterat nutrimentum cum materiali calore, & per virtutem attractativam eidem per concordiam naturæ infuſam, trahit ad ipſam, & ſic inſpiſſat per ſubtilem vaporem ſulfuris, qui eſt in noſtra minerâ in ſimilitudine fumi Mercurialis ſicci & ſulfurei in ventre cujus eſt ignis non urens nec ardens, qui eſt vicinus & amicus naturæ. Et ideo dicimus, quòd aurum eſt magis placens noſtro arg. vivo, quàm quodvis aliud metallum, ſicut manifeſtat ſuæ puræ naturæ conjunctio, virtute cujus arg. noſtrum vivum purè congelatur in ſulfur multum placens. Quare tibi dicimus, quod ubi hæc eſt virtus, ibi eſt propriè locus certus generationis noſtri ſulfuris, & tranſmutationis noſtri proprii germinis.

CAP. XLIV.

Quomodo Generatio non poteſt venire de qualitatibus nimis remotis. Et de differentia quæ eſt inter maſculum & feminam. Et de Calore Philoſophico.

POſt hæc fili ſatis tibi poteſt eſſe declaratum, quòd de femella nimis frigida, & maſculo etiam nimis calido non poteſt fieri generatio, propter extremitatem, & intemperantiam ſuarum qualitatum. Ideo capere debes aliam femellam, ſi vis noſtrum facere magiſterium, quæ ſit calidior, & habeat qualitatem frigoris temperati & complexionati, ac materialem humorem, reſpectu proportionis caloris ſui maſculi, ſecundum quod corpus naturale requirit. Nam à tali proportione fit patenter, & extrahitur generativa virtus de potentia ad actum. Vis ergo fili, quòd dicamus tibi, in quot rebus debes cognoſcere virtutem, qualitatem & quantitatem philoſophici caloris. In quatuor igitur rebus eum habes cognoſcere, ſcilicet, in ſubjecto, in quo eſt ſecundum naturam, quod eſt arg. vivum. Nam ſecundum qualitatem materiæ, vel proprietatem recipit propriam determinationem, ut patet elementis, in quibus eſt ſecretum ſecundum naturam, & hoc dependet à calore naturali in illo, quod eſt procedens ab informativa virtute habentem reſpectum ad cœleſtem virtutem, quæ eſt naturæ naturatæ informativa virtus, & hæc dependet à naturali calore. Tertiò habes conſiderare in virtute potentiæ generativæ ſimplicis, & iſta dependet à calore ignis communis ſimplicis benè informato. Et ultrà debes conſiderare proportionem hujus tertiæ virtutis inter alias, ſcilicet, quòd virtus potentiæ generativæ teneat in ſe captam formativam virtutem, ſcilicet calorem artificialem rectum gubernatum ab Artiſta reſpectu cœleſtis virtutis, & quod dicta formativa virtus, ſcilicet, calor artificialis excitans, captam teneat ſua temperantia magna, quæ ſit frigiditate contemperante ac temperante calorem ſtimulativum & cogente calorem, remanente in profunda compoſiti compoſitione. Nota, quòd ignis philoſophorum conſtat ex quatuor: igne videlicet innaturali oppoſito in ſubjecto proprio argenti vivi, ſicut præcipit Philoſophus, cùm dicit, quòd proprius ponatur ignis in corporibus, & calor naturalis ſimplex illius ſubjecti, eſt calor virtus informativa, & proportio iſtorum trium, quia ſi unus excedit alium, præoccupat ipſum, & diminuit ab actione ſua, ſicut per calorem digeſtibilem apparet, videlicet, quòd virtus potentiæ poſſit operari, & ſi non, quòd operetur ſub potentia virtutis informativæ & ejus influentiæ. Et quòd ſubjectum dictæ potentiæ non ſit excedens, vel caloris in quantitate, & hoc ſit per ſolutionem. Unde nota de temperamento ignium ſimilitudinariæ in quantitate ſubſtantiæ,

ſubſtantiæ, hoc eſt quòd non excedat in potentia dictam virtutem, tali actione, & quòd non diminuatur materia, nec ſit in qualitate contraria repugnans, & hoc habes ſcire, quod alterum elementorum debet poni in alterum. Et quanta proportio erit talis potentiæ in actione ſua, tanto erit activum productum majoris virtutis operativæ in ſuis naturalibus operationibus ſecundum curſum naturæ. Et quia fili fortè tibi videbitur impoſſibile eſſe cognoſcere ad faciendum magiſterium, nos tibi declarabimus clarius in ſecunda parte, cùm pro hoc faciendum tibi dixerimus, quòd addes ſolem & lunam quouſque patiantur eclipſim & ſunt in capite & cauda draconis, tunc fili feciſti unitatem de pluritate, de qua natura novam generationem faciet, quando dicta unitas in ſe pluralitatem continet eſſentialem, & non accidentalem, quę venit ex parte Mercurii vulgaris, qui accidentibus plenus eſt. Et ideo venit error illorum, qui decipiunt homines per ſuas accidentales tincturas, & credunt, quòd illud ſit argentum vivum noſtrum eſſentiale & ſubſtantiale, quod quidem habet majorem virtutem in centuplo, quam accidentale, quia operationes eſſentiales & ſubſtantiales nobiliores ſunt, quam accidentales, & melius in noſtro magiſterio. Et in illo caſu declinat ars ſimilitudine naturę, quia materię naturæ reſpectu materiarum artis, non ſunt niſi accidentia philoſophicè loquendo vel mediocriter. Quare opus eſt naturæ, quòd ſubtilius habeat formare creaturas ſuas omnes, & cùm ars non poſſit adeò ſubtiliter operari, opus eſt, quòd ei ſecundum ſuam potentiam ſuccurratur, & adjuvetur. Et hoc eſt, quòd ei non adminiſtretur materia tam ſubtilis, ſcilicet per pluritatem eſtentialis & ſubſtantialis materiæ per omnia ejus accidentia. Et quantò natura eſt magis eſſentialis per unitatem pluralitatis, tantò virtus eſt pluris majoritatis & magnitudinis in eſſentia activa & paſſiva, nec dicta virtus habebit in ſe operationem nec aliquod ſubjectum eſſentiale, in quibus benè ſe ſuſtentare poſſit ſine tali actione & paſſione. Et ideo talis pluralitas in noſtro magiſterio naturaliter deſiderabilis eſt.

CAP. XLV.

Quomodo ex unitate argenti vivi noſtri, quod eſt factum de pluralitate, exit virtus ſimplex aſſimilativa lapidis.

AB hac unitate fili facta in pluritate exivit quędam nobilis potentia, & unum ſecretum principium naturale, quod per ſuam ſimplicitatem à ſe tranſmittit foras de primis realibus entibus ad finem, quòd in illis manifeſtentur ſua ſecreta. Et ſic per ſimplicia ſecundaria revelantur potentiæ primæ ſpeciales in unum conjunctæ, quod nominamus ens reale, chaos, natura, origo, leo viridis, argentum vivum, unguentum, oleum, paſtura & liquor magni valoris. Ideo, quia multæ virtutes unitæ ſunt in unum potentia naturæ, per artem magiſterii gubernatæ. Et de illa exeunt operationes ſecundariæ, quæ ad generationem tendunt. Quia finis realium entium prædictorum eſt in fine primorum ſimplicium, & ſic eſt in toto curſu naturæ, ſecundum quod unum ejus reale per ſuam ſubſtantiam nobilem, ac ejus dignitatem habet plus vel meliorem virtutem, quàm aliud. Et quantò majoris virtutis eſt, de tanto ejus operatio eſt in majori & meliori virtute ac potentiâ. Et ideo in ſophiſticis operationibus poſſunt revelari omni inquiſitori hujus ſcientiæ & ſcrutatori ſecretorum naturæ, & ſuæ nobilitates ſecretorem, quæ ſunt in entibus realibus, quod dictum eſt, ſi ſciat ea conſiderare, per quas notitias ad magnum noſtrum ſecretum poterit devenire, dum tamen habeat primò notitiam de ſubſtantiis materialibus, à quibus exeunt entia realia de potentia in actum. Et ideo fili ſcias, quæ ſpecies ſunt in majori virtute, & illas ſub quibus partes individuales erant virtuoſiores reſpectu proprii generis ipſorum. Et ideo aliqua individualia ſunt in natura mineralium, quæ majorem & nobiliorem habent operationem, quàm alia, ſicut ſunt primò ſol, poſtea luna, & ſic ſecundum quod virtus eſt major in uno genere, quàm in alio, ſic ejus operatio virtuoſior eſt in illo, quàm in alio. Et ideo noli operari niſi in dictis duobus luminaribus, & in eorum mediatore, qui eſt noſter Mercurius, quia eorum operatio eſt nobilior & majoris virtutis in ſua ſpecie, quàm in aliqua alia. Et quando videbis, quòd pluralitas duorum convertetur in unitatem, aut totum in genus unum per potentiam principii activi & ſimplicitatis dictæ noſtræ materiæ, tunc omnes ubique in uno participant fines ſpecierum, & in iſto generis principio, & in iſta unitate fines individuorum incipient primorum, quas natura poſſidebit. Et ideo neceſſarium eſt, quòd corruptio iſtorum ſic incipienda & principianda ad diſſolutionem ſui generis novi, in quo ſua prima materia vel natura ſalvata eſt. Quare patet manifeſtè, quòd ſine ſimplicitate non eſſet potentia & dominatio in curſu naturæ, & ſine poſſe non eſſet ſpecies, & ſine ſpecie individualia non eſſent, quia neceſſarium eſt, quòd habeant eſſe ſub una ſpecie propria. Et ſic tibi revelatum eſt fili, quòd cum intenſa ſimplicitate omnia entia realia, & eorum naturæ movent ſe, & etiam phantaſtica, & quantò eorum major eſt motus, tantò melius potes cognoſcere, quòd virtus naturalis eſt majoris poteſtatis, & per conſequens ejus operationes, & ideo in majoritate, & in virtute motus, multiplicatur majoritas & virtus ſuæ operationis. Notitiam autem majoris virtutis habebis per notitiam amplioris motus, ſi ſcias ejus majorem finem cognoſcere, quia motus venit à potentia, & potentia à ſimplicitate, intellige corporaliter & naturaliter. Et ſimplicitas venit à ſubtilitate, & ſubtilitas venit à ſolutione, quę eſt finis corruptionis individuorum veterum vel antiquorum, Ideo dicimus, quòd per ſolutionem trahitur lapis noſter de potentia in actum, cùm de illa deſcendant entia realia concreta, quæ ſunt inſtrumenta omnium naturarum phantaſticarum & realium per confuſionem nobilis mixtionis, & inde veniunt omnia nobilia agentia, in quibus ſunt majores motus, & in nobilibus patientibus, in quibus ſemper moventur ſua agentia propria. Et quando motus habent majores virtutes ad agentia, unde recipiunt naſcentiam & originem immediatè, quam non habent in patientibus, de tanto ipſorum operatio eſt majoris virtutis in activis, quàm paſſivis. Et ideo Sol eſt majoris virtutis, & majorem inſtinctum habet generationis, & citius creandi ſibi ſimile, ratione ſui motus, quàm luna vel alius quivis planeta in toto curſu naturæ, ſicut homo majorem habet appetitum, quàm femina, & anima melius, quàm corpus. Si ergo fili ſcis talem maſculum appropriare tali femellæ, habebis puerum,

puerum, qui nunquam morietur, imò faciet mortuos vivere, & poſt mortem vivet cum illis.

CAP. XLVI.

Quomodo Artiſta debet conſiderare potentias duorum argentorum vivorum poſt conjunctiones ipſorum, & differentias ſui effectus reſpectu ſuorum effectuum.

POſtea fili non debes ignorare potentiam iſtorum duorum argentorum vivorum, quando ſcilicet ſimul conjuncta ſunt per diſſolutionem, cum unum ſit activum, aliud paſſivum. De iſtis duobus per concordantiam differentialem, quæ venit à potentiis & virtutibus unitis, exeunt quatuor naturæ principales, quæ vocantur alio modo quatuor virtutes naturæ regitivæ. Prima nominatur attractiva vel appetitiva. Secunda natura retentiva & coagulativa. Tertia natura expulſiva. Quarta quæ eſt continens, digeſtiva. Natura attractativa fit ex dominio caloris per ſiccitatem temperatam. Retentiva fit per dominium ſiccitatis. Expulſiva fit ex dominio humiditatis & conſtrictivæ frigiditatis. Et natura digeſtiva fit per putrefactionem, quæ facta eſt per dominationem caloris per moderatam ac temperatam humiditatem. Natura attractativa movetur à maſculo calido, & retentiva à terra patiente. Expulſiva movetur ab humoribus parentum, qui miſcent ſe in dicto genere, quod nominamus argentum vivum, quod quidem propinquius deſcendit a genere generaliſſimo. Et digeſtiva movetur à qualitate ignis corporis temperati cum ipſorum humore per decoctionem omnia ſimul immiſcendo. Quare nos vocamus & dicimus omnem meliorem partem totius compoſiti digeſtam & ſeparatam unguentum, animam aurum noſtrum & oleum. Unguentum, quod colorat & tingit & fundit & facit fluere omne argentum vivum ratione ſuæ perfectionis, quam acquiſivit per dictam digeſtionem, quia in eo frigidum converſum eſt in calidum, ſiccum in humidū, ponderoſum in leve, quodlibet per ſua media, & quilibet per ſuum motorem. Fili ſi neſcis differentias, quæ ſunt inter calidum & frigidum maſculum & fœminam, nunquam ſcies opus noſtrum facere. Scias quòd nihil poteſt naſci niſi ex femella & maſculo, nec aliquod germen generari niſi ex calore & humiditate. Fortitudines appetitivæ ſunt maſculinæ calidæ & ſiccæ, & ſunt ignis coagulantis. Retentivæ ſunt etiam maſculinæ, frigidæ & ſiccæ, & ſunt terra. Et fortitudines mundificativæ, aut digeſtivæ ſcilicet, alterantes ſunt femellæ calidæ & humidæ, & ſunt aer. Fortitudines expulſivæ ſunt ſimiliter femellæ frigidæ & humidæ, & ſunt aqua. Et quinta fortitudo vita eſt infantis noſtri, quæ amplius non eſt alicujus qualitatis, ſcilicet frigiditatis, humiditatis, ſiccitatis, & caloris, quia non amplius calida, ſicca, frigida, nec humida, neque femina, vel maſculus. Fili noſter infans habet duos patres, & tot matres, ideo delicatè nutritus eſt ab eorum tota ſubſtantia, regnat & regnabit in mundo, nec morietur. Fili fortitudines appetitivæ ſunt calidæ & ſiccæ, & ſunt illæ, quæ attrahunt, tingunt, & colorant, formant colores ſine ſeparatione vel alteratione, & iſtæ exeunt ab igne, qui eſt, eorum pater. Fortitudines retentivæ, frigidæ & ſiccæ ſunt illæ quæ adjungunt colores corporibus, & ea mollificant ligando forti vinculo dictas tincturas ſine ſeparatione aliqua. Fortitudines digeſtivæ, mundificativæ, ſunt illæ, quæ mundant & lavant immunditias corporum, & de ipſis extrahunt primam naturam & ipſam ardentem, accenſam, & illuminatam conſtituunt & ordinant, quia ſunt calidę & humidæ. Fortitudines expulſivæ, frigidæ, & humidæ ſunt illæ, quæ expellunt vitia mundi, & quando fit opus, ipſa tranſmutant corpora inter ſe ſimul, quouſque in illorum crudam naturam tranſierint, & pòſt, quando quodlibet elementorum, omnia verſa ſunt in unum, nunquam ſeparabuntur neque dividentur. Et ſicut quodlibet ipſorum fuit in corpus redactum totum, ſic etiam in corpus vertitur, & ſic per artem ſe componunt, & in unum adduntur, & adjunguntur eorum naturæ. Quinta verò virtus eſt illa, quæ totum facit, & omnia ducit & conducit ad finem ſuæ compoſitionis, & eſt ſpiritus quintæ eſſentiæ per naturam influxus in compoſitorum ſubſtantias ad finem, quòd ſua virtus per artem ſit reflexa, & infixa in ipſis corporibus.

CAP. XLVII.

Quomodo Lapis ſortitur diverſa nomina per ſuos diverſos effectus.

FIli, quando voles noſtrum magiſterium incipere, non opereris, niſi de naturis melius lucentibus. De quibus naturis melius lucentibus minor mundus creatus eſt, quas tibi nominabimus per ſuas proprietates. Scias ergo fili, quòd ſulfur eſt ignis, & magneſia eſt chariſſima noſtra terra, & ſecundariè eſt aer noſter, & argentum vivum eſt aqua noſtra viva, quæ fluit & currit per totum corpus. Sed ſpiritus ſecretus eſt aqua ſecunda, à quo omnis res habet accipere nutrimentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen illuminationem debet habere. Si autem operationem deſideras facere magiſtraliter, & per artem ſine falſo, neceſſarium eſt, quòd in coæqualitate naturali ducas omnes iſtas naturas, ſcilicet calidum & frigidum, humidum & ſiccum, maſculum & fœmellam magiſtraliter. Ex hac conjunctione patet principium generationis lapidis, & poſteà nutries per aquam, quæ ſecum portat in illum lumen & vitam, ac ſpiritum, coquendo æqualiter opus tuum cum reſidentia, conſtantia, exiſtentia, atque compone iſtud ſecundum compoſitionem illorum, de quibus vult componi, ſcilicet, Sol & Luna, & Mercurius noſter. Fili de diverſis naturis fundatur noſtrum compoſitum, quoniam corpus & quantitas ipſius à melancholia fiunt, tunc ignis, qui eſt cholera rubea compoſitus & additus eſt cordi vel epati ad benè digerendum illud, quod ad cor venit, poſt hanc digeſtionem materia per ignem digeſta eſt expulſa & truſa ad epar, cui additur aer, qui eſt ſanguis fluens & decurrens per omnes venas corporis, & tunc apparet color, quando in rubeum totum verſum eſt. Et aqua, quam phlegma vocamus, poſita eſt in pulmone, & aſcendit in lingua, & aliis oris inſtrumentis. Sic fili opus eſt tibi, quòd per ſcientiam & menſuram artis, addas naturas, quouſque corpora facta ſint ſpiritus per fortitudines accidentales introductas in curſu philoſophiæ noſtræ per artem magiſterii. Adde ergo duas naturas, quouſque traxeris totam naturam puram & lucentem, atque claram: nam de illis duabus debet una clara naſci, quæ totum genus ſuum illuminare debet. Cuſtodi tamen corpora in ſuis liquefactionibus,

factionibus, quando eris in opere, noli tranſcendere menſuram, quã ſigna naturæ tibi monſtrabunt in qualibet decoctione, quia natura in naturam mutatur, quouſque corpora in eo remaneant permanentia ad liquefactionem, & ad fuſionem, propter permanentiam materiarum fixarum, quæ ſunt noſtra ſecreta benè temperata & humida, in quibus corpora verſa ſunt per artem magiſterii, & ſunt unguenta, olea, fermenta, & animæ, & ſoles, qui lucere non ceſſant ſupra terram noſtram, atq; radiare, quare laborare oportet te, in attenuatione naturæ ad formandum corpus philoſophiæ, quouſque ſit aqua clara, quæ aqua vocatur aqua ſapientiæ, nam tota eſt aurum & argentum, delata in actionem elementorum ſpiritualium, in quibus quieſcit & gaudet quintæ eſſentiæ ſpiritus, qui totum facit.

CAP. XLVIII.

Quomodo Artiſta & Operator debet cuſtodire naturam ſpiritus quintæ eſſentiæ ſicut formam formarum. Et quomodo debet illam intelligere. Et de menſura ignis.

IDeo fili, neceſſarium eſt tibi cuſtodire naturam ſpiritus quintæ eſſentiæ, ſi vis aliquid facere, quæ quidem à prima cauſa dependet, ſicut forma formarum quæ poſuit ſe in dictis quatuor naturis honorabilioribus, & eſt nominata anima elementorum, lumen clarum, & ſpiritus quintæ eſſentiæ. Et quia omne formatum ſubſtantiale immediatè deſcendit ab iſta cauſa proxima quinta & nos clamamus eam matrem matrum omnium aliarum formarum. Fili non debes intelligere, quòd hæc forma & ſpiritus ſit nec calidus, frigidus, ſiccus, nec humidus, nec maſculus aut femella, ſed intellige, quod cauſa magnæ perfectionis ejus attingit ad quamlibet earum quatuor naturarum, nam ſine ſpiritu iſto non eſſet complexio in aliquo complexionato, ſicut manifeſtè cognoſcimus & videmus cum certa experientia in ligamento & complexione quatuor elementorum, quæ quidem contraria qualitate ſibi ipſis repugnant, qua repugnantia dictorum elementorum contrariorum non poſſent concordare quòd in unum redirent, niſi eſſet illud nobiliſſimum medium, quod confusè per omnia vadit elementa, & in qualitate ſuarum naturarum participat. Idcirco fili, ſi iſtud vis cognoſcere, illud eſt quòd ponit inter inimicos pacem, & ad illud convenit attendere, & gratia exempli, aer & aqua ſunt inter duos inimicos, aer inter calidum & frigidum, & aqua ſimiliter cum ſit inter humidum & ſiccum, ſcilicet inter aerem & terram. Et ideo quando volumus, quod ſiccum convertatur in humidum, capimus inſtrumentum quod eſt in aqua, quæ quidem participat per humidum humido radicali, ſcilicet, vapori humiditatis aereæ diſcordante à ſuo phlegmate aquatico, in quo ſpiritus quintus delatus eſt, ſine quo vapore, qui eſt materia noſtri germinis deportati in ſuo phlegmate quod deſcendens à dicto genere generaliſſimo, non poſſet congelari. Ideo tibi dictum eſt, quòd benè ſcias ſubſtantiam aeream diſponere lapidis noſtri, & ſubſtantiam terræ ejuſdem lapidis, quæ eſt ſua mater, quouſque ſint abſque ſeparatione benè conjuncti. Fili ſubſtantia aerea eſt materia noſtri germinis, quæ alio modo aqua nominatur permanens, humiditas cujus multum calida eſt, quia induta eſt proprietate ignis naturæ: & ideo opus eſt, quod ſcias eam diſponere & cognoſcere, ſupra quam terram debes eam congregare. Nam ibi eſt vis tota, omnéſque virtutes ibi jacent noſtri lapidis. Nam ſi ſubſtantia germinis eſſet congelata & converſa in ventre matris ſuæ, quæ eſt vas naturæ expirata aeritate, quæ ſuæ participat eſſentiæ per vim excitativi caloris, germen ſine anima remaneret, nec amplius haberet pulſum, neq; motum alicujus ſpiramenti. Et ſic ad modum terræ mortificaretur in albo colorato, quæ indigeret ſpiritu vivificativo, ſcilicet aere, in quo omnis res vivificatur, & inſpiratur. Quare terra noſtra abſq; ſpiritu iſto non portaret aliquem fructum, nam iſte ſpiritus eam perficit. Velis ergo fili aeritatem volatilem in terra ſua congelare, amoroſo nutrimento ignis appropriati, ſicut infans inter brachia matris ſuæ, videlicet, quòd dictus ignis ſit in iſto gradu proportionatus, quòd vim ſpiritus calidi & humidi non ſuperet. Nam ipſius ſpiritus natura calida citò reſolveretur per ignis improprii flammam, ſicut virtus magnæ flammæ virtutem parvę annihilat. Et debes in hoc caſu aſſimilare naturæ, ſcilicet, quòd non capias de igne elementali in generatione rerum naturæ, niſi inquantum indigebis ad proportionem excitationis ignis naturæ, qui movetur per totam materiam. Et de tali ſimilitudine natura, in qua eſt virtus generativa, eſt tua directrix & magiſtra. Quare ſcias eam intelligere. Nam ipſa magna ſapientia proviſa, & magna ſolicitudine in ſuo naturali opere non capit de igne elementali, niſi tantũ, quantum indiget ad informationem ſuæ materiæ. Sic fili debes tu facere, ſcilicet, ſpiritu humidum dictum infigere in ſuam terram, & ſuaviter deficcare per calorem, quem nominamus eſcateſim, ipſe enim patitur ſenſum naturæ, quia ſufficit ei, quòd ſiccitas terræ ſuſtentetur per ſiccitatem multum debilis ac tenuis ignis. Et cùm toto hoc per calorem ſubtilem dicti ignis ſua ſibi natura excitetur, abſque tranſgreſſione virtutis illius, quia per illam ſpiritus calidus ad profundius honorabilis materiæ penetrat & intrat, ſicut anima corpus intrat hominis ad vitam dandum. Fili, hæc eſt veriſſima ſubſtantia aerea, quam debes per ingenium naturale cogere, & eam in corpore fixare, ne mortificata remaneat. Et poſt hoc projicias ſuum phlegma cum omnibus ſuperfluitatibus, & tunc habebis ſubſtantiam terream benè diſpoſitam per humiditatem & calorem, ſine ſeparatione unius ab altera & totam converſam ad naturam aeris, quod ligamen factum fuit per dictam aquam, quæ eſt medium ſicci & humidi, & inceratio naturæ vocatur, aut naturalis, eò quòd natura facit eam per generationem & vivificationem rerum mortificatarum, quando per ſublimationem contermi nat ſiccum cum humido & è converſo. Hæc enim mixtio eſt naturæ, quia cum igne ſit, & ſine illo non. Ideo neceſſe eſt, quod de multum ſubtili terreſtri, & fortiter digeſto ac ſubtili calore aereo ſulfur ſit compoſitum, ſicut in vaſe naturæ; in quo dictum humidum & dictum terreſtre ſimul miſcentur ſubtiliter, & per minimas, & inſenſibiles petias, ſic ut minimum terreſtris ſicci & minimum humidi ad quantitatem unius grani de uno, & ad quantitatem ſimilem de alio congregentur ſimul tali modo, quòd unum nec aliud ſeparetur à partibus generis ſui, ſicut per eorum ſublimationem apparet manifeſtè. In qua certa & approbata experientia videtur, quòd hoc totum volat & aſcendit, vel in toto remanet inferius. Et ſic per artem invenitur, quòd nulla partium

ſeparatur ab altera, poſtquam natura hæc colligaverit cum majori & minori, & cum magna & miraculoſa ſolicitudine. Fili, hoc totum fit in prima noſtri lapidis creatione, & eſt alteratarum rerum mixtio, aliàs vivorum argentorum alteratorum unio, quæ poſſunt colligari in eſſentiali ſpiritus quintæ unitate eſſentiæ per alterationem, adeo quòd nunquam poſtea ſeparabuntur à ſuis homogeneitatibus, ſicut poſtea videbitur per experientiam ſublimationis, quæ poteſt aggregare hoc, quod de uno genere eſt. Poſtea non debes ignorare, quòd neceſſe eſt, ut medicina noſtra de una natura & uno genere componatur & componi debeat.

CAP. XLIX.

Quomodo Sublimatio ſeparat purum & mundum ab impuro & immundo, per ſubtilitatem ingenii artis & naturæ. Et quomodo debes intelligere animam. Et quid eſt Anima.

POſteà fili ſublimatio noſtra ſeparat totum purum & mundum, quod collectum eſt Mercuriali unitate, à fecibus groſſis terreſtribus & immundis. Et ideo tibi neceſſe eſt legere, ſcrutari, & multis conſiderationibus rationalibus ſtudere ſuper iſto regimine, quia hic eſt totum periculum, & utilitas tota, totúmque magiſterium, ſcilicet, puerum noſtrum informando, ac animam in corpus ejus inſpirando cum humore & calore veri luminis & clari quinti, quandoquidem tunc videbis tranſmutari materiam de colore in colorem, nec intellige, quòd hoc vi fieri debeat, ſed per ingenium & ſubtilitatem, quas à natura debes intelligere, nam per ipſius ſapientiam habet natura multam ſolicitudinem habendi, & deportandi materiã ad ſuam perfectionem. Quare ſi omni tempore deſideras opus invenire per naturam, adminiſtra ſemper naturæ diſponere ſuam materiam cum ſcientia tota in igne, ſecundum quod natura eum diſponere requirit & petit. Nam tunc ſuum proprium faciet debitum, quia format, collocat, & permutat materiam & non tu, quando eum reperit, quòd per artem reſpectu principiorum naturalium ſibi appropriato ſtabilitata eſt & præparat materia, tunc natura per ſolicitudinem & intelligentiam in obedientia materia totam perficit materiam. Et ſicut nihil habes agere niſi adminiſtrare naturæ, eò quòd nulla forma, excepta anima eſt, movens materiam ſecundum proprium ſuum actum, & ſine motu res non poteſt generari. Et ideo ab anima totus provenit effectus. Non quòd intelligas quòd hoc ſit ſecundum quod ſit organicum corpus philoſophicum, & habeat poteſtatem vitæ in animalibus, ſed ſicut operator eſt in artificio ſuo. Et ideo fili hæc anima non eſt virtus ſexta, ſed eſt virtus quinta quatuor elementorum, quæ ſupra reſultat, & de puriori eſſentia quatuor elementorum. Et ideo in ſphæra ignis quieſcit, & ibi habitat per continuum motum, & cauſa ſui motus eſt ejus calor excitatus naturalis per ignem ſimplicem elementalem, ſicut in eodem gradu. Cuſtodi ergo ipſum ne exeat præ calore nimio, & habeas eum in amore.

CAP. L.

Quomodo Naturæ elementales exeunt à maſculo & fœmina ad faciendam generationem.

CUm autem fili de quatuor naturis ſuprà dictis duæ à maſculo, ac aliæ duæ à femella dependent, unde vis eſt quòd inſimul habeant pati in mutatione ſuarum naturarum tantum, donec ſuprà dicta virtus quinta ponet ea in vera concordantia, & ligatura cum eis per talem ligam, quòd nunquam ad finem termini ſuæ mixtionis, aut per ſe aut per accidens ſeparatur ab eo quouſque per corruptam ſeparationem edictæ virtutis venit ad finem termini ſuæ commixtionis, & ſit de toto ſeparata, diſſoluta, & deligata à toto compoſito. Et tunc elementa potentiam non habent ſe retinendi, ſed ſeparata remanent, & diſligata elementariè unum ab altero, quando eorum ligamen, hoc eſt virtus quinta prædicta ſeparata & diſſoluta eſt ab eis, tanquam res confuſa & deſolata, quæ ſuum gubernatorem amiſit. O vos pueri, filii doctrinæ deauratæ, notetis hanc nobiliſſimam virtutem, ſi vultis quatuor elementa ſimul per unitatem ligare, quia ſine illa mixtio vera aurigraphiæ neque unio fieri poteſt ipſorum. Et cum iſta ſit ſuo temperamento quod ex nobili concordantia naſcitur cum propria menſura deſcendente à ſuperiori natura, quæ natura habet in ſe Philoſophiam & ſcientiam ſeptem artium liberalium, quibus operatur. Quoniam ipſa in ſe portat omnem Geometricam formam, & omnem rem terminat virtute Arithmeticæ ſuæ per æqualitatem numeri certi, & per notitiam Rhetoricalem, intellectum ſuum ducit de potentia in actionem. Vos ergo filii doctrinæ, debetis hoc inſtrumentum cognoſcere, ſi ſcire velitis & experientia certa videre virtutes influxas, & reinfluendas, tam naturæ ſapientia, quàm artis ſagacitate in ſuis compoſitis.

CAP. LI.

De Intentione, per quam ſit Unio quatuor elementorum. Et quomodo poteſt fieri, & quando, & quare eſt factum.

ANtequam facias fili unionem ſpiritualium elementorum, opus eſt ſcire, quòd per intentionem fixandi ea velis unire ad finem, ut iſta unitas fixari poſſit quouſque ipſa reſiſtere poſſit contra bellum ignis. Fili, ignis eſt proprietatis talis, quòd nullam rem corruptionem habentem pati poteſt, imo ipſam omnino ſecundum ejus potentiam annihilat cum ſua proprietate, vel quòd nulla corruptio poſt eum ſit per differentiam magnæ contrarietatis, quę eſt inter proprietatem ignis, & impuritatem aliorum elementorum. Ideo fili neceſſe eſt tibi, quòd primo habeas elemẽta præparare cum purgatione philoſophicali, quouſque tu habeas illam puram naturam, quæ puro elemento eſt appropriata, & primæ rei à centro ipſorum extractæ in forma cryſtallina clara & reſplendenti, & hic, id eſt, illud elementũ ignis dicitur, qui eſt incorruptibilis, per quem dicunt philoſophi, quòd corpora reſolvuntur in argentum vivum quem auferre ſapientia eſt. Quia jam tibi diximus in capitulo formæ majoris, quòd terra quam calcamus non eſt purum elementum, ſed elementatum à vero quinto elemento, quia in ſuo centro reperta eſt

virgo

virgo & verum virgineum elementum & ſic de aliis elementis intelligere debes. Hic iterum tibi dicimus, quòd omne illud, quod non erit de pura elementorum natura comburetur, & ex toto annihilabitur, & tunc ipſa elementa pura, clara, & munda removebunt,& terra reſplendens clarior cryſtallo. Et hanc purgationem faciet ſupremus creator quouſque magnus mundus in ſuam primam rem convertetur, ſcilicet,omnia elementa in ſuam primam eſſentiam, quæ poſtea ignem cœli non timebit, quia tunc motus naturæ ſupremæ in ſemet remanebit abſque aliqua corruptione. Sic Fili opus tuum habes huic operi aſſimilari, quod nominatum eſt minor mundus, purgationi magni mundi quouſque motus ei abſque aliqua corruptione permaneat. Et tunc amplius non timebit ignem, ſed ſimul omnia elementa magno quieſcent amore. Vide igitur quantum creatori ſummo tenearis, qui tibi dedit eſſe ad ſalvandum te,& talia tibi demonſtravit ſi ea videre vis aut habere. Ideo Fili, ſcito cùm nulla res imbuta corruptione poſſit pati vel tolerare ignem, nec ignis in ſe pati corruptionem: oportet, quòd Lapis mundus magiſtraliter trahatur ſeparatus ab omnibus immunditiis & fœtulentiis corruptibilibus, antequam præſumas eum fixare, quouſque ſit natura pura, quæ eſt res puro elemento appropriata & primæ rei.

CAP. LII.

Quomodo tota Subſtantia Lapidis eſt imprægnata igne ſpiritus quintæ eſſentiæ. Et de Gumma Philoſophorum.

SCias Fili, quòd ſubſtantia Lapidis noſtri eſt tota pinguis & igne imprægnata, in quo movetur, & eſt abſconditus ſpiritus quintæ eſſentiæ,& ibi habitat, ſcilicet in ſphæra ignis, cum Lapis noſter qui eſt ſpiritus quintus eſt totus igne plenus, & eſt in omnibus quatuor elementis diviſis, vel non diviſis, & in omnibus habitat draco, ſcilicet ignis, in quo eſt lapis noſter aëreus,hæc proprietas eſt in omnibus mundi compoſitis. Et ideo dictum eſt, quòd Lapis noſter eſt in omnibus compoſitis mundi, & per totum mundum per illos qui benè intelligunt, ſed differentia eſt inter Lapidem, & Lapidem.Nam temperamentum fieri non poteſt,niſi per fermenta, quæ habent neceſſario fixare Lapidem, poſtquam verſus eſt in naturam metalli,ſcil.ſulphur & argentum vivum & non exit fermentum de hoc vel hoc, ſed de Sole & Luna tantùm.Cùm nihil petimus, niſi quòd Lapis convertatur in ſuum ſimile, quia de ipſis eſt totum temperamentum, nec fermentum eſt antequam dicta corpora in ſuam primam materiam convertantur. Nam convenit, quòd de oleo & multum ſubtili terra fermentum ſit componendum,ſimiliter & medicinam per incerationem naturalem, ſolutionem & indurationem, quouſque ſit tanquam ſubſtantia una gummoſa. Et hæc gumma potentiam habet convertendi ad ſe omnem aliam rem, cui adjungetur. Fili, hæc gumma eſt noſtrum compoſitum fermentum, & ſimiliter medicina, quæ poteſtatem habet convertendi poſt ſupremam medicinam, quæ poſtea formata eſt de dicto fermento compoſito. Et dicta noſtra fermenta ſimplicia ſunt noſtra prima olea, de quibus compoſita noſtra fermenta facimus, quæ ſunt magni valoris medicinæ. Quare niſi ſcias duo corpora perfecta ad primam ſuam naturam reducere, non poteris ulla fermenta compoſita habere.

CAP. LIII.

De Virtute univerſali, quæ ſeparat elementa, & quæ conjungit ea, & unde illa eſt creata in univerſali cognitione.

CErtum eſt Fili, quòd quædam virtus influxa eſt in omnibus elementatis corporibus, quia ſine illa eſſe non poſſent, ſed in homogeneis rebus terminatis dicta remanet virtus in mineralitate perpetua, & eſt illa, quæ omnem calorem habet pati, ratione ſuæ perfectæ decoctionis in forma humiditatis liquoroſæ. Et ideo neceſſe eſt, quòd de metallis perfectis eam trahes, quia de ipſis venit noſtræ perfectionis terminatio & claritas quinti luminis. Hanc igitur virtutem extrahes per ſimilem virtutem, quæ eſt in rebus crudis non terminatis per extremitatem, ſed terminatis tantummodo à mediocritate, à quibus ſeparabis aquam, ignem, aërem & terram, & iſta quatuor elementa cruda ſunt imprægnata ſimili virtute, ſed magis cruda per ſuorum vaſorum materiam & ratione potentiæ ſuæ naturæ crudæ, debes attrahere naturam magis coctam, calidam, & humidam & aëream ſubtilem, quæ ingenio naturæ congelata eſt in ſpeciem & naturam metalli in ſua propria minera influxa. Nam iſta eſt magis propinqua naturæ, quàm prima, quia magis propinquè deſcendit à forma formarum, quæ nullo tempore adjungit ſe, nec convertitur in formam metalli, neque faciet, quouſque habeat in ſua natura cruda & pontica & amarum metallum,& quòd illud crudum paſſum fuerit cum cocto, & contra coctum per crudum. Et tali modo, Fili, velis antiquam formam recipere cum omnibus ſuis partibus ſubſtantialibus, quia hæc eſt vera ſpecies & pura natura claritatis veræ, & per novam velis eam corfortare, vel ejus augmentare vires per cœleſtis influentiæ adminiſtrationem. Nam opus eſt, quòd natura juvetur à natura, & inferior ſuperiori indiget, ſicut materia fœmellæ indiget confortatione: & quòd perficiatur à materia maſculi ſui, ſicut diximus, quòd virtus maſculi temperata in calore & humore, temperat ac confortat virtutem paſſivam, ad retinendam germinoſam virtutem, & rumpit, & ducit omnes frigiditates ſuas exceſſivas, ad remotam regionem per ſuum appetitum in virtute cœleſti, quæ dicitur forma, & mater formarum, deſcendens in virtute conjuncta cum propinquiore natura metalli, cum ſua virtuoſa & ſubtili influentia, implendo formas medias, ſecundum genus & formam materiæ, cum complexione veriſſimi amoris. Nota ergo Fili has tres virtutes. Prima enim deſcendit à primo motore, aut à motu ſtellato, & ſuis figuris. Et iſtam in noſtro teſtamento nominamus primam formam formarum. Hæc eſt prima forma, per quam inferiores materiæ tranſmutantur de forma in formam tantùm per curſum & inſtitutionem naturæ. Et de iſta forma natura ſatis habet ad formandum,& ponendum de potentia in actum ſua prima compoſita per materias elementorum. Et iſta forma non poteſt obediens eſſe arti. Secunda virtus eſt virtus infuſa in materiis elementalibus compoſitis, quam trahere ab illis materiis opus eſt tibi in quibus eſt, per modum convertendi genus ſuum ad primam ſuam naturam, vel appropinquandi, quantum eſt poſſibile ſuæ primæ rei, & hæc eſt arti ſufficiens, quia materialis eſt. Et in hoc puncto ars non poteſt

poteſt aſſimilari naturæ, quia dare non poteſt formam ſubſtantialem rebus, ſicut facit natura per ingenium ſuæ nobilis operationis, & intentivæ. Et ideo neceſſe eſt arti, quòd ad naturam recurrat ad obtinendum de ſuis ſubſtantialibus formis, quas jam creavit, ad formandum unum corpus cum tali potentia, quòd mas ipſum nunquam teneat: & docere te, quomodo poteris illud corpus trahere à ſuis compoſitis creatis, & tibi oſtendere ſuam creationem, qualiter convertit materiam de potentia in actum generationis. Artiſta igitur, Fili, ſubtilis habet multum inſpicere, qualiter operatur natura, ut per artem ei aſſimilari valeat & eam inſequi, quantum eſt poſſibile, & illud, quod non eſt poſſibile, quòd per ingenium intellectuale ſciat ſupplere ad defectum naturæ, ſi rem noſtram deſiderat, quæ perficitur per naturam, & illa ſimpliciter naſcitur de tertia virtute, quam intelligere potes per ſecundam. Et quamvis dixerimus, quòd ſunt tres formæ, non eſt tamen, niſi una tantùm ſola, quia non accipit finem terminationis, niſi per naturam ſui generis, in qua per curſum naturæ influxa eſt & capta & condenſata per illam in formam ſubſtantialem, ſine qua nulla res mundi poteſt vivere. Et ad hoc faciendum intelligere nos fortificamus ad aperiendum intellectum humanum, ut ſciamus, quòd dicta virtus eſt influxa humidis radicalibus, quæ ſunt imbuta in partibus eſſentialibus rerum compoſitarum Mercurialium, & elementorum purorum, & non purorum, quia de dicto humido factæ ſunt omnes partes eſſentiales omnium Mercuriorum, & omnium, quæ in mundo ſunt. Et per hanc omnia, quæ habent crementum & nutrimentum, creſcunt & nutriuntur. Fili generaliter tibi loquimur in omni re, & ſi intelligas ea, quæ tibi revelabuntur, ea tene ſecreta. Nam talis eſt hæc virtus, quòd ſine ipſa non poſſis ligare, nec ſolvere, formare, tranſmutare, deſiccare, calefacere, humectare, neque animam in corpus ponere, per hanc autem elementa ligantur. Et niſi, Fili, per theoricam naturas intelligas, nullo tempore per practicam ſcies opus tuum corrigere, nec eorum menſuras intelligere, ſed potiùs in errorem cades, deviando per punctum contrarium, qui jacet in caſu fortuito.

CAP. LIV.

De Natura menſtrualis fœtentis, in qua eſt ignis contra naturam. Et de Re, quæ corrumpit totam naturam.

POſt hæc, Fili, volumus tibi revelare naturam menſtrualis fœtentis, in quo ignis contra naturam eſt, qui totum Lapidem noſtrum in quendam draconem tranſmutat fortem, gutturoſum, qui ingroſſat & imprægnat matrem ſuam. Et dicimus, quòd natura ipſius eſt in ſua nativitate prima in complexione frigida & ſicca in quarto gradu, & ſubſtantia ejus eſt pontica: ſed per ſuas digeſtiones & decoctiones de natura in naturam mutatur, & de ſapore in ſaporem. Nam cùm materia ſubjectum ſit tranſmutationis, ſtatim ipſa per ſuum proprium numerum in ſe contrarietatem recipit. Et ſic etiam movens ſecundum id, in quo licet contrarietatem poſſedit, contrarietatem tranſmutationum, ſecundum contrarium captum illius entis, à quo movetur contrarietas. Nulla res aliam corrumpit, niſi illa, quæ ſuperat aliam in qualitate contraria, ſicut eſt calor & frigiditas. Et niſi ſit ejuſdem generis, ſicut calor tolerabilis & intolerabilis deſtruens naturalem ſenſum. Et ideo parva flamma citò devaſtatur per majorem, ratione ſuæ excellentiæ magnæ, quam habet contra illam. Nam humidum, quod magno tempore nutriret ſuam parvam flammam ac longius comburitur & conſumitur parvo tempore per magnam flammam, & tunc aboletur parva. Et ſic tibi ſit revelatum, quòd omnes res naturæ in uno momento factæ ſunt, & in uno momento corruptæ. Et poſtea in alio momento conſtant & ſunt, quoniam omnes contrarietatem habent, & in illa contrarietate aliæ res ſunt excellentes, & ſunt omnes unius generis, & aliquæ aliæ omnino contrariæ, & in omnibus tamen hoc ſuperantur virtutibus. Et ideo in eis operantur continuatim in illis, & continuatim patiuntur, quare potes intelligere Lapidis noſtri corruptionem per vitæ noſtræ abbreviationem longitudinemque & durationem ejus, ſecundum complexionem aëris continentis. In hoc magiſterio Fili, duobus aëreis indiges, unus eſt temperatæ complexionis, & per iſtum Lapis noſter generatur, quia in eo virtus vivificativa, quæ eſt ſicut inſtrumentum animæ ad corpus. Alius aër eſt complexionis non temperatæ, ſicut ponticitas terreſtris acuta & amara tibi certificat. Quare tibi ſit revelatum, quod de natura frigida eſt in quarto gradu, & calida, in primo: frigiditas eſt cauſa ponticitatis. Caliditas verò cauſa eſt amaritudinis & acuitatis, per quam acuitatem fœtet & pungit multum, & habet virtutem aperitivam & inciſivam, ſicut apparet per ſuæ actionis potentiam. Nam illud, quod pungit & penetrat, facit unum ab altero ſeparari, & comminuit & corrodit. Et ideo potes cognoſcere, quòd res acutæ inter alios ſapores, qui ſunt de caliditate cauſati, ſunt magis calidæ, quàm aliæ, quia nullam poſſunt impreſſionem facere talem, ſicut fecit illa, quæ à caliditate excellenti procedit. Et ideo talis res ſic complexionata per ſuum calorem poteſt ſemper diſſolvere & reſolvere humidum, & in vaporem convertere, & illud putreſcere, virtute caloris innaturalis, vel ejus impreſſione, quæ quidem à noſtro argento vivo venit, cujus amaritudo deſcendit à natura lapidum, & eſt acuitati vicina, quia rodit & pungit, ſicut acutum ponticum, ſed non ita profundè. Et ideo reputata eſt ſubſtantiæ groſſæ, prout alias patet experientia. Nam quando calidum acutum incorporatum cum amaro in forma aquæ humidæ, ingreditur magis profundum corporis diſſoluti, & corpus ſi ſit continuatum in partibus humidis, impediunt partes groſſas ſalis, quæ non poſſunt intrare corpus cum calido acuto. Et ideò cùm ſit ſequeſtratum à ſuo loco, non potuit humidum habere, in quo poſſit continuari, ſed capit ſe ad congelandum in profundo ſui vaſis, & remanet metallum diſſolutum & imprægnatum à calido acuto in forma aquæ, unde exit noſtrum argentum vivum, id quod ab eo eſt diſſolutum. Ratio quare ſal apponitur eſt, ad extra trahendum ignem contra naturam, qui Lapidem noſtrum corrumpit. Alia ratio eſt, quia abſterſivum eſt, & mundificativum unctuoſitatis. Indiges tamen conſervare pondus, quia non expedit, quod amarum ſuperet calidum acutum, ut non impediat noſtri Lapidis putrefactionem. Quia nullum animal poteſt generari per ineptitudinem & inhabilitatem ſuæ putrefactionis. Natura animalis, quæ eſt in noſtro menſtruali, talis eſt, quòd mortificat, & obſcurat omnem rem, & obumbrat atque denigrat aërea

noſtra

noſtra omnia, & omnem animatam rem corrumpit, & deſiccat res virides, & humidas naturales, quæ ſunt generatæ, aut in via generationis, acerbat res dulces & ſolutas, & reincrudat res coctas & terminatas, & facit de calido frigidum, de ſicco madidum, de duro molle, de ponderoſo leve, de groſſo ſubtile facit. Et hæc omnia facit à propria natura ſua prima per operationes certas. Item alias potentias habet meliores, quia vivificat omne mortuum, omne nigrum dealbat, omne animatum generat, res ſiccas humectat, hæc à combuſtione conſervat, dulcificat & dulceſcit res agreſtes, humidas & frigidas lenit, res ſiccas, amaras, & calidas molleſcit, & in temperatam complexionem portat, & reincrudatas in majorem decoctionem ducit, de frigido calidum facit, de ſicco humidum temperatum, de levi ponderoſum cum mediocritate, de ſubtili facit groſſum, quod cum ſimplo participat, ſimplex condenſat, rarificat ſpiſſum, & ſic operationes contrarias habet quæ ſunt operationes naturæ. Nam quando congelatum eſt diſſolvit, quando diſſolutum eſt congelat. Non mirum ergo Fili, ſi virtus talis menſtrualis ponatur in corde tuo, & diligenter perquiratur, cum ſit generatrix & gubernatrix totius naturæ. Et iſta eſt res vilis, quæ per ſeipſam vertitur in rem nobiliſſimam, mirabilem, ac pretioſiſſimam, quam rem non credidiſſemus, niſi vidiſſemus ejus effectum. Nota, quòd hæc virtus recipit animationem & finem à ſuo elemento. Et ſuper hoc videas capitulum in noſtra practica, quando dicemus de corpore & ſpiritu, ſimul dando exemplum de generatione humana. Et de iſta dicemus adhuc in cap. 27. & alibi in 48. 49. ante. Sed ſpiritus ſecretus. Quoniam ibi intelligitur de proprietate indurationis menſtrualis, quæ participat inter duas operationes, ſcilicet inter durationem, & mollificationem. Et hoc benè ſi intelligis, cognoſces, quòd virtus mineralis, ſive in terra ſive in aqua portatur, & deportatur, & conſidera benè ſuper potentiam ſuam, quia non recipit determinationem, niſi à ſua propria materia, & recorderis, quod poteſt eſſe terreſtris vel cœleſtis per intromiſſam virtutem quæ in aliquo ab agente extraneo ſuffocari non debet. Sublima ergo Mercurium in quo eſt talis virtus, quia ſublimatus virtute ſua congelabit Mercurium in altam medicinam. Sed non fiet niſi ſublimatus. Unde dicit Avicenna, quod primò noſter Mercurius debet ſublimari, & primum quòd debet fieri in opere, eſt quod ſublimes Mercurium.

CAP. LV.

Quomodo Artiſta & Operator ſe habituare debeat ad inveniendum dictum Menſtruale, & intelligere naturam ſuam.

POſt Fili Menſtruale quærendo, ſine quo nihil naturaliter fieri poteſt, opus eſt ad naturalia principia recurrere, ad illa, ſcilicet, in quibus naturam incipit immediatè operari, quæ quidem principia naturalia ſunt adhærentia multum curſu naturæ ſuis propriis ſubſtantiis, ſicut ſunt prædicta humida radicalia, quæ per eorum naturalem calorem excitatione ignis ſolis terminantur & finiuntur in ſubſtantiam metalli, quòd nunquam poſſibile eſſet fieri, niſi naturæ metalli participarent. Quare dicimus, quòd hæc radicalis humiditas non eſt niſi argentum vivum ſubſtantia calore ſulphuris imprægnata. Et hic ſulphuris calor, eſt cauſa congelationis humidi radicalis Mercurialis, & ſuæ terminationis in metallum perfectum. Ergo patet, quòd illa metallina humiditas jam terminata in formam metalli habet actualiter potentiam & naturam menſtrualis, & ideo vocata eſt prima noſtri Lapidis extremitas. Apparet ergo, cùm Lapis noſter à natura ſua proveniat, quòd diſſolvitur & reſolvitur in illud, abſque præjudicio ſuæ naturæ, & ſui crementi, cum primum regimen & gubernamentum Lapidis noſtri ſit reſolutio & terminatio ſua in argentum vivum, & ideo declaratur tibi, in qua forma Lapis noſter eſt tractus tam à corporibus, quàm ab argento vivo. Quoniam natura menſtrualis fœtentis erat, & eſt adhuc eorum continens cum natura argenti vivi, cùm per calorem illius in naturam metalli ſit congelatum: quia calor illius multiplicatus in ſubſtantiam argenti vivi, eſt ubique in ſubſtantia humida argenti vivi vaporaliter mixtus, primæ virtute mixtionis vel continuationis homogeneæ in forma liquoris aut aquæ claræ. Et per ſimilitudinem principii naturalis dicimus, quod diſſolvere facias Lapidem, quouſque ſit factus aqua, quod argentum vivum vulgare facere nequit, propter defectum caloris & humorum, in quo neceſſe eſt, quòd Lapis continuetur in forma liquoris, cùm non fiat tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium. Igitur apparet, ſi bene nos intellexiſti, quòd Lapis ſine menſtruali non poteſt in humidum diſſolvi, quod eſt ſpiritus fœtens unde aqua viva extracta eſt quæ nobis apparet ſicca. Nam argentum vivum vulgariter intellectum in ſua pura exiſtens natura, non poteſt aliqua corpora mutare, niſi in ſuam naturam in quam commutatum convertitur, quando mutatur, ſi ſit aqua clara in aquam claram mutat. Et niſi mutetur, non poteſt mutare, niſi in ſuam naturam. Et iſta mutatio ſit per rationes capituli præcedentis. Et hoc quia imprægnatur tali virtute, quæ ſemper determinationem recipit in materia, ſive fuerit materia terrea, ſive aquea: & ideo plures decepti ſunt, qui præter rationem credunt, quòd argentum vivum tale vulgariter intellectum, poſſet per naturam, quæ in ipſo non eſt, corpus in aquam vitam tranſmutare, ſed totum non valet unum ficum putrefactum. Ideo intellige ut prædiximus, nam ſic intellectum, videlicet vulgariter, non tranſmutat corpora Solis & Lunæ in aquam humoroſam, niſi ſecundum ſuam naturam alteratione modica, quam appellamus propriè combuſtionem & perditionem elementorum realium, & confuſionem ſpiritus animæ & corporis. Ratio eſt, quia non habet rem quæ participat inter corpus & ſpiritum, ſcilicet argentum vivum prædictum, & metallum perfectum. Et hæc res eſt illud medium, quod potentiam habet faciendi contrarias operationes, ſcilicet elementa diſligandi & illa ligandi & ab omni combuſtione & combuſtibilitate conſervandi contra bellum ignis. Et tamen oportet, quòd ignis excitans ei moderetur, quoniam ſicut plumbum adjuvat argentum, quando examinatur, & cuſtodit à combuſtione contra pugnam ignis, & eſt ibi plumbum loco medii poſitum inter argentum & ignem, ſic illud medium defendit elementa à combuſtione, & adjuvat, & jungit per proprietatem ſuæ naturæ, corpus cum ſpiritu, & ſpiritum cum corpore. Et ideo clamamus ipſum medium inter corpus & ſpiritum. Sed eſt adhuc aliud medium, quando corpus conjunctum eſt cum ſpiritu & è contrà, & illud eſt generi metallico propinquiſſimum. Unde per media fit tranſitus ad extrema perfecta, per

quæ

quæ patet, quòd nullus tranſitus fit de uno contrario in alìud, niſi per mediam diſpoſitionem, prout tibi per figuram arboris practicalis declarabitur. Fili diſpoſitio illa eſt media illa, quæ participat mollitiei argenti vivi in primo ſuo eſſe, & duritiei metalli in alio latere. Cùm de propria ſubſtantia illius natura ſua poſuerit de potentia ad actum, & de facto ponit, ideò tibi reveletur, quòd extremitas immediata in opere naturæ & primò eſſe eſt argentum vivum non tamen tale ſicut ſcimus facere per artem. Et ideo illud nos accipimus, pro menſtruali in reali. Et in alio latere ſunt omnia metalla, quia in ipſis repertus eſt finis circularitatis perfectæ operationis naturæ. Media diſpoſitio iſta duarum extremitatum, eſt argentum vivum extractum à dicta prima extremitate. Quod quidem appellamus menſtruale in opere artis in forma aquæ claræ factæ ingenio naturæ, quæ in ſulphure congelatur. Quare dicta eſt aqua ſicca, non aqua nubis aut phlegmatica, ſed aqua cholerica, igne calidior. Sed principia vera radicaliter nata, de quibus operatur natura illud, quod ſuprà dictum eſt, ſunt veraciter ſulphur & argentum vivum. Unde exeunt extremitates duæ, quæ multum remotæ ſunt cum proprio medio, quæ neceſſarium eſt quod ſcias, ſi velis principiare, & incipere reſpectu naturæ & ſcientiæ, qualiter ſermone ruſtico nominantur.

CAP. LVI.

De Principiis naturalibus confuſis. Et quomodo generantur per virtutem ſucceſſivæ operationis in aliis Naturis.

Principia naturalia confuſa in opere naturæ, ſunt ſpiritus fœtentes & aqua viva, quæ vertitur in aquam ſiccam, & tunc dicta eſt medium reale. Spiritus fœtentes ſunt media ſecunda, quæ participant inter corpus & ſpiritum. Et alio modo nominatur ſulphur & ignis. Et ſunt quemadmodum ſperma maſculinum, quod eſt medium activum inter menſtruum & fœtum. Et aqua viva eſt argentum vivum congelatum in ſulphur, ſicut menſtruale, quod congelatur in ſubſtantiam embrionis. De materia iſta poſtmodum ſucceſſivè in ſuo proprio vaſe minerali generatur & creatur, ſcilicet, in ſuæ terræ viſceribus, vel venis mineralibus quædam fumoſa ſubſtantia, ſubtilis multum, quæ vaporaliter conjungitur in unum, & illic coquitur & depuratur multum. Poſtea ſupra illam venit virtus mineralis ſulphurea in forma vaporis ſicci, quæ eam penetrat, & congelat amoris ligamine tali, quòd nunquam ſeparabuntur. Dum tamen maſculi virtus ſuperet femellæ virtutem per coæqualitatem rei quintæ, tunc remanent in una re fixa per artem temperamento decoctionis naturalis, quam habuit materia in ſua minerali forma, quod humidum Mercuriale à ſicco ſulphureo, neque ſiccum ſulphureum ab humido Mercuriali nullo ſeparabuntur tempore, quoniam ſunt unita per actionem & paſſionem in illud materiale medium, in quo metalli forma eſt planè conſtituta, non quòd ſit argentum vivum in tota ſua natura, cùm pars ſuæ naturæ jam ſit alterata per coactionem, aut conſtrictionem, quas ſuæ ſubtiles partes acceperunt via colligationis vaporis ſulfuris, nec per hoc ſulfur in tota ſua natura. Quoniam ſi eſſet ſulfur, cremaret ſubſtantiam argenti vivi per eminentiam actionis ſuæ dominationis. Et ideo, quoniam virtus ſulphuris non dominatur ſuper virtutem argenti vivi, nec poteſt ſuam claritatem metallinam conſumere ſpecificam, ſed ſolummodo congelat eam, & fixat uſque ad gradum poteſtatis ſuæ virtutis ſub conſervatione ſpeciei metalli, quam argentum vivum tenet materialiter, ſecundum ſuam naturam, & talis proportio ſulphuris & argenti vivi conſtituit ſpecialiter formam & ſpeciem talis metalli, à quo vapor ſulphuris & argenti vivi erit auri, vel argenti, vel alterius metalli corpus. Et omne illud venit à diverſa depuratione dicti vaporis digeſtione, vel decoctione, quam accepit in propria ſua minera. Et ideo bonus Artiſta capit metalla pro mediis in opere magiſterii, & ſpecialiter Solem & Lunam. Ideò, quia iſta duo venerunt in coæqualitate temperata, & multùm depurata de ſulphuris & argenti vivi ſubſtantia cocta pura, & benè digeſta ingenio naturæ, ad quam proportionem Artiſta in vanum ſe vexaret, ſi à principiis naturalibus ſine realibus mediis pro intentione faciendi velit incipere.

CAP. LVII.

De Materia Sulphuris proportionati, & de æquipollentia ſua ad operationem naturæ.

Fili, hæc eſt metallica materia, in qua noſtrum ſulphur proportionatum eſt, quod natura ſagax nobis paravit, ut diximus, quo mediante noſtrum totum facimus ſecretum magiſterium. Quare noli ignorare, quòd illud, quod eſt dictum ſecunda extremitas in opere naturæ, dicimus medium in noſtro Philoſophico opere. Nam opus eſt, quòd per artificium ſuppleatur illud, quod natura reliquit, nam potentiam non habet tranſeundi motu ſuo ultra generationem metalli, quia ſuam circulationem complevit. Poſt hæc tibi relucere debet, & ſubvenire manifeſtè cauſa & res perfectiva, manifeſtata omnibus experientiis, quòd humidum metallorum in ſuis calcinationibus non poteſt conſumi, neque ab eis ſeparari, ratione ſuæ homogeneitatis unionis elementorum, quæ paulativè ſunt ligata & conjuncta ſimul. Sed humidum Lapidum ſeparatur, ut in eorum calcinatione patet, tantummodo per ignem abſque medicinali applicatione. Et hoc eſt, quòd humiditas in groſſa Lapidum ſubſtantia terreſtri non eſt ligata per ſiccum in miniimis partibus unius & alterius, ſed in groſſis & in pluribus partibus humidi & ſicci. Contrà eſt in materia vitri, per quam materiam ars vitrearia ſubalternatur iſti arti. Quare dicit Philoſophus, quòd vitrum ſit tibi exemplar in noſtro magiſterio. Et hæc eſt cauſa, quare humidum Lapidum, & mediorum mineralium; ſunt atramenta vitriola, & azoquea, Marcaſitæ, Alumina, Sales & Baurax, quæ non habent humiditatem ſuam in natura fixam per ſiccum materiale, ſed eſt volatile ac fugiens ab igne, humiditas autem metallorum eſt fixa permanens in igne. Ideo tali aqua fixamus aviculas in aëre volantes virtute Lapidis noſtri, qui de ipſorum ſubſtantia propria creatus eſt. Apparet igitur, quòd argentum vivum noſtrum materialis eſt ſubſtantia, & humiditas radicalis omnium corporum liquabilium. Fac ergo corpora eſſe aquam liquefactionis, faciendo & fundendo in argentum vivum. Nam cùm ipſum ſit elementum principale dictorum liquabilium, cùm liquantur, reſolvuntur in ipſum. Et ſulphur eſt pater. Et ideo dictum eſt medium in opere naturæ, ſed

argentum

argentum vivum & metalla dicta ſunt extremitates ſuæ, quia ſunt materia inceptionis, & materia finis. Et ideo tibi poteſt apparere, quamvis teneamur aſſimilari noſtrum magiſterium, quantum eſt poſſibile operationi naturæ, quòd non poſſumus tamen propriè ſuam inſequi naturam niſi per operationis modum, & non capiendo materiam crudam, ſicut ipſa facit in ſuo primordiali principio, quamvis ſine ipſa materia incipere non poſſumus, cùm ipſa res neceſſaria, & cùm neceſſe ſit, quòd metallum totum, quod eſt ſulphur & argentum vivum in iſto ſe habent reincrudari, in ſequendo ſimilitudinem operis naturæ in noſtro magiſterio cum propinquioribus materialibus, ſicut convenit ſcire omni ſapienti Artiſtæ.

CAP. LVIII.

Quomodo Ars corrigit & ſupplet fortitudines, quas in materia natura invenit, per mutationem illius in actione puræ formæ.

FIli, ne tædeat te, nec diſpliceat ſermo & doctrina, quam dabimus, quia per artem ſcitam nos corrigimus & ſupplemus fortitudines & virtutes naturæ. In adjutorio ejus nos per artem incipimus operari, ubi natura dimittit opus. Cùm viſum ſit, quòd metalla tingere non poſſunt, niſi quantum ipſorum natura extenditur per potentiam ſuæ primæ circulationis, ſuæ naturæ ſulphureæ. Et ideo factum eſt opus certum, in noſtri generatione Lapidis, ut eorum tinctura magis accreſcat, quàm erat in ſua natura ſive comparatione. Si ſcias, Fili, lavatorium noſtrum, tu poteris argenti vivi lavare naturam, tali modo, ad quem natura ullo tempore non potuit pervenire, quod illa natura argenti vivi fiet elixir completum. Sed cum in natura, & in ſuo opere argentum vivum & metalla ſint extrema, & extremitates, nec habeant poſſe conjungendi ſe, niſi per virtutem diſpoſitionis mediæ, quæ eſt inter mollitiem argenti vivi, & duritiem metalli, quæ per iſtam mediam diſpoſitionem conſtat una obedientia naturalis, quæ eſt cauſa conjunctionis inter corpus & ſpiritum, ſicut eſt in omni generato & generabili. Item in natura ſunt plura media, quorum duo ſunt puriora, & magis viſcoſa, quàm alia, ſicut ſunt azoquea, vitriola viridia cum natura lapidea, quæ eſt Sal & natura Lapidum. Fili adjutorio naturæ hujus vilis materiæ procreatur Lapidis noſter, quem tantùm quæſivimus, quia medium eſt in opere naturæ inter ſpiritum, & corpus materiale ſicut ſulphur in materia argenti vivi. Et ideo natura mediante illo convertit argentum vivum in metallum perfectum, quod metallum in noſtro magiſterio ratione ſuæ depurationis dicitur medium reale, inter corpus & ſpiritum. Corpus dicitur, quando eſt terra combuſta. Spiritus verò, quando tractum eſt à corpore in forma aquæ claræ, argentum vivum dicitur. Intelligas, quòd in opere naturæ ſunt propria duo media electa inter omnia alia, ſcilicet azoc prædictum, & ſal naturæ, qui argentum vivum convertit in liquorem ignis, unde ſulphur creatur, quod argentum vivum congelat. Fili pari modo habemus in noſtro magiſterio duo, quæ natura nobis dedit, & depuravit à ſuis mediis confuſis, & ſunt aurum & argentum quæ ratione ſuæ naturæ puræ majori perfectione participant. Quare noſtri Lapidis extremitates in ſua creatione eſt argentum vivum extractum à corporibus in ſuo primo latere. Et in ſecundo eſt Elixir completum, quod eſt ultimum noſtri Magiſterii Lapidis, & complementum Magiſterii noſtri. Poſtea Fili, deſcendemus per gradus certos extremitatum, & mediorum, uſque ad finem, ut intelligas media, per quæ de gradu in gradum natura tranſit, eundo ad extrema, ſecundum perfectionem, & plus & minus. Nam in hoc eſt notitia totius operis naturæ ac omnium ſecretorum ſuorum, & per conſequens totius alterius ſcientiæ.

CAP. LIX.

De Natura extremitatum argenti vivi noſtri.

HAbes ergo noſtri Lapidis extrema. Nunc argenti vivi noſtri dicemus extremitates. Et dicimus quòd extrema ejus in latere primo cum tota ſubſtantia ejus, ſunt aquæ leonis viridis cum metallo conjuncta, & in ſecundo latere, Lapis qui creatus eſt, & illorum medium eſt Sol & Luna, à quibus exit argentum vivum noſtrum, quod eſt corpus liquefactum, putrefactum à quo Lapis creatur, quando à ſua originali macula purgatum eſt. Fili leo azoqueus, qui dictus eſt vitriolum, per naturam factus eſt de propria ſubſtantia argenti vivi communis, quod eſt radix naturalis, unde metallum creatur in ſua propria minera. Quare in noſtro magiſterio tribus principalibus radicibus indigemus naturaliter, ſicut opus naturæ, ſcilicet, extremitates duæ, & medium. Unde opus eſt tibi, quòd iſta cum magna patientia habeas ſcire, & opus facias ſecundum quod ſagax ſapienſque natura vult monere te, cum intentione tali, quòd habere debes & habes creare primum noſtrum argentum vivum, ut habeas convenientem materiam, de qua poſſit lapis creari, quia media noſtri argenti vivi ſunt duo propria metalla, & ipſorum natura habet converti argentum vivum in lapidem virtuti per artificium, quoniam natura non habuit poteſtatem metalla dicta tranſeundi in aliam digeſtionem, ut per aliam circulationem feciſſet elixir completum, & hoc ratione ſpiſſitudinis duritiei, & compactibilitatis humidi Mercurialis terminati, & inſpiſſati per vaporem ſui ſulphuris, & caloris naturalis in forma metalli, quemadmodum Solem & Lunam creavit de ſubtili ſubſtantia ſuorum propriorum mediorum virtute ſui primi circularis operis. Ideo in hoc caſu ſupplemus impotentias naturæ, ſcilicet faciendo corpora dura, mollia, groſſaque gracilia adjutorio naturæ, quæ non recedit hinc. Et liquefacimus cum putrefactionibus, quouſque ad naturam argenti vivi reverſa ſint per ſublimationem groſſi in ſimplum, & reductionem cocti in crudum, & reſolutionem & diſſolutionem ſicci in humidum. Et omnia hæc opus eſt facere complementaliter uſque ad finem, ut materia ſimplex melius & plus obediat naturæ digeſtivæ. Quoniam conſtat jam manifeſtè omni ſapienti, ſicut in principio naturalibus oſtenſum eſt, quod res ſubtilis ſubſtantiæ ſimilis ſuo toti, ſicut corpus ſimplex homogeneum citius mutatur & generatur virtute ſuæ naturæ, quàm aliud duræ ſubſtantiæ groſſæ ac ſpiſſæ. Et ideo aurum & argentum diſſolvimus in rebus radicalibus ſui proprii generis, ſcilicet in liquore, & per liquorem argentorum vivorum ſuorum, quorum primum eſt menſtruale fœtens, quod in prima materia duorum prædictorum luminarium intrat, ſicut intelligere potes per principia naturalia in ſua propria

pria minera. Et ideo tibi dicimus, quòd in illud immediatè reſolvuntur & diſſolvuntur, ac in illo, à quo facta ſunt reſolvuntur ad aſpectum oculi, & convertuntur in menſtruale fœtens. Nec alio modo haberet actionem & paſſionem, niſi per concordiam & convenientiam naturæ, quæ eſt inter unum & aliud. Item recorderis, quod cum menſtruali nihil ponere velis, niſi rem, quæ de illo nata ſit in principio ſuæ commixtionis. Nam ſi rem extraneam ponas, ſtatim corrumpetur per extraneam naturam, nec unquam habebis illud, quod habere vis. Aurum & Argentum, & Mercurius diſſolvuntur in noſtro menſtruali, quia participat cum eis in proximitate, & vicinitate primæ naturæ. Et hinc extrahes fumum album, quod eſt ſulphur noſtrum, & leo viridis, qui eſt unguentum noſtrum, & aqua fœtens, quæ eſt argentum vivum noſtrum: Attamen opus cùm eſt, quòd leo viridis aqua fœtente diſſolvatur ſolemni diſſolutione, antequam dictum fumum, qui eſt ſulphur noſtrum, habere poſſis, quod quidem ſulphur eodem modo à corpore diſſolvitur ſpiritum congelando, in formæ aquæ ſiccæ, quam lapidem appellamus, & medium ſupremum totius operis noſtri, qui eſt connexio, & aggregatio omnium naturarum, ſcilicet corporis & ſpiritus. Fili, hæc aqua dicitur aqua ignis, quia comburit & cremat aurum & argentum melius, quàm ignis elementalis facere poteſt. Et quia in ſe continet calorem naturæ terreſtris, qui ſine vi diſſolvit, quod ignis communis facere nequit. Quare tibi præcipimus, quòd de rebus calidioribus, quas in natura recipere poteris, facias magiſterium, & aquam calidam habebis, quæ omnia diſſolvit,

CAPUT LX.

De Natura Aquarum fortium, & de earum approbatione.

Multi dicunt & affirmant, aquas fortes eſſe noſtri Lapidis corruptionem, & non mentiuntur, quia qui ſuam corruptionem non intelligit, difficile eſt, quod intelligat ſuam generationem, cùm fieri non poſſit ſine corruptione & tranſmutatione individuorum, quæ ſunt entia realia materialia noſtri Lapidis in ſua natura propria, quæ quidem corrumpenda ſunt, & corrumpi debent per dictum menſtruale, amore pio ſine tota eorum deſtructione, quia mater pia nunquam vult filium, quem nutrivit, interficere. Fili omne, quod pones, quod non eſt de genere ſuo, ſuam diſſolutionem refutabit. Sed hæc putrefit, quoniam eſt res generis recipiendi totam naturam, cum qua appropriatur. Vide ergo, ne miſceas cum aqua noſtra rem aliam, niſi quæ ſit de propria ſua natura. Nam res, quæ melius & citius putrefacit corpus perfectum, eſt aqua noſtra ratione ſuæ ponticitatis amaræ, & naturæ crudæ, & hæc eſt quæ cremat, ardet & corrumpit omne quod eſt cremabile & corruptibile per annihilationem ſuæ propriæ naturæ ardentis & combuſtivæ. Et ſi humidum oleaginoſum, impurum & unctuoſum eſt in ſuo compoſito, quod habet corrumpere per ſuam proprietatem & operationem, omnia ad nihilum redigit. Et illud, quod eſt purum & mundum, atque melius diſſolutum manet totum, ac illud ab igne defendit, quia ipſa eſt pura natura, & propria materia eſſentialis Lapidis noſtri, virtute aquæ prædictæ diſſolutæ, quæ cremari nec ardere poteſt, vel comburi, ſed creſcit ejus humiditas, quando in igne eſt. Et quòd iſta aqua potentiam habeat cremandi & comburendi omne illud, quod ei extraneum eſt, nos certa experientia probavimus & vidimus, nos in iſta aqua per artificium diſſolvimus ſulphur commune memequinum. Et poſtea ſublimavimus humidum illius, quod magis purum erat in natura per diſtillationem. Inde intus poſuimus argentum vivum vivificatum, & ſtatim congelatum eſt in forma amalgamæ nigræ nimis mollis, quia ſulphureitas ſicca vaporoſa non vicit mollitiem argenti vivi. Deinde ſuper ejus luciditate voluimus experiri, & ideo miſcuimus aquam dicti ſulphuris, & aquam argenti fini: poſt hæc congelavimus argentum, & fundi fecimus, & reperimus illud nigrum & terreſtre, & illud per cineritium purgavimus, & fuit bonum ſicut prius, ſed plu quam medietas fuit devaſtata, propter quod manifeſtum eſt, quòd humiditas tota à ſulphure tracta erat combuſtibilis & fortis adhuc, quando aqua non habuit potentiam vincendi immunditiam & malitiam ſulphuris. Et poſt hæc iterum miſcuimus de nova aqua cum ſulphure, & diſtillavimus aquam, & reperimus, quòd tota ſubſtantia humida ſulphuris cremata, & combuſta erat, quia nullo modo contra Mercurium operata eſt. Et ideo tibi ſit revelatum, quòd virtus aquæ noſtræ habeat potentiam congregandi res purè homogeneas, & partiendi atque dividendi heterogenas, per combuſtionem, & conſumptionem ipſorum, quæ non ſunt ejuſdem generis.

CAP. LXI.

Qualiter Artiſta bonos & malos Spiritus intelligere debet, & eos cognoſcere per virtutes aquarum fortium, & per naturam illarum aquarum. Et de Igne elementali, qui elementat elementa.

Et ſimili modo fuimus experti arſenici vulgaris naturam, quam minus fœtentem non reperimus, neque minus combuſtibilem. Et ſimiliter de aliis ſpiritibus ruſticaliter intellectis, qui ſunt omnes de prima imperfectione acceſſionis. Ergo ad argentum vivum quod ſcimus, & ipſum reperimus ab omni combuſtione cuſtoditum dicto naturali experimento. Ideo Fili revelatum ſit, quòd per aquam noſtram viſibiliter cognoſcere potes, quis Spiritus in natura ſua ſit melior, & in opere noſtro ſit propinquior, cùm ſecundum rei veritatem argentum vivum purgatum ſit ab ea, ſine conſumptione ſuæ puræ ſubſtantiæ, ſicut per naturam videtur, & quod nos & alii vidimus per artem, quòd natura eum in purum metallum permutat, & per artem in puram medicinam, quòd fieri non poſſet, niſi ejus pura ſubſtantia perpetua eſſet contra ignem, qui non vult niſi res puras, & quia ſubſtantia ſua eſt pura, in igne quieſcit ſine terminatione conſumptui finis. Et ſic apparet quomodo per aquam bonum poteris cognoſcere ſpiritum, & per ſpiritum aquam, quæ cauſa eſt ſuæ rectificationis. Fili elementalis ignis, & qui elementat elementa, non poteſt à corporibus animam trahere, ſed aqua fœtens benè trahit virtute amoris participantis inter ea per media eorum præparatorum, quia in præparationibus inveniunt ſe animæ & vires,

vires, quæ faciant noſtrum magiſterium in diſtillando & rediſtillando, ſolvendo & congelando. Et ſic fili, aqua noſtra faciet totum corpus ſpiritum, & argentum mortuum in ſubſtantiam vivam vertit, poſtea mortificat & revivificat in ſuam propriam naturam. Et poſtea, quando congelatum eſt, dicitur noſtra magneſia, quæ quidem magneſia non eſt niſi aqua compoſita, & congelata, quæ igni repugnat, nec poſt ipſa timet ignem, quia ipſamet ignis eſt, & de natura ignis facta. In igne conſervatur, & regimen eius, & nutrimentum in igne eſt. Qualiter ergo poſſet pater interficere, vel mactare filium ſuum, quem generavit, vel mater pia infantem quem nutrivit verè? quamvis ambo vellent eum interficere, tamen nullo tempore poſſent eum confundere, imò poſſunt citius extingui per calorem laboris, quia filius ipſorum tali calore eſt indutus, quem ignis amodo corrumpere non poteſt, cum calore maiore ſit munitus, quàm elementum ignis. Et ideò tibi manifeſtavimus aquam noſtram poſt congelationem cum ſuo fermento. Et ſi aquas noſtras intelligis, viva argenta etiam intelliges, quæ ſucceſſivè veniunt; & quotidie ſuccedens habet ampliorem potentiam ad fermentandum ſuum præcedens. Et ſic eſt deultimo, quod majorem habet potentiam, quàm omnia præcedentia. Ideò fili, ſi intelligis noſtra argenta viva, & eorum fortitudines, tum intelliges fermentorum noſtrorum potentiam, & inde multam philoſophiam, quæ totum oſtendere poteſt experientia viſibili per patientiam benè & cautivè ordinata; & cum mora temporis anticipata, ad habendam medicinam talem, quę non ſemper invenitur. Qui hanc habet, theſaurum æternum habet, & omni alii incomparabilem.

CAP. LXII.

De natura fermentorum, & de eorum aquis, & de noſtris argentis vivis, & de terris ipſorum. De magiſterio, & de cognitione aquæ fortis, & de rebus, quæ eis debent iungi per concordantiam contrarietatis.

POſt hæc fili, intendimus in ſumma dicere fermentorum naturam, & aquarum ſuarum, & noſtrorum argentorum vivorum, quæ omnia ſunt unum cum non ſit, niſi una ſola natura, & de terris noſtris. Et dicimus, quòd hoc totum non eſt, niſi una res, quæ variatur in numero trium per ſuas operationes, & variando per unam decoctionem eſt una res unius poteſtatis ſimplicis, & poſt hoc gradualiter tranſeundo ad informationem per aliam digeſtionem, erat alia res quam argentum vivum appellamus, terram, aquam, & fermentum, gummam, & noſtram ſalſaturam ſecundam, amaram & aſperam, quæ totum corpus ſolvit, virtute compoſita, & proprietate per ſecundam digeſtionem acquiſitam. Et poſt per aliam digeſtionem habet majus poſſe. Et ſic intelligere potes, quod in noſtro magiſterio ſunt tres propriæ terræ, tres aquæ, & tria propria fermenta, tres propriæ gummæ, tres propriæ ſalſaturæ, & tria propria argenta viva congelantia, ſicut potes intelligere per operationem triangularis figuræ, per quam conſtitutæ ſunt tres principales reductiones, quę ſunt totius magiſterii noſtri complementum, ſicut in noſtra declarabimus practica. Ideo fili, argentum vivum cuſtodi, quod congelatum, & in mineris terræ ſuæ; Nam illud eſt argentum vivum noſtrũ noſtra gumma, terra noſtra, ſalſa noſtra, amara, quæ dulcificatur virtute reductionis tertia. Et eſt fermentũ noſtrum, noſtrum elixir, & medicina noſtra ad omnes infirmitates. Hæc eſt aqua noſtra, non aqua vulgaris Mercurialis nec phlegmatica, ſed eſt illa, quam diximus quæ eſt in multum calidiori natura, quam ſit ignis. Quapropter Hippocrates, Avicenna, Averroes, Galenus & alii philoſophi appellarunt urinam juvenum cholericorum, ſcilicet aqua fortis acuta. Et de his, quæ ſupra diximus tracta, converſa & congelata in aquam fermenti, ſicut diximus. Et ſcito fili, quod res cholerica non eſt niſi ignis, & hæc fili, eſt aqua noſtræ primæ, ac ultimæ expoſitio. Diſſipa ergo rem captam prius per rem ſatis aptam, & iſta qua eſt res leviter extracta ſic maſſam contere factam, ſcilicet cum igne aquæ, nam album urinæ diſponit membra urinæ. Quia nulla res eſt in toto mundo ad tincturam, niſi aqua quam in memoria habemus. Scias fili, quod per artem & naturam argentum vivum per aquam acutam congelatur. Ideo intellige philoſophicaliter, quia ſi non eſſet acuta, non penetraret, quæ eſt prima actio in diſſolutione, poſtquam ſolutionē in ſanguinem apoſtematum revertitur per mutationem ſuæ naturæ in aliam. Fili, duæ res ſunt, quæ debent adhærere per concordantiam contrarietatis, una pura, alia impura. Impura recedit, cùm ſit ignis inimica ſuæ ratione corruptionis. Alia remanet in igne, cauſa ratione ſuæ puritatis tranſmutatæ in ſanguinem, & hæc eſt argentum vivum noſtrum, atque totum noſtrum ſecretum indutum indumento tripartito, videlicet, nigra, alba, & rubea. Et iſta ſolum indigemus pro intentione noſtri magiſterii, cùm ſit argentum vivum continens omne illud, quo indigemus pro ſubſtantia quinta. Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes, nam ſub umbra eius latet ſubſtantia quinta: nam eius ſubſtantia eſt pura & incombuſtibilis. Et omne illud non eſt niſi aurum & argentum liquefacta & fuſa intus & exterius per virtutem ignis, & poſt depurata & ſeparata ab eo, & à tota ſua originali labe ac macula: nam aurum, quod eſt incombuſtibile remanet fuſum & liquefactum, & eſt aurificans in dicto Mercurio; quia ſubſtantia ſulfuris ſit univerſaliter diſperſa per totam ſubſtantiam. Et Mercurius eſt in re ſeminali totus fermentatus propter dulcedinem auri, quæ nutrit ſemen, movet & multiplicat, ut videre poteris in rebus naturæ. Intellige ergo fili, Mercurium noſtrum & ſuam proprietatem & modum ſuæ copulationis, in tali loco iungitur cum argento vivo tractione ab argento vivo copulatur multum cum auro. Ne quæras igitur operari, niſi cum Mercurio & luna pro argento, & Mercurio & ſolo pro auro. Nam aurum non eſt reſolubile, nec reducibile, niſi in propriam ſuam naturam. Quare debes benè diſcernere, quæ ſunt materiæ, quæ ſic nominantur, ut in qua figura, & materia ipſa ſunt.

CAP. LXIII.

De præparatione lapidis per ipſius diviſionem in quatuor elementa poſt putrefactionem ſuam.

INtentio naturæ fili, ad faciendum magiſterium noſtrum eſt, quòd lapis in quatuor elementa ſit diviſus, ad finem, quòd quodlibet per ſe ſecundum exigentiam ſuæ naturæ melius poſſit præparari: & hæc eſt purificatio rerum, præcedens operationem perfectæ præparationis, & eſt propriè dicta elemẽtorum ſeparatio, & ipſorum ablutio: quia hæc operatio dividit omnes partes impuras à partibus puris, ut per illas puras, leves, & mundas fiat ſucceſſivè per naturalem conjunctionem noſtra præparatio perfecta, quæ facta

facta eſt per reductionem humidi in ſiccum appropriatum ſtatim & immediatè poſt beneficium ſeparationis elementorum. Alio modo humidum non amaret ſiccum nec corpus ſpiritum,niſi prius eſſent optimè à ſuis infectionibus abluta & mundificata per diſtillationes, calcinationes, diſſolutiones & congelationes. Fili, propter elementorum ſeparationem corpus remanet combuſtum per ſaſſaturam ſulfureitatis comburentis & ardentis, quæ venit à labe & macula originali noſtri menſtrualis, quod eſt noſtri lapidis corruptio. Et ideo terra corporum calcinatur poſt extractionem aeris ad finem, quod de ſulfureitatibus ſalſis, & combuſtibilibus benè purgetur & depuretur. Apparet ergo, quod talis materia combuſtibilis non fuiſſet poſita per corruptionem lapidis in ſuo principio, quòd nunquam oportet eum purgare. Et cùm ſic ſit, neceſſe eſt, quòd per corruptionem lapidis compoſitum depuretur ab omnibus ſuis immunditiis poſt ſeparationem illius per quatuor elementa, per diſtillationem & calcinationem, antequam Mercurius corpori conjungatur pro incipienda reali præparatione, quæ eſt lapidis noſtri creatio, ſcilicet præparationem, quam natura facit per diſſolutionem corporis, & congelationem ſpiritus, cui naturæ ſimplæ prudenter artifex miniſtrare debet materiam, per illum modum, quem natura requirit in actibus ſuis. Et ideo neceſſarium eſt, quod lapis per quatuor elementa dividatur, & iſta diviſio ſolutio eſt, quæ facta eſt ad finem, quod ſubſtantia lapidis facta ſit mundiſſima, & quod totum non ſit niſi purus Mercurius, qui portat in proprietate naturam fixandi & fundendi. Quando igitur vis corpus poſt ſuam calcinationem diſſolvi, illud cum argento vivo diſſolve, quod exivit ab eo bene purgatum atque mundatum per ſeptenam diſtillationem, quia tunc corpus eſt multum diſſolutioni habilitatum, & argentum vivum eſt multum efficax ad penetrandum illud, & ad intrandum per ſpongioſitatem corporis ſui, in qua ſpiritus congelatur beneficio diſſolutionis naturæ fixæ, corporis ac illius mixtionis cum argento vivo. Et fili, ſi nos intelligis, hæc eſt noſtra diſſolutio ſolemnis, quæ fit per congelationem ſpiritus, & ſine illa non. Item non intelligas, quòd elementorum ſeparatio fieri poſſit, niſi poſt eorum putrefactionem, per quam ſpiritus miſcetur cum corpore, & cum ſuis elementis, & illa facit volatilia, ſicut in eorum ſeparationibus apparet. Ideo digerit & putrefacit elementa in ſuis ſtercoribus ut benè digerantur ad ſatisfaciendum voluntati naturæ, ut poſſit benè ſeparare, & poſtea inhumat res ſeparatas, ut melius poſſint depurari, & ut fiant argentum vivum ad modum aquæ claræ, niſi ſepares lapidem, ſcilicet ſubſtantiam quintam per quatuor elementa, ſcias, quòd humida elementa non poſſent naturaliter adiungi cum corpore ſicco, niſi quodlibet ipſorum elementorum teneat de natura quintæ eſſentiæ. Quia illa connexio elementorum, eſt reductio ipſorum in unam primam ſubſtantiam, & puram, quòdque dicta elementa ſint optimè depurgata, atque mundata à ſua corruptione. Tibi dicimus, quòd ſulfureitates combuſtivæ, & corruptibiles beneficio calcinationis ſeparantur & penitus annihilantur, & per ignem & ab igne. Et terra corporis comminuitur, & multum per talem digeſtionem ſubtiliatur, & aquæ à ſuis immunditiis depurantur per diſtillationem, & ſubtiliantur, & in naturam vertuntur aeris per levigationem levitatis. Poſt hæc potes facere coniunctionem maſculi & fœmellæ ad finem, quòd ipſi per artem generant filium ignis, qui eſt tantùm in amore omnium philoſophorum. Si benè nos intellexiſti, hic iacet tota philoſophia.

CAP. LXIV.

De effectu totius in ſumma univerſali. Et quòd totius magiſterii effectus non eſt niſi multiplicatio virtutum ſubſtantialium in eſſentias quintas.

MEmoriæ nos ducimus & reducimus, quod totum illud, quod in libris noſtris determinamus, quòd effectus totius magiſterii non eſt aliud in totali ſumma, quàm multiplicatio tincturæ adhærentis in natura omnibus generibus metallorum. Et natura metallica in ſumma univerſali non eſt niſi ſulfur, ex quo fit multiplicatio per ſuum proprium calorem naturalem in argenti vivi ſubſtantia digerente illud, & convertente in ſubſtantiam ſulfuris per certum digeſtionis modum. Ergo multiplicatio tincturæ non eſt, niſi per augmentationem & multiplicationem caloris naturalis, qui eſt ſulfur non urens nec ardens in materia argentum vivum. Cum certum ſit, quòd ſi argentum vivum eſt materia metallorum, & ſubſtantia eorum in qua eorum claritas infixa eſt, quia metalla non indigent, niſi ſubſtantiali tinctura, in qua tinctura ſulfur infigitur & tenetur. Et neceſſe eſt, quòd ſit talis ſubſtantia in qua infigitur de illorum metallorum materia ſalvata & cuſtodita ab omni combuſtione & effectiva omnis fuſionis, & amabilis, & placens omnibus metallis. Et ideo neceſſe eſt, quòd tinctura ſulfuris talem inſequatur ſubſtantiam, & quòd in illo collocetur, ſi vis quòd ſit metallorum tinctura, & quòd dicta ſubſtantia ſit talis, quòd fixari poſſit ſine conſumptione ſuæ humiditatis ſine reverſione, aut recurſu illius in terram, & ſine crematione & combuſtione ſuæ propriæ ſubſtantiæ & omne hoc eſt in argento vivo. Quare notandum eſt, quòd ipſum cauſa eſt perfectionis ad neceſſitatem metallorum, quia ipſum eſt ſufficiens in quolibet gradu fuſionum cum ignitione, ſicut demonſtrat aurum & argentum, ferrum & cuprum. Aut ſine ignitione, ut patet in plumbo & ſtanno. Et hoc per bonam adhærentiam omnium partium ſuarum, & per fortitudinem ſuæ nobilis mixtionis. Ideo fili, ſi aliquo modo inſpiſſare poſſis ipſum argentum vivum, per ignem ſub conſervatione ſuæ humiditatis nullo tempore ſe corrumpi permittit, neque per flammam furioſam unquam in fumum recedet per gravitatem ponderoſam, quam in ſe habet, & per carentiam aduſtionis omnis quam habet, Veruntamen iſtam inſpiſſationem non poſſumus facere de argento vivo vulgari, ſed de noſtro philoſophico, cùm in ſuo effectu habeat ſubſtantiam inſpiſſandi, & ſit per opus ſecundi aut tertij gradus. Si ergo manifeſtè perfectum eſt in omnibus ſuis partibus, non curemus de aliqua probatione, cum viſibilis experientia nobis demonſtraverit. Nam quando fixatur, tam magna venit inde tinctura exuberatæ refectionis, & in tanto ſplendore, quòd vix poſſet exprimi. Medium eſt adiungendi tincturas, nam cum eis miſcetur per minima, & in profundiori ipſorum naturaliter adhæret, quia eſt de natura illorum metallorum & ſpecialiter ſolis & lunæ, quæ ſunt tinctura omnium aliorum metallorum imperfectorum. Et ideo tibi in doctrina relinquimus, quod neceſſarium eſt, quòd tinctura ſulfuris aut ignis, quæ eſt in materia argenti vivi complexionalis ſit confixa in dicta ſubſtantia dicti argenti vivi, cùm ſit materia metallorum ad finem quod tinctura mediante ſive materia,

ria, cum qua eſt colligata per congruitudinem ſuæ naturæ poſſit adhærere ſine ſeparatione. Et ſi in alia materià credis fixare ſulfur, non erit amicabile metallis, nec per conſequens conjunctivum per extraneitatem naturæ. Et in materia perfecta argento vivo propinqua, ſi fixes erit ad perfectionem, & vitam metallorum, quare ab illo omnia metalla creantur, & cum illo omnia diſſolvuntur & reſolvuntur, & in ſulfur convertuntur per multiplicationem tincturæ adhærentes dictæ materiæ diſſolutæ,& congelatæ virtute cujuſdam incrudationis propinquæ ad naturam, & per intellectum hujus rei patet veritas, quare tinctura ſapientium Alchymiſtarum eſt major,quàm illa de natura. Quoniam magnitudo tincturæ crevit in ſubſtantia argenti vivi medicinalis ex pura natura per artem magiſterii, hæc magnitudo multiplicata in pluribus modis & tincturis unita eſt, & multarum potentiarum conſtituta & facta, & hoc per potentiam commixtionis materiæ, quæ fit dicti caloris virtute naturalis, & ſui motus in dicta materia metalli, quæ poſtea ponuntur, & conſtituuntur in ſulfur, quod eſt argenti vivi ſubſtantia, in qua ſunt unitæ & additæ materialiter multæ tincturæ ſulfuris aut argenti vivi albi & rubei, lapidificativa virtute ſulfurea eſſentialiter infuſa in materia argenti vivi. Quare fili, omni Alchymiſtæ experto patet, quod illa maioritas & magnitudo tincturæ eſt maior, quam in omni alia tinctura lapidis per naturam creati, prout largius nominavimus in tractatu quæſtionario. 22. quæſtione, & in mixtione fermentorum in ſecunda parte.

Cap. LXV.

Quæ res eſt materia argenti vivi, & ſulfuris.

Fili, tibi diximus, quòd humiditas radicalis, in qua calor naturalis hoſpitatur & reſidet multum eſt unctuoſa, & ideo difficulter ſeparatur, & per conſequens ſua ſiccabilitas, quod niſi ſic eſſet, natura non poſſet ſuis neceſſitatibus providere, quæ ſunt ſoliditas, fluxibilitas permanentes, &c. Et ideo natura deſiderat eſſe perpetuo in ſuis individualibus ſub conſervatione ſuæ ſpeciei: quare natura ſagax ordinavit hanc humiditatem Mercurialem unctuoſam multum ſubtilem, quæ tenet in ſe materiam terræ unitam nutrimento caloris naturalis, & per ſeparationem talis unctuoſitatis permanentis tibi revelatur lapidis creatio, qui de aqua poſt congregationem ſpiritus unctuoſi factus eſt. Fili, humiditas unctuoſa eſt proximior & vicinior materia noſtra argenti vivi philoſophi, & ſubſtantia ſuæ unctuoſitatis eſt propria eſſentialis materia ſulfuris: quare vides, quod unum ſine fixione alterius fixari non poteſt. Cum ita ſit, quod unum non eſt ſine alio, ſicut materia non eſt ſine aliqua forma, ideo ſulfur eſt quaſi complexionalis calor in ſubſtantia argenti vivi, & eſt ibi tanquam ſpermatis virtus maſculi, quod eſt in ſemine femellæ aut alterius generativæ virtutis, quæ eſt in ſeminibus. Quare intellige, quòd materia talis ſulfuris eſt multum lucens fortiter munda, & ad puritatem deducta virtute ablutionum fortium & acutiſſimarum tali modo, quòd nullam unctuoſitatem cremabilem, aut ardentem habet in ſe, nec aliquam humiditatem vaporabilem, nec phlegmaticam. Et cùm ita ſit, quod ipſorum quodlibet ſubtiliter ſit ſubtilitatum, ad formam ſupremorum elementorum deportantur. Et ut apparet quod omnia ſimul mixta ſint per calorem & diſpoſitionem vaſis uterini præfocantis & reflectentis vaporem in ſeipſo contra locum ſuæ converſionis ligamento forti naturæ ſimul colligantur in una ſola re pura & minerali.

Cap. LXVI.

De cognitione caloris naturalis. Et de loco ſuæ diſpoſitionis ad ſulfur procreandum.

Fili, humiditas argenti vivi non poteſt congelari neque converti in ſulfur, niſi per ſui vaſis virtutem, quod eſt de ſua materia propinqua tota poroſa & aperta. In ventre, cuius eſt illa natura ſubtilis, quæ congelat argentum vivum in ſubſtantiam ſulfuris in qua continetur pars caloris naturalis. Et ideo per ſuos poros argentum vivum habet ingreſſum, & per reſolutionem dicti caloris naturalis ipſum in purum ſulfur congelatur, & niſi corpus eſſet apertum & ſpongioſum, alio modo argentum vivum intrare non poſſet. Nam in natura, quæ totius artis & ſcientiæ magiſtra eſt & exemplar nunquam reperitur, quòd poſſet nutrire & creſcere, nec augmentare rem aliquam, vel multiplicare in ſpecie & re ſolida compacta & clauſa, ſicut apparet in metallis in eorum ſpecie manentibus. Et ideo dicimus, qui vult mutare metallum in metallum, opus eſt quòd ad primam ſuam ſpeciem propinquam generi convertatur. Quia ipſa metalla in ſua propria ſpecie permanentia non poſſunt permutari. Nam ſi permutanda ſint, neceſſe eſt ut bonum permutatorem & perfectorem ipſis habeant. Et ſi habeant permutatorem, habebunt pati ab eo. Sed hæc paſſio duplex eſt, ſecundum naturam convertentis & convertendi. Nam aut permutator erit argentum vivum ſimplex tamen philoſophicaliter intelligendo; aut erit ſulfur in medicinam delatum. Quod ſi eſt ſulfur portatum in medicinam, corpus tunc habebit pati per converſionem unius in alterum, ſicut cibus in ſubſtantiam animalis convertitur ſub converſione ſuæ ſpeciei. Si ſit argentum vivum, tunc corpus per reſolutionem ſuæ naturæ & converſionem ejus, virtute argenti vivi ſubſtantiam ſulfuris habet neceſſariò pati uſque ad ultimum paſſum mortis ſuæ. Et ratio eſt, quia tale ſulfur in aliquo loco reperiri non poteſt, niſi in profundiori ventris metallorum. Et cum illud ſit ipſorum pura natura, per quam in ſua actione ſe continent neceſſe eſt, quòd per corruptionem ſuæ ſubſtantiæ debeamus extrahere: quoniam ſine illo non poſſemus creare medicinam perfectam. Et ideo reliquerunt in ſcriptis Ariſtoteles, & Plato, & omnes alii philoſophi quòd ſpecies metallorum permutari non poſſunt à forma in formam ſpecificam, & ſpeciem metalli,& ſub conſervatione ſuæ formæ metallinæ, niſi primò in ſuam reducantur naturam primam; ſcilicet, in ſulfur, & argentum vivum, à quibus poſtea creatur medicina, & non ante, & non procedit ultra. Et hoc intellige de perfectis corporibus; quia illa habent revertere & convertere imperfecta metalla ad perfectionem, ſicut minor per maiorem rectificatur. Quare fili, cùm tale ſulfur non poſſit haberi & multiplicari, prout natura docet, quouſque corpora ſint apta & ſpongioſa facta per operationem alleviationis, certæ & veriſſimæ omnium elementorum, à quibus ſunt compoſita. Ideo diligere debes corruptionem, quæ tibi aperit corpora per reſolutionem, & coniunctionem humidorum naturalium, quæ ſunt vera elementa ratione ignorantiæ. Quoniam penitus ignorant aperitionem & aperturam pororum & foraminum clauſorum & ſtimulationem virtutis

tutis activæ & multiplicativæ. Credunt enim impoſſibile, quod neſciunt, ſed mentiuntur. Quoniam res non eſt impoſſibile, cum ſit in actu reali & per artem fiat opere cujuſdam practicæ, quæ ſi non intelligitur, per te non poſſet fieri benè, poſſes reſpicere & videre opus diſtillationis, & rediſtillationis, reverſionis & reiterationis, ſed nullo tempore ſcies cognoſcere magiſterium ſuppoſito, quod ante videris opus compleri, niſi intelligas naturam, quomodo debet transmutari Fili, non eſt niſi unum opus, quod diverſimodè operatur ſecundum intentionem tranſmutationis de ſua pura natura intellecta per operatorem cum omnibus ſuis figuris. Item, niſi habeas intellectum proprij modi operis naturæ, & ponas te ad diſtillandum, & credas benefacere cum illa, conſumeres prius totum vitæ tuæ tempus, etiamſi per mille annos haberes vivere, & ſemper diſtillares, antequam adduceres ad bonum quatuor elementa, niſi primò eorum cuiuslibet per ſe intellexeris virtutes, & poſtea omnia ſua ſigna benè cognoveris in ſuis mutationibus, quæ fieri non poſſunt ſine propriis inſtrumentis, quia tibi oſtendemus, quòd benè ſcias ſenſum. Iam tibi oſtendimus quatuor regimina, ſcilicet, habeas intellectum, quæ ſunt dicta & nominata convertentia quatuor elementorum obediendo voluntati naturæ accommodata tanquam inſtrumenta: quare reducere velis, quando perficere, quia poſtmodum aliis vicibus benè accommodabit tibi gratis. Et vocantur in noſtro magiſterio, primùm ſolutio: pòſt depuratio: inde reductio, ante fixationem. Et per horum ignorantiam opera naturæ ignorantur. Et ruſtici rurales mendaces, & totius ignorans clerus, prædicta tenent & credunt, quòd noſtrum dictum magiſterium aſſimilari non poſſit naturæ aliquo modo. Sed nos fili, ex certa ſcientia, tanquam amici fideles naturæ, qui ſcimus viſibili certificatione, ac experimento probato, ac ſine fallacia naturam generaliter operari in ſuis propriis locis, ſiccis, calidis & poroſis, quos nobis in hoc paſſu voluit docere dicendo, quod omne creſcens & multiplicans neceſſariò recipi debet, & hoſpitari infra concavitatem & poroſitatem illius, quod creſcit, & multiplicatur. Et ideo Hermes philoſophorum, & Alchymiſtarum pater operibus naturæ providendo, & ipſam inſequendo & aſſimilando in ſua multiplicatione inveſtigationes illius docendo, in quantum poſſibile eſt in veris peculioſis, & utilibus tranſmutationibus nos admonens docuit, & reperimus probato ac certo experimento, quod omne metallum ſolutum indiget neceſſariò poroſo hoſpitio, quod ſit de propria ipſius materia continente de pura natura dicti metalli ſoluti, quod eſt dictum argentum vivum. In quo poroſo hoſpitio creſcit & augmentatur omne illud, quod natura multiplicat, prout facit rem omnem aliam, quæ in actione multiplicationis eſt. Ideo fit corpus poroſum, ut creſcendo poſſit dilatari, & in ipſo provocari, convolvi, mundari, & purificari, in naturam illius converti, quod eſt convertens & multiplicans. Et quando corpus eſt ſpongioſum, recipit illud, quod amiſit, & adhuc magis virtute motus ſui caloris naturalis, qui motus eſt in attractatione nutrimenti, & nutrimentum movetur in partibus illius, quod nutritur, ſicut locatum moventur ad locum ſuum proprium prout movetur & trahitur per aliquam virtutem loci. Fili, cauſa attractionis nutrimenti, inquantum eſt ad locum, ad quem attrahitur, nutrimentum eſt, fortitudo, & virtus generativa; quam alio modo nominamus calorem naturalem, & philoſophicum in noſtris ſecretis, ſine quo nulla res creatur, cùm ſit virtus & potentia naturæ. Et ideo poroſitas indiget aeritatem naturali, quæ eſt ſubiectum & proprium retinaculum dicti caloris, quæ quidem aeritas manifeſtatur in calore nigro, quando elementa benè mixta ſunt & corpus eſt combuſtum & arſum. Et ſi elementa benè mixta non fuerint, jam non videbis nigredinem, quæ eſt caloris manifeſtatio. Ideo quia nigredo oſtendit, quòd corpus non remanet privatum neque pulſum à virtute activa. Virtus autem activa eſt, ſuus calor, elementaliter & inſtrumentaliter. Et hic eſt, qui cauſat nigredinem, quando in ſuo humido operatur. Et quando operatur in ſuo humido, demonſtrat, quòd ipſa elementa ſunt fortiter mixta, quando aqua in profundiori corporis benè penetravit, & reſolvit, & diſſolvit colorem, qui humido radicali eſt ligatus in calore nigro. Ideo quando humidum radicale, quod eſt ignis ſubiectum ſeparatur à corpore in ſua calcinatione, tunc ſuffocatur & extinguitur calor naturalis, quia ſuum ſubiectum ei deficit, & corpus in calore rubeo manifeſtatur, quod opus eſt ſine lucro, quoniam naturalis calor receſſit, & corpus ſine vita remanet. Fili, humiditas, quam tibi diximus, eſt materia ſpiritus, in qua naturalis retinetur calor & hoſpitatur, & in calefaciendo operatur contra humidum ſuum, & generat nigredinem. Nam cùm ſit ſeparatus à vero temperamento neceſſarium eſt, quòd habeat operari, inquantum eſt ignis. Et quoniam non habet aliud ſubiectum, quod ei refrenet actionem ſuam per qualitatem contrariam, prout primò faciebant aqua & terra, in quibus erat ligatus, & per quem erat temperatus, quia ipſe eſt calidus, multum ardet, & comburit ſuum proprium ſubiectum, in quo retinetur & facit totum nigrum ſicut carbo. Ideo fili, attende, quod talis humiditas, in qua hoſpitatur naturalis calor, non ſeparetur penitus à corpore per ignem exceſſivum extraneum, quando eris in ſuis naturalibus & proficuis calcinationibus. Nam poſteà trahere non poſſet, nec convertere lapidis nutrimentum, quia non eſſet principale agens, etiam multiplicatio deperiret omnino. Ideò, quòd attractio fieri non poteſt aliqua, niſi per caliditatem & humiditatem, à quibus cauſatus eſt & factus naturaliter calor.

CAP. LXVII.

De effectu ignis, & quomodo ipſum appellamus in noſtro magiſterio.

PRopter antè dictas rationes intelligere potes, & evidenter diſcernere, ſi talis calor eſt cauſa totius rei generativæ, & cùm viſum ſit, quòd omnis res generativa in ſe habet operationes contrarias, dictus calor captus modo prædicto, tanquam calor & inſtrumentum naturale, non eſt omnino unus in forma, & in virtute, imò de pluribus formis & virtutibus ſecundum vim & poſſe, quod accipit ſpecificè, & in ſpeciali per determinationem ſubiecti, in quo eſt. Et ideo nulla res prohibet, quin habeat operationes multas & mirabiles, & formas notabiles, quarum quælibet eſt ei propria & naturalis. Fili, vi rationis extraximus potentiam naturæ, quæ occulta erat, & abſconſa in manifeſtum, & rationem exquiſivimus per virtutem ſenſus & intellectus: nam illi ſunt primò cognitivi, cognitores ſubſtantiarum & operationum naturalium. Et hoc totum

directum

directum eſt & cognitum experientiæ inſtrumento virtute cuius tibi manifeſtamus, prout vidimus, quòd quælibet dictarum operationum diverſarum eſt de diverſis menſuris aut fortior, aut debilior. Sed hæc diverſitas cauſata eſt per diverſitatem mixtionis elementorum. Cuius mixtionis non eſt tantummodo, niſi unus actus in genere, ſcilicet, diſtillare & rediſtillare, & diſſolvere & congelare, & per cauſam illius reiterationis eſt magiſterium noſtrum per ignorantes mundi reputatum ludus puerorum aut mulierum, vel unum monſtrum capite & cauda carens, ſed qui parum ſentit, parum ſcit, & tantum ſciunt ipſi. Dicimus ulterius ſupponendo, quòd dicta mixtura ſit terminata, vel non quantò calidior erit calore naturali, tantò erit calefactiva & deſiccativa humoris Mercurij, & magis effectus ſuos imprimet in dicto Mercurio, quouſque ſit ipſemet in ſuum ſimile converſus ratione virtutis vincentis virtutem humoris, qui dicitur Mercurius, licet quandoque calor naturalis in tantum, quantum eſt paucus & infixus in materia groſſa, hoc non poſſit facere, niſi informetur, ſeu adjuvetur per calorem extrinſecum ſapientèr adminiſtratum per naturalem operationem, ſicut in creatione ſulfuris eſt viſum, & in ſua multiplicatione. Et hoc eſt, quòd opera naturæ cum contrarietate fiunt, reſpectu virtutum effectualium, quæ ſunt in elementis, & ſecundum materiam, aut naturalem illius capiunt dictæ virtutes determinationem. Nam virtus agens quando eſt in humiditate exhalativa & volativa, citò penetrat omnem humiditatem condenſatam ſine adjutorio extrinſeci caloris. Et quoniam humiditas, in qua erat dicta exhalativa virtus ſeparatur, & dimittit ſuam virtutem in corpore deciſo, quando poſtea eſt vacuū virtute ſine aliqua impreſſione remanet. Ideo tibi dicimus, quòd humiditas citò recuperatur, & deinde ſtatim deperit. Sed in ſicco eſt cauſa contraria, & hoc per contrarietatem humidi & ſicci. Nam ſi humidum eſt alicuius operationis, ſicci operatio eſt contraria. Contrarietas eſt, quæ impreſſionem graviter accipit, & graviter eam dimittit. Item humidum hoc agit ſine accidentali igne, & ſiccum non. Et ideo, quoniam ſiccum igne indiget ad impreſſionem complendum, illud ſiccum, quantum poſſumus ſubtiliamus, & cum humido miſcemus, quouſque ſit veraciter temperatum, & mediocriter ſubtiliatum, ut cum adiutorio modici caloris faciat penitus in ſuo corpore nobilem impreſſionem. Semper tamen eſt neceſſe ad hoc agendum calor ignis communis excitantis, & calor communis naturæ operantis, de quo tantum diximus, quòd nos intelligere potes. Opus eſt tibi fili, quòd dictum calorem plantes, & ponas in terram ſubtiliſſimam, ut groſſum terreſtre non ejus impreſſionem impedire poſſit. Et huius rei ſume exemplum in ſubtilitate humidi. Fili, dictus calor eſt tanquam principale effectivum totius illius quod petis, quoniam id, quod non eſt niſi potentia, defert in actum manifeſtum cum experientia manifeſta ratione adhærentiæ colligatæ à calore & inſtinctu naturæ. Quoniam ignis in tantum, quod ignis eſt, nullo tempore facere poteſt. Citius enim materia per eum incineraretur, quia non operaretur ſicut inſtrumentum organicale, ſicut facit calor innatus in compoſito & influxus in eo à ſole & ſtellis, & non ab igne communi, ſicut multi credunt per eorum ignorantiam magnam: nam quando dicimus, quòd lapis per ignem generatus eſt, non vident alium ignem, nec alium ignem corporaliter credunt, niſi communem ignem, nec aliud ſulfur, nec aliud argentum vivum, niſi ſit vulgare. Ideo manent decepti per eorum cæcas æſtimationes inferentes, quòd cauſa ſumus ſuæ deceptionis, & quod dedimus intelligere rem unam pro alia. Sed non eſt verum, ſalva eorum pace, ſicut probavimus per illa, quæ philoſophi poſuerunt in ſcriptis. Plures enim facti ſunt filij Hermetis, & nos ſimiliter ſicut in pluribus verbis & locis noſtrorum voluminum, & ſpecialiter in arte compendioſa magiſterij noſtri ad illuminandum evidentiam & certificationem omnium filiorum doctrinæ declaratum eſt, ſcilicet, quòd ſolem appellamus ignem, & vicarium ſuum vocavimus calorem naturalem: quia defert fortitudines ſolis cum adjutorio caloris communis ſicut patet per ejus effectum. Nam illud, quod agit calor ſolis in mineris metallorum in mille annis, ipſe calor naturalis facit in una hora ſupra terram. Item nos, & multi alij vocamus eum filium ſolis. Nam primò per ſolis influentiam fuit generatus per naturam ſine adiutorio ſcientiæ, vel artis. Et ideo Ariſtoteles vocavit ſolem patrem & terram matrem omnium vegetabilium, quia ſol impregnat terram calore vivificativo, quæ poſtea in naturalem convertit calorem, qui multiplicatur adiutorio caloris ignis in noſtro magiſterio. Unde poſt per ipſos philoſophos clamatus fuit filius ignis, ut ſuprà dictum eſt & oſtenſum. Idcirco iam manifeſtatur, quod ut philoſophi dederunt eum in magna claritate, ita occultaverunt eum magna obſcuritate. Sed tibi qui nihil vidiſti, neque perſcrutatus es in philoſophia, quomodo potes cogitare, quòd melius tibi dare poſſumus? Vide & conſidera, aut tibi poteſt ſufficere hoc, quod modo volumus dare ſine aliqua rima, hoc eſt ignis naturalis, qui generatur per ſolem & multiplicatur cum adiutorio ignis communis ac diſpoſitione philoſophica. Nam ſi aliquis trium ignium deficeret in arte, totum nihil valeret. Ideo apparet, quod filius eſt ſolis, quando per eum naturaliter eſt genitus. Et ſit poſt hæc filius ignis, quoniam per illum crevit & multiplicatus extitit cum virtute innata. Et iterum filius eſt philoſophi, quoniam per eum fuit rectus & gubernatus uſque ad ſuæ perfectionis finem. Et ſic oſtenſum eſt quòd tres patres habet. Primus eſt cauſa ſuæ generationis. Secundus eſt cauſa ſuæ perfectionis. Et tertius eſt cauſa ſuæ multiplicationis. Ideo fili, dicimus, quod capias terram noſtram impregnatam à ſole & ſacrifica cum ſubſtantia benè per puerum nutrimentum ſubtile. Nam ille debet ſtare in loco ſolis, habens & portans fortitudines patris ſui ſecum, & pater conceſſit filio ſuum poſſe. Iſte eſt aurum noſtrum influxum, ſive ſol noſter, cùm eſt noſtra anima, & non in alio. Poſtea eſt æs noſtrum, in quo dictus eſt ſol, & eſt terra leproſa & nigra, in qua vulgare corrumpitur. Honora ergo naturam illius, & habeas eius virtutem in notitia, quia lapis eſt honoratus, repertus in hoſpitiis deſertis, & eſt intus incluſus velut magnum ſecretum & theſaurus incantatus. Item fili, materia noſtræ medicinæ debet eſſe benè quatuor rebus mixta ex quatuor elementis. Prima eſt proportionalis mixtio quatuor elementorum, tali modo, quòd opus eſt tibi, quòd ignis naturalis adiuvetur per calorem digerentem, & aqua per fluxum ſicci, quod verſum eſt in humidum, & aër ad finem quod dictum humidum poſſit inſpiſſari in terra, & terra propter conſiſtentiam ſuæ ſubſtantiæ & retentionem figuræ virtutis cœleſtis, quæ forma erat & eſt in calore & in ſpiritu. Et in hoc opus eſt, quòd proportionabiliter miſceatur ſecundum menſuram, quæ dicta eſt geometrica menſura, & non poſtea æqualiter in quantitate,

titate; ſed in quanto requirit ad virtutem & ſpeciem, vel ſulfuris, vel medicinæ, & hæc mixtio eſt prima & principaliter res neceſſaria, quam omnis materia generationis requirit. Secunda eſt, quod materia habeat potentiam benè lapidificativam, vel vegetativam, antequam vocare poſſit munita vapore ſulfuris, & non ſicut anima vegetabilis eſt in plantis, ſed ſicut in fine capituli de virtute formativa dictū eſt, & tertia & quarta ſunt, prout dicemus planè in capitulo ſequēti de fortitudinibus & virtutibus.

Cap. LXVIII.

Quomodo Artiſta ſe debet habituare pro imbibitionibus menſurandis, habendo reſpectum ad fortitudinem ignis, qui dictus eſt naturæ inſtrumentum.

Tamen, fili, damus tibi pro memoria & præmeditatione, per ſenſum quod in imbibitionibus habeas te temperare ſecundum quantitatem virtutis ignis naturæ, quia tunc oportet quòd virtus ignis militet contra aquam, ſicut victor vi ſua & fortitudine ampliare vincit parem ſuūm in bello. Ideo neceſſe eſt, quòd virtus aquæ non ſuperet calorem naturalem, quia pro modico reſolveretur & diſſolveretur ipſius vegetabilis virtus, & converteretur in naturam aquæ, ſed in maiori calore. Et huius rei dat exemplum natura; quòd fortior debiliorem vincit cum modico adjutorio, quare cōſidera, ne ille minor ſucceſſus ſuperet; poſtquam vis cum ſenſu agere. Nam opus eſt, quòd ſicut aqua vicit ſulfur, & vertit illud per diſſolutionem ad naturam ſuam, tali modo nunc eſt opus, quòd ſulfur habeat poteſtatem vincendi argentum vivum. Nam primò vicit illud, & ipſum vertit per congelationem ad proprietatem ſuæ nobilis naturæ, & proſequendi illud, & terminandi ad propriam naturam argenti fini, clari & pretioſi. Et hæc converſio fit per reverſionem differentiæ, quæ movetur à concordantia, ſicut oſtendit ratio naturalis, & experientia nobis certificavit confortando virtutem lapidis ei condonando tantum ſuccurſum, & quouſque habeat potentiam convertendi argentum vivum noſtrum, quod quidem primò ad ſui ſimilitudinem ſuis virtutibus eum convertit. Fili, quoniam omnium corporum menſura & temperamentum fuit per ſuorum confortationem membrorum. Ideo diſtrictè ſcire oportet, non tantum qualis res ſit, ſed quot modis, & quibus modis poteſt & debet operari. Et per illud poſſe viſibiliter oſtenſus eſt ignoranti effectus, per quem habet notitiam potentiæ, quoniam in rebus generalibus ſapiens & ignorans participant in notitia. Et hoc ad cognoſcendum rem, quæ coram eis manifeſtè oſtenſa eſt. Et de hoc manifeſto æque benè notitiam habebit fatuus, ſicut ſapiens: quia unus & alter habebunt notitiam, quod materia eſt talis, vel talis. Sed quando virtus illius confortata eſt; & quomodo citius poteſt facere & demonſtrare ſuam operationem ſcit unus & non alter. Nunquid ſcis fili, quod una res eſt ante omnes alias res & generalis, quæ omnem materiam, & omne corpus, & omnē membrorum in virtute ſua non debilitat; neque confortat; niſi amore operis, quod dicta virtus debet facere inſequi & attingere poſtea conſecuta fuerit; vel non illud opus ſtatim cognoſcetur per ignorantem ſicut per ſapientem, ſi erit perfecta, vel imperfecta? Sed propter hoc non habebit ignorans iam ſcientiam maiorem aut notitiam de diſpoſitione materiæ, niſi in quanto ille, qui viderit hominem, & dicat, hic homo infirmitatem patitur, vel habet malam diſpoſitionem in corpore, & hæc eſt generalis cauſa dicendi ignoranti prout & ſapienti, & ita benè cognoſcendi per unum ſicut per alium. Sed iam proprietatem diſpoſitionis virtuoſæ, per quam corpus vel materia attingat, vel non attingat ſuas operationes bonas aut malas, & niſi illam cognoſcat, nunquam habebit notitiam debilitandi eam, vel confortandi. Idcirco tibi dicimus, quòd totum hoc non poteſt conſummari, niſi per diſcretionem rationis naturalis informatæ per inſtrumentum, quod movetur ab intellectu reſpectu evidentium experimentorum non ſophiſticorum, propter quæ omnis ignorans eſt, quaſi exul & bannitus à noſtro magiſterio per tales ignorantes ſophiſticos & mendacijs plenos. Teſtificat hoc philoſophus filiis veritatis per evidens exemplum, quòd medicus beſtialis eſt, & nihil ſcit, qui tantummodo dicit, hoc corpus patitur debilitatem virtutis, non melius indicat de diſpoſitione corporis, quàm unus ruſticus ruralis, qui nec magis, nec minus dicit: imo illud dictum dicetur & multiplicabitur in ore ruſtici. Quare manifeſtè patet, quòd niſi ratione evidenti ac diſcreta diſpoſitio virtutis proprietariæ non eſt cognita, per conſideratorem artis, nunquam ſciet augmentare illam virtutem, qua crementum factum eſt per viam confortationis & debilitationis. Nam confortatio unius non poteſt fieri ſine debilitatione alterius, ſicut manifeſtè paruit omni tempore, & apparebit in diſpoſitione lapidis noſtri.

Cap. LXIX.

Quomodo debilitatio unius eſt confortatio alterius. Et quomodo per conformationem virtutis mineralis generatur lapis noſter.

Fili, omnis debilitatio corporis diſſolutiō eſt, & omnis diſſolutio ipſius eſt eius labilitas temperamenti. Et omne temperamentum eſt reſtauratio rei deperditæ, & ideo convenit, cùm lapis noſter habeat debilitari per diſſolutionem, diviſionem, & corruptionem, quòd virtus aquæ, in qua individua naturæ fugiunt, cum omnibus ſuis ſpeciebus & virtutibus elementalibus habeat ſe confortare ad faciendum conjunctionem & unionem rerum alteratarum in nova generatione mixtarum, ut per ſuccurſum huius conformationis virtus aquarum confortatarum poſſit melius & acceptabilius appropriari contra debilitatis adventum; & bona exuberatione obtinere poteſtatem vincendi virtutes lapidis noſtri debilitati ad convertendum in illam & ſuam qualitatem ac naturam. Et per hanc converſionem ſic factam per debilitationem unius, & confortationem alterius eſt lapis noſter comparatus homini ſubmerſo in imo aquæ golfo magno. Per hunc modum oppoſitum patenti ratione nobis oſtendit ſapiens natura, quòd virtus lapidis debilitata poteſt confortari per debilitatem virtutis aquæ confortatæ per modum aquæ, quòd habebit poteſtatem convertendi aquam ad ſuam naturam, ſcilicet, quoniam illud, quod erat de natura humida in naturam ſiccam revertetur per modum temperamenti, & quod illud, quod erat de natura frigida, convertetur in calidam, & in hoc ſolemni ſolutione. Sed antè opus eſt, quòd natura ſicca convertatur in humidum: nam in omni tranſmutatione elementorum talis tolerantia, & paſſio præcedit tranſmutationem ſubſtantiæ, ſcilicet antequam ſubſtantia poſſit tranſmutari perfectè quòd virtus elementi tranſmutantis obtineat in ſuo

in ſuo poſſe partes elementi rtanſmutandi, & quòd fixetur in illo ante tranſmutationem ſubſtantiæ, & ſe miſcendo tali modo, quod illud elementum habebit materiam in aliquo alio elemento. Et ideò eſt aſſignata ratio, qualis differentia ſit inter elementum, & alterius elementi virtutem, ſcilicet, ſi intelligis doctrinas notatas ab Hermete & notandas in noſtro magiſterio, quæ dicunt opus noſtri lapidis dulciter & magno ingenio habet aſcendere de terra in cœlum. Et alibi opus eſt, quòd de cœlo in terram deſcendat, & ibi recipiat ventum quietis, qui lapidem fixat portatum in ventre venti volantis. Qualitercunque ſit fili, ſic intelligas, quia noſter lapis per paſſionem & tolerantiam ſuæ naturæ habet opus tranſire per qualitates omnium aliorum elementorum, antequam ſit perfecta medicina. Et ideo ſi ſiccum petroſum verſum eſt in frigidum petroſum, ibi habet pati. Et ſi frigidum lapidoſum, quod eſt paſſum vertatur in humidum, ibi etiam habet pati, quouſque ſit perfectè humidum. Et ſi humidum petroſum vertatur in calidum, ignis noſter accenſus eſt inextinguibiliter, neque unquam deficiet, & medicina noſtra ad complementum perfectum eſt deducta. Quia nobilis natura reliminando & rotando per omnia ſua elementa tranſivit, ubi calores & caliditates ſuſtinuit, quare tam nobilis eſt.

Cap. LXX.

Quòd converſio lapidis in argentum vivum, non eſt, niſi converſio elementorum unius ſolius naturæ.

IDeo fili, tibi ſit declarata doctrina philoſophi dicentis, quòd converſio lapidis in argentum vivum non eſt, niſi mutatio naturarum. Non intelligas tamen, quòd ſubſtantia lapidis noſtri ſit plures vel diverſæ naturæ, cùm non ſit niſi una tantùm ſubſtantia converſa de toto in naturam frigidam, primò antequam homo faciat de ipſa quicquam, quouſque acceperit appetitum ſe tranſmutandi in aliud elementum, ſeu qualitatem alterius. Et ideo tunc portamus eum in elementariam diviſionem in quatuor partes ſecundum inſtinctum, & ſtatum ſuæ naturæ, quæ vult ſeparari omnibus viribus ſuis à corruptione, vel à re, quæ in eo eſt corrupta, in qua multum patitur, in tantum, quòd ad mortem venit, & qualibet ipſius pars ad proprium elementum ſuum. Quia nulla pars naturæ poteſt eſſe ſine elemento proprio de qualitate, cuius induta eſt, quouſque veniat ad expoliationem eius virtute alterius, quam qualitatem appetit natura, nec tota natura in ſolo elemento frigiditatis ab extra quouſque per elementum ſit terminata ignis, quia tunc eſt de natura magis calida. Fili, attende, quando dicimus elementatum, hoc eſt elementum, quod per naturam ſuam, quæ eſt una pars noſtræ totius naturæ lapidoſæ, in qua eſt unum elementum elementale. Et elementale dicimus ad differentiam, quia unum ſolum elementum elementale tardat corruptionem flendam, & tardat generationem in ſeipſo. Et ideo ſimplicia elementa parum operantur, & proficiunt in hac arte, quia in ipſis non ſunt eſſentiæ primæ elementorum, in quibus ſunt virtutes, quæ mundificant, generant & corrumpunt. Et ideo ſcias, quòd elementa ſimplicia ſunt extra corruptionem & generationem, & cauſa, eſt, quia non ſunt obedientia humorali vel radicali naturæ, quæ omnia facit naſci. Et ideo nos & omnes philoſophi prædeceſſores dicimus, quòd magiſterium noſtrum non poteſt fieri naturaliter, niſi de quatuor elementis, quæ dicimus compoſita coniunctim & diviſim. Et in illis natura, quæ eſt homogenea metallorum, quieſcit integraliter & deportatur.

Cap. LXXI.

Quomodo lapis noſter mutat ſe in omnibus qualitatibus elementariis.

HÆc eſt lapidis noſtri natura, quæ poteſt mutari in omnes qualitates elementales, in quas bonus conſiderator artis vult mutare. Et iſta elementa dicta ſunt qualitates compoſitæ, quæ habent poſſe convertendi naturam hanc de qualitate in qualitatem, primò, in ſiccum, ſecundò, in humidum, tertiò, in frigidum, quartò, in calidum, ſecundum quod pars naturæ per diviſionem, vel tota per coniunctionem ad complexionem ſui elementi fuerit confortata vel debilitata. Fili, lapis noſter nunquam fieri poteſt, niſi de pura natura, prout quilibet ſapiens Artiſta ſcire duobus modis poteſt, ſcilicet, ſcientia ſpeculativa, cum intellectu moderata, & experientia viſibili perfectæ luciditatis & claritatis magnæ. Et de hac ſola natura facta eſt tantummodo noſtra medicina, & ſine iſta non, prout declarare proponimus in ſecunda parte *hujus* libri. Cui nihil miſcere velis, ſi videre ipſius potentiam intendas, niſi tantummodo res, quæ ſunt de ſua propria natura, à quibus habet confortari atque nutriri, quouſque fortitudo ſuæ naturæ, quæ debilitata fuit, crearet per nutrimentum perfectum contra bellum ignis. Fili, quoniam hæc materia eſt de ſubſtantia ſubtili, & ſtatim intrans ac penetrans elementorum qualitates, & in qualitatem illius elementi, quam reperit abundantiorem in illa convertitur: ideo quando lapis noſter rotatur, & ruminavit omnia elementa ſecundum velle naturæ, & intravit purus, & mundus in regione ignis ſui, tunc ignis philoſophiæ perpetuò accenſus eſt, quamdiu elementa durare poterunt in mundo, & mundus deficiat, quia lapis noſter eſt, ſicut materia elementorum, in qua formant ſuam ponunt, & in qua retinentur, prout natura in omni generatione demonſtrat. Et quia lapis noſter eſt ſubtilis ſubſtantiæ, in ea deſcendunt purorum elementorum qualitates, & condenſantur, & capiuntur, ſicut fumus cum larido. Nam elementa ſunt, quæ dant tot virtutes eidem ſubſtantiæ, quod penetrare, intoxicare, ac impotionare poteſt, & mirabiles operationes facere per potentiam, quam accepit & acquiſivit in bello magno altarum & baſſarum virtutum, & potentiarum. Et ideo ipſa vincit omne ſuperius & inferius cum fortitudine ſua magna, & eſt in natura ſecretiſſima res & multum mirabilis, quam ſimplices tenent & reputant ad miraculum, vel incantationem, aut artem magicam, cùm ipſorum memoria non poſſit eas habilitare ad intelligendum magiſterium noſtrum, quod per naturam, & in natura, & de natura fit.

Cap. LXXII.

Quòd tota ſubſtantia noſtri lapidis eſt eſſentialis.

O Vos pueri doctrinæ intelligatis! quòd ſi hæc natura non eſſet de ſubtili ſubſtantia tota, omnis eſſentialis eſſentialitas elementorũ purorum nõ poſſet imprimi, nec poſſet ſupra ſubſtantiam dominari. Et ſi elementa illa, quodlibet ſecundum ſuam naturam non dominarentur baſſis elementis in qualitate, ſubſtan-

ſtantia non poſſet intrare neque penetrare, nec ingreſſionem habere. Et niſi habeat ingreſſionem, non poſſet colorare, neque per conſequens dominari, & dare alias differentias ſpeciales ſecundum complementum actionis noſtri intellectus, quod medicina noſtra habere debet ſecundum proprietatem ſuam igneam, per quam oportet quod ignis dominetur, & hoſpitetur in iſta ſuprà dicta ſubſtantia. Item, etſi hæc natura de ſubtili ſubſtantia non eſſet, non poſſet habere fuſionem uniformem, neque dulcificationem continuam, nec una pars benè conſequeretur aliam, & per hanc proprietatem opus eſt, quòd aer in dicta ſubſtantia dominetur, hoc eſt, quod lapis noſter de natura aerea ſit generatus. Nam alio modo proprietas aeris in eo dominari non poſſet, niſi de vera eius ſubſtantia generaretur. Pari modo per oppoſitum eſt de duobus aliis elementis: ſed pro cauſa antè dicta ipſorum ſubſtantia in aeris ſubſtantiam converſa eſt. Quare tibi ſit revelatum, quòd ſubſtantia aeris exivit à ſubſtantia aquæ, ſicut aquæ ſubſtantia exivit à ſubſtantia terræ. Quare patet, quod à terra exivit tota lapidis noſtri ſubſtantia mirabilis: quoniam ſi natura ipſius non eſſet in aliquo eſſe ſubſtantiali, iam ſiccitas neque frigiditas, quæ debent eſſe in temperamento ignis & aeris in dicta natura non poſſent ligari, prout opus eſt ad perfectam fixionem. Ideo neceſſe eſt tibi terram habere ſubtilem, & non illam, quam cum pedibus calcas, ſed illam, quæ volat ſuprà caput tuum, quam accipe & amplectere, & charam tene, propter ipſius proprietatem: quia ſine ipſa nullum fixum temperamentum fieri poteſt. De iſtius temperamenti natura philoſophus loquendo dicit, quod non eſt calida, nec frigida, nec humida, neque ſicca & tamen utrumque eſt. Dicimus, quod non plus tenet de una quantitate, quam de alia, niſi quantum opus eſt temperamento ſuæ proprietatis, quæ per concordantiam facta eſt de differentia ſpeciali noſtrorum elementorum. Et qui ad tale veniat temperamentum dignus erit poni ad menſam duodecim parium.

Cap. LXXIII.

Quòd medicina debet eſſe de ſubtili ſubſtantia.

Ideo vos intellectu filii, poteſtis cognoſcere, quòd medicina noſtra debet eſſe de pura & ſubtili ſubſtantia: quia ſic nobis dimiſit philoſophus in ſcriptis per doctrinam probatam in veritate claræ experientiæ dicens. Quare tibi dicimus, quod opus eſt, quod de fortiori & ſubtiliori ſubſtantia & fuſionis liquabilioris medicina noſtra ſit, quàm ſint corpora metallorum & fixioris retentionis, quàm argentum vivum in ſua natura. Ideo tibi dicit philoſophus Hermes, quòd ſepares ſubtile à ſpiſſo, & purum ab impuro ad habendum dictam ſubſtantiam, & ſimplum à groſſo, ut de leviori & meliori puro noſtra poſſit fieri medicina ad finem perfectionis; ſed in faciendo ipſam ſeparationem non eſt parva ſcientia. Sed multi ſunt, quibus propter intellectus cæcitatem hæc ſeparatio eſt abſcondita. Et quando ipſi non intelligunt illud, etiam non intelligunt rem, in qua in præſumptione inflati ſunt, quòd æſtimant intellectum habere apertum, & habent ipſum totum inſeratum & clauſum, ſicut iſta ars poteſt eis manifeſtare in clara experientia, quæ eſt in veritate. Ideo iſta ſcientia tibi ſit ſpeculum veri intellectus, ſi viam rectam habere cupis in aliis ſcientiis, quia iſta tibi monſtrat ratione tangentem veritatem per claram experientiam, quia non ſuffert aliquam probationem, nec rationes, nec argumenta logicalia, quæ ſunt longinqua & remota de claro intellectu. Et plures alii ſunt qui non poſſunt intelligere, niſi quantum poſſunt corporaliter videre: ſcilicet, res quotidianas & mundanas, & in illis per nimiam viſitationem intellectus ipſorum eſt junctum & ibi arreſtatum. Et ideo, cùm illud eſt oppoſitum, & contrarium ſine aliquo medio ad noſtrum rectum & verum intellectum, & illa de cauſa ipſi projecti & multum remoti ſunt de noſtro naturali magiſterio, ſicut populus expulſus & condemnatus de noſtro ſupremo ſecreto. Tibi autem fili, qui nos intelligis, es de electis, in arte noſtra diviſimus teſtamentum noſtrum, in quo theſaurum perpetuum invenies, ſi in manibus tuis pervenire poſſit, & à te obtineri. Audi quid dicimus, quoniam non breſca, nec zaccara, nec balſamum aromaticum, quod tantum te faciet delectari, ſicut faciet noſtrum confectum, ſi ſemel tantum guſtaveris unum parvum ſaporem, iuro tibi, quod de illo habebis majorem famem comedendi, quàm prius.

Cap. LXXIV.

De recapitulatione, quomodo de una ſola natura ſit omne id, quod quæritur.

Recapitulando dicimus fili, quòd res iſta cùm ſit unius ſolius naturæ, & de iſta tantummodo facta eſt, quam omnes non habentes, vel potentes, aut datores, & etiam habentes, & divitias conſiderantes, & poſtulantes deſiderant & petunt. Quapropter iſta natura per concordiam amoroſam, & abſque violentia aut fortificatione combuſtibili, & ſine trituratione manuum, aut de mollitione per calorem ſui ipſius abſque ſenſibilitate ſuæ proprietatis naturæ mutatur de una qualitate in alteram. Nam ea exiſtente in ſua prima natura vel qualitate non valet tantum de fumo, ſed quando tranſivit per rotam circuli, tunc eſt incomparabilis & perdurabilis theſaurus. Fili, adhuc tibi dicimus, quod antequam hæc natura poſſit pertranſire per rotam circularem elementorum, neceſſe eſt, quòd dividatur in quatuor partes, ut pertranſire poſſit per quatuor qualitates elementarias, ſcilicet, de ſicco in frigidum, & de groſſo in ſimplum, de frigido in humidum, & de ponderoſo in leve, & de humido in calidum, & de aſpero, leve, aut ſuave, aut dulce, & molle & placidum per dulcificationem amari. Sed hæc diviſio non poteſt fieri per mutationem naturæ ſine perditione proprietatis, niſi natura, quæ eſt in maſſa dura & ſicca cum omnibus ſuis partibus revertatur ad ſimilitudinem ipſius primæ naturæ, in qua mundus erat primò conſtitutus divina potentia in modum formæ confuſæ, in qua erant omnia confuſa, ſine quibus natura complere non poterat operationes ſuas, quando Spiritus ſanctus divinus portabatur ſuper aquas, quæ occupabant partes omnium aliorum elementorum, ſicut Deus & Dominus noſter creator ſupremus naturæ ordinaverat in eodem momento ſine temporis occupatione, antequam placeret facere mirabilem ipſorum ſeparationem ſive diviſionem. Hanc operationem fecit redemptor noſter oſtendendo primæ naturæ, qualiter operari debebat per nobilem intelligentia. Et hoc non intelligatur, niſi de tota natura, quæ primò fuit creata ex nihilo, & poſt in tres partes diviſa cum certa menſura. Et de prima puriori creavit Angelos & cœlum

ſum imperiale, per hanc luciditatem & puritatem participant animæ puræ Angelis in natura, qua participatione facta eſt inter eos unio vero in glorificatione magna, & de ſecunda parte naturæ minus pura fecit Deus firmamentum, ſicut ſupra declaravimus in capite formæ maioris: ſolem etiam ſtellas; & lunam, & dedit cuique ſuam virtutem, quæ in natura cum rebus inferioribus participant. Et de tertia parte minus pura fecit Deus hunc mundum, & compoſuit quæ in eo ſunt, prout ſcriptum in hoc præſenti teſtamento in modo tibi dicto; Sic fecit Deus Dominus noſter naturam diverſam, ut quælibet cauſa ad ſuam propriam poſſet fieri reſtitutionem: nam de puriori fecit rem meliorem, de impuriori verò minorem. Et ſicut ſcriptum eſt in ratione naturæ, quantò res eſt melior, tanto ab altiori natura procedit. Quare patet, quòd natura inferior minus in puritate perfecta indiget alia in omnibus operibus ſuis, antequam ad ſuæ perfectionem operationis perveniat. Si ergo natura ſuperior dat ſibi de puritate ſua tantò plus, quantò melius inferior natura appropinquat ei ac ſuæ claritati, luciditati, puritati, ac lumini ipſius per attractionem ſuperioris naturæ: quæ facta eſt propter convicinitatem, ac fortem, & uniformem nexum conjunctionis ante ipſorum diviſionem, & hoc propter aſſociamentum rerum quintarum, & quintæ eſſentiæ libro declaratarum ſub conſideratione tibi fili, tradita per agiographum ſpiritum. Quapropter apparet, quod primò erat totum una natura.

Cap. LXXV.

Quomodo debet intelligi magiſterium reſpectu conſtitutionis mundi ſcilicet iſtius magni mundi facti per Deum.

Nunc loquemur de tertia parte, hoc eſt, de natura baſſa. Iſta eſt natura, quæ facit diverſitates tantas in hoc mundo. Et de iſta dixi ſuperius, quod tu debes ſtrictè intelligere, aliter poteris in errorem cadere. Et ideo nolo magis tibi dicere, niſi tantum quod tibi poſſit ſufficere ad intelligendum ſecretum, quod datum eſt nobis. Unde fili, intellige hujus magni conſtitutionem mundi, quem Deus omnipotens poſt naturæ creationem fecit in forma confuſa; ſcilicet, quod omnia elementa erant mixta tali modo, quòd nec ignis, nec terra, nec aer apparebant, niſi in forma confuſa aquæ quæ uſque ad circulum attingebat lunarem, ſic quòd ignis calorem, nec aer humiditatem habebat, nec terra ſiccitatem, imo totum in frigiditatem verſum erat propter ſuarum confuſionem naturarum. Quoniam de quanto natura aquæ magis erat frigida, de tanto naturam in calidam magis ſtringebat, ſcilicet ignis, ad profundum aliorum elementorum, & per conſequens naturam aeris, magis puram, cùm aer ſit cibus & materia ignis, ſic quod poſteà, cùm mirabilis ipſorum per potentiam divinam facta fuit diviſio, & quodlibet eorum fuit aſſociatum & hoſpitatum in ſuo loco ſecundum debitum naturæ; fuit poſteà repertum, quod in terra remanſit de igne & aliis elementis, in quibus eſt res, quæ rebus conjunctis participat. Ac ſi vitrum plenum aqua lunaria in medio aeris rumperetur & præcipitaretur deorſum cum ſubſtantia & ſapore aquæ, & aqua plena de ſubſtantia quinta aſcendendo in natura ſua alta approximetur, cùm hoc facere ſit debitum naturæ. Hoc fit tibi per figuram revelatum, quia debes ſcire, quòd natura non operatur, niſi per ſuum velle, eò quòd reſpicit voluntatem magiſtri ſui Dei Domini noſtri, ut ſibi ſatisfacere poſſit, quia eam creavit, & per illam voluntatem Deus fecit, & facit per naturam omnia, quæ videmus, & non per miraculum, ſicut tempore diluvii, quando per amicabilem concordantiam Deus ſupremus ſubtraxit ſtellarum virtutem, quæ trahebant aquas à maribus, quæ in alto pendent ſupra regionem aeris, & poſteà ceciderunt inferius in pluviis, aut grandinibus cooperiendo totam terram, quia deviatæ fuerunt à parte illius climatis in aliud, uſquequo ad ipſarum locum reverſæ ſunt ad complendum divinum velle. Fili, ſi Deus vellet, quòd duo montes unus ab oriente, & alius ab occidente in uno congregarentur in medio terræ, & eſſent, unus mons ſtatim fieret, & non per miraculum, ſed aperta & habilia per inſtrumenta virtuoſa, quæ Deus poſuit in natura per ſapientiam totius ipſorum concordiæ, per quam ſuas faciunt actiones. Et ſic totum opus naturæ non eſt occultum Deo, ſed mundanis hominibus. Ideo fili, ſi aliquid facere vis omni tempore, fac per naturam, & inde ſcias concordantiam naturæ, quia ſine ipſa ullo tempore nihil facere poteris. Ideo quia nulla res mundi, quæ facienda eſt, eſt extra terminos, nec itinera naturæ, quin per illam, & de illa, & in illa ſit facienda.

Cap. LXXVI.

Quomodo terra plena eſt intelligentiæ, & quomodo operatur. Et de creatione Adam & Evæ. Et quomodo magiſterium noſtrum aſſimilatur operi creationis hominis.

Quoniam fili, potes intelligere, quòd tota terra plena eſt intelligentiæ ad operationem naturæ inclinata, quæ intelligentia movetur à natura ſuperiore. Ita quòd natura intellectiva inferior in quantum aſſimilatur naturæ ſuperiori. Nam per intelligentiam adiuvatur à ſuo ſimili per converſionem & potentiam attractivam. Deinde poſt illam mirabilitatem naturalem, creavit Deus Adam de limoſitate elementorum, ſcilicet de limoſitate terræ, aquæ, aeris, & ignis, & vivificavit eum à ſole ſancti Spiritus, & de luce, & claritate & lumine mundi. Et ex omnibus reſultavit in eo mixtionem rei quintæ in ſuo compoſito, ſed magis ſpecialiter fuit creatus de terreſtri elemento, prout ex ipſius delicto patet. Et ſic ex illa limoſitate Deus omnium creator conſtituit, & fecit naturam homogeneam, à qua fuit Adam formatus, à quo ſucceſſivè tranſcreavit Evam. Quo facto præcepit naturæ, quòd haberet multiplicare, & multiplicavit ipſorum ſpecies doctrinam capiendo à maſſa confuſa mundi, & per intelligentiam nobilem, quæ primò confuſa erat, & poſtea diviſa. Hæc enim eſt generalis regula operandi, quam Deus & Dominus noſter dedit naturæ, & nobis monſtravit per figuram. Et qui habet aures audiendi, habebit totum in ſuo intellectu: quia hanc inſequendo doctrinam natura omnia ſua facit opera. Quare patet, quòd qui ignorat hanc divinam doctrinam extra naturæ opera eſt. Noſter lapis aſſimilatur in operatione operationibus naturæ animalis, & naturæ vegetabilis, & naturæ mineralis & melius. Quoniam aſſimilatur & aſſimilari debet creationi hominis, qui de limoſitate factus erat. Ideo fili, ſi vis operationem noſtram per naturam facere, inſequere operationem doctrinæ naturæ. Nam ei

non

non eſt datum, quod per aliam doctrinam poſſit operari, niſi per illam, quam habet à Deo magiſtro ſuo præceptam & doctam per intelligentiam perfectam, per quam ſuæ moventur operationes, nec feſtines. Et ex hoc fit ſpeculum tuum natura, quæ brevi tempore res ſuas non format, ſed tempore certo ad aſſimilandum magiſterium operatio eidem conſtituta.

Cap. LXXVII.

Quomodo operator debet res ſuas ordinare ad aſſimilandum magiſterium operationi creationis univerſalis in creando maſſam confuſam, quæ continet omnia quatuor elementa.

Poſt hæc fili, tempus eſt, quòd ponas in ordine naturam, qua indiges cum recta notitia, ſcilicet per reductionem, quæ per retrogradationem facta eſt illius in formam confuſam, reſpectu maſſæ hujus mundi, quouſque verſa ſit in qualitatem frigiditatis magnæ, in qua primò fuit. Et quando ſic erit verſa notare potes & cognoſcere, quòd non eſt niſi unum compoſitum per artem reſpectu naturæ confectum, ut ſi abſque artis adjutorio factum eſſet per naturam ad conſequendum ſui intellectus finem, qui eſt creare perfectum metallum, vel medicinam perfectam reſpectu naturæ, quæ per artem adjuvatur; & in hoc compoſito continentur quatuor elementa naturæ mineralis, ſimplicia & compoſita per quæ reſultant quatuor qualitates elementariæ. Et per hanc primam converſionem lapis noſter in naturam frigidiorem vertitur. Et ideo oportet, quòd aqua ibidem dominetur, & in ſe contineat alia elementa, ex quibus natura per diviſionem ſe habet, poſtea verti de qualitate in qualitatem. Et hæc eſt res noſtra, quæ in ſe continet omnia, quibus indiges in noſtro magiſterio. Et ideò dat intelligere ratio ſcripta philoſophicè per Hermetem, quòd ſicut omnes res factæ fuerunt ex una ſola re per potentiam ſupremam ſementificam, & exiverunt à maſſa confuſa globoſa, voluntate divina miraculoſa: ſic lapis noſter natus eſt, & exivit ab una compacta maſſa confuſa, in qua omnia ſua quatuor elementa ſunt contenta per naturam creata, de qua per voluntatem Dei & operationem naturæ noſter lapis poſteà naſcitur.

Cap. LXXVIII.

Quomodo philoſophi appellaverunt maſſam confuſam, & de diviſione ipſius, & de natura elementorum ſuorum.

Pro hac maſſa confuſa nominanda fili, ſimilitudinariè philoſophi eam nominaverunt totum mundum. Nam ipſa ſunt quatuor elementa confuſa, quæ ſeparari poſſunt, & dividi quodlibet ad partem ſuam, impregnata ex natura quinta, & per quam ſeparantur & ſunt ſeparata. Ergo fili, elementa ab illa maſſa ſepara per induſtriam ſapienter, quæ à nobili movetur intelligentia, & reperies naturam, quæ in ipſis eſt, in quatuor partes diviſam, & quælibet pars illius naturæ ornata erit & induta qualitate ſui elementi. Quia pars, quæ remanſerit pro terra erit in ſiccitate complexionata. Et illa, quæ pro aqua remanſerit magis pura & magis ſubtilis, eſt converſa in qualitatem frigidam. Et illa, quæ pro aere remanſerit, reperietur in qualitatem humida convicinante qualitate ignis. Vide ergo fili, naturam, quæ erat in toto compoſito integraliter; primò frigida, & poſtea reverſa eſt in principalibus qualitatibus elementariis, ſcilicet, in ſiccitate, frigiditate, & humiditate, & calore per diviſionem elementorum. Et ſicut quodlibet elementum habet participationem cum ſibi propinquiore, ſic quælibet pars hujus lapidis vel naturæ habet majorem affinitatem ſibi propinquiori, quàm habeat illi, quæ ſibi eſt remotior. Et hoc eſt propter poſſe elementorum ac eorum qualitatum, in quibus vaporabiliter diffuſa eſt dicta natura quinta, quam tantum diligimus. Fili, iſtæ qualitates elementales dictæ ſunt appropriatæ elementis propter groſſitiem & ſimplicitatem dictarum partium, in quibus jacet natura pura cum magna corruptione, à qua corruptione, ſi ſcias eam amovere, habes noſtrum magiſterium certificatum per certam præparationem. Nam lapis noſter nunquam invenitur, niſi in ventre corruptionum, & dehinc eum extrahimus, ſubſtantia unde movetur corruptio, eſt multum pinguis lutoſa & fortiter unctuoſa aerea, in ventre cujus eſt ignis, quem petimus, & in ipſa eum accendimus. Et ideo tibi revelavit Morienus ſagax Romanus per bonitatem ſubtilitatis, cui non fuit alter ſimilis in ſecuritate per bonitatem præparationis metuens Deum, fidelis, benignus dando totum ſuum conſilium dicens, quòd ſcientiæ hominum manifeſtè conjunguntur, manſio cujus manifeſtatur in carne, & ſanguine, & in profundiori ventris. Et alibi tibi revelavit, quòd ſecretum noſtri lapidis eſt in coxis & femoribus calidis, hoc eſt in profundiori elementorum compoſitorum; ex quibus elementa ſunt per ea, quæ ſuperius dicta ſunt. Ideoque ſupra dictum eſt, & ad ungendum propinquiora propinquioribus, & affines ſuorum affinium. Nam ſcis, quòd natura ſicca vel pars illius, quæ eſt ſui elementi terreſtris, non habet poteſtatem vertendi ſe in naturam humidam, nec ſe ligandi parti humidæ, quæ eſt de natura aeris propter duas cauſas contrarias. Una eſt, quòd terra & aer ſunt contrarii, & in qualitatibus diſcrepantes. Quoniam terra per naturam, quam habet, eſt ſicca & frigida, & aer per partem naturæ quam tenet, eſt humidus & calidus. Et ideò natura ſicca in humidam, & frigida in calidam converti non poſſent, niſi primò quælibet ipſarum per ſua tranſeant media, quæ ſunt germana extremitatum. Quoniam ſcriptum eſt pro reformanda natura quòd contraria exiſtentia quælibet ipſorum in ſua natura non benè poſſunt ſimul ligari, niſi primò mutantur de ſua contraria qualitate in mediam, quæ participat veris extremitatibus per affinitatem naturæ. Et ideo naturæ terræ non poteſt converti in naturam aeris, niſi primò vertatur in naturam aquæ: nec natura ignis poteſt converti in naturam aquæ, niſi primò vertatur in naturam aeris. Quoniam nullus tranſitus poteſt fieri unius extremi ad alterum, niſi prius tranſeat per media germana. Nam quando volumus facere tranſitum de prima extremitate ad tertiam, oportet tranſire per gradus medios. Quare fili, aqua & aer ſunt germana media elementalia ſcalæ rotundæ, per quæ natura ab extremis elementalibus habet tranſire antequam operationes ſuas complere poſſit veniendi ad perfectionem. Nam aqua eſt frigida, & humida, & per frigiditatem participat cum aere, & per ſuum humorem rarificat terram, eam alleviando. Et per frigiditatem ſuam aerem condenſat, eum conſtringendo, ita, quòd

quòd quando aqua convertit terram ad naturam ſuam, poſtea poteſt eam in aerem convertere per concordantiam humiditatis, quam terra ab aqua ſuſcepit, & frigiditatis, quam aer recepit ab aqua, quæ eum conſtrinxit, & ſic per conſequens eſt aer medium ignis & aquæ, cùm aer ſit humidus & participet aquæ, & cum calidus participat igni, & per ſuum humorem condēſat ignem & vertit eum in naturam aeris per inſpiſſationem, & per ſuum calorem attenuat & intenerifcat aquam & vertit eam in aerem per levigationem. Et ideo quando aqua in naturam aeris eſt converſa, aer eam convertit in naturam ignis. Vel quando ignis converſus eſt in naturam humidam aeream, humiditas & frigiditas eum convertit in naturam aquæ ſecundum id quod jacet in intentionem naturæ, vel boni & perfecti artificis. Nam ſicut aqua eſt de materia aeris & terræ, ita aer eſt de materia aeris & terræ. Et unum eſt materia alterius.

Cap. LXXIX.

Quomodo elementa ſubtiliantur, & ingroſſantur per rotam circularem, quæ per philoſophos hujus artis dicta eſt Cathena aurea.

IDeo fili, tibi dicimus ſi velis nos intelligere, quando terra per ſuum contrarium erit ſubtiliata, vertitur in naturam aquæ propter qualitatem; ſcilicet, frigiditatem, quæ participat inter ſiccitatem & humorem. Et quando aqua illa plus ſubtiliatur, per ignem in naturam aeris vertitur. Et quando ille aer plus ſubtiliatur, vertitur in naturam ignis; & per conſequens per retrogradationem eſt; quòd quando natura ignis ingroſſatur, convertitur in naturam aeris humidi; & tunc ignis tantùm de calore ſuo perdit, quantum humiditas poteſt ſibi contrariari per hebetationem ſuæ ingroſſationis. Et quantò hæc natura humida melius condenſatur per inſpiſſationem, tantò melius in aquæ naturam convertetur, quæ per ſuam condenſationem mortificavit maiorem partem caloris. Et perdit magnam partem humoris per indurationis approximationem naturæ aeris ad qualitates terreſtres, & quando hæc aqua magis inſpiſſatur; tunc vertitur in terræ naturam, & propter ſui frigiditatem amittit partem ſui humoris gyrando ſe & portando in ſiccitatem. Quare ſi vis ignem noſtrum accendere, adminiſtra ei cibum levem & tenerum, quia eius hebetatio & mortificatio non venit niſi per cruditatem & groſſitiem materiæ, ſicut patet in declaratione prædicta. Quando igitur voles de terra ignem facere, ſubtilia terram quantum poteris; & quando velis de igne terram facere, condenſa fortiter ignem. Dicimus quod aer & aqua cauſa ſunt ingroſſationis ignis, & melius aer quàm aqua, & melius aqua quàm terra. Et minus terra, quàm aqua; & aqua minus, quàm aer; Sed terra omnibus ſuis viribus inſpiſſat aquam, eam vertendo ad ſuam naturam terræ; & aqua ſe condenſando & convertendo ad naturam terræ inſpiſſat aerem, & vertit eum ad ſuam propriam naturam aquæ. Et aer ſe ad naturam aquæ convertendo per inſpiſſationem condenſat ignem, & facit eum converti in aerem per ſuæ ſubtilitatis ingroſſationem. Similiter ignis omnibus ſuis viribus nititur aerem vertere ad ſuam ignis naturam per ſubtiliationem ſuæ puræ ſubſtantiæ: & iſte aer converſus ad naturam ignis ſubtiliat aquam. Et eam vertit ad naturam aeris per rarefactionem alleviationis. Et hæc aqua verſa in naturam aeris rarificat terram, & facit eam verti in naturam ſuam aquæ per ſubtiliationem ſuæ groſſæ ſubſtantiæ. Et per hunc ultimum ordinem relucet ſecretum compoſitionis aquæ noſtræ filiis intelligentibus, cùm vivaciter apparet, quòd natura ſicca non poteſt in humidam converti, quouſq; in naturam frigidam convertatur. Fili, manifeſtè tibi portam naturæ aperimus ad intrandum omnia opera ſua, ſi intelligas, quia ſuperiora elementa cauſa ſunt ſubtilitatis inferiorum. Et ſubtiliatio cauſa eſt vivificationis & animationis. Elementa verò inferiora ſunt cauſa ingroſſationis aliorum elementorum. Et hoc ratione attractionis proximioris conſonantiæ, quæ jacet in ſuis naturis, ut ſuper extitit declaratum per terram & ignem, & ingroſſatio cauſa eſt mortificationis, & hebetationis caloris animalis. Et nos bono juramus animo, quod ſubtiliatio non fit ſine ingroſſatione, nec ingroſſatio ſine ſubtiliatione, nec diſſolutio terræ ſine congelatione aquæ, nec aquæ congelatio ſine diſſolutione terræ. Fili, in ſpiritu diſſolvitur corpus congelatum, & per corpus conſtringitur ſpiritus congelatus, quia congelando ſpiritum, diſſolvimus corpus, & corpus diſſolvendo, congelamus ſpiritum. Fili, vide & aſpice multiplicationem veræ tincturæ, quam Deus dedit naturæ ad tranſmutationem faciendum, quia de uno pugillo terræ, & novem aeris facimus decem aquæ. Et ideo de uno pugillo hujus aquæ, & novem ignis facimus decem aeris, per ſcalam vivificationis aſcendēdo ad ſubtiliationem naturæ groſſæ in naturam ſimplam, & ſuperiore ſimiliter de uno pugillo ignis, & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, qui eſt aqua viva. Et de uno pugillo iſtius aeris mortui, & de novem pugillis terræ fiunt decem aquæ glorioſæ. Intellige fili, verba, quoniam hæc eſt doctrina, per quam omnis menſura & omne temperamentū fiunt. Et eſt neceſſarium, quòd in noſtro magiſterio fiant, ſine quibus fieri non poſſet. Hæc eſt cathena deaurata & rota circularis totius mundi, per quam natura ſagax omnia ſua regit inſtrumenta rotando & circulando, tranſeundo in circuitu, quam ſupremus creator conſervare in ſuis divinis mirabilibus & infinitis potentiis voluit & vult.

Cap. LXXX.

Quomodo Artiſta debet ſcire corde tenùs rotam circularem, & naturam converſionis elementorum reſpectu primæ & ſecundæ qualitatis.

OPVS eſt tibi fili, hanc rotam corde tenus ſcire perfectè, ſi ad noſtrum magiſterium velis pervenire. Quia tibi diximus, quòd elementa per naturam iam dictam vadunt rotando per ipſius circuitum ſucceſſivè, quouſque compleverunt eorum circuitum, & circulum, qui eſt perfectio operationis eorum, & per ſcientiam ſuæ circularitatis apparet clarè iſtud, quod ſuperius diximus per primam rationem. Alia ratio, quare natura ſicca, quæ eſt in terra, in naturam aeris converti non poteſt, niſi per ſuum medium; eſt diverſitas groſſitiei & ſubtilitatis, vel gravitatis & levitatis, per contrarietatem partium naturæ, aut materiæ illius, ſicut de ſuperius dictis qualitatibus iam complexionatis. Quia omnes aliæ res, quæ conſiderari poſſunt in iſtas pro majori reducuntur, videlicet, fluxibilitates, & ſoliditates quæ reducuntur ad humiditatem & ſiccitatem, & levitas, & gravitas quæ reducuntur ad ſubtilitatem & groſ-

& groſſitiem. Et notetur hic primus gradus. Ideo te intelligere oportet, quòd pars naturæ, quæ eſt in terra, groſſa eſt & gravis, frigida & ſicca. Et ideo frigiditas, groſſities, & gravitas cum ſiccitate cauſantur à natura, quæ eſt in terra nobiliter cauſatæ ſunt, & natura, quæ eſt in aqua, eſt mediocriter groſſa & gravius mediocriterque ſubtilis & levis, humida & frigida, per hunc ſecundum gradum, & ideo cauſantur ab eis gravitas cum frigore, & levitas cum humiditate. Et natura, quæ eſt in aere, ſubtilis eſt & levis, calida & humida. Et ideo cauſantur ab illa levitas cum humiditate, & ſuavitas per caliditatem. Et notetur hic tertius gradus. Et natura, quæ eſt in igne, multùm ſubtilis eſt & levis, & multum ac fortiter calida & ſicca; & ideo cauſantur ab illa levitas cum ſiccitate, & caliditas acuta. Per hanc doctrinam fili, debes intelligere, quòd in noſtro magiſterio naturali, non debent elementa definiri ſecundum quod ſunt principium motus de loco in locum, ſed ſecundum quod ſunt initium alterationis. Hancmet viam inſequuti ſunt, & ſequuntur medici. Et ideo dicunt, quòd terra eſt elementum, per quod omne corpus ad corpus defertur ſanabile, & per quod corpus ſanabile frigiditati & ſiccitati in ſubſtantia participat; de ſuâ ratione multum groſſa, & aqua participat cum frigiditate & humiditate in ſubſtantia mediocriter ſubtili. Et aer participat humiditati & caliditati mediocriter ſubtilibus ratione ſuæ naturæ. Sed ignis participat calori & ſiccitati in ſubſtantia multùm ſubtili, & fortiter activa, ratione ſuæ ſimplicis naturæ. Fili, hoc ultimum capitulum aperit tibi portam, & poſtea firmat, quia tibi ſuprà diximus, quòd de uno pugillo ignis & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, quæ eſt aqua viva.

CAP. LXXXI.

De cauſa & ratione, quâ elementa non poſſunt converti, & etiam cauſa, per quam benè poſſunt converti.

PEr hanc deſcriptionem elucidata eſt ratio ſecunda, quare natura ſicca non poteſt in humidam ſine medio ſuo converti. Et per illud medium tranſeundo patenter extitit declaratum deſcriptione prædicta, quòd elementa ſunt cauſæ ſuæ mutationis & alterationis, prout hòc probari poteſt experientia viſibili & vera manifeſtè in noſtro magiſterio naturali, abſque alia logicali probatione. Fili, accipe de noſtro aere, & de terra modicum, & perfora latus eius acuta lancea tota calida, & videbis à ventre ſuo exire tantùm de cholera nigra cremata & combuſta, quod habebit potentiam intoxicandi & impotionandi totum mundum. Retine igitur illam, ne à te recedat, quia tibi bona erit contra inimicos tuos. Poſtea perfora aliud latus eius cum punctura magni ſerpentis, tantummodo quouſque totum phlegma exiverit, nec amplius habeat infra ſuum ventrem. Deinde crema & combure, quouſque ſit prope mortem, & quòd anima exiverit, & corpus ſit in pulverem reductum indutum de nigris oculis. Scias, quòd natura illius eſt remiſſa groſſa & gravis, frigida & ſicca, per proprietatem, quæ eſt in eius elemento terreſtri, aeri contrario, in tota ſui natura & proprietate. Quare ſi ipſum in naturam aeris vis convertere, adde ei de capite rubeo nonam partem. Et natura huius rubei capitis eſt una ſubſtantia multum ſubtilis & leviſſima, & in complexione multum calida, & ſicca & acuta. Poſt hæc adde illis duas partes de pedibus albis. Natura illorum eſt una ſubſtantia groſſa mediocriter, & in qualitate mediocriter frigida. Et per hanc proprietatem participat oculos nigros, eſt adhuc in ſubſtantia mediocriter ſubtili per ſuam qualitatem humidam & calidam. Et per hanc proprietatem participat ſubſtantiæ aeris. Et ideo ſit tibi revelata definitio aquæ & aeris in ſuis diſpoſitionibus, tanquam amica contrarietatum, quæ ſunt in compoſito iſto, ſcilicet ignis & aquæ, terræ & aeris, naſcitur unum medium purum, ad unionem mixtionum qualitatum alteratarum ipſorum in forma terræ congelatæ albæ, multùm ſubtilis & tranſparentis ſecundum perſpicuitatem aquæ aereæ, jam congelatæ per vaporem materiæ dictæ terreſtris, jam confortatæ per calorem acutum.

CAP. LXXXII.

De ſymbolo, retinaculo elementorum.

FIli, in hac mutatione, groſſities, & gravitas ſubſtantiæ terreſtris, naturæ inferioris habet poteſtatem retinendi aquam, per totam ſuam naturam, per vaporem homogeneitatis frigidæ, quæ eſt qualitas gravis participans illis duobus elementis, quæ ſunt de natura ſua, ſed ſis ſecurus, quòd frigiditas dominatur in retentione, attractionis aeris, quæ facta eſt per confortationem caloris acuti cum ſapore humoris, qui eſt materia ignis, & totius naturæ. Ergo fili, pone de calore alto in natura inferiori, ad confortandum ſuam ſiccitatem, & mortificandum ſuam frigiditatem, per temperamentum cognitum ratione naturæ. Nam ſcias, quòd maxima frigiditas eſt mortificationis ignis cauſa, & purificationis, & groſſioris naturæ attractivæ cauſatæ à calore & humore. Fili, calor naturæ debet per humiditatem radicalem temperari, ut vapor calidus per nimiam ſuam actionem non cremet, aut ardeat materiam noſtri chari infantis, quæ temperantia facta eſt tantummodo per additamentum naturæ ſui humoris, quouſque veniat ad gradum illius acuitatis temperatæ, per quam poſſit penetrare inviſibiliter omnes partes naturæ humidæ, & ponere formam ſuam, ac eam figurare in materia aeris. Debes videre fili, quomodo hoc temperamentum debet fieri, qualiter, & in quo loco debeat creari. Et tibi dicimus, poſſe naturæ revelando, quòd per ſubtractionem humidi radicalis fit, quouſque calor naturæ excitatus & expeditus per ſtimulationem nobis monſtrat dictam actionem. Ideo tibi opus eſt, ne illam tranſeas, ne compoſitum ſe relegatum reperiat, vel ſeparatum à tota ſua natura. Quia poſtea nollet videre eam, nec poſteà poſſes tam prompte & celeriter infigere naturam deperditam in corpore ſine parte ipſius. Et ſi hæc pars eſſet omnino remota à corpore prædicto, & poſteà velles in ſuum initium ponere per viam corrigendi defectum, eſſet tibi multum grave, propter cauſam tardationis, & ſicut prædiximus, natura ipſius non eſſet ita benè radicaliter, & per ſuas proprietates infixa in ſuo corpore per hanc artem, niſi fieret hoc ingenio forti atque ſubtili hujus magiſterii, quod eſt multum grave fieri, tanquam per artem naturæ, quæ multum omnibus ſuis adhæret intelligentiis ad complendum & finiendum completè ſuas operationes non miniſtraret, quia per artem à Deo non eſt intellectus tam ſubtilis, quòd primæ virtutes in corruptionibus ſuis primis occultæ, & in corru-

corruptione ſuorum objectorum debilitentur. Ideo fili, opus eſt tibi, quòd aviſes te in prima corruptione, & intelligas benè iſtius præſentis ultimæ concluſionis ordinationem.

Cap. LXXXIII.

De qualitatibus accidentalibus. Et de unione naturæ.

POſt hæc opus eſt tibi, ut ſcias acuitatem prædicti vaporis calidi ab ipſomet igne creari, qui procedit ab illa natura, qui quidem ignis eſt quarta pars totius naturæ in quatuor partes diviſæ, & ideo humorem penetrando per ſuam acuitatem ignis digerit, & adiuvat groſſam naturam cum natura ſimplici per continuationem, ac copulationem mincrarum ſuarum, & minimarum partium inſimul coniunctarum uniformiter ad modum naturæ homogeneæ, ſic quòd natura ſicca, & groſſa per ſuum confortamentum retinet naturam humidam, & ſubtilem, per ingroſſationem naturæ, ſimplæ per coagulationem. Et natura ſimpla per converſionem rarificat groſſam per ſubtilem unionem. Sic apparet manifeſtè, quòd in quanto natura groſſa de ſimpla retinuerit per attractionem naturæ calidæ & humidæ, intanto eſt propinquior ſubtilitati aereæ, quàm eſſet in ſua natura, & habet maiorem perfectionem, in quanto etiam natura ſimpla magis adiuncta, vel addita, cum natura groſſa per condenſationem, intanto erit gravitati & ponderoſitati propinquior & minoris perfectionis. Et ſic fili, potes intelligere multiplicationem, vel diminutionem operativarum virtutum. Nam philoſophus in libro Meteorum ait, quòd natura terreſtris in loco generationis metallorum continet in ſe virtutes cœleſtes, per quas convertitur ſua individualitas in formam, naturam, & ſpeciem metallorum coadiuvante virtute naturæ terreſtris. Alio modo, ſi virtus naturæ terreſtris ſuperet in potentia virtutem naturæ cœleſtis, quæ erat in ſpecificatione metalli magna ſiccitas, & magna frigiditas naturæ groſſæ condenſaret humidum, quòd formam debet recipere metalli in naturam & conformitatem terræ, & non in forma metalli propter defectum virtutum cœleſtium, quæ non ſunt in dicta natura. Quare filii veritatis intelligere poſſunt, quòd forma metalli venit, & eſt à virtute cœleſti, influxa in materiæ ipſorum profundiori, ideo dictum eſt per rationem Meteoricam, quod anima eſt in ſemine naturæ, ſicut magiſter in ſuo artificio. Fili, talis virtus cœleſtis eſt in proprio loco generationis metallorum, & ideo eſt forma metalli. Facias ergo tunc fili, quòd in loco generationis aut converſionis talis ſit potentia cœleſtis, quæ poſſit transformare humidum individui ſub conſervatione actionis, appetentis hanc ex natura terreſtri, in formam & ſpeciem tranſparentem & finiſſimam, per congelationem terreſtris ſicci, hæc erit res magnæ virtutis. Quia terræ virtus, per temperamentum frigus, & per ſiccum complexionatum, operata eſt congelando, inſpiſſando & retinendo. Et virtus cœleſtis formativa influxa cum virtute terræ, format ſpeciem in colore cœleſti, quando materia congelatur, ſic quòd congelando transformatur ſpecies, & informando illam congelatur materia. Quapropter fili, ſcriptura præcipit, quòd habes argentum vivum tot vicibus abluere, quo uſque vertatur in colorem clarum cœleſtem. Et hæc eſt terra, in qua animas noſtras ſeminamus, & in illa eſt congelatio noſtra, & non in alio loco, & per hanc retinentur ſimplices ſpiritus quinti fugitivi, qui habent formare, & debent formare terram claram in virtute & forma elixiris per ſpecialem differentiam, quæ movetur à nobili concordantia quintarum rerum, ſicut clarè notabimus in ſecunda parte huius libri dicta practica noſtra.

Cap. LXXXIV.

Quomodo tota intentio operatoris debet eſſe in præparando materiam lapidis, & in ſuo temperamento.

PRopterea poteſt tuus ſentire intellectus rationabili conſideratione, quòd quantò magis materia erit debitè præparata & ſubtiliata, tantò virtutes cœleſtes naturæ ſuperioris obtinebit & in ſe retinebit, & quanto minus, minus. Fili, videas ergo & avi es, quomodo aqua mutatur in aerem, & aer in ignem, ſi vis habere præparationem naturæ. Si velis de materia terræ ignem facere, opus eſt tibi à principio, ut eam benè ſubtilies, & quod in naturam aquæ & aeris tranſmutetur, & quando in contrarium voles operari, intentione cognita elementa in contrarium mutabis. Veruntamen facias factum tuum ex re ſimpliciori: quoniam in illa approprиatur virtus cœleſtis tanquam forma rei ſimplicioris, & hoc eſt ſecundum actionem materiæ & curſum naturæ. Et tene ſuper hoc dictum philoſophi VII. Metaphyſicæ. Quòd ſecundum proprietatem materiæ ei erit appropriata certa forma, & propria ſecundum ſuam actionem: quare ſi materia eſt ſimplex, appropriabit ſibi formam nobiliſſimam & multum puram, cauſa ſuæ ſimplicitatis & ſimilitudinis, quæ naſcitur à proprietate naturæ ſuperioris ſimplicis. Ideo quando voles contemperare lapidis ſubſtantiam, pone ipſam in loco generationis, vel converſionis ad qualitates, de quibus vis per notitiam certam, quod lapis tuus mutetur, videlicet, in humido calore: quia hæc eſt qualitas, per quam cauſatur dulcedo in lapide amaro, per conſervationem humidi lapidis in ſuo igne, quouſque poſſit æternum ignem pati.

Cap. LXXXV.

De demonſtratione præparationis lapidis per differentiam exemplificativam in operatione naturæ in ſuis mineris.

TAli fili, modo natura utitur temperamento in mineris per ſucceſſivam operationem, quamvis accidenti fortuito multum erret. Nam ſi materia ſulfuris & argenti vivi depurata, & ducta ad ſplenditatem, repetit locum ſuæ retentionis & congelationis ſiccum, terreſtrem, fuſcum & immundum vel frigidum ſine temperantia aliqua, generatio iſtius convertetur in complexionem intemperatam, fuſcam, terreſtrem, crudam, ponticam, & amaram, & accipiet formam ſpecificam, ſecundum ſpeciem, ad quam virtus cruda terreſtris & complexio loci movet materiam ſulfuris & argenti vivi, ad formam ſecundum ſuum actum, ſicut manifeſtè in omnibus generibus viſum eſt de extremitatibus & mediis metallicis. Quia illorum materia non eſt aliud ſimpliciter, niſi ſulfur & argentum vivum mixta ſimul vaporabiliter, & ſpecificata in terreſtrem ſpeciem atramentoſam, & vaporem groſſum terreſtrem, qui naſ-

naſcitur à loco tranſmutabili generationis. Fili, reverte igitur materiam groſſam in ſimplam, quouſque induerit virtutem cœleſtem, quæ habet claritatem in lapide noſtro formare, propter hoc, quia potes iſtud bene facere in elementali revolutione, ſi intelligas elementorum convertibilitatem. Fili, vapor groſſus atramentoſus, à quo creatum eſt atramentum, eſt multum acutus & ponticus, & ideo partes penetrat ſulfuris & argenti vivi depuratorum, & penetrando inficit illam materiam depuratam, congelando in ſpeciem illius vaporis atramentoſi & lutoſi terreſtris, qui mixtus eſt ipſis. Quare patet id quod diximus, quæ eſt major porta, ſcilicet, quòd virtutes terreſtres non obtineant ſuper cœleſtes, ſed è converſo, & habebis rem petitam. Per hanc mixtionem apparet, quòd ſi medium inter lapidem & metallum, cùm dicta mixtio facta ſit in materia lapidis, & in materia metallorum, & corporum liquabilium: quia medium eſt omne illud, quod aliquo modo cum lapide participat ab uno latere, & in aliquo modo cum metallo in alio latere, & ultra adhuc magis proprietas lapidis eſt, non poſſe fundi. Et proprietas metalli, quam ex ejus materia tenet, eſt poſſe fundi per calidum & ſiccum. Ergò per hæc notare potes, quod lapides ſunt in genere terræ ſiccæ, & metalla ſunt in genere aquæ humidæ. Medium ergo vocatur omne illud, quod cum duabus extremitatibus participat illorum. Sed aliqua illorum ſunt, quæ magis participant cum ſiccitate, & illa continent calidum & ſiccum, conſtant calido & ſicco, ut Marcaſita, Antimonium, &c. Sed aliqua illorum mediorum ſunt, quæ melius participant gradui humoris, & de illis diſtillatur aqua per calorem & ſiccitatem, ut ſal gemmæ. Per hoc fili, relucere poteſt doctrina ante oculos tuos declarata per hoc quod eſt de proprietate metalli, eſt humidum aquaticum, & argentum vivum ſeparatum per artem magiſterii tibi revelati. Habe igitur fili, notitiam naturæ mediorum, quia de ipſis totam ſcientiam noſtram trahimus, & poteſtatem ponendi argentum vivum in opere, & trahimus argentum vivum à ſuis cavernis vitreis, & cum illis portatur lapis ad ſuam primam naturam, qui eſt ſupremum medium purgatum ab originali macula.

Cap. LXXXVI.

De extremitatibus noſtri lapidis, & quæ ſunt & unde extrahuntur.

POſtea cognoſcere potes, quod argentum vivum noſtrum eſt prima extremitas lapidis noſtri, & in primo gradu & in ſecundo eſt elixir complementum, & modo tali per artificium noſtrum ſubtiliter inventum, & ingenio naturali trahimus extremitates ex prædictis mediis, quæ participant cum lapide noſtro, ſicut natura ſapiens dedit nobis ſcire: nam apertè nobis oſtendit modum qualiter tranſmutat naturam de mediis argenti vivi in metallum perfectum, hoc eſt fili, medium commune ad trahendum & ponendum ſummum medium de potentia in actum. Tamen fili, debes intelligere in tua operatione metalla loco mediorum, quæ ſunt extremitates naturæ. Nam quanto media ſunt nobilioris naturæ, tanto extremitates ſunt nobiliores & digniores in potentia. Et ideo de ipſis mediis extremitates ſeparamus, ſcilicet, vivum argentum argentorum vivorum, & elixir perfectum, quod eſt medicina medicinarum. Quoniam in omnibus mediis aliquo modo ſecundum formas confuſas ſunt extremitates. Alio modo niſi ibi eſſent, non poſſemus in actum ponere, quod in potentia naturæ, & ſic inſeparabiles eſſent propter impotentiam ibidem exiſtentem. Item natura nobis manifeſtat ſecundum quod experientia certificat, quòd natura illorum comminuit argentum vivum, & illud mortificat conſtringendo & congelando, & poſt ipſius congelationem commiſcibile eſt corpori, & tunc operatur, & non antè, omnem colorem dando, quo indigemus, & virtute ſuæ ſiccæ naturæ terreſtris retentum & fugere non poteſt à corporibus quibus miſcetur. Apparet igitur, & eſt ſine dubio, quod vapor extremorum eſt cauſa conſtructionis argenti vivi & in natura, & in noſtro magiſterio, quod eſſe non poſſet, niſi convenientiam unius, & diſconvenientiam alterius haberet contra ſe per differentiam concordantiæ, prout apparet in ſui caloris conſervatione per convenientiam cõſervativam. Ideo vocata eſt hæc ſubſtantia leo viridis, & ſerpens viridis leporarius, & argentum vivum & paſtura baſiliſci philoſophici. Sed nos illum vaporem, propter potentiam præſentem appellamus magis propriè humorem menſtrualem, qui quidem humor ab argento vivo derivatus eſt, quamvis alteratum argentum vivum ſit per corruptionem & fragilitatem terreſtrem, quæ ſibi advenit, & hoc argentum vivum cum corpore conjunctum, ſunt duo ſpermata à quibus naſci facimus dictam aquam vivam, quæ eſt argentum vivum noſtrum, & aqua vitæ, quæ corpora mortua reſuſcitat.

Cap. LXXXVII.

Quomodo menſtruale eſt cauſa mortis argenti vivi.

PEr iſtum humorem menſtrualem declaramus quem nos dicimus, quòd argentum vivum eſt cauſa mortis ſuæ, quia ipſemet ſeipſum interficit, & poſteà occidit patrem & matrem ſuos, & extrahit eis animas à corporibus, & epotat omnes ipſorum humiditates, facitque ipſos nigreſcere ſicut carbonem. Deinde eos reſuſcitat tali ac ita magno ſplendore, quòd per illam reſuſcitationem pater & mater ſui cum ipſo vivent, nec unquam morientur. Et pro certo, in præſentia & voluntate certorum ſociorum argentum vivum vulgarem congelavimus per ſuum menſtruale, & aliàs uni de ſociis noſtris, in cujus eramus ſocietate expreſsè, quaſi ad duas Leucas prope Neapolim, in loco in præſentia Phyſici regis & unius fratris de ſancto Ioannis de Rhodis, & Bernardi de la Bret, & aliorum congelari fecimus argentum vivum per ſuam menſtrualem naturam. Et quamvis hoc vidiſſent, & manifeſtè palpaſſent, tamen non potuerunt ſcire, quid eſſet, niſi ſimpliciter ſolummodo ruſtico more, regia majeſtate ſalva. Et ſi realiter ac philoſophicè cognoſcere potuiſſent per ſpeculationem intellectivæ virtutis dictum menſtruale ac ſuas virtutes, artem ac ſcientiam abſq; dubio habuiſſent, prout dicti ſocii, qui per nos multum benè intellexerunt, manifeſtè & habuerunt. Et tunc argentum vivum vulgare dimiſiſſent ad creandum lapidem, & ad exuberandam ſuam humiditatem, & ideo nos cogit ratio, quòd ignoranti habeamus illud celare. Et tibi fili, non celavimus, neque celare volumus, cui, & quando diximus, quòd rem vilem accipias, ac eam facias ſuos amplexari parentes, quouſque penitus crepentur, & ſint velut mortui, & recipe ab ipſorum ventre argentum vivum, à quo lapidem formes, & poſtea medicinam, quæ non omnibus eſt cõferenda, & ſic vertetur de pauco in bonũ,

& de

& de bono in melius. Benedictus Deus ſupremus conditor & redemptor noſter, qui de tam vili re pretioſam ita creavit, quæ teneat in ſe proprietatem & virtutem, ac virtutum ac proprietatum poſſeſſionem, quæ in alia non eſt.

Cap. LXXXVIII.

Quod argentum vivum philoſophorum, non eſt argentum vivum commune, & quare ſic raro invenitur lapis ſuper terram.

Poſt hæc intelligere potes, quòd argentum vivum noſtrum non eſt vulgare. Imò argentum vivum noſtrum eſt aqua alterius naturæ, quod reperiri non poteſt ſupra terram; cùm in actionem venire non poſſit per naturam abſque adiutorio ingenii, & humanarum manuum operationibus reſpectu naturæ. Et ideò, cùm natura ſola non poſſit eum trahere in actum à rebus, in quibus erat in potentia, niſi per tenebroſam reſolutionem, & ideò eſt nobis opus, ſi velimus noſtram creare medicinam, quòd de illis, in quibus potentialiter erat, noſtrahamus de potentia in actionem reſpectu naturæ per induſtriam rationabilem boni magiſtri ac operatoris, per viam generationis factæ per præmeditatam corruptionem, quæ nobis philoſophia, conceſſit, & ſcire dedit: quare ad nos illius generatio ſpectat, virtutem ac potentiam naturæ ſequendo, quam virtutem philoſophiæ noſtræ germanæ ad naturalem reperimus, & non ruſtica virtute, quæ contrà naturam eſt. Et hac ratione illud argentum vivum noſtrum eſt, & non ruſticorum, qui impotentes ſunt ad humificandum naturam mineralem. Poſtquam ergo ſupra terra generari non poteſt per ſolum artificium naturæ, niſi noſtri artificii adiutorio magiſtrali, per nos philoſophicè reperto, ſine aliqua ruralitate vulgari, ideo in ſua generatione opus eſt, quòd nos ſubtiliter introducamus actionem naturæ metallinæ in materiam, unde debet generari, ad quam rem peragendam omnis vulgaris ruſticus abſurdus eſt penitus & cæcus. Quia ei defecerunt rationes noſtræ philoſophicæ, quæ regunt intellectum ad directionem abſque deviatione per A. B. C. D. punctualem magiſterii noſtri. Quare patet, quòd argentum vivum noſtrum non eſt de vulgaribus, quoniam natura non poteſt eum creare ſupra terram, neque ruſticus, ſimiliter argentum vivum noſtrum eſt, & penitus noſtræ philoſophiæ, ſicut filius eſt patris, qui ipſum genuit. Ideo ſcias fili, quòd cauſa quare lapis noſter ſupra terram ita modicè reperitur, eſt: quia non eſt in poteſtate naturæ per creatorem ſuperiorem conceſſa, quod illum poſſit generare ſine ingenio & operatione manuum humanarum. Et quia homines ignorant naturam, & naturalem illius commixtionem & operationem, ideo rarus eſt & paucus in actione manifeſta, quia ſuccurrere non poſſunt naturæ, ratione ſuæ ignorantiæ; quouſque per philoſophiam tranſierint univerſalem, & deſideratam, quæ revelat eis res, quæ eis erant abſconditæ & celatæ, atque ignotæ.

Cap. LXXXIX

Quomodo magiſterium iſtud fit per naturam, & per operationem artis & ſcientiæ, & non miraculo, & de ipſius demonſtratione.

Non credas tamen fili, quòd hoc per aliquod miraculum fiat, nec arte confuſa, ſicut aliqui fatui credunt: imò fit ſecundum curſum naturæ per artem notam, de qua certam habemus operationem, quæ nobis attulit deſiderium noſtrum per præparationem, quia mundat & purificat naturam vilem & immundam, & ponit & convertit in naturam nobilem, & ſiccum in humidum, calidumque in frigidum, ſi hæc mutatio non eſſet terreſtris, natura dominaretur ſuperiori naturæ, & converteret naturam individualem homogeneam ad ſuam naturam groſſam & terreſtrem, & quòd hoc ſit verum, apparet per experientiam incontradicibilem. Nam quãdo argentum vivum ponitur in vapore ſicco atramentali, ſicut eſt aqua acuta, ſtatim diſſolvitur per inciſionem & penetrationem, quæ movetur ab acuitate forti patenter, & in diſſolvendo convertit ſe in naturam atramenti terreſtris, non capiendam formam metallicam, nec formam claram, nec cœleſtinam, ſicut apparet poſt evaporationem dictæ aquæ, & ſuam congelationem in forma lapillorum croceorum, quæ croceitas à terreitate pontica & ſulfurea procedit, quæ ultra menſuram erat in dicta aqua mixta per parva fruſta cum univerſalitate & ſimplicitate homogenea, quæ ſimplicitas erat capta & ligata per dictam terreitatem, mutatione lucis & claritatis atque lucìditatis in obſcuritatem. Conſimiliter per operationem mediam in contraria forma vertitur argentum in vivum mixtum cum atramentis per ablutionem aquæ & ignis, qui totum ſuum vaporem groſſum devorat, & conſumit, antequam mixtio illius fiat cum argento vivo, quòd per ſimplicitatem naturæ groſſæ vertitur in ſimplicitatem, mediante acuitate moderata congelatur, & miſcetur cum illo, quod magis participat ſua natura in lucíditate criſtallina, ſicut apparet poſt ſublimationem ſuam. Et inde movetur cauſa, per quam commendamus temperantiam ignis ad ſublimationem argenti vivi quouſque acuitas, quæ nimio igne groſſam terreſtreitatem portat, quæ dat infectionem argento vivo, ut ſit penitus evacuata, vel evaporata. Ideo quia iſta per expreſſionem ſicci ignis; portat naturam ſuam in ventre ſuo, ſicut apparet in aquarum fortium confectionibus, de qua natura non indigemus: quia noſtri magiſterii corruptio eſt. Sed quod velis nos benè intelligere per hunc modum. Accipe igitur aeritatem ſimplicem, & ablue optimè, & fac ſine aqua aquam, & eam præpara præparatione philoſophica, quouſque per quinque planetas tranſierit, & poſtea pervenit ad lunam, & quando per ſex tranſierit, venit ad ſolem, qui clarificabit & illuminabit omnia. Fili, quod dictum eſt, nobis ſignificat præparationum multitudinem, per quas habes ire, & in qualibet præparatione per virtutem eius infixa eſt cuiuſlibet planetæ complexio, & ideo ſi individua natura reperiat aptum & habilem locum ſuæ generationis in forma metalli, vel locus ille generationis eſt complexionatus à natura plumbi ſecundum ſuum planetam, vel Iovis, vel Martis, Veneris, Mercurii, Solis aut Lunæ. Si ad naturam Saturni ſit complexionatus propter ſuam debilem digeſtionem, tranſmutabit individuum in formam & ſpeciem plumbi crudi, lutei & immundi. Et ſi ad naturam Iovis, Martis, aut aliorum, & individuum convertetur in naturam loci, ad quem addetur propter eius infectã digeſtionem. Et ultra, quoniam ſi locus prædictus generationis eſt complexionatus ad naturãMercurii, erit debilioris digeſtionis, & minoris potentiæ ad terminandum individuum in forma corporis duri. Et ideo convertere non poteſt, ſed tantum inſ-

inſpiſſare, & de natura aeris convertit in naturam aquæ per condenſationem, quam capit aer de ſuis parvis partibus terreſtribus modicum digeſtis, quæ immiſcentur cum eo vapore elementali, defectu conſtrictivæ virtutis, & ideo inſpiſſatur, in rem crudam, ſe reincrudando per actionem uniformis caloris & humiditatis unctuoſæ, laxativæ, tartareæ, ſicut lac facit in mammillis.

Cap. XC.

De natura abortiva corporum imperfectorum, & de temperantia vaſis naturæ.

IDeo fili, tibi ſit manifeſtum, quòd corpora ſupra dicta non ſunt niſi abortiva; quæ terminum ſuæ perfectionis habere non potuerunt, ſicut illi, qui nati ſunt & naſcuntur in locis menſtruoſis indigeſtis & corruptis, patientibus infirmitatem lepræ, & corruptionem in ſuis corporibus, & hoc facit natura ob defectum debitæ præparationis & naturalis caloris, qui non potuit benè digerere menſtruale, quod eſt in materia metalli, vel per ſuam nimiam excitationem, vel ſtimulationem caloris adurentis, ardentis, & cholerici, vel individui, vel loci ſui nimis mutabilis, in quo plurima accidentia multoties poſſunt advenire: cùm ſit continens totius materiæ omnis generationis. Quare ſi locus mutationis individui ſit talis, quod ſit tali modo temperatus, quòd per ſuam digeſtionem, vel bonam temperantiam habeat magis poteſtatem depurandi cum conſervatione mutativa germen ſuum clarum & purificatum, congelabit & tranſmutabit illud in finam lunam, & puram per vaporem ſui ſulfuris iam à macula originali purgati leproſitatis, qui dicitur locus dictæ tranſmutationis, vel in ſolem perfectum ſecundum bonam temperantiam, quam capiet humidum individuale à loco ſuæ generationis & digeſtionis completæ, aut incompletæ. Nam illic, ubi locus generationis eſt Solis, & commutationis & congelationis humiditatis Mercurialis in finum ſolem, ibi certè dominatur ignis cum multum nobili temperantia & in loco generationis lunæ, dominatur aer cum cœleſti virtute, Et ideo clarificatur, & demonſtratur, quòd fumus aut vapor menſtrualis terreſtris, & argenti vivi non debent excedere, neque ſuperare pondus metalli puri, niſi æqualiter illi alias in præparationibus eſt aviſandũ. Quare patet, quòd ſi ſit plus de virtute terræ in loco generationis, quã habeat de lumine & de nobilitate, quæ veniunt per mixtionem planetarum in dicto loco, congelatum accipiet & obtinebit tenebroſitatem, fuſcoſitatem, ponderoſitatem lutulentam, & frigiditatẽ, ſicut plumbum. Quare patet, quòd in plumbo dominatur elementũ terreſtre, ſicut in auro dominatur elementum altum cũ tẽperantia perfecta. Et ſi dictus locus in plus participaret cœleſtibus virtutibus, & minus in terreſtribus, eſſet fulgens ac reſplendens abſque aliqua corruptione, firmum & ſolidum per conſtrictionem partium, quod demonſtrant gravitas & ponderoſitas exiccationes, quantum eſt de hoc per contrarium, eſt dicta proportio conſtituens ſpeciem auri, ad quam proportionem venit materia depurata in illum terminum proportionalem in materiæ congelatione per frigiditatem loci & per calorem locati; quæ importavit omnem calorem naturalem ventris materni per terminatam digeſtionem, & mater mortua remanſit abſque aliqua virtute, & in frigiditatem verſa, quæ conſtringit Mercurium congelando plenum calore perfecto in metallo iam formato.

Cap. XCI.

Quomodo Artiſta debet notare virtutes minerales propinquiores perfectioni. Et de operis abbreviatione per fermentationem.

QVare de omnibus, quæ tibi diximus, ſis aviſatus ſimul & ſingulariter, multum notando virtutes minerales perfectioni propinquas. Quia tibi dicimus, quòd argentum vivum depuratum poteſt reverti ad naturam illorum, quibus adiunctum eſt, & intellige hoc tam in parte prima, quæ eſt purgationis & creationis lapidis, quàm in ſecunda, quæ eſt fermentatio & mutatio ejus in finam & veram medicinam. Quando igitur tranſieris ad ſecundam partem gradus ſecundi, adde iam curatum ſulfur cum fermento lavato & abluto, quod appellatum eſt unguentum, ut totum convertatur in fermentum, ergo totum unguentum erit: quoniam ſcitum eſt, & cognitum, quod ille, qui dat formam, cum eo concordat quod illam recipit. Item apparet, & ſupra poſitum eſt, quòd omnis generatio debet eſſe ex convenientibus naturæ quæ formas portat, & virtutes cœleſtes in ſe, & hæc eſt cauſa, quare præparatio noſtra ſuppleri non poteſt, niſi fortè virtute longitudinis temporis per multos errores in prima parte fermentum ſupplet, & complet per ſuas virtutes benè temperatas, & multum benè digeſtas, temporis per brevitatem ſine impedimento magno. Si hoc ſcias in ſecunda parte facere, & in hoc tranſimus curſum naturæ, quia finit ſuam operationem una digeſtione ſua ſola. Et nos facimus per fermentum illud, quod natura digeſtione ſua iam compleverit. Et ideo habeas in te præparationes notas, & patientiam in longa ipſarum mora. Nam omnis prolixitas temporis eſt in opere naturæ, quia non operatur niſi per minimè. Et præparationes noſtræ non fiant, niſi per illam in terminis revolutorum temporum perfectæ ſunt, ſicut res aliæ per naturam creatæ. Fili, niſi noſtras agnoſcas præparationes, nunquam habebis theſaurum omnibus electis præparatum, & beati, qui illum intelligunt.

Cap. XCII.

Quomodo Artiſta debet intelligere, quando lapis perdit ſuam naturam & minuitur, ad illum emendandum.

PEr hæc fili, tibi dicimus, quod opus eſt tibi, quod ſcias in prima parte emendare lapidem, qui perdit de ſua prima virtute temperata in toto regimine præparationis: nam in illa præparatione indiget reverti, & tranſire de illa ad mortem per partem gradus ſecundi. Ideo fili, tibi dicimus, quod de quanto magis elongatur à ſuo temperamento per mortificationes corporis factas in prima parte, tanto magis perdit de ſua prima natura, & eſt corpus paſſum tanquam homo in magna exiſtens infirmitate per turbationem ſuarum ſpiritualium virtutum ab eo ſeparatarum, & elongatarum per reſolutionem ipſarum, quam continue paſſum eſt. Et hanc rem labilitatem clamamus, quando corpus à ſuo nobili temperamento remotum eſt; vel à coæqualitate ſua complexionali inquantum patitur, quia

quia ei deficit ipſum quod ei confortaret. Et in quantum ſui elongamenti partem accepit, tanto melius per viam confortationis appropinquat per reductionem naturalem, vel attractionem ad temperantiam naturalem, & de tanto quòd magis extendes rotam in portando corpus ad longiorem corruptionem & mortificationem ſub aliqua conſervatione caloris naturalis, de tanto erit majoris vitæ & perfectionis, ſi poſtea per confortationem ſuorum ſpirituum deperditorum reducatur ad ſuum temperamentum. Et hoc eſt ratione illius, quod accipiet in ſua prima attractione facta in regimine reductionis, quæ ſuperabit in melius, quam perdiderat in ſua mortificatione. Quoniam temperamentum non fit, niſi per reſtaurationem rei deperditæ: ſcilicet ſpirituum deperditorum vivificatorum, & reſtauratio nequit fieri abſque naturali attractione, neque attractio abſque evacuatione, neque aliqua evacuatio ſine mortalitate quadam, quæ fit per cremationem & combuſtionem corporis & calcinationem, & evacuationem humidi radicalis.

Cap. XCIII.

Ad ſciendum, quomodo lapis eſt remotior à ſuo temperamento.

Scire debes quo tempore lapis eſt à ſuo temperamento remotior, quando corpus eſt crematum, & à ſuo ſpiritu vacuum & inanimatum, tunc remotior eſt, quàm poſſit eſſe à ſuo temperamento, & finivit rotam corruptionis ad eſſendum locus proprius generationis. Et quanto plus humorem ſuperfluum in ſua ſolutione perdidit, tantò plus attrahet ad ſe dictum humorem exuberatum in ſua reductione. Exemplum; ſi corpus perdat B. & C. in ſuis ſolutione & corruptione per rotam extenſam id inveniet, & attrahet D. & E. qui æquipollent perditioni de B. & C. Et ultrà ad plus per naturam in regimine reductionis attrahet F. & G. qui ſunt exuberati per D. & propter fermentationem de B. & de C. Et ſi corpus non perdat niſi B. per minorem rotam, non poteſt recuperari loco ſui, niſi C. & poſtea D. exuberatum de B. procedendo ad temperamentum majus: quia ſua perditio non ſuffert; nec curſus naturæ; & in quantum temperamentum rotæ minoris eſt minus perfectum cauſæ ſuæ minoris corruptionis, in tantò eſt major temperantia rotæ extenſæ ad duplicem perfectionem, quæ à majori naſcitur attractione humiditatis in profundiori ratione ſuæ calcinationis fortioris ſolutionis & mortificationis. Et per hoc intelligere potes totam intentionem noſtram; ſcilicet, quòd totum magiſterium noſtrum non eſt, niſi colligatio humoris reſoluti, vel reſolutio unius; & congelatio alterius, vel mortificatio unius quæ eſt ſpiritualis, & vivificatio alterius, quæ eſt corporalis. Quoniam quocunque modo lapis ſit diſſolvendus, in eodem modo componendus eſt. Et hæc colligatio nihil aliud eſt, quàm argenti vivi exuberati & fixi multiplicatio. Per cujus multiplicationem noſter lapis venit ad majorem perfectionem & temperantiam.

Cap. XCIV.

De cauſa ſupplementi diminutionis corporum imperfectorum, & quomodo lapis noſter complebit eorum defectum. Et de interligamento ad reſpectum elementorum naturalium.

In hoc fili, eſt complementum diminutionis corporum imperfectorum, quæ deficiunt à quadam pauca humiditate fixa & inſpiſſatione perfecta. Quare patet, quòd noſtra medicina portat complementum illorum in corpore perfecto; ſcilicet, multiplicationem argenti vivi & inſpiſſationem bonam, & fixionem permanentem. Fili, conſidera omne illud quod tibi oſtendimus, quia totius noſtri ſecreti manifeſtamus tibi primas cauſas, quæ ſunt entia realia magiſterii noſtri, & ſine illis ullo tempore non poteſt adimpleri. Ideo illud intellige; quod notamus in teſtamento noſtro per acuitatem tui intellectus, & vide, qualiter doctrinæ noſtræ ſunt aſſociatæ, & in quibus meliùs conveniunt, & quando fiendæ ſunt, & quot ſunt regimina, & quod vadit primò, & quod ultimò, & quam potentiam habent. Quia iam tibi diximus, quòd magiſterium noſtrum non eſt, niſi unius formæ corruptio, & generatio alterius per conſervationem ſuæ ſpeciei multò magis reſplendentis. Ideo fili, quòd quantum potes naturali corruptioni per tuam elucidationem appropinquare appropinqua; & illud, quod elongare potes, ab illo elonga, & tu venies ad corruptionem primæ formæ, veriſſimi paſſus, & ad generationẽ ſecundæ formæ, quæ nobis generationis eſt. Fili, noſtri magiſterii regimina ſunt interligata & incatenata. Quia primum adiuvatur à tertio & à ſecundo, & tertium à primo & à ſecundo, & ſecundum à primo & tertio. Et quando eris in primo, media ipſum de ſecundo & tertio. Et quando eris in ſecundo, manu leva ipſum à primo & tertio. Et quando eris in tertio, manu leva ipſum à primo & ſecundo. Et omnia iſta ligantur unum cum alio, non tantùm ſola operationis mixtione diverſa, ſed per decoctionis diverſam digeſtionem, quo reducuntur per reiteratam putrefactionem. Quare tibi oſtendimus, quòd totum non eſt, niſi unum ſolum regimen decoctionis, quod per diverſas mixtiones operativas cum intentionibus ordinatis primum gradum adimplent magiſterii noſtri, quem ſi benè intelligis, intelliges ſecundum & tertium, quod eſt tota veritas adimplens magiſterium noſtrum. Fili, intentio naturæ eſt multum ordinata per opera erratica. Intellige ergo naturæ intentionem & ſuæ operationis, & totius reverſionis eius, quia prima mutatio reſpicit ad unum actum; & per intentionem illius ipſa agit, & per illam tranſitur ad actionem ſecundam mutativam, quæ tertiam reſpicit mutationem. Et nulla iſtarum finiri poteſt ſine alterius adjutorio, cùm ſe habeant ſic per contrarias operationes, prout ſentire potes per corporum ſolutionem; quæ eſt cauſa congelationis ſpiritus, & congelatio ſpiritus eſt cauſa diſſolutionis corporis. Et ſic quilibet reſpicit actum ſuum differentem cum ratione diſcordantiæ. Hæc eſt erratica elementorum converſio, quam intelligere benè tibi opus eſt, & ſi benè intelligis, reſplendebit intellectus tuus uberaliter & plenè, & confortatio & debilitatio; quæ factæ ſunt in noſtro ſupremo ſecreto; & in omni corpore naturæ. Nam per illa eſt omne temperamentum, vel diſtemperamentum magiſterii, quæ ſunt latitudo complexionis.

CAP. XCV.

De latitudine complexionis, & quomodo ex duobus terminis comprehenditur.

OMnis latitudo complexionis fili, cuiuſcunque ſit ſpeciei, ad temperamentum, vel diſtemperamentum vertitur. Et ideo primæ differentiæ complexionis ſunt duæ tantùm, ſcilicet, Temperata complexio; & diſtemperata. Temperata eſt illa, in qua primæ qualitates per mixtionem diſrumpuntur, quouſque veniant ad illum terminum, per quem reſultat melior diſpoſitio compoſiti ſecundum illum modum, qui ſpeciei debetur. Nam in qualibet ſpecie abſolutè eſt temperamentum, quod quidem eſt tale ad ſuam ſpeciem reſpectu ſuæ individualitatis, & complexio diſtemperata eſt illa, in qua corpus ſolare à meliori diſpoſitione recedit per dominationem quarundam qualitatum primarum. Quare apparet, quòd cùm in nulla complexione poſſit aliqua dominari qualitas, niſi ſimpliciter vel compoſitè, ideo omnis complexio diſtemperata, vel erit ſimplex, vel compoſita. Simplex eſt illa, in qua una qualitas tantùm dominatur, ſicut in noſtro lapide ſiccitas cum qualitate ſimplici dominatur. Nec intelligas, quòd dicamus adeo ſimplam, quin cum aliis participat in aliquo: nam hoc eſſet contra rationem complexionis, cùm ſit qualitas compoſita de quatuor primis. Sed quia per iudicium evidentis notitiæ, quam nobis conceſſit natura ſapiens per ſenſum manifeſtum, nos vidimus ac ſcimus, quod una illarum quatuor tantum dominatur multum ſuæ contrariæ. Et ideo dicere volumus quando lapis reducitur, verti debet de humiditate magna in magnam ſiccitatem, & in humiditatem minorem, & frigiditatem minorem, ac minorem caliditatem. Quare apparet, quod cùm per iſtam ſiccitatem elementum terreſtre determinetur noſter lapis humidus in naturam terræ aereæ per regimen deductionis naturaliter convertitur. Propterea voluerunt aliqui dicere, quòd noſter lapis ſiccus erat in ultimo gradu, & remotior ſui perfecti temperamenti iam paſſus ratione ſuæ ſiccitatis & acuitatis. Quare voluerunt illum cibum foras educere ad ſuum temperamentum cum nutritiva humiditate fermentabili: ſed hoc contra ſtabilem rationem viſum eſt, per naturæ ſapientiam, & ſuo intellectui magnum inconveniens, cùm lapis noſter per regimen reductionis iam ſit informatus per oppoſitas qualitates differentiales per concordantiam, per quam informationem omnis res ſuo temperamento ſe temperat & appropinquat. Quoniam cùm lapis noſter fuerat per ſecundum regimen occiſus mortuus ac ſubverſus in gurgite Sataliæ magnæ, & ſua paſtura & in qua ſe habet nutriri, fuerat de toto cremata, arſa, & combuſta, deficiens à vita perfecta, quæ eſt cauſa approximationis nobilis temperamenti, idcirco viſum eſt, quòd lapis noſter eſt remotior, quàm eſſe poſſit à temperamento ſuo exiſtens in regimine ſecundo & ſtans infra illum terminum in quo ſunt duæ complexiones magis extremæ & longinquæ, quia opus eſt, quòd materia non ſit ad contrarium proiecta extra picti termini latitudinem, ſed quòd participet quodammodo alicui de complexionibus metallinis, quæ ſunt proximæ extremitati. Et quòd materia non tranſeat ultra extremas complexiones, quæ participant morti. Alio modo, ſi intenſius, vel remiſſius procederent contra naturam à qualitatibus fortibus & oppoſitis, & ibi penitus deficeret dicta materia à complexione metalli, intantum, quòd poſtea ſalvari ſub illa non poſſet individuum metallinæ ſpeciei, ſicut apparet in combuſtibilitate materiæ, quando per ignem nimium corrumpitur, omnino ſeparatur à natura ſua ob defectum informationis naturalis. Fili, vide ne corpus tuum omnino recedat à natura ſua, hoc eſt à ſuis particularibus complexionibus ultimatis, quæ continentur ſub latitudine temperamenti, & in tali puncto materia exiſtente dicimus, quòd à ſuo temperamento eſt remotior: ſed ſi velis propter hoc dicere, quòd magiſterium noſtrum haberet incipi per tertium regimen, deficeres ab intellectu noſtri operis, cùm adhuc non habeamus ſubjectum aut materiam convenientem, in qua & per quam elementa fixanda ſunt. Quare opus eſt, quòd per tertium regimen de terra de terra & aqua noſter lapis procreatur.

CAP. XCVI.

Quomodo ſubſtantia ſulfuris exibit ab extremitatibus, quando lapis creatur.

DIcimus ideo, quòd noſter lapis primò creatur, ut ſubtilis ſubſtantia calida & ſulfurea extrahatur à ſuis extremis, & quod ille contemperetur cum humore, qui eſt ſecundum inſtrumentum perfectivum naturæ, & medium participans immediatè dictæ ſubſtantiæ, per quod recipit metalli tincturam, quæ eſt in dicto inſtrumento. Sic fili, trahimus lapidem noſtrum ab extremitatibus, in quibus ſunt media confuſa, ut non ſit unum nec alterum: ſed ut ſit medium, aut neutrum dictis extremitatibus, ideſt, inter eas, à quibus materialiter exivit, quam neutrum vocamus, ſecundum conſiderationem expreſſam in tractatu de intentione Alchymiſtarum ſapientium, & ſubtilium: non quòd ſit neutra propter negationem extremitatum, ſed propter participationem unius & alterius. Et omnes extremitates ſuæ ſunt corpus dictæ ac ſpiritus, de quibus corporibus neutra cum omnibus mediis procreantur, & ſunt procreata. Cùm igitur tale neutrum ſit à ſuis extremitatibus procreatum mineralibus certis & notis, abſque dubio in naturis eorum participat indiſtinctè, ſecundum iudicium ſenſus & experientiæ. Et per conſequens, ſic habebit & poſſidebit certas extremitates ſubtiles & mixtas & indiſtinctas abſolutè. Et ideo dictus eſt neutrum, nec ſanum infirmum; Et ideo habet in ipſis indifferenter operari per ſuam proprietatem neutram, & corpora infirma reddere nec ſana, neque infirma quouſque virtus ſanitatis in eo ſit integrata. Et ideo patet, quòd hoc eſt propter cauſam imperfectam, quæ venit à ſua infirmitate & ægritudine. Poſtea fac de illa neutralitate extremitatem perfectam, ſicut eſt imperfecta. Tu adjunges ei alia vice de ſua natura homogenea, ex qua creari debet in parte videlicet ſimpliciter uſque ad finem ut de perfectione ſanitatis, quæ eſt in aere, tollat infirmitatem & ægritudinem neutri, & quod virtus unius per alterius virtutem confortetur, & quòd infirmitas & ægritudo dicti neutri, quæ ex parte terræ, & aquæ venit, ſit commenſurabiliter per humorem & calorem alienata, & tunc invenies appropinquatum extremitati perfectæ ac temperatæ, & non tenet niſi mediam partem ægritudinis, & duas ſanitatis. Altera vice fac iſtud extremum imperfectum, & adde ei duas operativas virtutes, videlicet aerem & ignem naturales, & reperies ab extremitatibus & mediis imperfectis reverſum ad extremitatem plenam ſanitate, & omni temperamento. Intellige fili, nam omnia hæc diximus, poſt conſiderationem cap. 168. quod incipit: Lapis noſter remanet in omnibus ſuis elementis, &c. Laus, honor, & gloria Ieſu.

Finis Theoricæ teſtamenti.

INCIPIT PRACTICA MAGISTRI RAYMVNDI LVLLI ſuper lapide philoſophico

CAP. I.

Et primo definitio, quæ res eſt, ſeu quæ ſcientia, vel ars Alchymia.

ALCHYMIA eſt una pars naturalis philoſophiæ occultæ cœlica, magis neceſſaria, quæ conſtituit & facit unam artem & ſcientiam, quæ non omnibus eſt nota, & docet mundare & purificare omnes lapides pretioſos, non perfectos, ſed deciſos, & ponere ad verum temperamentum, & omnia humana corpora lapſa, & infirma reſtituere, & ad verum temperamentum reducere ad optimam ſanitatem, & etiam tranſmutare omnia metallica corpora in veram lunam, poſtea in verum ſolem, per unum corpus medicinale univerſale, ad quod omnes medicinæ particulares reductæ ſunt, & fuerunt. Et per quod integratum & factum per unum manuale regimen revelatum eſt philoſophiæ filiis perfectis, mediante ignis calore, reſpectu ſex latitudinum caliditatis, quæ in tres principaliter reducuntur. Primus vocatur. Hebetatus, & iſte prohibet & defendit motum naturæ integralem. Et ideo ducit & inducit putrefactionem in rebus mixtis, ſine qua putrefactione venire non poteſt animatio in rebus elementatis. Secundus calor eſt calor excitatus cum calore tolerabili vivificationis, & hic calor ducit & inducit generationem & multiplicationem. Tertius eſt calor exceſſivus & mortalis, qui deſtruit omnes ſenſus & inſtrumenta, inſtinctus, & appetitus naturales, per quos fiunt corruptiones, generationes & multiplicationes. Fili, hæc ſcientia appellatur flos regalis, per quam intellectus humanus rectificatus eſt, vi experientiæ, reſpectu oculi, & veræ notitiæ, cum experientiæ ſuæ pati non poſſunt aliquas probationes phantaſticas; ſed omnes alias ſcientias vivaciter intrare oſtendit intellectui, quomodo habet virtutes divinas penetrare, quæ velandæ ſunt: etiam per naturam intelligimus illud, quod eſt, unde plures fatui & infames credunt, quod nihil eſt: ſed nos ſcimus, ſi hæc res ſit an non. Et ideo ſecretum hoc non erit notum ignoranti. Nam per ſcientiam talem, intellectus eſt expulſus ſuperfluitatibus, quæ ipſum removent à tota veritate, & alio modo hæc ſcientia nominatur vexillum & inſtrumentum philoſophicum, per quod boni philoſophi, & antiqui Poetæ ſenſum ipſorum direxerunt ad quamlibet ſcientiam, ad intrandum per hoc in omnem experientiam, per artem fiendam, ſecundum naturæ curſum per realem notitiam.

CAP. II.

Quomodo practica traditur per duplex inſtrumentum. Et quæ ſunt inſtrumenta quæ dat.

FIli, in hac ſecunda parte practicali fuit, & eſt intentionis noſtræ practicam tradere, ac modum practicandi duplici inſtrumento. Primum inſtrumentum eſt memorativa practica, aut recordativa, vel recolitiva. Secundum eſt practica operativa, totum

inſimul mixtum, tamen ſucceſſivè, per modum, & formam Alphabeti factum ſecundum cujuslibet regiminis determinationem, & hoc ut melius regale magiſterium intelligas, & illud formare per artem, ad faciendum & conſequendum practicæ factum eſt certum: quoniam ante oculos tuos actione tibi nota per experientiam claram oſtendemus. Et quia virtus principii currere, neque diſcurrere aut fluere non poteſt uſque in finem, niſi virtute media, extremitatum copulativa mediante, hæc procedit à ratione: quæ dicit, quòd nos formabimus per memorativam artem ſuprà dictum inſtrumentum, maximè cum ita ſit prout dictatus nobis oſtendet naturæ realis, quòd theorica intellecta non debeat ſeparari per unum paſſum, nec elongari à practicâ ſcita. Nam una format aliam, & ſuos corrigit defectus. Et ideo poſuimus practicam memorativam ſecundum hanc ſcientiam in forma media, quæ naturaliter exivit de ſuis propriis extremitatibus, & ſunt propriæ extremitates ſuæ, practicâ operativâ in ſecundo latere, & in primo ſua ſoror, ſcilicet theorica. Et illa ſunt verorum inſtrumentorum principia, quæ integrant & perficiunt totam ſcientiam & artem, quæ formatur per primum. Quia nunquam erit ars aut ſcientia, niſi primò inchoetur, & incipiatur à ſuis certis principiis.

CAP. III.

De ſecunda diviſione huius partis per inſtrumentum memorativum.

ISte liber, qui eſt dictus & nominatus ſecunda pars, diviſus & partitus eſt in quatuor operationes principales. Prima eſt diſſolvere, ſecunda abluere, tertia congelare, quarta eſt materiam fixare. Prima & principalis operatio eſt in duas partes ſolutivas diviſa, ſicut in noſtra theorica tetigimus: per primam facimus, de pluralitate unionem, per ſecundam de unione pluralitatem, prout tibi per honeſtam & pulchram doctrinam oſtendetur. Fili, omnes operationes iſtæ tibi datæ ſunt intelligi per certas & determinatas diſtinctiones alphabeticas; ſcilicet per modum Alphabeti A. B. C. & figurarum, & definitionum, mixtionum & applicationum.

CAP. IIII.

De prima diſtinctione, quæ eſt de A. B. C.

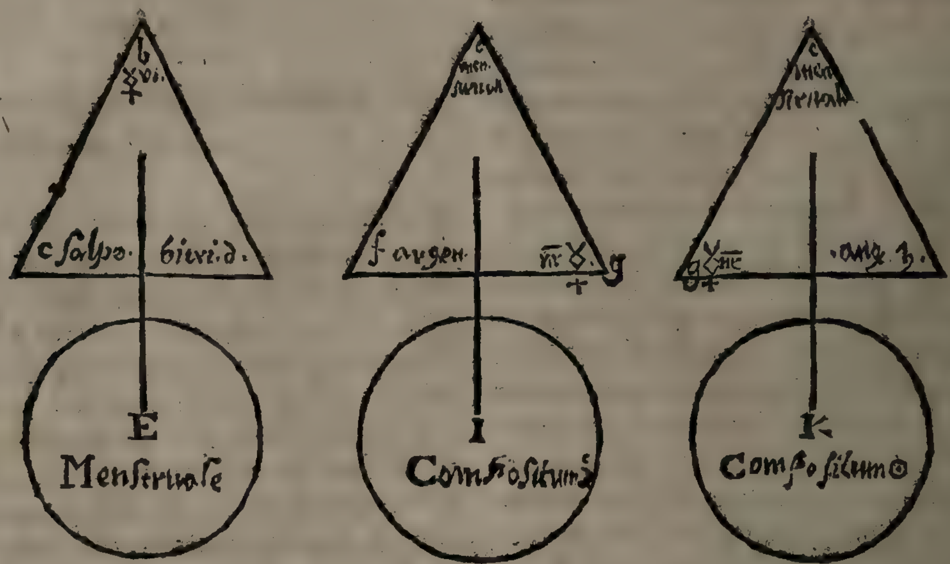
PRo prima diſtinctione, quæ eſt A. B. C. in prima operatione A. ſignificat Deum Dominum noſtrum, qui omnia creavit, & à quo omne procedit. B. ſignificat argentum vivum, quod eſt communis ſubſtantia, ſtans in omni corpore corruptibili, prout per ejus proprietatem apparet: quia habet corrumpendi actionem & generandi, coniungendi, dividendi, inpiſſandi, groſſificandi, rarificandi, indurandi, mollificandi, augmentandi, diminuendi, diſſolvendi, congelandi, calcinandi, mortificandi, vivificandi, crudificandi, maturificandi, abluendi, deſiccandi, humefaciendi, calefaciendi, refrigerandi, lenificandi, blandiendi, aſperificandi, dulcificandi, amarificandi, confortandi, debilitandi, intrandi, ingreſſionem faciendi, tingendi, pondus dandi, incerandi, paſcendi, impregnandi, ingroſſandi, ſublimandi, ac primum materiam faciendi, deſponſandi, ac primum matrimonium faciendi corporis ac ſpiri-

tus, fixandi, obſcurandi, & accendendi. Per hoc enim argentum vivum, ſciant omnes doctrinæ filij opera naturæ per ſuas proprietates diſcernere, & plures ac multas ex illis per ſuam proprietatem reducere de potentia in actionem, & illius operationes ſecundum quod inſtinctus & inſtitutio naturæ vult regulare & ordinare. Et ideo tibi dicimus; quòd cùm ſit pater omnium liquabilium, propter convenientiam & communitatem ſuæ propriæ naturæ, tene ipſum charum & ſecretum; & noli diffamare. Iſte eſt materia naturæ; ſine qua aliqua res naturæ non generatur corporalis, quæ ab eo principium non habeat ab una limoſitate, in qua eſt natura, quæ operatur, percutit, & ſemper fabricat; ſine ſuæ tranſitu menſuræ. C. ſignificat ſalis petram, qui communem habet naturam & ſimilem argento vivo per proprietatem ſuæ fortis naturæ. D. ſignificat vitriolum azoqueum quod corrumpit & confundit omne illud, quod non eſt de natura, & eſſe communis argenti vivi. E. ſignificat menſtruale; quod continet naturas trium dictorum totum ſimul. F. argentum finum, purum, & reſplendens ſignificat. G. ſignificat Mercurium, quem ſcimus. H. aurum ſignificat, quod tantum eſt honoratum. Quæſtio, quare poſuimus R. in hac arte, hoc eſt, quia ſine Deo Domino noſtro nihil creatum aut generatum eſt, nec opus inceptum, neque ſine ipſo conſummatum, & quia ipſe eſt efficiens cauſa principalis & finalis omnium creaturarum & operationum, digna & vera ratio nobis oſtendit, quòd præponatur, & anteponatur, tanquam formator & creator totius creati, quòdque ipſo mediante ac ſua immenſitate Artiſta in hoc illuminetur opere, qui quidem coram oculis ſuis habere debet Dei creatoris noſtri bonam, veram, fortem, ac principalem memoriam.

Cap. V.

De ſecunda diſtinctione, quæ eſt de figuris primæ partis ſolutivæ.

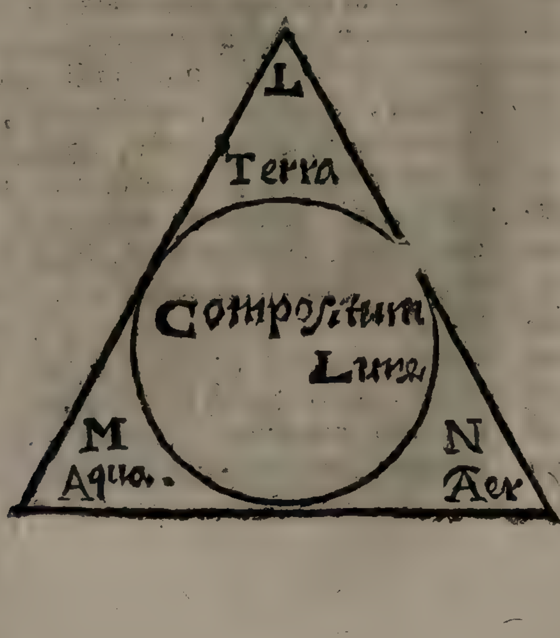
HÆc figura docet, quòd mediante A. componuntur ſex dictæ figuræ, pro prima parte ſolutiva, ſcilicet, tres triangulares, & tres circulares. Prima circularis figura ſignificatur per E. & eſt facta de B. C. D. Secundus circulus per I. ſignificatus, eſt factus à ſecundo triangulo, compoſitus de E. F. G. Tertius circulus ſignificatur per K. factus à tertio triangulo; compoſito de E. G. H. & iſtæ figuræ tantum pertinent ad primam partem ſolutivam, quæ magis propriè vocatur liquefactiva.

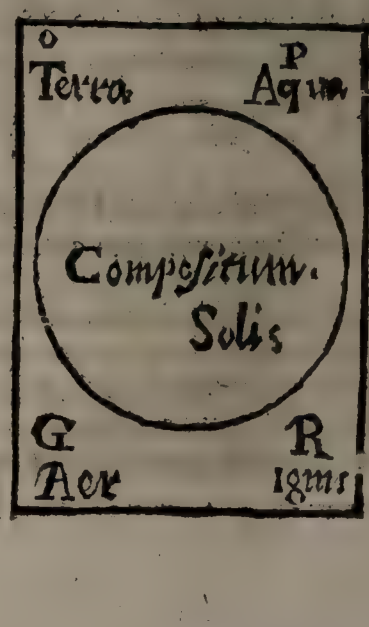

Cap. VI.

De tertia diſtinctione quæ eſt de figuris, de ſecunda parte ſolutionis.

TErtia diſtinctio docet, qualiter de dictis duabus figuris, ultimis circularibus, ſcilicet de I. & K, in quibus eſt confuſa prima figura de E. alia diviſione formantur duæ figuræ per modum, qui poſtea patebit in capite ſubſequenti. Ideo ſciendum eſt, primò, quòd per figuram circularem de I. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio lunæ: per aliam figuram circularem de K. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio ſolis: à dicta figura I. trahuntur, & exeunt. L. M. & N. Et iſtæ tres literæ conſtituunt primam figuram ſequentem triangularem tertiæ diſtinctionis: & ab alia figura de K. circulari ſunt per diviſionem ſeparatæ. O. P. Q. R. per quas

quas eſt figura ſequens conſtituta & facta quadrangularis: per hanc literam L. terra eſt ſignificata: per N. aer, & per O. eſt ſignificata terra compoſiti rubei pro ſole, & per P. eſt aqua dicti compoſiti ſignificata; per Q. eſt ſignificatus aer: per R. ſignificatus eſt ignis terræ noſtræ rubeæ ſive compoſiti, qui eſt dictus lapis noſter. Et iſtæ duæ figuræ tantum ſpectant ad partem ſecundam ſolutivam, per quam integrata eſt, & perfecta prima & principalis operatio, quæ eſt diſſolutio facta per reductionem illius in argentum vivum opus eſt fili, quòd benè ſcias iſtud A. B. C. corde tenus: nam ſi vis practicam habere, quæ ſit formata per artem in ratione theoricæ, quæ promptè veniet ad memoriam tuam firmam per nobilem intellectum. Si ſtuduiſti, etiam habebis habituatam practicam in figura reali, quam in actionem ponere poteris ad tuum velle, ſine vexatione magna. Et niſi corde tenus ſcias dictum A. B. C. practicare, non poteris, neque quid incipere, & ſic à Deo impeditus eris; quòd neſcies quid agere, quia ignorabis ſpecierum receptiones, quas literæ ſignificant, neque illas miſcere tali modo, quo natura requirit, neque ſuas facere mixtiones, quæ tibi, & omni Artiſtæ practicali atque practicanti opus eſt ſcire facere, ut dictæ mixtiones ſint operationes naturæ, quodque dictæ literæ, vel ipſarum ſignificata ſint propria materia, & propria res poſtulata.

CAP. VII.

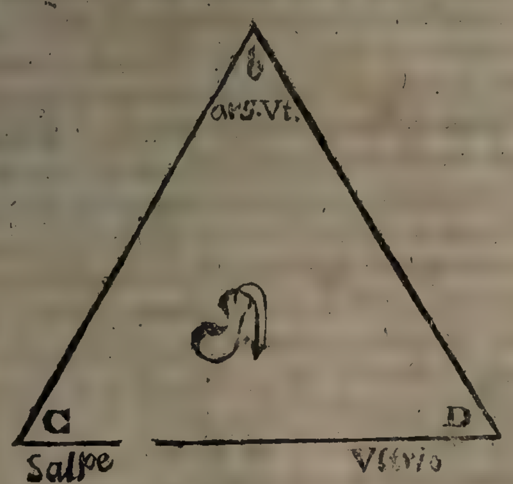
De ſecundo inſtrumento practicali, & primò de prima parte ſolutiva.

INſtrumentum practicale, tantum valet dicere, ſicut ponere theoricam ad actum operativa, mediante inſtrumento, quod eſt memoria, quæ tibi habet oſtendere, qualiter dictæ literæ ſunt figuratæ pro prima parte ſolutiva, quæ ſunt ſex figuræ principales. Quando igitur tale inſtrumentum habes habituatum, reduc illud in practicam, convertendo ipſum ad primam figuram, quæ compoſita eſt de B. C. D. in modum, qui ſequitur.

CAP. VIII.

De figura prima triangulari, quæ demonſtrat principium practicæ, & de intentione triangulari.

SUper hanc figuram ſequentem, quæ eſt prima triangularis, tibi oſtendimus principium diſtrictum practicæ, & dicimus, quòd ſit, vel fieri de-

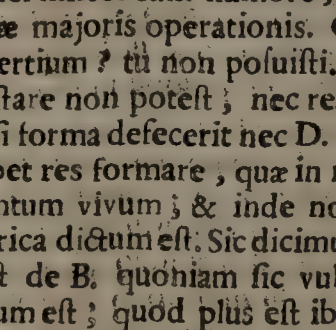
bet de duabus ſubſtantiis corporalibus, & de una ſubſtantia eſſentiali & accidentali, deportata in eorum ventre, prout per hanc figuram tibi præſentatur. Fili, intentio, quare hunc triangulum facimus, eſt, ut de ipſo per artificium, divina bonitate de A. mediante, nos trahamus & habeamus tale menſtruale humidum, temperatum à calore contra naturam, in quo & per quod metallica corpora poſſint in argentum vivum diſſolvi, quod eſt elementum omnium corporum liquabilium, & prima materia, & quòd in illo poſſit noſter ſiccus lapis continuari, de argento vivo creatus. Cum ergo fili, hic ſit primus diſtinctus, & primus introitus in noſtro magiſterio, applica te ad puteos, unde exit temperamentum libratim redditum, prout fili, ſine mora alterius tarditatis dicemus.

CAP. IX.

De prima diſpoſitione, incipiendo opus in forma practica.

TU in virtute ac honore de A. primò recipies unam partem de D. & dimidiam partem de C. quæ ſimul optimè molleantur & cribellentur ſuper marmore ſubtiliter pulveriſentur, & benè miſceantur, ponesque in una cucurbita vitrea; ſituata in furno & ſuperpoſito alembico, in quo per reſolutionem ſecundantur ſpiritus, & condenſantur, & lutabis juncturas vaſorum, cum panno lineo impaſtato & madefacto in luto, facto de flore farinæ, & albuminibus ovorum diſtemperato, ut proprietates trium Mercuriorum unitæ, ſcilicet ſalſuginoſus, vitrioſus, & aquaticus ſimul junctæ & in unum poſitæ, non perdantur, vel non perdamus. Et adverte, ne dicti pulveres in cucurbita poſiti tranſcendant, neque ſuperent pondus octo unciarum, & ad tempus abbreviandum, pones in aliis duabus cucurbitis, de pari pulvere ſecundum pondus octo unciarum in qualibet cucurbita, & illas colloca ſupra furnellos longos, per modum, quem declarabimus in capitulo furnorum, nec pone niſi tres cucurbitas ſupra unum furnellum: nam ignis non poſſet pluribus æqualiter miniſtrare, prout requirit mixtio naturæ, & ſint dictæ cucurbitæ collocatæ, una ab alia remotæ quinque, vel ſex digitorum ſpatio: & lutentur fundi cucurbitarum de terra argillata percuſſa fortiter cum pilis animalium, quantum illi fundi furnellum intrabunt per tria foramina ſummitatis dicti furnelli, & ad ſpiſſitudinem materiæ: & pone cineres puros benè cribellatos ſubtus benè compreſſos ad ſpiſſitudinem quinque digitorum, & pone ad naſum cujuslibet alembici phialam unam vitream colli longi ad finem, quod continens illarum phialarum non ſentiat furni calorem, ne aqua phialarum poſſit refluere, neque ſpiritus recedere aut fugere. Poſtea habeas lignorum ſerraturas, de quibus proviſionem habeas magnam, & accipe duas partes, & partem dimidiam marci torcularis vindemiarum, aut de tomb. minuta, vel de tanno ſicco, & miſce cum dicta ſerratura. Et de tali compoſitione furnum tuum imple, poſt ignem tuum accende in duabus extremitatibus & eum accendere permitte. Nam alius ignis non eſt tibi faciendus, quouſque videbis diſtillare ſex guttas aquæ vel 10. aut 15. vel 20. Et quando ad viginti diſtillaverit, fac ignem cum parvis lignis, ſive buſquetis lignorum ſiccorum, & ſic paulativè incipe facere ignem flammæ in directo materiæ. Et vide, quando diſtillabit, quòd aqua ſit clara, & quando erit ad quindecim puncta, & aqua erit clara, & fumi ſubtiles continua ignem illum æqualiter. Et ſi videas, quod de quindecim punctis ad duodecim revertatur, aut minus, fortifica ignem, & continua ſecundum punctum tuæ diſtillationis, & poſtea tertiò fortifica ignem tuum, de uno puncto ultrà, & cōtinua uſque nil plus diſtillet, & tunc dimitte ignem facere, & claude furnum tuum, & refrigerari, per-

ri permitte, & ſi aqua ſit ſina & clara ſine aliquo colore turbido, vel ſine turbulentia, hanc accipe & cuſtodi, & phialam obſtrue cum cera tepida, ne aliquid reſpiret, nec aer intret, quia ſtatim corrumperentur ſpiritus qui ſunt ſubtiles per aerem, qui intrat plenum immunditia ac extranea natura. Recordare quando incipies ignem facere lignorum ſiccorum, quòd vaſa tua debent eſſe habituata de paſta ſuprà dicta, atque lineis pannis circundata, phialæque benè lutatæ ad naſos alembicorum, de luto eodem ponendo unam paleam inter naſum alembici & bendam lineam. Nam plerumq; dum ignis operatur, aer vult exire & reſpirare, quando continentem non habet, qui eum poſſit retinere. Nam calidus & caloroſus eſt, & ſubiectum quod eum retinet, calorem excellentem pati non poteſt. Et ideo indiget aliquo loco, in quo valeat reſpirare. Aperi ergò ei foramen, quando ſufflare audieris. O pater, quomodo feciſti practicam ita longam? Fili, ut ſis habituatus in omnibus rebus parvis & magnis, & ut habeas ſpecialiter & generaliter ignium notitiam, & aliarum operationum, per præſens capi, & etiam omnium lutamentorum: quia noſtræ non eſt intentionis, quòd amplius de ipſis dicamus, cùm ſapienti intuenti & intelligenti mediante prædicto nihil eſt ibi ſubtile. Et quia poſteà dicere potes, quòd menſtruale fœtens eſt ad tuum præceptum, quod eſt res vilis, per quam omnia corpora in eorum primam naturam breviter convertuntur, & eſt pura & propria origo rei mirabilis & utiliſſimæ, ſed cum intellectu claro ipſam cognoſcere ſcias. Fili, menſtruale hoc elementariè factum, eſt unum corpus organiſatum & aquoſum, per altam virtutem, quæ quartum elementum eſt, quod eſt ignis caloroſus, quæ miſcet omnes res uniformiter, ad quam mixtionem homo non poteſt attingere, niſi ſit ignis magiſter, qui de tribus rebus unam fecit per ſuam reductionem, prout vult natura, quæ hoc uniformiter miſcet cum humore, qui eſt principium naturæ majoris operationis. Quæſtio, Pater quid eſt tertium? tu non poſuiſti. Fili, forma ſine materia ſtare non poteſt; nec res quæcumque fieri poteſt, ſi forma defecerit nec D. poteſt eſſe ſine B. qui habet res formare, quæ in mundo ſunt, hoc eſt argentum vivum; & inde nomen habet, prout in theorica dictum eſt. Sic dicimus de C. quod formatum eſt de B. quoniam ſic vult A. propter quod probatum eſt; quòd plus eſt ibi de B. quàm de C. vel de D. & hæc eſt cauſa; quam per proprium nomen menſtruale vocamus; & hoc eſt, quia in ſimplici unitate ſeipſam collocavit cum magna poteſtate, quam lucrata fuit à tribus propriis ſubſtantiis coniunctis in unam, quæ eſt virtus communis cuilibet corpori, minerali & lapidi ſimiliter, & eſt rei vegetabili ſubalternata, prout tibi traditum in proprietario noſtræ præſentis artis. Quare tibi dicimus, quòd benè ejus virtutem agnoſcas, ac ſuam potentiam: nam poſtea cum illa alias cognoſces, quæ ſunt majoris potentiæ valoris. Quare in memoria habeas primam ipſius figuram per E. ſignificatam, quæ eſt hic præſentata.

Cap. X.

De prima parte ſolutiva per formam practicæ Et de liquefactione.

Fili, lucem mundi, vel partem ipſius oportet, ut nunc diſſolvas per liquefactionem omnium ſuarum partium, quæ ſunt ſubſtantiales & accidentales cuſtodiantur in trituratione facta motu ignis contra naturam, unde ſtolidi deluſores ignorant ejus menſuram, & ideo hoc modo facies abſque tangendo materiam pedibus aut manibus. Tu in virtute A. unam unciam accipe de F. benè purgatam per capellam, vel cinericium forte. Et illud benè percuſſum in rotellas ſcinde per petias parvas, curtas & ſtrictas. Poſtea in duas partes æquales divide, & accipe duo vaſa vitrea, ſolutoria nuncupata: ſed melius liquefactoria ſunt dicta & vocitata, quorum in hoc regimine forma & menſura tibi demonſtrabuntur in capitulo vaſorũ, & in quolibet iſtorum duorum pone unam unciam cum dimidia de E. ſcilicet octavam partem totius menſtrualis, proiice ſtatim intus quamlibet partem de F. & incontinenti non negligenter obſtruas os vaſis ſuo cooperculo, & luta benè juncturam de luto jam dicto, vel de cera clara & munda, quo facto, pone in balneo Mariæ calido per triduum, ut Deus det tibi bonam diem.

Cap. XI.

De liquefactione G. qui eſt Mercurius Philoſophorum.

Fili, unam unciam accipias de G. & pone in phiala vitrea longi colli, in qua prius poſueris tres uncias de E. & ſtatim obſtrue, ut nihil reſpiret de ſuo cooperculo cum cera communi, & benè ſigilla, & pone in balneo Mariæ calido per biduum naturale, & poſt biduum in aquam claram reperies diſſolutam.

Cap. XII.

De conjunctione & matrimonio dictarum liquefactionum.

Poſtea accipies F. & aquam in aliam ampullam colabis vitream mundam, & vas multum benè inclinabis & cautè, ne terra de F. cum aqua colari poſſit, nec aqua turbari & dictam phialam, ubi poſueris aquam de F. obſtrue, ut ſuprà de aliis dictum eſt, & ad partem pone. Poſtea incontinenti ſuper ſolutorium de F. quod debet diſſolvi, pone ſuum alembicum, qui diſtrictè & ſapienter jungatur cum luto ſuprà dicto, poſt hoc ſuprà cineres cribellatos ſituetur, & ponatur inde ſuprà furnellum, & fac primum ignem, faciaſque diſtillari, & humorem aereum in phiala vitrea ſume, & fac de ſarraturis lignorum ignem, & quando humor quaſi diſtillatus fuerit totus, fortifica ignem de carbonibus paulatim, ſecundum quod videbitur ad punctualiter calcinandum terram, ſed à nimiò calore cuſtodi, nam vidimus, quod ad calorem ſolis factum eſt. Intellige benè, niſi velis fatuus fieri, & da hunc calorem cõtinuè per undecim horas, pòſt furnellum obſtrue, & vade dormitum, & de manè accipe tuum calcinatorium [quia ſic nominatur propter operationem ſuæ proprietatis, quod tibi offert actus materialis] & infra proiicies menſtruale ſæpè dictum, in quo G. diſſolutus eſt, & illud videbis operari, & fumum in altum aſcẽdere, & metallum calcinari cum liquefactione, ſed melius quàm antè obtura de proprio cooperculo, quod intrat intus, & cave ne ponas

in alium calorem, quouſque fuerit optatum ſua propria virtute, & poſtquam operatum fuerit, & requieverit, luta benè juncturam cum cerâ communi, & ſic lutatum pone in calido balneo Mariæ per triduum naturale, prout alias feciſti, quia ſic expedit, poſtea aquam cela, & humorem diſtilla, & calcina terram, ut ſuprà dictum eſt, & totis reitera, quòd tota terra ſit diſſoluta per iſtud regimen in forma liquoris, & ſemper limum ſolutum, ad partem pone, vel oleum arte diſſolutum, quod eſt ſubſtantia corporis per aquam depurata, & portata per aquam venti Et quando totum erit diſſolutum inſimul conjunge, poſtea pone per menſem cum dimidio ad putrefactionem in calore temperato, ubi vas optimè ſit lutatum cum dicto cooperculo, & ſic debet fieri figura de I.

Cap. XIII.

De conjunctione rubei.

Poſtquam diximus de albo, dicemus nunc de rubeo. Fili, corpus ſolis totum eſſentiale eſt reſpectu argenti. Ideo aviſari debes, qualiter eum habeas tranſmutare, per quæ, & cum quibus: nam omnia ipſius opera concordant in unius operationis eſſentia, ſi ſcias conſiderare illud, quod principaliter philoſophicè dicemus de aqua corruptibili, quæ ſua virtute magna liquefacit & fundit ſolem & in aerem ſuperius fert, quod eſt noſtrum ſecretum, & omnis alterius philoſophiæ.

Cap. XIV.

De aqua corruptibili.

Tu in virtute A. recipe unam unciam aquæ compoſiti argenti per alembicum diſtillatæ, & in illam proiice ℥. j. de G. vegetabili, poſtea pone intus de auro fino, ſecundum pondus G. Pòſt pone in balneo Mariæ per triduum, vel quatriduum. Et infra illum terminum reperies, ut carbo nigrum, tunc infrà pone duodecim partes de E. poſt ad putrefactionem pone per menſem completum.

Cap. XV.

De alia aqua corruptibili.

Recipe duas ℥. j. de G. vegetabili, & humorem eius per alembicum extrahe cum duabus uncis, vel tribus aquæ rectificatæ ſimpliciter, quę eſt aqua viva, & proiice intus tuum ſolem, quem diſſolvere volueris. Hæc diſſolutio eſt ſub conſervatione ſuæ formæ. Ideo ſapientes Phiſici faciunt de illo potabilem aquam, ſeparando per alembicum, poſt infra proiiciunt de iure, vel ſucco lunariæ, quantum volunt, & quod vident aurum totum diſſolutum in illa aqua vegetabili in colore ſolis, & ſic de tribus rebus formamus figuram circularem, ſignificatam per K.

Cap. XVI.

De ſecunda parte ſolutionis, quæ eſt ſolutio & ſeparatio elementorum.

Fili, quando tuum album compoſitum per menſem cum dimidio putrefactum fuerit, tunc erit benè animatum, & virtutis magnæ & benè appretiatum, & ab iſto ſeparabis elementa per modum, qui ſequitur. Amovebis à vaſe, in quo tua eſt materia, cooperculum, & ſuperpones alembicum, optimè lutabis, & in balneo Mariæ calido pones, prout melius ac diſcretius ſcies, & ſicut per noſtram doctrinam oſtendetur. Et primo recipies aquam, quæ per diſtillationem exibit per levem ignem æqualiter continuatum quouſque nihil diſtillari poſſit, tunc ab igne ceſſa, & infrigidari permitte. Poſtea vas accipe, & ſuper cineres pone in alutello, & paulativè vigorando ignem in furnello, aerem diſtilla totum cū ſuo igne mixtum, & illum recipe in phiala vitrea, quam obtura benè, ut dictum eſt, & ad partem pone, illud autem, quod in fundo remanebit, cucurbitæ combuſtum & arſum erit tanquam terra ſicca & nigra. Patet quare aquæ diſtillatio ſit in calido & humido, cùm aer diſtilletur in ſicco & calido? Fili, ratio eſt, quia ſubſtantia aquę de natura ſubtili oſtenditur. Quare opus eſt illam aquam extrahi per ſubſtantiam humidam & calorem ſubtilem multum, cùm artificialiter non poſſet eſſe ſubtilior ſeparatio balneo Mariæ, in omni quod viſum eſt, quia aqua ſtans in ſui natura ignitionem non ſubſtinet, & ideo neceſſe eſt, quòd cum igne per medium corrupto, ſeparetur, Sed aer & ignis, qui ſuſtinent ignitionem, ſupra cineres diſtillantur, quoniam partes groſſæ & calores terreſtres ſeparantur, & ad aerà ſuperius aſcendunt. Sic divides, & ſeparabis tria elementa, quæ ad album ſunt, ſignificata per L. M. & N. quia ad album non eſt ignis, ſed ad rubeum ſunt omnia quatuor elementa ſignificata per O. P. Q. R.

Cap. XVII.

Quomodo Artiſta debet habere terram fixam.

Fili, poſt hanc ſeparationem habebis terram fixam, & quòd nihil ex ea poſſit amplius ſublimari, & hoc poſt rectificationem quatuor elementorum, per quam ſecundum regimen eſt conſtitutum, quod eſt unum de quatuor principalibus regiminibus, in hac ſeparatione hitaris ſuperare proprietatem Mercurialem in tua mixtione. Nam ſi hoc feceris, naturæ victricis magiſter eris. Et hanc rem intellige in præmiſſa mixtione prima, prout tibi diximus in theorica noſtra. Ideo tibi neceſſe eſt, quòd Mercurialium proprietates ſuperent proprietates fœtentis menſtrualis, ſi velis inventor eſſe pretioſæ perfectionis naturæ. Fili, ratione huius vocabuli proprietates tibi datæ ſunt omnes res ad cognoſcendum, videlicet materiarum virtutes, & ſicut in proprietario huius artis capite 2. & 4. ſequentibus extitit declaratum. Ideo, quia proprietas quælibet, quamvis non ſit niſi una omnibus mineralibus communis, veruntamen ipſa determinationem recipit à ſua cauſa, ſicut viſibilis experientia cum lumine claro nobis effectualiter oſtendit poſt eius diviſionem per quatuor elementa, & ſicut videre potes manifeſtè modo ſimili, quia proprietas, quæ eſt in parte terræ deſiccat multum, congelat & fixat. Et illa, quæ eſt in aqua, refrigeſcit multum, diſſolvit & lavat. Et illa, quæ in aere eſt, humectat, madidat, lenificat & fluere facit partes diſcontinuatas, & quæ in igne eſt, calefacit & tingit. Adhuc accipit hæc proprietas aliam determinationem ſecundum materiam elementi ſui in groſſitie & ſubtilitate, per varietatem & variationem, propter quam ſunt quatuor ignes principales obſervandi ad reſpectum ſubſtantiæ proprietatum quatuor elementorum. Ideo, quod proprietas, quæ eſt in terra groſſioris eſt ſubſtantiæ, & fixioris naturæ, per quam contra ignem majorem tolerantiam habet. Ideo ſibi proprius debetur ignis, ſecundum ſuæ naturæ exigentiam, & ſic eſt de aliis elementis. Quare patet, quod ſub conſervatione ſuæ proprietatis materia gubernatur per certos gradus excitantis caloris & ſtimulantis. Ideo, quando ſeparabis elementa, reſpice, quòd materia non evacuetur à proprietate ſua per nimium ignem vel exceſſivum, nec contra naturam.* Nam adhuc illa elementa ſunt diffidentia & inimici mortales generationis, niſi Geo-

* Alias quia ambo hi ignes ſunt deſtructores & inimici mortales generationis.

metriæ regula obſervetur, cum qua trahere poteris per tuum velle aerem,& ſine hac regula non.Fili,hic eſt ſecretum, quod valet melius omni denario, ad trahendum extra naturam, quæ eſt verus Mercurius proprietate plenus.Fili, practicam tibi diximus,qualiter eam poteris extrahere,cũ igne appropriato. Sed nunc dicemus totum noſtrũ inſtrumentum,per quod poteris cuſtodire, & rectè ducere, & opus dirigere. Quando tu volueris aerem trahere à ſuo proprio hoſpitio,tibi opus eſt aſſimilare naturæ tuum opus.Fili,in ſubjecto vacuitatis ſunt extrema & media ſecundum magis & minus,propter quod unum elementum fugit in aliud,& in illud revertitur, neceſſitate naturæ,prout manifeſtè tibi exemplificabimus,per aquam,in qua diſſolvitur tantundem ſalis, quantum continuari poteſt in humido aquatico reſpectu aeritatis ſalis.Quapropter tibi oſtendimus, quòd humidum eſt poroſum, & foraminibus plenum,in qua poroſitate continuatur ſal,quod eſt lapis naturalis in aqua deportatus, qui eſt dominus lapis, in ſede ſua exiſtenti.Fili,ſedes ſua ſunt pori & parva ſuarum aquarum foramina,quę primò erant plena aere nimio ſubtili, & pòſt implentur de re ſe inſpiſſante. Quare patet, quòd in quanto magis inſpiſſatur,tanto fugit rarefactionem, & vadit ad condenſitatem, quando pori & foramina parva implentur materia groſſa, per evacuationem ſimplicis, quia nullo tempore eſt dare vacuum naturæ, plus enim deſtrueretur, quàm illud poſſit pati, & ex hoc exemplum oſtendunt Phyſici in ſcientia ventoſorum, & nos in extractionibus aerum naturalium.Unde voluerunt aliqui philoſophorum antiquorum dicere, quòd natura vacua erat ab omni entitate,quando omnes res attrahuntur à ſuo proprio gradu, ſed non habent de natura profunditatem omnem. Ideo, quia quamvis calor ignis conſumat materiam aeris humoroſam, & poroſam reddat, dicta tamen materia adhuc habet dictum locum plenum non obſtante, quòd attrahat ſecundum proportionem naturæ vacuæ à dicto loco plus quàm perdiderit, prout apparet in convaleſcentibus poſt infirmitates magnas, natura quorum plus appetit,quàm digerere poſſit, & tamen locus ille propriè ſecundum veritatem nunquam moratur vacuus omnibus entitatibus naturæ. Sed ſolummodo à ſua materia magis ſimplici, quæ ibi participat ſecundum ſcientiam noſtram ſenſibilitatis inter ſimplex & ſimpliciſſimum; quæ ſunt extremitates magis ſimplices, ſicut eſt aer, in quo ſpiramus duarum extremitatum ſuarum reſpectu,videlicet elementi aquę ſimplicis & aeris puri ſimpliciſſimi, qui per clericos æther vocatur, quia propriè & poſt ignem exiſtit, & ſi hoc erat verum, nullum elementum veram ſphæram haberet animationis & ſtationis, & maximè ille aer,qui vocatur æther,qui deſtrui non poteſt ab igne, neque per eius calorem corrumpi, qui ſemper ſibi ſit propinquus & jungens.Ideo declaratũ eſt,quòd nunquam vacuitas data eſt naturæ,quin ſit de alto in baſſis ſphæris, quia ignis ibi locum habet,ſicut natura ſuam eſt appetens perfectionem. Alio modo corrumperetur, & remaneret inanimatus locus naturæ, qui eſt ſphæra circa unius elementi,vel alterius, & nihilominus ſine virtute,& ſine attractione, & per conſequens remaneret à ſine vacua, quod nõ fuit aut erit unquam requiſitum per naturam,quòd remaneat abſque ſuis potentiis,quare vaſtata materia ſimpliciore, ſcilicet, aeris,quæ erat humoroſa in hac ſphæra, quæ ſibi data eſt & propriè ſibi debetur per mediũ põderoſitatis & levitatis,deinde omni tẽpore in omni loco remanet altera ſimplex,quã ignis deſtruere neque vaſtare poteſt. Sed quantum ad hanc materiam ſimpliciſſimam, cùm ſit ſufficiens, aut ſufficienter occupativa, vel repletiva loci dictæ ſphæræ ſecundum ſuam ſubſtantiam, ideò volens natura in dicto loco per ſuum inſtinctum & inſtitutionem recuperare per reſtaurationem ſuæ deperditæ materiæ cum re ſimili vel ei pari,deſiderans ſemper ad ſuam perfectionem attingere recuperat eam in attractiva virtute, cum appetitu magno ad ſe trahendo aliorum elementorum ſubſtantiam per ipſorum rarefactionem,quouſque natura debitum ſuum recuperaverit; ſcilicet illud quod per ignis calorem perdiderat, & quantò plus locus evacuatur, tantò magis illorum elementorum natura attrahit per ſuum magnum appetitum, & habet majorem vim majoris attractionis,ut tibi diximus, ſicut apparet in condenſatione aeris & pluviarum. Et ſicut videtur, quando natura vitalis in reſtauratione confortans,rectificat membrum vulneratum,quod eſt una de partibus ſubſtantiæ ſuæ veræ individualis,in qua portatur,& iſta eſt ratio radicalis & poſſe naturæ, ſine cujus intentione nihil facere potes, quia per iſtam elementa aſcendunt & deſcendunt,ingroſſantur & rareſiunt,componunt & aſſociant,diſligant, & ſubtiliant vi amoris.Et quantò ignis ſimplicior eſt cum actione magna in dicto loco naturæ,tantò fortioris deperditionis ſuæ materiæ eſt dictus locus continens, & per conſequens attractionis fortioris. Fili,ſi hanc rem intelligis bene, ſcies qualiter omnes res mundi per naturam factæ ſunt, & quomodo eas facere poteris reſpectu naturæ,ſi aerem habere poteris qui per naturam cauſatur. Sed animatio quintæ eſſentiæ rationalis,nulla res eſt, quæ ſciat facere,niſi Deus creat illud.Ideo certas res habemus, & alias ſcientias multas,ad plures artes & ſcientias, de quibus hæc eſt una; quæ eſt forma ad ſciendum omnes alias, à ſubtiliori ſubjecto per naturam cauſatas:nam illud quod facit natura,deſtruere poſſumus,& poſtea reformare intus ponendo naturam, ſine qua quævis cura fieri nequit per phyſicum. Et hoc tibi datum ſit ad dividendum quatuor elementa,quod eſt maximum ſecretum,ad formandum inſtrumentum.Et ſicut de albo compoſito feciſti, fac de rubeo, propter quæ figuram ſequentem aſpice,quæ docet, quomodo elementantur elementa, & qualiter unum elementum intrat in aliud circulariter per artificium naturale. Figura ſequens oſtendit, quomodo elementa per artificium conſtituunt unum elementum rotundum:ita quòd minima pars unius eſt in parte minima alterius,aliter non eſſet vera nec bona mixtio in terminatis corporibus, nec per conſequens eſſet bonum ad aurum,vel argentum operandum.

Cap. XVIII.

De operatione ſecundi regiminis, quod eſt lavare. Et primò de aqua & aere, qui habet generare.

Fili,quando diviſeris elementa lapidis ſeu lapidem per elementa quatuor,opus eſt ut ea purges per hoc ſecundum regimen.Sed primò ſciendum eſt,ſubſtantiam quatuor elementorum & eam cognoſcere, unde tibi dicimus quòd terra & ignis ſimiles ſunt in ſubſtantia lapidea,& ideo neceſſaria eſt præparatio ignis calcinativi.Et alia duo,ſcilicet,aqua & aer,ſunt in ſubſtantia aquoſa, & natura aquatica.Et idcirco, opus eſt,quòd ſcias præparationẽ ordinatam,ad exigentiam ſuæ naturæ, quia aer & aqua indigent præparatione,quæ fit per ſeptenas diſtillationes,aut plures,quouſque omni aduſtione vacuentur, quæ venit ex parte menſtrualis,& tunc quilibet ipſorum plenus vera tinctura,manebit ſine crematura vel aduſtione. Fili,aquam & aerem diſtillabis ad partem quemlibet in ſua

in ſua rectificatione, & vaſe per ſe, & fæces aquæ pones cum terra, quas in qualibet diſtillatione facies. Et poſt ſextam diſtillationem pones unam guttam vel duas ſuper calidam laminam argenti fini & puri, quæ ſi nigreſcat, non eſt omni aduſtione ſua vacua. Pone igitur ad ſeptimam diſtillationem & plus quóuſque argentum dimittat abſque corruptione nigra, & tunc habebis aquam vitæ, cum qua terram ablues, & Mercurium philoſophicum, confortativum & medium, quod facit matrimonium tincturarum. Et ſicut feciſti de aqua lunæ, facias de aqua ſolis, & ſicut audiviſti de aqua, ſic etiam intellige de aere, & illud, quod remanebit poſt aeris diſtillationem, erit ignis tinctura totus plenus, & aurum & anima, & unguentum philoſophorum, ſine quo dictum magiſterium compleri non poteſt. Et intellige fili, quare dicimus, quòd ignis diſtillatur cum aere, & non cum aqua. Fili aqua non habet aeris officium facere, ſed tantummodo lavare & non tingere. Nam ſi tingeret, ignis abſque humore maneret. Quia aqua fugit ignem nec faceret tincturam fuſibilem defectu humiditatis, ideo tibi dicimus, quòd diſtilles ignem per aerem, quia in qualitate diſcordant, & aqua fugit ignem, quia induta eſt qualitate igni contraria. Per hoc autem diſcordant. Sed aer, quia eſt aqua magna digeſtione extincta, eſt oleum, & etiam tinctura fortis & magnę mixtionis. Et ignis eſt ſua tinctura, & corpus fortiter digeſtũ. Et ſpiritus eſt aer, qui ignem intra ſe portat. Conſidera fili ad ea, quæ tibi diximus & dicemus, ſcilicet, quòd velis operari lapidem humidum, qui eſt ſubſtantia limoſa ad aquam & terram tantum, quia de illis duobus procreabitur purum ſulfur, & ſulfur ſiccum cum velis operari ad ignem & aerem, cum iſta ſint tinctura & perfectio totius magiſterii. Fili ſi miſceas ignem lapidis cum Mercurio, ſtatim ſine ſeparatione rubeus efficitur. Et ideo quando voles facere permanentem tincturam, ſulfur tuum in igne lapidis rubifica, & omni tempore ſe amabunt.

CAP. XIX.

De Ablutione Ignis & Terræ.

Fili quando ignem voles abluere, primò ſeparabis aerem, in quo quieſcit per diſtillationem, & omnes fæces, quæ coloris ſunt, inter nigrum & rubeum inſimul pones, in quibus pones ſuum pondus de aqua prima, & poſtea totum diſtillabis, quouſque non remaneat niſi ignis ſiccus, & hoc ſeptem vicibus reiterabis, & invenies ignem tuum rubeum in pulvere ſubtili. Fili ſic de terra facies quouſque vacua ſit ab omni humiditate, & humiditas, quam ſeparaſti à terra, eſt oleum album, multum pretioſum incerando, & quia naturæ corporis magis participat, tantò ab eo difficilius ſeparatur, & per conſequens tenetur pro re pretioſiori pro complendo omne elixir. Et quando videbis terram inter ponderoſum & leve in modum pulveris eſſe, pone de ipſa modicum ſuper calidam laminam cupri, & vide ſi de ipſa aliquid evaporet, ſi aliquid evaporet, reverte ad regimen calcinationis, quòd ſi non, oſtendit quòd privata eſt & mundata ab omnibus ſpiritibus ſuis, qui eam tenebant invitam. Cuſtodi ipſam multum charè: nam ipſa eſt magneſia, quæ dabit tibi illud, quod petis poſt ſuam reſurrectionem, & quando, ſicut prædiximus, quatuor elementa purgaveris, cuſtodi ea benè, quodlibet ad partem in ſuo vaſe vitreo benè obturato cum cera, & maximè & ſpecialiter oleum: nam aer ſubintrans ſtatim corrumperet & conſumeret propter convicinitatem naturę, quæ in ipſo eſt, quod quidem aereum eſt ac multum volatile, & tibi ſufficiat quod diximus de benè lavando omnia quatuor elementa.

CAP. XX.

De tertia Operatione, ~~quæ eſt~~ Creare Lapidem de ſuprà dicta ſubſtantia præparata, de quatuor elementis.

Fili noſtri lapidis operatio tertia eſt, quòd tu reducas aerem, qui eſt ſignificatus per M. poſt ſuam rectificationem cum O. qui reducitur cum L. quia ipſi duo ſunt duo elementa ſicca naturæ fixæ. Adde ergo O. de compoſito rubeo cum L. quæ eſt de compoſito albo, ut mixtio, quæ per confortationem fit, ſit utilior præparatio de O. & L. ſic ut recipiant & recuperent majorem humiditatem per attractionem, quam in ſua calcinatione perdiderunt, per quam privatum eſt ab omni humiditate. Et ideo quando ſiccum eſt, & omni humiditate ſua vacuum, ſpecialiter libentiſſimè ſuum humidum aquaticum epotat. Et ſi tu nos intelligis, intelliges id quod diximus in noſtra theorica in capitulo ſexageſimo tertio, quod incipit, Intentio naturæ fili: & ſuper illo, quod diximus de perfecta præparatione, quæ ſuccedit purificationem elementorum ſuprà dictorum. Fili hæc præparatio valet omne aurum: nam per eam lapides fini fiunt & pretioſi ac omnes perlæ & margaritę. Ergo fili ad conſequendum dictam hanc præparationem, accipias M. ad conſequendum naturam, & ſuum affectum & illud divides in duas partes ad pondus de O. & L. quoniam medietas de M. ad plus eſt neceſſarium ut cuſtodias, & quod alia pars ſit æqualis ad pondus de O. & M. diviſum in duas partes, & quamlibet partem pones cum O. & cum L. totum inſimul mixtum infra vas ſimile aliis. Sed illud appellamus iſto regimine hymen. Poſtea obturabis vas tuum de ſuo cooperculo vitreo cum cera, & pones in fimo, & ibi facies enutriri in paſcendo cum modica aqua primò, & poſtea cum majori, ſicut natura te docet in parvorum puerorum educatione. Et non ſis lentus, neque piger de imbibendo terram de quindecim in quindecim diebus, ſecundum quod videbis, quod comedet & convertet, nec te tædeat hoc opus multis reiterare vicibus, & quando reperies quòd erit congelatum & converſum, & ſiccum, pone in ſicco igne per diem unum naturalem, Poſtea da ei plus M. & fac totum ut tibi diximus: nam in iſto opere non potes errare dum tamen patientiam habueris in longo, & tædioſo nutrimento. Fili videbis ibi tot, & tantos colores, de quibus non cures, quouſque materia ducatur & terminetur in pulveres albos finos, vel in terram albæ foliatæ in colore margaritarum tranſlucentium. Et ſi videris in forma pulverum alborum ſubtiliſſimorum, ſcias quòd eſt majoris fortitudinis, & majoris virtutis mineralis ſulfurei ad congelandum Mercurium, & tranſmutandum omnia metallica corpora poſt ſuam elixationem. Fili non volumus hic tibi longum facere ſermonem, ne tuus impediatur intellectus per verba. Nam noſtra theorica tibi ſatis poteſt ſufficere, quam benè convertere potes in practicam veram per hanc, quam tibi damus Hęc eſt res quæſita terra foliata congelabilis, noſter arſenicus, ſulfur noſtrum, quod completum eſt ad album pro faciendo medicinam ad argentum, ſicut tibi dicemus, cùm jam ſit ſulfur completum album non urens, per quod medicina fieri debet.

CAP. XXI.

De Compoſitione Sulfuris rubei.

Fili ſulfur album accipies, & illud imbibes per imbibitam rorationem de aqua rubea poſt diſſolutionem ejus in dicta aqua. Et quando aqua in illo fuerit congelata ad medium ſui ponderis totum album erit, tunc ignem carbonum fortifica: nam aliud facere non eſt opus, quouſque videas rubeum ſicut ſcharletum, poſt fortifica ignem cum flamma, quouſque ſublimetur. Fili, ſcito, quod ſublimabitur, erit ſulfur album, nobile multum, & illud, quod remanebit in fundo vaſis fixum, erit ſulfur rubeum fixum, ſicut ſanguis, rubeum, multum clarum & pretioſiſſimum, & tibi hic ſit oſtenſum, quòd illud, quod erat album, verſum eſt in rubeum manifeſtum per ignitionem & ignibilitatem aquæ, quæ ibi poſita eſt per ſubſtantiam ſulfuris albi eſſentialiter. Et de hoc ſit tibi ſpeculum ſubſtantia plumbi, & pro tanto tibi ſufficiat traditio compoſitionis ſulfuris albi & rubei, à quo per artificium quartæ operationis beneficio elixir factum eſt ad complendum & tranſmutandum omnia corpora metallica imperfecta, & diminuta in verum aurum, & in verum argentum.

CAP. XXII.

De quarta Operatione, per quam fit Compoſitio elixiris. Et primò de compoſitione lapidis, qui eſt primum ſulfur.

Fili, quando velis facere medicinam, conſidera primò cui perfectioni præparationis ducere proponis, & ſupra quale corpus vis projectionem facere: nam de illo corpore, ſupra quod vis facere projectionem medicinæ, debes in ea ponere, ſed ſi ad ultimam præparationem intendis ducere philoſophicè, quale corpus imponas non eſt curandum, niſi ſolummodo argentum vivum, quod eſt medium & mediator omnium, & ſi non intendis, niſi ad quandam ſubtiliationis ſimplicitate frondem medicinam ducere, debes corpus, ſupra quod projectionem facere velis, ſubtiliare: ſupponamus ergo, quòd ſit ſupra ſtannum, tunc ſic tuum elixir compones, recipe duas partes cum dimidio argenti fini ſubtiliſſimè limati, & de illo fac amalgama cum quinque partibus argenti vivi communis ſimul jungendo, & ducatur ac formetur ad modum butyri, quòd partes argenti dicti ſentiri non poſſint. Deinde cape mediam partem Jovis, & illum funde tribus vicibus, & projice in aceto diſtillato, & amalgama, & ciba de una parte argenti vivi inſimul molendo, quouſque fiant unum corpus. Poſtea illa duo amalgamata lava, quodlibet ad partem, cum ſale communi præparato, & in aceto diſtillato, diſſoluto, quouſque acetum exeat clarum, purum & mundum, inde amalgamata duo junge, & iterum ſimul ablue cum ſale & aceto diſtillato, molendo, & miſcendo, & lavando, quouſque acetum, ut ſupra clarum remaneat. Poſtea lava totum in aqua dulci, ut totum ſal exeat, & deſicca aquam ad ſolem, vel ad ignem lentum. Fili magiſterium noſtrum in duas partes eſt diviſum, ſcilicet, in creando lapidem, & componendo medicinam. In prima parte argentum vivum ponimus, tale, ut diximus in tota noſtra theorica, & in principio noſtri magiſterii in practica poſitum. In ſecunda parte debet addi ſulfur cum materia metalli. Fili ſulfur eſt ſuus ignis, qui materiam digerit metalli, & argentum vivum, quod ibi nominatur loco medii, & ſtat inter ſulfur & corpus. Et hoc tibi dicimus, ut in verbo ruſticano non intelligas, neque communi, ſed in verbo philoſophicali nos tibi dicimus, quòd alia ſunt media cum extremis differentialibus, quia alio modo non poſſemus dicere, quando materiæ ſunt tranſmutatæ philoſophicè. Et ideò, quando philoſophicè dicimus, debes intelligere de materiis jam tranſmutatis per virtutem, opúſque philoſophiæ. Et quando ruſticaliter dicimus, intelligere debes de materiis, quas natura communis omnibus gentibus creavit, accipiendo ab illa ſimilitudinem. Ideo in verbo philoſophico tibi dicimus, quòd alia media ſunt, ſine quibus tincturæ fermentorum addi, nec miſceri poſſunt cum tincturis unguenti rubei. Et ideo nobis opus eſt, ut tranſeamus ex eodem medio ad medium, donec ſimus in extremis, quæ petimus. Fili cibamentum, quod nos tibi dedimus, philoſophicè loquendo, eſt unum de mediis inter aquam & ſpiritum, ſcilicet, quando in pulverem verſum eſt per alterationem. Et ſulfur & aer ſunt extremitates: ſed abſque philoſophiæ voluntate tibi dicere poterimus, cùm ibi ſit alteratio, quòd argentum vivum vulgariter intellectum, ratione ſuæ ſimilitudinis, eſt medium perfectivum, multiplicativum, & completivum elixiris, quia effectivum eſt omnis fuſionis metallicæ, & totius ingreſſionis, ratione ſui ponderis, de quo ſuprà loquebamur ad voluntatem noſtræ philoſophiæ in ſua prima extremitate, quòd eum elevavit de neceſſitate, & alteravit in ſua ſpeciali differentia. Secunda extremitas abſque voluntate philoſophiæ dicimus, quòd ſunt metalla ad componendum elixir. Et alia media & extremitates, philoſophicè loquendo, ſunt materiæ poſt earum purificationem mundam, ideo, quia inter ſulfur & argentum vivum eſt pulvis factus ex corpore, & argento vivo, & inter dictum pulverem, in quo eſt ſulfur & finis magiſterii, ſunt ideo argenta viva, quæ ſunt cauſa continuationis partium dicti pulveris in finam medicinam, & inter aquam, eſt calx, & aer. Fili totum initium & finis hujus operis, fit tantummodo per unam ſolam operationem, quam vocamus propriè reductionem. Fili intellige benè poteſtatem naturæ, quæ totum debet mutare. Sulfur noſtrum eſt terra ſubtilis, vel aqua ſicca, in ventre cujus ignis naturæ fortiter multiplicatus eſt, cauſa ſuæ ſiccitatis eſt terminatio humiditatis caloroſæ, quam accepit à compreſſione ignis, qui eſt in ſuis viſceribus & ventre. Fili argentum vivum eſt liquor inundans & fluens, præſervans ignè à combuſtione & arſura, & aer eſt materia ſulfuris, in qua compromittitur & comprimitur ignis per ingenium magiſterii reſpectu naturæ, quouſque terminetur in terram ſiccam & ſubtilem, quæ eſt ſulfur, & ſicut aer, qui eſt materia ignis induit ejus formam in eo: ita argentum vivum eſt materia ſulfuris, & convertitur in ipſum ratione proprietatis ſuæ naturæ. Quare fili non mireris, quando res videbis mutari coram oculis tuis per potentiam ſulfuris, quia multum calidum eſt & ſiccum, & caloroſum. Ideo neceſſarium eſt, quòd proprietatem ignis habeat, videlicet aperiendi partes totius corporis, & argenti vivi, & penetrandi ac terminandi, quia per calorem, quem habet in ſe, naturaliter aperit poros clauſos & ſeratos. Et cum ignis ſit ſubſtantialiter colligatus & collectus in ſubſtantia ſubtili, cum tota illa etiam vaporaliter intrat infra totum corpus, cum ejus ſubſtantia, per quam ligatus eſt & collectus, ſit multum ſicca, terminat & congelat humiditatem, in quam intravit, ſecundum

dum ſui caloris informationem, qui eſt inſtrumentum informativum & digeſtivum naturæ. Et ſic fili dictum ſulfur noſtrum habet virtutem ſigillandi & formandi ſimile ſibi, & omne quod petitur, & non retinendi in ſe. Et ideo dicimus, quòd eſt pater & ſemen maſculi, per ignorantiam, cujus multi deciderunt Alchymiſtæ fatui & non experti, credentes ſine igne naturæ fixare amalgamata, non cuſtodientes rectum, neque rectitudinem rei propriæ, quæ deberet eos deducere & adducere ad perfectionem verè digeſtionis. Quia argentum vivum minerale res eſt multum crudæ, & groſſæ ſubſtantiæ. Quare opus eſt, quòd fortis virtus ſibi adminiſtretur, quæ juvet eum duci ad perfectionem, & de hoc largè fuimus loquuti in libello intentionis Alchymiſtarum. Idcirco fili in nomine illius Domini noſtri, qui pro peccatoribus paſſus eſt mortem crudelem, incipe noſtras alterationes philoſophicas facere per hunc modum, faciendo primò ſignum ſanctæ crucis, ne diabolus tibi noceat, & intellige quando dicimus argentum vivum vulgare, hoc dicimus ad ſimilitudinem illius, quod ei aſſimilatur per artem vivificatum: quia metallorum corpora differentiam recipiunt per illum modum, per quem argentum vivum differt à ſuis ſimilibus. Et quando ſimiles dicimus, hoc eſt ad differentiam purorum, & impurorum metallorum, & hoc tibi fili datum ſit pro regula gravi & profunda in tuo adjutorio ad componẽdum regalem medicinam in hunc modum. Accipias unum vas vitreum cum longo collo, unius palmi, & fundo rotundo, & ore ſtricto, adeo, quòd non poſſit intrare, niſi tuus digitus medius largè, & ad modum colli ampullæ factum, & habeat cooperculum, quod ſubintret, & benè jungatur. Poſt recipe amalgama, & in ſex partibus illius pone partem unam lapidis noſtri in fundo dicti noſtri vaſis. Pòſt artificioſè pone tuum amalgama infra, ſine violentia ad longum vaſis, & quòd cooperiat lapidem totum, modo tali, quòd lapis reſpirare non poſſit, quando ſentiet calorem, niſi per medium amalgamatis: quia neceſſaria res eſt, quòd amalgama noſtri lapidis vaporem accipiat, & in ſuo ventre retineat, & per illum alteretur. Poſtea colloca vas tuum ſuo cooperculo coopertum, in furnello, inter cineres compreſſos uſque ad quantitatem materiæ, vel modicum minus, videlicet de ſpiſſitudine dorſi cultelli, vel minus, & hoc fac, ut videre poſſis alterari materiam, & pòſt accende ignem, ſi vis, de pulvere carbonum, vel de ferraturis lignorum. Et ſic dimitte, ut paulativè calefieri incipiat, vel ſi vis de carbonibus, qui faciant ignem ſine fumo. Et quando ſentiet calorem, tunc calor ſulfuris movere incipiet, & quòd eſt in ſuo vapore inſpirabit in ſubſtantiam argenti vivi & penetrabit, & congelabit amalgama. Primò in forma argenti fini, demitte adhuc ignem continuari, quia metallica ſpecies tibi oſtendet, quòd totum ſulfur non eſt adhuc in vapore elevatum, dum adhuc omnes ſuos affectus non præſtitit, neque virtutes, nec adhuc intraverunt ventrem dicti amalgamatis, quoniam non debes intentionis eſſe, quòd habeas creare unam petiam metalli per dictum ſulfur, in quo metallo modica eſt virtus, ſed creare medicinam, in cujus ſubſtantia ſunt congregatæ plures & multæ virtutes, per quas, & in quibus facies poſtea talia, quæ ad miraculum ſunt reputata, per omnem perſonam magnam & divitem, niſi ſit philoſophus, qui ſuas agnoſcat potentias atque virtutes, per quas operatur, & quas tibi dicemus, dum eas teneas ſecretè. Fili effectus ſulfuris quem debet tradere & præſtare dicto amalgamati, eſt, quòd ratione poteſtatis proprietatis ſuæ, convertit eum in finiſſimos pulveres: permitte igitur eum continuare in tuo igne: quia aliter non habes facere, quouſque videbis dictum amalgama in pulverem in ſua ſuperficie converſum. Et hoc totum fit in quatuor, vel ſex horis, vel modicum plus, aut minus, ſecundum quòd ignis benè & diſcretè continuatus eſt, reſpectu proprietatis materiæ: ſed ſtatim, cum videris ſignum dicti pulveris, amove à furnello ignem, & refrigeſcere permitte, ut virtus ignis noſtri non debilitetur. Fili ſi modicum hujus ſulfuris, projiciatur per talem infuſionem, ut tibi ſuprà diximus, ſupra multum corporis, tali modo, quòd habeat potentiam ſuper illud, ſtatim illud reducet in pulverem multum ſubtilem, color cujus erit talis, ſicut color corporis, in quo ſpiritus totus infuſus eſt virtute divina. Ideo fili habeas intellectum bonum multiplicandi dictam, materiam virtute ſulfuris primi, antequam facias medicinam.

CAP. XXIII.

De Multiplicatione noſtri ſecundi Sulfuris, & proprietatibus ejus.

Fili non debes potentias omnium tuorum ſulfurum ignorare, potentiæ quorum duobus reperiuntur modis, ſecundum numerum graduum ſuarum virtutum, ſcilicet per ſigna & experientias, quæ rectificant claro lumine rationem ſenſus. Fili virtutes punctualiter, & gradualiter ſunt colligatæ & congregatæ per augmentationem, & confortationem in ſubſtantia ſulfuris noſtri. Ergo tibi dicimus, quòd quantò plures habet gradus punctuales, tantò habet majorem potentiam ſua ſubſtantia alterandi omnia pondera binalia, & duplicia, quodlibet de decem numeris: & hoc agit propter dictæ virtutis proprietatem, quæ eſt in ejus forma per quam materia ſpecificata eſt in ſubſtantia ſulfuris, & ſi plus ponas, majorem virtutem accipiet ſubſtantia ſuccedens, propter pluralitatem virtutum captarum & collectarum in præcedenti ſubſtantia: exemplum ponamus, quòd primum ſulfur in ſe habeat, niſi quinquaginta gradus punctuales in numero virtutum, propter quam rationem vis experimentalis nos docuit, quòd ſulfur, quod non habet niſi unum gradum virtutis, reſervato pondere ſimplicis ſubſtantiæ alterat duo pondera, integra, quæ poſſunt partiri, vel dividi in 20. numeros, qui ſunt dicti & nominati ſimplicia pondera. Nos numeramus pondera ſimplicia 1. 2. 3. 4. 5. & 6. 7. 8. 9. vocamus numeros compoſitos ſimplices, & 10. vocamus numerum integrum, quia recipit relationem de uno, & ideo gradualis virtus noſtri ſulfuris correſpondet 10. & ſic de aliis. Et ideo intellige, quòd per differentiam ponderum materiarum convertibilium, & per intentionem & remiſſionem virtutis ſulfuris, virtus ſpecificat dictam materiam in diverſam formam, ſicut declaratum extitit in tractatu graduum magnæ medicinæ. Igitur fili, poſtquam una virtus integra punctualiter congelat 10. argenti vivi in metallum perfectum per projectionem unius ponderis ſupra 10. ſubſtantialiter, conſequenter unum pondus 50. virtutum, congelat 500. argenti vivi proportionaliter in metallum perfectum, quia nullo tempore virtus minoritatem accipit propter diminutionem ſui actus, quin operetur ſecundum proportionem gradus ſuæ actionis, prout gradus piperis calidi in quarto

quarto gradu, ſenſibiliter operatur in natura humana ac etiam pars ejus propter virtutem, quæ uniformiter ſtat in toto, & in tota ſubſtantia piperis, & ideo pars gradus ſimiliter eſt in eodem gradu. Quia tantum, quantum ſubſtantia & virtus poteſt continuare, tanto monſtrat effectum proprium ſuæ operationis, quæ dependet à ſua gradualitate. Et niſi pondus unius aut alterius projiciatur ſupra minus ſui ponderis proportionalis, tunc faciet in illo metallo majorem combuſtionem ſive ignitionem, & in tanto ultra, quanto igneitas & virtus ſuæ potentiæ extrahitur digerendo, & ultrà ardendo & comburendo. Et in quanto erit ultra proportionem ponderis convertibilis, in tanto magis ac melius conſequetur effectum alterationis perfectæ, ſi pondus convertentis non ei augmentetur proportionaliter tantum, ſicut convertibile eſt in ſubſtantia augmentatum ultra proportionem recti ponderis. Fili, per hanc intentionem ſi nos benè intelligis, potes habere verum pondus virtutum noſtri lapidis, quouſque tibi potentiam oſtendat ſimplicis ignitionis non urentis, & eſt terminus & menſura, hoc eſt, quando congelat argentum vivum in metallum perfectum, & eum in ſpeciem ſpecificam auri vel argenti dimittit. Et quando dimittit eam in ſpeciali forma ſulfuris, ideſt, pulveris ſubtilis, tunc oſtendit, quòd magnæ ignitionis eſt, nec propter hoc eum minus appretiari debes, ſed fortius honorare, cum ferri poſſit ad ſimplicis ignitionis terminum, per diſcretionem operatoris ſapientis in doctrina, quam ſuperius ars confert in ſubſtantia multiplicativa. Ideo multę virtutes collectæ in uno parvo ſubjecto, ſe extendunt & amplia ntur in multam & magnam materiam terminantem eam, & portantem ad aliquem gradum perfectionis, ſecundum actionem potentiæ perfectivæ, ac exhibitionem ponderum adminiſtratorum. Poſtea fili ad melius intelligendum partem illorum, quæ diximus per experientiam viſibilem accipe lapidis partem unam & ei decem partes argenti vivi, ad ſiniſtra amalgamati, vel ſimplicis, & vide quomodo terminabitur poſt ipſius tranſmutationem, ſi eum in forma ſpecifica dimittet argenti, potes judicare, quam virtutem habet. Et ſi perfectè argentum vivum non congelat, minoris virtutis eſt, & tunc requirit, quòd pondus convertibilis debet diminui cùm pondere convertentis augmentando: quod ſi dimittat argentum vivum in forma terræ albæ in una maſſa, virtus ejus ignificativa dat tibi agnoſcendum, quod fortioris actionis eſt, quam erat in principio, & ideo majoris valoris: nam quantò plus tenet ultra ſpecificationem formæ metalli perfecti, tantò magis poteſt contra aliud argentum vivum, propter potentiam virtutis lapidis in ea diffuſam. Et ſi in formam pulveris dimittat, tunc ſignum oſtendit, quòd nobilis & fortis virtutis potentia munitus eſt. Accipe igitur unum pondus illius pulveris, & appropinqua illud decem ponderibus argenti vivi ſicut ſuprà diximus. Et ſi tranſmutet in ſimiles pulveres, debet judicari virtutis excellentis. Continua igitur fili hanc operationem, quouſque venias ad illum gradum, quòd ultimò mutat non ſolum argentum vivum in pulverem, aut metallum perfectum, ſed ſolummodo in terram albam in modum maſſæ frangibilis. Fili hoc eſt argentum vivum, quod mutatum eſt in formam perfecti metalli, & habet virtutem ſimplicis ignitionis ad æqualitatem ſui numeri integri, ſed quando hæc virtus reſpectu dicti numeri in compoſitione medicinæ noſtræ non ſufficit, cùm proportionabiliter ſe non extendit, niſi ad terminationem dicti argenti vivi ad formam metalli, & non ad terminationem ſuorum elementorum, quæ in medicinam debent terminari, niſi hoc per aliud pondus fieret, & per ingenium ſubtile in decoctione longa. Ideo ponere non debes ad finem, quòd non erres, niſi ſis multum efficax in ſcientia & arte, nec adhuc in forma pulveris, quia ignitionis nimiæ foret, & cremaret ac arderet elementa ſimplicia. Et quando ſimplicia dicimus, hoc eſt ad differentiam ſubſtantiæ fermentabilis, quam in elixiri ponimus, nec poterimus tibi ejus temperamentum oſtendere: ſed illud, quod in formam terræ mutatur totum in maſſam frangibilem, illud eſt contemperativum medium ſimplicis ignitionis artificialis, ad creandum medicinam immediatè, & conſertativum omnium ſuorum elementorum. Contempera igitur ſulfur tuum, quouſque venerit ad paſſum terræ, quam maſſam frangibilem appellamus. Fili, de quantis numeris integris ſucceſſivè convertet, tot virtutes integras habebit. Quando igitur de virtutibus ſuis volueris experiri, noli de toto lapide facere experientiam, ſed de parte minori, qua poteris, & aliam ad partem pone, quouſque videris, & ſciveris quot virtutes, & quantas potentias tenebit. Et quando ſcies virtutum ſuarum potentias, adde ei, & da cibum ſecundum proportionem ſuæ fortitudinis. Et quia ejus virtus eſt decem ponderum, proportionabiliter ei addere debes & adminiſtrare argenti vivi 100. pondera, & ſi 15. adde 150, & ſi 100. eſt ſupra 1000. Nunc igitur pone in actu reali, poſtquam ſciviſti, quantas virtutes integras tenet lapis in minori parte. Quando dicimus minorem, hoc eſt, propter mediam rationem loquendi, & ſic intelligere debes, ſi multiplicare velis lapidem materialiter, etſi certitudinaliter ſcias quòd in ſe teneat vim 50. integrarum virtutum, tu capies totum lapidem, & pone in 450. pondera argenti vivi amalgamati, vel non amalgamati. Quia de quolibet denario ſubtrahatur pars decima, & hanc ſubtractionem facimus, ut materia non terminetur in metallum perfectum. Et tunc ipſius ignitio eſſet hebetata & minorata. Ideo de quanto illud minus aſcendit de ſubſtantia argenti vivi, de tanto plus eſt ſuperans in actione virtus diffuſa, quæ eſt in ſua ſubſtantia. Et hanc magis facimus ſecundum temperamenti rationem. De iſto igitur fili medicinam creabis, ſicut dicemus: ſed primitus dicimus tibi multiplicationem virtutis dicti ſulfuris. Fili, nos vocamus ſulfur, totam ſubſtantiam ſuprà dictam in terram converſam per primam noſtri lapidis virtutem. Hanc igitur accipies, Et de illo capies unam partem, ſecundum proportionem ponderis materialium quæ ponere vis in elixiri. Nam opus eſt tibi, quòd de ipſa ſit quarta pars, & totum reſiduum ſulfuris pone in ampullam cum longo collo, & illam in calore ſerva. Si velis, quod virtus de pluri multiplicetur de menſe in menſem, da ei de argento vivo 50. partem ipſius in ampulla, quam firmiter claude: nam aliud non eſt tibi opus facere. Sic habebis in re tua, & domo duplices mineras pro regnando in Dei ſervitio, ſed ſcias tenere ſecretum. Fili tibi dicere non poſſemus hujus rei potentiam, quia innumerabiles ſunt, ſi tibi ſcimus terminum dicere, fines hujus mundi, cùm ejus potentia, aut multiplicatio ſit infinita, quia infinita ejus erit duratio. Nos dicimus infinita, non ſimpliciter, ſed ad differentiam vitæ hominis, & durationem hujus mundi.

CAP.

CAP. XXIV.

De Fixatione, vel de Confectione Medicinæ.

Fili, tibi præcipimus, quòd capias duas partes cum dimidia argenti fini, fac inde, ut tibi diximus amalgama in capitulo præcedenti de multiplicatione lapidis. Poſtea adde ei partem unam dicti ſulfuris ultimatè congelati, & poſtea miſce totum ſimul in vitreo mortario molendo, donec totum fiat unum corpus. Poſtea elixir tuum humecta cum una parte aquæ ſuæ, & nutri totum in calore febrili, ſicut in creatione noſtri lapidis feciſti, hanc continuando decoctionem quouſq; aqua ſuper eum ſit congelata per viam ſublimationis,poſt paulativè ignem tuum fortifica, quouſque ad ultimum per expreſſionem ignis, omne quod eſt volatile ſublimetur. Scias tunc, quòd corpus efficitur & vertitur in volatile per poteſtatem volatilis, quod detulit rem fixam. Poſtea quando vas erit frigidum, accipe illud, quod eſt ſublimatum, & cum una alia parte aquæ ſuæ iterum ſupra fæces repone, molendo, & imbibendo, & aſſando, ſecundum quòd natura vult, coque & ſublima. Et ſic amodo continua dictum regimen vigorando ignem, quouſque duæ partes aquæ fixæ ſint cum terra: & quòd de illa nihil poſſit ſublimari. Fili omnium iſtarum fixationum regimen fit in tali vaſe, quale eſt illud,in quo reductiones fiunt, nec eſt differentia inter fixionem & reductionem, quantum ad regimen faciendi, niſi quantum ad intentionem fixandi, & non tantummodo indurandi. Et ideo debes ignem tuum multiplicare in fixione, ut humidum fixetur in igne per ignem, & ſemper reverti debes illud, quod ſublimabitur ſupra rem fixam manentem, quouſque totum fixum ſit, quia ſulfur antè dictum,cum ſit fixum & coagulatum per ſuam proprietatem, & à ſe congelatum, naturaliter coagulat ſuum Mercurium, & hoc eſt per frequentem ſublimationem ſupra rem fixam reiteratam, & hoc facimus, ut dicti ſulfuris partes ſint in dicto argento vivo benè continuatæ, quod eſt de ſuo proprio naturali humido. Fili, ſi ſcias benè ab extra diſponere naturam, erit tibi & & ipſi ſufficiens eundi ad perfectionem totius rei, de qua indiget. Quia ipſa, cùm ſit multum ſagax per ſuum inſtinctum, eſt multum ſollicita pro appetitu naturali ad incerationem ſui corporis, cujus ſolicitudinis non habet finem. Et ideo tibi ſit declaratus naturæ motus, quod eſt inſtrumentum per quod omnia facit. Fili ſi ab extra ſcis naturam benè diſponere, ipſa ſufficienter ab intra operabitur, uſque ad ultimũ ſuæ perfectionis paſſum. Quoniam ſui motus, per quos intrabit & ponet, ac junget ſiccum cum humido, & continuabit humidum cum ſicco,ita fortiter ei adhærendo tali ordine actum magna unitate, quòd melior ac certior homo mundi non poſſet, aut ſciret conſiderare, quàm magna eſt perfectio naturæ,ratione & cauſa motuum adhærentium, quæ ſunt propinquiora inſtrumenta ſuis operibus. Quare fili tibi ſit intellectualiter revelatum, quod ratione complendi omnes motus ante dictos, tarditas præparationi debet eſſe in noſtro magiſterio, ut natura tranſire non poſſit motus ſuos per lineam tranſverſam quæ movetur ab impedimento contrario, ſicut eſt nimis citò complere, videlicet antequam naturæ motus per ſucceſſionem ordinis naturalis ſit continuatus intentione rationis perfectivæ. Ideo fili recapitulamus, quòd natura certum habeat tempus ingroſſandi, & impræegnandi,& certum habet tempus pariendi, certum nutriendi, & certum operandi. Ergo fili, quando terram impræ-gnaveris, expecta partum, & quando peperit, nutri eam ut infantem, quouſque pati poſſit totum ignitionis ignem. Et tunc de illo facere poteris multùm nobilem projectionem, propter quod ad implendum, ut ſuprà dictum eſt Et Morienus dicit: Creatio hominis ſit tibi ſpeculum.

CAP. XXV.

De Fixione Aeris.

Si vis fili ſcire fixionem, qui eſt noſtri magiſterii perfectio paternali doctrina tradi um, hoc eſt, quod reverti facias dictam materiam non fuſibilem ad perfectam liquefactionem, opus tuum aſſimilans modo naturæ per reiterationem, ac mollificationem, & quod partes diſcontinuatæ, ſint continuatæ per talem humiditatem, quæ ſupra omnes humiditates alias habeat morari, ad calorem cujuſlibet ignis ſine exhalatione aut terminatione ipſius, ut aſſimileris fili in hoc paſſu operi naturæ, inquantum eſt poſſibile tibi dicimus, quòd ipſa in radice incerationis non ceſſat ſuum incerare corpus cum humiditate fuſibilium, ſcilicet ſulfuris, & argenti vivi: quia nullum aliud corpus magis conveniens natura reperit, quàm in ſulfure. Sed benè credas, quòd totum procedat ab argento vivo, & iſta humiditas non terminativa, neque conſumptiva, ſed potius perfectiva radicalis multùm ſubtilis, in qua naturalis calor omnium fuſibilium, aut liquabilium, convaleſcit, quamobrem natura ratione ejus inſtinctus deſiderat multum ſtare in eſſe, & in ſpecie per longum tempus in ſuo eſſe perpetuali individuali. Ipſa ratione ſuæ perfectionis ordinavit, & ſtabilivit in nutrimento caloris naturalis tale humidum, ſicut dictum eſt ſuprà, & infra illud poſita eſt. Ideo fili naturæ ſagaci aſſimilando debes præparare per exuberationis viam illam, ſeu ſimilem humiditatem. Nam ſicut vides, quòd natura ſuſceptiva in creatione hominis formaverit partes menſtruales, non ſolùm nutrimenti ſufficientis ad reſtaurandum rem deperditam, ſed ratione deportandi, ac ponendi ipſum ad majus crementum in tempore ſuo. Ideo natura dictas partes ſpongioſas formavit,ut magis de humiditate nutritiva recipiant, & nutrimento, quàm deperditio ipſius aſcendat. Et ideo re perdita reſtaurata remanebit adhuc illis partibus ſpongioſis magna & notabilis quantitas nutrimẽti, quam quidem capit fœtus à ſubſtantia indigeſta per umbilicũ, quamvis nobilior ſit ſine comparatione illa, quę ſuperius aſcendit ad mammillas propter neceſſitatem finis, quòd nutriat infantem poſt puerperium, quouſq; valeat comedere panem. Ideo quia omnis res vitalis re multum temperata indiget: quare natura limitata, omni tempore in ſuis operibus eſt hoc facere ingeniata, & ſicut in membrorum humanorum formatione prima ſufficit quantitas parva ſeminalis principii: ſimili modo parva ſulfuris quantitas ſufficiens eſt ad creandum medicinam, ſicut per dicta noſtra precedentia manifeſtum extitit. Sed ad creſcendum, & augmentandum illum, & benè perfectè nutrire opus eſt tibi, quòd exuberare ſcias dictam humiditatem nutritivam, aſſimilando naturę ratione nutrimenti, quia hoc ſciendo eſt magiſterium, & perfectio totius alti ſecreti hujus artis & nobiliſſimæ ſcientiæ, & facies ſicut tibi dicemus poſt elixiris incerationem. Ergo fili, quando aqua erit cum terra fixata, imbibe eam cum rorida imbibitione cum una parte ſui aeris; & pòſt pone ad mollificandum

dum in fimo, ubi ſit pepanticus & parvus calor. Ideò, quòd cum dictis terra & aqua miſcebitur per motum, quem in ſua contritione facit natura, pòſt pone ad ſublimandum paulativè ignem augmentando, quouſque illud, quòd volatile erit, ſit ſublimatum, & humidum cum ſicco miſceatur. Poſt hoc pone volatile ſupra fixum cum altera parte aeris per modum roridæ imbibitionis in principio lentum ignem, & poſtea fortiorem faciendo. Et ſic reitera, quia nihil aliud opus eſt tibi facere, quouſque per reiterationem continuam ſublimationis, & motu continuo tota res fixetur in una parte cum dimidia aeris. Et tunc per diem naturalem fortem continuabis ignem, & per ſecundum diem naturalem fortiorem, & per tertium fortiſſimum, ſicut eſt ignis ad fundendum cuprum, & ſic aqua & natura mediante, aer fixatur in terra, quia natura terræ alleviatur & ſublevatur à natura aquæ & aeris, & natura terræ continet in ſe aeris naturam, & aquæ ſimiliter & hanc ipſa retinet. Quia vult perfici à natura calida aerea, quæ docet naturas aquæ & terræ debellare contra ignem per ſui concordantiā amoris. Nam in amorem converterunt, & fugientem in pigrum, quando aer obviam proſequitur fugientem, & avis non plumata volucrem plumatam retinet, quòd non poſſit evolare. Fili pone ſpiritum tuum, ad intelligendum quæ dicimus: noli potare, niſi comedas, nec comedas, niſi bibas. Hoc tibi dicimus ratione imbibitionis uniformis, quam habes facere de humido cum ſicco vicibus ſucceſſivis, ad dictæ creationis inſtantiam exemplo naturæ ad juvandum calorem naturalem corporis tranſacti à latitudine temperamenti ſive à diſtemperamento, ſicut homo ſenex, propter ſui temperamenti habilitatem, hoc modo non debet uti, videlicet, quòd non bibat niſi comedat, & è converſo: nam partes ſiccæ habent fluere in humido & continuari in illo, & ſimplificari ad naturalem calorem conformandum. Et ideo in fixione aquam miſcemus in terram paulativè, & ſic convertitur, & cum illa ligatur & fixatur potentia naturæ. Et deinde fixatur aer ſuper illam, quouſque per victum victus vincentem vicerit, quia quando aqua eſt mortua, tunc aer fixatur, & non antè. Nam aer ignem nutrit, ſicut aqua terram, & ignis à limoſitate aeris vivit, & aer à limoſitate aquæ, & aqua à limoſitate terræ. Fixa ergo fili primò aquam in terram, ut aer ea fixari poſſit, quia natura ſic vult potens, & ſi aquam interfeciſti, omnia alia ſunt mortua & occiſa, aqua tamen ſine terra non fixatur, & ideo dicit Philoſophus hos verſus.

Conſurgit nullus unquam ſine corpore fructus,
In quo dum moritur ſemen fructum dare fertur,
Sic cibus in ſtomacho fomentum ſuſpicit intro.

CAP. XXVI.

De Inceratione, quæ dat fuſionem elixiri poſt perfectam fixionem.

QUando fixaveris aquam ſuprà terram, & aerem ſupra aquam ſucceſſivè, ſicut tibi diximus, tu accipies de medicina ℥ unam & illam pone in crucibulo terreo ſupra ignem levem, & ſtatim, ut ſentiet calorem projice ſuper medicinam è gutta ſupra guttam, poſt guttam de oleo ſuo albo, ſcias, quòd oleum omnes ipſius penetrabit partes, & inſenſibiliter corporis profundius intrabit elixiris, & ponet ſe ibi, & reddet eum fuſibilem ingredientem, & benè intrantem. Tunc recipe de ipſo modicum, & tenta ipſius fuſibilitatem ſupra cupri laminam ignitam, ſi reſolvatur ut cera ſine fumo incerata eſt medicina, ſi non & det fumum, repone ad incerandum ſupra ipſum de oleo ſuo eguttando guttam poſt guttam, quouſque faciat ſignum ſuprà dictum modo prædicto. Poſtea infrigidari permitte: quia elixir eſt completum, & impretiabile pretium, quod omne corpus diminutum & imperfectum convertit in infinitum, luniſicum, verum & bonum. Projice igitur de ipſo pondus unum ſupra 1000. argenti vivi vulgaris abluti cum ſale & aceto, & convertetur in puram lunam meliorem, quàm de minera in omni probatione approbata. Et ſimiliter ſupra quodlibet corporum imperfectorum ſi projiciatur, ſtatim poſt humiditatem radicalem in argentū verum transformabitur.

CAP. XXVII.

De Exuberatione Humidi nutrientis, vel nutritivi.

EXuberatio humidi nutritivi, & nutrientis fili non eſt aliud, niſi appropriare nutrimentale ad temperamentum proportionale qualitatibus nutriti, ut non ſit nimis frigidum, aut calidum, aut nimis crudum, aut multum coctum. Quia ſi nimis frigidum, mortificaret convertentes virtutes. Et ſi nimis calidum, ſuffocaret & extingueret digeſtivam virtutem. Et ideo eſt opus, quòd omne generativum ſulfuris, & argenti vivi habeat poteſtatem calefaciendi & humectandi, ſecundum rationem, & poſſe nutrimenti, vel per ſe, vel per accidens. Et quæ per ſe calefaciunt & humectant, ſunt duæ res, de quibus una eſt, quaſi principium efficiens ſcilicet, digeſtio perfecta talis, qualem facit natura, & illam in una hora facimus per retrogradationē multum cocti in crudum ſufficiens, & per graduationem ſucceſſivam multum crudi in coctum ſufficiens. Alia eſt ſicut medicinalis cibus, qui eſt habilis & aptus choleram generare calefaciendo, & deſiccando, & per conſequens congregandi phlegma, quod humectat refrigerando in infrigidando fixum non retinet. Et ideo dicitur aqua contra naturam. Sic ipſemet eſt aptus & habilis, nutrimentale ac nutriens humidum generare, quod eſt ſicut lac, quod in ſanguinem convertitur: nam tunc ſecundum exuberantiam humidi exuberati ipſum ratione ſuæ notæ mutationis calefacit & humectat argentum vivum, quod eſt ſulfuris cibus, & hoc eſt in tanto, quod eſt ſpiritualis ſanguinis generativum, quia de ſubſtantia ſanguinis, qui eſt humidum exuberatum ſpiritus generatur in ſubſtantia corporis medicinalis. Et de illo nutrimentaliter vigoratur ipſa prædicta ſubſtantia. Quare fili recollige in te ipſo per ſuprà dicta, quòd ad multiplicationem ſulfuris & argentorum vivorum neceſſaria eſt ipſorum perfecta exuberatio, & digeſtio cum aptitudine majoris & largioris generationis ſpiritus ſanguinei, ſed argenta illa viva, quæ de ipſorum natura non ſunt apta, nec habilia generare ſpiritus vivificativos abſolutè, ſicut ſunt omnia genera menſtruorum per accidens multiplicantia, & in aliis generantia & procurantia generare: ſicut aqua vegetabilis Mercurii, quæ à natura ſua habilis eſt & apta phlegma generare, tamen ſi concordat & gaudet in calore, & ſiccitate ſua complexione, multiplicat ſpiritum vivificativum. Et ideo hæc aqua multiplicat ſulfur, quando projecta eſt in ventribus maſculorum cholericorum. Et quando in ventribus fœmellarum projecta eſt cholericarum argentum

tum vivum multiplicatur multum temperatum, & fortiter exuberatum à calore & humido. Item medicinæ, quæ potentiam habent amovendi omne illud, quod prohibet ſpiritum noſtrum, & ipſum procurant generare, ſunt ignis & aër lapidis. Fili, ſpeciale fermentum, ſi fuerit gradualiter ſubtiliatum & digeſtum, tunc propinquius eſt metallo, quàm ſit Lapis. Et ideo ſic revertitur Lapis in naturam metalli, quando de puro ſanguine fuerit totaliter imbibitus, & non antè. Quando igitur talem ſanguinem habere velis ad imbibendum noſtrum lapidem per roridam imbibitionem, pone ſupra corporis ſubſtantiam, à quo ſanguinem extrahere volueris tantum de puro Mercurio, quod ſuperet quinque vel ſex digitos in vitreo vaſe longi & ſtricti colli, & fac ſubtus ignem paulativè, uſquequo videris ſanguinem ſupra Mercurium elevari. Et omne illud, quod per liquefactionem diſſolutum fuerit ad partem pone, & adde alium Mercurium. Et hoc opus continua, quouſque ſanguinem ſuum habeas in liquore diſſolutum, pòſt per alembicum ipſum diſtilla. Et tunc argentum vivum reperies majoris caloris, quàm erat ante ſui exuberationem. Item ſi ipſum magis exuberare quæris pone in aliud corpus, & fac ut diximus, quouſque traxerit ab eo totum vivificativum humorem: tali modo noſter Lapis altè ad cœlum aſcendit, & portatur in ventre venti, ſcilicet argenti vivi: ſic tuam exuberationem accidentalem facere potes, & illam multiplicare ſemper in aliud corpus ad tuum velle, & ſi ſis ingenioſus ac ſubtilis non projicias terras, quæ ſunt nigræ, & ſiccæ: nam cum illis potes plures facere res inſtinctu & inſtitutione, multoſque lapides creare. Si ſis otioſus Fili, quòd neſcias quid facere, inter magiſterium noſtrum, & ſatis habebis facere, tantum, quòd nullas divitias mundi appretiabis unam botonem: quia ſcies, quòd omnia pretioſa mundi ad plenas quadrigas ab una re vili exitum habuerunt. Fili, res iſta ab exuberata fermentatione, facta eſt ratione elongationis corporis à ſuo vero temperamento, & aqua ad ſuum menſtruale & præparationis iſtius ad metallum. Si ergo iterum poſt diſtillationem corporis diſſoluti, aliud corpus novi metalli diſſolvas, illud, quod poſtea diſſolvetur, appropinquabitur majori fermentationi propter virtutem imprægnatam, & exuberatam, & melius proportionatam à natura metalli, puta per humidum radicale. Et ſic per extrema & media, opus eſt tibi facere exuberationem noſtrorum argentorum vivorum. Ideo quòd ſecundum melius valet, quàm primum, & quartum, quàm tertium, ſextumque, quàm quintum, ſalvo quòd quodlibet conſervet ſuam perfectionem, ſecundum, quod ejus natura exuberata fuerit. Et iſta multiplicatio ſemper fit perpetuò, & hoc eſt cauſa & ratione virtutis mineralis magnæ & excellentis, quæ in aqua noſtra eſt, per quam Lapis, qui non eſt Lapis, delatus eſt de potentia occulta in actionem manifeſtam, & à virtute longinqua, & remota in virtutem propinquam per certos operationis gradus, qui fiunt infrà temperamenti latitudinem ac intemperamenti: & ſic ſe appropriat natura ad perfectionem ſuam. Scias ergo Fili, quòd in qualibet forma ſunt gradus, per quos corroborata eſt virtus per fermentationem & exuberationem: quia res temperata refrænat & arreſtat rem intemperatam, & eam multiplicat in virtute. Operatio noſtra Fili, non eſt niſi diſcurrere per totam temperamenti latitudinem, & intemperamenti. Et ultra illam Artiſta tranſire non tenetur. Et ſi tranſeat, ultra noſtrum erit magiſterium.

CAP. XXVIII.

De Compoſitione Elixiris rubei.

TAli modo penitùs practicam conſervando, qua factum eſt elixir ad album facies elixir ad rubeum, quia non eſt in practicando differentia, dum omnia elementa rubea ſint, & ſicut album multiplicaveris ſulphur, multiplicabis rubeum loco argenti, aurum finum imponendo. Et quòd aqua Mercurii ſit primò cum igne Lapidis rubificata per ſolam decoctionem, & componatur medicina de tribus fermenti partibus, de tribus aquæ, & tribus aëris, & una parte cum dimidia ignis. Et quando eris ad reductionem aëris, ſublimationem reitera, quouſque tota ſimul fixetur, & pòſt continua tres ignes, quos diximus ad album ad finem, quòd elixir melius fixetur & depuretur per digeſtionem de opteſis. Fili, hæc optetica digeſtio dat medicinæ potentiam & actionem, quam debet facere, quia per eam terminatur humiditas & ignis digeritur. Poſtea tuum elixir trahe, & pone, & incera infra unum crucibulum cum igne leni abſque timore fugæ ipſius, & pota eum de oleo ſuo rubeo guttatim, quouſque fundere videas, ſicut cera, & ſine fumo, & ſicut ſtannum ſupra ferrum ardens, & tunc erit factum unum, ſtans, profundans, penetrans, conſolidans, tingens & permanens, de quo projice unum pondus ſupra 1000 Lunæ. vel argenti vivi abluti cum ſale & aceto, & transformabitur in verum & perfectum aurum ad omnem probam, & melius, quàm de minera, in omnibus proprietatibus ſuis. Fili, tibi dicimus, quòd noſtrum aurum & argentum noſtrum, non ſunt aurum & argentum vulgaria, quia ipſorum tincturæ addimus magnum igneum additamentum, & facimus eis tradi, & concedi perſeverantiam magnam igne, per eorum propietatem operationum noſtrarum noſtrarum notarum, atque bonarum multarum utilitatum ad omnem expellendam infirmitatem.

CAP. XXIX.

De Perfectione & Melioratione omnium Medicinarum.

FIli, ſi poſt projectionem vides, quòd metallum in aliud metallum converſum & tranſmutatum per medicinam, vel ſi medicina tua non erit de ſatis ſufficienti colore, addatur dicto metallo magis de dicta medicina. Et ſi rubeum habeat nimium colorem (nam album nimis habere non poteſt) non ponas tantum de medicina & ſi poſueris, adde plus de metallo ad tranſmutandum & convertendum, & ſi medicina tua non remaneat, vel plenè non reſiſtat contra ignem, defectus eſt fixionis. Unde ſua deficit ingreſſo, & indiget ſuccurſu, vel per reiterationem ſolutionis & congelationis, vel per ſublimationem de parte non fixa, ſupra rem fixam, quouſque accipiet reſiſtentiam contra ignis aſperitatem: & ſi videas, quòd fundi non poſſit, niſi violentia & gravitate ignis, defectus eſt bonæ incerationis: reintegra igitur, & ſupple per incerationem olei Lapidis guttatim ſupra ignem lenem projiciendo in crucibulo, ut ſuprà, quouſque cera fluat. Fili, quando

incerare velis, adhuc magis pones de re calida & humida, quàm de re frigida & ſicca. Sed quando operaberis ſub intentione fixandi, pone tunc plus de re frigida & ſicca, quàm de calida & humida. Intellige, quæ dicimus, quia hujus operis perfectio nihil aliud eſt, quàm naturarum mutatio.

CAP. XXX.

Quomodo Medicinæ ſe multiplicant de bono in melius: & de uno in plures.

QUando perfeceris dictas Medicinas, & de ipſis projectionem feceris, duobus modis potes artificialiter multiplicare illarum virtutes. Primus modus eſt, quòd facias diſſolvi eas in aqua Mercurii albi ipſarum, vel rubei, de qua fuerunt procreatæ, quouſque ſint factæ aqua clara, & poſtea in decoctione leni facias congelari, & pòſt in ſuis oleis incerari. Et ſupra ignem ſæpè dictum, quouſque veraciter fluant ſupra laminam, quam diximus, & propter hoc ipſarum virtus duplicabitur in tinctura, & omnibus perfectionibus, prout videre poteris in ſuis projectionibus: nam ipſorum pondus, quod projiciebatur ſupra 1000. projicietur ſupra 10000. Et in iſta multiplicatione non eſt pœna magna. Secundus multiplicandi majoris eſt pœnæ, quia ſi ea diſtilles poſtquam in aquam fuerint diſſolutæ ſui Mercurii, virtus earum] in centeſimum multiplicabitur, ſcilicet, unum pondus valebit 100. Modus autem multiplicationis eſt, quòd diſſolvas quamlibet ipſarum ſpeciem, ſingulariter in aqua ſua per inhumationem, poſtea per diſtillationem ſeparabis elementa, recipiendo primò aquam, pòſt aerem, ut eſt dictum, & remanebit in fundo terræ fixæ ſubſtantia clara in forma pulveris, revertaris aquam ſupra ipſam poſt diſtillationem, quouſque totam potaverit, & quòd illa aqua tota fixa ſit cum illa terra, inde adaquare cum oleo ſuo, & de ſua tinctura, quouſque ſit totum inſimul fixum, & totum ſe fundat ſupra laminam, &c. Et de iſta medicina projice unum pondus ſupra quæcunque corporum volueris converti, & certitudinaliter tincturam ejus reperies de 100. virtutibus multiplicatam in potentiis tali modo, quòd ſi unum pondus primò convertebat 1000. convertet in 10000. Quarum ſi tertia vice præpares, ut dictum eſt, de tres convertet 100000. & ſic procedendo in infinitum. Ideo Fili, notare debes, quòd quantò magis medicina ſubtiliata eſt, ſcilicet, diſſoluta, ſublimata & congelata, tantò magis & abundantius operatur, quia in qualibet diſſolutione lucratur, & acquirit decem pondera in qualibet projectione, propter virtutem multiplicatam in ea. Ideo Fili, non tædeat te reiterare ſolutiones, ſublimationes, & coagulationes: nam per tales operationes medicina digeritur, unitur, & ejus virtus multiplicatur, & perfectius operatur & fixatur. Quare Fili, ſi benè diſſolveris, & congelare, prout diximus, ſcias, & quod ſpecies, de quibus debes operari, cognoſcas, ad perfectiouem noſtri magiſterii pervenies, alto & brevi ſecreto, quod nullus revelare poteſt reſervato, ſicut tibi diximus. Sed ſi ſis bonus indagator, & filius doctrinæ ſubtilis per ea, quæ diximus, & dicemus in libro noſtro præſentis teſtamenti, & codicilli ac aliis, reperies ad plenum, & ſcies ſecretum. Et quando ſcies, ſub anathematis pœna prohibemus, ne alicui diſcooperias: nam à Deo maledictus eſt, qui diſcooperuit. Et ideo Philoſophi ſic celaverunt, & Deo dante celabunt futuris temporibus.

CAP. XXXI.

De Multiplicatione Medicinæ in quantitate.

FIli accipies ℥j. dictæ medicinæ multiplicatæ in virtutibus, in quam projicies ℥100. Mercurii, & ſtatim quando dictus Mercurius in crucibulo calefieri incipiet, in finam medicinam congelabitur, & projectionem faciendam ſupra Mercurium alium. Pòſt accipe unciam unam dictæ ſecundæ medicinæ, & fac projectionem ſupra alias ℥100. Mercurii calidi. Convertetur iterum ad novam medicinam veram & puram. Poſtea multiplicare habes in quantitate primam medicinam in toto, vel in parte, quia de una uncia habuimus 200. uncias, non tamen paris virtutis, ſicut prima, quæ tibi fecit, quod dictum eſt, nec erit, niſi per diſſolutionem & congelationem multiplices: nam ut diximus, poterit multiplicari de una virtute in infinitas virtutes, & poſtea in quantitate. Projice igitur de medicina ultima congelata pondus unum ſupra 100. Mercurii abluti cum ſale & aceto, & calefac ſupra ignem. Et quando videbis fumare, congelabitur in purum Solem, vel in Lunam perfectam, ad exhibendum omni proba, ac judicio, ſecundum quod elixir album vel rubeum, de quo Fili veritatem tibi dedimus ſermone completo, ad quod potes abſque dubio pervenire, ſi doctrinæ noſtræ ſint ſuper hac re laboratæ cum intellectu bono. Habe igitur ſolicitudinem per modum dictorum regiminum in exercitio Practicæ, & rationabilibus conſiderationibus intellectus elevati, & veritatem illorum videbis corporaliter & omnia, quæ tibi diximus inter manus tuas realiter, & de facto reperies, quæ quidem res per ſe ipſam non ſit fortè, ac ſi diceres, quòd totum per miraculum fieret, ſed per artem & ſcientiam fit, & completur per operationem continuam, & manum operi naturæ miniſtrando. Iſte eſt Lapis ſupremus Fili, ab omnibus antiquis Philoſophis ſecretatus & occultatus ignorantibus & indignis, tibique revelatus, qui convertit omne corpus diminutum, & imperfectum in infinitum ſolificum vel lunificum ſecundum quod elixir erit ſubtiliatum & præparatum. Pari ac ſimili modo tibi dicimus, quòd virtutem habet efficacem ſupra omnem numerum aliarum medicinarum, ſanandi realiter omnem infirmitatem, quæ ſit, & eſſe poſſet in humano corpore frigidis aut calidis naturæ cauſatam. Et quia eſt ſubtiliſſimæ ac nobiliſſimæ naturæ, ſanitatem humanam conſervat corporis. Et illam in tanto multiplicat, quòd virum ſenem facit ad potentiam & virtutem juvenum pervenire, & omnem infirmitatem præſentem & futuram expellit à corpore per organicos conductus, & omne venenum caſſat & deſtruit, humectat & dulceſcit arthreticas & guttas acutas ab omnibus membris, & illud, quod eſt & fuit in pulmone congelatum diſſolvit, ventrémque vulneratum, & læſum conſolidat, confortat ac ſanat, mundificátque ſanguinem, & purgat omnes ſpiritus, & eos in ſanitate conſervat. Et ſi infirmitas eſt unius menſis, hæc medicina curat in uno die, ſi unius anni, ſanabit purè in duodecim diebus, ſi longinqua ſit infirmitas, in uno menſe puriſſimè curabitur. Et ideo non mireris, ſi hæc medicina ſupra omnes medicinas fuerit petita, & deſiderata ab homine,

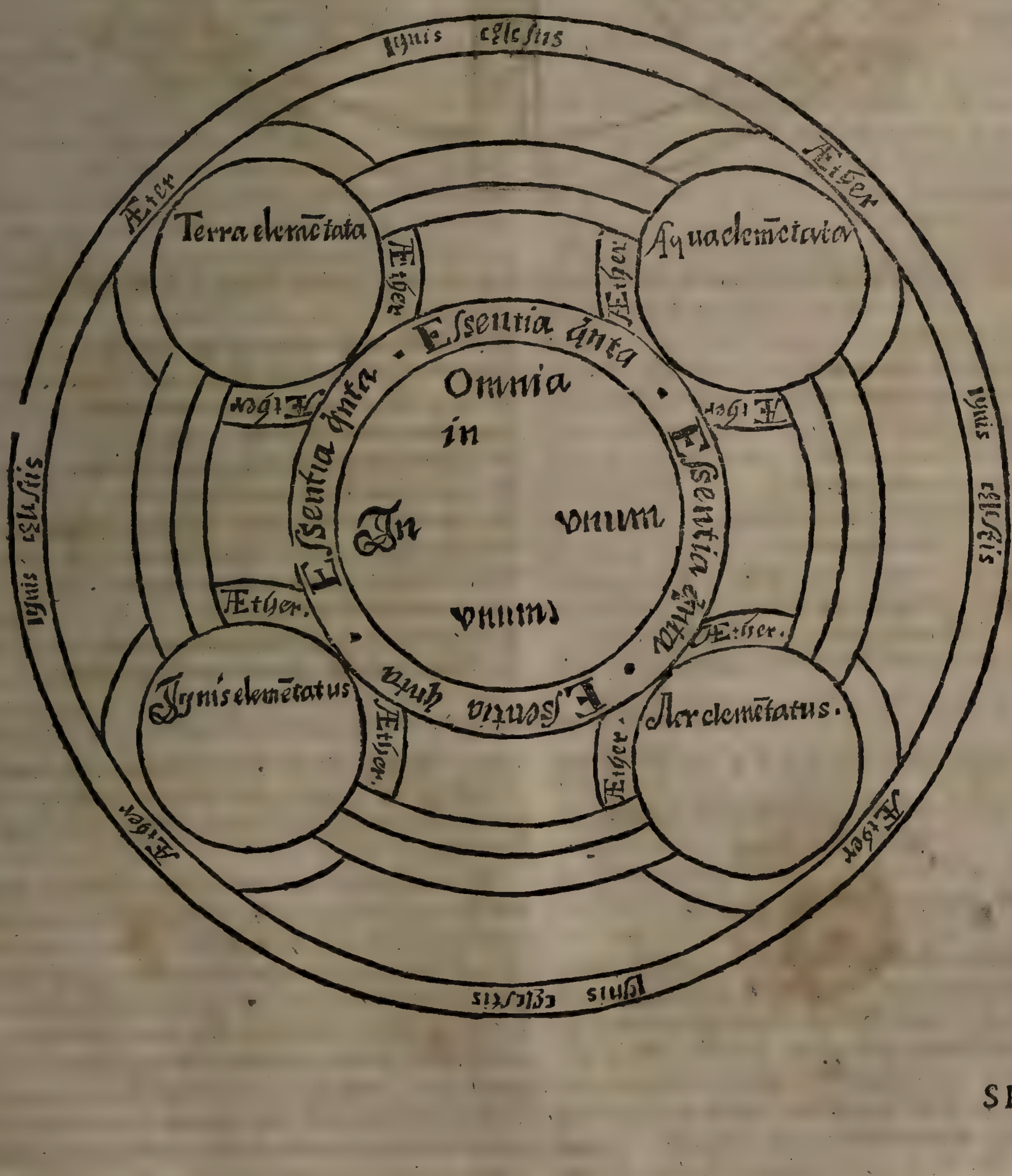
homine, cùm omnes aliæ univerſaliter ad eam reductæ ſint. Si ergo Fili, habeas ipſam, habebis theſaurum perpetuum. Et adhuc dicta medicina aliud habet poſſe: nam rectificat omne aliud animal, & vivificat omnes plantas in tempore veris per ſuum magnum & mirabilem calorem: nam ſi de ipſa grani milii quantitatem in aqua diſſolvas, & de illa aqua pones in circuitu ſtipitis unius vitis, quantum caperet teſta avellanæ artificialiter, naſcentur flores & folia, & fructificabit & portabit racemos maturos in menſe Maii. Et ſic de omni alia planta, quæ res quando facta eſt, ad miraculum reputabitur, & contra naturæ curſum, quia tales hujus rei potentiam ignorant, & credunt, quòd talia per incantationem fiant. Fili, hæc res non eſt niſi calor naturalis infixus in ſua humiditate radicali. Et ideo natura per ſuum inſtinctum appetit multum eſſe in profundiori totius elementatæ rei, & in eo cooperatur & multiplicat naturalem calorem corporis, & in centro cujus intravit, quia omni corpori eſt communis, & habet poſſe rectificandi partes omnes, quæ portant virtutem, & illas fixandi in illis, per modum quem diximus in Tractatu Lapidarii, & facit vitreum malleabile, & plura alia mirabilia magna & ponderoſa facit in tribus naturis, ſcilicet, minerali, vegetabili & animali. Et iſtam medicinam non eſt oblitus Galenus in ſuo libro tertio regni in canone illo, qui incipit: Utilitas verò utrorumque. Sed cum talibus verbis occultis, quòd hodie non reperiuntur in mundo, niſi certæ perſonæ, quæ firma conſcientia credere poſſint, quod de ſuprà dicta medicina aliqui Philoſophorum loquuti ſunt.

CAP. XXXII.

De Recapitulatione Magiſterii, in forma diviſionis.

Fili, hoc Magiſterium in tres gradus eſt diviſum. Primus eſt diviſus in tres diſſolutiones principales, per primum gradum debes Lapidem depurare, & fixum volatile facere. Secundus eſt diviſus in duas reductiones principales. Et per iſtum gradum medium Lapis præparatus fixatur, quouſque quieſcere poſſit, & expectare in ignis preſſura. Tertius gradus eſt per prædictos duos formatus. Et ideo in duas partes diviſus eſt. Prima eſt ſolutio & congelatio. Secunda eſt fixatio, & per iſtum tertium gradum eſt Lapis completus, & ipſius multiplicatio fit per operationes primi gradus, id eſt, per primam ſolutionem & coagulationem.

FINIS *Secundæ Partis* Teſtamenti, *quæ eſt de* PRAXI.

SIGNI-

SIGNIFICATIONES LITERARUM HUJUS TESTAMENTI.

A. Significat Deum.
B. Significat Mercurium.
C. Significat Salis petram.
D. Significat Vitriolum.
E. Significat Menſtruales.
F. Significat Lunam claram.
G. Significat Mercurium noſtrum.
H. Significat Solem purum.
I. Significat Compoſitum Lunæ.
K. Significat Compoſitum Solis.
L. Significat Terram Compoſiti Lunæ.
M. Significat Aquam Compoſiti Lunæ.
N. Significat Aërem Compoſiti Lunæ.
O. Significat Terram Compoſiti Solis.
P. Significat Aquam Compoſiti Solis.
Q. Significat Compoſiti Solis.
R. Significat Ignem compoſitum Solis.
S. Significat Lapidem album.
T. Significat Medicinam Corporis rubei.
V. Significat Calorem Furni fureti.
X. Significat Ignem ſiccum cineris.
Y. Significat Balnei cineris.
Z. Significat Separationem liquorum.
ʒ. Significat Alembicum cum cucurbita.

Joannis Gerhardi ANALYSIS PARTIS PRACTICÆ Raymundi Lullii *in Teſtamento*

REGULA GENERALIS.

IN Practica Parte, non eſt, ut quiſque putet, à præparatione primæ Partis, vel Operationis fieri initium: quin Practica illa (exceptis pauciſſimis, & hinc inde, ſed rariùs, inſperſis) ea tantùm explicant, quæ manibus Artificis haudquaquam perficiuntur, ſed ab ipsâ Naturâ fiunt, ab Artifice autem, quaſi ipſius manibus peragenda eſſent, requiri videntur. Qua de re vide Lullium Practic. Teſtam. cap. 2?. & cap. 24. §. Fili ſi ſcias benè ab extra &c. & cap. 31. §. Habe igitur ſolicitudinem, &c. Progreſſus autem Practicus, Secundi Operis à Lullio ita deſcribitur.

Quandoquidem materia debitè præparata, & vaſi, calorique ſuo incluſa, ab initio liquefit ad formam aquæ communis, aut cujuſvis deſtillatæ, ideò Lullius menſtruam eam appellat: cujus compoſitionem ponit, ſed non ſine fallacia: cum aqua illa ſolo calore, ex toto ſicco & coagulato antea Mercurio artis fiat, per liquefactionis modum. De hoc Menſtruo, & Aqua hac ſicca limpidiſſima, Lullius agit, Capitibus novem primis Practicæ. Ab initio enim ſola apparet pura aqua, in quâ tamen latent argentum vivum, ſeu Mercurius Philoſophorum, Sol & Luna, iſthac menſtruali aqua diſſolvenda.

In-

In iſthac Aqua fingit primò Lunam diſſolvi, eò, quod Luna ſoluta, cum ipſo hoc menſtruali, unius & ejusdem coloris ſit: Ob album igitur colorem, Lunæ liquefactio appellatur, cap. 10. Vbi ſimul innuit, hæc manibus non perfici, ſed eſſe ſecundi Operis naturalem laborem, dum inquit; Hoc modo (per liquefactionem ſc.) facies abſque tangendo materiam, pedibus aut manibus &c. Atque hoc loco ſuppeditatur Lectori, filum Ariadnes, ut ita dicam, cujus ope etiam reliqua minus erunt difficilia.

Capite ſequente, 11. nihil aliud dictum vult; quam in liquefacto Menſtruo latitare Mercurium illum ſeu arg. vivum. quo Luna & Sol, ad generationem, reſolvi poſſint. Vide Teſtam. Theoric. cap. 42. Niſi enim menſtruo huic Lunam & Solem Philoſophorum reſolvendi vis ineſſet, tum fruſtra totum opus inſumeretur. Vocatur autem vis illa, cum proprio ſuo, cui ineſt, ſubjecto Mercurius, ſed ſingularis, qui propriè loquendo, neque Sol, neque Luna eſt, aptus autem ad utrumque reſolvendum; ita tamen ut prius Luna, poſt ex utroque Sol reſolvi dicatur. Facta autem liquefactione eâ, qua mera, pura & alba apparet Aqua. primò Menſtruum, & in Menſtruo, G. & F. ſoluta dicuntur. Succedunt ergò ſibi ſuo ordine, E. G. & F. ſolutum: non autem amplius in forma aquæ tenuiſſimæ, ſed oleï tenuiſſimi, ſicuti cap. 12. apparet. Hanc materiam, eò deductam, per menſem & dimidium, in calore temperato, ad Putrefactionem poni mandat.

Liquefactâ materiâ. Vaſi incluſâ, & ſimul in eâdem, & cum eâdem, liquefacto, τῷ G. & F. in Vno Colore: ſuccedit Color croceus: cujus ſucceſſionem, & inter albedinem & nigredinem, colores, interpoſitionem crocei coloris, omnes propè reticent Chemici Scriptores, obiter aut, de colore illo cogitandi materiam ſubminiſtrant. Lullius quidem Teſt. Theoric. cap. 28. Viriditatis nigredinem antecedentis commeminit, at Citrinitatem reticet: cum tamen albi in viride tranſitus, niſi mediante croceitate, ſecundum Opticorum ſtatuta, fieri, naturali progreſſu, nunquam poſſit. Videmus etenim, in quorundam ſeminum Vegetabilium ſuccretione, primò propullulare radiculam aliquam albam: quæ ex terrâ progrediens, antequam vireſcat, lutei coloris tingitur aſpergine, qui poſtmodum in viriditatem leviuſculam, tandem autem craſſiuſculam deſinit. Horum vegetabilium naturam, naturæque ordinem, imitatur & dicta Philoſophorum materia, quæ antequam nigreſcat, vireſcit prius: antequam autem vireſcat, citrineſcit, ex præmiſſa albedine candidiſſima. Hunc progreſſum obiter, in Practicâ præſenti, tangit Lullius, & poſtquam juſſit jam, materias illas albas, liquefaciendo Vnitas, in putrefactionem mitti, tum demum (quoniam jam non licet ullam amplius ab extrà, adjungi, occluſo ſcil. vaſe, materiam, de conjunctione rubei verba facit, per capita 13. 14. 15. Vbi tamen nova materia nulla fit appoſitio, ſed ex apparitione crocei coloris, ante viridem, Solem, per E. F. & G. ſolutum, ſeu liquefactum philoſophicè, Lullius innuit. Et quia, factâ hâc conjunctione, pro Putrefactione, tantum unicum menſem completum, cap. 14. (ubi anteà, cap. 12. menſem requirebat unum cum dimidio) expoſcit: apparet inde, hujus crocei ſeu aurei coloris, initium, circa diem, coctionis decimum quintum, aut fortaſſe citius, oriri, ubi addito uno menſe, tempus menſis unius cum dimidio completur. Hujus crocei coloris ante viriditatem & nigredinem conſpicui, pauci inter Philoſophos meminerunt. Lullius, ut dictum, ſed rectè admodum, mentionem illius facit. Treviſanus obiter tangit, dicens; Regem, fontem ſuum ingrediendo (poſtquam ſc. jam fons clauſus eſt) aureo indutum veſtimento primitus, cujus colorem, ante dies 130. in poſterum non poſſe conſpici amplius idem aſſerit. Superſunt alii, ſed paucioros Philoſophi, qui citrinitatem bis conſpici in opere aſſerunt, extra id, quod in caudâ pavonis plures colores, in horas varii apparent. Extra hos, unus propè Laurentius Ventura cap. 8. ex aliorum Philoſophorum mente, hæc adfert verba; Illa res, de quâ Lapis Philoſophorum fit, primo in opere citrinatur & nigreſcit, poſtea albeſcit, in quâ albedine eſt occulta rubedo &c. Quæ omnia Lullius, dictis capitibus (ſub nube tamen aliqua) admonere voluit: reliqua omnia putrefactioni (ſine tamen manuum extranea adaptatione) committens.

Exactâ, autem illâ, menſis Vnius cum dimidio Putrefactione; deinde ad Elementorum progreditur ſeparationem, quam cap. 16. perſequitur. Non autem illam fieri vel realiter vel localiter vult, ſed deſcribit ſub ſeparationis ſpecie, varias materiæ alterationes & phaſes, quibus Elementorum proprietates aſſignantur. Et in iſthoc Capite docet, in Putrefactione aquam minui, quin & prorſus tandem in ſeipſa conſumi, ita ut abſtracta aut extracta à ſubjecto videatur: dum materia in nigredine paulatim ingroſſari, & exſiccari, inque pulverem atrum minutiſſimum & ſubtiliſſimum redigitur: denique, parte Theor. Teſtam. c. 1. Diſſolutio continuationis. Omnia igitur Elementa, factâ ſeparatione, quoad Viſum, abeſſe videntur cum tamen reverâ, nulla facta ſit realis ſeparatio, ſed Elementa omnia adhuc ſimul ſint unita. Interim de Gradu Ignis, quo ſeparatio hæc imaginaria fieri debeat, per Denominationem Balnei, neceſſaria fit admonitio, pro Inſtructione Artificis, in Ignis moderamine, inſerviens.

Capite ſequenti Decimo ſeptimo, docetur quomodo Elementa paulatim purgata, in Vnum coeant, & ex pulvere, liquida maſſa fieri iterum incipiat, donec tandem omnia in Mercurialem novam ſubſtantiam & formam redigantur, quæ alia eſt materiæ phaſis, in qua Colorum Varietas, ubi nitellæ albedinis apparent, & quodvis Elementorum, ſecundum ſuam naturam, colores aliquos foras emittit, donec tandem inimica Elementa ad amicitiam tendant mutuam. Hoc Tempore Ignis cautam moderationem Lullius adhuc commendat. Variè diſſerit de Alterationibus quibusdam, quæ tamen non fiunt Arte, ſed Naturâ, & tandem ad condenſationem Elementorum finalem tendunt; quâ, materia diſcontinuata, multò arctiùs quam antea, in Vnam Maſſam Mercurialem, & Vnum Elementum rotundum, reducitur.

Capite 18. & 19. Ablutio Elementorum ſeparatorum docetur. In hac phaſi paulatim ceſſat Colorum varietas, & albedo ſuperare incipit, uſque dum tandem appareat maſſa adhuc fluida & nec dum fixa, quæ propriiſſimè PHILOSOPHORVM dicitur MERCVRIVS, in ſe omnia elementa depurata & unita continens.

Cap. 20. Agit de Exſiccatione Mercurii dicti, in qua Varietas adhuc aliqua colorum ſibi ſuccedentium reperitur, donec tandem maſſa illa, in pulverem ſubtilem, album & ſplendidiſſimum, in colore Margaritarum tranſlucentium, diruatur, plenum Tinctura.

Cap. verò 21. docet, quomodo Solâ Ignis continuatione, & paulativâ intenſione, dicta alba Tinctura, in rubeum convertatur pulverem. Et iſthoc in capite denuò docet, non manibus, ſed ſolo continuato regimine, omnia illa perfici, dicens; Cum totum album erit, tunc ignem Carbonum fortifica; nam aliud facere non eſt opus, quouſque videas rubeum, ſicut ſcharleutum &c.

Cap. 22. docet: Omnem Medicinam in forma pulveris conſiſtere debere: Illam autem pulveris formam, per ſulfuris vim caloroficam internam, materiæ induci: Præterea docet; unicam & ſolam requiri

materiam,

materiam dicens; Si ad ultimam præparationem intendis ducere philoſophicè, quale corpus imponas, non curandum eſt, niſi ſolummodo arg. viv. quod eſt Medium & Mediator omnium.

Cap. 23. Ejuſdem propè tenoris, cum præcedenti capite, niſi quod virtutis Multiplicationem ſeu augmentum, dum materia diruitur, fieri innuit intrinſecè.

Cap. 24. De Fixatione loquitur: & tamen quomodo illa ipſa Operatio, non manibus, ſed naturæ viribus fiat §. Fili ſi ſcias &c. explicatur.

Cap. 25. Modum fixationis ejus Elementalis perſequitur; Sunt λόγοι.

Cap. 26. De Inceratione loquitur, & Signum proponit perfectæ Fixionis & Incerationis, cum vel nihil amplius aſcendit, aut fumat; tum perfecta eſt tinctura.

Cap. 27. Recenſentur Operationes Internæ, inter quas & Fermentatio, rotatus, & exuberationes materiæ.

Cap. 28. De tranſitu ad rubeum Lapidem ex albo, mediante ſulphure & digeſtione.

Cap. 29. De Projectionis proportione ad metalla tingenda, & de Ingreſſu, agit.

Cap. 30. Docet multiplicationem Lapidis compoſiti.

Cap. 31. De Multiplicatione in quantitate, & Effectibus Tincturæ factæ.

Cap. 32. Epilogus generalis.

FINIS.

Incipit Compendium Animæ *Tranſmutationis Artis Metallorum*, Ruperto *Anglorum Regi per* Raymundum *tranſmiſſum.*

JAm ſæpè & ſæpius eloquuti, recolimus in multis & diverſimodis viis practicandi ſuper magiſterium pretioſi Lapidis Philoſophorum. Nunc verò ut veritatem lumine perpendas, ſcias, quòd tria principaliter ſint notanda. Primò ſcias materiam unde Lapis Philoſophorum & omnes alii Lapides pretioſi componuntur. Secundò ſcias inſtrumenta cum quibus operari quis debeat. Tertiò ſcias, quomodo dicta materia cum inſtrumento operari & practicari habeat. Circa iſta tria noveris, quòd noſtrum magiſterium verſatur.

Quæ eſt Materia noſtri Lapidis.

PRimò ergo Rex Illuſtriſſime, ſcias, quòd materia noſtri Lapidis, ſeu omnium Lapidum Philoſophorum atque virtuoſorum, qui per artificium generantur vel componuntur, eſt anima metallica & menſtruum noſtrum rectificatum & acuatum, ſeu lunaria cœlica quæ apud Philoſophos vocatur Mercurius vegetabilis ortus à vino rubeo vel albo, ut clarè patet, & clarè demonſtratum extitit, divinitus revelatum in figura individuorum tertii libri quintæ eſſentiæ conditi Abbati Sancti Benedicti apud Pariſios. Et etiam in noſtro Codicillo tibi miſſo per Regem Eduardum. Inſtrumenta ſunt duæ cucurbitæ vitreæ ſeptem vel octo habentes receptacula, ut demonſtratur in noſtro Teſtamento tibi cum codicillo miſſo, in capite quod incipit. Fili, tu non, &c. Modus verò practicæ in ſequentibus ad plenum tractatur. Liber præſens dividitur in duas partes principales. Prima quidem pars de Theorica hujus artis, & manet indiviſa, & incipit ibi, ut immediatè ſequitur: Sed tamen oportet Princeps Sereniſſime, &c. Secunda verò Pars eſt de Practica, & dividitur in duas Partes principales. Prima eſt de compoſitione Lapidis Philoſophorum, & ibi incipit, Tu in virtute A. & C. Secunda verò Pars hujus ſecundæ Partis eſt de Compoſitione Lapidum pretioſorum, & incipit Opus namque Margaritarum ſic condies, *&c.*

Prima Pars.

SEd tamen oportet Princeps Sereniſſime prius noſtrum menſtruum per Magiſterium à matre, id eſt, ſordibus vini & flegmate extrahere per officium alembici, & acuatur in diſtillatione cum vegetabilibus pertinentibus quæ ſunt, Apium Sylveſtre, Squilla, Solatrum, Carduus, Muſcatelli, Oliandrum, Piper nigrum, Euforbium, Vicitella ſeu Flamula, & Pyretrum omnium ana & pulveriſata. Ex altera Parte ipſum menſtruum in vaſe circulationis roretur continuè ſpatio decem dierum in fimo calido, vinatico, aut balneo Mariæ. Item oportet Fili chariſſime primam materiam elementorum & ſulphur naturæ habere. Et quia argentum vivum eſt exiſtens genus metallorum, quod per artificium trahimus, & per artem magiſterii à metallis per elementorum diviſionem, & purificationem, & fixationem illorum cum agentibus illud per rarefactionem & circulationem ex una parte: ex altera verò parte per rectificationem elementorum metallorum: hoc quippe genus, de quo intelligimus philoſophari in noſtro codicillo in capitulo quod incipit; Per iſtam diviſionem elucidatur ſecunda ratio, &c. Et hoc quippe eſt, quod circa hujus capituli primum Mercurium per limos intelligimus, &c. Fili recipe de aëre & de terra æquale pondus pauco minus vel plus & hoc etiam eſt de natura, de qua intelligimus fieri, & dicimus quòd unctuoſum humidum eſt materia noſtri Lapidis propinquior ſeu proprior, in Capitulo 36. quod incipit, Nos tibi diximus quòd quanto humiditas radicalis, &c. per quam humiditatem vulgus intelligit ſulphur fore vulgi. Recordare ô Rex, quod diximus in noſtro codicillo, quod incipit, Fili intendo tibi dicere materiam fermentorum, quoniam quando dicimus quòd per unam decoctionem, intelligimus aliam menſtrui rectificationem. Habet ſimplicem poteſtatem intelligimus rectificationem primam menſtrui. Et quando dicimus ipſum gradualiter transferendo per aliam coctionem intelligimus aliam menſtrui rectificationem uſque ad tertiam vel quartam. Item etiam intelligas in Capitulo alias decoctiones Lapidis, ut patebit in ſequenti Practica. Poſtea Fili iſtam aquam quater rectificatam dicimus argentum vivum vegetabile vel aquam Mercurii. Et ita quicquid per iſtud capitulum dicimus, de illo intelligimus. Hæc etiam eſt materia, de qua intelligimus in eo codicillo in capitulo quod incipit, De iſta materia: & hæc eſt iſta humiditas, dicta aqua, permanens, quam intelligimus in noſtro codicillo in capitulo quod incipit. Noſtra humiditas eſt aqua per totum. Hoc autem Rex clarius patet in libro ſecundo quintæ eſſentiæ, quam te latere non credo. Reſpicias ergo ô Rex naturam menſtrui noſtri quantum eſt virtuoſa, & quæ dicta ſunt de illo, intellige capitulis præallegatis.

præallegatis. In tantum enim per ipſum nobilitatur magiſterium Lapidis, quòd nullatenus poteſt exprimi illius abundantia: præſens ratio patet per illos qui metalla corrumpunt cum aquis extra naturam, quia noſtrum menſtruum ignorant, quia ſic fit, quòd ejus diſſolutio aliquantulum naturæ repugnat, tamen ſi metallum diſſolutum cum noſtro menſtruo confortarent cum inhumationibus duodecim aut ſedecim dierum, & abluerint illud à nigretudine, aquam contra naturam confortarent. Sed neſciunt illam confortare cum re naturali. Ideò eorum practica privatur effectu finaliter, & defectum arti imponunt qui illorum eſt. Et quæ diximus de cognitione menſtrui quæ eſt una de rebus, ſine qua nihil fieri poteſt in magiſterio hujus artis: Hæc tibi de illo ſufficiant.

De Spermate Metallorum, quod eſt Materia noſtri Lapidis.

Jam noveris, Princeps Sereniſſime, quòd metallorum ſpiritus eſt altera pars & materia noſtri Lapidis, quam oportet te à corporibus omnium metallorum evacuare. Et iſta evacuatio fit dupliciter, ut inferius practica monſtrabit, quia in duobus corporibus perfectis dividitur per putrefactionem & elementorum diviſionem & eorum fixationem. Sed in metallis imperfectis dividitur per purificationem & ſublimationem ſimplicis unitatis, & in iſto paſſu errant ignorantes, arbitrantes corpora metallorum cum fortibus aquis communibus, ut ſuprà dixi, cum aquis contra naturam reduci ipſa in materiam primam ſui. Et ſi libros noſtros legiſſent, ſcirent utique tales liquores intentioni Philoſophorum repugnare. Et hoc quod diximus, clarè demonſtratum eſt in codicillo noſtro quod incipit: Ideo diſſolvitur aurum & argentum in rebus radicalibus ſui generis. Hæc eſt enim aqua, cum qua curantur infirmitates incurabiles, ſub conſervatione ſuæ naturæ, ut patet in codicillo quod incipit: Fili ſublimatio, &c. Et etiam in capitulo quod incipit N. D. E. &c. Etiam Princeps Sereniſſime, clarè conſtat ipſos fortes liquores non eſſe de intentione Philoſophorum, ut patet clarè & abſque metaphora in dicto codicillo, in capitulo quod incipit. Per iſtam diſtinctionem. Elucidatur ſecunda ratio in capite quod incipit, Sicut matrix ingeniat per operationem aquaria forma circa finem capituli, nulla enim res eſt, quæ conjungit metallorum diſſolutiones, niſi noſtrum menſtruum, quia ipſum eſt aqua, cum qua fit corporum metallorum diſſolutio cum earum ſpecierum conſervatione, ut patet in noſtro teſtamento codicilli, in capitulo quod incipit, Sed operari cum aquis fortibus eſt corruptio; & in capitulo, quia iſta habet potentiam cremandi omnia extranea. Etiam de iſto menſtruo intelligimus in capitulo, quod incipit: Circa illud menſtruum, in quo eſt ignis ſiccus contra naturam. Et ſimiliter iſta aqua menſtrualis eſt, cum qua diſſolvitur argentum vivum ad opus margaritarum, quod fit per reductionem iſtarum in primam materiam, ut inferius in materia pretioſorum Lapidum demonſtratur. Quare, Princeps Sereniſſime, aliter non poſſunt metalla diſſolvi, niſi animarentur cum menſtruo vegetabili, cujus quidem potentia fit reſolutio in rebus diſſolubilibus.

De Inſtrumento Lapidum.

Diximus, Sereniſſime Princeps, rem, de qua Lapis Philoſophorum componitur. Nunc verò dicemus inſtrumenta, cum quibus componitur Lapis. Sunt enim vaſa, ut clibanus, fimus aut vindemia, cum artificis diligentia. Sed antequam venias ad aliquod, ſcire debes, quòd magiſterium in tres partes principales dividitur, ſcilicet diſſolutionem, ſeparationem & unionem. Per hoc demonſtratur tibi, quòd prius habes corpora diſſolvere in noſtro menſtruo, quòd debes menſtrua dividere à luminaribus, & illa purificare à fixare, & à corporibus imperfectis ſulphur naturæ extrahere. Tertio debes unire elementa cum elementis, vel limum cum limo, aut elementa cum ſulphure naturæ. Et iſta unio dividitur in tot partes, quot ſunt mixtiones dictorum & uniones. Primus modus eſt unire aërem cum igne. Secundus modus eſt unire aërem cum ſulphure naturæ, & iſti modi ſunt in elementis duorum luminarium corporum. Tertius modus eſt unire limum exortum ex aëre in igne cum limo exorto ex aëre ſulphure naturæ tantum per ſe. Quartus modus eſt, quòd uniatur ignis per ſe, & aër per ſe cum ſulphure naturæ tantum. Quintus modus eſt miſcere ſulphur naturæ cum elementis duobus ſemel, ſcilicet cum igne & aëre. Et iſti modi mixtionis elementorum cum ſulphure naturæ accidunt dupliciter quia aut fiunt cum terra ſua aut aliena, cum terra verò aliena fit multo multipliciter, quanti ſunt modi mixtionis ſulphuris naturæ, cùm ad beneplacitum artiſtæ veniunt. Nam, Princeps Sereniſſime, plura opera particularia practicare poteris intellectu veraciter objectante, quæ intellectus humanus graviter enarrare poterit, exceptis illis, quæ expreſſa ſunt in tertia parte hujus libri, & in magica, & in teſtamento noſtro, & in codicillo, & vade mecum de numero Philoſophorum & in tertio libro quintæ eſſentiæ, aliiſque libris meis. Quis ergo, Princeps Sereniſſime narrare poterit particularia, quæ ſunt in latitudine magiſterii poſt fixionem & purificationem elementorum? Scias ergo purificare elementa & illa dividere priùs à metallis, quia in hoc totum latet magiſterium. Diviſis itaque elementis & ſulphure naturæ à metallis, aliud quaſi nihil eſt reſpectui ad operandum. Nam totus labor & fatigatio eſt in hoc, ſcilicet elementorum & ſulphuris diviſione. Hic quippe eſt paſſus, ubi Artiſtæ dimittunt magiſterium, ex eo, quòd illorum diviſio eſt multum tædioſa, & quia imperiti in prima diſtillatione arbitrantur ſe & ſecundi gradus totum aërem poſſe diſtillare, & ex prima diſtillatione tertij gradus totum ignem à terra ſimiliter diſtillare. Hoc autem eſt impoſſibile & contra curſum naturæ. Quippe, Princeps Sereniſſime, verum in præſenti proponimus tibi verbum revelare, nam aër à metallis dividi non poteſt, niſi in 20. vel 24. diſtillatione vel 30. Nam quot ſunt diſtillationes, tot ſunt putrefactiones & reiterationes aquæ & aëris, ſimul ſcilicet aquæ menſtrualis & in qualibet putrefactione octo indiget diebus aut ſex continuis, ita quòd quaſi per annum durat diviſio elementorum, ſed nos complevimus elementorum diviſionem in 7. menſibus, & ignis à terra dividi non poteſt, niſi in 40. diſtillatione. Quis eſt enim, qui per annum tantum laborem vel per ſeptem menſes poſſit ſufferre? quaſi ſunt pauci: & ideo ignorantes principia

naturalia arbitrantur cum metallis abſque elementorum diviſione veram practicam facere, qui in hoc ſunt decepti. Poſtea ſunt aliqui, qui cùm repentè ad illorum libitum non dividunt eorum elementa & ſulphur naturæ, nolunt attendere naturas minerarum, faciunt eorum mixtionem contuſam ſine purificatione aliqua, aut ſublimatione & ſubtiliatione, & non perveniunt ad finem quæſitum, ſuæ ruditati nullam imponentes cauſam, ſed culpam arti imponunt, quam ignorant & aſſerunt, artem eſſe falſam, de quorum numero te Regem unum eſſe credimus. Non ergo fatigeris, nec ab opere ceſſes, & invenies quòd optas: ſcias enim, ô Rex, combinare principia naturalia, & fiet quod quæris.

De Principiis non-naturalibus, quomodo intelliguntur.

SEd cùm hæc principia non ſunt naturaliter in una re individuali producta, ut plures errando putant dicentes, quòd una res in orbe erat, quæ virtutem habeat ad tranſmutandum omnia metalla ſuper terram, quod falſum eſt. Item eſt ut quæras extrema illius per principia naturalia per medium artis tranſcurrentis in ſuam mineram, quæ eſt D. E. F. Sed cùm iſta ſunt contraria ratione ſuæ extremitatis ſuæ naturæ, debet accipi E. quæ eſt media diſpoſitio extremitatis naturæ illius, quæ collecta eſt de L. Et ſic D. convertit X. L. M. C. L. in E. à quo quippe D. trahe E. in ſimilitudinem aquæ vivæ in noſtro magiſterio: & ſic D. habet potentiam convertendi F. in conſervatione ſuæ naturæ & formarum ſuarum. Tunc accipies omne illud actualiter quod erat in potentia in opere naturæ, & meliorum mediorum illius ratione extremorum, quia in D. & E. ſunt actualiter F.N. O. P. R. decocta purgata, & digeſta per ignem naturæ: quare Fili conveniunt E. N. O. P. cum F. & dum F. converſum fuerit in E. N. O. P. tunc habebis F. ſimile naturæ: & hoc fit melius C. quàm cum D. propter magnam experientiam, & fiat in F. de quo oriatur E. N. O. P. quæ aliter verò non convertuntur in G. in noſtro opere. Et ſic G. eſt proxima & prima materia, de qua creavimus omnes Lapides Philoſophorum, & per aliquos elixir Aqueum vocatur: & ideo, Princeps Sereniſſime, dicimus quòd omnes Lapides non creantur, niſi ex una ſola re, de G. ſcilicet argento vivo vegetabili & minerali. Ideo, Fili, tu ibis ad digeſtionem de H. & trahe C. de communi potu principum ad actum, & in illo pones F. & ſemper convertetur in L. & ſic calcinabitur F. ſub conſervatione ſuæ naturæ: poſtea trahes C.L. de digeſtione H.& pones in digeſtionem I. tunc erit L. tale ſicut competit & convenit. Poſteà de L. C. trahes E.N.O.P. hoc in metallis perfectis per magiſterium operationis per K. & exuberationis. Et cùm habueris E. N. O. P. per H. I. K. donec E. ſit album criſtallinum, quod eſt magis propinquum naturæ de F. ad generandum Lapidem Philoſophorum, quàm erat L. Sunt ergo G. E. N. O. P. magis propinqua F. quàm L. quia ſunt quaſi fines magiſterii, ſed magis propinquum eſt G. quàm E. N. O. P. & ideo eſt vis, quòd in opere majori E. N. O. P. vertantur in G. quod eſt perfectio magiſterii: totum enim, quod diximus, non eſt niſi ſolvere, putrefacere, elementa ſeparare, purificare atque fixare, limóſque concordare ſeu condenſare, atque noſtrum menſtruum rectificare. Vide Fili ſi capis F. & pones in C. & illud ponis in H. prima figura formatur F. C. H. in cujus medio ponis N. & iterum ſi recipis N. & ponis in digeſtionem I. erit L. tunc originatur, & formatur unus triangulus. Item ſi capis L. & ponis in C. & ponis in digeſtionem H. poſteà per plures digeſtiones de L. C. H. oritur N. O. P. & formatur alia figura triangularis. Item ex N. O. P. oritur in fundo vaſis terra, quam oportet evacuare, & iſtam terram dicimus L. Si ergo capis L. & ponis in C. & in digeſtionem H. poſtea in digeſtionem I. ex L. C. H. I. oritur E. & fit alia figura quadrangularis ex O. C. L. H. I. in cujus medio eſt E. id eſt anima metallorum, quæ generatur ex dictis literis. Item ſi capis E. & ponas in Q. & miſceas cum C. D. O. & poſtea ſi capis D. O. ſecundum ſuum pondus, & ponas in alio Q. per digeſtionem H tunc ex O. & P. oritur G. & ex E. O. oritur G. Tunc ſi capis G. & G. & ponis ſimul in modulis ceræ, ut convenit, aut ſi G. ponis cum D. incontinenti oritur una figura ex duobus quadrangulis, in cujus medio eſt X. Y. per quam volumus ſignificare Lapidem Philoſophorum. Totum hoc autem magiſterium datur per elementorum diviſionem. Hoc quidem fit Fili mi, ſecundum curſum hujus artis, ita tamen, quòd ſcias quaſlibet figuras in alias reducere, & ſi unam corrumpas, ſcias aliam generare uſque ad ultimam figuram, in qua omnes aliæ figuræ quieſcunt. Et hæc de Theorica tibi ſufficiunt cauſa brevitatis.

Dictum eſt de prima Parte, quæ eſt de Theorica: dicendum eſt de ſecunda, quæ eſt de Practica. Et primò de prima Parte. Secundò de ſecunda, quæ eſt de Compoſitione Lapidis.

TU in virtute A. Princeps Sereniſſime, accipe aurum, & projice ipſum in aquam vegetabilem, de qua loquuti ſumus in noſtro codicillo in capitulo quod incipit, Spiritus recipientis & formalis, aliàs generalis eſt, ut capias de ſicco lunariæ, &c. Et in capitulo quod incipit, Et tibi volumus revelare de natura menſtrui, in quo eſt ignis contra naturam, & in eodem capitulo, quod incipit, Fili, cùm illud menſtruum ſine quo non poteſt, &c. per totum, ubi ſatis declaravimus naturam iſtius & operationem. Et ſit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, & pone illud totum in digeſtionem H. per ſex dies naturales, & aurum diſſolvitur in aquam in colore croci. Poſtea verò diſtilla menſtruum in diſtillatione H. in balneo: poſtea ſuperpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digeſtionem H. per alios ſex dies naturales: & tunc extrahe, & mitte illud quod ſolutum eſt in aliam ampullam, & ſuper illud, quod remanſit, finitis ſolutionibus & diſtillationibus, iterum de menſtruo ſuperpone ad quantitatem terræ, & pone in digeſtionem H. per quatuor dies naturales, & illud quod ſolutum eſt de metallo, ſimul cum menſtruo pone in cucurbitam, ut prius: & ſic fac uſque ad ſex inhumationes & diſtillationes, & illud quod remanſit, finitis ſex diſtillationibus de fæcibus non cures, & diſtillationes ſeu liquefactiones, vel etiam diſſolutiones pone in digeſtionem H. & diſtilla totam aquam per alembicum, & ſuper fæces ponas de alia aqua Mercurii recentis, & pone in digeſtionem per unum menſem cum dimidio: poſtea tu recipe Q. in quo erat aurum putrefactum,

ctum, & diſtilla inde aquam in diſtillatione H. ſuper fæces mitte tantumdem de menſtruo recenti & iterum colloca vas in digeſtionem H. per ſex dies naturales aut decem: quibus finitis pone vas in digeſtionem I. & diſtilla aërem ſimul cum menſtruo. Poſtquam noluerit plus diſtillare ſerva diſtillationem in vaſe ſuo, & ſuper fæces mittas aliud menſtruum, & pone in digeſtionem H. per ſex dies naturales, & iterum diſtilla ut prius in diſtillatione I. & ſuper fæces mitte de alia lunaria recenti, & pone in digeſtionem I. & ſic reiterabis inhumationes & diſtillationes in H. & I. uſque ad vigeſimam aut vigeſimamquintam diſtillationem. Sed dum fueris in vigeſimaſecunda diſtillatione, illam aquam, in qua eſt aliqua pars aëris, ſimul cum menſtruo ponas ad diſtillandum in digeſtione H. & exibit menſtruum totum per illam diſtillationem aut aliam: & ſi fuerit aliquid aëris, manebit in fundo ad modum aquæ ſplendidæ aut citrinæ, & ſi non fuerit ejus quantitas, niſi duæ guttæ, aut tres, vel quatuor, non reiteres inhumationes & diſtillationes. Si verò plus fuerit reiteres inhumationes & diſtillationes in digeſtione H & I. uſque ad viginti ſex vel triginta diſtillationes, ut benè evacuetur terra ab aëre, & in qualibet inhumatione indiget ad minus quinque diebus continuis, donec totum aërem diſtillaveris, qui ſine falſo totus diſtillabitur per diſtillationes dictas, ſi benè regulaveris magiſterium. Poſt hoc verò tu accipies vas, in quo ſunt omnes diſtillationes, & diſtilla eas cum digeſtione H. tunc totus aër in fundo remanebit, quia non valebit per diſtillationem de H. aliquid aſcendere ſimul cum menſtruo. Cùm verò totum menſtruum diſtillaveris, manebit totus aër in profundo in colore aquę ſplendidæ pulcherrimæ, & ſerva illud, quia aërem dum ſic habueris, optimus fuit proceſſus: quippe quem de aëre feciſti, eodem modo de abſtractione ignis à terra te docemus neque magis neque minus; niſi quia ſeparatio ignis à terra ſit cum aëre inhumando, & qualibet vice diſtillando in digeſtione de K. Vel etiam poteſt fieri diſtillatio cum D. & non cum C. quia ſicut ignis eſt nobilius elementum, ideo indiget nobiliori menſtruo, vel ſuo aëre, & ſicut aerem diſtillaſti cum 30. diſtillationibus. Quippe cùm ſic ſeparatæ fuerint, ſeu habueris ſeparatam terram à ſuo ſpiritu, qui poteſtatem reſtringendi habet, quæ evacuatio ſic fit. Recipe terram, à qua extraxiſti elementa, ſcilicet ignem & aërem, & projice ſuper ipſa de aqua vegetabili, & pone ad digeſtionem de H. ad tres dies, quibus finitis, extrahe illud, quod diſſolutum eſt ad partem in Q. & ſuperpone ſuper fæces de lunaria recenti ad quantitatem terræ, & ſtet per alios tres dies, & mitte illud, quod diſſolutum eſt in Q. ubi eſt alterum, & ſic facias tot inhumationes in H. & evacuationes in Q. donec modicum maneat de terra. Et cùm dicta evacuatio fuerit facta, congrega omnes diſſolutiones ſeu evacuationes in alembico, & diſtilla per alembicum totum menſtruum, & ſuper fæces pone de C. tantum ſicut eſt terra, & pone in digeſtione de H. per unum diem naturalem, & iterum diſtilla. Et iterum, Princeps Sereniſſime, reiterabis diſtillationes & inhumationes, donec tota terra converſa ſit in pulverem impalpabilem, tunc ſuper ipſum mittes D. vel C. Sed, Princeps Sereniſſime, melius & tutius fit cum D. & pone in digeſtione H. per duos dies, poſtea diſtilla per alembicum in digeſtione de I. & ſuper fæces iterum mitte de D. ſi cum D. operatus, vel de C. ſi cum C. operatus fueris, & pone in digeſtione de H. & poſtea diſtilla, & diſtillationem pone cum altera. Si verò defecerit menſtruum, diſtilla illud, quod per diſtillationem extraxiſti à terra, & operare cum illo. Tot quippe vicibus reiterabis D. ſuper terram, & inhumabis & diſtillabis, donec tota terra ſimul cum D. vel C. aſcenderit per alembicum, & deſcenderit in receptorio. Iſta quippe materia dicitur apud Philoſophos argentum vivum de conſideratione Alchymiſtarum. Demumque, Princeps Sereniſſime, cùm iſta compleveris, tunc accipies omnes diſtillationes, & ſuperpone alembicum, & diſtilla in digeſtione de I. quouſque materia ſit bene deſiccata: deinde extrahe terram de digeſtione de I. & illam ponas in digeſtione de K. & ſublimatur terra, & terra erit ad modum argenti vivi in virtute ſublimationis: ſed tu, Princeps Sereniſſime, cùm omnia, quæ ſuprà diximus, compleveris, ſcias te omnia elementa habere, quibus indigeş ad Lapidem Philoſophorum componendum. Quando compoſitum album putrefeceris, melius tamen fiunt cum ipſo D. purificatio elementorum, quam cum C. cùm C. aliquid retineat de ſuperfluitate: D. verò cùm ſit ſubtilior naturæ, & per hoc elucidatur capitulum noſtri teſtamenti, quod incipit: *Quant tu auras diviſa la, &c.* id eſt, Quando diviſeris lapidem per quatuor elementa. Item in purificatione terræ, de qua diximus ſuprà in parte ultima. Diviſio elementorum elucidatur capitulum, quod recoluimus ſcripſiſſe in capitulo teſtamenti, quòd alias dicitur vade mecum, de numero Philoſophorum in capitulo quòd incipit: Cùm autem per jam dictam ſublimationem Mercurius diminutus fuerit à corporibus, &c. Item, Princeps Sereniſſime, dum elementa ſic habueris diviſa, intereſt, ut illa ſubtilies & fixes.

De Sublimatione Aëris.

Accipe igitur in Chriſti nomine aërem, & pones in alembico, & deſtillabis eum ſepties vel ſexies, cujus erit ſignum, donec noluerit diſtillari aliquid. Item ſi forſan aër converſus fuerit in pulverem, diſtillabis & purificabis illum, cùm tantundem de D. & in ultimo diſtillabis D. & manebit aër inferius: ſcire tamen debes, Princeps Sereniſſime, hoc, quod diximus, aëris diſtillatio & purificatio fit cum digeſtione de I. Item tu ſatis potes purificare aërem cum aqua ſua, ſicut enim aërem purificaſti: ita de igne ſimiliter facias per omnia, ſicut de aëre diximus, niſi quia ignis purificatio fit cum digeſtione de K. & aëris cum digeſtione de I. Item, Princeps Sereniſſime, hoc, quod diximus de purificatione terræ, invenies ad plenum. In Vade mecum de numero Philoſophorum, in Capitulo, quòd incipit: Partus verò fit per viam ſublimationis inventæ, &c. per totum capitulum. Dum ergo, Princeps Sereniſſime, compleris iſta, quæ ſunt ſuprà dicta, tunc habebis totum illud, ex quo componitur Lapis Philoſophorum. Tu quidem fac mixtionem elementorum & rerum pertinentium ad Lapidem componendum. Recipe ergo elementa purificata, in qua purificatione neceſſarium eſt remanere fæces in fundo vaſis. Inſuper etiam fæces ignis & aëris ſerva ad partem, & accipe ignem & aërem quodcunque iſtorum in vaſe proprio poſitum, & claude vas cum cera gummata, & pone in loco ſereno per tres

tres dies continuos, quibus finitis, accipe tantum de fæcibus ignis ſicut aëris, & de fæcibus terræ ſicut eſt aëris, & ſi tantæ non fuerint fæces elementorum ſicut elementum aëris, ſuperadde de terra purificata uſque ad quantitatem dictam, & mitte totum cum fæcibus ignis & aëris & terræ in vaſe proprio aëris, & claude multum benè vaſculum cum cera & maſtice & luta: & unum iſtorum vaſorum, ſcilicet, vas aëris in terra ſepelies, & ſecum alterum, in quo eſt ignis ſuperius ſuſpendas in aëre in parte altera. Et fac taliter, quòd Lapis, vel aliquâ res non noceat vitris, & ſtent ibi dicta vaſa per annum continuum, quo facto fabricabis quaſdam moles, vel modulos ceræ, in cujus forma volueris lapidem exire ſeu facere, quibus factis aperias vas, quod in terra poſuiſti per annum, & mittas intus duas vel tres moles, quæ ſupernatabunt, & ſtent ſic in vaſe & in inſtanti claude, & ſtent intus per ſpatium quartæ partis horæ parum magis vel minus, & tunc quippe implebitur moles vel modulus aëre conſtrictivo mirabili & inviſibili, quia aſcendit ſuperius de aqua terræ. Et tranſacto igitur tempore, aperias vas, & accipe moles vel modulos, & teneas extra vas, imple illas de aqua, quam per ſpatium unius anni ſuſpendiſti in aëre, & iterum mitte modulos in vaſe primo, ubi eſt aqua terreſtris, & ſtatim claudas, & dimitte ſtare per ſpatium ſupradictum, quo finito cum forcipibus argenti trahes moles vel modulos, in quibus miſiſti aquam æthercam ſive aëream, & verte modulos ita, quod illud, quod eſt ſuperius, tangat inferius taliter, quòd aqua, quam miſiſti intus modulos, tangat aquam terreſtrem, & ſtent ſic per tres dies continuos ad fortem Solem in æſtivo tempore, & in autumno per ſeptem dies: in vere vel in hyeme per duodecim. Scias quippe, Princeps Sereniſſime, aquam quam in molibus terreis miſiſti, invenies intus regenerationem congelatam in modum gummi: & iſta quippe gemma vocatur per Philoſophos Elixir. Et moles dum in vaſe fuerint per ſpatium ſupradictum, & ſteterint in vaſe terreſtri: trahes igitur moles tuas extrà, & pone ad partem in vaſe vitreo, ſic cum lapidibus intus congelatis, & ſic facies lapides tuos uſque plus. Et ideo habeas de aqua terreſtri & aerea, vel ætherea, Princeps Illuſtriſſime, ſcias, quòd de aqua reſtrictiva modicum expendiſti cum operatione, cùm moles non impleantur, niſi ejus ſpiritu inviſibili, cujus virtute aqua ætherea convertitur in lapidem. Ideo dixerunt Alchymiſtæ, lapis noſter componitur ex duabus aquis: ex una ſcilicet, quæ facit lapidem volatilem, & ex altera, quæ ipſum fixat & indurat. Cum tali quippe aquæ terreſtris ſpiritu inviſibili de argento vivo vulgi purum argentum facimus ad omnem probam bonum, ſicut de minera ſine calore ignis communis, qui ratione ſuæ virtutis ejus odore ita ☿ congelabit in probatiſſimum argentum, ſicut baſiliſcus viſu omne animal interficit in inſtanti. Tu quidem Princeps Illuſtriſſime, habeas lapides tuos, videlicet & ſecundum ordinem magiſterii ipſos ad perfectionem D. deducere potes. Igitur ponas illos in quodam vaſe vitreo bene mundo, & dimitte ſtare per decem dies ad aërem taliter, quòd ſit vas ſuſpenſum: quibus quidem finitis, oportet ipſos ponere ad tertiam decoctionem, ut habeat totius perfectionis complementum.

Sequitur Decoctio prima, quæ fit cum colore Solis.

Recipe igitur Lapides tuos, & pone illos in quodam vaſe vitreo, quod per Alchymiſtas perfectorium vocatur, & quod eſt inſtrumentum oblongum tenue in ſubſtantia: & claude multum benè vas cum maſtice & cum farina ſiliginis mixtis cum finis panni linei, & pone ad Solem per novem dies in Vere & in Æſtate vel Autumno & in Hyeme per octodecim dies, quibus quidem finitis, erit finita prima decoctio. Tunc oportet te ad ſecundam dirigere, quæ eſt medium inter primam & tertiam decoctionem: ſecunda decoctio eſt, quæ fit aliter cum primo calore.

De ſecunda Decoctione Lapidis.

Sereniſſime Princeps, ſecunda Decoctio vocatur Optateſis, & fit cum eodem calore, ſed aliter: quia tu capias vas tenuiſſimum vitreum, quod poſſis invenire, & majus in quantitate, & impleatur aqua clariſſima, & ponatur ad radium Solis, & in parte illa inferiori ubi magis lucet, & ubi magis accipitur ignis per magiſterium vulgi, & ponatur vas ſupradictum cum lapidibus taliter, quòd luciditas ignis tangat vas, ubi ſunt lapides, & ſtet ibi, donec Sol non poſſit capi per vas aqua plenum. Et continuetur iſta decoctio in Vere per octodecim dies, & in Hyeme per quindecim dies, & in Æſtate per octo: quibus finitis, eſt finita ſecunda decoctio, & oportet tertiam miniſtrare, quæ eſt finis & complementum Lapidis.

Decoctio tertia, quæ fit cum Calore Ignis communis.

Tertia quidem decoctio fit cum calore ignis communis: & fit in quodam Furno, qui vocatur Tripes arcanorum, cujus figura eſt in libro quintæ eſſentiæ verè ſituatus, quem te latere non credimus, & fit iſto modo: Recipe ergo lapides, quos in vaſe habes perfectorio, & ſic cum vaſe ſuo pone in Tripode arcanorum per ſpatium novem dierum continuando ſibi ignem de carbonibus ardentibus: quibus finitis, eſt finita ultima decoctio, quæ vocatur per Alchymiſtas Sulfur vel Sulphur D. H. Et in iſto, Princeps Sereniſſime, habes omne, quod à mundo deſideratur theſaurum incomparabilem & innumerabilem, cum quo ad finem perfectiſſimum ſequi poteſt. Et eſt unum de ſecretis ipſos lapides multiplicare: ſed quia lapidum multiplicatio redundat in numero tertio vel quarto, cujus quidem duo modi valde ſunt tædioſi, quia ſunt per reductionem lapidum ad primum: ideo hic unum explicamus, ſed unus modus, Princeps Sereniſſime, eſt ſenſibus valdè placabilis, & eſt iſte, qui ſequitur. Et qualiter fit multiplicatio Lapidis Philoſophorum in quantitate tantum.

De Multiplicatione Lapidis.

Multiplicatio iſta fit cum argento vivo vulgi iſto modo. Recipe de lapidibus in quantitate unius ℥. mitte ſuper centum millia argenti vivi vulgi, & tantus eſt ignis lapidis multiplicatus virtutibus cœleſtibus, quòd totum Mercurium

rium in pulverem poteſt redigere comburens omnes petias minerales exiſtentes in dicto Mercurio ſicut viſus baſiliſci comburit omnem virtutem animalem in inſtanti,& interficit omne animal:quippe hîc habebis centum millia & unum pondus argenti vivi converſi in medicinam, quorum quidem centum millia unica pars ſuper centum millia ☿ redigit ipſum in pulverem, ſicut prius patet ex iſto pulvere ſecundo, tertio pone ſuper centum millia ℥. Mercurii, redigit ipſum in pulverem, de qualibet novam multiplicationem uſque ad centum multiplicationes. Quis igitur enarrare poterit multiplicationem medicinæ multiplicatarum quantitatum? quare Princeps Sereniſſime, quia ℥. illarum centum millia centum ex ℥. multiplicatarum multiplicare potes, ſeu ſcies qualibet de nova multiplicatione j. ℥. ponendi ſupra centum millia argenti vivi, & fit totum medicina, Princeps Sereniſſime in tantum continuetur projectio medicinæ ſuper Mercurium, donec ignis lapidis ſit extinctus, & convertatur materia in metallum perfectum, & non fiat ex illo pulvis plus. Sunt autem aliæ multiplicationes, una quidem dicitur virtualis, & quantitativa ſimul, & quælibet iſtarum fit per reductionem ad principium, ut habetur in noſtro teſtamento, in capitulo quod incipit, *Quam tu auras cicabades les dictes coſes ea ges ſecta.* Cùm tu perfeceris dictas res, & feceris projectiones per totum circulum, etiam non eodem libro multiplicatione hîc multiplicata, & continuetur, ut patet in capitulo quod incipit, *Fil tu pendas una ℥. de la medicina dicta multiplicata, &c.* Fili tu capias j. ℥. medicinæ dictæ multiplicatæ. De altera verò multiplicatione invenies in tertio libro quintæ eſſentiæ, in Capitulo quod de multiplicatione tractat.

De Practica Brancharum noſtri Lapidis.

ET ſi vis, Rex Illuſtriſſime, alium ſcire modum ad noſtrum Lapidem componendum, quod per Alchymiſtas dicitur Practica Brancharum, eſt, quòd purifices terram, ut ſuprà te docuimus in Practica, in parte illa, quæ tractat de purificatione terræ in 6. quæ incipit, Dum quippe omnia elementa ſunt ſeparata. Etiam in noſtro codicillo, in capitulo, quod incipit, *Ara Fil ercentant aqueſt menſtrual.* In capitulo etiam, quod incipit *Ara Fil neges chediten:* quoniam dum terram purificatam habueris deinde elementa ab auro & argento, & purificata terra illorum, ut ſuprà dictum eſt in practica recolimus ſcripſiſſe in ℥. lib. 5. eſſentiæ, in parte illa, quæ de purificatione elementorum tractat in cap. quod incipit, Rectificatio quidem elementorum ac poteſtatum. Conditionata igitur terra de numero Philoſophorum, quod incipit, Cùm autem per illam dictam ſolutionem M. diminutus fuerit à corporibus. Et cùm ſimiliter de elementis, tu potes tantas mixtiones facere & combinationes, quod difficulter numerare potes, ſed ut habeas aliquam practicam abbreviatam, per branchas arboris aliquas explicamus operationes. Eſt quidem mixtio illa ad componendos Philoſophorum Lapides. Accipias quinque pondera ignis, & duos aëris, & altera duo M. C. O. I. quintæ eſſentiæ: & ex altera parte tria pondera aëris, & tantùm de terra tria pondera, & in mixtione terræ & aëris mittes de M. cœlico tria pondera. Item conjunge O. & P. & E. ita quòd O. & P. ſit in pondere æquali, & D. ſit medietas O. vel P. & de M. vegetabili tantum ſicut de G. ita quòd O. & P. de L. X. ambas dictas mixtiones, & diſtilla, limus primæ quidem mixtionis limi diviſim cum aëris & terræ, & D. colligatur ad partem & limus ignis & aëris, & D. ad alteram partem colligatur, & fæces conſimiliter. Et mitte de fæcibus in quolibet limo tantum ſicut medietas limi, & ſi non attingit ad hoc, non eſt vis: ſi verò ſuperſunt non, non mutat hoc quod dictum eſt. Et conſimiliter facies de limo primæ mixtionis, & eorum fæcibus denique limos habueris reconditos in vaſis ſuis cum ſequenti practica, ſicut dictum eſt ſuprà: & iſtæ mixtiones elementorum, & ex eorum limis ad doctrinam operis literalis ſufficit cauſa brevitatis.

De Mixtione abbreviata.

TUnc Princeps Sereniſſime quippe proſequi intendimus ad mixtiones abbreviatas. Et prima mixtio erit, quòd tu des terræ bibere de D. per continuas diſtillationes per quatuor partes ſui, deinde fac quò terra ſit pondera duo, de aëre ſex pondera, & de igne duodecim. Et des primò bibere terræ aërem incerando in crucibulo, donec fluat admodum mellis, deinde extrahe materiam, & dimitte illam quietare per decem dies: poſt hæc reitera ſicut eſt mixtum cum aëre in alembico ſuo ad parvum ignem, & mitte deſuper guttam ad guttam, donec fluat ſicut cera, & dimitte quieſcere quatuor dies: poſtea utere unum pondus ſuper centum millia, cujus fuerit E. & fiet metallum auri vel argenti.

De alia Mixtione.

ET fiat alia mixtio ſic, quòd conjungas tria pondera P. & duo de O. & facias totum corpus unum. Deinde cera terram ſuam, & aliam & cum iſto igne incerare poteris O. iſtius metalli, aut illius duorum ſimul vel trium ſimul ad æquale pondus vel quatuor.

De alia Mixtione.

ITem fiat alia mixtio, ut accipias octo partes. P. & unam O. & conjunge ſimul, & pone in digeſtione de H. per octo dies: & poſtea cera terram iſtius vel alicujus metalli aut illius ad ſolutionem & limum. Si verò adminiſtrare volueris alicui de P. auri, & de O. argenti. Itaque de P. ſint octo partes, & de aëre una, & miſce ſimul, & pone in digegeſtione de H. per octo dies. Deinde cera terram ſuam vel aliam, & cum hac medicina perfectum aurum facies mixtionem ex contrariis ſcilicet unum pondus O. auri, & octo pondera P. argenti.

De alio Modo miſcendi.

ITem aliter, ſi accipias de igne auri & de O. ejuſdem ad medietatem P. & de terra ad medietatem O. miſce ſimul cum ſeptima parte meræ quintæ eſſentiæ, & diſtilla limum deſertum, cum quo potes cerare terram ſuam vel aliam & fæces quæ remanſerunt, & ſic conſimiliter fæces de argento. Et iſta tibi, Clariſſime Princeps, ſufficiant cauſa brevitatis: & per iſtas operationes, quas ſic explicamus, elucidatur capitulum noſtri teſtamenti, in capitulo quod incipit, *Quant tu auras fixat l'agua ſebre la terra*, Quando fixaveris aquam ſuper terram M. quod incipit, *Que tu pregnes de la medicina una onza & aquella meſmas en un cruſal*, Quòd tu accipias

accipias medicinam ſcilicet unam ℥. & illam pone in crucibulo. Etiam elucidatur aliud capitulum in eodem libro, quod incipit, *Tota aquella manera Fil. conſervans la practica qua ab fera ablanch.* Omnis ille modus, Fili, conſervans practicam. Etiam elucidatur aliud capitulum, quod incipit, Fili plumbum tenet ſecum magnam partem de H. combuſtibile. Et etiam in capitulo, quod incipit, Similiter facies de Venere ſicut feciſti de Saturno. Etiam elucidatur aliud, quod incipit in eodem libro. Ita facies perfectionem iſtorum duorum metallorum. In quibus quidem tractavimus ſatis de Practica abbreviata brancharum arboris. Dixi de prima parte ſecundæ partis principalis: nunc dicamus de ſecunda ſecundæ partis, quæ tractat primò de Compoſitione Margaritarum.

Compoſitio Margaritarum.

OPus namque Margaritarum ſic condies: primò, quòd accipias aquam Mercurii, factam per modum quem te docuimus in noſtra quinta eſſentia, in libro primo, in capitulo quod incipit, Non repures me mendacium, &c. uſque ad G. quod incipit, Præparatio ſpiritus lapidei & fermentabilis eſt, quòd tu accipias ſuccum lunariæ. Etiam per modum noſtri teſtamenti, in capitulo quod incipit, Fili, tu accipies liquorem lunariæ, & ſit quantitate duarum librarum vel trium, & in ipſa diſſolves ℥j. argenti puriſſimi per calorem digeſtionis per ſex dies, poſtea ſepara fæces per diſtillationes quæ erunt albæ & pulchræ: Iſta eſt aqua, qua indiges ad diſſolvenda omnia ſex metalla, & illorum argentum vivum: cum qua quippe formantur lapides, qui perlæ vocantur, per reductionem illarum in ſuarum primam materiam.

De prima Aqua dicimus.

REcipe auri ℥j. & diſſolve illud cum quantitate dictæ aquæ, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. ſicut argentum, & diſſolvatur in aquam colore croceo, & trahe aquam deauratam per filtrum, & ne cures de illis fæcibus, quæ nihil valent ad propoſitum: poſtea diſtilla aquam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas.

De Aqua ſecunda.

AQua ſecunda ſic fit. Recipe ℥j. Veneris, & diſſolve quantum tu volueris aqua prima in digeſtione de H. ſicut tu feciſti de alia, & diſtilla aquam per filtrum, donec tota ſit diſtillata, & de iſtis fæcibus ne cures: & diſtilla aquam illam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas.

De tertia Aqua.

TErtia aqua ſic fit. Recipe ℥j. plumbi, & diſſolve in tanta quantitate aquæ diſſolventis, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. poſtea diſtilla per filtrum, & dimitte fæces primas, quia nihil valent. Poſtea diſtilla aquam per alembicum in digeſtione de H. & ſerva fæces ſecundas.

De quarta Aqua.

QUartam aquam ſic facies. Recipe ℥j. ſtanni puriſſimi de Cornuvagla, qui eſt in domo Angliæ, & diſſolve ipſam in tanta quantitate aquæ, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. diſtilla aquam per filtrum, & de fæcibus ne cures: poſtea diſtilla aquam per alembicum in digeſtione de H. & conſerva fæces ſecundas.

De quinta Aqua qualiter fit.

QUinta aqua ſic fit. Recipe de Mercurio vulgi ℥j. & diſſolve ipſum in una libra cum S. aquæ diſſolventis in digeſtione de I. & ſerva aquam illam, diſtilla per filtrum, de fæcibus ne cures, ſecundas verò ſerva.

De ſexta Aqua.

SExta aqua vero fit. Recipe ℥j. ferri puriſſimi, & diſſolve ipſum cum tanta quantitate aquæ, quantum tibi bene viſum fuerit in digeſtione de H. Poſtea diſtilla ſicut alias aquas feciſti & ſerva fæces ſecundas.

De ſeptima Aqua.

SEptima aqua ſic fit. Recipe ℥j. argenti puriſſimi, & diſſolve in tanta quantitate aquæ diſſolventis, quantum tibi benè viſum fuerit, & diſtilla per filtrum, & rejice fæces primas: pòſt diſtilla per alembicum in digeſtione de H. & ſerva fæces ſecundas, & de omnibus aquis fæces ſervabis in vaſe ſuo: & iſtæ aquæ cum earum fæcibus eſt materia, de qua omnes lapides componuntur.

Sequitur de Reſolutione.

CUm ergo metalla reſoluta fuerint in aquam, & quamlibet illarum recipiendo quemlibet limum in ſuo vaſe: & erunt iſti limi reſplendentes cum virtute minerali, & cum magna limoſitate, quæ apparata eſt ad recipiendum virtutes influentiarum cœleſtium. Et quamlibet illarum aquarum recondas in ſua ampulla vitri cum longo collo & fundo rotundo, deinde claude orificium ampullarum cum maſtice & corio alutæ, & quamlibet ampullarum cum ſua aqua pones in loco ſereno per unum annum integrum taliter, quòd nulla res noceat ſibi, & ingravidentur ſeu imprægnabuntur illæ aquæ per virtutem cœleſtium curſuum, & per ſubtile ingenium ipſas virtutes cœleſtes accipimus, & venamur cùm talis materia ſit ad hoc naturaliter diſpoſita, ut graduetur ſeu ingravidetur per virtutem cœleſtium, in quibus eſt materia ſpiritualis conſtrictiva, & conſtrictibilis ſubtiliata atque ſimplex, tam per ingenium artificis, quàm per velle & reſtaurationem naturæ. Tu quidem ſis cautus in reſolutione limorum, quia de quolibet limo duas aquas ſeu partes facias prius diſtillando medium limi, quem pones ad partem, quia hæc iſta parte prima ſit aqua terreſtris, & aliam partem ſimiliter ad partem diſtillabis, ex qua ſit aqua aërea, quæ ſuſpenditur in ſereno loco, ut ſuprà dictum eſt, per annum.

De Compoſitione utiliore & leviore,

ESt autem compoſitio iſta levior & melior cum aliqua compoſitione, hoc eſt, quia diſſolutis metallis, Princeps Illuſtriſſime, & qualibet aquarum diviſa in duas partes. Tu recipe quintam partem illarum duarum, quas feciſti de una aqua in ſpeciali, & illam mitte cum ſuis propriis fæcibus quas reſervaſti ex diſtillatione alembici, & ſororem hujus partis, quam cum fæcibus ſumpſiſti, diſtilla limum quod idem, quod liquor procedens ex duobus corporibus, ſcilicet aqua & fæcibus, quæ erunt ſplendidiſſimæ valdè. Et fæces poſt

diſtillatio-

diſtillationem remanebunt in fundo cucurbitæ. Ponas igitur limum ipſum in ampullam cum longo collo & fundo ſphærico, & claude fortiter orificium cum maſtice vel olibano, & cum quodam corio fortiter deſuper, & ſuſpende limum ſupradictum in loco ſereno per unum annum integrum. Dùmque limum prædictum poſueris in loco ſereno, reverte operationem ad aliam partem aquarum. Tunc igitur clariſſime Princeps, recipe fæces naturales, à quibus reſoluti ſunt limi prædicti per ſublimationem, de illis mittes, quamlibet partem in parte ſua ſecundum ſuam propriam ſpeciem in quadam vitrea ampulla cum longo collo in longitudine duarum palmarum, & cum fæcibus miſce aliam partem aquarum, quam reſervaſti: quæ verò aquæ ſorores illarum, à quibus reſoluti ſunt limi & claude orificium ampullarum, ſicut dictum eſt ſuprà. Et poſt hoc ſpelias illas in quodam antro terræ in profundo unius palmi cum dimidio, & ponas circùmquaque aliquam rem taliter, quòd lapis non noceat, vel aliqua res, & ſtent ibi per unum annum integrum ſicut diximus: de aliis quippe taliter componendi ſunt lapides Philoſophici, cum una eſt via ad unum, & ad aliud niſi quia differunt per majorem ſublimationem naturæ, & univerſaliorem: quare ex eo quòd lapides philoſophici corrumpuntur, & veraciter alterantur quia individua quædam in altero indigent majori ſublimatione, videlicet ut ſuprà in practica diximus: ſicut enim de una aqua duas in magiſterio feciſti, ſic conſimili in altero facies, miſcendo aerem in ignem, & terram ad pondus æquale, & ſic tantum in pondere de D. ſicut omnia alia tria, ſed cum O. quod pones P. miſces D. & pones O. P. D. ſic mixta in ſuo vaſe, in digeſtione de H. per 6. dies: quibus finitis, deinde liquorem diſſolutum aliàs reſolutum reſolutione ex O. P. D. ponatur in cucurbita alembici cum ſuo roſtro rotundo, & pone in digeſtione de H. per tres dies: deinde extrahe, & pone alembicum, & diſtilla alias, ſublima limum deſertum in digeſtione de I. uſque fæces ſint ſiccæ, & limum in aere ſuſpende in ampullam cum collo longo, quam ſtare dimittas per unum annum integrum. Igitur cùm iſta compleveris, recipe aliam partem aquæ, quam reſervaſti, quæ eſt ſoror limi ſuſpenſi, & ponas illam in conſimilem ampullam cum longo collo, & ſupermittas omnes fæces, ex quibus limos diſtillaſti, & claude orificium ampullulæ, ſicut de lapidibus pretioſis diximus, & ſpelias illam etiam ſimiliter in horto, in profundo unius palmi cum dimidio, & fac ut ſuprà dictum eſt, & dimitte ibi ſtare per unum annum integrum, & tunc habebis materiam aptam cum ſpiritu ſubtili ad componendum lapides philoſophicos. Et tantum hoc, quod diximus ſufficit, Princeps, modus compoſitionis aquarum per artificium, cum quibus formabis utriuſque lapides: ſed quia ad præſens non fecimus compoſitionem lapidum philoſophorum, ideo revertemur ad præſentis compoſitionem, quæ eſt de compoſitione lapidum pretioſorum.

De Carbunculo.

CArbunculus eſt rex omnium lapidum, ſicut aurum eſt omnium metallorum: unde ſi tu, Principum Sereniſſime, vis ipſum artificialiter componere, quod ita fit, & plus virtuoſus naturali: recipe de aqua terreſtri auri indurativa, quam ſepeliiſti intra per annum, & pone ipſum in vaſe, quod ſit factum ad modum unius figuræ inferius ſcriptæ rotundum vel triangulatum, vel quadrangulatum, ſicut placuerit. Et in ipſa mole cerea exiſtente, navigando in vaſe aquæ terreſtris per ſpatium quintæ partis horæ: quo finito, verte modulum, & cape lapidem cum forcipibus aureis vel argenteis deauratis: & fac taliter, quòd ſuperficies lapidis tangat aquam indurativam, & ſtet ſic per tres dies ad ſolem, & deinde extrahes molem ceræ, in qua eſt aqua ætherea indurativa per virtutem aquæ terreſtris in ſimilitudine gummæ. Princeps illuſtriſſime, informatio omnium lapidum pretioſorum eſt una, & uno modo fit, ſcilicet finem ſuorum colorum accipiunt ex paſſione diviſarum materiarum quouſque ſint terminatæ per virtutem ultimæ formationis, quam lapis accipit per virtutem ignis communis in propria forma ſub conſervatione ſuarum virtutum operativarum. Cùm ergo ipſam molem extraxeris extra vas, expolia ipſum lapidem à cera, qua eſt indutus, & da ſibi decoctionem arteticam. Sed prius dimitte eum ſtare per tres dies in umbra, & continuabis ignem illum per novem dies in Vere, & in Æſtate per 5. finita iſta decoctione, da ſibi decoctionem, quæ artateſis, per conditionem temporis antedicti. Deinde proſequatur decoctio, quæ ſulfur dicitur per quinque dies continuos, deinde trahes lapidem tuum perfectum cum omnibus virtutibus ei pertinentibus ſibi per naturam attributum. Dum verò, Princeps Sereniſſime, feceris prædictas decoctiones, ſcias quòd lapis ſtare debet in vaſe quod perfectorium, cujus figuram inferius demonſtravimus. Scias igitur, quòd omnes decoctiones æqualiter exhibentur omnibus lapidibus, præter adamanti, cujus decoctio longior eſt ratione ſuæ duritiei: virtutes enim illorum ponere non curamus in præſenti compendio, cùm intentio noſtra in præſenti compendio non ſit niſi tractare de illorum compoſitione: tantum tamen ſufficit tibi quòd omnes ſecundum iſtam doctrinam compoſiti ſunt tantæ virtutis, ſicut quos natura produxit, & etiam fortiores & plures virtutes ſunt habentes, quam naturales ut experti ſumus. Et ſatis de virtute cujuslibet plenè tractavimus in noſtro lapidario, quem ſcimus tibi miſſum à domino rege Eduardo Anglicorum illuſtriſſimo. Ideo hic in ſumma brevi de aliquibus tractabimus, hoc eſt de illorum compoſitione, ut compendioſum reddamus, & non prolixum.

Compoſitio Adamantis.

COmpoſitio Adamantis ſic fit ex natura argenti terminati in naturam lapidificam. Recipe ergo de aqua argenti terreſtri, & pone illam in vaſe indurationis ad indurandum, & mitte intus molem terream per temporis ſpatium ſupradictum. Poſtea mitte de aqua aerea in mole, in qua formari debet dictus lapis. Poſtea da ſibi informationem in umbra per tres dies, quæ eſt prima informatio, quando aqua aerea ſit gumma virtute ſpiritus aquæ terreſtris. Poſt verò adminiſtra ſibi aliam informationem, quæ fit gyrando molem cum forcipibus argenti deaurati vel de auro ſcilicet illud, quod eſt inferius ad ſuperius aliter, quòd lapis tangat aquam indurativam & ſtet ibi per tres dies continuos ad ſolem fortem in Æſtate: in Autumno verò & Vere per ſex des, in Hyeme per 12. quo facto, fac tranſire per digeſtionem, quæ dicitur Opteſis, & per aliam, quæ dicitur Optateſis, per tempus, quod ſuprà ſcriptum eſt de lapidibus Philoſo-

philoſophicis. Sed in digeſtione, quæ dicitur Sulfur, ſtet per quatuor aut tres dies continuos, quia ratione ſuæ indurationis indiget magis de iſta digeſtione quàm alii. Iſte lapis ſic compoſitus, omnibus aliis eſt ſolidior. Eſt enim tantæ ſoliditatis, quòd ferrum nec ignis ipſum dividere poteſt, & ſit ratione altitudinis ſuæ naturæ, & eſt virtuoſior naturali.

De Balaſtio.

BAlax eſt lapis, creatus ſeu generatus ex duabus naturis duplicis argenti vivi æqualiter mixtorum, ſcilicet ex aqua aërea argenti, & ex aqua aërea auri ſimul compoſitis in mole ſua, pone ad indurandum in aqua indurativa argenti, & in aqua indurativa auri ſimul mixtæ æqualiter: deinde, quòd ſequatur ſibi per iſtas tres digeſtiones ſeu decoctiones, ſicut in coctione lapidis philoſophorum diximus. Et tenendo proceſſum ſicut in compoſitione carbunculi, aliàs nihil addendo in proceſſu compoſitionis carbunculi.

De Sapphiro.

SApphirus componitur ex duplici natura argenti vivi, aquatici ſcilicet ex aqua aërea argenti & ex aqua aerea ſtanni in quarta parte ponderis argenti, & ſimiliter de aqua indurativa argenti, & de aqua indurativa ſtanni prædicti ponderis induratum in mole cerea, & decoctis, ſicut de aliis dictum eſt ſuprà.

De Balandina lapide.

BAlandina componitur ex argento vivo ferri & eſt coloris rubei valdè, & reſplendet ratione ſulfuris decocto & converſo in naturam aquæ aereę ignitæ reſpiciens naturam argenti vivi, & quia ſua natura eſt ex aere, ideo reſtringit ſanguinem. Recipe ergo de aqua aerea ferri, & imple molem ceream poſt virtutem reſtrictivam acceptam, & indura illam in aqua terreſtri reſtrictiva ferri & proſequere per informationes ſupradictas.

De Compoſitione Turchoſæ.

TUrchoſa eſt cõpoſita ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum reſtrictivarum. Recipe ergo ℥. quatuor aquæ aereæ Veneris, & j. ℨ. aereæ Saturni, & pone ad indurandum in mole cerea in aqua indurativa Veneris mixta cum aqua terreſtri plumbi per pondus dictarum aquarum aeris, & da ſibi informationes aliorum lapidum.

De Compoſitione Exmiraldi.

EXmiraldus componitur ſeu generatur ex una natura duarum aquarum aerearum, & duarum reſtrictivarum. Recipe quot partes volueris de aqua terreſtri argenti, & cum illa miſce, quantum volueris de aqua terreſtri cupri, donec videas, quòd habeat intenſum colorem vel remiſſum, ſecundum quod volueris, & pone prius molem ceræ in propriis aquis terreſtribus per ſpatium quintæ partis horæ ut melius impleatur virtute indurativa, prius imple molem aquæ aereæ cupri, & pone ad indurandum per unam partem horæ. Poſtea verò gyra molem, ut dictum eſt de Carbunculo taliter, quòd aqua indurativa ſeu terreſtris tangat aquam aeream congelatam, & dimitte ſic ſtare per tres dies continuos ad fortem ſolem in Æſtate, & in verè & in Autumno per ſex dies continuos, in Hyeme per 12. dies: quia iſtis finitis, extrahe lapidem induratum, & fac ipſum tranſire per tres informationes vel decoctiones, ſicut de Lapide philoſophorum diximus in practica ſua, & per informationes intellige decoctiones tres: prima dicitur Opteſis, ſecunda Optateſis: tertia dicitur Sulfur, ut ſuprà explicavimus.

De Compoſitione Eliotropiæ.

ELiotropia componitur ex una met natura, de qua componitur Exmiraldus & per pondus & mixtiones aquarum illius. Sed antequam aqua cupri veniat ad perfectam indurationem ita quòd ſit in ſpiſſitudine ſicut albugo: capies molem tuam cum forcipibus ab aqua indurativa, & mitte ſuper aquam mediæ induratam 4. aut 5. guttas minimas de aqua aerea ferri, tunc molem ſumes cum forcipibus argenteis, & mitte in aquam indurativam per unam partem horæ. Poſtea extrahe illam, & pone in aqua indurativa per unum Credo in Deum, & unum Salve regina, & da ſibi indurationem per tres dies ad ſolem fortem in aqua terreſtri Exmiraldi gyrando molem, ut de aliis dictum eſt: poſteà extrahe illam à cera, & da ſibi informationes, ut diximus de Exmiraldo.

De Compoſitione Camaphei.

CAmapheus eſt lapis, habens colores multos & multiformes: quidam ſunt albi, & alii nigri, & alii rubei, & alii inter nigrum & azurium & album ſicut calcedonii. Et quodlibet iſtorum habet ſuam diviſam naturam, & virtutem in compoſitione: ſed inter omnes lapidarios rubeus laudatus eſt, ſed uterque ſunt boni ſecundum ſuam propriam naturam. Et albus componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea ſtanni, & ex aqua aerea plumbi æqualiter mixtis poſitis ad indurandum in molem habentem figuram hominis in aqua indurativa argenti & ſtanni per æqualia pondera. Rubeus verò componitur ex aqua aerea auri, & aqua aerea ferri æqualiter poſitis ad indurandum in aqua terreſtri auri, & in aqua terreſtri ferri mixti per æqualia: vel poteſt componi ex aqua aerea argenti æqualiter mixtis ad indurandum in aqua indurativa auri & argenti. Item, niger componitur ex aqua aerea plumbi, & ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea auri indurati in aqua terreſtri plumbi per pondus prædictum. Poſtea poſitis ad ſolem, & quòd tranſeat per omnes tres informationes.

Quomodo componitur Topazius.

TOpazius componitur ex natura duplici argenti vivi reducti in ſpeciem aeris. Recipe ergo aquam aeream auri, & miſce cum illa quartam partem aquæ aereæ ferri & pone in molem ad indurandum in aqua indurativa auri, & fac ſicut de aliis diximus.

De Compoſitione Calcedonei.

CAlcedoneus componitur ex aqua terrea ferri, & ex aqua terrea argenti mixtis æqualiter, & poſitis ad molem ad indurandum in aqua terreſtri ferri, & lunæ mixtæ æqualiter. Et quod tranſeat per omnes tres informationes ſicut alii.

De

De Compoſitione Berilli.

BErillus componitur ex ſubſtantia duplici argenti vivi: una verò eſt de aqua argenti aerea, & altera de aqua aerea ſtanni, quæ ducuntur in aeris natura mixta æqualiter, & imple molem tuam, ut induretur in aqua terreſtri argenti & ſtani. Deinde da ſibi informationes ſicut de aliis diximus.

De Compoſitione Perlarum.

COmpoſitio perlarum fit ex ſubſtantia triplici argenti vivi converſæ in ſubſtantiam aquæ aereæ. Recipe igitur aquam aeream ſtanni, & aquam aeream plumbi, & aquam aeream argenti æqualiter mixti, & induretur in mole cerea & aqua indurativa ſtanni, & in aqua indurativa argenti & plumbi mixtis æqualiter, & pòſt tranſeat per informationes, quas ſuprà diximus.

De Compoſitione Perlarum per aliam viam.

PErlæ per aliam viam componuntur ſic: Pulveriſa probas minutas in pulverem ſubtiliſſimum, & diſſolve eas in tali aqua, in qua argentum vulgi diſſolviſti ſuper digeſtione de I. ponendo de aqua dicta, quæ natat ſuper margaritas in groſſitudine medii digiti, & poſt ſolutionem natabit quædam limoſitas ad modum cujusdam telæ. Et iſta tela, Princeps Sereniſſime, eſt forma transparens perlarum orientalium. Et per hoc quod diximus, elucidatur illud capitulum noſtri teſtamenti, in parte illa, quæ tractat de perlarum confectione, quod incipit, Oſtenſio virtutum liquoris exuberandi. Item, poſtquam ſenties, quòd margaritæ liquefactæ ſunt intus aquam M. ſeparabis aquam cum limoſitate margaritarum in vaſe altero inclinando vas ſuaviter taliter, quòd nihil de fæcibus vadat cum aqua limoſitatis. Si verò cum aqua limoſitatis fuerit aliquid de fæcibus, cola ipſum per pannum ſericum benè mundum: poſt hoc pone aquam illam, in qua limoſitas perlarum in ampulla cum longo collo in digeſtione de H. per novem dies, quibus tranſactis, fiet aqua illa cum limoſitate metalli totum unum corpus. Et per hoc elucidatur cap. noſtri teſtamenti, quod incipit, *Quando tu veuras cell dictes parles eſt paſta blanc ſacram liquefactes per la virtute de laquet.* Poſtea verò habebis moles tuas ex auro puro, vel ex argento deaurato à parte interiori, quod ad ſimilitudinem cujuſvis margaritæ formatas fore. Et conſimiliter baculum auri vel argenti deaurati, & fac, quod omnes moles in partes duas diviſæ ſint. Et ſi moles fuerint rotundæ, vel quovis modo alio factæ, & indiguerint foraminibus, perforabis illas partes, moles conjungentur alteri, & imple moles tuas de paſta pulveris, quæ remanſit de aqua limoſa ita, quòd utraque pars molium ſit paſta plena, per foramen molium mittes unum filum auri: & ſic facies omnes, & dimitte ſtare paſtam ſic in molibus ſuis per unum diem naturalem: quo tranſacto, ſi vides, quòd moles poſſunt dividi à paſta, trahas grana illa à molibus, & ſi non, dimitte ſiccare dum poſſis grana illa extrahere. Cùmque grana illa extraxeris à molibus jam dictis, ponas illam ad deſiccandum in ſilara marmorea, vel in quadam ſilara vitri, vel aliqua re vitrea, quæ ſit ampla & plana. Et cooperi cum quodam vaſe vitri, vel cum aliqua re, ne pulvis tangat ipſos lapides. Et ſtent ibi uſque ſint benè ſiccæ. Et per hoc, quod breviter diximus, elucidatur capitulum in teſtamento noſtro, in noſtro magiſterio, quod incipit, Præterea poſtea fiet artificialiter modulus de auro & quantitas, &c. Et poſt formationem margaritarum & illarum deſiccationem tu accipias unum filum auri longum, & mitte illum per foramen margaritarum, & caveas quantum fuerit tibi poſſibile, ne illum tangas cum manu, niſi cum quibusdam forcipibus argenti deaurati, aut de auro: dum verò ſic habueris, habeas quoddam vas vitreum, factum, ad modum ovi gallinæ, & cavillabis illa in utraque parte. Illud, quod eſt intra, debet eſſe depoſitum. Item, ponas margaritas ſuſpenſas per filum auri in aqua limoſitatis, quam per novem dies poſuiſti in digeſtione de H. taliter, quòd ſubmergantur in aqua, & ſtatim pone coopertorium, & dimitte ſic ſtare ipſas per duos dies naturales: quibus finitis, extrahe margaritas tuas de vaſe illo, & pone illas ad umbram, ubi illas Sol non tangat per tres dies naturales. Deinde adminiſtra ſibi formationem Optaſim hoc modo: Tu Princeps Sereniſſime, pones tres probas in filo auri, deinde mitte in unam teſtam ovi, quæ cooperiat omnes tres margaritas, vel plus ſecundum illarum quantitatem. Deinde alias ſecundum quantitatem ovi, quam voluerit ſub ſe continere, & ponas vas vitreum vel ovum: & ſic deinceps, donec ordinatæ fuerint. Et ſi fuerit tempus æſtivum, mitte ſtare illas ſic ad ſolem per tres dies naturales. In vere verò & autumno per ſex dies, in hyeme per novem. Sed nullam decoctionem Obteticam, aut Obtatentam conſulimus tibi in hyeme alicui facere, & qualibet die gyrabis una vel vaſa ſupradicta de tribus in tribus, horum quippe finitis diebus trahas margaritas tuas, deinde adminiſtra ſibi formationem per tres dies Inlfulderh ipſis poſitis in vaſe, quod dicitur perfectorium: quibus finitis, ponas margaritas tuas à tripode Athanor, & videbis, quæ naturalibus non invident in omni perfectione, tunc utere illis.

Alia Compoſitio Margaritarum.

SI autem iſtam fabricationem conſimiliter facere volueris de conchilibus inventis in ripa maris, quæ colores habent multifarios, quia quædam ſunt albæ, ut perlæ communes cum colore orientali, quædam croceæ ad modum auri puriſſimi ſimiliter colorem habentes orientalem. Aliæ verò cum colore braſilii habentia ſimiliter colorem orientalem. Potes igitur, Princeps Illuſtriſſime, componere perlas tuas de quibuſvis conchilibus. Et perlæ erunt illorum colorum, de quibus conchilia erant, de quibus fuerunt compoſitæ. Fitque pulcherrimum operis ex omnibus iſtis. Non vidimus verò partem, in qua iſta conchilia ſupradicta reperias, niſi in Cypro prope civitatem Famaguſtæ, & in regione Portugaliæ prope civitatem Lisbonæ, in ripa maris. Et in quadam villa Anglia, quæ dicitur Conilla, & in alio loco, qui dicitur portus Sylvenæ uſque ad ſanctum Vincentium de finibus mundi. Vidimus enim omnia iſta dum ad Angliam tranſimus, propter interceſſionem domini Regis Eduardi Illuſtriſſimi. Ergo quæ omnia tibi diximus tam de Philoſophicalibus lapidibus, quàm de virtuoſis vel pretioſis lapidibus ſufficiat cauſa brevitatis. Et quia doctrina, quæ tibi tradita eſt, potes

potes alios quoſvis componere recipiendo colorem uniuſcujuſque lapidis, & formas illorum & figuras, & tunc facere mixtionem de aquis diverſis ſecundum doctrinam prius traditam. Et ſi tu, Princeps Illuſtriſſime iſta, quæ verbis groſſipedalibus ſcripſimus, ſine aliqua ſubtilitate operis compleveris, invenies, verum quod diximus. Noli tamen feſtinare, nec ab opere ceſſare. Non enim agites naturam propter minas. Et ſi diviſeritis naturam propter minas operari plus dabit tibi, quàm optas. Si verò, Princeps Illuſtriſſime vis ſcire rationem, quæ eſt naturaliter, quia aqua iſtius doctrinæ tantam habet virtutem, ut per artificium de illarum natura componuntur ex una parte iſti lapides, ut illi potentiores, in virtute ſint naturales. Ex altera parte philoſophorum lapides quæras in lapidario noſtro, quia ſatis prolixè tractavimus in parte prima ad faciendum rationem hujuſmodi. Et ſic habebis omnium complementum cùm noſtra intentio in præſenti compendio non ſit niſi practica nuda & theorica adjuvamine qui eſt trinus perſonaliter, unus eſſentialiter, regnans per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Finis Compendii Animæ Tranſmutationis Artis Metallorum.

Vide in ſequentibus aliud hujuſce Compendii Animæ tranſmutationis Metallorum Artis Exemplar; in quo partim aliis terminis, partim fuſius omnia continentur.

TESTAMEMTI NOVISSIMI Raymundi Lullii *Majoricani*, *Regi* Carolo *dicati*

LIBER PRIMVS.

CUM ad nos veniſti, dilectiſſime fili, ac Princeps, in tali caſu & mortis articulo valde quievit anima mea, cum à te paternam & antiquam tui patris illuſtriſſimi amicitiam, quam per dedignationem interruperam recuperatam intelligerem. Ideo, mi Carole dilecte, te in filium ſapientiæ dilectiſſimum ut fidei catholicę ampliatorem eligam. Et ut rebelles ejusdem ſacræ fidei expellere poſſis, & alia alta peragere, tibi magiſterium per nos multis librorum voluminibus, ſub philoſophica occultatione diffuſum, clarè, completéque tradam. Et tamen ea quę tibi declarando dixero, ex parte ſummi Creatoris admoneo, ut tam ſecretè quàm poteris retineas, ne theſaurum iſtum indignis diſpergas, & Deus judicium à te depoſcat. Accipe igitur in nomine ſanctæ Trinitatis & æternæ Unitatis vinum rubeum, quod liquorem lunariæ appellamus, & nigrum nigrius nigro vocamus. Fili per hoc elucidatur tibi capitulum libri Mercuriorum, quod incipit: Tu recipies de liquore lunariæ quantumvis: & in principio noſtri accuratorii. Recipe nigrum nigrius nigro, & deſtilla totam aquam ardentem in balneo, & illam rectificabis quouſque ſine phlegmate ſit. Quod cognoſces quando comburit petiam licii propter ſui ardorem: quod facies in quinque vicibus, quandoque in tribus. Fili in hoc declaratur tibi clauſula noſtræ Epiſtolæ tuo Illuſtriſſimo patri miſſæ, in clauſula, quæ dicit: Et hoc in ſecunda vice contingere ſolet, & in canone qui incipit: Multi arbitrantur uſque ad ſeptimam rectificari, ſed dico tibi quod ter ſufficit. Et cum habueris tale ſignum, dividas illam in duas partes, & unam partem ſerva pro creando menſtruo, & cum alia parte abſtrahas animam à terra per modum quem tibi dicam, fili modus eſt, quòd tu deſtilles phlegma quouſque maneat ad modum picis liquidæ: & tunc pone ſuper illam de aqua quam rectificaſti tantum, quòd ſupernatet materiam tribus digitis, & bene clauſo vaſe pone in fimo vel balneo in digeſtione per ſex dies, poſtea deſtilla pro filtro in cineribus calidis totam aquam in qua eſt anima, poſtea auge ignem aliquantum & abſtrahe oleum & ſerva. Et poſtea infunde de alia aqua ut prius, & pone in putrefactione per ſex dies ut prius: & poſtea deſtilla pro filtro, in cineribus ut prius, primò abſtrahendo aquam poſtea oleum, & ſic continua magiſterium per eundem modum, quouſque extraxeris totam animam à terra. Serva illam, quia eſt aqua animata: ſerva oleum pro tinctura. Fili per hoc elucidatur liber Attramentorum in illa parte quæ dicit: Illam aquam divide in duas partes; Et in illa quæ dicit, Serva oleum pro tinctura, & in libro Lucis mercuriorum. Poſtea terram ſiccam & induratam accipe, & in vaſe benè clauſo ſuſtinens ignem pone, & da ſibi ignem calcinationis, quouſque terra albeſcat. Fili in Dei amore rogo, noli hoc ſecretum revelare. Terra noſtra dealbata & ſal depuratum per ingenium artiſtæ. Et per hoc elucidatur clauſula libri Lucis Mercuriorum, quę incipit: Calcina per duos dies cum igne ſublimationis. Et ſuper talem terram debes fili, dare animam quæ eſt in aqua reſervata. Fili modus eſt iſte. Accipe terram albam & depuratam & ſcias pondus, & pone in vitro, & ſuper eam infunde octavam partem aquæ animatæ vaſe optimè clauſo, & pone in balneo noſtro per tres dies, quouſque videas ſpiritum condenſatum ardentem in balneo, & illum rectificabis, quouſque ſine phlegmate ſit. Tunc ſuperpoſito alembico extrahe humiditatem ſine guſtu, quia anima amplexata eſt ſpiritum qui eſt in ea parte. Et per hoc elucidatur tibi caput quod eſt in libro Lucis Mercuriorum, quod incipit, Unus ſpiritus intrat alium. Et imbibe ſecundò cum ſeptima parte aquæ animatæ, & digere ut prius, & deſtilla humiditatem. Tertiò imbibas cum ſexta parte, & digere ut prius, & deſtilla humiditatem. Tertiò imbibas cum ſexta parte, & digere & deſtilla humiditatem. Quartò infunde quintam partem aquę animatæ, ut ſuprà. Quintò des quartam partem, & digere ut ſcies. Et continua cum quarta parte ſemper digerendo & abſtrahendo humiditatem, quouſque terra noſtra ſit prægnans & alba. Fili per hoc elucidatur tibi capitulum noſtri Codicilli intitulati, Illuſtriſſimo patri tuo, quod incipit: Partus noſtræ terræ. Fili, ſcias quod iſtud caput eſt generale ad omnium ſublimationem Mercuriorum. Tunc accipe terram prægnantem, & pone in vaſe ſublimatorio lutato & bene clauſo in igne tertii gradus per viginti quatuor horas: & ſublima purum ab impuro. Et ſic

ſic habebis, fili, vegetabilem Mercurium ſublimatum, clarum, reſplendentem in ſale mirabili. Fili, ſcias quod Philoſophi & nos appellamus id propriè, ſulphur vegetabile, ſal armoniacum, ſulphur noſtrum, ſulphur naturæ, & etiam multa alia nomina imponimus ſibi. Fili cum Dei adjutorio illud ſulphur poteſt mirabiliter accurtari. Et modus talis eſt, quòd accipias picem noſtram liquidam, & illam pone in cucurbita in igne tertii gradus, & extrahes oleum quouſque ſicca remaneat terra & combuſta. Fili calcina, ut te docui, & depura terram, ſic ſepara ſal ab ea, & ſuper illam da quartam partem ſpiritus qui eſt in ſecunda aqua, & digere ut ſuprà extrahendo poſtea humiditatem. Iteratò da quartam partem, & digere, & exicca ut prius, quouſque terra ſit prægnans. Signum erit quòd amplius nil deſtillabit. Sublima ut prius, & habebis vegetabile ſulphur, mundum & purum, & ejuſdem virtutis cum primo. Fili cum Dei timore moneo, ne hoc excellentiſſimum accurtamentum alicui reveles. Fili, ſpiritum aquæ ſecundæ debes extrahere poſt deſtillationem primæ, & memorare quod rectificatur à terra, & ſuper terram dealbatam. Fili, per hoc elucidatur tibi capitulum noſtri Apertorii quod dicit: Præpara terram cum aqua ſecunda, & aquam cum terra. Et caput noſtri libri Experimentorum quod incipit: Fili memorare ſecundam animam cum ſecunda terra commiſcere. Id fit cum ſale extracto à terra dealbata per calcinationem. Et caput quod incipit: Fili, des ſibi quartam partem animæ ſecundæ. Et caput quod incipit: Fili iſtam proportionem continuabis cum quarta, uſque ad ultimam prægnationem terræ. Fili elucidatur tibi clauſula Artis matrimonialis quæ incipit: Et ſale depurato, & anima ſecunda cum proportione quarta. Fili ſit matrimonium & vegetabilium partus ſine dubio, quod pretioſum eſt. Etiam nolumus te ignorare, quòd argentum vivum vegetabile noſtrum, poteris in alia materia à ſua minera extrahere. Fili per hoc elucidatur caput tertium noſtri Apertorii, quod incipit: Eſt & alia materia abſtrahendi argentum vivum. Fili modus eſt, quòd tu capias herbam, quæ dicitur portulaca marina, apium & ſquillam, euphorbium, piper longum & chelidoniam: & ponas unamquamque illarum in vaſe vitreo benè clauſo, & pones in igne cinerum, & abſtrahes aqua, quam bene rectificatam reddas per ſeptem vices ſuper fæces, & pone in fimo calidiſſimo per menſem cum dimidio. Fili per hoc elucidatur caput noſtræ artis matrimonialis, quod incipit: Fili argenta noſtra viva vegetabilia putreſiunt per longum tempus. Et caput noſtri libri intitulati, Origo noſtrorum argentorum vivorum vegetabilium, quod incipit Abſtracta aqua poſt putrefactionem à quocunque vegetabili, vel ab omnibus ſimilibus. Et hæc ſunt noſtra acuentia vegetabilia. Et ſic intelleximus cum diximus: Acue cum vegetabilibus acuentibus ſcilicet: de iſtis ſalibus, & non de herbis ſimplicibus. Tunc ſuperpoſito alembico abſtrahe aquam in B. & illam rectifica ſemel. Deinde in cineribus extrahe totum unctuoſum ſive oleum. Fili per hoc elucidatur caput noſtri Apertorii quod incipit: Fili unctuoſum non eſt noſtra contradictione. Et illam aquam ſerva: poſtea fæces quæ remanent calcina, ut ſuprà te docuimus, in calcinatione aliorum vegetabilium, ſcilicet in vaſe vitreo benè clauſo non aperiendo illud quouſque bene infrigidatum fuerit: quia cum ſenſerit aerem, inflegmabitur terra calcinata. Tunc extrahe ſimul cum aqua quam reſervaſti, poſtea deſtilla aquam per alembicum cum ſale, & ſcias pondus ſecundæ terræ dealbatæ, idem, ſalis abſtracti. Et ponas tantum ſui ponderis deſuper de aqua ſervata ut de illa quam extraxiſti à ſale. Et digere per dies quinque in fimo vel B. poſtea extrahe humiditatem ſequendo regimen prædictorum vegetabilium, & continuabis totum illud regale magiſterium uſque ad 8. vices, poſtea diſſolve in B. & congela, & iterum diſſolve & congela, & continua uſque ad quinque vices, & habebis ſal herbarum vegetabilium acuentium. Et hoc quidem ſal, quodcunque ſit vegetabile extractum à vino vel à perlis, appellamus ſal tartari vel ſal nitri. Et hoc intelleximus fieri in arte magna cum diximus, Calcina fæces vini vel tartari, & imbibe eas cum aqua vitæ rectificata & acuta quinquies, quia illæ calcinationes nihil aliud ſunt quàm deſtillationes, & per hunc modum augmentabis & perficies ſal vegetabile vini & herbarum cum ſua propria aqua. Et de hac acuitione & perfectione valde locuti ſumus in libro intitulato Lumen artis, tuo illuſtriſſimo patri dicatum, in cap. quod incipit: Fili acuitio & perfectio iſtorum ſalium fit cum aqua ſua. Et de hoc intelleximus ſcilicet in clauſula noſtræ magicæ: quæ dicit: Acuas cum vegetabilibus pertinentibus quæ ſunt apium, ſquilla, & menſtruum vegetabile. Diximus tibi cum revelatione & auxilio Dei omnem modum faciendi vegetabilia ſulphura noſtra ſive argenta viva, cum declaratione omnium capitulorum ad iſta pertinentia. Nunc cum auxilio Dei ejus qui eſt trinus & unus, elucidationem menſtrui vegetabilis ab his ſalibus deſcendentis tibi dabimus. Et fili, modus eſt, quod tu accipias illam partem aquæ quam tibi præcepimus ſervare pro acuitate menſtrui vegetabilis: quod nihil aliud eſt, quam aqua ardens ſummè rectificata, & illam ad hunc modum acues reducendo ſuper menſtruum. Fili R. de ſulphure vegetabili quod feciſti, vel de vino, vel de herbis ℥j. & pone in vaſe vitreo, & ſuper infunde uncias iij. de aqua tibi ſuperius revelata, & vaſe benè clauſo cum coopertorio ſuo pone in B. per unum diem naturalem: poſtea deſtilla in cineribus quouſque quod poterit aſcendere aſcendat: poſtea ſcias pondus ſalis tibi remanentis in fundo vaſis: & infunde tres partes ſui ponderis aquæ ardentis ſuprà dictæ, & pone in noſtro B. per unum diem naturalem, poſtea in cineribus deſtilles: & ſic facies tribus vicibus. Tunc totum ſal vegetabile tranſactum eſt per alembicum cum ſua propria aqua, & facta eſt mixtio, & aqua clara quam ſimplex menſtruum vocamus. Fili per hoc elucidatur tibi cap. Lucis quo dicitur: Fac mixtionem cum aqua, & pone in balneo: & dicitur aqua clara quam menſtruum vocamus. Et cap. Teſtamenti quod incipit: Opus namque margaritarum. Et cap. illud quod incipit: Accipe aquam cum qua ſit aqua Mercurii vulgi. Similiter caput, quod dicit: Accipe aquam ardentem, pone in tertiam rectificationem. Fili intelleximus tertiam rectificationem, quia tribus vicibus facimus tranſire ſal cum aqua, & non aquam vulgarem prout ſimplicem intelleximus. Fili, hæc eſt aqua quam menſtruum ſimplex, & menſtruum reſolubile vocamus, quod in reſolutivum menſtruum per circulationem reduci poteſt: ut intelleximus

leximus in cap. Facta per multos dies. Et elucidatur tibi quomodo illa aqua dicitur menſtruum reſolubile & reſolutivum. Fili Recipe vas vitreum, quod ſit vitrum album & ſolidum, & ſit vas magnum, & pone intus libras 4. vel 6. ad plus hujus menſtrui ſic ſimpliciter ſoluti. Et vaſe benè clauſo & ſigillato pone in B. vel ſi no 6. dierum ſpatio. Et in iſto igne convertetur in quintam eſſentiam glorioſam & odoriferam præter modum. Quod cognoſces quando in fundo vaſis videbis hypoſtaſim ad modum urinæ invenis bene complexionati, & erit clara & reſplendens ut ſtella cœli. Serva eam in loco calido & humido, ut eſt balneum, prius ſeparando eam ab hypoſthaſi ſua, & optimè ſigillando vas. Fili per hoc elucidatur tibi cap. in lib. quintæ eſſentiæ, quod incipit: Fili non reputes me mendacium dixiſſe. Et in cap. ejuſdem lib. quod dicit: Si eam poſueris ſuper terram, attrahet aves. Et in anima metallorum cap. quod incipit: Sed tandem prius te oportet, Princeps Sereniſſime, eam per circulationem perficere, & in Teſtamento cap. quod incipit: Recipe ℥ ij. de G. vegetabili, licet ibi de minerali intelligamus fieri, quod fit per eandem ſimilitudinem, ut declarabimus ſuo loco. Et de hoc intelleximus fieri in cap. Teſtamenti quod incipit: Accipe de liquore lunarię. Et in anima artis cap. quod incipit: Tu in virtute Dei accipe aurum, & pone in menſtruo noſtro. Et in Lucidario ſupra Teſtamento cap. quod incipit: Tu in virtute Dei Recipe ſolem, & projice ipſum in aquam vegetabilem. Et in practica ſermocinali operis minoris, in cap. quod incipit: Modus liquefactionis cum vegetabilibus. Et in anima artis, in cap. Quod circa iſta materia noſtra. Et in clauſula ejuſdem capitis quæ dicit: Materia noſtri lapidis, & omnium lapidum qui per vegetabile fiunt, tam philoſophorum, quam pretioſorum, virtuoſorum, qui per artificium fiunt. Et omnia metalla eſt menſtruum noſtrum vegetabile, acuatum, rectificatum, cœlificatum, ſeu lucerna cœlica, quod apud Philoſophicos & nos vocatur Mercurius vegetabilis, ortus à vino rubeo vel albo. Et in Anima artis cap. quod incipit: Liber primus dividitur in partem, &c. & in clauſula ejuſdem cap. quæ dicit: Sed tamen per primum oportet te Sereniſſime Rex, noſtrum vegetabile menſtruum à morte, id eſt à fæcibus vini & phlegmate extrahere per rectificationem alembici. Et in cap. noſtri Codicilli, quod incipit: Principia noſtra confuſa in opere naturali. Et in cap. quod incipit de iſta materia. Hæc eſt illa humiditas permanens, de qua diximus in noſtro Codicillo cap. quod incipit: Noſtra humiditas eſt aqua vegetabilis per totum. Et in clauſula ejuſdem Codicilli quæ dicit: Eſt conſolatio ultima corporis humani noſtrum vegetabile menſtruum cœlificatum, Et in cap. ejuſdem Codicilli quod dicit: Nulla quippe res eſt, quæ conjungat metallorum ſolutionem, & reducat ad finem perfectionis niſi noſtrum vegetabile, ſeu minerale menſtruum. Et in clauſula quæ dicit: Ponas metalla ad diſſolvendum cum aqua mercurii: hoc eſt, cujuſcunque menſtrui. Et in cap. quod dicit: Et iſta aqua habet naturam removendi omnia extranea. Et in capite quod dicit: Circa iſtud menſtruum in quo eſt ignis contra naturam. Et in cap. quod incipit: Similiter iſta aqua menſtrualis, quæ fit cum aqua mercurii vegetabilis ad opus margaritarum, & ad particularia hujus magiſterii, & qualiter in ſuo loco dicemus. Et in Anima artis clauſula quæ incipit. Jam noveris Princeps Sereniſſime noſtrum vegetabile menſtruum eſſe aquam claram à phlegmate vili depuratam, acutam cum ſuo ſale. Et in clauſula quæ incipit: Quare Princeps Sereniſſime aliter metalla diſſolvi non poſſunt, niſi animentur cum menſtruo vegetabili. Et illud menſtruum ſit clarificatum & circulatum. Fili philoſophi appellarunt ſpiritum vivum, quia metalla vivificat, & aquam vitæ & animam cœlicam, vegetabile menſtruum, fimum, ſtellam, dianam: alii ſanguinem menſtrualem, urinam: alii urinam ſublimatam: alii aquam ſulphuris noſtri: alii petram benedictam. Et hæc nomina fecerunt errare incipientes vulgares, credentes iſta nomina varias ſignificare res. Scias fili, quod in aliis capit. tibi prædictis & dilucidatis, intelligimus de menſtruo vegetabili circulato, ut tibi clarè oſtendimus, & ſemper intelleximus. Et ſic fili habes modum faciendi noſtrum vegetabile menſtruum, reſolubile & reſolutivum, cum omnibus capitulis ſibi pertinentibus peroptimè elucidatum. Memorare ergo cum cum Dei timore, & intra ſecretum pectoris tui ſub pœna maledictionis Dei retineas. Diximus tibi Sereniſſime Princeps, & chariſſimè fili, compoſitionem menſtrui noſtri, & elucidationem omnium capit. de eo tractantium. Nunc fili dabimus tibi modum cum Dei auxilio diſſolutionis noſtrorum luminarium, procreatione & ſublimatione noſtri ſulphuris, nec non pro compoſitione noſtri lapidis pretioſi prædicti. Et fili modus eſt, quòd tu accipias libram 1. argenti vivi vulgi & pone in vaſe vitreo, & ſuperpone de vegetabili menſtruo, quod ſupernatet per quatuor digitos: pone in B. vel fimo per ſex dies, & totum ſolvetur in aquam glorioſam. Eleva menſtruum per B. lene, & in fundo vaſi remanebit tibi lumen perlarum, & anima metallorum. De hoc intelleximus in cap. Opus margaritarum ſic condes. Et in lib. Lumen ſolis cap. quod incipit: Oportet nos cum eo incipere & cum eo finire. Et in cap. quod incipit: Nihil aliud eſt lapis noſter, quàm aurum & argentum, & argentum vivum: quæ tria quotidie videmus. Et in lib. Mercuriorum cap. quod incipit: Intelleximus de omnibus tam de noſtro quàm de vulgari, & in Theorica Teſtamenti capite 56. in clauſula quæ dicit, quòd argentum vivum non valet unum ficum putridum: hoc diximus, quia multum valet. Tunc accipe talem aquam glorioſam argenti vivi, quæ erit libra 1. & miſce cum libris duabus de menſtruo vegetabili cœlificato: & totum fiet una anima cum aqua diſſolves omnia corpora tam perfecta quam imperfecta pro creatione ſulphuris noſtri. Et ſcias fili in veritate & Dei fide, quod nullum naturæ ſulphur alicujus metalli ſublimaretur abſque iſta aqua argenti vivi vulgi. Modus: Recipe auri bene cementati, purificati & calcinati, prout in tertio canone quintæ eſſentiæ, ℥ iiij. & pone in vaſe vitri, & ſuperfunde menſtruo mixto, in quo eſt aqua argenti vivi, ℥ iiij. & pone in cineribus per unum diem naturalem, ut bulliat lentiſſimo igne, poſtea pone in B. per duos dies naturales, & illud quod invenies ſolutum in hoc tempore, evacua per inclinationem in alio vaſe, & ſerva illud in B. poſtea ſuperfundas de alio novo menſtruo quantum eſt pondus calcis remanentis inſolutæ, & fac bullire ſuper cineres per unum diem, & in B. per duos dies, ut ſuprà feciſti, poſtea evacua quod ſolutum eſt, & cum alio ſervato in B. pone-

ne. Et ſic continuabis noſtram ſolutionem regalem, quouſque totum aurum ſit converſum in aquam glorioſam. Fili, per hoc elucidatur tibi clauſula theoricæ Teſtamen. quæ dicit: diſſolve æqua lance librata, & cap. artis fundamentalis quod incipit, Omnes liquefactiones: & cap. in libro de Conſervatione vitæ humanæ quod incipit: Hæc ſolutio eſt aurum potabile: & in cap. abbreviationis in cap. quod incipit: Scias quòd peracta deſtillatione, ſi in ea aurum ſolveris, & aquam evolare feceris; & demum in loco humido ponas 4. diebus, per ſe ſolvetur: & hæc ſolutio eſt aurum potabile. Intelligas fili, pro ſalute humana aurum diſſolvi cum menſtruo vegetabili antequam immiſceas cum argento vivo vulgi: pro metallis verò maximè ſine illo. Et de hoc intelleximus in lib. de Intentione Alchymiſtarum tuo illuſtriſſimo patri conditum in cap. quod incipit: Poſtquam habueris aurum cum tota ſua anima, & in lib. Experimentorum cap. quod incipit: Fili, poſtquam liquefactionem auri cum mixtura menſtrui. Et in lib. Principiorum naturæ, in capite quod incipit: A reſoluto & putrificato incipiendus eſt lapis, & in lib. Limus lapidis cap. quod incipit. Poſt diſſolutionem auri cum menſtruo argenti vivi tunc procede ad ſulphur naturæ. Tunc fili, habebis aurum ſolutum cum omnibus capit. ſibi ſpectantibus elucidatum. Quando ergo cum Dei auxilio ad naturæ ſulphur metallorum procedemus; quoniam ſine ipſo factum eſt nihil. Modus eſt iſte fili, quòd tu accipias illud aurum ſic ſolutum, & ponas in B. & deſtilles ab eo totum menſtruum, quouſque aurum ſit in modum ceræ fuſæ. Tunc fili, ſcias pondus dictæ materiæ, quæ ſtatim in vaſe ad modum liquoris ſpiſſi. Et ſuperpone de menſtruo illo quod extraxiſti ab illa materia per B. partes tres ſui ponderis & pone in noſtro B. philoſophico per unum diem naturalem: poſtea pone in cineribus & deſtilla quod poteris, & quod deſtillatum eſt; pone in vaſe vitreo ad partem in ſudore B. Inde ſcias pondus dictæ materiæ quæ remanſit in vaſe; & ſuperfunde tres partes ſui ponderis de menſtruo prædicto; & digere, ut primò per unum diem in B. dein deſtilla in cineribus. Et tantum reiterabis hoc magiſterium, quouſque tota ſubſtantia auri tranſeat per alembicum ſimul cum menſtruo. Tunc fili, omnes deſtillationes ſimul in uno vaſe ponas, et in B. deſtilla menſtruum: et in fundo vaſis remanebit tibi liquor ſerenus, quem in B. ſerva. Et menſtruum ab eo extractum in alio vaſe ſerva in B. Fili, per hoc elucidatur tibi caput, in lib. miſſo tuo chariſſimo patri; in cap. quod incipit: Recipe de Mercurio quem ſcis. Fili, iſtud animam metallorum vocamus. Et hoc intelleximus fieri in cap. noſtri Codicilli quod incipit: Poſt iam dictam diſſolutionem: et in lib. Principiorum cap. quod incipit: Cum ſic autem menſtruum à materia aurea liquoroſa, et Mercurio quem ſcimus abſtraxeris, et in lib. Lumen ſolis in cap. quod incipit: Mercurius iam nobis natus eſt liquor ſerenus. Fili, poſtea accipe terram tibi remanentem in fundo vaſis, quæ eſt illa, ex qua extraxiſti animam auri ſuperius iam tibi dictam et calcina eam iſto modo: Recipe menſtruum quod tibi præcepi in B. ſervare, quod eſt illud quod ab illa anima iam ſuperius revelata extraxiſti per B. et ſuperfunde ſuper terram tantum ſui ponderis, et pone in noſtro B. philoſophico per unum diem naturalem, poſtea in lentiſſimo cinere vel igne lucernæ deſtilla. Et iterum ſuperpone de eodem menſtruo tantum ſui ponderis, et digere in B. per unum diem et deſtilla in cinere ut prius. Et hoc uſque ad 10. vices reiterabis, donec terra ſit converſa in pulverem impalpabilem. Poſt pone ſuper terram quæ eſt pulvis impalpabilis de menſtruo quod ab eo pulvere deſtillaſti. Et pone in digeſtione in B. per 2. dies: poſtea deſtilla in cinere totum quod poterit deſtillari: poſtea imbibe ut ſuprà & digere in noſtro B. per duos dies, & in cinere deſtilla: & hoc reiterabis uſque ad decem vices: ſemper cum novo menſtruo ejuſdem quantitatis: vel donec tota illa terra pulvis tranſeat per alembicum ſimul cum menſtruo. Fili, iſtam terram ſic liquefactam & tranſactam, vocamus in lib. de Intentione Alchymiſtarum tuo illuſtriſſimo patri condito, argentum vivum, & per hoc elucidatur tibi cap. Animæ artis tuo patri miſſum; quod incipit: Secunda pars in clauſula quæ dicit, Quouſque terra tranſeat per alembicum, ſimul cum menſtruo. Fili, accipe omnes deſtillationes in quibus eſt terra illa, & ponas eas in vaſe vitreo cum ſuo alembico, & deſtilla totum menſtruum ab eis quouſque tota terra remaneat ſicca. Tunc oportet te illam præparare, donec ſit apta ad recipiendum noſtrum Mercurium, id eſt illam animam, quam ſuperius ſervaſti, quem Mercurium, quem ſcis, glorioſum vocamus. Et modus eſt quod tu accipias pondus dictæ terræ & ponas deſuper quartam partem dicti menſtrui, in quo eſt talis Mercurius. Et ponas in balneo per ſex dies in vaſe vitreo optimè ſigillato: poſtea aperi vas, & in cinere lentiſſimo ſuperpoſito alembico humiditatem ſuperfluam deſtilla. Poſtea auge ignem per alium gradum, & liquorem ſive oleum quod aſcendit ſerva. Et iterum pone de menſtruo ſuo in quo eſt ſemen ſuum, & digere per ſex dies ut ſupra, & deſtilla humiditatem, poſtea oleum cum alio repone & optimè ſerva pro incorporatione Mercuriorum. Et ſic continua, quouſque terra noſtra ſit diſpoſita ad amplectendum animam ſuam. Fili, ſignum eſt quando biberit, & retinuerit quatuor partes plus ſui ponderis: vel quod ſi per laminam auri vel argenti ignitam, modicum ponas, totum quaſi volabit in fumum. Quod ſi non fecerit, reitera quouſque tale ſignum faciat. Fili, hoc intelleximus fieri in toto cap. figuræ fundamentalis noſtri Teſtamenti, in cap. quod incipit: Cumque eam præparaveris, & ſignum prædictum aſſecutus fueris, & cap. lib. Lumen ſolis, quod incipit: Terra prægnans & præparata eſt illa, quæ debet ſublimari. Tunc Princeps Sereniſſime, oportet te illud ſcire; ſcilicet eius ſublimationem, quia hanc terram appellamus lavacrum philoſophi, bufo, venenum peſſimum. Et debet eſſe alba, & aliquantum viridis: quia ſua ſiccitate Mercurium ſuum, ſive animam in naturæ ſulphur convertit. Et modus ſublimationis eſt, quòd tu ponas eam peroptimè pulverizatam in vaſe vitreo bene ſolido, habente collum longum optimè ſigillatum. Et ponas in igne quatuor graduum cum forti igne quantum poteris, incipiendo primum lento igne, procedendo, & continuando, & fortificando uſque ad 4. vel 6. horas. Et aſcendet metallorum materia, ad latera vaſis admodum argenti vivi. Fili, per hoc elucidavimus tibi multa capitula noſtrorum librorum,

rum, quos fecimus, & multa alia addemus, in teſtimonium declarationis. Et primo, fili mi, elucidatur tibi cap. noſtri Teſtamenti quod incipit. Cum tu diviſeris lapidem in putrificatione terræ, hoc eſt, noſtrum ſulphur metallorum, & cap. in Vade mecum de Mercurio philoſophorum, quod incipit: Cum autem per iam dictam ſublimationem Mercurius diminutus fuerit. Et cap. ejuſdem lib. quod incipit: Putrificatio terræ fit per viam ſublimationis in vaſe terræ, & cap. Teſtamentum in cap. quod incipit: De documenti natura reſpectu corporis & Mercurij: & infra clauſula quæ dicit, Quouſque noſter ſuperius aſſumat pennas, & cap. Teſtamenti de natura ſupremi fermenti, ubi ſignificavimus naturam eius ſulphuris glorioſi. Et in Anima artis cap. quod incipit: Fili; oportet quòd habeas ſulphur naturæ metallorum. Et hoc intelleximus fieri in noſtro Codicillo cap. quod incipit: Per iſtam diſcretionem ſulphuris & terræ. Et in eodem Codicillo cap. quod incipit: Fili, intentio noſtra eſt tibi dicere naturam fermenti ſulphuris. Et in Epiſtola abbreviationis cum dicimus: Recipe unciam j. fermenti ſoluti. Et de eo intelleximus fieri in Lucidario ſuper Teſtamentum cum dicimus: Tu in virtute Dei Recipe ſolem, & pone in aquam vegetabilem: & in lib. Lumen Solis, cap. quod ait: Sulphur quod albificat in compoſitione prima arboris philoſophalis, ſcias quod debet eſſe ſublimatum à ſuo metallo, ſive albo ſive rubeo. Et in libro Proprietatum cap. quod incipit: Propria rectificatio ſulphuris, eſt depuratio per ſublimationem à ſuo metallo, ſive perfecto ſive imperfecto. Fili, ut clarius intelligas, variis nominibus philoſophi illud glorioſum ſulphur appellaverunt, ſecundum varias rerum operationes. Dixerunt quidam, ſal armoniacum, ſal ignis, ſal alcali, aqua maris acuta, aqua cremans, ſal amarum, vitriolum, vitella ovorum, ſtella diana, ſtella matutina, aqua volans, aqua ſoluta, umbra ignis, ſal noſter, ſal condimenti, ſal anathron, ſal nitri, cinis boracis, ſal gemmæ, ſal ſaponis, nubes congelata, Soza, ventus congelatus, gelu, ventus corporeus, ſecretum naturæ, aqua maris congelata, arſenicum ſublimatum, pulvis ad altum volans, ſulphur exaltatum, Mercurius ſublimatus. Fili chariſſime, iſta nomina diverſa à diverſis ſapientibus data, de una ſola re, id eſt, de uno ſolo noſtro ſulphure intelligas, & hoc eſt quod tibi revelamus cum ſuo magiſterio: Et hoc idem facit vulgares & inſipientes errare, propter eorum imperitiam, faciendo nos poſtea culpabiles. Fili, quod tibi diximus de uno, intelligas de omnibus, tam perfectis quam imperfectis dixiſſe: quia idem eſt magiſterium omnium. Huc uſque fili, dedimus tibi modum faciendi ſulphura cum omnibus ſuis magiſteriis & declaratione integra cap. ſibi pertinentium. Modò autem dabimus tibi modum faciendi primas radices arboris philoſophalis cum omni ſuo regali magiſterio, poſtmodum de trunco & branchis & floribus toti arbori pertinentibus; cum gratia & iuvamine illius qui eſt trinus & unus. Et quia in magiſterio iſtarum primarum radicum primæ arboris vegetabilis, oportet te elementa ſeparare de hoc tibi proculdubio modum impendemus. Modus eſt, fili dilectiſſime, Oportet te habere aliam materiam metallicam argenti factam per modum quem feciſti de auro. Et cum habueris ſic iſta duo ſulphura, id eſt auri & argenti, oportet te poſtea procedere in diviſione, per modum quem te docebimus. Fili, modus eſt, ut tu accipias ſulphur auri iam dicti, & ponas in vaſe vitreo, & ſuperfundas illi de menſtruo vegetabili, cœlico, iam tibi noto, tantum ſui ponderis, & ponas in digeſtione B. per 6. dies: inde per B. deſtilla: poſtea infunde de novo menſtruo ad ſui pondus, & pone in digeſtione in B. per 6. dies: poſtea pone in cineres per unum diem totum deſtillando quod poterit deſtillari, & pone cum alio deſtillato prius. Et iterum pone de novo menſtruo & digere, & deſtilla ut prius. Et tantum reitera hoc regale magiſterium integraliter, quod tota terra ſive ſulphur dictum evacuetur aere ſuo: id quod fit viginti duobus vicibus, ſi ſciveris laborare: poſtea accipe omnes deſtillationes & pone illas in B. & deſtilla totum menſtruum, & vide ſi totus aer maneat ad modum liquoris, tunc cognoſces terram eſſe evacuatam aere ſuo. Quod ſi non fuerit, reitera cum novo menſtruo, in B. digerendo, & in cinere diſtillando ut ſupra, uſque ad tres vices: & tunc totum ſulphur noſtrum erit evacuatum ſuo aere. Tunc accipe aerem quem ſervaſti, & pone ſuper ipſum totum ſuum menſtruum, quod eſt illud cum quo evacuaſti aerem; & ſuperfunde ſuper terram ſulphuris auri, & pone in digeſtione in B. per 8. dies: poſtea in dicto B. extrahe totum menſtruum per unum diem, & per alium in cinere extrahe totum aerem & ignem quantum poteris, ſcilicet in alio receptaculo. Quod cognoſces, quando aer incipit mutare colorem ſubrubeum: ſerva iſtum ignem ad partem; & iterum pone aerem cum dicto menſtruo abſtracto ab eo, vel cum alio: & pone ſuper terram in balneo, & digere per 6. dies, & deſtilla in dicto B. totum menſtruum per unum diem, & ignem in cinere, ſeparando deinde quodlibet de per ſe ut ſuprà feciſti. Et ſerva ignem in B. & iterum pone aerem cum menſtruo, & pone totum ſuper terram in qua eſt ignis; & digere ut ſupra: & tantum reiterabis totum magiſterium, quod terra ſit bene evacuata ſuo igne, quod fit in 40. vicibus ſeu iterationibus. Ideo Princeps illuſtriſſime, intellexiſti hoc fieri in clauſula Lucidarii noſtri Teſtam. dicente, noveris in noſtro opere etiam liquorem. Et in libro Animæ artis, cap. quod incipit: Diximus, Sereniſſime Princeps. Ideo primo eſt aqua cœleſtina, ſecundo aer, tertio ignis, ſcilicet liquor, de quo lapis philoſophorum componitur: & tractamus de difficultate & tempore ſeparationis elementorum. Tunc oportet te fili, terram ſublimare: & per hoc elucidatur tibi verbum Lucidarii Teſtamenti dicens, Oportet te terram ſublimare. Et totaliter in lib. de Proprietatibus, quod incipit: Sublimatio terræ fit, ut fiat Mercurius de intentione Alchymiſtarum. Et in lib. Lumen Solis cap. quod incipit: Mercurius de intentione Alchymiſtarum eſt, terra ſublimata: & in lib. Additionum cap. quod incipit: Noſter Mercurius eſt aliquando terra ſubtilis dealbata: & in Anima artis, clauſula quæ dicit: Iſta quippe materia eſt terra & argentum vivum de intentione Alchymiſtarum. Poſtea intellexi fieri poſt ſeparationem terræ ab aliis elementis; quam ſublimabimus per hunc modum: Fili, accipe illam terram quæ remanſit poſt ſeparationem aeris & ignis, & ponas illam in vaſe vitreo; & ſuperfundas de menſtruo vegetabili ad quantitatem terræ: & ponas in B. per unum diem naturalem: poſtea per alium diem in cinere deſtilla: & iterum pone de dicto menſtruo ad pondus terræ, & digere in B. per unum diem, & deſtilla in cinere per alium diem: & iterum reitera, digerendo in B. & deſtillando in cinere, do-

nec

re, donec tota terra converſa ſit in pulverem impalpabilem. Tunc accipe illam & pone de menſtruo ad pondus illius, & pone in digeſtione in B. per duos dies, poſtea deſtilla in cinere per diem & pone deſtillatum in B. Tunc accipe terram & repone de alio menſtruo ad pondus ipſius, & digere per duos dies, & deſtilla ut prius, & iterando inhumationes & deſtillationes procedes, donec terra ſit tranſacta per alembicum ſimul cum menſtruo: Iſta terra ſic cum menſtruo mixta, dicitur argentum vivum exuberatum, de intentione Alchymiſtarum, ut intelleximus in lib. Additionum cap. quod incipit. Exuberatio noſtri argenti vivi fit cum noſtra aqua & terra. Pone ergo iſtas deſtillationes in quibus eſt iſta terra ad deſtillandum per B. & extrahe menſtruum; & remanebit terra ſicca & præparata in fundo vaſis, ſerva. Sic fili, habes elementa ſulphuris auri diviſa cum Dei auxilio. Tunc Princeps Sereniſſime, oportet te habere ſulphur argenti vivi, & de eo elementa ſeparare ſimiliter ſeparando aerem cum aqua menſtruali & ignem cum aere & aqua, & terram cum menſtruo ſublimare, & eodemet menſtruo per alembicum facere pertranſire. Habes etiam fili, elementa ſulphuris albi, & elementa ſulphuris rubei ſeparata & diviſa. Et de hoc intellexi fieri in cap. noſtri Teſtam. quod incipit. Quando tu impaſtaveris. &c. & in cap. lib. de Intentione artis magicæ bono tuo patri miſſo, quod incipit: Poſt quatuor elementorum ſeparat. Modò fili chariſſime, oportette iſta intelligere in clauſula Lucidarii teſtam. quæ incipit: Item poſtquam elementa ſeparaveris, fili, modus eſt quod tu accipias menſtruum ſive aquam cum qua ſeparaſti elementa ſulphurum auri & argenti: & iſto modo diſſolve pro qualibet libra de menſtruo ſcilicet cum quo diſſolviſti aurum. ℥. j. auri, et in menſtruo cum quo diſſolviſti argentum ℥. i. argenti. Et pone quodlibet de per ſe in vaſe circulationis in B. vel in fimo per quindecim dies & ibi fortificabitur in ſuam naturam menſtrualem. Fili, hanc aquam appellamus Menſtruum elementatum, aquam ablutam & abſtractam à fæcibus terræ. Et hoc intelleximus fieri in capite noſtri Teſtamenti quod incipit: Quando ea diviſeris, Et in clauſula Lucidarij Teſtamenti quæ dicit: Poſt hoc nota, Tu accipe dictam aquam vegetabilem fortificatam per vas circulationis & Hermetis, quod eſt pellicanus, & extrahe ſpiritum quintæ Eſſentiæ. Fili dilectiſſime; habes duo Elementa; aquam quam dicimus menſtruum, præparatam ad opus; præpara ergo alia cum Dei auxilio per hunc modum. Accipe duo elementa ſulphuris auri; ſcilicet aerem et ignem, et pone ſimul in vitreo vaſe deſtillatorio, et pone in cinere ad deſtillandum cum igne temperatiſſimo, quouſque ex quinque partibus habeas tres partes deſtillatas in receptorio. Tunc dimitte infrigidari, et quod deſtillatum eſt accipe de per ſe; et ſeptem vicibus deſtilla de per ſe, & ſerva ad partem, et poſtea redi ad deſtillandum quod reliquiſti; quando ex quinque partibus deſtillaſti tres: et ſuper duas quæ remanſerunt continua deſtillationem quouſque videas ignem congelari ad latera vaſis: dimitte infrigidari quouſque ignis cõgelatus fuerit. Et ille ignis quem extraxiſti quouſque ignis congelatus fuit, dicitur aer ſecundus et tinctura, et vocamus eum noſtrum ſecretum, et noſtrum theſaurum, et vaporem elementorum. Iſtud etiam rectificabis fili, per ſeptimam deſtillationem ſeu rectificationem, et terram quam poſt deſtillationem primi et ſecundi aeris abſtraxeris à vaſis in quibus aerem primum et ſecundum deſtillaſti, pones in igne congelari. Et illa terra ignis appellatur. Nunc fili, præpara hunc ignem iſto modo: pone illum in vaſe deſtillatorio, & pone deſuper de ſua propia aqua, quæ eſt illa cum qua ſeparaſti elementa ſulphuris auri, quando tibi præcepimus deducere ad ſpiritum 5. in vaſe Hermetis: & diximus aquam albam à fæcibus terræ. 5. partes ſui ponderis, ſcilicet ſuper ℥ j. de dicto igne ℥. v. de dicta aqua: & pone ad digerendum in B. per 8. dies: poſtea in cinere lentiſſimo deſtilla, & iterum pone de nova aqua ſcilicet 5. partes, & digere & deſtilla ut ſuprà, & totum reitera cum iſto regimine uſque ad ſeptem vices: & ſic habes ignem ſulphuris calcinatum philoſophica calcinatione. Et ſic habes ignem & terram ſimul calcinata philoſophica calcinatione. Et ſunt duo elementa ſulphuris rubei præparata ad limos deſertos. Et nota quòd debes ponere terram ſulphuris albi quam calcinaſti & præparaſti poſt ſeparationem elementorum ſulphuris rubei cum terra, quam extraxiſti ab aere mixto cum igne, & ambas pone cum igne congelato. Modo fili, accipe terram ſulphuris argenti, quæ tibi remanſit poſt ſeparationem elementorum, & illam præparæ quemadmodum feciſti, calcinaſti & præparaſti terram auri: poſt ſeparationem elementorum ſimul cum menſtruo ſublimati, & in pulverem impalpabilem reducti, & cum eodem menſtruo per alembicum portando & faciendo tranſire: & hoc totum; ſi præparationem hanc terræ ſulphuris argenti facias cum menſtruo, cum quo ſeparaſti elementa ſulphuris argenti, tunc habes terras ſulphuris auri & argenti præparatas de per ſe. Quod cognoſces per ſignum tibi datum, ſcilicet ponendo parum ſuper laminam lunæ ignitam, evolabit in fumum major pars. tunc R. illas terras æquali pondere & unciis; & pone in vaſe præparatorio: poſt accipe menſtruum cum quo præparaſti elementa lunæ, & in eo ponas in lib. j. ℥. j. ſulphuris vegetabilis, quod tibi demonſtravimus facere ex terra vini, et deſtillando facias totum per alembicum tranſire: et tunc habebis menſtruum cum quo extraxiſti elementa ſulphuris lunæ animatum et acuatum. Tunc fili, oportet te terras ſulphurum antedictorum, id eſt, auri et argenti ſimul miſcere et præparare, dando ſibi quartam partem ſui ponderis dicti menſtrui, digerendo et deſiccando, ut in creatione ſulphuris fit quouſque biberit 4. partes de dicto menſtruo; et ſic diſpoſita ad ſublimandum, quam ſublimabis in igne quarti gradus. Et nota quòd omnes iſtæ præparationes et deſtillationes terrarum deberent fieri in B. et ſic habes fili, ſulphur noſtrum, ſive materiam, ſive terram vegetabilem et metallicam; in uno genere unitam ad componendum lapidem glorioſum, altum et virtuoſum, qui tibi transformabit argentum vivum vulgi in perfectum ſolem vel lunam ſine iuvamento ignis, ſed tanquam oculus baſiliſci; qui ſolo intuitu interficit animalia. Quem ſic compones. Sed intereſt fili, ut per compoſitionem radicum iſtarum, tam ſublimis et altæ arboris quas limos deſertos appellamus, in quibus tota virtus cœli et terræ ad hoc magiſterium pertinens infunditur; magnam diligentiam adhibeas; et ſummo ingenio componas. Et modus eſt quòd tu accipias de terra ſive ſulphure vegetabili; quod univiſti in uno genere per ſublimationem, quæ eſt illa quam appellaſti terram ſulphuris in uno genere unitam. Et eum ponas in vaſe vitreo et ſuperfundas de menſtruo cũ quo ſeparaſti elementa ſulphuris lunæ, et præparaſti di-

ctum genus terræ, tantum ſui ponderis, & pones in B. philoſophico per tres dies naturales. Et in illo tempore reſolvetur totum: quod ſic ſolutum pone in B. vulgi, & deſtilla menſtruum, & terra ſuo generi unita per ſublimationem remanebit & oleum. Quod oleum unguentum philoſophorum appellamus, & unum de ſecretis quod procuramus occultari. Et per hoc declaratur tibi cap. Teſtamenti quod incipit: Procurabimus illum arcanum quando poſuerimus eum. Tunc accipe de iſto oleo terræ ſive unguento ſupradicto drach. x & de aere lunæ prius rectificato ℥. j. pone in igne cineris & deſtilla, & quod deſtillatur, [quod eſt ferè totum] dicitur limus deſertus terreus: Serva illum ad tempus. Tunc accipe de elemento ipſius ſulphuris auri iam præparati & cōgelati drach. xx. & de elemento aeris lunæ drach. j. & de elemento aeris ſulphuris auri drach. aliam, & pone totum in cineribus & deſtilla, & quod deſtillatur ex eo quod erit ferè totum, dicitur limus deſertus æthereus: ſerva ad tempus. Tunc accipe de elemento ignis ſulphuris auri drach. j. ſive ii. & iterum rectifica illud iſto modo, ponendo ſuper eum quinque partes de ſuo proprio menſtruo, quod eſt cum quo ſeparaſti elementa eiuſdem ſulphuris auri, & pone ad digerendum in B. per unum diem naturalem: poſteà in cinere deſtilla quod poteris. Et iterum pone de dicto menſtruo, & digere, & per cinerem deſtilla, & reitera tantum, quod totū tranſeat per ignē cineris. Tunc accipe tantum ſui ponderis de dicta terrea vegetabili, unita & ſublimata ſimul, unias ſimul & non deſtilles, ſed ſic dimittes: & dicitur limus deſertus non vaporiſatus. Item accipe drach. j. dictæ terræ & ℥. j. olei aeris lunæ & miſce ſimul, & facias idem magiſterium quod feciſti cum præcedenti auro: & dicitur limus terreus, deſertus, luniſicatus, vaporiſatus: & hoc intelleximus fieri in lib. Lumen ſolis in cap. quod incipit: Nota tota elementa vaporiſamus. Et quia fili, voluimus tibi totum magiſterium declarare, volumus præambula facere. Sed totum particulariter declaratur, & habes cum Dei auxilio limos deſertos pro lapide excellentis virtutis. Modo nobis videtur dare modum cœlificandi & præparandi illos ad virtutes cœli & terræ recipiendas, & modus eſt iſte. Quod tu accipias vaſa aerea vel ferrea quæ ſunt virgulata, & ſint ſicut illa in quibus cantant pſytaci, ſed virgulæ ſint magis ſtrictæ, ita quod non poſſit intrare aliqua terra, nec cœleſtis nec terreſtris, ſed ſolum vapor cœli & terræ, quos habebis per influxum: & cum Dei gratia accipe limum factum ex 10. ʒ. vel ℥ ſi poteris tantum habere terræ vel ſulphuris uniti, quod eſt illud quod uniſti ex terra ſulphuris argenti, & appellavimus oleum unguentum, & ex una drach. aeris lunæ & j. aeris ſolis ſimul mixtis: & iſtum limum ponas in vaſe vitreo cum longo collo optimè ſigillato ſigillo Hermetis, & iſtud ponas in vaſe virgulato, & ponas ſubtus terram per unum brachium vel duos, & dimittas ad annum cum dimidio, vel ad minus per annum cooperiendo benè illud cum terra ſua, & ſervando ab omnibus periculis & in iſto tempore efficitur una aqua potēs, mirabiles habens virtutes fixativas lapidis: & habet mirabiles virtutes acquiſitas à cœlo, quas attraxit à vaporibus terræ, plus quàm à duabus arcatis fortis artis. Fili, ſuper hoc quieſce. Tunc accipe limum quem feciſti de 10. drach. ignis ſulphuris auri, & ex j. drach. aeris ſulphuris lunæ, & iſtud pone in alio vaſe vitreo cum longo collo Hermeticè ſigillato: & pone in alio vaſe virgulato, & pone ſuſpenſum in aere, arbore vel loco abdito ab omni vento, pulvere, & omni periculo. Dimitte ad unum annum cum dimidio, vel ad minus anno integro, ut de alio diximus, & ita efficietur una aqua clara habens virtutem indurandi, fixandi, & congelandi, penetrandi, faciendi lapidem volatilem, et dicitur Mercurius aeris acutiſſimæ penetrationis. Quo facto accipe limum non vaporiſatum nec cœlificatum, qui eſt ille quem feciſti ex j. drach. elementi ignis ſulphuris ſolis, et ex j. drach. terræ unitæ, et illum quem feciſti ex j. drach. terræ ſulphuris unitæ et j. drach. aeris, lunæ, et illas pone quodlibet de per ſe in vaſe vitreo ſigillato, ut de aliis eſt dictum. Et ponas ſubtus terram, per unum brachium, per annum integrum in vaſe virgulato, ut de aliis dictum eſt: et in illo tempore efficitur una aqua habens mirabilem virtutem coniungendi: & ſuper hoc quieſce. Tunc accipe limum quem feciſti ex decem drach. ignis vel aeris, et 9. terræ, et accipe quod ſupereſt, quod eſt aer lunæ, quia non accepiſti ab eo niſi drach. iii. quando feciſti limos: et illud pone ſuſpenſum in aerem in vaſe vitreo ſigillato, et in vaſe virgulato, ut de aliis feciſti, et ibi accipiet virtutes cœlicas, quæ ſunt media conjunctionis inter limum terræ, et limum ignis et aliorum. His peractis accipe aerem ſecundum, qui eſt ille quem abſtraxiſti ab igne congelato drach. x et terræ unitæ drach. j. quæ eſt ille aer quem tibi diximus oleum philoſophicum, et theſaurum philoſophicum: et pone de per ſe in alio vaſe vitreo bene ſigillato, et in vaſe congelato: et pone ad aerem prope alia quæ poſuiſti ad annum integrum. Quo facto accipe menſtruum cum quo ſeparaſti elementa ſulphuris lunæ, et pone in quolibet vaſe, in quo eſt menſtruum lunæ, drach. j. ſulphuris vegetabilis, et pone in balneo, poſtea in cineribus, quouſque facias pertranſire totum ſimul cum quolibet menſtruo de per ſe. Tunc quodlibet menſtruum ſic rectificatum vel vivificatum et animatum pone in vitreo vaſe ſigillato de per ſe in ſuis vaſis virgulatis: et ponas ad aerem ſuſpenſum prope alia ad annum unum. Quo facto accipe oleagineitatem lunæ, quæ eſt illa quam abſtraxiſti à terra lunæ, quando præparabas eam pro ceratione ſulphuris lunæ, quam præcepimus tibi ſervare, et diximus quòd de ſapientia retinebit et diximus quod erat pro ceratione, et ponas in vaſe vitreo ſigillato, et ponas in aere, et ibi efficitur aqua fluxibilis et virtuoſa, mirabilis penetrationis. Et quod diximus de oleagine incerativa alba, dicimus de oleagine incerativa rubea. Et habes fili, lapidem in 8. partes diviſum, tres in terra, et quinque in aere: et elucidatur tibi cap. in lib. Lumen Solis, quod incipit: Octo quidem elementa, etc. His autem peractis oportet te, Princeps Sereniſſime, duas arbores philoſophicè componere, habentes radices fundamentales diſtinctas, unam albam et unam rubeam, quælibet tranſmutantem de per ſe Mercurium vulgi in aurum vel argentum ſine ignis juvamento et minerali meliora, quibus ſimul mixtis, efficitur arboris truncus vel brachia, ex qua per ſublimationem cauſantur quatuor rivuli cū ſuis fontibus. Et elucidatur tibi tota figura quarta cum ſuis cameris. Et fili, modus cōpoſitionis primæ radicis eſt, quod tu accipias limum non vaporoſum quem ſepeliſti in terra, et eſt ille quem feciſti ex uncia j. terræ unitæ generi ſuo ſimul ſublimati, et unc. j. aeris lunæ: et pone in vaſe vitreato putrefactorio: et tunc accipe menſtruū acuatū cum ſulphure vegetabili, quod eſt illud quod ſuſpendiſti ad aerem, et eſt album menſtruum, ſcilicet illud cum quo ſeparaſti elementa ſulphuris lunæ, et divide in duas partes æquales, ſcilicet unc. 12. et unam pone cum dicto limo albo non vapori-

ſato;

fato:& pone in B. philoſophico per duodecim dies: poſtea aperi vas & ſuperfunde aliud, & ſic facies de duodecim in duodecim dies quouſque menſtruum album ſit in una ſubſtantia criſtallina cum illo limo terreo non vaporiſato. Tunc accipias limum terreum non vaporiſatum, qui eſt ille quem feciſti ex decem drach. terræ ſimul ſublimatæ, ſcilicet terræ ſulphuris auri, & ſulphuris argenti, quæ univiſti per ſublimationem poſt ſeparationem elementorum, & illud divide in duas partes, & unam partem ſerva pro compoſitione arboreæ radicis & aliam partem divide in quinque partes æquales, & unam partem pone cum materia quæ eſt in vaſe cum ſubſtantia criſtallina, quæ eſt illa quam ſuperius feciſti ex limo non vaporiſato, & menſtruo albo: & pone in B. per quinque dies: & poſtea aperi vas & pone aliam partem ut prius de dicta materia, & permitte in B. per alios octo dies, & ſic facies de octo in octo diebus, donec illas quinque partes poſueris: poſtea ponas in ſtupha ſicca vas ſigillatum optimè in calore ſolis per 10. dies, & congelabitur ad modum gummi, & ſuper hoc quieſce: poſtea habeas de menſtruo quantum tibi placet, & acue & fortifica cum argento hoc modo, in lib. j. menſtrui ponas ℥ j. lunæ calcinatæ, & tunc deſtillabis & digeres, ut moris eſt, quouſque totam animam lunæ attraxeris, quod erit quando ſolverit dimidium vel drach. iii. & illud menſtruum taliter cum vigore lunæ acuatum & fortificatum, dicitur vapor potentialis. Tunc de iſto menſtruo ſic facies: Accipies de argento bene depurato & amalgamato cum quinque partibus Mercurii vivi, & deſtilla ut tranſeat per alembicum, & procede uſque ad ſulphur rubificatum. Tunc accipe ſulphur prædictum, & ſcias pondus, & cum unc. iiii. dicti ſulphuris ponas ℥ j. dictæ gummæ, quæ eſt illa quam feciſti, & peroptimè mole in mortario vitreo, & ponas in vaſe vitreo cum collo longo, poſtea accipe elementum aeris lunæ quod ſuſpendiſti in aere, & divide per 10. partes æquales, & unam partem ſuperfunde dictæ materiæ, & pone in B. per 10. dies poſtea aperi vas, & ſuperfunde aliam partem & permitte ſtare per alios 10. dies ſemper vaſe bene clauſo: poſtea aperi & ſuperfunde aliam partem, & ſic facies de 10. in 10. diebus. Tunc eſt materia tota admodum olei criſtallina. Quam pone in igne ſicco ad modum caloris ſolis per 25. dies, & congelabitur, & erit materia tendens ad luciditatem. Tunc accipe oleaginem quam tibi præcepimus ſuſpendere in aere, & eſt illa quam extraxiſti, dùm calcinabas terram lunæ pro ceratione ſulphuris primi, quod diximus tibi retinere Mercurium de per ſe, & illam miſce cum oleagine quam abſtraxiſti à ſulphure quod poſuiſti cum illa gumma ſuperius dicta pro compoſitione radicis arboris, & divide totum in 5. partes, ſcilicet oleagines mixtas. Et cum una parte incera guttatim ponendo vas in cineribus calidis: poſtea ſigilla & pone B. per 8. dies: poſtea aperi vas & ſuperfunde oleum guttando, & permitte per alios 8. dies in B. & ſic facies de 8. in 8. diebus quouſque totam oleaginem bibat. Tunc ponas in igne ſicco temperato per 8. dies & indurabitur. Tunc auge ignem per alios 8. dies, & dealbabitur. Tunc iterũ ſolve in B. & iterum cōgela in igne ſicco, & hoc facies quater. Tum pone in vaſe vitreo ſigillato, & pone ſubtus terram ſpatio unius cubiti per 15. dies: & in illo tempore efficitur ad modum gummæ cum claritate adamantis. Fili, cum iſta medicina facimus argentum melius minerali ſine juvamento ignis, ſed ſolo odore illius. Et hoc provenit ex virtutibus cœli quas acquiſivit influxas, mediante aere & vapore terræ. Ideo tanquam viſus baſiliſci operatur, & ſic cognoſces eius virtutem inſitam. Fili, iſta glorioſa materiam, quam primam radicem totius naturæ appellamus, ſemper remanet illæſa & immutabilis & incorruptibilis. Quieſce ſuper illam. Fili, diximus tibi uſque modo de medicina incorruptibilis pretii, ideſt, de prima radice alba: modò fili, dicamus compoſitionem alterius radicis rubeæ cum Dei auxilio. Fili, accipe limum non vaporiſatum rubeum, quem feciſti ex terra rubea. Et in igne congelato quem ſepeliſti in terra, & pone in vaſe vitreo cum collo longo. Et tunc divide menſtruum rubeum cum quo ſeparaſti elementa auri, quod eſt illud quod ſuſpendiſti in aere in duodecim partes æquales ut de albo feciſti, & unam partem ſuperfunde in vaſe cum prædicto limo, & pone in B. per duodecim dies: poſtea aperi vas & ſuperfunde aliam partem & permitte per alios duodecim dies in B. & totum hoc excellens magiſterium reitera de 12. in 12. dies: quouſque omnes 12. partes dicti menſtrui poſueris cum dicto limo, ut feciſti in compoſitione radicis albæ, quouſque ſit in ſubſtantia criſtallina, ſed rubea. Tunc accipe dimidium limum terreum quem ſervaſti quando dimiſiſti illum pro compoſitione radicis albæ. Et eſt limus iſte qui dimittitur pro compoſitione iſtarum radicum, limus factus ex drach. x. terræ unitæ, ſimul, & drach. j. aeris lunæ, & una aeris ſolis, & illam partem divide in 5. partes, & unam partem pone ſuper materiã criſtallinam rubeam in B. 5. dies: poſtea aperi vas & ſuperfunde aliam & permitte per alios quinque dies, & ſic de quinque in quinque diebus donec omnes 8. partes poſueris. Tunc pone in noſtro Athanor ad congelandum per viginti quinque dies ut de albo feciſti, & ſuper hoc quieſce. Tunc accipe limum æthereum quem feciſti ex duodecim drach. ignis ſulphuris ſolis, & drach. j. aeris eiuſdem ſolis, & divide illum in 10. partes æquales: & unam partem pone ſuper illam gummam quam congelaſti: & pone in B. per decem dies: & poſtea aperi vas, & invenies totum ſolutum, ſuperfunde aliam partem, & ſic facies de 10. in 10. dies quouſque omnes dictæ partes dicti limi imbibantur, & iterum congela: poſtea facias de alio ſulphure auri amalgamato cum 8. partibus argenti vivi vulgi, ut ſuprà feciſti de luna per eundem modum. Fili, regula generalis eſt, ut iſta ſulphura ſumantur à corporibus perfectis unumquodque de per ſe cum menſtruo vegetabili, vel variando, ut dicuntur ſulphura duorum luminarium, ſcilicet auri & argenti huic magiſterio pertinentia. Et ſcias pondus dicti ſulphuris auri, facti ex auro & argento vivo vulgari cum noſtro menſtruo: & cum ℥ iiii. pone drach. j. dictæ gummæ rubeæ ſecundo congelatæ, & in mortario vitreo mole, quouſque totum fiat unum corpus. Et fili, tantum facias de dicto ſulphure, quod poſſis cum eo dictam gummam proportionare. Quo facto accipe ſecundum aerem quem diximus theſaurum philoſophorum, & divide in 5. partes æquales: & cum una parte imbibe materiam tuam, & totum pone in B. per 10. dies ut ſuprà: & in iſto tempore totum erit ſolutum, pone aliam partem dicti aeris ſecundi, & permitte in B. per alios decem dies, & ſic facies quouſque omnes 5. partes ponas: poſtea pone in ſtupha vel Athanor in calore ſolis, & in 8. diebus congelabitur. Tunc Recipe oleaginem rubeam, quam ſuſpendiſti in aere, quæ eſt illa quam diximus retinere Mercurium de per ſe, & cum ea pone

aliam, quam extraxiſti à terra auri & argenti vivi vulgi, quando ex ambobus ſimul feciſti ſulphur, & illas ſic mixtas in 12. partes divide, & cum una parte incera totam medicinam rubeam, & illam in calore ſolis per 8. dies permitte. Aperi vas, & pone aliam partem, & exicca in eadem ſtupha per alios 8. dies: poſtea congelando in eadem ſtupha ſicca quouſque amplius nolit congelari. Tunc pone in vaſe aureo vel vitreo bene clauſo, & pone ſubtus terram per unum cubitum, & in ſpatio 15. dierum efficitur una gumma carbunculi, cuius una gutta projecta ſuper Mercurium vivum habet poteſtatem convertendi mille millium partes in verum aurum, ſicut nos fecimus ſine iuvamento ignis, ſed tanquam viſus baſiliſci. Et illa medicina remanebit ſemper illæſa & incorrupta pro aliis proiectionibus. Fili, nos fecimus iſto modo projectionem cum eadem gutta medicinæ uſque ad centum vices ſupra centum, & ſemper faciebat nobis aurum. Ecce, Princeps Sereniſſime, habes ſecundam radicem totius arboris naturæ altiſſimæ compoſitionis, & inæſtimabilis proiectionis, & effectus tranſmutationis ſine juvamento ignis, & hoc fili, provenit ex influxu planetarum cœli & vaporum terræ, ex quibus conſtituuntur iſtæ duæ radices unius arboris. Ex quibus derivantur aliæ quatuor radiculæ, ex quibus formatur prima figura totius naturæ. Sed antequam deveniamus ad compoſitionem dictarum radicum, dabimus tibi modum derivandi & eruendi medicinas latitudinis, quæ ab his derivantur, quas appellamus herbas radicum arboris philoſophicæ. Et fili, modus eſt, quòd tu habeas de ſulphure puræ lunæ apto per modum tibi iam notum & datum, & ab eo dividas elementa ſecundum doctrinam ſuæ diviſionis tibi dilucidatam: ut cum menſtruo aerem, cum menſtruo & aere ignem, & cum menſtruo terram ſublimando, & menſtruum ab ea per alembicum evacuando, quouſque ſit terra præparata in pulverem impalpabilem ſecundum ſignum tibi notum. Tunc accipe illam terram & pone tantum ſui ponderis cum ea de lapide albo jam facto & deducto ad altiſſimam maneriam, & tantum ſui ponderis de ſua aqua, id eſt, de menſtruo, & ponas totum in B. per 8. dies, & in illo tempore totum ſolvetur. Tunc accipe elementa aeris ſulphuris lunæ, quod feciſti, & dividas in decem partes, & unam partem ſuperfunde, & in B. ponas, & dimitte per decem dies: poſtea aperi vas, & ſuperfunde aliam partem, & per alios decem permitte: & ſic facias quouſque totum ſit ſubſtantia criſtallina. Tunc accipe ignem dicti ſulphuris lunæ, & divide, in 8. partes æquales, & unam partem ſuperfunde, & tene in B. per 8. dies, vel 10. & aperi vas, & pone aliam partem: & ſic facias quouſque totus ignis ſit coniunctus, & erit ſubſtantia criſtallina, quam congela in ſtupha, & erit ad modum gummæ: incera illam cum duodecima parte oleaginis, & ſicca ut ſupra: poſtea cum alia duodecima parte incera, uſque quo duodecim partes oleaginis bibat: poſtea deſtilla, & congela uſque amplius congelari non valeat. Et erit medicina altiſſimæ projectionis, & eſt iſta radicula alba deſcendens à prima radice alba fundamentalis arboris, &c. Fili, per eundem modum componas radiculam rubeam dependentem à radice rubea fundamentali per idem magiſterium cum ſubiecto auri, dividendo ab eo elementa, & coniungendo ut ſupra: & habes radiculas albas & rubeas dependentes à duabus radicibus. Modo autem dabimus tibi modum componendi herbas illarum radicum: & modus eſt quod tu accipias, ℥. ii. de ſulphure lunæ, & de iſta medicina alba vel rubea, quam dicimus radiculam drach. j. & de menſtruo vegetabili libras 3. & pone in vaſe circulationis in B. vel fimo ad circulandum uſque tranſeat per colores ſuos, ſive albos, ſive rubeos, & generetur ab eo infans, quod fiet in 45. diebus: & efficitur in iſto tempore in fundo vaſis lapidis rotundus: munda eum à fæcibus ſuis circumcirca, & ſic ſolutum diſſolve & congela, & ſic erit alba vel rubea medicina. Et fili, per hoc elucidatur tibi caput in libro de Modo practicandi, quod incipit, *In principio picturæ arboris philoſophicæ*, quod tangit primas radices albas vel rubeas. Ecce fili, habes radices cum ſuis radiculis & herbis latitudinalibus completas: modò dabimus tibi truncum arboris rubeum vel album per hunc modum. Accipe ſulphur auri factum per doctrinam tibi traditam, & divide elementa per modum quem te docuimus ſuprà, & ſubtilia terram cum ſuo menſtruo, & fac illam ſtare ſuper laminam ignitam ſine fumo, ſecundum modum doctrinæ tibi ſuperius traditum in calcinatione aliarum terrarum metallicarum, & oleaginem colligendo, ut de aliis dictum eſt, & illa per alembicum facies tranſire, & non oportet te ſublimare: poſtea menſtruum quod eſt aqua ſua, facias de per ſe ſæpius deſtillare, & terram quam fecerit cum pterra prædicta ponas. Tunc aerem de per ſe deſtilla ſæpius, & terram quam fecerit cum terra prædicta ponas: poſt aerem ſuper ignem ponas, deſtilla in cineribus, quouſque ex quinque partibus habeas tres: poſtea deſtillationem continuabis quouſque ignis coaguletur ad latera vaſis, & aerem ſecundum ſervabis: ut ſupra feciſti in alia ſeparatione elementorum, quod diximus theſaurum. Tunc illum ſepties deſtilla de per ſe, & terram quam fecerit cum igne congelato ponas: poſtea ignem congelatum cum menſtruo ponas, & calcinabis digerendo & deſtillando, quouſque per menſtruum & ignem aſcendere facias totum, ſecundum doctrinam tibi traditam in ſeparatione elementorum ſulphuris auri, & rarificationis eorum pro compoſitione limorum. Poſtea accipe terram prædictam, in qua poſuiſti terras elementorum, in 12. deſtillationes eorum & pondera illam, & cum ea pone tantum ſui ponderis de medicina primæ radicis arboris iam dicti, quæ fuit ad modum carbunculi, & ſuperfunde de menſtruo tantum ſui ponderis: quantum eſt totum, & pone in B. per 12. dies, & invenies totum ſolutum: tunc divide aerem in decem partes & unam ſuperfunde, & in B. per 10. dies tene: & aperi vas, & ſuperfunde aliam quouſque totum ponas ſicut in compoſitione radicum feciſti. Tunc dividas ignem in 8. partes, & unam partem ſuperfunde: ſit in B. per 8. dies: inde aliam ſuperpones & digeres per alios 8. dies: in B. & ſic facies de 8. in 8. dies, quouſque totum ponas. Recipe poſtea ſecundum aerem, qui eſt noſter theſaurus, & in 8. partes divide, & unam partem ſuperfunde materiæ, & pone in B. per 5. dies. Aperi vas & ſuperfunde aliam, & ſic facias quouſque totum theſaurum ponas: Tunc pone totum in ſtupha ſicca per 25. dies ad congelandum poſtea. Recipe oleaginem quam extraxiſti à terra auri, quando feciſti ſulphur ex eo, & quando diviſiſti elementa à dicto ſulphure, & divide in 12. partes, & cum una parte incera & in cinerem ſicca, & ſic facies, donec cum dictis 12. partibus inceraveris. Tunc procede ad diſſolvendum, & congelandum, quouſque amplius congelari non valeat, & ſerva.

Et

Et ecce fili, habes medietatem trunci arboris rubeam. Compone igitur aliam medietatem albam per eundem modum, vel variando vel mutando, & habebis truncum totius arboris, qui dicitur truncus diviſus. Demonſtrabimus tibi poſtea de toto integro trunco cum magno accurtamento, & mirabili effectu tranſmutationis: & quia oportet nos totum integraliter dicere, cum Dei auxilio incipiemus. Et modus eſt, quod tu incipias per ſubtilem modum compoſitionis, componere truncum integralem: poſtea dabimus tibi modum componendi branchas cum ſuis ramulis & floribus ab eo dependentibus: & fili, modus eſt. Quod tu accipias limum non vaporizatum factum ex ℥ j. elementi ignis, & ℥ j. terræ ſulphuris ſimul ſublimatæ, quam in terra ſepeliſti: & pone in eo limum æthereum qui eſt in aere, tantum quod ſupernatet. Quod eſt illud quod feciſti ex 20. partibus elementi ignis ſulphuris auri, & una elementi aeris eiuſdem, & totum efficietur una gumma, ut de aliis dictum eſt. Et fili, iſta gumma congelabit nobis Mercurium vulgi in aurum, ſicut de minera, ut de aliis dictum eſt: poſtea accipe limum terræ factum de 10. partibus terræ ſulphuris ſimul ſublimati, & una aeris ſulphuris lunæ, & una aeris ſulphuris ſolis: & ponas in ampulla argentea vel vitrea ſicut poſuiſti aliam, & taliter quod poſſis illam capere, & facias ſupranatare de limo æthereo facto ex 10. partibus aeris ſulphuris lunæ; & una terræ antedictæ, & una aeris ſulphuris auri: & efficitur gumma quæ transformabit metallum imperfectum, ut de aliis dictum eſt. Tunc accipe illam gummam terream, & pone in vaſe vitreo, & poſtea accipe bis tantum ſui ponderis de menſtruo albo tibi noto, cum quo ſeparaſti elementa ſulphuris lunæ & divide in 12. partes aquales, & unam ſuperpone cum dicta gumma, & pone in B. in vaſe vitreo per 8. dies, & reſolvetur. Aperi vas, & pone aliam partem de illis 12. partibus, & dimitte per alios 8. dies: hoc iterabis quouſque omnes 12. partes poſueris. Tunc accipe limum æthereum factum ex 20. partibus ſive drach. vel ℥ aeris ſulphuris lunæ, & una parte ſulphuris auri, & illum in 10. partes divide, & unam partem pone in vaſe in quo ſtant duo limi & menſtruum in forma criſtallina, & permitte in B. per 10. dies: & aperi vas, & ſuperfunde aliam partem de dictis 10. partibus & permitte in B. per alios 10. dies, reiterando, donec omnes 10. partes poſueris. Poſtea accipe limum factum ex 20. partibus ignis ſulphuris auri, & una aeris eiuſdem, & una aeris ſulphuris lunæ, & illam divide in 8. partes æquales, & unam pone in vaſe in quo ſtat tota materia jam compoſita, & dimitte in B. per 8. dies, poſtea aperi vas & ſuperponas aliam: & hoc facies donec omnes 8. partes poſueris. Poſtea accipe limum factum ex 10. partibus ſecundi aeris, & una parte ignis ſulphuris auri, & eſt illud quod appellamus theſaurum, & illud divide in 8. partes, & pone unam partem ſupra materiam compoſitam, quæ ſtat in vaſe vitreo, & per 8. dies in B. permitte: poſtea aperi vas & ſuperfundas aliam, & ſic facies quouſque totum ponas de 5. in 5. Fili, per hoc elucidatur tibi caput noſtri Teſtamenti quod incipit: Ne mireris, quia tam longum tempus enarravimus, quia oportet te habere patientiam. Modò, Sereniſſime Princeps, accipe oleaginem illam, quam in aere ſervaſti, & in 12. partes divide, & partem poſt partem ſupra materiam digerendo in B. de 12. in 12. dies: & in ſtupha ſiccando; poſtea diſſolvendo & congelando, quouſque amplius congelari non valeat. Et erit materia alba in colore adamantis, tranſmutans omne corpus imperfectum in verum argentum. Et dicitur truncus albedinis paratus ad rubedinem. Tunc fili, procedendum oleagine rubea quam ſupra reſervaſti in aere, incerando & digerendo, & deſiccando, & diſſolvendo & congelando, ut in albo feciſti, & ſic erit materia ut Carbunculus tranſmutans in aurum perfectum. Et dicitur truncus arboris rubeus & completus. Ex quo derivantur duæ branchæ principales, ut in præſenti ponemus. Et quia Princeps Sereniſſime, ſublimiori doctrina & cum alta dependentia, hoc cognoſces attentè adverte. Et accipe totam materiam compoſitam ex limis & menſtruo; antequam oleaginem in ea ponas; & ponas in ſtupha ſicca per 20. dies, & optimè ſigilla vas & congela: poſtea pone illam in vaſe apto ſublimationi; & pone in igne tertij gradus per ſpatium 40. horarum, & ſublima partes elementales albas, quæ ſublimabuntur ad latera vaſis, & partes elementales rubeæ remanebunt in fundo rubicundiſſimæ ad partem. Quas pone in ſuo vaſe (albo ſeparato) in igne quarti gradus, & da ignem fortiorem quod poteris; & ſublimabitur tibi ad latera vaſis; & erit ita lucens & mirabile, quod tranſcendet claritatem Carbunculi. Fili, per hoc elucidatur tibi caput noſtri Teſtamenti quod incipit: Fili, ſulphur album, juxta illud verbum, quod dicit: Subtiliter; & rubrum manet in fundo ut ſcarlata, rubeum & ſublimabile. Licet iſta ſumma ſe extendat ad ramulos ſub brancharum & ad accurtationem arboris accurtatæ, & earum particularum, ut in compoſitione ſua edocet, & per hoc fili, elucidatur tibi cap. libri Lumen ſolis; quod incipit; ſi album ſublimaveris à rubeo ſecreta brancharum ſunt tibi parata. Et in libro Additionum capite quod incipit: Sulphur album & rubeum ſunt truncus arboris. Accipe ſulphur illud album fili, quod ſublimaſti; & pone in vaſe vitreo, ſuperpones de menſtruo; & pone in B. per 8. dies; extrahe menſtruum, & remanebit tibi oleum & unguentum philoſophorum. Fili, per hoc elucidatur tibi caput noſtri Teſtamenti quod dicit: Coacti ſumus celare arcanum ubi poſuimus. Licet hæc verba ſe extendant ad alias compoſitiones. Tunc habeas aquam argenti vivi vulgi, quam tibi oſtendimus facere in præcedentibus, & diſſolves in libro j. illius aquæ; ℥ j. lunæ finæ, & aliam, ℥ cum dimidia auri: hoc ſcilicet in B. Tunc accipe ſulphur album quod ſolviſti, & pone in dicta aqua, ubi eſt corpus ſolutum ſecundum debitam proportionem; ita quod cum ℥ 4. aquæ ponas unam dicti ſulphuris, & pone in ſtupha ſicca per 25. dies, & congelabitur in materiam criſtallinam. Tunc accipe oleaginem quam ſervaſti albam, quæ eſt illa quam diximus tibi non ponere in materia compoſita, & cum ea incera dictam materiam dividendo eam in 12. partes, & pro qualibet vice ponas partem unam digerendo & deſiccando per 8. dies, ut de aliis dictum eſt: & ſic facies quouſque cum omnibus 12. partibus inceres tuum lapidem. Procede ad diſſolvendum & congelandum quouſque amplius congelari non valeat, & factum eſt tibi vivum transformans argenti vivi vulgi, in argentum tam bonum ſicut de minera, ſine iuvamento ignis. Et eſt prima brancha arboris alba. Tunc accipe ſulphur rubeum quod in alio vaſe ſublimaſti, & pone in vaſe vitreo cum menſtruo; & fac de eo oleum & unguentum, ſicut de albo feciſti, & divide in 8. partes; & pone partem poſt partem ſupra medicinam glorioſam albam digerendo in B. & ſiccando in ſtupha. Tunc accipe oleaginem rubeam & divide in 12. partes;

& cum una parte incera & digere & deſicca, poſtea congela: & ſic facies quouſque omnes eas partes ponas: poſtea procede ad diſſolvendum & congelandum, ut in albo dictum eſt, quouſque congelari amplius non valeat, & habes venenum rubeum transformans ſine iuvamento ignis, ut de albo dictum eſt. Ecce fili, habes duas branchas principales, quarum ponemus ramulos & flores cum ſuis multiplicationibus & accurtationibus: poſtea dabimus tibi doctrinam noſtræ arboris vegetabilis miro modo accurtandæ, cum omnibus ſuis radicibus, trunco, branchis & floribus, & in ſermone naturæ miro modo accurtatæ. Et fili, modus eſt ut tu accipias ſulphur album per modum tibi traditum, & ab eo dividas elementa per modum ſuæ diviſionis ſuperius dictæ, & ea elementa cœlifices in aere & terra, ut de aliis feciſti, quando cœlificaſti pro compoſitione aliarum medicinarum, & illa fixes cum parte medicinæ iam dictæ ſive rubeæ ſive albæ; & ſic poteris in infinitum procedere. Et erunt medicinæ tranſmutantes ſine juvamento ignis, & poteris multiplicare radices, truncum, branchas & ramulos & flores cum elementis ſulphuris auri, rarificatis & cœlificatis, ſimul coniungendo terram cum tanto ſui ponderis de medicina, & aquam ſive menſtruum in 12. partes dividendo & partem poſt partem ponendo & in B. digerendo: poſtea aerem in 10. partes, dividendo, & partem poſt partem in B. coniungendo: poſtea ignem in 10. partes dividendo, & conjungendo partem poſt partem in B. poſtea oleaginem auri in 10. partes dividendo, & partem poſt partem incerando, & in ſtupha ſiccando, ut in ceratione aliarum dictum eſt. Poſtea diſſolvendo & congelando, uſque amplius congelari non valeat. Et poteris per latitudinem huius rubeæ arboris, in infinitum multiplicando.

Ecce fili, habes totam arborem altiorem totius latitudinis naturæ, cum toto complemento compoſitam. In virtute Dei modò componemus duas branchas cum magna brevitate accurtatas, unam vegetabilem, aliam mineralem, cum ſuis radicibus, truncis, branchis, ramis, floribus & mineris, & accurtationibus, ſimplicibus, & incerationibus cum vulgari multiplicatione, explanando tibi. Non arbitreris fili, lapidem magnum noſtrum non poſſe componi, ſine eo quod facias limos deſertos in aere, vel in terra ſuſpenſos vel ſepultos, ſed credere mihi quòd poſſis cum reſpectiva accurtatione altiſſimum lapidem in hunc modum componere: primum à radicibus incipiendo lapidis ut in alia arbore feciſti. Accipe ſulphur lunæ factum per doctrinam tibi traditam & notam, & pone illud in vaſe vitreo, & ſuper infunde tantum ſui ponderis de menſtruo vegetabili iam tibi noto, cum quo feciſti illud dictum ſulphur. Et pone in B. per 8. dies, & eo tempore totum erit ſolutum. Accipe unc. j. & pone in B. & diſtilla menſtruum per illud; poſtea pone vas in cinere (quod eſt ignis ſecundi gradus) & deſtilla aerem quantum poteris, & ſuper materiam infunde de novo menſtruo, et ſit tantum ſui ponderis, et pone in B. per alios 8. dies: & poſtea per B. deſtilla menſtruum et aerem in cinere et tantum reitera hoc totum magiſterium, quod totum aerem ſepares per ignem cineris. Poſtea pone ſuper iſtum aerem totum ſuum menſtruum cum quo illum ſeparaſti, et totum pone ſuper terram quæ remanſit, in qua eſt ignis dicti ſulphuris lunæ, et pone totum in B. per 8. dies: poſtea ſepara menſtruum per B. et pone vas cineribus et deſtilla per aerem. Poſtea in igne quarti gradus, qui eſt arena, deſtilla ignem & ſerva ad partem: poſtea pone menſtruum ſupra aerem, & aerem & menſtruum ſimul ſuper terram quæ remanſit, poſtea pone in B. per octo dies & digere: poſtea ſepara menſtruum per B. & aerem & ignem per cineres, & tantum reitera iſtud regimen, quod totum ignem ſepares à ſua terra. Fili, gradus ignis dabit tibi cognitionem iſtorum elementorum, quia aliter non cognoſcuntur. Ideo valde utilis eſt doctrina ad cognoſcendum modum ignis & gradus eius. Gradus ignis B. eſt ignis primi gradus. Ignis cineris ſecundi gradus. Inflammationis tertij gradus. Ignis arenæ & cineris eſt quarti gradus. Aliter ignis ſecundi gradus eſt ignis arenæ. Et ignis fornacis, quā poteris ſcilicet carbonum, ad fundendum eſt ignis quarti gradus. Poſtquam habueris iſta elementa ita ſeparata, habes illa ſubtiliare & rarefacere. Accipe illam aquam quæ eſt menſtruum & deſtilla in balneo de per ſe ſepties. Et ſi fecerit aliquid de terra, pones illam cum terra quæ tibi remanſit: poſtea accipe aerem & deſtilla illud de per ſe ſepties, & terram quam fecerit pones ſupra ignem. Tunc aerem de per ſe adhuc ſepties deſtilla, vel donec noluerit amplius deſtillare, ſed in pulverem convertitur. Tunc accipe menſtruum & pone ſuper illum & digere in B. per tres dies: poſtea in eodem B. menſtruum diſtilla, & in cinere aerem, & ſerva. Et iterum reitera iſto regimine donec totus aer ſit tranſactus per alembicum mediante menſtruo in igne cineris. Tunc habes illum purificatum: ſerva in vaſe & erit ad modum olei, ſcilicet aer ille. Tunc ignem accipe & deſtilla ſepties de per ſe, vel donec noluerit amplius deſtillare, & erit pulvis rubicundiſſimus, & terram quam fecerit in qualibet deſtillatione, pone cum alia terra; poſtea ſuperimpone de menſtruo quinque partes ſui pulveris; digere in B. per tres dies; poſtea per idem deſtilla menſtruum, et per cineres deſtilla, & iterum pone octo partes menſtrui dicti, ut ſuprà, & deſtilla menſtruum per ignem & per cineres, & reitera iſto regimine, donec totus ignis, qui remanſerit ſit tranſactus in cinerem & B. mediante ſuo menſtruo fuerit ad modum olei. Ecce habes fili, elementa ſulphuris ſeparata, purificata, rareficata. Tunc accipe terram illam & cum menſtruo præpara ſublimando, digerendo, quouſq; currat ſupra laminam, ut de aliis dictum eſt: & ſic terra eſt præparata ad opus & argentum vivum de intentione Alchymiſtarum & ſulphur terræ. Ecce habes 4. elementa ſulphuris lunæ ad opus præparata. Tunc oportet Princeps Sereniſſime, terrā ſulphuris auri præparare, ſeparare, ſubtiliare, rarefacere: et modus eſt quod tu accipias ſulphur auri, & ponas in vaſe vitreo, & deſuper de menſtruo cum quo feciſti illud ſulphur, tantum ſui ponderis in B. digerendo, & per cinerem deſtillando ut de albo dictum eſt, quouſque totus aer tranſeat per cinerem. Tunc aerem & menſtruum ſuper terram & ignem ponas, & digere per 8. dies, & in B. extrahe menſtruum in cinere aerem, in arena ignem, quoad poteris, & hoc reitera quouſque totus ignis ſit à terra evacuatus. Tunc habes elementa ſulphuris auri, ſeparata, fixa: & rarifica illa quoad poteris: & fili, modus eſt quod tu accipias aquam quod eſt menſtruum & illam rectifica ſepties ſicut de albo feciſti, & terram quam fecerit, cum terra ponas, & deſtilla per cineres, donec videas quod ex 8. partibus habeas tres: & tunc permitte infrigidari, & ſerva aerem de per ſe. Et frigefacto ſequere tuam deſtillationem ſuper illas duas partes quæ remanſerunt in fundo vaſis, quouſque congelatum habeas in fundo vaſis, vel ad latera alembici. Et iſtud quod abſtraxiſti quouſque congelatus ignis fuit, eſt aer ſecundus, tin-

ctura,

ctura, theſaurus noſter, oleum noſtrum occultum. Tunc illud de per ſe rectifices, & terram quam fecerit in qualibet deſtillatione, pone in igne congelato, in fundo vaſis. Et habes aerem ſecundum purificatum & ratificatum, & elementa ſeparata, præparata & rarificata. Iterũ oportet ut illa diſponas ad opus. Et modus eſt: Accipe ignem congelatum ſupradictum, & ſuper eum ponas de menſtruo 5. partes: & in B. digere, in eodem deſtilla. Et ignem in cinere ponas, & des illi calorem ſolis ingenioſè per duodecim horas, & iterum pone de menſtruo ut ſupra, & digere, deſtilla, & calcina, & reitera per octo vices & erit pulvis rubeus, in quo eſt tinctura. Tunc ſuperpone de dicto menſtruo, quod eſt ſua aqua 5. partes, & pone in B. per tres dies naturales, & in eo tempore ſolvetur. In eodem B. menſtruum deſtilla, poſtea in cinere vel arena deſtilla ignem quem poteris, & iterum reitera, donec totum tranſeat per alembicum: ita ignis qui erat pulvis rubeus, modò fit oleum deſtillatum, & perfectè rarificatum. Modo accipies aerem & ſupra illum 8. partes menſtrui pones, digere, deſtilla & calcina, ut de igne dictum eſt, uſque ſit pulvis: poſtea cum menſtruo ſuo ſolve, digere & deſtilla, uſque ſit oleum, ut de igne feciſti. Tertius aer non indiget præparatione alia. Terram præparabis ut de aliis terris ſulphurum dictum eſt; & in uno genere unies. Ecce fili, habes elementa ſulphuris, ſeparata, lucida, & calcinata & rarificata. Cum quibus opus noſtrum ſive radices incipere poſſis. Quod ſic facies: habeas ℥ 7. de amalgamate facto ex una parte auri, & una argenti, & quinque Mercurii. & pone in vaſe vitreo, & pone in eo ℥ j. terræ ℥ j. ignis rarificati: & totum ſit prius optimè tritum in mortario vitreo; & in eodem vaſe ponas deſuper tantum ſui ponderis de menſtruo cum quo præparaſti & ſeparaſti elementa, & terras elementorum quas junxiſti ſimul, & digere in B. per decem dies: poſtea pones in igne moderatiſſimo ſe ſerratura in cineribus per alios decem dies vaſe bene ſigillato ad congelandum: poſtea auge ignem per unum punctum, & ſpatio 24. horarum totum calcinabis ingenioſè: poſtea aperi vas, & habeas ℥ 6. dicti menſtrui, quas divide in tres partes, & unam partem ſuperfunde dictæ materiæ calcinatæ, & digere, congela & calcina: reitera hoc magiſterium phyſicaliter, donec totam aquam poſueris cum igne, terra, & amalgamate ſimul mixtis; quouſque in pulverem convertendo, tunc oportet te Princeps Sereniſſime, aerem imponere, ut medium habemus lapidis magni & benedicti. Et ſic facies: Recipe aerem ſulphuris lunæ, & ſit ad pondus terræ, ſcilicet terra ſulphuris lunæ, & ſulphuris auri, quas ſimul univiſti, & illud in decem partes æquales divide, & unam partem pone ſuper materiam ſuperius unitam, & phyſicaliter calcinatam: & ponas in B. per decem dies, & totum ſolvetur: poſtea pone in cinere per alios decem dies, & congela. Et poſtea per ſpatium 24. horarum calcina ingenioſè & ſi aliquid ſublimabitur, redde ſuper terram, & tantum reitera, quod totum aerem cum terra calcinata miſceas & unias, & in calcem reducas. Tunc accipe totum ignem ſulphuris lunæ, & divide illam in 5. partes, & pone unam partem ſupra materiam ſive calcem phyſicam jam dictam, & pone in B. per 8. dies: inde extrahe & congela in ſtupha, & ingenioſè calcina, ut ſuprà: & reitera iſtud regimen imbibendo, diſſolvendo, congelando, & calcinando, quouſque totus ignis dicti ſulphuris albi ſit ibi poſitus, conjunctus, & in calcem redactus. Et tunc fili, habes calcem philoſophorum veram, & firmam, phyſicam lapidis albi benedicti. Tunc accipe oleaginem quam ſervaſti, quæ eſt illa quam extraxiſti, quando præparabas terram illam cum menſtruo, pro ceratione ſulphuris lunæ, & incera calcem guttando guttam poſt guttam per duodecim pauſas: poſtea in cinerem ſicca ingenioſè: poſtea iterum gutta & exicca reiterando, donec totam oleaginem ponas. Tunc erit medicina limpida quam per 16. dies diſſolves in B. & per 24. congelabis in ſtupha, donec amplius congelari non valeat. Et prima radix arboris vegetabilis accurtatæ; in unda, alba, & excellens. Modò fili oportet te ipſam rubeam facere. Et modus eſt. Accipe aerem ſulphuris auri, & divide in decem partes, & unam pone ſupra medicinam albam proximè dictam & pone in B. digerendo diſſolve per duodecim dies, in cinere per decem dies congela ingenioſè: poſtea per viginti quatuor horas calcina cum magno ingenio: inde aperi vas, & pone aliam partem, & reitera diſſolvendo, congelando, & calcinando, quouſque omnes decem partes aeris ſulphuris auri cum materia connectas: poſtea accipe ſecundum aerem qui eſt theſaurus noſter, & divide in 8. partes æquales, & cum una parte incera deſuper guttando ſupra cineres, & pone in vaſe ad digerendum & diſſolvendum: pone in cinere, & ingenioſè per viginti quatuor horas calcina. Inde pone aliam partem reiterando totum regimen quouſque totum aerem ſecundum ponas, & in calcem cum medicina dicta calcinata reducas: poſtea accipe ignem rarificatum, & divide in octo partes æquales, & unam partem pone cum dicta materia, & in B. per octo dies digere, & per alios octo dies in cinere exicca, & per viginti quatuor horas ingenioſè calcina: Inde aliam partem perfunde digerendo, exiccando, & ingenioſè calcinando, donec dictas octo partes ponas, & in calcem convertas, & erit ut carbunculus rubicundiſſimus: calx philoſophorum, tinctura firma, Elixir, lapis benedictus, radix arboris accurtatæ rubea. Tunc accipe oleaginem auri quam ſervaſti; & eſt illa quam extraxiſti à terra auri, quando illam præparaſti pro ceratione ſulphuris ipſius: & illam divide in duodecim partes, & cum una parte incera calcem philoſophicam iam dictam (quæ eſt totus lapis, & ſecunda radix arboris accurtatæ) guttatim, deinde ponas in ſtupha ſicca & exicca. Iterum pone aliam & exicca, reitera quouſque omnes duodecim partes poſueris, et in calcem reduxeris. Tunc in B. pones: et in ſpatio 15. dierum ſolvetur, et habebis calcem in oleum, et ſi vis iſto modo, ſcilicet in oleum ſervare, ſerva: ſin autem in ſtupha congela et ſicca: et erit lapis excedens omnem lapidem et rubicundiſſimus: et dicitur ſecunda radix arboris accurtatæ, quam potes in duas dividere radiculas: et ex eis poteris herbulas, ut dictum eſt de prima componere. Sed miro modo et ab alio diverſo, accurtabis per unam viam minerarum, altæ proiectionis et infinitæ multiplicationis, ut tibi oſtendemus clarè: et modus eſt, quòd tu accipias de medicina iam dicta, et ponas ſublimatum Mercurium per viam minerarum uſque facias maſſam frangibilem. Iſto modo: Accipe ℥ j. dictæ medicinæ, et pone in vaſe vitreo cum collo longo: et ponas deſuper unc. 5. de amalgamate facto ex una parte auri et 5. argenti vivi et vaſe optimè ſigillato ponas in igne ſerraturæ, vel carbonibus parvis per ſex horas. Et reſpicias quando videbis eum congelatum ad formam metalli, quam non debes totaliter in metallum trans-

transformare: & per hoc elucidatur tibi cap. noſtri Teſtamenti quod dicit, Non eſſe intentionis quod facias unum fruſtum metalli, ſed ſequere ignem uſque ad alias ſex horas, et videbis materiam in formam pulveris rubicundiſſimi transfiguratam, propter vapores ſulphuris penetrantis amalgama. Fili, per hoc elucidatur tibi cap. noſtri libri 4. Particularis, quod incipit; Incipiamus fili, cum ſulphure facere cineres. Et cap. lib. Lumen Solis, quod incipit: Vapores noſtri ſulphuris penetrant noſtrum amalgama. Et cap. in lib. de Proprietatibus quod incipit: Proprietas noſtri ſulphuris ſive lapidis eſt pulverizando ſuas virtutes multiplicare. Oportet virtutem ſuam iſto modo multiplicare. Accipe unam partem dicti pulveris, & proiice ſupra decem partes amalgamæ factæ ex una parte auri, & 5. argenti vivi & convertetur in pulverem. Etiam de illis decem unam proiice ſuper alias 10. amalgamæ vel amplius Mercurii. Et ſic procedas quouſque videas materiam non in pulverem, ſed in maſſam congelatam; duram & frangibilem. Et de illo facies experimenta; primo de una parte, quod partes convertit in metallum: quia tunc tu vides finem proiectionis, quando convertitur in maſſam frangibilem, ut tibi dixi. Et habeas mentem ſupra quot pondera ſe extendit ille pulvis ſulphuris medicinalis, computando à prima proiectione uſque ad maſſam frangibilem. Tunc accipe illam maſſam frangibilem ultimò congelatam, quam diximus ſulphur ultimum congelatum; & ab eo dividas unciam j. l. 1. ſecundum quod tibi placuerit, & ſerva pro proiectione in tuis neceſſitatibus. Reſiduum verò pones in vaſe vitreo cum longo collo bene ſigillato, & tene ſemper in igne nutritionis; & de 30. in 30. dies dabis illi quinquageſimam partem Mercurii vulgi, & convertetur in maſſam; de qua abſtrahe quintamdecimam partem pro proiectione, & ſupra reſiduum pone quinquageſimam partem ad congelandum in maſſam, & ſic in infinitum facies. Et ſic fili, habes materiam ſulphuream, quæ nunquam deficiet tibi in infinitum. Poteris quidem fili, hanc mineram facere cum ſulphure albo vel rubeo, auri vel argenti, ſine eo quod ſepares elementa; nec facias medicinam ſupra Mercurium ſecundum modum minerarum, quem prius inveniſti quod tibi nominavimus faciendo fragibilem maſſam; & reſervando partem pro proiectione; & in vaſe vitreo aliam partem ponendo ut prius, & cum igne lentiſſimo illam nutriendo & conſervando, & quinquageſimam partem de menſe in menſem dando, & quintam decimam partem pro projectione accipiendo, & modus eſt: Accipe unciam j. auri amalgamatis cum unciis ii. Mercurii vivi: pone in vaſe vitreo cum longo collo: poſt diſſolve ℥. ii. auri cum menſtruo vegetabili magno, vel de minera, & facias per alembicum tranſire, & menſtruum per B. extrahes uſque ad medietatem: poſtea cum reſiduo ponas unciam j. ſulphuris vegetabilis, vel de G. vegetabili ſi cum eo operatus fueris. Tunc extrahe totam aquam per B. & remanebit tibi oleum auri: cum quarta parte ipſius incera amalgama: & in igne per octo dies cum licinio lucernæ congela: poſtea in cinere per unam diem naturalem exicca magis. Et ſic partem poſt partem ponendo ignem parumper augendo: & ſi quid ſublimatum fuerit redde ſupra fæces; donec dictas quatuor partes olei poſueris, ſiccaveris & fixaveris; cum tota materia. Et habebis iterum calcem phyſicam; quam pones ad ſolvendum cum menſtruo in vaſe apto: poſtea congela & ſolve & iterum calcina, & convertes Mercurium in aurum cum altiſſima proiectione. Et poteris cum una alia maneria dicta herbas radicum cum meliori accurtamento componere, & dicuntur cameræ. Et modus eſt, quòd tu accipias menſtruum tibi notum, & in eodem diſſolves ſulphur, & facies per alembicum tranſire. Et per B. menſtruum evacuabis, & ſulphur remanebit ut oleum in fundo. Accipe de eo quantum vis, & pone in cinere in vaſe ſigillato per 20. dies & fixabitur. Incera cum eo ſulphur corporis imperfecti, factum per doctrinam tibi traditam aliorum ſulphurum, & incipit. Recipe calcem cujuſcumque corporis volueris; & habebis medicinam penetrantem & tingentem albam ſive rubeam, & dicuntur branchæ accurtationis arboris. Poteris & in alia maneria magis accurtare; Quòd tu accipias unc. j. dicti olei & ponas cum unc. 7. Mercurii ſepties ſublimati cum vitriolo, & ſemper ſublimes terédo quod eſt ſuperius cum eo quod eſt inferius, donec totum fixetur. Solve & congela & erit tibi medicina convertens. Modò dabimus tibi accurtationem magni trunci arboris vegetabilis lapidis accurtati. Et modus eſt, quod tu accipias aurum; & illud cum menſtruo diſſolvas, ſcilicet unc. iii. & tantundem lunæ ſimili menſtruo diſſolvas: poſtea per alembicum tranſire facias. Tunc totum conjungas; & in eomet diſſolve ℥. j. auri, & ℥. j. argenti, & per 25. dies putrefacias, & per alembicum elementa ſepares, ſecundum doctrinam phyſicalem tibi traditam; Tunc recipe terram, & eam præpara uſque currat ſupra laminam, ut de aliis dictum eſt: poſtea accipe unc. j. argenti, & mediam auri puriſſimi; & amalgama cum unc. viii. Mercurii vivi vulgi; & pone cum eo terram quam ſeparaſti: poſtea pone de aqua ſua quæ eſt aqua cœlica, dividendo eam in octo partes, & ponas unam partem ſupra in B. per octo dies digere: & igne lentiſſimo congela; & iterum pone aliam partem & digere & deſicca: & reitera donec tota aqua ſit coniuncta & amalgamata cum terra. Tunc erit ad modū pulveris ſubtiliſſimi. Tunc accipe aerem lunæ, & divide in octo partes æquales, & unam partem, pone cum materia; & digere per octo dies; & ſicca; & ſublima per diem: & ſi quid ſublimaretur terendum eſt cum materia remanente in fundo. Et iterum pone aliam partem; digere, ſicca et ſublima; ut prius, quouſque aer ſit conjunctus cum materia. Tunc accipe ignem dictæ lunæ; et divides in quinque partes, et unam partem ſuperpone, et digere per octo dies, & exicca, & repone aliam partem, continuando uſque totum ignem lunæ poſueris. Et habes medicinam albam fundentem & penetrantem, & convertentem quodcumque corpus imperfectum in metallum perfectum. Pone illam in vrinali, & habito pondere accipe de aqua ſua ſive de menſtruo rubeo in quo ſeparaſti elementa auri & argenti ſimul. Et iterum divide in duodecim partes & unam pone & digere in B. per octo dies, et ſicca ut ſuprà. Et pone aliam partem continuando quouſque totam aquam imbibas cum materia, et totum in pulverem ſive medicinam convertas tranſparentem. Tunc aerem accipe; et totum divide in decem partes; quarum unam poſt aliam ſuperpone dictæ materiæ; digerendo per octo dies vel decem; exiccando ut ſuprà, quouſque totus aer fixetur. Tunc accipe ignem auri et in octo partes diivde, et partem poſt partem ponas per modum tibi ſuprà annotatumd igerendo, & deſiccando et ſic habes medicinam rubeam accurtatam minori tempore, quam poteris multiplicare per vias ſupradictas. Intereſt modo fili, dicto de trunco arboris accurtationis, dicere de particularibus majoris accurtationis. Et mo-

Et modus eſt, quòd tu accipias aurum & argentum quando ſoluta fuerint, & putrefacta ſine eo quod ſepares elementa, & pones ad circulandum quouſque fixetur: poſtea cum menſtruo diſſolvas uſque ſit oleum. Et cum iſto oleo ſic ſoluto, incera ſulphur imperfecti corporis: Et habebis medicinam albam ſive rubeam ſecundum quod poſueris fermentum. Et fili, fermentum eſt, quòd quando volueris ponere ad circulandum ſolutionem auri, & lunæ ſimul, & volueris quòd ſit album, pone tantundem lunæ ſolutæ in alio menſtruo; & ſi vis rubeum pone aurum. Et ſi volueris perfectiori modo, diſſolve lunam ſive aurum in aqua argenti vivi tibi ſuperius annotata: & in caput; Opus namque margaritarum, ſi vegetabilem operatus fueris. Si verò mineralem, redeas ad practicam Teſtamenti, ut ſupra, & illam mixtionem fixa; diſſolve, & congela; uſque ſit oleum. Fili, iſtud oleum facit tibi miram proiectionem: Et potes eam multiplicare cum ſulphure corporis imperfecti jam tibi monſtrati, cerando, vel cum argento vivo ſublimato ſepties cum vitreolo, ut ſuprà tibi diximus. Et ſic habes totam doctrinam accurtatoriam; magnæ arboris & minoris, ſuis accurtationibus; & cum omnibus radicibus, herbis, truncis, branchis, ramis, floribus, pulveribus, & pulverizationibus; ſive mineris & cameris: & particularibus multiplicatis & fixatis. Modò ad diſſolvendum cum animali procedamus.

De parte Animalis lapidis.

Et fili, eſt alius modus hujus ſulphuris naturæ animalis. In qua eſt ſubtiliſſima ſcientia, ſicut in vegetabilibus: quod facies per modum quem te docebimus & fili, modus eſt, quòd tu accipias urinam juvenum bonæ complexionis, & ponas in vaſe vitreo per quadraginta dies, donec putrefacta ſit. Et fili, per hoc elucidatur tibi cap. noſtri Codicilli tuo Illuſtriſſimo Patri conditum, quod incipit: Vade mecum, de Mercurio philoſophorum, in clauſula quæ dicitur: Recipe urinam Mercurii vivi. Et cap. 3. practicæ ſecretorum naturæ Theoricæ, in cap. quod incipit: Recipe urinam, & pone in vaſe vitreo per quadraginta dies. Et poſtea accipe cucurbitam & ſuperpoſito alembico in B. per ſpatium 40. horarum deſtillabis aquam claram; & remanebit in terra ſpiritus. Exicca bene totum & aquam ſepties rectificabis: & ſal album quod fecerit in qualibet deſtillatione collige cautè, ne aerem ſentiat. Et pone in aqua ſua. Fili, per hoc elucidatur tibi cap. libri Experimentorum in cap. quod incipit: Et ſal quidem cum ſua aqua aſcendit. Ab aere caveas fili, ſi enim aerem ſentiret, totum evaneſceret; poſtea terram & aquam ſimul in B. pone vel fimo per quatuor dies: poſtea in eodem B. aquam deſtilla; & pone iterum ſuper terram; digere & deſtilla iterum ut prius quatuor vicibus. Tunc Recipe aquam de per ſe; & pone in fimo per duos dies naturales. Et in B. deſtilla, & iterum in fimo putrefacias. Et deſtilla, & continua hoc regimen 5. vicibus. Tunc aqua eſt optimè rectificata & limpida. Completo iſto opere, redde aquam ſuper terram & dimitte in fimo; poſtea in B. deſtilla & exicca terram. Et depoſito alembico, & poſito alio cooperculo vel ſigillo, ſublima per viginti quatuor horas naturæ ſulphur animale. Tunc collige illud; & ſuper terram quæ remanſit ſuperfundas aquam ſuam, & pone in fimo, & deſtilla in B. & exicca, & ſublima ut prius, reiterando donec totum ſulphur ſit ſublimatum. Fili, per hoc elucidatur tibi clauſula theoricæ tibi prææallegatæ quæ dicit, Terra quæ remanet eſt damnata, quæ rectificata eſt per nos. Et clauſula in Vade mecum quæ dicit. Pulvis inanis non intrat noſtrum ſecretum. Et in clauſula Teſtamenti tuo patri conditi quod incipit, Partes noſtræ terræ. Fili, diximus tibi cum revelatione omnem modum faciendi vegetabilia ſulphura noſtra, & etiam ſulphur animale cum declaratione totius magiſterii: Nunc cum auxilio Dei elucidamus tibi, quòd una eſt via & modus in animali & in vegetabili nihil variando.

De parte lapidis mineralis.

Nunc ad mineralia procedamus. Et modus eſt quòd tu accipias vitrioli, cinnabrij, & ſalis nitri an. lib. 1. pone in vaſe vitreo, & fac aquam fortem ſicut moris eſt, primò incipiendo igne lento, & fortificando uſque videas aquam deſtillare à duodecim uſque ad quindecim puncta. Et cum aqua fuerit deſtillata, da ignem fortem prout moris eſt in aqua philoſophorum acuta; & ſpiritus minerales intrabunt aquam ſuam. Fili, in hac aqua dicimus B. ſignificare vitriolum, C. ſal nitrum, D. cinnabrium. Tunc accipe aquæ illius lib. j. et in ea ponas lib. 5. de Mercurio quod ſignificamus per D. Et pone in balneo per duos dies. Inde deſtilla in cinere, donec videas cinnabrium facere capillos albos, et incipiat ſublimari. Iterum pone de alio cinnabrio lib. ſemis: et digere et deſtilla ut ſupra, reiterando quinquies toto regimine ſervato. Fili, hanc appellamus aquam calcinativam, quam in principio noſtri Teſtamenti in practica magicæ artis invenies. Tunc divide illam in duas partes, unam partem ſerva pro calcinatione corporum perfectorum: Aliam autem partem pondera, et ſi fuerit lib. j. pone lib. j. vel dimidiam quod ſufficiet, aquæ vitæ ſummæ rectificatæ et acutæ cum ſale tartari vel vini, quod melius eſt. Et teneas vas in manibus, et non ponas in terra, nec alio loco, donec ceſſaverit furor. Et eſt commixtio vegetabilis cum minerali: ſigilla cum cera, et permitte per diem: poſtea in B. pones per duos dies, et deſtilla deinde in cinere. Et habebis aquam limpidam & clarificatam, ponderoſam: quam clarè invenies annotatam in epiſtola noſtræ Abbreviationis, in clauſula quæ dicit: Tunc nota poſt primam calcinationem & putrefactionem, quæ fit per primam aquam bene limpidam & clarificatam. Et in arte Magica, quæ incipit; Cape vegetabilem ignem ſolutum in aqua calcinativa. Tunc pone illam in vaſe circulationis optimè ſigillato per ſedecim dies in B. convenienter; donec reddas & videas aquam bene unitam, & in fundo vaſis ad modum ſalis cryſtallini. Serva eam. Tunc accipe unc. j. lunæ benè copellatæ & cineriſatæ in tenues laminas redactæ; & pone in vaſe vitreo cum longo collo; & ſuperpone uncias iii. de aqua calcinativa ſuperius reſervata: & pone in B. per tres horas. Tunc in eodem B. aquam deſtilla, donec videas quod luna remaneat in colore viridi, & humida & congelata ad modum ceræ. Tunc recipe illam, & pone in igne ſerraturæ; & deſtilla ſpatio duodecim horarum, humorem. Et cave à forti igne, ſed ſit ad modum caloris ſolis, & ſic habebis lunam optimè calcinatam. Tunc accipe unc. iii. aquæ calcinativæ antedictæ, & aquæ limpidæ, clarificatæ & circulatæ, quam ſuperius diximus, G. vegetabile, & menſtruum fœtens unc. j. & unc. j. ſalis vegetabilis: & totum pone in vaſe vitreo optimè ſigillato in B. per duos dies. Et in illo tempore invenies totum vegetabile ſolutum & conversum

verſum in aquam claram, ut eſt tibi annotatum in arte magica in cap. præallegato, quod incipit; Vegetabilem ignem ſolutum in aqua calcinativa: & in cap. quod incipit: Recipe ſal cum aqua. Tunc accipe vas in quo eſt totum, & ſuperfunde ei unc. j. illius lunæ calcinatæ, & tene vas in manibus quouſque operetur ſua propria virtute. Quo facto, pone in B. per 2. dies, & ibi totum vel major pars in liquorem convertitur. Extrahe hunc liquorem cautè per inclinationem, & ſerva in alio vaſe. Et vas in quo remanſit materia argentea pone in igne ſerraturæ, & lentiſſimo igne humorem deſtilla, & cum alio ſervato repone: Et ſupra calcem quæ remanſit pone de alia aqua calcinativa, ſeu G. vegetabili, tres partes ſui, & diſſolve tenendo vas in manibus, & fac per totum ut prius, reiterando, donec totus limus ſit converſus in liquorem. Tunc recipe auri puriſſimi ℥ 1. illud calcinando & diſſolvendo per eundem modum, nil variando, ut de luna feciſti, donec ſit converſum in liquorem ut de luna dictum eſt. Tunc ſi volueris ad lapidem procedere, facias iſto modo: ſi ad particularia, ſuo loco notabimus. Recipe liquoris ſcilicet auri & argenti, & pone ſimul in uno vaſe deſtillatorio, & deſtilla in cinere; & ſi quid remanſerit diſſolve cum G. vegetabili, quouſque per alembicum facias pertranſire. Tunc accipe tuam diſſolutionem, & cum ea pone ℥ i. de G. vegetabili. Et ſi volueris procedere ad album, pone intus ℥ i. lunæ puriſſimæ & totum pone in vaſe putrefactorio in fimo vel B. per 45. dies. Tunc extrahe & ſuperpoſito alembico deſtilla totum quod poteris; & hoc appellamus ſulphur, ut habes annotatum in noſtro Teſtamento, in parte practicali; ubi dicit: Fili, illud ſulphur præparat terram. Tunc iterum pone quod deſtillatum eſt ſuper terram, & digere in B. & deſtilla in cinere totum quod poteris. Inde à deſtillato aquam per B. extrahe, & per cinerem convenientem aerem ſepara; & ignis remanebit in fundo, & dicuntur elementa ſulphurea. Tunc præpara terram cum aqua ſua propria, ut alias terras corporum feciſti; quouſque currant ſupra laminam. Tunc facias amalgama cum una parte argenti puriſſimi, & media parte ſtanni fini; & 5. partibus argenti vivi vulgi. Recipe de iſto amalgamate unc. iiii. & de terra præparata unc. i. & mole in mortario vitreo. Tunc recipe aquam ſuam, & divide in 10. partes æquales, & pone unam partem ſupra materiam & digere in B. per unum diem, & per alium in cinere congela. Et ſuperpone aliam partem digerendo, congelando & reiterando iſto regimine, quouſque omnes decem partes ponas. Tunc accipe aerem, & divide in 5. partes & unam partem ſuperpone materiæ: digere in B. per duos dies, & in cinere exicca per unum diem, & per alium ſublima. Et quod ſublimatum fuerit redde ſuper fæces ſubtiliter terendo & ponendo aliam partem dicti aeris, digerendo, congelando, ſublimando, & reiterando, toto regimine iſto ſervato, quouſque totum aerem poſueris & fixaveris. Tunc accipe ignem, & divide in 5. partes, & procede ponendo unam partem poſt aliam digerendo in cinere, quouſque totus ignis fixetur in materia ſua. Tunc da ſibi ignem in ſtupha ſicca per viginti quinque dies, & dealbabitur. Et procede ad ſolvendum & congelandum, & habebis mineralem lapidem breviſſimo tempore cum tota virtute creatum. Si ad rubeum procedere volueris, loco unc. i. lunę, quam poſuiſti in liquore mixto, quem poſuiſti in putrefactione, cum quo poſuiſti unc. i. de G. vegetabili, pone unc. i. auri, & amalgama. Quod feciſti ex argento, ſtanno & Mercurio, facias ex auro & Mercurio: & in omnibus aliis procedas, ut feciſti in compoſitione lapidis albi, nil variando nec etiam mutando. Potes tamen procedere alia maneria ad rubibificationem huius lapidis albi. Et fili, modus eſt, ut tu accipias tantundem auri quantum tu poſuiſti de argento in lapide, quando diſſolviſti pro lapide componendo. Et pro amalgamate quod ibi poſuſti, quod fuit unciæ iii. ſcilicet illud diſſolvas duplici modo, ſeu iſto modo, quod tu accipias aurum calcinatum, & diſſolve cum menſtruo ſuo minerali ſecundum doctrinam ſuperius tibi traditam, ſcilicet cum aqua calcinativa, & deſtillando humorem: poſtea digerendo, diſſolvendo & congelando, quouſque ſit in liquorem reductum: inde putrefacias & in cinerem congeles: poſt in B. diſſolvas, in 12. partes dividas, & lapidem album cum eo inceres, ponendo partem poſt partem, & digerendo per unum diem in B. & per alium ſiccando in cinere, & ſic procedendo, quouſque omnes 12. partes auri ſoluti cum menſtruo, & cum eo tranſacti per alembicum, ſivè fixatæ ſuper lapidem album, & erit lapis rubeus tingens firma tinctura, convertens in aurum, ut prius convertebat in argentum. Vel hunc breviorem modum compone: Recipe de menſtruo fœtenti, vel de G. vegetabili libras iiii. & pone intus libram, j. Mercurii vivi: & pone in B. vel fimo equorum per 6. dies. Et totum convertetur in aquam: deſtilla per B. & habebis aquam mercurialem verè mineralem: pone in ea uncias iii. cum dimidio auri calcinati cum G. vegetabili, vel cum argento vivo, ut habes in doctrina ſexti Canonis primi libri quintæ eſſentiæ. Tunc totum pone in B. per 3. dies, & totum ſolvetur in oleum rubeum ſubnigrum, pretioſum & permanens: poſtea pone totum in cineres ad fixandum ad 22. dies, & fixabitur ad modum lapidis: & ſi aliquid aquæ ibi remanſerit, evacua per inclinationem, & ſi non ſit curandum diſſolve in B. uſque quo maneat in oleum. Et cum iſto oleo incera lapidem, eum dividendo, poſtea incerando, digerendo, deſiccando, ut cum alio feciſti, & habes totum mineralem lapidem & perfectum. Reſtat tibi modò ponere ſuas multiplicationes: poſtea tradetur tibi notitia de omnibus ſuis particularibus & cùm omnibus ſuis accurtationibus & multiplicationibus. Et modus multiplicationis eſt, quòd tu accipies unciam j. dicti lapidis albi vel rubei, & ponas in vaſe vitreo cum collo longo; & deſuper unciam j. de amalgamate, ſecundum conditionem medicinarum ſivè albæ ſive rubeæ: & vaſe optimè ſigillato pone in igne ſerraturæ, vel de carbonibus parvis per 6. horas. Et reſpicias quando videbis materiam in forma metallina, ceſſa ab igne, quia non debes eſſe intentionis, ut facias unum fruſtum metalli. Et ſi non fuerit in forma metallica, ſequere ignem quouſque habueris tale ſignum, vel quòd fuerit in forma pulveris albiſſimi, vel rubicundiſſimi, ſecundum conditionem lapidis quem tibi propoſuiſti. Et tunc ſignum eſt, quòd vapores ſulphuris penetraverunt amalgama. Fili, hoc habes accurtatum in capite Lumen ſolis, quod incipit: Vapores noſtri ſulphuris penetrant amalgama. Et in libro de Proprietatibus caput quod incipit: Proprietatis noſtri lapidis, præcipuè mineralis, eſt pulveriſando ſuam virtutem multiplicare, & in capite 4. libri practicalis quod incipit, Incipiamus cum lapide facere cineres. Tunc fili, mineras, quæ ad minerale magiſterium pertinent, compones ſuam virtutem multiplicando. Accipe dicti pulveris unam

partem,

partem, ut puta unciam j. vel libram j. Et illam proiice ſuper 10. partes amalgamatis facti ex j. parte lunæ, vel ſolis, & 5. Mercurii ſecundum conditionem pulveris. Et totum convertetur in pulverem. Et de illis 10. partibus, unam ſuper alias 10. amalgamatis, vel Mercurii ſimplicis proiicias, & ſic procedas computando & proiiciendo, quouſque videas materiam, nec in pulverem, nec in metallum converſam, ſed in maſſam duram frangibilem. Et de illa facias experimentum ſcilicet, quòd partes una pars poteſt in metallum convertere. Et iſto modo neceſſario invenies finem projectionis, alias nunquam invenies, niſi prius convertatur in maſſam duram frangibilem, ut tibi diximus. Et habeas menti ſuper quot pondera ſe extendit, ille pulvis lapideus ſulphureus. Tunc accipe illam maſſam frangibilem ultimò congelatam, quam diximus ſulphur ultimò congelatum, & ab illo dividas unc. 1. vel libram 1. & ſerva totum reſiduum, vel totum pone in opere: & pone in vaſe vitreo cum collo longo optimè ſigillato. Et pone ſuper ignem temperatum, quem dicimus ignem nutritionis, ut invenies annotatum in libro de Proprietatibus mineralium, in cap. quod incipit: Nutritur in igne ut ſalamandra, & de 30. in 30. dies da ſibi quinquageſimam partem Mercurii vivi, & convertetur in maſſam, quam poteris extrahere pro projectione, & in tuis neceſſitatibus, & aliam quinquageſimam partem ponere, & ſic in infinitum facere. Ecce fili, habes lapidem mineralem cum tota ſua minerali multiplicatione, quod nunquam deficiet tibi in infinitum. Modò ad accurtationes redeamus. Et modus accurtationis, fili, eſt quod tu accipias corpora ſoluta, & in liquorem converſa per doctrinam tibi datam: & quando fuerint unita, & pulvis facta, ſine eo quod magis deſtilles, & in elementa dividas, ſimul in vaſe vitreo optimè ſigillato in cineribus pones ad ignem convenientem per 22. dies continuos, & ibi rotando totum fixabitur in fundo vaſis. Tunc accipe vas cum tota materia, & pone in B. per 9. dies, & totum ſolvetur in oleum. Et ſic facies ſolvendo & congelando, donec amplius non poterit congelari. Tunc habes oleum pretioſiſſimum, cum quo ſi inceraveris ſulphur Iovis vel Saturni, factum per doctrinam tibi traditam, fixabitur in medicinam penetrantem, tingentem, ſecundum materiam olei albi vel rubei. Poteris etiam aliter multiplicare. Et modus eſt, quod tu ſcias pondus dicti olei: & pro qualibet un. i. ponas un. 7. Mercurii vivi ſepties ſublimati cum vitriolo Romano. Et cum dicto oleo ſepties ſublima, & ſemper quod ſublimaverit ſepties ſuper fecibus reddendo, fixabitur Mercurius in medicinam penetrantem & tingentem. Cuius una pars centum partes argenti vivi retinebit in tinctura firma, & tingens ſecundum conditionem olei. Poteris etiam accipere unc. i. de oleo ſic ſoluto, & ponere in vaſe vitreo cum unc. 100. argenti vivi vulgi, & vaſe bene ſigillato in cineribus calidis per 8. dies tenere, & totum convertetur in aurum puriſſimum vel argentum, ſecundum materiam olei. Potes etiam alio modo hanc medicinam componere: & modus eſt, quòd tu accipias cinnabrium, vitriolum, & ſalnitrum ana, & pone in vaſe cum longo collo, dando ſibi ignem cinerum quouſque tota humiditas exeat. Tunc claude vas cum bombice, & da ſibi ignem per 24. horas, & ſublimabitur ſuper fæcibus una maſſa alba ut nix in forma capillorum. Collige cautè, & imbibe cum oleo tartari: poſtea pone ſub fimo equino per 6. dies, & convertetur in argentum vivum currens, quod tranſiges per corium: poſtea pones tantum ſuper eum de alio argento vivo ſine aliqua præparatione. Pone totum in fimo per 6. dies: inde deſtilla in cinere, & deſtillabit tibi argentum vivum quod poſuiſti in forma aquæ phlegmaticæ, ſerva eam. Tunc accipe quod remanſit in fundo vaſis ad modum ſalis criſtallini, & diſſolve totum cum menſtruo fœtenti in B. per 6. dies. In eodem extrahe menſtruum & remanebit in fundo oleum argenti vivi penetrans & clarum. Ecce habes duas aquas argenti vivi factas per varium modum. Accipe de qua volueris (ſed melior eſt ultima) libram i. & pone intus unc. iii. vel ad minus ii. ſolis vel lunæ ſecundum quod operari volueris: & ponas in B. per 6. dies, & totum ſolvetur in oleum. Tunc accipe corpora in liquorem deducta & mixta, antequam ponas in putrefactione: & ſi volueris operari ad rubeum, pone cum eis unc. i. de G. vegetabili, vel de ſale vegetabili, quod eſt ſal vini, & unc. i. auri calcinati, ut ſupra de ſulphure feciſti, & pone in B. per tres dies, & totum ſolvetur. Tunc pone totum hoc ſolutum cum aqua Mercurii, in quo eſt aurum ſolutum, & ſi volueris putrefacere per menſem philoſophorum, ſcilicet per 44. dies, melius erit: ſin autem, pone vas optimè ſigillatum in Athanor per 22. dies, & totum congelabitur. Tunc auge ignem per unum punctum, & per alium diem da ignem ſublimationis, & convertetur in oleum, & non amplius congelabitur. Cuius una pars centum partes Mercurii, vel cuiuſcumque corporis convertet in verum ſolem vel lunam. Et ſi cum putrefactione proceſſeris, tene viam tibi notam, & eſt nobilior medicina. Hanc medicinam poteris multiplicare ſicut feciſti ſuperius medicinas accurtatas, ſimul incerando ſulphur Iovis vel Saturni, vel argenti vivi ſublimatum cum vitriolo, ut de aliis feciſti. Aliud accurtatorium. Poteris breviori modo hanc medicinam componere, ſcilicet quando habueris lunam in liquorem converſam: Accipe totum liquorem, & pone in duobus vaſis circulationis, ita quòd roſtrum unius intret roſtrum alterius: & pone cum eo liquore ℥ vi. de G. vegetabili, vel de aqua vitæ ſimplici acuta, cum ſale tartari vel vini, & pone in igne cinerum per 22. dies, ſi fuerit ad rubeum: ſi fuerit ad album, per 10. dies & ibi rotando fixabitur in fundo vaſis. Diſſolve & congela uſque amplius nolit congelari, ut ſupra dictum eſt. De iſto oleo potes centum partes Mercurii retinere per 8. dies in igne lento, ut ſupra dictum eſt: vel potes incerare ſulphur Iovis vel Saturni, vel fixare argentum vivum ſublimatum cum vitriolo, ut ſupra dictum eſt. Et eſt alius modus brevior, ſcilicet quòd tu accipias aquam factam ex vitriolo, ſalenitro & cinabrio, vel ex duabus vitrioli partibus, & una ſalis nitri tantum: & poſtea eam acuas quinquies cum cinabrio ut de alio ſulphure vegetabili dictum eſt. Tunc accipe de iſto G. vegetabili, ſive menſtruo fœtenti uncias iv. & de aqua vitæ rectificata & acuata cum ſale tartari uncias iv. ponas ſimul in uno vaſe, & deſtillabis in uno vaſe in B. per 9. vices. Et in iſto tempore convertetur totum in unione una, ſicut gelu aut glacies. Pone intus unciam 1. auri calcinati, & pone in B. per tres dies, & totum convertetur in aquam claram. Pone in cinere ſicco per 20. dies, & erit converſum & fixum in medicinam. Quam ſi diſſolveris & congelaveris, una pars cadit ſupra 30. lunæ in verum ſolem. Et ſi volueris hanc medicinam per aliam facere viam: Accipe tantum de menſtruo minerali puro, id eſt, de aqua forti ſuperius dicta, acuata decies cum cinabrio, & ponas, intus aurum, & dimittas in putrefa-

ctione per 20. dies, & totum ſolvetur. Tunc extrahe aquam per B. quouſque remaneat in quantitate auri tibi poſiti. Congela in cineribus vaſe ſigillato: poſtea aperi vas, & pone de ſuper aquæ eiuſdem conditionis cum prima, in quantitate pulverum, ſeu rei congelatæ, & in B. diſſolve, & in cinere deſtilla: & ſic procede toto regimine obſervato uſque ad 10. vices: & ſic habebis medicinam merè mineralem, veriſſimam, quam poteris brevi tempore complere, ut habes annotatum in epiſtola, abbreviatoria in clauſula quæ dicit: Iam nota poſt primam calcinationem & putrefactionem, quę fit per primam aquam bene limpidam, & clarificatam 20. diebus: minori autem tempore non poteſt fieri. Et in fine huius clauſulæ ubi dicit: Hanc medicinam in 8. diebus ad maximum complere poteris. Multiplica eam vel incera cum ea ſulphur Iovis vel Saturni, vel ponas ſupra Mercurium, ut de aliis dictum eſt. Ecce habes totum mineralem lapidem cum ſuis particularibus accurtationibus. Sed nota, quòd iſtum lapidem poſſumus etiam aliter componere, ſed maiorem: & eſt modus, quando habes corpora ſoluta, unumquodque de per ſe iam converſum in liquorem, pone unciam i. de G. vegetabili, & unciam j. lunæ finæ, & partes 12. de aqua vegetabili, & putrefacias de per ſe, & ſepares elementa ab unoquoque de per ſe, poſtea unias terram; & præpares ſimul prius cum aqua lunæ ſeparando eam per B. ab aere & igne, quouſque fit pulvis albiſſimus: poſtea præpares cum aqua rubea, ſcilicet cum aqua ſolis, quouſque ſit diſpoſita ad ſublimandum, quod cognoſces quando ſuper laminam ignitam evolat in fumum: poſtea ſublimabis & ſublimabitur album ſulphur; & rubeum remanebit in fundo. Tunc proportionabis terram ſive ſulphur album cum amalgamate facto ex luna & Mercurio & Iove, ut ſupra feciſti in alio modo compoſitionis huius lapidis. Et ſuper hoc fixabis elementa ſua alba, imbibendo, digerendo & deſiccando, ut in ſuperiori doctrina tibi traditum eſt: Et tunc ſulphur rubeum quod remanſit in fundo vaſis conjunges cum amalgamate facto ex auro & Mercurio, & proportionabis, ut ſupra in albo feciſti: & elementa ſua rubea fixabis ſupra corpus, & cum ſua oleagine fixabis & cerabis, ut diffuſam habes doctrinam in ſuperiori parte. Et habes lapidem mineralem album & rubeum per alium modum compoſitum: quem poteris multiplicare per modum minerarum, ut ſupra te docuimus; & modum tibi clarum dedimus. Sic habes totam doctrinam chymicam, tam vegetabilem animalem, quàm etiam mineralem cum omnibus ſuis circumſtantiis diffuſam abſque dubio: per quam pervenies ad iſtud ſecretum & effectum altiorem, ad quem pauci operantes poſſunt pervenire, nec potuerunt noſtris diebus, & hoc vocatur donum Dei, eò quod ſicut Paulus Apoſtolus inquit: Hoc donum non conceditur niſi diligentibus, à quo cuncta bona procedunt, ut Iacobus Apoſtolus teſtatur: Quod omne donum optimum & bonum de ſurſum eſt deſcendens à patre luminum, apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis adumbratio, & qui timet Deum faciet bona. Ergo non diſpones animum tuum in vanis rebus, nec in perverſis cogitationibus; dum gratiam Dei conſequi volueris: Quia maximus Deus ſuperbis reſiſtit; humilibus verò dat gratiam & gloriam. Cui laus & gloria ſit in ſempiternum. Amen.

TESTAMENTI NOVISSIMI RAIMVNDI LVLLI de Practica.

LIBER SECVNDVS.

Fili, ad componendum dictam medicinam matrem & Imperatricem omnium metallorum & medicinarum, oportet te habere tres fornaces, Vnam ad calcinandum, & deſtillandum per cineres, aliam ad inhumandum per balneum, & aliam, quæ ſit præſto ad opera interrupta, ſcilicet ad corrigendum errores, ſecundum quòd tibi ſignum naturæ monſtrabit. Et debent eſſe furni rotundi ab intra, & cum tribus mediis factis ac oſtiis terræ, & ſolaris terræ, quæ ſuffert ignem, ruptis in medio, totum in rotundo ad quantitatem coronæ unius Clerici, vel ad longitudinem digitorum quatuor per talem modum, quòd poſſit cooperiri & aperiri: & quum neceſſe fuerit, cum ſuamet petia, & ab uno medio ad aliud ſi medius palmus benè longus, & quodlibet medium habeat ſuam portam, quod poſſit claudi & aperiri, ſecundum diverſitatem focorum; & ſint omnes ſimul conjuncti, unum poſt aliud, ut longitudine; & in furno in medio fac unum conditum in quolibet de ſuis mediis ad finem, quod poteſt id recipere calorem aliorum per ſurſum & deorſum, & quod prædicta conducta inferius contra ſolaria & quod poſſit claudi & aperiri, quando fuerit neceſſe; & habebis fornaces perpetuas, ad continuandum ignes diverſos, quos medicina adhibet in finem illius: & quando volueris aliquid facere, apta tuas fornaces, ſecundum quod res requirit, vel in Balneo, vel in cineribus, vel in igne flamineo. Quia in balneo diſtillamus aquas, in cineribus ſeparamus noſtra aerea, & calcinamus terram in forma aquæ claræ: & in igne flammæ fixamus ſpiritus, quia eſt opteticus. Et iſte eſt, qui dat medicinæ potentiam actualem ad omne, quod ipſa facit. Et ſi pendente magna medicina, vis philoſophari, in ea practica, oportet te habere furnellos parvos ſolummodo de uno medio: quia medicinæ particulares, non requirunt tot diverſitates digeſtionum, niſi ſolummodo res, quæ fieri poſſunt in dictis fornacibus, ſicut poſtea dicemus. Et hoc eſt magna habituatio lætitiæ, ad digerendum ſpiritum in omnibus operibus noſtris, ad habendum patientiam in tarditate decoctionis magnæ medicinæ, quia non ſtando ocius, poteris facere multa alia.

De Vaſis.

Fili, tu debes intelligere; quòd ad componendum omnes medicinas; non indiges niſi forma unius vaſis, quod eſt de tribus fruſtis, ſcilicet, de uno coopertorio; & de uno alembico, & de una cucurbita. Sed illud accipit differentiam nominis ſecundum diverſitatem ſuæ operationis: quia quando eſt pro intentione diſſolvendi, dicitur diſſolutorium: vel putrefaciendi, dicitur putrefacto-

factorium : diſtillandi, dicitur diſtillatorium cum ſuo alembico: vel ad calcinandum, dicitur calcinatorium, & mortificatorium: vel congelandi,& dicitur congelatorium,& reductorium, Sublimatorium, adiutorium, vivificatorium, ceratorium, & inhumatorium, putrefactorium, attenuatorium, condenſatorium, &c. Et ſemper non eſt forma, niſi unum ſolummodo. Sed quælibet medicina requirit ſuum vas formatum, ſicut dictum eſt de vitreo cum ſuo coopertorio, & cum ſuo alembico.

De Medicinis.

Fili, quando nos dicimus in iſto capitulo medicina, hoc dicimus per intellectum ſimplicis per ſe, & compoſiti per ſe, ſine coniunctione aliorum elementorum, & ſic de quolibet aliorum elementorum compoſiti, ſicut eſt lapis, qui eſt creatus de duobus ſimplicibus elementis, ſcilicet de terra & aqua; vel elixir, quod factum eſt de compoſitis & ſimplicibus, & de compoſitis, ficut de ſulphure, & de fermentis: & de ſimplicibus, ſicut aqua & aere. Et ideo fili, cum aqua præparatur, indiget uno proprio vaſe facto, ſicut ſuperius dictum eſt, ſicut medicina ſimplex, & aer ſimiliter, ſic de aliis elementis, & medicinis ſimplicibus. Quare tibi manifeſtetur, quod duæ res poſſunt ſimul fieri in uno vaſe & tempore. Noli ſucceſſionem vel moram ſeu longitudinem temporis propter defectum vaſis ægre ferre, quia aliquando duo ſimul potes facere, aliquando tria, quod tu non poſſes facere, ſi eſſes in penuria vaſorum, quæ omnia ſunt unius formæ, & illa forma ſufficiat tibi ad componendum & ducendum ad finem realem medicinam.

Cap. I.

Quomodo debes intelligere elementa.

Fili, ita debes intelligere, Elementa ſunt omnia compoſita, quia natura non debet ſuſtentari, niſi in materia ſimplicis compoſiti, cum aliis elementis compoſita, de materia fina & clara elementaliter per virtutem elementativam, in qua ſuſtentatur virtus vegetabilis. Quapropter fili, noſtra elementa ſunt in quolibet illorum; & quolibet illorum eſt in forma circuli & circulatur curſibus ſimplex mixtum. Fili, modum cuiuslibet elementi nos accipimus per rationem ſuæ terminatæ proprietatis, ſicut aqua per ſuam frigiditatem, & ignis per ſuam caliditatem, & ſic de cæteris. Ad hoc per reſpectum ad talem determinationem vocamus nos corpora, animalia vegetabilia, & mineralia elementa, quodlibet ſecundum dominationem elementi, quod dominatur in quolibet ipſorum. Et propter hoc, quod ſucceſſivè ſunt naturaliter generata ſecundum gradualitatem ſuæ diverſæ ſimplicitatis & groſſitiei mediocritatis accipientes diverſas formas, & diverſa elementa. De quibus nos vocamus elementa, & maximè corpora mineralia, quia quælibet una pars eſt ſimilis alteri in ſuo toto. Et propter hoc noſtra medicina vocatur ignis: quia determinatè ipſa habet complexionem ignis, non obſtante, quod ſit compoſita ex compoſitis elementis, & contemperata cum qualitatibus contrariis, & quia unum compoſitum eſt ingreſſivum in aliud, accipit formam homogenam per variam mixtionem, quæ dicitur unio alteratarum, quæ penes ſe habet mixtibilitatem, cauſa veniendi ad compoſitionem, cum poteſtate ſuarum rerum alteratarum, ſcilicet elementabilitatem & vegetabilitatem. Tunc igitur perficitur circulus ſphæricus cum quatuor circulis ſphæricis, qui faciunt quadrangulum, quando erunt diverſificati, ſicut iſtæ figuræ tibi demonſtrant hic.

Cap. II.

Quomodo intelligere debes elementa.

Quare fili, intelligere debes, quod noſtra elementa ſunt compoſita, & elementata: quia in noſtra terra eſt ignis illuminatus, & ideo eſt ipſa elementata per complexionem ſibi appropriatam ex parte ignis: & ſimiliter ignis & aer in ipſa continentur, & tamen illis participant ſecundum magis & minus, & proprietatem ſuarum extremitatum. Et ſic eſt de aliis elementis: quia in noſtra aqua eſt ignis, & aer in terra. Sed ignis ad magis profundum omnium ſuarum regionum, requieſcit magis remotè, quàm facit terra & aer. Et propter hoc iſtum ignem nos multiplicamus, cum certa ore aliorum, & iſtum contemperamus cum frigiditate aquæ, & fixamus in humido aquatico, quod eſt materia ſulphuris: quia humidum eſt materia noſtri ignis, ſicut oleum eſt luminis, quod ardet in lampade, & cum tali materia fili, augetur & augmentatur noſter ignis, quouſque ſit ſulphur: quia ignis terræ, qui comburit & ardet manum, mutatur in ſubſtantiam aquæ Mercurialis, & fit ſulphur non ardens, per temperatam frigiditatem aquæ incombuſtibilis: Et poſtmodum convertitur in ſubſtantiam aeris, quando ponitur in fuſione. Et iſte eſt noſter ignis, quem tu debes infigere per certa regimina reductionis in materia humida, quæ eſt terminus ad deducendum in materiam ſecreti ſulphurum per humidum radicale: quia quantò tu magis occultas in ſubtili materia, magis ſuum humidum radicale multiplicatur, tantò magis operatur ſuum humidum radicale: & quantò ſua materia eſt magis ſubtilis, & magis occultè penetrat, cum firma radioſa alteratione. Propter hoc fili, ſit tibi dictum aviſamentum huius naturalis operationis, quæ debes gubernare cum longa mora. Quare in pluralitate temporis coniungitur pluralitas partium in unam ſubſtantiam, in qua eſt unita, quam potens virtus, quæ eſt tota eſſentialiter compoſita de igne compoſito, cum humido radicali. Et ideo cum ſit ignis compoſitus ex pluribus partibus ignitis, habet poteſtatem ignibilem ad igniendum alias partes: & cum illæ partes ſint ignitivæ, ſunt colorativæ, quæ habent poteſtatem colorabilem ad colorandum & tingendum alias partes. Et dependet colorativum de ignificativo, & de ignificabili colorificabile, & de ignificare venit colorificare. Et hoc eſt, quod noſtra tinctura non eſt niſi purus ignis compoſitus ex multis partibus coeſſentialibus coniunctis in unum per artem claram & ſcitam: Unde dicimus, quod noſter ignis facit in una hora, quod Sol, & Stellæ faciunt in numero mille annorum. Conſidera ergo fili, & intellige, quomodo & qua via noſter ignis nutritur & creſcit, quouſque veniat ad illud poſſe, per quod oſtendit virtutem ſulphuream per ſuam proprietatem, quæ congelat omne argentum vivum. Fili, accipe extremum ſpirimentale A. ratione Philoſophiç noſtræ, quę docet potentiam in noſtro magiſterio, quod ſicut calor naturalis ſimplex terminat ſuum humidum radicale ſimplex digerendo & congelando illud ſecundum ſubtiliationem tibi limitati ad propor-

proportionem virtutis caloris naturalis digerentis, ſicut manifeſtat primum regimen reductionis in ſubſtantia ſulphuris, ſicut calor congelatus & multiplicatus in humido maturato, digerit, & maturat, & congelat naturam aridam argenti vivi vulgaris compoſitam materiam in forma metalli. Unde fili, multiplica ignem in ſubſtantia ſubtili argenti vivi, & congelabit id omne compoſitamentum, quia natura demonſtrat, quod natus infans vel puer lactens non poteſt capere cibum magnum, niſi per calorem naturalem matricis non digeratur, niſi prius coquatur & ſubtilietur, & in ſuccum lactis convertatur, quod eſt cibus & proprium nutrimentum infantis. Et hoc requirit fili, naturaliter natura in ſuis propriis actionibus jam nutriendum fœtum factum ad finem, quod hoc non potuit capere in cibo groſſo, quod attrahat & ſugat in ſubſtantia lactis, quouſque nutritus poſſit capere cibum groſſum. Fili, tuum ſpeculum ſit generatura, & mutatio infantis humani, ad creandum noſtrum lapidem. Et hic jacet totum ſecundum ſanitatem, ad quod quilibet bonus philoſophus debet ſuum intellectum dirigere.

Cap. IV.

Annunciatio elementorum & notitia illorum, argentum vivum philoſophorum.

Fili, noſtrum argentum vivum, vel pars illius eſt aqua diſtillata à terra ſua, & terra ſimiliter eſt noſtrum argentum vivum animatum: & anima eſt calor naturalis, qui ſtat colligatus in prima eſſentia elementorum argenti vivi. Quare te ſcire facimus, quod aqua debet habere modicum de hoc calore, aliter non eſſet animata. Et ad hoc faciendum habemus elementativitatem, quæ elementat & animat elementa, complacente ſolutione & putrefactione, quæ naturaliter naturali calore penetrante omnes partes elementales diffundit per totam naturam eſſentialiter, & diffuſe ligatur cum dictis partibus eſſentialibus, per partes minimas ad finem, quod in ſeparatione elementorum trahitur per diſtillationem. Et materia cuiuslibet elementi manebit animata ex igne naturali, qui eſt calor vivificativus, de quo omnia elementa exuberantur. Et quanto gravius aqua diſtillata fuerit, tanto magis ipſa erit ligata cum partibus eſſentialibus argenti vivi, quibus eſt copulatus calor naturalis, ſicut apparet in oleo & in rebus calidis liquidis. Quare fili, conſidera differentiam, quæ eſt inter aquam & oleum, quia viſus demonſtrabit diſſimilitudinem, non per ſuam ſolam ſpeciem, ſed per ſuum effectum, ſi ſcis, comprobare per intellectum, ſi theoricus es in noſtro magiſterio. Cum igitur una pars caloris naturalis ſeparatur à maiori virtute, cum ita ſit, quod ipſa perdatur in ſua fluxione à calore naturali, & à ſuo proprio & connaturali humido. Sed cum alia vice ibi reducitur, per conjunctionem illam recipit corpus cum magno appetitu, per confortationem & reſtaurationem integram. Et ſic ſimul coniunge cum ſulphure, & humiditatem tunc ſuâ ſimili humiditate: quia virtus ignis materiæ multiplicatur in ſe, ratione ſuę eſſentiæ & ſuę naturæ: quia facit humidum radicale totũ novum, ſicut per experientiã leviter tibi poteſt monſtrari lapidis Lunariæ magnæ. Similiter poſt ſeparationem elementorum, cum ſemper habeat appetitum ad humidum proprium, cum quo calefiat calor naturalis, & in quo imprimit ſuam formam, & ſuam ſimilitudinem. Videas ſuper hoc, quod materia, in qua calor debet operari, & imprimere ſuam eſſentiam, ſit bene ſubtilis ad finem, quod totum poſſit fieri ignis & humidum radicale, & materia ſubtilietur per decoctionem longam & ſuavem, cum regimentis contrariis, quæ ſunt operationis naturæ. Fili, intellige hic, quod duplicem calorem oportet te habere ab igne communi, ſcilicet humidum colligans, & coniungens cum nutrimento ſpiritus, & ignem ſiccum diſſolventem & deſtruentem phlegma, poſt condenſationem ſpirituum terminatorum per ignem humidum.

Cap. V.

Quomodo debes intelligere actus ad contemperandum elixir, & de contemperatione veri elixiris.

Fili, tu debes ſcire per intentionem ad contemperandum Elixir tuum, quod omne temperamentum eſt conſtitutum per primas qualitates ligatas in immediatis eſſentiis: quia te oportet in illis ipſum attemperare per confortationem, quia ſic vult natura. Sed cum tu potes videre, quod propriè quantitates non poſſunt haberi niſi ſub forma ſubſtantiali, & compoſita viſibili, tibi expedit, quod ſubſtantia cuiuslibet elementi non turbetur in tempore medicinæ per quantitates alterius, quæ ex illo met per defectum præparationis, & ſubſtantia cuiuslibet elementi ſit medicina ſubtiliter depurata ad finem. Quare manifeſtum tibi ſit, quod in aqua eſt aliquod de terra indigeſta, quæ dicitur ſuſtentatio ſpiritus, poſt ſuam præparationẽ malè rectificabitur propter hoc, quia ipſa habebit in ſuo ventre de quantitate ſicca, quæ eſt prima qualitas terræ, & per illam conturbabitur lapis frigidus, ad faciendum ſuam actionem: & ſic eſt de aliis elementis. Videas, quare per defectum præparationis ſiccum non confundit humidum, nec frigidum ſiccum, nec humidum frigidum, nec frigidum humidum, nec humidum calidum, quia aliter lapidem non poteris temperare, nec illum ducere ad certum gradum ſpecificè. Cum tibi expediat diviſibiliter quod tu ſcias, quantum debes ponere de quolibet elemento. Et ideò, quando elementa rectificantur cum gradibus ſeparationis, hoc facimus ad finem, quod quatuor qualitates elementales, & quod quilibet illorum ſit fortis ſecundum quantitates elementi ſui tantum quantum eſt poſſibile: quia de quatuor qualitatibus excellentibus oportet, quod contemperes lapidem. Et dictæ qualitates excellentes non inveniuntur niſi in ſimplicibus elementis, & elementa ſimpliciantur per vim præparationis ad finem, quod quantitas unius non impediatur per quantitatem alterius. Et ab illius reſultat temperamentum ſecundum confortationem vel debilitationem, quæ fiunt per viam reductionis. Et ſic ligantur iterum elementa, & fiunt quaſi aqua compoſita, quæ continet in ſe omnia quatuor elementa præparata, quæ aqua fixatur per minimas partes, & congelatur in ſuo fine per modum reductionis, & per talem modum elementa contemperantur cum minima actione qualitatum contrariarum, & reſultat unum compoſitum complexionatum, in temperamento calidi & humidi, frigidi & ſicci. Attamen prius cum frigido & humido, & poſt per illum eſt magis humidum & calidum, quouſque venit, quod elixir ſit cum nobili temperamento.

De

Cap. VI.

De tribus inſtrumentis, ſine quibus opus non poteſt fieri.

Fili, in hac arte debes conſiderare tria ſubjecta inſtrumentalia, ſcilicet vegetabile, quod eſt principale mutuativum omnium ſubſtantiarum, & elementale, quod eſt principale mixtativum elementorum, & inſtrumentalitatum: quoniam ſine illo alia non poſſunt eſſe, quia omnia iſta tria requirunt, quod ſint univerſaliter in materia, ex qua fit noſtrum magiſterium, quia ſi vegetativum non eſſet in materia, non poſſet tranſmutari, ſicut natura requirit, ſecundum ſua organica inſtrumenta. Fili, principalis & nobiliſſimus effectus huius inſtrumenti eſt ignis naturalis, & ſi elementativum non eſt ibi, elementa non poſſunt miſceri cum bona elementatione. Et ſi aqua non elementatur de aliis elementis, & ſpecialiter de terra, iam iſta non poterit cibari, nec per conſequens habebit ſubſtantiam ad conſtituendum: nec inſtrumentum vegetabilitatum habebit ſubſtantiam, quod poſſit mutare. Et per hoc potes intelligere quod in omni nutrimento parum proſunt ſimplicia elementa, cum manifeſtè tibi natura oſtendit, quod elementa quæ ipſa miſcuit cum ſuo inſtrumento elementativo faciunt naturales effectus per ſuam mixtionem. Et ſimiliter quantum ſequitur naturam, tibi oſtendit practicam, quòd melius & citius operantur & faciunt multos effectus elementa mixta, quàm faciunt ſimplicia, propter hoc, quod elementa mixta manent in primis eſſentiis elementorum, & de illis cibantur omnia per virtutes ſuorum inſtrumentorum, & ſic ligantur ſimul, quia maior pars unius ligatur cum maiori parte alterius, omnes inſimul alterantes ſe per ſuas proprias qualitates. Sed illa colligatio, fili, fit in diverſis proportionibus, ſicut tibi dicemus per capitulum ſuccedens, & diximus in capitulo ſuam animationem, vel de ſua animatione, & in capitulo immediatè præcedenti. Patet, quod requiritur, quod materia non ſit vacua tali inſtrumento vegetativo, per quod talia debent elementari. Et inſtrumentativum non eſt in elementandum elementa ad intrandum compoſitionem ſulphuris mediante inſtrumento vegetativo. Et ſic tibi manifeſtetur, quod unum non poteſt eſſe ſine alio, ſemper cum differentia ſucceſſivorum operatorum; quia quando volumus ponere inſtrumentalitatem in materia, nos vadimus ad regimen diſſolutionis, quod ſuperius tibi dedimus. Et hic incipis videre elementalitatem & inſtrumentalitatem. Et quando volumus quòd ipſa elementet ſua elementa, nos vadimus ad ſecundum regimen reſolutionis, & ſtatim hic incipit naſci vegetativa, quæ eſt cauſa tranſmutandi & elementandi elementa cibata per elementativitatem in ſulphur, per operationem tertii regiminis, per quam fit congelatio naturæ. Fili, cum materia ex qua id creatum, quæ dicitur argentum vivum, eſt parva & prima materia metallorum, in qua materia ſunt univerſaliter omnia tria inſtrumenta infixa per virtutem dictarum operationum, quæ habet poteſtatem tranſmutandi unum metallum in aliud, cum perfecta & minerali tranſmutatione, & ſuper hoc dixerunt aliqui Ariſtotelenſes philoſophi, quòd impoſſibile eſt tranſmutare ſpecies metallorum niſi primò reducantur in ſuam primam materiam, vel naturam, cum omnibus ſuis inſtrumentis, & quod dicta prima materia imminuta in illis, & per quæ faciat artificialiter artiſta ſuas tranſmutationes, per reſpectum ad naturam. Propter hoc habemus à natura tria nobilia regimina operationis, per quæ cauſamus omnia tria inſtrumenta, quæ mutant materias in hoc, quod diximus.

Cap. VII.

Colligatio fit in diverſis proportionibus.

Fili, colligatio vel mixtio elementorum fit in diverſa proportione, ſecundum proprietatem cuiuslibet elementi, per talem modum, quod cuilibet elementorum ſit ingreſſum per elementativitatem, in quodlibet elementatum. Semper in actione unum elementum eſt magis forte quam aliud in ſuo mixto: & hoc eſt in omnibus mixtis & elementatis. Quia elementare non eſt aliud quàm miſcere, ſervata tamen diverſitate ſuæ differentiæ. Et iſtas colligationes factas in diverſis proportionibus nos vocamus numeros: quia per illos elementa ſtant ligata in elementatis. Et ideo, operatio quæ fit per actionem aliquando invenitur ignis elementatus, nimis activus, propter hoc, quod de humido, cum quo eſt ligatus, habet adhærentiam, & cum illo, de quo exivit, quod non haberet ignis per ſemetipſum, & per terram vel de terra: cum qua eſt ligatus ad motum deorſum continuè, in hoc, quod corrodit, & per humidum aëreum habet nutrimentum, ſicut iam diximus in capitulo, & in multis aliis. Et totum hoc poſſet habere ignis ſimplex. Et ideò ignis inextinguibilis eſt, eo quod ſit ignis ſimplex. Sic fili, eſt de frigiditate aquæ, quæ continetur per ſiccum terreſtre, quando locus eſt ibi apertus ad finem, quod iſta poſſit intus intrare ſuum ventrem in loco ſpiritus aërei. Attamen ipſa acuitur per acuitatem ignis ad penetrandum, & quando eſt intus corpus, ipſa eſt magis apta ad infrigidandum illud & indurandum cum tota mixtione. Et hoc non poſſet facere aqua ſimplex: per talem modum eſt de ſicco terreſtri, quia id non poſſet intrare ad deſiccandum & congelandum corpus humidum, ſi iſtud non haberet adhærentiam & acuitatem aliorum elementorum ſicut apparet per noſtrum lapidem ſulphureum propter hoc ſit tibi data in clara notitia cauſa, quare & quomodo dictus lapis oportet ut creetur ex quatuor elementis rotatis in quatuor circulis ſphæricis ligatis cum ligamentis cathenarum deauratarum, ſicut ſua actio tibi poteſt manifeſtare cum clara experientia. Et quia talem actionem non ſimplicia elementa vocaverunt antiqui philoſophi dictum colligamentum, mixturam mineralem, per quam reſultet quædam alia virtus ultra tria inſtrumenta quæ, ſuperius diximus in elementato: quare dicimus ad finem, quod in temetipſo recolligas omnes virtutes, quæ cauſantur in compoſito, quod ipſæ ſunt quinque in numero, ſcilicet actio ſimplex cuiuslibet elementi, quæ aſſentitur, eſt magis illi propinqua ſecundum naturam, & iſta eſt inſtrumentalitativa: ſecunda eſt virtus proportionis mixturæ. Tertia eſt virtus, quæ adiuvat actionem mixturæ elementorum, per quam cum dictis elementis conſtituunt mixtum, & iſta vocatur elementativitas. Quarta eſt virtus cœleſtis: & quinta eſt virtus inſtrumenti vegetabilis. Per iſtas quinque virtutes fili, conſtituitur & formatur actio in noſtra medicina. Et eodem modo locus vaſis mineralis cum adjutorio illius ſemper cum ſua natura non intrat in medicina ſolummodo

do eſſentialiter, ſicut faciunt dictæ quinque virtutes. Fili, quando nos dicimus virtutem cœleſtem, intellige virtutem ignis communis, quæ debet movere inſtrumentum vegetabile, quod eſt intus materia formativum & ſigillativum tantum quantum eſt bene formatum per ignem communem per reſpectum ad naturam: Et ignis communis eſt formatus & gubernatus per ſapientem practicam humido per reſpectum ad virtutem cœleſtem, & ſic nos volumus philoſophicaliter, ſecundum quod ſua actio requiſivit in noſtro magiſterio.

Cap. VIII.

Quomodo debes conſiderare ſubiecta cum quatuor conditionibus.

Fili, ſubiecta capiuntur in hac arte dupliciter, ſcilicet pro inſtrumentis, ſicut ſuperius nominavimus, per quæ noſtrum magiſterium adimpletur. Alia ſubiecta inſtrumentalia non pertinent niſi ad res vivas, quæ ars non poteſt retinere propter raritatem materiæ ſuæ: & ideo illa vivaciter generare, ſi intellectus non ſupplet cum ſubſidio aliquorum ſpermatum divinorum; ſuppleat per ſcientiam naturæ ſtellatæ organiſantem per harmonias cum inſtrumento ſenſualitatis, quod per artem experientiæ ſe totum declarat, natura coadiuvante à ſupernis per aliquas multas vices, in tantum, quod loqui certas res & moveri faciebant cum aliquibus virtutibus infuſio & monſtrum ſupernæ influentiæ, ſicut faciunt lapides verba, & herbæ, in quibus multa virtus influit, & naſcitur per quintam eſſentiam ſupernæ naturæ matris. Et naturæ infimæ, per ſuos bonos motus, & ſubtiles mixtiones, unde virtutes cauſantur in materiis ſimplicibus ligatis cum groſſis, ſecundum intellectum ſpiritualem ſupernæ naturæ, quæ facit poſtmodum miracula: ſicut dicemus cuilibet bene intelligenti in volumine ſenſibilium. Debes intelligere per alium modum ſubiecta in loco materiæ, in qua ſtando ſua dicta inſtrumenta, quæ ſunt tranſmutamentum illius ſecundum ſpecialem differentiam ſuæ propriæ & naturalis concordantiæ, & determinatio dictæ materiæ. Et ideò fili, dicimus tibi, quod tu debes conſiderare modum iſtorum ſubiectorum tantum materialiter, quantum inſtrumentaliter cum quatuor conditionibus uſque ad finem, quod per illa movetur intellectus habituatus, & conditionatus ad diſcurrendum dicta ſubiecta materialiter & inſtrumentaliter ſua elementata ad ſimplicitatem groſſam materialiter, & ſic etiam ſublimare inſtrumentalia omnia ſimul cum materialibus. Et hoc ſecundum quodlibet ſubiectum tam materiale quam inſtrumentale, ſtat ad conditionatum per ſuam eſſentiam, & per ſuam naturam: quia ſubiectum materiale & inſtrumentale, quod eſt leo viridis, habet unam conditionem intra ſe, & aliam in fumo gelato: habet conditionem in leone viridi, dominatur ſubiectum materiale, ratione ſuæ groſſæ ſubſtantiæ, quod impedit inſtrumentale, quod non oportet, quod hinc recedat per ignem extraneum quo ſit infixus in ſubſtantia ſubtilem per operationem, & in fumo gelato inſtrumentale dominatur ratione raritatis ſuæ materiæ & pro ſpeciali. Poſt id quod ipſum recipit de aqua vel de aere, in quo ſunt ſine anima vivificativa, quæque ipſum vivificant: & poſt ſicut res vivificata operatur cum re viva. Et de hoc tibi damus exemplum de argento vivo ſublimato, quando eſt vivificatum, quod facit impreſſionem, ſed poſt ſtatim perdit per ſublimationem, ſi poſtmodum non recipiat per ignem, quaſi adducit vitam per operationem ſcitam & cognitam per autenticum operarium. Prima conditio ſterilis quam tu debes habere cum ſcientia habituata, eſt, quod de quolibet ſubiecto extrahas ſuam proprietatem virtuoſam cum conſervatione ſuæ eſſentiæ cum propria diffuſione, & per viam practicæ formatæ trahas potentiam in actum ad finem, quod differant ab alio ſubiecto. Secunda conditio, quòd in practica obſervetur differentia ſubiectorum: tam materialium, quàm inſtrumentalium: ſit vegetativa Leonis viridis differentia à vegetativa ſulphuris in virtute & ſubſtantia, quod eſt fumus aquæ congelatæ per groſſitiem corporalem fixam & perfectam. Tertia conditio eſt, quod concordantia, quæ eſt inter unum ſubiectum & aliud, tam materialiter quam inſtrumentaliter non deſtruatur ſicut concordantia, quę eſt inter terram & aquam, & aerem, & ignem, vel inter corpus & ſpiritum: quia ſpiritus concordat cum corpore, cum corporalitate, & inſtrumentalitate, cum differentia & concordantia, per concordantiam unitatis, quam diſſolutio fecit ex illis duobus. Quarta conditio eſt, quod nobiliori ſubiecto attribuantur nobiliora elementa participantia in eſſentia cum nobilioribus principiis, ſicut in lapide, quando eſt creatus, eſt nobilior in virtute & in ſubſtantia, quàm eſt ſua minera, de qua exivit, in aere magis quam aqua, & ignis magis quàm aer, & mixtum magis quàm ſimplex. Et per tales conditiones poteſt citò habituari intellectus illius, qui vult eſſe practicus in operationibus naturæ, mediante ſecreto perfectivo contento in tractatu compendioſo, qui vocatur, Vade mecum, de numero philoſophorum.

Cap. IX.

De Temperamento lapidis, & quomodò ſtat in quatuor Elementis, cum diſtemperamento

Fili, noſter lapis moratur in omnibus quatuor elementis ſuis, & totus eſt in quolibet illorum poſt ſuam ſeparationem, quæ vocatur mixtio rerum mixtarum, quia eſt totus in terra magis mortuus: ſicut arena ſabuli ſtat, & jacet ſine vita, per magnam ſiccitatem. Adhuc tibi magis dicimus, quòd ille eſt totus in ſuo aere. Sed quia hic ſtat ſubmerſus in ſuo magno mari, ſuffocatus eſt calor ſuus naturalis per humiditatem excedentem. Adhuc dicimus magis, quòd lapis noſter eſt totus in igne, ſed quia jacet imbibitus per magnum calorem, manet incombuſtus ſine condimento totius actus vitalis. Quapropter tibi reveletur, quod in nullo extremorum ſtantibus qualitatibus excellentibus ſtat complexio temperata, per quam reſultant omnes actus vitæ, niſi in ipſis mixtis in quantitates excellentes omnes ſimul debitè conjungantur in uno mixto, ſcilicet, quod lapis calidus & lapis humidus, lapis frigidus, lapis ſiccus æqualiter inſimul temperantur, erit commixtio peculioſa, quæ debent originem veri temperamenti per actionem manualem, quantum primarum excellentium, quæ ſunt elementorum. Et per hoc tibi manifeſtetur, quomodo noſtra complexio naturalis quantitas eſt, excellens niſi in elementis, cum ipſa mixta rumpuntur in actione juncta permutationi, quouſque perveniunt ad iſtud medium, in quo ſpecies perfecti mixti poteſt conſtitui. Quare fili, cum jam conſtet, quod novus actus vitæ ſtet ſine medio, junge aquam cum terra, ſicut natura requirit, in partibus minimis, quouſque

que reſultat noſter lapis, quia non eſt nec unum, nec aliud, & dicetur quoddam monſtrum, quod eſt de natura incompleta, quando aqua fuerit gelata per vaporem terræ, & medium approximatum ad naturam aeris, ſed tenet adhuc multa de natura ſicca primi extremi, non poſſit adhuc contemperare per aerem, niſi graviter fieret ad humidum impreſſio, cum adhuc non participat cum iſto, quantum facit cum terra. Reduc igitur per diverſas vices de aqua ſuper terram albam, ad finem, quod fixetur cum ipſa, & ſit medium magis approximatum aeri quàm terræ, & quod frigidum comprimat humidum ad magis profundum, tunc erit medium proportionatum in ſiccitate, ad tolerabilitatem naturæ aeris, per virtutem frigidi aquatici: conjunge igitur aerem humidum cum ſicco proportionabiliter, temperando per aquam ad finem, quod virtus unius extremi exaltetur ſuper aliam, & unum contemperet aliud, & quod ſiccum per humidum, & humidum per ſiccum totum ſimul inſpiſſentur, per continuationem duarum partium, ad finem, cum fueris in tua proiectione, acquirat humiditatem ſicci: quia noſtra Impreſſio non fit niſi per humidum ligatum in ventre ſicci, & ſiccum in ventre humidi: & ligatum fit per paſſionem unius & alterius, per decoctionem in igne temperativo. Et poſt talem ligaturam quando humidum ſentit frigidum, tunc ſe claudit in ventre ſicci. Sed quando ſiccum invenit calorem excellentem, ab iſto ſe defendit in ventre humidi, & humidum retinetur per ſiccum, ad finem, quod totum poſſit pati ignem: Et per humidum datur impreſſio in ſicco, quæ eſt aqua vitæ mortuorum. Fili, ſi tale ſiccum per ſe converſum in corpus novum, ſimul acceperit impreſſionem, per virtutem & impreſſionem vivorum humidi in ſicco, in tali modo, quod in pugna ignis ſiccum defendatur per humidum à ſeparatione ſuarum partium: eodem modo, quod humidum prohibeatur per ſiccum de ſua exhalabilitate tardè & graviter poſſit tale corpus perdere, deinceps impreſſione jam facta. Fili, igitur ſerva, quod quando vapor ſicci fuerit in fumum exhalatus, & conſtrictus, & expreſſatus per humidum frigidum conſtrictum in novum corpus, lucens & reſplendens ſicut criſtallum per illum in ſe per humidum, vel cum humido aereo calido laxativo. Ad finem, quod partes ſicci conſtricti ſe continent cum lamina criſtallina alba, fluente, ingrediente, trahente & penetrante ſine vaporabilitate, & mortalitate aliqua, ſed conſoliditate, quæ eſt prima virtus humidi radicalis, & argenti vivi, & vita omnium liquabilium corporum: & ſic terminatur in fine quæſtio ignis philoſophorum per ſua propria media deducti ad ſuum finem perfectum, per intentivitatem rei, quam poſtulabas. Vnde vera principia reſpiciunt ad ſuum finem & fines ad alia refluunt per media, ſicut jam viſum in proiectione, quæ venit à metallo, & in metallo terminatur per conſervationem naturalium mediorum, ubi ſunt extrema, finium, & principiorum. Et ideò tibi dicimus, quòd lapis non fit, quouſque quatuor vicibus benè diſſolvatur, & pòſt congeletur. Quia tunc infinita media extremorum jam proiecta in extremo temperato, revertitur gratis per nobilem naturam à ſua medietate: quia ſicut tibi diximus, nunquam natura vadit ad perfectionem, niſi per tranſitum ſuorum primorum mediorum: quia tunc conſtringuntur & rumpuntur qualitates propriæ omnium elementorum, quouſque veniunt gratis ad proprium temperatum, & dividualia, quæ ſunt pura natura ſummorum metallorum.

CAP. X.

Quomodo debes intelligere ignem Mercurii, & quanta eſt differentia inter ignem vulgarem & philoſophicalem.

FIli, ſublimatio Mercurii (humanos) intelligimus, & omnes philoſophi, & decoctio illius, quouſque efficitur ſulphur aliqua pars illius, & alia argenti vivi, & depurantis illud à ſuis unctuoſitatibus. Fili, ſi intelligere vis naturam ſublimationis, tu debes ſcire principaliter duo, ſcilicet materiam groſſam ſimpliciare, & dirigere & ſublimare calore, qui eſt inſtrumentum naturæ, ſine ſeparatione ſui proprii ſubiecti. Simpliciare & dirigere materiam fiunt per diverſas decoctiones, quas ipſa capit ab igne contra naturam excitato per rationem: per talem modum, quod calor naturæ, qui format omnia, non ſeparetur, nec ſuffocetur à dicta materia, imò oportet te illam ſublimare & exaltare, & augmentare ſimpliciando, digerendo dictam materiam per longas & lentas decoctiones: quia ipſa materia accipiet, ſicut diximus, de igne contra naturam. Et ad hoc faciendum tu debes imitari quemlibet ſapientem philoſophorum, qui debet naturam reſpicere. Primò fili, quando ſapiens philoſophicus vel medicus vidit materiam duram, & compactam videlicet in diureticis, oportet, quod utatur medicinis digeſtivis, diviſivis, & incenſivis, ad finem, quod materia dura mollificetur, ſine deſtructione naturæ propriæ levi aduſtione. Secundò, Oportet quod ipſe utatur medicinis laxativis, ad finem, quod materia digeſta expellatur, & diligenter evacuetur. Tertiò, Oportet, quod utatur ipſe aliquibus confortativis ad confortandum naturam, quæ per violentiam medicinæ fuit laxata & debilitata in ſua evacuatione. Quarto, Oportet, quod ipſe utatur aliquibus reſumptivis & reſtaurativis, ad finem, ut hoc, quod natura perdidit in ſua evacuatione reſtauretur ſibi. Totum hoc ſimiliter operarius imitari debet in noſtro magiſterio, cum operationibus ſuperius dictis: quia primam operationem ipſe debet attendere L. & K. per illam L. & M. & N. O. P. Q. & R. Et per hoc tertiam reductionem de M. in L. & O. Et per hoc quartam debet intelligere reductionem de N. in hoc quod eſt ingreſſus de L. in O. Et quando tu volueris habere N. per M. de L. tu debes uti cauta evacuatione, & cum lentitate & patientia, quouſque parum ſpolietur, & dividatur de N. & quod proprietas naturalis vegetativa non ſeparetur ab L. per M. S. magna evacuatione, quia evacuatio M. S. ſubitanea eſt & repentina. Et ſic erit repletio, calefactio, vel infrigidatio: ſunt totaliter fallacia vocibilia, & deceptibilia, & inimica naturæ. Fili, L. non evacuetur, de N. niſi propter hoc, quod peccat ſeu deficit in attrahendo M. & in deſideratione omne cum L. convertere in ſuam naturam. Sed quia L. eſt impedimentum per M. in retinendo M. denudat L. de N. quæ impediebat amorem de L. & de M. Et propter hoc potes in temetipſo recolligere, quòd tria ſunt principaliter neceſſaria in noſtra ſublimatione. Primum eſt diſſolutio, ſecundum conſtrictio, tertium reſtauratio. Diſſolutio eſt ad evacuandum res plenas, conſtrictio ad indurandum res diſſolutas, & reſtauratio ad reimplendam naturam. Semper tamen fili, reſtaurationem debes facere paulatim, cum dura congrua, id eſt temperata, quod natura in ſuis vaſis evacuatis ſolet multum appetere:

petere: & ideò magis acciperet, quàm ipſa poſſet convertere, vel digerere: niſi per ſapientem & naturalem operarium non tenetur in igne diætæ. Et ideò tibi diximus in noſtra Theorica, ſi nos voluiſti intelligere, quòd natura citius converteret parvum, quàm magnum, parvum modicum ad modicum diviſum in partes, quàm facit groſſum indiviſum totum ſimul. Et ſic multiplicatur noſtrum argentum vivum, & fixatur per digeſtionem, & converſionem, quod ignis naturæ facit in ſuis partibus per quatuor elementa. Quando igitur fili, volueris ſublimare Mercurium noſtrum, primò ſeparabis elementa ſua per talem modum, quod ſuum inſtrumentum in quo ſtat proprietas, non poſſit ſentire ignem extrinſecum, niſi ſolummodo illum, qui eſt ſibi miſſus contra naturam ad corrumpendum ſua elementa paulatim ad finem: quod noſtrum ſparverium ſeu auſtur reſumat plumas, quas perdidit, & quod ille poſſit volare: & coquitur ſuo igne per ſpatium temporum, quod ipſe requirit in nutriendo cum ſuo lacte, ſicut infantem inter mammillas ſuæ caræ matris. Pòſt fac ipſum volare ad cœlum, quouſque bibit aerem, quod ipſum forte vel multum indiget. Et ſic ipſe recuperabit poteſtatem ad penetrandum quodlibet corpus, & ad mutandum illud in N. vel in F. Fili, ſublimatio eſt unum generale ad omnes operationes, particulariter & generaliter: quia ſecundum opera aliquando ſublimatio accipitur pro omnibus, quæ requiruntur in perfectione magni operis. Et aliquando accipitur pro qualibet dictarum operationum, vel fiant per humidum, ſicut diſſolutiones: vel fiant per ſiccum, ſicut indurationes. Intellige, quod dicta operatio cum intentione perfectionis ſuæ naturæ, tantum quantum poteſt pertinere ad regimen dictæ operationis. Vnde multi infideles fuerunt excæcati & decepti, ſicut patet in ſuis notis & damnatis; ſcilicet in epiſtola Demoſchielis Iudæi, Abrachali Rabbi, qui intellexerunt noſtram ſublimationem fieri cum igne extraneo in ſicco: & alij in igne humido cum cibo extraneo: & alij ſicut Raſis in Maldee, & Eſtul, qui reprobaverunt ſublimationem fieri cum igne contra naturam. Unde nos dicimus, quòd generatio non eſt ſine corruptione. Et licet ſit ſic, quod ipſi potuiſſent intelligere, quod ignis naturalis ſemper non poteſt excitari, ſine illo, qui eſt contra naturam, quod ipſe poſſit quicquam facere, videntur, quòd tales dabant ſcientiam ignorantem, vel pallioſam cum tenebroſitatibus, ſicut fecerunt Keſu, Marabh, Kaliſtis, Hezodi, Zeber, Arabici, & multi alij, qui confuſè, & cum magna corruptione, notificaverunt noſtram ſublimationem ſub operationibus extraneis, quod nunquam fuit de more philoſophiæ: nec adhuc ſub velamine voluerunt iſtam intelligere, cum nullo modo locuti fuerint de perfectione, per modum traditionis; niſi ſolummodo in forma tenebrarum: per quod apparet, quòd ſi tales non dederunt, non facilè cognoſcebant cæteras operationes, ſine quibus non poteſt fieri nec integrari, per quod apparet per ſuas extraneas operationes, cum quibus opus poteſt fieri. Item quod ſupradictum operentur per ignorantiam, manifeſtatur per hoc, quòd rem magis perfectam neſciebant nominare, nec cuius nomine erat, quæ ſuper omnes alias materias contra ignem exuberatur, & multiplicata cum talibus ſublimationibus, ſicut nos ter diximus, & non cum aliis, quæ ſunt deſtructivæ totius generationis. Et in hoc excitando non debet abſcondi turbæ Chriſtianæ, ad finem, quod gloria bonorum revelent malis: quia non eſt credibile, quod talis populus deſcendens à veritate, ſicut maximè fuit iſte proditor, iniquus, reprobus, &c. De quo plura verba & ſcripturas Pagani. Sed quòd velis capere, quomodo tu debes capere gratia Dei erit, ſi ibi attendis conceſſum teſtamentum prius ubicunque ſis elongatus.

Cap. XI.

De diverſitate ignis contra naturam, ſecundum diverſitatem medicinarum, in forma practicæ: & quomodo debes illam conſervare.

Dicimus tibi fili, quod tu potes operari in corporibus ſolummodo, vel de argento vivo, vel de alio: ſed hoc circa, vel diverſa intentione, quam habes in tua practica, ſecundum hoc, quod operatus fueris vel de corpore, vel de ſpiritu, vel de ambobus inſimul. Quare ſi tu habes intentionem operandi in corpore ſolummodo lapidem noſtrum, tu potes facere lapidem cum tali intentione, quod Mercurius crudus convertatur in coctum commenſuratum à natura. Fili, iſta diverſitas conſiderationum ſit propter diverſitatem cocti & crudi. Nunc poſito, quòd quodlibet debeat tranſire per quatuor media operativa, quaſi quantum eſt factum cujuslibet, cum per illum convertatur in lapidem philoſophicum. Sic erunt ſeptem media operativa, ſcilicet B. C. D. E. F. G. H. per B. ſignificatur operatio liquefactionis, per C. ſolutio & elementatio, per D. elementatio & congelatio, per E. ſublimatio, per F. elementatio & congelatio, per G. ſolutio & elementatio, per H. liquefactio, & per B. C. D. E. intelliguntur opera Mercurii, vel argenti vivi: Et iſtæ fiunt ſucceſſivæ decoctionis. Et per E. F. G. H. intelliguntur operationes corporum: & iſtæ fiunt per retrogradationem incrudarum: & nominamus literas corporum H. G. F. E. quarum quælibet iſtorũ finitur in E. Sed pro tanto, quod corpus convertitur de H. in G. Mercurium, non potuit gradualiter à B. in C. hec de C. in D. ſtatim, ſicut corpus convertitur in A. G. in F. quia quælibet res convertitur citius in hoc, quod fuit, quàm in hoc, quod nunquam fuit ſecundum inſtinctum naturæ: & citius fœdatur res munda, quàm mundetur res fœda. Et ubi quæcunque res tardius ſit, citius deficit, vel deſtruitur ratione partium impurarum, quæ volunt reformationem. Et ideò quando operatus fueris de Mercurio, habebis ſemper ſatis de materia, in principiis ſuarum decoctionum. Et hoc ratione ſuæ gravitatis, cruditatis, & groſſitatis: quod id non poteſt converti in naturam elementorum mediorum perfectorum, indiget duplici decoctione, ad elevandam ſuam groſſitatem, quouſque veniat ad perfectionem de E. per ſucceſſivam decoctionem, in qua F. poteſt reduci cum reverſione reincrudationis. Igitur fili, intellige, quòd poſtquam D. tranſierit in E. tranſibit in F. & ab F. in G. & à G. in H. & ab H. in I. & ab I. in K. & à K in L. Iſtæ literæ, fili mi, intellige, quando E. vult graduari in F. & A. B. in G. &c. Tunc accipias F. G. H. per alia ſignificata, quia per F. tu debes intelligere liquefactionem fermentorum, & G. ſolutionem ſolutionum: & per I. multiplicationem in virtute: & per K. multiplicationem in quantitate: & per L. intellige metallum perfectæ tranſmutationis, per virtutem medicinæ. Et totum hoc intellige operatione perfecta, ſolvendo Mercurium, vel argentum vivum. Semper tamen fili, non obſtante, quod tibi diximus, quòd Mercu-

rius ing

rius indigeat propter magnam ſuam cruditatem decoctionibus duplicibus iteratis. Hoc dixi propter rem commenſuratam ſupernæ naturæ, quæ reſpicit ad majorem perfectionem ad æquipollentiam virtutis ſulfuris.Item quod omne corpus perfectum eſt cõverſum, vel poteſt converti:& ideò ipſum indiget duabus literis. Sed ſi talem rem commenſuratam non habes intentionem faciendi, tu potes modo bene abbreviare tuum opus in tranſeundo ſtatim ſucceſſivè à B. in C. & à C. in D. & à D. in E. Sed illud eſt, ſicut diximus tibi; non erit tale nec de tanta virtute, ſicut eſt ſublimè commenſuratum in ſuperna tatura: quia ſuæ decoctiones fuerunt generatæ de tanto. Vnde cum materiarum ſecundum ſuam exigentiam ſubtrahitur virtus, & vis,quia virtutes & vires non veniunt niſi propter nobilitates materierum exeant; & in virtute unius quod nos vocamus Lapidem philoſophicum,& medium: quia ſicut clavis coniungens duas res, facit tenere ſimul; ſic natura coniungit hæc duo in unum corpus virtuoſum. Vnde ipſa multum reſpicit; quod unum vult coqui, & aliud incrudari; ad conſequendum officium; cum ſubtili artificio, ſicut vult magiſter; per voluntatem Dei quem ſequitur. Vnde tibi dicimus fili, quòd ſicut unum demonſtrat in ſuis decoctionibus diverſas paſſiones: ſic aliud in ſuis reincrudationibus oſtendit viſibiliter diverſas poteſtates, quod ſicut ſuperius tibi diximus; Mercurius eſt groſſum terreſtre propter ſuam magnam cruditatem; ſicut ſua natura demonſtrat vivaciter in ſuis primis decoctionibus: Sic per contrarium corpus perfectum oſtendit actiones, & accidentia contraria per nobilem, & magnam decoctionem, quam ipſæ recepit longo tempore à natura,ſicut ſua materia demonſtrat retrogradatione, & reincrudatione. Et ſicut crudum demonſtrat multitudinem materiæ; ſic coctum per ſuum contrarium demonſtrat paucitatem: hoc per ſuam bonam elementationem, digeſtionem, & ſublimationem: elementa cocta fixa ſolvuntur & fugiunt à crudo, quod ipſa incrudavit per volatilitatem; ſi non habet retinaculum; quod debetur naturæ, ſcilicet vel de temperamento proprii menſtrualis cum informatione, vel de primo Mercurio; cum tu debes intelligere cum ſpirituali ratione, quod natura requirit. Et ſicut ſpiritus eſt plenus ſplendore & ſubtiliatione, & rarefactione, & hoc totum non poteſt venire niſi per tolerationem materiæ, & tolerantia evenit ſibi per actionem ignis; qui eſt excelſum elementum qui totum comburit; & totum depurat & ducit quamlibet rem in ſimplicitate.De tanto igitur ſicut tuus Mercurius reſpondebit ſimplicitati, tantum operatur & non plus: & quantò magis purum operabitur in luciditate clara: Quare tibi declaratur; quod de ſolo Mercurio; vel de ſolo argento vivo potes facere opus perfectum vel imperfectum: ſi perfectum fiet per rationem longarum decoctionum & digeſtionum duplicatarum: ſi imperfectum, hoc erit propter brevitatem ſuarum decoctionum, non ad plenam integratarum,quod ipſum habet à ſua volatilitate. Sic fit; patitur ratione ſuæ propinquitatis; & facilitate; quam ipſum habet à ſua volatilitate. Sic fili, trahimus nos ab illo opere magis propinquo, & levius, ſed non perfectius, niſi cum adiutorio ſuarum decoctionum; vel per integram mixtionem ſuæ materiæ in corpore perfecto, ſicut tibi dicemus, quando locuti erimus de operationibus corporis.

Cap. XII.

De reincrudatione corporis perfecti, & de ſua diverſitate, & de accidentibus, & de pondere.

PEr res ſuperius dictas, potes fili, naturaliter intelligere, quomodo reincrudatio crudi ſecundum curſum naturæ; quouſque ambo ſeparatim convertuntur, per quæ opus melioratur; & fortiter corrigitur in tantum, quantum habet duplicem reſpectum, ratione corporum & ſpiritus: quia ſicut illi; contrariantur in ſuis actionibus, paſſionibus & operationibus, quia ſpiritus de natura ſua ſemper reſpicit veram fixionem in verò magiſterio; & corpus fixum per modum contrarium; nititur volare in forma aquæ, & corpus fixum per modum contrarium claræ, & ſpiritus congelatus manet ſicut terra alba; bruna ſicut ſal vel cryſtallum vel talcum ipſum, de qua terra oportet te ſeparare iſtam pretioſam animam; quæ tardius recedit à corpore, & hoc cum aqua corporis:& de eo intellige, quod ſolutio ſpiritualis corporis non fit ſine congelatione naturali ſpiritus, ſicut tibi diximus; vel elucidamus per totam philoſophiæ in compendio huius artis. Nec congelatio ſpiritus fieret ſine congelatione corporum. Attamen intellige ſic de ſolutione ſpiritus fixi, & corporis volatilis, per primum ſpiritum ante ſuam conſtrictionem; & non corporis fixi ſulphurei inducti nigrum occultum; quia eſt diſſolutum per congelationem & conſtrictionem ſui argenti vivi quod accipit ab igne naturæ, & non contra naturam. Fili, hic pugnant contrariæ operationes, quia ſicut ignis corpus videtur quaſi fuſcum & tenebroſum; poſt quando corpus totaliter alleviatur, ſpiritus impletur magno gravamine. Vnde cum tu volueris corpus multum bene diſſolvere; congela de ponderoſa, qui ipſum portabit in ſuis manibus. Primò fac; quod illud convertatur in H. & ab H. in G. per incrudationem, poſt de G. in F. cum retrogradatione, & poſtmodum F. in E. convertetur in lapidem per virtutem ſpiritus reducti, qui non eſt argentum vivum vulgariter totum, imò eſt de corpore primæ congregationis; & de virtute ſuæ propriæ ſubſtantiæ eſt inductum ſine extraneo gravamine. Quare velis attendere, quod opus de M. reſpiciat ad conſtringendum, & inferius manendum, & id corporum ad laxandum & diſſolvendum,& ſpiritum altè aſcendendum. Per hoc tibi monſtratur, quod ſi ambo duo ſimul ſunt bene præparata, opus minerale facies ſine gravitate citius, quam faciebas; ſi de uno ſolo; & multò melius: quia tunc unum ſtat in hoc; quod aliud habet, & unum melioratur per adiutorium alterius. Incipe igitur tuum opus ab iſtis duobus inſimul; ſicut tibi diximus in lapide maiori. Et habemus intentionem tibi in ramis ſtatim: cum tibi dixerimus de duplici accidentia, quæ cauſatur ex corpore & ſpiritu; quando dominatur inſimul.

Cap. XIII.

De duplici reſpectu corporis, & Mercurij, & de ſuis operationibus contrariis.

QUando opus fit de Mercurio, & de corpore ſimul, tunc cauſantur in magiſterio multa accidentia contraria contra materiam: reſolvit ſpiritus à corpore fixo in aquam nubium, & corpus de ſpiritu volatili conſtringit in terram congelatam.Sic per

per contrarium modum ignis naturæ congelat ſpiritum, diſſolvit à corpore fixò in terram gummoſam, & corpus ſpiritus volatilis fixi per ignem contra naturam non reſolvit in ſpeciem aquam nubium, ſed in aquam philoſophicam. Quare fixum per virtutem ignis naturæ effectus eſt volatile, & corpus ſpiritus, ſpiritus corpus, & humidum ſiccum, & ponderoſum leve: ſicut per virtutem contrariam ignis contra naturam volatile fiet fixum, & fixum volatile; & corpus ſpiritus, & ſpiritus corpus, & ſiccum humidum ad modum aquæ nubium, & ponderoſum & conſtrictum. Et ideò fili, intellige, quod ignis contra naturam ſic vocatur, quia eſt per ſuam naturam contra omnes operationes naturales, cum ſit viſum, quod hoc quod ignis naturalis componitur, iſte diſponit ſemper, & ducit ad corruptionem. Et ideò corrumpitur omne complexionatum, niſi ignis naturæ ſibi dominetur: unde tibi dicimus, quod talis ignis vel operatio iſtius non eſt de virtute vel operatione noſtri magiſterii, imò eſt ignis turbinis, qui eſt purus naturalis. Vnde fili, ſol noſter ſtat totus in ſigno Arietis exaltatus; quando vides materiam, quòd ſtat tota confuſa. Ideò fili, tibi dicimus, quòd noſtrum magiſterium debet incipi, quando ingreditur in Ariete, vel quaſi, ille exaltatur in opera à nobis: quia tunc poteſt dicere ſcire, & diſcernere verè intellectum, quem philoſophus tibi dat, quando dicit, quòd primus gradus ſublimationis debet tantùm aſſiduari ſuper lapidem, quem ſcio, quouſque exaltetur & ſublimetur: & dicimus tibi, quod ipſa nihil aliud eſt, quam ignis, quia potentia in actum, quem tu debes intelligere, quod non decipiaris: quia ſine illo non fuit opera, qui dixit tibi. Vnde multa ſunt accidentia, quæ cauſantur per talia opera contraria, ſicut tibi revelatum eſt in Proprietario ſatis leviter. Quare fili, cùm ſolutio unius nunquam fit ſine congelatione alterius, non debes dubitare, unde poteris habere terram; nec aquam etiam ad faciendum magiſterium cum igne appropriato. Vnde terra eſt de prima ſubſtantia argenti vivi conſtricti vel congelati, impregnati virtute corporis in igne Solis per quod argentum vivum manet ſublimatum philoſophicaliter, ſicut prius dictum eſt. Et aqua eſt de prima ſubſtantia metalli, in qua ſubſtantia humiditas aerea argenti vivi appropriatur, quæ reſpicit perfectionem ſuæ naturæ terræ primæ impregnatæ ab igne naturali, in qua eſt virtus cœleſtis, quæ vivificat, & illuminat terram Mercurij, quæ inferius eſt mortua: ideò appetit ipſa aquam cum inſtinctu recuperandi rem perditam. Sed cum illa res, quæ eſt humiditas vivificativa, fermentetur cum corpore, exuberata, ſicut tibi diximus: ideò reputatur melior, quam erat antè, per multiplicationem coctæ humiditatis. Et ſic per aerem adiuvantur elementa, ad finem, quod coniuncta per exuberationem poſſint cum majori inſtinctu alias adiuvare: quia M. & P. adiuvant Q. & R. & N. quæ L. & O. per corruptionem de Z. quæ eſt cauſa ſolutionis de L. & O. & poſt M. & P. adiuvant L. & O. ad recipiendum Q. R. & N. Poſt adiutorium ſuæ exuberationis per conjunctionem de Y. quod eſt contra Z. ſicut tractamus alibi, quomodo elementa ſunt coadiuvantia ad componendum, & corrumpendum omne corpus, cum adiutorio de Y. & de Z. quæ ſunt inſtrumenta generationis & corruptionis.

Cap. XIV.

Nunc dicemus per viam Practicæ ad Ramos Tincturæ, in quibus poteris fili, quieſcere & ſolatiari, & primò de corpore ſolari, cum adiutorio de A.

Fili, tu ſcire vis tranſmutamentum primi corporis Lunaris, cum clara practica: oportet te ſeparare ab illo argentum vivum, quod eſt terminatum per ſiccum terreſtre: quia illud eſt, quod dat albedinem argento, & non eſt aliud, quàm humiditas terminata in ſpeciem argenti, per virtutem ſui ſulphuris. Ideò oportet te, quod tu intendas ad reſolvendum iſtam humiditatem in tua reductione, quod non habebat in ſua condenſatione, & trahes per iſtum modum. Accipe ℥ j. corporis lunaris optimi & ſicut tibi diximus, liquefac ipſum in ſex partibus de E. rectificati, tamen ſine reiteratione calcinationis. Poſteà pone totum ad fermentandum in calore ſtercoris humidi per octo dies, & invenies ſubſtantiam corporis in fundo vaſis, nigrum ſicut carbonem. Fili, illud eſt ſulphur, quod debet dealbari per condenſationem ſui humoris per duplum ad naturam, quam ſuperius tibi diximus: qui humor erat condenſatus, ante ſuam liquefactionem in ſpeciem coloris metalli: & cum continuatione partium dicti ſulphuris nigri: ſed nunc eſt ſeparatus ab illo per liquefactionem. Pone tuam materiam in balneo, & de illo humido liquefacto, elementa tua elementa commixtione elementi inſtrumentati. Sed primo elementabis aquam, & pòſt cum aqua elementata, elementabis partem, quam volueris conſtituere in aerem, quouſque appareat tertium inſtrumentum vegetativitatis. Tunc igitur reduc aquam elementatam ſuper terram ſiccam, & ſuper ſuum ignem excitatum, & coque totum, ſicut tibi diximus, quouſque humidum per reſpectum ad naturam benè teratur non in metallum, ſed in ſulphur album: quia non eſt tranſitus de extremo ad extremum niſi per medium ſuum. Fili, medium converſum dicti humidi eſt ignis terræ, ſed medium convertens argentum vivum in metallum eſt ſulphur in forma pulveris ſubtilis, ſicut tibi diximus in ſua multiplicatione. Et hoc tibi manifeſtetur, quod corruptio argenti vivi terminati in ſpeciem metalli per curſum naturæ cum noſtro artificio, per mutationem illius in ſuam primam materiam, eſt generatio ſulphuris. Si igitur argentum vivum non corrumpitur, & in quatuor elementa dividitur generatio ſulphuris, non fiet unquam: quia oportet, quòd ſulphur ſit de materia ſubtili & puriſſima. Vnde creatur argentum vivum, oportet, quod ſit de ſubtiliſſima ſubſtantia in forma aquæ claræ. Et ſic non poteſt eſſe ſine mutatione ſuæ naturæ, nec ſine diviſione ſuarum partium. Corrumpe igitur argentum vivum & de ſuis partibus diviſus ſubtilibus & ſublimatus ſit forma lapidis, quod petis: quia magiſterium debet fieri, & gubernari ſcilicet, quia magiſterium latet in corrumpendo argentum vivum & deviando à ſua ſpecie. Et poſtquam cum adiutorio virtutum ſuæ materiæ induxeris & portaveris illum in ſpeciem alterius ſcilicet ſulphuris, & ſic mutabis naturam, & natura formabit hoc quod petis per operationes certorum graduum ſucceſſivorum. Dum tamen tua opera aſſimilentur, cum quibus natura procedit, & deſiderat procedere, ſicut cum purgatione dicti ſulphuris & creatione illius, quæ fiunt cum tali de-

coctio-

coctione & cum tali ſublimatione, ſicut ſuperius tibi diximus, ſi nos intellexiſti philoſophicaliter; ſicut natura requirit, & tali operatione ſui principij argentum vivum quale dictum eſt inſtrumentum elementatum, & purgationem totius diverſæ ſubſtantiæ per quatuor elementa, & cum tali bona commixtione, ſicut tibi diximus de his duobus cum materia metalli fermentalis. Tunc igitur fili, veraciter in iſtam materiam per virtutes ſulphuris, & argenti vivi ſpecies metalli induitur & mutatur. Nec unquam homo verum aurum, nec verum argentum facit, ſeu faciet, ſi per illam viam non procedit, cum non ſit niſi una ſola natura limitatæ operationis. Ideo oportet, quòd ſpecies maneant in materia ſimili metallo priori, cum manifeſtè ſit neceſſarium, ſicut ſuperius tibi oſtenſum eſt, quòd ſuum argentum vivum convertatur in ſulphur, & pòſt reddatur ſibi ſpecies, quam amiſit in forma aquæ claræ, quam nos oleum vocamus, unde cauſantur ſpecies novæ per generationem quæ ducit illas de potentia in actum. Quare tibi reveletur. Omnes illi, qui dealbant cum rebus albis, & citrinant cum ſimilibus ſpeciebus, ſine corruptione ſuorum individuorum, verè omnes iſti ſunt deceptores, nec cum toto hoc poſſunt facere aurum verè, nec argentum vivum ſi per operationes contrarias, non habent ſuum ſulphur album & rubeum: quia licet ſic ſit, quod ipſi habeant artem ad extrahendum argentum vivum ſuum à corporibus, cum adjutorio liquefactionum per ſublimationes, & quod omnia individualia corrumpantur à ſpeciebus, adhuc per talem corruptionem non poterunt facere veram tincturam ad album, nec ad rubeum, quæ eſt per novam generationem renovatum, & in corpus ſubtile album, & reſplendens converſum. Tunc per tale album renovatum fit vera tinctura ad album, & per ignem lapidis ad rubeum: quia cum motus corruptionis ſit completus, & dieta renovata, nunquam jam deinceps tincturæ factæ de illis, poterunt venire ad corruptionem, quia ſunt depuratæ intus & foris, & terminatæ in magna luciditate. Sed pauci ſunt, qui ſciunt procedere per iſtam viam, quia ignorant opera naturæ. Et ideò aurum & argentum illorum non poſſunt ſuſtinere ignem, imò conſumuntur & corrumpuntur, & convertuntur in terram corruptam. Et hoc eſt, quia & cum tales poſuerunt metallum in motu corruptionis, expedit quod illud totaliter corrumpatur, & in fæces convertatur ſuper perditione totius ſuæ ſpeciei, propter hoc; quod ipſi non interrogaverunt totum curſum ſuæ corruptionis: & ſi fecerunt, non fuerunt proviſi in depurationibus partium corruptarum: & quia illæ partes manent mixtæ cum ſua puritate: comburuntur, & vadunt cum tota ſua ſpecie; & hoc ratione ſulphuris combuſtibilis, quæ per conſenſum caloris ignis omnia illa combuſſit, quia metallum non poteſt ſe defendere ab igne. Et tantum, quia partes non poſſunt eſſe convicinæ individualibus nobilis ſpeciei. Quare fili, ſit tibi recollectum in clara ſumma, quòd de nulla re alba, quam natura formavit, velis facere tincturam, nec albam, nec rubeam, quouſque ſuæ partes corruptæ per artem magiſterii removentur. Et hoc damus tibi motivum, ſi cognoſcis Lunariam ad humidum opus creatam in fermento corporis, quia de oleo & ſulphure fit totum compoſitum, quod omnia metalla tingit in aurum vel argentum, ſecundum quod eſt album vel rubeum, quouſque ſuæ partes ſunt nobiles. Sicut vidimus per opus cujuſdam ſocii, quem invenimus eundo per mundum, qui notificavit multa pulchra miranda, ſed pòſt fuit contrariatus in ſua arte, cum nos plus ſcivimus per ſenſualitatem, quàm ipſe non cognovit, nec per artem intellexit. Unde pòſt ipſum informavimus in multis aliis rebus cum ſpecie influentiæ, & magnarum virtutum, quouſque deſuper fuimus ſociati in lapide virtuoſo affinando, fuimus tribus annis ſimul in magna legalitate: unde millena fuit totum annum in perficiendo. Anno M. CCC. XXX. fuit opus expletum Vnde quibus poſtmodum receſſit à tribus notis ars, & vaſa manſerunt, quarto qui manet in ſuo regno regenerando ſicut prius. Et ſi Deus tibi dedit aliquo modo teneas, ſecretè, quòd mundus nihil ſciat. Item magis tibi dicimus, quòd præſens Teſtamentum velis ſecretare illis omnibus, à quibus petieris practicam, quia eſt prohibitum: quia ſi ipſi vellent ultra ſuam ignorantiam errare, ad docendum caverent ſibi per prohibitionem, quam tu ſcias, ſicut ille per dictum Teſtamentum, quod cum remurmuratione te docet, quod tu diſſolvas humiditatem argenti terminati, cum reiteratione liquefactionis, & in fundo vaſis terra nigra, cum aliquo pauco de ſubſtantia argenti dicti vivi manebit combuſta. Fili, iſta terra eſt venter noſtri ſulphuris, de quo ſolutio fit, ſolenniter, per reſolutionem illius in ſuomet argento vivo, de quo conſtat vel eſt generatum. Et ideò dixerunt aliqui antiquorum, quòd ſulphur non poteſt diſſolvi, niſi per beneficium ſuimet argenti vivi, ſcilicet quando ipſum congelatur per ſuum vaporem, tunc diſſolvit ipſum, in naturam diaphanam transſmutatur ſicut ſpiritus, per quod conſtat, quòd corpus eſt converſum in ſuam primam materiam, naturam puram propinquam ſuimet generis, ſcilicet in ſulphur & argentum vivum: quod eſt ſicut aqua. Quando igitur tuum corpus bene dealbaveris, ſublima ipſum, & hoc, quod invenies elevatum ſuper ſuas fæces, in petias albas, imbibe cum oleo ſtatim, & fixa ipſum, & projice j. pondus ſuper 50. Veneris, & ducit in veram lunam ſine omni corruptione. Fili, illud ſulphur eſt totum fixum, & citò ingrediens per naturam argenti, quod eſt vicinum cupro: & pulveres, quos invenies hîc ſublimatos in ſuperficie tui ſublimatorii, illos accipe, & ſerva, quod ſulphur eſt unius alterius poteſtatis, ſicut tu ſolus potes experimentari.

Cap. XV.

Opus de plumbo.

Fili, plumbum continet in ſua natura magnam partem de H. cum pinguedine combuſtibili, & vitium, quod eſt in ſua ſubſtantia, eſt, quod terreſtre non bene mixtum cum aqua ſicca, ſecunda ratione ſuæ groſſæ ſubſtantiæ, nec fuit benè depuratum. Et ideò te oportet, quòd illum dividas in dictas ſubſtantias, & quòd quælibet illarum benè depuretur, extrahendo limoſitatem groſſam cum elementatione, quæ fit cum condenſatione & rarefactione, & materia humida. Fili, quando volueris compenſare aquam cum aere, mitte ignem, & terram, quæ cauſat vacuitatem certæ eſſentiæ: & quando volueris aerem condenſare, extrahe extra, & rarifica aquam, cum levigatione, quouſque videris tuum corpus calcinatum. Pòſt coque corpus tuum cum aqua, & pòſt ſublima ipſum, & cum ſublimaveris, dicitur corpus exaltatum in ſale minerali, quod vocamus lapidem & ſulphur naturæ. Iſtud ſal naturæ incera cum aere lunæ ſimplici, quouſque

ſit

ſit fixum & fundens, & de hoc ſale proiice unum pondus ſuper 50. plumbi, & convertit in purum argentum. Et ſi vis congelare, & perfectè mutare argentum vivum, & argentum fixum, mortifica ipſum cum vapore eiuſdem corporis, poſt fac proiectionem ſuper illud met, ſcilicet unum pondus ſuper 50. de dicto ſale, & fixatur per ſuum calorem naturalem in verum argentum.

Cap. XVI.

De ſtanno.

PEr eundem modum facies de ſtanno, ſicut de plumbo, niſi quia te non oportet tantum præparare, ſi non vis. Sed quando fueris in reductione, coniunge paulatim decoctionibus graduatis, quia modicam ſulphuream quantitatem tenet ſic in ſubſtantia. Augmenta igitur dictam virtutem cum decoctionibus, per attenuationem & ſublimationem ſuæ ſubſtantiæ. Facimus te ſcire, quod tinctura eſt ad album multa magna, ſublima ipſam, quando tibi viſum fuerit poſt ſuum nutrimentum, quouſque habeas ſal naturæ; incera ipſum, quouſque fluat cum aëre lunæ; & proiice j. pondus ſuper centum partes ſtanni, & mutabitur in verum argentum: & ſi feceris proiectionem de illo ſuper argentum vivum, congelatum fixum, fixabit eum in veram lunam cum retentione perfecta.

Cap. XVII.

Congelatio argenti vivi, ad capiendum formam metalli.

REcipe terram plumbi, & omnibus ſuis quatuor elementis benè mixtis, ſuſpende tantum de argento vivo, ſicut tibi viſum fuerit per rationem ſpiritus, iuxta proportionem poteſtatis terræ ſuper illam, quod per talem modum poſſit recipere vaporem ſulphuris, & incende ignem de ſubtus, & invenies congelatum infra ſex horas. Sed cum iſta operatio ſit laborioſa; & paucæ utilitatis, per reſpectum ad alias, cum ad tuum placitum non poſſit ad tuam rem tam magnam quantitatem congelare, ſine reiteratione laboris; ad faciendum proiectionem, conſulimus hanc tranſmutationem argenti vivi ad hoc, quòd videas & cognoſcas ſuam naturam, quæ eſt vicina omnibus metallis, ſicut rectificat tractationem ſuæ naturæ. Sed per hoc intelligas, quòd in proiectione ſupernæ medicinæ, ſit rectè congelare ipſum, ſicut fit in ramis, quia non habet iſtam poteſtatem.

Cap. XVIII.

De Opere Martis & Veneris.

EOdem modo facias ſeparationem de iſtis duobus metallis, ſicut feciſti de duobus plumbis. Attamen de iſtis duobus non debes capere niſi ſecundam terram, & cum aqua illius metalli, quod volueris, coque illam, quouſque habeas ſuum ſal honoratum ſatis. Iſtud ſal inceratum oleo de K. & ſi ſal eſt de natura, de quo unum pondus illius proiecti ſuper 50. cum levi præparatione, convertit in K. melius quàm de minera; & ſi ſal eſt de natura de O. proiiciatur ſuper illud tantum pondus, ſimiliter convertit in K. Et ſi ſal velis proiicere ſuper Mercurium, proſequere viam, quam tibi diximus. Et ſi ſal eſt de O. per ſolutionem ad finem, quod corpus amet ſpiritum extraneum ligatum cum ſua natura, aliter non amabit, nec vellet recipere, niſi per nexum ſui amoris, quod fit cum diſſolutione nō in aqua vulgari, ſed in aqua Mercuriali plena ſulphure benedicto, quod penetrat omne corpus. Et ſicut tibi diximus de O. vel de Q. intelligas de omnibus aliis. Et ſi hoc intelligas, eris magiſter totius hujus artis, ſive ſcientiæ, per quam trahuntur ſecreta naturæ de potentiâ in actum.

Cap. XIX.

De corpore & ſpiritu, inſimul operantibus, per generationem humanam.

FIli, quandò tu volueris facere vel incipere aliquod opus cum beneficio noſtri magiſterii, tu debes principio ſcire, quando natura humana procedit ſecundum proceſſum illius, tu ſimiliter debes te habere in tuo opere. Fili, ſcias, tibi reveletur ita ſicut cum voce viva, quòd cum humiditas in primam ſubſtantiam ſpermatum, vocamus totaliter humidum radicale. Nunc igitur mas ſimilando naturam humanam: accipe corpus cum unione, & naturali conjunctione cum argento vivo, & argentum vivum cum corpore, cum ponderibus ſuarum virtutum, facias amplecti per talem modum quod cum natura delectabili, per virtutem caloris luxuriæ libidinoſæ, cum aliquali extentione, & mollificatione corpus continetur cum partibus argenti vivi, & argentum vivum cum partibus corporis, ſe inſpiſſando, ſe conſtringit in aliquo pauco; ut de toto fiat unum compoſitum album, ſicut paſta mollis, vel maſſa alba, uniformiter mixta, per contritionem caloris, cum motu excitato, imponendo magis etiam de argento vivo, tantum, quod ſufficiat ſecundum virtutem mutuativam, per talem modum, quòd iſti duo humores inſimul miſceantur: & quando fuerunt mixti, pone totum in loco digeſtionis, ſcilicet in foſſa, quæ ſentit de natura bufonis, quouſque comederit, & cooperuerit omnia ſua capita. Fili, capita bufonis ſunt duo ſpermata, quæ diſſolvuntur in ſubſtantiam aquæ per virtutem veneni, quando draco fœtens volat per aerem. Et pòſt quando videris dictum calorem naturalem excitatum, quod totum fuerit in aquam reſolutum, ſepara humiditatem ſuperfluam, quæ tenet ebrietatem, calorem naturalem, excitatum de punctuitate, & acuitate, quæ ſunt jam proprietates naturę veri ſulphuris. Fili, iſta excitatio fit cum igne ſicco, cum informatione cautelę ſapientiæ, adminiſtrando ignem paulatim, & paulatim, & pro qualibet vice augmentando ſecundum rationem menſuræ, quouſque videas, quòd corpus ſic efficiatur brunum, caveas ſemper à rubedine, quæ venit per ſuperfluum ignem. Fili, ſi hic te non aviſas; ſpiritus fugiet à corpore, & poſteà iſtud non poteſt retinere animam. Reſpice ergo, quòd corpus non ſit de toto in totum privatum iſto per ſtimulationem nimis magnæ ſolutionis, nec per nimis extenſam excitationem: quia ſpiritus eſt, qui retinet animam, quando ſpiritus eſt retentus in ipſo, quia anima non vult morari in corpore, niſi mediante ſpiritu. Et quando omnes tres conjunguntur, nunquam ſeparantur: quia ſpiritus retentus per corpus, retinet animam, ad finem, quod anima retineat corpus in vita triangulari. Fili, ſpiritum vocamus nos, quicquid remanet in corpore, & quicquid eſt gelatum in ipſo. Similiter animas dicimus, quicquid ſeparatum eſt ab ipſo

ab ipſo per ſublimationem in humiditate naturæ radicali. Et quando ſic videris corpus præparatum, da ſibi de ſuo menſtruali, quod ſtat exuberatum per virtutem mixtionis ſuæ propriæ naturæ, ad finem, quod de iſta exuberatione omnino recuperet magis quam perdidit in fluxu ſolutionum. Poſtea coniunge cum ſua propria natura, quæ ipſe debet integrare, quouſque ipſum ſit fixum, & fluens, proiice unum pondus de iſta materia ſuper mille partes argenti vivi, vel de quocunque corpore volueris, & transformabit in verum argentum. Semper tamen fili, habeas memoriam cum operatione & clauſura illius: ſolve, & noda ipſum, quia aqua eſt medium ad ſeparandum tincturas omnium elementorum, & coniungendum illa in coronam regalem triangulari forma.

Cap. XX.

De conditionibus Elixiris.

Fili, prima conditio eſt, quòd habeat poteſtatem ad ſeparandum, & ſegregandum omnem extraneam ſulphureitatem & omnem terreſtreitatem immundam corporum infirmorum, tali modo, quod à toto mixto ſeparentur infuſione, poſt projectionem: & iſta conditio eſt acquiſita immediatè per virtutem coniunctionis elementorum, ſecundum hoc, quòd ipſa fuerant colligata, cum mixtione unionis rerum alteratarum, virtutibus rerum alteratarum mixtibilium & terminatarum cum adminiſtratione ignis magnæ ſublimationis.

Secunda conditio eſt, quòd medicina habeat poteſtatem ad illuſtrandum & alterandum omne corpus in fulgidiſſimam albedinem, vel reſplendentem citrinitatem, ſecundum intentionem, quam tu petebas cum magna luciditate ad finem, quòd corpus diminutum perfectiore perfectionetur in complemento de toto in totum. Et iſtam acquirit conditionem medicina, per virtutem nobis præparationis ſuæ naturæ, ſcilicet argenti vivi. Fiat per talem modum, quòd diſponatur in elementa, & poſt miſceatur ad magis profundum corporis alterabilis ſine ſeparatione: ſed hic non poteſt fieri niſi ſua ſubſtantia, ſcilicet corporis, fortiter ſubtilietur, cum diſſolutionibus & ſublimationibus, factis cum præparationibus diuturnis. Et ſic conſtat fulgur ſuæ illuſtrationis. Tertia conditio medicinæ eſt, principaliter, quòd ſi ipſa per ſuam virtutem ducat metallum alteratum, vel reiteratam fuſionem Solariam, ad finem, quòd metallum ſit exhibens additamentum ad omne iudicium, nec poſſit ſeparari à mixto in probationibus iudiciorum: & iſtas virtutes acquirit medicina, per operationem indurationis & fixionis in calcem, antequam inceretur, & fixetur per intentionem fluendi: quia cum tota extranea humiditas de phlegmatica, quæ non poteſt pati ignem, per virtutem ignis opterici ſeparatur, & totaliter deletur, quando ſpiritus in calcem albam fixatur cum reiteratione ſublimationis partis non fixæ ſuper rem.

Quarta conditio eſt, quòd medicina habeat virtutem perpetualem, cum firma alteratione impreſſionum contra aſperitatem ignis ſine evacuatione. Et iſta ſibi evenit per virtutem propriæ fixionis, poſt præparationem ſuæ fulgidæ ſubſtantiæ, cum ſuis fermentis fuſibilibus.

Quinta conditio eſt, quod medicina habeat virtutem ad præſtandum pondus prædictorum perfectorum ad terminationem ponderis metallorum perfectorum: & iſta ſibi evenit tantum per proprietatem ſubſtantiæ metallicæ, ex qua eſt compoſita, quantum ad operationis proprietatem, quæ fecit colligationem pluralium, & minimarum partium conjunctarum in unum. Fili, vis ſcire, quæ ſint res ulterantes, ſunt argenta viva, & alterata, vel ſunt corpora, quæ nos vocamus ſulphurea: quia quando ſunt alterata per prima alterantia ipſa ſunt ſecundaria alterantia primorum alterantium, & alterandorum. Et quaſi in illis pro ſpeciali in uno, eſt uniformitas, & denſatio, & ideò naturaliter adhæret corporibus: & cum iſtis ligatur ratione ſuæ uniformitatis, & per denſitatem dat ſibi bonum & rectum pondus. Et ideò neceſſaria erit nobis ad cognoſcendum hoc, quod poſtea vidimus cum clara experientia, ſcilicet quando de Mercuriis debet homo creare perfectam medicinam, magis, quam de aliis ſpiritibus, cum differentia concordantiæ ſecundum gradus ſuæ præparationis. Fili, ſi habes in notitia præparationem, eris magnus philoſophus, & plenus philoſophia reali. Fili, ſcis, quare philoſophi moderni & iuvenes in notitia naturæ virtutum deficiunt, magis in confortatione virtutis naturalis, quàm in purgando materiam corruptam; quia neſciunt componere medicinas confortativas, quæ magis ſunt de forma, quàm de materia. Nec ſciunt expellere materiam medicinalem à rebus corruptis, in quibus eſt materia cum tota cœleſti virtute infixa in iſta, per totum curſum naturæ, cum levi decoctione ſolis & ſtellarum. Quia neceſſarium eſt, quòd virtus naturalis, quæ eſt calor, & gubernatrix naturæ adjuvetur per virtutem naturalem quintam cœleſtem, in miſcendo cum materia medicinali ſubtili tracta à ſua corruptione per virtutem boni intellectus, quam quilibet bonus philoſophus debet habere, ſi vult intelligere operationem, per quam tractatur materia matatelli naturalis, & terminatur ſub conſervatione ſuæ virtutis, per quam debet operari. Et ideò cum ipſi ignorant per defectum cognitæ evidentiæ, extractionem, & compoſitionem talium medicinarum, decipiuntur per ſuas fatuas & cæcas exiſtimationes. Ideò, quia totaliter ignorant menſuram fortitudinis ligati, per quam ligata eſt virtus operativa in ſui materia, quouſque poſſet ſupervenire circa empticas caloris graduati, ſuper potentiam virtutis ligamenti. Et ideò dicta virtus ſolvitur, & renovatur à ſuo ſubjecto, & fugit ab igne comburente, qui eſt ſuus inimicus mortalis, & manet materia ſine virtute confortativa. Et eſt cauſa, quare virtus recedit ab igne: quia ſuum ſubiectum, ſubſtantiam, vel ſuum corpus non fuit exhalatum cum dicta virtute, antequam ignis ſibi detur ultra meſuram fortitudinis ſui ligamenti: quia virtus confortativa ſervatur, cum & trahitur igne cõmuni applicato cum naturali, in quo eſt virtus cœleſtis, quam tu etiam ſic quæris, & per talem informationem informatus, quam ignis communis non excedat dictam menſuram. Et ideò in adiutorium omnium volentium adiuvare naturam per confortationem, dicimus, quòd illi addiſcant extrahere virtutes cognitas, cum doctrina præcedenti à corporibus vegetabilibus, mineralibus, & animalibus, ſine læſione ſuorum ſubjectorum. Et ad hoc faciendum rerum citamus intellectum, in aqua ſimplicis compoſitionis. Fili, virtutes extractas neceſſe eſt, quod tu applices cum materiis ſubtilibus, ad finem, quod poteſtas confortativa non conturbetur per groſſitudinem materiæ. Et ideò filii quando volueris confortare, videas, ſi virtus poſſit ſuper materiam, & quod ſi erit totum ſimplex, & humilis ad

ad faciendum ſuas actiones ægritudines, quas calor naturalis dilatando ſemper per virtutem medicinæ confortativæ expellit quicquid eſt contrarium ſuis individualibus, ſicut ignis coniungit homogenea, & ſegregat hæterogenea, quæ ſunt contraria homogeneis. Et videas fili, quod materia ſubtilis,in qua colligaveris virtutes eſſentiales,non ſit levis reſolutionis in groſſis partibus, ſcilicet minimis, & quaſi inſenſibilibus particularibus ad finem, quod virtus caloris naturalis tanta per accidens in recipiendo cum magna lætitia confortationem reagentem, & ſenſibiliter contra infirmitatem,quæcumque eſſe poſſit, annihilatur, ſine læſione aliorum ſpirituum : quia per nimis magnum motum factum in tali caſu, multi debilitarentur. Et hoc eſſet contraria confortatione in tantum, quantum corpus debilitatur per excitationem magni motus in ſubſtantiis groſſis, quod ille poſſit per ſuam proprietatem ſegregare res hæterogeneas metallorum, quando per ſuum ſpiritum transformatur, niſi per adiutorium cinericii. Et eſt ratione ſubſtantiæ groſſæ medicinalis, in qua eſt colligata virtus, quæ tranſmutat,quæ impedit ad complendum actionem integram ſui ſpiritus, quæ eſt dividendo hoc, quod eſt eſſentiæ naturæ : & conjunge hoc,quod eſt propinquum ad naturam argenti vivi, quod poſt hoc invenit mutatum in finum argentum, melius quàm id de minera. Et ideò hoc caſu recurrimus ad ipſum, cauſa dividendi hoc, quod eſt extraneum purum naturæ. Sed non intelligas,quòd in ſuis cinericiis tu debeas ponere plumbum, quia medicina faciet totum, cum adiutorio ignis cineroſi. Fili, quando iam tales medicinæ proiiciuntur ſuper corpora,ipſa poſtmodũ nõ poſſunt pati ignem ignitionis: imò ſtatim funduntur ſine ignitione determinata: & hoc eſt, quia ſua natura patitur contrarietatem materiæ indigeſtæ, quia facit ipſam fundi ante tẽpus, quouſque per cinericiũ conſumatur materia indigeſta, quæ ſtat in loco ſubſtantiæ phlegmaticæ vaporabilis. Adiuva igitur virtutes tuæ medicinæ per cinericium, & invenies aurum & argentum, ſecundum quod illæ medicinę in iſtis fuerunt,vel ad album,vel ad rubeum. Fili,quando volueris diſſolvere per liquefactionem, oportet te movere H. B. per Y. & per X. quouſque diſſolvantur: & quando congelato volueris dare fuſionem, tunc te oportet movere literas Tabularum D. E. R. I. & per decoctiones ſignificatas per Y. X. ut ſucceſſivè, quouſque poſſit attingere ad objectum fuſibilium cum literis de I. nigris in collis & citrini, quæ ſunt magis propriæ de K. Et cum hoc facimus finem noſtri Teſtamenti, per quod conſtat completa tertia patientia : unde duæ germanæ prudentia & charitas accipiunt ſuum completum in terra laboris. Fili, ſi tu nos intellexiſti, reitera quamlibet lectionem, in dividendo illam in diverſas lectiones, & in diverſa capitula: converte quodlibet capitulum in capitula, & quodlibet capitulum ſit tibi una lectio, & cum memoria recolligibili, & intellectu intelligibili cum voluntate amata miſce unam lectionem cum alia : quia intellecta una, facit te intelligere aliam cum aliqua paucitate verbi, ænigmata, ſicut ipſi fatentur per iſta verba ſequentia :

Limpiadem lapidem purga, contunde ſimulque,
Bexa, cum puris inde coquatur aquis
Calcis inextincta pulvis tenuiſſimus illi
Mixtus ut in Maſſam tranſeat, & lapidem, &c.

XXI. Fili, in dulcoratione dictæ naturæ, facies per regimen fixationis. Et ſi intelligis quod tibi dictum eſt de natura, quomodo Chriſtus nos per naturam ſalvat, Quæro fili, quare virtutes in deitate faciunt triangularem de triangulo divinali, & non aliis? eſt ideo, quia eſt mater virtutum aliorum materialium. Et quia ſupernæ virtutes eſſentiales influunt in dictis Triangulis materialibus, natura, propter hoc illos conſtituit in triangulares & ſphæricos. Et propter hoc tu potes intelligere per artem, ſine virtutibus divinis non poſſit quicquam formare quod quare ſi vis ſtare fortior, quàm eſt natura, neceſſe tibi erit, quod facias fruſtum ſuere in capucio ſicut fecit Virgilius, quando perdidit ſuam formam. Fili, natura poteſt formare unam rem in formam primam, ſi alia via non eam movet per adiutorium artis, ſicut propriè vidimus per iſtam ſcientiam, quando corruptus in ſimile corpus non revertitur, imò in pulverem ſiccum, & Elixir humidum, quod omnia alia convertit in ſuo proprio : ſimiliter eſt de toto hoc. Natura non poteſt perficere, ſi ab arte non accipit auxilium, quod conſervet ſuas ſpecies à corruptione individualium, de quibus poſt reformatur in forma cuiuslibet corporis, quando facit de metallo pulveres, & de illis Elixir, de quo metalla omnia ſubitò accipiunt ſanitatem, per magnam poteſtatem illius rei, quod Elixir vocatur. Non intelligas tamen, quòd terminetur in forma metalli, ſicut antè : & ad hoc volumus, quia plus valet, quod illud minus, cum per unum ſolum granum naſcantur centum millia magis quàm tibi diximus de virtute duplicata, I. & ad hoc corpus, quod ipſe convertit, & de virtutibus ornavit, ſicut plumbum, vel ſtannum, vel ferrum, vel argentum vivum, vel cuprum album vel rubeum, ad quod metallum fuit tranſmutatum in aurum verum, ſicut probat cementum, contra quod magis reſiſtit quàm naturale facit per ſuas virtutes, & magis de poteſtate habet contra leproſitatem in omni ægritudine, quam homo habet. Attamen omnibus dicimus, quòd ipſi caveant ab auro facto per artem alchymiæ ſive præparando naturam : quia multo magis valeret, comedere ignem ardentem cum oculis Baſiliſci, quam applicare venenum in loco medicinæ per ſcientiam ignorantem : quia Aurum ſophiſticatum eſt per totum plenum impuritate ex igne contra naturam, de quo ſophiſtica neſcit ſpoliare ipſum : quia præparatoria neſciunt eligere, nec unum verbum intelligere, quomodonam ſe habet in ſuis ablutionibus. Fili, tales credunt ſe habere totum factum, quando vident ſuum aurum in ſubſtantia Mercurii coloris, per applicationem extraneorum pulverum, ſi nimis ſtat diminutum de ſuis actibus naturalibus, per ignorantiam ſuarum purgationum : eapropter, quia neſciunt illi adminiſtrare, & integrare curſum naturæ, per quod omne bonum aurum acquirit multas virtutes, & proprietates. Quare fili, tibi dicimus, quod ſit tu vis integrare totum curſum naturæ ad finem, quod tuum aurum habeat poteſtatem ſuper totam naturam, videas, quod ad finem primi gradus lapis ſit purgatus ab omni ſua corruptione, & poſt redde ſibi virtutes quas perdidit, quas invenies in ſpiritibus quintarum eſſentiarum : & tu, in quantum de illis poſueris, tanta erit infuſio, & multiplicatio virtutum medicinarum : & ſecundum virtutes medicinæ, erunt virtutes metallorum reformatorum. Et cum poſueris ſpiritus in lapide, dimitte continuare ſuum motum, quouſque virtutes quintæ reſiſtunt aſperitati ignis. Tunc igi-

igitur Fili, cum videris tale ſignum, ſignificatum tibi ſit, quod motus naturæ quintæ eſt ſine corruptione ſuæ ſimplicis materiæ, de qua natura habet in virtute confortationis.

Cap. XXII.

Quomodo corrigi debeant errores.

Fili, impoſſibilitas regnat in iſta ſcientia, quod tu poſſis habere ſpiritus quintos ſine aliqua mutatione materiali de colore in colorem. In quibus precor te, quòd habeas ſollicitudinem in tali modo, quòd omnes colores ſint tibi placabiles, excepto rubore, qui in materia venit poſt ſeparationem quintarum ſubſtantiarum per ignem ſtimulativum contra naturam ſicut cauſam. Fili, igitur quintæ ſubſtantiæ, quæ manent in ſicco, comburuntur & conſumuntur ſua tinctura: quia volunt eſſe virtutem aeris humidi ſimplicis, nec poſſunt trahi extrà, niſi coniungantur cum illis artificialiter, & per ſuam virtutem attractivam de ſuo attracto & revivificato, ſicut patet in ultimo puncto ſeparationis ſuarum aquarum in balneo. Si tu neſcis trahere de aquis aerem, roga naturam, quod per ſuam virtutem attractivam te velit docere: quia illa te docebit: quia per appetitum illius, quod perdidit in ſua calcinatione, ipſa ſeparat aerem de medio aquæ cum reſtauratione, quouſque medicina virtutum attractiva eſt quaſi totaliter ſeparata: & caveà magno igne in diſtillatione aeris, qui corpus rubificaretur, & ſuffo aret virtutem attractivam, quàm tibi dat aer. Ubi eſſet in gradu ſuffocationis, poſſet attrahere magis, quàm tu indiges; niſi aere multum ſubtili. Extrahe igitur ipſum per inhumationes, quia illæ ſervant tincturas ab omni aduſtione, & reſtaurant humiditatem perditam, in revivificando virtutem attractivam. Et ſi videbis, quòd corpus ſic etiam fuiſſet rubificatum, & ſua folia tanquam de Talk, quæ in ſimilitudine favi mutatur ſæpe, proiice in ſuam aquam, & in illa aqua coque, quouſque accipiat vitam albedinis: & trahe omnes aeres & inhumationes ſine calcinationibus factis cum igne extraneo. Fili, tres colores ſunt principales per noſtra inſtrumenta, quæ dant ad intelligendum hoc, quod natura vult: & ſunt nigredo, rubedo, albedo, ſicut tibi diximus in capitulo: Semper Fili, &c. Sed hoc tibi dicimus per intentionem trahendi aeres, & corrigendi errores, & evitandi illos. Semper tamen, cum ille ſit de tota albedine, & de multa nigredine; cave, quod ſit tibi niſi una rubedo, quæ debet venire ad finem primi gradus: & ſi ante venit, ſignificat combuſtibilitatem caloris, quia volunt rubificare per feſtinationem, quam ipſi ſentiunt à punctuitate ignis ſtimulatum, qui eſt ſibi adminiſtratus per pravam informationem, antequam ſuus proprius motus eis ſit integratus. Idcircò tanto, quanto rubificatur ante tempus, tantum perdit de ſua Tinctura in ſua ultima & propria rubificatione, in tantum, quantum ſua eſſentia rubificativa colligatur in extremam materiam, quæ non poteſt pati ignem, & hoc, cum non ſit ei vera rubedo in præparatione vera. Et ſi hoc intelligis, ſcias quare ſophiſtæ deficiunt in faciendo verum aurum.

Cap. XXIII.

De compoſitione Aceti noſtri, quod conſtringit argentum vivum ad expellendum naturam ſuam.

Fili, accipe de bono vino bene ſicco, & cum illo reſolve de D. ad quartam partem ſicci vivatici, & cum tanto de C. & ſi loco vini poſueris ſuccum lunariæ, valebit unus bolus decem. Poſt Recipe aquam per diſtillationem, quæ eſt ſuccus magnæ exuberationis, & proſequere ad ſolutionem ſui Mercurii, ſicut tibi diximus ſuperius in libro Mercuriorum, & trahe aquam claram cum magno igne, ſicut tibi diximus in principio noſtræ practicæ, & in illo diſſolve quod eſt diſſolubile de lapidibus denſatis, & de metallis liquabilibus. Et ſi primò corpus traxit ſubſtantiam fœtentis menſtrualis, multiplicabitur virtus mineralis: & propter hoc tibi reveletur, quomodo virtutes vivificativæ infunduntur, in materiis cum ſpiritibus conjunctis. Fili, cave, quod de talibus rebus non velis aliquid dare, & ſcias, quare non eſt datum legere iſtam ſcientiam, niſi in generalitate cum aliis ſcientiis, ſine nominando quicquam de iſta, nec publicè, nec occultè: & ideò, quia non debet dare motus homini humano per artem intrandum ad res naturales, niſi per proprium motum per donum gloriæ, qui eſt Deus cœli, qui ſcit cor illius, in qua forma vellet uti: quia multa ſunt, quæ fiunt per naturam, quæ ſi multi ſcirent, & vellent malè uti, totum mundum confunderent, niſi ipſi primò deſtruerentur. Quæſtio, quare fecimus artem, & per naturam compleatur in A. & quod artiſta ad loca alta aſcenderet, & quod Rex Eduardus poſſit ſuum cor implere de bona voluntate contra gentes paganas: per N.A.V.Y.Z.E.A.V.Z.I. V.Z. Et iſtæ literæ omnes cum aliis de ſurſum ſignificantes cum declaratione in noſtra arte compendioſa, quæ vocatur; Vade mecum; ad numerum philoſophorum cum tota integritate præſentis Teſtamenti.

Cap. XXVI.

De omnium Medicinarum proiectionibus tam univerſaliter, quàm particulariter.

Fili, proiectiones fiunt ſuper corpora fuſa ſecundum magis & minus virtutum, quas lapides acquirunt per ſuſam ſubtilitatem: quia quanto lapis eſt ſubtilior, tanto magis te oportet ponere de metallo ſuo, & minus de medicina: ſed multi ſunt qui in proiectionibus medicinarum particularium per ignorantiam decipiuntur, ſicut neſcientes experiri, nec videre alterationem medicinarum: quia quando aliqui faciunt proiectionem de illis, ſcilicet de modico ſupra multum corporis fuſi, non vident aliquid, nec in penetratione nec in alteratione, & ſic ſuſpicantur medicinam eſſe nullius virtutis, & non curant plus proſequi: quare ſi ſtatim illud metallum, in quo infunderetur medicina, tranſiſſet per cinericium, vel per longam copellam, ſcirent, & viderent quicquid eſt, tranſmutatum radicaliter de corpore in purum metallum. Fili, cum in tuis medicinis ſecundum magis & minus ſit infuſus ille ſubtilis ſpiritus, quem tu petis, qui per neceſſitatem & virtutem ſuæ proprietatis figit, & mutat omnia corpora ſicut purgativa ab omni leproſitate; & eſt antidotum contra omnem infirmitatem. Et hoc nutriendo calorem naturalem in corporibus metallorum, illa inſenſibiliter penetrat omne corpus, & in profundo illius ſpiritus quieſcit, ſicut natura, & ignis naturæ, & humidum radicale, quod eſt nimis fixæ retentionis, & magnæ alterationis, ſub conformatione & reformatione individualium metallorum. Ultra hoc virtute appetitiva metalli leproſi, quia trahit ad ſe ſpiritum humidum glorificatum, & trahit

trahit ad profundius ſui cordis, cooperante ad hoc, & coadiuvante virtute impulſiva, quæ movetur à calore naturæ, quæ impellit ſpiritum formativum in corpore, quod informatur, quando partes ſe tangunt, & conjunguntur, & miſcentur in tantum, quòd partes magis fixæ virtutem ſpiritus fixi ad profundius illarum ſe retinet conſtrictè in vita perpetua, & remanet alteratum metallum, ſicut poteſt probari per ſuas examinationes. Et in modo, ſicut facis tuas projectiones ſuper corpora, ſic ſimiliter facies ſuper Mercurium. Et ſi medicinæ, de quibus vis facere projectionem ſuper Mercurium, non erunt ſubtilioris ſubſtantiæ, ratione abbreviationis ſuæ confectionis, non habebunt ingreſſum ad Mercurium ante ſui fugam. Si Mercurium tu non congelas per vaporem alterius Mercurii, vel ſit vegetabilis, vel mineralis, in ſulphur tranſmutatum: congelatio illius fit, ſecundum quòd diximus, in tali vaſe longo, in quo fit multiplicatio ſulphuris: & ſicut diximus in congelatione illius ad proiiciendum medicinam. Sed ſi de altera medicina vis facere projectionem, non teoportet congelare illud, quia antequam ipſum conſtituitur in fuga, Elixir ipſum penetrat propter ſubtilitatem, quia eſt res perfecta, in omnibus ſuis virtutibus. Semper tamen dictas alias medicinas particulares ſubtiliare poteris, vel facere per ſolutionem & coagulationem, & cum fermento iungere, quod ſimiliter ſuper illas mille millia partes cadet, & omnes illas convertet. Sed certitudinem ponderis in projectione & ſubtiliatione dictarum medicinarum cum adjutorio huius, quod dedimus tibi, dimittimus induſtriæ & iudicio tui magiſterii maximi, cum ad plenum ſit tractatum in noſtro Codicillo, Fili, in projectione noſtrarum medicinarum invenies omne metetallum medium alteratū ad perfectum extrinſecè, quouſque ducat per cinericium: quia ſtannum videtur ſtannum, ſicut prius, & eſt modicum frangibile, & modicum induratum ſine luciditate manifeſta, quouſque ducatur per cinericium, & per id bene ſit purgatum. Et ſic eſt de Saturno, & ſimiliter de Venere: ſed iſte eſt in colore Iovis, ſed ductum per cinericium poteris videre hoc, quod mutatum eſt in argentum depuratum. Et iſtæ diverſitates veniunt per majoritatem virtutum ramorum lapidis, ſecundum magis & minus ſuarum præparationum, & ſublimationum. Quare color ſpiritus mutativi iſtarum, non tantum virtutum in ſuis faciunt errare illos, qui per ſuam tenebroſam ignorantiam neſciunt eligere materias naturæ per ſuas proprietates: unde ipſi decipiuntur, & excæcantur in arte, ſicut gentes parvæ ſapientiæ. Et tibi fili, dicimus cum vera parte ſuę proprietatis, quia nunquam de alio ſale debes intelligere, niſi metallorum: quia reſolvuntur in illud, ſicut per artificium potes videre ad oculum. Si igitur illud ſal ſcis durificare, intrabit in corpora, ſicut vera natura, quæ vult ſtare intus: & transformabit illa ab una ſpecie in aliam. Malum placitum habeat Rex de Metha, vel Soldanus de Calamia, Quia cum ſales ſint pura natura metallorum, naturata ex proprietate metallica, propter amicitiam iſtius rei, coniunguntur omnia ſimul, cum ſal non ſit niſi ignis, non ſit niſi ſulphur, non ſit niſi argentum vivum converſum in lapidem pretii, quæ eſt materia naturæ alteratæ, & mutatæ à vilitate in nobilitatem: quia mixtio perfecta non poteſt fieri ſine alteratione rerum naturæ, quæ miſceri poſſunt in unitate perfecta, corporaliter loquendo. Fili, ſcis, qualis talis res reputatur vilis, quia ſi non eſſet cognita, homo non faceret æſtimationem de illa: & de alia parte, quæ eſt res finita ſecundum naturam ſui actus in eſſe completo expulſo extra domum; & quia eſt res naturæ, ſicut homo, qui eſt expulſus extra ſuam poſſeſſionem, & vellet illuc fortiter redire ſicut ad rem, quæ fuit ſibi ad utilitatem & conſervationem ſuorum corporum, in quibus finitur: Ideò ipſa breviter vult formari quomodo per ſuum inſtinctum diſtinctè deſiderat retinere ſua extranea: & ultra hoc, quod in omni loco reperitur, cum hoc ſit, quòd ſine illa nulla res poſſit generari. Sed cum ſit res diſformis ſuorum elementorum infima, ipſa ſe ponit ad finem, quod non videatur ad profundius, & accepit finalem terminationem per ſuum ultimum extraneum completum: unde verſus:

Eſt una res vilis ubique reperta,
Quatuor inſerta naturis, nube referta:
Solve, gela, itera, quod poteſt,
Sit aqua vera, à ſale dulcifera,
Quæ fluit in igne quaſi cera.
Quæſtio ſit ardua philoſophicalis,
Cur res tam vilis fiat res omnino regalis.

D. C. E. X. Z. Sic tu fili, ne malis dicere de illa, quæ te ponit in rem per præceptum ſui magiſterii, quia te nutrivit per ſuas utilitates ſecretare, & ſine revelato iſtas reducere in magnas nobilitates: & ideò alii qui non fuerunt auſi loqui, & non habebant licentiam à magiſterio naturæ, niſi metaphoricè: Et ad talem medicinam faciendam, eſt elementum ſuper omnes materias alias, Aurum optimum inter mineralia, vegetabilia & animata: & ſuper omnes virtutes inter vegetabilia & animalia ſunt virtutes lunarenſes, & muſtæ mellifluæ. Materiam auri debes condire cum ſubſtantia cibali, vel cum liquore cibi condimentalis mixta, cum unione ſuorum purorum ſubiectorum mixtibilium, ſine magno labore depuratorum per ignem, quem tibi diximus in capitulo per Eundem, ſi intellexiſti, & per ſecundum, Ad talem excitationem, Fili, per intellectum potes facere medicinas diverſas de aliis rebus, quæ nihil tibi conſtabunt, ad conſervandum naturam humanam, ſicut tractamus in tractatu aquarum condimentalium. Et ſi tu intelligis myſterium, intelligis, quomodo debet fieri illa, & omnes aliæ medicinæ, ſub conſervatione virtutis confortativæ.

CAP. XXV.

De modo ſeparandi elementa in octo diebus, ad conſequendum omnia opera brevia, cum literis Alphabeti, & de compoſitione ſulphuris, & ſua confectione.

CUm tu feceris H. illud proiice in B. & poſt fac ſeparationem de H & de B. per Y. & & pone H. ad partem, poſt ſepara L. per X. amortuam & ſiccam, poſt H. conjunge cum B. & pone totum in V. & poſt tres dies ſepara H. cum E. per Z & poſt H. ſepara de C. per Y. & Recipe de B. hoc, quod ſibi remanſit de H. per X. & habebis primum elementum, quod nos vocamus terram: & quando volueris habere aquam, quæ eſt ſecundum elementum, accipe C. & illum duc per X. & poſt coniunge cum H. & pone totum in camera de V. & poſt duos dies ſepara H. per Y. & de E. accipe de hoc, quod remanſit ſibi de H. cum beneficio de X. & habebis ſecundum elementum, quod nos vocamus, Terram mineralem. Et quando volueris habere aerem, quod eſt Tertium elementum Recipe D. E. illud tranſactum, ſeu ductum per X. coniunge cum H. pone in camera de V. per unum diem naturalem: & poſt ſeparamus E. cum H. & ſtatim de E. ſepara H. per Y. & accipe

ſipe de E. & hoc quod ſibi remanſit de H. & habebis tertium elementum, quod eſt de natura humida. Et ſi vis trahere ignem qui capitur aliquando in loco aeris, illum trahes de E. ſi poſtquam tranſierit per X. & coniunxeris cum H. & F. per Z. poſt de E. ſepara H. per Y. & fac de H. & habebis ignem in natura calida: Et omnia quatuor elementa de Mercurio, vel de argento vivo. Et ſi nos intellexiſti, iam tibi diximus ſublimationem illius: & ſicut tibi dictum eſt de iſto intellige de omnibus corporibus, poſt habituato ad creandum ſulphura, quæ volueris tam de corporibus, quàm de Mercuriis coniunctim, vel ſeparatim, ſicut invenies per Tabulas metallorum, per quas ſtat concordata ratio mixta de omnibus 7. Metallis I. Et quando volueris per mixtionem operari de materia Veneris, vel Martis, & de ambobus inſimul, vel ſic per Gioſroſiam, vel per Anaſroſiam elementorum, de illis non ponas plus quàm B. alia ſunt de nequiſſima, & infirma minera. Fili, ſcias, quod metalla non ſunt aliud, quam noſtræ mineræ, in quibus congelatur noſtrum argentum vivum, in clara & ſimplici minera, quam nos vocamus lapidem Beneficii, & Tincturam nimis magnitudine claritatis. Fili, omnia particularia quæ ſunt intra latitudinem magni magiſterii, nihil aliud ſunt, quam diſcurrere elementa Mercurii, per omnia elementa Metallorum, tam ſimplicia, quàm compoſita, ſicut tibi manifeſtum eſt per tabulas huius artis, & tot quot cameras ibi inveneris, tot ſulphura diverſatum virtutum poteris generare: & quot ſulphura tu habueris, tot opera particularia tu habebis. Et ſi feceris coniunctiones ſulphuris, tot, quot coniunctiones feceris, tot opera particularia habebis ad projectionem faciendam ſuper omnia metalla, de quibus medicina particularis fuerit compoſita. Et per iſtum intellectum debes movere partes metallorum elementorum & Mercurii per primas cameras, ad finem, quòd poſſunt moveri per ſecundam naturam ſuarum partium elementalium infixionum veræ fixionis: quę generatio fit per diſcurſum ſulphurum generatorum ex ſubſtantia metallorum, vel de ſuis numeris, cum ternis literis vel quartis, Solis ſolummodo; vel Solis & Mercurii ſimul ad rubeum, vel de Luna ſola, vel de illa cum Mercurio ad album, de quibus creatur, ſcilicet ſecundum medietatem, H. creatur I. per F. ſicut tibi monſtrabitur per tabulas liquefactionis, quia extracta de H. creatur I. per F. Mercuriale: vel ad hoc per G. & tunc eſt applicativum per K. album: vel ſi vis eum componere cum D. limato, erit periculoſum ad applicandum cum K. Item ſi vis I. Mercuriale coniungere cum I. Lunari, erit nimis nobilis exuberatio. Copula igitur, quocunque volueris de his, L. cum K. vel ſimpliciter, vel compoſitè, dabit tibi fuſionem admirativam præparantem naturę: ſicut dictum eſt de albo, ſic dictum eſt de rubeo.

Cap. XXVI.

De fermentis.

Fili, cum medicinis fermentorum potes fermentare naturam omnium corporum: & quia de illis adhuc non locuti fuimus, dicimus tibi, quòd antequam velis fermentare, videas primò, quod fermentum bene præparatur. Fili, præparatio iſtius eſt, quod illud ſit tranſactum primò per naturæ principalia controvertentia, antequam de iſto facias fermentationem: quia tibi illud fiat principio pulvis calcinatus per liquefactionem, ſecundariò pulvis reſolutus per diſſolutionem, & tertiò pulvis inceratus per coagulationem, & quartò ſublimatus per ſeparationem. Fili, in induratione & mollificatione ſtat noſtrum ſecretum: quia ſine illis nullum corpus ſimplex poteſt fieri in unione perfecta: & ſi non ſit perfecta mixtio rerum alteratarum cum vera unione perfecta, jam non erit habile aurum & argentum ad operandum. Fili, fermentum eſt corpus perfectum ſubtiliatum, & alteratum per poteſtatem dictorum convertentium cum lapide totum inſimul: quia nullum corpus ſublimaretur, niſi eſſet beneficium naturæ lapidis, quæ ducit ſurſum illud, ſicut magnes trahit ferrum. Et Elixir, quod debet dare laxationem cum adiuncto elementorum humidorum, ſunt pulveres ſubtiles, quæ ſtant in medietate ſublimati. Si igitur ſublimationem huius corporis ſublimaveris, tu intelligis reiterationem cum mixtione ſpiritus humidi ſublimati: quoties feceris per excitationem operationis, toties lucraberis centum partes in ſua projectione: quia, quanto corpus eſt levius, ſubtilius & volatilius, tanto melius eſt ad proiiciendum, unum pondus ſuper centum, & centum ſuper mille, & ſic in infinitum. Coniunge corpus cum fermento albo ad album, vel rubeo ad rubeum, & fac matrimonium de ipſis, & de lapide, quouſque unum corpus fixum per medicinam coniunctum eſt aquæ Mercurii: & poſt da ſibi fuſionem cum oleo lapidis ſolummodo. Et nota, ſi vis ſcire, quare metalla motum habent, fac totum per viam reductionis, & erit tinctura exuberata pretii incomparabilis. Et ſicut tibi dictum eſt de ſublimatione corporum cum lapide, adhuc revelamus tibi magis ad finem, quod melius intelligas Rotam, quæ tibi data eſt, quod lapis ſurſum ductus, venit ad noſtrum argentum vivum quod ducit in ſuam naturam virtutem adamantis: & corpora ſunt ſalſuginoſa, quando reſolvuntur in ſuam naturam primam per virtutem lapidis, qui eſt dulcis.

Cap. XXVII.

Aliæ revelationes, & de propriis naturiis, & de propriis ſubiectis.

Dicimus tibi, quòd dictæ naturę non ſunt aliud, quam ſales acuti, quos tu non potes habere, quouſque tranſeas à prima in ſecundam partem: quia illa, quæ recipiunt tincturas, ſunt materia naturæ, & tincturæ ſunt de prima eſſentia Mercuriali, unius naturę puræ. Ita natura non debet coniungi niſi cum ſua natura, ſcilicet cum ſua puriſſima materia intrinſeca expulſa & depurata per artificium de virtutibus mortuorum, cum adiutorio lapidis, ſcilicet de metallis. Fili, dicta materia naturæ in virtute eſt res talis, & vocatur terra ſulphuris vivi, creati de argento vivo, & dicitur proprium ſal naturæ, quod eſt materia illius: & tincturæ ſuæ propriæ eſſentiæ ſunt argentum vivum, quæ ſimiliter non poſſunt haberi niſi per ſcientias regiminis primæ partis, quæ conſtituit primum gradum operationis naturæ. Si igitur fili, habituatus es in dictis regiminibus, ad finem, quod habeas materiam animatam ad faciendum medicinam alti pretii, quia de ſulphure & argento vivo fit, vel de ſale naturæ. Fili, iſta natura non ſunt ſemper niſi unum commune, de quo natura eſt naturata: quia naturæ minerata eſt imprægnata natura formali, & de illa eſt natura perficiendo ſuas renovationes contra corruptionem extraneam, quam nos vocamus deſtructionem. Quare fili, ſi nos intellexiſti, diximus

mus tibi iam, quòd argentum noſtrum nunquam ſine ſulphure eſt, ſicut tu iam ſcis, cum illud convertat: nec ſulphur poterit ſtare ſine natura ſolis; quod eſt principale medium in forma, per quam natura tranſit ad faciendum, & complendum ſuas generationes. Fili, ſi tunc natura habebat argentum vivum in ſua operatione, ſuæ partes à ſua materia non poſſent continuari, nec ipſa ſalvari poſſet in humido radicali. Et ſi non habebat ſulphur, non habebat ſal, ergò non poſſet penetrare partes, quæ debent congelari per defectum acuitatis. Et ideò vocamus nos illud, Sal honorabile, ſal animatum: quia eſt pretium naturæ tale, quòd penetrat & expellit: & hoc per virtutem ſui caloris, de quo materia ſtat in natura in expellendo, penetrat & expellit, & penetrando congelat per ſuam magnam ſiccitatem; humidum argenti vivi in radicalitate; & noſtrum ſal ſequitur mixtionem formalem, & eſt armoniacum omnium elementorum. Quare non debes mirari, ſi nos vocamus ſal armoniacale: quia ſicut habet nomen exaltatum & ſublimatum per ſuam proprietatem & puram & primam materiam naturæ: & eſt tota natura; & intus ſtat, per quod eſt natura, ſicut faber in ſua fabrica, qui eſt aptus ad fabricandum. Ad hæc ideò vocamus ſal ignis: quia ignis nihil aliud eſt, quam natura capta in natura in arte philoſophicè, cum calore naturali, ſtante complexionato ſecundum meritum ſui ſubiecti. Vocatur etiam id honorabile ſal, aqua maris acuta: vocatur etiam ſal vitellorum ovorum, & ſtella diana, & matutina, & aquila volans, & nubes, & ignis, ſal amarum, ſal cibi, ſal de vitro, cinis, borax, ſal urinæ, Athincar, ſal alcali, ſal ſoſæ, ſulphur exaltatum, & Mercurius ſublimatus. Et omnia iſta nomina.

Deficit in exemplari aliquid.

*

Adhærentia frequentationis. Et ſic ſi plana gubernatur cum calcinatione, non te privabit ſuo fructu. Factum habemus noſtrum Teſtamentum per virtutem de A. in inſula Angliæ terræ, in Eccleſia ſanctæ Chatarinæ, apud Londinenſes, verſus partem caſtelli ante Cameram, Regnante Eduardo per Dei gratiam, in cuius manibus ponimus in cuſtodia per voluntatem de A. præſens Teſtamentum, Anno poſt incarnationem milleſimo, treceteſimo, trigeſimo, ſecundo cum omnibus ſuis voluminibus, quæ nominata ſunt in præſenti Teſtamento, cum cantilena quæ ſequitur ad præſens: Ieſus Chriſtus ſit benedictus in ſecula ſeculorum. Amen.

Incipit Cantilena Raimundi Lulli.

Amor me fecit rimare, cum corruptione poteris, quia ſine ea non poteris elongare generationem à ſuo eſſe, & eſſentiam facit quintam operari.

Si unitatem velis ex hoc facere, & volo tibi plus declarare, oportet pluralem amorem habere, de hoc tibi dabo iſtam ſimilitudinem cognoſcere, parens extenſum de ſimplici per concordantiam. Aliud quod clamatur incenſum, ſcire habebis cum diſſimilitudine aeris erit congelatum. Quod amor facit concordantia pro concordantia elementa, vos alii cum entibus creatis per phantaſmaticam creaturam, ſi genus habere vultis, entium realium habebitis menſuram, Entia abſtracta perquirere dentur à factore per facturam, ſpecialiter cognoſcendo invenietis naturalem, aer altius erit amator. Sed ſi tibi natura non valet, iam non eris ſator pro ignorando artem, ſimiliter tranſſubſtantialis humorum eſſentiæ, & accidentis, cum ſuis partibus ſubſtantialibus. Oportet eſſe tranſmutationem, & ſimiliter accidentalis, poſtquam ſic noviter renunciatum aliis ſignis converſum in aliud ens omnium ſuorum graduum elemẽtalium; cum accidenti eſſe novum: tunc ars non poteſt tibi deſervire, quod ipſum non ſit alterius pellis, ſed deficit conceptum, ſi vis intrare per ipſum portellum; ut bene tibi ſcias gubernare, neceſſe erit tibi, globum portare, ut poſſis intrare & exire. Fili, totum hoc habes in Teſtamento, cum voluntate charitatis invenies aggregationem: quoniam eſt revelatum illud quod quotidie quæritur: poſuimus totum in dictatum, quia eſt dignum & placens. Vnde homo, qui habet multum, appretiatur proquirendo paganam gentem, & in poſſe fortificatur cum corde nobilis ardimenti, quæ ſunt prudentia & charitas.

FINIS.

GRADVS ET AFFINITAS metallorum eſt in iſtis proverbiis.

C. Mulier contrahit cum D. & generat filiam G.
C. Mortua D. contrahit cum E. & generat filium H.
D. Mortuò E. contrahit cum F. & generat filiam G.
Et ſic G. & H. erunt fratres ratione patris H. & G. erunt frater & ſoror ratione Matris.
Et ſic G. & frater H. & G. ſoror ejuſdem, poſſunt contrahere ſimul.
Et ſic vir & uxor, habent unum fratrem utriuſque

Litterarum interpretatio.

A. Significat, Deum, qui eſt operis huius cauſa prima.
B. 4. Elementa in metallis confuſa.
C. Lunariam rectificatam, in quam ſolvuntur metalla.
D. Quintam eſſentiam vini in ſua perfectione.
E. Animam metallorum, quæ dicitur ſulphur naturæ.
F. Ipſa metalla, non aliud.
G. Limos elementorum.
H. Spiritus corporum perfectorum.
I. Calorem ſecundi gradus.
K. Calorem tertii gradus.
L. Animam corporum immediatè genitam propter menſtrualis diſſolutionem.
M. Spiritus corporum perfectorum.
N. Aquam Metallorum.
O. Aerem.
P. Ignem.
Q. Menſtrua.
R. Ipſum lapidem.
S. Proiectionem.
T. Examen.
V. Calorem furni ſecreti.
X. Ignem ſiccum cinerum.
Y. Coagulationem.
Z. Separationem liquorum cuiuslibet ſubſtantiæ.
A. Ignis & aer.
B. Argentum vivum, vulgi.
C. Sal armoniacum præparatum. D. Sulphur fixum.
E. Aqua diſtillata.
F. Fermentum aut calx metallorum.
G. Quinquageſima quinta Mercurii diſſoluti in E.
H. Sal petræ.

I. Vitrio-

T. Vitriolum.
K. Menſtruum.
L. Argentum finum & purum.
M. Mercurium, ut ſcis.
N. Aurum honoratum.
O. Compoſitio Lunæ.
P. Compoſitio Solis.
Q. Terra compoſiti albi.
R. Aqua compoſiti albi.
S. Aer compoſiti albi.
T. Terra compoſiti Solis.
V. Aqua compoſiti Solis.
X. Aer compoſiti Solis.
Y. Ignis compoſiti Solis.
A. Significat, Deum qui cuncta bona creavit.
B. Argentum vivum, quod eſt ſubſtantia communis.
C. Sal petræ quod eſt ſimile argento vivo.
D. Vitriolum aquoſum.
E. Menſtruale conjunctum.
F. Argentum finiſſimum.
G. Mercurium philoſophorum, quem ſcis.
H. Solem honoratum.
I. Compoſitionem Lunæ.
K. Compoſitionem Solis.
L. Terram compoſiti albi.
M. Aquam compoſiti albi.
N. Aerem compoſiti albi.
O. Terram compoſiti rubei.
P. Triangulos compoſiti rubei.
Q. Aerem compoſiti rubei.
R. Ignem lapidis rubei.
S. Lapidem album.
T. Lapis rubeus.
V. Calor furni ſecreti.
X. Calor cineris.
Y. Calor Balnei.
Z. Separatio liquoris.
B. Significat argentum vivum, quod eſt ſubſtantia, commune in omni corpore corruptibile ſtans.
C. Sal petræ, quod eſt argentum vivum ſimile in natura, propter fortitudinem ſuæ naturæ, & vocatur Sal alcali.
D. Vitriolum aquoſum vel lotum: iſtud corrumpit & confundit totum, quod eſt de argento communi.
E. Menſtruale conjunctum de iſtis, quod continet naturas dictorum trium unum, ſcilicet tria principalia.
F. Argentum finiſſimum, vel Aurum puriſſimum.
H. Calorem Balnei, ut patet in capitulo Cum in virtute A. &c. ſignificat Aurum honoratum.

ELUCIDATIO TESTAMENTI Raimundi Lulli

QUamquam plurimos libros diverſarum operationum noſtræ philoſophicæ artis compoſuimus: tamen hunc ultimum noſtrum libellum cæteris præferimus, qui Elucidatio Teſtamenti à nobis intitulari meretur: quoniam id quidem in noſtro Teſtamento ac Codicillo philoſophicis ſcriptis ingenti prolixitate occultamus, in hoc noſtro libello lucidius oſtendimus, & breviſſimè elucidamus: ut ulterius non fiat opus alios componere libros. Cum noſtrorum librorum compoſitio nihil aliud ſit, quàm ſagacis ingenii ſubtilitas, ad noſtram artem cælandam, quæ copiosè in noſtris libris oſtenſa, hic ab opaco in amœnam modò ducitur lucem, quod nullo auſu unquam aliquis philoſophorum facere audebat. Et hunc librum ſex annectimus capitulis, in quibus totum hujus artis myſterium clariſſimis elucidatur dictis, quorum capitulorum,

Primum eſt, de materia noſtri Lapidis.
Secundum eſt, de vaſe.
Tertium, de furno.
Quartum, de igne.
Quintum de decoctione.
Sextum de Tinctura & multiplicatione.

Capitulum primum de materia noſtri Lapidis.

Primùm igitur materiam noſtri Lapidis demonſtrare aggrediamur. Extraneas enim res per ſuas ſimilitudines noſtro magiſterio adduximus, cum tamen una ſola res noſtri lapidis exiſtat, cum non addimus rem extraneam neque diminuimus. Tres etiam lapides, ſcilicet Mineralem, animalem & vegetabilem deſcripſimus, cum unus duntaxat ſit lapis noſtræ artis. Volumus, ô fili, hoc compoſitum ſignificare ex tribus, ſcilicet corpore, anima, & ſpiritu, quod minerale dicitur, quia minera, animale, quia animam habet: vegetabile, quia creſcit & multiplicatur, in quo omne ſecretum noſtri magiſterii latet, quod eſt Sol, Luna, & aqua vitæ. Et aqua vitæ eſt anima, & vita corporũ per quam noſter lapis vivificatur, & ſupplantatur: ideò cœlum, & quintam eſſentiam ac oleum incombuſtibile & aliis infinitis nominibus eam nominamus, quoniam incorruptibilis eſt ferè ut cœlum, in continua ſui motus circulatione. Sic lucida manifeſtatione omni circuitione carente habes materiam noſtri lapidis.

Capitulum ſecundum de vaſe.

Nunc de vaſe noſtro dicere decrevimus: Hîc fili, aures arrige, ut ingenium noſtrum apprehendas. Quamvis multa vaſorum genera ænigmaticè ſcripta in noſtris voluminibus detegimus. Tamen ingenium noſtrum in alio non verſatur vaſe, niſi in uno ſolo, quod hic apertis demonſtrationibus oſtendemus, in quo opus noſtrum à principio uſque ad finem totius magiſterii perficitur. Vas itaque noſtrum compoſitum eſt. Sunt etenim duo vaſa ſuis alembicis annexa eiuſdem quantitatis & ſtaturæ in altum, ubi naſus unius ventrem intrat alterius, ut id quidem actione caloris in caput vaſis ex utraque parte aſcendit, iterum actione frigoris in ventrem deſcendit. Fili, ſic habes noſtri vaſis Elucidationem, ſi non fueris duræ cervicis.

Capitulum tertium de furno.

De furno noſtro dicturi ſumus, ſed graviſſimum erit, ſecretum noſtri furni referre, quod veteres celaverunt philoſophi: varios namque in noſtris libris depinximus furnos, cum tamen uno ſolo utimur furno, qui Athanor vocatur, cujus interpretatio eſt, immortalis ignis: quia præbet ignem ſemper æqualiter in eodem gradu perdurantem, à principio uſque ad finem lapidis noſtri, vivificantem & maturantem. Fili, auſculta noſtris dictis, & intelliges furnum noſtrum eſſe compoſitum ex duabus partibus, in junctura clauſuræ bene obturatum: hujus ingenium tale eſt. Fiat furnus magnus aut parvus, ſecundum materiæ quantitatem: magna enim

enim materiæ quantitas magnum requirit furnum, parva, ad modum furni diſtillatorii, cum ſuo cooperculo firmiter clauſo, ſic quod cum furnus cum ſuo cooperculo compoſitus fuerit, penitus unum reſpiraculum habeat, ut calor accenſi ignis reſpirare poſſit: propter quod ignis naturæ illum ſolum requirit furnum, & non alium. Et clauſula junđuræ hujus furni noſtri ſigillum hermetis & ſapientum dicitur, eò quod ſapientibus tantummodo notum eſt, & nuſquam ab aliquo philoſophorum expreſſum, ſed in ſapientia reſervatur, quod communi ſua poteſtate cuſtodit.

Capitulum quartum de Igne.

Licet triplicem ignem, ſcilicet naturalem, connaturalem, & contra naturam, alioſque diverſos modos noſtri ignis in libris noſtris pertractavimus: unum tamen ignem ex pluribus rebus compoſitum volumus ſignificare, & eſt maximum ſecretum, in hujus cognitionem pervenire, cum non ſit humanum, ſed angelicum, hoc cœleſte donum revelare. Ne ergo philoſophorum execratio poſteris relicta ſuper nos irruat, Deum rogamus, ut theſaurus iſte noſtri ſecreti ignis, niſi in manus perveniat ſapientum. Fili, aures inclina ad percipiendum noſtrum ignem compoſitum fore ex duabus rebus. Conditor enim omnium rerum, duas creavit res inter cæteras ad hunc ignem aptas, videlicet fimum equi, & calcem vivam, quarum compoſitio noſtrum cauſat ignem, cujus ingenium tale eſt: Recipe ventrem equi, ideſt, fimum equinum bene digeſtum partē j. calcis vivæ mundæ partem j. his compoſitis, & in furnum noſtrum paſtatis, vaſeque noſtro, lapidis materiam continente, in medio collocato, & in furno firmiter clauſo, habebis divinum ignem, ſine luce, & ſine carbone, qui ſic in ſuo furno ſituatus, non poteſt eſſe aliter, quam neceſſe eſt.

Capitulum quintum de Decoctione.

Sunt quoque multiplices præparationum modi noſtri lapidis in noſtro Teſtamento aliiſque noſtris voluminibus enarrati, videlicet, ſolutio, coagulatio, ſublimatio, diſtillatio, calcinatio, ſeparatio, fuſio, inceratio, imbibitio, fixio, &c. quorum omnium ſignificatio eſt decoctio. Quoniam in ſola noſtra decoctione omnes iſti perficiuntur modi. Ingenium verò hujus noſtræ decoctionis eſt, ut materiam compoſiti juxta ſuam menſuram in vas, furnum, & ignem ſuum pones, jugiter decoquendo, donec in maturitatem complementum perveniat, quod in decem menſibus complebitur ſine manuali operatione, ab initio uſque in finem totius magiſterii Sed iſtos modos aſſignatos ſignificare volumus ſublimitatem noſtræ artis, & quod inſipientium intellectus umbroſo circumdetur velamine, ne indignus verticem collis noſtri ſecreti attingat, ſed in errore perſeveret, donec Sol & Luna in unum redigatur globum, quod niſi juſſu Dei impoſſibile eſt fieri.

Capitulum ſextum de tinctura, & multiplicatione noſtri Lapidis.

Ultimò de tinctura & multiplicatione, quod finis eſt, & complementum totius magiſterii, narrabimus. Multiforme namque proiectionis modos noſtræ tincturæ in noſtris voluminibus oſtendimus, cum tamen noſtra tinctura à multiplicatione non ſit diverſa, & neutra iſtarum abſque altera fieri poſſit. Quia lapis noſter, niſi prius tingatur, & cum tingitur, eius quantitas multiplicatur. Et noſtro lapide multiplicato albo vel rubeo, tingitur. O fili, intellectus obumbrationem repelle, ad intelligendum arcanorum arcanum, in noſtris libris ſolerti induſtria abditum, quod à profundo hic emergitur in altum. Audi & intellige, quod multiplicatio noſtra nihil aliud eſt, quàm noſtri operis primordialis compoſiti reiteratio. Nam in prima reiteratione una pars noſtri lapidis tres tingit partes imperfecti corporis & in tot partibus in quantitate creſcit, & multiplicatur. In ſecunda reiteratione una pars tingit 7. partes. In tertia, pars una tingit quindecim. In quarta, triginta unum. In quinta 63. In ſexta 127. & ſemper in tot creſcit & multiplicatur partes, uſque in infinitum procedendo. Ecce fili, ſic noſtra ſcripta parabolicis dictis hactenus recluſa, contra philoſophorum præceptum elucidamus. Sed ab ipſorum increpatione volumus excuſari, ne diviná permiſſione in eorum execrationem incidamus omnipotenti Deo, in cujus poteſtate ſunt omnia, hoc dictum noſtri libelli committimus, qui omnem ſcientiam, omneq; donum largitur, cui vult, & ſubtrahit, ut in ſuæ divinitatis poteſtate ita recondat, ut ipſipientum impiorumq; inveſtigare minimè permittat. Nunc fili, ſapientiæ Deo regratiare, qui ſua divina illuſtratione humanum intellectum claudit & aperit: cujus nomen ſit benedictum, in ſæculorum ſæcula. Amen.

LUX MERCURIORUM.

RAIMUNDI LULLI, MAJORICANI philoſophi doctiſſimi opuſculum, in quo explicat, quæ in aliis ejus libris occultata ſunt.

JAm dudum, Rex Sereniſſime, de tranſmutatione omnium metallorum locuti ſumus, & plura à nobis volumina ſacratiſſimæ Majeſtati tuæ tranſmiſſa ſunt. Nunc verò ut dictorum voluminum plenam intelligentiam Serenitas tua habere poſſit, & ut contra infideles & paganos, ut nobis aliàs, & nunc cum juramento pollicitus es, animum tuum adimplere valeas, hunc librum quem lux Mercuriorum appellari volumus, cum in præſentiarum perſonaliter ad te venire nequeamus, per nuncium tuum deſtinamus. Cum quo omnes alios libros noſtros, & maximè partes in eis per nos maximè occultatas plenè intelligere poſſis. Quare figuram in modum arboris per alphabetum facimus, ut per eam ſcire poſſis practicen cum clara intelligentia, ut in forma.

Per quamlibet literam dictæ arboris ſignificatur una operatio. A. ſignificat primam cauſam. B. vinum rubicundum, vel rubeum, vel album. C. putrefactio. D. diſtillatio. E. phlegma. F. oleum. G. aqua ardens. H. terra I. rectificatio. K. ſublimatio. L. Mercurius vegetabilis. M. terra damnata, N. commixtio, O. aurum vel argentum. P. ſolutio. Q. evacuatio, R. limus metalli. S. circulatio. T. digeſtio. V. ignis balnei. X. ignis cinerum. Y. tripus Athanoris, &c.

Princeps Sereniſſime, tu igitur in virtute de A. accipe B. ideſt, vinum rubeum vel album clarum & odori-

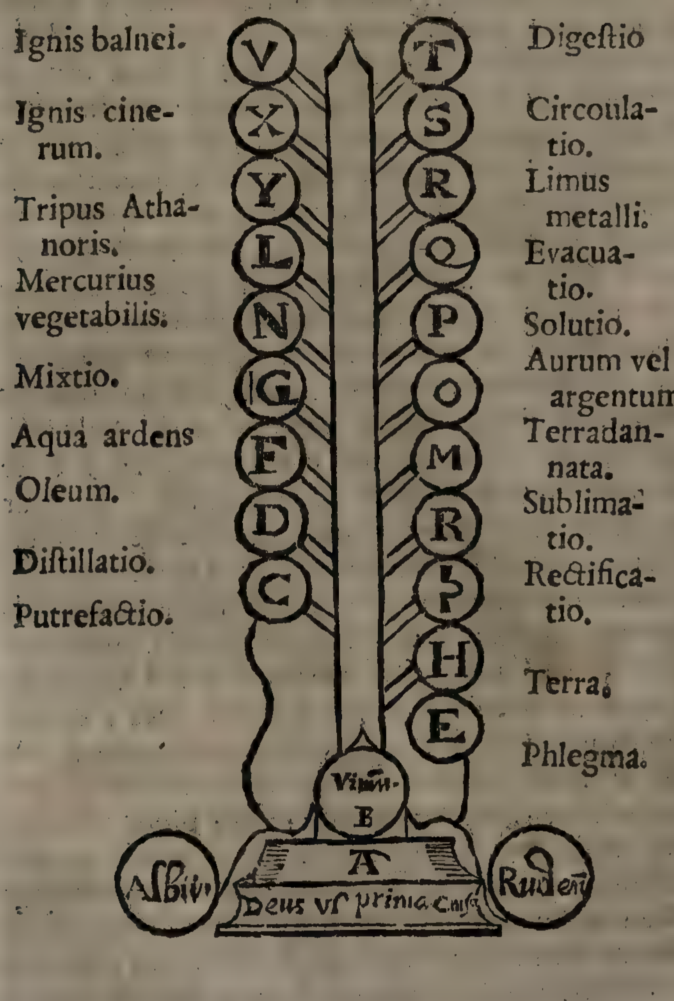
& odoriferum, ut in primo noſtro libro quintæ eſſentiæ plenariè diximus, & illud pone in C. ideſt, putrefactione in V. ideſt, balneo, & ibi ſtet ad minus viginti diebus ad hoc, ut per C. partes diſgregentur, & melius poſſint ſeparari. Poſtea per D. in V. ideſt per diſtillationem balnei extrahas G. ideſt, aquam ardentem lentiſſimo igne, quem toties pone in I. ideſt, rectificatione, donec nihil plus maneat de E. ideſt, phlegma, & ipſam aquam ardentem ponas ad partem: deinde per diſtillationem extrahas E. in quod, ideſt, phlegma per ignem cineris, donec in fundo vaſis remaneat tibi quædam materia ad modum picis liquidæ: & dictum phlegma ponas ad partem. Deinde per diſtillationem extrahas E. in quod ideſt, phlegma per ignem cineris, donec in fundo vaſis remaneat tibi quædam materia. Deinde Recipe dictam materiam & ſuperfunde ei de phlegmate tantum quantum ſupernaret ei quatuor digitis, & pone per duos dies in balneo: poſtea per unum diem per ignem cinerum ut bulliat leniter, & invenies phlegma multum coloratum, quem per Q. ideſt, evacuationem, in alio vaſe ponas. Et de novo E. iterum per duos dies ponatur in balneo, Et per unum diem in X. deinde per evacuationem ponas in alio E. colorato. Et ſic procedas donec phlegma amplius non coloretur: & ſi tibi deficeret E. tunc recipias totum E. ideſt, phlegmacoloratum, & per diſtillationem extrahas dimidiam vel tertiam partem eius per V. ideſt balneum. Et illud operare ut ſuprà. Cum verò illud phlegma amplius non coloratur, tunc remanebit tibi in fundo vaſis H. ideſt terra quaſi alba. Et phlegma totum F. ideſt oleum ſecum attraxit. Si tu vis ab invicem ſeparare eos, pone per diſtillationem balnei: tunc phlegma totum diſtillat & oleum remanebit in fundo vaſis rubicundiſſimum, quod ſerva per rubefactionem Mercuriorum, ut in libro noſtro Mercuriorum plenariè tractamus.

Sed quia in hoc libro ſolum occultata per nos reſervare volumus, videlicet modum menſtrui vegetabilis: quod in multis noſtris libris nominavimus, licet integrè eius modum non poſuimus: Idcirco, Rex Sereniſſime, ſi alias operationes volueris videre, eas plenariè reperies in aliis libris noſtris, videlicet in Teſtamento, & in Clauſura eius. Et in tertio libro noſtro Quintæ eſſentiæ. Et ſatis plenè in Repertorio noſtro, Anima tranſmutationis metallorum, quos te ſcimus non latere. Igitur recipias dictam hanc terram, & ſuperfunde eiſdem de Mercurio quòd ſupernatet duos digitos, & pone in ignem cinerum per unum diem naturalem, ut bulliat leniter: poſtea extrahes ipſam terram per ignem cineris, & ponas ad partem. Et de alia aqua ardenti funde dicto H. quòd ſupernatet per duos digitos, & pone in X. per unum diem naturalem, ut ſuprà: deinde extrahe ipſum per diſtillationem cinerum, ut ſuprà. Et pone cum alio ad partem: & ſic procede donec nihil amplius de ſpiritu remanſit in terra, ſed totum tranſiverit cum aqua ardenti. Quod cognoſcere poteris cum terra remanſerit in pulverem impalbabiliſſimum, & ponendo eam ſuper laminam ignitam, non dando fumum, erit ſignum quòd ſit ſine ſpiritu. Quam terram poſtea ponas in C. ideſt, in digeſtione in tripode Athanoris, & ibi ſtet per decem dies continuato igne. Poſtquam acceperit de dicto G. in quo eſt ſpiritus, & ſuperpone dicto H. quòd ſupernatet per unum digitum, & pone in tripode athanoris per unum diem naturalem. Poſtea pone in balneo, & per diſtillationem extrahas aquam ardentem ſine ſpiritu, ſpiritus remaneat in terra. Dein deſuper ponas de alio G. quod ſupernatet per unum digitum ſuper dictam terram, ut ſuprà, & extrahe terram ſine ſpiritu per diſtillationem balnei, &c. Et ſic reiterabis toties, donec terra biberit totum ſpiritum ſuum. Quod cognoſcis ponendo terram ſuper laminam ignitam: quia pro maiori parte ibit in fumum. Quam H. in tripode per ſex dies naturales ad T. ideſt, digeſtione, quòd poſtquam extrahas & pones ad cineres augmentando ignem, donec per K. ideſt, ſublimationem oriatur Mercurius vegetabilis, ad latera vaſis & in fundo remanet M. ideſt, terra damnata, quæ non intrat in opere noſtro. Quem Mercurium citò collige, & dum eſt recens poſt eius ortum pones eum in N. mixtionem in terra in digeſtione in tripode athanoris per duos dies. Et efficietur aqua una quo habet diſſolvere omnia metalla ſub conſervatione ſuæ formæ, quam nos vocamus menſtruum vegetabile, & hæc eſt illa aqua, de qua locuti ſumus in omnibus libris noſtris, & maximè in Codicillo noſtro in capitulo quòd incipit, Præparatio ſpiritus lapidis fermentabilis eſt, Quòd accipias de ſucco lunariæ, & ſeparabis ſudorem ſum cum tenui igne. Et in capitulo quod incipit, Fili, inquirendo & iſtud menſtruale, ſine quo nihil poteſt fieri, &c. Et etiam in Teſtamento noſtro capitulo decimo tertio, quod incipit: Tu accipias uncias duas de G. & ſeparabis eius humorem per alembicum cum duobus unciis aquæ naturæ communis, quæ eſt aqua vini, &c. Et etiam in Codicillo in capitulo quod incipit: Diſſolvimus aurum & argentum cum rebus radicalibus. Et de hac aqua tractavimus plenariè in anima de tranſmutatione metallorum quaſi per totum. Et in Apertorio noſtro quod incipit: Fili, omnis diſſolutio violenta intentione philoſophorum. Quare neceſſe eſt. Et etiam in lapidario noſtro quod incipit: Recipe unciam unam aquæ vegetatæ, acutæ, & in ea diſſolve aurum purum: & quaſi in omnibus libris noſtris de hac materia occultò tractavimus.

Cum Dei igitur adiutorio, Recipe unciam unam dicti menſtrui: in ea pone unciam mediam de Sole puriſſimo foliato vel limato ſubſtantialiter, & claude optimè ne reſpiret & pone in balneo per duos dies, & menſtruum totum colorabitur colore citrino reſplendenti & lucido. Deinde pone eum in cineribus per unum diem naturalem, & magis etiam colorabitur. Poſtea eum extrahe per evacuationem, dictum menſtruum in alio vaſe pone & optimè vas claude. Deinde ſuper Solem de alio menſtruo pone, & plus per unum diem in tripode & colorabitur ut ſuprà, quem extrahe per evacuationem ut ſuprà. Et ſic per omnia reiterando fac ut ſuprà, donec non coloretur amplius menſtruum noſtrum. Et remanebit tibi in fundo vaſis terra de Sole abſque colore, quæ in particularibus noſtris, & in branchis magnis omnino neceſſaria eſt, propter ſeparationem elementorum, ut plenariè in Teſtamento & Clauſura Teſtamenti, & Anima tranſmutationis metallorum plenariè demonſtravimus. Recipe ergo dictum menſtruum in quo eſt limus metalli, quæ eſt major pars Mercurii quàm ſulphuris, & pone in circulatione per triginta dies, & tantum in pondere ſit in uno vaſe, quàm in alio, & ſint vaſa in igne cinerum ad hoc apto ut in libro tertio Teſtamenti in capitulo de Fumis plenè oſtendimus. Et ibi limus metalli cum dicto menſtruo circulabitur. Et propter eius virtutem vegetativam & potentiam ſulphuream dicti menſtrui, quæ agit in limo metalli in quo magis eſt de Mercurio quàm de ſulphure, propter terram in qua remanſit magna pars ignea de Sole, congelabitur & fiet quaſi lapis in fun-

in fundo vaſorum. Et aqua quæ prius aſcendit colorata amplius non aſcendet niſi alba. Et lapis manebit in fundo, cujuslibet vaſis: quos duos cantè extrahes removendo menſtruum ſine aqua quæ remanſit per evacuationem in alio vaſe parvo, habente collum longum. Ita ut aer ei non noceat, & claude vas & pone in balneum per tres dies, & ſolvetur in aqua rubicundiſſima quam extrahe cum ſuo vaſe, & pone in digeſtionem ſuper tripodem per quinque dies, & iterum congelabitur in lapidem rubeum tranſparentem. Quem iterum remove, & pone in balneum per unum diem naturalem, & ſolvetur iterum in rubicundiſſimam aquam lucentem & tranſparentem, ſicut unus rubinus. Quam iterum pone in digeſtione ſuper tripodem, & in duobus diebus congelabitur in lapidem tranſparentem rubeum, qui ſuper ignem fundetur ſicut cera. De quo ſi proieceris unam partem ſuper decem argenti fuſi, convertit eum in optimum Solem. Et ſi ſolves iterum & congelabis ut ſuprà, toties quod non poſſit amplius congelari, poteris facere proiectionem ſuper triginta partes argenti fuſi, & convertit eum in optimum Solem. Et ſi velles operari ad album, in omnibus operationibus ponas ſextam partem temporis plus quàm ad rubeum. Et ſimiliter ad ſolutionem unius partis argenti, oportet ponere tres partes menſtrui: & ſic potes facere proiectionem, ut ſuprà. Sufficit tibi Rex Sereniſſime, hoc breve opuſculum, quòd ita vulgari ſermone tranſmittimus Serenitati tuæ ad hoc, ut fides Chriſtiana augmentetur, & infideles gentes per te confligantur & diſperdantur. Nolit ergo Serenitas tua auferre ad exequendum aliàs nobis promiſſa, & Chriſtianam religionem defendere. Quia ultra augmentationem ſtatus tui, & regni famam laudemque perpetuam conſequeris, & ad finem gaudia æternalia poſſidebis. Deo gratias.

SEQVITVR ARBOR OPERATIONIS, continens in ſe ordinem A.B.C. darium, de quò in principio operis tractatur.

EXPERIMENTA
RAIMVNDI LVLLI
Majoricani Philoſophi doctiſſimi, in quebus veræ Philoſophiæ chymicæ operationes clariſſimè traduntur.

EXPERIMENTVM I.

ACCIPE Tartarum utriuſque vini, tam albi, quàm rubei: nam utrumque eſt optimum. Cùmque individua nobis conſtent propinqua maximè, & apta ad phyſicas operationes diſponendas: ab ipſo tartaro, tanquam præcipuo, inchoandum duximus, quod acceptum, aqua diligentiſſimè purgabis, & lavabis ab omni ſorde: poſtea deſiccabis, ſiccatum triturabis; ac urinali vitreo collocabis, quod ſit ſemiplenum: appoſitoque alembico, diſtillabis inde prius aquam; ſubminiſtrans à principio ignem lentum; ac deinceps ipſum gradatim augebis, quouſque tandem per ignem violentiſſimum totum diſtillabit oleum ipſumque tartarum intra vas remaneat ſubalbum, vel beretini coloris, quod extrahe, & triturabis quam optimè, & pone in vas terrenum non vitreatum, ſolidum, ita ut reſiſtat igni: quod in fornace vel vitrariorum collocabis vel in furnum reverberationis. Sed in furno reverberationis neceſſe eſt aliquo cooperculo præſens vas cooperire, nec ex igne corpus contrahat aliquam nigredinem. Sed in fornace vitrariorum non erit neceſſe, illud cooperire. Hæc tamen animadverte: ne corpus vivificetur, ut nobis accidit, propter nimiam violentiam ignis, & nos cogebamur à novo opus repetere. Quare memento ut ignis reverberationis debito modo contemperetur, ita ut ſimilis ſit igni vitrariorum. Cum ergo corpus fuerit calcinatum & album, tum ipſum extrahe, & trituratum in humido ſuper marmoreum lapidem conſtitue, cooperiendo, ne pulveres ſupercadant, & ſordes aliæ. Atque hoc modo diſſolve; diſſolutionem collige intra vas vitri fortiſſimum; quam diſſolutionem per filtrum deſtillabis; poſtea collocabis in urinali cum alembico, & recipiente cum juncturis optimè clauſis; & in furno cinerum lento igne deſtillabis, ne vas frangatur; & ita congelabis. Quo facto, & vaſe refrigerato ſuper materiam aquam diſtillatam infunde, & pauco temporis ſpatio ſal illud pretioſiſſimum in ſuam aquam diſſolvetur. Illam diſtillationem iterum per filtrum tranſmitte. Sed quoniam hoc opus videtur nobis nimium tædioſum & periculoſum; ne ſordes aliquæ cadant ſuper vas, propterea conſulo, ut accipias aliquem pannum lineum ſubtilem; & per illum tranſmitte illam diſſolutionem ſine expreſſione: ſic ut in ipſo panno remanebit terra corruptibilis, quam proiicito, atque iterum novo panno lineo ſubtili eundem liquorem ut ſuprà tranſmittito, ac reiterato toties, donec in ipſo panno nulla terreſtreitas remaneat. Quo ſigno apparente, iterum in urinali illum liquorem conſtitue cum capello & recipiente ad congelandum, ut ſuprà, quod congelatum iterum diſſolve, diſſolutum iterum per pannum tranſmitte ut prius, & videbis in panno lineo novam terreſtreitatem, quam removeto & reiterato opus toties,

donec

donec auxilio Dei in illo lineo panno nulla terreſtreitas relinquatur, ſed albus & nitidus remaneat, ſicut ab initio fuit. Sed aliud ſignum habes magis certum purificationis illius individui. Nam cùm per diſtillationem tranſacta fuerit tota humiditas ſive aquoſitas, hoc ſal pretioſiſſimum in vaſe remanebit ſuper ignem in forma olei quod remotum ab igne ſubito congelabitur. Sed tibi fili chariſſime, non ſit tædio prolixitas temporis in ſolvendo hanc materiam, & congelando ſingulis vicibus corruptionem removendo, qua remanente, nunquam poterit coniungi cum ſuo ſpiritu extracto à pretioſiſſimo,& propinquiore individuo ſuo, quod eſt vinum optimum, ablata ab eo prorſus omni humiditate & corruptione: tunc ipſum conſtitue ad circulandum in vaſe circulatorio, atque ita reducatur in quintam eſſentiam, & ſpiritum ſuum protinus complectetur: ſed hanc circulationem nos à principio triginta dierum ſpatio peregimus: poſtea verò eandem abſolvimus ſpatio dierum quinquaginta, quæ circulatio fuit multò melior prima, quia quò longiore tempore circulatur, eò magis ſubtiliatur,& efficitur aptum ad omnem phyſicam operationē noſtram: quem ordinem cùm opus fuerit, vos quoque obſervabitis.

Experimentum ſecundum eiuſdem individui.

Recipe tartarum optimum, quod triturabis, & in vaſe terreo non vitreato conſtitue: poſtea in fornacem vitreariam pone ad calcinandum, vel in furnum reverberationis per tres dies, vel quouſque albeſcat. Quo facto ipſum diſſolve in aquam vitæ primæ diſtillationis hoc pacto, videlicet. Pone individuum hoc calcinatum & album in vrinali, & deſuper infunde aquam vitæ, ut ſupereminеat ſeptem digitis, & occlude cum ſuo antenotorio, ac pone ſuper furnum cineris, ut ferveat per duas horas: deinde quod diſſolutum fuerit, cautè in aliud vas transfunde: quod autem remanet indiſſolutum, deſiccabis: poſtea iterum aquam novam vitæ infundas ſuper, atque iterum ſupra cineres ut ſuprà fervere facito. Diſſolutum iterum ut ſuprà evacuato,& cum altera diſſolutione priori conſervato. Materiam in vaſe remanentem iterum ut ſuprà deſiccato, atque eam ex vaſe extrahas, quoniam iterum calcinanda eſt, ut facilius diſſolvatur. Quæ cum calcinata fuerit, iterum cum nova aqua vitæ diſſolve, & fervere facias ſupra cineres, ut ſuprà. Diſſolutionē hanc ut ſuprà cum reliqua conſervabis. Atque hoc magiſterium toties reiterabis, donec totū hoc individuum fuerit calcinatum, & per diſſolutionem tranſactum: omnes poſtea diſſolutiones conſtitue in vrinali, appoſito alembico cum recipiente, & juncturis optimè clauſis, per balneum diſtillabis, quouſque materia congeletur, vel quouſque per illum gradum caloris amplius non diſtillaverit. Tunc removе recipientem, & claude ne reſpiret, & poſtea transferes vrinale ſuper cineres, & ſi qua pars corruptibilis cum materia remanſerit comburatur: & cum per duas horas vel tres vas illud permanſerit in igne aliquantulum remiſſo, nec amplius diſtillabit quicquam per roſtrum alembici, tunc finito ut frigeſcat vas ac deinde ſuper materiam iterum intra vas ſuperfunde eandem aquam, quam ſuperius in recipiente clauſam ſervaſti. Diſſoluta igitur hac materia, iterum per balneum diſtillabis aquam, ut ſuprà, quam remoto recipiente bene clauſam ſervabis, ne reſpiret: poſtea transferas vrinale ſuper cineres, & deſicca materiam, ut ſuprà: deſiccatam iterum diſſolve cum aqua, quam in recipiente ſervaſti: & ſi videris diſſolutionem illam non eſſe claram, pellucidam, debes eam toties tranſmittere per filtrum, vel pannum lineum, ac toties eam viciſſim diſſolvere ac congelare ut ſuprà, donec ex ſeſe nullam terreſtreitatem emittat: ac poſtremo diſſolutio ipſa acquirat claritatem, ac ſplendorem. Tunc demum pro comperto habeas, quod impurum eſt, & corruptibile ſeparatum eſſe, ac totam materiam videbis in oleum tranſmutari. Nunc autem chariſſime fili, procedendum eſt ad compoſitionem Mercurii,& noſtri ſalis Armoniaci: in quo tot ac tantas potentias,& virtutes ineſſe animadvertimus, ut perdifficile ſit, id hominum ſermone conſequi & comprehendere: cujus operationis modus talis eſt. Scias pondus ſalis vel olei quod in fundo vaſis depuratum aſpexiſti, ac illi ſuperinfunde de noſtro ſpiritu, id eſt, aqua vitæ rectificata ut ardeat pannus madefactus in ea tantum, ut ſupereminеat quatuor digitis, vel ſit ad pondus aquæ vitæ ſex partes plus quàm ſit ipſum ſal vel oleum. Totum hoc ſimul mixtum in urinali conſtituas cum cooperculo ſive antenotorio firmiter clauſo ne reſpiret. In balneo putrefacias ſpatio duorum dierum naturalium: deinde amoto antenotorio & appoſito alembico, cum recipiente junсturis bene clauſis in furno cinerum lento igne diſtillabis. Quæ diſtillatio continuanda eſt, quouſque roſtrum ſive capellum nullas venas oſtendat, ſed ſubito poſtquam venæ apparuerunt, depone recipientem, cum aqua diſtillata,& firmiter claude: eſt enim ſpiritus animatus, qui poteſtatem habet vivificandi ſuum corpus: poſtea continuabis eandem diſtillationem in fine augmentans ignem, ut ſi phlegmatis aliqua pars reſtet, per illum caloris gradum exhalet, & removeatur: poſtremo frigefacto vaſe materiam extrahe,& triturabis. Scias pondus materiæ, & illis ſuperfunde de aqua vitæ quatuor partes ampliùs quàm ſit ipſa terra: & occluſo vaſe cum ſuo antenotorio, appoſitoque alembico, cùm ſuo recipiente firmiter occluſo in furno cinerum, ut ſuprà diſtillabis, poſtquam cum ſuo ſpiritu tranſacta ſit anima cum eiſdem ſignis venarum, ut ſuprà, apparentium. Idem magiſterium reiterato ad tres uſque vices. Tunc enim habebis ſpiritum perfectè animatum: & corpus exanimatum & calcinatum. Ipſe quidem ſpiritus cum corpore aptus eſt ad omnem operationem phyſicam diſponendam. Sed in hoc loco eum uſurpabimus ad calcinatam terram vivificandam. Accipe igitur ſuprà dictam terram ex ſuo vaſe, & eam tritura, poſtea ex ea ſupra candentem laminam modicum quid pone: quod ſi fluit inſtar ceræ abſque fumo, ſignum eſt perfectæ exanimationis: ſi hoc ſignum non apparuit, eſt reiterandum hoc magiſterium quouſque illud ſignum fueris conſecutus. Poſtea ſcito pondus ipſius terræ ſupra quam infunde ſpiritus animati quartam partem, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, conſtitue illud in balneum ad congelandum per duos, vel tres dies, vel quouſque congeletur. Quo facto remove antenotorium ſupponens capellum, & in furno cinerum diſtillabis ſine recipiente: ad hoc quod ſi pars phlegmati extiterit, inde amoveatur. Quod ergo emanabit ex hac diſtillatione, erit inſipidum & nullius ſaporis, vel valoris, ad ſimilitudinem aquæ pluvialis: poſtea iterum ſuperinfunde quartam partem animati ſpiritus, ut ſuprà, & in balneo congelabis, ut ſuprà, poſtea per cineres phlegmaticam humiditatem diſtillabis ut ſuprà. Atque hoc pacto prædictum magiſterium to-

ties iterabis, donec terra ebiberit & extraxerit ad ſe totum ſuum ſpiritum animatum, ac deveniat ad hujuſmodi ſignum. Quòd ſi particulam eius modicam poſueris ſuper laminam major pars in fumum evolabit, quod erit ſignum materiam iſtam depoſitam eſſe ad ſublimandum Mercurium noſtrum pretioſiſſimum, qui poteſtatem habet diſſolvendi quodcùmque metallum cum conſervatione ſuæ formæ vegetativæ, & germinativæ. Accipe igitur præfatam terram prægnantem, & conſtitue intra bociam cum collo longo, quam optimè lutabis luto ſapientiæ; ac deſiccato luto collocabis cum materia in furnum diſtillationis, ſubminiſtrans in principio ignem lentum, donec bocia caleſiat; cujus os ſit occluſum licinio bombicis, atque illum lentum ignem continuabis per ſex horas: pòſtea per alias ſex horas ignem aliquantulum augebis. Quòd ſi per illum ignis gradum non ſublimaretur, augebis ignem viciſſim ad violentiorem gradum, donec incipiat ſublimare: quem continuabis per 24. horas: quo temporis ſpatio elapſo, frigefacto vaſe accipito inde ſulphur noſtrum ſublimatum, Mercurium noſtrum, cœlum noſtrum, ſal armoniacum noſtrum, lapidem noſtrum non fermentatum, pluribus aliis nominibus appellatum, à ſuprà ſcripto ſpiritu nobis revelatum, cujus poteſtas eſt acuere ſuum ſpiritum, ut inferioribus experimentis comprobabitur.

Experimentum Tertium.

Accipe mel novum quod ſit album, & cum ſavo conjunctum: illud autem conſtitue in vaſe vitreo ad putrefaciendum per ſexaginta dies. Deinde appoſito alembico cum recipiente, fervente balneo diſtillabis inde ſuum phlegma ad ſimilitudinem aquæ inſipidæ, ac nullius ſaporis. Illud tamen animadverte: ſi velis totum phlegma per illam deſtillationem penitus egredi, neceſſe eſt tibi per binas quaſque horas remoto alembico in vas bacillum immittere, & materiam, ut frangatur cautè agitare, ut frangatur pannus, qui generabatur in ſuperficie propter conjunctionem favi cum ipſo melle, qui pannus eſt impedimento ne ipſum phlegma totum poſſit exhalare. Sed ſi illum pannum in ſuperficie amoveris ſæpius conſtat tempus te non fruſtra amiſſurum. Deſtillato igitur phlegmate ſine vas frigefieri, quo frigefacto vas transferas in furnum cineris, remoto priore receptaculo cum phlegmate, quod ſeorſum ſervabis, & alterum recipientem annecte cum juncturis optimè clauſis atque illo gradu continuabis opus, donec amplius non diſtillabit: poſtea ignem augebis cum lignis ardentibus continuando dictum ignem per viginti quatuor horas, ut violentia ignis terra calcinetur. Hoc tamen advertas fili chariſſime, quòd vas ſive urinale quo fit hæc operatio debeat eſſe terreum, ac tenax, ac ſolidum: ita, ut tolerare poſſit violentiam ignis, quam optimè vitreatum: quod ſi in vaſe vitreo fieret, procul dubio frangeretur, ac inflammaretur, & intra cremaretur anima ſive virtus ipſius terræ. Accipe aquam per cineres traductam quæ erit aliquantum acetoſa, illam rectificabis per cineres ſepties, vel quouſque deveniat ad albedinem, ſicut in phlegma quod in balneo diſtillaſti, ita ut nulla rubedo in eo appareat. Tum verò ſignum habebis illam aquam quamoptimè rectificatam. Poſtea accipe terram quæ remanſerat in vrinali, atque illam perfectè trituratam in vaſe terreo collocabis, quod ſit ex creta valentina, vel ex ea ex qua fabricantur crucibula: vel ſi hoc vas abhere non poteris, conſtitue eandem terram intra geminos crucibulos alterum alteri annexos, & quamoptimè clauſos. Pòſt ſtatue in furno reverberationis vel vitriariorum, atque ibi permaneant quatuor, vel quinque dies, extrà ipſa albeſcet terra, vel paulò minus. Sed ſi hoc opus feceris in furno reverberationis adverte, ne ſit ignis nimis violentus: ſic enim ipſa terra evaneſceret, & ſi ignis debilis eſſet, nunquam calcinaretur: mediocri ergo ignis opus eſt. Sic nullus error poteſt contingere, ut nobis accidit. Nam cum hoc opus inchoaremus, violentia ignis totam terram amiſimus, ſed ad rem. Poſtquam hæc terra, ut prædictum eſt, calcinata fuerit, frigefacto vaſe extrahes, ac triturabis: illi poſtea ſuperfunde aquam quam diſtillaſti per balneum, & ſinas materiam ſuper cineres per duas horas fervere atque in aliud vas transfunde evacuando aquam ab ipſa terra, quam terram lento igne deſiccabis. Super eoſdem cineres ſuperfunde novum phlegma, ac ferveſcat ut ſuprà; decantabis evacuando, & in eodem vaſe conſervando ut ſuprà; diſſolutionem corporis: atque hoc pacto magiſterium toties iterabis, donec extra ipſum totum ſalem pretioſiſſimum evacuaveris, & in aquam tranſegeris. Poſtea accipito omnes illas diſſolutiones, & per pannum lineum nitidum tranſmitte, quam aquam per balneum diſtillabis, tandem in fundo vaſis ſalem pretioſiſſimum habebis, vel Mercurium vegetabilem. Recipe ergo hujus ſalis diſſolutionem cum ipſo phlegmate, & per pannum lineum tranſmitte: ac poſtea eodem modo congelabis, ut ſuprà in primo experimento, ac prædicto eodem modo: & ut in primo experimento, primò congelabis iterando hoc magiſterium quater. Quo facto ſcias pondus dictæ congelationis ſeu ſalis, ac illi ſuperinfunde tertiam partem aquæ, quam ſervaſti ſuperius, quam rectificaſti ſepties per cineres, & occlude vas cum ſuo antenotorio, & pone in balneo per tres dies, deinde amoto antenotorio, & appoſito alembico, temperato igni exhalabis diſtillando humorem, qui diſtillari poterit, qui erit inſipidus. Nam virtutem, & acetoſitatem ipſius aquæ accepit, & ſecum retinuit ipſa terra. Deinde iterum nova aqua, ut prius, imbibe ipſam terram, & reiterando magiſterium imbibendo, digerendo, diſtillando toties ut ſuprà, quouſque terra ad ſe traxerit & imbiberit totam ſuam aquam. Atque ita auxilio Dei vivi verè habebis ſalem vegetabilem extractum ab hoc individuo, quod ſal eſt pretioſiſſimum, ac poteſtatem habet acuendi Mercurium vegetabilem, & diſſolvendi duo luminaria, cæteraque omnia metalla imperfecta: & cum hoc ipſa metalla reduci poſſunt in ſuam primam materiam.

Experimentum Quartum.

Accipe chelidoniam Majo menſe in plenilunio cum ſuis radicibus & floribus, ſed radices prius expurgentur & laventur ab omni ſorde terreſtri: deſiccabis ſuper tabulam nitidam contunde poſtea optimè, & in vaſe vitreo contuſam tuam chelidoniam pone, & vas cum ſuo cooperculo ſit optimè concluſum cum cera gummata: pone in putrefactione ſub fimo equino per 30. vel 40. dies. Deinde appoſito alembico cum recipiente, & juncturis optimè clauſis per balneum diſtillabis quouſque per illum caloris gradum, quod poſſibile eſt, diſtilletur. Poſtea amoto recipiente cum materia diſtillata, quod eſt elementum aquæ ipſius individui, & firmiter clauſo, & ſervato transferas vas cum materia remanente in furno cinerum, & annexo altero recipiente juncturis optimè

mè clauſis, diſtillabis inde oleum, & continuabis illum gradum caloris quouſque amplius non diſtillet, poſtremo ignem augebis quantum fieri poteſt, ut terra incipiat calcinari; ac totam unctuoſitatem emittet penitus & exhalabit. Quod cum factum fuerit, ſinito vas frigeſcere, & terram crematam fundo remanentem accipe, quæ aliqua ex parte erit ſubalba, vel cinericii coloris, quam triturabis, & vaſe firmiter occluſo collocabis in furnum reverberationis, vel vitriariorum. Quæ quidem terra cum calcinata fuerit, erit coloris cinericii, vel propemodum albi. Tunc in vaſe vitreo pone, & aquam diſtillatam per balneum ſuperfunde & inde ſalem elicias, & primo in igne cinerum lentiſſimo ferveat per duas horas: diſſolutionem evacuando transferas in aliud vas: terram verò inſolutam deſiccabis, & refrigerato vaſe triturabis ſuperinfundendo novam aquam, iterum ſuper cineres ut ſupra fervere facias, ac ipſam diſſolutionem, ut ſupra decantabis: hoc autem magiſterium itera toties quouſque totum inde ſalem extraxeris, quæ eſt pars Mercurialis ipſius individui. His ergo peractis accipe omnes illas diſſolutiones, quas per filtrum vel lineum pannum tranſmitte, ut terreſtreitate purgentur. Deinde per balneum congelabis diſtillando. Nam tranſacta humiditate, in fundo vaſis remanebit Mercurius ſive ſal albi coloris, quem ſalem debes diſſolvere, ac viciſſim congelare ter: atque hoc pacto ex hac materia Mercurium extraxeris, qui virtutes propè innumerabiles habet acuendi ſpiritum vegetabilem à vino extractum, & poteſtatem habet diſſolvendi cuncta metalla, cum conſervatione ipſorum formæ vegetativæ & germinativæ. Scias præterea, fili mi, illam aquam, quæ diſſolvit, & congelavit dictum ſalem, ex revelatione cuiuſdam amici noſtri, & noſtro omnium experimento maximam conformitatem habere cum opere noſtro. Sanat enim phthiſicos morbos: ſanos autem præſervat à corruptione, augendo in eis virtutem, ſi quis ex ea aqua ieiuno ſtomacho quantum cochleare capit ſumpſerit. Confortat inſuper virtutem digeſtivam corroborando virtutem ſtomachi. Iam hoc reliquum eſt, ut oleum quod ſervaſti, deſtilles per cineres ſepties: ac ipſum conſervabis ad horam neceſſitatis, cuius virtutes plurimæ ſunt. Confert hydropicis, atque eo chirurgi utuntur ad inveteratas plagas ſanandas: prodeſt inſuper melancholicis ieiuno ſtomacho cochlearis medietatem recipientibus: oculorum etiam ægritudines tollit, præſertim eas, quas vulgus cataractas vocat. Ex hoc ergo individuo pretioſiſſimo, fili mi, cave ne quicquam amittas: id propterea tanquam præcipuum inter vegetabilia poſuimus, ut ex eo perfectum eliciamus, quoniam eſt admirabile.

Experimentum Quintum.

Accipe portulacam marinam, collectam menſe Maio, apium ſylveſtre, ſquillam, euphorbium, piretrum, roſmarinum, mercurialem herbam, ſolatrum, oleandrum. Quodlibet iſtorum individuorum contunde per ſe, ac in vitreo vaſe per ſe ſingulum quoque diſtillabis in furno cinerum. Poſtquam ſingulorum individuorum dictorum lentiſſimo igne aquæ diſtillatæ fuerint, amoto priori recipiente, aquam diſtillatam optimè occluſam ſervabis, & annexo altero recipiente, augebis ignem, ut deinde diſtillet oleum cujuſque quod proiicias, quia nihil valet, excepto eo, quod ex rore marino extraxeris, quòd ſervabis cum in ſe aliquid virtutis contineat. Accipe poſtea ſingulas aquas, & ſingulæ ſingulis corporibus ſuis ſive terris reddantur ſeparatim in vaſe cujuſque proprio: vaſa omnia obturabis ipſe, & in putrefactione collocabis per triginta dies, facta putrefactione ſingulis vaſis tum alembicum ſuperpone cum recipientibus, & diſtillabis per balneum totam aquam ſuam. Qua tranſacta, removeantur recipientia, & frigefactis vaſis transferas ea ad furnum cineris, violentiſſimum ignem miniſtrando, ut terra incipiat calcinari: & cum inde nihil emanabit, tunc vaſis omnibus frigefactis, terram cujuſque individuorum dictorum extrahes, & collocabis ad calcinandum in igne reverberationis per tres dies. Hoc tamen adverte, quòd nos fecimus hujuſmodi calcinationes in vaſis terreis non vitreatis, ſic etiam diſtillationes, quæ eſſe debent quamoptimè vitreata vaſa in diſtillatione; ſed in calcinatione non debent eſſe vitreata. Frigefactis ergo vaſis, & completa calcinatione, invenies terram cinericii coloris, & ſubalbi. Tunc eas terras triturabis per ſe ſingulas, atque eis ſingulis ſingulas ſuas aquas reſtitues, quas per balneum diſtillaſti, ita ut ſupernatent quatuor digitis: bulliant ſingulæ ſingulis furnellis per duas horas, ac ſingulas diſſolutiones corporum prædictorum in ſingula vaſa per ſe ſeparatim evacuando decantabis; poſtea deſiccabis ipſas terras, & ſuperinfunde iterum de novis aquis, per balneum diſtillabis, ut ſuprà, ſine ut ferveſcat ut ſuprà, poſtea evacuabis ut ſuprà per decantationem: Atque hoc modo toties magiſterium iterabis, quouſque per diſſolutionem cujuſque terræ ſales tranſacti fuerint. Quas ſingulas diſſolutiones vel per filtrum, vel per pannum tranſmitte, & congela viciſſim in balneo: poſtea iterum diſſolve, iterum per filtrum vel pannum lineum tranſmitte, atque iterum congela, donec omnibus remotis terreſtreitatibus prædictorum individuorum, ſales habueris perfectè purgatos. Quibus omnibus Mercurium vegetabilem ex vino extractum acuere poteris conjunctim vel ſeparatim. Atq; his omnibus miracula perficere poteris, ut plenè tractabitur in experimentis, cum ex duobus luminaribus tincturam eliciemus.

Experimentum de animali rationali ſextum.

Maxima ſanè, & incomprehenſibilia ſummus ille Deus nobis munera largitus eſt: quæ agnoſcentes diu noctuque cum toto corde amare, colere, & admirari debemus, eiuſque nomen pro viribus ubique extollere. Nam ut omittam quod ex nihilo creavit, ſuo ſanguine pretioſiſſimo nos redemit: hoc alterum eſt quod hominem participem reddidit dotibus omnibus quæ in majori mundo continentur: hácque de cauſa Microcoſmus dicitur. Siquidem nobis divino numine revelatum eſt, ipſi homini ineſſe virtutes omnes tam animales, & vegetabiles, quàm minerales. Ad hoc ipſum verum eſſe, hoc mirabili experimento comprobabimus. Accipe ergo in nomine Domini vrinam puerorum, qui ab octavo anno in 12. ultra non evadant quam vrinam ex ipſis pueris mane ex lecto ſurgentibus collige, cujus magnam quantitatem te habere oportet, quæ vaſe vitreo putrefacienda eſt quamoptimè, occluſo vaſe ne reſpiret: cujus vaſis duæ partes debent eſſe plenæ, reliquæ vacuæ: atque hoc pacto intra fimum equinum collocari debet ad putrefaciendum, quouſque ipſa vrina nigreſcat; quod intra dies 40. vel 50. contingere ſolet. Sed ut ipſa vrina brevioris temporis

poris ſpatio putreſcat & nigreſcat, hoc ſecreto habuimus, & vero experimento comprobavimus imiſcendo, & conjungendo cum prædicta urina ciathum aquæ vitæ, quæ ſit prius rectificata quamoptime; atque hoc putrefactionem accelerabit. Facta putrefactione, conſtitue urinam in urinali cum alembico & recipiente optimè clauſis: cuius vaſis duæ partes ſint plenæ, tertia verò vacua, atque in balneo lento igne diſtillabis ex tribus partibus unam, vel quouſque in capello procreet venas. Quibus venis elapſis & evaneſcentibus, recipientem remove: & occluſum optimè cum aqua diſtillata conſervabis (quæ eſt eius Mercurius) in loco frigido quantum poteris: deinde diſtillationem tandem continuabis augendo ignem, & diſtillabitur eius phlegma, quod vehementiorem ignem exigit: ut quod alembicum exire poſſit; atque hoc modo continuabis diſtillationem quouſque corpus appareat ad ſimilitudinem mellis vel picis fuſæ: tùm ſine vas frigeſcere & phlegma quod diſtillavit ſervabis. Poſtea accipe primum Mercurium, ſeu primum ſpiritum, quem in principio diſtillaſti, quem rectificabis hoc modo. Pone igitur illum in bociam magnam: cuius altitudo ſit unius brachii & medii: poſtea in collo bociæ immitte licinium bombicis tantum, quantum ſufficit ad occludendum os ipſius bociæ: quod licinium ſit prius madefactum oleo, & expreſſum, & filo cannabaceo ligatum: ut ex collo ipſius bociæ ipſum quandocunque volueris poteris extrahere, nec intra bociam valeat decidere. Appone demum bociæ alembicum cum recipiente, iuncturis optimè clauſis, cum flore farinæ & lineis faſciolis illitis, hoc eſt impaſtatis ipſo bitumine farinæ ad collum bociæ firmiter alligatis, ne vaſa reſpirent. Quo bitumine deſiccato, conſtitue bociam ad ignem balnei leniter ferventis, & materia ſublimabitur in pretioſiſſimum ſalem. Hoc tamen adverte fili, ut roſtrum alembici ſit amplum, & patens: ne ſal ex cucurbita emergens ac ſublimans, obſtruat os roſtri ipſius alembici, cum in recipientem emanabit: quod ſi fieret, rumperentur vaſa, ut antea quoque nobis accidit, cum hoc experimentum ad practicam contulimus. Cum totum ſalem videris per diſtillationem tranſactum, remanebit in bocia quædam aqua phlegmatica: quam proiice, quia nihil valet. Salem autem tranſactum cum cautela evacuabis, ac vaſe vitreo ſervabis quamoptimè occluſum, quod ſal erit volatile: & eo utemur ad corporum diſſolutionem, vel ad compoſitionem medicinarum. Eſt etiam alius modus prædictum ſpiritum ſive Mercurium animalem rectificandi ſive purgandi. Accipe ergo illum animalem ſpiritum, ac diſtilla per balneum, & tranſacta medietate liquoris, remove recipientem; & quod in vaſe remanet, proiicito. Quod autem diſtillatum eſt, iterum diſtillabis, ex eo accipiens duas partes, quod in vaſe remanet, iterum ut ſuprà proiicito. Tertio verò quod tranſactum eſt, diſtillabis, & ex eo recipias paulò minus totum: atque hoc modo ſpiritum ſive mercurium animalem rectificatum perfectè habebis: quo poteris exanimare ſuam terram, quæ ſuperius tibi manſit in ſimilitudinem picis fuſæ. Accipe ergo picem illam fuſam, ſive malis terram fuſam, ac illi ſuperinfunde tantum de prædicto ſpiritu animali, ut ſupernatet quatuor digitis: claude vas cum ſuo antenotorio, cum cera gummata ne reſpiret. Poſtea vas ipſum, ſive vrinale concutias quamoptimè, ut ſpiritus incorporetur, & terra meliùs conjuncta ſpiritui diſſolvetur: pone in putrefactione per duos dies naturales: deinde amoto antenotorio, & cum celeritate ſuperimpoſito alembico cum recipiente, juncturis bene clauſis ne reſpiret, diſtillabis per cineres. Cave tibi à fumo, cum vas aperueris, ſunt enim potentiſſimi. Tranſactio igitur per diſtillationem toto ſpiritu, ignem augebis, ut anima imprimatur in aquam diſtillatam, ac denique iterum ita gradatim ignem augebis, quouſque ſublimetur alius ſal, ſive ſulphur. Cum non ampliùs ſublimabit, frigefacto vaſe collige ſublimationem: quam cum ſpiritu animato collocabis nuper diſtillato: poſtea materiam duram & crematam remanentem in vaſe extrahe, & triturabis, & iterum illi ut ſuprà de novo ſpiritu infunde, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio iterum ut ſupra putrefacias: amotoque antenotorio, & ſuprapoſito alembico cum recipiente firmiter occluſo ut ſupra, per cineres diſtillabis ſpiritum animatum. Quo tranſacto iterum ut ſupra, in fine augebis ignem, ut aliqua pars olei tranſmittatur: atque alia pars ſulphuris ſublimetur. Cum autem videris nihil ultrà diſtillari, nec quicquam ſublimari: finito vas frigefieri, & animatum ſpiritum nuper diſtillatum cum altero prius diſtillato conſervabis. Sic etiam ſi qua pars ſalis per ſublimationem aſcenderit, eam cum prædicto ſpiritu ſimul miſceto, ut ſuprà: & clauſo firmiter vaſe, hæc omnia conſervabis. Tunc iterum ſuper terram de novo ſpiritu ſuperinfunde, ut ſupernatet tribus digitis, & annexo antenotorio ut ſupra putrefacias, ac demum per cineres ut ſuprà, diſtillabis. Cum autem amplius nihil diſtillabit: ignem adiunctis lignis augebis, quantum poſſibile fuerit, ut terra ipſa calcinetur: ac in hac tertia operatione convertatur in beretinum, ſive cinericium colorem. Mox frigefacto vaſe, & amoto recipiente cum ſpiritu animato, cum reliquo ſpiritu animato conſervabis. Terram verò pone in vas fictile, ſive cretaceum, quod ſit ſolidum ac ſufferre ignem poſſit, quod claude cum ſuo capello, ſubminiſtrans ei vehementem ignem, quantum fieri poſſit de lignis, atque ita per duos dies continuabis: tunc per id temporis ſpatium terram calcinaveris. Frigefacto deinde vaſe, extrahe dictam terram, quæ erit alba propemodum, vel beretini coloris clari & nitidi: ſuprà quam infunde tantum de ſuo phlegmate, ut ſupernatet quatuor digitis: ac in cineribus ſinas fervere per quatuor horas: ac poſtea decantabis liquorem cautè in aliud vas, ac ſerva. Remanentem terram deſiccabis, atque illi infunde iterum de novo phlegmate ut ſuprà: fac poſtea bullire ut ſuprà: mox decantabis ut ſuprà, ac terram ut ſuprà deſiccabis: ita magiſterium reiterabis, donec tota terra diſſoluta fuerit: vel tota eius pars in illud phlegma imprimatur: quod fortè accidet terna vel quaterna diſſolutione. Si quid inſolutum permanſerit, proiicito: eſt enim terra inanimata, & inanis. Quæ autem cum phlegmate tranſacta fuerit, eam tranſmitte per filtrum, poſtea iterum per pannum lineum ſubtiliſſimum tranſire facias: quo facto, diſſolutionem in igne cinerum lentiſſimo congelabis in vrinali vitreo: cui ſuppoſitus ſit alembicus cum ſuo recipiente. Quo congelato iterum diſſolve in eadem aqua nuper diſtillata per filtrum: poſtea per pannum iterum ut ſuprà tranſmittas: poſtremo congelabis ut ſuprà. Hoc autem magiſterium toties iterabis, donec per filtrum & pannum nullam amplius terreſtreitatem emittat. Tunc ſervato ſalem noſtrum armoniacum phyſicum, ſulphur animale noſtrum, Mercurium animalem fixum noſtrum, de quo paululum quid ſuper laminam igneam colloca, & ſi fluit

ſi fluit tanquam cera [illegible] fumo, ſignum, te habere argentum vivum fixum, ac perfectè depuratum, cum quo plurima experimenta haurire poteris. Hic eſt ille Mercurius, qui aptiſſimum nobis ſubſidium præbuit, ut in inferioribus experimentis comprobabitur.

Experimentum ſeptimum de rectificatione ſpiritus animati.

Accipe ſupradictum ſpiritum, in quo ſuum ſublimatum ſalem poſuiſti: illud deſtillabis per cineres; cum totum diſtillaveris, fæces in vaſe remanentes proiice. Deinde iterum diſtilla ut ſupra, amovendo ſemper fæces remanentes in fundo ut ſupra; atque hoc pacto quater magiſterium reiterabis: poſtea eundem ſpiritum diſtillabis per balneum, atque ex eo fine ut remaneat in vaſe quarta pars, & tres partes diſtillando ſeparabis. Illas verò tres partes, quas diſtillaſti, iterum per balneum diſtilla, & ex eo fine ut remaneat in vaſe quarta pars eius: quam tamen partem proiice: tertio iterum diſtillabis, & huius mitte per alembicum paulo minus totum, quod rectificato tibi manifeſtamus, cum hoc ſpiritu nos feciſſe primam diſſolutionem, cum conſervatione humidi radicalis. Hic etiam ſpiritus habet proprietatem congelandi ſpiritus vegetabiles, vel aquam vitæ perfectè rectificatam. Nam eam in ſalem convertit, qui plurimas proprietates & virtutes excellentiſſimas habet. Quare certificati ſumus, ac maximam animi iucunditatem accepimus: & cum primum noſtrorum ſociorum quidam nobis declaravit, id ipſum propriis oculis vidiſſe: ſummam admirationem ex ea accepimus, ac protinus experimento comprobavimus rei ipſius veritatem.

Superioris ſalis Experimentum octavum.

Accipe prædictum ſpiritum animatum ex eo unam partem, & aquam vitæ perfectè rectificatæ partes quatuor, quas ſtatues ſuper ipſum ſpiritum animatum, ac protinus occlude vas, ne reſpiret, quod vas ſit bocia, quam concute tuis manibus agitando, in ictu ſive momento protinus videbis totam aquam in ſalem eſſe converſam: quòd ſi in ipſa aqua vitæ eſſet pars aliqua phlegmatis, protinus ab ipſo ſale ſeparabitur in formam aquæ, ac id propterea aqua vitæ dicitur eſſe quamoptimè expurgata ab omni phlegmate, ne cum hoc opus fiat, quicquam aquæ remaneat cum ipſo ſale, ſed totum convertatur, quod erit melius & utilius: atque hoc pacto habebis ſalem animalem vegetabilem, quem coagulativum ſive gelativum ſulphur appellabimus: quod proprietatem ac virtutem habet diſſolvendi duo luminaria, & reducendi ea de potentia in actum, conſervata illorum forma vegetativa & germinativa.

Experimentum nonum, Ad idem.

Alius præterea modus eſt copulandi prædictum animalem ſpiritum, cum ſpiritu vegetabili: hoc pacto videlicet. Accipe de ſpiritu animato ut ſupra rectificato quantumlibet, ac ſuperfunde tres partes de aqua vitæ noſtra perfectè rectificata, quæ copulatio fieri debet in bocia magna & alta, cui ſubito alembicus adaptari poſſit. Facta igitur dicta copulatione, ſubito habeas paratum licinium bombicis, madefactum oleo quamoptimè expreſſum, quo ſtatim occludatur os ipſius bociæ, & intromittatur intra collum deorſum, uſque ab ſpatium unius palmi cum forti filo cannabaceo annexum, ut cum fuerit opus poſſis dictum licinium extrahere: poſtea ſuppone alembicum recipiente quàmoptimè occluſo, & in furno cinerum collocabis, ſubminiſtrans illi à principio ignem levem, poſtea vero gradatim augendo ipſum ignem, donec ſublimetur: quod ſublimatum in vaſe firmiter obſtructo conſervabis: quia hoc ſale, & aliis mediantibus mirabilia operari poteris. Quod ſi ſales vel Mercurii innoteſcerent, noſtra ars eſſet pene pythia. Atque horum ſalium experimenta principio poſuimus multis rationibus, & præcipuè propter hoc, quia præcipua difficultas nobis fuit invenire modum efficiendi hos ſales: quare inventa, cætera nobis propitia & facilia viſa ſunt. Ergo fili chariſſime, obteſtamur ut homines tantorum laborum, hæc experimenta celare & occultare debeas. Scis enim quo iuramento aſtricti ſimus, & tu præ cæteris id obſervare debes.

Experimentum Decimum.

Accipe urinam putrefactam illam, pone in bocia, cuius collum ſit altum, intra collum immitte obturamentum bombicis cannabaceo filo alligatum, ut tuo arbitrio cum opus fuerit extrahere poteris, idque ſit madefactum oleo atque expreſſum, deinde appoſito alembico, cum ſuis juncturis optimè clauſis, ſubminiſtrabis illi à principio ignem leviſſimum poſtmodum ipſum augebis, quouſque incipit ſublimari & ſublimatum ſal quo uſi ſumus, tamen inde paucam quantitatem elicimus, eo quod materia non fuit prius ſubtiliata, & cum difficultate à ſuo phlegmate ſeparatur. Nos autem hoc experti à principio mirati ſumus, poſtea verò cum cauſam agnovimus, viſus eſt nobis non tantæ eſſe virtutis & roboris quales erant cæteri ſales, & propterea illam dimittimus.

Experimentum Vndecimum.

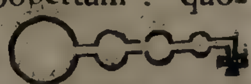
Accipe ſanguinem extractum ab hominibus ſanis, & cholericis, illumque pone in tabula nitida, & ſic permitte ſiccari, ut phlegma ſeparetur ab eo. Poſtea accipe ipſum ſanguinem, & eum quamoptimè trituta, & pone in bociam, & lento igne aquam diſtilla, qua diſtillata, ſeorſim ſervabis, & aucto aliquantum igne, ſed non admodum intenſè, ne fortè ſublimetur ſal, ſed ſolum humiditas, atque oleum ſuperfluum exhalet, donec non amplius diſtillabit: poſtea frigefacto vaſe, accipe terram combuſtam, quam loca in vas, & firmiter claude, ne reſpiret. Nam reſpirando evaneſceret in fumum: pone vas in furnum reverberationis, ſed ignis debet eſſe temperatiſſimus, ut ſal iſtius materiæ, qui volatilis, eſt & non fixus exhalet, & ne violentia ignis vas frangatur, ut nobis accidit, & ſtet materia in ipſo gradu ignis per duos dies, & calcinabitur. Quo facto vas frigeſcat, & frigefactum aperiatur, & ſuper calcinatam materiam infunde ſuum phlegma, id eſt aquam, quam à principio diſtillaſti: permitte ſuper cineres ferveſcere per duas horas, ut aliqua pars diſſolvatur, & quod diſſolutum fuerit, decanta in alio vaſe, atque iterum cum nova aqua fac ut ſuprà, & ſic reitera, donec totum ſal extraxeris: poſtea aquam per balneum diſtillando removeas, & remanebit in vaſe ſal niveus, habens virtutes plurimas, & ſi cum eo vegetabilem ignem acues, diſſolvet proculdubio duo luminaria eius, ad conſervationem, ac eorum formæ vegetativæ: & cum eo ipſo fieri poterit excellentiſſimum aurum potabile, pro conſervando radicali humido in homini-

hominibus, & ad expellendum plures ægritudines.

Experimentum Duodecimum. Alius modus ad eliciendum ſal ſive ſulphur à dicto individuo.

Accipe ſanguinem trituratum, pone in bocia, cujus collum ſit altum, & appoſito alembico cum recipiente, igne lento prius diſtillabis, donec humiditas exhalabit: poſtea ignem augebis, uſque dum ſal ſublimetur, qui erit ſubalbiſſimus, qui cautè collectus ſervetur: eſt enim plurimæ virtutis & effectus. Habes ergo fili chariſſime, omnia medicamenta, quæ propinquitatem habent cum duobus luminaribus, atque etiam cum reliquis metallis imperfectis, ſine quibus illa ars tranſmutationis finem habere non poteſt optatum. Atque hæc omnia diſtinctè pertractavimus, tam de vegetabilibus, quàm de animalibus, quo ad noſtrum opus facere videbantur: atque etiam pleraque alias his prædictis adiungere potuiſſemus, ſed ea prætermiſimus, quia non ſunt tantæ virtutis.

Experimentum Decimum tertium Arnoldi de Vill. No. quod Neapoli nobis revelavit.

Accipe Mercurium Hiſpaniæ qui cum ſigillo Hiſpaniæ in veſicis advehitur, qui non ſit ſophiſticatus: ipſum ſublimato hoc modo: Accipe vitriolum deſiccatum ab omni phlegmate; & ſalem communem præparatum & crepitatum, ſive prius igni aduſtum: cõiunge cum his duobus Mercurium terendo quamoptimè, poſtmodum in vaſe ſublimabis in principio igni levi; poſtea augebis ignem quouſque perfectè ſublimetur. Frigefacto vaſe collige ſublimationem: cautè caveas tibi à fumoſitatibus, ſunt enim venenoſæ: ſublimatum quamoptimè calcinabis, ac imbibas oleo tartari, & calce viva. Deinde materiam intra ſtortam conſtitue, ſubminiſtrando illi ignem, donec vivus ipſe Mercurius in recipientem emanaverit. Iterum, ut ſupra, cum novis eiſdem materiis ſublimabis: denique, ut ſuprà, per ſtortam vivificabis. Hoc pacto iteretur magiſterium quater. Accipe igitur hunc Mercurium ſic præparatum, & cum aqua vitæ fervere facias, deſiccatum tranſmitte per corium camuſciæ ſive capræ. Accipe igitur hunc Mercurium, & illum conſtitue in his vaſis, quorum alterum alteri ſit firmiter & fortiter annexum, ac undique forti luto ſapientiæ coopertum: quorum vaſorum forma hæc eſt: poſtea conſtitue furnum, quo aptè hæc vaſa collocentur, ita, ut omnia æqualiter ignem habere poſſint, ſed recipiens nullo pacto ignem ſentire debet: ſic etiam noſtrum primi vaſis, per quod Mercurius debet intromitti, extra furnum ſupereſſe debet: ſubminiſtra poſtea ignem dictis vaſis, ut candeſcant, & intra & extra fiant ignita: poſtea per cannam ſupereminentem extra furnum immitte Mercurium, ac protinus claude os cannæ cum bombice: & propter aſperitatem ignis brevi tempore pars ipſius Mercurii tranſibit in recipientem, una pars verò in ſimilitudinem aquæ: ſepara aquam à Mercurio, & ſerva: quod verò remanet vivum, iterum coniicito in vas dictum, ut ſupra, toties, donec per ignis aſperitatem totum tranſeat in aquam; ſingulis vicibus evacuando recipientem in aliud vas, & clauſum optimè conſervabis: poſtea accipe huius aquæ 14. uncias, & unciam unam olei ſive ſalis primi experimenti, & ſimul cum dicto ſale tranſmitte illam aquam, diſtillando per cineres igne lentiſſimo à principio, poſtea in fine ignem augendo, donec amplius non diſtillet. Deinde recipe novum ſalem, vel oleum eiuſdem primi experimenti, & coniunge cum illa aqua paulò antè diſtillata, ac iterum per cineres ut ſupra diſtillando tranſmitte. Hoc autem magiſterium quinquies iterabis, ſingulis vicibus cum unciis tribus dictæ aquæ commiſcendo unciam unam dicti ſalis, vel olei primi experimenti, diſtillando ut ſupra, per cineres, eodem gradu ignis, ac eodem, quo ſupra, pondere: tam aquę quàm ſalis, ſive olei. Atque hoc pacto auxilio Dei habebimus aquam mineralem ac vegetabilem unitam ſimul, quæ poteſtatem habet diſſolvendi Mercurium, & cuncta metalla, præſertim duo luminaria, ad cuius aquæ multiplicationem hoc pacto procedendum eſt. Recipe unciam unam Mercurii purgati, unciam unam aquæ acutæ dictę: coniunge hæc duo ſimul in bocia parva, quam claude optimè, tunc protinus Mercurius diſſolvetur: quam diſſolutionem ſtatue in urinali parvo, cum alembico & recipiente, iuncturis bene clauſis, diſtillando per cineres, & totum in aquam tranſibit, relicta in fundo vaſis aliqua terreſtreitate nullius momenti. Hac ergo ratione dictam aquam multiplicare poteris, quantumlibet: videlicet, accipiendo ipſius quinque partes, & unam Mercurii purgati, diſſolvendo prius per alembicum, ut ſupra diſtillando. Sed ad rem noſtram revertamur. Recipe argentum vivum vulgare, ac ipſum cum luna calcinabis, ſcilicet amalgamando: ac poſtea ipſum amalgama triturando cum ſale communi præparato: mox ipſum Mercurium exhalare facias leniſſimo igni, deinde fervente aqua diſtillata ſalem ipſum removeto, & ſic lunam calcinatam habebis: hocque modo & ſolem calcinare potes. Recipe lunam calcinatam, & quatuor partes aquæ Mercurialis illis ſuperfunde, & vas clauſum cum ſuo antenotorio ſtatue ſuper cineres, ut leviter bulliat, & videbis viridem colorem, ſive cœruleum, quem liquorem cautè in aliud vas transfunde: ita ut fæces non conturbentur: materiam in fundo remanentem deſiccabis igne lento, adinſtar ſolis. Poſtea, ſcias pondus dictæ calcis, ac illi iterum ſuperinfunde quatuor partes dictæ aquæ Mercurialis, ſuper unam partem calcis, & clauſo ut prius vaſe cum antenotorio ſuo, ſine ut iterum bulliat, ut ſupra, quod inde diſſolutum fuerit, ut ſupra, in aliud vas transfunde, ac coniunge cum diſſolutione prima. Illud tamen adverte, ut dictam materiam diſſolutam ſemper in balneo conſerves, donec totum opus diſſolutionis abſolutum fuerit: iterando toties magiſterium, donec totum lunare corpus fuerit plenè diſſolutum ac tranſactum: quod quidem nobis accidit intra duas vices, ac in putrefactione per quatuordecim dies conſtitue. Deinde transferas in urinale, coniunctum pariter cum ſuo recipiente & alembico, iuncturis quamoptimè clauſis: poſtea diſtillabis in furno cinerum: poſtea ignem augebis, ut corporis anima in ſua aqua impreſſionem faciat. Frigefacto vaſe, ſcias pondus terræ lunaris in fundo remanentis: nam credo non amplius quam duabus octavis mihi de corpore non ſoluto remanſurum ea tota uncia: reliquum erit plenè diſſolutum. Quòd ſi plus remanſerit de terra inſoluta, tunc ſuperinfunde tantum de ſua aqua nuper diſtillata, quantum ſupereemineat tribus digitis & clauſo vaſe cum antenotorio, pone in balneum per diem naturalem: mox amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico cum recipiente optimè clauſo, per cineres diſtillato: in fine diſtillationis augebis ignem, ut ſupra. Hoc autem iterabis, quouſque per aeream revolutionem totum corpus lunare per alembicum tranſmittatur; atque hoc pa-

cto

nare per alembicum tranſmittatur: atque hoc pacto auxilio Dei habebis menſtruum, quo ſolem potes diſſolvere. Accipe ergo prædicto modo uncias duas calcinati ſolis, ut paulo ante docuimus, ac illi ſuperſunde tantum aquæ ſuperioris, ſcilicet tunc diſtillatæ, quod ſupernatet duobus digitis, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, protinus ſol deveniet ad nigredinem inſtar carbonis: atque ita ſtatue ſuper cineres calidos ad bulliendum. Illud tamen adverte, ut vas optimè clauſum cum cera gummata: poſtea ſpongia madefacta circumdabis locum vaſis, ubi erit dicta cera: atque hoc pacto permitte materiam fervere per tredecim dies: quibus elapſis, diſſolutionem ſolis in alterum vas transfunde: fæces verò remanentes deſiccabis igne lento, velut ſolis. Quo facto, iterum novam lunam diſtillatam ſuperfunde, ut ſupernatet quatuordecim digitis, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, iterum ut ab initio, ſuper cineres fervere facias, ac diſſolutionem transferas, ut ſupra, in illud vas, in quo altera diſſolutio ſervata fuit, cum cautela, ne fæces turbentur ſingulis evacuationibus: poſtea, ut ſupra, materiam deſiccabis, ac iterum, ut ſupra, diſſolves, ac diſſolutum evacuabis, iterando toties magiſterium, quouſque ſolis corpus totum fuerit diſſolutum, quod ferè tertia, aut quarta vice contingere ſolet. Corpus ipſum ſolis putrefacias per tredecim dies: quibus elapſis, diſſolutio erit ejuſdem nigredinis, quale eſt atramentum ſcriptorium: ſed intrinſecus erit rubicundiſſimum tanquam rubinus, vel tanquam carbunculus lapidis. Accipe ergo tenebroſum ſolem, & obſcurum, cum complexu ſororis, vel matris ſuæ: pone ipſum in urinali cum alembico ſuo, juncturis optimè clauſis: diſtillabis per balneum aquam pariter ſolis, & lunæ: atque tunc caloris gradum continuabis, quouſque aqua non amplius diſtillaverit. Tunc amoto recipiente, & clauſo, quam optimè ſervabis, & annexo alio recipiente, & firmiter clauſo deſtillabis materiam remanentem per cineres, & emanabit unguentum noſtrum, vel aer, vel ignis. Cum verò per roſtrum alembici, vel per capellum videbis quaſdam ampullas aureas, tunc ſine ut vas frigeſcat, & unguentum inde deſtillatum ſervabis, per ſe benè obſtructum: vas ipſum locabis eo loco, quo non poſſit frangi. Accipe poſtea urinale, & amoto alembico, videbis, in fundo ſolem tenebroſum & obſcurum, quem extrahe, & ponderato, ut ſcias quantum ex eo fuerit per aeream revolutionem tranſactum. Mox ipſum ſolis corpus triturabis optimè, ac iterum in urinale conſtitue. Deinde recipe quatuor partes aquæ per balneum diſtillatæ, qua prius lavato alembicum, ubi ſuperius remanſerunt illæ aureæ guttæ, ſive ampullæ, de quibus ſupra mentionem fecimus, ne illam tincturam amittas. Illas ergo quatuor partes aquæ ſuper ſolis corpus infundas, & clauſo vaſe cum antenotorio, ſtatue in putrefactione balnei per viginti quatuor horas: quibus elapſis, antenotorio amoto, & ſuperpoſito alembico, diſtillabis per balneum, ut ſupra: poſtquam eo caloris gradu nihil emanaverit amplius, amove recipientem, & illi alterum recipientem annecte, ubi ſupra unguentum ſervaſti, vel oleum, roſtris & juncturis optimè clauſis, ne os reſpirare poſſit, diſtillabis per cineres. In fine tandem augebis ignem, ut aer ſive oleum aſcendat. Poſtremò maiori gradu ulterius, ſi poſſis, augebis ignem: atque hoc pacto ignis elementum cum ſuo aere pariter per alembicum tranſmittetur. Vltimò ſine ut vas frigeſcat, ac cum recipiente oleum optimè obſtructum conſervabis. Cæterum alembico amoto, iterum accipe dictam terram, & contere: poſtea illi ut ſuprà, infunde aquam per balneum diſtillatam, tantum, ut ſupernatet quatuor digitis: claude vas cum ſuo antenotorio, ut ſupra, ac putrefaciendo: deinde aquam per balneum diſtillando: ultimò per cineres diſtillando, oleum, ſive aerem, & ignem. Hoc magiſterium iterabis decies atque hoc temporis ſpatio eris certus, terram perfectè eſſe exanimatam, lotam, & calcinatam. Nam hæc tria eodem magiſterio, & temporis ſpatio fiunt. Sed fili, terram in vaſe remanentem accipe, quæ parvæ quantitatis erit; de qua modicum quid ſuper candentem laminam pone, quæ fluet ut cera, nec tinget quicquam: nam ex ea evacuata eſt omnis tinctura. Eam ipſam terram collocabis in vaſe aliquo vitreo parvo, vel pila parvula clauſula cum bombice, ne ſordes intra cadant. Eam ſtatue in furnum cinerum, ut calcinetur, atque inibi permaneat hæc terra, donec alias operationes peregeris, quæ ſerviunt ad hoc opus. Recipe ergò eam aquam & rectificabis cineres ſepties: ſi qua terreſtreitas remaneat, quod non credo, terræ ſuæ illam adde. Mox recipe ſuum aerem, vel oleum potius: atque ſepties rectificabis per cineres. Quod autem remanebit in fundo, totum eſt ignis elementum, & tinctura: qua in rubificatione ſui ſulphuris utemur. Aer ſive oleum tranſactum per diſtillationem pro incineratione uſurpabitur. Sed quoniam prius fixandum, ne quicquam temporis intermittatur ad alias operationes faciendas: propterea confugimus ad Arnoldum, à quo dicti olei fixationem plenè percepimus: modus regiminis eſt talis. Recipe dicti olei, & ſcias quanti ponderis ſit: cui tantundem adjunge de oleo, quod te docuimus in primo experimento, quod poſitum fuit in circulatione, & pone in vaſe, quod ſit altum & anguſtum, & firmè clauſum: quod pone in balneum per quatuor vel ſex dies, ut ſimul uniantur: poſtea remove ex balneo, ut vas ſit bene deſiccatum, quod poſtea collocabis in furnum cinerum per 15. vel 20. dies, atque optimè ſic fixabitur. Hoc autem oleum proprietatem habet liquefaciendi medicinam, vel ſulphur noſtrum, ut videbis. Recipe terram, quam in pila illa ſervaſti ſuperius: terram videlicet duorum luminarium, quæ reſtitit tibi ultimò calcinatam: & quando pauca admodum eſt, & imbibere admodum eſt tædioſum, & prolixum opus: ideò ut brevitati ſtudeamus, hoc regimine uſi ſumus. Recipe terram illam, ſcias pondus, cui adiungas duas partes amplius ſuo pondere de ſale vegetabili ſecundi experimenti, vel de terra præparatæ urinæ, quæ fluebat inſtar ceræ, & ſimul totum tere: mox ponas in vaſe, & ſcias pondus totius materiæ ſimul unitæ, ac illi ſuperinfunde tres partes aquæ ſuperioris per balneum diſtillatæ, cuius partem ſervaſti deinde clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, juncturis firmiter clauſis, conſtitue in balneum, ut ſolummodo ſtet in eius vapore, per 12. vel 24. horas. Tum remoto antenotorio, & appoſito alembico per diſtillationem exhalabis quandam paucam humiditatem inſipidi ſaporis. Quæ humiditas ſi non fuerit inſipida, colligenda eſt. Deinde iterum miſce aquam ſuperiorem, ut ſuprà, collocabis in balneum: diſtilletur ultimò humiditas, ut ſupra. Atque hoc pacto iterandum eſt hoc magiſterium quinquies: digerendo videlicet, atque diſtillando, quouſque lapis fiat, vel terra. Poſtea accipe terram illam prægnantem, ac prius contritam collocabis in bociam fortiter lutatam bitumine philoſophorum: mox eam adaptabis furno cinerum, & obſtructo ore bociæ, ſenſim ignem lentum ſubminiſtrabis, ne vas frangatur: poſt inde ignem bene augebis per 12. horas. Frigefacto vaſe,

vaſe, perferas extra infantem noſtrum, primam geminorum luminarium materiam, magneſiam noſtram, accipitrem noſtrum, multis aliis nominibus nominatum. Recipe ergo ſulphur hoc, ac hilari animo in bociam collocabis: cui redde duas partes aquæ ſuperioris, dictum infantem ſuperimbibendo, ac digerendo magiſterium continuabis, donec ſulphur fiat rubrum tanquam lucidus rubinus. Illud etiam notabis, quòd dictum ſulphur ad album etiam poſſit fermentari, antequam rubificetur. Sed quoniam magna iactura videtur, ſi hoc opus hucuſque deductum, terminaretur in albam medicinam: propterea viſum eſt nobis, ad fermentationem deſcendere. Recipe ergo regem illum rubificatum & ſcias pondus: & mox recipe Mercurii lavati octo partes, & partem unam auri cementati: fiat ſimul amalgama; huius ſcias pondus, & ſi fuerint octo partes Mercurii, & una pars auri, debet illud amalgama per lineum pannum exprimi. Deinde pone regem illum in vas altum, quod ſit in inferiori parte ſatis amplum & largum: os autem non debet ita eſſe largum, ſed ſtrictum, ut quatuor digitos immittere poſſis: & ſi rex intra poſitus erit unius unciæ, amalgama debet eſſe unciarum octo. Prius ergo rex ipſe in vas collocetur poſtea amalgama totum immitte ſuper regem: vas ipſum poſtea conſtitue in ignem cinerum: qui rex cōtinuò poſtquam ſentiret calorem, converteretur in pulverem dictum amalgama atque ita in eodem igne permaneat per 24. horas, ut ejus virtus augeatur. Poſtea recipe oleum dictum ſuperius compoſitum, & funde ſuper ipſam materiam: quæ poſtquam totum oleum ebiberit, apparebit tibi tota materia converſa in aquam, ſive oleum. Cum autem ab igne remota fuerit, apparebit ſicut petra dura, ſplendens tanquam carbunculus. Iterum ergo ſuper ignem conſtitue, & amove ut ſupra: hoc fac quotieſcumque volueris, licet ſolummodo bis id nos fecimus. Nam quantò ſæpius diſſolveris, & congelaveris, cò magis virtus augebitur; tum cum de rege noſtro coronato projectionem facere volueris, fac in hunc modum: Recipe de eo modicum, & 24. partes auri: ſed prius funde aurum, & ſuper ipſum pone modicum medicinæ: & è veſtigio totum aurum in pulverem convertetur inſtar rubini, totumque illud erit medicina. Præterea recipe unam partem medicinæ, ſive pulveris, & proiice ſuper 100. partes Mercurii, totumque in aurum convertetur puriſſimum: quod ſi nimium eſſet coloratum, poteris illi adiungere vel aeris, vel argenti partem aliquam. De qua etiam medicina poteris proiectionem facere ſuper reliqua metalla perfecta: præſertim ſuper Martem, & Venerem, & convertentur in aurum, melius omni auro minerali. Hoc operati ſumus pro rege Anglico, qui finxit ſe contra Turcam pugnaturum, & poſtea contra Regem Galliæ pugnavit, meque incarceravit, & tandem evaſi. Caveas ergo tibi fili, ab his.

Experimentum XIV.

Accipe aquam illam Mercurii factam tribus vaſis, & acutam, ut ſæpius te docui, atque in ea diſſolvas unciam lunæ: mox altera bocia ſolvas duas uncias ſolis: quibus utriſque diſſolutis, ambas diſſolutiones in unam copulabis. Sed cum hæc coniunctio fiet, aquæ debent calidæ eſſe, ut facilius uniantur: illud tamen adverte, quod ad diſſolutionem lunæ requirantur quatuor partes aquæ ad ſingulas uncias lunæ. Facta ergo perfecta unione, habeas pilam vitri rotundam, cum collo longo unius brachii cum dimidio: ambas illas diſſolutiones conſtitue in tali pila, cum Hermetis ſigillo claudas, ac pone in tripode arcanorum, ac illi ſubminiſtrabis ignem lucernæ, cum licinio trium filorum per octo dies: denique per alios dies octo præbebis illi ignem trium liciniorum: poſtea dabis illi ignem liciniorum quatuor, ut aſcendat ignis ad numerum duodecim filorum, ita ut ſingula licinia ſint ex ternis filis. Hunc ultimum ignem continuabis, quouſque appareat materia nigra, tanquam carbo extinctus, & tanquam atramentum. Tunc illud erit ſignum perfectæ unionis & putrefactionis duorum luminarium, & Mercurium interfeciſſe ſuos parentes. Hæc autem nigredo intra ſpatium 40. dierum apparebit: quibus elapſis, inibi caudam pavonis aſpicies: varii enim colores apparebunt. Tum ignem illum continuabis, donec tandem incipiat ſuperare color albus, quod fortè continget intra 40. vel 50. dies alios. Cum ergo videris perfectum colorem album perſiſtere, vel ultra variari.

Experimentum XV.

Recipe argentum calcinatum cum aquâ forti, facto de vitriolo, ſale nitro, & cinabrio: poſtea ipſum phlegma ter aut quater extractum ex lotio diſtillabis, ut ab igne contra naturam expurgetur. Deinde ipſum argentum calcinatum conſtitue in urinali parvo, ac inibi de illo oleo quod habes in eo experimento, poſtea deſiccabis, ac iterum imbibes, & deſiccabis: iterando hoc opus, quouſque tres partes biberit de illo pretioſiſſimo oleo: quo facto, elicito ex vaſe materiam, ac contere optimè ſuper porphyrum, vel vitreo mortario cum piſtillo vitreo. Deinde repone in eodem vaſe, adiungas illi uncias 8. de ſale volatili ex lotio, ut ſupra habes in ſuo experimento: claude vas antenotorio optimè lutato ne reſpiret: pone ſuper cineres, & brevi ſpatio videbis totum illud in colorem viridem converti, vel azurum; quo ſigno apparente, pone illud compoſitum in pila vitrea rotunda, Hermetis ſigillo clauſa: & pone in tripode arcanorum, donec videris materiam coagulari: quo facto, removebis ignem; atque hæc operatio etiam fieri poteſt ſuper cineres calidos cum thure. Frigefacto vaſe transferas iſtud in ignem balnei ſubminiſtrans in principio ignem lentum, donec vas incipiat calefieri: tum ignem augebis, ita ut ferveat balneum: ſic materia diſſolvetur in oleum clarum; ſine ut frigeſcat, & congelabitur. Iterum diſſolve, deinde ut ſupra coagula, iterando opus quater, aut ſexies. Illud tamen notabis: ſi materia non congelaretur in cinere elapſis triginta diebus, ſine ut materia frigeſcat per ſe: ſic enim congelabitur; atque hoc pacto ſi per cineres diſſolveris, non neceſſe erit balneo uti; illud tamen notato, quòd corpus totum diſſolvi debet, nec ulla pars debet remanere, quin ſolvatur. Poſtremò accipe huius medicinæ unam partem, & Mercurii triginta partes loti cum aceto, pone medicinam in pila vitrea, cum longo collo: deinde intromitte illum Mercurium lotum: pone vas in furno cinerū, in principio ad ignem lentiſſimum per quatuor dies: poſtea per alias quatuor dies augebis ignē: ultimò per alias quatuor dies ſubminiſtrabis ignem penè fuſionis, invenies Mercurium congelatum, & fixum. Sed nota quòd dictus Mercurius gelatus non erit albus, ſed propemodum rubeus. Illius autem reductionem facias hoc modo. Extrahe tunc Mercurium congelatum, & contere: poſt in ſingulas uncias Mercurii hujus, accipe ſingulas uncias plumbi, quod

ſubti-

ſubtiliter laminabis :laminas ipſas cum ipſo pulvere in quatuor conſtituas ſolaria ſtratum ſuper ſtratum: poſtea in fornace dabis ignem, ut materia fundatur, proiice in virgam:ultimò tranſmitte totum per copellam, ſic habebis argentum de copella ; memento pauperum.

Experimentum. XVI.

Experimentum noſtrum ſociorum, qui plurimas alias actiones nobis notificaverunt: in quibus animadvertimus, pleraque alia omnia eſſe parvi momenti.

Accipe ſalem Armoniacum vulgi, atque illud diſſolve in phlegmate vini lotii:diſſolutionem tranſmitte per filtrum, ac per balneum diſtillando aquam removebis: & remanebit tibi ſal coagulatum, ac album: iterum diſſolve cum præfato phlegmate, ac per balneum tranſmitte. Deinde accipe tantam quantitatem aquæ vitæ, quantæ quantitatis fuerit phlegma, ſuperinfunde ſimul ſuper eandem ſalem, & occluſo vaſe cum ſuo antenotorio, pone in balneo per 24. horas: amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, diſtillabis per balneum igne lentiſſimo; cum ſal coagulatum fuerit, ipſum iterum diſſolve cum diſtillato phlegmate hoc, quod miſcuiſti cum aqua vitæ,& inde iterum congelabis: hoc modo diſſolvendo viciſſim & congelando,ter idem magiſterium reiterabis.Atque ita dictum ſalem in virtutem vegetativam, auxilio ſpiritus vegetativi, quo ipſum diſſolviſti ac congelaſti,reduxeris.Accipe vitriolum dephlegmatũ, ita ut ſupra ignem non fundatur:recipe poſtea tantum de ſale nitro,& mediam partem cinabrii: fac inde aquam fortem in ſtorta, cum juncturis optimè clauſis:ultimo augebis ignem, ut omnes ſpiritus exeant in receptorium. Scias pondus dictæ aquæ, & accipe medietatem ipſius ponderis de cinabrio, & pone illum in dicta aqua, ut diſſolvatur: quo diſſoluto, diſtillabis per cineres igne leviſſimo à principio: cum verò videris totam aquam tranſlatam, auge ſubtus ignem, ac ſuperius, ita ut totum cinabrium tranſeat in receptorium, vel majori ex parte. His peractis, divide illam aquam in duas partes: ac in altera parte diſſolvas Mercurii uncias quatuor,& pone tantum aquæ, ut omnino diſſolvatur totum : poſtea per cineres ſeparabis aquam. Vltimò ignem augebis, donec rubicundus permaneat Mercurius præcipitatus. Cæterùm accipe aquam quam ſervaſti, ac in eo ponas dimidium unciæ de ſale armoniaco ſuperius præparato, ac medium unciæ de ſale vegetabili primi experimenti.Sed prius dictæ aquæ debent purgari à ſuo phlegmate, cum aliquanto argenti, ut pinguedo ſalis nitri recedat. Poſtea accipe aquam, iſtam, in qua diſſolviſti duos ſales iſtos: ſalem armoniacum fixum, & ſalem primi experimenti: & in quaternas quaſque uncias aquæ debes immittere ſingulas iſtorum ſalium: poſt accipe prædictum perfectum præcipitatum, & hac aqua imbibe, miſcendo cum aliquo bacillo vitri, vel ligni ad modum cochlearis: deinde ipſum cinere deſiccabis, ut ſuprà: & hoc magiſteriũ toties iterabis, donec materia inter miſcendum adhæreat cochleari, & oſtendat quandam viſcoſitatem, ut mel vel pix liquida. Alterum etiam ſignum tibi proferam,quòd hæc materia ſuper ignem permanebit inſtar olei: amota autem ab igne congelabitur. Verum ſi tam in igne perſiſtens, quam remota ab igne non poſſet congelari amplius, longè eſſet melior.Cæterùm accipe duas partes argenti de copella, ac cementabis ſemel cum ſale communi præparato : poſtea accipe unam partem auri puri, & funde hæc duo : poſtea reducito in laminas ſubtiles & graciles, quale eſt dorſum cultelli: poſtmodum in fruſta parva reducas inſtar unguis. Dicta fruſta ungendo linias optimè cum præfata materia viſcoſa : poſtea in crucibulo ſtatuas componendo ſolariatim ſtratum ſuprà ſtratum, liniendo ſingula quæque fruſta prædicta medicina: cùm vero intra crucibulum omnes laminas coaptaveris, linias ſuperficiem, ſive ſummitatem eadem materia, ita ut ſuprà nullæ laminæ appareant. Habeas præterea alterum crucibulum, quod ſuperius intromiſſum tanquam cooperculum claudat crucibulum inferius, ubi ſunt laminæ: lutabis deinde circumcirca utrumque crucibulum, ne reſpiret: poſt deſiccabis lutum: quod ſi contrahet ex ſiccitate aliquam lineam, iterum novo luto linias, ut optimè cooperiatur ſuprà & infrà: poſteaconſtitue crucibulos inter duos lateres,& inter illos lateres collocabis totam quantitatem cineris, quantum ſatis ſit ad inferiorem crucibulum ſeparandum intra ipſos cineres. Hoc autem fit, ut recipiat ignem tantum à parte ſuperiori. Deinde accende ſuperius ignem tanta quantitate carbonum, quantum poſſit ipſum ignem fovere, ac nutrire per ſex horas. Vltimo frigefiat vas, ac ipſum aperias, iterumque ſupradictas laminas unge, ut ſuprà : iterum ſuprà adminiſtrando ignem per ſex horas, ut ſuprà, frigeſcat ut ſuprà. Poſtremò liquefacito laminas iſtas, atque iterum laminabis ut ſuprà : iterum prædicta materia eas linito : & in dictis crucibulis eas conſtitue, vel aliis novis ſolariatim ſtratum ſuper ſtratum lutabis ut ſupra: ignem adminiſtrabis per ſex horas, ut ſuprà: ſine ut frigeſcant. Iterum deinde linias ut ſuprà, ignem dabis ut ſuprà: poſt iterum funde ut ſuprà, iterùmque laminabis, & cum nova medicina circumlinias ungendo : & in crucibulis conſtituendo ſolariatim ut ſuprà : præbeas ignem ut ſuprà: poſtremò ponderabis laminas, & ſi ſunt unciæ tres, ab iis ſubtrahe unciam, & adiunge illi tantundem de argento copellæ, ac ut ſuprà magiſterium iterabis ungendo, laminando, ſtatuendo in crucibulum, ſtratum ſuper ſtratum, adminiſtrandoque ignem : & ſi tribus vicibus, & ternis quibuſque vicibus ſubducito ex materia partem, & in eius vicem adiunge argentum novum de copella: atque ita perſequi poteris magiſterium hoc in infinitum uſque. Poſtea accipe quod ſubtractum fuerit ex prædicta minera, ac pone in aqua diviſionis facta ex alumine rochæ & ſalenitro. Atque hoc pacto, Dei auxilio, intra duas vices extrahes aurum, quod poſuiſti: poſtea hauries inde lucrum, quod expenſas nobis præbebit. Nos autem pro tempore hoc particulari uſi fuimus : poſtea intermiſimus navantes operam truncis, herbis,& ramuſculis arboris philoſophiæ.

Experimentum XVII.

¶ *Hoc Experimentum reperitur in ultimo teſtamento, in apertorio, & epiſtola accurtatoria.*

Accipe ſublimatum bis cum vitriolo, & ſale communi præparato, quod bis ſublimatum ſit, ſemper cum novis materialibus contere : & ſi ſublimatum fuerit libra una, accipe albumina novem ovorum recentium: quod albumen tamdiu concutias,quòd videatur ſic eſſe, ut aqua. Mox miſce album cum

illo ſublimato,& pone intra ſtortam,habentem collum extenſum : junge illi receptorium quàmoptimè clauſum, ſubminiſtrans illi ignem cinerum in principio leviſſimum: donec eo gradu diſtillet. Ceſſante autem diſtillatione, augebis ignem: ultimo dabis ignem violentiſſimum: atque hoc pacto pars Mercurii tranſibit in aquam,pars verò in Mercurium vivum:quod vivum tranſactum, iterum ſublimabis, & junge cum aqua diſtillata,prius tamen contritum, ac iterum diſtillabis,ut ſuprà,iterando magiſterium toties, donec totum ſublimatum tranſeat, & convertatur in aquam. Quare poteris eodem modo multiplicare toties, quoties volueris: adiungendo illi ſemper aquam, ſublimatum novum, ac diſtillando donec in aquam convertatur; accipe igitur hanc aquam, & pone in vrinali parvo, connectens ſibi capellum cum receptorio: poſt diſtillabis per balneum tam diu, quòd videatur tibi albumen illud immixtum tranſactum eſſe: quod ita cognoſces: Accipe laminam ferream, vel cupream, ſuper quam permitte unam guttam diſtillationis cadere: quæ ſi bulliat, & videatur diſſolvi; tum amove recipientem, annectendo alterum quamoptimè clauſum,& diſtillabis per cinerem: atque iterum per cineres hoc magiſterium iterabis ſepties. Atque ita habebis aquam Mercurialem, quæ tibi ſerviet in multis operationibus. Accipe igitur unciam unam ſalis ſecundi experimenti,& uncias quatuor iſtius aquæ, & miſce ſimul, & ſtatim diſſolvetur: poſtquam diſſolutum fuerit, diſtillato per cineres lento igne, juncturis optimè clauſis: ultimò ignem augebis, ut totum ſal cum aqua pariter tranſeat per alembicum: poſtea in eandem aquam iterum immitte unam alterâ unciam ſalis, ac per diſtillationem tranſmitte totam, ut ſuprà:atque hoc pacto reiterabis hoc opus diſtillationis quater: ſingula diſtillatione adiungens illi aquæ unciam unam de dicto ſale. Tum demum habebis mineralem aquam vegetatam, atque acutam, cum augmentatione virtutis, & potentiæ proficiſcentis à dicto ſale vegetabili pretioſiſſimo: ſine quo nihil fit. Accipe unciam unam Lunæ calcinatæ, prout habes in ſuperioribus experimentis: quam diſſolve in hac aqua benedicta; qua diſſoluta, diſtillando per cineres tranſmitte per alembicum, ultimò augens ignem aliquantulum: frigefacto vaſe, videbis lunam verè totam eſſe tranſactam per alembicum. Si quid tamen remaneat, illi ſuperinfunde iterum aquam nuper diſtillatam; quouſque corpus lunare totum plenè per alembicum fuerit diſtillatum, vel major pars ipſius. Accipe præterea ſolem calcinatum cum Mercurio, atque ipſum ſolve in hac aqua argenti diſtillata: quod cum fuerit diſſolutum,pone ipſam diſſolutionem totam in vrinale vitreum cum capello & receptorio firmiter clauſo: deinde diſtillabis per balneum igne levi inſtar ſolis: atque hac ratione continuabis opus, donec tota inſtrumentalis aqua tranſeat per alembicum: & corpus ſolare in fundo vaſis maneat in forma olei pretioſiſſimi. Super quod oleum immitte ſeptem partes Mercurii ſepties ſublimati, immittens ſimul totum cum cochleari, vel ligneo, vel vitreo: poſt illi vaſi ſuperpone aludel ſuum, ſubminiſtrans ignem cinerum leviſſimum, donec materia ſublimetur: quod verò ſublimatum fuerit: proiice deorſum, & iterum immiſce cum eo,quod remanet in fundo vaſis, ac miſcendo ut ſuprà cum eodem cochleari, ut quàm optimè cum oleo miſceatur: deinde iterum ſublimabis, iterumque ſublimatum proiicies deorſum, reducendo illum in fundum vaſis, ac miſcendo ut ſuprà. Hoc opus iterabis toties, quouſque tandem materia non amplius aſcendat, ſed in fundo remaneat fuſa ad ſimilitudinem ceræ: quæ in ferventi igne perſiſtet in formam olei, remota ab igne, congelabitur. Tunc unciam unam iſtius medicinæ, & centum partes Mercurii vulgaris loti cum ſale & aceto: pone ipſum Mercurium in crucibulum: & cum videris ipſum fumantem, proiice ſuper illum unciam medicinæ: mox carbonibus operias ipſum crucibulum, adminiſtrando ignem fuſionis,proiice in virgam, & habebis aurum 24. graduum: lauda Deum, & memento ſemper pauperum.

Aliud Experimentum XVIII.

Accipe Mercurium bis ſublimatum cum vitriolo & ſale: ipſum ſublimatum conſtitue ſuper laminam ferream optimè prius contritum: cum eo junge duas uncias ſtanni calcinati: & ſtatue in loco humido,& diſſolvetur. Iterum ſublima, & pone ſuper laminam ferream ut ſuprà, & totum diſſolvetur: atque hoc pacto potes tantum Mercurii diſſolvere, quantum volueris. Poſtea accipe hanc aquam: eam ſepties rectificabis per cineres, vel donec amplius terreſtreitatem non emittat: poſtea diſtillabis eam per balneum igni lento: ac ex decem partibus diſtillabis unam, quæ nullius eſt utilitatis; eſt enim phlegma, quod contraxerit ex loco humido; mox ſcias pondus aquæ remanentis in fundo: & in quaternis quibuſque unciis appones ſingulas uncias de ſale vegetabili primi vel ſecundi experimenti: nam ſunt eiuſdem vigoris, deinde diſtillabis per cineres calidos, cum alembico & recipiente juncturis optimè clauſis: quæ cum diſtillata fuerit tota, iterum illi novum ſalem adiunge, ſervato eodem pondere, quo ſuprà, tam ſalis, quàm aquæ; atque eam denuò diſtillabis, ut ſuprà, atque hoc eodem modo quater diſtillabis, adiuncto ſingulis diſtillationibus novo ſale, ut ſuprà,ac diſtillando per cineres atque ita habebis aquam Mercurialem,mineralem, atque ad omnes phyſicas operationes aptam. Cæterum accipe Mercurium vulgi, lotum cum aceto & ſale, & trãſactum per pellem camuſciæ: illum pone in vaſe, & ſi de Mercurio fuerit pondus unius unciæ, illi quatuor uncias adiunge prædictæ mineralis aquæ,& ſuperpoſito antenotorio, ſuper cineres, ſine ut leviter bulliat: & breviter totum diſſolvetur: quam diſſolutionem evacuabis transferendo in aliud vas, cum cautela, ut ſi qua pars reliqua ſit terreſtreitatis in fundo, ſeparetur à dicta diſſolutione. Nec eſt utile tranſmitti in dictam aquam.Hoc autem modo diſſolvere potes de Mercurio quantum volueris. Præterea accipe prædictum Mercurium diſſolutum, & putrefacito per 30. dies in balneo vel fimo,quod ſit calidum, quod in denos quoq; dies tranſmutari debet, ut calor continuus perſeveret, nec extinguatur. Facta putrefactione, remove, & appoſito alembico cum vrinali & receptorio juncturis bene clauſis diſtillabis per balneum totam aquam: Mercurius autem remanebit albus in vaſe,ſicut nix. Tum illi tantum ſuperinfunde de hac aqua, quam nunc diſtillaſti, ut ſupernatet 4. digitis: reliquum aquæ ſervabis in ſuo vaſe optimè clauſo,in loco frigido: mox ſuperpoſito vaſi ſuo antenotorio, juncturis obſtructis, pone in putrefactionem per diem naturalem: poſt amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico cum recipiente bene clauſo diſtillabis per cineres & augebis ignem, ut anima tranſeat in ſuam diſtillatam aquam. Poſtremò ceſſante diſtillatione, ſine vas frigeſieri: amove recipientem,& ſervato firmiter clauſum. Nam quod intus diſtillatum

tum ſpiritus eſt animatus. Materiæ verò remanenti in vaſe, ideſt, vrinali, ſuperinfunde iterum de aqua diſtillata tantum, ut ſupernatet quatuor digitis: & annexo antenotorio, vas conſtitue in putrefactione, ut ſuprà: ac ſubinde amoto antenotorio viciſſim, & ſuperpoſito alembico cum ſuo recipiente, quo ſpiritus animati alteram partem ſervaveras, juncturis optimè clauſis, iterum per cineres diſtillato: ac ultimò ſimiliter ignem augebis, ut in diſtillatam aquam anima tranſeat, ut ſuprà. Poſt frigefacto vaſe, in receptorio ipſum animatum conſerva, ut ſuprà, ac optimè clauſum: ac remanenti materiæ in fundo iterum infunde de novâ aqua, ut ſuprà, & putrefacies ut ſuprà, per cinerem diſtillando: Spiritum in idem receptaculum tranſmitte, ubi alterum ſervaſti. Hoc pacto iterabis magiſterium toties, quouſque corpus remaneat mortuum, nigrum, omnique humiditate deſtitutum: quod hoc ſigno comprobabis. Accipe modicum de corpore illo nigro, ſive terra, & pone ſuper laminam ignitam, & ſi videris nullum fumum emittere, neque ab igne: tum accipe ipſam terram, & pone in parvula pila optimè lutata, & vitrea: atque ore optimè clauſo eam conſtitue in ignem reverberationis per viginti quatuor horas: poſt ipſam terram calcinatam remove, & ſterne intra cineres calidos optimè clauſam, ne aliquam humiditatem attrahat. Cæterum accipe aquam animatam, atque eam per cineres ſepties rectificabis: quam aquam animatam & vivificatam divide in duas partes, quarum altera utemur ad vivificationem terræ, altera verò ad diſſolutionem Solis & Lunæ. Accipe ergo alteram partem dictæ aquæ: & ſcias pondus terræ ſuperius ſervatæ, contere prius, & pone in vrinali: deinde ſuperinfunde illi de prædicta aqua quartam partem ſui ponderis, & annexo antenotorio benè clauſo, pone vas in balneum ut aquam balnei non attingat, ſed ſolo vapore materia calefiat: atque ita permaneat per quatuor dies. Deinde amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, diſtillabis per cineres lento igni ad ſimilitudinem ſolis, & emanabit humiditas quædam inſipida, quam proiicito: nihil enim valet. His peractis, iterum imbibe cum quarta parte ſpiritus animati, ut ſuprà, digerendo, ut ſuprà, & per cineres diſtillando humiditatem, ut ſuprà. Hoc pacto toties magiſterium hoc reiterabis, donec totum corpus ſuam humiditatem ſive animam reaſſumpſerit, & album remaneat inſtar nivis: quod corpus extrahe, & ſiccabis, & contere: contritum in parvam bociam conſtitue quam optimè lutatam luto ſapientiæ; & obſtructo ore ipſius bociæ cum bombice, ipſum vas collocabis in furno cinerum: ſed adverte, quoniam ignis fit nimis violentus, materia tranſibit in oleum, nec poterit ſublimari, & periculum erit, ne vas frangatur, quod nobis accidit: id quod te admonitum volumus, ut ignem levem perſequaris, donec materia ſublimetur. Hoc etiam notabis, hanc ſublimationem etiam poſſe fieri in igne turris, eoque non ſublimabitur materia, niſi ſpatio trium vel quatuor dierum. Quæ quidem ſublimatio erit albiſſima, ſicut ſquamæ piſcium, vel tanquam talcus. His peractis extrahe cautè magneſiam: materiam primam vulgaris Mercurii noſtri, ſalem noſtrum armoniacum, ſulphur noſtrum: quem ſervabis in parvula bocia bene clauſa intra cineres calidos inſtar Solis: quod autem in fundo vaſis remanebit, & non poterit ſublimari, proiicito: quia nullius eſt valoris, ob evacuatum pretioſum ſemen. Accipe alteram ſuperius diviſæ aquæ partem: atq; in ea diſſolve mediam unciam Lunæ calcinatæ: quæ cum diſſoluta fuerit, in furno cineris, tranſmitte per alembicum: qua tranſacta, in ea diſſolutione ſolves unciam unam ſolis calcinati: poſt putrefacito per 12. vel 20. dies: deinde tranſmitte per balneum ſuam aquã. Corpus autem in fundo vaſis remanebit tanquam mel fuſum, vel inſtar picis fuſæ, ſuper quam materiam iterum infunde de aqua nuper diſtillata tantum, ut ſupernatet tribus vel quatuor digitis: mox putrefacito per viginti quatuor horas: deinde amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico cum recipiente, juncturis optimè clauſis diſtillato per cineres: cum tranſierit aqua, augebis ignem ut tranſeat aer in aquam diſtillatam. Atque iterum augmentato ignem altero gradu, ut tranſeat etiam ignis in aerem diſtillatum: quoniam hæc elementa unum ab alio moventur invicem, & ſe invicem trahunt. Frigefacto vaſe, conſervato ſpiritum animatum, ſuo vaſe firmiter clauſo: ſuper materiam remanentem in vaſe iterum infunde de ſua aqua diſtillata: ac protinus terra diſſolvetur in colorem rubini obſcuri: claude vas cum ſuo antenotorio, pone in putrefactione, ut ſuprà: ac denique per cineres diſtillabis animatum ſpiritum, in illud idem receptorium, ubi alterum ſervaveris, idq; juncturis optimè clauſis. Vltimò ignem augebis, ut ſuprà. Itaque magiſterium hoc iterabis toties, quouſque totum corpus vel major pars per alembicum tranſeat. Quod autem modicum remanebit, de eo pone ſuper laminam ignitam: ſi fumi nil emiſerit, ſignum erit perfectæ exanimationis ipſius terræ. Si contrà fumum emittet: iterabis magiſterium prædictum, donec tale ſignum fueris conſecutus. Præterea accipe ſulphur ſublimatum, quod ſuperius in bocia parva ſervaſti: (ſulphur, id eſt, materiam primam Mercurii vulgaris, de qua ſuperius dictum eſt) illud autem ſulphur optimè conteras: poſtea pone in vrinali, quod debet eſſe altum, & anguſtum ſine corpulentia ab inferiori parte, uſque ad ſummum: æquale ſcias pondus dicti ſulphuris, ac illi ſuperinfunde tertiam partem de ſpiritu animato Solis & Lunæ ſimul conjuncto, ut ſuperius feciſti: & claude vas cum antenotorio, ac pone ſuper cineres ad congelandum, ſive coagulandum. Tunc infiniti colores apparebunt. Continuabis hoc opus per viginti quatuor horas, digerens materiam ſuper cineres: deinde amoto antenotorio & ſuperpoſito alembico, exhalare facias quandam humiditatem inſipidam. Nam rex ſibi aſſumet, & ſecum retinebit ſuam animam propriam, & etiam animam ſuorum parentum, eis gaudens, & exultans. Poſthæc iterum imbibe ut ſuprà, cum tertia parte animati ſpiritus, & clauſo vaſe ut ſuprà, cum ſuo antenotorio: & poſt appoſito alembico ut ſuprà, humiditatem exhalabis. Qua humiditate tranſacta, amoto alembico, pone ſuper Aludel ſuum, ſubminiſtrando illi ignem paulò vehementiorem, ut aliqua pars ſublimetur: quod verò ſublimatum fuerit, cum argentea ſpatula deiicito ad fundum vrinalis, ac deinde imbibe ut ſuprà, digere ut ſuprà, remove humiditatem ut ſuprà: idque opus toties repetes imbibendo, digerendo, exhalando humiditatem, & ſublimando ut ſuprà, donec in ignis aſperitate quieſcat, nec amplius ſublimetur, totamque animam ſuam reaſſumpſerit. Tunc accipe regem ipſum, ac in pila luto ſapientiæ optimè munita, conſtitue ſuper cineres: ita ut tota pila ſit in cineribus ſepulta: ſubminiſtrando illi ignem vehementem per ſpatium quindecim dierum: ita tamen, ut

pila non fundatur. Atque hoc gradu caloris rex tandem rubificabitur tanquam rubinus, ac erit fuſibilis, ac tingens. Tunc extrahe regem ſuum purpureo diademate coronatum. Accipe in Dei nomine unciam unam de rege, ac funde prius tres uncias auri: ſuper illud autem fuſum proiice illam unciam medicinæ, ac eodem ferè temporis ſpatio, ſeu momento, totum aurum convertetur in pulverem. Atque hic quoque pulvis medicina erit. Accipe huius pulveris unciam unam, & proiice ſuper bis centum uncias Mercurii, & totum in medicinam abibit, & convertetur. De qua ultima medicina accipe unam partem, ac proiice ſuper mille partes Mercurii, & habebis puriſſimum aurum, melius minerali. Laudatus ſit Deus, qui nobis hæc patefecit; & contremiſce conſiderans tanta me ſecreta ediidiſſe.

Aliud Experimentum ad faciendum oleum, pro incinerandis ſulphuribus aliorum Experimentorum.

Experimentum XIX.

Accipe alteram duarum aquarum de quibus in præcedenti opere, atque in altero experimento mentionem fecimus, aquam videlicet Mercurialem, factam ex ſublimato: & illam acue, ut te docuimus, ut diſſolvere poſſit duo luminaria. Deinde accipe unciam unam Lunæ calcinatæ, & eam ſolve in aqua Mercuriali prædicta, & pone in putrefactione per octo dies: mox diſtilla per cineres, ut tota tranſeat per alembicum: quæ cum tota vel maior pars tranſacta fuerit, tum ex ea per balneum removebis aquam lento igne, ad ſimilitudinam caloris Solis, & cum aqua tranſacta erit tota, tum tibi in fundo vaſis remanebit oleum ſerenum, quod neceſſe eſt ut fixetur. Scias ergo pondus prædicti olei, atque illi tantundem adiunge de oleo illo, quod tibi circulandum iuſſi in primo experimento. Atque hoc oleum pone itidem ſuper cineres, ut circuletur per quindecim dies, quo tempore procul dubio fixabitur. Eſt præterea alius modus fixandi & conficiendi dictum oleum. Accipe lunam calcinatam, & diſſolve ut ſuprà, & putrefac per triginta dies cum eadem aqua Mercuriali. Deinde diſtilla aquam per balneum: poſt iterum ſuperfunde illi de hac aqua diſtillata tantum, ut ſupernatet tribus digitis: claude vas cum antenotorio, & pone in balneum per viginti quatuor horas: deinde amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico diſtilla igni lento per cineres. Cum autem tali gradu videris totam aquam aſcendiſſe, remove receptorium, & clauſum ſervabis: atque annecte aliud receptotium, ut in illud tranſeat aer per ſe, atque ita ignem augmentabis aliquantulum, quouſque aer tranſeat. Quo tranſacto, frigeſcat vas: ac iterum ſuper terram infunde de aqua diſtillata, ut ſupernatet quatuor digitis, & appone antenotorium bene clauſum, ſtatue in balneo per duas horas. Mox amoto antenotorio, & appoſito alembico, diſtillabis lento igne per cineres. Cum autem tali gradu videris totam aquam deſcendiſſe, remove dictum receptorium, atque alterum ubi aerem diſtillatum ſervaſti, viciſſim annecte clauſum optimè: tunc aucto igne, diſtillabis quouſque nil ultra emittet: poſtmodum amove recipientem, & à principio eodem ordine iterabis magiſterium toties, donec terra nihil amplius liquoris ſive olei emittet: tunc tibi remaneat terra in fundo optimè calcinata. Accipe illum aerem ſive oleum & ſcias ejus pondus, & illi adiunge tantundem olei primi experimenti: pone ad circulandum per cineres, & duodecim vel quindecim dierum ſpatio proculdubio fixabitur. Sicque habebis duplex magiſterium componendi oleum pro incinerandis medicinis inferiorum experimentorum. Ad album accipe deinde aquam eam, & ipſam rectificabis per cineres ſepties. Mox accipe terram, & contere, & pone illam in pilam parvulam vitream, luto munitam, dabiſque illi ignem per viginti quatuor horas, non violentum, nec levem nimis, ſed mediocrem: deinde frigefacto vaſe, illam terram contere, & ſcias pondus illius: & pone in urinali, & redde illi quartam partem aquæ ſuæ, & clauſo vaſe cum antenotorio ſuo, pone in putrefactione in balneo per quatuor dies: ita ut non attingat aquam, ſed tantum balnei vaporem accipiat. Deinde amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, fac exhalare humiditatem inſipidam, quæ nihil valet. Ac denuò imbibe ut ſupra cum quarta parte aquæ, & digere, & diſtilla ut ſupra, iterando toties magiſterium hoc, donec terra totam ſuam aquam biberit. Tum terram prægnantem contere, & pone in bociam parvulam, luto optimè lutatam. Deinde pone ſuper cineres in ignem ſublimationis, præbendo prius ignem leviſſimum: poſtea gradatim augebis, quouſque terra ſublimetur, atque hoc pacto continuabis per viginti quatuor horas ignem. Frigefacto vaſe, collige ſublimationem, primum lunæ materiam, & terram noſtram foliatam: cuius terræ nomina plura ſunt. Tunc terram illam foliatam accipe, & ſcias pondus eſſe, & pone in vas, ac illi ſuperfunde tres partes olei circulati primi experimenti, & per viginti dies terram cum ipſo oleo circulabis in balneo, & 20. alios dies in cineribus. Et ſic habebis oleum optimè fixum. Medicinæ autem, quæ cerabuntur his oleis, videlicet primo oleo, poteſtatem retinebunt tranſmutandi centum partes. Secundo oleo ceratæ tranſmutabunt totidem, id eſt, centum partes. Tertio autem oleo mille partes. Scias etiam nos, fili optime, poſt multos labores non potuiſſe fixare hæc olea, nec cum aqua vegetabili, nec cum animali circulando, donec ab amico noſtro Villanovano edoceremur. Præterea ſcias unico illorum prædictorum oleorum trium per ſe fieri poſſe proiectionem perfectiſſimam. Accipe unciam unam lunæ calcinatæ, eamque diſſolve cum aqua Mercuriali, ut ſuprà, putrefacito poſt per octo dies: deinde diſtilla per cineres, ultimò auge ignem, ut aer tranſeat in ſuam aquam. Poſtmodum iterum ſuper terram infunde de nova aqua, & depoſito antenotorio, ſuperpone alembicum, & in idem receptaculum fac tranſire diſtillantem aquam, & aerem, ut ſupra: & hoc pacto toties magiſterium iterabis, quouſque terra exanimetur, & eius anima tranſacta fuerit in aquam diſtillatam per aeream revolutionem. Accipe poſtmodum aquam, & eam ſepties rectifica per cineres: cum hac igitur aqua diſſolve ſolem & terram ſuperiorem lunæ: iunge deinde cum terra ſolis, poſtquam exanimata fuerit: atque omnes operationes quas adhibuiſti in lunare corpus, ut ipſum reduceres in ſupradicta olea, eaſdem operationes adhibebis ad ſolare corpus, reducendum in oleum, eodem ordine ſervato: præter hoc unum, quod diſſolutio ipſius fieri debet cum hac aqua lunari, quam in præſentia tibi manifeſtavimus.

Aliud Experimentum. XX.

Accipe plumbum, atque illud calcinatum facies: poſt diſſolves cum aqua Mercuriali, de qua ſuperius diximus, quæ facta ſit ex ſublimato & acuta,

acuta, prout docuimus in ipſo experimento: poſt cum ſolutum fuerit, putrefacito per octo dies. Deinde tranſmitte aquam per balneum: corpus autem remanebit in modum mellis liquidi: poſt iterum illi infunde de aqua ſua diſtillata; ita ut ſupernatet quatuor digitis. Claude vas cum antenotorio; & pone in putrefactionem per viginti quatuor horas. Mox amoto antenotorio; & ſuperpoſito alembico cum recipiente, diſtillabis per cineres, & ultimò augebis ignem, ita ut tranſeat aer in ſuam aquam diſtillatam: poſtea frigefacto vaſe, ille iterum ſuperfunde de nova aqua, de illa quæ tranſacta fuerit per balneum, ita ut ſupernatet quatuor digitis: putrefac ut ſuprà: diſtillabis deinde per cineres, ut ſuprà, in idem receptorium, in quod paulo antè alterum animatum ſpiritum diſtillaſti. Hoc autem magiſterium toties iterabis, quoad terra corporis optimè ſit exanimata: ſignum autem eius exanimationis eſt perfectiſſimum, ſi paſtum eius terræ laminæ ignitæ ſuperpoſitum non fumum emittat: ſi verò emittet, reiterabis magiſterium toties, donec nihil fumi emittat. Accipe aquam animalem, & eam ſepties per cinerem rectifica: mox accipe terram, & eam pone in pilam vitream, quæ parvula ſit, & optimè lutata, ad ignem reverberationis, qui non debet eſſe admodum violentus. Poſt frigefacto vaſe, ſcias pondus terræ prædictæ, ac illi ſuperfunde tertiam partem ſuæ aquæ; & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, ſtatue ipſum in balneum, ita ut non attingat aquam; ibique permaneat per tres dies. Deinde amoto antenotorio, & annexo alembico, diſtilletur per cineres lento igne inſtar ſolis humiditas inſipida nullius valoris. Iterum poſtea imbibe, ac iterum putrefacias, ut ſuprà, & cineres iterum humiditatem exhalabunt inſipidam: ac toties prædicto ordine magiſterium hoc iterabis, donec terra ebiberit totam ſuam aquam. Tunc extrahe ipſam è ſuo vaſe, & contere, & pone in bociam bene lutatam: ſtatue eam in furno reverberationis, ſubminiſtrando illi lentum ignem à principio: poſtea illum augebis tantopere, donec ſublimetur. Hunc ignem continuato per viginti quatuor horas, donec totum quod poſſit ſublimetur: ultimò frigefacto vaſe, extrahe primam materiam, Saturni ſulphur, naturæ plantam, ſanéque aptam ad lunarem ſurculum accipiendum, ſive inſerendum. Accipe igitur vrinale optimè lutatum, inibique conſtitue dictum ſulphur: tunc ſuperinfunde illi de primo oleo lunari guttatim, collocato vaſe ſuper cineres calidos. Atque hoc modo continuabis, quouſque ſulfur appareat oleum vel mel fuſum ſuper ignem, vel cinerem. Amotum verò ab igne congelabitur. Accipe unam partem hujus materiæ, vel olei, ac proiice ſuper centum partes Saturni, & habebis inde argentum melius minerali. Cæterum eodem modo & ordine poteris opus tuum proſequi ſuper Iovem, ſine ulla differentia. Hoc excepto, quod ex Iove elicies majorem utilitatem, cum ſit corpus perfectius, & minus corruptum, quàm Saturnus.

Aliud Experimentum. XXI.

Accipe Martem, ac calcinato cum aceto: poſteà diſſolve cum aqua Mercurialis, quam edoctus fuiſti in ſuperioribus experimentis: pone in putrefactione per dies octo: deinde remove ab eo aquam per balneum: corpus autem remanebit in vaſe tanquam mel fuſum: ſuper quod repone tantum de ſua aqua ſuper diſtillata, ut ſupernatet tribus digitis, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, putrefacito per viginti quatuor horas, deinde diſtillabis per cineres ab initio igne levi: ultimò augebis ignem, atque etiam aer tranſmutatur in ſuam aquam, atque iterum vehementiore igne diſtillabis, ut ignis quoque tranſeat in ſuã aquam cũ ſuo aere. Hinc frigefacto vaſe iterum remanenti materia eadem menſura infunde de aqua diſtillata per balneum, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio, iterum ut ſuprà putrefac: demum per cineres ut ſuprà diſtillabis, vacuando aerem & ignem eodem ordine & gradu ignis, ut ſuprà. Hoc autem magiſterium toties iterabis, donec terram exanimatam habueris, de qua ſi modicum laminę ignitæ impones, non emittet fumum, quod eſt ſignum perfectæ exanimationis. Tum temporis accipe ipſam terram, & pone in parvam pilam vitream, luto munitam ad ignem reverberationis per viginti quatuor horas. Ignis ſit mediocris: quo tempore elapſo, frigeſcat vas. Accipe aquam animatam, ſpiritu eiuſdem corporis eam rectifica ſepties per cineres: ſcias pondus prædictæ calcinatæ terræ, & redde illi tertiam partem ſuæ aquæ; ac in vrinali cum ſuo antenotorio clauſo digeras in balneo, ita ut non attingat ipſam aquam: permaneat per tres dies naturales: mox per cineres diſtillando evacuabis parvam humiditatem inſipidam. Atque hoc opus continuabis, quouſque terra ſecum reaſſumpſerit totam aquam. Tunc accipe hanc terram vivificatam, ac contere, & pone in bociam parvam, luto circumtectam inter cineres, cujus os obturatum ſit ſtupatio bombicino, ac illi à principio ſubminiſtrabis ignem leviſſimum, augendo viciſſim ignem, donec terra ſublimetur: quæ ſublimatio erit prima materies Martis, ac terra foliata, ac planta ſanè idonea ad exequendum, & inſerendum in ſe ſurculum ſolarem. Quam terram pone in vrinali quod ſit obtectum luto ſapientiæ, ac guttatim illi ſuperfunde paulatim de oleo incerativo ſolis, quod habuiſti in ſuo experimento, quam cerationem continuabis, quouſque ſulphur appareat tanquam mel fuſum, ac ſuper ignem perſiſtat liquidum. Remotum autem ab igne congeletur: atque hoc pacto Dei optimi maximi favore & auxilio cymbam in portum deduxeris cum evidenti ligno perfectæ cerationis, prout in magiſterio requiritur. Cæterùm accipe partem unam hujus medicinæ, ac proiice ſuper bis centum partes Mercurii, vel ipſius Martis, & habebis inde aurum puriſſimum melius minerali.

Experimentum XXII.

Eodem ordine ac magiſterio proſequi poteris opus tuum ſuper Venerem, ſine ullo diſcrimine, vel differentia: propterea prolixitatis vitandæ cauſa, calcinato Venerem per ſe ad ignem reverberationis, velut ſit æs uſtum. Quod reliquum eſt, ſolve cum Mercuriali aqua, ut ſuprà, proſequens eaſdem digeſtiones, equidem exanimationes, & reductiones, ac eandem incerationem, ut ſuprà, cum oleo ſolis quædam in Marte operatus es: cujus proiectionem facias ſuper Mercurium, vel ſuper eandem Venerem, cum una parte medicinæ ſuper bis centum partes Veneris vel Mercurii; & habebis quod optaveris aurum puriſſimum.

Experimentum. XXIII

Nunc de alio, quod eſt de omnibus metallis imperfectis, ſimul conjunctis. Recipe igitur Saturnum, ac ipſum calcinato ac diſſolvito, ut ſuprà te docuimus in ſuo proprio experimento. Atque hoc idem facito de Iove

de Iove per ſe ſeparatim calcinando, & diſſolvendo. Sic etiam de Marte & Venere ſingulis per ſe ſeparatim calcinatis ac diſſolutis, prout ſuperius habuiſti de ſingulis ſingula experimenta: ſingulas poſtea diſſolutiones putrefacias ſeparatim. Mox ſingula eorum corpora exanimabis per ſe ſeparatim, ut ſuprà: cum verò terræ eorum exanimatæ fuerint, ita ut ſuprà candentem laminam non fument: tunc accipe omnes illas terras exanimatas, & per ſe omnes ſeparatim contere in mortario vitreo cum piſtillo, contritas ſimul poſtea omnes mitte in parvulam pilam vitream, luto ſapientiæ circumtectam: mox conſtitue ad ignem reverberationis, qui ſit mediocris, per 24. horas. Quo facto, accipe iterum illas terras, ac in eodem mortario vitreo & piſtillo cōtere. Iterum materiam contritam in urinale vitreum conſtitue: ſed prius ſcias quanti ſit ponderis. Accipe aquas Iovis, & Saturni, eaſque prius ſeparatim rectificabis per cineres: mox conſtitue eas ſimul conjungendo, atque hac aqua commixta imbibe terram corporum prædictorum, reddendo illi tertiam partem ponderis terræ, poſtea digere per tres vel quatuor dies naturales in balneo, ita ut non attingat aquam. Poſtea amoto antenotorio, per cineres diſtillabis inde paucam humiditatem inſipidam. Iterum ſecundò imbibe ut ſuprà: eodem pondere: ac ut ſuprà digere, & per cineres ut ſuprà humiditatem inſipidam exhalare facies diſtillando. Itera toties eandem operationem, donec terra totam aquam Saturni & Iovis ebiberit. His omnibus peractis, accipe terram ipſam, & contere, & in parva bocia conſtitue ad ignem cinerum, ut ſublimetur ſubminiſtrando à principio ignem leviſſimum. Deinde augebis ignem ſublimationis, ac ſpatio viginti quatuor horarum ſublimabitur: accipe ſublimationem, ac pone in urinali, cui annexum ſit antenotorium, ac ſervabis intra cineres tepidos. Cæterùm accipe aquas Martis, & Veneris, eas ſeparatim rectificabis per cineres. Illam verò terreſtreitatem quæ manet in fundo, cave ne vilipendas: eſt enim ignis corporum. Ac perinde eam ſepties rectificabis, ſingulis diſtillationibus aquam diſtillatam ſuperinfunde illi terreſtreitati, ut ipſa aqua aſſumat partem igneam, ſive tincturam, ac ipſa terreſtreitas cum aqua pariter tranſeat in recipientem. His ergo aquis ſeorſim rectificatis, eas protinus ſimul commiſce, & conjunge poſtea accipe ſulphur, quod ſuperius intra cineres calidos ſervaſti, & ſcias quanti ſit ponderis, ac illi ſuperinfunde tertiam partem prædictæ aquæ compoſitæ Martis & Veneris rectificatæ, & connexo vaſe cum ſuo antenotorio, per balneum prius digere ut ſuprà, per tres dies. Deinde per cineres diſtillando humiditatem inſipidam exhalabis ut ſuprà: mox à principio eodem pondere ac menſura terram imbibe, ac viciſſim putrefacias ut ſuprà. Tertio humiditatem exhalabis ut ſuprà, iterando toties magiſterium, donec totam iſtam aquam ebiberit Martis & Veneris. His peractis videbis ſulphur ipſum rubeum fuſcum participans alicuius viriditatis: prius ſcias illud fuiſſe album in ſuperiori ſublimatione, ac niveum, nunc autem effectum eſt rubicundum, accedens ad materiam ſolis: facta eſt præterea amicitia & concordia inter illos quatuor planetas, congeſta ex eis harmonia mirabili. Atque hoc pacto evacuavimus quatuor cameras. Præterea ſcias velim cariſſime fili, nos ſpatio ſex menſium compleviſſe cum voluptate hoc opus, & noſtri ſocij aſtantes, viſo hoc opere, attoniti effecti ſunt, admirantes naturæ potentiam. Sed ad rem. Accipe ſulphur noſtrum ſupradictum rubeum ſubviride, & illud cerabis oleo ſolis guttatim, in urinali quamoptimè lutato, à media parte uſque ad infimum, quod vas ſit intra cineres calidos coopertum tantum, quantum ſpatii occupat materia ipſius vaſis. Hanc verò cerationem proſequere ipſo oleo prædicto ſolis, quouſque ſulphur hoc quatuor planetarum in ſe ſolis influxum penitus receperit, ac ſurculus ipſius ſolis fuerit in hac arbore inſertus. Cuius perfectionis ſignum erit hoc, quòd ſulphur hoc erit rubicundum, ac ſuper ignem apparebit tanquam mel fuſum, & in forma olei. Remotum autem ab igne, congelabitur, & fiet durum. Ecce fili, habes quatuor planetarum harmoniam, de qua proiice unam partem ſuper bis centum partes Saturni, & ipſum transferet in aurum. Sicque eandem proiectionem facias in alia imperfecta metalla, & præcipuè ſuper Mercurium, & Lunam: ex his omnibus poteris habere aurum: pauperum memento, & Deo gratias age.

Aliud Experimentum XXIV.

Accipe Mercurium vulgi, atque illum lavabis cum aceto, poſtquam eius terreſtreitas remota fuerit, tranſeat per corium camuſciæ: deinde illum pone in illa tua vaſa, quorum formam ſuperius habuiſti. In ipſis ergo vaſis Mercurium conſtitues, ac diſtillabis toties, donec totus tranſeat in aquam, ut ſuperius te docui. Deinde accipe uncias quatuor hujus aquæ Mercurialis, & in ea diſſolve unciam unam Mercurii vegetabilis ſecundi experimenti: fac ut tranſeat per alembicum ſimul cum prædicta aqua mercuriali: poſtea in quaternis quibuſcumque unciis ipſius aquæ fac ut diſſolvas ſingulas uncias Mercurii, ut ſuprà præparati: pone in putrefactione per octo dies: deinde diſtillabis per cineres: ultimò ignem augebis, ita ut tranſeat in id, quod diſtillatum fuerit, in quo ſolve mediam unciam argenti cupellati: deinde putrefac per tres dies: poſtea diſtilla per cineres: ultimò augebis ignem aliquantulum, ut per aeream reſolutionem tota claritas tranſeat, vel albedo ipſius Lunæ in hac tali diſtillatione: mox diſſolve margaritas orientales non perforatas: ſed prius eas quàmoptimè triturabis in mortario vitreo, vel porphyrio nitido ac mundo, ita ne amittat claritatem, ob ſordes aliquas decidentes in eas: poſt eas ſtatue in nitidum vitrum, quod ſit altum quatuor digitis: poſtea illis adde dictam aquam Mercurii vulgi acutam cum Mercurio vegetabili, & cum luna. Atq; hac tali aqua ipſæ margaritæ diſſolventur: claude vas cū ſuo antenotorio, & pone ſuper cineres calidos, ut leviter bulliat, & protinus diſſolvetur, & generabunt quandam limoſitatem, & claritatem, ad ſimilitudinem ſpumæ candentis, quam cum cochleari vitreo, vel argenteo collige cautè, ac ſtatue in vas vitreum, clauſum cum ſuo antenotorio. Poſtea corpus quod remanebit liquidum in ipſa aqua quod nullam limoſitatem emittet: diſtillabis per balneum, & exibit inſtrumentalis aqua. At in fundo vaſis remanebit quædam maſſa albiſſima margaritarum. Poſtea facias modulum ex argento, qui ſit ex utraque parte æqualis formæ rotundæ, & inauratus, in cujus medio ſit foramen gracile, inſtar ſetæ, vel capilli, vel paulò latius, utrumque libuerit. Accipe poſtea cochleare parvulum argenteum, atque eo imple medietatem moduli prædictæ maſſæ margaritarum. Deinde habeas filum argenteum inauratum, vel filum aureum, pro capacitate foraminis. Mox imple alteram medietatem moduli: deinde

deinde claude, ac permaneat ita, donec materia intus frigefacta ſit: poſtremò aperias modulum, ac ipſa perla manebit cum filo conſtricta: poſtea in eodem filo formabis alteram. Atque ita binas conſtitue, ut deſiccentur in ovo philoſophico, habente foramen ita ut ipſæ perlæ intromitti poſſint, ac viciſſim extrahi, ſine tactu ipſius foraminis ovi: atque ibi permaneant per tres dies naturales in corpore ipſius ovi: cùm verò deſiccatæ fuerint ſtatue eas ad ſolem, rotando in ternas quaſque horas cum ipſo filo, nihil eas attingens manibus, atque ad ſolem decoque: cum verò induratæ fuerint, tunc per foramen ovi intromittes earum limoſitatem cujuſque perlę ſuam partem. Claude foramen plumbo, poſt pone ad ſolem, qui calefaciet dictam limoſitatem, & adhærebit dictis margaritis, & claritatem reſtituet: poſtremò eas extrahe, & habebis margaritas orientales, meliores illis, quæ ex oriente exportantur. Cæterùm ſi optaveris margaritis fuſco colore infectis claritatem reddere, eas in ſuum filum immitte, madefaciendo in prædicta Mercuriali aqua, & protinus eas extrahendo ac deſiccando ad umbram, ita denuò illis ſplendorem reddideris. Ac eadem aqua quaſcumque gemmas vel lapides volueris conficies, ut Rubinos, Saphiros. Si unum ex multis conficere vis, cum prædicta aqua facile id efficies: ſic etiam de reliquis gemmis pretioſis. Sed de hac in lapidario noſtro propediem edendo latius agemus, forma ovi philoſophici.

Experimentum XXV. quod dicitur magnum.

Recipe aquam vitæ ſummopere acutam: quæ pannum lineum comburat, quam iterum tranſmitte per alembicum, ut ſit perfectè rectificata: mox accipe ſalem chelidoniæ, ſalem de ſanguine humano, ſalem de melle extractum, ut habes ſuprà in ſuis experimentis: quos omnes ſales conſtitue ſimul in urinali, & in ſingulas uncias ipſorum ſalium ſuperinfunde quaternas uncias aquæ vitæ ſupradictæ: claude cum ſuo antenotorio, & pone in balneum per 24. horas: poſtea amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, annexo recipiente juncturis optimè clauſis, diſtillabis per cineres, & tranſmitte ſales cum aqua pariter. Si quid remaneat, iterum illi infunde ſuam aquam diſtillatam: cùmque totum fuerit tranſactum: iterum infunde novum ſalem, unam ſcilicet unciam, ac per alembicum, ut ſuprà, tranſmitte. Tertiò iterum alteram unciam ſalis adjunge, ut ſuprà, & diſtillabis iterando hoc magiſterium ter ſingulis vicibus novum ſalem adjungendo, ac diſtillando. His peractis, aquam hanc pone ad circulandum in vaſe alto & anguſto per 50. dies naturales. Illud tamen adverte, ne vas ullo pacto reſpiret. Cùm verò ad finem circulationis perveneris, in fundo vaſis videbis hypoſtaſin inſtar urinæ ſani viri, quæ erit alba Completa ergo circulatione, aquam evacuando transferas caute in aliud vas mundum, ac cave, ne cum aqua ὑπόστασις tranſeat, ſed reſtet in fundo vaſis. Claude vas aquæ circulatæ, ne reſpiret, & in balneo ſervabis: deinde recipe Lunam eam calcinabis cum Mercurio. Deinde illud præcipuè advertas, ut ex luna calcinata Mercurius totus removeatur: ac eodem modo calcinabis ſolem cum Mercurio: poſtea totus Mercurius removeatur ab eo prorſus. Singula hæc duo corpora ſingulis per ſe ſeparatim patellis vitreis ſtatue, ac illis ſingulis per ſe ſeparatim ſuperinfunde de melle deſpumato, miſcendo optimè calces duorum corporum cum melle ſuper cineres, ut bulliat. Poſtea aqua diſtillata calida lavando ab ipſis calcibus mel ipſum removebis, & calces remanebunt in fundo vaſis. Poſt ipſos calces melle iterum commiſcebis bulliendo ut ſuprà, ac cochleari commiſcendo, ut ſuprà: atque hoc pacto ter tuum opus iterabis, tam in calce lunæ, quàm ſolis. Accipe poſtea hæc duo corpora calcinata & lota, & conſtitue in vas ſolutorium, per ſe ſeparatim: ac illis ſuperinfunde de menſtruo ſuperiori: cœlificato tantum, ut ſupernatet tribus digitis: claude vas antenotorio juncturis optimè clauſis cum cera gummata, ut nullo modo reſpirare poſſit: ſtatue illum in balneum per diem naturalem, ut leniter bulliat: poſtmodum per duos alios dies pone ſuper cineres, ſine ut leniter bulliat, ut ſuprà. Tum partem ſolis quæ diſſoluta fuerit, ſeparatim in aliud vas per ſe evacuando transferas, quæ ſolutio coloris erit flavi. Sic etiam diſſolutionem lunæ per ſe ſeparatim elicias, & transferas in aliud vas proprium, quas diſſolutiones ſingulas ſingulis in vaſis, ut ſuprà in balneo conſervabis, lunæ autem diſſolutio erit coloris cœrulei, vel viridis: terram verò tam ſolis, quàm lunæ inſolutam deſicca ſuper cineres: quo facto, iterum cuique ſuperinfunde de novo menſtruo circulato, & clauſo vaſe antenotorio, ut ſuprà in balneum collocabis, & leviter bullire facias, ut ſuprà: poſtea eandem bullitionem proſequere ſuper cineres: poſtremò diſſolutionem cujuſque corporis, ut ſuprà, decantabis in ſuum vas transferendo, ubi ſuperiores aliæ diſſolutiones ſervatæ fuerint per ſe ſeparatim. Hoc autem magiſterium toties iterabis, quouſque ſol totus & luna tota diſſolventur. Has verò diſſolutiones per ſe ſeparatim putrefacias ſpatio 40. dierum: putrefactione facta, ſingulas diſſolutiones ſingulis urinalibus ſeparatim conſtitue cum alembicis, & recipientibus obſtructis, juncturis quamoptimè clauſis: & in balneo prius diſtillabis totum menſtruum, corpora verò remanebunt in forma olei. Deinde iterum illis ſuperfunde tantum de ſua aqua, jam dudum diſtillata, ut ſupernatet tribus digitis: claude vas antenotorio, & pone in putrefactione per 24. horas quibus exactis, amove antenotorium, & ſuperpone alembicum cum ſuo recipiente, & juncturis clauſis diſtillabis lento igne per cineres. Ultimò augebis ignem aliquantulum, ut in aquam tranſeat aer. Poſtremò itidem majoris ignis gradu augebis, donec in aerem tranſcendat ignis. Frigefactis vaſis ſuperinfunde iterum remanenti materiæ de nova aqua ſervata, ſpiritu animato prius cujuſque corporis in ſuo recipiente benè clauſo, ne reſpiret: claude iterum urinale cum antenotorio, putrefaciendo ut ſuprà. Ac poſtremò per cineres diſtillabis, ut ſuprà. Ultimò ut ſuprà ignem augebis: ſic magiſterium iterabis toties, quouſque utraque corpora ſolis & lunæ ſeparatim per aeream revolutionem tranſmittantur per alembicum. Quòd ſi tota hæc corpora non tranſibunt per diſtillationem, parum quidem remanebit, quod ſervato pro reliquis experimentis. Cæterùm accipe ipſum ſpiritum animatum ſolis: illum rectifica per ſe ſæpius per cineres: ſed cave ne quicquam removeas de terreſtreitatibus, quæ ſingulis rectificationibus remanebunt in fundo vaſis. Imo potius ſemper ſuper eaſdem fæces diſtillatam aquam reducito, quouſque ad plenum ſepties peregeris opus. Eundem autem ordinem ſervato in rectificatione

catione aquæ lunatæ, animatæ ſuperius ſervatæ. His denuò peractis, conjunge has duas aquas inter ſe invicem, quæ conjunctio dicitur patris & matris, maſculi & fœminæ, viri & mulieris. Atque ſic habebis majus menſtruum animale, & vegetabile ſimul injunctum. Ac tria hæc in unam ſubſtantiam redacta, quod quidem in vaſe firmiter clauſo, ita, ne reſpiret, per 60. dies circulabis: peracta circulatione, habebis majus menſtruum, deductum in actum, cujus tanta eſt potentia, ut nullo ſermone poſſit efferri. Hoc ergo eſt menſtruum illud admirabile, quod corpora cuncta diſſolvit, cum conſervatione formæ vegetativę, & permutativæ. Hoc, inquam, eſt illud menſtruum in ſe tantum odoris & fragrantiæ continens, ut nihil conferri poſſit. Hoc denique eſt menſtruum reſolubile, quod innumeris penè nominibus appellarunt ſapientes, acetum acerrimum, quod aurum convertit in ſpiritum. Hæc eſt aqua ſicca, aqua ſolis, & aqua vitæ. Sed ad rem. Accipe tres uncias ſolis, quem calcinabis ut ſuprà, & diſſolve ut ſuprà. Deinde removebis ab eo aquam ut ſuprà per balneum. Sed adverte, quòd hæc diſſolutio fieri debet in eodem menſtruo, quod fuit ſuprà diſtillatum, & acutum cum tribus ſalibus. Remota igitur humiditate per balneum, ſive aqua, tunc protinus projice hoc menſtruum majus pretioſum ſuperius, ut ſupernatet tribus digitis, & ſuperpoſito antenotorio, juncturis optimè clauſis, pone ſuper cineres ad ignem levem inſtar ſolis. Tunc evacuabis diſſolutionem transferendo in aliud vas, quàm optimè clauſum ſervato. Tunc remanenti materiæ ſuperinfunde totum illud, quod reliquum eſt menſtrui majoris, claudendo protinus vas cum ſuo antenotorio, & protinus ſol totus diſſolvetur. Quo diſſoluto, illud transferas evacuando in illud idem vas, ubi alteram diſſolutionem ſervaſti. Hæc autem diſſolutio erit rubicunda tanquam rubinus vel tanquam carbunculus. Tunc ipſam diſſolutionem circulabis in balneo per 20. dies, ac poſtea per 20. alios dies circulabis per cineres: tunc videbis in fundo gummi quoddam ad ſimilitudinem carbunculi. Aqua autem circumfuſa remanebit in albo colore, quam cautè evacuabis, ne gummi divellatur, quæ erit fluens ac tingens, & diſſolvetur in omni aqua. Hocque eſt verum aurum potabile, quod in hominibus, radicale humidum conſervat, removet canitiem, nigros facit crines, omnes morbos curat præter phthiſicos, hydropicos, leproſos, ſi tantum quantum granum milii diſſolveris in cœlo & ægrotanti jejuno ſtomacho propinaveris. Ne tamen exiſtimes, carere illud vi tranſmutandi omnia metalla. Quin potius ſi ex eo unam partem ſuper bis centum partes argenti projeceris, totum convertet in aurum. Item ſi cum una parte ejuſdem medicinæ conjunxeris ſeptingentas partes Mercurii, in aliqua pila ſuper cineres, ſpatio quindecim dierum totum tranſmutabitur in aurum, melius minerali. Poſſet etiam fieri projectio hujus in alia metalla: ſed maluimus, ut hæc medicina ſubveniat ægrotantibus. Memento pauperum, ne des tyrannis, & impiis. Age Deo gratias.

Aliud Experimentum XXVI.

Accipe aquam vitæ ardentem, ita ut comburat lineum pannum: poſtea accipe vitriolum, remotum ab omni phlegmate, ita ut ſuper ignem bulliat ſine liquefactione. Salem nitri optimum, alumen rochæ dephlegmatum, & deſiccatum, omnium prædictorum libram unam. Poſt accipe tartari albi calcinati, cinnabrii autem ana mediam libram: ſingula queque conteras & tranſmitte per cribrum: poſtea commiſce, & pone intra ſtortam, & ſuperinfunde aquam vitæ prædictam: annecte receptaculum juncturis optime clauſis, luto prius optimè deſiccato. Receptorium debet eſſe magnum, ita ut ſunt ea, quibus communiter diſtillantur aquæ fortes: luto autem deſiccato, ſubminiſtrabis ignem à principio levem, donec ſtorta calefiat: proſequere poſtea diſtillationem hac menſura ut inter ſtillantis aquæ guttam, uſque ad alteram, quæ ſequitur, interponantur decem momenta, ſive prolationes decem nominum, ſive decem puncta. Cum autem tali gradu ignis non diſtillaverit amplius, augebis ignem, ita ut revertatur iterum diſtillatio ad eoſdem decem ab initio. Atque hunc gradum continuabis, quouſque iterum creſcet diſtillatio: ac ultimò de lignis augebis ignem, cooperiens undique ſtortam lateribus ſuperius, ut reverberationis ignem habeat. Illud autem attende, quòd ipſa ſtorta prius debet undique forti lutò communiri à principio antequam hæc diſtillatio inchoetur, & cum fit diſtillatio, debet intra furnellum collo aperto coaptari. Cæterum illud eſſet optimum, & utiliſſimum in hoc opere, ſi receptaculum hujus aquæ diſtillantis appareтur intra concham plenam aqua frigida. Quod ſi fieri commodum non eſſet, ſaltem ſuper recipientem iterum atque iterum panni linei aqua madefacti ſæpius ponantur, ut ipſum receptaculum violentia ſpirituum non frangatur: quæ omnia diligenter attende. Peracta diſtillatione frigeſcant vaſa, & receptaculum cum aqua ſervabis firmiter occluſum: poſtea habeas eadem mineralia deſiccata, & præparata, ut ſupra, eodem ordine & menſura, quæ contrita pone in ſtorta, ut prius, ac illi ſuperinfunde aquam paulò ante diſtillatam: ac protrinus annecte receptaculum juncturis quamoptimè clauſis, ut ſuprà, & luto prius deſiccato, ut ſuprà, ſubminiſtrabis ignem, ut ſuprà: completa diſtillatione iterum accipe eodem pondere nova materiala, ac iterum ut ſuprà cum ſua aqua intra ſtortam collocabis, & diſtillabis ut ſuprà iiſdem gradibus ignis. Quibus peractis frigefacto vaſe, amove recipientem ac cum ſua aqua diſtillata firmiter clauſum diligentiſſimè ſervabis. Habebis enim aquam mineralem phyſicam, ſive menſtruum fœtens cum ſua forma. Hæc aqua poteſtatem habet calcinandi, ac eodem tempore ſolvendi omnia metalla, cum conſervatione formæ vegetativæ. Hic nos plurima experimenta vidimus & fecimus, de quibus aliquot in medium proferemus.

Experimentum Primum cum aqua iſta: ordine verò eſt XXVII.

Accipe in nomine Domini unciam hujus aquæ ſupradictæ, ac unam unciam Lunæ tenuiter laminatæ, ac pone in vaſe ſolutorio quamoptimè lutato, bulliat in cinere bene clauſum, ita ut tota Luna diſſolvatur: diſſolutionem evacuabis, transferendo eam in urinale parvum, & protinus appoſito alembico, transferas aquam per balneum. Accipe poſtea de ſale urinæ volatili, prout habes ſuperius in ſuo experimento, & in unaquaque uncia prædictæ diſſolutionis lunæ pone ſex uncias ſalis, claude vas antenotorio, & pone ſuper cineres,

res, & totus ſal diſſolvetur. Quod diſſoluto, amoto antenotorio, ſuperponas alembicum, & ſinas exhalare illam aquam in aliud receptaculum. Materia autem remanebit in fundo, ad ſimilitudinem olei. Accipe Mercurii ſublimati ſepties partes tres, & unam partem terræ præparatæ de urina, videlicet de illa terra urinæ, quam ſuperius tibi dixi eſſe terram fixam, & inſtar ceræ fluentem in ſuo proprio experimento. Contere igitur ſublimatum pariter ac ipſam terram, ita ut videatur eſſe eadem materia: poſtea pone in prædicto oleo, & appoſito vaſi alembico cum recipiente clauſo ſubminiſtrabis ignem cinerum, ſi qua pars aquæ fortaſſis exiret. Ultimò dabis ignem ſublimationis, & quod ſublimatum fuerit, contere, ac commiſce iterum cum materia, quæ in fundo remanſit, reponendo totum illud in vaſe prædicto, ſuper quam materiam infunde diſtillatam aquàm. Atque hoc pacto iterabis magiſterium, donec totum in fundo remaneat, nec quicquam amplius ſublimetur, ſed ſit in forma olei. Frigefacto vaſe, illud oleum congelatum & durum accipe, & tere, & pone in parvam pilam vitream. Quòd ſi dicta medicina erit uncia una, illi ſuperpone triginta uncias argenti vivi: os autem pilæ obſtrue cum ſtupatio bombicino, pone vas in cineres calidos, ſubminiſtrans illi ignem per quatuor dies leviſſimum: poſtea per alios quatuor dies adminiſtrabis ignem fortiorem: ultimò ignem fortiſſimum uſque ad quindecim vel ſexdecim dies, quouſque videris intra vas Mercurium congelari in quandam maſſam, vel pulverem: poſtremò illius reductionem facies vel per cinericium, vel per copellam, & unaquæque uncia Mercurii requirit unciam unam plumbi in ipſa reductione: ſic habebis argentum de copella.

Experimentum XXVIII.

Accipe Lunam, atque illam ut in ſuperiori experimento fecimus, cum eadem aqua deducito in aquam. Mox per balneum aquam ab ipſa luna ſeparabis: poſtea illi adjunge de ſale urinæ volatili tantam quantitatem, ut totum ipſum corpus diſſolvat: quod cum fuerit diſſolutum, pone in putrefactione per octo dies: poſtea per cineres diſtillabis: ultimò augebis ignem ſublimationis, & de eo parum quidem ſublimabitur: quod ſublimatum conjunge cum parte quæ tranſacta fuerit per alembicum: poſtea iterum infunde eandem aquam diſtillatam, atque ea diſſolvetur in colorem viridem, vel cœleſtinum: atque iterum diſtilla, ut ſuprà. Hoc autem modo ſepties magiſterium iterabis, reducendo ſemper aquam ſuper terram, ac viciſſim diſtillando: ac ultimò in ſingulis diſtillationibus ignem augendo. Completa ſeptima diſtillatione, ſervabis id quod tranſactum fuerit, & accipe terram, & ſcias pondus quantum ſit: poſtea habeas tantum de ſtanno optimo cornallio, ac tantundem argenti de copella: tunde ſimul hæc duo corpora invicem commixta: de qua compoſitione accipe unciam unam, & uncias tres Mercurii bene purgati: fac amalgama, quod conjunge cum una uncia prædictæ terræ. Deinde illi redde ſua caudam ſcilicet aquam tranſlatam ſepties ſuperius per alembicum. Illud tamen adverte, quòd in ſingulis imbibitionibus debes ponere ſuper tres partes dictæ materiæ, ſive amalgamæ unam partem tantummodo ipſius aquæ, & poſt imbibitionem claude vas cum ſuo antenotorio, & conſtitue ſuper cineres per duodecim horas: poſtea amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, ſinas exhalare humiditatem: deinde dabis ignem ſublimationis: atque iterum contere quod ſublimatum fuerit cum materia in fundo remanente, ac repone in ſuo vaſe: mox iterum ut ſuprà in bibe, deinde per cineres digere: poſtremò per diſtillationem humiditatem exhalabis, ut ſuprà, ac fortiori igne ſublimabis, ut ſuprà. Quod magiſterium toties iterabis, quoad totam ſuam caudam ſive aquam ebiberit: ſic habebis in fundo vaſis materiam fixam ac fluentem ac tingentem: de qua projice unam partem ſuprà 50. partes argenti vivi de Jove, & habebis inde Lunam perfectiſſimam.

Aliud Experimentum XXIX.

Accipe ſupradictæ aquæ mineralis, ut habes in ſuperiori Experimento, uncias ſex vel octo: in ea ſolve unam unciam lunæ, quam diſſolutionem pone in ſtortam parvulam ad diſtillandum per cineres: quæ diſtillatione ceſſante, augebis ignem quantum poſſibile fuerit: cùmque hoc gradu ignis nulla humiditas amplius diſtillaverit, frigefacto vaſe, accipe aquam diſtillatam, ubi eſt anima lunæ, ac benè clauſam ſervabis, ne reſpiret. Terram autem in fundo vaſis remanentem contere ac ſcias quanti ſit ponderis: in qua ternas uncias argenti vivi adjunge ſingulas uncias hujus terræ exanimatæ, ac pone in pilam parvam obturatam cum bombice. Eam pone in cineribus, ac per duos dies illi ſubminiſtrabis ignem vehementiſſimum, ac erit totum congelatum ac fixum. Cum hac materia noſtri ſocii conficiebant quandam mineram: tu verò ſi volueris, cum plumbo hanc materiam in corpus per copellam poteris reducere.

Aliud Experimentum XXX.

Accipe ſupradictam aquam, in qua habes animam lunæ, ac in ea ſolve uncias duas, vel unam auri cum dimidia ſalis fixi urinæ, ut in ſuo experimento habes: quo ſoluto, in ea aqua diſſolve unciam unam, ſic putrefac per octo dies: deinde ſeparabis aquam per balneum: corpus autem remanebit in vaſe ad ſimilitudinem mellis fuſi: ſupra quam materiam repone de diſtillata aqua tantum, ut ſupernatet duobus digitis: claude vas ſuo antenotorio, ac putrefac in balneo per viginti quatuor horas: poſtea ſuperpoſito alembico cum receptaculo juncturis optimè clauſis, diſtilla per cineres, ultimò augebis ignem maximè, & quod tranſactum fuerit, ſervabis optimè clauſum: eſt enim ſpiritus animatus, anima ipſius auri poſtea ſuper terram iterum infunde de ſua aqua per balneum diſtillata, ut ſupernatet duobus digitis, pone in putrefactione, ut ſuprà. Mox ut ſuprà per cineres diſtillabis cum eodem recipiente, ubi alterum ſpiritum animatum ſervaveras. Hoc autem magiſterium repetes toties, quouſque terra ſit exanimata, ita ut fluat tanquam cera ſine fumo, & tingat laminam in colore aureo, ſi ſuper eam ignitam ponatur. Tunc accipe unciam unam auri, & tres uncias Mercurii ſimul amalgamabis. Deinde accipe terram, & ſimul cum amalgama triturabis. Hoc autem totum imbibe cum tertia parte aquæ animatæ, claude vas antenotorio, ac pone in cineribus per duodecim horas: poſtea ſuperpoſito alembico, amove inde humiditatem: ac ultimò ignem augebis uſque ad ſublimationem: quòd verò ſublimatum fuerit, cum materia remanente in fundo contere, ac commiſce, & iterum imbibe, & ſuper cineres

cineres per duodecim horas pone: poſtea humiditatem remove: ultimò augebis ignem ſublimationis ut ſuprà. Atque hoc opus toties iterabis: donec tota materia remaneat fuſa in fundo fluens ac tingens, ac totam ſuam aquam ebiberit. Tunc accipe hujus medicinę unam partem, ac projice ſuper Mercurii partes in crucibulo: ultimò projice in virgam, & habebis aurum melius minerali. Age Deo gratias, ac memento pauperum.

Aliud Experimentum XXXI.

Accipe aquam fortem, aquam mineralem, vel Mercurialem, ut ſuprà: atque mihi diſſolve in unaquaque libra uncias tres de ſale animali præparato, & fixo, prout habes in ſuo experimento. Quo ſoluto, diſſolve ibidem uncias duas auri cementati, ut ſcis: poſtea putrefac per octo dies: mox per balneum diſtillabis. Quod autem in fundo remanebit, erit inſtar mellis fuſi: ſuprà quam materiam iterum infunde de ſua aqua per balneum diſtillata, ita ut ſupernatet duobus digitis: putrefac per diem naturalem: mox amoto antenotorio, ſuperpone alembicum cum recipiente clauſum, ut non reſpiret. Diſtillato per cineres, quouſque amplius non diſtillaverit: ultimò augebis ignem aliquantulum, ut in aquam tranſcendat pars aeris. Tertiò ignem augebis, ut etiam ignis elementum per alembicum tranſeat: cùm autem hoc ultimo ignis gradu nihil diſtillaverit, tunc frigefacto vaſe, ut ſuprà, amotum recipientem cum aqua ſua firmiter diſtillata clauſum ſervabis. Remanenti autem materiæ iterum ſuperfunde aquæ diſtillatæ per balneum tantum, ut ſupernatet duobus digitis, ut ſuprà, ac ſuperpoſito antenotorio, ut prius digeras per balneum, ac amoto antenotorio, & appoſito alembico, iterum per cineres diſtillabis aquam animatam, in illud idem receptaculum, ubi pars altera animati ſpiritus conſervabatur, juncturis optimè clauſis: hocque magiſterium iterabis, quouſque tandem terra corporis nullum amplius liquorem emittat: ita ut ſi de ea modicum quid ſuprà candentem laminam poſueris; fluet ut cera ſine fumo tingens laminam aliquantulum colore aureo. Cæterùm accipe terram, & vide quanti ponderis ſit, & ſi erit unius unciæ, pone ſuper eam ſeptem uncias ſublimati Mercurii ſepties: contere ſimul, & miſce alterum cum altero: poſt imbibe cum aqua animata ipſius ſolis, ut ſit aquæ pars una tantum, materiæ autem partes tres: claude vas antenotorio, & digere ſuper cineres viginti quatuor horas: mox amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico remove per cinerem ſuam humiditatem, ultimò augebis ignem uſque ad ſublimationem: quod verò ſublimatum fuerit, iterum cum remanente materia contritum miſce, ac poſitum in ſuo vaſe, iterum imbibe, ut ſuprà, ac ſuprà cineres ut prius digere, ac ab eo humiditatem per cineres itidem removeto, ac ſublimato ut ſuprà: hoc modo magiſterium reiterabis toties, quouſque non amplius ſublimaverit, totámque ſuam aquam animatam ebiberit, de qua materia pars una ſuprà centum Mercurii convenit.

Elixir magnus: Experimentum XXXII.

Sublima quater Mercurium cum vitriolo, & ſal petræ ana: deinde ſolve in aqua forti facta ex ſimilibus totidem, & habebis puriſſimam ſubſtantiam: tunc accipe Jovis & Mercurii ana, & amalgama, & lava quouſque mundetur, tum accipe illius amalgamatis & Mercurii ſublimati ana, & ponatur ſuper lapidem, donec ſolvetur: tunc putrefac per 14. dies: deinde diſtilla per balneum, & accipe aquam diſtillatam, ac ſuperinfunde fæcibus, & iterum pone in balneo humido per 14. dies, tum iterum diſtilletur igne cinerum lento, deinde fortiori, uſque ad elevationem ſpirituum, quod pelle igne fortiſſimo, ſicut fieri ſolet in diſtillatione aquæ fortis, donec ſpiritus plenè extrahantur. Iſtud ſerva benè clauſum; & fæces in fundo ne vilipendas, ſed calcina illas, & iterum pone ad putrefaciendum cum aqua ſua ſeparata ab elemento aeris & ignis, quæ aqua rectificetur per ſeptem diſtillationes ſuper dictas fæces calcinatas, & tunc incipiet fortificari, ut poſſit ſolvere ſalem. Iſtam aquam ſic rectificatam ſerva ſeorſim, quia eſt primus gradus, & radix hujus ſecretæ ſolutionis.

Secundus gradus multiplicatur aqua per Mercurium fixum.

Accipe Mercurii ſublimati quantumvis, tere, & imbibe cum aqua Mercurii ana, bene miſcendo in vitro, & ſuperpoſito alembico, pone vitrum ſuper cineres, uſque ad collum alembici, & claude juncturas, & ſerventur ſpiritus ſubtiles, & da ignem lentum per ſex horas: deinde vigora ignem per duas horas: deinde majorem, quouſque aliqua pars aſcendat, & aliqua ſubſidat, tunc frange vitrum, & accipe Mercurium ſublimatum, & cum ſubſidente contere, & iterum imbibe nova aqua Mercurii ana, & ſigilla ut ſuprà, & diſtilla: tunc Mercurius ſublimabitur, ſed in minori quantitate quàm prius, & iſtud reitera quater, vel quouſque tibi Mercurius remaneat totus, fluens ſicut cera. Aqua 1. 2. 3. 4. ab eo diſtillata reſervetur cautè & benè: tum accipe Mercurium, qui in fundo fluxit, tum tere & imbibe cum aqua ab eo diſtillata ſuper vitream tabulam impaſtando, & pone ad ſolvendum in loco humido, & ſolventur in aquam claram & aeream valdè. Hanc aquam diſtilla iterum igne lento firmis clauſuris, ut ſuprà feciſti. Et hæc eſt clavis & radix ſecundi gradus, quia tunc ſolvit Mercurium ſublimatum: inſuper ipſum in infinitum multiplicat, qui eſt ſecundus gradus hujus ſecreti, & fit hoc modo: Tere Mercurium ſublimatum, & ſuperinfunde ei aquam Mercurii, & in ea cito ſolvetur: tum iterum diſtilla firmis clauſuris, ut ſuprà, & aliqua Mercurii pars aſcendit, alia hypoſtaſin facit, Tunc iterum impone Mercurium, ut prius, & citius diſſolvetur, quàm prius: & iterum diſtilla: fæces verò & reſiduum abjice, quia nihil valet: per hunc modum diſſolutiones augebis in infinitum, & erit adeò fortis & nobilis, qui omnem rem penetrabit, & Mercurium crudum, & omnia corpora diſſolvit in aquam: & tunc eſt perfectiſſimè præparata. Hanc aquam divide, & cum una parte procede ad ejus perfectionem, & aliam partem auge cum Mercurio ſublimato, quoties libuerit. Verùm cum diſſolveris Mercurium, nota hoc pondus. Nam in prima ſolutione pone uncias quinque, cum uno ſcrupulo Mercurii ſublimati, & una libra aquæ Mercurii: ſecundò unciam unam: tertiò unciam 1. S. & ulterius procedendo: donec ita fortificetur, ut diſſolvat Mercurium crudum, ſine aliqua ignitione in materiam, velut aqua fortis: & hoc eſt ſummum ſecretum hujus ſecretiſſimæ ſcientiæ. Tunc accipe calces cujuſcumque metalli

metalli optimè calcinati, vel ſublimati, ut ſcis, ſi placet, & pone in phiala, & ſuperfunde de lunaria, quod ſupernatet duobus digitis, & bulliat ſuper calidos cineres per unum diem. Deinde ponatur in ſtupha humida, ut melius digeratur per quatuor dies: deinde inclina ampullam, ut cautè poſſis extrahere aquam, quam ſeparatim ſerva mundè & cautè: tum ſuperpone de alia aqua in quantitate ut prius bulliendo & infundendo, ut ſuprà. Et iſtas operationes iterabis toties, donec corpus totaliter diſſolvatur: ac ſi tibi aqua defecerit, tum accipe cucurbitam, in qua ſunt omnes liquefactiones, & ſuperpone alembicum, & diſtilla per balneum, uſque ad duos tertiarios aquæ: & de iſta aqua pone ſuper corpus inſolutum, donec totaliter ſit ſolutum: omnes verò iſtæ ſolutiones teneantur in loco humido, quia melius ſervantur. Tunc accipe omnes iſtas aquas, & ſuperpoſito alembico, diſtilla totam aquam per balneum: deinde ſuperpone iterum tres partes aquæ Mercurii ſuper ipſam terram, & facta maturatione balnei, diſtilla igne lento cinerum, uſque ad ſiccitatem: tum iterum ſuperpone de alia nova aqua in ſimili gradu, & omnes aquas à terra abſtractas ſerva ſeorſim in ampulla benè obturata, & iſtas omnes operationes iterare debes, donec terra in pulverem ſubtiliſſimum & impalpabilem ſit redacta, & ſit totaliter exanimata, quod exiccabis: pone modicum de ea bene ſicca ſuper carbonem ignitum, & ſi non fumat, bene eſt: ſin verò, reitera donec ad hoc ſignum deveniat. Accipe vaſa, in quibus ſunt omnes liquefactiones, & diſtilla per balneum, donec videris materiam in fundo in modum mellis: & de aqua iſta ſuperfunde medietatem ponderis terræ ſuper ipſam terram, & ſtet in fimo per octo dies, & invenies materiam valdè humidam: tunc ſuperpone alembicum, deſicca igne lento, ſervando aquam, quæ eſt gutta: terræ autem cum moderamine exſiccatæ ſcias pondus, iterato, & redde illi aquam, quæ exuberata eſt faciendo complementum ad medietatem ſui ponderis, & has omnes calcinationes, imbibitiones, & inhumationes reitera, donec terra de tali ſua humiditate imbiberit quatuor partes ſui ponderis, & ſuper laminam ignitam eliquet. Quod ſi non eliquat, reitera imbibitiones, & inhumationes, & calcinationes ad ſignum colliquefactionis in lamina: quo habito, pone ſuper cineres, & da primò lentum ignem, paulatim fortificando, donec materia tota aſcendat ſuprà ad latera vaſis: quod cum fuerit ſublimatum, dicitur corpus exaltatum in ſolio mirabili, quod philoſophi vocant lapidem, & ſulphur naturæ. Illud tamen quod remanet in fundo, dicitur damnata terra, & fæx abjicienda. Tunc accipe ſalem quem ſervaſti, ſive ſulphur metalli rubrum, vel album, quem ab ipſo extraxiſti, ſecundum quod volueris præparare ad rubrum vel ad album in oleum converſum, ſive in aquam ſolutum, & redde terræ ſubhumatæ in pluribus vicibus ſolvendo, inhumando, & deſiccando, quouſque totum ſuum aerem ebiberit. Deinde toties ſublimato, donec totum in fundo fixum maneat rubrum, ſive album, prout fuerit præparatum: tunc rectifica elementum aeris Mercurii per ſeptem diſtillationes inhumando, donec ad criſtallinam ſerenitatem advenerit, abſque fæcibus niſi forte albis. Ignis autem ſic rectificatur: tere ipſum, & permitte deſiccari ad ſolem, vel lentum ignem ſucceſſivè, uſque dum ignem calcinatum ſuſtineat, igne tamen moderato, calcinando, donec ſit citrini coloris, vel rubini, non nigri: quod ſi nigri fuerit, mole ipſum, & imbibe, & ſicca cum aqua prædicta, quouſque ad citrinum colorem deveniat: qui color quanto intenſior, tantò melius erit rectificatum. Tunc accipe ſulphuris fixi partes quatuor, aeris Mercurii hic ſuperius rectificati partem unam, aquæ Mercurii rectificati partes duas, lunæ calcinatæ & induratæ partes octo, ponantur ſimul in vaſe colli longi ſigillato ſigillo Hermetis ad album.

Ad Rubeum verò.

Accipe ſulphuris rubei partes tres cum dimidia, ignis Mercurii ſuperius rectificati partem dimidiam, aeris Mercurii rectificati partem unam, aquæ Mercurii rectificatę partes duas, ſolis calcinati ſoluti & indurati partes ſeptem, & ſimul ponantur in vaſe colli longi ſigillato ſigillo Hermetis, & ponatur in igne primi gradus, & ibi ſtet augendo ignem, quouſque nigredo appareat in ſuperficie, quę nigredo perdurat ad 40. dies, & inde poſt multos & diverſos colores efficitur albus quaſi pallidus: tum accipe ignem tertii gradus, donec veniat rubeus, & inde citrinus: deinde iterum rubeus: & tum auge ignem quatuor gradus, ut fiat rubicundiſſimus, in colore papaveris ſylveſtris, ſive vini mali granati: & tam diu talis ignis continuetur, donec calcinetur, & quod prius erat maſſa, ſolidè diſrumpatur, & fiat pulvis ſubtiliſſimus & impalpabilis. Et ſic factus eſt lapis, quem oportet extrahere de vaſe, ſi fuerit pulvis ſubtiliſſimus, & quaſi impalpabilis factus: ſin autem repones ignem, donec ita veniat, tum proba, ſi funditur ſine fumo ſuper laminam ignitam, factum eſt; ſin autem ſolve cum aqua ſua, & congela, & congelatum proba, ſi funditur aqua: ſi autem non funditur, tere cum aere ſuo Mercurii, cum ſale Lunæ vel Jovis ad album, & cum ſale Solis ſive Veneris, vel Martis, vel Saturni ad rubeum, donec fundatur ut cera guttatim: & ſic habebis medicinam ſecundi ordinis. Si verò ad tertium ordinem pervenire volueris, tum pulverem primo ſolutum ac congelatum imbibe Mercurio ſublimato cum fixo, & aqua imbibendo, inhumando & ſiccando, donec triplum ſui cum dicto pulvere maneat: tunc da ignem ſublimationis, ita quod totum ſublimetur: & ſi totum prima vice non ſublimetur, toties ſuper eum Mercurius non fixus ſublimetur, donec totum elevetur, & iterum toties ſublimetur, donec totum fixatur: tunc iterum ſolvatur & congeletur, ut iterum fiat volatile, & volatile fixum: & ultimò iterum ſolvatur & coaguletur, & ita eſt medicina in ultimo ſublimationis poſita, transformans omnia metalla, argentum vivum in lunificum, ſine ſolificum verum & melius quàm de minera: cujus una pars cadet, prout fuerit magis aut minus ſubtiliter præparatus. Laus Deo, & honor tibi ſoli Deo.

Aliud Experimentum XXXIII.

Accipe aquam fortem cum ſua forma, ut ſuprà te docui, atque in ea diſſolve tres uncias lunæ: poſtea putrefac per viginti dies: poſtmodum accipe tres uncias auri, & diſſolve in 18. unciis ejuſdem aquæ fortis cum ſua forma, in qua prius tamen debent diſſolvi quatuor unciæ ſalis fixi urinæ, ut habes in ſuo experimento: poſtea putrefac hæc duo corpora per ſe ſeparatim per viginti dies naturales: poſtea utrumque per ſe exanimabis ſeparatim, tam Lunam, quàm Solem, juxta regulam

ſuperius tibi traditam. Cùm verò unumquodque per ſe exanimatum fuerit, atque eorum aquæ animatæ per ſe ſeparatim ſervatæ fuerint: nec etiam terra amplius fumum emittat, tum ſignum erit ſolem & lunam pati eclipſin. Contere igitur terram uniuſcujuſque, ac ſimiliter commiſce: deinde pone in parvula pila vitrea forti luto munita ad ignem reverberationis per viginti quatuor horas: poſtmodum extrahe, & redde illi prius aquam lunæ animatam, & rectificatam prius ſepties per cineres. Cùm verò paulatim totam ſuam aquam ebiberit, eodem ordine ut ſuprà habuiſti in aliis experimentis: tunc redde illi aquam ſolis, ſine ulla rectificatione, paulatim juxta ordinem, quem ſervaſti imbibendo ipſam terram cum aqua lunæ: poſtea eam fermentabis hoc modo. Accipe unam partem auri, & tres partes Mercurii, atque unam partem illius medicinæ, quantum ſupple, fiet aurum: pone totum ſimul in vitreo vaſe ſuper cineres calidos, ac brevi convertetur in pulverem, tum eam cerabis cum tertio oleo ſolis. Cum verò totum optimè ceratum fuerit, & redditum in formam olei, projice unam partem de eo ſuper centum Mercurii, totumque converſum erit in medicinam: cujus iterum accipe partem unam, ac projice ſuper 500. partes, Mercurium ipſum convertet in aurum, melius ac purius auro minerali.

Aliud Experimentum, quod eſt Rex aliorum experimentorum XXXIV.

Accipe in nomine Domini aquam vitæ optimam, ac rectificatam, ita ut comburat pannum lineum, prout vidiſti ac ipſe mecum operatus fuiſti, ac proinde non opus eſt ejus aquæ amplius tibi magiſterium tradere. Accipe igitur aquæ vitæ libras quatuor, ac pone in urinali vitreo, quod ſit maximè ſolidum: mox accipe libram ſalis vegetabilis ſublimati ſecundi experimenti, contere ipſum quamoptimè, ac pone in ipſa aqua vitæ, claude fortiter ſuo antenotorio vas ipſum cum cera gummata, ut nullo pacto reſpirare valeat, deinde circum ceram ipſam, ne poſſit liquefieri, appone ſpongiam madefactam: pone poſtmodum in putrefactione per duos dies naturales poſtea amoto antenotorio, ſuperpone alembicum cum ſuo recipiente, juncturis quàm optimè clauſis, ſuper cineres calidos diſtillabis: illud adverte, quòd receptorium debet eſſe prægrande, ac ſolidum, ne potentia ipſius aquæ valeat frangi: atque hoc pacto tuam diſtillationem continuabis lento igne, donec totum per alembicum diſtilletur. Quod ſi in fundo vaſis aliqua pars ſalis remanſerit, ſuperfunde iterum aquam nuper diſtillatam, ac diſtilla ut ſuprà, juncturis optimè clauſis. Hoc pacto toties diſtillationem iterabis, donec ſal totus fuerit per alembicum transfactus in formam aquæ claræ. Cæterùm alteram libram ſupradicti ſalis pone in urinali, ac illi ſuperfunde eandem aquam diſtillatam: claude vas ſuo antenotorio ut ſuprà, pone in putrefactione ut ſuprà: poſtmodum ut ſuprà diſtillabis. Cum verò ſal totus cum aqua fuerit transfactus, iterum ut prius accipe de novo ſale vegetabili libram unam, ac ut ſuprà cum aqua diſtillata iterum per alembicum tranſmitte totum: atque hoc pacto habebis quatuor illas libras aquæ vitæ unitas cum tribus libris ipſius ſalis vegetabilis, quod poteſtatem habet diſſolvendi duo luminaria, cæteráque metalla, cum conſervatione vegetativæ formæ. Nunc autem ipſum ſimplex menſtruum in formam cœlicam reducere intendimus. Accipe igitur ipſum ſimplex menſtruum, ac conſtitue ipſum in vaſe vitreo ſolido, cujus partes quatuor vacuæ ſint, quinta verò pars ſit plena: claude vas, ut nullo modo poſſit reſpirare ac pone ad circulandum in fimo, vel balneo per 60. dies naturales. Atque hoc modo habebis menſtruum clarificatum, in quo videbis hypoſtaſin: quare in aliud vas cœlificatum aquam evacuando transferas, & cave ut hypoſtaſis nullo modo cum aqua tranſeat, quam ſervabis benè clauſam in balneo. Præterea accipe unam libram Mercurii vulgaris, qui ſit advectus ex Hiſpania inter pelles ſignatas ſigillo Hiſpanico, ne quid ſophiſticationis contineat: ipſum per camuſciæ pellem tranſmitte: mox aquam accipe Mercurialem, extractam à Mercurio per magiſterum, ut te docuimus in experimento trium vaſorum, ut ſcis: atque ita ſolve hunc Mercurium. Cum autem totus fuerit ſolutus, aufer ab illo aquam per balneum, & remanebit in fundo vaſis Mercurius in forma olei albi. Hoc ergo utemur ad incerandum in noſtrum cœlum, ſicut in noſtrum menſtruum cœlificatum. Accipe igitur quatuor libras menſtrui cœlificati, & unam libram prædicti Mercurii in oleum redacti, ac ſimul invicem conjunge: tum demum incalcinatum menſtruum habebis, quo diſſolves duo luminaria ad conſervationem ſuæ formæ: ac non ſolum eam conſervando, verùm etiam propagando eam in infinitum: accipe uncias tres lunæ, atque uncias tres ſolis: quæ duo ſingula ſeparatim calcinabis, ut habes in ſuperioribus experimentis: videlicet cum Mercurio quem poſtea ex dicto Mercurio exhalare facias. Hæc autem corpora calcinata, ſingula ſeparatim collocabis in ſingulis vaſis ſolutoriis, ſuper ea infunde de menſtruo incalcinato tantum, ut ſupernatet quatuor digitis: claude vas antenotorio, putrefac in balneo per duos dies, ac per duos alios dies inter cineres inſtar caloris ſolaris. Cum verò deſiccatum fuerit, iterum illis ſuperinfunde de menſtruo incalcinato, ut ſuprà: tantum ex clauſo vaſe putrefaciendo ut ſuprà in balneo: poſtmodum ſuper cineres, ac diſſolutiones ſingulas in ſingula vaſa ſua ut ſuprà, evacuando menſtruo, ſi quæ poſt inſoluta remanſerint, ut ſuprà deſiccabis, ac ut ſuprà eam diſſolvas, quouſque totum quod reſtat corporis ſit plenè diſſolutum: ſtatue ambas diſſolutiones in putrefactione, per 20. dies naturales. Facta putrefactione, accipe illas diſſolutiones, & per ſe ſeparatim in ſuo urinali conſtitue cum ſuo recipiente, juncturis optimè clauſis, diſtillabis per balneum aquam utriuſque, in fundo vaſorum remanebunt corpora ad ſimilitudinem mellis fuſi, ſive olei: ſuper ea iterum funde de ſua aqua propria diſtillata per balneum, tantum, ut ſupernatet tribus digitis, ac ſuis antenotoriis utrumque vas occlude, ac repone in putrefactione per diem naturalem: mox remotis antenotoriis, & appoſitis alembicis, juncturis optimè clauſis diſtillando per cineres: ultimò augebis ignem, ut anima ſive elementum aeris tranſeat in ſuam utriuſque aquam diſtillatam, ac demum ignem ultrà quantum fieri poſſit augebis, ut in aerem elementum ignis tranſeat: ſed lunari compoſito non neceſſe eſt rubedo, neque ignis, completa diſtillatione ſine vas frigefieri, & amove ab illis recipientia, quæ ſingula quamoptimè clauſa ſervabis, ne reſpirent, & ſingulis ſingulas ſchedulas, ſive inſcriptiones appone, ne alterum pro altero accipias, cum fuerit opus perſequendi. Cæterùm

ſuper

ſuper terras infunde iterum ut ſuprà de aqua ſua per balneum diſtillata, ac annexo antenotorio, putrefac ut ſuprà: mox per cineres ut ſuprà diſtillabis, utrique vaſi annexo ſuo proprio recipiente, ubi eorum corporum animas conſervaveras: atque hoc pacto magiſterium toties iterabis, donec terræ exanimatæ fuerint, ac radicali humore deſtitutæ. Tunc accipe illas rerras, & contere quamoptimè, & ſimul conjunge: poſtmodum eas conſtitue in pila vitrea, ac ſuper cineres calidos conſervato: donec tibi dixero quid ex illis ſit faciendum. Cæterùm accipe ſpiritum animatum Lunæ, atque ipſum per cineres rectificabis: deinde accipe ſpiritum animatum ſolis, atque eodem modo ſepties per cineres rectificabis: limoſitates autem quas emittet ipſe ſpiritus ſolaris in ſingulis rectificationibus ſervabis intra, ut optimè clauſum ſit ignis elementum. His ergo rectificationibus peractis, tum accipe ſpiritum animatum Solis, & ſpiritum animatum Lunæ, & ſimul conjunge: pone poſtmodum eos ad circulandum in vaſe grandi, ſicut illud, quo circulavimus menſtruum ſimplex. Fiat hæc circulatio per 60. dies: quo termino elapſo, habebis verum menſtruum minerale, quo innumerabiſia experimenta operari poteris: hoc menſtruo communi illevimus Mercurium coram Rege Partenopeo, ac aliis adſtantibus de numero ſuorum auditorum: de quibus unus credidit ſe percipere hoc arcanum, nemo tamen ipſorum potuit hoc arcanum deprehendere, præter majeſtatem Regis. Jam hoc reliquum eſt, ut philoſophicam arborem proſequamur, cum omnibus ſuis ramis. Peracta igitur ſuprà ſcripta circulatione, accipe tres uncias auri cementati: illud calcinabis, ac diſſolves menſtruo ſimplici, & inde ab eo remove aquam per balneum, materia tibi remanebit in forma olei: pone illud in vaſe ſolutorio, quod ſit altum: deinde illi adjunge tantum de menſtruo compoſito, ut ſupernatet ſex digitis: claude vas antenotorio, juncturis optimè clauſis, ac illud conſtitue in balneo per diem naturalem. Poſtea in aliud vas diſſolutum evacuabis, iterum illi ſuperfunde de novo menſtruo compoſito ut ſuprà, quod fuerit diſſolutum: hoc autem magiſterium iterabis, quoad totum corpus fuerit diſſolutum, ac cum ſuo menſtruo conjunctum: tum iterum hoc compoſitum putrefacito per 61. dies, quibus elapſis, pone materiam in urinali, vel duobus urinalibus, vel etiam tribus: hoc fit, ne quid periculi accidat ſingulis urinalibus ſuos alembicos appone cum ſingulis recipientibus, ac etiam juncturis optimè clauſis diſtilla per balneum: corpus autem tibi remanebit tanquam rubinus, ac ferè nigrum præ nimio colore: ſuprà quod repone tantum de ſua aqua nuper diſtillata, ut ſupernatet duobus digitis: mox appoſito antenotorio, ſterne vas in balneo per duos dies naturales. Deinde amoto antenotorio, & appoſito alembico diſtillabis per cineres, juncturis optimè clauſis. Cùm verò diſtillata fuerit aqua, augeto ignem, ut tranſeat aër. Tertiò iterum ignem augebis, ut in ſuum aërem tranſcendat elementum ignis: alterum enim ad ſe alterum trahit: poſtremò frigefactis vaſis, ſervabis aquas pretioſiſſimas animatas, infinitos theſauros, oleum, & unguenta Philoſophorum: poſtmodum ſuper ipſas terras, iterum pone de aqua per balneum diſtillata, & clauſis iterum vaſis antenotorio, conſtitue iterum ut ſuprà in putrefactione, ac per cineres, ut ſuprà iterum diſtillabis, augendo ignem gradatim, ut ſuprà: atque ad magiſterium iterabis vigeſies. Quòd ſi forte inſtrumentalis aqua tibi deeſſet ad complendas perfectas aſſationes: accipe omnes diſtillationes, quas per cineres peregiſti, ac per balneum diſtilla aquæ tantam quantitatem, ut ſatis ſit ad complendas reliquas diſtillationes: atque hoc pacto auxilio Dei Optimi habebis unius terræ elementum: illud auge cum illa terra, quæ nobis remanſit, cum magnum menſtruum peregimus quam tibi pila vitrea ſervandam ſuper cineres calidos juſſimus. Poſtea accipe aquam, aërem, & igem, quæ tria ſunt ſimul commixta in ipſa aqua, ac jam duodecies per cineres rectificabis: omnes autem limoſitates, quas ſingulis rectificationibus emittet, ſervabis cum igneo elemento, quod tibi ſervandum juſſimus cum rectificaſti ſuperiùs, cùm majus menſtruum compoſuimus. Nunc autem tibi neceſſe eſt aëris elementum ab aqua ſeparare. Accipe igitur aquam duodecies rectificatam per cineres, atque inde ex quatuor partibus tantummodo ſeparabis, quas ſervabis pro vivificatione terræ: quod autem remanebit in urinali, eo utemur ad calcinandum ignem, quo erit opus ad rubificandum regem noſtrum, atque cum rubro diademate coronandum. Accipe ignem, quem ſervaſti, ac pone in urinali, ſuperinfundens tantùm de aëre ſuo, ut ſupernatet duobus digitis: pone vas clauſum antenotorio intra balneum per 24. horas: mox amoto antenotorio, diſtillabis per cineres: ultimò ignem fortiter augmentabis, ut anima ignis tranſeat in ſuum aërem. ut ſuprà, infundas, ac putrefacias ut ſuprà: poſtea per cineres ut ſuprà diſtillabis: hoc modò magiſterium duodecies reiterabis: tunc enim habebis ignem calcinatum, atque ab eo tincturam ſeparabis. Ignem verò calcinatum in vaſe remanentem, junge cum ſua terra, quam ſuperius ſervaſti: ſervabis etiam aërem, cum tinctura ſui ignis, qua utimur ad rubificationem primæ materiæ ſive ſulphuris. Nunc accipe terram, quam ſervaſti in pila vitrea, quam fortiter luto ſapientiæ oblinas, atque ejus os ne reſpiret, quamoptimè obturabis: ſed ſatis etiam ipſum vas Hermetis ſigillo claudere, pone ad ignem reverberationis lentum per 24. horas: quibus elapſis, ſine ut vas frigeſcat. Accipe ipſam terram, & ſcias quanti ſit ponderis: pone ipſum in urinali, cui ſuperinfunde octavam partem ſuæ aquæ, quam pro vivificatione terræ ſuperius reſervaſti: claude ipſum vas ſuo antenotorio, ac pone in balneo, ita ut aquam non attingat, ſed in ſuo tantùm vapore permaneat: hoc pacto ſtet ibi per quatuor, vel ad ſummum per ſex dies. Tunc amoto antenotorio, ac ſuperpoſito alembico, diſtillando exhalabis per cineres inde quandam humiditatem inſipidam, nullius valoris. Quo facto iterum ſuper aquæ ſexta parte imbibe terram, & clauſo vaſe cum ſuo antenotorio ut ſuprà, putrefacito per balneum ut ſuprà, poſtmodum per cineres humiditatem ut ſuprà exhalabis. Hinc poſtea cum quinta parte aquæ ſuam terram imbibe, clauſo vaſe in balneo putrefac ut ſuprà: denique ut ſuprà per cineres humiditatem exhalabis: poſtmodum cum quarta parte ſuæ aquæ imbibe, ac proſequere reliquas imbibitiones, putrefactiones, & exhalationes cum quarta parte, quouſque terra ebiberit totam ſuam aquam: tum eam extrahe ex ſuo vaſe, ac triturabis: poſtea colloca ipſam in bocia parvula luto ſapientiæ oblita quamoptimè, ita, ut quatuor partes vaſis vacuæ ſint quinta verò pars plena: ipſum vas pone intra ollam, inter cineres, quæ olla valeat tolerare ignem, os autem bociæ obturetur ſtupatio bombicis, & ſuper-

poſito etiam parvulo alembico, dabis illi à principio ignem lentum, ita ut bocia caleſiat ſine violentia ignis: deinde ſubminiſtrabis ignem ſublimationis vehementiorem: cùm inceperit ſublimari eundem gradum ignis continuabis, uſque ad 16. horam: tum frigefacto vaſe, extrahe ipſam materiam ſuperius ſublimatam, ac ſeparato à damnata terra, quæ ſublimatio erit alba ut nix: erit etiam ſimilis foliis talci, vel inſtar ſquamarum piſcis, hoc autem, quod ſublimatum fuerit, pone in vaſe alto & anguſto, cui redde elementum ignis diſſoluti in ſuo aëre, videlicet quartam partem ponderis ipſius ſublimati: claude vas cum ſuo antenotorio: mox digere per cineres ſpatio duorum dierum: deinde amoto antenotorio, & appoſito alembico, diſtillabis humiditatem, ſi qua forcaſſis humiditas ineſſet. Cum verò videris materiam bene deſiccatam, eam iterum imbibe cum quarta parte ſui ponderis, ut ſuprà, ejuſdem aëris, appoſito antenotorio ut ſuprà digere, ac poſtmodum ut ſuprà humiditatem exhalabis: toties hoc magiſterium iterabis, donec terra totum aërem ebibit, mixtum cum ſuo igne: tunc autem materia remanebit rubea, ut nitidus rubinus: tum ergo ipſa materia fermentanda eſt, ut in quantitate augeſcat, & facilius figatur. Accipe igitur tres uncias Mercurii, & unam ſolis optimè cementati, facias inde amalgama: mox accipe unciam unam dictæ materiæ rubificatæ: ac pone ſimul totum commixtum in vaſe alio duabus palmis, & anguſto collo, ita ut intra capiat digitum auricularem: pone inibi medicinam: mox inclinato vaſe, aliquantulum intromitte amalgama Mercurii, & cave ne amalgama deorſum deſcendens vas frangat. Deinde appoſito antenotorio, pone vas in tripode arcanorum, ac ſubminiſtra ignem quatuor filorum: ac cum primum ſentiet calorem, amalgama cum Mercurio & auro, in pulverem rubicundum ut rubinus convertetur: tum eundem ignem continuabis in illa nutritione per triginta dies naturales. Nam acquiret maximam ignitionem, & virtus ejus maximè augmentabitur. At, Fili chariſſime, ſcias quod ſi per integrum annum permanet in ipſo igne, nihil tamen illi nocumenti adferre poſſit. Hæc enim eſt Salamandra noſtra, quæ aliis innumerabilibus modis nuncupatur, quæ brevitatis cauſa prætermittimus. Tranſacto igitur termino 30. dierum, tum accipe de tertio oleo quod te docuimus noſtro experimento, quod ſervit incerationi (quanquam hæc medicina parum incerationis indigeat) hoc tamen oleum applicamus, ut facilius fixatur. Accipe igitur electum oleum, ac guttatim infunde ſuper Regem, vel ipſam Salamandram in eodem igne: cùm verò videbitur tibi Rex ipſe converſus fuiſſe in oleum, non amplius illi de oleo dabis: tunc frigefacto vaſe in Lapidem congelabitur nitentem ut rubinus. Tunc accipe de menſtruo majori ſive de menſtruo compoſito, quod idem eſt, ut te docui in hoc Tractatu, & ſuper ipſum Regem de ipſo menſtruo infunde tantam quantitatem, ut ſupernatet 4. digitis, ac protinus claude cum ſuo antenotorio: poſtmodum pone in balneo, & diſſolvetur totus rex in aquam, quæ erit rubicunda, ac nitens tanquam rubinus, vel tanquam ſanguis hirci: facta diſſolutione, ſtatue ſuper cineres per 2. dies, qui eſt ignis alterationis, deinde amoto antenotorio, ſuperpone alembicum, ac diſtillato per balneum igne lento inſtar Solis, ut tota virtus ac ſubſtantia ipſius menſtrui cum rege conjungatur, aqua autem diſtillabitur albi coloris, ac omnem ferè ſuam vim amiſerit. Cùm autem totus ipſe rex congelatus fuerit, tunc amoto alembico, & appoſito antenotorio, conſtitue vas in tripode arcanorum, & inibi permaneat in igne per octo dies filorum ſex: tum frigefacto vaſe, invenies regem durum, & rubicundiorem quàm eſſet antea: cui iterum ſuperfunde de novo menſtruo majori, ſive compoſito, ut ſupernatet quatuor digitis: claude iterum vas ſuo antenotorio, ac ſtatue in balneo ut ſuprà, ac protinus diſſolvetur in aquam: remove per balneum igne lento, ut ſuprà: poſtmodum ut ſuprà, in igne alterationis: ultimo in tripode arcanorum, ut ſuprà: atque hoc pacto quater iterabis hanc diſſolutionem, & congelationem ſemper cum novo menſtruo majori. Illud tamen adverte, quòd quarta operatione non amplius poterit congelari, ſed in forma olei permanebit. Nunc autem, Fili chariſſime, hoc reliquum eſt, ut mirabilem hujus Lapidis projectionem diſcutiamus: cujus tanta virtus eſt, ut ſi mare totum eſſet argentum vivum, penè crederem hac mirabili medicina congelatum iri. Quod cum videris, ne credas velim hoc magicis carminibus fieri. Eſt enim hæc vis naturæ, cujus exemplum adferri poſſit de pane: cujus fermenti unica libra centies mille millies panificæ maſſæ fermentare, ac augmentare poterit: idque multò efficacius fieri poteſt hac noſtra medicina: cujus potentiam cum nos probavimus, pene impoſſibile nobis videbatur, converti amplius poſſe in metallum, cùm in omni projectione nobis pulverem generaret ex omni corpore, ac ſemper nobis illæſa ſine virtutis diminutione remanere videretur. Atque noſtrorum ſociorum aliquis murmurabat, dicens, nos huic medicinæ nimis ſubtiliter tantam vehementiam tribuiſſe. Tandem auxilio Dei medicinam ſupra tantam quantitatem corporum projecimus, ut vix demum firmata fuerit ignea vix ejus, ac corpus ſuprà quod projectio facta fuerat, tandem in aurum converſum fuerit, purius ac melius auro minerali. Quare, Fili chariſſime, de iſtis omnibus viſum eſt te eſſe commonefaciendum, ut ſi fortè divino numine vos ad hoc idem experimentum deveniatis, ne hoc ſignum medicinæ vos in deſperationem inducat æternam. Jam ad ipſam projectionem deveniamus. Accipe de pretioſa illa medicina ad quantitatem unius piſi, ac projice ſuper mille uncias argenti vivi, ac protinus totum convertetur in medicinam, ſive in pulverem rubicundiſſimum. Deinde accipies hujus pulveris rubicundiſſimi, ac congelati unciam unam, ac iterum projice ſuper mille alias uncias argenti vivi, ac protinus totum in medicinam convertetur: poſtmodum accipe unam unciam hujus ultimæ congelationis ac projice ſuper alias mille uncias argenti vivi, & ut ſuprà convertetur in medicinam: cujus accipe tandem alteram unciam, ac projice ſuper decem millia, ac totum in aurum convertetur, melius omni minerali. Illud etiam animadverte, quòd ſi nimium rubedinis haberet, debes illi de argento adjungere, vel de argento vivo, ut debito colore perſiſtat. Sed quis quæſo numerum unciarum ac hujus medicinæ potentiam valeat enumerare, quod nos experti ſumus? Ergo & alij ſocij mei proſtrati in terram, aliquantiſper mente ſublevati Deum oravimus: mox erecti ſimul omnes hilari voce pſallentes, decantare cœpimus: Te Deum laudamus, gratias agentes Deo Optimo Maximo, quòd hoc munere ampliſſimo donarit nos. Nunc autem, Fili chariſſime, hoc præceptum tibi præbemus, ne totius medicinæ hujus eodem

tempore

tempore projectionem facias: nunquam enim poſſes ejus ignis vim & potentiam extinguere: atque hoc etiam reddit vitrum malleabile. Tu autem cave tibi à magnis Dominis ac Principibus, quibus ſi hoc arcanum innoteſceret, maximum tibi periculum immineret. Plurima alia experimenta prætermiſimns, quæ huic propoſito minimè faciunt, ne & Filii in his fruſtra labores. Hæc autem experimenta veluti floſculos quoſdam veriores ac digniores poſuimus, ut iis optatum finem poſſes adipiſci. Vos autem fratres, filii alii, ac ſocii chariſſimi, qui mecum tot labores paſſi eſtis per hæc experimenta, quæ ſimul mecum operati eſtis, Deum ubique toto corde habeatis, ejus nomen ineffabile ubique prædicetis, quòd hæc arcana naturæ myſteria nobis patefecerit. Congruum jam eſſet, ut corpore ſeparati, animo tamen ubique ſitis conjuncti, atque hujus naturæ myſteriis veritate perſpecta, domum quiſque ſuam revertamini: ſingulorum experimentorum ſuam quiſque copiam prout operati ſumus, & annotavimus, referentes: uni tamen noſtrum, qui domi ſuæ nos alit, æquum exiſtimo, ut ultra ſuam medicinæ partem, & experimentorum copiam, vaſa quoque, & cætera hujus artis inſtrumenta remaneant: nos autem reliqui in virtute Sanctæ Trinitatis, & ejus nominis hinc recedentes, ſinguli ſingulis juramento ſocietatis obſtricti, hoc animo inter nos ſimus, ut nemini quicquam ſocietatem patefaciamus, nec prædictorum experimentorum copiam cuique faciamus: quod quidem juramentum pro ſe quiſque ſtudeat integrum, ſanctum, & intemeratum ſervare. Atque hoc quidem ſupremum & ultimum experimentum cuique veſtrum præ cæteris experimentis commendo, ut Angelus Domini mentes veſtras dirigat ad celandum naturæ ſecreta, & tam mirabile arcanum. Illud præcipuè dedicantes ſervitio Sanctæ Eccleſiæ, & ad utilitates pauperum. Illud etiam præcipuè caventes, ne diabolus vos ſeducat à recto promiſſionis veſtræ tramite. Circuit enim vos tanquam Leo rugiens: ac proinde eſtote prudentes ſicut ſerpentes, ne tentator iſte per devia abſtrahat. Sic enim fiet, ut Jeſus Chriſtus Unigenitus Dei Filius ſemper nos ſervet ac tueatur: in cujus Nomine præſens Opuſculum optato fine claudetur, Anno M. CCC. XXX.

Deo Optimo Maximo ſemper Honor & Gloria.

RAYMUNDI LULLII
Liber Artis Compendioſæ, *quem* Vade Mecum *nuncupavit.*

Tinctura ignis eſt melior omnibus tincturis: Nam omnia elementa non tantùm operantur, ſicut quantum operatur ignis in colore & pondere. Eſt autem in ipſo completa digeſtio, unde abſque igne inutilis eſt omnis ſpiritus.

Nota, virtus vivificativa infunditur in materiis cum ſpiritibus quintæ eſſentiæ. Rurſus notandum, quod tantùm ſpiritus ſubtilis eſt, qui tingit ac mundat corpora à ſuis leproſitatibus, & eſt antidotum contra omnem infirmitatem, nutriendo calorem naturalem in corporibus metallorum. Ille enim ſenſibiliter penetrat omne corpus, & in profundo ipſius ſpiritus requieſcit.

Nota, quòd unus bolus aquæ ardentis m e jus valet, quàm alterius vini quatuor.

Nota, quòd de nulla re potes facere tincturam albam vel rubeam, donec & quouſque omnes partes ſuæ corruptæ per artem magiſterii removeantur, & maximè de ſulphure.

Nota, quòd homines neſciunt uti ſuis memoriis, ad intelligendum & ad inveſtigandum, & ad eligendum bona entia & dimittendum mala, quæ ſunt contra naturam: & quia neſciunt iſtas potentias ipſarum rerum ponere in actualitatem, in artificio, quod eſt inſtrumentum illorum. Quapropter ſcientiæ poſitivæ, & non probativæ hebetant intellectum, & ingroſſant illum, ne intelligat neceſſitates verorum entium: & quia in tenebris ſcientiarum falſarum & non veridicarum ſtudent, & illis credunt qui loquuntur contra Philoſophiam.

Nota, natura non vult coarctari: igitur cum lentiſſimo igne ſepara ſudorem ſuum, & melius in retortis. Et fac ut habeas unum de noſtris Merceriis, cum forma aquæ albæ, quæ eſt ablutio, purgatio noſtri Lapidis, & totius naturæ. Hoc enim eſt unum de principalibus ſecretis artis & naturæ, in qua rectificabis draconem, & projicias à magno deſerto Arabiæ, quia ſtatim periret ſiti, & periclitaretur in mari mortuo: unde nunc ſcire potes calorem magnum, parvum, & frigus. Reduc ergo ad regionem Æthiopiæ, unde naturaliter exivit. Rurſus dicimus quòd non cum ducas ad terram, quæ ipſum portavit: ſtatim enim omnis alia regio eum accedit.

Nota, proprietas ſpiritus qui à corpore exivit non devoretur per nimis magnum calorem, quia non haberet poteſtatem ducendi ſuum corpus in illa media. Ideò ſi operaris cum magno igne, proprietas quæ participat inter vitam & mortem dicti ſpiritus, ſeparabitur, & omnia fugient in regnum ſuæ ſphæræ: & nulli reveles donec fiat alicui manifeſtum per divinam inſpirationem, cum nobili intellectu. Et ideò quandoque rudes clerici, legiſtæ, artiſtæ & medici mundales, & plures de quibus loqui audivimus, credebant ſe facere aquam vivam, in fine non valuit unum ficum. Quia ipſi credebant rapere naturam philoſophicam, ſed rapiuntur & deprædantur in illa quia talem amittunt. Cuſtodi ignem, & regimen tui ſpiritus, & cave non evadat, quia non poſſet vivificare ſuum corpus. Quomodo enim ille dare poſſet hoc quod non habet? Nota, quod debes diligenti ratione, & probata multa vitæ ipſa cum conſideratione philoſophica advertere mediorum naturam. Unde ſicut coitus, factus cum amore naturæ, quæ eſt luxuria libidinoſa, tunc fit primo mixtio cum conjunctione & aſſimilatione inter corpus & ſpiritum ad finem, ita quòd totum ſimul in unam amoroſam concordiam cum ligamento ſuarum qualitatum miſcibilium & compoſitorum, & ſuarum virtutum elementalium, & unius alterius per virtutem compoſitionis duorum in unum. Si ergo talem coitum non facis, non habebis conceptionem, imprægnationem, & per conſequens non habebis fructum: quia oportet eſſe calorem naturalem mineralem. Item non facias magnum ignem in principio mixtionis, quia veniret corruptio in tincturam. Item ex quo vel melius talis res movet potentiam in attrahendo ad appetibilitatem, ſicut res quæ deſiderat perfici de ſuo & non alieno ad finem. Igitur ars Alchymiæ eſt vera & poſſibilis: ergo non ceſſes eam ducere per rectitudinem viæ motus naturæ, & informare ſuam materiam, in quam natura eſt introducta.

introducta. Et ſi bene ſcis dirigere & ducere, ipſa confert tibi plus quàm putas. Et ideo multi Alchymiſtæ errant, primò, quia neſciunt ignem diſponere, qui eſt magiſter totius operis: quia ille coagulat & ſolvit totum ſimul: & hoc ipſi intelligere non poſſunt, quia ſunt imbuti cœcitate & ignorantia. Etiam neſciunt diſponere materiam, ſecundum illum modum per quem datur materiæ virtus informativa, cum qua inſtrumentum quod ſtat in materia dirigitur per ſuum modum: hoc quod ipſi quærunt: Et eſt natura venerabilis, abſcondita intus in profundo, quam tu Fili ſi vis per te regere, ipſa confert tibi quæ nobis clara luce apparuit in forma terræ albæ ſubtiliter foliatæ, quæ ſtet prope naturam Lunæ claræ, pretioſæ. Quare Fili monemus te, quòd non velis habere artem incertam loco veritatis informativæ, nec velis uti cum igne ardenti, loco inſtrumenti. Virtus informativa gubernatur per certum modum operandi, qui cum certa ratione datur notitia artifici ad ſciendum illum. Igitur præ oculis debes habere in ingreſſu noſtri magiſterii illam. Et propter hoc quicquid vis facere fac prudenter. De groſſo fac ſimplex, de gravi fac leve, & aſperum mollifica, & amarum dulcifica, & habebis perfectionem cum notitia inſtrumenti, quod gubernatur per virtutem informativam, movendo materiam ad ejus formam, & actus formatur per potentiam naturalem, quæ eſt in ipſa infuſa à ſuperiori parte. Et eſt locus & locatum, quia eſt generatum per infuſionem in ſuo loco: Quia genus habet aliud locatum per proprietates cœli quæ ſunt infuſæ, vel influxæ in materiam per radios ſtellarum. Sed tamen quidquid virtus elementalis cœleſtis facit in vaſis naturæ, hoc etiam facit in vaſis artificialibus, ſolummodo, quòd ſint formata ad modum vaſorum naturalium. Et hoc quod facit natura cum calore ſolis, hoc etiam facit calor ignis, qui tamen ſic temperetur, ut non excedat virtutem motivam & formativam quæ eſt in natura influxa deſuper: quia in omnibus quæ fuerunt corrupta & putrefacta, vidimus influere virtutes ſtellarum, capientes determinationem ab illa re, cum qua materia convenientiam habet. Quia virtus cœleſtis eſt nimis communis, & capit determinationem per virtutem ſui ſubjecti in rebus mixtis, & ideò cùm ipſa infunditur in materia minerali, ſtatim capit determinationem & virtutem mineralem: quia in illis eſt influxa per determinationem, quam capit à materia minerali, & non vegetabili, nec animali. Et propter hoc Fili, debes cognoſcere elementa noſtri Lapidis, quæ ſunt materia naturæ mineralis. Hoc certum teneas, quòd quando volueris componere elementa mineralia, non capias de primis puris, nec de ultimis, ad creandum noſtrum lapidem, quia prima ſunt multum ſimplicia, & ultima nimis groſſa. Quando vis comedere, recipe panem, & dimitte farinam.

Hæc eſt doctrina tibi data per figuram de elementis, in quibus ſunt etiam realia mineralia, à quibus movetur cœleſtis inſtrumentalis. Quare Fili ſcire debes, quòd virtus informativa movet inſtrumentum, & inſtrumentum movet materiam, & materia mutata à potentia occulta ad actum manifeſtum. Et virtus informativa introducitur in materiam per ſcientiam cognitam, per Artiſtam in ſuo opere naturali. Item oportet ut habeat duo principalia inſtrumenta, per quæ ipſa formet ſuum opus, ſecundùm diverſitatem ſuæ naturæ. Et nota, quòd in Lapide noſtro dicta virtus eſt mortua, quia non poteſt multiplicari ratione ſuæ ſubſtantiæ groſſæ, duræ atque compactæ, in qua calor eſt ligatus, cum ibi non poſſit moveri, per quem calorem dicta virtus debet formari, ad generandum dictum Lapidem.

Et de hoc tibi dabimus exemplum per granum frumenti ſignificando: Totum per ſe in materia compacta & ſicca, nunquam ſecundum curſum naturæ poteſt multiplicari, niſi per reſolutionem & attenuationem ſuæ ſubſtantiæ duræ cum ſimplicitate, in qua ſubſtantia dura & coagulata, calor incluſus & intus retentus ſtat mortificatus, ratione ſiccitatis & duritiei, in qua eſt determinata materia, in qua materia calor eſt retentus: quia de ratione excellentis frigiditatis & ſiccitatis cauſatur qualitas mortificativa: Et ideo talis ſiccitas indiget humectatione aërea ad finem, quod calor naturalis poſſit ſuſcitari & extendi per ſimplicem materiam aëris, qui eſt ſibi cibus naturalis. Sed iſtarum partium groſſarum in ſimplices non debetur naturæ, quod poſſit facere illud per ſubtiliationem ſuarum partium ſiccarum cum reſolutione, quod fit per incrudationem humidi naturalis grani, quod erat terminatum, coctum cum digeſtione perfecta, ad modum ſubtilis ſubſtantiæ albæ, ex qua fit panis quem tu comedis: per quod patet, quòd natura non tranſit de contrario ad contrarium niſi per ſuum medium, per quod medium cauſatur differentia concordantiæ, cum qua natura convertitur de natura in naturam. Et hæc eſt differentia ſpecialis, quam tu debes reſpicere: quia aqua eſt amica aëris per ſuam humiditatem, & eſt vicina terræ per ſuam frigiditatem. Fili, condenſatio & rarefactio eſt via originalis in elementorum tranſmutatione, in certis gradibus, & eſt differentia communis, cum qua natura ſagax convertit elementa. Item calor penetrat in ſuam propriam materiam, & non ceſſat operari vegetando, ampliando, elongando, extendendo, multiplicando, quouſque venit ad punctum, & ad terminum, in quo plus abundat & habeat de materia humida quàm ſicca, quia tunc humor incipit terminari & inſpiſſari cum virtute informativa, differente ab aliis, per concordantiam. Et ſic per experientiam evidentem materia te docet, quod virtus quæ eſt in potentia ſeminis grani tritici, nunquam procedit in actum productivi vel vegetativi, niſi poſt corruptionem & putrefactionem ſuæ materiæ, quæ eſt cauſa ſuæ alienationis, ſubtiliationis, & rarefactionis, quouſque veniat ad punctum generationis, quam nos vocamus ab uno gradu Grani in centum, in mille millia. Quare ſciunt ruſtici neceſſitatem vivendi & creſcendi? Quia ſi granum non projicitur in terram, nunquam virtutem ſuam multiplicabit: quia materia ſua ſicca non patitur partes ſuæ terminationis per converſionem ſubtilem in propinquam. Et ſi projicitur in terram, calcinabitur per reſolutionem, & creſcit humidum cauſa putrefactionis, per quem venit in motum ſuæ animationis, quæ facit multiplicare cum calore cœleſti, per quem exaltatur, & fermentum appellatur. Unde nos damus fermentum, res autem cui damus, pergentes mundas facere virtute cœleſtium, cum ſeminatione, & aratione, & culturatione, & impregnatione terræ, per talem modum ipſi adjuvando culturæ, fructus adjuvatur & melioratur. Sic ſimile eſt in noſtro magiſterio: Quia primo neceſſe eſt quòd ſubſtantia quæ eſt pura noſtri Lapidis reſolvatur cum ſubtiliatione ſuæ ſubſtantiæ groſſæ, ut poſt putrefiat putrefactione vulgari, & humidum minerale ſeparetur cum calore ſolari quod viget contra ignem

poſt

poſt addens ſibi miniſter cibum competentem, quem dicta virtus debet in ſe permutare. Et per iſtum modum natura mineralis adjuvabitur per induſtriam ſagacis artificis in tali forma, quòd coram omnibus hominibus cum clara luce manifeſtabit ſuos effectus, ultra poſſe illorum, qui vadunt poſt probationes locales, de quibus concluſum eſt: Quia per hoc intelligit, in qua forma hujus operis naturalis Artiſta debet inclinari & dirigi, cum conſideratione inſtrumentali, rationali, & non ſophiſticali, in ſententiis philoſophicæ naturæ. Quia adhuc nonobſtante quocumque ingenio profundo quod habeat argumentalem & rationabilem rationem, cum toto diſcurſu naturali rerum extrinſecarum. Jam pro toto & per nullam rationem quæ veniat ad ſenſum poterit judicare & cognoſcere, cum qua fortitudine & virtute intrinſeca, debet ſuam multiplicationem augere ſuper terram, niſi per ſimilitudinem, quaſi ſimplex noſtrum magiſterium erit, & quomodo poſſit fieri per naturam ſeu in terra pullulare ſuo modo: Hoc tamen neſcis, niſi per doctrinam experimentorum intraſti prius per Philoſophiam naturalem cognitivam, ſed ſophiſticam, quæ oritur à diverſis præſumptionibus fantaſticis, infuſis in capitibus eorum, qui cum pronoſticationibus vel prænoſticatis elementis contra voluntatem rationis naturæ faciunt multos impertinenter adhærere ſophiſticationibus. Quare ergo concluſi tam per rationes ſupraſcriptas, quam per media quæ ſunt naturalia cum claris & certis experimentis, quæ ſi non conſideras, non habebis rectam notitiam rei. Jam ad iſtam pretioſam eſcam non eris invitatus per naturam: & qui per iſtam non procedit, non erit in proceſſu Philoſophus, cum ignoret proprietates virtutum Lapidis, quæ ducunt entia in actum, ſicut experimentaliter cognitum eſt. Fili, experimentum deſtruit omnem formam erroris, qui venit ab ignorantia colerica, & capitibus illorum qui præſupponebant eſſe quod non eſt, nec unquam erit: nec tales credunt ſuum errorem eſſe deceptibilem, quia neſciunt diſcutere hoc quod fantaſia illis repræſentat cum claro experimento, utrum ſic ſit vel non, propterea recolligas in te ipſo quod eſt tibi neceſſe. Quod ſaltem tu cognoſcas primò materiam lapidis, cum certa experientia, per viam practicæ, mediante theorica oſtenſibili vel revelationis. Quia per theoricam formatur practica, & experientia format practicam: & per experientiam formatur veritas clara, quæ illuminat intellectum humanum: & non labores ſine iſta, quia eſt communis ſicut lux mundi.

Item ego Raymundus ſuper Theoricam teſtamenti: Nunc potes cognoſcere, quòd nulla res mundi naturaliter poteſt naſci, nec creſcere, nec animari, niſi poſt ſuam corruptionem & putrefactionem & mortificationem, quia tunc natura in naturam mutatur. Item hæc ars nullo modo debet dari Medicis, Philoſophicis, Legiſtis, niſi Philoſophis cautiſſimis: quia omnes alii ſunt indigni habere hunc theſaurum perpetuæ ſalvationis: quia ſine Philoſophia ars illa doceri, nec poſſideri debet.

Item Mercurius vivus factus per nos coagulat Mercurium communem. Item Fili, tinctura quam tibi dicimus extrahitur à noſtro auro, & illud fermentum cum auro vulgi ducit eum de de potentia ad effectum.

Nota hìc, quod multi decipiuntur circa extractionem Mercurii ab auro & argento, ſed ſi bene attenderent dicta Philoſophorum, facillimè & pauco labore illud perficerent. Tinctura extrahitur ab auro noſtro, in qua qui tu legis Grammaticaliter exponendo intelliges. Item ſi negligens non fueris ad legendum & perſcrutandum contenta in noſtris libris ſecurus ibis. Unde tria requiruntur ad hoc, ſubtile ingenium naturale, & non ſophiſticum, & opus manuale, liberum arbitrium, divitiæ, ſapientia & libri.

Nota, quòd ſolus ignis naturalis confortatus cum novo igne naturali de intentione noſtra: quia ignis contra naturam nocet, & ignis naturalis continet in ſe virtutem activam. Et ignis contra naturam corrumpit ſpiritum, ita quod non habeat locum in quo quieſcat, nec aërem in quo poſſit reſpirare: ſicut tu vides quod unum magnum flumen deſtruit parvum, & convertit illud. Quia non eſt novum nec mirandum, quòd ignis contra naturam convertit naturalem, & totam ſubſtantiam ſuam eſſentialem & accidentalem, & magis quàm naturalis convertit per ſuam primam potentiam. Et ideo oportet te habere duas certas operationes, ſcilicet corruptionem quæ fit ſub conſervatione formæ ſuæ: & hæc fit cum igne contra ignem, cum excitatione ignis elementalis.

Item, noſter Mercurius reperitur in omnibus corporibus elementalibus, quia omnia ſunt ex Mercurio, quod vocatur generaliſſimum in noſtra Philoſophia, ubi decipiuntur laici, ſi notant ſolummodo in ſpecie vel figura. Unde ſicut à vapore, fit Mercurius & vegetabilia: & quia à primo genere venit vapor, qui generatur ex elementis mediatè. Item iſta prima materia eſt terra ſubtilis ſulphurea, quæ deſiderat multùm integrationem Quintæ eſſentiæ & unitatem ejuſdem, ſicut materia prima deſiderat propriam formam ratione ſui complementi. Et propter hoc quanto nobilior eſt materia, tanto magis requirit nobiliorem formam: quia pro quanto forma nobilis eſt, pro tanto plus nobilitat ſuam materiam: & materia hæc multum eſt habilis ad recipiendum formam illam. Quando ergo illa eſt appropriata huic formæ, ſecundum naturam, actu primæ cauſæ eſt habilis multum ad recipiendum formam mineralem auream, quæ ipſam materiam clarificat ac illuſtrat.

Item, adhuc Fili nota, quòd nil mundi eſt, quod non ſit naturaliter compoſitum ex ſubſtantiis quatuor elementorum, teſtimonio cujuſlibet boni naturalis: & ſecundum ſuas experientias non eſt ſubſtantialiter aliud, niſi ex Mercurio & Sulphure, & puris, mundis, incombuſtibilibus in primo puncto ſuæ creationis. Et hoc ſciri poteſt per artem quæ fit cum operatione certa noſtri magiſterii. Illud eſt primum genus vel materia & ſubſtantia media, in qua natura figit omnes ſuos colores, in figurando diverſas ſubſtantias. Iſti colores veniunt ex proprietate materiæ compoſitæ ſulphuris Mercurii, & per inſtinctum ſuæ naturæ. Adhuc habet multas alias proprietates iſta materia: prima, per quas ſcimus quod ipſa eſt ex natura Mercurii vivi & ſulphuris: quia ipſa in igne non poteſt corrumpi, nec in aqua nec in aëre. Et habet proprietatem ſolvendi & coagulandi, & attrahendi cum appetitu, & proprietatem expellendi & digerendi, quæ omnia ſunt ad perfectionem, & complementum, & bonitatem rei animatæ cum contrariis paſſionibus, per quas paſſiones ſumus certificati, quod ipſa ex Mercurio & Sulphure eſt, cùm ſint contrariæ operationes, quas nos facere ſive excitare non poſſumus ſine proprietate illorum duorum, cum dictæ proprietates non poſſunt eſſe ſine

ſine ſubſtantia, ſicut nec actiones ſine materia.

Dicimus, quòd illa ſubſtantia non eſt aliud quàm Sulphur & Mercurius, intellectum, ſecundùm ſuam compoſitionem. Ex quibus apparet, quòd hæc prima materia omnium rerum vilium, quæ per generationem & corruptionem formantur ſecundum ſuam compoſitionem. Quare tibi debet illucidari quod ipſa eſt de natura ſulphuris & Mercurii, non per hoc quòd Mercurius ſit in tota ſui ſubſtantia & natura per reſpectum ad communem, ſed in parte.

Item Mercurius iſte convertitur in omnem formam, & in omnem temperatam commixtionem, & convertitur in omnem naturam vel naturas, cum quibus junctus fuerit vel diviſus. Quia homo exit ab homine, bos à bove. Item non eſt aliud fermentum in mundo niſi Sol & Luna, quæ ſunt tinctura, cum quibus coloratur Mercurius vivus, qui ſine tali Mercurio creditur tingere. Cæcus vadit ad practicam ſuarum tranſmutationum, quia Sol in colore Solis tingit, Luna in colore Lunæ. Si ergo cum Mercurio, Sole & Luna ſciveris tingere, videbis magnum ſecretum, quod dicitur, Ignis noſter.

Item, dictum genus cuſtodi ab omni combuſtione, & extrahe Quintas eſſentias à minerali, vegetabili, animali, in quibus propinquior reperitur natura metallorum. De minerali patet, de vegetabili diameter maſculus, & luminaria magna, quæ eſt ſuccus vitalis, & radix de loſtralia, & portulaca marina, Mercurialis & Chelidonia, quarum naturæ approximant multum naturæ minerali, & omnia quæ ſunt magis calidæ & humidæ naturæ. Inter animalia eſt ſpiritus Baſiliſci & Aſpidis, inter liquores, ſanguis humanus, & pilimentum, & lac beſtiarum, & humiditates viſcoſæ: Inter mineralia ſunt Sol & Luna, quæ ſunt lapidis fermentum. Et quanto approximat graduatur cum natura magis, & participat cum illa: & quanto magis participat, citius per amorem naturæ in illa conjungitur & convertitur.

Item, Quidam projiciunt Elixir cum magna abuſione, quia non integraverunt totum naturæ curſum, qui durat per ſpatium duorum annorum: unde lapis eſt unius anni, & trium menſium, quia ſecundum quòd corrumpitur, ſic generatur. Item Fili, noſter infans habet duos patres, & duas matres: & quia ipſe charè nutritus eſt ex tota ſubſtantia in igne, propter quod nunquam moritur. Iterum Fili, iſta Aqua vocatur Aqua ſapientiæ, quia tota eſt aurum & argentum, perfecta in actu ſpiritualium elementorum, in quo requieſcit ſpiritus quintæ eſſentiæ, qui facit totum. Iterum neceſſe eſt tibi Fili, quod tu cuſtodias ſpiritum quintæ eſſentiæ, ſi aliquid vis facere, qui dependet à prima cauſa, & ſicut forma formarum, qui ſe poſuit in ſupradictis quatuor naturis honorabilibus, & vocatur Anima elementorum, & facit pacem inter hoſtes, id eſt, ſiccum & humidum. Quare ſi aliquid vis invenire, operare quotidie per naturam in diſponendo materiam ſuam cum ſcientia cognita ad ignem, ſecundum quod natura poſtulat, & illa tunc faciet ſuum proprium debitum, quia ipſa format, colligit, & mutat in aliam naturam cum fuerit præparata certo modo: & ſic tu non es alius quàm miniſter. Et ex hoc anima devenit in actum, & requieſcit in ſphæra ignis, & ibidem habitat cum motu continuabili, & cauſa ſui motus eſt calor naturalis excitatus per ignem elementatum ſimplicem. Cuſtodi Fili, ne effugiat, & ſerva in amore & in ignis calore. Et non figas eum quouſque ſit purum elementum primæ rei. Iterum prima virtus eſt à Deo, etiam recurrit ad naturam quod velit accommodare de ſuis formis ſubſtantialibus ſive ſtellis & planetis, & oſtendere ei ſuam incerationem. Item, ſi intelligis in tuo corde, teneas ſtrictè, nil revelando. Item, nulla res corrumpit aliam niſi excedat illam in qualitate contraria, ſicut eſt calor & frigus. Parva flamma comburitur per magnam, ratione ſuæ excellentiæ magnæ quam habet contra illam. Et ideo omnes habent contrarietatem in uno motu. Iterum Fili, non eſt mirandum, ſi virtutem talis menſtrualis tu præponis in corde tuo, cùm ſit ductrix & gubernatrix totius naturæ. Hæc eſt res utilis, quæ per ſeipſam convertitur in rem nimis pretioſam, quod nos non crederemus, ſi non vidiſſemus ejus effectum cum noſtris propriis oculis. Item, iſte ignis qui comburit aurum, magis quàm ignis elementalis, propter quod continet in ſe calorem naturæ terreſtris, & reſolvit ſine aliqua fortitudine, quod non poteſt facere ignis communis: quia tibi præcipimus, quòd diebus magis calidis, quos habere poteris, facias magiſterium: & habebis aquam calidam, quæ reſolvit omnem rem fortem, & vinum & piretrum. Item, Multi dicunt aquam fortem eſſe corruptionem noſtri Lapidis, & non mentiuntur. Quia qui non intelligit ſuam corruptionem, forſitan & ignorat ſuam generationem, cùm ipſe non poſſit facere ſine corruptione, & tranſmutatione individuali, quæ ſunt realia naturalia noſtri lapidis in ſuam primam materiam, qui debet corrumpi per dictum menſtruale, cum amore pio, ſine totali deſtructione: quia amor pius nunquam vult occidere filios quos nutrivit. Fili, quidquid miſces ibi quod non eſt ſui generis, refutat ſine diſſolutione: ſed illud putrefacit, quia eſt res communis ad recipiendam naturam omnem cui adhæret. Serva ergo, quod non miſceas cum aqua noſtra ullam aliam rem, niſi illud ſit de natura propria, quæ aqua hæc magis putrefacit ratione ſuæ ponticitatis amaræ & non crudæ. Et illa eſt quæ comburit & corrumpit quidquid eſt combuſtibile & corporale, ex vi ſuæ propriæ naturæ, &c.

Tabula in ſequentem Librum.

A *Deum qui eſt cauſa prima hujus Operis.*
B *Quatuor elementa in metallis confuſa.*
C *Lunariam rectificatam, in qua reſolvuntur metalla ad faciendam novam generationem.*
D *Quintam eſſentiam vini, in ſumma perfectione rectificatam.*
E *Animam metallorum, quæ dicitur ſulphur naturæ.*
F *Ipſa metalla in ſe.*
G *Limos metallorum elementatorum.*
H *Calorem primi gradus.*
I *Calorem ſecundi gradus.*
K *Calorem tertii gradus.*
L *Animam corporum, id eſt calcem immediatè genitam, per menſtrui diſſolutionem.*
M *Spiritum corporum perfectorum.*
N *Aquam metallorum.*
O *Aërem.*
P *Ignem.*
Q *Inſtrumenta vitrea.*
R *Ipſum Lapidem.*

RAYMUNDI LULLII
Compendium Animæ Tranſmutationis Artis Metallorum, *Ruperto Anglorum Regi* tranſmiſſum.

JAm ſæpè & ſæpius eloquuti, recolimus in multis & diverſimodis viis practicandi, ſuper magiſterium pretioſi Lapidis Philoſophorum: nunc verò ut veritatem lumine perpendas, ſcias quòd tria ſunt principaliter notanda.

Primò ſcias materiam, unde Lapis Philoſophorum & omnes alii Lapides pretioſi componuntur.

Secundò ſcias inſtrumenta cum quibus operari quis debeat.

Tertiò ſcias quomodo dicta materia cum inſtrumento operari & practicari habeat. Circa iſta tria noveris, quòd noſtrum magiſterium verſatur.

Primò ergo, Rex Illuſtriſſime, ſcias quòd materia noſtri Lapidis, ſeu omnium Lapidum Philoſophorum atque virtuoſorum, qui per artificium generantur vel componuntur, eſt anima metallica, & menſtruum noſtrum rectificatum & acuatum, ſeu lunaria cœlica, quæ apud Philoſophos vocatur Mercurius vegetabilis, ortus à vino rubeo vel albo, ut clarè patet, & clarè demonſtratum extitit divinitùs revelatum, in figura individuorum tertii libri Quintæ eſſentiæ, conditi Abbati Sancti Benedicti apud Pariſios. Et etiam in noſtro Codicillo tibi miſſo per Regem Eduardum.

Inſtrumenta ſunt duæ cucurbitæ vitreæ, ſeptem vel octo habentes receptacula, ut demonſtratur in noſtro Teſtamento tibi cum Codicillo miſſo, in capitulo quod incipit: Fili tu non, &c. Modus verò practicæ in ſequentibus ad plenum tractatur.

Liber primus dividitur in duas partes principales: Prima quidem pars eſt de Theorica hujus artis, & manet indiviſa, & incipit ibi, Ut immediatè ſequitur: Sed tamen oportet Princeps, &c.

Secunda verò Pars eſt de Practica, & dividitur in duas partes principales. Prima eſt de Compoſitione Lapidis Philoſophorum, & ibi incipit: Tu in virtute A. &c.

Secunda verò Pars hujus ſecundæ Partis eſt de Compoſitione Lapidum pretioſorum, & incipit: Opus namque Margaritarum ſic condies, &c. Et illam ultimam partem ſtudiosè omiſi ſcribere, quia mihi vana & mendoſa videbatur.

Prima Pars.

Sed tamen oportet prius, Princeps Sereniſſime, noſtrum menſtruum per magiſterium à matre, id eſt ſordibus vini & phlegmate extrahere per officium alembici, & acuatur in diſtillatione, cum vegetabilibus pertinentibus quæ ſunt.

Apium Sylveſtre, Squilla, Solatrum, Cardus Muſcatelli, Oleandrum, Piper nigrum, Euforbium, Viticella ſeu Flammula, & Piretrum, omnium ana, & pulveriſata. Ex altera parte ipſum menſtruum in vaſe circulationis rotetur continuè ſpatio 10. dierum in fimo calido, vinatico, aut balneo mariæ.

Item oportet, Fili chariſſime, primam materiam elementorum & ſulphur naturæ habere: Et quia argentum vivum eſt exiſtens genus metallorum, quod per artificium trahimus, & per artem magiſterii à metallis, per elementorum diviſionem, & purificationem, & fixationem illorum, cum agentibus illud per rarefactionem & circulationem, ex una parte.

Ex altera verò parte per rectificationem elementorum metallorum. Hoc quippe genus de quo intelligimus philoſophari in noſtro Codicillo, in capitulo quod incipit. Per iſtam diviſionem, elucidatur ſecunda ratio, &c. Et hoc quippe eſt, quod circa hujus capituli primum Mercurium per limos intelligimus, &c. Fili, recipe de aëre & de terra æquale pondus, pauco minus vel plus, & hoc etiam eſt de natura de qua intelligimus fieri: & dicimus quod unctuoſum humidum eſt materia noſtri lapidis propinquior ſeu proprior, in capitulo 36. quod incipit: Nos tibi diximus, quanto humiditas radicalis, &c. per quam humiditatem vulgus intelligit ſulphur fore vulgi. Recordare, ô Rex, quod diximus in noſtro Codicillo, quod incipit, Fili, intendo tibi dicere naturam fermentorum: quoniam quando dicimus, quod per unam decoctionem, intelligimus aliam menſtrui rectificationem. Habet ſimplicem poteſtatem: intelligimus rectificationem primam menſtrui. Et quando dicimus ipſum gradualiter transferendo per aliam coctionem, intelligimus aliam menſtrui rectificationem uſque ad tertiam vel quartam.

Item etiam intelligas in capitulo alias decoctiones lapidis, ut patebit in ſequenti Practica.

Poſtea, Fili, iſtam aquam quater rectificatam, dicimus argentum vivum vegetabile, vel aquam Mercurii: Et ita quidquid per iſtud capitulum dicimus, de illo intelligimus.

Hæc etiam eſt materia de qua intelligimus in eo Codicillo in capitulo quod incipit: De iſta materia, & hæc eſt iſta humiditas, dicta aqua permanens, quam intelligimus in noſtro Codicillo, in capitulo quod incipit: Noſtra humiditas eſt aqua per totum. Et hoc eſt quod dicimus de menſtruo cœlico. Hoc autem Rex, clarius patet in ſecundo libro Quintæ eſſentiæ noſtræ, quem te latêre non credo.

Reſpicias ergo, ô Rex, naturam menſtrui noſtri, quantum eſt virtuoſa, unctuoſa, & quæ dicta ſunt de illo perlegas. In tantum enim per ipſum nobilitatur noſtrum magiſterium lapidis, quòd nullatenus poteſt exprimi illius abundantia. Præſens ratio patet per illos, qui metalla corrumpunt cum aquis extra naturam, quia noſtrum menſtruum ignorant. Et jam ſic fit, quòd ejus diſſolutio aliquantulum repugnat naturæ: tamen ſi metallum diſſolutum cum noſtro menſtruo confortaretur inhumationibus duodecim aut ſedecim dierum, & ablueretur à nigredine aquæ, quæ eſt contra naturam. Et quia neſciunt illam confortare cum re naturali: ideo eorum practica privatur effectu finaliter intento, tunc defectum ſuum arti imponunt, cum potius imponere deberetur ruditati & imperitiæ illorum. Et quæ dicimus de cognitione menſtrui, quæ eſt una de rebus, ſine qua nil fieri poteſt in magiſterio hujus artis. Hæc tibi de illo ſufficiant.

Nunc eſt dicendum de Spermate metallorum, quod eſt materia noſtri Lapidis.

De Spermate Metallorum Materia Lapidis.

Jam noveris, Princeps Sereniſſime, quòd metal-

lorum ſpiritus eſt altera pars & materia noſtri Lapidis, quam oportet te à corporibus omnium metallorum evacuare. Et ita evacuatio fit dupliciter, ut inferius practica monſtrabit: quæ in duobus corporibus metallorum perfectis dividitur, per purificationem, putrefactionem, & fixationem ſimpliciter mutant. Sed in metallis imperfectis dividitur per purificationem, & ſublimationem ſimplicis unitatis. Et in iſto paſſu errant ignorantes, arbitrantes corpora metallorum cum fortibus aquis communibus diſſolvi, ut ſuprà dixi in principio hujus Operis, & adduci ad primam ſui materiam vel naturam. Sed ſi libros noſtros legiſſent, ſcirent utique tales liquores intentioni Philoſophorum repugnare. Et hoc quod dicimus hic clarè demonſtratum eſt in Codicillo noſtro, caput quod incipit: Ideo diſſolvitur aurum & argentum in rebus radicalibus ſui generis. Hæc eſt enim aqua, cum qua curantur infirmitates incurabiles, ſub conſervatione ſuæ naturæ, ut patet in Codicillo cap. quod incipit: Fili ſublimatio, &c. Et etiam in capitulo, quod incipit. N. D. E. &c.

Etiam, Princeps Sereniſſime, clarè conſtat, ipſos fortes liquores non eſſe de intentione Philoſophorum, ut patet clarè & abſque metaphora in dicto Codicillo, in capitulo quod incipit: Per iſtam diſtinctionem. Et elucidatur ſecunda ratio, in capitulo quod incipit: Sicut matrix ingeniat per operationem aquaria forma, circa finem capituli: nulla enim res eſt, quæ conjungat metallorum diſſolutiones, niſi noſtrum menſtruum, quia ipſum eſt aqua, cum qua fit corporum metallorum diſſolutio cum earum ſpecierum conſervatione, ut patet in noſtro Teſtamento, in capitulo quod incipit: Sed operari cum aquis fortibus eſt corruptio, & in capitulo: Quia iſta aqua habet potentiam cremandi omnia extranea. Etiam de iſto menſtruo intelligimus in capitulo quod incipit: Circa illud menſtruum, in quo eſt ignis ſiccus contra naturam Ex quibus præmiſſis nota: Accipias metalla ad diſſolvendum in aquam Mercurii, & in noſtrum menſtruum, quod intelligimus in noſtro Codicillo in capite quod incipit: Multæ ſunt aquæ fortes, &c. Et ſimiliter iſta aqua menſtrualis eſt, cum qua diſſolvitur argentum vivum ad opus margaritarum, quod fit per reductionem iſtarum, & ſuarum partium in primam materiam, ut inferius in practica pretioſorum lapidum demonſtratur. Quare, Princeps Sereniſſime, aliter non poſſunt metalla diſſolvi, niſi amalgamentur cum menſtruo vegetabili, cujus quidem potentia fit reſolutio in rebus diſſolubilibus.

Diximus nunc, Sereniſſime Princeps, rem de qua Lapis Philoſophorum componitur: Nunc verò dicemus inſtrumenta, cum quibus componitur lapis. Sunt enim inſtrumenta vaſa, ut clibanus, fimus aut vindemia, cum diligentia artificis, & hujuſmodi. Sed antequam venias ad iſtud, ſcire debes, quòd magiſterium in tres partes principales dividitur, ſcilicet diſſolutionem, ſeparationem & unionem. Per hoc demonſtratur tibi, quòd prius habes corpora diſſolvere in noſtro menſtruo, ſecundò quòd debes elementa dividere à luminaribus, & tertiò illa fixare, & unire, & purificare à corporibus imperfectis, & ſulphur naturæ extrahere.

Tertiò, debes unire elementa cum elementis, vel limum cum limo, aut elementa cum ſulphure naturæ. Et iſta unio dividitur in tot partes, quot ſunt mixtiones dictorum & uniones.

Et primus modus, eſt unire aerem cum igne.

Secundus modus, eſt unire aerem cum ſulphure naturæ: & iſti modi ſunt in elementis duorum luminarium corporum.

Tertius modus eſt unire limum exortum ex aere in igne, cum limo exorto ex aëre & ſulphure naturæ tantum per ſe. Quartus modus eſt quòd uniatur ignis per ſe, & aër per ſe, cum ſulphure naturæ tantùm. Quintus modus eſt miſcere ſulphur naturæ cum elementis duobus ſemel, ſcilicet, cum igne & aëre.

Et de iſtis modis mixtionis elementorum cum ſulphure naturæ dicemus, cùm ad artis hujus practicam veniemus. Accidunt autem dupliciter, quia aut fiunt cum terra ſua, aut aliena. Cum terra verò aliena fit tantò multipliciter, quanti ſunt modi mixtionis ſulphuris naturæ cum ad placitum Artiſtæ veniunt. Nam, Princeps Sereniſſime, plura opera particularia practicare poteris intellectu veraciter objectante, quæ intellectus humanus graviter enarrare poterit, exceptis illis, quæ expreſſa ſunt in tertia Parte hujus Libri, & in Magica, & in Teſtamento noſtro, & in Codicillo, & Vade mecum de numero Philoſophorum appellatur, & in tertio libro Quintæ eſſentiæ, vel in tertio libro de Intentione Alchymiſtarum, ubi clariſſimè pertractamus explicato ſermone de hac materia, aliiſq; libris meis. Quis ergo Princeps Illuſtriſſime, narrare poterit particularia quæ ſunt in latitudine magiſterii poſt fixionem & purificationem elementorum? Scias ergo purificare elementa, & illa prius à metallis, quia in hoc totum latet magiſterium. Diviſis itaque metallorum elementis, & ſulphure naturæ à metallis, aliud quaſi nihil eſt reſpectivi ad operandum. Nam totus labor & fatigatio eſt in hoc, ſcilicet elementorum & ſulphuris diviſione: hic quippe eſt paſſus, ubi artiſtæ dimittunt & derelinquunt magiſterium ex eo quòd iſtorum diviſio eſt ſatis tædioſa, & quia imperiti in prima diſtillatione arbitrantur ſe igne ſecundi gradus totum aërem poſſe diſtillare, & ex prima diſtillatione tertii gradus ignis totum ignem à terra ſimiliter dividi poſſe. Hoc autem eſt impoſſibile, & contra curſum naturæ: Quippe, Princeps Sereniſſime, unum in præſenti proponimus tibi verbum revelare, quod eſt: nam aër à metallis dividi non poteſt, niſi 20. vel 22. diſtillatione, vel 30. & ignis à terra dividi poteſt in undecima diſtillatione. Nam quot ſunt diſtillationes, tot ſunt putrefactiones & reiterationes aquæ & aëris ſimul, ſcilicet aquæ menſtrualis, & in qualibet putrefactione 8. indiget diebus, aut ſex continuis, ita quòd quaſi per annum durat diviſio elementorum. Sed nos tamen complevimus in 7. menſibus. Et ignis à terra dividi non poteſt, niſi in quarta diſtillatione. Quis eſt enim qui per annum tantum laborem vel per 7. menſes poſſit ſufferre, quaſi ſunt pauci. Et ideo ignorantes principia naturalia, arbitrantur cum metallis abſq; elementorum diviſione veram hujus artis practicam facere. Qui in hoc ſunt decepti. Præterea ſunt aliqui, qui cum quidem repente ad eorum libitum non dividunt eorum elementa & ſulphur naturæ, nolunt attendere vias naturæ minerarum, & faciunt eorum mixtionem confuſam ſine purificatione aliqua, aut ſublimatione, & ſubtiliatione, & non perveniunt ad finem quæſitum, & intentum eorum fruſtratur, ſuæ ruditati nullam imponentes cauſam, ſed culpam arti imponunt, quam ignorant: & aſſerunt artem eſſe falſam, de quorum numero te Regem unum eſſe non credimus. Non ergo, Sereniſſime Princeps, fatigeris, nec ab opere ceſſes, & invenies quod optas. Scias enim in hujuſmodi operis exordio te ſcire oportet quoddam alphabetum, de quo figuram faciemus

faciemus circularem, ut per talem theoricam claram, ſcias paſſus operationis practicæ: & ſcias, ô Rex, combinare principalia naturalia, & fiet quod quæris.

Sed cùm hæc principia non ſunt naturaliter in una re individuali producta, ut plures errando putant, dicentes, quòd una res individualis erat in orbe, quæ virtutem habeat ad tranſmutandum omnia metalla ſuper terram, quod falſum eſt.

Item eſt ut quæras extrema illius per principia naturalia per medium artis tranſcurrentis in ſuam mineram, quæ eſt D. E. F. Sed cum iſta ſunt contraria, ratione ſuæ extremitatis ſuæ naturæ, debet accipi E. quæ eſt media diſpoſitio extremitatis naturæ illius, quæ collecta eſt de L.C.D.E. Et ſic D. convertit L. in E. à quo quippe D. trahes E. in ſimilitudinem aquæ vivæ in noſtro magiſterio. Et C. & D. habent potentiam convertendi F. in conſervatione ſuæ naturæ & formarum ſuarum. Tunc accipies omne illud actualiter, quod erat in potentia in opere naturæ, & meliorum mediorum illius ratione extremorum, quia in D. & E. ſunt actualiter F. N. O. P. Q. decocta, poſita & digeſta per ingenium naturæ. Quare Fili conveniunt E. N. O. P. dum F. & dum F. converſum fuerit in E. N. O. P. tunc habebis F. ſimile naturæ. Et hoc fit melius, cum C. quàm cum D. propter magnam experientiam: & fiat in F. de quo oriatur E. N. O. P. quæ aliter verò non convertuntur in G. in noſtro opere. Et ſic C. eſt proxima & prima materia, de qua creamus omnes lapides Philoſophorum, & per aliquod Elixir aqueum vocatur. Et ideò, Princeps Sereniſſime, dicimus, quòd omnes lapides pretioſi non creantur niſi ex una ſola re, de G. ſcilicet argento vivo vegetabili & minerali. Et ideo dixerunt de eo antiqui Philoſophi, quòd lapis noſter non eſt compoſitus niſi ex una ſola re, id eſt, argento vivo, ut mentionem fecimus in noſtro Codicillo, in capitulo quod incipit: Inquiſitor de Scientia deſideranda.

Ideoque Fili, tu ibis ad digeſtionem de H. & trahes C. de communi potu principum ad actum, & in illo pones F. & F. ſemper convertetur in L. & ſic calcinabitur ipſum F. ſub conſervatione ſuæ naturæ. Poſtea trahes C. L. de digeſtione H. & pones in digeſtionem I. & tunc erit L. tale, ſicut competit & convenit.

Poſtea de L. C. trahes E. N. O. P. hoc in metallis perfectis per magiſterium operationis, & exuberationis Et cum habueris E. N O. P. habes materiam noſtri lapidis, & habes quòd materia noſtri lapidis eſt E.N.O.P. per H. I. K. donec O. fit album criſtallinum, quod eſt magis propinquum naturæ de F. ad generandum lapidem Philoſophorum, quod erat L. Sunt ergo G.C.N.O.P. magis propinqua G quàm C.N.O.P. (*aliàs ſic.*) Sunt ergo G. N. O. P. magis propinqua O. quàm E.N.O.P. Et ideo eſt vis quod in opere majori C. N. O. P. vertatur in G E. quod eſt perfectio magiſterii. Totum enim quod tibi diximus, non eſt niſi ſolvere, elementa ſeparare, purificare, putrefacere, atque fixare, limóſq; concordare ſeu condenſare, atque noſtrum menſtruum rectificare. Vide, Fili, ſi tu capis F. & ponas in C. & illud ponis in H. prima figura formatur per F. C. H. In cujus medio ponis N. & iterum ſi reſpicis N. & ponis in digeſtione I. erit L. tunc originatur & formatur unus triangulus.

Item ſi capis L. & ponis in C. & ponis in digeſtione H. poſtea per plures diſtillationes de L.C.H. oritur N. O. P. & formatur alia figura de tribus triangularis.

Item ex N. O. P. oritur in fundo vaſis terra, quam oportet evacuare, & iſtam terram dicimus H. C. Si ergo capis L. & ponis in C. & in digeſtione H. poſtea in digeſtione I. ex L. C. H. I. oritur ex O. & fit alia figura quadrangularis ex O. C. L. H. I. in cujus medio eſt E. quod generatur ex ductu, id eſt anima metallorum, quæ generatur ex ductis literis.

Item ſi capis E. & ponas in I. (aliàs) Q. & miſceas cum C. D. A. & poſtea ſi capis D. O. ſecundum ſuum pondus, & ponas in alio I. aliàs Q. per digeſtionem H. & diſtillationem balnei, nec ex O. & P. oritur G. & ex E. O. oritur C. Tunc ſi capis G. & ponis ſimul in modulis ceræ ut convenit, aut ſi ponis cum E. in continenti oritur una figura ex duobus quadrangulis: in cujus medio X. Y. per quod volumus ſignificare Lapidem Philoſophorum.

Totum autem hoc magiſterium differt per elementorum diviſionem. Hoc quidem fit, Fili mi, ſecundum curſum hujus artis: ita tamen, quòd ſcias quaſlibet figuras in alias reducere, ut ſi unam corrumpas, ſcias aliam generare uſque ad ultimam figuram, in qua omnes aliæ figuræ quieſcunt. Et hæc Theorica tibi ſufficiunt cauſa brevitatis.

Et quia longa doctrina data eſt tunc per noſtrum Teſtamentum & per Codicillum, Vade mecum, Et in libro de Intentione Alchymiſtarum, & in Libro Experimentorum, & in Magica, & in aliis multis Voluminibus, quos ſcimus tunc per nos miſſos per Illuſtriſſimum Regem Eduardum Anglorum, per quæ ſatis potes diſtinctè in Theorica procedere quantum tibi opus neceſſarium fuerit.

Et ideo nunc dicendum eſt generaliter de Secunda Parte hujus Operis, quæ eſt de Practica hujus Artis. Et primò de prima Parte, quæ eſt de Compoſitione Lapidis Philoſophorum. Secundò de Secunda Parte, quæ eſt de Compoſitione Lapidis Virtuoſorum, ſeu Gemmarum pretioſarum, quæ ibi incipit: Opus namque Margaritarum.

Sequitur Operatio major, & ſecunda Pars hujus Libri, quæ eſt de Practica. Et primò de prima Parte, quæ eſt de Compoſitione Lapidis Philoſophorum.

TU in virtute A. Princeps Sereniſſime, Accipe aurum, & projice ipſum in aquam vegetabilem, de qua locuti ſumus in noſtro Codicillo, in capitulo quod incipit: Spiritus recipientis & formalis, aliàs generalis, eſt, ut capias de ſucco lunariæ. Et in capitulo quod incipit: Et tibi volumus revelare de natura menſtrui, in quo eſt ignis contra naturam: & in eodem capitulo, quod incipit: Fili cum iſtud menſtruum ſine quo non poteſt, &c. Per totum, ubi ſatis declaravimus naturam iſtius, & operationem. Et ſit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, & pone iſtud totum in digeſtionem H. per ſex dies naturales, & aurum diſſolvitur in aquam in colore croci. Poſtea verò diſtilla menſtruum in diſtillatione H. in balneo. Poſtea ſuperpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digeſtionem H. per alios ſex dies naturales. Et tunc extrahe, & mitte illud quod ſolutum eſt in aliam ampullam, & ſuper illud quod remanſit finitis ſex ſolutionibus & diſtillationibus,

nibus, iterum de menſtruo ſuperpone ad quantitatem terræ, & pone in digeſtione H. per quatuor dies naturales: & illud quod ſolutum eſt de metallo, ſimul cum menſtruo, pone in cucurbitâ ut prius, & ſic fac uſque ad ſex inhumationes & diſtillationes. Et illud, quod remanſit, finitis ſex diſtillationibus, de fæcibus non cures, & diſtillationes ſeu liquefactiones, vel etiam diſſolutiones pone per digeſtionem H & diſtilla totam aquam per alembicum, & ſuper fæces ponas de alia aqua Mercurii recentis, & pone in digeſtione per unum menſem cum dimidio. Quo tempore finito, tu recipe Q. in quo erat aurum putrefactum, & diſtilla ſicut aliàs in aquam in diſtillatione H. & ſuper fæces mitte tantumdem de menſtruo recenti & iterum colloca vas in digeſtionem H. per ſex dies naturales, aut decem: quibus finitis, pone vas in digeſtionem I. & diſtilla aërem ſimul cum menſtruo. Poſtquam noluerit plus diſtillare, ſerva diſtillationem in vaſe ſuo, & ſuper fæces mittas aliud menſtruum & pone in digeſtione H. per ſex dies naturales, & iterum diſtilla ut prius in diſtillatione I. & ſuper fæces mitte de alia lunaria recenti, & pone in digeſtionem I. & ſic reiterabis inhumationes & diſtillationes in H. & I. uſque ad vigeſimam ſecundam diſtillationem & inhumationem. Sed dum fueris in vigeſima ſecunda diſtillatione illa in qua eſt aliqua pars aëris ſimul cum menſtruo ponas ad diſtillandum in digeſtione H. & exibit menſtruum totum per illam diſtillationem aut aliam. Et ſi ibi fuerit aliquid aëris, manebit in fundo ad modum aquæ ſplendidæ aut citrinæ. Et ſi non fuerit ejus quantitas niſi duæ guttæ, aut tres vel quatuor, non reiteres inhumationes & diſtillationes.

Si verò plus fuerit, reiteres inhumationes & diſtillationes in digeſtione H. & I. & mittatur uſque ad XXVI. & XXX. diſtillationem, ut inde evacuetur terra ab aëre. Et in qualibet inhumatione indiges ad minus quinque diebus continuis. Dum verò totum aërem diſtillaveris, qui ſine falſo diſtillabitur per diſtillationes dictas, ſi bene regulaveris magiſterium: poſtea ſi tuum vas, in quo ſunt diſtillationes omnes, & diſtilla cum digeſtione de H. aqua & totus aër inferius remanebit: ita quòd non valebit per digeſtionem de H. ſimul aſcendendo cum menſtruo vel aqua. Dum verò totum menſtruum diſtillaveris, manebit in fundo, & in colore aquæ ſplendidæ pulcherrimæ. Et ſerva illum, quia aër optimus erit, ſi fuerit bene proceſſum in opere. Et quippe proceſſus quem in aëre tenuiſti, eodem modo de purgatione ignis tibi dicimus, ut ſerves eundem proceſſum, neque minus: niſi quia extractio ignis à terra ſit cum aëre inhumando. Et qualibet digeſtione, vice diſtillando poſt vicem in digeſtione d. k. vel etiam poteſt fieri diſtillatio cum D. & non C. Quia ſicut ignis eſt nobilius elementum: ita etiam indiget nobiliori menſtruo, vel ſuo aëre. Et ſicut aërem diſtillaſti cum trigeſima diſtillatione: ita diſtillabis ignem cum diſtillatione 40. Quippe dum ſic ſeparata fuerit, ſeu habueris evacuatam terram à ſuo ſpiritu, qui poteſtatem habet reſtringendi. Quæ evacuatio ſic fit ℞. terram à qua extraxiſti elementa, ſcilicet ignem & aërem, & projice ſuper ipſam de aqua vegetabili, & pone in digeſtione de H. per tres dies: quibus finitis extrahe illud quod diſſolutum eſt ad partem. Deinde pone ſuper fæces de lunaria recenti ad quantitatem terræ & ſtet per alios tres dies, & diſtilla, & miſce illud quod diſſolutum eſt in Q. ubi eſt alterum. Et ſi fac tot inhumationes in H. & evacuationes in Q. ubi eſt alterum. Et ſic fac tot inhumationes in Q. donec modicum veniat de terra. Et cum dicta evacuatio fuerit facta, congrega omnino omnes diſtillationes in alembicum, & diſtilla per alembicum totum menſtruum. Et ſuper fæces pone tantùm de C. ſicut eſt terra: & pone in digeſtione de H. per unum diem naturalem, & iterum reiterabis inhumationes & diſtillationes, donec tota terra converſa fuerit in pulverem impalpabilem: tunc ſuper ipſam mittas de D. vel C. ſed melius & tutius fit cum D. & rectius quàm cum C. Et pone cum digeſtione de H. per duos dies: poſtea diſtilla per alembicum in digeſtione de I. Et ſuper fæces iterum mitte de D. ſi cum D. operatus fueris, vel de C. ſimiliter ſi cum C. operaris. Et pone in digeſtione de H. & poſtea diſtilla, & diſtillatum pone in altera. Si verò defecerit menſtruum, ſive multiplicatio, diſtilla illud quod per diſtillationem extraxiſti de terra, & operare cum illo. Tot quippe vicibus reiterabis ſuper terram, & inhumabis & diſtillabis, donec tota terra cum D. vel C. aſcendat per alembicum & deſcenderit in receptorium. Iſta quippe materia dicitur apud Philoſophos argentum vivum conſideratione Alchymiſtarum. Dumque, Princeps Sereniſſime, iſta compleveris, accipe diſtillationes omnes, & ſuperpone alembico, & diſtilla in digeſtione de I. quouſq; materia ſit bene exiccata. Deinde trahe terram illam ad ignem de I. & pone in digeſtione de R. & ſublimabitur de terra ad modum argenti vivi in virtute ſublimationis. Sed tu, Princeps Sereniſſime, cum omnia quæ ſuprà diximus compleveris, ſcias omnia elementa te habere, quibus indiges ad Lapidem Philoſophorum componendum. Et capitulum completum invenies de hoc in noſtro Teſtamento, quod recolimus ſcripſiſſe, quod incipit: Quando tuum compoſitum, &c. Melius tamen ut diximus ſit purificatio elementorum cum D. quàm cum C. cùm C. aliquid retineat de ſuperfluitate. D. cùm ſit ſublimioris naturæ, non retinet ſuperfluitatem hujuſmodi. Et per hoc elucidatur unum capitulum in noſtro teſtamento, quod incipit. Cùm jam habueris Lapidem, &c. Item in purificatione, terræ vel purificatione à qua diximus ſuprà in parte altera diviſionis elementorum, elucidatur Capitulum noſtrum, quod recolimus ſcripſiſſe in Codicillo noſtri teſtamenti, quod aliàs dicitur. Vade mecum, de numero Philoſophorum, in Capitulo quod incipit: Cùm autem per dictam ſublimationem truncus diminutus fuerit, &c. Et ideo hæc quære ibidem.

Princeps igitur Sereniſſime, dum elementa ſic habueris diviſa, intereſt, ut quoniam illa ſubtilies, ſic ſublimes & fixes. Recipe in Dei nomine aërem per ſeipſum, & pone ipſum in alembico, & diſtilla eum ſepties: vel ut tibi certius erit ſignum, donec noluerit diſtillare aliquid. Item & ſi forſan aër converſus fuerit in pulverem, diſtillabis & purificabis illum cum D. aliàs, cum tantumdem de D. & in ultimo diſtillabis D. & remanebit aër inferius. Scire tamen debes, quòd aëris diſtillatio, & purificatio fit cum digeſtione de I. Item & tu ſatis potes purificare aërem cum aqua ſua, aliàs cum aqua. Sicut autem aërem purificaſti: ita de igne ſimiliter facias per omnia, ſicut de aëre diximus: quia ignis purificatio fit cum igne de K. & aëris cum digeſtione de I. Item per hoc quod diximus de purificatione terræ, invenies ad plenum in lib. Vade mecum, de numero Philoſophorum, in cap. quod incipit: Propterea verò terra ſic per omnia ſublimationis inventæ, &c.

Dum

Dum ergo, Princeps Sereniſſime, compleveris quæ dicta ſunt, habes totum illud de quo componitur Lapis philoſophorum. Tunc quidem fac miſtionem elementorum & eorum pertinentia ad Lapidem componendum. Recipe ergo elementa purificata, in qua purificatione neceſſe eſt remanere fæces in fundo vaſis. Inſuper etiam fæces ignis & aeris ſerva ad partem, & recipe ignem & aerem: quodcumque iſtorum in vaſe ſuo proprio ponitur. Et claude vaſa cum cera gummata, & pone in loco ſereno per tres dies continuos. Quibus finitis recipe tantum de fæcibus ignis ſicut aeris: de fæcibus terræ etiam ibi ponitur. Et ſi tantum non fuerint fæces ſicut elementum, ſuperadde de terra purificata uſque ad quantitatem dictam, & miſce totum ſimul de fæcibus, ignis & aeris in vaſe proprio aeris: & claude multum bene vaſa cum cera & maſtice, & aluta Et unum vaſorum iſtorum in terra ſic ſepelies, ſcilicet vas aeris, & ſecum alterum quod eſt ignis, ſuperaddatur in aere in parte altera. Et fac taliter, quòd lapis nec aliqua res alia noceat. Et ſtent ibi dicta duo vaſa per unum annum continuum. Quo facto, fabricabis quoſdam modulos cereos, in cujus (aliàs in quorum) facturam volueris lapidem exire, ſeu facere. Quibus factis, aperi vas quod impoſuiſti per annum, & mitte intus duos vel tres modulos qui ſupernatabunt, & ſtent ſic in vaſe. Et ſtatim claude vas, & ſtent intus per ſpatium decimæ vel undecimæ partis unius horæ, ſecundum magis & minus, &c. Quippe implebuntur moduli aere conſtrictione mirabili & inviſibili, qui aſcendit ſurſum ad ſuperius de aqua terreſtri. Tranſacto igitur tanto tempore, aperi vas, & accipe modulos: tene extra vas, & imple illos aqua æthereâ, quam per ſpatium unius anni ſuſpendiſti in aere. Et iterum mitte illos in vas primum, ubi eſt aqua terreſtris: & ſtatim claude vas, & dimitte ſtare per ſpatium ſupradictum. Quo finito, cum forcipibus argenteis trahas modulos, in quibus miſiſti aquam æthercam: & id quod eſt ſuperius, quod infrà aquam ſuam miſiſti intus, tangat aquam terreſtrem: & ſtent ſic per tres dies continuos ad fortem ſolem in æſtate. In Vere autem & Autumno per ſex dies: in Hyeme per duodecim. Et ſcias, Sereniſſime Princeps, aquam quam in modulis aeris miſiſti. Invenies autem modulos generatos in modum gummæ: & iſta gumma vocatur per philoſophos Elixir. Et dum moduli per ſpatium ſupradictum ſteterint in aqua terreſtri, trahes eos extrà, & pone ad partem in vas vitreum, ſic cum lapide congelatur. Et ſic facies lapides tuos, quouſque nòn habeas plus de aqua æthcrea. Scias, Princeps Sereniſſime, quòd de aqua reſtrictiva modicum expenditur, cum in operatione moduli non impleatur, niſi ejus ſpiritu inviſibili: cujus virtute aqua ætherea convertitur in lapidem. Ideoque dixerunt Alchymiſtæ, quòd lapis noſter componitur ex duabus aquis ex una ſcilicet quæ lapidem facit volatilem, & altera quæ ipſum (aliàs) ſpiritum fixat & indurat. Et cum tali quippe aqua terreſtri, ſpiritu inviſibili de argento vivo vulgi, purum & verum argentum fecimus, ad omnes probationes bonum ſicut de minera, ſine calore ignis communis: quia ratione ſuæ virtutis, ejus odor ita congelavit in probatiſſimum argentum, ſicut omne animal Baſiliſcus inficit viſu ſuo. Nunc igitur, Princeps Sereniſſime, habes lapides duos, ut oportet, ipſos ſecundum ordinem magiſterii ad perfectionem operis deducere poteris. Pone ergo illos in quodam vaſe vitreo bene mundo, & dimitte ſtare per x. dies ad aerem, taliter quòd ſit vas ſuſpenſum. Quibus quidem finitis, oportet ipſos ponere ad tertiam decoctionem, ut habeant totius perfectionis complementum.

Prima autem decoctio fit cum calore ſolum. Recipe ergo lapides tuos, & pone illos in quodam vaſe vitreo: quod per Alchymiſtas Perfectorium vocatur. Et eſt conſtructum, ſicut vas vitreum, oblongum, tenue in ſubſtantia, & claude multum bene vaſa cum maſtice & farina ſiliginis miſta cum filis linei panni ſubtilis. Et pone ad ſolem in Vere & in Autumno, & in Hyeme per 12. vel 18. dies: quibus quidem diebus finitis erit facta prima decoctio. Et ideo oportet te continenter ad ſecundam dirigere decoctionem, quæ eſt media inter primam & tertiam.

Secunda verò fit ad ſolem, licet aliter quàm prima. Ad hanc igitur decoctionem, quæ fit eodem calore ſicut prima, licet aliter: accipe vas vitreum tenuiſſimum, quod poteris invenire, & majus in quantitate, & impleatur aqua clariſſima, & ponatur ad radium ſolis. Et in parte illa inferiori, ubi magis lucet, & ubi magis ignis accenditur, ſcilicet ignis per ingenium vulgi, ponatur vas ſupradictum cum lapidibus taliter quòd luciditas ignis tangat vas ubi ſunt lapides, & ſtent ibi donec ſol non poſſit capi per vas aqua plenum. Et continuetur iſta decoctio in Vere per 8. dies, & in Hyeme per 15. quibus finitis eſt finita ſecunda decoctio. Et ideo te oportet continenter ad tertiam tranſire decoctionem, quæ eſt finis complementi lapidis.

Tertia autem decoctio fit cum calore ignis communis, & fit in quodam furno qui vocatur Tripus athanor: cujus figuram in tertio Volumine quintæ Eſſentiæ noſtræ ſituavimus: quam te latêre non credimus. Et fit iſto modo. Recipe lapides quos in vaſe perfectorio habes, & ſic cum vaſe ſuo pone illos in tripode athanor per ſpatium 9 dierum continuando, ſicut ignem de carbonibus ardentibus, quibus finitis eſt completa ultima decoctio, quæ vocatur per Alchymiſtas Sulphur. Et ita quando, ſcilicet habes omne id quod à mundo deſideratur, theſaurum incomparabilem & invariabilem, cum quo finem perfectiſſimi noſtri operis conſequi potes.

Sed eſt unum adhuc de ſecretis, ô Princeps Sereniſſime, ipſos lapides multiplicare. Sed quia lapidis multiplicatio eſt in numero tertio: cujus quidem duo modi valde ſunt tædioſi, quia ſunt per reductionem lapidis ad principium: & ideo hîc tantum unum tibi explicamus, qui magnus eſt valde ſcilicet, & placet. Et eſt iſte. Et eſt multiplicatio lapidis philoſophorum in quantitate tantum: & eſt iſte. Recipe de lapide in quantitate unius ʒ. aliàs ℥. Et mitte 1. pondus ſupra 100. argenti vivi vulgi, & tantum eſt ignis lapidis multiplicatus virtutibus cœleſtibus quod totum ☿ in pulverem redigit comburens omnes potentias minerales exiſtentes in dicto ☿, ſicut virtus Baſiliſci comburit omnes virtutes naturales animalis, & interficit viſu ſuo omne animal: quippe habebis ſic 100. Et iterum 1. pondus ☿ vivi projectum, redigit ipſum in pulverem, ſicut prius. Poſtea ex illo pulvere ſecundo ʒj. pone ſuper 100. millia ℥ Mercurii vivi, rediget ipſum iterum in pulverem in qualibet multiplicatione, uſque ad 100. multiplicationes. Quis igitur numerare poterit multiplicationes unciarum multiplicatarum in quantitate: quarum, Princeps Sereniſſime, quælibet unciarum illarum, centum ☿ vivi multiplicati ʒ. 1. ponendo

ſuper centum millia argenti vivi vulgi & fiet totum medicina. Et in tantum continuetur projectio medicinæ ſuper ☿ vivo, donec ignis lapidis ſit extractus (aliàs) extinctus, & convertatur ☿ in metallum perfectum, ut non fiat ex illo alius pulvis.

Sunt & aliæ quædam multiplicationes. Una quidem quæ dicitur virtualis, & quantitativa ſimul: & quæ libet iſtarum fit per reductionem ad primum principium, ut ſatis habetur in noſtro Teſtamento, in duobus capitibus. Primum quod incipit, Quãtus tu, &c. Et in eodem lib. Multiplicationum: Hæc multiplicatio continet: verum in cap. quod incipit: Fili tu prendas, &c. de altera verò multiplicatione in lib. noſtro Quintæ eſſentiæ. Et tantùm de his.

Item ſi vis, Rex Illuſtriſſime, alium ſcire modum noſtri lapidis componendi, qui dicitur per Alchymiam de practica brancharum: eſt ut purifices terram, ut ſuprà te docuimus in practica, quæ tractat de purificatione terræ ☿ in cap. quod incipit: Dum quippe, Rex Sereniſſime habueris omnia ſic ſeparata, uſque ad partem, cap. quæ incipit: Dúmque, Princeps Sereniſſime. Et in noſtro Codicillo in cap. quod incipit: Ara fil quant à quæſt menſtrual. Et in cap. quod incipit: Voges quæ diron, &c. quia dum terram habueris purificatam: deinde elementa ab auro & argento: & purifica terram illorum, ut ſuprà dictum eſt in Practica. Et ſimiliter recolimus ſcripſiſſe in tertio lib. noſtro Quintæ eſſentiæ in parte illa quæ tractat de Purificatione elementorum diverſorum, quæ incipit: Rectificatio quidem elementorum, &c. Et ſimiliter de elementis tu potes facere tantas miſtiones & combinationes, quòd difficulter numerari poſſunt. Sed ut habeas aliquam practicam abbreviatam per aliquas branchas arborum, aliquas tibi explanabimus operationes breves. Eſt igitur quædam alia miſtio ad componendum lapidem philoſophorum: ut videlicet accipias 5. pondera ignis, & duo aeris, & alia duo Mercurii communis 1. quintæ eſſentiæ: & ex altera parte 3. pondera aeris, & tantundem de terra purificata: & in miſtione ignis aeris & quintæ eſſentię, miſce de terra 3. pondera, & in mixtione terræ & aeris de Mercurio cœlico 3. pondera. Item conjunge O. & P. & E. ita quòd O. & P. ſint in pondere æquali, & E. ſit medietas O. vel P. & de Mercurio vegetabili tantum ſicut de E. Itaque O. & P. de K. ambas dictas miſtiones, & diſtilla limos primæ quidem miſtionis: Limi diviſi ſunt cauſa aeris & terræ (aliàs ſic) ita quòd O. & P. de K. ambas miſtiones, & diſtilla limos quidem mixtionis diverſę, ſint cum aere, &c. Et D. colligatur ad partem, & limus ignis & aeris de D. colligatur ad alteras, & fæces conſimiliter eorum (aliàs) extremorum. Sed de mixtione ſecunda non eſt ſic: cum ſit unus limus & una fæx. Divide igitur limos in duas partes, & fæces ſimiliter, & mitte de fæcibus in quolibet limo tantùm, ſicut medietas limi. Et ſi non attingunt de hoc, non eſt vis, nec mittes aliquid, quod dictum eſt. Et conſimiliter facies de limis ſecundæ mixtionis, & eorum fæcibus. Dùmque limos habueris reconditos in vaſis ſuis, conſequetur practica ſicut dictum eſt ſuprà. Et illæ mixtiones elementorum & eorum limi, ad doctrinam operis legalem tibi ſufficiant hîc, cauſa brevitatis dicendæ.

Sequitur de aliò Capitulo.

De quibuſdam Mixtionibus abbreviatis.

NUnc, Sereniſſime Princeps, proſequi intendimus mixtiones abbreviatas aliquas. E. prima mixtio eſt, quòd tu des terræ bibere de D. per continuas diſtillationes E. partes ſui. Deinde fac quòd terra ſit ponderata: & de aere 6. & de igne 12. & des terræ prius bibere aerem incerando, in crucibulo donec fluat ad modum ceræ: deinde extrahe materiam, & mitte eam quieſcere ad 10. dies. Poſt hoc reitera, & ſicut eſt mixtum in aere, in alembico ſuo ad P. conſequenter. Et mitte deſuper guttam ad guttam, donec fluat ſicut cera, & dimitte quieſcere per quatuor dies. Poſtea pone ſuper C. metalli ponendo cujus fuerit (aliàs ſic.) Poſtea mitte unum pondus ſuper centum millia, ponendo cujus fuerit B. & fiet metallum perfectum: quippe ſic fuerit auri vel argenti, pone ſuper quodcumque metallum, & fiet quod quæris.

Item fiat alia mixtiò ſic: quòd conjungas tria pondera de P. & duo de O. & fiat totum unum corpus: deinde tere (aliàs cera) terram ſuam, & illam cum illo incera O. illius metalli (aliàs) illius vel duorum ſimul, vel trium, ad æquale pondus, vel quatuor.

Item fiat alia mixtio ſic: quòd accipias octo partes P. & unam O. & conjunge ſimul, & pone in digeſtione de H. per 8. dies: poſtea tere (aliàs cera) terram illius metalli, aut alterius, & pone ad diſſolutionem, & limo ſi adminiſtrare volueris aliquando de P. auri, & O. argenti: ita quòd de P. ſint octo partes, & de aere una, & miſce ſimul, & pone in digeſtione de H. per octo dies. Deinde tere (aliàs cera) terram ſuam vel aliam, vel alienam: & cum hac medicina perfectum ſolem facies. Ex contrariis facies quatuor mixtiones: unum ſcilicet pondus O. auri: & octo pondera P. argenti.

Item aliter: Si accipias de igne auri, & de O. ejuſdem medietatem P. & de terra ad medietatem O. & miſce ſimul cum ſeptima parte noſtræ quintæ eſſentiæ, & diſtilla limum deſertum cum quo potes cerare terram ſuam, vel alienam & fæces quæ remanſerunt. Et ſic ſimiliter facies de argento. Et iſta tibi, Clariſſime Princeps, ſufficiant cauſa brevitatis. Et per iſtas operationes quas explanavimus elucidatur ſextum caput in noſtro Teſtamento poſitum: quorum ſecundum incipit: Quant tu auras fixat, &c. Et aliud: Tu prendras de la medicina ℥j. a quella metras in un cruſol. Et in alio quod incipit: En tor quella manera conſervant la practica. Et ſimiliter in alio quod incipit: Fil lo plomb tinguant grand partido de H. Et in alio quod incipit: Et aque ſta ſemblant manera faras. Et in alio ejuſdem libri quod incipit: Tu apiſaras la perfection da queſtas, &c. In quibus quidem ſatis tractavimus de practica abbreviata brancharum, &c. Et nunc de ſecunda parte hujus partis ſecundæ.

Sequitur Secunda Pars hujus Operis: Quæ tractat de Compoſitione & rectificatione Perlarum, & aliorum Lapidum pretioſorum & virtuoſorum.

DIximus, Princeps Sereniſſime, de prima hujus partis ſecundæ, quæ fuit de compoſitione lapidis philoſophorum, & ejus multiplicatione, & aliis mixtionibus abbreviatis: nunc conſequenter dicamus de ſecunda parte hujus partis ſecundæ, ut promiſſum fuit in proœmio, quæ tractat de Compoſitione & rectificatione margaritarum, & aliorum lapidum pretioſorum & virtuoſorum. Et primò dicam

dicam de Margaritis. Opus namque margaritarum ſic condies: Primò quòd accipias aquam Mercurii factam per modum quem docuimus in libro noſtro Quintæ eſſentiæ, in capite quod incipit: Recipe igitur illam, &c. Et in noſtro Codicillo iſtis capitulis duobus. Et ſic illa aqua in quantitate duarum vel trium ℥. & in ipſa diſſolve ℥j. argenti puriſſimi per calorem digeſtionis de H. per ſex dies. Poſtea ſepara fæces per diſtillationem, quæ erunt albæ. Quo quidem facto iſta eſt aqua qua indiges ad diſſolvendum omnia ſex metalla, & illorum argentum vivum, cum quo formantur lapides, qui Perlæ vocatur, per reductionem illorum in primam materiam.

Prima autem aqua ſic fit: Recipe auri puri ℥j. & diſſolve illud cum quantitate dictæ aquæ quantum tibi viſum fuerit in digeſtione de H. ſic argentum. Et diſſolve in aqua coloris crocei, & trahe aquam deauratam in colore croceo per filtrum, & non cures de illis fæcibus, quia nihil valent ad propoſitum. Poſtea diſtilla aquam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas.

Aqua verò ſecunda ſic fit: Recipe ℥j. plumbi & diſſolve in quantum volueris de aqua prima in digeſtione de H. ſicut feciſti aliam: & diſtilla aquam viridem per filtrum, donec ſit tota diſtillata: & de iſtis fæcibus non cures: & diſtilla aquam iſtam per alembicum, & conſerva fæces ſecundas.

Aqua tertia ſic fit: R. ℥j. plumbi, & diſſolve in tanta quantitate aquæ diſſolventis, ſicut tibi bene viſum fuerit in digeſtione H. poſtea diſtilla aquam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas ut prius.

Aqua quarta ſic fit: Recipe ℥j. ſtanni puriſſimi Angliæ: & diſſolve illud in tanta quantitate aquæ, ſicut bene tibi viſum fuerit, in digeſtione de H. Poſtea diſtilla aquam per alembicum in digeſtione de H. ſerva fæces ſecundas.

Aqua quinta ſic fit: R. de Mercurio vulgi in quantitate ℥ j. & diſſolve ipſum in quantitate unius libræ cum dimidia aquæ diſſolventis in digeſtione de I. & ſerva aquam illam, & de fæcibus primis non cures: ſed de ſecundis, quas ſerva ut prius.

Aqua ſexta ſic fit: Recipe ℥ j. ferri puriſſimi, & diſſolve ipſum in tanta quantitate aquæ diſſolventis, ſicut tibi bene viſum fuerit in digeſtione de H. Poſtea diſtilla per alembicum, & ſerva fæces ſecundas, ſicut de aliis feciſti.

Aqua ſeptima ſic fit: R. ℥ j. argenti puriſſimi, & diſſolve ipſum in tanta quantitate aquæ diſſolventis, ſicut tibi bene viſum fuerit, & diſtilla per filtrum, & ejice fæces primas, & diſtilla per alembicum in digeſtione de H. & ſerva fæces ſecundas. De omnibus enim aquis fæces ſecundas ſervabis in vaſe ſuo, quamlibet per ſe. Quare ſcias iſtas aquas cum fæcibus earum, eſſe materiam, de qua omnes lapides pretioſi componuntur. Cum igitur metalla ſic reſoluta fuerint in aquas. Et à quolibet illorum repiendo quemlibet limum in ſuo vaſe: & cum limi iſti ſplendentes cum virtute mirabili, (aliàs, minerali) & cum magna limoſitate quæ præparata eſt ad recipiendas virtutes influentiarum coleſtium. Et quamlibet illarum aquarum reponas in ſua ampulla vitrea cum collo longo & fundo rotundo. Deinde claude orificium ampullarum cum maſtice, & corio alutæ. Et quamlibet ampullam cum ſua aqua ponas in loco ſereno per unum annum integrum, taliter quòd nulla res noceat. Et graduatur per virtutes cœleſtium, & per ſubtile ingenium ipſas accipimus & veneramur. Cum talis natura ſit ad hoc naturaliter diſpoſita, & graduativa per cœleſtium virtutes, in quibus eſt natura ſpiritualis conſtrictiva, & conſtringibilis, ſubtiliata atque ſimplex, tam per ingenium artificis, quàm nobilis naturæ reſtaurandæ (aliàs cum molli naturæ reſtauratione.) Tu quoque ſis cautus in reſolutione limorum: quia de quodlibet limo duas aquas facies, prius diſtillando ☿. (aliàs, Mercurii limum) quem ponas ad partem: quia ex iſta parte prima fit aqua terreſtris, & aliam ponas ad aliam partem, quam ad partem diſtillabis, ex qua fit aqua ætherea quæ ſuſpenditur in loco ſereno, ut dictum eſt, per unum annum.

Eſt autem & alia compoſitio levior, & melior omnia alia compoſitione, hæc ſcilicet. Diſſolutis metallis tuis per modum, ut diximus tibi prius ſcilicet & qualibet aqua diviſa in partes duas, tu recipe quintam partem illarum duarum, quas feciſti de una in ſpeciali, & illam mitte cum ſuis propriis fæcibus, quas reſervaſti ex diſtillatione alembici, & ſolutionem hujus partis, quam cum fæcibus ſuppreſſiſti, diſtilla limum, quod idem eſt quod liquor, procedens ex duobus corporibus, ſcilicet aqua & fæcibus, qui erit reſplendiſſimus valde, & fæces poſt diſtillationem manebunt in fundo cucurbitæ vaſis diſtillantis. Ponas igitur limum illum in ampullam cum longo collo, & fundo rotundo, & claude fortiter orificium cum maſtice, vel olibano, & quodam corio fortiter deſuper ligato: & ſuſpende limum prædictum in loco ſereno per unum annum integrum. Dumque limum prædictum poſueris in loco ſereno, revertere operationem ad aliam partem aquarum.

Tu igitur, Sereniſſime Princeps, recipe fæces naturales, à quibus reſoluti ſunt limi prædicti per ſublimationem de I. Illas mitte quamlibet partem in parte ſua ſecundum ſuam propriam ſpeciem, in quadam ampulla vitrea cum collo longo in longitudine duarum palmarum: & cum fæcibus miſce ſimul aliam partem aquarum, quam reſervaſti, quæ vere aquæ ſorores ſunt illarum, à quibus reſoluti ſunt limi: & claude orificium ampullarum, ſicut dictum eſt ſuprà. Et poſtea ſepelias ipſas in quodam antro in terra, profundo unius palmæ cum dimidia, & pone circumquaque aliquam rem taliter, quòd lapis non noceat, vel aliqua res alia: & ſtent ſic per unam annum integrum, ſicut diximus de aliis. Quippe taliter componi poſſunt Lapides philoſophici, cùm una ſit via ad unum & ad aliud, niſi quòd lapides philoſophici corrumpunt, & veraciter alterant individua: quarum quandoque altera indiget majori ſublimatione, ut vidimus ſuprà in practica, quam diximus. Sicut enim de una aqua duas in magiſterio feciſti: ſic conſimiliter facies in altero miſcendo aerem, & ignem, & terram ad pondus æquale. Et ſit tantum de D. ſicut omnia alia tria. Sed cum O. ponas P. miſces D. & pones O. P. D. ſit commixta in ſuo vaſe in digeſtione de H. per ſex dies. Quibus finitis, divides liquores diſſolutos reſultantes ex O. P. D. ponatur in cucurbita alembici cum roſtro rotundo, & ponas in digeſtione de H. per tres dies. Deinde extrahe, & pone deſuper caput alembici, & diſtilla limum deſertum, in digeſtione de I. uſque quòd fæces ſint ſiccæ: quem limum in aere ſuſpende in ampulla cum collo longo: quem ſtare permittas ad annum integrum. Et dum iſta compleveris, recipe aliam partem aquæ, quam reſervaſti, quæ ſoror eſt limi ſuſpenſi: & ponas illam in conſimilem ampullam cum collo longo, & ſupermitte omnes fæces, ex quibus limos diſtillaſti: & claude orificium ampullæ, ſicut de lapidibus pretioſis diximus: & ſepelias illam

illam conſimiliter in antro profundo unius palmæ cum dimidia, & fac ut ſuprà dictum eſt. Et dimitte ibi ſtare per annum integrum, & tunc habebis materiam aptam cum ſpiritu ſubſtantiali ad componendos lapides philoſophicos. Et tantum de hoc quod tibi diximus ſufficiant tibi, Princeps Sereniſſime, quo ad prius de modis compoſitionum aquarum per artificium, cum quibus formabis utroſque lapides, ſi volueris. Sed quia ad præſens non facimus compoſitionem lapidis philoſophorum: ideo ad præſens revertemur ad compoſitionem, quæ eſt lapidum pretioſorum. Alibi enim ſufficienter tibi dixi, quæ de Lapidis Philoſophorum Compoſitione, videlicet in noſtro Codicillo.

De Compoſitione & Rectificatione Perlarum.

Quibus igitur præmiſſis, ad propoſitum noſtrum revertentes, dicamus de compoſitione & rectificatione margaritarum ſive perlarum. Opus námque margaritarum ſic condies. Recipe aquam Mercurii vulgi, factam per modum quem tibi nunc dicemus: Accipe lunaris liquorem, in tertia rectificatione vel ſecunda, & deſuper unam libram dicti Mercurii, mitte quòd natet ſuper argentum per tres digitos, & pone ad inhumandum per tres dies naturales, & magna per ejus diſſolvetur cum aqua Mercurii, quam extrahes à balneo, & pone in altero vaſe. Et ſuper fæces pone liquorem recentem ut prius, & pone ad inhumandum in balneo fimi, vel aquæ: & extrahe, & pone aquam illam ad partem in vaſe altero: & reitera inhumationes & ſeparationes, donec fuerit totus in aquam reductus. Poſt hoc verò diſtillationes illas conjunge in cucurbita, & diſtilla aquam Mercurii per balneum. Et dum videris quod manet quaſi ſpiſſa, ita quòd aqua Mercurii & argenti vivi ſit libra ſeminis, dimitte & pone ad inhumandum per ſex dies naturales. Poſt hoc mittas intus margaritas, & infra decem horas diſſolventur, tum tale opus dicitur neceſſarium, aliàs magiſterium pigrorum. Exubera igitur ipſas per modum quem docuimus ſuprà in exuberatione metallorum, uſque quò convertantur in ſal. Pòſt verò pone illud in vaſe inhumatorio, & mitte ſuperius ad pondus unius ℥ Mercurii noſtri vegetabilis, & totum fiet aqua in tribus diebus, quam aquam quater diſtilla. Et poſt hoc pone intus margaritas, velut in ſpatio octavæ partis horæ, & diſſolventur. Et hoc quidem eſt propter majorem ſubtilitatem, Quam quidem exuberationem aliter docemus, quia etiam diſſolvi poteſt in alia maneria cum phlegmate medii ſed oportet ut diſtilletur. Quæ quidem diſſolutio patet in noſtra Quinta eſſentia, in primo libro, in capitulo, quod incipit: Item extrahendi quintam eſſentiam à mineralibus. Per hoc autem quod primò diximus, elucidatur capitulum noſtri Teſtamenti quod incipit: Fil præmentino, &c.

Tu igitur capias margaritas tuas, & pone eas in vaſe vitreo cum collo rotundo, & pone ſuper eas de argento vivo, quod natando manet ſuperius ad modum aciei obtuſi cutelli & pone ad inhumandum per tres dies, & ſtatim diſſolventur. & cooperies vas cum coopertorio ſuo propter pulverem. Et ſic formantur quatuor cameræ: quia prima eſt B. D. G. K. Secunda B. E. D. K. Tertia B. F. D. K. Quarta B. D. G. K. Et poſt ſolutionem natabit quædam durioſitas ad modum cujusdam telæ. Et hæc eſt forma & jubar perlarum. Et per hoc elucidatur caput ſcriptum in noſtro Teſtamento, quod incipit: La oſtenſion de la natura. Item cum ſenſeris quòd margaritæ ſunt liquefactæ, inter aquam Mercurii ſeparabis aquam cum limoſitate margaritarum, colando per pannum bene mundum, & inclinando vas ſuaviter, taliter quòd nihil paſtæ cum limoſitate coletur. Poſtea pone limoſitatem cum aqua Mercurii in balneo per ſeptem dies, & fiet unum corpus: Et per hoc formantur duæ cameræ: prima eſt A. C. E. K. & alia eſt A. D. B. K. Et elucidatur capitulum noſtri Teſtamenti quod incipit: Quant tu verras, &c. Poſt hæc verò habebis formas & modulos tuos ex aere, ad quorum facturas volueris eſſe margaritas: & conſimiliter ſpatulam auri, & imple modulos, id eſt, formam tuam de paſta perlarum, & cum altero cooperi: ita quòd margarita ſit plena. Et ſi fuerit rotunda, vel quovis alio modo facta & indiguerit foramine, perforabis filo auri in illa parte, ubi melius viſa fuerit, transferendo per ambos modulos (aliàs) per ambas moles: & pone ad deſiccandum in vaſe ſimul Zabaya, ideſt, lapis marmoreus, vel vitri, & cooperi donec bene ſiccetur. Et per hoc quod nunc diximus, elucidatur capitulum noſtri Teſtamenti quod incipit: Apres ſua artificio, &c. Præterea poſt formationes margaritarum capias eas, abſque eo quòd eas tangas manu, & poſtquam eas habueris ad modum pili, & habebis ut viſum tibi fuerit & placuerit, tu cavabis eas ex utraque parte. Poſt verò pones ipſas in aqua limoſitatis, quæ eſt unum corpus cum aqua argenti vivi, & dimitte ibi ſtare per quartum vel quintam partem horæ, & extrane citò. Et confeſtim ponas in ovis ad umbram per 8. dies naturales, & germinabit ovum de die, de tribus in tribus horis: & poſtea extrahe eas, & videbis eas pulchras, & pulchriores naturalibus. Et hoc tibi ſufficit ad effectum. Per hoc autem formantur duæ cameræ aliæ, quarum prima eſt A. D. B. Q. C. G. B. K. & ſecunda A. D. B. Q. Et elucidatur per hoc capitulum noſtri Teſtamenti quod incipit: Quant tu auras formadas, &c. Si autem in opere iſto prolixiores vis videre ſermones, quæras in noſtro Teſtamento cap. ſuperius allegato.

De Compoſitione Lapidum pretioſorum, virtuoſorum. Et primò de Compoſitione Carbunculi.

Carbunculus quippe eſt Rex omnium lapidum, ſicut aurum omnium lapidum metallorum. Unde, Rex & Princeps Sereniſſime, ſi tu vis ipſum artificialiter compone quod ſit ita virtuoſus & virtuoſior naturali: Recipe de aqua terreſtri auri indurativa, quàm feciſti, ut ſuperius diximus, & pone ipſam in vas, quòd ſit factum ad modum unius figuræ inferius ſcriptæ rotundum vel quadrangulatum, vel triangulatum, ſicut placuit: & in ipſo modulo cereo exiſtente, navigando in vaſe aquæ terreſtris, per ſpatium quintæ partis horæ. Qua finita, cape lapidem cum forcipibus aureis, vel argenteis deauratis, & fac taliter, quòd ſuperficies lapidis tangat aquam indurativam, & ſtet ſic per tres dies. Deinde extrahe modulum ceræ, in quo eſt aqua ætherea indurativa per virtutem aquæ terreſtris in ſimilitudinem grumæ. Et cum ipſum modulum extraxeris extra vas, expolia ipſum lapidem à cera qua indutus eſt, & da ſibi arteticum.

Sed poſt dimitte ipſum ſtare per tres dies in umbra, & continuabis ignem illum per novem dies in Vere, & in Æſtate per quinque. Finita iſta decoctione, da ſibi decoctionem aliam: quæ Artetheſis vocatur per conditionem temporum antedictorum. Deinde proſequatur decoctio, quæ ſimiliter dicitur, per quinque dies continuos. Deinde trahas

trahas lapidem tuum perfectum cum omnibus virtutibus & pertinentiis ſibi attributis per naturam. Dum verò feceris prædictas decoctiones, ſcias quòd lapis ſtare debet in vaſe, quod dicitur Perfectorium: cujus figuram inferius demonſtrabimus. Et ſcias, Princeps Sereniſſime, quòd informatio omnium lapidum pretioſorum ejuſdem eſt & viæ, & uno modo fit. Sed finem ſuorum colorum & virtutum accipiunt ex paſſione diverſarum materiarum quouſque ſint terminatæ per virtutem ultimæ formationis, quam lapis capit per virtutes ignis communis in propria forma, ſub conſervatione ſuarum virtutum operativarum. Et perficitur eorum virtus à natura ſuper cœleſtium, ſecundum materiæ capacitatem.

Similiter omnes decoctiones æqualiter exhibentur omnibus lapidibus, præter adamantibus, quorum decoctio longior eſt, ratione ſuæ duritiei. Virtutes verò lapidum ponere non curamus in præſenti Compendio: cum intentio noſtra non ſit in præſenti Compendio, tractare niſi de ipſorum Compoſitione tantùm. Tunc ſufficit tibi, quod omnes ſecundum iſtam doctrinam compoſiti, ſunt tantæ virtutis, ſicut quos natura producit, & etiam fortiorum, & plures virtutes ſunt habentes quàm naturales, ut experti fuimus ſæpius in compoſitis à nobis gemmis. Et ſatis de virtutibus cujuſlibet tractavimus in noſtro Lapidario, quem ſcimus tibi miſſum à domino Odoardo rege Anglorum. Ideo hìc in ſumma tantùm de aliquibus tractamus, quod ad eorum veram compoſitionem: ut compendium tibi reddamus, & non prolixitatem negotii præſentis.

De Compoſitione Adamantis.

Compoſitio quidem Adamantis fit ex natura argenti tranſmutati in naturam lapidificam. Et ſic per artem ingenioſam fieri poteſt. Recipe de aqua argenti terreſtris, & pone illam in vas indurationis ad indurandum, & mite intus modulum cereum per temporis ſpatium ſuprà prædictum dd Carbunculo. Poſtea mitte de aqua aerea in modulo, in quo formari debet dictus lapis. Poſtea da ſibi informationem in umbra per tres dies naturales, quæ eſt prima informatio, quando aquá aerea fit gumma virtute ſpiritus aquæ terreſtris. Poſtquam verò adminiſtraſti aliam informationem, quæ fit generando, modulum cum forcipibus de auro, vel argento deaurato: id quod eſt inferius ad ſuperius move taliter, quòd lapis tangat aquam indurativam: & ſtet ibi per tres dies continuos ad ſolem fortem in Æſtate: in Vere verò & Autumno per ſex, & in Hyeme per duodecim. Quo facto, fac tranſire per decoctionem, quæ dicitur Opteſis & per aliam, quæ dicitur Optateſis, per tempus, quod ſuprà ſcriptum eſt de Lapidibus Philoſophorum. Sed in digeſtione tertia, quæ dicitur Sulphur, ſtet per quatuor vel ſex dies continuos: quia ratione ſuæ indurationis, indiget magis de iſta digeſtione, quàm alii: quia inter compoſitiones Lapidis, nullus alius eſt tantæ ſoliditatis: quia nec ferrum, nec ignis ipſum ſine ſpeciali artificio dividere poteſt, ratione altitudinis ſuæ naturæ: ſicut ad longum oſtendimus in noſtro Lapidario, ubi de virtutibus ipſorum determinavimus.

De Balaſſo.

Balax lapis eſt creatus, ſeu generatus, ſeu compoſitus ex duabus naturis, duplicis argenti vivi æqualiter mixtis: ſcilicet ex aqua aerea auri ſimul compoſitis, in modulo ſuo ad indurandum in aqua indurativa argenti ſimiliter mixti æqualiter. Deinde quòd proſequitur per illas tres decoctiones, ſicut in decoctione Phyſicalium lapidum diximus: & tenendo proceſſum ſicut in compoſitione Carbunculi.

De Saphiro.

Saphirus gignitur ſive componitur ſimiliter ex natura duplicis argenti vivi aquatici ſimul & aqua ætherea argenti, & ex aqua ætherea ſtanni in quarta parte ponderis aquæ argenti: & ſimiliter de arte indurativa argenti, & de aqua indurativa ſtanni per dictum pondus: induratus in modulo cereo, & decoctus eo modo, ſicut de aliis dictum eſt ſuprà.

Alabandina.

Alabandina verò componitur ex argento vivo ferri, & eſt coloris rubei valde reſplendentis ratione ſulphuris & è converſo, in naturam aquæ aereæ ignitæ recipiens naturam argenti vivi. Et quia natura ſua eſt aeris, ideo reſtringit ſanationem. Recipe ergo de aqua aerea ferri, & imple modulum cereum poſt virtutem reſtrictivam acceptam, & indura illam in aqua terreſtri ferri, & perſequere per informationes ſuperius de aliis datas.

De Torquete.

Torques componitur ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum conſtrictivarum. Recipe ergo ℥ iv. aquæ aereæ veneris, & unam aquæ aereæ plumbi, & pone ad indurandum in modulo cereo, in aqua indurativa veneris, mixta cum aqua terreſtri plumbi, per pondus dictarum aquarum aeris & plumbi, & da ſibi informationes quas diximus de aliis, & decoctiones.

De Smaragdo.

Smaragdus componitur ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum reſtrictivarum. Ad componendum ipſum igitur, Recipe quot partes volueris de aqua terreſtri argenti. Et cum illa miſce quantum volueris de aqua terreſtri cupri, donec videas quòd habeat intenſum colorem, vel remiſſum ſecundum quòd volueris. Et pone prius modulum ceræ in propriis aquis iſtis terreis, per ſpatium quintæ partis horæ, ut melius impleatur virtute indurativa. Et poſt quidem imple modulum aqua ætherea cupri, & pone ad indurandum per unam partem horæ Poſtea verò gira modulum, ut dictum eſt de Carbunculo taliter, quòd aqua indurativa tangat aquam aeream congelatam Et dimitte ſic ſtare per tres dies continuos ad fortem ſolem, in Æſtivo tempore, in Vere & in Autumno per ſex, & in Hyeme per 12. Quibus ita finitis extrahe lapidem induratum, & fac ipſum tranſire per tres informationes, intellige decoctiones tres: quarum prima dicitur Optaſis: ſecunda Optateſis & tertia dicitur Sulphur, ut ſuprà ſatis explanavimus, ubi deſcriptiones illas depinximus.

De Heliotropia.

Heliotropia etiam componitur ex illamet natura, de aqua Smaragdus componitur. Et per pondus & per mixtiones aquarum illius, niſi antequam ſit inſpiſſivè, ſicut ablugo ovi, extrahe modulum tuum

tuum cum forcipibus auri vel argenti ab aqua indurativa, quæ eſt indurata per quatuor vel quinque guttas minimas, de aqua ætherea ferri. Tunc illum modulum mitte cum ſua aqua indurativa per unam partem horæ. Poſtea extrahe illam, & pone in aqua indurativa, per quintam vel octavam partem horæ (aliàs) ad unum Miſerere. Poſtea extrahe, & da ſibi indurationem per tres dies ad ſolem in aqua terreſtri Smaragma, quando modulum, ut de aliis dictum eſt. Poſtea extrahe illam à cera, & da ei informationes, ut diximus de aliis.

De Monaſco.

Monaſcus eſt lapis habens colores multiformes: quia quidam ſunt albi, alii rubei, & alii medii inter nigrum & Lazurium: & alii albi obſcuri, ſicut Calcedonii. Et quilibet iſtorum habet ſuam diverſam naturam & virtutem in Operatione. Sed inter omnes hos magis laudatur rubeus, ſed utrique ſunt boni ſecundum propriam naturam. Albus componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea ſtanni, & ex aqua aerea plumbi æqualiter mixtis, poſitus ad indurandum in modulo habente figuram hominis, in aqua indurativa argenti & ſtanni per æqualia pondera. Rubeus verò componitur ex aqua aerea auri poſita ad indurandum in aqua terreſtri auri, & in aqua terreſtri ferri, mixtis per æquale pondus. Vel poteſt componi ex aqua aerea auri, & aqua aerea argenti, æqualiter mixtis, poſitis ad indurandum in aqua indurativa auri. Item niger componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea auri, induratis in aqua terreſtri argenti, & in aqua terreſtri plumbi poſitis ad ſolem, & quòd tranſeant per omnes tres informationes, eo modo, ſicut de aliis ſuprà dictum eſt.

De Topazio.

Topazius componitur ex natura duplicis argenti vivi redacti in ſpeciem aeris, ſic: Recipe aquam aeream auri, & miſce cum illa ad quintam partem aquæ aereæ ferri: & pone in modulum ad indurandum in aqua indurativa auri: & fac conſequenter, ſicut de aliis diximus.

De Calcedonio.

Calcedonius componitur ex aqua terrea ferri, & ex aqua terrea argenti mixtis æqualiter, & in modulum poſitis in aqua terreſtri ferri ſimul mixtis æqualiter. Et quod tranſeat per omnes tres informationes eo modo, ſicut de aliis dictum eſt.

De Berillo.

Berillus componitur ex natura duplicis argenti vivi. Una eſt de aqua argenti aerea, & alia de aqua ſtanni aerea mixtis æqualiter. Imple ergo modulum, & induretur in aqua terreſtri argenti: Dein da ſibi informationes & decoctiones eo modo ſicut de aliis diximus.

De Compoſitione Perlarum.

Sed quia prius diximus de rectificatione margaritarum: ideo & nunc dicamus de earum compoſitione. Compoſitio verò perlarum fit ex ſubſtantia triplici argenti vivi converſi in ſubſtantiam aquæ aereæ. Recipe igitur aquam aeream ſtanni, & aquã aeream argenti, æqualiter mixtas & induratas in modulo cereo in aqua indurativa ſtanni & argenti æqualiter mixtis, & tranſeant per informationes, ſicut diximus ſuperius de aliis.

Perlæ etiam ſecundum aliam viam componuntur ſic: Pulveriza eas parvas minutas in pulverem ſubtiliſſimum, & diſſolve illas in tali aqua, ſicut metallum diſſolviſti ſuperius dictum in parte illa, ubi tractatum eſt de metallorum diſſolutione. Vel diſſolve eas in aqua, ubi argentum vivum vulgi diſſolviſti ſuper in digeſtione I. ponendo de aqua dicta quod natet ſuper margaritas, in groſſitudine medii digiti. Et poſt diſſolutionem natabit quædam limoſitas ad modum cujuſdam telæ. Et iſta tela, Princeps Sereniſſime, eſt forma tranſparens orientalis in parvis. Et per hoc quod diximus elucidatur capitulum unum noſtri Teſtamenti, in illa parte quæ tractat de parvarum perlarum confectione. Item & poſtquam ſenties quod margaritæ ſunt liquefactæ intus, aquam Mercurii ſeparabis cum limoſitate margaritarum in aliud vas, inclinando vas ſuaviter, taliter quod niſi de fæcibus vadat cum aqua & limoſitate. Si verò cum aqua limoſitatis fuerit aqua de fæcibus, cola ipſam per pannum ſericum bene mundum. Poſt hoc pone aquam illam in qua eſt limoſitas parvarum in ampulla cum longo collo in digeſtione de H. per 8. dies: quibus tranſactis, fiet illa cum limoſitate metalli, totum unum corpus. Et per hoc elucidatur aliud capitulum noſtri Teſtamenti. Pòſt verò habebis modulos tuos de auro puro, vel de argento deaurato à parte interiori, ad ſimilitudinem cujuſvis margaritas exiſtere, vel formare. Et conſimiliter ſpatulam auri vel argenti deaurati. Et fac quòd moduli ſint in duas partes diviſi. Et ſi modulus fuerit rotundus, vel quovis modo formatus, ſeu figuratus, & indiguerit foraminibus, perforabis illum ubi vis. Poſtquam modulus conjungitur alteri, vel cum altero: imple modulum tuum de paſta pulveris, quæ remanſit de aqua ex limo facta. Itaque utraque pars moduli ſit plena paſta, & per foramen moduli mitte unum filum auri, & ſic facies omnes. Et dimitte ſic ſtare paſtam in modulis ſuis per unum diem naturalem. Quo tamen facto, ſi videris quòd modulus poſſit dividi à paſta, trahes grana illa à modulis: & ſic non dimitte ſiccare, donec poſſis ipſa grana extrahere. Dumque extraxeris à modulis jam dictis, pones ipſas ad deſiccandum in quadam lamina vitri quę ſit ampla & plana, & cooperi cum quodam vaſe vitri, vel cum aliqua re alia, ne ipſas pulvis tangat: & ſtent ibi donec ſint bene ſiccæ. Et per hoc, quòd hìc jam breviter diximus, elucidatur cap. noſtri Teſtamenti quod incipit: Præterea, &c. Et poſt formationem margaritarum & illarum deſiccationem, tu accipies filum auri longum, & mittes illum per foramina illorum. Et caveas quantum fuerit poſſibile, quòd non tangas illas cum manu, ſed cum forcipibus auri, vel argenti deaurati. Poſtea habeas quoddam vas vitreum ad modum ovi gallinæ foratum & cavabis illas ex utraque parte. Et illud quod eſt intus pone extrà. Poſt hoc verò pone margaritas ſuſpenſas per filum auri in aqua limoſitatis, quam per novem dies poſuiſti in digeſtione de H. taliter quòd ſubmergantur in aqua, & ſtatim pone deſuper coopertorium, & dimitte ſic ſtare ipſas per duos dies naturales: quibus finitis extrahe, & pone illas ad umbras, ubi ſol non tangat eas per tres dies naturales. Deinde adminiſtra ſcilicet, formationem Optaſim. Hoc modo pones tres parvas in filo auri: deinde mittas in unam teſtam ovi mundam, quæ cooperiat illas vel plures, ſecundum illarum vel ovi quantitatem:

tatem: deinde aliàs, & ponas in vas vitreum vel ovum, &c. deinceps, donec omnes ordinatæ fuerint. Et ſi fuerit tempus æſtivum dimitte illas ſtare ſic ad ſolem per tres dies naturales, in Vere, & Autumno per ſex, & in Hyeme per novem. Sed nullam decoctionem Opteticam conſulimus tibi in Hyeme alicui rei facere. Et qualibet die girabis ova, vel vaſa ſupradicta, de tribus in tribus horis. Finitis quippe his diebus extrahas margaritas tuas. Deinde adminiſtra ſibi formationes per tres dies per decoctionémque tertiam, quæ Sulphur dicitur, in vaſe quod dicitur Perfectorium: Quibus finitis, trahes tuas margaritas à tripode Athanor, & videbis eas perfectas: quia naturalibus prævalebunt in omni perfectione: & tunc utere illis ſicut volueris. Fit autem iſta fabricatio ſimiliter de conchilibus inventis in ripa maris, quæ colores habent multum varios: quia quædam ſunt alba, ut perlæ cum colore orientali: quædam crocea ad modum auri puriſſimi & ſplendidiſſimi, ſimiliter colorem habentia orientalem. Alia verò ſunt cum colore balacis, ſimili modo orientali, potes igitur, Princeps Sereniſſime, de quibus vis conchilibus Perlas componere, & Perlæ erunt illius coloris, cujus fuerint conchilia, de quibus compoſitæ fuerunt: fitque opus pulcherrimum ex omnibus iſtis, & in multis utilibus valde. Non tamen vidimus terrę partes, in quibus hujuſmodi conchilia ſint & reperiantur niſi in Cypro, prope civitatem Famagoſtæ. Et in regno Portugaliæ prope civitatem Ulyſſibonæ in littore maris. Et in quadam villa, quæ dicitur Canilla, & in alio loco, qui dicitur Portus Mueve: & ad latus uſque ad S. Vincentium de fine mundi. Vidimus enim omnia iſta dum ad Angliam tranſivimus, per interceſſionem Illuſtriſſimi Regis Angliæ Odoardi.

Hæc igitur omnia quæ tibi diximus, tam de lapidibus phyſicalibus, quam virtuoſis & pretioſis, tibi cauſa brevitatis nunc ſufficiant: quia tibi in hoc libello compendium trado breve & non prolixum. Et quia per doctrinam tibi traditam, potes alios quoſvis componere conſpiciendo colores proprios unjuſcujuſque lapidis, & formas & figuras illorum. Et tunc facere quæſtiones de aquis diverſis ſecundum doctrinam tibi traditam. Et ſi tu iſta quæris, groſſipedalis ſum aliqua ſubtilitate operis compleveris, invenies verum eſſe quod tibi diximus. Noli tamen feſtinare, nec ab opere ceſſare, nec agites naturam per minima. Et ſi diviſeris naturam per minima operis, plus dabit tibi, quam optas. Si verò vis ſcire rationem: quare aqua iſtius doctrinæ tantam habet virtutem, ut per artificium illarum natura componatur ex una parte: & iſti lapides artificiales potentiorum & majorum ſunt virtutum, quam naturales. Quare philoſophorum lapides ſint tantæ activitatis & virtutis, ſicut diximus, quæras in Lapidario noſtro, in quo prolixè tractavimus de omnibus his, & ibi habebis omne complementum. Cum intentio noſtra in præſenti compendio ſit niſi practicam nudam à theorica, diſtinguere: cum adjutorio illius qui eſt trinus perſonaliter, & unus eſſentialiter, omnis boni largitor exiſtens, regnans per omnia ſecula.

A Significat Deum.
B Quatuor elementa confuſa in metallis.
C Lunariam rectificatam in qua ſolvuntur elementa,
D Quintam eſſentiam vini.
E Aurum, quod dicitur Sulphur naturæ.
F Metallum.
G Limos elementorum.
H Calorem primi gradus.
I Calorem ſecundi gradus.
K Calorem tertii gradus.
L Cauſam corporum immediatè genitam propter diſſolutiones corporum.
M Spiritus corporum perfectorum.
N Aquam metallorum.
O Aerem ipſorum.
P Ignem eorum.
Q Inſtrumenta vitrea.
R Ipſum lapidem.
B Elementa.
C Vapores.
D Aquam claram.
E Azot vitrum.
F Vapores ex eo reſoluto.
G Sulphura ſicca genita ex ipſis vaporibus.
H Sex metalla.
C Temperamentum.
D Intemperamentum.
E Neutralitatem.
O Quintum elementum.
P Quartum ſcilicet ignem, elementum.
Q Tertium, ſcilicet aerem.
R Secundum, ſcilicet aquam.
S Primum, ſcilicet terram.

Inter hæc, tria ſunt neceſſaria in Opere iſto, ſcilicet Corpus ſignificatum per N. Spiritus per O. & Anima per P.

Sunt & alii gradus digeſtionum, aliis ſignis ſignati.

Epiſtola Accurationis LAPIDIS BENEDICTI RAYMUNDI LULLI, *miſſa olim Domino Roberto Anglorum Regi ab ipſo. Anno Domini M. CCCC. XII.*

In virtute ſanctæ Trinitatis, ipſiuſque infinitæ bonitatis, &c.

CUm ego Raymundus de Inſula Majoricarum, jam præteritis temporibus, plures libros in arte tranſmutationum compoſuiſſem, & librum omnium librorum ſecretiſſimum de lapidum pretioſorum ſecundum virtutes ſuas compoſitione, quæ eſt ars difficilior omnium, quæ per artem fieri poſſunt: tibi Roberto Regi vulgari ſermone tranſmiſi, ut certior in laborando exiſteres, quia ſcientia omnium experimentorum fallax eſt. Cum inter quaſcunque operationes tibi omni modo infaciles, tam ex parte influentiæ, quam tibi ingenium artificis applicationis errores vidimus occurrere. Ideo omnes libros meæ compoſitionis tali ſtilo ſcribere volui, ut quantum eſſet ex parte ſcripturæ, nullum in errorem cadere contingat, ut tu noſti in libro noſtri Teſtamenti & Apertorii: ubi omnia clariſſimo ſermone tractavi, quæ per artem fieri contingunt.

Quos libros puto jam te bene perlegiſſe: & ſupremè intellexiſſe. Te tamen ad ea quæ ibidem ſcripta invenies admoneo, ut Deo ſummo placere ſtudio labores. Et omnia tibi in ſecreto artis revelata, apud te retineas, ne theſaurum apud indignos diſpergas, ne Deus ſcilicet, hoc judicium depoſcat. Omnibus autem Deo dilectis ſine pretio ſi poſſis eis omnia communicare, quæ tibi Deus oſtendere dignatus eſt. Ego cum Viennam tranſivi, literas tuæ manus inveni mihi antemiſſas, quas legens te ſolerti

ſtudio

ſtudio percepi. Tuis autem mandatis propter certas occupationes acquieſcere non potui: Deinde Salernum ivi, ubi cum quoſdam libros Medicinæ ex principiis artis ob rogatum quorundam extraxi: tu me continuò literis viſitaſti, ubi intendebas quærere de ingenio artis lapidis benedicti, ſi via dari poſſet brevior viis ſcriptis in aliis meis libris. Hoc autem quærere otioſum mihi viſum eſt: quia in cujuſlibet intelligentis præſentia alicujus ſcientiæ omnes Syllogiſmi etiam nunquam ſcripti ſunt. Quare ut exiſtimo, ſi tu mea ſcripta intelligas, & non es viis noſtris contentus, elige tibi breviorem mea applicando.

Quæſiviſti etiam quis trium lapidum, utilior, brevior, nobilior & efficacior ſit.

Plenè hoc aliis meis libris declaravi. Tum ut petitioni tuæ acquieſcam, dico, viam Mineralium longam & periculoſam fore. Tota enim viâ mineralium conſiſtit in duabus aquis, quarum una facit lapidem volatilem ſine labore & periculo: alia autem eum fixat, & ſecum fixatur cum periculo: quia hæc aqua extrahitur, ut noſtri ex quodam menſtruali fœtenti immaſſati ex rebus quatuor. & fortior eſt aqua mundi & moralis: cujus ſpiritus totam tincturam fermenti ampliat. Et majus periculum eſt, ne in ablutione effugiant apud quemque cùm ingenio laborantem. Iſte lapis cum breviore tempore, & cum magna fortitudine converſionis producitur.

Lapis verò animalis eſt ille, qui non habet finem propter regere elementa: in quo major eſt ſcientia, quàm in aliquo alio lapide. Et ibi poſſunt maxima ſecreta naturę extrahi, non ſolùm quo ad Lapidis compoſitionem, ſed etiam quo ad cujuſcunque rei in alteram tranſmutationem, ut in Apertorio factûm declaravi. Effectus iſtius lapidis eſt valde magnus & mirabilis, ut ibidem oſtendimus.

Lapis autem vegetabilis, quanquam longus ſit: tamen eſt carus, ſi ſupremæ compoſitionis debet ſequi animalem, quo ad rectificationem elementorum. Et ſi ſic præparetur, ejus effectus tranſcendit animalem. Ideo Elixir magnum in vegetabili, ita accurtari poteſt, quòd mirabile videatur cum tanto effectu tranſmutationis, & omnino tranſmutatum per lapidem vegetabilem. Nam in virtute bonitatis & magnitudinis tranſcendit propter quintam eſſentiam, de qua lapis impprægnatur, qua in mundo mirabilia facit.

Omne autem aurum albificum ex corroſivis ſit, & ex quinta eſſentia incorruptibili, quæ cum fermento fixatur per ingenium artificis. Talis autem quinta eſſentia eſt quidam ſpiritus in lapide mortificativus & vivificativus. In animali autem aurum eſt ſumma medicina corporibus humanis, ut ſi ex ſanitate extraheretur. In vegetabili eſt reſtitutio juventutis, conſervatio corporis humani ab omni accidentali corruptione. Et ſic ut ſit ſpiritus quintæ eſſentiæ, eſt ille qui tingit & tranſmutat, ſi cum debito fermento impaſtetur, & ſanius & nobilius opus vegetabilium.

Quæſiviſti de accurtatione. Dico quòd omnis accurtatio eſt diminutio à perfectione. Quoniam medicinæ quæ per accurtationem fiunt, minorem effectum habent tranſmutationis. Accurtatio autem lapidis mineralis poteſt eſſe multiplex. Sed mihi videtur ut ejus effectus tranſmutationis non diminuatur, tunc ſolùm poſt primam calcinationem & putrefactionem quæ fiat per primam aquam bene limpidam & clarificatam viginti diebus: minori autem tempore nihil fieri poteſt. Poſtea ſemper pulvis colore ſanguinis ſui, & diſtilletur ſecunda aqua ſummo ingenio, ne ſpiritus evadant ſecundum ingenium datum in Teſtamento noſtro. Et accipe ſolùm ultimam partem aquæ poſt rubificationem alembici, & in ea aqua ſolve pulveres locando in aqua calida. Et ibi cooperto vaſe perſeveret die ac nocte unâ poſt ſolutionem. Poſtea ſuppone alembicum, & diſtilla in balneo totam aquam, donec remaneat, niſi quantitas aquæ in pondere pulveris. Hanc aquam diſtillatam abjice, quia nihil de ſpiritu debet habere: reliqua verò quæ remanſit cum corpore, vaſe bene clauſo in cineribus calidis congela: quo congelato fac aliam aquam, & ſuperfunde, ut dictum eſt, diſtillando & congelando. Et hoc continua uſque ad decem vices: poſtea procede ſolvendo & congelando toties, quoties tibi placuerit, vel donec amplius congelari non poteſt. Et ſcias quòd in qualibet ſolutione completis decem ablutionibus, corpora in certa quantitate tranſmutantur in aurum. Et hanc medicinam ad maximum in octoginta diebus complere poteris.

In animali verò non video accurtationem aliquam, niſi ut terra cum igne regatur, & aqua cum aere, & ideo valebit: & eſt accurtatio medii temporis.

Nunc verò ad vegetabilem venio, ubi eſt principale inventum, & ſecundum ingenium magis ſecurum: quia ſemper timetur in minerali, ne ſpiritus in ablutione effugiant propter aperire vaſa. Hîc autem non eſt timendum, quia vas ante fixationem non aperitur. Et ut te magis ad vegetabilia teneas, hoc tibi ſecretum revelabo. Accipe nigrum nigrius nigro, & ex eo partes octodecim diſtilla in vaſe argenteo, aureo, vel vitreo, per modum dictum in Teſtamento. Et in prima diſtillatione ſolum recipe partem primæ cum dimidia, & hanc partem iterum pone ad diſtillandum. Et hujus iterum quartam partem, & tertiò diſtilla, & hujus recipe duas: & in quarta diſtillatione pauco minus quàm totum. Et ſic diſtilla illam partem uſq; ad octo vel novem vices, vel decies. Poſtea habeas duo vaſa facta ad modum picturæ hujus, quorum quodlibet habeat alembicum annexum. Et in uno alembico ſit ingenium, ut bocia intret os alembici, & ſit æqualis ſpiſſitudinis ad unam palmam: & alter alembicus intret in bociam alterius. Hoc autem ideo fit, ut firmiter poſſint inſimul collari. Pone ergo in qualibet bocia unam libram hujus aquæ, & ℥ fermenti bene & optimè purgati & foliati, & habeas furnum cum ingenio factûm, ubi unus ignis carbonum, poſſit per brachia furni temperatum calorem partiri, ubi colloca tua vaſa, & fac ignem. Et eſt hoc ingenium excellentiſſimum, quia hic ignis non poteſt fieri major quàm neceſſe eſt. Tunc enim quando ampullæ ſentiunt calorem, ſtatim ſolvitur in eis fermentum: tunc liga circunquaque ad cannas alembici, & bene ſpica Et ubi intrant cucurbitæ, ſint ſtrictæ; & ſpongias tene continuè madidas cum aqua ferrea. Et cum hoc ingenio apparenter vides qualiter quælibet libra bis diſtilletur in die, & bis in nocte: & remanet continuè una quælibet in vaſe: quia quantum aſcendit ex uno vaſe, tantum intrat de alio. Et cum ſic videris aſcendere & deſcendere cum æquali igne, continuè videbis qualiter ratione caloris ſubtiliatur & inſpiſſatur ſpiritus. Et hoc eſt miraculum hujus artis: quia ſi divitâ diſtillaveris continuè, ſemper aqua in gradu ſubtilitatis & acuitatis aſcendet, & continuè propter fermentum

tum inſpiſſatur. Ergo quanto diſtillatio ejus fuerit leviori igne, tanto ſubtilior erit in ſpiritu & fortitudine, & ingroſſata continuo fermento. Hunc autem modum tene uſque ad viginti vel viginti duos dies: & inſpiſſabitur quinta eſſentia aquæ hujus benedictæ, ſic quod amplius non aſcendet: & cum fermento fixabitur, & in lapidem conſequenter. Et cum hoc videris, ambo vaſa extrahe ſimul, & loca in fimo vel balneo. Et iterum ſtatim in una nocte ſolvetur, & tunc iterum congela, & hoc fac ter. Et amplius manebit in Dei virtute, & potentia, & gratia exaltatus, quod bene congelari non poterit: quoniam ut oleum videbitur inſpiſſatum aliqualiter. Et hic eſt pretioſior modus omnibus qui fieri poſſunt. Tum ſcire debes, quod ſi fermentum album poſueris decem diebus, congelabitur quinta eſſentia ſuper ipſum: eo quod res multùm groſſa, terreſtris, & firma eſt in Luna. Sed non ita citò ſolvitur poſt complementum fixionis quintæ eſſentiæ, ſicut in Sole. Unde quaſi in fine complementi tempus non eſt diverſum in albo & rubeo. Et Deus novit, quòd hic modus in effectu, ſubtilitate, & virtutis bonitate cunctis operibus mundi eſt ſubtilior & melior: quamquam illas proprietates Elixiris non habeat, quas philoſophi tempus magnum habere affirmabant. Puta ſi hanc medicinam completã junxeris cum quolibet metallo, quòd tranſmutatio fieret ſecundum primam: puta, ſi medicina ſic confecta non reperitur: quia jam quinta eſſentia, quæ totum lapidem componit quo ad ejus motum & tincturam, eſt jam fixa & firma in fermento ſimul juncto, ſic quod faciat tranſmutationem ſecundum hoc fermentum. Sed ſi velles medicinam facere univerſalem ſecundum modũ jam dictum, non oportet te facere fixionẽ ſuper aliquo metallo, ſed ſuper ſua propria terra: & tunc cum metallo conjungetur. Nunquam tamen hoc mihi placuit: quia ejus fixio eſt multùm periculoſa & longa, & rarò terra propria eſt bene naturalis: & ſi naturalis eſſet, tamen effectûs ipſius poſt completũ eſſe, non invenitur tantæ potentiæ ſicut hic, quando quinta eſſentia ſuper altero fermentorum fixatur, ubi citò ſit fixio, & effectus citius & fortis ſi cauſas cognoſcis: ut pote quare medicina tranſmutet me verum dicere aſſerens. Tene te hic & modo ingenium principale tibi notũm feci. Et ſcias quòd ſi peracta decima octava diſtillatione, in ea aqua ſolveris aurum, & poſtea evolare miſeris aquam lento igne, & aurum demũ in humido loco vel balneo locaveris, ſtatim in quatuor diebus per ſe ſolvetur. Et hæc ſolutio eſt aurum potabile, habens multas virtutes, ut in libro Conſervationis honeſtæ vitæ ſcripſi. Inſuper ſi cum iſto auro ſic ſoluto bene miſcendo impaſtaveris argentum vivum ſepties ſublimatum cum vitriolo, & ſint pro una ℥. auri ſeptem argenti vivi: & poſtea ſublimaveris impaſtatum aliquibus vicibus, ſemper ſublimatum ſuper fæces, reducendo fixabitur Mercurius in medicinam penetrantem & optimè tingentem.

Item aliud miraculum. Si ℥ j. hujus auri ſic ſoluti per ſe poneretur in igne lentiſſimo octo diebus cum centum partibus Mercurii, congelaret totum in aurum. Hæc enim mirabilia ſunt in natura: & tamen hoc totum provenit ex parte ſpiritus aquæ, quæ in ſolutione auri cum auro inſeparabiliter ſixatur. Et poteſt ingenium altum miſcere modos mineralium & vegetabilium. Et medicinam altera via brevi in hunc modum componere. Diſtillato lapide vegetabili, uſque in eam diſtillationem, quòd tota aqua ſuper phlegmate, fit: & hoc in quinta vice contingere ſolet. Tunc habeas vitrioli bene lucidi, & optimi cinnabrii in æquali pondere, & inſimul miſcendo optimè tere, & in ſole deſicca ſic, quòd tibi videatur, quòd tota aquoſitas exibit, ſic exiverit. Tunc projice intus aquam tuam, & diſtilla lento igne in principio, & in fine forti, ut moris eſt, in aqua philoſophorum acuta, & tunc ſpiritus quintæ eſſentiæ vitrioli & cinnabrii, quæ principaliter conſtituunt lapidem mineralẽ, miſcentur & conjungentur cum ſpiritu quintæ eſſentiæ aquæ ardentis: qui ſpiritus eſt anima lapidis vegetabilis, ut tibi notum eſt. Et hoc continua uſque ad decem vices, puta à quinta incipiendo. Et ſic cum iſtis corporibus continua diſtillationes quinquies. Et habeas in mente, quòd res tunc ſint optimè deſiccatæ & aridæ: antequam in aquam projicias, fac quòd tota aqua ſit exiccata, & ſpiritus remaneat: qui propter fortitudinem aquæ ardentis conjungatur: & in qualibet diſtillatione novas res imponere debes. Et cum perfeceris decimam diſtillationem, computa à principiando aquæ ardentis, recipiendo aurum in pondere, ut ſuprà dictum eſt in vegetabilibus per ſe, & loca in furno, componendo ſingulariter, ut dictum eſt. Et tunc videbis mirabilia: quoniam in decem diebus tota fixio complebitur, quæ in vegetabili ſimplici non complebitur, & hoc eſt, quia ſpiritus unus ingroſſat alium. Et quia ſpiritus quintæ eſſentiæ vitrioli eſt magis fixus & groſſus, quàm ſpiritus quintæ eſſentiæ aquæ ardentis: & etiam magna eſt concordia inter ſpiritum vitrioli & naturam auri: quia ambo ex iiſdem principiis cum mineralia ſunt trahunt originem: Ideo ſpiritus vitrioli conjunctus ſpiritui aquæ ardentis inſpiſſat eum, & adhærere facit eum citò auro, ut ſecum fixetur. Et crede mihi, quòd hæc curtatio eſt præexcellens in arte quantum ad aurum albricum, non tamen ad virtutem medicinalem.

Adverte, quòd multi philoſophi dixerunt infinitas operationes: puta calcinationes, ſolutiones, &c. Et hoc totum, ut ſpiritus quintæ eſſentiæ poſſit bene conjungi fermento, & fecerunt multas reiterationes, ut ſpiritus jam conjunctus corpori, in illa operatione fortificaretur per alium ſpiritum: & ſic fecerunt unam aquam, & calcinaverunt corpus, & dixerunt ſpiritum adhærere. Et fecerunt aliam, & ſolverunt & coagulaverunt ſpiritum illius aquæ cum fermento. Et poſtea iterum aliam, & ſolverunt & coagulaverunt, & ſic fatigabant ſe multis diebus, antequam aliam medicinam producerent. Et per hoc tibi notum eſt, qualiter hoc quod illi diverſis operationibus & maximis periculis quæſiverunt, hic multo meliori ingenio, unica actione completur. Et neceſſe eſt hanc medicinam eſſe optimam & meliorem, quàm ſi per ſuos modos compleretur: quoniam in ſingularibus aquis pauci ſunt ſpiritus, & quando agunt, agunt ſolùm extremitates. Et alii ſpiritus cum illis fixantur, & res groſſæ: ſic quòd medicina eſſet aliquando fugitiva: quia ſpiritus non ſinit in intimis fermenti, ſed in extremis, ubi ſpiritus non poſſunt fixari, & ideo, &c. Et ſic facta fixione, procede per ſolutionem per ſe in balneo, ut dictum eſt in Vegetabilibus. Sed eſt ſciendum: quoniam hic lapis mixtus non ſolvitur ſicut vegetabilis: tamen citius ſolvitur quàm mineralis per ſe. Aliquoties etiam per fixiones: & medicinæ plus penetrant. Unde medicina penetrans bene, tranſmutat. Et quando plus penetrat, tanto citius corporibus conjungitur, & erit majus Elixir.

Sed ut omnia breviſſimò modo poſthæc tibi ſcribam. Scire debes, quod ex plumbo philoſophorum extrahitur quoddam oleum aurei coloris, vel quaſi: cum quo ſi lapidem mineralem mixtum, vel animalem, poſt fixionem primam ſublimaveris, tribus autem aut quatuor diebus excuſabit te ab omni labore ſolutionum & congelationum, quod ideo eſt: quia hoc eſt oleum occultum, quod facit medicinam penetrabilem & amicabilem, & conjungibilem omnibus corporibus, & augmentat ejus efficaciam ultra modum: ſic quod in mundo certius eo non eſt. Unde mirabilia dico, quæ omnibus antiquis philoſophis incredibilia forent, ſcilicet, quòd ſi ſciveris hoc bene adaptare & ſeparare, & laboraveris in modum mixtionis jam dictum: poteris in triginta diebus lapidem componere. Hoc autem oleum non eſt neceſſarium in vegetabili per ſe, quoniam ſolutiones ibi & coagulationes, ut dictum eſt, citò fiunt: tamen ſi fieret ibi ſublimatio, credo tincturam lapidis multùm ampliari.

Non puto alias accurtationes eſſe, quàm in iſta parva ſchedula tibi declaravi. Elice ergo ex ea intentum, laudans Deum: cujus nomen benedictum ſit in æternum, Amen.

CAP. I.

Raymundi Lullii POTESTAS DIVITIARUM: *in quo Libro optima Expoſitio Teſtamenti Hermetis continetur. Quid ſit ſpiritus. S. S?*

IN nomine Domini Amen. Dixit Philoſophus, accipe Lapidem noſtrum benedictum, qui non eſt lapis, nec habet naturam lapidis, & ab eo ſepara elementa. Et nota quòd Philoſophus vocat lapidem omne illud in quo poſſunt ita ſeparari per artificium, quoniam per eorum conjunctionem in opere alchimico ſuſcitatur quædam ſubſtantia ad modum lapidis. Dicitur benedictum, quia extra quatuor elementa ſupereſt quædam S. S. quæ ſpiritus lapidis vocatur, & quia ſpiritus nobis non apparet, nec tangitur, niſi aſſumpto corpore in aliquo elemento. Iſte namque ſpiritus propter ſuam naturæ nobilitatem accipit corpus in nobiliori & ſuperiori ſphæra elementorum, ut puta in ſphæra ignea, ipſo igne remanente in ſubſtantia & natura ſua ſpirituali: & ideo non eſt ignis, nec habet naturam igneam, quantum eſt de ſe. Et iterum iſtud corpus ſphæricum igneum propter ſui nobilitatem, ſubtilitatem & puritatem, adhuc à nobis non poteſt videri inſtrumentis igni idoneis, niſi mediante operis induſtria, ejus ſubtilem ſubſtantiam condenſando. & in ſpeciem aqueam convertitur, & manet.

Separa igitur vel ſphæra dictum ſpiritum, & conjunge cum aliis elementis, & habebis intentum tuum. Opinio ergo in conjunctione lapidis duplex eſt: Prima ut fiat elixir ad argentum vivum congelandum: ſecunda, ut fiat elixir ad vitam hominis conſervandam in ſanitate S. ad omnem ſuperfluitatem malorum humorum abjiciendam, & omnem corruptionem corporis evitandam.

CAP. II.

De Opinione Elixir ad Alchimiam, & de ſeparatione aquæ cum ſpiritu.

SI vis igitur facere inde lapidem Philoſophicum ad argentum vivum congelandum, pro alchimica opinione, hoc modo facias. Separa ſpiritum cautè quantò citiùs & puriùs poteris, quia nunquam ita cautè ipſum ſeparabis, quin aliquam in ſe partem contineat primioris ſubſtantiæ phlegmaticę, id eſt àqueitatis. Iſte ſpiritus ſemel ſeparatus, vocatur mercurius, id eſt aqua ardens, cujus ſignum eſt, quòd ſi intinxeris in eo pannum lineum, inflammabitur, & non comburetur: ſi verò pluries ſeparaveris, vocatur lunaria rectificata, id eſt, aqua ardens rectificata, cujus ſignum eſt quòd pannus lineus tinctus in ea totaliter comburetur. Itaque habes unum elementum factum ſpirituale cum ſpiritu S. S. Et ita oportet quòd omnia elementa tua fiant ſpiritualia: & cùm dico ſpiritualia, dico retinentia tantùm ſuam virtutem corporalem.

CAP. III.

De Separatione Aëris cum Spiritu S. S.

HOc modo aërem ſeparabis: primò ſepara totum phlegma ſuperfluum à dicto lapide, donec videas oleum exaltari, & nihil penitus remaneat phlegmatis, & remanebit inferiùs quoddam quod erit pix mollis Tunc lunariam, id eſt, aquam ardentem rectificatam commiſce cum illa ſubſtantia facta, ſicut pix mollis plenè movendo, donec incorporetur, & pone ad diſtillandum, & quod egredietur, vocatur ſanguis humanus rectificatus, quem quærunt Alchimiſtæ: Item vocatur iſte ſanguis aër vel ventus, & de hac re loquutus eſt Philoſophus, cùm dixit: Portavit illud ventus in ventre ſuo, id eſt, aqua. Et ſic habes duo elementa exaltata in virtute S. S. id eſt, phlegma & aërem.

CAP. IV.

De Separatione ignis cum Spiritu S. S.

POſt accipe totam perfectam ſubſtantiam, quæ remanſit ſicut pix, & ſepara oleum ſuperfluum per alembicum vitreum, donec nihil remaneat, quòd oleum ad partem ſepara quouſque tibi dixero, & tunc erit quædam ſubſtantia nigra & ſicca.

Conjunctio terræ cum ſanguine ſive aëre.

Quàm ſubſtantiam nigram pulveriza ſubtiliter, & cum ſanguine humano rectificato, miſce per minima, & dimitte ſtare ſimul per ſpatium trium horarum: & poſtea diſtilla, & tunc hæc aqua vocatur aqua ignea rectificata. Et ſic habes tua elementa exaltata in virtute S. S. id eſt, aquam, aërem, & ignem.

CAP. V.

De Exaltatione Virtutis terræ cum Spiritu pretioſo S. S.

POſt accipe prædictam ſubſtantiam nigram, & eam calcina in furno reverberationis, donec efficiatur ſicut calx, & calcem hanc miſce cum aqua ignea rectificata, & diſtilla ſeptem vicibus calcinando, & diſtillando, & tunc aqua vitæ vocatur rectificata.

Nota, ne decipiaris quòd terra non calcinatur igne forti S. ut dicitur in cap. 6. Sed aqua ſua. Nota quòd terra poſt calcinationem philoſophicam, tunc dicitur calcinari igne forti; & ſublimatur albiſſima, & poſt dealbationem prædictam aqua prima, id eſt, argentum vivum ſuum debet acui ſuper terram ſeptem vicibus diſtillando, quæ aliàs dicitur calcinando

cinando philoſophicè, & tunc vocatur Luna ſumma ut in lapidario in fine capituli, quod incipit: Opus lapidis philoſophicalis, Et tunc erit aqua vitæ rectificata, quam ſerva, quouſque tibi dixero: & ſic habebis quatuor elementa exaltata in virtute cum S. S. facta ſpiritualia, cùm & hæc eſt aqua vitæ quam quærunt Alchimiſtæ.

CAP. VI.

De Virtute iſtius Aquæ vitæ, & quomodo ex prædictis fit Elixir per eorum conjunctionem.

AQua iſta fixat omnes ſpiritus & facit ingredi. Iſta autem aqua habet vim ſuam ſuperiorem ſpiritualem, & vim ſuam inferiorem corporalem, id eſt, non fixam. Et hoc eſt, quod dicit Philoſophus, quod eſt inferius, eſt ſicut id quod eſt ſuperius, & quod eſt ſuperius, eſt ſicut id quod eſt inferius ad perpetranda miracula rei unius, id eſt, oportet quòd iſta S. S. id eſt, ſpiritus retineat vim ſuam, id eſt ſpiritualem, & habeat omnem vim quatuor elementorum, id eſt corporalem, ſi miracula debent inde perpetrari, quia ſi talem vim habent multa miracula ſuper opiniones Alchimiæ perpetrantur.

Item dicit Philoſophus, aſcendit à terra in cælum, id eſt, quatuor iſta elementa ſunt aſcenſa ſ. per ſublimationem à terra in cælum: hoc cum ſpiritu lapidis. Poſtea dicit Philoſophus, priuſquam deſcendit in terram, hoc eſt, ſi iſta quatuor elementa aſcenſa, id eſt, elementa aſcenderunt in cælum, iterum deſcenderunt in terram, ita quod fixentur in virtute ſpiritus S. S. & remaneat unus lapis chriſtallinus, & erit elixir retinens perfectè Mercurium.

CAP. VII.

Secunda Pars Principalis iſtius primæ de Operatione Elixis, ad vitam hominis conſervandam, & dicitur Aqua vitæ.

SI verò volueris facere aquam vitæ ad vitam hominis tuendam, & conſervandam incolumem, & omnes ægritudines curandas, ſic procedas: fac Mercurium, deinde lunariam optimè rectificatam, & ex ea non facias ſanguinem humanum, quia ſi eſſet ſanguis humanus, ut dictum eſt, amittet vim ſuam attractivam virtutum herbarum, propter nimiam oleagineam humiditatem, & totum defœdaret ſaporem, & ſic incongrua eſſet ad recipiendum. Item non facias ex ea aquam ignitam, quia tantæ acuitatis & fortitudinis eſſet, quòd omnia conſumeret comburendo, & periculoſa eſſet ad recipiendum. Sed quia omnis perfectio cujuſcunque lapidis eſt in virtute ſuæ terræ, quia nutrix vel fermentum appellatur, philoſopho atteſtante, qui dicit: Nutrix ejus eſt terra, ſine quo fermento ſpiritus lapidis nullo modo detineri poteſt perfectè, nec complementum ſuæ virtutis poſſidet. Ideo huic aquę ſpiritui demus virtutem terræ ſuæ, & tunc vim ſuam completè integraliterque obtinebit: & hoc eſt quod vult Philoſophus, vis ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram, & tunc vocatur aqua vitæ. Et ſi pluries ab eadem terra diſtillaveris, erit aqua perfecta, & rectificata.

CAP. VIII.

Quod in hoc Lapide eſt modica terra, & magnæ virtutis.

SCias ergo quod in hoc lapide terra eſt modica & magnæ virtutis, ne mireris, vel cures ſi parum ſit de terra, quia ſicut parum fermenti levat & fermentat maximam copiam paſtæ: ita iſtud modicum terræ quod deſinet iſte lapis, ſufficit ad nutriendum totius lapidis complementum.

CAP. IX.

Quod Lapis Philoſophicus non ſit de aliena terra quàm de ſua propria.

CAveas ergo ne quæras aliam terram ſicut aliqui, qui accipiunt tartarum vini, & dicunt quod terra lapidis eſt. Alii verò fæces vini calcinatas: Alii cineres vitis, & ii errant, ſicut cæcus qui cæcum ducit, & ambo in foveam cadunt, & credunt facere aquam vitæ, & faciunt aquam mortis, quia non debet eſſe terra extranea, ſed quemadmodum dicit Geber libro primo capite 2. Lapis unus, id eſt, argentum vivum, medicina una cui nihil extraneum additur, niſi quòd in præparatione ſuperflua removentur: ita & in hac aqua vitæ. Ergo aqua prædicta ſi fuerit promptè ſublimata tribus vicibus, ita quòd quando gutta ejus ponitur in cocleari, & tunc incenditur ut candela, & tota comburitur: & ſi nihil humiditatis remaneat in cocleari, & tunc eſt verè rectificata ad hoc ut poſſit procedi in opinionem ejus, & ſit utilis ad ægritudines curandas, & vitam hominis conſervandam. Et quia terra eſt neceſſaria, & antequàm debeat diſtillari aqua rectificata ab ipſa, oportet quòd ſit ante de phlegmate expurgata, & faciat ſignum prædictum in cochleari, & rectificat cum terra. Et neceſſarium eſt quòd oleum extrahatur, & ſeparetur à terra.

Scias quòd terra prædicta tota aduſta eſt, & fæces ſicut aliæ res aduſtę, niſi lavaretur terra prædicta cum aqua phlegmatis, ita quòd omnem illum fœtorem perdat, & non retineat aliquid de fœtore, aqua inde rectificata debet per terram tranſire, & ab ipſa diſtillari. Et ideò antequam facias tranſire per terram lunariam rectificatam, lava benè terram cum aqua phlegmatis, ita quòd benè perdat fœtorem aduſtionis. Quo facto facias ex dicta terra, id eſt, per dictam terram tranſire aquam rectificatam, id eſt, diſtillatam & purgatam. Hoc facias ad minus ſeptem vicibus: & tunc habebis aquam vitæ medicinalem ut diximus. Et nota, quòd vix poteris habere ex triginta menſuris lunariæ ſimplicis, unam de prædicta lunaria rectificata, & toties diſtillata per terram ſuam.

Item nota quòd ſi dicta aqua tranſeat per terram pluribus vicibus, erit efficacior, ideò quantò pluries, tantò utilius & multiplicatur, & augetur ejus virtus. Quia quàmpluries per terram unam diſtillatur, tantò eſt magis efficax & virtuoſa dicta aqua. Et nota quòd in dicta aqua ſolvuntur folia auri tenuiſſima, ſeu ejus calx bene ſubtiliata: ſed quod melius eſt ejus ſal. Et ſic ex auro fit aqua potabilis, habens infinitas virtutes, immò quod in corpore humano mirabilia operatur, quæ eſt mirabilis ad vitam hominis conſervandam. Et ad ejus ægritudines curandas & tollendas, ut in libro conſervationis humanæ vitæ latiùs continetur. Et quod amplius eſt facit hominem reviviſcere. Igitur ſupra totum aquam dictam habeas.

CAP. X.

De quo eſt, vel qualiter vocatur Lapis iſte Philoſophicus.

EST autem lapis iſte benedictus, argentum vivum quod eligere melius & fortius debes & clarius ſine fœcibus, quàm poteris invenire, & habeas cucurbitam æneam vel plumbeam, quia in prima ſeparatione non vides cujus metalli ſit, ſed Alembicus ſit vitreus vel argenteus: quia in alembico confortantur & uniuntur ſpiritus vivi.

CAP. XI.

Quod poſt hæc duo vaſa aliqua ſunt neceſſaria in hac arte.

POſtea debes habere quoddam vas revolutorium, ut ſcis: quia in iſto vaſe ingroſſantur ſpiritus revolvendo, & condenſando in ſpeciem aquæ. Item ſequitur quoddam vas repercuſſorium, & in iſto domeſticantur ſpiritus vivi, niſi hoc vas eſſet, evolaret quædam ſpiritualitas, nec perpenderetur, & iſta duo vaſa ſunt neceſſaria in hac arte. Item ſunt & alia quædam, quæ ad præſens ſub ſilentio prætermitto. Et debes præſumere, quòd Aqua communis non calefacis in vaſe revolutorio. Item ſub alembico fiat ignis lentus donec vitrum calefiat: quia ſi violenter ignem faceres, deſtrueretur vas, & ſpiritus exiret. Item aquam communem calefactam extractam à vaſe revolutorio, nullo modo alia vice reponas, quia eſt corrupta in evaporatione cujuſdam fumi corrupti. Item aqua perfecto modo facta, reſervetur in vaſe vitreo ſpiſſo, cujus corpus ſit groſſum & latum, & os ſit gracile in hac forma obturatum cum panno lineo, ſuperius cum maſtice: & ſic quandiu volueris ſervabis aquam abſque damno & periculo.

CAP. XII.

Oratio Authoris pro errantibus in hac Arte.

LAus, honor, virtus, & gloria ſit tibi Domine Deus, cum dilecto filio tuo Domino noſtro Jeſu Chriſto, & Spiritui Sancto paraclyto in Trinitatem ſanctam, qui eſt ſolus Deus, & verus homo perfectus, tibi gratias ago: quia cùm adverſarius hujus mundi tranſitorii permoviſſet, ne ſuis delectationibus ſuffocaret me ab eadem tua ſumma miſericordia ſubtuliſti: Sed quia video infinitos in hac arte deceptos, qui per directam non ingrediuntur ſemitam, placeat tibi Domine Deus, ut de ſcientia quam mihi tradidiſti, charos meos ab hoc errore divertam, & cùm perceperint veritatem, intelligant, & laudent nomen tuum ſanctum, & glorioſum, quod eſt benedictum in æternum, Amen.

Finit prima Pars hujus primi Libri.

Incipit Secunda Pars Principalis, quæ eſt de Operatione Magni Lapidis Philoſophici.

CAP. I.

Quomodo Spiritus Lapidis debet præparari.

REcipe de ſucco lunariæ lib. 1. 2. vel 3. quantum vis de meliori, & fortiori quod haberi poteſt, & pone ad diſtillandum, ut ſcis juncturis bene clauſis, & diſtilla totum argentum vivum in ſpeciem ignis, donec non faciant venas iſtæ venæ per animam aëream oleaginoſam. Ideo quando phlegma frigidum incipit venire, citò diſſolvuntur dictæ venæ: tunc eſt ſignum quòd principalis ſpiritus eſt diſtillatus, qui continet omnem perfectionem vitæ in eo. Cuſtodias ergo hunc ſpiritum intus phialam bene obturatam. Pone conſequenter aliam phialam intus alembicum, & capias aquam ſecundam, quoniam adhuc detur de ſpiritu ſupradicto, ſed non tantum ſicut prima. De iſta ſecunda aqua diſtillabis tantùm, quouſque veniat phlegma, quod nihil aliud eſt quam aqua corrupta, quam priùs debes guſtare, etſi non habet virtutem in ſe niſi aquæ, capias quod diſtillatum eſt de ſecunda aqua, & ponas ad partem, ſicut feciſti de prima.

CAP. II.

De Electione Aquæ perfectæ ab iſto phlegmate.

ITem ponas aliam phialam ſub alembico ad recipiendum phlegma, quouſque plus non diſtillet: totum illud phlegma abjicias, quoniam eſt cauſa mortis noſtri lapidis precioſi cælati ignorantibus, nobis autem noti. Poſt hæc debes ipſum ſpiritum præparare & rectificare, quouſque habeas ſigna prædicta ſuæ perfectionis ſicut aliis locis ſcripſimus.

CAP. III.

De Calcinatione Terræ philoſophicæ.

NUnc debes calcinare terram quæ remanſit in fundo vaſis nigra ad modum picis fuſæ: Hæc calcinatio non fit per violentiam ignis, ſicut ſophiſtici faciunt, ſed tantum fit cum ſuo proprio ſpiritu, qui cuſtodit eam à combuſtione, quoniam ſpiritus extrahit animam à corpore, & expellit phlegma, & interficit, & vivificat eam perpetuò. Ergo hoc modo calcina.

CAP. IV.

De Reductione Aquæ ſuper terram, ut eam calcinet.

CApias aquam ſecundam, quam diſtillaſti & rectificaſti, & illam projicias intus vas ſuper terram nigram, & move ut diſſolvatur, & cuſtodias te ab acubus, quas reperies in materia, quòd tibi non noceant. Scito quòd iſte caſus ſulphur habens, poteſtatem congelandi aquam noſtram in lympidum cryſtallum, vel in pulverem album, ſicut nix.

Moveas igitur illas acus bene, quouſque diſſolvantur cum ſuo ſpiritu. Poſtea pone vas bene obturatum in putrefactione, ſicut ſcis per diem naturalem.

Poſtea extrahas & pone alembicum lutatis bene juncturis ut vis, & diſtilla ſpiritum tuum cum igne luminis, ſicut prædixi, quouſque videas venas quæ ſunt in capite alembici eſſe diſſolutas, tunc ſepara illum ſpiritum & ponas ad partem, poſtea converte illud phlegma, & invenies in ſapore aquæ communis, diſtilla quantum poteris cum dicto igne, & projicias, quoniam iſtud interficit noſtrum lapidē: & quando ceſſaverit diſtillare remove ignem, & aperies vas, & invenies materiam duriorem quàm

prius, ex quo ſpiritus traxit animam à corpore, & univit ſibi ipſi, quemadmodum ſpiritus eſt locus proprius ubi anima requieſcit phlegma expellendo lapidem mortuum.

Iſtas operationes reiterabis, quouſque videas materiam tuam corruptam in ſeparatione elementorum per gradus ignis, ſicut in aliis ſuperioribus locis diffuſius diximus, in tantum quòd materia tua in fundo vaſis remaneat calcinata in pulverem nigrum: & videas quòd ſpiritus tuus ſit ultimus ſicut primus, & tanti vigoris & ſaporis, & ſic rectificati, quouſque terra tua & ſpiritus habebunt ſignum perfectionis, ut ſupradictum eſt.

CAP. V.

De Vivificatione Terræ cum ſpiritu ſuo.

SCias fili veraciter, in hoc capitulo jacet tota ſubtilitas, hoc eſt, extrahere animam à corpore per quam ſpiritus vivificatur, ſicut corpus mortificatur ad extrahendum humorem, qui calorem mortificabat naturalem, quæ cauſa eſt generationis noſtri ſulphuris, ſicut Philoſophi dixerunt, quòd ſulphur non generatur niſi per calorem, ita quòd habens calorem, extraximus nos de morte ad vitam, quoniam ſuperiùs erat mortuus & ſuffocatus, & nunc erit vivus & exaltatus ad magnas potentias & utilitates.

Scias quòd iſte calor habet poteſtatem penetrandi omnes partes ſani ſpiritus propter ſui acuitatem, & congelandi propter cauſas ſuæ ſiccitatis, quoniam omnis res ſicca libenter bibit ſuum humidum, & convertit eum in ſulphur, qui poſtea habet vim congelandi omne argentum vivum in verum ſolem, & veram lunam. Unde adverte quòd putrefactio hujus rei eſt cauſa generationis, & exaltationis ejus, ita quòd materiam illius corrumpas in materiam unam, & elementa ſepara, quibus ſeparatis creatur noſtrum ſulphur, ex quo ſulphure facis medicinam tuam.

Iſte ergo eſt lapis ſecretus, id eſt, anima & ſulphur à lapide extracta, in qua eſt infuſa illa virtus, quæ habet unire & ligare duo contraria, videlicet corpus perpetua fixione. Hoc dixit Philoſophus, quòd non poteſt fieri tranſitus melior argenti vivi ad illam duritiem metalli, niſi fuerit medietas, diſpoſitio, id eſt, anima, quæ participat cum terra utriuſque, propter quam participationem poteſtatem habet ligandi omnes ſimul, & uniendi, unde ſequitur ex tribus factum unum eſt: & hoc eſt quod dicitur à Philoſophis. Lapis noſter factus eſt ex tribus naturis ſcil. corpore, anima, & ſpiritu. Spiritus autem eſt medium inter animam & corpus, quoniam ipſe extrahit animam à corpore, & interficit corpus, & poſtea reducit eam in corpore, & refrigere illud facit. De qua reductione loquitur Hermes, dicens. Recipe animam lapidis, & ſemina illam in terram noſtram foliatam albam, quæ eſt volatilis, ſi vis quòd perdat magis alas ſuas. Quoniam iſta anima retinebit illam terram, ne fugiat, quando quidem in cælum aſcendit, & poſt de cœlo in terram deſcendit: recipit enim omnes vires corporis & ſpiritus, taliter quòd nihil erit quod ſibi reſiſtere poterit: neque interficietur, quoniam erit immortale. Scriptum eſt enim, qui ſemel reſurrexerit, mori ampliùs non poterit, quoniam mors cùm eſt glorificatum corpus in vita perpetua, in illud ampliùs non intrabit, ſicut corruptio eſt cauſa novæ generationis in unam ſubſtantiam.

Interfice ergo corpus per corruptionem ante omnia, & conſequenter paulatim extrahe ab illa morte in qua eum poſuiſti, & reſtitue eum in vita quouſque veneris in mediam illam corporeitatem, quæ participat extrema duo, videlicet animam & corpus, unde hac ratione nos appellamus illud argentum vivum & ſpiritum animatum: quoniam in ſe continet animam, & illud appellamus corpus, ex quo habet corporeitatem palpabilem atque viſibilem, in qua te reduxit, & eſt quia in ſe retinet de natura corporis propter iſta duo contraria vel extrema, videlicet corpus & animam, nos illum medium conjunctionis appellamus, habentem in ſe virtutem uniendi & ligandi illa ſimul inſeparabiliter, quoniam quò ipſe in ſe animam continet propter quam mortuum corpus vivificari debet: videtur quòd iſta conjunctio ſit naturalis inclinatione quadam unita amore naturali. Et conjunctio iſta amicabilis, unio eſt amoris, per quam conjunctionem corporis & ſpiritus eſt corpus indiviſibile, in quo ſpiritus corporis cum potentia omnium ſuarum figurarum, ſubſtantia ſpiritus ſubtilis, ita quòd ſpiritus ejus eſt ligatus cum anima intus in ſubſtantiam ſpiritus ita ſubtiliter, quòd nullus corporalis oculus differentiam videre inter ea poterit, niſi tantum ſpiritum qui in forma aquæ apparet, in quo animæ & corporis ſpecies inviſibiliter requieſcunt ſimul, ita quòd apparet cùm anima ſit cum virtutibus corporis & animæ, quæ ejusdem naturæ eſt, & ſpeciei cum corpore: & ſic quando ſitit, optat bibere, & ſe humectare ad recipiendum humorem perditum per vim calcinationis ſupra quam dici poteſt, ad ſe trahet naturam deperditam ſe ipſam vivificando, & in attractione naturæ ſuæ attrahet ſpiritus ſubſtantiam multiplicati exuberati cum natura ſui corporis, quæ diffuſa eſt, & extenſa per totam ſubſtantiam ipſius ſpiritus. Unde quia attractio facta per amorem duarum naturarum dictarum, cauſa erit conjunctionis corporis & ſpiritus, quod Philoſophi dixerunt his verbis: niſi conjunctio fiat indiviſibilis inter corpus & ſpiritum, nunquam erit conceptio, & ſi non erit conceptio, nunquam erit imprægnatio, & ſi non erit imprægnatio, non erit infantatio ſive partus. Attende ergo potentiam ipſius conjunctionis.

Idem Morienus ait: quòd generatio noſtri lapidis aſſimilatur generationi hominis: quoniam quando terra extra duxerit infantem illum, nutrit, quouſque fortior fiat, & potens reſiſtere flammæ ignis, & non exiſtimes, terram feciſſe totum ubi incipiendum eſt, nihil adhuc audiſti de iſtis ſecretis, quæ demonſtrabuntur in proceſſu magiſterii, videlicet in nutrimento lapidis: tunc ejus operationes manifeſtantur creſcente potentia ſua, & quanto magis nutritur, & creſcit, majorem tranſmutationem videbis, & admirabiles potentias naturæ in re iſta viſibilem cognoſces. Quæ quidem mirabilia ſecreta niſi uni ſoli & benemerito homini revelentur, aliàs malediceris à Deo, quoniam nemo debet afferre illi cui Deus revelare non decrevit: itaque illi ſoli & nulli alio debet revelari, quia donum Dei eſt, & non hominis revelantis ſecreta, quæ ipſe Deus in natura plantavit, qui ſit benedictus in ſecula. Amen.

CAP. VI.

De Spoliatione alienæ humiditatis à natura per ſubtilem aſſationem.

IDeo Philoſophi volunt terram lapidis ſpoliari à tota ſua humiditate, donec ſicca fuerit. Et iterum Philoſophi volunt, quòd humidum reſtituatur ſuper ſiccum, videlicet in propriam

terram, quoniam ibi noſtrum ſulphur generatur, quodque igitur terra ante ejus præparationem facere non poterat. Poſt facta ejus præparatione ideo, quia color ejus reſtitutus eſt ei, ſubtracta humiditate, quæ eam habebat & mortificabat.

Calcina igitur bene terram philoſophica calcinatione, & antequam ſemen imponas, quod ſuper omnia amamus. Poſtea recipe terram & pone cum ea quartam partem ſui ponderis, & conſequenter pone intus vas quod nos retentorium appellamus, cujus forma hæc eſt, quod

ponas ſuper furnum tuum continuando ignem tuum levem, quouſque ſpiritus ſit totaliter congelatus in terra. Scias quòd nigrum corpus veſtibus albis induetur, ſi Deus tibi conceſſerit, hanc operationem reiterabis, donec terra alba fuerit ad modum nivis. Tunc terra prægnans eſt claritate perpetua, & appetit extramittere filium ſuum.

CAP. VII.

De Purificatione Terræ per Subtiliationem Philoſophicam.

HÆc extramiſſio infantis fit adhoc, ut ſpiritus congelatus in ſulphure ſeparetur à terra quæ ſplendorem ejus occupat: & res impura à pura ſeparetur, & incorporale à corporale: & fit hoc modo, quando terra erit alba ſicut nix. Tu extrahas extra vas, & conteres illam ſuper laminam vitri in pulverem ſubtilem. Poſtea pones intus vas, & juncturam lutabis, deinde pone in furno: & ſcias quòd infrà 30. horas, aliter 30. dies, invenies infantem natum, & à terra ſeparatum ad latera vaſis clarum, reſplendentem & lucidum ut corpus lunæ: hunc cuſtodi. Iſta eſt enim terra noſtra foliata, in quâ debes animam ſeminare, quæ eſt tinctura claritatis, & ars noſtra & medium conjungendi, & pacem facit inter mortales inimicos, quæ terra eſt ab omnibus quæſita, da aures, & oculos.

CAP. VIII.

De Cautione ut Terram foliatam nutrias.

IStud corpus aureum ſpirituale & corporale, ex quo utriuſque virtutem continet, & quamvis hæc terra ſit perfecta, quoad ejus operationem, quoniam ipſa operari non poteſt, ſicut delicatus infans in illa hora quando natus eſt, quouſque nutriatur & roboretur, ut operari poſſit. Iſta potentia ei datur propter nutrimentum: unde fuerunt aliqui ſicut ego vidi, cùm eſſem apud *Regem Robertum*, qui de hoc Lapide tam ſecretò faciebant projectionem. Et quia nutritus cùm erat & vigoratus, nullam perfectionem in eo invenerunt, tamen poſt inveſtigaverunt potentiam ſuæ operationis. Inceperunt ergo ex illo Lapide Philoſophorum qui eſt medicinæ confectio & ipſius nutritiones operationis: & eſt ſecunda & ultima pars hujus magiſterii.

CAP. IX.

Quid ſit Opus Philoſophorum facere.

ITaque totum opus Philoſophorum diviſum eſt in duas partes. Prima Pars eſt ejuſdem ſulphuris in medicinam fixam & fluentem converſio. Hoc Morienus dixit, quòd totum magiſterium duplici creatione erat. Et adverte, quòd ita ſunt primæ & ſecundæ operationes conjunctæ in natura, quòd quàm primum prima operatio finitur, ſecunda incipit jam inchoari & fieri medicina, qua ſecunda finita, totum magiſterium finitum eſt.

CAP. X.

Opus Philoſophorum in duabus Operationibus conſiſtit, ſcilicet Sulphur facere, & illud nutrire.

IN prima namque parte, nos præparamus & purgamus materiam, & creamus ſulphur, ex quâ materia præparata nos componimus & creamus medicinam quæ tantam habet potentiam. Et noli affici tædio in nutritione Lapidis, neque feſtines, ſed magno cum ingenio & patientiâ multa opus continua: ſi enim patientiam non habes, ad excellentia naturæ ſecreta non attinges, corrumpuntur enim propter feſtinationis violentiam.

Nutrias itaque lapidem tuum tamdiu, donec projectionem ex ipſo facere poſſis, tum mirabilia ejus intueberis: & iſta eſt prima pars, videlicet de Lapidis creatione, & materiæ præparatione ex qua.

Deſunt non pauca.

Recipe ergo uncias 5. lunæ optimæ, & diſſolve in aquam Mercurii, quam manifeſtabo tibi in Lapide minerali, & diſſolvetur in aquam viridem. Poſt ſepara aquam cum ratione Philoſophica, & reitera aquam ſuper terram.

Debes ſcire quòd forma argenti eſt in prima aqua, & recipe terram argenti calcinati, & pone ad partem: conſequenter recipe aquam, & divide illam in duas partes, & in prima pone terram Lunæ, & in altera petram pulverizatam, & obſtrue phialam, & pone ad ſolem, & citò diſſolvetur in aquam claram. Iſta aqua eſt aqua fermentalis, in qua lapis fermentatur, & trahit ad ſe naturam metalli. Item aquam divide in duas partes, & unam partem pone ad congelandum intus vas vitreum lentò igne. Poſt recipe unam partem argenti, & amalgama eam cum duplo argenti vivi. Recipe lapidis congelati partem quartam, & miſce cum dicto amalgama, conterendo & miſcendo ſimul quouſque totum fiat unum corpus. Poſt imbibe materiam cum alia parte aquæ fermentabilis, paulatim partem poſt partem ſicut dixi in creatione Lapidis.

CAP. XIV.

Modus nutriendi Lapidem & ejus Multiplicatio.

POſtea ponas materiam ad nutriendum lento igne. Hoc magiſterium dat intelligere, quòd vapor Lapidis conjunctus cum vapore corporis perfecti, congelabit argentum vivum in veram medicinam albam, lucidam & tranſparentem. Hanc operationem reitera quando vis multiplicare, quoniam quantò magis reiterabis dictam operationem, tantò magis multiplicabitur in potentia, ſic verbi gratia: ſi prius unum pondus medicinæ convertebat centum partes, ſecunda vice convertet mille, & tertia decem millia, quinta mille millia, & ſic in infinitum. Unde non ponas negligentiam in hac arte, quoniam medicina unitur melius, in ſuis partibus magis digeritur, ac perfectius operatur.

CAP. XV.

De Fixatione Aëris.

NUnc dicam tibi de aëris fixatione qui in ſe portat tincturam. Accipe terram argenti, quam ad partem poſuiſti intus unam partem aquæ, & totum hoc ponas ad diſtillandum, & lento igne aquam ſeparabis. Quo facto remoto illo recipiatur: ponas illud & recipias aërem, qui erit coloris crocei augmentando ignem plus primo igne uno puncto, cum quo igne unius puncti diſtillabis quicquid diſtillari poterit, & ceſſante diſtillatione ad partem pone bene obturatum. Conſequenter recipe terram, quæ in fundo remanſit, & contere ſuper laminam vitri cum modico dicti Lapidis,& imbibe totum hoc cum aqua quæ eſt diſtillata, donec fiat ad modum paſtæ.

Poſtea appoſito alembico pone ad diſtillandum, & diſtilla ad duo puncta quam gravius diſtillabit, & quantò tardius diſtillabitur, tantò majoris erit virtutis. Itaque diſtillationes iſtas reiterabis,quouſque à corpore animam totam extraxeris & amplius diſtillare non poterit, & ponas quamlibet diſtillationem cum aëre, qui eſt coloris crocei: poſtea diſtilla illud ſemel, & erit rectificatum. Et habes aërem, cum quo tinges, & fixabis Lapidem tuum hoc modo.

CAP. XVI.

De Ceratione Corporis ut fluat.

REcipe argentum vivum, quod eſt jam coagulatum cum vapore Lapidis, & illud contere ſuper laminam vitri quod totum conteritur facile in terram claram & pulverem ſubtilem:hunc pulverem imbibe cum dicto aëre paulatim,ut fiat ad modum paſtæ: hanc materiam pone ad nutriendũ lento igne quouſq; aër erit congelatus cum dicto lapide, ſicut ſupra feciſti cum dicta aqua.Reitera hanc operationem donec biberit medietatem ſui ponderis.Poſtea recipe modicum de lamina illa criſtallina, & pone ſuper laminam cupri ignitam, & ſi funditur ad modum ceræ, ſine fumo medicina eſt perfecta & fixa, & ſi non, reitera decoctionem quouſq; ſignum faciat. Hujus medicinæ projice partem unam ſuper centum partes plumbi, vel ſtanni, vel alterius metalli, & in veram Lunam ad omne judicium tranſmutabitur cum omnibus ſuis proprietatibus; & ſi medicina fuerit ſemel multiplicata, tantum facias hoc modo projectionem. Recipe unum pondus iſtius medicinæ, & projice ſuper centum partes Mercurii calidi, incipientis fumare, & convertetur in medicinam. Hujus autem ſecundæ medicinæ projice pondus unum ſuper centum Mercurii calidi ut ſuprà, & erit medicina ſuper alio Mercurio. Hujus autem tertiæ medicinæ projice pondus unum ſuper centum pondera Mercurii, ut ſuprà feciſti, & in verum argentum convertetur.

CAP. XVII.

Alius Modus nutriendi Lapidem.

PEr alium modum, ut ſuprà dictum leviorem tuum creare poteris,namque non diſſolvas Lapidem, in aqua argenti tantum capias amalgamæ, quartam ſui partem ſeu ponderis prædicti, conterendo illum ſupra laminam vitri, quouſque totum incorporetur. Poſtea imbibe totam medicinam illam aquæ Lunæ paulatim, ſicut dixiſti in creatione Lapidis. Poſtea pone materiam intus vas ad nutriendum,& facies conſequenter uſque ad finem, ut ſuprà dixi.

CAP. XVIII.

Alius Modus multiplicandi & nutriendi Lapidem.

ADhuc etiam per alium modum componere poteris elixir, habendo reſpectum ad perfectam Temperantiam, & perfectionem ſuæ conditionis, & proprietatis: hoc modo, videlicet quòd tu capias partem unam cum dimidia aquæ Lunæ, & in ea diſſolve partem unam dicti Lapidis, & erit totum ad modum aquæ claræ. Poſtea projice unam partem ejus, & omnia miſceantur in formam aquæ: iſtam aquam ponas ad congelandum prudenter, ſuam humiditatem radicalem conſervando, & hoc eſt, ad hunc finem, ut virtus lapidis confortetur, & diſſipetur violentia ignis: quia virtus ejus hoc totum congelare debet & fixare, ſextam illam partem aquæ reparabis levi igne à toto compoſito per diſtillationem, hoc eſt, dictam medietatem medietatis aliæ mediæ partis, quoniam illud erat plus aquæ propter quam ſulphur fuit in formam aquæ diſſolutum & converſum in naturam aquæ, propter plus aquæ, unde apparet ſicut rationalis oſtendit, quod fortior vincit debilem cùm ſuccurritur & confortatur. Itaque ſicut aqua vincit ſulphur propter majorem ejus qualitatem ad ſuam naturam reducens; ſic oportet quòd ſulphur habeat potentiam convertendi aquam, & reducendi eam, & per congelationem ad ſuæ propriæ naturæ conditionem, & hæc converſio eſt naturalis,& nos certificavit confortando in tantam vim ſulphuris, tollendo de aqua quod potentiam habeat congelandi aquam: unde pondus & menſura facta ſunt ad confortationem ſuorum membrorum. Unde non ſufficit rem ipſam ſcire: ſed quot modis poteſt confici, & per hanc potentiam ejus viſibilem oſtende ignoranti rei ipſius dignitatem. Cogita ejus potentiam, quemadmodum in cognitione eorum univerſalium ſapiens & ignorans aliquando adæquantur, utrum in applicatione cauſarum ipſarum ad ſuos proprios & æquatos effectus ignorantiæ & ſapientiæ latiſſima eſt differentia.

CAP. XIX.

Alius Modus bonus & perfectus.

HUnc Lapidem ſolutum divide Alembici ingenio in aquam, & terram ſicciſſimam, quam pone in vaſe à ſcofolario, cujus quantitas ſit ſecundùm quantitatem medicinæ, & pone in fimo calidiſſimo per quadraginta dies, quouſque terra ſolvatur in terram rubeam, & renova fimum de quarto in quartum diem, ſit omni aqua rubea ſpiſſa: auge ei ſuæ aquæ quanti ſervaſti medietatem ponderis ſuæ terræ ſolutæ, & in 40. diebus ſub fimo prædicto congelabitur. Tunc inde quantum ponderat quarta ſui ponderis aquam pone ſuper ipſum ſubtiliſſimè tritum, & in fimo congela per decem dies, deinde tere, & da ſibi iterum aliam quartam aquæ, & congela, & hoc reitera quater. Poſt hæc extrahe ac tere, & pone in fimo calido & humido, donec totum ſolvatur. Super hoc ſoluto pone medietatem aquæ ſervatæ,& congela & tere,quia jam ſic

ſic complevit factum ſuum elixir, cujus virtus talis eſt.

CAP. XX.

De Projectione Medicinæ ad Album.

PRojiciatur primò uncia una ſalis medicinæ ſuper uncias tres ſtagni vel plumbi fuſi, & miſce bene, quoniam totum eſt elixir. Hujus autem medicinæ plumbi vel ſtagni medicinati ℥j.ſuper 110.℥. ſtagni vel plumbi fuſi fixat in igne, quorum fixorum talis operatio eſt, ut projicias ℥j.ſuper 15.octonis vel ſtagni fuſi, & extrahet ſuam immunditiam, & imperfectionem, & convertet in argentum melius omni minerali.

CAP. XXI.

De Argenti Tinctura & Converſione in Aurum.

SI in Aurum vis reducere, ſic facito. Recipe ℥j. medicinę ultimæ congelatæ , & pone ſub fimo per 50. dies, donec ſolvatur, deinde da ſibi medietatem aquæ corporis ſoluti, & congela, & proſequere ſicut in argento docuimus.

FINIS.

CLAVICULA Raymundi Lullii *Majoricani, quæ &* Apertorium *dicitur, in qua omnia quæ in Opere Alchemiæ requiruntur, apertè declarantur.*

NOs appellavimus opus hoc noſtrum Claviculam, quia ſine hoc præſenti libro nullus poteſt intelligere, quæ ſcripſimus in noſtris aliis libris, in quibus totam artem complevimus, licet verbis obſcurioribus pro ignorantibus. Scripſi multos libros & prolixos ſub ſectionibus & iis obſcuris, ut in noſtro teſtamento apparet, ubi de principiis naturalibus egimus, ubi omnia ſunt poſita, quæ ad artem faciunt, tamen ſub martello in primo textu Philoſophiæ. Item in noſtro cap. de arg. viv. Philoſophorum, & in 2. & in parte teſt. de exuberatione minerarum phyſicarum, & in noſtro libro de quinta eſſentia i. de 5. eſſentia auri & arg. deinde in aliis libris à me factis, ubi tota eſt ars completa: ſed Secretum occultavimus pro poſſe. Cæterum quia ſine hoc ſecreto nullus poteſt ingredi mineras philoſophorum, neque aliquid facere quod ipſi poſſit prodeſſe, quare juvante altiſſimo cui placuit hoc ſecretum nobis revelare, ſine ulla fictione artem totam declarabo. Et ideo cavete ſecretum revelare improbis, ſed veſtris amicis intimis, quamvis nulli dare debetis, cum ſit Dei donum, qui hoc dabit cui volet. Quod qui habebit, ſempiternum habebit theſaurum. Cognoſcite igitur per perfecta imperfecta emendare. Sol eſt pater omnium metallorum, & Luna mater quamvis Luna claritatem recipiat à Sole. Ex iſtis duobus totum pendet magiſterium. Sed quia metalla transmutari non poſſunt teſte Avicenna, in mineralibus, niſi reducantur in primam materiam, quod verum eſt. Quod niſi reduceres in argentum vivum, non vulgare, hoc eſt, non volatile, ſed fixum: vulgare verò eſt volatile, & plenum frigiditate phlegmatica, & propterea indiget reduci per argentum vivum fixum, magis calidum & ſiccum, in contrariis qualitatibus ac argentum vivum vulgare. Quare vobis conſulo, ô amici mei, quòd non operemini niſi circa Solem & Lunam reducendo eos in primam materiam, ſulphur, & argentum vivum noſtrum. Iccirco filii, habeatis uti hac materia venerabili, & vobis juro & promitto, quod niſi ſumpſeritis argentum vivum iſtorum duorum, vos tenditis ad practicam tanquam cœci ſine oculis ac ſenſu. Quare filii rogo ambuletis in luce oculis apertis, & non tanquam cœci cadatis in foveam perditionis.

CAP. I.

De Differentia Argenti vivi vulgaris, & Argenti vivi Phyſici.

NOs dicimus quod argentum vivum vulgare, non poteſt eſſe argentum vivum Philoſophorum, quocumque artificio præparetur, quia vulgare non poteſt in igne detineri, niſi per aliud argentum vivum corporeum, quod ſit calidum & ſiccum, & magis digeſtum. Propterea dico noſtrum phyſicum magis fixæ eſſe calidioriſque naturæ vulgari. Et ideo, quia argentum vivum noſtrum corporale, eſt converſum in argentum vivum currens non tingens digitos, & quando commixtum eſt vulgari junguntur & amplexantur ſe vinculo amoris, abſque eo quod nunquam ſeparentur ab invicem, veluti aqua mixta cum aqua, quia ita eſt naturæ placitum. Argentum vero vivum noſtrum ingreditur & commiſcetur actualiter alteri vulgari, deſiccando ſuam humiditatem phlegmaticam, & tollendo frigiditatem ex corpore denigrans tanquam carbonem, quod poſtea in pulverem convertit. Nota igitur quod Argentum vivum non poteſt eas operationes præſtare, quales noſtrum phyſicum, quod in omnibus ſuis qualitatibus habet calorem naturæ veri temperamenti, & propterea vulgare vertitur in ſuam naturam temperatam: quin etiam aliquid aliud facit, nam poſt ſuam tranſmutationem, convertit in purum metallum, hoc eſt in Solem aut Lunam, prout eſt extenſum, aut de Sole & Luna, ut oſtenditur in ſecunda parte noſtræ practicæ. Præterea aliquid majus habet, mutat enim & convertit vulgarem Mercurium in medicinam, quæ tranſmutare poteſt imperfecta metalla in perfecta. Præterea vulgarem in verum Solem & Lunam, meliorem quam de minera. Nota rurſum quod uncia noſtri Mercurii phyſici centum marcas facere poteſt, & uſque in infinitum cum argento vivo vulgari, ſine eo quod minera unquam deficiat. Præterea aliud volo vos ſcire, quod Mercurius non recte miſcetur neque perfectè cum corporibus, nam ſpiritus non poteſt miſceri cum corporibus perfecte, niſi reducta fuerint in ſpeciem naturæ. Et idcirco cum voles miſcere Mercurium aut Solem in Lunam vulgi, ſunt reducenda illa corpora in ſpeciem naturæ, quod vocatur argentum vivum vulgare eſt frigidum & humidum paſſive ſicut femella, quæ continetur in ſuis domiciliis, cum calore temperato uſque ad eclipſin. Suntque nigra facta ut carbones, quod eſt ſecretum noſtræ veræ diſſolutionis, & ex hoc tandem vere connectuntur inter ſe: ita quod nunquam ſeparentur ab invicem, fiuntque pulvis albiſſimus, qui ſunt maſculi & fæminæ generati vero amoris vinculo. Hi tamen liberi multiplicabunt ſuas ſpecies in infinitum, nam de una uncia hujus pulveris, tu facies Soles infinitos, reduces in Lunam meliorem omni metallo de minera.

CAP.

CAPUT II.

Extractio Mercurii à Corpore perfecto.

RECipe unc. j. calcis Lunæ appellatæ, calcinetur modo quo dicitur in fine noſtri magiſterii operis, quæ quidem calx teratur ſuper porfidum in pulverem ſubtilem, quem pulverem imbiberis bis, ter quater in die, cum optimo oleo tartari, facto eo modo quo dicetur in fine noſtri, deficcando ſolem quouſque dicta calx abſorbuerit de dicto oleo 4. aut 5. partes, pluſquam fuit ipſa calx, terendo ſemper ſuper porfidum, ut dictum eſt, & in fine bene deficcetur calx, ut bene poſſit in pulverem redigi. Et quando fuerit bene pulverizata, ponatur in metreto cum collo longo. Ponatis de noſtro menſtruali fœtenti, facto de duabus partibus vitrioli rubei, & una ſalis petræ, & prædictum menſtruum prius diſtilletur ſepties, & bene rectificetur, ſeparando fæces terreſtres in tantum, quod prædictum menſtruale ſit totum eſſentiale. Deinde lutetur bene metretum, & ponatur ad ignem cinerum, cum parvo igne carbonum, quouſque videris materiam bullire & diſſolvi. Deinde ſic ſupra cineres diſtilla, donec amiſerit menſtruum, & materia fuerit frigida totaliter. Et cum frigidum fuerit vas aperiatur, & materia, quæ frigida eſt, ponatur in alio vaſe bene mundo, cum ſua cappa bene lutata ad furnum ſupra cineres, & luto bene deficcato fiat ignis paulatim in principio, quouſque totam recipias aquam ipſius. Poſtea augeatur ignis, quouſque materia bene fuerit deficcata, & ſpiritus fœtentes ſint ad cappam, & in receptorio jam exaltati. Et dum tale ſignum videbis apparere, dimittatur vas infrigidari, ignem minuendo. Et poſt refrigerationem vaſis extrahatur materia, & in pulverem ſubtiliſſimum redigatur ſuper porfidum: ita quod pulvis ſit impalpabilis, qui ponatur in vaſe terreo bene cocto, & bene vitreato. Et poſt ponatur ſuper dictum pulverem de aqua communi bulliente, movendo ſemper cum baculo mundo materiam, uſque materia fuerit ſpiſſa ſicut ſinapi. Et move dictam ſalſam cum baculo, quouſque videas apparere grana Mercurii è corpore, & quod vobis appareat quantitas magna prædicti Mercurii vivi, ſecundum quod poſueris de corpore perfecto, id eſt de Luna, & dum habueris magnam quantitatem, interim projice deſuper aquam bullientem: & tandem movendo, quoad tota materia reſolvatur in materiam ſimilem argento vivo vulgari, tollantur terreſtreitates cum aqua frigida, & deficcetur per pannum: poſtea tranſeat per corium, & videbis mirabilia.

CAP. III.

De Multiplicatione Argenti vivi noſtri.

IN Nomine Domini, Amen. Recipe Lunæ puræ tres groſſos, in laminas tenues, & faciatis amalgama cum groſſis 4. argenti vivi vulgi bene loti. Et quando Amalgama fuerit factum, tunc ponatur in parvo metreto, cum collo longo unius pedis & ſemis. Deinde recipe argentum vivum noſtrum prius extractum & reſervatum à corpore lunari, & ponatur ſuper amalgama de corpore & argento vivo vulgi factum, perlutetur optime vas optimo luto, & dimittatur ſiccari. Hoc facto, moveatur vas quam optime ut amalgama poſſit permiſceri, & quod argentum vivum permiſceatur cum corpore. Deinde repone veſtrum vas in quo materia eſt, in furnello, ad ignem parvum carbonum, & hujus ignis calor non excedat calorem Solis, quando Sol eſt in ſigno Leonis: quia alius calor excedens deſtrueret veſtram materiam, & fieret fuga unius ab altero, & continuetur talis ignis, quouſque materia fuerit nigra ad modum carbonum, & ſpiſſa ad modum pultis, & continuetur ignis iſtius gradus, quouſque materia mutetur in colorem griſeum fuſcum, & ita griſeo apparente, tunc uno puncto augeatur ignis, & fiat ſecundus gradus, quouſque materia incipiat dealbari, ad colorem nimis albiſſimum. Poſt fiat ignis uſque ad tertium gradum, continuando quouſque materia fuerit alba pluſquam nix, & convertatur in puros pulveres albiores cinere. Et tunc vos habetis calcem vivam Philoſophorum, & ſuam mineram ſulphuream, quàm tantum occultarunt Philoſophi.

CAP. IV.

Proprietas Calcis prædictæ.

COnvertit iſta calx Mercurium vulgi in pulverem albiſſimum in infinitum, qui poteſt reduci in argentum verum, cùm aliquo corpore, ut Lunâ.

CAP. V.

Multiplicatio hujus prædictæ Calcis.

REcipe vas cum materia, ubi pones uncias duas argenti vivi vulgi, bene abluti & deficcati, poſtea vaſe bene lutato, repone ubi prius erat, gubernando & miniſtrando illi ignem 1. 2. & 3. gradus, ut ſuprà, quoad materia reducta ſit in pulverem albiſſimum, & ita potes multiplicare in infinitum.

CAP. VI.

Reductio Calcis vivæ in Lunam veram.

HAbita ergo magna quantitate calcis vivæ ſeu noſtræ mineræ, accipe unum crucibulum non tectum, in quo pone unciam unam Lunæ puræ, & ipſa fuſa pone deſuper uncias quatuor pulveris tui in pilulas, pilulæ ſunt ad pondus quartæ partis unciæ, & iſtæ ponantur viciſſim ſuper Lunam fuſam, ſemper continuando ignem fortem, quouſq; omnes pilulæ ſint projectæ & fuſæ ſimul cum Luna, & in fine fac ignem fortem, quouſque totum bene incorporetur: poſtea projiciatur in canali, & habebis uncias 5. argenti puri, pluſquam naturalis, & ita poteris tuam mineram phyſicam multiplicare ad beneplacitum.

CAP. VII.

De noſtro Magno Opere ad album & ad rubeum.

REducite calcem veſtram vivam, ut de Luna antea dictum eſt, in argentum vivum, quod noſtrum eſt ſecretum. Recipe igitur 4. uncias calcis noſtræ, & reduc in argentum vivum ut feciſti de Luna. De quo argento vivo habeas ad minus 3. uncias, & pone in parvo metreto de collo longo, ut antea feciſti. Poſtea amalgama de uncia una veri Solis cum tribus unciis argenti vivi vulgi, & ſuperpone arg. viv. Lunam movendo fortiter manibus tuis, ut miſceantur ſimul omnia. Poſt vas bene lutatum pone ſupra furnellum, faciendo ignem

1. 2 &

1.2. & 3. gradus. In primo gradu materia nigreſcet ut carbo, quod tunc dicitur eclipſis Solis & Lunæ. Et erit commixtio vera, unde gignitur filius ſulphur, quod plenum eſt ſanguine temperato. Poſt operationem ejus caloris, continua ignem ſecundi gradus, quoad materia fuerit griſea. Tunc continua ignem tertii gradus, quoad materia appareat albiſſima. Poſt auge ignem ad gradum quartum, continuando ut materia rubea appareat, ut cinabrium, & fiant cineres rubei, Hanc calcem reducere potes in Solem finiſſimum, ut de Luna ſupradictum eſt.

CAP. VIII.

De Modo tranſmutandi prædictum Minerale in Medicinam, tranſmutantem omnem ſpeciem Metallorum in verum Solem vel Lunam, etiam argentum vivum vulgi in meliorem omni metallo de minera.

IN prima ſolutione unum pondus ſupra C. in 2. ſupra M. & multiplicatur projectio, diſſolvendo, congelando, ſublimando, & fixando noſtram materiam, quæ poteſt multiplicari ſic in infinitum quantitate & virtute. Recipe igitur de noſtra minera alba, & diſſolve in noſtro menſtruali fœtenti, quod in noſtro teſtamento vocatur acetum noſtrum album, in eo capite ubi diximus: Accipe de bono vino bene ſicco, in quo pones Lunæ id eſt aquæ viridis, & C. id eſt ſaliſpetræ, verum ne erretis, pone 4. unc. de noſtra calce viva in menſtruali ut diſſolvatur, & ſtatim diſſolvetur in aqua viridi. Item in 12. unc. ejuſdem menſtrualis fœtentis, diſſolveris unc. 4. argenti vivi bene loti, & ubi diſſolutum fuerit arg. viv. conjunge ambas diſſolutiones ſimul, & vas bene clauſum pone in digeſtione in fimo equino 30. dies, quibus exactis, fac diſtillare in balneo, quoad habebis omnia. Deinde recipe in alio, ut inde oleum extrahatur in igne carbonum, tunc materia reſidens erit nigra. Quam pone in furnello ſuper cineres ad diſtillandum per duas horas. Poſt refrigerationem aperi vas, & pone aquam diſtillatam per balneum ſuper. Lava bene. Diſtilla menſtruum per balneum, omnemque aquam, quæ aſcendere poteſt, & oleum per cineres ut ſupra feciſti. Et hoc faciendo toties reiterabis, quouſque materia remaneat ſicut carbo nigra in fundo vaſis. Fili doctrinæ habebis tunc caput corvi, quod Philoſophi tantum inveſtigarunt, ſine quo in magiſterio nihil ſit. Idcirco Fili, mente teneas divinam Cœnam Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui mortuus fuit ſepultus & tumulatus, & luce tertia reſurrexit, in terram permanentem. Fili mente teneas, quod nullum ens poteſt vita perpetuari, niſi prius mortuum fuerit. Recipe igitur tuum corpus nigrum, & calcina in eodem vaſe per tres dies, & poſt mitte refrigerari, & aperiendo vas invenies terram ſpongioſam & mortuam, quam ſervabis, quoad oporteat facere conjunctionem corporis cum anima. Recipe aquam, quæ per balneum eſt diſtillata, & diſtilla ſæpius, quoad ſit depurata & reducta in materiam cryſtallinam. Imbibe igitur tuum corpus, quod eſt terra nigra, de ſua aqua propria, paulatim rorando & coquendo, quoad corpus ſit album factum, & multum ſplendens. Et tunc aqua eſt illi infuſa, quæ vivificat & clarificat. Tunc da ignem vehementem in eodem vaſe ſuo lutato, ac ſi velles ſublimare Mercurium vulgi per duodecim horas. Aperi vas frigefactum, & reperies ſublimatam materiam materiam tuam albam, quam vocamus terram ſigillatam. Noſtrum corpus exaltatum & poſitum in magna dignitate, ſulphur noſtrum, noſtrum argentum vivum, noſtrum arſenicum, ubi ſervare debes noſtrum aurum, quod eſt noſtrum fermentum, & noſtra calx viva, & intra ſe gignit filium ignis, qui eſt amor Philoſophorum.

CAP. IX.

Multiplicatio prædicti Sulphuris.

POne illam tuam materiam in metreto forti, ſupra quam pone amalgama factum de noſtra calce viva, quæ facta eſt in noſtra prima practica, quam reducebamus in argentum. Fieri autem debet de tribus partibus argenti vivi vulgi, & una parte noſtræ calcis, miſceatur ſimul, ut ſupra, & pone ſuper igneum cinerem, & videbis materiam moveri, tunc auge ignem, & in 4. horis fiet albiſſima ſulphurea, quæ cum fixa fuerit, coagulabit & fixabit omne argentum vivum uncia una ſuper centum in medicinam veram, & rurſus in mille, & uſque in infinitum.

CAP. X.

Fixatio prædicti Sulphuris multiplicati.

CApiatur Sulphur jam multiplicatum, deponatur in metreto, & ponatur oleum ſuper, quod ſervatum fuerat in ſeparatione elementorum, & ponatur uſquedum ſit molle. Poſt ſuper cineres ponatur ad fuſionem, dando ignem primi gradus 2. & 3 ad albedinem uſque. Tunc frange vas, & invenies laminam cryſtallinam albam. De qua pone ſuper laminam calidam, & ſi fluat ſine fumo, projice unum pondus ſuper 1000. Mercurii de prædicta, & totum convertetur in argentum. Et ſi medicina non fuerit fluens & fuſibilis, depone eandem in crucibulo, dando de oleo guttatim, quoad fluat ut cera, & tunc medicina veſtra erit perfecta ſuper 1000. & poterit multiplicari in infinitum.

CAP. XI.

Reductio Medicinæ albæ in Elixir rubeum.

ACcipe igitur in nomine quatuor uncias de lamina prædicta, & diſſolve in aqua ſervata de Lapide. Et cum diſſoluta fuerit, pone in balneo ad fermentandum per novem dies, & capias duo pondera de noſtra calce rubea, & projice in prædictum vas, & fermentetur per novem dies, poſt diſtilletur in alembico in balneo, poſt ſuper cineres, dando ignem primi gradus, quouſque materia fiat nigra, quæ eſt noſtra ſecunda diſſolutio, & noſtra ſecunda Eclipſis, quam facit Sol cum Luna, quod eſt ſignum veræ diſſolutionis, & conjunctionis maſculi cum femella. Poſt auge ignem uſque ad 2. gradum, ad citrinitatem materiæ. Deinde fortificetur ignis quarti gradus, donec materia fuerit fuſa ſicut cera, in colore hyacinthi, & eſt materia alta & regalis medicina, quæ promptè curat omnes infirmitates corporis ægri, & convertit omne metallum in aurum purum melius naturali. Et nos reddamus gratias Salvatori glorioſo, qui in gloria cælorum regnat Trinus & Unus in æternum & ultra.

CAP.

CAP. XII.

Recapitulatio totius Magiſterii ſub forma brevi.

OMnia quæ tractavimus in hoc Libro, didicimus eſſe vera & rectificamur, & cum oculis noſtris vidimus, manibus palpavimus, tetigimus & fecimus, & hujus recapitulatio totum noſtrum Magiſterium cum brevi ſermone & ſine fictione complectitur. Nos igitur mandamus lapidem, quem nominamus, ut ſubtilies eum tam per ingenium naturæ, quàm artis, & reducas in argentum vivum, & huic argento vivo addatur corpus album, quod eſt ejuſdem naturæ, & decoquatur quouſque veniat ad veram præparationem mineræ. Et illa minera multiplicetur ad tuum velle. Et iterato prædicta materia reducatur in argentum vivum, & diſſolve in noſtro menſtruali, uſque quo Lapis fiat volatilis, ab omnibus ſuis elementis diviſus: Et ultimo quod perfectè purgetur, uſque ad ultimam perfectionem, tam corpus quàm anima, quæ poſſit fieri bona conjunctio corporis cum ſpiritu, de calore naturali temperato. Et lapis efficiatur minera, & continuetur ignis, uſquequo in pulverem reducatur album, quem vocamus ſulphur & argentum vivum Philoſophorum, & tunc vigore ignis fixum ſive volatile, in tantum quod volatile evolet à ſuis terris groſſis, & aſcendit in altum candidius nive, & fundalia projiciantur, quia nihil valent. Tunc recipe ſulphur noſtrum oleum prædictum, & multiplicabis cum ſuo dicto alembico, quouſque denuo reducatur in pulverem album candidiorem nive, & fixentur pulveres, multiplicati ingenio tam naturæ quàm practicæ, decoquendo cum aqua, donec omnia maneant in examine ignis fluentia, ut cera ſine fumo. Et addenda eſt aqua primæ ſolutionis, qua ſolutione facta, addatur aliquod citrinum, quod eſt aurum, per modum conjunctionis, cum diſtillatione totius animæ. Poſt detur ignis 1. 2. 3. & 4. gradus, donec mutetur in calore Hyacinthi veri &, fixi fluentis ac fundentis. De quo projicias unum pondus ſuper 1000. Mercurii vulgi, mutabitur in aurum finiſſimum.

CAP. XIII.

Calcinatio Lunæ pro Opere.

REcipe unciam Lunæ finæ de copella & argenti vivi uncias tres, & fiat amalgama, & primò calefiat argentum foliatum in crucibulo, deinde projiciatur argentum vivum movendo cum baculo, & calefiat utrumque bene. Deinde ponatur in aceto cum ſale, ſimul terendo in mortario ligneo, & ſimul cum piſtillo, abluendo & auferendo immunditiam, ſic faciendo quouſque demum amalgametur. Deinde lavetur cum aqua communi calida & clara, poſtea tranſeat per pannum lineum mundum, & quod remanet in panno habens naturam corporis, iterum addatur cum tribus partibus ſalis, & una corporis, bene terendo & lavando, & coletur & calcinetur per duodecim horas. Iterum tere cum ſale reiterando ter, & addendo ſal novum. Iterum pulveriſetur, donec ſit pulvis impalpabilis, & cum aqua calida lavetur, donec receſſerit tota ſalſedo. Deinde diſtilletur per filtrum de cottono, & deſiccetur veſtra calx, & erit calx alba & reponatur ad horam neceſſitatis, ne frigiditas tangat eam.

CAP. XIV.

Ad faciendum Oleum de Tartaro.

REcipe bonum tartarum relucens in fractura, calcinetur in reverberio per decem horas, poſtea pulveriſetur, & ponatur ſuper marmor, ad diſſolvendum in loco frigido, ibi diſſolvetur in oleum liquidum. Et quando totus fuerit diſſolutus, diſtilletur per filtrum de cottono, & ſervetur nitide pro imbibitione veſtræ calcis.

CAP. XV.

Menſtruale fœtens, pro diſſolutione Calcis noſtræ imbibitæ cum Oleo Tartari, ut reducatur in argentum vivum.

REcipe vitrioli lib. ij. ſaliſpet. lib. 1. cinabrii unc. iij. Rubificetur vitriolum, & pulveriſetur, poſt pone ſalpe. & cinabrium, & tere omnia ſimul, poſtea ponas in vaſis aptis ad diſtillandum bene lutatis. Diſtilletur lento in igne primum, ut eſt opus, ut norunt qui id egerunt. Hæc aqua diſtilletur ſæpius projiciendo fæces quæ remanent in fundo cucurbitæ, & ſic erit optimum veſtrum menſtruum ſic diſtillatum.

CAP. XVI.

Aliud Menſtruum pro Lapide diſſolvendo.

REcipe vitrioli Ro. rubicundi lib. iij. ſaliſpe. lib. j. cinabrii unc. iij. omnia illa ſimul terantur ſuper marmor. Deinde ponantur in groſſo & forti metreto, & ponatur aqua vitæ rectificata ſepties, & ponantur in fimo equino per dies quindecim vaſe bene ſigillato. Deinde ponatur ad deſtillandum igne lento totam aquam in receptorio. Poſtea augeatur ignis uſque ad albedinem cappæ, poſtea refrigeſcat vas, & auferatur receptorium & optimè ſigilletur cum cera & ſervatur ad neceſſitatem. Nota quod menſtruum debet ſepties rectificari per diſtillationem, fæces ſemper abjiciendo, antequam ponatur in opere.

Compendium Artis Alchymiæ, & Naturalis Philoſophiæ ſecundum naturalem curſum, *Raymundo Lullio Authore.*

CAPUT I.

Incipit Compendium Artis Alchimiæ & Naturalis Philoſophiæ.

SCias, chariſſime Fili, naturæ curſum eſſe reformatum virtutes cujus ſine deprecatione adeo & elevatione mentis videre poteris ſpiritus fugitivos, ſeu figitivos in aëre condenſatos: in forma monſtrorum diverſorum animalium; etiam hominum qui vadunt, ſicut nubes, modo huc modo illuc. Et hoc totum fit ex principiis naturalibus certis formatis virtutibus, miſticis & exiſtentibus ab aliis virtutibus naturalibus, cum quibus ars magica reformatur naturaliter. Quare ſi velis potes intelligere ſua inſtrumenta per quæ formantur

tur, & unde poteſt exire, quia de una ſcientia formatur alia.

CAP. II.

De Aquis abſtractis à parte naturæ.

Fili, duæ Aquæ ſunt abſtractæ ab una parte naturæ, per quas formatur tota Ars Alchymiæ: unde una facit Lapidem volatilem cum modo & materie; alia facit fixum ad nutum operantis, & ibi natura operatur, intellige conformatur etiam tota Ars Lapidaria, per duas ſimiles aquas factas per Alchymiam, ſed ſunt alterius naturæ, quamvis de ea materia fiant in ſuo principio. Similiter ars præſens tenet ſua inſtrumenta, in quibus ſunt virtutes infixæ naturaliter, quæ eorum potentiam faciunt fieri mirabilia multa, poſtquam ſunt introductæ in propriis & retinaculis per artem naturalem & reformationem ad cauſam quæ dicitur communis à ſimplici natura ſtante in elementis ſimplicibus ſi ea ſciveris reducere in illa.

CAP. III.

Compoſitio Aquæ noſtræ.

Recipe nigrum nigrius nigro, & ex ipſo partes diſtillamus in vaſe vitreo, & in prima diſtillatione recipe ſolum partem, & diſtilla hanc partem. Recipe iterum, pone ad diſtillandum, & hujus recipe quartam partem, & iterum diſtilla 3. hujus recipe 4. totam, & iterum fac uſque ad 10. vel ſecundam partem iterum diſtilla 4. & recipe aquam 9. vices.

CAP. IV.

De Liquefactione Solis & Lunæ.

Recipe hujus aquæ ℥. 4. & eas acue diſtillando cum vegetabilibus quæ ſunt apud, & vide in anima artis, & poſtea pone in vaſe circulationis ut ſcis. Hæc aqua diſſolvit omnia metallorum corpora, cum ſuarum ſpecierum conſervatione, prout practica inferius notata demonſtrabit, quæ eſt una de rebus ſine qua nihil poteſt fieri in magiſterio noſtro.

CAP. V.

De Aqua Calcinativa Corporum.

Germen omnium capillorum collige & de terra recipe ℥. v. & de aqua ℥ ij. cum ʒ. cujus pondus eſt 8. ℥. librarum, & totum mixtum ſubtiliter moles in molendino marmoreo, donec totum diſſolvatur in aquam claram: tunc ponas in vaſe vitreo, cum alembico ſuperpoſito, & diſtilla totam materiam, primò faciendo ignem de ſerratura lignorum partibus duabus, & de carbonibus parvis, cum ʒ. & parum de ſulphure; & accende ignem: faciendo ignem flammæ directè ſub materia, & ſic dimitte quouſque revertatur ad 15. puncta vel pauciora, & continua ſecundo ſecundum punctum ſuæ diſtillationis, poſtea fortifica ignem quouſq; alembicus perdat ſuum colorem, & amplius non diſtilletur. Tunc recipe aquam, pone in loco ſicco & calido, & cave ne reſpiret: & cùm talia facis, dimitte parvum reſpiraculum inter hauſtum alembici & receptorium, quoniam ipſius ſpiritus calor eſt quaſi immenſus.

CAP. VI.

De Operatione hujus Aquæ.

Hæc Aqua ex re vili facta, habet poteſtatem convertendi omnia corpora in ſuam primam materiam, quæ ſi conjungatur virtuti vegetabili eſt magnæ perfectionis; & ſtatim cùm facta eſt, vult poni ad practicam: ne ſpiritus ipſius qui eſt naturæ aëreæ pereat.

CAP. VII.

De naturali Calcinatione Lunæ.

Recipe ℥ j. Lunæ finiſſimæ, & minutim lunatæ, cujus medietatem pone in vaſe ſolutorio cum ℥. unà cum ʒ. de aqua calcinativa: & aliam partem in alio vaſe, cum ſimili modo, claude vaſa cum ſuis coopertoriis, & luta juncturas cum farina & albumine ovi, & pone hoc vas ad balneum mane per tres horas.

CAP. VIII.

De Operatione Ignis contra Naturam.

Recipe aquæ vegetabilis ℥ j. pone in ampulla, in qua pone ℥ ij. aquæ calcinativæ, & ſubitò cooperi cum ſuo cooperculo, & claude bene cum cera, & colloca in balneo per duos dies naturales, & in illo tempore totum vegetabile convertetur in aquam clariſſimam & puriſſimam.

CAP. IX.

De Separatione Calcis ab Aqua Calcinativa.

Metallum ſolutum ſive calcinatum in duobus vaſis ſolutoriis, ſepara colando aquam claram, ut terra ipſius poſſit aliquando aſcendere: hanc aquam pone ad partem, deinde terram illius Lunæ calcinatæ, cum aliquantulo ejus humore, pone in igne cineris cum alembico & recipiente, & cum igne fervente, duodecim horarum liquorem jam dictum diſtillando. Cave tamen à minus forti igne, quoniam in forti calore Solis fit: deinde pone ignem infrigidare, & habebis Lunam bene calcinatam.

CAP. X.

De Occultatione Philoſophorum in ſolutione Lunæ.

Vegetabilem ignem ſolutum in aqua calcinativa: Recipe ſalis cum aqua ℥. 3. calcis lunæ ℥. j. pone ſimul in vaſe ſolutorio & cooperi ut decet, & dimitte operari per ſe, ſine aliquo alio calore, quouſque operatum fuerit ſua propria virtute, & requieverit, luta bene juncturas, & pone vas in balneò per 3. dies naturales, & poſtea cola aquam, & diſtilla humorem, & calcina terram quemadmodum ſuperius feciſti, & tantum reitera quouſque totum diſſolvatur ſub iſto regimine in formam liquoris, quem diſſolutum pone ad partem: quoniam hæc eſt ſubſtantia corporis per aerem deportata.

CAP. XI.

De Congelatione Liquoris Lunæ.

Tunc pone dictum liquorem in duobus vaſis circulationis partiendo ipſum per partes æquales,

æquales, & pone in quovis vaſe ℥. iij. cum ſua aqua vitæ primò rectificatæ, & pone in furno habente duo brachia, ubi unus temperatiſſimus poſſit cucurbitas percutere, & colloca tua vaſa, & liga circumquaque ad cannas alembici, & habeas ſpongias, quas tene madefactas ſemper aqua frigida ubi intrant cucurbitæ ſtrictæ, & quando ampullæ ſentierint calorem, ſtatim videbis fermentum cum aqua aſcendere & deſcendere, & diſtillabitur de uno vaſe in aliud æqualiter; & videns qualiter ratione caloris ſpiritus ſubtiliatur & inſpiſſabitur fermentum.

CAP. XII.

De Aqua Elixiris, quæ eſt converſionis in oleum.

VAſa ambo extrahe, quando materia tua fuerit congelata, loca in fimo, vel in balneo, & iterum ſolvetur in duobus diebus. Iterum congela, & hoc fac ter vel amplius, donec inde congelari non poſſit, & tunc ut oleum videbitur inſpiſſatum, & erit lapis exaltatus in Dei nomine.

CAP. XIII.

De modo faciendi Oleum Lunæ.

VErum quæritur hic modus abbreviatus & pretioſus eſt, ut in decem diebus congeletur quinta eſſentia ſuper fermento, & cum fermento, eo quod res multum groſſa, terreſtris & fixa eſt, in luna: ſed non ita in Sole: quoniam citò ſolvitur prius complementum fixionis: ſed tamen quantum ad finem complementi, tempus non eſt diverſum in Sole & Luna: quantũ ad omnia reſpectum habendo.

CAP. XIV.

De Projectione.

MEdicinam hanc ſic completam, ſi jungas cum ſulphure Saturni, vel Jovis, faciet tranſmutationem ſecundum ſuum fermentum.

CAP. XV.

De Calcinatione Solis.

SUfficienter nunc dictum eſt de albo, dicamus nunc de rubeo: omnia enim in menſura hujus rubei concordant cum operationibus lunæ. Si ſcis operari philoſophicè, cum aqua corruptibili quæ ſua magna virtute diſſolvet tuum ſolem, & ſubtiliatur in aërem quod eſt noſtrum ſecretum. ℞. ergo compoſitæ lunæ diſtillatæ per alembicum ℥j. & cum iſta aqua pone ℥j. aquæ vegetabilis, acutæ, & pone aurum ſecundum pondus aquæ vegetabilis: poſtea pone in balneo per duos dies aut quatuor, & infra dictum terminum invenies nigrum totum ut carbo, quem cuſtodire oportet.

CAP. XVI.

De Reductione Lapidis in aquam & oleum.

ACcipe ambo vaſa ſimul extrahendo à furno vel à balneo & ſtatim in una nocte ſolvetur; & iterum congela, ut de luna feciſti, & habebis lapidem exaltatum, ita quod ampliùs congelari non poterit, & hic eſt pretioſior modus omnibus, ut Deus novit, quem mihi teſtem voco, etiam cunctis operationibus mundi: quamvis poteſtates Elixir magni non habeat; tamen ſi hanc medicinam miſcueris cum ſulphure Veneris, vel Martis, tranſmutatur ſecundum iſtud fermentum.

CAP. XVII.

De modo Solutionis & congelationis.

EOdem modo ſolvitur & congelatur ut luna. Totum igitur compoſitum ſolis & aquæ pone in vas circulationis una cum duabus partibus aquæ vitæ rectificatæ, & cùm ampullæ ſenſerint calorem, ſtatim ſolvetur corpus ſive fermentum, & videbis continuè in principio ſolem diſtillari, & in fine figi & in lapidem converti.

CAP. XVIII.

De Augmentatione medicinæ.

NOn arbitraris, quin hæc medicina habeat modum ſuæ multiplicationis, ſicut aliæ: Tu ergo cum iſto ſole ſic ſoluto impaſtes argentum vivum, ſepties ſublimatum, & ſic per ℥. ſolis 7. argenti vivi: & poſtea ſublima ſeptem vicibus, reddendo quod ſublimatum eſt, fecibus, donec fixetur Mercurius, & in medicinam tingentem & penetrantem. Item aliud miraculum ſi ℥. unam ſolis hujus ſic ſoluti, per ſe ponatur in igne lentiſſimo octo diebus, cum 100. partibus Mercurii, congelaret totum in aurum, & hæc mirabilia ſunt in natura. Et hoc ideo, quia ſpiritus aquæ, in ſal auri, cum auro inſeparabiliter fixatur, & augmentat ejus efficaciam, ultra modum, ſcis quod in mundo ſecretius eo non eſt, unde ſi ſciveris hoc abbreviare, in triginta diebus poteris lapidem componere; ſi modo aqueitate ſeparaveris.

CAP. XIX.

De naturali Evacuatione corporum à ſuis Spiritibus.

NUnc ultimò reſtat qualiter à corporibus imperfectis poſſumus ſulphur naturæ extrahere, & de amborum unione ℞. calcem cujuſcunque corporis volueris, & pone in ampullam, habentem collum longum: & ſuppone de aqua vitæ rectificata quæ ſupernatet 4. digitis, & poſtea pone ſuper cineres & bulliat per unum diem naturalem: & poſt bullitionem pone in fimo calido, vel ſtupha per duos dies naturales; & ſeparentur partes ſubtiles à groſſitie ſua, tranſacto termino, ampullam extrahe, inclinando ipſam cautè, ne fæces turbentur; & ſerva aquam, & claude benè & cuſtodi in loco calido & humido. Tunc pone aquam novam ſuper fæces, & fac ut priùs, donec corpus à ſuis ſpiritibus evacuetur: & ſi tibi aqua defuerit, ſume cucurbitam, in qua ſunt omnes liquefactiones, & diſtilla per balneum, quouſque habeas duas partes aquæ, & de iſta aqua pone ſuper materiam corporis, quæ eſt in ampulla. Sicut ſuperius feciſti, & ſic reitera, quouſque terra ſit evacuata; & ſic probabis. ℞. modicum de prima terra & deſicca ad ſolem, qua ſiccata, pone ſulphur ſuper laminam ignitam, & ſi fecerit fumum, reitera dictas operationes, quouſque non fecerit fumum.

CAP. XX.

De Calcinatione Terræ.

VNde cùm ſignum prædictum perfectè fueris aſſequutus, extrahe materiam tuam ab ampulla, cum aliquantulo prædictæ aquæ deſiccatæ ut priùs, prout ſcis. Deinde habeas aquam vitæ optimæ rectificatam, in vaſe circulationis, de qua pone tria pondera, ſuper terram unius ponderis, & ſuppone alembicum, & claude juncturas, & cum igne lentiſſimo diſtilla, & completa diſtillatione dimitte infrigidari. Et tunc videas quòd terra ſit benè ſicca. Et iterum pone aquam novam ſuper pondus dictum, & fac ut priùs:& omnes diſtillationes pone ad partem in ampulla bene clauſa, & ſic reiterabis, donec terra in pulverem ſubtiliſſimum & impalpabilem ſit reducta.

CAP. XXI.

De Exultatione.

MOdò dicimus de calcinatione ſpirituum, & liquefactionibus omnibus peractis. ℞. Vas in quo ſunt omnes liquefactiones, & ſuppone alembicum, & diſtilla in balneo: donec ad ſpiſſitudinem mellis deveniat: & tunc permitte infrigidari, quo infrigidato mittes deſuper de illa aqua, quam modo extraxiſti de terra tantum quæ ſupernatet 4. digitis, & pone ad inhumandum in furno, vel in ſtupha calida per unam diem naturalem, vaſe optimè clauſo: quo tranſacto, pone alembicum, & diſtilla aquam cum igne mediocri; & pone ad partem facta diſtillatione, & vaſe infrigidato, pone ſupra materiam remanentem, de qua extracta ut priùs, inhuma, & diſtilla ut ſupra, donec argentum vivum Philoſophorum fuerit exaltatum; ut lac virginis.

CAP. XXII.

De Argenti vivi Philoſophorum ſublimatione.

MEmorare quoniam ſal ex prædictis ſic fit, completa iſta exuberatione, ſcias pondus prædicti pulveris ſubtiliſſimi, & imbibe eam cum medietate ſui ponderis aquæ exuberatæ, & pone ad inhumandum, & nutriendum in calore ſimi per octo dies in fine, quorum invenies materiam tuam minùs humidam. Tunc ſuppone alembicum, & diſtilla illam cum igne lentiſſimo recipiendo, deſicca eam cum moderamine, iterato ſcias pondus, & pondere noto repone quam modo recuperaſti, & de illa aqua exuberata fac complementum ad medietatem ſui ponderis, & omnes iſtas imbibitiones, inhumationes, diſtillationes, calcinationes, reiterabis; donec terra bibat de tali ſua humiditate quatuor partes ſui: & hoc cognoſces ad tale ſignum; quoniam ſi ponas modicum ſupra laminam ignitam, & evolaverit in fumum, factum eſt, ſi non, reitera ut priùs, donec conſequaris ſignum prædictum, quo conſequuto pone ſuper cineres, & da ignem primo lentum, & paulatim fortificando, donec tota materia aſcendat ſuperius ad latera vaſis, & dum ſublimatum fuerit, habes ſal & ſulphur omnium Philoſophorum.

CAP. XXIII.

De Reductione Salis & Olei ad unam naturam.

SAlis vel ſulphuris jam dicti inceratio ſic fit: ♃. prædicti ſalis cujuſvis metalli, pone in crucibulum, ſuper cineres calidos, & dum erit aliquantulum calidum, pone de dicto oleo guttando guttam poſt guttam, donec ſit in ſpiſſitudinem mellis frigidi. Tunc remove ab igne, & dum erit frigidum, accipe de eo modicum, & proba ſuper laminam, & ſi velociter fundatur, factum eſt, ſi non, reitera ut priùs, donec leviſſimè fluat ante fugam.

CAP. XXIV.

De oleo Lunæ.

LUnæ oleum fixativam habet virtutem & dat fuſionem levem ſuper omnia ſalia facta, incera igitur ex eo ſal Jovis cum ſulphure, factum eſt de Jove, & projice unum pondus ſupra quindecim Jovis, vel ſi fuerit ſal de Saturno, projice unum pondus ſuper 50. Saturni, & erit opus perfectiſſimum omnium naturalium: vel ſi oleum eſt de ſole, incera cum ſulphure Veneris aut Martis, donec fluat, & fac ut priùs.

CAP. XXV.

Sal aquæ nigrioris.

SAl aquæ nigrioris ſic fit. Calcina fæces vini, donec ſint albæ, deinde imbibe eas cum aqua nigrioris ſummè rectificata & acuta in vaſe circulationis, & pone ad putriendum per unam diem, deinde lento igne diſtilla aquam, & ultimo calcina terram vel ſal, & iterum imbibe & diſtilla, & calcina ut priùs, donec ſufficiat, & habebis ſal Mercurii ſive Artiteſtamentarium, ſine quo nihil fit, & poteſt poni in balneo Mariæ ad diſſolvendum, & ſuper cineres ad congelandum quouſque ſufficiat. Deo gratias.

Explicit compendium Artis Alchimiæ & naturalis Philoſophiæ ſecundum naturalem curſum ſcriptum die 23. menſis Auguſti.

Per Joannem Miletum Claudianum pharmocopolam Anno 1553.

RAYMVNDI LVLLII MAJORICANI,

CAP. I.

De Lapide & oleo Philoſophorum.

SI Vis facere aquam vitæ ſeu Elixir ad vitam hominis conſervandam & juvandam, & ad ægritudines ſanandas; Accipe album quod remanſerit in cucurbita, faciendo aquam ardentem, remove ab ea & ſerva ad partem in magno vaſe: & ſic fac aliis fæcibus, donec ſatis habueris, evapora fæces,donec ſint ſiccæ:poſt calcina ipſas in crucibulo, & pone in igne Reverberationis; & ibi dimitte donec ſint inter albũ & nigrum, poſt extrahe,& diſſolve in aquam Phlegmatis aquæ ardentis calidam, & diſtilla per filtrum, poſt congela lento igne, poſt extrahe,repone in crucibus,& calcina iterum calcinando,ut priùs,donec fæces fuerint benè albæ. Scias

quia

quia in iſta medicina eſt modica terra, & magnæ virtutis: & non curas ſi parum ſit de terra, quia parum fermenti levat, & fermentat magnam copiam paſtæ. Ita iſtud modicum terræ quod continet lapis, ſufficit ad nutrimentum totius lapidis. Cave benè ab his qui extraneas quærunt terras. Sunt aliqui qui quærunt tartarum, & dicunt, quia terra lapidis eſt: Alii quærunt fæces vini calcinatas: Alii cineres vitis, & ita cæcus, ſi cæcum ducat, ambo in foveam cadunt, & credunt facere aquam vitæ, & faciunt aquam mortis. Quia non debet eſſe terra extranea, omnibus Philoſophis teſtantibus. Poſtquam materia fuerit benè dealbata, ponas in cucurbita calata vel phiala longa & alta, cujus fundus ſit rotundus ad modum cœleſtis lunæ. Et cautè hoc facias; ut in ſpiraculo cucurbitæ remaneat ipſa terra, & antequam eam ponas ibi, fili, ſcias ejus pondus: & deinde decimum ſui ponderis accipe de aqua vitæ, & pone ſuper ipſam terram pro colatura cucurbitam, ita ut non poſſit ſpiritus ab ea exire, & poſtea ponatur hoc vas in fimo equi calido, & dimitte ibi ſic, & ipſa aqua vitæ ſuper ipſam terram totiens ſublimabitur, & aſcendet, donec ſit ut ipſa terra. Ipſe ſpiritus vel aqua inſpiſſabitur, & retineatur ab ipſa terra verè, donec figatur in quandam materiam albiſſimam criſtallinam, quæ apparebit ſuper terram illam, non in uno loco, ſed per plura loca ipſius: quia per maculas albas. Cùm iſte ſpiritus detentus fuerit, & converſus in terram ſuam: tunc ſecundò iterato cum decima parte totius illius, quod eſt in vaſe de ſpiritu non fixo, atque de prædicta aqua vitæ, & pone ſuper totum illud quod eſt in cucurbita orbata, & obturata: deinde obtura vas ut priùs, & pone in fimo, ut aſcendat & deſcendat iſta aqua vel iſte ſpiritus totiens, donec inſpiſſetur, & in virtute terræ retineatur ut priùs, hoc eſt reiterandum videlicet opus eodem & eiſdem aquæ pondus, vel ſpiritus, & eodem igne, vel calore temperato non pulſivo, donec ſatis habueris de dicto fermento, vel tota pars ipſius aquæ alba, vel ipſa elementa quatuor in ea contenta & exaltata, ut eſt dictum in ſpiritu quintæ eſſentiæ, per primam operationem finietur, & per ſecundam operationem virtute terræ in unitate ſpiritus quintæ eſſentiæ, & fiet unus lapis criſtallinus. Et hoc eſt quod dixit Philoſophus, aſcende à terra in cœlum & iſta quatuor elementa prædicta, aſcenſa & exaltata per ſublimationem, poſtea dicit Philoſophus iterum quod deſcendit in terram, hoc eſt dicta ſcilicet iſta quatuor elementa, cum ſpiritu quintæ eſſentiæ proximam operationem ut dictum eſt: iterato per ſecundam operationem deſcendunt in terram, ita quia fixentur, & virtute ſpiritus quintæ eſſentiæ ut remanerent unus lapis criſtallinus albus Philoſophicus. Tamen licet ut operator ponat certum pondus in imbibendo iſtam terram; tamen poteſt fieri ſine certo pondere; veruntamen ſecurius eſt quod dicit auctor ne elixir ſubjungatur, quare terra citius convertit, quia eſt minus, quam illud, quod eſt majus.

CAP. II.

De Aqua vitæ & ſua perfectione cum lapide Benedicto.

QUaliter fit aqua vitæ in ſumma perfectione, cum lapide benedicto arcanum arcanorum omnia alia arcana excedens, & ſuper omnia excellentiſſimum excellens, & immeritò vocare principem ſecretorum aquam vitæ faciendi, & componendi. Fili chariſſime perpendas in his verbis: Accipe aquam vitæ prædictam rectificatam, ut dictum eſt, & de lapide rubeo minerali quantum volueris, ut tibi videbitur eſſe ſatis: & tamen hanc aquam vitæ rectificatam, pone ad diſſolvendum, & diſſolve lento igne, prout melius videbis, & verè diſſolvetur. Ita quod fiat aqua una aurea, vel rubea, clara, limpida, & ſecreta, & ita habebis ſummam aquam vitæ perfectam, quam ſerva in vaſe vitreo, vel vitreato obturato cum panno lineo, & ut ſuperius cum maſtiches.

CAP. III.

De Natura, & virtute Aquæ vitæ & aquæ ardentis ſimplicis.

VIrtus aquæ vitæ & natura, & quod in paſſionibus ponitur & de virtute ardentis ſimplicis, hæc autem aqua vitæ perfecta, ſecundum balſamum appellatur. Quòd ſi in potionibus medicinalibus ponatur & ſumatur, purgat ſumentem ab omni languore, & ægritudine, & ab eo removet omnes infirmitates, & languores, lepramque repellit, & à ſupervenientibus infirmitatibus defendit: & in juventute conſervat: cætera particularia experimenta hujus aquæ vitæ vobis remittam ut diſtinctè magis ſciatis.

Item nota quòd poſtquam terra fuerit benè augmentata, vel multiplicata, pone in vaſe circulationis, & deſuper pone duplum de aqua vitæ rectificata, & pone in fimo equino, vel in balneo Mariæ, & dimitte per quatuor dies: pòſt diſtilla per alembicum, quod diſtillatum fuerit repone ſuper fæces ſuas, & repone in balneo ut priùs, & ibi dimitte per quindecim dies, poſt iterum diſtilla per alembicum ut priùs, & fæces projice vias, quia nihil ampliùs valent, poſt iterum rediſtilla illam aquam ter, & tunc erit verè rectificata, & ita habebis veram quintam eſſentiam: & tunc vocatur aqua vitæ ſeu mater balſami.

CAP. IV.

De modo diſtillandi Aurum per alembicum.

PRimò ponam Auri calcinationem per aquam; ſecundò ipſius extinctionem ab aqua; tertiò ipſius diſſolutionem per aquam: quartò ipſius coagulationem, & extractionem ab aqua diſſolutiva: quintò ipſius diſſolutionem per ſe in aquam claram: ſextò & ultimò ipſius diſtillationem. Primò pone ſolem ad bulliendum, cum aqua vitrioli, & ſalis nitri, & ibi calcinabitur tantummodo. Secundò pone ſolem tuum exeuntem in aqua calcinata in alembicum, & ibi extrahe à calce totam aquam quæ poteſt exire; poſtea ſolis calcinationem in fundo vaſis debes ponere in caſſia ferrea ſuper ignem carbonum, & movere cum baculo, ita ut omnis humiditas ſalſa recedat, quod per totum poteris cognoſcere, ſemper ad pondus ſolis prædicti menſuram adhibendo. Tertiò ſolem calcinatum pone in aqua ſalis armoniaci, & ſalis nitri, & ſtatim diſſolvetur: pone tamen totum ſolis, & parum ad parum in aqua, donec videas quod faciat aliquam reſidentiam ſine diſſolvendo. Quartò ſolem tuum diſſolutum in aqua diſſolutiva, pone ad congelandum, & illud quod remanet in fundo vaſis diſtillationis pone ſuper lapidem, & convertetur in aquam claram: iſtud enim ſol ſic diſſolutus, ſemper fluit in igne, & nunquam convertetur

convertetur in pulverem, & in aëre congelabitur, & ſuper lapidem in aquam diſſolvetur. Et nota quòd in coagulatione debet fieri ignis lentus. Quintò dictum ſal ſic coagulatum, pone ſuper lapidem, & ſtatim diſſolvetur in aquam claram, ſicut dictum eſt. Sed ſi velis ſcire perfectionem, & utrum ſal extrahatur, pone de dicta aqua ſolis ſuper linguam, & ſi invenias dulcem benè: ſi non, non pone ad congelandum, in aëre, vel ubi poteſt congelari, & poſt diſtilla donec ſentias guſtum dulcem. Sextò & ultimò, ℞. ſolem tuum ſic diſſolutum ſuper lapidem, & pone in alembico benè curtò, & pone ſuper lentiſſimum ignem ad diſtillandum, & diſtillabitur de iſta aqua maxima pars: Et poſtea debes accipere maſſam quæ remanet in fundo vaſis, & pone eam ſuper lapidem ad diſſolvendum ut priùs, & ſi convertatur tota in aquam, aut non, pone illam aquam in alembico ad diſtillandum ut prius feciſti, & iſte modus teneatur, quouſque totum aurum diſſolutum & diſtillatum fuerit per alembicum. Si autem tota maſſa ſe ſupra lapidem non convertatur in aquam, tunc debes ipſam ponere, ſicut priùs in prædicta aqua diſſolutiva ſalis armoniaci, & ſalis nitri ad diſſolvendum, poſtea ad congelandum ad ignem, poſtea ſupra lapidem ad diſſolvendum, & diſſolvetur in aquam claram: poſtea pone eam in alembico ad diſtillandum, & per iſtum modum aſcendet totum aurum per alembicum in 3. vel 4. Reiterationibus. Unum tamen quod vix potes facere, quoniam per aliquod argentum 41. pars aquæ ſalis quæ remanet, cum ipſo ſole in ſecunda diſtillatione aſcendat alembicum cum ipſo ſole: ac tamen ſi poſſit colligatur aqua ſalium per ſe quæ minima eſt non dico tantum, propter hoc multum poſſet nocere, ſi ipſa cum medicina: nam ſi remaneret cum ea, parum aut nihil remaneret. Item ſol diſtillatum ſemel per alembicum ampliùs aſcendet per alembicum, quod eſt mirabile. Item dicit Epiſcopus De Tiopheo, qui hanc receptam habuit à quodam Sarraceno, quem Sarracenus dedit ſibi ℥ 7. ſolis diſtillati, & dixit, quòd illa aqua ſolis diſtillata per alembicum congelat mercurium, & quod vidit oculis propriis dicit inquam prædictus Epiſcopus. Quòd quando ſol diſtillatur per alembicum debet fieri ſine ſalibus, ſi poſſit & diſtillabitur in aquam rubeam, incenſam, & clariſſimam. Item quod quando accipietis partem unam de illa aqua & ℥ 2. de 8. diſtillato in aquam per alembicum, & commiſcentur ſimul cum ℥j. ♍, etiam dicti per alembicum diſtillati coagulabuntur, & eſſet medicina ad Rubeum. Et ſi vellet facere ad album, loco 8. ponatur O--O dictum per alembicum, & loco ſolis ponatur luna dicta per alembicum, etiam ♍ dictum per alembicum, iſta tua ponantur debitæ proportiones, ſicut in ſole commiſcentur & coagulentur eſſet ad album medicina perfecta. Iſta enim quæ dicta ſunt in corporibus, ſunt certa ipſorum diſtillationibus mediantibus.

CAP. V.

De diſtillatione omnium ſpirituum per alembicum.

MOdo reſtat dicere de diſtillatione circa ſpiritum per alembicum, & dicit quod O--O debet ſublimari ad album, & poſtea debes ipſum ſublimare à ſale communi ter vel quater. Poſtea ſine aliqua alia præparatione debes eum ponere in aquam ſalis citrini, & ſalis nitri cum eo operare in toto, & per totum, ſicut feciſti de ſole: & non quod non eſt neceſſe ſpiritus ponere in aqua calcinativa, ſed tantum diſſolutiva. Item dicit quod O--O poſtquam eſt diſtillatum per alembicum, quia poſtea nunquam cremat, neque fumat neque fugit. Item omnes ſales per modum ſupradictum poſſunt diſtillari per alembicum. Item O--O eodem diſtillatur quia & O--O. Item ♍ per eundem modum ſublimatum diſtillatur per alembicum, & paulominùs poſtea fumat. Quod ſi pluries ſublimaveris, & poſtea diſtillaretur per modum prædictum non fumaret, ſed non funderet. Item dicit quia nullum corpus, nec aliquis ſpiritus, nec aliquod ſal dicitur propria præparatione præparatus, niſi priùs diſtilletur per alembicum, dicuntur eſſe præparata, & habiles ad ponendum in opere noſtro philoſophico & non ante. Item quando ſpiritus, & corpora ſunt diſtillata per alembicum, fit matrimonium, & non ante. Unde quilibet ſpiritus, & quodlibet corpus debet per ſe in aquam diſtillari per alembicum, & tunc debent ſimul jungi. Et tunc ſic eſt factum matrimonium, & eſt facta medicina perfecta omnium Philoſophorum quæſita, & à paucis inventa. Et hæc de diſtillatione per alembicum lapis & oleum Philoſophorum, corporum, & ſpirituum ſecundum Raymundum Lullium dicta ſufficiant.

Explicit Liber de Lapidis & Olei Philoſophorum diſtillatione ſcriptus die 28. *menſis Septembris, Anno* 1553.

Per Joannem Miletum Claudianum pharmocopolam.

CODICILLUS *ſeu* VADE MECUM *aut* Cantilena RAYMUNDI LULLI *Philoſophi Doctiſſimi, in quô Fontes Alchymicæ, Artis ac Philoſophiæ reconditioris uberrimè traduntur.*

DEus in virtute Trinitatis, quâ unitas divinitatis tuæ non læditur nec confunditur in aliquo, incipimus præſens compendium, quod aliter *Vade Mecum* de numero Philoſophorum ſive clauſulam Teſtamenti per modum Codicilli jubemus nominari, ad noſtros hæredes ſucceſſivos Anglorum Reges inclytos voluntate perpetua jam conceſſum, In quo quidem compendio ſive arte determinavimus perfecta declaratione effectum totius practicæ hujus artis & operandi modum per certa & efficacia inſtrumenta, quæ ſunt trium generum principalia principia in hac arte: nam cùm Artifex qui per extrinſeca & improbata principia quæ nullo modo dependent cùm multùm remota ſint ab arte, de intrinſecis naturæ effectibus fatagat, judicare nequit de talibus habêre probabilem notitiam maximè cùm illa præcedere debeat per æſtimationem certam propinquam veritati quantùm poſſibile eſt humanæ rationi penetrare ad ſecreta naturæ. Illud autem quod æſtimationem artificis regulat ut appropinquet ſe veritati, eſt regula artis venerabilis doctrinæ intellectualis. Et quia ſemper in talibus æſtimatur quod regulatur per artem ideo quod demonſtraverunt patentiſſimè vires ejus.

CAP. I.

De Proceſſu artis & probabilitate illius ex parte materiæ.

ARs igitur ſemper procedit de his quæ circa ſuam naturam certiora ſunt, quoniam incerta probari

probari nequeunt; niſi ex his quæ ſaltem aliquo modo, vel ut plurimum certitudinem habent. Nec ars poteſt eſſe niſi incipiatur à ſuis certis principiis quorum aliqua materialia quæ ſecundùm magis & minus depurata exiſtunt & ſecundùm hoc operi propinquiora vel remotiora ut te chariſſime ignorare non credimus. Ideo inſtante inclyto Rege Eduardo in cujus cuſtodia ac protectione divina præpoſita, ne tanta philoſophiæ memoria vel cognitio impiis largiatur, hoc opus operum ſtricto ligamine commendamus in converſionem Paganorum in conſervatione ſalutis fidei quâ ſalus fidelium dependet cui præeſſe dignoſcitur, non ſolùm quidem ut corpori ſed ut menti & animæ redundet in commodum ſempiternum. Et quia omnia mentis opera ſive in agendo, ſive in apprehendendo vel judicando clarius & perfectius, virtutibus, facultate, comparatis annexa ſecundum curſum & debitum naturale ad totius chriſtianæ religionis augmentum & animarum ſalutem nequeant generaliter integrari ſicut probavimus in quæſtionario 26. diſtinctione hujus artis idcirco hâc conſideratione non modicum altitudo Coronæ Regiæ ſublimatur, cùm per hoc cunctorum matri fidelium in procreando palam provideatur ampla ſeges: ad quod ſummum bonum procreandum, ipſe quidem Rex quantum ei poſſibile fuerit, obligatus eſt nobis, non fictè, non coactè, ut aſſeruit: ſed proprio ſpiritu voluntatis.

CAP. II.

De Revelatione noſtræ intentionis.

NOs igitur intendimus in præſenti brevi colloquio, ad honorem cæleſtis filii, fœliciſſimæ & Beatæ Virginis, Mariæ matris ejus, cujus ſolùm benevolos ac corde adſtantes in qualibet utili plenitudine veritatis attingere vidimus, eo intuitu humilitatis, pro communi utilitate philoſophantium, nec minus quoque de præſenti Philoſophia Cupientium perfici, compilare & tractare artem practicandi, per quam ſupremæ medicinæ medicinarum compoſitio ad oculum cunctis intelligentibus demonſtretur.

CAP. III.

De Forma tripartita.

FAcimus autem formam noſtri compendii tripartitam de tribus generibus principiorum, cum omnibus regulis hujus artis: quibus velut effectivis inſtrumentis propriis, non ſolùm tam dictæ quin imò etiam cujuſcunque traditæ compoſitionis medicinarum artis veritas illuceſcat, & quam propinquius directo tramite habeatur, ſcribuntur enim omnia certa principia non ſolùm conſiderationis: ſed ad oculum demonſtrationis hujus per modum textus theorematum principiorum demonſtrabilium, ex quibus doctrinæ filii intellectus, omnimodam conſequi poterit faciliter veritatem, maximè cùm ſecundaria & cætera principia ſequentia ex prioribus velut ex primordiis dependentibus ex hujus artis principiis demonſtrentur.

CAP. IV.

De Expoſitione theorematum & diſtinctione partium.

COnſequenter autem in myſtico ſermone ſubjungemus expoſitionem & applicationem uniuſcujuſque principiorum theorematum declarando ad propoſitum modum & ordinem practicalem, quantum imbecillitas noſtræ rationis permiſerit: quicquid circa materiam principiorum theorematum, anteriores noſtri ſenſiſſe videntur, communia omnia verò principia theoremata, tribus diſtinguentur partibus priuſquam applicationibus miſceantur ut circa modos & titulos per ſequentes rubricas indicabitur.

CAP. V.

De primi generis Principiis materialibus & de his quæ labuntur ex illis.

PRincipia ergo materialia uſualiter materiam illius naturæ ſequuntur amoris fœdere quam ipſamet vel eadem natura ſuis actionibus propriis naturalibus amoroſis convertit in metallicam formam tranſmutavit vel mediam ad ipſam, & ſunt in ordine primò materialis principii quatuor practicalia principia, quorum duo ſunt naturalia & reliqua duo contra naturam. Naturalia ſunt ſulphur & argentum vivum & ex his duobus amor metallicus gignitur per quem fit generatio rei petitæ cum propria eorum individua ad invicem naturali fœdere colligantur, hoc eſt quando virtus eorum juvatur ſuper contrariam qui eſt corruptibilis ut ſtatim manifeſtabimus. Contra naturam verò ſunt natura vitrioli & natura ſalis communis ex quibus amor alterius generis oritur generationis tamen propinquæ & cum ſibi ipſis fit corruptio rei petitæ ſcilicet in quantum deterior eorum natura juvatur ſuper meliorem naturam ſulphuris & argenti vivi quod frequenter accidit virtute ſuperfluæ lineæ mixtionis vincentis materiam ſulphuris & argenti vivi: vel fit ex defectu præparationis ſeu ignorantia artificis. Quamobrem ne Regia majeſtas in ipſa præparatione prætendere valeat aliquam cauſam ignorantiæ aut in poſterum nos aliquomodo increpare, eam tanquam fœcundiſſimam ſicuti promiſimus debitis ſolutis largiemur. Intelligendum itaque primò eſt, quomodo ex jam dictis principiis, formentur plura principia alia, quæ ad unguem per literas revelabimus ſecundùm quæ, ab eorum natura, dicta materialia principia labuntur ſucceſſivè, & gradualiter alterantur notis & certis operationibus per Practicalia principia directa & gubernata, mediante doctrinâ intellectuali quæ per demonſtrativa principia regulantur. Ulterius eſt diligenter notandum quod ſupra dictorum duorum principiorum naturalium, unum verius eſt naturale in tota & per totam ſui ſubſtantiam tam intra quàm extra, & illud eſt ſulphur purum, calidum & ſiccum inducens formam ſuam ſcilicet ſecundùm quod forma metalli ſequitur & purum effectum. Reliquum verò eſt innaturale id eſt intus naturale, & extra contra naturam: Naturale verò intrinſecum eſt ſibi proprium & etiam connaturale factum, quia per propriam naturam advenit: ſed extrinſecum ei additur per accidens & ab iſto eſt naturaliter, poſt ejus corruptionem non habet ſeparandum, propter quod conſtat argentum vivum tale non eſſe in tota ſui ſubſtantia naturale ſicut erat in ſui prima creatione, nec erit ad plenum depuratum niſi per artis Theor. 57. ingenium depuretur. Ex his poteſt intelligi an argentum vivum nunc in tota ſua ſit ſubſtantia, cùm lutoſam ſuam amiſerit & in prima ſua natura jam ſit alterata per digeſtionem & in aliam naturam converſam ulterius ſcilicet ſulphuream congelativam per

per digeſtionem aliam ſibi ſupervenientem, hoc eſt autem argentum vivum noſtrum, in ſe recipiens formam ſulphuris vel metalli ſecundum quod illorum virtus unius, virtutem vincit alterius per temperamentum ad invicem ut in eis metallorum natura oſtendit, cùm ſic in nobiliori formæ intuenti cuilibet deducuntur, nec etiam ſimiliter intelligas ſulphur prædictum eſſe in tota ſui ſubſtantia tale creatum, nec adhuc compar ejus argentum vivum à quo fuit creatus ipſe Rex metallorum, ſed ex parte illius naturæ majoris retentionis & firmæ coagulationis generatum ex noſtri argenti vivi ſubſtantia artificialiter naturâ inſtante. Hoc autem intelligas non ſolùm de principiis materialibus ſucceſſivis ex quibus immediatè componitur Elixir vel medicina, ſed etiam de prioribus corrumpendis alterandis & ad duritatem prioris materiæ ſulphuris & argenti vivi deducendis.

CAP. VI.

De Principiis demonſtrativis & de his quæ labuntur ex illis quæ ſecundi ſunt generis.

DEmonſtrativa principia generalia quibus artifex ſignis præcognitis inſignitus, veritatem poſtulantem artificialiter informat, ſunt illa ſigna quæ magis habitu infixa materialibus principiis ſucceſſivè in decoctionibus emittuntur ut ſunt quatuor principales colores ſcilicet nigredo, albedo, citrinatio & rubedo & ex illis emanan: tot colores mixti per accidens, quot in tota natura excogitari poterunt, ſed non remanent in effectu niſi tantummodo quatuor ſupradicti colores eſſentiales veluti rectrices totius magiſterii, quorum primus color ſcilicet nigredo terminatur in album, dein album in citrinum & citrinum in rubeum quod eſt ultimum demonſtrativum & finis perfectionis totius magiſterii, ideò fuerunt iſta principia data cum quibuſdam aliis particularibus quæ hic dicuntur & in practica ut per illorum notitiam adminiſtrare ſciat Cautus artiſta id de quo à natura per ſigna demonſtrabilia cognoſcet in practica ut ſecundum regulam artis traditam ſuam ſciat gubernare materiam, prælectam juxta formam naturæ debite informandæ per practicalia principia quæ ſequuntur.

CAP. VII.

De principiis tertii generis practicabilibus & his quæ labuntur ex illis.

TErtii generis principia operativa in hac arte principalia ſunt quatuor virtutes convertentes, videlicet ſolvere, abluere, reducere & figere: quia ex quolibet eorum dependent plura alia principia particularia practicalia, actus ignium reſpicientia & illorum informationes ut puta naturalis, innaturalis & contra naturam & artificialis ut per ſucceſſivas operationes oſtendetur breviter, declarando igitur quodlibet iſtorum, nullo modo recedendo à practica, breviori & faciliori modo quo poſſibile fuerit exponemus, cùm de duobus principalibus naturæ motibus ſcilicet corruptionis & generationis ut promptius & facilius modum effectivum capere valeat artis filius per inſtrumenta prædicta. Intellectis igitur illis principiis & Practica, quæ ſequuntur ex ipſis ac modo operandi ad naturam mediorum naturalium & innaturalium ac contra naturam recurrat artifex, ut gubernare ſciat ſecundùm vires mediorum naturæ convertentis, ut exercitare ſciat ſuum negotium circa confortationem vel debilitationem naturæ eorum.

CAP. VIII.

De Corruptione & Generatione.

HUjus autem magiſteri, integritas, duos principiorum reſpicit motus quibus corruptio & generatio præſignantur ſcilicet naturalem & innaturalem, innaturalis motus dependet ex totius materiæ motu & quamplurimorum per evacuationem corporis à ſpiritibus, ſpiritum videlicet innaturalis caloris excitatione. Naturalis motus eſt ex agitatione caloris in corpore & ideò cùm homo itinerat in æſtate ſumpto cibo poſt prandium incenditur calor naturalis in corpore & motus digeſtionis perfectæ non ſolùm retardatur ſed potius confunditur in corporis corruptionem: quia ſpiritus reſolvuntur, calor naturalis minuitur propter quod homines qui multùm itinerant macres communiter ſunt velut cholerici & melancholici, quia iſte motus formatur ex primo principio practicali ſcilicet inſolatione, tamen cum igne innaturali per alia principia benè informata ita ut excedat in quantitate virtutem caloris naturalis, niſi ſecundum quid ad corruptionem naturalem, neque à tali actione ſit diminutus, quia quanta eſt proportio talis potentiæ ad ſic corrumpendum, tantò eſt calor naturalis virilior ad generandum ſeu renovandum ejus individua cum modica corruptione ab eorum temperamento ſint lapſa, quia non expedit naturalem calorem præ nimia fortitudine corrumpentium in omni ſui parte vincere vel ſuffocare excellentia ignium quia tum non eſſet in actu reformationis, quia natura reformativa ſcilicet calor theſauriſans per calorem corrumpentem ſibi contrariam extinctus tanquam malleo mortis percuſſus ad intima ſui cordis repercutitur totaliter, unde totius vitæ influentia evacuatur. Alius motus eſt cum calor naturalis non intenditur alieno calore: ſed per ſe motu proprio & per accidens motu informationis perfectæ caloris extrinſeci, ut cùm homo dormit poſt cibum ſumptum ab aliena frigiditate per calorem extrinſecum conſervatus efficaciter illum dirigit & ad ſe convertit & hoc ideò fit, quia tunc natura limites ſui corporis non tranſgreditur in quo ipſa univerſaliter eſt diſperſa: ſed ibi tanquam in proprio thalamo corporis ſe ipſam ſollicitat ad ſuas perficiendas actiones & tunc non debilitatur corpus per evacuationem ſpirituum in quibus calor naturalis quieſcit, ſed potius confortatur per repletionem, attractionem, & tranſmutationem ipſorum & conſervationem humidi radicalis in quo affluentia caloris naturalis conſervatur naturaliter velut in ſubjecto ſuo proprio naturaliter caleſcendo & iſte motus dupliciter confortatur, uno modo per informationem tertii principii practicalis ſcilicet per reductionem cum omnibus ſuis inſtrumentis, ut quando lapis creatur & calor naturalis contra ſuum contrarium augmentatur confortando ad ſecundarias ejus actiones celebrandas. Secundo confortatur per informationem quarti & ultimi principii factam per fixionem cum juvamine omnium ſignatorum ut cùm lapis poſt ejus creationem figitur & per ſuum calorem confortatum omnia in theſaurum tranſmutat, & quanquam adhuc modus iſte ſit duplex habendo reſpectum ad actiones quas medicina vel elixir per ſe perficit, attamen hoc non tangit

tangit propoſitum operis artificis niſi ſolùm in applicatione illius ad humana corpora ſufficientibus modicis relinquatur. Primò ſciendum eſt quod innaturalis motus eſt in parte contra naturam quæ in terream ſubſtantiam mortuam reducuntur & in parte eſt in conſervatione naturæ ſcilicet in quantum perficit, ut res remanens & individua corrupta perficiens, poſt eorum ablutionem in naturam fermenti & metalli educens, actione aëris & ignis quę ſunt unguenta & olea philoſophorum ac anima auri. Hoc enim eſt oleum naturas incerans & conjungens, eò dicta individua in medicinam inducens ad corpore tingenda & hoc oleum ſpiritus caloris retinet ſemper uſque ad ſui inſpiſſationem & tunc induit citrinitatem aut formam metallicam. Cauſa verò ſuæ inſpiſſationis eſt lapis factus ex individuis reformatis per artem, cujus reformationis finis eſt oleum ipſum & medium conjungendi. Talis proceſſus eſt ultra invitationem naturæ ſuppletus, ex quo relucet tota ſubſtantia libri Geberi de perfecto magiſterio, in quo revelando ſecretum materiale inquit, quod perfectio magiſterii conſiſtit in conſideratione rerum ſc. tam materialium quàm operantium quibus ad medicinam artifex pervenit, quia ex conſideratione illius dirigitur intellectus & artifex perducitur ad operis complementum, ideſt ad medicinam veram & ſubſtantiam lapidis quæ ex argento vivo ſumit originem; & ſubſtantia aëris & ignis colores manifeſtat conſideratio rerum juvantium ſine quibus rarò pervenitur ad formam lapidis ſupradicti, eſt ut quis conſideret naturam illarum rerum quas corporibus adhærere videmus ſine artificio. Et imitationem facere quæ media dicuntur inter illa quæ corpora mundificant ſine adhærentia ut aquæ lapidis: ex quibus gratia elicitur quæ Piis in Domino relinquitur amatoribus, cum veri ignis vitri adhæret & natura communis recedit per diſſolutionem, quando non ingreditur ratione ſulphureitatis & ſalſedinis, ſubſtantiam argenti vivi in amaritudinem conſtringentis & reducentis, & hæc eſt illa ſubſtantia quæ per indurationem argenti vivi noſtri convertitur in Elixir perfectum & in parte in conſervatione naturæ: quia ex toto naturalis motus non confunditur, quemadmodum nec expedit ut dictum eſt in motu innaturali: quia ſic non eſſet motus innaturalis ſed contra naturam: qui motus ratione ſuæ extremitatis excellentis vincit & ad profundiora rei ingrediens corruptibilis, calorem obtundit naturalem & mortificat id de quo intendebatur educi ſpiritus motu regenerationis. Fac ergo ut naturalis motus debilis non confundatur per acritudinem ſui inimici: ſed ſemper ei reſiſtendo & fabricando virili actione mallei, creet in ſuis partibus corruptis vice poſt vicem, non in groſſum: ſed in ſimplum & per minima medicinam ita ut natura ſua corruptionem non ſentiat nec violetur: ſed reparando individua antiqua ſecundùm quid corrupta, reducat in nova. Hoc autem eſt quod diximus videlicet quod innaturalis motus eſt intus naturalis ſub conſervatione ſpeciei, ut patet per fabricationem motus naturalis mox corruptioni ſucceſſivam in ejus compoſito, remiſſa ejus contrarii actione, relicta eſt etiam vis naturalis non ut abſolutè ſit contra naturam, quia tunc eſſet totaliter in deſtructionem illius ſine conſervatione primæ formæ, ſed eſt quodammodo contra naturam ſcilicet in parte, vel ſub terminata forma corruptionis limitata, quamvis impropriè utiq; dicat cùm potius ſit adjuvans naturam quam ei nocens: ut patet per ſubtiliationem cum conſervatione ſpeciei individuorum, & ideò dicimus ipſum eſſe innaturale quia de ſe non naturatur; nec tollit aliquid naturæ naturatæ, imò potius eam adjuvans mediante exercitatione moderata ſecundùm quod natura in ſuis requirit reformationibus ut dictum eſt Theor. cap. 55. Et ex hoc paſſu revelatur qualiter omnia ſub globo lunari compoſita quodammodo fiunt in quodam motu & in motu corrumpuntur, quia omnia naturalia contrarietatem habent quâ excidunt quidem non in virtute, ſed ſecundùm quid, ad reſolutionem individuorum non uſque ad materiam primam, ſed ad illam materiam generi metallico proximam in qua eſt major ſimilitudo agentis naturalis quàm in alia prima. Propter quod ſi materiam tranſiret proximam perderetur majoritas ex ſimilitudine ſua & per conſequens, æqualitas & minoritas & ſic in curſu magiſterii naturalis eſſet vacuum ſecundùm quid, quod eſt impoſſibile; ſunt etiam quædam in toto contraria & tamen excellunt in virtute cujus ratione invicem continuè agunt & cõtinuè patiuntur, ut illa quę ſunt contra naturã quæ continuè agunt in corpora & patiuntur. Si hæc intelligis cognoſcere poteris cauſam abbreviationis vitæ illarum, eò quod continuè tendunt ad corruptionem & regenerationem, igitur addiſcas reſolutionem illam exquiſitam uſque ad illam materiam primam in qua ſimilitudines ignis ſunt multiplicatæ aliorum elementorum ac agentium naturalium & patientium ſecundùm quod exigit curſus naturalis. Quia ſi generationem & corruptionem quas jam revelavimus in communi theorica benè intellexeris, ad eandem illam ſolutionem de facili pervenire poteris.

CAP. IX.

Quomodo diſcurrendo per principia, artifex ſe debet dirigere in Practica & quomodo intelligitur Modus Tractationis eorumdem.

Dicitur tibi Fili chariſſime, quod ultra ſenſum præſtare te oportet oculos mentis pro canone directivo ſeu regula, ad omnia intelligibilia principia ſupradicta, & hoc ſecundùm ordinem ſequentia doctrinæ intellectuales & memoria ex colenti, voluntate diligenti & intellectu invigilare oportet, ſi completum hujus operis finem volueris adipiſci, quatenus tamen reſpectum habueris ad ſigna & naturas mediorum & extremorum, quia extrema ex mediis convertuntur & media in extremis gradatim reſolvuntur: quod fieri poterit ſi extrema per ingenium, & naturam non traheretur à medicis de potentia in actum, cùm non ſit tranſitus de extremo ad extremum niſi per media, & hoc etiam naturaliter proprium eſt omnium imperfectorum metallorum, quæ in ſpecie videntur incompleta propter quod omnia illa imperfecta metalla in quolibet ſunt convertibilia, quia omne medium in ſe habet naturam informem, formata tamen & diſtincta retinentur per ſua propria extrema, quæ latius declaravimus in ſcientia de ſenſibilibus, ubi oſtenditur qualiter extrema ſunt in mediis ſecundum formas confuſas, igitur extrema de mediis poſſunt educi, ſecundum quod virtus, naturæ unius extremi in illis mediis ſuper virtutem alterius juvatur, in omni naturali ſcientia plura exiſtent media & illorum notitia in omnibus tranſmutationibus eſt neceſſaria & hoc per exquiſitam potentiam naturæ illorum, ſive materialia, ſive operativa fuerint ſive ſigna demonſtrabilia, reſpiciendo ad naturam generis à quo quodlibet

quodlibet eorum immediatè vel abſolutè dependet ſecundum ſuum actum extremum, Sulphur & argentum vivum extrema ſunt omnium metallorum: ergo metalla inter ea erunt media,ſed metalla differunt ob argentum vivum uti eorum compoſitione ſecundum quod ipſum differt per mixtionem ſulphuris puri vel immundi terrei ſibi extranei propter quod depurata magis aliis reperiuntur duo ſcilicet aurum & argentum ſine quibus ars iſta non poterit integrari cùm illis inſit puriſſima Sulphuris ſubſtantia ingenio naturæ perfectè depurata, ad cujus depurationem debilior eſt ars quam natura, nec eam conſequi valet licet multùm in ea laboret. In arte igitur Pater ejus eſt ſol, mater ejus luna: quia ex illis duobus corporibus cum ſuo ſulphure vel arſenico præparatis, noſtra elici medicina poterit & ſine illis haberi nequit. Vocantur autem media, quia ex primis puris extremis ſunt compoſita naturaliter, ſcilicet ex ſulphure & argento vivo, nec ſunt Sulphur, nec argentum vivum: ſed media inter illa, cùm argentum vivum ſua proprietate & vapore ſui depurati Sulphuris in metallum congelatur perfectum, & ſecundùm quod dicta metalla magis tenent de natura argenti vivi, majoris ſunt perfectionis ut aurum & argentum: & ſecundùm quòd minus tenent de natura argenti vivi & magis de natura ſulphuris, majoris ſunt corruptionis ut cætera metalla imperfecta & maximè marcaſſita, magneſia & tuthia, & ultra hæc majoris corruptionis ſunt ſales, alumina, atramenta & cætera quæ media dicuntur inter lapidem & metallum, dicimus autem quod cùm extrema ſecundum quod ſunt de mediis ſuis propinquiſſimis educuntur aſſiduè ex virtutibus illorum propriis efficaciter & ſecundum rationem naturæ ſequentis retineri cenſentur ad eorum actum propinquum vel proprium. Prætęrea aſſumere debes fili ſucceſſivè principia alterata & miſcibilia alteranda magis apta ratione propinquitatis naturæ affinis quæ eſt in eis propinquior & perfectior, verbi gratia (H) eſt principium, de (G) ad aſſequendum (M) mediante (G) & (G) eſt principium de (M) ad aſſequendum (R) per M & M eſt principium de (R) ut per ipſum attingere poſſit (Y) gradatim & in ſuam naturam converti & ſic patet qualiter natura extremorum eſt cognoſcibilis per naturam ſuorum mediorum, & è converſo quia (G) naturam tenet medii de B et (M) & M retinet medium conjunctionis naturæ per quam G vertitur in R & R natura affinis mediis per quod natura de M convertitur in naturam de Y & per B intelligere debes principia materialia ſcilicet aurum & argentum ac naturam vitri & ſalis cum mercurio. Per G intelligere debes principia materialia ſecunda ſcilicet elementa terram, aquam, aërem & ignem quæ ſucceſſivis & gradatis operationibus fluxa ſunt & elicita ex jam dictis principiis materialibus primis tempore, & per M intelligere debes principia materialia tertia quæ ſunt ſulphur & argentum vivum purum & fermenta Philoſophorum ſucceſſivè creata & elicita per magiſterium ex jam dictis principiis ſecundis immediatè. Per R intelligas medicinam vel Elixir completum aut argentum vivum fluens, penetrans, tingens & permanens à terra ſublimatum, quod quidem eſt compoſitum ſecundum gradum ex M & immediatè materia præjacenti puta ex tertiis principiis ſupradictis. Per Y debes intelligere multiplicationes quæ ſunt ex ſucceſſivis operationibus ex medicina jam dicta ulterius & exquiſitè & providè cognoſcendum eſt genus mediorum & extremorum, quæ ſunt inter ſupra dicta principia, quemadmodum evidentiſſimè ex literis alphabeticis percipi poteſt, quibus operationes ſuccinctè & gradualiter decurrunt & labuntur ad principales gradus ſublimationum quæ ſunt C, D, E, F quæ deſcendunt de B & portare ipſum poterunt ad naturam G. Secunda media vel extrema de G deſcendentia ſunt H, I, K, L, quæ portant ipſum G in naturam M. Tertia verò media ſeu extrema ſunt illa quæ ſucceſſivè & immediatè deſcendunt de M & deducunt M in R videlicet N, O, P, Q. Quarta media ſunt S, T, V, X, & iſta immediatè per ſucceſſionem legitimam deſcendunt de R ut ipſum eorum beneficiis ſublimare poſſint & deportare in Y & ad ultimam perfectionem deducere & hæc rota alphabetica circulariter eſt completa. Verumtamen ſunt adhuc aliqua media, circa illa intelligibilia ad ſenſum ut in Practica gradatim percipere potes per operationes & per talem ſcalam poteſt intellectus humanus gradualiter aſcendere & deſcendere ad omnes alias ſcientias ſenſibiles& intellectuales mediante imaginativa ut Dei & creaturarum ejus notitiam habeat per inſtrumenta prædicta, præſertim cùm naturales vires diſcernere poterit evidenter per philoſophicas rationes, ſcilicet quomodo B ſit remotius aliis à perfectione ultima, quamvis cæterorum exiſtat principale principium ut clarè patet, & ut Chriſtus Jeſus de ſtirpe Davidica pro liberatione & diſſolutione generis humani peccato captivat ex tranſgreſſione Adæ naturam aſſumpſit humanam: ſic etiam in arte noſtra quod per unum nequiter maculatur per aliud ſuum contrarium à turpitudine illa abſolvitur, lavatur & reſolvitur & quæ inter duo contraria collocantur, per id quod magis recedunt ab uno, magis appropinquant ad aliud & è contrario elongati fuerint à perfectione appropinquantes fini perfectionis, perfectius eſt, & quò minus fini perfectionis appropinquat imperfectius eſt. Ex hoc clarè patet quod M nequit immediatè generari de G niſi primo ipſum B tranſeat in G, nec tranſire poteſt in C niſi per omnia ſua media quæ ſunt C, D, E, F primò decurrat, ſimiliter nec G tranſire poteſt in M niſi per ſua media ſcilicet H, I, K, L primò tranſierit, Nec de M generari poteſt Y niſi primò tranſeat per N, O, P, Q. quæ ſua ſunt media, nec R reduci poteſt in Y niſi primò reducatur in S deinde in T poſt in V & demum in naturam X, poſt talem graduationem cadit in Y & ſic natura de G proximius reſpicit naturam de M per ſua media ſucceſſiva quam naturam R & M propinquius reſpicit ad naturam de R quam naturam de Y gradatim diſcurrendo per ſua media, non igitur potes per artem certam immediatè de R medicinam componere niſi prius diſcurrat in G & de ipſo tranſeat in M quouſque puriſſima illorum ſubſtantia ſucceſſive per naturale magiſteriū noſtrum fuerit generata & cùm iſte ſit verus curſus naturæ & ars imitari ſatagit naturam taliter quemadmodum præſcribitur, eſt proſequendum, quia natura quæ complere poteſt per aptitudinem materiæ ſuæ,nunquam ab extremo decurrit ad extremum niſi prius ſucceſſivis operationibus tranſeat omne medium. Mediorum igitur natura conſideranda eſt ab artifice antequam aliquod magnum attentare præſumat & diligenter curet nihil de ſuis mediis omittere ſive ſint materialia ſive practicalia ſive monſtrativa, donec ipſa natura reduxerit gradatim ſua media ad primum ſuum eſſe id eſt ſulphur & argentum vivum quæ ſunt propria ſpermata metallorum & eis magis propinqua cum quibus facias ſpecioſas illas tranſmutationes per quæ omnia imperfecta perficiuntur.

CAP.

CAP. X.

De Natura Ignium & quomodo inſtrumentaliter ſe regulari habeant.

EX præcedentibus colligitur duo fore quorum quilibet expreſsè debet artifex ignem innaturalem ſapienter diſponere & ejus vires certis & notis operationibus regulare, quæ ſunt ignis naturalis & contra naturam. Innaturalis inter utrumque eſt medium. Qui formam hujus exemplaris ſeu regulæ ſuæ menti præſcripſerit & ipſam diligenter ſervaverit, infallibiliter cognoſcet illorum qualitates. Conſideret ergo artifex naturales vires & fortitudines lapidum philoſophorum; quæ vires ſunt ignis naturalis, innaturalis & contra naturam; quæ & quales ſint in toto curſu naturæ & quis cujuſlibet fuerit amicus vel inimicus ut demonſtrativa & infallibili arte per certificationem naturæ eorum, materiam ejus prudenter noſcat diſponere à qua cætera materialia principia effluunt cum corruptione naturali & debilitatione tali ut extremitas naturalis caloris non pereat in aliquo: ſed ipſam per modum reductionis ad ſuam naturam integram pro confortatione ipſius prudenter in propria multiplicatione ſuam ſubſtantiam ſublimare & etiam ſurſum aſcendere, ita ut nihil ſit quod virtutem rerum naturalium attrahat affectiùs, conſervato tamen privilegio naturæ ideſt caliditate naturali in corruptione ſuæ ſubſtantiæ quam amor in ipſum ſpirans & omnia vivificans ſcilicet humidum ſpirituale exiſtens ſibi connaturale, ordinabit artifex ipſum viribus amoris attrahere, præcipuè cùm per defectum illius & per corruptionem ab eo fuerit elongatus; Hunc autem modum reductionis exprimit ars clariſſime in regimine tertii principii practicalis, ut ſui amoris exuberantia cunctis patefacta ſit experientibus viſibiliter. Dicimus ulterius & duo ſunt quibus artifex ſapienter cognoſcere poteſt; quantum calor innaturalis & differens vel indifferens à calore naturali & contra naturam in qualibet parte totius magiſterii, quorum primum eſt menſura contrarietatis ipſius ad naturalem vel conformitas ejus ad contra naturam quod idem eſt. Menſura elongationis ipſius ab illo qui eſt naturalis & approximationis ad illum qui eſt contra naturam. Menſura ignis innaturalis docebit te Fili clariſſime hujuſmodi certitudinis ſemitam veritatis, quia quod inter duo collocatur contraria, per illud idem quo magis recedit ab uno, appropinquat magis ad aliud & è contra & ideo ſive conſideres innaturale medium ut elongatum à calore naturali, ſive ut approximatum ad ignem contra naturam cùm hoc fiat per debilitationem unius & confortationem alterius; jam tranſcendit potentia ignis innaturalis ſuper naturalem per confortationem illius & conformitatem uſtivi qui eſt contra naturam: Similiter ſi conſideretur ipſum medium innaturale ut appropinquans ſit per confortationem ipſius ad ignem naturalem & elongatus ſit ab igne contra naturam potentia adurens per ſui debilitationem, jam devincitur, quæ eſt contra naturam in medio innaturali; per attractionem ſui ad naturam & conformitatem caloris non urentis propter quod appropinquationem & elongationem illius medii, ſive ad naturalem ſive ad contra naturam, ſemper eiſdem ſignis menſurare teneris: quia illis operationibus quibus dictum innaturale medium recedit à natura unius; confeſtim accedere incipit ad naturam alterius; dum tamen natura medii innaturalis & ejus operationes ſcilicet, confortatio & debilitatio ſint extra latitudinem duorum extremorum antedictorum: Audiat ergò lector hujus philoſophiæ & naturam confortationis & debilitationis cognoſcat non tantùm quid ſint: ſed quot modis valeant exerceri & quæ & qualis fuerit illa virtus quæ potius eſt confortanda quam debilitanda & in quo lapide ac quâ operatione altior habetur notitia de eadem: Nos autem providentes tibi in hoc, dicimus quod calor naturalis eſt illa virtus quæ confortanda eſt potius quàm debilitanda & hoc in propria argenti vivi ſubſtantia in quo calor innaturalis diſcernitur. Quid autem ſit confortatio noſcit ignarus ſatis & per conſequens omnes ſophiſtæ decernere queunt ut patet in projectionibus ſophiſticationum quæ non valent exquiſitam operationem perficere, quia in hoc tanquam in generalibus prudens cognitor & ignarus ſophiſta ſatis communicant, præcipuè cùm cognoſcere poterit uterque quod lapis aut ejus virtus hunc confortari dicatur cùm natura valet ejus confortationem perficere aut cùm debilitatur oppoſitum. Quia communis eſt animi conceptus; quod lapis vel ejus virtus non confortari vel debilitari dicitur niſi reſpectu operationis exercendæ per ipſum & in hoc paſſu decipiuntur illi qui principia ignorant demonſtrativa quibus effectus operationis ejus promptè agnoſcitur. Unde cùm in hac exercenda deficit vel proficit, ſolo ſenſu percipi poteſt tam à vulgari quam ignorante ſophiſta. Et ideò clarè liquet nihil aliud fore neceſſarium in cognitione ejus, quam diſcretione vel prudentia rationis. Audiat ergo cæcus ſophiſta, qui tantùm dicit lapidem pati debilitatem exquiſitæ virtutis, quando operationem ejus non perficit rectè, nec ſe oſtendit plus noſcere de ipſius diſpoſitione ad potentiam ſuam augendam quam merum vulgus in cujus ore ſatis multiplicatur hoc dictum & communiter ſonat quàm diminutum eſt aut non perfectum, ex quo patet quod ipſum non denotatur altiorem habere notitiam de lapidis compoſitione quàm ſi diceretur non faciat quod quæritur.

CAP. XI.

Quibus & quantis Modis confortari & debilitari poterit Lapis & de ſubſtantia virtutis.

DIcemus quot modis virtus lapidis confortari poterit & quibus debilitari, quia quot modis dicitur oppoſitorum unum, tot modis & dicitur reliquum: ſicuti notabiliter cognoſcitur per ſcientiam mediorum & extremorum, debilitatur virtus lapidis in genere duobus modis. Primus eſt quando ſubſtantia argenti vivi virtutem ferentis habens in corpore ab eodem per debilitatem minuitur, ſcilicet ſubjectum caloris naturalis. Quia ſubſtantia hæc, cui virtus caloris ineſt, argentum vivum à philoſopho dicitur, & vocatur quandoque eſſentia corporis vel argenti vivi: quia per ipſum lapis habet eſſe in actu & ſine ipſo non. Duo ergo ſunt ſubjecta virtutis ſcilicet corporis & ſpiritus (primum innatæ & iſtud fluentis) cùm igitur corporis ſubſtantia vel ſpiritus minuitur, neceſſe eſt virtutem

virtutem debilitari: nam cuncta minuentia ſunt quæ debilitatem inducunt & quæ ad utilitatem mediocris ignis innaturalis & artificialis vel communis ignis quandoque cum humiditate & frequenti exercitio & quandoque cum ſiccitate non immoderata. Et quæ debilitare dicuntur uſque ad totius rei corruptionem quæ immoderatæ ſunt ſiccitatis & excellentis caliditatis extremorum. Et ſimiliter cætera alia univerſaliter quæ ſuperfluè igniunt (inurunt) corpora ex quibus patere poteſt cuilibet intuenti, quod per oppoſitum ea confortant quæ non ſolùm augent ſulphuris ſubſtantiam: ſed etiam ſpiritum ſive per ſe ut alimentum quod corpus ſumit ab argento vivo per virtutem vegetativam, ſive per accidens ut exercitia ſupradicta moderata. Fili moderatus uſus rerum innaturalium ſuo modo confortant virtutem in omnibus rebus mundi & illam multiplicant ut in lapide noſtro qui ſecreta naturalia dirigit & detegit, ut oculis propriis vidimus & tetigimus & certis experimentis approbavimus. Hæc omnia prædicta intelligas de rebus quæ ſeparant vel approximant ad generandum vel ad calorem naturalem augmentandum per confortationem vel ad temperamentum elixiris per naturalem fixionem. Secundo modo debilitatur virtus quando ſubjectum ejus alteratur in qualitatibus, tranſeundo de naturali qualitate in innaturalem propter quod iſte ſecundus modus accidit ſuper corporibus lapſis à verô temperamento, reperitur etiam primus in naturaliter temperatis velut in auro, vel in temperatis artificialiter ut in Elixire perfecto. Virtus igitur corporis ſecundo modo debilitatur, quando ſpiritus vel corpus deſcendunt à naturali diſpoſitione ipſorum, per quod apparet quod iſte ſecundus modus poteſt eſſe multiplex. Quia quot modis poteſt corpus vel ſpiritus naturaliter alterari, tot modis debilitatur virtus lapidis, cujus ratio eſt, quia virtus non viget niſi per ſubſtantiam horum duorum ſufficienter & naturaliter diſpoſitam & ideo debilitabit virtutem per oppoſitum quidquid diſponet innaturaliter & quidquid ad diſpoſitionem naturalem reducit confortabit eandem. Conſtat autem quod corpus, ſulphur aut medicina, innaturaliter diſponi poſſint per malitiam complexionis, compoſitionis & ſolutionis continuitatis & ideo in mercurio crudo confortabitur virtus per calefaciens, digerens, excoquens materias crudas & reincrudatas per frigiditatem, propter quod terra metallica aut argentum vivum vel ſulphur argenti vivi vel ſulphuris quæ debilitatem digeſtionis patitur, propter defectum caloris naturalis à ſiccitate & ipſum confortant magis res humidæ ad naturam illius approximatæ, & amara & pontica debilitant quia groſſa & terreſtria ſicca & contra naturam calidiſſima, ſimiliter in terra in cujus contentiva caloris naturalis vel ſpiritus debilitatur propter innaturalem caliditatem. Aqua mercurii illam confortat & ipſum retinet. Cætera verò calida ſumpta in primo reductionis gradu debilitant amplius, nec minus ſumpta in ſecundo gradu adhuc debilitant niſi prius per ſecundam reductionem præparationis cum aqua dicti mercurii confortetur prima. Si verò per levitatem innaturalem, inſcienter debilitas virtutis orta eſt in terra vel lapide: habitua te ipſum ad cognitionem erroris, ipſum corrigendo exaſperativis & abſterſivis puta aquâ mercurii, Quod verò debilitatur propter extenſas exaſperationes recedit ad amaritudinem & confortando dulceſcit cum ultimis confortativis ut oleo lampadis (lapidis) & igne ſpiritus verò tot modis alterari poſſunt quot ſunt qualitates quæ ad temperamentum ſive ad perfectionem eorum requiruntur. Harum qualitatum quædam ſunt tangibiles ut ſunt omnes qualitates complexionales: quædam ſunt viſibiles ut limoſitas vel charitas, quædam complexiones carnis ut groſſities & ſubtilitas & quædam olfactivæ ut aromaticitas, fœtiditas & inſipidorum inolfactibilitas, ſpiritus verò metalli naturaliter diſponuntur odoribus prædictis licet eorum ſuavitas ſapida cum ſubtilitate vehementer confortet, poſſunt tamen ſpiritus ingredi temperamentum qualitatum in quolibet corpore & in quantum ex parte ſpirituum debilitatur virtus corporis, per oppoſita reſtitui ei poteſt temperamentum & virtus confortabitur, pari modo debilitant cuncta illa quæ obſcurant per ingroſſationem rerum elementatarum. Præcipimus igitur tibi, benè purificare elementa antequam conjungantur ut in eorum terminatione colorem fuſcum obtineant: ſed illum potius qui eſt extremitas corporis terminati calore naturali, proprium fulgorem habentis tanquam incorporatum colori cùm condenſatur in corpus, Cauſa autem quare perſpicuè nitet & fulget, eſt quia denſitas eis nata eſt in ſublimatione retinens lumen quod pronitatis ejus eſt in præparatione recipere ſicuti potentia proprium actum recipit, unde talis nitor & fulgor ſemper conſtat ex aquis ſubtiliter terminatis & condenſatis in metallis & quando plus argentum vivum aqueum in metallis ſubtilius fuerit purius & denſius, tantò plus illud erit nitidius, fulgentius & ſplendidius: quemadmodum natura cuilibet in auro quod generavit, demonſtrare non ceſſat. Ex quo patet quod illa quæ illuminant, confortant & ſubtiliant calorem innaturalem, groſſitiem ipſam corrigunt, ſimiliter quoq; ex parte ſpirituum debilitant quæcunq; ſi cor inficiunt ut auferant puritatẽ & ſuavitatẽ ſulphuris & fragrantiæ lapidis naturaliter (fundatur delectamentum) funditur, debiliſſimum corporis exiſtit: & ideò virtutem confortat quidquid puritatẽ eis reſtituit non ſolùm per ablutionem ſed etiã per admixtionem vaporum & fermentorum aquæ & aëris mercurialis non fixorũ, & puritatis ſubſtantiæ cujuſq; informatoris, conformem puritatem habentis puritati eorum ut aurum & argentum quæ ſunt illuminantia ſpiritus, proprio ſplendore aut purificantia puritate propria ut eſt aqua mercurii. Ex præmiſſis patet quod qui corruptionem vel debilitatem virtutis ignorat, ſimiliter ipſius multiplicationem quæ fit per confortationem neceſſariò penitus ignorabit non ſolùm in lapide ſed in humanis corporibus. O medice ſi habes memoriam ad recolendum & intellectum ad intelligendum, voluntatem ad diligendum, aures ad audiendum, oculos ad videndum, os ad loquendum aut legendũ, applica ſenſus tuos ut recte intelligas, diligas, audias, videas, perlegas & retineas, quia cum hæc ars de vero ſit graduali & inveſtiganda ex ſecretis naturæ, ſine quibus inſtrumentalis directio integrari non valet totius medicinæ fundamentaliter, artẽ illam ſub certis ſuis principiis planarie comprehendentis, Dilectus à Deo eſt cui hoc donum artis largitur per gratiam & intelligentiam ipſam reducere ſcienti ad medicinam quotidianam & neceſſariam. Quia hujus ſcientiæ principia generalia ſunt & reducibilia ſimilitudine & effigie ad principia medicinæ reſpectu corporum humanorum paſſibilium quibus applicari debet medicina: ſed hæc pauci obſervant & intelligunt cùm artis principia ignorent ſupradicta, Cauſa igitur tenacis cupiditatis & lucri abſq; dictis principiis ad magiſterium hujus artis nituntur introire & propter fallaciam ſuæ operationis fallacem credunt eſſe ſcientiam & contemptibilem dicunt eandem.

eandem. Hanc igitur theoricam intellige & ſecundum illam operari incipias: quia cum illa errores tuos corriges cùm fueris in opere, quos ſine illa corrigere non potes. Non diſtet à te Teſtamentum quia cavernas hujus Theoricæ aperit & revelat cum certis ſuis notis operationibus. Cor igitur habeas ad Practicam illius.

CAP. XII.

De Diviſione Magiſterii.

MAgiſterium hoc in quatuor dividitur partes ſecundũ quod ſunt quatuor principia Practicalia. Prima pars oſtendit modum graciliandi groſſum per liquefactionem, elementationem, diſſolutionem & lapidis ſeparationem in quatuor elementa. Secunda oſtendit modum alleviandi ponderoſum per diſtillationes, calcinationes, rarefactiones, condenſationes, inhumationes, congelationes, ſolutiones & animationes quæ ſunt elementorum (ſeparationes) præparationes. Tertia oſtendit modum (lenificandi aſperum) vivificandi à ſpiritu & lapidis nutrimentum per imbibitiones, decoctiones, aſſationes, inhumationes ac lapidis ſublimationes.

Quarta pars oſtendit modum dulcificandi amarum, & maturandi crudum per reductiones, impinguationes, inhumationes, fomentationes, animationes, fixationes & incerationes. Si igitur groſſum gracile facis per diſſolutionem & ponderoſum leve facis per levigationem ſive rarefactionem & aſperum lene per reductionem, amarum verò dulce per maturationem, poſt hæc & volatilium fixationem completum habebis magiſterium.

CAP. XIII.

Narrationem per concluſionem principiorum.

CUm igitur conſtet quemadmodũ ſupra dictum eſt artem eſſe inchoandam à certis ſuis & determinatis principiis, ad illa propterea eſt recurrendum, tanquam plenitudinis practicæ effectiva: ſed quia Practicalia principia ſecundi generis & regiminis perfici non valent veluti per medium abſque ſuis extremis quibus ipſum integrari oportet, myſtico igitur & aperto ſermone ex illis declarando refert Philoſophus alterum ab altero nullo modo differre à Practica artificiali & proceſſu qui breviter ſucceſſivè formabuntur: & primò de Practicali principio ſive regimine primò quod eſt diſſolutio eſt dicendum cum ſuis quatuor principiis primis materialibus & de ejus principio demonſtrativo, quod eſt nigredo ſine qua artificium feliciter inchoari non poterit.

CAP. XIV.

De prmo practicali Principio & quomodo per primam ſublimationem depuratur mercurius cum ſale communi præparato & vitriolo & in hac aqua infunde mercurium.

DEpuratio mercurii per primam ſublimationem eſt ut ſumas partem unam de D. & dimidiam partem (C) & diſtilla aquam per illum modũ quem natura requirit ut explicavimus in noſtro Teſtamento in capitulo quod incipit tu in virtute de A &c. Et infunde in tali aqua mercurium ſcilicet teſtamentarium, deinde ſepara totam aquam per ſublimationem. Poſtea ſublima ipſum donec ſit albiſſimus ut criſtallum. Speramus autem in Domino noſtro Jeſu Chriſto quod adhuc ſublimabitur ad majora & res magis altas per ſublimes gradus præparationum cum additione rei agentis & perficientis ſe ipſum & ejus anima exaltabitur in gloria. Oportet enim matrem quæ prius generat Filium inhumari in ventre Filii & ab eo generari.

CAP. XV.

De Converſione Elementorum & de Prima conjunctione ſpiritus cum corpore & ejus exuperatione.

CUm tribus ergo unciis talis mercurii, mitte tantundem puriſſimi ſolis in aqua ſua liquefacti & ſuper infunde duas libras aut tres quod melius eſt, prædictæ aquæ mercurii aqua ipſe mercurius ſeparatus fuit & rectificatus & mox cooperies cucurbitæ cum ſuo operculo vitreo ſine alia obſtructione donec motus ejus ceſſaverit, dehinc obſtrue juncturam cum cera communi calefacta & ſtet tribus diebus & noctibus in Balneo tepido, deinde ſepara aquam per diſtillationem in dicto Balneo cum igne æqualiter continuato de facta ſerratura, cùm autem diſtillare ceſſaverit tunc in fundo videbis corpus nigrum fuſum ad modum picis nigræ fuſæ vel olei ſubnigri. Si verò corpus quod cum mercurio conjunctũ eſt fuerit lunare ad album, nondum erit nigrum donec tota terra ſolis cum terra lunæ fuerit conjuncta: quinimo in ejus principio eſt ad modum ſalis albi cum viſcoſitate ſua, qui eſt ad modum olei ſubnigri: cujus humiditas per aquam ſeparari nequeũt rationibus in noſtro teſtamento expreſſis in capitulo de animatione elementorum & alibi de rarefactione eorumdem. Supra ergo humorem illum per ignem ſiccum collocando vas ſuper cineres. Et humiditatem illam recipiendo ad partem quæ aër eſt, cùm animatus ſit majoris caloris quam aqua. Vide Fili quid facias in hoc paſſu, & cave ne materia nimio calore rubeat in principio & comburantur tincturæ: quia nunquam poterũt ſeparari tincturæ in commodum artificis, niſi per aquam & ignem paulative ita ut ſemper ignis tincturæ occultetur in ventre aquæ ne oculis videatur, ſi verò ulterius corpus calcinaveris ſine humore, rubificabitur & proprietas ſulphuris aduretur cùm non habeat retinaculũ quod ipſum in ventre ſuo retineat & à combuſtione defendat, defende igitur à combuſtione imponendo cum eo de humore ſuo antequam veniat rubedo & appropria ei ignem de ſerratura extrahendo humidum paulatim & paulatim deſiccando materiam quia ſic ipſa patitur & corpus corrumpitur & conſidera qualiter materia ſemper mutabitur de colore in colorem in iſta putrefactione ſcilicet in viriditate quod eſt unum ex peregrinis ſignis dependentibus à demonſtrativo primo principio ad album. In rubeum verò nigredo apparebit poſt citrinitatem, quia cùm corpus evacuatur à ſuis humidis ſpiritibus ita patitur ut de colore in colorem tranſmutetur, defende ergò ipſum ſemper à combuſtione ne calor naturalis ſuffocetur in aliquo & proprietas mercurii aduretur: videlicet ut quantum diſſolutio tollerare poterit, tantùm aſſando decoquatur & non plus quia ſtatim rubificaretur & quantùm corpus aſſando defecerit in humiditate in tantum imbibendo erit diſſolvendum. Hoc enim facit natura, deperdita recuperare cupiens ſicuti expreſſè id notavimus in Theorica noſtri Teſtamenti & ad plenum per modum Practicæ demonſtrabimus inferius. Cùm ergo videris corpus ſiccum ſi ad album ſub colore viridi ſi ad rubeum ſub colore nigro, ſubtrahe ignem & permitte infrigidari, quo infrigidato infunde aquam ſuper terram ſiccam & ſtatim pone in Balneo ad diſtillandum aquam per ignem æqualiter benè continuatum recipiendo, quâ diſtillata videbis in fundo perpeſſione vacui per calcinationem in ſua rarefactione aquam attractam in aërem, ſepara illud iterum per cineres evacuando

& rarefaciendo

& rarefaciendo corpus à ſpiritu cùm calcinatione jam dicta modo philoſophico & ſemper aërem cum aëre pone ad partem in phiala vitrea bene ſigillata.

CAP. XVI.

De Documento Reiterationis.

Filli omnes operationes vice poſt vicem tribus vicibus iterabis vel quatuor ſi volueris, quia aqua per tales operationes elementatur & de propria ſubſtantia corporis in ipſa defenditur & corpus per minima corrumpitur & in aqua proprietas ejus augmentatur ut poſt in naturam ſui per attractionem convertatur. Reitera igitur prædictas contritiones naturales, imbibitiones & decoctiones & eris in linea ſecreta diſſolutionis.

CAP. XVII.

De Vnione & elementatione ſecunda, & primò de diſtinctione literarum Alphabeticarum.

Per hanc diſtinctionem literarum referre volumus quod (V) ſignificat calorem furni ſecreti & omnes ſuas proprietates quæ ſunt attenuatio, animatio, inſpiratio, ſimplex vivificatio, inhumatio & corporis conjunctio cum ſpiritu ſine diviſione. Et per (X) ſignificare volumus ignem ſiccum cinerum, tam de ferratura quàm de carbonibus, & cæteras ſuas proprietates quæ ſunt mortificatio, calcinatio, rarefactio, retentio ſpiritus & ſeparatio. Per (Y) ſignificare volumus, calorem Balnei & omnes ſuas proprietates quæ ſunt elementatio, rarefactio, vivificatio, ablutio, diſtillatio, animatio, & ſpirituum ſeparatio. Per (Z) nullam aliam operationem intelligere volumus, niſi liquoris ſeparationem & totius corporis liquefacti ſubſtantiam. Harum literarū ſignificationes cum omnibus ſuis proprietatibus corde tenus te ſcire oportet: quia aliter bene ſecundum curſum naturæ operari & practicare non poteris, nec proprietates illius operationis diſponere bene ſcies, niſi per potentiam literarum, illarum cognitam, ac earumdem ſignificationem quam deſignant. Cognoſcere igitur oportet artificem firmiter hanc potentiam, ſecundum exigentiam naturæ, ut illa præcognita vires ejus ad illius perfectionem in qualibet ſua operatione prudenter noſcat dirigere.

CAP. XVIII.

De Rarefactione & ſubtiliatione.

Rarefactio hujus aquæ fit per binam diſtillationem in Balneo per ſe & ſine corpore, diſtilla eam bis cum igne lentiſſimo bene continuato, fæces verò quas facies, in qualibet diſtillatione collige & pone cum terra ſupra calcinata.

CAP. XIX.

De Condenſatione ſpiritus & rarefactione corporis.

Cum opus inceptum continuare volueris, & operationes ſupradictas jam compleveris, ſume corpus in illa decoctione ultima ſuperius facta quam aſſationem appellamus philoſophicam, & infunde ibi quartam partem aquæ primæ rarefactæ ut præmittitur & cum coopertorio claude & cera & pone ad digerendum in [V] per tres dies, dein cautè ſepara quod liquefactum eſt in aqua per (Z) in alia cucurbita bene munda in illa ſcilicet in qua exiſtit aqua rarefacta & illam ſimiliter cum ſuo coopertorio proprio claude & cerâ obtura & illud ſerva in digeſtione (V).

CAP. XX.

De Evacuatione corporis per ſpirituum extractionem.

Poſtea ſume corpus quod ſuperius remanſit & primò ſepara per (Y) quod eſt aquæ frigidius in natura, ne ipſa natura calida aërea confundatur quæ per expulſionem extrahitur fortiorem.

CAP. XXI.

De Diſtillatione & aëris animatione ac corporis mortificatione.

Cum verò illius ceſſaverit diſtillatio, pone ipſum ad [X] cautè continuando & quod de eo in natura aëris diſtillaverit, hoc recolligas & cum alio aëre ad partem reponas & cave ne ignis corpus igniat, de principiis demonſtrativis recolendo quibus practica dirigitur, quia omnes colores ſunt laudabiles dempta rubedine, donec in fine fueris poſt incinerationem, caveas ergo ne corpus rubeat ante alios colores per ignem alienum.

CAP. XXII.

De Inhumatione, vivificatione & liquefactione corporis mortificati.

Liquefactio corporis eſt continuare partes comminutas & calidiores per calcinationem in unū cum humiditatis beneficio. Poſtea ſume aquæ reſiduum primæ rarefactæ & de ea ſuper terram infunde tertiam partem ita quod tertia illa pars natet vel ſupereemineat uno bono digito ſuper corpus, deinde penitus cum ſuo cooperculo & cætera obſtruatur os vaſis, & per triduum permittatur in digeſtione furni ſecreti.

CAP. XXIII.

De Separatione corporis vivificati à non vivificato.

Poſtmodum quod liquefactum eſt de corpore in aquam ſeparetur cautè per (Z) in vaſe in quo alium ſeparaſti liquorem & cave ne aqua ſive liquor turbetur per fæces ratione declinationis vaſis. Quo ſeparato & obturato cum tota ſui materia reponatur mox in digeſtione (V) & conſervetur ibidem, donec ſuæ ſeparationis advenerit tempus.

CAP. XXIV.

De Diſtillatione aquei quod remanſit in corpore per Y.

Sicuti jam ſuperius dictum eſt in capitulo proximo, ita ſimiliter in iſto dici poterit nec plus minus te habêre coneris.

CAP. XXV.

De Diſtillatione aëris & mortificatione terræ per calcinationem.

Eodem modo procede ad aërem hujuſmodi ſeparandum per cineres & corpus ſiccum mortificandum, ut dictum eſt ſupra in capitulo cùm verò illius ceſſaverit &c.

CAP. XXVI.

De inhumatione & vivificatione corporis per (V).

Sume corpus contritum vel aſſatum & in eo mediam partem aquæ quæ remanſit de aliis

inhumationibus

inhumationibus (in fundo) ita quod una digito ſupereminεat abſolutè, demum procede ſicuti diximus in capitulo Liquefactio &c. Et aliis quæ per [V] formaliter implebitur talibus imbibitionibus corpora mollificantur poſt earum contritionem, contere ergo corpus ſolo igne, ſcilicet illud quod liquefactum remanſit, deinde mollifica & ejus partes ſubtilia ut corpus & ſpiritus ad invicem copulantur quia quæ imbibuntur per aquam, mollificantur & quantò plus teras, tantò plus mollificabis & quanto plus mollificas, tantò plus partes groſſas ſubtilias; quouſque ab invicem dividantur & domentur. Quia tunc ſpiritus impaſtantur vel liqueſcunt cum corpore & illa quæ impaſtantur ex toto ſolvuntur, & impaſtatio vel liquefactio fit cum minima & ſubtili contritione, inceratione & aſſatione corporis cum ſpiritibus. Quia natura per contritiones & aſſationes, partes ligatas dividit cum viſcoſitate aquæ, quæ eſt in corporibus & ab eis reſolvitur per minima, Unde corpora ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta licet magis ſunt fixa. Hic autem ſpiritus eſt participans duabus extremitatibus in natura tanquam in ſe extrema retinens ſpiritualitatem ſcilicet & corporalitatem, fixationem & volatilitatem & ideò ſi aliquo modo partes illius inſpiſſentur per ignem ulterius ſe corrumpi non permittit, nec per ingreſſum furioſæ flammæ in illud ulterius permittit ſe in fumum elevari, quia rarefactionem ſui non ſuffert propter denſitatem & carentiam aduſtionis quæ per ſulphureitatem qui non habet perficitur. Et ideò cùm figitur, tinctura eſt rubedinis tingens perfectiſſime, nec recedit à commixto, ſicut nec aqua mixta aquæ. Quia natura naturæ lætatur cùm ſponſus ſponſæ copulatur. Præterea cùm ipſum ſit totum in natura aëreum aut remanet totum in igne aut totum evolat in fumum cùm ſit incombuſtibile & aëreum quod perfectionis eſt ſignum. Signum perfectæ ſolutionis corporis eſt Elevatio totius ſubſtantiæ in fumum. Ideo ſi in terra ſulphurea ipſum miſcueris calefactum ſuperius aſcendet & ſublimabitur & ſi iſtam ſublimationem reiteras cùm continuatione philoſophica ſuper terram ſuam, nimium durabitur, decoquetur & inſpiſſabitur ac gradatim in ſulphur album & rubeum congelabitur. Diſſolve ergo corpora & quod quæris invenies. Quia cùm in totum partes nõ diſſolvuntur ſubtiliari non poſſunt niſi mollifices, ideò cùm in reiteratione ſolutionis laboras puriores partes ſegregas ab impuris, quia ſubjecta ſemper eſt turpitudini pars illa quæ cum ſuo toto non convenit, ſepara ergo quæ graviora ſunt naturæ, ut illis abjectis, opus cum levioribus perficias, per eundem illum modum quem diximus ſupra in capitulo poſtmodum & ſimilibus, cum illis procedere non dubites quia idem ſemper eſt in modo procedendi, ordinem igitur quem obſervari mandavimus in capitulo ſicut & aliis capitulis ſimiliter quæ explentur per (Y) & quemadmodum in capitulis formatis per (X) ita etiam in præſenti faciendum eſt nec plus, nec minus, Practicam tuam dirigendo cum principiis demonſtrativis cavendo ſolùm ne corpus rubificetur. Et eadem practica quæ formata eſt in capitulis per (V) eadem in iſto obſervare teneris, infundendo reſiduum totius aquæ quæ remanſit ex cæteris inhumationibus obturando ſemper vas cum cera & opertorio vitreo & demum totum ponendo in digeſtione de (N) & cum hoc habebis rotam primam finitam de converſione elementorum ad invicem & operationes iſtæ ſunt contritiones, aſſationes, imbibitiones decoctiones, inhumationes, vivificationes, ſolutiones, congelationes, ſublimationes, ſeparationes, fixationes, reductiones, generationes & corruptiones quas Philoſophi non ſub completa ſermonis ſerie, ſed ſub tegumento expreſſerunt & ſub elati providentia & totius naturæ fabricam in duas naturales & extremas operationes velut omnium limites incluſerunt quæ ſunt condenſatio & rarefactio. Et rotatio hujus rotæ in ſumma eſt quando nobilioris activitatis ſeu virtutis fuerit materia & ejus ſubſtantia nobilior & ſubtilior, tantò habilior erit ad ſuſceptionem formæ & oppoſitum quando materia compactior fuerit & terreſtior & à ſublimi natura remotior, tantò ad ſuſceptionem formarum procul dubio erit debilior unde principium deſtructionis, diviſionis & alienationis in rebus generabilibus mineralium ſemper eſt materia, cùm ipſa cauſa ſit individuationis rerum & ſic patet quod diviſio ſpeciei ſit per individua & ſecundum materiam & non ſecundum formam licet propiam ſibi ſemper appropriet ſecundum genus mediante operatione naturæ & hoc ideo quia forma accidentalis ſemper indiget forma ſubſtantialis ut ipſa ſit cauſa formæ accidentalis ideo ſecundùm exigentiam formæ quæ imprimenda eſt materiæ, oportet primò illam diſponere & præparare per ſubtiliationem & depurationem ac ſimplicitatem antequam fiat medicina & Ignis.

CAP. XXVII.

De Aviſamento artificialiter per doctrinam.

SI verò aliquid de corpore arido & groſſe adhuc reſtituerit ad vivificandum lympham aquæ definitæ, nondum eſt converſionis Elementorum rota perfecta quæ niſi perficiatur, ſtructura ſeu machina hujus principii penitus deſtruetur, quia nullum agens, accidens ad ſimilitudinem formæ corporeæ naturalis, perficiet materiam, niſi totam eam reddat homogeneam & hoc per figuram primæ rotæ converſionis elementorum ad invicem, ſicuti ad plenum declaravimus in noſtro teſtamento & hic quoque.

CAP. XXVIII.

De modo perficiendi Rotam imperfectam.

SUme ergo fili chariſſime cum intrinſecorum principiorum cognitione, per memoriam, intellectum & voluntatem, corpus liquefactum, animatum & vivificatum quod poſuiſti in digeſtione de (V) & remoto coopertorio protinus ſuperponatur alembicus & lutetur cum cera junctura Ejus & ſepara ab eo aquam per Y uſque ad mediam ſui partem.

CAP. XXIX.

De diſtillatione aquæ quæ remanſit cum ſuo corpore.

MOdò expedit evacuare corpus quod in via perd manſit ſuæ perfectionis à ſuis ſpiritus ut calcidetur & mortificetur, ad hoc ut majorem valeat in ſe recuperare raritatem, per quam majorem attrahet humiditatem, cùm rariora humiditatem attrahant majorem uſque ad profundum corporis alterati: Propter quod ſume illud & ipſum tracta in operatione per modum dictum in Capitulis per (V.)

CAP. XXX.

De diſtillatione aëris & mortificatione corporis.

IN digeſtione hujus operis particulariter te habeas, Fili, ſicuti dictum eſt in capitulis ſupra dictis formatis per (X.) Et nempe magis facias vel minus, cavendo ne tincturæ comburantur Per talem contritionem & aſſationem, dividuntur partes ligatæ, viſcoſitate aquæ, quæ eſt in corporibus.

CAP. XXXI.

De Inhumatione & vivificatione corporis per (V)

TAli verò ordine perficiatur Practica capituli hujus veluti in cæteris capitulis formatis per (V) fit converſio & ſic per talem converſionem, corpora mortua ad naturam vivam ſpiritus ſunt reducta & quia mixta ſunt, nunquam unum ſeparatur ſine alio. Fili ſi aliquam partem corpois adhuc videris per hoc Practicale principium circulariter non rotatam vel in lympham converſam, aut ſub homogeneorum genere non contentam, ſume mox partem illam, Et ſine terrore confidenter pone in una parva cucurbita cum ſuo alembico cujus fundus lutatus ſit luto forti & tenui, dein eam colloca in ſuo Furnello, poſtea applica illi ignem trium candelarum vel quatuor ellychniorum ita ut flamma cujuslibet immediatè hinc & inde tangat fundum cucurbitæ. Talem ignem Fili, continua prope vas, donec tali calore corpus videris liquefactum quod infra tres horas vel ſaltem quatuor efficietur, & recipe ſudorem quem mittet in receptaculum, quamvis ſit inſenſibilis quantùm ad oculum & hunc ſudorem ſume & pone ſeorſim ad uſum, ſtatim cùm videris corpus liquefactum, ſubtrahe ignem, & fac vas infrigidari: cùm autem ſenſerit ſe aëre frigido circumdatum remiſſione caloris, mox congelabitur ad modum ferè ſulphuris philoſophorum fuſi habentis colorem cineris quaſi nigri, & hoc eſt proprium ſulphuris liquari calore & congelari in frigido. Hoc eſt ſulphur, fili, & hic coluber & draco vorans ſuam caudam, Leo rugiens & gladius acutus ſcindens, omnia mortificans & confringens ac ſe ipſum refugens, ſume ergo ex eo nebulam quam peperit tenebroſam & infunde ſuper eam de aqua ſeparata ab eo per [Y] ita ut ſupereminueat digitis quatuor vel ſaltem duobus & ictu oculi in aquam convertetur puriſſimam. Talibus autem cautelis obſervatis, perficitur rota de converſione elementorum ad invicem, quæ una eſt ex quatuor figuris quibus figura in magiſterio completur magnæ circulationis quam tradidimus in noſtro teſtamento.

CAP. XXXII.

De Effectu primi Regiminis.

FIli effectus & intentio hujus regiminis eſt ut vires argenti vivi dominentur ſuper vires ſulphuris & ut res unius patiantur à viribus alterius & illas in ſui naturam converſat. Quia cùm effectualiter argentum vivum depurare volumus, per virtutem depurati ſulphuris, utiliter neceſſariò congelare oportet, ut in hoc prius imitemur naturam, ſcilicet ut virtutes ſulphuris intrent ſubſtantiam argenti vivi, antequam ſulphur argentum vivum tranſmutare valeat & in hoc ars imitatur naturam. Hoc autem memoriter teneas in cellulamentis tuæ quod neceſſariò oportet ut corpus quod eſt principale convertens, primo convertatur in ſpiritũ convertibilem ut poſt illud convertibile in ſulphuris ſubſtantiam congeletur & convertatur. Et ideò recordamur nos dixiſſe in noſtro teſtamento, quod nullum argentum vivum promptiùs convertitur in ſubſtantiam ſulphuris, quàm illud in quo ſulphuris qualitates per diſſolutionem ſunt ſufficienter introductæ, nec ullum Sulphur promptiùs congelat argentum vivum, quàm illud in cujus naturæ ſubſtantia, ipſum argentum vivum exiſtit per artis ingenium ita converſum, quia tunc natura naturam complectitur propriam, & amicabilius magis gaudet in ea quàm in extranea in omni tranſmutatione elementorum ſemper talis paſſio præcedit tranſmutationem ſubſtantiæ, quod ſcilicet virtus argenti vivi tranſmutantis in toto obtineat partes ſulphuris tranſmutati, ita ut in ipſo ante ſui tranſmutationem commiſceatur per minima in proprium ſulphur non urens album vel rubeum & illud argentum vivum propriam habebit materiam, & ſic lapis ſuaviter cum magno ingenio à terra aſcendit in cœlum & iterum deſcendit in terram, quia terra nutrix eſt ejus, & portat illum ventus in ventre ſuo, hoc eſt ſulphur portatur in argento vivo. Cognoſcenda igitur erit paſſio quæ præcedere debet tranſmutationem argenti vivi & ejus operationem, quia hujuſmodi operatio fit quotiescunque virtus argenti vivi per ingenium naturæ & artis, levat ſuper virtutem ſulphuris, cum certo determinato modo operandi.

CAP. XXXIII.

De Penultima Practica quæ eſt de Putrefactione Elementorum ad invicem converſorum & in unum conjunctorum.

INtentio verò, Fili, quam in hac parte habere debes, eſt ut lapidem diſſolutum accipias & illum in ſecreto Furno collocare non deſinas ut ibi putrefiat per quadraginta dies, Hoc enim fit ideò ut aduſtiones & aſſationes quas corpus in ſupra dictis paſſum eſt à ſuis liquidis ſubſtantiis animatis tollantur per animationem & facilem coctionem & totum illud quod tollitur, in argentum redeat vivum, quia elementa ſulphurea mixta cum aqueis argenti vivi per minima jam converſa alterantur pariter & ad invicem corrumpuntur. Talis corruptio argenti vivi noſtri ſolemnis & generatio quæ haberi nequit niſi poſt putrefactionem quæ eſt mater omnium. Quia per operationem iſtam, corpus naturaliter in argento vivo putrefit & ejus qualitates ſulphureæ humectantur & in aërem convertuntur, partes igitur ipſius digeſtæ, in mercurium rediguntur & in illud ſalſuginoſum quod omni naturæ eſt condimentum notabiliter ſeparatur & ab inde in dulciferum convertuntur. Ex permixtione rerum in putrefactione hujuſmodi, reſultat quædam vis quam quintum appellamus ſpiritum cum ſexta virtute ſua operativa quæ eſt cauſa connexionis elementorum & introductionis rei petitæ in illis. Sciant ergo omnes artifices hujus artis, ſpecies perfectas tranſmutari non poſſe, nec artifex, tranſmutationem facere poteſt, niſi primò corpora reducere ſciat in primam eorum materiam, qualia ſi convertere ſciverit artifex, tunc individua eorum de facili tranſmutare ſciet operatione philoſophica in aliam formam quam prius non habuerant non tamen ſpecies individuorum tranſmutant cum viciniores ſint cauſæ & primæ materiæ omnium corporum & pura elementaris eſſentia incorruptibilis quia omnium generabilium & corruptibilium eſt eadem materia prima & ideo ingenita & incorruptibilis quapropter ſpecies actionibus ſenſibilibus nunquam ſubmittuntur nec per conſequens corruptionem patiuntur; ſed bene individua quæ ſunt ex prima & propria materia generi metallico illius proxima & ſpecierum conſervativa quæ à primordiali materia dependent in proximis materiis naturæ quæ actionibus ſenſibilus ſunt ſubmiſſæ & ideo talium materiarum individua naturaliter generabilia ſunt & corruptibilia. Hic eſt quod plurimi Antiquorum aſſerant primordialem materiam nullam habere formam & plures alii dicunt illam eſſe ens purum in potentia, nihilominus eſſe agens quoddam univerſale in natura quo uniformiter ſuas ſubſtantias congregat ad corrumpendum illas & generandum. Quamobrem nullatenus eſt intelligendum niſi per ſenſum anagogicum ſive analogicum

gicum ad univerſalem formam quæ velut ſpirans cum re quinta participat, ſed quanquam ab agente univerſali inducatur forma ſimplex in actu in metallis naturaliter & hoc ex potentia materiæ ſimplicis & formæ ſimplicis: Eductio tamen illius multiplicationis vel augmenti in corporibus metallicis ſicut in animalium fit corporibus & plantarum per ſe evenire non poteſt donec prius corpora ſolida & per totum homogenea in tenuiſſimam materiam germinatam ab agente univerſali claræ prius proceſſu artis formaliter tranſmutentur quia tunc reſultabit corpus ſimplex generabile & corruptibile per viam naturæ, corpus ſimplex dicimus ad differentiam corporis ſolidi in cujus forma ipſum erat priuſquam corrumperetur, quod tamen nullo modo ita poteſt corrumpi quin ſub aliqua materiali remaneat forma Et ideo ſoluta primâ formâ corporis & per elementationem in mercurium converſa, forma ejus corrupta, mox introducitur alia nova forma in ſulphur, quæ quidem forma corrupta in mercurio eſt in colore ſubnigra, in odore fœtida & in tactu ſubtilis & diſcontinuata, In tali autem materia ſimplici inſunt quatuor Elementa compoſita, ſeparabilia & reſolubilia in aqua mercurii poſt putrefactionem. Decoque ergo complete in igne levi, ne comburantur elementa & priventur effectu quod accidit cùm comburuntur ante putrefactionem completam, quia ex illorum conjunctione ad invicem certa generantur mixta ſcilicet ſulphur & omnium medicinarum medicina. Effectus verò hujus putrefactionis eſt corruptio & naturalis caloris ab innaturali caliditate Quia innaturalis caliditas in materia metallica applicata moram contrahit & in ſua actione prævalet ſecundùm menſuram illam quæ Geometrica vocatur, medietas ſemper putrefactionem in liquidis facit ſubſtantiis & hoc ſine reſolutione humiditatis naturalis ipſius metalli, imò ipſo in ſubſtantia ſine conſumptione manente : ſed corrumpit innaturalis calor naturales qualitates & mutat conditionem quæ ſubſtantiæ metalli convenit quod tamen facere non valeret quamdiu ſtaret humiditas calore naturali informata, & ideo oportet quod prius corrumpat calorem naturalem ſub conſervatione illius: ſed quia lator ejus eſt ſpiritus, neceſſario decet ut conditionem ejus corrumpat. Propter quod dicimus neceſſarium eſt ut calor innaturalis corrumpat argentum vivum & humiditatem naturalem ſulphuris ut ipſum ab eo reſolvat, Et cùm ipſam informare volueris junguntur cum humiditate & ſiccitate à quibus informationem recipiat quæ argento vivo contrariatur & naturali humido ſulphuris.

CAP. XXXIV.

De ultima Practica primi regiminis quæ eſt de Diviſione elementorum ad invicem connexorum, & primò de Aqua.

SUmatur ergo in Dei nomine compoſitum ſuperius putrefactum & per alembicum diſtilla primò totam aquam in Balneo mariæ continuando ignem lentum cum æquali informatione donec virtute illius, ſubtiliores partes lapidis ad naturam ſimplicis aqueitatis tantùm ſine calore approximantes fuerint diſtillatæ ut nihil amplius per calorem illum diſtillari valeat, cauſa autem quare ſeparamus elementa eſt ut ad plenum quodlibet per ſe ſecundum exigentiam ſuæ naturæ præparetur & lapis magis ſubtilietur ut ratione ſuæ ſubtilitatis poſtea firmius conjungatur. Divide ergo ipſa per primum regimen & poſtea illa per ſecundum regimen rectifica.

CAP. XXXV.

De ſeparatione aëris & mortificatione terræ.

FIlli aër ſimplex cum ſuo igne ſimplici diſtilletur per cineres, quia majorem ignitionem ſuſtinent & in tua Practica patebit illos ſimplicem ſuſtinere igneitatem & hoc ideo quia expedit calores & groſſiores partes terreas per ignitionem ſimplicem elevari ſuperius. Sume ergo diſtillatorium cum materia tota & colloca ſuper cineres & diſtilla aërem ad partem cum igne continuato de ſerratura bene compoſito, donec pro iſta vice totum aërem receperis cum igne permixtum & in viſceribus aëris ignem occultatum. Illud autem quod reſidet in fundo combuſtum, eſt ignis ſeparandus à terra ſicca & nigra.

CAP. XXXVI.

De inhumatione & corporis vivificatione.

CUm autem aër ſeparatus ſit à corpore per diſtillationes cineris, & corpus per calcinationem mortuorum extiterit & vas rationabiliter fuerit infrigidatum, infunde ſtatim ſuper ipſum tantùm de aqua ſua prima ut quatuor ſupereminteat digitis cum omnibus ſubſtantiis aëreis quas ſuperius recollegiſti & mox claude vas cum ſuo coopertorio & in calore febrili ſignificato per (V) dimitte per ſex horas fermentare.

CAP. XXXVII.

De ſeparatione corporis lymphati per (Z)

AB hinc verò ſepara aquam caute cum igne ſoluto per literam (Z) in alia cucurbita munda, ſumma cautela cavendo ne aliquid de ſuis fæcibus conturbetur.

CAP. XXXVIII.

De ſeparatione aquæ ſecundæ aëris & ignis in ſubſtantia.

ACcipe ergo materiam liquidam per (Z) ſeparatam & quemadmodum per diſtillationem in Balneo ſeparaſti aquam primam, ita etiam per levem ignem ad partem; recipe hanc aquam ſecundam, quia cum aqua iſta ſecunda rectificabitur ignis & ipſum in aërem ſine attractione convertet, Cùm verò per aquam totaliter fuerit diſtillata hæc aqua ſecunda, in fundo aër & ignis ad modum ſubſtantiæ oleoſæ fortiter viſcoſæ remanebunt, quam ſeorſim reconde, quia talis ignis eſt à terra ſeparatio pro diſſolutione prima, quam diſſolutionem meritò liquefactionem nuncupamus, Quia duo elementorum ſunt lapidea, ſcilicet ignis & terra in ſiccitate concordantia quæ tali ordine ſunt ſeparanda ut aër ignis non confundatur aëreo terreo in rectificationibus ſuis. Et ideo cùm calidiores partes lapidis ad naturam ignis approximantes per aquam naturaliter citius reſolvi valeant ut in aërem convertantur poſtea, illas prius per [Z] ut corpus lapideam ſeparare expedit & ſic terra cum terra dabit ſuam humiditatem & ignis cum igne & quilibet per ſe aëritatem ſuam præſtabit in rectificationibus ſuis. Conſidera Fili, quam pulchrum, utile ſit myſterium, elementorum ſeparatio ac leonis venatio, beneficio & ingenio diſcretionis humanæ ſub conſervatione proprietatis illius ab igne ſeparare, cujus ſignum eſt cùm in utero venti deportatur, nec rubeſcit in commodum aliquod donec ſit completum. Aër igitur ad album & aër & ignis extrahuntur ad rubeum in quibus eſt major tinctura ex duabus

duabus ſubſtantiis lapideis ſiccis, in ablutione igitur ignis qui deſcendit ex illo eſt oleum rubeum licet in oculis noſtris videatur album; quod verò exit à terra oleum eſt album precioſiſſimum. Vide ergo & intellige primum principium quartum completum.

CAP. XXXIX.

De Secundo Principio Practicali cum ſuis ſecundi generis materialibus principiis, & primò de Aqua & ſignis demonſtrativis quod eſt abluere.

ABlutio aquæ fit diſtillando eam ſepties per ſe ſine aliquo additamento, vice poſt vicem, cum inhumatione fimi interpoſita, diſtilla ergo eam ſepties per (V) & omnes ſas proprietates & erit optimè à ſuis fæculentiis terrudiviſa. Hæc autem eſt aqua vitæ, lac virginis, ſanguis reincrudatus, menſtruum dealbatum, nutrimentum infantis, cibus cordis, aqua nariu m, venenum viventium, cibus mortuorum & argentum vivum philoſophorum à ſua fæculentia terrea per ſublimationem depuratum, ſecundùm ac principale principium materiale ſecundi generis in magiſterio noſtro confortativum ad creandum lapidem latonis vel aëris, qui terra dicitur & principium materiale ſecundi generis primum, caput draconis ſolutivum & medium tincturarum, conjunctionem faciens vel matrimonium inter corpus & ſpiritum. Unde Paganus philoſophus inquit Qui argentum vivum à corporibus extractum taliter commiſcêre noverit & corporibus amicari, ſciet unum ex ſecretis maximum & viam principalem perfectionis, Nullus autem ipſum commiſcêre corporibus poterit ſine cognitione hujus magiſterii, Propterea philoſophi dicunt, nemo utetur ipſo ſine magiſterio, quia cum non poſſit mutari ipſum ſine perfecta adminiſtratione alterationis naturæ illius, expedit ipſum neceſſariò taliter præparari debêre ut firmius conjungatur & perficiatur in profundo uſque ad occultum corporis ſine ſeparatione; ex quo patet quod argentum vivum noſtrum, non eſt argentum vivum vulgi, nec præparatum ſublimatione vulgari: ſed potius ex unâ vinoſa ſubſtantia procreatum & vili, ac unâ ſolâ viâ naturali ſcilicet magiſterio noſtro. Verum tamen non putes ex illo ſolo opus elicere per aliquod magiſterium, quia per ſe nunquam ad ultimam perfectionis partem deveniet. Unde idem Paganus & nos ſimiliter pro certo teſtamur noſtris experientiis manifeſtis quod cum commixto & cum corpore vel ejus terrâ, ſulphurea perficitur & ſine illo magiſterium protelatur uſque ad deſperationem & illud ideo eſt, quia licet ars naturam ſequi ſatagat quantum poſſibile eſt, tamen in hoc toto imitari non poteſt niſi quadam ſimilitudine quam ars ſupplet in iſto paſſu ad naturam reducendo, quod natura facere nequit, cùm materiam talem non poſſideat quæ proprietate ſua ſuum argentum vivum neceſſariò habet indurare ut ars breviori & pauciori tempore quàm natura operetur, ratione cujus dicimus quod illud quod ars facit in paucis diebus multiplicibus digeſtionibus ſuper terram ſine præjudicio naturæ, id calor facit in mineralibus digeſtione ſimplici in mille annis. Ingenium verò hujus brevitatis ſuppletæ eſt æqualitas & virtus terræ ſulphureæ cujus Primus & principalis Inventor eſt Hermes Triſmegiſtus Pater Alchymiſtarum, qui non curavit tanquam cupidus artis eam omittere aut celare, ſed tanquam principalis in magiſterio clara veritate ſucceſſoribus ſuis in poſterum revelando fideliter & clarè eam commendando reliquit cùm apertè dixerit nutrix ejus eſt terra, cùm conſtet in illa eſſe realiter virtutem lapidis integram: ſed non integrabitur niſi argentum vivum fuerit reductum in eandem, & ideò ſubjungit quod cùm à terra aſcendit ad cœlum & iterum deſcenderit in terram, tunc vim recipiet ſuperiorum & inferiorum ſcilicet integram virtutem cùm in terram ſuam verſus fuerit. Alii appellaverunt hanc terram leonem viridem fortem in prælio, Alii draconem vorantem, congelantem vel mortificantem caudam ſuam ideſt ſuum argentum vivum, Alii appellaverunt illam locum deſertum: quia depopulata eſt à ſuis ſpiritibus, Alii venenum, quia interficiens eſt, Alii arborem quia fructum eſt gerens. Alii Hyle occultam, quia totius naturæ eſt fundamentum & ſubjectum omnium elementorum. Præterea non obliviſcaris fili hanc terram quam ad literam nominavimus, dum per plura & diverſa opera maximè fluxerit per media & extrema quia ſemper indiget calce id eſt ſua terrâ propria in qua virtus mineralis poſita eſt maximè ad mercurium indurandum. Quamobrem neceſſaria eſt & ceruſa ſcilicet ſulphure & Arſenico vel argento vivo congelato & in ſulphure gelato virtute ſuæ terræ ad indurandum & colorandum arte & natura. Et ideo ſubjungit idem Paganus quod cum ſuo compari in natura & ſubſtantiæ propria id eſt ſulphure per virtutem terræ ſuæ ex ipſomet procreato fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallo & à fœditate ipſum depurat & illuſtrat, ut patet per præparationes & reductiones illius in corpus ſuum, quia tunc ipſum à fœditate ſua abluit, dealbat & perficit cum magiſterio ſine quo nihil horum præſtat.

Talem igitur aquam, fili, ſepties diſtillatam aut tale argentum vivum ſerva ad partem in vaſe vitreo bene obturato, Illius vero præfatæ ablutionis ſignum eſt ſplendor tranſparens & fulgens ut cryſtalli ſerenitas, aliquando cum fæcibus albis ad modum ſalis cryſtallini qui poſt ſeptimam diſtillationem in fundo remanet & aliquando ſine fæcibus, quia tunc aqua ſtare incipit multum deſiderans terminari & in ſulphur congelari, quia phlegma paucum poſſidet. Et cùm in fundo nihil remanêre videris, ſignum eſt quod paucitas corporis eſt elevata in aqua multa: Et ideo quia Pori ſui non potuerunt impleri propter corporis parvitatem, raritatem patitur affectans potius attrahere quàm dimittere. Quapropter tale argentum vivum eſt valdè macrum & ideò non bene fertile donec impinguatur per repletionem ſui in argentum vivum verum.

Collige ergo fæces quas faciet in ſuis diſtillationibus vice poſt vicem & repone cum terra nigra & alba in prima ſeparatione collecta. Et ſicut feciſti de aqua prima, ita etiam facies de aqua ſecunda, fæces ſemper reponendo cum terra ſupra dicta.

CAP. XL.

De Extractione & augmentatione Aeris utriuſque ſexus, & mortificatione ignis & terræ.

FIli in operatione tuæ Practicæ & extractione aëris & ignis, poteris ſimul & ſemel vice qualibet ſine interpellatione temporis ignem & terram quamlibet ſeparatam per ſe abluere per calcinationem & aërem extrahere per diſtillationem quouſque de animabus nihil remaneat in corporibus ſenſibiliter. Primo igitur recipe aërem & ignem ad modum ſubſtantiæ ſpiſſæ liquidæ vel olei viſcoſi ſuperius reſervatum & exinde diſtilla per cineres totum aërem, ſummâ cautelâ cavens ne ignis in tincturis igniat. Et cùm aër fuerit diſtillatus remanebit ignis in fundo inferius ſiccus ad nigredinem vel rubedinem declinans: quia parva ineſt nigredo & albedo, & multa cum colore citrino, Nigredo

citrino, Nigredo hæc eſt in albo & rubedo in rubeo, quia indiget Sulphure rubeo & mundiſſimo: quemadmodum album indiget ſulphure claro & albo. Et quod facis in operatione ad album idem facies ad rubeum & e contra. Quia hæc medicina una eſt in eſſentia & in modo agendi vel practicandi: Sed additamentum in rubeo citrini coloris à mundiſſima perficitur ſubſtantia ſulphuris fixi.

CAP. XLI.

De Ablutione Ignis & terræ per mortificationem.

Filli ablutio terræ fit cum aqua prima rectificata & ablutio ignis fit cum ſecunda: quamvis error maximus non ſit ſi terra ſimiliter præparetur cum aqua ſecunda, dum tamen ipſa prius benè fuerit rectificata, cum ſit calidior prima & ideo in aerem reducitur citius. Si igitur dicta duo Elementa lapidea præparare volueris cum aqua ſecunda, accipe illam ac divide ipſam in duas partes, De una parte terram, de alia ignem inſimul ſeparatum rectifica, aquam terræ cum terra, & aquam ignis cum igne miſcendo in qualibet præparatione, ab hinc per diſtillationem verò in Balneis ſepara aquas. Ab hinc quamlibet ſubſtantiam ad partem pone & non miſceas aquam albam cum rubea, nec rubeam cum alba, quia cum alba albificabis & cum rubea rubificabis. Verum tamen non putes Fili hanc aquam in aſpectu eſſe rubeam vel albam, importans potentiam rubificandi cum in effectu. Et ideo hoc quia ignis, cum natura venerabilis ignis occultatur in ventre aeris non ſit ſubjectum propinquiſſimum retinens tincturam in aſpectu contra ignis pugnam & manifeſtare nequit eam contra pugnam ignis donec prius in Sulphur bene complexionatum fuerit congelata; quia cùm ipſa per minima ſeminatur ſuper terram foliatam albam, tunc recedit aqua per deſiccationem virtute expulſiva & conjugali ſed re ſeu amore naturæ, remanet anima ligata, quæ tinctura eſt in Leone, in corpore proprio fixo, quod ſecundum ſuum retinaculum eſt manifeſtativum contra pugnam ignis. Cùm ergo aquas deſtillaveris & cum diligentia infrigidari permiſeris, colloca mox vaſa inter cineres & deſtilla inde aerem cum igne de ſerratura albi ad album & rubei ad rubeum & cùm deſtillati fuerint ſeorſum ſerva. Sume ergo corpora aſſata & ſuper ea aquam ſuam infunde, quam per diſtillationem in Balnei ultimo ſeparaſti, ſuperpone mox alembicum & juncturas luta cum cera deinde colloca vaſa in Balneis & cum igne æqualiter continuatio de ſerratura, & diſtilla aquam in qua partes lapidis ſunt, quæ magis ad naturam ſimplicis aqueitatis approximantur quàm aliæ & cùm tota aqua fuerit diſtillata, pone vas ſeorſim bene ſigillatum.

CAP. XLII.

De ſecunda ſeparatione aliarum partium ſubtiliatarum & in aerem devectarum quæ corpus faciunt inviſcare & uniformiter continuare.

Cum autem ſubſtantia aquea fuerit per alembicum ſeparata & ſeorſim poſita, vaſa infrigidata colloca inter cineres & aerem recipe totum album ad album, rubeum ad rubeum cum igne de ſerratura Quia quod ab igne aſcendit oleum, eſt rubeum ut diximus, Et quod à terra aſcendit eſt oleum album precioſiſſimum.

CAP. XLIII.

De Aſſatione prima ignis & terræ poſt aeris Extractionem.

Statim ergo cùm videbis oleum ob utroque corpore diſtillatum, continua ejus ignem per ſex horas ſine remotione receptaculi ut corpora ſuaviter calcinentur, digerantur & ad ultimum ſubtilientur.

CAP. XLIV.

Aſſatio non eſt niſi corporis in igne conſervatio.

Ad hoc autem faciendum cum cautela ignis ad perfectionem dubium te habere, non proponas quia hæc aſſatio non eſt niſi illorum corporum in igne per nos jam dicto terminato.

CAP. XLIV.

Sicut jam dictum in capitulo de ſecunda Attractione aquæ in aerem convertendæ, quod incipit Sume ergo &c. Ita etiam intelligas præſens capitulum ita ut non putes ipſam in Practica aliqualiter diſcrepare.

CAP. XLV.

De Tertia ſeparatione aquæ

Eodem modo quo te in Practica habueris ſuperius data in Capitulo ſecundæ ſeparationis aquæ per Balneum, pari modo habere te conetis in Practica capituli præſentis.

CAP. XLVI.

De Tertia Separatione olei vel rerum calidarum.

Si tali forma qua in Practica capituli (cùm autem in ſecunda ſeparatione) jam Exercitatus fueris clara in ipſa Practica indicatur notitia bene exercitata, præſertim cum forma mortui rubei vel albi ſine humore in altiori cacumine in ſiccum aerem progrediſſe non videris.

CAP. XLVII.

De Aſſatione ignis & terræ ſecunda.

Cum autem jam dicta Practica oleum ſeparatum fuerit à corporibus terrâ ſcilicet & igne ſicco ſerraturâ per diſtillationem, ſuppone ignem de carbonibus tenuiſſimum ut acutiori lancea ſubtilis punctitatis duabus aut tribus horis corpora per eum calcinentur ſummâ cautela cavens ne vas vel materia rubeat & animæ ſive ſpiritus fugiant & tinctura comburatur. Quia nullo modo neceſſariò ut animæ rubeæ per nimium ignem fugiant à corporibus ſuis ſine ſpiritu, alioquin deficient per receſſum ſui & fugient ad regionem remotam cum combuſtione tincturæ & hoc ideo eſt quia non habet locum proprium mediante quo ſe retinere poſſit, hoſpitare vel quieſcere, unde retinaculum ejus eſt aqua cum qua extrahitur anima quæ eſt ignis paulatim & paulatim cum venatione lenta ipſam à combuſtione defendens & dicta aqua eſt ſpiritus, qui in ventre animam trahit à corporibus ſicut matrix virtutem formativam embrionis. Cum verò extrahitur à corporibus, tunc ipſa hoſpitatur & remanet in dicto ſpiritu, nullo modo viſui ſe præſentans & de ipſo ſpiritus

ritus imprægnatur, cùm ſit locus ejus proprius ipſum retinens ne fugiat in fumum ſiccum vel comburatur, & anima ipſa eſt ſulphur ac virtus formans & ſigillans ſpecies rerum, ſecundum genus ſuum ut ſemen maſculinum & ideo per ablutionem aquæ & diſiccationem ignis ſemper extrahi oleum à cordibus ſtatuarum, quia anima eſt in ſimilitudine & ignis occultatus in ventre aquæ deportatus ex quibus reſultat aer, qui aer eſt tinctus aqua & ejus tinctura non eſt ignis nec ipſe ignis eſt niſi corpus ad ultimum ſubtiliatum & in ventre aeris jam occultum [ex quo manifeſtiſſimè conſtat quod aer eſt ſpiritus ignem deferens] Lapis eſt ignis deportatus in ventre aeris. Si igitur cum tali igne quodlibet argentum vivum miſcueris ſtatim ſine ſeparatione erit rubeum in æternum. Quotieſcunque ergo volueris, rubifica ſemper cum igne lapidis quæ rubificare quæris & erunt rubea ſemper.

Fili, Practica per quam doctrina in Capitulo. Sume & capitulo Sicut, jam patere poteſt in oculis tuis per capitulum præſens, iſtas operationes practicæ facias ſimilare: Nam illo modo quo operatus fueras virtute formæ tibi revelatæ in capitulo (Ad hoc) & capitulo (eodem modo) Si practicam hujus capituli illis coæquare volueris ex forma proceſſus illius exarata, ſuo fructu non privaberis.

CAP. XLVIII.

De ſeparatione quarta olei.

REgimen quale operatus fueris ſeu exercueris per doctrinam capituli (cùm autem) & capituli (ſi tali) Practicæ hujus capituli adhærêre facias.

CAP. XLIX.

De Aſſatione tertia ignis & terræ.

CUm verò per ſupradictam artem oleum à corporibus extraxeris in regimine ſicco de ſerratura, ſtatim receptaculo depoſito & alio parvo & novo vitro cautè ſuppoſito ad theſaurum naturæ recipiendum, ignem de carbonibus paulativè ſubjicias ita ut majori punctuitate quam diximus in Capitulo (cùm autem jam) de aſſatione ſecunda augmentetur juxta rationem menſuræ illius naturæ debitæ ſeptem horis vel quaſi conſideres quouſque videris ipſa olea ab humiditate privata. Terra verò in ſuis ultimis calcinationibus majori indiget, igne informato tam conditionis menſuræ, quàm ignis naturæ quod ſit corpus ſimplicius terrâ & magis ligatum cum viſcoſitate ſua eo quod ignis ipſe, corpus ſit ſimplicius quam terra ipſa & ligatum magis viſcoſitate ſua, propter partes ejus cum humido minimo poſſunt confundi igne & ideo nunc elucidatur ratio quare ignis non calcinatur cum terra, cùm ipſa groſſioris fuerit ſubſtantiæ & naturæ, tanquam omnium elementorum ſubjectum. Vide ergo & perſcrutare naturas iſtorum lapidum ſenſu, ratione & experimento & fortitudinem ejus, quis, cujus & quantus ignis eſt alterius lapidis amicus vel inimicus & antequam aliquid experimento pertractes vide quid, quare, unde, de quo, ubi & quomodo facis & hoc intelligendo totum eum memoria recordanti, intellectu intelligenti & voluntate diligenti & frequenti lecturâ multiplicatur memoria perſcrutatione & contemplatione aſſiduâ, intellectus per novem diſtinctiones ad penetrandum cauſas rerum acuitur, dum tamen limites rerum non tranſcendat. Quia ſi fuerit extra lineam naturæ, errans in devio potius dirigat ſe & reformabitur. Cum experimentali ſemita veritatis, Amoris vinculi veritas gignitur & vehitur indiſſolubiliter tam in divinis quàm in naturalibus ut ex viſibilibus argumentis nobis exuberantia illius extitit patefactum. Calcinare tunc naturam terræ ſapienter præcognitam igne ſuo fortiter accenſo cum reiteratione attractionis & aquarum diſtillatione ac corporum calcinatione, non omittas, donec terra ipſa ſubalba remaneat ab humiditate vacua & ipſe ignis ſit in pulverem redactus, rubeus ut hic intus cujus ſignum tunc oſtenditur, cum humiditate radicali omninò remanet privatus. Hæc humiditas radicalis tardius ſemper ſeparatur à corporibus, eò quod ipſa magis exiſtit de natura, quam fuerunt aliæ caliditates & quia in natura eſt calidior, Ideo in ultimis incerationibus reperta eſt pretioſior, propter quod ſepara ſemper illam modicam humiditatem in partem vice poſt vicem, ſemper eam in parvo receptaculo recipiendo, in quo obſervari præcipitur ne tantus theſaurus deperdatur confuſione plurium, cùm ipſe ſit modicæ quantitatis cujus una gutta certiſſimè poteſt in mille partibus corporum incerare. Poſtea quando volueris incerare, miſce de re calida & humida magis quam de re frigida & ſicca magis quàm de re calida & humida, Hoc tamen intellige poſt extractionem naturæ maturatæ: ſed quia talis extractio fieri non poteſt abſque elementorum corruptione & partium ſeparatione, clarum eſt quod ſine illis, magiſterium non perficitur. Et ideò oportet te ſeparationem elementorum ſubtiliter facere, pro tuo poſſe cum præparatione lenta tibi nota: cùm talis ſeparatio, naturarum ſit mutatio & conſtat quod hujus operis ingenio inſtans erit perfectio. Pone ergo ſuper prædictorum corporum calcinatorum ſubſtantias ex quibus adhuc oleum extrahere volueris, tantum aquæ ſuæ puriſſimæ quod quatuor digitis aut plus ſupereemineat & alembicum ſuperpone ac luta. Fili per hoc quod diximus puriſſimæ indimus rarefactionem aquæ mercurii in aeris lævigationem. Et per hoc quod diximus ſubſtantiam, intelligas materiam terreſtrem albam ad modum ſalis ſolutam aut ſicut foliorum cryſtalli ad album: ſed ad rubeum ſubſtantiam adde rubeam quaſi nigrum ut ſanguis gelatus. Quia Inſtinctus ſive appetitus naturalis in elementatione provenit in rerum ſubtiliatione & rarefactione, unde cùm non diu vacuitatem tolerare valeat natura, neceſſe eſt quodlibet elementum jam rarefactum ſtatim de alio condenſetur & illud ad ſe attrahat & convertat, ut terra in aerem per aquæ medium & ignis in aquam per aeris medium. Ex hoc elucidatur capitulum Iſtud Teſtamenti quod incipit) Fili impoſſibilitas, &c. & alia plura capitula Quare illa relegas & intelligas) Ab hinc per diſtillationem Balnei totam aquam ſepara & videbis in fundo oleum, corpus in aerem groſſum per media minima jam redactum ſuper mercurium ſiccum qui indiſſolutus manſerat. Demum vero ſepara oleum cautè ab aere in ſicco igne de ſerratura & ſeorſum ſerva. Poſtremum vero receptaculo depoſito & alio vitro parvo ſuppoſito ad recipiendum illud quod tardius ſeparatur quod ad partem ponas & ſtatim de carbonibus ignem ſubjicias majorem quam in jam dictis aſſationibus ſuppoſitus fuerat paulativè tamen ſecundum naturæ exigentiam & rationis menſuram, novem horis illum augmentando, & diligentiam rectam adhibere cognoſcas. Sic autem corpora calcinantur, aſſantur & comburuntur ac omni ſpirituali humiditate privantur & hæc cùm præparatione lenta donec ſint in modum pulveris inſenſibilis cui non eſt tactus niſi lævis forte, cùm autem per jam dictam ſolutionem

Mercurius

Mercurius diminutus fuerit à corporibus, mercurium ſuperadde alium mundum, calidum & rarefactum, ut expedit in natura & in balneo iterum diſtilla, quod frigidius eſt in natura ſeparando & repone ut expedit ad coquendum, quia ſic continuè faciendum eſt, donec totum oleum ſumas à corporibus & nihil de eo ſpiritibus maneat inſolutum & demum corpora bene combuſta ſint & in tenuiſſimum pulverem redacta quia tunc in eis important ſignum manifeſtum quod non remanſit aliquid de anima in corporibus quod ab artifice ſentiri poſſit in ſua operatione vel ſpiritus ſublimatione cujus manifeſtius ſignum demonſtrativum erit cùm de his laminæ ignitæ ſuperpoſueris, tum ſubtilia & pura ſi efficaciter erunt appropriata ſub nomine ſpiritus, ſubtilia & pura non minus erunt quam approximata nomine animæ tingentis & lucentia & etiam tanquam appropriata nomine corporis per media ad extrema, ſubalba, rubea, ſicca, fixa. Et illud ideo eſt, quia in nulla noſtra operatione indigemus aqua niſi candida cum anima ſimplici propinqua: nec oleo indigemus niſi albo, ſubcitrino aut cróceo: nec igne niſi rubeo, nec terra niſi pallida & ſubalba cum ſubtili ſubſtantia fixa. Quia ipſa deſiccat & figit ſed aqua mundat & abluit, aër verò & ignis tingunt & fluere faciunt. Propter quod docet Philoſophus artificem multam neceſſariò habere debere aquam & aërem multum, quia quanta erit multitudo ignis & aquæ tanta erit multitudo olei, ecce quomodo ex duobus extremis reſultat medium commenſurativum in natura, ex quo patet ignem in aquam reduci non poſſe, niſi prius reducatur in aerem, unde per inſtinctum naturæ, utriuſque amor gignitur ſimiliter & quanta fuerit multitudo olei, tanta erit multitudo tincturæ, ecce quomodo aqua reducitur per aërem determinatur in ignem & hoc ideo quia aqua jam attracta fuerat per ignem in aërem qui cibus ejus eſt: Cum ergo taliter præparaveris elementa tunc terra erit habilis ad ſolvendum non in aquam vulgarem, ſed in aquam ſiccam, ſulphuream & mercurialem. Hoc in hac tertia diſſolutione, aqua etiam erit efficax ſubtilitate & rarefactione ad ingrediendum, & oleum in quo portatur ignis eſt ad tingendum ſuperabundans penetratione & acuitate & quanta erit multitudo olei tanta erit multitudo tincturæ, quia hoc oleum eſt tinctura, aurum & anima ac philoſophorum unguentum quo totum perficitur magiſterium, ſi verò talia elementa non habueris certum ſignum demonſtrativum erit erroris. Errorem ergo, tuum corrige. Totum inſumunt ponendo ad inhumandum complete & poſtea redeunt ad ſeparationem elementorum, quia propinquior eſt præparatio in ea quàm ſi inciperes in opere novo: ſubtiliora ſunt jam & quaſi elementata quia omnia in operatione jam cepta, memoriæ ergo commendes cùm erratum conſtiterit in operatione, ſemper ad ſeparationem elementorum redeundum.

CAP. L.

De Diſtillatione Aquæ, aëris & olei mercurii.

CUm verò argenti vivi humiditas per modum traditum à corporibus fuerit penitus reſoluta, diſtilla eam per alembicum in balneo mariæ (ſepties) inhumatione lentiſſimi caloris ſemper interpoſita & ſicut feciſti de aqua ita fac etiam de aëre & ſicuti feciſti de aëre fac ita de igne vel oleo, quia ablutio eorum eſt eadem ſicuti fuit aquæ primæ quæ quidem inhumando & diſtillando pariter fieri poterunt donec aër & oleum ad cryſtallinam perveniant ſerenitatem ſine fæcibus, & licet aër & oleum fæces non habeant alba, tamen ſunt ejus ſigna demonſtrativa certa & gutta ſpiſſior & aquæ color intenſior & ſubſtantia aërea levior: quod patet per hoc, quia ſi miſcueris ipſum aquâ natabit ſuperius & congelabitur ad modum tenuiſſimæ pelliculæ diverſorum colorum apparentis, ſi igitur ſolis radio fuerit circumſceptum, cryſtallinam etiam tingit laminam ſulphuream tertiò in auro puro extinctam, & cum hoc completur elementorum ablutio: ipſa ergò ſic abluta in vaſe ſigillato reſerva & maximè oleum ab aëre, quoniam ipſe aër conſumeret oleum propter naturæ ſuæ vicinitatem & quia nihil aut parum ſaltem diſcrepant in ſimilitudine ad invicem, ſuper totum ſcribas quod reconderis ſeorſum ſingulariter, virtutes, nomina & colores ne unum accipias pro alio cùm operatus fueris nec corrumpatur opus.

Tres humiditates ſunt ſpecificè differentes nempe aquea, aërea & oleaginoſa.

Tres quippe ſunt humiditates, Prima aqua caput reſolubilium, Secunda aër medium inter aquam & oleum. Tertia oleum ipſum omnium elementorum cerativum noſtrumque finale ſecretum ac ultimum.

Prima humiditas ſeparatur per Balneum quia calida eſt. Secunda in ſicco de ſerratura quia calidior Tertia in igne de carbonibus ſicco quia calidiſſima. Et ſi oleum eſt frigidum, aër erit frigidior, aqua erit frigidiſſima & ſimiliter hoc etiam intelligas de terris ſi naturas de lapidis effectualiter perſcrutari volueris, quia virtutes naturæ denominationis ſemper accipias à ſuis ſubſtantiis & ſecundum quod illarum ſubjecta earum virtute alterationes accipiunt, ſecundum illud enim diverſimodè operantur & alterantur quia per tales alterationes corpora ſemper labuntur de natura in naturam, & quanto magis natura illorum petitur ad ima, tantò magis gradualiter ſublimatur graduando ad virtutes ſupercœleſtes & quantò magis ad virtutes permittatur cœleſtes, tantò nobiliores & altiores ſunt ejus operationes ut ſuperabundans actionibus propriis toleratur. Si ſcire vis cauſam Fili quare terra noſtra magis efficax eſt ad penetrandum & congelandum argentum vivum quam terra ſophiſtarum, ſcias quod eſt, quia ſiccitas terræ noſtræ per digeſtionem caloris complexionalis ſubtilis facta eſt & ideo magis congelat & ſubtilius penetrat in profundo, non ſolùm ſubſtantiam argenti vivi, ſed etiam cæterorū corporum quibus applicatur, quam penetrationem frigiditas terræ ſophiſtarum facere non poteſt quia nec congruit eò quod complexionale non eſt, nec penetrat, quia per calidum virtutes & ſubtilitatem non habet quæ cum aqua prima peragitur & oleis perficitur. Hanc autem virtutem ſublimiter informatur operatio noſtra in terra noſtra per reductiones in magiſterium.

Tres ſunt terræ philoſophicæ quemadmodum tres ſunt humiditates.

Tres ergo ſunt terræ, prima ex metallo ſoluta & illa ſimplex eſt cum qua mergitur aqua prima. Secunda media eſt magis aerea quæ ex illis duobus elementis reſultat cum qua mergitur aqua ſecunda quæ ſimplicior eſt. Tertia eſt terra luminoſa fulgentiſſima. Solis radios in ſe habere cupiens & hæc dicta terra ac ſuis fermentis accedit ad ſubtiliorem gradum elevata quæ poſtremò ad perfectionem cum aqua tertia eſt inceranda & hæc eſt ſimpliciſſima. Prima terra ſupradictis regiminibus præparatur. Secunda tertio principio operativo mediatur. Tertia quarto & ultimo principio cum ſui indulcoratione perficitur. Prima terra calida eſt, ideo aqua adjungitur ſibi prima, quia frigidiſſima ut ignis menſtruum. Secunda verò calidior propterea aqua illi adjungitur, ſecunda quæ frigida

frigida eſt ut lactis] ferculum. Tertia eſt calidiſſima propterea illi aqua appropriatur tertia & propinatur, quia frigidiſſima eſt ut caloris nutritivum & conſervativum ac totius rei penetrativum & perfectivum.

Per oppoſitum igitur patet, ſi ultima terra eſt frigida, prima erit frigidiſſima quia evacuata eſt à calore naturali & ſi calor veneni ei adjungatur in calorem naturalem & proprium convertitur. Conjunge ergo extrema extremis & reſultabunt tibi media quibus nobiliſſima retinentur extrema.

Ex jam præmiſſis patet quod niſi reverſionem hanc perfectè intellexeris de differentia in differentiam, nihil valebit opus præſertim cùm ſecundum ſuam qualitatem magis propriam quodlibet elementum habeat ſuum proprium actum finem perfectionis reſpicientem. Nec eſt lapis ſolùm de calore in frigidum permutandus: ſed etiam de frigido in calidum gradualiter terminandus & cùm hoc perfecimus ſecundum practicale principium cum materialibus principiis ſecundi generis & ſignis demonſtrativis.

De Tertio principio Practicali cum ſuis tertii generis materialibus principiis & demonſtrativis quæ ſunt levificare & lapidem nutrire.

Intentio hujus practicalis principii eſt ut argentum vivum à corporibus extractum per diſſolutionem ſui ſulphuris vapore per reductionem congeletur, ac in ipſum vertatur & exaltetur donec vim habeat ſulphuream congelandi mercurium aut aliud argentum vivum. Quia ſi primò exaltatus fuerit à terra ſua propria, omnia trahet ad ſe ipſum & in ſui naturam convertit quia ex puriſſima argenti vivi & ſui ſulphuris ſubſtantia ſunt, quæ magis naturæ metallorum conveniunt & magis in profundo ſibi naturaliter abhærent. Medicinam igitur noſtram neceſſariò creare expedit antequam illius converſionem perficere poterit, unde proprium argenti vivi noſtri eſt quod vapore ſui ſulphuris congelatur quia omne ſiccum naturaliter ebibit ſuum humidum & illud ad ſe naturali calore convertit, hinc eſt quod vapor ſulphuris argentum vivum propriè coagulantis eſt terrea ſubtilis ſui ſubſtantia aërea decocta & digeſta in mixtionibus ſcilicet prima naturali actione caloris ei unita. Secunda ut tam naturali quam artificiali proceſſu ut puta præparationibus ſupradictis, quia omne quod ſubtilis ſubſtantiæ eſt & ſimile citius generatur & velocius quam ſpiſſum & ſolidum in ſolido enim corpore nulla fieri poteſt generatio niſi terminata primò & digeſta fuerit materia & digeſtio materiæ non fit niſi uſu, hoc eſt frequēti & continua actione calidi naturalis per minima ſuper eam: unde iſto modo & iſta de cauſa ſolutio fit in lapide noſtro eo quod ſolutio ipſum lapidem omninò facit eſſe ſubtilem, quia cum materia lapidis poſtquam diſſoluta eſt valdè vicina fit lapidi: in qua diſſimilitudine non diſtat in eo potentia ab actu: propter quod etiam citò terminatur ad actum, calore naturali operante & igne artificiali excitante ut velox ejus efficiatur generatio. Et ideo revelatur tibi quod cùm lapis non ſit niſi in potentia, procul dubio per ſubtilitatem reducitur ad actum unde non indiget niſi ſubtiliatione ut poſtea melius cum ſpiritibus conjungatur, quia quod ſubtilis aut raræ ſubſtantiæ eſt illud cum ſubtili & rarefacto citius conjungitur & celerius naſcitur quàm illud quod ſpiſſum eſt, durum & compactum. Multis igitur digeſtionum viribus indiget corpus durum, compactum & ponderoſum antequam rarum fiat & leve.

Generatio lapidis & medicinæ fit & completur ratione ſimilitudinis & ſubtilitatis partium ad invicem.

Quapropter relinquitur quod generatio tam lapidis quàm medicinæ fit & completur ratione ſimilitudinis & ſubtilitatis partium ad invicem, idcirco omne corpus tranſmutabile, ad hoc ut in quacunque ſpecie tranſmutetur ad primam materiam illud reduci neceſſe eſt & primò in argentum vivum & hoc per diſpoſitionem primam quæ præcedit illam quam tranſmutationem facit Sulphur per contrarium. Deinde reducitur in Sulphur per diſpoſitionem ſecundam jam dictam. In hoc enim contrarii fuimus Ariſtoteli quarto meteororum dicenti quod omne corpus paſſibile reducitur ad ſuam primam materiam per operationes naturæ ſuæ contrarias. Item mundare corpora ſolubilia per ſpoliationem ſulphureitatum internarum accidentalium neceſſe eſt, donec ſint albiſſima ut Cryſtallus omni viriditate privata, quia Sulphureitate remanente in corporibus metallicis eſt impoſſibile ea conjungi cum ſpiritibus.

Ideo contrarietate remota contrarium induci neceſſe eſt Sulphur Purum per ignem materiæ.

Et ideò corpora calcinantur ut citius ſolvantur & eadem ſolvuntur ut ab oleagineis ſordibus, & Sulphureis ac aliis vitiis ex inſufficienti digeſtione emergentibus & à fixatione & fuſione recta corpora deferentibus melius mundentur, & hoc ex ratione eadem quia remota contrarietate contrarium induci neceſſe eſt. Alia quidem eſt cauſa ut ad penetrationem ſint aptiora videlicet ut ſolutiva & mercuriali humiditati aboleantur & ideo fit corporum luminarium combuſtio & ſola aſperitate naturæ igne noſtro & proprio ſpiritu, donec innaturalis eorum ſulphureitas deleatur & multa argenti vivi humiditas reſolvatur & admodum ſquammæ ferri aut æris combuſti redigantur & ſicut corpora levia & ſpongioſa ſunt quia tunc per ſpongioſitatem eorum poſtmodum intrat humidum ſubtiliſſimum per viam reſtaurationis rei deperditæ & confortationis corporum ut calore naturali per minima gradualiter congeletur in ſulphur, unde Paganus iſtud in ſumma efficaciter intellexerit cum dicat in capitulo quid ſit ſublimatio in fine, quod melior modus eſt ut ſumatur ferri, ſtamni vel æris uſti ſubſtantia, propter privationem humiditatis multæ illa coagulantur de facili aut arſenicum ſolutum in argento vivo ſimul uniuntur non enim ſolùm extrahimus ſulphureitatem à corporibus: ſed etiam humiditatem illam quâ calor naturalis habetatur ut majorem inde per reductionem humiditatem recuperent per minima quam humiditatem in reſolutione perdiderunt in claſſe, quia tunc neceſſe eſt ſpiritibus aquis & calce reſolutis, vehementi commixtione commiſcêre per modum reductionis, ut omnium ſubſtantiarum fiat una res ſtans, penetrās, tingens & permanens.

De inquiſitione cauſæ quare fiat Diſſolutio ſecunda & quid ſit.

Duabus ergo de cauſis diſſolutionem facimus ſecundam. Prima eſt ut ſpiritus habeamus in ſubtili natura de propria ſubſtantia corporum ad modum aquæ claræ, ſecunda cauſa eſt ut corpora habeamus ſpongioſa & levia de eorum natura, propriâ humiditate privata in quibus ſit calor naturæ operans, penetrans & congelans ſuum argentum vivum & in ſulphur convertens. Quia qui extractum argentum vivum à corporibus non coagulat per ſui converſionem in ſulphur proprium album, nullam viam ad præparationem elegit rectam. Si ergo in naturalibus ſublimationibus fueris exercitatus, nos verum dixiſſe ſcies, quod talium ſecum adminiſtratio, quibus convenire debent ſublimanda, prætermittenda non eſt ac unire humoris attractione in eorum profundo, quia oportet ut de propria ſubſtantia ſpirituum exiliant, ac rara in ſubſtantia aërea ſint diſpoſita, ad reſumendum per minima eoſdem ſpiritus præparatos, nec invenitur aliquid quod eorum locum poterit obtinere in magiſterio, cùm non repeiatur ejuſdem generis ſpiritus commiſceri per

per minima cum ipſis, non potuerunt unione naturali uniri & ſi non permiſcerentur ut expedit, tota ſpirituum ſubſtantia aſcenderet ſine mundatione aliqua & ſic nullo modo depurata poſt illorum inveniuntur aſcenſionem, ideo qui argentum vivum noſtrum à re extranea, ſublimare laborat ab eorum natura, ſublimare fruſtra procurat. Et ſi cum calcibus duorum luminarium ſublimabis utiliter ſublimabis, & mundabis cum facilitate quia eſt in illis per generationem facilis eorum ſublimatio, illud autem extraneum non eſt ei, in quo argentum vivum per magiſterium noſtrum convertitur, ſcilicet ſulphur album & rubeum ex quo creatur argentum & aurum. Quia ſi ſulphur & mercurium haberemus de illa materiâ ſuper terram, de qua aurum & argentum fit ſub terra bene poterimus aurum & argentum de illis facere cum proprietate naturæ ſuæ. Nihil ergo convenit rei niſi quod propinquum eſt ei ex ſua natura: Vides enim quod homo non generatur niſi ab homine, nec ab aliis perfectis animalibus, niſi ſimilia. Quia in hoc unumquodque generatur quod ſimile ſibi generatione conſequitur. Venerabili igitur utimur materia quoniam non emendatur niſi per reductionem illam in materia ſua, cui alienum nolite introducere nec pulverem, nec aquam, nec ullam rem, niſi ſuum proprium argentum vivum in materia propinquiſſima.

Terra eſſe debet ex duobus corporibus, ſcilicet ſole & luna, & duo elementa ſicca & lapidea ſcilicet ignis & terra.

Cum fæcibus igitur corporalibus in natura maximè convenientibus ſcilicet ſolis & lunæ, neceſſe eſt mercurium commiſcere per minima & quouſque ſulphur fiat decoquere, Reduc ergo aquam ſuper terram ſuam ut recuperet humiditatem perditam, generaliter enim terra illa in ſe continet fumum album ſiccum, tenuiſſimum, ſubtiliſſimum & inſenſibilem, congelantem argentum ut de ſua propria natura & ſubſtantia exiſtens: ſed cum terra & duobus corporibus eſſe debeat ſole videlicet ac lunâ & duo eorum elementa ſicca ſint, dura & lapidea ſcilicet ignis & terra in ſiccitate concordantia ſimul ſunt præparanda, cùm ſecundum eorum qualitates, conveniant in unam & eandem præparationem, ut rurſus generaliter vapores fumoſi illorum, dum tertia diſſolutione uniformiter reſolventur & in ventre mercurii deportantur cum tota natura quinta utriuſque corporis congelentur & retineantur. Quia cùm argentum vivum in terra albiſſima conſtringatur virtute prædictorum corporum utriuſque vaporis, propinatur ibi quinta eſſentia quæ in terris dictorum corporum duorum fuerat à natura infuſa. Et ideò cùm argentum vivum radioſis veſtibus induitur bipartitis, propinquior erit terra foliata ad tingendum in ſulphur rubeum, quàm ſi ſola alba ſimpliciter fuerit veſtitum: præſertim cùm de ſua natura ſimili per talem colligationem per minima jam imbibitur, maximè etiam quod argentum vivum continens germen diſſolutum in ſpiritu proprio aſſimiletur quæſito, neceſſe eſt ut attrahatur in locum in quem ſemen projicitur maris, in quo eſt calor naturæ formans & ſigillans: quia ſic verteretur ad naturam venerabilis complexionis loci ipſius generationis, quando fuit factus coitus terrarum ſolis & lunæ & omnium eorum quæ generationi talium circunſtant, conjunge ergo groſſiorem ſolis ſubſtantiam cum terra lunæ poſt aëris extractionem & præpara inſimul propter eorum bonam commixtionem, & ne confundatur præparatio, ob defectum confortationis & unus alium bene tingat ac de utriuſque natura in ſe ipſo retineat ne aduratur in pugna ignis, quamobrem ſeparare eos ſalvum eſt & naturæ propinquum.

Quomodo corpora calcinata & totaliter diſcontinuata præparentur.

Eorum autem præparatio quæ calcinata ſunt corpora: non eſt aliud niſi ut majorem humiditatem naturaliter recuperent quam in calce perdiderât. Quia cùm corpora ſunt calcinata totaliter ſunt diſcontinuata, eo quod ab aqueo humido ingroſſante & continuante, naturaliter ſunt privata. Arida igitur cum ſunt vacua ac naturaliter multùm ſitientia, humiditate aquea confortari cupientia, proprio congelans calore humiditatem quæ in ſubſtantia ſulphuris eſt per minima operatione directa virtutem maſculinam in eo infundendo. Qui cum talia corpora formandi ſulphuris gratia ſint activa principia, caliditatem naturalem poſſident in ſe ipſis, ſed quia ulterius propter certa & determinata opera formationis neceſſarium ſit ut argentum vivum penetret partes ejus congelationis, cùm ipſe calor abſque penetratione & motu formaliter congelare cùm nequeat, oportuit ut illa caliditas moderata foret, quapropter illam ſuperfluam humiditatem, calorem naturalem hebetantem à corporibus ſubtraximus quantum huic fini expediens fuit per ſolutiones & calcinationes ſupra dictas, & quia hæc digeſtio per calidum celebratur & humidum, medicina tamen digeſtiva participare notabilius eſt ſiccitatem quam humiditatem, ita ut ſiccitas non ſit excellens, ſed tanta ſolùm quanta moderatæ ſufficit ſiccitati: ſed quæritur quare menſura ſiccitatis plus convenit medicinæ digeſtivæ quam humiditati. Vade ad tractatum de intentione Alchymiſtarum quia ibi de iſta materia & de aliis digeſtionibus ad plenum tractavimus. Quamobrem recapitulare hic ea non intendimus niſi quantum immediatæ operationi fuerit expeditus.

Quæ ſit materia Lapidis & quæ requirantur ad ejus creationem.

Materia ſiquidem Lapidis noſtri vel Sulphuris eſt humor ſeminalis per actum generationis deciſus ex ſingulis partibus utriuſque parentis corporis ſcilicet & mercurii, Ergo iſta materia in loco conceptionis diſperſa vi naturæ attractiva in cellulis id eſt Poris matricis terreis recolligitur & per calorem cum contritione pariter commiſcetur & niſi humoris commixtio reincrudati utriuſque parentis, corporis videlicet & mercurii fieret, infantis noſtri, ſive Sulphuris noſtri creatio fieri non poteſt & materia amore redundat humoris ſive vaporis à corpore procedens, vehementer ſicca eſt & calida & ideo præ nimia ſiccitate ſe non poſſet uniformiter dilatare ſeu continuare abſque deperditione ſuæ ſubſtantiæ, & materia etiam ex ſuperabundantia caloris ſulphuris in decoctione combureretur & deſtrueretur ſubſtantia ſulphuris, niſi ex humore mercurii qualitates contrarias habentis ex inhumatione reciperet temperamentum. Et ſic patet quod per contrarias qualitates reciprocè generetur infantulus noſter. Circa igitur illius lapidis generationem quatuor exiguntur ſcilicet materia convertens ut eſt Sulphur & argentum vivum, Locus expediens id eſt matrix vel terra quæ propriè vas naturæ dicitur, formativam virtutem lapidis retinens in quo ſi lapide vis naturalis infunditur, eſt etiam virtus formativa exiens à vaſe per ſpiritum, quantùm ideo appellatur matrix tanquam naturali Sulphuri virtutem conferens & illud paſcens. Tertium quod in generatione lapidis exigitur, eſt calor naturalis expediens in loco generationis exiſtens, per moderatum calorem velut cauſa efficiens excitatus. Quartum verò quod eſt ſpiritus quintæ eſſentiæ corpori virtutem influens & in loco generationis regens ut virtus frigoris mortificativa non ſuſcipiet virtutem ſpiritus attrahentis in ſe virtutem caloris cœleſtis, ſpiritum ipſum vivificantem; Et ſi ſpiritus deficit in

calore

calore, non erit receptivus caloris vivifici nec caloris recepti retentivus, & ſi caloris recepti non ſit retentivus nunquam ex eo formabis quæſitum: ſic intelligis quomodo corpus infantis ex maſculo & fœmina procedit in actum qui actus eſt in eorum materia in potentia & ſic patet quod lapis noſter aſſimilatur creationi hominis cui omnia inſunt. Fili notare debes quod unum documentum, principium, doctrina & demonſtratio ad aliud, & ſi viam inveſtigationis ſemel generaliter habueris gratiâ Dei infundente ſpiritum intelligentiæ, ad omnes alias ſcientias, ſimiliter pervenire poteris. Conſidera ergo quæ dico & perſcrutare in ſtatu gratiæ, quæ in hac operatione ſunt neceſſaria & laude digna.

Reciproca in principiis materialibus primis eſt operatio.

Sicut argentum vivum virtute & proprietate ſua ſulphur devictum ad ſe attrahit per converſionem illius in argentum vivum ita, ſulphur operatione contraria proprietate ſua argentum vivum devincere poteſt & illud convertere per reductionem ejus in ſe ipſum. Et hæc reciprocatio fit virtute alterius digeſtionis ſcilicet caloris naturalis. Perfectio enim hujus digeſtionis eſt cùm calor naturalis vivificat omninò ſuum ſubjectum vel ſaltem abſolutè ut continet in omnibus alimentis. Ideo patet quod medecina digeſtiva nomine digeſtivo, abſolutè eſt illa quæ caliditatem habet conformem in quantitate & qualitate calori naturali, per quem eumdem confortat ad tranſmutationem alimenti perficiendum & maximè in hac digeſtione prima, quia in hac digeſtione, digerens majorem habet repugnantiam. Ex his ſcire poteris an terræ corporum debeant conjungi ad invicem cùm una confortetur per aliam & argentum vivum noſtrum complexionatum ſit alia complexione & alia naturâ naturatum quàm argentum vivum vulgi cujus natura eſt remotiſſima à ſulphure noſtro & è converſo inter ſulphur & argentum vivum noſtrum non eſt differentia, quia in genere complexionis naturaliter conveniunt licet unum ſit de ratione humidum & alterum ſiccum. Et nos modum hujus maturationis latius dicimus in noſtro teſtamento, ubi de animatione mercurii ad plenum tractavimus, quia cùm argentum ſit de ſui propria ſuſtantia corporis, neceſſe eſt ut cum eo concordet in complexione, eſſentiâ, qualitate & naturâ, & quia in habentibùs ſymbolum facilior eſt tranſitus ad eſſe, aderit tibi velox ſulphuris & lapidis generatio. Cùm ergo corpus ſulphureum ſurſum aſcendere non poterit ut ſpiritus niſi ſpiritus fuerit incorporatus cum eo prius per minima, infunde ergo primam aquam per vices paulatim, hoc eſt vice poſt vicem, per minima conterendo & decoquendo quouſque congeletur, igne tamen taliter informato ut calorem naturalem à quo virtus formans & ſigillans procedit quæ eſt in materia. Cùm autem aqua fuerit congelata, leviter continuando ignem ſiccum materiam calcinat in ſiccitatem moderatam producendo ad perficiendam digeſtionem ſequentem ponendo ſuperius alembicum ut in tranſmutatione digeſtionis aqueitatis argenti vivi ſequeſtretur & reſurgat incolume: Sic circulatione cujus medicina filiæ eſt artificialiter provenit quod ſulphur per ingenium naturæ digeſtum eſt & ad plenum præparatum, ad decoctionem poſtea tranſiens per organa mercurii quorum excoctione artificialiter incrudatum in cavernas corporum funditur & tandem alteratus qui virtute ſulphuris naturalis calidi conſtringitur & revertitur in ſeipſum. Et ad hoc advertant præſumptores alumni qui aſſerunt abſolutè quod coctum reincrudari non poteſt. Hujus autem formam practicando multoties te reiterare non tædeat, conterendo & digerendo cum igne naturæ, imbibendo aquâ mercurii primâ, decoquendo & leviter calcinando cum igne excitanti bene ut expedit informato, donec terra de ſua aqua biberit quantùm evidentiſſimè videre poteris per ejus volatilitatem ſi modicum de ipſa ſuper laminam ignitam fuerit ſuperpoſitum. Hoc enim unum de ſignis ſuis luculentiſſimis. Super omnia autem cavendum eſt vice poſt vicem, ne terram imbibat niſi paulativè hoc eſt per minima de octavo in octavum diem, cum longa trituratione in Furno Secreto taliter ut virtus mercurii virtutem ſulphuris non apprehendat quia debiles ſunt in principio ſui nutrimenti. Nam ſi virtutes mercurii virtutes ſulphuris devicerint per appoſitionem & multam imbibitionem aquæ debilitatur ſulphur diſſolutione ſui & fit pelagus conturbationis & ſic calor ſpiritus hebetatus & mortificatus remanebit abſque utilitate & propter hoc tibi notificavimus confortationem eorum in principio hujus & etiam in noſtro teſtamento. Errorem ergo tuum corrige ſi in hoc caſu aliqualiter defeceris quemadmodum dicemus infra in capitulo de virtutibus & doctrina quibus corrigitur error. Quia oportet quod in iſta tranſmutatione vires ſulphuris apprehendant vires mercurii ut & illas ad ſe attrahant & in ſe convertant, quia oportet ut ſpiritus reſolutus per reductionem ſui congeletur in corpus & cum ipſo fortiter colligetur & commiſceatur per minima ut inſenſibiles partes corporum & ſubtiles uniformiter cum partibus minimis ſpiritus humidi copulentur & unum alteri conjungatur & cùm hæ partes conjunguntur nunquam ſeparantur, ſicuti nec aqua mixta aquæ, quia tunc corpora vi ſpiritus attractiva ad ſuam propinquiorem naturam poſt homogeneitatem eorum primam ſunt redacta.

De Metallorum Homogeneitate.

Prima Homogeneitas metallorum eſt ſperma fœmineum metallicum ſcilicet argentum vivum noſtrum ad opus reductionis; ſed proxima natura aptum ſcilicet eſt & gelatum in Sulphur ad fixationem, quia ſolutio corporis in ſpiritum eſt cum congelatione ſpiritus in Sulphur & congelatio ſpiritus in Sulphur eſt cum diſſolutione corporis in ſpiritum, qui ſpiritus eſt aqua congelata. Et ideo corpora ſoluta, ad naturam ſpiritus ſunt redacta & non differunt niſi quod magis fixa ſunt ratione corporum quam ſpiritus volatilis & ratione ſpirituum magis volatilia ſunt quam fixa corpora: Amorem enim naturæ uterque eorum agit in ſocium ſibi ſimilem. Et ideo qui tranſmutare vult ſpecies metallorum, laborabit in vanum, niſi prius corpora reducat in talem materiam, tunc autem in aliam reducuntur quam prius erant, quia deſtructa prima forma corruptionis mercurii ut infra latius dicetur, immediatè introducitur alia per tranſmutationem mercurii in ſulphur. Sapiens enim & ſtudioſus utiliter corrumpere poterit corpora & novam ſulphuris formam introducere in illis: Quia noſtræ operationis intentio non eſt aliud niſi ut eligatur puriſſima mercurii ſubſtantia ad corpora in ſulphur reſolvenda, quia ex illis tantum conſiſtit elixir, quia forma argenti vivi in lapidem ſulphureum tranſmutata mox alia forma introducitur per converſionem illius lapidis in elixir & hoc cum temperamento humidi & ſicci quemadmodum declarabimus in fixatione ſequenti. Ex quo patet quod non poteſt eſſe tranſitus de extremo in extremum niſi per medium. In hac arte medium accipimus ſpiritum conjunctionis modicæ inter duas qualitates quæ ſpecie inter ſe diſconveniunt non autem in genere niſi ſolùm ſecundum majorem vel minorem diſtantiam unius ab altero, quam in decoctionibus ſuſcipiunt tam per artem quam per naturam & ideo ſpecies hujus medii minorem habent ſimilitudinem cum temperamento & puncto quod æquidiſtat inter extrema & cum virtute quæ conſiſtit in medio extremorum, ſi intellectus tuus notitiam habet de medio in ſpecie antedicta, conſervare poteris & reſtituere ſanitatem omnibus corporis infirmis & ægritudinem eorum mortificare

omninò ſi educere ſcis medium de potentia ad actum. Unde ſpecie hujus medii augere poteris vel minuere, ſi jungere vel disjungere noveris flores arboris & frondes per ſolutionem & congelationem ut tradidimus in noſtro teſtamento de multiplicationibus virtutum ſervatis ſuis conditionibus Ad habendum ergo & deducendum tale medium de potentia in actum, conjunge corpus cum ſpiritu & per illum modum quem natura requirit ipſum paulativè imbibendo cum aqua mercurii, ſolo igne conterendo decoctione lenta ut miſceantur per deſiccationem unius & diſſolutionem alterius ut totum unum fiat.

De Fixatione.

Cùm hoc tibi revelatur declaratio dicti Avicennæ præcipientis omnibus Electis hujus artis ut inter corpora & ſpiritus fiat amor. Et ſtatim poſt ſubjungit & docet modum faciendi cum dicit niſi corpus fuerit ablatum & mundatum ab intus & extra, nunquam recipiet ſpiritus fermentales qui ſunt res perficientes & deducentes illud corpus ad verum temperamentum ſubjungit altera repetitione iterum, cùm in effectu idem dicat fac pacem inter ignem & aquam & habebis magiſterium, hoc eſt ut corpus deducatur in ſimplum illud medium aereum ut ſit quemadmodum ſpiritus de natura aeris participantis naturam aquæ & ignis, ita ut ratione ſuæ ſimplicitatis per ſublimationem quaſi in terream aſcendat ſubſtantiam tenuiſſimam & aeream quæ pars aquæ eſt permanentis. Sed hoc eſt impoſſibile niſi corpus prius beneficio naturæ decoctionis incorporetur cum ſpiritu & fiat totum unum, tunc verè vivum aſcendit ſurſum ſecundum majores vel minores decoctiones & imbibitiones quas habuit in ſui diſſolutione, quia uniformiter eſt congelatum cum ſpiritu congelato illud quod ſolutum eſt de corpore nec minus quam illud congelatum eſt de ſpiritu & fortiter colligatum cum corpore diſſoluto certis & inenodabilibus naturæ vinculis, ita quod nunquam amplius ab invicem ſeparabuntur. Expedit igitur & neceſſarium eſt, ut quantum ſumma volatilis ſuperat ſummam fixi ut eum ea evolet & attractatione naturæ non fixum ſuperius aſcendat & ſublimetur ut ſpiritus. Quapropter illud quod aſcendit de corpore dicimus eſſe ſolutum in ſpiritum qui factus ſicut punctum in medio duorum conveniens melius cum temperamento tanquam medium duorum Extremorum contrariorum, ratione ſpeciei & duorum concordantium ratione generis, quam aliquid aliud. Et ideo dicitur unum corpus & unus ſpiritus ac unum medium retinens in ſe naturam extremorum ſcilicet aquæ & ignis, de ratione medii naturæ inter illa, ut eſt aer. Sic ergo patet artifici quod diſſolutio corporis fit cum congelatione ſpiritus id eſt ut patet aſcenſione ſublimationis & Fixio ſpiritus fit cum diſſolutione corporis ut petat per reductionem ejus quæ fit cum præcipitatione illius ſuper corpus fixum. Propinquior autem cauſa hujus fixionis eſt mixtio utriuſque per minima, quemadmodum ſuperius diximus, ita tamen ut ſumma volatilis non ſuperet ſummam fixi corporis: ſed virtus fixi ſuperet ſummam ſpiritibus non fixi ad fixationis intentionem. Ex prædictis ſecretum totum hujus artis recollige & ſimiliter intentionem Ariſtotelis qui dicere non tacuit quod lapides fugientes ab igne, ſuas virtutes demonſtrare nequeunt niſi eum fixis fuerint mundati ideſt coadunati & artificioſis gomphis artis ſulphuris naturaliter conſtricti. Si hoc intelligis, Fili, habere theſaurum cœli & terræ poteris: ſed opus eſt in principio reductionis hujus aquæ, terram non imbibas niſi paulatim ut gurges non mare ſit, ne ſe in diſſolutionem ponat vulgi & colores ſpiritus ſeu virtutis terræ hebetentur & mortificentur. Sed potius per confortationem vivificentur cum longa trituratione igneæ bonæ informationis ut aqua unum corpus fiat cum terra; nec ſuſpendas te ab opere donec ſit aqua ſicca & terra alba, quia Exſiccatio cum forti trituratione & aſſatione terram facit albam. Nec minus tamen adhuc ipſam imbibere debes paulativè & poſtea calcinare ſuaviter, ut argenti vivi ſequeſtretur aquoſitas, ſub conſervatione tamen illius ut ſit urina infantis, albificans, diſſolvens & vivificans lapidem pretioſum, cujus quidem urinæ virtus ſeu veneni ſublimati multiplicatur per reſolutionem in eadem. Et cave quod aſſatio lapidis non ſit multùm fortis, ne corpus ſolutum & ad naturam ſpiritus redactum ratione ſuæ ſublimitatis & acumine ignis vertatur in fugam & pereat magiſterium. Et cùm naturaliter fuerint exſiccati iterum ejus virtutem confortando, ipſum imbibe per ingenium tibi notum, & poſt decoctionem illud in digeſtione dimitte & cùm digeſtum fuerit & congelatum, conforta per virtutem ejus ſequeſtrando ſuperfluam urinam naturalis humidi jam converſi per aſſationem naturalem. Hoc enim fit ut virtus ſulphuris promptius ſui acumine eum informatione notabili, reſiduam humiditatem ſpiritus congelare valeat & congelatum per naturam ſui retinere. Omnes enim iſtas operationes reiterabis ſine tædio, vice poſt vicem mercurii incorporamentum, donec terra de aqua ſua biberit quantum manifeſtabitur per ſignum ſupra dictum.

De Sublimatione Mercurii & nutrimento per multiplicationem.

Fili operatio hujus eſt ſublimatio mercurii & nutrimentum vel multiplicatio lapidis in ſubſtantia mercurii cum qua nutritur, augetur & multiplicatur ſicut res cæteræ, Quia in nutriendo non modicum aſſimilatur puerorum educationibus, quorum virtus digeſtiva invalida eſt, nec patitur lac ſugere niſi per minima donec calor naturalis cum virtute ſui multiplicatus ſit in ejus ſubſtantia & virtute valida præmunitus & ideò cum corpus in ſuæ nutritionis principio ſit fragiliſſimæ virtutis, ita ut lac virginis infans epotare nequeat, niſi quantum ſua virtus attrahere valeat de ratione ſui, & corpus de dicto nutrimentali humido ſecundum menſuram ſuæ qualitatis & virtutis ipſius retinere poterit & ſi hoc intellexeris, intelliges quare multa quantitas ſpiritus humidi, congelari non poterit cum parva quantitate ſicci corporis, nec parvâ quantitate ſpiritus diſſolvi multa quantitas corporis ſicci. Et ſi hoc iterum intelligis velociter pondera intelliges naturæ in qualibet imbibitione, quæ quidem à quolibet exercitato mediantibus ſignis quæ in qualibet decoctione demonſtrantur, cognita exiſtunt. Quorum vera informatione præcipitur, ut terram tantùm aſſando decoquas, quantùm diſſolutio adjecit & tantùm imbibendo diſſolvas quantum aſſando deficit omni genere poſt calcinationem, omni ergo vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam temperatam ſecundum pondus notum aut ſecundum æſtimationem probabiliter veritati appropinquantem quantum tibi poſſibile fuerit non multum neque parum: quia ſi multum fuerit, diſſolvetur corpus non diſſolutione ſolemni ſed potius vulgi & ſic mortificabitur in conturbatione pelagi, & ſi parum fuerit comburetur in favillam & non perficiet, quia corpus comburitur & naturalis calor ſuffocabitur cùm materiam non habeat in qua natura ſua & proprietas continuari poterit & à combuſtione defendi Illud vero quod probabiliter æſtimationem ponderum artificis regulat in approximando veritati, eſt regula artis principiorum demonſtrativorum, quorum viſibilibus ſignis intellectualis regulatur doctrina: quia incerta probari nequeunt, niſi ex hìs quæ aliquam habent certitudinem ex quibus ars debet ſemper procedere cum circa ſuam materiam ſint certiora. Et hoc ideo quia ars eſſe non poteſt niſi à certis & determinatis principiis inchoet artifex & regulare ſe debet per ſigna demon-

ſtrativa

ſtrativa quæ ſunt colores in opere apparentes tam ſubſtantiales quàm accidentales, licet alumnus artis de accidentalibus non curet: ſed ſolùm de ſubſtantialibus coloribus qui ſunt quatuor ſcilicet niger, albus, citrinus & rubeus in qualibet decoctione apparenter ſecundùm magis & minus donec completum ſit magiſterium Et cum videris corpus tuum in quantitate pondere & colore augmentatum, tunc noveris ſubſtantiam mercurii mediam, quæ cauſa eſt albedinis in Sulphur eſſe congelatam per uniformem mixtionem ſibi unitam naturaliter cum corpore, actione caloris quia ſic corpus uniformiter de ſubſtantia exuberata augmentatur per minima & ratione ſpiritualis nutrimenti creſcit ita ut in parva quantitate corporis ſive principii ſeminalis ſit magna ſubſtantia & quantitas virtutis, ſulphur quod eſt medicinarum principium ſeminale & medicinæ creſcentis & multiplicantis cauſa ac reſtauratione deperdita cum exuberata humiditate nutritura. Quapropter expedit cum corpus ita naturaliter augmentatur & nutritur per conveniens humidum quod juxta menſuram ut tum ſuæ nutritionis ſive augmentatione majori imbibas aqua, ſecundum pondera revelata per artem ad conformitatem principiorum & quantitatem corporis augmentandi datam, quia tunc corpus majoris eſt attractionis & per conſequens ratione ſuarum partium ſpiritualium in corpore aſſatarum & congelatarum, majoris virtutis digerentis exiſtit, & naturaliter per minima permixtarum ratione bonæ & perfectæ contritionis utriuſque, quibus partibus ſpiritualibus nutritur corpus & in purum Sulphur redigitur. Et tum majori quam prius indigebit alimento quod primò indigetur, imbibatur & nutriatur ſecundum menſuram portionis determinatæ, ad conformitatem principiorum & virtutis vice poſt vicem & decoquatur lento igne naturalem calorem excitante & non excedente donec ad perfectam perveneris albedinem, quia tunc verè calor naturalis ſe viriliter defendit ab omni igne extraneo rationibus in noſtro Teſtamento expreſſis & infra in capite Fili de abſolutione terræ.

De Calcinatione imbibitionis ultimæ.

Cùm autem ad finem perveneris decoctionis & ultimæ imbibitionis calcina corpus expellendo humiditatem urinalem, quantùm diſſolutio illius abjiciet ſuaviter & non feſtinanter ne corpus diſſolvatur in fumum & magiſterium ſit deperditum. Hoc autem reiterare te non pigeat multis vicibus, quamvis ſit longum, quia tincturam non videbis proficuam donec colorem compleas albedinis permanentis, quod ſecundum principale eſt demonſtrativum principium, Hic eſt color qui per ignem non ut inferius diximus utitur, nec intus, nec extra, ſed per majorem decoctionem ignis, cùm in citrinitatem reducitur, quod eſt tertium principale principium demonſtrativum: Et demum per ſucceſſionem & majoris ignis digeſtionem, terminatur in rubedinem, quod ſignum eſt numeri complentis & quarti principii demonſtrativi, quibus alumnus ſe debet regulare in magiſterio, ſtudeat Ergo artifex & prudenter attendat cùm in opere fuerit, omnia ſigna demonſtrativa quæ in qualibet decoctione apparent, & illa in mente ſua recondet & ſapienter eorum cauſas inveſtiget, quia dum terra egreditur nigra imperfecta eſt. Et ideo non completa, quacunque ergo vice poſt vicem paulatim vigora ignem in calcinationem donec ex ignis fortitudine terræ egrediatur alba, quia ſicut calor ingens in humido primo generat nigredinem, ita agens in ſicco generat albedinem & ſucceſſive in illo albo citrinitatem producit, ſed cum additione rei tingentis illud perficitur, quæ rota eſt naturæ & hoc in calcinatione plumbi videtur quod primo in cinerem nigrum vertitur, poſt in album, deinde in citrinum & poſtmodum in rubeum, ſic etiam ſulphur habebitur album & rubeum ex metallorum materia ad plenum depurata, diverſo tamen modo ſicuti declaratum eſt decocta & digeſta. Ideo ſi dominium humidi in terra fuerit magnum & parum in ea de Dominio calidi, certiſſimè nigredo apparebit in ea & ſi in ea dominiū fuerit calidi temperati & parum de dominio humidi ita ut humidum aquæ expulſione taliter menſurato calore, exhalari poterit Et ſi ibidem inſit etiam parum de dominio frigidi ad hoc ut poſt exhalationem humidi aquei tanquam complexionabilis, ratione calidi temperati retinēte valeat ſpiritus congelator certiſſimè apparebit citrinitas, & exinde rubedo. Quæ actio, licet frigiditati conveniat, non tamen convenit excellenti: ſed potius ei qui eſt complexionalis quæ aſſiſtentiam naturæ retinet medicinalis, ne ex ipſa calores fluerint & in ea ſpiritus fixi.

Aqua prius terræ jungitur quàm aer & oleum.

Cauſa tibi revelatur in hoc paſſu quare anima non conjungitur cum corpore, niſi ſpiritu mediante & quare primò aqua in terram figitur, antequam aer vel oleum per reductionem configantur in terram. Intellige intentum naturæ, ſcilicet quod calor in humido agens primò nigredinem generat & fumum, ſed vincens humiditatem, induit poſtea ſiccitatem in materia in quam agit & ſic in illa materia inducta ſiccitate tranſmutationem facit novam, & colorem generat novum in ſubtiliatione ſicci, pulchrum, album, ſplendidum & nobiliſſimum. Si igitur terra non fuerit alba, tere eam cum aqua limpida & iterato calcina, quia Azoth ideſt aqua & ignis latonem ideſt terram abluunt & obſcuritatem ab ea auferunt, quia præparatio terræ ſemper fit cum aqua, & qualis fuerit claritas aquæ, talis erit claritas terræ, & quantò magis fuerit abluta, tantò magis erit alba, eo quod humidum per calidum congelativum, dum rectificatum fuerit, cum humidum aqueo urinali magis ſe habet ad albedinem quam ſiccum ad nigredinem & ideo quando quantitas humidi congelati & ſublimati quantitatem obtinebit corporis, albedo magis generatur in materia quam alius color ratione ſui proprii humidi deputati eò quod in humido ſemper eſt natura perſpicui. Et hæc eſt propria materia coloris & ideo quantùm magis terra noſtra cum tali humido abluitur tantò magis albificatur & quantò magis tale humidum depuratur, ſubtiliatur & præparatur, tantò plus colore limpidiore, ſubtiliori & magis ſereno nobilitatur & è contra quanto noſtrum nutrimentale humidum minus præparatur & à gradu ſublimationis magis remittitur, tantò plus proportionatur nigredini & combuſtioni & quantò magis approximatur combuſtioni dum modo in ea ſit dominium calidi, tantò magis erit fumus, caligo & denigratio.

Perſcrutare hæc ergo fili chariſſime & alia quæ dico & præpara elementa ut ſint à ſordibus munda à combuſtione tuta, donec eorum ſumetur tinctura, quia ſi comburantur, effectu & commodo privantur.

Ex his recolligi poteſt Elementorum præparationem fieri debere arte & eorum conjunctione ut eorum melioretur tinctura ab omni corruptione ſervata.

De virtutibus & doctrinâ quibus corrigitur error per inſtrumenta propria.

Dicimus autem quod virtus eſt primum & particulare operationis principium in materia propinqua. Primum diximus ad differentiam argenti vivi noſtri, quod eſt proximum & immediatum operationis principium ut diſſolvens aut congelans. Particulare diximus ad differentiam corporis conjuncti quod eſt univerſale principium operationis ſulphuris ut eſt Congelans vel diſſolvens. Ideo non volumus quod ab eſſentia, diſtincta

diſtincta ſint genera virtutum, ſed ſolùm ab operationibus proximis & earum origine quam habent in materia, Quantum verò ad conſiderationem operationum proximarum unum eſt genus virtutum ſcilicet naturalium: dicitur verò naturalis, cujus operatione principaliter ſalvatur natura & perficitur tàm ſpecies quàm individuum, & hujus duo ſunt genera: quia quædam ſunt quibus miniſtrantur & illæ miniſtrativæ vocantur, quædam verò ſunt miniſtrantes virtutes naturales cui miniſtratur generativa, augmentativa & nutritiva. Generativa quidem illa eſt quæ ad hoc operatur ut corpus procreatur ſimile, quod fit dupliciter vel per longam & ſucceſſivam operationem quæ fit per minima: vel per promptam & brevem transformationem repentinam quæ fit abſque eo, quod ſenſibiliter aut viſibiliter per ſua tranſeat media & ſunt hujus generativæ opera duo Primum eſt in matrice vel terrâ quæ vas philoſophiæ dicitur in quo virtus naturæ diffunditur & nihil aliud eſt quam immutare materiam generationis, & hoc eſt ſecundum qualitatem & ſubſtantiam pro ut ſulphuris diſpoſitio generandi exhibet, veluti fumoſos vapores ipſius, ingroſſare humectando, & argentum vivum deſiccare congelando & materiam mediam quæ propinqua eſt naturæ ſulphuris, retinendo. Hanc partem generativæ maturativam hic appellare volumus cujus duæ ſunt differentiæ, una eſt principium paſſionis in ſubſtantia cujus ratione multa & diverſa procedunt inſtrumenta à materia, ut ſunt colores & accidentia & ſimilia.

Alia verò differentia activa dicitur quæ agit motum conſtrictionis & dilatationis in materia mercuriali in qua facit ſuam impulſionem & habituationem vel inſpirationem licet quandoque juvari poterit per contritionem exteriorem ſicuti eſt cibus qui niſi per artificium comminutum fuerit & bene maſticatus, materiam ſui corporis valde defraudat & ideo ex prima inſtitutione naturæ habetur, quod cibus prius perfectè comminuatur dentibus ad hoc deſtinatis antequam ad locum digeſtionis tranſmittatur. Et ideo quia conſtrictio exercetur & dilatatur animali virtute, licet Antiqui impropriè eam illi aſſimilaverint.

De ſecundo Opere generativæ informante.

Aliud quidem, opus eſt generativæ informare virtute informanti & iſta eſt duplex, quia una eſt intrinſeca & naturaliter eſt in materia innata per naturam per quam immediata materia metalli tranſmutatur. Alia eſt extrinſeca & iſta dependet ab artifice in quantum materiam præparat & diſponit per artificium naturæ, ſecundum exigentiam virtutis informativæ quæ eſt in materia, propter quod dicimus quod Alchymiſta non eſt niſi ſimplex adminiſtrator naturæ quia ipſe non tranſmutat metallum, ſed natura quæ ſagax eſt & ſapiens artificium peragit. Sufficit igitur artifici ſapienter diſponere & informare materiam intrinſecus ad ſui perfectionem. Motus ſiquidem ſui ipſius adhærentes ſibi viæ uni, & ordini uni meliori & certiori modo quæ excogitare poterit, ſicuti patet in inceratione cujuſlibet generati. Propter quod patet quod præparamentum eſſe debet in magiſterio philoſophorum lentum & tardum ut natura motus præterire non poſſet & ſimiliter. Præparamentum ratione informationis qua materia per artificem recipit ab extra ut interius natura motus ejus integret quemadmodum conveniens eſt ut virtus caloris excitantis, virtutem caloris naturalis excitati non excedat, alioqui motus non integrabit: ſed ad alia tranſient quæ non ſunt de virtute hujus naturæ aut informationis, cujus notitiam ſuperius per ſigna dedimus demonſtrativa. Qui autem principia hujus artis ignorat, informationem materiæ neceſſariò habet ignorare, quare experimentatorem hujus artis ad plenum oportet cognoſcere vires naturæ & illis mediantibus firmiter adhærere principiis jam dictis, maximè cùm ſufficiens ſit natura ſibi & ſibi, in omnibus quibus ad ſui perfectionem indiget. Quia ipſa ſagax eſt ſollicita in contritione, continuatione & inceratione ſui corporis, cujus ſollicitudinis non eſt finis. Unde certum habet tempus ad impregnandum, ad pariendum, ad nutriendum & operandum, Cùm terram habueris impregnantem expecta partum; cùm verò terra peperit nutri eam donec omnem ignem tolerare poſſit, tunc de ipſo projectionem facere poteris.

Quid ſit informare & quot ſint informationis Opera.

Ex his poteſt ſenſus rationabiliter cognoſcere, quod opus informare nihil aliud eſt quam debitam & naturalem formam ſulphuri vel lapidi & poſtea Elixiri & medicinæ tribuere; cujus virtutis informativæ in genere tot ſunt opera quot ſunt ea quæ ad formationem ſulphuris vel lapidis poſſunt eſſe neceſſaria & ſunt ſex in ſenſu viſus, ſc. in quantum dependent à virtute formativa quæ eſt in materia ſeu in ſenſu viſus, ſcilicet figura quæ ſub diverſis coloribus oſtenditur antequam ad perfectionem perveniat, meatus vel ſpongioſitas, gracilitas, levitas, aſperitas & levitas: Sed in guſtu ſunt duo ſcilicet amaritudo & dulcedo. In odore duo aut tria ſunt, fœditas, inſipiditas vel quaſi fragrantiæ vel redolentiæ magnæ. Sed hæc quidem in Elixire, Illa verò in lapide noſtro. Neceſſe igitur eſt, licet eliciatur lapis à natura duorum luminarium, antequam de eo Elixir fiat perfectum, ulterius digeratur & ſulphuris ſalſedines auferantur, quæ à menſtruali ſexu, primæ originis in eo convenerunt & poſtea fermentis ſuis complere albis vel rubeis decoquatur, quoque fixum ſit & liquefactum adminiſtratione incerationis naturalis: ſed opera informationis extrinſecas, quæ immediatè procedunt à notitia practicæ, ſunt tot quot jam diximus & dicturi ſumus licet exercitatus poſſit illa ſi intelligens eſt valde abbreviare vel etiam elongare. Et nos de illa prima nigredine à paucis cognita benignum ſpiritum aggregare affectantes pugnam ignis vincentem, licet ſenſibus multoties palpavimus & oculis propriis vidimus, extractionis tamen ipſius notitiam non habentes quacunque arte, ſentientes nos adhuc aliqua ruſticitate ſuffultos, nullo modo eam plenè comprehendere valuimus, donec aliquis ſpiritus prophetiæ, ſpirans à patre luminum deſcendit, tanquam ſuos nullatenus deſerens, qui nobis in ſummis vigilantibus tantam claritatem oculis mentis noſtræ infulgit, ut illum intus & extra, remotâ figurâ gratis revelare dignatus ſit, inſatiabili bonitate nos reficiendo, demonſtrans ut ad eam implenda diſponeremus corpus ad unam naturalem decoctionem ſecretam, quam penitus ordine retrogrado cum pungenti lancea rota ejus natura protinus in meram nigredinem viſibiliter ſit diſſoluta: cujus modum expreſſe tradidimus in præſenti volumine per excepta ut de more ſuſcepimus antiquorum, cùm celare fuerimus coacti loca, in quibus ea poſuimus. Nos ſacra pandimus illis, qui Dei ſecreta decenter ſervando honorant, cùm ſolius Dei ſit revelare ea Homo divinæ majeſtati ſubtrahere nititur, cùm talia ſoli Deo pertinentia vulgat. Spiritu prolationis humanæ aut literarum ſerie. Propterea operationem illam habere non poteris quouſque ſpirituali prius fueris divinitatis meritis comprobatus. Tradidimus nihilominus practicam certam ex ſecretis illis extractam, præcepto naturæ opificis per quam facimus noſtram ſecretam diſſolutionem infra novem dies mediocriter intellectam, cùm non fiat

non fiat tranſitus à prima ad tertiam niſi per ſecundam quæ eſt media. Quia hoc ſecretum à nemine mortali revelandum eſt, præterquam ab almo ſpiritu qui ubi vult ſpirat, inſpiretur. Poinde informativa ſulphuris vel elixiris certo linearum concurſu figuram propriam adaptat ut perforata quandoque, quandoque aſpera, & quandoque levia, tamen cum adjutorio exterioris virtutis intrinſecam informantis, quæ ab artificis ingenio neceſſe eſt provenire, præſertim cùm per illam virtutem directum motum acquirat ad formandum quæſitum virtutis informantis & naturaliter informatæ, quæ eſt materia informans, naturaliter informata in materia.

De augmentativa & de exuberatione Mercurii per reſolutionem individuorum.

Augmentativa eſt illa quæ vel ſulphuris aut lapidis per medicinæ quantitatem naturaliter perducit ad illum terminum ad quem individua pervenire poſſunt & in iſto paſſu revelatur exuberatio mercurii, & ad quid prodeſt, quæ per reſolutionem perficitur individuorum ſub conſervatione proprietatis, Qui ergo proprietates individuales ignorat, proprium regimen corporis & ejus exuberationis ignorabit, quia augmentativa proprietas cum ſuis virtutibus individuis exiſtit ſulphuris & argenti vivi, & ideo cùm individua ſulphuris per minima ſint cum individuis argenti vivi ſoluta, ſcilicet per reductionem illorum in argenteum vivum, exuberatur illud proprietatibus permixtis ſub alteratione notabili in ſpeciem & formam argenti vivi noſtri & cùm tale argentum vivum à proprietate ſui ſulphuris exuberatum, iterum per contrariam ſui operationem in lapidem reducitur, proprietas ſulphuris ingreſſa in argentum vivum ratione exuberationis & amore attractionis cum auxilio proprietatis illius quæ in ſicco ſulphuris remanſit aſſiduo ut augmentativa. Et quamdiu hæc virtus operatur in lapide ſemper deperditio amplius reſtauratur ex talis argenti vivi ſubſtantia exuberata, quæ ei eſt ut lactis ferculum in infante & magis proprium quam alimentum in animalibus & ideo ad quantitatem devenit majorem, Propter quod amplius virtus paſcitiva fuit appellata, & illud ideo quia ſicut paſtus ſatiativus ſi lactea quam ſubſtantia media ratione ſublimata ad conformitatem qualitatum ſulphuris lapidem noſtrum extendit in quibus intuens propriis oculis videre poteſt manifeſtè in ſuis enutritionibus. Alii autem appellaverunt ipſam virtutem nutritivam & hoc quamdiu lapis creſcit reſtauratione deperditi, ſed quia cibus ſibi propinatus introducitur veluti paſcens, ideo paſtatum meritò nuncupatur: Ex ſe tamen ſolummodo reparat quantum deperditum eſt in proprium ſulphur vel minus, cujus propria operatio eſt alimentum ſeu mercurium exuberatum in ſulphuris ſubſtantiam aſſimilatione perfecta tranſmutare albi vel rubei cum igneitate ſimplici non urenti, de cujus ſubſtantia aurum vel argentum ſubtus terram fuerat procreatum. Et per hunc actum aſſimilationis ſervit augmentativæ & quia hæc deperditio multam ambit latitudinem & hæc latitudo terminum continet infinitum quod eſt continens in natura creata quantitatis finitæ magnitudinis & augmenti cunctorum animalium & vegetabilium eſſet, ideo ejus augmentatio eſt indefinita, ideſt infinita ſi mundus nunquam ei deficeret. Quia continuè operatur in augmentatione ſui quandiu ei durare poteſt informativa virtus exterius data per quemlibet qui fuerit alumnus in arte, verùm poſſibile eſt aurum vel argentum eorum omni perfectione ſecundum magis & minus, ſecundum quantitatem magnitudinis turris & ultra vidiſſe. Cùm natura oſtendat continuationem partium ad illam quantitatem vel majorem vel minorem, ratione uniformis proprietatis & ſubſtantiæ argenti vivi immortalis reſpicientis indeſinenter naturam metalli & formam, quare conſtet ſi perſpicaciter intueris naturæ parvam quantitatem multam amiſiſſe de ſuo cùm elongata vel ſeparata fuerit à quantitate magna cum quà amoris conſortio poterat naturali vinculo colligare ſervatis proprietatibus & magna à majori & major à maxima, non enim vidimus hominem vel capram continuatos naturali potentia ad quantitatem vel magnitudinem turris præterquam à communioris magnitudinis quantitate quam individuorum natura expoſtulat, tum propter diſſimilitudinem quàm propria ſagacitate natura illius generis partibus contribuit, tum quia illa de cauſa illius ſpeciei individua quæ ex parte ſexus fœminei educuntur niſi ſemel cum maſculi ſemine miſcentur in matrice ad generationem non introducuntur, ulterius valet naturale principium aliud quam miſceri illud quod primo radicali humido exiſtit colligatum. Cauſa hujus eſt, quia materia ſpermatica mulieris pro majori parte maris & potius remanet paſſiva & in radicale humidum nequit tranſmutari: eò quod partes non ſunt ſimiles ſicuti ſunt illa quæ per totum unius ſunt eſſentiæ quemadmodum ſunt metalla in ſe.

Natura verò ultra quam perfecta ſpecies requirit per ſolam infuſionem & ſi abundat in materia diſſimilitudo propriæ ſpeciei ſequitur, ut monſtrum ſit duorum capitum vel trium & hoc ratione diſſimilitudinis partium à partibus differentium, Aut adhuc poteſt exiſtere ratio, quia hoc quod debeat aut valeat majoris quantitatis eſſe quàm proprium genus requirat, ratione ſuæ ſpeciei, quâ cogitur eſſe ſub termino certæ magnitudinis & augmenti cùm videamus manifeſtè illam ſequi formam determinatæ quantitatis ut patet per omnia naturæ generata, & ideò cùm metallorum individua ſunt unius eſſentiæ & hæc materialis eſſentia purum eſt argentum vivum hermaphroditum & naturam in ſe poſſidet uniformem. Conſtat quod pars addita parti & totum ad integram partem vice poſt vicem per minima abſque diſſimilitudine partium radicalium à partibus radicalibus quinimò ad quantitatem maximam ideſt indefinitam uniformis diſſimilitudinis congelare valeat in ſulphuris ſubſtantiam. Et hoc eſt ſulphuris illa ſubſtantia media, quâ certa & naturali proprietate tenuiſſimus ſpiritus ille retinetur, cùm ſit de natura ſua: virtute cujus amoris copulæ & infrangibili privilegio in rectam ſe fuſionem conſtituit, unde & ſuper primo paſſu ſi hujus radicalitatis obmutuit Paganus dicere in ſumma ſua Hebraica quo exercitato & maximè experto in adminiſtratione minima pars ſecum ſufficit, licet cauſam diverſitatis inter hanc proprietatem & cæterorum generatorum proprie ignoravit explicare, quapropter hanc habuiſſe ſcientiam per cauſæ notitiam conſtat nullatenus, ſed per experientiam laboris & diuturnæ conſiderationis, ad mediatas cauſas ut conſtat per hoc tanquam referens per demonſtrationem ingenii ſui, ſtatim ſubjungit, quod quandò fæces fuerint minoris quantitatis, tantò majoris exuberantiæ ſublimationi mercurii neceſſe eſt eſſe. Et hoc ideo, quia ſcivit per cauſam mediatam, totâ illius ſubſtantiâ & totam radicalitatem convertendam in complemento quantitati naturæ fecum per demonſtrationem circa quam verſatur tota experientia hujus artis & ſi tu hoc intelligis ſine fallacia poteris operare, tamen conſtat magnam quantitatem citius majorem recipere quam parvam, oppoſitum verò faciendum ad cautelam expertum & ſollicitum te eſſe oportet ut in parva quantitate fœcum parvum ſubiicias ignem ad perfectionem ſublimationis illius & cùm augmentatæ fuerint fæces ex illo majorem tunc adhibeas ignem neceſſe eſt. Ad primam igitur

igitur formationem lapidis valde modica quantitas fæcum ſufficiens erit ſeminali principio quod albi ſunt fumi : ſed ad augendum & nutriendum ipſum principium exuberare oportet humiditatem nutritivam de duobus fumis tenuiſſimis albis quorum unus eſt ſenſibilis ut mercurii & alius inſenſibilis ut vapor ſulphuris in opere depurati, qui igitur amator fuerit veritatis & inquiſitione propria ſublimationem noſtram rectè ſcire voluerit & utiliter, primo ad naturalium recurrat principia de gradu in gradum generalem rotam hujus artis volvendo, ſcilicet extremorum & mediorum donec per gyrum expletæ fuerint ad plenum revoluta & inſuper addiſcat qualiter primò in lac exuberata ſubſtantia menſtrui in vaſis mammillaribus ſit retenta : deinde in ſubſtantiam fœtus vehitur, & ad extremum proprii complementum ſolenniter in uberibus ſublimatur. Sagax in arte non eſt qui nutriendo lapidem cum continua ſucceſſione lapidis, aquam facere ad partem ignorat, unde exuberationem mercurii tempore formationis illius cum tam exuberata ſubſtantia conficere debeat. Si hæc intelligis, evidenter tibi patet multiplicationis complementum, Fac ergo ex ſubſtantia illius, informatione ſuperius data, attenta aſcendere fumum & erit in vapore ſublimatus. Hanc ſublimationem vocamus exuberationem ratione bonæ mixtionis & ſubtilis quam partes mixtæ ſuſcipiunt in præſenti eorum decoctione : ſed complementum earum partium exuberatarum ſublimatio eſt, cùm in ſulphuris ſubſtantiam à ſubſtantia aquea fugitiva ſeparata, ſunt congelatæ quantum eſt expediens ſulphuris acumini & opus eſt ne per retentionem illius in reductione fixionis totam ejus ſubſtantiam mediam in projectione fugitivam faciat.

Quatuor ſunt naturales virtutes quæ tribus ſerviunt prædictis, ſcilicet Attractiva, elementativa, retentiva & expulſiva.

Virtutes naturales quæ prædictis tribus ſerviunt & miniſtrant ſunt quatuor, videlicet attractiva per quam ſubſtantia lapidis de mercurio attrahit id quo in artificio indiget & hoc per virtutem elementativam implere cupiens vacuum. Retentiva virtus eſt quæ retinet ratione vacui appetentis. Elementativa potentia & digeſtiva retentum tranſmutat ab una diſpoſitione in aliam, ut argentum vivum in ſubſtantiam ſulphuris coagulantis & poſtea aliud argentum vivum coagulans & hoc ratione vegetativitatis vel quaſi : cujus virtus ex igne provenit occulto in fixa argenti vivi ſubſtantia. Et hic eſt ignis naturæ abſconditæ filiis artis revelatus, Per quem ignem tantum facere poterunt in una die quantum calor ſolis in mineris efficit in mille annis: quia ſicut glutinum vituli vel agni ſua proprietate lac coagulat in caſeum, ita iſte ignis per abſconditam virtutem naturæ, congelat mercurium per magiſterium. Expulſiva eſt illa per quam natura expellit quod ei non convenit, In hoc paſſu attenti & ſolliciti ſint hujus artis & totius medicinæ artifices, ut quæcunque facienda præparent ad beneplacitum naturæ, cùm ipſa ſit ſufficiens attrahere quod ſuæ naturæ eſt conveniens & alienum reijcere ut auxiliatrix principalis in fine ſuæ perfectionis, ſcire etiam te oportet in complementa correctionis erroris, quod virtutes prædictæ quantùm ad originem quam ab elementis elementatis contrahunt, dupliciter differunt. Quia quædam illarum ſunt innatæ & quædam influentes. Innatæ virtutes illæ ſunt quæ propriè ſunt elementorum lapidis elementatorum. Dicitur autem innata virtus uniuſcujuſque elementi pro tanto quia non inhæret illi ex influentia alterius elementi ut poſt illorum diviſionem per effectum patet in quo oſtenditur propriam virtutem minimè non adhærere niſi ex propriis & intrinſecis generationi ſui principiis. Influentes autem dicuntur virtutes quæ ab aliquo alio elemento elementato vel à pluribus eorum derivantur. Ex quo clarè tibi patere poterit quod unumquodque elementum elementatum, lapidis innata virtute tantùm regitur vel virtute innata & influente ſimul ſicut in reductionibus conjunctionum tam alteratorum mixtibilium propriè, demonſtratur autem ſufficere artiſtæ hujus magiſterii, nec oberit auferre aliud quod illa elementa elementata ſolùm ab innatis reguntur virtutibus, quæ à principiis deſcenderunt ſenſibilibus, ad quorum meatus nondum venerunt, ſed ab innatis & influentibus reguntur virtutibus quæ aliquo meatu ſenſibili emanationes recipiunt ab illis.

Quibus inſtrumentis prædictæ virtutes operationes ſuas perficiant.

Neceſſariò ſcire habet artifex in magiſterio & cognoſcere quibus inſtrumentis præfatæ virtutes operationes ſuas perficiant in elementis elementatis, adhoc ut peccata operationum rectè corrigere valeat & etiam perfectiones conſervare. Illa ergo inſtrumenta quibus innatæ virtutes operationes ſuas producunt & in elementis elementatis perficiunt ſunt compoſitio & complexio: unde omnis vis & virtus localem motum exercens per ſe utitur compoſitione immediatè, Et licet non inſit talis virtus localem motum exercens, tamen in ea virtus eſt motum exercens immobilem ſecundum locum, & licet primò & principaliter inſit ibi motus immobilis tamen eſt ſecundum locum.

Secundo modo & poſterius motus ineſt ei quidem in attractione alimenti quia ſicuti probatum eſt in libris de animalibus, nutrimentum movetur ad partes ejus quod nutritur, ſicuti locatum movetur ad locum: ſed hæc attractio cibi quantum ad locum ad quem alimentum attrahitur, eſt vis terræ quæ eſt in concavo ſuo aere plena, exuberatum, ad ſe humorem attrahens, licet forma alimenti per digeſtivum calorem ei dati, cibum miſceat cum terra. Etiam vis terrei elementi trahit ad ſe alimentum & ſicut locus trahit locatum ſic nutrimentum ejus quod nutritur, intra ejus ſpongioſitatem receptum ex quo de neceſſitate oportet, quod talis virtus utatur poſterius compoſitione. Cæteræ virtutes utuntur immediate complexione, & etiam prædicta quæ non exercet motum ſecundum locum & hoc in quatuor naturalibus certius artifex experitur, Naturalis verò compoſitio terræ lapidis quia particeps eſt caliditatis quantùm ſibi ſufficit, attrahere poteſt. Quia verò particeps ſiccitatis quantum ſufficit poteſt retinere. Quia verò humiditatis expellere, quia caliditatis & humiditatis digerere & ſic fit quod una qualitas, qualis eſt in ſulphure ex diverſis qualitatibus quatuor elementorum compoſita, ſit principium unum operationum diverſarum videlicet in compoſitione elixiris, cui quidem qualitati ſive principio, calor etiam naturalis & ſpiritus fluentes inſtrumentaliter ſerviunt quamvis tamen etiam in lapide formato, non ſit niſi una qualitas actualis vel in elixire compoſito vel adhuc in terra depopulata, videlicet complexio quâ omnes naturales virtutes ejus, ſuas operationes perficiunt, verumtamen quiſque ſagax artifex in hoc magiſterio, quatuor eſſe determinatas conſiderare debet; non quia ſic terra lapidis vel ipſe lapis aut medicina realiter informetur, ſcilicet determinatè cùm una qualitas inſtrumentalis in terra vel ſulphure vel elixire ex diverſis inſimul mixtis componi ſit neceſsè ut ſit proprium inſtrumentum cum quo perficiuntur actiones, ſed quia

ſic exigit forma practicalis in opere practicandi ut ſciat artis alumnus, quod labilitas vel lapſus cujuſcunque virtutis naturalis, ſive in terra, ſive in lapide, ſive in elixire, qualitatibus determinatè alterantibus propriis rectè corrigitur. Ita quando juvat retentiva in actione ſua, tunc determinatè ſufficit exſiccare quantùm & quando prædictorum quodlibet indiget ſuo loco, ſed cùm retentiva confortatur per deſiccationem & exhalationem humidi, tunc expulſiva debilitatur in ſicco & cum retentione illius, confortatur in humido, & hoc per aggregationem humoris aquei ſcilicet mercurii, cujus natura ſufficienter exuberatur cum vapore corporis de quo exſiccatur. Idcircò ſi expulſiva debilitatur in corpore vel lapide, confortabis illam humectendo determinatè cum aqua propria. Si verò digeſtiva in aliquo defecerit & maximè in ultimis reductionibus ſuccurrere ei confortando eam per modum quem tradidimus in tractatu de intentione Alchymicorum ſcilicet calefaciendo & humectando cum calore ſpirituali donec recuperaverit virtutem perfectè digerendi. Similiter peccante attractiva, ſufficit calefacere & moderatè deſiccate: proinde intelligens hoc magiſterium atque practicans, debet eum virtutibus lapidis operari cum eis & non lapis informati ab eis. Ad notitiam verò certitudinis menſuræ virtutum cujuſlibet prædictarum habendum, generaliter obſervare debet quiſque naturalis in magiſterio, quod velocitas atque frequentia vel etiam vehementia cujuſcunque naturalis actionis, eam qualitatem ſignificat in congelatione dominari, per quam actio illa maximè perficitur. Sicut poteſt certitudinaliter experiri per elementorum cujuſlibet actionem in aliud. Exemplum, velocitas digeſtionis velut in igne ſpirituali mediocriter viſcoſæ caliditati atteſtatur & moderatæ humiditati. Fortitudo autem attractionis caliditati & moderatæ ſiccitati, proinde privamus ejus ſubjectum humiditate propria ad menſuram attractionis, Retentio verò atteſtatur dominio ſiccitatis, Expulſio humiditatis. Ex his verò patebunt utique rationes, propter quas naturalis artifex notare debet omnes quatuor qualitates complexionales activas, quarum una eſt, quia ſunt principium activum naturalium operationum in quolibet corpore tanquam inſtrumenta virtutis. Alia verò ratio eſt quia per ſe faciunt immutationes vel alterationes in corpore quolibet: Nam ſiccitas & humiditas ita bene ſecundum naturam, corpus alterant faciendo impreſſionem in eo ſicut & reliquæ duæ, licet non ita citò aut fortiter. Conſiderare verò has ſecũdum quod ab invicem ſe habent in tranſmutationibus Philoſophicis ſolius eſt naturalis. Partus verò terræ fit per viam ſublimationis inventæ; Cùm igitur terra conceperit & biberit de aqua mercurii, quantum cognoſcere poteris per ejus volatilitatem & ſpoliationem fæcum à ſubſtantia puriſſima alba, & per jam dictas reductiones mundaveris à ſulphureitate corrumpenti non fixa, protinus ejus materiam ſublima cum fortiore igne quo poteris donec aſcendat ad modum albiſſimi pulveris vel foliorum lunæ aut talchi ſplendentis cujus major pars eſt argenti vivi quantitas quam ſulphuris corporis, & ideo ſubita ignitione ſpiritus unitus per minima corpora fæcum elevat in fuga ſulphuris: Cùm autem videris naturam terræ puriſſimam ſurſum elevatam & tanquam rem mortuam aludel ſpondilibus adhærere, tunc ſublimationem ſuper eam reitera ſine fæcibus inferius remanentibus, quoniam pars illius fixa cum fæcibus adhæreret & tunc per aliquod ingenium ab illis ſeparare non poſſet aliquis. Illud verò quod in ſuperficie aludel tam à fæcibus quam à ſua ſubſtantia media fuerit ſublimatum ad modum ſubtiliſſimi pulveris, aduſtionem cum corruptione inducit, licet pro majori parte in perforatione vaporis, tempore conceptionis vel reductionis ſcilicet in calcinationibus quod ſubtilius eſt & magis intenſum à puro vapore evolet altius fuliginoſum & à fixione, retentionis ſubſtantia ſeparatur cùm non ſit de argenti vivi ſubſtantia neque de perfectione illius. Reſiduum verò quod ſublimatum eſt à fæcibus, eſt pars illa quæ ita in æqualitate conſiſtit quod ſimplicem fuſionem ſuper ignem facit ſine aduſtione aliqua tanquam onus & fundamentum totius magiſterii, eſt enim ſubtilis ſubſtantia media mercurii ex qua noſtra conficitur medicina, quæ ex argenti vivi materia ducit originem & ex illa debet creari immediatè, cui alienum noli introducere aliquid, niſi illud quod ortum ſit ex eo in propinquitate ſuæ naturæ & in iſto paſſu realiter oſtendimus doctrinæ filio quod materia de qua componimus medicinam eſt argentum vivum in natura ſua cùm jam mutatum ſit in ſulphur. Nec in tota ſubſtantia ſua, cùm jam partes extremæ terræ & aquæ fuerint ſeparatæ ab illa media ſubſtantia, imò eſt lapis benedictus & ſpiritus participans duabus extremitatibus, verum tamen quamvis lapis ſi factus ſit de ſubſtantia ſua media, vocatur ſimpliciter argentum vivum quia ſuum ſulphur illuminat & ab aduſtione conſervat quod eſt ſibi proprium ſignum velut cauſa perfectionis. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpidum ejus, quoniam illud quod immediatè aſcendit ſuper fæcibus, adhærens aſcenſione menſura, vocatur cinis à cinere extractus, vel à concavo illius ſublimatus & honoratus, quod verò remanet in parte inferiori ſcilicet in fundo Aludel, eſt inferior cinis, vituperatus, damnatus, fæx, ſcoria & nigredo obſcura quâ nullatenus indiges in magiſterio. Collige ergo cautè quod in medio ſublimatum inveneris refugiat in fumum quoniam illud eſt approbatum, quæſitum, optimum, terra alba foliata, coagulans ut coagulum, cinerum cinis, lapis & mercurius, arſenicum & ſulphur album, & ſal naturæ proximum ac infans generatus & natus & alumen noſtrum & genus & prima & proxima materia metallorum & primum ſubjectum in quo ſua Elementa propria ejuſdem ſcilicet natura naturata, humida & temperata quæ debet reduci atque figi in & cum igne ſuo per modum nutrimenti donec fluat cum ſuo fermento ſicut cera ſine fumo & omnem patiatur ignem. Operare ergo cum eo ad argentum & citò incipias magiſterium ne inveteraſcat ſine commixtione, quoniam aſſumere eum non debes niſi recenter poſt partum cum ſanguine ſuo ut natura venerabilis quæ ex labilitatis violentia fuit debilitata, laſſata & à ſuo temperamento diſtracta vel elongata, confortetur cum ſuis fermentis albis quouſque ad melius ſit temperamentum propinquum, cujus ſignum erit tunc quando fluet per minimum ignem ſcilicet ante argenti vivi fugam & inſuper augmentatum remanſerit ad ultimum ſtans & penetrans, profundans, tingens & perſeverans. Cùm autem ad elixir rubeum naturalem ignem dico viſibilem, in colore ſuo habere volueris pro ſulphure rubeo, hoc facias per tertiam conjunctionem, tertiam prægnationem & tertium partum. Fac ergo maſculum aſcendere ſupra mulierem candidam ut generet filium ſibi ſimilem: naturaliter enim deſiderat pater multiplicare ſpeciem ſuam in filium ut naturam quam non poteſt ſervare in ſe cuſtodiat in ſua prole. Et ideo ad generationem illius oportet quod transfundat de ſua propria ſubſtantia. Hujus verò pater eſt ſol, Luna mater ad eorum primam ſimplicem materiam redacta, Argentum quoque vivum in cujus naturam ſunt deducta & medium gignens naturam conjunctionis illorum: quia cùm argentum vivum cum argento vivo conjungitur nunquam amplius ſeparantur ſicut nec aqua mixta aquæ. Conjunge ergo ſperma maſculinum ſcilicet ſulphur rubeum abſconſum & ſolutum in aqua cum ſpermate fœmineo ſuperius collecto ad modum ſulphuris albi, per modum contritionis, imbibitionis & lentæ

decoctionis,

decoctionis, donec in aquam rubeam diſſolvatur & totum fiat unum veriſſimæ mixtionis, cumque verò diſſolutum fuerit & unum quidem factum, per modum reductionis congeletur, coagulatum iterum ſolve in aquam & iterato congela in lapidem per modum ſuperius oſtenſum. Tertio verò ipſum in aquam diſſolve & decoque donec totum fiat rubeum, Fili, non ſubtiliat qui non conjungit per minima, Nec ille qui deſiccat priuſquam imbibat, nequit conjungere per minima, Imbibe ergo totum & deſicca & fiat pulvis tenuiſſimus ſolutus, non in aquam nubis ſed in aquam ſanguinis & mercurialem. Dein adminiſtra ignem fortiſſimum ut ſeparetur ſubſtantia alba non tincta & reſiduum deauretur, tingatur, digeratur, coquatur & rubificetur, Quod verò in ſimilitudinem pulveris ſubtiliſſimi aſcenderit ſurſum eſt ſulphur ſublimatum albiſſimũ quod autem in fundo manet, eſt ſulphur fixum rubificatum cum igne lapidis quod prius videri non poterat, cum quo artifices faciunt Elixir ad aurum; nam illud argentum vivum convertit per artificium in veriſſimũ aurum & in iſto paſſu manifeſtamus philoſophos verum dixiſſe quod ignari & ruſtici tenent pro impoſſibili, & nos ſimiliter obviati fuimus hoc abſolutè non credere longis temporibus, donec in fine vidimus & manualiter probavimus ſcilicet quod unus eſt lapis, una medicina, una natura, una diſpoſitio, unum opus, ac unum vas ad album & ad rubeum ſulphur ſimul & ſemel faciendum, quanquam omnes hujus artis inveſtigatores videntes prædictam albedinem in vaſe apparentem, adſtare credant in illa rubedinem eſſe, ſe ſe occultantem. Non enim oportet te, Fili, ſi totum ſulphur album in rubeum convertere volueris, albedinem prædictam extrahere per ſublimationem à rubedine, ſed ſolùm coque cum igne lapidis, donec totum fuerit rubeum atque fixum & nihil de eo in ſulphur album valeat ſublimari, quod erit ſignum completæ decoctionis. Caveas tamen in modo faciendi & intelligendi effectum facientis ſcilicet ignis rubificantis. Nam ſecus quod virtus ignis lapidis exiſtens in ſemine ſolis, vincit virtutem aeris puri ſulphuris albi in ſemine lunæ, ſulphur album purum erit ſimile ſoli in rubedine & etiam in pondere, ſic enim Pater generat ſuum filium in ſpermate mulieris, ita ut per filium ſpiret ſpiritum, quo tingimus tinctura inſeparabili cùm amor ſit utriuſque adnexus qui per filium ſuum ſulphur rubeum à patre procedit ad omne imperfectum perficiendum ut puta in ſolificum verum. Et ex hoc tibi revelatur, quod perfectio circularis relucet in magiſterio cum complemento lapidis, quo mediante per ſequentem operationem facimus elixir completum.

CAPUT LIV.

De Quarto & ultimo practicali Principio in quo determinatur de potentia ſecundæ reductionis aquæ quæ traditur cum intentione figendi & corporis abluendi ut totum ſit fermentum.

INtentio hujus quarti & ultimi Practicalis Principii, eſt figere album ſulphur & rubeum ſuper corpus fixum ut ſcilicet album ſulphur figatur ſuper argentum & ſulphur rubeum ſuper aurum. Quoniam qui argentum vivum à corporibus extractum & in ſulphur converſum, non coagulat in ſulphur album fixum ignem patiens per additionem unius cum argento vivo, nullam certè viam exigit ad albedinem. Et qui ipſum argentum vivum in ſulphur album mutatum non coagulat in ſulphur rubeum fixum ignem patiens, pro certo nullam viam exigit ad rubedinem, Fili, cavere debes cùm fueris in conjunctione iſta; quia ſine fermento nunquam exiſtit ſol neque luna; Et illud ideò quia locus certus & determinatus generat locatum certum & determinatum per proprietates ſuas. Quamobrem revelabimus tibi, quod natura omnium complexionatorum, ſive plantæ fuerint, ſive animalia, ſive mineralia, vergit ad naturam complexionis loci generationis ipſorum. Conjunge ergo ſulphur cum corpore de quo fuit præparatum ab initio ut generet ſibi ſimile & fiat elixir totum quod conjungis cum eo quod ſuæ naturæ eſt, alienum verò reſpuit igni exponens. Cùm igitur conjunxeris cum ſuo corpore nunquam deſinet ipſum ſulphur in aliud agere donec totum convertat: Nam ſicut humidum per primam reductionem induratur, commiſcendo vaporabiliter cum vapore terreo & præfocatur ut fiat ſulphur ſimile terræ quæ eſt matrix ſua vel nutrix, ſic & illud ſulphur per ſecundam reductionem illius, in propriam materiam metalli convertitur, & in naturam fermenti per proprietatem ſui additamenti liberè permutatur. Primò quando volueris fermentare, miſce ſulphur cum corpore, ut totum ſit fermentum. Quoniam fermentum redigit ſulphur noſtrum ad ſuam naturam, colorem & ſaporem per omnem modum. Non tamen putes hanc conjunctionem, primam fermentationem me dixiſſe: ſed quandam in quantum reducit lapidem ad appropriamentum temperamenti cujuſdam, & corpus ſimpliciatur ac præparatur ad modum pulveris calcinati, ſoluti & indurati atque fixi, ad reſumendum fermentum proprium quod dicimus oleum. Sit autem fermentum ad album, album, & ad rubeum rubeum; ſi verò poſueris vel præparaveris corpus argenti cum ſulphure auri, reducetur in naturam argenti: ſed non ad illius colorem & e contra ut erit turbatio naturarum in magiſterio. Caveas igitur tibi ne ponas fermentum vel corpus unius ſulphuris cum ſulphure alterius. Quia fermentum auri, nihil niſi ſuum ſulphur rubeum in aurum convertit, nec fermentum argenti niſi ſuum ſulphur album in argentum. Quia illud nunquam poteſt figere quod naturaliter fixum non eſt, nec fuit. Hoc igitur erit proprium ſulphuris ferculum in hoc regimine, Ipſum enim modo indiget nutriri, majori & fortioris cibo. Quapropter in ſui fixione adminiſtratur ei de corpore fixo in cibum quem ſua virtute potenter digerit, ſubtiliat & ad naturam ſublimem convertit & ſeipſum attractione illius in fermentum naturaliter & per minima in verum temperamentum conſtituit, in forma pulveris ſicci quod patet, quia ſi modicum ſulphuris præiiciatur ſuper multum corporis ita tamen ut ſuper illud habeat potentiam, convertet ipſum citò in pulverem cujus color erit ſicut color corporis ſuper quod projicitur ſpiritus. Fili, non eſt autem hoc corpus fermentum licet fuerit argenti puriſſimi ſubſtantia, ſed eſt in genere participans cum ea, quia exivit ex eo & iterum per minima, ſervata ſui medii naturâ reducetur in illud, Animæ enim ſunt fermenta, olea, unguenta, Aurum & argentum noſtrum, Appropria igitur corpus fermenti, ante fermentationem ſcilicet antequam animæ conjungantur cum eo, quia certum eſt quod anima non conjungitur niſi in ſpiritu, nec ſpiritus cum corpore niſi prius fuerit & ſimplex ad modum ſpiritus unde verſus.

Hæc res eſt actu dum ſit pulvis ſine tactu.
Simplex, corroſus, ſubtilis, erit pretioſus.

Et illud ideo quia cùm ſit ſubtile ut ſpiritus, amplectitur ſpiritum & retinet animam, Ergo fiat de corpore pulvis calcinatus, ſolutus, induratus, dealbatus & illuminatus, ut ſit ſpiritus cum quo anima præcipuè cõjungetur. Niſi enim corpus perfectè ſimplicietur per ablutionem & illuminetur, non poterit ſpiritum fermentalem retinere quin in fugam conſtituat ſe: nam

ſimplicia groſſis nunquam bene conveniunt. In quantum ergo corpus tuum allevias ipſum ſublimando cum mixtione ſublimati ſpiritus, erit fixioris retentionis animarum & tardioris fugæ: nec minus toties lucraberis in projectione centum partes ut ſi primò convertit centum, ſecundo convertit mille, tertio decem millia, quarto centum millia & ſic perſequendo multiplicationem per millia infinita. Quia quantò magis hujus operis reiteratione regimen aſſiduatur ſuper medicinam, tantò melius digeritur, unitur & figitur & perfectius operatur. Perſevera ergo, Fili, & videbis mirabilia qualia Deus poſuit ſua bonitate in natura. Si quis diſcendi horum gratia, aliquo fortunio adſtans in opere fuerit ſagax & providens quamplurima, imo multa & maxima videndo dupliciter poterit adipiſci. Multa enim ſigna poſſunt videri in opere qualia providens ſecreta debet in mente ſua retinere & recondere & aſſiduè cauſas eorum propriè inveſtigare, ſi veritatis amator cupit exiſtere & verus effugator mundanarum fallaciarum & inſuper redarguens quotidiana opera ſophiſtarum, Per ea quæ videbit clarâ notitiâ in magiſterio. Si verò ſtultus adfuerit à ſapientia refugiens nihil cernere poterit cæca mente & ſpiritu obnubilato, nec de ferculo exuberantiſſimæ refectionis guſtare nec quidem odorare valebit. Cùm per illud pateat Tributorem omnium bonorum præſens donum noluiſſe largiri.

CAPUT LV.

De modo præparationis ſecundi ferculi vel fermenti cum ſulphure & congelatione mercurii & illuminatione vel ablutione ac fixatione totius compoſiti per reductionem illius in calcem.

Fili, nos appellamus corpus lunare ad album, ſicut eſt creatum à natura, propriè fermentum, ratione ſuæ naturæ temperatæ & vocamus ſulphur noſtrum, venenum peſtiferum, ratione labilitatis ſuæ & elongationis à temperamento, propter quod omnia corrodit & comedit cum cauda ſua propria quæ eſt aqua, cum ergo volumus ipſum reducere ad temperamentum, conjungimus eum cum corpore temperato ut per confortationem illius, deducatur ad temperamentum & quod corpus adminiſtret ſibi de ſuo temperamento, ut totum fiat fermentum: Nam ſulphur multum elongatum eſt ſeu diſtractum à temperamento ratione ignis participantis cum illo qui eſt contra naturam & ideo ignorantes indigentiam naturæ putaverunt hoc fermentum præparari debere cum novo menſtruo in quo eſt ignis contra naturam, non videntes perditionem temperamenti à quo corpus recedit per ignem urentem, qui eſt contra naturam, nec præmeditantes virtutes & potentias ignis naturalis exiſtentis in ſulphure jam creato ſine ignitione adurente quâ corpus fermenti promptius ſub conſervatione naturæ temperatæ tranſmutatur modica reincrudatione in calcem ſicut ſpiritus, ut ſit proprium & appropriatum ad reſumendum ſuam naturam fermentalem ſcilicet animam & ultra quam nunc perdidit in præſenti calce, ac per talis attractionis temperamentum, totum in naturam fermenti convertatur. Fili, corpus fermenti modicum reincrudatur per ſulphur noſtrum ſcilicet in quantùm adhuc ſe ſentit de igne non naturali & decoquitur argentum vivum in quantum eſt magis participans cum igne naturali & mortificat ipſum coagulando, & in ſuæ rectitudinis naturam convertit. Non tamen reincrudatur fermentum tantum, quantum ſi foret conjunctum (quod abſit) cum igne qui eſt contra naturam, cùm calor naturalis potius operetur in ipſo ſe ipſum confortando, quàm innaturalis. Si verò fermentum præparetur cum tali menſtruo novo, ſcilicet, ſimile illi cum quo corpus primum fuit ab initio conjunctum pro ſulphure creando: tunc oporteret ipſum tranſire per tantam reincrudationem per quantum & lapis & per conſequens per tantas depurationes & digeſtiones. Et inſuper oportet ipſum tantum amittere de natura ſua confortanti per labilitatem ſui à vero temperamento, ratione principii ſcilicet novi menſtrui remoti ab omni temperamento, nec unquam approximanti ad illud in toto vel in parte, niſi hoc fuerit per naturam remiſſiſſimo modo ut patet per ſuam venenoſitatem, & qualitatem non confractam ſimplicis Elementi ignis adurentis & potientis virtutes temperatas niſi paulativè confortetur per confracta menſtrua ut patet in ſulphure noſtro & ſic ſi fermentum tantùm amiſiſſet de natura ſua ſicut & lapis, non poſſet eundem confortare, quinimo ipſummet indigeret tali confortatione ſicut & ſulphur, ratione ſimilis labilitatis à temperamento. Et ſic non eſſet fermentum nomine aut virtute, cùm non aſſumpſerit fermenti præparatorium, nec per conſequens debilitatum valeret confortare, nec facere quod expedit proprietati boni fermenti cùm non ſit præparatum rebus appropriatis quibus debet præparari appropriatè. Fili adverte in hac lectione regali, quoniam res cum quibus tenetis fermentum præparare ſcientificè ſunt illæ quæ tam in parte deductæ quam deducendæ ad viam temperamenti & tenent de natura temperatâ in radice ſuæ naturæ ut ſulphur noſtrum & argentum vivum noſtrum jam per artificium creata. Illa quidem ſunt principia materialia appropriata & propria præparatoria noſtri regalis fermenti & conjunctoria ut ipſum fermentum reducant eò per confortationem ſcilicet exuberantiſſimam refectionem ad temperamentum & naturam ſui. Attende tu veritatis amator & comprehenſibilis ad ea quæ dixi quibus evidenter cognoſcere potes, quod fermentum ſcilicet corpus in quantùm intelligitur pro fermento nunquam præparatur niſi cum igne naturali & aqua mercurii cocti & ſublimati ut ipſe ignis digerendo materiam metalli juxta vires & propoſitum ſuæ naturæ, deducatur ad temperamentum perfectum & hoc per humidum ſibi connaturale quod fermento radicalius ineſt, Item & in præparatione fermenti ante ultimam ſui fermentationem apponimus Mercurium vulgi non tamen ſolenni præparatione præparatum ſcilicet in lac virgineum, ſed prout exiſtit in natura ſua per ſolam qualem poſtea dicemus ſublimationem ad hoc ut reducat corpus fermenti in ſimplicitatem & ſit medium conjungendi tincturas Inter ſulphur & fermentum cùm ſit radix & fermentum omnium liquabilium quæ non liquantur niſi per ipſum & ideo à natura illius liquabilia fugere nequeunt & hoc cùm ſit congelatum atque fixum in calcem, ſubmergatur in oleo ſuo, quod in jam dicta ſui fixione poſt aquæ ſublimationem recipiendum eſt, cum intentione reſtituendi ſibi quouſque fluat & ſit fixum, propter hoc enim amalgamari debet corpus fermenti cum ſpiritu ideſt argentum vivum ut ſubtilietur donec fiat unum corpus molliſſimum ad inſtar argenti vivi non currentis velut paſta metallina in effigie. Hoc enim erit ſecundum Ferculum cum quo habet nutriri ſulphur donec valeat tolerare omnem ignem idcirco ad hoc faciendum per jam dictam intentionem, incipe noſtrum fermentationis magiſterium & compoſitionem elixiris cum ſulphure & argento vivo noſtro, ita ut tria pondera lunæ puræ in foliis tenuiſſimis aut limatæ ſumantur, & cum duplo ſui ponderis de mercurio albo vulgari præparato uniformiter miſceatur, totum terendo inſimul in mortario vitreo cujus piſtillum ſit etiam vitreum, fortiter quouſque mercurius totum combiberit argentum

argentum ita quod nullo ſentiatur, ſed fiat amalgama. Poſt cum aceto diſtillato & ſale communi præparato & trito fortiter abluatur, fricando ſine timore cum jam dicto piſtillo donec videris acetum exire clarum & purum & ſemper auferatur quod ex eo ad partem ſeparetur de nigredine in lavatione. Cùm autem acetum clarum exierit, ablue compoſitum ſeparando ſalem cum aqua dulci per alembicum diſtillata & illud ad ignem deficca.

CAP. LVI.

De Conjunctione Sulphuris cum fermento.

POſtmodum vero conjunge illi unum pondus ſupradicti ſulphuris congelati & ſublimati ad album, ſcilicet, quartam partem totius compoſiti & tere ſimul totum in mortario vitreo ut ſulphur miſceatur cum compoſito & fiat quaſi corpus unum in effigie. Hoc enim eſt quod facit viſibiliter animas à corporibus reſolvere.

CAP. LVII.

De Reductione Aquæ ſupra Compoſitum.

ILlud ergo imbibe per minima cum Aqua ſua alba in vaſe philoſophiæ ut in corpus virtutes ſulphuris confortentur: nam in paucis horis fiet totum paſta.

CAP. LVIII.

De Prima Sublimatione hujus Maſſæ.

DEinde mitte totum ad ſublimandum in principio ſubtus faciendo ignem lentum donec receperis aquam, poſtea aërem. Quoniam quæ ſublevantur & evolant aquæ & aëris per rationem ſibi nomina appropriant. Et quod gravius & ſtabilius ad ima reſidet per ipſius ponderoſitatem ſibi nomen terræ uſurpatur quæ cum fermento ſublimantur. Vigora igitur ignem paulatim de carbonibus, donec ſublimetur quidquid ex ipſo fuerit volativum & permitte infrigidari.

CAP. LIX.

De Secunda Inceratione.

CUm autem fuerit infrigidatum, extrahe opus & quod ad latera vaſis ſuperius elevatum videris, cum alia parte aquæ ſuæ repones ſuper fæces ſuas cum contritione, imbitione, & aſſatione, quouſque fiat ut paſta & remitte ad ſublimandum. Primò recipiens aquam & poſtea oleum in ſublimatione forti. Has autem aquas pone ad partem & oleo ſimiliter per ſe.

CAPUT LX.

De Tertia Inceratione rei incerandæ cum Aqua prædicta.

POſtmodum verò iterato quod ſublimatum fuerit cum altera parte ſuæ aquæ, reduc ſuper fæces tenendo ut dixi, imbibendo & aſſando quouſque fiat ſicut paſta & corpus cum ſpiritibus ſit commixtum & iterum mitte ad ſublimandum ut ſupra dictum eſt, recipiendo aquam & oleum. Hoc autem reitera quouſque de aqua ad duplum ſulphuris fuerit perfectè rotata.

CAP. LXI.

De Quarta Inceratione per viam reductionis, congelationis & ſublimationis.

ADhuc verò ſumatur quod ſublimatum eſt ad latera ſublimatorii & cum una parte aquæ ſuæ, quæ exinde extitit diſtillata conjunge cum fæcibus & hoc per modum reductionis donec aqua congeletur. Deinde evigora ignem paulatim donec bene deficcetur & poſtea ſuperelevetur ex illo quidquid fuerit volatile. Ordinem hujus capituli re reiterare non tædeat, conterendo, imbibendo, aſſando, & ſublimando ac ſemper ignem vigorando, donec ad ſulphuris duplum cum terra figatur de aqua jam rotata cum viſcoſitate fermenti, & nihil penitus ſublimetur ab ipſa terra, & ſemper repone quod ſuperius aſcendit, ſuper id quod inferius remanet fixum, quouſque per talem præcipitationis modum figatur deorſum, verùm nullum ſulphur promptius argentum vivum congelat, quàm ſuum proprium in cujus ſubſtantia ipſummet argentum vivum extitit, tam natura quàm artis ingenio jam converſum, & ideò cùm ſit fixum ideſt habeat naturam fixandi & coagulans coagulum quod naturaliter coagulat ſuum Mercurium. Et hoc per frequentem reiterationem ſublimationis ſuper ipſum quouſque ſit fixum & in terream ſubſtantiam jam mutatum. Tunc enim eſt aptum ut per ſucceſſivam illius iterata vice ſublimationem, fuſionem Metallicam præbeat, velut conſequenter dicemus. Nam pro certo maxima & firma unio fit inter ſiccum & humidum, per iſtas tales operationes quæ ferè ſimiles ſunt illis quas natura in opere mixtionis ſuæ facit; ut poſtea humiditas non valeat relinquere terram ſuam, imò eam protegat & ab aduſtione defendat, quia eſt de natura ſua; & cum hoc bene mixta, ita quod minimum terrei ſulphurati eſt cum hoc minimo aquei argenti vivi & e contra & plurimum unius cum plurimo alterius. Sic quod neutrum à ſuis partibus homogeneis in poſterum ſeparatur, nec ullius permittat ſe corrumpi cùm per ingreſſionem furioſæ flammæ ſe in fumum ulterius non patiatur elevari propter partes denſas per ignem inſpiſſatas compoſitionis fortiſſimæ & uniformis naturæ ac aduſtionis carentiam: Et hoc totum per ſulphureitatem quam habet non corrumpentem, perficitur.

Argentum ergo vivum in regimine fixionis cùm primò per ignem incipit converti, ad ſpeciem efficitur glanduloſum, ratione ſulphuris penetrantis ubique ſuam ſubſtantiam: & poſtea incipit cruſtari paulatim & inſpiſſari & deinde converti ſulphuris virtute digerentis ipſum, taliter quod non ſinit eum in toto diffluere; ſed quaſi per globulos conſtare, eò quod jam in eo vapor ſulphuris depurati apprehendit ſubtile & tanquam glutiendo ligatum tenet humidum & terminat ipſum in tantùm quod non permittit eum adhærere alii quam ſibi, cùm ſit de natura ſua. Et ideo cùm humidum ſit ubique extra ſe ipſum conſtrictum & terminatum, & illud humidum ſuum proprium ſiccum terreum, conſtringens eum ut ſulphureum in ventre ſuo, neceſſe eſt illud per calorem fluere & fluxum currere in plana ſuperficie, donec frigido cogente redire humorem ad interiora congelatur conſtanti terreo prædicto. Ex quibus

bus patet non eſſe niſi unum lapidem qui argentum vivum neceſſariò congelat.

CAPUT LXII.

De Ultima Fermentatione Lapidis cum noſtro fermento quæ fit per tertiam reductionem Artis, ſuperius rotati.

FIli, hoc fermentum eſt ultimum lapidis confortamentum & cibus regalis in quo ſunt virtutes cœleſtes & elementales, quibus confortantur illæ quæ in vaſis naturæ artificialiter præparatæ exiſtunt vel remanſerunt in ſui radicabilitate: nam cùm virtutes ſulphuris & argenti vivi ſubtilibus circulationum ingeniis confectorum quæ inſunt eorum medicinæ radicabiliter elementales & cœleſtes confortantur per illas ſcilicet virtutes quæ in præſenti regali ferculo in actu ſpiritualium elementorum exiſtunt, ut res quinta: & hoc ad proportionem mixtionis Metalli ſuperius poſiti in fixionis principio & etiam lapidis, per quem argentum vivum intenditur notabiliter effici. Tunc pro certo videbis naturam illius mirabiliter operari cum omnibus ſuis inſtrumentis, ſcilicet quando virtutes ſupradictæ in unum, per artis ingenium fuerint circulatione ultima conjunctæ.

CAPUT LXIII.

De Circulatione ultima: Cur fuit inventa.

CIrculatio iſta fuit inventa poſt alios circulos circulatos ut lapis noſter in quo cæteri circuli ſunt rotati frigidi elementaliter: qui ingreſſionem propterea non habet in corpore ex privatione ſuæ naturæ liquefacientis ipſum, ad alterationem cum inceratione facienda in radice naturæ lapidis fuſibilis, mollificetur cum humiditate jam dicta quæ ſuper omnes humiditates eſt expectans ignem quouſque fluat & ingreſſionem habeat. Fili, antequam hoc volueris attentare oportet te primò de neceſſitate rectè & formaliter intelligere quales circulos & quomodo elementa ac qualia & quando debeant per inſtinctum naturæ eoſdem circulariter circulare & quantis modis & quot circuli generaliter exiſtunt. Ultimum tamen ad ſatisfaciendum reſponſioni ultimæ quæſtionis per modum informationis ſcilicet documentalis artifici traditæ. Dicimus quod licet plures circuli extiterint, quatuor videlicet in minori numero comparatione plurium ad duos tantùm habendo reſpectum ad ſiccum & humidum quæ poſtea reducuntur univerſaliter in unum.

Ex quo eleganter dixerunt Philoſophi quod opus magnum non eſt niſi ſolutio & congelatio: ſed iſta fiunt per viam circulorum, ignorantiâ quorum plures magnates in literatura fuerunt decepti in magiſterio credentes notabiliter cum confidentia eorum ſcientiæ formam intelligere dictorum & circulandi modum, ex quibus nos fore unum lethaliter vulneratum non celare intendimus. Cùm ſola præſumptione & temeritate ſcientiæ alterius naturam firmiter intelligere credebamus idem ullo modo nec intellexeramus donec tempus adfuit in quo ſpiritus non immediatè ſed mediatè per M. Arnoldum de Villa-Nova qui immediatè ſua largitate immenſa ſufficienter inſpiravit in nobis, etenim multifariè multiſque modis, rotarum circulationibus, circulavimus, reſumendo vegetativum exemplar, cujus opus nuſquam abſolutè patuit minerale donec propriis gubernatoribus noviter pullulavit quibus natura vera conſtringitur ſub conſervatione ac ſucceſſiva confortatione virtutum illius in magiſterio. Circa quod loqui nunc adſtrictus vinculis tibi non audeo cum lingua propria ut ſolebam favorabiliter in hoc paſſu quanquam revelandi licentiam acceptaverimus, dono conſtrictus ſolito videlicet alienæ linguæ, & ideo quia natura generalis, naturæ particularis admixtos poſſidet circulos & diverſos multifariè ideſt diverſimodè occultantes ambitibus ad indefinitas virtutum probationes oſtendendas, expedit cunctis inquiſitoribus veritatis & incumbit maximè practicantibus tam prudenter illos circulos exquiſitè cognoſcere, ne de ignotis incautè conſiderantes per ipſos ſicut & nos lethaliter vulnerentur. Ad quorum cognitionem uti recolui arte demonſtrativa & infallibili ut per certitudinem cognoſcantur qui & quales ſunt tantummodo in curſu naturæ Mineralis circumactæ generali prædicta, ne vagans animus per opinionum nebulas, incidat in errorem aut pereat in conflictu: Nam ſemper in agilibus cognitio ſterilis reperitur tunc quando non ſequitur rectum opus. Quapropter nos ad tantum ulterius recoluiſſe meminimus extendere veram artem ſub totius ſecreti comprehenſione quod tibi præſtabimus mutuò tantùm in fine noſtri compendii ſub reſtitutione coram judice generali quo mox ad Practicæ aſſiduationem cogimur & ob hoc cupimus excitari.

CAPUT LXIV.

De modo Fermentationis rerum cerendarum per viam Confortamenti & naturæ Spiritus.

DIcimus ergò quod modus Cerationis eſt ut toties ſuper lapidem reiteretur partis humidæ reſervatæ ſublimatio, donec in ipſam cum humiditate proprie ſcilicet radicaliter manente atque fixa quæ nunquam deſeruit ſuum corpus mixtione circulata fuſionem rectam præſtet. Nec putes hanc humiditatem eſſe primam, ſicut erat cum tota ſui ſubſtantia craſſa, ſpiſſa, indigeſta ut oleum vel adeps, quoniam faceret lapidem combuſtibilem. Nec ita parum fore ſecundam, quia phlegmatica eſt, nec generat vel augere poteſt, quantum eſt de natura ſui niſi ſolum humectat lapidis partes illas vaporabiliter in ſuis digeſtionibus deſerendo, ne & ſubſtantiam mediam in toto faciat fugitivam. Cùm de ſui proprietate non ſit ſuſtinere ignitionem neque fuſionem quin contingat ex toto recedere cum tota ſubſtantia ſupradicta: ſed tertiam radicalem fere propoſito conferendam à primæ tamen viſceribus eradicatam & extractam cum magiſterio. Et hæc eſt illa ſecunda unctuoſitas quæ erat intrinſeca, multùm ſubtilis, non cremabilis, continens admixtum ſcilicet ſubtile terreum, deductum ad actum igneum vel aëreum fortiter digeſtum, quod retinetur in radicibus rei taliter quod amplius per ignem nullo modo poteſt evelli ſeu in flammam defici. Quinimo ignem mirabiliter patitur & non crematur. Ideo ſi mixta fuerit toti ſubſtantiæ lapidis ipſius, ignem ſuperabit nec unquam ſuperabitur ab eo, niſi per iteratam deſtructionem ſuæ ſubſtantiæ cum natura ſua, ex quo tibi præcipitur quod cum iſta humiditate permanente, quæ ſimiliter ex argento vivo ſumpſit originem, lapidem noſtrum imbibas quoniam per illam partes ejus conſtant clariſſimæ ut patet quando poteſt illius perfectam mundationem ab omni re corrumpente & maximè ab humoribus duobus ſuperfluis, pinguinoſo, aduſtibili & phlegmatico evaporabili redigitur in propriam ſulphuris ſubſtantiam non urentur & ſine illa nunquam emendatur, nutritur, augetur, nec multiplicatur.

CAPUT

CAPUT LXV.

De modo Practicandi & indulcorandi Lapidem cum humiditate Nota.

IN modo enim faciendi Lapidis hujus indulcorationem eſt ordo Tripartibus & etiam Bipartibus. Quia aut per reiterationem ſolutionum, coagulationum aut ſublimationum, vel ex utroque fixio & recta fuſio, perficitur. Ille verò qui regimen ſolutionum efficietur ſine ignitione ad inſtar naturæ, rectè dirigitur ſine vaſis periculo fractionis. Qui autem per ſublimationis regimen intenditur gubernari, tunc prudentia artificis nuſquam debet omittere periculum proteſtari. Quamobrem ratione modi præcipitationis, citius figitur, ſed tardius funditur, in cujus complementum recurrendo ad primum ordinem, regimen tertium ex utroque mixtum, cum ignitione & ſine ignitione ſagaciter eſt inventum. Idcircò ſumatur Lapis & terendo illum imbibe in ſuo vaſe, imbibitione per minima & id per vices factas etiam ad modum RORIS cum una & dimidia parte ſui. Poſtea decoque cum igne levi donec pars illa fuerit in lapidis ſubſtantiam congelata. Poſtmodum vigora ignem de carbonibus paulatim ac paulatim, donec ſublimetur ex eo quidquid reſolutum fuerit tam de aqua ſulphuris ſicca, quàm argenti vivi humida.

CAPUT LXVI.

De Secunda Roratione ad Indulcorandum ſeu Mollificandum.

TUnc iterum quod ſublimatum extiterit, reduc ſuper fæces ſuas, terendo & imbibendo cum dicto ſpiritu qui magis in humiditate exuberanter abundat & hoc iterata imbibitione, rorida, decoctione, ſublimatione cum ignibus ſuis ſucceſſivis & diligenter continuatis, ſi cum moderamine notæ ignitioni quam natura exigit, & hoc per hoc, quod in ſequenti capite dicitur. Fortè donec per continuam ſublimationum reiterationem ſpirituum non flammabilium ſuper illas & continuum motum, totum figatur deorſum.

CAPUT LXVII.

De Ultimis Digeſtionibus opteticis.

CUm autem fixum fuerit ſecundum proportionem ignis ſibi appropriati cum moderatione, tunc ſub eo ignem facias fortem, bene continuatum per diem naturalem, ſecundo verò die naturali fortiorem, ſed & tertio die fortiſſimum prout eſt ignis quaſi fuſionis. Per primum verò continuatur materia & ſpiritus domatur ac partes illius diriguntur & ab humido primæ originis emendantur. Nec minus quoque per ſiccum diffunditur & eorum malitia confligitur ac crudum decoquitur ut ignem fortiorem ſcilicet ſecundum, valeat tolerare per quem aër manifeſtabitur actu in materia fluente: ſed per tertium recipit medicina potentiam ad actum quem agere debet: nam oportet materiam Matalli à ſuo phlegmate fortiter depurare & crudum coquere per ignem opticum. Non quod intelligas ſecundum naturam animalium corporum ſeu plantarum cùm ſint humidioris naturæ quam materia Metallorum ut patet ex hoc quod natura Mineralium quàmplurimum ſicca reperitur ratione cujus eſt de ſui proprietate tolerare ignem propter quod debes intelligere hoc fieri in arte ſecundum rationem ſubjectorum quemadmodum natura exterius manifeſtat, digeratur ergo medicina ut humidum terminetur in ea & ſit fixum ut ſtet, ne ſeparetur à Metallo dum ingreſſum in eo fuerit cum alteratione. Verùm oportet ſicut dictum eſt, ut radicalis humor imbibatur à ſuiſmet partibus rei, ex quibus majores virtutes ut puta confortativæ, tam elementales quàm cœleſtes eſſentialiter & corporaliter rerum conſtant, cujus exempli gratia certificamus nos vidiſſe argentum vivum fixum ac fluens in veram fuſionem Metallicam & feciſſe cum magiſterio ſine additione ulla rei extraneæ: ſic igitur talis decoctio optetica, optimam facit commixtionem in medicina noſtrâ ſicut evidenter apparet in elixationibus ejus Quia cùm aër proſequatur aquam, tunc avis fuga detentæ immediatè perit.

CAPUT LXVIII.

De Ultimo Confortamento poſt fixionem perfectam.

HOc autem confortamentum per modum ultimæ incerationis ſupplemus medicinæ quandoque & quandoque non. Cujus cauſa eſt quia cum ignis opteticus ſibi ad ultimum ſuæ fixionis præbeatur aut eſt in gradu fixo cum tota ſui humiditate nec aliquid de illo poſſit amittere, quin inſit ibi juxta pondus dictum, hinc nulla recta fuſione anticipabitur per aliquid diminutum nec per conſequens eſt ultima inceratione incerãda: ſi verò ad conformitatem vel æqualitatem fixionis dictæ juxta menſuram ignis optetici nondum advenire contigerit: aut hoc erit ratione malæ informationis ignis, quæ nimia feſtinatione neceſſe eſt evenire, aut macritudine ſpiritus in quo phlegma dominatur, ſuperat virtutes humidi radicalis, propter defectum exuberationis. Per primam verò natura eradicata ſuos ſpiritus reſumere requivit in confortando ſeipſam, quia feſtinata motus retentionis gradatim proprios complere non potuit, & ideo ſpiritus theſauriſantes de neceſſitate fugere decuit defectu retentivæ alienis motibus occupatæ, videlicet in conſervando illos quos aſſumpſerat contra ignem præliando, cùm de more naturæ fuerit conſervare in ſpecie individua ſua. Per ſecundam verò nec potuit natura ſuperfluum in ſui alimentum convertere quod nunquam fuit de natura ſua. Et ideò cùm loco ſpiritus velut verus cibus, credat humidum phlegmaticum aſſumere, ratione minimi ſaporis illius ſcilicet ſpiritus quem in ſe continet, non tamen in radice naturæ ſuæ ipſum poteſt amicabiliter colligere qui ſuperfluum recedere habet per ignem opteticum, & quod eſt deterius, cum majori parte ſubſtantiæ mediæ, cadit & deficit niſi adhibeatur ignis adminiſtrationalis quæ augmentando ei ſecundum exigentiam ſui tolerabilitatis, ex illo ſuperfluam humiditatem tollat, cum conſervatione illius in igne proprio. Cùm verò contigerit defici poroſam reddet medicinam duriſſimæ fuſionis, cujus cauſa eſt defectus humiditatis naturalis quam radicitus natura appetit colligare, ad ſua individua protegenda contra ignis pugnam. Et ideò fuit inventus ſuccurſus ſupplendo & corrigendo errores prædictos per ultimum confortamentum ut quod de non fixo recedit igne optetico per incerationem infra ſcriptam naturaliter reſtauretur, donec fluat virtute non fixi quod fixum eſt & ingreſſum habet in complementum ſuæ naturæ.

CAPUT LXIX.

De modo faciendi Ultimam Incerationem.

SUmatur ergò de lamina cryſtallina, quam in fundo vaſis fixam reperies, quantùm volueris & illam in crucibulo tenui ſuper levem ignem inceratione ultima

cera

cera cum aëre ſuo albo prædicto ſtillando ſuper ipſam guttatim cera ſine fumo. Tunc de illa aliquid ſume & ſuper laminam ignitam pone. Si verò conſpexeris eam velociſſimè reſolvi quaſi cera, tunc ſatis eſt cerata in radice naturæ ſuæ. Si autem adhuc non videris certiſſimæ liquefactionis ſignum reitera ſuper cerationem dictam donec fundatur ſicut cera ſine fumo. Dein fac projectionem per illum modum quem medicina requirit, à nobis in noſtro Teſtamento explicatum. Quoniam elixir eſt completum & pretium inappretiabile, theſaurus incomparabilis convertens omne in infinitum luxificum verum.

CAPUT LXX.

De Compoſitione Elixiris rubei ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ.

CUm ergo volueris facere Elixir ad rubeum, doctrinam faciendi Elixir ad album reſumes in exemplum. Nam hic modum faciendi repetere non oportet niſi ſolùm pro quolibet elemento albo, elementum apponas rubeum. Quoniam in elixire ad rubeum apponitur ignis ulterius qui totum rubificat, & eſt ultimum ſecretum in natura & ſublimatur ut ſpiritus. Pondera verò elementorum ſunt, quod apponas duo pondera terræ, tria aquæ, de aëre totidem & unum pondus cum dimidio de ſulphure rubeo. Primò enim ponas terram quia participat cum fermento, Secundò ponas aquam quia eſt medium inter terram & aërem, Tertiò ponas aërem, quia eſt inter aquam & ignem. Quartò ponas ignem, ignis per aërem figitur ut aqua per terram,

CAPUT LXXI.

De forma Circulorum & totius ſecreti per quod revelatur totius operis intentio.

TOtum autem ſecretum & modus operandi in rotatione elementorum conſiſtit, verùm niſi circulum naturæ propriè prius perfectè cognoveris, illorum circulationis notitiam intelligere non poteris. Quoniam ignorantia teget te tenebroſo velamine formam rotandi ad inſtar naturæ & circulandi modùm; vides ergo quod natura non attrahit niſi modicum nec convertit & hoc ſecundùm Mercurii quantitatem. Quod ergo magis attractum eſt in profunditate naturæ ſeparatur tardius & ideo quod gravius ſeparatur de humido, ſemper illud educit de re, ſcilicet de materia Mercuriali in natura ſua alterata per rotam præſentem & quod eductum eſt in illo vel de illo humido, eſt ſiccum ſubtiliſſimum ligatum cum humido, ita quod neutrum dimittit reliquum in diſtillationibus ſucceſſivis & tunc totum illud dicitur vapor in quem ſiccum ſulphureum eſt converſum, quia tunc in illo vapore elementa ſunt benè mixta. Cùm verò taliter elementa ſicca rotata ſunt in humidum, per plures circulationes totius humidi, tunc primò ſeparatis exinde elementis, poſt per alias circulationes quæ per modum fiunt reductionis, elementa humida rotantur in ſiccum & quantò magis iſtæ duæ reiterantur, tantò magis depurantur terra vel lapis à ſulphure immundo terreo ſibi extraneo, quod de macula originali provenit & intellige bene quod tinctura menſtrui ſeparatur à ſuo terreo, groſſo, fæculento per diſtillationes lentas, & in aqua Mercurii deportatur. Cave ergo ne opus rubeſcat ante nigredinem & tinctura concremetur, quæ in ventre Mercurii debet deportari & abſcondi. Quoniam Mercurius eſt terra ſua propria ſubtilis valde in qua ignis tam ſolis quàm menſtrui retinetur. Recorderis ergo quando vidiſti ignem in Mercurio & fæces erant nigræ, ex quo patet quod nunquàm opus nigreſcit, donec à terra extrahitur tinctura per ſuaves diſtillationes & in ventre Mercurii deportetur & iſte ignis eſt illa proprietas Mercurii quam debes totis tuis viribus à combuſtione conſervare, ſcilicet tinctura ſulphuris cum qua debet Mercurius ſublimari quoniam eſt primus & eſt additamentum tincturæ noſtræ, quod eſt additio magna in virtute & poteſtate, quoniam conjuncta eſt cum tinctura ſolis Præterea ſi à vitriolo & ſale ſcis extrahere proprietatem Mercurii & ſibi amicare per conjunctionem quæ fit per ſublimationes lentas, non ignorabis unum de ſecretis naturæ maximum & veram perfectionem principalem.

CAPUT LXXII.

De Primordialibus Conjunctionibus ſecretis, trium generum, tam ſimpliciter quàm compoſitive Solis, Lunæ & Mercurii.

DIſſolve ergo primò Solem puriſſimum in aqua ſua ferventi, poſtea ſepara phlegma, & remanebit ſol inferius cum ſubſtantia ſalis aquæ. Poſtea diſſolve Mercurium in aqua ſua & poſt congela & iterum diſſolve in aqua ſua diſtillata & ſeparando iterum aquam per Balneum congela & ſemper oleum extrahe per cineres & pone ad partem in qualibet diſtillatione. Hanc autem diſſolutionem & congelationem tribus aut quatuor vicibus reitera aut plus & ultimò congela. Deinde infunde aquam ſuam primam ſuper ſolem congelatum & mox diſſolvetur in aquam rubeam vel citrinam, congela ipſum in Balneo Mariæ, Reitera hoc tribus vicibus ſicut feciſti de Mercurio, tamen non extrahes aërem ex illo quia nondum tempus eſt, & ultimò ſolvatur. Hanc verò diſſolutionem totam infunde ſuper Mercurium calcinatum & ſiccum, & diſſolvatur totum in aquam turbidam, nigram, colore ſubrubeam, diſtilla & iterum diſtilla & totum elementetur, & poſt iſtum paſſum recorderis de ſigno terræ putrefactæ & combuſtæ quod vidiſti ſuper vitrum per ignem candelæ expiratis ſuis ſpiritibus, quod eſt ſignum putrefactionis. Putrefac totum inſimul ſine diſtillatione per tempus ſuum, deinde ſepara elementa & proſequere magiſterium. Non oblivilcaris ponere etiam aquam Mercurii cùm fueris in elementatione ut totum animetur & elementetur.

CAPUT LXXIII.

De Secunda Conjunctione ejuſdem cum Mercurio & Luna.

SUmatur Luna & Mercurius, & quilibet eorum in aqua ſua diſſolvatur ad partem. Poſt conjuge aquas & diſtilla aquam & invenies argentum ad modum ſalis pretioſiſſimi, Accipe illud ſal & liquefac in igne trium candelarum, deinde infunde aquam deſuper & diſſolvetur in aquam albam, illam aquam infunde ſuper ſolem congelatum poſt ejus primam diſtillationem & poſtea procede ut ſupra.

CAPUT LXXIV.

Alia Conjunctio per aliam præparationem Mercurii, & nota quod in hac præparatione includitur ſublimatio Mercurii uſque ad revivificationem quâ indiges in omnibus principiis & Fermentatione ut ſupra dictum eſt.

ACcipe Mercurium cum vitriolo & ſale aſſato quem ſublima, poſt projice eum in aqua vegetabili

tabili & poſito coopertorio decoque per diem naturalem: poſt ſuperpone alembicum & diſtilla aquam totam, deinde vigora ignem & ſublimabitur vivus, illud vivum ſume & ablue cum aceto diſtillato, ſed magis valet cum aqua vegetabili ſimili primæ; & non miſceas aliud cum illa ablutione. Poſt terge cum panno lineo mundo. Inſuper feſtina ad aliam præparationem, videlicet quod in aqua ſua diſſolvas ipſum: poſt diſtilla cum reiteratione per viam elementationis. Dein putrefac per menſem philoſophorum, poſt ſepara elementa & de aqua & de terra, & ſume ſubſtantiam mediam per ſublimationem: & de illa fac conjunctionem cum corporibus ſicut volueris præparatis. Nam multæ ſunt viæ conjunctionum & ſeparationum ad unum finem & ad unum effectum quas videre poteris per totam latitudinem magiſterii; & ſecundum iſtas quas tibi dedimus, multas alias ad libitum facere potes dum tamen intelligas magiſterium.

Explicit Codicillus M. Raymundi Lulli Majoricani.

JOH. BRACESCHI Brixiani LIGNUM VITÆ, ſeu Dialogus ex Italico in Latinum verſus à G. GRATOROLO Phyſico. Quo RAYMUNDI LULLI Scripta explicantur.

Interlocutores

Diſcipulus Artis & Raymundus.

SAlve Magiſter Raimunde.

RAI. Bene veneris. Dic mihi, quinam es, & quorſum venis?

DIS. Tuæ ſapientiæ fama, operaque tua præferunt te omnium ſcientiarum cognitione præditum eſſe: quandoquidem verò innatus ſit omnibus hominibus appetitus, & potiſſimum ſenibus, ut diutius vivant: ideo licet annorum gravis, ex Longobardia diſceſſi, & huc Majoricam in Inſulam veni ad te, ſolummodò ut ex te remedium addiſcam, quo etiam annos aliquot citra morbum me contra mortem tueri poſſim.

RAI. An neſcis Deum vitæ noſtræ terminum poſuiſſe, quem præterire haud liceat.

DIS. Non peto auxilium ultra terminum illum à creatore nobis impoſitum, ſed contra multas infirmitates & debilitationem radicalis humidi & innati caloris: Nam & antiqui Patres, qui plus annis quingentis vitam protrahebant, aliquam poſſidebant medicinam, qua diu ſine aliqua infirmitate ipſorum vitam ſuſtentabant.

RAI. Primi Patres ita vivebant, quia ſic erat Dei optimi voluntas, ut ex longa illa hominum vita citò humanum genus multiplicaretur.

DIS. Cur ergo non omnes tandiu vivebant?

RAI. Plus vivebant qui primis parentibus proximiores erant, eo quòd primi à Deo immediatè creati fuerint optimæ temperaturæ, ſimúlque longioris vitæ: quæ temperaturæ bonitas proximioribus magis communicata eſt, quàm remotis.

DIS. Igitur primi omnes illi diutius vivere debuiſſent, quum nihilominus ſcriptura ſacra paucorum mentionem faciat: & aliqui, licet non ex illis primis, annos quingentos exceſsêre.

RAI. Primi anni non tam longi erant & duodecim menſium, ut nunc ſunt.

DIS. Non aſſero fuiſſe duodecim menſium, ſed tamen longos. Nam quum Moſes in Ducem à Domino Deo aſcitus eſt, ut Hebræum populum ex Ægypto educeret, tunc primum annos quadraginta numerabat: atque ideo ſi anni illi non æquè ac noſtri longi erant, parum certè aberant: & propterea doctores noſtri rimantur eorum longæ vitæ cauſam.

RAI. Terræ fructus meliores erant, & aptiores humanæ vitæ ſuſtentationi ante diluvium, quàm pòſt.

DIS. Omnes ergo diu vixiſſe debuerunt: quod tamen verum non eſt.

RAI. Non omnes æquè forti complexione erant præditi: nec omnes, jam natura in Adam corrupta, temperatè vivebant: ideo pauci annorum centum ætatem ſuperabant.

DIS. Poſſibile ne eſt, tot inter homines non plures viginti aut viginti quinque extitiſſe, qui robore complexionis pollerent? haud equidem credo: & præterea multi Deo amici temperatè vivebant, qui tamen centum annos minimè viderunt.

RAI. Primi Lignum vitæ habebant, quod eos à morte tuebatur.

DIS. Quàmprimum à terreſtri Paradiſo expulſi fuerunt, eo ligno privati ſunt.

RAI. Adam plenus ſcientiæ fuit creatus; & naturalium rerum omnium cognitionem habuit: & cognovit res, quæ humanam vitam protrahere poterant, & eas aliquos ſucceſſores docuit, & illi aliquos. Et ideo primi non omnes diu vixerunt, quòd non omnibus ſecretum hoc revelatum fuerit.

DIS. Tu ergo, in quo ſcientiæ omnes ſunt infuſæ, doce me hanc medicinam, quam Adamus aliquot deſcendentes docuit, qua noningentos annos vitam degebant.

RAI. Conſervantia medicamina & admodum durabilia eſſe debent, & à corruptione remota: nam quum humanum corpus à corruptione ſervare debeant, ea in primis durabilia ſint oportet: ſecus magis corrumperent: quàm ſervarent. Ideo volentes in juvenibus humidum radicale ac calidum innatum ſervare, & in ſenibus amiſſum reſtaurare, & eos veluti ad juventutem reducere, quo ad vires, opus eſt incorruptibiliorem ſubſtantiam ſub Lunari globo repetibilem eligere, ipſamque in medicinam, & cibum ſuaviſſimum præparare, ita ut per os aſſumpta quaſi ſtatim per totum humanum corpus penetret, illudque quaſi incorruptibile reddat.

DIS. Salva reverentia, mihi videtur impoſſibile quod nuper dixiſti, & rationem addam.

RAIM. Dic, quia libenter audiam.

DISCIP. Res omnes corporeæ à Deo in humanum uſum creatæ, aut ſunt elementa, vel ex elementis, & contrariis genita, ideòque corruptibilia, ubi ergo erit medicina hæc tam incorruptibilis? Videmus etiam omne genitum, à ſuo ſimili generari, & à ſuo contrario corrumpi, ut inquit Philoſophus ſeptimo Metaphyſicorum. Quod ergo deperditum eſt ex humana carne corruptibili, regenerari debet, & acquiri per aliam corruptibilem rem, ut videmus in cibis corruptibilibus, qui virtute caloris naturalis corrumpuntur, & transmutantur in ſtomacho, in hepate, & membris: & nutritivæ potentiæ vi, humanam in carnem convertuntur. Si ergo medicina incorruptibilis eſt, haud poterit ſic in carnem humanam verti: ſicut cœlorum materia tranſmutari non poteſt in materiam elementalem.

RAIMUND. Doctè locutus es: at putâs ne in rebus elementatis aliud non ineſſe, quàm corruptibilia elementa?

DIS. Ex quanam ergo re ſimul cum elementis elementata ſunt compoſita?

RAIMUND. Ex ſubtili ſubſtantia, ſeu radicali humiditate, ac intrinſeca, diffuſáque per partes elementales, quæ ſimplex eſt, & admodum incorruptibilis: quæ diu in ſuo vigore conſervat res ipſas: & ſapiens

natura

natura iſtud ordinavit, quia diutius in individuis conſervari ſatagit, & perpetuò in ſpeciebus. Et quamvis in generatione univoca animalium omne animal ſibi ſimile generet in ſpecie: nihilominus in generatione ceſſabili, quæ per corruptionem generantis fit, genitum differt à generante in ſpecie vel genere: ut videmus in cibis, ex quibus illud generatur quod ex humana carne deficit vi caloris intrinſeci, & extrinſeci. Neque propterea dico hanc medicinam prorſus incorruptibilem eſſe ut cœlum: ſed quia genita eſt ex materia ſuper alias, ſeu aliarum reſpectu incorruptibili, & facta eſt ſimplex ex ſeparatione omnium corruptibilium elementorum: quæ ſi debitè conſervaretur, duraret annorum decem millia ſine corruptione: & per os ſumpta corpus humanum diu ſervaret incorruptum. Hac ratione periti medici ſemper nos hortantur, ut cibis minus corruptibilibus utamur.

DISCIP. Mihi videtur hæc opinio ſimilis illi quorundam Philoſophorum, qui dicebant, Salamandram ſolo igne vivere, & Alecem ſola aqua, Talpam terra, & Chamæleontem ſolo aëre: quæ opinio falſa eſt, quia nulla res elementata vivit è ſimplici elemento, ſed ex his vivit, ex quibus etiam componitur, ut inquit Philoſophus. Homo ergo non poſſet vivere ex ſola illa humiditate radicali, ſimplici, & adeò incorruptibili.

RAI. Non dico hominem ex ea ſola medicina poſſe vivere, ſed ea utens cum aliorum ciborum moderatione poſſet ad veterum Patrum ætatem accedere, qui in paradiſo terreſtri, non ſolùm vitæ Ligno uſi eſſent, ſed etiam aliis fructibus.

DISC. Utebantur primi Patres hac medicina?

RAIMUNDUS. Hac uti debebant ad producendam vitam.

DISCIP. Poterant ne uti re meliori qua ſe tuerentur à morte?

RAIM. Naturaliter loquendo nulla erat in toto mundo hac melior medicina: nam juxta Philoſophi ſententiam decimo Metaphyſic. In omni genere unum quoddam eſt, quod primum in eo genere gradum tenet: Et quia medicina hæc genita eſt ex incorruptibiliori & efficaciori materia (ut intelliges) quæ ſub cœlo ſit, ideo primum tenet gradum in ordine medicinarum conſervativarum.

DIS. Ergo aliud eſſe nequit quàm Lignum vitæ.

RAIM. Jam tibi dixi, ſecundum Moſis Scripturam eos fuiſſe privatos ligno illo.

DIS. Fortaſſis Moſes, qui ſua in juventute inſtructus fuit in omni Ægyptiorum ſcientia, & novit hanc divinam ſcientiam (ut Vincentius ait in ſuo Naturali libro ſeptimo) loquutus eſt cum aliqua obſcuritate, ut & cæteri Philoſophi.

RAIM. Nolo plus vel minus quàm deceat credere.

DISC. Fortaſſis eſt herba illa, qua Medea Æſonem ad juventutem reduxit, & quacum Æſculapius ſuſcitabat ferè mortuos.

RAIM. Ea eſt quidem medicina, ſed ne dicas herbam.

DISC. Dicunt Poëtæ herbam fuiſſe.

RAM. Antiqui ſub fabulis poëticis hanc ſcientiam occultarunt, & parabolicè loquuti ſunt.

DISC. Qualis eſt hæc ſimilitudo?

RAIM. Quum hæc medicina paratur, ſemel fit viridis ut herba, ideo rem vegetabilem nominarunt & herbam. Hac de cauſa Metuendus Hermetis diſcipulus, de hac materia loquens, dicebat, O quàm ſimilis eſt vegetabilibus ob viridem colorem.

DISC. Cur herba eſſe non poſſet, quum herbæ tot virtutibus ſcateant, & viribus?

RAIM. Medicina hæc haud fieri poſſet ex rebus vegetabilibus aut animalibus, neque ex re aliqua ab eis manente.

DISC. Quæ eſt ratio?

RAIM. Cum ea ſuper omnem elementatam rem incorruptibilis eſſe debeat, neceſſe eſt ut trahatur à materia ſuper omnes à corruptione aliena.

DISC. Tu tamen in libro Secretorum naturæ dixiſti, ut eam à vino rubeo extrahamus. Idem affirmat Joannes de Rupeſciſſa. Alii dicunt à Chælidonia herba: alii à ſanguine humano.

RAIM. Ne decipiaris, neque ſimplici literæ Philoſophorum in hac ſcientia credas: qui ubi apertius loquuti ſunt, ibi obſcurius, id eſt ænigmaticè, aut per ſimilitudines.

DISC. Qua ſimilitudine hoc in loco uſi ſunt?

RAIM. Senior philoſophus dicit: Hæc res convertit ex colore in colorem, de ſapore in ſaporem, & ex natura in naturam: ideo multiplicata ſunt ejus nomina. Mirerius philoſophus dicit: Cur factus eſt rubeus, antequàm foret albus? Reſpondet, bis fit niger, bis citrinus, & bis rubeus. Quoniam igitur bis fit rubeus ut vinum rubeum, & ſanguis humanus, nempe poſt putrefactionem, & in ipſa diſtillatione, ideo Antiqui per ſimilitudinem loquentes nominarunt vinum rubeum, ſanguinem humanum & ſimilia.

DIS. Crederem animalia plus virium medicinabilium habere, quum etiam ſint quacunque alia re inanimata nobiliora.

RAIM. Animalium excellentia non verſatur aut exiſtit circa proportionem & commiſtionem elementorum, ſed in anima conſiſtit. Et quia ſupradicta medicina fit ex ſubſtantia corporea & materiali, ideo meliora ſunt quædam Mineralia, quorum compoſitio duriſſima eſt, & fortior animalibus, quorum compoſitio quoad corpus, debilis eſt & facilis corruptionis, paucæque virtutis. Videmus animalia occupata circa res altas & ſublimes, privata eſſe vilibus & infimis: Ideo Mineralia quædam, quæ nullam habent operationem intellectualem aut ſenſitivam, majorem habent vim corpoream cæteris animalibus.

DISC. Si medicina hæc confici non poteſt ex vegetabilibus neque ex animalibus, poſſet ne elici ex mediis Mineralibus: ut ſunt ſales, alumina, atramenta, marchaſitæ, antimonium, ſulſura & argentum vivum communia?

RAIM. Neque etiam ex his.

DISC. Sunt tamen admodum durabilia.

RAIM. Non ſunt ſuper omnia efficaciora & incorruptibilia.

DISC. Quis hæc corrumpit?

RAIM. Ignis magnus.

DISCIPULUS. Ignis omnia corrumpit & diſſipat.

RAIMUNDUS. Non corrumpit humidum radicale elementorum, neque eorum calidum innatum & radicale.

DISC. Quamobrem?

RAIM. Ob illorum homogeneitatem, & duriſſimam, ac fortiſſimam compoſitionem & colligationem, & ob vaporoſam miſtionem & longiſſimam & temperatiſſimam decoctionem in Minera.

DISCIPULUS. Concludere ergo vis hanc medicinam fieri debere ex humido & calido radicalibus Metallorum.

RAIM. Videmus Metalla quæ mille annos defoſſa jacuerunt ſub terra in Romanis antiquitatibus, adhuc

adhuc incorrupta eſſe, & nullum detrimentum ferè ſenſiſſe: cogita ergo quantum duraret eorum humidum radicale purificatum, deſtillatum, & à quacunque corruptibili & elementali parte ſeparatum. Hac de cauſa Geb. lib. 2. cap. 11. dicit: Videmus rem diſtillatam fieri magis puram, & melius cuſtodiri à putrefactione.

DISC. Unde vis metalla tantam habere vim ſupra omnia elementa?

RAI. A cœlo.

DISCIP. Res duræ non recipiunt vim cœleſtem, quia cœlis non obediunt: Videmus ſigillum non imprimere ſuam figuram in duro lapide, ſed in molli cera.

RAIM. Corporum cœleſtium radii in nullo elementorum tanta vi & poteſtate uniuntur, quantum in terra: quoniam ipſa eſt proprium & firmum retinaculum virtutum cœleſtium, & centrum ejus ſphærarum: & propterea ipſa eſt productiva rerum mirabilium, nempe vegetabilium, animalium, & mineralium. Hermes dicebat, genitricem metalli eſſe terram, quæ fert ipſum metallum in ventre ſuo; & terram eſſe metallorum matrem, & cœlum patrem: ex eoque terram in montibus concipere ſylveſtribus & planis, & aquis, & omnibus aliis in locis: Verum eſt tamen, quòd dum terra in ſua permanet duritie nil poteſt producere, quoniam non obedit moventibus: ſed quia continuus motus cœleſtis, & Solis aliorumque planetarum virtus, terram ipſam continuè excoquit, ideo alteratur & ſubtiliat: & ſubtiliores partes, virtute Solis elevantur in fumum. Ideo vires cœleſtes quæ continuè à cœlo fluunt & in terram penetrant, invenientes materiam ſimplicem, ſubtiliſſimam ſpiritualem incorruptibilem, lucidam, perſpicuam, & naturæ ingenio præparatam & aptam ad recipiendum influxus cœleſtes, ob ſimilitudinem quam invicem habent, nobiliter infunduntur in ipſum duplicem fumum metallicum radicalem. Cumque materia ipſa ſpiritualis diutiſſimè fuerit in ea ſpiritualitate & cœleſti obedientia: quam ſubſtantia metallicorum principiorum uniformis eſt ac homogenia, quæ longiſſimo tempore & mille annis induratur, ut dicit Geb. lib. 1. cap. 7. Ideò cœli in illam infuderunt plures ac plures mirabiles virtutes, quam in quacumque alia re, quia in ea plus operati ſunt. Et hæc eſt cauſa maximæ metallorum virtutis ſuper omnem aliam rem elementatam. Illud autem verum eſt; quod cùm poſt diuturnum tempus hic duplex fumus & ſpiritualis vapor venerit ad duritiem metallicam, quamvis cœleſtes retineat vires nihiloſecius impeditus & ſuffocatus à terreitate & duritie, eas vires præ ſe ferre non poteſt. Sed volentes nos eas vires cœlicas in lucem producere, removemus terreitatem & denſitatem metalli, & illud ad primam ſimplicitatem reducimus, quæ ſufficienter decocta, tantam oſtendit vim, ut quaſi ſubitò humana corpora immutet, & ea reducat ad veram ſanitatem.

DIS. Quod nunc dixiſti, perplacet; ſed an non melius foret ex gemmis, quam ex metallis, ſupradictam medicinam parare?

RAIM. Quamobrem?

DIS. Quia incorruptibiles admodum ſunt, & valde medicinales, & pluribus pollent cœlicis virtutibus quam metalla. Ideo Hermes & ejus aſſeclæ dicebant, omnes rerum inferiorum virtutes, primitus eſſe in ſtellis, & imaginibus cœleſtibus, eaſque vires ajebant deſcendere in res naturales, nobiliter & ignobiliter: nobiliter quando materiæ ipſas cœleſtes vires ſuſcipientes ſunt ſimiles corporibus cœleſtibus in lumine ac claritate, ignobiliter, cum materiæ ſunt confuſæ ac fœculentæ, in quibus veluti opprimitur virtus cœleſtis. Quia igitur gemmæ in ſubſtantia, lumine, perſpicuitate, ac colore, ſimiliores ſunt corporibus cœleſtibus quam metalla, qua de re ab aliquibus Philoſophis nominantur elementales ſtellæ, idcirco nobilius vires cœleſtes recipiunt quàm metalla & meliores eſſe deberent ad faciendum hanc medicinam tam incorruptibilem & virtuoſam.

RAIM. Fateor ſi totam ſubſtantiam in medicinam converteremus, meliores eſſent aliquæ gemmæ quàm metalla, quorum virtus hac terreitate opprimitur, quæ radicali ſupervenit materiæ, in qua locantur vires cœleſtes: Sed quia ut ſuperius dixi neque metalla neque lapides recipiunt cœleſtes, quando ſunt in metallorum forma, vel lapidum; ſed quando ſunt in forma vaporum, donec dureſcant: Et quia vapores è quibus fiunt metalla plus moræ trahunt in ea ſpiritualitate ac ſimilitudine cœleſti, quàm vapores è quibus gemmæ fiunt, ideo metalla plus virium habent cœleſtium quàm gemmæ.

DISC. Quomodo poſſumus hujuſce rei certiores fieri?

RAIM. Gemmæ in ſubſtantia propinquæ ſunt elementis: & earum prima materia, primæque elementales qualitates parum ſunt alteratæ aut permutatæ à ſua prima natura: Et natura pauco artificio coagulavit & induravit illas cum ea tranſparentia & claritate, quam habebant in ipſarum prima fumoſa materia. Et idcirco quamvis duræ ſint, & earum virtus aliquantiſper ligata, nihilominus exerunt etiam vim aliquam cœleſtem, quod non ita accidit metallis. Nam antea quàm introducatur forma metallica, opus eſt multa & longiſſima tranſmutatione, & elementorum contemperantia & purgatione & tranſmutatione ſulphuris & argenti vivi, ſalium, & aluminum, & harum rerum longiſſima decoctione. Quòd ſi gemmæ admodum durant, non hoc evenit ob multam humidi radicalis & viſcoſi quantitatem, quòd arctè ſimul partes colliget, quia illius parum ſunt participes, & ſunt facilis trituratjonis: Sed ideo fit, quia coagulatæ ſunt à frigore, & in hoc natura parum laboravit. Quoniam autem frigus coagulando poros claudit, & intùs nativum calidum continet, ideo aëris calor aperire ac corrumpere non poteſt: Sed ignis calor vehemens, qui, quamvis aliqua metalla corrumpat, eorum tamen humidum radicale corrumpere non poteſt, quod ſit cum ſicco terreſtri fortiſſimè commiſtum & concoctum, ut in auro: His igitur duobus, nempe, cum hoc humido & calido radicalibus, fit ſupradicta medicina ſuper omnes incorruptibilis & virtuoſa.

DISC. Tot rationibus & efficacibus perſuaſionibus cogor id quod dixiſti credere: Sed velim ſcire, num hæc medicina fiat ex uno aut ex pluribus metallis.

RAIM. Morienus Romanus dicit: Scitote quòd totum hoc non aliud eſt quàm res una ſola, quæ patrem & matrem habet, & pater & mater eam creatunt & nutriverunt, & ipſa eſt ſui ipſius pater & mater.

DISCIP. Hunc loquendi modum non aſſequor.

RAIM. In metallorum generatione, ſulphur eſt velut ſemen paternum, & argentum vivum ut materia fœtus fœminei.

DISC. Ergo medicina hæc (ut dicere videris) fit ex una ſola re.

RAIM. Omnes Philoſophi dicunt hanc medicinam fieri ex unica re, quæ in ſe habeat quicquid ei opus eſt ad ejus perfectionem, nimirum ex corporibus, ſole, aqua, ſpiritibus, animabus & tincturis. Et quamvis in præparatione dividatur in plures, nihilo-

nihilominus ad unam redit poſt præparationem partium ſeparatarum.

DIS. Si medicina hæc fieri debet ex unico metallo, ergo aliud eſſe non poteſt quam aurum.

RAIM. Quare aurum?

DIS. Quoniam virtuoſius eſt, perfectius, medicinalius, purius, incorruptibilius, & incombuſtibilius aliis: nam ejus partes fuere ſubtiliſſimæ, homogeniæ, ac puræ: igitur ex convenienti præparatione, reductum ad puritatem, ſubtilitatem, & ſimplicitatem multo erit incorruptibilius & efficacius, & converſum in medicinam ſuaviſſimam diutiſſimè poterit à corruptione humana corpora ſervare & propterea medici eo utuntur contra multas infirmitates, & præcipuè contra melancholiam & cordis tremorem. Et Geber quoque lib 1. cap.17. dicit aurum eſſe medicinam quæ corpus in juventute lætificat. Et antiqui Poëtæ hac de cauſa finxerunt Phœbum ſeu Apollinem fuiſſe inventorem medicinæ, & omnium virtutum herbarum.

RAIM. Concedo aurum in ſua natura cæteris metallis perfectius eſſe: Sed nos non præparabimus in medicinam totam metallicam ſubſtantiam; ſed ſolùm primam materiam radicalem, quæ una & eadem eſt in omnibus metallis (ut aſſerunt omnes Philoſophi, & præſertim Philadelphus, & Albertus in 2. Tract. tertii lib. de Mineralibus cap.6.) & non eſt differentia inter ea, niſi ex accidentibus ſupervenientibus, & in majori vel minori decoctione. Et idcirco dicere non debemus aurum in hoc opere cæteris præſtare, quamvis in ſe perfectius ſit, & minus accidentium habeat: Namque (ut dicit Geber libro primo capite octavo) in depurando alia metalla per artificium reducuntur in puram & nobiliorem ſubſtantiam brevi tempore. Et hoc inde evenit, quòd in ſe omnes cauſas habeant corruptionis & calcinationis, quas Geber ſcribit libro tertio capite ſexto, & facile reducuntur ad materiam primam ſuam & ſeparantur accidentia quæ ſupervenerant: id quod auro non contingit (ut affirmant Geber lib. 1. cap. 8. & Alb. 2. tract. lib. 3. de Min. cap. 5. & 4. lib. cap. 7.) ratio eſt, quod non ſolùm habuerit fortiſſimam compoſitionem, ſed quia prima mineralis materia eſt ſal, aut vitriolum (ut aliàs intelliges.) Et quia metalla debite in ſal verti non poſſunt niſi mediante convenienti calcinatione (ut dicit Geber in toto Teſtamento) quæ calcinatio auro evenire non poteſt: quoniam debita metallorum calcinatio fieri debet ſine ulla alterius rei miſtione, ſed cum proprio ſulphure interno & aduſtibili (ut dicit Geber lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 13. & 14. & lib.3. cap 6.) quod ſulphur aduſtibile non eſt in auro: ergo debite calcinari & ad primam materiam reduci non poteſt: Et hoc confirmat Geber libro tertio capite quarto dicens, Aurum habere denſam ſubſtantiam & ſine ſulphureitate comburente, manifeſtum eſt ex ejus omni operatione in igne, quoniam neque diminuitur, neque inflammatur: Et quicunque illud calcinaret cum ſulphure extrinſeco, aut cum ſale, aut cum aqua vitæ, aut aqua forti, aut Mercurio, aut odore plumbi; & ſimilibus aliis externis rebus, amitteret tempus & expenſas. Ideo Geber libro primo capite decimoq ſeptimo loquens de auro dicebat Calcinatur & ſolvitur ſine utilitate. Et hoc fatetur Agrippa ſe eſſe expertum. Et ratio eſt, quia juxta veterum opinionem, ſolum aurum eſt metallorum forma, & eſt ſpecies deducta ad ultimam perfectionem: nam neque natura neque arte poſſet melius fieri.

DISC. Juxta Gebri ſententiam libro tertio capite ſeptimo, Artificium vincit opus naturæ in hac arte: & hoc etiam affirmant alii Philoſophi.

RAIM. Intelligunt de metallis imperfectis, in quibus facile ſeparari queunt accidentia ſuperinducta radicali materiæ, & ea magiſterii auxilio reduci ad ultimam perfectionem: Et hoc Geber confirmat in lib. Inveſtigationis. cap. de Præparatione aceti acerrimi. Ideo Albertus in quinto de Mineralibus capite primo dicit, Omnium metallorum eſſe peculiare (ſcilicet imperfectorum) ut videantur eſſe incompleta in ſpecie, ideo convertibilia ſunt in omnia. Sed ut idem Albertus libro tertio capite ſeptimo dicit, Ars non permutat aurum: quoniam cum pervenerit jam ad ultimam ſui perfectionem, quamvis paucula accidentia ſeparares quæ ejus radicali materiæ ſupervenerunt, non tamen eam efficeres meliorem, quandoquidem (ut dixi) ad ultimam perfectionem pervenerit illi poſſibilem. Ideo Marſilius Ficinus dicit, Omnino falſum eſt credere auri materiam ingredi humanum corpus, aut in ſubſtantiam potabilem converti: quoniam oporteret ipſum converti prius in ſanguinem, & poſtea in carnem: quod impoſſibile eſt, propter ejus duritiem. Ideo vanus eſt multorum labor, qui medicinas cum auro faciunt, aut eas inaurant ut delicatioribus placeant. Quod ſi veteres Medici, Philoſophi, & Poetæ aurum laudarunt, non intellexerunt de communi auro.

DISC. Eſt ne fortaſſe aliud aurum quàm commune?

RAIM. Quando vi ignis humiditas radicalis diſtillatur, ſimul cum ea deſtillatur ſuus naturalis calor in colore auri: & illud eſt aurum Philoſophorum. Et de his duobus vaporibus loquebatur Alb. in 3. Met. dicens: Vapor humidus includens, & vapor ſiccus incluſus in illius ventre ſimul elevantur, & hoc fit vi caloris utrumque vaporem elevantis, quoniam ſemper commiſcet, & facit ut unius eſſentia moveatur in alterius eſſentia. Ipſe etiam Alb. in 4. Met. tract. 3. cap. 18. de his vaporibus dicebat: Ex natura miſti, ſiccum retinet humidum ut ſine ipſo non evaporet; & humidum confert ſicco quandam ſubtilitatem, ut cum eo evolare poſſit. Iſte igitur vapor ſiccus radicalis, quoniam eſt aurei coloris, ideo antiqui nominaverunt aurum, & animam. Hermes de hac anima loquens quæ per diſtillationem portatur in ventre vaporis albi, dicebat: Portavit eam ventus in ventre ſuo, hoc totum occultarunt Poetæ ſub Jovis & Ganimedis fabula. Hoc idem ſignificare voluerunt dicentes, Jovem eſſe converſum in auri pluviam.

Et quoniam Virgilius hujus ſcientiæ notitiam habuit, ut aſſerunt aliqui philoſophi, & multis in locis obſcurè de illa locutus eſt: idcirco volo ut aliqua ejus carmina declaremus huic ſcientiæ pertinentia, & huic loco admodum convenientia. Dicit in ſexto Æneid. auri ramum intra opacam arborem abſcondi. Superius dixi hac in ſcientia partem vegetabilem eſſe ſal, quod interdum viride eſt, ut herba; & quòd in eo erat occultus Philoſophorum Sol ſeu aurum. Et arbor illa vocatur obſcura & opaca ob ſuam terreſtreitatem, quæ nondum eſt ſeparata: Ideo vocatur ſaturnus. Et aurum iſtud nominatur ramus; quia ex hoc vegetabili ſale participat, & totum oſtendit aureum colorem. Quia verò ſuperius dixi quod in manifeſto ſeu extrinſeco ad rubedinem vergat, & eſt lentus ac debilis is ramus: Ideo Geb. in ſecunda deſcenſionis cauſa vocat corpus debile. Sacer eſt Proſerpinæ inferorum Deæ: per Proſerpinam intelligit aquam mercurialem aliter etiam Junonem dictam, quæ inferni Dea fertur, quoniam ipſa omnia tenet ligata in centro terræ Martis, & ea ſeparata omnis

omnis pars ſoluta eſt. In diſtillatione trahit ſecum aurum iſtud (ut ſuperius diximus) ideo dicitur illi dicatum. Aurum iſtud cinctum eſt à claulis umbris & obſcuris vallibus: per quas ſignificantur ferri terræ partes. Nemini ergo conceditur terræ viſcera ingredi, id eſt terram à prædicto ſale ſeparare, niſi prius per diſtillationem non ſeparetur dictum aurum, quod (ut ait Geber lib. 2. cap. 7.) nunquam ſeparari poſſet à prædicta terra & fæcibus niſi per ſublimationem. Et quoniam prædictum aurum Philoſophorum in diſtillatione non confertim deſcendit (ut ait Geber in ſecunda deſcenſus cauſa) ſed paulatim, guttatimque ut ait Senior philoſophus, ideo Virgilius dicit, uno evulſo, non deficit alter aureus. Quandoquidem verò hujus ſcientiæ notitia eſt admodum profunda, &, ut inquit Geber, Servatur in Dei potentia: ideo Poeta dicit omni ſtudio quærendam eſſe: Nam ſi Deus & Cœli te in hoc negocium deducunt, facilè poteris evellere ſeu rapere dictum aurum, quoniam facile eſt. Sed ſi fortunatus non es, ut hanc ſcientiam ejuſque materiam veram non calleas, nunquam poſſes prædictum aurum carpere, neque cum duro ferro id eſt à duro ferro; & hac loquendi phraſi utuntur etiam Philoſophi.

Miterius Philoſophus dicit, Coquas quouſque humiditas elevetur in alembicum: quoniam ipſa eſt ſudor ſimilis auro. In Cælo philoſophorum ſcriptum eſt: Exaltetur ignis uſque ad quartum gradum per ſpacium horæ, & exhibit aqua in colore auri. Senior philoſophus ait: Aurum hujus lapidis, eſt aurum philoſophorum, & eſt tinctura quæ eſt anima, cum qua aſcendit ſpiritus. Dicit etiam, Nominat Hermes aquam albam illorum, aurum: quoniam anima tingens eſt abſcondita in eorum alba aqua. Razes in Lumine luminum dicit: Oleum quod capit rubeum colorem eſt ſulphur, & illud etiam eſt æs, & Soli comparatur & auro. In Philoſophorum Turba ſcriptum eſt: Numus noſter dum rubeus eſt, vocatur aurum. Dicit rurſus Senior philoſophus: Aquam nominarunt animam quam Hermes vocavit aurum, quando dicit Seminate aurum in terra foliata.

DISC. Quid eſt hæc terra foliata, in qua hoc philoſophorum aurum ſeminare debemus?

RAIM. Eſt mercurius præparatus, cum quo unire debemus ſuum ſulphur: quamvis intelligi poſſet in alio modo.

DISC. Differe mihi hunc alium modum.

RAIM. Secundum Geberi ſententiam in 3. lib. cap. 7. in corporibus metallicis ſunt duæ ſulphureitates, quarum una concluſa eſt in profundo argenti vivi in ſuæ commiſtionis initio, & hæc vocatur aurum, æs, venus, numus, arſenicum, auripigmentum, viteum, vitriolum, anima, ignis, aqua viridis, leo viridis, vinum, ſanguis humanus, ſanguis draconis, aqua permanens, ad differentiam aquæ mercurialis, quæ non eſt permanens: quoniam illa eſt fixationis impedimentum. Alia corporum ſulphureitas eſt ſuperveniens, & fixa, & hæc vocatur ſulphur, mars, vitrum, vitriolum, vinum & ſanguis. Et quia hæc ſulphureitas ſublimat ut folia auri vel argenti & multorum aliorum colorum ſignificatur per Argi oculos in pavonis caudam converſos. Supradictum verò ſulphur, dictum aurum, venus & compar, uniri debet cum hoc alio ſulphure marte appellato (ut ait Geber lib. 1. cap. 13.) hoc fieri debet mediante aqua mercuriali, quæ (ut dicit Geber lib. 1. cap. 15.) eſt medium conjugendi tincturas, & ſignificata eſt per ſubtiliſſimum Vulcani rete, cum quo ſimul Martem Veneremque ligavit. Ideo Hermes dixit: Seminate aurum in terra foliata. Arnaldus dixit: Aqua eſt medium quo junguntur tincturæ id eſt ſulphura, quæ (ut dicit Geber ut ſupra c. 13.) ſunt lumen & tinctura omnium corporum.

DISC. Ne mihi amplius de hoc auro diſſeras, quia certus ſum aurum philoſophorum non eſſe aurum commune, neque ab auro communi elicitur, ſed bene credo ab argento communi debere accipi.

RAIM. Quis tibi hoc perſuadet?

DISC. Quoniam Luna in ſuo profundo eſt aurum (ut inquit Geber in Teſtamento) & tu ſuperius dixiſti, ut acciperemus illud philoſophorum aurum, quod in metallorum jacet profundo, & videtur etiam argentum eſſe perfectius aliis, & in igne incorruptibilius; & multi medici eo utuntur in aliquibus medicinis.

RAIM. Poſſem ea omnia quæ ferè de auro dixi reſpondere, quamvis inter ea ſit multa differentia: Nam ſi præparaturi eſſemus omnem ſubſtantiam metallicam, melius foret argentum quàm alia: Sed quia non eſt quod aliud capiamus quàm radicalem partem, & illud aliud ſulphur ſupradictum, quæ in omnibus ſunt, ergo dicere non potes argentum in hoc opere melius futurum quamvis in ſe perfectius ſit. Imò quia perfectius eſt, ideo difficilius poteſt converti ad primam & proximam materiam naturæ metallicæ, nempe in ſalem aut vitriolum: quoniam in ſe habet parum ſulphuris aduſtibilis, & difficulter calcinatur: quoniam (ut dicit Geber lib. 3. cap. 9.) corpora paucæ terreſtreitatis ſunt difficilioris calcinationis. Ideo idem lib. 1. cap. 18. in fine, dicit: Argentum calcinari & ſolvi ſimiliter cum maximo labore & nulla utilitate. Et quia Arnaldus in libro perfecti Magiſterii dicit: Metalli ad primam materiam reductionem eſſe facilem, ergo non intelligit de auro vel de argento.

DISC. Dixiſti duritiem metalli, cauſam eſſe quod minus radicalis ſubſtantia poſſit ſuas vires oſtendere: ergo ſi illud in aquam ſolvero, poterit ſtatim eas cœleſtes vires oſtendere, & inde utilitatem conſequar: quod ſi utilitatem non referrem, ſtars ſolummodò in calcinatione ac ſolutione, ulterius procedam ad coagulationem.

RAIM. Indebitè ac cum extraneis rebus radicale ſimul cum accidentali ſolves, & propterea non valebit, quamvis coagules: cum liber non ſit à terreſtreitate & aliis accidentibus: Sed dico tibi, quòd neque aurum, neque argentum, verè ſolvi poſſunt, quia (ut dicit Geb. lib. 1. cap. 52.) Solummodò res quæ ſalis naturam habent vel aluminum, ſunt ſolubiles.

DISC. Convertam eos in ſales.

RAIM. Indebitè convertes in ſales, cum in ſe cauſam calcinationis non habeant: Ideo erunt ſine utilitate. Quòd ſi Medici & Philoſophi dixerunt ut præparemus in medicinam, & quòd in ſuo profundo ſit aurum, intellexerunt de argento Philoſophorum.

DISCIP. Quale eſt hoc Philoſophorum argentum?

RAIM. Sicut prima materia mineralis metallorum eſt unum ſal (ut dixi & dicemus) ita etiam volentes naturam imitari, convertimus metallum noſtrum in ſalem album ut argentum, & à Philoſophis nominatur argentum & in ſuo profundo tenet occultum vaporem illum rubeum, ſulphureum, dictum aurum, & de hoc argento loquuntur Philoſophi: Ideo non oportet fundamentum aliquod (in hac ſcientia) jacere ſuper aurum, aut ſuper argentum communia, quoniam omnes Philoſophi dicunt, hanc medicinam fieri debere ex re viliſſima. Morienus Romanus dicit: Ego tibi præcipio, ut in pondere materialium pro hoc opere nihil expendas ullo modo. Alphidius Philo-

Philoſophus dicit: Hoc ſecretum non emitur, & invenitur in via projectum, ut quivis pauper habere poſſit.

DISC. Tu cerebrum involveres non ſolùm mihi, ſed Solomoni; dixiſti nos debere hanc medicinam facere ex metallis imperfectis, & nunc dicis, fieri eam ex re viliſſima, non ſunt tamen viliſſima metalla imperfecta, neque in vias projiciuntur, ſed emuntur.

RAIM. Quamvis imperfecta metalla in ſe viliſſima non ſunt: eſt tamen eorum calx viliſſima apud ignaros, nam eam projiciunt in angulos ſemitarum, & ex ea tam pauperes quàm divites gratis habere poſſunt. Geber in libro Radicum dicit: Cum vidiſſemus corpora imperfecta, noſtra experientia & ingenio præparata & ab omni ſuperflua corruptione mundata, nos ea invenimus majoris claritatis & ſplendoris, quàm ipſa corpora naturaliter perfecta.

DISC. In primo fundamento dixiſti, oportere, ſi fiat hæc medicina, ut fieret ex incorruptibiliori ſubſtantia quæ foret inter miſta ex elementis. Qui ergo fieri poteſt ex imperfectis metallis, quæ ſunt corruptibilia?

RAIM. Superius dixi metalla imperfecta quo ad primam formam ſubſtantialem eſſe ab igne corruptibilia: ſed quo ad radicalem ſubſtantiam eſſe ſuper alias elementatas res, incorruptibilia. Philadelphus Philoſophus dicit, humidum radicale metallorum in ipſorum calcinatione ob homogeneitatem & fortem metallorum unionem non conſumi, nec ſeparari, quemadmodum conſumitur & ſeparatur humidum lapideum, volatile & fugiens ab igne, ſed metallorum humidum fixum eſt & permanens in igne. Albertus in 3. Miner. cap. 2. dicit: Videmus omnia metalla etiam in magnis ignibus retinere ipſorum humiditatem, de qua radicali humiditate loquens Geb. in 2. lib. cap. 19. dicit, quod ſupra omnem humiditatem expectat ignis calorem.

DISCIPUL. Dixiſti metalla imperfecta quo ad formam ſubſtantialem eſſe incorruptibilia: certum eſt partem radicalem eſſe per totam ſubſtantiam metallicam diſperſam, ergo dum corrumpetur ſubſtantia radicalis.

RAIM. Dicit Alb. in 4 Meteor. tract. 2. cap. 9. calorem vehementem congregare partes homogeneas: nam ignis ſolvit humidum & ſeparat illud à terreo craſſo ea à ſe invicem ſeparando: cum verò humidum detineatur à terreo ſicco, non poteſt taliter ſeparari, & ideo diſtillare incipit cum terreo ſubtili, & ob ignem fortiſſimum funditur in vitrum, & tunc terreum craſſum quod fortiter eum tenebat, in ſquamas uritur.

DISCIP. Reſponſio hæc admodum placet: Sed nónne vis calcinare ac ſolvere tuum metallum?

RAIM. Spiritus fixus ſulphureus & quaſi extrinſecus, dictus Mars, non ſolvitur: quia, ut dicit Geber libro primo capite tertio decimo, non habet partes ſalſugineas, ſed ſubtiliatur cum aqua mercuriali ſignificata per omnes acutas aquas, ut dicit Geber libro ſecundo capite quinto decimo: Mercurialis ſimul cum ſulphure ſuo intrinſeco dicto Venere ſolvuntur, quia ſalis naturam habent; Et hoc modo carmina illa intelliguntur:

Solvere qui neſcit, vel ſubtiliare metallum,
Corpus non tangat, Mercuriumq́ue ſinat:
Nam ſolvere nequit fixum volativum probe tenere.
Dictorum alterutrum facere ſi neſciat.
Omnibus hoc dico liquate corpora in aquam &c.

DISC. In alio carmine dicunt:
Quid per corpora intelligunt?

RAIMUNDUS. Quamvis interdum de humanis corporibus; tamen Philoſophorum corpora ſunt duo ſulphura ſupradicta, unum dictum Mars & ſulfur; aliud dictum Venus & arſenicum. Geber libro 2. cap. 17. dicit: Omnia corpora ſunt ſulphur aut arſenicum, & hæc ſunt medicina quæ coagulat argentum vivum. Hæc igitur corpora ſolvi ac ſubtiliari debent, ut antea dixi, ut per minima uniri poſſint: Ex duabus Aquis unam capite, quæ vobis magis placet & facite quod dico: date illam potui veſtro illi inimico.

DISC. Jam diu optavi hæc carmina Italica intelligere, ideo mihi gratum erit tuam expoſitionem intelligere.

RAIM. Ex his duabus aquis ſulphureis, cape illam quæ aurum vocatur, & conjunge cum ea quæ ferrum vocatur, ſignificatum per inimicum noſtrum, & hæc conjunctio fit mediante aqua Mercuriali ut ſuperius dixi.

DISCIP. Quamvis hæc non intelligam niſi praxin videam, nihilominus verbis tuis credo, hoc tamen pacto ut quæ videntur mihi dicenda dicam.

RAIMUND. Quoniam & ipſe libenter hiſce de rebus loquor, idcirco dic quod tibi placet, eritque mihi gratum omne.

DISC. Quo modo poteris ex aquis metallicis facere medicinam corporum humanorum, cum illæ ſint fœtidiſſimæ, horribiles, corroſivæ, & tam acutæ, ut Philoſophi dicant illas eſſe venenum peſſimum? Nam Morienus Romanus de illo odore loquens inquit: Iſte eſt odor qui aſſimilatur odori ſepulchrorum, in quibus mortui ſepeliuntur. Videmus thermarum aquas aliquam habere horribilitatem; quia dum per loca ſubterranea & mineralia præſertim ſulphurea & bituminoſa tranſeunt, trahunt ſecum partem aliquam mineralem & odorem metallicum vel ſulphureum; ergo eo magis erit horribilis ea ſubſtantia metallica in aquam converſa.

RAIM. Quemadmodum fructus in æſtatis initio ſunt acerbi & auſteri, quia ſufficientem concoctionem & maturationem non ſunt aſſequuti: & dum ſubinde à terra novum humorem trahunt, non poſſunt ſufficienter maturari & dulceſcere, id quod fit longo æſtatis calore, in quo dum concoquuntur & eorum humor maturatur, fiunt dulces & odorati: ita evenit noſtræ medicinæ extractæ à terra metallorum, nam ante ſufficientem concoctionem & digeſtionem ea eſt fœtida & horribilis, & dum ejus vapores in decoctione ſaliunt & aſcendunt, non poteſt ſufficienter dulceſcere. Sed his corporibus coagulatis, & ſufficienter concoctis, acquirit mirabilem ſuavitatem & dulcedinem. Ideo Arnaldus in Roſario dicit, Dulcifica amarum, & totum habebis magiſterium.

DISC. Superius dixiſti juxta Marſilii Ficini ſententiam, aurum non habere cum humana carne convenientiam vel ſymbolum aliquod, nec in eam poſſe converti: ergo metalla imperfecta minorem cum humano corpore affinitatem habebunt, & ex illis medicina fieri non poterit quæ per os ſumatur.

RAIM. Verum eſt metalla dum in metallorum ſubſtantiam perſtant, quamvis cum aqua vitæ ſubtilientur, non haberent affinitatem aut convenientiam aliquam proximam cum humana carne, ſed corrupta forma prima duriſſima, & deducta ad ipſorum primam materiam ſufficienter purificatam, concoctam, & dulcificatam, tunc haberent eam affinitatem & convenientiam cum humano corpore quam habent alii cibi aut medicinæ conſervativæ, quamvis hæc foret multò aliis efficacior.

RAIM.

DISC. Hæc tam efficax medicina poſſe me omnes curabiles infirmitates ſanare?

RAIM. Dixi juxta philoſophi ſententiam 10. Metaphyſ. In omni genere unum eſſe quod primum gradum teneat in eo genere, & quia diverſi gradus reperiuntur in medecinis, & aliquæ plus vel minus operantur in curatione diverſarum infirmitatum & in humano corpore à corruptione ſervando, ergo neceſſarium eſt medicinam reperiri, quæ ſuper omnes virtuoſa ſit & potens ad ſanandas omnes infirmitates, & ad tuendum corpus à corruptione. Et hæc eſt noſtra medicina, quia genita eſt ex efficaciori & incorruptibiliori ſubſtantia quæ ſub cœlo ſit. Scimus etiam, appetitum naturalem non poſſe ubique & in omni parte ſuo privari effectu (ut ait philoſophus) Et quia omnis res naturaliter perfici deſiderat, quantum ſuæ naturæ poſſibile eſt: Ideo hic appetitus naturalis, qui eſt in medicinis ut perfectiſſimæ ſint, & ut poſſint omnes morbos curare, oportet ut in aliqua adimpleatur, & hæc erit noſtra medicina. Videmus etiam ſubſtantiam ſubtilem & formalem in quantitate, materiæ ſubmerſam, non poſſe ſuas vires exerere: Sed quo magis ſpiritualis, & formalis atque à materia ſeparata & à quantitate, eò magis ſuas vires extendit in multos effectus. Quoniam autem medicina noſtra compoſita eſt ex ſpiritibus ſubtilibus & materiæ ſimplicis & quaſi ſine materia elementali, ideò ſine ullo impedimento extendi poteſt ad omnes infirmitates curabiles. Cognoſcimus etiam omne agens habere virtutem operandi juxta propinquitatem & ſimilitudinem, quâ cum primo agente participat: Primum verò & univerſale agens corporeum & ſimplex, eſt corpus cœleſte, quod veluti univerſalis cauſa ad omnes inferiores res extenditur: Et quia medicina noſtra ob ſuam ſubtilitatem, puritatem & incorruptibilitatem; ſuper omnes ſubſtantias corporeas maximam propinquitatem & ſimilitudinem habet cum cœleſtibus corporibus, ideò ſuper res omnes corporeas inferiores poterit omnes curabiles infirmitates ſanare non ſolùm phyſico medico, ſed etiam chirurgo pertinentes. Dicunt prætereà medici: Hieram picram compoſitam ſingulari pollere virtute ut à capite, collo, pectoréque humores trahat, & non ab aliis inferioribus membris, quoniam genita ſit virtute ſtellarum quæ ſuper caput, collum, & pectus influunt: ut ſunt aſtra dicta Aries, Taurus, & Gemelli. Similiter de aliis medicinis dicere poterimus, quæ humores trahunt à cruribus, genubus; & pedibus: quoniam ſpecialem influxum receperunt & virtutem à ſtellis Capricorno, Aquario, & Piſcibus: Et quia omnia metalla recipiunt eſſe, nomen, numerum, colores, vires, & proprietates ab omnibus planetis, & planetæ influunt ſuper totum corpus humanum. Certum eſt autem (penes veterum philoſophorum ſententiam) omnia metalla juxta ſimilitudinem, virtutem, nomina, colores, & proprietates, eſſe in quolibet metallo (ut dicemus) ergo medicina noſtra quamvis ab uno ſolo imperfecto metallo, nihilominus in ſe habet omnem virtutem metallorum & planetarum, & in ejus compoſitione veniunt omnia illa metalla: ideo vim habet ſupra totum corpus humanum ut ſanet omnes curabiles infirmitates. Et quia illa humiditas radicalis à noſtro metallo deſtillata per ſimilitudinem à philoſophis nominatur aqua vitæ & aqua ardens, ideo Joannes de Rupeſciſſa loquens de illa dicit: Aquam ardentem bonam habere in ſe virtutem omnium metallorum: Sed ut dicit prædictus philoſophus: Aqua noſtra non eſt aqua vitæ. Similiter loquens de ſulphure ſubtili ſupra dicto nominato auro, ſanguine, & vino, dicit: Scito vinum non modò auri proprietates retinere, ſed multò magis omnium metallorum.

DISC. Quamvis jam dictæ rationes ſapienter ſint dictæ, attamen videtur mihi impoſſibile unam medicinam ſolam poſſe omnes infirmitates ſanare, & cauſam dicam: morbi contrarii (ut dicunt medici) curantur contrariis medicamentis: quoniam verò contrariæ qualitates in eodem ſubjecto eſſe non poſſunt, ideo non mihi videtur poſſibile ut una medicina poſſit omnes infirmitates curare. Dicunt ad hæc omnes philoſophi, ab una re unum ſolum effectum produci, ergo una medicina ſola non poteſt plus quàm unum morbum curare.

RAIM. Una & ſimplex res, multos contrarios effectus producit juxta naturam & diverſam diſpoſitionem recipientium. Videmus enim ſolis calorem contrarias operationes facere: nam lutum deſiccat, & ceram liquefacit, nihilominus eſt eadem operatio, & in ſe contrarietatem non habet: Et quamvis medicina noſtra una ſit, & forſan unam ſolam & propriam operationem habeat, nihilominus ſi conſiderare volumus illam in quantum pro magna ſimilitudine quam habet cum omnibus cauſis cœleſtibus, quæ multæ ſunt, ipſa eſt ſuſceptiva multarum virtutum cœleſtium, & hoc modo dicimus medicinam noſtram in virtute multiplicem eſſe, & poſſe cauſare multos & varios effectus juxta recipientium diſpoſitionem.

DISC. Sinamus tandem ſermones hos, nondum mihi declaraſti ex quo imperfecto metallo fiat hæc medicina.

RAIM. Gratum mihi erit ſententiam tuam intelligere.

DISC. Mihi videretur ut ex plumbo fieret, aut ex ſtanno: Nam Pythagoras dicit hoc totum ſecretum eſſe in plumbo: Hermes quoque ait, in Saturno eſſe naturiſque conjunctis cum complemento, id eſt terram, aquam, aërem, & ignem, cum eo portæ aperiuntur ſcientiarum. De ſtanno loquens Geber libro primo capite vigeſimo dicit: ſtannum eſſe perfectius inter corpora imperfecta, & libro quarto capite decimo octavo etiam dicit: Conſideravimus ob examen hujus magiſterii, Jovem approximari maximæ perfectioni in ordine majoris operis.

RAIM. Plumbum & ſtannum communia (juxta Geberi ſententiam libro tertio capite duodecimo) ſunt immunda in radice & in principio ipſorum creationis, quia habent ſubſtantiam immundam ſulfuris & argenti vivi. Et quia impurum ſimul cum puro facta ſunt una ſubſtantia & una eſſentia, ideo dicit; non eſſe poſſibile ulla induſtria per medicinam primi ordinis, id eſt, per præparationem aliquam removere talem terreitatem immundam & impuram, nequeuntes nos removere eſſentiam: Et inquit Geber ſe multum temporis fuiſſe ſub umbraculo deſperationis cum non poſſet hæc corpora præparare cum complemento ſplendoris ſui lucidi Sed in ſe reverſus, animadvertit hæc corpora in profundo eſſe naturæ ſuæ immunda. Hac de cauſa libro ſecundo capite ſeptimo dicit: Si ſublimaveris id eſt ſi exemeris argentum vivum à plumbo aut à ſtanno communibus, poſt ſublimationem videbis illud nigredine infectum, & quarto libro capite octavo in principio dicit: Solùm in mollibus corporibus ingenio hujus artificii non poſſumus removere feſtinantiam liquefactionis, neque impuritatem in radice innatam ſuorum principiorum; alia ratio quod iſta duo metalla mundari non poſſunt, eſt, quia ut dicit Geber libro ſecundo, capite ſecundo: Si ſulphur & arſenicum noſtra naturaliter & per minima non ſint conjuncta cum fæcibus alicujus

rei fixæ neceſſarium eſſet ut illa in ſublimatione aſcenderent cum tota ſubſtantia non mundata. Quia igitur plumbum & ſtannum communia non habent ſubſtantiam fixam id eſt duram, terream & permanentem in vehementi igne, ſed cum tota ſubſtantia refugiunt, ideo ſpiritus, qui ab eis ſublimarentur, ſecum ferrent immundiciem. Ideo Geber in fine libri primi dicit: Quòd metalla illa quæ in radice participant majorem lividitatis infectionem, inveniuntur longioris laboris, & minoris perfectionis, & hæc eſt plumbum & ſtannum communia.

DISC. Fortaſſe credis me quoque non ſtuduiſſe Gebero? Quamvis non intelligam, quia profundiſſime locutus eſt.

RAIM. Credo te avidum eſſe hujus ſcientiæ,& interdum legiſſe Geberum, ſed rurſus credo (ut dixiſti) neque te, neque multos alios intelligere: Nam in fine ſummæ dixit, talem doctrinam ſe ſcripſiſſe cum modo loquendi quem ſolus Deus intelligere poſſit, aut is cui Deus ſuam gratiam infuderit, aut ipſemet qui ſcripſit. Et eodem in loco dicit, ſolummodò artificem & doctrinæ filios poſſe hanc ſcientiam intelligere. Sed quod inferre volebas.

DISC. Volebam dicere, mihi videri in Geberi ſententiis contrarietatem: Nam libro tertio, capite octavo dicit: Conſideravimus corrumpentia in ſtanno, non eſſe conjuncta in radice, ſed ſuperveniſſe. Et quia in prima miſtione non multum ſunt illi conjuncta, ideo facile ſeparari poſſunt. Et capite decimo dixit: Jovem eſſe mundum, ſed Saturnum immundum. Et in libro Inveſtigationis, capite de Præparatione aceti acerrimi, loquens de corporibus imperfectis, dicit, omnia quæ ſupervenere accidentia poſſe removeri, & quòd integrè præparari poſſunt ac mundari.

RAIM. Certè mihi videtur quod ei ſtudueris, ſed æquivocationem non intelligis. Nam quando Pythagoras, Hermes, & alii philoſophi dicunt, in Saturno totum ſecretum conſiſtere, & illum eſſe immundum, ſed ſtannum mundum, & aliis perfectius, & quòd in radice ſit mundum, accidentia ſuperinducta poſſe ab illo & ab aliis removeri, & quòd in ordine majori id eſt in multiplicatione approximet perfectioni maximæ, tunc intelligunt de metallis quæ occulta ſunt in noſtro metallo puro & mundo in radice. Intelligunt tunc de communibus.

DISC. Reſponſio: Hæc mihi videtur fuga eſſe, ſed tamen judicium ferre non poſſum, quia notitiam non habeo horum metallorum intrinſecorum tuo metallo: ideo ſcire verè velim quæ ſint hæc metalla Philoſophorum intrinſeca tuo metallo.

RAI. Quamvis ſuperius de auro & argento vivo tibi declaraverim, volens tamen ampliorem tibi dare intelligentiam, de aliis etiam diſſeram. Sed operæ pretium erit, ut tibi prius metallorum origines declarem, & modum generationis illorum; ut cognoſcas quid in occulto habeant aut teneant.

DISC. Et hoc mihi erit gratiſſimum.

RAIM. Imo utile ac neceſſarium: nam Geber libro primo capite nono dicit: Quòd cum locutus eſſet de principiis quæ ſunt de naturæ intentione, loquetur etiam de illis in quantum ſunt principia hujus noſtri magiſterii. Principia ergo naturalia metallorum, ſunt etiam principia hujus magiſterii. Ideo ipſe Geber in proœmio primi libri dicit: Quòd qui neſcierit principia naturalia, remotus erit & longinquus ab arte noſtra, quia veram radicem non habet, ſuper quam fundet ſuas intentiones. Et tertio capite ejuſdem libri dixit. Qui magno naturali ingenio præditus non fuerit, & animo ſubtiliter rimante principia naturalia & naturæ fundamenta, non inveniet radicem hujus precioſiſſimæ ſcientiæ. Scire igitur debes principia naturalia metallorum in tres ſecari differentias: Aliqua enim remotiſſima ſunt, alia ſunt media mineralia, alia immediata.

DISC. Ordine igitur hæc princia omnia explica & naturalem ordinem generationis metallorum.

RAIM. Quamvis (juxta Hermetis opinionem) principia metallorum remotiſſima ſint quatuor elementa, nihilominus quia denominatio fit à prædominante, ideo dico quod ſecundum communem opinionem, terra cum aqua miſta, eſt principalis radix & fundamentum omnium mineralium. Ariſtoteles quarto Meteororum inquit: Ex terra & aqua ſunt metalla & quæcunque igne liqueſcunt. Et idem ibidem atque Avic. de Mineralibus inquiunt, metallorum materiam eſſe aqueam ſubſtantiam terreæ ſubſtantiæ miſtam forti miſtione.

DISC. Dic quomodo in metallum convertantur.

RAIM. Stellæ omnes & planetæ ex lumine à Sole recepto, & ob illorum continuum & uniformem motum circularem & radiorum reverberationem, atque etiam propter tenuiſſimam & potentem virtutem penetrativam, continuè terram calefaciunt in centro ac ſuperficie, intus ac foris. Quoniam verò res omnis decocta & alterata, immutatur tandem & corrumpitur: Ideo terra miſta cum aqua diutiſſimè cocta & uſta, convertitur in aliam naturam terream, ut videmus in lignis uſtis, & lapidibus in calcem converſis.

DISC. Terrâ ita tranſmutata, quam in terram vertitur?

RAIM. Convertitur in quoddam terræ genus aduſtæ, quæ in ſe aliquam ſalis ſubſtantiam continet vel aluminis: ut experientia videmus calcem, cineres, ſudorem, urinam, ſputum, maris aquam, à ſole decoctam, in ſe continere aliquos ſales. Et ideo Geber in principio Teſtamenti dicit, ab omni re combuſta fieri ſal poſſe.

DISC. Vulgò hic ſal quo nomine indicatur, qui in ea terra occultatur aduſta quæ eſt metallorum principium remotiſſimum?

RAIM. Vulgò nominatur vitriolum, & illud eſt medium minerale, & proprium ſemen generandi omnia metallâ.

DISCIP. Ey: ergo ex vitriolo gerantur cuncta metalla? quomodo hujus rei certior fiam?

RAIM. Ratio & experientia te docebunt: nam res omnis in id reſolvitur ex quo eſt compoſita. Si metalla ſolvere ſcies in eorum primam materiam & proximam naturæ metallicæ, videbis eâ in vitriolum reſolvi: ex eo igitur conſtant. Et hoc confirmat Geber in libro Inveſtigationis, capite de Vitriolo dicens: Certum eſt (ut aliàs conſideravimus) à corporibus imperfectis elici diverſa genera vitrioli nobis neceſſarii. Idem confirmat libro tertio cap. ſeptimo.

DISC. Si omnia metalla generantur ex unica materia cum ſulfure, cur ergo ait Geber trahi diverſa vitrioli genera? Et cur dicit à metallis imperfectis potius quàm à perfectis?

RAIM. Per vitriolum in hac ſcientia intelligitur non ſolùm illud ſal vel alumen ſupra dictum, ſed etiam ſulfur, & hæc arti noſtræ neceſſaria debent à metallis imperfectis educi ob jam ſupra narratas rationes.

DISC. Quare magis ex vitriolo generantur metalla quàm ex alio alumine aut ſale?

RAIM. Quoniam illud eſt magis ſulfureum & naturæ metallorum propinquius ac in ſe vim mineralem continet, & eſt proprium ſemen & prima mate-

ria

ria aut medium minerale ex quo generantur omnia metalla. Et quando Philoſophi dicunt non fieri metallorum tranſmutationem niſi prius ad primam reducantur materiam, intelligitur ad naturam vitrioli. Et ideo vana eſt eorum opera qui vegetabilibus utuntur, aut animalibus, aut aliis rebus quæ non ſunt metallorum naturalia principia & arti propinqua.

DISC. Omnes Philoſophi dicunt, ſulphur & argentum vivum eſſe principia naturalia metallorum.

RAIM. Vitriolum componitur aut generatur ex aqua & terra ſimul digeſtis & decoctis, ex qua decoctione terreum ſubtile unctuoſum convertitur in ſulphur, & humidum aqueum radicale cum terreo ſubtili, fit viſcoſum & eſt materia argenti vivi: ob hanc cauſam inquiunt Philoſophi metalla generari ex ſulphure & argento vivo: Sed non ſunt ſulphur neque argentum vivum communia (ut probat Geber l. 1. c. 12.)

DISC. In prædicto loco ait Geber, hunc eſſe metallorum generationis modum, nempe quod eorum quodvis prius in terream ſubſtantiam convertitur, & ex his duobus terreis naturis emanat duplex fumus ſubtiliſſimus à colore multiplicatus in terræ viſceribus, & hic duplex fumus (ſufficienter concoctus) eſt immediata materia metallorum. Antea igitur quàm in terram convertantur, erant ſulpur & argentum vivum communia, & hoc modo poſſumus dicere illa eſſe principia metallorum.

RAIM. Non bene capis Geberi ſermonem, nam ibi dicit: ea non eſſe principia naturalia in natura ſua, id eſt, communi: Sed aliud, quod ſequitur, ob eorum ſubſtantiæ alterationem in naturæ radice ad terram ſubſtatiam.

DISC. Non te aſſequor.

RAIM. An non tibi dixi radicem & naturale fundamentum omnium mineralium, tam ſulphuris & argenti vivi communium quam metallorum eſſe terram cum aqua miſtam?

DISC. Sequere.

RAIM. Ergo duorum horum alteratio ad ſubſtantiam terream non fit in ipſa ſubſtantia & eſſentia argenti vivi & ſulphuris communium, ſed in eorum radice, id eſt, in terra cum aqua miſta, quæ ob calorem mineralem & cœleſtem decoquuntur & tranſmutantur in vitriolum. Et quia ut dicit Gebr. lib. 2. cap. 15. Ex operibus naturæ poſſumus probare, ſolummodò res quæ ſalium & aluminum naturam habent ac ſimilium, eſſe ſolubiles: Ideo prædictum vitriolum opera ſubterranei caloris & diametralis reverberationis Solaris ac ſtellarum, ſolvitur, & ab eo elevatur aut manat duplex fumus: nam color ſemper miſcet, & ſubtiliſſimè ac fortiſſimè ſimul unit ſubtile terreum & humidum aqueum ſimul concocta. Hæ igitur duæ exhaltiones à calore cœleſti tractæ, ſi terreſtrem locum reperiant aut apertum & poroſum, per quem exhalare poſſint, trahuntur in aerem, & ibi in cometas vertuntur, aut in ſtellas (ut vocant) cadentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam, aut in eum arcum cœleſtem, ſeu iridem, in ventos, tonitrua, fulmina, nubes, nebulas, grandines, nives, pruinas, rores, & ſimilia in aere apparentia. Quod ſi clauſum montem aut locum ſortiantur & lapide munitum ſeu circumdatum, ita, ut neque calor mineralis, neque ille duæ exalationes vaporoſæ poſſint effugere, tunc ille duplex fumus ſublimando craſſe fieri incipit & multiplicari, & cadens atque excolans per ſaxum & locum mineralem, prout meatum & viam invenit penetratu faciliorem per eum locum, ut diſtillationibus videmus. Quod ſi eo in loco virtutem mineralem non invenit, non poteſt indurari ac in metallum converti, ſed variis coloribus eos lapides maculat, aut in commune argentum vivum convertitur. Si autem duplex ille fumus lapidem inveniat in quo ſit vis mineralis indurativa & fixativa; mediante convenienti calore convertitur in metallum.

DISC. Non intelligo quæ ſit virtus illa mineralis indurativa & fixativa.

RAIM. Eſt ſulphur quoddam lucidum ac lotum & ex parte fixum, & invenitur in excisis lapidibus atque in arenis, lucet ut argentum: Et ſine hoc ſulphure nunquam poſſent generari metalla, de hoc ſulphure loto loquitur Albertus in mineralibus libro tertio capite primo & ſecundo & tractatu ſecundo capite quinto. Ideo (ut iſmet ait lib. 4. Min. cap. 1.) naturâ abundat hoc ſulphure ubicunque locus eſt generationis metallorum. Et propterea metallum quod plus abundat ſulphure, illud eſt locus generationis metallorum Philoſophorum; & per artificium educi poteſt & lavari. Et ideo Avic. in mineralibus obſcurè loquens de his ſulphuribus metallicis per artificium genitis, in quibus eſt virtus mineralis indurativa & fixativa, dicit: Attramenta, id eſt ſulphura metallica per ſimilitudinem dicta attramenta, quia ſicut vitriolum commune eſt pannorum tinctura, ita ſulphura ſunt tinctura metallorum compoſita ex ſale, ſulphure, ac lapidibus. Superius dixi in corporibus metallicis eſſe duo ſulphurea: Sulphur illud ſubtile dictum aurum, intrinſecum ſali, & compoſitum ex ſale ac ſulphure: Aliud ſulphur craſſius dictum Mars, & ferè ſali extrinſecum, quia genitum eſt ex lapidibus vi caloris: Ideo compoſitum eſt ex ſulphure ac lapidibus, & non funditur, quia proprietates habet Martis, ut ſuperius dixi: & in his ſulphuribus metallicis eſt virtus mineralis perficiendi in metallum argentum vivum. Nec ſolvitur ſulphur dictum Mars quia non participat de ſalſedine: Sed per diſtillationem ſolvitur ſalſedo ſimul cum ſuo illo ſulphure intrinſeco, & poſtea in igne coagulatur, & illud ſulphur metallicum jam virtutem mineralem adeptum eſt in aliquibus corporibus metallicis. Illud ergo ſulphur quaſi extrinſecum quia cepit vim & proprietatem ferri, ideo nominatur ferrum, & poſt metalli putrefactionem eſt rubeum vel croceum, & per lavationem fit album: Sed illud ſulphur illi ſali intrinſecum quia cepit virtutes & proprietates æris: ideo vocatur æs; & in ſuo ſale eſt viride ut vitriolum commune. Et hæc duo ſulphura per artificium extrahi poſſunt à metallis.

DISC. Putabam ſolum Geberum obſcurè locutum eſſe, ſed mihi videtur Avicennam profundè admodum locutum eſſe.

RAIM. Res omnes huic ſcientiæ pertinentes, ut artifici claræ ſunt & manifeſtæ, is qui doctrinæ filii non ſunt, obſcuriſſimæ videntur; ita ut vix quicquam intelligant niſi praxim viderint.

DISC. Velim cauſam & modum ſcire, quomodo ſulphur illud lavetur.

RAIM. Morienus Romanus dicit: Ignis & Azoth, id eſt argentum vivum converſum in ſalem Latonem lavant, id eſt ſulphur noſtrum metallicum, & ab eo obſcuritatem removent, id eſt aduſtivam ſulphureitatem. Idem dicit: Quamvis noſtrum Laton, id eſt ſulfur, primò ſit rubeum: nihilominus inutile eſt, niſi poſt rubedinem convertatur in album, & hoc fit igne mediante & ſuo ſale abſque aceto diſtillato. Ideo Geber in libro Inveſtigationis capite de Jovis præparatione dicit: Ignis ſeparat & conſumit omnem fugitivam ſubſtantiam & inflammabilem, id eſt cum ſale communi mundato, & cum alumine ac cum aceto purificato & acerrimo multum lavando.

DISCIP. Eo in loco Geber loquitur de Jovis præparatione, non verò ſulphuris?

RAIM. Dixi tibi poſt putrefactionem omnia Philoſophorum metalla ſimul eſſe, & omnia ſalis naturam participare, excepto ſulphure dicto Marte, quod licet tunc rubeum fiat, tamen rubedo illa non eſt utilis, imò nocua, quia unctuoſa eſt & inflammabilis: Sed dum cum ſuo ſale omnibus metallis communi & cum aceto diſtillato (leviter in balneo bulliendo) iſtud præparas, ſimul etiam ex parte præparas alia Philoſophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite tertio dicit: Rubificationem cum ſplendoris apparatione non invenire Veneri vel Marti cum medicina primi ordinis, id eſt ex prima præparatione, quia immunda ſunt ob aduſtibilem unctuoſitatem. Et hac ratione fixari non poſſunt niſi prius mundentur, & propterea Geber libro ſecundo capite decimo octavo dicit. Sulphur & arſenicum fixari non poſſunt niſi prius eorum partes inflammabiles ſubtiliſſimæ artificio ſubtilis diviſionis ab eis ſeparentur. Et lib. 1. capit. 14. dicit: Sulphur eſt tinctura rubedinis, facile, ſed rubedinis difficile. Idem confirmat capite vigeſimo ſecundo libri primi dicens: Mars eſt tinctura rubedinis facilè, ſed bonæ rubedinis difficile, & illa facilis rubedo non eſt utilis, & hic habes quomodo ſulphur vocatur Mars. De hujus ſulphuris præparatione loquitur Geber in multis locis, potiſſimè libro primo capite decimo & tertio decimo, & libro tertio capite primo & in lib. Inveſtigationis ubi de Metallorum præparatione agit. De hac lavatione loquitur etiam Albertus libro tertio Mineralium cap. 1. & 2. & in 2. tractatu cap. 5. In libro Vaporum ſcriptum eſt, Arſenicum vel auripigmentum duas habet unctuoſitates, & ſulphur ſimiliter, nam quando ſublimare volumus auripigmentum vel ſulphur, his adimimus unctuoſitatem per lavationem in urina & lixivio, & aceto & lacte caprino, quæ lavationes ſunt acutæ & ab eo removent unctuoſitatem, quæ ſi remaneret, auripigmentum ſublimari non poſſet, nam ſubito accenderetur, & fieret flamma, quoniam ea unctuoſitas habilis eſt calori ſuſcipiendo, & talia corpora ſublimari non poſſent: per arſenicum & auripigmentum intelligit quod ſupra nominauimus Venerem, & per illas acutas lotiones intelligit acetum diſtillatum cum illo ſale. Avicenna in epiſtola ad Harſem Philoſophorum dicit: Satagamus ut à ſulphure & arſenico ſeparemus, quicquid in eis eſt, quod argentum denigrat: Sed quum ſulphur melius ſit cæteris mineralibus invenimus illi viam, quæ eſt ut coquamus cum lento igne, ut in eo vis ignea non aduratur, ſed eximatur, neque comburatur ex ſulphuris ſubſtantia & virtute ignea, ſed de unctuoſitate Razes in libro Divinitatis, loquens de ſignis, quæ accidunt in præparatione hujus ſulphuris, dicit: Cape oleum cum ſpongia quod aſcendit; donec nil amplius elevetur nigri, & ſuperius elevabitur nubes rotunda, & ſinas ut compleatur, & ſublimatio firmetur: Poſtea cape nebulam, & adde aquam bullientem, quando deficiet aqua poſtea cape aliam nebulam & aliam & ita fac, quoad nebulæ conſumantur, nam illæ ſunt oleum ſulphuris.

DISC. Fateor me neſcire cum ſpongia eas nebulas elevare.

RAIM. Tu perpetuò credis ſimplici Philoſophorum ſcripturæ. Volunt autem dicere, quod quando ſuperius elevata erit pellicula & firmata, ut tu leviter vas movendo facias ut in fundum cadat; & ita ſucceſſive de aliis facias, & iſtud voluit Geber ſignificare libro ſecundo capite octavo dicens: Sine ignitione ſublimetur illius ſulphur ſemper removendo, quod ab ea ſublimatur ſæpiſſimè, & loquitur de noſtro metallo ſub nomine marchaſitæ.

Raſes etiam in Lumine luminum dicit: Omne oleum congregatur ſupra ſuam aquam. Et hoc intelligi poteſt; non ſolum in putrefactione materiæ, & ſulphuris præparatione, ſed etiam in ultima decoctione: nam ſulphur dictum arſenicum totum ut oleum elevatur ſuper ſuam aquam, & ſuum Mercurium. Ideo Joannes de Rupeſciſſa dicit, quod poſita calce, mediante calore elevabitur quædam pellicula in modum olei. Hæ pelliculæ ſignificatæ ſunt per vela nigra, & per navim, qua Theſeus Athenas revertebatur, & per navim qua Pyrrha & Deucalion à diluvio ſalvati ſunt, nam ſuperius tibi duxi, arſenicum eſſe hermaphroditum, quum ſit ex hoc ſulphure & argento vivo compoſitum. In Arca etiam Noe ſalvati ſunt maſculi & fœminæ, Forma vaſis hujus præparationis ſulphuris debet in fundo plana eſſe, ut dicit Geber lib. 2. cap. 10. & cap. 8. de hoc loquens ſub nomine marchaſitæ, dicit: Primam ſublimationem marchaſitæ debere fieri in vaſe ſublimationis ſulphuris, donec ſulphur diſceſſerit.

Sulphur autem diſceſſiſſe fertur, quando rubedo illa, vel unctuoſitas illius, cauſa rubedinis remota fuerit, & hoc fit ut ſupra dixi. Inter alias laudes quas Geber dat huic ſulphuri præparato, libro primo, capite decimo quarto, dicit: Quod qui in præparatione ſciet unire & amicare corporibus, ſciet unum ex maximis naturæ ſecretis; & unam viam perfectionis quum ſint multæ viæ ad unum effectum & intentum.

DISCIP. Amabo rogo te, ut mihi ſententiam hanc particulatim narres, quoniam multi eſt momenti.

RAIM. Videtur tibi admodùm difficilis & obſcura tamen facilis intellectu. Nam qui ſulphur præparare novit noſtri metalli, & illud ad albedinem & mollitiem argenti deducere (ut inquit Geber in Teſtamento, loquens de Marte) tunc ille ſcit amicare & unire cum corporibus metallicis communibus, quia cum illis affinitatem habet & convenientiam, non alterat tamen & tranſmutat illa, quia nondum eſt alteratum aut tranſmutatum ipſum. Et ideo Geber in ultimo cap. primi libri de hoc ſulphure loquendo ſub nomine Martis inquit: Quando conjungitur non alteratum non mutat conjuncti colorem, ſed illum in quanto auget. Et quia dictum ſulphur præparatum non eſt fixum ultima illa fixatione, ideo conjunctum ſeparari poteſt, ut inquit Geber ut ſupra, & hoc etiam in libro tertio, capite primo, loquens de ſulphure & arſenico præparatis confirmat, dicens: Mediocris eorum ſubſtantia non eſt perfectionis cauſa in corporibus, vel argento vivo, niſi fixetur, quæ quia fixa non eſt ultima fixatione, quamvis illius impreſſio non facile removeatur, nihilominus non perpetuatur ſtabiliter. Et libro tertio, capite octavo, loquens de hoc ſulphure, & arſenico præparatis ſub nomine Martis & Veneris dicit: Fixio harum duarum ſubſtantiarum approximatur firmæ fixioni, ſed non eſt firma & perpetua.

Tria ego ſunt naturæ maxima ſecreta nempe ſulphur præparatum, arſenicum, & argentum vivum præparata, & eorum præparationes ſunt tres viæ ad unum effectum, nam ſulphur præparatur uno modo, arſenicum alio, & argentum vivum alio modo, quamvis interdum unum adjuvet in alterius præparatione.

Qui ergo ſcit hoc ſulphur præparatum, ſcit unum naturæ ſecretum, quia etiam ipſa natura illud lavat (ut ſuperius dixi.) Ideo Geber libro primo, capite decimo ſeptimo in fine ait: Ultimum eſt Mars, id eſt ſulphur, & hoc eſt unum de naturæ ſecretis, Idem etiam confirmat libro ſupradicto, capite decimo

cimo quinto, & libro tertio; capite nono: cum illo igitur ſulphure præparato, & ex parte fixo uniuntur ſpiritus, id eſt arſenicum & argentum vivum præparata, & per illum fixantur cum maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis, ut ait Geber, libro primo, capite decimo ſeptimo in fine. De hoc ſulphure loquens Albertus, libro quarto Mineralium capite primo dicit; Debemus iſtud obſervare, quod fumus illius (ante præparationem) oſtendit ſubſtantiam terreſtrem illius admodum ignibilem eſſe, & cremabilem, & fœtor illius oſtendit illam eſſe admodum inconcoctam, & non terminatam, ſed magis per calorem corrumpentem, eſſe corporis indigeſti, quam per digeſtionem completam. Et hæc ejus intemperies facit ut illud eſſe poſſit materia univerſalis omnium metallorum, nam ſi ipſum eſſet completum, & unius determinatæ complexionis, tunc certè non eſſet ad alia convertibile niſi prius illa removeretur, ſed pro ſua diſcraſia eſt in omnia convertibile, & ſemina & alia ex quibus res in natura generantur.

Et ideo ſagax natura abundat ſulphure, ubicunque eſt locus generationis metallorum, & quia calidum eſt ideo appetitivum eſt & humidi terminativum, id eſt argenti vivi, quod eum tangit. Et quia calidum eſt & ſiccum, ideo acutum eſt & ideo vires habet ſigillantis, & formantis; & non recipientis.

Qua de re Hermes Triſmegiſtus dicit eſſe patri & maſculi ſemen.

DISC. Jam certior ſum hanc noſtram medicinam, fieri non debere ex auro, quia finitum & terminatum eſt.

RAIM. Ad illud quod aliqui dicunt: Omne ſimile generare ſuum ſimile, ſuperius reſpondi. Et propterea dico; in metallo noſtro imperfecto eſſe, Solem & lunam in virtute ac potentia propinqua, ut etiam dicit Arnoldus in Epiſtola ad Regem Neapolitanum.

Ad illud quod dicunt de fermento, intelligunt de medicina finita, & perfecta; nam illa eſt fermentum in multiplicatione, & illa generat ſimile ſibi. Sulphura etiam dicta aurum & argentum ſunt fermentum ſui argenti vivi.

DISC. Te die noctuque audirem tam me delectant iſtæ expoſitiones, ſed velim tandem concluderes quæ ſint principia immediata metallorum.

RAIMUND. Iam dixi, duplicem illum fumum per ſaxa penetrantem, ſi inveniat ſulphur illud lotum & quaſi fixum, ob multam affinitatem & convenientiam uniuntur ad minima, & duplex ille fumus incipit aliquantulum incraſſari; & ex virtute caloris mineralis ſubtiliſſimæ partes aqueæ exalant aut conſumuntur & miſtio illa indurari ſimul cum ſaxo incipit, & virtute caloris, qui ſemper commiſtivus eſt, prædicta talem ſimul unionem faciunt, quam ignis ſeparare non poteſt. Et quia videmus per experientiam, quod ex aliquibus metallicis ad ignem poſitis exhalant aliqui vapores ſulphurei, qui etiam odore ſentiuntur, & videmus etiam ſubſtantiam aqueam fortiſſimè unitam cum ſubſtantia terrea in forma argenti vivi, perſeverare in igne.

Scimus etiam ex terra non generari ſulphur ſine calore, neque aqua tam fortiter unitur terræ, nec terra aquæ, niſi per cauſam dictam. Calor ergo eſt cauſa efficiens metallorum, qui tranſmutat terreum ſubtile in ſulphur & humidum aqueum unitum cum terreo ſubtili in ſubſtantiam argenti vivi. Et hæc ſunt principia proxima & immediata metallorum. Et hoc modo verificari poteſt quod dicunt Philoſophi, ſcilicet quod ſulphur & argentum vivum ſunt metallorum principia, tamen non ſunt ſulphur, vel argentum vivum communia.

DISC. Si omnia metalla genita ſunt ex una ſubſtantia ſulphuris & vitrioli ſimul unitorum, unde provenit ergo tanta inter metalla diverſitas?

RAIM. Ex diverſa illius ſulphuris lotione, & ex diverſa quantitate pura vel impura, & à loco minerali diverſo, atque ab accidentibus diverſis, quæ ſupervenerunt & à diverſo calore, qui variè digerit materiam metallicam. Verum eſt tamen quod omnia accidentia, quæ ſupervenerunt materiæ radicali, artificio removeri poſſunt, & partes inconcoctæ concoqui poſſunt.

DISCIP. Unum abs te velim intelligere, nempe, quomodo ars poſſit naturam imitari.

RAIM. Omnes generationes & tranſmutationes, quas natura facit mediante aliquo ſemine, illas etiam eo mediante, ſemine poteſt ars facere, & ſine illo ſolus Deus naturæ creator rem talem creare poſſet, aut etiam generare, ut eſt, ex lapidibus, poteſt panem facere, & ex coſta viri facere mulierem.

Quum igitur natura in metallorum generatione proprium ac determinatum ſemen habeat, quod potentiam & virtutem propinquam habeat, ut in naturam metallicam convertatur; ergo ſine illo ſemine omne humanum opus vanum foret, & hac ratione infiniti errores excluduntur. Verum eſt autem artem non poſſe naturam imitari in remotis principiis, ſed oportet ea principia ex metallis elicere, in quibus in ſunt jam decocta, & ex parte fixa, & arti propinqua. Et hoc totum confirmat Thomas Aquinas in fine tertii Meteprorum. Et in principio quarti dicit, Quod metalla invicem tranſmutari poſſunt, quia naturalia ſunt, & eorum materia eſt eadem. Ideò Hermes ponebat circulationem in metallis, ut in elementis, nam unum ſua corruptione convertitur in aliud.

DISC. Declara tandem quomodo quodlibet metallum ſit in quolibet metallo.

RAIM. Dicit Raſis in libro Divinitatis; Scias tres naturæ ſubtili artificio ita ſimul eſſe colligatas, quòd in qualibet re eſt res quælibet in potentia, quamvis actu non videatur. Quæ res melius comprehenditur in rebus liquefactivis, quàm in aliis: Nam auri interiora ſunt argentea, & argenti interiora ſunt aurea, quia elicitum eſt aurum ab argento, & argentum ab auro, & in ære adeſt potentia aurum & argentum, ſed non viſibiliter, & in illis ferrum plumbum & ſtannum, & in his aurum & argentum. Hoc idem ſcribit Albertus 3. lib. de Min. cap. 8. dicens, Hermes, Gilgil, Empedocles, & quaſi omnes illa Philoſophorum turba dicunt, in quocunque metallo eſſe plures ſpecies, & naturas metallorum, & aliam eſſe occultam, aliam manifeſtam, aliam intus, aliam foris, aliam in fundo, aliam in ſuperficie (ut qui formarum latentiam dixere) & omnia in omnibus eſſe dixerunt, ut Anaxagoræ placuit, ſed intus in plumbo dixerunt eſſe aurum, & exterius eſſe plumbum, & aurum in ſuperficie eſſe aurum, & intus atque in profundo eſſe. Et idem eodem modo eſſe inter æs & argentum, & ferè in omni metallo erga aliud metallum.

Et dicunt, ne nomines aut voces intus & foris vel alias differentias juxta partium ſitum in toto, ſed ſecundum proprietates, & naturas dominantis, aut non dominantis, nam dominans claudit in ſe & occultat illud, cui dominatur. Et hoc modo iſti rectè dicunt Anaxagoræ ſententiam, id eſt omnia metalla in omnibus eſſe, & denominationem fieri à prædominante.

DISCIP. Mihi videtur, Albertum in ſuperiori loco hanc opinionem improbare.

RAIM. Ipſe Albertus adducit eas rationes pro his, qui non aliorum, quam communium metallorum notitiam

notitiam habent, atque ut aliis metallorum Philoſophorum notitiam non daret: Sed bene cognoſcebat eſſe rationes debiles, quodque cum æquivocatione facile poterat omne dubium ſolvi.

DISCIP. Obſecro te ergo mihi diſtinctè de his philoſophorum metallis declara, & quomodo in plumbo ſint omnia metalla.

RAIM. Per calcinationem, & putrefactionem reducimus noſtrum commune metallum in album ſalem, & illud vocatur Saturnus. Et quia hoc ſal fortiter eſt commiſtum cum partibus ſulphureis. Ideo dum diſſolvitur iſtud & in aceto ſublimatur, trahit ſecum partes ſulphureas, atque in iis ſale & ſulphure, ſunt omnia philoſophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite decimo quarto loquens de hoc Saturno dicit: Citius aliis cedit, id eſt ſolvitur, quia naturam habet ſalis, & citius à commiſto trahit ſecum omnia imperfecta. Et in Teſtamento in capite de Iove, dicit, Calcinationem corporum eſſe breviorem, quoniam calx facile in ſalem reſolvitur, & facile corpus calcinatum mundatur & præparatur.

Dicit ergo Razes in loco allegato, Saturnum in ſuo profundo frigidum & ſiccum eſſe, id eſt plumbum eſt argentum ſ, nigrum, molle, terreum melancholicum, acerbum, fœtidum, fœmineum? Sed eſt plumbum in actu, & argentum potentia. In ſuo profundo, eſt calidum & humidum id eſt aurum, aereum, ſanguineum, croceum, dulce, odoriferum, maſculinum. In uno latere eſt frigidum & humidum, id eſt ſtannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, inſipidum, remiſſum, fœmineum. In alio latare, eſt calidum & ſiccum, id eſt ferrum & æs, igneum, colericum, rubeum, amarum, acutum, maſculinum. Ecce ergo, quomodo in uno ſolo communi metallo, & in uno philoſophorum metallo ſunt omnia philoſophorum metalla. Et hoc de omnibus ſuo modo dicere poterimus.

Et juxta prædictas proprietates & qualitates, Antiqui hiſce rebus poſuerunt omnia nomina mundi. Ideo multi errant, quum capiant eam rem communem per illa nomina ſignificatam.

DISC. Interdum & ego cum in errorem cecidi, ſed multo magis in hiſce rebus caderem, quum mihi videantur admodum obſcuræ & intricatæ.

RAIM. Secundum Razis ſententiam, in omni corpore ſunt tres dimenſiones, nempe, altitudo, profunditas, & latitudo. Altitudo eſt in manifeſto, profunditas eſt in occulto, latitudo in medio occulti & manifeſti: Et hæc latitudo habet duo latera, & eorum quodlibet participat de manifeſto, & occulto. Iſtud ergo philoſophorum plumbum, quoniam in ſuo manifeſto eſt album, ideo dicitur eſſe frigidum, quoniam albedo eſt frigiditatis ſignum. Et quoniam illud habet multam terreitatem intrinſecam, ideo dicitur eſſe naturæ ſiccæ, nigræ ac melancholicæ: Nam ut inquit Geber libro primo capite quinto decimo. Quamvis habeat humiditatem viſcoſam, tamen non adhæret ſulphuri dictum Mars, præterquam artificio, id eſt præparando illa propter ſiccitatem id eſt illius terreitatem, qui contemperat ejus viſcoſitatem, & non ſinit eum adhærere: Et de hoc ſale dicto Saturno intelligit Geber libro ſecundo capite ſeptimo: & alibi quum loquitur de mercurii præparatione, & quomodo ab eo ſeparetur terra & aquoſitas ſuperflua: Et quia illud eſt de natura Vitrioli indigeſta, ideo acerbum eſt & propter albedinem & frigiditatem dicitur fœmineum, fœtidumque vocatum eſt propter ſulphureitatem aduſtibilem, indigeſtamque: Et quia manifeſtum ſemper eſt occulto contrarium, & è converſo (ut ait Razes) ideo profundum occultum iſtius plumbi per diſtillationem ſit manifeſtum & calidum, quoniam eſt ſulphur rubeum: Et quia in hujus rubei ſulphuris compoſitione intervenit arg. viv. ideo dicitur eſſe humidum & de hoc loquens Albertus in 4. Mineral. capite primo dicit, Obſervare debemus eſſe calidum quoddam & ſiccum humido frigido conjunctum in una complexione quæ hermaphrodita eſt, ut in plantis videre eſt, quæ ab omni parte ſunt imprægnatæ & imprægnant. Dicitur ergo aurum, quod etiam nominatur Venus, fore hermaphroditum: quia hermaphroditum nomen eſt compoſitum è duobus, ſignificans Mercurium & Venerem. Ideò Geber libro primo, cap. vigeſimo primo loquens de hac Venere conjuncta cum Mercurio, dicit illam eſſe mediam inter Solem & Lunam, id eſt, ſulphuris & argenti vivi, quoniam ex utroque participat: Aereum nominatur, quia eſt ſpiritus ſubtilis, & ſublimatur ſimul cum aqua mercuriali dicta aere: ſanguineum, quia rubeum, & ob hoc vocatur ſanguis & vinum rubeum: citrinum, quia compoſitum eſt ex argento vivo albo & ſulphure rubeo, nam ut dicit Geber libro tertio, capite tertio: Citrinitas non eſt aliud quam determinata proportio rubei & albi, & libro prædicto capite nono loquens de diſtillatione hujus Saturni dicit. Non ſeparatur ab illo in fumum quantitas, quæ non ſit citrini caloris multæ citrinitatis: & parum infra dicit. Quando fumus exit ab eo neceſſario exit cum ſulphure non comburente: cujus proprietas eſt creandi citrinitatem. De his duobus fumis & vaporibus, deque hoc auro ſatis dixi ſuperius. Dulce & odoriferum dicitur ob ſuam rubedinem, caliditatem & bonam concoctionem, maſculinum quia calidum & veluti paternum ſemen ſimul cum ſulphure in metallorum generatione. De hoc inquam occulto auro ſcriptum eſt in libro Trium verborum: Oportet ut ſciamus facere de manifeſto occultum & de occulto manifeſtum; Et iſtud occultum eſt de natura Solis & ignis, & eſt precioſiſſimum oleum omnium occultorum & tinctura viva, & aqua permanens.

De hoc oleo Geber libro ſecundo, capite duodecimo, dicit: Cauſa inquiſitionis olei fuit, ut haberetur color qui permiſtus eſt cum ſubſtantia illius, nam iſtud operari noſtro auxiliari poteſt. Etiam ipſe Saturnus in uno latere ipſius latitudinis, id eſt in parte manifeſti, & parte occulti: eſt naturæ frigidæ & humidæ, id eſt Iupiter & arg. viv. præparatum: quod quia eſt album, ideo dicitur frigidum, & quia illud habet quandam aqueitatem admodum unitam, & homogeniam, ob quam difficulter coagulari poteſt (ut dicit Geb. libr. 2. cap. 16.) ideo humidum eſt. Et iſtud accidit poſt lavationem fæcum uſtarum, quod affirmat Geber lib. 1. cap 19. dicens, Plumbum habet multum ſubſtantiæ terreæ, ideo lavatur, & ob lavacrum convertitur in ſtannum. De hoc plumbo dicto mercurio non præparato Geber in lib. 3. c. 11. dicit: Per leve artificium videmus ab illo exire terram nigram & fæculentam per lavationem. Morienus Romanus dicit, Corpus immundum ſecundum philoſophos dicitur plumbum, ſed corpus mundum eſt ſtannum. Quia ergo ſtannum iſtud & arg. viv. præparatum eſt album ut cera alba vel butyrum, & facilis fuſionis, & multum de humiditate participat, ideo dicitur eſſe naturæ frigidæ & humidæ, phlegmaticæ, inſipidum & remiſſum dicitur ob remotionem aquæ acutæ ac vaporis calidi ſicci, id eſt ferri & æris: Quamvis (ut dicit Razes) Veneris ſiccitas ſit minor Martis ſiccitate, quia participat de arg. vivo, quod ſuam ſiccitatem contemperat: Et nota, quod (ut ait Geb. lib. 1. cap. 12. & libr. 3. cap. 7.) in corporibus metallicis communibus ſunt duo ſulphura neceſſaria noſtræ

noſtræ arti, quæ in manifeſto tendunt ad rubedinem, ſed in occulto ſunt alba, rubea, & nigra. Quod Venus dicitur, intrinſecum eſt prædicto Saturno; aliud quia eſt naturæ terreæ, quaſi fixum, & ſine fuſione, id eſt ſolutione, eſt dictum Mars. Et iſtud à commiſto ſeparatur Saturno, quia (ut dicit Geb. lib. 4. c. 14.) ea metalla quæ participant minori quantitate arg. vivi, facilius ſeparantur à commiſto, & rationem adducit in ſequenti capite, videlicet, quia in ſubſtantia diverſificantur, ideo reſultat diverſa fuſio & ſpiſſitudo & raritas, quæ ſunt cauſa ſeparationis. Loquendo igitur de hoc ſulphure dicto Marte dico eſſe calidum & ſiccum: Ideo Razes in Lumine luminum dicit, Mars exterius habet calorem & ſiccitatem, & intus per propriam naturam habet arg. viv. purum, quod per adminiſtrationem extractum, tandem finit ſe converti in ſpeciem puri auri. Dicitur etiam iſtum Martem eſſe igneum ante lavationem, quia ſulphur eſt & facile inflammabile, ob aduſtibilem unctuoſitatem, cholericum ob multam caliditatem atque amarum & acutum, maſculinum ob ſuam caliditatem, & quia eſt ut ſemen paternum in generatione metallorum. Ecce ergo quomodo in uno communi metallo, & in uno philoſophorum metallo ſunt omnia metalla philoſophorum, idem dicere poterimus de aliis. Sed nota quod ſulphur iſtud dictum Mars, quia eſt quaſi extrinſecum dicto Saturno, & non habet ſalis naturam ideo ſeparatur & non ſolvitur, ſed ſubtiliatur: ſed alia omnia, quia ſalis naturam retinent, ideo ſolvuntur, & hoc innuebat Geber lib. 1. cap. 15. loquens de mercurio, id eſt de iſto ſale dicto Saturno: Solvuntur Jupiter & Saturnus, Luna & Venus ab illo, id eſt per illius naturam: nam omnia ſimul habent naturam ſalis. Nam ſolæ res quæ habent naturam ſalis aluminis ſolubiles ſunt, ut ſæpius dixi. Et ſupra dicta philoſophorum metalla nominantur nominibus planetarum & deorum antiquorum, & ſub his, & aliis nominibus Geber occultavit ſuam ſcientiam. Idem fecere alii fere omnes philoſophi, Ideo Razes in Lumine luminum dicit: Antiquis placuit occultare harum rerum ſignificatum cum tot nominibus, ut vix nemo amplius reperire poſſit nova vocabula. Morienus Romanus dicit Nulla res incluſit hujus artis magiſtros in errore magis quam nominum multitudo. Sed qui inveniet hæc nomina non aliud eſſe quam colores apparentes in commiſtione, non errabit in via hujus operationis. Antiqui ergo ut hanc ſcientiam occultarent, multis uſi ſunt nominibus, ſimilitudinibus, ænigmatibus, & potiſſimum fabulis poeticis.

DISC. Superius volui tibi dicere, me multum mirari homines ſapientiſſimos occultaſſe hanc ſcientiam tam divinam ſub velo illarum fictionum & chimærarum. Sed ſi me hujus rei capacem reddas, perpetuò tibi devinctus ero: nam neminem unquam inveni qui eas exſuerit præterquam moraliter.

RAIM. Antiqui ſapientes publicè operibus & verbis moralia docebant, ideo qui notitiam hujus ſcientiæ non habet, non poteſt ea ſcire, quæ ſignificare voluerunt per tot deorum nomina, eorumque genealogiam, amores, metamorphoſeſque. Et niſi credas haſce fabulas hunc ſenſum habuiſſe, vide Albert. in 1. Min. Tract. 2. cap. 8. qui eas exponit in hunc ſenſum.

DISC. Is dicit Gorgonis fabulam habere, ipſum in lapides convertiſſe quotquot eum reſpiciebant: Vim fortem mineralium nominarunt Gorgonem; ejus aſpectum aiunt eſſe humorum corporum diſpoſitionem ad vim lapidificativam: ecce igitur quomodo antiquorum nonnulli exponebant ut dixi.

DISC. Nondum iſta intelligo.

RAIM. Superius dixi, in ſulphuribus eſſe vim fortem mineralem indurativam & fixativam per Gorgonem ſignificatam; illius reſpectus eſt humorum, id eſt vaporum metallicorum ad hanc virtutem lapidificativam: Nam quando fumi ſaliunt per longum bociæ collum, & poſtea pluries deſcendunt, tandem uniuntur, cum prædictis ſulphuribus, & convertuntur in lapidem admodum precioſum. Scribunt etiam Poëtæ, Græcos ſerpentem vidiſſe ſuper arborem ſalientem, in cujus ſummitate invenit matrem cum illis quos omnes comedit; ſed ipſe inclinans caput converſus eſt in lapidem. Vapor & humiditas radicalis metallorum eſt ſerpens: nam ante decoctionem eſt admodum venenoſa, & nominatur nominibus ſerpentum, draconum, leonum, urſorum & baſilicorum ob eorum ferocitatem & venenoſitatem Iſte igitur vapor aſcendit per diſtillationem in bocia, & ibi reperit filios, id eſt illa duo ſulphura, cum matre, id eſt cum arg. viv. fœminino, à quo prædicta ſulphura ſoluta ſunt, & omnes comedit, quia illa ſulphura ſolvit, & ad ſe trahit, Sed ille vapor quia ſalit, & poſtea deſcendit per collum bociæ, ac ſimul cum illis ſulphuribus ſiccatur, ideo convertitur in lapidem. Sacra etiam Scriptura dicit: Vxorem Lot ignem fugientem, quia contra Dei mandatum reſpexit retro, converſam fuiſſe in ſtatuam ſalis. Alph. dicit: Antequam opereris, volo tibi deſcribere bonam medicinam, oportet ut ſit humida, & quando coquitur, ut coaguletur, & inſpiſſetur ut ſal, nix, grando, & ſit dulcis ſaporis, ventris nigri, coloris albi.

DISC. Quid ſibi vult ventris nigri?

RAIM. Vult dicere, quod quamvis illa materia in decoctiois initio ſit alba, tamen in ſuo occulto habet in ſe nigredinem: quæ procedit ab aduſtiva unctuoſitate, quæ totaliter ſeparata non eſt. Ideo primum ſignum apparens in coagulatione, eſt nigredo, quam caput corvi, & poſt coagulationem durat 40. dies: poſtea iterum ſit alba, prout illa humiditas conſumitur: Fingitur etiam quod cum Jupiter iratus eſſet contra patrem ſuum Saturnum, abſcidit illi genitalia cum acuta falce, quæ in mare ceciderunt, & ex eo ſanguine ſimul cum maris ſpuma genita eſt Venus: per Saturnum intelligunt ſalem illum ante ſeparationem ſuarum terrarum; nam dicitur Iovis pater, quia ex illo generatur Iupiter, ſeparatis terris. Cum ergo hic ſal poſitus eſt in bocia ſuper ignem, Iupiter iratus, & alteratus ob ignem, ſolvitur in aquam ſubtilem ſignificatam per falcem acutam cum qua incidit, ſeparat, & ſecum trahit partes maſculinas, nempe ſulphur illius ſalis dicti Saturni, & ſimul in bociam deſcendunt, ideo dicitur eos in mare cecidiſſe, id eſt in eam aquam ſalis amari: Ex quo ſale ac ſulphure genita eſt Venus, ut ſuperius dixi. Aqua illa amara eſt Phaëtontis currus, dictus Eridanus, quia in illa defertur Sol & ſpiritus fœtens dictus æs & Venus. Scribunt Dedalum ſimul cum filio Icaro incluſos in labyrintho feciſſe alas ex pennis, eaſque cum cera ſibi appendiſſe ac filio, cum hiſque volaſſe extra labyrinthum per aerem, ſed Icarus nimis altè volans, cecidit in mare in quo ſubmerſus eſt, quoniam Sol ceram liquavit, ſed cum ab undis maris in litus eſſet projectus pater eum ſepelivit in arena.

DISC. Hujus expoſitio mihi magnopere grata erit.

RAIM. Non poſſum quæ tibi dico probare longiori ſerie, quia brevis eſſe cupio: per Dedalum patrem Icari, volunt ſignificare ſulphur illud dictum Martem, & per Icarum notant aliud ſulphur vocatum arſenicum: nam ſecundum Geber libr. 1. capit. 14. Arſenicum

Arſenicum eſt de materia ſubtili & cum ſulphure ſimili. Et 4. lib. cap. 5. dicit: Medicinam ſpecialem Martis fuſivam eſſe arſenicum: nam eſt ſulphuris dicti Martis ſubtiliſſima pars, quæ quia ſalis naturam habet, ideo fuſiva eſt & ſolubilis: Per labyrinthum in quo ſunt incluſi, ſignificatur metalli noſtri calx, in qua ſunt dicta ſulphura, alæ quibus evolant & ſublimantur, eæ ſunt de quibus Geber lib. 2, cap. 10. dicens: Corpora quæ adminiſtratione rei ſublevantis indigent, ſunt Venus & Mars propter eorum fuſionis tarditatem. Venus indiget tutia, & Mars arſenico, & cum illis facile ſublimantur, quia multum cum eis conveniunt.

DISC. Credo locum hunc ex illis eſſe, quos Geber & tu ſolus intelligitis.

RAIM. Superius dixi, multoties per corpora intelligi, ſulphura illa dicta Martem & Venerem, quæ ſunt tardæ fuſionis & ſolutionis, quia Mars non habet partes ſalſas, & Venus his parum participat, ideo diſtillatur cum ignis expreſſione & ignitione aludel, ut dicit Geber lib. 2. cap. 2. & 8. Venus ergo ſuæ ſublimationi tutia indiget, ideo fumo aut aqua ſupradicta, nam ut dicit Geb. lib. 3. cap. 3. Tutia eſt fumus corporum alborum, id eſt ejus ſalis dicti plumbum, ſtannum & Luna, & cum his alis ſublimat extra dictum Saturnum extractum à dicta calce metallica. Alæ, quibus Mars in putrefactione ſublimat extra ſuam calcem, eſt arſenicum: nam humiditas & acuitas aceti (mediante fimi calore) agens in corpore calcinato diſſolvit & trahit ad ſe ſalis ſubſtantiam, cum quo etiam trahit ſubtile ſulphur dictum arſenicum clauſum in profunditate ſalis ipſius. Et quia ſulphur illud ſubtile eſt de ſubſtantia illius ſulphuris dicti Martis ideo illud ſubtile dictum arſenicum ſimul cum ſale trahit de ſe & elevare facit ac ſublimare illud craſſius dictum Mars, quoniam tunc ſunt inſimul conjuncta omnia, & unum non poteſt ſine alio elevari. Cera qua glutinabantur, alæ, eſt ſupradictum ſal viſcoſum ut cera alba: Et quoniam ſulphur illud ſubtile ſignificatum per Icarum, per diſtillationem altè volat, id eſt in caput alembici portatum à prædicta aqua ſignificata per Iovis aquilam, ideo cadit in mare, quoniam calor diſſolvit illum ſalem in aquam: & in eam cadit ſulphur dictum, & ibi moritur, quia fit nigrum, ſed à ſupradicta aqua projectum ad litus, id eſt ad ſuperficiem in ea pellicula, & navicula prædicta, quia pars oleaginoſa ſemper ſupernatat, ideo deſiccata aqua, ipſum arſenicum fuit ſepultum in arena; id eſt in eo ſulphure dicto Marte ſubtiliato in modum ſubtiliſſimæ arenæ ac lucidæ.

DISC. Non ſum harum expoſitionum capax, ſed verbis tuis credo, quia magiſter es hac in arte.

RAIM. Quando praxin videbis, hæc tibi erunt manifeſta. Dicunt etiam Poetæ, quum Io amaretur à Iove eam fugientem Iupiter circumdedit nube ſpiſſa & obſcura, ita ut à curſu firmaretur. Per Iovem ſignificatur prædicta aqua mercurialis, quæ à Iove amatur, quia ſunt ejuſdem ſubſtantiæ, ſed hæc duo poſita in vaſe ad ignem, dicta aqua ſubtiliſſima fugit per longum collum vaſis, ac revertitur, & Iupiter illud ſulphur circumponit ſubtile in modum ſpiſſæ nubis ac nigræ ob quam coagulatur, ac firmatur. Illæ nigræ pelliculæ (ut ſuperius dixi) ſunt nigra vela quibus Theſeus revertebatur Athenas: quod Ægeus pater illius videns, ac putans Theſeum eſſe mortuum, deſperans projecit ſe in mare, in quo ſuffocatus. Per Theſeum ergo ſignificatur ſulphur illud ſubtile quod in ea pellicula latet, aut oleo per navem ſignificato. Et tunc Ægeus, id eſt ſulphur dictum Mars qui eſt pater hujus ſubtilis ſulphuris projicitur in mare; id eſt in eam aquam ſalis; & hic ſolvitur ac moritur, quia iterum fit nigrum. Scribunt etiam poſt diluvium & aquarum deſiccationem, terram animalia producentem quendam etiam ſerpentem produxiſſe Pythonem appellatum, quem Phœbus ſuis ſagittis interfecit. In materiæ noſtræ diſtillatione, primò lento igne diluvium venit, id eſt quædam aqueitas, de qua loquitur Geber libr. 2. capit. 2. & 7. & remota illa aqueitate, & aucto igne; terra, id eſt materia noſtra, quæ multa ferreitate participat, producens animalia; id eſt ſulphur illud ſubtile dictum ſulphur & ſulphura quia paulatim diſtillat, ut dicit Senior, & vocatur animal & animalia, quia ut ſcriptum eſt in Philoſophorum Turba: Noſtrum æs eſt ut homo qui habet animam, corpus, & ſpiritum, produxit etiam ſerpentem dictum Pythonem, id eſt aquam illam fœtidam, quam phœbus, id eſt ſol noſter interfecit, id eſt coagulavit & nigreſcit. Ferunt quoque Apollinem philecaptum Draphnes, eam fugientem ſecutum. Apollo eſt Sol noſter, qui in diſtillatione ſequitur aquam mercurialem per Daphnem ſignificatam. Finxerunt quoque Phœbum & Bachum fuiſſe Iovis filios, per Phœbum ac Bacchum intelligunt ſulphur ſuperius dictum Solem & vinum, quod quia diſtillatum eſt ab illo Iove, & illius partem retinent, ideo dicitur eſſe Iovis filius. Scribunt etiam Minervam Jovis fuiſſe filiam: Nam cum Iupiter caput ſuum percuſſiſſet, exiit armata Minerva à ſuo cerebro. Per Minervam intelligunt aquam mercurialem, quia minuit & ſubtiliat nervos, id eſt ſulphura: Iupiter ergo feriens caput ſuum igne, id eſt ſal illud dictum Saturnum, in quo eſt illud ſal ſubtile, album, molle & humidum ſignificatum per cerebrum per diſtillationem ab eo exit Minerva armata & induta partem illam ſubtiliſſimam & fuſivam Martis. Deſcribunt etiam Vulcanum admodum Minervæ amore captum, omnibus viribus illam ſequebatur, at ipſam illum fugiebat & contemnebat, cum verò illi Vulcanus forte approximaret, arripiens eam veſtimentis ſemen ſuum in terram præ libidine fudit, ex quo ſemine ſcilicet natus eſt filius, & illa dimiſſa eſt in pace, per Vulcanum intelligunt illud ſulphur dictum ignem & Martem, qui multum hanc mercurialem aquam diligit ſignificatam per Minervam, quia ſimul in ſuo metallo fuerunt, ſed quia facile ſeparantur, quia diverſas habeant naturas, ideò dicitur Minervam eum fugere, at ſulphur ipſum illi appropinquans, eamque comprehenderis, antequàm ſeparetur, ſuum ſemen relinquit, id eſt partem illam ſulphuream, ſubtiliſſimam dictam arſenicum in terra ipſius ſalis dicti Saturni, & per diſtillationem naſcitur puer, quem ſupra nominavi, Ganymedem, Apollinem & Phœbum, & ipſa aqua relinquitur in pace, quia illa eſt fixationis impedimentum; eſt tamen neceſſaria ut diu vitam humanam ſuſtentet. Dicunt etiam quidam Martem fuiſſe filium Jovis ac Junonis, alii dicunt Junonis ſine patre. Per Junonem quamvis ſæpe intelligant elementum aëris, id eſt aquam illam mercurialem, tamen hîc intelligunt elementum terræ, quando dicunt fuiſſe Junonis filium ſine patre. Jupiter ergo & Juno ſignificata per elementum aeris, poſt putrefactionem ſunt ſimul cum Marte, & quia illud ſeparatur à ventre iſtorum ideo dicitur illorum filius, ſed quia filius aliqua in re ſolet patri ſimilis eſſe ac matri, & Mars ſeu illud ſulphur omnino eſt diſſimile noſtro Jovi, quia Mars eſt calidus & ſiccus, rubeus, durus, ſine fuſione & privatus arg. viv. Jupiter eſt frigidus & humidus, albus, mollis, fuſibilis, & eſt arg. viv. mortificatum, ideo dicunt illum fuiſſe filium ſolius Junonis intelligentes elementum terræ, quemadmodum ſulphur eſt pinguedo terræ, nam ſimilitudinem non habet cum aqua mercuriali.

DISC. Neſcio quid de tuis iſtis expoſitionibus dicam, & veluti ſtupidus maneo, & timeo ſi eas alios docere voluero dicturos me inſanire.

RAIM. Dixi jam tibi eum non poſſe iſta intelligere, qui praxim non viderit: ideo ſi primò te contemnent, poſtea laudabunt. Dicunt præterea Vulcanum fuiſſe Jovis filium ac Junonis. Et quia erat deformis, ſubitò natum projectum eſſe in Lemnum, ibique fuiſſe à ſimiis nutritum; quod ſuperius de Marte dixi, poteſt etiam de Vulcano intelligi, qui quia deformis ac turpis eſt, id eſt, quia ante lavationem habet illam aduſtivam unctuoſitatem, & non habet partes ſalſugineas, ideò abjectus eſt, quando ab aliis ſeparatur ob diverſam naturam, fuſionem, ſpiſſitudinem & raritatem, ut dicit Geb. lib. 4. cap. 14. & 15. & lib. 3. cap. 4. dicit: Arg. viv. non aliud capere quam quod ſuæ naturæ eſt. Projectus eſt ergo in Lemno inſula, id eſt in bociam ubi ſagittæ cadunt, id eſt ſulfura genita ex vaporibus calidis ac ſiccis, & ibi fuit nutritus, id eſt lotus, à ſimiis, id eſt ab his qui naturam imitantur, & fuit ad perfectum adductus. Scribunt Vulcanum duxiſſe Venerem in uxorem: Geb. lib. 1. cap. 10. dicit: Compar ſulfuris eſſe arſenicum, quod dicitur Venus. Dicunt Apollinem fuiſſe Vulcani filium, per Apollinem intelligunt Solem noſtrum, qui quia eſt ſubtiliſſima pars ipſius ſulfuris dicti Martis & Vulcani, ideo dicitur ejus filius.

DISC. Dic mihi, ubinam per Junonem intelligunt elementum aëris.

RAIM. Dixerunt Junonem fuiſſe Saturni filiam, & Opis ſororis & uxoris Jovis: in partu natam ante Jovem, fuiſſe Deorum reginam & divitiarum, præfuiſſe partubus & matrimoniis: ideo dictam fuiſſe Junonem, quæ matrimonia jungeret. Aqua mercurialis eſt filia Saturni, quia ab eo diſtillat, & à ſua terra ſignificata per Opim, quia illa dat divitias, id eſt aqua illa mercurialis, & Jupiter, id eſt ſal occultus in fæcibus combuſtis: de quibus fæcibus Hermes & Metuendus ejus diſcipulus, & Mireris Philoſophus dicunt: In cineribus eſt quod quæris. Hermes dicit: Cape fæces quæ remanent in fundo bociæ & ſerva illas, quoniam ſunt cordis corona, & ſublima, quia ſublimat alba ut ſal. Idem ſcribitur in Divin. libro. Geber etiam lib. 2. cap. 2. dicit: Fæcum ſeparationem eſſe poſſibilem à ſalibus ſublimandis ob ſalium ſolutionem, quod non evenit aliis rebus. Modos lavandi eas fæces combuſtas ſcribit in lib. Inveſtigat. ubi dicit: Atramentum nigrum ſolvatur in aceto mundo aut in aqua bulliente poſtea per filtrum diſtilletur & coaguletur, & erit præparatum, aut prius in alembico ponatur, & tota eliciatur humiditas: Quia ergo in diſtillatione prima diſtillat ea mercurialis aqua ſignificata per Junonem, & poſtea extrahitur ſal præparatus ſignificatus per Jovem, ideo dicitur uno in partu Junonem natam ante Jovem: & iſtud voluit Geb. ſignificare lib. 1. cap. 11. quando loquens de hac aqua mercuriali, dixit: Illam potius reverti à calce ſua quam Jovem ipſum: Fertur eſſe ſupra partus, quia diſtillando eximit à ſuis terris, & in lucem producit noſtrum Phœbum. Præeſt Matrimoniis quia eſt medium conjungendi tincturas, ut ſuperius dixi. Ideo Morienus dicebat: Animam, id eſt noſtrum Solem non conjungi cum corpore ſulfuris niſi mediante ſpiritu,& animam non conjungi præterquam cum corpore, à quo fuit extracta, & ſi conatus fueris illam cum alio corpore conjungere, in vanum laborabis: dicitur ſoror & uxor Jovis, quia eodem partu nata eſt, ut dixi; uxor, quia ejuſdem ſubſtantiæ, regina Deorum Gentilium ſignificatorum per noſtra metalla, ſulfura, & ſales, nam ipſa regit illa, per eam naſcuntur, ſolvuntur, ſubtiliantur, ſeparantur, conjunguntur, mortificantur, vivificantur, & fructificant, ideo dicitur Opum regina. Fingunt etiam Venerem filiam fuiſſe Deiones & Jovis, & Vulcani uxorem, & fuiſſe amatam à Marte: per Deionem, Vulcanum, & Martem, intelligunt ipſum ſulfur dictum vinum, ignem & Martem: Etymologiæ nominum alibi abs te reperiri poterunt, ſulfur dictum Venus poſt diſtillationem videtur vinum; Et quia diſtillat ab eo ſale dicto Saturno in quo eſt Luna & Jupiter, ideo dicitur illorum filius. Dicunt Amorem fuiſſe filium Jovis & Veneris, per Amorem poſſumus intelligere ſulfur illud ſubtile ſuperius nominatum Phœbum, quia componitur ex mercurio dicto Jove, & ex ſulfure dicto Venere, ideo eorum dicitur filius. Fingunt etiam Latonam fuiſſe violatam à Jove, ob quam rem Juno Jovis uxor de cœlo deſcendit, & eam in Delo inſula proſcripſit, ubi Phœbum & Dianam peperit: Per Latonam intelligunt quod ſuperius de Amore dixi, nam componitur ex Jove & Venere. Juno, id eſt aqua illa mercurialis deſcendit de cœlo, id eſt à capite alembici facti in modum cœli, in quo cœlo fuit etiam Ganymedes portatus, id eſt iſtud ſulfur, & Juno portat & proſcribit ipſam Latonam in bocia, & tamdiu ibi moratur, quòd primò in Lunam, deinde in Solem vertitur. Hoc voluit Geber ſignificare lib. 1. cap. 17. dicens: Vidimus in mineris æris, à quibus exibat aqua quæ ſecum ſpumas ducebat ſubtiliſſimas æris, & illas continuo curſu aquæ lavat & mundat, poſtea ceſſato aquæ curſu, vidimus eas cum arena ſicca per annos tres calore Solis fuiſſe decoctas, inter quas inventus eſt Sol veriſſimus.

DISCIP. Si ſuperius tibi non reſpondi, fuit in cauſa, quia expoſitiones illas fantaſticas non intelligebam: ſed quia nunc apertè loqueris, poteſo aliquid dicere.

RAIM. Si debile tibi eſt cerebrum, & non capis illas expoſitiones, ne ſaltem eas vituperes; ſed quidvis dicere?

DISC. Volo dicere, Geberum naturaliter loqui, quoniam interdum accidit aquas tranſire per mineras, ac ſecum trahere aliquam mineræ partem, ut ſupra dixi: ideo dicit, ut naturam imitemur.

RAIM. Nimium es credulus ſi putas naturam potuiſſe convertere æs in aurum.

DISC. Quid ergo innuebat Geber?

RAIM. Hic eſt unus ex eis locis, ubi videtur apertius eum eſſe locutum, & tamen obſcurius loquebatur. Nam æris noſtri minera, eſt illud ſal dictum ſupra Saturnum: à quo per diſtillationem exit aqua mercurialis, quę ſecum illud ſulfur ducit ſubtile dictum æs, quod per continuum curſum illorum vaporum aqueorum aſcendentium lavatur à ſua unctuoſa nigredine, & fit album ceſſantibus dictis vaporibus. Sed poſt tres menſes fit Sol veriſſimus, poſita bocia in arena vel cineribus cum igne temperato; Tandem volens verba truncare, expoſitio Geberi, harumque fabularum poëticarum ac ſimilium conſiſtit in omni eo quod ſuperius dixi de metallis intrinſecis, ideo non amplius alias fabulas pro nunc declarabo quoniam ex te ipſo intelligere poteris ex his quæ ſuperius dixi, potiſſimum verò ſi nominum etymologiam & ſignificatum conſideres, quibus in fabulis utuntur Antiqui.

DISC. Omnino ingentes ago tibi gratias: ſed ad noſtram medicinam revertentes, velim ſcire num

ſupradicta Philoſophorum metalla præparata & ſoluta intrent compoſitionem noſtræ medicinæ.

RAIM. Pluries dixi omnia ad hanc hujus medicinæ compoſitionem concurrere. Et hoc confirmat Joh. de Rupeſciſſa dicens: Quemadmodum cœli influxus & Solis augmentatur aliarum ſtellarum influxu, ita etiam noſtrum humidum radicale dictum cœlum, non ſolùm ornari debet ex Sole, ſed etiam à ſtellis aut planetis, ut ejus influxus augeatur & virtus: Et hoc etiam confirmat Geber in fine primi libri, dicens: Quæcunque perfectionum diverſitates parum antea fuerunt à nobis determinatæ, inventæ ſunt in opere medii ac minoris artificii vel operis: ſed in majori omnes ſunt ejuſdem perfectionis.

DISC. Haud credo inveniri hominem qui obſcurius ſcripſerit ipſo Gebero: ideo non mirandum eſt, ſi multi ob deſperationem eum lacerant.

RAIM. Minor ordo eſt præparatio, in qua multæ ſunt viæ & medicinæ imperfectæ: ſecundus ordo eſt fixatio, & in hac etiam eſt aliqua diverſitas, quia non omnia æqualiter fixatione indigent: ſed in tertio ordine, id eſt in multiplicatione, quia in medicina completa pervenerunt omnia ad perfectionem unam, ideo dicuntur omnia eſſe neceſſaria. Si verò certior eſſe vis horum trium ordinum expoſitionem eſſe juxta Geberi mentem, lege in fine Summæ ſuæ, ubi de Sublimatione loquitur, & præparatione primi gradus, ſecundi & tertii, & veritatem cognoſces ejus quod tibi dixi.

DISC. Concedo in medicina minerali ac fixa, omnia illa eſſe neceſſaria: ſed in medicina quæ per os accipi debeat, ſum dubius: Nam ſicut aqua mercurialis in minerali medicina non eſt permanens, quemadmodum illa eſt impedimentum fixationis, ita in medecina humanorum corporum non deberet ingredi ſulfur illud tam fixativum dictum ferrum quum non opus ſit eam fixari, nam ſtomachus ſeu ventriculus ea concoquere non poſſet, ut ſuperius de auro dixiſti.

RAIM. In hoc fac quod volueris, ſed tibi dico Albert. in fine 2. Meteor. ubi Avicennæ ſententiam adducit, dicere, in optimis aquis aurum reperiri: poſt has, illa eſt in qua ferrum eſt, & multum interiora corroborat, & tamen fixa non eſt: atque hoc cognoſcere potes à ſignis quæ videntur cùm medicina eſt finita.

DISC Gratum erit mihi hoc intelligere.

RAIM. Joannes de Rupe atque ego ſimul, diximus cognoſci duobus ſignis, quando medicina hæc finita ſit & perfecta: primus, ſi vas in quo poſita eſt hæc medicina, poſitum in angulo domus, veluti miraculo & vinculo inviſibili ad ſe trahet omnes intrantes, & eos circa ſe ſtantes faciet tunc completa erit ſecundum ſignum, ſi prædictum vas poſitum ſupra turri trahet ad ſe omnes aves odorem medicinæ ſentientes & eas circa ſe ſiſtet.

DISC. Hæc mihi videtur res magna & ferè impoſſibilis.

RAIM. Per turrim ſignificatur fornacula poſita in angulo domus, in qua fornacula vel furnulo poſitum eſt vitrum, in quo noſtra medicina coquitur, per intrantes in domum, & per aves prætervolantes ſignificatur illi ſpiritus vel vapores, qui virtute caloris volant, & ſurſum deorſum eunt per longum bociæ collum, qui cùm firmantur, nec amplius aſcendunt, & materia eſt coagulata, dulcificata, & medicina perfecta eſt & non tamen fixa: Atque ut dicit magiſter Leonellus, coagulabitur in modum ovi quod tenet acumen in fundo: Superius dicta occultarunt Poëtæ, fingentes Orpheum ex cantus ac ſoni dulcedine, ad ſe traxiſſe bruta animalia, homines, avec lapides, arbores ac montes, ſtitiſſe ventos: ita ut dicant etiam Phœbum, arcu ac pharetra depoſitis, ſtetiſſe captum dulcedine cantus, ac ſerpentem qui continuè aureum vellus cuſtodiebat, Orphei cantu ſomno correptum fuiſſe.

DISC. Hæc nimirum pulchra eſt fabula ſcienti verum ſignificatum & ſenſum.

RAIM. Per Orpheum intelligo totam materiam coagulatam: & in hac medicina eſt pars vegetabilis, id eſt ſal per arbores ſignificatum & herbas: adeſt & pars animalis, id eſt anima, & aurum ſignificatum per animalia, homines, Phœbum, & per vellus aureum, pars mineralis eſt illud ſulfur dictum Mars, ſignificatum per lapides, montes, oſſa, reſque alias duras, adeſt etiam aqua mercurialis, & vapores ſignificati per aves, ventos, ſerpentes, tauros, & dracones, qui aureum vellus cuſtodiebant. Namque ut dicit Geber lib. 1. cap. 15. In diſtillatione nullum Philoſophorum metallorum ſubmergitur in mercurio, id eſt aqua mercuriali, ſole noſtro excepto: Per Orpheum denique ſignificatur noſtra medicina, quæ cùm ſit dulcis, ſiſtit & coagulat omnia ſupradicta. Sed præcipua cauſa coagulandi & fixandi partem mercurialem ſunt ſupradicta ſulfura præparata & ſoluta, de quibus intelligebat Alb. lib. 1. Miner. cap. 8. tract. 3. dicens: Philoſophi ſupra modum ſtudent, ut aquas faciant, quæ habeant in virtute diverſas elementorum qualitates, & non actu, ut per illas exiccent & coagulent id quod tranſmutare volunt. Et 4. Meteor. tract. 3. cap. 1. dicit: Arg. viv. in artis operibus deſiccari ex multa aduſtione & miſtione ſulfuris non omnino adurentis.

DISC. Quid de his dices, qui congelant & fixant argentum vivum cum herbis?

RAIM. His ſatis eſt ut dicam quod Geber ſcribit lib. 2. cap. 17. loquens de medicina quæ coagulat arg. viv. & illi adhæret in profundo, & per minima cum illo miſcetur ante illius fugam, neceſſe eſt illam colligere à rebus illi convenientibus, & ſunt omnia corpora ſulfur vel arſenicum: & parum infra concludit, dicens: Quòd à quacunque re illius medicina trahatur, debet eſſe ſubſtantiæ ſubtiliſſimæ ac puriſſimæ, ex natura illi facilè adhærens, ac facillimæ fuſionis in modum aquæ fixæ ſuper ignis pugna, nam iſtud coagulabit, & in naturam Solarem convertet, vel Lunarem. Et lib. 4. cap. 10. inquit: Cùm nil inveniatur quod illi magis conveniat, quam id quod eſt ſuæ naturæ, ideo æſtimavimus cum illo medicinam illius facere, & libro ſecundo, capite decimo ſeptimo dicit: Dictam medicinam facilius, propinquius, & perfectius inveniri à ſolo arg. viv. quia natura amplectitur amicabilius naturam propriam, & ejus pluſquàm extraneæ gaudet: Et lib. 3. cap. 4. ait: Argentum vivum non aliud capit, quàm quod ſuæ naturæ eſt: Et cap. 7. dicit: Si poteris facere medicinam perfectam ex ſolo argento vivo, eris inquiſitor precioſiſſimæ perfectionis: notare igitur debes quòd, ut dicit Geber capite 16. libro 2. argentum vivum Philoſophorum habet partes ſulfuris naturaliter cum eo miſtas, id eſt ſulfur & arſenicum, & cum his præparatis facilè unitur ob convenientiam in natura, & hæc ſunt propria medicina coagulativa & fixativa argenti vivi Philoſophorum. In lib. Vaporum ſcriptum eſt; Quòd

qui

qui cito vult coquere carnem imponat aquæ cum carne fruſtrum vitri, nam vitri ſiccitas tantum adimit humiditatis à carne in ebullitione, ut caro citò remaneat cocta, ſed citius coquitur ea caro ſi vitrum illud ſit ex cinere fœni ac filicis, quia illud minus abundat humiditate: nam primum vitrum aliquid habet humidi quod à plumbo contraxit, quod primum fuit in compoſitione.

DISCIP. Mihi videtur hoc eſſe unum Plinii mendacium.

RAIM. Tuam ignorantiam incuſes, & noli excellentes homines vituperare, qui per ſimilitudinem vel per allegoriam ſunt locuti.

DISC. Quid voluit ergo ſignificare per illud vitrum, carnem & aquam?

RAIM. Dixi tibi per vitrum interdum ſignificari ſulfur: Et quia, ut pluries dixi, ſunt duo ſulfurum genera, quorum alterum nominatur ferrum, calidum & ſiccum, quia participat humiditate quam cepit ab eo ſale dicto plumbo, à quo ipſa Venus diſtillata eſt, ideo citius coagulatur & fixatur ipſum arg. viv. ſignificatum per carnem mollem, ſi cum componatur ſulfur illud ex cinere fœni ac filicis, id eſt, dictum ferrum ex nominis affinitate. Hoc Philoſophi occultarunt dicentes: Theſeum glutinaſſe os Minotauro in labyrintho cum tribus pilis. Per Minotaurum & alia animalia ferocia & venenoſa ſignificatur aqua Mercurialis, quæ in bocia coagulatur cum dictis ſulfuribus, & cum noſtro Mercurio dicto Jupiter, qui ſemper eſt plenus Apolline. Ideo hæc ſunt tria poma aurea ob quæ Atlas, id eſt aqua iſta velociſſima, in curſu firmata eſt. In hunc propoſitum dicebat Iſidorus lib 7. Chalcanthum, id eſt flos æris fit in modum ſalis cum ſole calidiſſimo & eſt virtutis adeò conſtrictivæ, quòd in leonum & urſorum os aſperſum tantam habet conſtringendi vim, ut mordere non poſſint.

DISC. Quid voluit Iſidorus ſignificare in his verbis?

RAIM. Per florem æris voluit ſignificare ſulfur illud dictum Venerem & æs, quod eſt occultum in ſale, & ſalis natura participat, & fit per calcinationem ut ſal, & illud unitum cum aqua noſtra Mercuriali ſignificata per urſos & leones, ita inviſcat & coagulat illam ut amplius non poſſit ſulfura ſolvere, quia dulcis fit.

DISCIP. Mineralis medicina quamdiu moratur antequam coaguletur poſt ſulfurum & argenti vivi præparatorum commiſtionem?

RAIM. In artis Speculo ſcriptum eſt, Guberna materiam illam lento igne, donec major pars convertatur in terram nigram, quod erit in diebus 12.

DISCIP. Quamdiu durat nigredo?

RAIM. In roſario ſcriptum eſt: Continuatione 40. dierum ſtat utraque aqua permanens nigredine tecta, quæ nigredo ſi debitè gubernetur, non plus diebus 40. durabit. Adverte nihilominus, quòd ubi accedit aqua Mercurialis, plus temporis requiritur & ignis plus. Per duas aquas permanentes intelligit duo ſulfura ex parte fixa.

DISC. Dicit Geber lib. 2. cap. 16. quòd remotio ſulfuris eſt cauſa varietatis colorum medicinæ poſt coagulationem. Putabam ſulfur non debere amoveri ſi ſit aqua permanens.

RAIM. Dixi materiam noſtram bis fieri nigram, bis albam, biſque rubeam. Et quoniam albedo & nigredo ſunt colores extremi & contrarii, & omnes alii colores ſunt medii: Ideò quotieſcunque ob præparationem & decoctionem paulatim conſumitur humiditas unctuoſa ſulfurea quæ eſt illius nigredinis cauſa, ita paulatim conſumitur illa nigredo & quotidie alium apponit colorem. Ideo dicitur, ſulfuris remotionem eſſe colorum varietatis cauſam, ſed in ſulfuris lotione manifeſtiores apparent hi colores (nam illud eſt lumen & tinctura) quam faciant in coagulatione & fixione medicinæ, in qua minor eſt unctuoſitas, & ſulfur miſtum eſt cum arſenico & arg. vivo, quæ colores imperfectos confundunt.

DISC. Tandem, age, mihi explica quo ex metallo fiat hæc medicina.

RAIM. Dixi hanc medicinam non debere ex auro fieri, neque ex argento, neque plumbo, neque ex ſtanno communibus: ergò ex ære fieri debet vel ferro communibus, nam illa in ipſorum radice ſunt munda, & accidentia facilè removeri poſſunt, quia omnes corruptionis cauſas habent & calcinationis: Et hoc voluit Geber ſignificare lib. 4. cap. 3. dicens, Subſtantiæ Veneris & Martis (communium) dealbatio pura eſt, & ſimiliter Lunæ rubificatio.

DISC. Hanc ſententiam non intelligo.

RAIM. Vult dicere, dealbationem id eſt argentum vivum & Lunæ rubificatio, id eſt ſulfur quod eſt tinctura rubedinis ipſius argenti vivi dicti Lunæ, ipſa eſt pura & munda in eorum radice. Et hoc voluit Geber dicere lib. ſecundo capite ſeptimo. Qui cum excluſiſſet Solem, Lunam, Jovem, & Saturnum communes, concludit poſtea, dicens: Melior eſt ergo argenti vivi ſublimatio ab illis corporibus quibus cum non convenit, nempe quia munda in radice. Sed certum eſt argentum vivum minus convenire in natura cum ferro & ære quàm cum aliis, ergo ab illis ſublimari & extrahi debent ſpiritus: Et quicquid dicit Geber in lib. Inveſt. & alibi de præparatione corporum perfectorum & imperfectorum, intelligit de his.

DISC. Quomodo de his intelligit loquens de perfectis?

RAIM. Dixi hanc artem non uti auro vel argento communibus, ſed ſolùm tractat de corporibus imperfectis (ut dicit Geber in proœmio lib. Inveſt.) Neque dico per commiſtionem cum medicina (nam hæc foret reſponſio parum ſciens) ſed per reductionem ad primam materiam & ſeparationem omnium accidentium immundorum ſupra inductorum materiæ puræ radicali. Quando ergo in præparatione hæc metalla intrinſeca ſunt immunda, tunc imperfecta vocantur, ſed quando ſunt præparata & etiam ex colorum conſideratione vocantur perfecta. Et hoc manifeſtè aſſerit Geber lib. 2. cap. 16. in fine, & cap. 7. in fine. Et hæc omnia perfecta vel imperfecta poſſunt à ſupradictis elici, vel ab uno illorum. Particularius tamen nota, quòd cum Geber in lib. Inveſt. dicit corpora perfecta, id eſt Solem & Lunam non indigere præparatione quo ad perfectionem, cum ſint jam perfecta ſeu perfectè præparata, ſed ut magis perfecta fiant, ſubtilientur, ſolvanturque, intelligit, ſolùm de ſulfure craſſo dicto Marte: quod præparatum vocatur Sol & Luna, quia in eo apparet rubedo ſolis & albedo Lunæ, ut dicit Geber lib. 1. cap. 14. & 22. loquens de Marte, nam eadem res albificat & rubificat. Et illud omne corpus illuminat, quia eſt lumen & tinctura, ut dicit Geber lib. 1. cap. 14. Et ſi benè conſideres præparationis modum Solis, & Lunæ ſcriptum in fine in libro inveſtigationis,

inveſtigationis, invenies eandem eſſe quam ſuperius dixi de ſulfuris lotione facta cum ſale & aceto, & poſtea ſubtiliato cum ſale armoniaco, id eſt cum ſua aqua Mercuriali & tunc corpus fixum factum eſt verè ſpirituale ac ſubtiliatum. Ideo Geber in libro Inveſtigationis, loquens de præparatione aceti acerrimi cum quo poſſunt præparari corpora imperfecta vel corpus imperfectum, & ab eo extrahi ſuum argentum vivum & ſulfur radicalia, & cum his fieri noſtra medicina, dicit: Hæc aqua compoſita ex duabus aquis id eſt ex ſulfure præparato & ſubtiliato, & argento vivo ſimiliter ſoluto, ea eſt noſtra medicina, & eſt argentum vivum præparatum ab argento vivo præparato, & ſulfur præparatum à ſulfure non præparato, & factum corpus ſpirituale & ſubtiliatum & attenuatum: Et quotieſcunque Geber loquitur de ſolvendo aut ſubtiliando corpus purum & præparatum cum ſale armoniaco, id eſt cum aqua noſtra Mercuriali, ſemper intelligit de hoc ſulfure, nam neque argentum vivum, neque arſenicum indigent illa ſubtilitione, & ideo Geber lib. 2. cap. 15. loquens de hac aqua Mercuriali ſub nomine multarum aquarum acutarum, acerbarum & ponticarum, dicit cauſam inventionis illius fuiſſe ſubtiliationem earum rerum, id eſt prædicti ſulfuris, quod ante præparationem non habet fuſionem aut ingreſſum, ideo amittebatur magna utilitas ipſius fixi ſpiritus, & per conſequens arſenici, quod de illius natura, ut dicit Geber lib. primo capite decimo quarto, ideo vocatur ſulfuris compar, & ſæpe vocatur Luna. Et unum ſine alio non eſſet utile, imò (ut dixi in libro dicto Apertorio) arſenicum eſt medium conjungendi argentum vivum cum ſulfure, quoniam utraque natura participat: Et Arnaldus in libro Flos florum dicit: Sperma non conjungitur cum corpore niſi Luna mediante, quoniam anima eſt medium inter corpus & ſpiritum, & illa ſimul conjungit.

DISCIP. Quia locutus es de fixis ſpiritibus, velim ut mihi declares dubium quoddam: Nam juxta tuam ſententiam medicina hæc fieri debet ex ſpiritibus, & hoc etiam confirmat Geber lib. 2. cap. 1 & lib. 3. cap. 10. Quòd ſi ſpiritus non ſint fixi comburuntur aut ab igne fugiunt: ſi fixi ſint, non funduntur, quoniam terra ſunt facti, ergo ex ſpiritibus haud fieri poteſt.

RAIM. Tuæ rationis vis erat in conſequente ob inſufficientiam, neque enim ſequela valet ſi à ſuperiori ad inferius affirmativè arguas, ac ſi diceres, eſt animal, ergo eſt homo: ita non valet dicere, fixum eſt, ergo eſt terreum. Nam ſpiritus fixantur etiam ſine converſione in naturam terream, ut dicit Geber libro tertio capite ſexto. Sulfur in principio ſuæ præparationis cum ſale ſuo & aceto calcinatur & ad naturam terream convertitur, & poſt perfectam præparationem, conjunctum cum ſuo argento vivo in ultima decoctione fixatur perfectè, & non convertitur in naturam terream: Sed argentum vivum, id eſt noſtrum ſal dictum Saturnus, fixatur & in terram convertitur ob feſtinationem ad illius fixionem, quæ fit per præcipitationem aut deſcenſionem, id eſt diſtillationem, in qua corpora deſcendunt debilia, id eſt oleum vel aqua Mercurialis & arſenicum reducta in aquæ formam aut olei paulatim in capello ſeu pileo bociæ, à calcibus eorum, id eſt ab eo ſale, cujus ſimilitudo eſt veræ calci ſimilis: Vide Geberum in ſecunda deſcenſus cauſa. Et ob hanc diſtillationem aut præcipitationem, citò, id eſt in horis tribus conſumitur ſubſtantia dicti argenti vivi & in terram convertitur, id eſt in fæces uſtas in bociæ fundo. Fixatur etiam dictum argentum vivum ſimul cum ſulfure & arſenico in ultima decoctione per ſucceſſivam ſpirituum ſublimationem, qui per bociæ collum ſaliunt, & hæc fixio longa eſt & tarda, ut inquit Geber libro tertio capite ſexto.

DISC. Profectò Geber iſte hac in arte admodum excellens fuit, & quia illum diligo, mihi per gratum eſſet illius vitam intelligere.

RAIM. Parvam illius notitiam habemus, præter quàm quòd nonnulli dicunt eum eſſe Arabem, Perſarum Regem, & partis Indiæ: atque ut ſcribit Aldimarus Pariſienſis in ſuo dialogo, filius fuit filiæ magni Maumethes, pater ejus fuit Baldechitarum Princeps, ut iſmet Geber ſcribit in quodam ſuo libro de Regno. Patris nomen fuit Aycius cognomento Raſis Hebobechee Philoſophus, aut Harem, juxta opinionem Hali Philoſophi. Tantæ verò exiſtimationis eſt is Geber in Ægypto, ut magnus Ariſtoteles illi decedat in triplici Philoſophia, illi cedit Rabbi Moſes in Algoriſmo, Hermes Triſmegiſtus in Magicis, & Ptolemæus in Aſtrologia quadrivia, illi cedunt, ſed in ſua ſcientia omnes Philoſophi deferunt illi: Et poſteriores ab illo habuerunt veritatis ejus ſcientiam, & meritò ab eis magiſtrorum magiſter vocatus eſt.

DISC. Meritò illum commendas: Sed niſi tibi eſſem moleſtus, orarem ut hæc ſua opera mihi declarares capitulatim, atque ut hanc praxim multis in capitibus ſparſam ordine in libellum redigeres.

RAIM. Rem petis quam Philoſophorum nemo unquam aggredi voluit: ſed quia in me non regnat invidia, & amore afficior erga te, ideo ſi ocium dabitur ut tibi ſatisfiat in hoc, libenter faciam, nihilominus in præſens talem operum illius notitiam tibi dabo, ut ex teipſo facere poſſis quod ex me quæſiviſti.

DISC. Tibi perpetuò devinctus ero: Sed ad metallorum ſermonem revertentes, dixiſti ſuperius hanc medicinam fieri debere ex uno ſolo metallo, ergo duo ſupradicta æqualiter bona eſſe non poſſunt hoc in opere.

RAIM. Verum eſt hanc medicinam ex ære fieri poſſe, tamen ferrum eſt melius, & facilius præparari poteſt, ac melius purificari, & huic arti propinquius eſt & plures habet virtutes cœleſtes quàm omnia & alia metalla, & omne id ratione & authoritate intelliges.

DISC. Bene loqueris ſi ratione probabis: Sed mihi omne contrarium videtur, nam æs ferro præſtat, quia minus terreitatis habet, & plus ſubſtantiæ argenti vivi, & minus aduſtibile eſt. Et Geber etiam primo libro capite 21. dicit: Venerem in ſuæ ſubſtantiæ profundo oſtendere auri colorem & eſſentiam mediumque eſſe Solis ac Lunæ, ac facilè converti in utramque tincturam, eſſeque bonæ converſionis & pauci laboris.

RAIM. Si de communi ære loqui volumus, dico ſi deberemus integram ſubſtantiam præparare, melius foret quàm ferrum: Sed nos quærimus ſolùm ſpiritus radicales, atque hi à communi ære non debent extrahi: Cum verò laudat æs Geber, dico illum intelligere de ſpiritu ſulfureo ſuperius nominato arſenici & auri nominibus illudque oſtendit colorem & eſſentiam auri, malleatur, id eſt ſubtiliatur ac ſolvitur, quia participat naturam ſalis, & funditur ignitione & ignis expreſſione, ut argentum & aurum, id eſt ut illud quod compoſitum eſt ex

eſt ex ſale ac ſulfure, nam ſi illud eſſet ſolum ſal, faciliter ſolveretur, ſi ſulfur tantummodò non ſolveretur: Ideo ſolvitur ignitione aludel. Cape ergo ſecretum ab illo. Superius dixi tria eſſe ſecreta, & tres vias, nempe ſulfur, arſenicum, argentum vivum, & diverſam eorum præparationem, & quia compoſitum eſt ex ſulfure & argento vivo, ideo dicitur medium eſſe inter Solem & Lunam, & interdum vocatur Sol & Luna ſimul, interdum diſtinctè, & ita Geber intelligit ſequenti capite dicens: Mars id eſt ſulfur eſt longæ præparationis ac duræ ob ſuæ fuſionis id eſt ſolutionis impotentiam, quod ſi fundatur id eſt ſi ſubtilietur & ſpargatur in aceto per putrefactionem ſine medicina quæ illius naturam mutat, quæ eſt argentum vivum præparatum dictum Jupiter, & hoc facit in ultima decoctione, & non facit in putrefactione, in qua ſulphur conjunctum eſt Soli ac Lunæ, id eſt, arſenico dicto Veneri, quod interdum Sol vocatur, interdum Luna; & ſeparari nequit ſine magna induſtria, quia multam affinitatem & conventeniam in natura habent, ut dicit Geber in capite de Arſenico. Et libro tertio capite ſeptimo dicit: In corporibus metallicis communibus duas eſſe ſulfureitates, & ſupervenientem difficilè removeri, ſed ſi præparetur, & lavetur ipſum ſulfur, ut ſuperius dixi, in ea præparatione invicem ſeparantur, & poſt ſimul iterum conjunguntur & per decoctionem ſimul fixantur, non mutantes tamen in parte fixa ipſius ſulfuris loti: ſupradictum ergo arſenicum & Venus facilè, id eſt unica diſtillatione in utramque tincturam convertitur, id eſt fit citrinum quia participat ex albo & rubeo, & eſt bonæ converſionis & pauci laboris, quoniam participat naturam ſalis: Et cum illo convenit tutia, id eſt fumi illi albi aut aqua Mercurialis: ideo in diſtillatione aſcendunt ſimul, & dicta aqua rubea eſt vel citrina ob ipſam Venerem, quæ ſubmerſa eſt & incluſa in ventre illius aquæ, & citrinitas illa bona eſt, & in hoc opere proficua. Ideo Geber lib. 2. cap. 12. dicit, inquiſitionem olei fuiſſe ut haberetur illius color qui cum illius aquæ ſubſtantia permiſtus eſt, & hoc nobis auxiliari poteſt in opere, ſumus tamen ab ea aqua excuſati ab induratione ac fixione ſpirituum, nam quando in corporum humanorum medicina ponitur, non poſſunt nec debent fixari, cape igitur, illam Venerem ſuper alia corpora imperfecta, id eſt ſulfura, in opere minori, id eſt in præparatione, vult dicere quod facilius præparatur quàm ſulfur, & in opere medio, id eſt in decoctione ultima: Et hoc intelligit in medicina pro humanis corporibus, quoniam facilè in dulcedinem convertitur, & forte non accedit ſulfur dictum Mars: ſed in medicina minerali Mars eſt melior, quia ejus ſubſtantia fixior eſt & fixativa ſed in ordine majori, id eſt in multiplicatione (quæ inventa fuit ut opus abbreviaretur) neque Venus, neque ſulfur apponuntur: Sed cum una parte medicinæ fixæ ponitur multum argenti vivi aut ſalis præparati dicti Jovis, & cum hoc fit multiplicatio, nam hoc ſolvit medicinam fixam, & medicina fixa congelat & fixat illud, ita ex terra fit aqua, & ex aqua terra. Iſtud voluit ſignificare Geber lib. 4. cap. 18. dicens: Conſideravimus ob examen iſtius magiſterii, Jovem approximari maximæ perfectioni in opere majoris ordinis, id eſt multiplicationis: Et libro 3. cap. 19. dicit Jovem approximari maximæ perfecto, id eſt medicinæ fixæ, quia plus de perfectione participat, id eſt de argento vivo: Et quia illud habet ſubſtantiam viſcoſam, ideo multum adhæret Soli ac Lunæ, id eſt arſenico, nam ut dicit Geber lib 1. cap. 20. Illud Soli ac Lunæ convenit, id eſt arſenico dicto Soli ac Lunæ: Et non ſemper ab illis ſeparabitur. Et qui ſciet illi elevare vitium factionis corporum, id eſt, qui ſciet removere & conſumere humiditatem aqueam, quæ frangit, id eſt ſolvit corpora ſulfurea, ſtatim gaudebit utilitate illius Jovis.

DISC. Ex ſufficienti diviſione mihi videtur ut velis concludere inter omnes mundi res non eſſe meliorem, nec arti noſtræ propinquiorem ferro communi.

RAIM. In hoc eſt occulta hæc medicina.

DISC. Nunquam hoc cogitaſſem, imò contrarium credebam, nam Philoſophi dicunt eſſe ex magis diſtantibus à veritate hujus artis, & eſt magis vile inter omnia metalla, quia minus habeat argenti vivi. Et Geber lib. 3. capite 9. dicit: corpora imperfecta quæ plus habent argenti vivi, propinquiora eſſe perfectioni. Et libro prædicto capite 7, dicit ea corpora quæ plus habent argenti vivi, majoris eſſe perfectionis, & quæ minus habent, minoris eſſe perfectionis. Et privatim loquens de Marte libro 1. capite ultimo inquit: Mars inter corpora imperfecta in tranſmutatione, eſt tractationis aut præparationis difficillimæ, laborìſque longiſſimi, ob ſuæ fuſionis impotentiam. Et hoc idem fatetur multis in locis.

RAIM. Quando Razes clarè locutus eſt de Marte, tunc locutus eſt de ſupradicto ſulfure craſſo, quod quia minus habet arg. vivi, & magis terreum ac ſine fuſione eſt ante præparationem, & eſt ſine ſolutione, quia non habet naturam ſalis: Ideo magis imperfectum eſt omnibus aliis metallis intrinſecis: Et quia eſt quaſi extrinſecum argenti vivo ſuo, ideo ſeparatur ab illo, neque uniri poteſt ſine ſubtiliſſimo artificio, & ejus præparatio longiſſima eſt ob multam unctuoſitatem, terreitatem, ac duram ſolutionem: hac de cauſa dicitur eſſe ex magis diſtantibus à veritate hujus artis.

DISC. Semper hoc refugium habes de metallis intrinſecis: Geber dicit ſe manifeſtaſſe materiam hanc pluribus in locis ac diverſis capitibus. Si dices ergo materiam illam eſſe Martem, ac per Martem intelligam ſulfur, ergo quando dicet cape Martem, capiam ſulfur ſolum, & in errore verſabor: aut materiam hanc aliter nominavit quam Martem, atque hoc pacto non manifeſtavit, ſed occultavit. Quando igitur diſcernere potero quòd per ferrum ille de communi ferro intelligat aut de ſulfure?

RAIM. Quando Geber & alii Philoſophi dicunt Martem eſſe calidum & ſiccum, atque rubeum & tingere Lunam, illique attribuunt ſupradictas proprietates, & apertè de ſua præparatione loquuntur, tunc ſis cautus, quia de ſuo ſulfure intelligunt?

DISC. Nonne Geber ſcribit hujus artis praxim?

RAIMUNDUS. Scribit.

DISC. Illum igitur loqui oportet de præparatione ferri communis, ſi in illo ſit ſecretum.

RAIM. Loquitur, ſed occultè, id eſt in capitibus generalibus quando loquitur de metallorum præparatione, marchaſita, ſulfure, argento vivo ſalibus ac ſimilibus.

DISC. Quomodo ergo ſecretum hoc manifeſtavit & hanc materiam in diverſis capitibus?

RAIM. Pluribus in locis is dixit Philoſophorum ſecretum eſſe in Marte, quodque illum accipere debeamus, & quamvis ſermo ille intelligi poſſet de ſulfure, aut videatur in aliud propoſitum dictum,

tamen illi ſufficit dixiſſe maximum ſecretum eſſe in Marte, & de hoc etiam allegavit aliquas rationes: quæ quamvis ad aliud propoſitum videantur, tamen concludunt de Marte.

DISC. Iſtud eſt quod ſummopere ſcire deſidero: nam eſt concluſio ejus omnis quod mihi dixiſti. Incipias ergo authoritates narrare, & poſtea rationes adduces. Lib. 1. cap. 15, dixit: argentum vivum facile omnibus metallis adhærere, ſed Marti nullo modo niſi per artificium, ab iſto certè ſeligit & capit maximum ſecretum, ab iſtò, id eſt à Marte. Lib. 3. cap. 9. dicit: Jovem approximari perfecto: Saturnum minus, & minus Venerem, ac multò minus Martem, à quo perfectio dependet, à quo, id eſt à Marte dependet hujus medicinæ perfectio) Quamvis alicubi textus hic ſit depravatus) & in ſupradicto loco dicit, cauſam impedimenti cujuſque fuſionis eſſe ſulfur fixum, ab hoc certè colligere potes maximum ſecretum: ab iſto, id eſt à ſulfure fixo, per quod intelligit ferrum commune, nam major illius pars eſt ſulfur fixum & terreum, ideo non funditur. Et denominatio fit à prædominante, & hoc modo illud intelligitur quod dixit libro 3. cap. 7. loquens de ſulfure fixo: nam ut dixit libro 2. capite 18. Corpora imperfecta fixantur per ſuam calcinationem, & partes ſubtiliantur per ignem, ſed partes ſalis quæ à corpore fixo & calcinato reſolvuntur ſolvuntur ut ait libro 3. cap. 7. Dicit etiam Geber in Teſtamento, Martem qui ſubſtantiæ ſit fixæ, ideo meliorem eſſe inter cætera corpora, & hoc intelligi poteſt de ferro communi, & de ſulfure ſuo. In primo etiam libro capite decimo ſeptimo dicit omnia metalla convenire auro, & ultimum eſſe Martem, & hoc eſſe unum ex naturæ ſecretis. Et lib. 3. cap. 6. loquens de Martis eſſentia, in fine concludens dicit: Laudetur ergo benedictus & glorioſus Deus altiſſimus qui illum creavit, & illi dedit ſubſtantiam & proprietatem ſubſtantiæ, quæ nulli rei in natura convenit, ut in illa ullo artificio perfectio hæc inveniri poſſit, quia in illo potentiā propinquam invenimus: Nam ipſe (ſua in calce) ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur: ſed admirabiliter in eo acquieſcit, illo gaudens [quia ſemper fit perfectior.] Hoc idem Arnaldus in Roſario ſcripſit dicens, Manifeſtum eſt corpora eſſe majoris perfectionis, quæ plus habent Mercurii, & quæ minus de illo continent, ſunt minoris perfectionis. Laudetur ergo rerum omnium opifex Deus glorioſus & benedictus cauſator optimus & altiſſimus, qui ex vili precioſum creavit.

DISCIP. Quid volebat ſignificare Magiſter Arnaldus?

RAIM. Volebat dicere quòd à viliori corpore metallico, id eſt à ferro communi, quod in natura ſua & penes vulgum vilius eſt, Deus creavit hanc precioſam medicinam, & quamvis in aliud propoſitum exire velle videatur: nihilominus illi & Gebero ſatis eſt ſecretum manifeſtaſſe illorum loquendi modum intelligentibus Rudienus Philoſophus apertè manifeſtat ſecretum in Marte, dicens: Scimus omne metallum in ſuo occulto continere Solem & Mercurium, & nos jam extraximus à ferro arg. viv. & ex illo poſtea facta eſt medicina, & ex illius colore bonum opus fecimus in ignium termino, dicit etiam ſupradictus: Dico majorem petram eſſe Mercurium, & iſte eſt qui extrahitur à lapide quem dicemus: exponemus ergo quid ſit ille lapis, & modum extrahendi argentum vivum ab eo. Lapis ergo ex quo elicitur argentum vivum, ubique invenitur, omnes habent, & homines eo indigent, nomen ejus eſt Mars: illum ergo cape & bene contere ſubtiliter & lava. Senior Philoſophus dicit: Loquitur ferrum & dicit: Ego durum ferrum ego forte, conterens, contrito ex me bonum omne hac in arte eſt, & lux, & ſecretum ſecretorum per me generatur. Dicunt etiam Avicebron & Races: Corpus ferri eſt corporibus fortius & eſt Indorum lapis, & eorum voluntas magis in illo eſt quàm in alio corpore: illud elegerunt ſapientes.

DISC. Sinas pro nunc has ſententias: ſi aliquam rationem habes, prome: nam ratio me magis in veritate confirmat.

RAIM. Superius dixi, quòd juxta Geberi ſententiam in Teſtamento, Mars quia ſubſtantiam habet fixam, eſt inter alia corpora melius: Et quamvis per Martem intelligi poſſit de ſulfure arſenici reſpectu, quod eſt minus fixum, tamen etiam de ferro intelligi poteſt communi, quoniam nullum metallum habet tantum ſulfuris fixi quantum ferrum commune: in præſentiarum verò per ſubſtantiam fixam intelligo ſubſtantiam terream; namque ut dicit Geber lib. 3. cap. 6. Si ſulfur fixum terreum miſtum fuerit cum argento vivo terreo, ex his fiet ferrum commune.

DISC. Hæc non videtur mihi ratio, ſed irrationalitas, credere ut ex majori terreſtreitate ſit cæteris melius in opere noſtro: nam medicina noſtra fit ex materia puriſſima & ſeparata ab omni terreitate ſuperflua.

RAIM. Non dico ferri terreitates eſſe hoc in opere bonas, ſed ajo Spiritus natos & nutritos in ferri terreitate meliores eſſe & efficaciores ſpiritibus alitis in pauca aliorum metallorum terreitate; & hanc ego rationem ſcripſi in libro Secretorum naturæ dicens: Terra ob virtutem radiorum corporum cœleſtium qui continuè in illam influunt, continet tres principales partes, nempe animalem, vegetabilem, & mineralem, & eſt productiva rerum adeò terribilium ut narrari non poſſint: id quod aliis elementis non evenit: Et quanto res aliqua magis in terreſtre elementum deſcendit, eo magis in cœleſti virtute creſcit: Ergo aquæ & ſpiritus qui ſunt terreſtri elemento immerſi, ob ſimilitudinem in materia naturali, imitantur & trahunt proprietates ac virtutes materiæ ac loci.

DISC. Mihi videtur te eo in loco loquutum eſſe de elementis mundi majoris.

RAIM. Volentes Philoſophi occultare hanc ſcientiam, ſcripſerunt eam ſub elementorum nomine, & nominarunt ferrum, minorem mundum, & quia plus terram participat quàm alia elementa, ideò ſpiritus & aquæ illius ſunt aliis virtuoſiores, & illi ſunt nominati vegetabiles, animales & minerales, & hac de cauſa Philoſophi noſtri allegant divinam illam ſententiam: Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ſolum ipſum manet, ſi autem mortuum fuerit multum fructum affert. Alia ratio allegari poteſt ad probandum ferrum quantumcunque aliis metallis terreſtrius ſit, tamen eſſe perfectius poſt præparationem: Nam in ſe habet omnes cauſas corruptionis, quas Geber ſcripſit lib. 3. cap. 6. Et facile corrumpitur: Et quia ſuæ terreſtreitates non ſunt bene commiſtæ, & non habent affinitatem vel convenientiam cum parte radicali, ideo melius & facilius in ferro ſeparantur quàm in aliis metallis: Ideo Albertus lib. 4. Meteor. tractatu 4. cap. 5. dicit: Ferrum eſt malleabile & etiam liquefactibile cum forti igne, tamen multum habet terræ, & eſt mirabile in ſua terreſtreitate: quoniam quando aqua facilius patiatur

ab

ab igne quàm terra, tamen in ferro citius à commiſto ſolvitur terra & comburitur quàm ſubſtantia magis aquea. Et hujus cauſa eſt, quia terreum quod eſt in ferri compoſitione eſt lutulentum, non bene depuratum, nec bene commiſtum. Hujus ſignum eſt quia facilè rubiginem contrahit, & quando in igne comburitur, multæ aduſtæ terreſtreitates ab eo cadunt, quoniam terreſtre illius poroſum eſt, & ignis ab omni parte poteſt illud comburere, Idem confirmat Geber lib. 4. cap. 14. loquens de hac calcinatione ac ſeparatione ſub nomine cineritii dicens: Corpora illa imperfecta quæ plus habent terreitatis, minus in hoc examine perdurant calcinationis & ſeparationis, quia citius calcinantur, & eorum terreſtreitates facilius ſeparantur: Sed quæ metalla minus habent terreſtreitatis, plus durant in eorum præparationis examine, quia difficilius corrumpuntur, & eorum partes terreæ difficulter ſeparantur: Et manifeſtè ubi ſupra dicit, Martem & Venerem neceſſario ſeparari à commiſto plus quàm omnia alia metalla: Et rationem adducit eo in loco & in ſequenti capite. Quoniam eorum terræ diverſæ ſunt in ſubſtantia à parte radicali: Et ob hoc reſultat fuſio diverſa, & ſpiſſitudo & raritas quæ ſunt eorum ſeparationis cauſa: Hæc ratio confirmatur ex eo quod dicit Geber libro 3. capite 7. loquens de Mercurii ſublimatione. Dicimus ergo ingenium ſeparandi terram ſuperfluam à Mercurio, id eſt, ſale, eſſe commiſtionem cum rebus, cum quibus affinitatem non habet, & multoties ſublimationem ſeu diſtillationem ejus à fæcibus reiterare: Et hæ res ſunt veluti talcum, & calx corticum ovorum, & marmoris albi ſimiliter, & vitri minutiſſimè triti; & omni genere ſalis preparati & ſimilium, ab his enim mundatur, ſed ab aliis cum quibus convenit, non mundatur, præterquàm à corporibus perfectis, à quibus ſi poſſes eximere, mundum eſſet, quia munda ſunt in radice.

DISC. Mihi videtur in eodem capite contradictionem haberi: nam loquens de hac ſublimatione Geber dicit: Quando videbis argentum vivum ut nix albiſſimum, & veluti mortuum adhærere lateribus alembici, tunc reitera ſuper eum ſuam ſublimationem ſine fæcibus. Primò dicit ejus ſublimationem reiterari debere cum fæcibus, poſtea dicit ſine fæcibus.

RAIM. Dicerent aliqui primam & ſecundam ſublimationem non eſſe eandem, & primò deberi cum fæcibus ſublimari, & poſt ſine fæcibus: Sed illa eſt unica ſublimatio id eſt ſolutio: Ideo ſcire debes quòd quando volumus noſtrum ſal diſtillare, quod eſt argentum vivum mortificatum, album eſt, & pariter ſuæ terræ ſunt albæ, & habent cum talco ſimilitudinem & marmore albo, & aliis fæcibus ſupradictis cum quibus affinitatem non habet, & ideo facile ſeparari poſſunt à Sale ferri. Ideo Geber non intelligit ut artificialiter imponantur fæces illæ extraneæ: Sed vult dicere naturaliter eſſe conjunctas aliquas terreitates, cum quibus non habet in natura affinitatem, & ideo non impones fæces extraneas, quia ut dicit Geber lib. 2. cap. 8. Quicquid ignitione ſublimari debet, debet ſine fæcibus ſublimari quia in ſeipſo habet fæces ſufficientes, imò ſuperfluas, & hujus ſignum eſt ſuæ ſublimationis difficultas; Certum autem eſt in arſenici ſublimatione qua terreitates à dicto ſale ſeparantur, ſublimatur cum ignitione ut dicit Geber libro 2. cap. 2. ergo non requiruntur feces extraneæ: Et quicquid ſupra dixi declarat Geber in loco ut ſupra, dicens: Separatio fæcum ab ipſis ſalibus ſublimandis eſt poſſibilis ob ſolutionem ſalium; quæ res aliis non convenit, ut dicit Geber libro 2. cap. 15. & cap. 11. in tertio Deſcenſionis cauſa, id eſt diſtillatione & ſolutione ſupradicti ſalis, & in libro Inveſtig. capite de præparatione aceti acerrimi; & ſequenti.

DISC. Vellem ut declares aliud dubium: Geber dicit in 1. lib. cap. 2. loquens de fæcibus à quibus debemus ſpiritus ſublimari, quòd debeat materia eligi cum qua magis conveniant ſpiritus ſublimandi, & cum qua uniantur profundius & per minima: Et eo in loco rationem adducit hujus, ergo iſtud contrarium eſt illi quod ſuperius dixit, nempe quòd volentes nos ſublimare argentum vivum debemus illud cum fæcibus unire, cum quibus neque affinitatem habet neque convenientiam.

RAIM. Superius ſatis huic dubio reſpondi: Cum enim Geber dixit, debere nos fæces eligere cum quibus conveniunt, voluit ſignificare ne extraneas fæces acciperemus, ſed ut ſublimaremus cum fæcibus naturaliter per minima unitis & fixis, id eſt terreis: Et hoc loquendi modo multi Philoſophi utuntur, nam dicunt; Cape talem vel talem rem & miſce ſimul, & nihilominus nihil earum rerum apponitur, ſed hoc faciunt ut indignos decipiant, & per illa verba ſignificare volunt, in ſua materia naturaliter unitam eſſe unam vel alteram rem quæ cum illis ſimilitudinem habent; Sed quando Geb. dixit ut fæces caperemus cum quibus ipſum argentum vivum non habet affinitatem vel convenientiam voluit ſignificare, illas terreitates, argenti vivi Martis, non habere affinitatem vel convenientiam cum illo (ut habent aliorum metallorum terreitates) quamvis naturaliter & per minima ſint unitæ, ex ſuperiori ratione ſequitur, ſpiritus à ferro ſublimatos puriores eſſe quàm ſi à quocunque alio metallo ſublimarentur. Nam terreitates & alia accidentia ſuperinducta primæ materiæ radicali, melius poſſunt à ferro ſeparari cum quo affinitatem non habent, neque ſunt bene commiſta, quàm in quocunque alio metallo, cum quo majorem ſymboleitatem & convenientiam habent, atque arctè commiſta ſunt, Aliam hujus rationem adducit Geber lib. 3. cap. 2. nempe quia ferri fæces fixæ ſunt, id eſt terreæ, quæ in ſublimatione aut ſolutione aſcendere non poſſunt, & ſpirituum immunditiem ſecum in fundo bociæ retinent, ita ut ſpiritus poſſint puri & mundi aſcendere. Ferrum quia terreſtrius eſt & craſſius in natura cæteris metallis, quæ ſunt magis aquea magiſque ſubtilia in ſubſtantia, ideo melius eſt aliis: Nam ejus Mercurius, id eſt ſal præparatus unitur cum ſuo ſulfure non ſolùm ut creationem præbeat & facilem fuſionem illi, ſed etiam ut ſervet illud à combuſtione, nam eſt proprietas ſalium præparatorum ut ante fuſionem haud urantur, & ut ſpiritum ſulfureum commiſtum ſalvent à combuſtione, ut dicit Geber lib. 2. cap. 15. Spiritus ergo Mercurialis qui poſt æquales præparationes ſervabit magis naturam corpoream ſui ſalis, tuebitur magis ſpiritus ſulfureos à combuſtione: Nam quo is ſubtilior eſt & ſolutior eo magis ad ignis naturam accedit, & tanto citius comburitur, ut dicit Geber libro 2. cap. 2. Sed certum eſt quòd ſi omnes metallorum ſpiritus Mercuriales æqualiter præparari poſſent, Martis ſpiritus ſervaret magis craſſem & corpoream naturam, idcirco minus combureretur, & melius ſervaretur ſulfur à combuſtione, & hoc probat Geber libro 3. cap. 7. dicens: Subtilior res in ſui natura, ſi ad naturam terream

terream reducatur, id eſt ſi calcinetur, & in ſalis naturam reducatur, magis ſubtiliatur, ergo magis ſolvitur. Quoniam verò metalla omnia ſunt in ipſorum natura ſubtiliora ipſo ferro, ideo æqualiter præparata magis ſubtiliantur & ſolvuntur, & facilius comburuntur: hoc totum fatetur Geber libro quarto capite decimo quinto loquens de ſulfure ſub Martis nomine, dicens: Quando Mars unitur corporibus multæ humiditatis, illa combibit ob privationem multæ humiditatis, & ideo illis conjunctus non inflammatur neq; comburitur, niſi ſint inflammabilia vel combuſtibilia corpora cum eo commiſta, idem confirmat Iſidorus dicens: Stannum tuetur alia metalla ab igne, & quamvis æris natura & ferri duriſſima ſit, ſi fuerint ſine ſtanno, comburentur. Per ſtannum, æs, & ferrum, intelligit de ſupradictis intrinſecis. Vincentius quoque in ſuo Naturali libro 7. capite 90. dicit: Sal qui cum limatura corporis in igne miſcetur, in igne tuetur illam ne comburatur: per limaturam corporis, intelligit ſulfur præparatum ut argenti limatura. Alb. etiam lib. 5. Mineralium cap. 1. dicit: proprium eſſe omnium metallorum, i. e. imperfectorum, ut videantur incompleta eſſe in ſpecie, & ideo ſunt in omnia convertibilia: Et reſtringens hanc poſſibilitatem ſolummodò ad Martem ſub nomine ſulfuris lib. 4. c. 1. probat illum eſſe inconcoctum & non terminatum: Et dicit hanc ejus intemperiem facere, ut is omnium elementorum materia univerſalis eſſe queat, & in omnia metalla convertibilis: nam ipſe abundat magis ſulfure aliis metallis. Alibi Alb. probat à ferro debere noſtram medicinam extrahi: nam illud eſt proprium minerale medium à natura incoctum: non tamen ut ex eo per naturam aliud generari poſſit, ſed quia ab eo per artificium hæc noſtra medicina generari poteſt: Ideo libro 5. capite 1. ita dicit: Quicquid aliqua ex parte lapidum paſſionem participat, & ex parte metallorum proprietatem, dicimus illud eſſe medium minerale: nam lapidum proprium eſt non liquefieri, metallorum autem liquefieri in calido ſicco: Et ideo lapides ſunt in genere ſiccorum & terræ, metalla verò in genere humidorum: Quoniam autem hæ proprietates ferro conveniunt, ideo illud eſt verum minerale medium: Et quia multam terreitatem participat & ſubſtantiam ſaxeam qua non funditur, ideo à Philoſophis nominatur lapis.

DIS. Albertus lib. 5. cap. 6. probat marchaſitam eſſe hoc minerale medium, neq; de ferro loquitur.

RAIM. Ob ſubſtantiæ convenientiam & nominis, Philoſophi ſub marchaſitæ nomine locuti ſunt de ferro communi: Et quia, ut dicit Albertus ubi ſupra, Medium habet naturam informem, & formatam & diſtinctam, extrema poſſident: Ideo extrema formata & diſtincta per artem & naturam reducuntur à mediis. Et valde conſiderare debemus mediorum naturam ad metallorum tranſmutationem quia in illis eſt multa ſcientia eorum quæ quærimus & conamur invicē convertere. Omne id brevibus verbis ipſe Alb. lib. 3. Miner. cap. 8. concludit dicens: Ars hoc modo procedit, nempe unum metallum corrū-pens illudque à ſpecie ſua removens, & cum auxilio rerum quæ ſunt in ipſa ſpecie metallica, inducens ſpeciem alterius metalli. Multas laudes Antiqui ferro attribuēre: inter quas hæc una eſt. Quòd dicant ferrum eſſe propriam mineram argenti vivi Philoſophorum. Razes in lib. Divinitatis dicit: Occultum ferri eſt argentum vivum. Iſidorus lib. 16. inquit: Argentum vivum præcipuè in metallis reperitur, & tantæ eſt virtutis, quod ſi ponas centenarium ſaxorum ſuper ſextarium (vel modium) argenti vivi, ſtatim reſiſtit gravitati: quòd ſi ſuperponas auri ſcrupulum, ſtatim ejus levitatem in ſinum ſuum recipit.

DISC. Haud aſſequor qui poſſibile ſit, ut argentum vivum poſſit tantum lapidum pondus ſuſtinere.

RAI. An non cernis Iſidorum loqui de argento vivo quod in metallis eſt, & maxime in ferro: nam illud ſuſtinet multam lapidum ſubſtantiam: ſed ſi ejus Mercurium diſtilles, in eo diſtillato ſubmergitur ejus ſulfur dictum aurum, ut inquit Geber lib. 1. cap. 15. Dicit Aros Philoſophus: Cape ſal commune: Sed dico omnibus metallis commune neque intelligas ſal marinum: Et ſcias quia non agnoſco aliud ſal, neque aliud atramentum, eo excepto quod in capillis Virginis Paſchalis ſtat.

DISC. Neſcio quæ ſit Virgo Paſchalis.

RAIM. Antiqui hanc ſcientiam occultarunt non ſolùm ſcripturis, ſed etiam variis picturis, characteribus, cifferis, monſtris & animalibus: Ideo in ipſorum templis pingebant illas poëticas fabulas, in planetis, ſignis cœleſtibus, monſtris, animalibus, & aliis ſignis: neque intelligebantur præterquàm ab his qui hujus ſcientiæ notitiam habebant. Virginem Paſchalem pingebant in forma mulieris, capillis poſt humeros ſparſis, in quorum ſummitate erat Mercurii, character, in medio erat dimidia Luna, in extrema autem parte Solis character.

DISC. Quid hæ res ſignificabant?

RAIM. Virgo Paſchalis, herba eſt naturalis, quæ cum Marte ſimilitudinem habet: Ideo Philoſophus loquens per ſimilitudinem, dicit ſe aliud ſal aut ſulfur non agnoſcere, illo excepto quod in partibus ſubtilibus & radicalibus ferri ſitum eſt: ſed Mercurius præparatus aut aqua Mercurialis, ſubtilior eſt altiuſque volat ſale non præparato dicto Luna, & ſulfur dictum aurum ob ſuum colorem rubeum aut citrinum, eſt iſtis gravius. Dicit etiam Rudienus Philoſophus: Hujus operis initium eſt quando Sol erit in ariete. Et Ariſt. in lib. Secretum ſecretorum ad Alexandrum dicit: Ver tunc incipit quando Sol arietis ſignum intrat.

DISC. Credo eos loqui de primo ignis gradu, id eſt de putrefactione, qui eſſe debet levis, id eſt calidus & humidus, ut eſt aër tempore veris.

RAIM. Satis bene intelligis: ſed quia aries eſt domus Martis, ideo dicere volunt principium materiale hujus medicinæ eſſe Martem. Razes in lib. Divinitatis dicit: Accipe petram poſt ingreſſum Solis arietem: & ibidem ait: Dico hanc rem eſſe animalium calidiorum & cæteris meliorum, id eſt hominis, cujus complexio ſit cholerica.

DISC. Superius dixiſti, hanc medicinam haud fieri ex animalibus, nunc verò dicis ex homine fieri.

RAIM. Hic homo calidus & bilioſus eſt ferrum: Razes dicit, Mars in profundo eſt calidus & ſiccus, igneus & cholericus, ideo homines, qui ſub Marte planeta naſcuntur ſunt bellicoſi & cholerici. Ferrum vocatur homo ſanus & juvenis, quia purum eſt in radice, & quia durum eſt & forte. Vocatur homo quia habet animam, corpus, & ſpiritum (ut ſuperius dixi) bonum iſtud metallum, quamvis genitū ſit virtute omnium ſtellarum & planetarum, eſt tamen ſpecialiter in terra genitum virtute potentiſſimæ & virtuoſiſſimæ polaris ſtellæ dictæ Septentriones: ideo acus poſita ſuper magnetem navigantium, ſemper ad Septentrionem vertitur tanquam ad ſuum ſimile: ideo ferrum vires habet & proprietates illius ſtellæ. Superiora occultarunt Antiqui dicentes, Dæmogorgonem fuiſſe omnium gentilium Deorum proavum, & ab omni parte circumdatum tenebris, nebulis

nebulis, & caliginibus, deambulare in mediis terræ viſceribus; inibique abſconditum manere, indutum quodam pallente viridi, & negle&a humiditate, evaporare terreſtrem odorem horribilem ac fœtidum, non genitum ab aliquo, ſed æternum, & omnium rerum patrem.

DIS. Quamvis hæc mihi videatur deformis chimæra, tamen etiam tua mihi placebit interpretatio.

RAIM. Dæmogorgon Græcè, Latinè Deum terræ ſignificat; vel Deum terribilem, & ferrum ſignificat, proavus eſt omnium gentilium Deorum quoniam ab eo cuncti derivarunt, ut ſuperius dixi in illarum fabularum expoſitione: ab omni latere circumdatus eſt nebulis & caligine, id eſt terreſtri ſubſtantia: deambulat in medio viſcerum terræ quia ſub terra generatur ibique nutritur: dicunt illum æternum eſſe, neque ab aliquo genitum, quoniam ante terram aliaque elementa, nulla eſt res elementata: Indutus eſt quandam humiditatem neglectam, nempe æruginem & quandam pallidam viriditatem, id eſt vitrioli terreſtris & ſulfurei: projicit odorem terreſtrem horribilem ac fætidum i. e. ſulfureum ad ignem poſitum, eſt rerum omnium pater, quia omnia ſunt in eo ſecundum aliquam ſimilitudinem: Huic (ut inquit Boccacius lib. de Genealogia Deorum gentilium) Antiqui attribuerunt æternitatem & chaos pro ſociis: æternitas & argent. vivum præparatum, quod ut dicit Plinius lib. 33. eſt liquor æternus. Et iſtud arg. viv. Claudianus nominat ſerpentem, qui in coagulatione comedit & devorat caudam ſuam, id eſt, aquam Mercurialem ab ipſo arg. vivo diſtillatam in forma caudæ ſerpentis & draconis: Chaos eſt illud ſal terreum dictum Saturnus: eſt enim materia, in eoque res omnis eſt informis, nempe Sol, Luna, ſtellæ ſupradictæ, quæ ſuum lumen non dant, quatuor elementa, res vegetabiles, animales, & minerales, atque, ut ait Claudianus, cum demogorgone habitant diverſi metalli figuræ. Et ego dixi omnia Philoſophorum metalla in ferro eſſe Primus Dæmogorgonis filius fuit Litigius, id eſt, ſulfur illud dictum Mars, quod in putrefactione tumultuatur in ventre chaos, id eſt illius ſalis, quia ſeparari vellet, cum ſit diverſæ naturæ ab illo: ideo aperto iſtius chaos, ventre, id eſt ſoluto in aceto, Dæmogorgon extenſa manu ſua Litigium exemit, id eſt ſulfur illud dictum ferrum: per Dæmogorgonis manum, ſignificatur illud aliud ſulfur dictum arſenicum, quia ut ſupra dixi, Mars elevatur cum arſenico, & quia ſuperius dixi per Vulcanum & Martem idem ſignificari, & Vulcanum ſubitò natum, quia deformis eſſet, fuiſſe in Lemnum inſulam projectum: ita dicunt hunc Litigium illico natum, quia turpis erat ob aduſtivam unctuoſitatem, projectum fuiſſe in auras id eſt in aquas diſtillatas, ubi lavatur, ſubtiliatur, & in altum volat, nempe in illas aquas, nam non poterat inferius deſcendere, quia arſenicum illud quod exemerat illum, ſeu ſeparaverat ab ejus ſalis ventre, eſt omnibus rebus inferius: nam ipſum in terræ centro ipſius ſalis habitat.

DISC. Longa fuit hæc expoſitio, de qua quia judicare non poſſum, ideo hac declaratione contentus vero quia tuis verbis credo.

RAIM. Nonne dicunt Poetæ Vulcani rete chalybeum fuiſſe? Et vellus aureum, tauros & dracones fuiſſe Marti dedicatos?

DISC. Dicunt. RAIM. Volunt ſignificare aquam Mercurialem, aurum Philoſophorum, & Mercurium, omnia ex ferro conſtare: ferrum eſt lapis ille qui vili venditur precio reſpectu aliorum metallorum. In Lilio ſcriptum eſt, Philoſophi tam diverſimodè hunc lapidem nominarunt, ne inſipientes agnoſcerent, nam ſi cognoſcerent non venderent vili precio ut faciunt: In philoſophorum Turba, Lapis quem quæritis publicè ac vili precio venditur.

DISC. Jamdudum volui tibi dicere, quòd cum Philoſophi de lapide loquuntur, aliam habent intentionem quàm ut medicinam parent pro humanis corporibus.

RAIM. Scripſi in libro Secretorum naturæ omne fieri ex una ſola materia.

DISC. Superius allegaſti Morienum, ac dixiſti, in materialium pondere pro hoc opere nihil expendendum eſſe, quia fit re viliſſima: non eſt tamen admodum vile ferrum: Nam in Lilio ſcriptum eſt: Scitote hujus artis fundamentum, pro quo multi periêre, eſt res magis tincta, fortior, & ſublimior omnibus rebus apud Philoſophos: apud verò inſipientes vilior eſt omnibus rebus. In Turba Philoſophorum, Non eſt iſtud niſi ut ſapientes dixerunt, id eſt, diviti ac pauperi, liberali, & avaro, ambulanti & ſedenti, communis: nam in vias projicitur, & in ſterquiliniis teritur. Alphidius dicit: Secretum hoc non emitur precio, & in viis projectum invenitur, ut quivis pauper habere poſſit.

RAIM. Concedo Martem reduci ve[illegible] in lapidem viliſſimum, ex quo fiat hæc medicina. De hoc lapide Ariſt. ad Alexandrum dicit: Accipe lapidem vegetabilem, animalem, & mineralem: qui non eſt lapis neque lapidis naturam habet. Arnaldus dicit: Lapis eſt in ſimilitudine ac tactu, non in natura. Hali Philoſophus ait: Sunt & non ſunt lapides, ſed nominamus lapides ob ſimilitudinem quam cum eis habent.

DISC. Concedo medicinam, cum finita eſt habere lapidis formam vilis apud ignaros, & non eſſe lapidem: Et idcirco haud dicere debemus materiam, ex qua fit hæc medicina, ullo modo lapidem eſſe, niſi dicere vellemus, omnem rem in quatuor elementa diviſibilem, aut in igne non combuſtibilem, nominari lapidem.

RAIM. Dico materiam, ex qua fit hæc medicina, ſimilitudinem viliſſimi lapidis in operis initio habere, non autem in fine: Et hoc omnes Philoſophi affirmant, & dicunt nos debere accipere lapidem illum vilem, & illum præparare, & projicere ſuperfluitates & immunditias: hoc autem intelligi non poteſt in operis fine, nam medicina facta, ſi lapidis habet ſimilitudinem vel ovi, non exiſtimatur vilis aut precioſa penes inſipientes, quia illius nullam habent cognitionem, qui verò eam cognoſcunt, eam ſuper omnem rem appreciant, neque verum eſt: Omnem rem quæ dividi poſſit in quatuor elementa, aut in igne non comburitur, nominari lapidem aut lapidis ſimilitudinem habere: ſed Philoſophi ſignificare volunt, eorum materiam eſſe vilem lapidem, quæ in igne non conſumetur, & poteſt in quatuor elementa dividi: illamque fundamentum eſſe hujus artis. Hali Philoſophus inquit: Lapis iſte omni tempore invenitur, & ubique & apud quemcunque hominem, cujus intentio non aggravat quærentem ubicunque ſit, & eſt lapis vilis, niger, fœtens, neque precio emitur. In Philoſophorum Turba, Res iſta lapis eſt, & non eſt lapis, ubique reperitur, res eſt vilis & precioſa, obſcura, & occulta, & omnibus cognita. Senior Philoſophus inquit: Interrogatus Rex Marhos de lapidis cognitione, dixit: omnis homo illum cognoſcit, & qui illum lapidem non agnoſcit, nihil cognoſcit.

DISC. Dic tandem clarè quinam ſit hic lapis tam vilis, qui igne non comburitur, & in vias projicitur.

RAIM. Quia (ut tibi dixi) in me non regnat

invidia,

invidia, & cupio multis fidelibus Chriſtianis prodeſſe, ac maximè tibi, quem tuas ob virtutes amo: ideo tibi dico, ferri excrementum ſeu ſcoriam vel calcem, Italicè, Joppam, quæ in igne generatur, & à fabris ferrariis, ſeu ferri fuſoribus in viis projicitur. Illâ, inquam, eſt Philoſophorum viliſſimus lapis, habetque lapidis ſimilitudinem & non eſt lapis, ſolaque omnes habet proprietates, quas Philoſophi dicunt de ipſorum lapide.

DISC. Quomodo hæc eſt vegetabilis, animalis, & mineralis?

RAIM. Superius dixi, noſtrum metallum habere in ſe hâs res omnes: de hoc lapide loquebatur Albertus lib. 1. Min. cap. 4. dicens: Empedocles ſatis Hermete poſterior, confirmavit lapides ab ardenti calore genitos eſſe.

DISC. Quomodo hæc eſſe poteſt virtuoſiſſimus Philoſophorum lapis, cum ſit exuſta terra, in qua aliquid efficax eſſe vix poteſt: nam quum tam longo tempore fuerit in magno igne, credibile haud eſt in ea relictam eſſe ſulfuris ſubſtantiam & argenti vivi, vel aliorum ſpirituum.

RAI. Annon dixi tibi rem omnem in igne comburi, excepto calido & humido, radicalibus metallorum; atque ex his medicinam parari noſtram? Et quamvis arida videatur & ſicca dicta calx atque humiditatis expers, tamen ſi experies, invenies omnia ſuperius dicta. De hac calce loquebatur Geber lib. 2. cap. 7. dicens: Argenti vivi ſublimatio melior eſt à calce, quàm ab omnibus aliis mundi rebus, quia parum cum illo convenit, neque ſulfureitatem habet (vide textus dicit talcum, error eſt.)

DISC. Non nominat ferri calcem Geber.

RAI. Ut tibi ſuperius dixi, Geber concludit arg. viv. debere ſublimari ſeu eximi ab illis metallis, cum quibus neque convenit, neque affinitatem habet: Quoniam verò ferrum non convenit, neque affine eſt arg. viv. ideo ab eo extrahi debet. Sed quia, ut dicit Geber in Teſtamento in cap. de Jove, corporum calcinatio eſt brevior ad perfectionem via, idcirco Geber ipſe dixit, fore melius extrahere arg. viv. Philoſoph. à calce ferri, quam à quacunque alia re: quia illius terreitates parum conveniunt illi, neque habet aduſtibilem ſulfureitatem, aut immundam in radice. Quòd ſi leges cap. 2. lib. 2. Geb. ubi de fæcibus ac calcibus metallorum loquitur, ex his quæ tibi ſuperius narravi ſine alia declaratione ex te intelliges: nam ſulfur & arſenicum conjungi debent cum alicujus rei fixæ fæcibus, ut ſunt calces Martis, in quibus naturaliter conjunguntur ſupradicti ſpiritus, ac profundè & per minima: atque cum illis convenire dicuntur, quia ex natura uniuntur: ideo ipſe dixit. Experientia illum ſcire hoc eſſe neceſſarium qui hoc vidit & cognovit; nam quando ſublimavit à re extranea ab illorum natura, fruſtra ſublimavit: quia nullo modo illos depuratos invenit poſt ipſorum aſcenſionem. Si vero ſublimavit cum calce alicujus corporis, tunc bene ſublimavit, & perfectè ac cum facilitate mundare potuit. Eſt ergo fæcum intentio ut adminiſtrentur metallorum calces, nam in illis facilis eſt ſublimationis labor, cum aliis autem rebus eſt difficillimus. Nihil eſt igitur quod earum loco ſtare poſſit. Non dicimus tamen ſublimationem eſſe impoſſibilem ſine corporum calcibus, ſed difficillimam longiſſimique laboris & prolongationis, uſque ad deſperationem: Hæc ſunt magiſtrorum magiſtri verba. Quid ergo dicent hoc in loco infiniti ferè homines in variis ipſorum fantaſticis opinionibus & chimæris errantes?

DIS. Quantum ad me jam credere incipio.

RAI. Idem confirmat lib. 1. cap. 14. dicens: Fixatur arſenicum ut ſulfur & utriuſque ſublimatio melior eſt à calcibus metallorum. De hac calce intelligebat Joannes de Rupeſciſſa, quando dixit, velle docere excantare aurum & argentum eaque in terram & calcem reducere, ut poſſent publicè in manu ferri bellorum tempore ſine latronum metu.

DISC. Quando mihi concedetur commoditas, experiar hoc opus, poſteaquàm pauci eſt ſumptus.

RAI. Vide ne erres.

DIS. Si erravero, rurſus incipiam.

RAIM. Non dico de praxi, ſed circa materiam.

DIS. Capiam eam ferri calcem quam dixiſti.

RAIM. In ea dico te errare poſſe.

DISC. Mihi videtur omnis eadem.

RAI. Non omnis eſt unius modi & poſſes minus bonam capere.

DISC. Doceas ergo me quæ melior ſit.

RAI. Invenies calcis ſpeciem quæ gravis eſt & non frangibilis, & iſta eſt ferrum, nec bona eſt. Invenies aliam quæ frangibilis eſt & alba in fractura, atque illa non admodũ bona eſt, quia tenet adhuc ferri naturam, & poſſet reduci in corpus ferreum. Sed ea quam videbis ex maxima ignis vehementia converſam eſſe in vitri naturam & coloris quaſi viridis vel cærulei obſcuri, illa vera eſt efficax ſapientum petra, quæ in igne generatur, & non poteſt amplius in corpus ferreum reduci, quia terreitates & ſulfureitas ex parte ſunt combuſtæ.

DISC. Tibi gratias ago tantam ob liberalitatem qua uſus es erga me: tamen [bona venia] dicam quod ſentio de hac materia vitrificata.

RAim. Ne te ullus reſpectus teneat in dicenda opinione tua (ut ſemper feciſti) nam hoc modo veritas lucidior & manifeſtior fit.

DISC. Geb. lib. 2. cap. 13. in fine, dicit: Rem omnem ſua humiditate privatam, nullam dare fuſionem, excepta vitrificatoria. Ferrum ergo ex maximo ignis calore converſum eſt in naturam vitri, & humiditate privatam, & ex conſequenti caret argento vivo aliiſque ſpiritibus.

RAIM. Juxta Alb. ſententiam libro 3. Mineral. cap. 2. & cap. 5. tract. 2. In metallis duæ ſunt unctuoſitates, ſeu humiditates unctoſæ: quarum una eſt veluti extrinſeca, ſubtilis & inflammabilis: alia intrinſeca, in radicibus metalli retenta, ne evellatur vel abſorbeatur ab igne, hæcque cremabilis non eſt aut combuſtibilis, ſed certum eſt illud vitrum eſſe humidum radicale ferri, ergo erit incombuſtibile, neque omnino ab humiditate privatum, quamvis ſit illius humiditatis quaſi extrinſecæ expers. Ideo Albert. lib. ſupradicto cap. 4. loquens de hoc vitro dicit: Negamus materiam, quæ vitri ſubſtantiam intrat eſſe cinerem, ſed potius illud humidum radicale puriſſimum quod erat intrinſecum illi incineratæ rei, quod humidum ex potentia unius incinerantis ignis, extrahi non poterat: ſed fluit ob fortiſſimum ignem: & hoc eſt humidum quod maximè à ſicco paſſum eſt. Hæc eſt ergo liquabilium materia, & materia prima & remota una & communis, id eſt hujuſmodi humidum. Superius etiam dixi ſecundum Albert. ſent. lib. 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. Calor vehemens congregat partes homogeneas: & ſeparat heterogeneas: nam illud ſolvit humidum, ſeparatque illud à terreo. Cumque humidum prehenſum fuerit à terreo ſubtili, non poteſt omnino ſeparari, & ideo diſtillare incipit cum terreo ſubtili, & ab igne fortiſſimo funditur in vitrum: Et tunc terreum craſſũ quod fortiter eum tenebat, uritur in ſquamas.

Manifeſtum

Manifeſtum ergo eſt vitrum illud eſſe partem radicalem ferri: Et quia terreitates quæ fuſionem impediebant combuſtæ ſunt in ſquamas, ideo illud humidum eſt fuſibile, quia reverſum eſt ad ſuam liquabilem naturam: quia verò pori ſunt clauſi, ideo ignis illud penetrare nequit & exterminare. Alph. dicit: Ignis intrat omnia corpora, ſubſtantias, ſpiritus & lapides, ſed lapidem illum non intrat, neque illi dominatur, nec ſulphura illum corrumpunt.

DISC. Cùm Philoſophi dicunt eorum lapidem ab igne non conſumi, ipſi intelligunt de completa medicina.

RAIM. Mala eſt ea gloſſa quæ textum deſtruit, tibi dico eos intelligere de principio & fundamento materiali. Et hoc confirmat Roger. Baccon Anglus, dicens: De omnium qualitate dico debere fixos eſſe ſuper ignem, id eſt, ne ab igne fugiant neque conſumentur, nec ab eo corrumpantur, & tandem ne colorem mutent in igne: talia ſunt igitur quæ huic operi initium dant. Vincentius in ſuo Naturali 8. lib. de hoc lapide loquens, inquit: Dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis quia funditur & fluit in igne ſine evaporatione, ut aurum: nec aliud eſt cui ea proprietas conveniat. Arnaldus in Ep. ad Regem Neap. dicit. Quo plus ille lapis in igne jacet, eo magis in virtute & bonitate augetur: quod non evenit aliis rebus, quia res omnes aliæ in igne comburuntur, ſed dictus lapis totus, ſolus, ſemper in igne fit melior, & bonitas ejus creſcit, atque ignis eſt ejus nutrimentum, Et hoc eſt unum ex evidentibus ſignis in ipſo lapide cognoſcendo; Geber etiam in fine procœmii libri inveſtig. & in procœmio lib. 2. ſummæ dicit: Vitrum eſſe unam ex rebus quæ præparationi auxiliantur, & vult innuere: Quod ſi ferrum ad vitri naturam reducatur, præparatur: quia multæ cadunt terreitates ideo Geb. lib. 3. cap. 7. dicit: Si ergo dicemus corpora ob calcinationem eſſe mundata, intelligas certè à ſubſtantia terrea, quæ unita non eſt in radice, Avic. in lib. Animæ dicit: Sunt nonnulli qui magiſterium non concedunt, dicentes: à re cujus natura non eſt ut ignem ſuſtineat, elici rem non poſſe quæ ignem ſufferat: Quibus rationem nitri objicimus: Nam terra quidem citò ab igne removetur, ſed dum ab igne tangitur, fortis evadit, quoniam ignis vim non habet ſupra nitrum.

DISC. Sal nitrum mihi videtur admodum combuſtibile.

RAI. Antiqui carmen invenerunt, ne hæc ſcientia poſſet alterari, utique illam occultarent, non modò fabulas poeticas nacti ſunt, ſed etiam grammaticales figuras: Ideo Avic. per nitrum intelligit vitrum, per figuram antitheſin, mutando primam literam: ut ſi dicas olli pro illi: Dicit quoque Avic. in Ep. Ad Arſem Philoſophum, Locus Orientis, ubi gemmæ inveniuntur, eſt Soli proximus. Ita etiam nitrum, quo magis à calore Solis tangitur, eo magis valet. Ergo lapis mineralis qui plus ignes ſuſtinet, & alios labores, is plus valet. Alb. in 4. Meteor. tract. 3. cap. 16. inquit: Quamvis aliqua ſint corruptibilia ab igne, non ſunt tamen combuſtibilia; Quoniam ipſorum humor non eſt ignis alimentum ut ſunt lapides & ferrum. Sed aliquæ res, quæ tales habent humores ob corporum anguſtiam non dant. igni ingreſſum, & propterea rurſus non ardent. Ferrum igitur in vitrum conſervum non ardet, quia pori ſunt clauſi, & eoſdem habet humores, id eſt ſulfura, & arg. viv. radicalia, quas ferrum habet & cætera metalla.

DIS. Fortaſſe Philoſophi quando de vitro locuti ſunt, intellexerunt de communi vitro.

KAI. Vitrum commune non habet in ſe ſulf. neque arg. viv. metallis convenientia: Ideo Razes dicit: Antiqui fecêre vitrum metallinum. Et Geber lib. 1. cap. 11. dicit: Philoſophos facere vitrum ex corporibus metallicis. Razes etiam in libro Divin. dicit: Alii dixerunt tincturam eſſe à vitro, & non ab alio & eſſe lapidem majorem, vilem, inventum, famoſum. Idem quoque in lib. de Aluminibus dicit; Vitrum liquat ferrum & omnia corpora, & illo facit in fuſione currere.

DISC. Quando ſuperius dixiſti, vitrum cito facere carnem coctilem, dicebas per vitrum Philoſophos ſulfur intellexiſſe: quomodo ergo de illa calce intelligunt?

RAI. Verum eſt (ut ſuperius dixi) Philoſophos multoties æquivocatione uti.

DISC. Declara igitur quando de illa calce intelligant, & quando de ſulfure loquantur.

RAI. Cum dicunt vitrum eſſe tincturã ac omnes colores recipere ac tincturas quòdque citò ad lapideitatem revertatur, & in illo ac ſale ineſſe totum ſecretum, tunc de ſulfure intelligunt ab ea calce extracto, ſed cum ſcribunt, vitrum eſſe lapidem majorem, vilem & famoſum, ac fæcem eſſe vel calcem mercurii, ferrum liquefacere & alia corpora, tunc de illa calce intelligunt. Alphidius dicit: Frange vitrum: & lapidem extrahe, ac illam pone in bocia vitri, & oleum extrahe, & invenies quod dicit Philoſophus. Idem Philoſophus quoque ait: Frange vitrum & cape medicinam coagulatam, illamque pone in cannam vitreatam, Per vitrum Philoſophus intelligit calcem ſupradictam, & illa frangitur, quia ſubtiliſſime teri debet, & poſtea per putrefactionem educi debet lapis ſeu medicina coagulata, id eſt ſulfur & ſal. In hoc vitro eſt arg. vivum quod ignem ſuperat, nec ab eo ſuperatur, ut dicit Geber lib. 3. cap. 6. in fine. Iſidorus in hunc propoſitum loquens, dicebat: Arg. viv. melius ſervatur in vaſis vitreis, nam alias materias perforat. Geb. etiam lib. 2. cap. 6. dicit. Solummodo vitrum & vitro ſimile, quia poros non habet, potens eſt ſpiritus retinere ne fugiant, & ab igne exterminentur: Volunt dicere, ſpiritus ferri ſemper fugere ab igne vehementi, donec in vitri naturam convertantur coloris ſapphiri, aut cærulei obſcuri. Ideo Geber lib. 4. cap. 18. dicit: In corporibus præparatis debemus cœleſtem colorem creare, qui fit perfectus ob arg. vivi bonitatem. Albertus magnus etiam in fine ſuorum Meteor ſuperiora occultè confirmat, dicens: Non eſt facilè ſcire quando mineralia ſuam formam ſpecificam habeant, & quando non: quia haud facilè eſt ſcire, quando fit verus lapis aut metallum, niſi per corruptionem veniat ad multum debile, ita ut ſola figura ſuperſit, & nihil ex virtute quæ eſſentiam ſequitur. Et hujus rei ſimilitudo eſt in corporibus mortuorum: nam cum illa ex parvo tempore mortua ſunt, videntur parum differre à vivis: ſed cùm diutius in ſepulchris jacuerint, tunc in illis eſt ſola figura, & ſi tangantur, ſtatim ſolvuntur in cineres: ac tunc maxima eſt differentia inter viventium & mortuorum corpora. Pariter videre eſt in vegetabilibus & mineralibus, nam mineralia ſuo modo pereunt ut animalia, ſed neſcitur quando proprium eſſe ac naturam amiſerint, niſi ex maxima mutatione. Nam cùm ſapphirus adhuc colorem & tranſparentiam atque figuram ſapphiri habet, & veluti vivus, qui operationem ſapphiri habet, & ideo nominatur ſapphirus ac ſi vivus

vivus eſſet: ſed poſt diuturnam ejus mutationem obſcuratur & diſcontinuatur, tunque agnoſcitur non eſſe niſi tantùm ſimilitudine ſapphirus. Idem dicere debemus de auro vivo & mortuo, de argento cæteriſque mineralibus.

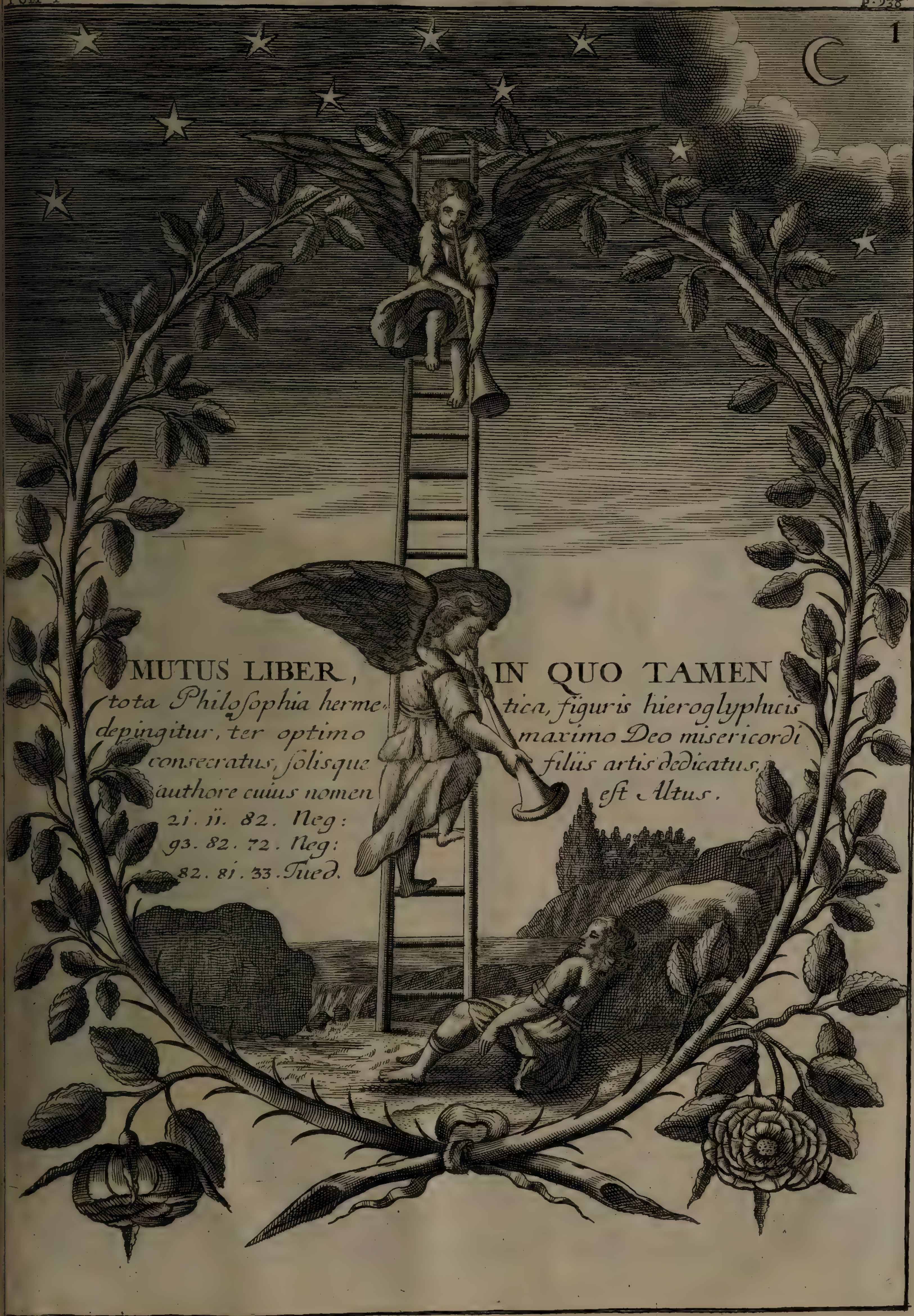
DISC. Poſteaquam tam humaniter ac patienter mihi ſatisfeciſti quibuſcunque in rebus quas ex te quæſivi: obſecro ne te pigeat quatuor etiam verba addere in hujus longæ ſententiæ declarationem, & tunc contentus abibo.

RAI. Sententia talis eſt: Quòd quum Mars tamdiu in igne fuerit, quòd multum debilis ac frangibilis factus ſit, nec reliqua ſit in eo pars aliqua naturæ vel ſubſtantiæ ferri, ſed in vitri naturam ſit converſus coloris ferè ſapphiri obſcuri, tunc in lapidem mutatus erit.

DIS. Dum vivam, tibi ſemper debebo. Vale.

Finis Dialogi de Ligno vitæ, Joannis Braceſchi Brixiani.

FINIS TOMI PRIMI.

1
MUTUS LIBER, IN QUO TAMEN
tota Philoſophia hermetica, figuris hieroglyphicis
depingitur, ter optimo maximo Deo miſericordi
conſecratus, ſoliſque filiis artis dedicatus,
authore cuius nomen eſt Altus.
21. 11. 82. Neg:
93. 82. 72. Neg:
82. 81. 33. Tued.

2

TOM · I · P · 938 ·

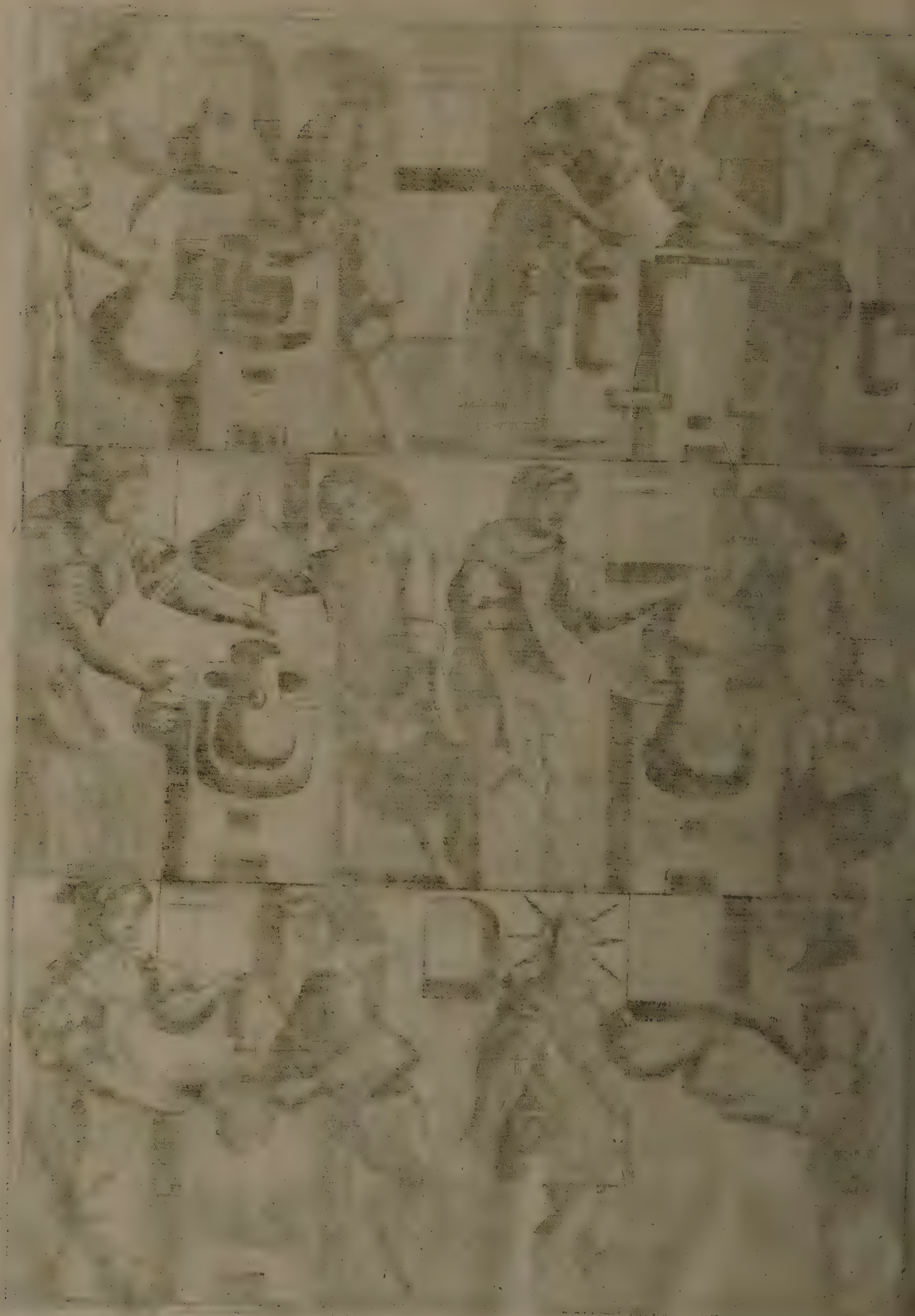

4

40

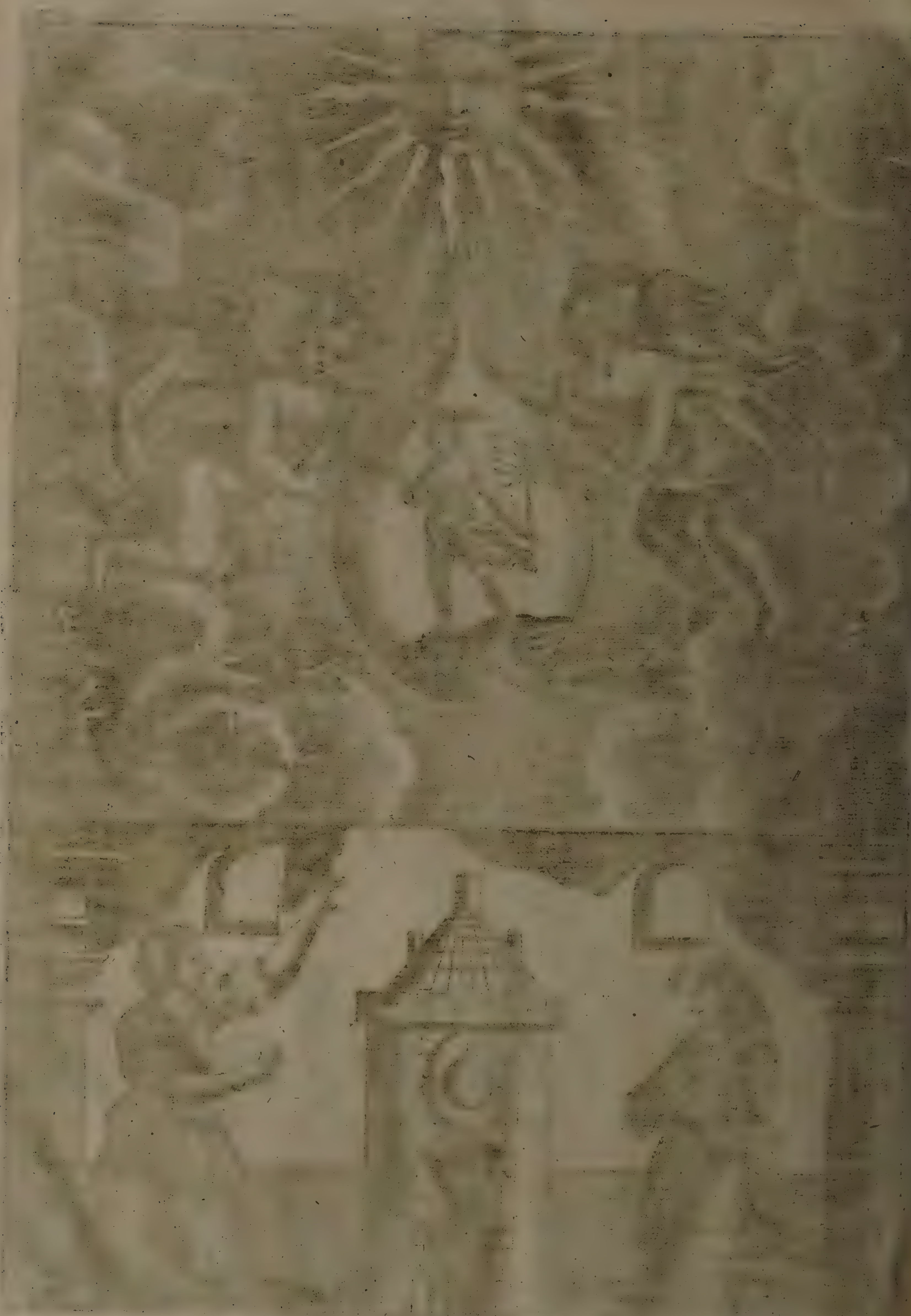

6

TOM·I·
P·938 7

8

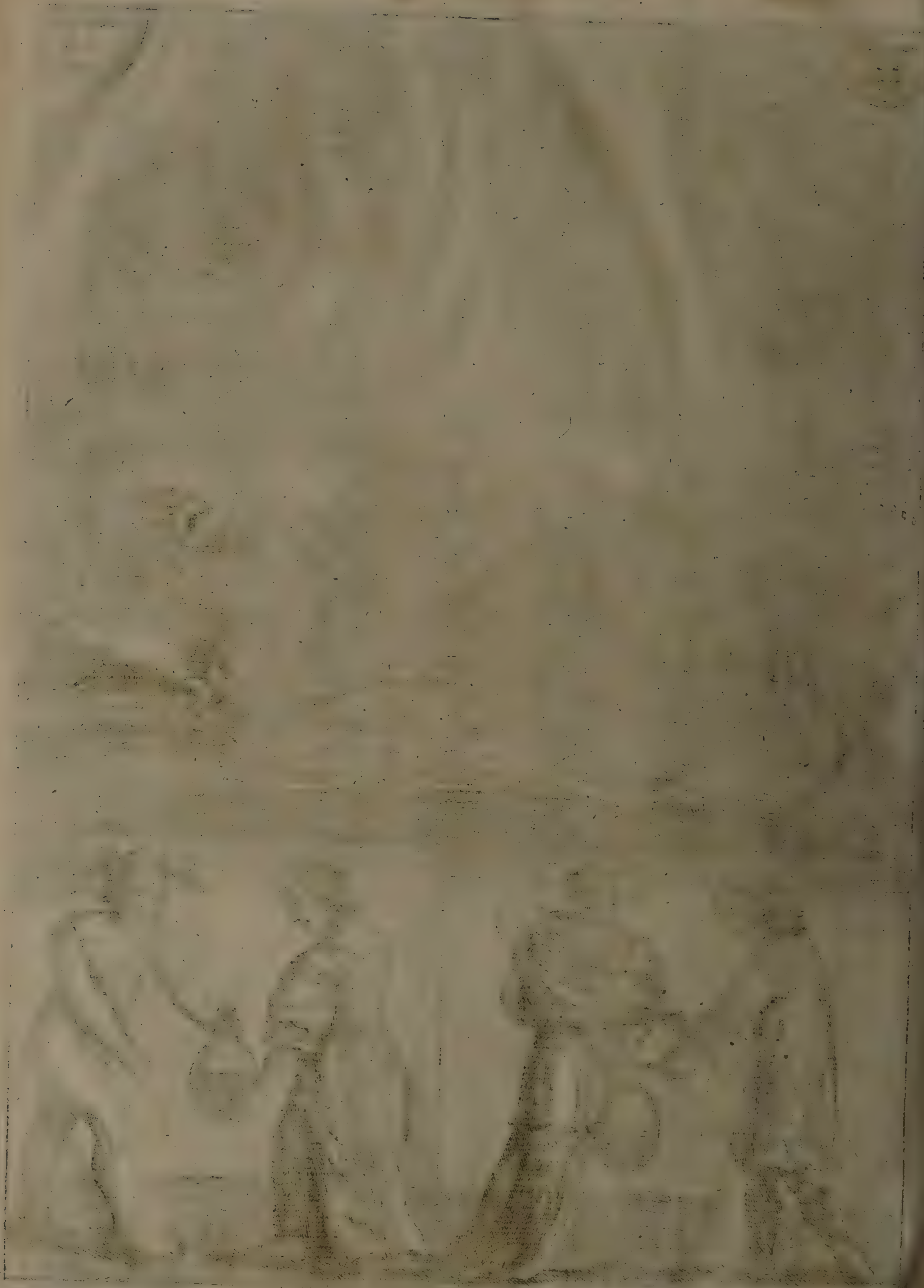
TOM. I.
P. 938
10
10
10

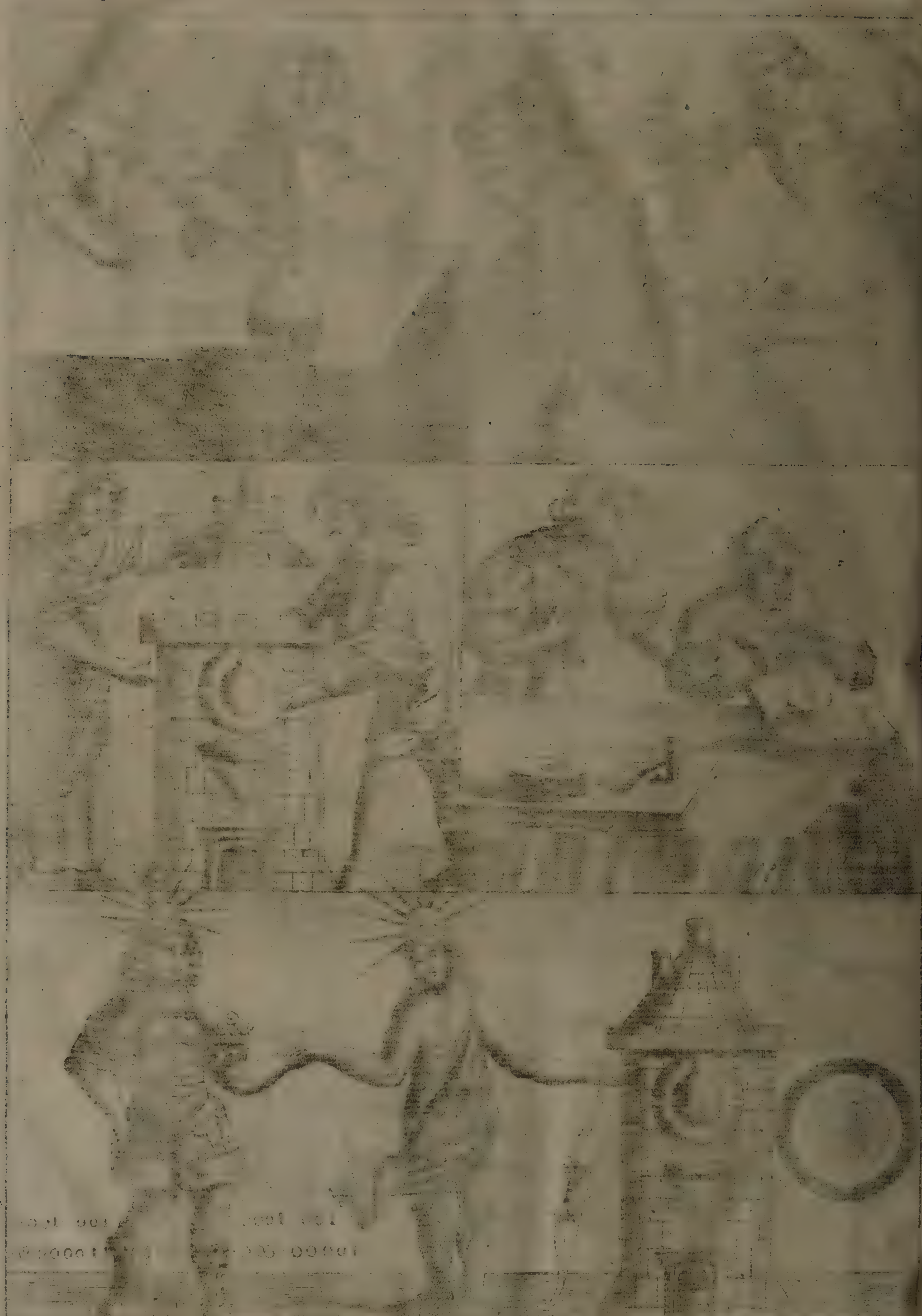

II

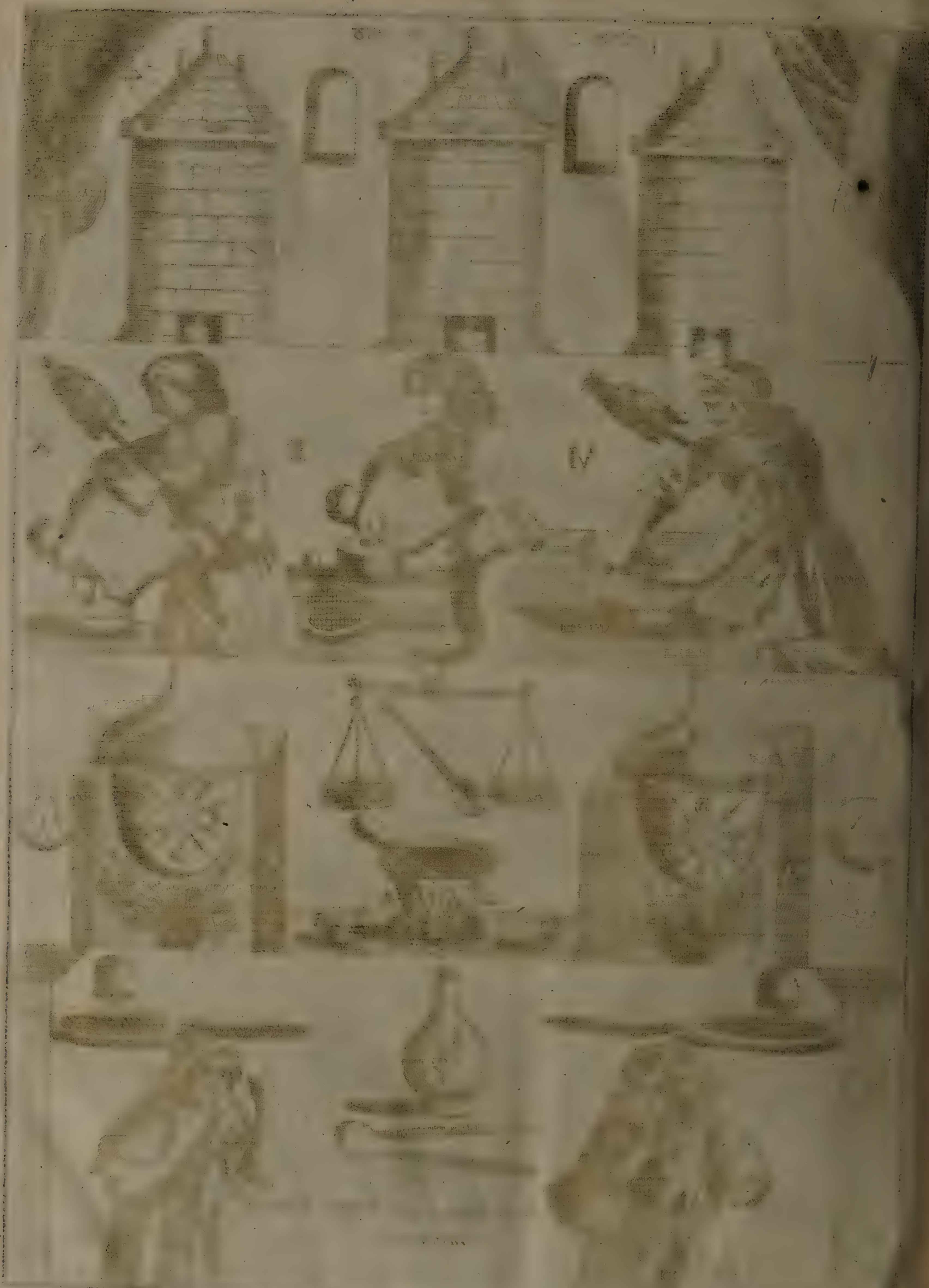

12

TOM. I.
P. 938.
13
100 · 1000 ·
10000 · &c ·
100 · 1000 ·
10000 · &c

TOM·I·
P·938
14
VI
II
X
Ora
Lege Lege Lege Relege labora
et Invenies.

Oculatus abis
Oculatus abis